Acutissimi Thome de Argen tina scripta super quattuor libros sententiarum.

Pallas spangel theologie professor ordinarius in vniuersitate heidelbergensi.

Clarissimo viro Martino flach a[...]ratissimo librorum impressori Argentinensi amico suo plurimū obseruando. Salutem di[...] O, vir clarissime litteras has ad te pingere decreui non mireris. et si enim ignotus tibi sim [...]ua tamē industria: fama humanitatis tue. et preclara opera que sine menda ex officina tua pa[ss]im mittis te mihi notissimū reddiderūt: adeo vt te iudicem virum bonū. qui cupiat prodesse re[ip]ublice. qui et emendatis codicibus viros litteris traditos ad studia velit incitare. fere omnes enī etiam studiosi cum reuoluūt libros impressos cum sincopatione dictionū vel quacūq incorrectura: mox concepta legendi nausea libros proijciunt. a studio se transferunt vel ad inane ocium vel ad res prophanas. de tuis vero operibus exquisitissime impressis qui conqueratur adhuc audiui neminem. Hinc arbitreris me hausisse animū ad te scribendi immo et mittendi doctissimū Thomā Argentinensem in primis duobus scriptis a me visum et perlectum. quem presentiū ostensor offeret. et te per immortalem deum obtestor vt tua industria cures eum ipsum imprimi. facies rem deo gratam: ciuitati tue decoram: tibi vtilem: ac multis vniuersitatibus admodum proficuam. Est enī hic doctor subtilis: clarus: sane doctrine: resolutus: et in materia quantumlibet alta mediocribus etiam ingenijs satis accōmodatus. magnus in artibus. in theologia maximus. quem totus ordo Augustinensiū amore prosequitur. Nec dubitabis impressum Thomā infra paucos soles nō solū vendes. sed etiam certatim cum lucro tuo tibi stu[di]osi cogitabunt ipsum eripere. Jam enī tota schola theologorum apud nos impressionem ip[si]us affectat: expectat: et me impulit vt emendatum Thomā de Argentina tibi mittam. vt per [...] polite ac attente impressus in lucem et ad multorum peritiam maiorem peruenire possit. Te [...]q iterum atq iterum rogo vt nostram non fallas expectationem. et opus imprimendū quā pr[...]ū assumas. et cum voles reliqua duo scripta aliquanto his maiora cum certo nuncio transm[...] et tu [...]uo ad vixero me habebis tibi admodum obsequentem. Vale felicissime.

Incip[it] tabula super quattuor scripta acutissimi Thome de argētina

In q̄ p̄mo loco ponit[ur] nūer[us] libri. Scdo loco ponit[ur] nūer[us] distinctiōis Tercio loco numer[us] articuli. Si aūt distinctio plures habuerit qōnes q̄ vnā. tūc tercio loco ponit[ur] numer[us] qōnis. Et q̄rto loco numerus articuli.

Abstractiua

Amnati vsqz

Generatio pro

Abilitas ad bō

Christus sit b̄ndictus in secl'a secloꝝ Amen.

Tabula primi libri

realiter sit in filio.
Tercio dato q̄ i filio sit potētia generādi vtrū
et h̄ fili⁹ possit exire in actū generationis.
Quarto vtrum sit eadem potentia qua pater
gignit ⁊ filius gignitur.

Distinctio.viij.questio.i.

Utrum in deo sit aliqua compositio.

Hic quattuor declarantur.

Primo vtrū in deo sit cōpositio substātialis.
Scd̄o vtrū in deo sit cōpositio accidentalis.
Tercio vtrū in deo sit compositio modalis.
Quarto ↄtra tres ↄclusiones ex istis elicitas
adducunt̄ aliqua ⁊ respondetur ad ea.

Questio.ij.

Utrum aīa intellectiua sit tota in toto corpo
re. ⁊ tota in qualibet parte corporis.

Hic quattuor declarantur.

Primo vtrum anima rationalis sit extēsa ex/
tensione corporis quod informat.
Secūdo dato q̄ nō. vtrū quelibet forma cor
poris p̄ter animā rationalē sit extensa.
Tercio declaratur illud quod questio querit
Quarto ↄ veritatē tercie ↄclusionis assigna/
to aliquas instantias ⁊ ipsis resp...

Distinctio.ix.

Utrum pater sit prior filio.

Hic quattuor declarantur.

Primo vtrū generatio actiua sit p̄or p̄rnitate
Secundo vtrum h̄moi generatio sit prior p̄
cessione.
Tercio vtrum paternitas sit prior spiratio/
ne actiua.
Quarto vtrum pater sit prior filio.

Distinctio.x.

Utrū spūssctūs p̄cedat p̄ modū voluntatis.

In ista questione quattuor declarant̄.

Primo vtrum aliqua diuina persona p̄prie
dicatur spūssanctus.
Secundo vtrū talis persona procedat p̄ mo
dum voluntatis.
Tercio dato q̄ emanet p̄ moduz voluntatis
vtrum tales p̄sone possent esse plures.
Quarto p̄pter verba beati Augustini viden
duz est vtrum spūssanctus proprie dicatur
nexus patris ⁊ filij.

Distinctio.xi.questio.i.

Utrum spūssctūs producatur a solo patre

In ista questione quattuor declarātur.

Primo declaratur illud de quo queritur.
Secūdo dato q̄ pater ⁊ filius p̄ducāt spūm
sanctū. videndū est vtrum sint vnū p̄nci/
pium respectu illius productionis.
Tercio dato q̄ sic. videndū est vtrum non
obstāte ipsi possint dici plures spiratores.
Quarto vtrum potētia spiratiua dicat quid
vel ad aliquid.

Questio.ij.

Utruz spiritussanctus distingueretur a filio
si non procederet ab eo.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo vtrum hec questio sit rationabilis.
Secundo dato q̄ sic. tenetur de hac questio
ne pars negatiua. et probatur ipsa rationi/
bus aliquorum reuerendorū doctorum.
Tercio adducuntur alique instantie contra
huiusmodi rationes ⁊ tolluntur.
Quarto ponuntur motiua opposite opiniō/
nis ⁊ respondetur ad ea.

Distinctio.xij.⁊.xiij.

Utrum generatio filij sit prior spiratione spi
ritussancti.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo declaratur illud quod questio querit
Secundo vtrum generatio ⁊ spiratio diffe/
rant realiter.
Tercio vtrum earum distinctio magis assi/
milet̄ distinctioni specifice vel numerali.
Quarto vtrum spiritussanctus possit dici in
genitus.

Distinctio.xiiij.

Utrū spūssancto cōueniat tempalis p̄cessio.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo declaratur illud quod queritur.
Secundo vtrum procedere seu processio sit
proprium spiritussancto. vel sit cōmune si/
bi ⁊ filio.
Tercio vtrū p̄cessio tp̄alis ipsius spūssancti
ponat numerum cū eterna sua processione.
Quarto vtrū in tali tp̄ali processione det̄ spūs
sanctus p̄sonaliter vel dona sua tantum

Distinctio.xv.

Utrū cuilibet diuine persone cōueniat mitti.

Hic quattuor declarantur

Primo an missio sit in diuinis
Secundo quid sit h̄mōi missio. puta vtrum
sit aliquid eētiale vel notionale.
Tercio vtrum cuilibet diuine persone conue
niat missio actiue.
Quarto vtrum cuilibet diuine persone cōue
niat missio passiue.

Distinctio.xvi.

Utrum species in quibus spūssanctus tēpo/
raliter missus apparuit fuerint imaginarie
vel vere: reales seu corporales.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo vtrum missio visibilis cōueniat ali/

cui diuine persone.
Secūdo vtrum persona visibiliter missa sm quod apparet in corporali specie sit minor persona que mittit eam.
Tercio declaratur illud quod questio querit
Quarto vtrum tales species formentur ministerio angelorum.

Distinctio.xvij.questio.i.

Utrum aliquis existēs i charitate possit euidenter cognoscere se esse in charitate.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo vtrum possimus cognoscere quid ē charitas.
Secundo vtrū possimus cognoscere an sit in nobis charitas.
Tercio dato q in nobis sit charitas. vtrum p hmōi charitatem possimus exire in actū meritorium eterne beatitudinis sine speciali motione spūssancti.
Quarto vtrū charitas et gratia sint duo habitus realiter differentes.

Questio.ij.

Utrum habitus charitatis augmentū possit suscipere.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo vtrum charitas possit augeri.
Secūdo de mō augendi seu suscipiēdi magis et minus tam charitatis q̄ ceterar formar que intenduntur ac remittuntur.
Tercio vtrum charitas augeri possit in infinitum.
Quarto vtrum charitas possit minui.

Distinctio.xviij.

Utrum hoc nomē donū in diuinis dicatur notionaliter.
In hac distinctione quattuor declarāt
Primo declarāt illud quod questio querit.
Secundo vtrum soli spiritusancto conueniat hoc nomen donum.
Tercio vtr spūssctūs sit eo donum quo spūs
Quarto vtrum sit eo donū quo deus.

Distinctio.xix.

Utrum vna persona sit in alia.
In ista qōne declarāt qttuor ↄclusiōes
Prima q qūlibet diuinā psonam eē i qualibet diuina psona nō pōt pbari ex diuinarū psonarum pductione.
Secunda q hoc nō potest sufficienter pbari ex diuina relatione.
Tercia q hoc nō pōt pbari sufficienter si ratio tantūmodo sumit ex diuinar psonarū essentiali identificatione.
Quarta q pdicta inexistentia cuiuslibet diuine psone in qualibet sufficienter probari potest ex reali conuenientia et reali differentia quam habēt diuine psoñ. nō pp̄ter essentiam tm̄.nec pp̄ter relatiōnē tm̄.sed pp̄ter eēntiam et relationem simul.

Distinctio.xx.

Utrū omnipotētia diuīa pfecte ↄueniat filio.
In hac questione quattuor declarant.
Primo vtrum potentia generatiua comphēdatur sub omnipotentia.
Secundo dato q sic. vtrum alicui possit cōuenire omnipotentia. cui tamē repugnat generare.
Tercio vtrum omnipotentia perfecte conueniat filio.
Quarto vtr pfecte ↄueniat spūisancto.

Distinctio.xxi.

Utrū hec sit vera.solus pater est deus.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo vtr vnū relatiuū sit de pncipali cōceptu seu pmario intellectu alterius.
Secundo vtrū dictio exclusiua addita vni relatiuorum excludat aliud.
Tercio declaratur illud quod queritur
[illegible] hec sit vera.solus deus est deus.

Distinctio.xxij.

Utrū aliquod nomen ab homine deo impositum pp̄rie conueniat deo.
In hac distinctiōe quattuor declarātur
Primo vtrum deus sit nominabilis.
Secundo vtrum deus sit nominabilis pluribus nominibus.
Tercio.vtrum aliquod istorū nominū pure et pp̄rie ↄueniat eēntie diuine sm se et nō in ordine ad aliquod opus.
Quarto vtr nomina attributalia de deo dicāt pp̄rie et sm distinctas rationes

Distinctio.xxiij.

Utrum hoc nomen persona pdicetur pluraliter in diuinis.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo vtrum hoc nomen psona sit nomē pme intentionis vel secunde.
Secundo dato q sit nomen pme intētionis vtrum repiatur in diuinis.
Tercio vtrum psona in diuinis significet substantiam vel relationē.
Quarto declaratur illud quod queritur.

Distinctio.xxiiij.

Utrum in diuinis sit verus numerus.
In hac questiōe quattuor declarātur.
Primo de ipa vnitate q̄ est pncipiū numeri.
Secūdo q̄ sit materia numeri pp̄rie dicti

Itulique questionum secundi scripti Thome de Argentina.

Tabula secundi libri

Primo vtꝝ voluntas put est idē quod liberꝝ arbitrium possit mouere seipsam.
Secundo vtꝝ possit p motū suū ꝓpriū peccare nullo existente errore in ratione.
Tercio vtꝝ possit cogi ab aliquo ente creato
Quarto vtrum possit cogi a deo seu a bono increato.

Distinctio.xxvi.ꝛ.xxvij.

Utrum gratia sit idem quod virtus.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo vtrum gratia sit aliquid creatum existens in anima.
Secundo declarat̃ illud quod querit̃.
Tercio vtrum homo non habens gratiā possit mereri gratiam.
Quarto vtrum habens gratiam possit mereri vitam eternam.

Distinctio.xxviij.ꝛ.xxix.

Utrum homo existens in peccato mortali sine dono supnaturali possit se ad gratiā sufficienter preparare.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo vtrum homo carens gratia possit implere omnia diuina p̄cepta.
Secundo declarat̃ illud quod querit
Tercio vtruꝫ primus homo anteq̄ꝫ peccauit habuerit gratiam gratum facientem.
Quarto vtrum bonorum hominū ſm statū p̄sentem opera sint magꝭ meritoria. ꝛ p ꝯñs eorū in futuro sit pfectior gloria. q̄ꝫ fuisset homo in statu innocentie vsq̄ꝫ ad consecutionem gratie ꝛ glorie pmansisset.

Distinctio.xxx.ꝛ.xxxi.

Utrum pct̄m originale habeat rōnem culpe.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo vtrum aliquod pct̄m contrahat̃ per humanā natiuitatem ꝛ originem.
Secundo declarat̃ illud quod querit̃.
Tercio vtrum tale pct̄m omnibus hominibus generaliter infundatur.
Quarto vtrū tale pct̄m subiectiue respiciat essentiam vel potentiam anime.

Distinctio.xxxij.ꝛ.xxxiij.

Utrum pene ex originali peccato inflicte sint equaliter in omnibus hominibus.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo declarat̃ illud quod querit̃.
Secundo de equalitate animarum.
Tercio vtrum morienti in solo peccato originali debeatur pena eterna.
Quarto vtrum peccata parentū ꝓximorum transeant in filios.

Distinctio.xxxiiij.

Utrum malum causet̃ a bono.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo vtrum malum dicat aliquam naturam positiuam.
Secundo declarat̃ illud quod querit̃.
Tercio vtrum malum culpe possit corrumpere totum bonum.
Quarto vtrum possibile sit esse aliquod purum malum.

Distinctio.xxxv.ꝛ.xxxvi.

Utrum omne peccatum consistat in aliquo actu positiuo.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo declarat̃ ipsum quesitum.
Secundo vtrum malū culpe corrumpat potentias anime.
Tercio vtruꝫ malū sufficienter diuidat̃ ī malum culpe ꝛ malum pene.
Quarto vtrum malum pene possit eē sine malo culpe ꝛ econuerso.

Distinctio.xxxvij.

Utrum actio peccati in q̄ꝫtū est actio sit a deo effectiue
In ista questione quattuor declarātur.
Primo vtrum cum deus aliquid agit ad extra actio sua transiens differat a sua actione immanente.
Secundo vtrum vniuersaliter loq̄ndo actio sit in agente vel in patiente.
Tercio declaratur illud quod queritur
Quarto dato q̄ deus sit causa actionis peccati vt actio est. vtrum ex hoc deus sit causa peccati.

Distinctio.xxxviij.

Utrum volūtas ex sua libertate possit simul plures fines intendere.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo vtrum libertas totius regni anime rationalis principaliter habeat esse in ipsa voluntate.
Secūdo vtrum volūtas vnico suo actu libere tēdat in finē ꝛ in ea que sunt ad finē.
Tercio vtrum bonitas talis actus sumat̃ principaliter a fine.
Quarto declarat̃ principale quesitum.

Distinctio.xxxix.

Utrum peccatum magis ꝓprie dicatur esse ī intellectu vel in voluntate.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo distinctio potentiarum anime.
Secundo in qua potentia proprie habeat eē peccatum.
Tercio quid sit synderesis.

Tituli questionum quarti scripti Thome de Argentina.

Tabula quarti libri

Tabula quarti libri

Distinctio .xlv.
Utrū suffragia viuoꝝ ꝓsint aiabꝰ defūctoꝝ.
In ista questione q̄ttuor sunt vidēda.
Primo vtrum animabꝰ defunctoꝝ conueniant aliqua corpalia habitacula.
Secūdo qualia sint ista habitacula. ⁊ i quibus mūdi partibus sint situata.
Tercio vtrum defunctis prodesse valeant viuorum suffragia.
Quarto vtrum sancti cognoscant nostras p̄ces seu rogamina.

Distinctio .xlvi.
Utrum in deo sit misericordia ⁊ iusticia.
Hic quattuor sunt videnda.
Primo de iusticia dei ſm se.
Secundo de eius misericordia.
Tercio de distinctione vnius ab altera.
Quarto vtruꝫ in omni dei opere sit misericordia ⁊ iusticia.

Distinctio .xlvii.
Utrum solus christus iudicaturus sit in extremo iudicio.
Hic quattuor sunt videnda.
Primo videnduꝫ est qui i extremo iudicio se habeant actiue.
Secundo qui passiue.
Tercio qualiter angeli se habeant in predicto iudicio discussiue.
Quarto quomodo respectu mundi ignis se habeat purgatiue.

Distinctio .xlviii.
Utrum completo extremo iudicio i celestibꝰ corporibus fiat aliqua realis alteratio.
Hic quattuor sunt videnda.
Primo videndū est sub qua forma christus apparebit in iudicio.
Secundo de ipsius iudicii locali spacio.
Tercio de eiusdem iudicii temporali momento. puta vtrum possit ab aliqua creatura sciri certa hora illius iudicii.
Quarto de quesito principali.

Distinctio .xlix. questio .i.
Utrum quattuor sint dotes corporis glorificati.
Hic quattuor sunt videnda.
Primo de corporis glorificati claritate.
Secundo de eius impassibilitate.
Tercio de eius agilitate.
Quarto de eius subtilitate.

Questio .ii.
Utrum beati nude videant diuinā eēntiam
Hic quattuor sunt videnda.
Primo vtrum ad visionem nudam diuine essentie necessario requiratur in vidente habitus luminis glorie disponens ipsum ad hmōi visionem.
Secundo de principali quesito.
Tercio vtrum omnes beati equaliter videāt diuinam eēntiam.
Quarto vtrum aliquis beatus videat om̄ia visibilia in diuina eēntia.

Questio .iii.
Utrum beatitudo animaꝝ post resumptioꝫ suorum corporum sit maior q̄ fuerit an̄ huiusmodi resumptionem.
Hic quattuor sunt videnda.
Primo quid sit beatitudo.
Secundo in cuius potentie actu principalius consistat beatitudo.
Tercio vtrum beatitudo naturaliter cadat i cuiuslibet hominis desiderio.
Quarto de principali quesito.

Distinctio .l. questio .i.
Utrum anima humana a corpore sepata intelligat ea que fiunt in hoc mundo.
Hic quattuor sunt videnda.
Primo vtꝝ anima sepata aliquid intelligat.
Secundo vtrum intelligat p speciem ab actu realiter differentem.
Tercio de principali quesito.
Quarto vtrum damnati videant gloriā existentiū in celesti paradiso.

Questio .ii.
Utrum aliquo modo sit possibile q idē hō simul sit beatus ⁊ damnatus.
Hic quattuor sunt videnda.
Primo premittitur vna distinctio.
Secundo ostenditur sub quo membro istius distinctionis questio ꝓposita ad p̄sens est tractanda.
Tercio recitant conclusiones quas circa istā materiā posuit quidā venerabilis dn̄s ⁊ magister in p̄mo suo p̄ncipio sniarum.
Quarto auctor p̄sentis libri ostendit q̄d gratia disputationis econtrario tenuit cū i sententiis principiauit.

Acutissimi materi

arū theologicaliū resolutoris Thome de Ar
gētina p̄oris generalis ordinis heremitaꝝ sā
cti Augustini scp̄tū librorꝝ sniarum feliciter
incipit.

Edit abyssus vocē suā Abacuch. iij. Gloriosus doctor August. diuine nature supnā dignitatem. ⁊ rōnalis creature eternā felicitatē ↄsiderans. viij. de ci. dei. ca. iiij. sic ait. Nō ita creatus ē vt p id quod ī eo p̄cellit attingat ad illō qđ cūcta pcellit. i. vnū verꝫ optimū. sine q̄ nulla natura subsistit. nulla doctrina īstruit. nullus vsus expedit. Ipse querat̄ vbi nobis secura sunt oīa: ipse cernat̄ vbi nobis certa sunt oīa: ip̄e diligat̄ vbi nobis recta sunt oīa. [illegible] eandē sniam ↄfirmās platoni[illegible] testimonio: īmediate seq̄nti ca. ait sic. Platonici pleriq̄ꝫ dixerūt verꝫ deū esse reꝫ auctorē: veritatis illustratorē. ⁊ btitudinis largitorē. Hāc eādē veritatē tangēs Aug. circa p̄ncipiū libri de cognitōne vere vite sic ait. Profecto naturā rōnalē ad h̄ solū factā ↄstat. vt factorē suū verū deū intelligat. intelligēdo diligat. diligendo in eo qđ ē eterna vita eternal'r beate viuat. Ex quib⁹ oībus apte colligit̄ q̄ vera btitudo aīe rōnalis hri nō pōt: nisi ipsa aīa cūcta creata trāscēdens. soli suo creatori tanq̄ꝫ sue btitudinis largitori ex intimo cordis affectu finalit̄ ↄiūgat̄. Nūc autē ita ē q̄ ars docet ⁊ natura silr̄ prestatur. extremū extremo nō ↄiūgi sine medio. teste etiā. b. Dyo. l. đ angelica hierar. Ordinatissima reꝫ distributio lege diuine p uidētie sic dinoscit̄ esse disposita. q̄ infima p media reducunt̄ ī supma. Cū igit̄ rōnalis aīa ⁊ ipsa natura diuina sint ī genere intelligibiliū duo extrema maxie a seinuicē distātia. q2 hec ē pura potētia. illa aūt actus pur⁹. put in alia facultate euidēti⁹ declarat̄. sequit̄ igit̄ necessario q̄ sine gratioso medio diuinit⁹ īspirato aīam supnaturalr̄ eleuāte. purā suā potētialitatē actiuāte. ⁊ p ↄñs potētiā aīe obiecto diuino aliq̄liter ↄformante. p̄dictū actū purissimū ī sua p̄pria claritate aīa rōnalis nō possit btifice ↄtemplari. Cōsiderata em̄ aīa quo ad sua pura naturalia. tūc v̄ificat̄ illa aplica snia q̄ de isto actu purissimo d2. q̄ lucē inhabitat inaccessibilē. quē null⁹ hoīm vidit. sed nec videre pōt. i. ad Thi. vi. Propter qđ. b. Aug. i. de tri. c. ij. sic ait. Dūq̄ mētis acies inualida: in tā excellēti luce figi nō valet nisi p iusticiā fidei nutrita vegetet̄. Nec mirꝫ. q2 sicut se hꝫ oculus vespertilionis ad lucē solis. sic se hꝫ aīe nostre intellect⁹ ad ea q̄ sunt manifestissima ī natura. vt đ2. ij. methaphice. Vñ etiā Ans. p̄solo. xiiij. cāꝫ tāte distātie ⁊ improportōis p̄dictoꝫ duoꝫ extremoꝫ inquirēs sic ait. Cur dñe cur h̄ q̄ te videre nō possum⁹ sicuti es. tenebrat̄ ocul⁹ infirmitate sua: an reuerberat̄ fulgore tuo? Et r̄ndet ibidē dicens. Sed certe tenebrat̄ ī se ⁊ reuerberat̄ a te. obscuratur sua breuitate: ⁊ obruit̄ tua imēsitate. vere cōterit̄ angustia sua. ⁊ vincit̄ amplitudine tua. Sicut igit̄ aliq̄s exñs in tenebris et caligine qđ visu nō pōt pcipe illud mediāte voce ipsius rei q̄site nitit̄ indagare. Sic aīa rōnal' carcerali clausa custodia molis corpal' q̄ꝫdiu peregrinat̄ a dño in hmōi caliginoso ⁊ tenebroso ergasculo. inhabitās domū luteā. ⁊ terrenū hñs fundamētū. cernēs se respectu diuie claritatis naturali cognitōe deficere p statu p̄ñtis miserie ipsi sacre theologie firmissime d2 inniti tanq̄ꝫ voci p̄prie ei⁹ cui beatifice desiderat inherere. Sic em̄ varia sacraꝫ scp̄turarū volumia dilectū suū inq̄rēs q̄si vocē eius iugiter inseq̄ndo. dilectū ita q̄situ q̄ꝫuiscunq̄ꝫ abscōditū ī intima abysso suoꝫ secretoꝫ reuelata taudē facie poterit speculari. Nā in iā dicti discursus termino pallio vetustatis deposito. aīa rōnalis dicet id Cant. iij. Inueni quē diligit aīa mea. tenui eū nec dimittā donec introducā illū in domū matris mee ⁊ ī cubiculū genitricis mee. Et bñ dicit ī domū mr̄is. i. ī domū supne veritatis. q2 in studio scp̄turaꝫ q̄si in voce exultatōis ⁊ ↄfessionis trāsibit ī locū tabernaculi admirabilis vsq̄ꝫ ad domū dei. ps. xli. Rect⁹ igit̄ ordo ad btitudinē pcedēdo hic esse videt̄. vt vox dilecti audiat̄ p̄mitus ī scp̄tura. ⁊ ipse deniq̄ꝫ videat̄ ī diuina sua natura. Quē ordinē videt̄ ipse Job obseruasse. cum vltimo sui libri ca. ait. Auditu auris audiui te. ⁊ nūc ocul⁹ me⁹ videt te. Vñ ⁊ in t'mino vie eterna. s. beatitudine exñtes dicere p̄ñt illō ps. Sicut audiuim⁹ sic vidim⁹ in ciuitate dñi v̄tutū. Sicut em̄ metallū p̄us ignit̄ ⁊ laxat̄ q̄ꝫ ī debitas formas trāsfundat̄ ab artifice. Sic homo studiosus sacre scp̄ture dedit⁹

ignito dei eloq̄o ꝑus in seipso dz liquefieri. ꝛ
deinde reuelata dei visiōe i sup̄ne deitatis ima
ginē clarifice trāsformari: vt sic p̄cedēter liq̄fa
ct⁹ veracit̄ dicere possit illud Can. v. Aia mea
liq̄facta ē vt dilect⁹ me⁹ locut⁹ ē. Et sbseq̄nter
trāsformat⁹ dicat cū aplō. ij. ad Cor. iij. Nos
aūt reuelata facie gl'iā dn̄i speculātes i eandē
imaginē trāsformamur a claritate i claritatē.

Ex dict̄ hucusq3 duo p̄ncipal'r habemus
Quoꝝ p̄mū ē ꝙ aia rōnal' nō pt eē btā nisi ad
aptā dei visiōꝫ fuerit eleuata Scd'ꝫ ē ꝙ ad
hmōi visiōꝫ nullaten⁹ eleuat̄. nisi ꝑus vocez
dei i scp̄turꝭ fidel'r sequat̄. Et q2 vocē ei⁹ audi/
re nō possum⁹ nisi ipse loquat̄. iō ne aia rōna
lis a via v̄itatis ex carētia isti⁹ diuine vocꝭ er
raret. s3 poti⁹ recto tramite duce dei voce ad vi
tā eternā mearet. pr̄ miaꝝ ꝛ de⁹ toti⁹ ꝯsolatōis
pr̄ inq̄ā luminū a q̄ descēdit om̄e datū opti/
mū ꝛ om̄e donū ꝑfectū. cui⁹ vox seu verbū est
lucerna pedibꝫ. ꝛ lumē semitꝭ cuiuslibet aie fi/
del'. Hic inq̄ā pr̄ ꝓ nr̄a obtinēda salute ex a/
bysso cordis sui verbū bonū eructauit. cū vocē
suā scp̄turā. s. sacraꝫ patribꝫ inspirauit. ꝛ nob
i sacro canōe eā cōicauit. Et h̄ ē qd' Abacuch
ꝓpha insinuauit cū dixit. Dedit abyssus vo/
cem suā. vbi. s.

N q̄bꝫ verb dupl'r exponēdis scp̄tu
ra sacri canōis nob omibꝫ in ea stu/
dētibꝫ ꝓponit̄ dupl'r ꝯmēdāda. Pri
mo vt vl'r ꝯsiderata i nouo veteriq3 testō spa
ciosissime dilatata. Scd'o vt spālit̄ ꝯsigta. et
a mgr̄o petro i libꝛi sen. ꝯpēdio ordinatissime
ꝯpilata. Quātū ad p̄mū ad p̄ns dicer̄ pos
sū ꝙ i verb p̄assūptꝭ ipsa scp̄tura sacra q̄dru/
pl'r ꝯmēdat̄. Primo a mūificētia copiosa ma
gnifice largitiua. Scd'o ab eminētia ꝓdigio
sa mirifice ꝯtētiua. Tercio a luculētia genero
sa clarifice lustratiua. Et q̄rto a ꝓfluētia deli/
ciosa mellifice refectiua. Rōe p̄mi verba sacri
eloquij sūt insignita decore iestimabil' digni
tatꝭ Rōe scd'i sūt custodita tenore ipenetrabil'
difficultatꝭ. Rōne tercij sūt expolita splēdore
inobūbrabil' claritatis. Et rōe q̄rti sūt emelli
ta dulcore incōsūmabil' bonitatꝭ. Istoꝝ p̄
mū ē oñsiuū p̄ncipij ipi⁹ sacre scp̄ture origina
liter ꝓductiui. scd'm insinuatiuū materialiter
sbiectiui. terciū mōstratiuū formal'r ꝓcessiui
ꝛ q̄rtū exhibitiuū final'r affectiui. Munificē
tia copiosa magnifice largitiua oñsiua princi
pij sacri eloquij original'r ꝓductiui notat̄ cū
p̄mittit̄. dedit. Eminentia ꝓdigiosa mirifice
ꝯtētiua isinuatiua p̄ncipij sacri eloquij mati
al'r sbiectiui. innuit̄ cū ānectit̄ abyss⁹. luculētia
generosa clarifice lustratiā mōstratiā p̄ncipij
sacri eloquij formal'r ꝓcessiui oñdit̄ cū tercio
postponit̄. vocē. s3 ꝓfluētia deliciosa mellifice
refectiua exhibitiua p̄ncipij sacri eloquij fina
liter affectiui. intelligit̄ cū vltio sbinfert suā.

Dico ḡ p̄mo ꝙ mūificētia copiosa magni/
fice largitiua oñsiua p̄ncipij sacri eloquij ori
ginaliter ꝓductiui notat̄ ibi cū p̄mittit̄ dedit.
Nulla em̄ creatura verā sapiam dare potuit.
q2 ipsa nō habuit. teste ipo Job. q̄. xxviij. sui
li. ca. q̄ō em mouet in hūc modū. Vn̄ ḡ venit
sapia. ꝛ q̄s ē loc⁹ intelligētie. Et r̄ndēs imedia
te dicit. Abscōdita ē ab ocul' oīm viuētiū. vo
lucres q̄3 celi latꝫ. Perditō ꝛ mors dixerunt
Auribꝫ nr̄is audiuim⁹ famā ei⁹. De⁹ itelligit
viā ei⁹. ꝛ ipse nouit locū illius. Ipse em̄ fines
mōdi intuet̄. ꝛ oīa q̄ sb celo sūt respicit. Cū igr̄
nihil det qd' nō h3. a nulla creatā postulare de
bem⁹ sapiaꝫ: s3 a solo creatore. dicētes cū salo/
mone Sap. ix. Da mihi dn̄e sediū tuaꝝ assi
stricē sapiaꝫ. Et. j. i eodē ca. Mitte illā de cel'
scis tuis. ꝛ a sede magnitudis tue vt mecū sit
ꝛ mecū laboret. vt sciā q̄d acceptuꝫ sit corā te.
Ois. n. sapia a dn̄o deo ē ꝛ cū illo fuit sp. ꝛ est
[illegible] Ecci. i. Ipe. n. creauit illā i spūscō. ꝛ vi
dit ꝛ dinumer[illegible] ꝛ mensus ē. ꝛ effudit illā sup
oīa opa sua. ꝛ sup oēꝫ carnē b'm datū suū: ꝛ p/
bet illā diligētibꝫ se. ibidē. Si em̄ ipe ph's ꝓ/
pter dignitateꝫ hūane sapie dixit. i. metha. ꝙ
iuste putat̄ n̄ hūana fore possessio. sol⁹ em̄ de⁹
hūc h3 honorē. q̄to magꝭ h' sacratissima dei
scia a solo deo dicet̄ immediatissime depēdere
Igit̄ sic ait aug. viij. de tri. i ꝓemio. Deo sup
plicādū ē deuotissima pietate vt itellectū apiat
q̄ possit mēte cerni eēntia v̄itatꝭ. Propter qd'
d2 Ja. i. Si q̄s āt vr̄m idiget sapia: postulet
a deo q̄ dat oibꝫ affluēter: ꝛ nō iproꝑat ꝛ dabi
tur ei. i. Jo. v. d2. Dedit nob sensū. i. scp̄turā.
vt coḡscam⁹ deū veꝝ. ꝛ sim⁹ i vero filio ei⁹. Itē
Sap. vij. Optaui ꝛ dat⁹ ē mihi sensus. inuo
caui ꝛ venit i me spūs sapie. Iō dn̄s spūaliter
intelligēdo loq̄ns de scp̄tura sua sctā ait Isa.
xlix. Dedi te in lucē gentiū vt sis sal⁹ mea vsq3
ad extremū terre. Et q2 dixit ille sapiēs Ecci
vi. ca. Dāti mihi sapiaꝫ dabo gl'iaꝫ. Iō sic d2
i. celi ꝛ mōdi. laudare hēm⁹ deū vnū creatorē p̄
eminētē ꝓpetatibꝫ reꝝ. Laudem⁹ igit̄ deū in
ternario nūero. vt d2 ibidē. dicētes cū aplō. ij.
ad Thi. iiij. Soli deo honor ꝛ gl'ia in secula
scl'oꝝ. Dixi scd'o ꝙ eminētia ꝓdigiosa mi/
rifice ꝯtētiua: insinuatiua principij sacri elo/
quij materialiter sbiectiui innuit̄ cū annectit̄
abyssus. Tāta em̄ ē ꝓfunditas isti⁹ scripture

bn̄dicte rōe subiecti siue cāe material'. ꝙ meri
to vt sic abysso ꝯpat'. Propter qđ đr ps. ciij.
Abyssus sic vestimētū amict' ei'. Sic. n. ve/
stimētū abscōdit ꝛ a nr̄a ꝯtēplatōe celat illđ
ipm qđ velat. sic dīna claritas ꝓpt ei' abyssa/
lē imēsitatē respectu oculoꝝ nr̄oꝝ opit' anago
gicꝫ velamēꝫ. iuxta qđ ait Dyo. in đ ange. hie
rar. ca. ij. Neqꝫ em̄ possibile nob̄ ē alr̄ intuere
diuinū radiū nisi varietate sacroꝝ velaminū
anagogice circūuelatū. Sup q̄ v̄bo ait Hu/
go ibidē i ꝯmēto. Quēadmodū infirmi ocl'i
solē nube tectū libere ꝯspiciūt: q̄ ei' coruscū lu
mē videre nō pn̄t. sic diuinū radiū opꝫ ēē cir
cūuelatū vt ipm intelligam'. Vn̄ ꝓpter ist'
abyssi inattigibilē ꝓfūditatē q̄rit' Ecci. i. Pro
fundū abyssi q̄s dimēsus ē: ꝛ sapiaꝫ dei p̄cedē
tē oīa q̄s inuestigauit: Cui qōni r̄ndēs sapia
increata Ecci. xxiiij. dic. Gyꝝ celi circuiui so/
la: ꝛ ꝓfundū abyssi penetraui. Hoc. n. nō pt
aliq̄ creatura. teste ap̄lo q̄ ait ad ro. xi. O al
titudo diuitiaꝝ sapie ꝛ scie dei: q̄ꝫ incōprehēsi
bilia sūt iudicia ei' ꝛ inuestigabiles vie eius.
Vbi ap̄ls p̄mo p̄mittit suā āmiratōꝫ di. O.
Scđo āmiratōis rōꝫ. altitudo sapie ꝛ scie
dei. Tercio rōis ꝯfirmatōꝫ. q̄ [illegible] Di
xi tercio ꝙ luculētia generosa clarifice lustrati
ua: mōstratiua p̄ncipij sacri eloquij formalit'
ꝓcessiui ōndit' cū tercio postponit' vocē. Hec
em̄ vox ꝑ sui luculentiā ꝛ claritateꝫ oēs studi
osi' insequētes ꝑlustrat admirabili claritate.
Vn̄ Joh. xij. scribit'. Venit ḡ vox de celo di.
Clarificaui ꝛ iterꝝ clarificabo. q. d. Jn veteri te
stamēto clarificaui ꝓphas ꝛ p̄triarchas. ꝛ i no
uo clarificabo cūctos studiosos xp̄icolas. Et
q̄d mirꝝ ꝙ ipsa clarificat cū de ipsa dicat' sap.
vi. Clara ē q̄ nunqꝫ marcescit sapia. ꝛ facile vi
det' ab his q̄ diligūt eā. Et ibidē. c. vij. Vapor
est. n. v̄tutꝫ dei ꝛ emanatō q̄dā claritatis oipo
tētis dei sincera. ꝛ iō nihil coinq̄natū in illā in
currit. cādor est lucꝫ eterne ꝛ speculū sine ma/
cla dei maiestatis ꝛ imago bonitatis illi'. ꝛ cū
sit vna: oīa pōt. ꝛ ꝑmanēs in se oīa innouat. ꝛ
ꝑ natōes i aīas scās se trāsfert. amicos ꝛ ꝓphe
tas ꝯstituit. Et sequit' paucis interpositꝫ Est
em̄ h' speciosior sole: ꝛ sup oēꝫ stellaꝝ dispōeꝫ
luci ꝯꝑata inuenit' p̄or. illi. n. succedit nox. sa
piaꝫ aūt nō vincit malicia. Et ecci. xxiiij. dic
dn̄s de ista sacra scp̄tura. Ego feci vt i cel. i. in
celestib' mentib' oriret' lumē indeficiens. Et
bn̄ dicit indeficiēs. q: sic dicat Cassiođ. in q/
dā ep̄la. Sapia violētia nō aufert'. antiq̄tate
nō corrūpit'. abscōsione nō minuit'. cōicatōe
multiplicat'. De hac etiā sacre scp̄ture clarita
te loquit' Alan' in li. de planctu nature sic đs.
Sapia diuina sup oēꝫ possessionē p̄eminet ꝑ
quā nob̄ ꝯscie thesaur' secretis penetrabilib'
mētis innascit'. fruct' eterne dilectiōis acq̄rit'.
Hec ē sol ꝑ quē mētꝫ lumē diescit. cordis ocu
lus in tenebris clarescit. hec in celestē terrenū
hoīeꝫ in deū deifica mutatōe ꝯuertit. Vn̄ ait
Grego. in q̄dā cātico eccl'iastici officij. Vox
clara ecce intonat: obscura q̄qꝫ icrepat. pellāt'
emin' somnia ab ethere xp̄s p̄micat. Dixi
q̄rto ꝙ ꝑfluētia dliciosa mellifice refectiua ex
hibitiua p̄ncipij sacri eloquij finalr̄ affectiui
intelligit' cū sbinfert. suā. Suū. n. ē ꝓnomē re
latiuū. Vn̄ dicūt grāmatici sic. Js su' ipe sui
referūt: sꝫ cetera mōstrāt. Et iō h' ꝓnomē suā
refert h' nomē vocē ad illū a q̄ originalr̄ descē/
dit. Et vt sic apte iplicat cāꝫ finalē. q̄ sue boni
tatis affluētia ē oīm refectiua. rōne cui' affluē
tie poterim' sibi dicere illđ Cā. ij. Sonet vox
tua in aurib' meis. vox. n. tua dulcis ꝛc. Vn̄
Jsa. li. sic đr. Cōsolabit' ḡ dn̄s syō: ꝛ ꝯsolabit'
oēs ruinas ei'. ꝛ ponet desertū ei' q̄si delicias.
ꝛ solitudineꝫ ei' q̄si ortū dn̄i. gaudiū ꝛ leticia
inuenietur i ea. graꝝ actio ꝛ vox laudis. Vn̄ vo
cis isti' vt sua vox ē. s. dei. attēdens Aug. sua/
uitatē. i. ꝯfessi. c. v. sic ait. Ecce aures cordis
mei an̄ te dn̄e. apꝫ eas ꝛ dic aīe mee. salus tua
ego sum. currā post vocē hāc ꝛ app̄hendā te.
noli abscōdere a me faciem tuā. Propter. n.
multipharíam cōsolationeꝫ vocis sue vt sua
vox ē Joh. apoc. i. cū vidissꝫ faciē ei' lucere si
cut sol lucꝫ in v̄tute sua. dixit de voce sua. Et
vox illi' tāqꝫ vox aq̄ꝝ mltaꝝ. i. ꝯsolationū di
uersaꝝ. Jn hac. n. voce oēs sp̄uales aīe huma
ne delectatōes vniuissime recludūt'. teste Hie
ro. i suo breuiario sup psalterio. vbi expo nēs
illđ v̄bū ps. cxlvij. ex adipe frumēti satiat te.
sic ait. Pinguis ē. n. ꝯmo dīn'. ꝛ hꝫ in se oēs
delectatōes. sic aiūt iudei q̄n māna q̄nqꝫ ꝯme
debāt. qđ ꝯm volūtatē cuiuscūqꝫ sapiebat in
ore. Et q̄si eādē sniaꝫ ponit Jsi. i. de sū. bono. c.
xix. dicēs de scp̄tura sacra. Pro vniuscuiusqꝫ
intelligētia variat' sicut māna ꝑ singuloꝝ de/
lectatōe variū saporē habebat. Et sic pꝫ de pri
ma expōne verbi principaliter introducti.

E   Xponēdo aūt scđo mō v̄ba ꝑlibata
dico ꝙ. iiij. i eis denotāt' q̄b' . iiij. libri
sniaꝝ patētissime ꝯmēdāt'. Ad c' de/
clarationē ē breuiter aduertēdū. ꝙ ille venera
bil' doctor ꝛ mgr̄ q̄druplicē i genere q̄uis mlt'
tiplicē i spē ponit ꝯsideratōꝫ. iuxta libroꝝ su
oꝝ q̄drifariā distictōꝫ. Cōsiderat nāqꝫ mgr̄
petr' p̄mo dīnoꝝ secretoꝝ sblimissimā ꝯditoꝝ

Scdo cūctoꝝ creatoꝝ sufficiētissimā ꝓducti
onē. Tercio sūmoꝝ ⁊ infimoꝝ mirabilissimā
ↄiūctōz. Quarto inſtoꝝ infirmoꝝ efficacissi
mā curatōz. Et vt⁹ snia ṗmi libri ōndit lau/
dabil' ⁊ gl'iosa ex indꝫratōe eminētissime ma
iestatꝫ. Snia scdi ↄmēdabil' ⁊ speciosa ex ↄsi/
deratōe libalissime ptātꝫ. Snia tercij amica/
bil' ⁊ grōsa ex innuitiōe imēsissime caritatis.
Snia q̄rti desiderabil' et fructuosa ex ōnsiōe
clemētissime pietatꝫ. Diuinoꝝ secretoꝝ ↄditō
sblimissima. ex q̄ snia ṗmi libri reddit lauda
bil' ⁊ glosa. itelligit cū dr abyss⁹. Cūctoꝝ pdu
ctoꝝ creatio libalissima. ex q̄ snia scdi libri est
ↄmēdabil' ⁊ speciosa innuit cū p̄mittit. dedit.
Diūsoꝝ disiūctoꝝ ↄiūctō mirabilissima. ex q̄
snia tercij libri ē amicabil' ⁊ grōsa. cogscit cuꝫ
tercio sbiūgit. vocē. Sꝫ ipoꝝ infirmoꝝ cura
tio ꝟtuosissima. ex q̄ snia q̄rti libri ē desidera/
bil' ⁊ fructuosa insinuat cū vltimo postponit
suā. Dico ḡ ṗmo ꝙ dīnoꝝ secretoꝝ ↄditio
sblimissima ex q̄ snia ṗmi libri reddit lauda
bil' ⁊ gl'iosa intelligit cū dr abyssus. Jn ṗmo
nāqꝫ li. abyssus abyssū inuocat i voce catara/
ctaꝝ. xli. ps̄. puta abyssus eēntial' vnitatꝫ inuo
cat. i. int⁹ vocat siue ꝑfecte ↄsiderat. abyssū ꝑ/
sonal' trinitatꝫ. i voce. i. in expssiōe cataractaꝝ
. i. dinaꝝ ꝑsonaꝝ. Hoc em̄ n̄ pt aliq̄ creatura.
qꝛ certa lege et gyro vallabat abyssos. Prou.
viij. Difficile. n. inuestigam⁹ ea q̄ in terris sūt
⁊ q̄ i ꝓspectu sūt inuenim⁹ cū labore. q̄ i cel' āt
sunt q̄s inuestigabit Sap. ix. q̄si dicat. h̄ erit
nimis difficile ⁊ q̄dāmō ipossibile. puta scien
tifice ꝑscrutari ea q̄ sūt in cel' scissime trinitatꝫ
h̄. n. q̄ scrutator ē maiestatis opp̄met a gloria
Prou. xxv. Un̄ b. hyla. ij. d tri. iuxta p̄n. diffi
cultatē iminētē circa sciētificā ꝑscrutatōz etne
trinitatꝫ attēdēs. sic ait. Mihi i sensu labes ē. i
intellectu stupor ē. in ꝟmōe nō iā infirmitateꝫ
sꝫ silētiū ↄfitebor. imēsū ē qd exigit. incōphen
sibile qd videt. extra significatōz ꝟmōis ē. ex
tra sensus intētōz. extra intelligentie capacita
tē. ⁊ q̄cq̄d vltra q̄rit nō annūciat. n̄ attingit. n̄
tenet. ꝟboꝝ significātiā rei ipi⁹ natura ↄsumit
sensus ↄtēplatōz inꝑspicabile lumē obcecat.
Licꝫ āt illd abyssale mysteriū null⁹ vnqꝫ mor
taliū ad plenū potuerit penetrare. tm̄ sic riuu/
li fontiū de cacumine mōtiū i abyssū ↄualliū
solēt emanare. q̄bꝫ i infimis cōstituti poterūt
recreari. sic incōphēsibil' altitudo scissime tri/
tatis: apud quā ē fons vite. i c⁹ lumine videbi
m⁹ lumē. ps̄. xxxv. Jlluminās mirabil'r a mō
tibꝫ eternis. ps̄. lxxv. q̄busdā claritatꝫ sue stil
licidijs stillātibꝫ sup terrā ipi⁹ hūani cordis.

suos studiosos ⁊ deuotos. q̄ ad intelligibileꝫ
ↄsueuit mirabil'r illustrare. ⁊ q̄ ad ↄcupiscibi
leꝫ delectabil'r inflāmare. qꝛ vt dr i ps̄. lxxvij.
adaquit eos velut i abysso mlta. i q. s. abysso.
iebriabimur ab vbtate dom⁹ sue: ⁊ torrēte vo
luptatꝫ sue potabit eos. ps̄. xxxv. Un̄ p̄dicto/
rū stillicidioꝝ ꝑlustratōz sil' ⁊ delectatōz ꝑsen
tiēs Aug. q̄si i extasi posit⁹ in li. solilo. sic cla/
mat. O lumē veꝝ. lumē scm̄. lumē delectabi
le. lumē admirabile. lumē suꝑlaudabile qd il
luminat oculos āgeloꝝ. ecce video. grās ago
ecce video lumē celi. int⁹ lucꝫ in oculis mētis
mee radius desuꝑ a facie lumis tui. ⁊ letificat
oīa ossa mea O si ꝑficeret i me. auge q̄so lumi
nis auctor. auge q̄so qd int⁹ lucet in me. dila/
tet obsecro. dilatet ex te. Et paucis interposi/
tis sbdit. O lumē meridianū illuminās oēm
mōꝫ. c⁹ lux implet mōm. ve illis ocul' q̄ te nō
vidēt sol illuminās celū et terrā. ve caligātibꝫ
oculis q̄ te videre nō p̄nt. Ad cui⁹ lumis ple
nā ꝑceptionē eterne. s. vite ↄsolationē nos ꝑ/
ducat ipse ↄsolator cūctoꝝ dn̄s dn̄oꝝ. qui vi
uit ⁊ regnat in secula seculoꝝ Amen.

v

Trum deus

sub ratione abyssali vel absolu
ta subijciat in sacra theologia.
Et videt ṗmo ꝙ sic. qꝛ in nulla scia subie/ 1
ctū subijcit sub rōne sibi intrinsece repugnte.
sꝫ rō finita formal'r ⁊ intrinsece repugt ipsi deo.
qꝛ ip̄e formal'r ⁊ intrinsece ē ifinit⁹. ḡ. P̄ vt 2
pꝫ. ij. metha. sic se hꝫ res ad eē. sic se hꝫ ad co/
gnosci. ⁊ inde videt habuisse ortū illa vulga/
ra ꝓpō apud grāmaticos. logicos et p̄hos. s.
ꝙ modi intelligēdi sequunt modos eēndi et
modi significādi sequūt modos intelligendi
sed esse dei est infinitū. ḡ ⁊c. Cōtra si de⁹ in Contra
nr̄a theologia subijceret sub rōne abyssali et
infinita. tūc theologia nr̄a esset scia infinita.
ꝓbat ↄn̄tia. qꝛ habit⁹ specificant ab obiectis.
Dicendū ꝙ h̄ ordine ē ꝓcedendū i hac q̄ō
ne. ⁊ vt plurimū in alijs opis subseq̄ntis pre
suppositis terminis vl' ipsis notificatis si ꝑ se
nō patēt. Pmo ponā ↄclusionē quā tenere
ꝓpono. qꝛ ipsa ↄclusio intenta est q̄si signū re
spectu cui⁹ oīa alia ↄsiderant ⁊ introducūtur.
vel vt in ipsā tendūt. sicut rōnes ꝓposite. vel
vt ab ipsa declināt et deuiāt sicut rōnes ↄ̄rie.
Sicut igr ait p̄hs. i. eth̄. sagittātes signū ha
bentes magis vnqꝫ adipiscūt qd optet. Sic
oculis mētis nr̄e ṗmo directis in ↄclusioneꝫ.
tā ea q̄ sunt ꝓ ipsa: q̄ꝫ ea q̄ sunt ↄ̄ ipsā faciliꝰ

attigemꝰ. Scdo adducā opiones ɔ̄rias cū suis motiuis. ⁊ ɔ̄ndā hmōi rōnes nō ɔcludere. Tercio firmabo ɔclusionē pmo positā meliori mō q̄ possum. ⁊ hic silr ē rectꝰ ordo. qꝛ sicut ait Boe. in ɔmēto sup li. pdicamentoꝝ. Puꝰ sūt extirpāda vicia q̄ sint inserēde virtutes. De agro igit̃ ɔcl'ois intēte sunt pus extirpādi tribuli puta rōes sophistice. quibꝫ ppo sita v̄itas tribulat̃. q̄ꝫ veridice rōes adducāt̃ quibꝫ eadē veritas ɔfirmat̃. Quarto rn̄debo ad argumēta q̄bꝫ ipsa q̄stio pponebat̃

Articulꝰ 1

Quantuz igitur ad primuz dico q̄ deus est subiectum sacre scripture sub rōne spāli ⁊ nō sub rōne absoluta sic ue abyssali. Et licet deficiamꝰ in noibꝫ subiectū istiꝰ bn̄dicte scie sub tali rōne spāli sufficiēter exp̄mētibꝫ. pt tn̄ sic describi vt dicat̃. Verꝫ sūme diligibile vt pportionatū ē rōnali aīe nondū pfecte p habitū lumīs glie. In illa descriptōe verꝫ ponit̃ p genere. in h̄. n. ɔueniunt oēs scie q̄ subiectū cuiuslibet scie aliq̄d verꝫ ē cetera aūt ponūt̃ p drn̄tijs. qꝛ p diligibile differt tā a pcticis q̄ꝫ a speculatiuis. [illegible] intelligentiā ē aduertendū q̄ [illegible] rō subiecti pprie exprimit̃ tūc dꝫ notari in ordine ad finē. q̄d pꝫ in speculatiuis in q̄bꝫ verꝫ vt verꝫ ē subiectū. qꝛ v̄itas ē finis speculatiue. vt pꝫ. vi metha. in pcticis verꝫ vt agibile. qꝛ finis practice ē opus. vt pꝫ ibidē. igr̃ cū dilectio dei sit finis theologie vt infra patebit. eiꝰ obiectū pprie dicet̃ verꝫ diligibile. Addit̃ aūt pportionatū ⁊c. ad drn̄aꝫ scie dei. q̄ id nobilissimū sbiectū sub rōne infinita ɔphēdit. q̄ nobis nō ē pportionata. Q, aūt vltio addit̃ nondū pfecte ⁊c. ē ad drn̄am scie beatoꝝ. quoꝝ aīe sūt pfecte p habitū lumīs glie.

Nota

Articulꝰ 2

Sꝫ ɔtra hanc subiectalis rōis theologie notificationē ⁊ eiꝰ explanationē pmo videt̃ esse illi q̄ dicūt theologiā pprie esse speculatiuā. Scdo q̄ dicūt eā esse pcticā. Tercio q̄ dicūt eā pcticā ⁊ speculatiuā simul. De his oibꝫ tractabo. j. q̄ōne. iiij. articulo. iiij. Quarto v̄o sunt ɔ̄ pdicta illi q̄ dicunt idē sub eadē rōe esse subiectū scie diuine ⁊ nostre. Illā aūt rationē appellāt rōem absolutā deitatis. Q, aūt deus in scia sua ɔsiderat̃ sub hac absoluta rōne nullꝰ dubitat. ideo alterā pte ipsi ⁊ seq̄ces eoꝝ multiplr̃ pbāt. s. q̄ in scia nr̄a deus subijciat̃ sub rōne absoluta ipsiꝰ deitatis. Pmo sic. Sub illa rōne subijcit̃ ali-

Rō. de gā.

q̄d in scia sub q̄ oia ɔsiderant̃ in ipsa scia. sed oia ɔsiderata in sacra scptura vel sunt ipse deus vel h̄nt attributionē ad deū. g̃ ⁊c. 1
P idē ⁊ sub eadē rōe est subiectū scie ⁊ pncipioꝝ scie sed articuloꝝ fidei q̄ sunt principia istiꝰ sciētie deus ē subiectū sub ratione absoluta. g̃ ⁊c. 2
P ratio subiecti dꝫ fūdamētaliter ⁊ v̄tualiter ɔtinere oēs veritates ɔ̄tētas in ipso habitu. sed h̄ non pt̄ i theologia aliq̄ ratō spālis ⁊ ɔtracta. g̃ ⁊c. 3
P ratio absoluta deitatꝭ est p oz oīmi ratione ɔ̄cta. g̃ si deus eēt subiectū nostre theologie sb ratione ɔ̄cta. opoīteret dare sciam vnā p̄oꝛē illa q̄ deū sub tali rōne absoluta ɔsideraret. 4
P in theologia beatoꝝ deꝰ ē subiectū sb rōne absoluta. g̃ et in theologia nr̄a. ɔn̄tia pꝫ etiā ɔ̄ ɔ̄re opināres. ⁊ silr̃ p illud ps̄. Sicut audiuimꝰ sic vidimꝰ in ciuitate dn̄i virtutuꝫ. Añs pbat̃ tripl'r. Pmo sic. qꝛ si non. tūc appetitꝰ beatoꝝ maneret incompletꝰ. Scdo qꝛ cognitio btoꝝ est intuitiua q̄ terminat̃ ad essentiā diuinā b̄m suā pprīa existentiā. ⁊ nō b̄m aliquā rationē ɔ̄ctā. Tercō qꝛ dicit Aug. in de trini. Hoc est plenū gaudiū nostꝝ frui trinitate: ad cuiꝰ imaginē facti sumus. 5
Augꝰ.
P nobilissima scia dꝫ subiectū suum ɔsiderare sub ratione nobilissima. sed ratio deitatis absoluta ē nobilior q̄cūq̄ꝫ rōe spāli ⁊ ɔ̄cta. g̃ ⁊c. 6
P ratio obiectalis aut se tenet ex pte dei. ⁊ tunc ē absoluta ⁊ infinita. aut ex pte nr̄i intellectꝰ. tūc nō distingueret hanc sciam ab alijs. qꝛ oīs ɔueniūt ex pte sbiecti in q̄ recipiunt̃. 7
P sub illa ratione aliq̄d sbijcit̃ in scia sub qua in tali scia pmo obijcit̃ intellectui. sed hoc ē ratio absoluta deitatꝭ. 8
Et si dr̄ istis q̄ ratio absoluta deitatis est infinita intrinsece ⁊ formaliter. g̃ ⁊ theologia nr̄a ē infinita cū scia specificat̃ ex obiecto. Instantia
Multi horū multiplr̃ rn̄deut. Pimo quidā eoꝝ dicūt q̄ infinitas nō ē de formali rōe ipsius dei. qꝛ passio siue differat b̄m rē siue b̄m rōem nō includit̃ i formali rōe sbiecti. ē. n. posterior ea. sꝫ infinitas b̄m nr̄m modū intelligendi ē passio ɔn̄s deitatē. p modū. n. attributi deo attribuitur infinitū eē. Solutio.
P apphēso aliq̄ apphēdit̃ oē id q̄d ē de formali sua rōe. sꝫ deū eē ē q̄si p se notū. et tn̄ multi phoꝝ dubitauerūt de eiꝰ infinitate. 2
P beati vidēt deitatē. nō tn̄ vident dei infinitatē. 3
P ratio puatiua nō includitur formaliter in rōne positiua. sꝫ ratio infinitatis est puatiua. ratō deitatis positiua. g̃ ⁊c. 4
Sed illud nō valet. qꝛ illud q̄d est purus actus vnitissime fundās infinitas pfectōes h̄ ē eēntialiter infinitū. ⁊ p consequēs infini- Cōtra 1

tas ē de sua formali ⁊ intrinseca rõe. sed diui/
tas ē hmõi. Maior pz. q2 ad oppositū pdi/
cati sequit̄ oppositū sbiecti. Nā si illaꝝ pfecti
onū infinitas nõ ꝯueniret eētialiter illi rei.
tūc ipsa fūdaret hmõi pfectões p modū potē
tie receptiue. ⁊ p ꝯñs nõ posset esse pur⁹ act⁹.
Minor etiā ē nota apud quēlibet fidelē xpia
nū. Etiā dicit phs. v. metha. c. de pfecto. Est
eñ qddā ens pfectū vl' pfectõe hñs ī se pfe/
ctiões oīm generꝝ. Ubi ait ꝯmētator q illud
ens ē deus ipse. De q etiā ait ꝯmētator. q. me
tha. Est. n. qddā ens p se ens ⁊ p se verꝝ. enti/
tate ⁊ veritate cui⁹ oīa alia sūt entia et vera.
2 Pꝫ sicut illud ē formal'r albū qd oē sibi an/
nexū facit real'r albū. sic illud ē formaliter in/
finitū qd oē sibi annexū facit real'r infinitū
sed deitas est hmõi. g̃ ⁊c. Sapia. n. dei ē reali
ter infinita. nõ inqtū sapia. q2 sic oīs sapiētia
eēt infinita. sed inqtū ē idē deitati. Al's inue
nit̄ sic rõ ista. Id cui⁹ idēptificatione oīa alia
in diuinis exñtia sūt realiter infinita: h ī sua for
mali ratione claudit infinitatem. sz deitas est
hmõi. Nā sapia dei ē real'r infinita nõ inqtū
sapia est. q2 sic etiā in creaturis eēt infinita. sed
inqtū est idē deitati. Pꝫ si infinitas nõ esset
3 de formali rõne diuinitatis. tūc alia esset rõ no/
bilior q̃ rõ diuinitatis. q2 loqndo de infinitate
pfectõis sꝫ ratio exprimēs formal'r infinitū est
nobilior ea q̃ h nõ facit. Sed ꝯñs est falsuz
nõ solū catholice: sz etiā philosophice. q2. xij.
metha. ait phs. q ipse de⁹ ē nobil'i fine totius
nobilitatis. Pꝫ id qd est pelagus sbe infini
4 tū hoc in sua formali ⁊ subali ratõne includit
infinitatē. sed ſm Dama. deus est pelag⁹ sub/
stātie infinitū. g̃ ⁊c. Pꝫ id quo maius cogi
5 tare nõ possum⁹ magnitudine pfectõis hoc ī
sua ratione formali includit infinitatē pfectõ
nis. deus est hmõi. Maior pz. q2 loqndo de
magnitudine pfectõis. tūc id qd in sua rõne
formali claudit infinitatē pfectõis h cogitat̄
vt maius respectu illi⁹ cui⁹ rõ hmõi infinita/
tē nõ includit. Minorē ponit Ansel. in libro
6 monologion. c. ij. ⁊ iij. Pꝫ sicut de rõne cu/
iuslibet ꝟtutis create ē q sit formaliter finita.
sic de ratione qdditatis diuine ē q sit formali
ter infinita. q2 sicut se hz creatura ad esse fini/
tū ⁊ limitatū. sic se hz creator ad esse infinituz
⁊ illimitatū. Ad pmū motiuū eoꝝ nego mi
norē. nõ eñ infinitas se hz vt passio. sed ma/
gis vt dñtia subalis si deus hrēt gen⁹ ⁊ dñ/
tiam. Ipsū. n. infinitū siue infinitas in diffi/
nitione deitatis si ꝯplete diffiniret̄ poneret̄ p
dñtia subali. ppter hoc etiā pdicat̄ de ea in p
mo mõ dicendi p se ⁊ nõ in scdo. Ad secū/ Ad 2
dū dico ad maiorē q verꝝ ē si apphēdit̄ pfecte
Ad minorē dico q nullus phoꝝ apphendit
eū pfecte. Ad terciū dico q beati vidēt dei/ Ad 3
tatē ⁊ infinitatē. nõ tñ vident infinite vel mõ
infinito. ⁊ p ꝯñs nõ vident sb ratione infini/
ti. Ad qrtū dicendū q infinitū ē puatiuū Ad 4
qtū ad nois impositionē. nõ aūt qtū ad qd
rei. sic. n. est qd realissimū ⁊ maxime positiuū Solutio
Ideo dicūt alij ad ꝯñtiā supdictā q scien aliorum
tia de infinito ē infinita qñ non soluz attingit
rē infinitā sz etiā rationē infinitatis. sic appa
ret de sciētia dei. Sed scia nr̃a sic attingit illā
rē infinitā q tñ nõ attingit rationē infinitatis.
In scia. n. dei non soluz obijcit̄ ratio deitatis:
sed etiā infinitatis. in scia aūt nr̃a vere rõ dei/
tatis obijcit̄. sed ratio infinitatis non obijcit̄ Cõtra hoc
sed annectit̄ rei sic obiecte. Sed illd dictū 1
tripl'r deficit. Primo q2 assumit falsū. Osten
sū est. n. q infinitas est de formali rõne deitatis
⁊ ideo nõ dicit qd annexū sed qd intrinsecuz
deitati. Scdo q2 p hāc rñsionē ꝯtradicit ti 2
bi ipsi. Tu. n. expsse ponis q deus sub eadē ra
tione subijcit̄ in scia dei ⁊ nr̃a. sed rõ includēs
directe infinitatē. ⁊ ratio nõ includēs directe
sz solū ex annexo nõ est eadē ratio. Tercio 3
q2 hec solutio nõ est ꝯtra nos. sed ē directe p
nobis. q2 ex hoc dicto sequit̄ nccio q illud ob
iectū p aliā rationē specialē restringit̄ vt obij
cit̄ nobis. Ideo rñdent alij negādo ꝯñaz. Solutio
q2 scia natural. iij. phicoꝝ de infinito est. non aliorum.
tñ ē infinita. Pꝫ sicut scia sortit̄ spēm ab ob 2
iecto. nõ tñ ppter hoc ē eiusdē speciei cū obie
cto. sic sortit̄ qntitatē ab obiecto q tñ non est
eiusdē qntitatis cū eo. sicut g̃ scia de lapide ñ
est lapidea. sic scia de infinito non oportet q sit
infinita. Pꝫ si p actū finitū nõ posset attin/ 3
gi obiectū infinitū nulla creatura posset beati
ficari. Dicit. n. Aug. deo. Inquietū ē cor me/
um donec requiescat ī te. Pꝫ intellectus nr̃ 4
ē multo maioris ambitus ī cognoscēdo q̃ in
essendo. cognoscit. n. oīa. sz non ē oīa. Pꝫ si 5
cut se hz potētia ad effectū. sic se hz subiectuz
ad sciam siue obiectū ad intellectū. sed poten
tia īfinita põt cāre effectū finitū. g̃ ⁊c. Dicūt
g̃ isti q qzuis scia spēm trahat ab obiecto. mo
dū tñ quātitatiuū recipit a subiecto suscepti
uo. ⁊ ideo si recipit̄ ī sbiecto infinito tunc erit
infinita. si autē suscipit̄ a subiecto finito. tunc
erit finita necessario. nõ obstāte q sit de obie
cto infinito. Qz. n. alit̄ videt aqla ⁊ noctua:
nõ ꝯtingit nec ex pte obiecti. nec ex modo tē
dendi in obiectū. sz solū ex sbiecto susceptiuo

Instantia ↄ eos R. comm.

puta oculo. Si dr isti scia equat pprio obiecto. quō g finitū equabit infinito. Respondent q licet in eodē genere adeqtionis finitū nō equat ifinito. i alio tn̄ ⁊ alio genere potest sibi equari. Uerbi grā. sicut. n. sensus intelligibilis non ex̄ns quāta et diuisibil' equat linee quāte ⁊ diuisibili. nō quidem sm eē reale quātitatiuū. sed sm esse rep̄ntatiuū. sic act' vl' habit' finit' in se sm eē nature equat deo q est infinit' i esse nature. nō tn̄ equat sibi sm eē nature sed sm esse exp̄ssiuū siue cognitū.

Cōtra eos

Sz nec illud vz. qz inter ppriā mensurā ⁊ mensuratū necessario ē adequatio. ita q nec mensura excedat mēsuratū. nec mensuratū mēsurā. sed subiectū scie sumptū sm rationē subiectalē ē ppria mēsura scie. g inter ea nec ē excedens nec excessum. oē igit quod ↄp̄hendit in sbiecto sm istā rationē sm quā subijcit hoc poterit h̄ns sciam in q subijcit scire. ⁊ p ↄsequēs habēs theologiā sciret infinita. si de' sub ratione infinita subijceret in ea.

Ad 1

Ad p̄mū argumētū q nō ē sile. qz. iij. phicoz determinat de infinito i potentia ⁊ q ad qd nomis. etiā determinat. viij. phicorū de infinitate dei. sed non sm rationē infinitā. qz determinat de ea p cōparationē ad determinatū effectū p ↄparationē. s. ad motū. etiā determinat de ea qz̄tū ad cognitionē qz est. non aūt q ad quid est. Uñ modicū pdest eis illa allegatio. cū ipsemet phs dicat q infinitū sm q infinitū. i. sub ratione infinita ē ignotū.

Ad 2

Ad scd̄m dicendū q sicut potētia ↄmensurat suo pprio et adeqto obiecto. ita q nihil ↄtinet sub obiecto in qd non possit potētia. sic nccio scia ↄmensurat suo sbiecto sumpto sub ratione formali subiecti. qa vt sic subiectū est adequatū scie. ↄmēsuratio em̄ v̄tualis q est ibi nccio requisita inter scietiā ⁊ subiectū sumptū sub ratōe subiecti non p̄t esse sine equalitate. etiā ē ibi pcessus a simplr ad sm quid destructiue. q quidez pcessus h ē fallaciosus. puta dicēdo nō sunt adeqta sm esse specificū. g non sūt adeqta sm esse q̄ntitatiuū. esse em̄ specificū ē esse simplr. esse v̄o quātitatiuū ē esse sm qd.

Ad 3

Ad terciū dicendū q creatura beatificat ab obiecto infinito. sed non sb ratione infinita. qz sufficit ad beatitudinē q videant tale bonū q non possit referri in maius bonū. ⁊ in illo volūtas pter se ipsam delectata ↄquiescat.

Ad 4

Ad quartū dicendū q intellectus licet nō sit oīa q cognoscit. ↄmēsurat tamē suo adequato obiecto qd oīa ↄp̄hendit quecūqz intellect' cognoscere poterit.

Ad 5

Ad quintū dici posset q nō ē sile. qz potentia infinita dei nunqz applicat ad pducendū effectū finitum. nisi mediāte sua voluntate. ⁊ p ↄsequēs libere. obiectū aūt sub ratione obiecti sicut multi dicunt mouet naturaliter. ⁊ p ↄsequēs nō libere. ⁊ non quantum vult sed quantū pōt. Sed i hac ↄclusione non sisto. qz dño ↄcedente circa finē quarti dicaz q obiectū beatificū mouet vt speculū voluntariū ⁊ libere respectu oīm beatoz. ⁊ solū respectu suipsius naturalr. Et io dico ↄcedendo maiorē. Ad minorē dico q potētia dei infinita nihil pducit ad extra nisi finitū siue sub ratione finita. determinat. n. p rationē idealez q vt sic nō est infinita. Potentia. n. dei infinita sub ratione infinita nihil pducit nisi filiuz ⁊ spm̄sanctū qui etiā infiniti sunt. Et cū addunt q scia non sortit quātitatē ab obiecto sz a subiecto in quo recipit. ⁊ ab illo dr finita vl' infinita. nō dicunt vez. nā si deus crearet nostrā theologiā sine oīm subiecto. adhuc tamē esset finita. cū oīs creatura inqz̄tū creatura sit finita. Nec ē simile q dicunt de aqla ⁊ noctua qz eaz visiones non differūt specie. ⁊ ideo ad eaz intensionē ⁊ remissionez sufficit maioz et minoz dispō subiecti in quo recipit. Scia autē finita ⁊ infinita differūt plus qz genere cuz vna sit creatura. alia autē sit idem qd creatoz. Nec valet qd dicunt ad instantiā. qz hic sumit finitū ⁊ infinitū sm idē genus ↄparatiōis. Deus. n. ē infinite intelligibilitatis. sed intellectus nr̄ ē finite intelligibilitatis. ita tn̄ q taz finitū qz infinitū ibi sumit sm esse intelligibile.

Solutio rōnū supius iductarum p eis.

Rōnes ab istis supius inducte quib' pbabāt deū esse subiectū theologie nr̄e sub absoluta ratione deitatis nō ↄcludūt.

Ad 1

Ad p̄mū dicendū dimissa maiori ad minorē. cum dr q oīa ↄsiderata in theologia vel sūt de' vl' habēt attributionē ad deū. Dico q ex h̄ n̄ pl' ↄcludit nisi q de' sit sbiectū theologie. sz q sb rōe infinita vel absoluta n̄ ↄuicit. Al's sic inuenit. Ad p̄mū dicēdū q rō deficit. qz minoz nō accipit sb maiori. q si accipet tūc eēt negāda. nō. n. oīa q ↄsiderāt i sacra theologia. ↄsiderāt sb rōe deitat' absolute. cū illa rō absoluta sic dictū ē a nob sit simplr incōp̄hēsibilis.

Ad 2

Ad scd̄m nego maiorē. nā cū articuli fidei sint p̄ncipia theologie. habit' taliū p̄ncipioz erit hit' fidei. q d̄ē fides spē differt ab habitu theologie. igr̄ qz̄uis idē possit eē sbiectū vtriusqz. h tn̄ erit alia ⁊ alia ratione. qz cū habit' spēm trahat ex obiecto sūpto sm rōez obiectalē: impossibile esse videt duoz habituū specie d̄r̄ntiū idē esse obiectū sub eadē rōe. Q, autē

fides ⁊ scia theologie spē differāt. pꝫ cū simł
sint ī eodē sbiecto. duo aūt accidētia solo nūe
ro dr̄ia ī eodē sbiecto siłesse nequaꝙ pn̄t. Et
siłr minoꝛ peccat. qꝛ de⁹ nō ē sbiectū sb rōe in/
finita in talibꝫ articuł fidei siue pncipijs the/
Ad 3 ologie. Ad terciū dicēdū ꝙ nō optet rōem
formalē sic ɔtinere oīa ɔsiderata in scia ꝙ sit p
oꝛ talibꝫ oībꝫ ī entitate vł dignitate. rō. n. for
mał sbiecti medicine ɔsistit in eo ꝙ ē eē sana/
bile. ⁊ tn̄ ī medicina ɔsideraꝛ de sba hūana. c⁹
rō ꝫm se ē digniōꝛ ⁊ nobilioꝛ sanabili ꝫm ꝙ sa
nabile sufficit. igr̄ ꝙ ratio sbiecti ɔtineat talia
ꝫm modū cogſcēdi in tali scia c⁹ ē rō sbiectał.
Ad 4 ⁊ sic ē in ꝓposito. Ad q̄rtū dicēdū ꝙ bn̄ da
tur scia poꝛ ⁊ digniōꝛ nr̄a theologia. h͛ tn̄ nō
Ad 5 ē scia creature sꝫ creatoris. Ad q̄ntū ɔcedo
ɔn̄aꝫ. sꝫ nego an̄s. Ad pmā ꝓbatōeꝫ dicēdū
ꝙ btī fruūꝛ bono infinito. ⁊ ex h̄ repleꝛ oē desi
deriū eoꝝ. licꝫ id nō videāt infinite. nec p ɔn̄s
sub infinita rōe. Et p hoc ad scdaꝫ ꝓbationē
Est. n. ibi fallacia ɔn̄tis dicēdo. Videt̄ noti
cia intuitiua. ḡ sub infinita ratione. Et p idē
Ad 6 pꝫ ad auctoritatē Aug. Ad. vi. dicēdū ꝙ
ꝫm p̄scianū suplatiu⁹ dupliciter dr̄. vno mō
a supfero supfers. qꝛ omnibꝫ supfert. ⁊ sic vni
soli ɔuenit. Alio mō suplatiu⁹ ē idē qđ su⁹ po
sitiu⁹ cū h̄ aduerbio valde. sicut sc̄tissim⁹ idē
ē qđ valde scūs. Si igiꝛ pmo mō accipiꝛ su
platiu⁹ tūc minoꝛ ē falsa. qꝛ scia nr̄e theologie
sic nō ē nobilissima ꝙ ei⁹ nobilitas oībꝫ alijs
sciētijs supferaꝛ. sꝫ sola dei scia sic est nobilissi
ma. ꝓpter qđ etiā sola dei scia hēbit talē rōem
sbiecti q̄ omībꝫ supferꝛ puta absolutā ⁊ infi/
nitā. Si aūt accipiꝛ suplatiu⁹ scđo mō. sic cō
cedo totū sillogismū. qꝛ nō pl⁹ ɔcludiꝛ nisi ꝙ
theologia nr̄a ɔsiderat subiectū suū sub val/
de nobili ratione. sꝫ talis ratio pōt esse finita:
Ad 7 ɔtracta ⁊ spālis. Ad. vij. dicēdū ꝙ talis ra
tio obiectał se tenet ex pte dei fundamētaliter
qꝛ cū obiectū ꝫm suam ratōeꝫ formalē mēsu
ret actū ⁊ habitū: neccio optet ꝙ ratio illa ꝫm
quā mēsurat se teneat ex pte obiecti. et p ɔn̄s
cū mēsuratū ē finitū optet ꝙ rō obiectalis ꝫm
quā obiectū mēsurat habitū vel actū sit fini/
Instantia ta Sꝫ forte diceꝛ mihi ꝙ ex ista rn̄sione se
quiꝛ duplex incōueniēs. Pmū cū illa spāli
tas rōis non sit nisi q̄dā p̄cisio ⁊ restrictio ob
iecti qđ ē de⁹ ab illa rōe absoluta ⁊ īfinita q̄ es
sentiałr ɔuenit deo. igr̄ vel in ip̄o deo erit itrin
seca p̄cisio vel ratō obiectał spālis non tene/
bit se ex pte dei Scđm cū tał p̄cisio tm̄mō fi
at p actū nr̄m intelligēdi. sequiꝛ ꝙ rō obiecti
nō p̄cedit actū sed causeꝛ ab eo. cū tn̄ totałr si
at e cōuerso. R. ꝙ illa p̄cisio nihil intrīsece Ad 1
ponit in ipso deo. intrinsece. n. nō ɔuenit sibi
aliq̄ limitatio. qꝛ h̄ poneret impfectōꝫ in deo.
ɔpetit sibi tn̄ extrinsece ꝫm ꝙ sibi ɔpetit ꝙ sit
mēsura vel hēat rationē mēsure respectu alic⁹
extrinseci finiti ⁊ limitati. ⁊ licꝫ nihil ponat in
trinsece in deo. tenet se tn̄ ex pte dei. qꝛ mensu/
ra se tenet ex pte mēsurātis. sicut. n. cū aīa di
uidit ⁊ numerat motū pmū. ex tali diuisione
nihil intrinsece poniꝛ in ipso pmo motu actu
diuisū. tenet se tn̄ illa numeratio ex pte mot⁹.
qꝛ ałs si teneret se ex pte anime. tūc aīa nume/
raret seipsā. ⁊ tp̄us ex hoc resultās esset passio
anime. ⁊ non esset passio motus. cui⁹ ɔꝛiuꝫ ꝓ
baꝛ. iiij. phicoꝝ. sic in ꝓposito ⁊c. Ad secū Ad 2
dā rationē posset dici sicut dicūt etiā aliq̄ do/
ctores. ꝙ licet p̄dictū obiectū sub ratione ob/
iectali faciat ad actū primū ⁊ ad habitū in ra
tione terminātis. qꝛ cū sit mēsura eoꝝ opoꝛtꝫ
ꝙ terminet ea. tn̄ nō facit ad esse eoꝝ in ratio/
ne mouētis ⁊ causantiꝭ. qꝛ vt sic sunt p creatio
nē. ⁊ p ɔn̄s causanꝛ nō ꝫm rationē obiectalē.
sed ꝫm rationē idealē. q̄ tn̄ ē etiā ratio spālis.
sicut ī. patebit di. xxxvi. ⁊ ideo non ē incōue/
niens ꝙ illa p̄cisio habilitate p̄existit in obie/
cto. ɔpletiue sic ab eodē actu quē termiat. qꝛ
termin⁹ p̄supponit id qđ terminat Sꝫ for Instantia
te dices ꝙ impossibile sit actū sub alia ratione
causari ⁊ sub alia terminari. Dico ꝙ nulla est Solutio.
īpossibilitas. qꝛ sic si deus crearet auditionē ī
auditu. necessario tn̄ tał actus terminareꝛ ad
sonū ⁊ non ad rationē idealē ꝫm quā creaꝛ. et
sic ⁊c. Sed in illa solutione non sisto. q̄a q̄ꝝ/ Alia solo.
uis illa solutio valeat q̄ꝝtum ad moduꝫ ha/
bendi theologiā quo habuerūt eaꝫ ꝓphete et
apl̄i. qꝛ illi habuerunt p spūssancti infusionē
Iuxta qđ ait. b. Petrus. Spūsancto inspi/
rati locuti sunt sancti dei hoīes. tn̄ non valet
q̄ꝝtum ad modū illū quo nos habemus ⁊ ac/
quirimus theologiā. qꝛ nos acquirimus eaꝫ
studiū ⁊ doctrinā. ⁊ p ɔn̄s habitus theolo
gie nō creaꝛ ī nob̄ sub ratione ideali sic isti di
cūt. ideo ɔformiter ad p̄cedētia dico. ꝙ nō ha
beo p inconueniēti ꝙ ratio obiectał q̄ꝝtum ad
suū formale ɔpletiuū sequaꝛ actū intellectus
⁊ ab eo aliquo mō dependeat. licet q̄ꝝtum ad
suū esse fundamētale p̄cedat actum ⁊ ab eo in
nullo dependeat. Ad octauū dicēdū ꝙ ma Ad 8
ioꝛ nō videꝛ esse vera. habētes. n. aliquā sciē/
tiā sepi⁹ dubitāt de ratione obiectali scie. sicut
pꝫ p diuersas opiniones de sbiecto metaphi/
ce. ⁊ siłr ī alijs sciētijs. Si. n. ratio obiectał p
mo occurreret tūc hm̄oi opiniōes non essent

Etiā mioꝛ nō ē vera. qꝛ cū rō absolute deitatꝭ
sit infinita nō poterit intellectui finito pꝛimo
occurrere.

Articulꝰ 3

Extirpatis igitur

tribulis veritatē tribulātibꝰ ꝯfirmatꝰ positio
1 nē supius assignatā. Pꝛimo sic. Si deus sb
ratione absoluta sue deitatis esset sbiectū nr̄e
theologie. tūc scīa dei ⁊ nostra eēnt eiusdē spe/
ciei. ꝯn̄s ē impossibile. ḡ ⁊ an̄s. falsitas ꝯn̄tis
ē nota. pbꝰ ꝯn̄a. Nā cū habitꝰ ex obiectꝭ spe/
cificent̄ sūptis ꝺm suas ratiōes sbiectales illi
sūt eiusdē speciei q̄ de eodē ꝯsiderāt ⁊ sub eadē
2 ratione. cū igit̄ deꝰ sb absoluta rōe deitatis sit
subiectū siue obiectū scīe sue. ḡ ⁊c. Pꝛ in eēn
tialiter ordinatis ꝺm excedens ⁊ excessuꝫ nū/
q̄ꝫ id qδ ē adequatū habitui excedēti: erit ad
equatū excesso. sed scīa dei ⁊ nr̄a sunt eēntiali
ter ordinate ꝺm excedēs ⁊ excessū. ḡ nihil pōt
subijci sub eadē ratione in scīa dei ⁊ nr̄a. cum
subiectū sub ratione sbiectali sumptū adeq̄t̄
3 scīe cuiꝰ ē subiectū. Pꝛ si subiectū istiꝰ sciētie
esset deus sub p̄fata abyssali ratione ⁊ infinita
tūc ꝑ theologiā sciremus infinita. ꝯn̄s est fal
sū. ḡ ⁊ an̄s. falsitas ꝯn̄tis pꝫ. ⁊ ipsam quilibet
theologus expit̄ in seipso. pbꝰ ꝯseq̄ntiā. qꝛ si
cut se hꝫ obiectū adequatū potētie ad potētiā
sic se hꝫ subiectū sumptū sub ratione sbiecta/
li ad scīam. silitudo istius ꝓpoꝛtionis pꝫ im/
mediate. qꝛ sbiectū ꝺm rōeꝫ sbalē adeq̄t̄ scīe.
sꝫ obiectū adeq̄tū potētie sic se hꝫ ad potētiā
ꝙ nihil ꝯtinet̄ i obiecto vel sub obiecto in qδ
nō possit potētia. ⁊ i nihil p̄t potētia qδ nō ꝯti
net̄ sub obiecto. cū igit̄ i deo sub rōe deitatꝭ ifi
nita ꝯtineāt̄ ⁊ repn̄tent̄. ḡ ⁊c. Sequit̄ igitur
ꝯclusio ꝙ deꝰ sub rōe spāli subijciat̄ i nr̄a theolo
gia. cū īpossibile sit eū subijci i ea sub rōe abso
Nota luta seu infinita. Aduertēdū tn̄ ꝙ ꝑ id qδ
supiꝰ posui q̄ꝫtū ad rōꝫ subiecti sacre theolo/
gie nō itēdo deuiare a venerabili doctore nr̄o
frē Egidio. q̄ licet ꝑ alia verba p̄dictā verita/
tē expssit. idē tn̄ vt credo dicere voluit: ꝑ rati/
onē. n. specialē vt ipsemet dicit: nō intēdit ni/
si restrictionē in obiecto illius abyssalis ratio
nis supius noiate. cū aūt q̄n̄q̄ꝫ rōem subiecti
istius scientie explicādo ponit nomē glificā/
toris. nō est sibi cura de tali nomie. qꝛ ipsemet
q̄n̄q̄ꝫ dicit ꝙ nō possumus nomen aptū inue
nire q̄ talē rōem spālē sufficiētēr expmamꝰ. sꝫ
ꝑ nomē glificatoris intēdit ꝙ rō p̄dicta noia
ri dꝫ in ordine ad finem ad quem nos ducit
illa scīa b̄n̄dicta: qui finis est glia vite eterne
que p̄ncipalr̄ consistit i dei dilectōe. Et ex h̄
etiā pꝫ ꝙ oēs illi q̄ arguūt ꝯ h̄ vocabulū glifi
catoꝛ magꝭ laboꝛāt ꝯ nomē q̄ꝫ ꝯ doctorꝭ inten
tiōꝫ. Et licet p̄dictoꝝ rōes nō sint ꝯ me. gra
tn̄ istiꝰ doctoris venerandi volo ipsis r̄ndere
Arguūt eñ quidā ꝯ dictū vocabulū pꝛmo 1
sic. Si deꝰ ē subiectū sacre scrp̄ture vt glifica/
toꝛ. aut ly vt reduplicat diuinā ꝟtutē glifica
tiuā. aut effectū causatū i glificato. aut actōꝫ
dei glificātꝭ. Si pꝛmo mō tūc n̄ differt a rōne
infinita. cū talꝭ virtꝰ sit idē qδ diuina essentia
Si scδo mō tunc formale obiectū theologie
erit aliq̄d creatū. si tcio mō. aut actio illa se tꝫ
ex parte dei. tūc coincidit cū pꝛmo. aut se tenet
ex pte glificati. ⁊ tūc coīcidit cū scδo. Pꝛ rō q̄ 2
inq̄rit̄ i scīa nō p̄t eē rō obiectalꝭ i ea. sꝫ rō glifi
catoris inq̄rit̄ i theologia. ḡ. Maioꝛ pꝫ. qꝛ si
cut subiectū n̄ inq̄rit̄ sꝫ p̄supponit̄. sic ⁊ rō foꝛ
malꝭ subiecti. mioꝛ pbat̄. qꝛ q̄n̄ due rōes sic se
hn̄t ꝙ vna ē pꝛioꝛ alia si pꝛioꝛ inq̄rit̄ ⁊ posterioꝛ.
sꝫ rō glificatorꝭ ē posterioꝛ rōe bonitatꝭ ⁊ sapie
hoꝝ aūt rōnes inq̄runt̄. ḡ ⁊c. Pꝛ glificatoꝛ 3
aut dicit diuinā naturā tm̄ i xp̄o. aut hūanā
tm̄. aut diuinā ⁊ humanā sil. Si hūanā tm̄
tūc in scp̄tura sacra nō tractaret̄ ꝑ se de patre ⁊
spūsancto. qꝛ humanā naturā nō assumpse/
runt. nō diuinā ⁊ humanā simul eadē rōe. ḡ
solū diuinā. Pꝛ illa ē rō formalꝭ subiecti in 4
quā oīa ꝯsiderata in scīa vltiate resoluunt̄. sꝫ
multe sūt rationes deo ꝯpetētes q̄ sunt pꝛioꝛes
ratione glificatoris. sic rō deitatꝭ. trinitatꝭ. sa
pie ⁊ bonitatꝭ. Pꝛ rō glificatorꝭ ē infinita. ḡ 5
incidis in id qδ vitare ꝓponis. pbat̄ an̄s. q̄a
alꝭ non posset beatos satiare. Pꝛ idē sub ea 6
dē ratione nō dꝫ esse subiectū in tota scīa ⁊ in
q̄libet pte eius. sed deus sub spāli rōe ē subie/
ctū in ptialibꝰ libris sacri canōis. ḡ nō in to/
ta scp̄tura. Pꝛ arguit aliꝰ sic. ꝑ rationē glifi 7
catorꝭ. aut intelligit̄ id q̄ deꝰ formalr̄ glificat.
⁊ h̄ est formaliter ipa deitas. ⁊ sic erit subiectū
sub rōne deitatꝭ. aut intelligit̄ respectꝰ glificātꝭ
ad glificatū q̄ deꝰ appellat̄ glificatoꝛ. sicut dꝛ
creatoꝛ creatione existente i creatura. ⁊ sic vna de
noiatio extrinseca eēt formalꝭ rō subiecti istiꝰ
scīe. Pꝛ sub illa rōne deꝰ nō ē subiectū istius 8
scīe. sub q̄ nō insunt sibi veritates determiate
i ea. rō glificatoris ē hmōi. ḡ. maioꝛ ē nota. ꝓ
bat̄ minoꝛ. nō. n. deꝰ ē trinꝰ inq̄ꝫtuꝫ glificatoꝛ.
sed econuerso. ab eterno eñ fuit trinus ante/
q̄ꝫ glorificaret. Et ꝯfirmat̄. qꝛ ꝑ rōem sub
iecti insunt passiones ipsi subiecto ⁊ nō econ
uerso. sed deus nō ē trinus inq̄ꝫtuꝫ glorificat.
Sꝫ isti nō ꝯcludunt. nam cum theologia Cōtra eos

sit nob̄ a deo tradita tāq̄ q̄ddā instr̄ʒ nr̄i dire
ctiuū in eternā felicitatē. ratō ei⁹ obiectal' opti
me exp̄mit̄ in ordine ad hm̄ōi finē. ⁊ q2 h̄ no
Solutio. men glificator est hm̄ōi. ḡ ⁊c̄. Ad p̄mū di
Ad 1 cendū q̄ reduplicat dīnā ꝟtutē q̄ ē idē qd̄ di
uina essentia. ꝯmensurātē tm̄ sumptuʒ penes
Ad 2 ꝓportionē ad nostr̄ intellectū. Ad scd̄ʒ di
cendū q̄ sicut i alijs sciētijs rō s̄biecti subponit̄
q̄ztū ad noticiā incōpletā. inq̄rit̄ tm̄ q̄ztuʒ ad
noticiā ꝯpletā. sic rō glificatoris s̄bponit̄ fide i
theologia. q2 oportet accedētē ad deū credere
q̄m inq̄rētib⁹ se remunerator sit. ad heb. xj.
Ad 3 inq̄ritur tm̄ q̄ ad ꝑfectā noticiā. Ad terciū
dicēdū q̄ dicit dīnā naturā. tm̄ cū illa restricti
Ad 4 one sup̄i⁹ mēorata. Ad q̄rtū dicēdū q̄ aliq̄
rō p̄t ēē p̄or alijs ita q̄ alie resoluūt̄ in ipsā. vl'
simpl'r vel q̄ ad nos. Si p̄mo mō sumendo
resolutōʒ tūc maior ē falsa. Scd̄o mō minor
nō ē vera. lʒ. n. rō glificatoris n̄ sit simpl'r p̄or.
tm̄ p̄t dici p̄or i ordie ad theologū. q̄ oia q̄ ꝯsi
derat i theologia i ordine ad suā b̄titudinem
Ad 5 ꝯsiderat. Ad q̄ntū dicēdū q̄ rō glificatoris
ē b̄n̄ ifinita material'r ⁊ rōne s̄bstrati qd̄ ē ipsa
Ad 6 dīna essentia. nō tm̄ ē infinita formal'r. Ad
sextū dicēdū q̄ lʒ deo s̄b sp̄āli rōe s̄bijciat̄ i to
ta scp̄tura sacra ⁊ i q̄libet libro sp̄āli eiusdē scri
pture sacre. illud tm̄ nō fit s̄m eundē ḡdū sp̄ā
litatis. q2 illa rō est sp̄ālior ⁊ ꝯstrictior put re
spicit determiatū lib̄r. ⁊ ē min⁹ ꝯstricta ⁊ sp̄ā
lis put respicit totā scp̄turā sacrā. Ad. vij.
Ad 7 dicendū sicut dictū ē hic p̄rime ad p̄mū ⁊ ter
ciū. Ad. viij. dicēdū sic sup̄i⁹ dictū fuit ad
Ad 8 terciū iductū ꝯ ꝯclioʒ p̄ncipalē. ⁊ p̄ idē patet
ad confirmationē.

Quartus articulus.

Ad primuʒ p̄ncipa

Ad 1 le dicēdū ad miorē q̄ lʒ ratio finita repugnet
deo itrinsece ⁊ i rōne eēndi. nō tm̄ repuḡt ei ex
trisece ⁊ s̄m rōʒ ꝯsiderādi. sic. n. res exn̄s itrin
sece finita ⁊ limitata se hʒ extrisece ad t̄miatio
nē ifinitā. sic res itrinsece exn̄s ifinita se h̄ꝛ e vi
det̄ ad extrisecā termiatōʒ finitā. nūc āt vide
m⁹ q̄ pūct⁹ cētri speral' circūferētie itrinsece ē li
mitate entitatis ⁊ finite. extrisece tm̄ ⁊ termiati
ue se hʒ ifinite. q2 infinitas lineas circūferētie
Ad 2 p̄t termiare sic. ḡ ⁊c̄. Ad scd̄m dicēdū q̄ ad
ꝟitatē illi⁹ ꝓpōis. ij. metha. sufficit q̄ id qd̄ in
telligit̄ vere. sit i re ⁊ vere h̄eat eē. n̄ tm̄ optʒ q̄
mod⁹ eēndi vniformiter sp̄ corn̄deat mō itel
ligēdi. q2 tūc q̄dditates rer̄ q̄ sepati itelligūt̄.
sepati etiā h̄rent eē. qd̄ erat error p̄lonis. vtʒ i
multis locis logice ⁊ p̄hie. Sic igr̄ videm⁹ q̄
mathēatic⁹ id q̄ s̄m eē vere ē q̄le ꝯcipit nō q̄li
ficatiue. sic theolog⁹ id qd̄ vere ē ifinitū cōci
pit finite ⁊ nō infinite. Forte dicet̄ mihi q̄ Instantia
nō ē simile. q2 q̄litas nō ē de itrinseca rōe q̄ntita
tis. igr̄ mathēatic⁹ c⁹ ꝓpriū obiectū ē q̄ztū p̄ōt
q̄ztū ꝯsiderare sine q̄li. lʒ s̄m te ifinitas ē de in
trinseca rōe deitatis. R̄. q̄ i h̄ ē simile. q2 nō op Rn̄.
tet modū eēndi sp̄ vniformiter r̄ndere mō in
telligēdi. dato etiā q̄ q̄litas eēt de itrinseca rōe
q̄ntitatis. adhuc lʒ nō itrisece tm̄ extrisece possʒ
q̄ntitati ꝯpetere rō nō q̄lis. ḡ ⁊c̄. Sʒ forte Instantia
iter̄ dices s̄m hūc modū quē tu ponis. rō ob
iecti nr̄i intellect⁹ eēt extrinseca ⁊ nō itrinseca ipi
rei intellecte. R̄. q̄ rō obiecti ē sibi aliq̄ mō Rn̄.
intrinseca ⁊ aliq̄ mō extrinseca. Intrinseca q̄dē
dici dʒ. q2 vere sumit̄ a re obiecta c⁹ ē rō. sʒ ex
trinseca dici p̄t. q2 ꝯuenit rei nō quōcūq3 sʒ s̄m
q̄ndā ꝯmēsuratōʒ ad extrisecū puta ad itelle
ctū. Un̄ etiā ip̄e b̄tūs itelligēs deitatē itelligit
ifinitatē. q̄ [illegible] de itrinseca rōe deitatis. itelligit tm̄
illā ifinitatē finite rōne p̄dicte ꝯmēsuratiōis
nccīe req̄site iter obiectū ⁊ potētiā. sic eni aīa
nr̄a motū celi intelligit indiuisuʒ. ⁊ tm̄ ꝯcipit
eū diuise ꝑ a itellectōe. al's nō possʒ ꝯplere rō
nē tp̄is. sic [illegible]. Et licet hm̄ōi exēpla nō sint ꝑ
oia ad ꝓpositū. tm̄ possūt nos manuducere in
cognitionē ꝓposite veritatis.

Upiētes

⁊c̄. Presupposita no
ticia ⁊ declaratiōe cā̄r
libri sen. ad formā tra
ctat⁹ accedēdo. i q̄ at
tēdit̄ libri diuisio. di
uidit̄ iste liber i duas
ptes. Nā p̄mo p̄mittit mgr̄ huic opi ꝓloguʒ
seu ꝓemiū. Scd̄o exequit̄ tractatū. ibi. Ve
teris ac noue legis. Quantum ad p̄muʒ
est aduertendū q̄ satis ꝯmuniter i scientijs ꝓ
logizātes circa addiscētes eor̄ doctrinā tria
intendūt. Nam p̄mo eos alliciūt vt sint beni
uoli. Scd̄o vt sint attenti. Tercio vt sint do
ciles. Primū fit satis cōgrue si auctor ipsius
scīe p̄mittit suā humilitatē. Scd̄m si ostēdit
tractande materie arduitatem. Et terciuʒ si
innuit sue scīe ordinabilitatē. Nā sicut super
bia doctoris consueuit displicere discipulis.
⁊ p̄ consequens facit eos maliuolos. sic eius
humilitas placet ipsis discipulis. et facit eos
beniuolos. Et sicut materia cōmunis et fa
cilis ꝯtemnitur a studētib⁹. et p̄ ꝯn̄s reddit

eos vágos. sic materia ardua ꝛ difficil' dilige
ter attēdit̄ ꝛ facit eos sollertes ꝛ attētos. Et si
cut doctrina ꝯfusa ꝛ inordinata indocilē red
dit hoīem ꝛ tortuosū. sic ecōuerso doctrina or
dinate tradita reddit hoīem docilē ꝛ studio/
sum. Hūc igit̄ modū ꝯmunē mgr̄ in pn̄ti ꝓ
logo obseruando tria facit. Nā p̄mo pmittit
suā hūilitatē. Scd̄o oñdit pn̄tis opis diffi/
cultatē. Et tercio indicit istius scie ordinabi/
litatē. vt rōne p̄mi reddamur beniuoli. ratōe
scd̄i diligētes ꝛ attēti. ꝛ rōe tercij dociles ꝛ stu
diosi. Scd̄a ps incipit ibi. Ardua scandere.
Tercia ibi. Hoꝝ igit̄ deo odibilē. Pria diui
dit̄ i duas ptes. Qꝛ p̄mo oñdit suā hūilitatē
ſm se. Scd̄o i exteriore ꝯpatiōe. ibi. Cū pau
pcula. Gazophilaciū dr̄ a gaza qđ ē diuitie.
ꝛ philasse qđ est ꝯseruatoriū q̄si diuitiaꝝ ꝯser
uatorium. Et iō gazophilaciū dn̄i ad pn̄s si
gnificat sacrā scp̄turā. in q̄ thesauri scie et sa/
pie dei sūt abscōditi ꝛ ꝯseruati. Sequit̄ il/
la ps. Ardua scādere. in q̄ mgr̄ sn̄iarū reddit
nos attētos. ꝛ h̄ ex pn̄tis opis difficultate. et
diuidit̄ i duas ptes. Nā p̄mo oñdit p̄sentis
opis seu tractatꝰ difficultatē ex tractādoꝝ exi
mia sblimitate. Scd̄o ex inuidoꝝ num... bo
lositate. ibi. Quāuis nō am...gamꝰ Quā
tū ad p̄mū est aduertendū q̄ tāta difficultas
erat circa materiā istius libri. q̄ mgr̄ aliq̄ mō
retrahebat̄ ne libꝝ inchoaret. ꝛ q̄nq3 econuer
so attrahebat̄ vt ipm̄ inciperet. Igit̄ magister
illud bellū cogitationū suaꝝ describēs. primo
simul pōderat attrahentia ꝛ retrahētia. Se/
cūdo oñdit cām victorie p quaꝫ attrahentia
vincūt retrahētia. Scd̄a ibi. Quā vincit ze
lus. Quo ad p̄mū iteꝝ ē sciēdū q̄ tria fue/
rūt impedientia ꝛ retrahētia mgr̄m ab isto ope
scꝫ stupor aggrediēdi. labor exequēdi ꝛ timor
deficiēdi. Econtra fuerūt tria ad illđ opꝰ ma/
gistꝝ attrahētia. s. oblatō diui adiutorij. dele/
ctatio p̄mij. ꝛ affectio ꝓficiēdi. Et ſm h̄ mgr̄
tria facit. qꝛ p̄mo ponit p̄mū rtractiuū cū suo
opposito attractiuo. Scd̄o poit scd̄ꝫ attracti
uū cū suo retractiuo. ꝛ tercio poit tciū. Scd̄a
ibi. delectat nos. Tercia ibi. desideriū hortat̄.
Quelibꝫ istaꝝ ptiū possꝫ diuidi i attractiuū
ꝛ retractiuū. ꝛ ptes patēt. Seq̄t̄ illa ps. Quā
vicit ꝛc̄. vbi mgr̄ oñdit cāꝫ victorie ipoꝝ at/
trahētiū. Cā ꝟo istiꝰ victorie erat caritas seu
amor. Et qꝛ duplex ē amor. s. dei ꝛ pximi. iō
p̄mo mgr̄ ascribit hāc victoriam caritati dei.
Scd̄o caritati pximi. ibi. Nō valētes studi
osoꝝ. Qꝛ mgr̄ dicit in lr̄a penultīe pticule
istiꝰ lectōis. q̄ velit theologicaꝝ inq̄sitionuꝫ
abdita apire. Iō q̄ro hāc questionē.

V Trum theolo

gia sit scia? Et videt̄ q̄ n̄. qꝛ qđ
nō ē vna scia n̄ ē scia. sꝫ theologia
nō ē vna scia. g̃. Mai... pꝫ. qꝛ p idē hꝫ aliq̄d
eē ꝛ vnū eē. vt pꝫ. iiij. metha. eadē ē. n. rō hois
ꝛ vniꝰ hois. vt dr̄ in. i. elen. Probat̄ minor. qꝛ
dicit ꝯmētator sup. iiij. metha. q̄ eadē scia nō
pōt determinare de eq̄uocis. Et idē ꝯmētator
i de suba orbis ait. q̄ oīa q̄ dicunt̄ de supcele/
stibꝫ ꝛ iferioribꝫ dicūt̄ mō eq̄uoco. sꝫ creator
ꝛ creatura de q̄bꝫ tractat theologia plꝰ distāt
q̄ꝫ supcelestia ꝛ inferiora. Cōtra ille hitus Contra
q̄ ꝯsiderat sbiectū vere intelligibile ꝛ summe
speculabile sb rōne determiata ꝛ spāli ē habitꝰ
specificꝰ. sꝫ theologia ē hmōi. vt. s. patuit. g̃
ꝛc̄. In illa qōe q̄ttuor sūt vidēda. Primū
vtꝝ theologia sit scia. Scd̄m vtꝝ i tali scia ar
ticuli fidei sint p̄ncipia. Terciū vtꝝ ex h̄ seq̄t̄
q̄ sit scia sbalterna. Quartū vtrum ꝓprie di/
cat̄ sapientia.

Quantū ad primū Articulꝰ 1

articulū teneđ q̄ aliq̄ mō sit scia. sꝫ nō vsq3 q̄
q3 ꝓprie dicta. Sꝫ ꝯ h̄ sūt due opiniones ex
treme. qꝛ vna poit q̄ sit scia ꝓpe dicta. Alta
q̄ nll'o mō sit scia Primā opiniōꝫ mlti nitūt̄ Pe. au.
mltipl'r declarare. Prio ex dictis q̄rūdā pt ar 1
gui sic. Si theologia n̄ eēt scia. tūc frustra la/
borarēt studētes i ea. sꝫ ꝯn̄s ē icōueniēs ꝛ ꝯn̄a
pꝫ. P̄ si nō eēt scia h̄ eēt p tāto. qꝛ nō ē da/ 2
re passiōꝫ dr̄ntē a suo sbiecto q̄ de ipo demon
straret̄. sꝫ h̄ n̄ ipedit. qꝛ ens i q̄ntū ens ē sbiectū
metaphice vꝫ. iiij. meth. ꝛ tn̄ hꝫ passiōes ab
eo dr̄ntes. qꝛ qđ real'r differt ab ente ē forma/
lit̄ n̄ ens ꝛ nihil. ꝛ passio entꝭ eēt nihil. Sic
igit̄ damꝰ i metaphica aliq̄d n̄ drn̄s a sbiecto
qđ tn̄ hꝫ se p modū passiōis. sic ꝛc̄. P̄ q̄lis ē
ordo real'r int̄ aliq̄ drn̄a ſm rē. tal' manet ordo 3
eorūdē vbi distiguūt̄ ſm rōꝫ. sꝫ sbaltꝰ ꝛ opa
tio vbi distiguūt̄ real'r hn̄t ordinē eēntialē p̄/
orꝭ ꝛ posteriorꝭ. qꝛ vnū demōstrat̄ p alteꝝ tāq3
a p̄ori. g̃ etiā i deo vnū p alteꝝ poterit demon
strari. Sꝫ illđ nō vꝫ. qꝛ loq̄ndo de scire ꝓ/
p̄e dicto. đ q̄ isti intēdūt loq̄. tūc sic diffinit̄. i.
poste. Scire ē p cām rē inuestigare. Et ibidē
Tūc opinamur scire vnūq̄dq3 cū cāꝫ eius co
gnoscimꝰ ꝛ quoniā illiꝰ est cā. ꝛ impossibile ē
aliter se habere. Dei autem ꝛ diuinorū nulla
poterit esse causa. ergo ꝛc̄. Nec valet si dica
tur q̄ in theologia scitur causa per effectum.

qꝛ effect⁹ ꝓprie faciens scire cām dꝫ eē adeq̄t⁹
cause. Sed null⁹ effect⁹ adeq̄t v̄tuti dei. Igit
Solutio breuiter ad eoꝝ motiua r̄ndeo. Ad p̄mū
Ad 1 dicēdū q̄ studēs talis acq̄rit habitū nobilissi
mū nō nobilitate sciētifice euidētie. sꝫ nobili/
tate sbiecti. q̄ ꝛ si n̄ oīo ꝑ ꝓpe. aliq̄ tn̄ mō p̄t di
Ad 2 ci scia. Ad scd̄m dicēdū q̄ illa nō est tota cā
quā assumus. sꝫ p tāto theologia nr̄a n̄ ē scia
ꝓpe dicta. qꝛ n̄ reducit ad p̄ncipia ꝑ se nota.
n̄ supponit ea i aliq̄ alia scia c⁹ capaces sim⁹ in
Ad 3 via. Ad terciū p iā dicta p̄tꝫ. Uel dōm q̄ si
aliq̄ total' demōstratō d deo formaret. qꝛ h̄ p̄ci
se fierꝫ i lūie natali. magis generatꝫ noticiā me
Di. de gā. taphicā q̄ theologicā. Aliq̄ h̄ idē arguūt sic
Nō pl⁹ repugt obscuritas fidei scie de credibi
libꝫ q̄ icertitudo fātasmatū scie d sēsibilibꝫ. sꝫ
n̄ obstāte icertitudine fātasmatū h̄r scia d sen
2 sibilibꝫ. ḡ ꝛc. P̄ nō pl⁹ repugt euidētia scie
ꝛ ineuidētia fidei q̄ claritas noticie reꝝ i v̄bo
ꝛ obscuritas noticie i ꝓpo genere. Sꝫ he sil' se
ꝯpatiūt i eodē intellectu. ḡ ꝛc. P̄ de⁹ sp p̄ui/
3 dit ecclie sue de aliq̄bꝫ hoībꝫ pfectis q̄ possint
fidē defendere. sꝫ h̄ nō possent nisi h̄rent habi
tū scientificū. P̄ theologia ē noticia nobi/
4 lissima regulās oēs alias scias. ḡ erit scien/
tifica. Sed qꝛ tantā euidentiā quātā req̄
rit scia h̄re nō possumus de his d q̄bꝫ tractat
theologia i lumine naturali. nec i solo lumine
fidei. iō ponūt p̄dicti lumē q̄ddā supnatura/
le clarius lumine fidei. obscuri⁹ tn̄ lumīe glīe
qd̄ lumē a deo cōicat sacre theologie doctori/
bus tanq̄ pfectis ꝛ cōem statū fideliū excedē
tibus ꝛ ceteris p̄eexistētibꝫ fidē sanctā cōfirmā/
do ꝛ iugiter defendēdo. Et addūt q̄ lumē me
ridiei nō ꝯpatit secū aliquā noctis obscurita
tē. lumini tn̄ aurore hoc nō repugnat. Sic li
cet clare videre in lumine glīe fidē excludat
ꝛ omnē obscuritatē euacuet. intelligere tn̄ sci
entifice i isto medio lumine fidei nō repugt.
Propter h̄ ait Aug. i. sup Joh. q̄ lux increa/
ta duplici lumine fideles illuminat. ꝑuulos
quidē lumīe fidei vt lacte nutriant. maiores
Cōtra hē. v̄o lumīe sapīe q̄ vescant solido cibo. Sed
nec h̄ valet. qꝛ signū ē scientis posse docere. vt
p̄ꝫ. i. elencoꝝ. sed ea q̄ sunt fidei null⁹ p̄t sciēti/
fice infidelē docere. ḡ ꝛc. Et si dicis q̄ infidel'
doceri nō p̄t. qꝛ opꝫ doctorē ꝛ discipulū i lu
mīe ꝯuenire. n̄ curo. qꝛ nec vnq̄ aliq̄s fidelis
potuit doceri vt euidēter sciret ea q̄ fides scrā
2 ponit P̄ vel lumē fidei manet cū illo lumīe
ꝫm eē pfectū. vel remittit ab eo ꝛ manet ꝫm eē
remissuꝫ. Si des p̄mū. h̄ nō ē possibile. qꝛ sic
duo extrema ꝫm suas excellētias sil' eē nō p̄nt

sic nec extremū cū medio. Si scd̄m tūc h̄ns il
lud lumē eēt min⁹ fidelis. qꝛ min⁹ crederet q̄
nō h̄ns P̄ sic etiā ꝫm te lumē glīe cū sit cla 3
rissimū totaliter tollit lumē fidei. sic istud lu/
men intelligentie tanq̄ quoddā mai⁹ lumen
saltē remitteret ꝛ obfuscaret lumē fidei. P̄ 4
tu dicis q̄ de ratione fidei sit ineuidentia. sed
illud lumen facit euidentiā. ḡ erūt incōpossi/
bilia. P̄ ph̄s ꝯ platonē dicit q̄ impossibi/ 5
le ē nos h̄re nobilissimos hīt⁹ ꝛ nos latere. sic
ipossibile ē ꝛc. Sed forte dices q̄ ph̄us lo Instantia
quit de habitibꝫ naturalibꝫ. illd autē ē lumen
supnaturalr̄ infusū. sic exn̄s i caritate nescit se
eē in caritate. sic ꝛc. Istud nō vꝫ. qꝛ lumen Solutio.
faciēs sciētificā euidētiā ē suiipsi⁹ manifesta/
tiuū. ideo latere nō p̄ōt habentē. caritas autē
non ē habitus cognitiu⁹. ideo latere p̄ōt ha/
bentē P̄ sicut vnū lumē naturale sufficit ad 6
oīa naturalr̄ scibilia. sic vnū lumē fidei supna
turale sufficit ad oīa supnaturalia q̄ scire pos/
sum⁹ i via. P̄ tale lumē mediū inter lumē 7
glīe ꝛ lumē fidei. aut ē mediū p pticipationē.
aut mediū p abnegationē extremoꝝ. nō p̄mo
mō. qꝛ medio p pticipationē cōmiscet vtrū/
q̄ extremoꝝ. ꝛ neutrū ponit in sua ꝓpria na/
tura. sicut pallid[illegible] viridi vel rubeo colore. in
quibꝫ extremi colores pmiscent. ꝛ sic habens
tale lumen nō haberet habitū fidei ꝫm suā ꝓ
priā naturā. Nec scd̄o mō ꝓpter eandē rōem
qꝛ mediū abnegatiōis abiicit extrema. ꝛ pos/
set lumen tale infūdi infideli ex quo abiiceret
fidē. Motiua etiā eoꝝ nō ꝯcludunt. Un̄ Solutio
ad primū dicēdū q̄ minor n̄ ē vera. qꝛ oīs scia Ad 1
req̄rit fātasmata certa. Sed obiici h̄ p̄t de Instantia
sole de q̄ certā h̄em⁹ sciaꝫ ei⁹ magnitudinē ex/
cedere totā terraꝫ. cui⁹ tn̄ fantasma q̄ ad hoc ē
multū incertū ꝛ obscuꝝ. cuꝫ repsentet magni
tudinē vix vnius pedis. R̄ndeo. in talibꝫ Rn̄.
fātasmata incerta resoluūt vsq̄ ad fātasmata
certa. puta astrologi p geometriā ꝛ pspectiuā
expimētaliter inuestigarūt q̄ ꝫm aliquaꝫ de/
terminatā distātiā decrescit apparētia magni
tudis rei vise. ꝛ sic p replicationē distātie pue
nerūt ad certa talia fātasmata vsq̄ ad certā no/
ticiā magnitudis ipsi⁹ sol'. Ad scd̄m dicen Ad 2
dū q̄ maior nō ē vera. qꝛ pl⁹ repugt ineuiden
tia ꝛ euidētia respectu eiusdē obiecti. q̄ clarū
ꝛ obscuꝝ respectu diuersoꝝ obiectoꝝ. sed cuꝫ
res noscunt i v̄bo p̄ncipale obiectū ē eēntia di
uīa. cū i ꝓpo genere obiectū ē ipsa creatura. fi
des autē ꝛ illud lumē respiciūt idem obiectū.
Ad terciū dicēdū q̄ nō opꝫ tales pfectos Ad 3
h̄re aliud lumē a ceteris fidelibꝫ vt obiectōnis

bus ꝯtra fidẽ rideant. ſ; ſufficit ꝙ ſint in ſtu
dio theologie exercitati coopante eis grã di/
uina ipſi poterũt ad ſingula ꝯtraria responde
Ad 4 re. Ad quartũ dicendũ ꝙ poterit eſſe nobi
liſſima ex nobilitate lumĩs fidei ⁊ nobilitate
Ad addi/ obiecti ꝑter h ꝙ ſit ſimplr ſciẽtifica. In ad
tionem ditõe aũt de lumĩe peccauerũt ꝑ fallaciã ꝯñtis
Nõ.n.ſeqr theologia ẽ ſcia. ğ mediãte tali lu
mine. multi em̃ ponũt eã eẽ ſciaʒ ꝓprie dictã.
Contra ex q̃ tñ h lumẽ nũq; poſuerũt. Exẽpla etiã eo
empla. rũ ſunt ꝯtra eos. q: cũ tenebra ſit priuatio lu
cis. ideo cũ nullo gradu lucis ſe ꝯpatiť tene/
bra. Si ğ obſcuritas ẽ de ratiõe formali fidei
vt tu dicis: tunc cũ nullo lumine faciente eui
Nota bñ. dentiã poterit ſtare. Aduertẽdũ tñ ꝙ ꝑ has
ſolutiones nõ intẽdo negare varias reuelati/
ones quibus celeſtis cõſolator deuotos ſuos
conſueuit recreare. et qñq; ſecreta ſua multi/
phariẽ reuelare. ſed hoc fit de gratia ſpeciali.
⁊ ꝓuilegiũ ſingulare nõ inducit legẽ ꝯmunẽ.
ideo quo ad ꝯmunẽ ſtatũ doctorũ theologie
hãc ꝯcluſionẽ negaui. nõ autẽ quo ad hos q̃
ſingulariter ſunt deuoti. al's eſſet cõtra me qḋ
ſupius in principio adduxi de Aug. cũ dixit
O lumen verũ ⁊c. Et ꝑ hoc ... patet ad au/
Alij ad idẽ ctoritatẽ Aug. Alij eandẽ ꝯcluſionẽ tenẽ/
tes dicebant. ꝙ theologia ꝓcedat ex ꝑ ſe no/
tis q̃ ſunt ꝯmunes animi ꝯceptões. ⁊ nõ ar/
ticuli fidei. q: vt dicũt. poſteriora ſemꝑ nata
ſunt ꝓbari ꝑ priora. ſ; ꝯſiderata in theologia
ſũt ſm nr̃m intellectũ poſteriora his q̃ ꝯſide
rãť i methaphĩca. ens em̃ inq̃ʒtũ ens eſt prꝰ
2 deo ⁊ q̃cunq; alio ente determiato. P̄ ex lu/
mine naturali pt hri ꝙ oĩs opatio ꝑfecta ter/
minať ad aliqḋ opatũ. S; naturalr ſcimꝰ de
um ꝑfecte intelligere ⁊ ꝑfecte velle vel dilige/
re. ğ erũt in diuinis duo ꝓducta. ſ. verbuʒ et
Alij ad amor que ſunt filiꝰ ⁊ ſpũſſcũs. Probať per
idem alios q̃ſi idẽ ſic. S ꝑ ꝟtus cauſe naturalr re
ſeruať i effectu. ſ; ꝯcluſiõʒ creditã poſſũ ꝯclu
dere ꝑ vnã ꝓpõem naturalr cognitã ⁊ aliam
creditã. cũ ğ p̄miſſe ſint cauſe ꝯclõnis. opꝫ
ꝙ tal' ꝯclo ꝟtute illiꝰ naturalis p̄miſſe ſit aliq̃
mõ naturaliter cognita. Verbi grã. Oĩs hõ
hꝫ verã carnẽ. filius dei eſt homo. ğ filius dei
Cõtra eos habꝫ verã carnẽ Sed iſti in hoc peius di
cunt ceteris. q: totũ fidei nr̃e meritũ vidẽtur
annullare. cũ fides nõ habeat meritũ cui hu/
Solutio. mana ratio p̄bet experimentuʒ. Ad primuʒ
Ad 1 ergo dicendũ ꝙ licet de inferioribꝫ poſſint cõ/
munia ꝯcludi ꝑ vl'ia ⁊ ſupiora nõ tñ ꝓpria.
q: aut accipieť terminus ſupior indefinite. ⁊
tunc nihil ꝯcludiť. q: vt ſic nõ infert ſuũ infe

rius. Aut accipiť vlr. ⁊ erit ꝓpõ falſa. quia id
quod ẽ ꝓpriũ inferioris nõ p̄dicať de ſuo ſupe
riori vlr ſũpto. Quãuis igiť ꝑ hũc terminuʒ
ens poſſit ꝓbari ꝙ deꝰ ſit bonꝰ vl' aliqḋ aliud p̄
dicatũ cõe. nõ tñ poterit ꝓbari ꝙ ſit pr̃ vel fi/
lius. Ad ſcḋm dicendum ꝙ maior ẽ vera de Ad 2
opatõe trãſeũte. nõ aũt de immanẽte. ſic ẽ itel
ligere ⁊ velle. ⁊ ꝓbat oppoſitũ intẽti. q: cũ in/
telligere ⁊ velle i deo ſint idẽ realiter. vt teſtan
tur nõ ſolũ theologi. verumetiã phi. igiť ſi ex
diſtinctõe opationũ vis arguere diſtincta ꝓ
ducta habebis ſolũ vnũ ꝓductũ. qḋ eſt hereti
cũ. Ad terciũ dicendũ ꝙ ſicut ex ꝓpoſitio/ Ad 3
nibus duabꝫ p̄miſſis quaꝝ vna ẽ nccia. alte
ra ꝯtingẽs. ſequiť ꝯclo q̃ totalr ẽ ꝯtingẽs. vt
pꝫ. i. prior. ſic i ꝓpoſito ex duabꝫ p̄miſſis q̃ruʒ
vna ẽ naturalr cognita. ⁊ altera credita. ſeqť
ꝯclo q̃ ẽ totaliter credita. ⁊ nullo mõ naturalr
cognita Sic.n. cã nccia applicata ad effectũ
mediãte cã ꝯtingẽte ꝓducit effectũ totalr con
tingẽtẽ. ſic ⁊c. Sed fuerũt alij vt ſupiꝰ di/ Opinio 2
xi q̃ dixerũt ꝙ theologia nullo mõ ẽ ſcia. De
his nõ intẽdo inſiſtere. q: nulla motiua eorũ
inueni q̃ alicuiꝰ ponderis appareret. ideo ta/
lẽ opinionẽ tanq; erroneã derelinquo. q: expſ
ſe damnať i articulis pariſiẽſibꝫ articulo. iiij
vbi ſic dr. Nõ plus ſcire ꝓpter ſcire theolo/
giam error. Sed ſunt due alie opiniones Opinio 3
huic ſatis vicine. Quaꝝ p̄ma dicit ꝙ theolo
gis ẽ ſcia q̃ ſciunť tm̃mõ ꝯñtie. ita ꝙ nõ ẽ ſcia
cõſeq̃ntiũ ſiue ꝯclõnũ. ſ; ſolũ ꝯñtiaꝝ. Nã vt
dicũt cũ articuli fidei ſint p̄ncipia theologie:
ſcit ipſe theologꝰ qḋ ex ipſis ſeqť. Verbi grã.
Suppoſito ꝙ i vna natura diña ſint tres pſo
ne diſtincte. ſeqť ꝙ eaꝝ diſtinctio ſit ꝑ relatiua.
ꝯñaʒ hãc neſcit theologꝰ eẽ ncciaʒ. ſ; nec añs
nec ꝯñs ſciat. Sed nec illud vʒ. q: etiã ꝯ Cõtra eã
iſtos videť eẽ articulꝰ ſup̄dictꝰ. nihil.n. theo
logice plꝰ ſcireť ꝓpter ſcire theologiã. q: noti
cia ꝯñe ſic formalr accepte vt p̄ſcidit a noticia
ꝯñtꝫ ⁊ añtis ẽ mere logical' noticia. ⁊ ꝑ purã lo
gicã hri pt. ⁊ iõ nihil plꝰ ſcireť ꝓpt ſcire theo/
logiã. cũ tal' noticia tradať ꝑ logicã P̄ noti 2
cia theologie ñ eẽt ꝟior noticia q; falſiſſimoꝝ
figmtoꝝ. q: cũ dico chimera ẽ deꝰ. ğ chimera
ẽ oĩpotẽs. ſcio ꝯñaʒ ncẽio eẽ verã. licet ignorẽ
ꝯñs et añs. q: falſũ nõ ꝯtigit ſciri. q: nõ ẽ. vt
pꝫ. i. poſter. Vñ vt dixi noticia taliũ eſt me/
re ⁊ ſimplr logicalis. q: id eſt ſimplr logicale
cuiꝰ noticia ſufficiẽter hr̃ ꝑ logicã q̃cũq; alia
ſciẽtia poſita vel remota. noticia ꝯſequẽtiarũ
p̄dicto modo ſumpta eſt hmõi. ğ ⁊c. Ma/
ior nota. ꝓbo minorẽ. quia in cauſis paſſis

ꝗ affirmatio est cā affirmationis. ▪ negatio
est cā negatōis. ⁊ ecōuerso. vt pȝ. i. posterioꝝ.
ſȝ sola igrātia logice ē cā igrātie ꝯñaꝝ. vt ptȝ
ꝑ ꝯmētatorē. iiij. metha. ḡ sola noticia logice
Instantia ē cā noticie ꝯñtie. Sȝ forte dices ꝙ illd bñ
seqꝛ loq̄ndo ꝺ ꝯña ꝑ̄mīe. ſȝ ñ put sumiꝛ i deter
Solutio minata materia. Illd nihil vȝ. qꝛ tu sumis
ꝯñaȝ formalr vt eiꝰ noticia ꝑ̄scindit a noticia
certa tā añtis q̄ȝ ꝯñtis. ⁊ iō rōe materie ñ pote
ris te iuuare. qꝛ vtꝰ sp eiꝰ noticia erit pure logi
calꝭ. P sic scire ꝯstructōȝ an sit ꝯgrua vl in
3 cōgrua i q̄cūq sciā ⁊ i q̄cūqȝ materia ad solā
grāmaticā spectat. sic scire ꝯñatiȝ esse nccīam
vel nō esse necessariā in q̄cūq materia ad so/
lā spectat logicā. scire āt ꝯclōȝ q̄ ex tali ꝯña in
ferꝛ h̄ spectat ad singulas alias scias: i q̄ꝝ ma
Opi. q̄rta teria formāꝛ tales ꝯñtie Est alia opi. q̄ sim
plr nihil videꝛ tribuere theologie viatorꝫ Dic
ci sic. ꝙ theologia duplr p̄t accipi: seu p̄t du/
plr ꝯsiderari. vl i se. ⁊ sic euidētissima ē scia. qꝛ ē
de his q̄ ꝑ̄m se sūt maxie ꝟitatis ⁊ euidētie. vel
q̄ ad nos. ⁊ sic nō ē scia. h̄ tñ nō ꝯtingit ex de/
fectu i theologia ꝯsideratoꝝ. ſȝ ex defectu ꝯsi/
derātiū. s. hoim viatoꝝ. qꝛ sicut se hȝ oculꝰ no
ctue ad lucē solis. sic aīe nr̄e intellectꝰ ad ea q̄
sūt maīfestissima i natā. vt pȝ. ij. meth. Ad
dūt tñ isti ꝙ si large loq̄mur de scia. ita ꝙ acci
piaꝛ scia cōiter q̄ȝtū natura rei patiꝛ ꝑ̄m statū
p̄ñtē. tūc theologia p̄t dici scia. sicut ꝺ sciētia
morali dꝛ. i. eth. ꝙ sufficit aliquā sup̄ficialē et
figuralē noticiā tradere rōe materie variabil
q̄ sūt actꝰ hūani. Sed isti videꝛ sibiipsis i
Cōtra eos his breuibꝰ ꝟbis ꝯdicere. Primo. n. videꝛ di
cere ꝙ res i theologia ꝯsiderate sint maxie sci
biles. ⁊ postea dicūt ꝙ talē habeamus sciaȝ ꝑ
theologiā q̄lē natura rei patiꝛ. ḡ cum natura
rei patiaꝛ ꝑ̄priissimā ⁊ euidentissimā sciaȝ vt
ptȝ ex p̄mo dicto. sequiꝛ ꝙ nr̄a theologia nō
sit large sed ꝑ̄prie dicta sciētia. qd ꝯdicit scdo
Quinta opi. Duran. tuo dicto. Alij dicūt ꝙ habitus theologie
sūt tres. Unꝰ. s. q̄ cogscunꝛ illa q̄ i sacra scptu
ra ponūꝛ. ⁊ sic fides dꝛ theologia. qꝛ q̄ in scri/
ptura sacra traduntꝛ sola tenentꝛ aucte. qd pti
net ad fidē. ⁊ sic valde large theologia dꝛ scia
Aliꝰ ē habitꝰ q̄ dꝛ theologia defensiua. quo fi/
des ⁊ ea q̄ ꝯtinentꝛ i scpturꝫ declaranꝛ. q̄ mō ait
Augus. xiiij. de ciui. dei. ca. i. Huic scie tm̄mō
illud est tribuendū quo fides saluberrima q̄
ad btitudinē ducit gigniꝛ. defendiꝛ. nutriꝛ et
roboraꝛ. Terciꝰ habitꝰ ē q̄ ꝯclōes sacre scriptu
re deducunꝛ ex articulis fidei. ⁊ illa dꝛ theolo
gia elicitiua. Et nec istis duobꝰ modis vt di
cūt theologia poterit eē scia. ⁊ h̄ vel rōe mate/
rici se circa quā nō p̄t fieri demōstratio. vlꝫ qꝛ
huic. s. viatori eā demonstrare nō possumus.
Sȝ nec isti bñ dicūt tres hitꝰ distinctos fa Contra duran.
ciēdo de theologia. sic. n. in q̄libet scia opteret
ponere tres hmōi hitꝰ. eadē. n. rō h̄ exigeret.
methaphica. n. eēt hitꝰ ꝯtētiuꝰ vt ꝯtinet ea q̄ i
ipsa tradūꝛ. eēt habitꝰ defensiuꝰ put declarat ⁊
defendit sua p̄ncipia. eēt habitꝰ elicitiuꝰ vt ex
p̄ncipijs infert ꝯclōes. ⁊ eodē mō de logica et
alijs sciētijs. Et ꝙ eoꝝ distinctō nulla sit ptȝ
euidēter ex mēbroꝝ coincidentia. Uolūt. n. ꝙ
sit ꝯtentiua vt ꝯtinet ea q̄ traduntꝛ in nouo ⁊
veteri testamēto. nūc aūt nouū testamentuȝ
declaraꝛ ꝑ vetus. ⁊ defendiꝛ ꝯtra iudeos. ⁊ ve
tus ꝑ nouū ꝯtra hereticos. ḡ primꝰ modus ⁊
scds nō videnꝛ differre. Theologꝰ etiaȝ raro
pōt aliquā ꝯclusionē elicere qd ꝑtinet ad ter
ciū modū. nisi declarādo qd ꝑtinet ad scdm.
ḡ scds modꝰ ⁊ terciꝰ coincidunt. His itaq Opi. p̄pria
p̄missis dico ꝙ theologia viatoris ē vere scia
nō tñ sic natā rei scibil patiꝛ. ſȝ sic natura sci
entis patiꝛ. qꝛ ille habitꝰ q̄ ꝑ̄bat aliq̄d de suo
subiecto. nō minꝰ infallibili rōne q̄ȝ yconomi
ca vel politica scia de subiecto suo. ille in quaȝ
habitꝰ ē vere scientificꝰ seu vera scia. ſȝ habitꝰ
theologicꝰ ē hmōi. ḡ ⁊c. maior pȝ. qꝛ eo ꝙ cer/
ta rōe mō q̄ certitudo p̄t sumi i morali nego/
cio ꝑ̄bat yconomica vel politica aliq̄d de suo
sbiecto. igiꝛ vere dicūꝛ scie. sic a sili. Probo mi
norē faciēdo talē syllogismū. Oē id quod hȝ
rōem vltimi finis ē sūmū bonū et poterit aīaȝ
rōnalē ꝑ̄m totū suū desideriū btifice satiare. ſȝ
deus q̄ est nr̄ glificator hȝ rōem vltimi finis.
ergo ē summe bonus. et poterit animā btifice
satiare. Maior nota ē. qꝛ vltimꝰ finis nō pōt
referri in alteꝝ. ⁊ optet ꝙ sit summū bonū. ⁊ ꝑ
ꝯñs poterit satiare anime desideriū. Minor
ꝑ se ptȝ. qꝛ h̄ nomē glorificator vel beatifica/
tor siue qdcūq aliud nomē exp̄mēs rōem spe
cialē subiecti illiꝰ scie nccīo ipsā exp̄mit i ordi/
ne ad finē. sic patuit in q̄ōe ꝑ̄pria p̄cedēte. Pȝ
igiꝛ ꝙ passio vel aliq̄d loco passiōis se hñs ñ
minꝰ efficaci rōe ꝑ̄baꝛ ꝺ sbiecto istiꝰ scie: q̄ȝ pos
sit ꝑ̄bari de sbiecto sciētie moral. ḡ ista nō erit
minꝰ scia q̄ȝ illa. Forte diceꝛ ꝯ me sic ꝯ alios Instantia
ꝙ illa q̄ traduntꝛ in theologia nō ostendūꝛ de
mōstratiē. Cū igiꝛ demōstratō sit syllogismꝰ
faciēs scire illa ñ erit scia. R. aut ꝑ demōstra Solutio
tōȝ intelligꝫ potissimā demōstratōȝ. ⁊ sic solū
mathēatica eēt scia. qꝛ ipsa sola potissime de
mōstrat. ⁊ ē in primo gradu certitudis. vt pȝ
ꝑ Auer. i. phicoꝝ. Aut intelligis ▪ demōstra
tōȝ syllogismū efficaciter ꝯcludētē q̄ȝuis p̄ce/

dat ex aliquibus suppositis. et nō omnino expmis sic rōes theologice pñt dici demōstratões. vt Instantia patuit i sillogismo pcedēte. Dices iterū q ta Solutio. les sillogismi ñ sūt vbiqz i theologia. Dico q eodē mō nec i aliis sciētiis. qz i rei vitate si ue sit loyca siue naturalis phia. siue metaphica siue qcūqz alia scia. vbi vnā ptinet rōz effica cē mille ptiēt vba q sūt vel falsa vel inutilia vel saltē nō pcludētia neccio. τ vix etiā pbabiliter sepissime videt inferre. rarissime em i his ha bitibus quos appellamus sciētias pprie dictas aliqd demōstrat potissime. qd pz ex hoc q ra ro in eis aliq positiões tā certe repiunt circa quas nō sint opposite opiniones. Unū si qs sedula meditatõe reuolueret varietatē opini onū qsi in singulis passibus phie: magis vide remur in phia hre opiniōz qz sciētiā. vel nō minus hre sciētiā in theologicis qz in phicis. Quis. n. hodie viuit qui cōplete et diffiniti ue cognoscat quidditatē minimi termini phie. puta quidditatē vnius formice. Omes em phi cū volūt diffinire dñam subalē circulo quunt p aliqd accidēs qd ē manifestū signū ignorātie dñtie subalis. τ p pñs totius qd ditatis. Nec mirū q alia ignoramus. qz nec nos ipsos cognoscimus. qz Auerro[illegible] quez qsi totus mūdus in phia sequit. dixit aiam intellecti uā nō esse formā substātialē corporis humani sz eē vnā solā talē aiaz i oibus indiuiduis hoibus Alii aiaz posuerūt circulatõz. Alii aiaz intel lectiuā dicebāt eē corruptibilē. Sed taceo de gētilibus. hodie pz qnta ō nobisipsis sit diuer sitas apud doc. xpianos. In anglia em tene tur q in hoie sint plēs forme subales. τ oppo situ eius tāqz erroneū pdemnat. parisius vo totū oppositū tenet. Et silr de potētiis aie quibus in telligimus τ volumus. quāta est dñtia opi nātū quis sufficit enarrare. Aliis dicentibus q sint idē qd essentie aie. aliis q differāt ab es sentia aie re absoluta. aliis q sint quidā respe ctus fundati in eēntia aie. aliis q sint quedā habilitates aie realiter idē existētes cū ipsis acti bus anime. His igit τ ceteris positõibus phie psideratis. pz q vel nihil vel valde modicū sci mus. loqndo de scire ita stricte sicut videt lo qui de sciētia rōnes pbantes sacrā theologiā nō esse sciētiā.

2 Secūdo arguo ad idē sic. Ille ha bitus videt eē sciētificus qui sufficiēter soluit τ de struit oēs obiectiōnes q fieri poterūt p veritates tes in ipo psideratas. theologia ē hmōi. g τc. maior pz. iii. metha. vbi dr. q soluere nō ē ig nrātis vinculū. qz sicut ibi dr. solutõ dubitato rū ē manifestatio vitatis. Sz minor pbari pt

videdo instātiis q cōiter fiūt p ipsam. Ar guūt aliqui primo sic. Qñcūqz sufficiēter sol uit rō facta ptra aliquā pclusionē. tūc ex ipsa solutõe ondit q pclio nō ē impossibilis. sz ad ñ ipossibile sequit possibile in pmo angulo mo daliū. ad possibile vo i[illegible]nis q ad illa q deo intrinsece pueniūt seqt necce. qz q ad dei intri seca oīno vificat illō. iii. phicoz cū dr. in ppe tuis nō differt eē τ posse. si g possemus sufficien ter soluere rōes factas p articulū trinitatis. tūc possemus demōstrare trinitatē neccio eē i diuinis.

Secūdo ppositū nō pt sufficiēter pbari. ergo etiā oppositū nō pt sufficiēter improbari. sz p positū fidei nō pt sufficiēter pbari. g nō pote rūt solui rōes pdrie sufficiēter. alis oppositū fi dei iprobaret sufficiēter. Tertio si solnis p inter emptõz oportz te dare instātiā extra ppositū. sz i tota rez natura excepta sola natura diuina nō inue niūt tria supposita i vna indiuisa eēntia. g ad rōz p articulū trinitatis nullā extra ppositū po teris instātiā assigre. Ad dissolutõz illoz τ psiliū q fieri pñt in hoc pposito ē sciendū. q sicē multiplex genus deceptorie argumētatõis pu ta in dictõe τ extra dictionē. vt pz. i. elencoz sic ē multiplex genus solutõis. puta qñqz sol uit sophisma p distinctionē. τ assignat pctm in forma. qñqz p interemptionē. τ assignatur pctm in materia. τ qz oia adducta vel addu ci possibilia contra nostre catholice fidei veri tatē sunt falsissima sophismata. teste Aug. xx iiii. de ci. dei. ca. xix. vbi. ait. In nre religiõis hystoria diua aucte fulciti qcqd ei resistit nō dubitamus eē falsissimū. Et i epla. vii. ad mar cellinū. ait. Si ratõ p diuinaz scripturaz au ctoritatē reddit. qztūcunqz acuta sit verissime fallit. Igit omnes tales ratões solui possunt vel p distinctionē vel p interemptionē. Uer bi grã. Fiat ille syllogismus a nō fideli. Im possibile ē in aliqua natura plurificari suppo sita qn etiā plurificet natura. i diuinis sm te sūt plura supposita. igit erit multiplicata na tura. τ p psequēs plures dii. Respōdeo p di stinctionē. qz duplicia sunt supposita. Que dā. s. absoluta. quedā vo relatiua. Loquēdo de suppositis absolutis tūc maior ē vera p di cte rõis. sz minor ē falsa. Loqndo vo de sup positis relatiuis minor ē vera. sz maior ē falsissi ma. qz nihil repugnat tres diuas psonas i vna diuia natura p oppositas relatões distingui.

Forte dicet infidelis q illa solutio assumit falsū. qz opposite relatões reales nō pñt simul esse in eode indistincto fūdamēto. Rñ. tūc distinguēdū ē de fūdamēto. qz aut loquēris de

Opinio q rões p theologicas pclões ñ sūt solubiles. 1

2

3

Nota

Instantia

Solutio.

fūdamēto finito aut īfinito. si ꝑmo mō ꝯcedo
si scđo mō nego. Et diceret aliq̄ ꝙ nihil repu
gnat duas relatiōes oppositas sil' eē in eodē
fūdamēto. Nā inter mouēs ⁊ motū sunt due
relatōes opposite. q̄ idē hn̄t fūdamētū qn̄ idē
Instantia mouet seipm. Forte infidelis iterū dicet. ꝙ
supposita relatiua nō poterūt eē in natura ab
soluta. h̄ assumit falsū. ⁊ iō r̄ndendū ē ꝑ inter
emptiōē. Et si rō interemptiōis petit: illa esse
pōt. q2 ille q̄ iudicat de aliq̄ qđ oīno suū intel
lectū ⁊ modum suū ꝯsiderandi excedit. ille te
merarie ⁊ male videt iudicare. ẜ noscere quo/
mō tria relatiua supposita sint ī vna infinita
dei natura: excedit itellectū ⁊ modū ꝯsiderādi
cuiuslibet phi mūdani. ḡ. Sic igit phs etiā
vt methaphic⁹. xij. methaphice noluit ꝑsum
ptuose iudicare đ certo nūero intelligētiaꝝ ẜ
detulit supiori dicēs. Illud aūt ꝑ certitudinē
inq̄rere altiorꝫ inq̄sitōis eē videt. Sic multo
magis de articul' fidei nō h3 phs iudicare: ẜ
Solutio. deferre tenet supiori Ad ꝑmū ḡ dicendū ꝙ
Ad 1 nō ostēdit ꝑ solutōem datā a theologo ꝙ ar/
ticul⁹ nō sit ipossibil'. ẜ mō q̄ dictū ē soluit. et
vltiate sibi ondit ꝙ mediū assūptū ꝑ ipsū ē ex
traneū a ꝓposito. ⁊ nō applicabile ad ꝯcl'onē
quā nitit reprobare. eo ꝙ tal' ꝯcl'o totā suā fa/
cultatē excedit ⁊ modū suū consideradi. Un̄
dato ꝑ impossibile ꝙ ꝯclusio quā intēdit pro
bare phs ꝯ fidē vera eēt. adhuc ondit sibi ꝙ
mediū assūptū ad ꝓbādū ē imꝑtinēs ⁊ extra/
Ad 2 neū a ꝓposito. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō ꝯcludit Et ꝑ h̄
p3 ad scđm. q2 ꝑ fideles solutiōes nō impro/
bat directe oppositū fidei. ẜ ondit ꝙ rōes in/
Ad 3 fideliū nō ꝯcludūt ꝓpositū. Ad terciū di/
cēdū ꝙ maior vera ē qn̄ nō assignat rō interem
ptōis. sed qn̄ rōem interemptōis assignam⁹.
tūc possum⁹ dare instātiā ī ꝓposito. ⁊ nō opꝫ
instātiā assigāre extra ꝓpositū. Sꝫ vtrū aliq̄ ar
ticuli fidei possint ꝓbari efficaci rōe puta deū
eē creatorē in tpe. ⁊ alia silia. patebit dn̄o ꝯce
dēte circa ꝑn. libri scđi. Pro sup̄dicta ꝯclu
siōe faciūt ⁊ auctes sctōꝝ. Primo pauli apl'i
q̄ habitū theologie sepius appellat sciam ⁊ sa
piā. Scđo Aug. In multis eīm suis libris
hūc habitū vocat sciam. ⁊ qn̄q3 nomiat sciā
salutis. qn̄q3 sciam fidei. Recitatōnes tn̄ au/
ctoritatū dimittant rōne breuitatis. Ait etiā
Rich. i. de trini. ca. iiij. Mee intētōis ē in h̄
ope nō solū inuenire ꝓbabiles rōnes. ẜ etiā
necias. Et in eodē ca. ait. Omi studio ⁊ sum
ma diligētia debem⁹ ꝯsistere vt ad eoꝝ intelli/
gentiā q̄ fide tenem⁹ quotidianis incremētis
ꝓficere valeam⁹. in quoꝝ plena ⁊ ꝑfecta itel/
ligētia vita obtinet eterna. Itē Ans. in de
incarnatōe verbi ait. ꝙ illa duo opuscula. s. ꝓ
sologiō ⁊ monologion ad h̄ facta sūt vt qđ fi
de tenem⁹ de diuina natura et ꝑsonis. necc̄is
rōibꝫ ⁊ auctibꝫ sacre scp̄ture ꝓbari possit.

Quātū ad secūdū

Articulus secundus.

articulū istius q̄ōnis. Utrū ī scia theologie ar
ticuli fidei sint ꝑncipia: Breuiter dico ꝙ sic. Cōclusio.
q2 respectu ipsoꝝ oīa ꝯsiderata ī illa scia regu
lant ⁊ dirigunt. Sꝫ ꝯ h̄ aliq̄ multiplr' ni/ Cōtra cō
tunt arguere. Primo sic Nulla scia ꝓbat sua clusionem
ꝑncipia. ẜ ipsa supponit. ẜ tota theologia or
dinat ꝯ hereticos ⁊ infideles inq̄ntū negāt ar
ticulos. P̄ nulla scia q̄rit de suis ꝑncipijs: 2
nec ꝯcludit ea. ẜ docto. theologici q̄si in oībꝫ
librꝭ suis formāt q̄ōnes de fidei articul' ⁊ ipos
ꝯcludūt. ḡ ⁊c̄. P̄ ī nulla scia ꝑncipia sunt 3
min⁹ cognita q̄3 ꝯclusio. vt p3. i. posterioꝝ. ẜ
de articulis fidei hēm⁹ solū noticiā creditiuā.
ꝯclusiōes aūt aliq̄ mō sciunt. sic patuit ī pce/
dēti articulo. ḡ ⁊c̄. P̄. i. Pe. iij. đr đ hn̄tibꝫ 4
habitū theologie ꝙ sp̄ debēt eē pati ad satisfa/
ciendū oī poscēti. ⁊ reddere rōem de ea q̄ ī nob
ē fide. P̄ Aug. totū librū de trini. vt ipemet 5
fatet. i. de trini. ca. iiij. ordinauit ad declarādū
istū articulū. Deus ē trin⁹ ⁊ vn⁹. ⁊ ibidē ait ꝙ
oēs q̄ an̄ eū scripserūt de trinitate q̄ de⁹ ē. diuio
rum libroꝝ veteꝝ ⁊ nouoꝝ catholici tractato
res h̄ intēderūt ꝫm scp̄turas docere. ꝙ pr̄ ⁊ fili
us ⁊ spūssctūs sūt vni⁹ diuine subē. Itē. xiiij.
de tri. ca. i. dicit idē Aug. ꝙ huic scie q̄ đr the
ologia nō oīa tribuēda sūt q̄ in rebꝫ hūanis
ab hoīe sciri pn̄t. ẜ id tm̄ q̄ fides saluberrima
q̄ ad verā btitudinē ducit gignit. nutrit. defē
dit ⁊ roborat. Ex quibꝫ oībꝫ p3 ꝙ articuli
fidei ꝑ theologiā defendunt ⁊ declarant. et ꝑ
ꝯn̄s nō pn̄t eē principiū theologie. q2 vt p3
i. phicoꝝ. ⁊. i. posterioꝝ scia nō ꝓbat sua prin
cipia. Sꝫ illa nō ꝯcludūt. igit ad ꝑmū di Solutio
cēdū ꝙ maior ē falsa. methaphic⁹ eīm. iiij. me/ Ad 1
thaphice ꝓbat ꝑncipia sua. Sed dices ꝙ Instantia
h̄ nō ē ad ꝓpositū. q2 methaphica ē scia cōis.
theologia ē scia spālis. iō q̄uis methaphica
possit ꝓbare sua ꝑncipia h̄ nō poterit ꝯpetere
theologie. Dico ꝙ illa maior ab aduersa/ R̄nsio
rijs absolute fuit assūpta ⁊ vl'r sine distinctiō
ne. ⁊ iō sufficit dare instātiā ī vno ꝯtēto sb il/
lo vli vl'r negato cū đr. in illa sciētia ꝓbat sua
ꝑncipia. R̄ndēt etiā q̄dā doctores ad p̄di Responsio
ctā rōē ꝙ ꝑncipia pn̄t duplr' ꝓbari. Uno mō aliorum.
explicite. alio mō implicite. Primo mō ꝓbat

methaphÿsica sine vl'is scia sua p̄ncipia. Scd̄o
mō ꝓbare pt q̄libet sp̄alis scia sua p̄ncipia. nā
resoluēdo ꝯcl'oes i p̄missas. ꝛ p̄missas i p̄nci
pia. tūc i possibile ē ꝯcl'oēȝ eē falsā. nisi deficiat
aliq̄ p̄missaꝝ etiā ꝓcedēdo vsq̄ȝ ad p̄mū p̄nci
piū. sic pȝ. i. poꝝ. Cū ḡ ad destructōȝ ꝯclusi
onis nccio sequit̄ destructio p̄ncipij. q̄cūq̄ȝ ex
plicite defendit ꝛ ꝓbat ꝯcl'oȝ. ille etiā i plicite
et i directe videt̄ ꝓbare p̄ncipiū. cū igit̄ q̄libet
scia sp̄alis hēat ꝓbare ꝛ defēdere suas ꝯcl'oes.
Contra cū igit̄ nccio defēdit ꝛ p̄ncipia. Sed illa solu
tio nō valet. q̄ȝ licet ex falsitate ꝯclusiōis suf
ficiēter arguit̄ falsitas i aliq̄ p̄missaꝝ. ex veri
tate tn̄ ꝯclusionis nō pt argui v̄itas in p̄mis
sis. eo q̄ ex falsis q̄nq̄ȝ sequit̄ veꝝ. vt patȝ i li.
prioꝝ. Aduertendū etiā q̄ licet theologia
sit scia specialissima rōe subiecti. q̄ȝ suū subie
ctū non solū ē vnū vnitate specifica. sȝ est vnū
simplr̄ ꝛ realiter vnū ꝛ idē numero. ratōne tn̄
ꝯsideratoꝝ est scia ꝯmunissima. nulla. n. scia
humanit̄ inuenta tot pōt ꝯsiderare in ꝓpria
forma sicut sacra theologia. ipsa. n. cōsiderat
de deo creatore ꝛ de omni creatura ꝓut manu
ducit in creatorē. ꝛ dirigit in vltimū finē. ideo
dato q̄ theologia ꝓut ꝯuenit cū scia speciali:
nō possit sua p̄ncipia ꝓbare. tn̄ vt ꝯuenit cuȝ
Ad 2 sciētia ꝯmuni pōt ea ꝓbare ꝛ declarare. Ad
scd̄m dicendū q̄ de aliq̄ pōt q̄ri duplr̄. Uno
mō eo q̄ de ipso dubitat̄. ꝛ s̄m hoc dr̄. i. topi
coꝝ. q̄ q̄stio ē dubitabilis ꝓpō. ꝛ sic nō queri
tur de principijs. sed tanq̄ȝ verissima in omni
scia supponunt̄. Alio mō querit̄ de aliq̄. non
q̄ de ipso dubitat̄: sȝ solū dubitat̄ de sua appli
catione i materia sp̄ali. ꝛ sic necesse ē q̄ōnes fi
eri de principijs. q̄ȝ licet principia in se sint ve
rissima. p̄nt tn̄ in materia sp̄ali false applica
ri. ꝛ ex hoc ꝯtingit syllogism⁹ falsigraphus. si
cut pȝ in li. elēcoꝝ. Primo ḡ mō non querit̄ i
theologia d̄ articulis fidei. sed scd̄o mō neces
se ē fieri q̄stiones de eis. ne q̄uis ipsis suppo
sitis heretici falsigraphe syllogisando falsas
Ad 3 faciāt applicatōes in materia sp̄ali Ad ter
ciū dicendū q̄ maior ē falsa in omī scia subal
terna. q̄ȝ talis sciētia p̄supponit sua principia
tanq̄ȝ euidētia in sciētia supiori. et q̄ȝ theolo
gia aliquale hȝ silitudinē cū sciētijs subalter
nis. vt. j. patebit. ḡ. Ad auctēs aūt patet p
p̄dicta. Ad dictū beati Petri dici pōt q̄ rati
onē reddim⁹ de fidei articulis inq̄ȝtū modo q̄
supius dictū est rationibꝫ oppositis r̄ndem⁹.
Probatio ꝯclusiōis. His p̄missis ꝓbabo intentū. s. q̄ articuli fi
dei sūt principia theologie seu isti⁹ b̄ndicte sci
entie. q̄ȝ illa sunt principia in q̄libet scia. q̄ sic
se hn̄t q̄ ea estimant̄ magis vera que mag' cō
formiter se habēt ad ipsa. sed sic se habent arti
culi fidei in theologia. ḡ ꝛc̄. Maior ē nota.
q̄ȝ principia sunt q̄si regula ꝛ mēsura oim̄ ce
teroꝝ ꝯsideratoꝝ in scia. in qualibet aūt arte
id magis sapit de veritate illius artis q̄d ma
gis accedit ad suā regulā ꝛ mensurā. Minor
etiā pȝ. q̄ȝ in ipsa theologia vnūquodq̄ȝ tāto
verius reputat̄ quāto articulis fidei mag' cō
format̄. ꝛ ecōuerso omne q̄d ab ipsis dissentit 2
tanq̄ȝ erroneū improbat̄. P in qualibet ar
te ꝓpositiōes quibꝫ maxime adheremus. ille
talis artis sūt principia. vt patȝ. i. posterioꝝ.
ꝯclusiōibꝫ. n. adherem⁹ ꝓpter p̄ncipia. ꝓpter
q̄d aūt vnūquodq̄ȝ tale ꝛ illd̄ magis. vt dicit̄
ibidē. Sed i sacra scp̄tura articulis fidei ma
xime adherem⁹. et ꝓpter ipsos oībꝫ alijs. ḡ
ꝛc̄. P ille ꝓpositōes q̄ taliter formant̄ de sb̄ 3
iecto alicui⁹ sciētie q̄ in tali sciētia nō p̄nt ꝓba
ri p priora sunt prima eius principia. articu
li fidei taliter formant̄ d̄ subiecto theologie q̄
non p̄nt ꝓbari p priora. ḡ ꝛc̄. Forte dices ꝛ Instantia
si nō p priora. saltē p̄nt declarari ꝛ ꝓbari p po
steriora. ḡ ꝛc̄. Dico q̄ hoc nō impedit ratiōeȝ
principij. q̄ȝ etiā primū p̄ncipiū. iiij. metha.
ꝓbat̄ ꝛ declarat̄ a posteriori P que p̄suppo 4
nunt̄ in scia tanq̄ȝ verissima illa sūt eius prin
cipia. sed articuli fidei sūt hm̄oi in theologia
ḡ ꝛc̄. Maior patȝ. i. posterioꝝ. vbi dicit̄ q̄ de
principijs opꝫ p̄supponere q̄ȝ vera sunt.

Quantū ad terciuȝ

Articul⁹ 3

hui⁹ questiōis articulū Utꝝ theologia sit sci
entia subalterna. Patet ex iā dictis q̄ theolo
gia large loquēdo pōt dici sciētia subalterna
cū nō reducat in p se nota. sed p̄supponat sua
principia tanq̄ȝ notissima in scia dei ꝛ btōꝝ
q̄ principia deus cū voluerit poterit reuelare.
Nota tn̄ illa sciētia ꝓprie non ē subalter
na. q̄ȝ q̄ncunq̄ȝ vna sciētia sb̄alternat̄ alteri sci
entie. ex hoc q̄ cā euidētie suoꝝ principioꝝ
pȝ in sciētia subalternāte. tūc quicūq̄ȝ hȝ sciē
tiā subalternā ille naturaliter pōt attingere sci
entiā subalternātē inq̄ȝtū euidētia suoꝝ prin
cipioꝝ patet in subalternāte. sed hn̄s scientiā
theologie nō pt naturaliter attingere scientiā
dei ꝛ beatoꝝ. ḡ ꝛc̄. Ista ḡ distinctōe bn̄ in Pria opi. ē Thome. scd̄a ē Aureoli ꝛ aliorum
tellecta cessare poterit murmur argumētoꝝ
duaꝝ opinionū. quaꝝ p̄ma dicit q̄ scia theo
logie sit subalterna. alia econtra negat. Rati
ones p̄me opinionis veꝝ ꝯcludūt quo ad si
militudinē quā hȝ cū scia subalterna. Rōes

sed de veꝝ concludūt quo ad ꝓprietatē sbalter
natōis. q2 nō est ꝓprie subalterna. sicut suffi-
cienter ostendit doctor nr̄ frater Egidius in
scripto sup ꝓlogo pmi sniaꝝ. Est etiā ali⁹ do-
Gerard⁹ d senis. ctor directe obuians ꝯlubatis. Dicit. n. ꝙ scie-
tia subalterna nō depēdeat a sciētia subalter-
nante isto modo ꝙ accipiat sua principia ab
ea tanq̄ a manifestante causā suoꝝ principi
1 oꝝ. Quod ꝓbat tripl'r. Primo q2 scientia
subalterna ageret vltra suam speciē. Probat
ꝯn̄tia. q2 ꝯsideratio cuiuslibet scie sistit in su-
is principiis. si igit̄ scia subalterna ꝑ manife-
stationē subalternātis cognosceret cām suoꝝ
principioꝝ. iā sua consideratio nō sisteret in
2 principiis. Pꝫ tunc sciētia subalterna posset
sua principia demonstrare. hoc aūt repugnat
omni sciētie. ꝯn̄tia patet. q2 quicūq3 scit cām
alicui⁹ potest ipsum ꝑ suā cām demonstrare.
3 Pꝫ tunc nullus posset addiscere scientiā sb
alternā sine sciētia subalternāte. ꝯn̄tia pōt ex
hꝰ ꝓbari. q2 habitus ꝯclusionū ꝓsupponit ha
bitū principioꝝ. nec aliquid scit̄ in sciētiis ni
si cognitis principiis. Falsitas ꝯn̄tis pꝫ: q2
scie subalterne ꝓncipia pn̄t cognosci via sen-
sus. memorie ⁊ expientie. vt pꝫ. ii. posterioꝝ.
⁊ ex ipsis poterūt deduci ꝯclusiones nulla p-
habita noticia de scia subalternante. Sed
Cōtra ger gr. de senis ille doctor his suis dictis cito post iam dicta
videt̄ cōtradicere. Ait. n. ꝙ nostra theologia
licet nō sit ꝓprie scientia subalterna. tamē q̄a
dependet a sciētia dei in sua certitudine. sicut
certitudo in discipulo discēte a scientia magi
stri docētis. ideo mō quo ait Arist. i. elencoꝝ
oportet addiscentē credere. sic ait Augus. xv.
de trini. c. iii. ꝙ de inuisibilibus q̄ a nro sensu
remota sunt. illis oportet nos credere q̄ hec i
incorporeo lumie ꝯspecta didicerunt. Et sub
dit ille doctor. ꝙ q̄uis hec nō sit vera sbalter-
natio. est tn̄ quedā subordinatio que habet in
hoc quandā similitudinē cū subalternante.
Si igit̄ in isto assilat̄ur scie subalterne sic
tu hic manifeste ponis. ḡ hoc ꝓprie in sciētia
subalterna erit ꝙ ipsa nō poterit euidentē cer
titudinē hr̄e suoꝝ pricipioꝝ nisi ex manifesta
tione sciētie subalternātis. Qd̄. n. ad siliitudi
nē ipsius a. repit̄ i b. optet ꝙ ꝓprie repiat̄ in a
sicut pratū ad siliitudinē homis dr̄ ridere. seq̄
tur ꝙ ridere ꝓprie insit homi. Sicut igit̄ no
ticia addiscētis necessario ꝓsupponit manife
stationē docētis sicut tu dicis. ⁊ sicut theolo-
gia nō pōt hr̄e euidentiā de suis ꝓncipiis ni-
si ex relatione dei vel btōꝝ. sic scia subalterna
nō habebit scientificā euidentiā suoꝝ ꝓncipi
oꝝ nisi ex manifestatione scie subalternātis.
Solutio. Ad primū igit̄ dicendū. ꝙ licet nō in pro-
Ad 1 pria ꝟtute tn̄ in virtute supioris aliquid pōt
agere vltra suam speciē. Sicut calor q̄uis sit
accidēs. in virtute tn̄ forme subalis ignis ꝓ-
ducit ignē. sic sciētia subalterna coopante si-
bi virtute subalternātis pōt apphendere cau
sā sui principii. Ad ꝓbationē etiā ꝯn̄tie dico
ꝙ quantū de se est sistit in principiis. in virtu
Ad 2 te tn̄ alterius trāscendere pōt Ad secundū
dicendū ꝙ s̄m ꝙ subalterna est nō demōstrat
sua ꝓncipia. sed sicut naturalis phs induēs
habitū medici ꝓbat sua principia. vt patet. i.
phicoꝝ. sic subalternā habēs scientiā induēs
habitū subalternātis principia sua poterit de
Ad 3 clarare. Ad terciū dicendū ꝙ scia subalter
na totaliter manēs infra virtutē ꝓpriā ⁊ in li
mitib9 noticie subalterne pōt addisci sine sciē
tia subalternāte. q2 sufficit vt sic ꝙ sua princi
pia ꝓsupponat esse vera ex veritate ⁊ euidētia
scie subalternātis. poterit tn̄ licet nō ex se per
amminiculationē subalternātis talia ꝓncipia
scire vl' intelligere modo quo dictū est.

Quantū ad quar

Articl⁹ 4 tū articulū. Utrꝫ theologia ꝓprie dicat̄ sapi-
entia: Dicendū ꝙ theologia ꝓprie dicit̄ scien
tia. q2 ille habit⁹ ꝓprie dicit̄ sapiētia. cui oēs
ꝯditōes sapie ꝓprie ostēdunt̄ ꝯuenire. theo-
logia est hmoi. ḡ ⁊c. Maior nota. ꝓbo mino
rē ꝑ Aristo᷑. i. metha. q̄ sex ponit ꝯditōes sa-
piētis. Prima ē ꝙ ipsū ꝯtingit oīa scire. secū
da difficillima scire. tercia ꝙ sciat ea certe. q̄r
ta ꝙ sciat cās causarū. quinta ꝙ sit grā sui. se-
xta ꝙ ordinet ⁊ nō ordinet̄. Sed ille ꝯdi-
tiones omnes ꝯueniūt theologie. Prima q̄a
vt patuit supius ipsa de omib9 hꝫ ꝯsiderare.
de deo. s. ⁊ creaturis. de signis ⁊ rebus. vt pꝫ
ꝑ magistꝝ. li. i. di. i. Secūda q2 ꝯsiderat ma
nifestissima in natura. ad que ꝓpter sui nimi
am dignitatē se habet anime nostre intellect⁹
sicut oculus noctue ad lucē solis. Tercia q̄a
illa scientia est certissima que innitit̄ lumini
infallibili. cui⁹ subiectū est maxime scibile. et
mediū cognoscēdi totaliter iobliquabile. the
ologia est hmoi. Lumē. n. fidei pro statu vie
⁊ lumen glorie ꝑ statu patrie quibus inniti-
tur theologia sunt penitus infallibilia. subie-
ctū eius est veritas pma. mediū cognoscendi
Instantia sunt verba veritatis eterne. Dices forte ꝙ
hec omia nō sufficiūt ꝓpter improportionē
scibilis ad sciētē. Dico ꝙ l3 hmoi iproportio

p statu vie impediat summã certitudinẽ spe culatõnis. nõ tñ impedit summã certitudinẽ firmissime adhesionis. q̃ tãta ẽ in vero theo logo q ipse paratus ẽ mori anteq̃ ab ea velit dissentire Quarta ɔditio predicta plane si bi ɔuenit. ipsa. n. ɔsiderat cãm oĩm causarũ.

Quinta q2 ipsa nõ ẽ ppter alias scias. sed oẽs alie ppter ipsã Sexta. nã oẽs scias ali as hʒ ordinare ⁊ in suũ vsũ attrahere. put sibi videbit̃ expedire. vt pʒ manifeste p .b. Aug. Uñ ⁊ Moyses loqns de illa scia Deutr. iiij. ait. Hec ẽ vestra sapia ⁊ intellect⁹ corã popul

Aureolus De hac ɔclusione quidã nobiscũ sunt con cordes. Adiungũt tñ duas malas conditio nes. Addunt. n. q licet pprie dicat̃ sapientia nõ tñ põt dici sciẽtia nec ẽ habitus adhesiu⁹ q2 nullã vlteriorẽ facit adhesionẽ vltra illam q̃ facit fides. Sed ille additiones sunt inu tiles ⁊ vane. Prima quidẽ q non sit scia ex p mo istius questiõis articulo videt̃ sufficiẽter improbata. Etiã ɔpata ad ɔclusionẽ quã po nit infringit seipsã. q2 cum sapiẽtia sit sapida scientia. dicere q aliq̃s habitus sit pprie sapi entia qui nullo mõ sit scientia ẽ oppositũ in adiecto. Secundã aũt additionẽ. s. q non sit habit⁹ adhesiu⁹ pbant. Quia si faceret ad herere vltra adhesionẽ fidei. tunc habit⁹ the ologie esset opinio. ɔsequens ẽ falsum. ḡ ⁊ an cedẽs. ⁊ falsitas ɔñtis patet. q2 opinio facit im pfecte ⁊ cũ formidine adherere. opinio. n. eẽn tialiter includit formidinẽ. ⁊ sic habitus the ologicus fidẽ non pficeret sed potius infi ceret. q2 simplex fidelis sine habitu theologie firmiter adheret ⁊ sine formidine. Cõseqñtia ex dictis eo2 põt pbari sic. Aut theologus p põnib3 q̃b3 cõcludit adheret tanq̃ possibilib3 alr̃ se hr̃e. ⁊ sic solũ faciẽt i eo habitũ opinatũ. aut adheret eis tanq̃ ipossibilib3 alr̃ se hr̃e ⁊ tã q̃ necessarijs. ⁊ tũc nõ acq̃reret habitũ nisi de ceptoriũ ⁊ psumptuosũ. q2 illud accipet tanq̃ necessariũ. qd̃ tñ ignoraret eẽ necessariũ. P

2 cũ impossibile sit eundẽ intellectuʒ adherere sil̃ istis duob3 modis eidẽ veritati. ⁊ q̃libet fi delis adhereat veritati credite tanq̃ ei qd̃ im possibile est aliter se hr̃e. igĩt habit⁹ theologie nullã faciet aliã adhesionẽ. q2 illa eẽt impossi bilis cũ pma. Sed illud nõ valet. q2 oĩs

Cõtra aureolum. habitus intellectualis q̃ pprie est sapientia. mentẽ sapiẽtis allicit. ⁊ p ɔñs respectu agni

1 te veritatis adhesionẽ facit. sed habit⁹ acq̃sit⁹ p studiũ theologie ſm te ẽ sapientia pprie di cta. ḡ theologũ alliciet. ⁊ p ɔñs respectu veri tatis theologice adhesionẽ faciet Minor est

tua. plo maiorẽ. q2 inter oẽs habit⁹ intellectu ales habit⁹ sapiẽ ẽ maxime delectabilis. iuxta illud. iiij. ethico2. Delectabilissima eaꝝ que ſm ỽtute opationũ ẽ q̃ ſm sapientiaʒ. Videt̃ eñi phia admirabiles delectationes hr̃e puri tate et firmitate. sed delectabile vt delectabile habet allicere. ⁊ p ɔsequens adhesionẽ facere.

Forte dicet iste doctor q phus ibi loquit̃ Instantia de mũdana sapientia qualis nõ ẽ nostra the ologia. nõ valet. quia phus loquit̃ ibi de omi sapiẽtia que pprie dicit̃ sapiẽtia. Sed tu expſ se dicis q theologia est pprie sapiẽtia. Et da to q phus loquatur de humana sapiẽtia seu phia. quo mõ tu qui es theolog⁹ psumis co gitare q humana sapiẽtia magis alliciat ⁊ de lectet q̃ diuina. cũ omnes catholici tractato res hanc ponãt distinctionẽ inter illã ⁊ illam q illa. s. humana ⁊ si aliqualiter plustrat itel lectũ. pprie tamen non inflãmat nec delectat affectũ. illa autẽ sic plustrat intellectũ q inter na suauitate inflãmat ⁊ reficit ipsum affectũ.

P sicut i naturalibus id quod phibet om 2 nẽ in dispositionẽ forme repugnantẽʒ. firmat ⁊ cõseruat formã in materia. sic in intellectu alibus id quod phibet omnẽ indispositionẽ qua intellectus põt idisponi ne alicui verita ti adhereat hoc firmat intellectũ respectu ta lis veritatis. ⁊ p ɔsequẽs respectu eius causat adhesionẽ. sed habit⁹ theologie ẽ hmõi respe ctu ỽitatis credẽde. q2 p studiũ theologie pos sum⁹ soluere oẽʒ obiectionẽ q̃ fieri posset ne in tellect⁹ firmiter adhereat theologice ỽitati si ue articulis fidei sicut supi⁹ existit declaratũ.

Prima ratio eo2 deficit tã in ɔñte q̃ i ɔñ Solutio. Ad 1 tia. q2 in declaratõne falsitatis ɔñtis dicũt q formido sit de eẽntia opinionis. illud aũt sim plr̃ ẽ falsũ. sicut in sequẽti questiõe probabo. Cõsequẽtia silr̃ deficit. ⁊ cũ probat̃ q2 vtit̃ ta lib3 ppõnibus ⁊c. Dico q nec sic nec sic. sed adheret eis tanq̃ propositõib3 in tali verita te fundatis que nullo humano ingenio pote rit reprobari. ⁊ ideo faciet adhesionẽ specifice differentẽ ab adhesione facta p fidem siue opinionẽ. q2 cuʒ nõ sit dare maiorẽ distincti onẽ i causis q̃ in causatis. cũ fides. sapiẽtia et opinio sint habitus tres specie differẽtes. op tet q adhesiones ab ipsis causate differãt a se inuicẽ specie. Ad secundũ dicendũ q ad Ad 2 hesio etiã sapiẽtie nõ repugnat adhesioni fi dei. sicut tu assumis in arguẽdo de adhesione opinionis. Ad rationẽ principalẽ ɔceden Ad princi palẽ ratõʒ do maiorẽ nego minorẽ. Ad probationẽ di co q q̃uis de equiuocis vt equiuoca sunt nõ

possit esse vnā scientia. tñ de analogis siue de his quoꝝ vnū habet attributionē ad alteruꝫ nihil prohibet vnaꝫ scientiā esse. vt patet. iiij. metha. sed principale ꝯsideratū in theologia est vnū simplr. s. deus ꝙ̄ se. oīa aūt alia ꝯsiderant in ordine ad ipsum.

Q Grauis non

ambigamus ⁊c. Postq̄ magr̄ ostēdit difficultatē isti⁹ tractat⁹ ex tractandoꝝ sublimitate. hic ostēdit h̄ ideꝫ ex nephādoꝝ seu inuidoꝝ hoīm ꝑuitate ⁊ dolositate. Et qꝛ nephandi hoīes cōmuniter et ꝯsuete duo mala faciūt. qꝛ impugnāt veritatē ⁊ ꝑdicant falsitatē. ideo magister eoꝝ dolositatē dupliciter ostēdit. Primo ex veritatis impugnatione. Scdo ex falsitatis assertione Scda ibi. quoꝝ ꝓfessio. Prima in duas. q̄a ꝑmo tangit istoꝝ inuidoꝝ detractionē ⁊ veritatis impugnationē. Scdo assignat isti⁹ detractōis ⁊ impugnatōis cām ⁊ rōem. Scda ibi. qꝛ dissentientib⁹. Et hec ī duas. qꝛ ꝑmo tāgit cām intrinsecā. s. eoꝝ ꝑuersā voluntatē. Scdo tāgit cām extrinsecā. puta dyaboli calliditatē. ibi. qm̄ de⁹ hui⁹ scli. Quia mgr̄ ī ista lr̄a tāgit q̄sdā q̄ ab intellectu veritatꝭ ⁊ a vera fide se auertūt ⁊ ad fabulas se ꝯuertūt. iō quero hanc questionē.

V Trū certa scīa ⁊ euidens noticia eorum q̄ ponit fides catholica ꝑ diuinā potentiā possit cōicari viatori infra terminos vie simplr ꝑmanēti. Videt ꝙ sic. qꝛ quicq̄d ꝯtinet sub obiecto adeq̄to alicui⁹ potētie in h̄ pōt illa potētia. sed oīa q̄ ponit fides ꝯtinent sub obiecto adeq̄to nr̄i intellectus. g̃ ⁊c. Maior pꝫ ex ipsa adequatione. Nā ī adeq̄tis nec dꝫ esse excedens nec excessū Minor apparet. Tercio. n. de aīa dicit ꝙ intellectus possibilis ē omīa fieri. ⁊ exprimit ibi intelligere suū ꝑ fieri. qꝛ vt ī eodē. iij. pꝫ intelligere ē q̄ddā pati. g̃ oīe id qđ ē alicui⁹ veritatis ⁊ entitatꝭ videt ꝯphēdi sub adeq̄to obiecto nr̄i intellect⁹. ⁊ ꝑ ꝯn̄s etiā ipsa veritas ꝑ articulos fidei expssa.

Contra

Cōtra. qđ vere facit hoīem beatū nō est cōicabile viatori. sed euidens cognitio trinitatis vere facit hoīeꝫ btm̄ g̃ talis cognitio nō ē cōicabilis viatori. Maior nota. qꝛ btūs nō pōt esse viator. Minor pꝫ. qꝛ s̄m. b. Aug. res q̄ nos btōs faciūt sunt pr̄ ⁊ filius ⁊ spūssanctus. Hec est. n. vita eterna vt cognoscant te deum veꝝ. et vnigenituꝫ quem misisti iesum christū. vt dicit Jo. xvij.

Articuli

In ista q̄stione q̄ttuor sunt vidēda. Pmo id qđ q̄stio q̄rit. Scdo data tali ꝑfecta noticia siue in via siue in patria vtꝝ simul cuꝫ ea possit vera fides ꝑmanere. Tercio vtꝝ fides ⁊ opinio sint ꝯpossibilia circa ideꝫ. Et q̄rto ad articuli ꝑmi intelligentiā vidēda sunt aliqua de nostri intellectus adequato obiecto.

Articul⁹

Quantum ad pri

mū qꝛ hic tangit de diuina potētia q̄ est mira ⁊ incomꝑhēsibilis qꝛ infinita. quā sꝑ collaudātes potius dilatare q̄ꝫ restringere debemus vbi nulla repugnātia ꝯtradictiōis implicat. ideo teneo ꝑtē affirmatiuā. qꝛ omne qđ videt beatus in diuina eēntia poterit deus [illegible] suam potentiā scientifice ⁊ euidēter reuelare viatori ipso ꝑmanēte infra limites viatoris. g̃ ꝑ diuinā potentiā euidēs noticia articuloꝝ fidei ⁊ veritatis in ipsis ꝯtente viatori poterit reuelari. Cōseq̄ntia ē nota. qꝛ bti apte ⁊ euidenter vidēt in diuina eēntia veritatē in articulis cōꝑhēsā. Añs habet duas ꝑtes. Prima ꝙ omnē veritatē quā videt btūs ī diuina essentia. deus [illegible] suā potētiā possit viatori reuelare. Secūda ꝙ ipse tñ remaneat viator. Probabo ꝑmo primā. scdo scdam. Rō prime ē qꝛ sicut se habet deus respectu ꝑme materie q̄ ē pura potētia ī genere sensibiliū inducēdo formas sensibiles. sic se hꝫ respectu nr̄i intellectus q̄ ē pura [illegible] potētia ī genere intelligibiliū inducēdo formas intelligibiles. sed de⁹ ī materiā omnē formā immediate pōt inducere. et nō solū illam ad quā ē in potētia naturali. sed etiaꝫ illas ad q̄s ē in potētia obediētiali. g̃ ⁊ ī intellectu nostro omnē formā intelligibilē poterit immediate inducere. ⁊ nō solū illā ad quā intellectus ē in potētia naturali. verūetiā illas ad q̄s est in potētia obediētiali. Planū ē autē ꝙ ad ꝑdictas fidei veritates ē intellectus nr̄ in potētia obediētiali. qꝛ alr̄s nec in vita btā posset nr̄ intellectus hmōi veritates ꝯtēplari. Secūdā ꝑtē añtis probo sic. qꝛ tādiu viator manet viator q̄ꝫdiu nec ē damnatus nec beatus. nec ad purgatoriū destinatus. sed stāte ꝑdicta reuelatione talis hō nec est necessario damnatus. qꝛ potest esse informat⁹ caritate ⁊ sine peccato mortali. nec btūs. qꝛ pōt esse sine fruitōe cū deus ꝑ suā potentiā possit suspēdere actuꝫ volūtatis sine quo fruitio esse nō pōt. vt patebit in prima distinctōne. actū intellectus ꝑfecte ꝯseruādo. maxime cū intellectus [illegible] ī essēdo q̄ꝫ in agēdo sit naturaliter prior volūtate.

Nec ē necesse hmōi hoīem poni ī purgatorio
q2 possibile ē eū hr̄e tantā abundātiā diuine
grē q nihil in ipso vlterius ē purgabile. ḡ tal'
2 hō manebit viator. P̄ si esset impossibile
viatorē p diuinā potētiā euidēter cognoscere
veritatē in articulis fidei ɔtentā. vel illud re/
pugnaret ex pte dei. vel ex natura nr̄i intelle/
ctus. vel ex indispōe potētie intellectiue. vl' ex
incōpossibilitate fidei viatoris et euidēt' scie.
Nō pmū. q2 nō ē impossibile apud deū omē
verbū. Nec scdm. q2 si nature intellect⁹ tal' co
gnitio repugnāret. tūc nō solū in statu pn̄ti. sed
etiā in quocūq3 statu talis cognitio sibi repu/
gnaret. sicut repugnat tal' cognitio eq̄ vel asi/
no. Nec terciū obuiat. q2 oēm dispōez cui⁹ in
tellect⁹ capax ē deus pōt ī instāti inducere eti/
Instantia am ipm lumē glie. Dices forte q tunc esset
Solutio. beatus et nō viator. Dico q si deus lumen
glie influeret intellectui suspēdēdo tn̄ volūta/
tē penitus ab actu suo 7 nihil sibi influendo.
adhuc ille maneret viator. et nō esset beatus.
q2 visio nō beatificat nisi ɔcurrēte ɔplacentia
volūtatis aliq mō. Nec quartū obstat. q2 si/
cut patebit in scdo articulo hui⁹ questionis fi
Scotus ī des 7 clara noticia simul se [illegible]patiunt. Ad il
q̄l3.q.6.7 lā etiā ɔclusionē pbandā quidā doctor mul/
13.7.14. ta ponit. que nō minus vident' dubia q3 ipsa
ɔclusio. sed magis vt apparebit ī pcessu. Et
vt breuiter transeā ex dictis eius formetur ta
1 lis ratio. Cuicūq3 potest dari cognitio pfecta
7 quidditatiua subiecti sub ppria eius ratiōe
illi manifestari pn̄t scientifice omnes verita/
tes v̄tualiter ɔtēte in ratione subiecti. illa p3.
q2 ḃm linco. i. posterior2 cognitio p̄dicati vir
tual'r ɔtinet' ī subiecto. 7 p ɔn̄s pfecte cognita
q̄dditate subiecti cognosci pōt tota ppō. s3 p
fecta noticia deitatis sb rōne ppria deitat' cōi
cabilis ē viatori. ḡ oēs fidei veritates pn̄t sibi
pfecte manifestari. q̄dā. s. de possibili q a libe/
ro dei arbitrio vident' depēdere. vt q deus po/
tuit incarnari 7 similia. quedā de facto q̄ deo
ɔueniūt intrinsece. vt q sit trinus 7 vnus. Ad
pbationē minoris ille doctor ī suo q̄l3. q. vi.
ponit hāc distinctionē. q q̄dā ē cognitio itel/
lectualis abstractiua. quedā ītuitiua. Abstra
ctiua dr̄ esse obiecti exn̄tis et nō exn̄tis. pn̄tis
7 nō pn̄tis. sicut rosā ita pfecte q̄dditatiue co
gnosco qn̄ non existit sicut qn̄ existit. 7 ita pfe
cte eā cognosco absentē sicut pn̄tem. Sed in
tuitiua est rei existentis vt existētis 7 p̄sentis
vt p̄sentis. Abstractiua igit' vt dicūt non po/
test esse beatifica quālibet [illegible] eā essentia diuina
pfecte 7 q̄dditatiue 7 p ppriā rationē deitatis
cognoscat'. q2 al's beatitudo poss3 esse obiecto
beatifico non existēte sicut ipso existēte quod
est impossibile. Intuitiua aūt ē beatifica. Jō
abstractiua noticia deitatis pōt viatori cōica
ri 7 nō ītuitiua. q2 h[illegible]ecessario poneret ipsū
extra terminos vie. Q, aūt eēntia diuina
possit cognosci abstractiue pbāt sic. q2 q̄cq̄d
de⁹ pt facere mediāte sua eēntia: h̄ immediate
pōt sola sua volūtate. s3 mediāte sua essentia
mouet intellectū cuiuslibet bti ad cognitionē
clarā 7 nudā q ē intuitiua. cū sit ad eēntiā pn̄
tialiter existentē. ḡ p solā suā voluntatē sine p̄
sentia eēntie poterit intellectū humanū moue
re ad sue eēntie noticiā clarā et nudā que erit
abstractiua. cū nō terminet' ad pn̄tialē exn̄ti/
am eēntie vt pn̄tem. Minor p3. pbat' maior
q2 volūtas diuina est cā pma 7 vl'is respectu
oīs motionis ad extra. eēntia aūt ī rōne obie/
cti ē cā q̄si ɔcā 7 scdaria. sed q̄cq̄d de⁹ pōt me/
diāte cā scda. h̄ pōt p voluntatē suā q̄ h3 ra/
tionē cause imediate pme. Ista etiā ɔclu/ Aliq̄ ad id
sio pbat' ab aliq̄s sic. Deus pōt sine volūtate 2
nr̄a talē assensū causare in nostro intellectu re
spectu articulor2 fidei. q̄lē facit mediāte ea. q2
omē qd̄ pōt mediāte cā scda pōt 7 sine ea. sed
talis assensus cū nō eēt ex volūtate inclināte
optet q fieret ex rei euidētia. nō aūt ītuitiua:
cum nō sit cōicabilis viatori. ḡ abstractiua.
P̄ in quocūq3 esse 7 eēntia differūt ɔcepti 3
biliter illius eēntia pōt cognosci abstractiue.
sed ī deo esse 7 essētia differūt ɔceptibil'r. ḡ 7c.
Minor pbat'. q2 eēntia diuina pōt ɔcipi abs
q3 veritate 7 bonitate 7 alio q̄cūq3 attributo. ḡ
ɔcipi pōt sine eē. P̄ deitas pōt ɔcipi absq3 4
pn̄tialitate ad nos. ḡ abstractiue. ɔn̄tia p3 ex
p̄dictis. pbat' aīs. q2 pn̄tialitas illa est q̄dā
respectus rationis. mō diuina essentia potest
ɔcipi absq3 omni relatione rōnis. P̄ nō mi 5
nus ē eēntia diuina cognoscibilis a nobis q3
eēntia creature. sed rosa a nobis est cognosci/
bilis nō solū intuitiue sed etiā abstractiue. ḡ
7c. P̄ pus ḃm itellectū pt separi ab omi po 6
sterior2. sed eēntia diuina est prior ḃm intelle
ctū ipso esse 7 omni attributo. ḡ 7c. P̄ in q̄ 7
cūq3 intellectu relinquit' memoria ex actu in/
tuitiuo p̄cedēte in illo pōt eē cognitio abstra
ctiua eiusdē obiecti. sed vt p3. ij. ad Cor. xij.
Paul⁹ recordabat' se raptū fuisse vsq3 ad ter/
ciū celū. p qd̄ terciū celū etiā ḃm Aug. intelli/
git' nuda deitas. ḡ 7c. P̄ eodē genere cogni 8
tōis q̄ aliq̄s pōt cognoscere actū 7 respectum
ad obiectū. pōt cognoscere 7 ipm obiectū. sed
actus beatific⁹ 7 respect⁹ ad obiectū beatificu3

pn̄t abstractiue viatori reuelari ⁊ ab ip̄o cog/
sci cū sint creature. ḡ ⁊ ip̄m obiectū beatificū
(Cōtra sco. et alios id sentiētes.) qd̄ ē diuina eēntia. Sz illa nō ɔcludūt. igr̄
h̄ ordine pcedā. Primo soluā has rōes. Se
cūdo adducā rōes i [illegible]. Tercio ostēdā quō
hm̄oi rōes a q̇busdā p̄dicte opiniōis soluūẗ.
⁊ cassabo hm̄oi solutōes. Quarto ponā duas
ɔclōs q̄ duabꝫ p̄dicti doctoris ɔclōnibꝫ sim
(De 1) pl̄r ɔ̄dicūt. Quātū ad p̄mū ē sciēdū ꝙ q̄̄z/
uis reputē ɔclusionē p̄dictā esse verā cū p̄nci
pali rōe quā ille doctor adducit. modificatō
nē tn̄ minoris q̄ dicit hm̄oi cognitōz nō posse
fore intuitiuā sz tm̄mōdo abstractiuā nego.
(Solutio.) Ad p̄mū igiẗ q̄ pbaẗ cognitio abstractiua
(Contra rō) diuine eēntie dico ꝙ maior ē falsa. qꝛ eadē rōe
(nē Scoti) seq̄reẗ ꝙ q̇cq̇d pōt deꝰ mediāte diuia potētia.
posset imediate p solā volūtatē suā sine poten/
1 tia. ⁊ sic posset sine potētia qd̄ ē ɔ̄dictō. ɔn̄a pꝫ
qꝛ diuia volūtas nō hꝫ magis rōem p̄oris re/
spectu eēntie q̄̄z respectu potētie ⁊ cuiuscūqꝫ al/
2 teriꝰ attributi. Itē cū diua eēntia b̄m se sit qd̄
dā pelagꝰ infinitū vt p Dam. pꝫ. nō videẗ itel
ligibile ꝙ volūtas vl̄ aliqd̄ attributū r̄spectu
diuie eēntie hēat rōem p̄oris. qꝛ nec volūtati
nec alicui alteri attributo ɔpetit īfinita v̄tus
nisi inq̄̄ztū idētificaẗ eēntie diuie. q̄ ex se ē for/
mal̄r infinita. vt patuit i p̄ma q̄ōe. si. n. alicui
attributo h̄ ɔpeteret b̄m se. tūc vbicūqꝫ inue
nireẗ eēt infinitū. qd̄ pꝫ eē falsū cū inueniaẗ in
3 creaturis. P̄ ɔ̄ eādē maiorē arguo sic. Sic
se hꝫ volūtas finita ad voluntatē infinitā. sic
se hꝫ eēntia finita ad eēntiā infinitā. ḡ cōmu/
tādo. sicut se hꝫ volūtas finita ad eēntiā finī/
tā. sic se hꝫ volūtas īfinita ad eēntiā īfinitā. sz
volūtas finita nō p̄t sine eēntia finita qd̄ pōt
4 mediāte ea. ḡ ⁊c. P̄ vel h̄ ɔpeteret volūtati
diuie vt volūtas ē. vl̄ vt diuia ē. nō p̄mo mō
qꝛ tūc ɔpeteret oi volūtati. nec scd̄o mō. qꝛ vt
5 sic volūtas ē real̄r idē cū eēntia diua. ḡ i nulla
actōe reali p̄t p̄scīdi ab ea. ḡ ⁊c. P̄ oēz actiui
tatē hꝫ volūtas magis ab eēntia q̄̄z ecōuerso cū
eēntia formal̄r sit p̄mꝰ ⁊ purissimꝰ actꝰ. p̄mū
aūt i q̄libet genere ē cā oim alioꝝ. ⁊ h̄ real̄r in
6 his q̄ real̄r differūt. vl̄ saltē b̄m rōez i his q̄ rō
ne differūt. P̄ eūdē ordinē obseruāt aliq̄ b̄m
rōez vbi differūt rōe. quē tenēt real̄r vbi diffe
rūt real̄r. sz volūtas nullā p̄oritatē realē hꝫ re
spectu eēntie sz magis ecōuerso i his vbi realiẗ
differt ab essentia. ḡ eodē mō vbi differūt sola
(Instantia) rōne. Sz forte dices ꝙ illa oia ɔcludūt de
eēntia diuia vt absolute sumiẗ. non aūt vt hꝫ
(Solutio.) rōez obiecti. qꝛ vt sic hꝫ ɔ̄ctā rōez. Istō nō
(Ad 1) vꝫ. qꝛ eēntia diuia respectu itellectꝰ diui veris/
sime hꝫ rōez obiecti. ⁊ tn̄ vt sic nō ē ɔ̄cta sz ab
solutissime sūpta. si ḡ aliq̄ ɔ̄ctio vl̄ pcisio vide
tur eē i eēntia r̄spectu itellectꝰ creati. h̄ n̄ ē ex eo
ꝙ eēntia hꝫ rōez obiecti sz magis rōne illiꝰ cui
obiciẗ. Ad scd̄m dicēdū ꝙ ɔcessa maiore ⁊ (Ad 2)
miore nō hēs plꝰ q̄̄z ꝙ deꝰ talē adhesiōz facere
p̄t sine nr̄a volūtate q̄lē nūc facit mediāte ea.
sz illa nūc nō ē ex clara cognitōe ḡ nec illa tūc
⁊ cū dicis ꝙ eēt ex rei euidētia cū nō fieret p vo
lūtatē itellectū inclināte ad talē adhesiōz. Di
co ꝙ nō minꝰ volūtas diuia pōt nr̄m intelle/
ctū inclinare q̄̄z volūtas nr̄a. ḡ tal̄ adhesio nō
fieret ex euidētia rei ɔgnite: sz ex inclinatōe fa
cta p diuinā potētiā. Ad terciū dicēdū ꝙ si (Ad 3)
illud ɔceptibil̄r differre inasciẗ ex dr̄a intrīse/
ca ipsiꝰ rei mouētis ad tales distictos ɔceptꝰ.
sicut eēntia ⁊ eē rose ppter intrīsecā eoꝝ dr̄iaz
ex natura sui hn̄t ꝙ pn̄t itellectū [illegible] disticros
ɔceptꝰ mouere. tūc maior ē vera. si aūt inasciẗ
ex defectu ɔcipiētis: tūc ipossibile ē ꝙ abstra/
ctiua quā tal̄ intellectꝰ hr̄et de hm̄oi eēntia sit
pfecta noticia sz valde diminuta. Ad miorē
dico ꝙ h̄ nō ē rōe rei ɔcepte. sz rōe defectꝰ ipi
us ɔcipiētis. q̇cūqꝫ. n. pfecte deū ɔcipet eēntiā
suā ⁊ eē vnico ɔceptu ɔcipet. Ad q̄rtū di/ (Ad 4)
cēdū ꝙ an̄s nō ē veꝝ. loq̄ndo de ɔceptiōe pfe
cta. qꝛ oē qd̄ cognosciẗ opꝫ ꝙ sit pn̄s intelle/
ctui vl̄ i se vel i sua silitudie. sz nulla creatura
p̄t repn̄tare pfecte diuinā eēntiā. si igiẗ pfecte
cog̃sciẗ opꝫ ꝙ actual̄r sit pn̄s. illā pn̄tialita/
tē poteris vocare respectū rōnis siue q̇cūqꝫ mō
al̄r volueris. impfecte tn̄ p̄t diuia eēntia cog̃sci
i silitudine creata. mō q̄ dicit apl̄s ad Ro. i.
Inuisibilia dei p ea q̄ facta sūt itellecta ɔspi/
ciūẗ. sēpna q̄z v̄tus eiꝰ ⁊ deitas. Ad. v. dicē (Ad 5)
dū ꝙ maior n̄ ē vera. qꝛ vt dr̄. ij. metha. sic se
hꝫ oculꝰ noctue ad lucē sol̄. sic se hꝫ aīe nr̄e in
tellectꝰ ad ea q̄ sūt maīfestissima i natura. ⁊ iō
nisi deꝰ seipm̄ ituitiue ondat. ipfectꝰ ɔgnosciẗ
a nobꝫ q̄̄z rosa. qꝛ rosa q̄̄ztū ad cognitōz abstra
ctiuā p̄t hr̄e repn̄tatiuū qd̄ eēntia diuia n̄ p̄t
aliq̄ mō ppter sui īfinitā ⁊ illimitatā pfectiōz
Ad. vi. dicēdū ꝙ illud ē ɔ̄ te. qꝛ tua rō assū (Ad 6)
psit ꝙ eēntia diua vt hꝫ rōz obiecti ē posteri/
or volūtate. h̄ aūt dicis vel saltē tui dicūt ꝙ ē p̄
or oi attributo. cū ḡ volūtas sit attributū. ḡ vi
deẗ ꝙ i istis dictis sit ɔ̄dictio. Hoc tn̄ dimisso
dico ꝙ tal̄ p̄oritas ē apd̄ itellectū deficiētē. nō
aūt apd̄ itellectū deū pfecte cog̃scentē. Ad
vij. dd̄m ꝙ i paulo remāsit ipfecta cognitio.
vt euidēter pꝫ p aug. sup illo v̄bo. i. ad Cor.
xiij. nūc cognosco ex pte. tūc aūt facie ad faciē
vbi ait Aug. Nō solū alij [illegible] etiā paulꝰ ob/

ſcire cognouit. h̄ aūt verbū dixit paul⁹ p⁹ ra/
ptū. qꝛ etiā ſm te ipſe rapt⁹ fuit i ſua ꝯuſione.
Ad 8 Ad. viij. dicēduʒ ꝙ maioꝛ nō ē vera. qꝛ cū
act⁹ ꝛ reſpect⁹ ſint q̄d creatū ꝛ finitū. ipſis [illegible]
pugnāt abſtractiue i aliq̄ ſilitudie creata pfecte
repntari. eēntie aūt diue h̄ repugnāt cū ſit infini
ta. nec etiā pfecta noticia effect⁹ ducit i cogni
tōʒ q̄dditatiuā ipi⁹ cāe. niſi tal' effect⁹ ſit adeq
tus ipſi cāe. Oēs igr ille rōes vel nihil ꝯclu
dūt d cognitōe abſtractiua diue eēntie. vl' tm̄
mō oñdūt ꝙ ipfecte pt cogſci ex aliq̄bꝫ ſilitu/
De 2 dinibꝫ repꝫ i creaturis. His igr expeditꝫ q̄
tū ad ſcd̄m pmiſſū adducā aliq̄s rōes ꝯ iſtā
abſtractiuā quā ipſi appellāt pfectā eēntie di
1 uine noticiā Prio q̄de arguitꝫ ꝯ maiorē rōis
ſue ſic. Si volūtas diua pt imediate q̄cq̄d de
us facit i nob mediāte diua eēntia. tūc cū de⁹
intuitiuā cognitōʒ cauſʒ i nob mediāte eſſen
tia. volūtas diua ſine eēntia poſſʒ hmōi intui
tiuā cāre. ꝛ ſic eēt intuitiua ꝛ nō eēt intuitiua.
qꝛ ſm te intuitiua terminat ad eēntiā vt exñs ꝛ
2 pñs ē P aūt iſta abſtractiua ē magis pfecta
q̄ intuitiua aut eq̄ pfecta aut min⁹ pfecta. nō
pmis duobꝫ modis. qꝛ tūc ſicut intuitiua eſt
btifica. ſic ꝛ illa eēt. quod tu negas. nec tercio
mō. qꝛ cū de⁹ creaturas añq̄ fiant cognoſcat
cognitōe abſtractiua. ꝛ poſtq̄ create ſūt cog/
ſcat eas intuitiue. tūc cognitio diua eēt de ip/
fecto ad pfectū ꝛ ex pgreſſu rez in eē. cognitio
3 dei pficeret. qd̄ ē impoſſibile P qñ due noti
cie ſūt de eodē obiecto ꝛ ſb' eadē rōne ambe tu
de ꝛ pfecte. [illegible] vna ē btifica ꝛ altera. ſʒ ſm te ab
4 ſtractiua ꝛ intuitiua ſūt hmōi. g̃ ꝛc. P ſola
relatio rōis addita alicui noticie nō pt eā face
re btificā niſi ipſa de ſe ſit beatifica. ſed pñtiali
tas obiecti. quam pñtialitatē tu ꝛ tui dicūt
eē relationē rōis addita noticie abſtractiue fa
cit noticiā intuitiuā. g̃ ſi abſtractiua non eēt
5 btifica. g̃ nec intuitiua eēt btifica. P illud ñ
pt ꝯcipi abſtractiue i cui⁹ ꝯceptu q̄dditatiuo
clauditꝫ eē. ſʒ eēntia diua eſt hmōi. g̃ ꝛc. maioꝛ
pʒ. qꝛ ſm te ꝯgnitio abſtractiua abſtrahit ab
eē ꝛ ñ eē. minoꝛ ē nota. qꝛ de⁹ ē ſūme nccē eē. ꝛ ñ
6 pt ꝯcipi nō eē. P oīs cognitio abſtractiua
pſuppōit cognitionē intuitiuā. ſʒ ſm te eēn
tia diua nō pt a viatoꝛe cognoſci intuitiue. g̃
nec abſtractiue. Maioꝛ pʒ i deo. qꝛ deus pus
ſm rōeʒ cognoſcit eēntiā ſuā intuitiue q̄ res
fiendas abſtractiue. In angel. qꝛ angel⁹ pus
cognoſcit eēntiā ppriā intuitiue q̄ alia a ſe ab
ſtractiue. In hoībꝫ. qꝛ oēʒ hoīs cognitōʒ ab
ſtractiuā pcedit ſenſitiua intuitiua. Et in be
ſtijs imaginatiuā abſtractiuā pcedit ſēſitiua

intuitiua P q̄cq̄d viatoꝛ cognoſcit abſtra 7
ctiue h̄ abſtrahit a fātaſmate. ſʒ eēntie diuie
nullū pt eē fātaſma. g̃ ꝛc. Iſtis r̄ndet q̄dā De 3
doctoꝛ Ad pmū dicit ꝙ notāter dꝛ i rōe illa Aureolus
q̄cq̄d pt diua volūtas mediāte eēntia diua ꝛc. Ad 1
ꝛ nō dꝛ oē ad aliq̄d. qꝛ intuitiua icludit nccīo
reſpectū ad actualitatē obiecti. ꝛ qꝛ de⁹ nō pt il
lū reſpectū facere ſine pñtialitate termi. iō de⁹
nō pt facere intuitiuā niſi mediāte eēntia. ſic
ñ pt facere filiū ſine pr̄e. abſtractiuā āt pt. qꝛ
ñ includit reſpectū ad eēntiā ꝛ ei⁹ actualitatē.
Sʒ illd̄ ñ vʒ. nā oīs cognitio refert ad ob
iectū vt mēſuratū ad mēſurā. ꝛ iō realē inclu/
dit reſpectū ad obiectū. qꝛ vt pʒ. v. metha. q̄/
uis mēſura referat ſm rōʒ ad mēſuratū. ecō/
uerſo tñ ipm mēſuratū real'r refert ad mēſurā
ꝛ ideo nec abſtractiua nec intuitiua pt abſolui
ab hmōi reſpectu. maxie ſi nude ꝛ pfecte cogno
ſcit eſſentia ſicut tu ponis. Etiā dicta tua de/
ſtruūt hāc ſolutionē. qꝛ tu inferi⁹ i eadē q̄ōe p
bas ꝙ intuitiua cognitō pt abſolui a reſpectu
pdicto. ꝛ ē illa rō tua. Res depēdēs real'r ꝛ res
q̄ nō depēdet real'r nō ſūt eadē res. ſʒ intuitiua
noticia ſm ſuā entitatē abſolutā ē indepēdēs
formal'r ab oīm alio extra ſe. ſʒ effectiue depen
deat a deo ꝛ ab obiecto. ſʒ reſpect⁹ fūdat⁹ [illegible] ea
ad obiectū intuitū ē res depēdēs real'r. g̃ dif
ferūt real'r. ꝛ poterūt p diuinā potētiā ab inui/
cē ſepari. Iſta ſūt vba tua. q̄ tollūt penit⁹ pdi
ctā ſolutionē. Ad ſcd̄m dicit ille doctoꝛ ꝙ Ad 2
ē ignobilioꝛ intuitiua. Ad pbationē dicit ꝙ
de⁹ ab eterno habuit cognitionē intuitiuaʒ de
rebꝫ rebꝫ ipſis non exñtibꝫ. Sed iſta ſolu Contra
tio ē ꝯ doctorē p quo tu r̄ndes. qꝛ ipſe ponit ꝛ
in hoc bñ dicit. ꝙ intuitiua ē rei pñtis vt pñ/
tis ꝛ exñtis vt exñtis. ſed exñtia creaturaꝫ nō
fuit ab eterno. Ad terciū dicit ꝙ ſʒ ille due Ad 3
noticie ſint de eodē. non tñ tranſeunt vnifoꝛ/
miter ſup ipm. ꝛ ideo nō opoꝛtʒ ſi vna ē bea/
tifica ꝙ altera ſit beatifica Sed illud nihil Contra
te iuuat. cum opinio p qua r̄ndes ponit ꝙ p
ambas noticias pfecte ꝛ apte cognoſcat obie
ctū. ergo ſi obiectū vnā facit beatificā ꝛ aliam
Ad idē tu nihil r̄ndes cū implicet in argumē
to. Ad quartū dicit ꝙ relatio pñtialitatꝫ Ad 4
non beatificat intuentē. ſed ipſa diuina eſſen
tia nobiliſſimo mō cognoſcēdi ꝯphēſa Sʒ Contra
nec illud vʒ. qꝛ ſicut relatio non beatificat ſic
nec mod⁹. ſʒ ipſa diuina eēntia. ꝛ iō eodē mō
arguet de mō ſicut de relatione. Ad. v. dicit Ad 5
dupl'r. Primo ait ꝙ eēntia dei ꝛ ſuū eē differt
ꝯceptibil'r. ſʒ illud reprobaui ſupi⁹ P cōci Contra
piēdo eēntiā diuinā. vl' ꝯcipis eā vt ens oīno

necesse esse. vel ens possibile eē. si p̄mo modo: tūc eē erit de intrinseco ꝯceptu eēntie. ꝛ p ꝯse/ quēs nō differunt ꝯceptibiliter. Si aūt scdo mō tunc ꝯceptus tuus sino ē falsus. ꝛ ꝯdicit phie ꝛ theologie. Scdo dicit ꝙ eē ꝛ actua litas dei pōt cognosci q̄si imaginarie ꝛ abstra

Contra ctiue. Sed nec illud vʒ. qꝛ sicut q̄cūqʒ es/ sentia adiūcto sibi eē existit siue ē exn̄s. sic eēn tia cognita cū suo esse cognoscit̄ vt exn̄s. sʒ vt supius est dictū intuitiua ē existentis vt exi/ stens est. ergo talis cognitio quam ponis ab/

Ad 6 stractiuā erit intuitiua. Ad sextuʒ dicit. ꝙ illa abstractiua nō acquirit̄ mediāte intuiti/

Contra ua. sed a deo i intellectu creat̄. Sed licʒ ra tionē illam modicum ponderem. solutio ta/ men potest calūniari. qꝛ dato ꝙ deus creet hu iusmodi noticiā. opoꝫ tn̄ ꝙ ipsa termiet̄ ad obiectū a quo etiā specificat̄. vel ḡ terminabit̄ ad essentiā diuinā mediāte aliq̄ creato. ꝛ tūc impfecte cognosceret̄ eēntia. qꝛ illud mediū nō ꝯtinet ꝟtualr̄ ꝛ pfecte eēntiā diuinā. vel īme/ diate ꝛ tūc erit cognitō intuitiua. ponēdo igr̄

Ad 7 abstractiuā nescio ponis intuitiuā. Ad. vij dicit sicut ad. vi. ꝛ iō eodē mō pōt reprobari.

De 4 Quantū ad quartū ponaꝫ duas ꝯclones quas pmisi. Prima ē ꝙ pfecta noticia intuiti ua eēntie diuine p potētiā dei cōicabil' ē viato ri. Scda ꝙ pfecta cognitio abstractiua eēn/ tie diue nec viatori nec cuicūqʒ alteri pt cōica

Pria ꝯclo ri. Pro p̄ma ꝯclone sūt directe ille due rōes q̄s i pncipio isti' q̄ōis p p̄mario articulo satꝫ

Probatio p̄ma ꝯclo nis. euidēter deduxi. P̄ ad idem arguo sic. De absoluta dei potētia damnatus manēs dāna

Dānatus manēs dā nat' pōt vi dere eēntiā diuinā. tus pōt intuitiue videre eēntiā dei. ḡ ▮ eandē potentiā viator manēs viator intuitiue pote rit eā videre. ꝯn̄tia tenet p locū a minori affir matiue. pbo anā p vtraqʒ sua pte. Et p̄mo ꝙ damnatus de potētia dei possit videre essenti/ am dei. qꝛ naturalia etiā ipsius luciferi cetero rūqʒ ꝯplicū suoꝝ integra remanserunt. vt pꝫ p Aug. ꝛ alios sanctos doctores. Cū ḡ deus sit īme p̄ns cuilibet creature. potest se tali in tellectui puta lucifero vel alteri damnato an gelo p modū obiecti intuitiue reuelare. P̄ sicut deus sine p̄uia dispositione ī instāti quā cunqʒ formā potest inducere in sensibilē mate riā eo ꝙ sit agens p̄mū. ꝛ p ꝯsequēs in agēdo nihil p̄supponat ꝛ agat sine motu ꝛ transmu tatōe. sic in intellectu tali quātūlibet indispo/ sito p suā potētiā hm̄ōi dispōes supplēdo vel nō requirēdo deus pōt inducere sui noticiaꝫ intuitiuā. quantūlibet. n. infirmus sit oculus noctue. possꝫ tn̄ deus p suaꝫ potentiā facere ꝙ clarius solē videret q̄ȝ quecūqʒ aq̄la. Sed ꝙ talis nō sit necessario beatus. sed possit ma nere damnatus probo. qꝛ sine caritate nullus potest esse beatus. sed ille relinqui poterit sine caritate. quia caritas nō est virtus acquisita vel acquisibilis a nobis: sed a solo deo creata vel creabilis. ꝛ deus non necessitat̄ ad crean/ dum caritatē in voluntate. ex hoc ꝙ predicto mō opat̄ circa intellectū. ergo talis angelus

pōt manere damnatus. Dices forte ꝙ nō Instantia sit bona ꝯn̄tia. nō est beatus. ḡ manet dāna/ tus. qꝛ potest manere viator. ꝛ sic mediat in/

ter damnatū ꝛ beatū. Rn̄. ꝙ sicut deus nō Solutio. necessitabat̄ ad dandū sibi caritatē. sic nō ne/ cessitat̄ ad dandū sibi spaciū penitētie. ꝛ sic ne cessario sequit̄ si non est beatus ꝙ maneat dā natus. Et idē modus arguendi potest de/ duci de viatore peccatore. ergo multo magis

deus potest hoc in itellectu iusti viatoris. P̄ Probatō non apparet quare magis negare debeamus scda ꝯclōis deum p sui potentiā hm̄ōi mirabilia posse fa cere in natura spirituali q̄ȝ in natura corpali. cū intellectiua anima que est pfecta gratia et caritate maiorē inclinationē habeat ad intui/ tiuam visionē dei q̄ȝ ista corpalia ad ea que p diuina miracula sepius in eis facta legūtur. Que. n. conformitas corpis humani ad sta/ tuam salis. in quā tamen cōuersum est p di/ uinā potentiā. vt patet Gen̄. xix. Uel pulue/ ris p terrā ꝛ mare dispersi ad verū corpus hu manū integranduꝫ. sicut fiet p diuinam po/ tentiā in resurrectione mortuorū. ꝛ sic de aliis multis mirabilibus dei miraculis. in quibꝫ ad ppositū semp potest argui vel ▮ locuꝫ a si/

mili vel p locum a minori affirmatiue. P̄ Probatio dn̄s ihs christus fuit verus viator. ꝛ tamen tcia ꝯclōis nunq̄ȝ destitit intuitiue videre diuinā essenti

am. Hic dices forte ꝙ ipse etiam fuerit ve Instantia

re beatus. Dico ꝙ fuit beatus quādocūqʒ Solutio voluit q̄uis nō semp beatus fuerit. qꝛ si in be atifica fruitione cōtinue pmansisset nullum dolorē sensisset. Cū. n. modica stilla spiritua/ lis iocunditatis et refrigerii fecerit martyres quādoqʒ in acerbissimis ꝛ exquisitis tormen tis passiōes quasi p nihilo ducere teste Lau rentio qui positus sup craticulā dixit ad tyrā nū. Carbones tui mihi refrigeriū prestant. ti bi autē eternū suppliciū. Si igit̄ christus vi ator existens semp beatus fuisset. videt̄ ꝙ q̄si nihil passus fuisset. Hoc tamen ad p̄sens so/ lū dico disputatiue. qꝛ in tercio libro distin/

ctione. xv. forte oppositū istius teneo. P̄ Probatio pro iam dicta conclusione videt̄ esse manife/ qrta ꝯclo

ste anctas sanctorū. Beatus.n. Ambro. sup illud verbū Lu.i. Angelus dn̄i apparuit zacharie. sic ait. Nō immerito angelus dn̄i apparuit sacerdoti. qz veri sacerdotis nūciabat aduētus. in cuius volūtate fuit videri cuius nature est nō videri. videt.n. si vult. nō videtur si nō vult. Vn̄ et beatus Aug. in lib. de videndo deū illud iam dictū Ambrosij cōmendans sic ait. Cum deus absens putat videt si vult. et cum p̄sens est nō videt si non vult. qz non est in potestate nostra videre. sed i sua volūtate est apparere. Et subdit Aug. Si queris quomodo deus dictus ē inuisibilis si potest videri. Respondendū est inuisibilē esse natura. videri autē cū vult et sicut vult. Ex quibus verbis euidēter apparet Augustinū illud sentire quod supius dixi. al's non diceret q̄ videt cū vult et sicut vult. P̄ non minus dependet accidens a substātia in essendo

Probatio quinta cōclusionis.

et opando q̄z intellectus a volūtate. sz p potētiā dei accidēs et in essendo et in opando sepat a suba. ḡ poterit intellectus hr̄e opationē pfectā sine opatione volūtatis. et p ɔn̄s sine btitudine. Maior pz. qz plus dependet posterius a priore q̄z prius a posteriore. sed intellectus in sua opatōe ē naturalr̄ prior volūtate. cum bonū cognitū sit nr̄e volūtatis obiectū. sz accidēs est posterius suba. vt pz. i. phicorum. Minor ptz in sacro altaris. vbi accidētia sunt sine subiecto et tn̄ omnē opationē exercent quā habuerunt in subiecto. quātitas.n. locū occupat. albedo disgregat. et sic de alijs accidētibus. Sz his dictis videt repugnare snīa venerabil' nr̄i doctoris q̄ expsse tenet q̄ impossibile sit essentiā diuinā ab intellectu apte videri. et voluntatē nō diligere. in actu.n. itellectus vt ipe ait necio reqrit intētio volūtatis ppter tria. Prio q̄a si nō adesset intētio volūtatis intellectus posset auti ab obiecto. Scdo qz licz multe spēs sint in intellectu. nulla tn̄ pōt mouere intellectū ad actū ppriū itelligēdi nisi p intētōz volūtatis feramur sup fātasmata. qz spēs de senō est tāte actualitatis q̄ possz cāre actuz intelligēdi pter hmōi itētōz volūtatis. Tercio reqrit intētō p pt ordiatū et obitū iudiciū. sic [illegible] i ocl'o dormientis possz fieri lucis impssio. nullū tn̄ eēt iudiciū. sic vt ait nō implicat ɔdictionē q̄ in nr̄o itellectu fiat impssio a dina eēntia. et hmōi impssio a deo ɔseruet absq̄z intētōe volūtatis. sz ipossibile ē q̄ ibi ex tali impssione sit aliqd iudiciū sine voluntatis intentione. Sz salua sp reuerēntia istius illustrissimi doctoris. illō ad pn̄s nō intelligo. Nā cū deus oīe genus

Opi. Egi. dq. 5. q13. q.6.

Cōtra egi.

cause possit supplere. excepto genere cāe materialis et formalis inherētis inq̄tū aliqd impfectōis includūt. non video qn deus respectu pfecte intellectōis possit supplere huius volūtatis intētōz. maxie cū [illegible] intētio volūtatis [illegible] sit cā material' istius intellectōis. nec iheréat itellectui. qz ē actus volūtatis a volūtate elicitus. q̄cq̄d igit volūtas p talē intētōz cāt i intellectu hz cāre videt ḟm genus cāe efficientis. et p ɔn̄s a deo pōt pfectissime suppleri. Primū igit non videt ɔcludere. qz deus pfectiori mō pōt firmare potentiā circa obiectū q̄z q̄cūq̄z intentio volūtatis. Scdm nō vz in pposito. qz etiā ḟm illū doctorē deus nō intelligit p spēm. etiam in his que intelligunt p spēm deus possz maiorē actualitatē causare in specie q̄z tal' species vnq̄z ab intētione volūtatis possz pcipe. Nec terciū obstat vt iā patuit. etiā posset deus sine ɔtradictione annihilare volūtatē. et intellectū cū eēntia aīe ɔseruare. et sua potētia ipsi intellectui ad pfectam opatōem cooparī. Necvz illud qd doctor iā dictus addit. d. q̄ si sola impssio sufficeret ad cognitionē. tūc etiā ipse aer videret. nō est simile. qz ipse aer non hz potentiā visiuā. igit eius impssio nō est visio. Sed dato q̄ haberet visum. bn̄ sequeret q̄ talis impssio esset visio. qz etiā ille reuerendus doctor i pma sua qōe [illegible] cognitōe angelorum sepissime dicit q̄ impssio speciei in pupillā sit realiter ipsa visio. P̄ etiā ḟm illū doctorē voluntas nō fert in ipm obiectū nisi cognitū. sed bonū cognitū ē p se et ppriū obiectū volūtatis. sed pmus actus potētie est circa ppriū obiectū. ḡ necessario an̄q̄z volūtas eliciat actū intētōis intellectus vere cogscit. al's. n. voluntas ferret in nō cognitū. igit an̄ voluntatis intētōem ē in intellectu intellectio real' et ppe dicta ex impssiōe obiecti siue sue similitudinis. Ad confirmandū autē dictū fratris Egidij arguit quidā alius doctor sic. Si posset subtrahi actus fruitionis manēte aperta visione. tunc manente huiusmodi visione subtraheret a voluntate pn̄tia obiecti fruibilis. ɔn̄s ē impossibile. ḡ et an̄s. ɔn̄tia pbatur qz si aliqua cā est quare actus fruitionis tolli possit hec erit potissime ablatio obiecti fruibilis q̄ est cā imediata tal' actus. falsitas ɔsequentis ptz. quia cōstat q̄ obiectum fruibile nō fit pn̄s volūtati nisi p aptā eius visionē. ergo nec pt tolli sua pn̄tia nisi tollat talis visio. Nec valet vt ipse ait si dicat q̄ potētia volūtatis suspendit a suo actu. qz cum actus resultet in potentia ex debita pportione que est in

Cōtra ad lectū ab illo doctore

Ser. de se

ter potentiā ꝛ obiectū. oportʒ ꝙ talis ꝓportio
Cōtra gen ar. de se. I dissoluat̄ anteq̄ʒ tollat̄ hmōi actus. Sed
nec illud impedit iam supius ꝓbatam verita-
tem. qꝛ non minoris efficacie est diuina vtus
seu potentia q̄ʒ cuiuscūqʒ creature. ſʒ efficacia
virtutis create est tanta ꝙ in actuali pñtia ob
iecti potest potentiā ab actu suspendere. ergo
ꝛ hʒ poterit potētia diuina. Maior nota. ꝓb
minorē. planū est. n. ꝙ [illegible] figuras seu characte
res ꝛ vba potest fieri ꝙ aliqs stās coram ocu
lis aptis alterius omnino nō videt̄ ab eo. ꝛ tñ
ꝑ modū obiecti pñs est. qꝛ manet coloratus
vt pmo quādo videbat̄. ꝛ in eadē corpulenta
statura. quod pꝫ. qꝛ tangi potest. licet non vi
2 det̄. ꝑ postpositis talibus que magis ppter
hoīm nequiciā q̄ʒ ppter facti in se maliciā sūt
a sancta matre ecclesia ꝓ nostra salute ꝓhibi-
ta. adhuc idē apparet virtute naturali. qꝛ si-
cut testant̄ veridici doctores. Lapis quidēʒ
est quē homo ꝯtingens nuda manu seu nu-
da cute immediate reddit̄ inuisibilis in pñsen
tia quorūcunqʒ hoīm constitutus. inuisibili
tas aūt hec non ꝯtingit sic ꝙ tollat̄ color. vel
aliquid aliud ab obiecto ratione cuius ablati-
onis obiectū in pñtia constitutū nō sit actu
visibile. quod pꝫ. qꝛ immediate deposito lapi
de talis homo videt̄ sicut prius. g̃ hoc solum-
mō videt̄ cōtingere ex hoc ꝙ virtus lapidis
suspendit ꝛ ꝓhibet virtutē visiuā hoīs. No-
lo igit̄ tñ abbreuiare manū altissimi: vt hoc
quod etiā possunt minime creature. puta in pñ
tia obiecti suspendere actū potentie ꝓprie ꝛ ꝓ
portionate denegē virtuti diuine. ꝑ legit̄ i
3 gestis Alexandri magni. ꝙ Alexāder habu-
it quendā lapidē modice quātitatis q̄ in vna
pte statere positus nudus ꝛ nō coopertus ppō
derabat oī auro q̄ntūlibet multiplicato in al-
tera lāce statere. Cū g̃ aurū sit oīm metallorū g̃
uissimū. ꝛ ꝓ ꝯñs tēdat deorsū sicut in suum fi
nē naturalē. ꝛ nihilominus ꝑ virtutē illius la-
pidis a tali tendentia ꝓhibet̄ ꝛ suspendit̄ nul
lo medio resistente. immo medio existēte opti
me disposito ad descendendū siue ad descen-
sum ipsius grauis ꝑ ipsū. cur deus noster nō
posset suspendere tendentiā ipsius voluntatis
Instantia in obiectū etiā pñtialr̄ oblatū. Sed dices
forte ꝙ actus descēdendi ipsius auri non su-
spendit̄. sed a virtute ipsius lapidis aurū vio-
lenter retrahit̄ ne descendat. sicut ꝯtingit i tra
Rñ. ctu adamantis respectu ferri. Istud nō va
let. qꝛ si essʒ tractus talis. tunc lapide descen-
dente vel manēte aurū descēderet. vel saltē non
ascenderet. cuius oppositū ꝯtingit. qꝛ vt scribunt
aliqui doctores in suis postillis sup Exo. po
sito illo lapide in vna lance statere. ꝛ auro in
alia. tunc lanx cū lapide descēdit. ꝛ alia cum
auro ascēdit. Cū ergo non trahat talis lapis
aurū ad se. ꝛ aurū formaliter in pristina gra-
uitate remaneat. nescio quo nomie magis ꝓ
prie illud quod ibi fit in auro possim exprime-
re nisi ꝙ dicat̄ suspensio tendentie ipsius gra-
uis in finē ꝓpriū pñsente tamen fine. Item Instantia
forte possʒ aliquis estimare ꝙ lapis ille sit tā
te grauitatis ꝙ sua ponderositate formali vin
cat grauitatē auri. Nec illud est verū. quia Rñ.
vt scribit̄ [illegible] eodem lapide. si puluere terrestri
operit̄: descensū auri amplius non suspendet.
sed immediate in statera pdicta aurū descen-
det. ꝛ lapis ascendet cū puluere sibi adiūcto.
ꝑ corpus glorificatū in pñsentia hominus 4
constitutū quādoqʒ videt̄. quādoqʒ nō vide
tur. ꝛ cū nō videt̄ manēs tamē in eadē pñsen-
tia. hoc nō ꝯtingit ex eo ꝙ corpus illud colo
rem suū amittat. vel aliquid quod [illegible] eo prius
erat visibile pdat. sed magis videt̄ esse suspen
sio virtutis visiue quo ad actū ꝓpriū in pñsen
tia obiecti visibilis. quod euidentius ex hoc
apparet ꝙ idē corpus quādoqʒ videt̄ ab vno
ꝛ nō videt̄ ab alio. quibus tamē ambobus ē eq̄
pñsens. ꝑ. Luce. xxiiij. dicit̄. Oculi eorum 5
tenebant̄ ne eum agnoscerent. Itēʒ Gen. 6
xix. eos qui erant foris ꝑcusserūt cecitate ita
vt ostium inuenire non possent. Isti autem
ſm expositores non erant ceci simpliciter. sed
solum quo ad intuitionē ipsius ostij. ꝑ 7
simile patuit de corpe assumpto ab angelo.
qui Balaam obuiauit. quod corpus asina vi
dit ꝛ non Balaam. quāuis directe contra fa-
ciem suam staret. ꝛ postea idem corpus Ba-
laam vidit ꝛ famuli ipsius comitantes non vi
derunt. vt patet Numeri. xxij. ꝑ etiā chri- 8
stus in sui pñsentia potentiā visiuam iudeorū
suspendens respectu sui exiuit de templo cum
ipsum vellent lapidare. Et eodem modo trā
siens ꝑ medium illorū ibat qui ipsum de sup-
cilio montis volebant pcipitare. Ex qui- Solo rō nis gen
bus omnibus euidenter apparet ꝙ vtute di
uina potētia creature potest a suo actu suspen
di quātūlibet obiectū pñsentialiter offerat̄. Et
[illegible] hoc pꝫ ꝙ tam ꝯsequētia deficit q̄ʒ ꝓbatio cō
sequētie. quibus ille doctor primo supius vte-
bat̄. Etiā pꝫ rñsio ad instantiam factā ꝑ eū-
dem. qꝛ deus [illegible] suā potentiā suspendere pt po-
tentiā. sicut iā in multis declaraui sine disso-
lutiōe ꝓportiōis obiecti ad potētiā. Ex pre
missis igit̄ omnibus ꝯcludo ꝙ ꝑ diuinā potētiā

pōt fieri clara ꝛ intuitiua noticia eēntie diuīe
ī intellectu viatoris volūtate exñte suspēsa ab
oīni actu circa tale obiectū nō obstāte actuali
pñtia obiecti. ꝛ ꝑ ꝯñs talis manebit viator.
Cōfirmatio ꝯclūōis prime Quia etiā ꝫm ꝯūe opinātes sola ꝑfecta be
atitudo ponit viatorē extra termīos vie. ſꝫ bea
titudo vera hñri nō pōt sine actu voluntatis.
1 fruitio.n. in qua ꝯsistit eēntialiter ꝛ pncipali/
ter beatitudo ipsa est ꝓprius actus volūtatis
cū frui sit alicui amore inherere ꝓpter seipm.
Itē fruimur cognitis ī quibꝫ volūtas ꝓpter
se ipsa delectata ꝯquiescit. vt ait Aug. x. de tri
2 ni. c. x. P̄ quicquid delectationis est ī om̄i
bus potentijs non solū innascit̄ ex actibꝫ po/
tentiaꝝ. sed ex ꝯplacentia volūtatis sine qua
nihil est delectabile etiā in quacūqꝫ potentia.
sed volūtate suspensa ab actu ꝓprio non pote
rit eē hmōi ꝯplacēttia. nec ꝑ ꝯñs beatifica frui
tio. que in sua diffinitione includit amorem
3 ꝛ delectationē. P̄ dato ꝙ deus mō quo di/
ctū ē voluntatē non suspēderet. sed ipsam sue
naturali valitudini derelinqret. ꝛ ꝑ creationē
non infunderet habitū caritatꝫ ꝛ grē. non ob
stāte intuitiua visione diuīe eēntie ī itellectu
adhuc tal' maneret viator. q̄ nō hret btitudi
nē nisi eo modo q̄ phī vident̄ posuisse btitudi
nē. puta ꝑ ꝯiūctionē ad sbstātias separatas ꝫm
actū ꝑfectum potētie intellectiue. talis aūt
atitudo nullū poneret extra viā. q2 ex ꝑte vo/
Cōtra conclusionem lūtatis non eēt nisi dilectio natural'. Sꝫ ꝯ
ꝑdicta aliqs dicere posset ꝙ illud non est cōi/
1 cabile viatori ꝑ qd̄ status vie distinguit̄ a sta
tu patrie. sed cognitio intuitiua diuine eēntie
est hmōi. g̃. Maior pꝫ. minorē videt̄ ponere
apl's. i. ad Coꝝ. xiij. di. Nūc aūt videmus
speculū ꝛ ī enigmate. tūc autē facie ad faciem.
2 P̄ id non ē cōicabile dānato sine implica/
tione ꝯdictōis cuiꝰ oppositū ē de intrīseca rōe
pene dāni. ſꝫ visio intuitiua eēntie diuine est
hmōi. g̃ ꝛc. Maior ē nota. ꝓbo minorē. q2 cōi
ter sic diffinit̄. pena dāni ē carētia visiōis diui
3 ne eēntie. Itē fulgētiꝰ videt̄ dicere ꝙ facies
dei ē ita gl'iosa. ꝙ si eā viderēt oēs dānati mox
nullā penā sentirēt. Sed si breuiter de his
ꝛ de omibꝫ ꝯsilibꝫ me vellē expedire. dicerē ꝙ
oīa talia sunt intelligēda ꝫm modū ꝛ ordinē
quē a dei potentia ordinata credimus institu
Ad 1 tū. non aūt de potētia dei absoluta. Uel sol
uēdo distincte dico ad pmū ꝙ non ī sola visi
one ſꝫ magꝭ ī ꝯsūmata dilectōe siue fruitione
talē visionē ꝯñte attēdenda ē talis distinctio
q2 sicut ait Aug. in li. de tri. Hoc ē plenū gau
diū frui trinitate ad cuiꝰ imaginē facti sumus

Propter qd̄ dauid ꝓpha exīmiꝰ hmōi distī
ctionē euidēter insinuās ait Inebriabunt̄ ab
vbertate domus tue. ꝛ torrēte voluptatis tue
potabis eos. Et q2 hmōi fruitiua inebriatio
non ē sine p̄uia visio[illegible] ideo sbdit. Qm̄ apd̄
te ē fons vite. ꝛ in lumine tuo videbimꝰ lumē
Ad scd̄m dicendū ꝙ pena damni dr̄ caren Ad 2
tia diuine visionis ꝑ tāto ꝙ ꝫm potētiā dei or
dinatā carētia diuine visionis necessario īclu
dit carentiā fruitionis btē. ī qua pncipaliter
ꝯsistit pena damni. sicut ī eius positōe pnci Ad 3
pal'r ꝯsistit eterna btitudo. Ad dictū Ful/
gētij dicēdū ꝙ illa bñ sunt ꝯpossibilia ꝙ aliqs
nullā penā sentiat. ꝛ ꝑ ꝯñs non sit damnatus
pena sensus. ꝛ tñ maneat damnatus pena dā
ni. eo ꝙ beata fruitione careat ꝑ suspensionē
sue voluntatis. Si aūt alicubi inuenit̄ in di
ctis Fulgencij vel alicuiꝰ alterius doctoris ꝙ
si deus nudam faciē suam damnato ostende
ret. ꝙ tunc damnatus esset beatus. hoc sic in/
telligendū ē. ꝙ deus voluntatē illiꝰ nō suspen
deret. sed potius sibi coopando caritatē infū/
deret. ꝛ sic ꝑ dei potentiaꝫ absolutam qui fuit
damnatus fieret beatus. ꝛ hoc puto ꝙ nullus
catholicus diuine potentie habeat denegare.
Q, aūt ꝑfecta noticia diuine essentie ab/ Conclo 2
stractiua sit impossibilis. nec ꝑ ꝯsequens ali/
cui cōicabilis. ꝓbo sic. q2 illa noticia ferretur
aut immediate sup diuinā eēntiā. vel media
te. si pmo modo tunc eēt simpl'r intuitiua. [illegible]
scd̄o mō. aut illud mediū mediat vt obiectū
cognitū. aut vt rō cognoscēdi tm̄ ꝛ nō vt me
diū cognitū. pmo mō ē īpossibile. q2 om̄e tale
mediū aut ꝯtinet id qd̄ ꝑ ipsum siue ī ipso co
gnoscit̄ virtualiter ꝛ ꝑfecte. sicut causa conti/
net effectū qui in cognitione cause cognosci/
tur virtualiter. aut saltē equat̄ illi qd̄ ꝑ ipsuꝫ
siue ī ipso q̄dditatiue ꝛ ꝑfecte cognoscit̄ sicut
effectus adequatꝰ cāe ducit ī cognitōeꝫ q̄ddi
tatis cāe. ſꝫ nullū mediū creatū eēntiā diuinā
ꝯtinet ṽtual'r ꝛ ꝑfecte. nec sibi poterit adeq̄ri
g̃ nullatenꝰ poterit dari mediū se hñs ꝑ mo/
dū obiecti cogniti ī q̄ diuia eēntia ꝑfecte ꝛ q̄d
ditatiue cog̃scat̄. Nec scd̄s modꝰ ē possibil' ꝓ
pter tria. Pmo q2 tale mediū nūqꝫ reqrit̄ nisi
ꝓpt̄ absentiā obiecti siue ad supplēdā pñtiaꝫ
obiecti. qd̄ ꝑ seipm pñs eē ñ pt. vt pꝫ. iij. d aīa
vbi dicit̄. Lapis non est in aīa sed spēs lapi/
dis. sed deus intimior ꝛ p̄sentialior est cuilibet
rei qꝫ res sibijpsi. vt dic aug. ī li. ꝯfes. Scd̄o
q2 tale mediuꝫ sp ē spūalius eo ꝙ cognoscit̄ ꝑ
ipm. ſꝫ deo nihil pt eē spūaliꝰ Tercio q2 posi
to tali medio respectu eēntie diuine ipa cognitō

nō erit abstractiua sed simplr intuitiua. si. n.
spēs medians ī cognitōe impediret intuitōem.
tūc cognitio coloris cū fiat p spēm nō esset in
tuitiua. multi etiā posuerūt cognitioz patrie
fieri p spēm q̄ medium sub rō cognoscendi.
nō tñ ppter h̄ negauerūt eā eē intuitiuā. Co
gnitio. n. p spēm nō est abstractiua nisi inqz
tū eētia rei cognite ē abstrahibilis mediāte
hmōi specie a sua actuali exñtia. eētia aūt di
uina a sua exñtia siue a suo eē abstrahi nō po
test cognitōe pfecta. cū tale esse sit de rōne qd
ditatiua eētie diuine. Nec valet qd aliq̄
seq̄ces scoti dicūt q cognitio abstractiua fera
tur sup nudā eētiā diuinā imediate volētes
i h̄ intētōz dicti doctoris saluare. Nā i h̄ ma
nifeste sibi ꝯdicūt. qr ipse apte ponit oppositū
ī suo qlz. q. vi. vbi sic ait Act9 btific9 intellect9
nō pōt eē cognitio abstractiua. sed necessario
intuitiua. qr abstractiua posset esse eq̄ exñtis
ꝛ nō exñtis. ꝛ tūc beatitudo possz esse obiecto
nō exñte. qd est impossibile. Et subdit ille do
ctor immediate. Abstractiua. n. possz hr̄i lcz
ipm obiectū nō attingeret ī se sz ī silitudine p
ticipata. btitudo aūt nūqz habet nisi ipm ob
iectū ī se attingat imediate. Ex qbs verbis ex
psse pz q ille doctor abstractiuā ponit fieri
mediū creatū siue in medio creato. qr dicit in
silitudine pticipata. ꝛ ideo sequit ꝯ eum q ta
lis cognitio nō sit q̇dditatiua ꝛ pfecta. quia
ſm phos ꝛ theologos hec est dr̄ntia inter ef
fectū adequatū cause ꝛ nō adequatū. qr licet
effectus adequatus cause ducat in cognitioz
q̇d est causa. tñ effectus nō adequatus nō du
cit in cognitionē quid est. sed solū in cogniti
onē qr est. qr g̃ nulla res creari pōt que equat
eētie diuine. g̃ noticia abstractiua nūqz po
terit eē respectu essentie diuīe quidditatiua ꝛ
pfecta.

Quantuz ad secun

dū articulū questionis videndū ē vtrz habi
tus fidei infuse ꝛ intuitiua noticia patrie simt
possint manere. Et dico q sic. qr non minus
se compatiunt fides ꝛ clara visio qz lumen fi
dei ꝛ lumē glīe. sed illa pñt simul stare. ergo ꝛ
illa. Maior pz. qr qn̄ añcedentia sunt cōpos
sibilia: eoz ꝯñtia se de necessitate compatiunt
sed clara visio est ꝯsequēs ad lumen glīe. ꝛ ha
bitus fidei vel est idē quod lumē fidei vl ne
cessario ꝯsequit ad ipm. g̃ ꝛc. Minorez pbo.
qr illa sūt ꝯpossibilia q̄ nec materialē nec for
malē ad inuicē hñt repugnātiā. sz illa duo lu
mīa nec hñt materialē repugnātiā sic due al
bedines respectu eiusdē sbiecti. qr illa lumia nō
sūt eiusdē spēi spē aut drñā. nō hñt materialē
repugnantiā nec repugnāt formalr. qr repu
gnātia formal'r sp innascit ex aliq̄ genere oppo
sitōis. sed duo lumia nō opponunt ꝯdictorie
nec priuatiue. qr vtrūqz dicit ens vere positiuū
nec ꝯrie. qr lumē lumini nō ꝯriat sed tenebre
Itez sicut fides ꝯtrariat infidelitati. sic lumē
fidei tenebre infidelitatis. sed vnū vni est cō
trariū. Nec opponit relatiue sicut de se patz.
qr relatiua sunt simul natura. ꝛ posita se po
nūt ꝛ pempta se pimūt. fides aūt pcedit glo
riā. Sed ꝯ hanc veritatē pōt argui sic. Fi Contra 1
des ꝛ scīa non possunt stare simul. igit nec fi
des ꝛ clara visio poterūt stare simul. ꝯseq̄ntia
pz. qr fides ꝛ intuitiua visio magis vident re
pugnare qz fides ꝛ scīa. Sed añcedēs a mul
tis pbat multiplr. Primo sic. Euidens ꝛ nō
euidens ꝯdicunt. ꝛ p ꝯsequēs in eodē respe
ctu eiusdē se nō cōpatiunt. sed de rōne scīe est
euidētia cū sit habit9 demōstratiu9. de rōne fi
dei est ineuidentia. quia fides est credere qd
nō vides. g̃ ꝛc. P̄ fides ꝛ opinio nō possūt 2
simul stare. ergo nec fides ꝛ scīa. consequētia
ptz. pbat añcedens. qr de rōne opinionis est
adherere cū formidine. de rōne fidei est adhe
rere firmiter ꝛ sine omni formidine. ergo. P̄ 3
possibile nō assentire. ꝛ nō possibile nō assen
tire ꝯtradicunt. quia vna est de secūdo angu
lo modaliū ꝛ alia de quarto. sed habēs fidem
potest nō assentire. Quia vt ait Aug. cum ce
tera possit homo nolens credere nō potest ni
si voles. sed sciens nō potest nō assentire. cūz
demonstratio ad generans sciam sit necessa
rio concludēs P̄ nullū mediū compatit al 4
terz extremoz ſm suā pfectā naturā. sed fides
est mediū inter sciam ꝛ opinionē. g̃ ꝛc. Ma
ior pz. qr ſm phm. v. phicoz. medium com
patū ad alterz extremoz habet rōem ꝯtrarij.
ꝛ sortit ꝯditionē alteri9 extremi. sz minorē po
nit Hugo li. i. de sacramētis. P̄ accidentia 5
ordinata ad opposita ꝛ ꝯrie se habentia ad ea
illa sūt opposita ꝛ simul incōpossibilia. vt al
bedo ꝛ nigredo. quia ordinant ad disgregare
ꝛ congregare ꝛc. sed fides ꝛ scīa ordinant ad
non videre ꝛ videre. siue ad obscure videre ꝛ
clare videre. ergo ꝛc. P̄ eadem potentia re 6
spectu eiusdē obiecti non potest simul esse pfe
cta ꝛ impfecta. sed noticia fidei est impfecta.
scīe ṽo est pfecta. g̃ ꝛc. P̄ sicut impossibile 7
est in eadem pte oculi simul eē duas disposi
tōes respectu eiusdē obiecti. q̄z vna disponit

ad clare videndū sicut aquila. ⁊ altera ad obscure videndū sicut noctua. Sic impossibile
8 est ⁊c. ꝓ fides facit adherere credibilibus solū ꝓpter auctoritatē dicentis. sed solū ē dictio exclusiua. ⁊ ꝑ consequēs excludet omnē
9 aliā adhesionē ꝓ ad idem arguit sic. Perfectū ⁊ imperfectum ſm idem genus nō se cōpatiunt in eodē. Sed scientia ⁊ fides distinguunt in genere assensus sicut ꝑfectū et imꝑfectū. q₂ scientia facit assensum ꝑfectū ⁊ fides
10 imꝑfectū. ꝓ si fides ⁊ scientia starēt simul tunc vnus ⁊ idem intellectus inclinaret̄ i idē obiectū diuersis inclinationibꝫ. quaꝝ vna esset simpl'r ꝑfecta. ꝯsequēs est falsū. ergo ⁊ antecedēs. ꝯsequētia patet. ꝓbatur falsitas consequētis dupl'r. Primo q₂ impossibile est vnū ⁊ idē mobile i vnū ⁊ eundē terminū inclinari diuersis inclinationibus. nisi ꝑ tanto ꝙ quelibet illaꝝ est imꝑfecta. Secūdo q₂ licet idē intellectus diuersis demōstratōibus inclinari possit in eandē ꝯclusionē. oportet tn̄ ꝙ nulla illaꝝ sit potissima. q₂ si vna illaꝝ esset potissima aggregās omnes causas illa om̄es alias euacuaret. nec aliquā aliam secū compa-
11 teret. sic ⁊c. ꝓ sicut se habet opinio ad formidinē. sic fides ad enigma. sed formido est de intrinseca ratione opinionis. ꝓpter quod non compatit̄ scientiā secū in eodē intellectu respectu eiusdē obiecti. ergo enigma erit de in-
1 trinseca ⁊ eēntiali ratiōe fidei. ergo ⁊c. Sꝫ illa nō ꝯcludūt. ꝙ ꝯtra ꝑdictū ans arguo sic. Abstractiua ⁊ intuitiua ꝯgruo respectu eiusdē obiecti creati simul se ꝯpatiunt̄ in eodē intellectu angelico. ꝙ fides ⁊ scia respectu eiusdē obiecti simul se ꝯpati poterūt i eodē intellectu hūano. ꝯñtia pꝫ. q₂ tota repugnātia fidei ad sciam etiā vt dicit̄ ab aduersarijs est. q₂ fides concernit ineuidentiā. scientia ṽo euidentiā. sed euidens ⁊ nō euidens nō magis videtur repugnare ꝙ̄ ꝑsens ⁊ non ꝑsens. Cū ergo abstractiua possit esse rei non ꝑsentis. q₂ abstrahit ab esse ⁊ nō esse. intuitiua ṽo cōcernat necessario ꝑsentiā rei intuite. patet ꝙ nō maior est repugnantia fidei ad scientiā ꝙ̄ abstractiue ad intuitiuā. cū non magis repugnat euidens ⁊ non euidens ꝙ̄ ꝑsens ⁊ nō ꝑsens. Antecedens patet. q₂ angelus habēs noticiā abstractiuā ipsius eclipsis vel cuiuscūꝗ alterius rei anteꝗ̄ fiat. et postea hm̄ōi re posita in actuali ꝑsentia. nō amittit cognitionē illā abstractiuā ꝑ hoc ꝙ ipsā tunc ꝑsentialiter positā cognoscit intuitiue. q₂ tunc i angelo cade-
2 ret obliuio ꝑteritoꝝ. qd̄ est falsū. ꝙ ⁊c. ꝓ ad idē arguit quidā doctor sic. Rationes formales fidei ⁊ sciētie sunt ꝯpossibiles. ꝙ ⁊ ipa sunt ꝯpossibilia. ꝯñtia pꝫ. ꝓbat̄ ans. q₂ assentire ꝓpter auctē dicētis ē de rōne fidei. ⁊ assentire ꝓpter demōstrationē ē de rōe scie. sed si q̄s ab aliquo experto astrologo audiret ꝙ luna est minor terra. ⁊ de hoc sibi credens. postea hoc idē ꝑcipet ratione. puta videret ꝙ vmbra terreꝗ tn̄ est minor ꝙ̄ terra. obumbrat siue eclipsat totā lunā. ⁊ ꝑ ꝯsequēs est maior ꝙ̄ luna habita huius euidēti noticia nō ex hoc ꝑderet fidem quā prius habuit. sed magis in ea firmaret̄. Quod patet etiā ratiōe. q₂ q̄ñcūꝗ sunt duo assensus eiusdē ratiōis. quicꝗd nō repugnat vni nec alteri. sed assensus acq̄situs ꝑ demonstrationē q̄ ꝑcedit fidē ⁊ auctoritatē. est eiusdē rationis cū assensu acquisito ꝑ demonstrationē sequentē auctoritatē. ⁊ primus nō repugnat fidei. imo facit ꝙ facili⁹ creditur dicētis auctoritati. ergo nec secundus. Et confirmat̄. q₂ q̄ñcūꝗ duo assensus sūt eiusdē ratōnis. id quod ꝑ se inclinat in vnū ꝑse nō tollit aliū: sed potius ipsū confirmat. sed demonstratio sequens vnā auctoritatē. ⁊ ꝑcedens aliā. facit ꝙ in secūda auctoritate facilius credit̄ dicenti. quia naturaliter citi⁹ credimus dictis illius cui⁹ ꝑstinā auctoritatē euidens demonstratio subsecuta. igitur demonstratio ꝑcedentis auctoritatis fidem siue assensum nō euacuat sed magis cōfirmat. ꝓ ꝑhabita demōstratiōe alicui⁹ cōclusionis: sepius Aristoteles induxit auctoritatē ceteroꝝ. quem modū etiā obseruāt alij doctores tam catholici ꝙ̄ phi. quod totū frustra fieret nisi fides ex auctoritate posset simul manere cū euidēti sciētia. Da oppositū tunc vel auctoritas sequens destrueret assensū demonstrationis ꝑue quod ē impossibile. vel nihil generaret i itellectu. tūc totaliter frustra ⁊ inutiliter adduceret̄. Ad primā ꝙ ꝑbatiōē antecedētis supius positi dico ꝙ ad hoc ꝙ aliqua Ad 1
sint cōtradictoria nō sufficit ꝙ sumant̄ respectu eiusdē. sed etiā oportet ꝙ sumāt̄ ſm idē. licꝫ igit̄ euidēs ſm sciam ꝯtradicat non euidenti ſm sciam. euidēs tn̄ ſm sciā nō repugnat in euidēti ſm fidē. Etiā minor ē falsa. q₂ hn̄s certā sciam adhuc appꝛhēdēs auctoritatē cuius ꝑ fidē adhesit eidē poterit post habitā scientiā firmiter adherere. ⁊ ideo ineuidentia nō ē sic de intrinseca ratiōe fidei ꝙ necessario euidentiā scie excludat. ꝙ ⁊c. Ad scdm̄ nego ans. q₂ licet opinio ꝙ̄tum ad id qd̄ imꝑfe Ad 2
ctiōis dicit nō possit simul stare cū fide. ꝙ̄tū

tñ ad substantiã habitus exclusa impfectiõe
simul stat cũ fide. Propter qd d̃r.iiij.topico/
rũ ꝙ fides ẽ opinio vehemẽs. Et silr pbatio
deficit. qꝛ illud non ẽ de rõe opinionis qd mi
nuit ꝛ destruit p opinionẽ. nihil.n. minuit id
qd est de sua ratione ee. ali. sed qnto opinio
magis inualescit respectu alicui9 ꝯclusionis. tã
magis formido minuit. Propter qd ait bo/
eti9. Argumẽtũ ẽ rõ rei dubie faciẽs fidez. Et
appellat ibi argumẽtũ rationẽ topicã generã/
tẽ opinionẽ. P opinio ꝯfirmat fidẽ. ḡ põt
stare cũ ea. Añcedẽs pbat. qꝛ videns christũ
mortuos suscitare. habet pbabile argumẽtũ.
ꝛ p ꝯsequẽs opinionẽ ꝙ ipse sit deus ꝛ menti/
ri non possit. quo posito confirmat in eo arti/
culus trinitatis. qꝛ christus fecit mentionez
de patre ꝛ filio et spũsancto. Sciendũ tñ
ꝙ opinio duplr potest ꝯsiderari. Uno modo
ꝫm ꝙ opinãs existimat id de q est opinio pos
se aliter se habere. Et vt sic opinio nec potest
simul stare cũ fide nec cũ scientia. Et illo mõ
ait phs. i. posterioꝝ. ꝙ idẽ hõ non põt simĺ de
eodẽ hr̃e scientiã ꝛ opinionẽ. Alio modo acci
pit opinio ꝫm ꝙ opinans p mediuz pbabile
concludit aliqd sic esse. non actualiter atten/
dens vtꝝ aliter vel non aliter possit se hr̃e. Et
sic opinio põt simul stare tã cũ fide ꝙ cuz sci/
entia. alr̃.n. frustra Aristo. sepius adduxisset
rationes pbabiles. postq̃ adduxerat ad eãdẽ
Ad 3 ꝯclusionẽ rationes necessarias. Ad terciũ
dicendũ ꝙ possibile nõ assentire ꝛ nõ possibi/
le nõ assentire nõ ꝯdicũt nisi sumant ꝫm eun
Ad 4 dẽ habitũ. Ad quartũ dicẽdũ ꝙ duplex ẽ
mediũ. quoddã qd virtualiter pticipat vtrun/
q̃ extremũ. vt rubeũ quod mediat inter albũ
ꝛ nigꝝ. Aliud est mediũ large dictum. quod
ꝫm vnã conditionẽ ꝯuenit cũ vno extremo.
ꝛ ꝫm aliã cum alio. sicut quãtitas mediũ di/
cit inter substantiã ꝛ qualitatẽ. ꝯuenit.n. cuz
substãtia. qꝛ etiã diuina virtute sepata subij
cit q̃litati. ꝯuenit cuz qualitate. qꝛ sibi dereli/
cta inheret sube sicut ꝛ qualitas. Sic ꝛ demõ
stratio. qꝛ mediat inter syllogismũ pbabilẽ ꝛ
demonstrationẽ ppter q̃d. habet.n. maiorem
certitudinẽ ꝙ rarõ pbabil. ꝛ minorẽ ꝙ demõ
stratio ppter q̃d. Et illo scd̃o mõ sumẽdo me
diũ maior ẽ falsa. qꝛ tale mediũ non excludit
extrẽa. ẽ tñ illa maior aliq̃ mõ vera de medio
pmo mõ dicto. Et qꝛ fides ẽ mediũ int sciam
ꝛ opinionẽ scd̃o mõ ꝛ nõ pmo. ḡ ratio nõ con
cludit. Forte dicet ꝙ eodẽ mõ poterit r̃ndē
ri ad scd̃az rationẽ factã ꝯ henricũ sup̃i9. q. ij.
arti. i. Istud nõ valet. qꝛ mediuz qd ponit
Henric9 videt ee mediũ pmo mõ dictuz. qd
pz p exẽplũ aurore q̃ declarat suũ ppositũ. qa
ibi ẽ mediũ ꝯpõnis seu pticipationis vbi me
diũ sic intendit respectu vni9 extremi ꝙ remit
tit respectu alteri9 extremi. sed sic ẽ de auroꝛa. si
cut pz p deductionẽ quaz ipsemet facit. ḡ ꝛc.
Sed in pposito non ẽ sic. qꝛ p accessum fidei
ad scientiã opinio non debilitat: sz magis foꝛ
tificatur Ad quintũ dicendũ ꝙ minor nõ Ad 5
est vera. Ad pbationẽ dico ꝙ clare ꝛ obscure
videre in eodẽ genere cognitionis sũt opposi/
ta. nõ aũt i alio ꝛ alio sicut ẽ i pposito. qd pz.
qꝛ clara noticia reꝝ i verbo ꝛ obscura i pprio
genere non repugnãt Ad. vi. dicẽdũ ꝙ idẽ Ad 6
sbiectũ põt ee simul pfectũ ꝛ impfectũ ꝫm di/
uersa ꝛ despata accidẽtia. idẽ.n. pomuz pt esse
simĺ pfecte rubeũ ꝛ impfecte dulce. ꝛ sic maior
non ẽ vera. ꝛ silr minor deficit. qꝛ intellectus
pt dici pfectus tã ꝫm fidẽ ꝙ ꝫm scientiã. qꝛ et
fides pfecte pficit mõ fidei. et scia modo scie.
Ad. vij. dicẽdũ ꝙ illa silitudo non ẽ ad p/ Ad 7
positũ. qꝛ ille dispõnes oculoꝝ essent eiusdez
speciei. ꝛ iõ hr̃ent repugnãtiã materialẽ ꝛ sil i
eodẽ subiecto esse nõ possent. non aũt sic est de
fide ꝛ scientia. vt patet p iã dicta. Ad octa Ad 8
uũ dicendũ ꝙ ly solũ vel tenet se ex parte fidei
vt sit sensus ꝙ fides quantũ est de se nõ habet
aliunde vñ faciat assensum nisi p auctẽ. et sic
maior aliquo modo ẽ vera. vel tenet ex pte
habẽtis fidẽ. vt sit sensus ꝙ habẽs fidẽ nõ pos
sit aliter adherere nisi p auctoritatẽ. ꝛ sic ẽ fal/
sa. Ad nonũ dicẽdũ ꝙ maior nõ ẽ vera. qa Ad 9
rubeum ꝛ dulce sunt eiusdẽ generis etiã ppin
qui ꝛ subalterni. ꝛ tamẽ idez potest esse pfecte
rubeũ ꝛ impfecte dulce. si autẽ p idẽ genus in
telligis eandẽ speciẽ. tũc minor est falsa. qꝛ as/
sensus fidei et assensus scientie differũt specie
sicut ꝛ fides ꝛ scientia. qꝛ in p se ordinatis non
potest esse maior driãtia in causis ꝙ in causa/
tis. Ad. x. dicẽdũ ꝙ ꝯñs non ẽ falsuz. am/ Ad 10
be.n. pbatões falsũ assumũt. Prima qꝛ nihil
obstat idẽ mobile silr hr̃e pfectã ꝛ impfectam
inclinationez respectu tñ diuersoꝝ. sicut idez
plumbũ põt habere pfectã inclinationẽ ad de
scendendũ deoꝛsũ rõne sue grauitatis cum sit
q̃si grauissimũ metalloꝝ. ꝛ vnũqdq̃ q̃nto g/
ui9 tãto pfecti9 inclinat ad terminũ q est deoꝛ/
sũ. eidẽ tñ plũbo pt respectu eiusdẽ termi ꝯpe/
tere inclinatio impfecta rõe figure. puta si sit
late figure. qꝛ vt testat phus in phicis. figu/
ra lata retardat motuz. Scd̃o deficit scd̃a
pbatio. qꝛ vnũ ꝛ idẽ pt ee cã ꝛ causatũ. vt pz
ij. methaphice. Dato igit ꝙ talis res inqritur

est causata demonstret p omnes suas causas: et p consequens potissime et a priori. dicere q eadem res inquantu e ca no possit notificari et demostrari a posteriori demostratioe. qz esset quasi
Ad 11 ignorare scientia libri posterior. Ad .11. dicendu q minor tripli deficit. Primo qz vt patuit formido no e de intrinseca rone opinionis. no .n. distinguit opinio a scia p formidine. vel fides p inevidentia: sed distinguunt ab invice. qz scia innascit p roem necessaria: opinio p pbabile: fides vo auctoritatem. Scdo qz qn opinio auget formido diminuitur. Tercio qz opinio e quida habit positiu formido aut est qd puatiuu Has aut tres instantias videntes aliquo mo illi quoru est ratio iam dicta nitunt eos tollere quantu pos
Ad I sunt. Ad primu igitur dicunt q eo ipso q facit adherere p medium pbabile. sequit necessario q illa adhesio sit incerta et formidolosa. Sed illud no valet. qz illa formido no inest opinatis intellectui ratione pbabilitat ipsius opinionis pcise. sed rone caretie habitus scietifici vel fidei q faciut firmiter adherere. Un formido no solu non est de intrinseca rone opinionis. sed nec etia pcise p se sequitur ad positione opinionis. sz p se sequit ad puatoz siue careta scie vel alteri hit p se facientis firmiter adherere. cui manifestu signu esse pot. qz dato q intellectus no hret opinione respectu alicui oclusionis. no pter h minore pateret formidine adheredi. du tm mo careat sciētia et alijs habitibus facietibus firmiter adherere. De intrinseca igit ratone opinionis no e nisi q faciat pbabiliter adherere. formido aut e sibi qd extrisecu. qz aduenit intellectui opinatis roe caretie habituu pdictoru. pter qd illis habitibz posit tollit ipsa for
Ad 2 mido etia opinione pmanete. Ad scdm dicut q augmetu adueniens opinioi cu diminutione formidis no opetit ei fm q e opinio sed fm q est via in scientia vel fidem. Sed illud bn volo tecu. cu hac tame additione q sicut opinioi ouenit diminuta formido no vt opinio est: sed vt via in scientia. sic etia magna formido et qlibet alia formido sibi conueniet. no vt e opinio: sed vt e via in habit supdictos. qz formido magna sibi ouen iet vt est via longa multu distans a scia. formido pua vt e via breuis modicu distas a scia. mediocris vt mediocris. et sic de alijs. Et ex hoc apparet q nulla formido opinioni erit eentialis et intrinseca. qz nulla sibi ouenit vt opinio est
Ad 3 Ad terciu dicut q illa instatia pcedit ex falsa imaginatoe. putat .n. q formido sit queda priuatio annexa opinioni. vl enigma sit queda priuatio annexa fidei. sic aut no est. sz formido i opinione e ipsamet opinio. q nihil aliud e eentialiter q habit formidolosus. et eode mo de enigmate et fide. qz si enigma eet priuatio annexa fidei. tuc lume fidei poss transferri ab ee enigmatico ad esse claz. qz subiectu pot trasferri a puatoe. et sic lume fidei eet lume glie. et pari rone lume glie posset transferri a sua claritate ad obscuritate fidei. qz sbiectu potest transferri ab hitu i priuatione. Sz nec illud valet. qz talis priuatio no fundat i lumine fidei. sed fundat i intellectu hois habetis fide. et io non sequit q lume fidei possit trasferri i lume glie claritate. vel eco uerso lume glie in enigma fidei. sed bn seqt q de9 dās apta visione siue lumen glie tollit ab intellectu hmoi tenebra siue enigma vel priuatione. Et itez si deus auferret lume glie. hmoi intellectus subijceret tali tenebre put pmo. manete sp lumine glie fm sua subam penitus non
mutato. Per pdicta etia pz qliter sit rnde Ad auctes
du ad aliqs sanctoz auctes q pdicte oclusioi videt repugnare. puta cu dr p Aug. Fides est credere quod no vides. Et Grego. Fides no habet meritu vbi ro humana prebet expimentu. Et ad Heb. xi. dr q fides est substantia sperandaz rez argumentu no apparetiu. vbi dicit glo. Sic de visis non est fides sed agnitio. qd aut credit no videt. Na et Thomas cui dictu e. Quia vidisti me thoma credidisti. no hoc credidit qd vidit. sed aliud vidit aliud credidit. vidit .n. hoiem sz credidit deu. Ite .i. ad Cor. xiij. Ex parte credim et ex pte pphetamus. cu aut venerit quod pfe
ctu est: euacuabit quod ex pte est Ad pmu Ad I
dico q p hoc vult Aug. q vera fidem in via habere possumus sine apta visioe. sed q fides no possit simul esse cu habitu scie mediante q licz no mediate fide possit intellect elicere cla
ra visione. hoc no habes p verba Aug. Ad Ad 2
secundu pz qz in patria no meremur. Ad Ad 3
terciu dicendu q ta apls q glo. loquut de fide put e in viatore et de facto. sz no put e in cophensore vel etia de possibili i viatore. qz vt supra patuit clara visio de potentia deabsoluta poss coicari viatori. q facto tal viator no pderet de necitate habitu fidei sic nec mo in pa
tria. Ad qrtu dicut qda q euacuabit qtu Ad 4
ad id qd e impfectois. tn manet qtu ad sbaz et pfectione. Sed nisi aliud dicat. tunc no apparet quo fides magis euacuet q caritas.

q2 etiā ipsa caritas euacuat̄ q̄tū ad imꝑfecti/onē sibi annexā in via. puta q̄tū ad tepiditatem. vel remissionē feruoris. q2 in patria erit in pleno feruore. Dicendū est igit̄ ꝙ aliter euacuatur fides q̄ꝫ charitas. q2 fides cessabit q̄tū ad actū credendi. licet non q̄tum ad habitū. Sed caritas nec cessabit q̄tū ad actū nec quantū ad habitum.

Instantia. Sed forte dices ꝙ frustra ponit̄ talis habitus qui nunq̄ꝫ erit in actu.

Solutio. Dico ꝙ nō est frustra. q2 ponit̄ ad ꝑfectionē ⁊ decorē ipsius aīe. sicut etiaꝫ multa ponent̄ in corpe glorificato. nō ꝓpter aliqua opa. sed ꝓpter decorē corpalē. sic etiā in ꝓposito. Omnis. n. habitus aīe sancte ē quidā decor anime. Et sicut post resurrectionē mortuorū aīa beata erit decorata habitibꝫ tempantie ⁊ fortitudinis. nō tamē erūt opationes taliū habituū. q2 anima beata nō habꝫ materiam in quā agat ꝫm tales habitus. sic in ꝓposito. ergo ⁊c. Itē dato ꝙ aliquo modo possumus i patria elicere actū creditiuū mediante fide. adhuc possumus saluare maiorē euacuationē in patria quo ad fidē q̄ꝫ quo ad caritatē. q2 fides euacuat̄ q̄tum ad actus necessitatē. nō autē charitas. Actus. n. fidei stante clara visione nō erit necessarius. actus autē caritatis erit necessari⁹. q2 sine eo impossibile est esse hominē ꝑfecte beatū. Sicut igit̄ scientia reꝝ creataꝝ ▪ ꝓprio genere manet in patria. ⁊ quantū ad actū ⁊ q̄tum ad habitū. q2 act⁹ ille ꝫm augustinū ē noticia siue visio vespertina. ⁊ tamē dicit ap̄ls. siue ꝓphetie cessabūt. siue sciētia destruet̄. attendēs ꝙ hmōi scientia destruet̄ q̄tum ad necessitatē actus. q2 ille actus nō est necessarius i patria: vbi eedē res multo clarius vident̄ i verbo siue in diuina eēntia. q̄ꝫ in ꝓprio genere. sic eodē mō dicere possumus de fidei euacuatōne ꝙ fiat q̄tū ad necessitatē actus. nō autē q̄tum ad actuꝫ vel habitū ꝫm se sumptū. Dixi aūt notanter si liceret. q2 illud pro nūc nō licet ponere ꝓpter nouū statutū pape bn̄dicti. in quo dr̄ ꝙ visio diuine essentie eiusq̄ꝫ fruitio actus fidei ⁊ spei euacuant i beatis. prout fides ⁊ spes proprie theologice sunt virtutes.

Articul⁹ 3

Quantum ad tercium articulū.

Utrum fides et opinio sint cōpossibilia circa idē. trāseo. q2 in isto secūdo articulo satis tactuꝫ est quomō fides et opinio possunt simul stare. Pōt etiā de hoc fieri mentio specialis i tercio libro. ▪ tractatu de habitu intellectus.

Articul⁹ 4

Quantūꝫ ad quartum articulū.

quid sit obiectuꝫ adequatū intellectus nr̄i. Est breuiter aduertenduꝫ ꝙ ꝫm duplicē capacitatē intellectus dupl'r loq possumus de eius obiecto adeq̄to. Possum⁹ enī ↄsiderare intellectū humanū ꝫm suā capacitatē naturalē ꝑcisum ab omi dispositōne siue influētia sup̄naturali. Alio mō ꝫm suā potentiā siue capacitatē obedientialē. puta q̄tū sine ↄtradictione intellect⁹ possit recipe deo influente et supnaturaliter coopante. Et ꝫm h̄ duplex habebit obiectū adequatū. Si. n. sumit̄ primo mō. tūc dico ꝙ eius obiectū adequatū ē ens fantasiabile mediate vel immediate. Et appello ens fantasiabile imediate qd̄ ꝓprie cadit sub fātasmate. Sꝫ mediate cui⁹ cognitio argutiue vel illatiue vel q̄cunq̄ꝫ alio modo deducibilis ē ex fantasmate siue ex noticia eius qd̄ ꝓprie cadit sub fantasmate. Si aūt capacitas intellect⁹ sumit̄ scd̄o mō. tūc dico ꝙ eius obiectū adequatū ē ens inq̄tū ens siue ens vniuersaliter sumptū ↄp̄hendēs creaturā ⁊ creatorē. creatū ⁊ creabile. Conclusionē primā pbo sic. Illud ē nostri intellect⁹ ꝫm suā capacitatē naturalē obiectū adequatū. qd̄ omne id claudit ⁊ ↄp̄hendit infra ambitū sue ↄtinentie. qd̄ intellectus naturaliter pōt cognoscere. ⁊ nihil tamē ↄp̄hendit i cui⁹ noticiā naturaliter intellectus nō possit deuenire. Sed ens fantasiabile tā mediate q̄ꝫ immediate ē hmōi. g̊ ⁊c. Maior patet. q2 inter adeq̄ta nec debꝫ eē excedēs nec excessū. Minorē pbo. q2 nihil ē i intellectu q̄n prius fuerit i sensu. qd̄ ē veꝝ vel mediate vel immediate. g̊ omē qd̄ intelligit̄ natural'r loquēdo: oportet ꝙ aliquo mō sit fantasiabile. Omē etiā tale ē ab intellectu nr̄o cognoscibile. vt patꝫ. iij. de aīa. Scd̄am ↄclusionē pbo sic. Illud ē obiectū adequatū nostri intellectus ꝫm suaꝫ aptitudinē seu capacitatē obedientialē respectu diuine potētie. qd̄ omne id ambit ⁊ ↄprehendit qd̄ deus pōt nostro intellectui reuelare. ⁊ qd̄ mediāte diuina potētia nr̄ intellectus pōt cognoscere. sed ens inq̄tū ens est hmōi. g̊ ⁊c. Maior nota ex supiori declaratōe. Minorē pbo. q2 deus seipm pōt reuelare intellectui. vt patuit supi⁹. ⁊ etiā fide tenem⁹. g̊ mlto magis qd̄cunq̄ꝫ aliud ens creatū vl' creabile deus sibi poterit reuelare. Etiā ipse intellect⁹ ē i potētia obediētiali ad cognoscendū deū

p essentiā. vt p3 ex pdictis. ḡ multo magis erit tali potētia respectu om̄is entis creati et creabilis.

Instantia

S3 forte dicet q ego dictis supius ɔtradicā. q2 in pma questiōe dixi q deus non pōt esse subiectū in theologia nostra sub rōne absoluta siue infinita. quia al's nr̄a sciencia equaret scie dei. quia sub rōne infinita oīa cōprehenderent. puta deus τ creatura. creatū et creabile. hic aūt illō pono. ergo ɔtradico. Rn̄deo dupl'r. Uno modo sic. q2 intellectū btī posse scire om̄ia dupl'r pōt itelligi. Uno mō sil' τ semel. τ illo mō fuit negatū supi⁹ deū esse subiectū sciētie create sub infinita τ absoluta ratione deitatis. q2 quicunq3 intellectus ɔprehēdit pfecte illā abyssalē rationē deitatis. ille cognoscit om̄ia simul. cū ergo beati saltē intuitiue ɔphendant rationē subiecti theologie. τ p ɔsequēs pfecte ipsi om̄ia simul cognoscerent. et sic equarent deo. Alio mō possum⁹ dicere intellectū obediēter posse scire om̄ia nō simul sed vnūquodq3 p se sicut deus p suā voluntatē voluerit reuelare. τ illo modo hic pono. nec hoc pcedentibus in aliquo ɔtradicit.

Scd̄o possu3 dicere q loquēdo de lege cōmuni. ipsa creabilia cu3 dependeāt a mera dei libertate nō cognoscunt ab aliquo intellectu creato. sed ipso deo reuelāte om̄ia talia ab intellectu nostro sunt cognoscibilia. τ si nō oīa simul. vnūquodq3 tn̄ p se. Primo mō debent intelligi dicta in pma questione illius plogi. Scd̄o modo debēt intelligi illa hic immediate posita. Et sic p3 quō intelligēda est pma ratio principalis istius q̄stiōis.

Ad argumentu3 in ɔtrarium.

Ad argumētū in ɔtrariū dicendū q maior ē vera. sed minor est falsa. sumēdo cognitionē pcise sine dilectōe sine qua nullus pōt esse btūs. q2 visio non ē beatifica absq3 ɔplacētia volūtatis concurrēte vel in se vel in suo equipollenti.

Cum igitur

deo odibilē τc. Postq3 mgr̄ ostēdit opis sui difficultatē q̄ reddit nos attētos. in illa pte ostendit hui⁹ scie ordinabilitatē. qua reddit nos dociles τ studiosos. Et diuidit in duas ptes. Nā pmo ostēdit pcessum istius scie esse debite ordinatum. Scd̄o reducit lectorē ad capl'oz ordinariu3 ibi. vt aūt qō querit. Prima i duas. Quia pmo innuit modū sui pcedēdi ordinatō3. Secūdo quia null⁹ ita ordiate pcedit q̄n deficere possit. iō mgr̄ desiderat legētiū correctō3. Secūda ibi. In h aūt tractatu. Pria diuidit in tres ptes. q2 pmo q̄ ad iā dicta pmittit suā intētō3. Scd̄o adiūgit dicto2 epilogatiō3. Et tercio ex pdictis infert vnā rōnabilē ɔclusiō3. Scd̄a ibi. In q̄ dn̄ice. Tercia ibi. Non igit d3 hic labor. Quātū ad primū ē aduertendū q2 inordinatio i aliqua scia q̄nq3 ex q̄ttuor ɔtingit. Prio si i hmōi scia falsitas nō impugnat. Scd̄o si veritas non ɔmēdat. Tercio si assumit dubiū qō sufficiēter nō pbatur. Quarto si ptiū suar3 distinctio debite nō assignat. Ergo p oppositū mgr̄ volēs ondere sciētiā libri sniar3 fore nobiliter ordinatā q̄ttuor facit. Primo nāq3 oñdit q i ipa3 falsitas impugnat. Scd̄o q2 in ipsa veritas exaltat. Tercio q testimonijs veritatis sufficiēter roborat. Quarto q ptiū suar3 distictio debite assignat. Scd̄a ibi. τ lucernā v̄itatis. Tercia ibi ex testionijs v̄itatis. Quarta ibi. i q̄ttuor libris distinctū. Circa finē illius plogi quero.

Trū sacre scpture scia pprie dicat affectiua. Et videt q non. q2 nulla scia cū sit habit⁹ intellectualis ē denomināda ab actu volūtatis. s3 affectio ē act⁹ volūtatis. ḡ τc. Cōtra. illa scia pprie d2 affectiua q̄ nō solū pilustrat intellectū. s3 p se τ pprie afficit τ dlectat affectū. theologia ē hmōi ḡ τc. In illa qōne q̄ttuor sūt vidēda. Prio vidēdū ē a quo scia pprie sit denoīanda. Secūdo dato q ex fine. videndū ē qs sit pprie finis theologie. Tercio vidēdū ē id qō qō q̄rit. Et q̄rto tollēda sunt q̄dā motiua diuersaru3 opinionū. que veritati dicēde i tercio articlo vident obuiare.

Quantum ad primū

Articul⁹ I

Scotus.

a q̄ scia sit pprie denoīanda. Dicūt q̄dā q scia ab obiecto pprie d3 denoīari q2 ab illo debet habitus pprie denomīari a quo p se trahit spēm τ entitatē. s3 hit⁹ p se specificat p obiecta. ḡ. maior p3. P id qō sic se habet q ipm habit⁹ ab om̄ibꝫ alijs distiguit ab illo denoīat. sed p obiecta siue p subiecta habit⁹ distinguunt. ḡ. maior p3. q2 ab eodē d3 ē distinctio τ denoīatō. minor p3. ij. de anīa. vbi dr̄ q potētie distinguunt p act⁹ τ act⁹ p obiecta. cū habit⁹ causent ex actibꝫ. sequit q pmordial'r distinguāt ex obiectis. Itē. iij. d anīa d2 q secant scie queamdmodū τ res de quibꝫ sunt.

Cōtra scotum.

Sed illud nō valet. q2 si scie pprie denominarent ab obiectis. tunc impossibile erit de eodē obiecto sil' ē diuersas scias. q̄ vna simpl'r noiaret practica. τ alia simpl'r specl'atiua.

sed ꝯn̄s ē falsum. ḡ ⁊ an̄s. ꝯn̄tia pȝ. ꝓbo falsi/
sitatē ꝯn̄tis. qꝛ de eisdē virtutibꝰ de quibꝰ hō̄
hȝ sciam q̄ vere ⁊ simplr̄ dicit̄ practica. habet
angelus sciam que vere ⁊ simplr̄ dicit̄ specula
Opi. ꝑꝑa tiua Dico ḡ cū pħo ꝙ a fine dȝ fieri hm̄oi
1 denominatio. Phus .vij. methaphice ⁊ .vi.
volens ꝓbare ꝙ prima pħia sit simplr̄ specu/
latiua siue denomiari debeat speculatiua. vtit̄
h̄ medio. ꝙ finis speculatiue ē veritas. practi
ce ꝟo opus. sup ꝗ verbo ait ꝯmētatoꝛ. ꝙ ſm
Aristo. hic ē manifestꝰ. sed planū ē ꝙ si mag̃
ꝑprie sciētia diceret̄ practica vel speculatiua
ab obiecto q̄ȝ a fine. ꝙ sermo Arist. nō eēt ma
nifestꝰ. qꝛ talis ꝓbatio nō eēt cām ꝑpriam

2 P̄ si scia non denominaret̄ a fine. tūc eadē
sciētia nō possȝ dici practica ⁊ speculatiua ſm
ꝙ̄ ab alio ⁊ alio sciente in aliū ⁊ in aliū finem
referret̄. Sed ꝯsequens est falsum. qꝛ etiā illi
qui sūt de p̄ma opinione habēt dicere. ꝙ si q̄s
de opabili non intēderet nisi cognoscere. eius
sciētia q̄ȝuis esset de opabili tn̄ eēt speculatiua
⁊ ecōuerso si de speculabili non intēderet nisi
3 opus aut vtilitatē. eiꝰ scia esset practica. P̄
q̄ñcunqȝ due cause ꝯcurrūt ad eundē effectū.
quaꝝ vna dependet ab alia ⁊ non econuerso.
magis debet effectus denoiari a causa non de/
pendēte q̄ȝ a cā dependēte. maxime qñ cā inde
pendēs nō est minus specialis ⁊ determinata
siue ꝑpria cā q̄ȝ dependēs. quod addo ad ex/
cludendū cauillatōes ꝗ possent fieri de deo. de
sole. ⁊ ceteris causis vlibus. sed obiectū ꝑpri
um ⁊ finis ꝑprius sic ꝯcurrunt ad causandū
habitū ꝙ in tali causatiōe obiectū dependet a
fine ⁊ nō econuerso. ḡ ⁊c̄. Maioꝛ pȝ. ꝓbo mi/
noꝛē. qꝛ obiectū causat vt efficiēs. ⁊ ꝑ ꝯn̄s de/
pendet a bonitate finis a ꝗ mouet̄ efficiēs. ꝓ/
pter ꝙ̄ dr̄. ij. pħicoꝝ. ꝙ finis ē cā cāꝝ. ⁊ idem
4 pȝ. ij. metha. P̄. iij. de aīa ponit Aristot. ex
presse ꝙ speculatiuus differt a practico fine.

5 P̄ etiā ipm̄ obiectuȝ denoiat̄ a fine. qꝛ ex h̄
obiectū dicit̄ speculabile. qꝛ finis ipsiꝰ est ipm̄
speculari. ḡ etiā ipse habitus p̄ncipalr̄ denoia
6 bit̄ a fine P̄ eadē sanitas potest ꝯsiderari a
naturali pħo ⁊ a medico. ⁊ tn̄ in intellectu na
turalis pħi qꝛ intendit solaȝ speculationē tal̄
sciētia denominat̄ speculatiua. et in intellectu
medici quia intendit opari dicit̄ practica.

7 P̄ ab illa causa p̄ncipalius ⁊ magis se de
bet habitus denoiari. a cuiꝰ causalitate nulla/
tenus pōt absolui q̄ȝ ab ea a ꝗ absolui p̄t sine
q̄libet ꝯdictōe. sȝ ab obiecto p̄t absolui ⁊ nō a
fine. ḡ ⁊c̄. Maioꝛ nota. ꝓbo miorē. qꝛ deus
rōeȝ ydealē pōt creare scientiā ⁊ supplere cau

salitatē obiecti cū sit de genere cause efficiētis.
⁊ tamē nō potest sciētia absolui ab intentione
finis. quia si nō intenderet speculationē. tunc
nō esset speculatiua. si nō opus tunc nō esset
practica. Nec obstat si dicet̄ ꝙ q̄ȝuis ꝑ de/ Instantia
um possit absolui ab obiecto vt habet rationē
efficientis. nō tamen vt habet rationē termi/
nātis. sicut. n. nō esset speculatiua nisi inten/
deret speculationē. sic nō eēt speclatiua nisi ter/
minaret̄ ad obiectū speculabile Nō valet. Solutio
qꝛ habitꝰ ſm totā suā entitatē ꝑexistit termi/
no. nec obiectū ē cā habitus ſm ꝙ terminat.
ḡ a tota cālitate obiecti habitus pōt absolui

P̄ ꝙ̄ ſm sui exigentiā determiat oēs alias 8
cās ab illo p̄ncipalr̄ dȝ fieri denoiatio. sed fi/
nis e hm̄oi. ḡ ⁊c̄. Maioꝛ nota. minorē ponit
linco. i. posterioꝝ di. ꝙ ſm exigentiā finis ce/
tera habēt moderari ⁊ mensurari. Et si qñ
q̄ȝ inueniunt̄ alique auctoritates sonātes in
oppositū. omēs sic debēt intelligi ꝙ licet aliq̄
mō scie distinguant̄ ⁊ denoient̄ ab obiectis. ꝑ
se tn̄ ⁊ p̄ncipalr̄ h̄ fieri dȝ a fine. Forte di/ Instantia
ces quō fiet illa denoiatio a fine. qꝛ aut finis
cāt p̄dictā distictionē ⁊ denoiationē vt acq̄si
tus. vel vt cognitꝰ. vel vt intētus. Nō p̄mo
mō. qꝛ sic ē posterioꝛ habitu. posterius aūt nō
ē cā prioris. Nec scđo mō. qꝛ tūc sequit̄ oppo
sitū eiꝰ ꝙ̄ intēdis. qꝛ finis vt cognitus habet
rōem obiecti. ⁊ sic denoiatio fieret ab obiecto.
Nec tercio mō. qꝛ vt ē intētus nōdum est. et
ꝑ ꝯn̄s nullam causalitatē h̄re potest. Hic Solutio
posset dici ꝙ distinctio hec ē isufficiēs. qꝛ nec
sic nec sic. sed finis ē cā illiꝰ distinctōis ⁊ deno
minatōis inq̄ȝtū determinat obiectū ad cau/
sandū habitū iuxta exigentiā ipsius finis.

Iteꝝ dices quō determinabit cū nōdū sit Instantia
Veꝝ est ꝙ hic est difficultas singularis quā
dn̄o concedente circa principiū secūdi diffu
sius intēdo ꝑtractare. Quātū tamen ad pn̄s
dico breuiter me expediendo. ꝙ q̄ȝuis ille fi/
nis qui dicit̄ determinare obiectū. non sit ex/
tra intellectū. est tamē alius finis ſm cuiꝰ exi
gentiam desideriū istius finis in nobis deter
minat̄. q̄ determiatōe facta detminat̄ obiectū
ad cāndū hītū ꝗ mediāte talē finē ꝯseq̄ poteri
mꝰ. ꝟbi grā. Dato. n. ꝙ nō sit speculatō q̄ ē fi/
nis scie speclatiue. ē tn̄ ipe hō tanq̄ȝ finis p̄nci
palioꝛ ſm cꝰ exigētiā determinat̄ i nob̄ q̄lis de
beat esse speculatio. ⁊ ꝑ ꝯn̄s q̄le obiectū specu/
labile p̄ncipiās hm̄oi habitū quē talē finē
ꝯsequimur Possȝ etiā dici ad illd̄ argumētū ꝙ Alia solo
finis inq̄ȝtum intentus ē. ē causa p̄dicte deno
minatōis ⁊ distinctōis. Et ad ꝓbatōȝ dicat̄

Ad 1 sicut iã dictũ est. Ad p̃mũ igr̃ in 2ũ dõm ▪ maior ẽ vera fm̃ q̃ trahit spẽm ⁊ entitatez. Et ad minorẽ dico q̃ obiectũ nec habitũ nec actũ specificat nisi i ordine ad finẽ. si. n. obiectũ absolueret a cãlitate finis. tũc nec actũ nec hitũ specificarz. intm̃. n. specificat inq̃tũ mouet a fine. ⁊ q2 ꝓpter qd̃ vnũqdq3 tale ⁊ illud magis. igit illa rõ magis arguit oppositũ illius qd̃ intẽdebat q̃ ꝓpositũ

Ad 2.⁊ 3 Et p idẽ p3 ad alia duo. q2 sicut lignũ nõ diceretur album a pictore vel albificãte. dato q̃ ab ipso pictore causaret albedo. sed d̃r albu3 ipsa albedine. sic scientia nõ debet dici speculatiua ab ipso obiecto sed ab ipsa speculatione. ⁊ eodẽ mõ dicendũ ẽ de finib9 aliaꝝ sciarum.

Articul9 2

1 Quantu3 ad secundũ articulũ. q̃s sit ꝓprie finis theologie. Dicendũ q̃ dilectio dei siue affectio est ꝓprius finis nostre theologie. q2 oĩa q̃ ▪ se ↄsideranſ i theologia nr̃a: vel sunt vtibilia vel fruibilia. sed hec oĩa vel sunt amabilia. vel sunt diligibilia. ergo dilectio in tota sacra scriptura intendit tanq̃3 finis.

2 P̃ ad hoc est nobis cõmunicata scriptura sacra vt nos spũaliter cõiungat deo. ergo maxime ⁊ finaliter id intẽdit theologia p quod maxime ⁊ intime vnimur deo. sed hoc ẽ dei dilectio. ergo ⁊c̃. Maior p3 p doctores. minor pbaſ. q2 oĩs ↄiũctio creature rationalis ad deũ ẽ p intellectũ vel ▪ voluntatẽ. sed pfectius vnimur deo ▪ voluntatẽ q̃ p intellectũ. nõ. n. est status in apphensione intellectus nisi cũ fuerit quies in affectione volũtatis. ⁊ quicq̃d sit in patria saltem in via intimius diligimus q̃ intelligamus. q̃a intrat amor vbi foris stat sciẽtia. vt ait Hugo super angelica hierar. vi. ca.

3 P̃ id est p se finis theologie p quod ▪ se ⁊ imediate ad eternam beatitudinẽ ordinamur. sed h̃ est dei dilectio. g̃ ⁊c̃. Maior p3 p. b. Aug. xiiij. de tri. c. i. vbi vult q̃ nõ omnia q̃ sciri pñt huic sciẽtie attribuẽda sunt. sed solũmõ ea quibus fides saluberrima q̃ ad verã beatitudinẽ ducit. gignit. nutrit. defendit ⁊ roboraſ. Minor p3 p apl̃m. i. ad Cor. xiij. q2 vt ibi p3. nec speculatio nec opatio sed sola caritas valet p se ad beatitudinẽ ↄsequendã. oĩa autẽ alia mediante caritate valẽt. ⁊ sine ipsa nihil nobis ꝓsũt. Vñ q̃tũ ad speculationẽ ait ibi apl̃s. Si habuero ꝓphetiã ⁊ nouerim mysteria omnia ⁊ omnẽ sciam. ⁊ habuero omnẽ fidẽ ita vt montes transferã. caritatẽ nõ habeam nihil sum. Quantũ ad opationẽ ait ibidẽ. Si distribuero omnes facultates meas paupibus. ⁊ tradidero corpus meũ ita vt ardeã. caritatẽ autẽ nõ habuero nihil mihi ꝓdest.

P̃ q̃uis aliqua sciẽtia habeat plures fines. ille tamen est eius p̃ncipalis ad quẽ omnes aliȷ̃ fines ordinanſ. sed hmõi ẽ charitas i nostra theologia g̃ ⁊c̃. Maior p3. minorẽ pbo. q2 licet in aliq̃ pte ita intendaſ speculatio q̃ nõ intendiſ operatio. ⁊ in alia pte econuerso ita intendaſ operatio q̃ nõ speculatio. vndiq3 tñ intendiſ dilectõ. ita q̃ ⁊ a3 speculatio q̃ opatio ordinãtur ad hunc finẽ qui est dilectio siue affectio. 4

Propter qd̃ ait Grego. sup Ezech. omel. xxi. q̃ nullus est locus sacre scpture qui ita frigidus appareat quo ad sensum lr̃alem. si tamen pulseſ p sensum spũalem qui nõ appareat ignitus. 5

Et idẽ p3 p btm̃ Aug. in d̃ laude caritatis. vbi post multa dicta ad illud ꝓpositũ cõcludit sic. Si igiſ nõ vacat omnes sacras paginas pscrutari. oĩa inuoluta sermonũ euoluere. oĩa secreta scripturaꝝ apire ⁊ penetrare. tene caritatẽ. ⁊ ita tenebis quod ibi didicisti. tenebis etiã quod non didicisti. in eo quod i scripturis intelligis caritas pat3. in eo qd̃ nõ intelligis caritas latet. Et sequiſ ibide3. Ille igiſ tenet ⁊ quod patet ⁊ qd̃ latet ▪ diuinis sermonibus qui caritatẽ seruat in moribus. 6

P̃. i. de doctrina xp̃iana ait aug. Omniũ igiſ que p̃dicta sunt ex quo de rebus tractauimus hec summa ẽ vt intelligaſ legis omniũq3 diuinaꝝ scripturaꝝ plenitudo. et finis esse dilectio rei qua fruẽdũ est. ⁊ rei que nobiscũ ea re frui põt. 7

Itẽ apl̃s. i. ad Thymo. p. ait. Finis p̃cepti est charitas. 8

Item summus doctor theologie dñs ihs christus Matth. xxij. ait. In his duobus mandatis tota lex pendet ⁊ ꝓphete. Et loquiſ de mãdatis dilectionis dei ⁊ pximi. g̃ ⁊c̃. 9

Contra Cõtra ia3 dictã veritatẽ multi multipliciter arguũt. aliqui directe. aliqui indirecte. Directe sic. Si dilectio eẽt finis theologie. vł esset finis intrinsecus vel extrinsecus. Nõ intrinsecus. q̃a finis intrinsec9 cuiuslibet habit9 ẽ opatio elicita fm̃ illũ habitũ. sed actus dilectiõis nõ eliciſ a theologia sed ab habitu caritat̃. Nec extrinsecus. q2 a fine extrinseco habitus denoĩatur sicut scĩa medicine diciſ sanatiua a sanitate. sed theologia vt ipsi ꝓbant nõ denominaſ ab amore. q2 sic se habet actus ad actũ sicut obiectũ ad obiectũ. sed obiectũ vni9 potẽtie nõ denomiat obiectũ alteri9 potẽtie nisi p accidẽs. sicut albũ diciſ dulce p accidens. g̃ nec actus

vnius potentie denominabit actū. nec p cōse
quens habitū alterius potētie. cū igit̄ dilectō
sit volūtatis. theologia autē ipsius intellect⁹
2 ğ rc. P̄ habituū specie differentiū nec pōt
esse vnus finis ꝓprius ꝑ se. q̄uis eorū pos
sit esse vnus finis cōmunis. sed theologia ꝛ ca
ritas specie differūt. ergo dilectio cū sit ꝓpri⁹
finis caritatis nō potest eē ꝓprius theologie
3 P̄ finis cōis oīs sciē nō est ꝓprius theolo
gie. sed dilectio est finis omnis scientie tā spe
culatiue q̄ȝ practice. De speculatiuis patet. q̄z
finis speculatiue ē felicitas. vt deducit̄. x. ethi
coꝝ. que quidē felicitas cōsistit nō solū in spe
culatione. sed etiā in delectatione. ꝛ ꝑ ꝯseq̄ns
in amore ꝛ dilectōe. Iuxta qd̄ dicit̄ eodē. iiij.
Habet aūt ph̄ia āmirabiles delectatiōes sin/
ceritate. firmitate ꝛ puritate. sed delectatio vi/
det̄ esse finis cuiuslibet oꝑatōis quā ꝯsequit̄.
De practicis silr̄ pȝ. q̄z tota scīa moral' ad hūc
finē videt̄ ordinari vt affectus hoīs debite
dirigat̄. ꝛ vnūquodq̄ȝ rōnabiliter appetatur.
Omnis aūt appetitus amor quidā est. sic ait
Aug. xiiij. de ciui. dei. ergo ꝛ practica ordinat̄
4 ad amorem. P̄ impossibile est ꝓpriū finē
alicuius habitus inesse nō habenti talē habi
tum. impossibile. n. est q̄ aliquis sit felix qui
caret virtute. sȝ multi habēt caritatē ꝛ dilecti
5 onē carētes habitu theologie. ğ rc. P̄ nul/
lus habitus ꝑfecte pōt alicui inesse q̄ caret ꝓ
prio fine illius habitus. sed aliq̄s carens dile
ctione posset scire theologiā viatoris ꝛ nō mi
nus ꝑfecte q̄ȝ etiā vnus qui habet habitū ca/
6 ritatis. ğ rc. P̄ ꝓprius finis vniuscuiusq̄ȝ
habit⁹ ē ꝓpri⁹ act⁹ elicit⁹ ẜm illū habitū. sȝ ha/
bit⁹ theologie nō elicit actum dilectōis. ğ rc.
maior pȝ ꝑ ꝯmētatorē. ix. meth. vbi sic ait. en
tia ꝯuenūt in h̄ q̄ ꝯplemētū ꝛ ꝑfectō cuiusli
bet hīt⁹ ꝛ potētie ꝯsistit i actu ꝓprio tāq̄ȝ i fine
ꝛ idē ꝯmētator. ij. celi ꝛ mūdi ait. q̄ oīe habēs
7 actionē agit ꝓpter suam actionē. P̄ si dile
ctio esset finis theologie. deus nō eēt sbiectū
in ea sub rōne deitatis. ꝯn̄s est falsum. ğ an̄s.
ꝯn̄tia pȝ. q̄z cū rō subiecti sumat̄ in ordine ad
finē. si dilectio esset finis theologie. tūc ei⁹ sub
iectū nō posset esse deus vt deus. sed deus vt
dilectus vel diligibilis. modus. n. considerā
di subiectū non excedit ꝓpriū finem. falsita/
tem ꝯsequentis ꝓbant multis ratiōib⁹ quas
obmitto. q̄z supius eas adduxi cum tractaui
Cōtra ista de subiecto istius sciētie. Sed illa nō īfrin
gunt supradictā veritatē. q̄z id quo potissime
ꝛ ꝑfectissime attingit̄ obiectū cuiuscunq̄ȝ ha/
bitus. videt̄ esse finis su⁹ ꝑ se ꝛ ꝓprius. sȝ di/
lectione obiectū theologie attingit̄ potissime
ꝛ ꝑfectissime. ğ rc. Maior pȝ. q̄z in hoc stare
videt̄ ꝑfectio finalis cuiuslibet habit⁹. q̄ suū
obiectū ꝑfectissime ꝯtingat. Propter h̄. n. spe
culatio ē finis speculatiue sciē. q̄z specl'abile vt
speculabile qd̄ ē suū ꝓpriū subiectū potissime
attingit̄ ipa speculatōe. Sȝ minorē intēdo ꝓ
bare i p̄ma di. p̄mi libri. ꝛ circa finē q̄rti libri
igit̄ ad pn̄s ipsā subpono. Ad p̄mū igit̄ di Solutio.
cendū q̄ ē finis extrinsec⁹. Ad ꝓbatō em dico Ad 1
q̄ nō solū denoīat̄ habit⁹ ab actu quem elicit:
sed etiā ab actu ad quem ꝑ se ordinat̄. Et iō
nō est simile de obiecto ad obiectū sicut de ha
bitu ad habitū. nisi accipiant̄ talia obiecta q̄
rum vnū se ordinat̄ ad aliud. nūc autē licet
theologia actum amoris nō eliciat ꝑ se. tamē
intendit amorē. ꝛ se in ipsū ordinat̄. Ad Ad 2.
secundū dicendū q̄ duplex est modus ipsi⁹
finis. q̄z vno mō dicit̄ finis quo. ꝛ ille ē intrin
secus. ꝛ illo modo finis habitus est actus ab
eo immediate elicitus. Alio modo dicit̄ finis
cuius. ꝛ ille ē extrinsecus. puta id gratia cui⁹
agens agit. siue id quod ꝑ actionē suā agens
ꝯsequi ꝓponit. Ad maiorē ğ dicendū q̄ vera
est loquēdo de fine ẜm eundē modū finis. sȝ
ẜm aliū ꝛ aliū modū nihil repugnat q̄n idē
possit esse finis ꝓprius habituū specie differē
tiū. ꝛ sic est in ꝓposito. q̄z idē actus dilectōis
qui est finis caritatis quo ꝛ intrinsecus. est fi
nis theologie cui⁹ ꝛ extrinsec⁹. Hanc distincti
onē finis quo ꝛ cui⁹ possumus colligere ex di
ctis Aristo. in. iij. de aīa. ꝛ. ij. ph̄icoꝝ. Ad Ad 3
terciū dicēdū ad maiorē. q̄ idē eodē mō sum/
ptū nō potest esse cōis finis oīs sciē ꝛ ꝓpri/
us vnius. ꝛ sub hoc sensu minor posset nega
ri. tn̄ ꝓpter ꝓbatiōes est aduertēdū q̄ delecta
tio ꝯsequēs cognitionē ē duplex. Una q̄ co/
gnoscens aliquā rē delectat̄ ipsa cognitōe.
sicut cognoscens triangulū delectat̄ in cogni/
tione trianguli. Alia qua delectat̄ in re ipa co
gnita ẜm se. ꝛ nō solū ratione cognitōis. Pri
ma delectatio nō habet rōnem finis nisi inq̄ȝ
tum sibi adiungit̄ scđa. sed scđa q̄nq̄ȝ hȝ rōē
finis etiā respectu speculatiōis. ꝓpter hoc em̄
q̄nq̄ȝ speculamur. q̄z in ipsa re speculata dele/
ctamur. Igit̄ p̄ma nō denomiat sciā. nec tra
hit ipsam extra genus speculatiōis. Sȝ scđa
cū sit finis sciē pōt sciam denomiare. Prima
pōt reperiri in oī cognitōe q̄ntūlibet specula/
tiua. sed scđa p̄ncipalr̄ ꝛ ꝑ se i sola theologia.
Et eodē mō q̄ ad h̄ dicēdū ē de dilectōe sicut
de delectatōe. Et cū addit̄ de felicitate. dico q̄
felicitas speculātis vt speculās est cōsistit in

ipſa ſpeculatione magis ꝓprie ꝙ̄ in re ſpecu-
lata ſm ſe. cū ſpeculatiue vt ſpeculatiua eſt fi-
nis ꝓprius ſit ipſa ſpeculatio. Etiam cū dici-
tur ꝙ delectatio eſt finis cuiuſlibet opationis
quā ↄſequit. Dico ꝙ nō eſt verū loq̄ndo de ꝑ-
ma delectatōe iā dicta. niſi inq̄ztū illa prima
hʒ adiunctā ſcdam. ita ꝙ ſpeculatio ſit ꝓpter
delectatiōʒ rei cognite ⁊ ꝓpter delectatōʒ quā
hʒ ſpeculās ſiue quam ↄſequit in re cognita.
Ad ſcdam probationē poſſet dici ꝙ moral'
phia ordinat ad amorem creature. theologia
Inſtantia aūt ꝑncipaliter ordinat ad amorē dei. Sʒ
illud pōt calumniari. q2 moral' ſcia ſm tulliū
⁊ andronicū ꝑncipaliter ordinat ad cultū dei
⁊ ꝑ ↄn̄s ad amorē dei. Quia dic Aug. iiij. de
ciui. dei. c. iiij. ꝙ verus dei cultꝰ eſt vera dei di-
Solutio. lectio. Rn̄. ꝙ moralis ſcientia ꝑ virtutem
quā phi appellauerunt religionē facit ad dei
cultū ex debito iuſticie. Propter qđ tā Tulli-
us ꝙ̄ andronicus poſuerunt talē virtutē eſſe
ſpeciē iuſticie. q2 ꝑ eam colit deus ex debito iu-
ſticie ꝓpter impenſa bn̄ficia. ſed theologia fa-
Inſtantia cit ad dei cultum ꝓprie ex amore. Et ſi ad-
huc inſtares ꝙ phi poſuerunt deū eſſe vltimū
finem ⁊ ſummū bonuʒ. ⁊ ꝑ ↄſequēs maxime
amanduʒ. Item bn̄factori nō ſolum debet
Solutio obſequiū ſed etiā amor Reſpōdeo ad vtrū-
ꝙ̄ ſimul ꝙ bn̄ ↄcludūt d' amore naturali. ſʒ
ꝓprius finis theologie ē amor ſupnaturalis.
Et ideo ꝑ totā illā rationē equiuocat de amo-
re ⁊ dilectione. ⁊ ꝑ ↄſequens equiuocat etiā
Ad 4 ⁊ 5 de delectatione inde ↄſequēte. Ad q̄rtuʒ et
ad q̄ntū dicendū. ꝙ bn̄ ↄcludūt de fine intrin-
ſeco qui dicit finis quo. nō aūt de fine extrin-
ſeco qui dicit finis cuiꝰ. ſanitas. n. cū ſit finis
extrinſecus medicine. poteſt alicui ineſſe ▮ na-
ture bn̄ficiū cui non ineſt medicina. ⁊ ecōuer-
ſo ars medicine pōt alicui ineſſe cui tn̄ nō in-
eſt ſanitas. Opatio etiā bona ⁊ virtuoſa q̄ eſt
finis extrinſecus ſcientie moralis pōt alicui
ineſſe cui nō ineſt ſciētia moralis. ⁊ econuer-
ſo aliquis poteſt hr̄e ſciētiā moralē qui tamē
Ad 6 vicioſe agit Ad ſextū dicendū ꝙ maior nō
eſt vera. q2 praxis vel opatio non eſt ꝓprius
actus ſcientie moralis. nec etiā ē in eadē potē-
tia cū hmōi ſcia. ⁊ tn̄ eſt ꝓprius finis illiꝰ ſciē-
tie. Auctes aūt poſite in probatōe ⁊ quecun-
ꝙ̄ alie iſtis conſiles. omēs intelligēde ſunt de
fine quo ⁊ intrinſeco. nō aūt de fine cuius ⁊ ex-
Ad 7 trinſeco. Ad ſeptimū dicendū ꝙ ↄſequens
non ē falſum. Ad probatōes aūt rn̄ſum ē ſu-
pius vbi probabat ꝙ deꝰ nō eſt ſubiectū the-
Contra indirecte ſic. ologie ſub rōne abſoluta. ğ ⁊c. Scđo ex di-
ctis aliquoꝝ arguit contra ꝑdictā veritatē in-
directe ſic. Fides ⁊ theologia ſunt eēntialiter
vnus habitus. ğ dilectio nō eſt finis imme-
diatus theologie. ↄn̄ia pʒ. q2 illa q̄ ſunt vnꝰ
habitus eēntialiter [illegible] debet eſſe vnus finis
immediatus. ſed finis immediatus fidei nō
eſt dilectio. cū in fide nō ſubijciat deus in or-
dine ad dilectionē. ſed eſt ſubiectū fidei ipſe
deus ſub ratōe prime veritatis. An̄s probat
multiplr. Primo ſic. Sicut ſe habet pru- 1
dentia in moralibus. ſic fides in theologicis ⁊
ſupnaturalibus. ſed in moralibꝫ vnus habi-
tus prudetie ſufficit reſpectu finis et eoꝝ que
ſunt ad finem. ğ vnus habitus in ſupnatu-
ralibꝫ ſufficit reſpectu articuloꝝ fidei q̄ vt ſic
dicit fides. ⁊ reſpectu ↄcluſionū que ex talibꝫ
articulis deducunt. ⁊ vt ſic eſt ipſa theologia
ꝑ phs. vi. ethicoꝝ enumerat hos habitꝰ 2
intellectuales. ſ. intellectū. ſcientiā. ſapiaʒ. ar-
tē. prudentiā ⁊ fidē. Et addunt q̄n̄qʒ opinio
⁊ ſuſpitio. Cū ğ theologia ſit hitꝰ intellectu-
alis. oportet ꝙ ſit aliquis habituuʒ ꝑdictoꝝ.
ſed nō poteſt dici intellectus. q2 intellectus ē
habitus ꝑncipioꝝ q̄ immediate ſe offerūt in-
tellectui. cū ſint quaſi ianua i domo quā nul-
lus ignorat. vt pʒ. ij. methaphice. Nec ſcien-
tia. cū theologia nō ſit demōſtratiua. Nec ſa-
piētia. Quia ſapia ē intellectꝰ ⁊ ſcia nobiliſſi-
moꝝ natura. vt dr. vi. ethicoꝝ. ſʒ vt iā patuit
theologia nec ē intellectus nec ſcia. Nec ars
vel prudentia. q2 ars et prudentia ſunt circa
ↄtingentia. theologia aūt eſt circa ſumme ne-
ceſſaria. Nec opinio vel ſuſpitio. q2 hec adhe-
rēt ſuis ↄcluſionibꝫ cū formidine. ſed theolo-
gus adheret ſine formidine. al's theologia fa-
ceret fidelē infidelē. cū de ratione ſimplicis fi-
dei ſit ſine formidine adherere. ꝑ illi habi- 3
tus quoꝝ ratio formalis cognoſcēdi ē eadē
ſunt realiter ⁊ eēntialiter idē. ſed fides ⁊ theo-
logia ſunt hmōi. q2 de rōne formali tam fidei
ꝙ̄ theologie eſt ꝙ tendāt in obiectū enigma-
tice ⁊ obſcure ꝑ theologicus habitus nec 4
pōt eſſe inferior fide nec ſupior. ğ erit idē qđ
fides. ↄn̄ia pʒ. probat an̄cedēs. q2 ſi eſſet in-
ferior. tunc in ſtudio theologie iremus de no-
biliori ad ignobilius. Nec ſupior. quia habi-
tus ↄcluſionū nō eſt notior habitu ꝑncipio-
ruʒ. ſed ꝑncipia theologie ſunt articuli fidei.
vt ſupius ē ꝓbatū. ꝑ Jo. xx. dr. Hec autē 5
ſcripta ſunt vt credatis. ⁊ credentes vitā eter-
nam habeatis. actus ğ credendi ſiue actus fi-
dei videt eſſe immediatus finis theologie. er-
go ⁊c. Sed illa nō ↄcludūt. q2 illi habitꝰ Cōtra iſta

realr differūt. quoꝝ vnus realr pōt esse altero
nō exnte. sed multi nescientes theologiā verā
2 habent fidē. ḡ ꝛc. P̄ aliud est habere fidē
aliud ē reddere ratione de fide. sed habitu the
ologico reddimus ratiōem de fide. qꝛ vt dicit
i. Petri. iij. Omni poscenti debemus reddere
ratione de ea q̄ in nobis est fide. P̄ habitꝰ
3 qui respiciunt idē obiectū sub alia tñ rōe for/
mali differūt realr. sed fides ꝛ theologia sunt
hmōi. ḡ ꝛc. Maior nota ē. pbo minorē. quia
sm oēs deus ē subiectū fidei sub rōne pme ve
ritatis. sed in theologia subijcit sub rōne veri
4 diligibilis. vt supius est pbatū. P̄ illi ha/
bitus differūt realiter qui ex sua rōne forma
li habēt aliū ꝛ aliū modum tendendi in sua p
[illegible] cōsiderata. sed fides ꝛ theologia sūt hmōi.
quia [illegible] fidem intendimus in quodlibet credi
biliū siue in quēlibet articuloꝝ p se. ita ꝙ non
resoluimꝰ vnū mediāte alio in pmā veritatē.
sed p theologiā vnā veritatē etiā sillogistice
deducimꝰ mediāte alia. P̄ illi habitꝰ realit
5 differūt q̄ hñt modos generatōis formaliter
diuersos. sꝫ theologia ꝛ fides sūt hmōi. ḡ ꝛc.
Maior pꝫ p cōmētatorē. ix. meth. mior ē no/
ta. qꝛ fides vera cū sit xtus infusa nō poterit
hri nisi p dei influētiā spālē. theologia āt sup
posita fide pt hri p doctrinā ꝛ humanā inq̄si
Ad 1 tionē assistēte sola dei ifluētia generali Pro
pter hec igit motiua nego aūs supius intro/
ductū. Ad pmā igit pbatōꝫ dicēdū ad maio
rē ꝙ silitudo fidei ad prudētiā i hꝰ dꝫ attendi.
ꝙ sicut in moralibꝫ pter ipsā prudentiā anne
xam xtutibus practice dirigentē in agibilibꝫ
est dare habitū libri ethicoꝝ q̄ scientifice tra/
dit noticiā agibiliū. sic in supnaturalibꝫ pter
fidē connexā caritati inclinantē ad assentien
dū his q̄ credere debemus ē dare habitū theo
logie q̄ sciētifice vel q̄si sciēnfice tradit notici
am eoꝝ q̄ credenda sunt. vel saltē eoꝝ q̄ ex cre
dēdis sillogistice deducūt. cū ḡ scia libri ethi
coꝝ sit habitꝰ distinctꝰ a prudētia. pꝫ ꝙ ratio
Ad 2 magis arguit oppositū q̄ ppositū Ad scdꝫ
patuit supius in qōe. ij. quō theologia pprie
pōt dici sapiētia ꝛ sciētia aliquo mō. Ad pro
bationē dico ꝙ phs nō intendit p hoc dicere
ꝙ sapiētia sit intellectus vel sciētia realiter. sꝫ
ꝙ habeat aliquā similitudinē cū vtroqꝫ. ꝛ tal
aliqualis silitudo etiā i theologia respectu in
tellectus ꝛ scie ꝺ facili poterit repiri. cōicat. n.
cū intellectu in eo ꝙ cōsiderat pma principia.
ꝛ cū scia in eo ꝙ ex principijs deducit sillogi/
Ad 3 stice suas cōclusiones. Ad terciū dicendū
ꝙ minor ē falsa. Ad pbatōem dico ꝙ obscu/
ritas nō est de rōne formali fidei. sicut declara
tū ē supius. iij. qōne. Et miror ꝙ tot doctores
fundāt se in illa rōne. cum ipsi negare nō pos
sint quin lumen fidei sit aliqua pticipatio lu
cis spūalis. Sicut ḡ tenebra corpalis nulla/
tenus esse potest de formali rōne lucis corpa
lis quātūlibet remisse. dū tñ naturā lucis vel
lumis in se habeat. sic illud enigma vel tene/
bra spūalis nō poterit esse de ratōne formali fi
dei. cū ipsa fides vel eēntialiter sit lumē vel ne
cessario sit annexa lumi. Et eodē mō tale eni/
gma nō est de ratione theologie. qꝛ sicut ipos/
sibile est aliquā formā absolutā aduenire ma
terie q̄n sibi tribuat aliquā actualitatē. cū oīs
talis forma sit quedā pticipatio pmi actus.
sic impossibile ē aliquē habitū veridicū inesse
nro intellectui q̄n sibi tribuat aliquā noticiā.
cū sit quedā pticipatio prime veritat. ꝛ p cō/
sequens obscuritas siue tenebra de sua forma
li rōne esse nō potest. cū igit tam fides q̄ the/
ologia sit habitꝰ intellectual ꝛ veridici. ḡ ꝛc.
Ad quartū dicendū ꝙ fides cū sit xtus a Ad 4
deo supnaturaliter infusa pōr ē dignitate ha
bitu theologie ꝛ oi xtute acq̄sita. Ad pbatōꝫ
dico ꝙ nō ppter hꝰ itur ad ignobiliꝰ. quia nō
itur de fide ad theologiā. ita ꝙ fides pdatur
cū theologia acquirit. Sicut igit ait phs. i.
ethicoꝝ ꝙ felicitas vt condistinguit alijs bo
nis est maxime eligibilis. vnita tamē cū pru/
dentia eligibilior efficit. Sic licet fides vt cō
distinguit theologie sit nobilior. sumpta tñ
simul cū theologia nō ignobilior sed digni/
or efficit. Ad q̄ntū dicendū ꝙ qꝛ ad hꝰ the Ad 5
ologia scripta est vt fides contra impios defē
datur ꝛ in bonis hominibus nutriat. ideo dixit
Joh. Hec aūt scripta sunt vt credatis ꝛc.
Alij silr indirecte arguūt ꝯtra ꝯclusionē pre/ Thomas
libatā. probātes ꝙ cognitio dei sit finis theo 1
logie. quia idē est finis principioꝝ alicuiꝰ sci/
entie ꝛ finis ipsius sciētie. sed articuloꝝ fidei
qui sunt pncipia theologie cognitio dei est fi/
nis. ḡ. Maior patet. qꝛ pncipia implicite to
tū id sunt qd scia est explicite. P̄ sm phm 2
ij. phisicoꝝ nō quodlibet vltimū sed vltimū
quod est optimū habet rationē finis. sed co/
gnitio dei est nobilissimus actus aīe ratiōa/
lis intētus in theologia. ḡ ꝛc. P̄ vita ꝯtem 3
platiua est nobilior q̄ vita actiua. ḡ speculari
est nobilius q̄ opari. ꝛ p ꝯñs est finis theolo
gie. P̄ pprius finis sapiētie est speculatio. 4
vt pt patere. i. ꝛ. vi. meth. ꝛ. x. ethicoꝝ. sꝫ the
ologia ē sapiētia pprie dicta. ḡ P̄ aliqui eo 5
rū dicūt ꝙ nō cognitio vie sꝫ cognitio patrie

est finis theologie. Quia dr Matth. v. Be-
6 ati mũdo corde. qm ipsi deũ videbũt. P̃ i habitibꝰ ordinatis suprem⁹ finis debet esse supremi habitus. sed supmus finis oĩm artiũ τ habituũ est eterna beatitudo que p̃ncipaliter ꝯsistit in visione dei. τ habitus theologie ẽ
7 supmus oĩm habituũ. ergo τc. P̃ idẽ ẽ subiectũ sciẽtie vt impfecte cognitũ. τ finis sciẽtie vt pfecte cognitũ. ergo pfecta dei cognitõ erit finis theologie. qꝛ in theologia viatoris
8 deus impfecte cognitus ẽ sbiectũ. P̃ aug⁹ dicit in sermone de Jacob τ esau. ꝙ tota opatio nostra in hac vita est. ꝙ serenet ocul⁹ mentis vt videatur deus. ad hoc sacra mysteria celebrantur. ad hoc sermo dei p̃dicat. τ breuiter omne quod fit in sacra theologia Aug. videtur velle qd̃ sit pp̄ter videre deũ.

Cõtra thomam.

Sed nec illa concludũt. qꝛ id inter oĩa homĩ possibi[illegible] tam in via q̃ȝ in patria habet rõeȝ optimi. τ p consequẽs rõem finis. in quo p̃ncipaliter ꝯsistit meritũ in via τ p̃mũ in patria. dilectio dei est hm̃oi. ergo τc. Maior p3. pbo minorẽ p̃mo de merito. qꝛ in illo cõsistit p̃ncipaliter rõ meriti qd̃ sic se habet ꝙ quocunqȝ alio posito vel remoto ipso solo posito in ipso solo meremur. sed dilectio dei siue caritas ẽ hm̃oi. qꝛ sine caritate omnis alia virtus est mortua τ informis. ipsa autem sola de se nõ potest ẽe īformis. igit nulla virtus sine caritate potest esse meritoria. sola autẽ charitas seipsa ẽ meritoria. De p̃mio etiã patebit infra dis. i. õ materia fruitionis.

Solutio.

Ad 1 Ad primũ igit dicendũ ad maiorẽ ꝙ licet id quod ẽ finis principioꝝ possit esse finis scientie mediatus τ remotus. non tamẽ immediatus τ ppinquus. nec etiã minor est vera. qꝛ etiã [illegible] ipsaȝ articuloꝝ fidei noticiaȝ intẽdimus dei dilectionẽ sine qua τ fides mortua est τ informis.

Ad 2 Ad scõm dicendũ ꝙ minor est falsa. sicut p3 [illegible] iam dicta τ etiã magis adhuc inferius declarabitur.

Ad 3 Ad tercũ dicendũ ꝙ nõ plus cõcludit q̃ȝ ꝙ speculatiua ẽ nobilior q̃ȝ practica. sed qꝛ q̃cquid meritorie dignitatis ẽ tã in vita ꝯtemplatiua q̃ȝ in actiua hoc totũ ꝯpetit eis prout ordinat ad affectiuã. sic etiã speculatõ τ actio ordinant finalr ad dilectõem dei. iõ nihil cõcludit hic ꝯ nos.

Ad 4 Ad quartũ dicendũ ꝙ licet maior sit vera loq̄ndo de sapia philosophica siue sapia naturalr inuẽta. tñ non est vera loquẽdo de sapia theologica. Uel dicendũ ꝙ cũ sapia dicat quasi sapida sciẽtia. ideo q̃ȝuis speculationẽ intendat. principalius tamẽ videt intendere dilectionẽ ꝺm ꝙ mentalis sapoꝛ τ delectatio principalius τ magis pp̄rie innitit ex dilectione q̃ȝ ex speculatione.

Ad 5 τ 6 Ad quintũ τ sextũ dicẽdũ ẽ ꝙ visio patrie ẽ finis remotus theologie nostre. sed hic querimus de fine pp̄rio τ immediato a quo scia denominat qꝛ a fine remoto nõ sumit pp̄riã denominationẽ. Etiã assumit falsũ. qꝛ siue in via siue i patria dilectio est nobilior speculatõe. τ etiã ipa beatitudo patrie magis ꝯsistit in dilectiõe q̃ȝ in speculatione.

Ad 7 Et p idem p3 ad septimũ.

Ad 8 Ad octauũ dicendũ ꝙ Aug. p oculũ intelligit intentionẽ nostrã. Uñ etiã i sermõe dñi in monte tractãs illud Matth. vi. Si oculus tuus simplex fuerit totũ corpus tuũ lucidũ erit. btũs Aug. dicit ꝙ p oculũ intelligere debemus mẽtis nostre intentionẽ. talis aũt ẽ intentio maxime mũdat τ serenat p dei dilectionẽ multo magis q̃ȝ p speculatõem. ĝ auctoritas etiã ꝺm Aug. videt esse p nob.

Scotus.

1 Itẽ sunt indirecte arguentes ꝯ p̃dictã ꝯclusioneȝ ꝙ praxis siue opatio sit finis theologie. quia saluatoꝛ dixit. Si vis ad vitã ingredi serua mandata. Sed obseruãtia mãdatoꝝ ꝯsistit in opibus moralibus.
2 P̃ illa scia praxim habet p fine cui⁹ cõmunes animi ꝯceptões q̃si omnes sunt morales. theologia est hm̃oi ĝ τc. Maior p3. minor pbat. qꝛ ille sũt cões animi ꝯceptiones quibꝰ pcedit theologia. deus ẽ bonus. deus ẽ diligẽdus. declinandũ ẽ a malo. bonũ est faciendũ. τ similia.
3 P̃ scia q̃ in maiori sua pte determinat de moralibus. illa habet praxim p fine. theologia ẽ hm̃oi. q̃a quasi vndiqȝ tractat de informatione moꝝ.

Et si dicat istis ꝙ illa nõ intẽdunt in theologia pp̄ter se. sed solũ vt nos ordinant in dei dilectionẽ. tunc ipsi concedũt hanc ꝯclusiõȝ sed addunt ꝙ dilectio sit vere praxis. τ iõ adhuc ipsis videt ꝙ habeãt intẽtionẽ suam. Q, autẽ omnis dilectio vere sit praxis ipsi pbãt multiplr.
1 Primo sic. diffiniendo praxim sic. Praxis ẽ opatõ alterius potẽtie ab intellectu naturalr posterioꝛ intellectõe nata ꝯformiter elici recte rõni ad hoc vt sit recta. sed omnes ptes istius diffinitõis ꝯueniũt dilectõni dei. ergo est vera praxis.
2 P̃ si dilectio vltimi finis nõ esset vera praxis. sequit ꝙ aliqua opatio esset in potestate homis que nec esset praxis nec speculatio. quod ẽ incõueniens.
3 P̃ oĩs actus voluntatis est praxis pp̄rie dicta. sed dilectio dei ẽ actus volũtatis. ergo τc. Et addunt isti ꝙ tã actus elicitus a voluntate ẽ praxis. q̃ȝ etiã actus impatus a voluntate. sicut sũt actus eliciti ab aliis potẽtiis. aliter tñ

Cōtra scotum.

τaliter. qꝛ actus elicitus a voluntate sicut est
diligere τ velle ē praxis primo τ p se. sed act⁹
imperatus scđario τ ex ꝯsequēti Sed illud
nō valet. qꝛ ille actus qui nō est electō nec se/
1 quit̃ ad electionē nō est praxis. dilectio dei ē
hmōi. ergo ꝛc̃. Maior patꝫ p ꝯmētatorē. vi.
ethicoꝝ. τ. i. ethicoꝝ ait φ praxis ē opatio ſm
electionē. Minorē pbo. qꝛ voluntas ē ipsius
finis. electio aūt eoꝝ que sunt ad finē. Item
electio est ꝯclusio consilij. sed ꝯsiliū autem est
de ꝯtingentibus τ de his que sunt ad finem.
vt pꝫ. iij. τ. vi. ethicoꝝ. Cū igit̃ dilectio dei tē
dat immediate in vltimū finē. sequit̃ necessa/
rio φ dilectio dei nō sit electio. nec p ꝯsequēs
2 erit praxis. P̄. si aliquid non opabile a no
bis esset praxis. tunc tolleret̃ distinctio inter
practicū τ speculatiuū. sed dilectio dei merito
ria de qua semp hic loquimur nō est operabi/
lis a nobis. ergo ꝛc̃. Maior pꝫ. quia practic⁹
habitus qui dicit̃ a praxi in hoc ſm om̄es di
stinguit̃ a speculatiuo. qꝛ practicus ē de opa/
bili a nobis. cū sit factiu⁹ sui subiecti. specula/
tiuus aūt ē de nō opabili a nobis cū suū sub/
iectū p̄supponat. Minorē pbo. qꝛ dilectio ē
virt⁹ a deo infusa. s. caritas. q̄ si a nobis eēt ex
puris naturalibꝫ saluari possem⁹. qđ ē heretj/
cū. Propter qđ ad Thi. ij. ait apl's. Non ex
opibꝫ iusticie q̄ fecim⁹ nos ſꝫ ſm miaꝫ suā sal
3 uos nos fecit. P̄ tu ipse dicis φ ille act⁹ nō
est praxis qui nō est in ptāte nr̄a. sed dilectio
dei meritoria nō ē in ptāte nostra. sic. n. redi/
4 ret erroꝛ pelagij. P̄ ille actus nō est praxis
cui⁹ directio nō cadit sub facultate humani
intellectus. sed dilectio dei est hmōi. ergo ꝛc̃.
Maioꝛ pꝫ ex praxis diffinitōe. pbo minorē.
qꝛ dilectō ad sui directōꝫ reqrit directiuū sup
naťale. iuxta illđ apl'i ad Ro. viij. qui spū dei

Solutio.

Ad 1 agūt̃ hi filij dei sūt. Ad p̄mū igit̃ de p̄ri di/
cēdū φ diffinitō illa ē insufficiēs. qꝛ obmitit̃
id qđ p̄ncipal'r spectat ad rōeꝫ p̄xis. s. eē circa
opabile a nob̄ siue eē in ptāte nr̄a. minoꝛ etiā
ē falsa. qꝛ nō sufficit ꝯformitas nr̄e rōis ad di
Ad 2 rectōꝫ hui⁹ supnaturaľ act⁹ Ad scđꝫ nego
ꝯn̄tiā. qꝛ dilectio de qua loq̄mur nō ē in ptā/
te nr̄a. Etiā ipm̄ ꝯsequēs nō ē incōueniēs ac
cipiēdo opationē large p omi actu elicito ab
Ad 3 ipso hoīe. Ad terciuꝫ nego maiorē. τ id qđ
addit̃ sil'r ē falsū. qꝛ nec oīs act⁹ a volūtate eli/
cit⁹ ē praxis. sic patuit de dilectiōe dei. nec oīs
actus p voluntatē impatus poterit eē praxis
qꝛ actus speculatiuus ipsius intellectus cuꝫ
sit a voluntate impatus eēt praxis. qđ tu met
negas in tuo scripto.

Articul⁹ 3
1

Quantum ad terci
um articulū. vtꝝ sacre scp̄ture scia p̄prie dica
tur affectiua. Dicēdū φ cū i p̄mo articulo p/
batū sit sciam debere a fine denomiari. τ i scđo
sit ostēsum finē theologie eē dei dilectionē siue
affectionē. sequit̃ ex his nccio φ theologia di
cat̃ p̄prie dilectiua siue affectiua P̄ nobilis 2
sima scia a nobilissimo fine dꝫ denomiari. sed
theologia ē scia nobilissima. τ caritas siue di
lectio ē finis nobilissimus. g̃ dꝫ dici affectiua
siue dilectiua. Maioꝛ pꝫ ex p̄cedētibꝫ. mioꝛ
aūt q̄ntū ad ambas suas ptes pꝫ. ē. n. theolo
gia nobilissima scia. cū ipsa p̄prie sit sapia. fi/
nis etiā nobilissim⁹ ē dei dilectio. qꝛ dic aug.
xv. de tri. φ nullū donū dei illo. s. dilectōne dei
ē excellētius. P̄ habitus cuius p̄pri⁹ finis 3
nō pōt reduci ad speculationē, nec ad praxim
nccio ꝑtinet terciū genus. qꝛ nec pōt dici pra
ctic⁹ nec speculatiu⁹. sed theologia ē hmōi. g̃
ꝛc̃. maioꝛ pꝫ. pbo minorē. qꝛ dilectō dei q̄ ē fi/
nis theologie nec pt̄ reduci ad speculatiōꝫ cū
sit nobilioꝛ specl'atiue. nec ad praxim cū ei⁹ ob
iectū n̄ sit opabile a nob̄. cū igit̃ dignū sit a fi
ne oīa denoīari. vt dr̄. ij. de aīa. sequit̃ φ dicat̃

Opi. Sc̄ia
1

affectiua. Sed illud a q̄busdā improbat̃
sic. Sicut se hn̄t habit⁹ sciētifici natural'r acq̄
siti ad dilectōꝫ naturalē. sic se hꝫ scia theolo/
gie ad dilectionē supnaturalē. ſꝫ null⁹ habit⁹
sciētific⁹ natural'r acq̄sit⁹ ordinat̃ ad dilectōꝫ
naturalē nec denoīat̃ ab ea. g̃ nec theologia de
noianda ē a supnaturali dilectōe. P̄ om̄is 2
scia vel ē sui grā τ sic ē speculatiua. vel non est
sui grā. τ sic ē practica. g̃ nō dabit̃ id terciū ge
nus sciarū P̄ ſm Auicennā. i. metha. sue. 3
scia speculatiua ē de nō opabili a nobis. sed p̄
ctica ē de opabili a nobis. cū aūt om̄e ens aut
sit opabile a nobis aut nō sit opabile a nob̄.
ois scia erit spectatiua aut practica. P̄ phi 4
sufficiēter distinxerūt scias. τ tn̄ nūq̄ꝫ fecerūt
mētionē de aliq̄ scia affectiua. P̄ om̄is scia 5
vel attingit suū obiectū [illegible] actū q̄ ꝯsistit i sola
cognitōe veritatis. vel p actū q̄ ꝯsistit i exerci
tio exterioꝛis opis. Si p̄mo mō tūc ē specula
tiua. si scđo mō tūc ē practica. P̄ finis the 6
ologie aut ē sola cognitio ꝟitatis circa caritatē
seu affectōeꝫ. aut ē cognitō docēs q̄liter cari/
tas pōt hr̄i in nobis Primo mō ē mere specu
latiua. scđo mō est mere p̄ctica Sꝫ illa nō

Cōtra illā opinionē

refellūt p̄dictā veritatē. Nā cū ſm sāctos do
ctores finalis intētio theologie sit nos iūme
deo ꝯiungere τ vnire. igit̃ ab illo tanq̄ꝫ a pro/
prio fine debet denominari mediāte quo nobi

lissime τ intime deo ꝯiungimur τ vnimur. Hoc
aūt est caritas siue dilectio. q₂ q̄uis cognitio
ne deo assimilemur. iuxta illud. i. Joh. iij. Fi
lij dei sumus. τ nōdum apparuit q̄d erimus.
Scim⁹ aūt qm̄ cū apparuerit siles ei erim⁹.
q₂ videbimus eum sicuti est. caritate τ amo-
re. si fortis fuerit gratiose transformamur in
deū. iuxta illud Dyoni. de diuis no. Amor
si fortis fuerit extasim faciēs trāsformat amā
tem in amatū. Et eandē sniam ponit Aug. i
suis soliloquijs. τ Hugo in libro de arra spō
Ad 1 se. Ad primū igit̄ dicendū ꝙ silitudo q̄ p-
tendit̄ in maiori ꝓpositōe negāda ē. q̄a amor
naturalis de quo locuti fuerūt phi ē amor q̄
diligit̄ creatura. hic aūt nō est tante dignita-
tis ꝙ ab ipso scia denoiet̄. Ad cui⁹ intelligen-
tiā sciendū ꝙ sicut p₃. iij. de aia. q̄uis in intel
ligēdo sit motus rez ad aiam. in amando tn̄
ecōuerso est motus aie ad res amatas. Res
igit̄ q̄uis viles sint. tamē quodāmodo digni
ficant̄ τ in esse spūali constituunt̄ dū intelli-
gunt̄. Sed anima q̄uis sit nobilis dū crea-
turā ꝓpter creaturā diligit. ꝓpter trāsformati
onē amantis in amatū vtplurimū nō dignifi-
cat̄. sed magis vilificat̄. τ p locū ab oppositis
cum deū p̄ omnib₉ diligit τ primū ꝓpter de-
um miro mō nobilitat̄. igit̄ q̄uis natural' di
lectio creature nō sit tante bonitat' aut digni
tatis ꝙ ab habitu scientifico humanitus ac-
quisito finaliter intendat̄. dilectio tn̄ dei pro-
pter sui eximiam dignitatē p se finaliter intē-
dit̄. τ ꝯsequēs a tali dilectione scia denoiat̄.
Ad 2 Ad scdm̄ dicendū ꝙ phus qui ponit illā
distinctionē nō cognouit quo ad itra aliquē
nobiliorē actum q̄₃ ipā₃ speculatō₃. τ quo ad
extra q̄₃ virtuosam opationē. igit̄ talis distin
ctio sibi sufficiens videbat̄. sed nos qui poni
mus dei dilectionē meritoriā in via τ p̄miato
riā i patria nobiliorē ēē oī speculatōe ac ṽtuo
sa opatione. dicem⁹ sciam q̄ dilectiō₃ talē p se
Ad 3 τ 4 τ p̄ncipal'r intēdit ab ipsa denomiari. Et p
Ad 5 idē p₃ ad terciū τ ad q̄rtū. Ad q̄ntū dicen
dū ꝙ diuisio illa ē insufficiēs. q₂ sacra theolo
gia nō attingit suū obiectū p solā cognitōe₃.
nec p practicā directō₃. s₃ p̄ncipal'r τ nobilis-
Ad 6 sime attigit ipm̄ p supnā dilectō₃ Ad. vi. di
cēdū ꝙ illa diuisio sil'r ē isufficiēs. q₂ finis the
ologie nec ē cognitō ṽitat' τc. s₃ ē ipa caritas.

Artic's 4 **S₃ quo ad quartū**

q̄ōis articulū ē aduertēdū. ꝙ q̄uis ꝯ p̄dicta₃
ṽitatē sint mlte doctor₃ opiniōes. sumarie tn̄
ad tres generales modos poterit̄ reduci. Q₂ q̄
dā dicūt ꝙ theologia simpl'r sit specl'atiua. q̄
dā ꝙ simpl'r sit p̄ctica. q̄dā ꝙ sit sil' p̄ctica τ spe
cl'atiua. τ isti sūt triptiti. Q₂ q̄dā eo₃ dicūt ꝙ
sit sm̄ q̄d specl'atiua τ simpl'r p̄ctica. q̄dā ꝙ sit
sm̄ q̄d practica τ simpl'r specl'atiua. q̄dā ꝙ sit
simpl'r p̄ctica τ simpl'r specl'atiua. Ponā igr̄ Opinio ꝙ
motiua illa₃ opionū τ soluā q̄ breui⁹ potero theologia
Primi arguūt sic. Scia c⁹ finis p se τ p̄nci- simpl'r sit
pal' ē cognitō dei illa ē simpl'r specl'atiua. theo specl'atiua
logia ē hmōi. g̃ τc. maior p₃. ij. meth. vbi d₂. 1
theorice finis ē ṽitas. practice ṽo op⁹. minor
p₃ p oēs illas rōes positas i. ij. arti. q̄b₃ pbat̄
ꝙ speculatio ē finis theologie. P̄ nobilissi- 2
ma scia d₃ eē specl'atiua. theologia ē nobilissi
ma. g̃ τc. pbat̄ maior. q₂ ex nobilitate quā spe
cl'atiu⁹ h₃ respectu practici pbat̄. vi. eth. ꝙ sa-
pia ē nobilior ṽt⁹ q̄₃ prudētia Vn̄ ꝯmē. ibidē
dic̄. melior ꝑticl'e aie sapia ē q̄₃ prudētia. si q̄-
dē specl'atiui itellect⁹ hit⁹ ē sapia. prudētia āt p̄
ctici. melior ē āt specl'atiu⁹ practico quēadmo
dū specl'atō melior ē praxi P̄ theologia nr̄a 3
[illegible] theologie dei τ btō₃. s₃ illa ē specl'atiua
g̃ τc. P̄ hit⁹ vere hn̄s rōnem sapie ē vere τ 4
simpl'r specl'atiu⁹. theologia ē vere sapia. g̃ τc.
P̄ scia d̄ nō opabili a nob ē simpl'r speculati 5
ua. theologia ē hmōi. g̃ τc. S₃ illa nō ꝯclu Cōtra illā
dūt. q₂ speculatio scia₃ nō denoiat. cū ipsa or opi.
dinet̄ in vlteriorē finē p se τ ꝓprie intētū a sci
entia. s₃ speculatio theologie ē hmōi. g̃ τc. ma Solutio.
ior τ mior declarata sūt supi⁹. Ad p̄mū igit̄ Ad 1
dicēdū ꝙ mior nō ē vera. Ad scd₃ dicendū Ad 2
ꝙ maior ē falsa. q₂ affectiua ē nobilior specula
tiua. Ad pbatiōe₃ dicēdū ꝙ phi ñ cog̃uerūt
aliquā dilectō₃ q̄ eēt nobilior speculatiue. τ q̄
eēt finis p se ipi⁹ speculatōis. si. n. phi talē di-
lectō₃ cog̃uissēt τ posuissēt. necio habuissent
ponere scia₃ affectiuā. c⁹ p se finis fuiss₃ tal' di
lectō. q₂ speculatō₃ illi⁹ scie ordiassēt ad hmōi
dilectō₃. Ad terciū dd̄m ꝙ theologia p̄rie Ad 3
pot⁹ d₂ amatiua vl' fruitiua q̄₃ specl'atiua.
Ad c⁹ intellectū sciēdū ꝙ q̄uis theologia ta₃
vie q̄₃ patrie possit denoiari ab amore τ carita
[illegible] τ dilectiōe. tn̄ theologia vie ꝓprie nomiat̄
ab affectōe. τ theologia patrie ꝓprie a fruitio
ne. q₂ affectio dicit amorē impfectū existentē
in desiderio cū quadā mobilitate τ instabili-
tate. τ inde ꝓprie theologia viatoris q̄ ē imp
fecta d₂ affectiua. Sed fruitio dicit amorem
pfectū cū stabilitate τ quiete. sicut patebit in
fra. g̃ ab ea denominanda est theologia patrie
que simpl'r ē pfecta. q₂ sicut theologia vie or-
dinat̄ ad dilectionē vie sicut ad finē primu₃
τ immediatū. τ ꝯsequēs ab ipsa denominat̄

ſic theologia patrie ad dilectionē patrie tan/
ꝙ ad finē ꝓpriū ꝛ immediatū ordinat. ꝛ ꝑ
conſequēs cū talis dilectio vel ſit ipſa fruitio
vel in fruitione ꝑ ſe ꝛ principaliter includat.
ꝰ merito dicet fruitiua. caritas aūt ꝛ amor ſi/
ue dilectio. qꝛ ſm ꝓpriā ſignificatōꝫ pñt
ſumi ꝑfecte ꝛ imꝑfecte. ideo pñt denoīare taꝫ
Ad 4 theologiā patrie ꝙ theologiā vie Ad q̄rtū
dicēdū ꝙ maior ē vera ſi tal' ſapiā ꝯſiſtit i ſpe/
culatōe tāꝙ in fine ꝑ ſe ꝛ ṗncipal'r intento. et
ī ulteriorē finē ñ reducto. ſic aūt nō ꝯtingit ī
Ad 5 noſtra theologia. ꝰ ꝛc. Ad q̇ntū dicendū
ꝙ ſcia q̄ eſt de nō oꝑabili eſt ſpeculatiua. ſi ei⁹
ſpeculatio non ordinat in aliuꝫ finē ꝑ ſe ꝛ im
mediate intentū in tali ſciētia. ſpeculatio aūt
Scotus. theologie vt patuit ordinat ad dilectionem.
Q, theo/ Alij dicūt ꝙ ſit ſimpl'r ṗctica. qꝛ illa ſcia ē
gia ſit ſim practica cui⁹ ꝓpri⁹ finis ē praxis. theologia ē
pl'r practi/ hmōi. ꝰ. minor ꝓbat rōibꝫ q̄bꝫ ſupius oñde
ca. 1 bat ꝙ praxis ſiue oꝑatio ſit finis theologie.
2 P̄ fides ē habit⁹ practic⁹. theologia funda
tur in fide. ꝰ ē practica. ꝓbat maior. qꝛ habi
tus fidei non ſolū finaliter ē ad hoc vt creden
dā credam⁹. ſed vt credita diligam⁹. cū ꝰ dile
3 ctio ſit praxis vt ſupi⁹ fuit ꝓbatū. ergo. P̄ i
quocūꝙ actu poſſibile ē voluntatē noſtrā er/
rare. neceſſario ē noticia practica ipſaꝫ volun
tatē dirigens ne erret. ſed ī diligēdo vltimuꝫ
finē poſſumus errare. qꝛ pōt aliq̄s vti fruēdis
ꝛ frui vtendis. ꝰ theologia q̄ in h̄ nos dirigit
Aureolus erit practica. Alij ꝯcordātes cū iſtis ī ꝯclu
ſione ṗncipali. ſ. ꝙ theologia ſit practica. ad/
dunt ꝯ iā dictū doctorē ꝙ ipſe non bñ ponat
ꝙ ſolū ille habitus itellectualis ſit practicus
qui dirigit actum alterius potentie ab intelle
ctu. qꝛ vt dicunt logica ꝛ rethorica ꝛ vniuer/
ſaliter oēs habitus intellectuales qui dirigūt
aliquos actus elicitos ab alijs habitibꝫ ꝛ ī in
tellectu exiſtentibꝫ ſunt ꝓprie habitus practi
1 ci. Et hoc primo probant de rethorica. q̄a
omnis habitus habens rationē actiuā ē pra/
cticus. rethorica eſt hmōi. ergo ꝛc. ꝓbat mīor
qꝛ phs. i. ethicoꝝ dicit rethoricā eſſe quandā
virtutē. ꝛ ꝯmētator ibidē vocat potentiā ꝛ
facultatē quandā. Et idē dicendū ē de logica.
cum rethorica ſit aſſecutiua dyaletice. vt pꝫ
2 i. rethoricoꝝ P̄ habitus qui habet reſpectū
conformitatis. prioritatis. actiuitatis ꝛ dire/
ctiui non eſt ſpeculatiuus ſed practic⁹. logica
ē hmōi. ergo ꝛc. ꝓbatio aſſumpte. qꝛ regulat
ꝛ dirigit alias ſcientias. ꝛ eſt prior eis. cū va/
nū ſit ſimul querere ſcientiā ꝛ modū ſciendi.
3 ij. methaphiſice. P̄ habitus non ſolum ha/

bens pro fine actum quē elicit. ſed etiā actum
alterius habitus quē dirigit eſt practicus. ſꝫ
logica ē hmōi. ergo ꝛc. Maior pꝫ. qꝛ ſcia ſpe/
culatiua ē gr̄a ſui. vt pꝫ. i. metha. ſed ille ha
bitus nō eſt gr̄a ſui ſed gr̄a illius actus queꝫ
dirigit. Minor etiā pꝫ. qꝛ logica ē gr̄a actuū
aliaꝝ ſciaꝝ quos dirigit. P̄ ille habitus q̄ 4
extendit ſe vltra actum ꝓpriū quem elicit eſt
practicus. qꝛ ratio practici in extenſione cōſi
ſtit. iuxta illud. iij. de aīa. Intellectus extenſi
one fit practicus. ſed logica eſt hmōi. ergo ꝛc.
P̄ nulla ars diuidit in docentē ꝛ in vtentē 5
niſi ſit practica. quia vtendo dicit practicare.
logica ſic diuidit. quia quedā ē logica docēs
quedā vtens. ergo ꝛc. P̄ habitus qui facit 6
ſuum obiectū eſt practicus. ſed logica ꝛ retho
rica ſunt hmōi. ergo. Maior pꝫ. ꝓbo minorē
qꝛ logica facit ꝓpōeꝫ ꝛ ſillogiſmū. ꝛ rethorica
ꝓpōem ꝑſuaſiuā q̄ ſubijciunt in eis. Et ex
his vt dicūt pōt colligi regula generalis. ſ. ꝙ
omnis habitus ē vere ꝛ pure practicus q̄ nō
ſolum habet pro fine actū quem elicit ſed etiā
actum quem dirigit vbicūꝙ vel in quacūꝙ
potentia ſit ille actus ab eo directus. Iteꝫ Fräciſc⁹ de
ſunt alij ſequaces ṗdictoꝝ qui ponūt hic q̄t/ mayronis
tuor cōcluſiones. Prima eſt ꝙ theologia via
toris ē ꝓprie practica. qꝛ ipſa regulat actum
voluntatis noſtre circa diuina. Itē qꝛ ipā di
rigit actus noſtros exteriores ad cultū diui/
nū ſm ſeruitutē latrie Secūda ꝯcluſio eſt
ꝙ theologia quaꝫ habēt ſancti in patria ē pra
ctica. qꝛ talis ſcientia habet prioritatē ꝛ ꝯfor/
mitatē ad actum voluntatis quo tendit ī ob/
iectum beatificū. cū voluntas ita diligat ipm
ſicut intellectus precognoſcit eſſe diligendū
Tercia concluſio eſt ꝙ theologia quā ha/
bet deus de neceſſarijs ē practica. qꝛ ſicut ipſe
cognoſcit ſe eē diligēdū ita ſe diligit. ꝛ ſi ꝑ im
poſſibile aliter ſe amaret. haberet actū inordi/
natū. quia difformē recte rōni. vnde ꝯuincit
eius appetitus circa talia regulari a ratione.
Quarta ꝯcluſio ꝙ theologia quā habet de
us de contingētibus puta de verbi incarnatio
ne ꝛ ꝯſimilibus nō ē practica. qꝛ diuin⁹ intel
lectus non regulat dei voluntateꝫ circa talia.
cū. n. diuin⁹ intellectus ſit regula determiatiſ/
ſima. et voluntas in talibus ſit ad oppoſita.
ipſa poſſet peccare in talibus a ſua regula deui
ando. Sꝫ iſti doctores ī ꝯcl'oe ṗncipali ṗ Cōtra ſco
mo deficiūt ī q̄ ꝯueniūt. Nā ſi theologia nr̄a tum.
eēt ſimpl'r ṗctica. tūc aliq̄s hit⁹ natural'r acq̄ſi
tus eēt nobilior ipā theologia. ꝯñs ē falſū etiā
ſm eos ꝰ ꝛ añs. ꝯñtia nota eſt. quia vt patet

i.z.vi.metha.habitus speculatiu⁹ ē nobilior
pctico.sed multi habitus naturaliter acquisi
ti sūt speculatiui.ğ zc. P̄.ipsimet ponūt ꝙ
theologia ꝓprie dicat̄ sapia.sapientiā aūt di
cere habitū practicū ē oppositū ī adiecto.cuꝫ
sapie finis praxis esse nō possit.vt patet.vi.z
Solutio. x.ethicoꝝ.ergo zc. Ad p̄mū igit̄ dicendū.
Ad 1 ꝙ minor nō est vera.nec ꝓbationes eius va/
Ad 2 lent.vt patuit supius. Ad scd̄m dicēdū ꝙ
maior ē falsa.dato etiā ꝙ ꝓbatio eēt vera.ex h̄
nō haberet̄ ꝙ fides eēt habit⁹ practic⁹ sed affe
ctiuus.z eodē mō ɔcedendū est [illegible] theologia
Ad.3 Ad terciū dicēdū ꝙ nō q̄libet noticia diri/
gēs actū volūtatis ne erret ē practica.sed solū
illa q̄ dirigit actū volūtatis circa ɔtingētia a
nobis opabilia.igit̄ illa maior vl'r sūpta non
fuit vera.Etiā licꝫ p theologiā aliq̄ mō diri/
gamur ī vltimū finis dilectōe.tn̄ sufficiēs di/
rectiuū respectu tal' dilectōis vt ē nr̄e theolo/
gie finis ē sol⁹ deus.cū vt sic tal' dilectō sit me
Cōtra au/reolum ritoria.z p ɔsequēs nō sit in ptāte nr̄a. Nec
valet illud qd' addunt isti alij doctores.Quī
si ex hoc esset scia practica q: dirigit aliū habi
tū vel actū alteri⁹ habitus ī eadē potētia intel
lectiua.tūc methaphica eēt [illegible]prie practica.q:
ipsa dirigit z rectificat p̄ncipia oim aliaꝝ scia
rū.vt pꝫ.iiij.meth.cū tn̄ ipsa sit sūme specula
tiua.vt pꝫ.i.z.vi.metha. P̄ intellect⁹ ꝑut ē
habitus principioꝝ esset practicus.cum ipse
dirigat actū scientie respectu ɔclusionū P̄.
oīs scia subalternans esset practica.cū ipsa di
rigat actū scientie subalterne.cui⁹ principioꝝ
euidentia ab ipsa videt̄ dependere.Sed assū
pta ē falsissima.Nā cum nihil ꝓhibeat subal
ternā esse speculatiuā.si subalternās esset pra/
ctica.tunc vel subalterna esset nobilior subal
ternāte.vel practica esset nobilior speculatiua
Solutio. quoꝝ vtrūqꝫ est inconueniens. Ad p̄muꝫ
Ad 1 igit̄ dicendū ꝙ minor nō est vera.Ad proba
tionē dico ꝙ ph̄s bn̄ dicit ꝙ rethorica sit quē
dā virtus.nō aūt ꝙ sit virtus actiua.sicut tu
assumis in maiore.Et dato ꝙ ph̄s hoc dice/
ret.pōt sic intelligi.ꝙ dicit̄ virtus factiua.q:
facit rethoricas ꝑsuasiones.Et eodē mō glo/
sandū ē cū ɔmentator dicit eā esse facultatem
Ad 2 Ad scd̄m dicendū ꝙ oīa illa posita ī maiore
non sufficiunt ad hoc ꝙ habitus dirigens sit
practicus.nisi sic dirigat ꝙ actus alteri⁹ habi
tus p ip̄m directus aliquo mō sit factiu⁹ ob/
iecti habitus dirigentis.sed logica sic dirigit
actū naturalis ph̄ie ꝙ ille actus nō facit sub/
iectū ipsius logice.z ideo in tali directione fi/
nis intētus non transit extra naturā specula/
tionis Ad terciū dicēdū ꝙ rō practici habi Ad 3
tus nō consistit in dirigēdo quecunqꝫ actuꝫ.
sed ī dirigēdo actū q̄ est factiu⁹ subiecti ipsius
habitus dirigētis.ī habitu.n. practico actus
qui p talē habitū elicit̄.z actus qui p ip̄m di
rigit̄ sunt circa idē obiectū.qd' quidē obiectū
in esse constituit̄ p actū qui dirigit̄.sicut patꝫ
in morali ph̄ia.in qua tractatur de moribus
humanis qui causant̄ p actus humanos.q̄
quidē actus dirigunt̄ ex noticia moral' ph̄ie.
quia ex h̄mōi noticia instruimur z informa/
mur qualiter agendo bonos mores acquira/
mus z malos euitemus.Et idē patet de me/
dicina respectu taliū actuū quib⁹ causat̄ sani/
tas.vel quibus corpus humanū sic disponi
tur vt sit sanabile.quod vt sic subijcit̄ in me/
dicina.Sic aūt nō est de logica.Nam logi/
ca vt docēs p̄habet subiectū suū anteq̄ vt vtēs
dirigat actus ceteraꝝ scientiarū. Forte di/ Instantia
ces ꝙ saltem talis logica vtens erit practica.
Dico ꝙ nec hoc sequit̄.q: si talis logica vtēs
esset practica.sequeret̄ ꝙ omnis scientia esset
practica.consequēs est absurditas inaudita
ergo z antecedens.ɔsequentiā ꝓbo.q: oīs scien
tia que suū obiectū ɔtingere nō pōt nisi me/
diāte actu habitus p̄ctici.illa nccīo ē p̄ctica.
sed q̄libet scia attingit suū obiectuꝫ mediante
actu logice vtētis.z nec aliter ip̄m scientifice po
test attingere.cū oīs scia attingat suū obiectū
vel diffiniēdo.vel enūciādo.vel sillogisando
vel diuidēdo.vel p aliquē actū istis ɔsileꝫ.q̄
oēs sūt act⁹ logice practice.ğ zc. Et ad ꝓba
tionē ī qua iste multū se fundat cū dr̄ ꝙ sciētia
speculatiua nō ē gr̄a alteri⁹.logica aūt ē gr̄a al
terius. Rn̄.ꝙ si appellas omnē habitū il/ Solutio.
lū esse gratia alterius qui dirigit alium habi
tū vel actū alterius habitus.tunc methaphi
ca eēt gr̄a alterius.q:.iiij.metha.docemur q̄
liter p methaphicā p̄ncipia oim sciaꝝ poterīt
ꝓbari z roborari.ğ zc. Est igit̄ aduertēdū
ꝙ directio dupl'r potest fieri.Uno mō ex in/
digentia habitus dirigentis.et sic spectat ad
habituꝫ practicū.q: talis habitus nō potest
p actū a se immediate elicitū sufficiēter attin/
gere suū subiectū.nisi dirigat actū alteri⁹ potē
tie qui sit factiuus talis subiecti.et iō habitu
practico elicere siue speculari ē ꝓpter dirigere.
z dirigere ꝓpter facere.ꝓpter qd' talis habit⁹
ꝓprie dicit̄ eē gr̄a alteri⁹.q: tal' habit⁹ sic depē
det a gratia eoꝝ que dirigit.ꝙ si illa nō essent
talis habitus esse non posset. Alio modo fit
directio non ex indigentia habitus dirigen
tis sed magis ex sufficientia.et talis directio

nõ facit habitũ practicum. sed dimittit eum maxime speculatiuũ. qꝛ talis habitus sic dicitur gr̃a alterius. puta gratia illius quod dirigit ꝙ tñ non dependet a gratia directi ꝫ magis econuerso directũ dependet a dirigente. et sic est in ꝓposito. quia logica sic dirigit alias scientias ꝙ ab eis non dependet. est. n. prior eis. sed ipse dependent a logica in eo ꝙ accipiunt a logica suũ modum procedendi. Et hec est cã quare dicit̃. ij. methaphice. ꝙ inconueniens ẽ q̃rere simul scientiã ꝛ modũ sciẽdi. Et hũc modũ sciendi cõmẽtator dicit esse logicã. quã prius debemus addiscere vt in omni sciẽtia nos melius dirigamus.

Instantia

Forte dicet ꝙ nullus habitꝰ põt esse sine suo subiecto ergo nullus habitus põt dirigere talẽ actum. qui factiuꝰ ẽ sui subiecti. an̄cedẽs pꝫ. qꝛ de subiecto supponimus qꝛ est ꝛ quid ẽ. vt dicit̃. i. posteriorꝝ. ꝯñtia etiã pꝫ. qꝛ agere p̄supponit esse. ḡ habitus prius habet esse ꝗ̃ dirigat. ꝛ ꝑ ꝯñs cũ non possit hr̃e esse sine subiecto. sequit̃ ꝙ actus ab habitu directus nõ possit esse cã huiꝰ subiecti.

Solutio.

Rñ. ꝙ subiectũ alicuiꝰ habitus eẽ põt intelligi dupl'r. Uno mõ ꝯm eẽ sue pticularis ꝛ actualis exñtie. Alio mõ ꝯm esse eẽntie quod habet in pfecta ꝛ sufficiẽti cõtinentia suaꝝ proximaꝝ causaꝝ. Primo mõ an̄cedens non est verũ. ꝗ̃uis scdo modo sit verꝫ. Sicut. n. scientia nõ destruit̃ sed manet destructo suo subiecto ꝗ̃tum ad esse sue actualis existẽtie. ipso tñ manẽte in suaꝝ proximarũ causaꝝ pfecta ꝛ sufficiẽti ꝯtinentia. Sic ex consideratione ꝛ noticia hmõi causaꝝ põt de aliquo subiecto acquiri habitus sciẽtificꝰ. an̄ ꝗ̃ hmõi subiectũ ponat̃ i esse ꝯm suam actualẽ existentiã. Si. n. Noe qui fuit p̄mus plãtator vinee sufficienter p̄cognouit causas vinee. tunc potuit in se ꝯcipe pfectũ habitũ cognitiuũ cuius subiectũ esset vinea. nõ que ꝑ tunc eẽt in sua actuali existẽtia. sed que fuissꝫ in causaꝝ suaꝝ ꝯtinentia. qui quidẽ habitus direxisset actũ virtutis motiue ipsius Noe. ꝑ quem actũ p̄dictũ subiectuꝫ. s. vinea fuisset productũ ꝯm eẽ sue actualis existentie. Sic i proposito nihil ꝓhibet habitũ practicũ dirigere talẽ actuꝫ quo in actuali existẽtia producit̃ eius subiectũ. Ad probationẽ cũ dicit̃ ꝙ de subiecto supponit̃ qꝛ est. põt dici ꝙ Aristo. loquit̃ ibi de subiecto scie speculatiue. que ꝯm ꝙ speculatiua nullo mõ ẽ sui subiecti factiua. ꝛ nõ loquit̃ de scia practica q̃ aliquo mõ ẽ sui subiecti factiua. Uel dicẽdũ ꝙ de sbiecto supponimꝰ qꝛ ẽ vel in se vel in suis causis propinq̄s et imediatis. ꝛ illa scda suppõ sufficit ad h̃ ꝙ de aliq̃ re vere habeat̃ habitꝰ sciẽtificꝰ. cũ scire sit ꝑ cãm rẽ inuestigare. vt dr̃. i. posteriorꝝ.

Ad 4

Ad q̃rtũ dicẽdũ ꝙ maior nõ ẽ vera. nisi illa extẽsio cõtingat ex indigẽtia habitꝰ se extẽdentis.

Ad 5

Ad q̇ntũ dicẽdũ ꝙ maior nõ ẽ vera. qꝛ etiã q̄nq̄ methaphica ẽ vtẽs. sicut pꝫ de methaphica q̃ ẽ in. i. phicorꝝ. cũ phs naturał induit h̃itũ methaphici. ꝓbãdo p̄ncipia phie naturał ꝯ pmenidẽ ꝛ mellissũ.

Ad 6

Ad. vi. dicendũ ꝙ illa maior ẽ vera q̄ñ obiectũ tale ẽ q̃d reale. sed q̄ñ ẽ ens rõnis ꝯsistẽs i intellectu nõ oportet ꝙ ex eiꝰ fabricatõe habitꝰ dicat̃ p̃cticus. qꝛ sicut intellectꝰ extẽsione fit practicꝰ. vt pꝫ. iij. de aĩa. sic ꝛ habitꝰ. sed hic i factõe talis obiecti manẽtis infra eandẽ potentiã cũ habitu ꝯm totũ suũ eẽ nulla apparet extẽsio. Etiã põt dici ꝙ mĩor nõ ẽ vera. qꝛ respectu sillogismi vel enũciatõis siue respectu cuiuscũq̄ alteriꝰ entꝫ rõnis duplex ẽ actꝰ. Unꝰ ꝓductiuꝰ tał entis. ꝛ alius ꝯsideratiuꝰ eiusdẽ entis. Primꝰ naturalr̃ p̄cedit scdm. ꝓmꝰ aũt nõ ẽ actꝰ logice ꝗ̃uis sit actꝰ ipsius intellectꝰ. sed scds. ꝛ iõ logica nõ facit suũ obiectũ. ꝫ ꝑ actũ intellectus ꝓductiuũ ipm ꝯiectũ factũ p̄supponit. Sicut. n. dato ꝙ eẽt scia de h̃itu sciẽtifico. actus ꝯsideratiuꝰ istiꝰ sciẽ nõ ꝓduceret habitũ sciẽtificũ q̃ eẽt suũ sbiectũ. ꝫ naturalr̃ p̄supponeret actũ ꝓductiuũ istiꝰ sbiecti. s. h̃itꝰ sciẽtifici i p̄dicta scia ꝯsiderati. Sic eodẽ mõ dõm ẽ de logica ꝛ rethorica ꝛ ceterꝭ habitibꝫ ꝯsilibus. Regula etiã eoꝝ quã vltio adiũgũt nõ est vera. sicut pꝫ ex p̄dictis.

Cõtra franciscum.

De q̃ttuor aũt ꝯclusionibꝫ q̃s ponit ille terciꝰ doctor. tres p̄mas pꝫ nõ eẽ veras ꝑ p̄dicta. qꝛ nec theologia viatoris nec theologia bti. nec theologia dei r̃spectu nccioꝝ ẽ factiua sui obiecti. cũ ḡ ex hoc dicat̃ scia practica qꝛ ẽ obiecti a nobꝭ opabił. vt pꝫ tã ꝑ phos ꝗ̃ ꝑ theologos. ḡ ꝛc.

Rñ. franc

Ad h̃ ipse r̃ndet ꝙ cũ volitio sit q̃dã opatio. ꝑ locũ a ꝯiugatis. ipm q̃d ẽ a nobꝭ volibile erit a nobis opabile. ꝛ ꝑ hoc ꝯcluditur dictꝰ doctor. ꝙ ꝗ̃uis theologia sit de sempiternis. tñ pt eẽ practica. qꝛ sempiterna sũt a nobis volibilia ꝛ ꝑ ꝯñs aliq̃ mõ opabilia.

Contra responsionẽ

Sꝫ illa est simplicissima r̃nsio a tãto doctore. Pmo qꝛ cũ cõtingẽtia sint a deo volibilia ꝛ opabilia. ḡ deꝰ h̃ebit sciam practicã de ipsis ꝯtingẽtibꝫ. q̃d ẽ ꝯ q̃rtã tuã ꝯclusionẽ supius assignatã. Secũdo qꝛ oĩs scia speculatiua erit p̃ctica. cũ nullũ obiectũ sit ita speculabile quin ipsuꝫ sit volibile. immo si ipsum nõ esset volibile nõ posset esse speculabile. cũ nihil possumꝰ stabiliter

speculari nisi assistente nobis intẽtione volũtatis. Pñ nõ minus ꝯiugate se habent formalitas τ forma q̃ȝ opatio et opabile. sed fm ꝙ tu dicis in prima questione tui scripti. nõ sequit̃. est formalitas ergo forma. nec sequitur sunt plures formalitates ergo plures forme. sicut nõ sequit̃. sunt plura essẽtialia. ergo plures essentie. quare igit̃ locũ a coniugatis hic tantũ appreciaris τ acceptas. τ ibi eum refutas. Sed in rei veritate locus a coniugatis tenet tam hic q̃ȝ ibi. τ ideo ibi male negatur. q̃uis tñ p ipm hic psens ꝓpositũ minime concludat̃. Nec valet instantia quã ibi adducit de essentia et essentiali. qꝛ licet in diuinis dicamus plura essentialia. nõ tñ dicimus ea essentialiter distincta sed sola rõne. τ ideo nõ sequit̃ ꝙ sint plures essentie. Sed dato ꝙ essent plura essentialia eẽtialiter distincta. necessario essent plures eẽntie. Cũ igit̃ tu ponas plꝛes formalitates formalr̃ distinctas τ nõ sola rõne. necessario tu habes ponere plures formas. Nec tamẽ vt dixi ille locus hic bñ applicat̃ ad propositũ. qꝛ licet sequat̃ volitio est opatio. ergo volibile est opabile. nõ tamẽ qlibet opatio τ quodlibet opabile sufficiũt ad efficiendũ habitũ practicũ. sed oportet ꝙ p talem opatõem hmõi opabile i esse ꝯstituit̃ sicut supius ẽ declaratũ. volibile aũt de q̃ pcedit argumẽtũ ipsã volitionẽ pcedit. τ ꝑ ꝯñs p ipsã in eẽ nõ ꝯstituit̃. Ad duo igit̃ motiua prime ꝯclusionis dicẽdũ. ꝙ nec theologie regulatio nec ei⁹ directio sufficiũt ad h̃ ꝙ sit pctica. qꝛ deficiũt alie ꝯditiões ad h̃ neccio reqsite. vt supius ẽ declaratũ. Et p idẽ pꝫ ad media siue motiua scd̃e τ tercie ꝯclusionis. Utrũ autẽ q̃rta ꝯclusio sit vera. ad pñs nõ curo determiare Hoc tñ dico ꝙ si aliqua dei cognitio debet dici pctica. tũc magis videt̃ ꝙ ea q̃ ẽ respectu cõtingentiũ sit pctica q̃ȝ ea q̃ ẽ respectu neccioꝝ. τ magis ea q̃ ẽ respectu creature cũ sit noticia pductiua alicui⁹ naturalr̃ distincti a pducẽte. q̃ȝ ea q̃ ẽ respectu creatricis eẽntie. Nec q̃ ad illã ꝯclusionẽ valet suũ motiuũ. qꝛ eundẽ ordinẽ obseruant aliq in his vbi sola rõne differũt. quẽ tenẽt in his in quibus realr̃ differũt sed in his in quibꝰ intellectus realiter differt a voluntate. actus ipsi⁹ intellect⁹ ẽ naturalr̃ pꝛoꝛ actu volũtat̃. cũ bonũ cognitũ sit obiectũ nr̃e volũtatis. ḡ τ in diuinis nihil põt velle diuina volũtas qð itellect⁹ saltẽ rõe pꝰs nõ cognoscat. q̃uis igit̃ diuina volũtas i pducẽdo ꝯtingẽtia ex sua libertate se habeat ad opposita. nõ tñ alr̃ pducit q̃ȝ ab eterno cognoscẽdo pducẽda disposuit. nec aliqd diuina volũtas posset producere qð intellectus nõ pcognosceret producẽdũ vl̃ eẽ producibile Est igit̃ tercia opi. pitati recitate i tercio isti⁹ q̃onis articulo ꝯtra. q̃ ponit ꝙ theologia sit simplr̃ speculatiua τ simplr̃ pctica. qꝛ ille habit⁹ q̃ ita pfecte tractat d̃ speculabilibꝰ. puta d̃ deo τ substãtijs sepatis sicut methaphica. τ pfectius tractat de moribꝰ τ virtutibꝰ q̃ȝ ethica. sil̃ ẽ speculatiu⁹ τ practic⁹. theologia ẽ hmõi. ḡ ꝛc. Gotfrid⁹ ꝙ theologia sit simplr̃ pctica: τ simpliciter speculatiua.

1 Pñ ille habitus q̃ sil̃ est sapia considerãs rõnes eternas. τ scia ꝯsiderans tpalia administranda. sil̃ ẽ speculatiu⁹ τ practic⁹. sꝫ theologia ẽ hmõi. ḡ ꝛc. Maioꝛ pꝫ. qꝛ rões eterne sũt vere speculabiles. admistratio aũt tpaliũ ẽ simplr̃ qd practicũ. minoꝛ patꝫ p. b. Aug. xiiij. de trini. c. i. 2

Pñ scietia in qua intẽditur speculari ꝑ se τ non ꝓpter opari. τ silr̃ opari p se τ non ꝓpter speculari. illa est simul simplr̃ speculatiua τ pctica simplr̃. theologia ẽ hmõi ḡ ꝛc. Maioꝛ pꝫ. qꝛ scia pctica tanq̃ȝ finem intendit opationẽ. τ speculatiua speculationeꝫ. minoꝛ declarat̃. qꝛ si haberem⁹ sciam q̃ scirem⁹ oĩa opari ad q̃ tenemur. adhuc indigeremus scia q̃ sciremus de deo speculari. et ecõuerso si hrẽmus sciam q̃ sciremus de deo speculari adhuc indigerem⁹ scia qua sciremus opari oĩa ad que tenemur. qꝛ necesse est ad vitam eternam cõsequendã vt debite opemur. qꝛ si vis ad vitã ingredi serua mandata Matth. xix. 3

Pñ scientia cui⁹ ratio ꝯsiderandi comphendit tã speculabilia q̃ȝ agibilia sil̃ ẽ speculatiua τ practica. theologia ẽ hmõi. ḡ ꝛc. Maioꝛ pꝫ minoꝛ pbat̃. qꝛ rõ formal̃ ꝯsiderãdi i theologia ẽ rõ reuelabilis. nũc aũt tã speculabilia q̃ȝ agibilia reuelant̃. 4

Pñ scietia dei vna exñs ẽ simul practica τ speculatiua. sꝫ theologia nr̃a ẽ quedã imago sciẽtie dei. ḡ i hoc dꝫ sibi ꝯformari. Maioꝛ patꝫ. qꝛ scietia dei ẽ practica respectu eoꝝ q̃ facit. τ speculatiua respectu sui ip̃ius. 5

Pñ nõ minus ꝓuisum est fidelibꝰ q̃ȝ infidelibus. sed gẽtilibus siue infidelibus sic ꝓuisum est ꝙ habẽt aliquã sciam in qua tractatur de pure speculabilibus ad ordinandã vitam contemplatiuã. τ insup habent scientiã que tractat de pure actiuis ad regendũ vitaꝫ actiuã. ergo cum vita fideliũ similiter distinguatur p actiuam τ contemplatiuã. et theologia nos dirigat tam in hac q̃ȝ in illa. ergo ꝛc.

Sed illud non valet. quia cum sciẽtie distinguantur principaliter et p se suis finibus τ obiectis. ꝓpter hmõi duos fines. s. speculari τ operari theologia non est vna scientia. Cõtra gotfridũ τ suos seqces.

Et ɔfirmat. q2 pēnes diuersitatē rationū ob/
iectaliū diuersificant̄ scientie. sed si theologia
simpl'r intēderet hos duos fines. tunc diuer
sas haberet rōnes obiectales. ḡ rc. Maior ē
nota. q2 etiam de eadē ꝓ sunt diuerse sciētie si
circa eā variat̄ ratio obiectalis. Minor patz
q2 in omni sciētia ratio obiectalis semꝑ atten
Solutio aliquoꝝ ditur in ordine ad finē. Ad hoc aliqui eo/
rum respōdēt ꝙ nō obstante ꝙ theologia ha
beat hos duos fines. est tamen vnus habit⁹
colligatione vnius finis extrinseci quē inten
Contra so dit. qui finis ē ipsa vita eterna. Sed illud
lutionem. nihil valet. q2 talis ē finis remotus. ⁊ ab om
1 ni scientia vera ɔmuniter intētus. q2 ad ipm
omnes sciētie vltimate ordinant̄. igit̄ si nō ob
stante diuersitate ꝓprioꝝ ⁊ ꝓximoꝝ finium
ꝓpter intentionē illius vni⁹ finis remoti the
ologia esset vna sciētia. equali ratione oēs sci/
2 entie essent vna scia. P̄. si theologia esset si
mul speculatiua ⁊ practica. maior esset dr̄ntia
theologie a theologia q̄ꝫ naturalis phīe a me
thaphīca vel mathematica. ɔsequēs ē falsū.
ḡ ⁊ añcedēs. ɔn̄tia ꝓbat̄. q2 plus differūt que
sub duobus mēbris alicui⁹ diuisionis repo/
nunt̄ q̄ꝫ que sub vno tm̄. sed practicuz ⁊ spe/
culatiuū diuidunt scientiā. ⁊ naturalis phīa
methaphīca ⁊ mathematica sub hoc mēbro
quod ē speculatiuū reponunt̄. theologia autē
tā sb̄ practico q̄ꝫ sub speculatiuo simpl'r repo/
3 nit̄. ḡ rc. P̄. impossibile ē duas dr̄ntias es
sentiales ex opposito diuidētes aliqđ genus
simul ɔuenire eidē spēi. sed practicū ⁊ specula
tiuū sūt dr̄ntie eēntiales gen⁹ scīe diuidētes.
cui⁹ generis theologia est vna spēs. ḡ ⁊ q̄ꝫuis
hec ratio directe sit ɔtra eos. tn̄ nō curo de ea
nisi inq̄ꝫtum est ɔtra eos. q2 nō pono ꝙ om̄is
scia sit practica vl' speculatiua sicut ipsi penes
sua ꝑncipia necessario hn̄t ponere. nō aūt ego
4 q2 pono terciuz gen⁹ scīe qđ dr̄ affectiuū. P̄
scia est vna que est vnius generis subiecti. vt
patet. i. posterioꝝ. sed speculabile ⁊ operabile
Instantia non sunt vnū subiectū. ergo. Sed ad h̄ di
cunt ꝙ possunt dici vnū subiectū ꝓpter vnaz
rationē ɔsiderandi que est ratio reuelabilis.
Solutio. Sed illud nō valet. q2 si esset in vna scien
tia vna rō considerandi formalis cū diuersi/
tate finiū. tunc minor esset vnitas in fine q̄ꝫ i
his que sunt ad finez. quod est impossibile.
Ad 1 Ad primuz igit̄ quod ꝓ istis hic inducit̄
dicēdū ꝙ maior est vera. si finaliter sistit i spe
culabiliū speculatione. ⁊ moꝝ seu virtutū ope
ratione. Ad minorē dicendū ꝙ q̄ꝫuis ꝑfecti/
us de vtroq̄ꝫ tractet theologia. tamen in his
nō sistit finaliter. sed vtrūq̄ꝫ refert in dei dile/
ctionē. Ad secundū dicendū ꝙ tā specula/ Ad 2
tionē sapientie q̄ꝫ administrationē scīe referre
debemus in iā dictā dilectionē tanq̄ꝫ in finez
ꝑ se intentū in sacra theologia. ⁊ ꝑ ɔsequēs a
dilectione ⁊ affectione debet denoīari. Ad Ad 3
terciū dicendū ꝙ multi negauerūt minorē. q2
de speculatiua dicerēt ꝙ oꝑari in theologia in
tendit̄ ꝓpter speculari. illi aūt qui dicūt theo
logiā esse practicā dicerēt speculari intendi ꝓ
pter praxim vel oꝑationē. Sz dato ꝙ ita eēt
nō tamen est ɔtra nos. q2 ⁊ si neutꝝ illoꝝ est
ꝓpter alteꝝ. vtrūq̄ꝫ tamē illoꝝ est ꝓpter ama/
re deū. sine quo vtrūq̄ꝫ est vanū ⁊ inutile. ⁊ q̄
si frustratū ꝓprio fine. Ad quartū dicēdū Ad 4
ꝙ maior est vera si tā actionē q̄ꝫ speculationē
nō refert in vlteriorē finē puta in dei dilectōz Ad 5
Ad quintū dicendū ꝙ sicut deus primo ⁊
principaliter cognoscit se ⁊ ex ɔsequenti crea/
turā. sic dato ꝙ sua scientia esset practica ⁊ spe
culatiua. hoc tn̄ nō esset equaliter. sed princi/
paliter esset speculatiua ⁊ ex ɔsequēti practica
quod ē ɔtra te qui ex hoc vis ɔcludere ꝙ no/
stra theologia sit simpl'r speculatiua et sim/
pliciter practica. Ad sextū dicendū ꝙ nob Ad 6
ꝑ vnā sciam theologie melius est ꝓuisum q̄ꝫ
gentilibus ꝑ multas Illa tn̄ nec est ꝓprie spe
culatiua nec practica. licet vim ⁊ virtutē ser/
uet vtriusq̄ꝫ. q2 sicut tā vita actiua q̄ꝫ vita ɔtē
platiua ꝑ se intendūt dei dilectionē. sic ⁊ ipsa
theologia. s̄m ꝙ ꝑ ipsam dirigimur tā in vi/
ta actiua q̄ꝫ in vita ɔtemplatiua ipsaz dei dile
ctionē intēdit. a qua etiā merito dz nomiari.
Ad argumentū ꝑncipale dicendū ad ma Ad argumentū ꝑncipale.
iorē. ꝙ licet scientia nō nominet̄ ab actu volū
tatis tanq̄ꝫ a fine quo siue intrinseco. poterit
tamen ab ipso denominari tanq̄ꝫ a fine cui⁹ ⁊
extrinseco. ergo rc.

Finit Prologus.

Incipit liber p̄mus

Ceteris ac
noue legis ⁊c̄. Post⁄
q̄ mgr̄ p̄misit sui libri
ꝓlogū. h̄ aggreditur
tractatū. et diuidit̄ in
duas partes. q2 p̄io
magister inq̄rit in vl'i
de his de q̄bꝫ tractādum est in q̄ttuor libris
sequētib⁹. Sc̄do ꝓsequit̄ de eis in principio
distictōnis sc̄de. ibi h̄ itaq3 ⁊c̄. P̄ma i tres.
q2 p̄mo iuestigat materiā illoꝝ q̄ttuor libro
rū diuisiue. sc̄do diffinitiue. ⁊ tercio epilogati
tiue. Sc̄da ibi. Frui aūt. Tercia ibi. Oim̄ g̃
que dicta sunt. P̄ia diuidit̄ i duas. q2 p̄mo
ponit vnā diuisiōez ex q̄ vt patebit haberi po
test distictio q̄rti libri a tribꝫ p̄cedētibꝫ. Se
cūdo ponit vni⁹ mēbri subdiuisionē. ex qua
habet̄ distictio p̄moꝝ triū libroꝝ. Sc̄da ibi
Jllud g̃ in reb⁹. P̄ia in duas. q2 p̄mo p̄mit
tit iā dictā diuisiōem. Sc̄do mēbroꝝ diuisi
onis ponit declaratōez. ibi. Prop̄e aūt h̄ res
Et eodē mō illa pars. Jllud g̃ in rebꝫ. in q̄ sb
diuidit diuidit̄ in duas ptes. Quia p̄mo po
nit diuisiōem. Sc̄do mēbroꝝ explanationē.
Sc̄da ibi. Jlle q̄bꝫ fruēdū ē ⁊c̄. Dic q̄ro
Trū obiectū ordinate fruitōis possit
esse aliq̄d citra deū. Videt̄ q̄ sic. q2
illō qd̄ est p se bonū p̄t esse obiectū or
dinate fruitionis. caritas est hmōi. ergo ⁊c̄.
Maior nota. mior ꝓbat̄. q2 illō qd̄ nō p̄t in
telligi vl' esse nō bonū. h̄ est p se ⁊ s̄m se bonū.
sed caritas nec p̄t intelligi nec esse non bona.
cū sit forma ceteraꝝ virtutū. ⁊ de se nō possit
esse informis. g̃ ⁊c̄. Cōtra. btūs Aug⁹ i p̄n
cipio libri de doctrina christiana ait. Res q̄⁄
bus fruendū est sunt p̄r filius ⁊ sp̄ūsc̄tūs.
Jn ista q̄stiōe q̄ttuor sunt inquirēda. Pri
mo respectu cui⁹ obiecti ꝓprie habeat eē frui
tio. Sc̄do cuius potētie act⁹ sit fruitio. Ter
cio dato q̄ volūtatis vtrū nuda volūtas frui
possit beatifice. Quarto vtrū volūtas iforma
⁊ caritate possit eē in actu fruitōis. intellectu
manēte suspenso ab omni actu cognitōis

Articulus primus

Quantū ad primū

1 dico q̄ solus deus et nullū bonū creatū p̄t eē
ꝓpriū obiectū ordiate fruitōnis. Quia de in
trinseca rōe obiecti fruibil' est. q̄ sit q̄etatiuū
totaliter aīe rōnalis. quo ad totū suū deside⁄
riū. sed nulla creatura ad h̄ sufficit. iuxta illō
Augus. i. cōfes. Ad te fecisti nos domine. et
inquietū est cor nostrum donec reqescat i te.
Et loquor hic de fruitiōe ꝑfecta que ē fruitio
patrie. P̄. Qd̄cūq3 bonū intellectus p̄t i⁄ 2
telligere volūtas p̄t amare. sed q̄cūq3 bono fi
nito cognito vl' cogitato intellect⁹ sp̄ p̄t ma⁄
ius bonū cogitare. ergo volūtas nō p̄t q̄etari
nisi i bono infinito. Propter qd̄ dixit Aug⁹
in soliloquijs. aīe sue. Tolle bonū hoc et bo⁄
nū illud. et app̄hēde si potes vnū bonū qd̄ est
oīs boni bonū. P̄ appetit⁹ intellectiu⁹ or 3
dinatus diligit oē qd̄ diligit s̄m modū ⁊ mē
surā ꝯuenientē nature sue diligēti. sed oīe bo
nū creatū s̄m sui naturā sp̄ est in bonū maius
reducibile donec ad bonū infinitū ⁊ increatū
ꝺducat̄. ergo nullū creatū ē simpliciter ꝓpter
seip̄m diligendū. nec ꝯseq̄ns est eo fruēdū
sed vtendū. P̄. act⁹ qui s̄m se ad nullū ali 4
um actū est ordinabil' obiectiue terminat̄ ad
tale obiectū qd̄ ad nullū aliud obiectū ē or⁄
dinabile. et p ꝯsequēs ad vltimū finē. s3 act⁹
fruitōis est hmōi. ergo ⁊c̄. Maior p3. quia
sicut se habꝫ actus ad actū. sic obiectū ad ob
iectū. Mior etiā p3. q2 act⁹ fruitiōis ē act⁹
ꝑfectissimi amoris. et p ꝯseq̄ns irrefrenabilis.
Propter qd̄ ait Aug⁹. x. de tri. c. x. Fruimur
cognitis q̄bꝫ volūtas ꝓpter se ip̄a delectata cō
quiescit. Cōtra p̄dicta p̄t argui rōe ⁊ auctē
Rōe sic. Vbicūq3 ē dare magis ⁊ min⁹ ibi ē
dare equale. s3 ē dare bonū excedēs aīa3 ratō
nalem. sicut est bonū diuinū. ⁊ est dare bonū
excessum ab aīa rōnali. sicut bonū rerū sensi⁄
biliū. ergo p̄ter bonitatē dei erit dare bonū eq̄
le aīe rōnali quod ip̄am poterit satiare. P̄.
Oīs virtus seu potētia finite capacitatis aliq̄
finito poterit satiari. s3 capacitas aīe rōnalis
est finita. cū sit creata. ergo ⁊c̄. P̄. Jnter
obiectū et potentiā debet esse ꝓporcio. s3 infi⁄
niti ad finitū nulla est ꝓporcio. P̄ act⁹ spe
cificant̄ ex obiectis. vt p3. iij. de aīa. si g̃ act⁹
fruitōis haberet obiectū infinitū. tūc s̄m suā
sp̄ēm esset infinitus. qd̄ est impossibile. cū sit
q̄d creatū. Jtē auctē sic. Ap̄ls ad Philo⁄
menē ait Ego te fr̄ fruar in dn̄o. Jtē Aug⁹.
ix. de tri. c. viij. ait. Jnferiori vtēdū est ad deū.
pari autē fruendū: s3 i deo. Et s̄bdit. Nobis
ergo et fratrib⁹ fruamur in dn̄o. Jtē eccl's.
v. ait ille sapiens. Hoc mihi bonū visum est
vt hō fruat̄ cū leticia de labore suo Jtē Au
gustin⁹. lxxxiij. q. xxxiij. ait. Frui dicimur ea
re de qua capimus voluptatē. s3 de creaturis

Cōtra cō clusiōem 1
2
3
4

Solutio hoies capiũt voluptates. ergo ꝛc. Sz ista nõ ↄcludũt. qꝛ pfecta fruitio deḉ ad pñs lo quar est act⁹ beatific⁹. Sed fm Hugo. d̃ sã. vic. i ↄmento celes. ierar. Nihil nos pt btõs facere nisi deus seipo q̃ nos ex nihilo fecit. er go nulla creatura poterit esse obiectũ tal' frui tõis.

Ad. 1. Ad pmũ dicendũ ꝙ maior est ṽa in his q̃ sunt eiusdẽ rõis. in alijs autẽ nõ. lz eni sit dare maiorẽ angulũ rectilineũ angulo ↄti gentie intercepto inter diametrũ ꝛ semicircu lum puta angulũ obtusum vl' angulũ rectũ. qui ambo sunt maiores eo. ꝛ minorẽ eo puta angulũ acutũ. nũq̃ tñ poteris dare angulũ rectilineũ eq̃lẽ angulo cõtingentie. ꝓpt̃ qꝛ sunt diuersaꝝ rationũ. sic eodẽ mõ in ꝓposi to. Posset etiã dici ad miorẽ. ꝙ q̃uis bonitas diuina entitatiue excedat nr̃am voluntatẽ. nõ tñ obiectiue. est eni obiectiue capax boni tatis infinite. licz nõ sb rõne infinita. Et p idẽ patet ad scdm.

Ad 2 Instãtia Sed forte dices ꝙ ea dem rõe pt sua capacitas q̃etari i bono finito qua rõe quietat̃ in bono infinito sub rõe fini ta. qꝛ rõ sb qua fit tal' q̃etatio illa pn cipaliter est attẽdenda.

Solutio Rñdeo ꝙ nõ est sile. qꝛ qd cũqz bonũ finitũ q̃ntũcunqz sit excellẽs cogni tũ vl' amatũ ab aĩa rõnali. hoc pt ipa aĩa re ferre in maius bonũ. et p ↄsequẽs in ipo quie scere nõ pt. Sed cũ apphẽdit bonũ infinitũ q̃uis sub rõe finita h̃ in maius bonũ vl' ali ud bonũ referre nõ pt. ꝛ iõ finaliter q̃escet i eo. Q, aũt aĩa rõnalis omne bonũ finitũ possit vlterius referre, ꝓbo. qꝛ vel apphẽdit illud bo num vt creatũ vl' increatum. vl' indifferẽter se habẽs dubitãs an sit creatũ vl' increatũ. Si pmo mõ tũc planũ est ꝙ refert ipm i suã cau sam et nõ quiescet in eo. qꝛ videns effectũ na turaliter desiderat videre suã cãm. Si scdo mõ tũc nihil intelligeret. qꝛ falsum nõ ↄtigit scire. qꝛ nõ est. vt ptz pmo posterioꝝ. Si ter tio mõ tũc nec sic q̃escere posset donec ad alte ram ptem sue dubitatõis determiate veniret.

Ad 3 Ad tercũ dicẽdũ ꝙ obiectũ sumptũ sb ra tõe obiectali debz hr̃e ꝓporcionẽ ad potẽtiã. sed q̃uis infinitũ sub rõe infinita nõ habeat ꝓporcionẽ ad potentiã finitã. tñ sumptũ sub rõe finita ei poterit ꝓporcionari.

Ad 4 Ad quar tũ dicendũ ad maiorẽ ꝙ act⁹ specificat̃ ab ob iectis nõ absolute sed ab obiectis sumptis sb rõibus obiectalibꝫ. seu act⁹ specificat̃ ab ob iecto nõ absolute aut quõcũqz sed ꝓpe et de termiate accepto. puta ab obiecto sumpto sb rõe obiectali qua finita existẽte actus poterit esse finitus nõ obstãte infinita entitate obie cti. Ad pmas duas auctes pz p h̃ ꝙ in v naquaqz subiũgit̃ in dñõ. qꝛ sicut ait Aug⁹ i de doc. christianã. Cũ hoie i deo frueris. deo poti⁹ q̃ hoie frueris. Ad terciã dicẽdũ ꝙ ibi sapiẽs accipit frui equoce. s. p dlectari. Ad q̃r tam dicẽdũ ꝙ ꝓpe fruimur illa re de q̃ accipi mus voluptatẽ nõ quãcũqz sed pfectã ꝛ beati ficã. De alia aũt loq̃ndo voluptate fruitio su mit̃ vl' ꝓpe vl' ipfecte vl' inordiate.

Durãdus Sz est q̃dam adhuc opinio que p̄dicte vid̃r ob uiare ṽitati. Ponit eni p̄dicta opinio ꝙ deo fruemur in patria tãq̃ obiecto remoto. sz ip sa visione dei fruemur tanq̃ obiecto imedia to ipius btẽ fruitõis. Ad cui⁹ declaratõez p̄e mittit hãc diuisionẽ. ꝙ duplex est amor. scz amor beniuolẽtie. q̃ amore amam⁹ id cui vo lum⁹ aliq̃d bonũ vl' aliquã pfectõez. ꝛ ẽ amor ↄcupiscẽtie q̃ amam⁹ id qd̃ nobis vl' amicis nr̃is volum⁹.

Rõ 1 His p̄missis arguũt sic. Im mediatũ obiectũ amoris ↄcupiscẽtie non pt esse res distĩcta a ↄcupiscẽte. ista ptz. qꝛ nihil est nobis bonũ nisi inq̃ntũ nobis est ↄiũctũ. Obiectũ aũt amoris cõcupiscẽtie ẽ bonũ qd̃ cõcupiscẽs appetit sibi. sz fruitio ẽ q̃dã amor cõcupiscẽtie. ergo de⁹ nõ pt esse imediatũ ob iectũ fruitõis. fm ꝙ sbiecto est distinct⁹ a no bis. Immediatũ ergo obiectũ fruitõnis erit actus visiõis diuie fm quẽ deus ẽ ↄiũct⁹ no bis. Q, aũt fruitio sit amor cõcupiscẽtie pro bant dupl'r. Primo qꝛ delectatio de deo habi ta corñdet desiderio de deo hñdo. sz p actum desiderij nõ desideram⁹ aliq̃d deo sed nobis. ꝛ p ↄsequens desideram⁹ amore ↄcupiscentie. ergo ꝛ delectatio siue fruitio erit amor ↄcupie.

2 rõ Scdo qꝛ amor cui⁹ obiectũ est bonũ delecta bile ꝛ vtile est amor ↄcupiscẽtie. sed fruitio ẽ hm̃õi. ergo ꝛc. P. Idẽ est obiectũ imedia tũ delectatõis seq̃ntis ꝛ desiderij pcedent'. sed obiectũ desiderij pcedẽtis nõ est deus imedia te. sed aliq̃s actus q̃ attingit̃ de⁹. qd̃ ptz. quia obiectũ desiderij est aliq̃d futurũ. deus aũt fm senõ est futurus. sz ei⁹ visio est nobis futura. ergo.

3 rõ P. Ois amor habz aliq̃d ↄplexũ p obiecto. sed de⁹ non est aliq̃d ↄplexũ. ergo ꝛc. maior patz ex pcedẽtibꝫ. qꝛ amore ↄseq̄ volu mus aliq̃d bonũ nobis. vl' aliq̃d malũ elõga ri a nobis. ergo act⁹ amoris seq̃t̃ actũ intelle ctus ↄponẽtis ꝛ diuidẽtis. q̃ facit mẽtionẽ d̃ ꝓseq̃ndo vl' fugiẽdo.

Cõtra durãdum Rõ 1 Sed ista nõ credo es se ṽa. qꝛ actus pfectissime caritatis trãsit dire cte ꝛ imediate sup obiectũ sũme diligibile. sz actus fruitõis ẽ act⁹ pfectissime caritat'. et so lus de⁹ est obiectũ sũme diligibile. ergo actus

fruitõis beate nõ habebit visionẽ dei sꝫ ipsuꝫ
Cõfirmaẗ deũ ꝑ imediato obiecto Et ꝯfirmaẗ. qꝛ q̃n
to aliq̈d est magꝭ bonũ tãto magꝭ ꝛ imediatiꝰ
est diligibile. qꝛ imediatiꝰ ꝛ fortiꝰ poterit ap
petitũ mouere. sꝫ deus ẽ sũme bonus. g̃ ipe ẽ
2 rõ imediate ꝛ sũme diligibil'. P̄ actꝰ ꝑfectissi
mus volũtatis nõ ẽ in ea sunt ad finẽ sꝫ im
mediate in vltimũ finẽ. sꝫ actꝰ fruitõis ẽ ꝑfe/
ctissimus actꝰ volũtatis. vt īfra patebit. g̃ nõ
tendet imediate in visionẽ. sꝫ in dei bonitateꝫ
Uisio eni illa cũ sit creatura nõ ẽ vltimꝰ finis
simpliciter. sed solꝰ deus est vltimꝰ finis sim/
Cõfirmaẗ pliciter. oĩs aũt creatura est ad illũ. Et cõ
firmaẗ. qꝛ volũtas ꝭm se est ipius finis. electõ
est eorũ q̃ sunt ad finẽ. Nõ planũ ẽ ꝙ actus
fruitõis nõ ẽ electio. g̃ ꝛc. Ista est etiã inten
tio ꝓphe cũ ait. Letami ĩ dño ꝛ exultate iusti
Nõ dic. letami ĩ visiõe dñi Ait iteꝝ. Adiple
bis me leticia cũ vultu tuo delectatões in de/
xtera tua vsqꝫ in finẽ. Sed sicut ptꝫ in glo. su
ꝑ canti. Leua dꝛ hũanitas ꝛ dextra dꝛ diui/
nitas. Ad p̃mũ ergo dicẽduꝫ ꝙ maior vl'
Ad rõnes illiꝰ opini/ onis sumpta ẽ falsa. qꝛ sicut patuit ꝑ distinctõneꝫ
tuã amore ꝯcupie nõ solũ desideramꝰ bonum
nobis sed aliĩs. qñ ergo ꝯcupiscẽs alteri desi/
derat bonũ. tũc necessario obiectũ illiꝰ deside/
riĩ est sbiecto distinctũ a ꝺsiderãte. Etiã mioꝛ
est falsa. qꝛ cũ fruitio sit amor ꝑfectissimꝰ non
poterit esse amor ꝯcupie. q̇ imꝑfectior ẽ amo/
re amicicie siue beniuolẽtie. sic patꝫ. iiĩ. ꝛ. ix.
eth. P̄ ille ẽ amor amicicie q̇ diligiẗ amicꝰ ꝓ
pter seip̄m. sꝫ oẽs scti doctores clamãt ꝙ deus
est diligẽdꝰ ꝓpter se ꝛ ꝓpimꝰ ꝓpter deũ. Cuꝫ
ergo caritas patrie nõ sit imꝑfectior caritate
vie. ergo deꝰ in illa btã fruitõne diligiẗ ꝓpter
se ꝛ in se. et ꝑ ꝯñs diligiẗ amore amicicie. Et
hec est exp̄ssa snĩa bti Aug. x. ꝯfes. c. xxiĩ. vbi
ait. Est gaudiũ qδ nõ daẗ impiĩs sꝫ his q̇ [illegible]
g̃tis colũt. quorũ gaudiũ tu ipe es. et hec ẽ vi
ta btã gaudere de te ꝓpter te. Itẽ in p̃ncipio
de doc. christiana ait. Frui ẽ amore alicui ĩhe
rere ꝓpter seip̄m. Et ibidẽ dicit ꝙ solo deo est
fruẽdũ. Cũ g̃ solũ sit dictio exclusiua seq̇ẗ ne
cessario ꝙ visiõe nõ sit fruẽdũ loq̄ndo ꝓpe de
Exemplũ fruitõe. Exẽplũ etiã qδdã ponit iste doc.
qδ satis ꝑiculosum esse videẗ mõ quo ipsuꝫ
trahit ad ꝓpositũ. Dicit eni ꝙ sic se sit in fruiti
one de visiõe dei ꝛ de deo. sicut in amore vini
de gustatiõe vini ꝛ vino. qꝛ sicut imediate a/
mo gustatõeꝫ vini. ꝛ mediãte gustatõe amo
vinũ. sic vt ait. btũs imediate fruiẗ visiõe dei.
ꝛ mediãte visiõe fruiẗ deo. Ex isto dicto se
quiẗ ꝙ btũs imediate nõ fruaẗ deo sꝫ vtatur

deo qδ eẽt tota ꝑũsitas ꝭm Aug. ꝛ ꝑ ꝯñs ipos Cõtra exẽ.
sibil' btõ. Qꝫ aũt h̄ sequaẗ ptꝫ. qꝛ q̇ cq̇d ama
mus ꝓpẗ alteꝝ illo vtimur. qꝛ ip̄m ĩ alteꝝ re
ferimꝰ. sꝫ vinũ amamꝰ ꝓpter gustatõeꝫ. et ꝑ
ꝯseq̄ns si silitudo tua valꝫ deũ amamꝰ ꝓpter
visiõem ꝛc. Etiã falsũ assumit cũ ait. ꝙ i/
mediatiꝰ amemꝰ visiõem dei q̈ꝫ deũ. qꝛ illud
qδ p̃ꝰ ẽ cognitũ p̃us et imediatiꝰ amaẗ. sꝫ deꝰ
prius cognosciẗ q̈ꝫ visio dei. ergo ꝛc. maior pꝫ
qꝛ bonũ cognitũ ẽ obiectũ amoris. minorẽ ꝓ
bo. qꝛ deꝰ cognosciẗ actu recto. sꝫ visio ꝺi actu
reflexo. sed naturaľꝛ intellectꝰ est p̃us sb actu
Ad p̃maꝫ ꝓbatiõem recto q̈ꝫ sb actu reflexo. Ad p̃mã ꝓbatõem
minoris dicẽdũ ꝙ mioꝛ istiꝰ ꝓpositõis ẽ fal/
sa. Priõ ex eo ꝙ dic ꝙ nõ desideramꝰ aliquid
deo. nã q̇libꝫ amãs deũ desiderat dei cultum
gl'iaꝫ ꝛ honorẽ. Scδo in eo ꝙ dicit ꝙ ꝑ actũ
desideriĩ quo deũ diligimꝰ desideramꝰ nobis
bonũ. qδ falsuꝫ ẽ. qꝛ ꝑfectꝰ amator nõ diligit
nec desiderat amatũ ꝓpter aliq̇d sibi ꝯueniẽs
ex amato. sꝫ diligit ip̄m ꝓpter seip̄m ꝛ ꝓpter
ꝓp̄am ꝟtutẽ ipiꝰ amati. sicut ptꝫ. viiĩ. ethico.
vbi sic ait arist. Perfecta ẽ aũt bonoꝝ amici/
cia et ꝭm ꝟtutẽ solũ. Et paucꝭ interpositis sb
dit. Permanet aũt hoꝝ. s. bonoꝝ amicicia vs
q̈ꝫ q̇ boni sunt. virtꝰ eni mãsiua Et seq̇ẗ ibidẽ
Ad inuicẽ aũt sunt vtiles silꝛ aũt ꝛ delectabi
les. vnicuiqꝫ eni ꝭm delectatões sunt ꝓpe o/
peratõnes. Talis enim amicicia mansiua ra
tõnabil'r est. copulat eni in se oĩa q̃cũqꝫ opꝫ
amicis existere. q̃si dicat. Licꝫ ꝑfectꝰ amicus
nõ amet ꝓpter vtilitatẽ vl' delectatõeꝫ. tñ oĩa
ista ꝯseq̄ntur ꝑfectã amiciciã siue delectatõeꝫ
Sed de his q̇ amore ꝯcupiscẽtie diligũt pro
pter vtile vl' delectabile. postea in eodẽ li. sub
dit Aristo. Propter delectatõnes q̇dẽ ꝛ vtile
etiã prauos ꝯtigit amicos ad inuicẽ esse. Et
sequiẗ. Nõ oĩo aũt hi copulãẗ neqꝫ siũt ami
ci ꝓpter vtile ꝛ delectabile. nõ eni om̄ino ꝯiũ
gunẗ q̇ ꝭm accidẽs. Et tũc ꝯcludit aristo. d.
Isti q̇dẽ. s. boni simplꝛ amici. illi aũt ꝭm q̇d
ꝛ assilati his. Ex his g̃ euidẽter apparet ꝙ il
le ꝑfectus amor de q̇ nos loq̇mur nec dꝫ eẽ ꝓ
pter delectabile nec ꝓpter vtile. nec ꝓpter ali/
q̇d nobis ꝯueniẽs. sꝫ imediate dꝫ tẽdere ĩ dei
bonitatẽ ꝓpter seip̄am. licꝫ oĩa bona talẽ ami
ciciã cõsequanẗ. iuxta illδ Sapie. viĩ. Uene
rũt mihi oĩa bona ꝑiter cũ illa. Al's sicut iaꝫ
apparuit ꝑfectior esset dilectio amicicie poli
tice q̈ꝫ diuie. qδ multũ absurdũ ẽ etiã cogita
re. Ad scδam ꝓbatõeꝫ dicẽdũ ꝙ minor est
falsa. vt pꝫ ꝑ iã dicta. Ad scδaꝫ rõeꝫ p̄dicti
Ad scδaꝫ doctoris dicẽdũ ꝙ mioꝛ ẽ falsa. Ad ꝓbatõeꝫ

dico ꝙ ꝗuis deus in se nō sit futur⁹. tñ vt in
ipo quiescat ⁊ termiet mot⁹ desiderātis. sic ip
Ad 3 se deus est futurus. Ad terciā rōnez eiusdē
doctoris dicēdū ꝙ eandē rōem pt ꝓbari ꝙ
ipa visio nō sit imediatū obiectū fruitōis. qꝛ
visio ipa est q̇d incōplexū. Itē si ois amor ha
bet q̇d complexū ꝓ obiecto. tūc de⁹ nō posset
esse obiectū remotū ipi⁹ fruitōis. quoꝝ vtrū
qꝫ oppositū ille affirmat. Ex quo ptꝫ ꝙ rō isti
us doctoris magis militat ꝯ ipm qꝫ ꝯ quem
cūqꝫ aliū. Ad formā rōis dicēdū ꝙ maior ē
falsa. Ad ꝓbatōem dicēdū ꝙ ipa ꝓbatio nō ē
ad ꝓpositū. qꝛ ꝓcedit solū de amore ꝯcupiscē
tie. sed amor fruitiu⁹ de q̇ ad p̄ns loq̇mur nō
est amor cōcupie. vt ptꝫ ex p̄dictis.

Articul⁹ secund⁹

Quātū ad secundū

Rō 1 istius questiōis articulū dico ꝙ actus fruiti
onis ꝓp̄e est act⁹ volūtatis. Quia isti⁹ potē
tie est ipa fruitio. cui ꝓprie ꝯpetit ꝯplacere ⁊
delectari. volūtas est hmōi. ergo ⁊c. maior ptꝫ
qꝛ fruitio est essentialr̄ ꝯplacētia et delectatio
ꝑfecta in vltimo fine. mīor patꝫ ꝑ Anß. in de
ꝯceptu ṽginali. c. x. vbi dicit ꝙ sola volūtas
delectat. et hoc verꝫ est loq̄ndo de delectatōne
p̄ncipaliter et ꝑ se. qꝛ et si alie potētie in suis
opatōibꝫ delectant. hmōi tñ delectatio in ipis
innascit et ꝯficit ex ꝯplacētia volūtatis P̄.
2 Nobilissima aīe nr̄e potētia ē ipa volūtas.
sꝫ fruitio est act⁹ potētie nobilissime. ergo ⁊c.
minor est nota. qꝛ act⁹ fruitōis ē act⁹ btific⁹.
maior ptꝫ. qꝛ sola volūtas ē p̄mo et ſm se libe
ra. vñ nec ipa rō est libera nisi ex h̄ ꝙ in eadeꝫ
eēntia aīe fundat cū volūtate. Vñ etiā in nul
la speculatōe intellect⁹ pt ꝑsistere. nisi inq̄ntū
ei adest ꝓpositū volūtatis. Ex q̇ patet euidē
ter nobilitas ⁊ libtas ipius volūtatis. qꝛ ipꝫ
intellectū p̄t auertere a q̄cūqꝫ sua actuali spe
culatōe. ⁊ ꝑ libertatē siue imperiū alteri⁹ rei cō
3 sideratōeꝫ sibi inūgere. P̄. eiusdē potētie
est ꝑ se moueri ad terminū et quiescere i ter
mino. sꝫ ꝑ actū volūtatis ꝑ se mouemur ad ter
minū btificū ⁊c. maior ptꝫ. minorē ꝓbo. qꝛ ꝑ
desideriū qd̄ ē q̇dā act⁹ volūtatis mouemur
4 ad deū. ꝑ fruitōꝫ aūt q̇escim⁹ i deo P̄ amor
est ipius volūtatis. sꝫ frui ē amore alicui inhe
rere. vt ait Aug. ergo ⁊c. Et idē Aug. Frui
mur cognitis q̇bus volūtas ꝓpter se ipa dele
ctata cōq̇escit. Itē aug. x. de tri. c. x. ait. Volū
tas nobis adest q̄ fruimur ⁊ vtimur. Idē de
doc. christiana ait. Eo fruimur q̇ ꝓpter se di
Cōtra ligimus. Cōtra p̄dicta sunt dicta mltoꝝ
doctorū q̄ itellectū dicūt nobiliorē volūtate.
⁊ beatitudinē vl' solū existere in intellectu. vl'
saltē p̄ncipali⁹. Ad p̄ns tñ hmōi dicta non
adduco. qꝛ magis ꝓp̄e locū habēt. dist. xlix.
q̄rti libri. et ibi ea adducā dño cōcedēte

Quantū ad terciuz

Articulus tercius

articulū dicēdū ꝙ nō. qꝛ sicut agere naturale 1
p̄supponit esse naturale. sic agere supnatura
le p̄supponit esse supnaturale. sꝫ act⁹ fruitōis
est supnatural'. et potētia nuda nō hꝫ eē sup
naturale. ergo ⁊c. P̄ felicitas natural' n̄ pt 2
esse in nuda potētia. ergo nec supnatural'. aña
ptꝫ. x. ethi. vbi ph̄s ponit actū vltiate felici
tatis natural' nō posse causari nisi ab obiecto
ꝑfectissimo i nobilissima potētia. ꝑfecta habi
tu nobilissimo. puta habitu sapie. ꝯña de se
ptꝫ. qꝛ q̄nto act⁹ magis excedit potētiā. tāto
potētia pl's req̇rit āminicula dispositiua ⁊ co
adiuuātia respectu tal' actus. ergo ⁊c. P̄. 3
nuda volūtas nō p̄t in actū meritoriū. g̃ nec
in p̄miatoriū. aña patꝫ. qꝛ h̄ fuit error sabellij
ꝙ ex puris natalibꝫ possem⁹ mereri. ꝯña ē nota
qꝛ n̄ min⁹ excedit nr̄am natalē facultatē act⁹
p̄mij qꝫ act⁹ meriti. P̄ ista ꝯclusio etiā ſm 4
aliq̄s doctores ꝓbat sic. Impossibile ē extre
ma improporcionata ad aliquā ꝓporcioneꝫ
reduci nisi ꝑ aliquā mutatōneꝫ factā i altero
extremoꝝ. sꝫ volūtas hūana naturaliter sū
pta et obiectū btificū sunt duo extrema in ifi
nitū distantia. ergo nūqꝫ ꝯueniēt ad hmōi ꝓ
porcionē ꝙ ipa volūtas tali obiecto perfecte
fruat. nisi facta mutatōe in volūtate vl' in ob
iecto. sꝫ in tale obiectū īpossibile ē cadere mu
tatōem. ergo necessario req̇rit in ipa volūtate
aliq̇s habit⁹ supnatural'. rōe cui⁹ volūtas su
pnaturalr̄ mutata respectu isti⁹ supnaturalis
obiecti aliq̄lē capiat ꝓporcionē. Sꝫ forte Instātia
dicet ꝙ tal' habitus supnaturalr̄ eleuās potē
tiaꝫ vl' erit finit⁹ vl' infinit⁹. Si finit⁹ tūc nō
poterit eleuare potētiā ad obiectū infinitū. qꝛ
v̄tus sequit substātiā. Si ergo suba siue es
sentia illi⁹ habit⁹ ē finita. v̄t⁹ sua nō poterit
tollere distantiā infinitā. Si aūt habit⁹ tal'
est infinit⁹. tūc eq̄lē hēbit potētia iproporcio
nem ad habitū sic habuit ad obiectū. Illud
vt credo fuit maximū motiuū oīm sabelliano
rū. qꝛ dixerūt ꝙ ex puris naturalib⁹ possumus 2
ꝯseq̄ actū ꝑfecte fruitōis P̄. ipi poterāt ar
guere sic. Quelibꝫ potētia pt in oīe illd̄ sine
habitu. qd̄ ꝑ se ꝯtinet sb̄ suo obiecto adeq̄to.
sꝫ bonū inq̄ntū bonū ē obiectū volūtatis. ergo

3 nuda volūtas pt in oē bonū ꝑ habit⁹ non
facit ad sbam act⁹. licz faciat ad modū act⁹.
pt ḡ creata volūtas in sbaz cuiuslibȝ act⁹ ſm
se nude sumpta sine hitu. i cui⁹ modū pt cū
habitu. ergo saltē q̄ntū ad sbam act⁹ poteri/
m⁹ ꝯtigere obiectū btificū ex puris naturalibꝫ
4 ꝑ Dam. li. ij. c. xxij. ait. Volūtas ē ipi⁹ fi
nis. electio aūt eoꝝ q̄ sunt ad finē. Et idē po/
nit phs. iij. ethico. Sȝ qñcūqȝ potētia ſm se
ōz respectu alic⁹ obiecti. tūc act⁹ elicit⁹ a tli po
tentia circa hmōi obiectū ꝓgredit̄ ō nuda po
tentia sine habitu potētiā disponēte. sic patz
5 de intellectu rſpectu ꝑncipioꝝ. ḡ ꝛc. ꝑ rſpe
ctu ei⁹ in qd̄ tēdit potētia naturalr̄ nō indigz
habitu disponēte. sȝ q̄libȝ potētia tendit na/
turaliter in suū finē. cū ḡ bonitas diuia sit per
Contra instantias se finis aīe rōnal'. ḡ ꝛc. Sed ista sophisti/
ca nō ꝯcludūt. ꝛ maxime ī p̄senti ꝓposito. qꝛ
opatio pfectissima est delectabilissima. et per
ꝯseq̄ns n̄ pt elici a nuda potētia sine habitu.
sȝ fruitio ē hmōi. ḡ ꝛc. maioꝛ ptz. qꝛ vt ōz. x.
ethi. pfecta opatio in delectatōe ꝯsistit. pficit
eni opatōz delectatio. Sȝ vt ōz. ij. eth. signū
est generati habit⁹ voluptatē vl' tristiciā fieri
in ope. voluptatē. s. i ope. ꝛ tristiciā ī impedi/
mēto opis. minoꝛ ptz ex dictis supi⁹. Ipa ḡ
carita scū sit habit⁹ pfectissim⁹ necessario re/
q̄rit̄ in volūtate respectu iā dicte pfectissime
Solutio opatōis Ad ꝑmū ergo motiuū q̄ sabelliāi
Ad. 1. poterāt moueri dicendū. ꝙ distātia inter deū
ꝛ creaturā dupl'r pt itelligi. Uno mō ſm en/
titatē ꝛ esse. Alio mō ſm habitudinē q̄ ē mo
toris ad mobile. Tollēs distātiā ꝑmā neces/
sario est ꝟtutis infinite. non aūt scd̄am. etiam
pt dici ꝙ tollere distantiā īfinitā pt itelligi a/
ctiue ꝛ in ꝟtute ppa. vl' dispositiue ꝛ in ꝟtu/
te supioris. Tollēs ꝑmo mō optet esse infini
te ꝟtutis. nō aūt scd̄o mō. Et qꝛ ſm apl'm ca
ritas dei diffusa est in cordibꝫ nr̄is p inhabi/
tātē spm̄ eius q̄ hitat ī nobis. ḡ q̄cq̄d p carita
tē efficit̄ in volūtate nr̄a totū fit ꝟtute spūssan
cti assistentis ipi caritati. et iō nō ē miꝝ si aliq̄d
in nobis p caritatē ꝯtigit ī ꝟtute spūssancti.
qd̄ ſm se loq̄ndo excedit vim ꝛ ꝟtutē carita/
tis. sic etiā videm⁹ in naturalibꝫ ꝙ agēs istru
mentale pt in effectū excedēre suā ppam spēz.
Ad. 2. in virtute agētis ꝑncipal'. Ad scd̄m dicen
dum ꝙ loquendo de capacitate naturali ip/
sius volūtatis. tūc mioꝛ est falsa. sȝ loq̄ndo ō
capacitate obediētiali tūc mioꝛ pt ꝯcedi cū il
lo tm̄ moderamine sic supi⁹ q̄stiōe. ij. articlo
iiij. dictū est de ente inq̄ntū ens respectu itel/
Ad. 3. lectus Ad terciū dicēdū ꝙ q̄ntū spectat ad

ꝓpositū argumētū nullā hȝ difficultatez. qꝛ
actus fruitōis ē act⁹ maxime modificat⁹. cū
sit pfectissim⁹ ꝛ delectabilissim⁹ ꝓmptissime
et facillime elicit⁹. sȝ q̄ntū ad actū meritoriū
tūc argumētū hȝ aliquā apparētiā. ꝛ iō q̄ ad
h̄ dico ꝙ sicut hit⁹ infusos i nobis eē nō expi
mur. sȝ sincera fide te[nem]⁹. sic eodē mō ꝙ ta
les habit⁹ sint necessarij magis tenem⁹ fide q̄z
rōe. ḡ de talibꝫ est tenēdū qd̄ dicts sctōꝝ ꝛ ꝟi/
tati fidei magis ē ꝯsentaneū. sȝ decreta sctōꝝ ex
p̄sse ponūt ꝙ habitus infusi nō solū faciūt ad
modū act⁹ sed etiā ad sbaz act⁹. Un̄ de cōse.
di. iiij. c. q̄sq̄s. ōz sic. Quisqs dixerit p gratiā
dei nos tm̄ adiuuari ad nō peccandū inq̄ntū
p illā nobis apit̄ intelligētia mādatoꝝ dei.
nō aūt ꝙ p eā nobis p̄stet̄ vt qd̄ faciēdū ꝯgue
rimus etiā facere valeam⁹. anathema sit. Et
eandē sniam magis exp̄sse hēm⁹. c. imediate se
q̄nti. vbi sic dicit̄. Placuit vt q̄cūqȝ dixerit ḡ
tiā iustificatōis dare vt qd̄ facere p liberū ar/
bitriū iubemur facili⁹ possim⁹ implere p grāz
tanqȝ et si grā nō daret̄ possim⁹ etiā sine illa ī
plere mādata diuina. anathema sit. Ptz ḡ ꝙ
maioꝛ illi⁹ rōis est falsa Ad q̄rtū dicēdū ꝙ Ad. 4.
q̄uis finis sit ꝑmuz a volūtate volitū. tm̄ ad
ꝯseq̄ndū finē mō debito indiget volūtas ha
bitu regulāte. Et cū addit̄ de intellectu respe/
ctu ꝑncipioꝝ. dico ꝙ bn̄ ē sic q̄ntū ad velle fi
nē. nō tm̄ ad ꝯseq̄ndū finē. etiā potētia intelle
ctiua pficit̄ habitu q̄ ōz intellect⁹ ꝑncipioꝝ.
vt ptz. vi. ethicoꝝ. Ad q̄ntū dicēdū ꝙ licz Ad. 5.
naturalr̄ feramur in deū inq̄ntū ipe ē alpha ꝛ
o. scȝ finis et ꝑncipiū oim̄. et h̄ sb obscuritate
fātasmatū quē modū ſm vires naturales no
stras trāscēdere n̄ valem⁹. nō tm̄ vt ē obiectū
supnaturalr̄ aīam glificās. Et pt dici sic ad
q̄ntū dictū est

Quātū ad quartuz

Articulus quartus

principale dico. ꝙ de potētia dei absoluta lȝ n̄
ſm ordinē a deo nūc institutū. volūtas pt eē
in actu fruitōis. intellectu existēte suspēso quo
ad actū cognitōis. qꝛ qñ due potētie sic se ha
bent ꝙ dr̄nt ab inuicē re absoluta. de⁹ p suā oī
potentiā pt vnā ꝯseruare in opatōe sibi ꝯueni
ente. alia suspēsa a sua opatiōe pmanēte. sȝ si
cut patebit in dist. iij. volūtas differt ab itel
lectu re absoluta. ḡ ꝛc. Sȝ ꝯ maioꝛē istius Instantia
rōis istari pt triplici exēplo. Prio qꝛ materia
ꝛ forma dr̄nt re absoluta. ꝛ tm̄ materia nl'a pt
esse sine forma. Scd̄o qꝛ figura n̄ pt esse sine
q̄ntitate. Tercio qꝛ pulcritudo nō pt esse sine

Solutio Sz ista nō īpediūt istā dictā maiorē. qꝛ lz
materia figura ꝛ pulcritudo sint absoluta. tñ
necessario ꝯcernūt respectū. puta materia cō/
cernit respectū ad formā. figura ad q̄ntitatē.
pulcritudo ad colorē. sine q̄bꝫ respectibꝫ etiā
nō pñt intelligi. sz volūtas bñ pt ītelligi sine
Instātia intellectu. Dices forte: ꝙ volūtas ē appeti/
tus intellectiu⁹. in h̄ enī differt a sensitiuo. ḡ
Solutio nō poterit intelligi sine intellectu. Dico ꝙ
volūtas nō dꝛ appetit⁹ intellectiuus nisi ad/
uenticie ꝛ denoiatōe q̄dam extrīseca. sed p̄mo
ꝛ ꝑ se et ab intrīseco dꝛ appetit⁹ liber siue po/
tentia libera. Uñ ꝑ hoc ꝙ ē potētia libera ꝑ se
ꝛ p̄ncipalr̄. differt nō solū a sensu sz etiā ab ī/
tellectu. et ideo pt intelligi vt potētia p̄mo et
ꝑ se siue essentialr̄ libera. circūscripta q̄cunq̄
alia potētia cognitiua siue sensitiua siue ītelle
2 ctiua. P̄. bonū motiuū volūtatꝭ nō req̄rit
esse cognitū nisi ut mouet in genere cāe efficiē
tis. sed ꝟtutem cuiuscūq̄ cause scd̄e ī genere
cause efficiētis. causa p̄ma. s. de⁹ ꝑ seipam pōt
supplere. ḡ īmediate ꝑ bonitatē suā p̄ter eē co
gnitū ab ītellectu efficiēter poterit mouere vo
luntatē. minoꝛ est ab oībꝫ ꝯcessa. sz maioꝛ pꝫ
ꝑ auerroim. xij. metaph̄. vbi ponit ꝙ res ap/
petibil' hꝫ duplex esse. Unū ī re extra. et sic est
finis desiderij. ꝛ terminat actū volūtatꝭ. Aliud
in intellectu. ꝛ sic agit desideriū ꝛ mouꝫ volū
3 tatem. P̄. cognitio intellectiua ī volēdo nō
req̄rit nisi ad p̄sētādū obiectū volibile ipi vo
luntati. Sed s̄m aug. in li. ꝯfe. de⁹ ꝑ seipm̄
est intimioꝛ et p̄ñtialioꝛ volūtati. q̄z volūtas
sibiip̄i. ḡ ꝑ seipm̄ īmediate poterit mouere vo
4 lūtatē. P̄. ex dictis aliq̄z pt argui grā col/
latōis ad hoiem sic. Sēsibile mouet volūta
tē sine noticia intellectiua. ergo ꝛ deus h̄ pote/
rit. ꝯña patꝫ ꝑ locū a mīori affirmatiue. Pro
bo añs. qꝛ sic cōiter dꝛ. nullū iudiciū pt fieri ī
sensu de re sensata siue ī sensu recepta. nisi assit
intētio volūtatis. sz planū est ꝙ nō est neces/
se q̄cq̄d sentim⁹ vt illud īmediate intelligam⁹.
ḡ poterit esse aliquod volitū qd̄ nō est ītellectū.
Cōfirmat' Et ꝯfirmat'. qꝛ intellectu exñte ī actu recto
aliquod intelligibile ꝯgnoscēdo. voluntas vult
eū intelligere. qꝛ si volūtas nō vellet eū intel/
ligere ipe ad nullū momētū in tali intellectōe
possꝫ se ꝯtinuare. sed planū ē ꝙ intellect⁹ nō
dū se intelligit ītelligere. qꝛ tūc essꝫ ī actu r̄fle
xo sil' cū actu recto. ḡ nō videt' ꝙ repugnet vo
lūtati aliq̄d velle qd̄ intellect⁹ nōdū ꝯgscit.
Gerardus de senis ꝯ p̄dicta I Sed ꝯ p̄dicta sunt q̄dā dicētes ꝙ simplr̄
est īpossibile ꝑ quācūq̄ potentiā volūtatem
frui. intellectu nō intelligēte ipm̄ fruibile. qꝛ
simpliciter est īpossibile actū visiōis fieri sine
actu fruitōis. ḡ silr̄ est īpossibile actū fruitōis
fieri sine actu visiōis seu intellectōis. ꝯña pꝫ
ꝑ locū a maiori negatiue. ꝓbatōes q̄s addu/
cūt ꝓ añte ego posui sup⁹ in ꝓlogo. q. iij. ar/
ticlo. i. p̄ma ꝯclōe corelaria. vbi dixi ꝙ noti
cia dei intuitiua pt cōicari viatori. P̄ illud 2
qd̄ nō pt fieri p̄sens volūtati ī rōe obiecti mo
uētis nisi mediāte actu intellectus. h̄ non pt
mouere volūtatē nisi p̄us moueat ītellectū.
sz obiectū fruibile ꝛ qd̄cūq̄ aliud obiectū vo/
lūtatis est h̄moi. ḡ ꝛc. maiorē dicūt esse notā.
qꝛ nulla potētia pt moueri a suo obiecto nisi
fiat sibi p̄sens in rōe obiecti mouētis. mino/
rē ꝓbāt. qꝛ dicūt ꝙ natura specifica istaꝝ potē
tiaꝝ h̄ req̄rat ꝙ nihil moueat volūtatē nisi p̄
us moueat intellectū. P̄. si volūtas posset 3
moueri a fruibili obiecto nō mouēte ītellectū
tūc volūtas nō esset appetit⁹ intellectiu⁹. ꝯñs
est falsum. qꝛ tūc volūtas trāsiret de specie in
spēm. ꝯña ꝓbat'. qꝛ sicut appetit⁹ natural' est
in genere naturali. qꝛ seq̄t' formā naturalē. et
appetitus sensitiu⁹ in genere sensitiuo qꝛ seq̄t'
sensum. sic appetit⁹ intellectiu⁹ dicit' ī tali ge/
nere qꝛ seq̄tur ītellectū. Da oppositū. tūc mu
tabit nō solū spēm verūetiā mutabit genus.
Sed illud nō valet. qꝛ si de⁹ nō possꝫ obie/ Cōtra gerar. de senis
ctū fruibile ondere volūtati sine cognitōe in
tellectus. tunc vl' tal' cognitio esset de intrīseca
rōe obiecti fruibilis. vl' tale obiectū s̄m se acce
ptū nō esset ens simplr̄ absolutū. ꝯñs ē falsū.
ḡ et añs. ꝯña ptꝫ. qꝛ quecūq̄ de⁹ ab inuicē nō
pt separe. vl' vnū ē de intrīseca rōe alteri⁹. vel
vnū s̄m sui naturā dic̄ habitudinē ad alteꝝ.
falsitatē ꝯñtis ꝓbo. qꝛ cū obiectū fruibile sit ī
creatū nulla creatura poterit eē de sua intrīse/
ca rōe. tal' aūt ꝯgnitio ē creatura. Itē essentia
diuina que ē obiectū fruibile ē ens simplr̄ ab
solutū. et nō includit aliquā necessariā habi
tudinē ad quācūq̄ creaturā Ad p̄mū ho/ Solutio primi
rū argumētū dicēdū ꝙ añs nō est veꝝ. ad ꝓ/
batōem ei⁹ respondi ī ꝓlogo cū tractaui de co
gnitōe intuitiua. Ad scd̄m dicēdū ꝙ minoꝛ Ad. 2.
nō est ꝟa. qꝛ de⁹ est intime p̄sens oī creature.
ꝛ ꝑ ꝯseq̄ns voluntati. sz de⁹ ē obiectū fruibile.
ḡ ꝛc. Etiā de rebꝫ creatis aliq̄liter videt' eē du
bia illa minoꝛ ꝓpter vltimā rōem cū sua cō/
firmatōne quā grā disputatōis de bono sensi
bili supius adduxi. nec valet ꝓbatio quā ad
ducit. qꝛ si volūtas suā naturā specificā tene
ret in ordine ad intellectū. tūc nō eēt ens ab/
solutū sed simplr̄ respectiuū. qd̄ tu met negas
Ad terciū nego cōsequentiā. qꝛ sic accñs Ad. 3.

p̄ diuinā potētiā sepatū a subiecto licȝ actu
nō inhereat. manet tñ accñs ꝓpter aptitudi
nē inherēdi. sic q̄uis p̄ diuinā potētiā volū/
tas actu moueret̄ a nō cognito p̄ intellectuȝ.
posset tñ dici appetit⁹ intellectiu⁹ ꝓpter apti/
tudinē quā hȝ ad h̄ ut moueat̄ a bono cogni/
to p̄ intellectum qn̄cūq̧ sibi ipi fuerit relicta.
Etiā ꝯcessa ꝯñā possem⁹ negare falsitatē con
seq̄ntis. et ad ꝓbatiōem dico q̄ intellectū esse
nō ē de specifica rōe volūtat̄. q̄ sine eo volū/
tas pt̄ sufficiēter diffiniri. puta sic. Uolūtas
ē potētia appetitiua s̄m suā naturā libera. Ex
q̄ ptȝ q̄ esse intellectū nō ē intrīsecū sȝ extrin/
secū volūtati ⁊ aduenticiū. sȝ esse liberā p̄nci/
paliter et p̄ se ē ei⁹ differētia specifica. p̄ quaȝ
distinguit̄ a q̄cūq̧ alio ente creato. ⁊ ab ista
d̄r̄ntia nec de⁹ eā absolueret nisi suā naturam
destrueret. Ad argumētū p̄ncipale — Ad argumētū p̄ncipalē oppo/
sitū dicēdū q̄ ad h̄ q̄ aliq̄d ꝓpe sit obiectum
fruibile nō sufficit q̄ sit tale bonū q̄d nō pos/
sit intelligi malū. sed op̄tet q̄ ip̄m nō sit referi
bile in mai⁹ bonū. mō caritas cū sit creatura
ip̄a referibilis est in suū creatorē q̄ est de⁹ bñ/
dictus in secula.

Rui autem est

f amore ꝛc. Postq̄ mgr̄ inuestiga/
uit materiā libri sniaꝝ diuisiue. in
ista pte ꝓcedit circa eā diffinitiue. Et diuidi
tur ī duas ptes. q̄ in p̄ma pte diffinit seu de/
scribit frui et uti. ut ex h̄ appareat q̄ sint res
fruibiles ⁊ vtibiles. Scd̄o mouet circa ista
q̄sdā incidētes q̄stiōes. ibi. Cū aūt homies.
Prima diuidit̄ in tres ptes. Quia p̄mo assi/
gnat vnū modū diffiniēdi p̄dicta. Scd̄o as/
signat aliū modū q̄ p̄mo aliq̄ntulū videt̄ ꝯ/
dicere. Et tercio illos modos ꝯcordat osten/
dēs in eis nullā eē repugnātiam. Scd̄a ibi.
Notādū ḡo ꝛc. Tercia ibi. Hec ḡ q̄ sibi ꝛc.
Circa istū textū quero hanc questionem.
v Trū s̄m ordinē quē nūc credimus a
a deo institutū obiecto fruibili app̄/
hēso p̄ intellectū. n̄cc sit ip̄am volū/
tatē frui. Et vid̄r q̄ nō q̄ potētia eētialr̄
libera necessitari nō pt̄. q̄ q̄d necessitat̄ violē/
tari videt̄. sed volūtas ē potētia eētialr̄ libe/
ra. ergo ꝛc. Contra — Cōtra. oīs ṽt⁹ appetitiua neces
sario videt̄ appetere id ī q̄ ꝯsistit sūma ei⁹ pfe
ctio. maxime cū id actualr̄ fuerit sibi oñsum.
sȝ ī fruitōe vltimi finis consistit sūma pfectio
volūtat̄. ḡ ꝛc. Dicēdū q̄ duplex ē fruitio.
Rñsio — scȝ incōpleta q̄ fruimur ī via. et ꝯpleta q̄ fru

imur in p̄ria. Et s̄m h̄ ponā q̄ttuor ꝯcl'ones.
puta duas q̄ ad p̄mā fruitōneȝ. ⁊ duas q̄ ad
scd̄am fruitōnem. Pria ꝯclusio q̄ p̄ statu — Prima ꝯcl'o
vie obiecto fruibili app̄hēso p̄ intellectū sub
rōne vltimi finis. de necessitate volūtas fruit̄
eo fruitōe vie. nō tñ necessitate coactōis sȝ ne
cessitate naturali immutatōis. Scd̄a ꝯcl'o q̄ — Scd̄a ꝯcl'o
licȝ sic sit p̄ se loq̄ndo. p̄ accñs tñ volūtas pōt
ab illa necessitate resilire. Tercia ꝯcl'o q̄ ob — Tercia ꝯcl'o
iecto fruibili clare viso ī p̄ria. p̄ se loq̄ndo ne
cesse ē voluntatē frui fruitōe patrie. Quar — Quarta ꝯcl'o
ta ꝯclusio q̄ nec p̄ se nec p̄ accñs a tali fruitō
ne volūtas in p̄ria pt̄ se auertere.

Primā cōclusionē

Probatio p̄me cōclusionis — ꝓbo sic. Act⁹ q̄ est alicui potētie simplr̄ natu/
ral' vt sic ē sibi simplr̄ necessari⁹. sed oñsa bti/
tudine siue vltīo fine ipi volūtati. volūtas na
turalr̄ amat et desiderat ip̄aȝ. q̄d q̄dē desideri
um ē q̄dam fruitio vie. ḡ necessario fruet̄ ea.
maior ptȝ. mīorē ꝓbo. q̄ ille act⁹ q̄ ꝯseq̄t̄ totā
spēm est simplr̄ natural'. desideriū btitudinis
seu vltimi finis actu app̄hēsi ꝯseq̄t̄ totā spe/
ciē volūtatis. ḡ ꝛc. maiorē nota. et mīor ptȝ
tam p̄ phos q̄ȝ p̄ sctōs. Per phos q̄dē. quia
d̄r ī p̄ncipio li. ethicoꝝ. q̄ oīa bonū appetūt.
sed nihil est q̄ tam ꝯplete hēat rōem boni sic
vltim⁹ finis. ḡ ꝛc. Itē ait Boeci⁹ q̄ inserta
ē nob̄ naturalr̄ veri boniq̧ cupiditas. Itē
s̄m Aug. viij. de tri. Natura ꝯpellit omēs ad
volendū btitudinē ⁊ immortalitatē. q̄ om̄s
interrogati r̄ndēt statī ista se velle. Et. xiij. de
trini. c. viij. dic̄. Beati esse oēs volūt. Et infra.
Ista ṽa est ⁊ examiata certa snia btōs eē oēs
hoīes velle. Et seq̄t̄. Hoc ṽitas clamat ⁊ na
tura ꝯpellit quā sūme bon⁹ ⁊ immutabil' crea
tor īdidit. Id aūt ē necessariū q̄d ē idē apud
oēs. tale enī imobile ē vt d̄r. v. ethi. P̄. sic
2 id q̄d est malū realiter ⁊ apparēter. se hȝ ad ꝓ
secutōnem. sic id q̄d ē bonū realr̄ et apparēter
se hȝ ad refutatōeȝ. sȝ illō nullaten⁹ pt̄ deside
rari. ḡ illō nullaten⁹ pt̄ refutari. sȝ obiectū fru
ibile ē bonū realiter ⁊ apparēter. ḡ ꝛc. q̄ āt nul
la ꝓsecutio vl' desideriū esse possit respectu illi
us q̄d ē malū tā exr̄iter q̄ȝ apparēter ptȝ p̄ bea
tū Dio. de di. no. vbi ait. q̄ nullū agēs aspici
ens ad malū agit q̄d agit. P̄. finis accept⁹
3 in sua totalitate. magis ē appetibil' q̄ȝ accept⁹ ī
q̄cūq̧ sua pte. sed esse ⁊ viuere q̄ sunt ptes vl
timi finis integraliter sumpti appetūt̄ necessa/
rio. iuxta illō. ix. ethi. Esse ⁊ viuere ē oīb̄ eli
gibile et amabile. ḡ tot⁹ finis. s. ip̄a btitudo ī/

cludēſeſſe ⁊ viuere ⁊ oē aliud bonū neceſſario
4 diliget. ℞. nō minor repit ordo ī motibuſ
ſpūalibꝫ ꝙ̄ in motibꝫ corꝑalibꝫ. ſꝫ oēs motuſ
corꝑales mutabiles ⁊ diſſormes reducūt ad
vnū motū vniformē. vt pꝫ. viij. phiſicoꝝ. er/
go oēs motꝰ volūtatis reſpectu eoꝝ q̄ ſūt ad
finē q̄ ſunt mutabiles, reducēt in motū q̄ eſt
in finē tanq̄ in motū neceſſariū ⁊ maxīe vni/
5 formē. ℞. ij. phiſico. dr ꝙ ſicut ſe h̄ꝫ ꝑncipi
um in ſpeculabilibꝫ. ſic ſe h̄ꝫ finis ī agibilibꝫ.
ſed intellectꝰ ſpeculādo neceſſario tēdit ī ꝑnci
pia. nec p̄t ꝑncipijs nō aſſētire. vt pꝫ. i. poſte
rioꝝ. et. ij. metaph. ḡ volūtas ī agēdo ⁊ dili/
6 gēdo neceſſario tēdit in finē. ℞. ꝑſentatū ꝑ
intellectū volūtati ſb rōe ſūmi boni omī carēſ
defectu ab ipa volūtate nō p̄t refutari. ſꝫ obie
7 ctū fruibile ē hmōi. ḡ ⁊c. ℞. illō ꝑticipatō
ne cuiꝰ volūtas vult oē qȯ vult illud nō pōt
volūtas nō velle. vltimꝰ finis ſeu obiectū fru
ibile eſt hmōi. qꝛ omē bonū a nobꝫ volitū citra
obiectū fruibile ē q̄dā ꝑticipatio illiꝰ obiecti.

Scotus
1
Sed ꝯ illā ꝯclōem ſunt ſpēalr duo do/
ctores. Quoꝝ ꝑmus arguit ſic. Volūtas p̄t
ſe auertere ab actu ſuo mediāte ꝑtāte quā ha/
bet ſuꝑ actū intellectꝰ. ḡ ⁊ imediate p̄t ſe auer
re ab actu ſuo. ꝯña pꝫ ꝑ ſctm̄ Aug. q̄ ꝑmo li
bro retractatōnū. c. ix. ait. Nihil ē tā in ꝑtāte
2 volūtatis ꝙ̄ ipa volūtas. ℞. agens neceſſa
riū eadē neceſſitate remouet ꝓhibens q̄ agit.
ſicut pꝫ de graui deſcēdēte. ſꝫ volūtas nō ſꝑ ſm
poſſe ſuū remouet ꝓhibēs fruitōez vltimi fi/
nis. puta nō ꝯſiderationē intellectꝰ. cū tn̄ poſ
ſet intellectū manutenere in ꝯſideratōe vlti/
3 mi finis. ℞. q̄cq̄d neceſſario requieſcit ī aliq̄
ſibi ꝑñte h̄ neceſſario tenet illō nec dimittit.
niſi violēter auferat. graue eñi exiſtēs deorſū
nō deſinit illud vbi niſi violēter inde auferat.
ſed volūtas in ſtatu vie delectata in vltimo fi
ne ſibi oñſo ꝑ intellectū. nō neceſſario retinꝫ
finem. cū tn̄ ſe poſſet firmare ī eo impendo in
4 tellectui ſuā ꝯſideratōez. ḡ ⁊c ℞. agēs d̄ ne
ceſſitate agit ſm vltimū potētie ſue. qꝛ ſic actꝰ
nō ē ī ꝑtāte ſua. ſic nec modꝰ agēdi. ſꝫ vltimo
fine apphēſo nō ſꝑ exꝑimur nos ipm ſm to/
tū nr̄m conatuꝫ ardēntiſſimo amore diligere.
5 ℞. qñcūq̄ potētie ſunt ſbordinate ſi neceſ
ſitas fuerit in ſuꝑiori neceſſitas erit ī oībus
alijs. ſed volūtas ē ſuꝑior ī toto regno aīe. et
mouet intellectū ad ꝯſiderādū de fine. ḡ ſi ipa
neceſſitat̄ reſpectu finis. tūc etiā intellectꝰ ne/
ceſſitabit̄ ad ꝯſiderādū de fine. cuiꝰ oppoſitū

Aureolus
1
exꝑimur. Scōs doctor arguit ad hoc idē
ſic. Illud nō deſiderat volūtas neceſſario in
q̄ defectū boni repit et rōez alicuiꝰ mali. ſꝫ ob
iectū fruibile ſiue ſummū bonū apphēſuꝫ in
vli ſiue quō cūq̄ citra noticiā intuitiuā ē hu/
iuſmodi. ergo ⁊c. ꝓbat̄ minor. qꝛ apprehēſū
in vli apphēdit̄ obſcure. et ꝑ ꝯñs nec ē ſatiāſ
nec q̄etans. ℞. ſb tali actu nō ē volūtaſ ne 2
ceſſario q̄ p̄t īpediri ⁊ caſualr ■ delibare. ſꝫ ſtā
te actuali apphēſiōe vltimi finis. actꝰ volūta
tis circa ipm qñq̄ caſualiter impedit̄. alˢ le/
gens ꝑmū vl' decimū ethicoꝝ. in q̄bꝫ tractat̄
de vltimo fine ſꝑ actualr appeteret vltimū fi/
nem. qȯ minime exꝑimur. Pōt etiā īpediri de/
liberate. qꝛ deſideriū finis p̄t ꝯcipi ſb rōe im
peditiui inq̄ſitōis veritatis circa vltimū finē.
eo ꝙ ſm phm in li. ethico. affectati nō bn̄ vi/
dent veꝝ. ℞. in nullo īmobilitat̄ volūtas 3
niſi q̄eret̄ in eo. ſꝫ in vltimo fine ſic apphēſo ī
via volūtas nō q̄etat̄. ḡ ⁊c. ℞. nullꝰ amor
ꝯcupīe ē neceſſariꝰ ī volūtate niſi amor ami/ 4
cicie: ex quo oritur ille amor concupiſcen/
tie ſit neceſſarius. ſed amor amicicie ex quo
oritur concupiſcentia et deſiderium vltimi fi
nis non eſt neceſſarius. ergo ⁊c. Maior pa/
tet. quia dato oppoſito tunc effectus eſſet ne
ceſſarius et cauſa contingens. quod eſt im/
poſſibile. probatur minor. ⁊ primo ꝙ deſide
rium vltimi finis ſi quidam amor concupi
cupiſcētie. qꝛ nō appetit̄ vt aliqȯ viuū qȯ po
ſit amore mutue amicicie ꝯplacere. ſꝫ appetit̄
vt q̄dā ꝑfectio et bonū ipiꝰ appetētis. nūc au/
tē ita eſt ꝙ oīs tal' ꝯcupīa habꝫ ortū ex amo
re quē q̄s habꝫ ad ſeipm. q̄ amor eſt ꝯtigēs
⁊ in nr̄a ꝑtāte. alioq̄n nō poſſemꝰ nos plꝰ vel
minus amare. nec caderet v̄tus nec viciū ī ta
li amore q̄ nos ipos amamus. cū v̄tus ſit ha
bitus electiuꝰ. nec poſſet hō ſeipm ꝯtēnere ꝑ
pter deū. Et ꝓpter dictas auctoritateſ auguſ.
et dio. ſuꝑiꝰ introductas dicit ꝑmꝰ doctor. ſ.
ſcotus ꝙ reſpectu vltimi finis ī vli apphēſi ■
intellectū. q̄uis volūtas naturaliter inclinet̄
ita ꝙ ipm velit ſꝑ habitualiter. nō tn̄ ſꝑ actu
elicito vult ipm ſed p̄t ſuſpendere actū ſuum
ita ꝙ nō velit ipm aliq̄ actu poſitiuo. Sꝫ
illud nō valet. qꝛ cum vnūquodq̄ ſic agatur ſi Contra ſcotū
cut aptū natū eſt agi. vt dicit̄. ij. phiſico. igit̄
ſicut aliquid eſt in potentia et aptitudine. ſic
poſtea ꝓcedit in actū. et ideo ſi volitio finis
eſt in habitu neceſſaria ipi volūtati eo actua
liter ꝑſentato et remoto impedimēto quod ē
nō actualis ꝯſideratio. huiꝰ volitio actu e
rit neceſſaria. Unde ait dioñ. de di. no. c. iiij.

Ad eum qui est sup omnia extendit amor v/nuscuiusqz fm ppriam et⁹ naturā. sed planū est ꝙ naturalis extensio vł inclinatio ē neces/saria. ergo ꝛc. Ad primā ergo ratōem pmi doctoris dicendū ꝙ cōsequētia nō est bona. quia multa possum⁹ mediate que nō possu/mus imediate. In pbatōe vero est fallacia fi gure dictōis. qꝛ pcedit a re ad modū. quod ē quasi mutare quid in qle. puta voluntas est in potestate suꝑius quantū ad rē et substan tiā actus. ergo qntū ad imediationē actus. h enim nō sequit. qꝛ licet volūtas imediate ha beat libertatē cōtradictōnis respectu eoꝝ que sunt ad finē. stante etiā actuali eoꝝ cōside/ratōe. hoc tn̄ nō habet respectu vltimi finis. stante et pmanente eius actuali cōsideratōe. Al's inuenit sic. Ad primā rōnem pmi do/ctoris dicendū ꝙ cōseqntia nō est bona. quia multa possumus mediate que nō possumus imediate. Ad pbatōnem dicendum. ꝙ si illa auctoritas Augustini applicat ad ppositū tūc cōmittit fallacia cōsequētis. quia nō seq/tur. h magis est in potestate illi⁹. ergo imedi ate est ab illo. quia effectus est magis in pote state cause principalis ꝗ instrumētalis. ꝛ ta/men est imediati⁹ a causa instrumētali et se/cundaria ꝗ a causa pncipali. Ignis eni ge/nitus imediatius causat a calore ꝗ a substan tia ignis generātis. ꝗuis magis sit in pote/state substātialis forme ꝗ caloris. quia cau/sa primaria plus influit ꝗ secūdaria. Ad secundū dicendū ad minorē ꝙ voluntas nō semp habet plenū posse sup remotōne illius phibentis. quia nō est in potestate nostra a q primo moueatur intellectus. etiā corpalis no stra necessitas nos cogit cōsiderare qnqz de alijs ꝗ de vltimo fine. etiā illa maior nō vide tur esse vera. quia oēs hoīes natura scire desiderant. vt patz. i. metaphisice. et tamē nō omnes remouēt impedimētū ipius scire in/quantū possunt. qꝛ multi nō student tantuz quantū possunt ꝛ deberēt. nec abstinēt a dele/ctatōne venereoꝝ. que maximū pstant im/pedimentū intellectiue cognitōni. vt ptz. vij. ethicoꝝ. Itē ꝗuis intellectus de necessitate assentiat primis pncipijs. nō tamē eadez ne/cessitate tollit impedimentū illius actual' as/sensus. quia nō semp cōsiderat terminos et ordinē terminoꝝ. Ad terciū dicendū. ꝙ minor nō est vera pro statu psentis vite vbi volubiles patimur cogitatōnes. et a fantas/matibus vario modo imutatur noster intel/lectus. nec est i potestate nostra a quo primo moueatur. etiā corporalis necessitatis inedia de multis alijs ꝗ de vltimo fine nos sepe co/gitare cōpellit. pꝑter que velit vel nolit vo/luntas p statu psentis miserie in vltimi finis dilectōne se nō potest cōtinuare actu semper elicito circa hmōi finem. Potest etiā dici ad maiorē ... ratōnis. quia licet sit vera conditōnibus et circūstantijs eodem modo pmanentibus. tamen mutatis huiusmodi conditōibus nō est vera. ꝗuis enim grauis aqua naturaliter quiescat deorsum. tamē im presso sibi calore tendit sursum. Sic ꝗuis finem necessario volumus. stante eius actua/li consideratōne. ista tamē mutata cessamus ab eius volitōne. Ad quartū dicendum. ꝙ agens necessariū potest dupliciter conside rari. vel simpliciter naturale. vel in his que agunt a proposito aliquo modo. De primo maior est vera. ignis enim calefacit quantū potest. De secūdo non est vera. quia licz om/nes homines natura scire desiderent. ꝛ per consequens necessario. non tamē semp eque intense desiderant ipm scire. et licet intellect⁹ necessario principijs assentiat. tamen nō sem per eque intense assentit. sed quāto magis ter minos principioꝝ et ordinē huiusmodi ter minoꝝ considerat. tanto cū maiori conatu firmius principijs assentit cōpositis ex tali/bus terminis. et hoc ceteris existentibus pa ribus. quod ptanto adiūgo quia quandoqz ex aliquo euentu ita nigra posset aliquis ha/bere fantasmata ꝙ terminis cōceptis eodem ordine non tanto conatu ipis principijs as/sentirz. quanto alio tempore cum sua fantas mata essent clariora. Sic in proposito stan/te semper actuali et equali vltimi finis con/sideratōne. eque intense appetit voluntas ip sum finem. dūmodo cetera sunt paria. quod pro tanto dico. quia homo bonus et deuotus languens et estuans diuina caritate. equali existente consideratōne in ipo et in quodam alio. qui vel non habet caritatē. vel non tan/tam quantā habet ipse. potest magis inten/se finem eque consideratū appetere. Et idem homo vno tempe ꝗuis inuitus patiens tem ptationes. equali actuali existente in suo in/tellectu finis consideratōe. et in affectu equa li vel etiā maiori caritate quantū ad sbstanti am habitus. retardatus tamē huiusmodi tē ptatōibus minus intense fert in vltimū finē ꝗ alio tpe q hmōi tēptatōibus nō laborat.

Margin notes: Solo rō/nū scoti (beside "saria. ergo ꝛc."); Ad. 1.; Ad. 2.; ad. 3.; Alia solo (beside "Potest etiā dici"); Ad. 4.

Frãsciei de maronis Et istis bñ intellectis soluunt mlta argumẽ
ta aliq̃z doctoz q̃ hic ñ adduxi rõe breuitatꝫ
Ad .5. Ad q̃ntũ dicendũ ꝙ maioꝛ nõ ẽ ꝟa. Mo
tus eñ celi necessari⁹ ẽ ẽm phos .et tñ motus
inferiores q̃ sibi sbordinãt sunt ꝯtingẽtes.qꝛ
agẽs necessariũ mediãte ꝟ̃ scda ꝯtingente pt
effectũ ꝯtigentẽ pducere. Vñ naturalr loq̃n/
do magis ecõuerso dꝫ sumi maioꝛ illa.qꝛ cã
inferioꝛ aliq̃ mõ hꝫ rõem effect⁹ respectu cau/
se supioris. ꝛ qꝛ sicut isti doctores mer dicũt.
effect⁹ nõ pt eẽ necessari⁹ cã exñte ꝯtigente.iõ
ꝯformiter ad dicta eoꝝ loq̃ndo ipi dicere de
bent ꝙ i poteriis vl' causis sbordiatis si iferi/
oꝛ fuerit necessaria tũc de ncitate opꝫ supioꝛẽ
esse necessariã.cũ tñ ecõuerso dicãt i illa maio
Ad rõnes aureoli. re. Ad pmã rõem scdi doctoris dicẽdũ .ꝙ
Ad .1. minoꝛ ẽ falsa.qꝛ fruibile siue btificũ obiectuꝫ
q̃uis obscure apphẽdat .tñ apphẽdit sb rõe
sũmi boni aggregãtis i se omnez ratõeꝫ boni.
Sic eñ ille mũdan⁹ phs.v.metaph.c.de pfe
cto apphẽdit ipm dicẽs. Est eñ qddã ens p/
fectũ vl' i pfectõe.habẽs in se pfectõeꝫ oim ge/
nerũ. Et.ij.metaph.ait auerrois. Est eñ qd/
dam ens p se ens et p se veꝝ.entitate et ꝟita/
te cui⁹ omnia alia sũt entia ꝛ ꝟa. Et codẽ mõ
qꝛ bonũ ꝛ ens cõuertũt hꝫ dicere ꝙ sit p se bo
nũ et ꝙ bonitate ei⁹ oĩa alia sunt bona. Et ad
pbatõem dico ꝙ ex illa nõ q̃etatõe nõ arguit
aliq̃ impfectio in illo bono apphẽso qꝛ apphẽ
dens illud bonũ sb rõe vltimi finis .pcipit il
lã inq̃etudinẽ quã adhuc patit non puenire
ex defectu illi⁹ boni apphẽsi .sꝫ magis ex indis
positõe ꝛ impotẽtia apphẽdẽtis. Vñ phs ap
phẽdens obiectũ fruibile sine oĩ defectu ait.1.
ethi. Si ḡ ẽ aliqd deoꝝ donũ hoib⁹ rõnabile
ẽ felicitatẽ dei datũ esse. Et leq̃t ibidẽ. Optim
Ad .2. videt et diuinũ q̃d ꝛ btm Ad scdm dicen/
dũ ꝙ mioꝛ nõ ẽ ꝟa.ad pbatõeꝫ dico ꝙ legens
libꝝ ethicoꝝ pmũ vl' inq̃rẽs ꝟitatẽ circa finis
speculatõem.nõ sp apphẽdit vltimũ finẽ.ita
ꝙ actu iudicet de ipo sicut de obiecto felicitati
uo et btifico.p q̃cũqꝫ ei tpe sic iudicat de ipo.
necessario appetit ipm.ꝛ ptũc nõ pt ipm non
amare. Vñ si esset aliq̃s ita pũsi cordis ꝙ di/
ceret se obiectũ btificũ nõ appetere.cũ tñ actu
iudicaret de ipo mõ q̃ dixi.de illo vtiqꝫ dicere
deberem⁹ sicut ait phs de negãtibꝫ pmũ pnci
piũ.iiij.metaph.ꝙ negãtes oꝛe corde tñ ꝯce/
dunt. Sic ꝛ iste negãs oꝛe btitudinẽ actu ap
phẽsam ordinato rõis iudicio se appetere. ap
peteret tñ corde. Vl' dicẽdũ ꝙ q̃uis licꝫ pbet
ꝙ tal' actus absolute nõ sit necessari⁹.tñ nõ p
bat q̃n stãte hac ꝯditõe puta actuali finis cõ
siderãtõe ipe sit necessari⁹. Ad scdam pbatio
nẽ dicẽdũ ꝙ q̃uis affectati affectõe mala nõ
bñ iudicẽt.tñ affectati affectõe bona q̃lis est
affectio vltimi finis illi optie iudicãt. Ad Ad .3.
terciũ dicendũ ꝙ maioꝛ ẽ falsa.qꝛ p imobilita
tẽ volũtatis vl' intelligit ꝙ volũtas nõ pt id ñ
velle respectu cui⁹ dr imobilitari. vl' ꝙ nõ pos
sit aliud velle sꝫ solũ illud. vl' licꝫ alid velit .il
lud tñ respectu cui⁹ dr imobilitari nõ pt re/
ferre in illud tanq̃ in mai⁹ bonũ.qꝛ illd repu/
tat summũ bonũ. Si pmo mõ tũc maioꝛ est
falsa.qꝛ hoĩs esse sic imobilitat ei⁹ volũtatem
ꝙ ẽm aug.etiã ipi dãnati p se et directe ñ pñt
appetere nõ esse.et tñ ex illo imutabili deside/
rio nõ sunt feliciter q̃etati. Si scdo mõ tunc
nec btũs nec ipe deus imutabiliter vellꝫ suũ
obiectũ btificũ.cui⁹ oppositũ õñdet in tercio
articulo. Si eñ btũs nihil aliud posset appe
tere pter obiectũ btificũ. tũc nullũ possꝫ habe
re pmiũ accidẽtale. Qꝫ aũt deus aliquid ali/
ud a se velit et diligat. patꝫ etiã phice loq̃n/
do. Dicit eñ .x. ethico. ꝙ ẽm intellectũ opant
et hunc curãs dispositus optime ꝛ amãtissi/
mus deo esse videt. Et sequit paꝝ post. Amã
tissimus ergo deo erit. ergo sapiẽs maxime fe
lix. Si tercio mõ tũc adhuc maioꝛ est falsa.
qꝛ licꝫ imutabilr desiderem⁹ id qd iudicam⁹
esse summũ bonũ et nõ referibile i aliud mai⁹
bonũ.tñ q̃diu sum⁹ in via pfecte nõ q̃escim⁹
qꝛ ipm pfecte nõ possidem⁹.desideriũ enim rei
nõdũ habite dato ꝙ ipossibile sit nõ esse.ta/
mẽ nõ dat q̃etũ eẽ .qꝛ desideriũ rei nõ habite
est q̃dam mot⁹ animi cui⁹ termin⁹ est quies
in ipa re desiderata iã habita ꝛ possessa Ad Ad .4.
quartũ dicẽdũ ꝙ mioꝛ nõ est ꝟa.ad pbatõeꝫ
dico ꝙ amoꝛ q̃ diligit se hõ nõ est cõtingẽs
sed necessari⁹ psupposita actuali ꝯsideratõe
ꝛ recto iudicio de seipo.tñ hoc nõ obstãte põt
se hõ pl⁹ vl' min⁹ diligere.ẽm ꝙ ẽ meli⁹ vl' mi
nus disposit⁹.et ẽm ꝙ magis intẽse vl' minus
intense iudicat de seipo.et nec virtus nec vici
um ẽ in isto amore absolute loq̃ndo. quia vt
sic amoꝛ iste ẽ purissime natural'. Ex puris aũt
naturalibꝫ nec laudamur nec vitupamur.ut
patet in ethicis. In mõ tñ istius amoris põt
esse viciũ vel virtus.quia q̃uis amoꝛ iste sit
necessarius. multi tñ modi possunt esse circa
istũ amorẽ qui sunt cõtingẽtes et in potesta
te nostra Sed forte dices mihi ꝙ multi se Instantia
ipos occidunt quomodo illi se diligunt. Itẽ
multi sancti mortem desiderauerũt.quorum
vnus sanctus scilicꝫ Paulus dixit. Cupio
dissolui :et esse cum christo. Respondeo Solutio

duplicitet. Primo quia cum dico q homo necessario diligit seipsum loquor de homine vt homo est. sed nunc est ita q aliqui sunt peiores hominibus. sicut sunt illi qui laborant in vicio bestialitatis. de quibus phs determinat. vij. ethi. Alij aut sunt meliores hominibus. de quibus circa principium eiusdem septimi hectorem ponens in exemplum ait. q priamus dixit de hectore q non erat filius mortalis hominis sed dei. quoniam valde erat bonus Et sequitur ibidem. Quare quemadmodum aiunt ex hominibus erunt diuini propter virtutis excellentiam. Et de eisdem ait primo ethi. Utrorum optimos et dignissimos beatificamus. Et hoc patet ad instantias. quia occisor sui est peior homine. imo peior est bestia. et ideo non mirum si non diligit se vt homo. Cupiens aut dissolui et esse cum christo est melior homine. quia non solum heroycam habet virtutem. que secundum phm hominem facit diuinum etiam perfecte possidet theologicam charitatem que transformat amantem in amatum Secundo possum et aliter soluere q occisor sui ipsius non habet rectum iudicium de seipso. quia malicia lupabundans peruertit iudicium rationis. et ideo potest se odire Sed desiderans mori propter deum maxime se diligit. quia sibiipsi perfectum bonum appetit. Nam firmiter credit q non ab esse vel vita recedat. sed post mortem perfectum esse et beatam vitam possideat Propter quod btus Aug. sup iam dicto verbo apli ait. Uelle dissolui et esse cum christo multo melius est. Unde et idem aplus post verba predicta subdit. Mihi viuere christus est. mori lucrum. Et eandem sniam exprimens btus Gre. x. li. mora. ait. Si enim mens forti intentione in deum dirigitur. quicquid in hoc mundo amarum sit dulce estimat. omne quod affligit requiem putat. transire per mortem appetit vt obtinere vitam plenius possit. fundit in infimis extingui desiderat qui virtus summa conscendat Ex his inferre possum vnum correlarium contra quosdam doctores qui concedunt iam dictam conclusionem quantum ad finem in vniuersali apprehensum. negant tamen eam si apprehenditur vel ostenditur in particulari pro statu vie. puta si concipitur deus in via vt trinus et vnus. tunc dicunt q viator potest eo non frui. Sed si concipitur in vniuersali sub ratione obiecti beatifici tunc viator non potest eo non frui. Istud non valet. quia secundum hoc fieret vnus syllogismus in debito modo et figura. cuius ambe premisse essent vere. et tamen conclusio falsa. quod est impossibile. vt patet primo prior. Arguam enim sic. Quandocunque illud quod est summum bonum concipitur actualiter et ostenditur voluntati. tunc voluntas necessario desiderat ipsum et non potest ipsum non velle. Sed quando deus concipitur et ostenditur voluntati vt trinus et vnus. tunc in rei veritate summum bonum ostenditur ipsi voluntati. ergo etc. maior est vera etiam secundum doctores istos. quia ipsi vtuntur ea ad probandum primam conclusionem. Etiam minorem vera non solum apud theologos. sed etiam apud phos. Phs enim sepe ponit deum esse omnium bonorum optimum tam in ethicis quam in metaphisica. Ideo ratio trini et vnius non est conditio distrahens et ideo non minuit rationem bonitatis in deo. ergo si deus in vli concipitur habet rationem summi boni. etiam conceptus [illegible] trinus et vnus concipietur vt summe bonus [illegible] concipiatur vt verus deus.

Cotra thomam prima secunde. q. x. et Gotfri. in quolibz. q. i

Quantum ad secundum

Secundum principale

principale dico breuiter q voluntas [illegible] accidens potest obiectum fruibile sibi ostensum in via non velle Quia illud per accidens potest obiectum fruibile non velle quod preter intentionem auertit intellectum a consideratione talis obiecti. voluntas est huiusmodi. ergo etc. maior patet. quia secundum q aliquid auertit a cognitione alicuius. secundum hoc etiam auertit a volitione eius. cum bonum cognitum sit obiectum voluntatis. Illud etiam quod in agentibus a proposito fit preter intentionem per accidens fieri videtur. minorem probo. quia voluntas dum actu vult vltimum finem ex sua libertate potest intellectui imperare considerationem alicuius alterius rei. non aduertens q intellectus simul plura vt plura intelligere non potest. Intellectus vero talem rem considerando iuxta imperium voluntatis immediate desinit a cognitione finis. quo facto voluntas auertitur ab eius volitione. cum [illegible] se non feratur nisi in cognitum. et sic ipso primo ad vltimum seipsam auertit saltem per accidens a summi boni actuali volitione.

Quantum ad tercium

Tercium principale

principale dico q obiecto fruibili clare viso in patria voluntas necessario fruitur. et non potest eo non frui quantum de se est. Quod addo propter tanto quia non inquiro hic quid fieri possit per dei potentiam absolutam. hoc enim supius inquisiui. Hec conclusio potest probari sic. Quando aliqua potentia secundum se totam excedenter mouetur ab aliquo obiecto. si talis motio fuerit conueniens et secundum inclinationem potentie. tunc potentia de necessitate tendet in obiectum. Da oppositum tunc potentia non esset sufficienter mota et secundum aliquid sui esset non mota ratione cuius posset se ab isto auertere et ad aliud conuertere. vel actum suum circa ipsum suspendere. Sed obiectum beatificum siue fruibile clare visum excedenter et sufficientissime mouet voluntatem quantum ad se totam et qualibet rationem sui tali motione que est conuenientissima voluntati. ergo voluntas actu sui perfectissimi amoris siue actu fruitionis a tali obiecto non potest resilire sed necessario tendere in ipsum Pro obiecto fruibili actu apprehenso cognitione vie voluntas necessario fruitur fruitione vie. ergo ipso apprehenso cognitione patrie non potest non frui. consequentia patet per locum a minori 2

affirmatiue. añs ꝓbatū ē in articulo primo.

3 ℗ ab illo volūtas nō pt resilire i q̄ repit rō nē oīs boni. ⁊ penit⁹ nulli⁹ mali. obiectū fruibile clare visū ē hmōi cū sit de⁹. g̃ ⁊c. ℗ po

4 tētia volitiua nō pt se auertere ab obiecto clare viso replēte totā ei⁹ capacitatē et oē suū deside

5 riū. obiectū fruibile ē hmōi. g̃ ⁊c. ℗ qcunq̧ virt⁹ finita p sui motorē tal' imitat aliqm potētiā ꝓpter q' difficile est potētie resistere [illegible] ꝟtuti. si hmōi ꝟtus sumat infinita ipossibile erit ipam potētiā motoē tal' virtut' abijcere ł refutare. s; volūtas a ꝟtute bonitat' finite imo apparētis ⁊ modicū exnt' mota i via patitur difficultatē ad resistēdū. g̃ i patria mota a bono infinito clare viso ipossibile ē qd resistat.

6 ℗ tristicia dānatoꝝ sic mouet volūtatem eoꝝ q' ipi nō pnt nō tristari. ergo gaudiū ⁊ leticia btōrū causata ab obiecto fruibili sic delectabit volūtatem eoꝝ q' nō pnt ad pñtiā talis obiecti nō letari. et ipo p ɔseqns necessario

7 fruent'. ɔña patz p locū a miori ℗. in statu vie qñq̧ anim⁹ amātis sic rapit' q' nō pt non amare. g̃ multo mag' i patria. Sz ɔ istā

Scotus 1 ɔclusiōem arguit q̄dā doctor sic. Pri⁹ pt stare sine posteriori. s; visio ē naturalr ꝓor fruitione

2 siue dilectōe. g̃ ⁊c. ℗ necessitas agēdi nō pt alicui inesse nisi aliqd intrīsecū ⁊ inexistēs pncipio ipi⁹ actus. s; obiectū clare visū nō est aliq̄d intrīsecū volūtati. g̃ nō fruet' ne

3 cessario volūtas ꝓpter ipm ℗. vna potētia tm̄ habz vnū modū agēdi. s; mod⁹ agēdi volūtatis ē agere libere ⁊ ɔtīgēter. g̃ nō aget necessario. al's oppositi modi agēdi iessent eidē potētie. ℗. approximatio agēt' ad passum

4 nō causat necessitatē. q̄uis causare possit actionis intēsiōez. sicut pz de igne respectu calefactibil' magis et min⁹ approximato. s; obiectū sumptū vt clare visū ⁊ vt obscure visū nō est nisi maior ⁊ mior approximatio ad potētiā. et visū in vlī et obscure nō necessitat volūtatē. g̃ nec clare visum ipaz necessitabit ℗ aut ad istū actū volitiōis quē dic' eē necessa

5 riū mouebit obiectū fruibile. aut volūtas. aut vtrūq̧. Si ꝑmo mō. tūc nll'a erit ibi nēcitas q2 de⁹ ad nullū actū creatū necessitat. Si volūtas. nō erit ibi necessitas cū sit potētia libe

6 ra. Si tercio mō seq̄t idē qd ꝑmo ℗ caritas pauli p⁹ raptū fuit pncipiū eliciēdi actuz dilectōis ɔtīgēter et libere. g̃ et in raptu. ɔña patet cū fuerit eadē caritas. Idē eni manens idē sp facit idē. ij. de generatōe. ℗. habitus

7 nō mutat potētiā nec modū agēdi ei⁹. s; volūtas vt volūtas agit libere ⁊ ɔtigenter. g̃ qn

tūcūq̧ eleuet' p caritatē in pria. sp tm̄ libere aget et ɔtingēter. Sz ista omia ꝓcedūt q̄ si ex q̄dā equocatōe necessitat' et librat'. Qr Cōtra sc... tum

q̄dam est necessitas violētie ⁊ coactōis. ⁊ ista sonat i defectū. nec stat cū libtate. q2 vt dr. v. metaph. oē violētū ɔtristās. Alia ē nēcitas imutabilitat'. q̄ ē qsi q̄dā inuiolabil' adhesio ɔuenietis cū cōuenienti. Est etiā duplex libertas. s. libtas cōtradictōis q̄ possum⁹ h̄ ⁊ oppositū. ⁊ ista libertas inest voluntati q̄tū ad actū electiōis respectu eoꝝ q̄ sunt ad finem. Alia ē libertas eximie ɔplacētie. ꝑm quā innascit' in nobis q̄dam placidissima tendētia in obiectū absq̧ omni defectu mōstratū ⁊ apphēsum sb rōe pfecti et vlis boni. et ista libertas nō ɔuenit volūtati penes actū electōis. s; penes actū qui dr voluntas. q2 hec libertas ꝓprie est respectu vltimi finis respectu cui⁹ nō cadit electio. iuxta illud. vi. ethicoꝝ. Voluntas est ipi⁹ finis. electio ꝟo eoꝝ q̄ sunt ad finem. Est tm̄ hic sciendū q' nō pono has duas libertates volūtatis q̄si duas res intrinsece differētes. sed vnā rem simplicē que vl' est ipa natura volūtatis. vl' ē quedā nobilissima ꝓprietas ipi volūtati a deo cōmunicata. capiens pdictā distīctōnem solū extrīsece penes aliā et aliam ɔditionē obiectoꝝ. Licet g̃ libtas ꝑmo modo sumpta stare nō possit cum aliquo mō necessitat'. et scdo mō sumpta stare nō possit cū ꝑmo mō necessitatis. tamē libtatis scd'us modus ⁊ necessitatis scd's mod⁹ optime se cōpatiunt'. nec aliqua in eis apparet repugnātia. His ꝑmissis patet facilius solutio pdictoꝝ. Unde ad ꝑmū dicendū Solutio

q' maior sumpta vniuersal'r est falsa. Substantia eni creata est naturaliter ꝓor respectu rationū scoti

quē fundat ad creatorē. et tm̄ nulla potentia Ad. 1.

posset fieri sine tali respectu sicut istemet doctor ponit in suo scripto sup quartū snīaruz.

Itē numer⁹ est naturaliter ꝓor q̄ par ł impar. cū subiectū sit naturaliter pri⁹ passione. ⁊ tm̄ nulla potētia pt fieri numer⁹ qui nec sit par nec impar. ⁊ eodem mō de linea respectu rectitudinis vl' curuitatis. ⁊ de triangulo respectu triū angulorū valentiū duos rectos. ⁊ alias multas illa maior patit' instantias. Cōcessa tm̄ tota ratōe nihil plus cōcludit nisi de potentia dei absoluta. q̄ ad p̄sens nihil q̄ritur. Ad secundū dicendū ad minorē q' ta Ad. 2.

lis necessitat' visio obiecti nō est cā p se. s; ꝑm ordinē quē videm⁹ est cā sine qua nō. Unde talis necessitas iest volūtati p aliqd intrīsecū q2 inest sibi p ꝓpriā naturā a deo sibi datam

lz nō ꝯueniat sibi ꝛ̄spcū cuiuscūq3 obiecti ħ
Ad 3 respectu sūmi boni. Ad terciū nego maio/
rē. q2 volūtas diuia ē vna potētia. ꝛ tñ est pn
cipiū ꝓducendi creaturā q̄ cōtingēter ꝓduci
tur. q2 posset nō ꝓduci. ꝛ est pncipiū produ/
cēdi spmsctm. q̄ necessario ꝓducit̄. q2 n̄ pt nō
produci. etiā in minori supponit̄ qdda falsū
scȝ q omē qd libere agit cōtingenter agat. qd
tñ nō est verū nisi de libertate pmo mō dicta.
pr̄ eni et fili9 liberrime ꝓducūt spm sanctū. q2
p modū amoris. et tñ necessario ipm produ
cūt nō necessitate coactōis. sed necessitate im
mutabilitatis. nō eni spūsscūs ꝯtigēter pro
cedit. cū nō possit nō ꝓcedere. ꝛ tñ libere ꝓce/
dit. cū spūsscūs sit amor ꝓductus in diuis.

Ad 4 Ad qrtū dicendū q falsum assumit̄ i mio
ri. q2 summū bonū etiā in via apphēsum i v/
niuersali necessitat volūtatē necessitate imu/
tabilitatis. vt ꝓbatū ē in pmo articlo isti9 q̄/
stiōis. et ibi dērōes isti9 doctoris ꝓbātes op
Ad 5 positū solute sunt Ad qntū dicēdū q ista
necessitas ē ab vtroq3. Est eni ꝓpter obiectū
q2 ita sufficiēter mouet potētiā q ipa imutabi
liter actū fruitōis siue pfecti amoris elicit cir
ca ipm. Et sil̄r est a volūtate que ex sua natu
ra h̄ habet q a sūmo bono mō ꝛ delectata si
bi ꝯplacēdo cōsentiēs imutabiliter ꝯq̄escat.

Ad 6 Ad sextū dicendū q siue caritas pauli si/
mat̄ in raptu siue post raptū. sp ipm deū sub
rōe vltimi finis apphēsum necessario diligit

Ad 7 Ad septimū dicēdū q maior nō est v̄a. q2
elicere actū delectabil̄r nō min9 est mod9 po/
tētie circa actū q̄3 elicere ꝯtigēter. Elicere aūt
delectabiliter ꝯuenit potētie p habitū: vt pt3
.ij. ethicoꝝ. Ad minorē dico q in ea q̄ sunt ci
tra vltimū finē volūtas tēdit libere ꝛ ꝯtingē
ter. sed in ipm vltimū finē tēdit libere ꝛ neces
sario necessitate imutabilitat̄.

Quartū pncipale

Quātū ad quartū

pncipale dicendū q nec p se nec p accidēs vo
lūtas a dilectōe siue fruitōe ipi9 vltimi finis
pt in patria resilire. nō quidē p se. vt patet ex
dictis in tercio articlo pncipali. nec p accñs.
q2 nō s̄best aliq cā quare itellectū auertat ab
vltimi finis actuali ꝯsideratiōe. Si eni vo/
luntas in patria alicui9 alteri9 rei impabit cō
sideratōe3. illa tñ nō excludet obiecti beatifi/
ci clarā visionē. q2 s̄m aug. tā cognitio reꝝ in
v̄bo que d2 matutina. q̄3 cognitio in ꝓpo ge/
nere q̄ d2 vespertina sil̄ stare poterit cū visiōe v̄
bi in verbo que est apta visio obiecti fruibil̄.

q̄ d2 meridiana Hāc aūt ꝯclusiō3 vlteri9 nō
ꝓbabo rōe breuitat̄ Ad argumētū pncipale
pat3 p iam dicta. q2 arguit de actu coactōis
ꝛ nō de necessitate imutabilitatis. Ad argumētū pncipale

Vnū autē ho

c mines ꝛc. In ista pte circa pdi/
cta mgr̄ mouet q̄stiones q̄sda3.
et diuidit̄ in tres ptes s̄m q tres mouet q̄stio
nes. Prima est. vtrū hō hoib9 debeat frui vl̄
vti. Scd̄a vtꝝ deus hoib9 fruat̄ vl̄ vtat̄. Ter
cia vtꝝ ꝯ̄tutib9 vti vl̄ frui debeam9. Scd̄a
ibi. Sed cū de9 diligat nos. Tercia ibi. Hic
ꝯsidērādū est. Et q̄lib3 istarū diuidit̄ in du/
as ptes. s̄m q primo mgr̄ pmittit q̄stionē. se/
cūdo adiūgit q̄stiōi responsionē. ptes patēt.
Circa materiā istius lectiōis quero hanc
questionē.

v Trū btūs in obiectū fruibile siue bri/
ficū tendat sub vna tm̄mō rōe. Et
videt̄ q nō. q2 obiectū claudēs i se di/
uersas rōes formales irreducibiles ad se inui
cem ex sui natura hoc habet q in ipm tendat̄
diuersis rōibus. obiectū fruibile est h̄moi. er
go ꝛc. maior pat3. ꝓbo minorē. q2 rō diuini/
tatis ꝛ relatōis que includunt̄ in deo q̄ est ob
iectū fruibile irreducibiles sunt ad se inuicē.
cū diuinitas sit ad se ꝛ nō ad aliud. relatio ve
ro ad aliud ꝛ nō ad se. Cōtra. tendēs i ob Cōtra
iectum simplicissimū tēdit in ipm tm̄modo
sub vna ratōe. obiectū fruibile est simplicissi/
mū. ergo ꝛc. Maior p3. q2 vbi est rōnū diū
sitas nō est sūma simplicitas. Simplici9 ē
est qd est simplex re ꝛ rōe. q̄3 quod ē simplex
tm̄ re. minor etiā ē nota ꝛ theologice ꝛ phisi/
ce. Q2 eni deus sit summe simplex expsse pro
bat̄. xij. metaphisice. In ista q̄stiōe sunt
q̄ttuor vidēda. Prio vtꝝ obiectū fruibile
s̄b vna rōe moueat tā intellectū q̄3 volūtate3
ipi9 bti. Scd̄o dato q nō. vidēdū ē vtru3
ipam volūtatē btām moueat s̄b diuīsa rōe in/
tm̄ q act9 fruitōis possit termiari ad eēntia3
diuinā absq3 h̄ q termiet̄ ad psonā Tercō
vtꝝ possit termiari ad psonā sine termiatōne
ad essentiā Et q̄rto vtꝝ possit termiari ad
vnā psonā absq3 h̄ q termiet̄ ad aliā.

Primū pncipale

Quātū ergo ad pri

mū dicēdū est q q̄uis eadē res indistīcta sit
obiectū intellectus et volūtatis. hoc tamē es/
se nō poterit sub eadem ratōne. quia volibile
vt volibile est alterius ratōis q̄3 intelligibile

vt intelligibile.sȝ obiectū volūtatis est voli
bile.itellect⁹ itelligibile.ergo ꝛc.maior ptȝ qꝛ
illa differūt quoꝝ vnū manet altero nō ma/
nēte.sed manēte rōe intelligibil' vt actu mo/
uet intellectū.nō manet rō volibilis.ergo ꝛc.
Maior ptȝ ꝑ se.mior ꝓbo.qꝛ idē hō heri in
telligens vinū ꝛ volēs vinū .hodie intelligit
vinū ꝛ nō vult vinū .eo ꝙ aliq̄ affectio boni/
tatis ex ꝑte vini sit mutata .ḡ rō intelligibil'
manet actu mouēs.et rō volibil' non manet
2 actu mouēs. Pꝫ deus hodie intelligit hūc
hoiem puta sortē.quē etiā heri intellexit.ꝛ tñ
nō amat eū hodie q̄uis eū heri amauerit. er
go ratio amabil' siue volibilis nō est rō intel
ligibilis.Añs patet.qꝛ cessante hodie ī sor/
te bono morali qđ heri sibi infuit. de⁹ n̄ amat
hodie eū quē heri amauit.ꝯsequētiā ꝓbo. qꝛ
cū in deo ab intra nulla cadat mutatio.ergo
optet ꝙ illa volitōis cessatio ꝛ intellectōnis
ꝯtinuatio solūmō ꝯtigat ex diūsitate rōnū
obiectaliuȝ. q̄ꝝ vna.s.rōne volibil' cessante
cessat quo ad h̄ dei volitio.altera ꝟo.s.rōe co/
gnoscibil' ꝑmanēte dicit̄ q̄ ad h̄ dei cognitio
3 ꝑmanere. Pꝫ si idem sb eadē rōe essȝ obie/
ctū intellect⁹ ꝛ volūtatis .tūc act⁹ intelligēdi
ꝛ actus volēdi eēnt eiusdē rōis. et specie n̄ dif
ferrēt.ꝯñs est falsuȝ.ergo ꝛ añs.ꝯseq̄ntiā ꝓbo
qꝛ vt ptȝ.ij.de aīa.actus distiguit̄ ꝑ obiecta.
cū ergo idē q̄tū ad rē obijciat̄ itellectui ꝛ vo
lūtati.si etiā idē q̄ntū ad rōeȝ eis obijceretur.
nō apparet vn̄ cōfingere possem⁹ differentiā
4 actuū ex distictōe obiectorū. Pꝫ de⁹ itelli/
git malū culpe ꝛ n̄ vult malū culpe.ergo idē
sub eadē rōe non obijcit̄ itellectui ꝛ volūtati.
ꝯseq̄ntia ptȝ qꝛ rōes seorsuȝ abinuicē repibi
les nō sunt eadē rō. Sed ꝯ ꝑdictā ꝯclusi
Gotfrid⁹ onē est q̄dā doctor q̄ ponit ꝙ q̄ncūqȝ aliquid
obijcit̄ intellectui ꝛ volūtati.obijcit̄ eis sb ea
1 dē rōe.qꝛ si sb alia ꝛ alia rōe. aut vna ꝯtine/
ret̄ sub alia.aut ambe sub tercia.aut essent eq̄
les.aut simpl'r desꝑate.Nō ꝑmo mō. qꝛ po/
tentie sunt eque abstracte.ꝛ iō nec rō obiecti
volūtatis p̄t ꝯtineri sub rōne obiecti intelle/
ctus.nec ecōuerso.qꝛ in om̄e illđ in qđ p̄t v/
na p̄t et altera Nec scđo mō qꝛ tūc nō moue
rent vt due distincte rōes sȝ magis vt vna.
qꝛ mouerēt ꝭm ꝯuenientiā illā quā haberēt ī
illa tercia.Nec tercio mō. qꝛ totū qđ intelle/
ctus intelligit:intelligit sb rōe sui obiecti. et
om̄e qđ vult volūtas vult sub rōe sui obiecti
Si etiā rōes iste essent totaliter desꝑate.tūc
volūtas de necessitate ferret̄ in nō cognitū. et
intellect⁹ in nō volitū.qđ est incōueniēs. Pꝫ
cū volūtas ꝛ intellect⁹ ferant̄ in idē obiectū. 2
si sub diuersa rōe mouent̄ ab obiecto.aut iste
rōes differūt realiter aut sola ratōne.Nō pri
mo mō .qꝛ ens bonū et vnū nō differūt reali/
ter.vt ꝓbat Arist.iiij.metaph.ꝯ Auicēnam.
Nec scđo mō qꝛ rōes obiectales sunt ꝑores
actib⁹ quos causant in potētijs.sed oīs disti
ctio rōis est posterior actu intelligēdi. cū sine
ipo fieri nō possit. Et ꝯfirmat̄.qꝛ cū rōnes Cōfirmat
obiectales sint causa actuū realiū in potētijs.
si tales rōes essent ꝯstitute ꝑ actū rōis tūc se/
quit̄ duplex incōueniēs.Prio qꝛ idē eēt cau
sa suijpius.Scđo qꝛ ens rōis esset causa en/
tis realis. Sed ista nō ꝯcludūt. qꝛ si ideȝ Cōtra gotfridum
sub eadē rōe esset obiectū intellect⁹ et volūta
tis.intellectus et volūtas essent vna in disti/
cta potētia.saltē q̄ ad nr̄am innotescētiā .cō/
seq̄ntia ptȝ.qꝛ distinctio potētiaꝝ q̄uis cau
saliter nō sit ex actibus.tamē nō cognoscitur
a nobis nisi ꝑ distinctionē actuū.Et sic etiā
intelligend⁹ est phs.ij.de aīa.cū ait.Potētie
distinguunt̄ ꝑ actus .Et qꝛ actus distingui
ꝛ specificari nō p̄nt nisi vt sunt ab obiectis [illegible]
alia et alia rōne.vt ptȝ in eodē scđo de aīa.er/
go de primo ad vltimū in distinctā potentia
rū noticiā absqȝ hmōi rationū distictōe nul
latenus poterimus ꝑuenire. Ad primū er Solutio Ad 1.
go dicēdū ꝙ iste ratōes aliquo mō se mutuo
cōsequunt̄.aliq̄ ꝟo modo est in eis excedēs ꝛ
excessuȝ.Nā si volūtas et intellect⁹ ꝭm istas
rōes compant̄ ad sua obiecta ꝑ act⁹ ꝓprios.
tunc est in eis excedens ꝛ excessum.et h̄ maxi
me in sensu cōposito cū hoc verbū est ꝑdicat̄
tercio adiacēs.Nam ego volo me esse regem
nō tñ intelligo me esse regē.qꝛ nō sum rex. et
quod nō est hoc intelligi non p̄t .vt patet ꝑi/
mo posteriorū.Itē possum intelligere me esse
turbatū.et tamē nō volo me esse turbatū In
sensu etiā simplici itelligere excedit velle q̄n/
tum ad actū positiuū ipius volūtatis.qꝛ in/
telligo homicidiū.et tñ nō volo homicidiū
Sed si vna istaꝝ potētiarū ꝯpatur ad obie/
ctū ꝭm rationē obiecti nō ꝑ actū ꝓpriū sed ꝑ
actū alteri⁹ potētie.tūc nec est in eis excedens
nec excessuȝ.sȝ in omi sensu se mutuo ꝯsequū
tur.quia si itelligo homicidiū.tūc ego volo
me intelligere homicidiuȝ. Si ego volo me
esse regē ego intelligo me velle esse regē.et sic
de alijs.Patet ergo ꝙ argumentū ꝓcedit ex
insufficiēti diuisiōe.quia iste rōnes ꝓprie lo/
quendo nō sunt desꝑate.nec vna est vniū Ad 2
falior alia.sed habent se mō iā dicto Ad se
cūdū dicēdū ꝙ iste rōes sūt origial'r ī obiecto

et naturali fecūditate obiecti. nō sūt tm̄ actu distincte nisi cū obiectū p̄ns fuerit potētijs supradict̄. s3 posita tali p̄ntia sine oī trāsmutatōe fcā circa obiectū hmōi rōnes q̄ potētia fuerīt i obiecto r indistīcte sūt actu distīcte. sic posito q̄ n̄ sit actu aliq̄ magtudo nisi vna sola magnitudo pedal' hec q̄uis actu nec sit eq̄lis nec ineq̄lis. ex natura tm̄ sua potētialiter hab3 rōe3 eq̄lis et ineq̄lis. cū possibile sit dare magnitudinē pedalē respectu cui⁹ hēbit ratōe3 equal'. et tripedalē respectu cui⁹ hēbit ratōem ineq̄lis. q̄ si ponāt eē actu. tūc eq̄litas r ieq̄litas q̄ i p̄ma magnitudie fuerīt i potētia r idistincte. sine oī trāsmutatōe fcā i tali magnitudine erūt actu distincte. posset ergo dici q̄ minor nō ē v̄a. q2 q̄uis iste rōes nō differant realiter sicut duo absoluta. differunt tm̄ ut duo respectiua. Ad pbatōe3 dico q̄ q̄uis fundamentū sit vnū r indistinctū. tn̄ respectus reales p̄nt multiplicari i eodē fundamēto iuxta multiplicatōe3 termio2 hmōi respectus terminātiū. Alij dicūt q̄ iste rōes l3 materialiter sint idē. differūt tm̄ formal' et ex natura sui. Hāc tm̄ opinionē n̄ intēdo ad p̄sens tractare vsq3 ad distinc[...]e3. vi. ibi eni rn̄debo motiuis eo2ū q̄bus pbare nitūt hmōi formalitates in deo r creaturis. Est etiā ali⁹ doc. q̄ ait q̄ obiectū fruibile ad itellectū r volūtatē dupl'r p̄t ɔpari. s. in rōe mouētis r i rōe terminātis. Pri° mō dicit q̄ itellectui r volūtati obijcit se s̄b eadē rōe. Sed scdo mō s̄b alia et alia rōe. Probat p̄mū vnico medio sic Qn̄cūq3 aliq̄d mouens mouet duo mobilia s̄m q̄ndam ordinē. puta vnū mediante alio. tūc s̄p mouet scd̄m p eandē rōe3 p quā mou3 p̄mū. s3 obiectū fruibile sic mouet intellectū r volūtatē ad suos act⁹ q̄ volētē mouet mediante intellectu. ergo r̄c. maio2 pbat. q2 si moueret scd̄m p aliā rōnem tūc nō moueret ip̄m mediāte p̄mo. Scd̄am ɔclusiōe3 ɔcedo. q2 idē ego pono. S3 ista prima nō videt esse vera. q2 ab eodē res habet esse r distinctū esse. vt p3. iiij. metaphisice. et in plib⁹ alijs locis p̄hie. sed s̄m istū doctorē obiectū vt hab3 ratōe3 mouētis causat actū r ip̄m in esse pducit. r vt termiat dat sibi distinctū esse. ergo si sub alia r alia rōe termiat aliū r aliū actum. s̄b alia et alia rōne mouebit ad aliū et alium actū.

2 P̄. Cū isti act⁹ p obiectū mouēs causati sint in illo prio2i q̄d tu ponis anq̄3 terminent. vl' sunt aliq̄ mō distincti vl' oino indistincti. Si p̄mo mō cū s̄m te nulla sit ibi distinctio nisi a distinct̄ rōib⁹. ergo obiectum vt mouēs mouet s̄b distinct̄ rōib⁹ r nō sub vna tm̄ vt tu dicis. Si aūt illi actus in illo prio2i sunt oīno indistincti. tūc act⁹ intelligēdi r act⁹ volēdi erūt vnū chaos iā in esse pductū. nō tm̄ habēs distinctū esse. Itē circularis erit distictio. q2 tu ponis istas rōes potētialiter eē in obiecto. nec actu distigui nisi cū isti actus [...] fuerint ad obiectū. r cu3 h̄ ponis q̄ ipi actus specificant r distinguūt p h̄ q̄ terminant ad obiectū sub distinct̄ rōnibus. r sic rōes distinguent pp̄ter distinctō3 actuū. r actus erūt distincti pp̄ter distinctionē rōnū. q̄d est circul⁹ manifest⁹. r idem erit causa distictōis sibip̄i. Maio2 etiā rōis sue nō videt esse v̄a. q2 sp̄es lapidis mouet intellectū mediāte fantasia. et h̄ s̄m quendā ordinē3. q2 p̄mo fantasiā r postea intellectū. r tm̄ nō mouet scd̄m p eandem rōnem p quā mouet p̄mū. q2 fantasiā mouet s̄b rōe fantasiabilis material' ipa3 immutādo. intellectū mouet sub rōne q̄dditatis intelligibil' sp̄ualiter ip̄m immutādo. Itē q̄uis sol mediātibus planetis et alijs co2pib⁹ celestib⁹ moueat ista inferio2a. sub alia tn̄ rōne immutat supio2a. r s̄b alia ista inferiora. illa eni immutat intētionaliter. ista v̄o realiter. illa formaliter illuminat. ista v̄o de illis inferio2ib⁹ nō sunt luminis receptiua. puta vene mino2aliū i co2de terre. r cetera hmōi q̄ sol suo lumie n̄ ɔtigit

3

Solutio ratōis gerhardi

Quātū ad secūdu3

Secūdu3 p̄ncipale

principale dicēdū q̄ btūs nō p̄t frui diuia essentia nisi fruatur psonis. quia in tm̄ aliq̄d est fruibile in q̄ntū ē bonū. sed essentia diuia cū tribus psonis est tm̄ vna bonitas. ergo et tm̄ vnū fruibile. I

2 P̄ solo vltimo fine beatifice frui debem⁹. sed essentia circūscriptis psonis nō habet rationē vltimi finis. quia nō p̄t habere ratōem summi boni nisi put hab3 eē diuinū. circūscriptis autē psonis iā nō haberet esse diuinū: imo nullū habere3 esse. quia si bi nō cōpetit esse nisi in trib⁹ supposit̄. Propter q̄d ait Aug⁹. v. de tri. c. viij. q̄ sicut pater et filius r sp̄uſſctūs nō sunt duo vl' tria principia. sic pari rōne nō sunt duo vl' tres fines

3 P̄ sicut se habet fruitio inordinata ad essentia3 creature. sic se habet fruitio ordinata ad essentiā creatoris. s3 essentia creature abstracta a supposito frui nō possum⁹. ḡ nec diuina. pbo miorē. q2 circa eēntiā sic abstractā n̄ possum⁹ hr̄e actū nisi mere speculatiuū. oēs ei opatōes sūt circa singlaria. vt3. i. metaph.

Scotus

Gerhard⁹ d' senis

Contra gerhar. de senis 1

4 P̄. quecūq̄ꝫ se equaliter offerūt intellectui eq̄
liter intelligūt. sed eēntia diuina ⁊ relatio di
uina eq̄liter se offerūt intellectui btō. q̄ꝛ eq̄li
ter sunt p̄sentes. ergo eq̄liter intelligunt. et ꝑ
5 ɔ̄seq̄ns btūs sil' et equaliter ipis fruit. P̄
manēte eadē cā manet idē effect⁹. sed cā qua
re pater nō p̄t videri sine filio est q̄ꝛ idē sunt.
vt p̄tꝫ ꝑ aug. p̄mo de tri. c. iiij. [illegible] essentia sit
vnū ⁊ idē cū ꝑsona ipa nō poterit videri sine
ꝑsona. nec ꝑ ɔ̄ñs poterit esse obiectū fruibile si
Scotus ne ꝑsona. Sed ɔ̄ p̄dicta sunt q̄dā dicētes
q̄ tā viator fruitōe vie: q̄ꝫ beat⁹ fruitōe patrie
1 possunt frui diuīa essentia nō fruēdo ꝑsona.
Primū ꝓbāt sic. Jllud qd̄ viator p̄t distin
cte ɔcipe illo p̄t distincte frui. maxime si ha
bet rōem puri boni. sꝫ essentia cū sit q̄d abso
lutū p̄t distincte cōcipi a viatore. nō ɔcepta
relatōne. ⁊ ꝑ ɔseq̄ns nō ɔcepta ꝑsona P̄.
2 Naturali rōe p̄t viator ɔcludere deū eē sum
mū bonū. ⁊ ꝑ ɔseq̄ns eo frui fruitōe vie. sꝫ na
turali rōe nō p̄t attingere diuinā ꝑsonā. naꝫ
cū diuina ꝑsona sit q̄d relatiuū. ⁊ relatiua sil'
cognoscunt naturali intelligētia. si vnā ꝑso
nam ɔgnosceret naturali rōe. totā trinitateꝫ
ɔgnosceret naturalr̄. qd̄ est ipossibile. ergo at
tingēdo ad deū sub rōe summi boni solū atti
git diuinā essentiā. ⁊ ꝑ cōseq̄ns ipa sola fruet
Scd̄o dicūt isti. q̄ q̄uis de facto beat⁹ frua
tur essentia cū ꝑsonis. posset tn̄ fieri absolu
tā dei potentiā q̄ btūs frueret diuina essentia
sine fruitōne ꝑsone. Q̄ꝛ q̄ñcūq̄ꝫ aliq̄s act⁹ re
3 spicit aliqua duo. vnū tanq̄ꝫ obiectū p̄mariū i
quod p̄ncipalr̄ tēdit ⁊ a q̄ specificat. aliō tan
q̄ꝫ secundariū in qd̄ solū tendit v̄tute p̄mi ob
iecti. p̄t deus facere q̄ ille act⁹ termiet ad p̄ma
riū absq̄ꝫ eo q̄ termiet ad scd̄ariū. sꝫ act⁹ frui
tōis respicit diuinā essentiā vt obiectū p̄ma
riū. sed trinitatē ꝑsonaꝝ vt scd̄ariuꝫ. ergo ⁊c̄.
maior p̄tꝫ. q̄ꝛ ꝓpter h̄ p̄t facere deus q̄ intel
lectus beati ꝑ actū suū termiet ad diuinā es
sentiā absq̄ꝫ eo q̄ terminet ad creaturas q̄ q̄i
secūdaria obiecta relucēt in ea. Si eni de⁹ h̄
nō posset. tūc vidēs diuinā eēntiā necessario
videret oīa q̄ relucent in ea. qd̄ est falsū. ergo
4 ⁊c̄. P̄ q̄ñ aliq̄ sunt ɔceptibiliter distincta
deus p̄t intellectū beati ducere in vnū nō du
cēdo in aliō. Sed essentia diuīa et ꝑsona cō
ceptibiliter distiguunt. Jlla minor mlti
pliciter ꝓbari p̄t ꝑ diuersa eoꝝ dicta q̄ i diu
1 sis locis ponūt. Prio sic. Absolutū ⁊ respe
ctiuū sunt ɔceptibiliter disticta. sꝫ eēntia di
2 uina ⁊ ꝑsona diuīa sunt hmōi. ergo ⁊c̄. Se
cundo sic. Jn isto signo origīs q̄ p̄r p̄cedit fi
liū. p̄r intelligit diuinā essentiā. al's aliq̄m
fectōem acq̄reret ex ꝓductōe filij. sꝫ in isto p̄
ori nō intelligit diuinā eēntiā in ꝑsona filij.
q̄ꝛ tūc falsum itelligeret. cū in illo priori eēn
tia diuīa n̄ sit in ꝑsona filij. ergo diuīa eēntia
est ɔceptibil' absq̄ꝫ ꝑsona filij. ⁊ pari rōe absq̄ꝫ
ꝑsona sp̄ūsc̄ti ⁊ patris. Tercio q̄ꝛ essentia 3
creature p̄t ɔcipi absq̄ꝫ ꝑsona. ergo ⁊ diuina.
ɔ̄ñtia p̄tꝫ. q̄ꝛ maioris intelligibilitatꝫ ē diuīa
essentia q̄ꝫ creata. Quarto q̄ꝛ a quo aliq̄d 4
nō capit entitatē ab eo nō capit intelligibili
tatē. vt patꝫ. ij. metaphisice. sꝫ eēntia diuina
nō capit entitatē a ꝑsonis sꝫ magis ecōuerso.
q̄ꝛ ꝓꝑetates nō dāt aliqd̄ esse ipi essentie. ergo
diuīa eēntia est ꝑ se intelligibil'. Quito q̄ꝛ 5
qd̄ habꝫ ꝑ se sine aliis rōem v̄itatis habꝫ per
se sine aliis rōem intelligibilitatis. cū veꝝ sit
obiectū intellect⁹. sed diuīa essentia ꝑ se sine
ꝑsonis habꝫ rōeꝫ v̄itatis. cū v̄itas sit ꝑfectō
simpliciter. nulla aūt ꝑfectio simpl'r inest eēn
tie ꝑ ꝑsonas. sed ecōuerso inest ꝑsonis ꝑ essē
tiam. Sexto q̄ꝛ q̄cūq̄ꝫ intellect⁹ negat p̄di 6
catū aliquod de aliq̄ sbiecto. necesse ē vt ha
beat aliū ɔceptū de p̄dicato: et aliū ɔceptū de
sbiecto. al's negaret idē de seipo. sed intellect⁹
beati p̄t dicere q̄ essentia nō ē ꝑsona. saltē sm̄
rōem. al's essentia ⁊ ꝑsona nō differrēt rōe. er
go p̄t hr̄e aliū ɔceptū eēntia ⁊ aliū de ꝑso
na. P̄ q̄ñ aliq̄s intellect⁹ idē p̄dicatū v̄e af 7
firmat de vno subiecto. ⁊ v̄e negat de alio. ne
cesse est vt aliū ɔceptū habeat de vno illoꝝ sb
iectorū et aliū de alio. Sed intellect⁹ cuiusli
bet btī v̄e dicit essentiā diuinā eē ꝑsonā filij.
⁊ vere negat ꝑsonā p̄ris eē ꝑsonā filij. ergo ali
um ɔceptū habꝫ de eēntia ⁊ aliuꝫ de p̄re. Et
q̄cq̄d ꝑ modū summi boni btūs distincte p̄t
ɔcipe. illo distincte p̄t frui. ergo ꝑ hec septem
media sp̄ p̄t ɔcludi q̄ btūs distincte p̄t frui es
sentia diuīa. Sed dictū isti⁹ doctoris nō Cōtra
videt esse verū. q̄ꝛ cognitio btīfica nō p̄t eē i scotū
ꝑfecta. sed cognitio essentie sine ꝓꝓriis sup 1
positis ē impfecta. q̄ꝛ abstracta ⁊ ɔfusa P̄ 2
sm̄ istū doctorē visio intuitiua ē rei existentis
vt existēs est. et p̄sentis vt p̄sens ē. sed noticia
beatifica sm̄ eundē doctorē ē noticia intuiti
ua. cū ergo diuīa essentia nō sit p̄sentialr̄ exi
stens nisi vt ē in tribus suppositis. iō ex dictis
isti⁹ doctoris ɔuicit. q̄ btūs nec btā visione
nec ꝑ ɔseq̄ns fruitōe poterit attigere eēntiam
diuinā ipam a ꝑsonis p̄scindēdo P̄. nihil
p̄t cognosci ītuitiue nisi oīa in eo ɔtēta maxi 3
me q̄ sunt realiter disticta disticte ɔgnoscāt.
sꝫ in diuīa eēntia sunt tres ꝑsonales ꝓꝑetates

4 realiter distincte. P. impossibile est eentiā
diuinā btifice ɔcipi sine eo ꝙ ꝑ se et nō ꝑ acci
dens facit ad btitudinē obiectiue. ſʒ ꝑsone di
uine sunt hmōi. ğ ꝛc. maior patʒ. minorē ꝓ
bo. qꝛ si ꝑsone diuine ꝑ accn̄s facerēt ad btitu
dinē. tūc nō magis btificū eēt videre ꝑsonas
diuinas in diuia eēntia q̄ꝫ ipas creaturas re
lucētes in eēntia. qꝺ est absurdū. et ꝫ Aug. i.
de doctri. christiana vbi ait. Res q̄bꝫ fruen
dū est sunt pater et filiꝰ et spūssctūs. trinitas
5 vnus deꝰ. Item q̄cūꝫ ꝑsona ꝑ se non spe
ctat ad obiectū fruibile illa adorāda n̄ ē ado
ratōe latrie. vt patebit in. iiij. di. ergo si tres di
uine ꝑsone nō ꝑ se facerēt ad btitudinē. nō de
beremus sctām trinitatē adorare adoratōe la
trie. qꝺ nimis esset ꝑiculosum tenere. et ꝑ ɔse
q̄ns ꝑiculosa esse videnť ex q̄bus ista sequūť.
Solutio ronū icon Ad.1.et.2 Soluēdo ğ rōes eorū de ꝓmis duabꝫ nō
curo. qꝛ nō video ex ħ seq̄ aliqꝺ incōueniēs.
si ponať ꝙ viator obscure cognoscēs diuinaꝫ
essentiā ex fantasmate reꝝ creataꝝ q̄ est ɔgni
tio abstractiua et imꝑfecta etiā ipa fruať frui
tōe imꝑfecta. qui tn̄ ħ nollet tenere hʒ nega
re minorē ꝓme rōis dicēdo ꝙ licʒ determiate
nō cognosceret illud suppositū esse relatiuū.
tn̄ sicut obscure cognosceret eēntiā sic obscu
re ⁊ indetermiate cognosceret suppositū illiꝰ
eēntie. Et eoꝺ mō dicēdū ē ad miorē illiꝰ scꝺe
rōis. qꝛ sic̄ naturali rōe obscure ɔğscerʒ diuā
eēntiā. sic obscure ⁊ ideťmiate ɔğscerʒ diuā
ꝑsonā. nullꝰ ei ita demēs ē q̄ istꝺ sūmū bonuꝫ
qꝺ ē omniū bonoꝝ optimū ɔcipiat ꝑ modū
accidētis. sed magis modū ꝑ se existentis.
q̄ cōceptus īmediate implicat conceptū sup
positi q̄ꝫuis non determiati puta absoluti vel
relatiui. Ad terciū dicendū ꝙ maior nō ē
Ad.3. vera vl'r loq̄ndo mō quo ipi eam assumūt. qꝛ
deus nō posset facere ꝙ cognitio sua termia
reť ad eēntiam suā. ita ꝙ nō cognosceret crea
turas. q̄ꝫuis creature sint sue ɔgnitōis obie
ctū scꝺariū. et eēntia sua primariū. Etiā mioꝛ
nō est ṽa. nam obiectū ꝓmariū differt realꝫ a
scꝺario. qꝛ ordo realis req̄rit extrema realiter
distincta. sed inter obiectū ꝓmariū ⁊ scꝺariū
est ordo realis maxie qn̄ ambo ponūť eē actua
liter ⁊ nō solū possibiliter. nō eī p̄t fieri actū
rōnis. qꝛ ordo obiectorū potētie intellectiue
naturaliter p̄cedit actū potētie. cū actus talis
innascať ex obiectis. Si ğ essentia diuia esset
obiectū primariū. et ꝑsone essent obiectū se
cundariū. tūc realiter differret essentia a ꝑso
nis. ⁊ sic haberemꝰ q̄ternitatē realē in diuinis
que est dāṅata. extra de sūma trinitate ⁊ fide
catholica. c. damnamꝰ. Ad quartū dicen Ad.4.
dū ꝙ maior ad p̄sens ꝓpositū nihil valʒ. qꝛ
qn̄ aliq̄ ɔceptibiliter differūt q̄ tn̄ sunt idem
realiter oīno tā actu q̄ꝫ potentia. tūc q̄ꝫuis ab
stractiue et obscure vnuꝫ possit cognosci sine
alio. nō tn̄ intuitiue et ɔn̄s nec btifice. quia
que oīno sunt idē realiter. viso vno ꝑfecte et
intuitiue necessario videť ⁊ alteꝝ ꝑfecte ⁊ intu
itiue. Cū ğ argumētū istiꝰ doctoris ꝓcedat ꝺ
visione btifica. que nō p̄t esse nisi ꝑfecta ⁊ in
tuitiua. et diuina essentia sit oīno realiter idē
cū ꝑsonis. ideo dato ꝙ differūt ɔceptibilꝫ. ad
huc tn̄ nulla potētia fieri posset ꝙ essentia bea
tifice videreť absq̄ꝫ ꝑsonis. Etiā minoꝛ p̄t ne
gari. Ad cuiꝰ intellectū est aduertendū ꝙ ali
q̄ differre ɔceptibiliter p̄t dupliciter intelligi.
Uno mō ꝙ habeāt ꝑfectos ɔceptꝰ distinctos
quoꝝ vnus ꝑfecte possit inesse ipi ɔcipiēti a
lio excluso. et sic diuia essentia ⁊ ꝑsone siue eti
am ꝓꝑetates nō differūt cōceptibilꝫ. qꝛ q̄cū
q̄ꝫ ꝑfecte ɔcipit diuinā eēntiā. ille etiā ꝑfecte
ɔcipit diuias ꝑsonas cū suis ꝓꝑetatibus re
latiuis. Alio mō p̄t intelligi aliq̄ differre cō
ceptibilꝫ ex eo ꝙ quis obūbrata intelligentia
hic in via incōplete cōcipit vnū. alteꝝ nō cō
cipiens. Et sic cōcedo ꝙ absolutū ⁊ relatiuū
differūt cōceptibiliter etiā in diuinis. ex ħ au
tē non p̄t cōcludi ꝙ beatifice videať vnū alte
ro nōdū viso. et hoc patʒ q̄d sit dicendū ad
primā ꝓbatōꝫ minoris Ad ꝓbatōeꝫ scꝺaꝫ Ad scꝺaꝫ ꝓbatōem.
dicendū ꝙ in nullo signo ꝓoritatis intelligit
p̄r eēntiā diuinā in quo nō intelligat eā filiꝰ.
qꝛ vel loquens de intelligere vt ē actus essen
tialis. et sic est cōmune tribꝫ ꝑsonis. Illꝺ eni
intelligere nunq̄ꝫ fuit in patre q̄n idē intelli
gere esset i filio et spūsancto eodē signo q̄ fuit
i p̄re. Uel loq̄ns de ītelligē notionali. qꝺ q̄
dē intelligere cū sit relatiuū et relatiua sil' sint
natura ⁊ naturali intelligentia. seq̄tur idē qꝺ
ꝓmo. s. ꝙ p̄r in nullo signo intellexit in q̄ filiꝰ
nō intellexit. Et cū additur ꝙ si p̄r in illo sig
prioris nō intelligeret eēntiā tūc aliq̄d acqui
reret ex ꝓductōe filij. Ista argumētatio est ita
contra te sicut ꝫ q̄scunq̄ꝫ alios. quia si eēt tale
ꝑrius in diuinis. vl' in illo ꝓori p̄r intelligerꝫ
filiū ⁊ tūc intelligeret eēntiā diuinā in filio. ⁊
qꝺ tu negas. ⁊ eodem signo ꝓoritatis filiꝰ inte
ligeret eandem essentiā in se et in p̄re. vl' in il
lo priori pater nō intelligeret filiū. tūc ipe pa
ter acquireret aliq̄d ex filio in esse ꝓducto. qꝛ
intelligeret eū quē primo nō intellexit. ⁊ ideo
dicendū est cū Augustino ⁊ athanasio ⁊ cete
ris sanctis doctoribꝫ. ꝙ in diuinis nec est ꝓus

nec posterius. sed tote tres ꝑsone coeterne sibi
sunt et coeq̄les. Prioritas enim originis i pa
tre nō dicit aliquā ꝓcessionē. nec posterioritas
originis in filio dicit aliquā successiōez. sꝫ
talem ꝯcernūt simultatē. Nō eni attendit h̄
ꝓoritas in habēdo rē que est diuia eētia. sed
tm̄modo in mō hn̄di eā. q2 pater habet oia que
habꝫ a se et nō ab altero. filiꝰ autem habꝫ a se sꝫ
ab altero. Propter qd̄ ait Augꝰ ꝯ maximinū
li. iij. c. xv. Cū dr̄ filiꝰ a p̄re genitꝰ ondit̄ ordo
nō q̄ alter sit p̄or altero. sed q̄ alter sit ex alte-
Ad.3. ro. Ad terciā ꝓbatōez dicēdū q̄ loq̄ndo de
ꝯceptu ꝯgnitōis intuitiue tūc an̄s ē falsum.
q2 s̄m istū doctorē nulla potētia fieri p̄t q̄ na
tura rei intuitiue cognoscat̄. nisi ꝓut actual'r
p̄sens existit. qd̄ sine supposito eē non potest
Si aūt loq̄ris i an̄te de ꝯceptu cognitōis ab
stractiue. tūc ꝯn̄a est falsa. q2 vt supꝰ ꝓbaui.
diuina essentia nō p̄t ꝑfecte ꝯgnosci nisi intu
itiue cognoscat̄. etiā in ꝓposito loq̄mur d̄ bti
Ad.4. fica cognitōe que necessario ē itiuitiua Ad
q̄rtam ꝓbatōem dicēdū. q̄ licꝫ eētia diuina
nō habeat entitatē ꝛ intelligibilitatē a ꝑsonis
causaliter. ita q̄ ꝑsone sint cause entitatis eēn
tie. tn̄ ad h̄ q̄ essentia sit ens ꝛ intelligibil' ne-
cessario coexigit ꝑsonas. que sunt idē realiter
qd̄ ipa. et sine q̄bꝫ impossibile est eā esse. Est
eni diligēter notādū q̄ lꝫ nature create nō re
pugnet ꝑfecte cōcipi sine actu esse. et vt possi
bilis est ad esse. cū ipa nō sit suū eē. q2 nō est
purus actus. hoc tn̄ diuine eētie totaliter re
pugnat. Ipa eni cū sit purus actꝰ nō p̄t ꝑfe-
cte cōcipi. nisi sua actual' existentia ꝯcipiat̄. ꝛ
ꝑ ꝯn̄s cōcipiat̄ diuina ꝑsona. sine q̄ diuina
Ad.5. naturā actu existere est i possibile. Ad qui-
tam ꝓbatōem dicēdū q̄ maior est vera si habꝫ
a se veritatē et sine alijs tā causal'r q̄z coexigen
ter. Ad minorē dico q̄ diuia eētia nō habꝫ
suā veritatē sine ꝑsonis saltē coexigēter. diuia
eni eētia circūscriptis ꝑsonis haberet minus
esse q̄z eētia cuiuscunq̄z creature suo supposi
to circūscripto. q2 eētie create nō repugnat
esse possibile distinctū ꝯ esse actuale siue con-
tra actualē existentiā suppositi. sed circūscp̄to
esse actuali a diuia eētia et ipa posita i eē pos
sibili ipa diuia eētia nō plus h̄ret de entita-
te veritate vl' de q̄cunq̄z alia ꝑfectōe q̄z chyme
ra. cū ipa s̄m sui naturā sit purus actus. q̄ ab
actuali exn̄tia et ꝑ cōsequens ab esse ꝑsonali
circūscribi nō p̄t nisi ꝑ falsum intellectū. vel
Ad.6 saltē ꝑ intellectū fictū. Ad sextā ꝓbatōem
dicendū q̄ si in maiori itelligas q̄ habeat di
stinctū cōceptū sic q̄ possit ꝯcipi ꝑmo nō cō
cepto. tūc maior est falsa. vnū eni relatiuorū
vere negat̄ ab altero. et tn̄ vnū nō p̄t ꝯcipi si-
ne altero. Ad minorez dico q̄ dato q̄ eētia
habeat aliū cōceptū a ꝑsona. tn̄ rōe sue actua
lis exn̄tie a qua absolui nō p̄t. suꝰ ꝯceptus lo
q̄ndo de ꝯceptu ꝑfecto necessario coexigit cō
ceptū ꝑsone sine q̄ impossibile est eētiā diui
nā actualiter existere. Per idē patꝫ ad sep Ad.7.
timā ꝓbatōem.

Quantū ad terciū

Tercium p̄ncipale

principale dicēdū q̄ btūs nō p̄t frui diuina
ꝑsona nisi fruat̄ essentia. q2 sine illo btūs non
p̄t frui diuina ꝑsona sine q̄ ꝑsona non p̄t esse
vl' intelligi. sed sine diuia essentia ꝑsona diui
na nō p̄t eē vel intelligi. P̄. obiectū fruibi-
le debet h̄re rōem sūmi boni. sed ꝑsona diuia
circūscripta eētia diuina nō habꝫ ratōnem
alicuiꝰ boni. P̄. obiectū fruibile habꝫ rōez
ꝑfecte quietatiui aie rōnalis. sed relatiuū sine
fundamēto etiā dato q̄ posset ꝯcipi nullate-
nus q̄etaret. Cōtra istā cōclusionē nullus
doctor assumpsit qd̄ ego sciā. ergo hic trāseo.

Quantum ergo ad

Quartū p̄ncipale

quartū p̄ncipale dico q̄ btūs nō p̄t frui vna 1
ꝑsona diuina nisi fruat̄ et altera. q2 ipe n̄ p̄t
cognoscere ꝑfecte vnā sine alia. ergo nec frui.
An̄s patꝫ. q2 nulla potētia p̄t fieri q̄ vnū rela
tiuū ꝑfecte cognoscat̄ altero nō cognito. esset
eni cōtradictio. q2 sequit̄ q̄ esset relatiuū ꝛ n̄
esset relatiuū. et eodē mō d̄r frui. P̄. In q̄-
bus est vna et penitus indisticta rō fruibili- 2
tatis illa quo ad actū fruitōis circa ipa eliciē
dum nō possunt abinuicē separi. sꝫ rō sūme
bonitatis que est rō fruibilitatis est vna et in
diuisa in tribꝫ ꝑsonis. P̄. illa que nō p̄nt
seorsum cognosci cognitōe abstractiua ꝛ im 3
ꝑfecta nō p̄nt abinuicē separi cognitōe intu
itiua q̄ est oino ꝑfecta. duo relatiua sunt hu
iusmodi. ergo. Maior patet. q2 q̄uis intelle
ctus s̄m abstractiuā noticiā possit separe illa
que in re ad extra sunt vnita. vt ptꝫ ꝯmēta
torē. xij. metaph̄. tamē h̄ nō p̄t fieri s̄m noti-
ciā intuitiuā qua fert̄ intellectꝰ sup rē s̄m ꝓp̄
am et actualē suā existētiā. Cū ḡ ꝑsone diuie
sint relatiue. ꝛ noticia fruitiua sit intuitiua et
ꝑfecta. ergo ꝛc. P̄. si btūs frueret̄ vna ꝑso- 4
na sine alijs. aut frueret̄ illa ꝑsona vt absolu-
ta. aut vt relatiua. Si p̄mo mō tūc ꝯgnitio
p̄uia btē fruitōi esset falsa simpl'r. cū in diuis
nulla sit ꝑsona absoluta. Si scd̄o mō seq̄tur

ꝙ relatiuũ vt relatiuũ ꝯgnoscit̃ sine noticia sui
corrdatiui. qđ est ipossibile. cũ relatiua vt re/
latiua sint siĺ natura et naturali intelligentia
5 P̄. obiectũ fruibile q̇etat voluntatẽ. s₃ vo
luntas bt̃i nõ p̄t ab vna ꝑsona q̇etari sine alia
Maior p₃. mĩorẽ ꝓbo. q₂ qđ est q̇etatũ ñ am
plius est quietabile. ergo si voluntas esset q̇e
tata in vna persona non esset quietabiĺ ab a/
lia. et ꝑ ꝯñs ita bt̃ificaret̃ ab illa ꝙ nõ eẽt bt̃i/
6 ficabiĺ ab alia P̄. si btũs diuinis ꝑsonis p̄t
frui distinctis fruitõibus. aut ille due fruiti
ones sunt siĺ ꝯpossibiles. ⁊ tũc duo accidẽtia
eiusdẽ speciei erũt siĺ in eadẽ potẽtia. q₂ vtrũ/
q₃ adeq̇t totã capacitatẽ potẽtie. vĺ sunt incõ/
possibiles. et tunc neutra erit fruitio btã. q₂ de
ratõne actus bt̃ifici est ꝙ sit ꝑpetuus. Et ista
est exp̄ssa bt̃i augus. intẽtio. q̇ p̄mo de tri. c. iiij
ait. Hoc est plenũ gaudiũ q̄ amplius nõ ẽ.
frui trinitate deo. Et eodẽ li. c. viij. ait. Siue
audiamus dñe oñde nobis filiũ. siue audia
mus oñde nobis p̄rem. tãtũdem val₃. q₂ neu
ter sine altero p̄t ostendi. vnũ q̇ppe sunt sicut
ipe ait. ego et p̄r vnũ sumus. Sed opposi — Scotus i contrariũ
tum illi⁹ cõclusionis ponit ille doctor cui⁹ di
cta sunt pauloante recitata ⁊ iprobata. et il/
1 lud ꝓbat p̄mo de viatore. q₂ illis p̄t viator di
stincte frui q̄ a viatore p̄nt distīcte cognosci.
sed vnã ꝑsonã p̄t viator distincte ꝯgscere si/
ne alia. cũ respectu ꝑsonaꝝ sint distincti arti/
culi fidei. aliq̄ eñi respiciũt p̄rem. aliq̄ filiũ. et
aliq̄ sp̄mſctm̃. Cũ g̊ q̄lib₃ diuina ꝑsona h̄eat
2 rõem sũmi boni. g̊ P̄. ecclia instituit disti
ctas orões. aliq̄s ad p̄rem dirigẽdo. aliquas
ad filiũ. aliq̄s ad sp̄msanctũ. P̄. si instatur
ꝙ ꝑsone sunt relatiue. ⁊ iõ nõ p̄t q̇s vna frui si
ne alia. m̃dẽt ꝙ relatiua opposito q̄ ad hoc
nõ obstat. q₂ creator et creatura relatiue dicũ
tur. et tñ fruimur creatore ⁊ nõ creatura. Di/
cunt etiã ꝙ btũs p̄t de absoluta dei potẽtia frui
vna ꝑsona nõ fruẽdo alia. Rõẽs autẽ q̇bꝫ h̄
ꝓbant oẽs tacte ⁊ ifirmate sunt ꝑ solutõẽs po
sitas ꝯtra rõnes eoꝝ in scđo p̄ncipali. ⁊ iõ h̄
trãseo. Formabo tñ duo sophismata ex dictꝭ
4 eoꝝ Si aliq̄ eẽt repugnãtia vĺ ꝯtradictõ
frui btm̃ vna ꝑsona sine alia. hoc maxime es
set ꝓ tãto q₂ cũ sint relatiue vna sine alia itel
ligi nõ p̄t. sed hoc nõ obstat. q₂ p̄r vt p̄r ñ re/
fertur ad spiritũsanctũ. g̊ patri vt p̄r est nõ re
pugnat q̇n possit intelligi sine sp̄ũsancto. et ꝑ
ꝯseq̄ns nõ repugnat q̇n volũtas beati eo pos
sit frui sine sp̄ũsancto. et eodẽ mõ de filio respe
5 ctu sp̄ũsancti. P̄. vna ꝑsona p̄t termina/
re realẽ carnis assumptõẽm quã nõ terminat
alia. ergo vna ꝑsona p̄t termiare verã cognit̃
onẽ quã nõ terminat alia. añs p₃ ex fide. cõ
seq̄ntia videt̃ esse nota de seipa S₃ nec ista — Contra scotũ
ꝯcludunt. q₂ si q̄cũq₃ potẽtia btũs frueret̃ v/
na ꝑsona nõ fruendo aliȷ̃s. tũc actus illi⁹ fru
itiõis vĺ erit ꝑfect[us] vĺ imꝑfectus. Si p̄mo
mõ tũc sup[er]er[et] ad btitudinẽ act⁹ circa ali/
as ꝑson[as] quod est cõtra Aug. in p̄n. de do/
ctrina christiana. vbi ait. Res q̄ nos btõs fa
ciunt sunt pater ⁊ filius et sp̄ũsctũs. Si secũ
do modo. tũc qua rõe actus circa illã ꝑsonã
esset imꝑfectus. eadẽ rõe circa alias eẽt imꝑ/
fectus. cũ nõ sit maior bonitas in aliȷ̃s ꝑsõis
q₃ in illa p̄ma. et sic actus fruitõis beate circa
tota₃ trinitatẽ esset imꝑfectus. et ꝑ ꝯñs nõ es
set actus fruitõis btẽ. qđ est cõtradictio. act⁹
enim bt̃ificus nõ posset esse iꝑfectus Quã
tu₃ ad illa dicta de viatore nõ facim⁹ magnã
vim. quia sicut sua cognitio est imꝑfecta. sic
⁊ sua fruitio. ⁊ iõ sine omni inordiatõe posset
viator ex aliq̄ deuotõe q̄ñq₃ inuocare patrem
nõ explicite faciẽdo mentõ₃ de filio vĺ sp̄ũsan
cto. et ꝓ illa morula patri poss₃ amatiue inhe
rere. qđ large loquendo frui p̄t appellari. ⁊ sic
dixi de patre. sic fieri p̄t de filio et sp̄ũsctõ. S₃
q̇cq̇d sit de h̄. dico tñ ꝙ rõẽs illi⁹ doctoris vĺ
nõ cõcludunt. vĺ sunt ꝯtra ꝓpria dicta sua.
Ad primũ ergo dicẽdũ. ꝙ sicut explicite et — Solutio rõnũ scoti
ꝑfecta noticia nõ p̄t intelligi pater nisi intel/
ligat̃ filius. sic explicite et ꝑfecta noticia non — Ad. 1.
p̄t app̄hendi articul⁹ de p̄re nisi app̄hẽdat̃ ar
ticulus fidei q̄ est de filio. Et cũ addit̃ ꝙ q̄li
bet ꝑsona habet rõem sũmi boni. dico ꝙ vnũ
summũ bonũ est eq̄liter in omnibꝫ tribꝫ. et iõ
vna sine alia ꝑfecte frui nõ possumus Ad — Ad. 2.
secundũ dicẽdũ. ꝙ q̄uis aliq̄ orõẽs ecclie q̄ñ
q₃ in p̄ncipio vĺ in medio dirigant̃ ad vnã ꝑ
sonam. sꝑ tñ concludũt in fine de tota trinita
te rõe vnius bonitatis fruẽde que indiuisa ẽ
vna in omnibꝫ tribꝫ ꝑsonis. Ad terciũ di — Ad. 3.
cendũ ꝙ nõ valet r̃nsio ad instantiã. q₂ crea
tor non refert̃ ad creaturã realiter. sed solũ ꝓm
ratõem. et ideo nõ est siĺe. cum vna ꝑsona re/
aliter ad aliã referat̃. Itẽ nõ est aliqua vna bo
nitas cõmunis creature et creatori. rõe cuius
fruamur creatura cũ fruimur creatore. sicut ẽ
vna sũma bonitas triũ ꝑsonarũ Ad q̄rtũ — Ad. 4.
dicendũ. ꝙ ibi est peccatũ acceptõis nõ cause
ꝓ causa. dimittit eñi causam p̄ncipalẽ que ẽ
existentia vni⁹ sũme bonitatis fruẽde in trib⁹
ꝑsonis. et tangit illud qđ est accessoriũ puta
relatiuã oppositõem. Etiã p̄t dici ad mĩorẽ.
ꝙ lic₃ pater rõe p̄mitatis nõ dicat̃ relatiue ad

spiritū sanctū. refert tñ ad ipm rōne spiratōis actiue. que realiter est in patre. sine cui⁹ cognitōe psona pris intuitiue nō pt cognosci ab ipo beato. et p ꝯseqns nō pt psona pris btifice cognosci nisi cognoscat psona spūsscti. Et
Ad.5. eodēmodo de filio Ad quintū nego ꝯseqntiā. Et rō negatōis est qr visio btā pncipaliter terminat ad essentiā diuinā: q actualiter existit in trib⁹ psonis. ergo hmōi visio pt terminari ad vnā psonā nisi termiet ad alterā. Sed assumptio hūane nature pncipaliter et imediate termiat ad psonā diuinā. Et si terminat ad essentiā. hoc nō est nisi mediāte psona. Cū g inter psonas diuias sit realis distinctio. iō pdicta assumptio ita pt terminari ad vnā psonā q non terminabit ad aliam.

Ad argumentū pncipale Ad argumentū pncipale dicendū q non qlibet rō est ratio obiecti fruibilis et btifici. sz tm̄mō rō sūmi boni. sed relatio vt diuie essentie s̄m suā ppriā rōem cōdistinguit nō habz ratōem sūmi boni. h̄ eni solū cōpetit ei vt idētificat essentie diuine. ꝛ nō vt sibi ꝯdistiguit. ꝛ ideo nō sunt in diuis due rōes fruibiles. sz vna tm̄. vbi eni vnū pp̄ter alterū. vtrobiqꝫ tm̄
Instantia bona vnū. Forte diceret aliqs q bonū dicit eqliter enti. vt patz p̄mo ethicoꝝ. Sed relatio diuina est verum ens. ergo est vere bona. Cum ergo sit increata. ergo est bonum increatū. Nunc autē ita est q bonū increatū est
Solutio ppriū obiectū fruitōis R. dicendū q sicut diuina relatio nō habz distinctā entitatē ab essentia. sic nō habz distinctā bonitatē ab ipsa. ergo ꝛc.

Omniū ergo

que dicta sunt ꝛc. Postq̄ magister in lr̄a triū p̄cedentiū lectionū isti⁹ p̄ie distinctōis inuestigauit materiā sui libri diuisiue ꝛ diffinitiue. nūc i isto vltimo capl'o eiusdē distinctōis inuestigata resumit epilogādo. et diuidit in duas ptes. qr p̄mo mgr̄ fac recapitulatōz p̄dictoꝝ. Scdo īsinuat ordinē dicēdoꝝ. ibi De qb⁹ oib⁹ anq̄ de signis. Et hec est diuisio et sentētia illius capli in generali. Circa qd̄ quero in speciali. Trū vti pp̄rie ꝯueniat voluntati. Et videt q nō. qr vti est aliqd ī finem referre. sz referre pp̄e ptinet ad rōem. ergo ꝛc. Contra. Aug⁹. x. de tri. capenul. ait q vsus ad solā voluntatem ptinet. Hic p̄mo videndū est qd sit vti. Secundo cui⁹ potētie sit vti. Tercio vtrū deo sit vtendū. Et q̄to vtrū oib⁹ citra deū vtendū.

Quantū ad primū

Articulus primus dico q vti est sup ea q̄ sūt ad finē trāsire actu volūtatis in ordine ad ipm finē. Et notanter dico trāsire. qr q̄uis actu fruitōis tēdam⁹ in ipm finē quē vlteri⁹ in nihil aliud referētes vltimate in ipo q̄escimus. tñ qr nll⁹ ordinatus amor q̄escit in his q̄ sunt ad finē. iō act⁹ vtendi q̄ pp̄rie est circa ea que sunt ad finē debz esse in trāsitu. sic actus fruitōis est in quiete. Et qr aliq̄ sunt puersi et inordiati amatores q̄escētes in his q̄ sunt ad finē magis q̄ i ipo fine. iō ppt tles ait aug. 83. q. xxx. q. q tota puersitas est vti fruēdis et frui vtēdis
Instantia Forte dicet q apl's in epl'a ad philomonē. Ita ego te frater fruar in dn̄o. Cū ergo frater n̄ sit finis sed ad finē. ergo nō videt q oia q̄ sunt ad finem in trāsitu p̄dicto mō vtēdo diligere debeamus. sed etiā in ipis q̄escere possim⁹ ipsis fruēdo absqꝫ puersitate.
Solutio R̄ndeo cū augustino in li. de doc. christiano. Cū homine i dn̄o frueris deo potius q̄ hoie fruens. Etiāz ex ipo verbo apl'i cū ait. te fruar in dn̄o. ptz q amor suus nō q̄euit in fratre seu in eo quod est ad finē. sed trāsiens frēm ipm referebat ad dn̄m seu ad ipm finem.

Quātū ad secundū

Secūdus articulus articulū dicendū q pp̄rie loq̄ndo de vti tunc ad solam voluntatē spectat act⁹ vtendi. quia velle seu diligere ea q̄ sunt ad finē in ordie ad finem est actus soli⁹ volūtatis. sz vti vt patz ex p̄cedentib⁹ est hmōi. ergo ꝛc. P. ista est 1
intentio Augustini. x. de tri. c. penul. vbi ait. q vsus ad solā voluntatē ptinet. P. illi⁹ potentie pp̄rie est vsus cui⁹ ppriū est libere applicare res qualcūqꝫ suo debito exercitio. sed 2
voluntas est hmōi. ergo ꝛc. P. illi⁹ potētie est vti cui⁹ est abuti. qr opposita apta nata sunt fieri circa idē sed abusus siue pctm̄ iputat principalr̄ volūtati. ergo ꝛc. P. cuius est frui eius etiā est vti. qr eadem potētia est respectu finis et eoꝝ que sunt ad finē. sed 3
volūtatis est ppriū frui. vt patuit supi⁹. ergo volūtatis pp̄rie erit vti 4
Opinio victorini Sed cōtra ista videt esse victorin⁹ qui ait. q vsus ē actus a potentia freq̄nter elicitus. Sz q̄libet potētia pt actū suū freq̄nter elicere. g vti videt actus esse cuiuslibet potētie. Dicēdū q victorin⁹ 4

n on loquit ppriẽ de vsu sed large. ẜm quē modum dicit in libro topicoꝝ. Cui vsus bonꝰ est ipm quoq bonū est.

Tercius articulus

Quātuz ad terciuz

pncipale dicēdū ꝙ do n̄ dēmꝰ vti qꝛ illō qd ē

1 ppriū obiectū fruitōis illo nō est vtendū. sed deus est ppriū obiectū fruitōis. vt patet ex p̄

2 cedētibus. ḡ ꝛc. P̄. illud qd neqꝫ pt referri in maiꝰ bonū illo nō est vtendū. sed deus nō pt referri in maiꝰ bonū. ḡ ꝛc. maior est nota ex p̄dictis. mioꝛ etiā ptꝫ. qꝛ deus ē vltimꝰ finis. et est oīs boni bonū. vt ait Augꝰ in li. cō

Instantia fessionū Forte dicet ꝙ ẜm glo. sup illō Luce. xv. Quāti mercenarij i do. ꝛc. Recte pt ẜuiri deo intuitu mercedis. sed nullꝰ recte seruit deo nisi diligēs deū. ergo recte pt diligi deus ppter mercedē. et sic deꝰ diliget trāscunter et in ordine ad aliō. qd est ppriē vti vt ptꝫ ex

Solutio p̄dictis R. ꝙ deū diligi ppter mercedē pt dupliciter intelligi. Uno mō ppter mercedē eternā. ꝛ sic diliget ppter seipm. qꝛ ipē ē merces et corona sanctoꝝ oim. vt ptꝫ p beatum Aug. in li. soliloquioꝝ. Alio mō ppter mercedem tpalem. Pīo mō pdit verbū assumptū de glosa. qꝛ vt sic hō nō seruit deo ppter alterū ẜ ppt seipꝫ. Scdo mō hō peccat mortaliter. maxime si finaliter eiꝰ volūtas qesceret in illa tpali mercede. qꝛ tūc vteret fruendo et frueret vtendo. qd est tota puersitas.

Articulus quartus

Quantū ad quartū

pncipale dicendū ꝙ oibus vti possumus q̄ sunt citra deū. qꝛ oibus vti debemus qbꝫ promoueri possumꝰ ad ꝯsecutōnē vltimi finis. sed omnia q̄ sunt citra deū ordinate assumpta in facultatē volūtatis nr̄e aliquo mō nos poterunt pmouere ad vltimi finis ꝯsecutōnē. ergo ꝛc. Forte dicet ꝙ multa sunt citra deū

Instantia .1. que nō sunt in ptāte nr̄a. ideo talia nō pnt assumi in facultatē volūtatis nr̄e. nec p ꝯsequēs

2 ipis vti poterimꝰ. P̄. mortali pctō nullus pt bn̄ vti ipm assumēdo in facultatē volūta

3 tis. P̄ diuitie et ꝓspitates tpales nō soluz non pmouēt. imo multos impediūt a ꝯsecu

Solutio tōe finis. ergo ipis nō est vtendū. Dicēdū ꝙ aliquid pt venire in facultatē volūtatis nostre quinq modis. Primo mō vt volūtas se habet p modū impantis et ordinātis. Secūdo modo p modū approbātis. Tercio p modū collaudātis. Quarto p modū tolerātis. Quīto p modū refutātis. Pīa sunt bona nostra ppria. Scda sunt ꝓximoꝝ nr̄oꝝ bona Tercia sunt celū et angeli ꝛ cetera silia. q̄ qꝫuis sint supra nos. tn̄ talia in facultatē volūtatis accipimus. cū ex ipis moti creatorē collaudamus. Quarta sunt mala pene. Quinta sunt mala culpe. q̄ etiā coopant electis in bonū. ẜm ꝙ dicit glo. sup illud v̄bū ad Roma. viij. Scimꝰ em̄ diligētibꝫ deū oīa coopant in bonū. Ex hoc patet ad primū et scdm argumentū Ad terciū dicēdū ꝙ licet diuitie et tpales ꝓspitates sint malis hominibꝫ impedimentū. eo ꝙ talibꝰ nō vtant debite ẜ magis abutant. tn̄ bonis hoibus nō sunt impedimentum sed potius adiuuamētū virtutis. vt ait Ambro. sup euāgel. Luc. tractās historiā de zacheo Ad argumentū pncipale dicēduz ꝙ nō qdcūq referre dicit vsus. sed referre cū executōis impio. h̄ aūt ad solā voluntatē ptinet. qꝛ vt ait Anſ. in de cōceptu virginali. c. iiij. Ceteris potētijs lex a creatore imposita ē vt imptio volūtatis resistere nō possint. Propter qd ait Dam. li. ij. c. xxij. ꝙ vsus nihil aliud ē q̄ rex ꝯtractatio iuxta imperiū volūtatis.

Ad. 3.

Ad argumētū pncipale

Distinctio scda

Hc itaqꝫ

ꝛc. Postq̄ mgr in prima distictōe tetigit materiā istoꝝ qttuoꝛ libroꝝ. et insinuauit ordinē dicēdoꝝ. mō ꝓseqtur de dicēdis Et qꝛ tractāda in ista sciasunt res et signa. iōꝰ mgr pmo tractat de rebus. Scdo de signis. Secunda pars incipit in pncipio q̄rti libri. ibi. Samaritanꝰ autē. Res v̄o sunt multiplices. qꝛ q̄dam sunt fruibiles. quedā vtibiles. q̄dā vtibile et fruibile sil' in se ꝯcludētes. Et ẜm hoc prima ps diuidit in tres ptes. qꝛ primo tractat de fruibilibꝫ. Scdo de vtibilibus Tercio de fruibili et vtibili mō ām̄irabili in eodē cōcurrentibꝫ. Scda incipit in pncipio scdi libri. ibi. Creatōem rerū. Tercia in pncipio tercij libri. ibi. Cū venit ergo plenitudo.

Prima diuidit in duas ptes. qꝛ pmo magister determiat de deo q̄tū ad ea q̄ sibi cōueniūt intrisece. Scdo q̄tū ad ea q̄ ꝯueniūt sibi aliq̄ modo etiā extrisece. puta p modū cause. distinctōe. xxxv. ibi. Cūq supra ꝛc Prima in duas. quia pmo tractat de deo et suis pfectōibus intrisecis. Scdo de noibus hmōi pfectōes exprimentibꝰ. distin. xxij. ibi. Post pdicta differendū. Prima diuidit in tres. qꝛ pmo determiat de deo q̄tū ad essentie vnitatē et psonarū trinitatē. Scdo quantū ad psonalis originis et distinctōis alietatē. Tercō

quantũ ad maiestatis eq̃litatẽ. Scđa ps icĩ
pit distinctiõe.iiij.ibi. Hic orit q̃stio. Tercia
distinctõe.xix.ibi. Nũc postq̃ zc. Pria i
duas. qz primo mgr ondit diuie eẽntie vni
tatẽ et psonaz trinitatẽ ex sacraz scpturarum
auctoritate. Scđo rõe sumpta ex creaturarũ
silitudine distinctõe.iij.ibi. Apl's nanq3 zc.
Prima in duas. qz pmo [illegible] struit z i
format lectorẽ istius scie et vl' sacre scripture
Scđo [illegible] eẽntie diuie vnitate et psonaz trini
tate incipit determiare.ibi. Proponam' g in
mediũ. Prima diuidit in tres ptes. qz p
mo mgr ondit q studens sacre scripture de
bet virtutib' pollere. Scđo insinuat q̃d de
bet psupponere et firmiter tenere. Tercio quẽ
modũ pcedẽdi vl' debz habere. Scđa ibi.
Omes aũt catholici. Tercia ibi. Ut in li. p
mo de tri. Tũc seq̃tur illa ps. Propenamus
g in mediũ. et diuidit in duas ptes. qz pmo
autoritatib' veteris testamẽti ondit eẽntie di
ne vnitatẽ. Scđo diuinaz psonaz ondit tri
nitatem. ibi. Personaz quoq3 pluralitatem.
Circa istam lram quero

Utrũ possit demõstratiue pbari vnuz tm deũ esse. Et videt q non. qz illud nõ possumus demõstrare esse cuius
esse nõ possum' cognoscere. sed esse dei nõ pos
sum' cognoscere. ergo zc. maior ptz. pbo mi
norẽ. qz q̃d est de' ipossibile est nos scire. fm
Dam.li.i. Sed esse dei idẽ est q q̃ddital dei.
ergo ipossibile est nos scire esse dei: et qz ens et
vnũ cõuertũt. ergo si ñ possum' pbare eẽ dei.
nõ poterim' pbare vnitatẽ [illegible].g zc. Con
tra. illđ q̃đ pt pbari nccia rõe pt demrari. sed
vnũ deũ esse pt pbari nccia rõe. g zc. maior
patet pmo posterioz. Ois eni syllogism' vel
est demõstratiu' vl' dialetic' vl' sophisticus.
sed demõstratiu' est ex necessarijs. g zc. mior
patet. ij. metaph. vbi pbat necessarijs rõibus
q in omni genere cause est deuenire ad vnuz
principiũ. sed deus est causa final omniũ. vt
pbat. xij. metaph. ergo est dare vnũ solũ deũ
sicut est dare vnũ solũ vltimũ finẽ In ista
questiõe ponam q̃ttuor pclusiões negatiuas.
ex quibus tandem inferam vnam affirma
tiuã Prima est q nõ pñt esse plures dij so
lo numero dñtes. Scđa q nõ specie. Ter
cia q nõ genere. Quarta q nõ analogia

Prima cõclusio pbat .I.

Dico ergo primo
q ipossibile est esse ples deos solo numero dñn
tes. qz illud q̃đ est purus actus nõ pt sb eađ
specie numero m'tiplicari. sz de' est pur' act'.
maior ptz. vij. metaph. vbi dicit q quecunq3
sunt plura nũero in eadẽ specie. multã habet
materiã. Et si ista ppositio fm aliquos pa Instantia
teret calũniã de materia pprie dicta. qz dice
rent celos esse eiusdẽ speciei. in quibz negant
materiã. etiã nõ repugnat plures angelos eẽ
fm aliquos in eadem specie q̃ tñ carẽt mate
ria. tñ nullus dubitare pt quin omne q̃đ mul
tiplicat numero in eadẽ specie vl' simpliciter
habeat materiã ptem sui. vel saltẽ habz suaz
hyliachim. id ẽ siñũ materiale siue potẽtiale.
i puro aũt actu nec est materia nec aliq̃d ma
teriale siue potẽtiale. sed de' est purus actus.
vt patet. xij. metaph. et. viij. phisicoz. P. 2
si essent duo dij numero dñtes in eadẽ specie
tunc essent infiniti dij in eadẽ specie. pseqñs ẽ
falsum apud oẽs. pbo pseqñtiã. qz nulla spe
cies pl'a habẽs indiuidua. ex se [illegible] p se est limi
tata z determiata ad certũ numez suorũ indi
uiduoz. nisi eni p agens vl' p finem siue per
aliquã extrinsecã causaz determinet ad hmõi
certũ numez ex se indetermiata manet. qz q̃n
tum est de se qua rõe multiplicat p duo indi
dua. eadem rõe est possibile ipaz multiplica
ri p infinita indiuidua. sed in ppetuis nõ dif
fert esse et posse. vt dr. iij. phisicoz. Cũ g na
tura diuina sit ppetua. nec possit determiari [illegible]
aliquã cãm supiorem. qz tũc non esset diuia.
ergo ptz pseqñtia. puta si essent duo dij in ea
dem natura q essent infiniti. P. illud q̃đ d 3
se ẽ omnino necesse esse. h ex se sine omi addi
tamento est singulare. nec p ons plurificabi
le. Sed deus ẽ ex se oino necesse esse. qz si ne
cessitas sui esse dependeret ab alio. tũc ipe non
esset de'. sed illud a q̃ dependeret. P. cõfir 4
mo h idem sic. qz si essent pl'es dij. aut differ
rent in aliq̃ aut in nullo. Si in nullo. g non
pl'es dij sed vn' deus. Si in aliq̃. illud vl' est
necesse esse vl' possibile esse. Nõ pmũ. qz neces
se esse est de formali et intrĩseca rõne ipius dei
Nec scđm qz ille qui includeret [illegible] possibile es
set cõpositus ex possibili et necessario. et p cõ
sequens nõ posset esse de'. cũ deus sit omino
simplex sbstãtia. vt ptz. xij. metaph.

Scđa cõclusio pbatur I

Quãtũ ad secundũ
principale dico q nõ pñt esse pl'es dij spẽ dif
ferentes. quia quecũq3 pueniũt genere z dñt
specie sunt pposita ex genere et dñtia. sz hu
iusmodi cõpositio repugnat deo. g zc. maior
patet. pbo minorẽ. qz vt pz. vij. metaph. gen'

dicit qd potētiale. drntia vo qd actuale. g̃ q̄c
q̄d cponit ex genere ꝛ drntia cponit ex actua
li et potētiali. qd deo repugnat. a q̄ oīs passiua po
2 tēnonalitas relegat. vt pz. xij. metaph. P.
Si essent duo dij naturalr distincti. aut v/
terqz eēt oipotēs. aut alter tm̄. aut neuter. Si
tercio mō. tūc neuter essz deus. Si scdo mō.
tūc alter tm̄ esset deus. Si pmo mō. tūc vel
ambo ɔcurrerēt ad pductōez eiusdē effectus.
ꝛ tūc alter supflueret. cū vn⁹ deus oipotēs pos
sit pducere totū effectū. vl' vn⁹ resisteret alteri
us pductōi. et tūc vl' eque potēter se hrēnt. vl'
alter vinceret. Si pmo mō tūc effect⁹ sūs pro
cederet fm oipotentiā pducētis. et nō pcede
ret fm oipotentiā resistētis. Si scdo mō tūc
victus nō esset de⁹. P. si eēnt duo dij. aut
3 vn⁹ intelligeret aliū. aut nō itelligeret eū. sed
vtrūqz ē ipossibile. g̃ ꝛc. maior pz p imediatā
siue ɔdictoriā diuisionē. miorē pbo. Nō enī
pt dici q̄ h de⁹ illū deū nō intelligat. q2 btifi/
cū obiectū verū deū latere nō pt. sz ver⁹ de⁹ est
btificū obiectū. Nec pt dici q̄ ipm intelligat
q2 aut cognosceret eū p essentiā suā. s. cogscen
tis. aut p eēntiā ipi⁹ cogniti. Si pmo modo
tūc ɔtineret illū aliū eminēter. et p ɔñs ille a/
lius nō eēt de⁹. Si scdo mō. tūc pficeretur ab
alio. cui⁹ eēntia eēt sibi rō recipiēdi actū itel/
4 ligēdi. et tūc ipe ɔgscēs nō essz de⁹. P. for
me specifice se hñt sicut nūeri. vt dr. viij. me/
taphisice. g̃ ipossibile ē esse duos deos specifi/
ce drntes eq̄ pfectos. ɔña pz. q2 ipossibile est
dare duos nūeros ab vnitate eq̄ distantes.
Jlle g̃ q̄ min⁹ pfect⁹ essz deus esse nō posset.

Tercia cōclusio probat 1

Quantū ad terciū

pricipale dico q̄ ipossibile est eē pl'es deos ge
nere drntes. q2 aut q̄libet illoꝝ deorū include
ret tm̄mō pfectiōes sui determiati generis. aut
vterqz includeret pfectōes cuiuslibet generis.
aut vn⁹ includeret oīm pfectōes et alter limi
tatas ꝛ determiatas pfectiōes. Si pmo mō.
tūc neuter erit de⁹. q2 dr. v. metaph. Est enim
q̄ddā ens pfectū vlī pfectōe. hñs i se pfectio
nes oīm generū. Qd q̄dē ens ɔmētator ibidez
dic esse deū. Si scdo mō tūc vterqz icluderet
oēs pfectōes alteri⁹ dei. et p ɔñs naturā illi⁹.
ꝛ sic erūt vnus sol⁹ de⁹. Si tercio mō. tūc ille
vlr pfectus tm̄mō erit de⁹ et nō alter. P. q̄
2 cūqz genere drnt si vnū ē substātia alterū ne/
cessario ē accidēs. sz de⁹ nō pt eē accidēs. g̃ ꝛc.
maior pz. q2 pdicamētū sbstātie ē vnū tm̄.
mior nota. q2 nō solū de⁹ n̄ ē accñs. sz nec i
possibile ē eē accñs. vt pz p Boe. i suo li. d tri.

Quarta cōclusio pbat 1

Quantū ad q̄rtum

dico q̄ ipossibile ē pl'es deos differre analogia.
q2 q̄ sic drnt q̄ i nulla penit⁹ ɔueniūt. illa nul
laten⁹ eē pñt. sz q̄ drnt analogia i nullo peni/
tus ɔueniūt ꝛc. maior pz. iij. de di. no. vbi
ait di[illegible]is multitudo aliq̄liter pticipat a/
liq̄ vno. Et ibidē ondit q̄ nlla adeo sunt diu̇
sa q̄n saltē ɔueniūt analogia. Et eādē sniam
ponit pclus in sua pma ppōe. Vn̄ etiā. iiij.
metaph. dr. qd nō hz esse vnū nō hz esse. tles
g̃ dij nullo mō esse possent. eo q̄ in nullo cō/
uenirēt. P. q̄cquid est extra analogiā entis 2
real' qd est ɔmūe decē pdicamētis. vl' ē totali/
ter nihil. vl' si est aliq̄d est purū ens rōis. Sz
si duo dij differrēt vlī analogia. alter eoꝝ esset
extra analogiā entis realis. g̃ vl' eēt nihil. vl'
tm̄mō ens rationis. q̄ꝝ vtrūqz ē inconueniēs.

Instantia

Forte dicet q̄ nō drnt analogia vlī sz ana
logia spēali. sic analogia sanoꝝ drt ab analo
gia calidoꝝ siue coloꝝ. Jllud nō valz. q2 q̄cū

Solutio

qz drnt analogia spēali ista ɔueniūt analo/
gia vlī. sz enī sana i sua analogia drant a cali
dis. tm̄ vtraqz ɔueniūt i analogia entis. sz q̄cū
qz ɔueniūt i vna analogia q̄uiscūqz vlī. vel
vnū hz attributōez ad alterū. vl' ambo ad ter/
ciū. ppter qd sp oportz ɔuenire ad vnū pmum
Nec instātia ē ad ppositū. q2 pcise loq̄bar d
analogia vlī. q2 loq̄bar de analogia q̄ pt eē cō
mūis his q̄ drnt genere. sic patuit ex deducti
one quā feci p articl'os pcedētes. i q̄bz sp pces
[illegible] de min⁹ cōi ad mai⁹ cōe Sz ɔ pdicta est

Opinio māicheorū ɔ pdicta

opinio manicheoꝝ ꝛ alioꝝ mltoꝝ hereticoꝝ
q̄ꝝ pestifera neq̄cia fetere pcipit q̄nqz vsqz i p
sentē diē. Ponūt enī dicti heretici vnū eē
deū oīm bonorū. et aliū eē deū oīm malorum
Et ex dictis eoꝝ multipl'r pt argui. Prio sic. 1
Tale p pticipatōz psupponit tle p eēntiā. sz ē
dare bonū ꝛ malū p pticipatōz. g̃ erit dare bo
nū ꝛ malū p eēntiā. sz qd ē tale p eēntiā. h ipi
dicūt deū. g̃ ꝛc. P. vbicūqz ē dare cāz scdaz 2
ibi ē dare cāz pmā. q2 scdz n̄ dr nisi i ordie ad
pmū. sz ē dare scdaz cāz mouētē ad malū. g̃ ꝛ
pmā. ꝛ h erit de⁹ maloꝝ. P. aliq̄ statī nata 3
hñt ɔuolutā maliciā. taliū g̃ n̄ potit eē bōa cā
nec p ɔñs bon⁹ de⁹. P. si vnū ɔrioꝝ ē i natā 4
ꝛ reliquū. vt dr. i. celi ꝛ mōi. sz sūmū bonū ꝛ sū
mū malū sūt ɔria. cū g̃ sūmū bonū sit puta bo
ni dei bonitas. ergo et summū malū est. P. 5
vbicūqz est dare magis et minus. ibi ē dare
simpliciter. vt dr. iiij. metaph. sz ē dare magis

malū et minus malū. ergo sicut est dare sum
mū siue simpliciter bonū. eo ꝙ est dare magis
Instantia et minus bonū. sic ⁊c. Forte diceret aliq̄s ꝙ
dato ꝙ esset summū malū adhuc nō esset ꝑ se
sed dependeret a sūmo bono. et ꝑ ꝯn̄s nō esset
Solutio eorum deus. Rn̄deret manichꝰ ꝙ īpossibile ē sum
mū malū vl' fieri vl' dependere a sūmo bono.
q2 semꝑ illud a q̄ aliq̄d dependet ꝯprehēdit
in seipm̄ dependens aut formal'r aut v̄ualiter
Sȝ bonus ꝰ nec cōp̄hēdit in se sūmū malū
formal'r. q2 tūc esset sūme malus. et maxime ꝯ
ria essent simul formaliter in eodē. Nec v̄tu
aliter. q2 qd̄ est virtualiter tale p̄t alteꝝ facere
formaliter tale. g̃ optimus deus posset pessime
facere. qd̄ est oppositū in adiecto. q2 mal' ope
Opinio arrij ꝯ p̄dictā v̄itatē. ribꝰ efficimur mali. vt pȝ in li. ethico. Si
militer ꝯtra supradictā v̄itatē est opinio Ar
rij. q̄ s̄m distinctiōem ꝑsonaꝝ distixit diuinam
essentiā. et ꝑ ꝯn̄s plr̄es habuit ponere deos eēn
1 tialiter dr̄ntes. Poterat aūt moueri istis
sophismatibꝰ. Relatōes opposite realiter di
stincte nō p̄nt simul fundari in eodē indiui
sibili fundamento. hinc ē ꝙ relatio idēitatis
eo ꝙ nō habeat fundamētū realiter distictuȝ
est relatio rōis. vt patet. v. metaph. sed in eēn
tia diuina fundant̄ relatōes opposite realiter
2 distincte. P̄. id qd̄ p̄dicat̄ de plibus real'r
differētibꝰ nō p̄t esse realiter vnū. sȝ eēntia di
uina p̄dicat̄ essentialiter de tribus ꝑsonis rea
3 liter differētibꝰ. ergo ⁊c. P̄. id cuiꝰ essentia
⁊ esse sunt penitꝰ idē. si multiplicat̄ eiꝰ esse. et
eēntia diuersificat̄. sed in diuis esse ⁊ essentia
sunt penitꝰ idē. et esse diuersificat̄. quia dicit
Augꝰ. v. de tri. c. xij. Diuersū est eē p̄rem. ⁊ es
se filiū. ergo videt̄ seq̄ ꝙ diuersa sit eēntia. q2
eodem li. c. v. dicit̄. ꝙ sic a sape dicta est sapi
4 entia. sic ab esse eēntia. P̄. ista est falsa. i di
uinis nullū generās est essentia. q2 pater non
esset eēntia. ergo ista est falsa. in diuinis nl'la
essentia est generās. cū vl'is negatiua simpl'r
conuertat̄. vt pȝ ex li. priorū. ergo hec ē vera.
in diuinis quedā eēntia est generās. quia lex
ꝯtradictoriaꝝ est talis. ꝙ si vna est falsa. alia
erit v̄a. et ecōuerso. vt pȝ p̄mo periarmenias.
sed nihil generat seipm̄. vt pȝ. ij. de aīa. et per
Aug. sepius in li. de trini. g̃ diuina eēntia ge
nerabit aliā diuinā eēntiā. P̄. quorū est v
5 num et idem esse. plificato vno plurificat̄ et
reliquū. sed relatio in diuis cū essentia habēt
vnū ⁊ idē esse. g̃ plurificata relatōne plurifi
catur ⁊ essentia. P̄. substātia in diuis plifi
6 catur. sed eēntia idē qd̄ sb̄stātia. g̃ ⁊c. maior
patet ꝑ hilariū in li. de trini. vbi vult. ꝙ pater
et filius et sp̄ūssanctꝰ sunt ꝑ substantiā tria. ⁊
ꝑ cōsonantiā vnū. P̄. ab eodem res habȝ 7
esse et distinctū esse. sed relatio habȝ esse reale
a fundamēto. ergo habebit distinctū esse a fū
damēto. cū ergo nihil dat qd̄ nō habȝ. videt̄
ꝙ p̄intelligat̄ distinctū esse reale ī fundam̄to.
Posset etiā argui cōtra p̄dictā v̄itatē phi Argumēta phica
ce sic. Nō minus potēs est lux sp̄ūalis q̄ȝ lux
corꝑalis. sed lux corꝑalis ꝑducit lucē corꝑa
lem in natura distincta a sua natura. g̃. P̄ 2
vnūquodq̄ȝ tūc ꝑfectū est cū p̄t sibi sil'e gene
rare. vt dicit̄. iiij. metheoꝝ. sed eēntia diuia
est ꝑfectissima. ergo ⁊c. P̄. idē manēs ideȝ 3
sꝑ facit idem. ij. de generatōe. ergo videt̄ ꝙ di
uersitas causatorū arguat diuersitatē deorū.
maxime loq̄ndo de talibꝰ causatis que n̄ pos
sunt ꝑduci nisi a deo. P̄. multitudo queli 4
bet ꝑticipātiū arguit vnū ens simpliciter qd̄
ꝑticipant. sed in omni genere est multitudo
participātiū. ergo in omni genere vno erit v
num ens simpliciter ab alijs participatū. ta
le appellat proclus deuȝ. g̃ tot erunt dij quot
sunt genera. Sed ista nō cōcludūt. quia Contra errores
isti diuersi dij vel differrent in natura. et tūc
ille qui non haberet diuinā naturā non esset
deus. vl' essent eiusdē nature. et tunc essent v
nus deus. quia in seꝑatis a materia vniꝰ na
ture est vnū esse. P̄. omne qd̄ mouetur ab
alio mouet̄. cū ergo in ꝑ se mouentibꝰ causis
non sit processus in infinitū. oportet nos de
uenire ad vnū motorem totaliter immobi
lem. vt concludit̄. viij. phisicoꝝ. et. xij. meta
phisice. Entia enim nolunt male disponi. et
mala est pluralitas principantiū. vnus er
go princeps. vt concludit̄. xij. metaphisice.
Ad solutionē autē sophismatuȝ adducto Materia solutōis
rum pro Manicheo est sciendū ꝙ error ma
nicheorū multū ex hoc ꝓcedebat ꝙ credebāt
malū esse quandā substantiā et naturā posi
tiuam. et per conseq̄ns quodlibet malū parti
culare haberet causam ꝑ se et efficientem posi
tiue. cuius oppositū totaliter ponere debue
runt. quia malū est priuatio boni. et quia pri
uatio de se est nō ens. vt dicit̄ p̄mo phisicoꝝ.
ergo malū nō requirit causam efficientē sȝ de
ficientē. Propter qd̄ Diony. iiij. de diuis no.
ait. ꝙ malū nec est existens. i. substantia. nec
inexistens. id ē accidēs. Et ideo ait btūs au
gustinus. xij. de ciui. dei. c. vij. Nemo ergo q̄
rat efficientē causam male volūtatis. nō eniȝ
est efficiens sed deficiēs. nec illa. scȝ mala vo
luntas vt est mala est effectio sed defectio. Et
sequit̄ ibidem. Sic causat̄ malū vt auditur

silentiū ꝛ videt̃ tenebra. Uidere aūt tenebrā nō est aliqd videre. sed a vidēdo deficere. ꝛ audire silentiū nō ē aliqd audire. s; magis ab audiēdo deficere. Sic malū ꝛ inordīatio nō est aliqd facere. sed ab ordine deficere. et rectū ordinē a deo siue a natura institutū nō seruare. Jō Aug⁹ dixit eodē ca. ꝙ h̄ est incipe h̄re malam volūtatē ab eo deficere qd̄ sūme ē. Dis pmissis imediate patēt solutōes sophismatū pdictoꝝ.

Solutio ad ratōnes māicheoꝝ

Ad.1. Ad pmū ḡ dicendū ꝙ maior est vera s̄m h̄ sensū ꝙ omne esse p pticipatōnē; p̄supponit esse simplr. vl' respectu cui⁹ pficiat. vl' a quo deficiat. Ad minorē dico ꝙ malū p̄supponit summū bonū a cui⁹ legibus deficit.

Ad.2. Ad scd̄m eodē mō. q2 nō optet ꝙ detur aliquod pmū qd̄ malū scd̄m pticipet positiue. s; sufficit esse sūmū bonū a quo deficiat puatiue.

Ad.3. Ad terciū dicendū ꝙ nō est dare purū malū. q2 si purū malū daret̃ seipm destrueret vt pt3. iiij. ethico. ꝛ ideo nullū malū est qd̄ ita habeat cōnatā; malicia. qn necessario fundet̃ in aliq̄ bono positiuo. Uerbi grā. in fornicatōne possum⁹ duo ɔsiderare. quoꝝ vnū ē positiuū ꝛ hab3 cām efficiētē. puta actio real' ipius agētis. aliud puatiuū. ꝛ h3 cām deficiētē. puta inordinatio q̄ est a volūtate derelinqnte legē dei sui. Tal' ergo malicia nō h̄ebit deū p causa efficiēte. sed inordinatā volūtatē; a deo deficiētē

Ad.4. Ad q̄rtū dicēdū ꝙ bonū ꝛ malū n̄ opponūt̃ ɔ̄rie s; puatiue. puatia āt opposita apta nata sunt fieri circa idē s̄biectū vicissim et sil' ɔ̄ria. et iō nō opponit̃ deo aliqd p̄uatiue nec cōtrarie. cū nō sit apotus nat⁹ esse i aliquo s̄biecto.

Ad.5. Ad quintū dicēdū ꝙ n̄ datur mai⁹ et minus malū respectu sūmi mali. q2 h̄ esse nō pt. sed tam bonū q̄ malū dant̃ respectu sūmi boni. primū vt accedēs. scd̄m vt recedēs. pmū vt ad ipm pficiēs. scd̄m vt ab ipo deficiēs. Sicut ait Aug⁹ ɔ̄ faustū. ꝙ rspectu eiusdē signi dicimur sagittare bn̄ ꝛ male. ita ꝙ nō ponunt̃ duo signa quoꝝ respectu vnius dicamur sagittare bn̄. et respectu alteri⁹ male. Sed ad idē signū magis et mag' attigētes dicimur meli⁹ ꝛ meli⁹ sagittare. et ab eodē magis et magis deuiātes dicimur pei⁹ et peius sagittare. sic dē. Cū eni ipm malū a nullo agente sit p se intentū. q2 nullū agēs respiciens ad malū agit qd̄ agit. vt d2 in de di. no. non optet sibi assignare cām efficientē. vt isti imaginant̃.

Instantia

Sed ad h̄ forte diceret manicheus ꝙ id qd̄ est p accidēs intentū ɔtigit ut in paucioribꝫ et raro. sed malū in h̄ mūdo cōtingit vt in pluribꝫ. ergo videt̃ esse p se intentum.

Solutio

R. ꝙ instantia assumit duplex falsū; quia licet id qd̄ est a casu cōtigat vt in paucioribꝫ et raro. vt pt3. ij. phisicoꝝ. nō optet tn̄ ꝙ oē p accns intētū eueniat vt raro. na3 nullū generās [illegible] se intēdit corruptōe3. et tn̄ tot eueniūt corruptōes q[illegible] generatōes. q2uis generatōes sint p [illegible]tete. al's non posset stare dictū ari[illegible]de generatōne. q̄ aūt. generatio vni⁹ ē corruptio alteri⁹. Assumit̃ etiā scd̄o falsum cū dicit̃ ꝙ plura eueniūt mala q̄ bōa quia nullū potest malū euenire q̄n sit' eueniat aliqd̄ bonū in quo fundet̃ illd̄ malū. Und̄ si eueniat aliqd̄ malū moral'r. necessario oportet euenire aliqd̄ bonū. vl' moraliter vl' naturaliter. Etiā ex ipis malis elicit̃ aliqd̄ bonu3. iuxta illud augus. Omipotēs de⁹ nō pmitteret fieri aliq̄ mala nisi adeo ess; omipotens ꝙ ex malis eliceret bona.

Solutio argumētorū arrij

Ad motiua etiā deducta p errore arrij iferi⁹ cū illa materia spēcialiter tractabit̃ respōsio lucidior apparebit iō ad p̄sens breui⁹ trāseo rn̄dendo.

Ad.1. Ad pmū ergo dicēdū ꝙ maior nō est v̄a nisi quando fundamētū est finitū. Ad miorē dicēdu3 ꝙ diuia eēntia cū sit infinita sil' pt fundare opositas relatōes. Alias inuenit̃ sic. Ad pmū dicendū ꝙ maior nō est v̄a maxime q̄n fūdamentū est infinitū. sic est in diuinis. Etiā illa maior patit̃ instantiā in creaturis. Nā quando intellect⁹ intelligit se tūc simul fundat relatiōes oppositas. s. intelligentis ꝛ intellecti.

Ad.2. Ad secundū dicendū ꝙ vna absoluta essentia infinita pōt sibi idētificare plura real'r distincta re relata. et [illegible] cōseqns de ipis pt pdicare manens totaliter indiuisa.

Ad.3. Ad terciū nego minorē. Ad pbatōem dico ꝙ aug⁹ non loquit̃ ibi de esse absoluto qd̄ est cōmune tribus. sed loquit̃ de esse relato. quod magis debet dici quoddā adesse q̄ esse. Jpm eni3 adesse plurificat̃ s̄m ꝙ plurificant̃ psone. Et iō notanter dicit Augustin⁹. Diuersum est esse patrē. et diuersum est esse filiū. et nō dicit absolute. diuersum est esse dn̄m. vt hoc dictū n̄ intelligeret̃ de esse essentie diuine. sed magis de adesse psone.

Ad.4. Ad quartū dicendū ꝙ p̄dicatōe formali nullū generās vt generās [illegible] essentia. quia generās vt generans est supppositum. cui [illegible] se cōpetit agere. actōnes eni sunt singularium. vt patz pmo metaphisice. Predicta ergo ppositio est v̄a quei argumēto dicebat̃ esse falsa. et p cōsequens sua cōuersa erit v̄a. et ɔ̄dictoria ɔ̄use erit falsa que dicebat̃ esse vera. sed p̄dicatōe idētica tūc cōcessis oibus pmissis adhuc ɔclusio erit negāda. q2 n̄

sequit. h est idem qd generans. g generat. Na illud solu generat qd est formali generans. et no omne illud qd est ideptice ide qd generas. et illud magis determinabit infra. distinctoe. v.

Ad. 5. Ad qntu posset negari maior. qz materia et forma faciut aliqd vnu [illegible] qdditatiuu. et tn fm aliquos multe sunt form[illegible] [illegible]tiales eiusdem materie. ipa materia non m[illegible]licata. No curo tn de hac solutoe. qz illud in q fudatur no reputo esse veru. et ideo dico q maior est va si sic haber idem esse q haber etia eundem modu essendi. Tuc ad minore dico q qz uis relatio habeat ide esse cu essentia diuia in qtum relatio zpata ad essentia trasit i essentiam. tn relatio vt relatio no habz eunde modum essendi cu essentia. qz modus relatonis vt relatio est ad aliud esse. sed mod essentie e ad se esse. roe quoz differetiu modoru potest multiplicari relatio no multiplicata essentia.

Ad. 6. Ad sextu dicendu q hilari no accipit hic substantia p essentia sed p hypostasi.

Ad. 7. Ad septimu dicedu q loqndo de relatiuis tuc maior no est vera. qz dato q relatio realitate sua capiat a fundameto. tn roem sua qdditatiua et p ons distinctiua sortit in ordine ad oppositu.

Ad phica argumeta

Ad. 1. Ad pmu phice introductu. concessa maiori dico ad minore q etia diuia lux pducit luce spualem a se naturaliter differente puta angelica natura.

Ad. 2. Ad scdm dicendu q maior illa intelligeda est no de natura: sed de supposito. quo aut suppositu filij sit pfectuz cu tn no possit aliu filiu generare inferi patebit cu de oipotentia filij tractabo

Ad. 3. Ad terciu dicendu q maior e intelligenda de agente naturali. deus aute agit ad extra p intellectu et voluntate. Et qz potetie ronales sunt ad opposita. ergo diuersitas pductoru non arguit diuersitate deoru. licz posset dici q arguat diuersitate ronu pducendi. puta diuisas ideas [illegible] mete diuina. iuxta illud Augus. lxxxiij. q. Alia rone coditus est ho. et alia equus. et sic de alijs.

Ad. 4. Ad qrtu dicendu q pclus modo platonis ponit ordine deoru siue ideaz separataru iuxta ordine entiu. hoc aut nos negam. dato tn q ita esset. adhuc tn omnes illi dij pticiparet vno sumo deo q erat de bonitatis et vnitatis. sicut ide pclus ponit. et nos appellaremus illu vez deu.

Ad argumentu pncipale Ad argumetu pncipale dicedu q scire deu esse no est scire esse dei. sz terminis psuppositis e scire hac ppositonem esse vera. deus e. qz scito qd importat p terminos imediate dinoscit q hoc pdicatu e de eentia illius subiecti.

P Ersonaru quoqz plalitate etc.

Postqz mgr declarauit diuie eentie vnitate. h nitit pbare psoaru plitate seu trinitate. Et diuidit i duas ptes. Quia pmo h facit autoritatib veteris testameti. scdo autoritatib noui testameti. ibi. Nuc do p testionia. Prima i duas. qz pmo odit psonaz diuinaz plitate no exprimedo nomia psonaz. Scdo expmedo aliqliter noia earu. ibi. Nuc g ad ppositu Et hec i duas. qz pmo adducit auctoritates sonates diuie essentie vnitate et psonaz reale et vocale distinctoez. Scdo manifestat hmoi distinctoem tagedo psonaz diuiaz pcessione. Secuda ps incipit ibi. Dauid qz. Et hec i duas qz primo manifestat ppositu p filij generatone. scdo p spuscti pcessioem. ibi. De spuscto etiam expssa. Hic quero

V Tz trinitas psonaz et diuine essentie suma vnitas de qbus mgr tractat in ista distictoe scda sint zpossibilia

Et videt q no. qz sicut se habz pur actus ad passiua potetialitate. sic se hz suma vnitas ad plitate. sed pur act no zpatit aliqm potetialitate passiua. g cu diuina eentia sit sume vna. no copatiet secu aliqua plitate In 3trariu est fides scta. q christianis e firmissimum argumetu et qsi infallibil demostratio. In ista qstioe sunt qtuor videda. Pmo vtru sint tres psone i diuis real differetes Secudo an h possum pbare euideter et scietifice. Tercio an vnitas i diuis cu reali trinitate exns dicat positiue vl'immodo puatiue Et quarto de qsito principali.

Q Uatuz ad primu

Primum pncipale pncipale dico cu inmaculata fide catholica. cui falsu sbesse no pt. q i diuis sut tres psone real a seiuice dfntes. s. pr et fili et spusctus. Et h pt sic psuaderi. De qd dic pfectoez simpliciter e mo excelletissimo ponedu i diuis. sz caritas dic pfectoez simpl. g mo excelletissimo e poneda i diuis. Tal aut pfecta caritas et excelletissima duo reqrit i ipo diligete. Pmo q dilectoe tedat i alteq. qz amor puat q tm e ad seipm. fm gre. n pt ee caritas pfecta Scdo q illd in qd pncipal'r tedit sit diligibile infinitu. al's ei caritas n eet excelletissima. qz oi caritate q e circa diligibile finitu pt ee alia caritas maior. et p ons excellentior. Roe pmi pater dilectoe tendit in alteru a se realiter distictu. roe secudi tendere non pot in aliquod

creat[illegible].ergo tendit i filiū suū vnigenitū tan/
q̄ȝ a se alterū p̄sonaliter et diligibile infinitū.
amor aūt hos ɔnectens.s.p̄rem et filiū nō p̄t
esse inherēs.cū nullū accidēs in deo esse possit.
ḡ erit p̄ se subsistēs et p̄ ɔn̄s tercia p̄sona. pu
2 ta sp̄ūsctūs. P̄.q̄to aliquis act⁹ est puri/
or tanto est actiuior.ḡ act⁹ infinite puritatis
infinite ē actiuus.et p̄ ɔn̄s infiniti p̄ductiu⁹
Cū ḡ deus sit purus actus.et termin⁹ infini/
tus nō possit p̄duci infinita natura.ergo i di
uinis p̄ductū infinite v̄tuti p̄ductiue adeq̄/
tū manebit in eadē natura cū p̄ducēte.distin
ctū tn̄ p̄sonalr̄. Cū nihil seip̄m p̄ducere pos/
sit.vt ait Aug⁹.i.de tri.c.i. Sed ɔ iaȝ di/
ctam infallibilē v̄itatē sunt multi heretici.et
signanter Sabelli⁹.qui ad h̄ vt saluaret eēn/
tie diuine vnitatē negauit p̄sonaꝝ v̄am et re
alem trinitatē. Motiua istoꝝ hereticorū
nō potui inuenire.ḡ aliq̄s rōnes adducā q̄b⁹
vt mihi videt̄ poterāt moueri ad negādū p̄so
1 narū diuinaꝝ d̄r̄ntiā realē. Pōt eni argui
sic. Ubicūq̄ȝ eēntia ⁊ p̄sona sunt vnius rōis
si essentia nō p̄t multiplicari nec p̄sona.sed i
diuis essentia et p̄sona sunt vni⁹ rōnis.ḡ ⁊c.
maior p̄ȝ.q̄r q̄ sunt idē re et rōe q̄cq̄d cōue/
nit vni ɔuenit et alteri.mior ē p̄bo.q̄r rō diffi
nitiua est sermo q̄d est esse rei significās.cum
ḡ in diuinis tm̄ sit vnū esse eq̄ ɔueniēs eēntie
⁊ p̄sone.iuxta illō aug.vij.de tri.c.vi.hoc est
deo esse qō p̄sonam esse. ergo erit in diuis tm̄
2 vna rō diffinitiua exp̄ssiua ipi⁹ eē. P̄.p̄so/
narū p̄l'alitas frustra ponit̄ vbi non pl⁹ rep̄it̄
p̄fectōis vl' bonitatis in p̄libus q̄ȝ in vna tm̄.
sed nulla bonitas seu p̄fectio ē rep̄ibilis i vna
p̄sona que nō sit in oibus trib⁹. Cū ergo de⁹
et natura nihil faciūt frustra. vt p̄ȝ.i. celi [illegible]
3 mūdi.ḡ ⁊c. P̄.que sunt eadē eidē inter se
sunt eadē.vt p̄ȝ.i.phisicoꝝ.sed oēs diuie p̄/
sone sūt eedē diuie eēntie.ḡ erūt idē iter se ⁊ p̄
4 ɔn̄s nō realr̄ distincte P̄.illud cui repuḡt
ois p̄litas nō cōpatit̄ secū aliquā multitudi
nē.nec p̄ ɔn̄s trinitatē.sed diuine eēntie repu
gnat ois p̄l'alitas.vt ait Boe.in li.de tri. P̄
5 sicut se hȝ sūme bonū ad malū.sic se hȝ sūme
vnū ad multū.sed de⁹ eo q̄ ē summe bonus n̄
patit̄ in se aliquā maliciā.ergo ex eo q̄ ē sum/
me vnus nō patiet̄ in se aliquā multitudinē.
6 P̄.p̄ductōes in diuinis nō d̄r̄nt.ḡ nec p̄
ducta. An̄s p̄bat̄.quia intellectus volūtas ⁊
natura in diuinis nō d̄r̄nt.ergo nec p̄ductio
nes se h̄ntes p̄ modū intellectus ⁊ volūtatis.
P̄.omnis oppositio relatiua realis exigit
7 duo extrema realiter distincta.vl' ergo pones

Sabellij motiua q̄/bus ɔ h̄ poterat mo/ueri

in diuinis vnā oppositōeȝ relatiuā realē vel
duas. Si vnā.tūc erūt solū duo extrema.et
sic nō erit trinitas sed dualitas. Si duas tūc
erunt quattuor extrema.et p̄ ɔn̄s erit quater
nitas.que tn̄ est dānata in decretali sup̄i⁹ al/
legata P̄.cum a[illegible]guebat ille heretic⁹ q̄ si es/ 8
set filius in[illegible]s.ille filius generaret aliū fi/
lium.[illegible] infinitū. R̄n̄det aug⁹. nō enim
nō potuit.sed non opoꝛtuit. Ex hoc p̄t argui
sic. Duplex negatio facit vnā affirmationeȝ.
ergo ista.filius nō non potuit generare valȝ
istam.filius potuit generare.si potuit ḡ fuit
necessariū.q̄r in p̄petuis nō differt esse ⁊ pos/
se.iij.phisicoꝝ. Et si ista p̄positio quo ad cō/
tingentia que de⁹ p̄ducit extra se nō haberet
veritatē.tn̄ quantū ad illa que p̄ducit intra
se est verissima.q̄r q̄cq̄d quo ad intra esse p̄t
in diuinis h̄ necesse est ibi esse.q̄r ad itra nul
la penitus cadit cōtingētia. P̄. vnicuiq̄ȝ 9
supposito nature alicui⁹ cōuenit actus illius
nature nisi ex aliq̄ imp̄fectiōe impediat̄.sȝ ge
neratio est actus seu opus nature.vt testat̄
Damas.ergo si in diuinis est fili⁹ et sp̄ūsctūs
aut generabūt aut imp̄fecte habebūt naturā.
quorū vtrūq̄ȝ est impossibile. P̄. Idem est 10
p̄rem se dicere qō verbuȝ generare. sed vt ait
Ans.in lib.monologion.sicut pater dicit se
ita et filius et sp̄ūsctūs. Cū igit idem sit pa/
trē dicere qō generare vt idē Ans.dicit.ergo
silr̄ sicut pater generat sic et fili⁹ generat ⁊ spi
ritussanctus generat. Et sic in diuinis erunt
tria verba genita.et p̄ conseqūns plures q̄ȝ tres
p̄sone in diuinis. P̄.si pater ex hoc q̄ p̄fe/ 11
cte intelligit concipit et producit verbū.cum
filius et spiritussctūs eque p̄fecte intelligant
sicut pater.ergo ⁊c. P̄.si pater amādo fi/ 12
lium.et filius reamando patrē p̄ducunt spi
ritusanctū.cū pater nō minus amet spirituȝ
sanctū q̄ȝ filiū.et non minus reametur a spiri
tusancto q̄ȝ a filio.ergo pater et sp̄ūsanct⁹ p̄/
ducunt aliū spiritūsanctū. Et eodē modo de
filio respectu sp̄ūsancti p̄t argui. P̄.bonuȝ 13
est sui ip̄ius cōmunicatiuū vt ait Dionysius.
sed spiritui sancto attribuit̄ bonitas sicut filio
sapiētia [illegible] patri potentia.ergo videt̄ q̄ p̄p̄ijs/
sime spectet ad spiritūsanctū naturā suā alte/
ri cōmunicare p̄sone. P̄. quod dicit p̄fecti 14
onem simpliciter in rebus creatis a nulla p̄
sona diuina debet excludi.sed posse cōmuni
care naturā dicit p̄fectōnem simpliciter in re
bus creatis.quia vt dicit̄.iiij.metheoꝛū.vnū
qōq̄ȝ tūc p̄fectū est cum poterit sibi silr̄ gene/
rare.ergo filius ⁊ sp̄ūsctūs p̄n̄t cōmunicare.

15 naturā diuinā. ℗.actui actualissimo ⁊ pu
rissimo repugnat oīs additio. q: oē recipiens
additōem aliq̄ mō est in potētia. sed de⁹ ē act⁹
actualissim⁹ et purissim⁹. vt pz. xij. metaph. ḡ
repugnat sibi additio relationū. sine q̄bꝫ ꝑso
ne multiplicari nō pñt. q̄ eēntia cōtinꝫ vni/
tatem. relatio multiplicat tri[illegible] ut ait boe.
li. de tri. Et istā forte rōem intē[illegible] ꝯmē/
tator. xij. metaph. cū ait. Antiq̄ putauert tri/
nitatē esse in deo. et voluerūt euadere dicētes
ꝙ sunt tres et vn⁹ deus. et nesciuerunt euadere.
q: cū sb̄stātia fuerit numerata cōgregatū erit
ens vnū ꝑ intentōnez vnā additā ꝯgregato.
16 ℗. diony. de di. no. c. i. ait. ꝙ nō est audien
dum aliq̄d dicere nec etiā cogitare de supsub
stātiali ⁊ occulta deitate p̄ter ea q̄ diuitus ex
sanctis eloquijs nob̄ sunt exp̄ssa. Sꝫ i toto
sacro canōe nec in aliq̄ sui pte inuenit̄ exp̄ssuꝫ
ꝙ in diuis sint tres ꝑsone. licꝫ enī inueniatur
ꝙ sint tres. tñ fallacia ꝯñtis videtur esse. sunt
17 tres. ḡ sunt tres ꝑsone. ℗. si sunt tres ꝑso/
ne in diuis. aut dr̄ut ab eēntia. aut penit⁹ sūt
idem. Si p̄mo mō tūc erit q̄ternitas i diuis
Si scdo mō tūc ꝯtingūt multe ꝯdictōes ma
nifeste. Erit enī idē multiplicatū ⁊ nō multi
plicatū. ad se et nō ad se. ad aliō ⁊ nō ad aliō.
ꝯmūicabile et nō ꝯmūicabile. generās et nō
generās. genitū et nō genitū. spirās ⁊ nō spi
rans. spiratū ⁊ nō spiratū. differēs ⁊ nō dr̄ns
Eēntia enī nō differt a filio. et pr̄ q̄ ē essentia
differt a filio. Infringet̄ etiā forma syllogis/
mi expositorij. quē ph̄us. i. p̄oꝝ dicit hr̄e eui
dentiā ex se. Dicat̄ enī sic. Hec eēntia est hec
p̄rnitas. hec eēntia est hec filiatio. ḡ hec filia/
tio est hec p̄rnitas. ꝯclō falsa. ḡ aliq̄ p̄missaꝝ.
et q̄ rōe vna eadē rōe et altera. Istis ḡ ⁊ for/
te ꝯplib̄ꝫ alijs sophismatibꝫ heretici poterāt
moueri supradicti ad negādū scām trinita
Cōtra he/ tē. Sed ista nō ꝯcludūt. q: ſm aug. rōem
reticos 1 q̄ntūlibet acutā sacre scp̄ture ꝯriā. nō dubita
2 mus eē falsissimā. ℗. si in diuinis nō esset
p̄litas ꝑsonarū. ibi nō eēt felicitas. ꝯñs ē fal
sum. ergo et añs. falsitas ꝯñtis nota ē. x. eth.
⁊ xij. metaph. ꝓbat̄ ꝯña Richar. iij. de tri.
sic. q: ꝑfecta iocūditas eē nō p̄t vbi defic̄ mu/
tuus amor et solū ponit̄ amor p̄uatus ⁊ soli/
tari⁹. Unde et boe. in de tri. ait. Nulli⁹ sine
socio est iocūda possessio. Sed dei felicitas ē
3 sūma iocūditas. ḡ ⁊c. Itē cū heretici nō ne
gant sacrā scripturā. ḡ ꝯ eos pñt adduci oēs
autoritates sacri canōis adducte ꝑ mgr̄m in
Solutio ista distictōe. ij Ad p̄mū ḡ dicēdū ꝙ mior
Ad. 1. est falsa. q: cū ꝑsona diuia sit relatia et inclu/
dat relatōem ſm suā ꝓpriam rōem. ḡ nō est pe
nitus eiusdē rōis cū eēntia. Ad ꝓbatōnez di
co ꝙ licꝫ sit idē esse essentie diuie ꝑsone. tñ
ꝑsone cōuenit aliq̄d adesse qd̄ nō cōuenit es/
sentie vt eēntia est. Et cū dicit̄. diffinitio ē ser
mo q̄d est esse rei demōstrās. dico ꝙ verū est
diffinitio absoluti. sꝫ diffinitio relatiui nō ex
p̄mit esse ꝓprie loq̄ndo sed adesse Ad secū Ad. 2.
dū nego maiorē. q: q̄uis nō sit pl⁹ de bonita/
te in tribꝫ ꝑsonis q̄ in vna. est tñ eadē boni/
tas pluribꝫ modis Ad terciū dicēdū ꝙ ma Ad. 3.
ior est v̄a ſm istū sensum. puta ꝙ ſm istā con
ueniētiā absolute entitatis qua ꝯueniūt i ter/
cio. ſm illā eandē cōueniētiā ꝯueniūt īter se.
ḡ nō pl⁹ cōcludit̄ nisi ꝙ p̄rnitas filiatio si/
ue pr̄ et fili⁹ entitate absoluta q̄ ꝯueniūt i di
uina eēntia sint idē siue cōueniāt iter se. Ex h̄
tñ nō seq̄tur ꝙ sint idē inter se quo ad forma
les suas rōnes siue q̄ ad suū adesse penes qd̄
habēt realē oppositōnez. Scd̄m enī suū mo
dū adessendi nō sunt idē tercio. cū illō terciū
nō habeat modū adessendi. sed ad se essendi.
Istō tñ dño cōcedente euidēti⁹ declarabo cū
venero ad dist. xxxiij. q: ibi ꝓp̄e hēbit locuꝫ.
Ad q̄rtū dicendū ꝙ diuie eēntie r̄pugnat Ad. 4.
oīs pluralitas natural̄ siue essential̄ et abso/
luta. nō aūt ꝑsonalis et relatiua. Ad q̄ntū Ad. 5.
dicēdū ꝙ bonitas et malicia sunt opposita vl̄
ꝯtraria vl̄ saltē priuatiue. et iō in eodē sil̄ esse
nō possunt. Sic etiā vnitas eēntie et p̄litas
eēntie cū sint opposita simul eidē inesse n̄ pos
sunt. Sed vnitas eēntie et p̄litas ꝑsone non
opponunt̄ ſm aliqd̄ genus oppositōnū. ḡ nō
repugnat q̄n sil̄ eē possint in diuinis Ad Ad. 6.
sextū nego añs. q: ꝓductōes diuie dr̄nt rela/
tiue. ad ꝓbatōem nego ꝯñam. q: nō opꝫ tā/
tam dare dr̄ntiā in p̄ncipijs sicut in p̄ncipia
tis. ergo q̄uis nō differāt volūtas et intelle/
ctus. ꝓductōes tñ pñt differre. Ad septi/ Ad. 7.
mū dicendū. ꝙ due sunt oppositōes relatie.
quaꝝ ex p̄ma habem⁹ p̄rem et filiū. ex scd̄a so
lum sp̄m scm̄. q: alteꝝ oppositoꝝ scd̄e opposi
tōis nō cōstituit ꝑsonā. puta spiratio actiua.
que p̄supponēs supposita pr̄is et filij ꝯstituta
fundat̄ in eis ꝓut sunt vnū p̄ncipiū sp̄ussctī
h̄ntes in se vnā cōeꝫ potētiā spiratiuā. et ideo
sola spiratio passiua cōstituit sp̄m sanctum.
Ad octauū dicēdū ꝙ verbū aug. sic est ex Ad. 8.
ponendū. nō enī nō potuit. i. nō ex h̄ ipotē/
tiā habuit. et ex hac duplici negatōe v̄e p̄ōt
inferri ꝙ fili⁹ habꝫ in se potentiā generatiuā.
que nō est aliō q̄ diuina eēntia. vt patebit in
dist. vij. nō tñ p̄t ꝓgredi in actū generatōis.

q: hmõi potentiã habz cũ opposito respectu generatõis actiue. Sicut ergo si ignis hrẽt potentiã generandi ignẽ cũ opposito caloris nũq̃ generarz ignẽ. q̃uis potentiã generãdi
Instantia haberet. sic 7c. Forte dices q spũssctũs habet essentiã diuinã nõ cũ opposito respectu ge
Solutio neratõis actiue. g ipe poterit generare. Dico q nõ solũ impedit actũ generatõis hrẽ potentiã generatiuã cũ opposito respectu generatõis actiue. sed etiã nõ hrẽ cũ pposito respectu. hoc est cum ipa paternitate. Dato enim q ignis habens potẽtiã generãdi ignẽ nõ sit calidus. nõ obstãte q nõ sit frigid⁹. nũq̃ tñ generaret ignẽ. cũ ẽm illã potẽtiã nõ sit apt⁹ natus pgredi in actũ generatõis. nisi sb hac q̃litate actiua q̃ est caliditas. sic spũssctũs 7c
Ad.9. Ad nonũ dicẽdũ q maior ẽ ṽa de actu absoluto. non autẽ de relato. q: natura pt inesse supposito sine omi impfectõe cũ carẽtia alic⁹ relatõis. al's natura diuina esset impfecte in patre. cũ sit in eo sine filiatõe. sed generare in
Ad.10. diuinis dicit relatõem. ergo 7c. Ad decimũ dicendũ q dicere pt dupl'r sumi. Uno mõ p prie. put idẽ est qđ ṽbũ ɔcipe. et sic sumit ab Aug. vij. de tri. cũ ait: q non singul⁹ in diuinis sed solus pr̃ est dicẽs. et sic intelligẽda ẽ maior. Alio mõ sumit dicere p pfecte intelligere. et sic intelligẽda est minor. g nihil ɔcludi
Ad.11. tur. q: mediũ mutat. Ad. xi. dicendum ad maiorẽ. q pater nõ pducit psonã ṽbi. eo q pfecte intelligit pcise. sed eo q pfectũ intelligere est in psona patris cũ inclusiõe respectus necessario reqsiti ad pducẽdũ psonã genitã. q̃ respectus est ipa pr̃nitas. fili⁹ g et spũssctũs nõ pducũt ṽbũ. q: intelligere pfectũ i psonis eorum stat cũ exclusiõe respectus memorati.
Ad.12. Ad. xij. dicendũ q q: omne qđ amat amatur inq̃ntũ bonũ. et q: vna est bonitas pr̃is 7 filij et spũssctĩ. iõ pater eodẽ amore et eq̃ pfecte amat seipm et filiũ et spũssctm. et eodem amore amat a filio et spũsctõ q̃ amat eos. isto tñ amore psona diuina nõ pducit nisi put sibi cõiungit debitus respectus q̃ ẽ spiratio actiua opposita spiratõi passiue. q̃ spũssctĩ psona in esse psonali ɔstituit. et q: amor pdict⁹ tm̃modo ɔiũgit hmõi respectui vt ẽ in psona patris et filij. ergo solũ vt sic pducit psona spũs
Ad.13. sancti. Ad. xiij. dicendũ q argumẽtũ bñ intellectũ arguit oppositũ illi⁹ qđ intẽdit. Ad cuius euidentiã est sciẽdũ q res pmo intelligit vt vera. et deinde amat vt bona. et si ẽ pfecta bonitas. nũc in ea sistit oĩs opatio q̃ ad intra. ita q intrĩsece nõ pt eẽ vlterius pgressus. licet pcedi possit vlterius quo ad extra i actibus p amorẽ impantis. ergo ex [illegible] q spũssctõ appropatur bonitas. optime seqtur q i diuisi psonis quo ad intra vltra pductiõez spũssctĩ nõ pcedat. licz p impium diuine volũtatis siue amoris ad extra pcedat in pductõez creatu-
Ad.14 re. Ad. xiiij. dicendũ ad minorẽ q posse ɔmũicare natura pt dupl'r sumi. Uno mõ p ipa potentia pcise q̃ cõmunicat natura. Alio mõ p potẽtia vt ɔcernit executõez ɔmũicationis nature. Pmo mõ est in oĩbꝫ trib⁹ psõis eque pfecta potẽtia. al's nõ ẽent eq̃ oĩpotentes. Scđo modo nõ est in spũsancto ppter carentiã respectus necessario ɔnotati p hmõi executõe. quo tñ respectu caret spũssctũs absq̃ omi sui impfectõe cũ habeat diuinã essentiam sup quã talis respectus nullã pfectõem addit. cũ ipa in se 7 de se cõtineat omnẽ pfectionem vl' formaliter vl' eminẽter. Forte di-
Instantia cerei q habere potẽtiã et nõ posse in executõz opis impfectõez dicit in creaturis. g 7 i diuinis. Illã ɔñaz nego. q: in creaturis hñs potẽ-
Solutio tiam si nõ pt in executõez. h vel est ex impfecta habitõe potẽtie. vl' ex carẽtia istrumẽtoꝝ vl' alicui⁹ absolute entitatis ad talẽ executõz necessario reqsite. 7 iõ arguit impfectõez i creaturis. in diuinis aũt non est sic. vt iã patuit.
Ad.15. Ad. xv. dicendũ q q̃uis actui purissimo nõ possit fieri realiter additio. cũ phabeat in se vl' formaliter vl' virtualiter seu eminenter omnẽ entitatẽ et pfectõnem realẽ. pt tñ sibi fieri additio ẽm rõnem. Idem enĩ se hñs vno mõ sibi ipi pt addi ẽm rõem. put se habz alio mõ. Cũ g relatio diuina ɔpata ad illũ actuz purissimũ. s. ad ipam diuinã essentiã nõ differat ab ea nisi sola rõe. vt infer⁹ declarabitur iõ ei⁹ additio nõ derogat in aliq̃ diuine actualitati et puritati. Dictũ etiã auerrois nõ ẽ ad ppositũ. q: ipe intellexit de additõe alicui⁹ entitatis absolute distinguẽtis naturã mõ idiuiduali in xta distinctõez suppositoꝝ. Ad
Ad.16 xvi. dicẽdũ. q dato q h nomẽ psona nõ inueniat expssum in sacra scptura de diuis. tñ ex his que inuenim⁹ in ea pbare possum⁹ h nomen psona ɔpetere diuis. et esse multiplicatum in diuinis. q: pducere et pduci. generare et generari p se ɔueniũt tm̃mõ suppositis. vt ptz. i. metaph. sed talia inueniunt in diuinis scripturis expssa de diuis Cũ g oẽ suppositũ intellectualis nature sit psona. ergo 7c. Q, autẽ generare et generari i diuis inueniatur in scripturis sacris ptz ex eo q dr in psal. Filius me⁹ es tu. ego hodie genui te. Et iterz

Ex vtero añ luciferũ genui te. Illud aũt spũs
q̄ a patre ꝓcedit intelligit̄ de spũscto. Ad
Ad.17. xvij. dicēdũ ꝙ tres ꝑsone cũ diuia eēntia sũt
penit⁹ idē loq̄ndo de idētitate reali. nec tñ ex
h̄ aliq̄ sequit̄ ꝯdictio. qꝛ opposita p̄dicata pos
sũt ꝯpetere eidē rei nõ eo̾dē mõ sumpta. Pri
mus enĩ motus ⁊ tps sunt idē realr̄. et tñ vt ē
motus nõ mēsurat. ⁊ ut ē tps mensurat tpa
lia. ⁊ de motu et actõe et passiõe q̄ sunt eadem
res ꝗuis alio mõ sumpta. vt pȝ. iij. phicoꝝ
v̄ificant̄ ml̄ta p̄dicata opposituꝫ sonātia put
aliter ⁊ aliter sumunt̄. Sic in diuis eadē res
purissima et simplicissima puta p̄rnitas vel
pater vt trāsit in entitatē absolutā diuie essen
tie (a q̄ non p̄t differre cũ nullā habeat oppo
sitõem ad ipam. nec differre possit ꝫm Boe. i
libro de tri. nisi ab opposito) nõ ē multiplica
ta. est ad se. est ꝯmũicabil̄. et nõ dr̄ns. nec ge
nerās. nec genita. nec spirās. nec spirata. ⁊ ea
dem res ꝯpata ad suũ oppositũ respectu cui⁹
sortit̄ suā formalē rõem q̄dditatiuā. vt ens re
latiuũ est poterũt sibi ꝯuenire opposita p̄di
cata iā dictis p̄dicatis. Et q̄d mirũ si hoc fit in
diuinis. cũ videam⁹ expsse ꝙ idē mot⁹ ꝫm to
tā suā entitatē ꝯpatus ad agēs ē actio. ꝯpat⁹
ad patiēs ē passio. vt enĩ ē ab agēte sic ē actio.
sed vt ipo afficit̄ ipm patiēs sic ē passio. vt pȝ
iij. phicoꝝ. Ad illũd aũt qđ addit̄ de syllogis
mo expositorio dicēdũ ꝙ forma illi⁹ syllogis
mi non hȝ debitā materiā. nisi termini sic su
mant̄ ꝙ mediũ neutꝝ excedat extremoꝝ. Pro
pter qđ dixit Aristo. i. prioꝝ. tractās de syllo
gismo expositorio ꝙ medio exñte h̄ aliq̄d et
singulari signato. necesse ē extrema coniungi
Nõ diuia essentia ad quālibȝ ꝑsonā seorsũ
ꝯpata ꝗuis sit idem realr̄ cũ ꝑsona. et ꝑsona
ꝗtũ ad suā totā entitatē idē sit qđ eēntia. tñ
essentia in tali ꝯpatõe nõ intelligit̄ ꝑ modũ
illi⁹ qđ est h̄ aliq̄d. sed q̄si ꝑ modũ illi⁹ qđ est
quale q̄d siue ꝯmũe. Cũ ipa eadē eēntia ꝯpa
ta ad aliā ꝑsonā sit idē realr̄ cũ ea. Et in h̄ ex
cedere videt̄ quālibet ꝑsonā ꝫm se sumptā ꝙ
ipa est idē alteri ꝑsone. a q̄ tñ hec ꝑsona dr̄t.
Etiā diuina essentia nõ vidr̄ esse h̄ singulare
signatũ. quia tũc ꝫm se esset suppositũ. et sic
haberem⁹ suppositũ in diuis absolutũ. Itē si
diuia eēntia de se et p̄cise esset singl̄aris tũc ñ
esset cõicabil̄. qꝛ nullũ singulare vt singulare
est cõicabile. Patȝ ḡ ꝙ syllogismo exposito
rio nihil ꝯcludit̄ in terminis supradictis

Secũdũ ꝑncipale

Quātũ ad secundũ

ꝑncipale dico ꝙ nõ possum⁹ ꝓbare necessaria
rõe distinctõem realē diuiaꝝ ꝑsonaꝝ. qꝛ illđ
qđ est articul⁹ fidei sup̄m⁹ et excellētissimus
ñ p̄t demõstrari. misteriũ sctē trinitatis ē hmõi
ḡ ⁊c. maior est nota. qꝛ dicit apl̄s ad hebreos
xi. Fides ē sba reꝝ sperādarũ argumētũ ñ ap
parētiũ. Itē ait Aug⁹. Fides est credere qđ ñ
vides. Itē Gre. Fides nõ habȝ meritum cui
hũana rõ p̄bȝ experimentũ. Minor aũt ptȝ in
simbolo athanasij. Sed ē q̄dam doctor q̄ Scot⁹
tres rões adducit. q̄s reputat necessario cõ
cludere ⁊ ꝓbare realē verā ꝓductõez ad in
tra in diuinis. et ꝑ ꝯñs verā et realē distictõẽ
Vñ primo arguit sic. Id qđ d̾ sua rõe forma 1
li ē ꝑncipiũ ꝓductiuũ alicui⁹ in quocũqȝ po
nit̄ absqȝ omni imꝑfectõne sp̄ erit ꝑncipiũ ꝓ
ducēdi ipm. sed intellectus habēs obiectũ in
telligibile sibi p̄sens ex sua rõe formali ē ꝑnci
piũ ꝓductiuũ noticie genite q̄ ē v̄bũ. Cũ er
go intellectui diuio sit sp̄ p̄sens obiectũ sũme
itelligibile ⁊ absqȝ oĩ imꝑfectõe. ḡ necessario
erit in diuis ꝓductio v̄bi ꝑfecta. Perfectum
aũt nõ esset v̄bũ. nisi eēt genitũ de tota scia ꝓ
ducētis. cũ ḡ talis scia sit in diuis infinita. v̄
bũ ꝓductũ cũ sibi debeat eē adeq̄tũ erit infini
tũ. nõ p̄t autē eē infinitũ nisi hēat naturā di
uinā. cũ oĩs alia natura sit finita. ergo i diuis
erit distinctio ꝑsonaꝝ rõe ꝓductõis. ⁊ vnitas
eēntie rõe adequatõis. P. oĩs ꝑfectio sim 2
pliciter est in deo ponēda. vt ait ans. ꝓsologi
on. ij. c. sȝ ꝓductio ad intra dicit ꝑfectõez sim
pliciter. eo ꝙ sit necessaria ꝓductio. nā necessi
tas dicit ꝑfectõez simpl̄r. cũ ꝑ eā descēdat ens
in entia ꝑfecta qñ diuidit̄ ꝑ ꝯtigēs ⁊ necessa
riũ. Sed illud qđ dicit ꝑfectõẽ simpl̄r qñ ad
iungit̄ alicui qđ de se nõ dicit imꝑfectõez. ad
huc illud dicit ꝑfectõez simpl̄r. cũ ergo pro
ductio de se nõ dicat imꝑfectõnez. ḡ necessi
tas cũ ꝓductõe puta necessaria ꝓductio dicit
ꝑfectõez simpl̄r. P. ꝑma ꝓductio dȝ ꝯpete 3
re ꝑmo ꝓducēti. puta deo. sȝ ꝑma ꝓductio est
necessaria. tal̄ aũt nõ p̄t esse ad extra. qꝛ deus
ad extra agit libere. et ꝑ ꝯñs hmõi ꝓductio ē
ꝯtingens. ḡ ꝑmo puta deo ꝯpetet natural̄ ꝓ
ductio ad itra. Sȝ vt mihi videt̄ iste tres Cõtra scotum
rões magis vident̄ esse sophistice ꝗ necessarie.
qꝛ oĩs peccāt aut in materia aut i forma. vt 1
patebit. Cũ enĩ rõ necessario ꝯcludēs ꝯuicat
intellectũ vt assentiat v̄itati ꝯcluse. vtȝ. i. po
ste. cur isti suis rõibꝫ q̄s dicũt simpl̄r necessa
rias nõ ꝯuicũt infideles ad assentiēdũ miste
rio deifice trinitatis. qđ cũ mime p̄ñt liq̄do pȝ
eoꝝ rões nõ cõcludere necessario. P. nõ 2

minus est supnatural' fides de scta trinitate: q̃ de verbo dei incarnato. sed fidē incarnatōis ṽbi dei nō possum⁹ ꝯcludere necessaria rōne. ḡ nec trinitatis. maior ptz. ꝓbo minorē p augustinū q. iij. ep͞la ad volusianū loq̄ns de incarnatōis misterio ait. Dicsi rō q̄rit non erit admirabile. si exēplū poscit nō erit singulare. dem⁹ ḡ deū aliquid posse qd̄ nos fateamur inuestigare nō posse. in reb⁹ nāq̧ mirabilibus tota rō facti est potētia faciētis. Vn̄ et alan⁹ ait. Hic natura silet. logice vis exulat. oīs rethorice perit arbitriū. rōq̧ vacillat. Et amb. ī suo libro de tri. c. vi. Vox silet. mens defic̄ ꝛc.

Solutio ad rōnes scoti

Ad. 1. Ad p̄mā ḡ rōnem dicendū q̧ si ꝯcluderet necessario tūc tota fides de scta trinitate periꝫ. quia nō solū q̃ternitatē realiter distinctoꝝ in diuinis ꝯcluderet. verūetiā milleitatē vl' potius infinitatē realiter distinctoꝝ in diuis necessario poneret. q2 si ex pfecto intelligere ṽbū in diuis pduceret̄ distinctū a pducēte. cū pductū ṽbū ꝑm te sit infinitū et pducēti adeq̄tum. eque pfecte intelliget sicut pducēs primū. ergo si cogit rō tua in aliquo. tūc illd̄ verbum pducet aliō verbū. et sic verbi erit ṽbū vsq̧ in infinituꝫ.

Instantia. Forte dicet aliq̄s sic ego dixi supius q̧ intelligere verbi nō est pductiuū q̄uis sit pfectū. q2 nō ꝯcernit in supposito ṽbi respectū p̄mitatis qui necessario ꝯnotat̄ in pducēdo verbū.

Solutio. Rn̄deo. q̧ tūc habeo ppositū. q2 talē respectū esse in diuis nll'a necessaria rōe ꝓbare possumus. q2 p̄rem. vl' p̄mitatem esse ī diuinis sola fide et sacre scp̄ture auctoritate tenem⁹. ḡ si rō tua ꝓcedit de intelligere cū tali respectu. tūc rō nō est euidēs. q2 n̄ assumit ppositōem naturaliter notā. sed sola fide creditā. Ad formā ḡ rōis dicendū. q̧ maior non est ṽa. nisi loq̄ndo de tali p̄ncipio quod est p̄ncipiū totale nihil aliud req̄rens ad pducendū. Ad minorē dico q̧ q̄ntū nob̄ innotescere pt naturalꝫ. ip̄m pfectū intelligere nō est p se sufficiēs p̄ncipiū pductiuū ṽbi nisi accidētaliter inherētis. q̄le in diuis esse n̄ potest. sed solū in creaturꝭ. Vn̄ si ip̄o intelligere ꝯstituit̄ ṽbū psonalꝫ subsistens optꝫ q̧ aliquid p̄ter ip̄m itelligere in ip̄o pducēte concernat̄ vt supius patuit. qd̄ t̄n euidēti rōe cōp̄hēdere nō possumus. al's si nihil alid̄ ꝯnotaret̄. tūc filius et sp̄ūsc̄tūs pducerēt verbuꝫ psonaliter subsistēs ī diuis eque bn̄ sicut p̄r. ergo ꝛc.

Ad. 2. Ad scd̄m dicēdū. q̧ minor nō solū est falsa. sed etiā piculosa. quia si pductio necessaria dicit pfectōem simplr. tunc sequitur sp̄m sanctū esse impfectū. q2 nihil pducit ad intra. nec p ꝯseq̄ns necessario.

Instantia. Forte dices q̧ si nō habet talē pfectōeꝫ actiue. t̄n hꝫ passiue.

Solutio. Rn̄deo q̧ illud auget difficultatē. q2 si pductio necessaria tā actiue sumpta q̄ passiue dicit pfectōem simplꝫ. tūc nulla diuina psona esset perfecta. q2 pductio actiua et passiua etiā ī diuis [...] ꝑm d̄ntiā realē ipsoꝝ supposi[...] pducētiū ꝛ pductoꝝ. ḡ cuicūq̧ psone [...] perit pductio actiua. eidē nō pōt ꝯpetere pductio passiua illi actiue opposita. ꝛ ecōuerso. et p ꝯn̄s cuilibet psone pducēti deficeret queda͞ pfectio simpliciter. q̃ realiter tamen haberet a psona pducta. et ecōuerso cuilibet psone pducte deficeret pfectio simpliciter. que t̄n inesset pducēti. quod esset simplꝫ impossibile. quia cū q̄libet psona sit verus deus cui nulla pfectio deesse p̄t. ut ptꝫ. v. metaphisice. c. de pfecto. nullaten⁹ poterit aliq̄ pfectō simpliciter inesse vni psone. q̄n eadē pfectio insit omnib⁹ trib⁹ psonis diuinis. Ad ꝓbatōem cū dicit̄ q̧ necessitas dic̄ pfectiōeꝫ simpliciter. ista nō est ṽa. quia de ratōe pfectōis simpliciter est nō solū q̧ dicat pfectōem cum adiūgitur tali qd̄ nō dicit impfectōnem. sed de rōe sui est q̧ cuicūq̧ cōiungit̄ dicat pfectionem. et melius sit ip̄m esse q̄ nō esse. Vn̄d q2 bonitas et sapiētia dicūt pfectōeꝫ simpliciter quālibet adiungat̄ his que impfectōnem de se dicūt t̄n adhuc dicūt pfectōem. Meli⁹ ei est mori bn̄ et sapiēter q̄ sine sapia͞ et bonitate. et infirmari ꝛ tristari et q̄cūq̧ alia q̄uiscūq̧ naturalē dicāt ipfectōꝫ meliora sunt seip̄s si cū aliq̄ pfectiōe sumant̄ que sit pfectio simpliciter. Sed mori necessario siue de necessitate. siue īfirmari. siue tristari vtq̧ nō ē melius seipo sine necessitate sumpto. necessitas ei in talib⁹ non addit aliquā bonitatē ꝫ magis auget maliciā. ergo necessitas nō ē pfectō simpliciter.

Ad. 3. Ad tercū dicendū q̧ licꝫ illa ratō minus peccet inter ceteras. t̄n nō concludit euidēter. q2 quilibꝫ phoꝝ r̄ndereꝫ ꝑm suā opinionem. Illi eni q̄ ponūt deū esse cām efficientem ad extra diceret q̧ nō cōtingēter ꝫ naturaliter res pduceret ꝛ necessario. lꝫ nō coacte. quia in deū nō cadit coactio. necessitate t̄n imutabilitatis pduceret ita q̧ nō possꝫ nō pducere. Aliȷ̄ autē phoꝝ qui negāt deū eē causam efficientē dicerēt q̧ nec ad itra nec ad extra deus pducit aliq̄d quod realiter d̄rat a pducente. Ergo ꝑm eos qui ex fide tue cōclusioni nō ꝯsentiunt. nihil cōcludis virtute tue rōis. quia illi p̄mi dicerēt q̧ opatio dei ad extra est naturalis et p̄ma. Aliȷ̄ dicerēt q̧ nll'a

dei opatio est alicuius dn̄tis a se cōstitutiue
sed ipē in seipo ſm eos gaudet et beatificat p/
pria bonitate.

Tercium pncipale

Quantū ad terciuz
principale dicendū q vnū [illegible] diuinis pōt
dupliciter cōsiderari. Uno mō [illegible] ad id
quod connotat ⁊ de quo p̄dicat. et sic dicit̄ ens
maxime positiuū. qꝛ dicit ipam diuinā essen/
tiam vl' diuinā psonā vl' aliq̄d aliud in diui
nis de q̄ p̄dicat. Alio mō quantū ad suū for/
male qd̄ addit tali ꝯnotato de quo p̄dicat. et
sic dicit quid priuatiuū siue remotiuū. qꝛ vt
sic nihil dicit nisi negatiōem diuisiōis. qꝛ v/
num nihil aliud est q̄ȝ ens indiuisum. et vnitas
indiuisa entitas. Rōe ḡ sbstrati dicit q̄d po/
sitiuū puta ens vl' entitatē. sed rōe sui forma
lis significati dicit simpliciter puatōem l' ne
gatōem diuisiōis. et ꝑ ꝯseq̄ns dicit puatiōeȝ
priuatōis. cū diuisio dicat priuatōem. ḡ dic
priuatōem ſm rōem. Hec tamē ex q̄sito nō
tractabo vsq̄ȝ dum veniā ad. xxiiij. distinctō
nem. quia ibi spēaliter inquirit mgr̄ quō ter/
mini numerales se habeāt in diuis. Ad p̄/
sens aūt adducā tm̄modo rōes duaȝ opini/
onū. Quaȝ prima dicit sine distinctōe q v/
nitas in diuinis dicit simpl'r q̄d positiuū.
Alia aūt ecōtra nō distinguēs ait q simplici
1 ter dicit puatōem siue remotōem Iuxta p̄
mā opinionē arguit sic. Nō minus dicit po/
sitiuū vnū trāscēdentiū q̄ȝ alterū. sed cū q̄ttu
oꝛ sint trāscendentia. s. ens verū bonū ⁊ vnū. ⁊
2 tria prima dicuntur in diuis positiue. ergo ⁊
quartū dicet positiue. P̄. si vnū siue vni/
tas aliq̄d puaret. h̄ maxime videret esse mul
titudo. cū multitudo opponit vnitati. vt ptȝ
. x. metaph. sed multitudinē nō puat. ergo ni
hil aliud poterit priuare. pbat minoꝛ. qꝛ nihil
priuat illo quo in esse cōstituit. sed multitu/
3 do cōstituit in esse vnitate. ergo ⁊c̄. P̄. sa/
piētia nō obstāte q sit spēs q̄litatis p̄dicatur
de deo positiue. ergo ⁊ vnū siue vnitas nō ob/
stāte q sit ꝑ reductionē in genere q̄ntitatis de
deo dꝛ positiue. ꝯn̄a patȝ. qꝛ cū nullū accidēs
possit esse in deo. et magꝭ accidētis naturā sa/
piat illud qd̄ est directe in genere accidentis
q̄ȝ qd̄ ꝑ reductōem. ḡ nō debȝ magis vnitas
remotiue p̄dicari de diuinis q̄ȝ sapiētia vl' q̄
4 cunq̄ȝ alia species q̄litatis. P̄. si vnū dice/
ret solū priuatiue d̄ deo. ḡ sine piculo possȝ ne
gari de deo. ꝯn̄s est falsum. imo hereticū ē di
5 cere deū non esse vnū. P̄. omnis p̄dicatio

Opinio q vnū dꝛ positiue in diuinis

puatiua sonat in aliquem defectum. sed ni/
hil defectuosum de deo p̄t p̄dicari. ḡ si vnū so
luȝ diceret puatiue nō posset p̄dicari de deo.
P̄. ſm Aug. in de tri. Quicq̄d de deo p̄di/ 6
cat aut p̄dicat ſm substantiā aut ſm relatōȝ.
Et sil'r Boe. in suo li. de tri. ait. q oīa que ve/
niunt in diuinā p̄dicatōeȝ mutant in diuinā
sbstantiā p̄ter ad aliq̄d. cū ergo vnū p̄dicet d̄
deo. vl' dicet ſm sbstantiā vl' ſm relatōnem.
quocūq̄ȝ dato sp̄ dicet positiue. cū tā substan
tia q̄ȝ relatio sint entia positiua. P̄. si vnuȝ 7
diceret puatiue. opteret q habitus sibi oppo
situs esset multitudo. ꝯn̄s est falsum. qꝛ ha/
bitus naturaliter est prioꝛ priuatōe. multitu
do ∘ est posterioꝛ vnitate. P̄. cū multitu 8
do mensuret ꝑ vnū. nō opponit vnū multi/
tudini priuatiue sȝ magis relatiue. cū mēsura
et mensuratū ad seinuicē referant. P̄. pri/ 9
uatiue opposita nō p̄nt simul esse in eodē. ḡ
si vnū in diuis diceret puatiue cū nō possit p̄
uare nisi multitudinē vl' pluralitatē. si in di/
uinis erit vnitas tūc nō poterit esse p̄lalitas.
et ecōuerso. ḡ ⁊c̄. P̄. vnū qd̄ est de genere 10
q̄ntitatis dicit rōnem mensure vt ait cōmēta/
tor. x. metaph. Sed deo excellētissime et per
ꝯn̄s maxime positiue cōuenit rō mēsure. ḡ ta
le vnū dicet de deo maxime positiue. P̄. il/ 11
lud quod est passio entis realis nō p̄t esse per
se nō ens. sed vnū est passio entis realis. pua
tio autē vt dicit. i. phisicoꝝ dicit ꝑ se nō ens.
ergo vnū nō erit priuatiuū. P̄. vl' loq̄ns 12
de vno quod cōuertit cū ente. vel de vno qd̄ ē
principiū numeri. Primū nō p̄t esse puatiuū
Primo qꝛ genus nō p̄t esse priuatiuū cuiꝰ 1
omnes species sunt positiue. sed idē sile et eq̄
le q̄ sunt spēs vnius cōuertibil' cū ente. dicūt
positiue. vt de se patet. cū sint ꝓpetates realiū
p̄dicamentoꝝ. qꝛ vnū in substātia dꝛ idē. in
q̄ntitate dicit equale. in q̄litate sile. ḡ tale v/
num nō est priuatiuū. Scd̄o qꝛ tale vnuȝ 2
opponit multitudini ꝯ̄rie. vt dꝛ. x. metaph.
sed vtrūq̄ȝ cōtrarioꝝ dicit q̄d positiuū. i hoc
enim dn̄t ꝯtraria a cōtradictorijs et puati/
uis Tercio qꝛ qd̄ ꝑ se est nō ens. h̄ n̄ cōuer 3
tit cū ente. sȝ priuatio est hmōi. ḡ ⁊c̄. Quar 4
to qꝛ tu ip̄e dicis q sit priuatōis priuatio. p̄/
uat eni diuisionē que est quedaȝ puatio. Si
cut ergo negatio negatiōis sp̄ aliquid ponit.
qꝛ duplex negatio est q̄si vna affirmatio. sic
duplex puatio erit vna positio. Quīto qꝛ 5
dicit cōmentatoꝛ. x. metaph. q vnū et ens n̄
dn̄t nisi in ꝯsignificato. ergo in principali si/
gnificato dicūt idē. Sȝ illud qd̄ pncipaliter

dicit q̄d positiuū. ⁊ tīmīnō in ɔsignificato est q̄d p̄uatiuū. h̄ simpliciter ⁊ absolute d; dici positiuū. lz f̄m q̄d rōe ɔsignificati possit dici priuatiuū. Nec etiā vnū qd ē p̄ncipiū nūmeri pt esse p̄uatiuū. Primo qꝛ habz rationem mēsure. qꝛ nūer⁹ est multitudo mēsurata p vnū. vt dꝛ. x. metaph. Scd̄o qꝛ qd̄ est ɔstitutiuū positiui nō pt esse p̄uatiuū. sed ex vnitatibus ɔstituit numer⁹ q̄ est sp̄es q̄ntitatis positiua. ḡ ⁊c.

Cōtra istā opinionez — Sed ista opinio sic absolute et sine distinctōe ꝓlata nō videt bene sonare. qꝛ f̄m ph̄m. v. metaph. Oīa dicūtur vnū inq̄ntū nō diuidunt. lz nō diuidi est q̄dam negatio siue remotio. ḡ vnū nō p̄dicat simpliciter positiue.

Alia opinio q͂ oīe vnū dic̄ p̄uatōnem. — Alij dicūt q͂ oē vnū siue ɔuertat cū ente. siue sit p̄ncipiū nūeri. simpliciter dicit p̄uatōem. Nulla tn̄ motiua eorū inueni q̄ sunt alic⁹ efficacie siue pōderis. ḡ hanc opiniōez tāq̄ min⁹ bn̄ fulcitā imediate dimitto. Inferius etiā distinctōe. xxiiij. pbabo q͂ vnū existēs p̄ncipiū nūeri dicit q̄d positiuū. Si etiā breuiter de p̄ma opiniōe vellem me expedire. dicerē iuxta distinctōez quā posui in p̄ncipio illi⁹ articuli q͂ oēs ille rōnes arguūt sbstrato siue cōncr̄eto ipi⁹ vni⁹. nō aūt de eo qd̄ ipm vnū formaliter addit super ipm sbstratū siue sup ipam essentiā diuinaz. Tn̄ rōe maioris exercitij volo rn̄dere p ordinē ad illas rōes.

Solutio

Ad.1. Ad p̄mū ḡ dicendū q͂ n̄ est sile de vno et alijs trib⁹ trāscendentib⁹. qꝛ formalis rō vni⁹ includit negatōez vl' p̄uationem diuisiōis vl' distinctōis. rō ꝟo entꝫ sumitur a natura rei. rō veri in ordine ad intellectū. rō aūt boni ordīe ad appetitū. Et iō formalis rō ceteroꝝ triū nullā negatōez includit. ḡ nō est sile

Ad.2. Ad scd̄m dicendū q͂ vnuz q̄tū ad suū formale qd̄ addit sup suū sbstratum de q̄ p̄dicat opponit multitudini. ⁊ ut sic nō ɔstituit m'titudinē. tn̄ rōe sui sbstrati ut sbstratū est triplicabile. est cā multitudinis.

Ad.3. Ad tercīū dicendū q͂ nō est sile. qꝛ sapia dicit p̄fectōem simpl'r. vnū autē qd̄ est de p̄dicamēto q̄ntitatis cū sit q̄d mathematicū nō dicit p̄fectōem simpliciter. et iō q̄uis sapia formaliter sit in deo et positiue. nō tn̄ tale vnum

Ad.4. Ad q̄rtū dicendū q͂ vbi opposita sūt imediata remoto vno oppositoꝝ ponit reliquuz. Cū ḡ vnū et multa opponūt imediate q̄cunq̄ negaret diuinā essentiā esse vnā. imediate poneret ipam esse multā et distinctā. et iō vnitas nō pt a deo negari sine heretica prauitate

Ad.5. Ad q̄ntū dicendū q͂ vnitas in diuinis nō dicit impfectōez cū sit p̄uatio impfectōis pu ta diuisiōis

Ad.6. Ad sextū dicendū q͂ termini numerales in diuinis nihil addūt positiue sup illud de q̄ p̄dicant. ⁊ iō si p̄dicāt de eēntialibus tūc significāt essentiā. si ō p̄sonalib⁹ tūc significāt relationē.

Ad.7. Ad septimū dicēdū q͂ vnū ꝓpe nō opponit [...]atiue m'titudini sz diuisioni. et ill[...] [...]drm modū intelligēdi est priꝰ vno [...] vnū p ipaz tāq̄ p suū oppositū diffinit. cū p̄uatio diffiniat p id quod priuat. Vn̄ sicut dicit doctor cōis de potētia dei. q̄stione. lxxvi. ista se habēt p ordinē f̄m nostrum modū intelligēdi. Primo eni cōcipitur ens. Secūdo nō ens. Tercio intellect⁹ diuisiōis. qꝛ ex h̄ q͂ aliq̄d intelligit esse. et nō intelligit hoc esse. imediate cōcipit vt diuisum ab eo. Quarto cōcipit vt vnū puta cōcipit ut in se indiuisuz. Et ex hoc q̄nto consequtur intellectus multitudis. s. p̄ut h̄ ens intelligit diuisum ab illo. et vtrūq̄ ipoꝝ in se ɔcipit vt vnum. Quantūcūq̄ eni aliq̄ intelligant diuisa. nō intelligit tn̄ formaliter multitudo nisi q̄dlibz diuisoꝝ ɔcipiat esse vnū.

Ad.8. Ad. viij. dicendū sicut iā dictū ē.

Ad.9. Ad. ix. dicenduz q͂ vnū nō ɔpatit secū distinctōez siue diuisionē quā p̄uat. puta vnitas essentie excludit diuisionē eēntie. nō tn̄ excludit diuisionē p̄sonarū. qꝛ illi nō opponit. opposita eni p̄uatiua sicut etiā cōtradictoria debēt sumi respectu eiusdē et f̄m idē. sicut ḡ priuatio nigri nō excludit positōem albi vl' cuiuscūq̄ alteri⁹ coloris a nigredine. sic vnitas eēntie nō excludit diuisionē p̄sonaꝝ. nec vnitas vni⁹ p̄sone f̄m se ɔcepte excludit m'titudinē p̄sonarū ceteraꝝ.

Ad.10. Ad. x. dicendū q͂ vnū qd̄ est p̄ncipiū nūeri nō est formaliter in deo. nā vbicūq̄ formaliter repit cuz sit qd̄dam accn̄s reale. vt patebit in distinctōe. xxiiij. ibi addit aliq̄d supra suū subiectū. Est ḡ tale vnū eminēter in deo sicut et cetera oīa que sunt alicui⁹ entitatis. q̄uis nō dicāt p̄fectōem simpl'r. nec de⁹ ad modum illi⁹ vni⁹ ē mēsura. lz ad modū p̄me sbstantie.

Ad.11. Ad. xi. dicendū q͂ passiōi entis positiui nō repugnat esse aliqd̄ priuatiuū. Eclipsis ei q̄uis sit q̄dā priuatio. tn̄ tāq̄ ꝟa passio lune vl' solis est demōstrabil' de luna vl' sole.

Ad.12. Ad. xij. dicendū q͂ h̄ loq̄r de vno quod ɔuertit cū ente.

Ad p̄maz pbatiōem — Ad p̄mā pbatōez dicēdū q͂ idē eq̄le et sile inq̄tū sunt sp̄es vni⁹ dicuntur p̄uatiue. sicut et ipm vnuz. nec repugnat enti vl' p̄dicamēto reali h̄re passiōez p̄uatiuā vt patuit de eclipsi.

Instantia — Et si dicet q͂ ista sūt species relatōis q̄ est p̄dicamētū reale.

Solutio — Dico q͂ n̄ repugnat p̄dicamēto relatōis habere speciez

que ſm ſuū formale ſignificatū ſit priuatiua.
Ingenitū ei ꝟe relatiuū eſt. et tn̄ eſt ꝓuatiuū.
Ad ꝓbati oně ſcďam Ad ſcďam ꝓbatōez dicēdū ꝙ ꝯmētator ex
ponit ꝯrie.i.priuatiue. Nā qꝛ ꝯtrarie oppo
ſita reducūt ad ꝓuatiue oppoſita. iō qn̄ꝗ ꝓ
uatiue dicunt ꝯria. Etiā pꝫ dici ꝙ dato ꝙ v
nū multitudini opponeret ꝯrie. diuiſioni
Ad.3. tn̄ opponeret priuatiue. Ad tertiā ꝓbatio
nē dicēdū ꝙ priuatōi ꝯuenit oppoſita appel
latio illi⁹ qď ꝓuat. ꝓpter hoc priuatio q̄ pri
uat formā que ē ꝑ ſe ens. tal' priuatio merito
appellat ꝑ ſe nō ens. ſed vnū nō ꝓuat ens ſed
entis diuiſiōem. et iō ex hoc nō ďbꝫ appella
ri ꝑ ſe nō ens. q̄uis appellet ꝑ ſe indiuiſum.
Ad. 4. Ad q̄rtam ꝓbatōz dicendū ꝙ q̄uis nega
tio negatōnis materal'r aliq̄d ponat. tn̄ for
maliter eſt negatio. ſic q̄uis vnū q̄ntū ad ſb
ſtratum ſit ꝟe poſitiuū. formal'r tn̄ eſt priua
Ad.5 tiuū. Ad q̄ntā ꝓbatōez dicendū. ꝙ qďli
bꝫ vocabulū ꝓncipalius videt ſignificare id
qď formaliter ſignificat q̄ qď materal'r ſigni
ficat. etiā ꝯmētator nō vidꝫ ſic dicere ſicͭ hic
eſt introduct⁹. ſed iſta ꝟba ponit ꝙ vnum ꝛ
ens ſignificāt idē. tn̄ modis diuſis. et hͦ bene
ꝯcedo. qꝛ id idem qď ſignificat vnū ſignifi
cat etiā ens. nō aūt quocūꝗ mō ſꝫ vt idiuiſū

Quartuz ꝓncipale **Quātuz ad quartū**
principale dicendū ꝙ ſic. qꝛ cū ꝑſone diuie n̄
diſtinguant abſolute ſꝫ relatiue. et fundamē
tū infinitū manēs indiſtictū poſſit fūdare op
poſitas relatiōes originis q̄bꝫ diſticte ꝑſone
ꝯſtituunt. ſic infra patebit. ꝗ ipa diuia eſſen
tia vna ꝛ indiſtincta pt ſecū ꝯpati tres diſti
Egidius ctas ꝑſonas. Hic doctor noſter dic̄ et bn̄
ꝙ illud ďmōſtratiue ꝓbare nō poſſum⁹. q̄
uis rōes oppoſitas ſoluere poſſim⁹. ac aliq̄s
ꝑſuaſiōes adducere. Et ꝑſuaſio ſua pulcra ꝛ
bona ē hec. Dicit eni ꝙ eſſe ſuppoſiti creati tri
pliciter ꝑl'ificat. Prio ex diuſitate nature. nā
cū eſſe ſit actus nature ꝑl'ificata natura neceſ
ſario plurificat ipm eſſe. Scďo ex diſtantia
quā habꝫ eſſe ad naturā. Nam cū natura cre
ata nō ſit ſuū eſſe ſꝫ acquirat eſſe i ſuppoſito.
optet ipm eſſe ꝑl'ificari iuxta plurificatōnem
ſuppoſitoꝝ. Tercio ꝑl'ificat ipm eſſe ex diuſi
tate eoꝝ q̄ ſunt i ſuppoſitis. Nā ſi aliq̄d ē in
iſto ſuppoſito drn̄s nūero ab eo qď eſt in illo
ſuppoſito optet ꝙ ipm eſſe numeral'r plurifi
cetur. Et qꝛ in ďo eſt tn̄ vna natura. et eē n̄
differt a natura. nec aliq̄d eſt i vno ſuppoſi
to qď nō ſit in alio. licꝫ ad aliq̄d ſitte relatio in

vno repiatur. que nō ē in altero. iuxta illď
etiā in ďe trini. Nō ꝗ dici pt ꝑdicatōez relati
uam q̄cꝗ rei ďe q̄ dicit ſm ſe addere vl' minu
ere vl' mutare. que tota nō i eo qď eſt eſſe cōſt
ſtit. ſed in eo qď eſt in ꝯꝑatōne aliquo mō ſe
habere. ꝗ ipm eſſe nō ꝑl'ificat in diuinis. ꝛ eſt
idē tribus ꝑſonis. et ꝑ ꝯn̄s nō apparet inſolu
bil' repugnātia q̄n tres ꝑſone ſil' poſſint ſtare
cū vna natura diuia. Sed ꝯ iſta dicta eſt Cōtra egi
primo vna opinio q̄ dicit ꝙ ꝯcluſio iā dicta dū eſt opi
pt ďmōſtratiue ꝓbari. et nō min⁹ euidēter q̄ nio
iſta. ꝙ omē ꝯpoſitum ex ꝯriis ē corruptibile.
Demōſtratōes aūt q̄s adducit ſūt he Ois 1
ꝑfecta oꝑatio termiat ad aliqď oꝑatū. ſed in
ďo ſunt intelligere et velle tanꝗ ꝑfectiſſime
oꝑatōnes. ꝗ intelligere termiabit ad verbuꝫ
ꝓductū. ꝛ velle ad amorē. Sed cū nihil ꝓdu
cat ſeipm. optet tale ꝓductū realiter differre a
ꝓducēte et ab intra. cū tales oꝑatōes ſint im
manētes. hmōi aūt drīa in diuinis nō pt eſſe
in eſſentia. ꝗ in ꝑſonis. P. quicq̄d ꝑfectio 2
nis ē in creaturis ē ďo attribuēdū excluſa oī
annexa imꝑfectōe. ſꝫ naturā repiri in ꝑl'ibus
eſt ꝑfectōis. ꝙ aūt ex hoc ꝑl'ificet natura ē im
ꝑfectiōis. ꝗ ďo primū attribuēdū eſt. ſcďo ex
cluſo. P. natura q̄ tn̄mō eſſe pt in vno ſup 3
poſito videt eſſe artata et limitata. ſꝫ natura
diuia ē imenſa ꝛ illimitata. ꝗ ꝛc. Sꝫ iſta Cōtra iſtā
opinio ſtare nō pt. qꝛ oē quod ďmōſtrat aut opinionē
ďmōſtrat a ꝓri aut a poſteriori. ſꝫ articulus
trinitatis nec a ꝓri nec a poſteriori pt ďmō
ſtrari. ꝗ ꝛc. maior ptꝫ ꝓmo poſterioꝝ. mino
rem ꝓbo. Nō eī a poſteriori puta ꝑ effectū. qꝛ
oīs natura creata nos ducit ad oppoſitū. cuꝫ
nulla natura creata manēs idiuiſa ſit repibil'
in pluribꝫ ſuppoſitis. Nec a ꝓri puta ꝑ cām.
qꝛ ſctiſſima trinitas cū ipa ſit cā oīm nō habꝫ
cauſam. Ad ꝓmū ergo dicēdū ꝙ maior ē Solutio
ꝟa ďe oꝑatōibus trāſeūtibꝫ. Ad minorē dico ꝓ egidio
ꝙ intelligere et velle ſunt oꝑatiōes imanētes. 1
ďe q̄bus dicit. ix. metaph. t. i. ebi. ꝙ ꝑ oꝑatio
nes imanētes nihil cōſtituit. ſꝫ ipe ſunt finis
et nō aliq̄d oꝑatum. Itē ſi intelligere ꝛ vel
le neceſſario ꝑſona ad intra in diuis ꝓducere
tur. tūc nō poſſent ꝯuenire ꝑſone nō ꝓducēti
ꝛ ſic ſpūſſctūs nec itelligeret nec vellet. Item
cū intelligere ꝛ velle in ďo ſint vnica ꝛ ſimpli
ciſſima oꝑatio. ſi diſtinctōez taliū ꝓductoꝝ
in diuinis vis arguere ex diſtinctiōe oꝑatio
num. tunc habebis vnicū ꝓductū in diuinis.
qď eſt ꝯ articulū ſctiſſime trinitatis. Ad 2
ſecundū dicēdū ꝙ mior nō eſt ꝟa. qꝛ tūc ſem
piterna ꝛ imaterialia eſſent imꝑfectiora ipis

materialib⁹ et corruptibilib⁹. cū natura ī eis
phice loq̄ndo in plibus supposit⁹ nō possit re
piri. Etiā dato ꝙ pfectōis sit naturā īdiuisā
in plibus repiri. ꝙ tñ hoc possibile sit ductu
rōis naturalis scire nō possum⁹. cū in oībus
3 naturalr̄ scibilib⁹ oppositū videamus Ad
terciū dicendū ꝙ natura nō dicit limitata ex
h̄ ꝙ est in vno supposito. sed ex h̄ ꝙ ē in sup
posito limitato. Si eī natura esset ī mille sup
positis. dūmō tñ q̄dlibet suppositoꝝ sit limitatū
natura erit limitata. Si aūt esset in vno solo
supposito. dūmō illud suppositū sit illimita
tum natura dicet illimitata. Sed dato ꝙ na
tura diuina esset in vno supposito mō q̄ po
suerunt phi. illud suppositū esset illimitatū.

Alia opio ꝯ egidiū

Scdo arguūt alij cōtra dicta doctoris q̄
bus psuadet dictā cōpossibilitatē in diuinis
1 Primo dicūt ꝙ assumptū nō ē vez. s. ꝙ es
se ⁊ essentia distent vl' differant in creaturis.
2 Scdo dato ꝙ ita sit. dicūt ꝙ eēntia nō h̄z
esse p suppositū. q₂ magis d₂ dici ꝙ suppo
situ habeat esse p essentiā. causaliter enī suppo
sitū hab₃ ⁊ esse et opari p essentiā. q₂ totū qd
attribuit supposito tribuit sibi rōne essentie.
3 Et ex h̄ dicūt tercio ꝙ essentia in creaturis
nō plurificat p plurificatiōem ipi⁹ esse. q₂ ita
est esse bm se vnū sicut essentia. p q̄d ḡ plur
ficabit ipm esse. n̄ se a seipo. q₂ idē dicere de eēn
tia. nec ab agente. q₂ actio natural' agent' per
4 pus attingit essentiā q̄z esse Quarto dicūt
ꝙ oīb⁹ his ꝯcessis adhuc in nullo declarat p
positū. s. q̄liter vna ⁊ indiuisa eēntia possit eē
cū tribus suppositis real' distictis. Sed

Solutio p egidio

ista videt pcedere ex nō debita intelligētia
dictoꝝ nr̄i doctoris. ꝙ pmo dicūt doctorem
1 nō bn̄ dicere in h̄ ꝙ ponit eē et essentiā in cre
aturis differre real'. et nullā rōem ꝯ doctorē
adducūt. nec ad rōes doctoris r̄ndent q̄bus
hāc ꝯclusiōem firmissime pbat in q̄stiōibus
de pmo pncipio in scdo suo sup s̄nias. in q̄li
bet suis et in multis alijs locis. vbi illā mate
riā ex intētōe ptractat. Quo ad h̄ dictū eoꝝ
2 reputo q̄si nō dictū. Quantū ad scdm ite
rū male intelligūt doctorē. quia doctor nō di
cit ꝙ eēntia habeat eē causal' p suppositū. s₃
ꝙ habeat esse ī supposito. et in alio ⁊ alio sup
posito creato acq̄rit aliud et aliō esse. et bn̄ di
cit doctor. q₂ nec ī deo nec in creatura eē exi
stentie ꝯpetit essentie sepatim a supposito. vt
3 supius declaraui. Et cū tercio dicūt ꝙ rati
onabili⁹ dicat eē plurificari p essentiā q̄z ecō
uerso. nego. q₂ q̄uis eēntia vt essentia abstra
hat ab esse actual' existentie. et vt sic sit poꝛ ip
so esse. tñ eēntia vt multiplicata necessario cō
cernit distinctas existētias. Et cū dicit. a q̄ ha
bet ipm esse ꝙ multiplicet. dico ꝙ hab₃ ab a
gente efficiēter. et fundamētal' ab ipa materia
ptita et diuisa. in cu[ius] diuersas ptes agēs in
ducit diuersas f[ormas] eiusdē rōis. a quibus
alie ⁊ alie [partes] materie capiūt aliō et aliō eē.
⁊ sil'r [...] et aliā eēntiā. attamē q₂ eēntia ab
strahibil' est ab esse existētie. et potest itelligi cū
opposito eius. suppositū aūt nō pt itelligi si
ne tali esse. iō aliq̄ mō imediati⁹ tale esse respi
cit suppositū q̄z eēntiā. ⁊ p ꝯn̄s dicit tale esse ī
mediate multiplicari multiplicatis supposi
tis. Q, autē q̄rto dicūt ꝙ toto cōcesso do 4
ctor nō declaret illā ꝯpossibilitatē triū psona
rū cū vna diuina eēntia. R̄ndeo ꝙ habēti in
tellectū declaratio doctoris satis lucida eē vi
det. q₂ ex primo suo dicto dico ꝙ cū doctor di
xit ꝙ nō possum⁹ pbare trinitatē in diuinis.
ipe supponit tres psonas in diuis. Ex secun
do suo dicto habet ꝙ esse nō multiplicat sed
est vnū in tribus psonis. et q₂ eēntia nō mul
tiplicat nisi plurificato ipo eē. His dat⁹ ⁊ cō
cessis sicut tu cōcedis in q̄rto articulo. si non
vides ex illis pmissis seq̄ hanc ꝯclusionē ꝙ
vna essentia et indiuisa est in tribus diuis p
sonis tūc valde obfuscatū habes intellectū.

Ad argumentū pncipale

Ad argumentū pncipale dicendū ꝙ ma
ioꝛ est fa[lsa] si vnitas et plitas sumūt penes idē
et bm idem siue eodē mō. iō bn̄ cōcludit ꝙ v
nitas eēntie n̄ cōpatit pluralitatē eēntie. S₃
cū ꝯcludit de psonis. fallacia figure dictōnis
ꝯmittit. q₂ de absoluto pcedit ad relatū.

Distinctio tercia

Postolus nā

a ꝗ ⁊c. Postq̄ mgr̄ pbauit diui
ne eēntie vnitatē et psonaꝝ trini
tatem ex auctoritatib⁹ scripture. hic pbat hoc
idem ex silitudine creature. Et diuidit in du
as ptes. quia primo mgr̄ pbat diuine eēntie
vnitatē et psonaꝝ trinitatē rōibus vniuersali
bus acceptis ex creaturis. Scdo facit h̄ speci
aliter ex imagine dei fundata in eēntia aīe ra
tionalis. ibi. Nunc vero ad eā ⁊c. Prima in
duas. quia pmo ex naturalib⁹ rōibus ondit
diuine eēntie vnitatē. Scdo ex vestigio crea
toris repto in creaturis ondit psonaꝝ diuina
rum trinitatē. ibi. Nūc restat ondere. Pri
ma diuidit in q̄tuoꝛ bm qd mgr̄ adducit q̄t
tuoꝛ rōes pbantes dei vnitatē. Quaꝝ prima

sumit ex creature magnitudine et quantitate Secūda ex creature mutabilitate. Tercia ex creature bonitate. Quarta ex creature specio/sitate Scđa ibi. Alio etiā mō ɽc. Tercia ibi. Cōsiderauerūt ɽc. Quarta ibi. Intellexerūt ɽc. Tunc sequit illa p[...]. Nunc restat ostē/dere ɽc. Et diuidit in tres p[...]. Quia primo ostēdit mgr̄ quō vestigiū cre[...] creatu/ris imprimit. Scđo quō ex hmōi vestigio trinitas creatoris cognoscit. Tercio quō huiusmodi cognitio ē valde imperfecta nisi p quarto catholica fide pficit. Scđa ibi. In illa eni summa trinitate ɽc. Tercia ibi. Ecce ostēsum est qualiter ɽc. Hic q̄ro hanc questionem.

Trū noticia qua deus esse cognoscit
v sit hūano itellectui naturalr̄ inserta.

Et videt q nō. q illud qđ [...] alterū cognoscit nō est naturalr̄ insertū intellectui. sed deus cognoscit p creaturas. iuxta illud ad Roma. i. Inuisibilia dei p ea q facta sunt ɽc.

Contra. Propositio p se nota q̄ ad sui noticiā est hūano intellectui naturalr̄ inserta. sꝫ hec ppositio. deus ē. est p se nota. eo q pdicatum sit de rōe sbiecti. g̃ ɽc. In ista q̄stione quattuor sunt vidēda. Prīo vtrū ī via possumus cognoscere deū esse Scđo vtrū possimus cognoscere q̄d est deus. Tercio vtrū deū eē sit p se notū. Quarto q̄d sit vestigiū de quo tractat mgr̄ ī lr̄a. et qualiter de⁹ cognoscitur p vestigiū.

Prim⁹ articulus

Quantū ad primū

dicendū est q sic. Illud eni nō solū ptꝫ p theologos. verūetiā q̄si [...] oēs mūdanos phos. deū eni esse pmū motorē pulcre deduxit arist. viij. phisicorū. deū esse vltimū finē pbauit. xij metaph. deū eē purū actū ibidē. Et in multis alijs locis phie sufficiēter pbant hmōi ppositiōes. que deū eē necessario psupponūt. Propter qđ ait aug⁹. xv. de tri. c. iiij. Neqꝫ eni diuinorꝫ librorꝫ tm̄mō auctoritas eē deū pdicat. [...] et oīs q nos circūstat ad quā etiā nos ptinemus vniūsa ipa rerꝫ natura pclamat habere se pstantissimū cōditorē.

Secūdus articulus. 1

Quātū ad secundū

dicendū q q̄dditatē dei ex nr̄is naturalibꝫ cognoscere nō possum⁹. quia vl' talis cognitio esset intuitiua. vl' abstractiua. Primā hr̄e nō possumus. q cū sit btifica sequit q ex purꝫ naturalibꝫ btitudinē attingere possemus. Nec abstractiua pt haberi ut sup⁹ pbaui in plo/logo. q. iij. articlo. i. g̃ ɽc. P. nullus effect⁹ 2
creatus ducit in cognitōem q̄dditatis cause
infinite. sed q̄dditas diuina est causa ifinita.
ɽ omnis effect⁹ creatus est finit⁹. cū g̃ nō pos
sum⁹ deū in via cognoscere nisi p effectus. g̃ ɽc.
maiorē pbo. q effectus ducēs in cognitōnē
q̄dditatiuā sue cause optꝫ q debitā pportio/
nē habeat ad talē cām. sꝫ finiti ad ifinitū nul/
la est pporcio. viij. phicorꝫ. P. illud qđ nō 3
possum⁹ diffinire illud q̄dditatiue nō possu
mus cognoscere. sed deū nō possum⁹ diffini/
re. q ome quod diffinitiue scit ꝭm Aug. xij. de
ciui. dei. sciētis scia cōphēdit. P. pfecta dei 4
noticia in via hri nō pt. sꝫ cognitio q̄dditati/
ua est cognitio pfecta. g̃ ɽc. P. illud quod 5
nec directe cadit sb fantasmate nec aliq̄m ne/
cessariā habꝫ cōnexionē vl' habitudinē cū eo
qđ cadit sb fantasmate illius q̄dditas nō pt
cognosci a viatore. deus est hmōi. g̃ ɽc. maior
patꝫ. q intelligere nostꝝ vl' est fantasia. vl' nō
ē sine fantasia. ɽ optꝫ itelligentē fantasmata
speculari. vt ptꝫ. i. et. iij. de aīa. P. ij. meta 6
phisice dr̄. sicut se habꝫ ocul⁹ noctue ad lumē
solis. sic aīe nr̄e intellectus ad [...] q sunt mani
festissima in natura. Et Dam. lib. i. c. iiij. ait.
q deū cognoscere q̄d sit ipossibile ē nob. Cōtra
istā vitatē aliq antiq phi fuerūt. et p ipis pōt
argui sic. Illa noticia ē hoi possibil' ex suis na
turalibꝫ ad quā hn̄dā naturale hꝫ desideriū
Sed ad cognoscēdū deū hō naturale hꝫ desi/
deriū. g̃ ɽc. maior ptꝫ. q naturale desideriū 1
nō ē ad aliq̄d ipossibile. pbat minor. q viso
q̄cūqꝫ effectu naturalr̄ desideram⁹ scire cāꝫ illi
us effectus. g̃ naturali desiderio q̄escere nō pos
sum⁹ donec ad pmā cām q de⁹ ē deueniam⁹.
Et ista etiā vidr̄ eē intētio Aug. in li. cōfes. cū
ait. Fecisti nos dn̄e ad te. ɽ inq̄etū ē cor nr̄m
donec req̄escat in te. P. si q̄dditatē dei scire 2
nō possum⁹ tūc nihil de deo scire poterimus.
cōn̄s est falsuꝫ. g̃ ɽ añs. falsitas aūt cōn̄tis est
nota. q sic patuit in pmo articlo. nos cogno
scim⁹ deū eē. cōn̄a ptꝫ. quia ens simplicissimū
nō habēs ptē et ptē. vl' cognoscit totalr̄ vl' pe
nitus ignorat. sꝫ deus ē ens simplicissimum.
P. illđ q̄dditatiue cognoscim⁹ cui⁹ pdicatū es 3
sentiale cōmūe in q̄ cōuenit cū alijs cognoscim⁹.
ɽ cū hꝫ drīam sufficiēter distictiuā sui ab oībꝫ
alijs. sꝫ nos cognoscim⁹ ductu natural' rōis deū
eēntialiter eē sbam in quo pdicato cōuenit cū
alijs. et cognoscim⁹ ipm eē purū actū et sūmū
bonū siue vltimū finē in q̄bꝫ pdicatis drt ab
oībꝫ alijs. g̃ ɽc. maior pꝫ. q tal' noticia videt
esse diffinitiua et p cōn̄s q̄dditatiua. mīor sitz

Opinio antiq̄rꝫ phorꝫ q de⁹ q̄dditatiue hic cognoscatur

patet: qr oē quod ē aut est sba aut accidens: sed de⁹ nō est accidēs. ꝙ aūt sit pur⁹ actus et
4 vltim⁹ finis. patz. xij. metaphisice. P̄. ſm Aug. multa diligere possum⁹ incognita neq̄quaq̄z. sed nos diligim⁹ diuinā bonitatē q̄ est idē q̄d diuina q̄dditas ⁊ eēntia. ḡ aliq̄ mō cognoscimus diuinā eēntiā. Vñ ait aug⁹ i epistola de orādo deū. Si oīno q̄d est de⁹ nescire mus. non eū amarem⁹. P̄. vbi esse ⁊ eēntia
5 sunt idē realr. ibi nō pt sciri si est nisi cognoscat q̄d est. Sed in deo esse ⁊ eēntia sunt omino idē realiter. et ip̄m scimus esse. ḡ ⁊c. P̄.
6 non possum⁹ ppam passiōez alicui⁹ nature cognoscere nisi cōgscamus illā naturā. sz nos cognoscim⁹ ppam passiōez nature diuie. puta scimus deū eē imēsum et infinitū. ḡ cognoscimus naturā diuinā. Sed ista nō cōcludūt. (Cōtra opinionem.) qr lz naturalr possim⁹ cognoscere q2 de⁹ ē. tñ q̄d est ppe loq̄ndo cognoscere nō possum⁹ iuxta illō Damas. li. 1. c. iiij. q̄m ḡ de⁹ ē manifestum ē. q̄d ꝟo est incōphēsibile ē ⁊ omnino ignotū.

Solutio

Ad.1. Ad p̄mū ḡ dicēdū ꝙ maior cū sua pbatōne pt negari. qr naturalr nos desideramos non mori. q̄d ptz. qr eq̄li necessitate desideramus fugā mali nociui et psecutōem boni pficui. sed naturalr vnūq̄dq̄z appetit eē et nō pt appetere nō esse. ut patuit sup⁹ p aug. ⁊ tñ ipossibile est rē corruptibilē nō corrumpi q̄ntum est ex pte sui.

Ad.2. Ad scōm nego cōnāz. ad pbatōem dicēdū ꝙ eo ip̄o ꝙ simplex non hz ptes n̄ pt cognosci ſm aliq̄d sui q̄n illo mō cognitōis totū cognoscat. et iō bñ cōcedo ꝙ q̄cūq̄z cognoscit deū esse q2 est. ꝙ illo mō cognitōis totū deū cognoscat et nō ptem sui. et sil'r i patria q̄ deū cognoscit q̄dditatiue cognoscit totam q̄dditatē dei. Ex illa tñ ppōe nō cōcluditur ꝙ q̄ cōgscit deū vno mō cognitōis ꝙ ip̄sum cognoscat omi mō cognitōis.

Ad.3. Ad tercium dicēdū ꝙ maior est ꝟa si cognoscim⁹ illō p̄dicatū cōmūe ⁊ illud p̄dicatū speale pfecte ⁊ q̄dditatiue. ad minorē dicēdū ꝙ lz naturaliter possim cōgscere h̄ q̄d importat noib⁹ talium p̄dicatoꝝ inesse ei q̄d significat noīe isti⁹ sbiecti q̄d est de⁹. nō tñ cōgsco q̄dditatiue substantiā q̄ de deo p̄dicat. vl' purū actū q̄ ē deus vel summū bonū siue vltimū finē. sz arguitiue [illegible] creaturas deducēdo significata taliū p̄dicatoꝝ cognosco eē cognitōe quia ē.

Instantia. Forte dices illud cognoscit cognitōe q̄d ē quod cōueniēter respondet ad interrogatōez factā p q̄d. et p cōns etiā illud cognoscit cognitōne q̄d est de quo cōueniēter r̄ndem⁹ ad interrogatōem factā p q̄d. Sed si querit q̄d sit de⁹. cōueniēter respōdent p̄dicta et cōsilia p̄dicata.

Solutio. R̄ndeo ꝙ nō est necesse ppter cōuenientiam taliū cōnsionū de sbiecto vel p̄dicatis scire vel cognoscere q̄d rei. sz sufficit cognoscere q̄d nominis siue q̄d significet talib⁹ nominib⁹. q2 eque cōueniētes pñt esse hmōi cōnsiones i terminis nullā quidditatē realem significātib⁹. sicut in terminis supradictis. puta si querit. q̄d est chimera: cōueniēter respondet nō ens siue nihil vl' figmentū.

Ad.4. Ad quartū dicēdū ꝙ q̄uis cognoscimus deū in via solū cognitōe quia est. debemus tñ eū sūme diligere. q2 ex creaturis inuestigare possum⁹ eum esse sūmū bonū et vltimū finem. Ad formā etiā argumēti dicendū ꝙ bonitas dei nō ē nobis incognita. quia ex effectib⁹ cognoscim⁹ eā cognitōne quia est. et eodē mō q̄dditatē eius que ē idē q̄d bonitas cognoscim⁹ cognitiōe q2 ē. q̄uis nō cognoscam⁹ eā cognitōe q̄d vl' ppter quid loq̄ndo de q̄d rei. Ad dictū augustini dicendū. ꝙ nos aliquo mō scimus q̄d ē de⁹. q2 scimus ꝙ noīe dei importat res que ē summe amabilis. et illud sufficit ad h̄ vt deū diligamus.

Ad.5. Ad q̄ntū dicendū ꝙ q̄uis sciam⁹ deū esse. nō ppter hoc scimus esse dei in se et q̄dditatiue. Ad hoc enī ꝙ sciam⁹ deū eē sufficit ꝙ scimus hoc q̄d importat noīe p̄dicati necessario cōuenire ei quod importat noīe subiecti. maior ergo ppositio nō est ꝟa. Nō enī sequit. scio deum esse. ergo scio esse dei. sed bñ seq̄t. ḡ scio eē dei eē. et eodem mō sequit. scio q̄dditatem dei esse.

Ad.6. Ad sextū dicēdū ꝙ minor nō est ꝟa. ad pbatōem dico ꝙ dato ꝙ immēsitas esset ppa passio dei nō sequit. scio deū esse imēsum. ḡ scio dei imensitatē. q̄uis bene sequtur. ḡ scio imensitatē dei eē. nō ḡ cōcludit. ꝙ cognoscim⁹ dei passiōem. lz posset cōcludi ꝙ sciamus passiōem dei esse.

Terci⁹ articul⁹

Quātuz ad tercium

p̄ncipale dicēdū ꝙ ſm Boe. i li. de ebdomadib⁹. ppōez eē p se notā dupl'r pt intelligi Uno mō cōiter oib⁹. Alio mō solū sapiētib⁹. Exēplū pōit de p̄mo. sic oē totū ē mai⁹ sua pte. exēplū d scdo. sic incorpalia nō eē i loco.

Cōclusio 1. His pmissis dico ꝙ h⁹ ppō de⁹ ē p se nota ē sapiētib⁹ q̄uis n̄ cōiter ⁊ indrnter siue vulgariter oib⁹. q2 illa ppō ē p se nota ad min⁹ sapiētib⁹. c⁹ p̄dicatū ē de eēntia sbiecti. sz eē ē idē q̄d eēntia dei. ḡ ⁊c.
2 P̄. illō ē p se notū eē q̄d n̄ pt cogitari n̄ eē. q2 vt3. iiij. meta. illa ppō ē p se nota que mente directe negari nō pt. vel quam nullus potest negare. sed nullus p̄t cōcipe deū non esse. nisi valde sit insipiens. quia nihil

a sapiēte p̄t concipi cū opposito illius quod
est de sua formali rōe. sed esse dei est de sua for/
3 mali et intrīseca rōe. ergo ꝛc. P̄. illa ꝓpositō
est ꝑ se nota cui qlibet sane mentis assentit i/
mediate sola p̄supposita noticia terminoꝝ
quantū ad ea que termīnoꝝ vocabula im
portant. sed talis est hec ꝓpositio deus ē. er/
go ꝛc. maior patz ꝺ se. ꝛ minor p3 ... ꝓ/
slogion. c. iij. Dixi aūt in p̄cedenti rōne di
recte. et in ista dixi p̄supposita noticia termi/
norū. quia indirecte etiā p̄mū p̄ncipiū nega
uit ille eraclitus. vt p3. iiij. metaph. etiā non
cognito quid ꝑ terminos importat omne p̄n
4 cipiū negari p̄t. P̄. illa ꝓpositio est ꝑ se no
ta. in qua p̄dicatū sic se hab3 ad subiectū ꝙ
habita significatiōe p̄dicati et sbiecti statim
cognoscit inexistētia p̄dicati in sbiecto. ista i
qua esse p̄dicat de deo ē hmōi. ergo ꝛc. P̄.
5 aliq̄ veritates secūde sunt ꝑ se note. ergo ꝛ ꝟi
tas p̄ma. ꝯña patet. q2 ignota causa necesse ē
effectū ignorare. sed ꝟitas p̄ma que deus ē est
causa oīs veritatis secūde. iuxta illd̓ auerrois
ij. metaphisice. Est enī quoddā ens se ens
ꝛ ꝑ se verꝝ. entitate et veritate cui9 omnia alia
sunt entia et vera. sed ꝟitas p̄ma nō p̄t esse ꝑ
se nota q̄ntū ad cognitōem qdditatiuā ꝛ eēn
tialem. ergo erit ꝑ se nota q̄ntum ad esse sine exi/
stentiā. Forte eraclitus negaret añs. quia
diceret nullā ꝟitatē eē ꝑ se notā. S3 illud ni
hil est. quia illud est ꝑ se notū esse qd̓ dū ne/
gat necessario affirmat. s3 ꝟitas ē hmōi. ergo
ꝛc. ꝓbatio assumpte. quia negās veritatē aut
reputat se false negare. et tūc mēte ponit veri
tatē. vl' reputat se ꝟe negare. et tūc iterꝝ pone/
ret veritatē3. quia cū nihil possit esse verꝝ sine
veritate. talis negatio nō posset esse vera nisi
ꝟitas eē supponat. Ista ergo ꝟitas vel est veri
tas p̄ma. et tunc habeo ꝓpositū. vl' est ꝟitas
secunda. tūc quia oīs veritas secūda p̄suppo
nit primā necessario sequit idem qd̓ primo.
6 P̄. id cui9 noticia est naturalr intellectui i/
serta est ꝑ se notū. deum eē est hmōi. vt ait da
7 mas. li. i. c. iij. P̄. ista nō est min9 ꝑ se nota.
deus est. ꝙ ista. incorꝑalia nō sunt in loco. s3
secunda est ꝑ se nota. vt vult Boe. in libro ꝺ
ebdomadib9. vbi ait. Cōis animi cōceptio ē
incorꝑalia in loco nō esse. ergo deum eē erit cōis
animi cōceptio. Sed cōtra istā cōclusio/
nem vident aliq̄ esse. p̄mittētes tñ hāc distin
ctionem ꝙ ꝓpōem esse ꝑ se notā p̄t itelligi du
pliciter. Uno mō ſm se. et sic ꝓpositio ē ꝑ se
nota cui9 p̄dicatū est de rōe sbiecti. Alio mō
quo ad nos. et sic nō sufficit p̄dicatū eē de ra/

Instantia
Solutio

Opinio
tho. ꝑ. i. q.
ij. ar. i. ꝛ su
oꝝ seq̄ciū

tione subiecti. sed oꝑtet nos scire quid ē sbie/
cti ꝑ cui9 noticiā cognoscere possum9 neces/
sariam connexionē et inherentiā p̄dicati cum
sbiecto. Et q2 licet in hac ꝓpositōe. deus ē. p̄
dicatū sit de rōe sbiecti. tamē quid ē subiecti
in via scire nō possumus. ideo dicūt ꝙ ista ꝓ
positio est ꝑ se nota p̄mo mō. non aūt secūdo
modo. Et hanc ꝯclusionē tā ipi q3 seq̄ces eo/
rū multipliciter ꝓbāt. Primo sic. illa ꝓpo 1
sitio nō est ꝑ se nota quo ad nos cui9 sbiecti
qdditatē nō cognoscūt nec omnes nec etia3
ipi sapientes. sed qdditas subiecti istius ꝓpo
sitōis deus est. est omib9 ignota. ergo ꝛc. P̄. 2
id quod demōstrat nō est ꝑ se notū. sed deum
esse demōstrat. vt p3. viij. phicoꝝ. et. xij. me/
taphisice. et in multis alijs locis phie. P̄ 3
noticia terminoꝝ ꝓpositōis ꝑ se note imedi/
ate offert se intellectui. sed tā phi q3 doctores
moderni multū laborauerūt circa noticiā ter
minorū p̄dicte ꝓpositōis: ergo nō est per se nota
P̄. quod est creditū nō est ꝑ se notū. deū es 4
se est creditū. iuxta illud Augus. li. ij. de libero
arbitrio. c. ij. quod scit de deo in p̄senti nō est
scientia ꝯtēplatū sed fide creditū. P̄. illa ꝓ 5
positio nō est ꝑ se nota q̄ ad nos in qua ꝯgni
tis termīs quantū ad illud qd̓ circa tales ter/
minos p̄mo occurrit intellectui nō statim ap
paret necessaria connexio termioꝝ. s3 ꝓposi/
tio p̄dicta est hmōi. q2 dato ꝙ circa hunc ter/
minū deus p̄mū apparēs intellectui sit. ꝙ ip
se sit p̄ma causa vl' p̄mū p̄ncipiū. adhuc non
apparet imediate ꝙ talis res habeat esse i re
rum natura. q2 multi posuerūt ꝓcessum in in
finitū in causis et causatis. Multi etiā posu
erūt circulatiōe3 cāꝝ. quoꝝ q̄cūq3 dato non
necesse eē aliqd̓ p̄mū p̄ncipiū. P̄. ꝓpositio 6
cui9 sbiectū nō p̄t ꝯcipi vno simplici ꝯceptu
nō est ꝑ se nota donec ꝯgnoscant ꝑtes illi9 con
ceptus eē ꝯpossibiles. s3 de9 q̄ est sbiectū p̄di/
cte ꝓpositōis nō p̄t a viatore cōcipi vno sim/
plici ꝯceptu. viator enī nō p̄t ꝯcipe deu3 nisi
ꝯcipiat ipm vl' ꝑ modū act9 puri. vl' entis in
finiti. vel vltimi finis. vl' modū alicui9 al/
terius de cōsilibus. S3 ꝙ iste ꝑtes sint ꝯpos
sibiles puta purus act9 vl' infinita entitas ꝛc.
nō est per se notū. multi enim dubitauerunt
an sit aliqd̓ ens infinitū. ergo nec ipa ꝓpositō
erit per se nota. maior pat3. v. metaph. vbi di
cit. Quod enim in se falsum est de nullo pōt
eē verum. nec aliquid de eo. P̄. auicēna p̄/ 7
mo metaph. sue dicit. deū esse nō est ꝑ se notū
Sed iste modus mihi nō plac3. q2 null9
p̄t vere et sciēter affirmare aliquā ꝓpositō3

Cōtra tho
mam

p se notã. nisi ipe sciat eam esse per se notam.
nesciẽtis eni signũ est affirmare hoc qđ ñ scit.
Sʒ iste doctor dic̃ et affirmat p̃dictã ppõeʒ
esse p se notam ƀm se. ⁊ h̃ in p̃mo membro sue
distinctõis. g̃ vl' affirmat qđ nescit. vl' scit eã
esse p se notã. et p ɔñs quo ad nos erit p se no
ta. qđ ɔ̃dicit scđo mẽbro sue disticrõnis. Et
iõ nisi aliud mihi occurreret illã distictiõem
nõ reputo esse verã. qꝛ p̃mũ mẽbꝝ scđo vi/
Solutio def ɔ̃dicere Ad primũ g̃ dicẽdũ ꝙ maior
Ad.1. nõ est ꝟa. quia si in oi p se nota ppõe opteret
nos scire q̃dditatẽ realẽ sbiecti. ita ꝙ ñ suffice
ret scire q̃d nois. tũc nulla scĩa pcederet ex p
se notis. ɔñs est falsum. g̃ et añs. pbo ɔñam.
qꝛ ppões p se note ex q̃bus pcedit et in q̃ re/
soluit̃ vltimate scĩa fundãt̃ imediate sup ob/
iecto scientie. de sbiecto aũt scie in talib; p̃mis
ppõibus cognoscim⁹ solũ q̃d nois. qꝛ q̃d rei
inq̃rit̃ in sciẽtia et declarat̃. patʒ g̃ ꝙ ad ppositõem p se notã sufficit hr̃e noticiã terminoꝝ.
Instantia q̃ntũ ad q̃d nois. Forte dices si scire quid
nois sufficit ad ppõem p se notã. tũc ex termi
nis figmentorũ posset fieri pposito p se nota
Solutio Rñdeo ꝙ hoc nõ habeo p incõuenienti.
qꝛ hec est p se nota. chymera est nihil. vl' chy/
mera est figmẽtũ. Nam cognito q̃d importe
tur p nomẽ chymere. q̃lib; hmõi ppositõem
Ad.2. ɔcedit. Ad secundũ dicẽdũ ꝙ mĩor nõ est
ꝟa. qꝛ in oibus illis demõstratõib; sp̃ p̃sup/
ponit̃ deus esse. et aliq̃d aliud q̃ʒ esse sibi ɔue
nire pbat̃. puta. viij. phicoꝝ. ꝙ sit p̃mus mo
tor imobil'. ij. metaph. ꝙ sit p̃ma cã. xij. meta.
Ad.3. ꝙ sit pur⁹ act⁹ l' vltim⁹ finis. ⁊c̃ de aliis Ad
terciũ dicẽdũ ꝙ noticia termioꝝ ppositõis
se note se offert intellectui eorũ q̃b; est p se no
ta. ad minorẽ dico ꝙ istoꝝ terminorũ noticia
se offert intellectui sapiẽtũ qꝛ illis est se no/
ta. Q, aũt phi et doctores in tali materia la/
borauerũt et adhuc laborãt. hoc nõ fecerũt ne
q̃ʒ faciũt ad cognoscẽdũ q̃d nois. vl' ad habẽ
dam solã noticiã termiorũ. sed h̃ faciũt ad i/
dagandas varias sbtilitates circa entitatẽ et
Ad.4. veritatẽ significatã p terminos Ad q̃rtũ di
cendũ ꝙ sicut illud qđ est demõstratũ apud
sapientes p̃t esse solũmõ creditũ apđ rudes
demõstratõem nõ capiẽtes. sicut deũ esse vnũ
erat creditũ apđ iudeos. iuxta qđ ait rabi moy
ses sup illo ꝟbo Deutero. Audi isrl' dñs de⁹
tuus vnus est. deũ esse vnũ ex lege habet̃. erat
tñ demõstratũ apud sbtiles phos. sic illđ qđ
est p se notum apud sapiẽtes p̃t esse creditũ
apud vulgares cões. Nec illa auctoritas au
gustini est ad ppositũ. qꝛ ibi aug⁹ loquit̃ de
deo ƀm psonaꝝ trinitatẽ. et vt est remunera
tor animaꝝ sanctaꝝ. Ad quĩtũ dicẽdum Ad.5
ꝙ maior est ꝟa si illa q̃ dicis intellectui primo
occurrere circa tales termios imediati⁹ et pri
us respiciũt ipos termios q̃ʒ termini mutuo
respiciãt seipos. sed sic non est in pposito. ni
hil eni prius [illegible]mediati⁹ respicit h̃ subiectuʒ
deus. q̃ [illegible]dicatũ esse. siue eni dicat̃ primum
prin[illegible]piũ siue vltim⁹ finis. seu q̃cquid aliud
volueris. oĩa talia p̃supponũt h̃ p̃dicatũ qđ ẽ
esse. Et ideo ista ppositio est p se nota. q̃uis
alie sint demonstrabiles. Potest etiã dici ad
maiorẽ ꝙ vera est. si cõnexio terminoꝝ ñ ap
paret sapiẽti. Et tũc ad minorẽ p interempti
onem. Ad sextũ nego minorẽ. qꝛ si deus nõ Ad.6.
posset cõcipi absolute sine talib; p̃dicatis. tũc
ɔceptus ptis esset ɔpositior ɔceptu toti⁹. pu/
ta ɔceptus soli⁹ sbiecti esset ɔpositior cõceptu
toti⁹ ppositõis. planũ est eni ꝙ cõceptus in q̃
h̃ verbũ est p̃dicat̃ tercio adiacẽs est ɔposi
tior cõceptu in quo p̃dicat̃ scđo adiacens. sʒ in
cõceptu soli⁹ sbiecti p̃dicaret̃ ƀm dictũ istorũ
tercio adiacẽs. puta dicẽdo. de⁹ est p̃mũ p̃nci
pium ⁊ ɔsilia. et in ɔceptu toti⁹ ppositõis p̃
dicaret̃ secũdo adiacens. dicẽdo. de⁹ est. g̃ ⁊c.
Ad septimũ dicendũ ꝙ Auicenna nõ ne Ad.7.
gat illam ppositõeʒ esse p se notã quantũ ad
sapiẽtes. sed quantũ ad cõmunes vulgares
Est etiã ali⁹ doctor qui nõ curans supra/ Aureolus
dictam distinctõem quã ex dictis adduxi do
ctis. dicit p̃dictã ppositõeʒ absolute ⁊ simpli
citer nõ solũ apud sapientes. sed etiã apđ om
nes esse per se notam. Quod probat p̃mo sic
Illud videt̃ cuilib; itellectui naturale cir 1
ca quod nõ est videri et nõ videri. sed ɔcedit̃
apud oĩes. sicut ait phus. v. ethicoꝝ. ꝙ ius
naturale ñ cõsistit i videri et nõ videri. sʒ ha/
bet vbiq̃ʒ ptãtem eandem. Sed cõstat ꝙ oẽs
gentes et omnis lingua et omnis natio q̃ vn
q̃ʒ fuit est vl' erit. imaginat̃ aliquẽ sibi deum.
ergo aliquẽ deũ esse est per se notũ. P̃. dua/ 2
rum ppositionũ quarũ vna includit aliã ⁊ p̃
supponit eam. si includens est se nota. ⁊ in
clusa erit per se nota. Sed ista ppositio. deus
est venerandus includit istaʒ. deus est. et est
per se nota cũ sit cõmunis animi conceptio.
quia de lege nature est vt deo sacrificet̃. vt ait
ɔmẽtator. v. ethicorũ. ꝙ aũt tali vl' tali dõ sa
crificetur positiuũ est. ideo cõmunis animi cõ
ceptio oĩm hominũ est ꝙ deus sit. P̃. que 3
stio quid est p̃supponit notũ esse si est. vt patʒ
ij. posterioꝝ. Sed oĩes secte de mũdo inqui
rũt q̃d est de⁹. g̃ oĩes p̃supponũt ꝙ deus sit.

Cōtra aureolum

1 Sed nec iste mod⁹ mihi placet. q2 illud nō est p se notū esse qd̄ expimētaliter pcipit de die in diē trāsire in nō esse. Sz multi idolatre videbāt sensibiliter deos suos corrūpi ⁊ quotidie alterari. ⁊ in nō esse trāsire. mior patet ex multis scrōrū legen... ptz etiā Sapie xiij. et Isaie. xl. vbi osten... dij necessario esse corruptibiles. maiorē p... illd non est p se notū esse qd̄ visil'r pt estimari n... esse. sed oīe corruptibile dū nō actu sentit pt vesil'r estimari nō esse. cū dinoscat in se habere causam sue corruptōis omi hora possibilē deduci in effectū corruptōis. ḡ nihil taliū ē per se notū esse. sed magis p ɔ̄riū p se notū est ipz talē deum idolatrarū trāsire qn̄qz in non esse.

2 Item aliq̄ gentiles dicunt q̄lib3 die adorare tanq̄ suū deum primū aial qd̄ sibi occurrit die illa. cū ergo eadē die possibile sit mori animal illud qua die ipm deū suū reputabāt. ideo patet ꝙ apd̄ tales gentes deū esse nō est p se notū. cū illd̄ qd̄ putāt deū videāt corā ocul' suis euanescere et trāsire in nō esse.

Solutio Ad. 1. Ad p̄mū ergo dicendū ꝙ dato ꝙ ois gēs vl' natio cogitet sibi deū. nō optet tn̄ ꝙ reputet sibi per se notū talem deū esse. cū ipm videāt necessario trāsire in nō esse. Exemplū [redacted] bel deo babilonis quē daniel destruxit. vt ptz Dan̄. xiiij. ⁊ de dagon deo philistinoꝝ quē archa domini manibus et pedib⁹ trūcauit. et corruere in faciē suā fecit. vt patz. i. Regū. v. Pro deo dicas mihi. quā vel qualē [redacted] se noticiā potuerit isti et ceteri consil'es habere de esse deorū suoꝝ quos videbāt tam turpiter tractatos

Ad. 2. Ad secundū dicendū ꝙ minor peccat p fallaciam diuisiōis. nullo eni exn̄te impatore adhuc tn̄ ista est ꝟa. impator est honorādus. tn̄ nō l3 inferre diuisim. ergo impator est. q2 cū h̄ participiū honorādus sit futuri tpis. ad ꝟitatez totius ppositiōis determiate p hoc futurum participiū sufficit impatorē q̄uis nondū natum esse futurū. cui de iure sit honor exhibendus.

Instantia Sed forte dices ꝙ ex cōiunctis licet inferre diuisim. et vl'r qn̄cūqz h̄ verbū est p̄dicatur tercio adiacēs licet inferre absolute [redacted] verbū est. put p̄dicat scd̄o adiacens qn̄ nulla cōditio distrahēs apponit in cōposito. s3 venerari nō est ɔditio distrahēs imo est augēs dignitatem. ḡ bona esse videt illatio p̄dicta.

Solutio Rn̄deo ꝙ l3 veneratio nō sit q̄d distrahēs tn̄ futurū vt futurū respectu p̄sentis est distrahens. cū ergo venerād⁹ sit pticipiū futuri tēporis. iō implicat ɔditōem distrahentē. Un̄ l3 venire nō sit distrahēs. vētur⁹ tn̄ est distrahens respectu p̄sentis. vn̄ nō sequit. rex ē venturus. ḡ rex est.

Ad. 3. Ad terciū dicēdū. q̄d ibi equocat. q2 maior est ꝟa loq̄ndo de q̄d rei. s3 minor [redacted] qd nois. q̄ūt eni qd importet h̄ nomine deus.

Quartus articulus

Quantū ad q̄rtum

principale est aduertendū. ꝙ res tripl'r pt cognosci. Uno mō cognitōe valde ɔfusa Alio mō cognitōe distincta et determiata. Tercio cognitōe media puta nec nimis ɔfusa nec nimis determiata. Et hec media cognitio dicit cognitio [redacted] vestigiū. Uestigiū eni forz alicui materie impssum. nō solū ducit in cognitiōz eius ɔfusā. puta i cognitōez gener' q̄ ɔgnoscitur esse s̄ba. corp⁹. vl' aial. nec ducit i cognitōnem ei⁹ vltimate determiatā q̄ cognoscit esse sortes. s3 ducit in ɔgnitōez mediā. s. i cognitionē specificā qua ɔgnoscit esse hō. cognitōne ꝟo imaginis seu faciei cognoscit sortes. nō solū vt hō est. verūetiā vt sortes est. puta cognitōe determiata. Hec ḡ ad diuia trāsferendo ē iterz adu̇tendū. ꝙ in diuis sunt aliq̄ psonaꝝ diuiaꝝ p̄pa. puta p̄rnitas filiatio ⁊ pcessio. Aliq̄ sic sunt cōia ꝙ nulli psone sunt appp̄ata. puta eēntia esse vl' exn̄tia. Aliq̄ sūt cōmunia tn̄ psonis appropata. puta potētia. sapīa. bonitas. seu clemētia. lic3 eni ista tria sint cōia et eēntialia. tn̄ p̄ri appropat potētia. filio sapiētia. spūiscrō bonitas seu clemētia. Cū ḡ diuinarū psonaꝝ trinitas cognoscit q̄ntum ad supradicta p̄pa. q2 hmōi noticia ē magis determiata ⁊ distīcta. nō dicet vt sic de⁹ ɔḡsci [redacted] vestigiū. s3 magis p imaginē. de q̄ imagine dicet in sequnti q̄stiōe. Si etiā de⁹ ɔgnoscitur q̄ntū ad simpl'r cōia nulli psone appropata. nec vt sic cognoscit deus [redacted] vestigiū. eo ꝙ tal' cognitio sit q̄si general' et ɔfusa. Si aūt q̄tū ad cōia appropata hic i via exn̄tes ɔsideramus ipm deū attēdētes ꝙ p̄ris potētia oīa p̄duxit i mēsura. filij sapīa i nūero. spūsscti bonitas i pōdere. iuxta qd̄ ait ille sapiēs ipi deo. Oīa ɔstituisti i numero pōdere ⁊ mēsura. sic deū ex creaturis cognoscim⁹ p vestigiū. Unde illd̄ vestigiū sūme trinitatis attēdēs btūs Aug. vi. de tri. c. ix. sic ait. Optet ḡ vt creatorem p ea que facta sunt intellectu ɔspicientes' trinitatē intelligam⁹. cuius in creatura quō dignū est apparet vestigiū. Illud autem vestigium quo d sapiens appellat mensuram numerum [redacted] pōdus. beatus Aug⁹. iiij. sup gen̄. appellat modū spēz ⁊ ordinē. ita ꝙ mod⁹

ſm eum correſ̄det meſure. ſpecies numero. et ordo ponderi. Hoꝝ autē vlterioꝝ ꝓſecutiōeꝫ diſcreto lectori cā breuitatis cōmitto. Ad argumentū ṗncipale ▪ oppoſitū ptꝫ ꝑ diſtictōem ſupꝰ poſitā in tercio articulo. Etiā poſſet dici ꝙ maior nō eſt ꝟa. q: ṗma ṗncipia cognoſcunt ꝑ aliud puta ꝑ termīos via ſenſus memorie et experiētie. tñ naturaliter ſunt intellectui inſerta. ⁊ nihil eſt in intellectu qn prꝰ fuerit in ſenſu. Et ſic patet ꝙ maior ē falſa

Ad argumentū pricipale

Hinc vero ad eam. ꝛc. Poſtq̄ mgr̄ trinitatē diuinaꝝ pſonaꝝ īueſtigauit ꝑ veſtigiū in creaturis reptū. In iſta pte ſimul vnitatē eſſentie et trinitatē pſonaꝝ nitit oſtendere ex creature intellectual' et rōnalis imagie.

Ubi eſt aduertendū ꝙ imago dei dupliciter fundat in aīa. Uno mō ſup potētijs. Alio modo ſup habitibus. Et ſm h̄ mgr̄ duo facit. q: ṗmo declarat diuine eſſentie vnitatē ⁊ pſonaꝝ trinitatē ꝑ imaginē fundatā in potētijs. Scd̄o ꝑ imaginē fundatā in habitibus. ibi. Pōt etiā alio mō. Prima in duas. q: primo oñdit iſtiꝰ create imagis ad deū aliqualē ſilitudinē. Scd̄o oñdit eiuſdē imaginis ad deum magnā diſſilitudinē. ibi. Uerūtñ caueat ꝛc. Prima diuidit in duas ptes. q: primo aſſignādo ptes imaginis oñdit eaꝝ ad inuicē equalitatem. Secūdo declarādo qōdam dictū oñdit illaꝝ partiū ſtabilitatē. ibi. Hic attendendū eſt. Tunc ſequit illa pars. Poteſt etiā alio mō. vbi loquit de imagine fūdata ſup habitibꝫ. et diuidit in duas ptes. quia primo ponit huiꝰ imaginis deſcriptōeꝫ. Secūdo oñdit ꝙ ꝑ talis imaginis ꝯſideratōem poſſumꝰ cōſurgere ad ſctē trinitatis ꝯteplationeꝫ. ibi. Mens itaqꝫ ꝛc. Hic quero hāc queſtionem.

Trū imago trinitatis diuie repiat in hoie. et videt ꝙ nō. q: in hoie nō repitur imago diuine infinitatis ſine immēſitatis. ḡ nec diuine trinitatis. Añs patet. ꝯñam pbo. q: cū infinitas dei poſſit naturali rōe pbari et nō trinitas. vid: ꝙ imago infinitatis magis debeat relucere in creaturꝭ q̄ trinitatis. cū ꝑ imaginē ſuā res ꝓprie cognoſcat. Et ꝯfirmat ▪ hilariū in libro de ſinodis vbi ait. ꝙ imago eſt eiꝰ rei ad quā imaginat ſpecies indrña. ſed vna ſpēs nō pt eſſe indifferens dei et hoīs. In cōtrariū eſt btūs auguſtinus in diuerſis locꝭ li. de tri. et ſer. d imagine. In iſta q̄ſtione q̄ttuor ſunt vidēda. Primo eſt vidēdū penes q̄ imago dei i homine ṗncipal' attendat. Scd̄o quō ptes imaginis ſe habeāt ad id in q̄ fundat. Tercio quō habeant ad ſe mutuo. Et q̄rto ex ṗdictꝭ infert qōdā correlariū d itellectu agēte.

Contra

Quantum ad primū dico cū btō Aug. xiiij. de tri. c. viij. ꝙ in porciori pte aīe reqrēda eſt imago. Potior aūt pars aīe eſt porcio ſupior. ſm quā hō cūcta terrena trāſcēdit. ergo ſm vires abſtractas qbꝫ hō ſingulariter ē ṗditus ꝑ cūctꝭ ceteris animātibus eſt attēdenda imago ſctiſſime trinitatꝭ Ad cuius euidētiā eſt aduertēdū ꝙ vt ait Augꝰ xiiij. de tri. c. vij. Imago potiꝰ ē in nobis cuꝫ actu intelligimꝰ q̄ cum habitu intelligimꝰ. Actu autē intelligere nō poſſumꝰ niſi ſpēꝫ intelligibilē habeamꝰ. ergo optet nos ponere ꝟtutem hmōi ſpēm cōſeruantē q̄ dr̄ memoria. Spēs aūt in memoria ſunt qſi abſcōdite. et reuelant cū actual' intelligimꝰ. et de ipīs formatur intelligētia actual'. vt dicit augꝰ. xiiij. de tri. c. vij. optet ḡ dare intellectū actu potētem intelligere. Itē q: intellectꝰ in tali actu ñ pt ſe cōſeruare niſi aſſit intentio volūtatis copulās ꝓlem genitā in actuali intelligētia parenti puta ſpeciei in memoria exñti. ergo neceſſe ē eſſe volūtatē. Et ſic in aīa nr̄a habemꝰ tres vires. ſ. memoriā intellectū et voluntatē. penes tria iā dicta diſticta officia. i qbꝫ cōſiſtit imago ſanctiſſime trinitatis. que quidē potētie ſi nude ſumunt ſm ſe nō connotatiſ actibꝫ. tūc imago ſancte trinitatis in ipīs figurat qōdam modo impfecte ad modū corpalis imaginis ꝑ debita lineamēta diſpoſite. nō tñ colorate. Et ſic ait Augꝰ. xiiij. de tri. c. iiij. ꝙ imago nūq̄ tollitur. Si aūt ṗdicte vires cū actibꝫ debite ſibi cōgruentibꝰ concernūt. tūc imago ṗdicta quaſi debite colorat. et ſm hoc ſp magꝭ vl' minus pulcrificat ſm ꝙ aīa nobilioribꝫ l' minus nobilibꝫ actibus tendit in obiecta nobiliora vl' minus nobilia. Et ideo cū anima rationalis ſit nobilior omnibꝫ rebus corpalibꝫ. deus autem eſt nobilior ipa anima. ideo imago trinitatis nobilior eſt in anima cū meminit: intelligit et diligit ſeipaꝫ. q̄ cum actꝰ ṗdictos elicit reſpectu inferioꝝ creaturaꝝ. et iam dicta imago eſt nobiliſſima et pfectiſſima cū ſm ṗdictos actus toto mentis feruore anīa tendit i obiectū eternū quod eſt deus ipē. ſpretis omnibus que ſunt citra ipſum deum.

Primus articulus

Nota optime

Quibꝫ bn̄e intellectis clare videre possumꝰ
causam diuersitatis in dictis augustini. qbꝫ
qn̄qꝫ cōcedit imaginē trinitatꝭ absolute eē in
aia rōnali. qn̄qꝫ cū actu intelligit. lꝫ q̄cunqꝫ
intelligat. qn̄qꝫ cū intelligit seipam. qn̄qꝫ cuꝫ
solū actus p̄dictos elicit [illegible] ipm deū. iuxta
qd̄ idem aug. ait. xiiij. d̄ tri. [illegible] go dei est in
mente. n̄ q: sui meminit se intelli[illegible] amat.
sed q: p̄t deū a quo facta est meminisse [illegible]are
et intelligere.

Secūdus articulus.

Quātū ad secundū

p̄rincipale dicēdū q̄ p̄dicte ptes imaginis dif
ferūt a suo fundamēto. s. ab essentia aie realꝫ
Egidiꝰ. iiij q̄libꝫ. q. x. realitate absoluta. Et hāc ꝯclusionē pbat ve
nerabilis doctor frater Egidiꝰ sic. Impossi
1 bile est opatōem imanētē et nō pmanētē ime
diate fluere siue p̄cedere a suba incorruptibi
li et pmanēte. sꝫ intelligere et velle sunt opati
ones immanētes et nō pmanētes. substātia
anime est incorruptibilꝭ et pmanens. ergo ꝛc.
Cōfirmaꝭ Et ꝯfirmaꝭ. q: in eadē natura ea q̄ multū
dr̄nt n̄ fluūt ab ea nisi mediātibꝫ his q̄ minꝰ
dr̄nt. sꝫ opatio p̄dcā nec est sbstātia nec pma
nens. ergo fluet ab essentia aie mediāte poten
tia, que q̄uis nō sit sbstātia. est tn̄ pmanēs.
2 P. i angelo dr̄t potētia ab eēntia. g̃ et i ho
mine. pbaꝭ añs. quia cū mediū nō possit ma
gis differre ab extremis. q̄ꝫ extremū ab extrēo
et cū intelligere sit mediū inter intelligēs ꝛ in
tellectū. qn̄ angelꝰ intelligit essentiā suā si in
eo nō differt potentia intellectiua ab eēntia i
tellectiua. suū intelligere esset idē qd̄ sua eēn
3 tia. P. idem ſm idē esset mouens et motū.
et directe reduceret seip̄m de potentia ad actū
4 qn̄ angelꝰ intelligeret essentiā suā. P. Id
qd̄ habꝫ ptātem sup actū immediate funda
tū in aliq̄ essentia vꝭ natura. illud habꝫ ptā
tem sup omnia alia fundata in ea. et p ꝯn̄s su
p ip̄am naturā. cū nulla creata natura possit
esse sine accidēte. sed fantasma habꝫ ptātem
sup ip̄m intelligere. ergo si ip̄m intelligere im
mediate sine potētia media fundaꝭ i essentia
anime. ip̄a natura vꝭ eēntia aie itellectiue erit
ꝛv. ꝯ egidi um solut. corruptibilis. Sed ad has rōes quidam
de ꝯ̄ria opinione r̄ndent. Ad maiorē p̄ume
ratōis dicunt q̄ v̄a est loq̄ndo de opatōe nō
pmanente siue fluxibili diuisibili. sicut ē mo
tus. non autē de indiuisibili sicut ē generatō
Licꝫ eni materia sbijciaꝭ motui mediāte ali
quo accidente pmanēte. imediate tn̄ p seip̄aꝫ
subijciꝭ generatōi. sed intelligere est opatio i
diuisibilis. Ad scd̄m negant añs. ad pba Ad. 2.
tionē dicunt q̄ vera est de medio cōpositōnis
nō autē de medio cōiunctōis. p̄nt enim duo
panni extremi cōiūgi mediāte acu ferreo. nūc
autem ita est q̄ ip̄m intelligere se habꝫ vt me
dium cōiunctiōis. Ad terciū dicūt q̄ hoc Ad. 3.
non erit ſm idem. q: requiriꝭ ibi species intel
ligibilis p quā reducitꝭ in actū Ad quartū Ad. 4.
dicunt q̄ actio et passio diciꝭ eq̄uoce put est
in anima intellectiua et in aliis. q: in aliis ma
gis facta abijcit a substātia. aia autē est sa
lus et pfectio. et ideo si fantasma habꝫ pote
statem sup ip̄o intelligere. ex h̄ nō sequitur q̄
possit animā corrūpe sed magis sequiꝭ q̄ pos
sit ip̄am saluare et pficere. Sed iste soluti Cōtra so
ones nō videnꝭ valere cōtra rōnes p̄dictas. lutōes ꝛv.
quia ꝯmētator interimit ea que dicit ille do Contra 1.
ctor ad maiorē p̄me rōis Ponit eni expsse in
suba orbis. q̄ materia nunq̄ꝫ sepaꝭ a dimē
sionibus. ergo etiā in puncto generatōis ma
teria haberet aliqd̄ accidēs pmanēs. puta ip
sas dimensiōes. a quibꝫ vt ait cōmētator nū
q̄ꝫ totaliter poterit separi. Sed in his q̄ dicit
ad minorē negat Aristotelē p̄mo de aia. vbi
dicit. q̄ intelligere est cū cōtinuo et tpe. et idō
ſm hoc ip̄m intelligere nō videreꝭ esse totali
ter indiuisibile. Sed q̄cquid sit de his. dico
q̄ iste assumit nō sīle p simili. quia materia
respectu ip̄ius generatōis est in potētia ad es
se. sed potētia aie respectu ip̄ius intelligere est
potētia ad opari. licet autē aliqd̄ creatū per es
sentiam suā possit imediate suscipe esse. nul
la tamē substātia creata potest imediate ope
rari. quia sbstantia nullius opatōis pōt esse
immediatū principiū. vt expsse dicit ꝯmen
tator. vij. metaphisice. Licꝫ eni forma sbstan
tialis ip̄ius ignis vel cuiuscūqꝫ alterius rei sit
principiū p̄ncipale. nō tamen immediatum.
Ignis eni principaliter p̄ducit ignē. tamen
mediāte calore. Sed forte dices. agens Instantia
instrumētale nō agit nisi motū ab agente p̄n
cipali. ergo saltē illius motōnis siue influxꝰ
substantia erit p̄ncipiū immediatū. Re Solutio
spondeo. licꝫ quādo p̄icipale et instrumēta
le sunt suppositaliter disticta necesse sit ip̄m
principale aliquid motōis influere ip̄i instru
mentali. sine qua motiōe instrumētale nō tē
deret in talē actōnem. dolobra eni nunq̄ꝫ edi
ficaret nisi a domificatore moueret. tamen cū
principale et instrumentale sunt naturaliter
connexa. nō oportet talē influxum fieri. quia
propter solā naturalē assistentiā ip̄ius princi
palis agentis ip̄m instrumētale agit in v̄tute

principalis. Causa aūt isti⁹ ordīate ꝯnexiōis si querit. dico ꝙ est ipm generās dās princi/ pali virtutē pncipalē. ꝛ instrumētali ꝟtutem sbordinatā respectu illius pncipalis agentis

Cōtra. 2. Nec scda solutio valet. qꝛ licz vtrūqꝫ medi um quod ponis modicū sit ad ꝓpositū. si tn̄ vni illoꝝ debem⁹ assilare ipm intelligere. ma gis assilabit medio ꝯpositōis. qꝛ cū ipm itel ligere sit suoꝝ extremoꝝ ad inuicē assilatiuū opꝫ ꝙ pticipet naturā vtriusqꝫ extremi. obie cti. s. et sbiecti. ꝛ sic distinctio tua directe ē con tra te. nec exēpla tua valent q̄cq̄ in ꝓposito. qꝛ nos loq̄mur d̄ medio p se et naturali. tu aūt exēplificas de medio per accn̄s ac artificiali.

Cōtra. 3. Nec tercia solutio valet. qꝛ doctor nr̄ ar/ guit de intellectōe qua angel⁹ intelligit essen/ tiā suā quā sine media specie intelligit. cū sit naturaliter p̄sens suo intellectui.

Cōtra. 4. Nec q̄rta solutio valet. qꝛ sicut ꝓpositū in ꝓposito. sic oppositū in opposito. Si ergo fantasma illu stratū p suā p̄sentiā esset cā pfectōis fundate i essentia aīe imediate. tūc p suā absentiā erit causa destructōis eiusdē pfectōis. et p ꝯn̄s de/ structōis ipi⁹ essentie. sicut deduxit doctor sua rōe

Cōfirmat 3clo egidij 1 Potest etiā p̄dicta ꝯclō ꝓbari sic. Quecūqꝫ sunt eadē realiter īpossibile est vnū essentialr̄ remanere altero eēntialr̄ corrupto. sed virtus visiua eēntialiter realr̄ corrūpit manente eēntia aīe incorrupta. maior patet ꝛ singulariter in ꝓposito. cū eēntia aīe sit icor ruptibil. et corruptibile ꝛ incorruptibile dif/ ferūt genere. vt dicit. x. metaph̄. minorē pbo. qꝛ cū aliquis efficit cec⁹ hoc nō pt̄ esse ꝓpter solam cessatōem ab actu vidēdi. qꝛ sic q̄ clau deret oculos fieret cec⁹. ergo opꝫ ꝙ cecitas cō tingat ꝓpter corruptōem alicui⁹ intrīseci pn̄ cipij visiōis. quod pncipiū nos appellamus potentiā visiuā

Instantia Forte dices ꝙ nō corrūpit potētia visiua sed corrūpit pupilla q̄ est orga nū illius potētie sine q̄ illa potētia cū sit orga nica nō pt̄ suā opatiōem exercere.

Solutio Hoc nō valet. qꝛ dato ꝙ oēs potentie sint idē realiter qd̄ eēntia aīe. tūc nō habes q̄re vna mag̃ sit organica q̄ alia. vel vna sit magis sepata q̄ alia.

Cōfirmat Itē potētia organica subiectiue fundat in organo a q̄ d̄r organica. cū g̃ corrupto sbie cto corrūpat omne illd̄ qd̄ fundat i eo. g̃ cor/ rupta pupilla nō poterit tal' potētia remane/ re.

2 P. si potentie aīe essent realr̄ idē cū essen tia aīe. tūc essent idē realr̄ int̄ se. falsitas ꝯn̄s est nota. qꝛ intellectus d̄rt realiter a volūtate. ꝛ ꝟtus visiua ab auditiua. et sic de singul'. ꝯse q̄ntia ptꝫ. i. phisicoꝝ. vbi d̄r. Que vni et eidē sunt eadē inter se sunt eadē

Instantia Sed forte aliq̄ contrarie opiniōis dicerēt illud cōsequens n̄ esse falsum.

Solutio Ideo pbo illā falsitatē p aliaꝫ consequentiā sic. Si potētie nō differrēt rea liter opatōes potētiarū nō differrent realiter. falsitatē istius cōseq̄tis ipi negare non pn̄t. qꝛ videre n̄ ē [illegible] nec intelligere ē velle. et sic de aliis. [illegible]sequentiā pbo. qꝛ dicit. ij. de aīa ꝙ op[illegible]iuū differt ab intellectiuo. qꝛ opina ri differt ab intelligere Sic a sili ꝛc.

P. im possibile est opatōes genere d̄ntes esse ab v/ no creato principio imediate. sed opatōes ap petitiue ꝛ cognitiue differūt genere. maior pꝫ qꝛ sicut ait Aristo. ij. phisicoꝝ. si potētia sanā di et potentia egrotādi sunt idē. tūc sanari egrotari erunt idē. 3

P. ea que sunt in secun da specie qualitatis differūt realiter ab essen/ tia anime. cū illa sint accidētia absoluta. essen tia autē anime sit substātia. sed oēs potētie aīe tam actiue q̄ passiue sunt in secūda specie q̄li tatis 4

P. si potentie aīe essent idē realiter qd̄ essentia tūc vnū indiuisibile fundamentū cre ātū fundaret simul oppositas relatōes. qd̄ est ꝓpriū solius essentie diuine. cui hoc pt̄ con uenire rōe sue illimitatiōis infinite. cōseq̄nti am pbo. quia potentiaꝝ anie quedā sunt acti ue q̄dam passiue. actiuū autē et passiuū fun/ dant oppositas relatōes. Itē cū vna po/ tentia moueat aliā idem esset motiuū suipi⁹ 5

Tho. Istam aūt eandē cōclusionē ꝓbat doctor cōis quinqꝫ rōibus. que q̄uis legitime pos/ sint improbari. adducā tamē eas et recitabo instantias cōtra eas gratia exercitij.

Argu it eni primo sic. Si aīa esset imediatū prin/ cipiū operādi. semp habens animā semp ope raret opera vite. que sunt intelligere et velle. quia sicut habēs animā actualiter viuit. sic ꝛc. 1

P. sicut se hꝫ essentia ad esse. sic se ha/ bet potētia ad agere. ergo pmutatim sic se ha/ bebit essentia ad potentiā sicut se habꝫ eē ad agere. Sed i nulla creatura esse est idē quod agere. ergo nec potētia erit idē quod essentia. nec ecōuerso essentia erit idē quod potentia. 2

P. diuersitas actuum arguit diuersitateꝫ potentiarū. Sicut enim videmus ꝙ quia ig nis calefacit tendit sursum. oportet ꝙ disti cta istoꝝ actuū habeat principia. puta cali/ ditatē et leuitatē. sed intelligere et velle differt realiter. ergo ꝛc. 3

P. immediatū principiū ꝓducendi oportet esse ꝓporcionatū effectui ꝓducto. quia in tali pncipio ꝓducēs assilat si bi ꝓductū. cū ergo intelligere sit accn̄s. im/ diatū principiū ꝓductiuū sui etiā erit accn̄s. 4

5 P. actus et potentia sunt in eodē genere. sꝫ actus intelligēdi et volēdi sunt accidētia. ergo potētie eoꝝ erūt accn̄a.

Durādus

P. quidā alter ꝯfirmat dictā ꝯclusiōem sic. Illud qḋ de se n̄ dicit ordinē ad actū sed est indr̄ns ad diuersos actus. oportet ꝙ p aliū determinetur si aliquem istoꝝ actuū determinate ... p̄ncipiare Sed eēntia aīe est indr̄ns ad ... illoꝝ actuū. ergo illud quo determiat ad ... actos actus suos h̄ vocamus potētiā.

Solutōes ꝯtra rōnes thome

Sed licet ꝯclō sit verissima. ista tn̄ media multipl'r pn̄t improbari.

Ad. 1. Quantū eni ad primū neganda est ꝯn̄a. qꝛ si ꝯn̄a esset bona. sequit etiā cōtra nos ꝙ sp habens intellectū sp intelligeret. Nec etiā illud qḋ inferūt de esse viuo est sile. qꝛ viuere respectu intelligere ē actus primus. qꝛ viuere viuētib est esse. vt dr in. ij. de aīa. sed stante actu p̄mo actus scd̄us multipl'r pt impediri ꝓpter h̄ ꝙ plura reqrit actus secundus q̄ actus p̄mus. quorū quocūqꝫ deficiēte deficit talis actus.

Ad. 2. Ad scd̄m posset breuiter dici ꝙ ꝯmutata ꝓporcio nō ꝯcludit necessario. nisi cū ꝓporcio sumit in termis q̄ntitatiuis. Isti aūt termini nec sunt q̄ntitatiui. nec sumunt q̄titatiue. Uel pt dici ꝙ p̄ma ꝓporcio est vera q̄ntum ad q̄ndā naturalē coexigentiā. puta sicut impossibile est ꝙ sit esse sine essentia. ita impossibile est ꝙ sit opari sine potētia. et tūc sic ꝯcessa ꝓporcōe in ꝯmutando cōmittit fallacia figure dictōis. qꝛ mutat coexigentia in dr̄ntiā. vn̄ si vniformis obseruet ꝓcessus bn̄ ꝯcludet puta facta termioꝝ ꝯmutatōe. tūc ex p̄cedentib sic dꝫ inferri. sꝫ impossibile est esse potētiā sine essentia. g̃ impossibile est opari esse sine esse.

Instantia

Forte dices si potētia p̄supponit eēntiā. ergo differt ab ea

Solutio

Si essem ꝯrie opiniōis dicerē ꝙ idem pt seipm̄ supponere. sb alia tn̄ rōe.

Ad. 3. Ad terciū dicendū ꝙ licꝫ illa inter ceteras sit efficacior. tn̄ volēs fugere pt dicere ꝙ sicut agēs eq̄uocū puta sol p vnā et eandem v̄tutē inducit aliaꝫ ⁊ aliā formā s̄m aliā et aliā dispositōeꝫ p̄ncipij susceptiui. Sic vna ⁊ eadē aīa cū sit p̄ncipiū equiuocū respectu suaꝝ opationū. ad p̄sentiā obiectorū aliaꝝ et aliaꝝ rōnū poterit actus elicere nō solū dr̄ntes specie. verūetiā genere. si rōes obiectoꝝ fuerint genere dr̄ntes. hmōi eni actus et opatōes nō capiūt spēm ⁊ distinctōem ex sbiectis. sed ex obiectis sumptis s̄m rōes obiectales.

Ad. 4. Ad q̄rtū dicēdū ꝙ illa ꝓporcio assilatōis nō habꝫ locū in productōibus eq̄uocis. qꝛ nigredo q̄nqꝫ fit a calore q̄nqꝫ a frigore. et caloꝝ q̄nqꝫ ab igne. q̄nq̄ a motu. vt ait ꝯmētator. ij. celi et mundi. Et sbdit ibidē. ꝙ nō omne qḋ fit: fit a sibi simili in specie vl' genere. nisi solū in generatōe sbstantiaꝝ vniuoca. sꝫ in ꝓposito nō est generatio vniuoca. cū act⁹ nō sit eiusdē spēi cum potentia.

Ad. 5. Ad quintū dicendū ꝙ ibi ꝯmittit fallacia eq̄uocatōis. qꝛ duplex est potētia. vna a q̄ itur in actū siue q̄ fit actus. sicut hō i potētia fit hō in actu. ⁊ d illa potētia v̄a ē maior. Alia est potētia que elicit actū. ⁊ de illa cōcludit argumentū. et p ꝯn̄s mutat medium.

Itē argumentū pt duci ꝯtra doctorē. quia s̄m eum potētia est q̄dā actus essentie. et per ꝯn̄s essentia habꝫ rōem pfectibil' potentie re spectu tal' actus qui dicit potētia. Si igitur potētia sp est in eodē genere cū actu. ille actus quē appellam⁹ potentiā erit in eodē genere cū essentia aīe. et p ꝯn̄s nō erit accn̄s sꝫ sbstātia.

Ad. 6. Ad sextū adiūctū p aliū doctorē pt dici ꝙ ad actus specie vl' genere dr̄ntes aīa determinatur s̄m rōes obiectales specie vl' genere dr̄ntes. Et licꝫ alique mee rōnes sint tacte p solutōes quas adduxi ꝯtra rōes illorū doctorū. tn̄ adhuc manēt incōcusse ꝓpter varias declaratōes ⁊ ꝓbatōes q̄b sunt fulcite. Nec reputo has solutōes sp necessarias nec in oīb simpliciter veras. et maxīe vbi dictis meis p̄mis in aliquo obuiarēt. ⁊ iō dixi. ꝙ hmōi instātias vellē adducere grā exercitij

Scot⁹ a cocon

Sed ꝯtra supradictā v̄itatē cōclusam sūt varie doctorū opiniōes. Primo eni sunt q̄dam dicētes ꝙ potētie aīe sunt idē realiter cū essentia aīe. differūt tn̄ formaliter inter se sicut ptes v̄tuales existētes in eodē toto. Dicunt eni aīam esse qḋdam totū ptātiuū contētiuum pluriū. que tn̄ oīa realiter sibi idētificant. Quod p̄mo ꝓbant auctoritate aug. i li.
1 de cōcordia ⁊ pdestinatōe. vbi ait. Non ē aūt ratio vl' volūtas tota aīa. sed vnaqꝫ ē aliqd anime.
2 Itē. ij. de aīa dicit ꝙ destructo visu nō manet oculus nisi eq̄uoce. sed planū ē ꝙ ad remotōem accn̄tis substātia manēs nō dicitur eq̄uoce manere. ergo visus erit eēntia vl' substantia aīe. q̄uis n̄ tota.
3 Itē lincon. i cōmento sup de di. no. ait ꝙ eadē forma substātialis dicit forma in ordine ad naturā. et dicitur virtus in ꝯpatōe ad actū.

Alij addu

Alij ad id sic. Sicut ex pte obiecti idē s̄m rem solū differens penes rōes formales obijcit ipi aīe s̄m diuersas ei⁹ potētias puta ens veꝝ et bonum. eadē eni res que s̄m se ꝯsiderata dicitur ens. in ordine ad intellectū dicit veꝝ. et in ordine ad voluntatē dicit bonū. sic eadē anima

in ſe ꝯſiderata dicit̄ eēntia. put eſt apta nata
moueri a vero ſub ratōe veri dr̄ intellect⁹. pro
ut eſt nata inclinari ad bonū dr̄ volūtas. Et
hāc dicūt eſſe intentōez auicēne. vi. naturaliū
Rōes illoꝝ ad p̄ſens nō potui inuenire. poſ
1 ſum tn̄ ſi placꝫ ꝓ ipis ſic arguere. Si eēntia
aie nō eſſet ſua potētia. tūc eēntia eſſet in po/
tentia ad talē potentiā. vl' ḡ eēntia eſt eadem
realiter cū iſta potētia ſcđo dicta vl' nō. ſi ſic.
tunc eadē rōne potuit eē eadem cū p̄ma potē
tia. ſi nō tūc ꝓceſſus eſt in infinitū. Pria p/
poſitio ptꝫ. qꝛ q̇cq̇d eſt in ſubiecto realr̄ diffe
rēs ab eo reſpectu illi⁹ dr̄ fore in potētia P.
2 ſm phm in pdicamētiſ ꝓpriū eſt ſbſtantie ſm
ſui mutatōez eſſe ſuſceptiuū ꝯrioꝝ. ſed intelle
ctus et volūtas ſuſcipiūt ꝯria. ḡ erūt ſbſtan/
3 tia ipius anime. P. ſicut materia ē i potē/
tia ad ſenſibiles formas. ſic aīa itellectiua ad
intelligibiles formas. ſed materia ē eēntiali/
ter ſua potētia. vt ptꝫ ꝑ ꝯmētatorē in de ſbſtā
Cōtra opinionem. tia orbis. ḡ ꝛc. Sed illa opinio ſtare non
p̄t. quia ſicut ait Bern̄. ſup canti. ſoli⁹ dei ꝓ
priū eſt idē eſſe eēntiā et potētiam. ergo ꝛc.
Ad. i. Ad p̄mā auctoritatē dicēdū ꝙ vnaq̄qꝫ po
tentiaꝝ illaꝝ eſt aliq̄d aie. quꝫ eſt q̄dam na/
Ad. 2. tural' ꝓꝓetas aie. Ad ſcđm dicendū ꝙ de/
ſtructo viſu ocul⁹ manet equiuoce. put eſt in
ſtrumentū vidēdi. et ad h̄ ſufficit ꝙ deſtruat̄
illa q̄litas fundata in oculo rōe cui⁹ habuit
virtutē viſiuā. nō tamē manet eq̄uoce put ē
ꝑs carnis hūane. quia etiā cecus ocul⁹ habe/
re pōt vitam quā etiā p̄us habuit ꝑ aiaꝫ que
eſt totius corpis forma ſbſtātial'. Vn̄ puto ſi
cec⁹ pungeret̄ in oculo hr̄et ſenſum tactus q̄
hmōi leſionē ſentiret. quod eē nō poſſꝫ niſi il
Ad. 3 la pars animata eēt aīa ſenſitiua. Ad terci
um dicendū ꝙ aīa reſpectu opatōis dr̄ ꝓtus.
nō imediate exequens ſed eſt virt⁹ p̄ncipalis
Ad alios Ad illud autē qđ illi alij addūt dicendū
ꝙ nō eſt ſile. qꝛ cū nihil intelligit intellect⁹ in
quod volūtas nō ferat̄. nec aliq̄d velit volun
tas qđ intellectus nō intelligat. optet ꝙ obie
ctū volūtatis et intellectus coincidant ſm rea
lē idētitatē. q̄uis drāt ſm rōes obiectales.
ſed ſic eſſe nō p̄t ex ꝑte potētiarū. put in. ij. li.
di. xxiiij. patebit. Ad dictū auicēne dicen/
dū ꝙ auicen̄. intēdit dicere ꝙ aīa eſt radicabi
le et principale p̄ncipiū omniū actuū imedia
te elicitoꝝ a quibuſcūqꝫ potētijs ſuis. ſicut
etiā ait phs. ij. de aīa. ꝙ anima eſt quo p̄mo
viuim⁹ ſentimus ꝛ intelligim⁹. nō tamē per
hoc intēdit ab ipa aie eſſentia excludere diſti/
ctōnem realem imediatoꝝ principiorum.

Ad primā ratōnē dicēdū ꝙ licꝫ aīa ꝑ eēn/ Solutio rationū
tiaꝫ ſuam et nō ꝑ aliquid aliđ ſit ſbiectū po/ Ad. i.
tentie intellectiue ac volitiue. nō tn̄ potuit i/
mediate ſubijci ipi actui vt ſupiuſ fuit ꝓbatū
Nec eſt ſil'is compatio ipius ad potentiam
q̄ ē in potētia ad [illegible] que eſt q̄dā paſſio ꝑ
manens in [illegible] et eiuſdē anime ad po/
tentiā [illegible] imediate in potētia ad actū qui
eſt q̄d traſiens ſiue nō ꝑmanens in ipa aīa.
Al's ſic inuenit̄. Ad p̄mam ratōez dicendū
ꝙ nō eſt ſil'is compatio eſſentie aie ad potē/
tiā qua ſbeſt ſuis potētijs que ſunt ſue ꝓprie
paſſiōes. et eiuſdē eēntie ad hmōi potentias
mediātibꝫ quibꝫ elicit ſuas opatōes. qꝛ lꝫ ſb/
ſtantia ſit imediatū ſubiectū ſue ꝓprie paſſio
nis. tn̄ non p̄t eſſe imediatū p̄ncipiū ſue ope/
ratōis. Et ideo lꝫ prima potētia ſit idē qđ eē
anime. alie tn̄ potētie differūt ab eēntia aie.
Sicut q̄uis ſubſtātia ſit realiter indiſticta
a ſua potētia receptiua. tn̄ realiter eſt diſtin/
cta a ſua potētia opatiua. Ad ſecundū di/ Ad. 2.
cēdū ꝙ nō optet ſubſtantiā imediate ſuſcipe
q̄cunqꝫ cōtraria. ſuſcipit enī albū et nigꝝ me/
diāte alio accidēte. puta mediāte q̄ntitate. n⁹
poſſet ſine q̄titate recipe. ſic ꝛc. Ad terciū Ad. 3.
dicendū ꝙ nō eſt ſil'e de potētia receptiua et
potētia actiua. qꝛ licꝫ ſubſtātia poſſit imedia
te ſuſcipe. nō tn̄ p̄t imediate agere. Etiā equi
uocat̄ de potentia materie. vt patebit in ſcđo
libro. vbi illā ſnīam ſpēaliter tractare ꝓpono.
Eſt etiā alia opinio opinōi iā dicte ſatis Bonauē.
vicina que dicit ꝙ potētie anime ſunt ꝓprie/
tates ipi aie ꝯſubſtātiales emanātes imedia/
te ab eēntia aie. que eo ipo ꝙ emanāt ab aīa
nō ſunt ipa aīa. tn̄ quia imediate emanāt ab
ipa non declināt in aliđ genus. ſꝫ ſunt in eodē
genere cū ipa aīa. tn̄ ꝑ reductōnem. ita ꝙ nec
ſunt idē oīno ꝑ eſſentiā. nec tn̄ drn̄t ꝙ ſint al
teri⁹ generis. Sed nec illa opinio ſtare po Cōtra eū.
teſt. qꝛ ea q̄ manāt naturalr̄ a ſubiecto ſunt ac 1
cidētia. et ꝑ ꝯſeq̄ns eſſe nō p̄nt in genere ſub
ſtātie ſiue in eodem genere cū ſbſtātia. P. 2
quecūqꝫ naturalr̄ manāt ab eodē ſbiecto. ſic
naturali ordine manāt ꝙ ſcđm ꝓcedit mediā
te p̄mo. et terciū mediāte ſecūdo. Si ergo ꝓ/
pter hoc ꝙ imediate manāt ab eēntia tu dicis
eas eſſe i eodē genere cū eēntia. tūc quia vna
ſola. ſ. p̄ma manat imediate de eēntia. illa ſo/
la eſſet in eodē genere cū eſſentia. alie autem
omnes declinarēt in aliđ genus. cui⁹ oppoſi/
tū tu intendis. P. cū dicis ꝙ potētie ſint cō 3
ſubſtātiales eēntie. vl' ſumis ſubſtātiale ſm
p̄mū modū dicendi ꝑ ſe vl' penes ſcđm. Si

b

penes p̄mū tūc erūt idem realiter cū essentia:
⁊ sic omnes rōes supius assignate erūt cōtra
istū doctorē. Si penes scdm tūc dr̄nt realr
4 ab ea. ḡ ⁊c. P̄. omne qd̄ est vl' est sb̄stātia
vl' accidens. illa p3 p simpliciū sup p̄dicamē
ta vbi ait. q̄ q̄cunq3 nō sunt substātie sunt ac
cidentia. ⁊ Auicen. q. met. ait. P̄ria di
uisio entis vl' est sb̄a vl' accidēs. [illegible] i libro
de ortu sciarū. vbi dicit. Scias nihil ee p̄ter
substantiā et accidēs et creatorē vtriusq3. ḡ [illegible]
le potentie aīe vl' sunt accidētia. et tūc n̄ pote
runt esse in p̄dicamēto sb̄stantie. vl' sunt sb̄e.
⁊ tunc vl' erunt substātia q̄ est eēntia aīe. ⁊ tūc
essent ip̄a anima. cui⁹ oppositū tu dicis. vl' sūt
alia substantia. ⁊ tūc in eadē anima erūt pl'es
substantie realiter distincte. qd̄ est incōueni
Dē. d gā. ens. ergo ⁊c. Et ideo ē alia opinio q̄ ponit
q̄ potētie sunt idē realr cū eēntia anime. n̄ ad
dunt aliq̄d sup eēntiam nisi solū respectū ad
actum. puta volūtas ē eēntia aīe. et dr̄ poten
tia ex respectu quē hab3 ad actū volēdi. ⁊ sic
de aliis. Et isti cū suis seq̄cibus h̄nt m̄ltas ra
tōnes. Arguūt eni sic. Illo mō q̄ mag' cō
formiter et p̄p̄rie poterim⁹ saluare imaginem
sctē trinitatis in nobis. eo mō debem⁹ ponere
potētias anime respectu eēntie. sed ponēdo e
as esse idē re absoluta ⁊ differre respectibꝫ ma
gis saluamus rōnem p̄dicte imagīs. ergo ⁊c.
2 P̄. id qd̄ est nobilissimū in toto regno aīe
hoc p̄tinet ad substantiā siue eēntia3 anime.
quia si tale q̄d esset accn̄s. tūc accn̄s eēt digni
us et nobilius substātia. sed libtas que ē ide3
quod voluntas est nobili⁹ in toto regno aīe.
3 ergo ⁊c. P̄. actus et potētia sunt dr̄ntie en
tis. sed actus nihil addit sup ip̄m ens. ḡ nec
4 potentia. P̄. substantial' dr̄ntia nō p̄t su
mi ab accidēte. sed rōnale et sensibile q̄ sumū
tur a sensu et a rōe siue intellectu sunt dr̄ntie
substātiales. vt p3 in porphirio. ḡ potētia sen
sitiua et intellectiua nō poterūt esse accidētia.
5 ⁊ p ɔn̄s erūt eēntia aīe. P̄. dicit btūs aug⁹
xi. de tri. q̄ potētie nō sunt in aīa sic accidēs in
subiecto. vt color aut figura in corpe. aut vlla
6 alia q̄litas. sed si essent accn̄a. ⁊c. P̄. beati
tudo cōsistit in hoc q̄ aīa attingit deū cogno
scendo et amādo imediate. Sed si voluntas
et intellectus differrēt ab aīa realiter tunc nō
7 posset imediate attingere deū. ergo ⁊c. P̄.
sm̄ q̄ aliq̄d est supra se cōuersiuū sic cōpetit si
bi intelligere. s3 aīa sm̄ eēntiam suā est supra
8 se cōuersiua. ergo ⁊c. P̄. p̄tes vestigii nihil
addūt supra illud in q̄ fundant. ergo nec p
tes imaginis. ɔn̄a pa3. quia imago nō ē ma
gis cōposita vl' minus simplex q̄3 vestigiū. p
bat an̄s. quia cū vestigiū inueniat in oī crea
tura illud additū eēt vestigiū. et eadē rōe par
tes illius vestigii adderēt aliq̄d sup vestigiū
et sic in infinitū. P̄. omnis forma que ē p̄n 9
cipiū alicui⁹ opatōis vel actōis in supposito
si separetur ita q̄ p se haberet esse p se eliceret
hmōi actū. sed deus p̄t omne accn̄s absolutū
a suo subiecto separe. ergo si intellect⁹ eēt acci
dens realiter distinctū ab aīa deus ip̄m poss3
separe. et separatus sic intellectus posset intelli
gere. et p ɔseq̄ns accn̄s sine substātia poss3 be
atificari P̄. materia est sua potētia passiua 10
ḡ substantial' forma deb3 esse sua potētia acti
ua. cōseq̄ntia p3. quia sicut se hab3 materia
ad pati. sic se hab3 forma ad agere. Si eni3
materia nō trāsmutaret [illegible] pateret sm̄ suā es
sentiā. et forma nō ageret sm̄ suā essentiā: nō
diceret cōmētator. trāsmutatio fecit scire ma
teriā. actio vero formā. P̄. si potētie aīe nō 11
essent idē quod eēntia. h̄ maxime esset p̄ p̄t āto
quia forma substātial' nō posset eē immedia
tū p̄ncipiū actōis. sed illud nō obstat. ut isti
p̄bant multipl'r Primo sic. Forma accidē
talis p̄t imediate agere. ergo et substātial'. an̄s
patet de calore ⁊ ceteris accidentib⁹. p̄bat ɔn̄a.
q2 accidētia nō sunt entia nisi q2 sunt entis.
hoc est substātie. ḡ q̄cquid est virtutis et pfe
ctōis in formis accidētalibꝫ pamplius d3 re
lucere in substantialib⁹. P̄. sm̄ p̄hm. ide3 2
est p̄ncipiū eēndi et opandi. sed forma substā
tialis est imediatū p̄ncipiū eēndi. ergo et ope
randi. P̄. opatio vitalis est a p̄ncipio vita 3
li. sed intelligere et velle sunt opatōes vitales
et sola essentia anime est p̄ncipiū vitale P̄. 4
sicut iam dictū est materia imediate patitur.
ergo forma p se et p̄mo pficiens materiā ime
diate agit. iuxta illud. q. de generatōe. Forme
est agere. pati vero alteri⁹ potētie. P̄. illud ē 5
immediatū et p̄p̄riū principiū actōnis. in q̄
agens assil'at sibi p̄ductū. sed in forma sb̄stā
tiali attendit specifica assimilatio Et cōfir Cōfirmat.
mat. quia si h̄ esset forma accidētal' illa ageret
vltra suā spēm. P̄. forma substātialis p̄t i 6
mediate actum in se recipe. ergo poterit ime
diate actū ex se elicere. Antecedēs p3. q2 si ac
cipet accn̄s suū mediāte alio accn̄te esset p
cessus in infinitū. ɔn̄a p̄bat. q2 enti pfectio
ri magis debet attribui illud qd̄ est pfecte cō
ditionis q̄3 illud quod est impfecte. sed actū
elicere est pfecti⁹ q̄3 actū recipe. P̄. natura 7
est principiū motus et quietis eius in quo ē
p se et n̄ sm̄ accn̄s. vt dr̄. ii. phisicoꝝ. s3 natura

principaliter dicit de forma. vt ibidē patz. er/
8 go ₇c. P. cōmētatoꝛ in ō sbstantia oꝛb ait.
ꝙ tollit a re ppꝛiam opatōem ei⁹. tollit eēntiā₃
eius. ģ cū forma substātial' sit vera res. nō de
Auctoꝛitates ad idē. bet ab ipa negari opatio ppꝛia. Insup p/
bant ipi conclusionē pncipalē auctoꝛitatibꝫ.
Dicit .n. bt. aug⁹. x. de tri. penul. c. ꝙ memoꝛia
volūtas et intelligētia sūt vna vita. vna mēs
vna natura. Et in libro de spū et lrā dicit ō po
tentijs aie in oꝛdine ad eēntiā. Naturales si/
qdē₃ sunt ei. nec aliud sunt ꝙ̄ ipa. tota vid₃.
tota visoꝝ meminit. tota audit ₇ sonoꝝ remi
scitur. tota odoꝛat. et tota sapoꝛes sentit. tota
tangit. tota sil' appꝛobat et impꝛobat. tota est
volūtas. ₇ hec omnia adiūcta sunt aie. vt v/
Cōtra hē. na res sit. sed officijs multiplex. S₃ nec il
1 la opinio cōtinet ṽitatē. quia illud qđ est im
mediatū principiū actōis nos appellam⁹ po
tentiā. sed relatio nō pōt esse pncipiū nec ter/
minus actōis. vt patz. vij. phisicoꝝ. ergo po
2 tentie anime nō possunt esse respectus. P.
dato ꝙ essent respectus. cū qdam aie potentie
sint actiue. vt patz de intellectu agēte. quedā
passiue. vt patz de intellectu possibili. sequit
illud ipossibile ꝙ respectus ōppositi actiui et
passiui fundent simul in eodē indiuisibili fū
damento. quod sola fide tenem⁹ esse possibile
in ipa diuina eēntia. vel si qua rōe deberem⁹
hoc sustinere. opteret hmōi rōnem fundari
in diuie eēntie infinitate. que infinitas aie rō
nali non cōuenit. cū ipa sit creata. et ꝯ conse/
q̄ns limitata Ad pmū igit dicendū ꝙ ma
Ad rōnes henrici ioꝛ est ṽa salua sp possibilitate et ṽitate. s₃ il/
Ad.1. lud est ipossibile vt iā declaraui. pter qđ ait
btūs aug⁹. ꝙ maioꝛ est dissilitudo ꝙ̄ similitu
do inter imaginē creatā et increatā trinitate₃.
qđ foꝛte ptāto dixit. ꝙ hec fundat in rebꝫ ab
Ad.2. solutis. illa autē existit in relatis. Ad scōm
dicendū ꝙ dato ꝙ libertas volūtatis sit no/
biliοꝛ omnibꝫ alijs aie ppꝛietatibꝫ. cōparata
tñ ad aie essentiam nō est nobilioꝛ. cū causa
sit pstantioꝛ effectu. Ipa autē libtas et causa
liter et oꝛiginaliter manat ab eēntia Ad ter
Ad.3. ciū dicendū. ꝙ l₃ actus nō addat sup ens in
ꝯmuni. quia tale additū eēt nihil cū illud qđ
additur alteri formal' nō sit ipm. ģ tale addi
tum eēt nō ens. sed actus bñ addit vt inueni
tur in ente speciali. equocat etiā de potentia.
q₂ argumentū pcedit de potentia ad esse. nos
autē loquimur de potētia ad agere. Ad q₂
Ad.4. tū dicendū ꝙ rō et sensus pñt dupliciter su/
mi. Uno mō put rō dicit animā ratonalē. et
sensus aiam sensitiuā. Alio mō put rō dicit

potentiā rōnale₃. puta intellectū. et sensus pō
tentiā sensitiuā. Primo mō ab ipis sumunt
drñtie substātiales. nō autē scđo mō. Ad
Ad.5. qntum dicendū ꝙ accñs vno mō sumit stri/
cte. et sic ppꝛia passio distinguit ꝯtra accñs.
Alio modo l[illegible] et sic etiā ppꝛia passio dici
tur accid[illegible] ero eni modo omē quod nō est
sbs[illegible]a est accñs. Et quia potētie aie sunt
quedam ppꝛietates siue ppꝛie passiōes anie.
ideo pmo modo. s. stricte loq̄ns de accñte au/
gustinus negat potētias aie esse accidentia.
Ad.6. Ad sextū dicendū ꝙ cū potentie anie sint
ipi anime total' ꝯnaturales. ideo qcquid aia
attingit mediāte sua potētia. h' dicit immedi
ate attingere. sicut eni illud qđ videt homo
mediāte suo visu. h' dicit imediate videre. eo
ꝙ visus sit sibi cōnatural'. sic ₇c. Ad septi
Ad.7. mū dicendū fm ꝙ aliqđ est supꝛa se cōuersi/
uum. sic cōpetit sibi vt sit principiū actus in
telligēdi. vl' imediate vl' principaliter. puta si
est potentia cōpetit sibi imediate. si est substā
tia cōpetit sibi principal'. ꝙ̄uis nō immedia
te. Etiā nō opoꝛ₃ ꝙ tale quid intelligat nisi
ipm esset sepatum et p se existens. si autem est
cōiunctū magnitudini nō ppꝛie intelligit. s₃
est ratio siue pncipium intelligēdi. Propter
qđ dicit pꝛimo de aīa. Si qs dixerit animā₃
intelligere. dicit eā texere vl' edificare. cui⁹ ra/
tio esse pt. quia p se agere psupponit p se eē.
ģ ꝙ̄diu aīa nō habet p se esse. nō habebit per
Ad.8. se agere. Ad octauū dicendū ꝙ nō est sile
de partibꝫ vestigij et partibꝫ imaginis. q₂ par
tes vestigij sumunt penes q̄dam cōmunia q̄
omne ens simpliciter cōsequunt. et ideo nec
differūt a suo fundamēto. nec inter se nisi so/
la rōne. sicut ģ loquimur de bono et ṽo et cete
ris cōsimilibꝫ q̄ totū ens cōsequunt. sic loqn/
dum est de partibꝫ vestigij. cū ipe in ente vl'r
repiantur. partes autē imaginis cōsequūt na
turam specialē. et ideo tam a seinuicē ꝙ̄ a suo
fundamēto poterūt differre realiter Ad no
Ad.9. nū diceret doctoꝛ nr̄ ꝙ intellect⁹ nullo modo
pt separi ab eēntia aie. quia in scđo suo super
sentētias. dist. xix. q. ij. expsse dicit ꝙ q̄litates
ab omni subiecto separi implicat cōtradictō
nē. De hoc tamē ad psens nō curo quia alibi
foꝛte oppositum tenebo ad honoꝛem diuine
omnipotentie quā metiri neqmus. Qui/
Durādus dam alter doctoꝛ dicit ꝙ si separet nō intelli/
geret. sicut diaphonū ꝯiūctū q̄ntitati est ra/
tio recipiēdi lumē. si tñ a q̄ntitate separet non
posset lumen recipe. Sed illud nō valet.
Cōtra eū. quia lumē non est aptū natū recipi nisi in re

diuisibili.et ideo in sepato a quanto non reci
pitur. Hoc autem in pposito nō obstat.cum
intelligere sit accñs indiuisibile.et iō q̄uis sit
act⁹ manēs in eliciēte. posset intellect⁹ sepat⁹
ipm elicere.nisi aliud obstet. Dato igit̃ q̄ de⁹
intellectū ab eēntia anime separaret. et dato q̄
talis intellectus sepatus intelligeret. dico q̄
adhuc nō esset btūs. pprie loqndo de btitu/
dine.quia nō esset ibi fruitio .et pfecte dilecti
onis ɔplacētia.sine qua non p̄t esse pprie lo/
quendo btitudo.quia fruitio et complacētia
sunt ppriq actus volūtatis. hic aūt intellect⁹
Instantia esset sepatus a volūtate. Sed forte dices.
dato q̄ deus sepet intellectū cū volūtate.vtrū
Solutio tunc talis intellect⁹ esset btūs Dico q̄ nō.
quia eo ipo q̄ eēnt sepata ab eēntia. et nō ha/
berent sbiectū cōmune in quo cōiungerēt̃. iō
actus vni⁹ potētie in nullo poss3 alteri coopa
ri. ita q̄ complacētia volūtatis in nullo cau/
saret aut augeret delectatōem intellectus .nec
speculatio intellectus quātū ad ostēsionē obie
cti diligibilis in nullo posset coopari dilectōi
volūtatis.et stante illa ypostasi q̄ eēnt peni
tus sepata a subiecto.et nullū haberēt subie/
Ad.10. ctum cōmune. Ad.x. dicendū q̄ sicut nō
q̄libz res material' est sua potētia passiua. sed
sola prima materia. sic etiā nō q̄libz actus sb
stantialis vl' quelibz forma sbstantialis ē sua
potentia actiua. sed solus prim⁹ et pur⁹ actus
siue prima sbstantia que est ipe deus . Ad di
ctū cōmētatoris dico q̄ q̄uis trāsmutatio fa
ciat nos scire q̄ materia sit pura potētia .nul/
la tamē opatō facit scire q̄ aliqua forma citra
deum sit pur⁹ actus. Et iō licz in aliquo sit si/
mile.in illo tñ qd̄ ratio cōcludit nō est simi/
Ad.11. le. Ad.xi. nego minorē. Ad pbatōem pri/
Ad p̄maz pbatiōem mam dico q̄ forma substātial' est p̄ncipium
agendi p̄ncipale. accidētalis aūt est p̄ncipiū
immediatū. nulla eni substātia creata est p̄n
cipiū agendi immediatū. vt p3. vij. metaph.
expsse p cōmentatorē. et idem pt3 p phm i li.
de sensu et sensato. vbi sic ait. Ignis et terra z
quodcūq3 aliud sm id quod est eēntialiter ñ
est natū agere vel pati. sed sm q̄ habent ɔtra
rietatē. Ad pbatōem dico. q̄ licz simul agere
et p̄ncipaliter et imediate sit maioris pfectio
nis. hoc tamē pprie in nulla creatura repitur
sed in solo creatore . quia i creaturis sbstantia
agit mediāte accidēte. z iō non imediate. et ac
cidens agit in virtute sbstāte et iō non p̄nci
paliter. Dato igit̃ q̄ simul nō concurrāt i eo/
dem sed necessario sumant̃ distīcte . tūc agere
p̄ncipaliter est multo maioris pfectōis q̄ a/

gere immediate Sed forte dices. accñtia i Instantia
sacramento altaris sine subiecto subsistūt .et
tñ agunt imediate. et ɔseqns cōcurrūt i eo/
dem creato agere imediate et agere p̄ncipal'r.
cū nullū sit subiectū virtute cuius agat Rñ
deo q̄ nō minus agit in virtute sustētantis Solutio.
cū sepatū est a subiecto q̄ p̄us. quia sicut sin/
gulariter a deo sustentat̃. sic special'r v'tute dei
agit. Posset etiā dici q̄ tale accñs cū sepa/
rat̃ in suis naturalibus in nullo penit⁹ corrū/
pitur aut mutat̃. et ideo sepatur cū illa v'tute
quā habuit prius ex illa naturali cōiūctōe cū
subiecto. Sicut igit̃ semen aīalis ab eo deci/
sum dicit̃ generare nō in v'tute ppria sed in
virtute illi⁹ animalis a quo decisum est. da/
to etiā q̄ tale aīal sit corruptū. sic tale accidēs
q̄uis sit sepatum agit in virtute illi⁹ subiecti
in cuius virtute cōpetebat sibi agere qñ ɔiū/
ctū erat. Exemplū etiā de graui qd̄ phs. viij.
phisicorū dicit se deorsū3 mouere in v'tute ge
nerantis. qd̄ tamē graue suo generanti ptunc
qñ se mouet nō apparet esse ɔiunctū. q2 gene
rans p̄t esse corruptū. Ad secundā pbatio Ad.2.
nem dicēdū q̄ illō qd̄ dat imediate esse sbstā
tiale cū sit substātia non debet imediate agere
sed p̄ncipaliter. vt iā patuit. Ad terciū di/ Ad.3.
cendū q̄ tam intellectus q̄ etiā volūtas p̄ōt
dici p̄ncipiū vitale. eo q̄ imediate fundat̃ in
essentia anime que p̄ncipal'r dicit̃ principiū
vitale. eo q̄ omnis vitalis opatio p̄ncipaliter
sit ab ea. Ad quartū dicendū ut supi⁹ di/ Ad.4.
ctum est. Vel p̄t dici q̄ nō est sil'e. quia actus
ad quē materia ē̄ potētia primo z principal'r
est forma substantial'. et ideo sua potentia p̄t
esse substantia. Sed actus ad quē aīa est in
potētia est accidēs. et ideo aīe potētia d3 dici
accidens. Ad quintū dicendū q̄ illud in Ad.5.
quo pducens assimilat sibi pductū est principi
um principale nō autē imediatū. Ad cōfir Ad cōfirmatōnem
matōem dicendū q̄ nō repugnat alicui in v'/
tute alterius agere vltra suam speciē. q̄uis h'
sibi repugnet in virtute ppria. Ad sextum Ad.6.
nego ɔñam. ad pbatōem dico q̄ illud qd̄ est
pfecti⁹ attribuit̃ enti pfectiori . puta agere p̄n
cipaliter quod est nobili⁹ q̄ agere imediate.
Ad septimū dicendū q̄ quia natura p̄nci Ad.7.
paliter dicit̃ de forma substantiali. iō tal' for/
ma est p̄ncipale principiū sui et motus
et quietis eius in quo ē. Ad octauū dicen/ Ad.8.
dum q̄ nō tollimus a forma sbstātiali ppriā
opatōnem. quia dicimus q̄ sit p̄ncipiū prin/
cipale et⁹. q̄uis nō immediatū. Ad dictū Ad auctoritatem
augustini dicendū q̄ anima p̄dicatur d' suis

potentijs pdicatoe causali. qua pdicatoe qd libet subiectu pdicari pt de sua ppria passioe. Isto eni mo dicit Arist. in de sensu et sensato q odor est fumalis euaporatio. Q, aute augustinus dicit. vna mes vna vita vna natura. p h vult excludere pluritate aiaz. q.si diceret. he tres potentie no sunt tres aie. sed sunt tres pprietates eiusde natural' anime. Consimiliter eni posset aliqs dicere. Caliditas siccitas et leuitas sunt vnus ignis. q2 sunt pprietates eiusde ignis. Potest etia dici q triplex est totu. sc3 totu vniuersale. totu integrale. et totu3 virtuale. Primu totu. s. totu vle reseruatur in qualibet sua pte fm se sumpta et fm essentia3 et fm virtute. scdm nec fm eentia nec fm virtute. terciu quis no fm essentia tame fm virtute. Et ideo pmu pdicat de qualib3 sua parte eential' et virtual' siue causaliter. scdm nec eentialiter nec causaliter. terciu quis no eentialiter tn vtualiter siue causaliter de qlib3 sui pte pt pdicari. Ad aliud dicendu q ille liber no reputat autenticus. dicit eni q ille liber no sit factus p augustinu sed quedam fratre ordinis cisterciem. Posset tamen ad illam auctoritate eode modo rndere sicut ia dictu3 est ad auctoritate augus. Est etiam adhuc opinio mediu tenens inter pdicta. q ponit q aia respectu illaz opationu quib no comunicat corpi est sua potetia. sed respectu illaru3 quib comunicat corpi dit realiter a sua potetia.

Petrus de aluuia.

Ratio primi est illa.

1 Si intellectus intelligeret p aliqua qlitatem determiata et no immediate p seipm. tuc intellect no esset oppositoru. nec posset oia intelligere. cosequs e falsum. q2 potetie ronales sunt ad opposita. et iij. de aia dicit. Necesse est intellectu q2 oia intelligit immixtu esse. pbat ona. quia ages determinatu aliqua qlitate no agit nisi fm determiatam roem. g si anima intelligeret p potentia que est qlitas determiata tuc no posset in oia.

2 P. nature ronali ex hoc q est sepata a materia couenit intelligere. sed aia p sua essentia est sepata a materia. quia fm sbstantia sua no est educta de materia. Roes secude oclusiois obmitto. quia coclusione cocedo.

Cotra petru.

Sed pma coclusio no valet. q2 intellect possibilis est oia fieri. iij. de aia. et ibide ait comentator. q intellectus possibil' est pura potentia in genere intelligibiliu. Intellect vero agens est oia facere. et est actu ens. vt dicitur ibide. sed impossibile e q vnu et ide realiter i distinctu sit actu ens i aliquo genere. et sit pu potentia in eode. ergo ipa anima no est realiter idem omnib suis potetijs quaz opationibus no comuicat corpi.

Solutio Ad. 1.

Ad pmu g nego oseqntia. pt tn distigui ppter pbatoe3 cosequtie hoc nome determiatu. quia vl' dicit qlitas determinata ex hoc q est certi generis et certe speciei. vl' [illegible] est otractio sub sbiecto et limitat [illegible] subiectu ad certa mensura rspectu [illegible] oru q vniuersalis respiceret hmoi sbiectu si tali qualitate no limitaret. Primo mo intellectus est determinata qlitas. no aut scdo mo. quia intellectus e eque vl'is et equalis ambitus sicut eentia. et io eentia p intellectu in nullo limitat respectu obiectoz intelligibiliu.

Ad. 2.

Ad scdm dicedu q q2 fm eentia est sepata. ideo fm essentia couenit sibi intelligere tanq principio radicali et pncipali.

Tercius articulus

Quatu3 ad tercium principale qual' ptes imaginis se habeat ad se inuice. hic essent multa videnda. Videndu eni esset qd sit memoria. qd intelligentia. et qd volutas. que sunt ptes imaginis. et vtr memoria real' differat ab alijs duab. et quo memoria diuersimode sumit ta in pte sensitiua q in pte intellectiua. q2 tn de his mgr specialē facit mentoem libro. ij. di. xxiiij. et disti. xxix. igitur ad psens hec dnis intedo ea cu suis opatoibus spealiter ptractare. Solumodo igit ad pns volo tagere p que modu relucceat in eis imago sctissime trinitat. Circa qd est aduertendu q sicut in diuis credim esse tres psonas in vna natura diuia. quaz scda gignit a prima p modu vbi intellectual'. s3 tercia pcedit a pma et scda modu pfecti amor. sic i anima huana ex specie q est in memoria gignitur vbu actualis noticie i intelligentia. et ex istis duobus tanq3 ex gignete et genito pcedit coplacetia siue amor volutatis q plexenti copulat. s. species genita in intellectu cu specie gignete in meoria. Et hec imago habitib nobilib decorat. sicut otriu habitib viciosis et ignobilib deformat.

Quartus articulus

Ex his et aliis que dixi in primo articulo isti questiois inferri pt quartu principale. sc3 qliter intellectus agens ptineat ad imagine. Quia si sumit imago put habitualiter est in nobis. et p ons imperfecte. ut posui similitudine in pmo articlo qstionis de imagine no colorata. sed solis lineamentis disposita. sic intellect ages no ptinet

ad imaginē. quia vt sic nude cōsistit imago i tribus viribus supradictis. s. meōria intellectu et volūtate. Sicut ꝯsideratur imago ꝑut pfecta et decorata ē in nobis actibꝰ et habitibus. cū tales actus elicere nō possumꝰ nec ꝑ ꝯñs habitus acq̄rere. ■ mediāte lumie ipius intellectus agētis. et mediantibus speciebus ■ eūdem intellectū a fantasmatibꝰ abstractꝭ. ptꝫ intellectū agētē necessario ptinere ad imaginē sic acceptā. Nō tñ ex hoc intēdo ꝯcludere ꝙ intellectus agens ꝑ se sit ps imaginis. sꝫ ꝙ sit quedā ꝟtus sine q̄ imago nō pōt eē pfecta. nisi deus miraclose ipaꝫ pficeret pter cursum nature aiaꝫ actibꝰ ⁊ habitibꝰ venustādo

Contra — Sed ꝯtra hoc videntur esse quidā q̄ dicūt intellectū agentē ■ se ⁊ directe ad imaginē ptinere. quia dicūt intellectū agētē esse memoriā intellectuā. qđ ꝓbant sic.

1 Illđ cui competit species cōtinere est ipa memoria. sꝫ intellectus agens ꝯtinet virtualiter omēs species. qđ ptꝫ. qꝛ ipe est oīa facere. vt dicitur. iij. de aia.

2 P. illud cui ꝯpetit ꝓlē gignere in intelligētia ē memoria. vt ptꝫ ꝑ multa dicta aug. x. li. de tri. sed intellectꝰ agens gignit ꝓlē. suū eni est causare vniuersale qđ ē obiectū intellectꝰ. a q̄ verbū ꝯcipit et intelligētia gignit.

3 P. ẜm btm̄ Aug. imago attendit qntū ad ea q̄ sūt nobiliora in ipa aia. sed ẜm phm. iij. đ aia. agens est p̄stantiꝰ patiēte. g̃ ⁊c.

Cōtra opinionē — Sed illđ nō valet. qꝛ intellectꝰ agens nō est illđ quod formaliter recipit spēm et sbiectiue ipam cōseruat. sed memoria est hmōi. g̃ ⁊c.

Ad. 1. — Ad pmū dicendū ꝙ intellectꝰ cōtinet species effectiue. memoria autē ꝯtinet eas sbiectiue. et idō equocatur in pmo argumēto.

Ad. 2. — Ad scđm dicendū ꝙ intellectus agēs nō ꝓprie gignit vniuersale sed seq̄strat et abstrahit ipm ab indiuidualibꝰ conditioibꝰ. Et iđ ꝟbi gignitio ꝓpe attribuitur fecūde memorie. q̄ tamē fecūda nō eēt nisi mediāte abstractiōe intellectꝰ agētis speciē recepisset. Nec etiā memoria silitudinem speciei sue. s. speciē genitā in intellectu possibili posset ꝓducere. nisi intellectꝰ possibil lumine intellectus agētis ad hoc disponeretur. g̃ mō quo dixi intellectꝰ agens ad pfectā imaginē est necessario req̄situs.

Ad. 3. — Ad terciū dicēdū ꝙ eo ipo ꝙ p̄stātior est nō req̄ritur ad imaginē quomodocūꝗ sumptā. sꝫ ad imaginē pfectā

Ad pncipale — Ad argumentū pncipale dicēdū. ꝙ q̄uis infinitas dei in creaturis deduci possit demonstratiue. tñ qꝛ infinitas in deo sumitur ꝑ modū abnegatōis illius quod necessario in oī creatura repitur. puta ■ abnegatōeꝫ finis et limitatōis. ideo infinitas nō p̄t habere imaginē in aliq̄ creatura. qꝛ ratio imaginis cōsistit in q̄dam assilatōe. ꝓpter qđ repugnat p̄dicte abnegatōi. que simplr tollit silitudinē.

Instantia — Forte dices. cognitio fit ꝑ assilatōem. cū igitur infinitas cognoscitur et nō trinitas. maior videtur esse assilatio infinitatis ad nos q̄ꝫ trinitatꝭ

Solutio. — Rñdeo ꝙ aliq̄d dupliciter p̄t ꝯgnosci. s. positiue vl remotiue siue negatiue. Cognitio pmi est ꝑ assilatōem. Sed cognitio scđi est ꝑ dissilatōem. Cognitio autē infiniti est in nobꝭ secūdo modo. nō aūt pmo modo. quia cognoscere infinitū est cognoscere rē q̄ nō est finita. siue nō habentē finē. Sed illa modica noticia quā habemꝰ de sctā trinitate p̄supposita fide nō est pure negatiua. nec est ꝑ abnegatōeꝫ eiꝰ quod in omni creatura repitur. iđ p̄t eiꝰ imago in creatura repiri.

Ad confirmatōnē — Ad ꝯfirmatōem dicendū. ꝙ duplex ē imago. s. naturalis et artificialis Prima est indr̄ns specie cū illo cuiꝰ ē. cuꝫ sit eiusdē nature cū eo. sic filius est naturalis imago patris. Scđa autē differt specie ab eo cuiꝰ est imago. cū sit ꝓducta in aliena natura. sic imago herculis in lapide. De prima igitur imagine debet intelligi ꝟbū hilarij et nō de secūda Et quia imago creata assimulatur imagini artificiali. igitur ⁊c.

Distinctio quarta

Hic oritur questio ⁊c. Postq̄ꝫ mgr̄ determinauit de deo quātū ad eētie diuīe vnitatem et ꝑsonaꝝ trinitatē. hic incipit tractare de eo quantū ad ꝑsonalē originē. et ꝑ ꝯñs q̄ntum ad distinctōis alietatē. Et diuidit i duas ptes. quia pmo determiat mgr̄ de generatione filij. Scđo de ꝓcessiōe spūssancti. distinctiōe. x. ibi. Nunc post filij eternitatē. Pria in duas. qꝛ primo tractat de filij generatōe. Secūdo de generātis et geniti coeterna duratōne. dist. ix. ibi. Nunc ad distinctōeꝫ ꝑsonaꝝ. Prima in duas. qꝛ pmo tractat de generatōne diuia. Scđo de potētia generatiua. dist. vij. ibi. Hic solet q̄ri a q̄busdā. Pria in duas quia pmo tractat de generāte ⁊ genito. Secundo de generādi mō. di. vi. ibi. Preterea q̄ri solet. Prima in duas. ẜm ꝙ duas q̄stiōes mouet de termino diuīe generatōis. Quaruꝫ prima est. vtꝝ deus genuit deū. Scđa vtꝝ diuina essentia possit dici gignens vl genita. Scđam q̄stionē mouet circa pncipiū quitermi-

distinctõis. ibi. Post hec querit. Prima di/
uiditur in q̃ttuor ptes. Nam p̃mo mouet q̃/
stionem. Scd̃o arguit ad eã. Tercio r̃ndet
ad q̃stiõem. Et q̃rto ponit argumẽti solutõ/
nem. Scd̃a ibi. Si eni deus genuit deuz ꝛc̃.
Tercia ibi. Ad quod r̃ndentes ꝛc̃. Quarta
ibi: Nunc ad p̃missam q̃stionẽ. Istaꝝ tercia
ps diuiditur in tres ptes. qꝛ p̃mo ponit mgr̃
suã r̃nsionẽ. Scd̃o cõtra r̃nsionẽ adducit q̃/
rundam garrulorũ obiectões. et r̃ndet ad eã.
Et tercio tollit circa istã materiã q̃rundã er/
rorem. Scd̃a ibi. Sz adhuc opponũt. Ter/
cia ibi. Quidã tñ v̾itatis aduersarij. Dic
quero hanc questionẽ.

V Trũ generatio ꝓprie dicta sit ĩ diui/
nis. Et vid̾ ꝙ non. qꝛ vl̾ tal̾ gene/
ratio esset finita vl̾ infinita. nõ infi/
nita qꝛ infinitũ nullũ habz terminũ. et p cõ/
seq̃ns generatõne infinita nihil constitueret in
eẽ. nec pt esse finita. quia om̃e qd̾ ꝓprie in deo
repitur est infinitũ. Cõtra. vnũqd̾qz ẽ tũc
pfectũ qñ p̃t generare alterũ tale quale ipsũ
est. vt d̾z. iiij. metheoroꝝ. Sed de⁹ est totali/
ter pfectus. vt ptz. v. meth. g̃ ꝛc̃. Hic sunt
q̃ttuor videnda. P̃rio id qd̾ questio q̃rit.
Scd̃o vtrũ generatio sit in q̃libet diuia p/
sona. Tercio ꝓpter dicta mgr̃i in hac di/
stinctõe videndũ ẽ vtrũ hec sit v̾a. deus gene/
rat. Quarto vtrũ hec sit vera. deus genuit
aliũ deum.

Prim⁹ articulus,

Quantũ ad primũ

vtrũ generatio ꝓprie dicta sit in diuis. dicen/
dũ ꝙ sicut supius patuit. realẽ in diuis pso/
naꝝ distinctõnem necessaria rõe pbare ñ pos/
sum⁹. ipa tñ p fidem p̄supposita possumus in
diuinis pbare verã generatiões. qꝛ vbicũqz a
ꝓducẽte natura ꝯmũicat p modũ nature ibi
est vera generatio. sz vt infra declarabit in di/
uinis cõicat ꝓducto a ꝓducẽte natura mo/
dum nature. g̃ ꝛc̃. maior ptz. ij. phisicoꝝ vbi
d̾z. ꝙ generatio est via in naturã. ꝛ Dama. di/
cit ꝙ generatio est op⁹ nature. Sz gr̃a ex/
ercitij volo instare cõtra illã ꝯcl̾oem fidelem
vt ex solutõibꝯ argumẽtorũ v̾itas clari⁹ elu/
1 cescat. Primo sic. Si in diuis esset generatõ
hoc vl̾ esset p tãto ꝙ eẽntia generaret. vl̾ rela/
tio. vel vtrũqz. illa ptz p sufficientẽ diuisiõz.
quia nihil ẽ in diuis nisi eẽntia. vl̾ relatio. vel
constitutũ ex vtroqz. sed vt pbabit infra. eẽn/
tia nõ generat nec generat. relatio etiã nec p̃t
esse p̃ncipiũ actõis nec termin⁹. vt patz. v. et

Cõtra cõclusionez.

viij. phisicorũ. g̃ nec cõstitutũ ex vtroqz. quia
oẽ qd̾ ꝯuenit ꝯstituto vl̾ cõuenit ei rõe vtriusqz
ꝯstituẽtiũ. vl̾ rõne alteri⁹ tm̃. sz in ꝓposito
nec sic nec sic. vt iã patuit. g̃ ꝛc̃. P̄. vbi ꝓpe 2
est generatio. ibi genitũ in aliq̃ eiusdez speciei
assilat generãti ... in nullo eiusdẽ spẽi as/
silat patri. q ... eẽntia diuina. qꝛ ƀm eẽnti/
am ... idẽtitas. nec ƀm relatõem. qꝛ p̄rni/
tas et filiatio d̾nt specie P̄. vbicũqz ẽ vera 3
generatio ibi aliq̃d generat. sed in diuis non
generat aliq̃d. qꝛ dato ꝙ ibi sit fili⁹. nõ est ali/
q̃d sed ad aliq̃d. sed nõ aliq̃d ꝛ nihil eq̃pollẽt.
quia negatio p̄posita signo pticulari facit ea
eq̃pollere suo ꝯtradictorio. aliq̃d aũt et nihil
sibi ꝯtradicũt. P̄. qñ aliq̃d inuenit pfectũ 4
ꝛ impfectũ in creaturis. si vt pfectũ est in deo
nõ repitur. nec d̾z ibi repiri vt impfectuz est.
Sz generatio in creaturis pfecta d̾r illa que
fit p cõmixtionẽ sexuũ. et ea q̃ fit sine tali cõ/
mixtione impfecta generatio est. cũ g̃ prima
nõ possit esse in diuinis. g̃ nec scd̃a. P̄. a q̃/ 5
cunqz v̾e negat supi⁹. ab eodẽ vere negat infe/
rius sub illo supiori ꝯtentũ. Sed oĩs motus
ꝛ trãsmutatio v̾e negat de deo. vt ptz Jac. i. ꝛ
viij. phisico. et. xij. metaph. g̃ v̾e negat de d̾o
generatio. cũ ipa sit spẽs motus. vt ptz in post
pdicamẽtis. P̄. si in diuinis eẽt generatio. 6
illa vel esset vniuoca vl̾ eq̃uoca. Nõ eq̃uoca.
nam in generatõe eq̃uoca ꝓducẽs est nobili⁹
ꝓducto. quia ꝯtinet ipm virtualr̾. nec vniuo/
ca. qꝛ in ꝓductõne vniuoca p̃ncipia ꝯstituti/
ua ꝓducẽtis et ꝓducti sunt vnius speciei. sed
p̄rnitas et filiatio quibꝯ cõstituunt pr̃ et fili⁹
d̾nt specie. P̄. in omni v̾a generatõe geni/ 7
tum d̾rt a generãte. sed in diuinis filius non
differt a patre. ut ꝓbabit. g̃ ꝛc̃. maior ptz per
phm. ij. de aĩa. vbi ait. ꝙ nihil generat seipm
sz saluat. Et aug⁹. i. de tri. vult. ꝙ nihil sit ab
surdius q̃z ꝙ aliq̃d seipm ꝓducat vt sit. mior
põt ꝓbari sic. q̃cq̃d est in psona diuina nõ p̃t
differre ab ea. sed fili⁹ est in pr̃e et pater ĩ filio.
iuxta illud qd̾ ait dei fili⁹ ad philippũ Joh.
xiiij. Nescis qꝛ ego in pr̃e et pater in me est.
P̄. id qd̾ repit in creaturis inferiorib⁹ ꝛ nõ 8
in supioribꝯ. nõ p̃t formalr̾ in deo repiri. quia
cũ creature supiores sint deo siliores q̃z creatu/
re inferiores. nõ videt ꝙ aliq̃ pfectio formalis
repiat in deo que sic ꝯueniat inferioribꝯ ꝙ de/
ficiat supioribꝯ. sz generatio repit in corpali/
bus et nõ in spũalibꝯ. g̃ ꝛc̃. P̄. si in diuinis
esset v̾a generatio ipm genitũ eẽt cõpositum. 9
ꝯñs est falsum. qꝛ ƀm btm̃ Aug. quelibz pso/
na diuina est eq̃ simplex sicut diuina eẽntia.

ꝓbo ɔseq̄ntiā. quia in omni genito optet da/
re aliq̄d in quo genitū ɔueniat cū generante.
quia om̄e ꝑncipiatū in aliquo assimilaẜ suo
principio. et optet dare aliq̄d in quo genitū
differt a generāte. cū nihil generet seipm. ſ3 in
quocūq3 datur aliq̄d et [illegible] illud nō est sim
10 plex sed cōpositū ꝑ. omne [illegible] sic se habz q̄
q̄cquid habz ab alio habet. h̄ ſm se [illegible]eratū
nihil habz. quia ſm Auicen̄. qn̄ aliq̄ res [illegible]
bet aliq̄d tm̄ ab altero illi rei ſm se cōsideratę
attribuiẜ oppositū illi⁹. eo eni ip̄o q̄ aer lume
nō habz a se sed a sole. iō aer ſm se considera/
tus caret lumine. sed si in diuis eēt vera gene
ratio q̄cquid h̄ret genitū hoc haberet a gene
rāte. ergo tale genitū ſm [illegible] ɔsideratū tenderz
in nihilū. et ꝑ ɔn̄s esset creatura. qd̄ erat error
11 arrij ꝑ. vbicūq3 est v̄a generatio ibi aucto
ritas ꝑncipij repitur in generāte ⁊ nō in geni
to. ⁊ sic aliqua ꝑfectio esset in p̄re que nō eēt i
12 filio si i diuis eēt v̄a generatio ꝑ. opposita
apta nata sunt fieri circa idē. generatō ⁊ corru
ptio sunt opposita. ḡ si in diuis eēt generatio
Cōfirmaẜ ibidē etiā esset corruptio. Et ɔfirmaẜ. q2
ſm ph̄m ꝑmo ꝑorū. Si aliq̄ duo dicūẜ de q̄/
libet. et sil'r alia duo dicunẜ de q̄lib3. si vnum
vnius cōbinatōis conuertiẜ cum vno alteri⁹
combinatōis. sil'r alia duo cōuertenẜ inter se.
Exempla ibidē posita sunt corruptibile ⁊ in/
corruptibile. genitū et ingenitū. sed oē ingeni
tum est incorruptibile. ḡ om̄e genitū erit cor
ruptibile. et ecōuerso. Itē ꝑmo celi ⁊ mūdi di
ciẜ. q̄ ingenitū et incorruptibile cōuertūẜ cu3
eterno. ḡ nullū genitū erit eternū. Itē. vij.
Ad rōes meta. ꝓbaẜ q̄ nō generaẜ nisi ɔpositū S3
Ad. 1. illa non cōcludūt. Ergo ad primū dicendū.
q̄ sicut ſm ph̄m. vij. metaph. nec materia ge
neraẜ ꝑ se nec forma. ſ3 cōpositū ex vtroq3. sic i
diuinis nec essentia generatur nec relatio. sed
constitutū ex vtroq3. Ad ꝓbatiōez dicēdū q̄
l3 illud qd̄ cōuenit cōstituto ɔueniat ei rōne
alterius ɔstituentiū. nō tm̄ optet q̄ eo modo
quo cōuenit cōstituto cōueniat ɔstituēti. q2
quod cōuenit constituto in rōe qd̄. conuenit
ɔstituēti in rōe quo. et sic est in ꝓposito. q2 sic
pater est illud qd̄ generat. et essentia diuia ē
ꝑncipiū quo generat. sic fili⁹ est suppositum
qd̄ generaẜ. et essentia ē illud quo fili⁹ genera
tur. cū ip̄a eēntia sit formal' terminus genera/
Ad. 2. tōnis. Ad secundū dicendum q̄ large lo
quendo vnitas siue ɔueniētia in s̄bstātia di/
citur silitudo. ꝓprie tm̄ loq̄ndo debet dici idē/
Ad. 3. titas. vt p3. v. metaph. Ad tercū dicēdū.
q̄ filius rōne essentie que est sibi ꝑncipium q̄
generatur est aliq̄d. cū essentia sit res absolu/
ta. Ad quartū dicendū q̄ q̄uis loq̄ndo d̄ Ad. 4.
generatōe corꝑali illa dicaẜ ꝑfectior que fit ꝑ
ɔmixtionē sexuū ⁊c̄. hoc tm̄ locū nō habz lo/
q̄ndo de generatōe sp̄uali. quia corꝑaliu3 ad
sp̄ualia quasi nulla est comꝑatio. Ad q̄n Ad. 5.
tum dicendū q̄ motus nō est q̄d sup̄i⁹ respe/
ctu generatōis in diuinis. De rōe eni genera
tōis solū est q̄ ꝑ ip̄am genitū capiat ab alio es
se nature ꝑ modū nature. q̄ autē h̄ fiat ꝑ mo
tū vl' mutatōem h̄ nō est de rōe generatōnis
vt generatio est. sed rōe imꝑfectōnis annexe.
puta vt generatio creature est. Ad sextu3 Ad. 6.
dicendū q̄ ꝓprie loq̄ndo generatio [illegible] diuis
nec est equiuoca nec simpl'r vniuoca. ſ3 large
p̄t vtroq3 modo dici. Ad septimū dicēdu3 Ad. 7.
q̄ rōe diuine eēntie que vna existēs cōmūis ē
tribus ꝑsonis. vna ꝑsona diciẜ esse in alia. et
ratōe eiusdē eēntie vna ꝑsona est idē real'r cū
alia. sed ratōe relationū solū differūt. Ad
octauū dicendū q̄ in creaturis supioribꝫ puta Ad. 8.
intellectualibꝫ bn̄ est aliq̄d ad modū genera
tōis. quia in eis gigniẜ v̄bū intellectuale. ⁊ ꝓ
duciẜ amor. et ſm hoc etiā in eis repiẜ imago
trinitatis. Ad nonū dicendū q̄ ɔn̄a ē fal/ Ad. 9.
sa. ad ꝓbatōem dicendū q̄ lic3 dem⁹ aliquid
in quo genitū in diuinis cōuenit cū generā/
te. non tm̄ damus aliq̄d in quo differat. ſ3 so/
lū ad aliq̄d siue relatiuū. qd̄ nullā penit⁹ fa/
cit cōpositōem cū illo aliq̄d puta cū essentia.
Ad. x. dicendū q̄ illa ratio vnū falsum p̄/ Ad. 10.
supponit. sc3 q̄ fili⁹ possit ɔsiderari ſm se. na3
eo ip̄o q̄ filius om̄e qd̄ habz ab alio habz. iō
nullo mō filius p̄t cōsiderari ſm se. Exēplu3
etiā nō est ad ꝓpositū. quia aer p̄t cōsiderari
ſm se sine lumine. sed fili⁹ nō p̄t cōsiderari si/
ne eo quod habz a patre. Ad auctoritate3
Auicen̄. dicendū q̄ ver3 est de tali ꝓducto qd̄
ꝓducitur a ꝓducēte natura distīcto ab eo.
Ad. xi. dicendū q̄ auctoritas in patre dic̄ Ad. 11.
relationē principij. Relatio aūt ꝓprie nō di/
cit ꝑfectōem lic3 dicat modū habēdi ꝑfectio
nem. Eadem eni est ꝑfectio in p̄re et filio. lic3
alio mō sit in patre q3 in filio. Forte dices Instantia
saltē filius nō erit equal' patri [illegible] non habz [illegible]
lem auctoritatē. R̄ndeo cū beato Augus. Solutio
q̄ ſm relatiōem nō diciẜ aliq̄d eq̄le vl' ineq̄le
sed ſm quantitatē. ergo fili⁹ est eq̄lis patri cū
habeat eandē magnitudinē. sc3 eandē poten/
tiā cū patre. lic3 nō habeat p̄dictā relatōe3 ꝑn
cipij. Ad. xij. dicendū q̄ corruptio nō op/ Ad. 12.
poniẜ omni generatōi. sed solū generatōni q̄
fundaẜ in materia habēte priuatōe3 annexā.

et que subiecta est cōtrarie trāsmutatōi. Et il
lo modo loquit phus de generatōne in istis
confirmatōibus.

Secūdus articulus

Quātū ad secundū

principale. vtrū generatio sit in q̄libȝ perso/
na diuina. dicendū q generatio in diuis su/
mitur vl' actiue vl' passiue. Si actiue. tūc est
in patre. quia illō quod sine motu et trāsmu
tatōne se generat actiue habȝ in se generati/
onē actiuā. pater est hmōi. ergo ꝛc. Et eadē
ratōe siue ꝯsili pbat q filius habȝ in se gene/
ratōem passiuā. qꝛ id quod se generat habȝ
in se generatōem passiuā ꝛc. Sed in spūsan/
cto ppꝛie nō est generatio. qꝛ si in eo esset ge/
neratio. illa vl' esset actiua vl' passiua. nō acti
ua. cū nō sit generās. nec passiua cū nō sit ge/
Cōtra cō/clusionem nitus. Sed cōtra iā dicta vident esse due
opiniōes. Quedā antiq que negat generati/
onē passiuā in diuis. Et alia moderna q̄ dic
Q, generatio passiua nō sit i diuinis tam generatōem actiuā q passiuā eē in filio i
diuinis. Motiua prime opiniōis sūt hec
Illud quod fm suā ratōem formalē dic im/
pfectōem nō debȝ poni in diuinis. sed genera
tio passio dicit impfectōnem. qꝛ. iij. phisicoꝝ
ꝛ. ij. de generatōe. et. ix. metaph. pati reducit
in materiā. agere vero in formā. cū igit gene/
ratio passiua sit quoddā pati de p̄dicamento
2 passiōis. ergo ꝛc. P. fm Augus. boc. ꝛ alios
doc. sanctos. in diuinis nō sunt nisi duo p̄di
camenta. s. substātia ꝛ relatio. sȝ generatio pas
sio nec est sbstātia nec relatio. cū sit de p̄dica/
3 mēto passiōis. g̊ ꝛc. P. omne passiuū depē
det ab actiuo a quo īdiget vt i actū reducat.
Cōtra sed in diuinis nulla ē depēdētia. g̊ ꝛc. Sȝ
illud nō valet. quia p̄ncipiū distinctiuū quo
vna psona diuina ab alia distinguit necessa/
rio habȝ esse in ea quā facit esse distinctā. Sȝ
filius p generatōem passiuā distinguit a pa/
tre. g̊ ꝛc. maioꝛ patȝ. qꝛ optȝ p̄ncipiū distin/
ctiuum esse in eo qō distinguit. minoꝛ nota ē
p Dama. q̊ ait. Omnia in diuinis sunt idē
pter ingeneratōeȝ. generatōem et pcessiōem.
Et loquit ibi de generatōe q̄ filius in esse p/
sonali cōstituit. que nō pt eē actiua cū fili⁹ nō
Solutio generet. g̊ passiua. Ad p̄mū dicendū q mi
Ad. 1. noꝛ est falsa. qꝛ nō minoris pfectōis est gene/
ratio passiua in filio. q generatio actiua i pa/
tre. qꝛ sicut generare est ppetas pris. sic gene/
rari est ppꝛietas filij. Ad pbatōem dicēdum
q q̄uis pati cū motu et trāsmutatōe dicat i/
pfectōem. generatio tñ passio cū in diuis di/
cat simplicē emanatōem sine motu et trāsmu
tatōne nullā penitus implicat impfectōnem
Ad secundū dicendū q sicut in diuis q̄n Ad. 2.
titas et qualitas trāseunt in sbstantiā. sic actō
et passio trāseunt in relationē siue in modum
relatiuū. maxime [...]iā in creaturis necessa/
rio circūcernat [...]spectū. quia nō dicūt enti/
tatem simpliciter absolutā. sed dicūt absolu/
tum [...]o respectu. a quo respectu nec in eē nec
[...] intelligi poterūt separi. Ad terciū dicen Ad. 3.
dum q veꝛ est de passiuo qō recipit esse post
non esse. et qō prius fuit in potētia ad esse q
haberet esse. tale autē passiuū non repitur in
diuinis. cū filius sit coeternus patri Mo
tiua autē illoꝛū qui dicunt tam generatōnē Geraldus
actiuam q passiuā esse in dei filio vident esse mioꝛ q ge
illa. Quia actio et passio sunt in patiente. neratio a/
vt patet in sex principijs. sed generatio acti/ ctiua sit in
ua et passiua se habēt p modum actōis ꝛ pas filio
sionis. et filius habet in se generatōem passi/
uam. ergo actiuā. P. actio qua aliquid in 2
esse producit trāsit in productum. quia si ma
neret in producēte nihil cōstitueret differens
a producēte. sed generatōne actiua pater p/
ducit filiū. ergo ꝛc. P. opposita non pos 3
sunt esse simul in eodē. sed ingeneratio est in
patre. et est patris ppꝛietas. ergo non erit in
eo generatio. et cōsequens est in solo filio.
P. motus non inest nisi in eo quod moue 4
tur. vt patȝ. iij. phisicoꝝ. ergo a sili generatio
non est nisi in eo quod generat. Sed nec Cōtra eū.
illud valet. quia q̄uis generatio vt dicit mo
tum vl' mutatōnem tm̄modo sit in genito. tñ
vt dicit relationē necessario ponit aliquid in
vtroq extremoꝛū. quia phus. . metaphice
dicit relatōnem modo numeri et modo potē
tie ponere aliquid realiter in vtroq extremo/
rum. sed relatio inter generans et genituȝ est
relatio modo potentie. vt ibidē patet. Cum
ergo generatio in diuinis nec motuȝ nec mu
tatōnem dicat. sed dicat formaliter relatōem
sumptam modo potentie opoꝛtet nos conce/
dere q dicat aliquid reale existens in vtroq
suoꝝ extrēoꝛū. s. i patre et filio. Ad primuȝ Solutio
igit dicendū q actio et passio sunt in patiente Ad. 1.
put fundant in motu. et sic nō sunt in diuis.
Ad secundum dicendū q q̄uis actio tran Ad. 2.
seat et attingat constitutum. non tamen o/
poꝛtet q transeat in constitutum sub modo
actionis sed sub modo passionis. et ideo ge/
neratio vt passiua est in filio. si enim actio
transit in constitutū hoc solum est quia fun/
datur in motu. Ad terciū dicendum cuȝ Ad. 3.

Ingeneratio nihil aliud dicat q̃ esse ingenitũ siue nõ ꝓductũ nõ opponit̃ generatõi actiue sed generatõi passiue. et ideo nõ pt esse sil'i eo dẽ supposito cũ generatione passiua.

Ad. 4. Ad q̃tũ dicẽdũ ꝙ sili'tudo illa currit ỏ generatõe que est motus vl' mutatio ... autẽ de ea que est relatio siue etiã simplex emanatio.

Terci⁹ articulus

Quãtuz ad terciũ principale. vtrũ hec sit ṽa. de⁹ nõ generat. dicendũ ꝙ vsus q̃nq̃ in talibꝫ ꝓpõibꝫ ꝑscribit ꝯ artem. q̃uis eni ẽm artẽ ꝓpõ indefinita siue affirmatiue siue negatiue sumat̃ eq̃polleat sꝑ ꝓpõni ꝑticlari. tñ vsus q̃nq̃ tenet cũ arte q̃ ad affirmatiuas. nõ aũt q̃ntũ ad negatiuas. quia negatiua indefinita ẽm vsuz q̃nq̃ equipollz vniuersali negatiue. ṽbi grã. dicẽdo sic hõ fecit turrim babylonie. hec ẽm artẽ ꝛ vsũ eq̃pollet ꝑticulari. Sed dicẽdo sic. hõ nõ fecit celũ. hec ẽm vsuz eq̃pollet vl'i. i. null⁹ hõ fecit celũ. Illa videt̃ esse causa q̄re illa absolute ab omnibꝫ cõcedit̃. deus generat. ſꝫ illa a multis simpl'r negat̃. de⁹ nõ generat.

Tho. ꝑte .i. q. xxix. arti. iiij. in solu. tercij argumẽti.

Un doctor ꝯmũis dicit eã esse falsam. q2 h̃ nomẽ de⁹ supponit ꝓ natura nisi aliq̃d sibi addat̃ qđ ipm faciat stare ꝓ ꝑsona determiata. vt cũ dr̃. deus generat. tũc intelligit̃ ꝓ prẽ. Sed cũ dr̃. deus non generat. nihil addit̃ qđ ipm facit stare ꝓ filio. iõ intelligit̃ ꝙ generare repugnet simpliciter nature diue.

Contra thomaz

Sed illđ nõ videt̃ bene dictũ. quia q̃ñcũq̃ vna ꝯdictoriarũ est falsa. optet reliq̃m esse verã. et hoc dico ẽm artẽ nisi vsus loq̃ndi in oppositũ videat̃. sed hec de

1 us nõ generat ꝯtradicit huic. oĩs de⁹ generat ꝛ hec est falsa. s. oĩs deus generat. q2 fili⁹ non generat q̃ tñ est deus. ğ ꝑma erit ṽa.

2 P. antecedente existẽte vero necesse est ꝯñs esse veruz. Sed hec. deus nõ distiguit̃ real'r a dõ. ẽ ṽa. et est añs ad illã. deus nõ generat deũ. ğ ꝛ illa erit vera. minor ptꝫ. q2 impossibile ẽ aliq̃d eẽ genitũ ab aliquo nisi ipm sit distictũ ab eo. cũ nihil possit seipm generare. ğ a destructiõe

3 ꝯñtis ꝛc. P. illa ꝓpõ. deus nõ generat habet duas causas ṽitatis. q2 verificat̃ ꝓ filio et spũsctõ. ergo est manifeste et simpl'r ṽa. Et ista puto bñ cõcludere ẽm artẽ. sed vbi vsus loq̃ndi sctõrũ aliud introduceret. nihil taliũ ꝯcludere reputarem.

Quart⁹ articulus

Quãtũ ad quartuz principale. vtrũ hec sit ṽa. deus genuit aliuz deũ. dico cũ mgrõ in lr̃a ꝙ hec est negãda. deus genuit aliũ deum. q2 ly aliũ cũ sit relatiuũ diuersitat̃. cuicũq̃ termio adiũgit̃ in illo notat distinctõem et diuersitatẽ. sed hic termin⁹ deus nõ pt esse diuersus. q2 tũc eẽnt ples dij. ğ ꝛc.

Opinio

Quidã distinguũt dicẽtes ꝙ ly aliud pt teneri adiectiue vl' ſbstantiue. Si adiectiue tũc ꝓpositio. de⁹ genuit aliũ deũ est falsa. Si ſbstantiue tũc poterit esse vera. q2 pt appositiue cõstrui. puta de⁹ genuit aliũ deũ. id ẽ genuit aliũ q̃ est de⁹.

Cõtra opinionem

Sed illđ dictũ dupliciter deficit. Primo q2 adiectiuũ nõ pt ſbstantiuari q̃ñ actu est adiũctũ suo ſbstantiuo. q̃uis absolute positũ ſbstãtiuari possit. ṽbi gra dicẽdo sic. Ego dabo tibi aliud. ly aliđ ẽ neutrũ ſbstantiuũ. et tenet̃ ſbstantiue cũ non sit ꝯiũctũ actual'r alicui alteri substãtiuo. Sed dicẽdo sic. Ego dabo tibi aliud lignũ. ly aliđ necessario tenebit̃ adiectiue. cũ sit actu ꝯiunctũ suo ſbstantiuo. Sic cũ dicit̃. deus genuit aliũ deũ. ly aliũ est actu cõiũctũ suo ſbstantiuo. ğ necessario tenet̃ adiectiue. Uana ğ erit distinctio quã isti ponũt. Scđo nõ valꝫ illđ qđ dicũt ỏ illa ꝯstructõe appositiua. q2 si propter hoc velles illã dicere veraz. deus genuit aliũ deũ. quia hec est vera. deus genuit aliũ q̃ est deus. tunc equali rõe illa erit ṽa. deus pater est deus filius. q2 hec est vera. deus pater ẽ deus q̃ est deus filius. cũ ergo illa appositio ñ valet ad hoc ꝙ hec sit vera. deus pater ẽ deus filius. ergo nec illa appositio faciet ꝙ illa sit vera. deus genuit aliũ deum.

Cõtra cõclusionem veram.

Sed ꝯtra istam cõclusionẽ posset argui sic. Hec est vera. deus genuit deum. vel ergo genuit se deuz vel aliũ deum. Nõ se. quia Aug⁹. ꝑmo de tri-

1 ca. i. dicit. ꝙ hoc est impossibile. ergo genuit alium deum.

2 P. Generatio est quasi nota ꝑsonalis distinctõis. sed deus genuit aliuz deum in ꝑsona.

3 P. cum dicit̃. deus genuit deum. ly deus non stat pro essentia sed pro ꝑsona. quia essentia nõ generat nec generatur. Cum ergo in ꝑsonis diuinis sit alietas. ergo videtur ꝙ deus genuerit alium deum.

Ad. 1. Sed ista nõ concludũt. Ad primũ igitur magister respõdet in littera. ꝙ nec genuit se deũ nec alium. nõ se ꝓpter distinctõem necessario requisitam inter gignens et genituz. nec aliũ deum ꝓpter vnitatẽ diuine nature. que principaliter intelligit̃ in hoc termino deus.

Instantia

Sed forte dices ꝙ aug⁹ videt̃ cõcedere ꝙ genuit se. q2 Augustin⁹ ad maximinũ dicit ꝙ pater genuit de se alterz se. Et. xv. de trinit. pater tanq̃ seipm dicẽs verbũ genuit. ñ enim se integre ꝑfecteq̃ dixisset. si amplius vel

Solutio

minus esset in verbo q̄ in seipo. Et sup Joh. ait. q pater mittēs filiū se alterū misit Sed illa verba soluūt seipa. quia aug⁹ nō dicit absolute se. sed dicit alterū se. vt p hoc ondēderet gignens & genitū in diuis cū eēntie vnitate psonalem hre distinctōem.

Ad.2.et.3

Ad aliud dicēdū q lz generatio dēt intelligi psonā. tū de natura isti⁹ dictōis ali⁹ est. q cuicūq3 termīo iungit siue sit eēntialis siue psonalis siue notionalis illius termini inuit diuersitatē. et qz h nomē deus est termin⁹ essential. iō illa ppō nō pōt esse vera. Et p idem patz ad terciū.

Ad argumētū principale

Ad argumentū pncipale dicēdū. q illa generatio ē infinita. Ad pbatōem dicēdū q bn̄ ɔcludit de infinito successiuo. nō autē de infinito vtu ali. tali eni infinito nō repugnat hre terminū infinitū. lz ipm nō possit hre terminū finitū. sed terminus illi⁹ diuie generatōis est infinitus. puta fili⁹ dei. q̄ est termin⁹ total illi⁹ generatōis. ac etiā terminus ei⁹ formal qui ē essentia diuina.

Distinctio q̄nta

Post hec queri

tur &c. Hic mgr̄ querit an diuina eēntia generet vl generet. Et diuidit in tres ptes. qz primo mgr̄ pponit p̄dictas q̄stiones. Scdo r̄ndet ad eas. Et tercio ondit quō sint intelligēde auctoritates dicētes q fili⁹ est genit⁹ de sba patris. Scda ibi Ad qd catholici tractatorib⁹ Tercia ibi. Dr̄ q̄q3 &c. Scda pars diuidit in duas. Nā primo ostendit q essentia diuina nō generatur. Secundo ostendit q non generat. Secūda ibi. Jtaq3 etiā nō est dicendū &c. Prima i duas. qz pmo ponit suā determiatiōem. et cōfirmat eā ratōibz. Scdo adducit ɔ se q̄ndā obiectōem. et r̄ndet ad eam. Scda ibi. Huic videt contrariū &c. Tunc seqt illa pars. Jtaq3 etiā &c. in q mgr̄ ondit q eēntia diuia non generat. Et diuidit in duas. qz pmo ostendit mgr̄ q eēntia diuina nec generat eēntiam nec generat filiū. Scdo ex dictis scto⁊ obijcit in contrariū. ibi. Predicti aūt videt. Et hec diuidit in q̄tuor. qz pmo obijcit ex dicti augu. Scdo exponit hmōi dicta ondēs ea nō esse ɔtria p̄dicte vitati. Tercio obijcit ex dicti hilarij. Et q̄rto ondit quō verba hilarij debeat itelligi. Scda ibi. Sz hec ita determinamus. Tercia ibi. Huic vo &c. Quarta ibi Sed qz hec verba. Hic quero hanc questionē

V

Utrū fili⁹ generet i diuis de sba pris Et videt q nō. qz illud cui⁹ sbstātia nec est materia nec q̄si materia generatōis filij. de illi⁹ sba nō generat fili⁹. sz eēntia diua siue sba pris n ē matia nec q̄i matia gnatōis filij. g̃ &c. maior pz. qz de notat circūstātiā cause ma... mior etiā ptz q̄ ad h q eēntia diuia n̄ sit materia. cū ipa sit pur⁹ act⁹. nec ... q̄si materia qz nō ē sbiectū alic⁹ for... ipi genito cōicate. Jn ɔtriū ē btūs aug. q̄ illud asserit in multis locis. Hic sūt q̄tuor vidēda. Prio vtz act⁹ notōnales cōueniāt diuine eēntie actiue. puta vtz generare possit vl spirare Scdo vtz sibi ɔueniāt passiue. puta vtz diuia eēntia generet vl spiret Tercio vtz diua eēntia dēat dici formalis termin⁹ act⁹ notōnal. Quarto illō qd queritur in p̄senti.

Quantū ad primū

Primum principale

pncipale vtz act⁹ notōnales ɔueniāt diue essentie actiue. dico q aliq̄d actiue se hre respcū actuū notōnaliū dupl'r pt intelligi Uno mō vt pncipiū qd tles act⁹ pncipiat. puta generat vl spirat. Alio mō vt pricipiū q̄ tles actus pncipiāt. puta q̄ generās generat. Prio mō dico q act⁹ notōnales n̄ ɔueniūt diue eēntie actiue. qz pncipiū qd pducit necio distiguit realr ab eo qd sua actōe pducit. sz eēntia diuina nō distiguit realr a filio vl a spūscto. g̃ p actōez notōnalē pducūt. g̃ act⁹ n̄ ɔpetūt diuine eēntie actiue rācq3 ei qd pduc

Cōclo.1.

P. generās et gēitū adiuicē referūt oppositi relatōibz vtz. v. meth. sz eēntia n̄ refert ad filiū nec ad spmscm̄ relatōne opposita. g̃ nec generat nec spirat. 2

P. si eēntia generarz. l generarz eēntiā diuā. vl psonā diuā. cū g̃ sp gignēs & genitū sint disticta realr. g̃ si eēntia generarz eēntiam. eēt disticta a seipa. si psonā eēt disticta a psona. g̃ z vtrūq3 ē ipossibile i diuis 3

Opio Joachim

Sz oppositū illi⁹ posuit abbas Joachim dicēs. q eēntia generat eēntiā. qz vt ait. nō min⁹ illa ē vera. eēntia generat eēntiā. q̄z illa. deus generat deū. cū de⁹ sit t'min⁹ eēntial Sic igr̄ illa ɔcedit de⁹ generat deū. nō tn̄ ppter h ponūt pl'es dij realr abiuicē disticti. sic illa fm eū ē ɔcedēda. eēntia generat eēntiā. nō tn̄ ppter h erūt due eēntie realr disticte. Et si d'r sibi illō aug. i. de trini. c. i. q ipossibile ē pducēs et pductū n̄ eē realr disticta. ipe r̄nd3 dicēs. q aug⁹ d3 itelligi d̄ pducēte et pducto cū sumūt suppositalr. n̄ aūt cū sumūt eēntialr. sicut patz in illa. deus

2 genuit deū. Possemus etiā illā opinionē erroneā fucare siue apparētē facere aliq̄bꝰ sophismatibꝰ. Primo sic. Cū dico eēntia generat. vl̄ p̄dicatū est real'r idem cū sb̄iecto. vl̄ differt ab eo real'r. Si pmo mō tūc erit ꝓpositio necessario f̄a. q̄r impossibile est ꝓpōnē eē falsam in qua idem p̄dicat̄ de se ipo. Si scd̄o modo. tūc erit aliq̄d in diuis quod real'r differt a diuia eēntia. et ꝑ ꝯn̄s cum ipa facit ꝯpositiōem.
3 P̄. sicut se habꝫ actus essentialis ad ꝑsonam. sic actꝰ ꝑsonal' ad eēntiā. ſꝫ actus eēntialis q̄uis sit cōis verificat' tamē de q̄libꝫ ꝑsona s̄m se sumpta ꝓpter vnitatē eēntie cuꝫ ꝑsona. Illa enīꝫ est vera. pr̄ intelligit. q̄uis intelligere sit actus cōis tribus ꝑsonis. ergo et actus ꝑsonal' puta generare q̄uis sit ꝑsone ꝓprius. verificabit' de eēntia s̄m se sumpta ꝓpter idētitatē ꝑsone cū eēntia.
4 P̄. id qd̄ est pater generat filiū. eēntia diuina est pr̄. g̃ generat filiū.
5 P̄. Aug°. vij. de tri. dicit. q̄ filiꝰ est eēntia de essentia. Et. xv. de tri. c. xx. ait. filiꝰ est sb̄stantia de substantia. Sed illa opinio est erronea. et ab eccl'ia catholica ꝯdēnata. ideo dimissis rōibus et auctoritatibꝰ quas etiā mgr̄ hic adducit in l'ra q̄plurimū copiose. capiam solū ad p̄sens v̄ba sancte m̄ris ecclesie. extra de sūma trinitate et fide catholica. c. dānamus. vbi sic dicit'. Sacro approbante cōcilio cōfitemur cū petro q̄ vna quedā summa res est in diuis. que nec generat nec generat'. nec ꝓcedit. sed est pr̄ q̄ generat. filius qui gignitur. et sp̄ūsc̄tūs q̄ ꝓcedit. Cum g̃ dicat Aug°. Euāgelio dei nō crederem nisi inq̄ntū ab eccl'ia dei fuerit approbatū. g̃ patꝫ illā opinionē a cūctis fideliū mentibꝰ eē penitus respuendā. cū a dei eccl'ia non solū nō approbetur. sed etiā manifestissime reprobet'. Ad illud ergo qd̄ dicit Joachim. q̄ eq̄ vera est illa. essentia generat eēntiā. sicut hec. deus generat deum. nego. et ad ꝓbatiōem dico q̄ q̄uis deꝰ sit terminꝰ eēntialis sicut eēntia. et idē significet qd̄ eēntia. habꝫ tn̄ aliū modū significandi q̄ eēntia. rōne cuius aliq̄d vere pt̄ affirmare de ipo. quod tn̄ false affirmat' de eēntia. habꝫ enī hoc nomen deus modū significādi denominatiuū siue concretū rōe cuius implicat sb̄iectū. et ideo cū sibi adiungit' actus notional' talis adiunctio facit ipsuꝫ determiate stare ꝓ supposito cui ꝓprie cōuenit talis actus. Sꝫ hoc nomē essentia habꝫ modū significandi abstractū. ꝓpter quod s̄m suū modū significādi nō implicat subiectū. et iō q̄uis actꝰ notionalis sibi adiungat'. nō tamē determinat' ad standū ꝓ illo supposito cui ꝓp'e conuenit talis actus. ſꝫ manet iuxta suum modū significādi in sua absoluta abstractōe. q̄uis igitur illa sit vera. deus genuit deū. quia cū in sb̄iecto stet ꝓ supposito patris. et in p̄dicato ꝓ supposito filij. gignens et genitū sunt ibi distincta real'r. nec ꝑ ꝯn̄s generat seipm̄. Ista tn̄ est falsa. essentia generat eēntiam. quia idē indistincte ponit' in subiecto et p̄dicato. Glosa etiam eorū qui glosant dictū augus. corrūpit textū. quia augꝰ eodē ca. ait. nulla oīno res ē que seipam gignat vt sit. vl̄ ergo tu dices q̄ essentia diuina nulla omino res sit. quod esset absurdū nimis. et etiā cōtra tuū ꝓpositū. quia tūc nō generaret. quia qd̄ oīno nl'la res est generare nō pt̄. Vel dices q̄ sit aliqua res. et tūc exp̄sse ꝑ dictū augus. excludit' ab ea posse seipam generare. Ad secundū dicenduꝫ q̄ vt ait phus pmo periermenias. noīa et v̄ba idē significant. g̃ hoc v̄bū generat et h' nomen generatio q̄ntū ad rem significatā idē significant. ſꝫ d̄rant q̄ntū ad modū significandi. Cum igit' generatio in diuinis p̄dicet' idētice de diuina eēntia. iō possumus dicere q̄ in hac ꝓpositiōne. eēntia generat p̄dicatū ē ideꝫ realiter quod subiectū q̄ntū ad rē significatā. nō tn̄ quantū ad modū significādi. quia hoc v̄bum generat significat ꝑ modū cuiusdam egressus quo generās aliq̄d in esse ꝓducit. qd̄ eo ipo quod ꝓductū est necessario d̄rt a producente. et hoc eēntie diuine repugnat. cum nihil sit in diuinis a quo eēntia diuia realiter distinguat'. Sed hoc nomē generatio cū sit sb̄stantiuū nomen. habꝫ modū significandi fixum. iō ratōe sui modi significādi nō impedit quin idētice possit p̄dicari de essentia. Vnde cum dico. eēntia est generatio. vl̄ essentia est ipm̄ diuinū generare. nō notat' hic trāsitus de eēntia in aliq̄d ꝓductū. ſꝫ notatur q̄dā reciprocatio siue quedā idētificatio ad essentiā. Ad terciū dicēdū q̄ q̄uis actꝰ eēntiales cōueniētes essentie ꝯueniāt etiā ꝑsonis. alique tn̄ habitudines ꝯueniūt essentie que tamen repugnāt ꝑsonis. Essentia enī est ad se et ꝑsona nō est ad se. Sic omnia p̄dicata q̄ simpliciter dicunt ꝑfectōem cōueniētia supposito cōueniunt etiā essentie. puta si pater ē deus sapiens bonus. siue sapiētia bonitas hꝰ omnia et cetera cōsimilia p̄dicant' de essentia. Aliqua tamen quorū esse magis consistit in quadam habitudine siue relatione ad aliud q̄ in entitate simpliciter et perfectōne. poterunt supposito conuenire et tamē repugnare

Cōtra Joachim

Solutio

Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

essentie. cuiusmodi sunt omes actus notonales vt notonales sunt. qz vt sic sut formaliter relationes qdā. et ideo nō pnt dicere pfectio/nē simpliciter. Forte dices φ generare di/cit pfectōez simpliciter. cū dicaf. iiij. metaph. Unūquodqz tūc pfectū est cū poterit sibi sile generare. Rñdeo dicendū φ actus generādi nō dicit pfectionē simpliciter. sz habere potentiā generādi h potest dici pfectio simplr. ꝛ ideo phs nō dicit. cū generat sibi simile. sz cū potest sibi sile generare. et iō nō possumus arguere ibi aliquā pfectōem simplr conueniēte supposito. que deficiat eētie diuie ex abnegatōne actuū illorū notionalium de essentia.

Instantia

Solutio

Ad.4 Ad qrtum dicendū negādo maiorē. pñitas eni diuina est pr̄. et velle diuinū est pater. ꝛ tamē nō generāt filiū. qz licz aliqua sint idē realiter. ppter aliū tn̄ modū eēndi aliqd poterit cōuenire vni et repugnare alteri. Sed si ille pmus articul⁹ illi⁹ pme questiōis intelligitur scdo modo. puta vtrz actus notōnales cōueniāt diuie eētie actiue tanqz principio quo tales actus eliciunt. tūc dico φ sic. quia illud quod formalr est potētia generatiua et potētia spiratiua. illi ꝓe attribuunt oēs actus notōnales actiue tanqz pricipio quo. sed eētia diuina est hmōi. qz vt pbabo inferi⁹ in distinctōe. vij. eētia diuia est ꝓe potētia generādi atqz spirādi et oīa pducēdi. que ad intra realr pducunt in diuis. In productōibꝫ aūt ad extra essentia diuia non solū est tribus psonis principiū pductiuū quo. sed bm se et p seipam est pncipiū pducens qd. quia in tali pductōe nihil impedit qn eētia possit pducere. cū ipa sit realr distincta ab hmōi producto.

Cōdo ꝛ

Ad.5. Et p iam dicta pt glosari verbū augu. supius in quinta rōe positū. cū dicit. filius ē essentia de essentia. dz intelligi de eētia nō tāqz a principio pducēte. sed tanqz a principio pducendi.

Secūdū principale

Quātū ad secundū

pncipale cū petit. vtrū pdicti actus notionales cōueniāt diuine eētie passiue. ita φ diuina eētia possit ꝓe dici genita. dico φ nō. qz
1 manente eadē causa manet idē effectus. sz pncipalis causa repugnātie quare supius dicebat φ diuia eētia nō generat erat. quia esset distincta ab aliq ad intra in diuinis. quia gignens realr distinguit a genito. sic etiā eodez mō n̄ pōt dici genita. qz genitū realiter distīguit a gignente. P. si ipa esset genita. vl es
2

set genita a se. vl ab aliquo diuio supposito ꝉ non a se. quia sic iā pbatū est ipa non pducit aliqd ad intra. nec etiā pt esse distincta a seipsa nec ab aliq diuino supposito. g nec a se nec a diuino supposito pt esse diuina eētia producta. P. si essentia diuia eēt pducta vel generata tūc ipa [illegible] creatura. ꝯñs est falsuz. g et añs. pbo cōseqntiā. quia si esset pducta a deo es[illegible]ducta. et p ꝯseqns differret a deo p [illegible] distinctōem pducētis a pducto. cum g omne qd nō est deus siue creator sit creatura. ergo ꝛc. Forte dicet φ n̄ sequit. differt a deo. ergo est creatura. qz fili⁹ [illegible] diuis differt a deo patre. et tn̄ nō est creatura. Rñdeo φ nō est sile de filio et de eētia. qz filius p filiatōez differt a deo pre. nō vt deus est. sed vt ille pater ē et vt ille filius est. Sz eētia si differret a do. opteret φ seipa et essentialr differet. et p ꝯñs necessario eēt creatura. quia qcquid eētialiter differt a deo h est creatura. P. si eētia diuia generaret. ipa nō esset prima eētia. qz sicut psona genita nō pt dici psona prima. sic essentia genita ꝛc. P. p conclusione est determinatio eccle. extra de sūma trinitate ꝛ fide catholica supius recitata. Item pro ea sunt rōnes et sanctoz auctoritates [illegible] mgrm assignate in illa distinctōe. Sz ꝯtra illaz veritatem sūt due opiniōes. vna directe ꝛ alia indirecte. Quaz prima dicit φ qzuis eētia diuina vt est cōis tribus psonis nō generetur. tamē vt est in filio pprie generat. quia filius nō est aliud qz eētia genita. Et eodem mō dicunt φ pater est eētia generans. ꝛ spūs sanct⁹ essentia spirata siue pcedens. ita φ bm eos trinitas nō est aliud qz essentia triplicata. ppter hoc tn̄ vt dicunt nō distinguit essentia ab essentia realiter sed psonaliter. Et illd pbant sic. Pmo auctoritate richardi. vi. d trini. c. xxij. vbi ait: nihil aliud est patrꝭ psona qz sbstantia ingenita. et nihil aliud est filij psona qz sbstantia genita. Et ibidē eodē ca. inuehit contra illos qui oppositā ptē tenebant in diebus suis dicens. Multi tpibꝫ nostris surrexerūt qui non audent hoc dicere. et mul[illegible] piculosius contra sanctorū patrū auctoritatem illud audēt negare. Ad illud autē qd dicunt auctoritatē inuenire nō possunt. Ad hoc autē quod nos dicim⁹ etiā ipi auctoritates multas adducūt. et more golye gladiū q iugulentur deferentes ad certamē procedūt. Et credo φ richardus ibi notet magistruz libri sniarum. qui multas auctoritates etiaz p illa nō ꝓa ꝯclusiōe adducit. Et seqt i eod ca.

3

Instantia

Solutio

4

5

Opi. petri iohis

In diuina natura vnī⁹ sub stātia est ingeni/ et alteri⁹ genita. non tñ ɔñs est vt sit alia et alia substantia. sʒ alia et alia psona.
2 P. Aug. de fide ad petꝝ ait. pr̄ genuit illud qḋ est. sed hoc nō pt intelligi de filio. qꝛ pater nō est filius. ergo intelligeꝭ eēntia. Itē eodem li. aug⁹ dicit. Deitas christi nata ē de nat̃a pa tris. Item ait. q̄cquid habꝫ filius natum est
3 P. in diuinis ꝑꝑe dꝛ sapientia genita. ergo ꝑ eꝑt dici eēntia genita. ɔñā pꝫ. quia q̄cq pt dici ɔ ɔseqñs etiā pt dici contra añs. cū es/ sentia et sapiā sint termini eēntiales. et sint eq lis abstractōis. Sed añs concedit̃ ab oibus doctoribus modernis et antiq̄s. ḡ ꝛc.
4 P. mgr̄ exponēs in lr̃a illud aug. In diuis est essentia de eēntia. ait ꝙ hoc est dictū. filius ē de patre. ergo etiā mgr̄ videt̃ geminare essenti am in diuis psonalr̃. q̄uis eam vnā et indi/ stinctā dicat esse eēntialiter.
5 P. que sūt v/ num et idem realr̃ si vnū generat̃ et reliquū. Sed eēntia est idē realiter qḋ filius q̄ ꝑprie generat̃. ḡ ꝛc.

Cōtra opi nionem

Sed illa opinio directe vi/ det̃ esse ɔtra determinatōeꝫ sctē mr̄is ecclie. iō tanq̄ erronea est penit⁹ respuenda. Om̄e enim qḋ generat̃ accipit esse ab alio. et dicitur relatiue ad ipm. sed diuia essentia nō dꝛ rela tiue siue ad aliud sed ad se. nec accipit esse ab alio sed oīa habēt esse a diuā eēntia. ergo ꝛc.

Instātia
Solutio

Forte dices. ut in filio ē accipit eē ab alio scꝫ a pr̄e non valꝫ. quia etiā fm te eadē eēntia penitus indiuisa q̄ est i filio est in pr̄e. et i pa/ tre nō habꝫ esse ab alio. si ḡ in filio habꝫ eē ab alio. tunc vnū et idē penitus indiuisuꝫ ꝛ sim pliciter absolutū habebit esse ab alio. et non habebit eē ab alio. qḋ est euidens ɔtradictō

Ad ratōes opiniōis
Ad. 1.

Ad primū dicendū ꝙ maior est auctori/ tas ecclie orthodoxe que i generali ɔcilio de/ terminauit hanc opinionē eē erroneam. q̄s sit auctoritas richardi vl̃ cuiuscūq̄ alteri⁹ do/ ctoris sancti. pt tñ richard⁹ excusari. qꝛ deter/ minatio cōcilij videt̃ venisse post illa dicta ri chardi. q̄uis illi nō sint excusabiles q̄ p⁹ illā ɔcilij determinatōem temere asserere psumūt opinionē pdictā.

Ad. 2.

Ad scōm dicendū. ꝙ au/ gustinus p talia ṽba non intēdit dicere essen tiam eē genitā sed cōicatā. Etiā pt sic exponi. pr̄ genuit illud qḋ est sbstātialr̃. quia sic pr̄ ē in filio fm substātiam. vt pꝫ Joh. xiiij. sic pr̄ est fili⁹ sbstantialr̃ siue fm sbstantiā. qꝛ sunt vna substantia. Et cum ait. deitas christi na ta est. debet exponi. i. p natiuitatē cōicata est a natura pr̄is tanq̄ a pncipio quo pr̄ pducit. vt supius etiā exposui alias auctoritates. Et eodē mō dicendū ē ad dictū hilarij filii mō.

Ad tercium dicendū ꝙ sapiā supponit p p/ sona filij et nō eēntia. et hoc nō rōne minoris abstractiōis. sicut videt̃ argumētū ptendere. sed rōe appropriatōis. qꝛ licꝫ sit ɔmūis trib⁹ appropatur tñ filio. Essentia autē sic est cō/ munis ꝙ nulli appropriat̃. Ad. 3.

Ad q̄rtū dicen dum ꝙ mgr̄ nō accipit ibi eēntiā p psona. sic ꝙ eēntia sit gignens vl̃ genita. sed vult per h̄ exprimere ꝙ gignens ꝛ genitū sint idē in eēn/ tia. q̄uis dr̄ant realiter relatōe diuina Ad. 4.

Ad quintū dicendū ꝙ ptꝫ eius solutio p ea q̄ di/ cta sunt in primo articulo. solutōne tercij et q̄rti argumēti. Ad. 5.

Opio henrici de gan. et ꝛc.

Scdo contra pdictā ṽita tem sunt q̄dam q̄uis non ita directe sicut illi iam dicti dicētes. ꝙ diuia eēntia nō generat̃ p se sed generat̃ p accñs. Primā conclusio/ nem cū suis rōib⁹ ɔcedo. et iō motiua eorū q̄ ad hoc nō adduco ad psens. Scdaꝫ aūt ɔclusionē ipi pbant sic. Ubicūq̄ ɔpositū vl̃ habens se ad modū cōpositi generat̃ p se. ibi componēntia vl̃ habētia se ad modū componē tiū generant̃ p accñs. illa ptꝫ. quia dato bene ꝙ cōponētia sint priora cōposito. tñ fm eē qḋ habent in cōposito sunt posteriora cōposito. ꝛ p ɔñs vt sic generāt̃ ad generatōeꝫ cōpositi Sed filius q̄ p se generat̃ in diuinis fm no/ strū modū intelligēdi cōponit̃ ex diuia essen tia et relatōne. ergo ꝛc. 1

P. q̄uis fm nostꝛ modū intelligēdi eēntia pintelligat̃ hr̄e esse anteq̄ sit in filio. tñ fm modū eēndi quo ē in filio nō potest pintelligi. quia fm illū modū essendi non est in patre. ergo saltē fm talē mo dū essendi eēntia generat̃ 2

P. id quod gene ratōni fm nostrū modū intelligēdi pexistit. et p actum generatōis accipit in se formā cū qua vnū suppositū cōstituit qḋ ꝑprie gene/ ratur. illud videt̃ esse sbiectū generatōnis. ꝛ p ɔsequens p accidens generat̃. eēntia diuia ē hmōi. ergo ꝛc. pbatio illi⁹. quia p actū gene/ ratōis accipit in se filiatōem. cū qua constitu it suppositū ipsius filij. 3

P. phus. v. phisi corum ait. ꝙ compositū generat̃ per se. forma vero et materia generant̃ per accidēs. sed eēn/ tia diuina in generatōne filij videtur habere ratōem materie. cum sit eadem in vtroq̄ ter/ mino generatōis. puta in patre et filio. 4

Cōfirmat

Et confirmatur. quia omni potētie actiue corre/ spondet aliqua potentia passiua. sed in patre generāte est aliqua potētia actiua q̄ generat. ḡ in filio genito erit aliq̄ potētia passiua qua generat̃. hec autē nō pt esse nisi essentia diuia ergo ꝛc. Itē si in diuina generatiōe eēntia

nõ teneret locũ materie .tũc fili⁹ nõ generaret
sed potius crearet. ɔñs falsum est et hereticũ.
ꝓbatur ɔñа. quia illud qđ nõ fit ex aliquo il
lud fit ex nihilo. et ꝑ cõseqns creat. sed illđ ex
5 q̃ fit aliquid habꝫ locũ materie. P̄. passi
ua generatio in aliq̃ signo ꝓoritatis p̄cedit fi
liũ genitũ. igit̃ vt sic p̄cedit aut subsistit in se
ipa aut in eẽntia. Non in seipa. q: ꝺm Aug.
nulla relatio p̄t seipa subsistere. ergo in essen
tia. et ꝑ ɔseqns essentia saltẽ ꝑ accñs generat̃.
q: omne illud in quo ẽ passiua generatio ali
6 quo mõ generat̃. P̄. si pater genuisset filiũ
de substantia aliena. illa sb̃stãtia ꝑ accñs fu
isset genita. g̃ cũ genuit e de substãtia ꝓpria
sua sb̃stantia aliquo mõ dicet̃ esse genita. q: si
ignis generaret aliq̃d de sua substantia. non
min⁹ sua substãtia diceret̃ generari. q̃ꝫ dicat̃
generari aliena substãtia si ex ea ignis aliq̃d
Cõtra hẽ generabit. Sed illa nõ ɔcludunt. q: illđ
ricum quod generat̃ ꝑ accidẽs nõ habꝫ esse ꝑ se sed
1 solum sibi cõpetit esse ꝑ esse illi⁹ quod genera
tur ꝑ se. sed eẽntia diuina nõ habꝫ esse ꝑ sup
positũ sed magis ecõuerso. Omis eni natu
ra que acq̃rit esse in supposito nõ est suũ esse.
nec ꝑ ɔseqns est de se formaliter necesse esse. q̄
omnia sunt falsa loquẽdo de diuina essentia.
2 P̄. eẽntia ꝑ generatõem cõmunicata. in q̄
nullũ esse quod p̄habuit corrũpit̃. nec aliqđ
nouũ ẽẽ inducit̃. illa nõ generat̃ ꝑ accidẽs ad
modũ materie. eẽntia diuina in generatõe fi
lij est hmõi. ergo ꝛc. maior p̄tꝫ. q: ex h̃ dicitur
materia natural' ꝑ accñs generari. quia ẽẽ qđ
p̄habuit corrũpit̃. et nouũ esse in ipa inducit̃.
illarũ igit̃ conditionũ dato opposito debet eti
am cõcludi oppositũ. minor patꝫ quo ad illã
partẽ. ꝙ nullũ ẽẽ essentie diuine corrũpit̃ per
diuinã generatõem. ꝓbo eam quo ad alteraꝫ
ꝑtem. s. ꝙ ꝑ illã generatõem nullũ esse nouũ
in ipam inducat̃. q: actus infinitus actiuari
nõ p̄t ꝑ aliquã supuenientẽ actualitatẽ. q: in
finitũ nõ capit additõeꝫ. sed eẽntia diuia est
Cõfirmat̃ actus infinitus. Et ɔfirmo hoc idem sic.
quia omne ꝑfectibile et recipiẽs esse hꝫ rõem
potẽtie passiue que actui puro simpl'r repu
gnat. et ꝑ ɔñs necessario repugnabit eẽntie di
uine. q̄ est actus oĩo pur⁹. vt ptꝫ. xij. metaph.
3 P̄. id quod generat̃ ꝑ accñs nõ hꝫ esse nisi
in eo quod generat̃ ꝑ se. sed diuia eẽntia non
habꝫ esse in solo filio sed illud idẽ esse qđ ha
4 bet in filio habet in p̄re et spũsancto P̄. qñ
cũq3 aliq̃d generat̃ ꝑ accidens necesse ẽ esse
suum differre ab esse generãtis. sed esse diuie
eẽntie nõ differt ab esse patr̃. ergo ꝛc. Ad

primũ ergo dicendũ ꝙ si aliqđ componetiuꝫ Ad rõnes
sic se habꝫ ꝙ nec dimittit ẽẽ quod habuit añ henrici
illud cõpositũ. nec acquirit esse in ɔposito. đ Ad. 1.
illo maior est simpliciter falsa. sed eẽntia diui
na est hmõi. vt patuit. ergo ꝛc. Etiã possꝫ di
ci ꝙ fili⁹ nec est cõ[...]ositus. nec habꝫ se ad mo
dũ cõpositi. q: sicut infra patebit. ꝑsona diui
na est [...]ue simplex sicut eẽntia. Ad secũ Ad. 2.
[...] dicẽdũ ꝙ rõe illi⁹ modi eẽndi eẽntia di
uina vt est in filio dicit̃ ɔmũicata. nõ tñ pro
pter talẽ modũ debet dici genita Ad terciũ Ad. 3.
dicendũ ꝙ maior est v̄a si id qđ appellas ibi
sb̃iectũ recipit ẽẽ a tali forma. et actiuat̃ et ꝑfi
citur ab ea. sed eẽntia diuina nõ recipit ẽẽ a fi
liatõe. nec actiuat̃ nec ꝑficit̃ ꝑ eam. g̃ non va
let. Ad quartũ dicendũ ꝙ forma et mate Ad. 4
ria dicunt̃ generari ꝑ accidẽs. q: ꝑ generatõꝫ
capiũt nouũ esse qđ p̄us nõ habuerit. Ad mi
norem et ad suas ɔfirmatões patebit in q̃rto
p̄ncipali. Ad quĩtũ dicendũ ꝙ nullũ p̄us Ad. 5.
est in diuinis in q̃ passiua generatio añ subsi
stat q̃ꝫ fili⁹ sit genitus. sicut ĩfra patebit cum
materiã de ꝓori et posteriori ĩ diuis tractabo.
Ad sextũ dicendũ ꝙ si p̄r aliq̃d ꝓduceret Ad. 6.
de aliena sb̃stãtia illa possꝫ dici ꝓducta. eo ꝙ
capet nouũ ẽẽ ꝑ talem ꝓductõem. sic autẽ nõ
est in ꝓposito.

Quãtuz ad tercium

Terciũ p̄n cipale

p̄ricipale vtꝝ diuia eẽntia debeat dici formal'
termin⁹ act⁹ notional'. dico ꝙ eẽntia diuia est
formal' termin⁹ act⁹ notional' siue ipi⁹ gene
ratõis. de q̃ ad p̄ñs loq̃mur. q: id ẽ formalis
termin⁹ generatiõis qđ a generãte ipi genito 1
tal'r cõicat̃ ꝙ genitũ generãti ĩ ipo p̄ncipaliter
assĩlat̃. eẽntia diuia ẽ hmõi. g̃ ꝛc. maior patꝫ.
q: illđ ĩ q̃ sistit final' intẽtio generãt̃ vid' hr̃e
rõeꝫ termĩ generatiõis. sꝫ finis generãt̃ ẽ assi
milare sibi genitũ siue ꝓducere sibi sĩl'e. mior
ptꝫ de se. q: fili⁹ ĩ relatiõe a p̄re distinguit̃. sꝫ ĩ
eẽntia sibi ꝑfectissime assĩlat̃. Forte dices. Instantia
ꝙ in eẽntia nõ ẽ in diuis assĩlatio sꝫ total' idẽ
titas. q: vnitas ĩ substãtia ẽ idẽtitas. vnũ aũt
ĩ q̃litate ẽ sĩlitudo. R̄. ꝙ sic q̃litas ĩ diuis Solutio
puta bonitas l' sapiã ẽ sb̃a. sic sĩlitudo ĩ diuis
ẽ idẽtitas. q: eĩ ꝑfecta sĩlitudo ĩ q̄ nihil dissi
mile repit̃ p̄t ꝛ debꝫ dici idẽtitas. ꝛ ecõuerso.
P̄. ĩ diuis ẽ v̄a generatio. g̃ termin⁹ ei⁹ for 2
mal' ẽ sb̃a. añs pꝫ ex p̄cedẽtib⁹. sꝫ ꝓbo ɔñaꝫ. q:
vtꝫ. v. ph̃ico. sic v̄a altatõ t̃miat̃ ad q̃litatẽ ꝛ
augmẽtatõ ad q̃ititatẽ. sic v̄a gñatõ ad sb̃aꝫ.
cũ igr̃ in diuis ñ sit sb̃a nisi diũa eẽntia. g̃ ꝛc.

Aureol⁹ 3 Sed contrariū isti⁹ qdā tenētes arguunt
1 multipliciter cōtra illā ɔclōez. Primo sic
Ois termin⁹ formal' alicui⁹ pductōis capit
esse p talem pductōem. sed eēntia diuia non
capit esse p generatōem. tū qz ħe est in pre et
ſm idē esse quo postea habz esse in filio. illō
autē quod actu est ens, generari nō pt. ut ptz
pmo phicorū. tū etiā qz ad oppositū isti⁹ mi
noris sequit̃ cōtradictio. s. ꝙ eadē res haberet
esse a se et haberet esse ab alio. et vnū et idē ca
pet esse et nō capet esse. Ipi ponūt imme
diate alias duas rōes que solū videt̃ esse pba
tio maioris iā dicte rōnis. Primo sic. qzuis
termin⁹ relatōis nō capiat esse p relatōem. tū
formalis termin⁹ pductiōis necessario capit
esse p pductōem. Hāc dr̃ntiā inter relatōem
z pductōez ponit simplici⁹ sup pdicamētis.
sed generatio diuina est ħa pductio. ergo zc.
Itē sic formale principiū actōnis ē illud q̄
agens agit. sic formal' termin⁹ est q̄ actū agit.
Sed ppter qd vnūqdqz tale et illud magis.
ḡ formalis termin⁹ pductōis magis capit ꝙ
sit ex vi pductōis qzipm pductū. Itē con
firmant hoc p cōmentatorē. ꝗ. vij. metaphisi
ce cōmēto. xxxi. ait. ꝙ qz subiectū forme nō hz
esse nisi p formā. iō actio agētis nō dependet
a subiecto nisi ſm ꝙ depēdet a forma. z inde ē
ꝙ generat formā. imo nō generat sbiectū nisi
2 quia generat formā. P. illud qd in altero
preexistens alicui genito cōicat̃ nō est formalis
termin⁹ generatiōis. ppter h̄ eni cū ex aere fit
ignis. raritas pexistens in aere postea exñs i
igne nō est formal' termin⁹ istius generatōis
Et ideo ſm ɔmētatorē in de sub̃a orbis. et p
mo celi et mūdi. dimēsiones sunt igenerabi
les et incorruptibiles. p eo ꝙ manēt eedē i ge
3 nito que pexistebāt in corrupto. Sed eēntia
ħe existens in pre cōicat̃ filio. ḡ zc. P. sicut
in mortuorū resurrectōe qzuis aīa vniat̃ cor
pi et ipm viuificādo cōstituat psonā hūanā.
nō tū dicit̃ in tali vnione aīa esse terminus
alicui⁹ generatōis. ex eo ꝙ pexistebat añ illaz
vniōem. sic qzuis diuia essentia vniat̃ filiatōi
ad constitutōem psone filij. nō tū dicet termi
nus generatōis. eo ꝙ in pre pexistere intelli
4 git̃ tali vniōi. P. omne pducēs habz habi
tudinē realem ad terminū sue pductōis. sed
pr̄ nō hz aliquā habitudinē realē ad essentiā.
vt est in filio. qz extrema real' habitudinis dif
ferunt realiter. pater aūt nō differt real' ab es
Alij ad id. sentia. ergo zc. Quidā alij ad idē arguunt
5 sic. Formalis termin⁹ generatōis generat̃ sal
tem p accidēs. sz eēntia diuia nec generat̃ per
se nec p accñs. P. idem nūero nō pt eē pn 6
cipiū generatōis et termin⁹. sed eēntia diuia
est pncipiū generatōis. ḡ zc. P. termin⁹ ge 7
neratōis real' distinguit̃ a generāte. sed essen
tia diuina nō distiguit̃ a pre. ergo zc. Sz Cōtra au
istam doctrina nō capio posse stare salua di reolū
1 uitate. qz si eēntia diuia nō esset termin⁹ gene
ratōis ipius filij. tūc fili⁹ ex vi pme generatō
nis nō esset de⁹. cōseqns est falsum. et q̄si vn
diqz cōtra dicta sctōz. ɔñam pbo. qz fili⁹ nō
est de⁹ nisi rōe deitatis quā habz a pre. h̄c au
tem deitas vt est in filio nō respicit generatō
nē sub rōe pncipij. qz vt sic est in pre. nec sb ra
tōne generatis. qz ipa nō generat. nec sub rōe
totalis termini. qz tal' terminus est ipe filius.
igit̃ nō poterꝫ fingere aliqm habitudinē sub
qua eēntia diuina vt est in filio respiciat gene
ratōem. nisi habitudinē siue rōem formal' ter
mini. qua negata nō poteris dicere ꝙ p essen
tiā diuinā aliqd cōpetat filio ħtute generatō
nis. nec p ɔñs filius eēt deus ħtute diuie ge
neratōis. quia h̄ pdicatū cōpetit filio p ipam
essentiā vt est in filio. P. relatio diuia pu 2
ra filiatio nō pt esse formal' terminus genera
tōis. ergo essentia erit hmōi termin⁹. ɔseqntia
ptz qz i filio nihil poterim⁹ assignare p hmōi
termino nisi filiatōez vł eēntiā. Añs pbo. qz
vt ptz. v. phicoz. Relatio nec pt eē pncipium
actōis nec terminus. Ad pmū igit̃ dicen Solutio
dū ꝙ maior nō est ħa. nisi in tali pductōe v Ad. 1.
bi pductū prius fuit i potentia ad eē qz actu
existeret. et vbi natura pducti que ē terminus
pductōis aliq mō dr̃t realiter a natura pdu
centis. q̄ est pncipiū pductōis. sed oia ista de
ficiunt in pposito. qz pductū in diuis nunqz
fuit in potēria ad esse. cū ab eterno actual' ha
buerit esse. et sit purissimū necesse esse. Etiam
natura pducti in diuinis est eadē real' cū na
tura pducentis. eo ꝙ pducens et pductū sola
relatōe differat in diuis. Et cū addūt dictuz
phi ꝙ actu ens generari nō pt. bn̄ volo ꝙ eēn
tia diuia nō generet̃. sed dicere. h̄ nō generat̃
ḡ non pt eē termin⁹ generatōis. est fallacia cō
seqntis. nec sequit̃ vt ipi inferūt aliq cōtradi
ctio. qz nō seqtur ex dictis nr̄is ꝙ diuia essen
tia habeat esse ab alio. sz ꝙ fili⁹ cui virtute ge
neratōnis essentia diuina cōicatur tanqz for
mal' terminus generatōis habeat esse ab alio
Ad pmā pbatōnez maioris dicēdū. ꝙ for
mal' termin⁹ pductōis nō capit eē p pductio
onē vbi pductū nunqz fuit in potentia ad eē.
sed in diuinis supposit̃ nulla talis ē antreces
sio q̄ pducēs qnqz fuerit in actu. cū pductuz

adhuc esset i potētia. Pr̄.n.nō ē pōr filio nec tpe nec natura. nec etiā naturali intelligētia. q2 relatiua sūt sil' natura z naturali itelligētia Id etiā qd adducūt de relatōe q termin⁹ ei⁹ p ipsā nō capit eē videt eē ꝯ eos. q2 generatio diuina n̄ min⁹ ē relatio q̄z sit actio. igit̄ b̄m dictū eoꝝ nō opꝫ q sit⁹ termin⁹ capiat eē p eā. qd ē ꝯtra id qd intēdūt pbare. Ad scdaz pbatiōnē dicendū q sicut agēs agit p p̄ncipiū actiuū sic actū agit̄ p p̄ncipiū passiuū. p terminū igit̄ nō agit̄. sz ē in acto esse vel in pducto esse. Dū.n. res agit̄ nō ē i termino. sz ē i via ad terminū Itē cū etiā b̄m p̄hm termin⁹ formal' nō pducit̄ nisi [illegible] accn̄s. sed ip̄z ꝯpositū pducit̄ p se. igit̄ valde miroꝛ de illatione quaz ille facit hic cū ait. q magis capit termin⁹ formal' q sit ex vi productōnis q̄z ip̄m productū. Ex isto nāq̄z sequit̄ q illud qd ē p accn̄s tale magis dicat̄ tale q̄z illd qd est p se tale. qd ē ꝯ oēm sanā doctrinā tā philosophicā q̄z theologicā Ad terciā probatōz dicēdū q auerrois ibi loq̄t̄ d actōe q res materiales producūt̄. q̄ i p̄nti negocio locū non h̄z. cū oēs tales res materiales p̄us sint in potētia ad eē q̄z actu capiāt eē.

Ad 2 — Ad scdaz rōem dicēdū q maioꝛ vl'r non ē vera. etiā ipsa exēpla q̄ adducit taz de raritate q̄z de q̄titate falsa sūt. nec in h̄ teneo ꝯmētatorē. q2 destructis sbiect; natural'r non p̄nt accn̄tia eadē numero remanere.

Instantia — Et si d2 mihi q doctoꝛ noster frater Egidi⁹ h̄ idē tenet cuz ꝯmētatore.

Solutio. — R̄. cū p̄ho. i. ethi. q duob⁹ exn̄tib⁹ amicis sctm̄ est p̄honorare veritatē. dato tn̄ q eadē raritas maneat i igne genito q̄ fuit i aere corrupto. non tn̄ opꝫ talē raritatē esse terminū generatiōis ipi⁹ ignis. q2 ens multo nobili⁹ acq̄rit̄ p generationē ignis q̄z sit tal' raritas. puta forma subalis ipsi⁹ ignis vel etiaz ipsa igneitas. z illud qd ē nobili⁹ in genito d2 eē formal' termin⁹ generatōis. z iō argumētū tuū peccat p assignationē non cāe p cā. pexistere.n. illi⁹ raritatis non ē cā q̄re nō possit eē formal' termin⁹ generatōis p̄dicte. sed ex h̄ est q2 nobili⁹ aliq̄d acq̄rit̄ p h̄moi generatiōez. sz eēntia d̄ina est nobilissimū qd p diuinā generationez genito cōicat̄. g̊ valde ē dissile qd tu addis pro sili.

Ad 3 — Ad terciā rōez dicēdū q in mortuoꝝ resuscitatione aīa nō ē formal' terminus alicui⁹ generatōis. q2 ibi non ē generatō. dato tn̄ q ibi eēt ṽa generatio. aīa vere eēt termin⁹ formal' tal' generationis. Vn̄ si eēt circulatio aīaꝝ modo q̄ posuit plato. q̄uis aīa p̄existeret. tn̄ ipsi⁹ h̄ūane generationis aīa eēt formal' termin⁹. z q2 in d̄inis ē vera generatio. iō non ē sile qd tu adducis d resuscitatione mortuoꝝ.

Ad 4 — Ad q̄rtū dicēdū q maioꝛ non ē vera q̄n termin⁹ non ē pduct⁹. sz solū cōicat⁹. Ad terminū.n. ꝯmunicatū sufficit q pducēs refera t̄ b̄m rationē. q2 idē p̄t cōicare seipm.

Ad 5 — Ad q̄ntū dicēdū q maioꝛ ē falsa. nisi fuerit tal' termin⁹ respectu cui⁹ genitū p̄us fuit i potētia q̄z i actu. q̄z h̄ret. ita q aliq̄ mō i generatione fuit pgressus de non eē ad esse.

Ad 6 — Ad sextū dicēdū q q̄n termin⁹ generationis non ē pduct⁹ sz solū cōicat⁹. tūc idē sub alio tn̄ modo se h̄n̄ di p̄t eē p̄ncipiū generationis z termin⁹. Sz eēntia q̄uis sit eadē i generāte z genito. est tn̄ sb alio modo se h̄n̄di. q2 vt ē in p̄re ē incoicata sed tn̄ ꝯicabilis. vt ē in sp̄ūsctō ē coicata: sz incōicabilis cū sp̄ūscūs non possit diuinā psonā pducere cui diuinā eēntiā valeat ꝯicare sz vt ē i filio ē ꝯicata z ꝯmunicabil'. cōicata. s. a p̄re. z cōicabilis sp̄ūsctō.

Ad 7 — Ad. vij. dicendū q maioꝛ ē vera de termino pducto. sz non de termino cōicato.

Opinio q termin⁹ generationis dine sit relatio. — Sūt etiā q̄dā alij ꝯ p̄dictā ꝯclusionē dicētes q eēntia diuina nō ē termin⁹ generationis sz relatio. s. ipsa filiatio. q2 illud qd a generāte p̄ncipal'r intendit̄ ē termin⁹ formal' generationis. sz h̄ ē p̄ncipiū distinctiuū geniti a generāte. qd pbāt p auic. q̄ i methaph̄ica sua ait. Nō sp̄ālitas. i. ipa sp̄ēs sz qd signat̄ pducit̄. sed p3 q pducēs z pductū q̄uis ꝯueniāt i sp̄ālitate siue i natura specifica. differūt tn̄ i singularitate.

2 — P id qd h̄z magis rationē act⁹ i genito ē termin⁹ generationis. sz filiatio magis h̄z rationē act⁹. q2 act⁹ ē q̄ distinguit z determiat. filiatōe aūt suppositum filij determinate cōstituit̄ z ab alijs diuinis psonis distinguit̄

Instantia — Et si istis d2 q agēs intēdit sibi assil'are pductū.

Solutio. — R̄n̄dēt illi q eo ipso q intēdit assil'ationē videt̄ p̄ncipal'r intēdere d̄r̄ītiā z distinctionē. q2 formale in ipsa sil'itudine d̄r̄ītia ē. cū sil'itudo sit reꝝ d̄r̄ītiū.

Contra illu dā opi. — Sz nec illa opinio stare p̄t. q2 b̄m p̄hm. vij metha. oē qd pducit̄ ab aliq̄ producit̄ inq̄ztū ꝯueniēs. z oē producēs pducit inq̄ztū ꝯueniēs. g̊ p̄ncipal'r intētū a producēte nō erit illud in q̄ ē d̄r̄ītia. sed illud in q̄ ē ꝯueniētia pducētis ad productū.

Solutio. Ad 1 — Ad p̄mū igit̄ dicēdū q minoꝛ ē falsa. Ad pbatōz dicēdū q q̄uis iuxta dictū auic. singulare sit illud qd pducit̄. tn̄ termin⁹ formal' productōis illud ē i q̄ singulare pductū assil'at̄ singl'ari pducēti.

Ad 2 — Ad scdz d̄d̄m q mioꝛ ē falsa. q2 eēntia diuina non capit aliquā actualitatē p relatōz adiunctā. cū sit infinit⁹ act⁹ vn̄ actualitas relationis totaliter trāsit i actualitatē eēntie. z quasi

absorbet ab ea. relatio.n. nihil pōt addere sup
essentiā. nec p modū act⁹. cū eēntia sit īfinit⁹
act⁹. nec [illegible] modū potētie cū eēntia sit pur⁹ act⁹
ꝛ p ɔn̄s nō patit sibi addi aliq̄d passiue potē/
tie. Ad pbatōꝫ dōm ꝙ id qd̄ magꝭ distiguit
magꝭ hꝫ rōꝫ act⁹. ɔpando absolutū ad abso/
lutū. nō aūt ɔpando relatiuū ad absolutum.
Etiā pt dici ꝙ lꝫ oē qd̄ distinguit sit p⁹ mō
act⁹. nihil tn̄ phibet actū in q̄ aliq̄ distigu
esse minoris pfectōis ꝛ actualitatꝭ q̄ꝫ actū in q
vniunt. Minoris.n. actualitatꝭ ꝛ pfectiōis
sūt pncipia idiuiduātia q̄bꝫ sortes ꝛ plato di
stinguūt q̄ꝫ natura specifica i q̄ vniūt. Q, āt
dicūt i silitudine pncipalr intēdi dr̄iā nō di
cūt veꝝ. qꝛ pncipalr attēdit ɔuenientia. dr̄ntia
ꝯo q̄si p accn̄s. qd̄ pꝫ. qꝛ i diffinitōe silitudi
nis ponit dr̄ia in obliq̄. cū dr̄. differentiū. sed
ɔuenientia in recto cū dr̄. eadem q̄litas.

Quartuz principale Quantum ad quar
tū pncipale dōm ꝙ cū q̄rit. vtꝝ fili⁹ sit de sba
patris. Illud pplexum pt hr̄e duplicē intelle
ctū. Uno mō ꝙ ly de insinuet circūstantiā ori
ginis fbalis siue pncipij fbalr pductiui. Alio
mō ꝙ insinuet siue denotꝫ circūstātiā pncipij
material'. vel q̄si materialr sbiectiui. Primū
Conclo 1 intellectū h teneo ꝛ scd̄m nego. Primū pꝫ
sic. Ubicūq̄ꝫ pducēs eādē naturā nūero quā
hꝫ cōicat ipsi pducto [illegible] modū nature. ibi ne
cesse ē pductū esse de sba pducentꝭ. sed pr̄ i di/
nis cōicat eādem ipsi filio naturā nūero quā
hꝫ. ḡ ꝛc. maior pꝫ d se. minor aūt pꝫ ex catho
lica fide. Etiā. b. aug. intēdit hāc ɔclōeꝫ. xv.
de tri. c. xix. vbi sic ait. qꝛ pr̄ existit natura inef
fabiliter simplici. ḡ nihil ē aliud q̄ꝫ ei⁹ sba. fi/
li⁹ ꝯo nō nisi de suba patris est genit⁹. Et sub
isto intellectu ait aug. ɔ maximinū li. ij. Nul
lo mō veꝝ dei filiū cogitatis si eū natū esse de
2 sba patris negatꝭ. P. scia pr̄is est suba sua
sed ꝟbū diuū nascit de scia patrꝭ. ḡ de sba pa/
tris. maior ꝛ minor patēt p Aug. xv. de tri. c.
Conclo 2 xiij. Scd̄o dixi si ly de insinuat circūstāti/
am cause materialis vel q̄si principij materia
liter subiectiui. sic filius nō est de suba patris
1 qꝛ in actu simplicissimo ꝛ oīo puro nec pōt
esse materia ppꝛie dicta. nec aliq̄d se hn̄s qua
si principiū materiale. Sed de⁹ ē act⁹ simpli/
cissim⁹ ꝛ oīo purus. vt pꝫ p philosophos et
theologos. ḡ ꝛc. P. eēntia diuina vt est in
2 patre est formale pncipiū pductiuū. vt pate
bit dist. vij. vt est i filio est formalis termin⁹
pductiōis siue generatōis. vt patebat i. iij. ar

ticulo illi⁹ questiōis. ḡ nec vt ē in patre nec vt
i filio poterit tenere vicez cause materialis.
Sed ɔtrā illi⁹ scd̄e ɔclusionis ponūt q̄dā do Henricus
ctores dicētes. ꝙ omi impfectione postposita ꝛ durād⁹.
cū filius dr̄ de suba pr̄is. ly de dicit circūstāti/
am cāe materialis vel q̄si material'. Qꝛ illud 1
qd̄ ₰m nostꝝ modū intelligendi pexistit filio
pducēdo. ꝛ inexistit iā pducto hꝫ ɔditōꝫ ma
terie i filij productōe. q̄ tn̄ ɔditio ad nullā pe
nit⁹ impfectionē videt ptinere. sed suba dei pa
tris est hm̄oi. ḡ ꝛc. P. qn̄cūq̄ꝫ aliquid ɔsti 2
tuit ex plibꝫ tunc vnū videt hr̄e ɔditionē for
me ꝛ alteꝝ ɔditiōem materie. Sed fili⁹ ɔsti/
tuit ex relatione ꝛ eēntia. ꝛ relatio i hoc magꝭ
videt hr̄e rōem forme. qꝛ ipsa fundat i essen/
tia. ꝛ p ipsam suppositū ɔstitutuꝫ distinguit
ab alijs. actus aūt est q̄ distinguit. ḡ videt es/
sentia habere ɔditōem materie. P. sicut su 3
pius argutū fuit. omi potētie actiue i pducen
te correspōdet potentia passiua in producto.
sed i patre est potētia actiua. ergo in filio ꝛc.
P si in generatione filij nihil esset qd̄ ɔdi/ 4
tionez materie haberet tūc filius pduceret ex
nihilo. ꝛ p ɔn̄s esset creatus. cui⁹ ɔtrariuꝫ po
nit fides catholica i simbolo Athanasij dicēs
Filius aūt a solo patre est. nō factus nec crea
tus sed genitus. Sed illud nō intelligo. Cōtra hē
qꝛ nulla ɔditio pure passiue potētie pōt attri ricū ꝛ du
bui actui puro i quo nihil de potētia passiua rādum.
potest repiri. sed materia est pura potētia. eēn 1
tia diuina purus actus. ḡ ꝛc. P illud qd̄ 2
dat supposito genito esse simplr nō habet cō/
ditionē materie in sua generatione. Sed eēn
tia diuina dat filio esse simplr. puta esse diui
nū. ḡ ꝛc. Maior pꝫ. qꝛ id quod dat esse sim/
plr est actus subalis. Ad primū ergo mo/ Solutio
tiuū hoꝝ dicendū ꝙ maior est vera si preexi/ Ad 1
stit vt aliq̄d existēs i potētia ad esse. sed sic nō
pintelligit essentia diuina. qꝛ etiā vt in patre
est eque est actu ens cū eodez actuali eē. sicut
facta generatione existit in filio. Ad secun Ad 2
dū dicendū ꝙ maior solū habet veritatē in ta
libus vbi ɔstitutū est ɔpositus pncipijs cō/
stituentibꝫ seu ɔstitutiuis. ꝛ vbi vnū consti/
tutū nō transit in alteꝝ ₰m totā suā realitatē.
sed suppositū diuinū est eque simplex sicut es/
sentia. ꝛ relatio ₰m totā suam entitatē transit
in essentiā. ergo nihil valet hoc argumentū i
pposito cum dr̄ ꝙ relatio magis habet rōem
forme q̄ꝫ essentia. nego. qꝛ essentia est act⁹ infi
nitus siue forma infinita. nihil aūt pōt exce/
dere infinitū. ꝛ tu pbas. qꝛ relatio fundat i es/
sentia. dico ꝙ nō fundat i essentia [illegible] modum

pficientis essentiā. q2 ppter infinitā entitatē z actualitatē essentie nō condistinguit essentie sicut actus potentie vel pfectio pfectibili. sed transit in eēntiā. Et cū dicis q relatio distinguit. dico q distinctio relatiua nō arguit actualitatē z pfectionē in principio distinctiuo.

Ad 3 Ad terciū dicendū q potētie actiue corridet potētia passiua z ecōuerso i istis naturalibus q sunt de actiuoz z passiuoz genere.

Ad 4 Ad quartū dicendū q qūuis aliqd nō fiat materialr de aliquo non tn creat. nisi sic se habeat q suū nō esse pcedat suū esse natura vel tpe. z q ipm producat in aliena natura realr differente a natura producētis. sed filius in diuis nūq habuit nō esse. cū sit coetern9 patri. z pductus est in eadē natura cū patre.

Ad argumentū pzincipale. Ad argumentū principale patz p iam dicta. q2 de nō semp insinuat cām materialē. sed pōt notare etiā actū puz. ergo zc.

Distinctio. vi.

Reterea solz

qri zc. Postq mgr determiauit de diua generatōe qztū ad generātē z genitū. hic determiat de ea qztū ad generatōis modū. Et diuidit i tres ptes. q2 pmo mouet circa modū diuine generatōis vnam qōez. Secūdo ponit debitā rñsionē. Tercio pdicte rñsionis adiūgit explanationē. Secūda ibi. Nec volūtate nec ncēitate. Tercia ibi. Predicta tn verba. Scda istaz ptiū diuiditur i tres ptes. Nā pmo mgr rñdet ad rem z fm veritatē. Scdo dat instantiā ad hoiem. Et tercio obijcit 𝔠 pdictā rñsionē. Secunda ibi. Dicam9 igit fbuz. Tercia ibi. Sz 𝔠 hec opponit. Et hec in duas. q2 pmo ponit hmoi obiectōz. Scdo annectit ei9 solutiōz. Scda ibi. Hec aūt facile ē refellere zc. Q2 mgr i ista dist. dicit q de9 nō oia vult sua volūtate que scit sua scia. gratia istius quero.

v Trū scia z volūtas ac cetere pfectōes q formalr i deo dicūt eē differāt inter se formalr ex natura rei. Et videt q sic. q2 extrema 𝔠dictōis sil' vificari nō pnt de vno z eodē penit9 idistincto realr vel saltē formalr ex natura rei. sz extrēa 𝔠dictōis vificant de istis pfectōibz formalr i deo exntibz. q2 sic ait mgr i lra. de9 sua scia scit mala. z tn sua volūtate nō vult mala. Cōtra. in re q omino simplex ē nulla distinctio ex natura rei eē pōt sz de9 ē res oino simplex. vt patebit. j. i di. viij g zc. Dic qttuoz sūt videda. Cū. n. scia z volūtas ac cetere 𝔰sil'es pfectōes simpl'r q formalr i deo ponunt cōi z vsitato noie attributa dicant. Jō pmo vidēdū ē qd sit attributū. Scdo videndū ē i deo qd qō qrit. Tercio dato q nō sint i deo attributa disticta formalit ex natura rei. vtz distigui possint p intellectū [illegible] diuinā eēntiā fm se siue oi 𝔠pa[illegible]. Et qrto dato q nō vtz taliū attributoz distictio fm rōz p quecūq intellectū siue creatū siue increatū ncōio sumat p 𝔠patōz eorū ad creaturas in qbz realr distinguunt.

Quattuoz articuli

Articul9 1

Quantum ad pzi

mū qd sit attributū. Dico q attributū nihil aliud eē videt nisi pfectio simpl'r cōis creatori z creature fm qndā analogiā ex inotescētia creaturaz inuestigata i creatore. Per h q dr pfectio. attributū distiguit a supposito diuino qd ñ pt hre rōz pfectōis respectu diue eēntie. Per h q dr pfectio simpl'r differt ab ill' q i creaturis ñ dicūt pfectionē vbicūq. sicut esse rudibile ē i asino pfectōis. i hoie tn si poneret diceret impfectōz. Per h q dr cōis creatori z creature. differt ab his q creature 𝔠uenire nō pnt. sicut deitas. imēsitas. oipotentia z cetera 𝔠silia. Per h q dr fm qndā analogiā zc. differt ab his q fide credim9 deo 𝔠uenire. z maxime qztū ad ea q ex mere diuie libertatis arbitrio dinoscim9 depēdere. sicut ē eē icarnatū de vgine natū. z 𝔠silia. talia nāq ex creaturis nequaq possumus inuestigare.

Articl's 2

Quantuz ad secun

dū principale. vtz scia z volūtas ac cetere pfectōes q formalr dicūt eē i deo differāt inter se formaliter ex natura rei. Dicēdū q hmoi pfectiones attributales non pnt eē in deo formaliter distincte ex natura rei. q2 vbi non pt dari alia z alia forma. ibi non pt dari ex natura rei formalis drñtia. Sed in deo non pt dari alia z alia forma. g zc. Maioz pz p locū a cōiugatis. q2 sicut aliqua nō pnt differre sbaliter nisi p aliā z aliā substantiā. sic non pnt aliqua differre formaliter nisi p aliā z aliā formā. Minoz ē nota. q2 vbicunq in eodē sunt plures forme. vl' ambe 𝔭supponūt quādā terciā potētiā quā informāt. vel vna ē in potentia ad aliaz z pfectibilis est p eā. g necessario faciunt 𝔠positionē. z p 𝔠sequēs in deo esse nō pnt. 2 P si attributa diuina differrēt formaliter. tūc i diuis essz diuersū esse formale. pns

Q, attributa nō differāt formaliter ex natura rei. 1

ē falsum. ğ ꝛ añs. ꝯñtia pꝫ. qꝛ oppositoꝝ op/
posite sunt cause. sed id quo res ē formalr̄ vna
hoc est sibi ratio vni⁹ esse formalis. ğ id q̄ res
ē formaliter distincta: erit sibi ratio distincti
esse. falsitatē ꝯsequētis pꝫ. qꝛ quanto plura
distincta eē sunt in aliquo tāto ē ꝯposit⁹. ma
xime loq̄ndo de eē absoluto. Cū igit̄ diuia at
tributa sint infinita. sequeret̄ ꝙ de⁹ eēt magis ꝯpo
sitior oī creatura. qꝛ hr̄et infinita eē forma
formaliter distincta. quoꝝ q̄dlibet s̄m suā for
Cōfirmat̄ malē rōem diceret entitatē absolutā Et cō
firmo illā probationē. qꝛ tres dīne psone hn̄t
vnū ꝛ idē esse. ğ attributa diuina nō pn̄t dif
ferre in eē. Añs ponit Aug. ꝛ oms sancti do/
ctores ip̄m profitent̄. ꝯña pꝫ. qꝛ ea q̄ in diui/
nis differūt realr̄ magis videnf accedere ad
diuersitatē in eē q̄ꝫ q̄ sunt idē realr̄. Sed s̄m
fidē sanctā diuine psone differunt realr̄. attri
Scotus ꝛ sui seq̄ces. buta ꝟo sunt idē realr̄ Sed ꝯtrariū istius po
nūt quidā doctores dicētes. ꝙ pfectōes attri
butales ī diuis sunt ex natura rei formalr̄ di/
stincte p̄ter oēm actū cuiuscunqꝫ intellectus.
1 Qd̄ pbāt multiplr̄. Primo sic. Nullum
ens reale p̄supponit actio aliq̄d factum p in
tellectū. Sꝫ psone filij ꝛ spūsscti qꝛ q̄libet est
ens reale ꝛ sunt realr̄ distincte p̄supponūt di
stinctionē intellect⁹ diuini ꝛ voluntatꝫ. ğ tal'
distinctio intellect⁹ ꝛ volūtatis nō poterit eē
p actum intellect⁹ siue distinctionē rōis. ꝛ p
ꝯñs erit formalis ꝛ ex natura rei. Maior est
nota. qꝛ ens reale non depēdet ab his q̄ fiunt
p actū rōnis. Minor etiā pꝫ. qꝛ si intellect⁹
diuin⁹ nō distigueret̄ a voluntate dei forma/
liter non posset assigñ ratio q̄re spūssāct⁹ pce/
dit p modū voluntatis ꝛ non intellect⁹. ꝛ q̄re
fili⁹ pcedit p moduꝫ nature siue intellectus ꝛ
2 non p modū voluntatis. P̄. quecunqꝫ dif
finitōe differunt formalr̄ ꝛ ex natura rei diffe
runt. qꝛ diffinitio indicat q̄d ē esse rei. vt pꝫ
vi. topicoꝝ. sed si diuina attributa deberēt dif
finiri. distincte diffinitōnes de eis darent̄. ğ
3 ꝛc. P̄ deus cognoscit distinctionē attribu/
toꝝ cognitione intuitiua. ğ tal' distinctio est
ex natura rei. añs pꝫ. qꝛ nobilissima cognitio
ē deo attribuenda. sed intuitiua est nobilissi/
ma. ꝯñtia probat̄. qꝛ supius in prologo ostē/
sum est ꝙ intuitiua noticia ꝯcernit actualita
tē ꝛ existentiā rei. P̄ si nō differrēt formali
4 ter tunc noīa attributoꝝ eēnt synonima. q̄d ē
ꝯtra ꝯmētatorē. xij. metha. vbi expsse dicit ꝙ
vita ꝛ sciā in deo non sūt synonima. pbat̄ ꝯña
qꝛ synonima dicunt̄ ea quoꝝ plura sunt noīa
ratio [illegible] formal' ē eadē. sic tunica ꝛ indumētū.

P̄. si distinctio attributoꝝ attribuit̄ intel 5
lectui ꝛ nō nature rei. aut igit̄ intellect⁹ differt
a natura rei aut ñ differt. si nō. tūc q̄cq̄d ꝯue
nit intellectui ꝯueniet ꝛ nature rei. ꝛ sic ista di
stinctio q̄ ē p intellectū erit ex natura rei. si dif
fert. aut tal' dr̄ia ē ex natura rei formalr̄. ꝛ tūc
hr̄ intētuꝫ. qꝛ q̄ rōne intellect⁹ differt formalr̄
a natura eadē rōe voluntas differt ab intelle
ctu. ꝛ sic d̄ alijs attributꝫ. Aut dices ꝙ a natu
ra differat sola rōe. h̄ eē non p̄t. qꝛ nulla disti
ctio p̄cedit suū p̄mū p̄ncipiū distinctiuū ī ta
li genere distinctōis. sꝫ p̄mū p̄ncipiū distincti
uū ī distinctōe rōnis ē opinio intellect⁹. ğ añ
oēꝫ actū intellect⁹ tu dabis distinctōꝫ q̄ disti
guet̄ intellect⁹ a natura. ꝛ p ꝯñs a ceterꝫ attri/
butis P̄. si sapīa infinita ē formalr̄ iusticia 6
īfinita. sapīa s̄m se ꝛ ī cōi erit iusticia. ꝯñs fal
sū est vt apparet ī creaturis vbi sapīa nō ē iu
sticia. ꝯña pꝫ. qꝛ grad⁹ infinit⁹ ꝛ finit⁹ ñ tollit
formalē rōem alic⁹ pfectionis. Si ğ rō alic⁹
pfectionis ē distincta s̄m se ꝛ in cōi. etiā tales
formales rōes manebūt distincte q̄uis acci/
piāt̄ s̄m grad⁹ infinitos P̄. act⁹ ē q̄ distiguit 7
ix. meth. sꝫ attributa sunt actualissime ī deo. ğ
ꝛc. P̄. in q̄cunqꝫ signo ꝯdictoria v̄ificant̄ d̄ 8
aliq̄ optet ꝙ ī eo ex natura rei sit aliq̄ multitu
do. al's ꝯdictoria sil' verificarēt de eodē. Sed
circūscpta oī opatōe itellect⁹. veꝝ ē ꝙ pr̄ dicit
mēoria ꝛ nō dicit volūtate. ꝛ ꝙ spirat volūta
te ꝛ non generat volūtate. ğ ī deo ex natura rei
aliq̄ erit disticio int̄ mēoriā ꝛ voluntatē P̄ 9
si attributa dīna nō eēnt disticta ex natura rei
tūc ꝯceptus attributoꝝ eēnt vani ficti ꝛ sup
flui. qꝛ ꝯcipiēdo sapiāꝫ ꝯcipet̄ q̄cq̄d ē ī deo ex
natura rei. ğ vanū eēt formare alium ꝯceptū
circa deuꝫ. P̄. si p intellectū distinguerent̄ [illegible]
attributa ī diuis. aut h̄ fieret p intellectū di/
nuꝫ. aut p intellectū creatum. sꝫ nō p intelle
ctum diuinū. qꝛ cū intelligere dei sit vnuꝫ at
tributū. q̄ro p q̄d illud intelligere dei distin/
guet̄ ab alijs attributis. qꝛ si p aliud intelli/
gere erit processus ī infinituꝫ. Si autē seipso
est distinctū ab alijs. tunc est distinctū ex na
tura rei ꝛ pari ratione cetera attributa erunt
ab inuicē ex natura rei distincta. Et ꝯfirmat̄. Cōfirmat̄
qꝛ omnis actus p̄supponit potentiā ex natu/
ra rei. ergo intelligere p̄supponit intellectū. ꝛ
p ꝯsequēs non distinguet̄ intellect⁹ ab alijs
p ip̄m intelligere. Nec p intellectū creatū po
test fieri talis distinctio. qꝛ tunc attributū es/
set respect⁹ rationis. nunc autē ita ē ꝙ pfectio
simplr̄ non p̄ōt esse respectus rōis. Illud eti/
am cōfirmāt auctē Damasce. qui lib. i. c. xij. Cōfirmat̄

vult. ꝙ deus totū eē in seipso ꝯphendit velut
quoddā pelagus sube infinitū. Sed diuina
eēntia non pt dici pelag⁹ infinitū ꝑ hoc ꝙ in/
tellectus circa eā pt ꝯcipe multas rōes Itē
Aug. ꝯ Maximinū ait. ꝙ sicut plures ꝑfe/
ctiones pñt eē in vna diuina ꝑsona sine ꝯpo/
sitōe. ita plures diuine ꝑsone pñt eē ī vna di/
uina eēntia sine ꝯpositione. Illa aūt ꝯña nul
la eēt si attributa diuina sola ratione eēnt di/
stincta. cū ꝑsone diuine sint realr̄ disticte. ꝙa
nō sequit̄. ꝫm rationē distincta nō faciūt ꝯpo
sitōz. g̃ ꝫm rē siue realr̄ distincta non faciunt
Ad idez q̄dā alius ꝯpōem. P̄ h̄ idē ex dictis cuiusdā alterius
doctoris pt argui sic. Si attributa dīna non
11 differrēt formalr̄. tūc intellect⁹ ñ posset intelli
gere ea differre formalr̄. ꝯñs ē falsū. vt ī nobis
ipsis experimur. ꝓbat̄ ꝯñtia. qꝛ sicut ea q̄ ñ dif
ferūt realr̄ intellect⁹ nō pt intelligere ea differ/
re realr̄. qꝛ qd̄ nō ē non cōuenit nos intellige
12 re. vt pꝫ. i. posterioꝝ. sic a sili ꝛc. P̄ ꝑfectio
attributalis ē formalr̄ finita. qꝛ al's nō eēt cōi
cabilis creature. Sed eēntia diuina ē forma
liter infinita. al's ipsa posset cōicari creature.
g̃ ꝑfectiones attributales differūt formalr̄ ab
eēntia diuina. ꝛ ꝑ ꝯñs etiā formalr̄ differunt
inter se. non. n. pñt magis ꝯuenire inter se q̄ꝫ
13 cū diuina eēntia. P̄. que sic se hñt ꝙ inter
ea nulla cadit formalis dīña ꝛ ex natura rei.
vno eoꝝ cognito necessario oīa cognoscunt̄.
Sed beatus vidēs vnū vel plura attributa
nō ꝓpter hoc videt omnia. cū sint infinita. g̃
Cōtra sco. ꝛc. Sed illa minime ꝯcludunt. Ideo an̄q̄ꝫ
ad ea respondeā adducā aliquas ratōes aliq̄
rum doctoꝝ ꝯtra ꝑdictaz opinionē. Arguūt
1 eīn sic. Unū ꝛ multa. idē ꝛ differens. sunt
passiones entis. sicut ergo nulluz ens est nec
esse potest q̄n sit ens reale vel ens rōis. sic nō
poterit eē aliqua differētia que mediet int̄ dif
ferētiam realē ꝛ dīñtiam ratiōis quā tu appel
2 las formalē siue ex natura rei. P̄. diffinitō
dicit quid est res. vt pꝫ. vi. topicoꝝ. ergo si at
tributa differūt diffinitiōe. oportꝫ ꝙ differāt
3 re seu reali quidditate. P̄. sicut se habꝫ rea
litas diuinitatis ad realitatē sapie vel cuius/
cunq̄ꝫ alterius attributi. sic se habꝫ formali/
tas seu formalis ratio diuinitatis ad formali
tatem seu formalē rōem sapie. sed realitas di
uinitatis est realitas sapie ꝛ omniū alioꝝ at/
4 tributoꝝ. ergo ꝛc. P̄. maior est dīñtia q̄d/
ditatiua q̄ꝫ differētia numeralis. qꝛ que diffe
rūt numero ꝯueniūt quidditate. sed attribu/
ta diuina nō differūt numero cū sit vnus de
us. ergo nec quidditate. nec ꝑ ꝯsequēs forma
li ratione seu diffinitōe. P̄ attributa diui/ 5
na sunt vnū realiter ꝓpter hoc ꝙ in vnā diui
nam eēntiam que ē infinita realiter trāseunt.
ergo sunt vnū formaliter. eo ꝙ trāseunt ī ean/
dem diuinā eēntiam que est infinita formali/
ter. ꝯsequētia pꝫ. qꝛ stante eadē rōne ī añcedē
te debꝫ vniformiter idē inferri in ꝯsequente.
Ergo ꝓpter hoc ꝙ eēntia diuina est reali
ter infinita attributa transeūt realr̄ ī eā. ꝛ sūt
realiter idē. cum eadē sit formaliter infinita at
tributa erūt formaliter idem. P̄. ꝫm beatū 6
Aug. deus est eo sapiēs quo iustus. Sed si
formalit̄ differrēt sapīa ꝛ iusticia. alio forma
liter eēt sapiēs ꝛ alio iustus. P̄. sicut se ha/ 7
bent plura ad vnū. sic se habet vnū ad plura.
sed illa que sunt realr̄ plura nō pñt esse vnuz
nisi ꝫm rationē. ergo vnus deus nō poterit in
se habere plura attributa nisi ꝫm rationē P̄ 8
quecūq̄ꝫ sunt idētice vnū sunt summe vnum.
ꝛ ꝑ ꝯsequēs nō pñt differre formalr̄. sed attri
buta diuina ꝫm doctores cōtra quos hic ar/
guit̄ sunt idētice vnū. P̄ illa nō differunt 9
formalr̄ que sic se habēt ꝙ ab vno cū redupli/
catōe sumpto nō vere negat̄ alteꝝ. sed illa nō
est vera sapīa diuina inq̄ꝫtū sapīa diuina nō
est iusticia diuina. ergo sapīa dei non differt
formalr̄ a sua iusticia P̄ q̄cquid conuenit 10
rei ex sua natura circumscꝑta omni opatione
intellectus ꝯuenit sibi realr̄. Si igit̄ ex natu/
ra rei diuina attributa distinguunt̄. tūc reali
ter distiguunt̄. quod ē ꝯtra illos met. ꝛ ꝯtra
catholicā fidē. g̃ ꝛc. Ad pmū igit̄ motiuū Solutio rōnū scoti Ad 1
illius opiniōis dicēdū ꝙ minor non est vera
Ad ꝓbationē dicēdū ꝙ q̄ꝫuis intellect⁹ ꝛ vo/
lūtas nō differāt ex natura rei formalr̄. tamē
possum⁹ ostēdere quare fili⁹ ꝓducet̄ ꝑ modū
intellect⁹. ꝛ spūssctūs ꝑ modū volūtatis. Nā
vt videm⁹ ī nobisipsis actus amoris ꝓduci
non pt nisi ꝑsupponat aliq̄d ꝓductū ꝑ intel/
lectū. ideo spūisācto qui ꝓcedit tam a ꝑsona
producta q̄ꝫ a nō producta puta a pr̄e ꝛ filio
appropriare debem⁹ emanatiōz ꝑ modū amo
ris. sed filio qui ab vno tm̄ procedit ꝛ soluz a
nō producto tanq̄ꝫ nullū productū ꝑsuppo/
nēti debem⁹ appropriare emanatiōz [illegible] modū
intellect⁹ siue nature. Etiā illud ī quo funda
tur illa rō stare non pt. s. ꝙ intellectus ꝛ volū/
tas sint due distincte formalitates. ꝓut sunt
ꝑncipia illaꝝ emanationū. qꝛ si vna formali/
tas tm̄ esset principiū generationis filij. cum
oēs formalitates filio genito [illegible] generationē
ꝯmunicent̄. tūc ꝯmunicatū ꝑ generationē ex
cederet formale principiū generādi quod est

inconueniēs. sicut inconueniēs ē ꝑncipiatū
Cōfirmaṫ excedere suū formale ꝑncipiū Et ꝯfirmo h̄
sic. Nullū. n. ꝓductū ex vi ꝓductōis sue cape
re pōt qḋ virtualiter vel formaľr nō ꝯtinet in
suo formali ꝑncipio ꝓductiuo ſm ꝙ ē ei⁹ for
male ꝑncipiū. sed formalitas volūtatis q
te ē distincta ꝯ alias formalitates vt disticta
ē nō ꝯtinet ꝑ se nisi qḋ ꝑtinet ad velle [illegible]
re. Si ḡ vt sic ē ꝑncipiū spūssci. tūc spūs
ct⁹ ꝟtute sue ꝓductōis non h̄ret intellectū. et
Ad 2 eadē ratione fili⁹ nō h̄ret volūtatē Ad scḋz
dōm ꝙ q̄uis bonitati ⁊ sapie ⁊ ceteris attribu
tis assignenṫ alie ⁊ alie diffinitōes inq̄tū di
stincte repiunṫ ī creaturis. si tñ ꝑcise sumanṫ
vt sūt in deo. sic eoꝝ est vna tm̄ diffinitio sicut
eoꝝ ē vna q̇dditas ⁊ vna natura. Uñ si aliq̇s
vt ī deo sunt multiplici diffinitōe ea diffini
ret. hoc eēt ꝓ tāto. q2 ea imꝑfecte cognosceꝝ.
⁊ ideo ipsa diffiniret ad instar eoꝝ q̄ in creatu
Ad 3 ris videret. Ad terciū dicēdū ꝙ illa ratio ē
ꝯ faciētes eā. q2 cū ſm eos intuitiua noticia
sit ipsius rei ſm realē ⁊ actualē ⁊ p̄ñtialē exñ
tiā. igiṫ si deus cognoscit distinctōez attribu
toꝝ cognitōe intuitiua. oꝑtet ꝙ talis distin
ctio eēt realiter exñs. qḋ est ꝯtra eos. q2 ipsi h̄
negāt. ⁊ bñ. q2 salua illa decretali ḋ summa tri
nitate ⁊ fide catholica. necesse ē negare realez
distinctōem attributoꝝ diuinoꝝ. Ad formā
igiṫ rōis dicēdum. ꝙ deus cognoscit ipsa at
tributa cognitōe intuitiua. distinctōez tñ at
tributoꝝ nō cognoscit esse nisi ſm rōem. pu
ta ī ordine ad creaturas. q2 aliter nō sunt di
stincta. ⁊ ideo a vero intellectu nō cognoscū
tur aliter esse distincta. Et licet illa distinctō
sit tm̄ ſm ratiōz. a deo tamē clarissime cogno
scunṫ. ⁊ si omnē clarā noticiā appellas intui
tiuam. ꝯcedo tecum hāc noticiā dei esse intui
tiuā. Si autē solū appellas illā intuitiuā q̄
terminaṫ ad realē extra intellectū existēciam.
tūc talis noticia nō est intuitiua. q2 h̄mōi di
stinctio ad quam terminaṫ non existit reali
Ad 4 ter extra intellectū. Ad quartū dicēdū ꝙ
talia nomia nō sunt synonima. q2 eoipso ꝙ si
gnificata taliū nominū ꝯcipimus ꝑ compa
tionē ad creaturas ī quibus realr ⁊ q̇dditati
ue sunt distincta. h̄mōi attributa ꝯcipimus
sub diuersis rationibꝫ. Intellectus tamē ꝑfe
ctus qui taliū attributoꝝ significatū ꝑfecte
ꝯcipet sine omi compatōe ad ea ī quibꝫ reali
ter distinguunṫ. nō imponeret eis plura no
mīa. sed vnū nomē tm̄. etiā dato ꝙ vt sic im
poneret eis plura nomīa. illa nomīa penitus
Ad 5 essēt synonima. Ad quintū dicēdū ꝙ ſm

illos doctores qui ponūt ꝙ distictio attribu
toꝝ nō causaṫ a diuio itellectu sed ab hūano
diceret. ꝙ talis distinctio nō attribuiṫ diuio
intellectui nec nature. Sed dato ꝙ intellect⁹
diuin⁹ ꝯcipiat essentiā suā ī ordīe ad ꝑdictas
ꝑfectōes ī creaturis distincte reꝑtas. ⁊ ſm h̄
ꝯcipiat distincte suā ꝑfectionē. adhuc tal' di
stinctio attribueṫ intellectui ⁊ nō nature. non
ꝓ tāto ꝙ itellect⁹ diuinus ibi aliq̇d faciat qḋ
nō faciat natura. sed ꝓ tāto ꝙ ī his vbi intel
lect⁹ distinguiṫ a natura. talis distinctio rati
onis attribuiṫ intellectui nō nature. Etiā
p̄t dici ad q̇ntū ꝙ distictio attributoꝝ eo mō
quo attribuiṫ intellectui puta effectiue ⁊ cau
saliter. eodē modo p̄t attribui diuine nature.
Si aūt ex hoc inferṫ ꝙ distictio attributorū
sit ī deo ex natura rei. tūc p̄ter alios defectus q̄
hic possēt assignari. ꝯmittiṫ duplex fallacia. s.
equiuocatiōis. q2 mutaṫ mediū. ⁊ figure di
ctionis. q2 mutaṫ effectiuū ī subiectiuum. nō
em̄ nego q̇n omē quod efficit diuin⁹ intelle
ctus efficiat etiā diuina natura. ⁊ ꝑ ꝯñs effi
cit illā distinctōez rationis. sed ꝓpter hoc at
tributa nō sunt intrīsece ī natura diuina for
maliter distincta. ita ꝙ natura subiectiue pa
tiaṫ in se illā attributoꝝ distictionē. si em̄ ha
beret ī se h̄mōi distinctionē. tūc nō efficeꝝ eā
Tota igiṫ ratio ꝓcedit ex suppōe falsa. s. ꝙ di
stinctio attributoꝝ ita ꝯueniat intellectui ꝙ
nō nature. Ad sextū dicēdū ꝙ licet ꝯña sit Ad 6
bona accipiēdo in ꝯñti sapiam ⁊ iusticiā inde
finite. q2 tūc verificabiṫ ꝓ sapia ⁊ iusticia di
uina. Si tñ accipiunṫ distributiue ⁊ vl'r. tūc
ꝯñtia ē falsa rōe iusticie ⁊ sapie humane. ⁊ il
lo scḋo modo ꝟba sonare videnṫ. igiṫ simpl'r
nego ꝯñā. Ad ꝓbationē dico ꝙ sapia ⁊ iu
sticia accepta ī cōi. sic ꝙ ly ꝯmune apphēdat
eas vt sūt ī deo ⁊ creaturis. tūc nec sūt idē ſm
formales rationes nec distinguūt ſm forma
les rationes. sed vt sūt in deo sunt idē. vt aūt
sūt ī creaturis. sic differūt. In minore igiṫ hu
ius ꝓbatōis supponiṫ falsum. s. ꝙ sapia ⁊ iu
sticia sumpta ſm suā totā cōitatē differāt for
maliter seu ſm formales ratiōes. Ad septi Ad 7
mū dicēdū ꝙ q̄uis actus distinguat. non tñ
distinguit se a se. sed distinguit se ab alio. Ex
hoc ergo ꝙ attributa diuina sunt vn⁹ summ⁹
actus qui est diuina essentia. bñ sequiṫ ꝙ ta
lis actus sit maxime distictus ab omi eo qḋ
non est talis actus. non tamē sequiṫ ꝙ sit di
stinctus ī seipso. Ad octauū dicēdū ꝙ me Ad 8
moria diuina ⁊ volūtas sunt vna diuia eēn
tia. ⁊ vt sic nō ꝯueniūt sibi ꝯtradictoria ꝑdi

rata.ista tñ vna res simplicissima.puta diuina
eēntia vt piūcta respectui generatōis actiue ē
fecūda memoria.z vt sic est pncipiū dictiuū si
ue vbi generatiuū.sz vt piūcta spiratōni acti
ue ē pncipiū spiratiuū siue spūsscti pductiuū
z vt sic posset dici fecūda volūtas. Ex q pz q
nō verificāt de memoria z voluntate pdicata pdi
ctoria sm q attributa sunt.sz sm q pcernūt p
Ad 9 dictos respect⁹ origis. Ad.ix.dicendū q ta
les pceptus nec sūt ficti nec vani. qñ pcipiūt
in ordine ad extra.vbi eis vera z realis distin
ctio corndet. Si autē intellectus pfecte co/
gnosceret eēntiā dei:vane formaret de eo diuer
Ad 10 sos pcept⁹ absq pdicta pparatione Ad.x.di
cendū q minor ē falsa qntū ad ambas suas p/
tes. Ad pmā pbationē dico q intelligere di
uinū nec seipso formalr distinguit ab alijs at
tributis nec p aliud intelligere. sz distiguit ab
eis sm q de⁹ suū intelligere pparat ad creatū in
telligere.qd qdē creatū intelliger realr differt
a ceteris pfectionib⁹.ex q pparatōne pcipiet di
uinū intelligere differre a ceteris attributis sm
rōez.Ad pfirmatōz dicēdū q act⁹ realr drñs
a potētia psupponit potētiā ex natura rei .Si
aūt ñ differt tūc nō psupponit potētiā nisi idē
dicat psupponere seipm. Act⁹ aūt diui⁹ nō dif/
fert a sua potētia. Ad alterā ptē mioris dicen
dū.q si fiat tal' distinctio p nrm intellectuz ex
h non sequit q pfectio diuia sit respect⁹ rōis.
sed bñ sequit q distinctio taliū diuinaz pfe/
ctionū sit qd rōis vel respect⁹ rōis. Ad auctez
Dam.dicēdū q eēntia diuina dr pelag⁹ non cu
iuscūq sz sube.z q: dicit sube satis dat intelli
gere q non intelligit de infinitate multitudis
distincte. z ideo non facit ad ppositū illi⁹ do/
ctoris.diuina.n.eēntia dr pelag⁹ sube infinituz.
eo q suba diuina omnē pfectionez sbaliter z
vnitissime pphendit qntūcūq sparsa sit z di/
stincta in creaturis. Ad auctē Aug.dicen
dū q non oportz q silitudo currat [illegible] oēs pedes
als auctas eēt ptra te sicut p me.q: tu met ne
gas pfectiones diuinas distingui realit. z tñ
habes ex fide pcedere diuinas psonas differ/
re realr.sufficit igit q sit ibi aliq silitudo Nec
itēdit ibi Aug.necio pcludere.q: articul⁹ scte
trinitatis non pōt necessaria ratōe pbari. Est
igit i hoc sile. q sicut diuine pfectiones non
derogant simplicitati psone. sic diuine psone
nō derogāt simplicitati eēntie.q: non maiorē
ppositionē faciūt relatiua realr distincta in ea
dē eēntia q absoluta sm rationē distincta i ea
Ad 11 dē psona. Ad.xi.dicendū q qnuis intelle/
ctus possit intelligere sapiam z iusticiā differ
re formaliter.non tñ intellectus verus intelli
git ea vt in deo sunt differre formalr circūscri
pta omi pparatione ad extra. Ad.xij.dicen Ad 12
dū q quelibet pfectio attributalis vt i deo est
cū sit idē qd diuina eēntia ē formaliter infini/
ta.nec vt sic ē cōicabilis creature nisi i quadā
sui silitudine pticipata.sz vt vnū attributū p
nrm intellectū alteri pdistinguit. puta prout
ad extra compant sic distinguunt z a diuina
natura z inter se. Illud autē totum procedit
ex actu rationis. z ideo non pōt ex hoc argui
drña formalis z ex natura rei.sed sola drña ra
tionis. Ad.xiij.dicēdum.q essentia dei q Ad 13
uis vnitissime oēz pfectionē ptineat sine omi
distinctōe ex natura rei.i ipa tñ obiectiue oia
relucēt. z i hac relucētia obiectiua ipsa volun
tas diuina siue ipse deus plenā habz domi/
nij libertatē respectu omis itellectus creati re/
uelādi vnicuiq put vult. Hec tñ magis cla/
re patebūt circa finem.iiij.libri.vbi hec mate
ria ē spāliter ptractāda.

Quantuz ad terci Articul⁹ 3
um principale.vtruz attributa diuina distin
gui pnt p intellectū pcipientē diuinā essenti/
am sm se sine omi comparatione ad extra. Dicē
dum q nullus intellectus pōt ponere distin
ctionē diuinoz attributoz sistēdo i ptempla
tiōe diuine eēntie q ad intra absq omi pparati
one ad extra.q: ens simplicissimū nō pōt pci
pi sm se nisi sub vna rōne.diuina eēntia est sim
plicissima.g zc. Sz p istā pclusiōz sūt ali Hēricus z
qui solēnes doctores.dicētes q distinctio at/ seqces sui.
tributoz sumit a diuino intellectu [illegible] compa
tionē ad itra circumscpto omi pducto ad ex/
tra z pducibili z creato siue creabili. Istud tñ
vt dicūt nō fiet intellectu simplici.sed intelle/
ctu pferēte essētiā diuinā sub vna ratione ap/
prehēsam.ad seipsam apprehēsaz sub alia ra
tione.puta pcepta sub ratione veri.pōt ppa/
ri ad seipsam sub ratione boni. Et illud pbat
multiplr. Primo sic.q: ea q principalius 1
pueniūt deo q creaturis nō debet deo attribui
i ordine ad creaturas.sed sapia.bonitas z ce/
tera attributa pricipalius pueniūt deo q cui/
cūq creature.ergo zc. P.sicut sapia z boni 2
tas differūt in deo rōne.sic sapia z deitas dif/
ferūt ratione. Sed distinctio sapie z deitatis
non pōt colligi ex comparatōe ad distinctionē
reptā i creaturis.cū deitas nō sit i creatura per
moduz alicui⁹ creati.g nec distinctio sapie z
bonitatis sumet i ordine ad creaturas. P qd 3

est cã maioris distinctõis põt esse cã minoris
distinctõis. sed fecũditas diuine eẽntie est cã
siue rõ distinctõis psonaꝝ q̃ ẽ maior distincti
4 one attributoꝝ. ergo ⁊c. ℞ obiectũ act⁹ ɔponẽ
tis ⁊ reflexi ncc̃io plura includit vel ꝑm rẽ vel
ad min⁹ ꝑm rõem. q2 oĩs ɔpositio vel reflexio
aliquo mõ implicat plura vel simpl'r vel ꝑm
q̃d. vel ꝑm rẽ vel ꝑm rõem. Sed deus vnico
actu suo q̃uis simplex ⁊ rectus intelligit e
obiectiue que nos possumus intelligere actu
componẽte ⁊ diuidẽte. siue etiaꝫ actu reflexo.
circumscripta em̃ quacũq̃ creatura adhuc de
us itelligeret se esse qd' ptinet ad obiectũ act⁹
ɔponẽtis. ⁊ itelligeret se intelligere qd' ptinet
ad obiectũ act⁹ reflexi. ergo plura eẽnt ĩ deo ad mi
nus rõne distincta circumscp̃ta om̃i ɔpatõe
5 ad extra. ℞ ea q̃ ɔpetũt deo ĩ ordine ad cre
aturã dicunt sibi cãliter ɔuenire ⁊ nõ forma
liter. sed attributa diuina ɔueniũt deo forma
liter. vñ si de⁹ nõ diceret sapiẽs vl' bonus nisi
cãliter nõ possem⁹ dicere q̃ magis esset forma
lit' sapiẽs vel bonus q̃ꝫ q̃ formal'r sit lapis vel
6 lignũ. ℞ si nulla esset creatura. adhuc deus
intelligeret se sub rõe veri ⁊ diligeret se sub rati
one boni. ℞. quasi hoc idẽ arguit quidam
alius doctor sic. Illa natura ĩ qua ɔtinent̃ vir
tual'r oẽs rões attributales potẽtia distiguibi
1 les. Si obijciat̃ intellectui pfecte ⁊ distincte
ipsã itelligẽti. oẽs tales rões reducent̃ in actũ.
Sꝫ essẽtia dĩna respectu intellect⁹ dei ẽ hm̃oi.
igit̃ sicut pl'itas ꝑm rõnem obiectiue ponit̃ in
eẽntia diuĩa intellecta. sic corñdẽter subiecti
2 ue debꝫ poni ĩ intellectu intelligibilitate ℞
nõ minus absolutũ ẽ intelligere diuinũ q̃ꝫ sit
suũ esse. sed distinctũ ⁊ pfectũ esse diuinũ nõ
coexigit creaturam. ergo nec suuꝫ intelligere
quo distincte ⁊ pfecte intelligit seipm̃. al's dei
3 beatitudo depẽderet a creaturis ℞ sicut po
sterius nõ põt esse cã prioris. sic distinctio po
sterioris nõ pt esse cã distinctõis p̃oris. sed p
fectiones attributales vt sũt ĩ creaturis sũt po
steriores seipsis vt sũt ĩ deo. Sapiã em̃ creata
ẽ cãta a sapiã que ẽ ĩ deo Dicit ergo ille doctor
q̃ rões attributales sũt potẽtia distiguibiles
ĩ eẽntia diuina. ⁊ p hoc differt ab alijs de for
malitatib⁹ q̃ dicũt q̃ sint actu formal'r distin
cte. Per h' aũt q̃ dicit intellectũ diuinũ ea di
stiguere ab ĩtra. differt ab ill' q̃ ponũt talẽ di
stinctõꝫ fieri solũ ĩ ordine ad creaturas. Et ad
dit tercio q̃ talis distinctio fiat p simplicẽ in
tuitũ ⁊ nõ p intellectũ ɔpantẽ diuinã essenti
am sub ratione vnius attributi ad seipsaꝫ sb
rõe alterius attributi. q2 eoipso q̃ potẽtialiter
sũt ĩ diuina eẽntia q̃tũ ad istã distinctõꝫ rõ
nis p simplicẽ intuitũ intellectus pfecte essen
tiã cognoscẽtis. talis distinctio reducit̃ ĩ actũ
⁊ p hoc differt ab illis quoꝝ rões adduxi pri
me añ istũ. Sed nec ista vident̃ esse vera. Cõtra hẽ ricũ ⁊ alex.
Deficit em̃ fũdamẽtũ p̃mi doctoris. q2 om̃is
ɔpatio psupponit distinctionẽ compabiliũ.
vel ꝑm rẽ vel saltẽ ꝑm rationẽ. Si ergo ex cõ
patione diuine essẽtie ad seipsã innasceret̃ di
stinctio rõis attributoꝝ. tũc esset distincta añ
q̃ꝫ distinguerent̃. quod est ɔtradictio. Fun
damẽtũ etiã scd'i doctoris videt̃ deficere. q2 in
actu purissimo nõ põt esse intrĩsece aliq̃d po
tẽtia distiguibile quod nõ sit actu distinctũ.
quia q̃uis hec ppositio .iij. phicoꝝ. q̃ in ppe
tuis nõ differt esse ⁊ posse patiat̃ calumniã q̃
tum ad ceteras intelligẽtias. tñ q̃tũ ad ipm̃
deum ⁊ maxime quo ad ea q̃ sibi ɔueniũt ad
intra. iam dicta ppositio ẽ ĩfallibil'r vera. Cũ
ergo essentia diuina sit actus purissimus. nõ
poterit esse ĩ ea aliquid ĩ potẽtia distinguibile
quod ab intra reducat̃ ad actuꝫ. Ideo rñdeo
rõibus eorum. Ad primũ dico q̃ q̃uis en Solutio rationum
titas ⁊ pfectio attributoꝝ principalius cõue Ad 1
niat deo q̃ꝫ creaturis. distinctio tñ eorum pri
cipalius ɔuenit creaturis q̃ꝫ deo. q2 respectu eo
rũdẽ distinctio rõis debꝫ sumi ad instar disti
ctõis real' ⁊ nõ econũso. ⁊ iõ ad ipfectiõꝫ dei ce
deret q̃ tal' distinctio p̃ncipali⁹ eẽt ĩ ipo q̃ꝫ ĩ cre
aturis. q2 tũc opteret talẽ distictiõꝫ real'r esse ĩ
deo. ⁊ p ɔñs valde derogaret dĩne simplicitati Ad 2
Ad scd'm dicẽdũ negãdo minorẽ. q2 eoipo
q̃ videm⁹ ĩ creaturis sapiam seu qualibꝫ aliã
pfectiõꝫ real'r a suo differre subiecto. possum⁹
ɔcipe talia vt ponũt̃ ĩ dĩnis differre ꝑm rõem
a deitate. q̃ ꝑm nr̃m modũ intelligẽdi videt̃ se
hr̃e p modũ sbiecti respectu hm̃oi pfectionũ. Ad 3
Ad .iij. dd'm q̃ minor possꝫ negari. q2 essen
tia ẽ cã siue rõ vnitatis siue ɔueniẽtie psonaꝝ.
⁊ iõ ñ pt eẽ cã distinctõis ⁊ dr̃ie psonaꝝ. hoc
em̃ ɔuenit ipsi relatõi. iuxta illud boetij. Eẽn
tia ɔtinet vnitatẽ. ⁊ relatio multiplicat trini
tatẽ. Põt etiã dici q̃ maiorẽ vera solum vbi
maior ⁊ mĩor distinctio sunt eiusdẽ rõis. Sꝫ
distinctões psonaꝝ ⁊ attributoꝝ nõ sũt eius
dẽ rõis. cũ vna sit ꝑm rẽ. alia ꝑm rõem. ⁊ vna
sit relatiuoꝝ. alia p̃o absolutoꝝ. Etiã pt dici
q̃ ex ɔpatõe maioris ⁊ minoris distinctiõis ad
inuicẽ. nõ bñ arguit̃ de vno ad alterꝝ. nisi sint
eiusdẽ rõis. sꝫ distictio real' psonaꝝ ⁊ distictõ
rõis attributoꝝ nõ sũt distictões eiusdẽ rõis
⁊ iõ nec ppe sũt ɔpabiles. nec bñ ɔcludit̃ de
vno p alterꝝ. Ad q̃rtũ dicẽdũ q̃ oĩa diuĩ Ad 4

tas rōis siue ī actu ↄ̄pōnēte siue ī actu reflexo
de nccitate sumit̄ ⁊ orit̄ ex aliq̄ distinctione vł
diuisitate reali. ex hoc em̄ q intellectus nr̄ vi/
det distinctionē realē ī illa ↄ̄pōe cū dr̄ homo ē
vel homo ē albꝰ. ipse ponit distinctōꝫ saltem
ſm rationē in illa qua dr̄ deus ē. vel deꝰ ē deus.
vel deus ē lux. Et eodē modo de actu reflexo.
Nā pmū qd̄ a nr̄o intellectu ↄcipit̄ non pt̄ eē
ipse intellectꝰ. nec etiā actꝰ eius. sed ē aliq̄ res
extra realiter differēs tam ab intellectu q̄ȝ ab
actu suo. ⁊ ex hoc q sic videt se aliquid intelli
gere quod realiter differt ab ipso. cū seipm̄ in
telligit ponit differentiā rationis inter seipm̄
vt intelligit ⁊ vt intelligit̄. vnde si solum in/
telligeret seipsum. tunc impossibile esset q se/
ipsum distingueret a seipso. Omnis em̄ drn̄
tia rationis optet q sumat̄ ab aliquo apparē
te. ad qd̄ aspiciēs intellectꝰ causet hm̄oi drn̄/
tiam. Sed tale apparēs deficeret hm̄oi intel
lectui qui nihil aliud intelligeret q̄ȝ seipsum.
Sic eodē modo dico q si deꝰ nihil aliud in/
telligeret q̄ȝ seipsum. q̄ȝuis intelligeret se esse.
⁊ intelligeret se intelligere. qꝛ in omnibus ta/
libus nō intelligeret aliud q̄ȝ eius simplicē es
sentiā. p tale suū intelligere nullā poneret dif
Ad 5 ferētiam rationis. Ad quintū dicēdū q si
nūq̄ȝ creatura facta fuissꝫ. adhuc deꝰ eēt forma
liter sapiens ⁊ bonus. ⁊ sic de alijs attributis.
Vn̄ attributa nō dicunt̄ deo ↄuenire ex hoc
q possit ea cāre. qꝛ tūc eadem esset ratio attri/
butalis ⁊ idealis. Sed oīs pfectio attributa
lis deo ↄuenit ex hoc q ipse ē talis. puta sapīa
in q̄ȝtū attributū est ↄuenit deo ex eo q est sa/
piēs. ⁊ licet intrinsece deo ↄueniat oīs talis
pfectio. distinctio tn̄ taliū pfectionū cū sit q̄d
rationis sine cōparatione ad creaturas sibi n̄
Ad 6 pōterit ↄuenire. Ad sextum dicēdum q si
nulla essꝫ creatura. adhuc intellectus diuinꝰ
posset essentiā suam intelligere sub ratiōe ve/
ri. ⁊ diligēre sub ratione boni ī ordine ad cre/
aturas quas deus producere posset cū vellet.
in quibus intellectus ⁊ voluntas tendētes ī
verum ⁊ bonū realiter essent distincta. si deus
Ad 1. alex. huiusmodi creaturas in esse pduceret. Ad
primū alterius doctoris dicendū q rationes
attributales nec sunt actu distincte nec potē/
tia distinguibiles nisi in cōparatione ad ex/
tra. q̄a sicut sunt actu distincte ex hoc q actu
ad extra cōparant̄. sic sunt potētia distingui/
biles ex hoc q pn̄t ad extra cōparari. bn̄ qui/
dem eēntia diuina ↄ̄phendit oīa. sed vnitis
sime q̄ȝtum est ex pte sui. ⁊ ideo quicq̄d mul/
titudinis ibi poterimus cogitare q̄ȝtuꝫ ad ab

soluta hoc totū sibi ↄpetit in ↄparatōe ad extra
Ad scd̄ꝫ dicēdū. maior possꝫ negari. qꝛ nō Ad 2
eēt incōueniēs dicere q intelligere diuū ali/
q̄d ↄnotet. qd̄ tamē nō connotat esse diuinū.
Ad minorē dico q esse diuinū q̄ȝuis non co/
exigat esse creatū ē. ita q ab eo dependeat. im
possibile tamē est esse ipm̄ diuinuꝫ eē nisi ipm̄
cōprehēdat omne esse. sic impossibile est eē
diuinū intelligere nisi ipsum ↄ̄phendat om/
ne intelligere. Propter qd̄ si deꝰ nō intelligerꝫ
creaturā ipe nihil intelligeret. Vn̄ sicut deus
nō pt̄ hr̄e impotentiā respectu pductōis crea
turaꝝ. sic nō pt̄ hr̄e ignorantiā respectu cogni
tionis creaturaꝝ. Illud tn̄ nullā dependentiā
arguit ī deo sed sūmā pfectionē. hoc em̄ ē ma/
xime pfectionis omnia dependere a seipso ⁊ se
a nullo penitus dependere. Ad terciū dicē
dū q sicut posterius nō potest eē causa poris
q̄ȝtum ad eē reale. sic nec q̄ȝtum ad distinctio
nē realē. Sꝫ sicut posteriꝰ pt̄ eē cā poris q̄ȝtuꝫ
ad esse ratiōis. multa em̄ ſm rationē ponit in
tellectus noster esse in deo ⁊ sibi ex parte ↄue
nire. que tn̄ nullū esse reale ponunt in deo. cuꝫ
ipse sit immutabilis. sic distinctio rationis ī
priori potest oriri ex distinctione reali que est
in posteriori.

Quantuꝫ ad quar Articulus 4
tū pncipale. vtrꝫ attributoꝝ ī diuis distictio
ſm rationē p quēcunq̄ȝ intellectū siue creatuꝫ
siue increatū sumat̄ p ↄparationē eoꝝ ad crea/
turas ī quibus realr̄ distinguunt̄. Dicēdū q
veritas illius articuli pōt concludi ex pcedē
tibus. Nā cū attributa diuina nec distiguā/ 1
tur ex natura rei formalr̄. vt patuit i. ij. articu
lo. nec possint distingui ab intra. vt patuit in
iij. sequit̄ nccio q eoꝝ distictio sumat̄ a q̄cun
q̄ȝ itellectu ī ↄparatōe ad creaturas. P̄ h̄ idē 2
pbo sic. Nihil impfectōem includēs esse pōt
in diuinis nisi in cōparatione ad creaturas.
sed oīs distictō [illegible] absoluta icludit aliquā ipfe
ctōꝫ. qꝛ vbicūq̄ȝ ē distictō p̄ absoluta. siue sit
distictō rei siue rōis. optꝫ nccio q vtrūq̄ȝ sit fi
nitū seu ad minꝰ alteꝝ sit finitū seu app̄hēdat̄
ad modū finiti. qꝛ neq̄ȝ pn̄t eē pl'a īfinita ab
solute ⁊ ſm pfectōꝫ eēntialē. cū igit̄ distinctō
attributoꝝ sit distictō absolutoꝝ. ḡ ⁊c. Cā Egidius.
ūt istiꝰ distinctōis ī ordie ad nr̄m itellectū sic
dicit doctor noster ⁊ bn̄. ē excessus diuīe eēn
tie ⁊ defectus nr̄i intellectus. Sꝫ ↄtra pdi Cocon 5.
cta quidā doctor arguit sic Si deꝰ ī se nō pos
set suas pfectiones distinguere. vel h̄ esset ex

pte diue essētie vel ex pte diui intellect⁹. nō p/
mo mō. qꝛ tūc nec creat⁹ intellect⁹ possꝫ ī diua
essētia apphēdere pfectōes. Nec scdo mō. qa
ꝭm cōmen. xij. metaph. intellectus aptus na/
tus ē diuidere etiā adunata ī esse. distinguit
enī intellect⁹ ppter suā pspicacitatē vbi sensus
nō pt distinguere. Cū igit intellect⁹ diu⁹ sit in
finite pspicacitatis. ex pte sui non appa[...]li
2 qđ impedimētū pdicte distinctiōis. P.
ea q̄ sūt realr diuisa se hn̄t ad vnitatez rōis. sic
ea q̄ sunt realr idē ad diuersitatē rōis. sꝫ duo
indiuidua realr diuersa pn̄t ɔcipi vt vnū ꝭm
rationē spēi absqꝫ hoc q̄ compenꝫ ad aliquod
vnū ꝭm rē. ergo ea que sunt vnū ꝭm rem pos/
sunt ɔcipi vt differētia ꝭm rationē absqꝫ eo q̄
3 compenꝫ ad aliqua diuersa ꝭm rem. P. in
tellectiuū qꝛ virtualr plura continet q̄ȝ vege/
tatiuū. ideo distinctius pōt ɔcipi q̄ȝ vegetati
uū. cū ḡ ēentia diuina ꝟtualiter infinitas pfe
ctiones ɔtineat. videꝫ q̄ possit ɔcipi distinctis
4 sime. P. si intelligere ꝛ velle esset idē in deo
ꝛ ratione intrinsece cōsiderata circūscripta
omi ɔpatione ad extra. tūc sequiꝫ q̄ deus essꝫ
malus quia cū intelligat mala ipse vellet ma
5 la. sed q̄ mala vult malus est. ḡ ꝛc. P. si in/
tellectus noster ex hoc formaret de diuina essē
tia diuersos ɔceptus quia excediꝫ ab ea. ea/
dem ratione de quolibꝫ attributo formarꝫ di
uersos ɔceptus. qꝛ eque bn̄ excediꝫ a diuia po
tētia siue sapīa sicut a diuina essentia. ꝛ sic in
6 vno attributo eēnt infinita attributa. P. re
ctū ē iudex sui ꝛ obliqui. vt dꝫ. i. de aīa. cum er
go pfectiones vt sunt in diuis magis habeāt
rationē recti ī creaturis. aut rationē obliqui ꝛ
impfecti. ideo nō debemus iudicare de diuis
pfectionibꝫ p iudiciū quod habem⁹ de creatis
7 pfectiōibus. P. dato q̄ nō possumus co/
gnoscere trinitatē nisi p imaginē creataꝫ. non
tn̄ debemus dicere q̄ psone ī trinitate nō sint
distincte nisi compatione ad imaginē crea
8 tā. sic ꝛc. P. cū creature nō fuerint ab eter/
no. si deus diceretꝫ sapiēs ꝛ bonus solū ī com/
patione ad creaturas. tūc ab eterno nec fuissꝫ
Solutio sapiēs nec bonus. ergo ꝛc. Sed illa nō cō
Ad 1 cludūt. Ad primū ergo dicēdū q̄ ppt inti
mā seu oīmodā simplicitatē diue essētie. ꝛ p/
pter pfectā diui itellect⁹ adeq̄tiōꝫ respectu tal
essētie de⁹ nō ɔcipit eā nisi sub vna pfectissima
ratione intrinsece eā ɔcipiēdo absqꝫ oī ɔpati/
one ad creaturas. nec ex h̄ diu⁹ itellect⁹ ē mio/
ris pspicacitatis sed maioris. Dis enī intelle
ct⁹ diuidēs ea q̄ sūt realr ꝛ eēntialr vnū. vel h̄
facit ex sua impfectōe. vel hoc facit ad aliqua

aspiciēs q̄ realr sunt vel poterunt eē distincta
Ad scdm dicēdū q̄ minor ē falsa. qꝛ ex h̄ q̄ Ad 2
intellectus videt sortē ꝛ hoīem esse idē ꝭm rē.
ꝛ silr platonē ꝛ hoīem esse idē ꝭm rē. igiꝫ ɔci/
pit sortem ꝛ platonē esse idē inter se ꝭm illam
vnā rōem spēi. cū q̄ quilibet seorsū ɔceptus ē
idē realr. Ad terciū dicēdū q̄ q̄ȝuis aīa itel Ad 3
lectiua icludat sbaliter sensitiuū ꝛ vegetatiuū
ita q̄ nō sūt plres forme sbales ī homīe. possu
mus tn̄ ipsā distincte ɔcipe aspiciētes ad su/
as potētias. actus ꝛ obiecta. ī quibꝫ oibꝫ rea/
lē multitudinē inuenim⁹. Nisi enī itellectus
aliqđ apparēs seu motiuū ex aliq̄ illoꝝ accipe
ret. puta vel ex potētijs vl ex actibꝫ vl ex obie
ctis ipm intellectiuū ī se distincte nūqꝫ ɔcipe
ret q̄ȝtūlibet intellectiuū multa ꝟtualr ɔtine/
ret. maxime si intellect⁹ pfecte itelligerꝫ. al's p
pter suā impfectiōeꝫ nō valēs q̄dditatē rei pfe
cte ɔphēdere possꝫ de eadē re multas descptio
nes formare. ī qua formatōe adhuc innitereꝫ
alicui reali multitudini. puta diuisis acciden
tibꝫ eiusdē q̄dditatꝭ a q̄bꝫ ɔcipet tales diuer/
sas descptōes. Ad q̄rtū dicūt nr̄i iuniores Ad 4
doctores volētes saluare venerabilē doctoreꝫ Dyonisius
nr̄m Egidiū q̄ ibi falsū assumiꝫ. qꝛ intellige de burgo
re ꝛ velle ī deo differūt ratione Sed isti nō dis. s. Au
bn̄ rn̄dent ɔnexe nec ad dicta sua. nec ad di/ gustini.
cta fr̄is Egidij. qꝛ ꝭm q̄ isti met dicūt. ꝛ ex di Cōtra ...
ctis doctoris nostri habeꝫ expsse distinctio ra
tionis ī attributis diuis innasciꝫ ex compati
one ad creaturas. circūscripta ḡ oī compatōe
tūc intrīsece ipa attributa nec erūt disticta re
alr nec rōe. Bn̄ igiꝫ pēsato argumēto. tūc eui
dēter appet q̄ illud ē difficili⁹ qđ in hac mate
ria pt adduci. Ad formā ḡ argumēti rn̄dēdo
nego ɔn̄am. Ad pbationē dico q̄ sicut sol per
vnicū suū actū cerā sibi obiectā calefacit ꝛ liq̄
facit q̄ȝdiu rō calefactibil ꝛ liq̄factibil in tali
cera inueniꝫ. cessāte tn̄ rōne liq̄factibil. puta
cū cera ē totalr liquefacta. ꝛ manente ratione
calefactibilis. idem sol vniformiter se habēs
in actu suo eādem ceram calefacit ꝛ nō liq̄/
facit. immo depascit ꝛ exiccat. Sic intellect⁹
diuinus ꝛ volūtas diuina siue intelligere di
uinū ꝛ velle diuinū sūt intrīsece vnū re ꝛ rōe.
variationē tamē capiūt extrinsec⁹ rōne muta
tōis facte in obiectalibꝫ rōibus ipsius intel/
lect⁹ ꝛ volūtatꝭ. Cū enī bonū sit obiectuꝫ volū
tatis. ꝛ veꝝ siue ens sit obiectū itellect⁹. ergo
manēte eodē extrīseco obiecto vniformiꝫ sub
eisdē rōibꝫ bonitatꝭ ꝛ entitatꝭ. de⁹ p suā essenti
am q̄ ē essentialr intellectus ꝛ volūtas talem
rem intelligit rōne entitatꝭ ꝛ veritatis. ꝛ vult

ratione cogni te bonitatis. mutata tñ eadẽ re
rõne bonitat. ⁊ ſuata rõe entitat. de⁹ eãdẽ rẽ
intelligit q̃uis eam nõ velit. Nunq̃ igit de/
us vult malũ. cũ ordinata volũtas i malo nõ
repiat aliquã rationẽ volibil. q̃uis ipm̃ intel
ligat. cũ rõe entitat. ſi q̃ illud malũ fũdat repi
at rationẽ intelligibil. Sic ḡ nõ pt argui di/
uerſitas rõis intrinſece i radio ſol. ex h̄ q ſil ⁊
ſel lutũ exiccat ⁊ cerã liq̃facit pp̄ter aliã ⁊ aliã
rationẽ obiectalẽ i ipſis reptã rõe ſuaꝝ diuſaꝝ
diſpõnũ. ſic non pt argui aliq̃ diuſitas rõnis
intrinſece i dĩna volũtate ⁊ intellectu. ſiue in
ſito itelligere ⁊ velle ex h̄ q intelligit et ñ vult
ſiue nõ diligit. ſed poti⁹ odit eandẽ rẽ. in q̃ ſer
uata ratione intelligibil depdit ratio volibi/
Ad 5 lis ſiue diligibil. ⁊ inuenit ratio odibil Ad
q̃ntũ dicẽdũ negãdo ↄñaꝫ. Ad pbationẽ di/
cẽdũ q rõ formal attributi excedit eque bñ
nr̃m intellectũ. ſicut rõ formal diuie eẽn tie. q᷑
attributũ ſũptũ ſm ſuã ppriã rõeꝫ ſm quã al
teri attributo ⁊ etiã dĩne eẽntie ↄdiſtigui. ſic
ñ ẽ infinitũ. imo neccio vt ſic ẽ finite rõis. Qd̄
pꝫ ex duobꝫ. pmo q᷑ dĩne ſapie vel cuicũq̃ al
teri attributo ↄuenit īfinitas niſi inq̃tũ di/
ne eẽntie idẽtificat. Scd̄o q᷑ ppria ⁊ diſticta
rõ cuiuſcũq̃ attributi non pt ſumi niſi i ↄpa
tione ad extra vbi tales pfectões neccio ſũt fini
te. ⁊ iõ ñ optꝫ de vno attributo vt attributũ ẽ
Ad 6 nr̃m itellectũ formare multa attributa Ad
vi. dd̄m q ſi attributa dĩna ↄſiderãt q̃tũ ad
ſuã entitatẽ ⁊ veritatẽ ſeu oĩa illa q̃ ipſis realr
ↄueniũt. tũc intellect⁹ pfect⁹ ſeu pfecte cogno
ſcẽs deberꝫ p iudiciũ de eis hitũ iudicare de ce
teris. q̃uis ecõuerſo fieri poſſit de nr̃o intelle/
ctu h̄ i via. cui ſenſibilia ſũt pmo ⁊ magis nota
q᷑ non ſũt eadẽ nobꝫ magis nota ⁊ nature vt pꝫ
i. phicoꝝ. Sic em̃ ſe hꝫ ocul⁹ noctue ad lucẽ
ſol. ſic aĩe noſtre intellect⁹ ad ea q̃ ſũt manife/
ſtiſſima i natura. vt dr̃. ij. meth. Si aũt attri
buta ↄſiderãt q̃tũ ad eoꝝ diſtictioꝫ. tunc tal
diſtictio eis ñ ↄueniat niſi ſm rõꝫ. oĩs ãt itel
lect⁹ illd̄ qd̄ ẽ mere ſm rõeꝫ ↄcipit i ordine ad
aliq̃d realr ſic ſe hñs. iõ vt ſic oĩs intellect⁹ iu
diciũ de pfectõibꝫ attributalibꝫ dꝫ ſumere ex
iudicio qd̄ hꝫ d̄ talibꝫ pfectõibꝫ vt i creaturis
realr ſũt diſticte. Cũ dr̃ i minori q atrbuta vt
i dĩnis ſũt hñt rõꝫ recti. dico q veꝝ ẽ q̃tũ ad
id qd̄ realr eis ↄuenit. ſꝫ q̃tũ ad eoꝝ diſtin/
ctionẽ q̃ ſolũ ſm rationẽ eis ↄuenit ẽ econũſo
q᷑ id qd̄ ẽ realr tale magis hꝫ rõeꝫ recti q̃ id
qd̄ ad ↄpationẽ ſui ẽ ſm rationẽ tale. ſꝫ illa di
ſtinctio i creaturis ẽ realr. ⁊ i dĩnis ẽ ſm rõeꝫ
Ad 7 Ad. vij. dd̄m q non ẽ ſile. q᷑ fide tenem⁹ p/
ſonas dĩnas eẽ realiter diſtinctas. niſi. n. fides
h̄ reqreret. nullaten⁹ poneremꝰ pſonaꝝ realeꝫ
diſtinctionẽ. ſꝫ d̄ attributis realẽ diſtictõꝫ n
fide nec rõe tenem⁹ Ad. viij. dd̄m q ſigni
Ad 8 ficatũ oĩm attributoꝝ ñ min⁹ deo ↄueniebat ab
eterno q̃ nũc. diſtinctio tñ attributoꝝ vel nõ
ↄueniebat ſibi ab eterno. q᷑ ea q̃ ſm rõeꝫ ſũt i
deo ...erũt ſibi aduenire i tpe. vel ſi tal diſti
...ibi ↄueniebat ab eterno h̄ optebat inq̃/
tũ de⁹ hmõi attributa ↄpabat ad ipſa creabi/
Inſtantia lia p eũdẽ deũ i tpe pducẽda Forte dices q
tũc intelligere dei diſtinctiuũ q̃ diſtiguit ſua
attributa depẽderet a nõ ente puta a creabili
Solutio. bus nondũ creatis R. q intelligere dei nõ de
pẽdet ex h̄ ab ipſo creabili. ſicut nec nunc ab
ipſa creatura. q᷑ non coĝuit ab eterno illã di
ſtinctionẽ p ipm̃ creabile ſicut nec nũc p ipſã
creaturã. ita q creatura vel creabile ſit deo me
diũ cogſcẽdi hmõi diſtinctionẽ. Ipſe. n. cog
ſcit talẽ diſtinctionẽ p ſeipm̃. licet ipſã cogno
ſcat i ordine ad creabile vel creatuꝫ. q̃uis em̃
aliq̃d ↄueniat alicui p ſe. pt tñ ſibi ↄuenire in
ordine ad aliud. ſiue ↄnotato q̃dam reſpectu
ad aliud Eẽntia em̃ dĩna ẽ p ſeipſã oĩm repñ
tatiua. ⁊ tñ h̄ ſibi nõ pt ↄuenire niſi ↄnotato
reſpectu ad ipm̃ repñtatum. Itẽ q̃uis de⁹ p ſe
ipm̃ intelligat eẽntiã ſuã. non pt tñ eã intelli/
gere niſi intelligat creaturas. Sicut ḡ nõ bñ
infert q ex h̄ diuinũ intelligere dependeret ex
creaturis. ſic etiã in pposito ⁊c. Ad argumẽ
tũ pncipale pꝫ ea q̃ dicta ſũt ad formã q̃re
rationis poſite ↄtra quartũ articulũ.

Redicta tñ v

p ba. Poſtq̃ mgr circa modũ di/
uine generationis mouit q̃õem
⁊ hui⁹ q̃ſtionis aſſignauit rñſionẽ. nũc in iſta
parte pmiſſe reſponſionis adiungit declarati
onẽ. Et diuidit in duas partes. q᷑ primo ma
giſter circa iſtam declarationẽ ſuam intentio
nem premittit. Secũdo veritatẽ declaratã cõ
cludit. ibi. Dicamus ergo q᷑ pater. Prima i
duas. quia pmo magiſter oſtendit ſub quo
ſenſu hec pppoſitio qua dicit. Pater volẽs ge
nuit filiũ ſit neganda. Secũdo ſub quo ſen/
ſu ſit ↄcedenda vel affirmãda. ibi. Volẽs ta/
men genuit. Et hec eſt diuiſio et ſnĩa iſtius
lectionis i generali. Circa quam quero in ſpe
ciali.

v Trũ pr̃ genuerit filiũ neceſſitate vel
volũtate Et videt q neccitate. q᷑ il
lud pr̃ pducit neccitate qd̄ ñ pt non pducere

sed pr nō pt filiū non pducere. Maior pz ex ij. peri hermenias. vbi i qrto ordie modaliuz nō possibile n̄ eē. ↄuertit cū necce eē. minor ē de claro. qr si posset ipm nō pducere. tūc ↄtingēter pduceret ipm. Nā possibile nō eē ⁊ ↄtingēs eē eq̄pollēt i scd̄o ordine modaliū. sz nullū ↄtingēter productū ex vi sue productōis ē formalr necce eē. nec p ↄñs pt eē de⁹. ḡ [illegible] posset filiū nō producere fili⁹ non eēt de⁹. [illegible] pz q̄ illa ē falsa. pr pōt filiū non producere. ⁊ p ↄñs ei⁹ ↄ̄dictoria erit vera. s. ista. pr non pt filiū nō producere. qr p̄ma ē i scd̄o anglo modaliū. ⁊ alia i qrto. q̄ sp ↄ̄dicunt

Contra. Contra delectabilissima opatio non pōt eē sine actu voluntatis. sed generare diuinū ē delectabilissima opatio. ḡ ⁊c. maior pz. qr nulla pt esse delectatio absq̄z ↄplacētia volūtatis. minor ē pbo. q̄a opatio pfectissima ē delectabilissima. vt pz. ij ⁊. x. eth. sed generare diuinū ē opatio pfectissima. Nā act⁹ ⁊ opatōes cū specificent ex terminis. tāto q̄libet opatio ē pfectior. quāto terminus p ipsā product⁹ ē pfectior. sed fili⁹ q̄ ē termin⁹ dīne generationis ē infinite pfectionis

Hic q̄ttuor breuit faciā. Prio ad declarādū termīoz ponā duas distictiōes. Scd̄o ostēdā quō pr necessitate dr generare filium. Tercio quō volūtate. Quarto adducā aliq̄ ↄ̄ me ⁊ respondebo ad ea.

Primum p̄ncipale

Quantū ad primū

p̄mo distinguā de nccitate. scd̄o de voluntate Nccitū. n. multis modis dr. vt pz. v. meth. tñ qr pñs qō videt q̄rere d nccitate p respectū ad cāz siue ad p̄ncipiū. iō ceterī modis ptermissis ē sciedū q̄ bm. iiij. cāz genera q̄drupli relationē ad p̄ncipiū siue cāz aliq̄ dicūt nccia. ⁊ bm h̄. iiij. erūt modi nccitatis.

Nota modos necessitatis

Prim⁹ respectu cāe materal. ⁊ hec nccitas dr indigētie puta illd̄ hz materiā p̄te sui. siue i isto ē aliq̄d ad modū matie puta potētia passiua. iō nccō indigz ↄ̄uāte. qr sibi derelictū nccio destruet Scd̄s mod⁹ respectu cāe formal. ⁊ hec nccitas dr exigētie. puta ignis ē nccio calidus. qr natura sua h̄ exigit. Terci⁹ attribuit cāe efficiēti. ⁊ h̄ dupl. qr vel tale agēs h̄moi nccitatē ↄ̄sequit ex p̄ncipio sibi intrīsece inexñte. ⁊ hec pt dici nccitas imutabilitatī. Sicut ignis q̄tū ē ex pte sui imutabilr calefacit. q̄uis p accñs posset ipediri. puta si deficerz sibi materia. Vel tale agēs ↄ̄seq̄t h̄moi nccitatē a p̄ncipio extrinseco nullā sibi v̄tutē intrīsece ↄ̄ferēte. ⁊ hec dr nccitas coactōis. puta lapis aerez nccio mouet. qr a p̄iciēte impellit violenter.

Quart⁹ respectu cāe final. ⁊ hec dr nccitas ↄditōis siue ↄditionata. puta si talē finē vis ↄ̄seq̄ necce ē te talib⁹ medijs vti Voluntas etiā vt ad pñs spectat dupli pt sumi. vno mō p potētia volitiua siue p̄ncipio volitiuo Alio mō p actu pfecto ipsi⁹ volūtatis siue p̄ncipij volitiui. mō q̄ dr i ethicis. q̄ volūtas ē ipsius finis. electio eoz q̄ sunt ad finē.

Scd̄z principale.

His premissis quo

ad scd̄z p̄ncipale. s. quō pr dr filiū nccitate generare. dico q̄ p̄m⁹ mod⁹ nccitatis i deo nullo mō pt poni. qr cū ipe sit pur⁹ act⁹. i ipo n̄ erit matia nec aliq̄d matiale. ⁊ p ↄñs nihil pueniens ex nccitate matie i ipso locū hz Nec q̄rtus mod⁹ ppue i deo pt poni. qr de⁹ cū oīno sit i seipso sibi sufficiēs. ⁊ oēz h̄eat pfectōz. ipse n̄ agit ppter aliquē finē ↄ̄seq̄ndū. tñ qr bn̄ agit de⁹ ppter bonitatē suā ↄ̄icādā aliq̄ mō necessitas q̄rto mō dicta cū sit ↄditōata pt deo ↄuenire. puta si de⁹ vult suā bonitatē ↄ̄icare homī necesse ē vt hoīez pducat. qr ei qd̄ oīno nihil ē nihil ↄ̄icari pt. Scd̄a pticula tercij modi penit⁹ a deo dz excludi. qr cū sit om̄ipotēs a nullo extrinseco violētari pt. Questio igit pñs his p̄dictis exclusis. sup scd̄o mō necessitatis. ⁊ sup prima pticula tercij modi vertet.

Ideo dico q̄ loq̄ndo de scd̄o mō nccitatis tūc generatio filij ē necessario i diuis. qr natura dīna q̄ ē forma purissima siue pur⁹ actus h̄ necessario exigit q̄ in trib⁹ subsistat psonis. sz trinitas in diuis eē non pt nisi pr generet filium. ⁊ vterq̄z producat spm̄sctm. ḡ de necessitate natural siue formalis exigētie filius in diuinis a p̄re generat. Loq̄ndo etiā de p̄ma pticula ipsius tercij modi. pr necessario generat filiū. qr īmutabilr determinat ad generationē filij p suā naturalē pprietatē. Vn̄ hos duos modos nccitatis videt in diuis approbare Rich. vi. de tri. c. i. sic di. Nihil itaq̄z ibi est scz in diuis iuxta donū largiētis grē. sed totū iuxta pprietatē exigēis nature. Et h̄ q̄tū ad primū modū nccitatis quē posui esse i diuis. Et subdit imediate Rich. di. Sicut. n. in nascibili naturale ē ab alio nō procedere. sic sane ei naturale est de se procedentē h̄re. Cum igit bm p̄hm. v. meth. potissim⁹ mod⁹ necessitatis sit i eo qd̄ impossibile ē alr se h̄re. igit cum ille mod⁹ i vtroq̄z iā dicto mō i diuinis implicet videt mihi saluo sp meliori iudicio q̄ possit sane ↄcedi h̄ ppō. pr generat filiū nccitate.

Tercium pncipale. Quantum ad terci
um pncipale.s.quō pater dꝛ filiū volūtate ge
Pria ɔclō nerare. Dico ex scda distictōe ꝙ si volūtas
sumit p potētia pductiua eius qd p moduz
volūtatis pcedit.tūc pr nō generat filiū vo/
lūtate.qꝛ illa psona diuina q nō est amoꝛ vel
nō pcedit p modū amoris. nō pducit h mō
volūtate.filius nō pcedit p modū amoris sꝫ
2 p modū verbi intellectualis.g ꝛc. P pma
psona pducta n pt pcedere nisi p modū pme
potētie. sꝫ bm nrm modū intelligēdi itellect⁹
ē poꝛ potētia ꝙ volūtas.ꝛ fili⁹ ē pma psona p
Tho.p.i. ducta.g ꝛc. Istā āt pmā ɔclōꝫ pbāt qdaꝫ
q.xli. ar.ij sꝫ medio imptinēti.dicētes ꝙ eoꝝ tm̄mō vo/
lūtas ē pncipiū q pnt esse ꝛ non eē.ꝛ q pnt alr
Impbatō se hre.sed generatio filij nō pt alr se hre Sꝫ
illa ratio ē ɔ̄ seipsos.qꝛ ipsi met ponūt ꝙ volū
tas ē principiū productōis spūsctī. ꝛ tn̄ pro
ductio spūssancti nō pōt non eē. ꝛ nō minus
Scda cō/ ē imutabilis ꝙ filij generatio. Si aūt vo/
clusio. 1 lūtas sumit scdo mō.puta p actu pfecto volū
tatis.sic ɔcurrit ad generatōꝫ filij. qꝛ illa nobi
lissima generatio nō pt sine pfectissima cō
placētia.ɔstat aūt ꝙ pfecta ɔplacentia ē p
pue act⁹ volūtatis.ꝛ maxime respectu sūmi bo
ni. Et illo modo possꝫ intelligi vbū Rich.vi.
de tri.c.xvij.cū ait. Ingenitū velle de se habe/
re ɔformē atqꝫ ɔdignū.idē videt mihi qd gi/
2 gnere P vbū pfectū pduci nō pt sine amo
re.qꝛ bm aug. vbū ē noticia cū amore. Cuꝫ g
vbi pductio sit vbi generatio.ꝛ amoꝛ sit act⁹
volūtatis ꝛc. Isto etiā mō vificat dictū euan
gelicū q pr filiū ptestat di. Hic ē fili⁹ me⁹ dile
ct⁹ i q mihi bn̄ ɔplacui ipm audite. Et iuxta
hūc sensū vult aug.xv.de tri.c.xx. ꝙ sicut de⁹
natura ē de⁹.ꝛ tn̄ ɔplacet sibi in eo ꝙ est deus
sic pater filiū natura genuit.ꝛ tn̄ in sui gene/
ratione sibi ɔplacuit.

Quartuꝫ pncipale 1 Sꝫ contra illā pri
mā ɔclōeꝫ posset argui ꝙ dīna volūtas habe
at rationē principij i generatiōe filij. Quia si
actio nature pcederet i dinis actōꝫ volūtatis
rō libertatis totalr tolleret.qꝛ cū natura sit de
terminata ad vnū.si natura pueniret volūta/
tē ipsa determinate mouebit volūtatē ad vnū
tm̄. Nihil igit libere a deo possꝫ procedere. si
ipsa generatio q ē prima dei actio esset natura
lis voluntas.igit erit ei⁹ principiū. als nullā
creaturā deus posset libere producere.quod ē
erroneū. P.btūs Aug.exponens illud ps. 2
Ipse dixit ꝛ facta sunt.ait sic.id est verbū ge/
nuit in quo erat vt fieret. Ex quo dicto vult
Aug.ꝙ verbū sit ratio producēdi creaturas.
Si g verbū a patre naturalr procederet ꝛ nō
p impiū volūtatis oīs creatura a deo procede
ret necessario. P Hilari⁹ dicit. Si qs no/
lēte patre natū dicit filiū. anathema sit. ergo 3
genuit volens. Itē idē Hylarius ait.ꝙ 4
non naturali duct⁹ necessitate pater genuit fi
liū. Itē Dyoni.in de di.no.ait. Diuinus 5
amoꝛ nō pmisit ipm esse sine germine. igitur
pater genuit volēs Sed illa non ɔcludūt Cōtra ista
qꝛ sicut ait Aug.vi.de tri.c.i.fili⁹ dei pcedit a dicta 1
patre naturalr sicut splēdoꝛ ab igne. P.si 2
volūtas esset principiū generatōis filij. vel h
eēt volūtas accedens.vel añcedens. vel coe/
ua. Non pmo modo.qꝛ ille fuit erroꝛ Eno/
mij.qui vt ait Aug.xv.de tri.c.xx.dixit filiuꝫ
esse filiū volūtatis volūtate accedēte. Cōtra
quē erroꝛē ibidē disputās Aug.ait.ꝙ de⁹ esset
mutabilis.qꝛ aliq volūtas sibi de nouo adue
niret. Nec scdo mō.qꝛ q volūtate añcedente
a deo pcedūt creata sūt.ꝛ sic esset erroꝛ arrij. q
filiū asseruit esse creaturā. Nec tercio modo.
qꝛ vt sic seqret erroꝛ sabellij.q ɔfusionē posuit
psonaꝝ. Nā volūtas deo coeua qꝫtū ad ema
nationē que est ad intra ē adequata produ
ctioneꝫ spūssancti. Si.n.non adeqret hmoi
productio suū principiū.tūc nō eēt omino p/
fecta.qꝛ ipsum principiū eā excedēs possꝫ ali
quid pfecti⁹ producere. Sed a principio ade
qto alicui producto n pt aliqd procedere dif
ferēs a tali pducto. Si igit fili⁹ generet a pre
p voluntatē coeuā.ipse a spūsctō eēt penit⁹ in
distinctus. Forte hic dicet ꝙ si spūssanct⁹ Instantia
procedit p modū volūtatis ꝛ nō filius.tunc prima
nobilioꝛ essꝫ processio spūssācti ꝙ filij.qꝛ pro
cessio cui⁹ pncipiū ē volūtas est libera. liberuꝫ
autē est nobilius non libero. Itē id quod Instantia
procedit p modū artis videt esse voluntariū. secunda.
Ista patet duplr. Primo.qꝛ quod procedit
p modū artis non pōt procedere p modū na/
ture.cū ars ꝛ natura sint pncipia ɔdistincta.
vt pꝫ.vi.ethi.igit procedet volūtarie. Scdo
qꝛ voluntas ē pncipiū artificialiū.vt pꝫ.iij.
de aia.ꝛ.vi.ethicoꝝ. sed filius procedit p mo
dum artis.cum ipse sit ars omipotentis dei.
plena rationib⁹ omniū viuentiū. vt ait Au/
gust.in lib.de trinitate. Item generatio fi Instantia
lij vel est volita a patre. vel non ē volita. Si tercia.
est volita.tunc ꝛ genitum erit volitū. ꝛ p con
sequens voluntas erit pncipiuꝫ ipsi⁹ filij. qa

oē qđ pcedit vt volitū illi⁹ volūtas ē pncipiū Si aūt nō est volita. tūc nō esset delictosa sed penosa. τ h̄ dicere videt̄ esse anathema. vt pz p Hilariū i lib. de sinodis. igit̄ ab his desistamus.

Solutio. Iste aūt instātie nō infringūt predictā rōem.

Ad 1 Ad pmū igit̄ dico q sicut spūs sci pcessio sic ē libera q nō ē ɔtingēs ad vtrūlibz sed imutabil' τ determiatissima. sic filii generatio sic ē natural' τ nccia q tñ ē liberria. nō libertate ɔ̄dictōis sed lıbtate pfectissime ɔpla cētie q̄ ē multo maior libertas τ nobilior q̄ ea q̄ ē ɔ̄dictōis.

Ad 2 Ad scđm dđm q aliqđ pcedere pt p modū art' dupl'r. Uno mō q2 ars ē ei⁹ pncipiū. Alio mō q2 ipm ē ars pcedēs. mō q̄ đr creatura salis. i. creatura q̄ ē sal. Prio mō pcedēs p modū artis ē ipm artificiatū. τ omē tale sic est volitū. q etiā volūtas ē suū pncipium. Scđo modo licz obiectiue possit dici volitū. nō tñ pductiue. ita q volūtas sit sue productionis principiū. Sed fili⁹ scđo mō pcedit p modū art'. ipse ēo creature pmo modo Ad pmā pbatōz maioris dđm q illud qđ pcedit p modū art' scđo mō illi⁹ natura ē pncipiū. q2 naturale ingeniū iuenit artē. τ cuz đr natura τ ars sūt pncipia ɔdisticta. dico q ipa sūt ɔdisticta pncipia rōe distictoz suoz pductoz. n̄ tñ pprie debēt dici ɔdistincta pncipia Illa. n. pprie dicūt̄ ɔdistincta pncipia quoz neutz ē ex altero. Sz vt iā dixi natura ē principiū artis. Ad scđaz pbatiōez dđm q q̄uis volūtas sit pncipiū ipsoz artificialiū. non tñ pprie ē ipsi⁹ artis pncipiū. fili⁹ aūt non ē artificiatū. sed ē ipsa ars pris.

Ad 3 Ad terciū dđm q generatio filij ē volita p modū obiectiui volūtat'. τ eodē mō ipse fili⁹ genit⁹ ē volūtas. n̄ tñ ex h̄ sequit̄ q sit p voluntatē pduct⁹. q2 si illa ɔ̄ña eēt bona. tūc ipse pr̄ eēt a volūtate pduct⁹ cū ipse p modū obiecti sit volit⁹. imo volūtas pduceret seipsā. cū ipsa velit seipsā. ē ḡ i pbatōe ɔ̄ñtie fallacia ɔ̄ñtis. puta ē volitū. ḡ pcedit vt volitū. q2 dato q filius pcedat vt volitū obiectiue. nō tñ pcedit vt volitū pductiue puta q ipsa volūtas sit sue pductōis pncipium.

Solutio primi ɔ̄ cōcl'oz pmaz arti. tercij. Ad pmū eoz q̄ adduxi ɔ̄ primā ɔcl'oz tercij articuli dđm q natura q̄ ē eēntial'r libera nō tollit libertatē. Sed natura dīna ē eēntial'r libera. Etiā pt negari prima ɔ̄ñtia. q2 q̄uis i nob act⁹ nature pcedat actū volūtatis. n̄ tñ tollit̄ libertas a nobis. Etiā dato q natura determinet creatā volūtatē respectu vltimi finis. tñ nec tollit̄ respectu vltimi finis libertas ɔplacētie. nec respectu eoz q̄ sūt ad finē libertas ɔ̄dictionis Et siīr nec i deo respectu eorū q̄ pducunt̄ ad intra tollit̄ libertas ɔplacētie. nec respectu eoz q̄ pducūt̄ ad extra libtas ɔ̄dictōis

Ad 2 Ad scđm dđm q fili⁹ ē rō producēdi creaturas. sicut ars ē rō pducēdi artificialia. s. cū pposito τ determinatōe voluntat'

Ad 3 τ 4 Ad terciū pz ex pcedētib⁹. Ad q̄rtū dđm q hylari⁹ ibi loquit̄ de nccitate coactōis τ violētie. quā etiaz ego a deo penit⁹ excludo.

Ad 5 Ad q̄ntū dicendū q dyoni. ibi loquit̄ đ productione creaturaz.

Ad argumēta principalia Argumenta posita pncipaliter ad questionē ambo ɔcedo iuxta ea q̄ dixi in distinctionibus supradictis.

Distinctio. vij.

Hic solet queri τc. Postq̄ mgr̄ determiauit đ diuia generatōe q̄ntū ad modū generādi. i pte ista determiat đ ea q̄ntū ad potētiā generādi. Et diuidit̄ i duas ptes. q2 pmo de potētia generādi mgr̄ mouet quedā dubia Scđo q2 hmōi potentia est ipsa diuina natura. ideo ɔsequēter magister tractat de q̄busdā ɔditionibus τ pprietatib⁹ diuine nature distinctione. viij. ibi. Nūc de veritate siue pprietate. Prima in duas. fm qđ de potentia generādi mouet duas q̄ones. Nā primo inquirit an potētia generādi ɔuenıat pri. Secūdo vtz talis potētia repiat̄ in filio. Scđa ibi. Itē querit̄ a quibusdā. Prima in tres. q2 primo mouet illā questionē. Scđo ponit suam determinatōz. Et tercio ex dict' aug. iducit q̄ndā cauillationē. Scđa ibi. Cui versutie. Tercia ibi. Sed vehemēter τc. Et hec diuidit̄ in tres ptes. q2 primo ponit quoddā dictū Aug. qđ pdictis videt̄ esse ɔtrariuz. Secundo ōndit quomō quidā negant illud dictū Aug. Et tercio declarat qualiter sit intelligendū. Secūda ibi. Hocautē noīt videt̄. Tercia ibi. Pōt ergo sic intelligi. Sequit̄ tur illa ps. Itē querit̄ τc. Et diuidit̄ in duas q2 primo magister mouet questionē τ respondet ad eaz. Scđo suā r̄nsionem explanat. ibi Ita etiā cū dicit̄ τc. Hec est sñia magistri in generali. Quia in ista septima distinctōe tractat̄ de potentia generandi. igit̄ quero istā questionē.

Trū potētia generādi i dīnis dicat̄ notiōal'r siue relatiue. Et videt̄ q sic q2 pncipiū distiguit̄ a pricipiato. cū nihil possit seipm producere vel principiare. Cū igitur distictio in diuinis solū fiat penes

notionalia siue relatiua. oportet q potētia gene
rādi q ē idē qd pncipiū generādi. sit ad aliqd
siue qd notionale. In 2ᵒ ū ē mgr i lra. q potē
tia generādi dicit esse diuinā eēntiā. g̃ rc. Hic
sūt qttuor vidēda. Pⁱo de eo qd qrit Se
cūdo vtr potentia generādi vere r realr sit i fi
lio Tercio dato q sit i filio. vtr ex h filiꝰ pos
sit exire i actū generatōis. Et qrto vtr sit
eadē potentia q pr gignit r filius gignit.

Articlꝰ 1

Quantū ad primū

vtr potentia generādi i diuinis dicat notiona
lis. sic pcedā. Pⁱo ondā q potētia generādi i
diuinis n pt eē relatio. Scdo q potētia gene
rādi q ad suū pncipale significatū dic simplr
rē absolutā. Tercio q de suo 2significato siue
2notato neccio iplicat siue icludit rspectū Et
qrto ducā aliqr doctor dicta in 2ū. r rndē
Conclo 1 bo ad ea. Dico igit pmo q potētia generādi
1 i diuis n pt esse relatio Qr illud qd nec pt esse
terminꝰ nec pncipiū actōis n pt eē potētia ge
nerandi. s relatio ē hmoi. vt pz. v. phic. g̃ rc.
maior pz. qr potētia generādi neccio ē pncipiū
actōis vl imediatū vl salte pncipale. g neu
2 trū relatōi poterit 2uenire. P si prnitas esset
pncipiū siue potētia generādi. aut generatio
tal eēt vniuoca aut equoca. Si vniuoca tūc
pr neccio generarz prez. qr i generatōe vniuo
ca gignēs r genitū 2ueniūt i pncipio pducti
uo. Un si sorteitas eēt pncipiū generādi ipsi
sorti: nūqz sortes possz generare nisi sortē. ma
xie si sua generatio deberz eē vniuoca. Sic. n.
sortes n pt generare nisi hoiez. dato q hūani
tas sit sibi pncipiū generādi. sic rc. Si āt tal
generatio essz equoca. tūc pr essz nobilior r di
gnior filio. qr i oi generatione equoca in q gi
gnēs ē totale pncipiū geniti sp gignēs ē nobi
3 liꝰ genito. P si prnitas essz i patre pncipiū
generādi. tūc formal terminꝰ generatōis geni
ta a generāte 2icatꝰ excederz pfectōe r digni
tate ipm principiū generādi. 2ns ē falsuz. g̃ r
ans. falsitas 2ntis apparz. qr qcqd genito p ge
neratōz 2icat. h totū vl formalr vel 2tualr cō
tinet i principio pductiuo siue i potētia gene
ratiua q generās generat. Sz qd formalr vl
2tualr i aliq 2tinet. n est pfectiꝰ eo. 2ns appet
imediate. qr essentia diuina p generatōz filio 2i
cat. q bm suā formalē rōez ē pfectōis infinite.
qd de prnitate dicere n possumꝰ cū bm suā for
malē ratione vel sit pfectōis finite vt aliq di
cūt. vel ad minꝰ n ē pfectōis infinite vt alij di
4 cūt. P id qd non pt dare virtutē eēndi sim
plr n pōt etiā dare 2tutē agēdi simplr. qr ag
ere supponit eē. s relatio n pōt dare 2tutē eēn
di simplr. cū nō hēat eē s ad eē. nec sit aliqd.
s ad aliqd. P. si potētia generādi essz ipsa 5
prnitas. tūc filiꝰ dei n essz oipotēs. 2ns ē here
ticū. qr i simbolo catholice fidei dr Oipotens
pr oipotēs filiꝰ oipotēs. s. s. pbo 2nāz. qr ille n ē
oipotēs cui deficit aliq potētia. s prnitas nō pt
2uenire filio. g filiꝰ nō pt hre oēz potētiā. P 6
prnitas essz in patre potētia generādi. prni
tas essz pfectior filiatōe. 2ns ē falsū. qr tūc fi
liꝰ eēt impfectior pre. Nā qncūqz duo suppo
sita sic se habēt q pncipiū 2stitutiuū vniꝰ est
nobiliꝰ r pfectiꝰ principio 2stitutiuo alteriꝰ. il
lud ē nobiliꝰ r pfectiꝰ qd nobiliori mō 2stitui
tur. s pater 2stituit i eē suppositali patnitate
r filiꝰ filatōe. g si patnitas essz pfectior filiati
one. filiꝰ eēt ipfectior patre. 2nam pbo duplr
Pⁱo qr qncūqz illud q generās generat non
est forma eiusdē speciei cum forma geniti. tūc
neccio est pfectior ea. qr 2tinet eaz 2tualit. sed
paternitas r filiatio nō sūt forme eiusdē spēi.
plꝰ. n. differt paternitas r filiatio q paterni
tas r paternitas. s due patnitates differunt
nūero. g paternitas r filiatio differunt specie.
Scdo. qr qndocūqz due forme sic se habent
q vna dat suo supposito q agat. r altera non
dans est nobilior nō dante. sed bm te qui di
cis paternitatē esse principiuz generandi. pa
ternitas dat suo supposito agere ad intra bm
nobilissimā opationē. sed filiatio hoc filio da
re non pōt. g̃ rc.

Secundo dico q Conclo 2

potētia generādi i diuinis qtū ad suū pricipale
significatū dicit rē simplr absolutā. s. diuinā
eēntiā. Qr in oi generatōe vniuoca illd ē pn 1
cipiū generādi in q genitū assilat generāti. s
h in patre ē diuina eēntia. g̃ rc. maior pz. qr cuz
in generatione vniuoca generās r genitū sint
eiusdē nature. oprz q terminꝰ pductōis assilet Instantia
pncipio pductiuo Forte dices q illa genera 1
tio nō sit vniuoca. Itē dices sic aliq dixe 2
rūt q i eēntia nō ē in diuinis assilatio s idētitas
Ad primū rndeo q sic dicēdo tu toll oēm Solutio. Ad 1
eqlitatē inter gignens r genitū seu inter prez
r filiū. qr generatio equiuoca nō requirit eq
litatem inter gignens r genitū. nec in pfectōe
nec in quacūqz alia 2ditōe ad dignitatē r no
bilitatez spectāte. Ad scdm dico q vt dr in Ad 2
pdicamentis scda substātia nō est h aliqd s
quale quid. ideo 2ueniūt in suba secunda

dicunt͛ silia.qꝛ ꝓpriū ē q̄litatis ſm eaȝ simile
vel dissimile dici. Sed essentia diuina sic se
hȝ ꝙ ipsa vere est hoc ⁊ hoc aliq̄d.⁊ in h̄ con/
uenit cū p̄mis substātijs.⁊ tm̄ hȝ quādā simi
litudinē cū scd̄is substātijs.eo ꝙ sit replibilis
in pluribꝫ.ideo rōne p̄me ɔditiōis q̄ ɔuenit
cū p̄mis substātijs supposita diuina dicūt͛ ſm
eā idē.rōe s̄o scd̄e ɔditōis q̄ ɔuenit cū scd̄is
substātijs pn̄t dici silia. ⁊ qꝛ vt replit͛ i gn̄
te ⁊ genito q̄ nccio differūt. ipsa hȝ modū se
cūde sube.ḡ gignens ⁊ genitū ſm eā pn̄t dici
2 silia. P̄ in oi productione sbali p̄ncipiū p
ductiuū ē suba.sed filij dei generatio cū nō sit
3 accn̄talis optet ꝙ sit productio subalis. P̄
in om̄i productōe vbi natura producēti cōi/
cat͛ producto.ibi natura ī producēte ē rō pro
ductōis.sȝ ī filij dei generatōe natura ꝓducē
tis ɔicat͛ producto.al's fili⁹ non eēt de⁹.sȝ esset
creatura producta ī aliena suba. maioꝛ ptȝ p
4 inductionē ī singul'talibꝫ productōibꝫ. P̄
illō qd̄ ē pn̄ pfecta rō itelligēdi illud ē pfectū
p̄ncipiū s̄bū producēdi.Sȝ essentia ē sibi p
fecta rō oia intelligendi.ḡ ⁊c.maioꝛ pȝ.qꝛ s̄/
bū producit͛ cū obiectuȝ pfecte itelligit͛.mioꝛ
etiā ē nota.qꝛ p nihil aliud qꝫ p suā eētiā pr̄
5 pfecte intelligit P̄ si i diuinis esset distinctio
nature ſm numeꝝ.⁊ vnitas ſm spēm. rō pro
ducendi attribueret͛ nature ⁊ non relatiōi. sic
nūc apparet ī creaturis.sȝ idistictio siue vnitas
nature nō tollit aliquā pfectionē a natura .ḡ
6 ⁊ nūc rō producēdi sibi dȝ attribui. P̄.nō
est minoris dignitatis ⁊ pfectōis ɔtinentia p
ductiua diue psone qꝫ ɔtinētia creatiua cuiuſ
cūqꝫ creature. Sȝ scd̄a ɔtinētia ɔuenit diuo
supposito rōne essentie ⁊ non rōe relationis.ḡ
⁊ p̄ma sibi ɔuenit rōe essentie P̄ aug.dicit
7 xv.de tri.c.xx.filiū dei eē natura genitū Itē
8 dam.i.li.c.viij.loq̄ns de generatōne diua ait
ꝙ generatio ē sine initio ⁊ eterna nature opus
9 exn̄s. Itē Rich.vi.de tri.c.i.ait. Naturale
est i nascibili de se producentē hr̄e.Et.c.ij.ait.
Processio prol' a parēte i deo est ſm p̄ncipalē
procedendi originē ⁊ ſm nature opatōȝ.Cū
igit͛ generatio n̄ possit ɔuenire nature tāqꝫ ge
nerāti vt fuit supi⁹ declaratū dis.v. optet ꝙ p
hm̄oi auctes intelligat͛ sibi ɔuenire tāqꝫ p̄n/
cipio productiuo.ḡ ⁊c.

Tercia cō clusio.

Tercio dico ꝙ q̄ȝ
uis potentia generādi ī diuinis qꝫtū ad suū p̄n
cipale significatū dicat diuinā essentiā. qꝫtuȝ
tm̄ ad suū ɔsignificatū ɔnotat respectū seu pr
nitatē sine q̄ respectu nullatenus progredit͛ i
actū generationis. Ad cui⁹ euidentiā ē ad
uertendū ꝙ sicut ī creaturis aliq̄ sunt entia q̄
ph's.vij.meth.appellat accn̄tia copulata q̄ il
li⁹ ɔditionis esse vident͛.ꝙ qꝫuis ſm coꝝ p̄nci
pale significatū significēt rē vni⁹ p̄dicamenti
ɔnotāt tm̄ rē alteri⁹ p̄dicamēti.a c⁹ exigentia ⁊
ɔnotatione sortiunt͛ q̄sdā modos.a q̄bꝫ si ab
soluūt͛ etiā a sua entitate specifica trāsmutāt͛.
s̄bi grā. Pulcritudo cuȝ sit quidā habit⁹ est
de p̄ma specie q̄litatis.⁊ p ɔn̄s ſm suū p̄ncipa
le significatū est entitas absoluta. ɔcernit tm̄
quendā modū ex ɔnotatōe respect⁹ ɔgruētie.
a q̄ si absoluit͛ mutabit͛ ī oppositā q̄litatē.da/
to etiā p possibile vel impossibile ꝙ absolutū
ɔnotās illum respectū remaneat ſm totā suā
entitatē.Dato.n.ꝙ eadē numero albedo que
est in dente pulcritudo.ſm totā suam absolu
tā entitatē p potentiā dei transferat͛ in oculū.
ipsa eadem numero erit ī oculo turpitudo ꝓ
pter solā carentiā respectus ɔgruentie. cui in
dente fuit ɔiūcta.⁊ a quo in oculo erit disiun
cta. Et eodē modo sciētia ɔnotat respectū ad
scibile.qꝫuis ipsa sit in p̄ma specie qualitatis.
qui quidē respectus si p quācunqꝫ potentiaȝ
auferret͛ a scia.manente etiā toto etiā absolu/
[illegible] qd̄ dicit scia.tale absolutū non esset sciētia.
qꝛ anima habēs illā qualitatē absolutā nihil
sciret.qꝛ nullū respectū ad scibile hr̄et. Est
etiā vlteri⁹ sciendū ꝙ tale accidens copulatū
qꝫtuȝ ad suū ꝓpriū significatū nō debȝ sumi
in sensu copulatiuo.puta ꝙ dicat absolutū ⁊
respectū.qꝛ tunc esset ens p accidens.⁊ p ɔn̄s
nec esset ens determiati generis nec speciei.vt
patȝ.iiij.meth. Sȝ dicit absolutū sub respe/
ctu.Scia.n.nō dicit q̄litatē ⁊ relationē. sed
dicit q̄litatē sub relatione.⁊ ideo n̄ obstāte il
la ɔnotatōe q̄ ɔcernit respectū ad scibile.ipsa
tm̄ simpl'r loq̄ndo dꝛ q̄litas absoluta Sic
potētia generatiua simpl'r ⁊ p̄ncipal'r dicit di
uinā essentiā.qꝫuis ɔnotet respectū ad genitū
puta p̄mā ꝓprietatē.q̄ ɔnotatiōe n̄ obstante
simpl'r loq̄ndo potentia generādi dȝ dici eēn
tia diuina siue res absoluta.⁊ nō relatio.nec dȝ
dici essentia ⁊ relatio.sed magis essentia sb̄ re
latione. Est etiā notādū ꝙ licet qꝫtū ad p̄/
sens ꝓpositū spectat.aliq̄ modo sile sit de illis
accidentibꝫ copulatis ⁊ potētia generādi ī di
uinis. qꝛ tm̄ nulla silitudo currit p oēs pedes
⁊ singulariter vbi silitudo de creaturis trāsfer
tur ad diuina.igit͛ sciendū ꝙ ī h̄ ē dissile inter
p̄dicta.qꝛ hm̄oi accidētia ɔcernūt tales respe
ctus.⁊ qꝫtū ad suū esse ⁊ qꝫtū ad suuȝ agere.s

ipsis conuenit agere. ita quod sint ro alicuius actionis Sublato .n. respectu scie ad scibile. nec manet scia quantum ad esse scie. nec quantum ad scire. quia vt supius dixi. dato quod absoluta illa qualitas sine respectu in aliquo remaneret. ille tamen per huiusmodi qualitatem nihil sciret. Sed essentia diuina inquantum dicitur potentia generandi concernit supradictum respectum. non quantum ad esse potentie sed quantum ad agere secundum eam. et ideo non repugnat quin potentia generandi possit esse in aliquo cui tamen repugnat generare propter carentiam huiusmodi respectus connotati.

Varro et multi alii contra primam conclusionem

Sed contrarium prime conclusionis aliqui doctores tenentes arguunt sic. Quandocumque aliquis actus inest alicui supposito et alteri repugnat. oportet quod talis actus insit secundum talem rationem per quam vnum suppositum differt ab alio. Unde philosophus .i. ethi. volens probare quod beatitudo in homine non sit operatio sensitiue virtutis. arguit sic. Beatitudo inest homini et non bruto. ergo inest homini secundum id per quod differt a bruto. hoc autem non est sensus sed intellectus. Sed generare conuenit patri et non filio. ergo conuenit sibi secundum principium relatiuum per quod differt

2 a filio. Preterea ex imperfectione conuenit quod aliqua forma dat actum primum et non dat actum secundum. sed paternitas dat supposito patris actum primum .s. esse personale. ergo etiam sibi dabit actum secundum puta generare. Maior patet. quia valde esset imperfectus calor qui sic daret esse calidum. quod tamen non posset calefacere Minor patebit inferius vbi probabitur quod pater-

3 nitas constituit personam patris. Preterea sicut actus communis requirit principium commune. sic actus proprius principium proprium. sed generare est actus proprius primi suppositi. ergo erit a paternitate que est propria forma patris.

4 Preterea sicut se habet pater ad creare inquantum deus. sic se habet ad generare inquantum pater. quia sicut creare est proprium dei et conuenit soli deo. sic generare in diuinis conuenit soli patri. sed pater creat deita-

5 te. ergo generat paternitate. Preterea producentis et forme qua producit eadem est relatio ad productum. vt ait Arist. v. meth. sed hoc possumus saluare in generatione diuina ponendo paternitatem esse formam qua pater generat. et non ponendo essentiam. quia essentia non

6 refertur ad filium. ergo etc. Preterea omnis actio debet habere conformitatem ad suum proprium principium. sed generare diuinum est quid relatiuum. ergo suum

7 proprium principium debet esse relatio Preterea actiones diuersarum rationum requirunt distincta principia secundum rationem. sed generare et spirare sunt actiones rone differentes. ergo eorum propria principia erunt paternitas et spiratio actiua. et non essentia diuina. que est

8 vnius rationis vbicumque inuenitur. Preterea vnumquodque agens agit eo quo formaliter est. sed suppositum generans in diuinis formaliter est paternitate

Preterea si aliqua causa subesset quare negaretur paternitas esse principium generandi in diuinis. hoc maxime esset propter tanto. quia videmus quod in creaturis relatio non potest esse principium actionis. sed illa causa est insufficiens. quia sicut se habet agens absolutum ad principium absolutum quod elicit actionem absolutam per quam [illegible] absolutam ponit in esse productum absolu[illegible] sic se debet habere producens relatiuum ad principium producendi relatiuum quod elicit actionem relatiuam. et producit suppositum relatiuum. sed in diuinis generans. generatio et genitum omnia sunt relatiua. ergo et principium generandi erit relatiuum Et confirmatur quia si illa causa negationis esset sufficiens. pari ratione deberes negare relationem in diuinis esse constitutiuam suppositi. quia nec hoc in creaturis poterimus inueni-

9

Confirmatur

re. Preterea b. aug. i de fi. ad pe. ait. quod generare est opus proprie proprietatis. Sed contra secundam conclusionem sunt quidam dicentes quod essentia absolute sumpta non potest esse principium generandi. Et addunt quod sic essentia diuina est principium huiusmodi actus quod est sapere inquantum est sapientia. siue vt induit rationem sapientie. et est principium actus volendi vt est ipsa volutas. et sic de aliis. sic est principium siue potentia generandi vt induit rationem paternitatis siue vt est ipsa paternitas. Rones illorum non inueni. posset tamen iste modus dicendi probari sic. Tale debet esse principium productiuum in omni productione reali. vt ratione sui non solum productum producenti assimiletur: sed etiam ab eo realiter distinguatur. Nam oppositum distinctionis producentis a producto magis repugnat productioni quam oppositum assimilationis. cum simpliciter sit impossibile idem a seipso produci. sepius autem producens et productum dissimilia esse contingit. vt apparet in aliquibus monstruosis productionibus in quibus parua aut nulla apparet assimilatio realis tamen distinctio. Sed essentia vt absoluta est causa assimilationis. essentia vt est paternitas est nota et causa distinctionis. ergo etc. Preterea tanti ambitus debet esse actus generationis quanti ambitus est suum proprium principium productiuum. Sed essentia absolute sumpta est maioris ambitus quam generatio. quia est in filio et spiritu sancto. qui generare non possunt. Preterea Idem manens idem semper facit idem. vt dicitur ii. de generatione. sic vnum manens vnum tantum producit vnum. Si ergo essentia absolute sumpta esset principium producendi diuinam personam. cum ipsa semper sit vna et eadem non posset in diuinis produci nisi vna persona. Contra terciam conclusionem sunt quidam qui dicunt hanc copulatiuam .s. quod potentia generandi in diuinis dicit essentiam et relationem in diuinis. cum enim vt dicunt per diuinam generationem aliquid communicetur quod tamen non producitur.

10
Contra .2. conclusionem.

1

2

3

Contra .3. conclusionem. Hanc opinionem recitat durandus et videtur eam tenere.

k

puta eēntia dĩna cū omibus attributis ⁊ cete
ris eēntialibꝰ. aliq̇d ṽo producit puta ꝓprie
tas filij. opꝫ pͥncipiū generatiōis taliť assig
ri ꝙ aliq̇d ex pte principij correspōdeat ei qđ
genito p generationē cōicať. ⁊ aliquid ei qđ ĩ
1 ipso genito ꝓducit. quod probāt sic In ge
nerāte ⁊ genito pͥncipiū ⁊ terminꝰ sibi inuicē
correspōdēt. sꝫ ĩ genito aliud ē q̄ ꝓductō termiat
scꝫ ip̄a filiatio. ⁊ aliud q̄ cōicatio termiat puta natura dĩna. ḡ ꝓportionabiliť ĩ ꝓducēte prͥ
nitas erit pͥncipiū ꝓductōis ⁊ eēntia pͥncipiū
2 cōicatōis. P̄. emanatōes dĩne ĩ talia prin
cipia debēt reduci q̄bꝰ positis ĩmediate appa
ret statꝰ diuinaꝝ emanationū. sed mō p̄dicto
apparēt stari due emanatiōes ⁊ nō plēs. vna
scꝫ cuiꝰ principiū erit prͥnitas. ⁊ alia cuiꝰ prin
cipiū erit spiratio actiua. Sed si sola essentia
eēt principiū qua rōne vna ex̄ns nō eēt prin
cipiū vnius emanationis tm̄ sed duaꝝ. eadē
ratione posset esse principiū pluriū emanatio
nū vel infinitaꝝ. Et addunt isti ꝙ q2 genera
tio formalius respicit productionē q̄ cōicati
onē. igiť relatio q̄ hꝫ rationē principij produ
ctiui magis hꝫ rōem potētie generādi q̄ ipsa
essentia que habet rationē principij ꝯmunica
tiui. Sed licet illi duo modi q̄ primis du
abus ꝯclusiōibꝰ ꝯdicūt deficiāt. vt apparuit
supius rōnibus introductis. Ille tn̄ tercius
modus magis videť esse defectuosus. q2 q̄c
quid defectuositatis apparet ĩ alijs. hoc ipli
1 cat ille cū additione ꝓprij defectus. Defi
cit eñ pͥmo. q2 eē principiuꝫ ꝓducēdi ĩ dĩnis
dicit pfectōꝫ. sꝫ ꝭm istos relatio nullā dicit
pfectōꝫ. ḡ relatio nō poterit eē principiū ꝓdu
2 cēdi in dĩnis. P̄. ꝓpter qđ vnūquodq̄ ta
le ⁊ ip̄m magis. sꝫ tu ĩ illa eadē distinctōe dicis
ꝙ respectus hꝫ a diuina eēntia ꝙ possit eē pͥn
cipiū ꝓductōis. ḡ nō debebas rationē princi
pij ꝓductiui excludere ab eēntia. sꝫ sibi princi
3 paliť debebas tribuere. P̄ in ꝓductione nō
vniuoca pͥncipiū ꝓductōis nobiliꝰ ⁊ pfectiꝰ ē
termīo formali ipiꝰ ꝓductōis. maxīe si talꝭ ter
minꝰ ē ꝓductꝰ. Cū ḡ ꝭm te formalꝭ terminꝰ p
ductōis prͥne sit filiatio. ⁊ ē terminꝰ ꝓductꝰ. ⁊
etiā ꝭm te talꝭ ꝓductio non est vniuoca. ḡ prͥ
nitas q̄ ꝭm te ē principiū talꝭ ꝓductōis erit p
fectior filiatōe. qđ ꝯtradicit alijs dictis tuis.
4 P̄. in nullo genere oppositōis vnū opposi
toꝝ ē p se ⁊ ĩmediate principiū alteriꝰ. sꝫ filia
tio ⁊ prͥnitas sūt opposita. ḡ ⁊c. Ad primū
igiť dictū ꝯ primā ꝯclōem dicēdū ad maiorē
ꝙ si p rōem intelligis potētiam generādi. tūc
nō oportet ꝙ talis actus insit supposito gene

Cōtra durandum

Solō pͥma ꝯclōe.
Ad 1

rāti ꝭm illā rōem p quā differt a ꝓducto. sed
sufficit ꝙ illa ratio ꝯnotet aliq̇d in ꝓducēte p
qđ producēs distinguiť a ꝓducto. Alis sic in
ueniť. Ad primū dicendū ꝙ maior nō est vlr
vera. q2 si illa supposita se hn̄t vt producēs ⁊
productū. tūc nō ē necesse ꝙ talis actus insit
supposito generāti ꝭm illā rōem p quaꝫ dif
fert a ꝓducto. sed sufficit ꝙ illa rō ꝯnotet ali
q̇d ĩ ꝓducēte p qđ ꝓducēs distiguiť a produ
cto. Ad scđm dđm ꝙ vel p actū pͥmū itelli Ad2
gis eē hypostaticū ⁊ incōicabile. vl eē sbsistēs
⁊ naturale. si pͥmo mō tūc maior ē falsa. q2 fili
atio nō minꝰ talē actū dat filio q̄ prͥnitas prͥ
⁊ tn̄ nō dat filio actū scđm de q̄ loq̄ris. cuꝫ
filiatio non sit minus pfecta q̄ paternitas.
Isto mō etiā ĩ creaturis maior est falsa. quia
si pͥncipiū indiuiduale eēt principiū ꝓducti
uū. tūc indiuiduū produceret seipm. sortes eñ
p sorteitatē nō produceret nisi sortem. ⁊ sic de
alijs indiuiduis. Si scđo mō tūc mior ē fal
sa. q2 prͥnitas nō dat patri eē subsistēs ⁊ natu
rale. q2 tale esse habet p suā deitatē. Ad ter Ad3
tiū dicēdū ꝙ nō opꝫ actū ꝓpriū hr̄e ꝓpriū
principiū. sꝫ sufficit ꝙ hēat cōe appropriatū
p hoc ꝙ concernit in supposito ꝓducente ali
qđ ꝓpriū sine quo nullo mō in actū progre
ditur. Ad quartū dicēdū ad maiorē ꝙ nō Ad4
est simile. q2 deitas ē forma absoluta. ⁊ p ꝯse
quēs sibi nō repugnat eē ĩmediatū principiū
actōis. hoc aūt repugnat patͥnitati Ad q̇n Ad5
tū dđm ꝙ forma q̄ producēs ꝓducit non dr̄
referri ad productū. ita ꝙ ipsa sit de genere re
lationis. sed pro tāto hoc dr̄. q2 ipsa ē relatōis
fūdamētū. q̄ producēs referť ad ꝓductū. Cū
igiť eēntia diuina sit fūdamētuꝫ paternitatis
qua pater referť ad filiū. ḡ meliꝰ saluamus di
ctū phi ponēdo eēntiam esse principiū gene
rationis q̄ ponēdo relationē. Ad. vi. dđꝫ Ad6
ꝙ oīs ꝯformitas ꝓprie actōis ad suū ꝓpriuꝫ
pͥncipiū p̄supponit possibilitatē. ita ꝙ nō im
plicꝫ repugnātiā naturalē. sꝫ vt dictū est rela
tioni repugnat ꝙ sit virtus actiua. ⁊ cuꝫ dr̄ ꝙ
generare diuinū est q̇d relatiuū. dico ꝙ ideo ē
ab absoluto pͥncipio ꝯnotāte tn̄ ꝓprietatē re
latiuā. Ad. vij. dđm ꝙ actōes diūsaꝝ rō Ad7
nū pn̄t esse ab vno cōi pͥncipio diuersimode
tn̄ accepto ꝭm diūsos modos sortitos ⁊ ꝯno
tatos a diūsis proprietatibꝰ dn̄tibꝰ rōe. vicꝫ
a prͥnitate ⁊ actiua spiratōe. Ad. viij. dđꝫ. Ad8
ꝙ maior ē vera loq̄ndo đ forma naturali ⁊ cōi
cabili. ⁊ nō de forma indiuiduali ⁊ incōicabi
li. ⁊ tūc mior ē falsa. q2 prͥ deitate ē tāq̄ forma
naturali ⁊ cōicabili. paternitate ṽo est tanq̄

Ad 9 forma incōicabili et ad modū īdiuidui Ad ix. dōm. q qr ī diuinis generās et generatio et genitū sūt relatiua. iō pncipiū generatōis q̄uis nō sit relatio. ɔnotat tn̄ relatōez. nec ē sile q̄d assumit̃ de absoluto. qr cū absolutū sit vel possit eē actiuū. sibi nō repugnat eē pncipiū productiuū. hoc aūt repugnat relatōi cū nō sit actiua.

Ad confirmatōem Ad ɔfirmationē dico q ī hoc captiuo intellectū meū ī obsequiū fidei. qr fides catholica ponit trinitatē psonaꝝ cū vnitate eēntie. q̄d nullo mō saluare possum⁹ nisi ponēdo diuina supposita ɔstitui ppꝛietatib⁹ relatiuis. Si em̄ scti p̄res potuissent saluasse diuie eēntie vnitatē cū trib⁹ suppositis absolutis nūq̄ ipsi posuissent aliquā relatōz eē suppositiuā ɔstitutiuā Sed posito q relatio nō sit pductiua nō minus bn̄ saluamus om̄ia que saluare debemus q̄tum ad diuinas pductiones. siue sint ad intra siue ad extra. et ideo nō debem⁹ eadē rōne negare relationez ī diuinis eē suppositi ɔstitutiuā q̄ negam⁹ eaz pductiuā. qr pmū ē ī obsequiū fidei. scdm autē ad nihilū deseruiret. ideo et c.

Ad 10 Ad. x. dicēdū q h vult augu. q p potētiā generādi nō fit pgressus in actū generatōis nisi put ɔcernit ī supposito generāte p̄rnā ppꝛietatē. q si sic non intelligeret̃ illud dictū Augu. tūc ipse sibiipsi sepius ɔtradiceret. et specialiter. xv. de trini. c. xx. vbi dicat filium dei natura genitū.

Instantia Forte dices si sine relatione nō potest eē generatio. ergo relatio est pncipiū generatōis.

Solutio. Dico q sicut ī creaturis dam⁹ cām ppter quā sic. et etiā cām sine qua nō. ista tn̄ verius negat̃ eē cā q̄ affirmet̃ absolute loquēdo. qr nō debet dici cā nisi cū hac ɔditione apposita sine qua nō. et cum hec sit ɔditio distrahēs nō bn̄ infert̃ simplr. Albedo em̄ nō disgregat sine quātitate. et tamen absolute loquēdo illa est falsa. quātitas disgregat. Sic respectu diuie generatōis paternitas posset dici pncipiū sine quo nō. sed simplr loq̄ndo tūc dz negari.

Solo p 2 ɔcl'one Ad 1 Ad pmuz et scdam ɔcl'oem dicēdū q agens p se intēdit assilare sibi pductū. q aūt distinctū a se producat. h ē p accidēs q̄ ad intētionē producēt̃. assilat em̄ sibi productū inq̄tū pt. cū ppꝛiū sit vnicuiq̄ sibi sile generare. vt pz. ij. de aīa. Et vnumq̄dq̄ tūc est pfectū. cuz poterit sibi sile generare. vt dr. iiij. metheoroꝝ Et cuz dz q pri⁹ productū ē dissile producēti. dico q h nō est ex intētione generāns sz ex inobedietia materie vel ex defectu potētie pductiue.

Instantia Forte dices. q̄d oīno ē nccīū nō videt̃ eē intētū p accidēs. sz distictio pducēt̃ a pducto omino ē nccīa. cū ipossibile sit al'r se h̄re.

Solutio. Dico q nccītas nō ipedit intētōz p accn̄s. agēs em̄ natale p se intēdit generare. et total'r p accn̄s intēdit corrūpe. et tn̄ ipossibile ē q generet nisi corrūpat. qr cū generatō vni⁹ sit corruptio alterius nccīo erūt tot corruptōes q̄t generatōes

Ad 2 Ad scdm dōm q eēntia diua vt sb stat p̄rnitati sic pōt ... ɔnotat actū generatōis. et vt sic nō ē maiorē habit⁹ q̄ tal' act⁹.

Ad 3 Ad. iij. dōm q licet eadē eēntia sit pncipiū generādi et spirādi. tn̄ alio et alio mō se h̄re videt̃ ab alia et alia ppꝛetate quā ɔnotat.

Solo p 3 ɔcl'oe. Ad 1 Ad pmū et terciā ɔcl'oes dicēdū q minor ē falsa. qr relatio nec pt eē termin⁹ pductōis nec pncipiū. Si em̄ termin⁹ diue pductōis eēt relatio. suppositū pductū ex vi productōis termiate ad h̄moi terminū nō eēt deus. eēntia igit̃ diua q̄ in p̄re ex̄ns ē pncipiū illi⁹ diue generatōis. ipsa eadē ī filio ē termin⁹ generatōis.

Instantia Forte dices. h eē non pt. qr termin⁹ et pncipiū debēt eē disticta.

Solutio. Dico q verū ē in his in q̄b⁹ producēs et pductū naturaliter distiguūt̃. i talib⁹ nāq̄ termin⁹ pductōis ē product⁹ i genito et nō solū genito ɔicat⁹. et iō real'r differt a pncipio pductiuo. sz ī diuinis producēs et productū n̄ dīnt natural'r. et termin⁹ productōis n̄ ē product⁹ sz ɔicat⁹. Idez igit̃ ī diuinis ē termin⁹ productōis et ɔicatōnis ī genito. et idē ē pncipiū pductōis et ɔicatōis ī generāte. Dato em̄ q ignis generās igni genito suā naturā eādē nūero ɔicaret. tūc terminus generatōis n̄ eēt product⁹. nec differrz a suo pncipio productiuo. nec eēt ī igne generāte aliud pncipiū pductōis et aliud ɔicationis sic cū fide teneam⁹ p̄rez eādē suā naturā filio ɔicare et c.

Ad 2 Ad. ij. dōm q nos n̄ min⁹ saluam⁹ statū diuaꝝ emanationū q̄tu. cū dicam⁹ h̄moi pncipiū generādi q̄d ē diua eēntia pgredi in actū nisi vt ɔnotat pdictas ppꝛietates. Et h de pmo principali.

Articul⁹ 2

Quātū ad secūdū

articulū q̄ q̄rit̃. vtꝝ potētia generādi sit ī filio Est breuiter aduertēdū q h gerundiuū generādi pt dupl'r accipi. Uno mō vt ē gerūdiuū v̄bi actiui. et sic potētia generādi ē ī solo p̄re. qr sol⁹ p̄r ē q̄ actiue generat. Alio mō vt ē gerūdiuū v̄bi passiui. et sic ē ī filio. qr in solo filio ē generatio passiua. Tercio mō pt accipi vt ē gerūdiuū v̄bi impsonal'r. et sic ɔgrue pt dici q potētia generādi non solū est in p̄re. sed etiā in filio et spūsancto. Nā impsonaliter accipiendo potētiā generādi. tūc idē ē q̄d potentia p quā

sit generatio. ⁊ hec ē diuina eētia. q̄ vere ⁊ realr̄ ē i trib⁹ psonis.

Instantia — Forte dicet̄ q̄ nullū ad aliquid siue relatio pt̄ eē cōe trib⁹ psonis. sed ꝑm mgr̄m hic in lr̄a posse generare nō ē posse q̄d sed ē posse ad aliq̄d. ḡ potētia generādi nō est cōis trib⁹.

Solutio. — Rn̄deo dicēdū q̄ si mgr̄ ▮ posse generare intellexit potētiā generādi. tūc nō ē locut⁹ de potētia generādi q̄tū ad suū pn̄cipale significatū. s3 solū q̄tū ad suū cōnotatū. q̄d ē respect⁹. vt p3 ex dictis i. i. artī. Dato etiā q̄ posse generare sit ad aliq̄d. ex h̄ tn̄ n̄ sequit̄ q̄ potētia generādi sit ad aliq̄d. q2 i aliq̄ pt̄ eē potētia generādi. q̄d tn̄ nō pt̄ prūpe i actū generatōis. vt patebit statim i articulo sequēti.

Artic⁹ 3

Quātum ad terciū

pn̄cipale. vtr̄ fili⁹ possit exire i actū generationis. posito q̄ i eo sit potētia generādi. ē dd3 q̄ sicut natura i creaturis q̄ ē potētia generandi ipsaꝝ creaturaꝝ i actū generatōis nō prūpit sine accidētib⁹ mediātib⁹ q̄b⁹ actualr̄ determinat̄ ad actū generatōis. vbi grā. dato ei q̄ aliq̄s ignis h̄ret pfectā igneitatē. si tn̄ ▮ diuinā potētiā puaret̄ calore. nūq̄ vt sic poss3 aliū igne3 generare. q̄uis i se h̄ret potētiā generādi ignē puta igneitatē. sic diuina natura q̄ ē pfecta potētia generādi i actū generatōis nō prumpit nisi put stat sub ꝓprietate generationi cōgruente. puta sub pr̄nitate. Cū igit̄ in filio sit diuina natura sub opposita ꝓprietate. puta sub filiatōe. igit̄ q̄uis fili⁹ h̄eat in se pfectā potētiā3 generādi. nūq̄ tn̄ poterit generare. sicut nec ignis h̄ns pfectā igneitatē subiectā3 frigiditati poterit aliū ignem generare.

Artic⁹ 4

Quantu3 ad quar

tū pn̄cipale. vtr̄ sit eadē potētia q̄ pr̄ gignit ⁊ fili⁹ gignit̄. dico q̄ eadē ē potētia q̄ pr̄ i diuinis gignit ⁊ fili⁹ gignit̄. ⁊ h̄ sp̄ loq̄ndo de potentia q̄tum ad suū pn̄cipale significatū. q2 vbi gignēs ⁊ genitū in nulla re absoluta differunt. ibi necc̄e ē eandē eē potentiā q̄ gignēs gignit ⁊ genitū gignit̄. sed pater ⁊ fili⁹ re absoluta sūt idem omnino. ergo ⁊c̄. Maior p3. q2 potētia vt ex supioribus est manifestū i suo principali significato dicit absolutū. Minor p3 ex catholica fide.

Ad pn̄cipale. — Ad argumētū pn̄cipale dd3 q̄ maior ē vera de pn̄cipio q̄d. nō aūt de pn̄cipio q̄. potētia aūt generādi est principiū quo ⁊ nō quod.

Distinctio octaua.

Hic de veri

tate ⁊c̄. Postq̄ mgr̄ determiauit de potētia generādi q̄ ē ipa diuina natura. hic manifestat q̄sdā ꝓprietates cōuenientes illi nature. Et diuidit̄ i tres. q2 primo tractat de diuine nature entitate ⁊ veritate. Secūdo de ei⁹ incōmutabilitate. Et tercio de ei⁹ simplicitate. Scd̄a ibi. Dei etia3 sol⁹ eētia. Tercia ibi. Eadēq3 sola. Prima in tres. q2 pmo on̄dit quō hoc nomē eētia ꝓprie cōuenit ipsi deo. Scd̄o on̄dit quō ex dicto. b. hieronymi orit̄ quoddā dubiū i ꝓposito. Et tercio rn̄det hm̄oi dubio. Scd̄a ibi. Hic diligēter ⁊c̄. Tercia ibi. Illud ḡ q̄d ⁊c̄. Tūc sequit̄ illa ps. Eadēq3 ⁊c̄. In q̄ mgr̄ tāgit de diuine eētie simplicitate. Et diuidit̄ i duas ▮tes. q2 primo declarat diuine eētie simplicitatē p cōparationē ad extra. Scd̄o p cōparationē ad intra. Scd̄a ibi. Hic diligēter. Prima i duas. q2 pmo declarat hm̄oi simplicitatē p cōparationē ad creaturas corpales. Scd̄o ad incorpales. Scd̄a ibi. Creatura q̄3 sp̄ual̄.

Quia i ista. viij. dist. magister tractat de diuina simplicitate. ideo quero.

Trū i deo sit aliq̄ cōpositio. Et vr̄ q̄ sic. q2 i q̄cūq3 sūt plr̄es forme actu i illo ē cōpō. s3 i deo sūt plr̄es forme actu q2 sic ait cōmē. xij. meth. Oēs forme actu sūt i pmo motore q̄ i potētia sūt i materia prima. Cōtra. i q̄ nulla pt̄ eē passiua potētia i illo nulla pt̄ eē cōpō. q2 q̄cūq3 faciūt cōpositōē. vl̄ vnū ē in potētia ad alteꝝ. vl̄ ambo sūt i potētia ad terciū. S3 i deo nulla ē potētia passiua. vt p3 xij. meth. ḡ ⁊c̄. Hic pmo vidēdū ē vtrū in deo sit cōpō subalis. Scd̄o vtr̄ cōpō accidētal̄. Tercio vtr̄ cōpō modalis. Quarto cō̄ tres cōclusiones ex istis dictas adducā aliqua. ⁊ respōdebo ad ea.

Quantu3 ad primū

Primum pn̄cipale — pn̄cipale. vtr̄ i deo sit cōpō sbalis. ē sciendū q̄ cōpō sbalis dupl̄r sumi pt̄. s. ꝑm rē ⁊ ꝑm rōe3. Pria ē ex forma ⁊ materia seu ex actu subali ⁊ pura potētia. Scd̄a ex genere ⁊ sbali dr̄ia. S3 neutra illaꝝ pt̄ eē i deo. ḡ nulla cōpō sbalis potent eē i deo.

Concl⁹ — Pria igit̄ cōclusio3 q̄ nō sit real̄ cōpō subalis i deo. sat̄ manifesta ē apd̄ oēs philosophātes. q2 q̄ oēs posuerūt deū eē purissimū actū. cui nihil admiscet̄ d̄ potētia. vt p3. xij. meth. Propt̄ q̄d ait ph̄s xij. meth. Accidit itaq3 oīa pticipare malū. i. potētiali

tate p̄ter vnū. s. p̄ter deū. Quāuis eñ qlibȝ intelligētia hēat suū hyliachiȝ. vt ait auctor de causis. de⁹ tñ de h̄ penit⁹ ē imunis. planū ē igit̄ q̄ i deo nō ē materia. cū i ipso nulla sit potētia passiua. nec p̄ oñs erit i ipso cōpō ex materia ꝛ forma. Ergo hāc p̄tē tāq̄ꝑ se notā suppone/do. p̄bo scdāȝ p̄tē p̄misse distinctōis sic. Illud nō ē cōpositū ex genere ꝛ drā qđ nullo genere claudit̄. ꝛ ē sup oīe gen⁹. sed de⁹ ē h̄mōi. igit̄ ꝛc. Maior pȝ a destructōe oñtis. q̄ si aliqđ ē cōpositū ex genere ꝛ drā. oñs est q̄ ipsuȝ sit i genere. Minorē possū p̄bare multipl̄r.

Scda cōclusio

Q. de⁹ nō sit i genere 1 Prio sic. Illđ qđ ē cā oīs entitatis ꝛ veritatis repibilis in quocūq̄ genere. nō p̄t claudi i aliquo genere. deus est h̄mōi. Maior pȝ quia i quocūq̄ genere poneret̄ nō posset eē cā omnis entitatis repibilis in illo genere. al's eñ ip̄m esset causa sui ip̄sius. Minoreȝ ponit cōmē. xij. metaph. dicēs. Est eñ quoddā ens [illegible] se ens ꝛ p̄ se veruȝ. entitate ꝛ veritate cuius oīa alia sunt entia ꝛ vera.

2 P̄. id qđ cōprehēdit in se eēntialiter pfectiōes oīm generū in nullo genere claudit̄. de⁹ ē h̄mōi. Maior pȝ q̄ i quocūq̄ vno genere clauderet̄ ceteroꝝ generꝝ pfectōes eēntial'r nō h̄ret. Minor pȝ. v. meth. vbi dr̄ q̄ ē quoddā ēns pfectū vl'i pfectione. in q̄ ꝯgregant̄ pfectōes oīm generꝝ. ꝛ illđ ens dicit cōmē. ibidē eē ip̄m deū.

3 P̄. ens simpl'r illimitatū nō potest eē i genere. q̄ oīe qđ claudit̄ i aliquo genere limitat̄ limitib⁹ illius generis. Sed de⁹ ē simpl'r illimitat⁹. cū sit total'r independēs. vt pȝ. viij. phisicoꝝ ꝛ. xij. metaph.

4 P̄. si deus esset in genere. tūc aliquid posset pfectius deo cogitari. oñs ē falsum. oñtinā p̄bo. Si eñ esset in genere ipse eēt ꝯdistinctus ceteris sp̄ebus eiusdē generis. ꝛ p̄ oñs pfectōes illaꝝ specieꝝ de⁹ nō cōphēderet. sȝ intellectus ꝯcipet ꝛ cogitaret entitatē illius generis q̄ oēs pfectōes suaꝝ specieꝝ cōphēderet ḡ ꝛc. falsitas oñtis pȝ p̄ Ansel. qui ait q̄ deus ē quo maius cogitari nō p̄t. Et planū ē q̄ nō loquit̄ de magnitudine molis. sed pfectōis ꝛ virtutis.

5 P̄. hoc ꝯfirmat̄. q̄ de⁹ ē infinite v̄tutis. vt pȝ. viij. phicoꝝ. sȝ infinito nō p̄t esse mai⁹. vt pȝ. i. ꝛ. iij. phicoꝝ.

6 P̄. qđ ē formaliter infinitū nō p̄t ꝯ̄hi ad eē finitū vel ad rationē finitā. sȝ de⁹ ē formal'r infinit⁹. rō v̄o cuiuslibȝ generis formal'r ē finita. ḡ ꝛc.

7 Rō iaco. P̄. illud qđ cū nulla alia reb̄ȝ ꝯuenientiā eēntialē. non p̄t esse i genere. deus est h̄mōi. Maior pȝ. q̄ vt ait Boetius in cōmēto sup Porphiriū. Genus ē cognitio collecta ex specieꝝ subali sil'itudine. Si eñ gen⁹ nō diceret aliquā eēntialē seu subalē ꝯuenientiā eoꝝ quoꝝ ē gen⁹. tūc nō posset p̄dicari de ip̄sis i eo q̄ qđ. Minor sil'r pȝ. q̄ illa que nō h̄nt eundē modū essendi nō habēt aliquā eēntialē ꝯuenientiā. sicut apparet de substātia ꝛ accidente. sed modus eēndi dei plus differt a mō eēndi cuiuscūq̄ creature. q̄ȝ modus subē a modo accidentis. cū modus essendi dei sit infinitus. modus vo essendi creature finit⁹. Et illud intēdit Dyoni. i. de di. no. dicēs. q̄ de⁹ p̄m nihil ex̄ntiū est ex̄ns. ꝛ tñ cā quidē essendi est omnibus. Dyonisi⁹.

8 P̄. que sunt in eodē genere ꝯueniunt in vna forma ꝛ natura b̄m ꝯmen. iij. metaph. sed de⁹ cū creaturis nō ꝯuenit i aliqua vna natura. nec p̄ticipat cum creaturis aliquā vnaȝ formā vel naturā.

Cōtra p̄mā ꝯclōȝ. Sed ꝯ̄ p̄dicta potest instari. ꝛ primo ꝯ̄ p̄mā p̄tē illius ꝯclusionis. Quia p̄prius effectus aliqđ sui p̄supponit i sua cā. sȝ materia p̄ma ē p̄pri⁹ effect⁹ dei. In h̄ eñ ipse solus trāscendit omnē creaturā. q̄ ip̄e deus solus potuit causare materiā. Sed in q̄cunq̄ est aliquid de materia. illud est compositū ex materia ꝛ forma. cū materia se ipsa esse nō possit sine omni forma.

Contra secūdā ꝯclusionem. Cōtra scdāȝ cōclusionē sic. In quocūq̄ p̄t vere ꝯcipi aliqđ cōe indistinctū ꝛ aliqđ distinctiuū. i illo p̄t ꝯcipi rō generis ꝛ dr̄e. ꝛ p̄ ꝯsequens ip̄sum erit cōpositū ex genere ꝛ dr̄ntia. Sed i deo possumus ꝯsiderare essentiā diuinā vt cōmunē ꝛ indistinctā cōtrahibilē a p̄sonali p̄prietate. ꝛ ip̄sam p̄prietatē vt p̄priū principiū distinctiuū. ḡ ꝛc.

Q. de⁹ sit in genere. 1 Contra minorē q̄ assumit̄ q̄ deus nō sit i genere p̄t argui multipl'r. Primo sic. Unūqđq̄ mēsurat̄ p̄mo ꝛ minimo sui generis. vt dr̄. x. metaph. sed vt ait cōmē. ibidē. de⁹ ē illud quo oēs subē mensurant̄. ḡ deus est in genere substātie.

2 P̄. cuicunq̄ p̄prie conuenit ratio alicuius generis hoc est i illo genere sed deo p̄prie ꝯuenit rō subē. q̄ ē p̄ se eē ꝛ alteri nō inniti.

3 P̄. quicqđ differt ab aliq̄ drā subali illud ē in genere. de⁹ differt a creatura drā subali. Maior pȝ. q̄ oīs drā subalis ē diuisiua alicui⁹ generꝭ. p̄bō minorē. q̄ oē qđ differt ab altero aliq̄ drā differt. oīs aūt drā aut est accidētal' aut subalis. deus aūt nō p̄t a creatura differre drā accntali. cū i deo nullū sit accidens. vt ait Boeti⁹ i li. de trini. ḡ differt drā subali a quocunq̄ differt.

4 P̄. aut deus ꝯuenit cū creatura genere. aut differt ab ea genere. si p̄mo modo tūc habet̄ p̄positū. si scdo mō tunc erit in genere. ꝯtētis in alio genere. q̄ oīs diuisitas p̄supponit multitudinē igit̄ diuisitas i gener p̄supponit diuisa genera

5 P̄.compō ƀm rōnem sufficit ad hoc ꝙ ali
ꝗd sit in genere. qꝛ albedo est ī genere. ꝛ tamē ī
sua eēntia nullā habet realē ꝯpositionē. sed in
deo est ꝯpositio ƀm rationē. cū ī eo multa sint
6 dr̄ña ƀm rōem. sicut patuit de attributꝭ. P̄
omne qđ habet ꝯceptū determinatū ꝛ q̇ddi
tatiuū sub aliꝗ cōi sibi ꝛ alijs ē ī genere. s; de⁹
dicit ꝯceptū q̇dditatiue distictū ab oībꝫ alijs
ꝯtētis sub ħ p̄dicamēto cōi qđ est subā. g̃
7 P̄. ꝯmētatoꝛ dicit ꝙ primus motoꝛ q̄ ē mi
mū mensurās oīa q̄ sunt ī p̄dicamēto sube. ē
eiusdē nature cū eis quoꝝ est mēsura. g̃ ꝛc̄.
8 P̄. Boetius in li. de trin. dicit duo p̄dica
9 mēta manere ī diuis. subam. s. ꝛ relatōꝫ P̄
Damas. in de duabꝫ naturis in christo ait. ꝙ
substātia que ꝯtinet increatā deitatē ꝛ omnē
10 creaturā genus ē generalissimū. P̄. quoꝝ
ē vnus ꝯcept⁹ vniuoc⁹ illa sūt in eodē genere.
s; dei ꝛ cuiuscūq; create sube ē vn⁹ ꝯcept⁹ vni
uoc⁹. Maioꝛ pꝫ. pbo minorē. qꝛ plus distat
albedo ꝛ deus q̄ lapis ꝛ deus. cū g̃ albedinis ꝛ
dei possit eē vn⁹ ꝯcept⁹ anolog⁹. puta ꝯceptus
entis. lapidis ꝛ dei erit vnus ꝯceptus vniuo
11 cus. g̃ ꝛc̄. P̄. de quibꝫ est vna scīa illa sunt
vnius rōnis. ꝛ p ꝯsequēs vnius generis. sed
dei ꝛ creature ē vna scīa. puta methaphica. q̄
speculať ens inq̄tū ens. vt pꝫ. iiij. metaph. g̃
Contra deus est in genere. Sed illa nō ꝯcludunt.
ꝛ sunt expsse ꝯ intentionē Aug. ī de cognitōe
vere vite. vbi p multa v̄ba Aug. pbat deum
nō esse ī aliquo decē p̄dicamentoꝝ. ꝛ ibi ꝯclu
dit sic dicēs. Decē igiť p̄dicamētꝭ cūcta hūa
na ꝯditio includiť. ꝛ ab his oībꝫ ꝓprietas sū
Solo p 1. pclone. me eēntie euidēti rōne excludiť. Ad illud
igiť ꝙ arguiť ꝯ p̄mā ꝯclusionē dđm. ꝙ nō op
tet ꝙ materia sit materialr̄ in deo cāte. sed ꝙ
ei⁹ entitas v̄tualr̄ sit ī deo. Quō aūt pura po
tētia v̄tualr̄ ꝯp̄hēdať ī puro actu. ꝛ vtrū hēat
ideā ī puro actu. inferi⁹ patebit cū tractauero
Solo pro 2. pcloe đ ydeis. Ad illđ ꝯ scđaꝫ ꝯclōeꝫ dđm ꝙ ma
ioꝛ nō ē vera. nisi illđ cōe indistictū aliq̄d po
tētialitatꝭ icludat. ꝛ sit detmiate ac limitate
fectōis. ꝛ sic mioꝛ ē falsa. qꝛ eēntia dīna ē pu
Solo rō nū pbātiū deū eē in p̄dicamēto. rus act⁹ ꝛ īfinite pfectōis. Ad p̄mū argumē
tū ꝯ illā minorē dđm. ꝙ phs ꝛ ꝯmē. accipiūt
ibi gen⁹ large p suba anologice p̄dicāte đ sba
finita ꝛ infinita. sicut em̄ qn̄q; restringūt no
mē generis infra gen⁹ p̄dicamētale. sic cū ī eo
dē. x. dꝛ. corruptibile ꝛ icorruptibile drn̄t plus
q̄ genere. sic etiā qn̄q; extēdūt nomē generꝭ vl
Thomas tra gen⁹ p̄dicamētale Doctoꝛ v̄o cōis ꝓpter
illud argumētū ī qōibꝫ de potētia dei dicit. ꝙ
de⁹ ē ī genere sube p reductōꝫ. sic punct⁹ ꝛ vni
tas sūt ī genere q̄ntitatꝭ Istud tn̄ mihi nō Cōtra tho mā
videť salua sua reuerentia. qꝛ siue aliq̄d se si
ue p reductōꝫ sit ī aliꝗ genere determiato. im
possibile est ipm ꝯp̄hēdere eēntialr̄ pfectōem
cuiuslibet generis. qꝛ q̄uis p accidēs sit in ge
nere. claudiť tn̄ sic infra limites illius generꝭ
ꝙ pfectiones alioꝝ generꝝ sibi eēntialr̄ nō po
terūt ꝯuenire. S; pfectōes oīm alioꝝ gene
rū eēntialr̄ ipsi deo ꝯueniūt. g̃ ipse nec directe
nec p reductionē dꝫ in aliꝗ genere collocari.
Nec ē nccītas aliq̄ q̄ nos cogat ad ꝯcedendū
mēsurā sp eē eiusdē generis cū mensurato lo
quēdo de genere p̄dicamētali. Scibile. n. mē
surat sciam. ꝛ tn̄ nec directe ꝛ p se. nec p redu
ctionē est in p̄dicamēto q̄litatis ī q̄ est ipa sci
entia. nisi p accidēs ħ ꝯtingat. puta inq̄tū đ
aliqua q̄litate esset scīa. Ad scđm dicendū Ad2
ꝙ de rōne sube vt est vnū de. x. generibꝫ est ꝙ
sit finite ꝛ limitate pfectionis. alr̄ genus sub
stātie nō esset alijs ꝯdistinctū. ꝛ vt sic ratō ge
neris p̄dicamēti sube nō p̄dicať de deo qui est
infinitus ꝛ illimitatus. Ad terciū dicēdū. Ad3
ꝙ sicut pꝫ. x. metaph. principia ꝓpter sui sim
plicitatē nō dicunť differre aliqua dr̄ña: sed
sunt seipsis diuersa. g̃ deus cū sit simplicissi
mus nō differt ab eo qđ nō est deus aliquā
drn̄tiā additā. sed immediate p suā essentiaꝫ
differt ab omībꝫ alijs. loquēdo igiť de drn̄tia
subali que ē diuisiua generis ꝛ addita generi
constituit spēm. tūc minoꝛ ē falsa cū sua ꝓba
tione. Ad quartū dicendū ꝙ de⁹ nō ꝓprie Ad4
dꝛ diuersus genere a creatura. sed dꝫ dici di
uersus plus q̄ genere. si em̄ corruptibile ꝛ in
corruptibile differūt pl⁹ q̄ genere. multo ma
gis de⁹ ꝛ creatura. sed qꝛ noīa sunt ad placitū
poteris extēdere hoc qđ dico diuersū gene
re nō solū ad ea q̄ sunt in diuersis generibus
sed etiā ad ea q̄ sunt extra gen⁹ vel sup̄ omne
genus respectu eoꝝ q̄ sūt ī genere. ꝛ sic cōcedo
ꝓpōem. qꝛ nō est ꝯtra me. Ad q̇ntū dđm. Ad5
ꝙ nō q̄libet ꝯpō ƀm rōꝫ sufficit ad ħ ꝙ aliq̄d
sit ī genere. Omē em̄ qđ ē ī genere vel ē ꝯposi
tū realr̄ ex his. vel est ꝯponibile huic. Ad Ad6
sextū dicēdū ꝙ nō sufficit q̄libet determinatio
ꝯceptus. sed oportet ꝯceptū sic esse determia
tū ꝙ ipsa res ꝯcepta sit finita ꝛ limitata. Eti
am nō sufficit quodlibet ꝯmune. sed debꝫ esse
ꝯmune vniuocū. de ipso qđ diciť esse ī genere
ꝛ de alijs eiusdē generis vniuoce p̄dicatū. hec
aūt oīa deficiūt in ꝓposito. Ad septimū di Ad7
cēdū ꝙ ꝯmē. sumit ibi naturā anologice ꝛ nō
vniuoce. Ad. viij. dđm ꝙ dicūť duo p̄di Ad8
camēta manere ī diuis ꝓpter aliquā silitudi

ne istoꝝ pdicamētoꝝ quā i dīnis videm⁹. sba
em̄ i dīnis ē p se. & relatio ē ad aliud. in ceteris
tm̄ neccio reqsitis ad rōez gener; nō repiūt hec
Ad 9 genera i dīnis. Ad. ix. dōm ꝙ dictū dam.
dz sic exponi. Generalissimū gen⁹ ē. i. maīe
cōe. Un̄ dam. nō loqť ibi de genere pdicamē/
tali. sz accipiť ibi large genus p q̄cūq; cōi. qd
pz p sba sua. Ait. n. sic. Suba q̄ ɔtinet sup/
subalr in creatura deitatē. cog̃scibilr aūt & cō
tentiue oēz creaturā generalissimū gen⁹ ē.
Ad 10 Ad. x. dōm. ꝙ minor n̄ ē vera. Ad pbatōz di
co ꝙ h̄ n̄ arguit ɔceptū vniuocū sz anologicū
de natura. n. ipi⁹ anologie ē ꝙ vnū anologoꝝ
pl⁹ distet q̄ alteꝝ a p̄mo sub q̄ anologāť. qui
buscūq;. n. duob; talib; datis vel vnū depen/
det ab alio. vl' ambo dependent a tercio donec
deueniať ad p̄mū oīm a q̄ dependēt oīa cetera
ad ipm ordinata. ex q̄ apparet ꝙ i ɔceptibus
anologis possum⁹ multos & varios gd⁹ assig/
Ad 11 re. Ad. xi. dōm. ꝙ si ē scia ɔis. tūc nō optet
ꝙ de q̄b; ē vna scia esse vnā rōez vniuocā sed
anologicā. & talia nō sūt vni⁹ gener; pdicamē
tal' sz vni⁹ generis scibil'. vn̄ gen⁹ scibile pt esse
lati⁹ & stricti⁹ q̄z sit gen⁹ pdicamentale In tota
em̄ phia naturali determinať de vna portōe p
dicamēti sube. in. v. meth. determiať d̄ omib;
x. pdicamētis Equocať igiť i argumēto gen⁹ p
ut sumiť p genere scibili & p gener pdicamētali

Secūdū principale

Quātū ad secundū

pn̄cipale. vtrū i deo sit ɔpō accn̄tal'. dico ꝙ in
deo nō pt esse aliq̄ ɔpō accn̄talis. Qr in illo i
1 q̄ nullū ē accn̄s nō poterit esse aliq̄ ɔpō acci/
dental'. deus est hm̄oi. g̃ &c. Maior pz. probo
minorē. qr omne accn̄s aut ē ppriū aut cōe.
sed tā ea q̄ se habēt vt ppria. q̄z ea q̄ se habēt vt
cōia i deo sūt penit⁹ idē qd̄ sua dīna natura. qr
oē tale p pticipationē reduci dz ad aliqd̄ tale
p eēntiā. sed hm̄oi accidētia siue sint ppria si
ue ɔmunia substātijs creatis ɔueniūt p ptici
pationē. g̃ in p̄ma suba erūt eēntialr idem cū
suba. Et hec est intentio boetij in li. de tri. vbi
ait. De⁹ cū sit forma simplex subiectū eē non
2 pt. Et idē boeti⁹ ait ꝙ i deo null⁹ est nūer⁹ P̄
si in deo eēt ɔpō accn̄talis. vel illa eēt ex esse &
eēntia. vel pper cetera accn̄tia eē et eēntiā dei
ɔseqn̄tia. Nō p̄mo mō. qr tūc de⁹ nō eēt puꝝ
necce esse. qd̄ est ɔ phos & theologos. & tūc op
teret ipm habere aliā cām supra se a qua eius
esse & eēntia dependeret. & sic nō posset dici pri
mus motor. cui⁹ ɔtrariū demōstrať. viij. phi
sicoꝝ. Hinc est qd̄ ait Hylarius in li. de tri.

Esse nō est accidēs deo sz subsistēs veritas. n̄c
scdo mō. qr cū omne tale adesse & abesse pos/
sit pter subiecti corruptionē. si in deo talia es/
sent accidētia. ipse neccio mutareť. cui⁹ ɔtrari/
um habeť. xij. metaph. & viij. phicoꝝ. vbi di/
ciť. ꝙ deus ē imobilis p se & p accidēs. & ab in/
tra. Et Jaco. i. Apud quē non ē trāsmutatio
nec vicissitudis obumbratio Propter qd̄ ait
Cōmēta. xij. metaph. Justicia. sapia. & cetera
hm̄oi nō significāt i deo intētiōes additas sū
pra suā subaz. Et. b. aug. vij. de trini. ait. Si
qd̄ de illa simplicitate dixer; ei⁹ sba significať
Sed ɔ has duas ptes illi⁹ minoris pt in/ Arguiť ɔ. ꝙ in deo sit ɔpō ex esse & eēntia.
stari. Contra p̄mā sic. Quecūq; sūt vnū rea
liter penit⁹ & oīno quicūq; cognoscit vnū co/
gnoscit & reliquū. sed deū eē cognoscim⁹. & ei⁹ 1
essentiā nō cognoscim⁹. g̃ eē eius realiter dif/
fert ab eēntia. Maior patz. qr qd̄ totaliter est
simplex & indistinctū. vel total'r cognosciť vel
penitus ignorať. Minor est Dama. i. li. vbi
sic ait. Qm̄ quidē de⁹ est manifestū est nobis
qd̄ do est sm̄ subam & naturā incomphensi/
bile est oīno & penitus ignotū. P̄. vnūqd̄/ 2
q; diffiniť p id qd̄ est idem qd̄ sua eēntia. sed
sm̄ phm̄ p ens & esse nihil diffiniť. qr cum sit
omnib; ɔmune. diffinitū p hoc a nullo peni
tus distingueret Cōtra scdaz ptē pt argui 3 Arguiť ꝙ i deo sit accidens
sic. Eadē est distātia sube ad accn̄s q̄ est acci
dentis ad subam. sed a substātia non pt fieri
trāsitus in entitatē accn̄tis. qr quod vere est
nulli accidit. vt dr. i. phicoꝝ. g̃ etiaz econūso
qd̄ est accn̄s i vno in nullo poterit eē suba. vt
ait ɔmen. i. phicoꝝ ɔtra Alexandꝝ qui posu
it calorē esse formā substantialē ipsius ignis.
Cū g̃ oīa talia q̄ sunt posteriora eēntia & esse
rei sint in creaturis accidētia. ipsa i deo nō po
terūt eē substātia. P̄ sm̄ Dyoni. de di. no/ 4
mi. c. iiij. Oīa pticipāt diuinam bonitatē. sed
nulla creatura videť pticipare diuinā sbam
cum ipsa tm̄mō repiať i trib; dīnis psonis. g̃
ei⁹ bonitas differt ab ei⁹ suba. P̄. sicut q̄nti 5
tas est cā eq̄litatis. & q̄litas silitudis. sic sub/
stātia est cā idētitatis. Si ergo sapia eēt idez
qd̄ dei substātia sm̄ attributū sapie creatura
non deberet dici silis deo. sed eadē deo qd̄ ē im
possibile. P̄. vbicūq; est eq̄litas & similitu 6
do ibi est quātitas & qualitas. qr vt dicit in p
dicamētis. ppriū est quātitatis sm̄ eā eq̄le vl'
inequale dici. & ppriū est q̄litatis sm̄ eaz sile
vel dissimile dici. Sed in symbolo Athana/
sij diciť. Equalis pater equalis fili⁹ equal' spi
ritussanct⁹. Et Aug. dicit ꝙ filius est simili/
mus pri. ergo &c. P̄. id sine quo res potest 7

intelligi non est suba sua. z ɔn̄s accidens.
deus pōt intelligi sine bonitate. vt p3 p boetiū
Pro. 2. cō clusione in li. de ebdomadib9. g̃ rc. Sed illa nō cō-
cludūt. Nā ōme accn̄s p̄supponit cām effici-
entē aliam a suo subiecto. Nā efficiēs z mate-
ria nō coincidūt. vt patet. ij. phisicoꝝ. s3 sub-
iectum inq̄ztum recipit suū accidēs est in ge-
nere cause materialis. ergo ess3 aliqđ agens p̄
ter deo a quo illud quod formaliter est in-
Solutio. causaliter dependeret. g̃ rc. Ad p̄mū ḡ dice-
Ad 1 dum q̄ ſm phm. v. metaphisice ens z esse mul-
tipl'r dicunt. q̄nq3 eī significāt essentiā rei si-
ue actū essendi. q̄nq3 vo significāt veritatē p-
positionū. Primo modo nō intelligim9 hic i-
via esse dei. sed sc̄do modo. ex ipsis .n. effecti-
bus cognoscimus hāc ppositionē esse veram
Ad 2 deus ē. Ad sc̄dm dōm q̄ q̄uis nulla crea-
tura pprie diffiniat p eē simpl'r. q2 h ē cōe oi
creature q̄ eē suū ē esse pticipatū. de9 tn̄ ppriis-
sime. z nomiat z diffinit p esse. q2 hoc sibi soli
ɔuenit q̄ eē suū est eē simpl'r z cā omnis alte-
rius eē idem extn̄s penitus quod sua eēntia. z
ideo deus seipm noialiter exp̄ssit p esse cū di-
xit ad Moysen Exo. iij. Ego sum q̄ sum. Et
Ad 3 iterꝫ. Qui est misit me ad vos. Ad terciu3
dicendū q̄ illud quod ē accidens i vno nō po-
test esse substātia in alio. sicut ait Auerrois cō
tra Alexādru3. qui posuit q̄ calor esset forma
substātialis ipsius ignis. Illa ē vera si vniuo-
ce sumat. sicut calor in igne z in alijs vniuo-
ce reperitur. Sed si equiuoce sumit vel saltem
nō vniuoce. nihil prohibet aliquid eē accidēs
in vno z substantiā in alio. Lupus eī ē que-
dam infirmitas i pede. z p ɔsequēs accidēs.
z est substātia in genere animalis. Cū igit ni-
hil dicat vniuoce de deo et creaturis. ideo q̄-
uis sapia in creaturis sit accidēs. in deo tamē
Ad 4 potest esse suba. Ad quartū dicēdū q̄ sicut
bonitas creature ē quedā pticipatio diuie bo-
nitatis. sic substātia creature est quedā ptici-
patio substātie diuine. z sic diua substātia est
eētialiter in tribus psonis. licet pticipanter
sit in creaturis quasi in suo exemplato. sicut di-
uina bonitas est i tribus psonis essentialiter.
Ad 5 in alijs autē participatiue. Ad quintū di-
cendū q̄ si eadem sapientia esset in deo z crea-
turis. tunc creatura posset dici eadē deo. quia
ipsa esset diuina substātia. sed quia sapientia
dei z creature nō solum nō est eadem. sed nec
est eiusdem rationis. ideo nihil ɔcluditur.
Ad 6 Ad sextu3 dicendū q̄ q̄uis in diuinis nō
sit quātitas nec qualitas. ē tamē aliquid ibi
ſm nostrū modum intelligendi admodū q̄n-
titatis z qualitatis. rōne cuius potest ibi ad-
mitti p̄dicatio equalitatis z silitudis. Dicūt
eī similes pp ter eandē bonitatē z sapientiā.
z equales pp ter eadem virtutē z omnipoten-
tiā. Ad septimū dicēdū q̄ illud ē accidēs si- Ad 7
ne q̄ res pfecte pōt intelligi. sed Boeti9 loquit
de imperfecta dei cognitōe. viatoꝝ. n. cognoscēs
deū ex creaturis tanq̄ p suos effectus pt deu3
cognoscere eē inq̄ztum ipe est causa eēndi om-
nibus creaturis. preter hoc q̄ actualiter ap-
prehēdat bonitatē dei a qua causat omnis bo-
nitas creature.

Quantum ad terci- Tercium pncipale
um pncipale. vtrū in deo sit ɔpositio modalis
Dico q̄ modos diuersos eē i diuinis potest du-
pl'r intelligi. vel q̄ztum ad modos relatiuos.
vel q̄ztum ad modos absolutos. Primo mō
pn̄t eē diuersi modi reales i diuinis relatiue
differētes. q2 vbi sūt diuerse res ibi pn̄t eē di-
uersi modi corn̄dentes illis rebus. Sed in
diuinis ɔcedim9 esse relatōnes reales realiter
differētes. igit z modos p̄dictos ɔcedere pos-
sumus fore i diuis. Dn̄tia autē taliū modo-
rū nō arguit aliquā ɔpositionē i deo. sicut nec
dn̄tia relationū. Sed loquēdo de modis ab-
solutis. vel p dn̄tiam taliū modoꝝ intelligi-
git sola differētia rationis q̄ innascit ex alia et
alia compatione vnius rei absolute que ē di-
uina eēntia. ad aliā z aliā creatura3. sic potest
dici ɔpositio modoꝝ esse in diuinis. q2 sicut
dn̄tia modoꝝ illo mō sumptoꝝ non est nisi
dn̄tia rōis. sic ɔpositio modoꝝ ē tm̄mō ɔpo-
sitio rōis. q̄ obiectiue pt esse i diuinis. lic3 sb-
iectiue sit i ipso intellectu. Uel p dn̄a3 taliū
modoꝝ absolutoꝝ intelligis dn̄am realē in-
trinsece diuine nature inexn̄tem p̄ter oē3 actū
intellectus. z sic nego ɔpositionē modale3 in
diuinis. Illud eī derogaret diuine simplici-
tati que summa est. sicut pat3 auctoritates
sctōꝝ. quas mgr in lra adducit in illa di. viij.
nec hic volo adducer aliq̄s nouo rōes. q̄a
illā ɔclōem euidēter ɔfirmāt oēs ille rōes q̄s
supius adduxi de attributis. Sed ē q̄da3 Iacobus de vitriaco. in q̄l3. q. 6.
doctor q̄plurimū subtil'. q̄ aliq̄ mō videt te-
nere oppositū isti9. Ponit eī ille doctor mo-
dos absolutos i diuinis quoꝝ aliquos appel-
lat modos attributales. aliquos vero funda-
mētales q̄ sunt fūdamētū psonaliū pprietatū
De illis modis pprijs psonaꝝ nihil intēdo
dicere ad pn̄s. q2 hmoi materia spectat ad di.
xxvi. vbi tractat de dinaꝝ psonaꝝ distinctōe.

De modis igit̃ cõibꝫ dicit ille doctor ꝙ modi attributales sũt modi absoluti reales aliquo mõ realr̃ dr̃ntes añ oẽꝫ actũ intellect⁹. Ratio aũt sua fũdamẽtal' ẽ hec. Modi significandi sequũt̃ modos intelligẽdi. ꝛ modi intelligendi sequũt̃ modos eẽndi. huic igit̃ diuersitati modoꝝ intelligẽdi quo intelligũt̃ diuẽsa attributa diuina diuẽsimode ꝑ diuẽsa noĩa significata. aut rñdꝫ aliq̃d ĩ re. aut nihil. si nihil. tũc talia sunt figmẽta ipsius intellect⁹. si aliquid cum nõ possint hoc esse diuerse res absolute. quia tales nõ sunt in diuis. ergo erũt diuersi modi absoluti reales. Et addit ille doctor dicẽs. Attributa itaqꝫ dĩna distiguũt̃ ꝛ ẽm modos intelligẽdi ꝛ ẽm modos eẽndi. ꝛ eoꝝ distinctio recte etiãꝫ põt dici real' ꝑpter diuẽsos modos realitatꝭ ꝛ intellectualitatꝭ. Istos tñ diuersos modos eẽntia dĩna ꝯtinet vnitissime. sicut diuẽsitas lineaꝝ q̃si ĩ suo ꝑncipio vel termino ĩ cẽtro indiuisibili ꝯtinet̃. ꝛ sicut oĩs varietas nũeroꝝ vnitissime ꝛ idiuisibil'r tãqꝫ ĩ sua origine ꝯtinet̃ ĩ vnitate. Et paucis interpositis subdit. ꝙ si nullus intellect⁹ intelligeret attributoꝝ distinctionẽ. nihilominꝰ eẽt hᶜ distinctiõ modoꝝ eẽndi ĩ ipsa re q̃ de⁹ est. Nõ eñ qꝛ intelligit̃ ideo ẽ ibi. sed qꝛ est ibi. iõ vere intelligit̃. Et addit ꝙ distinctio attributorũ nec depẽderet ex cõparatiõe eoꝝ ad creaturas. nec ex cõparatõe eoꝝ ad intra inter se. qꝛ nõ ex eo ꝙ cõparant̃ distincta sũt. sed ꝑus sũt ꝛ intelligunt̃ distincta. ꝛ cõsequẽter ꝯparabilia vel ad extra vł ad intra. Sꝫ illa nõ teneo. qꝛ vt mihi videt̃ ĩpossibile est aliq̃ absoluta q̃ formal'r sũt in aliq̃ quocũqꝫ differre realiter sine ꝯpositiõe reali derogãte summe simplicitati. Sꝫ ille expsse dicit ꝙ distinctio illoꝝ attributoꝝ q̃ appellat modos absolutos cões tribus ꝑsonis est aliquo mõ realis ꝛ ꝑter omnẽ actũ intellectus. ğ aliquo mõ in diuis erit realis ꝯpositio. quãtũ eñ ponit̃ absolutoꝝ distinctio. tñ ponet̃ ĩ eo ĩ q̃ distincta sunt ꝯpõ. Etiã ille doctor in eadẽ q̃õne paucis interpositꝭ post ꝑdicta videt̃ sibi euidẽter ꝯdicere. Dicit eñ sic. Sũt igr̃ hi modi absoluti. qꝛ significãt ꝑfectionẽ aliquã. sũt aũt respectiui. qꝛ ꝑpter vnitatẽ rei in q̃ fundãt̃ nõ accipit̃ eoꝝ distinctio. nisi ex cõparatõne rei ad seipsam. ita ꝙ cõparatio rei ad seipsam causat distinctionẽ. ꝛ ꝑ hãc distinctionẽ in aliquibus consequit̃ aliq̃s respectus. Illa verba ꝑcedẽtibus vt mihi videt̃ manifeste cõtradicunt. Dicta igit̃ ꝑcedentia inq̃tum sine ꝑbatõne assumũtur omnia nego. ꝛ respondeo ad illam vnãꝫ rationẽ ꝛ duas similitudines quas adduxit.

Cõtra Jacobũ.

Ad ratõꝫ igit̃ dico ꝙ distincti modi intelligendi ꝑsupponũt distinctos modos essendi in ipsa re intellecta. si talis res vero intellectu intelligit̃ esse distincta in se absqꝫ omni cõparatione ad ea que realiter distinguunt̃. Si autẽ vero intellectu distinctiõ talis rei nõ apprehenditur nisi in cõparatione ad aliqua re aliter distincta. tũc nõ oportet ꝑpter diuersitatẽ modoꝝ intelligẽdi in illa re esse diuersitatẽ modoꝝ essendi. sed sufficit ꝙ talis diuersitas modoꝝ eẽndi sit in rebꝫ illis ad quaꝝ cõparationẽ distinctio apꝑhẽdit̃ ĩ illa simplicissima. Similitudines etiãꝫ q̃s iste doctor adducit nõ sunt ad ꝑpositũ. qꝛ linee non sunt formal'r ĩ centro ẽm totã suam entitatẽꝫ. nec numeri sunt formaliter ĩ vnitate. Si eñ linee ẽm totam suam entitatem essent in pũcto centri. impossibile esset eas ab inuicem distingui. Et dato impossibile ꝙ distinguerẽtur. necesse esset ipsum centrũ distingui ꝛ esse compositũ. Et eodẽ modo dico de vnitate respectu numeroꝝ. Sꝫ isti modi absoluti siue diuina attributa sũt ĩ diuina essentia formaliter ẽm totã suam entitatẽ. ideo non possunt distingui intrinsece absqꝫ omni cõparatione intellectus. nisi diuina essentia ponat̃ realiter esse composita. Ad argumentũ ꝑncipale dicendũ. ꝙ forme dicunt̃ actu eẽ in ꝑmo motore. nõ tamẽ sunt in eo distincte. qꝛ creatura in creatore nõ est aliud q̃ȝ ipsa creatrix essentia diuina.

Ad rõem iacobi.

Ad similitudines doctoris.

Ad ꝑncipale argumentũ.

Creatura quo

q̃ꝫ ꝛc. Hic mgr̃ oñdit diuĩe essentie simplicitatẽ respectu creature spũal'. q̃ est aĩa rõnalis. Et diuidit̃ ĩ duas ꝑtes. qꝛ ꝑmo ostẽdit aĩaꝫ rõnalẽ eẽ ꝯpositã. ꝛ ĩ se aliq̃ mõ esse multiplicẽ ꝛ mutabilẽ. Scdo ecõtra ꝯcludit diuinã essentiã totaliter eẽ simplicẽ. Secũda ibi. Deus ẽo ꝛ si ꝛc. Pria ĩ duas. qꝛ ꝑmo ostẽdit quõ anĩa respectu corpis quãdoqꝫ apparet simplex. Secũdo ostẽdit ꝙ nõ obstante illa apparẽtia ipsa rõnalis anĩa vere ẽ ꝯposita. Scda ibi. Sꝫ tñ nec ꝛc.

Tũc sequit̃ illa ps. Hic diligẽter ꝛc. ĩ qua mgr̃ declarat diuine eẽntie simplicitatẽ ꝑ ꝯparatõꝫ ad intra. Et diuidit̃ ĩ duas ptes. qꝛ ꝑmo oñdit dĩne eẽntie simplicitatẽ ĩ ordĩe ad dĩna attributa. Scdo facit hoc idẽ ĩ ordĩe ad diuinas ꝑprietates. Scda ps ibi. Hui⁹ aũt eẽntie. Circa istũ textũ quero.

Utrũ aĩa itellectiua sit tota ĩ toto corpe. ⁊ tota in ꝗlibet pte corpis. Et videt ꝙ nõ. q2 ĩpossibile ẽ vnũ ⁊ idẽ sil' ⁊ sel' moueri ꝯrijs motib9. ꝫ si aĩa eẽt tota ĩ ꝗlibet pte corpis qđ viuificat. ipsa sil' ⁊ eodẽ tpe ad motũ vni9 ptis moueret sursũ ⁊ ad motuꝫ alteri9 ptis moueret deorsũ. ĝ ⁊c. In ꝯrũ ẽ b. Aug. q. vi. de tri. c. vi. ait. ꝙ aĩa simplicior ẽ corpe. q2 nõ mole diffũdit̃ p spaciũ loci. sꝫ ĩ vnoquoq3 corpe ⁊ ĩ vno toto tota aĩa ⁊ ĩ qualibꝫ pte eius tota ẽ. Hic q̃ttuor faciã. Primo inq̃rã vtrũ aĩa rõnalis sit extẽsa extẽsione corpis qđ informat. Scđo dato ꝙ nõ. vtrꝫ ꝗlibet forma corpis pter aĩam rationalẽ sit extensa. Tercio r̃ndebo ad id qđ qõ querit.

Et q̃rto ꝯ veritatẽ tercie ꝯclusiõis assignabo aliq̃s instãtias ⁊ ipsis r̃ndebo.

Primum pncipale.

Quantũ ad primũ

vtꝫ aĩa rationalis sit extẽsa extensione corpis qđ informat. dico ꝙ nõ. Quia oẽ qđ extẽditur extẽsione corpis. hoc diuidit̃ diuisiõe corporis. sed anima rationalis nõ diuidit̃ diuisione corpis. q2 oẽ qđ natural'r diuidit̃ ad diuisionẽ alicui9 hoc etiã corrũpit̃ ad corruptionẽ eius. aĩa autẽ rationalis est penitus incorruptibilis. (Prima ratio.)

(Scđa ratio.) Pꝫ. tunc cognitio intellectiua n̄ excederet cognitionẽ sensitiuã. q2 spẽs intelligibilis recipetur in anima extensa. ⁊ p consequẽs eẽt extensa. ppter quod nõ posset ducere nisi in cognitionẽ rei pticularis. ad quã naturaliter potest ptingere ṽtus sensitiua Sꝫ has rationes quidaꝫ infringũt instãtias assignãdo

(Instantia ꝯ.i. ratioꝫ.) Ad pmũ ei dicũt ꝙ nõ sequit̃. diuidit̃. ergo corrumpit̃. q2 dato ꝙ celũ diuideret̃ adhuc tamen quelibet ps celi maneret incorrupta

(Instantia prima ꝯ secũdã rõeꝫ) Ad scđm dicũt. ꝙ sicut caliditas recepta in lacte albo nõ est alba. eo ꝙ albedo nõ sit sibi ratio recipiẽdi caliditatem. sic dato ꝙ species recipiat̃ in anima extẽsa. ipsa tamẽ nõ erit extensa. quia quãtitas siue extẽsio nõ est ipsi anime ratio recipiẽdi hmõi speciẽ

(Instantia scđa) Secũdo dicũt ad idem. dato ꝙ anima sit extẽsa. nõ tamẽ oportet ꝙ intellectus qui est immediate locus specieꝝ. vt pꝫ. iij. de anima. sit extẽsus. Sicut em̃ aĩa ẜm suã essentiã est actus corpis. ⁊ tamẽ intellectus cũ sit potẽtia immaterialis nõ est actus corpis. sic dato ꝙ anima sit extẽsa. nõ oportet intellectũ eẽ extẽsum.

(Instantia tercia) Tercio dicũt. dato ꝙ species sit extẽsa. adhuc poterit repñtare ipm̃ vniuersale. q2 esse singulare directius opponit̃ ipsi vniuersali ꝙ esse quãtum vel extẽsum. ⁊ tamẽ nõ obstante ꝙ species sit singularis. q2 recipit̃ ĩ intellectu ꝗ est res singularꝭ. tñ ducit in cognitionẽ ipsius vl'is. sic ⁊c.

(Solutio ad istãtiaꝫ ꝯ pmã rõeꝫ) R̃ndeo ad instãtiaꝫ primã ꝙ dato ꝙ celũ eẽt diuisibile naturaliter. tũc totum celũ esset corruptibile. ⁊ omnes sue partes eẽnt corruptibiles. Sed dato ꝙ celuꝫ remaneat in eadẽ dispositiõe ĩ qua nũc ẽ. ⁊ tamẽ miraculose p dei oĩpotentiã diuidat̃ tunc nihil arguit̃ ad pñs ppositũ. q2 loq̃mur de diuisiõe naturali. Itẽ ꝯcessa silitudine. tũc ex hac ꝯclõne siue instãtia sequit̃ ꝙ vna aĩa rõnalis p naturalẽ diuisioꝫ fiat pl'es aĩe rõnales. Nã si diuideret̃. ⁊ tñ ptes manerẽt incorrupte sic ptes celi diuisi. tũc ꝗlibet ps anime fieret tota aĩa. aut totaliter frustra pmaneret. Hoc em̃ ꝯmuniter videm9 in oĩbus formis quaruꝫ ptes manẽt facta diuisiõe totius. ꝙ quelibet ps sit tota forma ⁊ dat esse totale. Illud autẽ hereticũ est dicere aĩa rationali que a solo deo creat̃.

(Ad pmã instantiã scđam rõeꝫ) Itẽ primũ quod dicũt ad scđaꝫ rõem nõ valet. q2 pncipalis rõ eoꝝ ꝗ probãt aĩaꝫ humanã siue rõnalẽ esse extẽsam ẽ. quia recipit̃ ĩ extenso. ⁊ tñ planũ est ꝙ extensio non est ratio recipiẽdi ipsam aĩaꝫ in materia. cuꝫ hyle sit ppriũ subiectũ generatõis. vt dicit̃. i. de generatiõe. Sic si ratio tua aliquid valet. ꝯtra te optime ꝯcludit̃ ꝙ si species intelligibilis recipit̃ in extenso ipsa erit extensa. q̃uis extẽsio nõ sit ratio qua recipitur talis species.

(Ad scđaꝫ instantiã) Et p idem patet ꝙ secũda instãtia nõ valet. quia intellectus esset extẽsus si eẽntia anime ĩ qua fundat̃ esset extẽsa ẜm rationẽ pdictam. Et ꝙ additur ꝙ intellectus est virtus immaterialis. Dico ꝙ ĩtellectus suã ĩmaterialitatẽ hꝫ ab ĩmaterialitate ipsi9 aĩe rõnal'. ĩ ꝗ sic in pprio subiecto ĩmediate fũdat̃. cuꝫ igit̃ ppt̃ qđ vnũqđq3 tale ⁊ ipm̃ mag'. si intellect9 rõe tal' immaterialitatis nõ ẽ extẽsus nec eẽntia anĩe erit extẽsa.

(Ad tertiã instãtiã) Nec tercia instãtia valet. q2 nõ ꝗlibet singularitas impedit repñtatoꝫ ipsius vl'is. sed tal' sing'laritas puta situalis ⁊ extensa. talis em̃ singularitas implicat ꝯditiones indiuiduationis. puta hic ⁊ nunc a quibus abstrahit ipsũ vniuersale.

(Tercia rõ ꝯclusiõis) Pꝫ. primã ꝯcl'oꝫ pbo tercio sic. Nulla forma sup seipsã cõuersiua est ptibilis vel extẽsa. q2 sicut ait Procl9 xv. ppositione. Omne ad se ꝯuersiuũ ẽ incorporeũ. Et in ꝯmẽto eiusdẽ ppositiõis dicit̃ sic Nõ em̃ totum toti copulat̃ partibile p partium sepationẽ aliĩs alibi iacentibus. Nullꝫ ĝ ptibile aptũ natum est ad seipsum cõuerti vt totũ ꝯuertat̃ ad totum. Si quid ĝ ad se

ipm est ɔuersitũ incorporeũ est et imptibile. Sꝫ idẽ pcl⁹ ꝑpõe. clvi. ait. ꝙ aĩa itellectiua sup seipsam est ɔuersiua. ergo ipsa non pote/
Quarta rõ rit esse extẽsa. ꝑ. forma q̃ nõ depẽdet a materia. nõ extendit̃ extensione materie. quia eo ipso ꝙ nõ depẽdet ab ea nõ oportet ꝙ ipsam consequat̃ extensio vel alia accidẽtia que p se materiã ɔsequunt̃. sed anima rõnalis non depẽdet a materia. cũ possit eẽ naturaliter a materia sepata. etiã q꞉ ĩ materia exñs sibi ɔpetit talis actio in qua omne materiale trãscendit
Quita rõ. ꝑ. forma q̃ ẽ essentialiter ꝛ formaliter spũalis nõ potest eẽ extẽsa. quia spũale cum sit totum simul nõ potest habere partẽ extra partẽ. Sed aĩa intellectiua est eẽntialiter ꝛ formalr̃
Opi. ger. carmelite. Prima rõ pncipalis. spũal. ḡ ꝛc. Sꝫ oppositũ isti⁹ ɔc̃l'ois q̃dã pbãt sic. Omne illud qd̃ ẽ subiectũ q̃ntitatis neccio ẽ extẽsũ. q꞉ oẽ subiectũ afficit̃ suo accidẽte. sed aĩa rõnalis sicut ꝛ q̃libꝫ alia forma sb̃stãtialis ẽ subiectũ q̃ntitatis. q꞉ vel totũ ɔpositũ ꝭm quod totũ ẽ subiectũ quãtitatis. ꝛ sic habet̃ ꝓpositũ. quia vtraq꞉ pars cõpositi erit subiectũ quãtitatis. vel totũ dicit̃ eẽ subiectũ ꝭm alteram sui partẽ. hec pars nõ poterit esse materia. ergo erit forma.
Q, materia ñ sit subie/ctũ q̃titatis Q, autẽ non possit eẽ materia hoc pbãt q̃ntupl'r Primo sic Si materia recipet quãtitatẽ ꝭm se ꝛ nõ mediãte forma subali. tũc materia ꝑus haberet eẽ alterius generis. puta eẽ quãtum. quod est de genere quãtitatis. q̃ꝫ eẽ ꝓprij generis puta eẽ substãtiale quod habere nõ pt̃ nisi ꝑhabita forma subali. cũ igit̃ h̃ sit impossibile oportet ꝙ materia subijciat̃ quãtitati mediãte forma subali. sicut corp⁹ subijcit̃ colori mediãte superficie.
2 Scd̃o sic. Quãtitas sic̃ ꝛ q̃libꝫ aliud accidẽs requirit subiectũ exñs actu simpl'r. ĩ potẽtia tñ ad actũ ꝭm q̃d. sꝫ cuilibet supposito ꝑdicamẽti sub e illa magis competunt
3 rõne forme q̃ꝫ rõne materie. Tercio sic. Effectus cõis aliquibꝫ req̃rit cãm cõem ĩ eis cõiter repibilẽ. sed quãtitas repit̃ cõiter ĩ inferioribus corpibus ꝛ celestibus. cũ igit̃ ĩ celo nõ sit materia. oportꝫ ꝙ quãtitas tam istis q̃ꝫ il/
4 lis insit ratione forme. Quarto sic. Substãtia prima est subiectũ oĩm accidẽtiũ. vt pꝫ in li. pdicamẽtoꝝ. sꝫ materia cũ forma ẽ suba ꝑma. ꝓpter qd̃ dr̃. i. phisicoꝝ. ꝙ materia cum forma est cã oĩm accidentiũ que fiunt in ea. sicut mater.
5 Quito sic. Idem est subiectuꝫ dimẽsionũ terminataꝝ ꝛ intermiataꝝ. sꝫ materia nõ ẽ subiectũ dimẽsionũ terminataꝝ nisi p formã. q꞉ suppositũ nõ habet eẽ termina
Scd̃a rõ pncipalis ger. tũ nisi p formã. ḡ nec intermiataꝝ. ꝑ. oĩs

qd̃ informat subiectũ quãtũ ꝛ extẽsum. h̃ oportet eẽ quãtum ꝛ extẽsum. q꞉ omne qd̃ recipit̃ ad modum rei recipientis recipit̃. etiam quia oportꝫ esse ɔformitatem inter ꝑfectionem ꝛ ꝑfectibile. Sed dato ꝙ anima rationalis non eẽt subiectuꝫ quãtitatis. tũc oportꝫ necessario ꝙ ipsa reciperet̃ in materia quãta. ꝛ informando eam coaptaret se cuilibet parti eius. ergo necessario eẽt extensa.
Tercia rõ principal ger. ꝑ. si alicui mãco tribueret̃ a deo miraculose vna manus. aut huiusmodi man⁹ aĩabitur p animã de nouo creatam. ꝛ sic vnus hõ haberet duas aĩas eiusdem rationis. qd̃ ẽ inconueniẽs. Aut aĩa pexistẽs mouebit̃ ad illã ptem de nouo creatã derelinquẽs aliam ptem quã primo informabat. ꝛ tunc illa ps moreret̃ et fieret inanimata. qd̃ similiter est inconueniẽs. aut manẽs in ꝑma parte extendet se ad partẽ de nouo creatam. ꝛ tũc habetur intẽtum. s. ꝙ vere sit extẽsa.
Cõtra opini. Ger. Sꝫ illa non concludũt. quia omne extẽsum quãtitate naturali que est de spera actiuoꝝ ꝛ passiuorum. ꝛ si vnũ est actu. est tamẽ multa potẽtia. si ex sua diuisione nõ corrumpit̃. Et dico notãter quantitate naturali de spera actiuorum ꝛ passiuorũ. ad remouendũ instãtiaꝫ de celo. quod q̃uis sit extẽsum. sic tamẽ est vnũ in actu ꝙ nõ est multa in potentia. Dixi etiã si ex sua diuisione nõ corrumpit̃. ad remouẽdum instãtiam que posset fieri de forma equi ꝛ ceteris consimilibus. que si diuidunt̃ corrũpuntur. Sed si anima humana esset extensa. hoc nõ fieret p quantitatẽ celestem. sed per quãtitatem existentẽ in spera actiuoꝝ ꝛ passiuorum. ꝛ ipsa ꝭm fideꝫ est incorruptibilis. ergo q̃uis anima fortis esset vna actu. ipsa tamen esset multa ĩ potentia.
Solũ rõ/nũ Ger. Ad I Ad primuꝫ dico ad minorẽ ꝙ anima nõ est subiectũ quãtitatis. ita ꝙ recipiat in se quãtitatẽ subiectiue.

Propter probationes autẽ sciẽduꝫ ꝙ totum dicit̃ extẽsum ratione vtriusq꞉ partis. aliter tamen ꝛ aliter. Dicit̃ eñ extensum ratione materie. eo ꝙ materia suscipiat quantitatem. ipsa eñ est ratio susceptiua quãtitatis. forma vero est ratio suscipiendi quãtitatem. eo ꝙ necessitet materiã ad habendã quantitatẽ ꝛ cetera accidẽtia. sine quibus ipsa anima ĩ hm̃oi materia nõ potest conseruari. Nõ tamẽ est simile de anima ꝛ superficie. licet pro simili ab istis accipiatur. quia supficies sic est corporis ratio suscipiẽdi colores. ꝙ etiam in se est ratio susceptiua eorũdem coloꝝ. ꝓpter quod etiam sepata a corpore adhuc informatur colore. vt pꝫ in sacramento altaris. Anima vero

intellectiua sic ē corpi hūano rō recipiēdi qn titatē ⁊ cetera accn̄tia corpea. ꝙ tn̄ nō recipit i se hm̄oi accidētia. al's aīa rationalis a corpe separata maneret extēsa. sicut superficies separata manet colorata. Pōt igit' dici compositū ex/ tēsum ratione forme hūane. qꝛ ꝯpositū rōe ta lis forme exigit i materia qn̄titatē. Et sic etiā intelligēdū ē illud phi. i. phic. Materia sub iecta cū forma ē cā oīm accidētiū q fiūt in ea. Et p hoc pꝫ ad alias pbatōes. Assumit' tn̄ i tercia pbatōe falsū. qꝛ in celo ē materia ꝓpe dicta. vt patebit i. ij. li. di. xij. Ibi em̄ hāc ma teriā tractare intēdo.

Ad 2 Ad scdā rationē di/ cēdū ꝙ minor ē falsa. qꝛ aīa ꝑus naturalr' isor mat eēntiā materie. q̄uis i eodē instāti matia recipiat quātitatē. cui' receptiōis rō ē ipsa for ma modo quo iā dictū ē.

Instantia Dices forte cum aīa informat materiā quātā opꝫ ꝙ coaptꝫ se ptib' materie quāte. al's nō eēt ꝓportio pfecti onis ad pfectibile.

Solutio. Dico ꝙ sic coaptat se ꝙ ē tota in toto. ⁊ tota i qlibet pte. sicut patebit in tercia ꝯclōe. ⁊ h' sufficit ad saluādū hm̄oi ꝓ portionē. Nō em̄ optet ꝙ aīa rōnal' sequat' in oīb' leges materie mō ceterarū formarū cū ipa sit imaterial' ⁊ incorruptibil'. nec educat' de po tētia materie. ⁊ in h' differt ab alijs formis ma teriā informātib'.

Ad 3 Ad terciū dōm. ꝙ sic cū aliq caro acqrit' p nutrimētū tota aīa incipit in ea eē. eo ꝙ tal' caro hꝫ ordinē ad totū. ⁊ hoc fit sine motu ⁊ extēsione ipsi' aīe. sic ⁊ i tali ma nu miraculose creata aīa incipet eē sine motu ⁊ extēsione formali qdā pn̄tia. eo ꝙ tal' man' effecta eēt ps illi' toti' corpis. in cui' qlibꝫ pte ɓm sui naturā ē tota aīa rōnalis. ⁊ ipm ꝑmoꝛ p se informat. ⁊ p ꝯn̄s qualibꝫ ptē eius.

Scdm pn cipale. Quantuꝫ ad secundū principale. vtꝝ quelibet forma corporis ꝑter animā rationalē sit extēsa. Dico ꝙ forme corpis hoc est forme q sunt in corpibus sunt duplices. Quedā em̄ sunt intētionales. ⁊ de his nihil ad pn̄s. qꝛ in scdo distinctōne. xiij. cū determinabo de luce corpali de eis aliquid dicā. Alie sunt reales. ⁊ de his omib' q sūt re ales forme realr' materiā informātes siue sint sbales siue accidētales ꝑter animā intellecti uā. dico ꝙ sunt vere quāte. vel p se. sicut ille q sunt in pdicamēto quātitatis. vel saltem [illegible] ac cidēs. sicut alie omnes forme corpales. que si accidētales sunt fundant' i materia mediāte quātitate. ⁊ p ꝯsequēs quēdam modū quan titatiuū sortiunt' p ꝯiūctionē earum cū mate/ ria quāta. Si vero substātiales sunt. tūc re/ cipiūt quātitatē sicut ⁊ ipsa materia. cum ita possint [illegible] ratio recipiēdi quantitatē ipsi mate rie ꝙ etiā pn̄t eē ratio receptiua. ⁊ in se recipe quātitatē. Sed qꝛ pn̄s questio mota fuit nō de quacūqꝫ forma sed de substātiali. nec [illegible] q/ cunqꝫ quātitate. sed solū de extēsiua. que ma/ gis ꝓpie videt' eē ꝯtinua. ido pdictos termi

nos ad ꝓpositū restringēdo dico ꝙ oīs forma Conclu 1 sbalis ē extensa ꝑter aīā intellectiuā. Quia oīs forma q vere diuidit' diuisione qn̄titatis ꝯtinue vere extēdit' extēsione quātitatis cōti/ nue. Sed oīs forma sbalis i spera actiuorū ⁊ passiuorū vere diuidit' diuisiōe qn̄titat' ꝯti nue. g̃ ⁊c. maior ē nota. etiā minor pꝫ de aliqb' puta de formis elemētorū. Diuisa em̄ qn̄titate ipsi' aq̄ diuidit' ipsa aq̄. ⁊ p ꝯn̄s diuidit' etiā forma sbalis aq̄. al's p ipsā diuisiōeꝫ genera ret'. qd ē derisoriū dicere. Et eodē mō pꝫ d' for mis mixtorū in vegetabilib'. qꝛ ptes decise a suis totis retinēt aīam vegetatiuā. Patꝫ eti/ am in animalib' annulosis. quorū ptes etiā decise viuūt. Sed qꝛ dubia aliquib' spālit' videt' illa minor in animalib' pfectis. ideo p b' eam sic. Illa forma que corrumpit' ex diui sione quantitatis alicui' subiecti vere diuidit' ex diuisiōe hm̄oi quātitatis. Sed aīa vere corrumpit' ex ꝯtinua ⁊ multiplicata diuisiōe quātitat' cuiuscūqꝫ pfecti aīalis. g̃ vere diui/ dit'. minor ē nota ad sensū. maior etiā satis pꝫ qꝛ nō apparet q̄re p talē diuisionem corrum perēt' nisi p hm̄oi diuisionē forma attingeret'.

2 Ꝑ. forma q sic educit' de potētia materie vl' de materia ꝙ tota educit' de tota ⁊ ps de parte. vere extendit' extēsione subiecti. sed omis for/ ma substātialis i spera actiuorū ⁊ passiuorū ꝑ/ ter aīam rōnalē est hm̄oi. g̃ ⁊c.

Instantia Ista est rō doctoris nostri. ⁊ impugnat' sic. Forma sba/ lis naturalr' ꝑus dat eē materie qꝫ ipa q̄titas g̃ educit' de materia n̄ qn̄ta. ⁊ p ꝯn̄s mioꝛ ē fal sa. qꝛ nec forma nec materia hꝫ ptes nisi [illegible] qn titatē.

Solutio Ad h' doctor iuxta pncipia sua de fa cili pōt respōdere. qꝛ ipse cū ꝯmētatore tenet ꝙ materia nunqꝫ totalr' separ' a quātitate. ⁊ iō ɓm eum in nullo priori. forma substantialis informat materiā nō quātā. Sꝫ dato ꝙ ꝑori subiecto corrupto in pūcto generatiōis omia accidentia corrumpant' corruptione subiecti sicut ego magis credo. tūc q̄uis instantia sit multū apparens. tamen potest dici ꝙ adhuc partes forme dicunt' educte de ptibus mate/ rie. qꝛ nulla mora intercipit' nec temporis nec instantis inter corruptionē ⁊ ipsā generatōꝫ.

qꝛ ergo nec tēpe nec instanti materia fuit sine forma subali. nec etiam sine quātitate. ergo ⁊c. Uł dicēdū ꝙ añ prioris subiecti corruptionē tota materia disponebať ad hoc ꝙ tota forma de ipsa educereť. ⁊ ps materie disponebať vt ps forme de ipsa educereť. ideo forma sic educta vere erit extensa. qꝛ vere erit educta tota forma de tota materia. ⁊ pars de parte.

Instantia

Forte itez dices. si nullū interuallū est inter generationē ⁊ corruptionē nec tpis nec instātis. tūc generatio ⁊ corruptio erūt in eodē istāti

Solutio.

Doctor nr̄ negaret ꝯsequētiā. qꝛ vt pꝫ i scripto suo sup. viij. phisicoꝝ. ipse vult ꝙ vltimū tempis correspōdet corruptioni. Sed instās ad quod immediate tale tps copulať corrūdet generationi tāꝗ dignius digniori. modo inter tale tempus ⁊ hm̄oi instās nullū cadit mediū. Sed qꝛ corruptio ē eq̄ istanea sicut generatio. nō video ꝙ tps qđlibet vltimū vel breuissimū possit corruptioni corrūdere. ideo ꝯcedo ꝯñaz ad pn̄s. nec reputo ꝯn̄s eē impossibile

Instantia

Sed impossibilitas forte ꝓbať mihi sic. Termi incōpossibiles nō pn̄t eē simul i eodē instāti. generatio ⁊ corruptio sūt termini incōpossibiles. Rn̄deo ꝙ generatio ⁊ corruptio pn̄t capi dupliciter. Uno modo respectu vnius ⁊ eiusdē rei. ⁊ sic sūt incōpossibiles. natura em̄ rei non patiť ꝙ i eodē instāti quo ignis generať i eodē instāti idē ignis corrumpať. Alio modo respectu alterius ⁊ alteri⁹ rei. ⁊ sic sunt ꝯpossibiles naturalit̄. qꝛ nullā ad inuicē hn̄t repugnātiā. Cū igiť generatio de q̄ loqmur ⁊ corruptio non sint respectu eiusdē rei. ergo mīor fuit falsa. Sicut. n. motus augmēti ⁊ motus alterationis simul sūt i eodē subiecto. eadē em̄ res simul pōt augeri ⁊ calefieri. eo ꝙ illi duo motus nullam hābēt ad inuicem repugnātiam. sic i eadē materia simul potest eē corruptio aeris ⁊ generatio ignis vel econuerso. eo ꝙ tales mutatōes sūpte respectu diuersorum terminoꝝ nullam hābēt ad inuicem repugnātiam. Necesse em̄ est ꝙ sint in eodē instāti generatio ⁊ corruptio isto modo sumpte. quia natura nō generat vnuz nisi corrumpendo alteꝝ. ideo expulsio vnius forme ⁊ introductio alterius oportet ꝙ simul sint. Sicut em̄ cum clauus clauo expelliť: simul cuz vnus impelliť alter expellitur. sic ⁊c.

Pṁa opi.

Sed contra ꝯclusionē in se sunt due opiniones. Una antiqua ꝙ nulla forma substātialis sit extēsa. quia omne quod extēdiť. aut extenditur ƀm se. ⁊ sic sola quantitas est extēsa. aut extenditur ex eo ꝙ recipitur i extenso. sic albedo est extēsa. Sed forma substātialis pmo modo nō extēditur. cū non sit quantitas. nec secūdo modo. cū recipiať immediate in nuda materia.

Cōtra op.

Sed illa opinio sensui contradicit. qꝛ nulla generatione facta ipsius aque. vna aqua diuidiť in duas partes aque que ab inuicē sepātur vtraqꝫ parte manēte aqua. quod esse nō posset nisi forma substātialis aque fuisset extēsa.

Solo rōnis.

Ratio etiam procedit ab insufficiēti diuisione. quia si eēt sufficiens: tunc materia nūꝗ posset extēdi. quia ipsa nec est quātitas nec recipitur in quanto. cum ipsa sit omniū receptiua. ⁊ in nullo possit recipi. Nō igitur solum aliquid extēditur eo ꝙ ƀm se sit quantū. vel quia recipiť i quanto. sed etiam qꝛ ipsum recipit in se quātitatē sicut materia. vel quia educiť de quanto sicut forma substantialis p̄ter animā intellectiuā.

Secūda opi. ⁊ etho me. p. i. q. 76. ⁊ i qōibus de aīa. ⁊ ꝯ gētiles.

Secūda est opinio ꝙ nulla forma animatorum est extēsa. Quod probať pmo sic. qꝛ forma nō equaliter respiciēs totum ⁊ partē. nō est extensa. sed nulla forma animatoꝝ eq̄liter respicit totum ⁊ ptes. q̄uis em̄ quelibet pars ignis eque vere dicať ignis sicut totus ignis. tamen quelibet pars animalis nō dicitur animal. ergo nulla forma animatoꝝ ē extensa.

2 P̄. forma requirens partes diuersarum rationū nō poterit esse quāta. quia de ratione quāti vt quātum est: est ꝙ habeat ptes eiusdem rationis. sed oīs forma animatorum requirit ptes diuersaꝝ rationū. igiť ⁊c.

3 P̄. forma nō habens easdem opationes in toto ⁊ i singulis partibus nō est quāta. forme animatoꝝ nō habēt easdē opatōes i toto ⁊ in singulis partibus. ergo ⁊c.

Cōtra thomā

Sed nec ista opinio videť esse vera. quia ad sensum videmus ꝙ plāte ⁊ quedā animalia decisa viuūt tanꝗ in his aīa existēte actu quidē vna. potētia vero plures. vt dicit. ij. de aīa. Illud autē nō ꝯtingeret nisi forma subalis in illis eēt extensa.

Solo rōnū thome.

Ad rationes dicēdū ꝙ si forma educiť de potētia materie ⁊ diuidiť diuisione materie. tūc neccio optet ꝙ extēdatur extēsiōe materie. nō obstāte inequali denoiatōe quo ad p̄mā rationē. nec partiū diuersitate q̄ ad secundā. nec varietate opationū quo ad terciā rationē. Si em̄ pma rō ꝯcluderet. tūc forma circuli nō esset extensa. quia non equaliter denominat totum ⁊ partē. nec equaliter oēs partes. Nō em̄ quelibet pars circuli est circulus nec q̄libet ps circuli ē semicircul⁹. Si scđa ꝯcluderet: tūc forma celi nō esset extēsa. cum partes sue sint diuersaꝝ rationum. vt patet ex

varietate cātoꝝ. Aliq̄ em̄ ptes celi sunt cā fri/
goris. aliq̄ ꝟo caloris. Et sil'r de forma dom⁹.
ꝛ de multis alijs. Si tercia ↄcluderet. tūc for
ma grani tritici nō esset extensa. quia planū
ē ꝙ i cuspide ē alteri⁹ opatōis q̄ꝫ [illegible] alia sui pte
Experientia em̄ docuit ꝙ formice quadā natu
rali industria grana q̄ ↄportāt corrodūt i cu/
spide ne germinēt.

Terciū ꝑn cipale.

Quantū ad terciū
principale dico ꝙ aīa humana ē tota in toto
1 corpe. ꝛ tota in q̄libet ei⁹ pte. Quia illa forma
q̄ indiuisibil' ꝑmanēs informat totū ꝛ quam
[illegible]bet eius partē. illa est tota in toto. ꝛ tota in q
libet eius pte. Sed aīa intellectiua est hm̄oi.
2 vt pꝫ ex p̄cedētibus. igit' ꝛc. Itē. b. Aug.
i sermone de imagine illud expsse ponit. ꝛ. vi.
de tri. c. vi.

Quartū ꝑncipale. Her. carmelita ꝛ q̄dā alij

Bꝫ ↄtra hanc veri
tatē quidam arguūt multipl'r. Primo sic.
Si tota anīa esset in vna pte. tūc nihil ipsius
1 anime esset in alia parte. ↄsequētia probat'. q2
2 totum est extra qd̄ nihil ē. P̄. abscisa manu
ab humano corpe si tota anima esset i illa ma
nu. tunc aut tota corrumperet'. aut maneret i
illa manu. aut iret ad aliud corpus. aut redi/
ret ad corpus a quo abscindit'. Nō p̄mo mō
cū sit incorruptibil'. ꝛ tota remaneat i residuo
corpe. Nec scd̄o mō. q2 tūc manus illa sepata
viueret. Nec tercio mō. q2 tūc vna anima vi/
uificarꝫ duo corpa. Nec quarto modo. quia
nihil mouet' ad illud in quo pfecte ē. sed ani/
ma pfecte manet in corpe residuo. nō obstā/
te manus abscisione. ergo nō fuit tota anima
3 in p̄dicta manu. P̄. cū ptes corpis sint in/
finite. idē creatū indiuisibile esset i infinitis pti
4 bus. quod est impossibile. g̃ ꝛc. P̄. illi da/
tur esse actuale in quo ē tota anima. si ergo to
ta anima eēt in qualibet parte: quelibet ps ha
beret esse actuale. quod est ↄtra rationē partis
vt pars ē. quia ſm p̄hm ptes sunt potētia in
5 toto P̄. id quod ē in aliquo ita modico qd̄
nō potest eē in minori. nō est indiuisibile. nec
p ↄsequēs potest eē totū in qualibet parte ei⁹
in quo est. Sed anima humana poterit infor
mare ita modicū corpus ꝙ nō posset min⁹ in
formare. ergo ꝛc. Maior pꝫ. q2 receptiuū ei⁹
quod est īdiuisibile nūq̄ꝫ potest eē nimis mo
dicū. Minor etiā patet. ij. de anima. vbi di/
cit'. ꝙ oīm natura ↄstātium certa est mensura
6 magnitudis. P̄. anima sensitiua hoīs nō
est tota i qualibet eius pte. ergo nec intellecti/
ua. anc̄edēs supponit' esse notū. ↄseq̄ntia pba
tur. q2 q̄ sunt idem realiter illud quod conue
nit vni ꝛ alteri. sed sensitiua ꝛ intellectiua sūt
idē in homīe realiter: cū in hoīe sit tm̄ vna for
ma subalis. P̄. si aia humana eēt tota i to/ 7
to corpe. ꝛ tota in qualibet eius pte. tunc om
nes potētie anime erūt i qualibet parte corpo/
ris. quia vbicūq̄ꝫ est subiectū. ibi necessario
sunt naturales ꝓprietates subiecti. sed poten
tie aīe sunt sue ꝓprietates naturales. Itē 8
posset aliquis dicere ꝙ hec ↄclusio ↄdicat pri
me. q2 anima hic appellat' tota. cū ergo ratio
toti⁹ sumat' in ordine ad partes. nec possit ali
quid esse totū quod nullā ptē hꝫ. videt' ꝙ hec
ↄclusio destruat primā. in q̄ dicebat' ꝙ est in
diuisibilis ꝛ penitus inextēsa. P̄. om̄e totū 9
ē maius sua pte. sed anima nō pōt dici maior
aliqua pte. cū nullā habeat. iuxta positō em̄ p̄
me ↄclusionis. ergo idē quod pri⁹ P̄. sicut [illegible]
qd̄ ē hic nō ē alibi. sic qd̄ ē ſm se totū i aliq̄ de
terminato situ. nihil sui poterit eē alibi seu in
alio situ. Sed manus homīs denotat alium
situm a pede. igit' si tota anima est i manu. ni
hil sui erit i pede. ideo ꝛc. Sed ista sophis Solu rationum Hal
mata nō ↄcludūt. Ad primū dicēdum ꝙ
animā esse totā in aliquo potest intelligi du
pl'r. Uno mō sicut in ꝓprio pfectibili. Alio
mō sicut in eo quod ordinē hꝫ ad ꝓpriū pfe
ctibile. Primo mō vbicūq̄ꝫ ē tota aīa extra il
lud nihil est ipsius aīe. q2 vt sic totū corpus
humanū r̄ndet ipsi aīe tanq̄ꝫ suū ꝓprium ꝛ p
se pfectibile. Scd̄o mō tota aīa potest esse in
aliquo. ꝛ tm̄ ipsa tota pōt eē extra illud. vt sic
em̄ tota anima ē in qualibet pte. ꝛ tamē a nul/
la pte determinat' ipsa anima ad eē tm̄modo
in illa pte. cū sit p accidēs i ea. Ad scd̄m di Ad 2
co ꝙ ſm eandē formā argumēti eadē difficul
tas sequit' ↄtra te qui dicis aiam eē extēsam. q2
quero de parte aīe que est i manu duꝫ abscin
ditur. aut illa pars anime corrumpit'. ꝛ sic to
ta aīa illa eēt corruptibil'. q2 eq̄ rōne alie ptes
[illegible] hm̄oi diuisione fuerīt corruptibiles. q2 om̄e
totū ē corruptibile cu⁹ q̄libꝫ ps ē corruptibilis
Aut reuertit' ad corp⁹. tūc due partes forme
eiusdē rōis informarēt idē siue eādē ptē pfecti
bil'. Dico g̃ ad formā argumēti ꝙ aīa p se ē
i toto corpe. i nulla aūt parte ē nisi in q̄ꝫtum il
la pars habet ordinē ad totū Si ergo aliqua
pars nūc hn̄s ordinē ad totū postea decidit
a tali ordine. siue p abscisionem. siue per are/
factionem. siue per quamcunq̄ꝫ aliam viam
hoc fiat: tunc anima desinit esse in tali parte.

non [illegible] motũ vel mutationẽ sui. sed p mutatio
Ad3 nẽ illius ptis. Ad terciũ dicẽdũ ꝙ q̃uis p
tes mathematice sũpte sint ĩfinite. tñ ptes na
turales corpis humani finite sunt. qꝛ est dar
re minimã carnẽ. vt pꝫ. i. phisicoꝝ. Possꝫ
igit̃ dici ꝙ partes habẽtes ordinẽ ad totũ na
turale sunt partes naturales. ꝛ in illaꝝ qua
libet parte est tota anima. ꝛ cũ nõ sit in pte ni
si vt habet ordinẽ ad totũ naturale. nõ optet
eã esse in qualibet parte mathematica distin
cte. qꝛ nec ille ptes distincte signari possunt.
sed totã eaꝝ multitudinẽ. Posset etiam di
ci ꝙ nõ est inconueniẽs aliquod creatũ simul
esse ĩ infinitis q̃ in potẽtia tm̃ sunt ꝛ nõ actu.
Ad4 Ad quartum dicẽdũ ꝙ illi dat̃ esse actua
le ĩ quo est ipsa tota anima p se ꝛ tanq̃ in pro
prio pfectibili. Nõ autẽ illi ĩ quo est tota aĩa
p accidẽs. puta vt ordinẽ habet ad suũ ppriũ
pfectibile. Primo mõ aĩa est in toto corpe or
ganico phisico. vt pꝫ. ij. de aĩa. Scđo mõ est
Ad5 ĩ parte. Ad q̃ntum dicẽdum ꝙ maiorẽ ve
ra de eo ꝙ est in aliquo ſm ꝯmensuratõem lo
calem. nõ autẽ [illegible] eo quod est ĩ aliquo ſm pro
portionẽ formai [illegible] siue pfectionalẽ. Sic enĩ
anima rationalis q̃uis nõ sit qualis seu acci
dẽtalis sed substãtialis forma. requirit tamẽ
debitas qualitates suũ susceptibile disponen
tes. sic q̃uis nõ sit quãta. requirit tñ debitaꝫ
quantitatẽ in suo pfectibili. cũ oĩm natura cõ
stãtium sit debita mensura magnitudinis et
Ad6 augmẽti. vt dicit̃. ij. de aĩa. Ad sextũ dicẽ
dũ ꝙ aĩa sensitiua in homĩe potest sumi p es
sentia anime. ꝛ sic est idẽ quod intellectiua. ꝛ
vt sic nõ extẽditur. Alio modo sumit̃ pro po
tẽtia sensitiua. ꝛ sic extẽditur extẽsione organi
Ad7 in quo fundat̃ subiectiue. Ad septimũ di
cẽdum ꝙ ꝯsequẽtia est falsa. loquẽdo de potẽ
tijs sensitiuis. quia ille nõ sunt ĩ anima sicut
ĩ subiecto seu subiectiue. sed solũ sicut in radi
ce. ĩ organis autẽ fundant̃ subiectiue. De itel
lectu autẽ ꝛ volũtate põt dici ꝙ mediãte esse
tia aĩe ĩ qua immediate fũdant̃ sunt ĩ toto cor
pore humano ꝛ ĩ qualibet parte corpis: vt ha
Ad8 bet ordinem ad totũ. Ad octauũ dicẽdum
ꝙ cum dicit̃ tota anĩa. ly tota q̃tum ad p̃sens
spectat. potest itelligi dupliciter. Uno modo
de toto integrali composito ex ptibus quãtita
tiuis. Alio modo d̃ toto virtuali cõposito ex
partibus potestatiuis. Primo mõ nõ potest
dici anima humana ĩ aliquo esse tota positi
ue. cum nullas habeat ptes quãtitatiuas. sed
priuatiue. puta tota anima dicit̃ esse ĩ aliquo
quia nihil est ipsius aĩe quod nõ sit ĩ eo. Si

cut etiã de⁹ dicit̃ esse totus ĩ aliquo. q̃uis nul
las habeat ptes quãtitatiuas. Scđo modo
aĩa potest dici totũ positiue. ꝛ potest dici tota
ĩ aliquo inq̃tum nulla potẽtiaꝝ immediate ĩ
ea fundataꝝ excludit̃ ab illo. Ad nonũ di Ad9
cẽdũ. ꝙ vt aĩa habet ptes positiue. sic ẽ maior
qualibet sua parte. ꝛ qꝛ tales ptes habet virtu
ales. bñ sequit̃ ꝙ anĩa sit maioris virtutis q̃
q̃cũq̃ sua potẽtia pse sumpta. Ad. x. pꝫ p Ad10
ea q̃ dicta sũt ad primũ ꝛ ad octauũ. Põt
etiã dici ꝙ aliquid esse in determinato situ po
test intelligi dupliciter. Uno modo situaliter.
ita ꝙ cõmensuret̃ loco illius situs. Alio mõ
nõ situalr̃. ꝛ isto scđo mõ maior ẽ falsa. nã to
tũ corp⁹ xp̃i ẽ ĩ h̃ determinato situ. puta in hoc
altari. Attamẽ qꝛ nõ ẽ ibi situaliter. ideo non
obstante ꝙ sit in isto altari. etiam est in plu
ribus alijs locis. Sic anima intellectiua⁹ si
ue rationalis ĩ nulla pte corpis est situaliter.
ꝫ nõ obstãte ꝙ tota sit ĩ vna pte. sibi nõ repu
gnat simul esse in alijs partibus. Forte di Instantia
cetur ꝙ anima etiaꝫ ĩ toto corpe quod p se in
format nõ est situaliter. ergo ſm istam respõ
sionẽ simul esse posset in pluribus corpibus.
Respõdeo ꝙ q̃uis anima nõ sit ĩ toto cor Rñ.
pore situaliter ꝛ circũscriptiue. tamẽ est ĩ toto
diffinitiue ꝛ determinatiue. Propter qđ dũ
est in isto corpe nõ potest ẽẽ in alio. ꝛ hoc via
nature. Utrũ autẽ aliqua p diuinã potẽtiam
possit simul esse in pluribus corpibus. pate
bit domino ꝯcedente in lectura quarti libri.
Ad argumentũ principale ĩ oppositũ dicẽ Ad argumentũ pn̄cipale.
dũ. ꝙ nõ est incõueniẽs vnũ ꝛ idẽ moueri ꝯ
trijs motib⁹ dũ mouet̃ p accñs. Forte dices Instantia
clau⁹ infix⁹ naui mouet̃ p accidẽs ad motũ [illegible]
nis. ꝛ tñ ĩpossibile ẽ ꝙ sil̃ moueat̃ sursũ ꝛ deor
sum. Rñ. ꝙ aliq̃d põt dupl̃r moueri p acci Solutio.
dẽs. Uno mõ ꝙ sic mouet̃ p accidẽs ꝙ tñ mo
tus formalr̃ ipm attingit. ꝛ ĩ ipo recipit̃ sub
iectiue. ꝛ sic vnũ ꝛ idẽ q̃uis moueat̃ p accñs.
tñ nõ põt naturaliter sil̃ moueri ꝯrijs moti
bus. qꝛ tũc ꝯria sil̃ recipent̃ ĩ eodẽ. Alio mõ ꝙ
ip̃m sic mouet̃ p accidẽs ad motũ eoꝝ ĩ q̃b⁹ ẽ.
ꝙ tamẽ motus ipm nõ attingit. nec sbiectiuẽ
mot⁹ in ipso recipit̃. ꝛ sic vnũ ꝛ idẽ põt moue
ri ꝯrijs motibus simul ꝛ semel. Un̄ si due li
nee copulate ad eundẽ punctuꝫ possent tali
ter disponi ꝙ vna moueret̃ altera quiescente.
idem punctus posset dici moueri ad motuꝫ
vnius. ꝛ quiescere ad quietẽ alterius sine ali
qua repugnãtia. eo ꝙ mot⁹ nõ recipet̃ ĩ se sub
iectiue. Et eodẽ mõ de motib⁹ ꝯtrarijs. si vna
linearum moueretur sursum. ꝛ alia deorsum.

Alia solutio Egidij Ad argumentū principale.

Cū ꝗ clau⁹ infix⁹ naui recipiat i se motū subiectiue ⁊ non aīa. ideo non est sīle ꝺe clauo ⁊ ꝺe aīa. Uel posset dici ꝙ sicut aīa nō est in pte nisi i ordine ad totū. sic nō mouet̄ ꝑ accidēs ad motū ptis sed ad motū totius. Cū igit̄ totū non possit simul moueri ꝯrijs motib⁹. ergo nec aīa. Jlla est solutio doctoris nostri. ⁊ eā possum exemplo ꝺeclarare. Planū ē enī ꝙ locus formaliter sumptus nec mouet̄ ꝑ se nec ꝑ accidēs. ꝗuis loc⁹ material'r sūpt⁹ moueat̄ ꝑ accidēs. vt pꝫ. iiij. phicoꝝ. cui⁹ nō possumus aliā cāꝫ assignare nisi ꝙ loc⁹ formal'r sumpt⁹ nō fundat̄ in corpe ambiēte simpl'r ⁊ absolute. sed solū vt illud corpus hꝫ ordinē ad vniuersū. ⁊ ideo ad motū tal' corpis nec mouet̄ ꝑ se nec ꝑ accidēs vniuerso nō trāsmutato. loc⁹ vero material'r sumpt⁹ puta vltima supficies corpis ambiētis. qꝛ absolute fundat̄ i tali corpore. ideo mouet̄ saltē ꝑ accidēs ad motū talis corpis. Sic qꝛ aīa nō ē in pte. nisi inꝗtū talis ps ordinē hꝫ ad totū. ideo nec ꝑ se nec ꝑ accidēs mouet̄. nisi moueat̄ totū. Et vt dixim⁹ ꝙ vnū ⁊ idē simul ⁊ semel mouet̄ motib⁹ ꝯrijs ꝑ accidēs scđo mō dictū. pꝫ i corpe xpi qđ vt hꝫ eē in sacro sīl' mouet̄ sursū ⁊ ꝺeorsū. sicut qñ vn⁹ sacerdos eleuat corp⁹ xp̄i. alter sacerdos eleuatū inferi⁹ reponit. Sic aīa ꝺr̄ moueri ꝑ accidēs ad motū corpis qđ informat. ꝙ tñ subiectiue ipse mot⁹ nō recipit̄ in ipa aīa ipsa. n. nō pt̄ eē subiectū mot⁹ corpal'. cū ipsa sit indiuisibil'. ⁊ mot⁹ ꝯtinu⁹ sit ⁊ diuisibilis

Distinctio nona

Hinc ad distinctionē ꝑsonaꝝ ⁊c̄.

Post ꝗꝫ mgr̄ ꝺeterminauit ꝺe diuina generatōne. i ista pte ꝺetermiat ꝺe generatoris ⁊ geniti coeterna duratōe. Et diuidit̄ i duas ptes. qm̄ ꝑmo tāgit coeternitatē pris ⁊ filij ꝗtum ad modū essendi. Scđo ꝗtū ad modū ꝑdicādi ⁊ significādi. ibi. Hic queri pt̄ ⁊c̄. Prima diuidit̄ in qtuor ptes. Nam ꝑmo ꝑmittit diuinaꝝ ꝑsonaꝝ distinctionē. Scđo annectit pris ⁊ filij equalē durationē. Tercio ꝯtra hāc veritatē inducit hereticoꝝ obiectionē. Et quarto refellit obiectōis ꝑsumptionē. Scđa ibi. Genit⁹ ē enī ⁊c̄. Tercia ibi. Sed ꝯ hoc dicit. Quarta ibi. Sed qris inquit. Tūc sequit̄ illa ps Hic queri potest ⁊c̄. Et diuidit̄ in duas. qꝛ ꝑmo ꝑmittit quādaꝫ sn̄iam disputabilē ⁊ dubiā. Scđo infert vnā ꝯclusionē ꝺeterminate tenēdā. ibi. Dicamus ꝙ filiū. Prima i duas. qꝛ primo ponit dicta doctoꝝ ꝗ videt̄ sibi mutuo repugnare. Scđo nitit̄ hmōi dicta i veritate ꝯcordare. Scđa ibi. Sed ne tāti. Prima i duas. qꝛ primo ponit auctēs affirmātes ꝙ nō semꝑ nascit̄ filius. Scđo illas ꝗ dicūt ꝙ semꝑ gignit̄ seu nascit̄ filius. ibi. Origenes ꝟo. Hic quero circa distinctōem nonā.

Utrū pr̄ sit ꝑoꝛ filio. Et videt̄ ꝙ sic qꝛ oē generās ē ꝑus genito. pater est generās filiū. ergo ⁊c̄. Maioꝛ pꝫ. qꝛ āgere ꝑsupponit esse. ꝗ opꝫ ꝙ pr̄ sit anꝗꝫ generet. Minoꝛ pꝫ ex fide. Jn ꝯtrariū ē magister i lr̄a i illa. ix. dist. vbi ait. Genit⁹ ēa pr̄e filius. ⁊ ideo fili⁹. nec tñ añ pater fuit ꝗꝫ fili⁹. coeterne enī sibi sunt tres ꝑsone. Hic ꝑmo ē vidēdū. vtꝝ generatio actiua sit ꝑoꝛ ꝑrnitate. Scđo vtꝝ hmōi generatio sit ꝑoꝛ processione. Tercio vtꝝ paternitas sit ꝑoꝛ spiratione actiua. Et qrto vtꝝ pr̄ sit prioꝛ filio

Ad quoꝝ oīm intelligētiā ē notādū ꝙ. vij sūt modi ꝑoꝛitatis. vt pꝫ. v. metaph. Primo mō ꝺr̄ aliqđ prius ꝭm tps. puta pri⁹ duratiōe. Scđo ꝺr̄ prius ꝭm locū. sicut ignis ē prius seu prioꝛ aere. qꝛ ꝑpinquoꝛ ē primo loco puta circūferētie celi. Tercio ꝭm motū. sicut illud qđ ꝑpinqui⁹ ē primo mouēti. sic ēi puer pt̄ dici prioꝛ seipso exn̄te viro. qꝛ minus distat a suo ꝑmo principio motiuo. Quarto ꝭm potētiam. sic agēs ē prius patiēte. ⁊ vl' mouēs pri⁹ est moto. Quīto ꝭm ordinē. sic dux pt̄ dici prioꝛ milite. qꝛ ē ꝑpinquioꝛ regi. Sexto ꝺr̄ aliqđ pri⁹ cognitōe. sic diffinientia sūt ꝑoꝛa diffinito. Septimo aliqđ est pri⁹ altero natura. sic vnū ē pri⁹ duob⁹. ⁊ subā ē prioꝛ accidēte. De ꝑmis qnqꝫ modis cōcorditer oēs ꝯsentiūt ꝙ i diuinis nec sit pri⁹ nec posteri⁹. ꝺe sexto tñ ⁊ septimo dicta doctoꝝ dissentiūt. iō ꝗtū ad illos duos modos ꝑdictas ꝗttuoꝛ clausulas ꝑtractabo.

Septem modi prioritatis

Quantum ergo ad

Articul⁹ I Conclusio I

primū. vtꝝ generatio actiua sit prioꝛ ꝑrnitate. Dico ꝙ inter generationē ⁊ ꝑrnitatē nō est aliq̄ prioritas ꝭm modū septimū puta nature. qꝛ vbi nō est distinctio nature ibi non pōt esse pri⁹ natura. sed generatio actiua ⁊ paternitas nō sunt disticta natura. ꝗ ⁊c̄. Maioꝛ pꝫ. qꝛ q̄lis ē prioritas inter aliq̄ talis ē distinctio inter ea. Minoꝛ etiā pꝫ. qꝛ generatio actiua ⁊ paternitas dicūt eādē rē simpl'r indistinctā

2 P. si esset inter ea pⁱoritas nature. aut gene
ratio eēt pⁱor p̄rnitate. aut ecōuerso. Nō pⁱmo
mō. qꝛ agere p̄supponit eē. vel saltē nō poterit
eē pⁱus eo. sed pr̄ generās ī esse ꝑsonali ɔstitui
tur ipsa p̄rnitate. ergo generatio que est sua ꝓ
pꝛia actio nō poterit esse prioꝛ paternitate pa/
trem in eē ꝑsonali ɔstituente. Nec scd̄o mō.
quia paternitas ⁊ filiatio sunt simul natura.
cū sint opposita relatiua. ḡ respectu cuiuscūqꝫ
filiatio nō potest esse prioꝛ. nec p̄rnitas respe/
ctu eiusdē poterit esse prioꝛ. sed filiatio nō po
test esse prioꝛ generatione. ergo nec paterni/
tas poterit esse prioꝛ ea. Sed quantuꝫ ad
(Scd̄a cō clusio.)
sc̄dm mō pⁱoritatis puta pꝛiᵘ rōe. dico q̄ gene
ratō poterit dici vno mō pⁱor p̄rnitate. et alio
modo posterioꝛ ea. Quia p̄rnitas diuina pōt
dupl'r ɔsiderari. Uno mō vt est relatio. Alio
mō vt ē ꝓpꝛietas ꝑsone ɔstitutiua. Nā pater
nitas vt ē relatio. tūc respicit ꝑ se terminuꝫ ad
quē est. sed vt est ꝓpꝛietas. tūc respicit ꝑ se sup
positū in quo est. Q, eīm relatio ꝑsonaꝫ diui
nam ɔstituat. hoc nō habet vt relatio est. sed
vt diuina est. ⁊ idē realiter existens cū diuina
eēntia. ergo alio modo cognitionis intelligit
paternitas vt relatio est. ⁊ alio mō vt ɔstitu/
tiua est. Si ergo intelligit vt relatio est. tunc
modo nostro cognoscēdi est posterioꝛ genera
tione. qꝛ mō nostro cognoscēdi relatōnes di/
cte modo potētie ex actōnibus innascunt. vt
pꝫ. v. metaph. sed p̄rnitas ⁊ filiatio sunt rela/
tiones mō potētie. vt pꝫ ibidē. ḡ ⁊c. Si autē
p̄rnitas accipit vt ē ɔstitutiua ꝓpꝛietas sup/
positi generātis. sic modo nr̄o cognoscēdi ē pⁱ
oꝛ generatōe. qꝛ modo nr̄o cognoscēdi actus
scd̄s est posterioꝛ actu pⁱmo. sed generatio mō
nr̄o cognoscēdi etiā in diuis se hꝫ vt actus se
cūdus. pⁱncipiū aūt ɔstitutiuū ꝑsone genera
tis se hꝫ vt actᵘ pⁱmᵘ. ḡ ⁊c. Hec tn̄ nullā ar
guūt pⁱoritatē ex natura rei. qꝛ isto modo idē
potest eē prius seipso. sub alia ⁊ alia rōne ad
seipsum compatū. Nā paternitas ɔsiderata
vt relatio. est prioꝛ seipsa ɔsiderata vt est ꝑso/
ne ɔstitutiua. qꝛ illud ſm nostꝝ modū cogno
scēdi prius rei ɔuenit quod est intimius sibi.
⁊ a quo ꝑ intellectū minus potest absolui. sed
ꝑ nullū intellectū paternitas p[illegible] absolui a ra
tione relationis. pōt tamē absolui a ratiōe cō
stitutiue ꝓpꝛietatis. ergo ⁊c. Maioꝛ pꝫ. pro/
bo minoꝛe. qꝛ nullus intellectus pōt rem ab/
soluere ab eo quod directe p̄dicat de ea in pri/
mo modo dicēdi ꝑ se. Sed relatio p̄dicat de
paternitate in pⁱmo modo dicendi ꝑ se. ⁊ per
consequēs ē de intrinseca sua ratione seu for/
mali. sed esse ɔstitutiuū ꝑsone non videt p̄di
cari ꝑ se. nec ī primo nec in scd̄o modo de ipsa
p̄rnitate. qꝛ oīs ꝓpositio ꝑ se dꝫ eē de oī. vt pꝫ
i. posterioꝝ. sed illa ꝓpositio paternitas ɔsti/
tuit ꝑsonam. nō est de omni. cuꝫ ɔstituere nō
ɔueniat omni paternitati. Sed forte dice
(Instantia)
tur mihi q̄ illa dicta destruunt seipsa. qꝛ quic
quid est prius prioꝛe etiā ē prius posterioꝛe.
ḡ si p̄rnitas ɔsiderata vt relatio. est pⁱor seipsa
vt ꝓpꝛietas ɔstitutiua. ⁊ eadē p̄rnitas ɔside/
rata vt ꝓpꝛietas ɔstitutiua ē prioꝛ generatōe
sequit q̄ eadē p̄rnitas ɔsiderata vt relatio sit
pⁱor generatōe. cuiᵘ oppositū tn̄ expꝛsse ponis.
Rn̄deo ⁊ dico q̄ q̄cquid ē priᵘ prioꝛe ē pⁱus
(Solutio)
posterioꝛe. manēdo infra eūdem modū com/
pationis. qui tamē modus si mutat nihil cō
cludit. quia fallacia accidētis ɔmittit. sed in
ꝓposito modus compationis mutat. qꝛ aliᵘ
ē modus compationis qua p̄rnitas ɔsidera
ta vt relatio ɔpatur ad seipsā vt ē ɔstitutiua.
⁊ alius put paternitas sub hac duplici rōne
ɔpat ad generatōꝫ. Et licet nullū sīle creatū
ad illiᵘ summe deitatis mysteriū declarādum
sufficiat. possumus tn̄ illud aliq̄liter exemplo
manuducere. Hō eīm albus si compat ad eē
rationale ⁊ ad esse albū. tunc certū est q̄ prius
sibi ɔuenit eē rōnale q̄ꝫ eē albū. si tamen idem
homo ſm hos duos modos essendi compat
ad vnū modo agendi puta ad disgregare. tūc
certum est q̄ hoc prius conuenit homini vt
est albus q̄ꝫ vt ē rationalis. sic ⁊c. Potest
etiam dici q̄ nō ē incōueniēs idem esse prius
seipso ratione ſm aliā ⁊ aliā ɔpationē factā ꝑ
intellectū. ergo ⁊c.

Quātū ad secundū

(Scd̄z [illegible] cipale.)

principale. vtꝝ generatio actiua sit prioꝛ pro
cessione. Pono ɔformiter ad p̄cedentia duas
ɔclusiones. Prima ē. q̄ generatio in diuis
(Prima cō clusio.)
nō ē pⁱor natura ꝓcessione spūsācti. Nā si esset
prioꝛ natura tūc eēt dignioꝛ ⁊ ꝑfectioꝛ ea. ɔn̄s
ē falsum. qꝛ emanationuꝫ dignitas ⁊ ꝑfectio
pensanda ē ex termis. Si ḡ generatio eēt ꝑfe
ctioꝛ ꝓcessione. tūc filiᵘ q̄ ē terminᵘ generatōis
eēt ꝑfectioꝛ spūsāctō. qđ ē ꝯ fidē. ɔn̄tia patꝫ. v.
metaph. Dato etiā q̄ ista ɔn̄tia aliq̄n in rebꝫ
materialibus patiat calumniā. tamē in sepa
tis a materia de quibꝫ ad pn̄s loq̄mur simpli
citer ē vera. Q, autē sit prioꝛ ratione ꝑ atꝫ
(Secūda cōclusio)
qꝛ mō nostro intelligēdi ꝓductio q̄ aliq̄d pro
ducit. semꝑ videt eē prioꝛ illa productōe qua
tale productū alteꝝ ꝓducit. Sed filius pro/

ducit generatõe. & ipe pducit spũm scm̃ actiua pcessione. ergo generatio videt esse prior processiõe. & maxime apud nr̃m intellectũ. q ratõe iã dicta simultatẽ harum emanationũ neqt cõprehendere

Instantia

Sed forte dicet q generatio diuina siue verbi pductio. cũ sit sm pfectũ intelligere. videt psupponere actũ amoris & cõplacẽtie. qr pfectũ intelligere non potest esse sine pfecta volũtatis intẽtione. q pfecta intẽtio esse non poterit sine amore & cõplacẽtia. Cũ ergo spũssancti emanatio sit p actũ amoris. videt q etiã sm nr̃m modũ intelligẽdi pcessio spũssancti nõ sit posterior diuina generatõe

Cõfirmat

Et cõfirmat p. b. Aug. ix. de trini. c. vlti. vbi ait. Partũ mentis ancedit appetitus. Rñdẽdo dico q cũ bonũ cognitũ sit obiectũ voluntatis. necesse est cognitionẽ pcedere ipm amorẽ. nõ igit requirit actus volũtatis absolute pter cognitionẽ. sed magis econuerso. licet reqrat ad cõtinuandã ipsã cognitionẽ. qr nisi cognitio placeret citius dissolueret. Itẽ cõiũgẽs psupponit ea q cõiungit. sed actus amoris cõiũgit ex pte intellectus prolẽ parẽti. ergo modo nr̃e cognitõis act⁹ amoris psupponit genitum plẽ. Quãuis etiã instãtia ista hẽat aliquẽ colorẽ q ad nostrũ intelligere. qd pcedit de imperfecto ad pfectũ. & p cõñs pma nostra noticia nõ ẽ verbi pductiua. in diuinis tamẽ hec instãtia modicã habet apparentiam. qr noticia dei patris non pgredit de impfecto ad pfectum. & ideo primũ suum intelligere quia pfectissimũ erat potuit verbum producere. Auctas Aug. intelligẽda est de nostro intelligere. qd quãuis pcedat appetitum sm pmos motus seu sm suũ esse impfectũ. sequit tñ ipm q ad suã cõtinuationẽ pfectam.

Tercium pncipale.

Quantũ ad terciũ pncipale. vtrum paternitas sit prior spiratione actiua. Dico q paternitas et spiratio actiua cum in psona patris dicant eandẽ rem. sicut infra patebit. vbi pbabitur q quãuis dicãt duas relationes reales ratione duorũ suorũ terminorũ realiter distinctorũ. qui sunt fili⁹ & spiritussanctus. nõ tamẽ sũt due res sed vna tm̃ ratione vni⁹ immediati fũdamẽti qd est psona patris. i qua immediate fundant. ideo inter paternitatẽ & spirationẽ actiuã non potest eẽ aliqua realis prioritas. qr oĩs realis prioritas psupponit distinctionẽ realem illius quod dr prius a suo posteriori. sed illa nõ sũt realiter distincta. Est tñ paternitas prior spiratione mõ nostre cognitionis. Quia qñcũqz intellectus cõcipit aliq i eodẽ. vnũ vt suppositi cõstitutiuũ. & alterũ vt nõ cõstituẽs sed psupponẽs suppositũ cõstitutũ. illud qd cõstituit cõcipit vt prius. & nõ cõstituẽs vt posterius. Sed prnitas psonã patris cõstituit. & spiratio ipam cõstitutam psupponit. ergo &c.

Instantia

Sed forte diceretur q cum nostra cognitio incipiat a magis confusis & vniuersalibus. & spiratio sit cõmunior paternitate. cũ sit cõmunis patri & filio. videt q mõ nostre cognitionis debeat dici prior. hac enĩ ratione essentia mõ nostre cognitionis est prior omni psonali pprietate. qr omni pprietate essentia videt esse cõmunior.

Solutio

Rñdeo q hic dupl'r equiuocat. Prio. s. de cognitione. qr nõ querimus hic quid pmo cognoscat noster intellectus. & de hoc procedit instãtia. sed querimus duobus vel pluribus oblatis intellectui. quod talium obiectorũ intellectus dicat prius esse aliis. Quãuis enĩ intellectus necessario prius cognoscat creaturã q deum. tamẽ naturali sua cognitione dicit deum esse priorem creatura. Sic dato q cõmunis spiratio esset prius a nobis cognita q generatio. quia tamẽ cõmunis notio sm nostrũ modũ intelligẽdi videt quasi aduenticia esse psone constitute p paternitatẽ. ideo intellect⁹ adhuc diceret paternitatẽ esse priorẽ spiratione. Secũdo equiuocat de cõmunitate. qr illud cõmune quod est magis notũ vel pri⁹ notum nobis noticia intellectiua est cõmune p abstractionẽ. puta illud quod est magis confusum. Sed spiratio actiua nõ est magis abstracta q generatio. Et cum dicit q essentia diuina intelligit esse prior pprietatibus. qa cõmunior. Dico q illa cõmunitas nõ ẽ causa huius prioritatis. sed psuppositio naturalis quam videt intellectus in creaturis. vbi omnis pprietas suum fundamentũ naturaliter psupponit. ad quam creaturarũ similitudinem cõcipit in diuinis hmõi prioritatem. nõ obstãte reali idẽtitate pprietatis cũ hmõi diuino fundamẽto.

Quartum pncipale.

Quantum ad quartum principale. vtrum pater sit prior filio. dico cõsimil'r ad tres pcedẽtes cõclusiones Prio q nulla inter patrẽ & filiũ potest esse realis prioritas. qr summe & simpliciter eterno nihil realiter põt esse prius. sed vt dicit in symbolo. Eternus pater eternus filius eternus spũssanctus. Et ibidẽ Neqz prius neqz posteri⁹ neqz

maiꝰ neqꝫ minus. sed tote tres ꝑsone coeterne
sibi sūt ⁊ coeq̄les. Scđo dico ꝙ ꝑsona pa
tris poterit aliquo mō eē ꝑoꝛ rōe respectu ꝑso
ne filij. qꝛ cōꝑo ꝙ noster intellectus in omni
bus creaturis videt vniuersaliter omne gene
rās eē naturaliter ꝑus genito. ḡ in diuis inter
Cōtra cō/ gignēs ⁊ genitū hmōi ꝑoꝛitatē poterit ponere
cl'oēs due saltem ꝫm rationē. Sed sic dicēdo habeo
opiones ꝯ me duas solēnes opiniones. Quarū pri
ma negat ꝑoꝛitatem inter patrē ⁊ filium. etiā
ꝫm rationē. Secūda nitiꝛ ostendere aliquaꝫ
ꝑoꝛitatem esse inter eos ꝑter ꝑoꝛitatem ratio/
Gotfridꝰ. nis. Prime opinionis doctores arguunt
1 sic. Que sunt simul naturali intelligētia vnū
nō potest eē prius altero ꝫm rationē. sed rela/
tiue opposita sunt hmōi. vt patet in ꝑdicamē
2 tis. P. illud quod est ꝑus altero ꝫm ratio/
nē pōt intelligi sine eo. sed pater nō potest in/
telligi sine filio. ergo ⁊c. Maioꝛ patet. ꝓba/
tur minoꝛ. qꝛ qui intelligit patrē. vl' intelligit
eum vt ad se. vel vt est ad aliud. Primo mo/
do eēt falsus intellectus. qꝛ vt sic pater intelli
gereꝛ vt suppositū absolutū. Si secūdo mō.
Rō durā. sic necessario intelligiꝛ filius. Hoc idē ar/
3 guit quidā alius doctoꝛ sic. Si pater eēt pri
oꝛ filio. vel hoc esset ratione essentie. vel ratio
ne relationis. qꝛ nō possumus dare plura in
patre nisi eēntiā ⁊ relationē. sed nō ꝑmo mo/
do. quia eēntia est penitus eadeꝫ in patre ⁊ fi
lio. Nec secūdo mō. qꝛ relatiue opposita sūt
Cōtra got simul natura ⁊ naturali intelligētia. Sed
fridū ⁊ du illa nō ꝯcludūt. quia intellectus distinguēs
randum aliqua ꝑ cōparationē ad aliqua distincta. q̄
1 tamē in seipsis sunt omino realiter idem ⁊ pe
nitus indisticta. ille in quā intellectus potest
ꝯcipere ꝑus ⁊ posterius inter ea q̄ omnimodā
habent coexigētiam simultatis. Ista patꝫ. qꝛ
magis opponūtur distinctū ⁊ indistinctū cū
sint contradictoꝛia. q̄ꝫ ꝑus ⁊ posterius que vi
dentꝛ eē desperata. Sed ꝫm istos doctores hu
manus intellectus distinguit inter diuia at/
tributa. que ī seipis intrinsece omino sunt idē
2 realiter. ergo ⁊c. P. vbi est dare ꝑmū secū/
dū ⁊ terciū. ibi saltē ꝫm rōeꝫ ē dare ꝑus ⁊ po/
sterꝰ. illa pꝫ. qꝛ scđm est ꝑmo ꝓpinquiꝰ q̄ꝫ ter
ciū. ⁊ ꝑ ꝯñs ē prius. vt pꝫ. v. meth. sed nos cō
cedimus patrē esse ꝑmā ꝑsonā in diuis. cum
sit fontana deitas ꝫm Dyonisiū. Et filiū secū
daꝫ ꝑsonā tāq̄ꝫ a p̄re imediate ꝓductā. ⁊ spm̄
s̄ctū terciā quasi ab vtroqꝫ ꝓcedentē. ḡ salteꝫ
ꝫm rationē si ne nostro mō cognoscēdi poteri
3 mus ibi assignare prius ⁊ posteriꝰ. P. om
ne ꝓducens ꝫm rationē prius ꝯcipiꝛ eē q̄ꝫ ꝓ/
ducat. ḡ p̄r ꝑcōcipiꝛ generatōe ꝫm suū eē ꝑso
nale. sed generatio ꝫm nostrā rōeꝫ ē ꝑoꝛ filio.
qꝛ via ꝫm rōem ē prioꝛ termio. ḡ p̄r ꝫm rōem
ē ꝑoꝛ filio. qꝛ q̇cq̇d ē priꝰ priore est etiā prius
posteriore. Ad ꝑmū ḡ dicēdū ꝙ q̄ntūlibꝫ Solō rō/
aliqua simul intelligantꝛ. tm̄ si intellectꝰ discer nū gotfri.
nit vnū eē productū ⁊ altez ꝓducens. ip̄e po ⁊ durādi.
terit producēti tribuere rationē prioris. ⁊ pro Ad 1
ducto rationē posterioris. nō ratione qua re/
latiua sunt. sed rōe qua vna ꝑsona producēs
ē ⁊ altera producta. ⁊ maxime. qꝛ ī omnibus
creaturis ex quibꝫ nostri intellectꝰ oriꝛ cogni/
tio. sꝑ productū posteriꝰ ē producente. ergo a
simili p̄t ꝯcipe in diuis Ad scđm nego ma Ad 2
ioꝛē. ꝙ quātūlibet cā vt cā est nō possit intelli
gi sine causato vel causabili. intelligiꝛ tm̄ na/
turaliꝛ cā foꝛe prioꝛ cāto. ḡ ⁊c. Ad terciū ne Ad 3
go minorē. qꝛ eēntia vt est ī patre p̄t ꝯcipi sub
ratione ꝑoꝛis. ⁊ vt ē in filio sub ratione poste
rioris. qꝛ sicut in realiter distinctis illud qđ
addit sup altez. si additio est realis. tūc real'r
ē posteriꝰ eo. sic in nō distinctis real'r illud qđ
hꝫ se ꝑ moduꝫ additōis ad seipm̄. ad minus
ꝫm rōem ē posteriꝰ seipo. Sed eēntia vt est ī
filio addit sup seip̄aꝫ vt est in patre eē ꝯmuni
catū. ergo filius ratione eēntie p̄t ꝯcipi eē po/
sterioꝛ patre ꝫm humanā rationē. Etiam ne/
go minorē q̄ꝫtum ad alterā sui ꝑteꝫ. qꝛ (sicut
isti doctores met dicūt ⁊ bñ) qualem ordinē
realem habēt aliqua inter se vbi differūt reali
ter. talem ordinē rationis habēt cum differūt
ratōe. vñ qꝛ videmus ꝙ vbi intellectus ⁊ vo/
lūtas differūt realiter intellectus real'r est pri
oꝛ volūtate. ideo ī deo vbi solū differūt rōe di
cimꝰ intellectū rōe eē ꝑoꝛē volūtate. Sꝫ ī his
vbi ꝓprietas ꝯstitutiua suppositi generātis
differt real'r a generatōe. ip̄a talis ꝓprietas ē
real'r ꝑoꝛ generatōe. ḡ in diuis vbi p̄rnitas q̄
ē patris ꝯstitutiua ꝓprietas differt ꝫm rōem
a generatōe. ip̄a ꝫm rōem p̄t dici ꝑoꝛ generati
one. Sꝫ qđ ē rōe prius generatiōe. etiā ē rōe
priꝰ genito. ḡ ꝑsona p̄ris etiā ꝓpter suā ꝓpri/
etatē relatiuā p̄t dici prioꝛ filio saltē ꝫm rōem
Alij etiā vt ꝑdixi ponūt ꝑoꝛitatē ī diuis q̄ Opio. 2.
nō ē prioꝛitas rōnis tm̄. sed ꝫm aliquos diciꝛ
prioꝛitas realis ꝫm q̄d. ꝫm alios dr̄ prioꝛitas
naturalis ꝑsuppōis. De hac tm̄ ꝑsuppōne ad
p̄ns nihil dicā. qꝛ locū hꝫ circa distictōꝫ. xij.
Et ꝫm alios diciꝛ prioꝛitas originis. Pri Jacobus
mi dictū suū declarāt sic. Sicut in multitu/ q̄ōe. 30. de
dine simpliciter reali est oꝛdo simpl'r realis. ⁊ ꝑdicamētꝫ
ꝑ ꝯsequēs prius ⁊ posterius simpl'r realia. sic
vbi est multitudo realis ꝫm quid. possumus

ponere ꝑus ⁊ posteri⁹ reale ſm q̇d. Sꝫ vbi ali
qua multa differūt ſm eē ē mltitudo ſimpl'r
realis. vbi aūt ſūt multa nō ſm eſſe. ſꝫ tm̄mō
ſm modū eēndi ſicut i diuis. ibi ē multitudo
realis nō ſimpl'r ſed ſm q̇d. g̃ in diuis ꝓpter
diuerſitatē realiū modoꝝ eēndi erit ibi ꝑus ⁊

Contra iacobum

posteri⁹ real'r q̄uis ſm q̇d Sed illud nō in
telligo. qꝛ aut ille p modos illos reales intel/
ligit modos abſolutos. ⁊ ſic ꝯ eos argui ſupi
us diſt. viij. ergo quo ad hoc ad p̄ſens dimit
to. Aut intelligit modos relatiuos. ⁊ ſic dico
q̄ in q̄tum oppoſiti ſunt vtiq̄ realit' differūt.
ſed cū hoc realiter ſimul ſūt. nec aliqua realis
prioritas poterit poni inter hmōi relationes.
Si autē tales modi ſunt deſperati tūc adhuc
realiter coeterni ſunt ratione coexiſtentie qua
coexiſtūt modis directe relatiue oppoſitis.

Q, ī diuinis ſit ꝑus origine.

Alij dicētes q̄ in diuis ſit ꝑus ⁊ poſterius
originis ſeu ſm originē naturalē. probāt hoc
primo auctē Aug. in li. de triplici habitaculo
1 vbi ſic dicit. Cū iuſti fuerint i patria videbūt
q̇d intereſt inter generationē ⁊ proceſſionēꝫ. ⁊
videbūt q̄ pater p̄cedit filiū nō natura ſed ori
2 gine. Itē Richar. vi. de trini. c. vij. loquēs
de priori ⁊ poſteriori in diuis ſic ait. Prius ⁊
poſterius in hoc loco intelligi volumus non
3 tp̄is ſucceſſione ſed ordine nature. P̄. i. po
ſterioꝝ dicit'. Primū eſt quod ſic ſe habet q̄
alteri ꝯuenit aliquid p ip̄m ⁊ ſibi nō per alte/
rū. Sed filio ⁊ ſpūiſancto ꝯuenit eſſe p prēꝫ
4 ⁊ patri nō p eos. ergo ⁊c̄. P̄. pater eſt p̄nci/
pium filij. vt pꝫ p Aug. v. de trini. c. xiiij. Sꝫ
vt dicit'. i. poſterioꝝ. primū ⁊ p̄ncipiū idē ſūt.
5 ergo pater eſt prior filio P̄ poſſet gratia di
ſputatōis argui q̄ pater eſſet prior filio dura
tione. qꝛ ſicut ſe habet corruptō ad deſinere eē
ita generatio ad incipe eſſe. Sed omne cor/
ruptū deſinit eſſe. ergo omne generatū incipit
eſſe. qδ aūt incipit eſſe nō eſt eternū. ergo fili
6 us nō eſt eternus. P̄. quādocūq̄ aliq̄ ſunt
idē ſi vnū habet principiū ⁊ reliquū. ſed eſſe fi
lij in diuinis ⁊ duratio ſua ſunt idē. cum er/
go filius habeat principiū ſui eſſe. etiaꝫ habe/
bit principiū ſue durationis. Omne aūt qδ
7 habet p̄ncipiū duratōis eſt tp̄ale. P̄. vbi/
cūq̄ eſt numerus ibi eſt ꝑus ⁊ poſterius. In
[illegible] diuis eſt numerus cū ibi ſit ternarius. P̄.
ꝓpriū naturalr ē poſterius eo cui⁹ ē ꝓpriū. ſꝫ
ī deo ē ꝓpriū puta ꝓprietas ꝑſonalis. ⁊ illud
cui⁹ eſt ꝓpriū puta ꝑſona. etiā ē ibi ꝓprietas
9 eēntialis ⁊ eſſentia. P̄. vt pꝫ in p̄dicamētis
vn⁹ modus ꝑoritatis eſt qñ aliqua ꝯuertūt'
ſm exiſtēdi ꝯſequentiā. ⁊ tamē vnū eſt cā al/

terius. Sed pater ⁊ filius ⁊c̄. P̄. quicq̇d ē 10
ꝑmo ꝓpinquius hoc eſt realiter prius. ſed fi
lius eſt immediatior patri. qꝛ ſpūſſanctus p
cedit a patre mediante filio. ideo ⁊c̄. Sed

Contra illos

iſtud nō valet. qꝛ prius origine nō ponit nu
meꝝ cū ꝑori natura. ⁊ cū ꝑori ſm cognitiōꝫ ſi
ue rōem. qꝛ qñcūq̄ aliq̇d originat' ab aliquo
vel diſtinguit' ⁊ numerat' natura in producē
te ⁊ ꝓducto. ⁊ tūc pri⁹ origine eſt idē qδ ꝑus
natura. vel ſic ꝓducit' q̄ tamē manet in eadē
natura cum producēte ⁊ capit idē eſſe cuꝫ eo
tunc prius origine nō eſt aliud q̄ꝫ prius rati/
one. Et [illegible] hoc ad auctoritatē Aug. pꝫ qꝛ fili⁹ Ad 1
in diuis ſic producit' q̄ tñ manet in eadeꝫ na
tura cū patre. ⁊ capit idē eſſe cū eo Ad ſcd̄ꝫ Ad 2
dicēdū. q̄ q̄uis i diuis ſit ordo nature. qꝛ fili
us hꝫ naturā a patre ⁊ nō pr̄ a filio. tñ ille or
do nō ē i diuſitate nature. ſꝫ fundat' ſup eadē
natura ⁊ ſup eodē eē. ⁊ iō q̄uis filius ſit a pa
tre. qꝛ tñ idē eē diuinū capit cū pr̄e. iō nō eſt
poſterior patre niſi ſm q̄ intellect⁹ ꝯcipit pa/
trē ⁊ filiū in ꝯpatōe eoꝝ in quibꝫ ꝓductū ta/
liter originat' a ꝓducēte. q̄ etiā ab eo numera
ta natura diſtinguit'. ⁊ eſt ſimile de iſta ꝑori ⁊
poſteriori. ſicut ſupius dictū eſt de attributo/
rum diſtinctione. Ad terciū dicēdū. q̄uis Ad 3
filius accipiat eſſe a patre. accipit tamē idem
eſſe. ergo nō eſt poſterior eo niſi ꝯceptu ratio/
nis. Ad quartū dicēdū q̄ primū. p̄ncipiū Ad 4
⁊ cā. idem ſūt i rebꝫ creatis. qꝛ i creatis cā ſiue
principiū ē illud ad cui⁹ eſſe ſequit' aliud. ⁊ iō
in talibꝫ p̄t eſſe ꝑmū ⁊ prius ⁊ poſterius. non
aūt i diuis. qꝛ filius nō eſt aliud a patre. ſed ē
idē patri i eē ⁊ i natura. ⁊ ideo ē ſibi totalr coe
ternus. Sicut em̄ idē nō p̄t eē prius ſe ipō ni
ſi ſm rationē. ſic nec pr̄ filio ꝓpter idētitatē na
ture. ⁊ ꝓpter oppoſitaꝝ relationū ſimultateꝫ
⁊ mutuā coexigentiā Ad q̇ntū dōm q̄ nō Ad 5
eſt ſil'e de generatione ⁊ corruptōe. niſi loquē
do de illa generatōe qua genitū accipit natu/
rā ⁊ eſſe diſtincta realr a natura ⁊ [illegible] generātis.
Etiā p̄t dici q̄ q̄uis res genita p generatōeꝫ
accipit eē. q̄ tñ incipiat eſſe [illegible] accidēs eſt. qꝛ h̄
p ſe nō ꝯuenit ei rōne generatōis. ſꝫ rōe anne
xe priuatōis cū ſuo pn̄cipio mat'iali ꝓpt' quā
ſuū nō eē p̄ceſſit ſuū eē. Ad. vi. dōm q̄ ſic Ad 6
fili⁹ talr hꝫ pn̄cipiū ſui eē. q̄ tñ accipit idē eē
qδ ē ſui pn̄cipij eē. ſic hꝫ principiū ſue durati
onis. q̄ accipit eādē duratiōnē realr ⁊ ꝯplete
q̄ ē ſui pn̄cipij duratio puta dīnā eternitatē.
Ad formā argumēti dōm q̄ ibi equocat' d̄
pn̄cipio duratōis. qꝛ in p̄miſſis accipit' pn̄ci
piū qδ ē duratōis cōicatiuū. ſꝫ i vltia illatōe

tū3 dr. qd h3 pncipiū duratōis ē tpale. ibi accipit pncipiu3 qd ē duratōis limitatiuū qd ē limes ꝛ termin⁹ duratōis q̄ formaliter ꝛ intrīsece qn̄ cepit eē duratio. Et isto scd̄o modo nulla diuina psona h3 pncipiu3 duratōis cū oēs tres psone habeāt vnā duratō3 q̄ est simplex eternitas. q̄ dr ab e qd ē extra ꝛ termio. q̄i extra termios oino carēs limite. ꝛ ex pte an̄ ꝛ ex pte post. Prio tn̄ mō fili⁹ h3 pncipiū duratōis sue. q2 sicut i illa ineffabili generatiōe pr̄ cōicat filio suā deitatē. sic etiā cōicat ei suā eternitatē.
Ad 7 Ad. vij. dd̄m ꝙ sicut i diuis ē sapia ꝛ magnitudo nō tn̄ q̄titas vel q̄litas. sic i diuis pt eē ternari⁹. nō tn̄ est ibi numerus ꝓpe dict⁹.
Ad 8 Ad. viij. dd̄m ꝙ maior nō ē vera nisi i his vbi ꝓpriū ē realr alteri⁹ nature ab eo c⁹ ē ꝓpriū.
Ad 9 Ad. ix. dicēdū ꝙ pr̄ nō d3 dici cā filij. q2 cā ē ad cui⁹ esse sequit aliud. fili⁹ autē q̄uis possit dici ali⁹ a patre. nō tamē dr aliud.
Ad 10 Ad. x. dd̄m ꝙ pr̄ dr producere spm̄scm̄ mediāte filio. n̄ ꝙ pr̄ nō imediate ꝓducat spūmscm̄. s3 h̄ dr pro tāto. q2 fili⁹ virtutē spiratiuā h3 a pr̄e
Ad argumētū pncipale. Ad argumētū pncipale nego maiorē i his vbi generās ꝛ genitū solū distiguunt relatiue. ꝛ penitus i nullo absoluto sūt distincta. Ad probationē dico ꝙ i relatiuis esse relatiuum innascit vel resultat ex ipo agere. ergo in his q̄ sola relatione distinguunt esse nō potest p̄cedere ipsum agere. q̄uis sit ei coeternum.

Distinctio decima.

Hinc post filij ꝛc.

Postq̄ mgr̄ determiauit d filij i diuis generatiōe. h incipit determiare de spūsSci processiōe. Et diuidit i duas ptes. Nā pmo determiat de spūsSci a patre ꝛ filio eterna emanatōe. Scd̄o de eiusde3 spūsScti tpali processione. dist. xiiij. ibi. Preterea diligēter ꝛc. Prima in duas. q2 pmo determinat de processione spūsScti sm se. Scd̄o determinat de ea compatiue. puta compando spiritussancti processionē ad filij generatōe3. dist. xij. ibi. Itē querit. Prima in duas. Nā primo tractat magister de modo quo spiritus sanct⁹ procedit. Scd̄o de pncipio a quo procedit. distinctōe. xi. ibi. Hic dicendu3 est ꝛc. Prima in duas. Nā pmo tangit modū procedēdi ipius spiritussācti Scd̄o ostendit cur ipe solus nominat nomie cōmuni. ibi. Hic notandū ꝛc. Prima in duas. q2 primo ostēdit ꝙ spiritussanctus ꝓprie dicit amor. ꝛ ꝑ consequēs habet ꝙ ꝑ modu3 voluntatis procedit. Scd̄o sāctoꝝ auctoritatib9 probat qd dixit ibi. Nunc vō. Hic quero.

Vtrū spūsSāct⁹ p̄cedat ꝑ modū volūtatis. Et videt ꝙ nō. q2 si p̄cederet ꝑ modū volūtatis. tūc possēt eē plēs spūsscti imo q̄i ifiniti. ɔn̄s ē falsū. probo ɔn̄a3. q̄a volūtas sequit formā apphēsā. cū g̊ tales forme possent apphēdi infinite. tales forme possent eē ifinite. g̊ ꝛc. Cōtra. illd quod p̄cedit vt amor procedit ꝑ modū volūtatis. SpūsSāct⁹ procedit vt amor. vt dicūt sci doctores. g̊ ꝛc. Hic pmo vidēdū ē vtꝝ aliq̄ diña psona ꝓprie dicat spūsSāct⁹. Scd̄o vtꝝ tal' psona procedat [illegible] modū voluntatis Tercio dato ꝙ emanet ꝑ modū voluntatis. vtꝝ tales [illegible] sone possēt eē plēs. Et q̄rto ꝓpter v̄ba beati Aug. vidēdu3 ē vtꝝ spūsSāct⁹ ꝓprie dicat nexus patris ꝛ filij.

Quantū ad primū

Primum pncipale

ē aduertēdum ꝙ grāmaticalr loq̄ndo. spūs vno mō dr a spūalitate. alio mō a spiratione. Prio mō ē nomē cōe nō solu3 oīb9 diuis psonis sed etiā oīb9 subsis sepatis. ac etiā multis corpib9. Corpa. n. sbtilia sepissime i phia spirit⁹ appellāt. Et l3 illo mō sumptu3 h̄ nomen spūs nō sit nomē ꝓpriū alicui⁹ diñe psone. ē tn̄ appropriatū ex vsu scpturaꝝ tercie psone. Cui⁹ rō posset eē. q2 i reb9 nob notis illd spm̄ appellam⁹ i q̄ v̄tutē penetratiuā ꝛ impulsiuā ꝑcipim⁹. s3 amore nihil ē penetratiui⁹ ꝛ ipulsiuius. g̊ psona diuia q̄ ē ipe amor product⁹ appropriate dr spūs. Etiā appropriate dr sanct⁹ Nā sm Enstraciū sup. i. ethic. iustū cōsistit i eq̄litate ad alteꝝ. scm̄ autē i ordine ad deum. Cum g̊ dona q̄b9 i deu3 ordinamur attribuantur amori diño. g̊ illa psona q̄ est ipe amor product⁹ i diuis appropriate nō solū dr spūs s3 etiā dr spūsSāct⁹. S3 si h̄ nomē spirit⁹ dr a spiratōe. tunc nō solum appropriate s3 etiā ꝓprie ɔuenit psone p̄dicte. q2 illa psona proprie dr spūs. prout spirit⁹ dr a spiratōe. cui⁹ psonalis proprietas ē ipm spirare. sed psona diuina p̄dicta est hmōi. g̊ ꝛc.

Quātū ad secundū

Scd̄3 pncipale

principale. vtꝝ spiritussanct⁹ procedat ꝑ modum voluntatis. dico ꝙ voluntas diuia pōt duplr ɔsiderari. Uno mō vt ɔcernit libertatē ɔtingentie siue ɔdictōis. Alio mō vt con

cernit libertatē ꝯplacētie ⁊ dilectōis cū neces/
sitate immutabilitatis. sicut deus cuȝ maxi/
ma ꝯplacentia ⁊ liberrime vult suā bonitateȝ
⁊ tamē vult eaȝ necessitate imutabilitatis. qꝛ
nō pt eam non velle. Primo modo spūssā
ctus nō procedit p moduȝ voluntatis. qꝛ vt
sic sole creature procedunt Sȝ scdo mō spūs
sanctus ppꝛie procedit p modū voluntatis.
qꝛ sicut se hȝ verbū seu sapiā genita i diuinis
ad intellectuȝ. sic se habet spūssanctus qui est
amor productus ad voluntatē. sed vt inferi⁹
patebit verbū diuinū procedit p moduȝ intel
Durād⁹ ꝯ lectus immutabiliter. ḡ ⁊c. Sed ꝯtrā istī/
us ꝯclusionis quidā doctor ponit. ⁊ hꝰ mō p
cedit. Primo em̄ probat ꝙ fili⁹ in diuinis nō
producit p actum intellectus. nec spūssanct⁹
p actum voluntatis. Scdo dicit ꝙ filius nō
procedit p modum intellect⁹. nec spūssāct⁹ p
modū voluntatis. imo vt dicit circumscptis
p intellectum a natura dīna intellectu ⁊ volū
tate cū actib⁹ suis. adhuc eēt i diuis generatō
Prīa pro/ filij ⁊ spiratio spūsscti Primū pbat sic. qꝛ si
batio Du sic. tūc aut tales act⁹ eēnt ipe pductōes psona
randi. rū. aut hmōi act⁹ eēnt pncipia taliū producti
1 onū. Primū dici nō pt ppter tria Prio
qꝛ productōes psonaꝝ sūt act⁹ notionales. sȝ
intelligere ⁊ velle sunt actus essentiales. ergo
intelligere ⁊ velle nō sunt ipe productiones.
Utraqȝ pmissaꝝ vt dicunt ē ppositio p se no/
2 ta. Scdo qꝛ cuicūqȝ ꝯuenit aliqs actus q̄
psona producit. sibi ꝯuenit producere psonā
ad quā talis actus terminat. sed intelligere ⁊
velle ꝯuenit omnib⁹ diuinis psonis. ergo qlī
bet diuina psona generaret filium. ⁊ spiraret
3 spiritumsanctū. Tercio quia productiōes
filij ⁊ spūsscti dnt realr. sed intelligere dinuȝ
⁊ velle nō dnt realr. qꝛ nec re absoluta nec re
relata. Nec pt dici scdm. s. ꝙ tales act⁹ sint
pncipia taliū pductionū. qꝛ illud c⁹ ꝯditio ē
opposita fecūditati nō pt eē pncipiū act⁹ q̄ ali
q̄d producit. qꝛ oīs productio puenit ex fecū
ditate. sȝ ꝯditio actuū volēdi ⁊ intelligēdi est
opposita fecūditati. qꝛ ex ipis nihil ꝯstituit.
Scda po vt pȝ. ix. meth. Scdȝ eoꝝ dictū probāt sic.
sitio durā. Scdȝ idē pponūt abilr fecūditas ꝯuenit
1 deo ⁊ creaturis. sȝ fecūditas producēdi ꝯuenit
creaturis nō ex eo ꝙ sūt intelligētes ⁊ volētes
sed p aliq̄d pri⁹ ⁊ cōius. Multa. n. ītellectu
carētia generāt ⁊ producunt. ḡ natura diuīa
licet sit intelligēs ⁊ volēs. ex hoc tm̄ nulla fecū
ditas inest sibi ad producendū quācunqȝ p/
sonā. Et addunt isti ꝙ sicut calor ignis si eēt
intelligens ⁊ volens. causaret calorē sibi simi

lē ex fecūditate nature sue sicut nūc facit. nec
ad hꝰ aliq̄d cooparet suū intelligere ⁊ velle. sic
natura dīna ⁊c. P. qlis ē ordo reꝝ int dnā 2
realr. talis ē ordo rōnū inter dnā sm rōeȝ. sȝ
vbi intellect⁹ ⁊ volūtas dnt a natura. ibi pro
ductio ē realr vi nature ⁊ non vi intellect⁹ aut
voluntatꝭ. ḡ ⁊ i deo ⁊c. P. ex dictis aliqruȝ Aliq̄ alia
alioꝝ pt hꝰ idē argui sic. Fili⁹ qꝛ ē ꝯsbalr pri. vir 3
tute sue productiōis sibi cōicat natura. iō dr
pcedere p modū nature. sȝ spūsscūs nō min⁹
ē pri ꝯsbalis qȝ fili⁹. nec sibi min⁹ dina natu/
ra ꝯicat. ḡ etiā procedit p modū nature P 4
spūssāctus procedit p modū aliū qȝ creatura.
sȝ creatura procedit p modū volūtatꝭ. iuxta il
lud hylarij i li. de syno. Oib⁹ creaturis subaȝ
voluntas dei attulit. filio ꝓo natura dedit.
Et ꝯfirmat. qꝛ productio spūsscti maiorē cō Cōfirmat
uenietiā hȝ cū pductōe filij qȝ cū productōe
creature. qꝛ productiōes dnt sm dnām ter
minoꝝ productoꝝ. maior autē dnā ē int spm̄
sctm̄ ⁊ creaturā qȝ inter spm̄sctm̄ ⁊ filiū. sed p
ductio filij ē p moduȝ nature. ⁊ productō cre
ature p modū volūtatꝭ. ḡ ⁊c. P. intellect⁹ ⁊ 5
voluntas se hnt ad opposita cū sint potētie rō
nales. sȝ productōes dine sūt determiate ad vnū
P. si aliq determiata pfectio puta itellect⁹ 6
vel voluntas eēt rō producēdi aliquā dinaȝ
psonaȝ. tunc nulla pfectio eēt i illa psona nisi
illa sm quā producit. qꝛ ipsa pfectio determi
nata nō possȝ eē rō ꝯicādi alias pfectōnes. qꝛ
eas nec formalr nec vtualr ꝯtinereȝ. Etiā qꝛ p
ductū n̄ pt excedere suū pncipiū productiuū
sȝ ꝯn̄s ē falsū. qꝛ nulla pfectō pt deficere alicui
dine psone. P. pncipiū q̄ producit aliquid 7
naturale ē ipa natura. sȝ spūsscūs ē productū na 8
turale. cū sit pducēti ꝯnaturale. ḡ ⁊c. P. act⁹
volūtatꝭ n̄ pt eē nisi respectu pcogniti. si ḡ spūs
sāct⁹ producit p modū voluntatꝭ. ipe pri⁹ erit
cognit⁹ qȝ product⁹. sȝ illa cognitio n̄ possȝ eē
abstractiua. qꝛ oīs cogtio quā hȝ psona diui/
na respectu dinoꝝ ē ituitiua Cū ḡ ituitiua ter
minet ad rē vt actu existit in ppria natura. ḡ
spūssāct⁹ anqȝ p volūtatē produceret existeret
qd̄ ē ipossibile. ḡ ⁊c. P. q̄ procedūt p modū 9
voluntatꝭ sunt artificiata. sȝ ⁊c. Sȝ illa opi. Cōtra durandū
a dictis scōꝝ doctoꝝ videt expsse deuiare. Be 1
at⁹ em̄ aug. sepi⁹ spm̄scm̄ noiat amorē siue ca/
ritatē. iuxta illud. vi. de tri. c. v. Spūsscūs est
aliq̄d cōe pris ⁊ filij. q̄ cōio ꝯsbalis ⁊ coetna
si amicicia ꝯueniēter dici pt dicat. sed aptius
dr caritas. ḡ ⁊c. Itē. xv. de tri. c. xix. ait. Nō
frustra i illa trinitate sol⁹ spūssāct⁹ caritas nū
cupat. Itē idē aug. i de cognitiōe vere vite

ait. Nihil aliud spūssanct⁹ q̄ȝ amor dei intelli
git. Et hiero. sup ps. xiij. ait. Spūssāct⁹ nec
pr̄ ē. nec fili⁹. sed dilectio quā hȝ pr̄ in filiū et
filius in patrē. Idē possȝ deduci ex dict̄ ce
teroꝝ. dimitto tñ cā breuitatis. Sȝ ꝯstat
2 ꝙ amor ꝑ modū volūtatis ꝓcedit. ḡ ꝛc. P̄
isti ī declaratōe scđe positōis assumūt aliq̄ mi
nus vera. qꝛ illud ī cui⁹ rōne formali includi
tur noticia q̄ est expssiua ꝛ declaratiua noticie
simplicis nō ē possibile produci nisi ṗncipio
ītellectiuo ꝛ actu ītellectuali. Sȝ ṽbū qđ ē fi
li⁹ dei pr̄is ē hm̄oi. vt pȝ ꝑ Rich. ij. de trini. c.
xij. vbi sic ait. Recte verbū dei patris dicit̄ ꝑ
quē pr̄is q̇ fons sapīe est noticia manifestat̄.
Et. j. eodē ca. Dei filius verbuȝ patris dicit̄.
qꝛ a solo patre orit̄ quē paterna claritas ma
nifestat̄. in patre oīs veritatis ꝯceptio. in ver
3 bo oīs veritatis ꝓlatio P̄. qđ ē ip̄e act⁹ in
telligēdi vel termin⁹ ꝯstitut⁹ ꝑ actū intelligē
di. nccīo requirit intellectū tanq̄ȝ suū ꝓpꝛiuȝ
pꝛīcipiū productiuū. verbū ē hm̄oi. ḡ circū
scripto intellectu non posset esse verbi genera
tio. sicut isti assūpserūt. Et eodē mō p̄t argui
Solutio rōnū ṗme pōnis Durandi. de amore q̄ ē spūsscūs respectu volūtat̄ Ad
ṗmū ḡ eoꝝ argumētū dico ꝙ ītelligere ꝛ velle
p̄nt dici productōes ṽbi ꝛ spūssci. Ad ṗmā ꝓ
batōȝ dico ꝙ ītelligere ꝛ velle dīnū p̄nt sumi
Ad 1 vel eēntial̄r vel notional̄r. ꝛ prout sumūt̄ eēn
Ad 2 tial̄r sūt act⁹ eēntiales. prout autē sumunt̄ no
tional̄r sunt act⁹ notionales. Ad. ij. dōm.
ꝙ soli patri ꝯuenit intelligere notionale quo
intelligere ṽbum producit̄. ꝛ soli patri ꝛ filio
cōuenit velle notionale quo amor ꝑsonaliter
Ad 3 subsistens producit̄. Ad tercium dicendū
ꝙ intelligere notionale ꝛ velle notionale diffe
rūt realiter eodē modo quo ip̄e emanationes
differunt. Etiā falsum assumūt in proba
tione alterius ptis cū dicunt. ꝙ ꝯditio actu
um intelligēdi ꝛ volendi ē opposita fecundi
tati. qꝛ etiā ſm ph̄m. ex frequētatis actib⁹ ge
nerat̄ habitus. q̄ȝuis eñ ꝑ actus immanētes
maxime vt speculatiui sunt nō constituat̄ ali
quid ad extra, tamen ad intra pōt aliquid cō
stitui. sicut iā patuit de hitu. Est tamē hic
aduertēdum. ꝙ intelligere notionale aliqua
lē sīlitudinē hȝ cuȝ actu trāseunte. ꝛ cuȝ actu
īmanēte. Nā ī eo ꝙ termiat̄ ad terminū sup
posital̄r extrīnsecū extra ꝑsonā ꝓducētē ī h̄ aliquā
sīlitudinē hȝ cū actu trāseunte. Sȝ ī eo ꝙ tal̄
termin⁹ ē eiusdē nature cuȝ producēte aliquo
mō ꝯuenit cum actu īmanēte. qꝛ q̇cq̇d ꝑ actū
intellectus ꝯstituitur vt est manēs totuȝ ma
net in intellectu. ꝛ est intellectualis nature. si

ne sit ṽbum siue habit⁹ siue quicq̄d aliud sit
Et eodē modo ē de velle notionali. Ad ṗ
muȝ scđe sue positōis dōm. ꝙ q̄ȝuis creaturis Solutio rōnū scđe pōnis Durandi.
nō ꝯueniat producere ꝑ intellectum ꝛ volun
tatē talia q̄ nō hn̄t ordinē ꝑ se ad intellectū ꝛ
volūtatē. tñ īpossibile ē aliquā creaturā gene Ad 1
rare ṽbum intellectuale sine intellectu. vel ꝓ
ducere amorē ꝑfectissimū sine voluntate. sic ī
ꝓposito. qꝛ fili⁹ dei ē ṽbū ītellectuale. ꝛ spūssā
ct⁹ ē caritas vel amor siue dilectio. ideo eoꝝ pro
ductōes debēt eē ꝑ modum intellect⁹ ꝛ volun
tatis. Uñ si calor ignis hr̄et intellectum ꝛ vo
luntatē vt tu ponis q̄ȝuis calefaceret tunc sic
nūc. tñ si ṽbū vl̄ amorē produceret. certe nō
produceret sic nūc. sȝ nccīo ī taliū productōe
intellect⁹ ꝛ voluntas eēnt sibi ṗncipium et rō
producēdi. sic ꝛc. Ad scđm dōm ꝙ etiā in Ad 2
his vbi intellectus ꝛ voluntas differūt a na
tura ṽbuȝ ꝛ amor ꝓcedunt ab intellectu ꝛ vo
luntate. Ad. iij. dōm. ꝙ q̄ȝuis fili⁹ q̄ȝ spi Ad 3
ritussāct⁹ procedāt a natura. qꝛ intellect⁹ ꝛ vo
luntas modus quo procedunt sunt idētice
ip̄a dīna natura. fili⁹ tñ magis dicit̄ procede
re ꝑ modum nature q̄ȝ spūssāct⁹. P̄rio qꝛ fi
li⁹ generat̄. generatio autē ē op⁹ nature. vt ait
Dam̄. Scđo qꝛ natura ē determinata est ad
vnū. ꝛ ideo in generatione filij qui procedit
ab vna ꝑsona tm̄ magis obseruat̄ modus natu
re q̄ȝ in productione spiritussancti qui proce
dit a duobus Ad quartum dicēduȝ ꝙ ali Ad 4
ter procedit creatura ꝑ modū voluntat̄. ꝛ ali
ter spiritussanctus. qꝛ voluntas diuia ē ṗnci
pium creature ſm ꝙ habȝ libertatē ꝯtingētie
ꝛ ꝯdictionis. ꝛ vt est dn̄a sui actus. ita ꝙ pōt
producere ꝛ non producere iuxta bn̄placitū
voluntatis. Sed vt est principiū spiritussā
cti est libera libertate complacētie que ꝯcernit
necessitatē immutabilitatis. Ad ꝯfirmati Ad cōfirmationeȝ.
onē dico ꝙ maiorē ꝯuenientiā hȝ productio
spūssci cum productione filij q̄ȝ cū producti
one creature. quia productio filij ꝛ productō
spiritussācti sunt ambe nccīe ꝛ īmutabiles. qꝛ
q̄ȝuis spūssanct⁹ procedat ꝑ modū volūtatis
tñ ea nccītate ꝛ īmutabilitate ꝓcedit. q̄ pater
diligit filiū. ꝛ filius diligit patrē. creatura ve
ro contingenter procedit. Ad quintū patȝ Ad 5
ꝑ iam dicta. Uel dicēdum ꝙ q̄ȝuis potentie
rationales sint ad opposita respectu eoꝝ q̄ sūt
ad finē. determinate tamen volūt ip̄m finem.
Ad sextū dicendū ꝙ si intellect⁹ ꝛ volūtas Ad 6
eēnt hm̄oi ṗncipia vt ꝑscindūt a natura ꝛ cū
exclusione expssa ipsius nature. tunc bn̄ ꝓce
deret argumētū. Sed sic nō dicimus. immo

ꝓsupponim⁹ intellectū ꝛ volūtatē ī diuīs eē pe nit⁹ idē realr̄ qđ ipsa diuina natura. nec ipaꝫ naturā excludimus ī pdict̄ ꝓductiōib⁹. imo dicim⁹ ꝙ ipsa natura ē pncipiū vtriusqꝫ ꝓductōis. vni⁹ tñ vt hꝫ modū intellect⁹ eo ꝙ talis productio termīat ad v̄bū. ꝛ alteri⁹ vt hꝫ modū volūtat̄ eo ꝙ tal̄ ꝓductio t̄minat ad amorē.

Instantia — Forte dicet mihi tu dicis ꝙ spūſſācꝰ producit̄ amorē q̄ pater diligit filiū ꝛ fili⁹ patrē. ꝛ iteꝝ dicis. ꝙ productio spūſſācti t̄minat ad amorē. ḡ amor termīabit̄ ad amorem. ꝛ sic amoꝛs ē amor.

Solutio. — R̄. ꝙ illud ē ꝓpter penuriā vocabuloꝝ. qꝛ vbi ex pte intellectus habem⁹ duo vocabula. puta intelligere qđ ē ipa actio intellectus. ꝛ v̄bū qđ ē termin⁹ tal̄ actōis. ibi ex pte volūtatis hēm⁹ solū vnū. ideo amor sumit̄ tā pro actu q̄ꝫ p termīo ipi⁹ act⁹. ꝓpter qđ spūſſcūs đr qñqꝫ produci amore. quādoqꝫ đr amor product⁹.

Ad 7 — Ad. vij. dōm ꝙ q̄uis spūſſcūs sit ꝓductū nat̄ale. tñ qꝛ amor ē. idō p modū volūtat̄ procedit.

Ad 8 — Ad. viij. dōꝫ ꝙ actus volūtat̄ pt̄ ꝯpari ad obiectū ꝛ ad t̄minū p ipꝫ ꝓductū. Pr̄io mō sp̄ ē respectu cogniti. sꝫ nō scđo mō. vñ nisi de⁹ cog̃sceret suā bonitatē q̄ ī productōe spūſſcti ē obiectū dīne volūtat̄ ipe nūq̄ꝫ ꝓducerꝫ spm̄ſcm̄. Sꝫ ex h̄ n̄ oꝫ ꝙ spūſſcūs sit cognit⁹. cū ī tali productōe ipe n̄ sit obiectū volūtatis. sꝫ termin⁹ actōis ipi⁹ volūtat̄.

Ad 9 — Ad. ix. dōm. ꝙ q̄uis ea q̄ sic procedūt a diuīa volūtate ꝙ ī aliena natura s̄bſiſtūt possint dici artificiata. non tñ spūſſcūs q̄ sua processione eādē naturā nūero capit cū patre ꝛ filio q̄ ipm̄ producunt.

Tercium principale

Quantū ad terciū

pncipale. dato ꝙ spūſſcūs procedat p modū volūtat̄. vtꝝ tales ꝑsone possent eē pl̄es. dico ꝙ q̄uis spūſſcūs p modū volūtatis procedat nō pñt tñ eē pl̄es spūſſcti. qꝛ nullū productū ꝑfecte adequās ꝑ suā productionē ꝓpriū suū pncipiū ꝓductiuū q̄tū ad modū siue emanatōis pt̄ multiplicari. da oppositū tūc pncipiū p tale productū nō fuiſſꝫ adeq̄tū. Sed spūſſact⁹ adeq̄t naturā diuinā q̄tū ad emanatōꝫ immutabilē q̄ aliq̄d immutabilr̄ producit̄ p modū volūtat̄. Istā minoreꝫ ꝓbo sic. qꝛ si eo mō q̄ ꝓcedit spūſſcūs ab eodē pncipio ꝓcederet aliud suppositū. tūc spūſſcūs n̄ eēt īfinitū ꝓductū nec īfinite ꝑfectōis. infinitū em̄ productū adeq̄t infinitū pncipiū productiuū ꝑ te q̄ ad suū modū producēdi.

2 — P. ī diuinis suppositis nō ē multitudo nisi ꝑm oppositas relatiōes. qꝛ vt ait ansel. oīa ī diuīs sunt ideꝫ vbi nō obuiat relatiōis oppositio. sꝫ si plura supposita procederēt p modū amoꝛi siue voluntatis. tunc nō caperēt oppositas relatōes. qꝛ q̄cunqꝫ ꝑm eundē modū procederēt caperēt formas sil̄es ꝛ nō oppositas. ḡ talia supposita eēnt plura ꝛ nō plura. quod ē ꝯtradictio.

Instantia prima — Sed forte dicet̄. si duo angeli vel duo homines mutuo se diligunt ipi nō dicunt siue ꝓducunt eundē amorē. cur ḡ pater ꝛ fili⁹ mutuo se diligētes aliū amorē non producūt cū sint realiter distincta supposita.

Instantia secunda. — Iteꝫ sicut ea q̄ sic producunt̄ ꝙ in materia recipiuntur: multiplicant̄ multitudine principij recептiui. sic ea que taliter producunt̄ ꝙ in nulla materia recipiunt̄ debent multiplicari multitudine principij productiui. Sed pater et fili⁹ q̄ sunt duo distincta supposita ꝓducunt spm̄ſanctū in nulla materia receptū. ḡ nō erit vn⁹ spūſſact⁹.

Instantia tercia. — Itē spūſſact⁹ nō ē minoris virtutis q̄ꝫ cetere diuine ꝑsone. sꝫ cetere diuine ꝑsone sunt ꝓductiue ad intra. ḡ ꝛ ipe spūſſactus Sed nō producet seipm̄. cum nihil possit seipm̄ producere. ergo producet aliū spūm sanctuꝫ.

Solutio. Ad i — R̄ndeo ad primū ꝙ plures homīes habēt pl̄es amores. qꝛ absolute distīguunt̄. ꝛ habēt plures voluntates. ī quib⁹ voluntatib⁹ distinctis distincti amores ꝯtinent̄. Sed pr̄ ꝛ filius se diligunt ꝑm vnā ꝛ eandē voluntatē.

Ad 2 — Ad scđꝫ dico ꝙ pater ꝛ filius q̄uis suppositaliter sint distincti. tñ ī ꝓductiōe spūſſci ꝯcurrunt vt vnū pncipiū rōne vni⁹ v̄tut̄ spiratiue q̄ ē diuina eēntia. ꝛ ratione vni⁹ spiratōis actiue q̄ vna ꝛ īdiuiſa ē ī pr̄e ꝛ filio. ꝛ ideo cū sint vnū pncipiū spūſſci spirāt vnū spm̄ſā ctū ꝛ nō pl̄es.

Ad 3 — Ad. iij. dico ꝙ spūſſact⁹ nō ē mīoris v̄tutis ceter̄ diuīs ꝑsonis. qꝛ hꝫ ī se eā dē potētiā siue v̄tutē spiratiuā quā hꝫ pr̄ ꝛ fili⁹. s. dīnā eēntiā p modū voluntat̄ immutabilr̄ diligētis dīnā bonitatē. nō tñ spirat siue nō ꝓrūpit ī actū ꝓductōis alteri⁹ spūſſci. qꝛ hmōi v̄tutē nō habet sub respectu neceſſario req̄sito ad actuꝫ spirādi. puta sub spiratōe actiua. sꝫ potius hꝫ talē virtutē sub opposito respectu puta sub spiratione passiua.

Quartum principale.

Quātuꝫ ad quartū

pncipale. vtꝝ spiritusſactus ꝓpriē dicatur nexus patris ꝛ filij. Dico ꝙ spiritusſanct⁹ ꝓpriē dicit̄ nexus patris ꝛ filij. qꝛ illud qđ ē ꝑfect⁹ amor aliquoꝝ hoc ꝓpriē dicit̄ nexus eoꝝ. sed spiritusſactus est ꝑfectus amor patris ꝛ filij.

Maior pʒ p Dyoni. iiij. de di. no. vbi dicit.
q pfectus amor trāsformat amātē i amatuʒ
Ex q̊ pʒ q amor hʒ virtutē maxime ɔnexiuā
2 minor patebit inferi⁹ dist. xxxij. P. illud in
quo ɔsistit vnitas ⁊ cōio aliquoꝝ. ideʒ videt
eē nex⁹ eoꝝ. Sed. b. Aug. vi. de tri. ca. v. dicit
spm̄sanctū esse cōionē ⁊ vnitatē patris ⁊ filij.
Instantia Forte dicet ɔ Aug. q vnitas pr̄is ⁊ filij cō
1 sistit i natura diuina i qua realiter ɔueniūt.
Cōtra cō/ ⁊ non in spūsancto a quo realr̄ differūt. P
clōem i se. ɔtra ɔclusionē arguit sic. Nexus videt esse
2 eorum que ɓm se sunt sepata. sed trinitas pso
naruʒ est insepabilis. vt ait Aug. xv. de trini.
3 ca. xxiij. P. sp nexus mediat inter ea q̄ ne/
ctit. sed filius qui a patre productus ꝓducit
4 spūmsanctū est media in trinitate psona P
omne quod nectit aliqua videt habere ratio/
nē pncipij aliquo mō sup illa. sed spūssanct⁹
nullo modo habet rationē pncipij sup patrē
Solutio. ⁊ filiū. cum ipe sit ꝓductus a patre ⁊ filio. er/
Ad 1 go ⁊c. Ad primū dicēdū q q̄uis pr̄ ⁊ fili⁹
differāt psonaliter a spūsancto. tamen in hoc
vniunt spūsancto q diligūt se spūsctō qui est
mutuus amor patris ⁊ filij. ⁊ h̄ sufficit ad il/
lud ꝓpositū vt spūssanctus ꝓprie dicat nex⁹.
In essentia autē pater ⁊ filius nō sic vniūtur.
sed potius idētificāt. ꝓpter quod eēntia diui/
na ꝓprie nō hʒ rōem nexus respectu diuinaꝝ
psonaꝝ. q ɓm q aliq̄ sunt idē. vt sic nō dicū/
tur ɔnexa. nexus em̄ ɔiūgit [illegible] q̄ distincta sūt
ꝓpter qd̊ optet q nexus sit distinct⁹ ab his q̄
nectit. ⁊ que eidem sunt eadē illa inter se sunt
eadē. cū ergo diꝰna eēntia sit eadē pr̄i ⁊ filio. et
spūssāctus differt ab vtroqꝫ. ideo spūsctō cō
uenit ratio nexus respectu pr̄is ⁊ filij ⁊ n̄ eēn/
Ad 2 tie. Ad scdm̄ dicēdū q nō ē ncce ea q̄ nectū
tur ɓm se eē sepata. q sufficit q sint distincta.
modo pr̄ ⁊ filius q̊ amorose nectūt spūsācto.
q̄uis nō sint sepati. sunt tamē psonaliter di/
Ad 3 stincti. Ad terciū dicendū q q̄uis nex⁹ vt
i ꝓposito accipit sit mediū inter amās ⁊ ama/
tū. tn̄ nō ē mediū inter ꝓducēs ⁊ productū p
modū suppositi producētꝭ ⁊ producti. q̄le me
Ad 4 diū ē ipe fili⁹ i diuinis. Ad q̄rtū dōʒ q q̄uis
maior sit vera de eo qd̊ nectit efficiēter ⁊ p mo
dū cāe mouētis. nō tn̄ ē vera de ɔnectēte p mo
dū amoris. quo modo nectūt spūsctō pr̄ ⁊ fi/
li⁹ Ad argumētū pncipale nego ɔn̄aʒ. Ad
probatōʒ dico q volūtas n̄ ē pncipiū spūsscā
ꝓut apphendit q̄cūqꝫ forma. ſʒ tm̄modo ad
apphēsionē vni⁹ forme q̄ ē bonitas dei īfinita.
q̄uis ɔsecutiue ad apphēsionē illi⁹ diuin⁹ in/
tellectus apphēdit oēm formā.

Distinctio vndecima.

Hic dicēduʒ ē

h ⁊c. Postq̄ mgr̄ tractauit de pro
cessionis mō. hic prosequitur de
hmōi processionis pncipio. Et diuidit i du/
as. q pmo mgr̄ oñdit q̄tū ad spūsscti pnci
piū ɔcordiam latinoꝝ. Scdo oñdit quo ad
hoc discordiā grecoꝝ. ibi Greci tamē ⁊c. Pri
ma in duas. quia pmo mgr̄ pmittit suā in/
tētionē. Secūdo probat eā. ibi. Qd̊ autē de
vtroqꝫ procedat. Et hec posset diuidi in plēs
ptes ɓm q pluribus auctoritatib⁹ scripture p
bat que pmisit. Et ptes patent. Circa istam
vndecimā distinctionē q̄ro hāc questionē.

v Trū spūssanctus producat a solo pa
tre. Et videt q sic. q pater aut pfecte
spirat. aut nō. Si pmo modo. tūc sit
sflue ⁊ frustra spiraꝝ ipe fili⁹. De⁹ aūt ⁊ natu
ra nihil faciūt frustra. vt dr̄. i. celi ⁊ mdi. Si
scdo modo. tūc aliq̄ ipfectio eēt i patre In
ɔtrū ē Aug. xv. de tri. c. xxvi. Hic primo vi
dēdū ē de eo qd̊ q̄rit Scdo dato q pr̄ ⁊ fili⁹
producāt spm̄scm̄. vidēdū ē vtꝝ sint vnū pri
cipiū respectu illi⁹ productōis Tercio dato
q sic. vidēdū ē vtꝝ h̄ n̄ obstāte ipi possint di/
ci plēs spiratores. Et quarto vtꝝ potētia
spiratiua dicat quid vel ad aliquid.

Quantuʒ ad primū

Primum pncipale.

vtrum spūssanctus producat a solo patre. sic
procedā. Primo ponā vnā catholicā ɔclusi/
onē. Scdo inducā aliqua motiua grecoruʒ.
q̊bus moueri poterāt ad negādā hmōi ɔclu/
sionē. Et tercio ad ea rn̄debo. Pmo igit di/ Cōclusio.
co q spūssanctus procedit a patre et filio. q̊a Rō egidij
pater generādo filiū oīa cōicat filio i quibus
ad filiū nō hʒ oppositionē. Illa pʒ p Augu.
xv. de trini. ca. xiiij. vbi ait. Pater nō integre
se perfecteqꝫ dixisset si aliquid minus vel am
plius esset in eius verbo q̄ in ipo. Sed nullā
oppositionē habet pater ad filiū. nec ɓm virtu
tē spiratiuā q̄ est diuia eēntia. nec ɓm respectū
sub quo talis virtus in actū spirationis pro/
rumpit. qui respectus ē spiratio actiua. g̊ pa/
ter generādo filiū sibi cōicat ʋtutē spiratiuaʒ
cū respectu ꝓposito ad spirādū. puta cū spira
tione actiua. Sed ɔ illā rationē arguūt q̄ Herue⁹ ɔ
dā sic. Oē qd̊ hʒ fili⁹ vt genit⁹ hʒ cuʒ oppo egidium
sito respectu ad generātem. sed oē qd̊ hʒ fi/
lius a patre hʒ vt genitus. g̊ etiā ipaʒ virtutē

spiratiuā hēbit ip̄e fili⁹ cuꝫ opposito respectu
ad spirādū. Sic etiā ꝯtutē generatiuā cū op
posito respectu ad generāduꝫ accipit a patre.
Aliq̄ ad id ꝑ. instāt q̄dā aliq̄ sic. Si ī diuis ꝓducens
omne illud cōicat ꝓducto in q̄ sibi nō oppo/
nit. tūc pr̄ cōicaret spūiscō ip̄m generare acti
uū. q̄ꝛ in eo pater spūisancto nō opponit. ꝛ sic
spūsscūs filiū generaret. ꝛ etiā filius cōicaret
spūiscō generationē passiuā. q̄ꝛ in ea sibi nō
opponit. Sed illa nō infringūt rōem supra
Solutio. dictā. Ad p̄mū ergo dico ꝙ fili⁹ hꝫ omnia
Ad 1 cū opposito respectu ad generātē vt generās ē.
Sed opposit⁹ respect⁹ ad generātē vt generās
ē. ē sola filiatio. q̄ꝛ ꝓposit⁹ respect⁹ generātis vt
generās ē. ē sola p̄rnitas siue generatio actiua
Nō ꝯcludit igit̄ instātia tua qd̄ intēdis. sꝫ
ꝙ filius vt genitus capiat velle siue potētiaꝫ
spiratiuā cū opposito r̄spectu ad spiratōꝫ acti
uā q̄ est ī patre. q̄ꝛ ꝑ potētiā spiratiuā pr̄ non
dicit̄ generās. Etiā instātia tua est ꝯtra te. q̄ꝛ
tu met ponis ꝙ pater cōicat filio potētiaꝫ spi
rādi cū ꝓposito respectu. q̄ꝛ al's filius nō spira
Ad 2 ret spūmsāctū. qd̄ ē error grecoꝝ. Ad scdm
dōm ꝙ ꝑsona ꝓducēs ī diuis ꝑsone ꝓducte
cōicat oīa in q̄bꝫ ei non opponit̄ q̄ sunt cōica
bilia. Sed ꝓprietas ꝑsonalis tā ī creatur̄ q̄
in diuis est incōicabilis. q̄ꝛ ex q̄ ꝑsonā ī esse ꝑ
sonali ꝯstituit. si cōicaret̄ tūc esset ꝯfusio ꝑso/
naꝝ. Cū igit̄ generatio actiua ꝑsonaꝫ patris
ꝯstituat. ꝛ generatio passiua ꝑsonam filiq̄. spi
ratio aūt ꝯmunis nō ꝯstituat. ideo spiratio
ꝯmunis ē ꝯmunicabilis. nō aūt generare vel
Scda rō. generari. Predictā etiā ꝯclusionē ꝯfirmo
sic. Ubicūq̄ꝫ aliqua plura sunt sine omī ꝯfu/
sione. ibi necessario inter illa ē ordo. vl' origīs
puta ꝙ hoc ē ab hoc. vel ordo p̄oris ꝛ posteri/
oris. puta ꝙ hoc est post hoc. Sꝫ pr̄ ꝛ fili⁹ et
spūsscūs sūt plura supposita absq̄ꝫ omni ꝯfu
sione sine ordine p̄oris ꝛ posterioris. q̄ hoc dr̄
esse post hoc. vt patuit supius. ḡ inter quasli
bet duas diuinas ꝑsonas erit ordo originis.
Tercia rō ꝑ. pater ꝯmunicat filio omne illud qd̄ fi/
lio nō repugnat. sed spirare non repugnat fi/
lio. ergo ꝛc. Maior pꝫ. q̄ꝛ quecūq̄ꝫ res nō ha
bet omnia que sibi nō repugnāt: illa nō ē om/
nino ꝑfecta. quia nōdum habet aliq̄d qd̄ ta/
men possibile est ip̄aꝫ habere. sed filius ī diui
nis est ꝑfecte a patre ꝓductus. ergo hꝫ a pa/
tre omne illud quod sibi nō repugnat. Mi/
norē ꝓbo. quia omne qd̄ repugnat filio vel re
pugnat ei ratione eēntie. vel ratōe relationis.
puta ratōe filiationis. quia omne quod est ī
filio vel est eēntia vel relatio. sed spirare nō re
pugnat filio rōe eēntie. quia tūc etiā repugna
ret patri. cū eadem eēntia que est ī filio sit ī pa
tre. Nec ratione filiatōis. q̄ꝛ nullā oppositi/
onē hꝫ ad filiatōꝫ. ꝑ. illud firmiter tenere Quarta
debem⁹ ad cui⁹ oppositū sequit̄ heres manifesta ratio.
Sꝫ ad oppositū illi⁹ ꝓpōis. spūsscūs ꝓcedit
a filio seq̄t̄ heresis manifesta. q̄ꝛ si spūsscūs a fi
lio nō ꝓcederet. spūsscūs a filio nō eēt ꝑsona
distīcta. vt patebit ī qōe ꝓxima sequēti. ḡ ꝫm
fidē sctāꝫ firmiter debem⁹ asserere spūmsanctū
a filio procedere. ꝑ. illā veritatē ponit exp̄s Quita rō.
se Augu. xv. de tri. ꝛ ī multis aliq̄s locis. Jlla
eīm veritas. ꝙ spūsscūs ꝓcedit a patre ꝛ filio.
tp̄e Aug. ita vniformiter tenebat̄. ꝙ tp̄e aug.
opposita opinio videt̄ nō fuisse. quia Augꝰ.
nusq̄ꝫ videt̄ fecisse mētionē de opposita opini/
one. Cū igit̄ noue fantasie deriuātes ab his q̄
vl'r tota dei eccl'ia tenuit sint penitus repudi/
ande. ergo ꝛc. Predicte etiā veritati ꝯsenti
unt ceteri catholici doctores quos mgr̄ alle/
gat ī lr̄a. s. Athanasius. Didimus. Cyrillus
Chrysostom⁹. ꝛ pl'es aliq̄. Sꝫ ꝯtrariū isti⁹ te/ Error grecoꝝ ꝙ spūs
net error grecoꝝ. ꝛ pt̄ ꝓbari sic. Nō min⁹ ꝯue/ scūs nō ꝓ
nit spūsscūs cū pr̄e q̄ꝫ fili⁹. sꝫ spūsscūs nō ꝯue cedat a fi
nit cū patre ī productiōe filiq̄. ḡ nec filius ꝯue lio
nit cū patre ī productiōe spūssācti ꝑ. vnū
simplex productū req̄rit vnū simplex produ/ 2
cēs. da oppositū tūc ꝫm se totum ꝛ totalit̄ ac/
ceptū dependeret a pluribus. qd̄ ē impossibile
Sed ꝑsona spūssancti ē vnū simplex produ
ctū. ḡ ꝛc. ꝑ. si spūsscūs ꝓcederet a pr̄e ꝛ fi 3
lio. tūc vnū ꝛ ideꝫ ꝑ eādem relatiōem referret̄
ad duos termīos. puta idē spūsscūs eandē
spiratōꝫ passiuā referret̄ ad pr̄eꝫ ꝛ filiū. ꝯn̄s
falsū. ḡ ꝛ ān̄s ꝑ. illo mō debem⁹ loq̄ de diui 4
naꝝ ꝑsonaꝝ emanatōe. q̄ mō hm̄oi emanatō
nē exp̄mit scp̄tura sacra. Sꝫ scp̄tura sācta de
spūscō dicit ꝙ ꝓcedit a pr̄e. ꝛ nusq̄ꝫ ī ea legim⁹
ꝙ procedat a filio. ḡ ꝛc. ꝑ. illud nō est te/ 5
nēdū cui⁹ oppositū inuenit̄ ī dictis apl'oruꝫ ꝛ
sctōꝝ doctoꝝ. sed spūmsanctū ꝓcedere a filio
ē hm̄oi. ḡ ꝛc. Maior patꝫ. minoreꝫ probo. q̄ꝛ
sacerdotes achaie dicebant se hanc fidē a san
cto Andrea apostolo didicisse. s. ꝙ spūssanct⁹
a patre ꝓcedit ꝛ in filio requiescit. Sed ī quo
quis requiescit ab eo nō procedit. Et Dama
sce. li. i. ca. x. Credimus ī vnū spūmsanctum
deū viuificātem. ex patre ꝓcedenteꝫ ꝛ in filio
quiescēteꝫ. Et ca. xi. ait. Spūmsanctū ex pa
tre dicim⁹. ꝛ spūm patri nominam⁹. Jlle aūt
liber a sūmo pōtifice ē approbatus. vt pꝫ ī ꝓ/
logo eiusdē libri. ḡ ꝛc. Jtē ista minor pꝫ a
Dyonisio. ii. de di. no. vbi ait. Pr̄ est fōtana

deitas. filiꝰ aūt ⁊ spūsscūs pullulatiões diuine nature. Sz vna pullulatio nō ꝓcedit ab alia sed ɋ̄libet immediate ꝓcedit ab arbore. ꝗ ꝛc.

Contra errorē grecorum. Sed istis pestiferis ꝑsuasionibus nulla mens catholica debz assentire. qꝛ ex sancto dei euāgelio iste error poterit apte reprobari. nul

1 la em̄ ꝑsona diuina accipit aliqd ab alia nisi ꝓcedat ab ea. Sed filius dicit de spūsācto. ipse

2 de meo accipiet. igit̄ ꝛc. Itē i ep̄lis ap̄licis ipse sepissime dr̄ spūs filij. vel igit̄ ipse est spiritus filij formaliter vel originaliter. Non formaliter. quia tūc filius ⁊ spūssanctus nō eēnt ꝑsonaliter distincti. ergo ipse est spūs filij originalr̄ ⁊ ꝓductiue.

Solutio erroris. Ad 1 Ad primū igr̄ dicēdū ꝙ spūssanctꝰ nō potest ꝯcurrere ad verbi ꝓductionē. qꝛ illud qd̄ procedit ꝑ modū amoris ꝑsupponit illō qd̄ ꝓcedit ꝑ modū verbi ⁊ cognitionis. sed tal' ꝑsuppositio nō impedit qn̄ filius possit ꝯcurrere ad ꝓductionē spūssācti cū verbū nō ꝑsupponat amorē sed econuerso

Ad 2 Ad scd̄z dicēdū ꝙ vnū simplex productū reqrit vnū simplex producēs vel plura. ꝯueniētia tm̄ i vno simplici ꝓncipio productiuo ⁊ sic est i proposito. qꝛ filius cū patre est vnū simplex principiū spūsscti ⁊ nō plura ꝓncipia ꝑut ꝯueniūt i vna ꝟtute spiratiua ⁊ i vna cōi notione. siue actiua spiratiōe. q̄ ē vna ⁊ penitꝰ indiuisa in patre ⁊ filio. ꝓpter qd̄ spūssctūs a p̄re ⁊ filio non ꝓcedit p̄rib3 ꝓductōib3 sz vna tm̄. ꝗ ꝛc.

Ad 3 Ad terciū dicēdū ꝙ pater ⁊ filiꝰ respectu spūsscti n̄ hn̄t rōēz pluriū terminoꝝ sed vniꝰ tm̄. sicut em̄ tota trinitas terminat oēz relationē creature. sub ratōe tm̄ vniꝰ termi. eo ꝙ i omib3 tribus ꝑsonis sit vna virtus creatiua sic ꝛc.

Ad 4 Ad quartū dicēdū ꝙ filiꝰ dei q̄ semetipm̄ exinaniuit formā serui accipiēs. volēs i omnib3 profundissimā humilitatē suā ondere. ⁊ patris sublimissimā dignitatē. nō dixit. q̄ a me procedit. sed q̄ a p̄re ꝓcedit. dixit tm̄ iplicite equalētē istius cū ait. Ipse me clarificabit. qꝛ de meo accipiet. Nihil em̄ ab ipso acciperet

Ad 5 si ab ipso nō procederet. Ad quintū nego minorē. Ad probationē cum dicit̄ de scto andrea ꝛc. dico ꝙ talia ꝟba nō excludit̄ ratio ꝓncipij respectu spūsscti ab ipo filio. sz tm̄mō exꝓmit̄ ꝓncipalitas auctis q̄ ē i p̄re. puta dat̄ intelligi ꝙ ꝟtutē producēdi spm̄scm̄ filiꝰ hz a patre ⁊ non a se. pater aūt hmōi ꝟtutē hz a se ipso. Et cū addit̄. qd̄ quiescit i aliquo nō procedit ab eo. illa est falsissima i diuis. quia i sācto euāgelio filius dicit̄ quiescere i sinu patris ⁊ tm̄ ꝑ eternā generationē procedit a p̄re. In diuis em̄ licet ꝑsona producta ꝓcedat a ꝓducēte rōne origis hmōi ꝑsonas ꝑsonalr̄ distinguētis. ɋescit tm̄ producta i producēte ratiōe vnius ⁊ eiusdē penitꝰ indiuise nature. Ad dictū dam̄. pz ꝑ iā dicta.

Nota. Est tm̄ ibi sciēdū ꝙ sicut dicūt doctores magni. i greca ligua hec ꝓpositio ex. sonat i qn̄dā ꝓncipalitatē. sic i latino hec ꝓpositio apud. Cōueniētiꝰ em̄ latino sermone dr̄. Miles ē apud regē. ꝙ̄ rex ē apud militē. Et ideo habemꝰ hāc i vsu nostro. ꝟbū ē apud deū vel apud patrē. ꝗuis eā nō ꝯuertamꝰ. insinuātes ꝑ hoc auctē productiuā quā pater hz respectu filij ⁊ nō econuerso. eadē ꝗ ratione greco more Dam̄. dixit spūmsanctū ex filio nō dicimꝰ. ꝑ hoc insinuās filiū hmōi auctēz a semetipso nō habere sz a patre. Et ꝙ ꝑ ꝟba ꝓdicta nō fuerit intētio damas. negare spūmscm̄ ꝓcedere a filio. pz ꝑ verba sequētia eo. li. i. ca. xix. vbi sic ait. Spūsscūs est virtus sanctificatiua empostases. i. in hypostasi existēs. a patre ⁊ filio indistāter procedēs. Et ideo idē Damas. ca. xi. postꝙ̄ dixit spūmsanctum ex filio nō dicimus. vt daret intelligi talia verba se nolle negare originē ipsius spiritussancti a filio. sed tm̄modo ꝓncipalitatē originis importatā hāc ꝓpositionē ex. sbdit ibidē pōst ꝟba ꝓdicta. Sicut ex sole ē radiꝰ ⁊ splēdor. sic a patre ē filius ⁊ spūssanctus. ꝑ radiū tm̄ nobis splēdor tradit̄. Ad dictū dyonisij pz ꝑ iam dicta.

Secūdū ꝓncipale. Quantum ad secūdū principale. vtz pater ⁊ filiꝰ sint vnū principiū respectu ꝓductōnis spūsscti. Dicēdū ꝙ ꝗuis possit dici ꝙ p̄r ⁊ filiꝰ in spūsscti ꝓductione sint p̄les ꝓducētes. eo ꝙ sint singularit̄ seu suppositalit̄ distīcti. ⁊ actōes sint singulariū. vt pz. i. meth. tm̄ non dz dici ꝙ spūmsanctū producāt vt plures sūt. sed vt vnū ꝓncipiū sunt. Quia ly vt est nota reduplicationis. reduplicatio aūt respectū hz ad cām̄ seu principiū ꝓductiuū. qd̄ cum sit vnū in patre ⁊ filio puta vna diuina essentia vt volūtas fecunda sumpta sub respectu ꝓposito ad spirandū. puta sub actiua spiratione. ideo pater ⁊ filius sunt vnū principiū spūssancti. ⁊ debet dici ꝙ ipsum spirant vt vnū principiū sunt rōe vnius virtutis spiratiue indiuisibiliter existentis in vtroqꝫ quo ad talē productionē. P. 2
sicut se habet tota trinitas in actu creationis ad creaturā. sic se habet pater ⁊ filius in actu spirationis ad spiritūsanctū. Sed totā trinitatē dicimus vnū deū ⁊ vnū ꝓncipiū creature

eo q̄ eēntia diuina cū respectu ad creaturā sit
vna toti trinitati cōis. igit̄ pr̄ ꝛ filiꝰ sūt vnum
ꝑncipiū spūscti ꝓpter vnā ỽtutē spiratiuā q̄
ē ambobꝫ cōis. Et illa ē intētio bti Aug. q̄ ait
Sicut pater ꝛ filius ꝛ spūssāctus relatiue ad
creaturā sunt vnū ꝑncipiū. vnus creator. vnꝰ
De. i su. dñs. sic pater ꝛ filius relatiue ad spm̄sanctuꝫ
sunt vnū ꝑncipiū. Istā ꝯclusionē etiā quī
dā doctor declarat sic. Volūtas em̄ vt a[..] ꝑfe
ctā fecūditatē habere nō pōt ad ꝓducēdū spi
ritūsctm̄ nisi ī duabꝫ existat ꝑsonis. q̄ fecūdi/
tas volūtatis ꝯsistit ī plenitudine ꝑfecti amo
ris qui esse nō pōt nisi ad minus ī duobꝫ. di
cēte Rich. iij. de tri. ca. iij. Nō potest eē amor
iocūdus nisi ipse sit mutuus vt. s. sit q̄ amorē
impēdat ꝛ qui amorē repēdat. Et sic ꝑdictus
doctor ꝯcludit q̄ pater ꝛ filius sunt vnū pri/
cipiū spūssācti inq̄tū ꝯcordāt ī vno ꝑncipio
elicitiuo actus spirādi. s. in vna volūtate fecū
da modo ꝑdicto. quod tm̄ principiū rōe qua
dicit voluntateꝫ ꝯcordē in amore impenso et
Locon Z. Den. repenso ꝯnotat distinctionē. Sꝫ ꝯtra istā
declarationē arguit̄ sic. In quocūq̄ signo na
1 ture vel origīs ī supposito vel suppositꝭ ē dare
ꝑncipiū ꝓductiuū ꝑfectū. necesse ē ex tali ꝑn
cipio ꝓduci terminū nisi impediat̄. Sꝫ ꝑus
natura q̄ pater amet filiū vel amet̄ a filio. pr̄
ꝛ filiꝰ hn̄t volūtatē fecūdā a[.] spirādū spm̄sā/
ctū. nec ī diuis obuiat aliq̄d impedimentū. g̃
an̄ ꝓductꝰ est spūssanctus q̄ sit ille amor im
pēsus et repēsus. quē tn̄ ꝓnis spūscti esse ꝓ/
ductiuū. Maior pꝫ. minor ꝓbat̄. q̄ in illo si
gno ī quo pater ꝛ filius hn̄t eēntiā diuinā pn̄
tē sibi sub rōne summi diligibil' hn̄t ꝑncipiū
ꝑfecte fecundū ad producendū amorē infini
tū adequatū tali ꝑncipio. sed an̄q̄ pater ꝛ fili
us mutuo se diligāt ē eēntia diuia pn̄s volū/
tati eoꝝ sub rōe sūmi amabilis ꝛ vt actu ama
2 ta amore eēntiali. P̄. ratio q̄re ī nobis rea/
matio requirit̄ ad ꝑfectū amorē ē. q̄ aliq̄d ad
dit̄ diligēti. Statim em̄ cū alicui amāti con
stat q̄ reamat̄ intēsius diligit ꝑdilectū. Sed
in diuis nihil addit̄ supposito diligēti ex ipa
reamatōe. q̄ tota ratio ꝑfectionis illius dile/
ctōis ē eēntia diuina exn̄s ī infinitū diligibil'
3 g̃ ex reamatōe nō fecūdat̄ volūtas. P̄. si de
ratiōe amoris iocūdissimi ē q̄ sit mutuus. cū
tali amore pater sit btūs. sequit̄ q̄ pr̄ formali
ter sit beatus dilectōe filij ꝛ nō dilectiōe essen
tie. ꝛ sic dependeret pater a filio q̄ ad suā beati
4 tudinē ꝑfectā. P̄. reamatio nō facit ad di/
lectionē amātis nisi cognoscat̄. quātūcūq̄. n.
aliq̄s dilectus a me reamet me. nisi cognoscā
spm̄ reamare me. nō ꝑficit̄ nec auget̄ mea di/
lectio ex sua reamatōe. si ergo reamatio faceret
ad ꝓductōem spūscti. tūc pater ꝛ filius ꝓdu
cerēt spm̄sctm̄ inq̄tū sciētes seu cognoscētes
ꝛ vltimata ꝛ ꝯpletiua ratio spirādi erit cogni
tio. ꝛ [.] ꝯn̄s spūssctūs non ꝓcederet libere ꝛ ꝑ
moduꝫ volūtatis. sed magis ex ncc̄itate scie.
Sed illa nō cōcludūt. Ad primū igit̄ Solutio
dico q̄ ratio illa ꝑsupponit priꝰ ꝛ posterius ī Ad 1
diuis ex natura rei. hoc aūt proxime supius
improbaui dist. ix. Etiā ꝑsupponit q̄ pater ꝑ
us diligat eēntiā diuinā q̄ filiū. ꝛ filius priꝰ
diligat eēntiā diuinā q̄ patrē. ꝛ hoc silr̄ nego
q̄ cū eēntia diuia nō possit cognosci seorsum
a suppositis. q̄ nullū hꝫ esse pter q̄d hꝫ ī sup
positis. ideo nō pōt ꝑus amari q̄ ament̄ sup
posita. Nō g̃ est ibi naturaliter prius amatō
q̄ reamatio. nisi sumat̄ prius rōne solū q̄ mō
supius ē declaratū prius eē in diuis. Ad se Ad 2
cundū dicēdū q̄ reamatio in diuis nō addit
realr̄ aliq̄d sup amationē. q̄ nō ē ibi realr̄ pri
us dare amorē q̄ reamorē. sed sil' naturaliter
sunt ibi amor ꝛ reamor. sicut aūt amor ī diui
nis ꝑcedit reamoreꝫ ƀm rōem. sic reamor pōt
addere sup amorē aliq̄d ƀm rōem. Ad ter/ Ad 3
ciū dicēdū q̄ nō sequit̄ q̄ pater sit formalr̄ [.]
atus filio. vl' q̄ patris btitudo depēdeat a fi/
lio. sed bn̄ sequit̄ q̄ pr̄ nō possit eē btūs sine fi
lio. q̄ nullius sine socio ē iocūda possessio. si
cut ait Boetius. hoc aūt nō arguit aliquā [.]
rogatiuā ī filio q̄ patrē ꝑcedat. nec ī patre ali/
quā dependētiam derogāteꝫ sue dignitati. [.]
sicut pater cognitōe btifica nō potest nō cog
scere creaturā. vt supiꝰ declaraui dist. vi. n̄ tn̄
dependet a creatura. sic ⁊c̄. Et q̄d mirꝫ si pa
ter nō pōt diligere nō diligēdo filiū. ꝛ nō re/
amāte filio cū pater nō possit eē nō exn̄te filio
Ad quartum dicēdū q̄ ex hoc nō sequit̄ q̄ Ad 4
pater ꝛ filius ꝓducāt spm̄sctm̄ vt sciētes. sed
vt amātes. q̄uis ex h̄ bn̄ possit ꝯcludi q̄ pro
ductio spūscti ꝑsupponit noticiā ꝛ ỽbi ꝓdu
ctionē. in omi. n. amore ꝑsupponit̄ cognitio.
cū bonū cognitū sit obiectū volūtatis. Eti
am ratio nō est ad ꝓpositū. q̄ in diuis nō est
ex reamatōe augmentū amoris sicut rō ꝑsup
ponit. sꝫ amor ꝛ reamor ꝛ noticia vtriusq̄ oīa
sūt vnū ī diuis ꝛ sil' natura. Quicq̄d igr̄ sit
de dictꝭ istiꝰ doctoris ad pn̄s nō curo. cū non
sit ꝯ me. pꝫ tn̄ q̄ ille rōes nō ꝯcludūt.

Quantū ad terciū
Tercium principale
principale. vtꝝ pater ꝛ filiꝰ respectu ꝓductōis

Egidius. spũsscī possint dici p̃res spiratores. Dicit do
ctor nr̃ q̃ sicut vna deitas vnit tres diuīas psõ
nas ī creādo. sic eadē deitas vnit prē͡ʒ et filiũ ī
spirādo. differēter tamē. Nā put tres diuine
psone creant. ita hoc eis competit ▮ vnã͡ʒ dei
tatē in qua vniũtur. q̃ ⁊ ipsa deitas creat. sed
prout pr̃ ⁊ filius spirāt spm̃sanctũ sic hoc eis
competit p vnā virtutē spiratiuā q̃ est ipsa dei
tas. q̃ tñ ipsa deitas non spirat. ⁊ ideo nõ di
cunt plures creatores ꝑpter vnitatē vni⁹ cre
atricis eẽntie q̃ ⁊ ipsa creat. sed pñt dici plures
Re. c. gã. illu. c egi. spiratores. cũ diuina eẽntia nõ spirat. Sꝫ
ↄtra ista dicta q̃uis rõnabiliter posita arguit
1 quidā doctor. Et primo probat q̃ illa nõ est
ꝓpria. eẽntia diuina creat. q̄r actus sunt sup
positor͡ꝫ. vt p͡ʒ. i. methaph. ⁊. ij. ethicor͡ꝫ. sed es
sentia diuia fm̃ se nõ est suppositũ. quia alś
h̃rem⁹ q̄ttuor supposita ī diuis. ḡ diuine eẽn
tie nõ competit p se creare vel agere. P̃. aīa
2 rationalis q̄uis sit sepabilis a corpe. dũ tñ ē
in corpe. nõ conuenit sibi aliqua opatio per se
quia si aliquis dixerit aīam p se intelligere di
cit eam texere vel edificare. vt dicit. i. de aīa.
ergo multo fortius cum essentia diuina non
possit separi a diuinis suppositis. ergo tanq̄
agēti nõ potest sibi attribui aliqua operatio.
3 Tercio ipse ꝑuenit respõsionē ad hec dicta
⁊ ait q̃ nõ valet si dicit. Creare est actus essen
tialis. ⁊ ideo põt ↄuenire eẽntie que est princi
piũ essentiale. quia sicut actus notionalis est
a virtute generatiua vel spiratiua. nõ q̃ vir
tus h̃moi talē actu͡ʒ eliciat suppositiue. sed so
lum formaliter est ratio elicīedi actũ notiona
lem. sic ⁊ si creare sit actus eẽntialis. nõ tamē
debet attribui eẽntie diuine tanq̄ agenti. sed
Cõtra hẽ ricum tanq̄ rationi agēdi. Sed illa nõ videtur
esse vera. quia om̃is eẽntia que p se habet eẽ p
1 se potest agere. maxime quo ad actus eẽntia
les. quor͡ꝫ h̃moi natura poterit eẽ principiu͡ʒ
ipsi supposito. Si eñ natura ignis p se habe
ret eẽ. ipa posset eẽ principiũ quod siue produ
cēs respectu oīs opationis cui⁹ est principiu͡ʒ
quo siue p̄ncipiũ productiuũ. sed eẽntia diui
na p se habet eẽ. Nõ. n. diuina eẽntia capit eẽ
ex eo q̃ producat in supposito. q̄r ipsa impro
ducibilis est. Si eñ caperet eẽ ex eo q̃ ē ī sup
positis. tunc necessario eẽntia nũeraret nume
ratione suppositor͡ꝫ. quod ē hereticũ dicere. ḡ
diuine eẽntie competit p se agere fm̃ act⁹ eẽn
2 tiales. P̃. de quocũq͡ʒ vere et ꝓprie p̄dicat
nomē verbale deriuatũ a verbo significāte ali
quē actum illi ꝓprie ↄuenit elicere talē actu͡ʒ.
sed creatrix est nomē verbale descendēs ab vl
timo supino illi⁹ verbi creo. as. eque grāma
ticaliter sicut creator. ⁊ ꝓprie p̄dicat de diuia
eẽntia. quia oēs sancti doctores dicunt deita
tē siue eẽntiā diuinā eẽ creatricē. ḡ actus q̄ di
cit creare ꝓprie sibi conuenit. Ad primu͡ʒ Solutio rõnũ hẽri.
ergo cum dicit q̃ actus sunt suppositorũ. di Ad 1
co q̃ textus Aristotelis nõ habet suppositor͡ꝫ
sed singulariũ. modo licet eẽntia diuina non
sit ▮ppositũ absolutũ. potest tamē sine omni
inconueniētia dici hoc singulare absolutũ. eo
q̃ p se h͡ʒ hoc eẽ puta diuinũ. Et si in aliqua
trāslatione quā ego tamen nũq̄ recordor me
vidisse. inueniret q̃ actões sunt suppositorũ.
diceret q̃ Aristoteles pro tāto sic scriberet. q̄a
loquebat ibi de reb⁹ quar͡ꝫ nature p se nõ ha
bēt eẽ. sed acquirũt eẽ in suppositis. ⁊ ideo per
se nõ poterunt agere. Ad scḋm dicēdum q̃ Ad 2
anime humane dũ est ī corpe p se nõ compe
tit agere. q̄r dum est ī corpe p se nõ habet esse
sed dato q̃ p se haberet eẽ sicut negare nõ po
t[er]is de eẽntia diuia. tũc dicerem q̃ haberet p
se agere. ⁊ nõ minus per se ageret dum esset ī
corpore q̄ dũ eẽt separata a corpore. Ad terci Ad 3
um dicēdum q̃ nõ est simile de actu eẽntiali ⁊
notiõali. quia ex pte actus notiõalis eẽt ma
nifesta ↄtradictionis implicatio. q̄r oīe pro
ductũ differt necessario a producēte cũ impos
sibile sit idē producere seipm̃. sed eẽntia diui
na a nullo producto ī diuinis potest differre.
q̄r a quocũq͡ʒ realiter differt eẽntia diuina. il
lud nõ potest esse deus. ergo si eẽntie diuie cõ
peteret actus notionalis. tũc ipsa a producto
differret ⁊ nõ differret. ⁊ p ↄsequēs produce
ret ⁊ nõ produceret. Istor͡ꝫ autē inconueniēti
um nullũ sequit. posito q̃ eẽntie diuine com
petat p se agere fm̃ actus eẽntiales Addit Opi. hẽ.
etiā dict⁹ doctor ad dicta p̄cedētia q̄bus mõ
rñsum est. q̃ cā quare nõ pñt dici plures cre
atores est. quia vis creatiua puta eẽntia diui
na nõ multiplicat nec ↄnotat aliquā distincti
onē suppositor͡ꝫ. q̄r si eẽt ī vno tm̃ adhuc illud
suppositũ crearet. Sed illud expsse ↄdicit Cõtra eũ.
alijs suis dict̃. q̄r ipse manifeste ponit q̃ ema
natio creatur͡ꝫ necessario p̄supponat emana
tionē psonar͡ꝫ. quod si ver͡ꝫ est. tũc nõ eẽt possi
bilis creatio si eẽntia diuina tm̃ haberet eẽ in
vno supposito. quia tũc nõ esset psonar͡ꝫ ema
natio. Quidā etiā alij dicũt q̃ hoc nomen Alia opi.
spirator vel creator potest teneri adiectiue vel
substātiue. Primo modo stāt talia noīa pro
suppositis. ⁊ sic possunt dici duo spiratores ⁊
tres creatores. Sꝫ scḋo modo debet dici vn⁹
creator et vnus spirator. Sed isti falsum Cõtra eã.
in

assumunt. q2 nomē verbale ē tm̄modo nomen substātiuū. licet suū pticipiū possit dici adiectiuū. eo q moueat de genere in genus. vbale tamē nomē ē mere sbstātiuū. q2 nec mouet p terminatōes nec p genera. q tn̄ motio ē de natura nois adiectiui. g̃ rc. Itez doctor cōis i hac materia videt sibi ɔtradicere. q2 in scripto sup p̄mū sniaꝝ dicit. q act9 significant i vbo. pticipio 7 noie vbali. cū igit act9 sint suppositoꝝ. vt dr i phemio meth. iō ad multitudinē suppositoꝝ sequit multiplicatio actuū. 7 iō nō possum9 dicere q pr̄ 7 fili9 spm̄scm̄ spirat. vel ē spirās. vel ē spirator. sed debem9 dicere q spirāt. 7 q sūt spirātes. 7 q sūt spiratores 7 iō ɔcludit q pr̄ 7 filius sunt duo spiratores sicut sūt duo supposita. Sed i prima pte. q. xxxvi. arti. iiij. i solutōe vltimi argumēti dicit q cū spirans sit nomē adiectiuū. spirator nomē substātiuū. iō pr̄ 7 fili9 sunt duo spirātes ppter pluralitatē suppositoꝝ. nō aūt duo spiratores ppter vnā spiratōem.

Tho.

Quātuz ad quartū

Quartuz pncipale.

dico p oīa silr̄ sicut dictū ē distinctōne. vij. de potētia generādi. Ad pncipale argumētū in oppositū dicēdū q nec pr̄ impfecte se habz nec filius supfluit in spirādo. q2 cum vna sit virtus spiratiua sub eodē respectu ad spirandū requisito in patre 7 filio penitus indistincto. ergo nec pater sine filio. nec filius sine patre spirabit spm̄ sanctū. cū ambo sint vnū pncipium spūssancti.

Ad pncipale argumentum.

Greci tamen

rc. Hic mgr̄ ostēdit discordiaz grecoꝝ a doctrina latinoꝝ. Et diuidit in duas. q2 primo ostēdit i quo greci pcise dissentiūt a latinis. Scdo manifestat i quo doctores grecoꝝ cōueniūt cum latinis. Scda ibi. Sciendū est tn̄. Prima in duas. q2 primo ponit grecoꝝ ɔtra latinos argumētatōes. Scdo rndet ad eoꝝ rōnes. ibi. Nos aūt illa verba. Tūc sequit illa ps. Sciendū ē tn̄. Et diuidit i duas. q2 pmo ondit i q oēs greci ɔueniūt cum latinis. Scdo in q catholici grecoꝝ ɔcordāt cū latinis. Vn̄ etiā q dā eoꝝ. Circa istā lr̄am quero.

Vtrū spūssāctus distingueret a filio si non procederet ab eo. Et videt q sic. q2 p illud res psonalr̄ distinguitur p qd in eē psonali ɔstituit. sed filiatiōe psona filij ɔstituit. g̃ dato q fili9 ɔtū ad pductōez spūsscti nō hret spiratōz actiuā oppositā spiratōi passiue. adhuc p solā filiatiōez differret a spūsācto. Maior pz. q2 p idez res hz eē 7 distinctū eē. etiā minor ē nota. q2 generatio passiua vt oēs dicūt est psonal' filij pprietas. Cōtra. oīa i diuis sūt idē vbi nō obuiat relatōis oppositio. vt dicit ansel. i de pcessiōe spūsscti. sed si spūsscūs nō pcederet a filio. tūc inter filiū 7 spm̄scm̄ nulla eēt relatōis oppō g̃ rc. Hic pmo ē vidēdū vtrz hec qō sit rōnabil'. Scdo dato q sic tenebo de hac qōe prē negatiuā 7 pbabo eā rōibz aliqꝝ reuerēdoꝝ doctoꝝ. Tercio adducā aliqs instātias ɔ hmōi rōes 7 tollā eas. Quarto ponā motiua opposite opiniōis 7 rn̄debo ad

Primū istius ordīa

Primum pncipale.

tiōis articulū pmitto ppter aliqs doctores q dicūt. q illud qd h p qōe pponit nō ē qō. q qd ē dubitabil' ppō. sz illud nō ē dubitabile nec inqsitōe dignū. ad qd nccē ē ipossibilia sequi. illd aūt ē hmōi. q2 hvnū ipossibile psuponit ad qd multa alia impossibilia 7 ɔdictoria seqret Sz istud nō valet. q2 suppō q̄uis cūqz ipossibil'. relinqns tn̄ formalē rōz subiecti sic se hz q qd formari pōt circa ipsā. sz ista suppō est hmoi. g̃ rc. Maior pz. q2 supposito q hō nō sit risibil'. manēs tn̄ rōnal' adhuc multe qōes possēt fieri de hoie. puta vtruz sit aial. 7 vtz adhuc differat ab eq. 7 sic de alijs. Mior etiā pz. q2 supposito q spūsscūs n̄ pcederet a filio. h nō videt tollere rōez spūsscti. cū spūsscūs pfecte pcedat a pre. dato q pr̄ hēat vim spiratiuā. P illa qō ē rōnabilr̄ disputabil' 7 dubitabil' q format d ppōe ypotetica c9 kathegorica ē dubitabil' materie si ē kathegorica eqpollēs hmōi ypotetice. sz pdicta ppō i qōe posita ē hmōi. g̃ rc. Maior pz. q2 ista ppositio ē disputabil'. vtz asin9 possz volare si hret pēnas. q2 ista kathegorica ē dubitabil'. vtz oē hn̄s pēnas vel alas possit volare. ppt aliq q videm9 eē pennata. 7 tn̄ raro vel nunqz ipsa volare videm9. vt pz de strucione 7 multis alijs. Minor ē pbo. Nā illa kathegorica ē dubitabilis. vtz filius distinguat a spūsancto generatione passiua vel sola spiratōe actiua. 7 ex hoc supdicta ypotetica reddit dubitabilis. q2 si distinguit filius a spūsācto generatōe passiua. tūc dato q spūssāctus nō procederet a filio adhuc distingueret ab eo. Si aūt filius distinguit a spūsancto solā spiratiōnē actiuā. tūc si non procederet ab eo non

1

2

3 distingueret ab eo. ℞. ex similibus filia iudicamus. sed sancti patres sepius osiles ppositiões supdicte ppositõi formauerũt. ⁊ de ipis multo sermõe disputauerũt. sicut pz p aug. q. xv. de trini. c. vi. ponit hãc ppõem. si spũssã/ctus diceret filius. ambo vtiq filius diceret.
4 Itẽ Ansel. de pcessiõe spũsscti. c. x. ait. Nihil diffinit otrariũ nature si plenitudo sapie dz posse subsistere in singularitate psone. naz quantum videtur si sola vna persona in deitate eet. nihilomin⁹ plenitudinẽ sapie hre potuisset. Cũ igit ꝗlibz ancedẽte illaz ppõnũ ipsi eet simplr ipossibile. qz ei⁹ oppositũ ẽ sũme necessariũ. miror qre isti doctores tãtã difficultatẽ faciũt de titulo illius questionis.

Secũdũ pncipale Rõ egidij 1

Quãtũ ad secundũ

pncipale dico q si spũsscũs nõ pcederz a filio ipe nõ differret ab eo. qz cũ relatio fm eẽ trãseat i dinã eẽntiã. oĩs distinctio q p relatões fit i diuis optet q fiat fm ꝗdditatẽ relatõis. sed ꝗdditas relatõis solũ sumit i ordine ad oppositũ. g relatio i diuis solũmõ distiguit ab opposito. sed si spũsctũs nõ pcederet a filio. tũc nullã oppõez hret ad ipm. g ⁊c.
2 ℞. generatio actiua ⁊ spiratio actiua i pre dicũt eadẽ rẽ. qz als eẽnt qttuor res i diuis. g silr generatio passiua ⁊ spiratio passiua inqztũ de se ẽ dicũt eandẽ rẽ. g nõ haberet spũsscũs p quid differret a filio si nõ procederet ab eo.
3 ℞. sic spiratio actiua psupponit generationẽ actiuã. sic spiratio passiua psupponit generationẽ passiuã. Aut g psupponit eã in eadẽ psona. aut in alia psona. ⁊ p osequẽs p modũ originis. Nõ pmo modo. qz tũc haberet intentũ. nã tũc nõ differrẽt spũssanctus ⁊ filius. qz eẽnt vna persona. g psupponit eam p modum originis.
4 ℞. si spũssanctus nõ pcederet a filio. tunc idẽ eet generare ⁊ spirare. osequẽs ẽ falsũ. probat osequẽtia. qz si spũssctũs nõ psupponeret verbũ. ⁊ ab ipso nõ procederet. tũc procederz p modũ nature.
5 ℞. si spũssãctus nõ procedẽs a filio differret ab eo. aut talis dñtia eet ratione intellectus ⁊ volũtatis. puta qz filius procederet p modũ intellectus siue nature. ⁊ spũssanct⁹ p modũ volũtatis. Aut p relationes despatas. Nõ pmo modo. qz cuz natura ⁊ volũtas in diuis differãt sola ratõe. filius ⁊ spũssanctus nõ possent differre realiter nisi p aliqua alia distinguant. Nec secũdo modo. quia si p relationes despatas posset fieri personalis distinctio. tũc pater distingueret personaliter a seipso. cũ vere habeat i se duas relationes despatas. s. paternitatẽ ⁊ spirationẽ actiuam.
6 ℞. quecũq p relatões realiter a seinuicẽ distinguunt. illa realiter ad seinuicẽ referunt. qz eẽntialr⁹ ei psi relatiõi fm eam referri ꝗ p eam distingui. qz distinguere est cõe sibi ⁊ absolutis. referre aũt ppue ouenit sibi. ergo si filius filiatõe distingueret a spũsãcto. tũc filiatõe referret ad spmsctm. ⁊ sic spũsscũs eet pr. Optet g q fm spirationẽ actiuã ad ipm referat. ⁊ p oñs pducet spmsctm.
7 ℞. distictio nõ ouenit relatõibz despatis nisi ex suis fundamẽtis. Silitudo eñ ⁊ eqlitas ex hõ dñt realiter. qz qualitas ⁊ quãtitas i quibz fundãt realr dñt. vbi g idẽ fundamẽtũ eq pfecte est in productis sicut in producẽtibz. si producẽtia nõ differũt rõnibus despatis. nec producta ab ipsis differre pñt. sed pater et filius nõ differũt in diuis relationibus despatis. g nec filius ⁊ spũssanctus.

Tercium pncipale. Solutio Alexãdri. Ad 1

Ad primas quattuor

rõnes rñdet alexãder ordinis. s. Augustini. iiij. suo quolz. q. iiij. Ad pmã dicit q sicut relatio hz ppriã ꝗdditatẽ sic hz pprium esse. als eet dare aliquã quidditatẽ sine pprio indiuiduo. qd est incõueniens. Et addit q ꝗdditas relatõis nõ est nisi eẽ relatõnis i ordine ad terminũ. ⁊ ideo si manet fm ꝗdditatẽ etiã manet fm eẽ. Vñ ad quicqd compat relatio. semp manet fm suam ppriam realitatẽ q specificat p aliud. Et tũc cõcludit dicẽs. q cũ ita sit q relatio nõ solum in compatõe ad oppositũ. sed etiã ad quicqd compet. semp tenet suam realitatẽ. ideo nõ solũ relatio opposita distinguit sed etiaz dispata.

Cõtra eũ.

Sed ille multa dubia ⁊ forte min⁹ vera assumit. qbz tñ omibus dimissis. dico q vltimũ suuz oclusuz est simplr falsum. s. q relatio ad qdcũq compet semp retineat ppriam realitatẽ. qz relatio nec 1
quidditatẽ nec realitatẽ retinet in compatiõe ad quodcũq. sed realitatez habet i ordine ad fundamentũ. ꝗdditatẽ vo in ordine ad terminũ sibi relatiue oppositũ. ⁊ illud declarabitur dist. xxvij.
2 ℞. id qd sp tenet realitatẽ suam vniformiter ad qdcũq compet. hoc ẽ simplr absolutũ. relatio fm te est hmõi. g eet simplr absoluta. quod est otradictionis implicatio. qz esset ad se ⁊ nõ esset ad se. ⁊ esset ad aliud. ⁊ nõ esset ad aliud.
3 ℞. dictũ illius videt esse expsse otra phm in pdicamentis. vbi ait. Ad aliquid sunt quibus hoc ipsum qd sunt ẽ ad

aliud se habere. ⁊ vt expresse pꝫ ibidē ꝑ ly ali/
ud nō notauit Aristo. rē quācunq;. sed soluꝫ
terminū oppositū. respectu cuiꝰ relatio sortit
suā quidditatē. a cuiꝰ cōpatōne dū recidit
nō pōt seruare ꝓpriā q̇dditatē. nec ꝯn̄s vir/
4 tutē distinctiuā. P. q̄ncūq; res recedit ab
aliq̄ respectu cuiꝰ ꝓprie diffinit. tunc ꝑdit ꝓ/
priam quidditatē. nec ꝑ ꝯn̄s retinet propriā
realitatē. ⁊ h̄ ſm te. q̄ꝛ tu pro eodē sumis q̇d/
ditatē relationis ⁊ realitatē. q̄uis nō deberes
sic sumere. q̄ꝛ relatio ſm rōem habꝫ verā q̇d/
ditatē relatiuā. non tamē verā realitatē. rela/
tio vero ſm dici habet veram realitatē. nō ta
men verā quidditatē relatiuā Sed nō obstā
te ꝙ relatio competur ad quodcūq; aliud pre
ter ad terminū sꝑ recedit ab eo respectu cuius
proprie diffinit. ḡ nō poterit in hmōi compa
5 tionibus retinere ꝓpriam quidditatē P tu
ipse dicis quidditas relatōis nō est nisi eē re
Solutio scdi. latōis i ordine ad terminū. Ad scōꝫ dicūt
ꝙ si h̄ nomē res accipit absolute. tūc in diuis
tm̄ est vna res. Si v̄o accipit relatiue. tūc tot
sunt ibi res q̄t sunt relatōes. Si suppositiue.
Contra tūc sūt tm̄ tres res. Sꝫ nec illud valet. q̇a
1 vt patebit dist. xxvij. relatio nō p̄t dici alia ⁊
alia res. nisi sit i alio ⁊ alio fūdamēto ꝓrimo.
2 Etiā illud ē ꝯtra illā decretalē de sūma tri/
nitate ⁊ fide catholica. c. dānamꝰ. vbi exp̄sse
3 negat oīs realꝭ q̄ternitas i diuis P. res disti
cte exn̄tes in diuinis ab homine catholico vt
distincte debēt adorari. sed nullꝰ catholicꝰ ado/
Solutio tercij. rat quaternitatē in diuis. ergo ⁊c̄. Ad terci
um dicūt ꝙ nō oꝑtet ꝙ spiratio passiua sic p̄/
supponat generatōꝫ passiuā modū origis.
ꝙ vna ꝑsona originetur ab alia. sed sufficit ꝙ
Contra ambe originent a tercia. Sed nec h̄ valet.
q̄ꝛ ex eo ꝙ ambe sunt ex tercia nō resultat aliq̄
realis distinctio inter ꝑsonas ꝓductas. nisi ex
vi ꝓductōis ꝑsonis productis aliq̄d cōicet.
rōne cuiꝰ ab inuicē distinguant. verbi gratia
ex eo ꝙ oēs creature sunt ab vno deo. nō disti
guerent creature inter se nisi ex vi creatōis di
stincte nature ⁊ ꝑncipia distinctiua creaturꝭ
cōicarent. sed istis duabus ꝑsonis cōmuni/
caret vna natura ⁊ due relatiōes. ex ꝑte ḡ na/
ture nō distinguerent. q̄ꝛ eēt tm̄ vna. nec ex ꝑ
te relationū. q̄ꝛ eadem ꝑsona eēnt ꝯpossibi
les. Non. n. plus repugnat passiuuꝫ passiuo
q̄ꝫ actiuū actiuo. Sed actiua generatio ⁊ acti
ua spiratio non ponerent distinctionē in pro
ducente. ergo nec passiua generatio ⁊ passiua
Solutio quarti. spiratio in producto. Ad quartū dicūt. ꝙ
non oportet ꝙ si amor p̄supponat verbū. ꝙ
pter hoc verbū debeat poni principiū amoris
effectiuū. Sed q̄uis illa solutio valeret de Contra
verbo ⁊ amore. q̄. s. verbuꝫ ⁊ amor re absoluta
ab inuicē distinguūt. puta put sunt i nobis.
loquēdo tamē de verbo ⁊ amore q̄ sola ratione
origis distinguunt. oꝑtet necessario ꝙ amor
sit verbū. p̄supponat ꝙ etiā ab ipso procedat.
vt ex tali processione innascat distictio relati/
ua. Ad quintū respondēt quidā aliq̄. ⁊ ne/ Solutio quinti.
gant minorē quo ad ambas suas ꝑtes Ad
primā probationē dicunt ꝙ falsū assumit. q̇a
intellectꝰ siue natura i diuis ⁊ volūtas nō dif
ferūt sola rōe sꝫ formalr̄ ex natura rei. Scdo
dicūt ꝙ dato ꝙ ita eēt. adhuc nō sequit ꝙ fili
us ⁊ spūssanctus sola ratione differāt. q̄ꝛ non
oportet tantā distinctionē esse in principijs
sicut in principiatis. Due nāq; idee sola ratio/
ne differūt in mente diuina. ⁊ tamē duo idea
ta realiter differūt. Ad ꝓbationē scdē ꝑtis
dicūt eodē mō ꝙ nō oꝑtet relatōes q̄ sūt i ꝑn
cipio tm̄ distiguere illud i quo sūt sicut rela/
tōes q̄ sūt i ꝑncipiatis. ⁊ addūt ꝙ nō est sile.
q̄ꝛ simplr̄ est ipossibile eādē ꝑsonā accipe bis
eē ſm duas ꝑfectas ꝓductōes. sꝫ nō ē impos/
sibile vnā personā ꝓducere duas ꝑsonas ſm
duas perfectas ꝓductiones. ⁊ ideo q̄uis rela
tiones ꝓductoꝝ ꝯstituāt distictas personas.
nō tn̄ relatōes q̄ sūt i producēte. Sed pri Cōtra illa
ma eaꝝ solutio nō valet. q̄ꝛ superiꝰ dis. vi. pro
batū est ꝙ i diuis inter absoluta nō ē dare di/
stinctōꝫ nisi solā rōis. Nec scda solō valet. q̇a
q̄n̄ aliqua producūt q̄ indistincta sunt natu/
raliter a producētibꝫ. ac etiaꝫ inter se. tūc non
potest esse maior distinctio i productis q̄ꝫ in
producētibꝫ Sed supposita diuia producta
sūt eiusdē nature ⁊ inter se ⁊ cuꝫ ꝓducētibꝫ. ḡ
⁊c̄. Propter qd̄ etiā exēpla nō sūt ad ꝓpositū
q̄ꝛ ideata ⁊ inter se differunt naturalr̄ ⁊ a suis
ideis. ⁊ ipsis ideatis cōicant ꝑncipia quibus
formalr̄ distiguūt. ⁊ quibus vnū alteri repu/
gnat. quod nō fieret i ꝓposito. sicut pꝫ ꝑ pre/
dicta Ad illud quod dicūt ꝯtra alteriꝰ mē
bri probationē. dico ꝙ bn̄ volo ꝙ i producen
te nō distinguāt relationes desperate. Sed h̄
volo ꝙ si distinguāt i suo modo passiuo sicut
tu ponis, ꝙ tunc necessario distinguāt i suo
esse seu modo actiuo. quia cū actus sit qui di
stiguit. impossibile esse videt ꝙ aliqua ſm su
um esse passiuū sint magis distinctiua q̄ꝫ ſm
oppositū modum. puta ſm suū moduꝫ quo
actiua appellātur. Et cuꝫ dicis ꝙ sequit hoc
impossibile. ꝙ idē produceret bis duabus ꝓ
ductiōibus ꝑfectis, dico ꝙ hoc impossibile

sequit ex radice positionis tue. puta q filius nō
producat spūmsanctū. et nō sequit ex dictis
Ad 6 et 7 meis. Ad sextū et septimū nō inueni solu/
tiones que sint alicuius ponderis. ideo eas nō
conscripsi.

Quartū principale. Opi. 3ria
Sed multi docto
res contrarie opinionis suā ptem nitunt multi
1 pliciter psuadere. Primo sic. Quecūqz dif
ferūt a tercio alia et alia dnā reali. illa sunt di
stincta inter se. sz dato q spūsscūs nō pcede/
ret a filio adhuc filius et spūsscūs differret a pre
alia et alia dnā reali. differret em filius ab eo p
filiatōz oppositā sue pr̄nitati. et spūsscūs spi
ratōz passiuā oppositā sue spiratōi actiue.
2 Itē. distincte relatōes reales reqrūt termios re
aliter distictos. sed pr̄nitas et spiratio actiua
sūt distincte relatōes. ergo dato q spūsscūs nō pce
dat a filio. adhuc ille due distincte relatōes i p
sona pris exntes termiabunt ad duos termi
nos realr distictos. q nō poterūt ee alij q̄ filius
3 et spūsscūs. ergo etc. Itē. vnūqdqz magis et forma
lius distinguit ab alijs p illud qd ē sibi magis p
priū. sed nūc i filio tria psidero. s. eentiā. spira
tionē actiuā. et filiatōz. Eentia aūt ē cōis tri/
bus. spiratō cōis duobus puta sibi et pri. sz fili
atio ē sibi ppria. psonal et incōicabil ppetas.
ergo filius p suā filiationē distinguit ab oibus alijs
4 Dato ergo q nō procederet spūsscūs a filio. ad
huc distingueret ab eo. ergo etc. Itē. impossibi
le est q vna psona accipiēs vnā et eandē natu
rā duabus processionibus pcedat. Nā et si filius p
cedit generatiōe eterna et tpali. hoc tn̄ non est
fm eandē naturā. Sz i diuinis sūt due proces
siōes. ergo dato q spūsscūs nō procedat a filio.
adhuc psone pcedētes erūt disticte realiter. ergo
5 etc. Itē. relatōes eterne i diuis nō sunt acce
dētes nec assistētes sed subsistētes psone. illō
ergo qd sufficit ad hoc q sint plēs relatōes i diuis
sufficit ad distinctionē psonaz i diuis. sed
diuersitas illaz actionū. s. generatōis et spira
tōis sufficit ad diuersitatē relationū. qz ad il/
lā q ē generatio sequit pr̄nitas i producēte. et
6 filiatio i producto etc. Itē. filius p hoc q a pa/
tre generat est psona in diuis. ergo spūsanctus
p hoc q a patre spirat erit psona distincta cir
cumscripto quocūqz alio. psequētia pz a fili.
7 Itē. illud quod i diuis in vna psona stat cū
vno oppositoz. in alia psona pōt stare cū alte
ro oppositoz. nisi ex se habeat ad ipm natu/
ralem repugnātiam. vn̄ eadem pmunis no/
tio stans i patre cū paternitate stat in filio

filiatione. eo q ad filiationē nō habet natura
lem repugnātiam. Sed generari in psona fi
lij stat cū spirare. et i nulla psona generari pōt
stare cū spirari. quod est oppositū ipsius spi/
rare. ergo generari et spirari ex se sibi mutuo
pugnāt et ab inuicē distinguunt. et p pseqns
psonam filij et spūssancti pnt distinguere. da/
ro q vna ab alia nō procedat. Itē. si spūssā/ 8
ctus pcederet a solo filio et nō a patre adhuc
distingueret a patre. ergo dato q procedat a solo
pre et nō a filio. adhuc distingueret a filio. cō
sequētia pz a filij. ancedēs probat. qz si spūssā
ctus non differret a pre. tūc ipse eet pater filij
a quo tamē supponit processisse. que non so/
lū sunt impoibissibilia. verumetiā incompos
sibilia. Itē. distincte relatōnes reales incōi 9
cabiles et incōpossibiles i eodē supposito suffi
ciūt ad realē distinctionē psonaz. sed genera
ri et spirari sūt hmōi. Q, em sint distincte re/
latōes pz. qz vna formalr nō includit aliam.
Sūt etiā reales. qz pstitutiue sūt realiū pso/
naz. s. filij et spūssci. Q, sint incōicabiles pz.
qz ois psonalis ppietas est incōicabilis. sed
ipse sūt proprietates psonales. Sūt etiā i eo/
dē supposito incōpossibiles. qz ipossibile ē idē
suppositū pduci duabus productōibus simplr
et eq pfectis. Itē. illa vt dicūt ē intētio Ansi/ 10
el. in de processione spūssci vbi sic ait. Habet
vtiqz ee a patre et filius et spūssāctus. alter nascē/
do et alter procedēdo vt alij sint p hoc ab inui
cem. Et subdit. Nā si aliud nō eēnt diuer/
si p hoc solum eēnt diuersi. Sed illa non Contra hāc opi.
pcludūt. qz omnis incōpossibilitas et repu/ 1
gnātia aliquoz optet q innascat ex aliq op/
pōne. Sz incōpossibilitas dnaz psonaz nō
pt innasci ex oppōne prraria aut puatiua. qa
tales nō sunt i diuis. nec ad hoc sufficit oppō
affirmationis et negatiōis. qz pura negatio nō
pōt suppositū pstituere. etiā oppositō illa po
test ee inter ea que sola ratione differūt. psone
autē diuie realiter differūt. ergo sola relatiua op/
positio faciet distinctionē diuinaz psonaz. et
p psequēs vbicūqz illa deficit i diuis ibi neces
sario deficit psonal distinctio. Et hec ē inten
tio ansel. i de pcessione spūsci. vbi ait. Dia i
diuis sūt idē vbi nō obuiat relatōnis opposi
tio. Itē. si i diuis eēnt alique due distincte 2
psone. quaz vna non eēt ab alia. tūc in diuis
eēt aliqua inordinatio siue ordinis defectio.
psequēs ē ipossibile. ergo et ancedēs. falsitas con
sequētis pz et apud phos et apud theologos
pbo pntiam. qz ois ordo quē nos possumus
imaginari possibilē in diuinis. vel erit ordo

pfectōis vel ordo originis. Sȝ ṗmus ibi da
ri non pt. cū oēs tres psone sint eq̄ pfecte. er/
go si ē ibi ordo. oportet ꝙ sit ordo originis q̄
est huius ab hoc. vel hoc eē ab hoc. ⁊ hec est
Aug. intētio ꝫ Maximinū. vbi ait. ꝙ ordo
originis solū ē inter psonas quaꝝ vna ē ex al/
3 tera. non tamen prior altera. P. ansel. in de
processione spūsscti. c. ij. circa principiū xxiit.
Supdicta relatōis oppō q̄ ex hoc innascit.
ꝙ deus ē de deo. phibet patrē ⁊ filiū ⁊ spm̄sctm̄
ꝓpria singuloꝝ attribui alijs. q̄ auctas si bn̄
attēdit māifeste ꝯcludit ꝓpositū. Illō aūt
qō supius fuit adductū ꝑ pte ꝯtraria. h̄ dixit
ansel. disputatiue ꝫ aduersariū. qō pȝ ex h̄ ꝙ
post illa verba ꝯcludit oppositū illoꝝ verbo/
rū ex intētione ꝓpria sic dicēs. Itaqȝ filius et
spūsscūs quō sint ab inuicē speculemur. intel
ligamus spūmsanctū eē de filio. qꝛ filius non
est de illo. ⁊ econuerso filiū nō eē de spūsancto.
Solutio rationum — quia spūssanctus ē de illo. Ad primū ergo
argumētū isti⁹ opiniōis dicēdū ꝙ minor nō
Ad 1 — ē vera. qꝛ si spūsscūs n̄ ꝓcederet a filio spūssā
ct⁹ nō eēt. nec eēt aliq̄ ī diui s pductio nisi sola
generatio. nec eēt dare duas drn̄tias q̄bꝫ sup
positū patris producēs differret a duobꝫ pro
Nota — ductis. Ad quoꝝ oīm intelligētiam est no
tādum ꝙ psona producēs in diuis psone p/
ducte ꝯmunicat oē cōicabile in quo produ
cto non opponit nec repugnat. Si eñ aliqō
ꝯmunicabile producēs producto nō commu/
nicat. tūc inter duo necessario dabit vnū. s. vl'
ꝙ productio nō est simpliciter ⁊ vsqȝquaqȝ p
fecta. vel illud tale in producēte nō habetur.
Sed manifestū est ꝙ ꝯmunis spiratio ē cōi
cabilis. cū nō sit ꝓprietas psonalis pr̄is. Eti
am nūc tenem⁹ ꝙ de facto cōicata sit filio. Eti
am in illa cōi spiratōe pr̄ nō opponit filio. q̄a
sola pr̄nitate ⁊ filiatō opponūt. etiā si oppo/
neret pr̄ filio ꝫm eā. de facto nūc nō possȝ sibi
cōicare eā. ḡ sequit necio si pr̄ filio non cōicat
ꝯmunē spirationē. vl' ꝙ pductio filij n̄ sit sim
pl'r pfecta. vel ꝙ pr̄ nō habeat illā cōem spira
tionē. Cū igit ṗmū dari nō possit. qꝛ tūc fili⁹
non eēt deus. qꝛ nulla diuina psona pt pdu/
ci pductione impfecta. ḡ dabim⁹ scdm̄. s. ꝙ si
filius nō recipit a patre ꝯmunē spirationē: ꝙ
tūc pater non habet eā. Sed planū est ꝙ si fi
lius nō spiraret spūmsctm̄. ipse non haberȝ a
pr̄e ꝯmunē spirationē. ḡ de ṗmo ad vltimuȝ
si spūsscūs non procederet a filio. spūssctūs n̄
eēt. qꝛ eēntia diuina in patre non eēt ꝯiuncta
ꝯmuni spirationi siue spirationi actiue. ⁊ per
ꝯsequēs pater nō posset producere spm̄sctm̄.

Quibus bn̄ intellect' plane patet ꝙ tunc eti/
am ī diuinis nō eēt aliqua productio nisi so/
la generatio. ⁊ ꝙ non eēt dare duas reales dif
ferētias quibus duo producta realiter differ
rent ab vno producēte. Est etiā in illa mino
ri petitio principij. qꝛ p̄supponit illa pducta
esse plura. ⁊ ꝑ ꝯsequens cū omnis pluralitas
innascat ex distinctōe p̄supponit ea eē distin/
cta. hoc autē est quod hic querit. puta si fili/
us nō produceret spūmsanctū. verū tūc duo
producta supposita possint eē in diuis ab in/
uicem vere distincta. ergo nō valet. Ad se Ad 2
cundū patet ꝑ iam dicta. qꝛ posito ꝙ spūssan
ctus nō procedat a filio. tūc non eēnt in patre
tales distincte relationes. Dato etiā ꝙ essent
adhuc nō haberēt distinctos terminos. quia
nō maiorē distinctionē requirūt due relatio/
nes passiue ī suis immediatis fundamētis q̄ȝ
due relationes actiue directe opposite ill' pas/
siuis. Ad terciū dicēdum ꝙ maior nō est Ad 3
vera relatiuis relatiue sumptis. q̄uis vera
sit de absolutis. Absolutū eñ ꝑ vnā naturaȝ
suam absolutā differt a quocūqȝ ad quod po
terit compari. Sed relatiuū vt relatiuū cum
suū eē vt sic ꝯsistat in respectu ad alteruȝ. nisi
ꝑ vnam relationē referat ad plura. nō potest
ꝑ vnam relationē differre a pluribus. ⁊ ideo
q̄uis ī eodē relatiuo sint plures relatōes q̄rū
vna ꝯuenit sibi magis ꝓprie ⁊ alia min⁹ pro/
prie. illud tn̄ relatiuū ꝑ illā q̄ sibi minus pro
prie ꝯuenit distinguit a sibi opposito ꝫm il/
lā relationē. et non ꝫm eā q̄ magis ꝓprie sibi
ꝯuenit. qꝛ vt relatiuū est tūc ꝑ illā cōem rela/
tionē refert ad illud ⁊ nō ꝑ ꝓpriā. Ad q̄r/ Ad 4
tū ꝯcedo maiorē. ꝙ. s. īpossibile sit vnā psonā
accipientē vnā naturā ꝓcedere duabꝫ pfectis
ꝓcessionibꝫ. sȝ hec īpossibilitas nō seq̄t ex po
sito meo. sed ex tuo vt supi⁹ dixi. Etiā suppo
nit falsum. qꝛ si filius nō pduceret spm̄sctm̄.
tunc nō eēnt plures processiones ī diuis. pro
ut declaraui ī solutōe ṗmi argumēti Ad. v. Ad 5
dicēdū ad minorē. ꝙ si fili⁹ nō pduceret spm̄/
sctm̄. tūc n̄ eēt diuersitas actionū in diuis. Et
dato ꝙ eēt. sicut nō arguerēt ex pte pducētis
pluralitateȝ suppositoꝝ ī diuis. sic nec ex pte
pducti. Ad sextuȝ dicēdū ꝙ ī ꝯn̄ti suppo/ Ad 6
nit falsum. puta ꝙ pr̄ spiret spm̄sctm̄. dato ꝙ
spūsscūs a filio nō ꝓcederet. qō ego ꝯstanter
nego. qꝛ dico ꝙ hoc posito pater nec spiraret
nec spirare posset. quia spiratiuā virtutē cuȝ
respectu actiue spirationis nō h̄ret. Ad se/ Ad 7
ptimū dicēdū ꝙ generare ⁊ spirari n̄ pn̄t pro
nūc repiri ī vna psona. non ꝓpter aliquā na/

turalē vl' formalē repugnātiā que sit inter ea.
sed ꝓpter hoc ꝙ incōicabiles ⁊ ꝑsonales ꝓꝑe
tates sūt duaꝝ ꝑsonaꝝ ī diuis. Ad formā
ḡ argumēti dico ꝙ maior ē insufficiēs. q̇a dꝫ
addi ad finē maioris. vel nisi ipm ⁊ oppositū
illius cū quo se compatiꝛ sint ꝑsonales. ⁊ per
ꝯsequēs incōicabiles ꝓprietates. Si aūt hic
ordo queꝫ nūc credimus esse in diuis ex tua
suppositiōe mutareꝛ. puta ꝙ spūssāctus a fi/
lio nō procederet. tunc dico ꝙ ipm spirari ni/
Ad8 hil esset. eo ꝙ pater nihil spiraret. Ad octa
uū dicēdum ꝙ in ꝯsequēte nō solum assumiꝛ
impossibile sed incōpossibile. qꝛ cū fili⁹ omne
posse ⁊ agere habeat a patre. dicere ꝙ filius ad
intra vel ad extra aliquid producat qḋ pr̄ nō
producit ē planissima cōtradictio. qꝛ ē dicere
filiū nō esse filiū. Cōcessis tn̄ his adhuc dico
ꝙ nō est simile de illo ꝯsequēte ad illud añce/
dens. quia si solus filius produceret spm̄san
ctū. tūc spūssctūs ⁊ pater se haberēt sicut pro/
ductū ⁊ improductū. ⁊ ideo necessario differ
rēt. sed si solus pater. tūc spūssanctus ⁊ filius
ambo eēnt producti a patre. Si ergo vis ꝙ si
militudo currat. tūc addas impossibile ipos/
sibili. ⁊ supponas ꝙ filius producat patrē et
spūmsanctū. tūc dicerē tibi cōnexe ad p̄ceden
tia ꝙ pater ⁊ spūssāctus nō eēnt nisi vna ꝑso/
na producta. quia hoc dato sicut tunc ī filio
compaterētur se due relationes actiue. sic ī il
lo vno producto se compaterētur due relati/
Ad9 ones passiue. Ad nonū dicēdum ꝙ minor
est falsa. quia supponit ipm spirari esse. dato
ꝙ spūssctūs nō procederet a filio. quia vt pro/
baui spirare nō maneret ex parte pr̄is. Sed
vno relatiuoꝝ nō manēte. nō manet reliquū.
Omnes etiā probationes eius deficiūt. Pri
ma quia nō sequitur. a nō includit b forma/
liter. ergo est distinctuꝫ ab eo. loquēdo de di/
stinctione reali de qua ī p̄senti loqueris. pater
nitas. n. diuina nō includit diuinā essentiaꝫ
formaliter. ⁊ tamē nō differt ab ea realiter. et
eodē modo de sapiētia diuina respectu bonita
tis. In alijs ꝟo duabꝫ ꝓbatōibꝫ petiꝛ qḋ est
Ad10 ī ꝑncipio. Ad decimū patet ꝑ iam dicta.
Ad ꝑnci/pale argu/mētū. Ad argumētū etiā ꝑncipale pꝫ. Possꝫ eti
am dici ꝙ licet spirare nō sit de ratōe filij vt fi
lius est. est tamē de ratione filij vt a spiritusā/
cto distinctus est relatiue. sicut licet albedo
nō sit de ratiōe sortis vt sortis ē. ē tn̄ de ratiōe
eius vt a platone nigro distinctus est.

Distinctio duodecima
⁊ decimatercia.

Tē queritur

⁊c. Postq̄ mgr̄ determiauit de
filij generatōe. ⁊ spūsscti ꝑcessi
one ſm se. nūc prosequiꝛ de eis compatiue. Et
diuidiꝛ ī duas ptes. qꝛ ꝑmo inq̇rit aliq̄ de ꝑ
cessionis ordine. Scḋo de distinctōe ꝑcessio
nis a filij generatōe. di. xiij. ibi. Post hec ꝯsi
derādū. Prima ī duas. qꝛ ꝑmo simul moueꝛ
duas q̄ōes. Scḋo ponit ad illas q̄ōes disti
ctas rñsiōes. Scḋa ibi. His ⁊ hmōi. Et hec
diuidiꝛ in tres ptes. qꝛ ꝑmo q̄tū ad primaꝫ
q̄ōem oñdit ꝙ spūssctūs nō procedit ꝑus a pa
tre q̄ꝫ a filio. Scḋo quo ad scḋaꝫ q̄ōeꝫ oñdit
ꝙ spūssctūs nō ꝑcedit magis a pr̄e. Et tercio
oñdit sub q̄ sensu intelligēde sūt aliq̄ auctes
q̄ p̄dictis videꝛ obuiare. Scḋa ibi. Nūc aūt
tractādū. Tercia ibi Augustin⁹ tn̄ ī. xv. li. de
tri. Tūc sequiꝛ dist. xiij. P⁹ hec ꝯsiderādū
⁊c. ī q̄ mgr̄ innuit distinctōꝫ inter generatōꝫ
⁊ ꝑcessiōꝫ. Et diuidiꝛ ī duas ptes. qꝛ ꝑmo oñ
dit ꝙ spūssctūs nō dꝫ dici genit⁹. Scḋo ostē
dit ꝙ lꝫ spūssctūs nō sit genit⁹. ex h̄ tn̄ n̄ dꝫ di
ci ingenit⁹. ibi. Nūc ꝯsiderādū ē. Pria ī tres.
qꝛ ꝑmo oñdit ꝙ nasci seu generari n̄ pt ꝯpete
re spūisctō. Scḋo oñdit ꝙ ꝑcedere ꝯuenit fi/
lio. cui tn̄ ꝓprie ꝯuenit generari. Et tercio ex
his īnuit drāꝫ inter generatōꝫ ⁊ ꝑcessiōꝫ. q̄ꝫ/
uis sufficiēter hmōi distictiōꝫ attigere n̄ pos/
sum⁹ ī ista vita mortali. Scḋa ibi. Luꝫ autē
spūssctūs. Tercia ibi. Inꝛ generatōꝫ ꝟo filij.
Tūc seq̇ꝛ illa ps. Nūc ꝯsiderādū. vbi ꝑmo
spm̄scm̄ n̄ debere dici igenitū oñdit ex dictis
aug. Scḋo obijcit ex dictꝭ hiero. Tercio rn̄/
det hmōi obiectōi. Scḋa ibi. Hiero. tn̄ in re
guꝛ. Tercia ibi. Sꝫ vt istā ⁊c. Et hec ī duas
Nā ꝑmo ponit p̄dicte obiectōis solutōꝫ Se
cūdo addit sue solutōis ꝯfirmatōeꝫ. ibi. Qḋ
aūt ⁊c. Quātū ad istas duas distinctiōes
quero hāc questionē.

Trū generatio filij sit ꝑor spiratione
spūsscti Et videꝛ ꝙ sic. qꝛ illud cui⁹
termin⁹ ē ꝑncipiū spiratōis h̄ ē prius
spiratōe. sꝫ generatōis termin⁹ puta fili⁹ in di
uis ē ꝑncipiū spirationis. ḡ ⁊c. Cōtra. sic se
hꝫ fili⁹ ad spm̄scm̄. sic se hꝫ generatio ad spi/
ratōꝫ. sꝫ fili⁹ nō pt eē ꝑor spūsctō. ḡ nec genera
tō erit ꝑor ꝑcessiōe siue spiratōe. maior pꝫ. qꝛ
sic se hꝫ termin⁹ ad terminū sic se hꝫ via ad vi
am. minor sic̄ pꝫ. qꝛ nō maiorē ꝑoritatē hꝫ fi
li⁹ respectu spūsscti q̄ꝫ pr̄ respectu filij. sꝫ supi⁹
dis. ix. ꝓbatū ē ꝙ pr̄ nō ē ꝑor filio. ḡ ⁊c. Dic

q̄ttuoꝛ sūt vidēda. Primo de eo qđ querit̄ Scđo q̄tū ad dist. seq̄ntē vidēdū ē. vtꝝ generatio ꝛ spiratio differāt realr̄. Tercio vtꝝ eaꝝ distīctio magꝫ assilet̄ distīctōi sp̄cifice vl̄ nūerali Et q̄rto vtꝝ sp̄ūssc̄us possit dici igenit⁹ sicut videt̄ dicere. b. Hiero.

Primum p̄ncipale.

Quantuz ad primū

vtꝝ generatio filij sit p̄oꝛ spiratōe sp̄ūssci. dictū ē supius ī distictōe. ix. Sꝫ vnū est qđ distuli vsqꝫ mō. vicꝫ ꝙ sūt q̄dā q̄ q̄tū ad pri⁹ et posteri⁹ ī diuīs tria ponūt. q̄ nō reputo esse vera.

Opinio

1 Primū est ꝙ generatio filij ē p̄oꝛ spiratione sp̄ūsscti naturali p̄suppōe. Et posset p̄bāri f̄m eos. qꝛ sicut se hꝫ termin⁹ processionis vnius ad terminū p̄cessionis alteri⁹. sic se hꝫ p̄cessio ad processionē. Sꝫ sp̄ūssc̄us p̄supponit filiū cū sit tercia p̄sona ī diuīs. et filius scđa. ḡ processio sp̄ūssci p̄supponit processiōꝫ filij.

2 Scđo idē dicūt de p̄rnitate vel q̄cunqꝫ alia diuina relatōe p̄ compatiōnē ad fūdamētū. quia sicut ipsi dicunt in creaturis non plus differt relatio a fūdamēto q̄ꝫ ī diuis. qꝛ vtrobiqꝫ reperitur absolutū ꝛ relatiuū. vtrūqꝫ f̄m propriā rationē vtriusqꝫ. sed in creaturis est oꝛdo nature f̄m prius ꝛ posterius inter fūdamentū ꝛ relationē. ergo ꝛ in diuis.

Instantia Et si dicit̄ eis. si in diuinis fundamētum eēt p̄us natura q̄ꝫ respectus. tunc eēnt ī diuinis due nature.

Solutio Ipsi respōdēt ꝙ licet in diuinis nō sint due nature faciētes compositionē. sūt tamē in diuinis due res extēdendo nomen rei ad absolutū ꝛ relatiuū.

3 Tercio idē dicūt d̄ ꝯmuni spiratiōe respectu paternitatis. Nam cū paternitas sit p̄sone p̄ris ꝯstitutiua. ꝛ cōmunis spiratio nō ꝯstituat. sed p̄ris p̄sonam ꝯstitutaꝫ p̄supponat. sequit̄ ꝙ p̄rnitas sit naturaliter prioꝛ ꝯmuni spiratōe.

Cōtra opinionē Sed illa nō videtur eē vera. quia summe primo nihil potest eē prius naturaliter. sed quodlibet p̄dictoꝝ est summe primū. cū sit simpliciter eternū. ergo ꝛc.

Solutio Ad 1 Ad primū ergo dicēdū ꝙ non q̄libꝫ p̄suppō arguit realē p̄oritatē seu naturalē. sed solū illa p̄suppō q̄ est in diuersitate nature. p̄sona em̄ diuina que est pater p̄supponit seipsam vt est deus. ꝛ tamē inter deū ꝛ patrē ī diuinis nō est prius ꝛ posterius reale de quo tu loqueris Falsū etiā ī argumēto assumit̄. qꝛ q̄uis filius p̄ducat sp̄m sc̄m. ꝛ p̄supponat a sp̄ūsācto. tñ nō est realiter seu naturalr̄ prioꝛ sp̄ūsācto. cū eādē habeāt naturā penit⁹ idiuisā

Ad 2 In scđo dicto silr̄ falsū assumūt cuꝫ dicūt ꝙ nō pl⁹ differat relatio ī creaturis a suo fūdamēto q̄ꝫ ī diuis. Illa est falsissima. qꝛ dato ꝙ relatio creata trāseat q̄tū ad eē ī suū fūdamētū ad ip̄m ꝯpata. nō tñ recipit p̄dicatōꝫ fūdamēti. sed diña eēntia s̄baliter et idēptice p̄dicat̄ de q̄libet diuīa relatōe p̄dicatiōe dicēte. hoc ē hoc. Cū ḡ tal' p̄dicatio vbicūqꝫ inuenit̄ necio cōcernat maioꝛē ꝯueniētiā p̄dicati ad s̄biectū q̄ꝫ vbi inueniri nō p̄t. ergo necio sequit̄ ꝙ pl⁹ differāt relatio creata ꝛ suū fūdamētū q̄ꝫ relatio diuia. Etiā nō ē sile qđ assumūt. qꝛ cū relatōes creaturaꝝ sint t̄pales. ꝛ quasi tota die q̄tū ad actualē denominatōem sui fūdamēti aduenīāt ꝛ recedāt. quid miꝝ si suū fūdamētū tanq̄ꝫ naturaliter p̄supponūt. Relatiōes vero diuie sunt simpl'r eterne ꝛ immutabiles. ꝛ ideo nihil est ad propositū quod assumūt.

Respōsio etiā eoꝝ cū dicunt ꝙ in diuinis sint due res extēdendo nomē rei ad absolutū ꝛ relatiuū est p̄iculosa valde. quia si res absoluta ī diuis poneret numeꝝ cuꝫ re relata cum sint tres res relate ꝛ vna absoluta ponēs cum eis numeꝝ. tūc eēt realis quaternitas in diuinis. qđ fuit erroꝛ Joachim. qui erroꝛ est expresse damnatus extra de summa trinitate et fide catholica. ca. damnamus ꝛc. Nos autē sacro approbante cōcilio. Cōtra respōsiōꝫ eoꝝ

Ad 3 Nec terciū eoꝝ dictū valet. quia etiaꝫ f̄m eos paternitas nō est prioꝛ filiatione. sed simul sūt natura et naturali intelligētia. Sed filiatio nō potest ē prioꝛ spiratione actiua. ergo nec paternitas. quia quādocūqꝫ aliqua simul sūt q̄cquid nō est posterius vno nō p̄t eē posterius altero. p̄bo minoꝛē. qꝛ nihil eoꝝ que p̄r cōicat filio est posterius filiatōe. qꝛ oīe tale qđ p̄r cōicat in se p̄habꝫ. cū nihil det qđ nō habꝫ. sed pater n̄ solū eēntiā. verūetiā cōem notionē vel ipsam spirationē filio cōicat. ḡ h̄moi spiratio nō poterit eē posterioꝛ filiatōe. Itē cū talis cōis notio equalē habeat relatiuā oppōeꝫ ꝛ simultatē cū spiratōe passiua q̄ ē sp̄ūsscti ꝯstitutiua p̄prietas. q̄lē habet p̄rnitas ꝛ filiatio. liquido apparet ꝙ ī diuis nulla p̄t eē realis p̄oꝛitas nec p̄sonaꝝ nec relatonū. siue oppositaꝝ. nec disparataꝝ. nec processionū siue originū. Et cū dicūt ꝙ ꝯmunis notio nō ꝯstituit. de hoc sūt opiniones. vt infra poterit patere. cuꝫ tractabo de ꝯstitutiuis p̄ncipijs p̄sonaꝝ. Ad p̄ns tñ dico ꝙ dato ꝙ nō ꝯstituat patris p̄sonam in eē distinctiuo quo ad filium. nō tamē ē posterioꝛ paternitate. sicut nec eēntia diuia que p̄sonā patris nō ꝯstituit ī eē distinctiuo respectu cuiuscūqꝫ diuie p̄sone.

Secūdū ꝑncipale. Quātū ad secundū
ꝑncipale. vtrū generatio ⁊ spiratio differāt re/
aliter. Dicēdū ꝙ oēs catholici doctores in hꝯ
ꝯueniūt ꝙ due sint vere ⁊ reales productōes
i diuis. puta ꝓductio filij q̄ dicit̄ generatō. ⁊
productio spūs̄sc̄ti q̄ dicit̄ spiratio. Sz i mō
declarādi istarū processionū distinctōz docto
Egidius. res variant̄. Dicit em̄ doctor nr̄ ꝙ relatōes
opposite i diuis distiguunt̄ ſm se. supposita
vero distiguunt̄ ꝑ tales oppositas relatiōes.
desparate vero relationes distinguunt̄. eo ꝙ im
mediate fūdātur i suppositis distinctis oppo
sitis relationibꝯ. ⁊ ideo cū generatio ⁊ spira/
tio sint i duobꝯ suppositis relatōibꝯ opposit̄
real̄r distinctis. puta i filio ⁊ spūsancto. ideo
Cōtra egi hmōi processiones real̄r sūt disticte. Sed
diū arguit ꝯtra istū modū quē credo eē verū. arguit qui/
q̄dam do/ dam doctor sic. Quia tu al's dixisti ꝙ tota cā
ctor. quare generare ⁊ spirare pn̄t stare simul. ē. q̄a
nō habēt ad inuicē oppositionē. sed nō plus
1 opponūt̄ generari ⁊ spirari q̄z generare ⁊ spira
re. ḡ ⁊ illa poterūt stare simul si illa ē cā suffici
ens quā assumis. P̄. tu pluries dixisti ꝙ
2 relationes desparate nō multiplicātur seu disti
guūtur nisi assit distinctio ſm eē. cū ergo i di
uis etiam ſm te nō sit distinctio ſm esse. ergo
ſm dicta tua processiones siue desperate rela/
tiones nō erūt ibi disticte. P̄. si relatōes de
3 sperate distiguunt̄ real̄r ex hoc ꝙ sūt i distin/
ctis suppositis. tūc ꝯmunis notio erit realiter
distincta a seipsa. eo ꝙ sit in patre ⁊ filio. pro/
batio ꝯsequētie. q: existēte eadē causa semꝑ se
quit̄ idē effectus. sed ſm te cā distīctiōis real̄
relationū desparatarū in diuis ē. q: sunt i distin
Pro Egi ctis supposit̄ Sz istis nō obstātibꝯ dicta
dio. nr̄i doctoris manēt incōcussa. loquit̄ em̄ do/
ctor de talibꝯ desparatis q̄ ambe sūt ꝑsonales ꝓ/
prietates ⁊ incōicabiles. ex cuiꝰ ignorātia ꝓce
Solutio dūt argumēta ꝑdicta. Ad ꝑmū ḡ dicēdū
Ad 1 ꝙ cā q̄re generare ⁊ spirare stāt simul ē nō op
positio. tamen hoc nō ē tota causa. etiā ſm di
cta doctoris nostri. Est em̄ intētio doctoris
nr̄i ꝙ cū ꝑdicta nō oppōe. cā huiꝰ ꝯpossibili/
tatis ē. q: spirare nō ē incōicabil' ꝑsonal' ꝓpri
etas. sz generari ⁊ spirari sūt duarū ꝑsonarū in
cōicabiles ⁊ ꝑsonales ꝓꝓetates. Etiā minor
videt̄ ei falsa. q: eoipso ꝙ ꝑ ip̄m generari cōi/
cat̄ filio ipsa spiratio actiua q̄ directe opponi
tur spirationi passiue. ergo saltē indirecte ma
gis opponunt̄ generari ⁊ spirari q̄z generare
⁊ spirare. q: generare nihil cōmunicat pa/
tri quod directe spirationi actiue opponitur

Ad secundū dicendū ꝙ est dare gradus i Ad 2
relationibꝯ desparatis. q: quedā nec directe nec
indirecte opponunt̄. ⁊ ille vt rem dicunt non
multiplicātur nisi multiplicato ipso esse rei ī
qua fundātur. q̄uis multiplicari possint vt
relationes sunt. si ad distinctos terminos re/
ferātur. Alie sunt que saltē indirecte aliquo
modo opponunt̄. sic iam patuit de generari ⁊
spirari. ⁊ he pn̄t multiplicari etiā vt res sūt
distinctis ⁊ multiplicatis suppositis in qui/
bus sunt nō multiplicato ipso eē. Ad ter/ Ad 3
ciū dicēdū ꝙ cōis notio non est i patre ⁊ filio
vt duo sūt. sed vt vnū ꝑncipiū sunt ipsiꝰ spūs
sācti. vt patuit supius distin. xi. ⁊. xij. Do Opi. tho.
ctor etiā cōis in diuersis suis dictis ⁊ script̄
diuersimode nitit̄ declarare modū distinctio
nis illarū processionū. quādoq̄ nāq̄ dicit ꝙ
distinguunt̄ ꝑ compatōes ad termios. quia
processiones se habēt ꝑ modum motus. oēs
autē motus ⁊ mutatōes specificant̄ ⁊ distin/
guunt̄ ex termis. ḡ cū illarū processionū ter
mi sint real̄r distincti. puta filius ⁊ spūssc̄us.
ergo ⁊ ipse processiones realiter distiguūtur.
Sed istud impugnat̄ ꝑmo a doctore no Egidiꝰ ꝯ
stro sic. Q: motus nō sortit̄ spēm ex termino thomā
ad quē ē inq̄tū suppositū hꝫ rationē termini
q: vt sic dealbari ⁊ denigrari eēnt eiusdē spe/
ciei. quādo dealbari terminaret̄ ad supposi/
tum sortis. ⁊ denigrari ad suppositū platonis
Item due albedines differrēt specie cum ter/
minaret̄ vna ad hominē. alia ad lapidē. Di
stinguūtur ergo motus ex terminis inq̄tū
forma seu natura habet rationē termī. vt patꝫ
iij. phisicorū. Differūt em̄ denigratio et deal/
batio specie. quia albedo ⁊ nigredo que sunt
termini formales illorū motuum differūt spe
cie. ⁊ dealbatio ⁊ dealbatō differūt numero. q:
albedo ⁊ albedo differūt numero. Cū igit̄ i di
uis terminꝰ formalis sit vnus puta natura di
uina. q̄uis termī suppositales differāt. ergo
ex termino q̄ motus specificat̄ nō possumꝰ ꝓ/
bare realem distinctionē processionū in diui
nis. Etiā illud pōt ꝓbari sic. sicut se habēt 2
emanatōnes ad terminos emanationū. sic se
habēt ꝑncipia emanationū. puta intellectus
⁊ volūtas ad ipsas emanationes. q: emana/
tōes mediāt inter ꝑncipia ⁊ termios. sz in di
uis ꝑncipia nō distinguūt̄ realiter ex emana
tionibus. ergo nec emanationes distinguēt̄
realiter ex termis. P̄. ab eodē res habet eē 3
⁊ distinctum esse. sed ipsi motus nō habēt eē
ex termis. q: ſm suū eē ipsi motꝰ ꝑcedūt t̄mi/
nos. ergo ⁊c̄. P̄. si omnis motus specificaret̄ 4

ex termino. tūc motus curuus ꝛ motus rectꝰ
eēnt eiusdē speciei. ꝯsequēs est falsum. q꞉ non
minus dn̄t q̄ distinguunt̄ diuisiōe p̄ncipa/
li q̄ꝫ q̄ scd̄aria. puta q̄ dn̄t ex sb̄diuisiōe vni/
us mēbri p̄me diuisionis Sꝫ motꝰ ſm locuꝫ
p̄mo diuidit̄ in motū rectū ꝛ circulareꝫ. motꝰ
aūt rectus diuidit̄ in motū sursum ꝛ deorsuꝫ:
qui dn̄t specie. g̃ ꝛc̄. ꝯsequētia pꝫ. quia mo/
tus rectus ꝛ motus curuus siue circularis p̄nt
Thomas ad idem vbi terminari Propter quod do
ctor p̄dictꝰ ponit adhuc tres alios modos p̄/
1 ter iam dictū modum. Primo em̄ ait ꝙ ta
lis distinctio emanationū sit ratione modo/
rū emanādi. puta quia vna ē modo intellectꝰ
2 siue nature. ꝛ alia modo volūtatis Scd̄o
q꞉ vna emanatio est ab vno puta generatio. ꝛ
alia ē a duobus. puta ipsa spiratio siue spūssā
3 cti p̄cessio. Tercio dicit ꝙ distinguūt̄ rōe
ordis. ex eo vicꝫ ꝙ velle hēt ordinē ad intelli/
Contra p̄mū. gere. Sed p̄mus illoꝝ triū modoꝝ nō va
let. q꞉ cū natura ꝛ volūtas ī diuinis sola rati/
one differāt. nisi aliud dicat̄. ex eaꝝ dr̄a que
est p modū nostꝝ intelligēdi nō poterimus
arguere realem differētiam ipsaꝝ processionū
Contra secūdum Nec secūdus modꝰ valet. q꞉ procedere ab
vno vel a pluribus nō in eo ꝙ plura sed ma/
gis in eo ꝙ vnū. hoc p se non facit dn̄tiam.
Cōtra tercium. Nec tercius modus valet. q꞉ talis ordo q̄
est inter velle ꝛ īteligere diuinū. nō potest
ordo realis. quia ordo realis p̄supponit ordi
nata realiter distincta. ſꝫ intelligere ꝛ velle dei
Opi. tcia. sunt idem realiter. ergo ꝛc̄. Dixerūt ergo q̄
dam aliȷ̄ ꝙ ille emanationes non p̄nt distin/
gui. nisi ponatur ꝙ earum principia puta in/
tellectus siue natura ꝛ volūtas sint formaliter
1 distincta ex natura rei. quod probāt sic. Q꞉
idem manēs idem semp facit idem. ij. de gene
ratione. ergo si principiū illarū emanationū
eēt indistinctū realiter ꝛ formaliter. tūc soluꝫ
2 vnam emanationē produceret. P̄. impos/
sibile est ꝙ vnuꝫ indistinctū realiter ꝛ forma
liter duoꝝ productorū sit principiū. quorum
vnū procedat libere ꝛ alterꝝ necessario. ſꝫ spūs
sanctus procedit libere ꝛ filius necessario. er/
3 go ꝛc̄. P̄. agēs quodcūq ſm principiū in/
distinctū formaliter nō determinat sibi certū
numeꝝ productoꝝ. sicut patet tam in agente
vniuoco puta in igne producēte ignem. q̄ꝫ in
agēte equiuoco. puta sole producēte ignē.
Si igit̄ principiū productiuū in diuinis es
set indistinctū formaliter. tūc immoderata es
Cōtra eā. set diuina productio Sed q̄uis illa disti
ctio formalis sit supius reprobata. tamē q̄ꝫtū

ad p̄ns spectat negocium arguo ꝯtra eam sic
Vbicūq reperitur ratio om̄is entitatis sb̄ vna
ratione entitatis vnitissime ꝛ simplicissime q̄ꝫ
tūm est ex natura rei et ab intra. ibi nulla ca/
dit distinctio formalis ex natura rei. ꝛ p con/
sequēs ōis ratio actiuitatis ibidē poterit vni/
tissime reperiri. sed ī diuinis est hm̄oi. vt declara/
tū est supius. ergo ꝛc̄. P̄. nō minus ē mira 2
bile ꝛ singulare oppositas relatiōes fūdari in
vno penitus indistīcto fūdamēto q̄ꝫ ideꝫ sim
plex ꝛ formaliter indistinctū eē p̄ncipiū dua/
ruꝫ emanationū realiter distinctaꝝ: maxime
cū motus ꝛ emanatōnes etiā naturalr̄ loquē
do nō numerētur p ea a quibꝫ sūt. motus eī
vnius nauis vnus existens posset esse a mille
viris. Sed ī diuinis opposite relatōes sunt ī
eodē simplicissimo ꝛ indistincto fundamēto.
ergo ꝛc̄. Ad p̄mū p̄t dici ꝙ ph̄s p illā pro/ Solutio
positionē nō intēdit excludere ab eodē p̄du/ Ad i
cēte q̄n possit plura p̄ducere. sed intēdit ꝯclu
dere p̄ductiōis ppetuitatē. puta si tale agēs est
inuariabile. tūc si semel p̄ducit sp producet. ꝛ
sub illo sensu tūc ꝯcedo p̄pōem etiaꝫ ī diuis.
q꞉ p̄r inuariabilr̄ sp genuit. generat ꝛ ī sempi
ternū generabit filiū suū. Et eodē mō dico de
p̄re ꝛ filio quo ad spūmscm̄. Ad scd̄m di Ad 2
cēdū ꝙ filius sic p̄cedit naturalr̄ ꝛ nccio. ꝙ tn̄
p̄cedit liberrime. q꞉ nullatenꝰ p̄cedit coacte. ꝛ
spūsscūs sic p̄cedit libere ꝙ tn̄ p̄cedit determi/
nate ꝛ necessario. determinate quidē. q꞉ p suaꝫ
processionē sibi cōicat̄ eadē natura que ꝛ filio
ꝯmunicat̄ p generationē. ꝛ necessario p̄cedit.
q꞉ imutabilr̄ procedit. ꝛ impossibile est eū nō
procedere. Ad terciū dicēdū ꝙ q̄uis ma/ Ad 3
ior aliquā veritatē hēat de agētibꝫ scd̄is. non
est tn̄ vera de agēte p̄mo. Agētia nāq secūda
determinātur ad distincte agēdum per certa
principia sibi indita ab agēte primo. Primū
autē agens nō expectās impressionē seu deter
minationē cuiuscūq alterius agentis p vnā
suam simplicē entitatē ex seipso est determina
tum ad producendū om̄ia que producit taꝫ
ad intra q̄ꝫ ad extra. vnde ex infinitate perfe/
ctionis diuine nature ꝯtingit ꝙ ipsa om̄ino
existēs indistincta est principiū distinctorū.
Etiam ipsa diuina eēntia in q̄ꝫtum est fecun
dū p̄ncipiū illaꝝ duarū emanationū sic con/
notat paternitatē ꝛ ꝯmunē notioneꝫ. que ꝛ si
nō sint distincte res. sunt tamen distincte re/
lationes. Posito enim ꝙ voluntas ꝛ intelle
ctꝰ in diuinis essent distincti modo quo ipsi
ponunt. adhuc talis distinctio oporteret ꝙ
immediate oriretur ab ipsa diuina essentia:

omino ꝛ penit⁹ indistincta. al's eēt processus i infinitū. ꝛ ideo pari rōne standū ē i primis. s. ꝙ ipsa diuina essentia formaliter ꝛ realiter indistincta est principiū productiuū duoꝝ suppositoꝝ ꝫm duas distinctas emanatōes.

Terciū pncipale.

Quantū ad terciū

principale. vtruꝫ distinctio generatōis ꝛ spirationis magis assimilet̄ distinctōni specifice vl' numerali. debere tripharie procedere. pmo eñ deberē istū articulū tractare de ipsis emanatōibꝫ. Scdo de ipsis relatōibꝫ seu psonalibꝫ ppꝛietatibꝫ. ꝛ tercio de ipsis diuis suppositis attñ rōe breuitatis q̄ztū ad hec oīa istum articulū siml' ꝛ indistincte tractabo. pmo recitādo doctoꝝ opiniōes. ꝛ i fine q̄d ego sentiā breuiter insinuabo

Opio ꝙ i diuis sit distictio specifica.

Est igit̄ q̄dā opinio dicēs distinctionē i diuis magis assilari distictōi specifice q̄ꝫ nūerali. qꝛ illa distictio ē specifica q̄ ē ꝫm formas specifice distinctas. sꝫ relatōes i diuis quibus diuia supposita distiguunt̄ sunt specifice distincte. ğ ꝛc.

Prima rō

Instantia

Ad hāc rōem quidā dicūt ꝙ maioꝛ nō est vera. nisi i his vbi forme specifice ꝯcernūt naturaꝝ diuersitatē. hoc autē nō est in diuis vbi relatōes specifice differētes stāt cum vna ꝛ indistincta natura.

Solutio

Sed nisi aliter dicat̄ illud nō sufficeret. quia si ex hoc velles arguere ꝙ nō differrēt specifice. qꝛ natura in qua fundant̄ relatiōes personas ꝯstituētes nō differt specifice. tūc ꝯsimiliter posses dicere ꝙ nō differrēt numero, quia

Instantia

hmōi natura nō distinguit̄ numeraliter Et ideo aliꝗ negāt minorē. qꝛ cum pdicte relationes fundētur in eēntia diuina. ꝛ p ꝯsequēs in eaꝫ trāseant. ipse nō pñt specifice differre. Secus aūt est vt dicūt i creaturis. vbi diuerse re

Solutio

latōes fūdant̄ i diuersis naturis. Sꝫ nec illud valet eadem ratiōe iam dicta. qꝛ cū na

Scda rō.

tura diuina sit vna numero ꝛc. P. pncipia distictiua distinctis p ipsa nō pñt dare aliaꝫ distinctionē q̄ꝫ eam que eis competit ꝫm eoꝝ rationē formalē. sꝫ paternitas ꝛ filiatio ꝫm ea

3 rū formales rōes differūt specifice. ğ ꝛc. P relatōes diuine non pñt psonas distinguere nisi eo modo quo manēt i diuis. sed vt cōiter dicit̄ ipse ꝫm eē trāseunt in diuinā eēntiam. ꝛ manēt ꝫm rationē quidditatis q̄ est rō specifica ꝛ formalis. ğ psonas distinguūt specifice ꝛ

4 formalr P relatōes sil'es non pñt multiplicari i diuis. ğ solūmodo ibi erūt relatōes specie differētes. ꝛ p ꝯsequēs ꝯstituūt supposita specifice dr̄ñtia. añcedēs ab oībꝫ ē ꝯcessum, ꝯñtia pꝫ. P. ꝫm Aug. xv. de trini. c. xxvij. 5 producta diuia supposita determināt sibi productiones specie differētes. cū ergo productiones specificent̄ ex termis. nccē est terminos ipsos p modum speciei eē distinctos.

Opi. scda

Etiam sunt quidā hic mediuꝫ tenētes. qui dicūt ꝙ relatōes diuine pñt dupl'r ꝯsiderari. Uno modo vt sunt mere ꝛ simpl'r relationes. ꝛ vt referunt ipsa supposita. ꝛ sic aliq̄ modo differūt specie. Alio modo vt ꝯhūt a diuia eēntia vim formaꝝ subalium. ꝛ sic sunt forme eiusdem speciei. ꝛ ꝯstituūt psonas i genere sube solo numero differētes. ꝛ qꝛ ordine nature supposita pus sunt ꝯstituta q̄ꝫ relata. ideo nō differūt specie

Contra eā

Sed nec illud videt̄ valere. qꝛ si relatio nō ꝯstituit nisi vt ꝯtrahit ab eēntia vim seu virtutē forme subalis. tūc nō ꝯstitueret suppositū relatiuū sed simpl'r absolutuꝫ. ꝛ sic haberem⁹ tria supposita absoluta i diuinis quod ē ꝯtra fidē.

Durādus

Aliꝗ dicūt ꝙ respiciendo ad relatōes pt ꝯueniēter ꝯcedi ꝙ differāt spē. sꝫ respiciendo ad naturā diuinā nō debēt dici differre spē sed nūero solū.

Cōtra eū.

Sꝫ etiā illō nō ē veꝝ. qꝛ respiciēdo diuinā naturā. tūc supposita diuina nō drñt nūero. sꝫ sūt vna res nūero simplicissima

Opi. q̄rta ꝛ propria.

Et ideo dico ꝙ q̄ꝫuis n̄ possimus ppꝛie loqui de drñtia numerali vel specifica applicādo sermones nostros ad diuina. tñ si ad vnū istoꝝ nos volumus determiare. debemus magis dicere ꝙ distinctio diuinoꝝ suppositoꝝ assil'etur distinctōi nūerali q̄ꝫ spe-

cifice. qꝛ q̄ztuꝫ possum⁹ salua semp veritate di- 1
cta nostra sic moderari debemus vt heretic' n̄ dem⁹ occasionē sue heretice puitat'. Sꝫ distictio suppositoꝝ specifica ꝫm vsitatū modū loquēdi sonat i diūsitatē ꝛ distinctōem nature. quā diūsitatē posuit arri⁹ i diuis. ğ magis debem⁹ asserere diuoꝝ suppositoꝝ distictōꝫ nūeralē q̄ꝫ specificā. Et eodē mō dicere nos oꝫ de pcessionibꝫ. cū pcessiōes nō sint distīcte. nisi qꝛ i distinct' sūt supposit' vt dicit vna opinio. vel qꝛ termināt̄ ad distincta supposita. vt dicit
alia opinio. P. oīe agēs pfectū pducit si- 2
bi simile in natura. nisi assit aliquod impedimētū vel ex pte agētis vel ex pte recipiētis. vt pꝫ p ꝯmēta. vij. metaph. ꝛ illa est vera loquēdo de agēte nō equoco. sed in diuis est agens pfectum. ꝛ nullū est ibi impedimētū. pductū aūt in sil'itudine nature ē eiusdē speciei cū pro-
ducēte. ğ ꝛc. P. vbicūq; producēs ꝛ produ- 3
ctum in oībus ꝯueniūt pter solam actionē producētis ꝛ passionē producti. ibi producēs ꝛ productuꝫ sunt necio eiusdem speciei. q̄a

oi pductõe q̄cũqȝ vniuoca producẽs ꝛ pductũ dñt penes hmoi actõȝ ꝛ passiõȝ. ſȝ ſic ē i diuis teste Dama. qui ait li. i. c. i. ꝙ i diuis oĩa ſũt idem pter generatõem. ingeneratõȝ ꝛ processionē. P. ſupposita oĩno eiuſdeȝ ꝛ equalis perfectõis nõ differũt ſpecie. quia i ſimpl'r differẽtibus ſpecie nõ poſſũt dari due ſpecies equalis perfectõis. ſed ſupposita [illegible] ſunt oĩno equalis immo eiuſdē perfectionis. quia cuicũqȝ ſupposito ꝺ deficeret aliqua perfectio illud nõ eſſet deus. cum hoc intelligatur nomīe dei quod eſt pfectũ omni perfectõe. vt patȝ p ꝯmẽtatorē. v. metaphice P. illa eſt expreſſa intẽtio Damaſ. li. iij. c. vi. vbi ait. Numero ꝛ nõ natura dicuntur differre hypostases.

Solutio

Ad i. Ad primũ ergo ꝯtrarie opinionis dicẽdum ad minoreȝ. ꝙ q̄uis paternitas ꝛ filiatio ẜm ſe ꝯſiderate diſtinguūẜ ſpecifice. tñ vt ꝯſtituũt diuina ſupposita induũt modũ indiuidualiũ ꝓprietatũ. igiẜ vt ſic diſtinguũt ipſa ꝯſtituta ſupposita ſolũ indiuidualẜr. Hoc etiā videm⁹ i creaturꝭ puta ꝙ aliqua indiuidualia pncipia ẜm ſe conſiderata ſpecie differũt. attñ vt diſtinguũt ſua indiuidua ſub vna cõi natura nõ diſtinguũt ea ſpē ſȝ ſolo nũero.

Ad 2. Ad ſcõm dicẽdũ ꝙ maior ſolũ verificaẜ de talibꝫ pncipijs diſtinctiuis q̄ diſtinctꝭ p ipſa dāt eē ſimpl'r. nõ aũt de his que dāt eē indiuiduale ꝛ incõicabile

Ad 3. Ad. iij. dicẽdũ ꝙ dato ꝙ duo hoĩes naſcereẜ quoꝝ vn⁹ eēt triāgularis. ꝛ alter quadrāgularis. nõ obſtāte ꝙ tales figure differāt ſpē ẜm ſe ꝯſiderate. tñ hi duo hoĩes p tales figuras tāq̄ȝ p ſua pncipia indiuiduātia differrent ſolo nũero ꝛ indiuidualẜr. ſic ꝛc.

Ad 4 ꝛ 5. Ad q̄rtũ pȝ p idē Ad q̄ntũ dicẽdũ ꝙ Aug. loquiẜ de pductõibꝫ rõe q̄ ſũt idē relatõibꝫ ꝯſtitutiuiſ. q̄d cũ diligẽtia q̄ſiui i illo caplõ. ſȝ nec hec ỽba nec aliq̄ ipſis ſĩlia inueni. Si tñ alicubi talia ỽba vel his ſĩlia inuenireẜ i dictis Aug. tũc dico q̄ ſi ꝯſidereẽt ẜm ſe. tũc differũt ſpē ſicut iā dictũ eſt.

Quartuȝ pncipale.

Quātuȝ ad quartũ

pncipale. vtꝝ ſpũſſanctus poſſit dici ingenitus. Dicẽdũ ꝙ q̄uis hec ſit falſa. ſpũſſcũs eſt genitus. hec tñ nõ eſt vera. ſpũſſcũs ē ingenitus. accipiẽdo ingenitũ ꝓuatiue. q2 affirmatiua de pdicato ꝓuatiuo nõ ſequiẜ ad negatiuam de pdicato finito. niſi pſupposita ꝯſtātia ſubiecti cũ aptitudine ad formā oppoſitā illi ꝓuatõi. ſȝ ſpũſſcũs nõ ſic caret generatõne ꝙ hēat aptitudinē ad eā.

Ad pncipale argumentum. Ad argumẽtũ pncipale dicẽdum ꝙ q̄uis termin⁹ generatõis ſit pncipiũ ſpiratõis. tñ q2 ſpiratio ꝛ generatio ſũt pſonales ꝓprietates duoꝝ ſuppoſitorum ſimpl'r coeternoꝝ ꝛ relatiue oppoſitoꝝ. ideo nõ eſt ibi prioritas niſi rõis.

Diſtinctio. xiiij.

Reterea dili

gẽter. Iſta ē diſtictio. xiiij. in q̄ mgr̄ poſtq̄ȝ tractauit ſupius de ſpũſſcti emanatõe eternali. h̄ determiat d̄ eiuſdē ſpũſſcti pceſſiõe tpali. Et diuidiẜ i tres ptes. q2 primo magiſter tractat de iſtius tpalis proceſſionis ſeu miſſionis pncipio. Scd̄o d̄ ei⁹ modo. Tercio de quodā ſpũſſcti ꝓprio vocabulo. Scd̄a incipit diſtictõe. xvi. ibi. Nũc de ſpũſācto ꝛc. Tercia diſtictõe. xviij. ibi Preterea diligẽter ꝯſiderandũ. Prima in duas. q2 pmo oñdit quõ ſpũſſcũs tpaliter pcedit a pre ꝛ filio. Scd̄o quõ etiā pcedit a ſeipo. di. xv. ibi. Hic ꝯſiderādũ. Pria i duas. q2 pmo oñdit quõ ſpũſſcũs tpaliter procedit a pre et filio. Scd̄o mq̄rit vtꝝ dari poſſit ab aliq̄ homie ſctõ. Scd̄a ibi. Hic q̄riẜ vtꝝ viri ſancti. Pria i duas. q2 pmo q̄tũ ad pncipiũ tpalis proceſſionis ponit ſuā determiatõnē. Secundo excludit a ſuo propoſito quādā falſaȝ opinionē. ibi. Sũt autē aliqui. Sequiẜ illa pars. Hic quæriẜ vtrũ viri ſancti. Et diuiditur in tres ptes. q2 pmo oſtẽdit ꝙ ſpiritusſanctus non datur nec dari poteſt ab aliq̄ pura creatura. Scd̄o oſtẽdit quomõ huic veritati auctoritas aplĩ videẜ eſſe ꝯtraria. Et tercio manifeſtat q̄liter illa auctas ſit intelligenda. Scd̄a ibi. Sed huic videẜ ꝯtrũ. Tercia ibi. Sed intelligendũ eſt apl'm dixiſſe. Circa iſtā diſtinctionē q̄ro hāc queſtionē.

Trũ ſpũſſcõ ꝯueniat tpal' pceſſio.

v Et videẜ ꝙ nõ. q2 ei q̄d ē ſimpl'r eternũ nõ ꝯuenit pcedere tpal'r. ſȝ ſpũſſcũs ē ſimpl'r etern⁹. ꝟ ꝛc. Maior pbaẜ. q2 ſic ſe h̄ȝ illud q̄d ē ſimpl'r tpale ad eternā proceſſionē. ſic illud q̄d eſt ſimpl'r eternũ ad tpalem proceſſionē. ſed impoſſibile ē ſimpl'r tempale eternaliter procedere. ꝟ impoſſibile videẜ ſimpl'r eternũ tpaliter procedere. mioꝛ pȝ ex fide In ꝯtrũ ē mgr̄ i lr̄a q̄ dicit ꝙ gemia ē ſpũſſcti pceſſio. eterna. ſ. ꝛ tpalis. In illa q̄õe q̄tuoꝛ ſunt vidẽda Primo de eo quod queriẜ. Scd̄o vtꝝ procedere ſeu proceſſio ſit proprũ ſpirituiſancto. vel ſit ꝯmune ſibi ꝛ filio.

Tercio vtrum pcessio tpalis ipsi9 spūssci ponat numerum cū eterna sua pcessiōe. Et quarto vtrum i tali tēpali pcessione det spūssanct9 psonaliter. vel dona sua tm̄.

Primus articulus.

Quantum ad primū pncipale. s. vtrum spūisctō ɔueniat pcessio tpalis. sic procedā. Primo enim ponā illud qd tenere propono circa istud qsitū. Scdo ducam aliquas instātias contra me et rn̄debo ad eas. Tercio adducā modos dicēdi aliquorū doctorum i ista materia. et dictis eorum obuiabo in quantū mihi videntur ɔtraria.

Prima ps h9 articuli

Quo ad pmum dico q spūisctō ɔuenit tpalis pcessio. qr illa processio q est ad terminū tpalem seu ad terminū qui in tpe cepit eē. dici debet tpalis. sed spūisancto cōuenit processio ad terminū q in tpe cepit eē. g̃ et. Maior pz. qr omē qd se hz p modū fluxus siue processus inter duos terminos. quorum vnus se habet vt termin9 a quo et alius vt terminus ad quem. semp illud denominatur a termino ad quē est. et ideo motus et mutatiões semp denominātur a termis ad q's sunt. vt patet p phm. v. phisicorum. sed processio vt pz ex vi vocabuli mediat inter duos terminos. requirit enim aliquid a quo pcedat. et aliquid ad quod procedat. Minor etiam pz. qr pater et filius diligunt nos spūsancto. ergo amor qui est spūssāctus procedēs eternaliter a pre et filio. aliquo mō terminatur ad nos qui cepimus eē in tpe. ɔsequētia pz. sed ancedēs ponit mgr i lra infra distinctōe. xxxij. vbi etiam intēdo aliqua circa illā materiā seriosi9 tractare.

Quid ē pcessio tpal'

Et illa processio pōt sic describi. Processio tpalis spūssancti est progressus amoris a patre et filio ad creaturā pro sanctificatione eius. In hac descriptione progressus ponitur pro genere. cetera aūt ponūt pro drn̄tijs. Et quia processio ad tria potest compari. s. ad terminū a quo. et ad terminū ad quē et ad effectum q sequitur hmoi processiōem. g̃ vt ab oibus hmoi drn̄tie ɔcementur. igitur q ad pmū ponitur pr̄ et filius. quo ad scdm ad creaturā. et quo ad terciū ponitur p eius scificatione.

Scda ps h9 articuli

His pmissis pmo pt hic instari ɔtra ɔclōem. Scdo ɔ iā dictam descriptionē.

Cōtra cōclusionem

Cōtra ɔclusionem arguitur sic Spūsscti spiratio nō ē tpalis. g̃ nec eius processio.
1 ancedēs ab omibus ɔceditur. ɔna probatur. qr q idē sunt quicqd ɔuenit vni et alteri. sz spiritusscti spiratio est idem qd eius processio.

2 Pt. spūssāctus nō cepit eē in tpe. ergo eius processio non potest eē tempalis. ancedēs pz. qr in symbolo dicitur. Eternus pater eternus filius eternus spūsanctus. sed nullū eternum capit eē in tpe. ɔntia etiā pz. quia spūssanct9 sua processione accipit eē.

Pt. illud p quod creatura eleuatur supra tempus nō debz dici tēporale. sed virtutē spūssancti procedētis in nos eleuamur supra tempus. g̃ et. Maior ē nota. qr tpale nō trāscendit tpus. Minor pz. qr fm Aug. i li. de tri. cū aliqd eternū mente capimus. iam nō in hoc mūdo sumus. 3

Pt. omne tempale est mutabile. g̃ spūisctō nō ɔuenit tpalis processio. ɔntia pz. qr cui cōuenit hoc qd est mutabile hoc de se ē mutabile. nā mutabile nō pt eē ɔditio immutabilis. 4

Pt. nullū mutabile pōt eē idē realiter cū eētia diuina. sed pcessio spūsscti ē realiter idem qd eētia diuina. qr fm Ansel. oia in diuis sunt idē. vbi nō obuiat relationis oppō. sz inter essentiā et processionē nō est oppositio relatiua. 5

Pt. processio sic se hz ad spm̄sctm̄ sicut generatio ad filiū. sed fili9 nō dr generari tpaliter nisi rōne assumpte hūanitatis. g̃ spūisācto non dz attribui processio tpalis ex quo nullā naturā assumpsit. 6

Contra descptōem pcessiōis.

Cōtra descptionē pōt argui sic Si processionis spūssācti ad creaturā effect9 est sanctificatio. tunc columba que apparuit christo baptisato fuisset sanctificata. et silr nubes que apparuit in monte thabor. vbi assūpto Petro. iacobo et Johāne christus transfiguratus est an eos. sed illud nullus poneret. cōsequētia probatur. quia spūssanctus appuit in illis creaturis. sed nisi processisset ad eos nō apparuisset in eis 1

Pt. sanctificatio creature ē effectus totius trinitatis. g̃ nō bene attribuitur processioni. que ɔuenit soli spūisancto. 2

Pt. in dono pphetie spūsscūs videtur procedere. et tn̄ hoc donū stat qnq3 sine scificatiōe. vt apparuit in Balaā ppheta q nō fuit sanctus. Sed illa nō ɔcludūt. 3

Solutio rōnū ɔ cōclusionem. Ad 1

Ad pmum g̃ dicendū q licet spiratio et pcessio sint idem i significato. tn̄ drn̄t i mō significandi. ex eo q aliqd ɔnotat pcessio qd non ɔnotat spiratio. Nam spiratio solū ɔnotat pncipiū a quo. sed pcessio etiā ɔnotat terminū ad quē. q si eternus ē pcessio dicet eterna. sicut cū amor procedit a patre in filiū et cōuerso. et si est temporalis. processio potest dici tpalis.

Ad 2

Ad secūdum nego ɔsequentiā. Ad probationē dico. qr si spūsscūs accipit eē sua pcessiōe put eterna ē. nō vt tpalis ē Posset etiā dici q tpali processiōe licet nō accipiat eē nouū. accipit tamē quendā modū eēndi nouū. puta esse qualiter nō erat. s. sanctificādo creaturam. nō tamē p

mutatioꝫ sui. ſꝫ tm̄mō ꝑmutatoꝫ ꝛ nouitatē
ſe tenentē ex pte creature. Sicut. n. deꝰ ex tpe
dr creator ꝛ dn̄s. nō mutationē sui. ſed ꝑ ſo
lam nouitatē ſe tenentē ex pte creature. ſic ex
tpe pt ſpūſſcti ꝓceſſio terminari ad creaturaꝫ.
ꝛ ꝯſequēs ipſe incipiet eē in creatura aliter
q̄ȝ fuit. ſeu qualiter non fuit. ſine oīm mutati
one ꝛ nouitate ſui ſed ſolius creature. itaqꝫ na
ſcit quodāmodo quedā mutua relatio. q̄ q̄ȝ
uis ſit realis ex pte creature. tn̄ ſolū ē rōnis ex
pte ſpūſſcti. eo ꝙ hmōi relatio reducat ad rela
tionē tercij modi. q̄ vt pꝫ ꝑ phm̄. v. metaph.
q̄ȝuis ſit realis ex pte mēſurati tamē eſt rōnis
Ad 3 tm̄ ex parte ipſius mēſure. Ad terciū dicē
dum ꝙ aliquid poteſt dici temporale dupl'r.
Uno modo eo ꝙ ipm̄ ſit ſubiectū tpi ꝛ motui
celeſti. Alio modo eo ꝙ ipm̄ ſit vel eſt quādo
tempus eſt. Primo mō nō eſt tpalis proceſ
ſio ſpūſſācti ſed ſcdo mō. q̄ȝuis autē ꝑ primū
nō eleuemur ſup tempus. ꝑ ſecūdū tamē poſ
Ad 4 ſumus eleuari. Ad quartū pꝫ ꝑ iam dicta
quia tempale ſcdo modo dictuꝫ nō optet eſſe
mutabile. nam ad ſolam mutationē alterius
tale tpale poteſt incipe ꝛ ceſſare. vt patuit i ſo
Ad 5 lutione ſecūdi argumēti. Ad quintū dicē
dū ꝙ q̄ȝuis oīa que i diuinis ſūt ſint idē diui
ne eēntie. tamen ꝓpter hoc ꝙ aliqua habitu
do ꝯuenit alijs que nō ꝯuenit eēntie ſepiꝰ cō
cedit aliquid de alijs quod non ꝯcedit eēn
tia. Etiā maior nō eſt vera loquēdo de tpa
li ſcdo modo dicto ſupius. de quo ſemp loq̄r
Ad 6 in ꝓpoſito. Ad ſextū dicēdum ꝙ minor nō
eſt vera. qꝛ filius dei mente ſpūaliter concipit
ꝛ ſpūaliter gignit. Unde de beata virgine di
cit beatus Bernardus. ꝙ priꝰ concepit dei fi
lium mēte q̄ȝ ventre. Et ſic ſpūaliter genitus
etiam ipſe filius dicit ſpūs ſalutis. iuxta illd
Iſaie. xxvi. A timore tuo dn̄e cōcepimus.
Solutio quaſi parturiuimus ſpiritū ſalutis. Ad ꝑ
rōnū ꝯ de mū ꝯtra deſcrptionē dicendū. ꝙ ꝓceſſio ſpūſ
ſcriptionē. ſcti nō fuit i illa columba vel nube. vel etiam i
Ad 1 igne cū mittebat ſpūſſāctus apoſtolis in lin
guis igneis taq̄ȝ i termino. ſed ſolū taq̄ȝ in ſi
gno. ꝛ ideo nō oportebat talia recipe hunc ef
fectū ſanctificatōnis. qꝛ talis effectus tm̄mo
do relinquit ex vi proceſſionis i creatura rati
onali ſeu intellectuali que eſt illius proceſſio
nis terminꝰ ſuſceptiuus. Un̄ ſic doctrina ma
giſtri ſeu doctoris aliter eſt i verbo docētis. ꝛ
aliter in mēte diſcipuli audiētis. qꝛ i verbo eſt
trāſitorie tanq̄ȝ in ſigno. ſed in mēte diſcipuli
Ad 2 ſuum effectū relinquit. ſic i ꝓpoſito ꝛc. Ad
ſcḋm dicēdum. ꝙ q̄ȝuis ſāctificatio ſit effectꝰ

totiꝰ trinitatis. tn̄ appropriat ſpūiſancto. Na
ſicut opa i quibus claret ſapia diuina appro
priant filio. eo ꝙ filius ſit ſapia genita i diui
nis. ſic illa i quibus bonitas ꝛ miſcdia eluce
ſcit approp̄riant ſpūiſācto. eo ꝙ ſpūſſanctꝰ ſit
amor procedēs in diuis. Poſſet etiaꝫ dici
ꝙ q̄ȝuis ſimpl'r loquēdo ſanctificatio ſit totꝰ
trinitatis effectꝰ. tamē iſto modo ſanctificare
puta ꝑ modū amoris procedētis terminari ad
mentē hoīs eſt ꝓpriū ipſius ſpūſſcti. qꝛ i diui
nis non eſt amor procedēs ſeu amor notiona
lis niſi amor qui ē ipſe ſpūſſāctus. Ad ter Ad 3
cium dicēdum ꝙ licet donū gratuitū gratuꝫ
faciēs. puta gratia ſeu caritas nō det niſi ſpūſ
ſcti ꝓceſſione. alia tamē dona nō gratuita ſeu
nō gratū facientia ſic dari pn̄t ꝙ in eoꝝ dona
tione ſpūſſanctus nō dicit procedere. ſicut in
fra patebit. ideo talia dona poſſūt alicui con
uenire abſqꝫ ſanctificatōe. De numero aūt ta
lium donoꝝ eſt ꝓphetia. ideo argumētuꝫ nō
ꝯcludit. Quo ad terciū promiſſuꝫ in iſto Tertiū
articulo ē ſciēdū. ꝙ multi doctores multipl'r hꝰ artic.
loquunt circa iſtud queſitū. quoꝝ vnꝰ ponit Aureoli
hāc ꝓpoſitōꝫ. ꝙ ſpūſſcūs i tot ꝓcedit tanq̄ȝ i
terminū. in quot ꝓcedit amor diuinꝰ tanq̄ȝ in
obiectū. Et ad declarationē iſtius ꝓpoſiti
onis ipe ponit ordinē obiectoꝝ ipſius diuini
amoris dicēs. ꝙ diuinꝰ amor tēdit ꝑmo ꝛ ꝑn
cipaliter in eēntiam diuinā ꝛ in pſonas diui
nas. que vt ait idētice participāt eēntiam. ſe
cūdarie vero ꝛ ꝑticipatiue. immutabiliter
mē ꝛ formaliter tēdit in quidditatiuas rōnes
oīm creaturaꝝ ꝛ in pfectiones eaꝝ. ſed muta
biliter ꝛ ꝯtingēter ꝛ nō formaliter tēdit in exi
ſtēnas creaturaꝝ ſm eē q̄dditatiuū. ac etiam
ſm eē accidētale quod capiūt ꝑ proprietates
naturales. ꝛ ſm eē morale quod capiūt ex ꝑ
fectionibus ꝟtuoſis. ꝛ ſm eē gratuitū qḋ ca
piūt ex ꝑticipatione donoꝝ gratuitoꝝ. Et ſb
dit. ꝙ ſm hoc ſpūſſcūs q̄dā generali ꝓceſſiōe
ꝓcedit in omnē realitatē creature imutabil'r.
quia tanq̄ȝ terminū formaleꝫ reſpicit omnes
realitates rerum. proceſſione vero ſpūali pro
cedit in pfectiones gratificantes tanq̄ȝ in ter
minū i quē tēdit immutabil'r ꝛ ab eterno. In
aīas vero ſāctas procedit mutabiliter. prout
participare incipiūt dona gratuita q̄ ſunt ter
mini imutabiles eterne proceſſionis. Sꝫ Cōtra
in his dictis multi videntur eſſe defectus. Aureolum
Primo in hoc ꝙ dicit pſonas diuinas idē 1
tice participare eēntiam diuinam. quia illud
quod habet in ſe totam eēntiam diuinaꝫ ſm
omnem ſuam virtutem ꝛ perfectionem. ꝛ eſt

ipsa eēntia diuina hoc nō pticipat eēntiā di/
uinā. sed quelibet psona diuina ē hmoi. ergo
ꝛc. Maior probaꝛ. qꝛ pticipare est partē ca/
pere. dicitꝛ eñ a pte. ꝛ capio capis. ergo vbi to
tum ꝫm omnē suam virtutē ꝛ pfectionē habe
tur ibi nihil participaꝛ. Minor etiam patꝫ.
quia n omine dei intelligitꝛ ens pfectū vniuer/
sali seu omni pfectione. vt pꝫ. v. methaphice
ergo si aliqua diuina psona totam diuinā es/
sentiā ꝫm omnē suam virtutē ꝛ pfectionē nō
haberet. illa nō eēt deus. Item si aliqua perso
na non eēt diuina eēntia illa non eēt deus. sed
participās nō est participatum. Nec iuua
tur illud dictuꝫ p hoc ꝙ adiungitur idētice.
quia nihil participat seipsum Albedo eñ nō
participat albedinem. sed subiectum partici/
pat albedinem. quādo quasi parteꝫ capit al/
bedinis. sumpta albedine ꝫm totā suam intē/
sionē. Unde si aliquod eēt subiectuꝫ habens
in se albedinē ꝫm omnē gradum ꝛ pfectioneꝫ
albedinis. hoc nō participaret albedinē. eo ꝙ
ipsam haberet ꝫm omnē totalitatē sue virtu/
tis. Sic in pposito ꝛc. Unde illa duo voca/
bula. s. participare idēticevidentꝛ sibi mutuo
2 repugnare. Secūdo in hoc ꝙ ponit ꝑma
rium ꝛ secundariū obiectū diuini amoris. et
dicit diuinū amorē secūdario terminari ad ra/
tiones quidditatiuas creaturaꝝ ꝛ ad pfectio
nes eaꝝ ꝛ ad existentias. nō concordat cum
aliis dictis suis que ponit inferius distincti/
one. xxxv. vbi dicit ꝙ diuina cognitio nō ter
minaꝛ ad aliquā creaturā tanꝙ ad obiectuꝫ
secūdario cognitū. Et ibidē ait ꝙ cū diuinus
intuitus ferꝛ in diuinā eēntiam ꝛ creaturaꝫ.
nō fertur tanꝙ in duo cognita seu duo in/
tuita: sed tm̄modo in vnū. Ex his arguaꝛ
sic. Diuinus amor non fertur in aliqua obie
cta. nec terminaꝛ ad aliqua. nisi in ea feraꝛ et
termineꝛ diuina cognitio. quia amor ꝑsuppo
nit cognitionē. ꝛ bonū cognitū est obiectū vo
luntatis. sed ꝫm illum doctorē cognitio diui
na nō tendit i aliquid tāꝙ obiectū secūdari/
um. nec terminaꝛ ad aliquam creaturaꝫ. ergo
quidditates creaturaꝝ ꝛ pfectiones eaꝝ non
possunt eē obiectū secundariū diuini amoris
ad quod diuinus amor immutabiliter termi
3 neꝛ. cuius oppositū hic asserit ille doctor Ter
cio deficiūt illa dicta. quia sibi mutuo videꝛ
repugnare Dicit eñ ille doctor ꝙ spiritussan
ctus procedit immutabiliter in omnē realita
tem creature. tūc pono sub illa maiori hāc mi
norem. sed existētie creature ꝛ anime sācte sūt
alique realitates creature. ergo spūssanctus i
rerum existētias ꝛ i animas sāctas pcedit im
mutabilr. Oppositū aūt illius ꝯclusiōis ille
doctor hic ponit. vt pꝫ in ꝓdictis. Cū igꝛ ma
ior sit sua ꝛ vera. addita miori i debita forma
syllogistica. inferaꝛ oppositū dicti p ipm ime
diate. g pꝫ ꝙ dicta sua mutuo sibi repugnāt.
Qꝫ aūt minor illius syllogismi sit vera pꝫ. quia
qd nulla res est omino nihil est. sicut dicit be
atus Aug. sed nequaꝙ est dicēdū ꝙ aie sācte
ꝛ reꝝ existētie omino nihil sint. g ꝛc. Quar 4
to ille doctor videꝛ incidere in opinionē quā
ipsemet reprobat. Erat eñ opinio que dixit.
ꝙ spūssanctus dicitꝛ procedere in animā solū
inꝙtum dona sua recipiuntꝛ in aīa. Hāc opi
nionē ipse reprobat dicēs. ꝙ sic dicēdo pater
ꝛ filius dicerentꝛ pcedere. quia talia dona sūt
a tota trinitate. cum indiuisa sint opa trinita
tis. Sed ꝙuis ꝯclusio sua verbis dissonet a
ꝓdicta opinione. realr tñ videꝛ eē eadeꝫ. quia
si spūssanctus nō procedit in aīam sanctā ni/
si inꝙtum aīa pticipat dona gratuita q̄ sunt
terminus immutabilis eterne pcessiōis. tūc
de plano sequitꝛ ꝙ spūssanctus nō procedit in
aīas sanctas nisi inꝙtum dona sua recipiun
tur in aīa. quod fuit ꝯclusio opiniōis p eam
reprobate. Et illud euidēter apparet ex dictis
suis dis. xiiii. arti. ii. questionis sue. vbi sic ait
Nō est aliud spūmscūꝫ i aīas sāctas pcedere
ꝙ terminū processionis eterne i animabus
ꝛ poni ex tpe. Patꝫ igitꝛ ꝙ finaliter hic aliud
nō ponit ꝙ illd quod antea reprobauit. ergo Tho:
ꝛc. Alia opinio i isto pposito ē ꝙ spūsscūs
pcedit in animas modum amātis ꝛ dirigē
tis ꝛ p modū amati ꝛ cogniti. Sed nec il/ Cōtra eū.
lud valet. qꝛ in hoc nō ꝯsistit rō processionis
spūssācti. ꝙ cōe ē oībꝫ diuīs psonis. sed q̄libet
diuīa psona amat aīam sanctā ꝛ amaꝛ ab ea.
ꝛ cognoscit animā sanctaꝫ. ꝛ modulo huma/
ne capacitatis cognoscitꝛ ab ea. Etiam queli/
bet diuina persona dirigit ꝛ gubernat animaꝫ
sanctā. ergo ꝛc.

Quātū ad secundū Scđs articulus
articulū. s. vtrū processio ꝯueniat tm̄ spiritui
sancto. Est aduertēdum ꝙ ꝙuis cōmuniter
ꝛ large loquendo quelibet diuine psone ema
natio possit dici processio. iuxta qd etiam fili
us loquēs d seipso ait Johānis. viii. Ego au
tem ex deo processi ꝛ veni in mundū. tamen il
lud vocabulum pro emanatione spūssancti
teneꝛ tanꝙ pprium. eo ꝙ emanatio filii ppri
um nomē habeat ꝛ dꝛ generatio. ꝛ hoc iuxta

regulā topicā q̄ dicit. q̄ qn̄ vnū nomē ē cōmū
ne duobꝫ quoꝝ vnū habet nomen ꝓpriū ⁊
nō alteꝝ. tunc ꝑ altero tenet nomē cōmune tā
q̄ ꝓpriū. Exemplū de diffinitōe ⁊ ꝓpria pas/
sione quoꝝ vtrūqꝫ dicebat ꝓprium. qꝛ tamē
diffinitio habuit nomē distinctū. ipsa passio
retinuit hoc nomē cōmūe tāqꝫ ꝓpriū. Si au/
tem artat hoc nomē processio ad processionē
amoris. tūc dico q̄ nō solum appropriatur ve
rūetiā ꝓprie cōuenit spūisctō. siue accipiat ꝓ/
cessio eterna siue tpalis. De eterna pꝫ. quia si
cut se habꝫ generatio in diuis ad filiū. sic pro
cessio amoris ad spm̄sanctū. sed illa est ꝓprie
tas filij. qꝛ est idē quod filiatio. ergo illa erit
ꝓprietas spūsctī. qꝛ est idem qd̄ spiratio pas/
siua. De tpali aūt processione possumꝰ loqui
dupl'r. Uno mō ꝫm actū. Alio mō ꝫm apti/
tudinē. Primo mō nō est ꝓprietas spūsctī.
qꝛ illud qd̄ alicui nō sp cōuenit hoc nō ē eius
ꝓprietas. loquēdo de vltimo mō ꝓprietatis.
quo mō dicit Porphiriꝰ q̄ aliqd dicit ꝓprie
ꝓpriū. Sed tpalis processio ꝫm actū non sp
cōueniebat spirituisctō. qꝛ non sp fuerūt crea
ture sancte que hmōi processionē terminarēt
ḡ ⁊c̄. Scd̄o mō pt̄ dici proprietas spūsctī.
qꝛ sibi soli ⁊ sp cōuenit ⁊ cōuersiue se hꝫ ad ipꝫ.

Instantia Forsan dicet q̄ nullū tpale pt̄ dici propri/
1 etas eiꝰ qd̄ ē simpl'r eternū. sed illa processio ē
⁊ dicit tpalis. ⁊ spūsctūs est simpl'r eternus. ḡ
2 ⁊c̄. P̄. qd̄ sp cōuenit eterno hoc est eternuꝫ.
sed tpalis processio nō est eterna. ḡ nō pōt sp
3 cōuenire eterno. P̄. quod cōuenit prī ⁊ filio
hoc nō cōuenit soli spūisctō. sed tpaliter proce/
dere ad creaturā cōuenit prī ⁊ filio. iuxta illud
quod ait Johīs. xiiij. Qui diligit me manda
ta mea seruabit. ⁊ pr̄ meus diliget eū. ⁊ ad eū
4 veniemꝰ ⁊ māsiōꝫ apd̄ eū faciemꝰ P̄. nullū
tpale cōuertit cū eterno. deficit. n. subsistētia tē
poralis respectu eterni. sed vt sepe dictū ē spūs
sctūs est eternus. ḡ tpalis processio non hꝫ se
Ad 1 cōuersim ad spūmsctūm. Ad primū dicēdū
q̄ q̄uis tpale actual'r sumptū nō possit eē pro
prietas eterni. tn̄ tpale sumptū ꝫm aptitudi/
nē pt̄ esse coeternū eterno ⁊ ꝓprie sibi cōuenire
⁊ ideo licꝫ processio actualis spūsci ad creatu
ram nō possit esse eius ꝓprietas. tn̄ qꝛ ab eter
no sic processit a prē ⁊ filio q̄ aptitudinēꝫ ha/
buit procedēdi in creaturā posita aliqua crea
tura q̄ terminare possꝫ eius processiōꝫ. ⁊ q̄ pos
set ipm̄ cū donis suis recipe. ḡ talis processio
sic aptitudinal'r sumpta cōueniebat ab eterno
ipsi spūisācto. Et hec est intētio. b. Aug. xv. d̄
trini. c. xviij. vbi ait. Ab eterno procedebat vt
erat quoddā donabile. ideo donū erat etiā an
q̄ eēt cui daret Ad scd̄m dicendū q̄ tpalis Ad 2
processio sumpta ꝫm aptitudinē est eterna. id̄
sp pōt cōuenire eterno. Ad. iij. dicēdū q̄ ꝓ Ad 3
cedere vt amor. nec cōuenit nec prī ⁊ filio. sed
tm̄modo spūisctō. Etiā nulla processio pro/
prie dicta cōuenit prī. qꝛ sicut supius dictū est
procedere cōnotat terminū a quo ⁊ terminuꝫ
ad quē. mō pr̄ nō hꝫ terminuꝫ a quo. cū ipse
nō sit ab aliquo. Ad quartū dicēdū q̄ illd̄ Ad 4
tpale de quo loquimur ꝫm aptitudinēꝫ sum/
ptā vēdicat sibi cōditōem eterni. ⁊ ꝑ cōns po/
terit cōuerti cum eterno

Quantū ad terciū Terciꝰ articulus
articulū. vtꝝ ꝓcessio tpalis spūsancti ponat
numeꝝ cū eterna sua processiōe. Breuiter di Conclusio
co q̄ processio tpalis spūsctī ꝓprie loquēdo
nō ponit numeꝝ cū eterna sua processiōe. ita
q̄ dicant due processiōes. qꝛ idē nō ponit nu
meꝝ cū seipō ꝓprie loqndo. sed ꝓcessio spūs/
sancti q̄ dicit tpalis est idē qd̄ eterna ⁊ sola ra
tione differēs ab ea. ḡ ⁊c̄. Maior pꝫ. minor
probat. qꝛ eadē processio spūsctī ꝫm q̄ termi
nat ad obiectū eternū sic dr̄ eterna. ⁊ ꝫm q̄ ter
minat ad tpale dicit tpalis. Forte dicet q̄ Instantia
ex vi istius probatōis sequit oppositū istius
cōclusionis. qꝛ motus ⁊ processiones nume/
rant ex termis ad q̄s sunt ⁊ specificant ex eis.
vt pꝫ. iij. phicoꝝ. sed terminꝰ eternꝰ ⁊ terminꝰ
tpalis nō solū differūt numero. imo differūt
plus q̄ genere. qꝛ dicit cōmen. x. metaph. cor
ruptibile ⁊ incorruptibile differūt plus q̄ ge Solutio
nere. ḡ ⁊c̄. Rn̄deo q̄ licꝫ processiōes nume
rent ex termis qn̄ procedēs real'r refert ad il/
los distinctos terminos realibꝫ ⁊ distinct[illegible]
latōibꝫ. tn̄ si aliqd̄ illoꝝ defecerit. nō optet q̄
numerent. sꝫ ꝫm Aug. v. de tri. c. vi. spūsctūs
ad obiectū eternū refert ꝫm eē. ad tpale ꝫm ra
tionē. ḡ processio eterna ꝫm quaꝫ refert ad ob
iectū eternū. ⁊ tpalis ꝫm quam refert ad obie
ctū tpale nō debet dici due processiones pro/
prie loquendo. sed vna ꝓcessio dupl'r dicta.
Si quis tn̄ vellet adeo large ⁊ impropre Scd̄a conclusio
accipe numerari. mō quo ea q̄ sola rōne diffe
rūt dicūtur cōnumerari. tūc possent dici due ꝓ
cessiōes. Quia eadē ꝓcessio spūsctī vt tpalis
dicit cōcernit quedā respectū ꝫm rōem ad ter
minū tpalē. Nā ex hoc q̄ hmōi terminꝰ d̄ no
uo realiter refert ad spūmsctm̄. sequit q̄ spūs/
sanctus q̄ talē relationē terminat q̄ realis ē ex
pte istius termi tpalis ad minus ꝫm rationē

ecõtra referat. Exemplũ de scibili z scia. z vsr de mẽsura z mẽsurato. Nũc aũt respectũ rationis eadẽ processio vt eterna est nõ ↄcernit. iõ eadẽ processio a seipsa differt fm rõem. z q̃a fm q aliq̃ differunt sic pñt ↄnũerari saltẽ large loquẽdo. igit ille processiões pñt dici due fm rationẽ.

Correlarium. Ex hoc tñ non dz inferri. ergo sũt due. qz ex positione alicuius cũ ↄditione distrahẽte non licet inferre simplr. quia nõ sequit. est homo pictus vel mortuus. ergo est hõ. sed eẽ fm rationẽ tm̃ est eẽ distractũ. ergo nõ sequit. sunt due fm rationẽ. ergo sũt due.

Instantia + Forte dicet adhuc q q̃uis illud sit bñ dictum vbi vtrũqz differẽtiũ est tempale. tamẽ si vnũ est eternũ z alterz tempale. tũc licz simpliciter inferre q duo sũt. q̃uis sola ratõe differãt. maxime cum eternũ z tempale differãt plus q̃ genere. vt patet. x. methaph.

Solutio Respõdeo q his q̃ fm rationẽ tm̃modo habẽt eẽ nõ competit genus pprũ. nec spẽs ppria. sz reducũtur ad genus z spẽm illaz rerũ a quibus ↄcernũtur. z ideo dato q eternuz z tẽporale sola ratiõe differãt. tũc simpliciter loquẽdo nec differũt genere nec specie nec numero. qz illud quod est ibi fm rationẽ. reducit ad illud quod est fm rẽ.

Instantia Forte dices q impossibile est q eternũ z tempale sola ratione differãt. ideo in declaratione tua semp p̃supponis falsum.

Solutio Rñdeo q aliquid eẽ tempale potest dupliciter intelligi. Uno mõ intrinsece. puta qz idipm qd est cepit eẽ in tpe. Alio mõ extrĩsece. puta qz aliq̃d aliud cepit eẽ i tpe qd vere refert ad ipm. cui relationẽ incipit terminare i tpe. Primo mõ ipossibile ẽ eternũ z tpale sola rõe differre. Sz scdo mõ ẽ valde possibile. Sic eñ eternus deus dñs cepit eẽ i tpe. z tñ illud qd est deus a seipso differt sola rõe vt deus dicit dñs puta p respectũ ratiõis quẽ ↄcernit ex eo q terminat relationẽ serui qui cepit eẽ in tempore.

Articulus 4

Quãtuz ad quartũ

articulũ. s. vtrũ in processiõe tempali spũssct̃i ipse det psonaliter vel dona sua. ponaz duas

Prima ↄclo ↄclusiones. Prima est q sanctis hominib9 non solum dant dona spũssãcti. verũetiã ipse spũsscũs psonaliter dat eis. qz illd cui ppriissime ↄuenit nomẽ doni hoc homib9 sanctis nõ debet denegari. sed spũssãcto ppriissime cõuenit nomẽ doni. Maior ptz. minorẽ declaro. Ubi est aduertẽdũ q donũ z datũ differũt i tribus. Primo qz datũ cũ sit pticipium pteriti tpis. ideo necio ↄsignificat tẽpus. Sed donũ cũ sit nomẽ iõ ñ significat cũ tpe z p ↄñs cuz abstrahat a tpe eternitas sibi nõ repugnat. Scdo qz donũ liberalr procedit a donãte. idõ i pprio suo significato pscindit a retributione. Sed datũ ab hmõi retributione nõ pscindit. Tercio quia donũ cuz sit nomẽ significat p modũ qualitatis z aptitudinis. significat. n. rẽ talez q̃ ex sua natura habet aptitudinẽ ad hoc q det. Sed datũ cũ sit pticipiũ significat p moduz act9 siue sit talis aptitudo i eo quod dat siue nõ.

Ex his potest inferri talis descriptio doni. Donũ est quod liberaliter est tribuibile sine tempe. ex se habẽs aptitudinẽ ad hoc vt tribuat. Et quia illa descriptio pprie cõuenit spũisancto. ideo patet illa minor q̃ fuit declarãda. Quid est donũ.

P. illud donũ quo singulis mẽbris christi ppria dona datur hoc vere dat ipsis homib9 sctis. sz spũsscũs ẽ hmõi donũ. vt patz p Aug. xv. de tri. c. xiiij. vbi sic ait. Per donũ quod est spũs scũs oñibus mẽbris xpi quibuscũqz dona ppria diuidunt. 2

Ptz etiã illa ↄclusio p apostolũ ad Ro. v. vbi ait. Caritas dei diffusa ẽ i cordibus nostris p spũmsanctũ qui datus ẽ nobis. Quod verbũ ptractãs btũs Augus. xv. de tri. c. xviij. ait. q spũsscũs dat nobis vt nos faciat dei z proximi amatores. Et subdit infra. q spũsctũs p quẽ diffundit in cordib9 caritas cũ sit deus etiã vocatur donũ. 3

Instantia Forte dicet ↄtra illam ↄclusionem. Illud qd datum est alicui. hoc est in ptãte illius qui recipit ipm. sed spũsctũs nõ est in ptãte homis. ergo psonaliter nõ dat homi

Solutio Rñ. q donũ põt esse duplex. Uno mõ naturale. Alio mõ supnaturale z simplr supeminẽs. De pmo pcedit argumẽtum. sed nõ de secũdo. qz q̃uis donũ naturale trãsferat in ptãtẽ recipiẽtis. tñ donũ supeminẽs hoc opat vt recipiẽs quodammodo extra se trãsferat in ptãtẽ largiẽtis. Et qz spũsscũs cũ sit amor z caritas pfectissime nobis datur quãdo pfecte deũ diligim9. ideo plene nobis dat spũssanctus cũ p extaticum amorẽ in hmõi doni largitorẽ supnaturaliter trãsformamur. Qd attẽdẽs. b. Dyonisius. iiij. de di. nomi. ait. Amor si fortis fuerit extasim faciẽs trãsformat amãtem i amatuz.

Posset etiã minor illi9 instãtie aliquo mõ negari. quia hoc agit vis feruentis amoris q nõ relinquit amatorẽ eẽ suipsius sed amati. vt ait Hugo de sancto victore in libro de arra sponse. Et beatus Augu. ait. O anĩa mea attẽde quid diligas. Si diligis terram terra

es. si diligis celū, celum es. Audeo dicere q̄ si diligis deū deus es. Talibꝰ .n. dedit deus potestatē filios dei fieri. vt patet Joh. i. Et ideo tales pfecte diligētes aliqualiter habēt potestatē in patrē. iuxta quod ait filius in euangelio. Si manseritis in me. ¶ verba mea in vobis māserint. quodcūq̄ petieritis a patre ī nomine meo fiet vobis. Ergo pie pōt dici q̄ tales hoīes habēt amicabilē potestatē etiā ī spiritūsctm̄.

Scd'a cōclusio. Secūda cōclusio ē q̄ spūsscūs non datr̄ ī oī dono suo. q2 qñcūq̄ spūsscūs datur. tūc recipiēs sanctificatr̄. vel si sanctus ē in sanctitate augmētatr̄. illa pz ex descriptiōe processionis spūsscti supius habita. Sed q̄dā sunt dona spūsscti ī quibꝰ nūq̄ ɔfert sctitas. q̄dā q̄bus qñq̄ ɔfert qñq̄ nō ɔfert. q̄dā q̄bus sp ɔfert. Jō in pmis pcise stādo nūq̄ datr̄ spūsscūs. In scd'is qñq̄ sic 7 qñq̄ nō. Sed ī donis tercio mō dictis sp datr̄. Minor hic assūpta ptz. q2 fides informis 7 timor seruilis q̄uis sint dona spūssancti. tamen in ipsis pcise sistendo nulla ɔfert sanctitas. Itē opatio miraculoꝝ. gratia linguaꝝ. pphetia. 7 h[redacted] similia qñq̄ collata sunt malis. qñq̄ bonis. 7 ideo qñq̄ sine sanctitate. qñq̄ cū sanctitate. Sed caritas 7 gratia nūq̄ ɔferunt nisi cū sanctitate. ideo 7c. Et illa est intētio btī Augu. xv. de trini. c. xviij. vbi loquēs de hoc dono spūssācti quod ē caritas. sic ait. Nullū donū est illo dōno excellētius. Sola em̄ ē q̄ diuidit iter [redacted] lios regni eterni 7 filios pditōis eterne. Et vt ibidē innuit. solū cū h̄ dono datr̄ spūssanctus.

Instantia. Forte ɔ̄ illā ɔclusiōē dicet q̄ nullū donū pōt eē in nobis nisi ex eo q̄ deꝰ nos diligit. sed omne donū spūsscti qd' datr̄ hoībꝰ ē aliqd' bonū. ergo nullū donū spūssancti datr̄ hominibꝰ nisi astāte dei dilectōne. cū g̃ spūsscūs sit dilectio. igit̄ videt̄ q̄ spūsscūs det̄ in oī suo dono.

Solutio. Rñdeo q̄ argumētū pcedit de amore eēntiali qui ē cōis tribus psonis. Ex hoc nō ɔcludit̄ q̄ amor procedēs q̄ est spūsscūs in oī dono det̄ nobis. sed solum in donis gratuitis.

Dubium. Sz forte dubitaret hic aliq̄s. dato q̄ spūssāctus det̄ ī oī suo dono gratuito. q̄d pus det̄ dona an spūssāctꝰ. Rñ. q̄ dici pōt q̄ diuersis respectibꝰ vtrūq̄ datr̄ prius. Nam q̄tū est ex parte donātis prius datr̄ spūssāctꝰ. Sz q̄tum est ex parte recipiētis pus recipiūtur dona. Nā pater 7 filius nō dant nobis dona g̃tuita nisi dādo nobis amorē suū q̄ ē spūsscūs. Amor .n. ē pmū donū mediāte q̄ amans dat omne qd' dat. Et aīa sācta nō recipit tm̄ donū nisi mediāte dispositōe ꝑ gr̄ia q̄ fit p dona gratuita. Sicut .n. si aliq̄s clauū infixum ligno expelleret alium clauū impellēdo. q̄uis impulsio 7 expulsio eēnt sil' duratione. tn̄ q̄tū est ex pte agētis pus naturali intelligētia ē impulsio q̄ expulsio. q2 nō expellit nisi impellendo. tn̄ q̄tū est ex pte recipiētis prius fit expulsio q̄ impulsio. q2 nō recipit nisi dimittēdo. sic in pposito 7c. Ratio pmi ē. q2 cā naturaliter ē pōr effectu. Sed spūssācti pcessio ad nos ē cā g̃tuitoꝝ donoꝝ ī nobꝪ. g̃ 7c. Rō scd'i ē q2 dona g̃tuita spūsscti sūt q̄si q̄ddā mediū p qd' ɔiūgimur spūssācto. sz pus puenit̄ ad mediū q̄ attigat̄ extremū. g̃ 7c.

Ad argumētū pncipale. Ad argumētū pncipale dōm q̄ q̄uis illud qd' ē simplr̄ eternū nō possit pcedere tpal'r mutatiōe sui. tn̄ h̄ pt sibi ɔpetere sine sui mutatōe. 7 ad solā mutatōē illiꝰ ad qd' pcedit. Ad pbatōē dōm q̄ q̄ nō ē sile. q2 tpali nō pōt ɔpetere eterna pcessio. q2 nihil pcedit nisi qd' ē vel fuit. sed tpale nec ē ab eterno nec fuit ab eterno. sed tpalitas pōt ɔpetere eterno non intrinsece sed extrinsece sīue appellatiōe extrinseca. put supius plenius ē declaratū. ideo 7c.

Distinctio decimaquinta.

Hic cōsiderādū 7c. Postq̄ ōndit mgr̄ spm̄ scm̄ nō solū eternal'r. verūetiā tpal'r pcedere a p̄re 7 filio. h̄ ōndit eūdē spm̄ scm̄ tpal'r pcedere a seipo. Et diuidit̄ ī tres ptes. q2 pmo mgr̄ ōndit spm̄ sctm̄ qñq̄ mittere seipꝫ. Scd'o declarat h̄ [redacted] sile ex missiōe filij sumēdo exēplū. Tercio inq̄rit vtrū p̄rē vere possimꝰ dicere missū. Scd'a ibi. Ne aūt mireris. Tercia ibi. Hic q̄rit̄ cur p̄r. Istaꝝ priū scd'a diuidit̄ ī duas. q2 pmo mgr̄ q̄tū ad missiōē filij ōndit missiōis multiplex eē pncipiū. Secūdo ōndit eiusdē missiōis diūsū eē modū ibi Hic q̄rit̄ vtrū sel'. Pria ī duas. q2 pmo pmittit suā intētōē. Scd'o psequit̄ eā. ibi. De spū scō ei legit̄. Et hec ī q̄ttuor. q2 pmo ōndit patrē mittere filiū 7 spm̄ sctm̄. Scd'o ōndit p̄rē 7 spm̄ sctm̄ mittere filiū. Tercio pbat spāliter spūm sāctū mittere filiū. Quarto ōndit filiū dare 7 mittere seipm. Scd'a ibi. Quo circa q̄rēdū ē. Tercia ibi. Et q̄ a spūscō. Quarta ibi Deinde ōndit eē datū. Et hec ī q̄ttuor. q2 pmo ōndit filiū dare seipm. Scd'o ōndit q̄ filiꝰ mittit seipm. Tercio obijcit in ɔ̄riū. Quarto ponit recapitl'atōē pdictoꝝ. Scd'a ibi. Q. aūt a se mittat̄. Tercia ibi. Sz ad h̄ opponit̄.

Quarta ibi. Ex supdictis. Tūc seqr illa ps Dic qrit cur pr. Et diuidit i duas ptes. qz p̄mo excludit a patre oēz passiuā missioēz. Secūdo remouet vnā falsaz opinionē. ibi. Jdcirco putauerūt ⁊c. Circa istā distinctoēz. xv. queritur

Trū cuilibet diuine psone ɔueniat mitti. Et videt q sic. qz fm. b. aug. iiij. de tri. c. xvij. Duo sūt modi missiōis diuinaꝝ psonaꝝ. Un⁹ visibilis. cuz psona diuina apparet i aliq̄ visibili creatura. Ali⁹ inuisibil. dū psona diuia pcipit ⁊ cognoscit in mēte deuota. Sed oēs diuie psone apparuerūt i visibili creatura abrae. cū ipe tres vidit ⁊ vnū adorauit. Et silr i mōte trāsfiguratōis. s. pr i voce. spūssctūs i nube. ⁊ fili⁹ i hūana carne. Et etiā oēs tres psone qnq pcepte sunt a deuota mēte. g tā visibil' q̄z inuisibilis missiōis modi videntur ɔuenire cuilibet diuie psone Cōtra fm. b. Aug. iiij. de tri. c. vl. illi repugnat mitti q̄ hz auctē vlis pncipij. sed pater i diuinis hz auctē vlis principij. g patri repugnat mitti.

Circa istā distinctionē. xv. qttuor sunt videnda. Primo an missio sit in diuis. Secūdo quid sit hmōi missio. puta vtꝝ sit aliqd eēntiale vel notionale. Tercio. vtꝝ cuilibz diuine psone ɔueniat missio actiue Quarto vtruz cuilibet diuine psone ɔueniat missio passiue.

Artic's 1

Quantū ad primuz

pncipale. vtꝝ missio sit in diuis. Dicendū q vere ɔcedere possum⁹ missionē eē in diuinis. qz vbicunq ē dare plures psonas quaꝝ vna hz virtutē ⁊ auctē ab alia. ibi vera pt dici missio. sed filius i diuis virtutē ⁊ auctē hz a pr̄e. ⁊ spūssctūs ab vtroq. g ⁊c. Maior pz. pp̄ter hoc. n. radius solis dicit mitti a sole. qz virtutē habz a sole. ⁊ legat⁹ dicit mitti a papa. qz hz auctē a papa. Minor etiā pz. qz q̄cqd hz psona pducta hoc habet a pducente. Un de missione filij dicit ad Gal. iiij. Misit deus filiū suū ⁊c. Et de missione spūsscti dicit Joh. xvi. Si ego nō abiero paclitus nō veniet ad vos. si aūt abiero mittā euz ad vos.

Instantia

Forte dicet q fm Dyoni. i de ange. hierar. angeli supiores semp assistūt deo. ⁊ nō mittunt pp̄ter sui dignitatē. sz quelibet diuina psona est dignior omni angelo. ergo inter psonas diuinas nulla erit missio.

Solutio

Dicēdū q licet in creaturis mitti sp implicet aliqd indignitatis ⁊ mutabilitatis. qz cū creatura mittit. tūc cū sui aliqli mutatione mouet illuc vbi p̄us nō erat. iō rōnale est vt supiores angeli nō mittant. Sed qz deus vbiq ē. iō sine sui mutatōne. ⁊ p ɔns absq omni impfectiōe psona diuia mitti pt. qz nō mittit vbi nō erat. sed solū qlit nō erat. nouū. s. effectū causās i creatura sine sui mutatiōe. sed mutatione solius creature. g mitti nihil indignitatis dicit in psona diuina.

Artic's 2

Quātū ad secundū

pncipale. vtꝝ missio sit aliqd eēntiale vel notionale. est aduertendū q noīa in diuis videtur eē triptita. Nā quedā sunt pure notionalia. vt pater filius. quedā pure essentialia. vt deus. deitas. eēntia. ⁊ silia. q̄daz vo q̄uis fm se sint eēntialia. ɔnotāt tn̄ respectū ad psonaz ratione cui⁹ aliquo mō notiōalia dici pnt. sic potētia generādi. de q̄ dictū est supi⁹ dist. vij. Et de nomib istius tercij ordis videt eē missio Jmportat em̄ respectū psone misse ad suū pncipiū pductiuū. maxime si missio sit pncipalis ⁊ auctoritatiua. talis aūt respect⁹ ē notionalis. Jmportat etiā respectū cāe ad effectū tpalē q̄ respect⁹ ē eēntialis. qz cōis ē trib psonis. Et qz nomē missiōis ab effectu tpali poti⁹ est impositū q̄z ab emanatōe eterna psone a psona. iō missio in diuis potius dicit qd eēntiale q̄z notionale.

Opi. 2ria 1

Sed ɔ illud ē qdā opinio q̄ dicit q missio pncipalius importat intellectū notionis q̄z eēntie. qz missio spūsscti est ei⁹ pcessio. g ē notionalis. ɔntia pz. qz processio ē qd notionale. 2

P. illud qd importat origiē ab altero notionale ē. missio ē hmōi. qz iiij de tri. c. xx. dicit Aug. Mitti filiū ē cognoscere q ab alio sit. Et ibidē ait filiū missū a patre nō qz ille maior est. iste minor. sed qz ille genitor ē. ⁊ iste genit⁹.

Solutio

Dicendū ad hec ⁊ cetera cōsilia. q q̄uis ɔcludant missionē dicere qd notionale ɔnotatiue. tn̄ h̄ non ɔcludūt q ad pncipale suū significatuz. missio. n. significat effectū realē ex pte creature. ⁊ oē tale ē eēntiale vt pz p Dyoni. i multis locis Jtē oē qd ē cōe trib diuis psonis ē eēntiale. sed missio actiue sumpta est cōis tribus diuis psonis. vt patebit in tercio articulo. ergo ⁊c.

Artic's 3

Quātuz ad terciuz

vtrum cuilibet diuine psone cōueniat missio actiue. sic procedā. Primo em̄ ponā illud qd in illo articulo mihi videt esse tenendū. Secūdo videbit vtꝝ spūisctō ɔueniat mittere filiū. Tercio vtꝝ spūisancto ɔueniat mittere seipm. Quo ad primū igit cū petit vtrum

cuilibet diuine ꝑsone cōueniat missio actiue.
ꝯformando me dictis sanctoꝝ et magistri in
Cōclo 1 lr̄a. dico ꝙ sic. quia quādo aliqua sic se habēt
ꝙ omnia eoꝝ opa sunt penitus indiuisa. ni/
hil in talibus opibus potest vni ꝯpetere acti/
ue nisi alteri competat actiue. sed ꝫm Damas.
ꝛ Aug. exceptis solis productionibus ad in
tra. omnia alia opa trinitatꝭ sunt ꝯmunia tri
Instantia bus ꝑsonis ꝛ penitus indiuisa. ergo ꝛc̄. For
1 te dicet̄ ꝯtra illā ꝯclusionē sic. In omi ordi/
nata legatōe legat⁹ siue missus recipit auctē
seu ptātē a mittēte seu delegāte. sed sicut dicit
Ansel. quicq̇d a deo fit ordinate fit. ꝛ spūssan
ctus nulli ꝑsone diuine tribuit ptātem. ergo
spūssctūs nullā ꝑsonā diuinā mittere pōt seu
delegare. Maior pꝫ. ꝛ filr̄ minor q̄ꝫtum ad ꝑ
mā sui ptem. Altera sic ꝓbatur. quia sicut ꝑ/
sona diuina producēs et nō producta se ha/
bet ad recipere ptātem ab alia diuina ꝑsona.
sic habet ꝑsona producta ꝛ nō producens
ad ꝯferre potestatē alteri ꝑsone diuine. sed ꝓ
pter primū ꝑsona patris a nulla ꝑsona diui/
na recipit potestatē. ergo ꝓpter scd̄m persona
spūssancti nulli ꝑsone diuine tribuit potesta/
2 tem. P̄. mittere ꝛ mitti habēt eē in diuinis
ex producere ꝛ produci. sicut patet ꝑ Augu.
iiij. de trini. ca. x. sed cuilibet ꝑsone nō cōpetit
ꝓducere. g̊ cuilibet ꝑsone diuine nō competit
Solutio mittere. Ad ꝑmū dicēdū ꝙ mittere actiue
Ad 1 pōt intelligi dupl'r. Uno mō ꝑncipal'r ꝛ au/
ctoritatiue. Alio mō ꝯseq̄nter ꝛ determiatiue
Pr̄io mō mittit solus ille q̇ tribuit ptātē le/
gato seu misso. Scd̄o mō mittūt oēs illi qui
talē legatū destināt ad vsum ꝛ executōem iaꝫ
accepte ptātꝭ. Unde posito ꝙ solus impator
alicui legato tribueret impialē auctoritatem
cui⁹ ptātis vsum ꝛ exercitiū impator nō ime/
diate vellet ꝓcedere. assessores aūt ꝛ amici im
patoris vna cū impatore determinarēt q̄ndo
vbi ꝛ circa quid talis legatus iā dictā potesta
tē ab impatore receptā deberet exercere. q̄ꝫuis
hm̄oi legat⁹ ꝑncipaliter ꝛ auctoritatiue a solo
impatore mitteret̄. ꝯn̄ter tn̄ et determinatiue
mitteret̄ ab omībꝫ q̇ talē legatū ad sue legatō
nis officiū exercendū destinarēt ꝑ suam deter
minatōꝫ. Et de isto scd̄o mō mittēdi loq̄ndo
maior nō ē vera. ꝛ iō nihil ꝯcludit̄ i ꝓposito.
qꝛ q̄ꝫuis ꝑsona ꝓducēs mittat ꝑsonā ꝓductā
tāq̄ꝫ auctē ei tribuēs. qꝛ ꝑsona ꝓducēs maie/
statē ꝛ potētiā quā hꝫ in se cōicat ꝑsone ꝓdu/
cte. tn̄ illa ꝯmissa ptās nō ponit̄ in executiōe
quo ad extra. nisi de cōi volūtate ꝛ determina
tōe oīm triū ꝑsonaꝝ. iō scd̄o mō ꝑdicto oīs

diuine ꝑsone vere dicunt̄ mittere For te ex Instantia
his dicet̄ ꝯtra rōeꝫ quā feci ꝓ ꝯclusiōe. qꝛ ex
quo collatio ptātis actiue solū ꝯuenit ꝑsone
producēti. ergo q̄ꝫuis indiuisa sint opa trini/
tatis. tn̄ actiue aliquid ꝯuenit vni ꝑsone qd̄
actiue nō ꝯuenit omībus ꝑsonis. cui⁹ opposi
tū videt̄ eē assumptū in maiori rōis tue R̄. Solutio
ꝙ oīs ptās seu auctas q̄ ꝯfert̄ ꝑsone ꝓducte a
ꝓducēte. illa ꝯfert̄ ex vi ꝓductōis. Unde per
actū generatōis pr̄ ꝯmunicat diuinā eēntiaꝫ
ꝛ oipotentiā filio. ꝛ pr̄ ꝛ filius ꝑ actū spiratio
nis hec cōicant spūissctō. ꝫm istos ꝓ eo act⁹ nō
est indistinctio vel indiuisio in diuis. immo
est realis distinctio. licet igit̄ actiue ꝯferre au
ctoritatē ꝯueniat vni ꝑsone ꝛ nō alteri. hꝫ tn̄
nō est ꝯtra illā maiorē quā assumpsi. qꝛ expͥs/
se ibi loquor ista actiuitate q̄ talibus cōue/
nit ꝫm opa que ab ipsis ꝓcedūt indistincte.
Et ex his pꝫ q̇d sit dicēdū ad scd̄m. qꝛ q̄ꝫ Ad 2
uis mittere ꝑmo mō hēat eē ꝑ ꝓducere. eo ꝙ
ptās cōicet̄ ꝑsone producte ex vi ꝓductōnis.
scd̄o mō hꝫ eē ex cōis volūtatis determia/
tione oīm triū ꝑsonaꝝ. Quo ad scd̄m ꝓpo Cōclo 2
sitū illi⁹ tercij articuli dico ꝙ spūssctūs mittit
filiū. nō ꝑmo mō supi⁹ dicto. cū sibi nullā tri
buat auctē. sed scd̄o mō. qꝛ filius est legat⁹ dei
patris. Juxta quod ait Abdias in principio
sui libri. Legatum misit deus ad gentes. Et
hic legatus accepit auctoritatē ab eterno a deo
patre vt mētes hominū valeat illustrare. Ad
tales eñ opationes exercendas dicit̄ mitti fi
lius. eo ꝙ ꝯformes sint sapiētie q̄ est approp
atū filij. Sic etiā spūssctūs mitti dicit̄ q̄n fiūt
in nobis opa pietatis ꝛ misericordie. q̄ respi/
ciūt amorē ꝛ caritatē. Licet igit̄ ex hoc pr̄ mi/
serit ꝑncipaliter ꝛ auctoritatiue. tn̄ qꝛ determi/
natio illi⁹ auctis ad vsum ꝛ executionē facta
ē ꝑ diuinā volūtatē q̄ vere ē volūtas spūssācti ꝛ
eq̄ sicut pr̄is ꝛ filij. iō vt sic. s. determinatiue ꝛ
ad vsū destinatiue nō solus pr̄. verūetiā spūs
sanctus mittit ipm̄ filiū. Et illa videt̄ eē expͥs
sa intētio Aug. ij. de tri. c. v. vbi ait. Mitti a
patre filius sine spūsctō nō potuit. Nā pater
intelligit̄ eū misisse qꝛ ex femina eū fecit. non
vtiq̄ꝫ sine spūsctō hoc fecisse dicit̄. Et eodeꝫ
ca. Aug. exponēs illud Jsa. ꝟbū. Misit me
dn̄s ꝛ spūs eius. dicit hoc eē intelligendū de
missione filij dei in mūdū carnis assumpti Scot⁹ ꝗdā alij
one. Sed huic ꝯclusioni ꝯ̄dicit quorundaꝫ
doctoꝝ opinio. Dicūt eñ ꝙ verbū diuinū tri
pliciter mittit̄. Uno mō in carnē. Alio mō i
mentē. Tercio mō ad faciendū ꝑdicationeꝫ.
Primis duobꝫ modis vt dicūt mittit̄ filius

a solo patre. sed tercio nō mittit a spūsancto.
1 Nō quo ad h̄ ē. q2 missi auctas dependet a mittēte. sed filius dei ī nullo depēdet a spūsan cto nisi ꝯm assumptā hūanā naturā ꝯm quā
2 pdicauit i mundo. ḡ rc. P. mitti z mittere sūt opposita relatiue. z silr pduci z producere tūc arguit sic. Qñcūqz vnus terminꝰ relatiuꝰ includit alterz terminū relatiuz. tūc terminꝰ corelatiuꝰ includētis includit terminū corre latiuū inclusi. sed mitti includit pduci. ḡ mit tere icludit pducere. cū ḡ spūsscūs nō produ
3 cat filiū. ergo nō mittet eū. P. si oppositū in opposito. z ppositū i pposito. Sz mittere z mitti sūt opposita. z mitti ꝯm Aug. est ori ginari. ergo mittere est originare. sed spūsan ctus nō originat filiū. ḡ neqz mittet ipsum.
4 P. si nō est de ratione mittētis psone q ori ginet missam. z ppter hoc spūsscūs pōt mitte re filiū. tūc pari rōne filius posset mittere pa
5 trē. quod est ꝯtra omnē veritatē. P. psona mittēs dicit operari p psonam missam. pater eñ dicit diffundere caritatē p spūm sanctū. z illustrare ac erudire p filiuz. sed spūsanctꝰ nō
Nota bñ. opatur p filiū. ergo rc. Sed bñ intellecta distinctōe quā pmisi supius. illa oīa laborāt ī equoco. oīa eñ arguūt de mittente pncipalr z auctoritatiue. nō aūt de mittēte ꝯsequēter z de
Solutio terminatiue seu ad vsum destinatiue. Ad p
Ad 1 mū ḡ dicēdū q maior nō est vera loquēdo de
Ad 2 mittēte scdo mō dicto Ad scdm dicēdū q q̄uis mitti includat pduci. tñ nō includit p duci a mittēte determiatiue z destiatiue. sz in cludit pduci a mittēte pncipalr z auctoritati ue. oīs igit psona q̄ mittit illa etiā pducit. sz nō pducit a q̄libz mittēte sed solū a pncipali
Ad 3 Et p idē pz ad terciū. q2 dato q mitti a pn cipali mittēte eēt originari. nō tñ a ꝯsequēti z
Ad 4 determiatiuo mittēte. Ad quartū nego cō sequētiā. q2 cū de rōne legati sit q ab alio ha beat ptātem z nō precise a seipso. pater aūt p cise a seipso z nō ab aliquo alio habet ptātem. ergo repugnat patri q mittat. hoc autē nō ▪ pugnat filio. cum filius nō seipso sed ab alio puta a patre habeat potestatē delegataz. patri igit repugnat vterqz missionis modus pas siue sumptus. Primꝰ quidē q2 nō habz au ctoritatē ab alio. z scdꝰ q2 nō cuiuscūqz aucto ritatis determinatio dicit missi. sed solū deter minatio auctis seu ptātꝫ delegate ab alio. Da to. n. q impator a seipso vel ab alio determia retur ad exercitiū sue potestatis. ex hoc tñ nō diceret mitti vel legari. maxime si ille impera tor esset talis q a nullo penitus dependeret in

cuiuscūqz pfectionis collatōe. sic de psona pa tris rc. Ad quintū dicendū q maior nō ē Ad 5
vera nisi sit psona mittens principaliter. illa eñ dicit opari p personā missam. sed nō perso na mittēs ꝯsequēter. Quo ad terciū hic in Conclo 3
quirendū dico q psona diuina missa ab alia psona principaliter z auctoritatiue. mittit se ipsā ꝯsequēter z determiatiue. Sicut. n. si to tū capitulū mittit vniformiter vnū qui est d corpe capituli. tūc missus mitteret seipsū. sic hic i pposito rc. Dic trāseo. q2 applicatio isti us pz ex pcedētibus. Sed ꝯtra illā cōclu Scotꝰ z q̄
sionē arguunt idē doctores qui z supius ar dā alij.
guebāt ꝯtra secundā ꝯclusionē sic. Semp in 1
ter mittentē z missū oportet dare distinctionē sed eadez psona diuina nō potest esse a seipsa distincta. ergo rc. P. subordinata est pote 2
stas missi respectu mittētꝫ. sed idē respectu sui nō habet potestatē subordinatā. P. mittēs 3
respectu missi hz auctoritatē. sed rc. Sed ad illa z cetera ꝯsilia dico breuiter q oīa pce dūt de mittēte pncipalr. vt supius dictū est.

Quantum ad quar Articls 4

tū. vtrum cuilibet diuine psone ꝯueniat mis sio passiue. teneo ꝯclusionē negatiuā. q2 pater nō mittit. ergo mitti nō ꝯuenit cuilibet perso ne diuine. ꝯsequētia patet. Añcedēs ponit. b. Aug. iiij. de trini. ca. vlti. z probatū est etiam supius. z adhuc potest probari sic. Persona habēs in se auctoritatē vniuersalis pncipij. il la nō potest mitti. pater est hmōi. ergo rc. P. si pater mitteret. vel ipse mitteret pmo mō supius dicto vel scdo. Nō primo. q2 non hz ptātem ab alio. Nec scdo. q2 missio scdo mō dicta psupponit pmā. quecūqz eñ psona mit tit vel destinat determinatiue. eadē mittit au ctoritatiue. q2 vt supius dictū est ptās deter minabilis in misso vel in legato non est ptās primordialis p se autētica. sed est potestas de legata. z p ꝯsequēs habēs talē potestatē mitti tur a delegāte qui ei contulit potestatē Sz Contra.
forte dicet q actio reciproca ꝯuenit cuilibz p 1
sone diuie actiue z passiue. sed mittere ē actio reciproca. ḡ. Maior patet. q2 p tanto q intel ligere est actio reciproca. ideo ꝯuenit pri acti ue z passiue. Nam pater intelligit se z intelli git a se. Minor patet. q2 illa actio est reciproca que cōuenit alicui reflexe supra seipm. sed sic ꝯuenit missio psone diuine. q2 vt patuit ī tercia ꝯclusione tercij articuli. diuina psona mittit seipsā. P. beatus Aug. iiij. de trini. 2

ta.xx.ait. q fili⁹ mitti dicit ex eo q cuiusq̄ mē ex tpe pcipit. si igit illa est cā sufficiēs missi/ onis. cū pater nō minus q̄ filius mēte perci/ piat. sequit q etiā pater mittat

Solutio

Ad 1 Ad primuz dicenduz q licet missio possit aliquo mō dici actio reciproca. tamē passiue nō pōt ɔuenire nisi psone habēti auctoritatē delegataz seu ab altero cōicatā. hoc est em̄ de rōne missi seu de legati. q habeat auctoritatē delegatā. τ iō mis sio passiue patri ɔuenire non potest. cū ipse a nullo habeat potestatē.

Ad 2 Ad scdm̄ dicēdum q ad hoc vt psona vere dicat missa: nō suffi cit talis mentalis pceptio. sed oportet q sic p cipiat q ab alio aliq mō esse cognoscat. Pro pter qd in eodē ca. dicit Aug. Pater cum ex tpe a quoq̄ cognoscit nō dicit missus. Et r̄n dit cām dicēs. Nō em̄ habet d quo sit. aut ex quo pcedat. Ut ergo de illa inuisibili mis/ sione final'r ɔcludamus. est aduertēdū q i il la materia nouē ppōnes pn̄t formari. quarū tres sūt om̄i mō false. tres om̄i mō vere. τ tres vno mō vere. τ alio mō false. Iste tres. pr̄ mittit seipm̄. filius mittit patrē. spūsscūs mit tit patrē. sūt oīno false. q2 pr̄ nec pōt mitti au ctoritatiue nec determiatiue. Sz iste tres pr̄ mittit filiū. pr̄ mittit spūmscm̄. fili⁹ mittit spūmsanctū. sūt oīno vere. s. auctoritatiue τ de termiatiue. Iste aūt tres. fili⁹ mittit seipm̄. spūsscūs mittit seipz. spūsscūs mittit filiū. sūt vno mō vere. s. determiatiue. τ alio mō false. s. auctatiue

Ad argu/ mētū pnci pale. Ad argumētū pncipale pz ex his q̄ dicta sūt supius. q2 nō oīs appitio diuine psone est missio. Nam apparitio q̄ debet esse missio psupponit emanationē psone apparen tis. q2 nisi eēt psona producta. tūc nō haberet auctē delegatā τ ab altero cōicataz. quod eēt ɔtra rationē missi seu delegati. τ sic argumētū nō ɔcludit quod intēdit.

Distinctio decimasepta.

Hinc de spū

scto τc. Postq̄ mgr̄ determina uit de tpal' missionis pncipio. h incipit determiare de eiusdē missiōis mō. Et diuidit i duas ptes. fm q dupl'r mittit spūssā ct⁹. s. visibil'r τ inuisibil'r. Pūo igit h determi nat de spūscti missione visibili. Scdo de inui sibili. di. xvij. ibi. Iā nūc accedam⁹ Pma i duas. q2 pmo pmissa distinctiōe de visibili τ inuisibili missiōe. mgr̄ ɔsequit pmū membz scz visibilē missionē. Scdo iter missioz filij τ missionē spūsscti facit ɔpatōez. ibi. Sz pus q̄rēdū ē. Et hec diuidit i tres. q2 pmo ondit q spūsscūs ex h q mittit nō dz dici minor pa tre. Scdo q fili⁹ fm q hō ē minor tota trini/ tate. Et tercio ondit q de⁹ pr̄ etiā ɔsiderata dei tate maior ē filio ex donātis aucte. Scda ibi Notādū aūt q filius. Tercia ibi. Hylarius aūt. Circa istā distinctionē quero.

Utrum species quibus spūssanct⁹ tempaliter missus apparuit fuerint imaginarie vel vere reales seu corpo/ rales. Et videt q fuerint imaginarie. Qz fm Augustinū. q. de trini. ca. v. Missio visi bilis ppter hoc fit. vt corda hominū ɔmota exterioribus visis ɔuertātur fm intellectum ad occultam eternitatez. sed a fantasmatibus et imaginarijs speciebus monet intellectus. igit τc. Contra. in euāgelio dicit q colum ba in qua apparuit spūsscūs descēdit corpali specie. g̃ habuit verū corpus τ nō fantasticum seu imaginariū. Hic quattuor sūt videnda. Primo vtruz missio visibilis ɔueniat ali/ cui diuine psone. Secūdo vtz psona visibi liter missa fm q apparet i corpali specie sit mi nor psona que mittit eā. Tercio de quod querit. Quarto vtz tales species formētur misterio angeloz.

Quantū ad primū Articl

vtz missio visibilis conueniat alicui diuine persone. est aduertendū q missio predicta sic describi potest. Missio visibilis est diuine p sone ad aliquem hominez destinatio sub tali visibili signo quo manifestat vel manifesta/ ri potest aliquo mō emanatio psone que mit titur. τ scītas homis ad quē mittit. Ex qui/ bus patet q missio visibilis tria includit. scz diuie psone eternā emanationē. anime deuo/ te internā sanctificationē. τ vtriusq. s. emana tionis τ sanctificationis externā apparitiōez seu manifestationē. τ hoc de facto vel fm apti tudinē. quia licet tali sign hec duo nō semp manifestētur. tn̄ hmoi signū est aptū natum ad hoc vt mediante ipso hec manifestent.

Ex his etiam apparet quid dicēduz sit ad illud quod querit in isto articulo. Nā pri nō pōt ɔpetere visibilis missio. q2 cui repugnat inuisibilis missio. eidē repugnat visibil' mis/ sio. sed patri repugnat inuisibilis missio. vt patet ex pcedētib⁹. g̃ τc. Maior patet. quia cui repugnat inclusum eidē repugnat inclu/ dens. sed missio visibilis includit missionē in Cōclo 1

2 visibilē.sicut ex iā dictis patet P̄.cui repu
gnat emanatio ei non competit visibilis mis/
sio. Illa patet.quia cui repugnat emanatō ei
dez repugnat potestatis delegatio passiua seu
cōmunicatio que necessaria est in misso vl' le
gato. Sed patri repugnat emanatio.cuz nō
habeat personā origine priorem se a qua pos/
sit emanare. Unde si quādoqz legitur ꝙ per/
sona patris manifestauerit se in aliquo sensi/
bili signo.hoc nō debet dici missio sed potius
apparitio.quia cuiuis ei qui habet auctorita/
tem autenticā a se ꝛ nō ab alio repugnat mit
ti vel legari. sibi tamē nō repugnat apparere
Lōclo 2 vel manifestari. De filio autē ꝛ spiritusan/
cto planū est in scripturis ꝙ eis cōpetat mis/
sio visibilis. De filio enī dicit apostolus ad
Galath.iiij. Misit deus filiū suum factū ex
muliere factū sub lege.vt eos qui sb lege erāt
redimeret. Et Baruch.iij.dicitur de filio dei.
Post hec in terris visus est: ꝛ cū hominibus
ꝯuersatus est. Etiā spiritussanctus i sancto
euāgelio quater legit' missus visibiliter.scz in
colūbe specie circa christi baptizationē Joh.
i. In nube circa christi trāsfiguratiōz Mat.
xvij. In flatu post christi resurrectionē. cū in
sufflauit i discipulos dicēs. Accipite spm̄scm̄
ꝛc. Jo.xx. Et i liguis igneis post christi ascē
sionē Actuū.ij. Ratio autē illaz visibiliū
apparitionuz ex causa finali potest assignari
Apparuit.n.circa baptismū i specie columbe
in signū innocētie quaz debemus recipe cum
baptizamur virtute illius qui tunc baptiza/
bat.qui erat agnus dei qui tollit peccata mū
di. Circa trāsfigurationē appuit in silitudi
ne nubis lucide vt signū haberemus future
glorie que reuelabit' in nobis.dona enī gratie
ꝛ glorie appropriant' spūiscto. Post resurre/
ctionē aūt cū xps dedit aplis potestatē remit
tēdi pctā.missus ē eis spūscūs i specie vēti seu
flatus.i signū ꝙ apli tāte potētie receperūt ibi
virtutē qua oia pctā nr̄a possēt exsufflare. Un̄
dictū est eis a christo. Accipite spūmsanctū:
quoz remiseritis peccata remittunt' eis. ꝛ quo/
rū retinueritis retenta sunt. Sed post ascensi
onē missus est aplis i linguis igneis.vt ex vi
sibili signo appareret ꝙ apostoli eē debebant
verbis ꝓnui ꝛ caritate feruidi. qz in oēz terrā
debebat exire sonus eoz: ꝛ in fines orbis terre
Cōtra cō/ verba eoz. Sed forte ꝯ illā ꝯclōem dicet
clusionē. sic. Illud qd̄ oino ē inuisibile.h̄ nō pt visibi/
1 liter apparere sine fictiōe.sz spūscti psona est
simplr inuisibil'.iuxta illud qd̄ dr̄.i.ad Thi.
vi. Lucē ihabitat iaccessibilē.quē null' hoim
vidit.sed nec videre pōt. Et spūiscto nō ꝯue/
nit aliq fictio.cū ipse sit spūs veritatis. vt dr̄
in euāg'. ꝛ spūscūs discipline effugiet fictū.
vt dr̄ Sap.i. P̄.si spūscūs eēt missus i ali 2
qua visibili creatura.tūc preter modos cōes
quibus deus est in omī creatura p eēntiaz.po
tentiā ꝛ pn̄tiam spūsctūs eēt in illa creatura
in qua mitteret'.hoc autē eēt vel p gratie insu
sionem.vel p illius creature in vnitatē suppo
siti assumptionē.vel per repsentationē.puta
ꝙ esset in re sicut in signo. Non primo modo
quia talis creatura cū non sit rationalis non
est capax gratie. Nec secūdo mō.quia tūc cre
atura irrationalis eēt assumpta a diuio sup/
posito.quod null' sane mentis poneret. Nec
tercio modo.quia vel eēt i ea sicut in signo na
turali vel vniuersali.ꝛ tūc mitteret' in omī cre
atura.qz in omī creatura repitur vestigiū cre
atoris.vt patuit supius distinctōe.i.vl' sicut
in signo gratuito.ꝛ tunc in omni sacramento
mitteret' spūsctus.cū sacramentū sit signuz
gratuitū. Rn̄deo.ad p̄mū dicēdū ꝙ aliqd Solutio
visibiliter apparere pōt intelligi dupl'r. Uno Ad 1
mō formaliter denoiatōe intrinseca. Alio mō
denoiatiue solū denoiatōe extrinseca.sic cā qn̄
qz denoiat' ab effectu. Primo mō maior ē ve/
ra.sed nō scd̄o mō. Un̄ spūsctūs dr̄ visibilit'
apparere.nō ꝙ ipse videat'.sed qz aliqd aliud
videt' p cui' ꝯtēplationē nos manuducimur
i cognitōz aliqlē emanatōis spūscti.ꝛ mani/
festatōz scitatis illi' ad quē mittit'.g̃ ꝛc. Ad Ad 2
scd̄m dicēdū ꝙ appet ibi sicut i signo. Ad ꝓ/
batiōz dicēdū ꝙ deus tanqz i signo multipl'r
pōt apparere. Pmō sicut in signo naturali.ꝛ
sic relucet in oi creatura tāqz i vestigio. Se/
cūdo sic i signo reuelatiuo seu illumiatiuo.ꝛ
sic appuit pribꝫ in veteri testō. Tercio sicut i
signo gratuito.ꝛ h' tripl'r. Qz vel illud signū
nullo mō est causa gratie.licet ipm̄ cōsequat'
gratia.ꝛ tale signū fuit circūcisio ꝛ aliqua sa/
cramēta veteris legis. Uel aliq mō est cā grē
ꝛ tale signū ē sacr̄m noue legis. quod aliquo
mō efficit qd̄ figurat.vt pꝫ p mgr̄m li.iiij.di.
i. Uel hm̄oi signū psupponit gratiā quā de/
mōstrat seu ostēdit.ꝛ tale est signū quo fieri
dr̄ psone diuine visibilis missio

Quantuz ad secun Articl's 2
dū articulū.vtr psona visibiliter missa sm ꝙ
apparet i corpali spē sit minor psona que mit
tit eā.distinguendū est de creatura i q̄ appa/
ret psona. Uel qz illa creatura est assumpta i

vnitatē suppositi diuini apparētis ī ea. vł nō Si sic. tūc pono 2clōz affirmatiuā. qz qñcūqz due nature sūt eiusdē suppositi. illō qō se pdicat̃ de vna saltē ex 2ñti pdicat̃ de altera. maxime si ille due nature ī termis 2cretis proferunt. qz vt sic implicāt suppositū qō est vtriqz cōe. Sz planū ē qz natura assūpta ē minoz psona diuia q̄ ipsā nō assumpsit. ğ pp̄ter 2dicationē ideomatū psona assumens dicet̃ minoz psona non assumēte. immo filius dei vt sic dicetur minoz seipso. iuxta quod ait apostolus. Exinaniuit semetipm formā serui accipiens.

Instantia — Sed forte dicet̃ qz illud sit 2tra Hylariuz in li. de trini. vbi ait. qz pater est maioz filio. filius tamē nō est minoz patre.

Solutio — Dicendum ad hoc qz illud non est 2tra illud pp̄ositū. qa Hylarius loquit̃ ibi de filio dei bm se. 7 nō qz tū ad assumptā naturā

Instantia — Sz sic dicēdo orit̃ duplex difficultas. qz tunc dictū Hylarij eēt 2tra dictum Augustini. qz stādo pcise in diuina natura. filius est equalis patri bm dicta btī Aug. Itē cū maius relatiue dicat̃ respectu minoris. ergo maioz dicit̃ mioze maioz. Sz vnū relatiuū nō potest poni sine reliq̄. ğ dicēdo 2tra Hylariū nō videt̃ qz pater possit dici maioz filio. nisi filius dicat̃ minoz p̄re.

Rñ. aliq̄z — Fuerūt igit̃ quidā qui hāc difficultatē ex dictis Hylarij resultātem euadere cupiētes dixerūt qz quia ī patre sunt plures relatiōes q̄z ī filio. accipiēdo relationē negatiue. puta īnascibilitas ē ī p̄re. cui nō corrñdet aliq̄ relatio ī filio. iō p̄r d̄r maioz filio. q̄uis ex hoc fili⁹ n̄ dicat̃ mioz p̄re.

Contra — Sz isti deficiūt hic tripl'r. Prio qz cū relatio nullā pfectionē dicat d̄ se. ideo pp̄ter relationū pluralitatē n̄ potest aliq̄d maius dici. Scd̄o qz sic dicēdo filius eēt maioz spū'scto. qō tñ nullus ponit. pbatio 2ñtie. qz spūscūs hz solā vnā relatōz puta spirationē passiuā. sz fili⁹ hz plures. s. filiationē q̄ refert̃ ad patrē. 7 cōem spirationē seu actiuā spirationē qua refert̃ ad spm̄sctm̄. Tercio deficiunt. qz cui⁹ positio est cā q̄re aliquid dicat̃ maius eiusdē negatio erit causa quare aliquid dicat̃ minus. igit̃ si pluralitas relationū ī patre est causa quare pater sit maioz filio. negatio illius pluralitat̃ seu paucitas relationū erit causa quare filius sit minoz patre nisi aliud dicatur.

Solutio propria. — Et ideo posset dici qz ī illo pp̄osito maius est idē quod dignius. vbicūqz ergo cōditio dātis spectat ad dignitatē. ita tamē qz conditio recipiētis nō spectat ad aliquā indignitatem. sed ad psonalem pp̄rietatē. tūc ille qui dat ita dicetur maioz recipiēte. qz tamē recipiens nō debet dici minoz dāte. maxime si recipiens recipit omnē pfectionez a dante. 7 eandem naturam que est in dāte. sed sic est in proposito inter patrē 7 filiuz. ergo 7c. Unde nō ē differētia inter patrē 7 filiū q̄tum ad pfectionem habitā. quia omnē pfectionē quā habet pater habet filius. sed soluz differūt in modo habēdi. quia filius habet a patre. sed pater nō habet a filio sed a seipso. Et illa etiaz videt̃ eē intētio Hylarij. Quia ibidē sic ait Hylari⁹. Maioz itaqz donās. sed nō mioz filius cui vnū esse donat̃. cui tñ donat esse quantus ē ipse qui donat. filius igit̃ est equalis patri in re habita. q̄uis pater dicat̃ maioz filio ī modo habendi. Et hoc de prima conclusione secūdi articuli.

Cōclu. — Cōclusio secūda. Si autē creatura ī qua apparet psona diuina nō est assumpta in vnitatez suppositi a tali psona. tūc illa psona nō est minoz ceteris psonis diuīs pp̄ter hoc qz ī tali creatura appareat. quia que distincte subsistūt nō 2municāt sibi mutuo sua ideomata. sed cum psona diuina apparet in aliqua creatura nō assumendo eam. tūc psona diuina 7 illa creatura distincte subsistūt. ergo nō 2municāt sibi mutuo sua ideomata. 7 p 2sequēs nō pōt inferri qz illa persona sit mioz ceteris diuinis psonis pp̄ter hoc qz talis creatura minoz est eis. Et illa est intētio beati Augustini. ij. de trinitate. ca. vi. vbi ait nulqz scriptuz esse qz deus pater sit maioz spiritusancto. vel spiritussanctus minoz deo patre.

Arti. — Quātuz ad terciuz articulum. vtrum species in quibus apparuit spūssanctus tempaliter missus fuerit imaginarie vel vere reales seu corpales. est aduertenduz qz de aliquibus speciebus in quib3 apparuit spūssanctus est magnū dubiū vtrum fuerint reales vel fantastice seu imaginarie. Unde de linguis ī quibus apparuit ī die penthecostes Augus. monet illam questionē in pp̄ria forma. ij. de trinit. ca. vi. Et propter sui difficultatē dimittit eam insolutā. Unde ait sic. Quisqz de illo igne disceptare potest. vtrū oculis an spiritu visus sit. Et causam huius dubitationis trahit Augustin⁹ ex libro actuum apostoloz. Ubi eñ nos habemus. Apparuerunt illis dispartite lingue. alia translatio quā allegat Augustinus: habet. Uise sūt eis diuise lingue. Et ideo post p̄dicta subdit Augustinus. Nō eñ viderūt linguas velut

ignē. sed vise sunt eis. Nō em̄ sub eadē signi ficatione solemus dicere. visum ē mihi. q̄ di cim⁹ vidi. Et in illis quidē spūalibus visis imaginū corpaliū solet dici. ꝛ visum ē mihi ꝛ vidi. In illis vo que p expressam corpalem spēm oculis demonstrātur nō solet dici. visū est mihi sed vidi. Et q̄uis beatus Augu. neutrā partē hic asserat determinate. sunt tamē quidā qui dicūt ꝙ ille lingue ignee nō fuerunt imaginarie sed reales. qꝛ vt dicunt veritas nō dꝫ fictōibꝫ manifestari. nā i opibꝫ veritatis nulla dꝫ eē fictio. sed appītōes fātastice sūt q̄dā fictōes. P̄. illud qd̄ ē i imaginatōe vni⁹ nō apparet alteri. sꝫ ille lingue nō solū apparuerūt aplis q̄bꝫ i illo signo mittebaꝶ spūs scūs. sed ꝛ plibꝫ aliis apparuerūt q̄ cuꝫ aplis in illa domo fuerūt. Sed quid sit hic tenē dum. determinate asserere nō presumo. maxime cū tāt⁹ doctor sicut erat Aug. neutrā ptem determinate asseruerit. Sed nec rōes illoꝝ ꝯcludūt. igiꝶ ad primū dicēdū ꝙ minor nō est vera. qꝛ multi pphete receperūt veritatē sue pphetie p spēs fantasticas ꝛ imaginarias. i qua tn̄ pphetia nulla fuit fictio falsitatis. Ad scdm̄ dicēdū ꝙ illd̄ signū vtute diuīa vel angelica poterat multiplicari in fantasiis oīm illoꝝ quibꝫ apparuerūt ille ligue.

Q, ligue ignee fuerūt reales.

1

2

Ad 1

Ad 2

De colūba vo i qua appuit spūsscūs baptizato dn̄o. dicit beatus Aug. libro supius allegato. nō eē dubiū quin fuerit veꝝ corpus reale. cū scriptura eam corporali specie asserat descēdisse.

Articl's 4 Quantū ad quartum articulū. vtrum tales species in quibus spūssanctus missus est formētur misterio angeloꝝ. Dicēdum ꝙ qꝛ deus ammistrat corporalem creaturā mediante spūali. Lex em̄ diuitatis est infima p media reducere i suprema. vt patet p Dyonisiū i de angelica hierarchia. ideo cōgrue dici potest omnes illas species i quibus modo pdicto diuine psone apparēt. ita tamē ꝙ nō sint assumpte in vnitatē suppositi diuini. eē formatas ministerio angeloꝝ.

Cōclo 1

Cōclo 2 Si autē aliqua illaꝝ rerum assumereꝶ a diuino supposito. tūc ratione sue dignitatis sine aliquo creato agēte medio formareꝶ immediate p ipm̄ deum. sicut factuꝫ fuisse creditur de humanitate dn̄i nostri iesu christi.

Instantia Forte dicetur ꝯtra primā ꝯclusionem. ꝙ cum angelus format aliquod corpus. tūc ipse angelus apparet in tali formato corpe. ꝛ ideo si angelus formaret predictas species. tunc in talibꝫ speciebus nō fieret missio diuine psone. sꝫ potius angeli qui in talibus specieb̄ appareret.

Solutio Rn̄deo ꝙ hoc nō sequiꝶ. quia licet angel⁹ habeat causalitatē sup talis rei formatiōe. nō tamē habet causalitatē sup dono gratuito qd̄ a solo deo intus formatur. ꝛ efficitur in mēte illi⁹ ad quē diciꝶ fieri hm̄oi missio. quod q̄dem donuꝫ significaꝶ p speciē extrinsecus ministerialiter formatā p angelū. ꝛ ideo licꝫ angelus formet hm̄oi corpus mediāte motu locali facto in aere ꝛ ceteris elemētis ad hoc cōgruētibꝫ. tamē si donū significatū hm̄oi corpore seu specie nullo mō subest ptāti angelice. sed tm̄modo depēdet a diuina ptāte. tūc non debet dici apparere vel mitti angelus. sed potius psona diuina cuius appropriatuꝫ respicit hm̄oi donū. puta si illud donū se habet p modū sapiētie. tūc mittiꝶ filius. cuius appropriatū est sapiētia. si p modū amoris vel caritatis. tūc mittiꝶ spūssāct⁹ cui bonitas appropriaꝶ i diuis. Si aūt tale donū respicit singulariter ptātē vel maiestatē diuinā. tūc qꝛ potestas appropriaꝶ pri. pōt dici ꝙ in specie tūc apparēte pater apparet. tamen ex hoc non debet inferri ꝙ pater sit missus. quia apparitio in plus se habet q̄ missio. qꝛ sicut patet ex precedētibus supius. psone nō producte repugnat mitti. q̄uis sibi nō repuguet apparere. apparuit em̄ pr̄ in voce dicēte. Hic ē fili⁹ meus dilectus. tamē ex hoc nō debet dici missus.

Ad argumēta pncipalia pꝫ. qꝛ neutꝝ est ꝯ ea que hic dicta sunt.

Ad argumēta pncipalia.

Distinctio decimaseptima.

Iam nūc accedam⁹ ꝛc. Hic mgr̄ determiat de inuisibili missiōe ipsi⁹ spūssācti

1

Et diuidiꝶ i duas ptes. qꝛ pmo circa hꝫ ponit suā intētionē. Scdo recitat sibi ꝯrīā opiniōꝫ ibi. Sup dictū ē. Quātū ad pmū ē sciēdū ꝙ tūc spūsscūs inuisibiliꝶ mittiꝶ cū caritas i cordibꝫ nr̄is diffūdiꝶ. iō mgr̄ duo facit. qꝛ pmo d caritate ponit suā ppriā opiniōꝫ q̄tū ad eēntiā caritatꝭ. Scdo q̄tū ad augmētū caritatꝭ. Scda ibi. Hic q̄riꝶ si caritas. Pria ps ē pn̄tis lectōis. Et diuidiꝶ i duas ptes. qꝛ pmo p mittit suā intētōꝫ. Scdo remouet q̄ndā cauillatiōeꝫ. ibi. Sed ne forte. Prima i duas. Nā primo ponit suam opinionem. Secundo adiungit sue opinionis cōfirmationē. ibi.

Ne aũt ĩ re tãta. Et hec ĩ duas. ẽm ꝙ duo p̄/
misit. s. ꝙ caritas ẽ de⁹. ⁊ ꝙ ẽ spũsſctũs. Nã pri
mo ꝓbat ꝙ caritas sit de⁹ Scd̃o ꝙ caritas sit
spũsſcũs. ibi. Cũ aũt frña ⁊c. Tũc sequit̃ il
la ps. Sz ne forte. Et diuidit̃ ĩ duas. q̃z pri/
mo oñdit ꝙ caritas nõ soluz causal'r d̾r de⁹. vt
q̃dã dicere voluerunt. verũetiã eẽntial'r d̾r de
us. Scd̃o manifestat quõ ex h̾ spũsſcũs inui
sibiliter d̾r missus. ibi. Tunc. n. nobis Cir
ca istã lectionẽ q̄ro.

Trũ aliq̃s ex̄ñs in caritate possit eui
dẽter cog̃scere se eẽ ĩ caritate. Et videt̃
ꝙ sic. q̃z. viij. de tri. dicit. s. Aug. ꝙ q̄
diligit frẽz mag̃ nouit dilectiõez q̄ diligit q̃z
frẽz quẽ diligit. ⁊ loquit̃ d̾ dilectõe caritatiua
sed frẽz p̄t euidẽter cog̃scere. g̃ ⁊ caritatẽ Cõ
tra. ecces. ix. d̾r. Nẽo scit vtr̃ odio vel amore
dign⁹ sit. sz oĩa ĩ futur̃ reseruãt̃ incerta Hic
ẽ aduertẽdũ ꝙ sicut ait ph̃s. ij. posterior̃. q̄sti
ones sũt eq̃les nũero his q̄ ſc̃e scim⁹. Questi
ones aũt sunt q̃druplices sicut ibidẽ pz. puta
si ẽ. an ẽ. q̃d ẽ. ⁊ ꝓpter q̃d est. Illar̃ tñ questio
nũ duabus ad p̄ñs dimissis. duas tm̄ de cari
tate tractabo Primo igit̃ vidẽdũ est. vtruz
possimus cognoscere q̃d ẽ caritas. Scd̃o
vtr̃ possim⁹ cognoscere an ĩ nobis sit caritas.
Tercio dato ꝙ nobis sit caritas. vtrum
ꝑ h̾mõi caritatẽ possim⁹ exire in actũ merito/
rium eterne b̄titudis sine speciali motõe spũs
sancti. Et quarto vtr̃ caritas ⁊ gratia sint
duo habitus realiter differẽtes.

Articul⁹ 1 Quantuz ad primũ
vtr̃ possimus cognoscere quid ẽ caritas. ẽ ad
uertendũ ꝙ duplex est noticia q̃tũ ad q̃d est
Una q̃tum ad quid nomis. ⁊ illa est facilis.
q̃z ꝯmunis enti ⁊ nõ enti. ⁊ enti possibili ⁊ ꝓ/
hibito. et ideo quo ad id facilis est m̄sio. q̃a
caritas vt sic est quedã virtus. qua median/
te voluntas elicit ꝑfectũ actum meritorie di/
lectionis in via ⁊ p̄miatorie in patria. Alia ẽ
noticia q̃tuz ad quid rei. ⁊ hec de caritate est
multũ difficilis. ⁊ hoc ꝓbat summa dispitas
opinionũ q̃tum ad istũ articulũ. q̃z quidam
dicunt ꝙ sit virtus creata. q̄ est habitus for/
maliter inherẽs voluntati. Alij dicũt ꝙ sit v̾
tus increata. que est ipse spũsſact⁹ mouẽs vo

Q. cari/ tas sit hit⁹ creatus. luntatẽ ad actũ dilectiõis. Multitudini
igit̃ doctor̃ me ad p̄ñs ꝯfirmãdo teneo p̄mã
opinionẽ. que probat̃ sic. Si caritas nõ esset
1 habitus creatus formaliter inherẽs volunta
ti. actus meritorie dilectionis non eẽt volun/
tarius. q̃z sicut motus rei naturalis nõ ex̄ñs
a p̄ncipio intrinseco nõ p̄ot dici naturalis sz
violẽtus. sic mot⁹ voluntatis nõ ꝓcedẽs a p̄n
cipio intrinseco nõ poterit eẽ voluntari⁹. P̄. 2
illõ q̃d mouet̃ tm̄mõ a p̄ncipio extrĩseco. mo
uet̃ ad modũ instrumẽti. ⁊ p ꝯñs non moue/
tur libere. q̃z nõ est in p̄tãte instrumẽti agere
vel nõ agere. sed de nccitate agit iuxta impe/
tum impellẽtis. Sed si caritas nõ eẽt habit⁹
inherẽs voluntati. tunc ĩ actibus dilectõnis
meritorie voluntas moueret̃ a p̄ncipio extri/
seco nõ conferente aliquaz vim inherentẽ ipsi
voluntati. ergo actus volũtatis non possent
eẽ meritorij. quia nõ eẽnt liberi P̄. sicut nõ 3
potest aliquid nõ albũ fieri albuz formaliter
nisi albedinem sibi formaliter inherentẽ. sic
nõ potest aliquis deo nõ carus fieri deo carus
formaliter nisi caritatẽ sibi formaliter inhe
rentẽ. sed pctõr ꝯuersus de non caro sit carus.
P̄. impossibile est de opposito trãsitũ fieri 4
ĩ oppositũ nisi mediãte aliq̄ mutatõe. sz ĩ pũ
cto ꝯuersionis pctõr trãsit de eo q̃d est nõ ca/
rum eẽ deo. ad eẽ car̃. aut ergo mutatio fieret
ex parte dei. aut ex parte pctõris ꝯuersi. Non
primũ cũ deus sit immutabilis. ergo erit ali/
quid intrinsece inherẽs formaliter ipsi ꝯuer/
si rõne cui⁹ nũc dicit̃ ẽ car⁹. q̃d nos appella/
mus habitum caritatis. q̃z si solus actus eẽt.
tũc talis dormiẽs nõ eẽt deo carus. cũ ꝓtunc
actum caritatis nõ eliciat. P̄. signũ est acq̄ 5
siti habitus habere delectationẽ in oꝑe. vt pz
ij. ethicor̃. sed ĩ actibꝫ diuine dilectiõis ẽ ma
xima delectatio. g̃ ĩ nobis erit habitus carita/
tis rõe cui⁹ in h̾mõi oꝑibꝫ delectemur Sed Opĩo m̃gri
oppositũz illi⁹ ꝯclusionis tenet mg̃r sñiar̃ di
cẽs hic in lr̃a. ꝙ caritas ẽ ipse spũsſcũs assistẽs
bone volũtati ad elicien dũ actũ dilectõnis
ue caritat̃. q̃d ipse ⁊ alij sui sequaces probat
multipl'r. Primo sic. q̃z nõ min⁹ de⁹ imedi 1
ate opat̃ in nobis q̄ ad ea q̄ sunt gr̃e q̃z q̄ ad ea
que sunt nature. sed deus non vtit̃ aliquo me
dio in opere creationis q̄ñ naturaz instituit.
g̃ nec ĩ oꝑe recreatiõis ⁊ gratie vtet̃ aliquo me
dio. P̄. si ad actũ meritorie dilectionis nõ 2
moueret̃ immediate humana volũtas a spũ/
ſacto. tunc tali actui de ꝯdigno seu de iusticia
nõ daret̃ vita eterna. ꝯñs est falsum. iuxta il/
lud. ij. ad Thimo. iiij. De reliq̄ reposita ẽ mi
hi corona iusticie. quã reddet mihi in illum
diẽ iustus iudex. ꝓbat̃ ꝯñtia. q̃z cum volun/
tas nr̃a sit finita. ⁊ act⁹ suus finit⁹. g̃ si habit⁹
seu virtus qua mediante actum meritorium
elicit etiam eẽt finita. tunc in nullo meritum

nostri adequat de condigno ipsam vitã eternaz siue donũ glorie. ergo oportet q talis actus immediate sit a spũsctõ. 3 Pre. sicut deus i creatõe produxit aliqua p seipm imediate ppter eorum excellentiam. puta angelos seu substãtias separatas. aliqua vero mediãte vi productiua nature cõicata. sic congruũ esse videt vt in gratuitis opibus nostre recreationis ad ea q̃ sunt excellẽtissima nos moueat immediate. hec autẽ sunt actus dilectionis et caritatis. 4 Pre. frustra fit p plura qd eque bñ fieri potest p pauciora. sed posito habitu creato ipsius caritatis adhuc vt cõiter dicit nõ possumus mereri sine speciali motiõe spũssancti. Cũ igit nõ magis possit spũsscũs nos mouere stãte tali habitu q̃ ipso nõ exñte. quia eius virtus a nullo creato dependet. et deus et natura nihil faciant frustra. ergo etc. 5 Pre. actum pphetie ratione sue excellẽtie immediate sine aliquo habitu medio elicit spũsscũs i mẽte ipi⁹ pphete. sed actus diuie dilectiõis ẽ excellẽtior q̃ act⁹ pphetie. illa minor pz. quia aplus. i. ad Corinth. xiij. pfert actũ caritatis et ipsam caritatem ipsi pphetie. Maior etiaz patet. q̃a nullus habit⁹ creatus põt intellectũ pphete ducere i noticiã futuror. 6 Pre. si caritas p cuius cõductionez ad nos dicimur deo cari. eẽt aliqs habitus creatus. tũc aliquod accidẽs existẽs in anima sancta eẽt carius deo q̃ ipsa anima. sed cõsequens est falsum sm omes doctores. cõsequẽtia pbat. q: ppter qd vnũqdq: tale et illud magis. vt patet. i. posterior. 7 Pre. nihil est bonũ p eẽntiaz nisi solus deus. sed caritas est bona p eẽntiam. Maior patet. q: omẽ qd est citra deum sicut est ens p participationẽ. sic est etiã bonũ p participationẽ. Minor pbat. quia illud est bonũ p eẽntiam qd non potest intelligi nõ bonũ. sed q̃uis omnis alia virtus possit intelligi nõ bona cũ possit eẽ informis. sola tamen caritas nõ potest intelligi nõ bona. cuz impossibile sit eam esse informẽ
8 Pre. viij. de trini. ca. viij. ait August. Deus diligit qui dilectionẽ diligit. q: deus est dilectio. sed illud nõ sequeret nisi ois gratuita dilectio eẽt deus. sicut nõ sequit. hoc est sensitiuũ. ergo ẽ aial. nisi omne sensitiuũ sit animal

Multas etiã alias auctes adducit magister tam de sacro canone q̃ de dictis sanctor. quas ad psens dimitto. q: vna rñsione pariter ad oẽs rñdet. Sed q̃uis illã opiniõz nõ teneã ob reuerentiaz multor doctor oppositã partẽ tenentiũ. fateor tamẽ q predicta opinio non est adeo piculosa sicut multi eam vident estimare. tria incõuenietia magistro minus iuste imponẽtes. Primo vicz q act⁹ dilectionis a volũtate elicitus sit spũssanctus. cũ talis actus caritas siue dilectio dicat. Secũdo q ex puris naturalib⁹ mereri possemus si sine habitu caritatis infuso eliceremus actuz meritorie dilectionis. quod fuit error pelagij. Tertiũ q spũssanctus assumeret aiam rõnalẽ in vnitatẽ suppositi. si ipse eẽt immediatus principiũ actus nostre volũtatis. quod dicitur fuisse error manicheor. Primũ nõ est cõtra magistrũ. q: vt pz i textu istius. xvij. distinctiõis. ipse expresse ponit dilectionẽ in q̃tum sumit p actu nr̃e volũtatis eẽ quid creatũ. q̃uis ad eliciendũ hmõi actũ nõ requiratur sm eũ habitus creatus qui caritas nominet i ipsa volũtate. ad hoc eni sm magistruz sufficit imediate ipse spũsscũs. q̃ sine aliq̃ caritatis hitu ipsã volũtatẽ ad eliciẽdũ hmõi actũ pfectissime poterit incliare. Nec scdm est cõ mgr̃m ppter duo. Prĩo q: mgr̃ nõ posuit q ex nr̃is puris naturalib⁹ possem⁹ elicere hmõi actũ. sz virtute spũsscti. hoc aũt nõ posuit pelagi⁹ Scdo q: q̃uis mgr̃ nõ posuit hitũ caritatis creatũ. posuit tñ habitũ grẽ a deo creatũ et aie infusũ. dantẽ ipsi anime eẽ spirituale. et ipsaz eleuantẽ sup oĩa sua naturalia. Propter qd appet q nõ valeat illud cõe argumentuz qd fit cõtra mgr̃m. q aĩa exñs in puris naturalib⁹ non põt cõtingere obiectũ simplr̃ supnaturale Nec potest aliquẽ actũ supnaturalẽ elicere circa hmõi obiectũ. sed si nõ haberet in se habitũ caritatis create. tunc eẽt in puris naturalibus. hic magister diceret q ista minor est falsa. q: aĩa talis nõ est i puris naturalibus. q: p habitũ grẽ cõstituit in eẽ supnaturali. iuxta illud apli. Gratia dei sum id qd sum Nec terciũ ẽ cõ mgr̃m. q: ad positionẽ mgr̃i nõ sequitur q spũsscũs assumat talẽ aiaz in vnitatem suppositi. sz solũ q iũgat hmõi anie sic motor supeminẽs iũgit ipsi mobili. Quãuis igit his bñ intellectis rões q̃cũq: fiũt cõ magistrũ solubiles appareãt. et ei⁹ vt mihi videt positõ sine piculo possz sustineri. tñ vt me cõformẽ positõib⁹ modernor. ad ratões inductas p magistro breuiter rñdebo. q̃uis ratiões alterius ptis eque reputẽ solubiles sicut istas q̃ inducte sunt pro magistro. Ad pmũ ergo dicẽdũ q deus et i naturalib⁹ et in spũalib⁹ imediate ẽ cã i genere cause efficiẽtis. nõ tamẽ in genere cause formalis Non. n. potest dare eẽ humanũ sine forma humana. et ideo dicet cõsimiliter q deus nõ potest dare esse carum sine forma

Excusatio magistri.

Triplex cõ eũ inuehũt.

Solutio 1

2

3

Solutio rõnũ q̃ fuerũt p magistro. Ad 1

caritatis dātis tale eē.sicut nec daret eē albū
quod ē effectus formalis albedinis sine albe/
Ad2 dine. Ad scdm dicendū q nihil est sic pro
priū amicoꝝ sicut ꝯuiuere. vt dicit̄. viij. ethi
coꝝ. ideo lex iusticie ipsius amicicie hoc req/
rit. vt deus amicis suis firma caritate ipm di
ligentibꝫ suū impriat iocundū ꝯuictum qui
est vita eterna. quā aplus appellat corōnā iu
sticie. Uel pōt dici q qꝛ talis habitus creat⁹
est donū spūssancti. ac etiā qꝛ spūssancti mo
tio specialis requirit̄ ad actū meritoriū. vt pa
tebit ī tercio pncipali. ideo virtute spūssancti
acquiremus de ꝯdigno illam coronā iusticie
Ad3 glorie sempiterne. Ad terciū dicendū sicut
Ad4 ad primū. Ad quartū dicēdū q illud non
pōt eque bn̄ fieri sine caritate. Ad pbatiōꝫ di
co q qꝫuis spūsscūs possit quēlibet effectū p/
ducere in eē sine agēte scdo. nō tn̄ potest dare
quodlibet eē formale sine forma. ꝛ ideo dicere
Ad5 tur q nō posset dare eē caꝝ sine caritate Ad
quintū dicēdū q maior nō ē vera. qꝛ donum
pphie sm doctores ē quidā habitualis influ
xus factus a spūsancto. rōne cui⁹ etiā cessante
actu pphie. adhuc talis hō vere ꝛ formaliter
ē ppheta. Ad pbationē dico q pphetia noti
ciā futuroꝝ habet dispositiue p hmoi habitū
sꝫ effectiue p spm̄scm̄ influētē sibi hmoi hitū
Ad6 Ad sextū dicēdū q illa regula q̄ dicit̄. pro
pter qd̄ vnūquodqꝫ tale ꝛ illud magis. nō te
net ī causis formalibꝫ qꝫtū ad denomiatōes q̄
fiūt ī effectibꝫ formalibꝫ. Nō ei sequit̄. lignū
est albū ppter albedinē. ḡ albedo ē magis al/
ba. Sic pprie loquēdo caritas nō est cara. sꝫ
est illud quo aīa formaliter est cara. sicut simi
tas nō est sima. sed ē illud quo nasus forma/
Ad7 liter est simus. Ad septimū dicendū q mi
nor nō est vera si vniformiter sumit̄ sub ma/
iori. Ad pbationē dico q nō sufficit q nō pos
sit intelligi nō bonū ad hoc q tale sit p eēntiā
sicut ē ipse deus. sed optet q sit puꝝ bonū ī se
Ad8 comphendēs omē bonū. Ad octauū dicē/
dū q de⁹ causaliter ꝛ exēplariter ē omnis dile
ctio gratuita. qꝛ ē ei⁹ ppriissima cā. Cū igit̄ q̄
cūqꝫ ordinata dilectiōe diligit aliquē effectū
quasi nccio hꝫ diligere ppriā eius cām. ideo
q̄cūqꝫ diligit dilectionē deū diligit. qꝛ deus ē
ōis dilectio. vel formalr̄ si ē increata. vel cāli/
ter si ē ab ipso influxa aīe amorose.

Articul⁹ 2 **Quantū ad secūdū**
pncipale. vtꝝ possimus cognoscere an in no/
bis sit caritas. Dicēdū q qꝫtū ex nobis ē. pu/
ta sine dei speciali reuelatōe īpossibile ē nos sci
[illegible] certitudinaliter nos hr̄e caritatē infusā seu
meritoriā dilectionē. qꝛ in noticiā talis habi/
tus nō possumus deuenire nisi ex actibꝫ dile
ctionis. vel igit̄ noticiā de tali habitu habere
mus ex sūba actus. vel ex mō actus. Nō pri/
mo mō. qꝛ etiā nuda potētia sine omi habitu
pōt in subam actus. p nudā em̄ voluntatē si
ne omi habitu infuso vel acq̄sito possum⁹ na
turaliter diligere deū. Nec scdo modo. qꝛ ille
modus vel ꝯuenit actui rōne habitus. puta
qꝛ ex habitu inclināte ille actus dicit̄ facilis ꝛ
delectabilis. vel ille modus ꝯuenit actui rati/
one ipsius dei. puta qꝛ ex acceptatōne diuina
ille actus dicit̄ gratus deo ꝛ acceptus. ꝛ p cō/
sequēs meritori⁹. Primū modū qꝫuis ī actu
certitudinaliter possimus pcipe. nō tn̄ possu
mus scire vtꝝ illa facilitatio seu delectatio p/
ueniat ex habitu infuso vel acquisito. qꝛ ha/
bit⁹ diuine dilectōis naturalr̄ acq̄situs ex fre
quētatis actibus faceret actus tales delectabi
les etiā ī pagano vel iudeo. Signū em̄ ē acq̄
siti habit⁹ delectationē hr̄e in ope. ij. ethicoꝝ.
Sed scdm modū nō possum⁹ ex nobis ipsis
aliquo mō scire nisi deo reuelāte. ppter qd̄ di
xit apls. 1. Coꝝ. iiij. Nihil mihi ꝯscius sū. sꝫ
nō in hoc iustificat⁹ sum. Sed forte dice/ Iuste Pecca
ret aliq̄s q sm phm questio q̄d est p̄supponit
questionē an est. cū ḡ sic se habeat scire ad sci/
re sicut q̄stio ad questionē. nos autē possum⁹
scire q̄d ē caritas. cū sit quidā habit⁹ creatus
vt patuit ī pcedēti articulo. ḡ etiā poterimus
scire an sit ī nobis. P. ij. posterioꝝ dicit̄. q 2
impossibile ē nos hr̄e nobilissimos habit⁹ et
latere nos P. viij. de trini. c. iiij. dicit beatus 3
Aug. Sciri aliq̄d ꝛ nō diligi pōt. diligi aūt
qd̄ nescit̄ nequaqꝫ. sed caritas diligit̄ ab habē
te caritatē. qꝛ sicut pfectū scire ē scire se scire. sic
pfectuꝫ diligere siue pfecta dilectio ē diligere
se diligere. caritas autē est pfecta dilectio.
Ad pmū dicendū q scire q̄d ē. loquēdo de Solu Ad1
q̄d rei. p̄supponit scire an ē. ꝛ hoc vel ī se vel ī
sua cā. Nō tn̄ scire q̄d ē sp p̄supponit rē eē in
ppria exn̄tia. possum em̄ scire q̄d ē rosa. nul/
la tn̄ rosa actu exn̄te. Etiā ꝯmittit̄ fallacia
figure dictiōis. qꝛ cū deberet inferri q sciem⁹
caritatē eē. infert q sciamus eam in nobis eē.
Et silr̄ est ibi fallacia ꝯsequētis. puta caritas
ē. ḡ est in me vel in nobis. Ad scdm dicen/ Ad2
dū q phs loquit̄ ibi de habitibꝫ cognitiuis.
illi em̄ non pnt nos latere. ꝛ iō sm Aug. xiij.
de tri. c. ij. fidē videt vnusquisqꝫ ī semetipso.
qꝫuis nō possim⁹ cognoscere vtꝝ hmōi fides

sit in nobis informis aut formata. quia in
Ad 3 hoc fides dependet a caritate. Ad tercium
dicēdū q ad hoc q caritas diligat. sufficit q
q̄dditatiue cognoscat. Dato etiā q quis dili
gat se diligere. nescit tñ vtrū talis dilectio sit
supnaturalis.

Articl's 3 Quātū ad terciū

pncipale. posito q i nobis sit caritas. vtrū per
hmōi caritatē possim⁹ exire i actū meritoriū
eterne btitudinis sine spāli motōe spūsscti. p
mo ponā ɔclusiōē quā tenere ppono. Scdo
adducā distinctōē cuiusdā doctoris i mate
ria pposita. c⁹ distinctōis vnū mēbrū qd ipse mul
tiplr ɔfirmat est ɔ me. Tercio rñdebo ad sua
Conclo. motiua. Quātū ad pmū dico q hñs cari
1 tatē nō pt exire i actū meritoriū sine spāli mo
tōe spūscti. qr q̄nto finis alicui⁹ agētis ē altior
z magis suā naturā excedēs. tāto hmōi agēs
sublimiori ac spāliori indiget mouēte siue di
rigēte. sed finis deifice diligētis siue caritatē
habētis est sublimissimus. z totā suā naturā
excedit. ergo nō obstāte q habeat caritatē et
gratiā indiget motione z directōne singulari
2 ipsius spūsscti. P. illud idē arguit doctor
nr exēplo satis familiari dicens. Sicut puer
hñs pēnā i manu in actu scribēdi se habet ad
magistrū ducentē manū suā. sic se videt habere
hñs caritatē i ope meritorio ad ipm spmsctm
sed puer talis q̄uis pennā habeat in manu.
nō tamē ordinate scriberet nisi magister ma
3 nū suā duceret. g̃ zc. P. plus requirit ad
exercendū opa meritoria q̄ ad prosequendū
opa naturalia. sed hñs caritatē non pōt exer
cere opa naturalia nisi sibi suffraget vlis in
fluētia. g̃ q̄tū ad opa meritoria indiget spūs
scti assistētia z influentia spāli. g̃ zc. P. ad
4 Ro. viij. dicit. Qui spū dei agunt. hi filij dei
sūt. Et Isaias ait. Omia opa nostra opat⁹ es
Gotfrid' ptra. dñe. Sz q ab aliq̄ agit ab eodē mouet. Sz
ē q̄dā doctor vt pmisi q circa hāc materiā di
stinguit dicēs. q vel intelligit q illa influen
tia spālis sic sit nccia q sine ea hñs caritatē
nullo modo possit meritorie opari. vel q sine
ea nō possit firmiter z pseuerāter opari. Pmo
mō negat pdictā ɔclōē. scdo mō ipsā affir
Prima ps distictois 1 mat. Primū pbat sic. Sicut res ɔstitute
in eē naturali cū pncipijs naturalr opatiuis
se hñt ad opatōnē naturalē. sic res ɔstitute i
eē supnaturali cū pncipijs supnaturalibz se
hñt ad opatōē supnaturalē. Sz res natura
les zc. psupponūt solū influentiā vlē. g̃ zc.

P. nulla res ē destituta sua ppria opatiōe. 2
qr sm Aug. x. de ci. dei. c. xxxi. de⁹ sic res ammi
strat vt eas pprios cursus agere sinat. sed de⁹
pōt illā ppriā motionē subtrahere remanēte
gratia z caritate. z p ɔñs gratia z caritas ha
bebūt opationē sine hmōi motione. Sz q̄cū
q opatio pcedēs a gra z caritate ē meritoria.
g̃ zc. P. opa de genere bonorū sine caritate 3
facta nō sunt meritoria. q tñ si fiūt cū caritate
meritoria sunt. Sed dicere q hñs caritatē n
possit elicere talia opa sine spāli motōe. q pri
us sine caritate potuit elicere ē incōueniēs. g̃
zc. P. q hz spmsctm nō indiget spāli moti 4
one spūscti. sz hñs caritatē hz i se spmsctū. iu
xta illud ad Ro. v. Caritas dei diffusa ē i cor
dibz nris p spūmsctū q̄ dat⁹ ē nob. Scdā Scda ps distictois
ptē sue distictōis pbat sic. Ad pmanēdū im
mobilr ac pseuerāter in talibz opibz i quibus
magnā patimur difficultatē nccio indigem⁹
spūssancti auxilio. Sed ppter corruptionē
nature p pmi parētis peccatū. z inclinationē
fomitis. z multitudinē tēptationū. q̄uis hō
sit in caritate. tñ patit magnā difficultatē in
opibus meritorijs. ergo zc. Sed illā secū Cōtra got frid.
dā ptē sue distinctōis ɔcedo g̃a pncipal' mee
ɔclusionis. primā v̄o nego. qr sic illud qd ē p
mū disponēs ad introductionē forme natura
lis puta celū. illud idē ē post introductiōē co
adiuuās in oībus naturalibz opibus q sunt
sm illā formā. sic primū disponens ad intro
ductionē forme supnaturalis ē coadiuuans
in oībus opibus que fiūt sm illā formā. Sz
primū disponēs ad introductionē forme su
pernaturalis est ipse spūsscūs sm suā specialē
motionē z singularē influentiā. qr ad hoc nō
sufficit influentia generalis. al's hō posset se
naturaliter disponere sufficiēter ad infusionē
gratie dei z caritatis. cui⁹ oppositū pbabit in
li. ij. igit i oī opatōne meritoria nccio ɔcurrit
spālis motio spūscti. sicut i oī opatōe natura
li nccio ɔcurrit īfluētia celi. Ad pmū dōz q Ad 1
maior ē vera cū h̄ adiūcto q sic se hñt res na
turales sm influētiā vlē seu naturalē ad suas
opatiōes naturales. sic se hñt res spūales sm
influētiā spūalē seu spālē ad opatōes supna
turales. z tūc sequit oppositū illi⁹ qd arguēs
intēdit. Ad. ij. dōz q si subtraheret influē Ad 2
tia vlis dato q forme naturales manerēt. res
tñ sm eas nihil agerēt. sic i pposito. subtracta
tali spāli motōe spūsscti. dato q caritas ma
neret. hō tñ sm eā nihil oparet. Ad. iij. di Ad 3
cēdū q talia opa sine pdicto influxu nō eēnt
meritoria. Ille. n. influxus ē toti⁹ trinitatis.

quantus appropriatur spiritui sancto. Propter quod quantum ad personam patris ait filius Joh. vi. Nemo potest venire ad me nisi pater meus traxerit eum. Et quantum ad seipsum idem filius ait Joh. xv. Sine me nihil potestis facere. Et quantum ad spiritum sanctum dicitur in ps. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. Et in Joh. iij. Spiritus ubi vult spirat

Ad 4 Ad quartum dicendum est quod est per nobis, quia per inhabitationem spiritussancti in nobis debemus intelligere spiritualem influxum spiritussancti qui spiritualiter assistit nobis.

Articulus 4 Quantum ad quartum principale. utrum caritas et gratia sint duo habitus realiter differentes. Dico quod habitus caritatis et gratie sunt duo habitus realiter differentes. quia isti habitus quorum unus per se respicit essentiam anime tanquam subiectum proprium et immediatum. et alter respicit potentiam. illi necessario differunt. sed habitus gratie sic immediatum et proprium subiectum respicit essentiam anime. et caritas voluntatem que est potentia eiusdem essentie. ergo etc. Maior patet. probo minorem. quia gratia dat esse anime. iuxta illud apostoli. Gratia dei sum id quod sum. Caritas dat operari secundum opera virtutum. iuxta quod ait Gre. Magna quidem operatur si amor est etc. Cum ergo esse respiciat essentiam et operari potentiam. ideo etc.

Ad argumentum principale. Ad argumentum principale dicendum quod ille qui diligit magis novit dilectionem quam fratrem quantum ad essentiam actus. non tamen quantum ad modum actus qui est acceptatio dei. et quia sine tali modo quis dicatur dilectio. non tamen proprie dicitur caritas. ideo quamvis aliquis possit se scire diligere deum. non tamen potest scire utrum huiusmodi dilectio sit caritas proprie dicta sive dilectio meritoria. ideo non valet

Hic queritur si caritas etc. In ista parte magister inquirit de augmento caritatis. Et tria facit. quia primo circa hoc movet questionem. Secundo ponit suam responsionem. Et tercio addit responsionis sue confirmationem. Secunda ibi. His itaque respondemus Tercia ibi. Ut autem certius etc. Tunc sequitur illa ps. Supra dictum est etc. In qua magister adducit opinionem supradictis contrariam. Et dividitur in duas partes. quia primo ad hoc quod caritas qua deum et proximum diligimus non sit spiritussanctus adducit istius opinionis probationem. Secundo adiungit quandam aliam questionem. ibi. Hic queritur cum spiritussanctus. Prima dividitur in tres. secundum quod tenentes opinionem istam tripliciter probant suam intentionem. Primo. scilicet ex caritatis divine et humane distinctione. Secundo ex spiritussancti operatione seu causatione. Et tercio ex caritatis humane descriptione. Secunda ibi. Sed aliud est inquiunt. Tercia ibi. Alias quoque inducunt. Quelibet istarum partium dividitur in duas. secundum quod magister primo adducit istius opinionis probationem. Secundo econtra opponit suam responsionem. Et partes de se patent. Circa hanc lectionem quero.

v Utrum habitus caritatis augmentum possit suscipere. Et videtur quod non. quia motus augmenti terminatur ad quantitatem. sed caritas non est quantitas. ergo etc. Maior patet in li. predicamentorum et v. meth. minor similiter patet. quia caritas cum sit habitus. oportet quod sit in prima specie qualitatis. Contra si caritas non susciperet augmentum. tunc una caritas non esset maior alia. consequens est falsum. ergo et antecedens. falsitas consequentis patet. quia cum secundum mensuram caritatis sit mensura premij in vita beata. si unus non haberet maiorem caritatem alio. omnes secundum eandem mensuram gloriam possiderent. cuius oppositum salvator insinuat cum ait. In domo patris mei mansiones multe sunt. Hic primo videndum est. utrum caritas possit augeri. Secundo videndum de modo augendi seu suscipiendi magis et minus tam caritatis quam ceterarum formarum que intenduntur ac remittuntur. Tercio utrum caritas augeri possit in infinitum. Et quarto utrum possit minui.

Primum principale Quantum ad primum dicitur communiter quod caritas potest augeri. quia forma cuius proprium principium productivum est liberum et principium susceptivum est variabile. et poterit esse aliter et aliter dispositum quantum ad receptionem illius forme. illa potest augeri. sed caritas est huiusmodi. ergo etc. Maior patet. Nam agens propter suam libertatem potest aliter et aliter influere. et subiectum propter suam variabilitatem potest aliter et aliter influxum agentis suscipere. et per consequens forma poterit variari seu augeri Minor de se nota est. quia deus est proprium principium productivum caritatis qui [illegible] suam productionem ad extra agit contingenter et libere. Etiam quod anima nostra sive voluntas sit variationi subiecta experimur quasi omni hora. 2 Preterea omnis forma creata habens modum quantitativum potest suscipere augmentum. sed caritas habet modum quantitativum. ergo. Maior patet. Minorem probo. quia omnis virtus potest comparari vel ad subiectum in quo est. et sic dicitur qualitas. et ut sic potest suscipere magis et minus secundum quod subiecto dat magis seu intensius et remissius esse. secundum maiorem vel minorem dispositionem subiecti. vel potest comparari ad obiectum in quod tendit. et sic induit quendam modum quantitativum. eo quod mensuretur ab obiecto et ut sic dicitur una virtus maior alia etiam in eadem specie. secundum quod fortius tendit in obiectum. Cum igitur caritas sit perfectissima virtus omnium virtutum ergo etc. Sed contra illud videtur esse quedam

opinio q̄ dicit ꝙ motus ad caritatē nō dʒ di
ci augmentū sed alteratio. qꝛ oīs motꝰ ad qli/
tatē est alteratio. sed caritas cū sit virtꝰ est bo/
2 na qualitas mētis. P̄. oīs motꝰ ad aliquē
terminū q̄ fit p recessū a ꝯ̄rio est ꝓprie altera
tio. vn̄ phs i topicis loquēs de alteratōe q̄ est
ad albedinē dicit albius eē qđ ē nigro imper/
mixtius. sed motus ad caritatē est hmōi. ğ
⁊c. Probatio assūpte. qꝛ ait aug. lxxxiij. q̄sti
onū. q. xxxvj. vel. xxxviij. fm aliā capitulati
onē. fm ꝙ augeť caritas minuiť cupiditas. qꝛ
caritatis venenū ē spes adipiscēdoꝝ. nutrimē
tū eiꝰ minutio cupiditatis. pfectio aūt nul/
Solutio la cupiditas. Sed illa i nullo infringūt il
lud qđ p̄mo dixi. Auctas etiā allegata ex/
p̄sse ē p me. qꝛ māifeste ponit augmētū fieri i
caritate. Vn̄ idē Aug. ait ad Bonifaciū. ⁊ hr̄
in glo. 1. Cor. xiij. ꝙ caritas mereť augeri vt
Ad 1 aucta mereať pfici. Ad primū ğ dicēdū ꝙ
motus augmenti pōt esse ad qualitatē fm ꝙ
hʒ modū quantitatiuū. caritas aūt vt iā pa/
tuit habuit modū quātitatiuū. Propter .n.
hmōi modū caritas nō solum diciť intēsior
sed etiā diciť maior. iuxta quod ait saluator
Ad 2 Joh. xv. Maiorē caritatē nemo hʒ ⁊c. Ad
scōm patet p p̄dicta.

Secūdū p̄ncipale. **Quātū ad secūdū**
p̄ncipale. q̄liter augeať caritas. sūt diuisi mo/
di doctoꝝ. quibꝰ declarāt formas intēsibiles
Egidius. ⁊ remissibiles suscipe magis ⁊ minus. Do
ctor eīn nr̄ ponit formā magis ⁊ minꝰ suscipe
nō fm gradus i eēntia. qꝛ illos nō habet. cū
forma sit simplici ⁊ inuariabili eēntia consi/
stens. vt ait auctor sex principioꝝ. Sʒ vt ip̄e
ait forma suscipit magis ⁊ minus fm diūsos
gradus inesse fm ꝙ dat magis ⁊ minus eē sb
iecto. ꝓpter maiorē ⁊ minorē dispōem ipsius
Cōfirmať subiecti Et ꝯfirmať illa opinio sic. Sicut
1 se hʒ virtus ad agere. sic eēntia ad eē. sed eadē
virtꝰ i nullo variata fm gradꝰ eēntie magis ⁊
minꝰ agit i passū fm ꝙ ē magis ⁊ minꝰ disposi/
tū. ğ eēntia eēntialr ⁊ intrinsece siue fm gradꝰ
in eēntia i nullo variata. eidē subiecto dat ma
gis ⁊ minus eē. fm ꝙ ip̄m subiectū ē magis ⁊
2 minus dispositū. P̄. gradꝰ forme mutatꝰ
in eēntia mutat spēm. qꝛ forme sunt sicut nu/
meri. vt pʒ. viij. metaph. Sicut .n. i numeris
q̄cūqʒ vnitate addita vel remota mutať spēs
nūeri. sic quocūqʒ gradu mutato q̄tū ad eēn
tiā forme mutať spēs fm talē formā. sed cari/
tas vel albedo ⁊ cetera ꝯsimilia accidētia i ea/
dem specie manētia suscipiūt magis ⁊ minus
ğ hmōi susceptio nō erit q̄tū ad gradus i es/
sentia. sed solū q̄tū ad gradus in eē. P̄. si 3
caritas ⁊ cetere hmōi forme susciperēt magis
⁊ minus fm eēntiam suā. tūc in abstracto di
cerenť fm magis ⁊ minus. ꝯn̄s ē falsū. ğ ⁊ an̄
cedēs. falsitas ꝯn̄tis pʒ. qꝛ dicit phus i p̄dica
mētis ꝙ iusticia nō dr magis ⁊ minꝰ iusticia.
ꝓbať ꝯn̄tia. qꝛ q̄cq̄d ꝯuenit forme fm eēntiā
suā. h̄ ꝯuenit sibi i abstracto. P̄. si caritas 4
augereť fm ptes eēntiales sibi additas succes/
siue. aut ille ptes differrēt numero solū. ⁊ hoc
non. qꝛ plura solo numero dr̄ītia nō possunt
eē simul in eodē subiecto. aut differrēt specie.
⁊ tūc caritas aucta nō esset eiusdē rōnis. quo/
rum vtrūqʒ est irrationabile P̄. simplicius 5
sup p̄dicamēta dicit. ꝙ intētio Aristo. fuit ꝙ
forme nō suscipiāt magis ⁊ minus in se. sed p
ut pcipiunť i subiectis. Ad illas rationes Aureolus
rn̄det quidam doctor qui est ꝯtrarie opinio solūit.
nis. Ad p̄mū dicit ꝙ nō est simile de age/ Ad 1
re ⁊ virtute. ⁊ de eē ⁊ eēntia. tū qꝛ agere differt
a virtute. tū qꝛ plura requirunť ad agere. vi
delicet subiectū dispositū. Sed illa solutō Cōtra au/
nulla est q̄tum ad ambas suas ptes. quia si/ reolum.
cut agere differt a virtute. sic esse differt ab es/
sentia. sicut doctor noster probauit multꝭ
suis questiōibꝰ ⁊ tractatibꝰ. nec valet scōa no
ta solutōis. qꝛ cū actus actiuoꝝ sint i patiēte
p̄disposito. nō minus requiriť dispositio i sb/
iecto ad hoc ꝙ recipiat eē ab eēntia q̄ ad hoc
ꝙ recipiat agere a virtute siue potētia. sic ergo
nulla. Ad scōm dicit ꝙ pars aduenies nō Ad 2
facit caritatē auctā esse alterius speciei. qꝛ nō
affert nouā rationē. sed ē aliq̄d eiusdē rōis cū
p̄ma. Sed oppositū istiꝰ dicti ꝓbabat rō. Cōtra eū.
iō nisi ad ꝓbatōnes rn̄deat solutio nō valet.
Ad terciū dicit ꝙ forme in abstracto pn̄t Ad 3
dici maiores. sicut diciť maior iusticia i vno
q̄ in alio. sed magis et minus aduerbialiter
de ipsis nō diciť. qꝛ talia inherentiā p̄dicati
determināt. Nullū autē eēntiale p̄dicatū in/
est suo inferiori fm magis ⁊ minus. Sed Cōtra eū.
nec illud valet. qꝛ ꝙ iusticia diciť magna vel
maior vel maxima. hoc nō est propter aliquē
gradū essentialē qui sit in ipsa iusticia. sed est
propter modū quātitatiuū quē sortiť iusticia
i ordine ad obiectū. sicut dixi i primo articu/
lo illius questiōis. Et cū addūt scōo ꝙ nul/
lū eēntiale p̄dicatū inest suo subiecto fm ma
gis ⁊ minus. dico ꝙ verū est. et cā illius veri/
tatis ē. qꝛ nō habet gradus essentiales. si eīn
haberet hmōi gradus. tūc posset p̄dicari fm

Ad 4 eos etiā i abstracto. Ad q̄rtū dicit q̄ reali/
tates ꝑm quas fit formaꝝ intensio nec distin
guunt̄ specifice nec numeraliter. nec aliq̄ mō
pcindunt̄ vt distincta in actu. sicut nec ptes
ↄtinui dicunt̄ actu distingui. dicunt̄ autē di
stingui ī potētia inq̄ztū minor gradus potest
Cōtra eū. eē exclusa realitate maiori. Sed nec illa so
lutio sufficit. q2 q̄ñcunq3 aliqua sic se habent
q̄ ab inuicē sunt sepabilia ⁊ ex pte añ ⁊ ex pte
post. necessario ↄuincunt̄ ab inuicē realr̄ dif/
ferre. sed ꝑm te minor gradus p̄cedit hmōi re
alitatē additā ⁊ sequit̄ eam. q2 vt dicis potest
manere exclusa tali realitate. ḡ nccio sunt ali/
quo mō distincta. oīa aūt q̄ differūt aut diffe
rūt numero. aut specie. aut genere. aut anolo/
gia. q̄cūq3 aūt istoꝝ dato: appet ⁊ stat argum
2 tū ī vigore suo P̄. vnūq̄dq3 q̄ztū h3 de enti
tate tm̄ h3 de vnitate. ḡ cū hmōi gradu3 eēn/
tie supueniētē appelles realitatē. ⁊ oīs realitas
sit entitas. nccio dabis sibi aliquā vnitatē. q̄d
em̄ nō significat vnū nihil significat. vt dicit̄
iiij. meth. Sic igit̄ illud supueniēs dicit ad/
ditā entitatē. sic dicit additā vnitatē. ⁊ p ↄñs
etiā iuxta tua p̄ncipia illa erūt ꝟe aliq̄ mō di
Ad 5 sticta Ad q̄ntū dicit sic ad terciū. ⁊ addit q̄
rō albedis nō magis inest maiori albedini q̄3
minori. nec pfecti⁹ inest q̄ztuis pfectior sit albe
Cōtra eū. do. S3 illud q̄d hic addit multiplicē iclu/
dit defectū. Pimo q2 vna albedo nō ē maior
alia loq̄ndo de magnitudine eēntiali de q̄ ille
doctor ad p̄ns loq̄t̄. s3 solū magnitudie ma/
teriali siue fūdamētali. Propt̄ q̄d dixit arist. i
p̄dicamētis. Quāta ē supficies tantā albedinē
dices. q. dicat. Nō ex magnitudie eēntie ↄpe
tit talib⁹ formis p̄dicatū h̄ q̄ dicāt̄ magne. s3
solū rōe extēsiōis quā sortiūt̄ ab extēsiōe suo/
rū subiectoꝝ. sec⁹ tñ ē de ꝟtutib⁹. vt patuit su
2 peri⁹. P̄. dicere q̄ rō albedis pfecti⁹ nō ↄue
niat vni albedini q̄3 alteri. posito q̄ vna albe/
do pfectior sit alia. loq̄ndo de pfectiōe eēntiali
de q̄ ad p̄ns ille loquit̄. ē tollere adeq̄tiō3 iter
diffinitionē ⁊ diffinitū. ⁊ ē dicere q̄ diffinitiō
nō sit sermō expssiu⁹ q̄dditatis ⁊ essentie rei. q̄
oīa sūt ↄ arist. i li. topicoꝝ ⁊ multis alijs locis
Sūt etiā quidā alij q̄ directe arguūt ↄ p/
rv. ↄ egid. dictā opiniō3 nr̄i doctoris. Prio sic. si cari
1 tas q̄ztu3 ad eēntiā ē indiuisibilis. ḡ quicūq3
hō exñs ī caritate h̄ret tantā caritatē q̄ztā h3
2 xp̄s. ↄñs ē falsū P̄. si caritas augeret̄ ppter
dispōē3 subiecti cū tal' dispositio intēdat̄. aut
hmōi dispositio h3 grad⁹ ī eēntia. aut intēdit̄
rōne alteri⁹ dispōnis. ⁊ sic vel erit pcessus i in
finitū. vel dabis aliquā formā h̄ntē grad⁹ in

eēntia. qua data eadē rōne q̄libet alia forma
gradus habebit ī eēntia. P̄. si caritas poss3 3
augeri ppter dispōem subiecti. eadē rōne pos
set minui ppter indispōem subiecti. ↄñs ē fal
sū. ↄñtia p3. q2 vt d̄r. i. poster. Si affirmatio
ē cā affirmatiōis. tūc negatio erit cā negatio/
nis. P̄. eē accidētis nō differt ab eēntia ac 4
cidētis. ḡ si suscipit aliq̄d accidēs magis et mi
nus ꝑm eē. etiā suscipiet ꝑm eēntiā. q2 q̄ sūt ea
dē ⁊ indistincta. q̄cquid ↄuenit vni ⁊ reliquo
ḡ ⁊c̄. P̄. si ex sola maiori vel minori dispō/ 5
ne subiecti forma suscipet magis ⁊ min⁹. tūc
aer eq̄lit̄ disposit⁹ eq̄liter illumiaret̄ ad p̄ñtiā
lune sicut ad p̄ñtiā solis. cui⁹ oppositū euidē/
ter expimur. P̄. arguūt q̄dā alij sic. Si ca Alex. de
ritas eq̄ pfecte q̄ztum ad eēntiam eēt in quoli augu-
bet beato. tunc oēs eq̄liter p̄miarent̄. ↄñs ē fal stis. 1.
su3 teste xp̄o q̄ in Joh̄e ait. In domo patris q. 12.
mei māsiones multe sunt. pbat̄ ↄñtia. q2 pre
miū nō r̄ndet actui sed habitui caritatis. P̄ 7
capacitas supioꝝ angeloꝝ est maior q̄3 inferi
orū. s3 pfectio debet eē pportionata pfectibili.
ḡ si angelus supior nō h̄ret maiorē caritate3
essentialiter q̄3 inferior. tunc inferiori existēte
beato ppter repletionē sue capacitatis. supior
nō eēt beatus. q2 penes suā capacitatē non es/
set repletus. P̄. ↄmētator. vi. phisicoꝝ ait. 8
q̄ cū aliquid mutat̄ de albo in nigꝝ. ptim ha/
bet de termino a quo. ⁊ ptim d̄ termio ad quē.
ḡ hmōi forme essentialiter h̄ñt ptes. P̄. ar Alij quidā
guunt alij hoc idē sic. Si tales forme nō ha 9
berent gradus in eēntia. hoc esset pro tāto. q̄a
essentie eaꝝ sunt simplices. sed esse nō est mi/
nus simplex q̄3 essentia. ergo nec haberēt gra/
dus in eē. P̄. oīs realis alteratio terminat̄
ad verā qualitatē. sed motus intēsionis quo
forma suscipit magis est vera alteratio. ḡ ter/
minat̄ ad aliquā qualitatē. sed talis qualitas
nō potest esse illa que p̄fuit. q2 ad illud quod
est actu nō est motus. cū motus sit actus en/
tis ī potētia ꝑm q̄ ī potētia. vt p3. iij. phisicoꝝ
Nec pōt eē totaliter altera forma a p̄ma. q2 p
hoc p̄ma nō intēderet̄. etiā due forme solo nu
mero d̄ntes eēnt ī eodē. ḡ erit ꝑm aliū gradū
ī eēntia eiusdē forme. qui vera q̄litas dici po/
test. P̄. relatio nō pōt intēdi nisi intendat̄ 11
suū fundamentū. sed pticipatio forme ē q̄dā
relatio cui⁹ fūdamētū ē ipsa forma. ḡ non pōt
maior vel minor pticipatio eē. nisi forma ī es/
sentia sua habeat gradus ⁊ ptes. Sed illa Marsi-
q̄ztuis sint difficilia. tñ solui p̄ñt ex dictis do/ lius.
ctoris nostri bñ intellectis. Ad cui⁹ intellectū
ē aduertēdū q̄ nō p oīa ↄsilr̄ ponit doctor nr̄

susceptionē fieri i caritate ⁊ i ceter; formis. q̄a
licet eidē aīe magis disposite vno tēpe q̄ȝ alio
eadem caritas det magis esse. vt dixit ille do
ctor distinctōe. xvij. q. viij. tamē deus rōe sue
libertatis sine omi nr̄a coopatōe pōt aīe infū
dere caritatē. ⁊ ipsā disponere iuxta libitū sue
volūtatis. sicut dixit ille idē doctor eadeȝ di
Solutio stinctōe. q. vi. Ad p̄mū igit argumētū di
Ad 1 cēdū q̄ q̄uis i xp̄o nō sint plēs ptes eēntie ca
ritatis. q: tales ptes caritas nō hȝ. ē tn̄ in eo
eē carissimū ⁊ deo maxime gratū. q: sicut dicit
doctor noster dist. xvij. q. xi. aīa xp̄i tantā re
cepit gratiā ⁊ caritatem qua sic replebat eius
capacitas taȝ actualis q̄ȝ possibilis. q̄ si talis
anima vlterius fuisset aucta in gratia. nō re
Ad 2 mānsisset in eadē specie. Ad scdm dicēdum
q̄ q̄uis illud argumētū aliquā apparētiā ha
beat de alijs accn̄tibꝫ magis ⁊ min⁹ suscipiēti
bus via naturali. de caritate tn̄ ⁊ grā ⁊ ceteris
ꝟtutibꝫ a deo p creationē infusis nihil ꝯclu
dit. quia oēm talē formā deus pōt ſm magis
⁊ minus intimare subiecto nulla p̄uia requi
sita dispositōe. ita q̄ eadē eēntia caritatis idi
uisibilis ſm grad⁹ essentiales ſm q̄ magis a
suo creatore intimat subiecto et intimius ra
dicat in eo. ſm hoc dat magis ⁊ nobilius esse
subiecto. ⁊ magis participat a subiecto. Sȝ
q̄tum ad susceptionē magis et minus prout
est i rebus naturalibꝫ. tunc doctor nr̄ met fa
cit illud argumētū ꝯtra se. q̄. suo quolȝ. q. xiiij
Et rn̄det ad ipsum sic. Dicit em̄ q̄ intensio ⁊
remissio que est in secūdis qualitatibus redu
cit i intensionē ⁊ remissionē que est i primis q̄
litatibus. ⁊ illa reducit vlterius i intensioneȝ
⁊ remissionē que est i raritate ⁊ densitate. hec
autē que est in raro ⁊ denso nō reducit vlteri
al's actua- us in aliquā accidentalē dispositionē. sed im
lem mediate reducit i partes quātitatiuas mate
rie. q̄ ex sua natura hoc habēt q̄ pn̄t ab agen
te ꝯstringi. ⁊ sic intēditur densitas. ⁊ possunt
ab eodem agēte distēdi ⁊ dilatari. ⁊ sic inten
ditur raritas. Et per hoc cessant multe cauil
lationes que a modernis doctoribus indu
cūtur cōtra doctorē nostrū. que oīa proce
Instantia dunt ex ignorātia istius solutōis. Et si ali
quis instaret dicēs q̄ calidū ⁊ frigidū. humi
dū ⁊ siccum nō debēt reduci ad rarum ⁊ den
sum. quia qualitates prime nō debent reduci
Solutio ad secūdas. Respondet doctor ibidem. q̄
q̄uis calidū ⁊ frigiduȝ ⁊c. sint priora raro et
denso p cōpationē ad agens. quia agēs ca
lefaciēdo rarefacit. raritas tamen et densitas
sunt priores quātum ad materiā. quia mate
ria rarefiendo calefit. Et quia illa solutio fit i
ordine ad materiā. igitur ⁊c. Ad tercium Ad 3
patebit i quarto isti⁹ questiōis articulo Ad Ad 4
quartū dicēdū q̄ esse accidētis ē quidā mod⁹
pfectiuus quē sortit subiectū ex ꝯiūctōne sui
cū accidēte. qui quidē mod⁹ nō est essentia ac
cidētis. quia ille modus intēditur ⁊ remitti
tur ſm q̄ ip̄m accidēs magis ⁊ minus subie
cto intimat. Ad quintuȝ respōdet noster Ad 5
doctor. i. sniaȝ. disti. xvij. q. viij. in solutione
quarti argumēti dicēs. q̄ nō est sile de luce et
de formis realibus de quibꝫ ad pn̄s ē sermo.
q: lumē intētionaliter est in medio. qd̄ pbat.
q: due intētōes solo numero dn̄tes a duabꝫ
cādelis deriuate pn̄t sil' esse i eadē pte medij.
q: si tales candele i eadē linea ex opposito po
natur. hō exn̄s in vna pte videt illā q̄ sibi op
ponit. ⁊ exn̄s i alia pte eiusdē linee videt aliā.
quod nō ꝯtingeret nisi in omi pte illius linee
eēnt intētōes ambaȝ cādelaȝ. que tamē solo
numero differūt. Et q: talia intētiōalia depē
dēt q̄si totaliter ab agēte. q: nō solum in fieri.
sed etiā i facto esse ⁊ i ꝯseruari dependēt a suis
productiuis. hinc est q̄ a fortiori agente pu
ta a sole aer etiā minus dispositus potest ma
gis illuminari q̄ȝ a luna vel debiliori agente
aer purior ⁊ magis disposit⁹ illuminet. Hinc
est etiā q̄ plura lumina simul pn̄tia eidem ae
ri magis illumināt eū q̄ȝ vnum lumē. Quo
rum omniū oppositū videmus in formis re
alibus. Forte dicet q̄ idē videmus in for Instantia
mis realibus realiter a suis agētibꝫ inductis
i subiectis. Positis em̄ duobus calefactibili
bus p oīa eque dispositis. ⁊ vnū illoȝ ponat
iuxta vnū solū carboneȝ. ⁊ aliud iuxta maxi
mū ignē. nō obstāte equalitate dispositiōis i
eis. illud i quod agit ille maxim⁹ ignis magis
calefit q̄ȝ illud i quod agit solus carbo. igitur
non solū rōne dispositōis subiecti maioris ⁊
minoris forma realis dat magis ⁊ minus eē
veruētiā ex virtute agētis. stante eadē disposi
tiōe subiecti. possumus q̄ dicere q̄ nō solum
q̄tū ad formas intētionales. veruētiam quā
tū ad formas reales maior effectus inducitur
ex virtute agēts i subiect; eodē modo dispo
sitis. Respondeo q̄ predicto casu posito q̄ȝ Solutio
uis talia passa in principio sunt eodē modo
disposita. pseuerante tamē actione predicto
rum agentiū circa hmōi passa immediate fit
difformis dispositio. quia ille magnus ignis
ratione sui predominij sup tale passum velo
citer disponit ipsum ⁊ intense. propter quod
tale passuȝ q̄uis nō recipiat plures gradus

quantũ ad essentiã caliditatis ꝙ̃ passum alte
rum. Jlla tamẽ caliditas tribuit sibi magis
esse calidũ ratione maioris dispositionis rece
pte ꝑ actionẽ ipsius ignis ipsum alterantis.
Jnstantia Forte iteruꝫ dicetur mihi. posito ꝙ ꝑ̃dicta
duo calefactibilia ambo sint summe disposi/
ta. ita ꝙ nullum illoꝝ est vlterius disponibi
le ad calorẽ. quia vtrunqꝫ est summe dispositum.
Solutio tum. Respõdeo ꝙ casu posito carbo ita ꝑ/
fectũ daret calorẽ passo quod ipse continge/
ret: sicut maximus ignis. immo vna sola scin
tilla contingẽs talẽ materiã summũ calorem
in ea induceret. quia ipsam incenderet. et da
Ad 6 ret formã ignis. Ad sextuꝫ nego cõsequen
tiã cũ sua probatione. quia nõ variatꝛ ꝑ̄miuꝫ
eternũ ꝓpter variationẽ essentie ipsius cari/
tatis. sed variatꝛ h̄mōi premiũ penes maiorẽ
ꝛ minoreꝫ intimationẽ ipsius essentie carita/
tis in mẽtibus beatorũ. iuxta quã intimatio
nẽ maiorẽ vel minorẽ quilibet beatorũ est ma
Ad 7 gis vel minus carus ipsi deo. Ad septimũ
dicendũ ꝙ si ex ꝓportione angeloꝝ vis argu
ere ꝓportionẽ caritatis eoꝝ. tunc sicut angeli
differũt specie. sic oporteret te dicere ꝙ carita/
tes eoꝝ differrẽt specie. ꝛ tũc doctor noster cõ
cederet tibi gradus essentiales in caritate. q̃a
tales gradus ponit in om̃ibus differẽtibꝰ spe
cie. Sed illud nõ oportet. qꝛ dato ꝙ nullus
sit gradus in essentia caritatis adhuc deus re
plebit capacitateꝫ cuiuslibet angeli ſm ꝙ for/
mã caritatis creãdo ꝛ influendo ipsam inten
sius vł remissius intimat cuiuslibet menti iu
xta suã capacitatẽ. Posset etiã dici ꝙ quilibet
ſm ꝙ habꝫ maiorẽ capacitatẽ ſm hoc etiã ha
bet maiorẽ dispositionẽ. ꝓpter qḋ caritas eq̄/
lis quo ad gradus essentie dat talibus ange
lis varios gradus q̃tũ ad esse. ꝓpter qḋ vnꝰ
carior est deo ꝙ̃ alter ſm magis et minus esse
quo participãt caritatẽ. ratione cuiꝰ etiã a deo
Ad 8 diuersimode ꝑ̄miantꝛ. Ad octauũ dicẽdũ
ꝙ ꝯmẽ. nõ dicit ꝑtẽ noĩaliter sed ꝑtim aduer
bialr. Ex quo pꝫ ꝙ nõ est intẽtio ꝯmẽ. ꝙ ipꝫ
mobile habeat partẽ vnius eẽntie ꝛ ꝑtẽ alteri
us eẽntie terminoꝝ. sed intẽdit dicere ꝙ mo/
bile nõ sit totaliter elongatũ a termĩo ad quẽ
sicut fuit añ̃ꝙ inciperet motus. nec sit totaliter
elongatũ a termino a quo sicut erit postꝙ̃ cõ
pletus est motꝰ. sed ꝙ sit in quodã fluxu vtrũ
ꝙ̃ aliquo modo ꝯtingẽte. Ad nonũ dicẽdũ
Ad 9 ꝙ illud nõ est ꝓpter minorẽ simplicitatẽ ipsi
us esse. sed ꝓpter varietatẽ dispositionũ ex q̄/
bus contingit ꝙ eadẽ essentia forme virtuali
us ꝛ minus virtualiter dat esse. sicut eñ posi

to ꝙ agere non sit minus simplex ꝙ̃ virtus a
qua procedit. eadẽ tñ virtus nõ mutata forti
us ageret in materiã magis dispositã ꝙ̃ minꝰ
dispositã. sic ꝛc̃. Ad decimũ dicendũ ꝙ mo Ad 10
tus intẽsionis terminatꝛ ad eandẽ qualitatẽ q̄
ꝑ̄fuit. q̃uis nõ ſm idẽ esse quo ꝑ̄fuit. sed ſm
nobilius ꝛ virtualius esse quod tali motu ac
quiritꝛ in subiecto. Ad vndecimũ dicẽduꝫ Ad 11
ꝙ forma est fundamentũ illius ꝑticipationis
nõ quõcunqꝫ. sed vt virtualiter ꝯtinet plura
litatẽ graduũ in esse. quos gradus formaliter
cõicat subiecto cũ capax eoꝝ efficitꝛ ꝑ ꝯgruen
tẽ sui dispositionẽ. ꝛ ideo vt sic sibi mutuo cor
r̄ndẽt fundamẽtũ ꝛ relatõ. puta eẽ ſm gradꝰ i
esse: ꝛ ipsa ꝑticipatio. Sed ꝯ̄ predictã do Jacobus
ctoris nostri positõꝫ sũt ĩ hac materia etiã mlͭ ter. q. 3.
toꝝ doctoꝝ opiniones. q̃uis alique magꝭ di 1
recte. alique vero minus. Dicit eñ quidaꝫ do
ctor de nostris ꝙ forma suscipiens magꝭ ꝛ mi
nus. suscipit nõ soluꝫ participatione subiecti
magis ꝛ minus. sed etiã ſm se. qꝛ materia est
ꝓpter formã. ꝛ nõ ecõuerso. ğ diuersa disposi
tio in materia ẽ ꝓpter diuersũ gradũ ꝑfectio/
nis qui est ĩ forma. puta qꝛ forma sic requirit
ideo materia sic est disposita. ergo forma nõ
suscipit magis ꝛ minus. qꝛ ꝑticipatꝛ ſm ma/
gis ꝛ minus a subiecto. sꝫ ecõuerso. ꝑ̄. mo
tus ſm formã nõ est aliud ꝙ̃ forma incõple/
ta in ordine ad cõplementũ. cuꝫ ergo motus
sit partibilis. igitꝛ forma que acquiritꝛ per mo
tũ ſm se habet gradus ſm magis et minus.
Unde ait ꝯmẽtator. ĩĩ. phisicoꝝ. ꝙ in aliĩs ge
nerationibus a generatõe sube partes oppo
siti successiue recedũt a subiecto. ꝛ fiunt ĩ ipso
partes generati. ꝑ̄. id quod ꝯuenit alicui 3
ſm suũ eẽ actuale ꝛ ſm suũ eẽ potẽtiale. h̊ cõ/
uenit sibi ſm se ꝛ ſm eẽntiã suã. sꝫ suscipe ma
gis ꝛ minus conuenit forme ſm suũ esse actu
ale. quia actu fit in subiecto per actionẽ agen
tis ſm magis ꝛ minus. Nihil auteꝫ fit actu
nisi potentia prius fuerit. ergo ſm suũ eẽ po/
tentiale etiã habuit prius esse magis ꝛ minꝰ.
ꝛ ꝑ consequẽs cũ sibi conueniat ſm vtrunqꝫ
esse. ꝯueniet sibi ſm se ꝛ ſm essentiã suam.
Sed nec illa ꝯcludũt. Ad ꝑ̄mũ ğ dicẽ Solutio
dũ ꝙ q̃uis materia dicatꝛ esse ꝓpter formã rõ Ad 1
ne dignitatis ꝛ ꝑfectõis q̄ magis sunt in for/
ma ſm se considerata ꝙ̃ ĩ materia. tñ q̃tũ ad
mutuã coexigentiã nõ solũ materia est ꝓpter
formã. sed etiã forma ꝓpter materiã. nec va
let ꝯñtia. qꝛ q̃uis materia sit ꝓpter formaꝫ.
tamẽ nõ oportet ꝙ diuersi sint gradus in es/
sentia forme ꝓpter diuersos gradus q̊ sunt ĩ

dispositōe materie. q2 hmōi dispōes sunt ad hoc vt ipsa materia diuersimode pficiat̄ fm diuersos gradus i esse ↄ̄tual'r ↄ̄tētos in eadē
Ad 2 eēntia forme. Ad scōm dicēdū q motus p prie loquēdo non est forma. sicut via nō est termin⁹. q2 mot⁹ ē via i formaꝫ. Et si aliq̄ mō fm suū eē materiale motus diceret̄ idē qd̄ forma. vt sic ipse mot⁹ nō eēt diuisibil'. nec hēret ptes eēntial'r distictas. Sꝫ fm suū eē formale mot⁹ ē quidā flux⁹ ⁊ ē quid formal'r successiuū. ⁊ vt sic nō est idē qd̄ forma. cuꝫ forma sit fm suā naturā ens formal'r pmanēs. Cōmē. etiā videt̄ ibi loq̄ de ptib⁹ q̄titatiuis. q2 si aliqua magnitudo q̄ est calida dꝫ frigefieri. illa magnitudo nō sīl relinq̄t calorē in oīb⁹ suis
Ad 3 ptib⁹. sꝫ successiue. Ad terciū dicēdū q forma fit p agētis actionē actu i subiecto fm magis ⁊ min⁹. inq̄tū subiecto magis ⁊ min⁹ disposito actionē ipsius agētis forma dat magis ⁊ minus eē. ⁊ isto mō fm magis ⁊ minus etiā fuit in potētia añq̄ essꝫ i actu. sed nec nūc actu suscipit magis et minus i eēntia. nec tūc tales gradus fuit i potētia. Magis etiā p prie diceret̄ q forma dat esse fm magis ⁊ minus. q̄ q suscipiat esse fm magis minus. quia forma nō suscipit esse sed dat esse. ⁊ subiectū per formā suscipit esse. Minor ergo est
Scotus. neganda modo quo ille ponit eā. Est igitur alia opinio que ponit q forma suscipiat magis ⁊ minus p additionē partis eiusdē ratiōis cū pcedēte. puta caritas per additioneꝫ noue caritatis. ⁊ sic de alijs. Et probatur sic.
1 Sicut trahēs siue tendēs arcū curuitatē addit curuitati. sic intēdens albedinē siue augēs caritatē. albedinē addit albedini. et caritatem
2 caritati. P. videmus ad sensuꝫ q plūbuꝫ additū plumbo. totū efficitur ponderosius ex hoc q grauitas addit̄ grauitati. ⁊ ignis additus igni totū efficitur calidius p additionē vnius caloris alium. Sic igitur eodem
3 modo est in alijs. P. candela superueniēs
4 cādele magis illuminat aerē. P. sicut se habet augmētatio quātitatiua ad quātitatē. sic se habet alteratio intēsiua ad qualitatē. sed illa nō potest fieri sine additōe noue quātitat̄ ḡ nec illa sine aduētu noue q̄litat̄. Sꝫ illa
Cōtra sco. opinio stare nō pōt. q2 vel caritas supueniēs faceret vnū cū caritate pexīte. ⁊ tūc vna caritas essꝫ forma ⁊ pfectio alteri⁹. ⁊ altera eēt subiectū istius. vel maneret ab ea distīcta. ⁊ tunc duo accn̄tia realia solo nūero dr̄a eēnt simul
Solutio in eodē. Ad pmū ḡ dicendū q q2 p hmōi
Ad 1 tractū subiectū curuitatis flectit̄ extremis

vltra suam medietatē. et p ↄ̄sequens ad curuitatē melius disponit̄. ppter quod eadem q̄ prefuit sine aliqua alia de nouo superueniēte dat tali subiecto magis esse curuū. Si vero p continuationē hmōi tractus extrema totaliter ↄ̄iungerētur. tunc dico q prima curuitas tolleret̄ ⁊ inducit̄ forma circularis figure que
specie differt a prima curuitate. Ad. ij. dicēdū q sicut si alba superficies adiūgitur albe superficiei. ex hoc nō suscipit magis intēsiue. sic eodē modo plumbo ⁊ igne. In eadē eīm parte plumbi nec est maior grauitas nec magis graue esse q̄ ante fuerat. Sicut eīm plures homīes simul iūcti fortius trahūt nauē. nullus tamē eoꝝ propter ↄ̄iūctionē talem ad alterū est fortior in seipso intrinsece. Sic licet illi plures ignes simul iūcti extrinsece possent i fortiorē actōem. intrinsece tñ ex hoc nullus eorū esset magis calidus. q si oppositum q̄nq̄ appareret hoc esset p tāto. quia materia nullius eoꝝ vel saltē alterius nō erat perfecte intēsa vel summe ad caliditateꝫ disposita añ hmōi ↄ̄iūctionē. ⁊ facta ↄ̄iūctione perfecte disponit̄. ⁊ p ↄ̄sequēs intēsius eē recipit. Ad
Ad 3 terciū dicēdū q nō est ad ppositū. vt patuit
Ad 4 supius. q2 lumē ē forma intētionalis. Ad quartū dicendū q nō est simile de q̄ntitate ⁊ alijs formis. q2 sola quātitas ē p se diuisibil' i ptes eiusdē rationis. ideo ipsa fm tales ptes pprie augmentat̄. Nulla autē alia forma est diuisibilis in hmōi ptes nisi p accidēs. puta rōne quātitatis. put fundat̄ in quāto. ⁊ ideo nō pn̄t tales forme intēdi vel augeri intrinsece fm eēntias. sed soluꝫ fm esse intēsum et remissum penes dispositionē subiecti. Sed
Instantia forte dices. Si de⁹ separet duos calores. quoruꝫ vnus suo subiecto dat magis esse calidū. ⁊ alter minus esse calidū. adhuc illi calores sepati tenerent gradus suos q̄uis essent separati a subiecto. ⁊ p consequēs ab omni dispo
Solutio sitione subiecti. Hic diceret doctor noster q nulla qualitas pōt separi etiā potētiā dei ab oī subiecto. q2 hoc implicaret ↄ̄dictōeꝫ vt ipse pbat. ij. sniaꝝ. dist. xix. q. ij. Dato tamen q ita fiat. tunc dico q deus virtute sua cōseruans hmōi accidens supplet omne illud qd̄ hmōi accidens in tali gradu perfectionis cōseruauit i subiecto anteq̄ separetur. ppter qd̄ virtute diuina conseruante. tale esse et operari. aut saltem equiualens habebit sepatū. quale habuit cum erat subiecto ⁊ dispositiōibus
Opi. q̄rta subiecti coniunctuꝫ. Alij dicunt q prima forma cedit et corrumpit̄. ⁊ perfectior forma

introducit̄ primā ꝯtinēns ī virtute. ⁊ sic susci
1 pit̄ magis. quia ī omni motu reali terminus
a quo ⁊ termin⁹ ad quē sunt incōpossibiles.
ita ꝙ necessario vnus abijcit̄ altero acquisito
Sed ī omī motu intēsionis terminus a quo
est forma remissa. ⁊ terminus ad quem ē for/
ma intensa. ergo acquisita intēsa abijcitur re
2 missa. P. nō minus sunt incompossibiles
terminus a quo ⁊ termin⁹ ad quē ī motu ad
formā ꝗ̄ ī motu ad vbi. Sed ī motu ad vbi
cū terminus ad quē acquirit̄ necessario termi
3 nus a quo relinquit̄. ergo idē qđ prius P.
ꝯtraria nō pn̄t esse simul. sed phus. v. phisi/
coꝝ dicit. ꝙ minus albuꝫ ⁊ magis albū sunt
Cōtra eā. contraria. Sed illud dictum non solū est
1 falsum. verumetiā periculosuꝫ. quia fide cre
dimus christi corpus manere tādiu sub spe/
ciebus hostie ꝗ̄diu manēt ibi hm̄oi species
⁊ nō vltra. sed planū est ꝙ illa hostia in acci/
dentibus siue speciebus suis suscipit magis
⁊ minus. ergo si in tali motu species ṗme cor
rumperētur. tunc intensis vel remissis huius/
modi speciebus nō remaneret vlterius sacra/
2 mētum. quod est cōtra fidē. P. frigidū p̄/
sens calido remittit calorē. Si ergo calor re/
missus eēt essentialiter alia forma a calore pre
cedēti. tūc frigidū generaret calidū p se. quia
agēs naturale per accidēs corrumpit. nō eīm
corrumpit nisi in ꝗ̄tuꝫ per se inducit aliquid
in materia, vt patet p cōmētatorē. xij. metha
phice. sed ipm̄ frigidū nō potest inducere fri/
giditatē. quia illa stare nō potest cū calore in
illo secūdo gradu remisso primo. nec tepidita
tē eadē ratione. ergo per se solum induceret ca
Solutio lorē. quod est impossibile. Ad ṗmū igitur
Ad 1 dicēdū ꝙ terminus a quo nō est eēntia forme
absolute ⁊ simpliciter. sed est ipsa forma ꝑm eē
quod dat subiecto penes dispositōes protūc
in subiecto existētes anteꝗ̄ talis motus inci/
piat. terminus autē ad quē est eadē forma es/
sentialiter ꝑm eē acquisitū ex dispositōibꝫ in/
ductis talē motū. nō oportet ergo ꝙ forma
prima tollat̄. sꝫ sufficit ꝙ cesset ī materia ꝙ̄ ad
eē primū. ⁊ incipiat ibi eē quo ad eē scđm.
Ad 2 Ad scđm dicēdū ꝙ maior est vera sumen/
do ipm̄ eē pro termino. nō autē sumēdo eēnti
am forme p termino. etiā minor ē falsa. quia ī
motu circulari idē pūctus pōt eē terminus a
Ad 3 quo ⁊ termin⁹ ad quē. Ad terciū dicēdū ꝙ
ꝗ̄uis maneat eadē eēntia albedis ꝙ̄ ṗmo stās
cū impfectis dispōibus dat minus eē albū. ⁊
postea inductis pfectioribꝫ dispōnibus dat
magis esse albū. nō tamē manēt simul minus

albū ⁊ magis albū. eo ꝙ iam esse trāsierit ꝑm
ꝙ erat minus albuꝫ. et tm̄modo sit esse ꝑm ꝙ
actu est magis album. Alij dicunt ꝙ cari Opi. ...
tatem augeri ꝗ̄tum ad essentiam suaꝫ potest augu...
intelligi dupliciter. Uno modo ꝑm partes
formales. ⁊ appellāt partes formales talia si
ne quibus impossibile est rē esse. sicut est diffe
rētia rei. vel genus. Alio mō ꝑm ptes accidē
tales ꝙ̄ adueniūt ⁊ recedūt. sicut dicim⁹ carnē
ꝑm formā ꝙ̄ pmanet. ꝑm materiā autē ꝙ̄ flu/
it ⁊ defluit. Primo modo vt dicūt forma nō
recipit magis ⁊ minus. Secūdo modo reci/
pit magis ⁊ minus. Sed nec illud valet. Cōtra ...
quia forma simplex nō habet ptes materiales pandā.
in eēntia sua. nisi p accidēs sibi competāt. pu
ra ratione subiecti ī quo fundatur. si illud est
quantū tūc talis forma extenditur et habebit
partes accidētaliter sibi competētes. Sed
ritas de qua ille loquit̄ in illa questione ē for
ma simplex. ⁊ nō fūdatur in subiecto quāto.
Est igitur quidaꝫ alius qui ea que ponit Alia...
videt̄ radicaliter ex iam dictis trapsisse. Dicit
eīm ꝙ omnē formā que intēditur. necesse ē in/
tēdi per acquisitionē alicuius realitatis parti
cipātis forme illius specificā rationē. qꝛ omē
qđ mouet̄ est in potētia ad illud ad quod mo
uet̄. qꝛ motus ē actus entis ī potētia ꝑm ꝙ ī po/
tētia. vt dicit̄. iij. phicoꝝ. Omē aūt quod
ī potētia caret aliquo actu in quē tēdit per mo
tū. vt patet. ix. methaphice Sed subiectū exi
stēs sub forma remissa. vere mouet̄ ad realita
tē aliquā ptinentē ad genus qualitatis. ergo
necesse est ꝙ aliqua realitas illius generis per
intentionē acquirat̄. Addit tamē postea ꝙ re
alitas illa ꝑm quā minor caritas pficitur. nō
potest esse integra caritas. ⁊ precise distincte
participās realitatē aut rationē specificam si/
cut vnū indiuiduuꝫ caritatis. sed participat
rationē caritatis quādā reductōꝫ. ita ꝙ po
test dici cōcaritas. Est eīm illa realitas oīno
impcisibilis ⁊ re ⁊ intellectu. vn̄ nec p diuinā
potentiā est factibilis se ꝙ capiat esse preci/
sum ⁊ demonstratū. nec est intuitiue intelligi
bilis etiā ab angelico intellectu sed solū est co
intelligibilis. Sed illa nō videt̄ esse vera. Cōtra
qꝛ talis realitas augens essentiā caritatis. ne/ reoli.
cessario a deo creabit̄ postꝗ̄ creata fuit eēntia 1
caritatis. ⁊ p ꝯsequēs ita terminabitur actus
creationis hm̄oi realitateꝫ. ꝙ nō termina
bitur ad eēntiā caritatis. qꝛ nulla factio termi
nat̄ ad illud qđ an̄ factū est ꝗ̄ incepit talis fa
ctio. sed eēntia caritatis ante facta est. ꝗ̄ ince/
perit factio istius realitatis. Omne autē qđ

distincte terminat actũ diuine creatõnis. h̄ di
stincte potest a deo produci p sui oĩpotẽtiaz. ⁊
distincte põt ab angelo cognosci. ⁊ potest eẽ
ens demõstratũ. que oĩa psse sunt ↄtra te. ḡ
2 ⁊c. P̄. oĩs realitas vel ẽ materia. vl' forma.
vel ↄpositũ ex vtroq;. vel modus alicui⁹ illo/
rũ. sed illa realitas quam tu ponis nõ est ma/
teria. quia tũc caritas cuius rationẽ specificaz
participat eẽt ens materiale. nec forma vel cõ
positũ. quia tunc posset precise produci et co/
gnosci. quod tu negas. nec modus. quia mo
dus nõ augmentat essentiã rei. sed illa reali/
tas superueniens auget essentiã caritatis ſm
3 q̄ tu dicis. P̄. quãdo aliqua sic se habẽt q̄
vnũ est maioris pfectionis vel entitatis q̄ȝ al
terũ. si illud quod est minoris entitat; potest
habere entitatẽ p̄cisam ⁊ distinctã sine illo q̄d
est maioris entitat;. tũc ⁊ ecõuerso nõ repugñt
illi quod est maioris entitatis. habere entita/
tem precisam ab eo quod est minoris entita/
tis. ⁊ maxime potentia dei in talibus operan/
te. Sed si caritas augetur in essentia modo
quo tu ponis. tunc potest contingere q̄ cari/
tas superueniens est maioris entitatis q̄ȝ pre
existens. quia vni puero qui hodie habet mi
nimũ gradũ caritatis. cras deus posset infun
dere maiorem caritatẽ q̄ȝ habeat quicunq; be/
atorũ. tunc plane pateret q̄ caritas superueni
ens quam appellas concaritatẽ. esset maior;
pfectionis ⁊ entitatis q̄ȝ caritas preexistens.
Cũ ergo illa p̄existẽs habuerit entitatẽ p̄cisã.
ḡ ⁊ huic nõ repugnat hr̄e entitatẽ p̄cisam.
4 P̄. aut gradus preexñs ⁊ gradus supueni
ens sunt eẽntialiter ordinati. aut nõ. Si sic.
tunc tales gradus necessario differunt specie.
quia impossibile esse eẽntialẽ ordinez inter ea
que sunt eiusdẽ speciei. ⁊ sic gradus supueni/
ens nõ pticiparet eãdem rõem specificã cũ p̄/
cedẽte. cui⁹ oppositũ tu affirmas. Si nõ sũt
eẽntialiter ordinati. tunc ita p̄cisam entitatez
poterit habere scd's a p̄mo sicut p̄mus a scd'o.
q: ĩ nõ eẽntialiter ordinatis sicut deus vel na
tura põt pducere p̄muz absq; scd'o. sic scd'm
Solutio rõnis sue. absq; p̄mo. Ad rõem suã dico q̄ illud q̄d
mouet motu intẽsionis ẽ ĩ potẽtia ad vlterio
rẽ gradũ in esse. nõ autem in essentia. ⁊ illo eẽ
caret. ⁊ ideo tendit ad ipsum p talem motuz.
Est etiam in minori manifesta petitio princi
pij. quia hoc iste deberet probare. vicȝ q̄ sub/
iectũ existens sub forma remissa vere mouet
ad realitatez aliquã pertinentẽ ad genus qua
litatis. accipiendo realitatẽ p parte eẽntie ipi
us qualitatis.

Quãtuz ad terciuz Tercium p̄ncipale.
principale. vtrum caritas augeri possit in in/
finitum. Dico q̄ caritas simpliciter ⁊ absolu Cõcl'o 1
te nõ potest augeri ĩ infinitũ. ſm quid tamen
⁊ respectiue potest augeri in infinitũ. et sumo
hic argumentũ intẽsiue ⁊ nõ extẽsiue Pri
mã probo sic. Omne quod recipit in aliquo
limitato ⁊ finito. ſm suam naturã est limita/
tum ⁊ finituz. ⁊ p ↄsequens nõ potest simpli
citer crescere in infinituz. caritas est hmõi. er
go ⁊c. P̄. oĩs natura q̄ est intẽsibilis ⁊ au/ 2
gibilis in infinituz. illa est remissibilis et di/
minuibilis in infinitũ. Vñ q: q̄nto vt q̄ntũ
est nõ repugnat augeri ĩ infinitũ. ḡ quantuz
vt quantũ est puta mathematice sumptũ est
diuisibile ⁊ diminuibile ĩ infinitũ. Sed nec
caritas creata nec aliqua alia forma suscipi/
ens magis ⁊ minus est remissibilis in infini
tum. al's calefaciens posset per infinitũ tem/
pus remittere frigidum. q̄ nunq; induceret
aliquem calorem. eo q̄ semp aliquid frigidi/
tatis remaneret in illo subiecto. Et si instã Instantia
tia ferretur de numeris contra maiorẽ ppositi/
tionẽ qui augent in infinitũ. nõ tñ diminuũ
tur in infinitũ. eo q̄ statum habeant ad ipsaz
vnitatem. Rñdeo q̄ hec instãtia nõ est ad Solutio
ppositum. quia nos loquimur de gradibus
forme eiusdẽ speciei. numeri autẽ differũt spe
cie. Scd'am ↄclusiõz pbo sic. Sicut se ha Cõcl'o 2
bet noticia abstractiua vie ad noticiã intuiti
uam patrie. sic se videt habere caritas deside/
ratiua vie ad caritatẽ fruitiuã patrie. sed si ab
stractiua vie augeretur siue intenderetur ĩ in
finitum. nunq; tamen posset q̄ȝtum ad perfe/
ctionem noticie equari noticie intuitiue pa/
trie. ergo si ⁊c. P̄. q̄ñcunq; aliqua sic se ha 2
bent q̄ actus vnius q̄ȝuiscũq; intẽdat nõ põt
eq̄ri actui alteri⁹ nec eius pfectõem attingere.
attñ sp p sui intensionem sibi poterit magis
ac magis conformari. tũc illud cui⁹ actus sic
intendit põt dici aliquo mõ augibile siue in
tensibile in infinituz. sed actus caritatis vie
isto modo sic se habet respectu actus caritat;
patrie. ḡ ⁊c. Maior p3. q: cũ habit⁹ cognosci
mus p pprios eorũ act⁹. ideo ex cõditionib;
ipsorum actuũ iudicamus de ↄditionib; ipo
rũ habituũ. Minor pt3. q: act⁹ ppri⁹ carita
tis vie est amor desiderij q̄d necessario est cũ
motu ⁊ affectõe ipsius animi. ppter quod di
xit August. in ↄfessionibus suis. Ad te feci/
sti nos dñe. ⁊ inquietuz est cor nostrũ donec

requiescat ĩ te. Sed actꝰ ꝓpriꝰ caritatꝭ patrie
est delectabilissima ⁊ beata fruitio ⁊ plena mē
tis quietatio. Sed planuꝫ est ꝙ predictꝰ actꝰ
caritatis vie. cuꝫ nullo modo possit habere ꝑ
fectā delectationē ⁊ plenaꝫ quietationē. nullo
modo poterit equari beate fruitioni. Qꝫ autē
hm̄oi actus caritatis vie possit sꝑ magis con
formari actui caritatis patrie. patet. qꝛ viator
existens ĩ statu ꝑfectoꝝ ĩ suis oꝑationibꝰ nō
est minoris efficacie q̄ʒ exn̄s in statu penitē/
tium seu de nouo ꝯuersoꝝ. sed existēs ĩ statu pe
nitentiū tante fuit efficacie gratia dei sibi coo
perāte. ꝙ ex merito suo actus sue caritatis ma
gis fuit depuratus. ⁊ ꝑ ꝯsequens actui patrie
magis ꝯformatus. quod patet. qꝛ al's sta/
tu penitentiū nō peruenisset ad statū perfecto
rū. ergo eadē ratione vel potiori hoc vlterius
3 continue poterit promereri. ¶ Itē. idez confir
mo sic. De rōne viatoris est q̄ʒdiu manet via
tor si inutiliter ociosus nō fuerit. semꝑ suo ter
mino poterit magis appropinquare. nā quic
quid nō ꝯtingit terminū poterit ꝓpinquius
accedere ad terminū. sed sola intēsio caritatis
facit nos appropinquare termino nostre pere
grinationis. qꝛ sicut sola caritas ꝫm augmē/
tū diuidit inter filios ꝑditionis ⁊ regni. sic so
la caritas iuxta suū augmentuꝫ nos facit ap/
propinquare ad hm̄oi regnuꝫ. hoc eñ nulla
virtus potest ꝫm se excepta sola caritate. cum
oīs alia virtus possit esse informis. ⁊ ꝑ conse/
quēs sine merito. Dato igiť ꝙ deus iustū via
torē ꝑ infinitū tēpus dimitteret viatorē. cari/
tas ĩ infinitū posset augmētari. q̄ʒuis nūq̄ʒ eq̄
Thōas ꝯ reť caritati beatoꝝ. Sed ꝯtrariū ꝑme con
clusionis tenēs quidā doctor ponit absolute
ꝙ caritas potest augeri ĩ infinitū. qꝛ nec ꝫm ra
tionē ꝓprie speciei caritas hꝫ terminū. cuꝫ sit
ꝑticipatio q̄dā caritatꝭ ĩfinite q̄ est spūssctūs.
nec ex ꝑte agētis. qꝛ deus q̄ est infinitꝰ ꝓducit
caritatē. nec ex ꝑte subiecti. qꝛ q̄nto magis ca
ritas intēdiť tanto magis capacitas subiecti
augeť. nunq̄ʒ eñ vas aliquod posset impleri
liquore. si quāto plus susciperet tanto habili/
us fieret ad suscipiendū. ꝓpter qđ vt dicūt in
Aliꝗ ad idē infinitū pōt fieri augmentū caritatis ¶ Itē. eā
1 dē ꝯclusionē quidā aliꝗ probāt sic. Sꝫ ꝑ rō
mēsura habitꝰ sumiť ab obiecto. cū igiť boni/
tas diuīa q̄ ē ꝓpriū obiectū caritatis sit ĩ infi
2 nitū diligibilis. g̊ ⁊c̄. ¶ Itē. ꝑfectibile ꝑ carita
tē pōt fieri ĩ infinitū sꝑ nobiliꝰ. g̊ caritas pōt ĩ
infinitū semꝑ augeri ⁊ intēdi. ꝯn̄tia ꝑʒ. quia
sꝑ debet esse ꝓportio inter ꝑfectibile ⁊ perfecti/
onē. an̄cedēs ꝓbať. qꝛ deꝰ pōt ĩ infinitū crea/
re angelū nobiliorē. qꝛ nulla creatura pōt ex/
haurire potētiā creatoris. cū g̊ volūtas āgeli
sit ꝓpriū subiectū caritatꝭ. g̊ ⁊c̄. ¶ Itē. vbi ter/ 5
minꝰ ad quē accediť ꝑ intēsionē alicuiꝰ forme
distat ĩ infinitū. ibi crementū illius intēsiōis
potest esse in infinitū. sꝫ terminꝰ ꝑ quē accedi/
mus ꝑ intensionē caritatis distat a nobis ĩ in
finitū. ergo ⁊c̄. Sed illa opinio expsse esse Contra
videť ꝯ Aug. ench. c. vi. vbi ait sic. Mitigať thomā
autē cupiditas caritate existēte. donec veniat 1
ad tantā magnitudinē qua maior esse nō pos
sit. ¶ Itē. nullus motus alteratōis pōt eē infi 2
nitus. vt patꝫ. viij. phisicoꝝ. sꝫ oīs motꝰ intē
siōis ē motus alteratōis. g̊ ⁊c̄. ¶ Itē. si sꝑ intē 3
dereť siue extēdereť volūtatis capacitas ꝫm in
tensionē caritatis. tūc nullꝰ posset eē beatus.
quia nunq̄ʒ repleret capacitas. nullus auteꝫ
beatꝰ esse potest. nisi tota sua capacitas sit ple
ne quietata. ⁊ ꝑ ꝯsequēs repleta. ergo ⁊c̄. ¶ Itē. 4
causa formalis nō potest dare materie seu sb/
iecti causalitatē materialē seu ꝯditōꝫ materia
lē. sed receptibilitas seu capacitas est cōditio
materialis. ideo capacitas nō potest augeri ĩ
subiecto ex collatione caritatis. ergo ⁊c̄. ¶ Itē. 5
talis capacitas voluntatis quam ponis. vel
est idē quod natura volūtatis. ⁊ tūc sicut na/
tura nō potest crescere ĩ infinitū. iuxta illđ au
gust. iiij. super Gen̄. c. ij. Omnis natura ē cer
tis limitibus circumscripta. Et. ij. de anima.
Omniū natura cōstantiuꝫ est certa mensura
magnitudinis ⁊ augmēti. Sic talis capaci/
tas idem existēs quod volūtas nō poterit cre
scere ĩ infinitū. Aut dicit perfectionē additaꝫ
volūtati. ⁊ tūc sequitur idē quod prius. quia
perfectio ⁊ perfectibile sunt ꝓportionata. fini
tū autē ⁊ infinitum nō sunt hm̄oi. ergo ⁊c̄.
¶ Itē. nō magis habet deus rōeꝫ infiniti inq̄ʒ 6
tū est causa productiua caritatis. q̄ʒ inq̄ʒtum
est causa cuiuscūq̄ʒ alterius creature. sed rati
one infinitatis diuīe nō arguiť aliqđ produ/
ctū a deo crescere ĩ infinitū. ergo nec de caritate
hoc arguere debemus ꝓpter dei producentis
infinitateꝫ. ¶ Itē. si caritas nō haberet termi/ 7.
nū ꝫm rationē ꝓprie speciei ex hoc ꝙ est que/
dā participatio infinite caritatis tūc cū om̄is
creatura participet diuinā eēntiā que est for/
maliter infinita. sequereť ꝙ nulla creatura eēt
termiata ꝫm rōem ꝓprie speciei. ꝯn̄tia ꝑʒ. q̄a
posita eadē cā sequiť idē effectus. Ad ꝑmū Solutio
igiť dicendū ꝙ ratio ⁊ mensura caritatis cre Ad 1
ate sumitur ab obiecto nō ꝫm adequationē.
quia sic deus solus habet caritatē. sed ꝫm con
formitatem obiecti ad potentiā. cū igiť capa/

citas nostre volūtatis sit finita. ergo caritas nō pōt crescere ī infinitū simplr.

Ad 2 Ad scdm dicēdū ꝙ illi q̄ ponūt ꝙ caritas exn̄s ī diuersis angelis dr̄t spē sicut ⁊ ipsi angeli. illi vtiqꝫ hn̄t dicere ꝙ si deus ī infinitū semꝑ ꝓduceret nobiliorē angelū. ꝙ sꝑ produceret nobiliorē caritatē. Sed dato ꝙ caritas eiusdē speciei sit ī omibus angelis. tūc pōt negari ꝯn̄tia. q2 cū ī eadē specie nō possint dari infiniti gradus nec ī eēntia nec ī esse. nō videt̄ ꝙ aliquid possit ī infinitū intēdi simpliciter ⁊ absolute nisi mutet speciem. Propter quod dicūt sollēnes doctores. ꝙ tāta fuerat gratia ⁊ caritas ī christo. ꝙ si amplius aucta fuisset nō mansisset in eadē specie. Ad ꝓbationē dicendū ꝙ q̄uis hm̄oi ꝓportio ꝑfectionis ad ꝑfectibile [illegible] quirat̄ ī ꝑfectoibus naturalibus. nō tn̄ in supernaturaliter infusis. Un̄ q̄uis aīa xp̄i q̄ [illegible] ad sua naturalia sit inferior q̄cūqꝫ angelo. iuxta illud ps̄. Minuisti eū paulominꝰ ab angelis. caritas tn̄ xp̄i maior est q̄ sit caritas oīm angeloꝝ simul ⁊ vnite sumpta.

Ad 3 Ad tercīū dicendū ꝙ maior est vera vbi accessus ad terminū ē successiuꝰ. sed sic nō ē de accessu ad obiectū caritatis. quolibet em̄ actu caritatis tale obiectū attingit̄. Ad minorē dicendū ꝙ q̄uis naturaliter ⁊ entitatiue deꝰ distet a nobis ī infinitum. est tamē cuilibet creature intimior q̄ creatura sibi ipsi. ſm ꝙ ait beatꝰ Augus. ī libro ꝯfessionū. ꝓpter quod cuilibꝫ creature pōt obiectiue ꝯiūgi ſm bn̄placitū sue volūtatis.

Contra secūdā ꝯcl'oꝫ 1 Uirtus etiā scd̄e ꝯclusiōis impugnat̄ ab aliquibꝫ sic. Omne finitū ꝑ ꝯtinuū accessū attingi pōt maxīe ab eo quod est eiusdē rōis cū ipso. sed caritas cuiuscūqꝫ existētis ī patria est finita. ⁊ eiusdē ratōnis cū caritate vie. ergo attingi potest quo ad sui eq̄litatē ꝑ ꝯtinuā intensionē caritatis ipsius vie

2 P̄. dato ꝙ aliquis ī patria habeat tres gradus. ⁊ vnus viator habeat vnū. ⁊ idem viator per opera meritoria acquirat secundū gradum. nō apparet quare nō possit illum tercium gradū attingere. maxime cū sit eiusdē rationis cū isto secūdo quē iā adeptus est.

3 P̄. q2 doctor noster hic ponit exemplū de angulo ꝯtigētie resultāte ex diametro ⁊ linea semicirculi. Respōdet illi ꝙ exemplū nō est ad ꝓpositū. q2 illi duo anguli sūt diuersaꝝ rationū. ideo ꝑ crementū vnius nō ꝑuenit̄ ad equalitatē alteriꝰ. Sed caritas vie ⁊ caritas patrie ē caritas eiusdē rōis. imo in eodē hoīe sūpta ē eadē caritas nūero. sed ī his que sunt eiusdē spēi. ꝑ intensionē vniꝰ ꝑuenit̄ ad silitudinē ⁊ eq̄litatē alteriꝰ.

Contra illa Sed illa nō ꝯcludūt. nec ꝯ me. nec ꝯ doctorē nr̄m. Presupponit em̄ doctor ꝙ ille proficiēs in caritate maneat viator. qua hypothesi supposita arguit̄ sic. Qn̄cūqꝫ aliqua duo sic se habēt ꝙ eis realiter annexa a quibus absolui nō p̄nt sunt diuersaꝝ rationū ⁊ quodāmō icōpossibilia. tūc talibus sic ꝑmanētibus ꝑ intēsionē seu cremētū vnius nō ꝑuenit̄ ad equalitatē alteriꝰ. sed caritas vie ⁊ caritas patrie sūt hm̄oi. ergo ⁊c̄. Maior p3. q2 nō pōt fieri coequalitas inter aliq̄ stāte repugnātia īter ea q̄ ipsis sunt inseꝑabiliter annexa. sed minor patet expsse per Aug. ī omelia q̄ legit̄ in festo Johānis euangeliste.

Solutio Ad 1 Ad primū ḡ dicēdū ꝙ licet caritas vie ⁊ patrie sint eiusdē rōis. tn̄ ꝓut est in viatore. est inseꝑabiliter ꝯiūcta his que differūt rōe ab illis q̄ necessario sūt requisita quo ad ꝑfectionē caritatis q̄ est in patria. puta hic est ꝯiūcta enigmati fidei. ibi aūt clare visiōi obiectum diligibile clarissime demōstrāti. Hic aīa viatoris reclusa ē in carcere molis corpalis. de quo dicit̄ Sap. ix. Corpus quod corrumpit̄ aggrauat animā: et deprimit terrena habitatio sensū multa cogitantē. ibi aūt exuta ē ab omi molestia corpali. His ⁊ aliīs multis ꝯsimilibus stātibus ⁊ ꝑmanētibus ī viatore. planū est ꝙ subiectum caritatis nunq̄ tam nobiliter disponet̄ in via qualiter in patria. propter quod eadē essentia caritatis nūq̄ daret esse tam nobile ⁊ intēsum quale daret in patria. cū ergo caritas nō suscipiat magis ⁊ minus ſm essentiā sed solū ſm eē. sequitur necessario ꝙ viator manens viator nunq̄ per sue caritatis augmentū caritati cōprehensoris poterit coequari. Sicut eniz linea vnius cubiti signata in circulo decē cubitorū crescente circulo semꝑ magis dirigit̄ et accedit ad rectitudinē. ⁊ q̄uiscūqꝫ circulus cresceret in infinitū. nunq̄ pars illa manēs in circulo fieret plene recta. Si tn̄ separetur a circulo in breuissima morula posset ꝑfecte dirigi ita ꝙ totaliter esset recta. Sic q̄uis caritas viatoris annexa statui p̄ntis miserie que circulo similat̄. eo ꝙ idē sibi respondeat ꝓ fine et pro principio. quia viator de terra ortꝰ et ī ter[illegible] ꝯuertetur. q̄uis in q̄ntū talis caritas intendatur. manens tamen in fixa periodo illius p̄sentis miserie nunq̄ erit plene recta sicut illa que est in patria. rapta vero extra statum predictum quasi in ictu oculi ꝑfecte dirigetur.

Ad 2 et 3 Et per hoc patet ad secundū ⁊ tercium argumentum.

Quartū̄ ꝑncipale.

Quātum ad quar
tū ꝑncipale. vtꝝ caritas possit minui. dicēdū
ꝙ caritatē posse minui pōt itelligi tripl'r. Pri
mo ex pte caritatꝭ ſm se Scḋo ex pte dei. Ter
Cōcl'o 1 cio ex pte opatōis nr̄e. Quātū ad ṗmū di
co ꝙ hītui caritatis ſm se nō repugnat q̄ mi
nui possit. qꝛ habitui cui competit augeri illi
ſm se non repugnat minui. sed caritati vt pa
tuit in primo articulo ꝯpetit augeri. g̊ sibi ſm
Cōcl'o 2 se nō repugnat minui. Scḋo dico ꝙ non
repugnat caritati minui ex parte dei. qꝛ agēs
liberꝫ habēs plenū dominiū sup aliquē habi
tū. si ipm pōt augere ipm etiā potest diminue
re. sed deus suam gratuitā ꝛ liberam influēti
am nō solū causat habitū caritatis. sꝫ etiā au
get ꝛ intēdit. ꝛ habet plenū dominiū sup ipꝫ.
Concl'o 3 ergo ꝛc. Tercio dico ꝙ ex actibꝫ nostrꝭ ca
ritatē possumꝰ totalr̄ pdere siue amittere. sed
caritate manēte p nullū actū nr̄m possumus
caritatē minuere. Primū patꝫ. qꝛ p peccatuꝫ
mortale caritas totaliter tollit̄. sed nostrꝭ acti
bus possumꝰ peccare mortaliter. ergo ꝛc. Se
cundū probādo vnū p̄suppono. puta ꝙ cum
actus nostri sint triplices. s. boni. mali ꝛ indif
ferētes. per bonos actus ꝛ indifferētes caritas
1 nō minuat̄. Tūc arguo sic. Omnis actꝰ no
ster malus vel implicat peccatum veniale. vl'
mortale. sed mortale non minuit caritatē. qꝛ
ōe quod minuit aliquid adhuc relinquit.
sed mortale pctm̄ nihil reliquit de caritate. qꝛ
ipsā totaliter tollit. Nec veniale. qꝛ omne fini
tū totaliter pōt consumi p ablationē frequen
tē alicuius finiti ab ipso. sed caritas ē res fini
cū sit creata. ergo si vnum peccatū venia
le posset diminui. tūc p frequētationē ꝛ mul
titudinē talium peccatoꝝ venialiū posset tota
liter ꝯsumi seu corrumpi. ꝛ p ꝯsequēs cuꝫ nō
habēs aliquid caritate necessario damnet̄.
sequeret̄ ꝙ ex solis venialibus sine om̄i pecca
2 to mortali necessario homo damnaret̄. P̄
si aliquis nuper ꝯuersus habens minimuꝫ gra
dum caritatis peccat venialiter. aut tale veni
ale pctm̄ diminuit aliq̇d de caritate aut nihil
Si diminuit. tūc qꝛ minimꝰ gradꝰ fuit. tūc ni
hil de caritate manebit. ꝛ sic si tal' hō moreret̄
tūc ꝑpter vnū pctm̄ veniale ꝑpetue dānaret̄.
Si nihil diminuit pari ratōe nec aliquod
Opinio ꝯ illa. aliud peccatū veniale diminuere potest Sꝫ
contra illam veritatē est opinio quorundam
qui dicunt ꝙ caritas minuit̄ in sua essentia ꝑ
pter peccata venialia. quia homo multiplicā
do hmōi peccata acquirit habitum cupidita
tis. ꝛ quāto magis multiplicat̄ actus huius
modi peccatoꝝ. tāto magis intēditur inclina
tio ad peccādum. ꝛ p cōsequens minor incli
natio siue habilitatio ad bonū. habilitatō au
tem ad bonuꝫ vt dicunt est ipsa caritas. ergo
peccata venialia diminuūt caritatem. Et ad
dunt ꝙ sic peccatū veniale diminuit caritatē
ꝙ ipsam tamē nō tollit. quia in peccatis veni
alibus est deuenire ad talē terminū. vltra quē
si elicitur aliquis actus malus qui al's eēt ve
nialis extunc esset mortalis. Et illud mul
tipliciter probat̄. Primo sic. Sicut peccatū 1
mortale est totalis auersio a deo. sic peccatum
veniale est aliqualis auersio a deo. Sed in
tali auersione amittit̄ tota caritas. ergo ī ali
quali auersiōe aliqualiter amittit̄ caritas. ita
ꝙ minus diliget̄ deus q̄ꝫ deberet diligi. Pro
pter quod ait August. in libro ꝯfessionū. O
magne deus minus te amat qui aliquid tecū
amat quod nō ꝑpter te amat. P̄. illud qḋ 2
ī ꝑncipio puta ī ṗma caritatꝭ infusiōe facit ꝙ
minor caritas infundit̄. h' post infusaꝫ carita
tē facere pōt vt caritas minuat̄. sed multitu
do venialiū pctōrum fuerit in homīe qñ ṗ
mo sibi caritas infūditur facit vt ei minor ca
ritas infundatur. ergo ꝛc. P̄. posito ꝙ nūc 3
sint duo in equali gradu caritatis. si vnus il
lorum cōmittit veniale peccatū ꝛ nō alter. pec
cās minus carꝰ erit deo q̄ꝫ nō peccās. sed qui
est minus carus deo minus habet de caritate.
ergo ex peccato veniali caritas diminuta est ī
tali homine. q̄ꝫuis totaliter nō sit sublata.
P̄. om̄e malū vt malū est tollit aliquid de 4
bono. sed pctm̄ veniale est malū. ergo ꝛc. P̄ 5
post maiorē caritatē ꝯtingit aliquē eē minus
dispositū pro caritate q̄ꝫ antea fuerat. sed cari
tas sicut tu dicis suscipit magis ꝛ minus ſm
maiorē ꝛ minorē dispositiōꝫ subiecti. ergo ꝛc.
P̄. lxxxiij. questionū. q. xxxviij. ait Augꝰ. 6
Cum augetur cupiditas minuitur caritas.
Sed illa nō videtur esse vera. qꝛ sicut ex Contra illā opiniō
dem actibus generat̄ ꝛ auget̄ habitus. vt patꝫ
ij. ethicoꝝ. sic ex ꝯsimilibus actibus corrum
pit̄ ꝛ diminuit̄ habitus. sed nullū pctm̄ veni
ale pōt corrumpe habitū caritatis etiā vt tu
ipse dicis. ergo nullū peccatuꝫ veniale potest
ipm minuere. Ad ṗmū dōm ꝙ licꝫ cū pec Solutio
camꝰ venial'r nō ꝯuertamur ad deū tāto cona Ad i
tu sicut debemꝰ. nō tm̄ auertimur a deo. qꝛ nō
ꝯstituimꝰ nobis aliū finē quē deo ṗferamus.
nō ꝑprie ergo dr̄ pctm̄ veniale auersio a deo.
Forte dicet̄ ꝙ ex illa solutione illi habeant Instan

ppositum. quia cum dilectio sit q̄dā ɔuersio mētis in deū. g̃ si pctm̄ veniale hmōi ɔuersionē retardat. g̃ diminuit caritatē
Solutio Rñ. q licȝ p ipsa venialia pctā actus caritatis q̄ ad suū feruorē tepescat. habit⁹ tñ caritatis integer p/seuerat.
Ad 2 Ad scdm̄ dicēdū q maior pt negari. qz multa sūt q̄ rē pñt impedire dū ē in fieri que tñ ipsā nō diminuūt cū est in facto eē.
Ad 3 Ad terciū dicēdū q licet q̄tū ad exteriorē apparētiam deus videat min⁹ diligere ipm q̄ est in pctō veniali q̄z aliū. eo q effectū minus diligētis circa ipm exerceat. qz ipm p tali peccato ad penā purgatorij ordinat. ex h̄ tñ realiter oñdit q nō min⁹ diligit ipm q̄z aliū. qz eq̄le celestē p̄miū ambobꝫ reseruat. pctm̄. n. veniale q̄uis mereat penā. nō tñ diminuit gliam
Ad 4 Ad q̄rtū dicēdū q malū veniał pcti q̄uis nō tollat illud bonū qd̄ iā in aīa factū est. impedit tñ illud bonū qd̄ protūc cū tale peccatū ɔmittit posset fieri in aīa viatoris. Uel dicendū q tollit aliqd̄ bonū. qz facit hoīeȝ tepescere q̄ ad feruorē act⁹.
Ad 5 Ad q̄ntū dcm̄ q sicut caritas ē a solo deo. sic imediata dispositio q̄ ad caritatē ī se ē a solo deo. ꝛ iō pctā nr̄a venialia sicut nō attingūt caritatē. sic nec attingūt immediatā dispōem ad eā. ꝛ iō de magis dispo/sito nō fit min⁹ disposit⁹ respectu caritatis ī se licet respectu annexoꝝ possit pei⁹ disponi. puta p inobediētiā ꝛ rebelliōȝ viriū inferioꝝ.
Ad 6 Ad. vi. dcm̄ q si tał cupiditas ē veīale pctm̄ tūc nō pōt attingere habitū caritatis. tñ qz p talē cupiditatē vires inferiores reddunť minus habiles ad obediēdū impio volūtatꝭ imparantis ꝑm rectā rōem. g̃ fit hō min⁹ feruidus q̄tū ad executionē ipsi⁹ act⁹. ꝛ ideo cupiditas minuit caritatē nō ī se q̄tū ad habitū. sed solū q̄tū ad actuȝ.
Ad argumētū pncipale Ad argumentū p̄ncipale dicendū. q q̄uis caritas non sit quātitas. tñ habet quendā modū quanti.

Distinctio decimaoctaua.

Preterea dili

gēter ꝛc̄. Postq̄z mgr̄ tractauit de mō tpalis pcessiōis ipsius spūsc̄ti. ī hac. xviij. distinctōe tractat de ppͥetate ipsi⁹ spūsācti signata sub noīe dati siue doni. Et pt breuiter ista distinctio diuidi in q̄nqꝫ ptes. ꝑm q mgr̄ circa h̄ nomē donū pro ut ɔuenit spūisancto mouet q̄nqꝫ qōes. Secūda ibi. Sed querit cui donabilis. Tercia ibi. Dic oriť questio. Quarta ibi. Dic queritur vtꝛ filius. Quinta ibi. Post hec querit vtrū ꝛc̄. Prima diuidiť in tres. qz primo arguēdo ad vtrāqꝫ partē mouet questionē. Secūdo circa motā questionē ponit suā determinationē. Et tercio sue determinatōi adiungit probationē. Secūda ibi. Ad quod dicim⁹. Tercia ibi. Nō ergo spūssanctus. Silr questio secunda diuidiť in tres ptes. Nā primo magister p̄mittit titulū questionis. Secundo tangit materiā solutōis. Et tercio subiungit quoddā notabile ex p̄dictis. Secūda ibi Ad quod dicimus. Tercia ibi. Et notandū est. Etiā tercia questio diuidiť in tres ptes. ꝑm q primo moueť questio. Secūdo addiť respōsio. Et tercio ex p̄dictis quasi correlarie multiplex inferť illatio Secūda ibi. Ad hoc breuiter respondemus. Tercia ibi. Ecce his verbis. Et hec in quattuor. ꝑm q inferūtur quattuor correlaria. Secūda ibi. Ex supradictis. Tercia ibi. Et ꝑm hoc ꝛc̄. Quarta ibi Itaqꝫ et spūssanctus. Quarta questio similiter diuidiť in duas ptes. Nā primo proponit questionē. Secūdo annectit responsionē. Responsio īcipit ibi. Ad quod dicimus q filius ꝛc̄. Ultima questio diuidiť ī duas partes ꝑm q primo moueť questio. Secūdo in futurū differtur eius responsio. Secūda ibi. Dui⁹ questōis determinationē Circa hāc distinctionē quero.

Utrum hoc nomē donū in diuis dicať notionaliter. Et videť q non. qz omne nomen notionale importat distinctionē. sed in hoc nomīe donū nō ē distinctio. quia tota trinitas ꝛ quelibet persona potest seipsam dare. ergo ꝛc̄. Cōtra. iiij. de trini. ca. penul. ait Augus. Spiritūsanctum donū esse est spūmsanctuȝ a patre procedere. sed processio est nomē psonale siue notionale ergo ꝛc̄. Dic breuiter sunt quattuor vidēda. Primo de hoc quod queriť. Secūdo vtrum soli spūisancto conueniat hoc nomen donū. Tercio vtrū spūssanctus sit eo donuȝ quo spūs. Quarto vtrum sit eo donum quo deus.

Quantū ad primū Artic⁹ 1

vtꝛ hoc nomē donū ī diuis dicať notiōaliter Dicēdū q sicut verbū ꝑm suā ppriam ratōeȝ dat intelligere pcessum a proferēte. ita donū dat intelligere processum a donāte. sed processus conuenit persone ꝛ nō essentie. ideo taȝ verbum q̄z donum in diuinis ē personale seu

notiōale ꝛ nō eētiale. Propter qđ aug. iiij. đ tri. c. vl. ait. ꝙ spm̄ scm̄ donuꝫ eē ēa pre ꝓce dere. Nomē tn̄ dati eētialr̄ sumit. q2 ꝯuenit spūscō ex tpe. Vn̄ ait aug. v. de tri. c. xv. spm̄ scm̄ ab eterno fuisse donū. sꝫ ex tpe fuisse datū.

Articłs 2 Quantuz ad secundū articulū. vtꝫ soli spūscto ꝯueniat h̄ nomē donū. Dicēdū ꝙ donū tripl'r differt a dato. Nā donū ē donatio libera. ex q̄ nō expectat aliq redonatio. vt pꝫ. i. ethi. Ex q̄ pꝫ ꝙ donū ratione sue significatiōis addit aliqđ sup̄ datū. Scđo differt i mō significādi. q2 donuꝫ đr qsi ab aptitudine vt det. sed datū dicit ab actu donatōis. Tercio dr̄t rōe significatōis q2 donū cū sit nomē significat sine tpe. sed datū cū sit pticipiū. vel si noial'r sumit qsi ꝓ nomie ꝟbali tenet. iō significat cuꝫ tpe. Ex q̄bꝫ pꝫ ꝙ donū dicit rē emanātē ꝑ modū libertatꝭ sine tpe in aptitudine vt det. Cū igit spūssanctus procedat a patre ꝛ filio ▮ modū amoris ꝛ libere sine tpe in aptitudine naturali vt det ▮ tpe. cū etiā quia amor pn̄cipaliter habꝫ rationē doni. alia aūt ex ꝯsequēti inqꝫtum pticipāt rationē amoris. ideo spūsctūs ꝓprie donū dicit. Propter qđ ait Aug. xv de trini. c. xvij. Nō frustra in hac trinitate nō dicit verbū dei nisi filius. nec dicit donū dei nisi spūssanctus.

Articłs 3 Quātuz ad terciuꝫ pn̄cipale. vtꝫ spūsscūs sit eo donū q̄ spūs. dicēdū ꝙ spūsscūs eadē proprietate ē donū qua ꝯstituit i esse ꝑsonali. q2 b. Aug. iiij. de tri. c. xviij. dicit. ꝙ sicut natū esse ē filiū a patre esse. ita spūmsanctū donū dei esse est a patre ꝛ filio procedere. sed filiū natuꝫ esse est sua ꝑsonalis proprietas. ergo spūmsanctū donū dei eē ꝛc.

Locō augustinꝰ ꝯ Sed ꝯtra illud arguit quidaꝫ sic. Illud quod ꝯuenit spūsancto i ordine ad creaturā

1 nō potest esse sua proprietas ꝑsonalis. sed eē donū ꝯuenit spūsancto in ordine ad creaturā. ergo ꝛc. Maior patꝫ. q2 proprietas cuiuslibet diuīe ꝑsone est prior omi creatura. Minor etiā patet. q2 ex hoc spūssanctus dicit do

2 nū. q2 dat nobis. P. omnis relatio dei ad creaturā est relatio rōnis. sed ꝓprietas i diuinis est relatio realis. cū igit hoc nomē donuꝫ cōueniat spūsancto in ordine ad creaturas.

3 ergo ꝛc. P. vna ꝑsona diuina nō cōstituitur duabus relationibus. sed spūssancti ꝑsona ꝯstituit spiratione passiua. ergo esse donū nō erit eius ꝑsonalis ꝓprietas. ergo ꝛc. Sꝫ illa sunt manifeste ꝯtra intētionē Augu. prout magister eū adducit i illa. xviij. distinctōe in lr̄a. Ad pmū dicendū ꝙ minor nō est vsqꝫquaqꝫ vera. quia si nulla creatura eēt nec vnqꝫ fieret. adhuc spūssāctus esset donuꝫ. eo ꝙ eēt amor ꝑsonaliter productus in diuinis. amor autēꝫ est donū pmū oīm donoꝝ. pmū eīm quod libere damus est amor noster. ꝛ illo ꝑ ꝯsequēs damus omne qđ libere damꝰ. Solu.

Ad i

Ad secundū patet ꝑ idē. Ad terciū dicēdū ꝙ sicut verbatio i diuis est idē qđ generatio. sic donatio intrinsece i diuis ideꝫ ē quod spiratio. ꝛ ꝑ ꝯsequēs esse donū ꝛ esse spiratuꝫ idem sunt. Ad ꝛc.

Articłs Quātum ad quartum. vtꝫ spūsscūs sit eo donū quo deus. Dicit doctor noster hac distinctōne. ꝙ cū qlibet diuina ꝑsona sit omnino simplex. ideo illud quo spūsscūs est deus. ꝛ illud quo est donuꝫ non pn̄t realiter differre. differūt tamē formaliter. q2 sicut pater nō est formaliter eo pater quo deus. nā formaliter ē deus deitate ꝛ pater paternitate. sic spūssanctus ē deus ꝑ diuinaꝫ eēntiam ꝛ naturā formaliter. donū autē ē proprietate relatiua. Et declarat se exemplariter dicēs. ꝙ sicut aliquis currens existēs lassus ꝛ calidus. alio est formaliter lassus. et alio formaliter calidus. q2 lassus est lassitudine. ꝛ calidus calore. originaliter tn̄ vno ꝛ eodem recipit vtrūqꝫ. vicꝫ ipso cursu. Ita spūssāctus ea deꝫ sua processiōe accipit ꝙ sit deus ꝛ ꝙ sit donū. qꝫuis formal'r sit proprietate donū et natura deus. Sꝫ qꝫuis a nullo aduersarioꝝ hec dicta doctoris ꝯ alia sua dicta ducāt. mīsatis apparēter vident repugnare. cū ipse vndiqꝫ i diuis neget eē drn̄tiā formalē. Huic aūt obiectioni de facili possumus rn̄dere. dicētes ꝙ doctor hic sumit drn̄tiā formalē ꝑ ea drā q̄ ē ꝑm formalē rōem. ꝛ talē nō negat iter relatōꝫ ꝛ fūdamētū etiā i diuis. qꝫuis eā neget int absoluta. Ad argumētū pn̄cipale dđꝫ ꝙ donū dupl'r ad pn̄s dici pt. Vno mō oē illđ qđ est donabile vel dari pōt siue a seipso siue ab alio. ꝛ sic dr̄ eēntialit i diuis. q2 ꝯuenit oībus tribus. Nā pr̄ pōt dare filiū. ꝛ pr̄ ꝛ filiꝰ spūmsanctū. ꝛ pater seipm. pōt etiaꝫ quelibet ꝑsona diuina dare seipsaꝫ. Alio modo dicit donū illud quod ex proprietate sue originis accipit ꝙ sit donabile. et hoc nomen donum dicit notiōaliter i diuis. ▮ ꝙ soli spūsancto

Nota egregie de ꝑmaria materia.

Contra ꝙ dictum.

Solutio.

Ad pn̄cipale argumentum.

pueniat. cui ꝓpriũ ẽ ꝓcedere ꝑ modũ amoꝛꝭ.

Distinctio decimanona

H nc postq̃ꝫ

n ꝛc. Pucuſq; mgr̃ dtermiauit d diuie eẽntie vnitate. psonaꝝ trinitate. ac psonalis oꝛigis distinctõe ꝛ alietate. hic i ista. xix. dist. incipit tractare de pdicta rũ psonaꝝ equalitate. Et diuidit̃ i duas ptes qꝛ pꝛimo ostẽdit diuinaꝝ psonaꝝ equalẽ maiestatẽ. Scdo ostẽdit ex pdictis oꝛiri quãdaꝫ singularẽ difficultatẽ. dist. xxi. ibi. Hic oꝛit̃ q̃stio trahẽs ꝛc. Pꝛima i duas. qꝛ pmo oñdit psonaꝝ equalitatẽ ex hoc ꝙ hñt eãdẽ magnitudinẽ ꝛ maiestatẽ in eẽndo. Scdo ex hoc ꝙ hñt eãdem virtutẽ ꝛ ptãtem i agẽdo. dist. xx. ibi. Nũc ostẽdemus. Pꝛima diuidit̃ in tres qꝛ pmo mgr̃ oñdit i quo ꝯsistit psonaꝝ equalitas i cõi. s. i eternitate. magnitudine ꝛ ptãte. Secũdo probat hec tria nõ differre re sed sola ratiõe. Et tercio proſequit̃ personaꝝ equalitatẽ i speciali. prout attẽditur i ipsa magnitudine. Secũda ibi. Cũq; enumeret̃ ista. Tercia ibi. Q, aũt eternitate. Et hec diuiditur i tres. Quia pmo ostẽdit diuinaꝝ psonaꝝ magnitudis equalitatẽ ꝑpter ꝯsubstãtialitatis vnitatẽ. Secũdo ꝑpter totalitatis immunitatẽ. Et tercio ꝑpter simplicitatis puritateꝫ. Secũda ibi. Sed iaꝫ nũc. Tercia ibi. Sciendũ est igit̃. Pꝛima diuidit̃ in duas. qꝛ pꝛimo probat intẽtum ex hoc ꝙ tres diuine persone sunt realr̃ vna natura. Scdo ex hoc ꝙ q̃libet diuina psona habet esse i alia psona. Secũda ibi. Et inde ẽ ꝙ pr̃ dicit̃ eẽ. Tũc sequit̃ illa ps. Sed iã nũc. Et diuidit̃ i tres. qꝛ pmo ponit veritatis intẽte declarationẽ. Scdo ecõtra ducit apparentẽ obiectõꝫ Tercio huiꝰ obiectionis subdit solutiõem. Scda ibi. His vidẽtur aduersari. Tercia ibi. Hec ꝙ hic dicũtur. Pꝛima i tres. qꝛ pmo oñdit ꝙ natura respectu diuiaꝝ psonaꝝ nõ habet rationẽ totius integralis. Secũdo ꝙ nõ habet rõem totius vlis. Et tercio ꝙ nõ hꝫ se i rõne ptis materialis vel formalis. Secũda ibi. Hic adijciẽdum ẽ. Tercia ibi. Notãdũ etiã ꝙ eẽntia. Tũc sequit̃ illa ps. Sciẽdũ ẽ igit̃. Et diuidit̃ i tres. qꝛ pꝛimo mgr̃ probat diuinã simplicitatẽ ex eo ꝙ vna psona nõ est minoꝛ personis pluribus. Secũdo ifert ex predictis ꝙ deus nõ debet dici triplex sed trinus. Tercio ostendit ꝙ modus his oppositus inuenit̃ in rebus coꝛpalibus. Secũda ibi. Preterea cũ deus. Tercia ibi. In rebus coꝛpoꝛeis. Hic quero

V trum vna psona sit i alia. Et videt̃ ꝙ nõ. qꝛ i quocũq; est paternitas filiatio ꝛ spiratio. ille ẽ pater et filius ꝛ spũsſcũs. sed si pr̃ ꝛ spũsſcũs sunt i filio. tũc erũt i eo paternitas ꝛ filiatio ꝛ spiratio. ergo filius eẽt pater ꝛ spũsſãctus. ꝛ sic eẽt ꝯfusio personaꝝ. Cõtrarium ponit magister i lr̃a illius. xix. distinctiõis. Ista questio possꝫ habere duplicẽ intellectũ. Quoꝝ pmꝰ ẽ satis facilis. alter vero difficilis. Pꝛimo posset intelligi vtrum vna psona sit i alia intellectualiter ꝛ obiectiue. Et tunc de facili respondet̃ ꝙ sic. Quia omne cognitũ est i cognoscẽte obiectiue. vel p seipsum. vel p suam similitudinẽ. sed quelibet diuina psona cognoscit quamlibet diuinam psonã nõ per similitudinẽ sed seipsam. quia ꝙ aliquid nõ repsentet̃ intellectui p seipm sed i suo simili. puenit ex imperfectõe pñtati. que i diuinis esse nõ potest. ergo quelibet diuia persona est i qualibet diuia persona p seipsam intellectualiter ꝛ obiectiue.

Alio mõ posset intelligi hec q̃stio. vtꝝ vna psona sit in alia realiter ꝛ entitatiue. Et sic qꝫuis questio sit difficilis. tñ ratiõe fidei et propter auctes sanctoꝝ. ꝛ dicta sacri canõis. necesse ẽ nos illud firmiter ꝯfiteri. Dicit. n. saluatoꝛ Johis. xiiij. Ego i patre ꝛ pater in me est. Modus tamẽ declarãdi diuersimode [illegible] gitur a diuersis. Quidã eñi illud declarãt ex diuina productõe. Aliqui ex diuia relatiõe. Alij ex diuinaꝝ psonaꝝ eẽntiali idẽtificatõe. Et ideo ponã q̃ttuoꝛ ꝯclusiões. s. tres negatiuas ꝛ vnã affirmatiuã. Pꝛia ẽ ꝙ quãlibꝫ diuinã psonã eẽ i q̃libet diña psona nõ pt̃ pbari ex diuiaꝝ psonaꝝ pductiõe. Cõcl'o 1

Scda ꝙ hꝫ 2

nõ pt̃ sufficiẽter pbari ex diña relatõe Ter 3

cia ꝙ hꝫ nõ pt̃ pbari sufficiẽter si rõ tm̃mõ sumit̃ ex diñaꝝ psonaꝝ eẽntiali idẽtificatione.

Quarta ꝙ pdicta inexñtia cuiuslibet diñe 4

psone i q̃libꝫ sufficiẽter pbari pt̃ ex reali ꝯueñetia ꝛ reali diñtia quã habẽt diuine persone nõ ꝑpter eẽntiã tm̃ nec ꝑpter relationẽ tm̃. sꝫ ꝑpter eẽntiã ꝛ relatõem simul.

Pꝛimũ patet. quia Cõcl'o 1

si ratione oꝛigis sufficiẽter posset pbari pductũ eẽ i pducẽte ꝛ ecõuerso. tũc pater carnalis vere eẽt i suo filio. ꝛ filius i patre. ꝯñs ẽ falsũ. g ꝛ añcedẽs. ꝯñtia patꝫ. quia filius carnalis vere oꝛiginat̃ a patre carnali. Foꝛte dicet̃ ꝙ Instantia

non ē simile de patre carnali. quia talis pater agit actione transeūte. pr̄ aūt diuinus actione imanēte.
Solutio Rn̄. q̄ q̄uis generatio diuina nō sit trāsiens quo ad diuinā naturā. ē tamē trāsiens quo ad psonā. qz pater non generat seipm sed filiū. qui realiter q̄tū ad psonaʒ distinguit a patre.
2 P̄. dato q̄ p realē originē possit aliquo mō pbari q̄ productū sit in pro ducēte. eo q̄ omne pductū aliquo mō sit i suo pncipio productiuo. p hoc tn̄ pbari non pōt q̄ pducēs sit in pducto. sed i diuis nō magis est pductū in pducēte q̄ pducēs in pducto. eque em̄ vere ē pater in filio sicut filius in patre.
3 P̄. cū origines i diuinis sint diuersaʒ rationū. ḡ si ratiōe originis vna psona eēt in alia. tūc nō silr̄ ⁊ vniformiter inessēt sibi mutuo diuine psone. falsitas ɔn̄tis ē nota apud oēs doctores. ɔn̄tia pʒ. qz que p diffōrmē rationē insūt diffōrmiter insunt.

Conclo 2 1 Secūdo dico q̄ nō pōt pbari q̄ diuine psone sibi mutuo insint rōne diuie relatōis. qz q̄ aliquibꝫ sunt rō oppositiōis illa nō sunt ratio pcisa q̄re vnū illorū alteri insit. Sed relatōes diuine sunt psonis rō oppositiōis. ḡ ⁊c.
2 P̄. rōne illius nō ɔuenit psone inesse ratione cuꝰ sibi ppie cōuenit adesse. sed ratiōe relationis psone diuine ɔuenit adesse. Maior patʒ. qz tales modi simplr̄ diuersi nō pn̄t ɔuenire eidē rōne eiusdē. Minor ē nota. qz relatiōis eē ē adesse
3 P̄ id quod ē pcisa rō distinctiōis psone a psona nō est [illegible]tio eēndi vnā psonā in alia. sed relatio i diuinis est pcisa ratio distinctōnis vnius psone ab alia. ergo ⁊c.

Cōclo 3 1 Tercio dico q̄ vnāquāq̄ psonā diuinā eē i alia n̄ potest sufficiēter probari ex h̄ pcise q̄ realiter sunt idē i diuia eēntia. qz ex eo pcise nō pbat̄ aliq̄d alicui inesse. ex quo pcise sibi ɔuenit p se eē. sʒ cuilibet diuine psone ɔuenit p se eē. pp̄ter hoc q̄ est idē realiter qd̄ diuina eēntia. ḡ p hoc non pōt pcise pbari alteri iesse.
2 P̄. si ratiōe qua pater est idē filio i diuia eēntia pater eēt i filio tūc eēt i seipso [illegible] se ⁊ pmo. ɔsequēs ē falsuʒ. vt patʒ. iiij. phisicoʒ. vbi pbat̄ impossibile eē q̄ idē sit i seipso pmo. ɔn̄tia ptʒ. qz sicut pater ē idē realiter filio p diuinā eēntiā. sic est idē sibijpsi pmo ⁊ p se. qz [illegible] nihil alteʒ. ḡ si ratione idēntitatis q̄ sibi ɔuenit p eēntiā pcise ē i filio. ratōe qua est idē sibijpsi p se ⁊ nō per alteʒ eēt i seipso primo.
3 P̄. rōne illius qua aliq̄ sūt oīno idē realiter nō potest pcise pbari vnū illoʒ eē i altero. sed ratōe diuine eēntie persone sūt oīno idē realiter. Maior patet. qz sp inter ea quoʒ vnuʒ est i altero oportet q̄ aliq̄ dr̄ña discernat̄. sed i diuina eēntia sic psone diuine ɔueniūt q̄ i eēntia nullo mō differūt.

Cōclo Quarto dico q̄ q̄uis ratio istiꝰ inessendi nō sit eēntia pcise sine relatōe: nec relatio pcise sine eēntia. eēntia tn̄ ⁊ relatio simul sumpta sūt pfecta rō q̄re quelibet diuia psona est i altera. qz q̄cūq̄ supposita liter differūt. ita tn̄ q̄ i vna natura realiter cōueniūt. illoʒ nccio vnū est i altero. sed psone diuine ratiōe relationū realiter differūt. rōne diuine nature realr̄ ɔueniūt. ḡ ⁊c. Minor pʒ ex fide. maiorē pbo. qz i quocūq̄ ē natura alicuiꝰ in illo est illud cuiꝰ est natura psupposita tn̄ inter ea reali dr̄ñtia. al's p illā maiorē sp pbaret̄ idē eē i seipso. qz natura cuiuslibet ē i eo. Sed natura cuiuslibet diuine psone est i qlibet diuina psona. ita tn̄ q̄ psone realiter differūt inter se. ḡ quelibet diuia persona est i qualibet diuia psona
Instan Sed dices q̄ si illud qd̄ ē ratio per se eēndi pcise nō est ratio inessendi. ⁊ silr̄ illud qd̄ est ratio adessendi pcise nō ē ratio inessēdi. tūc nec simul iūcta poterūt eē rō ineēndi. Sed vt supꝰ dixi diuia eēntia ē rō personis per se eēndi. ⁊ relatio ad aliud eēndi ⁊ pcise vnū illoʒ ab altero sumptū sepatim n̄ poterit eē ratio sufficiēs personā eēndi i persona. ḡ nec simul iūcta poterūt eē cā sufficiēs talis modi inessēdi.
Solu Rn̄deo p interemptōeʒ maioris. qz q̄cūq̄ sibi ɔnaturaliter mutuo insūt opōrtet ea h̄re ɔuenietiā ⁊ dr̄ñtiā. sed nec eēntia est ratio dr̄ñtie ipsis diuis psonis. nec relatio est ratio ɔueniētie. simul tn̄ iūcta ratione eēntie sic ɔueniūt q̄ tamē ratiōe relatōis h̄mōi persone differūt.
Ad principale [illegible] Ad argumentū pn̄cipale dicēdū ad maiorē. q̄ relatōes diuinas eē i aliquo dupliciter potest intelligi. s. formaliter vel idētice. Pmo mō maior est vera. qz formalr̄ pr̄nitas est i solo pr̄e. filiatio i filio. pcessio siue spiratio passiua i spūsācto. Scđo mō maior ē falsa. qz rōe idētitatis qua omēs diuine relatōes sūt idem cū eēntia diuina. in qualibet diuina persona sūt omnes ille relationes. ergo ⁊c.

Distinctio vicesima.

Hunc ostēdemus &c. Hec ē distictio .xx. in qua mgr oñdit diuinarum personarum equalitatē. ex eo q hñt eandē virtutē & potestatē. Et diuidit i duas partes. qr pmo magister istud probat auctoritate. Scdo rōne. ibi. Itē alio modo Prima i duas. qr pmo circa illud ppositā veritatē quam sentit ponit. & auctatibus sanctorum munit. Secūdo quādā cauillationē que huic veritati videt esse otraria tollit. ibi. Sed inqs pater. Tūc sequitur illa pars. Itē alio mō. vbi magister pmo probat suū propositum. Secūdo remouet qd suo proposito videt esse otrarium. ibi. Sed forte dices &c. Prima i duas. quia pmo pbat intentū ratōe ducēte ad impossibile. Secūdo rōne accepta ex similitudine. ibi. Hoc autē p similitudinē. Circa hāc distinctiōem quero hāc questionē.

Utrū oipotētia dña pfecte oueniat filio. Et videt q nō. qr illi pfecte nō ouenit oipotētia cui deficit aliq potētia. sz filio deficit aliq potētia. puta potētia generādi. cū ipse nō possit generare. g &c. Cōtra. si oipotētia pfecte nō ueniret filio. tūc filius nō eēt pfecte de9. ōns est falsū. qr dr i symbolo de filio. Perfect9 deus pfect9 hō ex aīa rōnali &c. pbo ōntiā. qr omipotētia ē ppietas solius dei. sed cui pfecte nō ouenit aliqua pprietas ipm nō est pfecte illud cui9 est pprietas. g &c. Hic qttuor sūt vidēda Primo vtrum potētia generatiua ophendat sub oipotētia Secūdo dato q sic. vtrum alicui possit couenire oipotētia cui tñ repugnt generare Tercio vtrum oipotētia pfecte ouemat filio. Et qrto vtrum pfecte oueniat spūisctō.

Articlus 1

Quantū ad primū sic pcedā. Primo em ostendā q omnipotētia osiderata absolute comphēdit potētiam generādi. Secūdo q omipotētia filij cōprehēdit potētiā generādi. Tercio ostendam q quidā i ista distinctōe arguētes otra dnm Egidiū ipm nō intelligūt. nec dicta sua fideliter cōscripserūt. Quarto ponā circa istum articulū modos dicēdi aliquorum doctorum. et eis obuiabo inqtū dictis nostris videtur esse otrarij.

Cōclo 1 1 Primū patet. qr pfectissima potētia nō excludit ab oipotētia. sed potētia generādi i diuis ē pfectissima potētia. g &c. maior de se pz. minor ē pbo. qr potētia q pducit productū nobilissimū ē nobilissima potētia. sed potētia generādi pducit fili9 dei q ē pductū nobilissimū. g &c. P. ome illud qd perfectā hz rōem alicuius termi. ophendit sub illius termi vli distributione. sed potētia generādi habet pfectā rōem potētie. g comphendit cū dicit omipotētia. qr tūc hic termin9 potentia distribuit. 2

P. nō magis hz rōem potētie potentia creādi q potentia generādi. sed potentia creādi comphendit sub oipotētia. g & generādi. 3

P. ome illud qd est pncipiū productiuū alicui9 termi realis pductōe reali cōphendit sub omnipotētia. sed eēntia diuia q est ipsa potētia generādi vt patuit supi9 dist. vij. est pncipiū productiuū termi realis. puta filij. & productōe reali. puta ipsa generatōe g &c. 4

Cōclo 2 1 Scdo dico q potētia generādi opphēdit sub oipotētia filij qtū ad suū pncipale significatū. qr illa potētia q vere ē i filio opphēdit sub oipotētia filij. sed potētia generādi vere est i filio saltē q ad suū pncipale significatū. vt supi9 pbaui dist. vij. Maior ptz. qr potentiā vere esse i aliquo omnipotēte que tamē nō includat sub sua omnipotētia eēt oppositū in adiecto. Minor vt dixi probata ē dis. vij.

P. in generatiōe filij vt patuit supius dist. v. idē est potētia productiua siue potentia generādi & termin9 generatōis. sz termin9 generatōis vere ē i filio. puta ipa diuina natura q ē termin9 formal ipsi9 diuie generatōis. g & pncipiū generādi erit i eo. 2

Nota Quātū tñ ad suū osignificatū siue onotatū potētia generādi nō ophēdit sb oipotētia filij. qr sic nihil aliud dicit nisi respectum pñitatis sine q hñs hmōi potētiā nō pt generare. sicut si aliquis ignis quacūqz virtute fieret q pfectam haberet igneitatē sine tñ calore. potentiā generādi ignē vtiqz haberet. qūis nūqz ignē posset generare. Et illa videt expssa nostri doctoris intētio tā in illa distictōe q i alia. vbi ait eādē potētiam generādi que est i patre esse i filio qūis sub opposito respectu.

Cōclo 3 Ex quo patet q quidam minus iuste doctorem nostrum impugnat. Aureolus di. 20. 1 Dicūt em doctorē hic dicere potentiā generādi nō ptinere ad oipotentiā. cuius oppositū ipsi probāt. & stat virtus ratōis i hoc. qr cum oipotentia vt in patre est sit pfectio simplr. et vt sic ad ipm ptineat potentia generādi. ergo si potētia generādi eēt incompossibilis filio. aliqua pfectio simplr esset incompossibilis filio. & sic filius nō eēt simpliciter pfectus.

P. qñcūqz aliqua sic se habet ad omnipotētiam q omipotētia vnius plura claudit in se q oi- 2

p

potẽtia alterius illa nõ sunt paria ĩ omnipotentia. ĝ impossibile est potẽtiã generãdi claudi
3 ĩ omipotẽtia pr̃is ⁊ nõ in oĩpotẽtia fi'ij. P.
arguũt ꝯ quoddã dictuȝ doctoris. Dixit eñ
doctor ꝙ filius nõ põt generare. qꝛ ꝯdictõem
Rõ egidij implicaret. Si eñ posset in actũ generatiõis
tũc generaret. qꝛ in ꝑpetuis ñ dr̃t esse ⁊ posse.
Sȝ si generaret tũc essȝ pr̃. Si eẽt pr̃ tũc ñ
esset filius. qꝛ pr̃ et fili⁹ in diuis distinguunt̃
oppositis ꝓprietatibꝰ. ĝ de pmo ad vltimũ. si
filius ĩ diuis posset in actũ generatõis. tũc filius nõ esset filius. ꝓpter qđ filiũ nõ posse generare ñ derogat oĩpotẽtie filij. qꝛ nõ posse ea
que ꝯtradictionẽ implicãt ñ derogat omipotentie. Contra illud arguit sic. Quãuis sic describat̃ oĩpotẽtia. Oĩpotentia ẽ potentia attingẽs oẽ possibile ꝯdictõeȝ ñ implicãs. tamẽ
ĩ hac descriptione implicatio ꝯdictõis sumit̃
absolute ⁊ nõ p ꝯpatiõnẽ ad agẽs. alioq̃n qđlibet agens esset omnipotẽs. qꝛ qđlibet agens
põt in omne illud qđ nature sue ꝯgruit ⁊ nõ
repugnat seu ñ ꝯtradicit sibi. ergo relinquit̃
ꝙ ð ratione omnipotẽtie sit attingere omne illud qđ absolute ⁊ ĩ se nõ implicat ꝯdictionẽ.
Positio aureoli Et infra eadẽ questiõe ille idẽ ponẽs ĩ hac materia suã opinionẽ ait. ꝙ potẽtia generãdi nõ
claudit̃ sub oĩpotẽtia. qꝛ potentia generãdi ñ
est potentia ꝓductiua. sed est potẽtia entitatiua. posse. n. generare ñ ẽ posse elicere generationẽ. sȝ ẽ posse esse generatõȝ ⁊ posse esse pr̃eȝ.
oĩpotentia aũt ẽ potentia ꝓductiua. Ex hoc
eñ de⁹ est oĩpotens inq̃tũ oĩs potentia ꝓductiua ꝯtinet̃ ĩ vna dei potẽtia eminent̃. igit̃ vedicũt potẽtia generãdi claudit̃ sub oĩpotẽtia. Sȝ dicta illa multiplr̃ deficiũt. Pri
Cõtra aureolũ. eñ deficit illa positio ĩ eo ꝙ negat potentiã ge
1 nerãdi esse potẽtiã ꝓductiuã. qꝛ potẽtia generãtꝭ q̃ ĩ esse genito ponit̃ ver⁹ termin⁹ real' illa ẽ
vere ꝓductiua. sȝ potentia generãdi est potẽtia generãtis. s. pr̃is q̃ ĩ esse genito ponit̃ ver⁹
termin⁹ realis. s. fili⁹. ĝ est potentia ꝓductiua.
Maior pȝ. qꝛ generãs talẽ potentiã hmõi
terminũ ñ pt ĩ esse genito ponere nisi ꝑ ipa generatõe. ⁊ p ꝯñs ꝓductõe. ꝓpter qđ necio potẽtia hmõi generãtis erit ꝓductiua. Mĩor autem q̃tum ad omnes suas ptes fundat̃ in fi
2 de catholica. P. si potẽtia generãdi ĩ diuinis ñ est productiua. tũc filius ĩ diuis nõ esset productus. ꝯñtia patet. q̃a ad oppositũ
ꝯñtis sequit̃ necessario oppositũ añcedentis.
falsitas ꝯñtis patet. qꝛ esse productũ est ꝯñs
ad esse genitũ. qꝛ omne genitũ est ꝓductũ sed
ñ ecõuerso. ergo si filius in diuis nõ esset productus nõ esset genitus. quod est ꝯtra fideȝ.
Etiã est implicatio ꝯtradictionis. qꝛ ad non
genitũ sequit̃ nõ filius. igit̃ si filius ñ esset genitus. tũc esset filius ⁊ nõ esset filius. Consequẽtia iteȝ patet. qꝛ oĩs terminus product⁹
ꝑsupponit ꝓducẽtis potentiã productiuã.
Scdo pdicta positio deficit ĩ eo ꝙ dicit. ꝙ posse generare nõ sit posse elicere generationẽ. qꝛ 3
omne illud qđ vere est op⁹ nature est aliquid
elicitũ ab opante p naturã. Sed Dama. li. 1.
vbi agit de generatione diuia ait ꝙ generatio
ẽ op⁹ nature. maior pȝ. qꝛ oẽ op⁹ est aliq̃d elicitũ ab ipo operãte. Si igit̃ generatio ẽ q̃d elicitũ. tũc posse generare ẽ posse elicere generatõȝ. P. tu accipis ꝓ eodẽ posse generare et 4
potentiã generãdi. vt pȝ ĩ dictis tuis. Si ĝ
posse generare eẽt potẽtia entitatiua ⁊ idẽ qđ
esse generatõȝ. tũc potẽtia generãdi essȝ q̃d relatiuũ seu notionale. ⁊ ñ esset q̃d absolutũ siue ipsa natura diuia. cui⁹ vtriusq3 oppositũ
ꝓbaui multiplr̃ supius dis. vij. Tercio de 5
ficit ille doctor ĩ his q̃ induxit ꝯtra dñm egidium. Prime eñ due ratões in nullo sũt cõtra Egidium. qꝛ vbicũq3 vnq3 locutus est de
illa materia. ibi expresse ponit potẽtiam generãdi eãdem que est ĩ patre esse in filio. q̃uis
nõ sub eodem respectu. sicut patet euidẽter in
suo scripto sup pmũ sñiarum. di. vij. q. iiij.
⁊ di. xx. q. i. ⁊ ij. Prime igit̃ due rationes nõ
sũt ꝯtra doctorẽ. tamẽ volo respõdere ad eas
Ad pmũ igit̃ dicẽdum ꝙ potentia generãdi nõ ꝓprie dicit̃ perfectio. cum nõ habeat Solutio Adi
se p modum inherentis. qꝛ cum generatio sit
opus nature. potẽtia generãdi est ipsa diuia
natura que ĩ se vnitissime ⁊ perfectissime comprehendit oẽm perfectionẽ formaliter aut virtualiter siue eminenter. Ratio etiã falsũ assumit. qꝛ doctor nũq3 dixit potẽtiã generãdi eẽ
incõpossibilẽ filio. qꝛ cũ ipse expsse dicat potentiã generãdi esse diuinã naturã ĩ q̃ genitũ
assilat̃ gignẽti. ipse diceret diuinã naturã esse
incõpossibilẽ filio. si potentiã generãdi diceret eẽ incõpossibilẽ. Forte dices. si doctor Instantia
tu⁹ nõ dixit potẽtiã generãdi eẽ incõpossibilẽ
filio. tñ dixit equalẽs. qꝛ ipe ait dist. xx. q. ij. filiũ ñ posse generare. R. ꝙ talẽ equalentiaȝ Solutio
habeas tibi. qꝛ nec doctor nec eius discipuli
hmõi equalentiã acceptabũt. qꝛ p posse generare debet intelligi potentia generatiua vt ꝓrũpit ĩ actũ generatõis. qꝛ cũ nõ possit potentia nisi vt ẽ ꝯiũcta respectui ꝓposito ad generõȝ puta pr̃nitati. q̃ q̃dẽ respect⁹ cũ ñ possit eẽ
ĩ filio ꝓpter oppõeȝ quã hȝ ad filiationẽ. ido

posse generare ꝯgrue negat a filio. Sȝ potentia generādi q̄tū ad suū ꝑncipale significatū abstrahit a tali respectu vt ꝓbatū ē i di. vij. io n̄ ē equales dicere potētia generādi ꝛ posse generare.
Ad 2 Ad .ij. dōm. ꝙ rō nō ē ꝯ nos. qꝛ nos ꝯcedim⁹ potētiā generādi ꝑtinere ad oīpotentiā filij illo mō q̄ dictū est .s.
Ad 3 Ad .iij. r̄ndet doctor nr̄ ꝑsonalr̄. qꝛ ɓm ip̄m ꝛ ɓm veritatē q̄ncūqȝ aliq̄d ɓm se nō ē impossibile si alicui supposito repugnat non ex defectu alicui⁹ nature seu alic⁹ esse deficientis supposito oportet ꝙ tal' iplicatio ꝯdictionis attendat ex repugnātia formali suppositi illi⁹ respectu talis rei. nec ex h' in hm̄oi supposito pt̄ argui aliq̄ ipotētia seu diminutio oīpotētie. ꝓpter qd̄ fili⁹ plenā hȝ oīpotētiā sicut pr̄. q̄uis potētia generādi q̄ vere ē i supposito filij n̄ ꝓrumpat i actū generationis. qꝛ tal' actus repugt̄ tali supposito. cū suppositū filij i eē ꝑsonali ꝯstituat generatōe passiua. non repugt̄ tn̄ sibi ex defectu alic⁹ esse siue nature. cū esse filij comp̄hēdat omne esse. ꝛ natura eius comp̄hēdat oēm naturā et formaliter vel eminēter omnē ꝑfectiōem. Et cum dicit ꝙ tūc quodlibet agēs esset omnipotēs. qꝛ potest oīa que sibi nō repugnāt. R̄ndet doctor ꝙ illa repugnātia in agētibus creatis est ex defectu alicuius nature quā agens creatū nec formaliter habet nec eminēter. puta si ignis nō potest frigefacere. hoc est ꝓ tāto. qꝛ sibi deficit esse frigidū siue natura frigiditatis. ꝛ ideo nō est simile quod ꝓ simili introducit arguēdo. Vn̄ ad maiorē declarationē hui⁹ dicit doctor nr̄ ꝛ bn̄. ꝙ si pr̄ nō posset generare cuȝ ei⁹ supposito ex formali suo ꝯstitutiuo generare nō repugnet. oportet ꝙ sibi repugnet ex defectu alicui⁹ ꝑfectionis siue nature. ꝛ ꝑ ꝯsequēs pater nō esset oīpotēs. Etiam ꝯclusio quā ille ex dicto argumēto assertiue infert est simpliciter falsa. cū dicit. relinquitur ḡ ꝙ de rōe oīpotētie sit attingere oē illd̄ qd̄ absolute ꝛ i se nō implicat ꝯdictionē. Si em̄ illa illatio esset bona. tūc inter duo necio seqretur vnū. s. ꝙ vel filius nō esset oīpotēs. cuȝ n̄ possit i actū generationis. vl' ꝙ generatio i diuinis simplr̄ ꝛ ɓm se sit ipossibil' ꝛ ꝯdictiōȝ iplicet. ꝛ tūc nec pr̄ possȝ generare. q̄ꝛ vtrūqȝ ē ꝯ fidē aplicā ꝛ catholicā.
Lōcl'o 4 Sūt aūt q̄daȝ aliq̄ qui satis ꝯformiter dicūt penes opinionē nostri doctoris i hac materia.
Herueus. Dicūt em̄ ꝙ ex hoc nō ē aliq̄ diuia ꝑsona om̄ipotēs ꝙ habeat diuinā essentiā cuȝ oī respectu q̄ fūdat i ea. q̄a tūc pater nō esset omnipotēs. cum careat ipsa filiatione. Sed ex hoc solo dicit om̄ipotēs. qꝛ habēt essentiā diuinā que ɓm se est omnipotētia. quelibet ḡ diuina ꝑsona habet oīpotētiam. cū quelibet habeat diuinā essentiā. licet nō quelibȝ possit generare. qꝛ potētia generādi ad explendū actū generatōis coexigit paternitatē. licet eam intrīsece nō includat. ꝛ ideo solus pater generat. qꝛ i solo p̄re potētia generādi ꝯiūgit tali respectui. Ista opinio bn̄ ꝯsiderat a doctore nr̄o. i nullo quasi videtur discrepare. ꝓpter quod miror de quibusdā de nostris. qui dicūt se doctorē nostrū velle saluare. ꝛ tenere i omibus suis ꝯclusiōib⁹. ꝛ tamē hāc opinionē impugnāt.
Primo sic. Incōueniēs esse videt ꝙ aliquod posse ponat i aliquo quod tamē nūqȝ reducat in esse. Dyonisius de burgo ꝯ herueū.
sed potētia generādi que est in patre in nulla 1
alia persona potest poni i esse. ergo ꝛc.
P. si idem lumē i sole existēs illuminat ꝛ calefacit. 2
i alio corpe tm̄modo illumiaret illud corpus nō diceret eque potens sicut sol. sic dato ꝙ eadem potētia q̄ est i patre ad creādū ꝛ generādū. sit i filio ad creādū ꝛ nō ad generādū. filius ex hoc nō diceret eque potēs patri.
P. essentia absoluta nō est potētia sed solū vt est ꝑncipiū act⁹. ꝛ ideo cū vnū suppositū potest principiare aliquē actū quem alterū non potest. licet i illis suppositis dici possit eadē essentia. nō tamē eadem potētia. 3
Solutio Sed qꝛ illa nō minus sūt ꝯtra doctorē nostrū q̄ꝫ ꝯtra ꝯmunē veritatē. ideo r̄ndeo ad ea.
Ad 1 Ad ꝑmū igit dicendū ꝙ maior nō est vera si habeat actū adequatū prius origine i alio supposito. sed sic est ꝙ potētia generādi vt est i p̄re ē ꝑncipiū elicitiuū actus sibi totaliter adequati puta ꝑfectissime generatōis. Si em̄ actus generationis nō esset om̄ino adequatus virtuti generatiue vt est i patre. tūc filius i diuinis nō esset oīno perfectus. Etiā posset dici ꝙ i filio nō est posse generare. q̄uis in ipso sit potētia generādi.
Ad 2 Ad scd̄m dicendū. ꝙ si illud corpus nō faceret easdem oꝑationes quas facit sol. hoc esset ex ꝑte alicui⁹ absolute ꝑfectionis existentis in sole que nō esset i hoc corpe. ꝛ ideo non esset tale corpus eque potēs sicut sol. Sic aūt nō est in diuis sicut iā patuit.
Ad 3 Ad terciū dicēdū ꝙ potētia pt̄ duplr̄ ꝯsiderari. Vno modo vt ē ꝯiūcta oīb⁹ necio req̄sitis ad hoc vt i actum ꝓrūpat respectu cui⁹ est potentia. Scd̄o modo vt non ē actu talib⁹ ꝯiūcta. Primo mō maior ē vera sȝ non scd̄o mō. Dato em̄ ꝙ i aliq̄ eēt igneitas ꝟtute diuia sine omni calore. illud vt sic nūq̄ꝫ principiaret actū generationis ipsi⁹ ignis. ꝛ tamē

i se haberet verā potētiam generandi ignē. Et
ista videt̄ esse intētio. b. Aug. li. iij. ↄtra Ma
ximinū. ca. xxiij. vbi ait. Absit vt ideo pater
potētior sit filio. quia creatorē. s. filiuȝ genuit
pater. filius autem nō genuit creatorem. nō
eñ nō potuit. sed nō oportuit. Cū igit̄ logice
loquēdo due negatōes faciāt vnā affirmatio
nē. oportet ꝙ exponat̄. Non eñ nō potuit. id
est potētiam generādi habuit. sed nō optuit.
qꝛ talis potētia ī paterno supposito actū sibi
totaliter coequatū habuit. Vñ sicut ī patre p
pter hoc nō deest potētia generādi. qꝛ nō pōt
aliū filiū generare ꝙ̄ illum vnigenitū quē ab
eterno genuit. sic nō bñ arguit̄ filium nō ha
bere potentiā generatiuā. quia aliū filium nō
Scotus. generat. Sūt etiam quidaȝ alij qui dicūt
potētiam generādi nō pertinere ad omnipotē
tiam. Ad cui⁹ declarationē p̄mittūt quasdaȝ
1 suppōes. Quarū prima est ꝙ cū in deo non
sit passiua potētia. ideo omnipotētia est potē
tia actiua. Secūda est ꝙ obiectū actiue potē
tie ē ens possibile. non tñ possibile tale qd̄ op
ponit̄ simpl'r ipossibili. qꝛ sic q̄libet diuia pso
na ē ens possibile. qꝛ etiā psonā patris nō est
impossibile esse. ꝛ tñ nō pt esse termin⁹ actiue
potētie. g̊ obiectū actiue potētie erit possibile
qd̄ opponit̄ ei quod est formaliter necesse. cū
igit̄ q̄libet diuina psona sit formaliter necesse
esse. patȝ ꝙ omnipotētia nō potest esse respectu
alicui⁹ diuine psone ad intra. Ex quibus eti
am patȝ ꝙ potētia generādi nō ptinet ad om
nipotētiam. cuȝ sit respectu diuine psone. ꝛ ꝙ
filius ē omnipotēs ꝗuis nō possit generare
Et ꝙ oēs tres diuine psone sint eque oipoten
Alij ad idē tes ꝛ intēsiue ꝛ extensiue. Et illud probāt
2 quidam alij sic. Omnipotētia est potētia nō
ad esse sed ad agere. vñ aliquis dicit̄ omnipo
tēs. nō quia potest esse oia. sed quia pōt age
re omnia. cū ergo generare ī diuis siue poten
tia generādi sit idē qd̄ esse patrē. iō nō ptinet
ad oipotentiā. ꝛ ideo sicut nō arguit impotē
tiam in filio ꝙ nō potest esse pater. sic non ar
3 guit impotētiā in eo ꝙ nō pōt generare. P̄
potentia actiua est principiū transmutādi al
terum ꝓm ꝙ alterū. sed potētia generatiua ī di
uinis nō trāsmutat alterum ꝓm ꝙ alterū. quia
terminus generatōis puta diuia eēntia nō [illegible]
alterū a generāte. etiā filius qui est termin⁹ [illegible]
talis ipsius generatōis nō est alterū vl' aliud
Cōtra sco. a patre. Sed illud nō videt̄ esse ↄsonum
dictis sanctorū. quia Aug. de fide ad Petrū
expresse dicit. ꝙ pater non esset omnipotēs. si
nō posset producere filium seu equalē creato
rem. Ex quo ego arguo sic. Illud necessario 1
cadit sub oipotentia ad cui⁹ negatōem nega
tur oipotētia. Sed vt patet ī p̄dicta auctori
tate Aug. ad negatōem potētie generādi ī pa
tre sequit̄ negatio oipotētie. g̊ ex eadem aucte
pȝ ꝙ oipotētia nō solū est ad extra actiua sed
etiā ad intra ī diuis p̄ductiua. Patȝ etiaȝ ꝙ
nō solū oipotētia ē respectu possibil' vt distin
guit̄ ↄtra formaliter necesse. verūetiam vt di
stinguit̄ ↄ omne illud qd̄ nō est impossibile.
vñ ꝗuis patrē esse nō sit impossibile. p̄reȝ tñ
p̄ductū esse ē simpl'r impossibile. qꝛ tūc pr̄ nō
esset pr̄. qd̄ implicat ↄdictōem. P̄. si ex h̄ ꝙ 2
potētia passiua nō est ī diuis sufficiēter argui
tur omnipotētiā que est in diuis esse potētiā
actiuā. tūc eodē mō sequit̄ potentiā generādi
ī diuis esse potētiā actiuā. qd̄ est ↄtra te ꝛ fū
damētū tuū. Et p hoc pȝ ad illā primā de Scotus
ductōem quā facit prim⁹ doctor. Ad secū Ad 1
dū pȝ ex his q̄ dixi ī tercia ↄclusione. vbi p Ad 2
baui ꝙ potētia generatiua est vere p̄ductiua
Ad terciū pȝ ꝙ phus p illa verba describit Ad 3
potētiam actiuā prout repitur ī istis rebꝫ ma
terialibus. vbi producēs ꝛ productū differūt
p naturas absolutas. Nō eñ vidit Aristot.
hāc ineffabilē generatōem. in qua generās ꝛ
genitū totał'r ↄueniūt ī absoluto. et tm̄modo
dr̄nt relatiue. Etiā possemus dicere filiū esse
alterū a patre nō neutraliter sȝ masculine. nec
essentialiter sed suppositaliter.

Alij rela tiuit Ex predictis etiam
apparet qd sit dicēdū ꝗtū ad alios tres arti
culos qōis. Ad argumētū p̄ncipale nego Ad ar
minorē. Ad pbatōȝ dicēdū ꝙ nō ē bona ↄña gumētū p̄ncipale
nō pt generare. g̊ nō hȝ potētiā generādi. eti
am in creaturis. puta ī specie humana. ꝗuis
aliquis habeat potētiā generādi. si tñ sibi defi
ceret aliqd̄ instrumētū necessario requisitum
ad actū generatōis hūane. ipse sic hr̄et potēti
am generādi ꝙ tñ nō posset generare. sic qꝛ fi
lius hȝ potentiā generādi [illegible] sub respectu p
posito ad actū generationis. imo sub opposi
to ipse nō pōt generare.

Distinctio vicesimaprima.

Icoriturque
b stione. Hic mgr̄ oñdit ex p̄dictis
oriri q̄ndā difficultatē. qꝛ eñ di
ctū ē ī p̄cedētibꝫ. ꝙ vna sola psona nō ē maior

q̄ oēs tres psone.iō inqrit hic mḡr vtrū dictiō exclusiua possit p̄dicari ⁊ aliq̄ termiō i diuis Et diuidit i duas ptes. q2 p̄mo mḡr mouet circa h̄ plures q̄ōes. Scdō dat q̄ndā regulā obseruādā circa hmōi locutōes.ibi. Uerūtm̄ vt ait aug. Prima i tres ḃm q̄ circa istā materiā mouet tres q̄ōes. Scdā ibi. Post h̄ q̄rit. Tercia ibi. Sed itez queritꝛc. Circa istā distinctōem quero.

Utrū hec sit vera.solus pr̄ ē deꝰ. Et
v videt q̄ sic. q2 si nō.hoc eēt p trāto.q2 excluderet filiū.sed h̄ nō facit. q2 ḃm Aug.i.de tri.ca.viij.solus additū patri nō excludit filiū. In ɔtrariū videt eē Aug. vi. de tri.c.ix.vbi ait patrē esse deū.sed nō eē solū deuz. Quia dictio exclusiua addita alicui termio.vtplurimū videt excludere ab hmōi termino omne illud qd̄ nō est de p̄ncipali seu p̄mario suo ɔceptu.⁊ q2 mḡr hāc materiā de dictionibus exclusiuis introduxit i hac.xxi. dis.ppter psonas diuias q̄ relatiue dr̄nt.iō p̄mo vidēdū ē vtrū vnū relatiuū sit de p̄ncipali ɔceptu seu de p̄mario itellectu alterꝰ. Secundo vtrū dictio exclusiua addita vni relatiuorū excludat aliud. Tercio illud qd̄ q̄rit. Quarto vtrū hec sit vera.solꝰ deus ē deus.

Articl's 1 De primo sunt opiniōes repugnātes.teneo me tm̄ cū illa q̄ dicit q̄ vnū relatiuorū nō sit de p̄mario ɔceptu alterius sed de coitellectu seu ɔnotato ɔceptu
1 alterꝰ.q2 sicut dicit doctor noster ⁊ bn̄.q̄ncūq̄ aliq̄ sic se hn̄t q̄ vnū est de p̄ncipali ɔceptu alterꝰ.si vnū īmediate pfert cū altero.tūc cōmittit nugatio.vt p3 cū dicit hō aīal.s3 cū dr̄ pr̄ filij vl' duplū dimidij.⁊ sic d' alijs relatiuis
2 nō ɔmittit aliqua nugatio.ḡ ꝛc. P̄.illud qd̄ ab aliquo ē eēntialr̄ distinctū.vel saltē nō intrīsece spectat ad suā eēntiā.h̄ nō ē de primario suo intellectu.sed vnū relatiuū ad minus i creaturis est ab altero eēntialiter distinctū.
3 ḡ ꝛc. P̄.natura oppositorū nō patit q̄ vnū oppositorū sit de principali ɔceptu alterꝰ.sed
Opio 2. duo correlatiua vere sūt opposita.ḡ ꝛc. S3 q̄dā antiqui tenuerūt oppositū.⁊ pōt opinio
1 eorū pbari. Prio sic. Illa q̄ sūt simul naturali intelligēcia.videt q̄ qd̄libet illorū sit de p̄ncipali intellectu alterꝰ.s3 relatiua sunt hmōi
2 vt p3 i p̄dicamētis.ḡ ꝛc. P̄.illud qd̄ sic se h3 ad alterū q̄ ip̄m nullo ɔceptu pōt cōcipi sine illo.videt q̄ illud sit de principali suo cōceptu.da oppositū.tūc saltem ḃm illū principalē ɔceptū illud posset ab illo p̄scindi ⁊ concipi sine eo.sed vnū relatiuū nullo mō potest ɔcipi sine termino qui est suū correlatiuū.er-
go ꝛc. P̄.cuiꝰ ɔceptus minus pōt p̄scindi 3
ab aliq̄ q̄ ɔceptꝰ speciei a drn̄a ppria. hoc necessario reqrit illud i suo p̄ncipali ɔceptu.illa patet.q2 spēs i suo p̄ncipali cōceptu requirit drn̄ā cū sit ps sue diffinitiōis.sed relatiuū respectu sui correlatiui est hmōi.ḡ ꝛc.pbatio assumpte.q2 hec spēs hō pōt ɔcipi vt est aīal non ɔcipiēdo rationale.sed vnū relatiuū nullo ɔceptu est ɔceptibile sine altero.ergo ꝛc.
P̄.illud cuiꝰ p̄ncipal' ɔceptus ē eē ad aliud.illud i suo p̄ncipali ɔceptu reqrit aliud. ⁊ p cōseq̄ns illud nō ē de suo coitellectu s3 de suo p̄ncipali intellectu.sed oē verū relatiuū ē hmōi. 4
q2 suū eē est ad aliud se hr̄e. vt p3 i p̄dicamētis. P̄.iste p̄ncipalis ɔceptꝰ aut ē relatiuꝰ, 5
aut absolutꝰ. Si relatiuꝰ. tūc nccio termiat ad aliud. Si absolutꝰ.h̄ eēt ɔ̄ naturā relatiui.q2 cū i ɔceptu p̄ncipali res q̄si diffinitiue ⁊ formalr̄ exp̄mat.ḡ cuiuscūq̄ rei p̄ncipal' cōceptꝰ ē absolutꝰ ipsa nccio erit absoluta. et sic relatiuū nō eēt relatiuū.qd̄ est ɔ̄dictio S3 Cōtra opinionē.
istis nō obstātib2 teneo cū doctore nr̄o vt prius. Aduertēdū est tn̄ q̄ rōnes quas hic ɔscripsi ex falsa imaginatione pcedūt. vident eīm p̄tēdere q̄ ɔceptus p̄ncipalis ⁊ ɔceptꝰ scdarius qui dicit ɔnotatus siue coitellectus sint duo ɔceptus distincti distinctis tpibus eliciti.⁊ illud nō est verū saltē in pposito puta loquēdo de relatiuis.q2 vno simplici actu q̄ intelligit pater attingit etiā cognitiue ipse filiꝰ. pr̄ tn̄ ɔcipit p̄ncipaliter. q2 intelligit i recto. filius aūt scdario siue ex ɔnotato. q2 ɔcipit i obliquo.⁊ p modū extremi terminātis tendētiam ⁊ lationē illius qd̄ est i recto ɔceptū siue p̄ncipaliter intellectū.puta pris. Propter qd̄ q̄uis obiectiue distinguāt penes p̄ncipale et scdariū.eo q̄ protūc q̄n intelligunt vnū p se directe ⁊ in recto intellectui obijciat. alterum aūt vt dixi terminatiue ⁊ in obliquo. his tamē duobus obiectiue ɔsideratis. ex pte nostri intellectꝰ subiectiue vnicꝰ actꝰ intelligendi corrn̄det. Ex hoc rn̄deo ad rōes. Ad p̄mū nego maiorē.nisi sic sint simul q̄ vnū nō Solutio Ad 1.
possit ɔcipi in recto nisi ⁊ alterū in recto ɔcipiatur.sic pfecte nō pr̄ ɔcipi hō nisi rōnale i recto ɔcipiat Ad scdm p3 p idē.q2 q̄uis ip3 Ad 2
correlatiuū nō ɔcipiat distīcto ɔceptu s̄biectiue.ɔcipit tn̄ alr̄ obiectiue q2 i obliq̄.⁊ illud sufficit ad h̄ q̄ dicat ɔcipi scdario Ad.iij. Ad 3
dōm.nego minorē.ad pbatōz dico q̄ cū3 hō

ꝯcipit vt aīal ille nō ē ꝯcept⁹ speciei sed ē ꝯce/
pt⁹ generis. ⁊ q꞉ ꝯcept⁹ generis abstrahit a su
is d꞉ñijs diuisiuis. vt ptȝ. iiij. meth. iō ñ mirȝ
si hō vt aīal ꝯcipiat̄ sine rōnali. q̄ꝫuis vt sic ñ
possit ꝯcipi sine sensibili. qd̄ ē d꞉ntia ꝯstituti
Ad 4 ua respectu aīalis. Ad. iiij. dōm ad maiorē
ꝙ illud reqͥrit illud aliud termiatiue ⁊ obliq̄.
⁊ ꝑ ꝯñs nō reqͥrit ip̄m tāq̄ꝫ p̄ncipalr̄ ꝯceptuȝ
obiectiue sed solū scd̄arie. q̄ꝫuis vtrūq̄ꝫ ꝯcipi/
atur eodē ꝯceptu subiectiue. puta eodē īdisti
Ad 5 cto actu ītelligēdi. Ad. v. dicēdū ꝙ ille p̄n
cipalis ꝯcept⁹ est relatiuus. ⁊ terminat̄ ad ali
ud modo quo iā dixi.

Articl's 2 Quantuȝ ad secun

dū p̄ncipale. vtrȝ dictio exclusiua addita vni
relatiuoꝝ excludat aliud. dicēdū ꝙ dictio ex/
clusiua addita vni relatiuoꝝ excludit alterȝ.
1 q꞉ q̄ꝫuis dictio exclusiua nō excludat a t'mio
cui addit̄ illud qd̄ est de suo ꝯceptu p̄ncipali.
excludit tñ oē illud qd̄ ē de ꝯceptu scd̄ario. sȝ
sic iā patuit vnū relatiuū nō ē de ꝯceptu p̄n/
cipali alteri⁹. sȝ tm̄mō scd̄ario. iō ⁊c. maior pȝ
p phm. i. phicoꝝ. vbi ꝯtra p̄menidē ⁊ mellis/
sum ait q̄ꝫtū ad primā ptē maioris. Si illud
qd̄ vere est eēt solū homo adhuc necesse est eē
animal bipes. Quātum ad scd̄am parteȝ ait
Nō em̄ amplius principiū est si vnū solum.
Et subdit rationē. Principiū em̄ cuiusdam
aut quorūdam est. Ex quo apparet ꝙ dictio
exclusiua addita vni relatiuoꝝ excludit alte/
ruȝ. ⁊ ꝑ consequēs excludit seip̄m. sicut addi
ta p̄ncipio excludit principiatū. quo excluso
negat̄ ⁊ excludit̄ etiā ip̄m principiū. q꞉ vnuȝ
relatiuoꝝ nō pōt manere excluso reliquo. po/
sita em̄ se ponūt. ⁊ perempta se perimūt. vt di
cit̄ ī p̄dicamentis. Ex quo etiā apparet ꝙ per
additionē dictionis exclusiue ad vnū relati/
uoꝝ ꝯtingit manifesta implicatō ꝯtradictio
nis. q꞉ relatiuū ad affirmationeȝ sui ponit̄. ⁊
ad exclusionē sui correlatiui tollitur ⁊ negat̄.
2 P̄. i. elencoꝝ dicit̄. Solus idē est quod nō
cum alio. Et hoc idē habet̄ in topicis Aristo
telis. Sed ī creaturis vnū relatiue opposito
rū est aliud ab altero. ⁊ etiaȝ in diuinis pater
est alius a filio. ergo solus vl' alia ꝯsimilis di
ctio exclusiua addita vni excludit aliud.
Cōtraria opinio Sed est quedā opinio que simpliciter te
net oppositū huius. Rationes illorū sunt il/
1 le. quia dictio exclusiua solummō illa exclu/
dit ab inuicē que ab inuicem p̄nt ī essendo se
pari. sed vnum relatiuoꝝ nō potest separi ab
altero nec ī essendo nec ī itelligēdo. P̄. ma 2
ior est ꝯnexio inter duo relatiua q̄ꝫ inter totū
integrale ⁊ suam partē. quia relatiua posita se
ponūt ⁊ perempta se perimūt. sed dictio exclu
siua addita huiusmodi toti nō excludit par
tem. Non em̄ sequit̄. Sola domus est. ergo
paries nō est. immo affirmatiue potest infer/
ri. ergo paries est. P̄. Si solus pater ē. pa 3
ter est. si pater est filius est. ergo si solus pater
est filius est. ⁊ ꝑ ꝯsequēs nō excludit̄. P̄. 4
illud quod est de intellectu alicui⁹ nō excludi
tur ꝑ additionē dictōis exclusiue ab ip̄o. Nō
em̄ sequit̄. solus homo est. ḡ animal non est.
q꞉ animal est de intellectu homīs. sed vnū re
latiuoꝝ est de intellectu alterius. Sed illa Solu
nō ꝯcludūt ⁊ ꝯmunis opinio tenet oppositū
ergo. Ad primū dicēdum ꝙ maior ē falsa Ad 1
vt patuit ī precedētibus Ad scd̄m dicēdū Ad 2
ꝙ maior nō est vera ꝯsiderādo ꝯstitutōȝ rei.
q꞉ ps integralis spectat ad constitutōem to/
tius. vnū aūt relatiuoꝝ nō spectat ad ꝯstitu
tionē alteri⁹ Ad terciū dicēdū ꝙ p̄ma ꝯñа Ad 3
q̄ assumitur ꝑ maiore potest negari. quia di/
ctio exclusiua addita vni relatiuoꝝ sapit na/
turā dictōis distrahētis. sicut igit̄ nō sequit̄.
hō mortuus est. ḡ homo est. sic nō sequit̄. so/
lus pater est. ḡ pater ē. ⁊ illa videt̄ eē exp̄ssa in
tētio Aristo. i. phicoꝝ. cū ait. Nō em̄ ampli⁹
p̄ncipiū est si vnum solū. Ad q̄rtū dōm ꝙ Ad 4
maior est vera si est de suo principali intelle/
ctu. sic aūt vt patuit nō est vnum relatiuū de
intellectu alterius. ḡ nō valet quod dicit̄.

Articl's 3 Quātuȝ ad terciuȝ

p̄ncipale. vtrȝ hec sit vera. solus pr̄ ē de⁹. dicē
dū ꝙ hec ꝑpositio. solus pr̄ ē deus ē negāda.
q꞉ cū dictio exclusiua addita vni relatiuorū
excludat alterȝ. ergo si illa est vera. sequeret̄ ꝙ
filius nō esset deus Et si dicit̄. Augus. qñ Instan Solu
q̄ꝫ ꝯcedit illā. solus pater est imortalis. Di
cendū ꝙ q꞉ patri appropriat̄ virt⁹ ⁊ potētia si
cut filio sapiā. ideo sicut ratione appropriati
onis dicit̄ ī ꝑsona filij. Gyrȝ celi circuiui sola.
sic q꞉ immortalitas attestat̄ ꝟtuti seu potētie
ideo appropriate cōcedit̄ illa. solus pr̄ habet
imortalitatē. ꝑ hoc em̄ nō excludūt̄ alie diui
ne ꝑsone a ꝯsortio p̄dicati. sȝ tm̄modo exclu
dunt̄ ab appropriatōe ei⁹ Est tñ sciēdum Nota
ꝙ si in ꝑpositōe predicta ly solus nō tenet̄ ex/
clusiue sed precisiue. tūc ꝑpositio ē vera. Est
em̄ sensus ꝙ illud diuinū suppositū qd̄ in eē
ꝑsonali solā paternitatē cōstituit̄ est deus.

Sic em nō excludunt alie diuine psone a cōsortio illius pdicati quod est deus. sed tm̄mo do pscindit forma subiecti.

Articulus 4 Quātū ad quartū pncipale. vtꝝ hec ppō. sol⁹ de⁹ ē de⁹. sit ꝯceden da. dico ꝙ hec ppō. solus de⁹ ē de⁹. vel sola tri nitas ē de⁹. ē absolute ꝯcedēda. qꝛ p talia dat intelligi ꝙ solūmō illud qd̄ hꝫ naturaꝫ diui nā est deus. vel ꝙ solum tres psone in vna na tura sunt verus de⁹. Ad argumentū in op positū pncipale pꝫ ex dictis i. iij. articulo.

Ad argumētū pncipale.

Distinctio vicesimasecūda.

Post predicta nobis. Postq̃ mgr̄a distinctiōe scd̄a vsq̃ huc determinauit de di uine eēntie vnitate. psonaꝝ trinitate. ac diui nis pfectōibus ꝛ pductōibus deo intrinsece cō uenientibus. In ista. xxij. dis. mgr̄ incipit deter minare de nomibus ista exp̄mentibus. Et duo fa cit. qꝛ pmo tractat de hmōi noibus. Scd̄o de ppꝛietatibus a quibus talia noia videnk eē impo sita. dist. xxvi. ibi. Nūc de ppꝛietatibus. Pria i duas. qꝛ primo mgr̄ tractat de hmōi diuis noibus i generali. Scd̄o psequit de eis magis in spāli. dist. xxiij. ibi. Predictis adijciēdū ē. Pria i duas. qꝛ pmo ponit duplicē ordinē circa diuia noia. Scd̄o q̄tū ad vsū taliū no minū istruit nos q̄dā fideli regula. ibi. Scie dū ē igit. Pria i duas. fm ꝙ istoꝝ noim duo sūt ordies. Scd̄a ibi. His adijciēdū. Tūc seqt illa ps. Sciēdū ē igit. Et diuidit i duas qꝛ pmo regulā pmissā assigt. Scd̄o circa pdi cta recapitulat. ibi. Ecce apte docuit. Circa istā dist. q̄ro.

Vtꝝ aliqd̄ nom ab hoie dō ipositū ppe ꝯueniat deo. Et vr̄ ꝙ nō. qꝛ illiqd̄ ē inenarrabile ñ possum⁹ ppe seu pfecte nomē iponere. sꝫ de⁹ ē hmōi. qꝛ dr̄. vi. ppōe d̄ cāis. ꝙ pma cā ē sup oēs enarratōes. ꝛ deficiūt ligue a narratōe ei⁹. Cōtra. ꝯmē. xij. meth. ait. ꝙ vita ꝛ scia ppe de deo dicūt. g̃ ꝛc. Hic pmo videndū ē vtꝝ de⁹ sit noiabil. Scd̄o vtꝝ sit noiabil plibus noibus. Tercio vtꝝ aliqd̄ il loꝝ noim pure ꝛ ppe ꝯueiat eēntie dine fm se ꝛ ñ i ordie ad aliqd̄ op⁹. Quarto vtꝝ noia at tributalia d̄ deo dicāt ppe ꝛ fm distictas rōes

Articulus 1 Quātuꝫ ad primuꝫ vtꝝ de⁹ sit noiabil. dico ꝙ de⁹ ē noiabil. Ipe ei seipꝫ noiat cū exo. iij. dixit moysi. Ego sū q̄ sū Pōt etiā noiari a nob. qꝛ q̄cq̄d possum⁹ itelli gere possum⁹ sigficare. cū voces sint note eaꝝ passionū q̄ sūt i aia. vtꝫ. i. peri hermeñ. sꝫ deū possum⁹ itelligere ꝛ fm theologos ꝛ fm phos

Quāuis aūt illa ꝯclō nec a phis nec a gēti libus oūtat i dubiū. tn̄ ppt aliqs auctes scōꝝ ꝛ maxie Dioni. q̄ fm pmā facie apparentiā ab hac ꝯcloe dissonare videt. adducā aliq̄ ꝯ me ꝛ videbo ad ea Scōꝫ eni Dio. i. d̄ di. no. de⁹ ē innoiabil a nobis. nā nihil noiam⁹ qd̄ nll'a cognitōe cog̃scim⁹. sꝫ vt ipe ibidē vr̄ deducer deū nll'a cognitōe cog̃scim⁹. qꝛ ei⁹ neq̃ ē sēus neq̃ fātasma neq̃ opio. i. cognitō estimatiua neq̃ nomē. i. simpliciū apphēsio q̄ format dif finitō q̄ p nomē itelligit. qꝛ rō quā significat nomē ē diffinitō. neq̃ fmo. i. cognitō ꝯposi toꝝ q̄ format enūciatio. neq̃ tact⁹. i. cognitō pncipioꝝ quā tactū appellat rōe simplicꝫ ꝛ i mediati ituit⁹. neq̃ scia. i. hit⁹ ꝯclonū. 1 P. idē Dio. vi. d̄ di. no. ait. De⁹ sup oēs fminū ex tēt⁹ a nullo capt⁹ ē aut ꝯphēsus. Termin⁹ aūt rei ē diffinitō. Cū igr̄ rō quā significat nomē sit diffinitō videt ꝙ ipꝫ noiare ñ possum⁹ 2 P. si noiaret. aut noiaret affirmatiue vl' negatiue Pño mō ñ pt ppꝛie noiari. qꝛ vt dr̄. ij. d̄ āge. hierar. oēs affirmatōes d̄ deo dicte sūt icōpa cte. nec scd̄o mō. qꝛ negatiue ñ exp̄mit q̄d res sit. sꝫ q̄d res ñ sit 3 P. signi ad sigtū dꝫ ē ppoꝛ tio. sꝫ nll'ꝫ nomē a nob excogitabile potūt do cē ppoꝛtiōatū. qꝛ finiti ad ifinitū nll'a ē ppoꝛ tio. 4 P. si aliqd̄ nomē sibi ꝯpeterꝫ h̄ maxie eēt nomē entis aut sbē. sꝫ h⁹ ñ. g̃ n⁹ alia. nō nomē entis. qꝛ ait Dio. ꝙ de⁹ ñ ē ens sꝫ sup ens. n⁹ no mē sbē. vtꝫ p aug. v. d̄ tri. 5 Sꝫ illa ñ ꝯcludūt Cōtra illa qꝛ vt supi⁹ dis. iij. patuit. deū eē ē p se notū. oē aūt qd̄ p se ē notū ē aliq̄ mō noiabile. Itē illd̄ de q̄ tractat i ŝva scia ē ŝve noiabile. sꝫ d̄ deo nō so ū i theologia tractat sꝫ etiā sepi⁹ i phia r spā lit i metaph. g̃ ꝛc. Ad oēs illas auctes Dyo. Solutio ꝛ multas ꝯsiles q̄s sepi⁹ ponit dd̄ꝫ ꝙ p hmōi Ad prima ŝba Dyo. nō intēdit. nisi ꝙ hic exūtes in via tria. deū pfecte cog̃sceren ñ possum⁹. n⁹ p ꝯñs noia re. p h̄ tm̄ ñ intēdit negare q̄n ipfecte ipm pos sim⁹ ꝛ cog̃scere ꝛ noiare. ꝛ p h̄ pꝫ ad pma tria.

Ad. iiij. dd̄m ꝙ iter signū ꝛ sigtū ñ oꝫ eē p Ad 4 poꝛtōꝫ fm adeq̄tōꝫ seu eq̄litatē. al's ei circul⁹ nūq̃ possꝫ eē signū vini sꝫ sufficit ꝙ signū ipo nat sigto ab aliq̄ ppꝛetate q̄ i sigto existat fm rē. ꝛ aliq̄ mō appareat vel exp̄mat in signo.

Ad q̄ntuꝫ dd̄m ꝙ nomē entis ꝛ esse pꝛo Ad 5 pꝛijssime deo cōpetit. vn̄ ppter h̄ ꝙ eminētiaꝫ

ꝓprietatis illius q̄ hoc nomē ens τ eē deo cō/
ueniūt nos nō apphēdim⁹. ideo ait Dyoni.
ꝙ de⁹ non est ens sed sup ens. Aug. aūt negat
deū esse subām. prout suba est vnū de. x. ꝓdica
mētis. q꞉ natura dina ē sup oē ꝓdicamētū.

Articl's 2 **Quantū ad secun**
dū. vtrū deus sit nomiabilis pluribus nōmi
1 bus. Dico ꝙ deū possum⁹ noīare pluribꝫ noī/
bus. quia eo modo quo aliq̄d intelligimus:
ipm possumus significare. sed deum cōtingit
nos multipliciter intelligere. ergo possumus
diuersa noīa significatiua imponere. Mi/
norē ꝓbo. possumus eīn deū intelligere ex crea
turis. q꞉ inuisibilia dei p ea q̄ facta sūt itellecta
ꝯspiciūtur. ad ro. i. Dīnoi aūt noticiā ꝯcipi/
mus vno modo via remotōis. s. remouēdo a
deo oēm impfectionē quā i creaturis videm⁹.
τ sic noīamus eū incorruptibilē. immateria/
lē. imutabilē. τ sic de ꝯsilibus. Alio mō ratōe
eminētie. τ sic dicim⁹ eū eternū. oīpotentē. im
mēsum. illūinatū. Tercio rōe cāalitatis. τ sic
2 dr̄ creator. ꝯseruator τ gubernator. P. ẜm
grāmaticos τ phos modi significādi sequūt
modos intelligēdi. sed intellectus viatoris ꝓ
pter sui debilitatē τ pfectionis diuine sublimi
tatē vnā τ simplicissimā entitatē diuīe natu
re pōt infinitis modis ꝯcipe. q꞉ sicut intellect⁹
diuinus ꝓpter sui excellētiam qua oē creatū
τ creabile i infinitū excedit omnia creata τ cre
abilia vnico ꝯceptu ꝯcipit. q̄uis talia sint in
finita. sic intellectus noster quia a diuina na/
tura i infinitū excedit. ideo vnicam dei natu/
ram seu pfectionē infinitis ꝯceptibus posset
ꝯcipere. τ ẜm quēlibet ꝯceptum ei nomen im
ponere. Propter qd̄ ait Dyoni. xij. de di. no.
Laudare habemus eū qui ē infinitoꝝ noīm.

Instantia prima Sed hic posset instare aliq̄s. q꞉ ait. b. hy/
larius i de tri. ꝙ nō sermoni res. sed rei debet eē
sermo subiectus. ergo sermonē siue nomen de
bemus taliter imponere qualiter videmus na
turas reꝝ se habere. ergo vnicā dei pfectōē nō
2 nomiabimus diuersis nomibꝫ. P. simplex
aut totaliter cognoscit. aut penitus ignorat.
sed deus ē simplicissimus. aut igit totaliter
cognoscit. τ sic vno tm̄ noīe noīabit. aut peni
tus ignorat. τ tūc nullo nomīe noīabit. q꞉ qd̄
nullo mō intelligim⁹ nullo noīe significam⁹.
3 P. aut talibꝫ diūsis noībꝫ rn̄dꝫ aliq̄ diuersi
tas ex pte rei. aut nulla. Si aliq̄ tūc de⁹ ē ꝯpo
situs. Si nulla. tūc talia noīa essent penitus
synonyma. τ p ꝯsequēs eēt nugatio cū simul
iūgeret. q꞉ sicut Auicēna ait i metaphica sua.
Si vnū nō adderet aliq̄d sup ens. tūc dicen
do ens vnū eēt nugatio. quia talia nomia es/
sent synonyma. Ad primū dicēdū ꝙ sermo [Ad]
quo rē noīamus ē rei subiect⁹ q̄tū natura itel
lectus patit q̄ nomē imponit. τ ideo diuinus
intellect⁹ si suā naturā noīaret vnū nomē sibi
imponeret. q꞉ vnico ꝯceptu ipsā pfecte ꝯpre
hēdit. Noster aūt intellect⁹ diuersis noībus
ipsā noīat. eo ꝙ a diuersis reꝝ similitudinibꝫ
ipsā diuersimode ꝯcipiat. Ad scd̄m dōm [Ad]
ꝙ simplex dupl'r pōt cogsci. Uno mō intrise
ce τ diffinitiue siue q̄dditatiue p ꝓpriā diffi/
nitōē. τ sic maior ē vera. Alio mō extrisece p
effect⁹. τ sic maior nō ē vera. q꞉ ẜm pl⁹ τ mi
nus cognosci. ẜm ꝙ effect⁹ magis τ min⁹ cog/
scit. τ maxime si nullus illoꝝ effectuū sit sibi
adequat⁹. Et q꞉ sic ē i ꝓposito. ideo τc. Ad [Ad]
terciū dicēdū ꝙ talia noīa nō sunt synonyma
τ q̄uis ipsis intrinsece et ex pte nature diuie
nō rn̄deāt diuerse rationes. extrinsece tn̄ i cre
aturis diuerse rōes ipsis rn̄dēt. ratione qua/
rū diuina pfectio vna exn̄s i seipsa diuersimo
de a nobis intelligit. et p ꝯn̄s diuersis noībꝫ
nō synonymis noīatur.

Quantū ad terciū [Artic]
vtꝝ aliqd̄ illoꝝ noīm que de deo dicūt pure τ
ꝓprie ꝯueniūt eēntie diuine ẜm se τ nō in or/
dine ad aliquod opus. sunt due opiniōes q̄
đ hoc sibi mutuo ꝯtradicūt. sꝫ q꞉ eaꝝ ꝯtradi
ctio est magis verbalis q̄ realis. ideo primo
recitabo vtrāq̄ opinionē. Scd̄o oñdā earū
ꝯcordiā τ tollā ꝯtradictionē. Est igit vna [Opi/ i'una]
opinio q̄ dicit ꝙ nullū nomē a nobis imposi/
tū significat diuinā eēntiā ẜm se τ ꝓprie abs/ 1
q̄ ꝯpatōe ad extra. q꞉ si aliquod nomē eēt ta
le. hoc videret đ hoc noīe deus. sed hoc nō. q꞉
ẜm Dama. li. iij. c. xij. theos grece qd̄ est deus
latine. vno mō dicit a theaste quod est vide/
re vel ꝯsiderare. quia omnia nuda τ apta sūt
oculis eius. vt dicit apostol⁹ ad Hebre. Alio
modo a thein quod est fouere. quia oīa fo/
uet i bono. Dicit etiā a themi. quod ē ardere.
q꞉ deus noster ignis ꝯsumēs est. cōsumit eīn
omnē maliciā. P. nulla res est a nobis no 2
miabilis nisi inq̄tū est a nobis cognoscibil.
q꞉ verbū quod foris sonat signū est verbi qd̄
intus lucet. ẜm Augus. xv. de tri. ca. xi. Sed
ẜm Dama. qd̄ deus est incomphēsibile est a
nobis τ penitus ignotū. ergo tm̄ ẜm operatio
nes que nobis note sūt eēntie diuine nomina

3 ipõimꝰ. P. Dama. dicit. li. i. ca. xij. ꝙ singulū eoꝝ q̃ de deo dicūt opter nō q̄d ē ꝓm substātiā significare. sed q̄d nō est oñdere. aut habitudinē quādā. aut aliq̄d eoꝝ q̃ assequūt naturaꝫ vel opationē. Alij dicūt ꝙ aliq̄d nomē pōt significare dei eēntiā nudā. qđ probāt auctoritate Ambrosij in li. de tri. vbi ait. ꝙ q̄dam nomia perspicuaꝫ diuine maiestatis exprimūt veritatē. P. dicit rabi Moyses. ꝙ omnia nomia creatoris que inueniūt in libris sanctis sunt assumpta ab operibus. pter vnū nomē quod est appropriatū ei. scꝫ tetragrammatō. ꝛ ideo vocatur nomē sepatum. quia significat substātiā creatoris significatiōe pura. Dicūt etiā isti ppter argumēta alteriꝰ opiniōis. ꝙ nomē pt imponi ad significādū ppe ꝛ distīcte illud qđ nō intelligit nr̄ intellectꝰ. Imponimus em̄ nomē sube panis ꝛ ceteraꝝ reꝝ corpalium substātijs. quaꝝ tn̄ rōes subales nō intelligimus. q2 al's intelligeremꝰ qn̄ pñs est substātia panis an̄ ꝯsecratōeꝫ corpis xpi. ꝛ sciremus qn̄ abest facta ꝯsecratiōe. Et iō dicunt isti ꝙ oino falsuꝫ est dicere ꝙ nulli rei distinctius possit nomē imponi q̄ꝫ intelligitur. Sed isti q̄uis verbis ꝯtradicāt sibi mutuo. i re tamē nulla est ꝯtradictio. quia nomē aliqđ ppie significare aliquā naturaꝫ pōt duplr̄ intelligi. Uno mō pfecte ꝛ diffinitiue. ita ꝙ correndeat sufficiēter formali ratiōni siue siue subali illius nature. Et sic prima opinio ꝯcludit veritatē. q2 nullum tale nomē potest viator imponere diuīe nature. q2 ipāꝫ diffinitiue nō potest apprehēdere. Scđo pōt dici aliqđ nomē ppie significare aliquā naturā. eo ꝙ p nostrū arbitriū distincte sit impositū ad significādū illā naturā nude ꝛ in se circūscptis q̄buscūq3 q̃ ꝓm nr̄m modū intelligēdi videtur annexa illi nature. siue p modū ppietatū. siue p modū accn̄tium Et sic scđa opinio ē intelligēda. ꝛ illo mō pt eē vera. q2 cū noīa sint ad placituꝫ. possumꝰ nature diuine quā fide credimꝰ esse vnā i tribꝫ psonis aliqđ nomē iponere qđ ipsā naturā diuinā ppie ꝛ distīcte significat. circūscptis p intellectū oibꝫ ppietatibꝫ ꝛ attributis. ꝛ q̄buscūq3 ceteris ꝓm nr̄m modū intelligēdi aduēticijs illi nature. Et sic vtraq3 opinio suo modo pt dici vera.

Scđa tn̄ opio i illo qđ vltimo adiūgit falsuꝫ assumit. cū ait nos nō itelligere subaꝫ panis aut ceteraꝝ reꝝ corpaliū. Nec pbatio vꝫ quā adducit de sacro altaris. q2 cognoscere p̄sentiā vel absentiā rei. siue rem siue substātiam rei esse hic et nūc. nō spectat ad noticiam abstractiuā sꝫ intuitiuā. sicut etiā ille doctor cuiꝰ est opinio secunda habet dicere iuxta sua pn̄cipia. sed quidditates reꝝ naturaliū nō cognoscimꝰ cognitōe intuitiua sꝫ abstractiua. q̄ quidem noticia abstrahit a pn̄tia et absentia ab hic ꝛ nūc. ꝛ ideo q̄uis vere intelligamꝰ q̄dditatē panis. nō tamē possumus cognoscere nisi inq̄ztū fide tenemus qn̄ assit vel absit sb sacramēto altaris.

Scotus. (margin) · Concordia opionū. (margin) · Contra scđo. (margin)

Quātū ad quartū

Articulꝰ 4

pn̄cipale. vtꝝ noīa attributalia d deo dicanť ppie ꝛ ꝓm distīctas rōes. est aduertendū ꝙ vt videť duo ibi inquirūť. Primo vtꝝ noīa attributalia ppie de deo dicāť. Scđo vtꝝ ꝓm distinctas rōes. Quātū ad pmū dico ꝙ q̄ztū ad moduꝫ significādi q̄ ꝯsurgit ex mō nostro intelligēdi. qui ppter sui impfectōem trāscēdere nō valet naturā reꝝ creataꝝ. tūc talia impropriissime dicūť de deo. q2 ꝓm nostrū modū intelligēdi noīa attributis imponimꝰ penes cognitōem quam de ipsis vt sunt i creaturis accipimꝰ. Modꝰ em̄ intelligēdi sequiť modū eēndi. ꝛ modꝰ significādi modū intelligēdi. ꝛ ideo vt hn̄t esse i creaturis nobis notis. sic modū significādi talibꝫ noibꝫ attribuimus. Sꝫ q̄ztū ad rē significatā tāto magis ppie talia noīa dicūť de deo q̄ꝫ de creaturis. qn̄to sapiētia ꝛ cetera attributa veriori ꝛ realiori modo habēt esse in deo q̄ꝫ creaturis Quo ad secūdum dico. ꝙ dicūtur de deo ꝓm distinctas rationes. distinctione tamē sumpta per compatōem ad extra ꝛ nō ab intra. vt patuit supius distictiōe. vi. Ad argumētū pn̄cipale dicēdū ꝙ q̄uis deus sit inenarrabilis a viatore narratiōe simpliciter pfecta. est tamē aliquo modo ab eo narrabilis. ꝛ p ꝯsequens aliquo modo noīabilis.

Ad pn̄cipale argumētum. (margin)

Distinctio vicesimatercia.

Redictis adii

ciēduꝫ est. Postq̄ꝫ mgr̄ determinauit de noibꝫ diuis i generali. h ꝯsequiť d eis i spāli. Et diuidiť i duas ptes. q2 pmo spālit tractat de h noie psona. Scđo ondit quō nomina numeralia ꝛ nomina distinctōem significātia trāsferūť ad diuia. di. xxiiij. ibi. Hic diligēter inq̄ri oꝫ. Quātuꝫ ad pmū est adūtēdū ꝙ mgr̄ i pcedēti dist. dixerat oīa nomia in diuis subam significantia

de qualibet diuia psona dici singularit. ꝛ d oi
bus nō pluraliter. Et qꝛ hoc nomē psona vi/
detur significare substātiam. et tamē de patre
ꝛ filio ꝛ spūsancto simul nō p̄dicat singulari
ter. sed pluraliter. ideo a p̄dicta regula magi/
ster excipit hoc nomē persona. Et diuiditur
in duas partes. ſm ꝙ primo facit huiusmodi
exceptionē. Secūdo dictoꝝ suorum faci re/
capitulationē. ibi. Jam sufficiēter. Prima in
duas. quia primo ponit hmōi exceptio. Se
cūdo mouet circa hoc satis vtilis questio. ibi
Ideo ont ꝛc. Et hec ī duas. ſm ꝙ primo mo
uet questionē. Secūdo ex dictis Aug. innu
it r̄nsionem. ibi. Quā questionē Aug. diligē
ter. Et hec ī duas. ſm ꝙ p̄mo ponit p̄dicte q̄ō
nis r̄nsionē. Scd̄o ōndit ex hmoi r̄nsione ori
ri aliaꝫ questionē. ibi. Sed hic q̄nt. Et hec ī
duas. quia primo mouet questionē de termis
sumptis ī ꝯcreto. Scd̄o de termis sumptis ī
abstracto. ibi. Uerū hic alia. Quelibet ista
rū potest diuidi ī questionē ꝛ r̄nsionē. Et par
tes patēt. Hic quero.

Trū h̄ nomē psona p̄dicet p̄l'aliter in
v diuis Et videt ꝙ nō. Qꝛ ſm aug.
li. v. de tri. c. viij. ꝛ li. viij. c. i. quicq̄d ī
diuis ad se dicit. de qualibet psona ꝓfert sin/
gulariter ꝛ de omnibꝫ nō pluraliter. sed ſm eū
dem Augu. vij. de tri. c. vi. persona ad se dicit
sicut ad se dicit deus bonus. magnus. ꝛ cete/
ra hmoi. Cōtra. fide catholica tenem' ī di/
uis tres esse psonas ꝛ vnā diuinā eēntiam.

Hic p̄mo vidēdū est de hoc nomie psona
ſm se. vtꝝ sit nomē prime intētōis vel secūde
Scd̄o dato ꝙ sit nomē prime intētionis.
vtꝝ repiat ī diuis. Tercio vtꝝ ī diuinis si
gnificet substātiam vel relationē. Et quar
to de qd̄ querit.

Artic's 1
1 Quantū ad primū
vtꝝ h̄ nomē psona sit nomē p̄me intētōis vel
scd̄e. Dicēdū ꝙ hoc nomen psona ē nomē pri
me intētōis. qꝛ illud nomē ē p̄me intētōis cui
ꝓ imediato significato r̄ndet veꝝ ens reale in
depēdens ab actu rōis. h̄ nomē psona ē hmoi
ḡ ꝛc. maior pꝫ. minor ē ꝓbo. qꝛ si null' eēt intel
lect' ratiocinās ꝛ fabricās intētōes scd̄as. ad
huc huic noi psona r̄nderet veꝝ significatū ī
suppositꝭ diuis ꝛ āgelicis. P̄. incōicabil' sb/
2 sistētia intellectual' nature ē veꝝ ens reale pri
me intētōis. ḡ h̄ nomē psona ē nomē p̄me in/
tētionis. Añs suppono eē notū. ꝯñaꝫ ꝓbo. qꝛ
signū ꝛ imediatū significatū sibi mutuo cor/
r̄ndēt q̄tū ad intētōeꝫ p̄mā ꝛ scd̄aꝫ. puta si si
gnificatū ē res p̄me intētōis. nomē ipꝫ imedi
ate significās ē nomē p̄me intētōis. sꝫ ꝓpriū
ꝛ imediatū significatū h' nois psona ē incōi/
cabil' subsistētia intellectual' nature. vt pꝫ per
Rich. iiij. de tri. c. xxi. Sed ꝯ istā ꝟitatē sūt Se.
due opiniones. Quaꝝ p̄ma dicit tria esse ge
nera noim. Quedā em̄ noia significāt veras Nota
res. ad quaꝝ esse aīa nihil facit. sic sūt sortes.
plato. lignū. lapis ꝛ cetera hmōi. ꝛ illa sūt no
mia prime intētōis. Alia que mere ꝛ pure si/
gnificāt ipsam intentionē. sicut genus spēs.
ꝛ ꝯsimilia. ꝛ sūt noia scd̄e intētionis. Quedā
aūt significāt aliqua que medio modo se ha/
bēt. sicut nature v'les. puta homo. aīal. Nam
licet talia significēt ipsam rē que est extra ani
mā. significāt tñ eā ꝑ modū ꝯmunis abstra
cti. qd̄ fieri nō pōt nisi ꝑ actum intellectus.

Ad ꝓpositū ergo hec applicādo dicūt ꝙ p 1
sona ꝛ indiuiduū significāt cū noibꝫ secūdo
mō positis. qꝛ significāt purā scd̄aꝫ intētōꝫ.
Et illud ꝓbāt sic. Illud qd̄ significat rē p̄me
intētōis h̄ ī diuis plificari ñ pōt. sꝫ psona pli
ficat ī diuis. ḡ ꝛc. P̄. illud qd̄ relatiue op 2
ponit alicui scd̄e intētōi est scd̄a intētio. qꝛ op
posita sūt eiusdē generis. sꝫ psona cuꝫ sit ipm
indiuiduū rōnal' nature ſm boetiū. necio op
ponit v'li qd̄ ē scd̄a intētio. ḡ ꝛc. P̄. ois p̄ma 3
intētio q̄ p̄dicat de plibꝫ ī quid. est gen' v'l spe
cies. sed psona p̄dicat de pluribꝫ. puta de p̄re
ꝛ filio ꝛ spūscto in eo ꝙ quid. ergo si psona es
set nomē prime intētionis esset genus vel spe
cies respectu diuinaꝝ psonaꝝ ī diuinis. quo/
rum vtrūqꝫ falsum est. ꝛ ꝯtra Aug. vij. d tri/
ca. ix. vbi ipse negat rōeꝫ speciei aut generis fo
re in diuis. ḡ ꝛc. P̄. indiuiduū est nomen 4
scd̄e intētōis. sꝫ psona est indiuiduū. qꝛ dicit
Dama. li. iij. c. iiij. ꝙ hypostasis ꝛ psona indi
uiduū monstrāt. P̄. illud qd̄ est cōe ſm rē 5
ī diuis ē vnū nūero. vt pꝫ ꝑ dama. li. i. ca. ix.
sed psona nō est vna nūero ī diuis. ergo a de/
structōe ꝯñtis sequit destructio añcedētis. s.
ꝙ psona nō erit aliq̄d cōe ſm rem. sꝫ solū ſm
rationē. ꝛ ꝑ ꝯñs erit nomē scd̄e intētōis P̄ 6
illud qd̄ dicit negatōꝫ purā ē scd̄a intētio. qꝛ
negatio ē ens rōis. sꝫ psona significat negati
onē. cū diffiniat ꝑ icōicabilitatē Sꝫ illd̄ ñ Cōtra
videt bñ dictū. qꝛ īpossibile ē scāꝫ trinitatē cō arḡa.
sistere ī tribꝫ scd̄is intētōibꝫ. cū ī rebꝫ ꝯsistat q̄
nos beatos faciūt. Juxta qd̄ ait aug. i. de doc.
xp̄iana. Res quibꝫ fruenduꝫ est sunt pater et
filius ꝛ spūs sāctus. sed gloriosa trinitas ꝯsi/
stit in tribus psonis. ergo persona nō poterit

2 ee nomē scđe intētōis. P. nulla scđa intētō
vȝ adorari adoratōe latrie. qꝛ latria soli deo
debetur aut rebus diuinis. sed hmoi adorari
3 one adorant psone diuine. ergo ꝛc. P. ois
productio realis requirit terminū realē. sȝ ge-
neratōis diuine q̄ est pductio realis termin⁹
ē psona. ḡ psona nō est scđa intētio. sȝ erit ali
4 q̇d reale. P. oī actu rōis circūscpto nō ma
net aliq̄ scđa intētio. qꝛ sublata cā q̄ dicit tota
liter cā. necessario aufert effect⁹. sed oī actu ra
tiōis sublato nulla mutatio fieret circa perso
nas diuinas. fuerūt eñ ab eterno ante omnē
actuȝ ratiōis sicut modo sūt. ꝛ manēt in eter-
nuȝ. qūuis auferret ois act⁹ rationis. ergo per
sona nō poterit esse nomē secūde intētionis.
cui⁹ immediatū significatū est ens ratiōis
Pē. de gā. actū rōis totaliter fabricatuȝ. Est aūt alia
i sum. sua. opinio que modicū distat ab illa iaȝ recitata
ꝛ improbata. nisi q stilū loquēdi paululum
magis tempat. p quod tempamentuȝ ratio-
nes quas iam adduxi prima facie videntur ee
solute. Dicit eñ doctor illius opiniōis q per
sona sit nomen secūde intētionis sicut indiui
duū. Naȝ sicut i indiuiduo est cōsiderare il
lud quod est indiuiduū. puta sortē vł plato-
nē. ꝛ sic est p̄ma intētio. vel ɔsideraī in q̄tum
est indiuiduū. ꝛ sic est scđa intētio. qꝛ indiui
duū vt indiuiduū dr relatiue ad spēȝ. ido oȝ
q sit intētio scđa sicut ꝛ species. Sic eodē mō
vt dicūt illud qđ est psona nō ē scđa intētio.
vt sic eñ persone diuie sunt vere res quibus
debetur adoratio ꝛ pductio realis. Si tamē
ɔsideratur persona vt persona seu in q̄tum p-
sona. sic est secūda intētio fundata super tales
Cōtra hē. res. Sed nec illud valet. qꝛ illud quod in
1 telligiī p terminū quēcūq̄ȝ cū sua reduplica-
tōe. hoc p ipm formalr ꝛ pncipalr significaī.
ḡ cū dicimus tres psonas esse i diuis pncipa
le significatū hic numeratū eēnt tres intētio-
nes. ꝛ sanctissima trinitas q̄tum ad suuȝ pn
2 cipale significatū esset tria entia rationis P.
illud qđ principalr ɔcipiī ꝛ significaī noīe di
uinaꝝ psonaꝝ i diuis. hoc principaliter tene
mur adorare. sed ex dictis tuis ɔuincit q no
mīe psone pncipalr ɔcipiī ꝛ significaī ens rō
3 nis siue scđa intētio. ḡ idē qđ pus. P. illđ
cui⁹ significatū est res spectās ad dignitatē h
cū reduplicatōe sūptū n̄ significat ens rōis. sȝ
psona ē hmoi. qꝛ vt dicūt solēnes doctores. p
Solutio sona pncipalr sumiī a ppetate ptinēte ad di
rōnū opio gnitatē. Ad p̄mū ḡ p̄me opiniōis dōm q
nis prime maior n̄ ē vera. qꝛ relatio significat rē p̄me in-
Ad i et 2 tētōis. ꝛ m̄ plificaī i diuis Ad. ij. nego mi

nor. ad dictū boetij dico q p idiuiduū n̄ itel
ligit ens rōis oppositū huic intētiōi q̄ ē spēs.
sed intelligit veꝝ ens reale incōicabile tamē.
ꝛ ideo Rich. i descriptōe psone. p indiuiduo
ponit icōicabile. ꝛ p rōnali ponit intellectua-
le. ꝛ in h mel⁹ locut⁹ ē q̄ȝ boeti⁹. qꝛ in angelica
natura ꝛ diuia sūt psone. q̄ruȝ tñ neutra ppe
ē rōnalis. Ad terciū dōm q licet h nomē Ad 3
psona sit nomē appellatiuū siue cōe. tñ q̄tuȝ
ad suū ppriū ꝛ immediatū significatū signifi
cat reȝ incōicabilē i intellectuali natura. ḡ bm
q hmoi sibi repugnat ɔicari. iō q̄uis h nomen
psona pdicet de icōicabilibꝫ rebꝫ subsistētibꝫ
i ītellectuali natura. nō est tñ gen⁹ vel speci-
es. qꝛ nec entitati generis nec speciei repugnat
ɔicari. Maior etiā nō est vłr vera. qꝛ pūct⁹
est nomē p̄me intētōis. ꝛ pdicaī de plibꝫ linea
rū termis in eo q q̇d. et tñ n̄ est gen⁹ nec spēs.
cū sit per reductionē i genere quātitatis. et de
multis aliis ɔsilibus maior illa pōt calumni
ari. Ad q̄rtū dōm q psona potest dici q̇d Ad 4
indiuiduū demonstratū nō rōe intētōis scđe
importate noīe idiuidui. sed rōe incōicabilis
subsistētie substrate tali intētioni. Nec valet
illa ɔsequētia. Persona est indiuiduū. indiui
duū est scđa intētio. ergo persona est scđa in-
tētio. sicut nec valet ista. Homo ē species. spe-
cies est scđa intentio. ergo homo est scđa intē
tio. Illa eñ regula qua diciī i anpredicamen
tis. qñ alteꝝ de altero pdicaī. q̄cq̇d diciī de eo
qđ pdicaī ꝛ de subiecto diceī. solum habet in-
fallibilē veritatē in pdicatis eētialibꝫ ordia-
tis in recta linea pdicamētali. ꝛ iō i pdictꝭ exē
plis ꝛ ɔsilibꝫ spɔmittiī fallacia accn̄tꝭ Ad Ad 5
q̇ntuȝ dōm. dato q vnitas cōitatis hui⁹ no-
mis psona sit vnitas bm rōem. non tñ ppter
hoc illud nomē psona est nomē scđe intētōis
sicut nec hoc nomē homo vel animal est no-
mē scđe intētōis. q̄uis hō i cōi vel aīal in cōi
n̄ sint aliq̇d vnū nisi bm rationē Ad sextū Ad 6
dōm q persona nō dicit purā negationeȝ. nō
eñ dicit precise ipsam incōmunicabilitateȝ.
sed dicit ipsam rē intellectualis nature incōi
cabiliter subsistenteȝ. Nec etiā oportet dicere
quālibet talē negatōem esse scđam intētionē.
qꝛ dato q nullus esset actus rōis quo hmoi
secūde intentōes formātur. adhuc hic lapis
incōmunicabilr subsisteret i natura lapidei-
tatis. nec aliter subsisteret tūc q̄ȝ nūc q̄tū ad
suam incōicabilitatem.

Quantuȝ ad secun Articl's 2

dū pncipale. dato q̄ h nomē psona sit nomē pme intētionis. vtrū repiat̄ i diuis. dicēdū q̄
1 hoc nomē psona ppzie repit̄ i diuis. qr vbicū q̄ aliqd nomē repit̄ nō solū fm rez quā signi ficat. sed etiā fm modū penes quē naturā ta le importat. tale nomē ibi ppzie repit̄. sed no men psone sic repit̄ in diuis. ergo rc. Maioz pz. pbo minorē. qr natura quā psona claudit i suo significato ē natura ītellectualis. modꝰ eēndi quē importat est p se existere. sed tā hu iusmodi natura q̄ etiā talis modus excellen
2 tissime repiunt̄ i deo. g̃ rc. P̄ illud nomen cuiꝰ pzimaria impositio sumpta ē a dignitate maxima repibili in creaturis ppzie pōt at tribui diuis. nomē psone est hmōi. g̃ rc. Ma ioz pz induction ē taliū noim ad dignita tē spectātiū. qr quasi oīa talia trāsferunꝰ ad diui na. Minorē pbo. qr psona cū dicat̄ qsi per se sonās. vł quasi p se vna. antiqtus tm̄ ꝯueniē bat homibꝰ insignibꝰ spectantibꝰ ad excelsas dignitates. q̄ quidē hoīes dicunt̄ p se sonare. qr verbū eoz nō depēdet ab aliis. sed ad eoz imperiū subditi diriguntur. Dicit̄ etiā quilibet taliū hoim se vnꝰ respectu suoz subditoꝝ. eo q̄ i sua sbsistētia ab ipsis nō depēdeat. oēs aūt subditi aggregationē capiūt vnitatē in ordine ad suū pncipē. tāq̄ vnus exercitꝰ ordi natus ad vnū pncipē. Et qr hmōi ꝯditiōes ad maximā spectāt dignitatē i creaturis repi bilē. ideo pz minoz Patet etiā ex hoc ꝯclu sio pncipalis. Nā cū hmōi laudabiles ppzi etates imperij. s. r pncipatus. a q̄bus vt dedu xi pmordialiter hoc nomē psona descēdit. pn cipaliter repiunt̄ i deo. ideo nomē psone ppe repit̄ i diuis. Ex quo etiā modū corrrela
Correlarium. riū possū inferre q̄ nō bn̄ dicūt i hac materia dicentes q̄ respiciēdo illud ad qd nomē perso ne imponit̄ significādū. puta suppositū i na tura intellectuali. tūc maxime nomē psone cō uenit deo. sed nō ppzie ꝯuenit deo respiciēdo ad illud a quo nomē imponit̄. qr vt dicūt h nomē psona impositū fuit a larua siue a repn tatōe p laruā. Sed illud dictū dupl'r defi cit. Pzimo qr ea quibꝰ noīa imponimus sūt res fantasiate ad q̄ respiciēdo pcise nomē pso ne mime repitur i deo. cū deus nō cadat sb fā tasmate. g̃ opoztet nos dicere q̄ nomē psone nō repiatur i diuis pcise respiciēdo illud cui nomē imponit̄. sed respiciēdo ad illud a quo nomē imponit̄. puta ad dignitates de quibꝰ iā dixi. tūc ppzie repit̄ i deo. Scdo deficit dictū istoz i eo q̄ dicūt nomē psone a repnta tione larue eē impositū. qr q̄uis tales hoīes insignes seu nobiles qui psone antiquitꝰ dice bātur ad distinctōem ceteroz hoim qn̄ mul titudo ꝯgregabat̄ ad comedias r tragedias. i suis faciebꝰ laruis vterent̄. qd possibile ē eos fecisse nō solū ad distinctōez ab aliis. sed etiā ad pseruādū facies a pulueribꝰ. Nomē tn̄ p sone nō imponit̄ a larua. sed a dignitate psul gēte i laruato. vt pz p huiꝰ nomis psona deri uatōem. r ethimologiā supius pzime reci tatā. Igit̄ cū tales ppzietates ad dignitates ptinētes verissime sint i deo. pz qr respiciēdo ad illud a q̄ nomē imponit̄ q̄ tūc nomē psone plenissime deo ꝯuenit. qd est ꝯtra istos.

Quantū ad terciū

Articulus 3 pncipale. vtrū psona i diuis significet subam seu relatōem. dicendū q̄ h nomē psona p se directe siue i recto nūq̄ significat relatōez. qr psona fm se significat subsistēs distinctū i in tellectuali natura. q̄ autē tale subsistēs relati one distinguat̄. hoc nō ꝯuenit sibi vt psona ē sed vt restringit̄ significatū psone ad diuina. nec tn̄ sic restrictū debet ꝯcedi significare rela tionē i recto. sed solū i obliquo. qr psona vtē i diuis nō significat distinctā relatōem sz di stinctū relatōe. Et q̄uis sine calumnia possit ꝯcedi psonā vt i diuis repitur directe signifi care relatiuū siue relatū. nō tn̄ debet ꝯcedi q̄ directe significet relationē. significat em̄ dire cte patrē sed nō pr̄nitatē. qr pater i diuis dire cte r i recto dicit subsistēs distinctū siue incōi cabile i intellectuali natura. pr̄nitas aūt dicit illud quo tale subsistēs distinguit̄. Sed
Egidꝰ in q. istꝰ di stinctōis. ꝯtra illud arguit quidā venerabil' doctoz sic.
1 qr cū suba semp sit de intellectu ppzietatis r nō ecōuerso. g̃ qn̄ vnū nomē nō eq̄ pncipalr significat subam r propzietatē. r tn̄ significat vtrūq̄. optet semp q̄ pncipalius significet p pzietatē q̄ subam. Et posset etiā illud ꝯfir
2 mari. qr terminꝰ ꝯcretꝰ pncipalius significat formā q̄ sbiectū itm̄ etiā q̄ phs q̄nq̄ videt̄ di cere q̄ albū solā albedinē significat. g̃ pater cū sit terminꝰ ꝯcretꝰ pncipaliter significat pr̄nita tē. r p ꝯñs h nomē psona dum directe signifi cat patrē pr̄nitatē nō significabit i obliq̄ sed i recto. Ad pmū rn̄deo q̄ ille doctoz reue
Solutio Adi rēdus ibi loquit̄ disputatiue opiniōes alioz ꝯtractādo. r nō plene ex intētōe ppzia. cuius eiudēs signū eē pōt. qr i questiōe immediate sequēte ab eo qd h pono i nullo videt̄ discre pare. Ad rōem tn̄ rn̄deo q̄ doctoz dicit q̄ ppzietas nō est rōne seu de intellectu sube.

dico q ꝓprietas de q̄ loqmur licet non sit [redacted] ratione sube puta ditatis .ē tm̄ de itellectu seu de ratione subsistētis i tali suba puta pris. cū ipm ɔstituat vt ꝓprietas. ⁊ distinguat vt re/
Ad 2 latio. Ad scdm dico. q posito q ita sit. pu/ ta q pater vt pater ꝓncipaliter significz pater nitatē sicut ⁊ ceteri termini ɔcreti. nihilomin⁹ tm̄ illud qd significat patrē nō vt pater ē. sed vt res subsistēs est. n̄ opotet q principaliter seu i recto significz relationē. Et qꝛ sic est ō h̄ noīe psona vt iam patuit. ideo nihil ɔcludit
Uarie opi ɔ me. Uarij etiā ⁊ diuersi sūt modi dicēdi
niones. diuersoꝝ doctoꝝ in illo articulo. sed qꝛ quasi nullis rōibꝫ fulciūtur. ideo breuissime hm̄oi modos pcurrā. Fuerūt ergo quidā dicen/ tes q psona i diuis antiquitus solū significa bat eēntiam. modo aūt vt dicūt i singulari si gnificat subam. i plurali xo stat p supposito Sed isti qꝫuis quo ad ꝓmū vez dicāt. qꝛ añ tpa Aug. ⁊ etiā tpibus suis. cū dicebaꝶ p sona. solū dabaꝶ intelligi suba. qꝛ suppositū i natura intellectuali significat subam saltem principaliter etiā apud modernos. Propter qd Augu. sepius isto modo antiquo vtebaꝶ in dictis suis. vt pꝫ spāliter. vij. de tri. ca. vi. vbi ait. Cū dicimus psonā patris non aliud q̄ꝫ subam pris intelligim⁹. Et ibidē ait q per sona dicꝶ ad se ⁊ nō ad aliud. Sed quo ad scdꝫ isti non bn̄ dicūt. qꝛ qꝫuis numer⁹ singu laris ⁊ plural' variet modū significādi. signi ficatōꝫ tm̄ n̄ variat nisi i noībꝫ eteroclitꝫ Alij dicūt q tā i singulari q̄ꝫ i pli h̄ nomē psona i/ driter stat p eēntia ⁊ supposito. Sꝫ nec illō vꝫ. qꝛ si i pli staret p eēntia ⁊ supposito indrn̄ ter. tūc eēntie dīne n̄ repugnaret plificari Alij dicūt q significat essentiā ⁊ suppositū sil' ⁊ eq ꝓncipal'r. Sed nec illud vꝫ. qꝛ modi signifi/ cādi sequūꝶ modos intelligēdi. ğ tal'r signifi/ cam⁹ sicut intelligim⁹. Jnde etiā dr̄ q rō quā significat nomē est diffinitio. cū ğ plura sil' et eq ꝓmo siue principaliter n̄ possim⁹ intellige/ re. ideo plura simul ⁊ eq principal'r vno noīe vniuoco non possumus significare.

Artic's 4 Quantum ad quar tum principale. vtꝝ hoc nomē psona p̄dicetꝶ pl'aliter i diuis. Dicendū q sicut iam patuit psona vt restringiꝶ ad diuia significat suppo situ relatiuū. cū igiꝶ talia supposita vt fide cre dimus multiplicētur i diuis. ideo psona i di
Ad ꝓnci/ uinis pluraliter p̄dicaꝶ. Ad argumētū pri
pale argu cipale dico. q Aug. ibi loquiꝶ more antiquo.
mētum.

Uel dicēdū q p se loquēdo de p̄dicatōe perso ne ipsa ad se dicꝶ. vel saltē non ad aliud. nisi vt restringiꝶ ad diuina. ğ ⁊c.

Distinctio vicesimaquarta.

Hic diligēter b inquiri. Jn ista distictōe. xxiiij. mgr̄ tractat ō termis nūeralibꝫ put accipiunꝶ i diuis. Et diuidiꝶ i duas p/ tes. qꝛ ꝓmo oñdit q̄ hmōi noībꝫ significanꝶ. Scdo quō tales termi ad h̄ nomē psona ap plicanꝶ. dis. xxv. ibi. Preterea ɔsiderādū ⁊c. Prima i tres. qꝛ primo circa p̄dicta mgr̄ mo/ uet qōeꝫ. Scdo ponit qōis solutionē. Et ter cio solutōis explanationē. Scda ibi. Si di/ ligēter ⁊c. Tercia ibi. Cū eīn dicꝶ. Et hec in duas. qꝛ primo mgr̄ ponit sue r̄nsionis decla rationē. Scdo gr̄a tal' declarationis mouet ⁊ tollit vnā incidentē dubitationē. ibi. Hic nō est ꝓtermittendū. Prima i duas. ꝫm q ꝓmo declarat q̄ dixerit i termis ꝓprie numeralibꝫ. Scdo in termis licet nō ꝓprie numeralibꝫ. tm̄ pluralitatē significātibus. ibi Cū aūt dici mus distincte. Prima i duas. qꝛ primo insi/ stit huic declarationi q̄ꝫtū ad terminū signifi cātem numeri principiū. Scdo q̄ꝫtū ad ter/ minos significātes numeꝝ ibi. Jtem cū dici mus plures. Prima i duas ꝫm q ꝓmo decla rat ꝓpositū. put vnū qd est principiū nume ri iūgiꝶ i diuis termino essentiali. Scdo put iūgiꝶ termino psonali. ibi. Sil'r cū dr̄. Cir ca istā dist. quero hāc questionē.

Utrum in diuinis sit verus numer⁹.
v Et videꝶ q sic. quia vbicūqꝫ est vera trinitas ibi est verus ternarius. ⁊ per ɔsequēs verus numerus. qꝛ p̄dicatū essentia le nō potest ab eo vere negari i quo ɔceditur esse subiectū. sed hec est eēntialis p̄dicatio. ter narius ē numerus. ğ ɔcesso ternario esse in di uinis. numerus ab eis non pōt negari. sed in diuinis est verissima trinitas. ğ ⁊c. Cōtra nullū accidēs vere ⁊ realiter poterit esse in di/ uinis seu in deo. cū sit oīno simplex. sed nu merus est veꝝ accidēs reale cū sit de p̄dicamē to quātitatis. ergo ⁊c. Circa illā questiōꝫ est aduertendū q cū vnitas sit principiū nu/ meri. de principiatis autē non possum⁹ debi/ te iudicare nisi cognitis principijs. ergo pri/ mo vidēda sunt aliqua de ipsa vnitate que ē principiū numeri Scdo videndū est que sit materia numeri ꝓprie dicti. Tercio que

sit forma numeri siue quid dicat numerus q̄tum ad suuz esse formale. puta vtrū numerus ƀm suuz esse formale sit aliquid extra animā realiter differēs a rebus nūerat̄ Quar vidēdū est de eo quod querit.

Articl̄s 1

Quātuz ad primuz sunt duo videnda. Primo em̄ vidēdum est que sit differētia inter vnū quod est p̄ncipiū numeri. z vnū quod ↄuertit cū ente. Secūdo vtrū vnū quod est p̄ncipiū nūeri aliq̄d addat super vnū quod ↄuertitur cum ente.

Primum primi.

Quātum ad primū dico q̄ differūt sicut positiuū z priuatiuū. quia vnū quod ↄuertitur cum ente est quid priuatiuū ƀm suuz formale significatū. eadem em̄ res vt est aliquid i seipsa dicitur ens. sed vt est a seipsa indiuisa sic dicit vna. Unū autē quod est principiuz numeri est quid positiuū. eo q̄ ↄstituat speciem discrete quātitatis. que est vere aliq̄d positiuū. Et illa videt esse intētio Aristo. x. metaph. vbi vult q̄ vnū q̄d ē p̄ncipiū nūeri opponit nūero sicut mēsura mēsurato. vnū autē q̄d ↄuertit cū ente opponit m̄ltitudini sic indiuisibile diuisibili.

Correlarium.

Ex h̄ etiā p3 q̄ vnuz q̄d ē p̄ncipiū nūeri aliq̄ mō se h3 vt inferius ad vnū q̄d ↄuertit cū ente. Et dico aliq̄ mō. q2 positiuū nō ē simpl'r inferi⁹ respectu p̄uatiui. cū eius p̄dicatiōz formalē nō possit recipe directe z p se. Cū em̄ vnū q̄d ↄuertit cū ente p̄dicat de aliq̄ ente positiuo. hoc nō fit ƀm q̄ illud ē positiuū. sed ƀm q̄ est i se indiuisū. Un̄ vnū q̄d ē p̄ncipiū nūeri ē directe inferius ad ip̄m ens. cū sit q̄d positiuū z p̄dicatōz ent̄ directe recipiat. respectu aūt illi⁹ vni⁹ p̄uatiui n̄ ē inferius. nisi ↄ̄trū illud vnū est indrn̄s ab ente.

Questio. Solutio

Forte queret aliq̄s ex q̄ radice innascitur illud duplex vnū. R̄ndeo q̄ sepi⁹ vnū oppositoꝝ dinoscit p alteꝝ. z ideo ex duplici multitudīe q̄ opponit ipsi vni cogscere poterimus innascētiā illi⁹ duplic̄ vni⁹ Est em̄ vna multitudo q̄ inascit ex distictōe reꝝ formali q̄ res specifice disti guūt. z illa multitudo inuenit i oīb9 entib9 tā materialib9 q̄̄ immaterialib9. Et iō tal' multitudo est multitudo trāscēdēs. z sil'r ip̄m vnū p cui⁹ replicatōz ↄcipit tal' multitudo ē trāscēdēs z cū ente cōuertit. In tali nāq3 formali oim entiū multitudine q̄libet res ē vna ƀm se. eo q̄ nō sit altera ppter formalez distinctiōem sui ab altera. Alia aūt ē multitudo q̄ innascit ex distictiōe materiali. puta ex diuisiōe ↄtinui. z hec multitudo ƀm suā p̄priā rationē nō inuenit nisi i reb9 materialibus quātitate ↄtinua informatis. vel i ptib9 quātitatis ↄtinue vt sūt ab inuicē sepate. Et hec multitudo p̄prie dicit eē numerus q̄ ē spēs discrete quātitatis. Propter q̄d dicit. iij. phicoꝝ. q̄ numer⁹ causat ex diuisiōe ↄtinui. z vnū q̄d ē p̄ncipiū illi⁹ nūeralis multitudis siue ipsi⁹ nūeri p̄prie dicti ē ip̄m ↄtinuū. q2 vt dicūt aliq̄ solēnes doctores. dē res puta eadē ↄtinuitas vt pficit rē i se est p̄ncipiū nūeri. vt aūt pficit eā i ordie ad ptes d' ↄtinuū.

Secūdū primi.

Quātū ad scdm̄ p̄mi vtꝝ vnū q̄d ē p̄ncipiū numeri aliq̄d addat sup vnū q̄d ↄuertit cū ente. p3 ex iā dictis q̄ vnū q̄d ē p̄ncipiū nūeri sup vnū q̄d ↄuertit cū ente addit quēdā modū eēndi positiuuz generi determinati. Est tn̄ aduertēdū q̄ i hac matia tā antiq̄ q̄̄ moderni varias s̄nias ptulerūt

Opi. auicēne.

Auicēna em̄ hic dupl'r errauit. vt p3 ex dict̄ auer. iiij. meth. Primo q̄dē q2 nullā posuit distinctōz inter p̄dictas duas vnitates. nec vnā dixit aliq̄d addere sup alterā. Scd̄o q2 vidit q̄ ip̄m vnū q̄d ē p̄ncipiū numeri ē accidēs q̄ddā reale dn̄s ab eo quod denoiat. ideo dixit q̄ vnū q̄d cuz ente ↄuertit addit aliquid sup ip̄m ens. eo q̄ accidēs semp addit aliquid super illud cui⁹ est accidēs. al's si nō differrent vnū z ens. tūc esset nugatio dicēdo ens vnū. quia tn̄ valeret ac si diceret ens ens vel vnū vnū.

Cōtra auicēnam

Sed ille modus dicēdi refellitur p Auer. iiij. metaph. q2 si ens esset vnū p aliq̄d additū. tūc vt ait Auer. si illud udditū esset aliquid z nō esset vnū. tūc vnū z ens nō conuerterētur. Si autē est vnū. vel erit vnuz per aliquid aliud. z tūc erit pcessus i infinitum. vel est vnū p seip̄m. z tūc pari ratiōe fuit stādum i primo. Et addit Auerro. q̄tum ad solutōem rationis Auicēne. q̄ dicēdo ens vnū nō est nugatio. q2 q̄̄uis vnū et ens nō differāt realiter. sed sint idē re. differūt tamē ratione. Modus etiā Auicēne pat3 esse falsus ex dictis Aristote. in eodē. iiij. Ait em̄ q̄ vnū z ens sunt vnū ƀm naturā. z ↄsequūtur se sicut principiū z causa.

Demum

Dicūt insup quidā moderni. q̄ vnū quod est principiū numeri. addit sup vnū quod ↄuertit cū ente ratōez mēsure. q2 tota sua ratio in mensuratione ↄsistit. Importat em̄ tale nomen vnū partē aliquotam totius discreti. cui⁹ ptis ratio i ratiōe mēsure videt ↄsistere. z credo q̄ isti velint dicere cum p̄ho in p̄hicis. q̄ ps aliquota dicit illa que aliquotiēs sumpta adequat suū totū. z p ↄsequēs est apta nata ipsuin mensurare.

Egidi⁹ 3. Sed ɔtra illud doctor noster ĩ hac disti.
1 tripl'r arguit. Primo sic. Ex relatõe nõ p̃t
ɔstitui absolutũ. sed mẽsuratio importat rela
tionẽ. g̃ si ratio vnius ĩ mẽsuratõne ɔsisteret.
tunc vnũ posset ɔstituere numerũ q̃ est res ab
2 soluta cũ sit spẽs quãtitatis. g̃ ꝛc. P̃. nihil
ɔtrahit' sub aliquo cõi nisi p illud quod est ĩ
eo. sed relatio mẽsure nihil ponit ĩ ipsa mẽsu/
ra sed solum ĩ mẽsurato. ergo hmõi relatõz
vnũ quod est p̃ncipiũ numeri nõ poterit cõ/
trahi ad certũ genus puta ad gen⁹ quãtitatis
3 P̃. p illud qd̃ infer⁹ addit sup suũ supius
ip̃m inferius ɔstituit'. sed p rõem mẽsure non
ɔstituit' aliq̃d ĩ p̃dicamẽto quãtitatis. q̃ mẽ
suratio ẽ quedã passio siue ꝓprietas q̃ primo
ɔuenit quãtitati. et deinde trãffert' ad alia. vt
dicit phus. x. metaph. passio autẽ nõ ɔstitu/
Solutio rõnũ egid. it illud cui⁹ ẽ passio. Verũ ẽ tñ q̃ ille rõnes
nõ ɔcluderẽt aliq̃d cõtra illos. si ipsi dicerẽt
q̃ vnũ quod ẽ p̃ncipiũ numeri dicit p se ipsã
rẽ substratã tali habitudini siue relatõi mẽsu
re. puta q̃ diceret ipsam rẽ que est mẽsura. re/
lationẽ autẽ non diceret p se sed cõnotatiue.
Sed q̃ q̃ ad hoc illorũ intẽtiõz nescio. iõ rati
Aureolus ones p̃dictas ĩ suo vigore stare pmitto Alij
dicũt q̃ vnũ quod est p̃ncipiũ numeri super
vnuz quod ɔuertit' cum ente addit ratiõz po
sitiuã. que tñ non est nisi ĩ anima obiectiue.
quia hec ratio nõ est aliud q̃ clausio indiui/
si inq̃tum indiuisum ẽ. quã facit ĩ ens indi/
stinctũ inq̃tum indistinctuz compr̃hẽdendo
quasi ĩ esse indistincto ipsuz summãdo ꝛ mẽ
1 surãdo. Et hoc probãt sic. q̃ ratio vnius
ꝛ ratio numeri ĩ hoc solũ differunt q̃ vnũ est
indiuisibile. numerus autez ẽ diuisibilis. sed
clausio diuisorũ inq̃tũ diuisa sunt ẽ formal'r
numer⁹. g̃ clausio indiuisi est formal' rõ vni/
tatis P̃. vnũ quod ẽ principiũ numeri cõ
2 sistit ĩ quadã equalitate excludẽte plus ꝛ mi
nus. vñ cum dicit' vnus fenix. tñ ẽ dicere q̃
nec plures nec pauciores. sed ɔcept⁹ sic medi
ans ĩter plura ꝛ pauciora ẽ ɔceptus positiu⁹.
Cõtra aureolũ. g̃ ꝛc. Sed hec positio deficit ĩ se dupliciť.
1 Prio ex hoc q̃ dicit illud positiuũ. q̃ vnũ
exñs p̃ncipiũ numeri addit sup vnũ qd̃ ɔuer
tit' cuz ente. tm̃ esse obiectiue ĩ anima. q̃ illud
qd̃ est extra animã ens reale non ẽ tm̃ obiecti
ue ĩ anima. sed vnũ qd̃ est principiuz nume
ri est extra animã verũ ens reale. Maior ptz.
minorẽ probo. q̃ auerrois. x. metaph. ɔmen
to. viij. ostendẽs differentiã inter vnũ quod
est p̃ncipiũ numeri. ꝛ vnum qd̃ ɔuertit' cum
ente. ait. q̃ vnum qd̃ est p̃ncipium numeri ẽ
accidẽs additum rei. sed vnum qd̃ conuertit'
cum ente est id ip̃m quod res. addita tñ sibi
duplici negatione. puta q̃ est indiuisa ĩ se. et
diuisa a quolibet alio. Cum igit' accidẽs insit
ei cui⁹ est accidẽs. q̃ accidẽtis esse ẽ inesse. vt
dicit'. iiij. metaph. ergo positiuũ qd̃ vnuz exi
stẽs p̃ncipium numeri addit sup vnum con
uertibile cum ente. nõ solum erit obiectiue in
intellectu. sed erit etiam subiectiue in re extra
cuius dicit' esse accidẽs. Deficit scd̃o in eo 2
q̃ dicit rationẽ vnius consistere ĩ quadã clau
siõe quã facit ĩ ens indiuisum compr̃hẽdẽdo
ꝛ quasi ĩ esse indisticto ip̃m mẽsurãdo. quia p
hec verba sequit' q̃ ip̃m vnum sit q̃d summa
tum ꝛ mẽsuratũ. quod est ɔtra aristo. x. meta
ph. vbi ait. q̃ numerus ẽ multitudo mẽsura
ta p vnum. ergo nõ summat' ꝛ mẽsurat' ipsuz
vnum. sed p vnũ cetera mensurãt'. ꝛ ideo ibi/
dem ait phus. q̃ vnum se habet ad numerũ si
cut mensura ad mẽsuratum Rõnes etiam Solutio
adducte nõ ɔcludũt. Ad p̃mũ ergo dicen rõnũ aure.
dũ q̃ maior est falsa. q̃ ĩ multis alijs dr̃ñt p̃/ Ad 1
terq̃ in esse diuisibili ꝛ indiuisibili. q̃ dr̃ñt si
cut p̃ncipium ꝛ p̃ncipiatuz. sicut mensura et
mẽsuratum. ꝛ sic de alijs. Ad minorẽ dico. q̃
q̃uis clausio possit aliquo mõ competere taz
numero q̃ vni quod est principiũ numeri. tñ
opposito mõ ɔuenit ipsis Nũero em̃ ɔuenit
passiue tãq̃ clauso ꝛ mẽsurato. sed vni si ɔpe
tit actiue. sibi competet puta tanq̃ claudenti
ꝛ mẽsurãti ipsum numerũ. Et sequit' ex ratõe
istius doctoris oppositũ illius qd̃ intẽdit. q̃
ipse intẽdit ɔcludere q̃ sicut numerus est qd̃
dã diuisuz. clausum ꝛ mẽsuratũ. sic ip̃m vnũ
sit quoddã indiuisum. clausum ꝛ mẽsuratũ.
Ad scd̃m dd̃m q̃ p duplicẽ exclusiõz ĩpli/ Ad 2
cãtẽ binã negatõz nõ respectu vni⁹ sz respectu
distictorũ. puta respectu ei⁹ qd̃ ẽ pl⁹. ꝛ respectu
ei⁹ qd̃ ẽ min⁹ seu pauci⁹. nõ hẽs rõem formali
ter positiuã. sz simpl'r p̃uatiuã. cui⁹ oppositũ
ɔcludere tu debebas. q̃ ex duab⁹ negatiõib⁹
nõ resultat eq̃pollẽtia vni⁹ affirmatõnis nisi
ambe negationes sumant' respectu vnius. ita
q̃ scd̃a negatio neget primã.

Quantuz ad secun Articl's 2
dũ p̃ncipale. q̃ sit materia numeri ꝓp̃e dicti.
dico q̃ materia nũeri ꝓprie dicti sunt res ĩ q̃/
bus fundat' forma numeri. puta diuerse res
materiales quarũ q̃libet ẽ ɔtinua. disticta tñ
ab alia. q̃ illud ẽ materia numeri ex q̃ mate/ 1
rial'r generat' numer⁹. sz nũer⁹ generat' ex deci/

2 sione ꝯtinui. vt patz. iiij. phisicoꝝ. ergo ꝛc. ¶ Pre-
terea ipse res numerate sunt materia numeri ꝓprie
dicti. sed res materiales ꝯtinue ꝓprie nūerā-
tur. quia sicut se hn̄t res formaliter distincte ad mul-
titudinē trāscēdentē. sic se hn̄t res ꝯtinue siue
quaꝝ quelibet est in se ꝯtinua ab alia tn̄ materia-
liter disticta ad multitudinē que ꝓprie dicitur nūe-
rus. sed ille sumātur multitudine trāscēdēte. ergo il-
Instantia le nūerantur nūero ꝓprie dicto ¶ Forte dices quod
equus. homo. asinus. leo. capra. ꝛ sic de alijs que forma-
liter differūt etiā numerantur nūero ꝓprie dicto.

Solutio. ¶ Rn̄. quod ex parte qua quodlibet taliū predictoꝝ ꝛ cō-
similiū est res materialis hn̄s in se ꝯtinuā quātita-
tē. rōe cuius nō differūt specie. quia vt ꝯtinua sunt eius-
dem speciei esse pn̄t. ista talia numerantur numero
ꝓprie dicto. per accidēs aūt est quod differāt forma-
liter inquātū tali numero numerantur.

Articulus 5 # Quātuz ad terciuz

principale. quid sit forma nūeri siue quid dicat nu-
merus quātū ad suū esse formale. Dico quod quāuis
nō habeamus nomē vsitatū quo naturā forme que est
numerus abstracte noiemus. possumus tn̄ eā ap-
pellare nūerositatē. quia sicut forma ꝯtinui no-
minatur ꝯtinuitas. sic natura forme nūeralis noia-
tur numerositas. ꝛ ista forma est veꝝ ens reale
exn̄s in ipsis rebus nūeratis subiectiue tanquam acci-
dēs realiter differēs a subiecto siue a rebus nūeratis.

Duo ergo ꝓbabo ¶ Primo quod numerus est veꝝ ens
reale extra aiaz. ¶ Secūdo quod differat a rebus nūe-
Conclusio 1 ratis. ¶ Primū ꝓbo sic. Illud quod est realiter ꝛ per
1 se sensibile est veꝝ ens reale circūscripta oi opati-
one intellectus. sed numerus est huiusmodi. quia ij. de aia
dicitur quod cōia sensibilia sūt numerus. figura. ma-
gnitudo. motus ꝛ quies. ꝛ sicut ibidē patz sensibi-
lia cōia sūt sensibilia per se. licz nō primo. maior
est euidēs. quia sensibile precedit opationē intellectus.

2 ¶ Preterea figura est ens reale extra aiaz. ergo nūerus est
ens reale extra aiaz. Ans patz ad sensū. etiā quia
ipsa est quarta spēs qualitatis. ideo ad entitatē figure
nihil facit intellectus. ꝯn̄tiaz ꝓbo. quia ois figura
presupponit numeꝝ tanquam aliquid necessario requisitū. si-
ne quo impossibile est eē figurā. Impossibile est enim
eē triāgulū sine ternario. ꝛ quadrāgulū sine
quaternario. vn̄ eadē necessitate qua triāgulus est cir-
cūscripta oi opatōe intellectus. eadē necessitate an-
3 guli triāguli fundāt actualiter numeꝝ ternariū
circūscripta omni opatōne intellectus. ¶ Preterea spēs
vera predicamēti realis est quid reale. sed numerus est
vera spēs quātitatis. vt patz in predicamētis. ꝛ v.
4 meth. ¶ Preterea ois relatio realis independēs ab aia
requirit fūdamētū reale extra aiam. sed duplū

ꝛ dimidiū quoꝝ immediatū fundamētū pōt
eē quaternarius ꝛ binarius sunt relatōes rea-
les independētes ab aia. quia relatōnes mō nu-
meri ꝛ modo potētie sūt reales ꝛ distincte ꝯtra
relatōes ad quoꝝ esse facit intellectus. vt patz
v. meth. maior sūr patz ex eodē. v. ¶ Preterea si nu- 5
merus quātum ad suū esse formale dependeret
ab aia siue ab actu anime numerātis vt volūt
aliqui doctores. tūc aia nō nūerāte nō haberet
plures denarios in archa sua diues quam pauper.
ꝯn̄s est falsum ad sensū. ꝯn̄tia patz. quia plura
ꝛ pauciora esse nō pn̄t vbi nullus est numerus.
sed si numerus in suo esse ab actu anie depen-
deret. tūc anima nō existente in tali actu. puta
hominibus dormiētibus nequaquam esset nume-
rus. ꝛ per ꝯsequēs nec plus nec paucius ¶ Quo Conclusio 2
ad ꝓbationē secūde ꝯclusionis presuppono ex
precedētibus quod res distincte quaꝝ tn̄ quelibet
est ꝯtinua ꝓprie numerantur ¶ Tūc arguo sic 1
Illud quod formaliter ꝛ specifice est ꝯdistinctū
rebus numeratis. hoc realiter differt ab eis. sed
numerus est huiusmodi. ergo ꝛc. Maior patz. ꝓbatur
minor. quia res nūerate vel sunt ipse quātitates
ꝯtinue. vel sunt res quāte quātitate informate
quoꝝ quocūque dato patz quod numerus formaliter
ꝛ specifice differt ab eis. ¶ Preterea sicut vnitas que est 2
principiū numeri se hz ad rē quā denoiat et in qua
fundatur. sic se hz numerus ad ipsa numerata. sed
vnitas exn̄s principiū numeri differt a re in qua
fundatur. ergo numerus differt a numeratis. Ma-
ior patz. quia cū numerus sit ipsa multitudo taliū
vnitatū si vnitas realiter differt a substrato suo
oportet quod numerus differat a suo. Minor euidēs
est auctē ꝯmētatoris vt supius allegaui. qui po-
nit. x. meth. quod in hoc differt vnū quod est principiū
numeri ab vno quod ꝯuertitur cū ente. quia vnū exi-
stēs principiū numeri addit accidēs reale sup
rē que dicitur vna. sed vnū ꝯuertibile cū ente. ad-
dit sup ipm ens solā ratione. ¶ Sed ꝯtrariū Scotus et
prime ꝯclusiōis istius tercij articuli quidā arguūt aureolus
sic. Nulla realitas videtur acquiri in aliquo per hoc 1
quod sit cum alio. que nō acquireretur in eo si fieret si-
ne illo. Sed si lapis fit precise sine aliquo alio
nō acquiretur in eo aliquis numerus. si aūt cum
aliquo alio acquiritur in eo dualitas. ergo duali-
tas siue numerus nō erit aliqua realitas. ¶ Preterea 2
si numerus est aliqua forma accidētalis realis
aut talis forma subiectiue erit in qualibz vni-
tate secundum se totam. et sic vnū simplex accidens
erit in diuersis subiectis. quod est impossibile. aut
erit in vna sola vnitate. ꝛ hoc erit impossibili-
us. quia tūc numerus eēt indiuisibilis. etiā omnes
alie vnitates supfluerēt. ¶ Preterea si numerus eēt 3

forma realis extra animã. aut erit aliqd vnũ
⁊ tũc numerus erit principiũ numeri. ⁊ ꝑnci
piũ numeri ꝑdicabit̃ de numero. aut eſt plu/
res ſm ptes ita ꝙ vna ps ſui recipiet̃ ĩ vno cõ
tinuo ⁊ altera in alio. ⁊ tũc ĩ eodem continuo
eſſent due quãtitates. ſ. ꝯtinuitas ⁊ pars ipſi
4 us numeri. ꝓ. in his que ſunt actu diui/
ſa. nõ poteſt eſſe vna forma realis. ſed partes
5 numeri ſunt actu diuiſe. ergo ⁊c. ꝓ. nulla
forma realis extra animã eſt replicabilis ſup
ſeipſaȝ. ſed vt patet ĩ ariſmetica numerus re
flectit̃ ſup ſeipſum. damus eñi duos binari/
6 os ⁊ tres ternarios. ⁊ ſic de alijs. ꝓ. partes
materiales vnius totius nõ pñt fieri ptes al
terius ſine ſui mutatõne. ſicut nec ipſa mate/
ria ſub noua forma fieri põt ſine mutatiõe. ſȝ
vnitates q̃ ſunt ptes materiales vnius q̃ter/
narij ſine aliq̃ ſui mutatõe ꝑ ſolaȝ vnius vni
tatis additiõem efficiũtur partes quinarij.
7 ꝓ. impoſſibile eſt ꝙ vna ⁊ eadẽ res nume/
ro exiſtẽs extra animã ſit in decem hominibus
⁊ ĩ decem equis. ſed phus dicit. iiij. phicoꝝ. c.
de tpe. ꝙ idem eſt denarius decem equoꝝ ⁊ de/
8 cem hominũ. ꝓ. poteſt hoc ideȝ argui ſic.
Jllud quod eſt cõe enti ⁊ nõ enti nõ poteſt eẽ
forma realis exiſtẽs extra animã. ſed nume/
rus eſt cõis enti ⁊ nõ enti. qꝛ nõ minus pote
runt numerari chymere vel hircocerui q̃ȝ la/
9 pides vel ligna. ꝓ. forma exiſtẽs ĩ partiuȝ
ꝯnexiõe que ꝯnexio ſolum fit ꝑ animã nõ po
teſt eſſe res extra animã. numerus eſt hmõi.
quia partes numeri in re extra nullam habẽt
ꝯnexionẽ. cum poſſint eſſe ſepate loco ⁊ ſub/
10 iecto. ꝓ. ſi numer⁹ eſſet ens reale extra ani
mã. tũc vna pars ſubiecta predicamẽto quã
titatis haberet plures entitates reales ſpecie
differẽtes q̃ȝ oĩa alia predicamẽta. ꝯſequẽtia
pȝ. qꝛ ĩ ſpeciebus numeroꝝ eſt proceſſus ĩ in
finitũ. ſed ꝯſequẽs ẽ falſum. quia cũ ens ⁊ bo
num ꝯuertãtur illud qđ infinitas cõphen
dit entitates reales infinitas cõphẽdit bo/
nitates. ⁊ ꝑ ꝯſequẽs ꝑdicamentũ quãtitatis
eſſet ꝑfectius ⁊ melius oĩbꝫ alijs ꝑdicamẽ/
Aureolus tis. qđ ẽ abſurdũ ⁊ ĩauditũ. Jtẽ ꝯ̃ ſcdaȝ cõ
cuȝ alijs ꝯ̃ cl'oem põt argui ſic. Si numer⁹ realiter dif/
2. ꝯcl'oem ferret a numeratis. tũc ſtatim datis duobus
1 numeris infinite erũt quãtitates ĩ actu. ꝯñs
ẽ impoſſibile. g̃ ⁊ añs. ꝓbat̃ ꝯñtia. qꝛ dualitas
illoꝝ duoꝝ numeroꝝ differret realr̃ ab eis tã
q̃ȝ a ſuis ſubſtratis numeratis. et ſic habem⁹
tres entitates. ⁊ trinitas illaꝝ triũ entitatum
differret realiter ab eis. ⁊ ſic habem⁹ quaterni
tatẽ. ⁊ eadẽ ratõe illa quaternitas differret ab

illis quattuoꝛ entitatibus tãq̃ȝ a ſuis nume/
ratis. ⁊ ſic ſimultanee ĩfinite entitates reſulta
bũt. ꝓ. ſi numerus eſt forma realiter inexi 2
ſtẽs numeratis ⁊ differẽs ab eis. vel erit tota
ĩ toto ſuo ſubiecto ⁊ tota ĩ qualibet parte. vel
tota ĩ toto ⁊ ſm ptẽ ĩ parte. Primũ ẽ impoſſi/
bile. qꝛ oĩs forma exñs tota ĩ toto ⁊ tota ĩ qua
libet pte eſt indiuiſibilis. ⁊ ſic numerus nõ eſ
ſet numer⁹. nec eẽt ď ꝑdicamẽto q̃ntitat̃. Nec
ſcdm ẽ poſſibile. qꝛ vnũ numeratoꝝ pt eſſe vl
tra mare ⁊ aliud citra. ꝓpter qđ non põt aliq̃
ꝯnexio vnius forme realis ĩ ipſis inueniri.
ꝓ. impoſſibile eſt aliquã formã realẽ abſo 3
lutã alicui aduenire ⁊ ab eo recedere ſine om
ni ſui mutatõe reali. ſed dato vno numerabi
lium nõ eſt ĩ eo aliquis numer⁹. poſito vero
alio numerabilium ponitur ĩ eo numerus. ⁊
ablato illo alio auferẽt ab iſto numer⁹ ſine ta/
mẽ omni ſui mutatõe. ergo numerus nõ po/
terit eſſe entitas abſoluta realiter differẽs ab
ipſis numeratis. Sed illa q̃uis ſint ma/ Cõtra iſta
gne apparẽtie. tñ nõ ꝯcludũt. ideo predictas ꝯfirmatio
duas ꝯcluſiones ꝯfirmabo qualibet vno me ꝯcl'onũ
dio. ⁊ deinceps ſoluã rõnes iam inductas.
Primã ſic. Jlla eſt forma realis extra ani/
mã de qua ꝓbãtur paſſiões reales ab anima
nõ dependẽtes. numerus eſt hmoi. qꝛ de nũe/
ro ꝓbatur paritas ⁊ imparitas. equalitas et
inequalitas. multiplicitas ⁊ paucitas. ⁊ cete
ra talia que oĩa videtur eſſe reales paſſiões
ſeu ꝓprietates. Cõcluſionẽ ſecũdam ꝯfir
mo ſic. Sciẽtie reales in eadem parte realis Cõfirma/
phie formaliter ꝯdiſtincte requirũt ſubiecta tio ſcđe cõ
formaliter ⁊ realiter diſtincta. Sed ariſmeti cluſiõis.
ca ⁊ geometria ĩ parte phie realis que dicitur
mathematica ſunt ſcie realiter cõdiſtincte. et
numerus ſubijcit̃ ĩ ariſmetica. numeratũ vo
puta ipm continuũ ſubijcit̃ in geometria. er/
go ⁊c. Et ꝯfirmatur. qꝛ ſpecies eiuſdem ge 2
neris ex oppoſito ꝯdiſtincte realiter differũt.
ſed numerus cum ſit diſcreta quãtitas. ⁊ nu
merata cum ſpectẽt ad ꝯtinuam quãtitatem.
vt patuit ſupius ſunt ĩ eodem genere quãtita
tis ex oppoſito ꝯdiſtincte. ergo ⁊c. Ad pri Solutio
mũ igit̃ inductũ ꝯ̃ primã ꝯcl'oem dicẽduȝ ꝙ rõnũ ꝯ̃ ꝑ/
maioꝛ ẽ falſa. ex hoc eñi ꝙ vna nota produci mã ꝯcl'oȝ.
tur cũ alia reſultat ĩ qualibet nota aliquid de Ad 1
dulci melodia quod nõ reſultaret ĩ ea ſi ſola
ꝓduceret̃ ſine alia nota. Jn multis etiã alijs
illa maioꝛ patit̃ inſtãtiam. Ad ſecũdũ di/ Ad 2
cendũ ꝙ illa diſtinctio eſt inſufficiẽs. qꝛ for/
ma que eſt numerus nec ẽ tota ĩ qualibet vni
tate ſm ſe ſumpta. nec eſt tota ĩ vnitate tm̃.

sed ē tota ī oīb; suis vnitatib; sil' sūptis. Oīa
ēm nūerata p aliquē numez sil' sūpta r̄ndēt ta
Ad 3 li nūero tāq̄ȝ vnū subiectū adeq̄tū. Ad ter
ciū dōm q oīs nūer⁹ ē aliq̄d vnū. q: vnūqd/
q̄ȝ q̄tū hȝ de entitate tm̄ hȝ de vnitate. Illud
tm̄ vnū qd p̄dicaī de vnoq̄ȝ nūero nō est vnū
qd ē p̄ncipiū nūeri. sȝ ē vnū qd ɔuertiī cū en
Ad 4 te. Ad quartū dōm q maior ē falsa. loquē
do de forma discrete nature. q: illa de nata ē. ita
Ad 5 hȝ q suū substratuȝ sit actu distinctū. Ad
v. dōm q numer⁹ p̄prie dict⁹ nō replicaī siue
reflectiī sup seipm. ī oīb; ēm talib; replicatōī
bus aut multitudo q̄ ē dn̄a entiū τ circuit oē
gen⁹ replicaī sup seipaȝ. sicut cū dr̄ duo bina
rij angulox. hic nec replicata dualitas. nec il
la sup quā replicaī ē numer⁹ de p̄dicamēto q̄
titatis. q: neutra fundaī ī reb; distīctis. qua/
rū tm̄ quelibet sit ɔtinua. τ ideo vtraq̄ȝ tal' du
alitas reducēda est ad multitudinē q̄ est dn̄a
tia entis. Aut p̄dicta multitudo replicaī sup
numez p̄prie dictū. sicut cū diciī duo bina/
rij lineax. vel tres ternarij equox. τ tūc multi
tudo q̄ replicaī nō est numer⁹ p̄prie dict⁹. q̄a
p immediato substrato nō r̄ndēt sibi res di/
stincte quarū quelibet sit ɔtinua multitudo.
tm̄ sup quā fit replicatio ē numer⁹ p̄prie dict⁹
Ad 6 Ad sextū dicēdū q p illud argumētū si es/
set bonū p̄bareī q forma dom⁹ nō eēt forma
realis extra aīam. q: fūdamētū et parietes se
nullā necio capiūt mutationē ex adiūctione
ipsius tecti. τ tm̄ ex hoc resultat forma dom⁹ q̄
añ nō fuit. τ ad solā subtractionē eiusdē dato
q tā subtiliter deponaī q ex hoc nulla species
motus vel mutationis ī fundamēto recipiaī
nihilomin⁹ depdiī forma dom⁹. Et idē patet
in oībus figuris. Ad subtractiōeȝ ēm vel
additionē vni⁹ anguli sp mutaī species figu/
re. Ex quib; oībus patet q maior est falsa.
Ad 7 Ad septimū dōm q denari⁹. x. equox τ. x.
hoīm nō ē idē denarius nūero sed specie Ad
Ad 8 octauū dicēdū nego minorē. ad p̄batōȝ dico
q multitudo q̄ numeraī figmēta nō ē multi/
tudo realis sed ficta sicut τ ipsa numerata.
Ad 9 Ad nonū nego minorē. q: si nulla eēt aīa. ad
huc triāgulus tres hñs angulos vez fūdaret
ternariuȝ τ actualiter. Ad p̄bationē dōm q
forma entitatis discrete nō requirit ɔnexionē
ī suo fūdamēto. sed potius requirit distincti
Ad 10 onē. Ad decimū dicēdū q ens pure mathe
maticū abstrahit taȝ a bono q̄ȝ a malo. τ ideo
vna substātia plus habet de bonitate τ p̄fecti
one q̄ȝ quicūq̄ȝ numeri s̄m se sūpti q̄tū ad p/
priā entitatē. Etiā pōt dici q nūq̄ȝ ē dare nu

meros actu infinitos. sicut nūq̄ȝ ē dare ɔtinu
um actu diuisū ī infinita infinitū. Ad pri Ad rōē 3 2. ɔclōm.
mū inductū ɔtra scdāȝ ɔclusionē dico negā/
do ɔñtiā. ad p̄batōȝ dico q dualitas duox
nūerox nō differt ab eis. q: p̄prie nō ē nūer⁹.
cū imediatū suū substratū nō sit ɔtinua quā
titas. Sed hmōi dualitas reduciī ad multi
tudinē q̄ est dn̄a entis. Et sicut dico de dua
litate illa. sic eodē mō dico de oī multitudine
cui⁹ imediatū substratū nō sūt res quax q̄li/
bet ē ɔtinua. Ad scdm dico q forma q̄ est Ad 2
numerus ē tota ī toto suo substrato. q: oīa
nūerata r̄ndent sibi sicut vnū subiectū adeq̄/
tū. nō tm̄ est tota ī qualibet pte. nec etiā pars
eius p̄prie est in pte substrati sicut euidenter
apparet de forma dom⁹ τ de oīb; figuris. for/
me ēm tales sūt illi⁹ ɔditōis q nō diuidūī di
uisione subiecti. sed q̄cūq̄ȝ pte integrali subie
cti mutata mutaī tota forma. Vn̄ possem⁹ di Nota hic diuisionē forme.
cere q triplex ē forma. Quedā ē tota ī toto. et
tota ī q̄libet pte sicut aīa ītellectiua. Alia ē to
ta ī toto τ ps ī pte. sicut forma eq̄ vel lapidis.
Tercia q̄ sic ē tota ī toto. q ps p̄prie nō ē in p
te. sicut forma q̄ ē numer⁹ vel figura. Nō ēm
diuidiī forma tal' diuisiōe sbiecti. sȝ sublata q̄
cūq̄ȝ pte sbiecti tota forma tolliī Ad. iij. di Ad 3
co sicut ad sextū p̄me ɔclusionis dictū est.

Quātū ad quartū Articul⁹ 4

p̄ncipale. vtz ī diuis sit ver⁹ nūer⁹. dōȝ q nu
mer⁹ p̄prie dict⁹ nō ē in diuis. q: illa forma q̄ 1
fūdaī ī reb; distīctis quax q̄libet ē ɔtinua nō
pt eē p̄prie ī diuis. numer⁹ ē hmōi. vt pȝ ex p̄
cedētib;. Maior pȝ. q: nullū ɔtinuū ē repi/
bile ī diuis. P. ī diuis nō ē q̄titas. g̃ in di 2
uis nō ē nūer⁹ p̄prie dict⁹. ɔñtia pȝ. q: ad op
positū ɔñtis sequiī oppositū añtis. P. vbi 3
cūq̄ȝ p̄prie ē dare nūez. ibi p̄prie ē dare totuȝ τ
ptē. sȝ ī diuis n̄ possum⁹ dare totū τ ptē. vtz
aug. ɔ̄ maximinū. li. iij. c. x. Sȝ hec ē opinio Opinio.
sc̄i Thō. cui⁹ motiua obmitto cā breuitatis Ad Ad p̄nci/pale argu/mentum.
argumētū p̄ncipale dōm q trinitas in diuis
n̄ ē nūer⁹. sed ē multitudo nō dn̄s a psonis
seu a relatōib; q̄s denoiat. τ tal' multitudo re
duciī ad multitudinē trāscēdentē.

Distinctio vicesimaquinta.

Reterea cōsi

derādū. Hic mgr̄ ōndit q̄liter
termi nūerales τ alietatē signi

ficātes intelligēdi sint. cū huic noī psona ap/plicat̄. Et diuidit̄ i duas. qꝛ pmo mouet hāc q̄ōem. vtꝝ dicēdo tres psone diuie. vel alia ē psona pris. vel alia filij. hoc nomen psona si/gnificet diuinam eēntiam. Et arguit ad vtrā qꝫ partē. Scd̄o psequit̄ q̄ōem. ibi. Persona eīn vt sup̄. Et hec i duas. qꝛ pmo psequit̄ q̄ōnē fm alioꝝ opinionē. Scd̄o psequit̄ eā fm ppriā intētionē. ibi. Sciēdū ē igit̄. Quātum ad pmū ē aduertēdū ꝙ quidā fuerūt illi⁹ opi niōis ꝙ cū dicit̄ tres psone diuie. hoc nomen psona significet diuinā eēntiā. ideo mgr̄ duo facit. qꝛ primo recitat motiua isti⁹ opinionis Scd̄o arguit ꝯtra inuētores istius positōis ibi. Sed q̄d r̄ndebūt. Prima i duas. qꝛ pri/mo mgr̄ adducit eoꝝ rōes. Scd̄o ostēdit q̄li ter ipsi ad oppositas obiectōes respōdēt. ibi. Quibusdā videt̄ Tūc sequit̄ illa ps. Sci enduz ē igit̄. Et diuidit̄ i duas. qꝛ pmo mgr̄ iuxta suā intētionē q̄ōem p̄dictā determiat q̄ ad termios nūerales. Secūdo q̄ ad termios alietatē significātes. ibi. Deide q̄rit̄. vtꝝ fm eādē. Prima i duas. qꝛ pmo isti⁹ questōis de termiat veritatē. Scd̄o r̄ndēdo obiectōibus tollit falsitatē. ibi. Ad hoc aūt q̄d illi Tūc sequit̄ illa ps. Deinde querit̄ ꝛc. Et diuidit̄ i tres ptes. qꝛ primo q̄tū ad terminū alietatis q̄ōem renouat. Scd̄o veritatē tenēdā insinu at. Et tercio dicta sua recolligit. ꝛ auctorita/tibꝫ sanctoꝝ roborat. Scd̄a ibi. Ad q̄d dici/mus. Tercia ibi. Ex p̄dictis colligit̄. Cir ca istā distinctionē. xxv. quero.

Vtrū hoc nomē psona de deo ꝛ creatu ris dicat̄ equoce Et videt̄ ꝙ sic. qꝛ pl⁹ differūt deus ꝛ creatura q̄ꝫ celestia ꝛ inferiora. sed fm cōmē. i de suba orbis. q̄cū/qꝫ dicūt̄ de celestibꝫ ꝛ inferioribꝫ dicunt̄ equo ce. ḡ ꝛc. Cōtra. que simplr̄ sūt equoca vnū alteꝝ nō pticipat. sed psona creata est p parti cipationē psona talis. psona ṽo diuia essenti aliter ꝛ nō pticipatiue. ergo ꝛc. Quattuor breuissime dico i illa q̄ōe Prio ꝙ h̄ nomē p sona de deo ꝛ creaturꝭ n̄ dr̄ equoce. Scd̄o ꝙ n̄ dr̄ vniuoce. Tercio ꝙ dr̄ anologice. Et q̄rto ꝙ hm̄ōi anologia magis declinat ad eq̄ uocationē q̄ꝫ ad vniuocationē.

Artic̄s 1

Primuz probo sic.

qꝛ nomē significās aliq̄ pl̄a n̄ dr̄ pprie equo ce de eis nisi ipsis ꝯpetat eq̄ pmo. sꝫ h̄ nomē p sona rōe dignitatis a q̄ iponit̄ vt patuit pus ꝯueit ꝛ magꝭ diuisl suppositꝭ q̄ꝫ hūanis. ḡ ꝛc.

Et ꝯfirmat̄. qꝛ q̄n̄cūqꝫ aliq̄d p̄dicat̄ d̄ plibꝫ sic tn̄ ꝙ vni ꝯuenit simplr̄ pfecte ꝛ alteri ptici patiue. digniori mō dr̄ de eo cui ꝯuenit eēntia liter q̄ꝫ de eo cui ꝯuenit p pticipatōꝫ. sed nō so lū h̄ nomē psona sed oē q̄d ꝯuenit deo ꝛ crea/ture deo ꝯuenit simplr̄ pfecte. creature aūt pti cipatiue. ḡ nō dicet̄ de eis simpliciter equoce. Cōfirmat̄

Sed forte dicet̄ ꝙ ph̄s i p̄dicamētis dicit ens p̄dicari equoce de. x. p̄dicamētis. ꝛ tn̄ ens pncipalius dr̄ de suba q̄ꝫ de accidēte. Instantia

R̄. ꝙ ph̄s in p̄dicamētis loq̄t̄ large ꝛ nō stricte siue pp̄e de equocatōe. ꝛ iō tāq̄ꝫ logic⁹ large loq̄ns ꝛ nō pprie dicit ipm ens esse equocū. sed. iiij. metaph̄. magis pprie loquēs nō dicit ipsuz esse equiuocū sed anologū. Solutio

Secundā cōclusio

Artic̄s 2

nem pbo sic. Ea q̄ differūt genere nō p̄nt h̄re vnū nomē q̄d ipsis vniuoce ꝯueniat. sed res significate p h̄ nomē psona i diuis ꝛ hūanis dn̄t genere. ḡ ꝛc. Maior pꝫ. vij. phicoꝝ. vbi ph̄s pbat ꝙ pprie vniuocatio eē nō pōt nisi i spē spālissima. Sꝫ forte dicet̄ ꝙ quoꝝ est vna rō siue diffinitio illa vident̄ eē vniuoca. Sed diffinitio psone data p Rich. s. intelle/ctualis nature incōicabil̄ subsistētia. ē cōis psone diuine. hūane ꝛ angelice. ḡ nomē psone dicet̄ de his vniuoce. Instantia

R̄. ꝙ illa nō ē diffini tio pprie dicta. sed ē q̄dā descr̄ptio anologa. qꝛ etiā ipsa talis descr̄ptio fm prius et posterius dicit̄ de deo. angelis ꝛ homibꝫ. Solutio

Conclusio tercia

Artic̄s 3

pꝫ ex duabus p̄cedētibꝫ. qꝛ nomē exn̄s aliq̄/bus cōe. ꝛ nec vniuoce n̄c equoce ꝯuenit ipis neccīo videt̄ ꝙ ipsis ꝯueniat anologice. maxi me si vni ꝯuenit p pri⁹ ꝛ alteri p posteri⁹. sed nomē psone ē cōe deo ꝛ creaturis. ꝛ nec vniuo ce nec equoce ipsis ꝯuenit. et deo ꝯuenit pus q̄ꝫ creaturꝭ sicut iā patuit. ḡ ꝛc. Sꝫ forte di cet̄ ꝙ cū mod⁹ significandi seq̄t̄ modū intelli gēdi. igit̄ q̄d primo a nobis itelligit̄ illō no mia a nob imposita pmo significat̄. sꝫ pri⁹ in telligim⁹ psonā creatā q̄ꝫ diuinā. ḡ ꝛc. Instantia

R̄n deo ꝙ licꝫ q̄tū ad modū significādi q̄ sequit̄ modū intelligēdi viatoris hm̄ōi noīa impo nētis prius ꝯueniat hoc nomē psona creatu/re q̄ꝫ creatori. eo ꝙ creatura sibi magis sit no/ta. prius tn̄ ꝯuenit deo ꝯsiderādo pfectōꝫ ad quā significādū tale nomē est impositū. pu/ incōicabilē subsistētiā intellectualis natu/re. eo ꝙ talis pfectio i infinitū modo pfectiori Solutio

repiat i deo q̄z in quacūq; creatura.

Artic'ls 4 **Cōclusionē quartā** pbo sic. Qr quicq̄d ꝯuenit ḃm vnū nomē rebus simplr̄ eternis ⁊ reb₉ tpalib₉. magis videtur eis ꝯpetere equiuoce q̄z vniuoce. sed persone diuine sunt simplr̄ eterne. ⁊ humane sunt

Instantia tpales. g̃ ⁊c. Sed forte dicet̃ q̄ ḃm hoc hoc nomē suba de angelis ⁊ homib₉ magis dicet̃ equoce q̄z vniuoce. ⁊ hoc nomē corp⁹ de celestibus ⁊ inferiorib₉ silr̄ mag' dicet̃ equoce q̄z vniuoce. cū illa sint eterna. ista vo tpalia.

Solutio. Rn̄deo q̄ nec angelus nec celū nec aliqua creatura ꝓprie ⁊ simplr̄ ē eterna. sed solus deus eternus dici ꝺz etiā ḃm grāmaticos. qr eternū dicit̃ ab e qđ ē extra. ⁊ terminū. quasi extra terminū positū. sed ōis creatura h̄z terminū ex pte añ. qr nō fuit ab eterno. cū habuerit ꝑncipiū sue creationis. Etiā ōis creatura inq̄ztū de se est habet terminū ex pte post. qr ḃm Aug. sup Gen. ad lrām. q̄z cito ōmipotētis dei manus ipā creaturā ꝯseruare desineret. in nihilū rediret sicut ex nihilo facta est. ⁊ ideo nō ē simile de angelis ⁊ celis respectu inferioꝝ. et de deo respectu creature. Phi tñ qui ponūt angelos ⁊ supcelestia ab eterno fuisse. de plano ꝯcederēt q̄ ea que dicunt̃ de istis supiorib₉. ⁊ de istꝭ inferiorib₉ corruptibilib₉. magis dicunt̃ eq̄uoce q̄z vniuoce. Propter qđ dixit phs. x. metaph. q̄ corruptibile ⁊ incorruptibile pl⁹ differunt q̄z genere. Et Auerrois in de suba orbis ait. Quecūq; dicunt̃ de supcelestibus ⁊ inferiorib₉ dicūt̃ equiuoce.

Ad ꝑncipale argumentum. Et ꝑ hoc patz ad argumētum principale. Credidit em̄ Auerrois h̄mōi supcelestia esse simpliciter eterna. q̄zuis ipse i tali materia sibiipsi q̄nq; ꝯtradicat.

Distinctio vicesimasexta.

Hinc de proprietatib₉ ⁊c. Postq; mgr̄ tractauit de noībus q̄ de existētib₉ in diuis dicunt̃. hic incipit tractare de ꝓprietatibus quibus h̄mōi nomia imponunt̃. Et diuidit̃ i duas ptes. Nā pmo tractat de ꝓpe ꝓprijs. Scđo de cōib₉ appropatis. di. xxxi. ibi. Preterea ꝯsiderari optet. Pma i duas. qr primo tractat de ꝓprietatib₉ psonas ꝯstituētib₉. Scđo de ꝓprietatib₉ nō ꝯstituētib₉. psonis tñ inexñtib₉. dis. xxviij. ibi. Preterea ꝯsiderari optet q̄ nō tm̄ tres. Pma i duas. qr primo tractat de noībus ꝓprietatum psonaliū ḃm se. Secūdo videt̃ nomina ꝓprietatum ad nomina personarum compare. distinctione. xxvij. ibi. Hic potest queri. Pma in duas. Nā pmo ostēdit quomō hoc nomē hypostasis est in diuis admittendū. Secundo assignat nomina ꝓprietatum hypostases constituentiū. ibi. Jam de ꝓprietatib₉. Ista in duas. quia primo assignat triuz diuinarū personaꝝ tres constitutiuas ꝓprietates. Secundo circa ꝓpriū filij ⁊ spiritussancti mouet quasdā dubitationes. ibi. Hic queritur quomodo. Prima in duas. qr primo ostendit quot sunt h̄mōi ꝓprietates. Secūdo ostēdit quid sunt. Primo em̄ ostendit q̄ numeraliter sunt tres. Secūdo ostendit q̄ generaliter seu q̄ztum ad modum generis sunt relationes. ibi. Quo circa. Sequit̃ illa pars. Hic querit̃ ⁊c. vbi primo magister mouet circa proprietatem filij vnam questionē. Secūdo immediate adiungit suā responsionē. ibi. Sed magna est distantia. Et hec in duas. Nam primo suam responsionē magister recitat inq̄ztum tangit ꝓpriū ipsius filij. Secūdo virtutē eius responsionis adaptat inq̄ztum tangit ꝓpriū spūssancti. ibi. Jta etiam de spūsancto. Et ista secūda diuiditur in tres partes. qr primo ostēdit in quo sensu spūmsanctum ꝓprie appellamus donū. Secundo in quo sensu ipm̄ ꝓprie nominam⁹ spiritumsanctū. Et tercio remouet quoddam dictum quod veritati videt̃ esse ꝯtrariū. Secūda ibi. Hic queri solet ⁊c. Tercia ibi. Quidā tamen putant. Circa istaz. xxvi. distinctionē quero.

Vtrum psone diuine relationib₉ distinguātur. Et videt̃ q̄ nō. qr indiuiduū substātie nō ꝯstituit̃ relatione. Sed ḃm Dama. li. iij. ca. vi. psona importat indiuiduū i genere substātie. Cōtra. illud quo diuine psone multiplicant̃ illo distinguuntur. sed ḃm Boetiū in libro de trini. eēntia cōtinet vnitatē. ⁊ relatio multiplicat trinitatē. ergo ⁊c. Hic quattuor sunt vidēda ratione quattuor opinionū. que ceteris pretermissis ab antiquis tempibus fuerūt solēniores i illa materia. Primo igit̃ vidēduz est. vtꝝ psone diuine distinguant̃ absolute. Secūdo vtruz distinguātur origine. Tercio vtrū distinguātur diuina relatione. Et q̄r dato q̄ sic. vtrum cum tribus suppositis relatiue distinctis sit dare vnū suppositū absolutum.

Artic's 1 Quātuz ad primuz vtrū psone diuine distinguant absolute sic pcedā. Primo em ostēdā q̄ i diuis nō sūt tria supposita pprietatib' absolutis distīcta. ⁊ adducā i ɔ̄riū opinionē linconien. cū suis motiuis. ⁊ rndebo ad ea. Scdo ondā q̄ diue psone nō distiguunt modis absolutis. qs qdā appellāt modos hndi pfectiōes. ⁊ recitabo opiniōz oppositā cū suis motiuis. ⁊ ipis rndebo

Scdo 1 Primū pbo sic. Omne qd sic se hz q ipm i quolibet est melius q̄ nō ipm. hoc dicit perfectionē simplr Sed omne absolutū formaliter exns i diuis ē tale q ipm i quolibet est melius q̄ nō ipm. vt patz p Ansel. monologion. xv. igit si diuie psone distiguūt pprietatib' absolutis. tūc aliq pfectio simplr eēt i qlibet persona q̄ nō eēt i alia. ⁊ sic cuilibet diuine psone deficerēt due pfectōes simplr quibus alie due psone ab ipsa differrēt. quod nō solū est ɔtra fidē. verūetiā ɔtra vera phiam. ⁊ spāliter ɔtra Aristo. v. metaph. ⁊ ɔmen. ibidē. ca. de perfecto.

2 P. si nō omis absoluta pfectio esset in qualibet diuina psona. tunc maior perfectio ⁊ bonitas esset in tribus psonis q̄ i vna tm. qd in libro. de trini. negat Aug. tanq̄ deuiū a catholica veritate.

3 P. si diuine persone eēnt proprietatibus absolutis ab inuicē distincte. tunc vel nulla diuina psona esset producibilis. vel natura diuina esset mutabilis. consequens q̄tum ad vtrāq; sui partē est impossibile. ergo ⁊ ancedēs. ɔsequetiā pbo. qz omnis natura i qua forma absoluta innascit ex reali productiōe. illa natura necessario mutat. sed si aliq psona diuina absoluta pprietate ɔstituta pduceret. tūc i natura diuina p realē pductionē forma absoluta innasceret. s. illa forma q̄ psona pducta ɔstituit. vel g psona diuina nō pduceret. vel natura diuina mutabitur

4 P. talis absoluta pprietas ɔpata ad eēntiam neccio hret rōem actus vel potētie. qz qncūq; aliq duo absoluta sūt sil'. opz q vnū hēat rōez act'. ⁊ alterū rōez potētie. Sz hmōi psonal' proprietas nō pōt hre i tali ɔpatōe rationē potētie. qz tunc nō posset dare ipsi persone esse incōicabile siue psonale. Nec essentia pōt habere rōez potētie respectu hmōi proprietatis. qz ipsa est purus actus ⁊ infinit' claudens in se necessario oēm rationē actualitatis ⁊ p ɔsequēs nō potest cape esse ab aliquo alio actu.

Opi. ɔ̄ria linconien. Sed ɔtrariū istius opinionis probāt linconien. ⁊ sui sequaces. ⁊ rōes eorū ve plurimū probāt. q psone diuie nō distinguātur relatiōe. ⁊ p ɔsequens reputāt se probasse q distinguant principijs absolutis

Arguunt igit primo sic. Ois relatio psupponit an se illud qd refert hmōi relatione. sed essentia diuina nō refert. quia ipsum suppositū refertur. ergo diuina relatio non constituit nec distinguit suppositū. sed psupponit ipm esse distinctū. 1

P. ois relatio realis psupponit reales distinctiōem extremorū. ideo em ſm phm idētitas nō est relatō realis. qz ei' extrema nō sunt realiter distincta. sed relatōes diuie sunt relatōes reales. ergo psupponūt sua extrema. scz ipsa supposita realiter esse distincta. et per ɔsequens nō distinguēt ea. quia quod psupponitur ab aliquo hoc nō innascitur ab eo. 2

P. si virtute generationis in esse genito. filius constitueret filiatione. tūc nō magis generaret filius q̄ pater. ɔns ē falsum. g ⁊ ancedēs. falsitas ɔntis patet. pbatio ɔntie. qz per generationē nō minus generanti acquiritur propriū ad aliquid q̄ acquirat filio. Si igit fili' ex hoc dicit gigni. qz p generatiōz sibi acqrit filiatio. eadē rōne pr generaret. qz sibi per generationē acqrit pṫnitas. 3

P. relatio originis i suo immediato fūdamēto nō fundat nisi mediāte actu origis. cū igit suppositorū sit agere. g omis relatio originis psupponit suppositū ex cui' actu innascit talis relatio. ⁊ p ɔsequens pmordialiter nec cōstituit suppositū nec distinguit. 4

P. formale distīctiuū suppositi ē ſm se incōicabile. sz nec filiatō nec pṫnitas ē ſm se formalr incōicabil. maior pz. qz si formale ɔstitutiuū suppositi nō esset incōicabile. nec suppositū eēt qd icōicabile. minor pbat. qz si filiatio seu pṫnitas esset forma incōicabilis. aut hoc esset inq̄tum relatiōes sūt. aut inq̄tū filiatio ⁊ pṫnitas sunt. aut inq̄tum relationes diuine sunt. Nō pmo mō. qz tūc nulla relatio esset cōicabilis. ⁊ sic nec in creaturis iuenirent relatōes siles. Nec scdo mō qz tūc i nulla natura possent inueniri plures filiatōes aut pṫnitates. Nec tercio mō. qz tūc cōis spiratio cū sit diuia relatio nō esset cōicabilis. qd est falsum. cū filio cōicet. 5

Et ɔfirmat. quia si prima psona in diuis prius spirasset q̄ genuit. tunc spūisancto ɔmunicasset vim generatiuā cum respectu pposito ad generatōem. ⁊ p ɔns pṫnitas fuisset cōicabilis. Cōfirmat

P. qn aliquis actus ancedit aliquē terminū. tūc ancedit omē illud qd sil' naturalr ē cū illo termio. Sz generare qd est actus psone prime ancedit filiationē que ex ipso innascit. 6

g etiā an̄cedit p̄rnitatē. cū relatiōes opposite sint sil' natura ꝛ naturali itelligētia. vt dr in p̄dicamētis. g p̄rnitas nō ↄstituet suppositū generās. sʒ p̄supponit ip̄m ↄstitutū.
7 P̄. si relatio dīna ↄstitueret suppositū. aut hoc faceret vt ↄpar ad eēntiā. ꝛ vt sic q2 trāsit ī eēntiā. relatio non ↄstitueret sed suba. aut vt ↄpar ad oppositū. ꝛ hoc nō. q2 vt sic nō hʒ modū inexistētis. sed hʒ modū adessendi. p̄ncipiū autē ↄstitutiuū inexistit ei qd ↄstituit.
Frācisc9 de mayronis P̄. arguit qdā modernꝰ sic. Natura excellētissima dʒ suppositari suppositatōne excellentissima. sʒ suppositatio absoluta ē excellētior relatiua. g ꝛc.
9 P̄. supposita substātialia debēt suppositari p̄ncipijs substātialibꝰ. sed diuia supposita sunt supposita subalia. g ꝛc.
10 P̄. pfectissimū suppositū dʒ ↄstitui p p̄ncipiū sui generis. sʒ dinū suppositū ē pfectissimū ꝛ ē suba. g suū ↄstitutiuū principiū n̄ pt eē relatio.
11 P̄. suppositari p p̄ncipiū alterꝰ generis ī natura suppositata arguit ipfectōē. sicut pʒ de accidētibꝰ q suppositāt p sbaʒ. vn̄ vt dicūt si natura hūana eēt simpl'r pfecta. a supposito dino nō posset suppositari. sed ī natura diuia nulla ē ipfectio. g nō poterit suppositari p p̄ncipiū alterꝰ generis. puta p relationē. Et illas q̄ttuor rōes Frāciscus de mayronis asserit eē insolubiles. q2 dicit eas eē trāscēdentes. ppter qd dimittit eas insolutas. q2uis ↄclusionē tenere nō videat. Sed mihi videt q ille cū p̄cedētibus sint ↄtra veritatē. ꝛ spālit ↄtra expssas sctōꝝ snias ꝛ auctes. quas adducā i tercio istius qōnis articulo. ergo ad ipsas p ordinē respondebo.
Solutio Ad. 1. rōes Ad primā igit dicēdū q maior est falsa nō solū i diuis. verūetiā i creaturis. q2 illud quod refert est ip̄m relatiuū. Sicut ergo albedo nō p̄supponit an̄ se ipsū albū. q2 albedo ↄstituit ip̄m in eē albo. sic ipsa relatio nō p̄supponit an̄ se ipsum relatiuū. sʒ ↄstituit ip̄m i eē relatiuo.
Ad 2 Ad scdm dicēdū q aliqd p̄supponere alterꝝ pōt intelligi dupl'r. Uno mō q p̄suppositū p̄cedat ꝛ sit prius eo qd p̄supponit. sicut domus p̄supponit fundamētū. Alio mō q impossibile sit p̄supponēs eē sine p̄supposito. q2 ex sua natura requirit illud. q2uis nūq etiam afferat secū illud. sicut rationale p̄supponit eē hominē. q2uis sit eius principiū ↄstitutiuū. q2 impossibile est eē rationale nō existēte homie. ꝛ illo scdo modo relationes diuine p̄supponūt sua extrema realiter esse distincta. q2uis vere sint p̄ncipia illiꝰ distinctōis. sed nō p̄supponūt ea p̄mo modo
Ad 3 Ad terciū nego ↄsequētiā. ad pbationē dico. q q2uis i creaturis relatio realis acquirat in generāte. hoc tn̄ est impossibile i prima persona diuina. q2 eoipso q talis psona ē innascibilis ꝛ omnino prima. impossibile ē q paternitas vel aliqd aliud reale in ipsa sit productū vl' acquisitū. Dato em̄ impossibile q psone diuine absolutis pprietatibus ↄstituerent et distinguerent. adhuc filiatio acquireret i supposito genito. in patre aūt paternitas nec posset eē cōicata. nec pducta. nec acquisita. eo q oia illa repugnēt psone omnino prime in diuinis.
Ad quartū dicēdū q q2uis maior aliquo mō sit vera i creaturis. i diuis tamē vbi actus origis ꝛ relatio originis sunt idē realiter. ibi vnum illoꝝ nō respicit mediatius vel immediatius ip̄m fundamētū nisi fm nostꝝ modū intelligēdi. Eadē em̄ res vt habet modū inexistētis pprietatis. ↄstituit psonā patris. ꝛ vt sic dicit pprietas psonalis. ꝛ eadem res vt habet modū erumpētis origis dicit generatio. sed vt ē ratio referēdi pducēs ad pductū dicit relatio. Ex quibꝰ patet q maior illa sub eo sensu sub q accipit est falsa. Ad 4
Ad quītū dico ad minorē dicēdū ꝛ eiꝰ pbationē sil' q p̄rnitas in diuis est incōicabilis. nō inq̄ntū est relatio. aut inq̄ntum paternitas. aut inq̄ntum diuina relatio. sed inq̄ntum diuia paternitas ꝛ inq̄ntum diuine psone pprietas. Sic em̄ forma subalis sortis ē incōicabilis. nō tn̄ inq̄ntum est suba. nec inq̄ntū substātia humana. sed inq̄ntū forma subalis sortis. sic ꝛc. Ex eodē mō dōm ē de filiatōe q est pprietas filij. ꝛ de spiratione passiua. q est pprietas spūscī Ad 5
Ad ↄfirmatōem dico q p̄suppositū ē impossibile. ꝛ iō nō est mirꝝ si ad ip̄m sequit ipossibile. Ad confirmatiōem
Ad. vi. dōm q sicut supius patuit. i diuis nec ē an̄ nec post. nec p̄us nec posteriꝰ. et minor ē falsa. q2 generare nō an̄cedit filiatōē q2 simultanee sunt. nec p ↄn̄s p̄rnitatē Ad 6
Ad vij. dōm q relatio dīna ↄstituit suppositū vt ē psonal' pprietas. q2 vt sic fm nostꝝ modū intelligēdi inexistit. sed distiguit suppositū cōstitutū vt ↄpar ad oppositū. Ad 7
Ad. viij. rōeʒ q est p̄ma de illis quas Frāciscus d' mayrōis reputat isolubiles dōʒ q p̄supposita psonaꝝ trinitate ꝛ dīne eēntie vnitate. tūc minor ē falsa q2 suppositatō absoluta tollit eēntie vnitatē. ꝛ iō vbi pl'a sūt supposita ī eadē natura. tūc absoluta suppositatio magis dicit ipfectōē q pfectōē. eo q ad taliū absolutoꝝ suppositoꝝ multitudinē mlt'plicet natura. sic g arguit dīnā pfectōē q eēntia diuia siue natura i tribus personis nō diuidit nec triplicat. sic eodē modo Ad 8

attestat diuie pfectōi suppositatiōz diuinā esse
Ad 9 relatiuā & nō absolutā Ad .ix. dōm ꝙ sicut
diuia supposita includūt subaz siue naturaz
diuinā. sic etiā relatōz. & iō nō solū debet dici
supposita subalia. sed etiā pprie supposita re/
Ad 10 latiua Ad .x. dōm ꝙ maior nō ē vera nisi il
lud pfectissimū suppositū eēt vnū tm̄ i vna na
tura. qꝛ si multiplicat supposita. necē est eoꝝ
pncipia ꝯstitutiua m̄ltiplicari. q̄ si fuerit sba
lia & absoluta. natura necio nūerat qđ i diuis
Ad 11 ponere deuiuz ē a catholica fide Ad .xi. dōz
ꝙ maior nō ē vā. maxie si illō pncipiū alteri⁹
generis nō sit accn̄s. nec facit ꝯpōz cū natura
sꝫ ꝑm totā suā realitatē trāsit i naturā. tūc nul
lā ipfectōz arguit i natura suppositata Et qđ
assumit p filii de accn̄tibꝫ & natura humana i
xpo. cū hoc qđ nō ē sile etiā nō est veꝝ. qꝛ nec
accidēs supponit. sꝫ a suo sbiecto recipit. nec
natura hūana a xp̄o ē suppositata sed assum/
Cōclo 2 pta. Scđo dico ꝙ diuia supposita nō sūt
disticta p modos absolutos. qꝛ oē qđ aduenit
supposito iā ꝯstituto ē sibi accn̄tale & aduēti
ciū. ḡ si diue psone ꝯstituunt p modos abso
lutos. tūc relatōes diuie aduenirēt supposit;
tāq̄ aduēticie accn̄tales. qđ ē impossibile. cū
2 i deo nihil accidētale possit poni. P̄. positis
talibꝫ modis. aut supposita ꝯstituta sūt ab/
soluta aut relatiua. Si pmo mō tūc oēs rōes
q̄s adduxi ꝯ pcedētē opinionē eq̄ sunt ꝯ illā.
Si scđo mō. tūc isti modi quibꝫ psone ꝯsti/
tuūt nō erūt absoluti sꝫ simplr relatiui. qđ ē ꝯ
3 te. P̄. si psone ꝯstituunt p modos absolu
tos. aut i diuis erit realis ꝯpō. aut nulla di/
stinctio. qꝛ tales modi nō possent psonas di/
stinguere p compationē ad oppositū cū non
sint relatiui sꝫ mere absoluti. nec p ꝯpationē
ad eēntiā. qꝛ tales modi ꝯpati ad eēntiā. aut
totalr trāseūt i eēntiā. & tūc nō poterit esse ma
ior disticio ꝑm tales modos q̄z ꝑm eēntiā i q
nulla ē disticio nisi ꝑm heresim arrianā. aut
tales modi nō trāseūt i eēntiā sed ꝯdistiguūt
eēntie. & tūc cū tales modi sint absoluti. neces
4 sario faciēt ꝯpositiōz cū eēntia P̄. tales mo
di aut differrēt solo nūero. aut specie. Nō pri
mo mō. qꝛ nec i relationibꝫ. nec i absolut; plu
ra solo nūero dn̄tia pn̄t eē i diuis. Nec scđo
mō. qꝛ ea q̄ differūt spē si ipsis repugnat eē si
mul i eodē necessario sūt opposita. sed ist; mo
dis repugnaret esse i eadem psona. qꝛ p tales
modos psone ab inuicē essent distincte. Nec
tamē possent tales modi esse oppositi nisi op
positiōe relatiua. que tamē ab ipsis pscindit.
cuz dicātur modi simplr absoluti. In diuis

eñ nec pōt esse ꝯtraria oppositio. nec ꝯtradi/
ctoria nec puatiua inter pncipia ꝯstitutiua.
qꝛ i oīni tali oppositōe sp vnū oppositoꝝ est
pfectius & alteꝝ impfectius. In solis eñ re/
latiuis oppositis ipsa opposita pn̄t eē forma/
liter eque pfecta. Sed ē quidā subtilis do Jac. de Vl
ctor qui .iij. suo quolz. q. vij. artic. iiij. & silr in ter. 3. q̄lz.
q̄onibus suis sup pdicamēta ponit tres diui q. 7. ar. 4
nas psonas ꝯstitui p tres modos absolutos
Isti autē modi sūt esse naturaliter. esse intelle
ctualiter & esse amabiliter. Per primuz ꝯsti/
tuit psona patris. p scđm psona filij. & p terci
um psona spūssancti. Et illos modos abso/
lutos dicit esse imediatū fūdamētū diuinaꝝ
relationū. Et illud pbat sic. Opposita i eodē 1
ꝑm idē simul esse nō pn̄t. sed i diuis sūt rela/
tiones opposite. vt recta fides tenet. ḡ hmoi
relatōes nō pn̄t immediate fūdari in diuina
eēntia ꝑm idē. sed ꝑm distinctos modos iam
dictos P̄. habitudo semp ē distinctoꝝ. ita 2
ꝙ distinctio pintelligit hītudini. sed ois rela
tio dicit habitudinē. ḡ distinctio relatiue op
positōis pexigit aliā distictionē i fūdamēto.
P̄. vbicūq̄ sūt relatōes reales optet eē di 3
stinctōem i fūdamētis eaꝝ. qꝛ relatio ꝙ sit re/
alis nō habet a relatione sibi opposita. sed h̄
habet a fūdamēto relationis opposite. ppter
qđ relatiua q̄ dicunt ꝑm rationē vere sūt op/
posita relatiue. relatōes tn̄ eoꝝ n̄ sūt reales. eo
ꝙ nō sit realis distinctio i fūdamēto. sed i di/
uis sūt relationes reales. ḡ &c. P̄. vbicūq̄ 4
ē origo. ibi ē pncipiū & termin⁹ origis. sed i di
uis ē vera origo & relatio. nec pōt eē pncipiuz
nec terminus originis. ergo eēntia diuia erit
pncipiū & termin⁹ originis. Hoc aūt eēntie n̄
potest competere. nisi i essentia sit aliq̄ diuer/
sificatio. qꝛ si essentia nō diuersificata eēt pn/
cipiū & termin⁹ hui⁹ originis. cū essentia sit in
qualibet psona. ipsa essentia i qualibet psona
hrēt rationē pncipij & termi. qđ nō ē dicēdū.
ḡ i eēntia erit aliq̄ disticio modoꝝ ꝑm quaz
ipsa dr pncipiū & termin⁹ Et addit ille do Additio
ctor ꝙ illi modi psonales n̄ sūt modi pfectio/ eiusdem
nis sicut sūt modi attributales. sed sūt modi
habēdi pfectionē. Eadē eñ pfectio q̄ habet i
pr̄e naturalr. habet i filio itellectualr. & i spū/
sctō amabilr. Sꝫ illud n̄ valz. qꝛ sicut oim Cōtra Ja
triū diuiaꝝ psonaꝝ ē eadē natura. idē intelle cobū.
ctus. & idem amor. put amor sumit absolute 1
sic omniū triuz psonarū est idem modus es/
sendi naturaliter. intellectualiter & amabilit.
Forte dicet ꝙ illud nō valet. quia pater na Instantia
turaliter non est ab alio. sed filius naturalr ē

ab alio. ģ nō erit idē modus patris ꝛ filij.

Solutio Rn̄deo ꝙ eē ab alio ꝛ nō eē ab alio nō sūt modi absoluti de quibus ille doctor loq̄ proponit. sed sunt modi relatiui cū sint modi originis. ꝓpter qđ instātia nō est ad ꝓpositum.

2 P̄. si psone diuie differrēt p h̄moi modos absolutos. tūc psone diuine nō coexigerēt se mutuo nccio. ɔn̄s ē falsū. qꝛ eadē nccitate q̄ filius nō pōt esse sine patre. ꝛ spūscūs sine vtroq̄. eadē nccitate ꝑm dicta sctōꝝ pr̄ nō pōt eē sine filio. nec filius ꝛ pr̄ sine spūsacto. ɔn̄a ꝓbat. qꝛ q̄zuis eēntia intellectual'r ꝛ amabil'r coexigat aliq̄d qđ ē natural'r. qꝛ itellect⁹ et amor p̄supponūt naturā. tn̄ eē natural'r non coexigit necessario eē intellectual'r vl' eē amabiliter sed abstrahit ab vtroq̄.

3 P̄. null⁹ mod⁹ eēntialis ē ɔstitutiu⁹ diuine psone. qꝛ modi essentiales sunt cōes trib⁹ psonis. sed eē naturalit ꝛ intellectual'r ꝛ amabil'r sūt modi eēntiales. qꝛ ɔsequūt diuinā eēntiā i q̄libet diuia persona. ģ ꝛc.

4 P̄. tūc fili⁹ nō eēt natural'r. nec pr̄ eēt intellectual'r. qꝛ p modos ɔstitutiuos psone ab inuicē distigūtur.

Solutio Ad 1 Ad pmū ģ predicti doctoris motiuū dōm. ꝙ q̄zuis i eodē fūdato finito opposita simul eē nō possint. i fūdato tn̄ infinito simul pn̄t eē opposita. maxime loquēdo de oppositis relatiuis. de q̄b⁹ loq̄mur in ꝓposito. ģ ꝛc.

Ad 2 Ad scōm dōm ꝙ habitudo realis i creaturis ē distinctoꝝ q̄ p̄supponit eē distīcta. eo ꝙ relatōes habitudis realis i creaturis cū sint opposite ꝛ fundamētū finitū req̄rūt distincta fūdamēta. sꝫ h̄itudo realis in diuis h̄ns infinitū fūdamētū nō p̄supponit distincta. sed distincta supꝑosita ɔstituit i eodē indistīcto fūdamēto.

Ad 3 Ad terciū nego maiorē. nisi loq̄ris de fūdamēto finito ꝛ limitato q̄le nō ē i diuis. Ad ꝓbatiōem dico ꝙ non ē sil'e de relatōib⁹ ꝑm rōem. qꝛ fūdamētū eaꝝ ē finitū ꝛ limitatū. nec etiā secū afferūt distinctionē extremoꝝ q̄ p h̄mōi relatōes sūt ɔstituta. Etiā i ꝓbatōe falsum assumit. qꝛ ꝙ relatio sit vera res nō h̄ꝫ ab eo ad qđ ē. sed ab eo i quo est. nec h̄ꝫ realitatē a fūdamēto relatōis opposite. vt. j. patebit.

Ad 4 Ad quartū dicēdū ad maiorē ꝙ eēntia diuia ē pncipiū ꝛ termin⁹ origis. nō tn̄ vt diuisis modis absolutis ɔiūgit. sꝫ vt alteri ꝛ alteri respectiu est ɔiūcta. nā vt i psona pr̄is ē ɔiūcta pn̄itati. sic est pncipiū origis. sꝫ vt i psona filij ē ɔiūcta filiationi. est terminus origis.

Articl's 2 **Quantuz ad secun**dū. vtꝝ psone diuie distinguāt origine. dicēdū ꝙ psone diuie nō ɔstituunt p origiēs ꝑm ꝙ origies sūt. qꝛ illđ q̄ aliq̄d psonal'r ɔstituit 1
ē intrinsecū rei ɔstitute. sed origies nō significāt vt intrīsece psonis. sed significāt vt actus ꝓgredictes a psona in psonā q̄si via media inter ꝓducēs ꝛ ꝓductū. ꝓpter qđ dicit. ij. phicorū. ꝙ generatio est via i naturā. ergo ꝛc. P̄ 2
actio notionalis ɔsiderata modū actionis psonam agētis nō ɔstituit. qꝛ notionale agere p̄supponit suppositale eē. cū suppositoꝝ sit agere. vt pꝫ. i. metaph. sed origo i diuis puta generatio vel spiratio vt i ꝓducēte. ē actio ꝓducētis. ģ vt sic nō ɔstituit psonā ei⁹. Sꝫ ɔtrariū istius tenēt quidā doctores. ꝛ h̄ ꝓbāt sic. Opinio opposita. 1
Fundamētū diuinaꝝ relationuꝫ sunt actus origis. sed relatōes p̄supponūt suū fūdamētum. ergo relatōes nō ɔstituūt vt relationes sed vt origines. P̄. q̄n aliq̄ plura sūt 2
i aliquo quodā ordine. si illud ɔstituit p aliqđ illoꝝ. tūc ɔstituit pmo. vt pꝫ de pn̄itate ꝛ ꝟtute spiratiua i patre. sed filiatio et generari insunt filio. ꝛ generari i eo p̄cedit filiationē. ģ psona filij formaliter ɔstituit ipm generari.

P̄. ex quo suppositū diuinū est relatiuū ꝛ 3
relatione ɔstituit. ģ illud qđ magis significat p modū relatōis magis h̄ꝫ rōeꝫ ɔstituēdi diuinā psonā. sed generare seu quicūq̄ ali⁹ act⁹ origis magis videt significare relationē q̄z pn̄itas seu filiatio. qꝛ actus origis significant relatōem actualē. paternitas ꝟo significat relatōꝫ h̄itualē. P̄. illud p qđ aliq̄d h̄ꝫ esse. ꝛ 4
sine quo nō pōt intelligi eē. illo videt ɔstitui i esse. sed fili⁹ h̄ꝫ esse p ipm generari. ꝛ sine ipo nō potest intelligi esse. ergo ꝛc. P̄. Damas. 5
lib. i. ca. ij. ait. ꝙ in diuis oīa sunt ɔmunia. p̄ter generationē. ingeneratōem ꝛ ꝓcessionē.

Contra opinionem Sed illud stare nō pōt. qꝛ isti doctores q̄ has ratōes faciūt ɔcedūt suppositū diuinū eē relatiuū ꝛ ɔstitui relatōe eo mō q̄ efficacius vt relatio exprimit. sed planū ē ꝙ relationes diuine magis ꝛ efficacius exp̄mūt noib⁹ ꝓprietatū. puta paternitate vel filiatōe q̄z noib⁹ originū. quia dato ꝙ albedo ꝛ dealbari eēnt idem realiter. adhuc tamē res illa efficacius exprimeret vt qualitas est nomine albedinis q̄z p ipm dealbari. sic in ꝓposito.

Solutio Ad 1 Ad primū ģ dicēdum ꝙ maior nō est vera. quia cum agere p̄supponat esse. ergo q̄zuis in diuinis nec sit prius nec posterius. tn̄ ꝑm nostrū modū intelligēdi actus origis p̄supponit psonā originātē ɔstitutā paterna ꝓprietate. cum qua simultanee filius ɔstituit filiatōe ꝓpter

mutuā coexigētiā relatiuā q̄ est patris ad filium. ꝛ eodē modo de spūsctō. vt sup⁹ deducti
Ad 2 di. xij. i solutōe. iij. argumēti Ad scd̄z dd̄z
ꝙ minor nō ē vera. q2 generari ꝛ filiatio in diuis sunt idē realiter. nec vnū pcedit alterꝝ ni
Ad 3 si ſm nostꝝ modū intelligēdi. Ad terciuz
dicēdū ꝙ minor est falsa. q2 relatio magis formal'r significat noīe paternitat͡ ꝙ p h̄ qd̄ ē generare.
Ad 4 Ad q̄rtū dicēdū ꝙ fili⁹ h3 eē formaliter filiatōe. et iō non p̄t intelligi sine ea. ipso
aūt generari h3 eē quasi efficiēter. puta p modū cuiusdā fluxus ꝛ emanatōis pcedentis a generāte i ipm genitū. ḡ si minor accipit debite sub maiori. magis pbabit ꝙ filius ꝯstitui
Ad 5 tur ipsa filiatione ꝙ ipso generari. ḡ ꝛc. Ad
q̄ntū dicēdū ꝙ q2 actus ꝯigis sūt idē real'r cū ppꝛietatibus psonalibus. ideo Damas. ꝛ q̄nq̄ etiā alij sancti doctores magis curantes de rei veritate ꝙ de sermonis ppꝛietate vnū accipiūt pro altero.

Articl's 3

Quātuz ad terciuz

pncipale. vtꝝ psone diuie distinguāt diuina relatione. Dicēdū sicut etiā al's supius dictū est. ꝙ diuie psone ꝯstituūt ꝛ ab inuicē distinguūtur tribus relationibꝫ. puta paternitate. filiatione. ꝛ passiua spiratōe siue processione. q̄uis appropriate loquēdo p̄dicte tres notiones psonas ꝯstituāt vt ppꝛietates sunt. distinguāt autē vt relationes sunt. Paternitas eñ vt ppꝛietas incōicabiliter est i patre. et iō patrē i esse incōmunicabili ꝯstituit i itellectuali natura. scʒ diuina. quod est esse personale. sed eadem paternitas vt relatio precise respicit suuz oppositū. ꝛ ideo vt sic distiguit ab opposito. Et videt ꝙ hec sit intētio sctōꝝ doctoꝝ Aug. s. ꝛ ceteroꝝ. ꝛ spāliter anselmi i li. de pcessione spūsscti. vbi sic ait. Hec itaq3. s. relatio diuina sola causa pluralitatis i deo est vt pater ꝛ filius ꝛ spūsctūs dici nō possint de inuicem. sed alij sint ad inuicē. Et ibidem ca. ij. ait. ꝙ i diuinis oīa sunt vnum vbi nō obuiat relatiōis oppositio. Et ca. x. ait. ꝙ impossibile est inuenire i fide chꝛistiana vn vna psona distiguatur ab alia nisi p relationes originis. Et in fine illius libri concludit. ꝙ tot sunt homines quot sunt persone humane. q2 psone humane distiguūtur ppꝛietatibus psonalibus absolutis. in diuinis tamē nō sūt
Nota q̄ distictiō3 absolutoꝝ in diuis. tot dij quot persone. quia ꝙ deus relatiue dicitur ad deū facit psonarum distinctiōem.
Item Boecius de trinitate ait. Eēntia ꝯtinet vnitatē. relatio multiplicat trinitatem. Item Ansel. de incarnatōe verbi ex intētiōe disputat ꝯtra quēdam qui psonas diuias dixit differre per absoluta. sic dicēs. Tu ponis tres psonas absolute differre. aut ergo ponis oēs tres deum aut nō. Si sic. tūc si ponis personas absolutas. necesse est vt ponas tres deos. Si dicis ꝙ non est necesse illas tres personas esse tres deos. quia iste tres res simul sunt vnus deus. ergo singula quelibet diuīa persona nō est deus. sed ex tribus rebus ꝯstituitur vnus deus. quod impiuz est dicere. q2 tunc erūt tres res vnus deus. ꝛ non quelibet erit deus. Et idem est de intētione augustini sup illud ps̄. Infixus sum in limo profūdi. Ibi eñ dicit August. hāc regulam generaliter esse tenēdam i sancta trinitate. ꝙ psone in omī eo quo ad se dicūtur sunt indistincte psonaliter. Hic ratōibus non insisto. q2 rationes humane hāc ꝯclusionē nō attingūt. q̄uis i diuis sancta trinitate supposita: necesse sit nos dicere psonaꝝ ꝯstitutōem ꝛ distictō3 solū fieri ppꝛetatibꝫ relatiuis. Si eñ fieret pn cipijs absolutis nec possem⁹ saluare diuie eēntie vnitatē. nec psone diuie oīmodā simplicitatē. q2 oīe qd̄ ꝯstat ex pluribꝫ absolutis dinoscit esse ꝯpositu3. Sola eñ relatio est que nihil aggregat sup suum fundamētū. et ideo cū suo fūdamēto posita. simplicitati sui fūdamenti i nullo penitus derogat. Sed ꝯtra predicta est opinio p̄positini. qui ponit ꝙ psone diuine nō constituātur relatione nec distiguātur Dicit eñ ꝙ persone diuine distinguā- Opi. pposi- titini.
tur se totis. q̄a ens simpliciter simplex a quocūq3 distinguitur. se toto distiguitur. sed psona diuina est ens simpliciter simplex. P̄. si 1
pater p aliquid distingueret a filio ꝛ p aliq̄d ꝯueniret cū eo. tūc suppositu3 patris nō esset summe simplex. sed ꝯn̄s ē falsum. ꝯn̄ia patz q2 i quocūq3 ē aliq̄d ꝛ aliq̄d aliquo mō videt eē ꝯpositū P̄. illud de cui⁹ rōe formali est 2
se ꝛ ad se esse. hoc nō p̄ot ꝯstitui formaliter relatōe. sed de ratione cuiuscūq3 suppositi est p se esse. ꝛ p ꝯsequēs ad se eē. q2 sicut dicit aug. vij. de trini. ca. ij. Oīe qd̄ subsistit ad seipm subsistit. ergo illud qd̄ p se ē h̄ ad se eē videt. Maior etiā patz. q2 cū relatio det esse ad aliud. si daret ad se esse. tūc duo effect⁹ oppositi eēnt formales effectus eiusdem forme. quod est impossibile. 3
P̄. semp ptes ꝯstituētes inter se prius sunt vnite ꝙ aliquod totum constituant. ergo paternitas prius esset vnita essentie ꝙ totum suppositū patris eēt ꝯstitutū. 4

Sed oīs forma effectū suū formalē cōicat ei
cui ꝯiūgit̄.ergo eēntia esset pater anq̄ꝫ patris
5 suppositū esset ꝯstitutum. P̄.si paternitas
ꝯstitueret.vel hoc fieret p sui ꝯiūctōem ad es
sentiam.vel p sui vnionē ad suppositū. Nō
primo mō ꝓpter ea q̄ iā dicta sunt. Nec scḋo
mō.q2 oīs vnio p̄suppoīt sua vnibilia.n⁹ vnq̄ꝫ
vnū vnibiliū ꝯstituit alter̄.licꝫ ꝯstituere ꝑos
sint aliqḋ tercium.ergo i hmōi vniōe relatio
non ꝯstituet suppositum sed ip̄m p̄supponet
6 ꝯstitutum. P̄.si relatio ꝯstitueret diuinū
suppositū.tūc diuinū suppositū esset ens per
accidēs.ꝯn̄s ē falsum.q2 i deo nihil ē p accn̄s
ꝯn̄tia patet.q2 oē quod ī se claudit q̄dditates
7 duoꝝ p̄dicamētoꝝ ē ens p accidēs. P̄.illḋ
qḋ ē sūme entitatis nō p̄ōt formalr̄ ꝯstitui il/
lo qḋ ē mīme entitatis. sed suppositū diuinū
8 ē sūme entitatis.ꝛ relatio ē mīme entitatꝭ P̄
sola subā est ꝑ̄ncipium ꝑseitatis tercij modi.
sed ꝑseitas suppositi ē ꝑseitas tercij modi.ḡ
nō poterit eē ab ipsa relatōe.Maior ꝛ minor
Cōtra ꝓpositinū. patet.i.posterioꝝ. Sꝫ illa nō ꝯcludūt.q̇a
que se totis differūt illa ī nullo ꝯueniūt.quia
sunt prima diuersa.vt pꝫ.x.metaph̄.sed ꝑso
ne diuine realiter cōueniūt.ergo nō differūt
Ad 1 se totis. Ad pumū ḡ dicēdū q̄ ens simplr̄
simplex q̄ꝫuis se toto differat a q̄cunq̄ꝫ differt
absolute ꝛ naturalr̄.nō tn̄ differt se toto ab eo
cū quo ꝯuenit ī eēntia seu natura.ꝛ differt so/
Ad 2 lū ꝑsonalr̄. Ad scḋm dḋm q̄ ex h̄ nō ꝯui/
cit̄ diuinā ꝑsonam includere aliq̇d ꝛ aliquid
sꝫ solū aliq̇d ꝛ ad aliq̇d.qḋ quidē ad aliquid
ƀm totā suā realitatē trāsit ī naturā siue ī ip̄m
qḋ est aliquid.ꝛ p ꝯsequēs nullam cū eo faci
Ad 3 et compositionē. Ad terciū dḋm q̄ de rōne
suppositi nō solū est p se esse.sed etiā incōica/
biliter esse.licet igit̄ suppositum diuinū ab es
sentia diuina habeat p se eē.tn̄ a ꝓprietate re/
latiua hꝫ incōicabiliter eē.et p ꝯsequēs talis
ꝓprietas poterit eē suū formale ꝑ̄ncipiū ꝯsti/
Ad 4 tutiuū. Ad q̄rtū dḋm q̄ nulla est ꝑ̄oritas
realis ī qua ꝑtes hmōi sint vnite anq̄ꝫ totuꝫ
ex ꝑtib⁹ sit ꝯstitutū.ꝛ ideo relatio nō dat eēn
tie effectū suū formalē.sed hmōi effectū soluꝫ
dat ipsi toti supposito ꝯstituto.Exēplū ḋ aīa
rōnali q̄ nō dat ī aliq̇ priori ipsi materie eē rō
nale.sed solū homi ꝯstituto tribuit tale tale.
Ad 5 Et p hoc pꝫ ad q̇ntū q̄ nullū sequit̄ incō
ueniēs si relatio cū eēntia ƀm nr̄m modū itel/
ligēdi p̄unita ꝯstituit diuinū suppositū.ḡ ꝛc.
Ad 6 Ad sextū nego ꝯn̄tiam.ad ꝓbatōꝫ dicēdū
q̄ q̄dditas relatiua compata ad diuinā eēn/
tiā nō manet ƀm ꝓpriā realitatē diuīe eēntie

ꝯdistinctā.sed trāsit penit⁹ ī ipaꝫ.ꝓpter qḋ cō
stitutū ex relatōe ꝛ eēntia nō erit ens per acci
dēs. Ad septimū dicēdū q̄ illa q̄ ꝯueniūt Ad 7
ī omni entitate ꝑfecta.neccio oportet q̄ coruꝫ
ꝑ̄ncipia formaliter ꝯstitutiua q̄ sunt eorū ad
inuicē distinctiua dicāt mīmaꝫ entitatē.ꝛ iō
patet maioreꝫ eē falsam.q2 diuina supposita
ꝯueniūt ī omni entitate dicēte realiter ꝑfecti/
onē cū quodlibet diuinū suppositū sit simplr̄
ꝑfectū.eo q̄ sit verus deus. Ad octauū di Ad 8
cēdū q̄ licet relatio nō sit ꝑ̄ncipiū illi⁹ ꝑseitatꝭ
tn̄ ē ꝑ̄ncipiū incōicabilitatis.ꝛ q2 incōicabi/
litas ē de rōe formali cuiuslibꝫ suppositi sin/
gl'arꝭ.iō potu hmōi ꝓpetas relatiua eē forma
le ꝑ̄ncipiū suppositi diui formalr̄ ꝯstitutiuū

Quātū ad quartū Articulus 4

ꝑ̄ncipale dato q̄ diūa supposita differāt diūa
rel'oe vtꝫ cū trib⁹ suppositꝭ rlatiue distictꝭ sit da
re vnū suppositū absolutū.sic ꝓcedā. Prio
ponā ꝯclōem vnaꝫ vere catholicā. Scḋo
recitabo vnā opinionē ꝯriam. Et tercio so
phismatib⁹ illi⁹ opi.r̄ndebo Quo ad ꝑ̄mū Q. in diuinis n̄ sit verū suppositū absolutum
dico q̄ catholice loquēdo ī diuīs nō p̄ōt po/
ni vnū suppositū absolutuꝫ cū trib⁹ supposi
tis relatiuis.q2 tale suppositū vel distiguere
tur ab alijs tribus.ꝛ poneret numeꝝ cuꝫ eis
ꝛ tunc esset quaternitas ꝑsonaꝝ.quod est er
roneuꝫ ꝛ ab ecclesia ꝯdemnatū.vt patꝫ extra
de summa trini.ꝛ fide catholica.firmiter cre/
dimus.ca.damnamus.vl' nō poneret nume
rum cum eis.sed idētificaretur cuilibet eoꝝ.
sed hoc est impossibile. Primo q2 de ratōe I
suppositi est q̄ sit incōicabile.ḡ si vnū absolu
tuꝫ suppositū trib⁹ suppositꝭ relatiuis cōiter
idētificaret̄.tunc suppositū eēt cōicabile ꝛ in
cōicabile Scḋo q2 q̄libet diūa ꝑsona eēt ꝑso 2
na absoluta ꝛ ꝑsona relatiua Tercio q2 ƀm 3
Rich.iiij.de tri.c.xx.p nomē ꝑsone nūq̄ꝫ itelli
git̄ nisi vn⁹ aliq̇s sol⁹ ab oib⁹ alijs singulari ꝓ
prietate distinct⁹.ḡ si eēntia eēt ꝑsona absolu
ta.tunc a ꝑsonis pr̄is ꝛ filij ꝛ sp̄ūsc̄ti necessa
rio eēt distincta. Quarto q2 idē suppositū 4
fil' generaret ꝛ generaret̄.quia patre generāte
ꝓpter idētitatem quā haberet cum patre ip̄m
generaret p se.ꝛ filio genito etiaꝫ ip̄m genera
ret̄ ratōe idētitatis quā haberet cum filio.

Nec valet si dat̄ instātia de diuīa essentia Instantia
que est eadem ī tribus.ꝛ tamē nec generat nec
generatur nec procedit.vt patuit superius.

Quia origo in diuinis repugnat essentie Solutio
tāq̄ꝫ ꝑ̄ncipio quod.nō autē repugnat ꝑsone.

forme eñ nec cōuenit generare nec generari.
Cōtra istā ōpi. ponē tiū vnum suppositū absolutū cū trib⁹ relatiuis — sed psone competit vtrūq;. Sed ɔtrariū
istius antiquitus aliqui tenuerūt. Et pbat
sic. Ois natura singularis indiuisa i se ꝛ diui
sa ab omi alia eēntia hꝫ rōnem psone. essentia
diuina est hmōi. ergo ꝛc. Cū igit ipsa sit res ab/
soluta. ergo in diuis erit persona absoluta P.
2 actio semp est suppositi tanq̄ per se agentis.
vt patet. i. de anima. vbi phus negat actionē
esse etiam ab ipsa anima humana vt est for/
ma homis. Ait eñ q si quis dixerit animā
intelligere. dicit eā texere vel edificare. Patet
etiam eadem maior. i. metaph. Sed diuine
eēntie competit p se creare. vt dicunt catholi/
3 ci doctores. ergo ꝛc. P. sicut dat suppositum
tum relatiuū ppter actiones notionales. sic
dabitur suppositū absolutū ppter actiones
essentiales. sed intelligere ꝛ velle sunt actiões
4 essentiales. ergo ꝛc. P. omis passio ɔueni/
ens indifferēter pluribus ɔuenit eis p aliqd
ɔmune ipsis cui pmo ɔuenit. vt patꝫ. i. po/
sterioꝝ. sed subsistere per se ɔuenit tribus di/
uinis suppositis ɔmuniter ꝛ idifferēter. ergo
ɔueniet eis p aliquid ipsis cōe. cū igit omē cō
mune i diuis sit absolutū. ergo erit aliquid cōe
absolutū p se subsistēs i diuis. et p ɔsequens
5 persona absoluta. P. intelligere sm nostrū
modū intelligēdi cum sit absolutum pcedit
omne relatiuū i diuis. sed intelligere ē actus
6 suppositi. ergo ꝛc. P. actus dicēdi presup
ponit psonam dicētem. que si esset relatiua.
cū relatiua simul se ponāt. tūc actus dicēdi p
supponeret psonam dictā. ꝛ sic esset dicta an/
7 q̄ diceret. quod est impossibile. P. ab infe
rioꝝ pcedēdo ad supius tenet ɔña facta cū
exclusiōe. bñ eñ sequit. vn⁹ solus hō currit. ergo
vnū solū aīal currit. ergo cū psona sit qd supius
ad deū. sequit. vn⁹ solus deus creat. ergo vna sola
psona creat. hoc aūt nō pōt intelligi de aliqua
persona relatiua. q: nec solus pater nec solus
fili⁹ nec solus spūssctūs creat. ergo intelliget de p
8 sona absoluta. P. Aug. vij. de tri. c. iiij. di
cit. Ois res ad seipā existit. quāto magis de⁹.
sed ad seipm nō subsistit nisi suppositū abso/
9 lutū. ergo ꝛc. P. nihil ptinēs ad pfectiōem et
actualitatē debet diuine eēntie denegari. sꝫ sb/
sistere p se attestatur actualitati ꝛ pfectiōi. er
go diuina eēntia p se subsistet. et per ɔsequēs
10 erit suppositū. P. illud videt eē i deo qd vlr
ois intellectus ɔcipit naturalr. sꝫ oēs philo/
sophātes tam iudei q̄ gētiles intellexerūt in
diuis esse vnum suppositū absolutū. ergo ꝛc.
11 P. illud qd competit substātijs sepatis rō
ne sue pfectōis. hoc maxime videt deo ɔpetere
cū maxime sit sepatus. sed sm phm. iij. de aīa
ꝛ. vij. meth. i sepat; a materia nō differt q qd
ē ab eo cui⁹ est. siue nō differt suppositū a na/
tura. quia quidditas sepata seipsa est suppo/
situ. ergo ꝛ essentia diuia seipsa erit supposi/
tū. Sed illud stare nō potest. q: cū suppo Cōtra opiniōem
situm inq̄tū suppositū dicat incōicabilē subsi
stētiā. ergo si natura diuia de se esset suppositū. se
queret nccio q supposita patris ꝛ filij ꝛ spūs/
scti nō eēnt de⁹. quia diuina natura ipsis ɔue
nire nō posset. cū sm ppriū suum suppositū
haberet incōicabilem subsistētiam. Ad p/ Solutio
mū igit dōm q maior nō est vera. q: si eēt ve Ad 1
ra. tūc natura humana i xpo eēt psona. ꝛ p cō
sequēs eēnt due psone i christo. Itē si esset ve
ra tūc natura huius lapidis esset persona. qd
est falsum, cum nō sit intellectualis natura.
Itē ad ratōem psone nō solum requiritur q
sit diuisa ab omi alia eēntia. sed etiam q sit di
stincta ab omi alia psona. sꝫ eēntia diuia nō
est diuisa nec distincta a psonis pris ꝛ filij ꝛ
spūssctī Ad scdm dōm q creare dr ɔpetere Ad 2
dine eēntie. nō q sibi ɔpetat circūscpt; psonis
pris ꝛ filij ꝛ spūssctī. sꝫ eo q oībꝫ tribꝫ ɔuenit
inq̄tum vnā cōē habēt eēntiā. tales eñ act⁹
qui indrñter ɔmūes sūt tribus diuis psonis
dicūt ɔuenire deo sm q deus est. ꝛ cuilibet p/
sone inq̄tum deus ē. ergo ꝛc. Ad terciū dōm Ad 3
q ppter actōem absolutā nō optet dare i di/
uis suppositū absolutū. sed sufficit dare vnā
naturā absolutā. q sm se ꝛ sine ɔnotatiōe ali/
cui⁹ respect⁹ intrīseci sit rō hui⁹ opatōis i tribꝫ
suppositis relatiuis. Ad. iiij. dōm q maior Ad 4
nō ē vera vbi illa actio sic ɔuenit pluribus q
tm̄ vni eoꝝ ɔuenit p alterꝝ. sed subsistere cōue
nit filio p patrē. ꝛ spūisancto p patrem ꝛ filiū
ꝛ ideo nō oportet q subsistere ipsis insit p qd
dam alterꝝ ɔmune istis tribus. Etiam posset
dici q subsistere primo ɔuenit patri prioritate
originis. Ad q̄ntū dōm. q mod⁹ nr intelli Ad 5
gēdi sepi⁹ ē defectiu⁹. nullū eñ itelligere in di
uis pt esse qd nō sit a psona relatiua. cū p pri
mū intelligere diuinū vbū pducat. qd q̄dē
itelligere a pre nccio ꝛ naturalr elicit. Ad Ad 6
vi. dōm q qlibet catholic⁹ hꝫ soluere h argu/
mētū. quia p ipꝫ expresse q̄uis sophistice cō
cluditur. q filius qui est psona dicta nō est a
patre. cum psona patris sit relatiua. Et iō di
co conformiter ad pcedētia q psona dicens.
actus dicēdi. et psona dicta sunt quātum ad
rem penitus simul. ꝛ non est in ipsis antece/
sio nisi sm nostꝝ modum intelligēdi. Ad Ad 7

septimũ dicendũ. ꝙ qñ supiꝰ multiplicať ĩ infe
rioꝛi. tũc nõ tenet ɔ̃nĩa ab inferioꝛi ad superi
us cũ exclusione. Si eĩm plura aĩalia essent ĩ
vno solo homine. falsa eẽt ɔsequẽtia. vnus so
lus hõ currit. ergo vnũ solũ aĩal currit. dato
igiť ꝙ psona eẽt supius respectu dei. tñ qꝛ hoc
supius multiplicať in hmõi inferioꝛi. quia ĩ
Ad 8 vno solo deo sunt plures psone. g̃ ꝛc. Ad
octauũ dõm. ꝙ Augus. non accipit ibi existe
re siue subsistere p sbsistere suppositali. quia
multe sunt res q̃ tñ nõ sunt supposita. Nõ vi
deť g̃ aliud p illa verba velle Aug. nisi ꝙ hoc
nomẽ deus sm ꝙ hmõi nõ diciť relatiue sed
Ad 9 absolute. Ad nonũ dicẽdũ ꝙ eẽntia diuina
subsistit p se. nõ tñ sepatim psonaliter a tribꝫ
psonis. sed vno esse simplicissimo subsistit in
Ad 10 tribus psonis Ad. x. dicẽdũ ꝙ intelligẽne
nõ semp credẽdũ est. vt pꝫ. ij. phicoꝝ. ꝛ maxi
me respectu supioꝝ. respectu quoꝝ se hꝫ oculꝰ
nostri intellectus sicut oculus noctue ad lu
cẽ solis. vt pꝫ. ij. meth. Nihil eĩm phibet que
dã falsa pbabilioꝛa esse quibusdã veris. vt di
ciť. i. topicoꝝ. Vñ naturalis rationis iudi
cio simplr vellemus inniti. nũꝗ poneremus
in diuinis psonarũ realẽ trinitatem. sicut nec
Ad 11 gẽtiles nec iudei posuerũt. Ad vndecimũ
dicendũ ꝙ ꝗuis hoc pfectionis sit ꝙ supposi
tũ nõ differat a natura. nõ tñ est pfectionis ꝙ
vnũ solum suppositũ sit vnius nature. pfecti
oꝛ eĩm esset natura si ipsa indiuisa ꝛ penitus in
distincta: plura haberet supposita. q̃bꝫ tñ oĩ/
bus ipsa realiter eẽt idẽ. Illud igiť qḋ pfectio
nis est in substãtijs sepatis pfectiꝰ ɔuenit eẽn
tie diuine. quia ipsa idẽtificať tribus supposi
tis realiter distictis. ĩ quibꝫ tñ ipsa minime nu/
merať. Etiã posset dici ꝙ minoꝛ nõ est vera.
qꝛ citra deũ nõ est aliq̃ natura cuiꝰ suppositũ
nõ addat aliq̃d sup ipsam. ꝛ p ɔ̃ns differt ab
Ad pnci/pale argumentum. ea. Ad argumẽtũ principale dicẽdũ ꝙ pso
na diuina ꝗuis possit dici indiuiduũ sube
rõne nature q̃ vere est suba. est tñ relatiua ra/
tione principij ɔstitutiui.

Distinctio vicesimaseptima.

Hic queri po

h test ꝛc. Mgr̃ in ista dis. xxvij.
ɔpat noĩa ppꝛietatũ noibꝫ pso
naꝝ. Et duo facit. Nã pꝛimo oñdit quõ no/
mina ppꝛietatũ se habeant ad noĩa psonalia.
Scdo dat quãdã regulã oꝛdinate pferenda
tã noĩa subalia q̃ nomĩa notionalia. ibi. Et
hic est aduertẽda. Pꝛima in duas. Nã pmo
oñdit quõ ppꝛietates significanť noibus p/
sonalibꝫ. Scdo quõ pferunť qñqꝫ nomibꝫ
nõ ppꝛie psonalibus sed psonalibꝫ equipol/
lẽtibus. ibi. Hic nõ est ptermittẽdũ. Pꝛima
in tres sm ꝙ pꝛimo circa hmõi noĩa questio
nẽ mouet. Scdo ad motã questionẽ rñdet.
Tercio rñsionẽ declarãdo veritatẽ intentã p/
mouet. Scda ibi. Ad quod sine. Tercia ibi.
Nec tñ nobis videť. Et hec ĩ duas. qꝛ pꝛimo
ĩ ista materia declarat quasdã ppositiones.
Scdo ppꝛijs vocabulis noĩat distinctiuas
relatões. Scda ibi. Relationũ xo ꝛc. Tũc
sequiť illa ps. Et hic ẽ aduertẽda. Et diuidiť
in tres ptes. Pꝛimo eĩm ponit regulã genera/
lẽ circa noĩa significãtia tam subam q̃ notio
nẽ. Scdo ratione huiꝰ regule mouet inciden
tẽ questionẽ. Et tercio subinfert qõnis solu/
tionẽ. Scda ibi. Hic queriť cũ diciť. Ad qḋ
dicimus. Circa istã distinctionẽ. xxvij. q̃/
ro hanc questionẽ.

Trũ tot debeamꝰ ponere res eẽ ĩ diui
v nis quot ponimꝰ relatões. Et vi/
deť ꝙ sic. qꝛ multiplicato ĩferioꝛi mlʼ/
tiplicať supius. sed relatio realis ẽ inferius re
spectu huiꝰ quod ẽ res. g̃ q̃tiẽs multiplicať re
alis relatio totiens multiplicať vera res. ꝛ per
ɔ̃ns tot erũt in diuis vere res quot sunt ibi re
ales relatões. Cõtra. in diuis non pt̃ eẽ nĩ
si trinitas reꝝ. sed relatões reales in diuis sũt
plures tribꝫ. g̃ nõ sunt in diuis tot res q̃t sũt
ibi relatões reales. Hic sunt q̃ttuoꝛ vidẽ/
da. Pꝛimo eĩm vidẽdũ est q̃t sint reales re
latões in diuinis. Scdo vtꝝ sint tot vere
res q̃ sunt relatões. Tercio vtꝝ hmõi rela
tiones sint posterioꝛes actibꝫ notionalibus.
Et q̃rto vtꝝ verbũ dicať eẽntialr vel noti
onaliter in diuis. De oibꝫ eĩm istis mgr̃ vide
tur inquirere in illa. xxvij. distinctõe.

Quantũ ad pꝛimũ Artic 1

quot sint reales relatões in diuis. ẽ aduertẽ/
dũ ꝙ in diuis ẽ drñtia inter notões. relatões
ꝛ ppꝛietates. Omne eĩm illud diciť notio qḋ
psonã diuinã notificat ita ꝙ nõ est cõe tribꝫ.
Relatio aũt quo psona ad terminũ realẽ rea
liter referť. Propꝛietas xo diciť quo psona ĩ
esse incõicabili siue ppꝛio ꝛ psonali ɔstituiť.
Et ideo q̃nqꝫ sunt notões. qꝛ pr̃ notificať pa/
ternitate ꝛ innascibilitate ꝛ spiratõe actiua. q̃
diciť cõis notio. qꝛ p eãdem notificať etiã fili
us. cũ ipsa sit vna simplr ĩ prẽ ꝛ ĩ filio. filius

ꝓ ꝓter cōem notionē notificat̄ filiatōe. ⁊ spi
ritusſcūs notificat̄ sola spiratōe passiua Pro
prietates ꝟo sunt tm̄ tres. Nā cū ꝑsonas i eē
ꝑsonali ꝯstituāt. ⁊ ꝑsone diuie sint tm̄modo
tres. sequit̄ ꝙ ꝓprietates diuie sint tm̄modo
tres. s. paternitas. filiatio et passiua spiratio.
1 Relatōes ꝟo reales sūt q̄ttuor. qꝛ q̄libet re
latiua oppositio duas requirit relatōes. sed i
diuis sūt tm̄ due relatiue oppositiōes reales.
vna qua pr̄ opponit̄ filio ⁊ ecōuerso. ⁊ alia q̄
pater ⁊ filius opponit̄ spūisancto ⁊ ecōuerso.
ergo erūt i diuis tm̄ quattuor relatōes reales
2 P̄. i diuinis nō sunt intrīsece relatōes rea/
les nisi origis. quo supposito arguo sic. Que
libet origo requirit duas relatōnes reales. qꝛ
alia est relatio realis: qua producēs refert̄ ad
productū. ⁊ alia qua productū refert̄ ad pro
ducēs. Sed i diuis sūt due vere ⁊ ꝑfecte ori/
gines. s. verbatio siue verbi generatio. ⁊ ꝓces/
sio siue spūſſācti productio. ḡ erūt ibi q̄ttuor
reales relatōes. s. p̄rnitas. filiatio. actiua spi/
3 ratio. ⁊ passiua spiratio. P̄. ois illa relatō ē
realis que habet fundamētū reale ⁊ terminū
realem. sed quelibet predictarum relationū ē
hmōi. ḡ ⁊c̄.

Artic̄s 2 Quātū ad secundū
ꝑncipale. vtꝝ i diuis sint totꝟe res q̄t sunt re
latōes. dico ꝙ ille q̄ttuor relatōes diuine nō
1 sunt q̄ttuor res. sed sūt tres res tm̄. qꝛ nō p̄nt
esse ples res i diuis q̄ȝ sint ꝑsone. ſȝ ꝑsone tm̄
modo sūt tres. vt tenet fides catholica. ḡ tm̄/
modo erūt tres res i diuis. Maior patet. q̄a
si i diuis essent plures res q̄ȝ persone. tunc ne
cessario i aliqua diuinaꝝ ꝑsonarum eēnt plu
res res ab inuicem realiter differētes. quod ē
impossibile. quia talis ꝑsona nō eēt vere sim
Instantia plex. Sed forte dicet̄ ꝙ ille plures res nō
sūt absolute ſȝ mere relatōes. ideo nō derogāt
summe simplicitati. qꝛ sicut relatio cuȝ diuia
eēntia i eadem ꝑsona nō derogat simplicitati
Solutio sic nec relatio cū relatōe Rn̄deo ꝙ ois mul
titudo reꝝ realiter drn̄tiū in eadem ꝑsona vi/
det̄ derogare summe simplicitati. qđ aūt addi
tur de eēntia ⁊ relatōe nō est simile. quia essen
tia diuia ⁊ relatio nō sunt due res sed vna tm̄
Nulla em̄ realis differētia est inter eēntiā di
2 uinā ⁊ relatōeȝ. sicut infra patebit. P̄. pau
ciores res essent i spūsancto q̄ȝ i patre et filio.
quia si ꝯmunis notio esset alia res a paterni/
tate vt est i patre. ⁊ a filiatōne vt est i filio. tūc
ꝓter eēntiam diuinā essent due res i patre. pu

ta paternitas ⁊ ꝯmunis notio. ⁊ eodem mo/
do de filio. sed in spūsancto eēt solum passiua
spiratio. ⁊ sic spūſſanctus esset simplicior pa/
tre ⁊ filio. quod est impiū confiteri. P̄. om 3
nia in diuinis sunt idē vbi nō obuiat relatio
nis oppositio. vt patuit ꝑ Ansel. i q̄ōne prece
dēti. sed ꝯmunis notio nec paternitati nec fi
liatōi opponit̄ relatiue Sed forte dicetur Instantia
ꝙ eadem ratōe nec paternitas nec filiatio dif
ferrēt a spiratōe passiua. quia ad ipsaȝ nō ha
bēt oppositiōem relatiuā. Rn̄deo ꝙ pater Solutio
nitas ⁊ filiatio q̄ȝuis nō opponūt̄ directe spi/
rationi passiue. tamē indirecte ei opponūtur
vt patuit supius. sed paternitas ⁊ filiatio nec
directe nec indirecte opponūtur spiratōi acti
ue siue ꝯmuni notiōi Itē paternitas ⁊ pas 4
siua spiratio ꝯstituūt distincta supposita rea
liter ad seinuiceȝ opposita. ⁊ silr̄ filiatio ⁊ pas
siua spiratio. sed cōmunis notio nō ꝯstituit
suppositū distinctū a suppositis constitutis
p paternitatē ⁊ filiatōem. sed est i patre ⁊ filio
nō vt duo sūt. sed vt vnū principiuȝ spūſſan
cti sunt. Et illa est intētio doctoris nostri
i illa distinctiōe. cum ait ꝙ aliūde habet rela
tio ꝙ sit relatio ⁊ ꝙ sit res. qꝛ ꝙ sit relatio ha/ Egidius.
bet p illud ad quod est. puta a termino seu ꝑ
terminū ad quē refert̄. qꝛ vt sic necio ꝯcernit
oppositionē. ⁊ ꝑ ꝯsequēs distinctōem. ⁊ ideo
ſm duplicē oppositionē originis quaȝ poni
mus i diuis ꝑsonis necē habemꝰ ꝯfiteri quat
tuor relatōes. Sed ꝙ sit res habet ab eo in q̄
est. et ideo cōis spiratio in patre nō poterit eē
alia res a paternitate. cū sit i eodem immedi
ato fūdamēto cuȝ ea. s. i supposito patris. nec
poterit eē alia res a filiatōe. cū sit i eodem sup
posito filij cum ea. q̄ȝuis sit alia relatio q̄ȝ pa/
ternitas vel filiatio. quia refertur ad aliū ter/
minū. puta ad spūm sanctuȝ ad quem nec re
fert̄ paternitas nec filiatio. Sed ꝯtra ista Cōtra ista
multipliciter incedit̄. Primo em̄ sunt aliq̄
qui arguūt ꝯtra ꝯclusionē in se. Secūdo
sunt alij tenētes ꝯclusionē. arguūt tamē ꝯtra
iā dictā doctoris declarationē Primi argu Alexāder
unt sic. Sicut nō potest poni aliqd reale siue de marcia
absolutū siue relatiuuȝ nisi ponat̄ res. sic nō augustiñ.
potest poni drn̄tia realis nisi ponat̄ drn̄a rei.
Sed vt iaȝ dictū est quattuor sunt reales re
lationes i diuis. ergo quattuor erūt res P̄. 2
sicut se habēt due relatiōes ſm rationē distin
cte ad rem rōis. ita se habēt due relatiōes rea
les realiter distincte ad rem realiter dictam.
sed impossibile est ponere duas relatiōes di
stictas ſm rationē. q̄n ponātur due res rōis.

3 ḡ ꝛc. ¶ P. q̄n aliqua duo sūt eadē alicui ter/
cio oī mō realitatꝭ tūc sunt idē inter se oī mō
realitatis. sed p̄rnitas ꝛ filiatio ƀm p̄dictā po
sitionē sunt idē cōi notioni oī mō realitatꝭ pu
ta re absoluta ꝛ re relata. ḡ inter se nec poterūt
differre re absoluta nec relata. qd̄ est inconue
niens. qꝛ tūc pater nullā distinctionē haberꝫ
4 a filio. ¶ P. q̄ñcunq; aliqua sic se habent vt
supius ꝛ inferius. tūc multiplicato inferiori
necio multiplicaṫ ꝛ supius. sed res ē q̄d supi/
us ad relationē. ḡ tot erūt res quot relatōes.
5 ¶ P. istud posset argui sic. Si quattuor re/
lationes diuine non essent quattuor res. hoc
maxime eēt p tanto ꝙ cōis notio non differt
realiter a p̄rnitate ꝛ filiatōe. qꝛ de alijs tribus
patet ꝙ differūt. Sed hoc nō obstat. qd̄ pōt
Probatio minoris. pbari primo sic. Illa q̄ non pn̄t conueni/
re eidē respectu eiusdē nō sunt idē realiter. sed
1 cōis notio ꝛ p̄rnitas nō pn̄t ꝯuenire patri re
spectu eiusdē. qꝛ p̄rnitas ꝯpetit sibi respectu fi
lij ꝛ cōis notio respectu spūscti. ḡ nō pn̄t esse
idē realiter ad min⁹ re relata. ¶ P. sicut se ha
2 bet p̄rnitas ad filiationez. sic se hꝫ cōis notio
ad passiuā spirationē. ḡ ꝯmutatim sic se ha/
bebit paternitas ad ꝯmunē notionem sicut se
habet filiatio ad passiuam spirationē. sed fili/
atio ꝛ passiua spiratio sunt due res. ḡ paterni
3 tas et cōis notio erunt due res. ¶ P. genera/
tio actiua ē alia res ab actiua pcessione. ḡ pa
ternitas erit alia res a ꝯmuni notione. ꝯseqn
tia patet. qꝛ sicut generatio actiua est realiter
idē quod p̄rnitas. sic pcessio actiua est realiṫ
idē quod cōis notio. añcedēs probaṫ. qꝛ due
passiones seu illa que se hn̄t ad moduz duaꝝ
passionū immediate non possunt esse ab vna
actione. sed generatio passiua que est a gene/
ratione actiua. ꝛ processio passiua que est a p
cessione actiua sunt due emanatiōes passiue.
ḡ generatio actiua ꝛ processio passiua. nō pos
sunt eē vna actio. ꝛ p consequens nec vna res.
4 ¶ P. impossibile est eē eandē relationem pro
ducētis ꝛ producti. etiam dato ꝙ idē sit pro/
ducens ꝛ productū respectu diuersoꝝ. sed fi/
liatio est relatio producti. et ꝯmunis notio ē
relatio pducētis. ḡ videṫ ꝙ in filio cōis notio
ꝛ filiatio differāt realiter. ¶ Scd̄o ꝯtra mo/
Cōtra egidium. dū declarādi doctoris nostri arguūt quidaz
1 sic. Cum dicis ꝙ relatio habet ꝙ sit res a fun
damento in quo est. vel p fundamentū intel
ligis diuinā essentiā. vel diuinū suppositū.
Nō primū. qnia tūc omnes diuine relatōes
essent vna res nūero. cū diuina eēntia sit pe/
nitus vna. Nec secundū. qꝛ principium con
stitutiuū nō habet ꝙ sit res ab qd̄ constitu
it. sed ƀm te relatiua ꝓprietas cōstituit suppo
situ. ergo ex ipso supposito nō habet ꝙ sit res.
¶ P. etiam in creaturis sup eodē fundamen 2
puta in eadē albedine respectu tamē diuer/
soꝝ fundaṫ similitudo ꝛ dissimilitudo. ḡ dif/
ferūt realiter. ¶ Sed istis nō obstātibꝰ p̄di/ Cōtra opinioꝫ alex.
ctam teneo cōclusionē. eo ꝙ magis ꝯformis
catholice fidei videṫ. Et qꝛ totuz pondus in
hoc ꝯsistit ꝙ ipsi nituṫ pbare ꝙ ꝯmunis no
tio differat a p̄rnitate vt est in p̄re. ꝛ a filiatio
ne vt est in filio. tanq; res a re. igiṫ oppositū il
lius arguo sic. Illa q̄ de seinuicē p̄dicaṫ p̄/ 1
dicatiōe idētica nō pn̄t differre sic res a re. sꝫ
cōis notio p̄dicaṫ idētice ī p̄re d ipsa p̄rnitate
ꝛ ī filio ipsa filiatōe. ḡ n̄ differt ab eis sicut
res a re. Maior ptꝫ. qꝛ eiꝰ oppositū īplicat ꝯ/
dictoꝝ. qꝛ tūc eēnt idē ꝛ nō eēnt idē. minorē p
bo. qꝛ oē qd̄ p̄dicaṫ de p̄re ī diuis idētice: p̄di/
caṫ etiā de p̄rnitate ī diuis idētice. sꝫ cōis no/
tio p̄dicaṫ de p̄re idētice. ḡ ꝛ de p̄rnitate. mior
pꝫ. pbo maiorē. qꝛ q̄ñcūq; aliq̄d p̄dicaṫ idēti/
ce de aliq̄ termīo ꝯcrete sūpto qd̄ nō p̄dicaṫ de
eo abstracte sūpto. ille termīꝰ ꝯcretus erit ali
quid aggregatū. ꝛ deficiet necessario a summa
simplicitate. sed quelibet diuina p̄sona ē sum
me simplicitatis. ḡ quicq̄d p̄dicaṫ idētice de
quacūq; diuina p̄sona sub termino ꝯcreto p
lata. de eiusdē termini ꝯcreti abstracto p̄dica
biṫ. Et eodē modo arguiṫ de filiatione. ¶ P. 2
si cōis notio ꝛ paternitas in p̄sona patris di/
cerent plures res realiter differētes. tūc in vna
ꝛ eadē p̄sona diuīa eēnt formaliter plura sup/
posita. ꝯsequēs ē impossibile. ḡ ꝛ añcedēs. p/
bo ꝯñtiam. qꝛ res distincta que nō est alicui
inherēs necessario est suppositū se si ab alte
ro miraculose nō sustentaṫ. Sed ꝯmunis no
tio ƀm te ē res distincta. ꝛ non inheret alicui.
quia non est accidēs. nec sustentaṫ miraculo
se sicut natura humana a v̄bo. qꝛ intrinsece ī
diuis quicq̄d est naturaliter est. ergo ƀm posi
tioꝝ tuā cōis notio de se erit suppositū forma
liṫ p̄ter suppositū p̄ris. qd̄ ē īpossibile ¶ P. sb 3
noīe exp̄mente multitudinē reꝝ diuinaꝝ teneṫ
q̄libet catholicꝰ adorare deū. sed nullꝰ deū ado
rat sub q̄ternitatis noīe sꝫ solū sb noīe trinita
tis. ḡ q̄ttuor relatiōes diuine sūt q̄ttuor res.
Ad p̄mū ergo adductū ꝯ ꝯclōem dn̄m. ꝙ Solutio Ad 1.
p̄rnitatē ꝛ ꝯmunē notionē dicere duas relati
ones reales potest dupl'r itelligi. Uno mō ꝙ
intrinsece dicant duas realitates. Alio mō ex
trinsece ꝛ ꝯnotatiue. Primo mō ē falsus itel/
lectus. qꝛ intrinsece sunt vna ꝛ eadez realitas

penitus indiuisa. et sub hoc sensu maior illi/
us rationis est vera. sed minor ē falsa. q2 i di
uīs nō sunt illo modo quattuor relatōes rea
les ꝙ intrinsece dicāt quattuor realitates Se
cūdo mō est verus intellectus. eo ꝙ p̄rnitas ⁊
cōis notio extrinsece coexigant duos termios
realiter distinctos. ratione quoꝝ vere dicunt
due relatōes reales realitate extrinseca. Sūt
etiam reales realitate intrinseca. q̄uis nō rea
litate distincta. eo ꝙ illud a quo dicunt habe
re hmōi realitatē sit penitus vna res ⁊ indisti
cta. Et sub hoc sensu maior est falsa. q2 nō op
tet ꝙ vbi ponit dr̄ia realis realitate extrīseca
ꝙ ibi ponant plures res distincte intrinsece.

Ad 2 Ad scōm ptz ꝑ idē. q2 nō ꝯuincit ex h nisi
ꝙ ponūt due res intrinsece denoīantes ipsos
terminos. extrinsece aūt hmōi relatōes. ma/
ximesi tales relatōes simul se ꝯpatiunt in eo
dē diuino supposito. Etiā ꝯcessis ambabꝫ p̄/
missis nō plus ꝯcluditur nisi ꝙ nō p̄nt dari
due relatōnes realiter distincte nisi dent due
res. ⁊ hoc nō est ꝯtra ꝓpositū nostꝝ. q2 nō po
nimus cōem notionē ⁊ paternitatē esse duas
relationes realiter distinctas. licet ponamus
ꝙ sint due relationes reales ratione duoꝝ re/

Ad 3 alium terminoꝝ. Ad terciū dicēdū ꝙ si il/
la maior est ꝑ se nota vt illi dicūt. tūc sub illa
maiore accipiam vnā minorē infallibilē ⁊ cō
cludam ꝓpositū nostrū. ⁊ oppositū illius qd̄
ipsi intēdūt. Dicam. n. sic. Illa que sunt eadē
alicui tercio omni modo realitatis puta re ab
soluta ⁊ re relata. sunt idē inter se omni modo
realitatis. sed cōis notio ⁊ p̄rnitas sūt idē sup
posito p̄ris oi mō realitatꝫ. q2 nec drn̄t ab eo
re absoluta nec re relata. ergo nec differūt īter
se re absoluta nec re relata. Ad formā tamē ar
gumēti dico. ꝙ aliqua esse eadem alicui enti
tate relatiua potest intelligi dupl'r. Uno mō
positiue. Alio mō priuatiue. Si positiue bn̄
sequit ꝙ sint eadē inter se entitate relatiua. sꝫ
nō scōo mō. Uerbi grā. P̄rnitas ⁊ generatō
actiua sūt idē relatōi q̄ ē patrꝫ ad filiū re rela/
ta positiue. q2 ambo referūt ad eūdē terminū
scꝫ ad filiū. Sed paternitas ⁊ filiatio sūt idē
diuine eēntie nō solū re absoluta sed etiā rela/
ta. ꝑuatiue tn̄. q2 q̄uis nō referant ad eundē
terminū ratione cuius relationis diceret idē
re relata positiue. tamē nō distinguunt rela/
tiue ab essentia. cum nō habeant oppositiōez
ad eam. Sic eodē modo paternitas ⁊ filiatō
sunt idem ꝯmuni notioni re absoluta ratōne
diuine eēntie. ⁊ similiter sunt idē sibi re relata
saltem priuatiue. q2 cum nullā oppositionez
habeant ad eam. nō p̄nt relatiue distingui ab
ea. Et si iterꝝ daret̄ illa instātia de spiratiōe Instantia
passiua. que cū nō opponit relatiue filiatiōi
⁊ paternitati. nō posset differri ab eis. Di/ Solutio.
co vt sup̄ dictū est. ꝙ ibi est oppositio saltē in
directa. ⁊ cū hoc in nullo eodez supposito po
nit spiratio passiua cum paternitate vel filia/
tione. si eīn esset in eodē supposito cū paterni
tate. dicerē ꝙ nō differret a paternitate. Ad Ad 4
quartū dicendū ꝙ plurificato inferiori pl'ifi
cat sup̄ꝰ ea entitate ⁊ realitate q̄ plificat ipm
inferꝰ. Sed vt iā patuit pl'es relatōnes exn̄
tes i eodē diuio supposito nō plificāt q̄tum
ad realitatē ꝯuenientē ipsis intrinsece ⁊ in re
cto. sed solū q̄tum ad realitatē terminoꝝ q̄s
ꝯnotāt ⁊ coexigūt. ergo vt sic ex plificatiōe su
perioris quod est res. nō ꝯcludit ꝙ relatiōes
diuine i eodē supposito exn̄tes fm se sint plu
res res. sed tm̄mō ea q̄ importāt coexigitiue ⁊
ꝯnotatiue sint pl'es res. s. termi respectu quo/
rū hn̄t relatiuā oppositionē. Ad q̄ntū ne/ Ad 5
go minorē. Ad ꝓbatiōz p̄mā dico ꝙ maior ē Ad p̄maz
falsa. maxīe si talia sint i eodez supposito sim/ ꝓbatōem.
plicissimo. i q̄ nulla pōt eē diūsitas reꝝ Ul'
dōm ꝙ ea q̄ nō p̄nt ꝯuenire eidē respectu eius
dē differūt realiter realitate extrinseca. nō tn̄
intrinseca. Ad scōaz dōm ꝙ ꝯmutata pro Ad scōaz
portio ꝓprie tenet i termis quātitatiuis. sed ꝓbatōem.
quātitas terminoꝝ relatiuoꝝ ꝓprie ꝯsistit in
eorū oppositōe. q2 oppositio terminoꝝ ꝯcer/
nit distantiā. ⁊ ꝑ ꝯn̄s quātitatē taliū termio/
rū. ergo ex ipsa prima ꝓportōe nō plus habe
tur nisi ꝙ sicut p̄rnitas ⁊ filiatio relatiue op/
ponūt. sic cōis notio ⁊ passiua spiratio relati
ue opponūt. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ex ipsa ꝯmutatōe nō plꝰ
debet inferri nisi ꝙ sicut primꝰ terminꝰ nō op/
ponit tercio. sic scōs n̄ opponit quarto In
minori igit illius ꝯmutate ꝓportōis cōmit/
tit fallacia figure dictōis. quia de quāto itur
ad quid Ad tertiā nego an̄cedēs. Ad ꝓba Ad terciā.
tionē dico ꝙ maior ē falsa. q2 ab eadem solis
actione p̄nt esse multe passiones realiter diffe
rētes. Forte dicet ꝙ nō est simile de sole. cū Instantia
sit agēs vniuersale. Sed illud nō obstat. Solutio
q2 idē pticularis ignis eadē sua calefactiōe li
q̄factionē causat i cera ⁊ exiccationē in ligno.
q̄ sūt due passiōes real'r drn̄tes. passiōes ergo
p̄nt multiplicari rōne multitudis patientiū.
stante eadem actione ratione vnius agētis.
Ad quartā dōm ꝙ nō plus cōcludit nisi Ad q̄rtaz
ꝙ filiatio ⁊ cōis notio sūt due relationes. nō
tn̄ ex hoc sequit ꝙ sint due res distincte reali/
tate intrīseca. Ad primū quod introducit Sol'o rō/

 nū ꝯ egiō.
Ad 1

ↄ doctorẽ nostrũ dicẽdũ. ꝙ ipse ĩ illo ꝓposito
ꝑ fundamẽtũ intelligit diuinũ suppositũ. ꝓ/
pter quod ipe in eadẽ questõe dicit. ꝙ si ↄmu
nis notio esset ĩ patre ⁊ filio vt duo sunt. tunc
cõmunis notio esset due res. quia esset ĩ duo
bus suppositis vt duo sunt. esƺ tamẽ tm̃ vna
relatio ꝓpter vnitatẽ sui termi. ergo ecõtra pa
ternitas ⁊ talis notio erunt vna res. qꝛ sunt ĩ
vno supposito. ⁊ due relationes ꝓpter duali
tatẽ termioꝝ. Ad ꝓbatiõƺ dico ꝙ p̃rnitas vt
relatio nõ ↄstituit ꝑsonã patꝛ̃. sƺ ẜm nr̃m mo
duƺ intelligẽdi p̃supponit seipm̃ vt ꝓprietas
patris ẽ ⁊ vt sic cõstituit. Nec etiã est imagi/
nãdum ꝙ relatio habeat entitatẽ a supposito
in quo est effectiue. quicq̃d em̃ ẽ ĩ patre a nul
lo ꝓducit̃. Om̃e eni qd̓ in patre est improdu
cibile ẽ ⁊ innascibile. nec etiã filiatio efficiẽter
ẽ a filio. sed a patre ꝓducit̃ a quo ꝓducit̃ ipse
filius. Sed est intelligẽdũ ꝙ ꝓ tãto dicit̃
relatio hr̃e qd̓ res sit ab eo ĩ quo est. qꝛ ex sua
natura habet ꝙ eius realitas resultet in illo.

Ad 2 Ad scd̓ƺ dd̓m ꝙ nõ est ad ꝓpositũ illd̓ qd̓
adducit̃ de similitudine fũdata ĩ creatura. qa
cũ creatura nõ sit om̃ino simplex: nõ repugñt
res distinctas eẽ ĩ eodem fũdamẽto creato re
spectu diuersoꝝ. ⁊ ideo dato ꝙ sĩlitudo ⁊ dis/
similitudo dicãt diuersas res. adhuc tñ pos/
sent simul esse ĩ eodẽ fũdamẽto creato. repugñt
tñ diuersas res esse in eadeƺ diuina ꝑsona q̃
est om̃ino simplex.

Articlꝰ 3 **Quantũ ad terciuƺ**
p̃ncipale. vtꝝ relationes diuine sint posterio
res actibꝰ notionalibus. satis dictũ est supiꝰ
dis. ix. articulo. i. Resumpsi tñ ad pñs ꝓpter
aliqua dicta doctorũ q̃ postea inueni. q̃ illis
tũc dictis vident̃ repugnare. Dixi em̃ tũc p̃/
mo ꝙ inter paternitatẽ ⁊ generationẽ actiuaƺ
non põt eẽ p̃oritas ex natura rei. eo ꝙ sint idẽ
realiter. Scd̓o dixi ꝙ ẜm rõeƺ ⁊ ẜm nr̃m mo
dũ intelligendi põt esse ĩ ipsis p̃oritas. qꝛ pa/
ternitas ↄsiderata vt ꝓprietas cõstituit ꝑso/
nã patꝛ̃. ⁊ iõ vt sic ẽ p̃oꝛ generatõe. qꝛ agere p̃
supponit eẽ. sed p̃rnitas ↄsiderata vt relatio ẽ
sequit̃ generatõƺ. qꝛ ẜm nostꝝ modũ ĩtelligẽ

O, p̃rni/ tas ⁊ gene ratio diffe rant. di relatões origis ĩnascũt̃ ex actibꝰ. Sƺ ↄ
p̃mũ arguit q̃dã doctoꝛ ꝓbãs ꝙ p̃rnitas ⁊ ge
neratõ actiua differãt realiter. qꝛ qñ aliq̃ duo
sic se habent ꝙ vnũ est realiter ĩ aliquo. ⁊ reli/
quuƺ est in suo opposito. illa nõ sunt realiter
idẽ. illa patet. qꝛ q̃ realiter sepant̃ nõ sunt rea/
liter ideƺ. sed p̃rnitas ⁊ generatio actiua sunt
hm̃oi. qꝛ paternitas est ĩ patre realiter. cũ ꝑ eã
sit formaliter pater. sed generatio actiua est ĩ
filio. vt ꝓbat̃ quattuoꝛ rationibꝰ quas addu
xi supius dist. iiij. arti. ij. P. qñcunqꝫ aliq̃ 2
sunt idem realiter de quocũqꝫ p̃dicat̃ vnuƺ. de
eodẽ vere p̃dicat̃ aliud. sed p̃rnitas vere p̃di/
cat̃ de diuia eẽntia ⁊ ñ generare. qꝛ illa ẽ falsa.
eẽntia generat. vt supius patuit di. v. articlo
i. ꝗ ⁊c. P. generatio actio ẽ idẽ qd̓ filius. ꝗ 3
differt a p̃rnitate. ↄñtia pƺ. ꝓbo añcedẽs. qꝛ si
cut se habet creatio actio ad creaturã. sic gene/
ratio actio ad filiũ. Illa pƺ. qꝛ sicut creatõe ꝓ
ducit̃ creatura. sic generatõe ꝓducit̃ genitũ si
ue filius. sed creatio actio ẽ idẽ qd̓ creatura. ꝗ
generatio actio ẽ idẽ qd̓ filiꝰ P. fũdamẽtũ 4
non ẽ idẽ cũ fundato. qꝛ nihil seipm̃ fundat.
sed generatio est fundamentũ p̃rnitatꝭ. qꝛ re/
lationes producẽtis ⁊ ꝓducti sup actione fũ
dant̃ P. qñcunqꝫ aliqua sic se habẽt ꝙ vnũ 5
manet alio non manẽte. illa non sunt idẽ rea
liter. sed paternitas manet ⁊ generatio nõ ma
net. vt patet in creaturis. Et dato ꝙ in diuis
semꝑ simul maneãt. hoc solum ꝓuenit ex di
uina immutabilitate. ⁊ nõ ex ↄditione pater
nitatis ⁊ generatõis. quia dato impossibile
ꝙ generare trãsiret adhuc remaneret paterni/
tas si filius ꝑmaneret. P. ea que sũt diuer 6
soꝝ generũ nõ sunt idẽ realiter. sed paternu/
tas reducit̃ ad p̃dicamentũ relationis. genera
re ad p̃dicamentũ actionis. ꝗ ⁊c. P. idem 7
non est causa suip̃sius. sed generatio ẽ quasi
causa paternitatis. qꝛ pater est pater. qꝛ gene
rat. Sed illa nõ concludũt. qꝛ si paterni/ Cõtra
tas ⁊ generatio actio differrẽt realiter. tunc in 1
eadem ꝑsona patris eẽnt due ꝓprietates ĩcõi
cabiles. ⁊ ꝑ ↄsequens in vna ꝑsona essent due
ꝑsonalitates. quia quelibet haꝝ ꝓprietatum
daret esse incõicabile. quod ĩ diuinis est eẽ ꝑ
sonale P. si paternitas ⁊ generatio actio dif 2
ferrẽt realiter. tunc in ꝑsona patris eẽnt quat/
tuoꝛ notiones. qꝛ eque determinate notifica/
ret̃ ꝑsona patris ꝑ generatõƺ. sicut spiratõƺ
actiuã seu p̃rnitatẽ. Sed sacri doctores cõi/
ter ponũt solũ tres notiones ĩ ꝑsona patꝛ̃. sƺ
innascibilitatẽ. p̃rnitatem. ⁊ cõem notionẽ. ꝗ
⁊c. P. inter duos simplices termios nõ pt 3
esse nisi vna relatiua oppositio. ⁊ ꝑ ↄñs ĩ vtro
qꝫ extremo nisi vna tm̃modo relatio realis. sƺ
pater ⁊ filius sunt duo termĩ simplicissimi. ꝗ
p̃rnitas ⁊ generare in ꝑsona patris sunt vna
tm̃modo realis relatio. cum ẜm vtrũqꝫ pater
ad filiũ tm̃mõ referat̃. Ad p̃mũ igit̃ pƺ ꝑ Solu/
ea q̃ dixi dis. ix. vbi oppositũ istius minoris tio

Ad 2 pbaui. ꝛ ĩndi ad pbatiões eius. Ad scđm
dōm ꝙ q̄uis eēntia dĩna ñ generet. generatõ
tñ p̄dicat̃ de ea idẽtice nõ min⁹ q̄ ipa pr̃nitas
hec ē em̄ verissima. eēntia diuia ē ipsa genera
Ad 3 tio diuina. ꝛ est ipm̄ generare diuinū. Ad
terciū nego añcedēs. Ad pbationē dico. ꝙ ñ
ē sile. q̄ creatio ē q̄d tp̄ale transiēs ĩ aliena na
turā. sed generatio actio ē eterna et nõ trãsit ĩ
Ad 4 alienā naturā Ad q̄rtū nego minorē. q̄ vt
pȝ ĩ creaturis trãseũte actu generatõis mãet
paternitas. ḡ paternitas aliud habet funda/
Ad 5 mētū q̄ actū generatõis. Ad. v. dōm ꝙ si
cut ex dĩna ĩmutabilitate ꝓuenit ꝙ pat̃nitas
manere nõ põt non manēte generatiõe. sic ex
ꝑsone patris simplicitate ꝓuenit ꝙ pr̃nitas
realr̃ differre nõ pt ab ipsa generatõe q̄ ē ĩ pa
Ad 6 tre Ad sextū nego maiorē. q̄ vt patebit cū
de hoc me ꝯtigerit disputare. eadē res põt eē ĩ
diuersis p̄dicamētis sumpta ꝫm aliū ꝛ aliū
modū. Falsū etiã assumit̃. q̄ p̄dicamētū acti/
onis q̄tū ad actiões notionales in diuis re/
ducit̃ ad p̄dicamentū relatõis. ꝛ q̄tū ad actio
nes absolutas reducit̃ ad subaȝ. Propter qd̄
dixit Boetius ꝙ solū duo p̄dicamēta sunt in
Ad 7 diuinis. s. substãtia ꝛ relatio. Ad septimū
dōm ꝙ illa causalitas est ꝫm nostꝝ modū in
telligēdi qui ortū habet ab his que in creatu
ris videmus. sed ꝫm veritatē rei nulla est ĩ di
uinis causalitas inter paternitatē ꝛ generati
Cõtra egi. onē. q̄ eodē pater ē pater ꝛ generãs. Scđo
cū dixi ex dictis doctoris nostri ꝙ paternitas
ꝯstituit ꝑsonam patris vt ꝓprietas. cõtra ar
1 guunt quidã sic. Per idem aliq̄d ꝯstituit̃ et
distinguit̃. sed ꝫm te distinguit in ordine ad
oppositū siue vt relatio est. ergo etiã ꝯstituet
in ordine ad oppositū. ꝛ ꝑ ꝯñs constituet vt
2 relatio est. P̄. sicut se habet ꝓprietas abso/
luta ad suppositū absolutū. sic se hȝ ꝓprietas
relatiua ad suppositū relatiuū. sȝ ꝓp̄etas ab/
soluta vt absoluta ꝯstituit suppositū absolu/
tū. ḡ relatio vt relatio cõstituit suppositū rela
3 tiuū. P̄. si cõstituit vt ꝓprietas. saltē sub
aliq̄ ratiõe ꝯstituit. aut ḡ illa ratõ ē absoluta
aut relatiua. aut indr̃ns ad absolutū ꝛ relati/
uū. si p̄mo mõ. tūc ꝯstituet suppositū absolu
tū. si scđo mõ. tūc habet̃ intentū ꝯ te. q̄ q̄cq̄d
ꝓp̄etati relatiui ꝯuenit sꝫ rõe relatiua. h̄ ꝯpe/
tit sibi vt relatio ē. Si tercio mõ. tūc supposi
tū ꝯstitutū nec eēt absolutū nec respectiuū. sȝ
Cõtra eēt indr̃ns ad vtrūq̄. ḡ ꝛc. Sȝ nec illa ꝯclu
dūt. q̄ ꝫm nostꝝ modū itelligēdi eūdē ordi/
nē attribuim⁹ aliq̄bȝ vbi dr̃it sola rõe quē vi
dem⁹ iter ea vbi realr̃ dr̃it. Sȝ ĩ rebȝ creatis

vbi ꝯstituēs ꝛ referēs realr̃ dr̃it. ꝓprietas re/
latiua p̄cedit relatõȝ q̄ cõstitutū refert̃ ad al/
terꝫ. ḡ ꝫm nostꝝ modū intelligēdi ĩ diuis vbi
hec sola ratione dr̃it ꝯcipim⁹ eandē rē. puta
eãdē paternitatē p̄us cõstituere vt ꝓprietas ē
sȝ vt tali supposito ꝓprie ꝛ incoicabilr̃ cõue
nit q̄ ꝯcipiam⁹ eã in ordine ad oppositū siue
vt relatio ē Ad primū igit̃ dōm ꝙ q̄uis ꝑ Solutio.
idē ex ꝑte rei aliq̄d distinguat̃ ꝛ ꝯstituat̃. ñ tñ Ad 1
ꝫm idē ex ꝑte nostri modi intelligēdi. Ad Ad 2
scđm patet ꝑ idē. q̄ q̄uis suppositū relatiuū
cõstituit̃ ꝫa relatõe ꝛ vt relatio ē ꝯsiderando
q̄dditatē seu naturā rei constituent̃. tñ illã rē
cõstituētē ꝯcipit ĩtellect⁹ noster pri⁹ incoicabi
liter ĩ eē ꝯstituto q̄ ē rõ ꝓp̄etatis q̄ ꝯcipiat eã
ad eē siue ad aliud referri q̄ ē ratio relationis.
Ad. iij. dōm ꝙ itellect⁹ vidēs p̄ncipiū ꝯsti Ad 3
tutiuū suppositi relatiui. nec cõsiderat ipȝ sꝫ
rõe absoluti. nec sꝫ rõe relatõis p̄cise. nec sub
rõe indr̃ntis sub mõ abnegatõis vtriusq̄. vt
isti in proposito accipiūt indr̃ns. sȝ conside/
rat ipm̄ sub ratione ꝓprietat̃ relatiue. Omis
em̄ relatio cõsiderata vt ꝓprietas determiate
inest ei cui⁹ est proprietas. q̄uis tēdat ad alte
rum vt relatiua est.

Quãtū ad quartuȝ

Articls 4

principale. vtrꝫ v̄bū ĩ diuis dicat̃ eēntialr̃ vel
notiõaliter. dicēdū ꝙ v̄bū [illegible] notionalr̃ in di
uis. q̄ illud qd̄ [illegible] modū emanãt̃ se hȝ dr̃ no/
tionalr̃. sȝ v̄bū se hȝ ꝑ modū emanãt̃ ꝛ p̄cedē
tis a v̄bãte seu dicēte. ḡ ꝛc. De h̄ nõ plus ad
p̄ñs. q̄ materiã de v̄bo alibi intēdo determia/
te ꝑtractare Ad argumētū p̄ncipale dōȝ ꝙ Ad p̄nci/
pȝ ꝑ illud qd̄ dictū est ad quartã rationē ale pale argu
xandri in. ij. arti. istius questionis. mentum.

Distinctio vicesimaoctaua
ꝛ vicesimanona.

P Reterea cõsi

derari optet. Postq̄ mgr̄ tracta
uit de ꝓprietatibȝ ꝑsonas cõsti/
tuētibȝ. hic tractat de ꝓprietatibȝ ꝑsonis in/
exñtibȝ. Et diuidit̃ ĩ duas ꝑtes. Nã primo
tractat de hmõi eternis notionibȝ. Secūdo
incidēter determinat de quibudã tp̄alibȝ rela
tõibȝ. di. xxx. ibi. Sūt. n. q̄dã noia ꝛc. Pria
ĩ duas ꝑtes ꝫm ꝙ principaliter due sunt hu/
iusmodi notiones ꝑsonas nõ constituētes. s.
innascibilitas ꝛ ꝯmunis notio seu actiua spi/

ratio. Primo igit magister determinat de innascibilitate. Secūdo de cōmuni notione. distinctione. xxix. ibi. Est pterea aliud nomen. Prima in duas: quia primo tractat de ppᵉietate ingeniti. Secūdo de ppᵉietate ipsius geniti. ibi. Sciendum quoqꝫ est. Prima ī duas. Nā primo tractat ꝺ ingēiti conditōe. Secūdo de geniti ab ingenito distinctiōe. ibi. Illud etiā taceri. Prima in tres. qꝛ primo magister ostēdit ꝙ solus pater dicit ingenitꝰ. Secūdo inquirit vtrū solus pater dici debeat nō genitus. Tercio ostēdit ꝙ innascibilitas ē illa ppᵉietas a qua pater dicit ingenitus. Secūda ibi. Ideo queri solet. Tercia ibi. Si autem vis scire. Sequit illa ps. Illud etiaꝫ taceri. In qua primo remouet arrianoꝝ falsā opinionē. Secūdo mouet incidentē questionem. Tercio apponit suam respōsionē. Secūda ibi. Preterea queri solꝫ. Tercia ibi. Ad quod dicimus. Tūc sequit illa ps. Sciēdū quoqꝫ. Et diuidit in tres ptes. Nam primo tangēdo quasdā ppᵉietates filij. puta ꝙ dicit verbū. imago ꝛ sapientia genita. magister querit vtꝝ ibi sapientia ꝑdicet relatiue siue psonaliter. Secundo ostendit ꝙ ī illo sensu sapientia accipit notionaliter siue psonaliter. Et tercio ostendit ꝙ imago qꝫꝫ accipit essentialiter. Secūda ibi. Caue lector. Tercia ibi. Illud etiam sciri oportet. Sequitur pars illa. Est preterea aliud nomen ꝛc. q̄ est principium. xxix. distinctionis. ī qua magister tractat de cōmuni spiratione. Et quia pater et filius in hac cōmuni notione conueniunt prout sunt vnum principium spiritus sancti. ideo magister duo facit. Quia primo ostendit ꝙ hoc nomen principium multipliciter dicit. Secundo respectu quorum ī proposito accipit. ibi. Et pater ab eterno. Et hec in duas. Nam primo magister premittit suam intentionem. Secundo declarat eaꝫ. ibi. Omniū ergo que sunt ꝛc. Et hec ī duas. ꝑm ꝙ duo premisit. s. ꝙ deus est principiuꝫ ad intra eternaliter. et ad extra temꝑaliter. Igitur primo probat patrem. filium. ꝛ spiritumsanctum in tempore fuisse vnum principium totius vniuersi. Secūdo ostendit patrē ab eterno fuisse principiū filij. ꝛ patrem ꝛ filium ꝑncipium spiritussancti. ibi. Deinde in eodem. Et hec in tres. quia primo ostendit patreꝫ et filium esse vnum principiū quo ad spiritussācti productionem. Secūdo ostendit hoc cōuenire patri ꝛ filio ꝑm vnam ꝯmuneꝫ notionem. Et tercio illius notionis inquirit nominalem expressionem. Secūda ibi. Ideo queri solet. Tercia ibi. Si vero queritur. Circa istas duas distinctiones quero hanc questionem.

V trū hoc nomē ꝑncipiū [illegible] compatione ad intra debeat admitti ī diuis.

Et videt ꝙ nō. qꝛ vbi nō admittitur vnū relatiuoꝝ. nec alteꝝ debet admitti. sꝫ ꝑncipiū ꝛ principiatū sūt relatiua. vt ptꝫ. i. phicoꝝ. ꝛ ꝑncipiatū ꝑm dicta sctōꝝ nō ppᵉie admittit ī diuis. ꝗ nec ꝑncipiū. Cōtra. btūs Aug. dicit ꝙ pater ē principiū sine ꝑncipio. ꝛ filiꝰ ē ꝑncipiū a pᵉcipio. Pretermissis multꝭ modis dicēdi principiū quia pħo narrāt. v. metaph. solum accipio hic principiuꝫ ꝑm q̄tuor suos modos maxime vniuersales. puta ꝑm quattuor modos causales. tot em̄ modis dicit principiū quot ꝛ causa. Igit ad moduꝫ distinctionis cause hec questio posset intelligi de ꝑncipio materiali. formali. efficiēti ꝛ finali. De ꝑmo tamē et vltimo nihil ad ꝑsens. qꝛ de ꝑmo puta. vtꝝ aliquid materiale vl' quasi materiale sit in diuinis. dixi supius dist. v. arti. iij. De finali autē dei bonitate tractare videt ad finem quarti libri spectare. ꝛ spectabat ad primā distinctionē ꝑmi libri. Propter qđ ibi aliq̇d ꝺ h̄ dixi. cū de fruitōe tractaui. Ad pn̄s igit solū ꝯtet qđ de ꝑncipio formal'r ꝯstitutiuo. et de pᵉcipio original'r ꝑductiuo. Igit ī hac q̄ōne ꝑmo videbit. vtꝝ ī diuis [illegible] ꝑncipiū formal'r ꝯstitutiuū. Scđo vtꝝ ī diuis sit ꝑncipiū original'r ꝑductiuū. Et sic rōne breuitatꝭ ī hac lectōe ꝯphēdā materiā duarum distinctionū. scꝫ. xxviij. ꝛ. xxix. Nam circa. xxviij. distinctionē in qua tractat de innascibilitate ꝯmuniter inquirit de pᵉcipio ꝯstitutiuo patris. Sed dist. xxix. inquirit de ꝑncipio ꝑductiuo in diuis.

Quātuꝫ ad primuꝫ

vtrum in diuinis sit principiū formaliter cōstitutiuū. sic procedā. Primo em̄ ostendam ꝙ innascibilitas nō est ꝑsone patris formaliter ꝯstitutiua. sicut dicūt quidaꝫ. Secūdo ꝙ nec ꝑrnitas ꝯcepta vt generatiuitas est ꝑsone patris ꝯstitutiua. Ex quoꝝ remotione patebit lucidior veritas opiōnis nostri doctoris de ꝑsone patris constitutione. quā in questione ꝑxime ꝑcedēti recitaui. Dico ergo ꝑmo ꝙ innascibilitas nō est ꝑsone patris constitutiuꝫ. Quia illud quod ē formaliter positiuū. nō potest constitui principio formaliter priua

Arti. i

Concl. i

tiuo.sed psona patris ē res formalr positiua.
innascibilitas ꝟo formalr dicit ꝑuatioꝫ nati
2 uitatis siue negatoꝫ eēndi ab alio.ğ ꝛc. P̄
id qđ nihil ponit et aliqđ supponit nō pt esse
ꝯstitutiuū pme psone.illa pꝫ.qꝛ qđ de se ni/
hil ponit de se nihil ꝯstituit, ꝛ singulariter qđ
p̄supponit alteꝝ non constituit primū .ſꝫ in/
nascibilitas cū sit priuatio nihil ponit.sed p̄
supponit subiectū seu aliquā ꝓprietatem per
3 quam ꝯueniat subiecto. P̄.psona diuina
cū sit formaliter relatiua.in esse psonali cōsti
tuitur relatione tali que formaliter et directe
sit relatio.sed innascibilitas solum p reducti
onem est relatio. quia priuatio nō est ī gene/
re p se.ſꝫ reducit ad genꝰ sui habitꝰ. Juxta qđ
ait Aug.v.de trini.c.vij.ꝙ sp negatio ē in eo
dē p̄dicamēto ī q̄ ē affirmatio. Et.ij.elēcoꝝ dr
ꝙ ī nō facere intelligit facere.ꝛ oino ī negatōe
dictio.i.affirmatio. Et.ij.de aīa.rectū est iu
4 dex sui ꝛ obliqui. P̄.sicut se habet spūssan/
ctus ad nō esse alium ab ipso.sic se habet pa/
ter ad non esse ab alio.sed ad constitutiōeꝫ
sone spūsscti nihil facit qđ alter nō est ab ipo
ğ innascibilitas que in patre per se nihil dicit
nisi patrē nō esse ab alio ad constitutionē pso
5 ne patris nihil faciet. P̄.ꝓprietas ꝯstituti
ua psone est de se formaliter incōicabilis.sed
innascibilitas ꝛ oīs alia negatio sic đ se nō hꝫ
entitatē.sed si quā dicit entitatē.hāc dicit pro
tanto.qꝛ fundat in ente.sic de se non dicit ali
quā vnitatē seu incōicabilitatē nisi ratione ꝓ
6 prij positiui ī quo fundat. P̄.psona forma
liter ꝯstituta principio formaliter positiuo ē
nobilior ꝛ pfectior ea q̄ ꝯstituit formalr nega
tiuo.sed filius ꝛ spūssctūs ꝯstituunt ꝑncipijs
formalr positiuis.ğ dato p impossibile ꝙ pso
na pris ꝯstitueret h̄ ꝑncipio negatiuo qđ ē i/
nascibilitas.tūc psone filij ꝛ spūssci eēnt pfecti
Bonauē. ores q̄ꝫ psona pris.qđ ē incōueniēs Sꝫ op
positū illiꝰ ꝯclōnis posuit vnꝰ doctor.q̄ dieb
1 suis magne fuit reputatōis. Et pbat sic. Jl
lo formalr psona ꝯstituit q̄ ab alia psona di/
stiguit.ſꝫ ſm dam̄.li.i.c.ij.ſm oia pr̄ ꝛ filiꝰ et
spūssctūs sūt vnū ꝛ idē p̄ter ingeneratōꝫ.gene
ratōꝫ ꝛ ꝓcessiōꝫ.cū igit īgeneratio p quā solā
pr̄ ab alijs distiguit sit idē qđ innascibilitas.
2 ğ inascibilitate psona patris ꝯstituit. P̄.
nobiliori ꝓprietate q̄ ē ī patre psona pris con
stituit.ſꝫ innascibilitas ē nobilior patris pro
prietas. Maior pꝫ.pbat mīor.qꝛ illa ꝓprie
tas q̄ sic ē ī patre ꝙ nō pōt cōicari creature est
nobilior illa q̄ p̄t cōicari creature. sed patni/
3 tas p̄t cōicari creature ꝛ n̄ innascibilitas. P̄

psona pris aut ꝯstituit pr̄nitate.aut cōi noti
one.aut inascibilitate.illa pꝫ p sufficiētē di/
uisiōꝫ.qꝛ n̄ possumꝰ intelligere in psona pris
plēs ꝓꝑetates seu notōes. Sed n̄ ꝯstituit pr̄
nitate.qꝛ cū pr̄ sit pr̄ qꝛ generat.ğ pr̄nitas p̄/
supponit generatōꝫ.ſꝫ generatō cū sit actꝰ sup
positi.ğ p̄supponit suppositū ꝯstitutū.nec cōi
notōe.qꝛ si cōis notio suppositū ꝯstitueꝫ.tūc
vnū ꝯflaret suppositū ex pr̄e ꝛ filio. cū sit vtri
q̄ꝫ cōis.ğ sola inascibilitas poterit ꝯstituere p̄
mū suppositū ī diuis P̄.ꝓprietas ad digni 4
tatē ptinēs p̄mo adueniēs diue eēntie ꝯstitu
it primā psonā ī diuis.innascibilitas ē hmōi
Pertinet eñ ad dignitatē ꝙ aliqđ n̄ p̄suppo
nat aliud a q̄ ꝓducat. Aduenit etiā p̄mo eēn
tie diuie.qꝛ q̄ rōne pr̄nitas prius adesset eēn
tie diuie q̄ꝫ innascibilitas.eadē rōne ipsa fili/
atio priꝰ adesset.cū relatiua sint simł natura ꝛ
naturali intelligētia. Sed oē qđ ſm nr̄m mo
dū intelligēdi ē posteriꝰ filiatōe.h̄ pr̄ cōicat
lio.qꝛ ī tali nō opponit filio qđ sequit filiatio
nē.ğ filiꝰ eēt inascibil.ꝛ p ꝯñs filiꝰ ꝛ nō filius.
qđ est ꝯtradictio. P̄.prima psona ī diuis 5
dꝫ ꝯstitui prima ꝓprietate diuia. sed innasci
bilitas ē prima ī diuis ꝓprietas. Maior pꝫ.
Minorē pbāt multiplr. Primo sic. Jllđ Probatio
qđ ē vltimū in resolutiōe ē primū ī ꝯstitutōe minoris.
ſꝫ inascibilitas ē vltimū ī resolutōne. qꝛ in 1
soluēdo cū ꝑuentū fuerit ad innascibilitateꝫ
stat.quia innascibile est quod a nullo alio ē.
sed ī paternitate nō stat. qꝛ dato ꝙ pater esset
ab alio.nō tamē ꝓpter hoc desineret eē pater
Scđo sic.qꝛ magis ē de rōne primi nō esse 2
ab alio q̄ꝫ aliud esse ab ipso. Nam xp̄us deus
noster dicit primogenitꝰ marie. Matth.i.
Luce.ij.nō quia post ipsum alius fuerit fili/
us Marie.sed qꝛ añ ipsum nullus erat. Cū
ergo innascibilitas dicat nō esse ab alio.pater
nitas vero dicat a se esse aliud.ergo rō primi
magis ꝯuenit inascibilitati q̄ꝫ pr̄nitati Ter 3
cio qꝛ sicut hr̄e esse se habet ad cōicare esse. sic
se habet modus habēdi esse ad modū cōican
di esse.sed hr̄e esse est prius q̄ꝫ cōmunicare eē
ğ innascibilitas que est quidā modus habē/
di esse nō ab alio est ꝑor pr̄nitate q̄ est quidā
modus cōicādi eē alteri. Quarto sic. Jllđ 4
qđ est ratio eēndi alteri est prius eo. sed inna
scibilitas ē patri ratio generatōis. ꝛ p ꝯseq̄ns
paternitatis. Jlla mīor pbat dupl'r Pri
mo sic. Sicut se habet genitus ad nō genera
re.sic se hꝫ ingenitus ad generare. sed filius ī
diuis qꝛ genitus ideo nō generat.ğ pater in
diuis qꝛ ingenitꝰ iō generat Scđo qꝛ sicut

se hȝ non spirat⁹ ad spirare. sic ingenit⁹ ad ge/
nerare. sed fili⁹ q2 non spiratus spirat. ergo pater
Cōtra bo/nauē. q2 ingenit⁹ generat. Sed illa nō ꝯcludūt.
q2 sicut se hȝ negatio ad affirmationē. sic illō
quod se habet ad modū negatiōis ad illō qd
se habet ad modū affirmatōis. sed negatio est
posterior affirmatōe. vt dicit. i. topicoꝝ. ergo in
nascibilitas ñ poterit hře rōez ꝑoris respectu
eoꝝ q̄ positiue siue affirmatiue se habēt i pso/
Solutio. na patris Ad ꝑmū igit dōm ꝙ dama. ꝑ in
Ad 1 generatōz circūloquit ꝑrnitatē put fūdat im
mediate sup auctē vlis pńcipij ꝑ quā psona
ꝑma ꝯstituit ⁊ ab oibꝫ alijs distiguit. Un̄ da
ma. i eodē ca. subdit post verba pdicta dicēs.
In sol' ꝓprietatibꝫ ꝑrnitatis. filiatōis ⁊ ꝓces
Ad 2 sionis dńaꝫ cognoscim⁹. Ad. ij. nego mi/
norē. Ad ꝓbatōz dico ꝙ q̄uis maior ꝓpō ali
quā ꝯtineat v̄itatē ꝯpando positiuū ad posi/
tiuū. q2 ſm nostꝝ modū intelligēdi oipotētia
q̄ ñ pt coicari pfectior esse videt q̄ȝ sapia q̄ cōi
cat creature. tñ ꝯpando negatiuū seu priuati
uū ad positiuū nō ē vera. q2 negatiuū q̄tū ad
illud qd formalr dicit nō iportat pfectiōz di
recte. licet rōe illi⁹ qd supponit iportet pfectōz
Etiā minor deficit. q2 ꝑrnitas ſm ꝙ est psone
patris cōstitutiua. puta vt imediate fundat
sup auctē vlis pńcipij. ratōne cui⁹ pater dicit
fontana deitas. sic paternitas ē oino incōica/
bil'. q2 nec etiā alicui diuie psone cōicari pote
rit. ⁊ ꝑ ꝯñs multo min⁹ poterit coicari cuicū/
Ad 3 q̄ȝ creature. Ad. iij. dōm. ꝙ psona patrꝭ ꝯsti
tuit patnitate. ad ꝓbatōz dico ꝙ ꝑrnitas ꝯsi
derata vt ꝓpetas ñ p̄supponit generatiōz ſm
nostꝝ modū itelligēdi. vt patuit supi⁹. ſȝ ma
Ad 4 gis ecōuerso p̄supponit ab ea Ad. iiij. nego
miorē. ad ꝓbatōz ꝑme ptꝭ dico ꝙ ñ eē ab alio
ſm se ñ dicit pfectōz vł dignitatē nisi rōe sb/
strati i q̄ hmōi negatio fūdat. manēdo. n. ifra
ambitū isti⁹ negatiōis p̄cise. tūc ita ꝟe chime
ra ñ ē ab alio. sic pater diu⁹. attñ illa negatio i
chimera nullā dicit dignitatē. q2 ex pte sbstra
ti nihil supponit ptinēs ad dignitatē. Inna
scibilitas aūt i patre p̄supponit p̄cellētissimā
dignitatē. q2 p̄supponit patnitatē fūdatā sup
auctē vlis principij. Ad ꝓbatiōz alteri⁹ ptis
dico ꝙ q̄uis ꝑrnitas ⁊ filiatio sint sil' natura
⁊ naturali itelligētia. tñ patnitas ē pri⁹ origie
ipa filiatōe. ⁊ ꝑ ꝯñs inascibilitas ⁊ oia alia p/
sone patrꝭ ꝯueniētia q̄ ipa paternitate ꝯstituit
sūt priora origine ipsa filiatōe. ꝑoritas. n. ori/
gis ꝯpatit secū simultatē nature ⁊ natural' in
telligētie. Nec etiā reputarē icōueniēs si ꝯce
derē innascibilitatē nostro mō itelligēdi eē po
steriorē filiatiōe. maxie cū inascibilitas sit ne
gatō generatōis ñ actiue sȝ passiue. q̄ q̄dē pas
siua generatio ē idē qd filiatio. Negatio aūtē
posterior affirmatiōe cui opponit. vt pȝ. i. to
picoꝝ. Et si dicet ꝙ tūc aliqd ꝟe ꝯueniēs Instantia
patri ē posteri⁹ filio. R. ꝙ ñ hēo ꝓ incōue/ Solutio
niēti. saluo tñ semꝑ meliori iudicio. ꝙ aliq̄ ne
gatio negatiua possit ꝯuenire patri q̄ ſm nřm
modū itelligēdi ex generatōe filij resultat. vi
dēs. n. noster itellect⁹ filiū eē nascibilē q2 natu
ralr ꝓcedit a patre. ergo ex opposito q2 fides ca/
tholica tenet patrē a nullo posse ꝓcedere. sȝ ex
seipso eē. oppositū illi⁹ affirmatiōis iā credite
i filio puta nascibilitatis attribuit patri ipm
inascibilē appellādo. Nec tñ inascibilitas
p̄t coicari filio. dato ꝙ filiatōe sit posterior. q2
ei⁹ oppositū pr̄ tribuit filio puta generatōez
passiuā q̄ oppōit ipsi inascibilitati Etiā q2 nł
lū ꝑuatiuū vł negatiuū ē cōmunicabile nisi
inq̄ȝtum positiuum i quo fūdatur est cōmu
nicabile. sed illud in quo fundatur innasci/
bilitas puta auctas vlis pńcipij non ē coica
bile filio. q2 si talis auctas ꝯpeteret filio. tunc
fili⁹ produceret seipm. iō innascibilitas ñ pōt
coicari filio. Ad. v. nego minorē. Ad ꝓba/ Ad 5
tionē primā nego miorē. q2 negatio seu priua Ad proba/
tio nō pōt eē de ꝯpōne seu ꝯstitutione rei po tionē .1.
sitiue. licet possit sequi ad ea q̄ sunt de compo
sitōe siue ꝯstitutione rei. ⁊ ideo non pōt fieri
vltimata resolutio nec i priuatōez nec i nega
tionē. Ad probatōz dico ꝙ resol'oe inq̄siti
ua facta vsq̄ȝ ad patnitatē q̄ pater diu⁹ ē pater
tūc ī stat⁹ i ꝑrnitate. ñ tñ vt paternitas ē. ipsā
accipiēdo ſm hoc nomē cōe. sȝ vt diuina pa
ternitas ē. puta vt fūdat sup auctē vlis prin
cipij et ois originis. vt sic em sola paternitas
est solius patris psonalis ꝓprietas. Unde si
quereret quare psona patris est innascibilis.
illa negatio resolueret in hanc affirmationē.
quia diceret ꝙ pro tāto est innascibilis. quia
paternitas diuina que hui⁹ psone ē ꝯstituti/
ua fundat sup auctē vlis origis. rōe cui⁹ sibi
ꝯpetit esse principiū oim ⁊ a nullo pńcipiari.
Ad scdm nego minorē. q2 cū rō ꝑmi sit po Ad 2
sitiua. ñ p̄t pńcipalr ꝯsistere i aliq̄ ꝑuatōe. ad
ꝓbatōz dōz ꝙ h nomē ꝑmogeit⁹ ē nomē dig Nota bñ
tatꝭ. ꝑmogenituꝭ ei rōe dignitatꝭ dabat antiq̄t⁹ de ꝑmogē/
dñiū hereditatis cū patna bńdictōe. ⁊ q2 pat niti voca/
na bńdictio ⁊ regni hereditatio xpo excellētis bulo.
sime ab oibꝫ q̄ ꝓphis attribuebat. iō euāgeli
ste ipsum primogenitū appellabāt. non cu/
rātes de ꝓprietate vocabli ſm ꝙ ꝯnotat ꝑua
tiōz prioꝝ geniti aut positionē posterioꝝ.

Ad 3 Ad terciū dōm ꝙ ꝗuis ista minor sit vera i absolutis. nō tñ ē vera i talibꝫ relatiuis q̄ ꝑ cōicare esse ⁊ accipe esse ꝯstituūtur i esse. q2 in talibus simul est habere eē ⁊ ꝯmunicare eē. et modus habēdi nō est prior ꝙ̄ modus ꝯmunicādi. hm̄oi autē sunt diuia supposita. ergo in diuinis minor est simpliciter falsa. Etiam falsum assumit cū p̄misse ꝯclusioni applicatur. quia innascibilitas formaliter nō dicit modū habēdi esse. sed dicit modum nō habēdi esse. quia dicit negationē essendi ab alio.

Ad 4 Ad quartū dicēdū ꝙ minor nō ē vera. Ad primā ꝓbationē nego minorē. Si em̄ genitū eē esset i diuinis ratio nō generādi. tūc cū talis ratio nō obstet i spūsancto qui nō ē genitus ipse vtiqꝫ generaret. quod est ꝯtra fidē.

Ad p̄mā ꝓbationē. Ad scd̄az ꝓbationē. Ad scd̄am probationē nego iterū minorē. negatiuū em̄ nō potest esse ꝑ se ratio positiui. ⁊ ido filius nō spirat eo ꝙ non spiratus. sꝫ eo ꝙ a patre sibi ꝯmunicat potētia spirādi cuꝫ respectu ꝑposito ad spirādū. puta cū cōi notione. sꝫ n̄ generat. q2 sibi ꝯicat potētia generādi cum respectu opposito ad generādū.

Pars scd̄a arti. p̄mi. Opinio. Scd̄o sūt q̄dā circa illā materiā dicētes ꝙ p̄ma ꝑsona in diuīs n̄ ꝯstituit p̄rnitate vt p̄rnitas ē. sꝫ vt generatiuitas ē. Dicūt em̄ isti hec q̄ttuor se hr̄e ꝑ ordinē. s. generatiuū. potens generare. generās. ⁊ pater. ita ꝙ illoꝝ semꝑ vnū est prius altero ſm nō ꝯuertētiam ꝯsequētie. quia omne potēs generare est generatiuū. sed non ꝯuertitur. q2 puer est generatiuus. et tñ non pōt generare. Itē omne generās est potēs generare. sed nō ꝯuertit. q2 homo ꝑfectus est potēs generare. ꝗuis multi remaneāt ꝯtinētes. Et eodem modo generās est prius patre. quia pōt aliquis mori immediate post actū generationis anq̄ fetus ꝑcreet. ⁊ sic fuit generās. nūq̄ꝫ tamē pater. Hec aūt ad ꝓpositū applicādo dicūt ꝙ primū illoꝝ. s. generatiuū ꝯstituit generatiuitate sicut vltimuꝫ. s. p̄r vt p̄r ꝯstituit p̄rnitate. Ad euadendū ꝑ multas difficultates q̄ tacte sūt supius cū recitaui opinionē illoꝝ qui suppositū absolutū ponūt in diuis dicūt isti ꝙ cū i eadē relatione diuia sint multe formalitates. quaꝝ p̄ma est generatiuitas. igit p̄ma diuia ꝑsona ꝯstituit generatiuitatē ⁊ sic actꝰ generatōis ꝑsupponit suppositū generās ꝯstitutū. ⁊ relatio p̄mi suppositi ſm formalitatē illā q̄ dr̄ p̄rnitas seqt actū generatōis q̄ fuerūt due difficultates. i qbꝫ illi de suppositis absolutis se maxie fūdabāt. Sꝫ istā opinionē capio n̄ posse sbsistere.

Cōtra opinionem. ꝑ p̄mo arguo ꝯ positōꝫ opiniōis i se. Scd̄o ondā ꝙ p̄dictas difficultates ⁊ cetas ꝯsiles n̄ euadūt. Prio igit arguo sic. Illud qd̄ ſm rōeꝫ suā formalē ꝯpatit secū aliq̄d qd̄ repugt p̄mo supposito i diuis n̄ ē formale ꝯstitutiuū illiꝰ suppositi. sꝫ generatiuitas ē hm̄oi. ꝑ ⁊c. maior pꝫ. Minorē ꝓbo ex dictis eoꝝ. q2 ipsimet dicūt ꝙ generatiuū est aliq̄d. cū tñ non pōt generare. Generatiuitas aūt est illa formalitas ſm quā relatō p̄mi suppositi ꝯstituit generatiuū. cū igr̄ p̄mo supposito i diuis repugnet n̄ posse generare. seq̄t ꝙ nullatenꝰ i eē ꝑsonali ꝯstituit generatiuitate. 1

P. illud qd̄ ꝑsupponit suppositū ꝯstitutū n̄ ꝯstituit suppositū. sꝫ generatiuitas ꝑsupponit suppositū ꝯstitutū. q2 oīs aptitudo ꝑsupponit illd̄ cꝰ ē aptitudo. sꝫ generatiuitas dicit q̄ndā aptitudinē. 2

P. ꝓꝓetas suppositi ꝯstitutiua dꝫ eē maxie determiata. eo ꝙ cōstituat rēi incoicabili subsistētia. sꝫ int oēs illas q̄ttuor formalitates q̄s illi attribuūt relationi p̄me ꝑsone i diuis generatiuitas ē minime determiata. igit nō erit ꝓprietas cōstitutiua p̄mi suppositi. 3

P. eisdē rōibꝫ qbꝫ supꝰ dist. vi. reprobaui formalitates i absolutꝭ. potuerūt h̄ reprobari i ꝓꝓetatibꝫ relatiuis. maxie cū eas ponūt i eadē relatione. q2 vt sic vna forma erūt multe forme. Multiplicato em̄ vno ꝯiugatoꝝ multiplicat ⁊ reliquuꝫ. formalitas autē et forma sunt coniugata. ⁊ se habent vt ꝯcretum et abstractū. Dato tamē ꝙ essent hm̄oi formalitates. adhuc generatiuitas nō erit suppositi cōstitutiua. 4

Quia q̄ncūqꝫ illud qd̄ ē suppositi ꝯstitutiuū exp̄mit multis modis. quoꝝ modoꝝ vnus hꝫ rōꝫ ꝑfectioꝛ. ⁊ alter rationeꝫ minꝰ ꝑfecti. sp dꝫ constituere sub rōe ꝑfectioꝛ maxime si suppositū ꝯstitutū ē nobile ⁊ ꝑfectū suppositū. Sed etiā ſm illos generatiuitas icludit i p̄rnitate ⁊ n̄ ecōuerso. q2 q̄cq̄d ꝑfectōis ꝯcipi poterit i generatiuitate ꝯcipiet i p̄rnitate. sꝫ n̄ ecōūso. ⁊ ꝑ ꝯn̄s rō p̄rnitatis ē ꝑfectior rōe generatiuitatꝭ. Cū igit p̄mū suppositū i diuis sit ꝑfectū suppositū. magis dꝫ ꝯstitui formalitate q̄ ē p̄rnitas. ꝙ̄ formalitate q̄ ē generatiuitas. 5

Nec etiā ꝑ istū modū iste potest euadere difficultates tactas supius. Quia aūt illud suppositū ꝯstitutū ꝑ generatiuitatē erit suppositū absolutū ⁊ tūc icidis i opinionē reprobatā. aut erit suppositū relatiuū. ⁊ tūc simultanee optet esse suum correlatiuū. qd̄ nō est aliud ꝙ̄ suppositū genitū. Et tunc arguit ꝯtra te sicut ꝯtra me. puta sic. Quecūqꝫ sūt silꝰ q̄cūqꝫ supponitur vnū ⁊ reliquū. sꝫ suppositū generatiuitate cōstitutū. ⁊ suppositū genitū sunt simꝰ. ⁊ ſm te 6

act⁹ generatõis ꝓsupponit suppositũ generati
ue ꝯstitutũ. ꝗ etiã supponet suppositũ genitũ
qḋ ē impossibile. q: tũc eēt genitũ anq̃ȝ gene/
raret. Itē oē qḋ relatiue refert ad genituȝ i
intellectuali natura pr̃nitate refert ad ipm. si
igit act⁹ generatõis ꝓsupponit tale suppositũ
ergo pr̃nitas nõ seq̃ret actũ generatõis Pȝ
igit ꝙ p ꝑdictã fãtasiã formalitatũ ñ euadũt
hm̃oi difficultates. Nõ curo tñ ad pñs ista
soluere ꝙ ad hᶜ ꝛ ceta ꝯsilia mĩdi supi⁹ di. xxvi

Di. xxix
Articulus 2 **Quãtũ ad secundũ**
ꝑncipale. vtȝ in diuis sit principiũ originali
ter ꝓductiuũ. posset q̃drupl'r fieri inquisitio.
Primo vtȝ rõ ꝑncipij inueniat i diuis tam
respectu intrinsecoȝ puta ꝑsonaȝ. q̃ȝ respectu
extrinsecoȝ. puta respectu creaturarũ. Scḋo
quõ tal' rõ ibi repiat puta vniuoce vl' eq̃uoce
vel anologice. Tercio vtȝ pr̃ ꝛ fili⁹ sint vnuȝ
ꝑncipiũ spũssci. Et quarto dato ꝙ sic. vtruȝ
tñ possint dici pl'es spiratores. Sed q: de ter
cio ꝛ quarto satis ꝓlixe tractaui dist. xi. que/
stione. i. articulo. ij. ꝛ. iij. ideo ad pñs soluȝ de
Conclusio 1 primo ꝛ scḋo aliq̃d breuissime dicã. Quã
tũ igit ad primũ dico ꝙ q̃uis i creaturis ꝑnci
piũ ꝛ cã dicant ad ꝯuertentiã. i diuinis tñ re
spectu intrinsecoȝ ita admittẽdũ est nomē ꝑn
1 cipij. qḋ tñ negãduȝ est nomē cause. Nã cã ē
ad cui⁹ eē sequit aliud. vt pȝ. v. metaph. In
diuis igit vbi nulla ē seq̃la i esse. cũ ibi nõ sit
ꝑus ꝛ posterius i esse. sed vnũ ꝛ idē eē oim per
2 sonaȝ. ibi nõ debet admitti nomē cause I
vbi nõ est aliud ꝛ aliud substãtiue. nõ potest
admitti nomē cause. cũ ad eē cause sequat ali
ud. sed i diuis nõ repit aliud ꝛ aliud substãti
ue. q: al's eēt diuisa natura. Sed ꝙ nomē
ꝑncipij vere diuis ꝯueniat pȝ. q: dicit. v. me
taph. ꝙ principiũ est vñ est aliquid. qḋ tm̃ ē
dicere. ꝙ ꝑncipiuȝ est a quo aliq̃d habet esse.
Sed filius i diuinis vere ē a patre. ꝛ spũssan
ctus ab vtroq̃ȝ. igit pr̃ vere ē principiũ filij. ꝛ
pater ꝛ filius principiũ spũssãcti. Respectu tñ
creaturaȝ tota trinitas ꝛ põt dici principiuȝ.
q: oĩs creatura a dño deo est. ꝛ sil'r potest dici
causa. q: cũ creatura ꝓducat a deo i aliena na
tura. ergo in creatione ad esse dei tanq̃ȝ ad esse
cause sequit aliud. puta ipsa creatura a deo si
Conclusio 2 ue ab eē diuino eēntialiter distincta. Quã
tum ad scḋm dico ꝙ principiũ in diuis respe
ctu ꝑsonaȝ ad intra. ꝛ respectu creaturarũ ad
extra. nec dicit vniuoce nec eq̃uoce. sed dicit
Ratio anologice. Quia q̃ñcũq̃ȝ ratio alicui⁹ nomis
ꝯuenit alicui rei in cõparatõe ad plura. quo/
rum respectu vnius ꝯuenit sibi prius q̃ȝ respe
ctu alterius. hm̃oi nomē de tali re nec dr̃ vni/
uoce nec eq̃uoce sed anologice. sed ratio ꝑnci
pij prius ꝯuenit deo q̃tũ ad ꝓductiõem ꝑso
naȝ q̃ȝ creaturaȝ. ergo hᵒ nomē principiuȝ q̃
ad intra ꝛ quo ad extra deo nec ꝯuenit vniuo
ce nec equiuoce. sed anologice. maior pȝ. Q:
si ꝯpeteret ei equoce. tũc nõ competeret ei ſm
vnã rationē. Si vniuoce. tũc nõ prius ꝯpete
ret ei respectu vnius q̃ȝ respectu alteri⁹. Ex suf
ficiẽti ergo diuisiõe relinquit ꝙ sibi competat
anologice Minorē ꝓbo q̃drupl'r. Primo Probatio minoris
sic. Q: q̃ñ aliqḋ nomē vnũ ꝯuenit aliq̃bꝫ du 1
obꝫ. quoȝ tñ vnũ ſm significatũ illi⁹ nois est
rõ alterius. illud nomē pri⁹ intelligit ꝯpetere
illi p quod cõuenit alteri. siue quod est ratio
quare illud nomē ꝯueniat alteri q̃ȝ ecõuerso.
sed eē principiuȝ creaturaȝ ꝯuenit deo p hoc
ꝙ ipe est principiuȝ ꝑsonaȝ. q: sicut patebit
li. iij. dist. xi. articulo. i. emanatio ꝑsonaȝ ē ra
tio emanationis creaturaȝ Scḋo sic. Q̃ñ 2
vnũ cõe nomē dicit de nccio ꝛ ꝯtingẽti. prius
videt ꝯpetere necessario q̃ȝ ꝯtingẽti. sed eē ꝑn
cipiũ ꝑsonaȝ ꝯuenit deo nccio. q: nõ potest si
bi nõ competere. ꝛ eē principiũ creaturaȝ cõ/
uenit sibi libere ꝛ ꝯtingenter. potuit eñ deus
eas nõ principiare si voluissȝ. ergo ꝛc. Ter 3
cio sic. Cũ hoc nomē ꝑncipiũ sit relatiuũ. vt
pȝ. i. phisicoȝ. vbicũq̃ȝ ergo relatio significa/
ta p ipm realiter aliq̃d ponit. ibi hoc nomen
principiũ prius ꝛ magis ꝓprie repit q̃ȝ vbi ni
hil reale ponit. sed ex hoc ꝙ vna diuia ꝑsona
ē ꝑncipiũ alterius. relatio realis ponit in ꝑso
na producẽte q̃ alterius ē principiũ. sȝ ex hoc
ꝙ deus est principiũ creaturaȝ nõ ponit i deo
aliq̃ realis relatio. vt patebit in dis. immedia
te seq̃nti. ꝗ ꝛc. Quarto sic. Qḋ ꝯuenit deo 4
ab eterno. prius ꝛ magis videt sibi ꝯpetere q̃ȝ
qḋ ꝯuenit sibi i tpe. sed eē ꝑncipiũ ꝑsonaȝ cõ
uenit deo ab eterno. creaturaȝ aũt ē pricipiũ i
tpe. ergo ꝛc. Ad argumẽtũ ꝑncipale i oppo Ad principale argumentum
situ dḋm ꝙ si negat i diuis eē pricipiatũ. hoc
fit ꝓpter hereticos. qui p eodē volũt accipere
principiatũ ꝛ causatũ.

Distinctio tricesima.

Unt eni que
1 dã ꝛc. Postq̃ȝ mgr̃ determiauit
de diuiaȝ ꝑsonaȝ eternis moti/
onibus. nũc in ista. xxx. distinctione tractat

de earundem psonaꝝ tpalibus relationibus. Et diuidit i duas ptes. Quia pmo mgr ondit ꝙ quedā tpales appellatões deo ɔueniāt. Scdo ostēdit qliter ꝛ ꝑ quē modū deo conuenire valeāt. ibi. Quomō ḡ. Pima i tres. Nā primo magister pmittit suā intentōem. Scdo ɔtra suā assertionē adducit obiectões Et tercio illius obiectionis innuit dissolutionē. Scda ibi. Sed hic aliqs dicet. Tercia ibi. Ad qd dici pōt. Sequit illa ps. Quō ḡ. Et diuidit i duas ptes. Nā pmo ondit supradictoꝝ possibilitatē. Scdo ex hic dictis ondit eē solutā qndā supiꝰ tactā difficultatē. ibi Hic pōt solui qō. Circa istā dist. qro.

v Trū relatio dei ad creaturā sit ꝑor relatōe creature ad deū. vł ecōuerso. Et videt ꝙ relatio dei ad creaturā sit ꝑor qꝛ sic se hꝫ fūdamētū ad fūdamētum. sic relatio ad relatiōeꝫ. sed deꝰ ē ꝑor ꝗ creatura. ḡ ꝛc.

Cōtra. relatio ꝑm ratiōnē ē posterior relatione ꝑm rē q sibi opponit. sꝫ relatio dei ad creaturā ē ꝑm ratiōnē. vt. j. patebit. relatio ꝟo creature ad deū est realis. ergo ꝛc. Hic quattuor sunt vidēda. Primo vtꝝ aliqua relatio sit inter deū et creaturā. Secūdo dato ꝙ sic. vtrum talis relatio sit realis ex parte dei

Tercio vtrum sit realis ex parte creature.

Et quarto videnduꝫ est de eo quod questio querit.

Articłs 1

Quātuꝫ ad primuꝫ ꝑncipale. vtꝝ aliq relatio sit inter deū et creaturā. dicēdū ꝙ sic.
1 Quia inter mēsuratū ꝛ mēsurā optet eē relatiōnē. sed deꝰ ē mēsura oīm creaturaꝝ siue oīm entiū. vt pꝫ p Auer. x. metaph. vbi sic ait. Illud qd ē mēsura oīm ē pmū ꝑncipiū. deꝰ. s. qui ē motor oīm absolutꝰ ab oī materia. q est actus vltimus. cui n̄ admiscet oīno potētia. qui ē ꝑncipiū vt motor. forma ꝛ finis. Et. xi. ppositione pcli dr. Ois deus mēsura ē entiū.
2 Ꝓ. inter pducēs ꝛ productuꝫ est vera relatio. sed deus est creator oīm. Maior patet. v. metaph. Mior declarat circa ꝑncipiū secūdi libri.
3 Ꝓ. quecūqꝫ simplr sūt diuersa. inter ea saltē est relatio diuersitatꝭ. sꝫ deus ꝛ creatura sūt simplr diuersa. cum differāt plus ꝗ genere. vt pꝫ. x. meth.
Instantia Sꝫ aliqs simplr hic possꝫ instare
1 Pmo qꝛ relatiua sūt sil natura. deꝰ aūt ꝑor ē oī creatura.
2 Scdo qꝛ q nō sūt ad inuicē ɔpabilia n̄ sūt ad inuicē referibilia. sꝫ deus ꝛ creatura n̄ sūt ad inuicē ɔpabilia. cū nō sint vnius generis. Sola eīm illa sunt ad inuicē ɔpabilia q sūt vnius generis.
3 Tercio qꝛ i qcūqꝫ genere ē vnuꝫ relatiuoꝝ ꝛ alteꝝ. sed deꝰ nō ē i genere creature. cū i nullo genere claudat. sed i se claudat pfectōes oīm geneꝝ. vt pꝫ. v. meth.

Cōtra Sꝫ illa n̄ obstāt ꝟitati iā dicte. qꝛ b. Aug. expsse dicit. v. li. d tri. ꝙ creator relatiue dr ad creaturaꝫ. sic dn̄s ad ꝟuū. ḡ ꝛc.

Solutio. Ad 1 Ad pmū ḡ dōm. ꝙ ꝗuis relatiua vt rlatiua sūt sint sil natura. tn̄ n̄ oꝫ fūdamēta seu sbiecta relationū eē siml. ꝛ ido ꝗuis deꝰ vt creator sil sit cū ipsa creatura. nec ꝑus eē potuerit ꝗ eēt creatura. qꝛ vt creator ē terminat relationē q creatura referꝫ ad ipm. tn̄ vt deus ē ꝑcedit oēm creaturā. qꝛ vt sic nō dr relatiue. sed absolute.

Ad 2 Ad scdm dōm. ꝙ non oīm ē ɔpatio quoꝝ ē relatio. ꝓprie loqndo de ɔpatione mō q illa dicunt ad se compabilia que ad se mutuo sūt ordinabilia. sed solū illoꝝ que ad inuicē referunt penes quantitatē vel qualitatē. iuxta q alteꝝ altero pōt dici maiꝰ vł minꝰ. meliꝰ vel peiꝰ vel albiꝰ. ꝛ sic de aliis hmōi. Relatione. n. diuersitatis referunt ea ad seinuicē q diuersoꝝ geneꝝ sūt

Ad 3 Ad terciū pōt dici ꝙ n̄ oportꝫ fūdamēta relationū eē eiusdē generꝭ sed solū ipsas relationes. quātitas. n. et qualitas dn̄t genere. ꝗuis eqlitas ꝛ silitudo q fūdant in ipsis sint in eodē genere relationis.

Etiā potest dici ꝙ ꝗuis deus i nullo genere sit ita ꝙ claudat i eo. est tamē i quolibet genere sicut principiū illius generis. ꝛ ideo deꝰ referꝫ ad quamlibet rē cuiuslibet generis sicut principiū ad principiatū.

Articłs 2

Quantuꝫ ad secundum principale. dato ꝙ sit relatio inter deum ꝛ creaturas. vtrum sit relatio realis ex pte dei. pono duas conclusiones.
Cōclō 1 Prima est ꝙ relatio deo adueniens tempaliter. ex pte dei nō est realis.
Cōclō 2 Secunda ꝙ hoc nō obstāte deus tamē vere terminat relationē creature. ꝛ ex hoc ꝑm rationē referꝫ ad creaturam. Circa pmā sic ꝑcedam. Primo. n. pbabo ɔclusionē aliquibꝰ rōibus. Scdo adducaꝫ ɔtra ea motiua opposite opinōis. Et tercio rndebo ad ea
1 Pmo igit ɔclōꝫ pbo sic. Nullū ens qd simplr ē necesse eē. possibile ē deo cōuenire ex tpe. sed omne quod realiter est in deo ē simpliciter necesse esse. quia nihil existēs realiter in actu purissimo et simpliciter pmo pōt esse ɔtingēs. ḡ nulla relatio realiter existēs in deo potest deo aduenire ex tpe. ḡ ꝛc.
2 Ꝓ. si relatō ꝑ quam deus ex tpe referꝫ ad creaturam esset

vera res realiter ĩ deo exñs. tūc creatura fm eē creatū vere eēt ĩ deo. ɔsequēs est impossibile. quia cū omne quod ē ĩ deo realiter vere sit deus. sequeret̃ ꝙ creatura fm eē creatum eēt ipe deus creator. probo ɔsequētiā. omnis eīm vera res ex tēpe proueniēs est vere creatura. sed talis relatio esset vera res. cum realiter supponatur esse ĩ deo. ꝛ ex tēpe eueniret. ergo necesse

3 oportet dicere ꝙ esset vera creatura. P. sequeret̃ ꝙ ad destructionē vnius musce totus deus destrueret̃. quia cū relatiua simul se ponāt ꝛ perimāt. destructa musca destrueretur ĩ deo hmōi relatio qua deus ad hmōi muscaꝫ refert̃. que quidē relatio si realiter fuit in deo. necessario idē fuit qd̕ deus. qꝛ quicquid realiter ĩ deo est hoc nccio deus est. ergo destructa

4 hmōi relatione destruet̃ deus. P. cuicunqꝫ realiter inest aliq̄d qd̕ amitti pōt illud necessario est mutabile. Istā ꝑpositionē ponit august. v. de trini. c. vi. Ex hac eni ꝓbat deū esse immutabilē. ꝙ nihil est ĩ eo qd̕ amitti possit. Cū igit̃ oīs relatio tpalis exñs ĩ deo amitti possit. si hmōi relatio realiter eēt in deo: deus

5 vere eēt mutabilis. P. summe simplicitati habēti fm se absolutā necessitatē eēndi nō potest realis relatio de nouo aduenire. nec etiam ab ipso recedere. sed deus ē summe simplex. ꝛ habet fm se absolutā necessitatē essendi. Ista minor patet apud theologos et phos. probo maiorē. qꝛ coipo ꝙ summe simplex ē. g̃ omne qd̕ realiter in ipso est idē ē quod eēntia sua. ꝛ ꝑ ɔseq̄ns nec pōt sibi adesse nec abesse sine sue eēntie mutatione. sed eo ꝙ habet absolutā necessitatē eēndi nō coexigit aliq̄d extrinsecū naturaliter differēs ab eo. omne aūt qd̕ refertur ad alteꝝ reali relatōe nccio coexigit suum correlatiuū. g̃ relatio dei ad creaturā nō est realis

Instantia — Forte dicet̃ ꝙ q̄uis nullū reale absolutum possit de nouo adesse vel abesse alicui sine sui mutatōne. de relatione tñ nō est simile. qꝛ ad solius alteri⁹ extremi mutationē alteri extremoꝝ aduenit realis relatio absqꝫ oīm sui mutatione.

Solutio — Istud nō obstat ꝑdictis. qꝛ si mutua realis relatio inest aliquibꝫ. tūc sicut vna vice ex mutatōne vnius extremi acquirit̃ vel deꝑdit̃ realis relatio in altero extremo sine sui mutatōne sic alia vice poterit fieri ecōuerso. puta ꝙ ad mutationē istius acquirit̃ vel deꝑditur ĩ illo sine sui mutatōe. Propter hoc forte dicit doctor noster di. xxx. q. ij. ꝙ nō potest eē ꝙ aliquid realiter habeat eē ĩ aliquo qd̕ prius nō fuit. nisi aliqua mutatio sit facta ĩ eo. vel saltē sit possibilis fieri. Et illa videt̃ esse ex

ꝑssa intētio. b. Ambrosij. i li. suo d̕ trini. c. vij. vbi ɔtra Arriuꝫ dicit sic. Si eīm deus aliq̄n nō pater. postea pater fuit mutatus ē. P. 6

mēsure ad mēsuratū nō ē realis relatō. vt patet. v. meth. sed deus ē mēsura oīm. vt ait cōmen. x. metaph. igit̃ ex hoc ꝙ deus termīat relationē ipsius mēsurate creature. nulla realis relatio ponet̃ ĩ deo. P. quicq̄d aduenit ali- 7

cui post completū suū esse. hoc ē accidēs illi. sed deus ab eterno habuit eē completū. ergo si ĩ tpe adueniret sibi relatio realis. tūc ĩ deo esset accidēs reale. qd̕ negāt oēs philosophātes vna cū theologis. Dicit. n. Boetius in li. de tri. ꝙ ĩ deo nullū ē accidēs. Et quasi tota illa ratio ē de mēte Aug. v. de trini. ca. vlti. vbi sic ait. Qd̕ g̃ tpaliter dici incipit deus qd̕ antea nō dicebat̃ manifestū ē relatiue dici. nō tamē fm accidēs dici ꝙ ei aliq̄d accidērit. sed plane fm accidēs eius ad qd̕ deus dici incipit relatiue. Sed oppositū istius a ɔtrarie opināntibus arguit̃ multipl'r. Primo sic. Oīs denoiatio realis ꝛ formalis ē ab aliqua reali forma realiter informāte ipm denoiatū. sed deus realiter ꝛ formaliter dicit̃ dñs. creator. gubernator creature. et sic de alijs. g̃ opꝫ ꝙ relatio Opi

dominij realiter sit in deo. ꝛ sil'r de alijs. P. 2

actiuū ad passiuū refert̃ relatōe reali se tenēte ex ꝑte actiui. qꝛ relatōes mō numeri ꝛ modo potētie sūt reales ĩ vtroqꝫ extremoꝝ. vt ptꝫ. v. metaph. sed deus cū sit creator oīm refert̃ ad oēm creaturā sicut actiuū ad passiuū. g̃ ꝛc.

P. ille relatiōes sunt relationes reales fm 3

quas extrema realia vere ad inuicē referūtur. circūscripto omni actu rōis. sed relatōes tpales dei ad creaturā sunt hmōi. Maior patet. qꝛ ex hoc aliq̄d dicit̃ nō esse reale. qꝛ dependet ab actu rōis. Minor sil'r ptꝫ. qꝛ cū hō q̄ ē rationalis creatura creatus fuerit sexto die. igit̃ q̄nqꝫ diebꝫ añ oēm actū rationis deus fuit ceteraꝝ creaturarū creator ꝛ dñs. P. relatio 4

hñs reale fūdamentū ꝛ extrema realiter distīcta ē real'. sed q̄libet ꝑdictaꝝ relationū ē hmōi relatio eīm dominij fundat̃ sup omnipotētia dei. extrema sua sunt deus ꝛ creatura. et sic de alijs. P. vbicūqꝫ relatio aptitudinalis pro 5

ductiui. scꝫ ad ꝓducibile est realis. ibi relatio actualis producētis ad productū nccio ē realis. Nō eīm est possibile ꝙ calefactiuū ad calefactibile sit relatio realis. q̄n calefaciētis ad calefactū sit relatio realis. Sed deus vt ꝓductiuus ab eterno referebat̃ realiter ad creaturaꝫ vt ꝓducibil' erat. g̃ modo vt ꝓductor siue vt creator refert̃ realiter ad eam vt ꝓducta siue

creata. maior pꝫ. Mior pbat. q2 illa relatio
est realis que a nullo intellectu dependet. nec
humano nec angelico nec diuio. sed illa rela/
tio qua de9 ab eterno referl vt pducēs ē hmoi
Istam pbo. Nō em̄ depēdet ab humano itel
lectu vel angelico. q2 nō dū fuerūt. Nec ab in
tellectu diuio. q2 eēntia diuia nr̄o modo intel
ligēdi añq3 sit intellecta ab intellectu diuino
habet in se ⁊ ex se in finitam virtutē ⁊ perfectio
nem. ⁊ p ꝯsequēs potentiā producēdi om̄e p/
ducibile seu possibile produci. Nō em̄ deus ē
omnipotēs ⁊ omniū productiuus ex eo ꝙ in
telligit se talem. sed ecōuerso ideo intelligit se
6 talem. quia ipse est talis. P. producens ali
quid i diuersitate nature. nō minus refertur
ad ipsum q3 producēs aliquid in eadē natu/
ra. sed pater realiter referl ad filiū quē produ/
cit i eadem diuina natura. g creator realiter re
ferl ad creaturā quam producit i diuersitate
nature. Minor pꝫ ex fide. pbal maior. nam
cū relatio realis requirat extrema realiter di/
stincta nō minus est relatio realis inter crea/
torē ⁊ creaturā que suppositaliter ⁊ naturali/
ter distinguunl. q3 inter patrē ⁊ filiū qui solū
7 suppositaliter distiguūtur. P. illud quod
pprie ⁊ fm nomē suum importat relationē3.
vbicūq3 hoc realiter inuenil ibi erit realis re/
latio. sed principiū ex nomie suo importat re
lationē. q2 vt dicil. i. phisico2. pncipiu3 aut ē
cuiusdā aut quorūdā. Cū igil deus sit realil
pncipiū creature. ipse realiter referl ad creatu
8 ram. P. om̄e realiter diuersū ab alio referl
ad ipm reali relatione. quia ipsa diuersitas ē
relatio. sed deus est realiter diuersus a creatu
9 ra. g ⁊c. P. omne nomen quod pprie dicil
de deo ⁊ nō metaphorice ponit rē sui significa
ti realiter ⁊ formaliter i deo. q3uis em̄ deus nō
sit formaliter lapis. est tamē formaliter sapiēs
q2 lapis dicil metaphorice de ipso. sapientia
vo formaliter et pprie. sed deus pprie. immo
ppriissime dicil dn̄s ⁊ creator. ergo relatiōes
10 talib9 nomib9 importate real'r erūt i deo P
scia realiter referl ad scibile. q3uis nō econuer
so. vt pꝫ. v. metaph. sed deus scia sua q est idē
qd eēntia sua ab eterno sciuit omnē creaturā.
Cōtra opinionē. ergo ⁊c. Sed illa nō ꝯcludūt. quia sicut i
hac materia dicūt solēnes doctores. s. sanct9
Tho. et frater Egidius. ea que realiter ad se
mutuo referunl. illa ad se mutuo realiter or/
dināur. sed deus nō ordinal realiter ad crea/
turā cū ab ipsa i nullo depēdeat. q3uis ecōuer
so creatura ordinel ad deū. q2 ab ipso realil de
pēdet. ergo deus nō referl realiter ad creaturā
q3uis ecōuerso creatura realil referal ad ipm
deum. Ad primū igil dicēdu3 ꝙ maior nō Solutio.
est vera. q2 om̄e mouēs siue agēs actione trā/ Ad 1
seūte denominal a motu vel ab actōne. q3uis
motus talis nō sit in mouēte sed in mobili. ⁊
actio talis nō sit in agēte sed in passo. Ad mi
norē tamē potest dici ꝙ deus in omnibus tali
bus nomibus denominal a forma absoluta.
prout talis forma terminat realem ordinē si
ue relationē creature ad ipm deum. Dicil em̄
dn̄s prout habet in se potētiam coactiua3 ad
quam seruitus creature terminal. Dicil crea
tor put habet in se potētiam creatricē ad quā
relatio creature terminal. Ad secūdū dicē Ad 2
dū ꝙ deus respectu creature sic est producēs
ꝙ etiā est mēsura producti. ideo relatio actiui
ex pte dei trahil ad relationē que se habet mo
do mēsure. sed quia mensura ad mēsuratum
nō referl realiter. ergo ⁊c. Ad terciu3 nego Ad 3
miorē. Ad probationē dico ꝙ licet in illis q n
q3 diebus nō fuerit intellectus humanus. fu
it tamē intellectus angelicus ⁊ diuinus. qui
vidētes relationē reale3 ipsius creature termi
nari ad actiuam potentiā creatoris. poterant
ecōtra fm rationē ꝯcipere relatōe3 creatis ad
creaturam. Ad quartū. nego maiorē. quia Ad 4
relatio mēsure ad mēsuratū habet fundamen
tum reale ⁊ extrema realiter distincta. ⁊ tamē
nō est realis. vt patet. v. metaph. de relatione
scibilis ad sciam. Ad quintu3 nego mino Ad 5
rē. Ad pbatione3 dico ꝙ relatio pductiui ad
pducibile creabile nō fuit relatio real' ab eter
no i deo. q2 nō habuit extrema realiter distin
cta. creabile em̄ añq3 fuit creatū nō differebat
realiter a creatrice essentia. vt patebit in. ij. li/
bro. q2 relatio realis requirit extrema realiter
distincta. ergo in illa pbatione datur nō cau
sa pro causa. q2 dependētia ab intellectu nō ē
cā quare hmoi relatio nō sit realis. sed idisti
ctio extremo2 est causa Ad sextū nego ma Ad 6
iorē i tali materia cū producēs est infinite na
ture ⁊ simplr necesse eē. quia tūc productū in
eadē natura est eque perfectū cū producēte. p
pter quod inter tale producens ⁊ pductū po
test esse mutu9 ordo. q2 equaliter se cocrigūt.
Sed productū a tali producēte in aliena na
tura rōne sue limitate pfectionis i infinitū di
stat a nobilitate ⁊ pfectione producētis. ⁊ io
licet dependeat a producēte ⁊ ordinel ad ipm.
⁊ p ꝯsequēs ad ipsum realiter referal. tamē h
nō potest fieri ecōuerso pter indepēdētiam
producētis. Ad probationē dico ꝙ peccat p
assignationē nō cause p cā Pōt etia3 dici Alia solo/

ad sextū q̄ maior nō est vera qñ ratio produ/
cētis aliquid ī diuersitate nature coincidit in
rationem mensure. ⁊ p̄ducēs sine diuersitate
nature nō coincidit ī rationē mensure. et sic ē
in p̄posito. q: deus sic p̄ducit creaturaꝫ q̄ est
mensura creature. sic autē producit filium. q̄
tñ nō est mensura filij. cum filius sit eiusdem
Ad 7 p̄fectionis ⁊ dignitatis cū patre. Et p idē
patet ad septimū. quia cū res que est principi
um coincidit cū eo qd̄ p̄prie est mēsura. tunc
relatio importata nomīe principij non est re
latio realis sed ſm rationē tm̄. sicut est relatio
mensure. Potest etiā dici ad minoreꝫ. q̄ h̄
nomē p̄ncipiū nō ſp formalr̄ significat relati/
onē. essentia em̄ diuia formalr̄ exñs absoluta
ē p̄ncipiū generādi ⁊ p̄ncipiū spirādi. accipit
ḡ sepi⁹ p̄ncipiū nō formalr̄ p relatōe. ſꝫ p ab/
soluto ꝯnotāte tñ relatiōꝫ ipsi⁹ p̄ncipiati quā
termiat. ⁊ hoc sufficit pho. i. phicoꝝ. q: p illa
v̄ba intēdit p̄bareꝫ p̄menidē ⁊ melissū q̄ nō
Ad 8 sit vnū solū ens. sed multa sūt q̄ sūt Ad octa
uū dicendū q̄ maior nō est vera. nisi fūdet [illegible]
lis diuersitas ī termīs qui mutuo sunt ad in/
uicē ordinabiles. Etiā pōt dici ad mino/
rē q̄ sicut deus est vnus p subam suā ⁊ nō per
intentionē additam. sic est diuersus seu disti
ctus a quocūq̄ distinguit p essentiam suaꝫ ⁊
Ad 9 nō p aliquā realē relatōem additā. Ad no
nū. ad minorē dicenduꝫ q̄ eo ipso q̄ de⁹ p̄prie
dicit creator ⁊ dñs. iō p̄prie est in deo potētia
creatiua ⁊ potētia coercitatiua t̄minās relatio
nes creature ⁊ oīs seruituꝫ q̄ creatura ipsi deo
Ad 10 subijcit. Ad decimū dōm q̄ scīa nostra rea
liter refert ad scibile. q: ipsa mēsurat a scibili.
ſꝫ scīa dei nō mensurat a rebꝫ. sed est mensura
reꝝ. sic ait ꝯmen. x. metaph. ḡ argumentū est
Cōclo 2 p me et ꝯtra suū ꝯpositorē. Scd̄a ꝯclusio
pꝫ p iā dicta. Quia eo ipo q̄ aliq̄d relatōe rea
li refert ad aliquē terminū. intellectus noster
naturā termināte h̄mōi relationē ꝯcipit econ
tra referri. sed oīs creatura realr̄ refert ad deū.
vt patebit in. iij. articulo. ḡ deus saltē ſm rati
2 onē refert ad creaturā. P. qñcunq̄ nomen
relatiuū vere p̄dicat de aliquo. si ex hoc nō po
nit ī eo relatio ſm rē. saltē ponet in eo ſm rōeꝫ
sed hoc nomen dñs est relatiuū ⁊ vere p̄dicat
Instantia de deo. ḡ ⁊c̄. Sed hic posset instari tripl'r.
Nota bñ. Primo sic. De q̄ vere p̄dicat relatiuū ſm esse
1 ī illo debet esse realis relatio. ⁊ non solū ſm ra/
tionē. sed dñs est relatiuū ſm esse ⁊ nō ſm di
ci. ⁊ vere p̄dicat de deo sicut tu ipse dicis. ḡ ⁊c̄.
2 Scd̄o sic. Nihil inuanū debet poni ī deo.
q: si deus ⁊ natura nihil faciūt frustra. vt di/
cit. i. celi ⁊ mundi. multo minus potest aliq̄d
frustra esse in deo. ſꝫ ratio cui nō respōdet res
cassa est ⁊ vana. vt ait Boetius. Tercio q: 3
si relatio qua deus dicit dñs solū est ī deo ſm
rationē. tūc seq̄ret q̄ deus ex hoc solū eēt dñs.
q: intelligerem⁹ eū esse dñm. ꝯñs ē falsuꝫ. ḡ ⁊
añcedēs Ad p̄mū dōm q̄ nō om̄e relatiuū Solu
ſm esse realr̄ refert. q: sicut qñq̄ relatio ſm di Ad1
ci ē relatio realis. sic nō ē incōueniēs q̄ relatō
ſm eē qñq̄ sit relatio ſm rōeꝫ Ad scd̄m di Ad2
co ad minorē. q̄ rōni siue app̄hēsiōi ītellect⁹
qñq̄ nihil r̄ndet ī re extra. sicut cuꝫ app̄hēdit
chimera. ⁊ tal' rō ē cassa ⁊ vana. ⁊ de tali rōne
loquit ip se Boeti⁹. Qñq̄ r̄ndet aliq̄d ī re ex/
tra tāq̄ imediatū ⁊ p̄rimū fūdamētū. sicut cū
app̄hēdūt res p̄me intētōis. puta hō vl' lapis
sortes vel plato. Qñq̄ aūt r̄ndet fūdamentū
remotū ⁊ mediatū. Et h̄ dupl'r. q: q̄dā sūt q̄
intellect⁹ sua subtilitate p̄q̄rit. puta intelle/
ctus ꝯuertēs se sup fantasma sortis intelligit
sortē tanq̄ veꝝ ens reale p̄me intētōis. vidēs
aūt hoc intellectū nō p̄dicari de plibꝫ nomīat
ipm indiuiduū. ⁊ illud ē nomē scd̄e intētōis.
q: p imediato fūdamento sibi r̄ndet app̄hen
sio intellectus. puta nō p̄dicari de plibꝫ sed p
mediato fūdamēto sibi r̄ndet res extra. puta
sortes. Aliqñ aūt talia intellect⁹ nō p̄q̄rit sua
subtilitate. sed ex suo mō intelligēdi de ncc̄ita
te ꝯsequit. ⁊ h̄mōi v̄t plurimū sūt relatōnes ſm
rōeꝫ. q̄uis em̄ ī re extra ita depēdeat mensura
tū a mensura q̄ ecōuerso mēsura nō dependet
a mensurato. tñ apud intellectū est eoꝝ qua/
si mutua dependētia. q: sicut intellect⁹ nō po/
test app̄hendere mensuratū vt mensuratū ni
si app̄hendat mensurā. sic nec pōt app̄hende
re mensurā vt mensurā nisi app̄hendat men/
suratū. q: tamē dependentie apud intellectuꝫ
qua intelligit mensuratū dependere a mensu/
ra correspōdet dependētia in re extra. ideo re/
latio mēsurati ad mensurā est realis. dependē
tie aūt mensure apud intellectū nō respōdet ī
re extra dependētia mēsure. sed sola termiatio
qua mēsura termiat dependētiā mēsurati. iō
relatio mensure ad mensuratū est relatio [illegible]
rationē. Ad terciū dicendū q̄ aliquid ve/ Ad3
re ⁊ realiter est idē sibi. tamē relatio qua idem
refert ad seipm est relatio ſm rationē. q: intel
lectus ipsam ꝯcipiendo vtit vno tanq̄ duo/
bus. vt patꝫ. v. metaph. sic deus vere ⁊ reali
ter est dñs p̄pter verā ⁊ realē potentiā coercē/
di subditos qua terminat oēm dependentiaꝫ
seruitutis subditoꝝ suoꝝ. relatio tñ dei ad sb
ditos est relatio ſm rationē. cuꝫ sibi ex p̄te ei

nō rñdeat ordo dependētie qua referat ad sb/ditos. sed solū dependētia quā terminat put subditi ordinant ad ipm.

Articl's 3 **Quantū ad terciū** principale. vtrum relatio que est inter deū et creaturā sit realis ex parte creature. sic procedam. Primo ponā vnam ɔclusionē ⁊ ipsam probabo. Secūdo instabo ɔtra eam ⁊ soluā instātias. Tercio inferā quoddā correlariū cōtra dicta cuiusdā doctoris in ista materia.

Cōcl'o 1 Cōcl'o ē hec ꝙ creatura realr referī ad creatorē.

1 Qr illud quod realiter dependet ab altero ⁊ ad ipm ordinaī. hoc realiter referī ad ipz. sed creatura realiter dependet a deo ⁊ ad ipsū ordinaī. vt patet. xij. metaph.

2 P. omne productū reale realiter referī ad producens. sed creatura est realiter producta a deo. ergo ⁊c.

3 P. omne mensuratū realiter referī ad mensuram qua pfectissime mensuraī. sed deus est mēsura oim pfectissima qua omnes creature perfectissime mensurant.

Instantia 1 Contra illā ɔclusionē ab aliquibꝫ instaī sic. Si oīs creatura referī ad creatorē relatiōe reali. tūc ipsa relatio qua referī creatura cum sit realis est vera creatura ⁊ p consequēs refertur ad creatorem. aut igiī referī relatione ƀm rationē. aut relatiōe reali. Si primo mō. tūc pari ratione quelibet alia creatura referī relatione ƀm ratione ad creatorē ⁊ nō reali relatione. Si secūdo modo. tūc eodē modo quereī de illa relatione. ⁊ erit processus in infinitū.

2 P. creatura ƀm ꝙ ē producta a deo sic referī ad deū. sed a deo ƀm substantiā suā est producta. igiī ƀm suā substantiā referī ad deū. ⁊ nō ƀm aliquā relationē accidētaliter superuenientē.

3 P. omīs relatio est quasi quoddā mediū inter extrema relatiua. sed inter creatorē ⁊ creaturā nullū cadit medium. qr ƀm Bern. omne quod ē aut est creatura. aut creatrix eēntia.

Cōtra istā tiam. Sed illud expresse ē ɔtra. b. Aug. v. de trini. c. vl. vbi ait deū dici relatiue ad creaturā. nō ratione accidētis quod accidit sibi. sed ratione accidētis quod accidit creature. ad quam dici incipit ipse deus. Oportet igiī ꝙ relatio creature ad ipsū deū sit aliquid reale existens in ipsa creatura quo ad deū creatura referī.

Solutio. Ad 1 Ad primū igiī dicendū ꝙ relatio referī ad deū. nō tamē alia relatione sed seipsa. Sicut eīn species differt drīa sua ppria ab alia specie. drīa autem nō differt alia drīa. ꝫ seipsa est ab alia differētia realiter diuersa. sic relatiuū referī relatione. relatio autem respicit terminū seipsa.

Ad 2 Ad secundū dicendū ꝙ sicut aliquid dicitur simile ipsa qualitate causaliter et fūdamētaliter. sed ipsa similitudie diciī simile formaliter. sic quelibet creatura p suā naturā refertur ad deū fundamētaliter. sed ipsa relatōe formaliter.

Ad 3 Ad terciū dicendū ꝙ q̄uis inter creatorē ⁊ creaturā non sit mediū tale qd nec sit creator nec creatura. tamen inter creaturā absolutā ⁊ creatorē p modū cuiusdā tendētie mediat creatura que est relatio. que cū sit ipa dependentiā siue ordo. nō requirit aliam tendētiā mediā. sed seipsa tendit ad terminū. nec etiā mediat relatio tanq̄ res alia a suo fundamento sed tanq̄ modus.

Correlariū ɔ Aureolū. Et ex hoc potest inferri ɔtra vnū doctorē ꝙ falsa est sua adinuentio qua ponit circa illam distinctiōē. xxx. ꝙ nulla relatio formaliter sumpta sit ens reale extra animā. Omīs eīn relatio vt ait dependet ab actu rationis. et formaliter solū habet esse obiectiue ī anima. Et hoc ipse pbat pmo de relationibꝫ que dicunī modo vnius. vt est similitudo. equalitas ⁊ idētitas. De idētitate tamen dimitto. qr ibi ɔcedo secū ꝙ ibi sit relatio ƀm rationē tm̄.

Rōes Aureoli. 1 De similitudine sic arguit sic. Oīs realitas potest p diuinā potētiam manutenēri absq; omni alia realitate a qua non dependet. sed realitates duarū albedinū a similitudine nō dependēt. ergo si similitudo esset ens reale posset deus manutenere duas albedines destructa similitudine. sed illud est falsum. qr intellectus semp eque inueniret silitudinē circa hmōi duo alba.

2 Secundo pbat hoc idē de relatiōibꝫ mō numeri sic. Si relatio mō numeri eēt verū ens reale extra animā. tunc in vna reputaī vna sola linea essent infinite entitates reales. falsitas cōsequētis patet. pbaī ɔsequētia. qr talis linea respectu sue medietatis esset dupla. ⁊ illa medietas respectu totius esset subdupla. Iterū eadem linea respectu sue tercie partis esset tripla. respectu quarte eēt quadrupla. ⁊ sic de singulis ptibus. que cū sint infinite eēnt infinite entitates relatiue actu in eadē linea. quod est impossibile. ergo relationes tales nō possūt dicere formaliter aliquā entitatē extra animā.

3 Tercio idē pbat de relatōibus dictis mō potētie. qr illud nō pōt poni res ī naturā qd nō habet aliqd pductiuū nec mediate nec imediate. ꝫ pīnitas ē hmōi. Maior pꝫ. qr nihil pōt seipm pducere. vt pꝫ p Aug. i. de tri. ca. i. ⁊ p cmē. xij. meth. ɔmento. xxxviij. Minorem pbat. qr paternitas que de nouo fit in

aliquo producente.si causaƭ. aut causaƭ a tali
producēte ī quo ē. aut a pducto. aut ab actio
ne fluēte a producēte in productū aut ab aliq̄
extrinseco puta a celo vel a deo. Non primo
modo. tū quia relatio eēt p se terminus pdu/
ctiōis. tū quia acquireret sine p̄uia acquisitiōe
alicuius absoluti. tū quia producens ageret
in seipm̄. Nec scd̄o modo. q2 filius nō potest
aliquid imp̄mere in patrē. Nec tercio mō. q2
actio est subiectiue in passo. Dicere autē q̄ de
us vel celū imprimat hmōi realitates est ab/
4 surdū. Quarto pbat idē de relatione men
surati ad mensurā sic. Impossibile est aliquā
rem dependere a nō re. quia res nō dependet
a nihilo. sed sciētia potest manere re scibili de
structa et penitus annihilata. ergo impossibi/
le est q̄ relatio sciētie ad scibile que est relatio
mensurati ad mensurā sit aliquid in re exn̄s.
5 Quinto dicit q̄ vniuersaliter omni relati/
oni repugnat q̄ sit res in natura existēs. quia
illud nō est res quod acquiriƭ ī subiecto nul
lo agente ip̄m attingente. relatio est hmōi. q2
si vnum album fuerit in oriente. et aliud albū
fiat in occidente. similitudo generaƭ ī albo exi
stente in oriente. nullo tamē agente ip̄m atti/
Cōtra au/ gente. Sed illam positionē nō reputo bo/
reolū. nam. nec theologice nec philosophice loquē
1 do. Ratio primi est. Quia si relatio non ē ali
ud p̄ter ens rationis obiectiue exn̄s in intelle
ctu. cū diuine psone nō distinguātur nisi tri
bus relationibus. diuine psone nō essent di/
stincte nisi tribus entibus rationis. et p conse
quēs nō essent realiter distincte. qd̄ fuit error
2 sabellij. P. Aug. v. de tri. ca. iiij. dicit q̄ rela
tiones ī creaturis sunt accidentia nō autē in
deo. Et addit ibidē. q̄ omnia accidūt creatu/
ris que vel amitti possūt vƚ minui. vt magni
tudines et qualitates. et quod dicit ad aliqd.
sicut amicicie. seruitutes. similitudines et eq̄/
litates. Sed ens ratiōis obiectiue solū exn̄s
in aīa nō p̄ōt esse accidēs rei extra aīam. g̃ etc.
3 Q2 aūt hec positio vere p̄hie ɔtradicat pa
tet p̄mo de p̄hia Aristoƭ. qui. v. meth. appel
lat relatōes mō numeri et mō potētie relatōes
reales. et dicit eas realiter aliq̄d ponere in vtro
q3 extremoꝝ. relatōes v̄o mō mēsure ī mensu
rato dicit realiter aliquid ponere q̄uis nō in
mēsura. Sed planū ē q̄ nō plus ī vno extre/
moꝝ poneret q̄3 ī altero si oīs relatio eēt b̄m ra
4 tionē tm̄. Itē ī p̄dicamētis et. v. meth. p̄hs
distinguēs ens reale extra aīa3 ī. x. p̄dicamē/
ta. ī hmōi reali distinctiōe ɔnūerat relatō3 cū
5 alijs. ix. p̄dicamētis realibȝ. Itē ē ɔ Auicē.

q2 ip̄e. iij. sue meth. dicit. q̄ relatio h3 p̄priā
certitudinē b̄m quā h3 p̄priū inesse et p̄priā
actualitatē. Itē est ɔtra Auer. q̄ directe in 6
uehiƭ ɔ illā positione3. xij. meth. ɔmēto. xix.
vbi sic ait. Relatio est debilioris esse alijs p̄di
camētis. ita q̄ quidā intellexerūt seu putaue/
rūt ip̄sa3 esse ex scd̄is intellectis. Et idē cō 7
men. iij. celi et mūdi. ɔmēto. ix. ait. q̄ compa/
tio est accidēs sepabile a re. sed oīs compa/
tio p̄prie dicta ē relatio. g̃ etc. Est etiā illud 8
ɔ simpliciū sup p̄dicamēta. vbi exp̄sse distin
guit relatō3 ī relatō3 realē. et relatō3 b̄m rōe3.
sed b̄m istā positō3 oīs relatio ē b̄m rō3. Itē 9
ē ɔ Euclidē p totā geometria3. vbi tractat de
p̄portiōibus et eq̄litatibȝ et ineq̄litatibȝ. q̄ cū
sint vere relatiōes. si tm̄mō vt entia rōis eēnt
obiectiue ī intellectu. scia euclidis nō eēt scia
realis sed rōnalis siue logicalis. Ad p̄mū Solu
igiƭ dicēdū q̄ si mīor debite sumiƭ sb̄ maiore. Ad
tūc ī mīore supponiƭ relatō3 eē rē alterā a fun
damēto. et h̄ ē falsū. q2 q̄uis relatio realƚ a suo
opposito realƚr differat. nō differt tm̄ a suo fū
damēto sicut res a re. cū nullā habeat opposi
tionē ad ip̄m fūdamētū. Est igiƭ relatio et fū
damētū eadē res. alio tm̄ et alio mō se habens
Etiā ratio ē ɔtra te. q2 deus p̄ōt destruere
oē ens b̄m rōem. et manutenere ens reale. s3
b̄m istā rationē deus nō p̄ōt destruere simili/
tudinē et manutenere duas albedines. igiƭ ex
natura fundamētoꝝ innascunƭ ip̄se relatōes
tāq̄3 vera entia extra aīam. et p ɔn̄s nō habent
tm̄mōdo esse obiectiuū in aīa. vt tu intendis
ɔcludere. Ad scd̄m nego ɔn̄tiā. Ad pba/ Ad
tionē dico q̄ eo mō quo actu sunt signabiles
p̄tes linee. eo mō p̄nt eē relatōnes reales ī p̄ti
bus respectu toti9. et ī toto respectu taliū p̄tiū.
alƚs nō bn̄ dixisset p̄hs. v. meth. q̄ relationes
mō numeri sūt reales ex p̄te vtriusq3 extremi.
sed q2 sp acceptū ī talibȝ finitū ē. vt d2. iij. p̄hi
coꝝ. q2 infinitas in talibȝ semp ē ī potētia et ī
fieri. et nunq̄3 in actu nec ī facto esse. vt p3 ibi
dem. ideo nunq̄3 erūt infinite entitates reales
in actu quantūlibet relatōes mō numeri sint
entitates reales extra anima3 realiter exn̄tes.
Ad terciū dicendo nego minorē. Ad pba Ad3
tionē dico q̄ p̄rnitas siue quecūq3 alia relatio
realis et habet causā pductiuā p se et p accidēs
semp tm̄ mediāte pductione alicui9 absoluti.
Per se quidē. q2 producēs aliqd̄ suppositū. et
ɔmunicās sibi virtutē generatiuā est p se cau
sa oīs paternitatis que vnq̄3 causabiƭ vƚ fū
dabiƭ in tali potētia generatiua. Illud aute3
suppositū pductū generās postea filiū est q̄

p accidēs eiusdē priuitatis. qr est causa sine q̄ nō siue remouēs prohibens. quia nō esse filij est causa prohibens actualē existentiā ipsius paternitatis. Et cū dicit̄ q tunc pater causaret aliquid i seipso. Dico q nihil repugnat causare aliquid in seipso p accidens. Sicut eīm motus ipsius grauis est i graui. ⁊ tamen causat̄ a graui. nam graue p se remouet prohibens. quod remouendo mouet seipsum deorsum p accidens. vt patet. viij. phisicorū. et sicut talis motus per se est ab ipso generante. quod quidem generans quantum dat de forma tantū dat de loco. ⁊ p consequēs de motu ad talem locum. vt apparet in eodem. viij. sic in pposito ⁊c.

Ad 4 Ad quartum nego minorē. quia si re penit⁹ destructa adhuc maneret scientia. tunc habens scientiā nihil sciret. quia tale scitum nihil penitus esset. cum sit destructum tam in se q̄ȝ in suis causis. de nihilo autem nō potest esse scientia. Nihil eīm nō contingit scire. quia nō est. vt dicit̄. i. posteriorū.

Ad 5 Ad quintū dicendū q vel p agens actualiter attingēs intelligis agens [illegible] accidens. siue causam p accidens. ⁊ tunc minor est falsa. qr nunq̄ȝ acquirit̄ paternitas sine actione patris qua phibens paternitatē puta nō esse filij remouet̄. Uel [illegible] agens actualiter attingēs intelligis agens siue causā p se actualiter operantē. ⁊ tunc maior est falsa. quia [illegible] eam eque bene probat̄ q motus actualiter inexistēs graui non sit aliqua res. sicut de paternitate. q̄a causa p se illius motus. puta illud a quo genitū fuit illud graue protūc cum graue mouet̄ nō attingit actualiter ipsum graue. qr forte protunc destructū est. ⁊ nō est in rez natura nisi in potētia. Et sic apparet q rationes illius nō conuincūt.

Articl's 4

Quātuȝ ad quartū

pncipale. vtrum relatio dei ad creaturam sit prior relatione creature ad deum vel econuerso. Dicendū q relationes pdicte puta creature ad deū ⁊ dei ad creaturā vt relatōes oppositę sunt. neutra ē prior alia. qr vt sic hec ē natura relatiuoꝝ. q vt relatiua sunt simul sunt. Sed qr vt dixi sup⁹ cū simultate nature stat pōritas originis. ideo posset ille articulus petere. vtrū relatio qua refertur creatura ad deuȝ magis habeat rationē originis respectu relatōis qua refert̄ deus ad creaturā q̄ȝ ecōuerso.

Et tūc penes istū intellectū dico. saluo tū̄ meliori iudicio. q relatio q̄ creatura refert̄ ad deū. magis habet rationē originis respectu relatōis q̄ deus refert̄ ad creaturā. siue illa relatio sit eterna siue tpalis q̄ȝ ecōuerso. Qr 1 q̄ñcūq̄ȝ aliq̄ relatiua sic se habēt q vnū realit̄ refert̄ ad alteꝝ. illud aūt ecōuerso nō refert̄ ad illud nisi ex hoc q intellectus ɔcipit ipȝ referri ad illud motiuū illius ɔceptus accipiens ab illa pma reali relatione. tūc illa realis relatio magis est origo illius relationis ſm rōeȝ siue ſm ɔceptū intellect⁹ q̄ȝ ecōuerso Sed sic est i pposito. qr vt supius patuit. ex quo intellectus ɔcipit realē relationē creature terminari ad ipm deū. ɔcipit ex suo mō intelligēdi necessario ecōtra ipm deū terminātē hmōi relationē creature referri ad ipsā creaturā. ḡ obiectiue mouet ipȝ intellectū relatio creature ad ɔcipiendā relationē quā ponit i creatore. et p ɔñs origo ei⁹ dici pōt P. q̄ñcūq̄ȝ aliq̄ duo 2 sic se hn̄t q vnū est naturale. aliud aūt ex solo ɔceptu intellectus apphendētis ipm ad similitudinē illius natural'. tūc illud naturale ē pus origine illo quod ad instar sui p intellectū est apprehēsum. Sed relatio creature ad deū ē naturalis. cū ipsa naturaliter dependeat a deo ſm totū suum esse. relatio autē dei ad creaturā est ex sola apphensione intellect⁹. ḡ ⁊c.

P. semp illud est prius origine a quo mo 3 uet̄ intellectus ad aliquem conceptū. q̄ȝ illud quod fit ex tali conceptu. sed a reali dependentia siue relatione creature mouet̄ intellect⁹ [illegible] concipiendū deū esse realē terminū illi⁹ dependentie. ⁊ ex tali cōceptu ipse intellectus refert ecōuerso hmōi terminū. s. deum ad creaturā. ḡ ⁊c. Sed si sic dixero. qd̄ credo bn̄ dictū. Cōtra tūc motiuis duaꝝ opinionū me opter r̄ndere Quaꝝ pma sine distinctōe simplr̄ dicit. q relatōes dei ad creaturā sunt pores relatiōibus Alex. 3. q. q. 6. creature ad deū. Quia q̄ñ aliqua relatiua sic 1 se hn̄t q vnū est totaliter [illegible] alteri⁹. tūc relatō illius qd̄ est cā est prior relatione eius qd̄ est effectus. sed deus totalr̄ est cā creature. ḡ ⁊c.

P. eadē est relatio q̄ deus vt creatiu⁹ ab eter 2 no refert̄ ad creabile. ⁊ qua vt creans in tpe [illegible] fert̄ ad creatū. qr nihil de nouo pōt sibi aduenire. sed relatio creātis ē prior relatiōe creati. qr sicut creare actiuū est prius creari passiuo. sic relatio creātis ē por relatōne creati. ḡ prior ē relatio qua vt creatiuus ē refert̄ ad creabile q̄ȝ econuerso relatio creabilis q̄ creabile refertur ad pncipiū creatiuū P. nō qr creatura 3 pōt creari ideo deus pōt creare. sed ecōuerso. Sicut ḡ posse creare pcedit posse creari. sic relatio creātis pcedit relatiōeȝ creati. ḡ ⁊c. P 4

nō minus relatio dei pducētis est cā relatōis
sui pducti q̄z relatio naturalis agētis est cā re
lationis que est in naturaliter pducto. sed sp
relatio naturalis agentis ē prior cāliter relati
one sui pducti. puta paternitas filiatōe. ḡ rc.

Alia opi. Est insup alia opinio aliquantulū trans
supradicta. Dicit em̄ q relationes dei ad crea
turā que ab eterno deo conueniūt sunt prio
res relationibus ipsis correspōdētib ex par
1 te creature. Quia ad illō quod ab eterno deo
ɔuenit nihil facit intellectus. sed de9 ab eter
no habuit relationē ideatiui respectu ideabil'
r creatiui respectu creabilis. cū igit relationes
dei ad creaturā solū p tanto dicant posterio
res relatōib creature ad ipm. eo q intellect9
2 facit ad esse taliū relationū. ergo rc. P. nul
lius respectus eterni creatura poterit eē causa
3 ḡ rc. P. qñcūq aliq duo sic se habēt sicut
primū r scdm. r scdm nō habet q sit aliquid
nec ad se nec ad primū nisi a primo. tūc scdm
nō refert ad primū. nisi qr primū refert ad se
cundū. sed sic se habent creator r creatura. er
Cōtra illas opiniones go rc. Sed illa nō concludūt. quia i om̄i
relatiōe qua deus refert ad creaturā. semp cō
currit relatio mensure ad mensuratum. quia
sicut deus vt creans est mensurans creaturā.
sic vt ab eterno creatiu9 vel ideatiuus ē men
suratiuus creabilis. Sed omnis relatio mē
sure ad mensuratū oritur ex relatione mensu
rati ad mensurā. qr vt pz. v. metaph. mensu
ra refert ad mensuratum. eo q mensuratum
refert ad mensuram. ergo om̄is relatio dei ad
creaturam. siue vt creata est. siue vt creabilis
est. origin[illegible] videt esse posterior relatione crea
Solutio ture ad ipm. Ad primū igit dicendū q ma
Ad 1 ior nō est vera. maxime si relatio cause ad cau
satū est ꝯm rationē. r ecōuerso relatio causati
ad causam est ꝯm rem. sed dei ad creaturaz re
latio semp est ꝯm rationē. creatura autem sal
tem vt creatura est realiter refert ad creatorē.
cum realiter ab eo dependeat. Ad minorez
dico q deus est totaliter causa creature. rela
tio tamen que est in deo non est causa relatio
nis que est in creatura. quia deus creat virtu
te absoluta r actione absoluta. cum hmōi vir
tus r actio. s. creationis sint cōmunes tribus
psonis. relatio vero dei ad creaturā r si sit cō
munis tribus psonis. quia tamē nō est realis
sed ꝯm rationē. nullius entis realis videt esse
pncipiū. ḡ rc. Ad scdz nego maiorē. qr vl'
Ad 2 accipis creabile vt ab eterno habuit esse i mē
te diuina. vel vt ab eterno habuit esse extra mē
tem diuinā. neutro illoꝝ modoꝝ ē eadē rela
tio creatiui ad creabile. r creātis ad creatū. qr
pmo mō extrema relatōnis nō dnt realiter.
Scdo mō alteꝝ extremoꝝ est ens. r alteruz
penitus nihil. qr creabile extra mentē diuinā
ab eterno nihil fuit. Nō planū est q nō est
eadem relatio eiusdem ad se. siue alicuius ad
nihil. r que est creantis ad creatū. cū creans r
creatū sint duo extrema realr distincta r am
bo positiua. Ad pbationē dico. q q̄uis ni
hil reale possit de nouo deo aduenire. aliquid
tn̄ ꝯm ratiōz de nouo potest sibi aduenire. Et
silr nego minorē. nec valet probatio. quia cū
actio dei sit realis. ipsa vere potest dici causa
passionis create. relatio autē talis agentis qd
est omnino primū. cum sit relatio mensure. r
p consequens nec realis sed rationis tm̄. non
potest esse prior causaliter relatione ipsius p
ducti r mensurati. que vere est realis. Et p
Ad 3 idem patet ad tercium. quia q̄uis posse crea
re sit prius posse creari. relatio tamen creātis
cum sit relatio mensure non est prior relatiōe
creati que est relatio mensurati. Ad quar
Ad 4 tum nego maiorem. quia relatio natural' agē
tis ad naturale productum est relatio realis.
nec trahitur ad relationē modo mensure. sed
manet infra ambitum relationū modo potē
tie. que sunt reales in vtroq extremoꝝ. cuius
oppositū est in relatione supnaturalis agētis
quod ē deus. vt pz ex dictis. Et iō dato q re
latio naturalis agentis esset prior relatōe sui
pducti. oppositū tn̄ hui9 dicem9 de relatōe su
pnaturalis agētis. cuz talis relatio sit relatio
mensure ad mensuratū. Etiam minor pos
set negari. quia ꝯm Ansel. monologion. ca. q
relatio nō est causa relationis sibi opposite.
Et ꝯm Aristo. in pdicamētis. relatiua sunt si
mul natura r naturali intelligētia. Ad pri Ad 1 alterius op.
mū alteri9 opionis dōz q intellect9 nō creat9
sed diuin9 facit ad hmōi relatōes q̄ deo ab et
no ꝯm rōez ɔueniūt. Ad. ij. dōm. q q̄uis Ad 2
nulla creatura sit cā taliū respectuuz q̄ deo ꝯm
rōez r nō realr ab eterno ɔueniūt. intellect9 tn̄
diuin9 erit eoꝝ cā. Ad terciū nego maiorē. Ad 3
qr q̄uis creatura totū suuz esse siue ad se siue
ad aliud totaliter habeat a deo. tamen hmōi
cālitatē deus nō hz a relatione que in ipo est
ꝯm rōem. sed sua absoluta virtute. qr sua eēn
tia est sibi rō ois cālitatis. r ideo nihil prohi
bet quin relatio que est in creatura realr pos
sit esse prior origine relatione que est i deo ꝯm
rationē. Ad argumentū principale dicen Ad principale argumentū
dū q maior nō est vera nisi relatio in vtroq
fundamento sit realis.

Distinctio tricesimaprima.

Peterea con

siderari oportet. Postq̃ mgr̃ su-
pius determinauit de diuinarũ
psonaꝝ ꝓprietatibꝫ ꝓprie ꝓprijs. hic incipit
determinare de cõibus appropriatis. Et di-
uidit̃ in duas ptes. Qꝛ pmo tractat de ꝯmu-
niũ pfectionũ appropriatione. Secũdo de ꝓ-
priorum ⁊ ꝯmuniũ ad inuicẽ compatiõe. di-
stinctione. xxxij. ibi. Hic oritur q̃stio. Prĩa
in duas. Nã pmo mouet quasdã dubitatio-
nes. quaꝝ solutões valent ad habendũ in di-
uinis aliquas appropriatões. Secũdo exe-
quit̃ tales appropriationes. ibi. Nõ est pter-
mittendũ. Prima in tres. Quia pmo de eq̃li-
tate mouet tres dubitatões. Scdo immedi-
ate applicat eaꝝ solutões. Et tercio ostẽdit si-
miles posse fieri dubitatões ⁊ dari responsio-
nes de silitudine sicut de equalitate. Secũda
ibi. Ad qd̃ dicimus. Tercia ibi. Hoc idẽ di-
cimus de simili. Tũc sequit̃ illa ps. Nõ ẽ
ptermittendũ. Et diuidit̃ in duas ptes. Nã
primo exequit̃ istas diuinas appropriatões
sm sniam hilarij. Scdo iuxta sniam Aug̃.
ibi. Illud etiã sciri oportet. Prima in duas.
qꝛ pmo sm hilariuꝫ tangit appropriationẽ.
Scdo dictoꝝ hilarij innuit explanatõꝫ. ibi
Nõ enĩ sm pmissa ⁊c. Sequit̃ illa ps. Il-
lud etiam sciri oportet. In qua August. pa-
tri appropriat vnitatẽ. filio equalitatẽ. spũsã-
cto vnitatis ⁊ equalitatis ꝯcordiam. Et di-
uidit̃ in duas ptes. Nam primo mgr̃ hmõi
appropriationẽ ponit. Secũdo mẽbra istiꝰ
appropriatiõis exponit. ibi. Sed plurimos
mouet. Et hec diuidit̃ in tres ptes. Nã pri-
mo determiat quare patri appropriat̃ vnitas
Secũdo quare filio equalitas. Et tercio q̃re
spũisãcto ꝯcordia seu trãquillitas. Secũda
ibi. Nũc videamus. Tercia ibi. Q, autẽ in
spũsancto. Prima adhuc diuidit̃ i tres ptes
Nã primo oñdit quõ vnitas patri appropat̃
Scdo quõ quelibet diuina psona cuilibꝫ di-
uine psone eentialiter idẽtificat̃. Tercio ostẽ-
dit qualiter ex his tã Arrij q̃ sabellij falsitas
ꝯfutat̃. Scda ibi. Hic dici optet. Secunda
ibi. In q̃ arriana. Circa istã dist. xxxi. que-
ro hanc questionẽ.

Vtrũ eq̃litas i diuinis sit relatio realis
Et videt̃ q sic. qꝛ vbicũqꝫ inuenitur
eq̃lis virtutis magnitudo ibi inueni-
tur vera ⁊ realis equalitas. qꝛ eq̃litas ẽ realis
ꝓprietas magnitudis q̃ntitatiue. sꝫ i diuinis p-
sonis ẽ equalis virtutis magnitudo. qꝛ q̃uis
nõ q̃ntitate molis deus sit magnus. cũ rea-
liter magnus quãtitate pfectõis ⁊ virtutꝫ ea-
dem exñte i tribus psonis. igit̃ i diuinis ẽ equa-
litas que est realis relatio. Contra. sancti
nõ ponũt in diuinis nisi quattuor relatões
reales. s. paternitatẽ. filiationẽ. spirationẽ acti-
uã ⁊ spirationẽ passiuã. quaꝝ nulla est equa-
litas. Hic quattuor sunt vidẽda. Pri-
mo videndũ est. vtꝝ equalitas in creaturꝫ sit
relatio realis. Scdo vtrum in diuis sit re-
latio realis. Tercio dato q nõ. vtrum i di-
uinis equalitas sit relatio rationis. Et q̃r-
to gr̃a pdictoꝝ videbunt̃ aliqua de relatione
idẽtitatis.

Quantũ ad primũ Articl's 1

vtrum equalitas in creaturis sit relatio real'.
primo ponam vnã cõclusionẽ satis ꝯmuneꝫ
quã credo esse verã. Scdo adducã vnũ mo-
tiuũ ꝯtrarie opinionis ⁊ respõdebo ad ipsum.
Cõclusio ẽ hec. q eq̃litas in creaturis dicit Cõcl'o
relationẽ realẽ. Quia illa relatio ẽ realis que 1
sm suũ esse formale a nullo intellectu depen-
det. sed equalitas creaturarũ est hmõi. Ma-
ior est nota. probo minorẽ. quia si nullus eẽt
intellectus. adhuc due linee bipedales essent
equales. ⁊ bipedalis ⁊ tripedalis essent ineq̃-
les. P. illud quod est de reali vniuersi per- 2
fectione est aliquid reale. equalitas ⁊ inequa-
litas. similitudo ⁊ dissimilitudo sunt hmõi.
qꝛ ordo i quo consistit pfectio vniuersi neces-
sario req̃rit eq̃litatẽ ⁊ ineq̃litatẽ. silitudinẽ et
dissilitudinẽ ⁊c. P. sm ꝯmẽ. v. meth. hec 3
ẽ cã q̃re aliqua referunt̃ realiter. qꝛ in aliquo-
rũ relatiuoꝝ subiectis aliq̃d reale ponit̃ ppter
quod referri dicunt̃. vt i subiecto dupli ⁊ di-
midij ponit̃ quãtitas. sed i creaturis i sbiecto
equaliũ ponit̃ realis quãtitas in vtroqꝫ extre-
moꝝ. g̃ ⁊c. Sed quidã oppositũ istius ar- Durãdus
guit sic. Relationes modo vnius tales sunt
quale est illud vnũ sup quo fundat̃. sed vnũ
sup quo fundat̃ equalitas i creaturis ẽ soluꝫ
vnũ sm rationẽ. g̃ equalitas fũdata super eo
erit solũ relatio sm rõem. Maiorẽ psuppo-
nit. minorẽ pbat. qꝛ due quãtitates i duabus
rebus equalibus exñtes in quibus consistit
equalitas nõ sunt vnũ nisi sm rationẽ. cũ sint
distincte realiter ⁊ subiectiue. Sed illud Solutio.
modicũ obstat pdictis. qꝛ equalitas nõ est ꝓ-
prietas vnius. sed est ꝓprietas quantitatis.

cũ ꝓprium sit quãtitatis ſm eam equale vel
inequale dici. igit̃ talis vnitas ſm ratione ̃ nõ
impedit realitatẽ equalitatis. dũmodo sint re
ales quãtitates in quibus vt cõmensurate se
habent ad inuicem sine aliquo excessu funda
tur equalitas. vt aũt vna excedit aliã fundat̃
in eis inequalitas.

Articl's 2 Quãtum ad secun
dũ ꝑncipale. vtrum equalitas in diuĩs sit re/
latio realis. sunt solẽnes opiniões ad vtranq̃3
ptẽ ꝯdictionis. Primo igit̃ ponã vnã cõ/
clusionẽ quã in hac materia estimo magis ve
rã. Scdõ adducã oppositã opinionẽ cu3
suis motiuis ꝯtra ea3. Et tercio rñdebo ad
Cõcl'o ea. Dico igit̃ ꝑmo ꝙ eq̃litas ĩ diuĩs non ẽ
relatio realis. Quia sicut dicit doctor nr̃ in ꝑ
mo suo scꝑto dist. xxxi. q. i. ꝙ sicut cũ relatiua
mõ potẽtie coincidũt cum relatiuis mõ men
sure. idẽ iudiciũ habendũ est [illegible] vtrisq̃3. sic cũ
si͠litudo ⁊ eq̃litas coincidũt cũ idẽtitate eodẽ
mõ iudicabit̃ de vtrisq̃3. sed in diuinis coinci
dũt. ḡ eq̃litas in diuinis erit relatio ratiõis si
Instantia cut ipsa identitas. Et si dicit̃ quare ḡ poti
us trahit idẽtitas similitudinẽ ⁊ equalitate3
ad suum modũ. s. ad esse relationẽ rõis q̃3 ecõ
Solutio uerso Respõdet doctor nr̃ dicẽs. ꝙ sicut se
habet fundamentũ si͠litudĩs ⁊ eq̃litat̃ ad fũ
damẽtũ idẽtitatis. sic si͠litudo ⁊ eq̃litas se ha
bẽt ad idẽtitatẽ. Sed ĩ diuĩs fũdamentũ si͠li
tudĩs ⁊ eq̃litatis trãsit ĩ fundamentũ idẽtita
tis ⁊ nõ ecõuerso. ḡ equalitas et similitudo ĩ
diuinis non erunt relationes reales sicut nec
Alex. Au ipsa idẽtitas. Sed ꝯ ista dicta doctoris q̃
gustin. ij. q̃ dã sic ꝓcedit. Primo em̃ impugnat modum
lz. q. ij. ꝯ hũc quo doctor nr̃ declarat ꝯclusiõ3. Scdõ
Egidium arguit ꝯ ipsa3 ꝯclusionẽ. Nã cũ doctor di
cit relationẽ eq̃litatis ⁊ si͠litudĩs trãsire ĩ iden
titatem. iste distiguit de idẽtitate. Na3 idẽti/
1 tas accipitur vel vt quelibet ꝑsona. ac etiam
ipsa diuina eẽntia est eadẽ sibĳpsi. ⁊ sic nõ vi
detur dubium quin idẽtitas sit relatio ſm ra
tionẽ. sed isto modo equalitas et similitudo
non transeunt in identitatẽ. q2 nec ꝑsona ali/
qua est similis sibĳpsi. nec essentia est equa/
lis sibĳpsi. Alio modo potest accipi iden/
titas prout in essentia diuina vna persona est
eadem alteri ꝑsone. ⁊ sic similitudo et equali/
tas transire possunt in modũ identitatis. sed
vtrum talis identitas sit relatio ſm ratione3
nõ est minus dubium q̃3 vtrum similitudo
2 ⁊ equalitas sint relationes ſm rationẽ Cõ

tra ꝯclusionẽ aũt arguit sic. Quia opposite re
latões origis fũdant̃ ĩ vna eẽntia diuina. que
tñ sunt relatiões reales ⁊ realiter dñtes. non
obstãte eẽntie vnitate. ḡ relatões cões sicut
sunt similitudo ⁊ equalitas sunt relatiões re
ales. non obstante ꝙ fundantur sup vna ma/
gnitudine vel sup vna sapiẽtia aut bonitate.
Sed ꝯtra eandẽ ꝯclusionẽ arguũt quidã Alij ad
alij sic. Illud quod est in filio ex vi ꝓductio 3
nis qua a patre ꝓducit̃ necessario est reale. q2
nullum ens rationis sibi inest ex vi sue ꝓdu/
ctionis. Sed equalitas inest sibi ex vi sue ꝓ
ductionis. quia August. cõtra Maximinũ
libro. iij. ca. xviij. ait. ꝙ in diuinis pater non
ẽ maior filio. quia equalẽ sibi genuit. P̃. si 4
cut se habet magnitudo dimensiua ad equali
tatem in creaturis. sic se habet magnitudo [illegible]
fectionis ad equalitatẽ ĩ diuĩs. Sed magni
tudo ꝑma fundat equalitatẽ que ẽ relatio [illegible]
lis. cũ eq̃litas sit ꝓprietas quantitatis. ergo
⁊ scdã fundabit realẽ eq̃litatem. P̃. si illud 5
qđ minus videt̃ inesse inest. ⁊ illud qđ mag.
sed min9 videt̃ ꝙ pr̃nitas ⁊ filiatio sint relatio
nes reales stãte reali idẽtitate fundamenti q̃3
eq̃litas. q2 paternitas ⁊ filiatio nõ sunt relati
ones similiũ noĩm ⁊ eq̃pantie. nã paternitas
est relatio superpositionis. ⁊ filiatio supposi
tionis. ⁊ ꝑ ꝯsequens maiorẽ vident̃ requirere ĩ
fundamẽto distinctionẽ. vel saltẽ nõ minorẽ
ad hoc ꝙ sint relationes reales q̃3 equalitas
⁊ cetere relationes similium nominũ ⁊ equi/
parantie. P̃. ſm Anselmũ monologiõ. px 6
omnis ꝑfectio simpliciter est in deo naturalr̃.
et ꝑ ꝯseq̃ns realiter. sed equalitas est ꝑfectio
simpl'r. q2 Aug. de quãtitate aĩe. ca. vij. dicit.
Inequalitati eq̃litatẽ iure preponis. nec quis
q̃3 omino est vt opinor humano sensu predi/
tus cui illud nõ videat̃. Sed illa nõ con Cõtra
cludũt. Quia illa nõ est realis relatio cui9 esse 1
ꝯpletũ dependet ab intellectu. sed equalitas ĩ
diuinis est hmõi. quia pater nõ potest ꝯcipi
equalis filio nisi eadem magnitudo diuina
bis accipiat̃ ꝑ intellectum. puta semel in pr̃e
⁊ semel in filio P̃. Inter eadem extrema su 2
per eodẽ fundamẽto nõ pñt fundari pl'es op
positiones realium relationũ. sed inter patrẽ
⁊ filium sup eodem fundamento fundat̃ pa/
ternitas ex parte patris. ⁊ filiatio ex parte filij
ergo nulla alia relatio fundata inter ea pote/
rit esse realis. P̃. hec est differẽtia inter rela 3
tiones modo potentie ⁊ modo vnius siue mo
do numeri. ꝙ relationibus modo potẽtie fun
damenta nõ referunt̃. nec relationibus quasi

fundāt formaliter denominant̄ .sed solū ipsa
supposita. potētia em̄ generatiua sortis nō est
pater. sed ipse sortes est pater .sed relationib⁹
modo vnius siue mō numeri etiam ipsa fun
damenta pprie referunt̄. ⁊ hmōi relatiōibus
formaliter denominant̄. Non em̄ soluȝ duo
alba sunt similia. sed etiam due albedies sunt
similes. nec solū duo lapides sunt equales. sȝ
etiā ipse q̄ntitates sunt eq̄les. Cū igit̄ in diui
nis nō sint plures magnitudines q̄ relatōne
eq̄litatis ad inuicē referant̄. sequit̄ q̄ supposi
toȝ relatio mō eq̄litatis fūdata sup vna ⁊ ea
dē v̄tutis magnitudine non possit esse realis
q̄ȝ si esset realis etiaȝ ipsa fundamenta ad in
uicē realiter referrent̄ quod est impossibile. cū
Solutio Ad 1 vnū tm̄ sit fundamentū. ḡ ⁊c. Ad primū
igit̄ dōm. q̄ qualitercūq̄ accipiat̄ idētitas dū
mō sit realis idētitas. semp oportet q̄ relatio
extremoȝ sit relatio ſm rationē. q̄ȝ ī tali relati
one semp vtit̄ itellectus vno p duob⁹. al's nō
esset realis identitas. q̄ si tibi hoc est du/
biū. nobis autem de hoc nō est dubiū. q̄uis
em̄ p̄r ⁊ filı⁹ ſm habitudinē origīs duo sint
⁊ relatōibus originis realiter ad inuicem re/
ferant̄. tamē vt idē sunt diuine essentie nō sūt
duo sed vnū tm̄ idētitate seu entitate absolu/
ta diuie essentie. ideo relatio que vt sic eis cō
petit non ē magis realis q̄ȝ ea qua essentia ad
Ad 2 seipsam dicit̄ eadem. Ad secunduȝ dicen/
dum q̄ etiam supposito q̄ reales relatōes op
posite nō requirant semp distincta fundamē
ta. eo q̄ saltem in diuinis possunt fundari in
eodem fundamēto remoto. tamē omnis rea/
lis relatio requirit suoȝ extremoȝ vt extrema
sunt hmōi relationis realeȝ distinctionē. sed
q̄uis pater vt pater est. ⁊ filius vt filius sint
extrema relationū originis. nō tm̄ equalitat̄.
q̄ȝ extrema equalitatis vt extrema sunt. opor
tet q̄ quāta sint. Nūc autē ita est q̄ pater ⁊ fi
lius vt quāti aut magni sunt distincti eē non
possunt. cum eadem virtute magni sint. sed
vt pater ⁊ filius sunt. distīcti sunt realiter. er/
go q̄uis relationes originis sint reales. q̄ȝ ea
rū extrema vt extrema sunt hmōi relationuȝ
realiter distincta sunt. relatiōes tm̄ eq̄litatis ⁊
silitudīs in diuinis reales esse nō pūt. q̄ȝ eaȝ
extrema vt extrema equalitat̄ aut silitudinis
Ad 3 sūt distīcta realr̄ esse nō pūt. ḡ ⁊c. Ad terci
um dicēdū q̄ maior posset negari. q̄ȝ etiā q̄ fi
lius sit idē sibiipsi in est sibi v̄tute sue produ
ctōis. ⁊ tamē illa idētitas vt relatio est ſm ra
tionē est. Dico tamē ad minorē q̄ equalitas
quo ad suū fundamētū p generationē cōicat̄
filio. nō aūt inq̄tum est relatio. q̄ȝ vt sic eadē
magnitudo bis accipit̄. qd̄ necessario fit ab
aliquo intellectu Ad quartū dicēdū q̄ nō Ad 4
est simile. q̄ȝ magnitudines dimēsiue vt fun
dāt eq̄litatē in creaturis sunt realiter distīcte
⁊ p ɔ̄ns extrema illius equalitat̄ vt extrema
sunt realiter distincta sūt. in diuinis aūtē to/
tum oppositū est. vt iam patuit. Ad quin Ad 5
tū nego minorē. Ad probationē dico q̄ q̄uis
ī diuīs p̄nitas ⁊ filiatio in fundamēto salteȝ
remoto non requirant distinctionē. extrema
tamen sua vt extrema sunt realiter sunt distī
cta. ⁊ p ɔsequens nō videt̄ minus q̄ sint rea/
les relatiōes q̄ȝ relationes similiū noīm. quo
rum extrema vt extrema sunt realiter distīcta
in diuinis nō sunt. Ad sextū nego minorē Ad 6
quia nulla relatio est perfectio simpliciter. al's
em̄ aliqua pfectio simpliciter esset in vna per/
sona diuina que non esset in alia. Ad pbatio
nē dico q̄ equale cū sit relatiuū non dicit so/
lam equalitatē. sed implicat fūdamētū ratōe
cui⁹ pōt dicere pfectionē. ⁊ potest eē pfectius
inequali.

Quantū ad terciū Articl's 3

p̄ncipale. vtrȝ equalitas ī diuīs sit relatio rō/
nis. pȝ ɔclusio ex iā dict̄. Quia cū equalitas 1
ſm suā ppriā rationē sit ad aliq̄d. nā equale ē
equali equale. ergo equalitas erit relatio aut
ſm rē. aut ſm rationē. sed ōnsum ē ī scd̄o p̄n/
cipali q̄ eq̄litas ī diuīs nō est relatio realis. ḡ
saltē erit ibi relatio rōis. supposito q̄ ī diuīs
sit eq̄litas. iuxta illud Athanasij. Eq̄lis p̄ri
ſm diuitatē. Et idē dicit q̄ tote tres psone co
eterne sibi sunt ⁊ coequales. P̄. relationes 2
opposite existētes ī vno ⁊ īmediato sbiecto sūt
ſm rōem tm̄. q̄ȝ si essent reales. cum om̄is rea
lis oppositio includat ɔ̄dictionē. seq̄ret̄ q̄ ɔ̄/
dictoria simul verificarent̄ de eodē. Propter
qd̄ semp forme opposite quocūq̄ genere op/
positionis penes idē primū ⁊ immediatū sub
iectū mutuo se excludūt. Sȝ equalitas dicit
oppositionē relatiuā qua eq̄le eq̄li oppont̄.
⁊ ī diuīs ei r̄ndet p īmediato ⁊ p̄mo subiecto
ipsa diuīa magnitudo q̄ vna est et indiuisa.
ḡ equalitas nō erit ī diuīs relatio real'. For Instantia
dicetur q̄ maior nō est vera. quia paterni/
tas ⁊ filiatio diuina non minus respiciunt es/
sentiam diuinā vt primū ⁊ immediatuȝ sub
iectum q̄ȝ magnitudinem diuinam respiciat
ipsa equalitas. ⁊ tamen paternitas et filiatio
sunt relationes reales. R̄ndeo q̄ instātia Solutio

falsum assumit. q2 si p̄rn itas vel aliq̄ alia re/
latio originis respiceret diuinā eēntiam tan.
q̄z primū ꝛ imediatū subiectū. tunc denomia
ret diuinam essentiam. vel saltem denomina/
ret suppositum cum reduplicatione concreti
ipsius deitatis. puta vel deitas esset pater. nō
solum idētice sed etiā formaliter. vel tale sup
positum inq̄ztum deus esset pater. quoꝝ neu
trum est verum. quia ad primū sequeret̄ ꝙ di
uina essentia generaret. quod est reprobatū
supius. Ad scdm sequeret̄ ꝙ spūsscūs gene
raret. q2 q̄cq̄d ꝯuenit diuino supposito inq̄z/
tū deus ē. hoc ꝯuenit oībus tribus indr̄nter.
Un̄ q2 eq̄litas ꝛ ineq̄litas respiciunt magni
tudinē tāq̄z subiectū p̄mū ꝛ imediatū. iō vel
ipse magnitudines erunt eq̄les vel ineq̄les si
distīcte sūt. vel saltē ipsa supposita erūt eq̄lia
3 inq̄ztū eadē magnitudine magna sūt. P̄. si
equalitates in diuinis, ꝛ similitudines essent
relationes reales. tunc infinite relationes rea
les essent in diuinis. quia b̄m quodlibet attri
butum diuinū attendendo modū infinitatꝭ
sue quā trahit a diuina eēntia p̄sone dicūtur
eq̄les. Etiā b̄m pfectō3 cuiuslibet attributi p̄
sone diuine sunt similes. Cum igit̄ talia attri
buta sint infinita. ideo ꝛc̄.

Articl's 4

Quātū ad quartū

principale dico ꝙ idētitas b̄m ꝙ de ea loqui/
1 tur p̄hus. v. metaph. puta b̄m quam aliquid
est idem sibiipsi. est relatio b̄m rationē. Quia
b̄m ꝙ aliq̄d se habet ad aliud. sic aliquo mo/
do participat rationē relationis. cū ppria [illegible]
tio relationis sit ad aliud esse. sed idem com/
patum ad seip̄m nō est ad aliud nisi b̄m rati
onē. igit̄ idētitas hmōi est relatio b̄m rationē
2 P̄. relatio realis req̄rit extrema realiter di/
stincta. sed idem nō potest esse realiter distin
3 ctum a seipso. P̄. relatio dependens ab in/
tellectu est relatio rationis. sed idētitatis rela
tio est hmōi. quia b̄m p̄hm. v. metaph. cū idē
refert̄ ad seipsum. intellectus vtit̄ vno vt du
Cōtra h̄ obus. Contra tamen hanc veritatem qui
dam arguunt sic. Diuersitas ē relatio realis.
igit̄ idētitas est relatio realis. ꝯsequētia patz.
q2 opposita sunt sub eodē genere. vt patz. iiij.
metaph. Idē autē ꝛ diuersum sunt opposita
vt pz. x. metaph. Sed ens rationis ꝛ ens re
Solutio ale nō sunt sub eodem genere. ergo ꝛc̄. Ad
illud breuiter respondeo ꝙ duplex est identi
tas. Quedam absoluta. ꝛ ista est idem quod
rei vnitas. ꝛ opponit̄ diuisioni. ꝛ p̄ ꝯsequens
diuersitati nō relatiue sed p̄uatiue. ꝛ ista idē/
titas nō est determinati generis sed trāscēdē/
tis. quia in omni genere reperitur. sicut etiā ipa
diuersitas. Alia ē idētitas relatiua. puta qua
idē relatiue respicit seip̄z. ꝛ illa nō opponitur
diuersitati relatiue. quia relatiue diuersū op
ponit̄ diuerso. ꝛ idem opponit̄ eidem cū sint
relationes similiū nominū. Forte dicet ad
uersarius ꝙ q̄zuis idem ꝛ diuersum vt relati
ua sunt non opponātur relatiue saltem oppo
nūtur priuatiue. ꝛ p̄ conseqnēs erunt in eodē
genere. quia priuatio ptinet cū habitu ad idē
genus. Respondeo ꝙ vt relationes sunt n̄
opponunt̄ priuatiue nisi ratione suoꝝ funda
mentoꝝ. Dato tn̄ ꝙ sint in eodem genere. ad/
huc tn̄ nō sequitur supradicta ꝯsequētia. pu/
ta si relatio diuersitatis est realis. ꝙ idētitas
sit relatio realis. quia hoc est ppriū ipsius [illegible]
lationis ꝙ ipsa b̄m ppriam ꝛ pfectam ratōē
sui generis est cōmunis rei ꝛ rationi. hoc ē re
alibus relationibus. ꝛ b̄m rationē solummō
ad aliud se habentibus. al's nulla relatio b̄m
esse posset esse relatio b̄m rationē. cū omnis re
latio b̄m esse sit in p̄dicamento relationis. q̄d
est falsum. vt apparet de relatione dn̄i ad ser/
uū. Ad argumentū p̄ncipale dicendū ꝙ
q̄zuis magnitudo realis sit in diuīs. loquen
do de magnitudine virtutis ꝛ pfectōis. eq̄li/
tas tamē nō est relatio realis. eo ꝙ ratione idē
titatis illius magnitudinis extrema illius re
lationis vt extrema sunt. nō sunt realiter di/
stincta. vt patuit supius.

Distinctio tricesimasecunda.

Icoritur que

b stio. Postq̄z mgr̄ assignauit i di
uinis quorūdā cōiu3 appropria/
tōes. hic circa p̄dicta mouet q̄sdā dubitatōēs
Et diuidit̄ i tres ptes. Quia p̄mo mouet q̄ō
nē circa appropriatū spūsscti. Scdo circa ap
propriatū filij. Tercio p̄ modū q̄ōnis vnū isto
rū appropriatoꝝ ꝯpat alteri. Scda ibi. Pr
terea diligēter inuestigari. Tercia ibi. Pretea
diligēter notādū. Prima i duas. Nā primo
mouet hanc questionē. vtꝝ pr̄ vel filius dili
gat spūsancto. Secūdo ponit suam responsi
onē affirmatiuā ptē tenēdo. ibi. Huic questi
oni. Tūc sequit̄ illa ps. Preterea diligen/
ter inuestigari. Et diuidit̄ in quattuor ptes.
b̄m ꝙ circa appropatū filij. iiij. mouet q̄ōnes
Quarū p̄ma est. an pater sit sapiens sapiētia

genita. Scda an filius sit sapiẽs sapia geni/
ta vel ingenita. Tercia an fili⁹ sit sapiẽs seipo
Quarta vtr̄ vna tm̄ i diuis sit sapia. Secũ/
da ps incipit ibi. Post hec autez queri solet
Tercia ibi. Queri autem solet. Quarta ibi.
post hec autem queri solet vtr̄. Quelibet ista
rũ pōt diuidi in duas ptes. ẽm quod magi/
ster primo questionẽ mouet. secũdo ad que/
stionẽ respondet. Et partes patẽt. Sed il
la ps. Preterea diligẽter notãdũ. etiam diui
dit in duas. Quia primo magister tãgit que
stionis illius difficultatẽ. Secundo fatetur
se nō posse videre pp̄ter questionis excessum
et sublimitatẽ. ibi. Difficile mihi zc. Circa
istã. xxxij. dist. quero hanc questionẽ
Trũ pr̄ diligat se spũsctō. Et videt
v q̄ nō. qr sicut se hz pater ad sape sic se
hz ad diligere. sed pater nō sapit sapi
entia genita ẽm Aug. vij. de trinita. ca. ij.
nec p̄ ɔsequens sapit filio qui est sapiẽtia ge/
nita in diuinis. ergo pater nō diligit se spũsã
cto qui est amor procedens in diuinis In
ɔtrarium est btũs Aug. vi. de trini. ca. v. vbi
ait. Spũssãct⁹ ẽ caritas patr̄ z filij. quo vter/
q̄ diligit. quo genitus a gignẽte diligit. sz eo
dem amore pater diligit se quo diligit filium
ergo zc. Hic quattuor sunt vidẽda. Primo
videndũ est. vtr̄ pater z filius diligant se spi
ritusancto. z p̄ hoc patebit etiam ad illud qd̄
querit. Secundo vtrum diligant nos spi
ritusancto. Tercio vtrum pater sit sapiẽs
sapiẽtia genita. Quarto vtr̄ filius sit sapiens
sapia ingenita.

Articlus 1 Quantũ ad primũ
vtrum pater z filius diligant se spũsancto. est
aduertendũ q̄ aliqua se diligere potest intel/
ligi dupliciter. Uno mō amore mutuo. Alio
mō amore reciproco. Primo mō est sensus q̄
pr̄ diligat filiũ spũsancto. z ecōuerso filius di
ligat patrẽ. Scdo mō est sensus q̄ pater dili/
gat seipm̄. z filius diligat seipsum spũsancto
Et ẽm hoc ponam duas conclusiones affir
Cōclo 1 matiuas. Prima est q̄ pater diligit filiũ
1 spũsctō. z ecōuerso. Quia sicut ait. b. aug.
vi. de tri. c. v. Spũsscũs ẽ caritas patris et fi
lij quo vterq̄ cōiungit. quo genitus a gignẽ
2 te diligitur P. omnis diligens alium pro
prie diligit eum amore a se procedente. vt ait
Hugo in quadã ep̄la ad sctm̄ Bern. sed spi/
ritussanctus est amor pcedens a patre z filio
3 vt supius patuit. ergo zc. P. in eadez ep̄la

ait Hugo. si spũssanctus diceret amor cordis
tui sicut dicit amor patris z filij. quis negare
posset te spũsancto diligere. P. amore per/ 4
fecto amatur ille in quem hm̄oi amor proce/
dit ab eo a quo procedit. sed spiritussanct⁹ vt
amor pfectus procedit a patre in filiũ z econ
uerso. ergo zc. Sed ɔtrariũ illius tenuit que Opi. 3ria
daz opinio dicẽs hm̄oi ppositiones esse sim
plr̄ falsas. Dicunt etiam Aug. tales ppositi
ones retractasse i suo libr̄. cũ in suo primo li. re
tractationũ retractat illam. pater est sapiens
sapiẽtia genita Motiua istius opinionis
poterant esse illa. Pater non est sapiens sa 1
pientia genita. ergo nō est diligens amore p
cedente seu producto. nec p̄ consequens spiri
tusancto. ɔsequẽtia patet. Añcedẽs ponit au
gust. i. retractationũ. z. v. de trinitate. ca. vij.
P. diligere dei et velle dei idem est quod es 2
se dei. sed pater z filius non sunt spũssanct⁹.
ergo non diligunt spiritusancto. P. si dili 3
gerent se spũsancto. tunc aliquid esset in eis p
spũmsanctuz seu a spiritusancto. ɔsequẽs est
falsum. ɔsequẽtia patet. quia ablatiuus ipor/
tat habitudinem causalẽ. P. Aug. vij. de 4
trini. ca. v. arguit sic. Si pater esset sapiẽs sa/
pientia genita. tunc pater esset filio. sic in pro
posito. Sed illa opinio est ɔtra veritatez Cōtra opi
z ɔtra manifestã intentionẽ sanctor̄. vt patet nionẽ
p multas auctoritates magistr̄ adductas 1
in illa dist. xxxij. Nec August. hm̄oi ppositi
ones retractauit. qr nō est modus Augu. ali
quid retractare in suo simili. sed in ppria for
ma retractat que vult retractare P. de libro 2
retractationũ remittit ad que dixerat in li
bro d̃ trini. Sed. xv. de trini. ca. vij. dicit hãc
esse falsam. Pater sapit sapientia genita. Et
eodẽ libro ca. xix. dicit hanc esse veraz. Pater
diligit filium z filius patrez spũsancto. ergo
zc. Ad primũ nego consequentiam. Naz Solutio
pp̄ter aliam z aliam habitudinez que concer Ad 1
nũt inter sapere seu intelligere z diligere potest
aliquid ɔcedi de vno z negari de alio. Naz sa
pere significat motum rei ad animã. diligere
ṽo significat motũ anime ad res. ideo q̄uis
ẽm actum amoris anima possit denominari
p̄ illud quod ab ea procedit. tamẽ hoc nō fit
ẽm actum sapiẽtie nisi cum aliquali determi
natiōe. Propter hoc licet hec absolute sit ve
ra. pater diligit filiũ spũsctō q̄ p̄ modũ amor̄
pcedit. tñ nō intelligit spũsctm̄ vel seipsum
filio. qui p̄ modũ sapiẽtie z intellect⁹ pcedit.
q̄uis possit concedi q̄ intelligit se in filio.
Ad secundũ dicendũ q̄ q̄uis in deo esse Ad 2

⁊ diligere sint idē realr̄. dr̄nt tn̄ rōne ⁊ habitu
dine. ꝓpter qđ aliqđ ꝓcedit de vno qđ nō ꝓce
Ad 3 dit de alio. Ad terciū dōm ꝙ pr̄ ⁊ filiꝰ non
dicunt diligere spūsctō tanꝙ forma q̄ sit eis
⁊ ꝑncipiū diligēdi seu dilectōis. sed tanꝙ
ꝯstituto seu ꝓducto actionē. et iō ille ablati
Ad 4 uus nō tenet cāliter. Ad q̄rtū pꝫ ꝑ ea q̄ di
Cōclo 2 cta sūt ad primū. Scđa ꝯclusio est hec. ꝙ
1 pr̄ diligit se spūsctō. Quia sicut se hꝫ v̄bū ad
dicere. ita se hēt amor ꝓcedēs ad diligere. sed
pr̄ dicit se v̄bo. ḡ diligit se amore seu spūsctō.
2 P̄. eodē amore pater diligit filiū ⁊ seipm̄.
sed vt iā patuit diligit filiū spūsancto. ergo et
seipm̄ diliget spūsancto.

Artic's 2 Et per hec eadē me
dia pꝫ qđ sit dōm ad scđm articulū qōnis.
Nā sicut pater eodē verbo q̄ dicit se dicit etiā
oīa alia. sic pater ⁊ filius eodē amore. s. spūsā
cto quo diligūt se: diligūt etiam nos ⁊ oīa
alia a se.

Artic's 3 Quantū ad terciū
articulū dico. ꝙ pater nō dꝫ dici sapiēs sapiā
genita. Rō q̄ ad hoc pꝫ ꝑ ea q̄ dicta sūt ī solu
tōe ꝑmi argumēti ꝓcedētis opinionis. Nā il
lo ē aliqs sapiēs q̄ intelligit. sed pr̄ nō intelli
git sapiā genita. s. filio. ergo nō est sapiens sa
pientia genita.

Artic's 4 Quātū ad quartū
articulū. vtrū filius sit sapiēs sapiā ingenita.
dico ꝙ si ꝑ ingenitā sapiam intelligat ꝑsona
patris. tunc illud quod petit pōt hr̄e dupli
cē intellectum. Unū ꝙ filius sit sapiens sa
piētia ingenita tanꝙ forma sua. Alium ꝙ
sit sapiēs ingenita sapiā tanꝙ ꝓductiuo suo.
Primꝰ intellectus est falsus. Quia simplr̄
simplex a sua forma differre nō pōt. sꝫ filiꝰ rea
liter differt a sapiā ingenita. s. a pr̄e. Sed
1 scđs intellectꝰ ē verꝰ. qꝛ filiꝰ ē ꝓductus a sapiā
ingenita. ḡ est sapiēs sapiētia ingenita. ꝟm ꝙ
2 aliquid dicit tale suo productiuo. P̄. in di
uīs ꝟm. b. Aug. idem est esse ⁊ sapere. sed fili
us est patre seu sapiētia ingenita tanꝙ ꝓdu
ctiuo. ergo vt sic filius sapit sapientia ingeni
ta. hoc est dictum ꝙ filius habet esse ⁊ sapere
a patre. qui pater est ipsa sapiētia ingenita.
Et qꝛ doctor noster iuxta ea q̄ ponit in pri
mo articulo habet ponere amorē productum.
se habentē vt aliquid constitutū in diuinis.

habet etiā ponere iuxta illa sua dicta ⁊ aliqua
supius posita duplicē amorē. s. amorē essenti
alem qui est ꝯmunis tribus. ⁊ amorē ꝑsona
lem qui est ipse spūssanctus. Quoꝝ ꝯtrariū
ꝑ ordinē ponit quidā doctor. Primo igit
recitabo dicta ipsius. Scđo r̄ndebo ad ea.
Dicit ḡ ille doctor primo ꝙ nullꝰ amor pro Auctor
ducit in diuinis. Quia q̄ncunꝙ aliqua sunt 1
idē ꝟm rem ⁊ ꝟm rationē. si vnū non attingit
ꝑ realem productionē nec reliquū. sed eēntia
diuinis est idē quod amor ꝟm ⁊ ꝟm rati
onē. ⁊ eēntia nō producit. vt patet ex determi
natione ꝯcilij. ergo nec amor. P̄. nulla rea 2
litas que est in filio capit esse productionem
nisi ꝓprietas ꝑsonalis filij. ⁊ eodē mō de spū
sancto. sed intellectio infinita nō est idē quod
filiatio ⁊ amor infinitus nō est idē quod pro
cessio q̄ sunt ꝓprietates ꝑsonales v̄bi ⁊ spūs
sancti. ḡ nō potest catholice ꝯcedi ꝙ ī filio sit
aliqua sapiā actualis producta: aut aliquis
amor productus in spūsācto. Scđo dicit Idem
idē doctor ꝙ ī diuis nō p̄nt poni duo amores
aut due sapie. quoꝝ vnꝰ sit eēntialis ⁊ aliꝰ ꝑ
sonalis. Quia impossibile ē ponere duas dei 1
tates quaꝝ vna sit eēntialis ⁊ alia ꝑsonal'. sed
amor ⁊ sapiētia sunt ꝑfectiones. ⁊ ꝑ ꝯñs non
sunt aliud ꝙ deitas. ergo ⁊c̄. Et ꝯfirmat. Cōfirma
Nā cū amor in diuinis sit formaliter infini
tus. ⁊ sapiā formalit sit infinita nec amor nec
sapiā poterunt multiplicari. P̄. si in diuīs 2
ponunt duo amores. vnus eēntialis. ⁊ alius
subsistens. aut in spūsancto est solus amor
subsistens sine essentiali. aut subsistens cum
essentiali distinctus realiter ⁊ formaliter. aut
distinctus formaliter et nō realiter. aut indi
stinctus ⁊ ratione. Nō primū. qꝛ error est
ponere amorē essentialē nō esse in spūsancto.
Nec secundum. quia tunc spūssanctus esset
amans duplici realitate. cuꝫ amores illi sint
beatifici ⁊ infiniti. ipse essꝫ duplici realitate be
atus ⁊ infinitus. ⁊ sic esset beatior pr̄e ⁊ infini
tior pr̄e. Nec terciū. qꝛ saltē formaliter eēt in
finitior et beatior patre. Nec quartum. quia
amor essentialis nō est subsistēs. nec ꝓductꝰ
nec ꝓprius vni ꝑsone. quoꝝ oppositū verifi
caret de alio amore si daretur ⁊ ꝑ consequens
nō possent esse indistincti re ⁊ ratōe. Sed Cōtra
qꝛ ille ad moduꝫ Golye gladium proprium eū
defert ad certamen quo poterit prosterni. ideo
dimissis opinionibꝫ ⁊ multoꝝ sanctoꝝ aucti
bus quibus diuīs asserit tam sapientia ꝙ
amor eēntialis. ac etiā sapiētia ⁊ amor ꝑsona
lis. necnon sapiētia genita ⁊ ingenita ⁊ amor

productus ⁊ improductus. solū adducā cōtra eū ꝓpria sua dicta que ille doctor ponit ī eadē qōne. ī qua ex intētione format ratōnes supradictas. Dicit eīm ꝙ ī deo sint due sapiētie. Una quidē formalis. que est omnis tribꝫ. ⁊ ē ꝑfectio simplr̄. et nō est aliud ꝙ̄ deitas ꝓut sibi sunt oīa in ꝓspectu tāꝙ̄ apta ⁊ nuda. Alia ē sapiā obiectiua q̄ nō est perfectio simplr̄. sed est ipm̄ verbū claudēs ī se deitatem cum proprietate indistincta ab ea. Et silr̄ dicit ꝙ ē duplex amor. Unus quidē formalis qui est ꝑfectio simplr̄. Alius xo ꝓcessiuus. qui nō est aliud ꝙ̄ spūs amātis seu vinculū. cōio vel nexus. Et quia illa dicta clare ɔtradicūt ɔclusionibus ductis ɔtra doctorē nostꝝ. ⁊ quattuor rationibꝫ quas ex dictis illius doctoris adduxi. imo quasi ꝑ singula verba rationes ille possunt duci ɔtra vltima sua dicta. ⁊ dicta ɔtra rationes. igitꝭ non teneret r̄ndere ad eas. gratia tamē exercitij ad eas

Solutio Ad 1 Ad p̄mū ergo dico ad minorē ꝙ ꝙ̄uis eēntia diuina sit idē quod amor productus qui est spūssanctus realiter. dr̄it tamē rōne. q̄ꝛ cū ꝑsona in sua formali ratione formaliter includat proprietatē quā formaliter nō includit essentia ī sua formali ratione. patet ꝙ dr̄īt ratione. ⁊ ꝑ ɔsequēs mīor illa ē simplr̄ falsa. Nā a quocūꝙ̄ inclusū differt ratione ab eodeꝫ includēs differt ratione. sed ꝑsonalis ꝓprietas q̄ includitꝭ ī diuīa ꝑsona differt ratōe a diuīa eēntia cū eēntia ẜm suā formalē rōem sit ad se ⁊ ꝓprietas relatiua sit ad aliud. ergo persona puta amor ꝓductꝰ seu spūsscūs includens talē ꝓprietatē ad minus ẜm rationē differt a diuina eēntia. cuiꝰ oppositū dicebatꝭ ī ꝑdicta minori.

Ad 2 Ad scdm̄ dicēdū ꝙ ꝙ̄uis eēntia filio cōicetꝭ ⁊ sola ꝓprietas producatꝭ. tn̄ illa est vera ꝙ totus filius est genitus ⁊ productus. ⁊ ꝑ ɔsequēs sapiētia ꝑsonaliter sumpta potest dici genita. ⁊ eodem modo de amore ⁊ spiritusācto.

Ad p̄maʒ scd̄e positionis. Ad p̄mā rationē alterius sue positionis dicendū ꝙ ꝙ̄uis amor ꝑsonalis nō sit aliud realiter ꝙ̄ deitas sicut nec ipsa ꝑsona. tamē sicut ꝑsona potest dici producta ratione proprietatis quā formaliter includit que vere est producta. sic ⁊ ipse amor.

Ad cōfirmatōem Ad ɔfirmatōeꝫ dicēdū ꝙ amor ꝑsonalis de quo nos loq̄mur est eo mō infinitus quo quelibet diuina ꝑsona ē infinita puta infinitate diuine essentie. ⁊ sicut nō obstante ꝙ ꝑsona filij vel spūssancti est infinita tamen est producta. sic ⁊ talꝭ amor est productus ꝙ̄uis sit infinitus. ⁊ ꝑ ɔseq̄ns ẜm rationē differēs ab amore eēntiali. igitꝭ vt sic poterit multiplicari.

Ad scdm̄ dicendū ꝙ vterꝙ̄ amor est in spūsancto indistinctꝰ realiter. distinctus tn̄ ẜm rōem. vt supius dixi. Ad 2

Ad argumentū p̄ncipale dicēdū ꝙ nō est simile qd̄ in maiori sumitꝭ ꝑ simili de sapere et diligere. quia ẜm dicta sanctoꝝ sape in diuīs tm̄mmodo sumitꝭ essentialiter. Propter hoc dicit Aug. vij. de trini. ca. v. ꝙ si pater esset sapiens sapiētia genita. cū sapere sit ideꝫ quod eē pater esset filio. sed diligere non solum sumitꝭ eēntialiter. verūetiā notionaliter. ⁊c̄. Ad p̄ncipale argumentū.

Distinctio tricesimatercia.

Post supradi

cta ⁊c̄. Postꝙ̄ mgr̄ a distinctione scd̄a vsꝙ̄ huc tractauit de eēntia diuīa. ꝑsonis. ac ꝓprietatibꝫ. h̄ insistit eoꝝ ad inuicē ɔparationibꝫ. Et diuiditꝭ ī duas ptes. Quia p̄mo ɔpat ꝓprietates ad ꝑsonas ⁊ ad eēntiam. inquirēdo eoꝝ ab inuicē dr̄ntiam. Scd̄o ꝑcise compat ꝑsonas ad eēntiam. dist. xxxiiij. ibi. Predictꝭ est adijciendū. Prima ī duas. Nā p̄mo hic ponitꝭ veritatis determinatio. Scd̄o ɔ̄ria argumētatio. ibi. Hoc sūt negāt. Prima ī duas. Nā p̄mo mgr̄ ondit ꝓprietatē ꝑsonalē esse idē realiter diuine ꝑsone. Secūdo ostēdit eandē proprietatē esse idē realiter diuine essentie. ibi. Q, enī ꝓprietas. Sequitꝭ illa ps. Hoc autē negant. Et diuiditꝭ in duas ptes. Nā primo arguit ɔ̄ istā dictā veritatē ratione. Scd̄o auctoritate. ibi. Uerūtn̄ nondū ⁊c̄. Prima in duas. Nā primo arguit ex dictis quorūdā doctoꝝ. Scd̄o ex dictꝭ hereticoꝝ. ibi. Ceteꝝ hereticoꝝ. Prima in duas. Nam primo ponit Gilberti porretani arguitionē. Secundo mgr̄ interponit suā responsionem. ibi. Eoꝝ doctrinis nouis.

Sequitꝭ illa ps. Ceteꝝ hereticoꝝ. Et diuiditꝭ ī tres ptes. Nā p̄mo mgr̄ ī argumētꝭ hereticoꝝ asserit eē fraudulētiā ⁊ calliditatē. Secūdo r̄ndet eoꝝ argumētꝭ iuxta catholicā ṽitatē. Tercio ondit ex r̄nsiōe sua oriri q̄ndā intelligibilē difficultatē. Scd̄a ibi. q̄rū audacie. Tercia ibi. Sꝫ forte q̄res. Seq̄tꝭ illa ps. Uerūtn̄ nōdū. Et diuiditꝭ ī duas ẜm ꝙ ɔ̄ ꝑdictā ṽitatē arguitꝭ ꝑ duas auctes. Scd̄a ibi. Iteꝫ illꝭ ṽbis. Quelibꝫ illaꝝ diuiditꝭ ī duas Quia p̄mo ꝑ auctē opponit Scd̄o soluit. ⁊ ptes patēt. Circa istā. xxxiij. dist. quero.

Trū ꝓprietas relatiua ī diuīs realiter differat ab essentia. Et videtur ꝙ sic. q̄ꝛ que differūt q̄dditatiue differt

entitatiue. ꝫ ꝑ ɔñs realr. ſꝫ ꝓprietas ꝛ eēntia in diuis dr̃nt q̈dditatiue. cū ſint diuerſoꝝ generꝝ. ğ ꝛc. Cōtra. cū ſūma ſimplicitate nullaten⁹ pōt eē realis drña i eodē ſuppoſito. ſꝫ ꝑſona diuīa vt ħ pꝫ ēeq ſimplex ſic eēntia. ꝛ ꝑ ɔñs eſt ſumme ſimplex. ğ ꝑſona ɔſtat ex eēntia diuīa ꝛ ꝓprietate. ğ ꝓprietas ꝛ eēntia nullo mō poterūt realr̄ differre. Hic ſūt q̈ttuor videda. Pmo de eo qđ qđ q̄rit. Scđo vtꝝ ꝓprietas relatiua realr̄ differat a ꝑſona diuīa. Tercio vtꝝ ꝓprietates diuie ſint i eēntia ꝛ i ꝑſonis. Quarto vtꝝ nō obſtāte ꝙ ꝓprietates diuine differāt ab eēntia diuīa ſola ratione poſſimus ſaluare ꝙ ꝓprietates inter ſe realiter differant. ꝛ ꝑſonas faciant realiter differre.

Articl's 1 **Quātuz ad primuz** vtꝝ ꝓprietas relatiua i diuinis realr̄ differat ab eēntia. ſic procedaꝫ. Ponā em̄ duas ɔcluſiones quas reputo veriores. ꝛ dictis ſanctorum magis cōformes ꝛ recitabo oppoſitaruꝫ opinionū motiua. ꝛ reſpōdebo ad ea. Prima ɔcluſio erit affirmatiua. Scđa erit negatiua.

Cōcl'o 1 Prima ɔcluſio eſt. ꝙ ꝓprietas relatiua a diuīa eēntia differt ꝭm ratiōnē q̈dditatiuā.

1 Quia rationes formaliter includētes talia que ɔtradictorie mutuo ſe excludūt neceſſario differūt. ſed rationes diuine eēntie et ꝓprietatis relatiue ſunt hmōi. ergo ꝛc. Maior patet. ꝓbo minorē. quia ratio diuine eſſentie includit eſſe ad ſe ꝛ nō ad aliud. ſed ratio relatiue ꝓprietatis includit eē ad aliud et non eē ad ſe.

2 P. fundamentū differt ratione ab eo cui⁹ eſt fundamentū. quia alia eſt ratio fūdātis. ꝛ alia fundati. ſed diuina eēntia eſt fundamentū omniū propuetatū relatiuaꝝ. ergo ꝛc.

3 P. qcūq; ſic ſe habent ꝙ ꝭm noſtrū modū intelligendi vnū alteꝝ ꝓſuppōit illa neceſſario differūt ratione. quia alia eſt ratio ꝓſupponētis. ꝛ alia ꝓſuppoſiti. nūq; em̄ ideꝫ ꝭm eandem ratiōnē ſumptum ꝓſupponit ſeipm. ſed ꝭm noſtrū modū intelligēdi ꝓprietas relatiua ꝓſupponit eēntiam. ergo ꝛc.

Aureol' 3 Sed ɔtra iſtā ɔcluſionē eſt quidā doctor qui circa iſtā xxxiij. diſtinctionē dicit. ꝙ relatio in diuinis non ſolum nō differt ab eſſentia realiter ꝛ formaliter. ſed nec ꝭm rationeꝫ differt ab ea. Et iſtud hic nō probat. quia dicit ſe hoc probaſſe diſtinctōe. i. q. i. articulo. ij. ſui ſcripti. vbi cum ipſum ex intētione perlegerē. non inueni ad iſtud ſuum propoſitū niſi hanc ɔſequentiam. Si relatio in diuinis ratione differret ab eēntia. tunc ꝑſona diuina aliquo modo eſſet cōpoſita ꝛ nō omino ſimplex. Et ex dictis ſuis pōt probari ɔñtia. et falſitas ɔſequētis.

Probatio ɔñtie. Probat̄ ɔñtia ſic. Cui⁹ ɔſtituētia drñt ratione ipm ɔſtitutū eſt ɔpoſitū ſaltē ꝭm rōem. qꝛ trāſitus in idētitatē alicui⁹ nō tollit cōpoſitionē niſi illius generꝭ ꝭm ꝙ trāſit. puta ſi trāſit realiter tollit̄ compoſitio realis. ſi formalit̄ tollit̄ cōpoſitio formalis. Si ergo relatio trāſit ꝭm eē ꝛ ꝭm rem. et manet ɔdiſtincta eēntie ꝭm rationeꝫ. igitur ex tali trāſitu non tollitur omnis compoſitio. qꝛ manet ɔpoſitio ꝭm rationē.

Probat̄ falſitas ɔſequētis. Falſitatē ɔñtis poſſumus ꝓbare q̈nq; modis.

1 Pmo ſic. Qui dicit omne nihil excipit. ſed determinatio ɔcilij extra de ſū. trini. ꝛ fi. catho. c. firmiter credimus. dicit ſimplex omino. ergo nullus modus compoſitionis nec realis nec formalis nec rationis ponēdus ē i deo.

2 Scđo ſic. Ois ꝑfectio ſimplr̄ i ſummo ponēda eſt i deo. ſed ſimplicitas ē ꝑfectio ſimplr̄. qꝛ in vnoquoq; melius ē eē ſimplex q̄ꝫ non ſimplex. ergo infinita ſimplicitas erit in qualibet diuina ꝑſona. ſed non eſſet ibi ſumma vel infinita ſimplicitas ſi eſſet aliqua compoſitio rei vel rationis.

3 Tercio ſic. vbicūq; eſt compoſitio conceptuū ibi alter cōceptuū eſt ꝑfectibilis ꝑ alteꝝ tanq̄ꝫ ꝑ ſui ꝑfectionē. vt conceptus aīalis ꝑ conceptū rōnalis. ꝛ vniuerſaliter vbicūq; ē ɔpoſitio ibi vnū cōponibiliū eſt i potētia ad alteꝝ. ꝛ qꝛ potentia imꝑfectionē dicit. ğ vbi ē compoſitio ꝭm rationē ibi eſt imꝑfectio illius generis. ꝛ ꝑ conſequēs talis compoſitio in ꝑſona diuina que ē ꝑfectiſſima poni nō poteſt.

4 Quarto ſic. deus eſt quo maius vel melius cogitari nō poteſt. ꝭm Anſel. proſologion ca. ij. Sed deus cogitatur melior ſi cogitat̄ omino ſimplex re ꝛ ratione. quia vt ſic magis attribuit̄ ſibi perfectio ſimplicitatis in ſummo q̄ꝫ ſi cogitatur ſimplex re. cōpoſitus vero ratione.

5 Quinto ſic. Anſelmus de incarnatione verbi. ca. v. ait. Si eſſet aliquid quod nec actu nec intellectu diſſolui poſſet. maius eſſet q̄ꝫ quod intellectu diſſolubile eſſet. itaq; ſi omne compoſitum ſaltem cogitatione diſſolui poteſt. qui dicit deum eſſe compoſituꝫ dicit aliquid maius deo ſe poſſe intelligere. trāſit ergo eius intellectus vltra deuꝫ. quod nulli⁹ pōt facere intellectus. Et ꝑ hanc auctoritateꝫ ɔcludit ille doctor dicens. ꝙ hec auctoritas adaptatione non indiget. cum ꝓpoſitum contineat euidēter.

Cōtra aureolū. Sꝫ iſtā opiniōꝫ reputo valde diſſonā

1 ꝛ difformē a veritate ꝛ a dictis sctōꝝ. Quia si
relatio diuina nec re nec ratōne distingueretur
ab eēntia. tūc nō magis maneret in diuis ge/
nus relationis q̄ꝫ quantitatis vel qualitatis.
ꝛ sic de alijs. ꝯsequēs ē falsū. ꝛ expsse ꝯtra bo
etium in li. de trini. pbo ꝯsequētiam. qꝛ ꝑ tāto
cetera p̄dicamēta a relatōe nō ꝯnumerāt͛ sube
ī diuinis. qꝛ si diuina eēntia pfecte diffiniret͛
ratio illa comp̄hēderet omne absolutū ī diui
nis. ꝛ ideo realiter absoluta ī diuis transeūt ī
diuinā essentiā ꝫm rem ꝛ ꝫm rationē. Si igi
tur relatio transiret ꝫm rem ꝛ ꝫm rationē non
appareret quomō magis genus relatōis ma
2 neret ī diuis q̄ꝫ genera absolutoꝝ. P̄. si pa
ternitas ꝛ filiatio ī diuis trāsirēt ī diuinā sb/
stātiā ꝫm rē ꝛ ꝫm rationē sicut cetera absoluta
tūc esse patrē vel esse filiū diceret͛ ꝫm subam.
sicut esse magnū vel esse sapientē. quod tamē
expresse negat Aug. q̄. de trini. c. v. Itē. v.
de trini. ca. i. ait. ꝙ deus est sine quātitate ma/
gnus ꝛ sine qualitate bonus. nūq̄ꝫ tn̄ inueni/
tur ꝙ sit sine relatione pater. Ex his igit͛ et
multis ꝯsimilibus apte colligit͛. ꝙ relatio ma
net in diuinis essentie cō distincta magis q̄ꝫ
cetera absoluta. sed nō manet ꝫm reꝫ. vt tu eti
Solutio am dicis. ergo manebit ꝫm rationē. Ad ra
tionē in ꝯtrariū dico ꝙ si loqueris de simpli
citate reali. tūc nego ꝯsequētiā. Si aūt loque
ris de simplicitate ratōis. ita ꝙ hoc solum di
cat͛ omino simplex qd̄ tm̄modo est ꝯceptibi/
le vnica rōne. tūc ꝯcedo ꝯn̄tiā. sed nego falsi/
tatē ꝯn̄tis. qꝛ diuina psona pōt ꝯcipi vt sub/
stātia verissima ratione eēntie. vt sic ꝯcipit͛
ad se. ꝛ potest ꝯcipi vt verissimū relatiuū rati
one relationis qua tēdit ad aliud. ꝛ vt sic cōci
pit͛ ad aliud ꝛ nō ad se. ratione quoꝝ ꝯceptu
um eidē psone competūt due rationes forma
liter ꝯdistincte. ꝫm aliquid ꝛ ad aliq̄d sui. pu
Ad pbati ta ꝫm eēntiā ꝛ relatiōꝫ. Ad pbatōꝫ p̄mā di
onē falsita cēdū. ꝙ diligēter attēdēdo ꝟba illi⁹ decretalis
tis ꝯn̄tꝫ p̄/ tūc illō simplex oīno qd̄ tu assumis de psona
mā. decretalis exp̄mit de essentia diuina. Ista nā
q̄ꝫ sūt ꝟba ad l̄ram illius decretalis. Firmiter
credimus ꝛ simpl͛r cōfitemur ꝙ vnus ē solus
verus deus. etern⁹. immēsus ꝛ incōmutabil͛.
oīpotēs. ineffabil͛ ꝛ incomp̄hēsibil͛. pr̄ ꝛ fili⁹ ꝛ
spūssctūs. tres q̄dē psone sꝫ vna eēntia sba siue
natura simplex oīno. Et iō decretal͛ quā adduc͛
nō est ꝯtra me. quia de plano concedo ꝙ diui
na eēntia. substātia siue natura est simplex et
indistincta re ꝛ ratione. q̄ꝫuis relatio diuia sit
Ad 2 ab essentia distincta ratione. Ad scd̄am di
cendū. ꝙ simplicitas in summo est ponēda in
deo inq̄ꝫtum tollit omnē diuersitatē reꝝ realē
compositionē facientiū. qꝛ vt sic dicit pfectio
nem. nō aūt inq̄ꝫtum tollit distinctionē ratio
nū. talis em̄ simplicitas est impossibilis ī di/
uinis. quia ad ipsā sequit͛ ꝯfusio psonarum.
Nā si paternitas ī diuis esset oīno indisticta
re ꝛ ratione ab eēntia. tūc nō magis sibi ꝯpe/
teret oppositio ad filiationem q̄ꝫ ipsi essentie.
ꝛ ꝑ ꝯsequens nō magis distingueret patrē a
filio q̄ꝫ ipa essentia. ꝑpter quod omnes diuie
psone eēnt indistincte. cū ratione eēntie nullā
haberent distinctionē. Etiam minor cum
sua pbatione posset negari. qꝛ ī tota spera acti
uoꝝ ꝛ passiuoꝝ hoc vniuersalit͛ videm⁹ ꝙ q̄n
to res est cōpositior tāto est pfectior. ꝛ quan/
to ē simplicior tāto impfectior. quod ptꝫ pro
cedēdo a simplici elemēto vsq̄ꝫ ad corpus mi
xtum. a mixto ad vegetatiuū. a vegetatiuo
ad sensitiuū. a sensitiuo ad intellectiuū. pu/
ta ad hominē. qui tā ex pte forme q̄ꝫ etiam ex
pte materie videt͛ esse ꝯpositior. cū forma sua
plures requirat potētias ꝛ in materia sua sint
plures dispositōes ꝛ organa. Ad terciā di Ad 3
cēdū ꝙ maior sic vl͛r sumpta nō ē vera. qꝛ q̄n
taliū ꝯceptuū est ꝯiūctio quibꝫ ex pte rei nul
la respondet realis distinctio. tunc nec vnus
ꝑprie pficit͛ ꝑ alteꝝ. nec vnus est in potentia
ad alterum. potentialitas em̄ vnius ꝯceptus
ad alterum psupponit ex parte rei aliquā po/
tentialitatē. quā totaliter negamus in diuis.
Et ideo distinctio rationū quā ponimus in
diuinis nullā penitus ibi arguit impfectōeꝫ
Ad quartā nego minorē cū sua pbatiōe. Ad 4
maxime loquēdo de tali ꝯpositiōe ratiōis. cui
nullo mō ex pte rei corrn̄det cōpositō. Ad Ad 5
quintā dicēdū ꝙ illa ꝟba Ansel. possūt intel/
ligi de compōe sube cū accidētibꝫ sepabilibꝫ.
ꝛ de compōne eiusdē sube cū accidētibꝫ insepa
bilibꝫ. qꝛ p̄ma dicunt͛ dissolubilia actu. puta
sortes ꝛ albedo. alia ꝟo dicūt͛ dissolubilia co/
gitatiōe ꝛ ītellectu. sic coru⁹ ꝛ nigredo. cign⁹ ꝛ
albedo. vel hō ꝛ risibile. vl͛ corp⁹ d̄ p̄dicamēto
sube. ꝛ trina dimensio q̄ntitatis. ꝛ qꝛ oīs illo
rum dissolutio p̄supponit realē cōpositōem.
ideo maius ꝛ melius est quod isto modo nec
actu nec cogitatōe dissolubile est. Talis autē
dissolutio locum in diuinis nō habet. Sꝫ Cōclo 2
conclusio negatiua quā promisi est illa ꝙ ꝑ
prietas relatiua ī diuis nō differt realiter a di
uina eēntia. Et ꝑ illa ꝯclusiōe possent esse q̄si 1
oīa quibꝫ p̄dictus doctor nitit͛ improbare
distinctionē rationis ī diuis. P̄. si relatio 2
ī diuinis ꝛ essentia differrēt realiter. tunc hec

p̄dicatio eēt falsa. pater est eēntia. quaꝫ tn̄. b.
Aug. sepius ponit. vij. de trini. Patet etiā fal
sitas eiusdē ꝯn̄tis p eundē. xv. de trini. ca. vij.
vbi ait. Simplex habens ē om̄e illud qđ hꝫ.
sed ſm eundē Aug. ꝑsona diuina ē eque sim
plex sicut eēntia. Cōsequētiā ꝓbo. qꝛ ps non
p̄dicat̄ ꝺ toto. sed eēntia esset ps realis ipsius
ꝑsone. qꝛ ꝑsona complecteret̄ duas res disti
3 ctas. puta eēntiā ꝛ relationē. P̄. ſm Ansel.
in diuis om̄ia sunt idē vbi nō obuiat relatio
nis oppositio. sed inter nullā diuinā relatōeꝫ
4 ꝛ eēntiā ē oppositio. ḡ ꝛc̄. P̄. om̄e qđ ē. aut
est creatura aut creatrix essentia. sed relatio di
uina nō est creatura. ḡ nō potent realr̄ differ
5 re a diuina natura q̄ est creatrix eēntia P̄.
dicit̄. x. metaph. Om̄e ad om̄e aut idē aut di
uersū. igit̄ relatio diuina aut est idē qđ eēntia
diuina. ꝛ sic habet̄ ꝓpositū. aut diuersa ab ea
6 ꝛ tūc nccio erit creatura. P̄. impossibile est
esse realē dr̄ntiā inter ea que de seinuicē p̄dicā
tur ī abstracto. sed relatio diuina ꝛ eēntia sūt
hmōi. qꝛ sancti cōiter ꝯcedūt illā. paternitas
ī diuis est diuia eēntia. ꝛ ecōuerso essentia di
uina est paternitas diuina. ḡ ꝓprietas relati
ua nō differt a diuia eēntia. Sed ꝯtrariū
istius quidā tenētes arguūt sic. Eadeꝫ res
ī diuis nō potit esse ꝓncipiuꝫ oppositoꝝ. sed
vnitas ꝛ distinctio sunt opposita. ꝛ eēntia est
cā seu ꝓncipiū vnitatis. ꝛ relatio distinctōis.
qꝛ ſm Boetiū eēntia ꝯtinet vnitatē. ꝛ relatio
2 multiplicat trinitatē. P̄. impossibile est ꝙ
eadē realitate qua aliqua ꝯueniūt realiter dif
ferāt realiter. qꝛ opposita nō pn̄t ꝯuenire aliq̄
bus ſm idē ꝛ rōne eusdē. ſꝫ pr̄ ꝛ filius ab in
uicē realiter differūt realitate paternitatis ꝛ fi
liationis. ꝛ ꝯueniūt realiter realitate sui fūda
mēti. puta realitate diuine essentie. ḡ realitas
relationis diuīe est alia a realitate eēntie. et ꝑ
3 ꝯn̄s realiter dr̄nt relatio et eēntia. P̄. sicut
se habēt modus eēndi ꝑ se ꝛ modus eēndi īn
alio ad ea ī quibꝫ fundant̄. sic modus essendi
ad aliud se habet ad illud ī quo fūdat̄. sed mo
dus eēndi ꝑ se ꝛ modus eēndi ī alio differūt
ab illis ī quibꝫ fundāt̄. qꝛ pn̄t etiā ab ipsis se
pari. sicut pꝫ ī humanitate xp̄i q̄ nō existit ꝑ
se. ꝛ quātitate panis in sacramēto altaris que
nō est in alio. ḡ relatio q̄ est modus eēndi ad
4 aliud silr̄ differt realiter a suo fūdamēto. P̄
illa quoꝝ quodlibet ē vera res et vnū inuenit̄
sine alio. illa nō sunt vna res. et ꝑ ꝯn̄s differt
realiter. sed eēntia diuia ē vera res. et pr̄nitas
diuīa cū sit realis relatio est vera res. ꝛ eēntia
inuenit̄ ī filio ī quo nō paternitas. Si. n. pa

Durādus
et mlti aliq̄
ꝙ relatō
alr̄ dr̄t a fū
damēto 1

ternitas eēt ī filio. tūc filius eēt pr̄. Si aūt es/
sentia diuina nō esset in filio. filius nō eēt de
us. ḡ paternitas ꝛ eēntia differūt realr̄. Et eo
dē mō arguit̄ de aliꝗs om̄ibꝫ relatōibus diui
nis. P̄. quoꝝ eē realiter dr̄nt illa nccio dif 5
ferūt realiter. sed eē ad se qđ est eē diuīe essen/
tie. ꝛ eē ad aliud qđ ē esse diuīe relatiōis dr̄nt
realiter. ergo eēntia ꝛ relatio dr̄nt realit̄. P̄ 6
expositorio syllogismo arguit̄ sic. Hec eēntia
ē hec pr̄nitas nullo mō realr̄ dr̄ns ab ea. hec
eēntia est hec filiatio nullo mō realiter dr̄ns
ab ea. ergo hec filiatio ē hec pr̄nitas nullo mō
realiter dr̄ns ab ea. ꝯclusio est falsa. ergo aliq̄
p̄missaꝝ. ꝛ qua rōne vna ē falsa eadē ratione
ꝛ reliq̄ erit falsa. P̄. de his q̄ sunt realr̄ ideꝫ 7
nō pn̄t verificari ꝯtradictoria p̄dicata. sed
cōicabile verificat̄ de eēntia. nō eē cōicabile ve
rificat̄ de diuina relatōe. ergo eēntia ꝛ relatio
nō erūt realiter idē. P̄. q̄ vni ꝛ eideꝫ nume 8
ro sunt eadē inter se. sunt eadē ad minus illo
mō quo sūt eadē illi eidē numero. ḡ si pater/
nitas ꝛ filiatio sunt realiter idē eēntie. tūc erūt
realiter idē inter se. ꝛ ꝑ ꝯn̄s pater ꝛ filius nul/
lo mō eēnt realiter distincti. cū pr̄nitate ꝛ fili
atione tm̄modo distiguant̄. P̄. sicut rela/ 9
tio ſm rationē se hꝫ modo rōnis ad suū fūda
mentū. sic se habet relatio realis mō reali ad
suū fundamētū. sed nō pōt esse relatio ſm ra
tionē qn differat rōe a suo fūdamēto. ergo nō
potent eē relatio realis qn differat ſm rē siue
realiter a suo fūdamēto. P̄. qn̄cūqꝫ aliqua 10
ꝯueniūt realiter ī aliquo tūc non pn̄t differre
realiter inter se nisi ꝑ ea q̄ addūt sup illud ī q̄
realiter sunt idē. ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō pn̄t hr̄e maiorē
dr̄ntiā inter se q̄ꝫ sit dr̄ña illius additi ab illo
ī quo realiter ꝯueniūt. Sed pater ꝛ filiꝰ ꝯue/
niūt realr̄ ī diuia eēntia. ꝛ solā pr̄nitatē ꝛ filia
tionē addūt sup eā quas etiā tm̄modo dif/
ferūt inter se. ergo si pr̄nitas ꝛ filiatio ab essen
tia nō dr̄nt realiter. nec pr̄ ꝛ filius eas pote
rūt realiter differre. P̄. q̄ sunt eadē realiter 11
vno plificato plurificat̄ ꝛ reliquū. sed relatio/
nes diuīe plurificāt̄ ꝛ nō eēntia. ergo ꝛc̄. P̄
quoꝝ ē distincta vnitas eoꝝ est disticta enti/
tas siue realitas. sed relatōis diuīe alia est vni
tas q̄ꝫ eēntie. ergo ꝛ alia realitas. Maior pꝫ.
qꝛ ens ꝛ vnū ꝯuertunt̄. P̄. si relatio nō dif 13
fert realr̄ a fūdamēto. tūc nullum eēt relatiuū
ſm eē. sed omne relatiuū eēt relatiuū ſm dici.
falsitas ꝯn̄tis pꝫ ī p̄dicamētis. ꝯn̄tia etiā pꝫ.
qꝛ illud ē relatiuū ſm dici qđ nō est in p̄dica
mēto relatōis. P̄. si relatio diuina nō dif/ 14
ferret ab essentia. tūc nec ꝑsona diuina posset

differre ab eēntia .ɔseq̄ntia pꝫ.q: ꝑsona nihil
includit nisi relationē ⁊ eēntiam. Sed ꝓbatꝰ
falsitas ɔn̄tis tripl'r. Pͥmo sic Quia q̄ sunt
idē realiter quicq̄d assumitꝰ in vnitatē vnius
etiā assumitꝰ in vnitatē alterius.sed humani/
tas dn̄i nostri iesu xp̄i est assumpta in vnita/
tē ꝑsone.⁊ nō ī vnitatē nature.g̃ ⁊c̄. Scd̄o
sic.q: ꝑsona generat et generatꝰ.sed eēntia nec
generat nec generatꝰ Tercio sic.q: ꝑsona re
5 fertꝰ.sed eēntia nō refertꝰ. P̄.q̄ sūt real'r idēꝫ
illud qđ realiter ɔuenit vni realiter ɔuenit al
teri.sed relatio in diuīs realiter distiguit. eēn
tia ꝟo nō distinguit.g̃ nō sunt realiter idem.
Istā vltimā rōem mgr̄ facit ī lr̄a ꝯ seipm.
Et ꝓpter hanc rationē ⁊ ɔsimiles quas forte
nōdum vidit distincte.ait mgr̄ ex verbis.b.
Hilarij.ꝙ illud nō attingitꝰ nec tenetꝰ. verboꝝ
significātiā rei ipsius natura ɔsumit. Et sub
dit.Mihi ī sensu labes ē.ī intelligētia stupoꝛ
⁊c̄. Vn̄ ego fateoꝛ p̄dictas rōes esse diffici
les. Quia tn̄ sancti doctores q̄si vniuersa
liter.⁊ sp̄aliter Hilarius.Aug.Boetiꝰ.et eti
am magister in lr̄a.sunt p̄me opinionis.ideo
nō solū opiniōe doctoꝝ meoꝝ allectꝰ.sꝫ ī ob/
sequiū catholice fidei ꝓpter determiatōꝫ vl'is
ɔcilij p̄mā ɔclusionē tenebo.⁊ p̄dictaꝝ rōnuꝫ
Decretalis ꝯ.opi. p̄dictam. dissolutōem attēptabo. Determinatio aūt
cōcilij extra de sum.tri.⁊ fi.catho.ca.damna/
mus.q̄tum ad istā materiā sic ait. Nos aūt
1 sacro approbāte ɔcilio credimus ⁊ ɔfitemur
cū Petro.ꝙ vna quedaꝫ res ē incomp̄hēsibil'
quidē ⁊ ineffabilis.que veraciter ē pater ⁊ fi/
lius ⁊ sp̄ūssanctꝰ.tres simul ꝑsone.ac singilla
tim quelibet earundē.et idō ■ deo solūmodo
trinitas ⁊ nō quaternitas.q: quelibet triuꝫ ꝑ
sonaꝝ est illa res.vicꝫ substāna.eēntia seu na
tura diuina. Et.ī.subditꝰ. Licet igitꝰ alius sit
pater.alius filius.aliꝰ sp̄ūssanctus.nō tn̄ ali/
ud.sed illud qđ est pater ē filiꝰ ⁊ sp̄ūssanctus
oīno idē. Istud vltimū verbū nō p̄ōt glo/
sari ꝯ nostraꝫ opinionē.nisi glosa corrūpat te
xtū. Nā si sp̄ūsscts̄ ē oīno idē ei qđ ē p̄r.i. di
uine eēntie.tūc nihil p̄ōt esse in sp̄ūsancto qđ
differat realiter a diuina essentia. P̄.omne
2 quod ē aut est sub̄a. aut accidēs .aut creatoꝛ
vtriusq̄ꝫ.ꝭm ꝙ ait Alphoꝛabius in libro d̄ oꝛ
tu sciētiaꝝ.sed relatio diuina nō potest esse ac
cidēs.cū nullū accidēs sit in deo.nec substan
tia creata.q: tunc ꝑsona ꝑ ipsaꝫ ɔstituta esset
creatura.necessario igitꝰ dabis ꝙ sit ipse crea/
toꝛ.⁊ ꝑ ɔsequens differre nō poterit realiter a
3 creatrice eēntia. P̄.in quacūq̄ꝫ ꝑsona sunt
distincte res.illa necessario ē ɔposita. sed in ■

sona diuina est eēntia diuina ⁊ relatio. igitꝰ si
differrēt realiter.quelibet diuina ꝑsona eēt cō
posita.quod repugnat vere p̄hie .ac etiam ca
tholice veritati. P̄.quicq̄d ē alia entitas a 4
diuina eēntia hoc est alia bonitas.cū ens ⁊ bo
nū ɔuertantꝰ.igitꝰ si diuina relatio differꝛꝫ ab
eēntia realiter.tūc ī diuinis eēt alia bonitas a
bonitate deitatis.⁊ ꝑ ɔsequēs ꝑsona plus ha
beret de bonitate q̄ꝫ eēntia.⁊ ꝑsona patris plu/
res haberet bonitates q̄ꝫ cetere ꝑsone. cuꝫ plu
res ɔtineat relatōnes.q̄ oīa sunt erronea .g̃
erronea videntꝰ ea que ponit p̄dicta opinio ex
quibus sequūtꝰ illa. Ad pͥmuꝫ ergo dico Solutio.
ꝙ q̄uis eidē rei ꝭm eandē compatōeꝫ nō pos rōnuꝫ p̄ai
sint attribui opposita. tamē ꝭm aliā ⁊ aliam cte opionis
compationē nihil obstat eidē rei cōpetere op Ad 1
posita p̄dicata. Hoc eñ videmus etiā in crea
turis. Nā vltima supꝑficies coꝛꝑis locātis re
aliter eadē existēs ꝑ compationē ad coꝛpꝰ cir/
ca quod est vere ē locus. et ꝑ compationē ad
coꝛpus ī quo est nō est locus.q: ita est locus
locati ꝙ nō est locus locātis.⁊ ita est supꝑficies
locātis ꝙ nō est supꝑficies locati. Sic eadem
res que est paternitas compata ad diuinā es
sentiā nō est pͥncipiū distinctōis.q: cū rela
tio ꝑ se ⁊ ꝭm se nō distinguat nec distinguatꝰ
nisi a suo opposito. ad diuinā aūt eēntiaꝫ pa
ternitas nullā hꝫ oppositionē.g̃ compata ad
eēntiam ab ipsa nō distinguitꝰ.sed ꝑ realē trā
situ in ipsam sibi realiter idētificatꝰ.⁊ ꝑ conse/
quēs vt sic nō distinguit sed vnit diuinas ꝑ
sonas.cū oēs sint vnū in diuina eēntia. Ea
dem tn̄ paternitas compata ad filiationē cui
oppositōe relatiua realiter opponitꝰ.distiguit
ꝑsonaꝫ patris cuiꝰ est ꝓprietas realiter a filio
cuiꝰ ꝓprietas ē filiatio.sicut ⁊ ipsa realiter di
stiguitꝰ a filiatione cui realiter opponitꝰ. Ad Ad 2
scd̄m dicēdū ꝙ opposita p̄n̄t cōpetere eidē ra/
tione eiusdē realitatis.aliter tamē ⁊ aliter cō/
pate.sicut patuit de loco ⁊ supꝑficie. In mul/
tis etiā alijs possent cui esset cure similia inue
niri ad illud ꝓpositū declarandū. Idē.n. mo
tus realiter compatus ad agēs.puta ɔsidera
tus vt ꝓcedit ab agēte est actio ⁊ nō passio.et
idē numero motus compatus ad patiēs .est
passio ⁊ nō actio. Ad terciū dicēduꝫ ꝙ isti Ad 3
modi cū sint diuersoꝝ generꝝ nō sunt ad inui
cem compabiles.nec p̄ōt aliquid euidēter ꝓ
bari de vno ꝑ similitudinē reptā in alio. vtrū
tamē esse ꝑ se ⁊ eē ī alio differāt realiter ab his
quoꝝ sunt modi.magis videtꝰ spectare ad ter
ciū libꝝ q̄ꝫ ad p̄mū.igitꝰ vsq̄ꝫ ibi differo hmōi
discussiones. Ad quartū dicēdū ꝙ maioꝛ Ad 4

nō est vera. q2 sortes ē vera res. et hō inuenit
sine sorte. q2 inuenit in platone. ⁊ tn̄ hō i sor/
Instantia te nō est alia res a sorte. Forte diceret q̄ non
Solutio est idē hō in sorte ⁊ platone Rn̄deo q̄ sup
posito q̄ vnitas specifica esset vnitas realis vt
quidā dicūt. tūc oporteret q̄ eadē entitas rea
lis eēt in sorte ⁊ platone q̄ esset vtrīq3 eadem.
⁊ tamē in platone eēt sine sorte. ⁊ in sorte sine
platone. Uel supposita opinione. puta q̄ q̇d
ditas oīm hoīm esset vna idea sepata. tūc sor
tes non diceret aliam rem ab illa idea. q2 tūc
sortes nō esset homo si realiter differret ab il/
la humana quidditate. ⁊ tamē illa eadē q̇d/
ditas inueniret in platone siue sorte. q2 sortes
realiter differret a platone. Sic q̄uis eēntia
diuina sit vera res. et paternitas sit vera res.
⁊ essentia sit in filio in quo nō dicit esse pater/
nitas. ex hoc nō sequit nec cōuincit inter pa/
ternitatē ⁊ essentiā realis differētia. q̄uis con
uincat quedā incōuertētia. Sed fallacia con
sequētis esset si diceret. Ista nō sunt adequa
te ⁊ ꝯuertibiliter idē. ergo nō sunt realiter idē
Ad 5 Ad quintū nego minorē. q2 esse relatōnis
nō est esse nisi inq̄ztum est ad esse. Et quia in
cōpatione ad eēntiam relatio nō adest. cū
nō habeat realē ordinē oppositiōis ad ipsā.
ergo vt sic ipsum adesse transit in ipm̄ esse di/
uine eēntie. cōpatione autē ad oppositum
ipsa relatio adest. et [illegible] sic ipsa adesse distin/
guūtur ⁊ multiplicātur. ⁊ ideo in diuinis est
vnicū esse totius trinitatis. licet ibi sint plu/
ra adesse. que tamē adesse nō ponūt numerū
Ad 6 cū illo vnico esse eo q̄ transeāt in ipm̄. Ad
sextum dicendū q̄ sicut supius pbaui disti/
ctiōe. xxi. q. ij. articulo. i. p expositoriū syllogis
mū nihil concludit necessario qn̄ mediū ex/
cedit ⁊ inadequate se habet cū extremis. ⁊ q2
eēntia diuina excedit paternitatē que est idē
filiationi. a qua differt ipsa paternitas. iō ⁊c.
Un̄ p eandē formā pōt pbari q̄ pater sit
filius p duas p̄missas verissimas. quarū op/
positū dicere est hereticū. vt patet in decretali
supius allegata. Dicā em̄ sic. Hec eēntia est
hic pater. hec essentia est hic filius. ergo hic [illegible]
lius est hic pater. Cū igit conclusio falsa sit.
⁊ nullū peccatū sit in materia p̄missarū. ergo
peccatū est in forma syllogismi expositoriȷ̄. cu
ius forma consistit i hoc q̄ mediū sit hoc ali/
quid signatū. ⁊ tunc necesse est extrema ꝯiun
gi. vt dicit in libro prioz. illud autē quod ex
cedit respectu excessi nō est hoc aliquid sed q
si quale quid. id est quid ꝯmune. Ad septi
Ad 7 mū dicendū q̄ ꝯtradictoria p̄dicata pn̄t veri

ficari de eodē s̄m aliā ⁊ aliā cōpationē.
Posset etiā dici q̄ eēntia vt est idē ppietati
relatiue nō est ꝯmunicabilis. eēntia em̄ vt cō
municata p modū generatōis est in filio. ⁊ ē
idē realiter cū filiatione. ⁊ vt sic puta vt ꝯmu
nicata p generationē est i solo filio. ⁊ in nulla
alia psona. eadē eēntia vt p spirationē cōmu
nicata. est idē spirationi passiue. ⁊ vt sic est in
solo spū sancto. vt autē est fontana deitas siue
ratio vl'is diuine pullulationis. sic est in pa/
tre. ⁊ est idē paternitati. ⁊ vt sic non est i aliq̄
alia psona Posset etiā dici q̄ cōmunicabi
le ⁊ incōmunicabile pn̄t eē idē realiter nō ad/
equate. vt supius patuit i exemplis introdu
ctis. Ad octauū dicēdū q̄ p̄rnitas ⁊ filia/ Ad 8
tio sicut sunt idē real'r i diuia eēntia re absolu
ta. sic etiā re absoluta sunt idē inter se. nō tn̄ p
pter h̄ sequit q̄ sint idē inter se re relata Ad Ad 9
nonū dōm q̄ nō ē sile. q2 nō opter sp̄ dare tā
tā distinctionē i re quantā dam9 i rōe siue in
actib9 rōis Ad decimū dōm q̄ maior ptiz Ad 10
ē vera ⁊ ptiz falsa. Est em̄ vera i hoc q̄ ait. qn̄
aliq̄ sunt idē alicui real'r tūc non pn̄t differre
nisi p ea q̄ addūt sup illud. sed ē falsa i hoc q̄
adiūgit q̄ nō possit eē maior drn̄tia eoz inter
se q̄z sit drn̄tia illi9 additi ab illo in q̄ ꝯueniūt
illud adiunctū nō ē vez nisi sit tal' ordo ⁊ cō/
patio illoz q̄ addūt ad aliud in q̄ ꝯueniūt. q̄
lis ē ordo et cōpatio illoz inter se. Sic em̄
nō est i ppposito. q2 p̄rnitas ad filiatōē habz
ordinē realē ⁊ cōpat ad ipsam sicut ad suū
oppositū. sed nec p̄rnitas nec filiatio ad eēn/
tiā habet ordinē realē nec opponit ei. Ad Ad 11
xi. dōm. q̄ maior nō est vera i his. que q̄uis
sint idē realiter. tn̄ nō se habēt adinuicē adeq̄/
te. dato em̄ q̄ eēt idea platonis pticularia mul
tiplicant ⁊ non idea. ⁊ tn̄ quodlibet pticulari
um esset realiter idē illi idee. sic in pposito.
Ad. xij. nego minorē. q2 entitas relatōnis Ad 12
vt cōpat ad eēntiam nō fundat aliam vni
tatē ab vnitate eēntie. Ad. xiij. nego ꝯn̄tiā Ad 13
Ad pbationē dōm q̄ relatiuū s̄m eē nō opor
tet q̄ s̄m se totū sit i p̄dicamēto relatōis. q2 im
plicat fūdamētū qd̄ nccio ē alteri9 p̄dicamēti.
Ad. xiiij. nego falsitatē ꝯn̄tis. Ad p̄mā p Ad 14
bationē dōm hūanitas xpi nō est assumpta i
vnitatē psone verbi. sic q̄ idētice trāseat in p/
sonā verbi. q2 sic nō maneret creatura. sed p
tāto dicit assumpta in vnitatē psone. q2 suste
tat a psona verbi. ⁊ nō habet ppriam psonali
tatē. sed q2 ppriam retinet naturā. ideo nō di
cit assumi in vnitatē nature. Ad. ij. patuit su
pius dist. v. cum illam materiā tractaui. Ad

lij. dõm. ꝙ ꝑsona refert᷑. qꝛ includit relatõem
in cõparatione ad oppositũ. eẽntia aũt nõ re/
fert᷑. qꝛ ꝗuis dicat eandẽ entitatẽ quã dicit
Ad 15 ꝑsona. nõ tñ dicit eã sed eandẽ cõparatiõem.
Ad. xv. pꝫ ꝑ ea q̃ dicta sunt ad pmũ. Igit᷑
rõnes ille mĩme ꝯcludũt.

Articꝰ 2 Quantuꝫ ad secũ
dũ articulum. vtrum ꝓprietas relatiua diffe
rat realiter a ꝑsona diuina. dico ꝙ relatio seu
ꝓprietas diuina non differt realiter a ꝑsona
1 diuina. Quia ꝓprietas relatiua habet᷑ a ꝑso
na diuina. sed ꝑsona diuina nõ differt ab eo
quod hꝫ. cũ sit simplex om̃ino. ⁊ simplex ha/
bens ẽ om̃e illud quod habet. vt ait Aug. xv.
2 de trini. ca. vij. g̃ ⁊c. P̃. ꝓprietates relatiue
nõ differũt realiter a diuina eẽntia. ergo nec a
ꝑsonis quas ꝯstituũt. Añcedẽs pꝫ in articu
lo p̃cedẽti. ꝓbatio ꝯñtie. qꝛ totum ꝯstitutum
nõ differt a pte constituẽte nisi inꝗtuꝫ inclu
dit alterã partẽ que distincta est ab illa. Dato
igit᷑ ꝙ vna ps non sit distincta ab altera par
te. iam ipm̃ totũ a nulla eius parte poterit di
stingui. Uñ si materia ⁊ forma nullã haberẽt
inter se realẽ dr̃ntiam. tũc totũ constãs ex ma
teria et forma nec differret realiter a materia.
nec a forma. Sed p̃ncipia ꝯstituẽtia seu ꝯsti
tutiua diuine ꝑsone sunt deitas ⁊ ꝓprietas. q̃
cum inter se nullo modo realiter differãt. nec
a tota persona poterũt differre. Sed ꝯtra
Opi. Gilber. porre. hãc ꝯclusionẽ fuit opinio Gilberti porretani
de qua opinione dicet᷑ i sequẽti articulo. Pro
bat᷑ aũt illa opinio ꝗtum ad p̃ntem articulũ
sic. Idẽ nõ constituit seipm̃. sed vt ꝯceditur a
1 nobis ꝓprietas constituit ꝑsonaꝫ. g̃ non erit
idẽ realiter cum ꝑsona. P̃. q̃ sunt idem rea
2 liter illa ꝯmunicãt eisdẽ p̃dicatis realiter. sed
ꝑsona patris generat. g̃ paternitas generaret
ꝑsona filij est incarnata. ergo filiatio esset in/
carnata. Hec oĩa ⁊ multa similia sunt incõue
niẽtia. ergo ⁊c. P̃. omne qd̃ relatiue dicit᷑ ẽ
3 aliquid excepto eo qd̃ relatiue dicit᷑. vt pꝫ ꝑ
Aug. in li. de trini. sed ꝑsona est illud qd̃ rela
tiue dicit᷑. ergo relatio erit aliq̃d excepta perso
4 na q̃ relatiue dicit᷑. P̃. illud quod cuꝫ alte
ro realiter ꝯuenit. ⁊ ab eodẽ realiter differt. h̃
non põt esse suũ p̃ncipiũ distinctiuũ. sed ꝑso
na patris ꝯuenit in deitate realiter cuꝫ filio. et
differt p̃rnitate realiter ab eo. ergo ꝑsona pa/
tris nõ est paternitas q̃ est suũ principiuꝫ di
stinctiuũ. Minor patet ex fide. Maior pro
bat᷑. qꝛ si eẽt suum principiũ distinctiuũ. tunc

se toto distingueret᷑ ab illo. ⁊ ꝑ ꝯsequens i nul
lo reali posset conuenire cuꝫ eo. P̃. si ꝯmu 5
nis notio esset ꝑsona. tunc vel eẽt ꝑsona ꝓdu
cta vel nõ ꝓducta. si ꝓducta: tũc nõ posset cõ
uenire patri. si nõ producta. tũc nõ posset cõ/
uenire filio. quoꝝ vtrũqꝫ est simpliciter falsũ
Sed illa nõ cõcludũt. Quia sicut ꝓpter Cõtra gil/bertum.
om̃imodã simplicitatẽ q̃ est in diuinis deitas
est realiter idẽ quod deus. sic ꝓpter omnimo
dã simplicitatẽ ꝑsone diuine cũ sit eque sim/
plex sicut natura. pater est idẽ realiter qd̃ pa/
ternitas. ⁊ q̃libet alia diuĩa ꝑsona ẽ idẽ quod
sua ꝑsonalis ꝓprietas. ⁊ idẽ cẽsendũ ẽ de aliĩs
duabꝰ notionibꝰ. puta de innascibilitate que
ẽ idẽ qd̃ pr̃. ⁊ cõi notiõe que est idẽ patri ⁊ fi/
lio. eo ꝙ vtrĩqꝫ sit cõis. Ad primũ dõm ꝙ Solutio Ad 1
ꝗuis inter constituens ⁊ ꝯstitutũ semꝑ ꝯcer
nat᷑ aliqua dr̃ntia. tñ qñ constitutũ intelligit᷑
eẽ simpliciter simplex. tũc illa dr̃ntia nõ ẽ rea
lis. sed sufficit ꝙ sit rationis. ⁊ ꝑ hoc ad maio
rem cum dicit᷑. idẽ nõ constituit seipm̃. veruꝫ
est idẽ re ⁊ rõne. Nũc autẽ ita est ꝙ inter ꝑso
nã ⁊ eius ꝓprietatẽ dr̃ntia rõnis dari põt. iõ
⁊c. Ad scõm ꝙ maior nõ est vl̃r vera. quia Ad 2
ꝗuis aliqua sint idẽ realiter. tamẽ ꝓpter aliũ
⁊ alium modũ se habendi. vel ꝓpter alium et
aliũ modũ significãdi. aliquid vere põt affir
mari de vno quod tamẽ vere negat᷑ de altero.
Si enĩ daretur vna linea circularis. tunc il/
lius linee cum sit indiuisibilis ſm latitudinẽ
curuitas. conuexitas ⁊ concauitas necessario
essent idẽ realiter. ⁊ tamẽ illa curuitas ita esset
extrĩsecus ꝯuexitas ꝙ nõ esset cõcauitas. ⁊ in
trinsecus ita esset cõcauitas ꝙ nõ cõuexitas.
Et si illud reperitur i creaturis aliquibꝰ ꝓpter
eoruꝫ aliqualẽ simplicitatẽ. quãto magis est
ꝯcedendũ in ꝑsonis diuĩs. quaꝝ simplicitas
oĩs creature simplicitatẽ in infinitũ excedit.
Ad terciũ dicendũ ꝙ ꝑ illud dictũ nõ in/ Ad 3
telligit Aug. ꝙ i diuinis sit aliquid realr̃ dif/
ferẽs ab eo quod relatiue dicit᷑. sed sufficit ſm
Aug. ꝙ differat rõne. quia ipsemet ait ꝙ sim
plex ẽ quicq̃d habet. ⁊ ſm eundẽ Aug. ꝑsona
ẽ eque simplex sicut natura. Ad q̃rtũ nego Ad 4
maiorẽ. Ad ꝓbatõem nego ꝯñtiã. qꝛ ꝗuis il
lud tale sit realiter idẽ quod suũ p̃ncipiuꝫ di
stinctiuũ. tamẽ ita distinguit᷑ suo p̃ncipio di
stinctiuo. ꝙ nõ distinguet᷑ se toto vel seipso.
⁊ hoc ꝓpter differentiã rõnis que ꝯcernit᷑ in/
ter ipm̃ ⁊ suum principiũ distinctiuũ. ⁊ pro/
pter alium ⁊ alium modũ se habẽdi conueni/
entẽ eidẽ rei. ꝓut habet rationẽ principij disti
ctiui. et ꝓut habet rationem totius distincti.

Ad 5 Ad quintū dōm. q̄ illa diuisio ē insuffici
ens. qr ɔmunis notio nec est p̄cise p̄sona p̄du
cta nec p̄cise p̄sona nō producta. sed est vtra/
q̧ simul. Naȝ put est in patre sic est realiter
p̄sona nō p̄ducta. put ṽo est in filio sic est ve
re ꝛ realiter p̄sona producta.

Articl's 3 **Quantū ad terciū**
articulū. vtꝝ p̄prietates diuine sint in eēntia
Cōcl'o 1 ꝛ in p̄sonis. pono duas ɔclusiōes. Pria est
1 q̄ p̄prietas relatiua est in eēntia diuina. Qr
omnis realis relatio est in suo fundamēto. sȝ
p̄prietas relatiua in diuinis est realis relatio
cui⁹ fundamentū est ipsa eēntia diuīa. vt tra
2 dit cōis doctrina. ergo ꝛc. P̄. qn̄cūq̧ aliq̄
ɔcurrunt ad ɔstitutōem alicui⁹ quoꝝ vnū se
se h̄ȝ vt p̄ncipiū p̄priū ꝛ distinctiuū. alteruȝ
ṽo vt p̄ncipiū cōe ꝛ nō distinguēs. tūc sꝑ p̄n
cipiū p̄priū ꝛ distictiuū itelligit̄ aliq̄ mō in/
esse ipsi p̄ncipio cōi. Sȝ relatiua p̄prietas et
diuīa eēntia sic ɔcurrūt in diuina p̄sona. q̄ p̄
p̄prietatē p̄sona distinguit̄ ab alijs p̄sonis. ꝛ
Instantia p̄ eēntiam ɔuenit cū eis. ergo ꝛc. Forte di/
cet̄. si paternitas eēt in diuina eēntia. tūc diui
na eēntia formaliter esset pater. Cōsequentia
pȝ. qr forma inexistens alicui formaliter de/
nominat ipm̄. Sed falsitas ɔsequētis patet
qr tunc eēntia generaret. nā omne qd̄ ē forma
liter pater hoc generat vel genuit. oppositūȝ
aūt istius ostēsum est sup̄ius. Et eodē mō se
quit̄ q̄ eēntia diuina denoiet̄ a filiatōe filius.
ꝛ sic eēntia erit genita. q̄ oia sup̄ius sūt repro/
Solutio bata. R̄ndeo q̄ relatio originis non deno/
minat fundamētū. sed tm̄mō suppositū. Vn̄
etiā i creaturis actus originis puta generare
nō pōt ɔuenire nisi supposito. iō relatio origi
nis puta p̄nitas nō denoiat potētiā genera/
tiuā q̄ est eius fundamētū. sȝ solū suppositū.
potētia em̄ generatiua nō dicit̄ pater. sed sup/
positū generās. Relatio igit̄ diuina cū sit i es
sentia sicut i fūdamēto cōi. nō denoiabit eam
formal'r. licet i abstracto p̄dicatōe idētica q̄li
Cōcl'o 2 bet diuīa p̄prietas p̄dicet̄ de eēntia Scd̄a
ɔcl'o ē q̄ relatiue p̄prietates i diuīs sūt i perso
1 nis. Qr illud qd̄ se h̄ȝ p̄ modū p̄ncipij for
mal'r ɔstitutiui h̄ ē i eo qd̄ formal'r ɔstituit̄ p̄
ip̄m. sed p̄prietas relatiua i diuīs ē illud q̄ p̄
sona diuīa i eē incōicabili ꝛ p̄sonali formalit̄
ɔstituit̄. ḡ ꝛc. Maior pȝ. p̄bo minorē. qr illa
p̄sona diuina formaliter ɔstituit̄ quo ab alia
diuīa p̄sona p̄cise distiguit̄. sed p̄prietate p̄so
nali p̄sona diuina ab alia diuina p̄sona p̄pe
distinguit̄. Illa etiā minor satis pȝ ex dictis
sup̄i⁹ disti. xxvi. P̄. illud qd̄ a sanctis dicit̄ 2
adorandū in p̄sonis diuīs hoc est in p̄sonis
diuīs. sed i p̄fatōne de trinitate (ꝛ videt̄ esse
dictū Gregorij) dicit̄. ꝛ i p̄sonis p̄prietas. ꝛ
in eēntia vnitas. ꝛ in maiestate adoret̄ equa/
litas. Forte dicetur q̄ si in persona diuina Instantia 1
esset p̄prietas relatiua. vel illa relatio esset de/
us. vel nō esset deus. Si esset deus. tunc non
posset distinguere p̄sonam diuinā a p̄sona di
uina. cui⁹ oppositū tu assumis in p̄batōe pri
me rationis. Si nō. tunc p̄sona diuina esset
composita ex deo ꝛ ex non deo. quod eēt extre
ma ꝛ maxima cōpositio. cui⁹ oppositū sup̄i⁹
est assumptū cum dicebat̄. q̄ p̄sona diuina ē
simpl'r simplex. P̄. ɔtra ambas ɔclusiōes 2
pōt argui simul sic. Sicut se habet inesse ad
se eē. sic se habet ad aliud esse ad inesse. sed
qr accidentis eē est inesse. vt patet. iiij. meth.
ideo accidenti repugnat p̄ se esse. ergo qr rela
tionis eē est ad aliud eē. vt patet. v. metaph.
ꝛ in libro p̄dicamentoꝝ. ideo videt̄ q̄ relatōi
repugnet inesse. Illud potuit eē motiuuȝ Porreta/
Gilberti porretani. qui posuit relationes di/ nus.
uinas nec esse p̄sonas nec eē in p̄sonis. sed po
suit eas affor̄is assistētes ipsis p̄sonis. Et 3
forte etiaȝ illo motiuo mouebat̄. Quia illud
qd̄ s̄m sui naturā ē quedā dependētia. h̄ nec ē
illud nec ē i eo qd̄ total'r indepēdēs ē. sed rela
tio s̄m sui naturā ē q̄dā dependētia. cū suū
sit ad aliud eē. ꝛ eēntia diuīa ē total'r inde/
pendēs q̧ etiā diuīa p̄sona. ḡ relatio nec ē p̄so
na nec eēntia. nec poterit eē i eēntia nec in p̄so
na. ḡ ꝛc. Cōtra illā ɔcl'oem etiā fuit p̄posi Preposi
tiu⁹ q̄ dixit q̄ relatio diuīa ē idē oino qd̄ p̄so/ tiuus.
na. sed nō ē i p̄sona. cui⁹ rō eē potuit. Quia vt 4
pȝ. iiij. p̄hicoꝝ. idē nō ē i seipso. sed relatio di
uina ē idē oino tam eēntie q̧ p̄sonis. ḡ nec po
terit eē in eēntia nec i p̄sonis. qd̄ ē ɔ̄ vtrāq̧ cō
clusionē. P̄. om̄e qd̄ ē in altero est in eo s̄m 5
aliquē modū eēndi in. assignatū phm̄. iiij.
p̄hicoꝝ. sed s̄m nullū illoꝝ modoꝝ possum⁹
dicere relationē eē in eēntia diuina vel in p̄so
nis. ḡ ꝛc. Maior pȝ. Mīor declarat̄ p̄ indu
ctionē. Vn⁹ em̄ illoꝝ modoꝝ ē sicut sp̄es i ge/
nere. ali⁹ ecōuerso sic gen⁹ i sp̄ē. Terci⁹ sic for/
ma accn̄tal' ē i subiecto. Quart⁹ sic locatū i lo
co. Quit⁹ sicut forma s̄balis i eo cui⁹ ē forma.
Sext⁹ sicut rex in regno. Septim⁹ sic res i
ne. Sȝ nl'lo illoꝝ. vij. modoꝝ relatio diuīa ē i
p̄sonis vl' i eēntia diuīa. ḡ ꝛc. Ad p̄mū dicē Solutio
dū q̄ illa relatio ē de⁹. ꝛ cū dicit̄ q̄ tūc nō disti Ad 1
gueret. dico q̄ licet nō distinguat vt est deus

q: vt sic nō habet oppositam oppositionē. in distinguit vt habet rationē erumpentis origi nis. q: vt sic vel erūpet vt origo actiua. ⁊ tunc seipsa distinguit ab origine passiua. ⁊ distin/ guit ꝑsonam quā constituit a ꝑsona cōstitu/ ta origine passiua. vel econuerso erumpit vt origo passiua vt passiuū licet accipe in diui nis mō quo dicimus generationē passiuā eē in filio. ⁊ spirationē passiuam eē in spūsancto sic distinguit econuerso seipsa ab origie acti/ ua. ⁊ distinguit ꝑsonam quā constituit a per

Ad 2 sona constituta origine actiua. Ad secun/ dū nego maiorē. q: illud quod ad aliud ē eti am inest. licet nō semp ꝑ modū accidentis in

Ad 3 sit. Ad terciū dicēdū ꝙ minor nō est vera ꝗtum ad hoc ꝙ relationē dicit ſm se eē depen dentiā. Ad ꝓbationē dicendū. ꝙ ꝗuis suum eē sit ad aliud eē. hoc tamē nō arguit depēdē tiam nisi rōne impfectōis fundamēti ipsius relationis vel suppositi quod ipsa relatiōe re fert. sed diuine relationis tā fundamentū ꝗ suppositū quod ipsa refert sunt infinite pfecti onis. ergo ipm ad aliud eē diuine relationis nullam penitus dicit dependentiā. rōne cuꝰ relatio nō possit eē tam in eēntia ꝗ in ꝑsonis. ꝗuis aliter ⁊ aliter. q: in eēntia est vt in fūda mento. sed in ꝑsona vt in relatiuo seu in sub iecto quod refert ꝑ ipsam. Propter qd̄ etiam ipsa relatio diuina eēntiam diuinā nec deno/ minat. nec constituit. nec distinguit. ꝑsonā ꝟo denominat. constituit ⁊ distiguit.

Ad 4 Ad quartū dicendū ꝙ ꝗuis res finita non possit eē in seipsa. tamen res infinita sub vno mo/ do vel vna ratione considerata potest eē in se ipsa sub alio modo vel alia ratione accepta.

Ad 5 Ad quintū nego maiorē. q: sicut ait Hila rius. ⁊ habet in lrā distinctōis sequētis. s. di/ stin. xxxiiij. nō ē humano sensu de deo loquen dū. Si qs tñ hic aliquo mō vellet assilare il lis modis positis ab Aristo. tunc posset dici ꝙ eē diuine relationis in ꝑsona aliquo mō as similat hoc modo eēndi in assignato ab Ari stotele. q: sicut forma substātialis rē cuꝰ est forma determinat ⁊ distinguit. sic etiā relati/ ua ꝓprietas determinat ⁊ distinguit ꝑsonam diuinā. Propter qd̄ ait Dam. li. iij. ca. vi. de his diuis ꝓprietatibꝫ ꝙ sunt characteristice determinatiue vel distinctiue hypostasis nō nature. Sed modus quo sūt in eēntia nō pt bñ reduci ad aliquē illoꝝ modoꝝ Arist. nisi valde large accipiat ille modus quo formam accidentalē dicit inesse extendēdo modū illū ꝓ omi eo qd̄ est in aliquo sicut i fundamento etiam qualitercūqꝫ dicto. scꝫ accidentali vel substantiali.

Quātuz ad quartū Articlꝰ 4

articulum. verum nō obstāte ꝙ proprietates diuine differant ab eēntia diuina sola ratiōe possimus saluare ꝙ ꝓprietates inter se realiter differant. ⁊ ꝑsonas faciant realiter differre. di co ꝙ ꝗuis illa que petit ille articulus multū intellectum humanū transcendāt. tamē bre/ uiter me expediendo dico ꝙ illa sunt duo cō/ possibilia. Ad cuius intellectū est sciendū Nota val de

ꝙ cum relatio realiter sit quidam ordo. ergo prout relatio compat respectu illius respectu cuius ſm suam rationē formalē habet realē ordinē. tunc ab illa seipsa realiter distinguit. ⁊ si quid talis relatio formaliter constituit. hꝫ facit ab illo formaliter ⁊ realiter eē distinctū. Sed ꝓut compatur ad illud respectu cuꝰ si ue ad quod nō habet realem ordinē. tunc nec seipsa ab illo distinguit. nec respectu illius il lud quod ꝯstituit facit eē distinctū. Sed re latio diuina ad suum oppositū habet realem ordinē. ad eēntiam vero diuinā nō habet rea lem ordinē. ergo seipsa realiter distinguit ab opposita relatione. ⁊ distinguit realiter sup/ positum ꝑ ipsam constitutū a supposito con stituto ꝑ relationē sibi oppositā. ab eēntia ve ro diuina differt sola ratione formali ⁊ nō re/ aliter. nec ꝑ consequēs suppositū qd̄ constitu it distinguet ab eēntia distinctione reali. sꝫ so lummō distinctōe rōnis. Et illa est intentio fratris Egidij circa illā. xxxiij. dist. vbi valde ꝓlixe tractat illā materiā. Ad argumentū Ad ꝓnci/ pale argu mentum.

ꝓncipale nego minorē. q: ꝓpter aliā ⁊ aliam compatōem manēte eadē entitate reali in ali quibꝫ rebꝫ variat rō quidditatis. ⁊ ideo argu mentū nō ꝯcludit intentū. Alꝰ inuenit ta lis solutio. Potest dici ꝙ q̄dditas potest du pliciter accipi. Uno mō ꝓ natura rei. Alio mō ꝓ ratione formali ipsiꝰ rei. Primo mō minor est falsa. quia si sic proprietas ⁊ essentia differ rent quidditatiue. tunc differrēt naturaliter. Sed secundo modo maior est falsa. q: pro/ pter aliam ⁊ aliam compatiōnē manente ea/ dem entitate reali in aliquibus rebus variat ratio formalis eiusdem rei. sicut patet per ex/ empla que etiam in rebus creatis superius in troduxi.

Distinctio tricesimaquarta.

P Redictis ē ad sciendū. Hic mgr̄ compat psonas ad eēntiā. Et diuidit̄ i duas ptes. Quia p̄mo ptractat hmōi compatōes Secūdo ptractat diuinoꝝ quasdā speciales habitudines. ibi. Hic considerandū. Quantū ad primū est sciendū q̄ ex compatiōe eēntie ad psonas est intētio magistri ostēdere essentiā diuinā eē idē realr̄ cum psonis. Diuidit̄ ḡ ista ps i tres ptes. Nā p̄mo oñdit quō quidā ꝯ iā dictā veritatē arguūt. Scđo ostēdit q̄ tales scр̄turas sacras nō itelligūt. Tercio ostēdit q̄liter rōnes eoꝝ deficiūt. Secunda ibi. Hoc quidā dicūt. Tercia ibi. Ad naturā ergo reꝝ. Sequit̄ illa ps. Hic ꝯsiderandū ꝛc. Et diuidit̄ i duas. Quia p̄mo magister quorūdā terminoꝝ diuinoꝝ habitudines manifestat. Scđo q̄ dixerat breuiter recapitulat. ibi. De sacramēto vnitat̄. Prima in duas. Nā primo oñdit quō quidā termi i diuīs ꝑm vsum loquētiū p̄dicant̄ obliq̄. Secūdo quomō quidā p̄dicant̄ transsumptiue. ibi. Preterea sciēdū. Pria i tres. Naꝫ primo manifestat hmōi p̄dicatōes. Scđo insinuat quorundā ꝯmuniū seu eēntialiū appropriationes. Et tercio denotat quō circa hoc nomē homousion q̄nq̄ fuerūt heretice deceptōnes. Secūda ibi. Ex p̄dictis constat. Tercia ibi. Hoc nō est p̄termittendū. Circa istā dist. xxxiiij. quero hāc questionē.

V Truꝫ psona diuina differat realiter ab eēntia diuina. Et videt̄ q̄ sic. q2 q̄ in nullo realiter differūt sine quocū q̄ vnū est conceptibile ▪ alteꝝ. sed eēntia diuina est ꝯceptibilis sine relatione. sicut patet de conceptibus ph̄orum ꝛ iudeoꝝ. ꝛ persona cū sit relatiua nullo modo potest ꝯcipi sine relatione. ergo aliqua realis dr̄ñtia est inter eēntiam ꝛ psonam in diuinis vt videt̄. Contra. in q̄cūq̄ natura intellectuali suppositū ꝛ natura sūt oīno idē realr̄. i illa psona ꝛ eēntia nō p̄nt differre realiter. sed nō solū ꝑm theologos. verumetiā ꝑm omnes ph̄os i deo siue in prima intelligētia suppositū ꝛ natura sunt idē realiter. Hic breuiter p̄bado quattuor ꝯclusiones. Primo q̄ i diuīs psona ab essentia nō differt re absoluta. Scđo q̄ non differt re relata. Tercio q̄ differunt ratione Quarto propter aliqua dicta mgr̄i in ista dist. xxxiiij. ostendā q̄ nō obstante predicta omīmoda simplicitate diuina. multa tamen transsumptiue ex creaturaꝝ similitudine dicūt̄ de deo.

Dico ergo p̄rio q̄ psona diuina nō pōt differre ab eēntia p aliqđ absolutū. Q2 cū eēntia dīna sit i q̄libet diuina psona. si psona diuina distingueret̄ ab eēntia p aliqđ absolutū. cū hmōi p̄ncipiū distinctiuū etiā eēt i psona q̄ ▪ ipm distigueret̄. hmōi psona eēt ꝯflata ex duob̄ p̄ncipijs absolutis. ꝛ p ꝯñs nō eēt deus. q̄ vt pꝫ. xij. meth̄. ē actus simplicissim⁹ ꝛ purissim⁹. vnū em̄ illoꝝ p̄ncipioꝝ nccio eēt i potētia ad alteꝝ. quod repugnat actui puro P̄. q̄cquid re absoluta differt ab eēntia diuīa h̄ nō ē deus. igit̄ psona diuina nō eēt de⁹. ꝯñtia pꝫ. p̄batio anceden̄. Nā illud qđ re absoluta dr̄t a diuina eēntia. h̄ videt̄ existere i alia natura a natura deitat̄ P̄ oē qđ ē. aut ē creatura. aut creatrix eēntia. igit̄ tale absolutū vel eēt creatura. ꝛ tūc nō possꝫ eē i psona diuina. nec p ꝯñs ipsam distingueret a diuina eēntia. vel eēt creatrix essentia. ꝛ tunc silr̄ nō distingueret psonā ab eēntia. q2 tunc distingueret a seipso. P̄. illud absolutū vel eēt vltimus finis oīm. ꝛ tunc nō posset differre a diuīa eēntia. quia ipsa est vltimus finis oīm. implicatio etiā ꝯtradictionis eēt plures ponere vltimos fines. vel esset ordinatuꝫ vel ordinabile ad fineꝫ. ꝛ tunc esset creatura. nec p ꝯsequens posset esse in diuīa psona. indigeret em̄ causa ipm ordināte ad finem. qđ simpliciter repugnat diuine psone. P̄. si diuina psona p entitatē absolutā differret a diuina eēntia. tunc vel ipsa diuina eēntia esset forma illius absolute entitatis qua psona diuia differret ab eēntia. vel informaret̄ ab ▪. sꝫ cōsequēs ē falsum. q2 cum diuina eēntia sit purus actus ꝛ ens simpliciter simplex. ergo nec pōt informari nec informare. Nā quicq̄d informat vl̄ informat̄ est saltē cōponibile huic. nec p ꝯsequēs poterit eē purus actus vel ens simpl̄r simplex. Cōsequētia pꝫ. Nam ꝑm cōmentatorē quecūq̄ sunt in eodē. vel vnuꝫ se habet ad alterū vt actus. vel vt potentia. et p ꝯsequens vel vt informās vel vt informatū. P̄. quādocūq̄ aliqua absoluta distinguūtur in eodē. tunc indigēt causa supiori ꝯiungente. igit̄ esset aliquid supius diuina eēntia ꝯiungēs ipsam cū tali absoluto in eadem psona. P̄. btūs Bern̄. in concilio remensi contra Gilbertū porretanū qui dixit q̄ deus non erat deitas. occasionē accipiens ex hoc q̄ di

(right margin, beside "Dico ergo p̄rio": Cōclo; beside successive lines: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7)

terat psonā diuinā realiter differre a deitate. arguit sic. Si deitas est aliquid. aut est idem quod de⁹. aut aliud. Si ē idē. tūc habet ppositū 3 rc. Si ē aliud. tūc aut ē aliqd mai⁹ deo. aut min⁹. aut eqle. Nō pmū. q2 deo nihil potest eē maius nec etiā cogitari. Nec scdm. q2 tūc deo derogaret ex hoc q habere deitatem. Nec terciū. qa tūc essent plures dij. Sic eodem modo posset argui in pposito. Propter iam dictā etiā ratiōnē factā a Bernardo. supdictus Silbertus reuocauit suum errorez in remēsi concilio. put recitat Innocēti⁹ qrtus.

Cōcl'o 2 Secundo dico q psona diuina nō differt ab eēntia re relata. Q2 si sic. tūc relatio diuia real'r differret ab eēntia diuia. q2 ppter qd vnūqdq3 tale r ipm magis. Falsitas 9ntis patet. q. pxima pcedēti. Est etiā3 p istis duab9 9clusionib9 determinatio vlis concilij extra de sum. trini. et fide catho.

Cōtra conclusionē. Sed 9tra illā 9clusionē possent multa adduci ex illis. xv. rōnibus adductis in qōne pxime pcedēti. r spāliter tres pbatōnes adducte p. xiiij. rōne. Sed q2 ad oia illa ibi rndi. ideo ad pñs dimittant.

Cōcl'o 3 Tercio dico q persona diuia differt ab eēntia diuia rōe. Q2 oē suppositū includēs aliqd i sua ratiōe formali qd formal' rō sue nature nō icludit ad minus optet q a sua natura differat bm ratōez si nō differt bm rē. s3 qdlibet diuinū suppositū i sua rōne formali includit rōem relatōis. puta eē ad aliud. cū ipm i eē suppositali 9stituit relatōe siue relatiua ppietate. q qdē rō relatiōis nō includit i rōe eēntie. vt patuit i. q. pcedēti. igit cū nō differat real'r ab eēntia. vt pbaui i 1. r. ij. 9clusiōe. necesse ē q differat rōe

2 P. a qcūq3 differt pncipium 9stitutiuū alicui⁹ ab eodē dr̄t illud qd ē 9stitutū p ipm. s3 ppetas relatiua q ē pncipiū 9stitutiuū diuine psone differt rōne ab eēntia. g r psona.

Cōcl'o 4 Quarto dico q nō obstante pdicta simplicitate dei. puta q nulla realis diuersitas pōt esse in deo. multa tamen noia ppue significātia res mixtas r corporales similitudinarie et transsumptiue poterunt de deo dici. Quia vt dicit in topicis.

1 Omnes transferentes bm aliquā similitudinem transferunt. Sed omis creatura aliqua liter assimilat deo. q2 ipsum imitat sicut exemplatum suum exemplar. r ideatū suam ideā. vt infra patebit. P. omē continēs aliquas 2 pfectiones potest denominari p eas. vel proprie si formaliter cōtinet eas. vel metaphorice seu trāssumptiue si eminēter continet eas. Sed deus oīm creaturarum pfectionē cōtinet. aut formaliter aut eminēter. vt patuit supius ergo ab omi creatura poterit nomiari. et si nō sp pprie tn̄ trāssumptiue. Propter h̄ ait aug. q deus dicit leo. petra. lapis angularis. r cetera hmōi p similitudinē nō p ppietatē. P. 3 ille trāssumptiue locutiones de deo multū sūt nobis neccie. q2 quāto minor est pportio intellectus ad intelligibile. tanto magis est necesse vti similitudinaria declaratōe. vt p ipsam silitudinē deuemiamus ad noticiā veritatis. sed obiectū diuinū maxie excedit nr̄m intellectū. q2 sicut se habet oculus noctue ad lucē solis. sic se h3 aīe nostre intellectus ad ea q sunt manifestissima i natura. vt dicit. ij. metaph. Ipse em̄ lucē inhabitat inaccessibilē quē nullus hoim vidit nec videre pōt. i. ad Thi. vi. g necesse est nobis vti metaphoricis r trāssūptiuis quo ad deū appellationib9. Propter h̄ ait Dyoni. i. de angelica hierarchia. Non em̄ est possibile aliter nobis lucere diuiū radium nisi varietate sacrorum velaminū anagogice circumuelatū. Sed 9tra illud occasione pcedentiū 9clusionū pōt instari. Quia pur⁹ act⁹ nō videt habere aliquā silitudinē cū eo quod eēntialiter h3 admixtā potentiā. Sed deus ē pur⁹ actus. r ois corpalis creatura habet eēntialiter admixtā potentiā puta pmā materiā q est pura potētia. vt pt3. i. phisicorum. ipsa em̄ substātificat p posse. r potētia ē ei⁹ d'na eēntialis seu subalis. vt dicit 9men. i d' suba orbis. Cū igit oēs trāsferētes bm aliquā silitudinē trāsferāt. videt q nullū nomē vicz illarum rerum corpaliū sibi possit 9petere trāssūptiue. Cōtra 1

P. illud qd est oino simplex nullā videt hr̄e silitudinē cū re simplr 9posita. sed de⁹ est omino simplex. cū in supposito diuio nulla sit oino real' distictio. r suppositū in eo realiter sit idē qd natura. vt p3 p pdicta. ois aūt corpal' creatura ē simplr 9posita. g rc. 2

P. silitudo est rerum dr̄ntium eadē qualitas. vt pat3. v. meth. sed in deo nulla est qualitas. q2 bm August. v. de trinitate ca. i. deus dicit bonus sine qualitate. 3

P. illud non videt nobis congruum aut expediens quo hominibus idolatrie perhibetur occasio. Ille transsumptiones videntur esse huiusmodi. Quia ex hoc q deus 4

bzouis.agn⁹.leo vel lapis.posset aliq̃s incli nari ad illa vt crederet aliq̃d numĩs ẽẽ ĩ illis
5 ⁊ ꝑ ꝯñs adoraret ipsa. ꝓ.metaphorica lo/ cutio cũ sit poetica videt̃ intellectũ obfuscare. ⁊ ꝑ ꝯsequẽs n ō congruit sciẽ q̃ est summe ve/
Solutio ritatis manifestatiua. Ad p̃mũ dicẽdũ ꝙ
Ad 1 ibi est fallacia ꝯñtis. Dato em̃ ꝙ nõ sit simili tudo inter deũ ⁊ creaturã corꝑalem ex ꝑte po/ tẽtie passiue. nõ ꝓpter hoc sequit̃ ꝙ nulla siĺi tudo ipsis ꝯpetat. q̃z multe sunt ꝑfectiões cre ate etiã ĩ ipsis rebꝫ materialibꝫ. rõne quarum possum⁹ hmõi siĺitudinẽ appꝛ̃hendere Ad
Ad 2 scd̃m nego maiorẽ eadẽ rõne q̃ negaui maio rẽ p̃me rõis. Vñ licet talia ꝓbare possint ꝙ i/ ter deũ ⁊ creaturaꝫ nõ sit plena similitudo. ꝙ
Ad 3 ■ nulla sit siĺitudo hoc nõ ꝯuincũt Ad ter ciũ dicẽdũ ꝙ reꝝ siĺitudines magis attẽdun tur ẜm species reꝝ q̃ꝫ ẜm genus. al's em̃ nõ mi nus essent similia albũ ⁊ nigꝝ q̃ ꝯueniunt in genere coloris q̃ꝫ albũ ⁊ album que ꝯueniunt in specie. sed Aug. concedit ꝑfectiones simpli citer esse ĩ deo ẜm rationẽ specieꝝ. q̃uis neget
Ad 4 eas ẽẽ in deo ẜm rationẽ generis. Ad quar tũ dicendũ ꝙ eoipso ꝙ transsumptiue ⁊ nõ ꝓ prie sed soluꝫ siĺitudinarie de deo dicunt̃ noĩa creaturaꝝ. nõ perhibet̃ sed magis prohibetur omnis occasio idolatrãdi. q̃z omne verum si/ gnũ est falsum signatuꝫ. imago em̃ seu simili tuo herculis nõ est hercules. quia si esset her cules. tũc nõ esset vera imago herculis. quia ẜm Hilariũ supꝑsius aliquid imago esse nõ potest. Et Hugo sup. ij. capi. angelice hierar chie ait. ꝙ signũ veritas esse nõ potest. quia ẽ
Ad 5 veritatis signũ. Ad quintum dicendũ. ꝙ ꝓpter simpliciores qui nõ sunt subtiliũ ratio nũ capaces expedit sacrã scripturaꝫ vti simili tudinibus tractis a creaturis. cuꝫ ipsa sit scia que est oĩbus cõis. Juxta qd̃ ait Aug. i. de trinitate. ca. i. Sacra scriptura ꝑuulis ꝯgru ens nulli⁹ generis reꝝ verba vitauit. Jtẽ si ve limus possum⁹ dicere ꝙ in hmõi metaphoris etiã ꝑitissimi possumus ꝓficere sensuꝫ mysti/ cũ indagãdo. ⁊ quasi testã hmõi verboꝝ sub tiliter penetrãdo spũalis dulcedis nucleũ re/
Ad p̃nci/pale argumentũ. q̃rẽtes Ad argumẽtũ p̃ncipale nego maiorẽ q̃z eoip̃o ꝙ vnuꝫ hꝫ ordinẽ ad aliq̃d ad qd̃ al teꝝ nõ ordinat̃. q̃uis inter se real'r sint idẽ. tñ vnũ q̃tũ ad sui ꝯceptuꝫ coexigit aliq̃d quod alteꝝ non coexigit. Posset etiã dici ꝙ p̃hi ꝯceperunt ẽẽntiam diuinã impꝑfecte ⁊ incõfu se ⁊ nõ distincte.

Distinctio tricesimaquinta.

Vnq̃ꝫ supra disseruerim⁹. Postq̃ꝫ mgr̃ huc usq̃ꝫ determinauit de his q̃ deo ꝯueniũt ẜm intrĩsecas ꝑfectões. hic vlteri⁹ vs q̃ꝫ ad finẽ p̃mi libri determiat ■ his q̃ nõ solũ deo ꝯueniũt ad intra. verũetiã sibi vident̃ cõ petere ẜm extrinsecas oꝑationes. Hec aũt sũt tria. s. scia. potẽtia ⁊ volũtas. Et ẜm h̃ residua ꝑs isti⁹ p̃mi libri diuidit̃ ĩ tres ꝑtes. Nã p̃mo tractat de dei scia. Scd̃o de potẽtia. Tercio de diuine volũtatis efficacia. Scd̃a ꝑs incipit distinctione. xliij. ibi. Nunc de omnipotẽtia. Tercia dist. xlv. ibi. Jaꝫ de volũtate. Prima in duas. Nam primo agit de scia dei genera/ liter. Secũdo in comꝑatione ad rationalem creaturam specialiter. distin. xl. ibi. Predesti natio vero de bonis. Prima in duas. Nã pri mo determinat de sciẽtia dei ẜm se. Secundo tractat de ea comꝑatiue. dist. xxxvi. ibi. So let hic q̃ri. Prima ĩ tres. Q̃z p̃mo mgr̃ p̃mit tit ea de q̃bꝫ vsq̃ꝫ ad finẽ isti⁹ p̃mi libri intẽdit facere mẽtionẽ. Scd̃o oñdit sciẽ dei multipli cẽ fore acceptõem. Et tercio ■ dei scia mouet questionẽ. Secũda ibi. Sciendũ est g̃. Ter cia ibi. Hic ꝯsiderari oportet. Et hec in tres. Nam primo mouet questionẽ. Secũdo re/ citat circa eam duplicẽ opinionẽ. Tercio po/ nit suam determinationẽ. Secũda ibi. Ad h̃ autẽ. Tercia ibi. Ad hoc iuxta moduluꝫ. Et ista in tres. Nã p̃mo circa p̃dictã qõem deter miate ĩsinuat suũ ꝓpositũ Scd̃o ĩfert triplex correlariũ. ibi. Scia ꝟo. Et diuidit̃ ĩ tres ꝑ/ tes. ẜm qd̃ tria infert correlaria. Jn q̃ꝝ primo cõcludit oĩa ab eterno fuisse a deo scita. Jn se cundo ꝙ oĩa ab eterno fuerunt in dei scia. Jn tercio ꝙ oĩa sunt deo p̃ñtia. Scd̃a ibi. Jpe aũt oĩa. Tercia ibi. Jnde ẽ ꝙ oĩa. Circa hãc dist. xxxv. quero.

Trũ primũ obiectũ diue cognitiõis
v sit ip̃a diuia ẽẽntia. Et videt̃ ꝙ ñ. q̃z p̃m⁹ act⁹ cuiuscũq̃ꝫ potẽtie cognitiue nõ p̃t ẽẽ reflex⁹. sed si p̃mariũ obiectũ diuini i/ tellect⁹ ẽẽt diuia ẽẽntia. tũc p̃m⁹ act⁹ diui itelle ct⁹ ẽẽt reflexus. g̃ primariũ obiectũ diuine co/ gnitionis nõ potest ẽẽ diuina essentia. Ma/ ior p̃ꝫ. q̃z actus reflexus p̃supponit actum re ctũ. Probo minorẽ. quia ẽẽntia diuina est idẽ realiter quod diuin⁹ intellectus. ⁊ ꝑ ꝯsequẽs diuin⁹ intellect⁹ intelligẽs diuinã ẽẽntiã intel ligit seip̃m. sed actus quo idem seip̃m intelli/ git videtur esse reflexus. ergo ⁊c. Contra.

obiectū alicui potētie maxie pportiōatū ē suū obiectū pmariū. sꝫ eēntia dina ē obiectū maxie pportiōatū itellectui dino. ḡ ⁊c. maior pꝫ pbaꝛ mior. qꝛ eēntia dina dino itellectui ē totalr adeqta. sicut de se pꝫ. ḡ ⁊c. Hic ponaꝫ qttuor ↄclōs Pria ē ꝙ deꝰ pmo cognoscit se ipm. Scda ꝙ cognoscēdo se cognoscit alia a se. Tercia ꝙ cognoscendo eentiā suā absqꝫ oi distīctōe intrīseca sue eēntie cogscit oīa extenoꝛa distincte. Quarta ꝙ ipse creature a deo cognite pnt aliquo mō dici scdaria obiecta cognitionis diuine.

Cōclō 1 # Cōclusionez primā

1 pbo sic. Perfectissime cognitōis obiectū primariū dꝫ eē pfectissimū. dei cognitio ē pfectissima. ⁊ ipse deus ē obiectū pfectissimū. cū sit pfectus vlr pfectōe. ⁊ ī se hēat pfectōes oim ge/
2 nez. vt dicit. v. meth. ḡ ⁊c. P. simplicissime cognitōis pmariū obiectū dꝫ eē tale q̄ nihil possit cogitari simplicius. sed cognitio dei est simplicissima. qꝛ pmuꝫ ī quolibet genere ē simplicissimū illꝰ generꝭ. sꝫ ī genere cognitōis cognitio dei est oīno pma. ⁊ deo nihil simplicius pōt cogitari. cū ipse sit oīno simplex. vt pꝫ
3 xij. meth. P. cognitōis totalr īdepēdentꝭ pmariū obiectū ē totalr independēs. ista ptꝫ. qꝛ nō pōt eē minoꝛ dependēcia ī ipsa cognitōe qꝫ ī suo obiecto pmario a q̄ specificatꝛ. Sꝫ cognitio dei ē oīno independēs. qꝛ si eēt aliq̄d dependēs. tūc eēt creatura. ⁊ solꝰ deus ē obiectuꝫ totaliter independēs. qꝛ oīa q̄ sunt citra deuꝫ dependēt a deo ⁊ ad ipm ordinantꝛ. vt ptꝫ. xij. meth. ḡ solus deꝰ ē obiectū pmariuꝫ sue cogni-
4 tōis. P. intellectibꝫ oppositaꝝ ↄditionum ↄtrarijs oppositus ↄpetit modus tendēdi in obiectuꝫ. Sed intellectꝰ diuinus ⁊ intellectꝰ humanꝰ sunt oppositaꝝ ↄditionū. eo ꝙ intellectꝰ diuinꝰ sit purꝰ actꝰ ī genere intelligibiliū vt pꝫ. xij. meth. ⁊ intellectus nr̄ sit pura potentia ī genere intelligibiliū. vt pꝫ p Auer. in. iij de aīa. Cū igitꝛ nr̄ intellectus pus cognoscat alia a se. ⁊ mediāte cognitiōe alioꝝ deueniat ī cognitionē suijpsius. vt pꝫ. iij. de aīa. ergo intellectꝰ diuinus tanq̄ primariū obiectū sue cognitionis apphendit seipm. ⁊ cognoscēdo se
5 cognoscit alia. P. voluptuosissimū intelligere est a voluptuosissimo obiecto. Sed itelligere dei ē voluptuosissimū. vt dꝛ. xij. meth.
6 ⁊ diuia eēntia ē obiectū voluptuosissimū P Auicē. ī sua meth. ait. ꝙ deꝰ ē intellectoꝛ ⁊ cōphensoꝛ sui. eo ꝙ sua quidditas est spoliata a materia. Sed ↄ iā dictā veritatē sophistice posset argui sic. Nulla psona diuina intelligit se. ergo deus nō intelligit se. ↄn̄tia patet. qꝛ quicq̄d ↄuenit deo. opoꝛtet ꝙ cōueniat alicui diuine psone. ergo a destructiōe ↄn̄tis ⁊c. Añcedēs pbaꝛ. qꝛ actus relationē impoꝛtantes nō sunt reciproci in diuis. sed scire ⁊ intelligere vel sunt ipse relationes potētie ad obiectū vt quidā dicunt. vel saltē necessario cōcernūt relationē. Itē Dyoni. vij. de diuis nominibus. ait. Deus est sine sensu. sine mēte. nō hn̄s intellectuales opatōes. Sed ista non impediūt. Quia quanto obiectuꝫ est purius ⁊ immaterialius. tanto purissimo intellectui obijcitꝛ pus ⁊ magis ppꝛie. Sed eēntia diuina est denudata ab omi materia ⁊ potētialitate. vt pꝫ. viij. phicoꝝ. ⁊. xij. meth. Intm̄ em̄ deus ē immaterialꝭ ꝙ ꝓm Damasē. iij. li. ca. iij. oē aliud ad deū ↄpatū grossū ⁊ materiale inuenitꝛ. Intellectꝰ etiā diuinꝰ ē purissimꝰ. cū sit purꝰ actꝰ. vt pꝫ eodē. xij. meth. Cū igitꝛ eēntia dina sp sibi pn̄s sit vt actu itelligibilꝭ. sequitꝛ ꝙ talꝭ eēntia sibi ppꝛijssime obijciatꝛ. ⁊ ipse eā intelligat tanq̄ suū ppꝛiū ⁊ pmariū obiectum.

Cōtra 1

2

Cōtra illa

Ad pmū dōm ꝙ relatio ꝓm rōem pt eē reciproca etiā ī diuis. qꝛ pater ē sibijpsi idē. ⁊ p ↄn̄s relatione idētitatis referꝛ ad seipm. sꝫ scire vel intelligere diuinū nō ↄcernit relatōem nisi ꝓm rōeꝫ. ḡ hmōi actꝰ pn̄t eē reciproci ī diuis. Ad scdm dōꝫ ꝙ p talia v̄ba nō intēdit Dyo. a deo negare itellectualē opatōeꝫ supexcedentē. sꝫ solū deficientē q̄ ↄpetit creaturis.

Solutio
Ad 1

Ad 2

Cōclō 2 # Secūdo dixi ꝙ deus cognoscēdo se cognoscit oīa alia creata cognoscibilia. Qꝛ q̄ pfecte cognoscit aliquā cāꝫ
1 neccio cognoscet oē illō qḋ ▮ se causatꝛ a tali cā Sed deꝰ pfecte cognoscit seipm. vt pꝫ ī ↄclōe pcedēti. ⁊ ipse est p se cā oim q̄ sunt citra ipm. qꝛ de deo ait ↄmē. xij. meth. Est em̄ quoddaꝫ ens p se ens ⁊ p se veꝝ. entitate et veritate cuiꝰ omia alia sunt entia ⁊ vera. ergo deus cognoscēdo se cognoscit omnia alia a se. P. illud
2 quod omnia alia dirigit in suos fines oꝛdinate. necessario cognoscit ea. qꝛ si non cognosceret tunc casu dirigeret ea. ⁊ p ↄsequens nō oꝛdinate. Sed deus p modū artis ⁊ oꝛdiāte omia dirigit in suū finē. Nā etiā ipse cōmentatoꝛ a veritate coactus. xij. metaph. ait. ꝙ ▮ loꝛes generati ex caloꝛibꝫ stellaꝝ generantes q̄ālibet speciem specieꝝ aīaliū habent mensuras ppꝛias ex q̄titatibꝫ motuū stellaꝝ ⁊ dispo/

sitōibꝫ eaꝝ adinuicē ī ꝓpinq̄tate ⁊ remotōe. ⁊ illa mēsura ꝓuenit ab arte diuina intellectuali que est similis ⁊ vniformis vnius artis prin
3 cipalis sub qua fiūt plures artes. ꝑ. quan [illegible] potētia est ꝑfectior tāto minus ē limitata. ſꝫ inter oēs alias potētias cognitiuas intelle/ctiua est ꝑfectior. et inter oēs intellectiuas diuina potētia intellectiua ē ꝑfectissima. ergo ī nullo poterit eē limitata. ⁊ ꝑ ꝯñs deus oīa cognoscet. Iuxta qd̄ dicit ad Heb. iiij. Omnia nuda ⁊ apta sunt oculis eiꝰ ad quē nobis ser
4 mo. ꝑ. btūs Grego. ait. Quid ē quod nō videat q̄ videntē oīa videt. Sed videre dei ē cognoscere ⁊ intelligere dei. ergo deus intelli/
5 git oīa. ꝑ. Aristo. i. de aīa. arguēs ꝯtra empedoclē ait. ꝙ accidit ſm eum deū insipiētissimū eē. q2 nō cognoscit. Et. iij. meth. ꝯ platonē ⁊ empedoclē ait. ꝙ ſm eos accidit felicissimū deū minꝰ prudentē eē ceteris. q2 nō cognosceret oīa elemēta. eo ꝙ nō eēt ꝯpositꝰ ex omnibus elemētis. Ex quibꝫ apparet ꝙ non videt fuisse intētio Arist. ꝙ deꝰ nihil cognosceret ex
6 tra se. cū in h̄ Arist. alios rephendat. ꝑ. cōmen. sup de celo ⁊ mūdo. tractās illud verbū quō circulationi non est ꝯtraria alia circula/tio. ait. Ego aūt longo tp̄e feci moraꝫ in quo non intellexi explanationē istius loci. Sed deus duxit me in hanc veritatē. Tunc arguo sic. Aut deus induxit eum in hanc veritateꝫ scienter vel nescienter. Si sciēter. tūc habetur ꝓpositū. s. ꝙ deus cognoscit illud pticulare extra se. ⁊ qua ratione illud. eadē ratione omne aliud. Si nescienter. tūc fortuite ⁊ casualiter duxisset eū in hmōi veritatē. Fortuna auteꝫ ⁊ casus sunt cause p accidens. ⁊ p ꝯñs reducūtur neccio in aliquam cāꝫ p se. ⁊ sic causalitas dei reduceret ī causam aliquā supioreꝫ. quod est impossibile. Ex quo pꝫ ꝙ Auer. ꝯmen. vl̄ sibiipsi ꝯtradicit. vel optet nos dicere ꝙ sensit deū intelligere ea q̄ sūt extra se. ḡ ⁊c. Sꝫ
Instantia ꝯ illa forte dicet aliq̄s. ꝙ phs et ꝯmen. expsse dicūt. xij. meth. ꝙ prima intelligentia que deus ē nihil cognoscit eoꝝ q̄ sunt extra se. Vñ Arist. ibideꝫ in lr̄a ducit ad tria impossibilia Si deus aliq̄d intelligeret extra se. Primū ē ꝙ diuinꝰ intellectꝰ vilesceret. Scd̄m ꝙ nihil eēt vere vnū. Terciū ꝙ intellectꝰ diuinꝰ lassa/
1 ret. Primū ipossibile ex textu Arist. posset sic deduci. Quia intellectꝰ sua intellectiōe pficit. ⁊ p ꝯsequens eius intellectio dependet ab intelligibili a quo talis īntellectio causat. Si ḡ deus intelligeret illa materialia. tūc eius intellectio ab istis vilibꝫ ⁊ materialibꝫ depende

ret. ⁊ p ꝯñs neccio vilesceret. Scd̄m sic. diuersitas ī scīa causat ex diūsitate intellectoꝝ ī
2 ea. ḡ si deus cognosceret ea q̄ sunt extra se. sua scīa aliquo mō erit diuersa. sed sublata vnitate a pmo nihil poterit eē vere vnū. ergo ⁊c.
3 Terciū pōt sic deduci. Quia intellectꝰ non pōt simul plura intelligere. vñ quāto intellectus est simplicior tāto magis videt eē determinatus ad vnū. Si ḡ diuinus intellectus intelligit plura. oportet ꝙ ea intelligat successiue. ⁊ p ꝯñs erit ī potentia intelligēs. oīs aūt virtꝰ q̄ de potentia reducit ad actū lassari pōt.
Solutio istoꝝ ꝯtrariorum ḡ ⁊c. Sed q2 sepiꝰ ex dictis Arist. euidēter appꝫ eū sensisse deū intelligere ea q̄ sūt extra seipm. vt pꝫ expsse. x. eth. ⁊ in pluribꝫ aliis locis. igit ne tāto pho ꝯtradictionē imponamꝰ poterimꝰ sic distinguere. ꝙ deū cognoscere aliq̄d dupl'r pōt intelligi. Uno mō tāq̄ꝫ obiectū pmariū ⁊ pncipale. Alio mō tanq̄ꝫ annexū ⁊ scd̄ariū. Pr̄io mō deꝰ nihil intelligit extra se. ⁊ iuxta h̄ ꝓcedūt auctes adducte. de. xij. ⁊ q̄cūq̄ꝫ alie q̄ illis sil'es eē vident siue sint phoꝝ siue catholicoꝝ doctoꝝ. Scd̄o mō sunt intelligēde alie auctes et rōes quibꝫ pbari poterit deū extra se aliq̄d intelligere. Vñ etiā Augu. ⁊ plures alij doctores sancti [illegible] difformiter ī hac materia loqui vident. ꝙ p dictoꝝ concordia necessaria videt p̄dicta distinctio. Vñ iuxta primū membꝝ distinctōis ait Aug. lxxxiij. q. ⁊. iiij. super Gen. ad litterā. ꝙ deus nihil extra se intuet. Sed iuxta scd̄m mebꝝ ait. vi. de trini. ca. vlti. ꝙ omnia q̄ fecit deus [illegible] verbū cognoscit in verbo.

Concl. 3 Tercio dico ꝙ non obstāte indistinctōe ⁊ simplicitate diuine essentie deꝰ p noticiā sue eēntie cognoscit oīa distincte. Et vt illud euidētius elucescat. pmo ostendā ꝙ deꝰ cognoscēdo eēntiā suam cognoscit oīa distīcte. Scd̄o ꝙ sua natura intrīsece
Prima pars ꝯclōis probat. penitꝰ ē indistīcta. ꝗuis repn̄tet oīa distincte.
1 Primū pbo sic. illud qd̄ ageti p intellectū ē rō aliq̄ distincte pducēdi. h̄ idē ē sibi rō talia distincte cognoscēdi. sed vt patebit ī. ij. libro diuina eēntia ē deo rō oīa distīcte pducēdi. ḡ erit sibi rō omnia distincte cognoscēdi. Maior patet. quia agēti p intellectū ideꝫ est ratio agendi ⁊ cognoscēdi. ⁊ p consequēs idē est ratio distincte agēdi ⁊ distincte cognoscēdi ꝑ 2 illud qd̄ ē mensura pfecta oīm intelligibiliū ē rō distincte cognoscēdi oīa intelligibilia. sed eēntia diuina ē mēsura oīm intelligibiliū

Maior pz. q2 mēsura pfecta ē rō cognoscēdi distīcte ipm mēsuratū. Minorē pbo. q2 pmū ī qlibet genere ē mēsura oīm ceterorū. vt dr. x. meth. s3 eēntia dīna int oīa intelligibilia ē pmū 7 sūmū itelligibile. cū maxīe sit imunis a materia. q̄ ē ipedimētū itelligibilitat. g ipsa ē mēsura certissima oīm intelligibiliū. g p pñs ē rō cognoscēdi distincte oīa intelligibilia.

3 P. qñcūq3 aliqd pfecte ptinet pncipia distinctiua aliquorū. illud pfecte cognitū est rō distīcte cogscēdi oīa ea q3 pfecte ptinet pncipia distinctiua. sed diuia eēntia pfecte ptinet pncipia distīctiua oīm. q2 ipsa pfecte cōtinet pfectiones oīm. vt pz p philosophos 7 theologos. g ipsa a deo pfecte cognita necio est sibi rō distincte cognoscēdi oīa.

4 P. omē quod eēntia diuia distincte repñtat. h intellect9 pfecte eā cognoscēs distincte cognoscit. S3 eēntia dīna ē oīm distīcte repñtatiua. Maior pz minorē pbo. q2 nō minoris efficacie ē dīna essentia vt forma exēplaris ad oīa repñtādū. q3 vt ē dei potētia ad pducendū. sed eēntia diuia psiderata vt ē potētia ē deo rō oīa pducēdi. g vt ē forma exemplaris artificis q̄ est deus necessario repñtat oīa.

5 P. Algazel ī metaphi sua. tractatu. iij. snia. iij. ait sic de deo. Ipse scit se sicuti ē. qm ipse nudus. aptus 7 certissime manifestus est sibiipsi bm q ipse est. certitudo vo est hoc q ipse est pur 7 verz ens. fōs essendi sbas 7 accidētia. et quicqd ipsa sunt bm ordinē suū. igit si deus nō cognosceret distinctū ordinē rez. cū ipse sit principiū 7 fons hmōi ordinis. ipse seipm nō nosceret sicuti ē. quod est ptra pncipium illius auctoritatis.

Scda ps 3. pclois pbat. Scdam ptē illius pclusionis sic pbo. Q2 si diuina eēntia ex hoc q esset oīm repñtatiua eēt intrinsece distincta. hoc vl eēt p aliq distinctiua absoluta vl relatiua.

1 Nō pmo mō. q2 si tot distinctōes absolutorū repirent ī diuia essentia quot ipsa repñtat. tunc cū ipsa infinita repñtet vt infra patebit. sequit q diuina essentia oīm compositorū eēt maxime 7 summe pposita. Omē eēm absolutū in eadē re pdistinctum alteri absoluto facit ipsam eē cōpositaz. 7 ideo si infinita talia fuerint in aliquo. ipsuz infinitū erit cōpositū. Nec scdo mō. q2 hmōi relationes vel eēnt reales vel rationis. Non reales. q2 vt sup patuit. relationes in diuinis nō sunt reales nisi relatōes originis. relatōes aūt originis nō sunt distinctiue eēntie sed psonarū. Si vo fuerint relationes rōnis. tunc p ipsas eēntia intrīsece 7 ex natura rei nō poterit eē distincta.

Cōfirmat Et pfirmat. q2 nulla relatio dei ad creaturā ē realr ī deo. sed solū bm rationē. vt patuit supius. sed oīs relatio q̄ puenire pt diuie eēntie ex eo q ē creaturarū repñtatiua ē relatio dei ad creaturā. g nulla tal relatio ex natura rei intrīsece poterit eē distictiua diuie eēntie.

2 P. eodē actu penit9 indistīcto cognoscit deus se 7 oīa alia a se. ergo 7 eadē rōne intrinsece penitus indistincta ex natura rei. Añcedēs pz. q2 si plurib9 actib9 de9 se cognosceret 7 alia a se. tūc hmōi actus cū ipo cognoscēte realē facerēt pposītōez. Cōseqntiā pbo. q2 nō ē minor distinctio ī pncipiatis q3 ī pncipijs. sed bm nrm modū cognoscēdi rō intelligēdi ē qsi pncipiū respectu act9 intelligendi. 7 iō nō pōt eē minor distinctio in actu quo de9 cognoscit se 7 alia q3 in sua eēntia q̄ est sibi rō cognoscēdi se 7 alia.

3 P. illa videt eē intēto sanctorū doctorū. Ait eēm Dyoni. de diui. no. ca. vij. Diuina mens nō ex extībus extītia nouit sed ex seipsa. nō bm diuisionē singul'e imittēs. s3 bm vnā cāe ptinētiā. Et seqt ibidē Cognoscit. n. oīa materialia imaterialr. 7 diuisibilia indiuisibilr. 7 multa vnitiue.

Quarto dico q creature a deo cognite pñt aliquo mō dici obiecta secūdaria cognitiōis diuine.

Cōclo 4

Ratio Q2 omē qd a deo vere cognoscit sue potētie cognitiue aliq modo obijcit. sed omnis creatura a deo vere cognoscit. ergo aliquo mō sibi obijcit. Cum igit nō possit ei obijci vt obiectū pmarium. q2 sic sibi sola sua essentia obijcit. ergo obijcietur sibi tanq3 obiectū secūdariū. Maior patet. q2 nō est pceptibile q aliquid vere intelligat ab aliquo 7 pfecte q3tum ad omnē entitatē ppriaz 7 pmunē. 7 tamē sibi nullatenus obijciat. Minorē autē non oportet pbare alicui catholico ppter euidētes auctoritates sacri canonis 7 sanctorū doctorū quib9 affirmat deū oīa cognoscere nude 7 apte.

Aureolus Sed ptrariū istius ponit quidā doctor. Ait eēm primo q nulla creatura nec aliquid extra deum relucet ei9 itellectui obiectiue. nec p modū obiecti scdarij. nec p modū obiecti pmi.

1 Et illō probat sic Impossibile e aliqd qd ē pfectō sī ī deo depēdere a nō deo. S3 si itellectio dīna terminaret ad creaturas positas ī eē pspecto. tūc illa intellectio que ē dei pfectio depēderet a nō deo. scz ab hmōi intellecta creatura. quod patet. q2 impossibile est aliquā intellectionē terminatā ad aliqd obiectū manere nō manente illo obiecto

2 P. pmū principiū intantū est

ꝑfectū ꝙ nō ꝑficiat̃ ꝑ aliq̄d extra se nec efficien
ter. nec formaliter. nec coexigēter. Sed si itel/
ligeret aliq̄d extra se ꝑficeret̃ ꝑ illud. q2 intel/
lectio est ꝑfectio intelligētis. cū bonū vniuscu
iusq3 rei ꝯsistat i sua opatione. vt p3. i. ethic.
Hec aūt ꝑfectio coexigeret aliq̄d extra deū.
ita deus ꝑficeret̃ ꝑ aliq̄d extra se coexigenter.
3 P̄. si intuit⁹ diuinus aliq̄d extra se ꝯtinge
ret obiectiue. tūc diuisio ꝯtinui nccīo eēt eua
cuata i eius intuitu. Sed ꝯn̄s ē impossibile.
Probat̃ ꝯn̄tia. q2 aut i tali intuitu ponerent̃
oēs ptes diuise ⁊ distincte. ⁊ tūc haberet̃ ꝓpo/
sitū. aut ponerent̃ tm̄ aliq̄ ptes sub certo nūe/
ro quaꝝ q̄libet vlterius ē diuisibil'. ⁊ tūc diui
nus intuitus eēt i potētia. ⁊ poss3 sibi aliquid
accrescere diuidēdo. s. quālibet illaꝝ ptiū. imo
posset ꝑficere i infinitū. sicut ⁊ intellectus nr̃.
cū hmōi ptes sint diuisibiles i infinitū. Et ex
hoc infert ille doctor ꝙ ipossibile ē ꝙ aliquid
aliud a deo ponat̃ i suo intuitu. q2 q̄ rōne ali/
q̄d poneret̃. eadē rōne oēs ptes ꝯtinui ponerē
tur. Sed falsitate3 ꝯn̄tis ipse ꝓbat. Quia si
staret diuisio ꝯtinui. aut staret ad ptes indi/
uisibiles. aut ad ptes diuisibiles. Nō primo
mō. q2 tūc totū ꝯtinuū eēt ꝯpositū ex indiuisi
bilibꝫ. Nā ex ill' res ꝓmo ꝯponit̃ in q̄ vltimo
resoluit̃. Nec scd̄o mō. q2 q̄libet ps diuisibil'
pōt vlteri⁹ diuidi. ⁊ sic staret diuisio ⁊ nō sta
4 ret P̄. si res extrinsece a deo q̄s intelligit po
nerent̃ i eius intuitu. sequeret̃ ꝙ i diuino itui
tu eēt obiectiue magnitudo actualiter infini
. Cōsequētia ꝓbat̃. q2 diuin⁹ intellect⁹ pl⁹
pōt q̄3 human⁹. sed human⁹ intellect⁹ ad quā
cūq3 datā magnitudinē pōt sꝑ aliq̄d addere.
ꝓncipiū. n. mathematicū ē ꝙ magnitudo cre
scit i infinitu3. ⁊ ꝙ cuilibet date magnitudini
pōt fieri additio. g̊ ⁊ diuin⁹ intellect⁹ ad quā
libet magnitudinē pōt addere. Aut g̊ ꝓcedit
ꝯtinue successiue addēdo. ⁊ hoc nō. q2 tūc es
set i potētia. ⁊ ꝑ ꝯn̄s impfect⁹. Aut stabit ad
aliquā magnitudinē finitā. ⁊ hoc nō. q2 tunc
nō omi magnitudini posset fieri additio. aut
stabit i magnitudine infinita. ⁊ tunc habet̃ ꝓ
positū. sed h̄ ē impossibile. s. ꝙ magnitudo in
finita sit i diuino ꝓspectu. q2 q̄ rōne ibi pone
ret̃ eadē rōne a deo posset ꝓduci in effectu q̄d
ē impossibile. Nā infinitas ⁊ actualitas con
tradicūt cum infinitu3 sit i potentia ꝑmixta
actui. vt p3. iij. phicoꝝ P̄. seq̄ret̃ ꝙ omnes
5 spēs numeroꝝ eēnt actu posite i eius intuitu
⁊ ꝓspectu. intelligit eīm deus oīs numeros.
cū eius sapie nō sit numer⁹. sed impossibile ē
vt ille dicit ꝓcessum numeroꝝ in infinitū esse

euacuatū. ⁊ exiuisse in actū etiā i diuino ꝓspe
ctu. P̄. si deus obiectiue i suo intuitu h̄ret 6
res q̄ sunt extra se. tūc si vera ē illa opinio que
dicit ꝙ deus i infinitū q̄cūq3 specie data sꝑ pt
creare nobilioꝛē spēm. seq̄ret̃ ꝙ deus i suo itui
tu h̄ret aliquā creaturā infinitā i infinitū di/
stantē a ꝓma specie. q̄d ē impossibile. Se/
cūdo dicit ille doctoꝛ. ꝙ creature nō sunt ob/
iecta scd̄aria terminātia intuitū diuinū relu/
cētia tanq3 i speculo i eēntia diuia. sicut videt̃
fingere imaginatio cōis. Q2 si sic. tūc diuin⁹ 1
intellectus videret creaturas ꝑ aliā silitudinē
q̄3 ꝑ eēntiā suā. Nā ⁊ nos cū videm⁹ res i aliq̄
speculo. ꝑ aliā similitudinē videm⁹ tales res.
⁊ ꝑ aliā silitudinē videmus ipm speculū P̄. 2
sicut se hab3 intellectio ad intellectōem. sic in
tellectū ad intellectū. ⁊ intuitū ad intuitū. s3
intellectio q̄ deus intelligit creaturā nō ē alia
ab intellectōe q̄ deus intelligit suā eēntiā. g̊ et
intuitū intellectōem q̄ intelligit̃ creatura n̄
est aliud q̄3 intuitū intellectōem q̄ intelligi
tur eēntia. Cōstat aūt ꝙ res lucēs i speculo est
aliud a speculo. Nō igr̃ lucet creatura in deo
tāq3 i speculo. imo nō est aliud deū intelligere
creaturā q̄3 intelligere suā ꝓpriā eēntiā. ita ꝙ
nō sunt ibi duo intuita sed vnū solū. Et in
fra in ꝓncipio scd̄i articuli ait. ꝙ nullo mō cō
cedi pōt ꝙ deus intelligat creaturas sic. ꝙ in/
tuitū suū ferat sup eēntiā. ⁊ ex hoc vlteri⁹ ꝓce
dat vsq3 ad creaturā. ita ꝙ sint duo intuita.
deus. s. ⁊ creatura. ⁊ sit ibi pluralitas ac mul/
titudo intellectoꝝ. ⁊ ponat numerū creatura
cū deo in rōne intellecti. Pōt tm̄ cōcedi vt
ipse ait. ꝙ deus intelligit creaturā sic. ꝙ suum
intuitū terminat ad eēntiam ibi sistēdo ⁊ nō
vlterius ꝓcedēdo. ⁊ ex hoc eminēter et pl⁹ q̄3
eq̄pollēter attingit omne aliud extra se. ita tn̄
ꝙ nō sit ibi aliq̄ multitudo intellectoꝝ i deo.
nec ponāt i numeꝝ creatura vt intellecta cu3
diuina eēntia vt intellecta. sed ē penitus vnū
simplicissimū intellectū Sed illa dicta tā
ratōi q̄3 textui sacri canonis vident̃ repugna
re. Rōni quidē. Quia oīe agēs ꝑ intellectū 1
⁊ voluntatē sicut attingit effectū opatōem
suā ꝓductiue. sic necesse ē ꝙ intellectōem su
am ipm attingat obiectiue. Sed de⁹ cum nō
agat ex nccītate nature. ipse eīm est agēs ꝑ in
tellectū ⁊ volūtatē. ⁊ oēm effectū attingit ꝑ su
am opatōem ꝓductiue. g̊ etiā attinget eu3 ꝑ
intellectionē ⁊ volitōem suā obiectiue. P̄. 2
deus intelligēs creaturā intuēdo eēntiā suā
mō quo ille ponit. aut intelligit creaturā esse
aliā ab eēntia sua. aut nō intelligit eā esse aliā

ab eēntia sua. Si pmo mō. tūc neccio deus siue diuina eēntia z creatura sunt apphensa vt duo intellecta seu duo intuita. qđ ille firmissime negat. Si scđo mō. tūc diuina intellectio eēt falsa. qđ est impossibile.
3 P. ea que a deo intelligunt cū assertōe 𝔠dictorioꝝ illa neccio intelligunt vt multa intellecta. z nō vt vnū tm̄ intellectū. Illa pz. qꝛ 𝔠dictoria pdicata nō pnt intelligi eidē 𝔠petere ſm q idē ē. Sz de⁹ oēz creaturā itelligit vl' eē pductā vel eē pducibilē. eēntiā ṽo suā intelligit oīno eē nec pductā nec producibilē. ḡ eēntiā suā z creaturam neccio intelligit vt plura itellecta z nō vt vnū
4 tm̄. P. Si cognitio dei in solius sue eēntie intuitione sisteret. et vlterius ad nihil aliud se extenderet. tūc deus nec posset eē vltor maloꝝ. nec pmiator bonoꝝ. qđ est 𝔠tra omnē catholicā veritatē. Cōsequētia satis pz. qꝛ omnino sistēdo i solius sue eēntie simplicissimo intuitu cū abnegatōe oīs extēsionis sue cognitionis ad qđcūqꝫ qđ nō est sua eēntia. tunc nec bonū nec malū creature vt creatura est apprehenderet. z p 𝔠sequēs talium nec pmiator eē
5 posset nec punitor. P. malū nullū equiualens habet in deo. maxie loquēdo de malo culpe. qđ nec virtualiter nec formaliter 𝔠tinetur in deo. Cū igit deus cognoscat malū culpe cuiuscūqꝫ pctōris. ḡ nō oē quod deus cognoscit de h[illegible] q̄ sunt extra se cognoscit totaliter sistēdo in illo eminēti z plus q̄ equiualēti sicut tu ponis. cū nō solum deus cognoscat bonū sed etiā malū. iuxta illud Prouerb. xv. In omni loco oculi dñi 𝔠templant bonos z malos Rationes etiā sue nō concludūt. Quilibet eni catholicus vt ego puto habet soluere illas rationes. nec magis sunt 𝔠tra nos q̄ cōtra istū qui facit eas. Nā tacēdo de illa terminatione obiectiua. et solūmodo ponēdo q deus cognoscat creaturā. nō minus procedūt ille ratōes q̄ adiungēdo pdictā terminatōē.

Solutio Ad 1 Ad primū igit dicendū q minor est falsa. Ad pbationē dico q noticia qua de⁹ creaturas intelligit non mutat mutata creatura. qa creatura nec mēsurat nec causat. Ex sola igit mutatione facta i creatura nulla mutatiō facta in dei noticia deus eandē creaturā quā qñqꝫ cognouit creabilē z non creatā. nūc cognoscit esse creatā. qua desinēte esse iterū cognoscit ipsam esse creabilē. z quā doqꝫ fuisse creatam.

Etiā illa probatio est 𝔠tra illū doctorem. qꝛ ipse in distinctōe. xxxvi. q. i. articulo. ij. dicit. q scietia nostra nec requirit q res scita sit in se. nec vt habeat eē in suis principijs. quia sciētia abstrahit tam ab esse actuali ipsius scibilis q̄ ab eē eius potentiali. Et sic sciētia nostra haberet maiorē stabilitatē q̄ noticia dei si noticia dei ad res creatas q̄uiscūqꝫ secūdarie terminata mutat ad mutationē rerū. sicut assumit in pbatione illius minoris.

Ad 2 Ad secundū dicendū q deū pfici creatura contingenter potest dupl'r intelligi. Uno modo q deus coexigat creaturā q̄tum ad pprium esse ipsius creature. Alio modo q̄tum ad eē repñtatum seu q̄tū ad esse cognitū. Primo modo deus nō coexigit creaturā. sed secundo mō necessario coexigit eā. Eadē. n. necessitate qua deus est pfectus omni pfectione. vt pz. v. methaph. ipa eadē necessitate oīs creatura ēvirtualiter 𝔠tēta z originaliter repñtata in ipsa diuina eēntia. z neccio a deo cognita. Sicut igitur de⁹ ad eē suū diuinū puta ad hoc q sit deus coexigit neccio 𝔠tinētiam oīs creature vel formalē vel virtualē. sic [illegible] 𝔠sequēti necessario coexigit determinatā noticiā omnis entitatis ab ipso dñtis siue create siue creabilis. ideo nō potest deus suā noticiā nō extēdere ad creaturā factam vel fiendā seu possibilē fieri. Et quia eēntia diuina nec est facta nec fiēda. nec vnqꝫ fuit possibilis fieri. ideo talis noticia dei qua deus cognoscit pprie creaturam. aliquo mō se extendit vltra diuinā eēntiā. nec sistit omnino ibi. qꝛ attingit alia saltē vt obiecta secūdaria.

Ad 3 Ad terciū dōm q multi solēnes doctores nō reputāt illud 𝔠sequēs eē impossibile. qꝛ ipsi ponūt q 𝔠tinuum sit 𝔠positū ex indiuisibilibꝫ. z illa ratio est vna de potioribꝫ quas ipsi adducūt. Sed qꝛ quasi omnes peripatetici. quos ego sequor i phia. vbi eoꝝ dicta fidei nō repugnāt. oppositū asserūt. ideo nideo [illegible] formā rationis negādo 𝔠sequētiā. Ad pbatōem dico q nūqꝫ oēs ptes cuiuscunqꝫ 𝔠tinui ponent simul i dei ītuitu. qꝛ sicut deus nō pōt intelligere ptes motus tanqꝫ entia pmanētia. qꝛ de natura eaꝝ est q sint in quadam successione. sic deus nō pōt oēs tales ptes que successiue fiunt ex diuisione 𝔠tinui simul intueri. qꝛ de natura taliū ptium est q sp sint in fieri. z nūqꝫ in totali facto eē. vt patꝫ [illegible] Aristo. z 𝔠mē. iij. phicoꝝ. Nec ex hoc scia dei ēi aliquo impfecta q illud nō intelligit qđ nō ē intelligibile sicut nec potētia sua ex hoc ē impfecta. qꝛ nō pducit illud qđ nō est pducibile puta 𝔠dictoria simul. Nec etiā pficit deus [illegible] noticia ex hoc q tales ptes noscit distincte quas qñqꝫ nouit indistincte. sicut nō proficit ex hoc q nūc cognoscit aliquid eē creatum

quod ab eterno nō cognouit eē creatū. Etiā ratio nō est plus ɔtra nos q̄ ɔtra istū qui eā adducit. quia aut ipse dicit deum nihil intelligere de his que sunt extra se. ⁊ tunc ipse habebit fidem catholicam ⁊ sacram scripturā contra se. aut concedit deū intelligere ea q̄ sunt extra se. ⁊ tūc illa rō nō minus ꝓcederet contra eū q̄ cōtra me.

Ad 4 Ad quartū dōm ꝙ ɔseqns nō est falsū. Ad ꝓbatōem dōm. ꝙ de⁹ plura pōt intelligere q̄ natura rei pōt suscipe. vl' q̄ effectus possit pati. Pōt em̄ deūs intelligere materiā sine forma. eo ꝙ materia de se aliq̄d habeat entitatis p̄ter oēz entitatē cuiuscunq̄ forme. ipossibile tn̄ ē materiā ꝓduci i eē sine oī forma. q: tūc materia sil' eēt ⁊ nō eēt. q: oē eē ē a forma. Dato ḡ ꝙ deus sil' apphēdat magnitudinē infinitā. q: ipse pōt oēs magnitudies sil' apphēdere q̄s successiue pōt ꝓducere q̄ sūt nūero infinite. ⁊ p ɔñs i suo ɔspectu simul iūcte faciūt magnitudinē infinitā. hmōi tn̄ magnitudo īfinita nō pt ꝓduci. vt aliq̄ doctores dicūt ꝓpter repugnātiā ex pte effect⁹ ꝓducti. Etiā falsū assumit cū dr ꝙ infinitas ⁊ actualitas repugnāt. vt patebit in. ij. li. dist. i. q. ij. arti. iiij. ɔclusione. i.

Ad 5 Ad quintū ɔcedo ɔñs ⁊ ɔñtiam. ⁊ nego impossibilitatē ɔñt'. Quia b. Aug. expsse dicit deū comphēdere oēm speciē numeroꝝ. Vñ. xij. [redacted] ciui. dei. ca. xviij. contra ponētes animaꝝ circulationē ad saluādū mūdi eternitatē. ait sic. Quāuis infinitoꝝ numeroꝝ null⁹ sit numer⁹. nō est tn̄ incomphensibilis ei cui⁹ sciē nō est numer⁹. Et paucis interpositis subdit. Quid nos sum⁹ homunculi qui ei⁹ sciē limitē figere ɔsumimus. cui⁹ sapiētia simplex. multiplex ⁊ vniformis. multiformis tā incomphēsibili comphēsione oīa incomphēsibilia comphēdit. Et ca. xviij. ait. Quicq̄d scia ɔphendit sciētis ɔphensiōe finitur. ꝑfecto ⁊ omīs infinitas numeroꝝ quodā ineffabili mō deo finita ē. q: sciē ipsi⁹ incomphēsibilis nō est.

Ad 6 Ad sextū dicendū ꝙ si vellem tenere illā opinionē. tūc nō haberē pro inconuenienti ꝙ deus haberet in suo ɔspectu aliquā naturā ab ipso ꝓducibilē ī infinitū distātem a prima specie. Illa tamē natura dato ꝙ in effectu producta haberet oēs ꝑfectōes ceteraꝝ specieꝝ que eēnt citra ipsam. adhuc tn̄ in infinitū distaret a ꝑfectione dei. quia omnes hmōi ꝑfectiones haberet ꝑticipatiue. de⁹ autem ipsas ɔtineret eminēter

Solutio ronū scde positiōis. Ad 1 Ad primuꝫ adductū ꝓ secūda positione dicenduꝫ ꝙ idea q̄ est ratio cognoscēdi creaturam. q̄uis fm̄ rationeꝫ possit dici alia similitudo ab eēntia vt eēntia fm̄ seꝫ absolute ɔcipit. nō est tn̄ alia similitudo ab eēntia vt ipsa eēntia intellecta ē ab intellectu diuino fm̄ ꝙ aliter et aliter imitabilis est a creatura vel creabili. Nec illud ē simile ꝑ oīa sicut ille assumit de speculo materiali. Nā speculū materiale nō continet virtualiter ⁊ eminēter res quaꝝ tenet imagines. nec ꝑ seipm̄ immediate cognoscit cum sit materiale. quoꝝ oppositū apparet in speculo q̄d est diuina eēntia.

Ad 2 Ad scdm̄ dicendū ꝙ maioꝛ iuxta illam applicationē. puta q̄tum ad numerationē intellectionū fm̄ numerū intellectoꝝ nō est vera. cū vnū obiectoꝝ intelligit ⁊ alteꝝ cointelligit. q: tunc nō obstāte distinctōe obiectoꝝ. ambo tn̄ intelligūt vnica intellectione. vt declaraui supius dist. xxi. ɔclone i. cū igit obiectū secūdariū sit quasi q̄ddā cointellectū. igit ⁊c.

Ad pn̄cipale argumētū Ad pn̄cipale argumētū dicēdū ꝙ reflexio actus dupl'r pōt intelligi. Uno mō rōne cognoscētis. puta q: intelligitur ipm̄ intelligēs. Alio modo ratione actus cognoscēdi. puta quia intelligit actus cognoscendi. Prima reflexio nō impedit pmitatē sed auget. quia omne ꝑfecte cognoscens prius cognoscit seipsum q̄ alia a se. sicut patꝫ in omnibus angelis. Alia autem reflexio impedit actus pmitatem. Argumentū autē procedit de prima.

Distinctio tricesimasexta.

Solet hic queri ⁊c. Postq̄ mgr̄ determinauit de scia dei fm̄ se. hic tractat de ea ɔpatiue. Et diuidit in duas ptes. Nā pmo facit compatiōem inter deum scientē ⁊ res scitas. Secūdo inter dei sciam ⁊ res scitas. dis. xxxviij. ibi. Nūc ḡ ad ꝓpositū. Circa primum est aduertendum ꝙ res scita fm̄ ꝙ sci[redacted] est in ipso sciēte. igitur magister duo facit. Primo em̄ oñdit quō res scite a deo sūt i ipo deo sciēte. Scdo ecōuerso quō ipse deus est i rebus scitis. distinctiōe. xxxvij. ibi. Et qm̄ demonstratū est. Prima i duas. Quia primo monet duplicē questionē. quaꝝ cuilibet adiūgit suā declarationē. Secūdo ponit dictorū suoꝝ specialē declarationē. ibi. Proinde diligenter. Prima in duas. Nam primo querit vtrum oīa que deus scit sint in deo. Secūdo vtꝝ mala sint in deo. ibi. Post p̄dicta ⁊c. Et hec in duas. Nam primo questionē monet. Secūdo ad eaꝫ rñdet. ibi. Quis autem nisi

insanus. Et ista diuidit in duas ptes. Quia pmo probat in deo nō eē mala. Scdo ostē dit in deo tm̄modo esse bona. ibi. Et inde est. Prima in tres. Nam primo ostēdit mala nō esse in deo. Secūdo ostēdit q̄ hoc nō obstante omnia mala sunt cognita a deo. Et tercio innuit q̄ aliquo modo aliter et aliter bona et mala sunt a deo cognita. Secūda ibi. Sed quomō a lumine. Tercia ibi. Apparet itaq̄ Sequitur illa pars. Proinde si diligēter Et diuiditur in duas ptes. Quia primo magister q̄ sup̄ dixerat explanat et declarat. Secūdo dicta sua colligēdo recapitulat. ibi. In p̄missis apertū est. Circa istam dist. xxxvi. quero hanc questionē.

Utrum mala habeant ideam in deo.

v Et videt̄ q̄ sic. quia ea que deus cognoscit videtur habere ideam in deo. Nam idee nō solum ponūtur in deo ad operandū. sed etiam ad rep̄sentandū. et p̄ p̄seq̄ns ad cognoscendū. Sed deus cognoscit mala nō solum pene. sed etiam culpe. Nam medicus debet cognoscere infirmoꝝ vulnera. et iudex sentētiandoꝝ delicta. Deus autē est penitentiū medicus et curator. ipse em̄ est verus samaritanus qui in vulnera semiuiui relicti infudit vinum et oleum. et est obstinatoꝝ iudex et condemnator. ergo etc. Contra. illud qd̄ [redacted] se est nō ens nō habet ideam p̄priam i deo. quia omne quod habet ideam p̄priam in deo est a deo producibile. et p̄ consequēs habet naturam entis. sed malū culpe nō habet ratōez entis. cum sit quedā priuatio. et priuatio de se est nō ens. vt patet. i. phisicoꝝ. nec est producibile a deo. quia si deus produceret malū culpe tunc ipse peccaret. quod est impossibile.

Hic sunt quattuor vidēda. Primo vtrū distincte idee sint in deo. Secūdo vtrum infinite idee sint in deo. Tercio vtrū malum culpe habeat ideam in deo. Quarto dato q̄ nō. videndum est quomodo deus cognoscat malū.

Articlꝰ i **Quātū ad primū** vtrum distincte idee sint in deo. ponam tres conclusiones. Prima est q̄ idee ī diuinis nō sunt distincte ex natura rei. Secunda p̄clusio est q̄ nō sunt distincte p̄ actum intellectus creati. Tercia est q̄ sunt distincte p̄ Pōclo i actum intellectus diuini. Primā p̄bo sic. Si em̄ idee distinguerētur formaliter et ex natura rei i mente diuina. aut distinguerent̄ vt absoluta. aut vt respectiua. sed nec sic nec sic. vt p̄babo. ergo etc. Maior patet p̄ sufficientē diuisionē. Minorē p̄bo q̄tum ad ambas suas ptes. Primo quo ad primā. q2 sicut se habet entitas ad ens. seu materialitas ad materiā. sic formalitas ad formā. sicut ergo nō possunt esse distincte entitates nisi sint distincta entia. nec distincte materialitates nisi sint distincte materie. sic nec distincte absolute formalitates ex natura rei nisi sint distincte forme absolute. q̄s impossibile ē ponere ī diuis. ergo etc. Ista minor etiam potest p̄bari p̄ omnia que dixi distin. vi. contra formalitates. et per tres rationes quib9 q̄one p̄xima p̄cedēti probaui scdam ptē tercie p̄clusiōis. Sed alterā ptē istius minoris p̄bo sic. Si idee ī diuina eēntia intrinsece ex natura rei dicerēt distictas relatōes. sequerētur tria incōuenictia. Primū est. q̄ deus infinitis realibus relationib9 referretur ad creaturam. quia infinite sūt idee in deo. vt infra patebit. quarum qualibet deus referē ad creaturam vel conceptā vt creata est vel vt creabilis est. falsitas p̄sequētis patet distinctione. xxx. cōclusione. i. articulo. ij. Secundū incōueniens est q̄ aliqua res q̄ idētice idez est quod deus nō erit naturaliter prior creatura. q2 vt p3 ī p̄dicamētis relatiua sunt simul natura siue naturali intelligētia. ergo relatio quā dicit idea. et relatio quā dicit idea tū simul sūt natura. sed relatio quā dicit idea si ē entitas real'. tūc necio ē idētice idē deo. q2 omē qd̄ ē in deo ē idē deo. relatio aūt quam dicit ideatū est vera creatura cū fundet ī creatura. ergo etc. Terciū incōueniēs est. q̄ res que ē penitus idētice idē qd̄ deus nullā haberet causalitatem sup̄ predictā realitatē relationis se tenētis ex parte creature. que tamē est vera creatura. quia b'm Ansel. monologion. ca. ij. nulla relatio est cā relationis sibi opposite p. z quicq̄d p̄fectionis est deo attribuendū ē. cuz ipse sit solus illimitate p̄fectionis. Sed distincta cognoscere vno formali p̄ncipio ex natura rei formaliter indistincto p̄fectius ē q̄z cognoscere distincta principiis ex natura rei formaliter distinctis. Maior p3. Minorē p̄bo q2 vniuersaliter videm9 q̄ ī oīb9 reb9 cognitiuis quāto res ē nobilior et p̄fectior. tāto paucioribus principiis plura distincta cognoscit. Uñ etiā ī ipsis angelis vt patebit in li. ij. q̄n [redacted] angelus est p̄fectior tanto paucioribus speciebus indiget cognoscēdo. Cum ergo deus infinite sit p̄fectionis. ergo in illo quod sibi ē ratio omnia cognoscēdi nulla penitus cadit

distinctio ex natura rei. Cũ igit̃ idee sint pn
cipia cognoscẽdi quibus deus cognoscit crea
turas. vt infra patebit. ergo nõ poterũt in deo
3 eẽ distincte ex natura rei. ꝑ. si idee que sũt
creatoꝝ ⁊ creabilium repñsentatiue essent in di
uina eẽntia distincte ex natura rei tũc omnes
beati eque plura viderẽt in diuina eẽntia. ⁊ ꝑ
ꝯsequens nulla posset fieri diuina reuelatio.
cuius oppositũ patet ĩ sacra scriptura. Ange
lus em̃ regni pſaꝝ restitit angelo populi isrl'i
tici q̃ntum ad liberationẽ huiꝰ populi. vt scri
bit Dañ. x. ca. quod nõ fecisset si in diuina es
sentia vidisset populũ tali tẽpe liberandum.
Etiam dicit btũs Dyoni. ꝙ angeli supiores
purgant ⁊ illuminãt inferiores. Cõsequẽtiã
probo. q2 q̃cquid ĩ aliqua natura ex natura rei
intrinsece seu naturalr̃ ẽ distinctũ. hoc videt̃
ab eo q̃ videt illã naturam. Propter hoc em̃
impossibile ẽ videre diuinã eẽntiam q̃n disti
cte videant̃ diuie psone. q2 psonaꝝ distĩctio ẽ
intrĩseca sine omĩ ad extra ꝯpatõe independẽs
4 ab omĩ actu ratõis. ꝑ. illud quod ẽ pmũ
ĩ genere intelligibiliũ est ex natura rei forma
liter vnũ ⁊ indistinctũ. eẽntia diuina ẽ hmõi
vt de se patet. ergo ⁊c. Maiorẽ probo. quia p
mũ est mensura ceteroꝝ. vt patet. x. metaph.
⁊ ꝑ ꝯsequens debet esse maxime simplex et in
diuisũ. vt patet ibidẽ. Propter qd̃ aut cõmẽ
ta. x. meth. ꝙ vnitas illius quod est mensura
ceteroꝝ sui generis est talis ꝙ nõ est diuisibi
lis neq3 ßm locũ. neq3 ßm formã. neq3 ßm co
5 gnitõem. ꝑ. illud idẽ pbari põt q2 plimis
sctõꝝ auctĩbꝫ. Dicit em̃ Ansel. de pcessiõe spi
ritussancti. c. iij. ꝙ oĩa ĩ diuinis sũt idẽ vbi nõ ob
uiat relatiõis oppositio. s3 vna idea nõ oppo
nit̃ alteri idee relatiue. Et Dam. ait. ꝙ oĩa
q̃ sunt in diuinis sunt vnũ. p̃ter ingeneratõem.
Opi. d̃ formalitatibꝫ
generatõem ⁊ pcessiõẽ. Sed q̃dã istiꝰ opi
niõis ꝯ̃riũ tenẽtes arguũt p sua positõne sic.

Rõ cognoscẽdi pcedit actũ cognoscẽdi. g̃
distincta ratio distinctã cognitõẽ. Cũ g̃ deꝰ
eodẽ actu quo cognoscit se cognoscat distin
cte oĩa alia a se. igit̃ añ omnẽ actum intelligẽ
di pcedũt ĩ deo distincte ratiões cognoscendi
creaturas quas ideas vocamus. ⁊ ꝑ ꝯsequẽs
2 erũt distincte intrinsece ⁊ ex natura rei. ꝑ.
assimilatio cognoscẽtis ad cognitũ pcedit in
ipso intellectu naturaliter actũ cognoscẽdi. q2
intellectus nõ cognoscit nisi sit cognito assi
milatus. cũ oĩs cognitio fiat p assimilatõem.
vt patet. i. de aĩa. sed idee in mente diuia sunt
quedam assimilatões quibus distincte deus
cognoscit ea q̃ sunt extra eũ. ergo talium assi
milationũ distinctio pcedit actũ intelligẽdi
quo illa cognoscunt̃ distincte. ꝑ. illa que 3
ꝯsequunt̃ diuinã eẽntiã ex natura eẽntie non
ꝯsequunt̃ eã ex aliq̃ cõparatõe facta p intelle
ctũ. q2 sicut eẽntia nõ est p intellectũ. sic nec il
lud quod naturaliter ꝯsequit̃ essentiã. Sed
ista distincta exemplaria cõsequunt̃ eẽntiam
ex natura eẽntie. q2 q̃cquid est in psona diuia
aut ꝯuenit sibi p eẽntiam. aut p relatiõem. eo
ꝙ ĩ psona diuina nõ possumus plura dare q̃
eẽntiã ⁊ relatõẽ. Sed idee siue rõnes reꝝ re
pñtatiue sunt ĩ qualibet diuina psona. q2 qli
bet diuina psona cognoscit distincte oĩa ⁊ nõ
p pprietatẽ relatiuã. nã q̃cquid ꝯuenit pso
ne rõe pprietatis relatiue nõ ẽ cõe tribꝫ. igit̃ p
dicte rões ꝯueniũt psone rõe eẽntie. et ꝯñs
ßm nr̃m modũ intelligẽdi ꝯsequũt̃ naturã di
uinã naturalr̃. ⁊ nõ innascũt̃ p actũ cuiuscũ
q3 intellectꝰ siue sit creatꝰ siue increatꝰ. Jõ
q̃dã illoꝝ ꝯcludũt ꝙ ille forme añ oẽm actũ
intelligẽdi sũt distincte ĩ eẽntia diuina tãq3 ĩ
speculo clarissimo oĩm factibiliũ repñtatiuo
⁊ exemplificatiuo. ꝑ. si ille idee eẽnt disti 4
cte p actũ intellectus cõcipiẽtis eẽntiam di
uinam imitabilẽ a distinctis rebus extra. tũc
necessario essent ab ĩtellectu formate. ꝯseq̃ns
est falsum. q2 ait Aug. lxxxiij. q̃onũ. q. xlvi.
ꝙ idee sunt ratões reꝝ stabiles atq3 immuta
biles. que et ipse formate nõ sunt. ac p h̃ eter
ne sunt. ꝑ. si idee nõ distinguerẽtur ex na 5
tura rei. aut distinguũtur p intellectum crea
tum. aut increatum. Nõ primo mõ. quia cũ
idee sint eterne vt iam patuit p Aug. sequere
tur ꝙ distinctio pcederet suum principiũ di
stinctiuũ. Nec scdo mõ. q2 illud qd̃ innascit̃
p actũ intellectus diuini est in sola psona ver
bi. idee aũt sunt ĩ qualibet psona diuina. cũ
oĩs psone sint vnũ principiũ creature. vt ait
Aug. v. de trini. ca. xvi. ꝑ. eẽntia diuia vt 6
naturaliter obijcit̃ intellectui diuio. aut rep
sentat sibi oĩe intelligibile sub omĩ modo p
fecte intelligibilitatis. aut nõ. Si sic. tũc ha
bet̃ ppositũ. q2 sicut pfectioris intelligibilita
tis ẽ ex pte intellectꝰ distincte intelligere. ita p
fectioris ĩtelligibilitatis ẽ ex pte obiecti distĩcte
repñtare. Si nõ. tũc eẽntia dĩna ñ ẽ ĩfinite in
telligibilitatis. cũ ñ possit repñtare oẽ ĩtelligibi
le sub oĩ mõ pfecte ĩtelligibilitatis. S3 istã Contra opinionẽ
opiniõẽ ego male ĩtelligo. Q2 vbicũq3 ponit̃
distĩctio q̃ ẽ maior distĩctõe mĩma. ibi vt mi
hi apparet ñ pt̃ saluari sũma vnitas. s3 distin
ctõ formal' ex natura rei ẽ maior distĩctõe mĩ
ma. g̃ si ponit̃ ĩ diuia eẽntia. ipa nõ erit sũme

vna. qđ ē ꝯ phos ⁊ theologos. Minorē pꝓ
q2 illa distictio ē maior minima distictōe q̄ est
maxie distinctōi ꝓpinq̄or. s3 distinctio ex na
tura rei ē hmōi. q2 illa distictio ē maxie disti/
ctōi ꝓpinq̄or q̄ ē reali distinctiōi vicinior. nā
real' distinctio ē maxia distictio. s3 distictō ex
natura rei ē ꝓpinq̄or reali distictōi ꝙ̄ distin/
ctio rōis. Nā mediū est ꝓpinquiꝰ extremo ꝙ̄
extremū extremo. distinctio aūt ex natura rei
etiā ꝫm istos ē media inter distinctōꝫ realē ⁊
distictōꝫ rōis. q2 ipa ē mior distictōe reali. ⁊ ē
maior distictōe rōis. Etiā maior pꝫ. q2 vnū
qđq3 q̄tū vadit ad distictōꝫ tm̄ r̄cedit ab vni
tate. Nā vt ait Boetiꝰ. i. de tri. c. i. ꝑncipiū
plr̄itatis ē alteritas. Ad ꝑmū igit̄ dđm ad
Solutio Ad 1 maiorē ꝙ rō cog̃scēdi nō p̄cedit actuꝫ cogno
scēdi. nisi apud talē intellectū cuiꝰ rō cogno/
scēdi differt ab actu cognoscēdi. qđ simplr̄ fal
sū ē i diuis. Uel pōt dici ꝙ maior nō ē vera
nisi de rōe illa q̄ causat actū. nō aūt de rōe que
terminat actū. Nā terminās vt termiat nō p̄
cedit illud qđ termiat. Rō ꝟo idealis nō hꝫ
rōem cause respectu actꝰ intellectꝰ diuini. s3 so
lū se hꝫ i rōe terminātis Posset etiā dici ꝙ
maior solū ē vera de rōne obiecti ꝑmarij. nō
aūt de ratione cognoscēdi obiectū scđarium.
Ad 2 Ad scđm pꝫ ꝑ iā dicta. Uel dđm ꝙ ma/
ior nō est vera nisi de intellectu q̄ de se ē in po/
tētia ad intelligenduꝫ. q2 tal' intellectꝰ nō pōt
distincta disticte cognoscere nisi ꝑus silitudi
ne taliū distinctoꝝ actiue ē. intellectꝰ aūt diui
Ad 3 nus ē purꝰ actus. Ad terciū nego minorē.
ad ꝓbationē cū dr̄ q̄cq̄d ē i ꝑsona diuina. aut
ꝯuenit ei essentiā. aut ꝑ ꝓprietatē. dico ꝙ si
ly quicq̄d stat ꝓ re vel ꝓ modo reali. tunc illa
ꝓpositio vera est. Si aūt stat ꝓ ratione vl' ꝓ
eo qđ dicit tm̄ aliquid ratiōis. tūc nō ē vera.
quia talia ꝯueniūt ꝑsone ꝑ actū intellectꝰ di/
uini. vt infra patebit. Et sic ē in ꝓposito Ul'
potest dici ꝙ ille rationes ideales ꝯueniūt ꝑ/
sone ꝑ eēntiam originaliter. ⁊ ꝑ intellectū for/
maliter ⁊ actualiter. q2 originaliter ex virtua/
li ꝯtinētia diuie eēntie ꝓuenit ꝙ intellectꝰ di/
uinꝰ actualiter hmōi diuersas rōes circa ipaꝫ
ꝯcipit. Et cū ille addit ꝙ sint i diuina eēn
tia vt i speculo clarissimo. dico ꝙ veꝝ est origi
naliter. nō aūt formaliter ex natura rei distin
Ad 4 cte. vt infra magis patebit. Ad quartū di
cendū ꝙ ideas esse formatas potest duplr̄ in/
telligi. Uno mō effectiue ⁊ productiue. Alio
mō cōceptiue seu exꝑssiue. Primo mō negat
Aug. ideas eē formatas. nō autē scđo modo,
Ad 5 sicut pꝫ ꝑ verba Aug. ibidē. Ad q̄ntū di/
cēdū ꝙ distinguunt̄ ꝑ intellectū diuinū. Ad
ꝓbationē dđm ꝙ q̄uis illud qđ innascit̄ i di
uis ꝓductiue ꝑ actū intellectꝰ sit i sola ꝑsona
verbi. tm̄ illud qđ innascit̄ ꝑ actum intellectꝰ
exꝑssiue pōt eē in omībus tribus. Exprimere
eīn in plus se habet q̄ ꝓducere. Omne eni ꝓ
ductū potest dici exꝑssum. nō tamē omne ex/
pressum est productū. nam nihil potest pro/
ducere seipm. q̄uis aliq̄d possit exprimere se/
ipsum. Ad sextū dicendū ꝙ eēntia diuina Ad 6
obijcit̄ itellectui diuino sub omni mō ꝑfecte
intelligibilitatis originaliter distincte. nō ta/
men distincte formaliter ex natura rei. q2 hoc
derogaret sue simplicitati ⁊ vnitati. Et cū di/
cit̄ ꝙ sicut ꝑfectioris intelligibilitatis est ex ꝑ
te intellectus omnia distincte intelligere. sic
⁊c. nego similitudinē. q2 cū de naturali ꝑfecti
one diuine eēntie sit omnia vnitissime ꝯtine/
re. ideo maioris ꝑfectionis est ex ꝑte eēntie et
ꝑfectioris intelligibilitatis distincta vnite re
ꝑ̄sentare ex natura rei intrinsece. q̄ disticte di
stinctione se tenēte ex ꝑte eēntie. Sed q2 intel
lectus vt intellectus ex sui natura hoc habet.
ꝙ adunata pōt distinguere ⁊ distincta vnire.
vt ait ꝯmētator. xij. metaph. ideo ꝑfectōnis ē
ex parte intellectus ꝙ possit distincte intelli/
gere ea que ꝫm se sunt formaliter et ex natura
rei indistincta in obiecto intellecto. Forte Instantia
dicet aliquis ꝙ ex his sequit̄ ꝙ aliquid sit ap
ꝑ̄hensiue vel exꝑssiue in intellectu quod nō ē
reꝑ̄sentatiue in eēntia. Rn̄deo ꝙ ex p̄dictis Solutio
non sequit̄ ꝙ aliquid apꝑ̄hensiue sit i intelle
ctu quod nō sit reꝑ̄sentatiue in eēntia. sed bn̄
sequitur ꝙ idem est in eēntia ⁊ i intellectu. ali
ter tamē ⁊ aliter. quia i eēntia est modo eēntie
vnitissime. sed i intellectu est modo compete
ti intellectui penes intellectus ꝑfectionē. s. ex/
pressiue ⁊ distinctiue. nec tamē ex hoc intelle/
ctus differt ab eēntia nisi sicut vna res aliter
⁊ aliter considerata. Secūdo dico ꝙ idee Cōclo 2
nō distinguūt̄ ꝑ actū intellectus creati Quia 1
distinguēs nō ē posterius distincto ꝑ ipsuꝫ.
sed vt supra patuit ꝑ Aug. idee sunt eterne.
omnis autē intellectus creatus est tēpalis.
cum ergo omne tēpale sit posterius eterno
ergo ⁊c. P̄. illa que in deo ab eterno viuūt 2
nō dependent ab intellectu nostro. sed idee in
deo ab eterno viuūt. Maior patet. Minorē
ponit Aug. in questionibꝰ ad Orosium. q.
xxvij. vbi tractans illud Johis. i. quod factū
est in ipso vita erat. sic ait. Omia ergo que fa
cta sunt ⁊ vitam nō habent. in ipso dei verbo
vita sunt. Et paucis interpositis addit. Ui/

nūt igitur in deo omnes rationes idearū. Et quasi idē sensus habet in ↄmento super .i. ca. de diuinis nominib9. ibi em̄ dicit sic. In mēte diuina pexititerūt ab eterno eterne rationes omniū creandoꝝ. in quibus rationibus omnia viuūt. ꝛ ex quoꝝ fulgoribus omnes cogni
5 tiones illustrātur. ꝑ. monologiō ca. v. ait Anselmus. Nullo pacto fieri potest rationabiliter aliquid ab aliquo nisi in sapiētis ratione pcedat aliquid quasi exemplū rei fiende Sed omnia deus produxit i sapientia. iuxta illud ps. Omnia i sapiētia fecisti: impleta est terra possessione tua. ꝛ in numero. pondere et mēsura. vt ait ille sapiēs. ergo deus añ intellectus creati productionē prehabuit ideaꝫ ipsius intellectus producēdi. ꝑ. illa que tan
4 ꝙ in arte omnipotētis dei sunt in verbo diuino nō dependent a nostro intellectu. idee sūt huiusmodi. Maior est euidēs. Patet etiaꝫ minor. quia verbū productū in diuinis est ars omnipotētis atqꝫ sapientis dei plena rationibus omniū viuentium. ꝭm Augus. vi. de tri
Tōclo 3 ni. ca. vltimo. Tercio dico ꝙ idee predicte distinguūtur ꝑ intellectum diuinū. Ad cuius euidentiam est aduertēdum ꝙ vt testatur cōmentator. xij. metaphice. si calor esset separatus. tunc comprehenderet in se omnē gradum caloris. ꝛ ideo intellectus qui huiusmodi calorem pfecte intelligeret omi modo quo intelligibilis esset. nō solum intelligeret eum vt in se est vnus formaliter. sed etiam intelligeret eum vt virtualiter esset omis caloris cōtentiuus. Ille igitur calor licet formaliter et actualiter moueret intellectum ad intelligendum seipsum tm̄. radicaliter tamen quasi originaliter moueret intellectū ad cognoscenduꝫ omnē alium calorē in ipso virtualiter cōtētum. et ꝭm ꝙ ꝑ ipsum principiari posset vt existeret extra in materia determinata. Intellect9 igit mot9 a tali calore i suo pspectu distinctionē illoꝝ pducibiliū calorꝫ exprimeret actualiter. ꝙuis eos i eētia caloris separ originaliter monētis intellectū ad hmōi distinctōeꝫ faciendaꝫ videret vnitissimos ꝛ ex natura rei penitus indistinctos. Sic in ꝑposito intellectus diuinus cū sit infinite pspicacitatis adequatus est eētie diuine que ē infinite intelligibilitatis. et ꝑpter hoc intellectus diuinus intelligēs pfecte ipsā diuinā eētiā nō soluꝫ vt absolute intelligibilis ē ꝭm suā entitatē formalē. sed etiaꝫ vt intelligibil ē habitudine ad alia ꝭm suam continentiā virtualeꝫ penes multitudinē talium habituū intellectus diuinus exprimit actualiter distinctiōem idearū ꝭm ꝙ originaliter motus ē ab eētia iuxta suā ↄtinētiam virtualē. Et istud pōt declarari in vno simili tracto a Dyo. in d' diuis no. ca. v. Dicit em̄ ibi Dyonisius. ꝙ sicut omnes linee protrahibiles a medio ad circumferentiam continētur in centro. sic omnia creata creabilia continētur in diuina eētia. Sed planū est ꝙ quicūqꝫ pfecte cognoscit centruꝫ positum in medio circumferētie omi modo ꝙ est cognoscibile. ille cognoscit omnes lineas ab eo egressibiles ad circumferentiā. vl' i ipm reducibiles a circumferētia que sunt infinite. ꝙuis ipm centruum cognoscat in se penitus eē indistinctuꝫ formaliter ex natura rei. Sic intellectus diuin9 pfecte cognoscēs diuinam eētiam. ꝙuis ipsam in se cognoscat penitus indistinctā cognoscit omnes creaturas virtute eiusdem essentie in esse producibiles. exprimens omnes ideales rationes. penes quas tanqꝫ penes distinctas rationes essentia diuina distincte ꝛ determinate est imitabilis a distinctis huiusmodi producibilibus. que quidem rationes dicūtur idee. ab idos grece qđ ē forma exemplaris latine.

Artic.

Quantuꝫ ad secundum principale.

vtrum infinite idee sint in deo. dico ꝙ infinite idee sunt in mente diuia. Nam cum idea sit forma exemplaris ad cuius similitudinem ad extra aliquid ē a deo cognoscibile et producibile. cum infinita deus cognoscat que producere posset si sue volūtati placeret. igit infinite idee videnť eē in deo.

Instā. Sed forte ↄ istud dicet ꝙ sicut scia dei nō multiplicat. ꝙuis scibilia multiplicētur. sic ꝙuis ideata multiplicētur. nō tamen multiplicatur idea. consequentia patet. quia si idee multiplicātur ad multiplicationē ideatorū. hoc maxime essꝫ pro tanto. quia idea dicitur relatiue ad ipsum ideatum. sed sciētia etiā dicit relatiue ad scibile. ergo ꝛc. Solu. Rn̄deo negādo ↄsequentiā. Ad pbationeꝫ dico ꝙ scia ꝭm suū eē formale ē quid absolutū. ꝙuis ↄnotet respectuꝫ ad scibile qui est suo cointellectu. idea vero ꝭm suum esse formale dicit respectū ad ideatum. ꝛ ideo non est simile de scientia ꝛ de idea.

Artic.

Quantuꝫ ad terciū principale.

vtrum malum culpe habeat ideaꝫ in deo. Dico ꝙ malū culpe nō habet ideaꝫ i deo

Quia nulla ꝑuatio vt priuatio est habet ideam in deo. sed malū culpe de se dicit priuatōꝫ ergo ꝛc. Sed forte ꝯtra illud dicet ꝙ vnitas habet ideam in deo. Nā Plato summaꝫ ideaꝝ posuit ideam vnitatis. et tamē vnitas dicit priuationē diuisionis seu distinctiōis.

Instantia

Solutio. Rn̄deo ꝙ vnitas dicit priuationē priuationis puta diuisionis. et ideo sicut negatio negationis q̄uis vocaliter dicat negationeꝫ. realiter tamen dicit affirmationem. sic q̄uis vnitas que est priuatio priuatōnis vocaliter sonet in priuationem. realiter tamen dicit positionē. ꝛ ideo nō est simile. quia malum culpe ē totaliter quid ꝑuatiuū.

Artic̄s 4 Quantuꝫ ad quartum principale. quomodo de⁹ cognoscat malum. sic procedam. Primo ponam vnam distinctōem. Secundo ex ea eliciam duas cōclusiones. Distinctio est illa. ꝙ q̄uis noticia dei sit vna realiter. tamen ratione diuersitatis scitoꝝ dicit̄ esse triplex. Una em̄ dei noticia dicit̄ scientia simplicis noticie. alia scientia visionis. Et tercia scientia approbatōis. Prima est qua deus cognoscit omnia facta. fienda ꝛ fieri possibilia. Secūda qua cognoscit omnia facta ꝛ fienda. Tercia qua cognoscit ea que sibi sunt grata et bn̄placita. Ex hmōi distinctōe patet immediate due ꝯclusiones. Una ꝙ p̄mis duobꝫ modis loq̄ndo de cognitiōe siue scia dei de⁹ cognoscit omne malum culpe. Quia nō solum deus videt illud quod est ratio accedendi ad suam bonitatem. sed etiam illud quod ē rō deuiandi ab eadeꝫ. sed sicut caritas ꝛ gr̄a cetereqꝫ virtutes sunt ratio appropinquādi ad suā bonitatem. sic malū culpe ē rō deuiādi. g̃ ꝛc. Scd̄a cōclusio ē ꝙ deus noticia approbatōis nullum maluꝫ culpe cognoscit. Quia om̄e qd̄ q̄s approbat illius aliquo mō causa eē videt̄. sꝫ deus nullius mali culpe potest esse causa. g̃ ꝛc.

Triplex ē scia dei

Cōc̄lo 1

Cōc̄lo 2

Instātia ꝯ 1. ꝯc̄loem. Sed ꝯ primā illaꝝ ꝯclusionū forte dicetur ꝙ omnis scia seu noticia. aut est causa rerū. aut causat̄ a rebus. vt patꝫ p Auer. xij. metaph. sed nec sciētia simplicis noticie. nec sciētia visionis ipsius dei est causa mali culpe. cū deus peccare nō possit. nec est causata a malo culpe. quia ē prioꝛ omni culpa cum sit eterna culpa vero tempalis. prius autē nō causat̄ a posterioꝛi. ergo videt̄ ꝙ deus nec scientia simplicis noticie. nec scientia visionis cognoscat malum culpe. Contra secundā ꝯclusionē possꝫ instari sic. Illud quod quis ꝓhibere potest ꝛ nō ꝓhibet hoc approbare videtur. quia in legibus dicit̄. Qui tacet consentit. sed omne malum creature deus posset ꝑuenire ꝛ prohibere si vellet. ꝛ tamen sinit peccatoꝛē peccare igit̄ videt̄ approbare.

Instātia ꝯ 2. ꝯc̄loem.

Solutio Ad 1 Rn̄deo ad primā ꝙ maioꝛ nō est vera nisi de talibꝫ q̄ p se cognoscūtur. Sed priuatōes cognoscunt̄ p habitū. Malū em̄ semꝑ cognoscit̄ p noticiā ipsi⁹ boni. Etiā mioꝛ nō sumit̄ debite sb̄ maioꝛe qꝛ pctā nō sūt res sed ꝑuatōes.

Ad 2 Ad scd̄am dicēdum ꝙ deus ꝓhibuit p decē legis p̄cepta omne malū culpe maxime mortale. hominē tamen reliquit libertati sue. vt bene vsus libertate sibi relicta vitam eternam mereatur. male autem vsus tanq̄ forisfactoꝛ a iusto iudice puniat̄.

Ad ꝑnci pale argumentum. Ad argumentū principale patet p iam dicta. quia ad cognitionē mali nō oportet ponere ideā mali. qꝛ illa poni non pōt. sed sufficit idea boni. g̃ ꝛc.

Distinctio tricesimaseptima.

Et quoniā demōstratū est. Hic mgr̄ inuestigat quomō deus habitat eē in rebus. Et diuidit̄ in duas partes. Nam p̄mo circa esse dei in rebus declarat quosdam modos veros. Secūdo reprobat quosdam modos falsos. ibi. Cūqꝫ diuina natura. Prima in tres. Nam primo circa hoc duos modos insinuat. Secundo quod dixerat auctoꝛitatibus sanctoꝛuꝫ confirmat. Tercio de illis duobus modis distincte determinat. Secūda ibi. Ne autem ista. Tercia ibi. In sanctis vero. Et hec in duas. Nam primo ostendit quomodo est i aliquibus rebus specialiter p gratiam. Secūdo quomō est in omībus rebus generaliter p naturaꝫ. ibi. Ex p̄dictis patet. Prima in duas. Naꝫ p̄mo ostendit ꝙ deus habitat i hōibus sanctis. Secūdo mi̅det quibusdā dubijs. ibi. Si aūt q̄ris. Sequit̄ illa ps. Ex p̄dictis patet. Et diuiditur i tres ptes. Quia p̄mo magister illius modi q̄ deus p suam eēntiam est in rebus tāgit excessum ꝛ incomꝓhensionē. Secundo tangit circa hoc quoꝛundam ꝑsumptionē. Tercio mouet ꝛ tollit vnam incidentē dubitationē. Secunda ibi. Quidam tamen. Tercia ibi. Solet etiam. Sequitur illa pars. Cūqꝫ diuina natura. Et diuidit̄ i duas ptes. Nā p̄mo magister ostendit ꝙ q̄uis deus sit in omnibꝫ

rebꝰ. tñ remouet̃ ab eo oĩs local' circumscɍptio ꝛ determinatio. Secũdo adiungit̃ istoꝝ confirmatio. ibi. Fateamur itaqꝫ. Prima in tres. Quia primo magister ostēdit ꝙ deus nec circumscriptiue nec diffinitiue est ĩ loco. Secũdo ꝙ spũales creature licet nõ circumscriptiue. tamen diffinitiue sunt ĩ loco. Tercio querit vtrum talibus spũalibus creaturis competat loci mutatio. Secũda ibi. Spũs ꝟo creatus. Tercia ibi. De mutatiõe vero loci. Et hec in duas. Nam primo circa motum spirituum creatoꝝ excludit cuiusdam opinionis falsitatem. Secũdo cõcludit affeuerãdaꝫ veritatem. ibi. Sũt ergo spiritus. Circa istã xxxvij. dist. quero hãc questionē.

Vtrum omĩs substãtia spũalis sit in loco. Et videtur ꝙ sic. Quia deus est ĩ loco. ergo omĩs substantia spũalis est ĩ loco. Cõsequētia patet. Nam cum deus oĩm spirituũ sit spiritualissimus ꝛ summe immaterialis ꝛ abstractus. si sibi competit eē ĩ loco. nulli alteri substãtie ratione sue spiritualitatis repugnabit esse in loco. Añcedēs ꝓbatur. Quia ĩ quacũqꝫ re nõ esset deus. illa sicut ex nihilo facta est immediate rediret ĩ nihil. vt patet Aug. sup Geñ. ad lrãm. Sed locus est vera res extra animã. cum sit species ꝑdicamēti realis. puta quãtitatis. ergo deus vere est in loco. cum vere sint multa loca que nõ sunt ĩ nihilum redacta. Contra ꝺm boetium ĩ de hebdomadibus. ꝯmunis aĩe cõceptio est incorporea siue spiritualia ĩ loco non esse. Cum substãtie spirituales sint q̃druplices. Est eñ quedam substãtia spũalis increata. sicut deus. alia creata. Et hec triplex. Quia quedã est intellectualis sicut angelus Quedã ratiõalis. sicut aĩa intellectiua hoĩs. Quedã vl'is. sicut natura etiã rei corꝑalis abstracta ꝺm eē cognitum dicit̃ spũalis. Et ꝺm hec quattuor erũt articuli istiꝰ q̃onis. Primus vtrum deus sit ĩ loco. Secũdus vtꝝ angelus. Terciꝰ vtꝝ aĩa rõnalis. Quartus vtꝝ natura vl'is.

Articl's 1 **Quãtuꝫ ad primũ** vtrum deus sit ĩ loco. ponaꝫ tres ꝯclusiones. Prima ꝙ deus nõ est in aliquo loco localiter nec circumscriptiue nec determinatiue.

Secũda ꝙ deus est ĩ omĩ loco attinctiue et ꝯseruatiue. Tercia ꝙ esse vbiqꝫ simpliciter

Cõcl'o 1 ꝓprium est solius dei Primũ probo sic. Illud quod est simpl'r infinitũ nõ potest esse localiter in loco nec circũscriptiue nec determinatiue. sed deus est simpl'r infinituꝰ. Minor pꝫ ex supioribꝰ dictis ꝛ patebit ex dicedis. Maiorē ꝓbo. qꝛ omẽ quod loco circũscribit̃ loco quodammõ ꝯmẽsurat̃. Omne etiã q̃d ad determinatũ locũ determĩat̃ ita ē ibi ꝙ nõ alibi. ꝛ ꝑ ꝯñs necio ꝯuincit̃ eē finitũ. Scdo dico ꝙ deus est vbiqꝫ seu ĩ omĩ loco attinctiue ꝛ ꝯseruatiue. Qꝛ sicut se hꝫret magnitudo mol' infinita eēt ad oēꝫ locũ occupatiue. sic se hꝫ magnitudo ꝟtutis infinita ad oēm locũ attinctiue ꝛ ꝯseruatiue. Sed infinitũ magnitudine molis totuꝫ occuparet si daret̃. vt patet. i. phisicoꝝ. ergo infinitũ magnitudine virtut' omnē locuꝫ ꝯtingit ipm ꝯseruãdo. Propter quod dicit̃ Sap. vij. de hmõi magnitudine Attingit eñ vbiqꝫ ꝑpter suã mũdiciã. Et in ꝑncipio octaui ca. dicit̃. Attingit eñ a fine vsqꝫ ad finem fortiter. ꝛ disponit omĩa suauiter Cõcl'o 2

P. substãtia spũalis est vbi opatur. sed deus opat̃ ĩ omĩbus. Maior patebit infra ĩ .ij. ꝑncipali. Minor pꝫ ꝑ auctorē de causis qui ait. ꝙ causa primaria plus influit q̃ꝫ causa secũdaria. Deus igit̃ q̃ respectu oĩs cause ꝑticularis ē cã ꝑma plus influit ad eē cuiuslibet effectus q̃ꝫ faciat sua cã secũdaria ꝛ immediata 2

P. illud est ĩ omĩbus attinctiue seu ꝯseruatiue quod omĩa ꝯtinet ne labatur ĩ nõ esse. deus est hmõi. Maior patet. Minoreꝫ ponit Aug. deum sic alloquēs. i. ꝯfessio. An opus habes vt ꝯtinearis qui omnia contines. quoniam que imples ꝯtinēdo imples. nõ eñ vasa que te plena sunt stabilem faciunt. quia ꝛ si frãgantur nõ effunderis. ꝛ cum effunderis sup nos nõ tu iaceris sed erigis nos. non tu dispergeris sed colligis nos. Et iõ quasi ex radice predictorũ concludit Anselmus monologion. ij. ꝙ q̃a nihil sine deo potest aut esse aut cõseruari. igitur dicere cogimur deuꝫ esse vbiqꝫ ꝛ semp. Sed forte dicet̃ ꝙ de ratione loci est ꝙ nihil locati sit extra ipsuꝫ locum. igitur videt̃ ꝙ vel deus erit in vno loco tñ. vel nusq̃ꝫ erit. ꝛ ꝯsequēs nõ poterit esse vbiqꝫ. Añcedens patet. quia. iiij. phisicoꝝ dicit̃. Dignũ est locum ꝯtinere illud cuius est. nec eē maiorē nec minorem ipso locato. Respõdeo breuiter ꝙ phus loquit̃ ibi de tali locato quod localiter ꝛ circũscriptiue est in loco. Et de tali loco etiaꝫ intelligēdũ ē añcedēs positum ĩ ista instãtia. Tercio dico ꝙ esse vbiqꝫ ꝑ se ꝛ simpliciter est ꝓprium solius dei Quia illud est ꝓprium alicuius q̃d ꝯuenit sibi soli ꝛ semp ꝛ ꝯuersim ꝑdicatur co. Sed

Instantia · Solutio · Cõclo 3

p se 7 simplr esse vbiqꝫ sic se habet ad ipm deum. Maior patet p Porphiriū. Minor nota est ex pcedentibꝫ. Contra tamē illā minorē posset argui. Et primo q esse vbiqꝫ nō sit proprium dei. ex eo q sibi soli conueniat. quia si esset solummodo vnus homo. tunc aīa humana esset vbiqꝫ. cum sit tota in toto corpore quod viuificat. 7 tota in qualibet eius parte.

Instantia 1

2 P. sm phm vniuersalia sunt vbiqꝫ 7 semp ergo nō solum deus

3 P. vbicunqꝫ ē corpus ibi necessario est materia. sed in omni loco est corpus. quia nō est dare vacuū. vt patet. iiij. phisicoꝝ. ergo in omi loco ē materia. 7 p ꝯns materia est vbiqꝫ. 7 nō solū deus.

4 P. illud quod nō ꝯuenit deo ab eterno nō ꝯuenit sibi semp. sed esse vbiqꝫ nō cōuenit deo ab eterno. cum omne vbi factuꝫ sit in tpe.

Solutio. Rñdeo ad

Ad 1 primuꝫ q ex hoc nō sequit q aīa p se 7 simplr eēt vbiqꝫ. sed solū p accidēs. puta illo casu posito.

Ad 2 Ad scdꝫ dōm q vlia nō dicunt eē vbiqꝫ positiue. sed puatiue. qꝛ nusqꝫ p se sunt. In qꝫtum em vlia sunt: tūc abstrahūt a ꝯditionibus indiuiduātibus q̄ sunt hic 7 nūc. 7 p ꝯsequēs abstrahūt ab vbi 7 a loco.

Ad 3 Ad terciū dōm. q i omi loco ē materia p accidēs i q̄ ē corpus de pdicamēto subē. qd addo ꝓ tāto. qꝛ i loco vbi sunt accidētia sacri altaris nō ē materia. qꝛ in tali loco localiter et occupatiue nō ē corpus de pdicamento subē. sed tm̄modo corpus de pdicamēto quātitatis. Etiā nō ē simplr eadē materia i diuisis locis. s; ē alia 7 alia portio materie. sed idē de⁹ ē in oi loco

Ad 4 Ad qrtū dōm. q deū eē vbiqꝫ ē deū eē i omibꝫ rebus ita q nulla res sit, i qua de⁹ nō sit. 7 idō deus ab eterno fuit vbiqꝫ cū erat in seipo. quia nulla res erat nisi ipe solus. In alijs rebus deus cepit esse in tempe nō per mutationeꝫ sui. sed per mutationē reꝝ. Sic etiam res fuerunt in deo ab eterno. nō stabilitate rerum sm se. sed stabilitate 7 entitate dei. quia oē quod est i aliquo est i eo sm modū eius in quo est. et idō res sunt i deo eternaliter. 7 deus est in rebus tēporaliter. cum res mensurent tpe. deus auteꝫ eternitate.

Articls 2

Quantuꝫ ad secundū principale. vtꝝ angelus sit in loco.

ponaꝫ tres ꝯclusiones. Prima q angelus est i loco. Secunda q vnus angelus nō potest esse in pluribus locis. Tercia q angelus mouetur de loco ad locum.

Cōclo 1 Egidius. 1 Cōclusionē pmā probat doctor noster sic. Vnumquodqꝫ est i loco p suam quātitatem. sed virtus angeli nō quōcunqꝫ accepta. sed p compationē ad obiectum 7 opationē est quantitas angeli. ergo angelus potest dici vere esse in aliquo loco vl corpe sm q p opatōem suam virtutē suaꝫ vere 7 realiter applicat circa talem locum. Minor declaratur. Nam virtus nō dicit quantitas in ordine ad substantiā. nam vt sic dicit qualitas 7 bona dispositio habentis. nam virtus est quē habenteꝫ pficit. ergo esse qꝫtum ei competet vt dictū est. s. in ordine ad obiectuꝫ siue sm opatōem circa obiectū. Maior patꝫ p Auicenā in sufficiētia sua.

P. istius intētionis videt esse Damas. li. i. ca. xvi. Dicit em q angelus ibi est vbi opatur. 2

P. illud cuius virtus est finita 7 limitata necessario loco diffinit. 7 p cōsequēs diffinitiue est i loco. sed virt⁹ angeli ē finita 7 limitata. g̃ 7c. maior pꝫ. Nā sicut deus ex hoc ē vbiqꝫ. qꝛ sue virtutis quātitas est infinita. sic aliqd erit i loco determiato. qꝛ eius virt⁹ ē finita 7 determiata. 7 idō angel⁹ loco diffinit. cū ei⁹ virt⁹ sit certa mensura determinata 7 diffinita. 3

Sed ꝯ illā opinionē. quidā arguūt directe. quidā indirecte. Cōtra egi.

Directe sic. Si opatio angeli est sibi ratio essendi in loco. vel hec erit operatio immanēs. vel opatio transiens. Nō prima. Nam talis operatio cum sit intelligere 7 velle non est minoris abstractiōis a situ qꝫ eēntia angeli. Si igitur eēntia angeli nō est sibi ratio eēndi i loco. nec hoc poterit esse eius opatio. Nec scda. nā sic quātitas exñs i vno corpe nō potest alteri corpi esse ratio eēndi i loco circumscptiue sic opatio trāsiens existēs in re mota nō poterit eē ratio existendi in loco determinatiue. 1

P. si opatio trāsiens eēt alicui ratio essendi i loco diffinitiue. tūc corpus mouēs aliud corpus simul eēt in duobus locis. in vno circumscriptiue p ppuam quātitatē. 7 i alio diffinitiue p suam opatōem. 2

P. sicut se habet opari ad esse. sic se habet opari in loco ad esse in loco. Sed semp opari psupponit esse. ergo semp opari in loco psupponit esse i loco. 7 per ꝯns opatio nō erit ratio essendi in loco. quia cā nō psupponit effectū. sed ecōuerso. 3

P. si opatio esset ratio eēndi in loco. tūc cum celuꝫ operetur in ouo vel in grano milij. celum esset in ouo vel in grano milij. 4

P. cum angelus existens in celo empyreo nō operetur circa aliquod corpus. sequeretur q angelus existens in celo empyreo non esset in loco. 5

P. angelus transiens d̃ celo ad terram potest trāsire medium quod nihil operetur in medio. 6

⁊ tūc ĩ nullo loco eēt. quia dum est in transitu
nō est ĩ celo nec ĩ terra. quia dum aliquid mo
uet̃ nec est ĩ termino a quo nec in termino ad
quē. nec erit ĩ medio. quia vt supponit̃ dū trā
7 sit mediū nō opatur ĩ medio. ꝓ. si opari
circa rem aliquā corpalem eēt ꝑcisa ratio eēn
di ĩ loco. tūc deus eēt ĩ loco. consequētia ptꝫ.
quia deus potest habere ⁊ habet opatiōem cir
8 ca rem corpalem. ꝓ. quicquid ꝯuenit ali/
cui omi alio circūscripto ꝑter subam. hoc ꝯue
nit ei ꝑcise ꝑ subam. sed circumscpto ab ange
lo omi alio ꝑter subam. adhuc ꝯuenit ei eē in
9 loco. ꝓ. articulus parisiēsis dicit. Angelū
eē ĩ loco ꝑ eius operatiōeꝫ tm̄. ita ꝙ nullo mo
do ꝯueniat sibi eē ĩ loco ꝑ substantiam error.
10 ꝓ. si operatio angeli eēt sibi rō eēndi in lo/
co. hoc eēt ꝑ tāto. quia illud circa quod opera
tur est in loco. Sed sepius angelus operatur
circa ea que nō sunt ĩ loco. puta cum virtuteꝫ
suam applicat ad vltimū celum. vel circa ali
quam substātiam sepatam. ergo protūc nō es
set ĩ aliquo loco. Sed illa nō concludūt.
Solutio
Ad 1 Igit̃ ad primū dicēdum. ꝙ opatio ꝑ quam
angelus est ĩ loco nō oportet ꝙ sit corpis trās
mutatio. sed est sue virtutis applicatio. ⁊ da
to ꝙ illa applicatio sit ĩ applicante. s. in ange/
lo. ⁊ ꝑ ꝯsequēs sit equalis abstractiōis a ma/
teria sicut eēntia angeli. nō tamē est equal' ab
stractōis a quāto modo quo sumit̃ q̄ꝫtum in
sepatis a materia. quia quātitas virtutis co/
gnoscitur in ordine ad obiectū ꝑ opationem
Ad 2 Ad secundū dicēdum ꝙ corpus mouens
aliud corpus est ĩ eodem loco circumscptiue
Ad 3 ⁊ diffinitiue. Ad terciū dōm ꝙ q̄ꝫuis abso
lute loquēdo opari ꝑsupponat eē. tñ nō q̄dli/
bet opari determīatū ꝑsupponit quodlibet eē
determinatuꝫ penes hmōi opari. qꝛ qn̄qꝫ tale
eē innascit̃ ex ipso opari. Nō eñ omne citha/
risare ꝑsupponit eē citharedum. cum cithari/
sando quis efficiatur citharedus. Sic in ꝓ/
posito q̄ꝫuis opari angeli ꝑsupponat eē ange
li. tamē angelum opari in loco nō presuppo/
nit angelum esse in loco. quia tale esse innasci
Ad 4 tur ex hmōi operari. Ad quartum dicen/
dum ꝙ aliquid potest opari dupl'r. vel medi
ate vel immediate. Si imediate circa aliq̄d.
tūc hmōi opatōe ad locuꝫ determinat̃ et diffi
nit̃. Nō aūt si mediate opatur. Cū igit̃ celuꝫ
mediate opetur circa illa inferiora. ergo argu
Ad 5 mētū nō ꝯcludit. Ad quintū dicēdū ꝙ q̄ꝫ
uis angelus nō habeat opatōem circa celum
empireum qua moueat tale celum. tamē vir/
tutem suam ꝑ suam intellectionē ⁊ volitōem
potest applicare ad hmōi celuꝫ. Ad septū Ad 6
dicendū ꝙ nullo tpe vel instāti potest esse an
gelus sic ociosus ꝙ ad nullum ens corporale
applicet suam virtutē. Inuenitur al's ab
aliīs talis additio apposita. Dato tamē ꝙ qn
doqꝫ sic esset ociosus. tunc pro illa mēsura nō
esset actu in loco sed aptitudine. Ad septi Ad 7
mū dicēdum ꝙ consequentia bona esset si de/
us esset finite virtutis. nūc ꝓpter infinitatem
sue virtutis non diffinit̃ vel determinatur ad
vnū locū. sed est vbiqꝫ ⁊ in omni loco. Ad Ad 8
octauū dicēdū ꝙ minor non est vera. ergo ra
tio non ꝯcludit. Al's inuenit̃ sic. Minor
nō est vera. quia quātitas angeli nō attendit̃
immediate ꝫm substantiaꝫ angeli. ergo ratio
nō cōcludit. Ad nonū dicēdū ꝙ nō negat Ad 9
doctor noster q̄n eēntia angeli sit in loco. sed
dicit ꝙ eēntia angeli nō est angelo immedia
ta ratio eēndi in loco. et ideo articulus ille in
nullo est ꝯtra doctorē. Ad decimū dicēdū Ad 10
nego minorē. Ad ꝓbationē dōm ꝙ vltimuꝫ
celū saltē ꝑ accidēs est ĩ loco. Ad substantiaꝫ
etiā sepatam nūqꝫ angelus tam fixe applicat
suam virtutē. ꝙ ex hoc desinat huiusmodi ap
plicatio ab omni corpe. quia saltem ipse vult
esse in loco in quo protūc est. ⁊ tūc hmōi vel/
le est quedam angeli opatio siue sue virtutis
applicatio. Sed aliī ꝯtra ꝑdictam cōclu Opinio ... angeli in loco
sionē arguūt indirecte suas singl'ares positio
nes confirmādo. Quidam eñ dicūt ꝙ an
gelus nusq̄ꝫ est. sic ꝙ ei debeatur locus vel sit
diffinitiue. sed est vbiqꝫ ꝑsens cuilibet corpo/
ri ꝑsentia ordinis non ꝑsentia situs. siue mo
ueat corpus siue nō moueat. Tamen vt di/
cunt ꝑsentia angeli ad locum ꝑcedit suaꝫ ope
rationē in loco. quia omnis actio ꝑsupponit
ꝑn̄tiam actiui ⁊ passiui. Unde opatio nō fa/
cit agentis eēntiam ꝑsentem passo. sed ꝑsup/
ponit Sed illud nō valet. Quia tūc ange Contra
lus eēt vbiqꝫ. quod soli deo ꝯuenit. vt patuit 1
i. iiī. ꝯclusiōe ꝑmi articuli. ꝓ. cuius eēntia 2
extēdit se ad vbiqꝫ presentialiter eēndū. eius
virtus extēdit se ad vbiqꝫ operādū. ergo si eēn
tia angeli est simul ꝑsens omni corpi. vt isti
affirmant. tunc eius v̾tus simul posset opari
in omni corpe. quod est impossibile. ergo ⁊c.
ꝓ. si deus faceret aliuꝫ mundū. aut angel' 3
quē nūc dicis esse ꝑsentē cuilibet corpori istī/
us mūdi. erit pn̄s etiam cuilibet corpi illius
secūdi mūdi. aut nō. Si sic. eadem ratione si
deus faceret infinitos mūdos. quibus ange/
lus eēt pn̄s cuilibet corpi cuiuslibet mūdi. qd̄ ē
ĩpossibile. qꝛ si sic q̄libet angelus eēt infinitus

Si nō. tūc angel' hoc mōdo erit diffinitiue. ⁊ p ɔñs i hoc corpe nūc erit diffinitiue. ⁊ non
4 cuilibet corpi p̄sens. P̄. illa opinio est exp̄s se ɔtra Dama. qui. li. ii. ca. iii. ait. q angeli q̄n sunt in celo nō sunt in terra. et cum ad terram
Opi. q angel' sit p essentiā suaȝ in loco. a deo mittunt. nō remanēt in celo. Alii dicunt q angelus suam eēntiam sit i loco. sic q ratio eēndi angelū i loco determiato est eēntia sua. Quia sicut se habet ens infinitū ad
1 eē vbiq. sic se habet ens finituȝ ad eē alicubi. Sed deus pp̄ter infinitatē sue eēntie est vbiq. ergo angelus pp̄ter limitationē sue essentie est i loco determinato. ergo ⁊c.
2 P̄. prius fm naturam est actiuū p̄sens passiuo q̄ȝ agat
3 in ipsum ⁊c. P̄. angelus fm eēntiam suam nō potest eē extra vniuersum. quia pars non est extra suum totum. nec potest esse vbiq in vniuerso. quia tunc pars equaret suo toti. ergo erit alicubi i vniuerso. ⁊ p ɔsequēs erit dif
4 finitiue in loco fm eēntiam suam. P̄. articulus parisiensis dicit. Qui dicit q anima separata vel angelus fm substantiā nusq̄ȝ sit: error.
Cōtra eā. Sed nec illud stare potest. q2 sic conuenit rem eē in loco. fm q conuenit sibi eē quantum. vt patet p Auicēnam in sufficientia sua Sed esse quantum nō conuenit angelo fm
Henri. de gan. eēntiam suam. vt de se patet. Propter qđ dicit quidam solēnis doctor scđo suo quolȝ. q̄one. ix. q omnes magistri in hoc conueniunt. q eēntia nō est ratio eēndi in loco
Ad 1 Ad primū ergo dicendū q infinitas eēntie nō est immediata ratio fm nostruȝ modum intelligendi quare deus est vbiq. sed quantitas siue magnitudo sue virtutis qua deus est i omnibus. quia in omnibus opatur omnia que producūtur producēdo. et ea que p̄manēt in
Ad 2 eē conseruando. Ad secundū dicenduȝ. q q̄uis opatio p̄supponat p̄sentiā actiui ⁊ passiui. de virtute tamē rationis nō oportet q p̄supponat p̄sentiam localē. In plus eñ habet se p̄sentia q̄ȝ p̄sentia localis. Potest etiam dici q dato q actio p̄supponat p̄sentiā agentis. huiusmodi tamē p̄sentia p̄supponit quātitatem virtutis eiusdem agētis. p quaȝ quātitatem hmōi agens separatum de quo ad presens loquimur est in loco.
Ad 3 Ad tercium dicendum. q angelum concedimus eē alicubi. nō tamē immediate p eēntiam. sed fm virtu
Ad 4 tem ⁊ opationē. Ad quartum dicendū. q articulus exponit alium qui sic dicit. q angelus nusq̄ȝ sit fm substantiaȝ error. si intelligatur q substātia nō sit i loco. Si autē intelligatur q substantia nō sit ratio essendi in lo

co. verum est q nusq̄ȝ est fm substantiā. Ex hꝫ euidēter apparet q articulus nō soluȝ nō est
cōtra nos. sed etiam p nobis. Scđo dico Cōclo 2
q angelus p̄sata sua naturali virtute nō potest eē simul i pluribꝫ locis vt plura sunt. Qz Ratio.
sicut creatura p naturam suam determiat ad vnam spēcē. sic p quātitatem suam determiatur saltem p eodē tpe ad vnū locū ⁊c. Istā ɔclusionē videt tenere mgr. q2 pluribꝫ auctoribus pbat in lra q angelus loco diffiniat siue
ad locuȝ determinet. Sed illud aliq nō tenētes arguunt sic. Medium sapit naturā extremoȝ. Sed angelus est quoddā medium Cōtra cōclōem. 1
inter naturam corporeā ⁊ inter deū. Cuȝ ergo natura corporea sit tm̄ in vno loco. deus autē i omī loco. quia vbiq est. angelus simul erit
in pluribus locis. P̄. vnū corpus potest eē 2
in diuersis locis simul. ergo ⁊ vnus spūs. Cōsequētia pȝ. pbat añcedēs. q2 nō magis repugnāt eidē corpi simul duo respectus extrinseci q̄ȝ duo respectus intrīseci. Sȝ duo intrinseci sil' ɔueniūt eidē corpi. q2 idē corpus fm eādem albedinē est pluribus albis simile. ⁊ siml' fundat plures similitudines q̄ dicunt respectus intrinsecos. ergo simul poterit hr̄e plures situs. cū situs dicat quendā respectū extrinsecū.
P̄. illud añcedēs pbāt saltē de possibili. q2 sicut se habent plura corpa ad vnum lo 3
cum. sic se habet vnum corpus ad plura loca Sed virtute diuina duo corpora possunt eē in vno loco. sicut apparet cum corpus glorificatum trāsit aliud corpus. g̃ ⁊c. P̄. quic 4
quid deus pōt mediāte causa scđa pōt sine ea. sed mediāte ɔuersione panis i sacramēto altaris corpus xp̄i virtute diuia ē in pluribus altaribus. ergo ⁊ sine tali cōuersione eadem virtute poterit idem corpus eē in diuersis locis. Maior ē nota. maxime si illa cā scđa non sit cā intrinseca. sicut ē i pposito. Minor etiam pȝ ex fide. Iste due vltime pbationes nō sunt ad ppositū. q2 ɔclō pñs ē d naturali virtute ⁊ nō de absoluta potētia dei. Utrȝ autem corpus vl' angelus possit simul eē in diuersis locis ⁊ p quē modū hꝫ sit possibile. hoc intēdo tractare inferius li. iiii. dist. x. Ad p̄mū igit Solutio
dōm q angelus tenet mediū nō q̄ ad pluralitatē locoȝ. sed q̄tum ad modum eēndi in lo Ad 1
co. quia deus nec circumscriptiue nec diffinitiue est i loco. sed corpus descriptiue et diffinitiue est in loco. angelus tanq̄ȝ medium tenēs est diffinitiue in loco. nō autē circumscptiue. Ad scđm nego añcedēs. Ad pbatōȝ p̄mā Ad 2
dico q nō est simile. q2 cum similitudo dicat

puꝝ respectū stāte eodē fundamēto multipli/
catis solū termīs multiplicant̄ silitudines. si
tus aūt nō dicit puꝝ respectū. nā oīa sex ꝑnci
pia dicūt rē absolutā. q̄uis illā dicāt cū ꝯno
Ad 2 et 3. tatōe respectus siue sub respectu. Scd̄az ꝛ
terciā ꝓbationē ꝯcedo. eo ꝙ nō arguant de na
tura rei sed de potētia dei. Qui tū eēt oppo/
site opinionis ille diceret ad scd̄am ꝓbatōem
ꝙ nō est simile. qꝛ virtute diuina sine ꝯtradi
ctione potest tolli a dimensionib⁹ corpis eaꝝ
effectus extrinsecus qui ē resistere alijs dimē
sionibus. rōne cui⁹ resistētie vnū corpus nō
compatit̄ alteꝝ in eodē situ. Sed vnū ꝛ idē
corpus eodē modo .s. localiter circūscriptiue
eē hic ꝛ alibi implicaret ꝯtradictionē. qꝛ esset
hic ꝛ nō eēt hic. Nā quod hoc loco circūscri/
bit̄. alibi nō potest circumscribi. Ad terci/
am ꝓbationē diceret ꝙ deus nec mediāte cō/
uersione nec sine ꝯuersione corpus suū facit
eē simul i diuersis locis circūscriptiue ſm eas
Cōclo 3 dem dimēsiōes. ergo ꝛc. Tercio dico ꝙ an
1 gelus mouet̄ localiter. Quia oē qd̄ mutat lo
cū mouet̄ localiter. sed angel⁹ mutat locū. vt
2 pꝫ p Dama. li. ij. c. iij. P. aīa sepata mouet̄
localiter. ergo ꝛ angelus. Cōsequētia pꝫ. nā cū
angelus sit ꝑfectū suppositū. nō apparet qua
re sibi magis repugnet moueri q̄ anime que
nō habet rationē ꝑfecti suppositi q̄diu sepa/
ta est a corpe. Ancedēs patet. Nā articulus
fidei dicit animā christi descēdisse ad inferos
Instantia Sed forte dicet̄. ꝙ si angelus mouet̄. tūc
1 habet materiā ꝑtem sui. ꝯñtia pꝫ. ij. metaph.
vbi dr̄ ꝙ in omi remota optet imaginari ma
2 teriā. Itē si mouet̄ tūc habebit ꝑtē ꝛ ꝑtē. qꝛ
vi. phisicoꝝ ꝓbat̄. ꝙ omē qd̄ mouet̄ ꝑtim ē in
Solutio termino a q. ꝛ ꝑtim i termio ad quē. R. ꝙ
isti duo textus Aristo. debēt intelligi de eo qd̄
sic mouet̄ qd̄ se spacio sup q̄ mouet̄ ꝯmēsurat
nō aūt de alijs. Sꝫ vtꝝ angel⁹ mouet̄ i tpe
Opi. egi. vel i instāti satis difficile ē videre. Sequn
ꝙ angelus do tñ dicta doctoris nr̄i oportꝫ nos dicere ꝙ
mouetur i motus angeli fiat i tpe. Quia i quacūq actī/
tpe. one ē successio illa aliquo mō tēpe mensurat̄.
sed tā i actōib⁹ immanētib⁹ q̄ i actōib⁹ trāse
untib⁹ ipsius angeli ē successio. Angelus .n.
nō simul intelligit q̄cūq intelligit. nec simul
informat̄ suus intellectus pluribus speciebus
ꝛ ideo licet angelus nō intelligat cū discursu.
est tamē quedā successio in suis intellectōib⁹.
Et sicut ꝑ cognitiōes. sic etiam ꝑ affectiones
mutat̄. Unde ꝑ eas hmōi actōes Aug. viij.
sup Gen̄. ad lr̄am dicit angelū moueri ꝑ tē/
pora. Et silr̄ in actionibus angeli transeūtib⁹

est successio. qꝛ nō simul opatur in omīa cor/
pora circa q̄ potest opari. Et vt patuit in p̄ce/
dentibus ex hoc ꝙ opat̄ circa aliquod corpus
dicit̄ eē in loco. ergo ex successione taliū opera
tionū ipse dicit̄ moueri localiter. vt pꝫ p Am
brosium ꝛ Bedā in lr̄a istius distinctionis.
Aduertendū tamē ꝑpter aliq̄ dicta Aug.
ꝙ oīs successio reducit ad mēsurā tpalē. ꝛ q̄a
in motu angeli immediate attēdit̄ aliqua suc
cessio puta successio opationū. ꝛ mediāte illa
rum opationū successione attēdit̄ variatio si/
ue successio localis. ꝛ ideo motus ille magis
ꝓprie dicit̄ motus ꝑ tpa q̄ ꝑ loca. Inde for/
te motus Aug. viij. sup Gen̄. ad lr̄am negat
simplr̄ spūalem creaturā moueri ꝑ loca. asse
rēs eam mutari ꝑ tpa. Sed ꝯtrariū isti⁹ Opi. q̄ in
tenētes dicūt angelū moueri i instāti. Quia stāti moue
maioris ꝟtutis ē substātia spūalis q̄ res cor/ tur angel⁹.
poralis. sed sol mlt̄iplicat radios suos ab ori
ente in occidēs i instāti. vt pꝫ. q. de aīa. ergo
ꝛc. P. si mouet̄ in tēpe. tūc eque velociter 2
mouet̄ corpus ꝛ angelus. falsitas ꝯñtis pꝫ.
qꝛ sp̄ suba spūalis vigorosior est corpali. ꝓba
tur ꝯñtia. qꝛ deus pōt facere corpus quod i
grauitate vl̄ leuitate tm̄ excedit illud corpus
quod mouet̄ in tpe cū angelo quātū tps men
surās motū corpis excedit tps mēsurans mo
tū ipsius angeli. ꝛ p ꝯñs illud corpus a deo
factū mouet̄ eodē tpe eque velociter cū ange/
lo. P. aīa intellectiua mouet̄ i instāti. ergo ꝛ 3
angelus. ꝯñtia pꝫ. aūcedēs ꝓbat̄. nā i illa du
ratōe q̄ corrumpit̄ ꝛ morit̄ hō nō manet aīa i
corpe. al's simul moreret̄ ꝛ viueret. sed corru/
ptio homis ē i instāti. ergo i instāti mouet̄ extra
corpus. Sed ꝯtra illā opinionē arguit̄ a Cōtra opi
quibusdā sic. Illud quod agit i instāti non nionē.
ꝑus agit i vna ꝑte q̄ in alia. sed angelus non 1
potest sic agere quin prius agat in vna par/
te q̄ in alia. ergo ꝛc. P. omnis mutatio 2
indiuisibilis est terminus alicuius moueri.
vt dicit̄. v. phisicoꝝ. ergo necē ē ꝙ angelus pri/
us habeat veꝝ motū q̄ tpe mēsurat̄ q̄ muta/
tū eē. P. sicut se habet pūctus ad lineā. sic 3
instās ad tps. ergo ꝑmutatim sicut se hꝫ pū
ctus ad instās sic linea ad tps. sed pūct⁹ non
pōt ab aliqua creatura ꝑtrāsiri i minori q̄ in
instāti. ergo a nulla creatura pōt ꝑtrāsiri linea i
minori q̄ i tpe. P. angelus nec mouet̄ dū 4
est i termino a quo. qꝛ nōdum ē motus icho
atus. nec dū ē i termino ad quē. qꝛ tūc cessauit
motus. ꝛ p ꝯñs optet ꝙ moueat̄ i medio. igit̄
si in eodē instāti eēt i ipso medio ꝛ in ipso ter/
mino ad quē. tunc angelus simul moueret̄ ꝛ

quiescceret. quod est ꝯtradictio. ergo ꝛc. Item aia sepata nō mouet̄ i instāti. ergo nec angelus. ꝯsequētia patet. quia nō maioris velocitatis est angelus q̄ȝ aia sepata. pbat̄ añcedēs. q2 si aia sepata moueret̄ i instāti. tūc minoris vtu tis eēt in corpe glorificato q̄ȝ sine tali corpore cum i tali corpe nō possit moueri in instāti.

Itē. si angelus moueret̄ i instāti. tūc de⁹ nō posset tota virtute sua angelū velocius moue re q̄ȝ ipse angelus moueat seipm. cū nulla mē sura breuior sit instāti. sed falsitas ꝯsequētis patȝ. q2 idē mobile velocius mouet̄ virtute

7 infinita q̄ȝ virtute finita. Itē. si angelus mo ueret̄ i instāti. tūc simul eēt i duobus locis. q̄a simul eēt i medio et i termīo. Sed licȝ ꝯclu sio sit vera. ratōes tñ ille q̄ȝuis sint magne ap

Solutio paretie. tñ nō ꝯcludūt. Ad primū igit̄ di

Ad 1 cēdū. q̄ q̄ȝuis agēs creatū prius natura agat i vnā ptem q̄ȝ i aliam. nō tñ oportet q̄ prius du

Ad 2 ratōe agat i vnā ptem q̄ȝ i aliā. Ad scōȝ di cēdū q̄ illa ppositio Aristo. apud fideles nō ē vera vlr. Nā i pmo instāti quo sol fuit crea tus potuit illumiare. ꝛ tñ illā mutatōem illu

Ad 3 minatōis nō pcessit aliqd moueri. Ad ter ciū dōȝ q̄ pportio ꝯmutata nō tenet nisi fiat penes aliqd intraneū. Vñ q2 eē de genere per manētiū ē de natura pūcti. sicut esse de genere fluētiū ē de natura intranea ipsius instātis. ergo si i minori pportiōis ꝯmutate diceret̄. sed sic se habet pūctus ad instās q̄ pūctus ē quid per manēs. ꝛ instās ē q̄d fluēs. bñ ꝯcluderet̄. ergo li nea est quid pmanēs. ꝛ tempus ē quid fluēs. sed ptrāsitio pūcti vel linee est quid extrinse cū ab eis. ideo nihil ꝯcluditur. Vñ sicut nō sequit̄. pūctus nō potest bis signari i eodē in stāti. ergo linea nō pōt bis signari in eodem tpe. q2 talis compatio est ad extrinseca. sic i pposi to ꝛc.

Ad 4 Ad quartū posset dici q̄ angelus in pmo signo vel instāti cū ē i termīo ad quem. nō pprie dicit̄ quiescere. sed dicit̄ mutat⁹ esse. ꝛ ideo nō sequit̄ q̄ simul moueat̄ et q̄escat. q̄ȝ uis bñ sequat̄ q̄ simul mouet̄ et mutatus est. ꝛ illud est ꝯmune omib' instātaneis. puta q̄ simul mouent̄ ꝛ mutata sūt. Aer eñ simul il

Ad 5 luminat̄ ꝛ illumiatus est. Ad q̄ntū pōt ne gari ꝯñtia. q2 virtus aie naturalr loq̄ndo est minor q̄ȝ vtus angeli. Dato etiā q̄ aia sepata moueret̄ i instāti diceret aduersari⁹ q̄ nō ē in conuenies q̄ iūcta corpi q̄ȝuiscūq̄ȝ glorificato moueat̄ i tpe. q2 ꝯiūcta corpi naturalr sequit̄ leges corpis. nec hoc cedit ad impfectōȝ aie. cuȝ vt sic sit sibi naturale q̄ mouet̄ i tpe. dum

Ad 6 scȝ est ꝯiūcta corpi. Ad sextū aduersarius negaret ꝯñtiaȝ. q2 in eodē instāti ipse diceret esse plura signa. et i breuiori q̄ȝ i instāti posset deus mouere angelū puta i vno signo. Pos set etiam dici q̄ eodē modo posset argui q̄ de us nō posset citius aereȝ illuminare q̄ȝ sol. cū sol illuminet eū i instanti. Et iō oportet nos dicere q̄ deus nūq̄ȝ agit toto suo impetu actū suū. Natura igit̄ q̄ agit toto suo impetu actū suum q̄ȝuis q̄nq̄ȝ principiet in minima durati one. ꝛ q̄ȝuis hmōi natura attingat equalitatē velocitatis qua deus eūdem effectū principia ret. multis tamē infinitis alijs modis natu ra potest deficere a virtute diuia respectu eius dem effectus. Ad septimū diceret aduersa Ad 7 rius q̄ q̄ȝuis impossibile sit aliq̄d eē simul in duobus locis māsiue ꝛ pmanēter. tñ nō ē im possibile idē eē i duobus locis trāsitiue siue in stabiliter ꝛ trāsitorie. Ad ea tñ q̄ sunt idu Solutio cta ꝯ doctorē ipsemet rñdet hac distinctōne. corꝫ q̄ sunt

Ad primū dicit q̄ nō ē sile. q2 lux nō mo ꝯ Egidiū. Ad 1 uet̄ p aerē. sed sūt i aere ꝯtinue generatōes lu cis. q̄ quidē cū instātanee sint. licet vna aliaȝ pcedat ordine cāsalitatis ꝛ origis. sil' tñ inducū tur i eodē instāti. Cū igit̄ eadē virt⁹ angeli ap plicet̄ ad totū spaciū. eadeȝ aūt spēs lucis nō trāsit totū spaciū. ideo q̄si in nullo ē ad pposi tū. Ad scōm negat ꝯñtia. Nā tps mensu Ad 2 rās motū angeli ē alterius rōis a tpe mēsurā te motū corpis. ꝛ ideo nō sunt ad inuicē ꝯpa bilia. nec p abbreuiatōem vnius ad equalita tē alteri⁹ poterit in⁹ puenire. Ad terciū dōm Ad 3 q̄ sepatio aie vt ē quedā corruptio nō ē mot⁹ pprie sed mutatio. ꝛ idō i instanti poterit mē surari. Si aūt post mortē hōis maneret aia i corpe nō vt forma corpis sȝ vt motor. q̄d do ctor nr̄ valde reputat possibile. ꝛ postea sepa ret̄ vt motor sepat̄ a mobili. idē eēt iudiciū de aia ꝛ de angelo. q2 vt sic ipsa aia vero motu a corpe separet̄. ita q̄ eēt signare vltimū instās quo eēt i tali corpe. ꝛ primū quo eēt extra tale corpus. ꝛ p ꝯñs motus eius tpe cōcepto ifra illa duo instātia mēsuraret̄.

Et per hoc etiaȝ ap Artic's 3

paret q̄d sit tenēdū de tercio principali.

Quantūȝ ad quar Artic's 4

tū pncipale. vtr̄ natura vl'is sit i loco. dōm q̄ sicut natura vl'is nō generat̄ p se. sed generat̄ ad generatōem alteri⁹. puta ad generatōȝ ptī cularīū. vt ait auctor. vi. pncipioꝝ. sic etiā nō mouet̄ p se. sed si sibi ꝯpetit aliq̄d moueri. hoc

Ad pnci/pale argumentum.

solūmodo sibi competit ad motū alteri⁹. s. ad motū pticulariū. Ad pncipale argumētū ptꝫ. Ad illud in ꝯtrariū dicendū ꝙ nulla subā spūalis est i loco circūscriptiue. ꝛ sic intelligit Boetius.

Distinctio tricesimaoctaua ꝛ tricesimanona.

Hinc ad propositū ꝛc. Hic mgr̄ facit cōpatiōnē sciē dei ad res scitas. ꝛ econuerso. Et diuidit̄ i duas ptes. Nā pmo mgr̄ inquirit vtꝝ scia dei sit causa reꝝ. Scdo vtrum scia dei muret ex mutatōne reꝝ. distin. xxxix. ibi. Preterea queri solet. Prima i duas. Nā primo mouet questionē ꝛ ponit eius solutionē. Secūdo ex illa solutōe mouet aliā incidentē dubitationē. ibi. Ad hoc autē quod supra dictū est. Prima in duas. Nā pmo mouet pdictā questionē ꝛ pcedit circa eā opinatiue ad vtrāq; partē arguēdo. Secūdo determinatiue veritatē asserēdo. ibi. Hanc que videtur repugnantiaꝫ. Tūc sequit̄ illa pars. Preterea queri solet ꝛc. que est principiū distinctionis. xxxix. Et diuidit̄ i tres ptes. Nā primo magister pponit questionē. Secūdo interponit suam responsionē. Tercio opponit quorundā obiectionē. Secunda ibi. Ad quod dicimus. Tercia ibi. Hic opponitur. Et hec in duas fm ꝙ cōtra duo dicta adducit instantias seu obiectiones. Secūda ibi. Si vero. Prima in tres. Nam primo magister tangit hmōi obiectionē. Secūdo respōdet fm ppriam intentionē. Tercio respondet fm aliorum opinionē. Secunda ibi. Ad qd̄ dicimus. Pōt quidē deus. Tercia ibi. Item a quibusdā ꝛc. Sequit̄ illa pars. Si vero quod ꝛc. Ubi pmo ex dictis bti Hieronymi ꝯ quedā pdicta adducit instantiā. Secundo hmōi dicta exponit iuxta rectam intelligētiam. ibi. Ex tali itaq;. Circa istas distinctiones quero.

Utrū scia dei sit cā reꝝ ad extra pductaꝝ. Et videt̄ ꝙ nō. qꝛ mutabilis effect⁹ pcedit a mutabili cā. ſꝫ oīs creatura ē mutabil' ꝛ vanitati subiecta. scia vero dei nō ē mutabil'. g̃ nō poterit eē cā mutabilium creaturaꝝ. Maior patꝫ. qꝛ effectus ꝛ cā hn̄t anologiā ꝛ pportionē ad inuicē. vt patet ij. phisicoꝝ. Minor de se nota ē. Contra. Auer. xij. meth. ait. ꝙ scia nr̄a causat̄ a rebꝰ. ſꝫ scia dei ē cā reꝝ. Hic pmo vidēdum ē de eo qd̄ q̄rit̄ Scdo vtꝝ de⁹ cognoscat futura cōtingētia. ꝛ hoc q̄tū ad illā dist. xxxviij Tercio vtꝝ deus possit scire infinita. Quarto vtꝝ dei puidentia se extendat ad omnia. et hꝫ q̄tum ad dist. xxxix.

Articulus

Quātuz ad primū vtꝝ scia dei sit cā reꝝ ad extra pductaꝝ. ponā duas ꝯclusiones Prima ē ꝙ scia dei est cā reꝝ. Secūda ꝙ fm nostꝝ modū intelligēdi nō ē immediata cā reꝝ. Primū pbo sic. Artificis scia est cā eoꝝ que ab artifice ordinate ꝛ sciētifice pducunt̄. sed deus ē artifex oīm. iuxta illud Sap. vij. omniū ē em̄ artifex oīꝫ habēs virtutē. oīa pspiciēs. ꝛ oīa ordinate a deo pducunt̄. vt patebit i li. ij. ergo scia dei est causa reꝝ omniū. P. omne quod est realiter ꝛ formaliter idē quod creatrix eēntia. hoc est causa rerū. sed sciētia dei est hmōi. quia vt supius sepius est pbatū. attributa diuina nec realiter nec formaliter differūt a diuina essentia. g̃ ꝛc. Cōclusionē scdam pbo sic. Illud qd̄ est tm̄ cā sine qua nō ipsaꝝ reꝝ pducta ū fm nr̄m modū intelligēdi nō est p se ꝛ īmediata cā ipsaꝝ reꝝ. Sed sicut dicit mgr̄ in lra. pscia dei est cā rerum sine qua nō si scientiaꝫ tm̄ ad noticiā referamus P. fm idē genus cause nō pn̄t vnius effectus esse plures cause p se ꝛ eque primo seu immediate. sed voluntas dei ē pma ꝛ immediata cā oīm. g̃ nō scia. Maior ptꝫ. Minorē ponit btūs Aug. iij. de tri. ca. iiij. vbi ait. Diuina voluntas ē summa cā oīm. ꝛ nihil hic agitur visibiliter ꝛ sensibiliter quod nō de interiori ꝛ inuisibili ac intelligibili aula summi impatoris aut iubeat̄ aut permittat̄ Et illa est etiā intētio doctoris nr̄i q̄ ait. ꝙ qꝛ in volēdo est q̄dā mot⁹ aīe ad res. in sciendo aūt ecōuerso est quidā motus rerum ad aiam. Ideo scia fm ꝙ scia non potest esse immediata causa reꝝ. eo ꝙ sciens p sciam suaꝫ respicit scita fm ꝙ sunt in ipso. sed volens p voluntatē suam potest esse immediata causa rerum. qꝛ p voluntatē suam tendit ad res fm ꝙ habent esse in seipsis Sed cōtra illud arguunt quidā sic. Actō ē immanēte nihil pōt extra ꝯstitui. sed velle ē actio immanēs. ꝛ silr̄ scire. g̃ nec volūtas nec scia dei p prie est cā reꝝ. sed ipsa potētia dei vt dicūt est causa reꝝ. P. illud cui⁹ act⁹ transit in alteꝝ pōt eē immediata cā ei⁹ vel rō pducēdi ipm. potētia est hmōi. quia. v. metaphice. dicit̄ ꝙ

3 potētia ē trāsmutatiua alteri⁹ ſm q̄ alter. P̄
eūdē ordinē obſeruāt aliq̄ ſm nr̄m modū in
telligēdi inter ſe vbi differūt ſola ratione. quē
obſeruāt realiter ī his ī quibꝫ differūt realiter
ſed in nobis nec ſcīa nec voluntas elicit actio
nē immediate qua aliq̄d ꝑducit̄. ſꝫ tm̄modo
4 ad hoc ſufficit potētia executiua. ergo ꝛc. P̄
poſita cauſa ſufficiēti ꝛ nō impedita immedi
ate ſequit̄ effectus. ſed volūtas dei fuit ab eter
no. ergo creature ꝑducte fuiſſent ab eterno.

Solutio Sed illa nō cōcludūt. Quia deus habu
it ab eterno potentiā producendi creaturā. at
tn̄ ſolummō tunc ꝑduxit qn̄ eterna ſua volū
Ad 1 tas creaturam voluit eſſe productā. Ad p̄
mū igit̄ dicendū q̄ nō negamus diuinā potē
tiam. ſed dicimus q̄ voluntas eſt p̄se et p̄ma
cauſa oīm productoꝝ ad extra. cū potētia dei
nihil ꝓſequat̄ ad extra niſi ſm bn̄placitum ꝛ
Ad 2 imperiū ſue volūtatis. Ad ſecundū pꝫ eo
Ad 3 dem mō. Ad terciū dicēdū q̄ q̄uis potētia
ī nobis īmediate eliciat actū ꝑductiuū. tn̄ qꝛ
ī artificiatis hoc nō facit niſi ad impium vo
luntatis. ideo ꝑductio talis ꝑncipaliter attri
buit̄ volūtati. Iuxta qd̄ dr̄. vi. meth. Princi
piū artificiatoꝝ eſt volūtas. Et alibi. Artifi
ciatū ꝛ volitum ſunt idē. Sic ī ꝓpoſito ꝛc.

Ad 4 Ad q̄rtū dōm q̄ talis forma arguēdi non
magis ꝯcludit de volūtate ꝯ nos q̄ꝫ de poten
tia ꝯ te. qꝛ nō minus dei potētia ē eterna q̄ꝫ dei
volūtas. Ad argumentū tn̄ dōm q̄ dei volū
tas fuit ab eterno vt eſſet creatura in tempe. ꝛ
ideo q̄uis volūtas ſit eterna. creatura tamen
fuit tp̄aliter ꝑducta.

Articl's 2

Quantū ad ſecundum

articulū. vtrum deus cognoſcat futura
Cōcl'o contingētia. Dico primo q̄ deus certa ſciētia
1 cognouit futura ꝯtingentia ab eterno. Quia
ſi nō. tunc nūc deus aut haberet rerū aliquarū
ignorantiā poſtq̄ꝫ producte ſunt. aut aliquid
ſue ſciētie ꝑ euentuꝫ rerum in eſſe accreuiſſet.
Cōſequētia manifeſta eſt. vtrūq̄ꝫ etiā conſe
2 quēs apparet impoſſibile. P̄. illud deus ab
eterno cognouit cui⁹ ab eterno potuit eē cau
ſa. ſed vniuſcuiuſq̄ꝫ ꝯtingentis ab eterno po
3 tuit eſſe cā. ergo ꝛc. P̄. ſi nō. hoc eēt ꝑ tāto.
qꝛ eorū eſſe poſſet impediri. ſed hoc nō obſtat
Nā cū deus omnia illa impediētia cognoſcat
ab eterno. ideo de certo nouit vtrū talia futu
Cōcl'o 2 ra eueniāt vel nō eueniant. Secūdo dico
q̄ ꝑ p̄dictā certitudinē diuine ſcīe nō tollitur
ꝯtingentia a rebus ꝯtingētibꝫ. Nā cū ſciētia
dei nō ſit cā rerū niſi mediāte volūtate. vt pa
tuit ī. 1. articl'o. volūtas aūt dei nō vult neceſ
ſ̄ q̄cūq̄ꝫ ſcit ſed libere. ꝛ pōt ea nō velle. loq̄ndo
de his q̄ ſūt extra ip̄m. ḡ ſcīa dei vt eſt cauſa cū
determinet̄ ad effectū mediāte libera volūta
te nō imponit aliquā neccītatem his q̄ futura
ſunt niſi ex ꝯditōne. puta ſuppoſito q̄ de⁹ ve
lit ea ſic vel ſic euenire.

Quantū ad terci

Di. xxxix. Articl's 3

um articulū. vtꝝ deus poſſit ſcire infinita. di
ſtingui pōt. Quia vel q̄rit̄ d̄ infinito diſcreto
vl' ꝯtinuo. Prio mō ſatis cōiter ꝯcedit̄ q̄ de⁹
coḡſcit īfinita ꝛ ab eterno cognouit. Qd̄ ꝓbat̄ 1
ſic. De⁹ ab eterno cognouit oīa q̄ actu fuerūt in
eo. Sed vt ait ꝯmē. xij. meth. oēs ꝓportiōes
ꝛ forme q̄ ī potētia ſūt ī p̄ma materia ſūt actu
ī p̄mo motore. cū igit̄ materia ſit ī potētia ad
īfinitas formas ſaltē nūero. ḡ ꝛc. P̄. q̄cūq̄ꝫ 2
ꝑfecte cognoſcit aliquā virtutē. ꝑfecte cogno
ſcit oīa ad q̄ h̄mōi virtus ſe pōt extēdere. ſꝫ de
us ſuā v̄tutē ꝑfecte cognoſcit q̄ ſe extēdere po
teſt ad infinita. ḡ ꝛc. P̄. ad idē facit auctas 3
b. Aug. quā adduxi diſt. xxxv. ꝯcl'oe. iiij. ī ſo
lutōe q̄nte rōis. Sꝫ ꝯ̄ū iſtius quidā do Petrus de
ctor tenēs arguit ſic. Qd̄ nō eſt nec eē poteſt aluernia.
hoc deus non cognoſcit. infinitū diſcretuꝫ eſt
h̄mōi. Si eīm poſſent eſſe diſcreta infinita. il
la ꝯſtituerent ꝯtinuū infinitū magnitudine.
quod impoſſibile eſt eſſe. qꝛ cū virtus ſequat̄
magnitudinē. ſequeret̄ q̄ ꝑter diuinā virtutē
eēt virtus īfinita. Itē forma f̄balis illi⁹ ma 2
gnitudis eēt infinita ſm ꝑfectōꝫ. Sꝫ illd̄ Cōtra Pe
nō infringit p̄dictā ꝯcl'oem. nec al'r optet r̄n trum.
dere q̄ꝫ r̄nſum ē ſupius diſ. xxxv. Pōt tn̄ ne
gari minor. Ad ꝓbatōeꝫ dico q̄ diſcreta p̄nt
eē īfinita q̄ tn̄ nō eēnt ꝯtinua. ſic ſūt angeli et
aīe. Etiā infinita ꝯtinua poſſēt a deo ꝑdu
ci ſucceſſiue. q̄ q̄uis ſm aliquos repugnet ſil'
eſſe. nō tn̄ repugnat q̄n ſimul a deo poſſēt co
gnoſci. Nā repugnātia quā habēt ad ſil' eēn
dū nō eſt ex dei ignorantia vel impotētia. ſed
ſoluꝫ ex p̄te effectus eſt h̄mōi repugnātia. vt
ipſimet dicunt. De continuo aūt infinito di
cit doctor noſter et multi alij q̄ cū nō habeat
ideam in deo ſm ſe a deo nō poteſt intelligi.
Quid tamē ego de hoc ſentiam ad p̄ns nolo
diſcutere. ſed dn̄o ꝯcedente diſcutiā ī ſecūdo
diſtin. prima.

Quantū ad quar

Articl's 4

tum principale. vtrum dei ꝓuidentia ſe extē

dat ad oia. Dicēdū q̄ q̄uis humana ꝓuidē tia nō se extēdat ad oia. q2 ꝯsiliū. ꝛ ꝑ ꝯñs ꝓui dētia alicuius nō extēdit se nisi ad ea que ꝑ eū pñt vel ꝓmoueri vel impediri. multa vero sunt que ꝑ hominē vt homo est nec pñt impe
1 diri nec promoueri. diuina tamē prouidētia ad omnia se extendit. cū nihil sit tam diffici/ le quin diuino ꝯsilio possit ꝓmoueri. et nihil tam contingēs vel etiā necessariū quin eodez
2 cōsilio possit impediri. ℗. mala subsunt di uine ꝓuidentie. ergo oīa alia. Cōsequentia patet. q2 cū nullum agēs aspiciēs ad malum agat quod agit. vt dicit̄. iiij. de diui. nomi. si aliquid deberet subterfugere diuinā ꝓuiden/ tiā ꝛ ordinationē. hoc maxime esset ip̄m ma lum. Añcedēs patet ꝑ Boetiū. iiij. d̄ ꝯso. vbi ait. Modus diuinus est q̄ ad bonū dirigēs cūcta disponat. Nam si a reprobis nihil cau sa mali gerit̄. licet in agendo errent. multo mi nus ordo ille de cardine summi boni profici/ ens a suo deflectit exordio. Et August. in en/ chyridion. ca. vij. ait. q̄ malū bñ ordinatū et suo loco positū cōmendat bona vt magis pla ceant. Et subdit q̄ deus omnipotēs nō sine/ ret mali aliquid esse in ope suo. nisi a deo esset omnipotens ꝛ bonus vt bene faceret et de ma/ lo. Ad argumentū p̄ncipale dicendū. q̄ q̄uis scientia dei sit immutabilis. tamē quia est causa reꝝ mediante voluntate diuina q̄ re spectu omniū creabiliū totaliter est libera etiā libertate ꝯtradictiōis. ideo mutabilis potest esse effectus. q2 talis erit qualis eū deus vult esse. ꝛ tūc est qñ eum diuina voluntas esse de terminauit.

Ad argu/ mētū p̄nci pale.

Distinctio quadragesima.

Predestinatō ꝑ ꝓo ꝛc̄. Ista est distinctio. xl. q̄ sic ꝯtinuat̄ p̄cedentib9. Postq̄ȝ determinatuȝ est de scientia dei ꝓm se ac etiam compatiue respectu oīm creaturaꝝ generalit̄. hic determinat̄ de eadem scīa respectu intelle/ ctualis creature specialiter. Determinat̄ eñ de p̄/ destinatione que est quasi quedā sp̄es diuine scie qua sp̄aliter respicit deus creaturā ordina bilē in eternā beatitudinē. hec aūt sola est crea tura rōnalis ac intellectual̄. Diuidit̄ autē h9 ps in pres duas. Nā p̄mo mḡr tractat de p̄de stinationis ꝛ reprobatōis certitudine. Secū do de eaꝝ p̄uia causalitate seu aptitudine. di stinctione. xli. ibi. Si autē querim9 meritū. Prima in duas. Nā primo tractat de effectu p̄destinatōis. Secūdo de effectu reprobatio nis. ibi. Cūq̄ȝ p̄destinatio. Pria i duas. Nā p̄mo agit de p̄destinatōis quidditate. Secū do de sui effectus infallibilitate. ibi. Predesti natoꝝ nullus videt̄. Et hec diuidit̄ i q̄ttuor ptes Nā p̄mo inquisitiue ꝓcedēdo arguit ꝑ effectus p̄destinatōis certitudīe. et ꝯtra eius certitudinē. Scd̄o ponit p̄dictoꝝ determiati onē. Tercio addit quorundā obiectōem. Et q̄rto cū sui excusatione subiūgit solutōȝ Se cūda ibi. Quib9 r̄ndemus. Tercia ibi. Verū tamē adhuc. Quarta ibi. In hui9 q̄ōnis solu tione. Sequit̄ illa ps. Cūq̄ȝ p̄destinatio. Et diuidit̄ i duas ptes ꝓm q̄ duplex videt̄ ef fectus reprobatōis. s. positiu9 ꝛ p̄uatiu9. Pri mo q̄ determinat̄ de reprobatōis effectu posi/ tiuo qui ē pene eterne ꝑparatio. Secundo de eius effectu priuatiuo qui est gratie et glorie denegatio. ibi. Et sicut p̄destinatōnis. Cir ca istā. xl. distinctōem quero hāc questionē.

V Trū possibile sit p̄destinatū ad salu tē finaliter nō saluari. Et videt̄ q̄ sic. q2 de9 p̄ōt p̄destinatuȝ damnare. ḡ possibile est p̄destinatū nō saluari. ꝯñtia pa tet. ꝓbo añcedēs. q2 quicq̄d de9 potuit ab eter no hoc p̄ōt omī tp̄e. nā ex successu tp̄is nō di minuit̄ diuina potētia. Sȝ nūc p̄destinatuȝ petꝝ vel paulū deus ab eterno potuit repro/ bare. ḡ ꝛ nūc Cōtra. Ansel. de ꝯcordia p̄de stinatōis ꝛ grē ait. Prescita ꝛ p̄destinata de necitate futura sunt. Sȝ qd̄ ē nccē īpossibile ē nō eē. vt pȝ. ij. ꝑi hermenias. ḡ ꝛc̄. Dic q̄ttuor sūt videda. Nā q2 reprobatō ꝛ p̄desti natio opposito mō se hñt. ꝛ opposita iuxta se posita mag̃ elucescūt. ideo p̄mo vidēdū ē qd̄ sit reprobatio. Scd̄o quid sit p̄destinatio Tercio vtꝝ p̄destinat9 possit dānari. Et q̄rto vtꝝ reprobatus possit saluari.

Quātuȝ ad primū articulū. quid sit reprobatio. est aduertendū. q̄ reprobatio tria videt̄ implicare. s. p̄cogniti onē culpe. subtractionē gratie. et p̄parationeȝ pene. Deus eñ ab eterno p̄cognouit culpam illius quē reprobat. ꝛ ꝑpter hoc ip̄m gratia fi naliter priuat. ꝛ penā eternaȝ ei p̄parat. Quo ad primū ipsa reprobatio nihil videt̄ addere sup simplicem p̄cognitionē diuine p̄scientie. Quo ad secundū nō addit aliquid positiue: sed solū priuatiue. Quo ad terciū addit ali/ quid positiue Ex his p̄ōt ipsa reprobatio

Articu

sic describi. Reprobatio est eterna pcognitio mali vsus liberi arbitrij. rõne cui9 de9 decreuit aliquẽ hoiem i pñti vita puare grã. z i futura punire eterna pena.

Articl9 2 Quantum ad secundum articulũ. quid sit pdestinatio. est aduertendũ q pdestinatio dupliciter põt cõsiderari Uno mõ generaliter put põt competere rationali ac etiam intellectuali creature respectu quorũcunq; bñficiorum a deo collatorum. Alio modo specialiter respectu hominũ in eternam beatitudinẽ dirigẽdorum. Primo mõ describit btũs Aug. pdestinationẽ in libro de fi. ad petrum sic dicẽs Predestinatio est gratuite donationis pparatio. Scdo modo ait idẽ Augu. in li. de pdestinatõe sanctorum. Predestinatio est destinatio alicui9 in finẽ. Uel sic. Predestinatio ẽ pparatio gratie i pñti z glorie i futuro. Sũt etiã multe alie descptiones pdestinationis date p aplos z alios diuersos doctores. quas ad pñs gratia breuitatis obmitto. Est etiã aduertendũ q destinare duo videt significare. Nam destinare idẽ est qd proponere. Iuxta qd ait apl's. ij. Cor. ix. Unusqsq; put destinauit i corde suo zc. Et. ij. mach. v. dr Eleazar9 destinauit nõ admittere illicita Scdo destiare idẽ ẽ qd mittere. Iuxta qd dr. lra destinata id ẽ missa. Et vtroq; mõ satis ẽ ad ppositũ. Nã iuxta primũ modũ de9 dr ab eterno ipos electos pdestinare. qz ab eterno respectu eorum hũit ppositũ miserẽdi. Et scdo mõ deus dr electos pprie predestinare eo q videt eos mittere z dirigere p hoc mediũ qd ẽ grã i hũc finẽ q ẽ btitudo z glia. Et p h etiã pz driã inter psciam damnatorum. z pdestinatõz electorum. Nã pscia dicit simplicẽ dei noticiam quã hz de damnãdis. z si cũ noticia aliq mõ implicat diuinũ ppositũ. h nõ ẽ bm q de9 proponit agere. sz poti9 bm q de9 pponit ab actu cessare. Sed pdestinatio nõ dicit simplicem noticiã. qz iplicat siue includit diuinũ ppositũ cũ sui efficacia ad miserẽdũ z glorificandũ Et iõ licet mali nõ damnent ex hoc q de9 eos impellat i culpã seu ad culpã. tñ nulli boni saluant nisi deus mediãte sua grã eos dirigat. z mittat seu impellat ad gloriã.

Articl9 3 Quantum ad tercium articulũ. vtrum pdestinatus possit damnari. Primo dicã quid mihi videt ee tenendũ. Secũdo inducam aliquas difficultates i ptrariũ. Circa primũ ponã duas pclones

Prima ẽ q pdestinat9 qztũ ẽ de se damnari põt. Quia ois q põt pmittere culpã ille põt incidere penã hmõi culpe debitam. z p hmõi culpa paratã z ordinatã a iusto iudice. sed pdestinat9 anteq; psequat effectũ pdestinatiõis. puta dũ est i via põt pmittere hmõi culpã. g zc. Maior pz de se. Minorẽ pbo. qz hõ p liberum arbitriũ nondũ in grã pfirmatũ põt peccare mortaliter. mortali autẽ pctõ ẽ eterna dãnatio debita z ab ipso deo ordinata seu ppara ta. vt patet in multis locis sacre scpture. g zc. Cõclo 1 Ratio

Scda pclusio ẽ. q qzuis pdestinat9 modo pdicto possit damnari. tñ de facto nũq; damnabit. Quia oppositũ diuini ppositi finalit nõ ptinget. sed ppositũ dei ẽ vt pdestinat9 finaliter saluet. g pdestinat9 finaliter nõ damnabit. Maior pz. qz diuinũ ppositũ est immutabile. eo q immobil' sit de9 p se r p accidẽs z ab intra. vt patet. xij. metaph. z apud deum nõ est trãsmutatio. nec vicissitudis obumbratio. vt dicit Iaco. i. Minor etiã pz ex pcedẽtib9. Forte dicet q illa simul stare ẽ impossibile. qz ptradictoria eidẽ sil' puenire nõ pñt. sed necessariũ z nõ necessariũ sunt pdictoria. Et bm pmã pclusiõz pdestinat9 nõ saluabit neccio. qz quod põt nõ saluari hoc nõ saluat neccio. z iuxta scdam pclusionẽ pdestinat9 necessario saluat. qz qd non põt damnari neccio saluabit. Cõtra pmã pclusionẽ põt argui sic. Deus ab eterno sciuit petrum ee saluandũ. g petr9 de neccitate saluabit. Añcedẽs pz. pbatio pñtie. qz aut petr9 põt nõ saluari aut non põt nõ saluari. Si dat pmũ. tunc scia dei fuit incerta z mutabilis z fallibilis. Si dat secũdũ tũc habet ppositũ. qz non possibile non ee eqpollet ei quod est necesse ee. vt pz. ij. peri hermenias. Pt. cã necessaria z nõ mutabilis arguit effectũ neccium et immutabilẽ. sz siue scia dei siue volũtas dei sit cã salutis ipsius predestinati. patet q hmõi cã nõ ẽ mutabilis. ergo zc. Maior pz pp anologiã q ẽ inter cãm z effectũ. qz vt dicit. ij. phicorum. si cã ẽ vl'is. z effectus est vniuersalis. z si cã est pticularis. z effectus ẽ pticularis. z si cã in fieri effectus in fieri. z si cã in facto ee z effectus i facto ee. et p psequẽs si cã est necessaria effectus est necessarius. Minor etiã patet. qz nec sciẽtia dei mutabilis ee põt nec voluntas. Pt. sicut patet p regulam phi in. i. prior. Maiori pposito ne existẽte de necessario. z minori de inesse. nũc sequit cõclusio de necessario. sed omne a deo Cõclo 2 Ratio Instantia 5 ãbas cõclusiones. Instantie 5 pmã cõclusionẽ. 1 2 3

p̄scitū necesse est futuꝝ eē. p̄destinatū autē sal
uari est p̄scitum a deo. ergo necesse est eum sal
4 uari. P̄. prius q̄ꝫ Petrus esset beatus. illa
ꝓpositio fuit vera. Petrus p̄destinatus sal/
uabit. ergo necesse fuit petrū saluari. Antece/
dens patet. Probat̄ ꝯñtia. q꞉ impossibile ē si/
gnificatū vere ꝓpositōis nō poni. dato em̄ ꝙ
nō ponat̄. tūc vera ꝓpositio esset falsa. quod ē
impossibile ⁊ ꝯdictionē implicās. Tenet etiā
illa ꝯsequētia ꝑ regulā libri prioꝝ. q꞉ ad oppo
5 sitū ꝯñtis sequit̄ oppositū añcedētis. P̄. cau
sa efficax que impediri nō potest immutabili
ter inducit suū effectū. sed p̄destinatio ē cau
sa efficax que impediri nō potest. Maior pa
tet. Probo minorē. Quia ſm Aug. p̄destina
tio est ꝓpositū diuine volūtatis. sed diuīa vo
6 luntas est om̄ipotēs. P̄. si p̄destinatus pos
set damnari. tūc nō esset certus numerus pre
destiātoꝝ seu electoꝝ. cui⁹ oppositū asserit. b.
Aug. in quadā orōne. dicēs. Soli deo cogni
tus ē numerus i supna felicitate collocādus.
Et i libro de correctōne ⁊ gr̄a ait. Certus ē nu
7 merus electoꝝ. P̄. Boe. v. de ꝯso. dicit. Si
aliter q̄ꝫ p̄uise sunt res p̄uise fieri p̄nt. iāꝫ non
erit firma dei p̄scia. Sed planū est ꝙ p̄sciētia
8 dei est immutabilis ⁊ firma. ergo ⁊c̄. P̄. ans
el. in libro de ꝯcordia p̄destinationis ⁊ gratie
ait. Ea que p̄scit deus necesse est esse vētura.
Antiquorū opinio. Propter hm̄oi rationes visum est aliqui/
bus antiquis ꝙ immutabilitas diuine p̄sciē/
tie nequaq̄ꝫ saluari possit stante hm̄oi muta/
bilitate future contingentie. Et ideo sicut
recitat beatus Augus. vi. de ciuitate dei. ca. ix.
Opi. Ciceronis. due fuerunt opiniones opposite. Una cy/
ceronis. qui vt saluaret futuroꝝ contingen/
tiam. dixit deum respectu futuroꝝ cōtingēti/
Opi. stoicoꝝ. um nullā habere scientiā. Alia fuit opinio
stoicoꝝ econuerso. qui vt saluarēt diuinā pre
scientiam negauerūt omnē ad vtrumlibet cō
tingentiā dicentes omnia sub fato fieri ex ne
Motiua ciceronis cessitate. Motiua prime opīonis poterāt
eē illa. De nō ente non est scientia. vt patet. i.
1 posterioꝝ. sed futuruꝫ contingēs nō est ens.
Omne em̄ quod est ens tale de quo potest eē
sciētia. vel est determinatū in se vel i suis cau/
sis. sed contingēs nō est aliquid i se. q꞉ quod
futurum est nōdum est. nec in suis p̄ncipijs
seu causis. quia hm̄oi principia sunt ad vtrū
libet. ⁊ nō magis determinata ad principian
dum hm̄oi futura q̄ꝫ ad nō principiandū.
2 P̄. quod nullā habet veritatē de illo nō p̄t
esse scia. futuꝝ ꝯtingēs nullā habet veritateꝫ.
Maior patet. Miorē p̄bo. q꞉ vt dicit̄. ij. me

taph. vnūquodq̄ꝫ sicut se hꝫ ad entitatē. sic se
habet ad veritatē. sed sicut iā patuit futuruꝫ
ꝯtingēs nullā habet entitatem. ergo ⁊c̄. P̄. 3
sciētia est impossibiliū aliter se habere. vt dicit̄
i. posterioꝝ. ⁊. vi. ethicoꝝ. sed om̄e ꝯtingens
cum nō sit necessariū p̄ōt aliter se habere. alias
em̄ nō eēt ꝯtingēs. P̄. scia ē habit⁹ determi 4
nate veꝝ dicēs. vt dicit̄. vi. ethicoꝝ. sed futu/
roꝝ ꝯtingētiuꝫ nō ē determiata v̄itas. vt dr̄. i.
peri hermenias. P̄. si futuꝝ ꝯtingēs eēt p̄/ 5
scitū. tunc periret om̄e ꝯsiliū ⁊ negociatio. q꞉a
de eo qd̄ est impossibile aliter se hr̄e nō opoꝫ
negociari seu ꝯsiliari. vt pꝫ. i. peri hermenias.
Sed qd̄ a deo p̄scitū ē ens futuꝝ h̄ nō p̄t ali/
ter se hr̄e seu nō p̄ōt nō euenire. g̃ ⁊c̄. P̄. i. 6
ethicoꝝ dicit̄. ꝙ disciplinati hoīs est tm̄ certi
tudinis inq̄rere i vnoquoq̄ꝫ q̄ntū natura rei
patit̄ i se certitudinē. sed natura futuroꝝ ꝯtin
gētiū nō hꝫ i se aliquā certitudinē. cū sint to/
Motiua stoicorū tal'r indetermiata. g̃ ⁊c̄. Opionis stoicorū
motiua poterāt eē illa. Nō ē maior imutabi/
litas scie q̄ꝫ scibilis seu q̄ꝫ ei⁹ qd̄ scit̄ ꝑ scientiā. 1
sed scia q̄ deus cognoscit oīa ē penit⁹ immuta/
bilis. ergo nulla res a deo scita p̄ōt ꝯtingēter
seu mutabil'r euenire. Maior pꝫ. vij. meth.
vbi dicit̄. ꝙ de singularibꝫ nō ē scia. nec de ge/
nerabilibꝫ ⁊ corruptibilibꝫ p̄ōt eē sciētia. eo ꝙ
mutabilia sūt. Scia aūt immobil' habit⁹ est.
Minor etiā pꝫ. q꞉ cū scia dei sit idē qd̄ deus.
si hm̄ōi eēt mutabilis. tūc de⁹ mutaret̄ quod
ē impossibile. P̄. oīs sciētia q̄ p̄ōt restringi 2
ad plura vel ad pauciora est variabilis. Sꝫ
si aliqua futura nō euenirēt de necessitate. tūc
scia dei posset restringi ad plura vel pauciora
Maior patet. Probat̄ minor. q꞉ si talia nō
euenirēt de nc̄citate. tūc aliqua que nō eueni/
unt possent euenire. ⁊ sic deus posset scire ea q̄
non scit. ⁊ aliqua que eueniūt possent nō eue
nire. ⁊ sic deus posset nō scire ea que scit. et per
ꝯsequens sciētia dei mutaret̄. quia cui p̄ōtest
inesse quod nō inest. ⁊ p̄ōt nō inesse qd̄ inest.
hoc nc̄cio videt̄ mutabile P̄. i nulla ꝯñtia 3
nc̄cia añcedēte exñte immutabili. ꝯñs p̄ōt eē
mutabile. Sed posito ꝙ de⁹ sciat sortē cras eē
cursuꝝ. tūc illa ꝯñtia ē nc̄cia. Deus scit sorteꝫ
cras cursurū. g̃ sortes cras curret. Et añce
dēs ē necessariū. q꞉ cū scia dei natural'r sibi ꝯ
petat. deus nō p̄ōt nō scire qd̄ scit. g̃ sortes ne
cessario cras curret. Et eodē mō p̄t ꝯcludi d̄ q̄
libet alio futuro qd̄ tu ponis eē cōtingēs Et
sic pꝫ ꝙ ſm has duas extremas opiniōes in/
cidit in scyllā cupiens vitare carybdim. Nos
igit̄ in hoc mari magno et spacioso in q̄ sunt

reptilia. id est dubia. quorum nõ est numer⁹ vtrunq; illoꝝ piculũ vitãtes. sic affirmare debemus respectu omniũ futuroꝝ dei pscientiã. vt ex hoc aliquoꝝ futuroꝝ nõ negemus ad vtrũlibet contingentiam. Ad cuius intellectum est aduertendũ ꝙ multũ est diffile de dei cognitiõe ⁊ humana. Nã actus humane cognitionis nõ sunt oẽs simul. vnus enĩ succedit alteri. Nam cũ nostrũ intelligere sit cũ ꝯtinuo ⁊ tempe. vt patet. iij. de aĩa. ergo sicut in tpe est successio futuri. pñtis ⁊ pteriti. sic in cognitione humana est expectatio futuroꝝ. apprehẽsio pñtiũ. ⁊ memoria pteritoꝝ. Ecõtra diuina cognitio est sup omne tpus ⁊ simplicissima mensurat̃ eternitate. et p ꝯñs nõ ẽ successiua sed simpliciter simul tota. eo ꝙ sua ppria mensura puta eternitas sit interminabilis vite tota siml'. ⁊ pfecta possessio sicut ait Boeti⁹. v. de ꝯsolatõe. Propter qḋ nr̃a cognitio de futuro contingẽti nunq; põt eẽ certa. anq; illud qḋ fuit futurũ pñtialr in esse ponat̃ fm actualem suã existentiaꝫ. Tale nanq; futurũ non põt certificare nostrã cognitõem p seipsum. eo ꝙ nõdum sit. nec p suas causas proximas. eo ꝙ ad vtrũlibet indetermiate sit. Tamẽ ipsa noticia diuĩa de huiusmodi re futura infallibilis esse potest. Nã eoipso ꝙ act⁹ diuine cognitionis est vnus simplicissimus ⁊ simul totus. eque clare cognoscit de⁹ huiusmodi futurũ sicut pñs ⁊ pteritũ. Naꝫ omnia futura ⁊ silr pterita in ipsa eternitate que ẽ diuine cognitionis mensura simul tota stabiliter ⁊ sine vicissitudine seu successione equaliter comphendunt̃. Etiã hec oĩa in speculo clarissimo sancte trinitatis equaliter representãtur. nõ solum q̃tum ad suas quidditates ⁊ essentias. verũetiam q̃tuꝫ ad suas pprias et indiuiduas seu actuales existẽtias. igit̃ eque infallibiliter cognoscit deus ea que futura sunt. sicut cognoscit pñtia vel pterita. Et illud põt sensibili exẽplo aliqualiter declarari. Dato enĩ ꝙ aliqs homo in tribꝰ distinctis tpibus videret tria aĩalia aliquẽ certũ passuꝫ transire. tũc in quolibet distincto tempe videret psentialiter vnũ illoꝝ animaliũ transire. quia tamẽ visiones illius homĩs distinctis mẽsurarent̃ temporibus. ideo trãsitus oĩm triũ animaliũ simul pñtialiter nõ videret. Sꝫ si visio illius homĩs esset vna simplex et simul tota omne tempus transcẽdẽs. tũc simul omnes illos transitus psentialiter videret. q̃uis illi transitus nõ essent simul. Sic quia visio dei est vnica simplex simul tota omne tpus simplr transcẽdens. ideo oĩa in qbuscũq; tpibus ꝯtingẽtia psentialiter videt. Et ex his bñ intellectis patet falsitas opiniõis Ciceronis. Restat secũdo videre quomõ hac ĩfallibili dei noticia non tollitur. sed magis confirmat̃ contingentiũ futuroꝝ mutabilitas ⁊ contingentia. Et hoc potest sic pbari. Quia deus in sua eterna noticia sic omnia prouidit esse futura sicut eueniũt. Sed vt ad sensũ patet quedaꝫ entia pcedunt immediate ex causis determinatis ⁊ necessarijs fm cursuꝫ ꝯmunẽ. Alia aũt pcedũt immediate ex causis ĩdetermiatis ⁊ mutabilibꝰ. ergo deus psciuit ab eterno illa euenire necessario. hec aũt ꝯtingenter. Ex infallibilitate igit̃ diuĩe noticie nõ hñt stoici negare rerũ aliquaꝝ ad vtrumlibet ꝯtingentiam. sed magis habebãt ꝯcludere ꝙ infallibiliter entia contingẽtia eueniũt cõtingenter. His pħabitis ad solutiones argumẽtoꝝ pcedam⁹. ordo. Et pmo ad istãtiã dataꝫ ꝯ ambas ꝯclusiones simul dico. ꝙ q̃uis posse damnari ⁊ non posse damnari sibi mutuo contradicant si sumant̃ respectu eiusdem ⁊ fm idem. tamen hominẽ ex sua ppria fragilitate posse damnari. qḋ ponit̃ i pma ꝯclusione. ⁊ ex dei pposito ⁊ voluntate ac bonitate de facto nõ damnari. quod ponit̃ in secũda cõclusione. illa nõ ꝯdicũt. *Solutio rõis cõtra ambas cõclões.*

Ad pmũ ꝯ primã ꝯclusionem adductuꝫ cum infert̃. ergo Petrus de necessitate saluabit̃. distinguo ḋ necessitate. quia vel intelligit̃ ꝙ hmoi necessitas se teneat ex parte ꝯsequentis. vel ex pte ꝯsequẽtie. Si primo mõ. tũc nego ꝯsequentiã. q2 petrus saluat̃ non coacte sed libere ⁊ contingenter. Si secũdo mõ. tunc cõcedo ꝯsequẽtiaꝫ. q2 ꝯtingentia ꝯsequẽtis sepius ꝯpatit̃ secum necessitatẽ ꝯñtie. Sicut pꝫ cũ dicit̃. Si sortes currit sortes mouet̃. hĩ añcedẽs ⁊ ꝯñs sunt ꝯtingẽtia. ⁊ cũ ipsa ꝯñtia ẽ neccia. sic in pposito ⁊c. *Solutio p. i. ꝯclõe. Ad i*

Forte dicet̃ q̃ncũq; ꝯña ẽ neccia. tunc añcedẽte posito i eẽ de necitate sequit̃ ꝯñs. in tm̃ ꝙ nostrũ ꝯsilium hmõi ꝯñs nec poterit impediri nec promoueri. q2 siue velimus siue nolimus tale ꝯsequẽs ad positõem hui⁹ añcedẽtis ineuitabilr sequit̃ Posito enĩ ꝙ sortes currat siue velis siue nolis oportet ꝙ sortes moueat̃. Cũ igit̃ fm q̃ dixisti deus omne contingens futuꝝ ab eterno cognouit. g̃ Petrus siue velit siue nolit de necessitate saluus erit. nec ḋ aliquo futuro contingente debemus curare seu consiliari. eo ꝙ deus ab eterno cognouit talia esse ventura. *Instantia*

Respondeo ꝙ q̃ndo ꝯñtia est necessaria. ⁊ antecedẽs ponit̃ in esse. *Solutio.*

tūc virtute cōsequētie inferri pōt ↄsequēs sub illo mō quo sequit ex illo ancedente Et qꝛ deꝰ ab eterno cognouit futura ↄtingentia ex causis mutabilibus dependere. que pñt i causando multipliciter impediri. ideo cognouit talia ↄtingēter esse ventura. quo antecedente sic modificato i esse posito. nō sequit ꝙ ↄsequēs absolute necessario sit venturū. sed ꝙ necessario ↄtingenter sit futurū. Unde nō plus virtute illius ↄsequētie potest inferri nisi ꝙ Petrus saluabit eo modo quo deus ꝓuidit seu ꝑsciuit eum esse saluandū. sed deus preuidit petrū sua libera volūtate bene vti gratia sibi collata. et suis virtutibus ac meritorijs actibus vitam eternā libere ꝓmereri. sequit ergo conclusio que est ↄsequēs ex supradicto ancedente. scꝫ ꝙ Petrus saluabitur libere ⁊ ↄtingēter. ⁊ sic nō perit consiliū de prudente. sicut dicit ipse sapiens. immo quantū possumus laborare debemus vt saluemur. et consiliari de futuris contingentibus vt cōsequamur ea que nobis sunt proficua. ⁊ repellamus ea que no-

Ad 2 bis nocua esse videnṫ. Ad secūdū dicendum ꝙ maior nō est vera nisi loquēdo de causa prima ⁊ ꝓportionata. dato em̄ ꝙ causa vniuersalis ⁊ pn̄cipalis sit necessaria. tamen si causa proxima est ↄtingēs effectus nō est necessarius sed contingēs. quia magis sequit effectꝰs leges ⁊ ↄditiones cause proxime q̄ȝ remote. q̄uis em̄ motus celi et stellarū sit necessarius. tamē quia arbor pullulationē causat mediāte virtute pullulatiua que est causa cōtingēs potēs impediri i sua causatōe. ideo pullulatio nō est effectus necessarius. qꝛ sequit ↄditionē cause pticularis et proxime. q̄ pōt impediri. Silr q̄uis deus sit puꝝ necesse eē. tamē si i lapide causaret albedinē imediate sine omi alia causa efficienter cōcurrente. talis albedo seu dealbatio nō eēt puruꝫ necesse esse. sed ens mutabile et ↄtingēs. eo ꝙ deus respectu nullius creature sit causa ꝓportionata. sed est causa excedēs ⁊ simplr supeminēs. Ad ꝓbatōeꝫ dicēdū ꝙ phs ibi loquit de cā naturali ⁊ ꝓportiōata. ⁊ nō de cā supeminēti. sicut ē i ꝓposito

Ad 3 Ad terciū dōm sicut ad p̄mū dictū est. qꝛ

Ad 4 omēa deo ꝑscitū ncce est eē venturū eo mō q̄ ꝑscitū ē a deo eē venturū. sed ⁊c. Ad q̄rtum dōm ꝙ ꝓpositōeꝫ eē verā pōt intelligi duplr Uno mō veritate determiāta. Alio mō ṽitate indeterminata. Tunc ad ↄsequētiā dico ꝙ eo mō quo vera fuit illa ꝓpositio. petrꝰ ꝑdestinatus saluabiṫ. illo mō necesse ē petrū saluari. sed illa ꝓpositio anteq̄ȝ petrus eēt beatus erat vera veritate indeterminata. qꝛ de singularibꝰ ⁊ futuris ↄtingētibus nō est determiata veritas. vt dicit phus. i. peri hermenias. igit huiꝰ ↄñtia non plus sequit nisi ꝙ petrꝰ necio saluabiṫ ↄtingēter vt ↄtingētia ↄñtis corrn̄deat indeterminatōni ipsiꝰ ancedentis. Ad p̄mā ꝓbatōꝫ dico ꝙ eo mō q̄ ꝓpositio ē vera illo mō dꝫ poni significatū ꝓpositōnis. puta si ē vera determiāte tūc significatū dꝫ poni determināte. si ē vera indeterminate. sufficit poni significatū ↄtingēter ⁊ indetermiāte. sicut ē i ꝓposito. Ad scd̄aꝫ ꝓbatōꝫ dōm ꝙ ad oppositū illius ↄñtis nō sequit oppositū añtis. qꝛ oppositū illiꝰ ↄñtis ē. petrꝰ nō saluabiṫ necio. Illa aūtē nō repugnat ancedēti. qꝛ indetermiata ṽitas ꝓpositōis de futuro potent bn̄ stare dato ꝙ suū significatū nō sit neceeē. Ad q̄ntū dicēdū ꝙ posito ꝙ illa maior sit vera loq̄ndo de cā q̄ ē cā naturalꝭ effectū suū ponēs i esse mere naturaliter. tn̄ nō ē vera loquēdo de cā voluntaria q̄ effectū suū libere ponit i eē. sicut ē in ꝓposito. Ad sextū nego ↄñtiā. qꝛ q̄uis aliq̄ effectus sint ↄtingētes ex eo ꝙ alique cause eorū sunt mutabiles ⁊ impedibiles i causando. tn̄ q̄ nosceret oīa q̄ pñt impedire vel ꝓmouere hm̄oi causas in taliū effectuū ꝓductōne. ille cognosceret vltimatū exitū illiꝰ ↄtingētie. ⁊ ꝑ ↄñs sibi infallibiliter eēt notus numerus taliū effectuū. nō obstāte ꝙ nō essent necessarij. sed simplr contingētes. et sic est in ꝓposito.

Instan Forte dicet ꝙ illa solutio non est ad ꝓpositum. qꝛ ꝑdestinatio que est causa salutis ipsius ꝑdestinati. nō est [illegible] impedibilis. cuꝫ ipsa sit ꝓpositū dei omipotētis. Rn̄deo ꝙ q̄uis pn̄cipalis causa humane salutis sit diuinū propositū. causa tamē ↄcurrēs est homis liberꝝ arbitriū. quod est causa ↄtingens et impedibilis respectu bonoꝝ opeꝝ quibus vitam eternā debemus promereri. Et qꝛ effectꝰ magꝭ noiaṫ a ↄditionibꝰ cause proxime q̄ȝ a ↄditōibꝰ cause pn̄cipalꝭ. iō effectꝰ ꝑdestinatiōis dꝫ dici ↄtingēs ⁊ nō necessariꝰ. Ad septimū pꝫ ex ꝑdictis. nō em̄ aliter eueniūt res q̄ȝ ꝑuise sūt. Ad 7 Naꝫ necessaria sunt ꝑuisa a deo [illegible] necessario eueniant. ⁊ contingētia vt contingēter eueniant. Ad octauū dicēdū ꝙ Ansel. met dat intellectū illius dicti dicēs. ꝙ veꝝ est necitate ↄsequēte. nō aūt necitate ancedente. Ad 8 Et appellat necitatē ancedentē illaꝫ q̄ ex natura rei prouenit. quā Boe. v. de ↄsolatōe vocat necitatē absolutaꝫ. Necessitatē vero consequentē appellat illam que ex vi sermonis innascitur. quā Boeciꝰ vocat necitatē ↄditionatā seu cō

ditionalem. ⁊ hãc doctores moderni vocant
Solō rō/ necessitatẽ ɔsequẽtie ⁊ nõ ɔsequẽtis. Ad p̄
nũ cicerõis mũ inductũ ꝑ errore Ciceronis nego mino/
Ad 1 rẽ. quia ꝯ̃tiũs nullã habeant entitatẽ expres/
sam ⁊ determinataꝫ in se vel in suis p̄ncipijs.
seu causis p̄mis ⁊ mutabilibus. tamẽ supe/
minentẽ habẽt entitatẽ in sua causa exempla
ri. Iuxta quod dicit̄ Ioh. 1. Q̄d factũ ẽ i ipo
vita erat. Et hoc sufficit ad habendã infalli/
bilem noticiã seu scientiã futuroꝶ ei qui ade
quate comp̄hendit hm̄ōi exemplar. s. ipsam
diuinam essentiaꝫ. que tanq̃ clarissimuꝫ spe/
culũ intellectui diuino qui ipsam comp̄hen/
dit omnimode et adequate omnia lucidissi/
Ad 2 me rep̄sentat Ad secundũ nego minorẽ. q̄z
illo modo iã dicto quo futuris contingẽtibꝰ
competit entitas. eodeꝫ m̄odo competit ip sis
veritas summa. quia vt sic indistincta sũt ab
Ad 3 eterna veritate que est ipse deus. Ad terci/
um dicẽdum ꝙ maior nõ est vsq̄quaq̄ vera.
Nam de generabilibus ⁊ corruptibilibus est
scia. in libro de generatõe ⁊ corruptõe. de ɔtin
gentibus casualibus ⁊ fortuitis est sciẽtia. in
ij. phisicoruꝫ. Debet ergo intelligi illa necessi/
tas seu impossibilitas aliter se habẽdi nõ sem
per q̄ꝫtum ad rem scitam. sed q̄ꝫtum ad neces/
sariã ⁊ immutabilẽ rationẽ que circa hm̄ōi rẽ
poterit formari. Dato etiam ꝙ maior esset ve
ra de scientia nostra que dependet aliquo mo
do ab ipso scibili. tamen nõ est vera de sciẽtia
diuina que nullo modo dependet ab aliq̃ cre
atura. Est etiam dei scientia de ente maxi/
me necessario ɔsiderato obiecto suo principa
li in quo omnia secũdaria obiecta p̄sentiali/
Ad 4 ter deus intuet̄. Ad quartum dicenduꝫ ꝙ
q̄ꝫuis de singularibus ⁊ futuris ɔtingẽtibus
non sit determinata veritas apud intellectuꝫ
nostrũ. qui ex suo modo cognoscendi nõ ha
bet de talibus futuris euidentiã certaꝫ donec
sint p̄sentia s̄m suam ꝓpriam actualitateꝫ. ta
men talium futuroꝶ potest esse determinata
veritas apud intellectũ dei qui eque euidẽter
⁊ clare videt omnia futura sicut videt ea cum
Ad 5 actualiter sunt p̄sentia. Ad quintuꝫ dicen
dũ est sicut dictum est ad instantiã sup̄ius in
Ad 6 ductã contra p̄mã solutionẽ. Ad septum
Solō rō/ patet ꝑ ea que dicta sunt ad quartuꝫ. Ad
nũ stoicoꝶ p̄mũ adductum pro errore stoicoꝶ dicẽdũ
Ad 1 ꝙ licet illa maior sit vera de scientia nostra cu
ius certitudo dependet a scibili. tamẽ nõ ẽ ve/
ra de scientia dei que est penitus independens
ab omni creatura. Posset etiaꝫ dici posito
ꝙ sit vera de scibili quod est obiectũ p̄ncipa
le illius sciẽtie. tamẽ nõ est vera respectu cuius
libet obiecti secũdarie cogniti in hm̄ōi sciẽtia
Et tũc nõ plus habet ex virtute illius maio/
ris q̄ꝫ ꝙ scientia dei nõ est magis immutabi/
lis q̄ꝫ diuina essentia que est suuꝫ obiectũ p̄n
cipale. potest tamẽ esse immutabilior omi cre
atura. cũ nulla creatura sit obiectũ p̄mariuꝫ
illius sed tm̄modo secundariuꝫ. Ad scd̄m Ad 2
nego minorẽ. Ad ꝓbationẽ dicẽdũ ꝙ diuine
scientie nihil accrescit ex productione rerum
in esse. Sicut eñ nunc deus scit infinita que
ꝓducere posset si vellet. quorũ tamen nulluꝫ
producet̄. sic si nihil eorum que sunt ⁊ fuerũt
produxissꝫ. nec vnq̃ꝫ producturus esset. nihil
minus cognosceret omnia ⁊ singula q̄ꝫ nunc
cognoscat postq̃ꝫ [illegible] ꝓduxit. Ad terciuꝫ di Ad 3
cendũ ꝙ vt patꝫ ex dictis sup̄ius nõ plus hic
concludit̄ nisi ꝙ tale futurũ nõ potest nõ con
tingenter euenire. ex quo deus ab eterno p̄sci
uit ipsuꝫ contingẽter esse futuꝶ. Propter qd̄
ꝑ diuinam p̄scientiã nõ tollit̄ contingentia a
rebus. sicut intendũt dicere stoici. sed magis
confirmat̄.

Quantuꝫ ad quar Artic̄s 4
tum articulum. vtrum reprobatus possit sal
uari. Dico breuiter ꝙ aliquo mõ est possibile
reprobatũ nõ damnari. ⁊ ꝑ consequẽs salua/
ri. Quia illud quod nõ est simpliciter neces/
se eẽ hoc possibile est nõ esse. [illegible] reprobatum
damnari nõ est simpliciter necesse eẽ. ergo ⁊c̄.
Maior patet. quia nõ necesse esse ⁊ possibile
nõ esse conuertunt̄ in secũdo ordine modali/
um. vt patet. ij. peri hermenias. Minorẽ pro
bo. q̄z si aliquis necessitate absoluta ⁊ ineuita
bili damnaret̄. tunc eadẽ necessitate mortalit̄
peccaret. sed ɔsequẽs ẽ falsum. ɔn̄tia pꝫ. q̄z in
fernali pena eterna nullꝰ damnat̄ nisi ꝑ pctõ
mortali. falsitas etiã ɔn̄tis ẽ nota. q̄z si necessi
tate ieuitabili aliquis mortaliter peccaret. tũc
mortale peccatũ nõ esset pctm̄. Nam s̄m btm̄
aug. in libro enchyridion. peccatũ tantũ est
peccatũ quantũ est voluntariũ. ⁊ si nullo mõ
est voluntariũ nullo mõ est peccatũ. Sꝫ vbi
est ineuitabilis necessitas ibi nihil videt̄ eẽ d̄
volũtario. g̃ reprobatꝰ aliq̃ mõ poterit saluari

Ad argumẽtũ p̄ncipale dd̄m ꝙ cũ p̄desti Ad p̄nci/
natio vel sit ip̄m diuinũ ꝓpositũ. vel n̄ccio in pale argu
cludat diuinũ ꝓpositũ. qd̄ simplr̄ẽ immuta mentum.
bile. ideo p̄destinatus ad vitã eternã de potẽ/
tia dei ordinata nunq̃ꝫ damnabit̄ vltiate. Ap
paret igit̄ ꝙ argumentũ nõ ɔcludit.

Distinctio quadragesimaprima.

I autē queri

f mus ꝛc. Hic magister inquirit de cā p̄destinatōnis. puta vtrum aliq̄ aptitudo causalis ex pte p̄destinati vel reprobati fuerit quā aspiciēs deus hūc p̄destinauit ⁊ illum reprobauit. Et diuidit in duas ptes. Quia primo inquirit an p̄destinatio vel reprobatio causet ex humanoꝝ meritoꝝ bonitate vel malicia. Secūdo incidēter q̄rit vtrū diuina p̄scientia mutet ex creaturaꝝ mutabilitate. ibi. Preterea ꝯsiderari oportet. Prima i tres. Nā primo circa illā inquisitionē suam intentionem exp̄mit. Secūdo a sua intētione quandā opinionē excludit. Et tercio errorem quorundā hereticoꝝ infringit. Secūda ibi. Opinati sunt ꝛc. Tercia ibi. Multi vero ꝛc. Istaꝝ secūda diuidit in tres ptes. Nā illam opinionē excludēdo p̄mo magister ponit. q̄ ex p̄scientia meritorū electio dei nō prouenit. Secūdo in ꝯtrariū obiicit. Et tercio obiectionē soluit. Secūda ibi. His tamē aduersari. Tercia ibi. Sed quid intelligere voluerit.

Sequit illa ps. Multi vero. Et diuidit in duas ptes. Nā primo magister ꝯtra hereticā opinionē ostendit. q̄ nec p̄destinatio nec reprobatio causant ex meritis de facto p̄cedētibus. Secūdo ostēdit q̄ bonoꝝ meritoꝝ ad p̄destinationē. ⁊ maloꝝ ad reprobationē non est equalis respectus. Secūda ibi. Sed querit. Sequit illa pars. Preterea cōsiderari oportet. Et diuidit in tres ptes. Quia p̄mo mouet questionē de sciētia ⁊ p̄sciētia indistincte. Secūdo r̄ndet q̄ntum ad illud quod petitur ex pte p̄scientie. Tercio q̄ntum ad illud qd̄ querit ex pte sciētie. Secūda ibi. De p̄scientia primū respondemus. Tercia ibi. De sciētia aūt dicimus ꝛc. Circa hanc distinctionem quero.

v Trū reprobatō possit impediri p̄cibus sctōꝝ. Et videt q̄ sic. Qꝛ illud qd̄ ē p̄motiuū vni⁹ oppositoꝝ. h̄ ē īpeditiuum alteri⁹. maxīe si talia sint opposita imediata. sꝫ p̄destiatō ⁊ reprobatō sūt opposita imediata. qꝛ sine oī medio oēs hoīes vel sūt p̄destinati vel reprobati. ⁊ p̄destinatio iuuat p̄cibus sctōꝝ. vt dicit. b. Aug. ḡ reprobatio īpediri poterit p̄cibus sctōꝝ. Cōtra. ī inferno nulla est redēptio. vt legit Job. xv. sꝫ reprobat⁹ ē ī infernū ordinat⁹. ḡ ꝛc. Qꝛ mgr̄ ī illa. distin. inq̄rit de cā reprobatōīs ⁊ p̄destinatōnis. iō p̄mo vidēdū ē d̄ cā reprobatōīs. Scd̄o d̄ cā p̄destinatōīs. Tercio vtꝝ p̄destinatio iuuari possit p̄cibus sctōꝝ. Quarto vtꝝ reprobatio impediri possit p̄cibus sanctorū.

Quātum ad primum

Articulus articulū de cā reprobatiōīs videt eē dicēdū q̄ ipsi⁹ reprobatōīs possum⁹ assignare cām. Qꝛ ad penā eternā nullus ordinat a iusto iudice sine p̄cognitōne cause. sed reprobatus a deo q̄ est iustus iudex ē ad penā eternam deputatus seu ordinatus. ḡ ꝛc. Hec autē cā ex pte reprobatorū duplex pōt assignari. sm̄ q̄ reprobati ab hoc seculo decedētes in duplici statu esse vident. Quidā em̄ sunt in statu adultorū. quidā ī statu puulorū. Quātū ad adultos cā reprobatōīs dici pōt malus vsus liberi arbitriȷ̄ vsq̄ ad finē vite ī ipsis duraturus: ab eterno a deo p̄scitus. Unde quia deus sciuit ab eterno talē hominē in fine vite sue abu[sum] suo libero arbitrio. ideo a tali hoīe influxui diuine gratie sua temeritate finaliter resistēte. deus ab eterno decreuit suā gratiā finaliter subtrahere. ⁊ a gloria eterne btitudinis tā q̄ inhabilē reprobare. Quātū aūt ad paruulos absq̄ sacro baptismatis decedētes cā reprobatōnis dici pōt ineptitudo seu inhabilitas ad recipiendū influxū gr̄e diuine ab eterno a deo p̄cognita. q̄ ipsis p̄uenit vel ex cā naturali. puta qꝛ ex naturali sua ꝯplexione tam cito moriunt q̄ baptisari non possunt. vel ex causa voluntaria volūtate tamē aliena. puta quia nascunt vel nutriunt ab infidelibus qui eos nolunt baptisare. Est em̄ imaginādū in isto p̄posito. q̄ sicut sol radios vbiq̄ diffūdit. et quantū [in] se est hm̄oī diffusione oīa illuminat. si tamē aliqua huiusmodi diffusiōi radiȷ̄s obicem p̄ponūt. illa tenebrosa manebūt. sic deus solem gratie sp̄ūalis quantū est ex pte sue bonitatis oriri facit sup bonos ⁊ malos. quia quantū est ex parte sue bonitatis ipse neminē vult perire. sed magis vult oēs homines saluos fieri. et ad agnitionē veritatis venire. i. ad Thimoth. ij. Quia tamē ipse in aliquibus ab eterno preuidit obicē resistentē huiusmodi gr̄e diffuse mō p̄dicto. iō tales modo quo dictum est a deo dicūtur reprobati.

Et qꝛ causa reprobatiōīs ipsorū adultorū reducit illo modo in actualem ⁊ p̄priam culpam ipsorū. reprobatio aūt puulorū nō reducit in ipsorū p̄priam culpam. ideo adulti re

ꝓbatis nō solum pena damni. sed etiã pena
sensus debet̃ ⁊ puidet̃ a iusto iudice. puul' au/
tem tm̃modo pena damni que est carētia di/
uine visionis. Et hec q̃tum ad primū articu/
lum sufficiāt.

Articl's 2 Quantū ad secun
dū articulū q̄ sit cā p̄destinationis. ē aduertē/
dū ꝙ q: oppositoꝝ opposite sūt cause. p̄destia
tio aūt ⁊ reprobatio aliquo mō sunt opposita
ideo cā p̄destinationis assignare possumus
ex oppositis causaꝝ p̄dictaꝝ ipsius reprobati
onis. Ut igit̃ singula singulis ꝑ oppositū
valeāt respondere. dico saluo tñ semꝑ meliori
iudicio. ꝙ cā p̄destinatiōis ipsoꝝ adultoꝝ vi
det̃ eē bon⁹ vsus liberi arbitrij ab eterno a deo
p̄cognitus finaliter duraturus. quē bonū vsū
finalem deus ab eterno ꝯtemplās ꝓposuit ta
libus hominibus hmōi vsū habituris sic dare
grām finaliter in p̄nti vt mediāte grā in p̄nti
ꝑueniāt ad gl'iam ĩ futuro. Dixi autē notāter
finalē seu finaliter. Q: nihil obstat q̄n repro/
batus quādoq; habeat bonū vsum liberi arbi
trij in p̄nti. p̄uidit tamen deus ꝙ sua libertate
abutēdo ab huiusmodi bono vsu finaliter se
auertet. igit̃ nec gratiā finaliter habebit in p̄/
senti. nec gloriā in futuro. Quia sicut dicit te
xtus veritatis. Qui ꝑseuerauerit vsq; in finē:
hic saluus erit. Et ecōuerso p̄destinatus ĩ
p̄nti q̄nq; p̄ōt habere malū vsum. sciuit tñ de
us ab eterno ꝙ ĩ tali malo vsu finaliter nō ma
nebit. ideo ꝓposuit deus ab eterno tali homĩ
dare grām finalē in p̄nti ⁊ gl'iam ĩ futuro. Iu
xta illud Ezech. xviij. Si impi⁹ egerit p̄niã
ab omnib⁹ pctis suis que opatus est ⁊ fecerit
iusticiā vita viuet. oīm iniquitatū suaꝝ non
recordabor. Causa autē p̄destinatiōis ipsorū
puuloꝝ potest dici quedā aptitudo respectu
baptismalis grē quā deus p̄uidens ab eterno
ipsos p̄destinauit ad vitā eternā. ⁊ illa aptitu
do ꝯuenit eis aliq̄ mō naturalr̃. puta q: non
sūt adeo infirme ꝯplexiōis q̄n tm̃ possint du/
rare in p̄nti vita donec baptiset̃. Et aliquo
mō volūtarie voluntate tñ aliena. puta q̄a ta
les sūt parētes vel nutritores qui eos baptisa
Opi. tho. ri nō prohibent. Sed his p̄dictis videtur
a Egidij: obuiare positio magnoꝝ doctoꝝ loquētiū in
illa materia. s. sācti Thome ⁊ venerabilis do
ctoris fratris Egidij. qui ambo ꝯcorditer di/
cūt. ꝙ licet in generali possit assignari rō p̄de
stinatōis ⁊ reprobatōis. puta dōo ꝙ aliq̄ sūt
p̄destinati: vt ĩ ipsis reluceat misericordia et

bonitas diuina. Aliqui vero reprobati vt in
ipsis reluceat iusticia diuina. quare autẽ in
speciali illi sint p̄destinati ⁊ illi reprobati nul
la causa est nisi volūtas diuina. Et hoc de
clarant primo exemplo naturali. Quia q̄uis
materia ſm se sit penitus vniformis in omni
bus suis ptibus. tamē ĩ principio productio
nis ptiū vniuersi aliqua ps materie supposi/
ta est forme nobiliori. alia forme ignobiliori.
Cuius si ratio petitur. q̄uis ĩ generali de hoc
possit reddi ratio. dicēdo ꝙ hoc pro tanto fa/
ctum est. quia sic exigebat diuersitas formaꝝ
specificaꝝ reꝝ naturaliū. tamē nulla ratio ĩ spe
ciali potest assignari quare hec pars materie
supposita sit huic forme. ⁊ illa illi quia hoc de
pendet ex simplici volūtate dei. Secundo
declarāt hoc idē exemplo sumpto ĩ artificiali/
bus. Uidemus. n. in arte edificatoria ꝙ ratō
habet hoc ĩ vniuersali ꝙ aliq̄s lapis ponit̃ in
vna parte edificij. et aliquis ĩ alia. Sed dat̃
plurib⁹ lapidib⁹ equalib⁹ nō p̄ōt aliqua rō ĩ
speciali assignari. quare hic lapis ponat̃ ĩ hac
parte edificij. ⁊ ille in alia. nisi sola volūtas ar
tificis cui sic placet. Sic in ꝓposito. ergo ⁊c̃.
Nec tamē ex hoc ꝯuincit̃ aliquam iniusti
ciam esse in deo seu apud deum. quia effectus
predestinationis non reddit̃ alicui ex debito:
sed ex mera gratia. In gratuitis autem non
attēditur ratio iusticie vl' iniusticie. sed potest
qui dispensat dare plus et minus pro libito
sue volūtatis absq; preiudicio cuiuscūq;. Iu
xta quod ait paterfamilias Mat. xx. Amice
nō facio tibi iniuriā. Et infra. Nō licet mihi
quod ego volo facere? P̄ōt etiā argui ꝯ il Rō. i.
la opinione sic. Nullū tempale potest eē ratō
eius quod est eternū. sed omne quod se tenet
ex pte creature est tempale. p̄destinatio autẽ
est eterna. ⁊ similiter reprobatio. ergo nihil se
tenēs ex parte creature potest eē causa p̄desti/
nationis seu reprobationis P̄. illud quod 2
est effectus p̄destinationis nō p̄ōt eē cā eius.
sed bonus vsus liberi arbitrij est effectus p̄de
stinationis. ergo nō valet illud quod supius
posuisti. Maior pʒ. q: idē nō potest eē cau/
sa ⁊ effect⁹ respectu eiusdē. Minor etiā pʒ. q:
oīne bonū qd̓ se tenet ex pte p̄destinati videt̃
eē effect⁹ p̄destinatōis. P̄. si p̄destinatio ha 3
beret causã se tenentē ex parte p̄destinati. tūc
grā dei haberet cā ex pte p̄destinati. Falsitas
ꝯñtis patet. quia si gratia esset ex meritis. iaʒ
gratia nō eēt gratia. sicut ait apl's ad Roma.
xi. P̄. apl's ad Roma. ix. loquēs de Esau 4
⁊ Iacob: ait. Cū nōdum nati eēnt. aut aliq̄d

boni aut mali egissent. ꝯm electionē nō ex opi
bus dictū est. Jacob dilexi. esau aūt odio ha
bui. Et ibidē dicit. Cuiꝰ vult miseret. ⁊ quē
vult indurat. Et ponit aplus ibidē exemplū
de figulo. qui de eadē massa facit vasa honoris
Cōtra thomā ⁊ Egi. ⁊ ɔtumelie. put sibi placet. His nō obstā
tibus potest argui ɔtra ɔmunē opinionē sic.
1 Si absqȝ causa se tenente ex parte hominū
deus vnū ordinaret ad gloriā. ⁊ alium ad pe/
nam ab eterno. tūc deus esset acceptor psona/
rum. Falsitas ɔsequētis patet Actuū. x. Cō/
sequētia pbat. qꝛ ille videt ee acceptor psona/
rum. q̇ duobus exn̄tibus equalibus vni dat
2 quod alteri denegat. P̄. deus est diues i mi
scdia ꝯm aplm. sed si reprobaret aliquē sine
causa. tunc in tali actu nihil miscdie appare/
3 ret. ergo ⁊c. P̄. aplus ad Romāos. viij. ait
Quos p̄sciuit: hos p̄destinauit. ergo p̄sciētia
alicuiꝰ se tenētis ex pte p̄destinati videt fuisse
4 cā vel ratio p̄destinatōis P̄. amb. i glo. ad
Ro. ix. sup illo verbo. miserebor cui miserebor
dicit. id ē miscdiā illi dabo quē p̄scio toto cor
5 de reuersū ad me. Itē. b. Aug. lxxxiij. qō
nū. q. lxviij. ait. Deus cui vult miseret. ⁊ quē
vult indurat. p hoc tamē dei bonitas iniusta
ee non potest. venit em̄ de occultissimis meri
Instantia tis Forte dicet q̄ Aug. aut sibi ɔtradicerē.
vel oportet dicere q̄ illā auctoritatē p aliam
reuocauit. Nam Aug. in li. de p̄destinatione
sic ait. Nō quia futuros nos ee tales p̄sciuit:
ideo elegit. sed vt essemus tales p ipsā electi
onē gratie sue qua gratificauit nos in dilecto
filio suo. Et i eodem li. ait. Taceat humana
lingua. nec prius in p̄destinatione ꝺ meritis
extollat. diuine em̄ volūtatis est hoc donū.
Solutio. nō humane fragilitatis meritū Respōdeo
q̄ Aug. i prima auctoritate loquit de merito
large. quod dicit meritū aliquo mō ꝺ ɔgruo
In alijs aūt sequētibꝫ loquit de merito ꝑprie
dicto. puta de condigno. Et ideo hic nec ē re/
6 uocatio nec ɔtradictio: sed equiuocatio P̄
nō videt bn̄ dictū q̄ p generali causa repro/
bationis assignāt isti doctores relucentiā di/
uine iusticie. quia nullus iustus index p se in
tendit iusticiam punitiuā. sed tm̄ ex supposi
tione punibilis culpe. Sed deus nō potest ee
iniustus. ⁊ iusticia que relucet i reprobatis seu
damnatis est iusticia maxime punitiua ⁊ vin
dicatiua. ergo relucētiam talis iusticie nō po
test deus p se ⁊ finaliter i actu reprobatōis in
tēdere. sed p̄sciā mali ⁊ demeritorij vsus libe
ri arbitrij ꝑpter quā deus talem iusticiā decre
7 uit exercere. P̄. illud nō debet poni p̄ncipale p/
pter relucentiā diuine iusticie. sine quo diuina
iusticia sufficiēter pōt relucere. sed dato q̄ nul
lus eēt reprobatus adhuc i solis electis dei iu
sticia sufficiēter reluceret. iuxta illud apli. ij.
Thimo. iiij. De reliquo reposita ē mihi coro
na iusticie. quā reddet mihi i illū diē iustus
index. g̃ ⁊c. P̄. si deus solū p libito volūta/ 8
tis aliquē reprobaret. tūc deus eēt crudelis et
iniustus. ɔn̄s ē impossibile. g̃ impossibile vi/
det ee illud an̄cedēs positū p istos doctores.
Cōsequētia pꝫ. qꝛ ois ille q̇ sine alia rōe q̄ꝫ so
lū ꝑpter libitū volūtatis aliquā creaturā ca
pacē rōnis ⁊ expientie deputat ad eternam et
horribilissimā penā. ille vtiqȝ videt ee crude/
lis. ⁊ p ɔn̄s iniustus. Et p hoc etiā patꝫ q̄ Rn̄sio ad
exempla nō sunt ad ꝑpositū. Quia ptes ma exempla.
terie vel lapides nō hn̄t expientiam boni vel
mali. honoris vel ɔtumelie. qualem experiē/
tiam constat hoies habere Et ideo licet illud
quod dictū est de lapidibus ⁊ de materia fieri
possit absqȝ iniuria ⁊ crudelitatis nota. absqȝ
tamē his fieri nō potest q̄ homo ordinet vel
deputet ad eternam penam. nō habēdo respe
ctum ad aliqua sua demerita. sed solū attēdē/
do voluntatē ⁊ libitū deputātis. Illud etiā
quod inducūt de patrefamilias. qui dedit p/
ut voluit. q̄uis locum habeat loquēdo de p/
destinatis. tamē de reprobatis loquēdo peni/
tus nō habet locū. qꝛ in gratuitis absqȝ preiu
dicio cuiuscūqȝ pōt dari ⁊ plus ⁊ minus pro
volūtate distribuētis. nō autē in inferēdis pe
nis. ergo ⁊c. Ad primā ergo rationē dicen Solutio
dum ad maiorē. q̄ q̄uis tempale vt tempale rōnū.
est nō possit ee ratio eterni. tamen tempale vt Ad 1
eternaliter a deo conceptū seu prescitū. potest
esse ratio aliquo mō motiua quare deꝰ ab eter
no decreuit aliquid fieri in tempe. Ad secū Ad 2
dam dicendū q̄ bonus vsus liberi arbitrij po
test dupl'r intelligi. Uno modo vt est merito
rius vite eterne de ɔdigno vel etiam de ɔgruo
ꝯm ꝑpinquā dispositionē vl' motionē ad gra
tiam gratū facientē. de qua motione dicet in/
fra distinctōe. v. ⁊. xxviij. secūdi libri. Secū
do potest accipi bonus vsus liberi arbitrij pe
nes bonitatē morū. in quā bonitatē potest ho
mo ex puris naturalibus. De qua etiā boni/
tate scripserūt phi morales. Primo ergo mō
accipiēdo bonitatē vsus liberi arbitrij. tūc mi
nor est vera. Secūdo mō accipiēdo huiōi
bonitatē minor nō est vera. quia nō oportet il
lam bonitatē reducere in supnaturale princi/
piū. sed sufficit ad eam ɔsequendā bona ɔsue
tudo homis p̄supposita ɔmuni ⁊ vniuersali.

dei influētia. Et de hac bonitate locut9 sū supi
Ad 3 us. iō argumētū nō ē ad ꝓpositū. Ad terci
am dōm. ꝙ gr̄a dei nō pōt hr̄e cām meritoriā
de ꝯdigno. q2 tūc gratia nō eēt gr̄a. tn̄ gratia
pōt habere cām de ꝯgruo meritoriā. Et q̄uis
forte alicui illud videat̄ abusiuū. tn̄ de ꝯmūi
doctrina istoꝝ doctoꝝ necessario sequit̄. quia
ipsi dicūt ꝙ licet hō p̄ns q̄ꝫ habeat caritatē ⁊
grāz gratū facientē nō possit mereri vitā eter/
nā de ꝯdigno. pōt tn̄ de ꝯgruo. Nō bm̄ illos
eosdē doctores gl'ia vite eterne ē gr̄a ꝯsūmata
Ex quibus sequit̄ ꝙ nō habēs gratiā pōt me
reri de ꝯgruo gratiaꝫ ꝯsummatā. ⁊ ꝑ ꝯn̄s cō/
ueniēter ⁊ sine abusione dici pōt ꝙ nō habēs
gratiā pōt mereri de ꝯgruo gratiā initiatā pu
ta gratiā venie de qua ꝓcedit p̄dictū argumē
Ad 4 tū. Ad quartā dicendū. ꝙ q̄uis nō ex opi
bus tūc factis dictū fuerit a deo. Jacob dilexi
esau autē odio habui. tn̄ hoc dicere potuit de
us motiuū aliquo mō accipiēdo ex opibus i
futurū faciendis.

Articl's 3

Quantuz ad terci

um articulū. vtꝝ p̄destinatio iuuari possit pci
bus sanctoꝝ. est sciēdū ꝙ p̄destinatio potest
dupl'r accipi. Uno mō bm̄ se. Alio mō q̄tuz
ad suū effectū. Et bm̄ hoc ponā duas ꝯclusi/
Cōcl'o 1 ones. Prima est ꝙ p̄destinatio bm̄ se consi
derata nō pōt iuuari pcibus sanctoꝝ. Quia
qđ est effectus p̄destinatiōis hoc nō iuuat p̄/
destinationē sumptā bm̄ se. sed pces sanctoꝝ
q̄ fiūt ꝑ p̄destinatis sunt effectus p̄destinati/
onis. ordinauit em̄ de9 hoc ꝙ tales sācti ꝑ
Instantia libus p̄destinatis debeāt depcari. ḡ ⁊c. For
1 te dicet̄ ꝙ illud sit ꝯtra glo. sup illo v̄bo Gen̄.
xxv. Depcatus ē Jsaac dn̄m ꝑ vxore sua. eo
ꝙ esset sterilis. Qui exaudiuit cuꝫ. deditq3 cō
ceptuꝫ Rebecce. Dicit em̄ ibi glosa. Jn Jsa/
ac facta est ꝓmissio. sed sanctorum pcibus
2 adiuuanda est dei prefinitio. P̄. illud qđ
causat̄ a creatura. hoc potest iuuari ꝑ crea/
turam. sed tu superius dixisti ꝙ p̄destinatio
Cōcl'o 2 habet cām ex pte p̄destinati. ergo ⁊c. Sꝫ
ꝑ solutiōe illarū ⁊ ꝯsimiliū obiectionū pono
scđam ꝯclusionē. ꝙ p̄destinatio q̄tū ad execu
tōem ⁊ suoꝝ effectuū i eē positiōem pōt iuua
ri pcib9 sanctoꝝ. Quia sicut deus i ꝓductiōe
reꝝ naturaliū sepe vnū effectū ponit in eē me/
diāte alio. sic in supnaturalib9 q̄nq3 vnū effe
ctū ordinat ꝑ executiōe alterius. Et sic orōes
sanctoꝝ iuuāt p̄destinatōem q̄tū ad executi
onē sui effectus. q2 ad hoc hmōi orōes deus
ordinauit. vt mediātib9 eis hi ꝑ quib9 orat̄
gratiā ꝯsequant̄ in p̄nti et gloriā i futuro. Et
illa ē in tertio bti Dyoni. iij. de diuis no. vbi
plures silitudies hoc declarat. quas ad p̄ns
cā breuitatis obmitto. Et ꝑ hoc p3 ad pri Ad. 1. istā
mā instātiā. q2 glo. nō loquit̄ ibi de p̄destina tiam.
tione i se. sed i ordine ad executōem. Ad se Ad 2
cūdam dicēdū ꝙ nō fuit intētōis mee dicere
ꝙ p̄destinatio bm̄ se ⁊ simpl'r habeat cām i cre
atura. q2 tūc diuinū ꝓpositū seu diuia volū
tas eēt causata a creatura. sed tm̄ volui et vo/
lo dicere. ꝙ aliqđ se tenēs ex pte creature: vt ē
a deo ab eterno p̄scitū pōt eē rō quare diuinū
ꝓpositū seu diuia volūtas trāseat sup aliquo
hoīe complacēter. ⁊ taliter vt ad vitaꝫ p̄desti
net̄ eternā. ⁊ illud vt dictū ē i sui executōe po/
test iuuari pcib9 sctoꝝ. Juxta qđ ait. b. Au/
gu. in libro de bono pseuerātie. Si nōdū sūt
vocati ꝑ illis vt vocēt̄ orem9. forassis em̄ sic
p̄destinati sūt vt nr̄is orōibus ꝯcedant̄.

Articl's 4

Quantuz ad quar

tū articulū. vtruz reprobatio impediri possit
pcibus sanctoꝝ. est aduertēdū ꝙ ille articul9
nō immerito reddit̄ dubius ꝓpter scripta ali
quoꝝ sanctoꝝ. Legit̄ em̄ i li. dialogoꝝ beati
Grego. ꝙ ꝑ orōes scti Gregorij Traian9 im/
pator liberat9 fuerit d̄ inferno ad agēdā pniaꝫ
Et de sctā Otilia virgine. cui9 reliq̄e habent̄ i
ptibus alemanie i diocesi argētinēsi. ꝙ tādiu
legit. fleuit ⁊ orauit ꝑ aīa patris sui ad dn̄m.
vsq3quo deus aīam illā de inferno liberauit.

Et forte ꝓpter hec et his silia ortū habuit
error egyptioꝝ dicentiū. ꝙ tāte virtutis sunt
oratōes sanctoꝝ ꝙ immutāt diuinū ꝓposi/
tū intm̄ ꝙ deus ꝓpter hmōi oratiōes q̄nq3 il/
lud dimittit qđ facere decreuit. Propter
hec igit̄ ē aduertendū. ꝙ sicut iudices huma
ni i suis iudicijs duplici vtunt̄ snīa. quarū p̄
ma dicit̄ snīa interlocutoria. alia snīa diffini/
tiua. Prima snīa est mutabilis. q2 sepius i iu
dicio accidit ꝙ ꝑ illa pte cadit snīa diffiniti/
ua ꝯtra quā pte an̄ ceciderat snīa interlocuto
ria. Alia aūt est simpl'r irreuocabilis et imu
tabilis an̄ iudicē qui tulit eā. Sic metapho
rice loquēdo ille due snīe q̄nq3 pferunt̄ a deo
Un̄ cū dn̄s dixit ad Jonā ꝓphetā. Adhuc
q̄draginta dies ⁊ Niniue subuertet̄. illa snīa
nō fuit simpl'r diffinitiua. q2 reuocabil' erat.
Erat em̄ quasi ꝯditōalis. puta hac adiecta
ꝯditiōe. si ꝯuersi nō fuerit de pctis. ⁊ q2 cōdi
tionalis snīa nō tenet nō stāte ꝯditōe. iō Ni/

niue nō fuit subuersa. quia habitatores eius egerunt pniam. Snia xo lata ꝯ puez ꝑ vita cuiꝰ orauit Dauid. ij. Reg. xij. q̄si filiis esse videt aliquo mō snie diffinitiue. qꝛ dn̄s non exaudiuit pces dauid. Cū igit̄ reprobatio videatur esse quasi quedā snia dei dici pōt ꝙ tales q̄ ad pces sctōꝝ sunt liberati. nō fuerūt vltimate ꝛ diffinitiue reprobati. sed q̄si ꝯditionaliter ꝛ interlocutorie.

Cōclo 1 Et ſm hoc circa illū articulū pn̄t poni due ꝯclusiones. Prima ꝙ si sumit̄ reprobatio ꝑ interlocutoria snia. tūc impediri pōt. hoc est mutari pōt pcibus sanctorū. Quia iudicis snia nō excludēs oēm defensionē et pmotionē eius qui sniatus est nō est immutabilis. ꝛ ꝑ ꝯsequēs impedibilis. vl ꝑ viā defensionis. puta allegādo ꝑ cā melius q̄ȝ hactenus fuit allegatū. vel ꝑ viā supplicationis. puta ꝙ amici sui pcibus placāt iudicē. Sed reprobatio illo pmo mō sumpta est snia nō excludēs oēm defensionē ꝛ pmotioēꝫ ipsius sniati. ergo ꝛc.

Cōclo 2 Secūda ꝯclusio esse pōt. ꝙ reprobatio secūdo mō accepta nequaq̄ȝ ē impedibilis q̄buscūqȝ pcibus. Quia qd̄ irreuocabiliter sniatū est a sapiētissimo ꝛ omnipotēte iudice. hoc pcibus quibuscūqȝ immutari vel impediri nō pōt. sed secūdo mō accipiēdo reprobationē reprobatus ē irreuocabiliter puta diffinitiue sniatus a sapiētissimo et omnipotēte iudice. ergo ꝛc. Quia tn̄ ꝯmūiter loquimur de reprobatōe isto scd̄o mō. id̄o absolute loquendo meliꝰ dicit̄ ꝙ reprobatio nō pōt impediri pcibꝫ sctōꝝ.

Ad argumētū pncipale. Ad argumētū pncipale dōm ꝙ maior nō est vera. nisi loquēdo de oppositꝭ put hn̄t fieri circa idē subiectū singulare. Ex hoc em̄ ꝙ pmouet̄ calor i sorte. nō sequit̄ ꝙ impediat̄ frigus i Platone. et illud quod ē pmotiuū caloris i sorte. nō oportet ꝙ sit impeditiuū frigiditatis i Platone. licet bn̄ sit ipeditiuū frigiditatis i sorte. Et qꝛ pdestinatio ꝛ reprobatio ppriē dicta nō hn̄t idē eē circa idē subiectū seu suppositū numero. ideo argumentū non ē ad ppositū.

Distinctio quadragesimasecunda ꝛ quadragesimatercia.

Nunc de omnipotētia dei. Postq̄ȝ mgr̄ determinauit de dei scia. hic icipit tractare de dei potētia. Et diuidit̄ i tres ptes. Nā pmo maīfestat potētiā dei ex opeꝝ entitate. Secūdo ex opeꝝ q̄ntitate. Et tercio ex opeꝝ bonitate. Scd̄a incipit dist. xliij. ibi. Quidaȝ tn̄ de suo. Tercia distin. xliiij. ibi. Nūc illud restat. Pria i duas. Naȝ pmo magister mouet hāc questionē. vtꝝ deus dicat̄ oipotēs ꝓpter hoc qꝛ oīa pōt. vel pro tāto qꝛ pōt oīa q̄ vult. ꝛ tenet ptē pmā. Scd̄o obijcit ꝯtra eā. ibi. Sed querit̄. Et hec i duas. Quia pmo obijcit rōne. Scd̄o auctoritate. ibi Ex quibusdā tn̄. Prima i duas Nā pmo ponit hm̄oi obiectōes. Scd̄o addit vnū notabile ex quo pn̄t trahi multaꝝ obiectionū solutōnes. ibi. Dic diligēter. Prima in tres. ſm ꝙ triplicē adducit obiectionē. quaꝝ cuilibet adiūgit solutōeꝫ Scd̄a ibi. Sed sunt alia quedā. Tercia ibi. Sūt ꝛ alia. Sequit̄ illa ps. Ex q̄busdaȝ tn̄. Et diuidit̄ i tres ptes. nā pmo auctibꝫ arguit Scd̄o quō auctoritates sint intelligēde ostēdit ꝛ exponit. Tercio ꝯtra hm̄oi expositioneꝫ obijcit ꝛ soluit. Scd̄a ibi. Sed ad hec. Tercia ibi. Sed forte dices. Sequit̄ distinctio xliij. Quidā tn̄ de suo. Et ꝯtinuari pōt ad pcedētia sic. Postq̄ȝ mgr̄ ostēdit q̄d deus pōt referēdo dei potentiā ad opeꝝ quidditatē. hic mgr̄ vult ostēdere ꝙ deus plura pōt facere q̄ȝ facit referēdo dei potentiā ad opeꝝ multitudinē ꝛ quātitatē. Et ē intētio mgr̄i refellere vnā falsam opinionē. q̄ ponit ꝙ deus nō pōt facere alia q̄ȝ ea q̄ facit. Diuidit̄ igit̄ ista ps i tres ptes. Quia pmo mgr̄ recitat hm̄oi falsā opinionē. Scd̄o adiūgit istius opinionis argumentationē seu ꝓbationē. Et tercio ponit veritatis determinationē. Secūda ibi. Nō potest deus ꝛc. Tercia ibi. Fateamur itaqȝ deū. Secunda habet septē ptes. ſm ꝙ septē ꝓ ista opinione adducūt̄ ratiōes. Secūda ibi. Addūt quoqȝ. Tercia ibi. Adijciunt q̄qȝ. Quarta ibi. Ipsi aūt addūt. Quinta ibi. Itē aliud adiūgūt. Sexta ibi. His aūt ꝛc. Septima ibi. Idē in libro ꝯfessionū. Quelibet istaꝝ ptiū septē diuidit̄ i duas ptes ſm ꝙ mgr̄ pmo ponit istius opinionis rationē. Secūdo addit immediate suaȝ responsionē. Et ptes patēt. Circa istas duas distinctōes q̄ro hāc questionē.

Utrū i deo sit potētia ppriē dicta. Et videt̄ ꝙ nō. Quia sicut se hȝ simplr̄ simplex ad ꝯpositionē. sic se hȝ oino purꝰ actus ad potētiā. sed simplr̄ simplex excludit oēȝ ꝯpositionē. ḡ deꝰ cū sit purꝰ actꝰ. vt pȝ. xij. metaph. excludit oēm potētiā. Cōtra. oē q̄d elicit aliquā opationē hoc pōt dicere eā. sed deꝰ intelligit ꝛ vult. vt ptȝ. x. ethi. ꝛ xij. meth. ꝛ generat ꝛ creat. vt pȝ fide catholi

ca. ğ potest intelligere velle generare ꝛ creare.
Cū igit nō sit posse sine potētia ergo i deo ꝓ/
prie erit potētia. Hic pmo vidēdū est vtꝝ
i deo sit potētia. Scdo vtꝝ in deo sint plu
res potētie. Et hoc qꝫtū ad istā. xlij. distictōꝫ
Tercio vtrū in deo sit potētia siue virtus
infinita. Quarto vtꝝ deus ad aliq̄ facien
da sic obliget q̇ d̄ necitate iusticie teneat ea fa
cere. Et hoc qꝫtū ad distinctōem. xliij.

Articl's 1

Quātuz ad primuz

articulū. vtꝝ i deo sit potētia. dico q̇ duplex ē
potētia. vt pꝫ. v. meth. vna. s. actiua. ꝛ alia pas
Cōcl'o 1 siua. Passiua nullo mō ē i deo. Primo qꝛ
repugnat oīmode simplicitati. Scdo qꝛ re/
pugt purissime actualitati. Tercio qꝛ repugt
pfecte libertati. Quarto qꝛ repugnat clarissi/
me intellectualitati. Quīto qꝛ repugnat oīmi
no independēti entitati. Sed de⁹ est oīno sim
plex. pur⁹ act⁹. sūme libertatis. clarissime ītel
lectualitatis. ꝛ oīmode independētis entitatꝭ
Cōcl'o 2 vt pꝫ. xij. meth. ğ ꝛc. Sꝫ potētia actiua p
1 fectissime repit i deo. Quia q̄nto i aliq̄ vniūt
plures rōes factiue. tāto ipm̄ ē potenti⁹. Pro
pter hoc em̄ sol potētior ē om̄i corpe inferiori
qꝛ plures rōes factiue repiunt i sole. Sꝫ ſm
cōmen. xij. meth. oīs forme ꝛ ꝓportōes q̄ in
potētia sūt i pma materia. sūt i actu in primo
motore. Sūt etiā in eo sicut in arte summa.
vt pꝫ ibidē p eundē cōmē. ꝛ ꝑ ꝯsequēs sunt i
2 deo sicut rōes factiue. ğ ꝛc. P. illud quod
importat pfectionē simplr̄ est deo attribuen/
dū. sed potētia actiua ē hmōi. qꝛ vnūquodqꝫ
pfectius ē ex virtuali ꝯtinētia qua pōt ad sui
silitudinē alterū ꝑducere. qđ ꝓprie rei cōue/
3 nit ex sua potētia actiua. P. quāto aliq̄d
ē formalius tāto pstātior est i eo potētia acti/
ua. Un̄ qꝛ ignis ceteris elemētis ē formalior
ideo ceteris est actiuior. Sed omnibꝫ entibꝫ
deus ē formalior. Nā ſm Dama. li. ij. ca. iij.
Omne quod ad deū ꝯpat respectu eius gros/
Instantia sum et materiale inuenit Sed forte dicet
aliq̄s q̇ tal' potētia actiua quā ponis i deo. vl'
ē sp ꝯiūcta actui. vel nō est sp ꝯiūcta actui. Il
la patet. qꝛ in ꝯtradictorie oppositis nō ē da
re mediuꝫ. Sed nec sic nec sic. Quia si est sp
cōiūcta actui. tūc creature fuissent ab eterno.
Si nō. cū potentia pficiat p actū. diuina po
tētia eo tpe quo nō esset actui ꝯiūcta esset im/
Solutio pfecta. Respōdeo q̇ diuia potentia sp est
actui ꝯiūcta. cū idē sit realiter qđ actus suus
Ad pbationē dico q̇ ex creaturaꝝ emanatōe
nō resultat i deo aliq̄s nou⁹ actus. nec ei⁹ po/
tentia ꝯiungit alicui actui cui ab eterno nō
fuit ꝯiuncta. licet alicui respectui ratiōis ꝯiū
gat cui an̄ nō fuit ꝯiūcta. ſm q̇ termiat depen
dentiam actualē creature quaꝫ ab eterno non
terminauit.

Quantuz ad secun Articl's 2

dum articulū. vtꝝ i deo sint plures potētie. di
cendū q̇ vna ē potentia dei realr̄. Quia potē/ 1
tie sparse i agētibꝫ inferioribꝫ sunt vnite i agē
tibꝫ supioribꝫ. sed deus ē supior oīm. ğ nulla
poterit eē i deo realis potētie multitudo. ğ ꝛc.
P. oīe qđ agit p multas ꝟtutes ē reduci 2
bile in agēs p vnā. Sed de⁹ cū sit agēs pmū
nō est reducibilis i aliud agens. Maior pꝫ
p Dyo. xiij. de di. no. vbi dicit. q̇ oīs multitu
do pticipat aliq̄liter vno. Et eadē sniā ponit
i pma ꝓpositiōe pcli. P. vbi potētia agen 3
tis est idē qđ essentia agentis. si eēntia ē vna.
ꝛ potētia est vna. sed potētia dei est idē qđ eēn
tia dei. ꝛ essentia sua est vna tm̄. igitur ꝛ po/
tētia sua est vna tm̄. P. i deo est vna magni 4
tudo. ğ vna potētia. ꝯntia patet. qꝛ deus nō ē
magnus mole sed virtute. et magnitudo ei⁹
idē est qđ virt⁹ eius siue potētia ei⁹. Anācedēs
ponit Aug. v. de tri. ca. viij. Sꝫ forte dicet Instantia
aliq̄s q̇ deus vere intelligit aliq̄ q̄ tm̄ nō vult.
ergo aliud est intelligere dei. ꝛ aliud velle dei.
ꝛ p ꝯsequens alia est potentia intellectiua. et
alia volitiua. Anācedēs patet. qꝛ deus intelli
git omne flagitiū pctōꝝ. cū iudex debeat eē cō
scius de crimine qđ punit ꝛ iudicat. Sed cō
sequētia patet. qꝛ de his q̄ sunt realiter idē nō
pn̄t extrema ꝯtradictōis sil' verificari. Ad Solutio
illud pꝫ solutio p dicta supius disti. vi. vbi
tractaui de attributis. Est tm̄ aduertendū
q̇ quilibet catholicus habet ꝯcedere q̇ extre/
ma ꝯtradictionis ad minus in diuis verificē
tur de eadē re penitus indisticta ex natura rei
sed tm̄modo variata ſm modū significandi:
seu etiā ſm modū se habendi. Nā deus et dei/
tas dn̄t solū i mō significādi. ꝛ tm̄ ista ē vera
deus generat. vt patuit supius. ꝛ illa est falsa
deitas generat. vt pꝫ ex determinatōe vl'is cō
cilij. extra de summa trini. ꝛ fi. ca. Itē essen
tia existens in patre. ꝛ eadē diuia essentia exi
stens in filio nullo mō realiter nec formaliter
ex natura rei differt a seipsa. ꝛ tamen eadē eēn
tia vt est in patre nō est cōicata. ꝛ vt est in fi/
lio est cōicata. Ex q̄bꝫ etiaꝫ apparet q̇ oīa
argumenta fundata sup hmōi ꝯtradictioni/

bus in diuinis modicū ꝯcludūt. quia nō magis ꝯtradicūt eē ꝯmunicabile ꝛ non eē ꝯmunicabile. ꝛ sic de alijs ꝯsimilibꝫ. ꝙ eē ꝯmunicatū ꝛ nō eē ꝯmunicatū. que tñ verificant̄ de eadē diuina eēntia ꝓpter aliū ꝛ aliū modū se habēdi. qui tamē nullā varietatē nec distinctiōꝫ ponit in eēntia. Qꝛ si ille modus se habendi aliquā distinctionē intrinsece poneret ī eēntia. tūc pater ꝛ filius nō eēnt omino idē in essentia. nec ꝑ ꝯsequēs eēnt omino idē deꝰ formaliter ꝛ intrinsece. quod ē ꝯtra fidē catholicā. ꝛ expsse ꝯtra decretalē iam ꝓxime allegatā

Articls 3 **Quantū ad tercium** articulū. vtꝝ ī deo sit potētia siue virtꝰ infinita. dicendū ꝙ deū esse infinite potētie nullus fidelis debet dubitare. sꝫ nec apud aliquē cuiuscūqꝫ secte vel nationis vertit̄ in dubiūꝫ deum esse infinite potētie ī duratōne. cū talis potētia etiaꝫ de multis alijs rebus nō neget̄. Utrū autē euidenter ꝛ phīce ꝓbari possit deum esse infinite virtutis seu potētie in vigore. multi doctorū antiquorū ꝛ modernorū ī dubiūꝫ posuerūt. Determino tñ me ad ptē affirmatiuaꝫ. vicꝫ ꝙ possit euidenter ꝛ phīce ꝓbari. Quia oīe finitū ꝓsupponit aliqd prius se a quo depēdet ī ratiōe mensurati vel mensurabilis. sed virtus siue potētia vigoris diuini nō ꝓsupponit aliqd prius se a quo depēdeat cū sit omino ꝑma. Maioꝛ ptꝫ. qꝛ omne finitū ē certis limitibꝫ terminatū. ꝛ ꝑ ꝯsequēs ab aliquo mensuratū. Esse eñ immēsuꝫ. ꝛ tñ eē terminatū ꝛ limitatū videnk repugnare.

Cōclo ꝙ deꝰ sit ifiniti vigoris. 1

2 ꝑ. deus nō est minoris vigoris ꝛ virtuositatis ꝙ diligibilitatis. sed ipse est infinite diligibilitatis. cū ipse sit vltimus finis. de q̄ dicit̄. i. politicoꝝ. ꝙ finis est ī infinitū diligibil'. ergo ipse ē infinite potētie ꝛ vigorositatꝫ

3 ꝑ phs. viij. phīcoꝝ ait. ꝙ si virtus primi motoris eēt virtus ī corpe. tūc moueret ipm ī instāti. Et ꝓcedit illa ꝯsequētia ex his q̄ dixerat ī sexto. puta ꝙ ꝑm augmentū ꝟtutis ī motore diminuit̄ tps quo motus mēsurat̄. ergo cū instās ī infinitū sit breuiꝰ quocūqꝫ tpe. oportet ꝙ virtus ꝑmi motoris sit ī infinitū efficacioꝛ virtute cuiuscūqꝫ alterius motoris mouētis idē mobile in tpe.

4 ꝑ. Auer. ꝯmentatoꝛ ponit ī primo mobili ꝑter primū motorē: motorē appropriatū. qui immediate mouet hmōi mobile. qꝛ vt ait si primus motoꝛ moueret tale mobile immediate. tūc moueret ipm in instāti. ꝛ sic sequitur idem quod prius.

5 ꝑ. agēs siue motoꝛ suā actionē ꝓpria virtute in infinitū ꝯtinuās nō innixus alicui alteri necessario ē infinite ꝟtutis intēsiue seu ī vigore. deus est hmōi loquēdo phīce ꝛ theologice. ergo ꝛc. ꝓbo maiorē. qꝛ minoꝛ est infinitas ꝟtutis in sua actione ab altera depēdēte. ꝙ infinitas virtutis totaliter independētis ꝛ omino ꝑme. Cū igit̄ celū ꝛ quelibet intelligētia sint duratione infinita. ꝙuis innitātur virtuti primi motoris ꝛ ab ipso necessario depēdeant. igit̄ ꝟtus ꝑmi motorꝫ que ī sua ꝑpetua actōe nulli penitꝰ innitit̄ nō solū erit infinita duratiōe. sed etiā ī vigore. ergo ꝛc.

ꝑ. illa virtus ē infinita intēsiue ꝛ ī vigore cui nulla pōt fieri additio etiā ꝑ intellectū. Sed virtus dei seu potētia est hmōi. Maioꝛ ptꝫ. qꝛ omi finito saltē ꝑ intellectū pōt fieri additio. Probo minorē. qꝛ virtuti vl'r ꝑfecte in tota anologia entiū nō magis ꝑ intellectū pōt fieri additio ꝟtutꝫ siue ꝑfectōis cuiuscūqꝫ ꝙ ꝑfectissime virtuti determiāti generis possit fieri additio ꝑm gradus illius generis. Sed ꝟtuti calidissime in genere caloris nō pōt fieri additio cuiuscunqꝫ gradꝰ caloris. qꝛ si intellectus aliqd posset sibi addere. iā nō ꝯcipet ipm vt calidissimū. ergo diuine virtutis vigori nulla penitꝰ pōt fieri additio ꝑfectionis ꝯcepte vel cōceptibilis. cuꝫ talis virtus sit vl'r ꝑfecta. ꝛ ꝑm totam anologiā entis simpl'r ꝑfectissima. 6

ꝑ. materia ꝑma est successiue receptiua infinitarūꝫ ꝑfectionū. ergo primꝰ motoꝛ est actu infinite ꝑfectōis. ꝛ ꝑ ꝯsequēs infinite ꝟtutꝫ ī vigore. Antecedēs patet etiā ꝑm phos. Sed ꝯñtia est euidēs ex dicto ꝯmētatoris. xij. metaph. vbi ait. Oīs forme q̄ sunt ī potētia ī ꝑma materia. sunt actu ī ꝑmo motore. ergo ꝛc. 7

Multas rōnes diuersoꝝ doctoꝝ inueni ꝑ illa ꝯclusione quas tamē ad ꝑsens dimitto. qꝛ phīce loquēdo a multis nō putarent̄ euidēter cōcludere ꝙ ꝑsupponāt rerū creationē de nihilo vl' aliqua consimilia.

Cōtra 1 Sed ꝯtra illā ꝯclusioneꝫ quidā arguūt sic. Si aliquis motoꝛ esset infinite potētie ī vigore. tūc motus fieret ī instanti. ꝯñs est impossibile. quia ī indiuisibili nō potest eē successio. Cōsequētia patꝫ ex ꝑdictꝫ. Nā cū ꝑm augmentū ꝟtutis tēpus breuiet̄. et infinita virtus nullā ꝓportionē habeat ad virtutē finitā. eo ꝙ in infinitū ipsaꝫ excedat. si virtus finita mouet ī tpe: infinita mouebit in instāti.

2 ꝑ. si potētia infinita in vigore ī diuinis poneret̄. tunc aliquid frustra esset in deo. ꝯsequēs est falsuꝫ. vt patet. i. celi ꝛ mūdi. Probat̄ ꝯsequētia. qꝛ illa potētia est frustra

ꝑ quā agēs nūq̄ pōt exire ī actum. sicut eti
am vt ait ɔmētatoꝛ. frustra poneret intelligi/
bile quod a nullo posset intelligi. Sed deus
si hr̄et potentiā infiniti vigoris nūq̄ [redacted] hm̄oi
potētiam posset exire ī actum. q2 si in actū exi
ret. tunc infinitū effectum ꝑduceret. quod est
3 ipossibile. ergo ꝛc. P. ſm phm. i. celi ꝛ mū
di. cuilibet potētie actiue coꝛrespōdet potētia
passiua. Et ibidē ait ɔmentatoꝛ. Frustra ē po
tētia actiua in natura cui nō respōdet poten/
tia passiua ī natura. Sed impossibile ē dare
potētiam passiuā infinitā. q2 illa vel esset in
deo. vel ī creatura. Nō ī deo. q2 nulla potētia
passiua est ī eo. Nec in creatura. quia effectui
repugnat infinitas. Sed illa nō ɔcludūt
Quia illa potētia ē infinita que totū vniuer
sum ꝛ oꝛdinē partiū vniuersi ɔseruat ī infini
tum. potētia dei est hm̄oi ſm phos quātum
[redacted] omes species vniuersi quas ponūt in eter/
nū manere ꝛ a deo dependere. Vn̄ ī de substā
tia oꝛbis ait ɔmētatoꝛ. ꝙ celū nō solū q̄tum
ad motū. sed etiā q̄tū ad substātiā suā depen
det a ꝑmo motoꝛe. Maioꝛē pbo. Nā planū
est ꝙ maioꝛ requirit virtus ī ɔseruāte aliquā
rem ꝑ mille annos q̄ ꝑ vnam hoꝛam. ꝛ sic de
inceps ſm multitudinē tempis semp augebi
tur virtus. igit ɔseruās ꝑ infinitā duratiōe3
necessario est infinite virtutis. Ad pꝛimū
igit dicēdū ꝙ ɔn̄tia nō est vera. Nam motoꝛ
agēs libere ꝑ intellectū ꝛ volūtatem. nō agit
ſm totū impetū v̄tutis sue. sed tātū agit quā
tū vult. ꝛ quātū ꝑ suam sapiam agendū esse
disposuit. Sed deus nō est agēs ex necessita/
te nature. sed ex sui arbitrij libertate. ideo nō
opoꝛtet ꝙ motus fiat ī instanti. q̄uis deus sit
infinite virtutis. Sed foꝛte dicetur. q̄uis
agēs liber nō agat toto suo posse. tamē potest
si vult agere toto suo posse. vel toto suo impe/
tu. et sic nō euadis quin sequat ꝙ motus pos
sit fieri in instāti: si talis motoꝛ esset infinite
virtutis. Respōdeo ꝙ q̄uis ipse possit. ta
men effectus nō patitur. quia nō est in natu
ra potētia receptiua que actionē illam posset
suscipe. si talis motoꝛ ageret toto suo posse.

Cōtra ista Ratio

Solutio. Ad I

Instantia

Solutio

Etiam nō habere ꝑ incōuenienti deum pos
se totū celum reuoluere in instāti tempis no/
stri. cum ipse phus. iiij. phisicoꝝ ponat. ꝙ si
coꝛpus graue moueᵗ in vacuo. tūc transiret ī
instāti. eo ꝙ in vacuo nulla sit resistentia me
dij. Modo planū est ꝙ virtus diuia cui nul
lum mediū potest resistere eque velociter pos
set mouere graue ꝑ plenū. etiā si medium es/
set ferreum. sicut ipsum graue posset transire
vacuū. Etiā ipse deus posset totū illud qd̄
replet celi concauitatē annihilare. ꝛ vnū coꝛ
pus graue iuxta celi circumferentiā creare. et
hoc vtiq̄ ſm sniam Aristotelis moueret de/
oꝛsum. cum nullā penitus haberet resistētiam
in vnico instāti tempis nostri. Aduertendū Nota
dū tamē ꝙ illud instās tempis nostri respō
deret tali motui tāq̄ aliena mensura. Sicut
enī motui angeli a celo ad terrā descēdētis coꝛ
respōdet vnicū instās tempis nostri nō tāq̄
mensura ꝑpꝛia sed aliena. quia ꝑ mēsura pꝛo
pꝛia tali motui coꝛrespōdet tēpus composi/
tū ex instātibus sicut ille motus compositus
est ex mutatis eē. Sic in ꝑposito si deus face
ret ꝑ sui omnipotētiam motū ī instāti. instās
nō mensuraret ꝑpꝛie motū illum. q̄uis talis
motus nō haberet maioꝛē duratiōe3 q̄ sit du/
ratio instātis tempis nostri. sed sicut talis mo
tus nō eēt compositus ex ptibus diuisibili/
bus. sed tm̄modo ex mutatis eē. sic huiusmo
di motui coꝛrespōderet tēpus compositū ex
instātibus quod eēt sua ꝑpꝛia mēsura. Ad Ad 2
secundū nego ɔsequētiam. Ad ꝑbationē di
cēdum ꝙ illud solū dicit frustra quod oꝛdi
naᵗ ad aliquē finē que3 tamē nullo mō valet
adipisci. Sed potētia dei ad nullū finē oꝛdi
naᵗ extra ipm̄ deū. Unde dato ꝙ deus nūq̄
aliquam creaturā ꝑduxisset. adhuc tamē ci⁹
potentia nō esset frustra. sicut nec frustra fuit
ab eterno vsq̄ ad tempus creationis. licet ni/
hil ad extra ꝑduxerit. Cui⁹ tota ratio ex hoc
sufficiēter sumit. quia ipse ad nihil extra se tā
q̄ ad finem oꝛdinat. sed omnia oꝛdinant ad
ipm̄ tanq̄ ad vltimū finē. vt patet circa fine3
xij. metaphice. Ad terciū dicendū ꝙ tam Ad 3
ꝑpositio Aristotelis q̄ ɔmētatoris intelligē
da est de potētia actiua que est in natura na/
turata siue in his que agunt ex necessitate na
ture. nō autē de potētia actiua que est in na
tura naturāte que deus est qui agit ad extra.
nō ex necessitate nature: s3 ex arbitrij libertate

Quantū ad quar

Articl's 4

tum articulū. vtrū deus ad aliqua facien da
sic obligeᵗ ꝙ de necessitate iusticie teneatur ca
facere. est distinguendū de necessitate iusticie
Nā quedā ē necessitas iusticie coactiua qua
aliquis vel iustū facit vel iniustū patit inuitus
ꝛ coacte. De quo dicit. x. ethicoꝝ. Lex vero
coactiuam habet potētiam ſm mouēs ab ali
qua pꝛudentia et intellectu. Et illo mō deus
nihil facit necessitate iusticie. q2 nullam legē

nec legislatorem cogentem supra se habet. Alia est necessitas immobilitatiua: que communiter dicitur necessitas immutabilitatis. puta si aliquis ita diligeret iusticiam. et intime esset inclinatus ad eius exercitium quod non posset resilire ab operibus iusticie. Et illa necessitas siue iusticie immutabilitas si deo attribuitur hoc potest esse dupliciter. Uno modo quod huiusmodi immutabilitas iusticie attribuatur deo propter meritorum nostrorum exigentiam. Et sic quamuis deus dicatur quandoque iustus. iuxta illud apostoli ij. Thim. iiij. De reliquo reposita est mihi corona iusticie quam reddet mihi in illum diem iustus iudex. tamen nostra merita attendendo deus nihil operatur ex necessitate iusticie. Quia si seruus non potest de necessitate iusticie dominum suum constituere debitorem. multo minus creatura creatorem potest facere debitorem. Qui enim non potest sufficienter soluere quod tenetur. ille non potest debitorem constituere eum cui tenetur. Sed diis et parentibus non possumus equiualens reddere. vt ait Aris. viij. ethic. et cetera. Et illud videtur innuere saluator in euangelio dicens discipulis. Cum feceritis omnia que precepta sunt vobis. dicite. fecimus quod iussisti. sed serui inutiles sumus. Alio modo talis immutabilitas iusticie potest intelligi deo conuenire non propter meritorum nostrorum exigentiam sed propter sue diuine bonitatis condecentiam. Et illud adhuc dupliciter. Uno modo accipiendo decentiam simpliciter et absolute. Alio modo accipiendo decentiam pro nunc in presenti rerum ordine. Primo modo omnia que deus facit operatur ex necessitate iusticie. quia nihil potest deus facere quod non deceat suam bonitatem. Sed secundo modo deus nihil facit ex necessitate iusticie. quia ordinem totius vniuersi deus potest pro libito voluntatis immutare. et per consequens illud idem quod nunc est indecens mutato rerum ordine fieret decens. et econuerso. Propter quod diuine bonitatis condecentia nullam necessitatem iusticie habere videtur respectu istius ordinis quem videmus. nec respectu cuiuscunque alterius ordinis vniuersi. eo quod quemlibet talium ordinum deus mutare possit quandocunque voluerit.

Instantia. Forte dicetur. Omne quod fit sine iusticia ab agente voluntario. hoc videtur esse iniustum. sed deus non potest facere iniustum. quia tunc peccaret. ergo deus nihil potest facere sine iusticia. et per consequens omne quod facit ex necessitate iusticie facit.

Solutio. Respondeo quod deus nunquam facit aliquid sine iusticia. quia nunquam facit aliquid sine decentia bonitatis sue. et sine rectitudine voluntatis sue. et ideo deus nunquam potest facere aliquid iniustum vel indecens. quia voluntas sua tribuit rebus decentiam et iusticiam. et ideo quicquid deus facit et vult. hoc est decens et iustum. Propter quod ans. el. prologion. c. ait ipsi deo. Illud solum iustum est quod vis. iniustum quod non vis.

Ad principale argumentum. Ad argumentum principale dicendum. quod quamuis maior sit vera de potentia passiua. tamen falsa est de potentia actiua de qua loquimur in proposito. Nam quamuis purus actus excludat potentiam passiuam que derogat actualitati. sicut composito simplicitati. tamen non excludit potentiam actiuam. quia potentia actiua in nullo penitus derogat actualitati.

Distinctio quadragesimaquarta.

Nunc illud restat discutiendum. Hic magister tractat de potentia dei in comparatione ad creaturarum bonitatem. Et diuiditur ista distinctio in tres partes. secundum quod tres mouentur questiones. Quarum prima est. vtrum deus potest aliquid melius facere quam facit. Secunda vtrum alio modo vel meliori modo quam facit. Tercia vtrum deus semper possit omne quod olim potuit. Secunda pars incipit ibi. Post hec considerandum. Tercia ibi. Preterea queri solet. Prima in duas. Nam primo quorundam errorem recitat. Secundo huiusmodi errorem reprobat et veritatem determinat. ibi. Uerum hic ab eis. Sequitur illa pars. Post hec considerandum. Et diuiditur in duas. Nam primo mouet questionem. Secundo respondet per quandam distinctionem. ibi. Si modus operationis. Sequitur illa pars. Preterea queri solet. Et diuiditur in tres partes. Nam primo circa illam questionem tangit quandam falsam opinionem. Secundo respondet secundum suam propriam intentionem. Et tercio per predictorum epilogationem confirmat suam responsionem. Secunda ibi. Ad quod dicimus et cetera. Tercia ibi. Fateamur et cetera. Hic quero hanc questionem.

Utrum deus totum vniuersum potuerit facere melius. Uidetur quod non. Quia illud quod melius cogitari non potest hoc non potest fieri melius. sed isto vniuerso iam facto non potest concipi melius. ergo et cetera. Maior patet. Nam per consimilem maiorem probat Ansel. quod deus est summe perfectus. quia deus est quo maius cogitari non potest. Minor patet per Aug. in de libero arbitrio. vbi sic ait. Quicquid vera ratione melius tibi occurrit. scias deum fecisse bonorum omnium conditorem. Contra. omni finito potest fieri additio. sed totum vniuersum est quid finitum. ergo et cetera. Hic quattuor sunt videnda. Primo vtrum virtute diuina aliqua pars vniuersi possit fieri melior. Secundo vtrum in infinitum procedendo quacunque creatura data

deus semp possit facere pfectiorem. Tercio de eo quod queritur. Quarto vtrũ deus possit facere aliud vniuersũ illo vniuerso manente.

Articl's 1 Quãtuz ad primũz vtrũ virtute diuina aliqua pars vniuersi possit fieri melior. est aduertendũ q rem fieri meliorẽ potest intelligi dupliciter. Uno modo qũtum ad pfectiones naturales. Alio modo qũtum ad pfectiones accidẽtales. Hic pono duas ɔclusiones.

Cõclo 1 Prima ẽ q deus rem creatã põt facere meliorẽ qũtũ ad pfectões ac
1 cidẽtales ipsa re manẽte realiter eadẽ. Quia illud qd̃ põt natura hoc deo nõ debet denegari sed manente eadem re ẽm ẽentiã suam natura facit eã magis pfectam ẽm gradus accidẽtalium pfectionũ. ergo 7c. Maior manifesta est de se. Minor p3. q2 hõ infirm⁹ qñqz fit naturaliter sanus. 7 minus san⁹ magis sanus. 7 sic de aliis.
2 P. b. Aug. sup Gen̄. ait. Potuit de⁹ facere hoĩez q̃ nec peccare vellet nec peccare posset. sed nulli dubiũ q̃n talis homo eẽt pfectior hoĩe q̃ vult 7 potest peccare. ergo 7c.
3 P. si creatura nõ posset fieri melior. aut hoc esset pro tanto quia deus nõ posset plus dare de pfectione. aut quia creatura nõ plus possz recipere. Nõ primũ. quia etiã miserrimo homini deus potest dare intuitiuã visionez sue essentie. vt in plogo illius primi libri pbaui. Nec obstat secũduz. quia deus qui est auctor creature põt eius capacitatẽ augere. ergo 7c.

Error Sed ɔtra illud sunt quidã heretici quos tangit magister in ista. xliiij. distinctiõe. Et
1 potest eorũ error probari sic. Beatus Augu. ɔtra Maximinũ hereticũ ait. Si paf posset filium suum pducere meliorẽ 7 nõ faceret tũc inuidus esset. Sic arguunt isti a simili. Si deus posset aliquam creaturam facere meliorem 7 nõ faceret: tunc inuidus esset. sed deus nõ potest esse inuidus. vt patet. i. metaphisi/ce. ergo 7c.
2 P. Plato fertur dixisse q optimi est optima adducere. Et illud idẽ dicit beatus Dyoni. Sed optimo nihil potest eẽ melius. et deus est optimus. ergo nihil potest fieri melius eo quod iaz de facto deus produ/
3 xit. P. causa producẽs effectũ ẽm totam suam virtutẽ seu potentiã. nõ potest huiõi effectum pducere meliorẽ. deus producit quẽlibet suum effectũ tota sua potentia seu virtute Maior patet. Mior pbatur. Quia quãdo virtus pducẽtis est simpliciter simplex. tunc quicquid ab eo pducitur hoc ẽm totam suaz virtutẽ producit. Sed virtus diuina cuz sit purus actus est simpliciter simplex. ergo 7c.

Alia multa motiua quib⁹ illa erronea opinio probauit q deus non possit facere alia q̃z ea que fecit. 7 q nõ potuit nõ facere ea que fecit. adducit magister in lr̃a distinctione proxima pcedente. 7 respondet ad ea. ideo ad presens illa nõ adduco. Sed hec opinio erronea est. vt dixi. Quia sicut post hanc vitã deus bonis hominibus dabit dotes glorificationis corpis 7 anime. sic cum eisdez dotibus posset hominẽ creare si vellet. quo facto nulli dubium q talis homo melior esset q̃z homo natus de muliere qui breui viuens tempe repletur multis miseriis. Contra errorem.

Ad primũ ergo dicendũ q nõ est simile. quia naturalis dei filius nascẽdo capit diuinã naturaz q̃ naturaliter sibi a patre generante cõicatur. 7 p ɔsequẽs omnis pfectio sibi iure debetur. sed creatura pducit̃ in limitata natura a deo libere 7 voluntarie 7 nõ naturaliter. 7 p ɔsequens sibi nõ debet̃ pfectio nisi tanta quãta placuerit volũtati diuine. Et ideo inuidus fuisset pater diuinus si filio ab eo naturaliter genito nõ cõicasset omnẽ pfectionez. q2 si subtrahit̃ ab aliquo quod iure sibi debet̃ hoc p inuidiam subtrahitur. Sed ex hoc nõ debet dici inuidus ipe deus si nõ dederit creature illud qd̃ libere põt dare si voluerit. Solutio Ad 1

Ad scd̃m dicendũ q Plato 7 Dyoni. intendũt p illa verba extollẽtiam dei respectu ceterorũ agentiũ que nõ p̃nt tam bona pducere sicut deus potest. Ipse eñ produxit non solum res corporales. verum etiaz produxit substãtias sepatas. que sunt optime inter creaturas. quas nullum aliud agẽs potest producere ẽm veritatẽ. q̃uis Auicenna circa hoc errauerit. vt patebit in secũdo libro. Sic igit̃ intelligẽdo maiorẽ nõ debet inferri ɔclusio que infert̃. quia hec debet esse cõclusio. q cetera agentia non possunt producere meliora q̃z agens diuinum. Potest etiam dici q optimũ ponitur ibi pro valde bono. quia ẽm grãmaticos suplatiuus quãdoq̃z idẽ est quod suus positiuus cũ hoc aduerbio valde. Et sic minor est falsa. Quia plura possunt dici valde bona. quorũ tamẽ vnuz est melius altero. Unde dicitur Gen̄. i. Uidit deus cuncta que fecerat. et erant valde bona. Et tamen nulli dubium quin homo erat melior q̃z lapis. Ad 2

Ad tercium dicendum. q agens producere ẽm totam suam virtutem potest intelligi dupliciter. Uno modo Ad 3

ꝙ agēs faciat vltimū de conatu. ⁊ illo mō ma
ior est vera. sed mior est falsa. quia cū deus sit
infinite virtutis in vigore. ergo in ꝓductōne
nullius ꝓducti existētis finite ꝑfectionis ꝓ/
ducit quantū potest ſm totū suuz conatum.
Alio mō ꝙ hmōi agens agat ſm virtutē rea
liter simplicē ⁊ indiuisibilez. habentē tamen ī
se vnitissime ⁊ absqꝫ omni reali diuisione om
niū virtualiū graduū multitudinē. Et sic qꝫ
uis minor sit vera. tamen maior est falsa. ma
xime si agens huiusmodi agit libere et nō ex
necessitate nature. quia qꝫuis hmōi agens a/
gat tota sua virtute. i. nō agat ſm partē realez
sue virtutis. eo ꝙ virtus sua nō habeat partē
⁊ partē. tamē ꝓpter sui libertatē nō producit
quantū potest. sed quantuz vult. vtit̄ eīm sua
Cōclo 2 virtuali continētia prout sibi placet. Se/
cunda cōclusio est. ꝙ deus nō potest rem cre
atā facere meliorē quātum ad gradū essentia
lem. ita tamē ꝙ res maneat eadem que prius
fuerat añ talis gradus additionē. Hec ꝯclu
sio potest ꝓbari sic. quia mutata specifica rei
differētia nō manet ipsa res. sed ꝑ additiōem
bonitatis eēntialis mutat̄ specifica rei differē
tia. ergo ⁊c̄. Probat̄ minor. quia vt patz diui
siue descēdēdo a genere generalissimo vsqꝫ ad
species specialissimas. semꝑ ab vltimo gradu
eēntiali ipsius rei accipit̄ differētia que est cō
stitutiua speciei. Maior etiā patz. qꝛ ſm por
phiriū differētia accidētalis facit alteratum.
sed differētia substantialis facit aliud. Et hec
videt̄ eē intētio phi. vij. metaph. vbi diffiniti
onē rei compat numero. qꝛ sicut qualibet vni
tate addita vel remota numerus mutat speci
em. sic quacūqꝫ differētia substantiali addita
vel remota res mutat diffinitionē. ⁊ [illegible] conse/
quens speciē.

Articl's 2 Quantuz ad secun
dū principale. vtrū in infinitū ꝓcedēdo qua/
cūqꝫ creatura data deus semꝑ possit facere ꝑ/
Cōclo fectiorē. dico ꝙ loquēdo de potentia dei abso
luta. tūc qualibet creatura actu ꝓducta deus
potest in infinitū semꝑ nobiliorē ⁊ ꝑfectiorez
1 ꝓducere. Quia si deus hoc nō posset. hoc es/
set pro tanto. quia implicaret̄ cōtradictio. sed
nulla in proposito implicat̄ contradictio. er/
go ⁊c̄. Maior est nota ex. vi. ethicorū vbi di
cit̄. Hoc solo priuat̄ deus. ingenita facere que
vtiqꝫ facta sunt. Hoc exponit̄ a cōmentatore
⁊ doctoribus. id ē ꝯtradictoria simul verifica
ri. Minorē ꝓbo. qꝛ si implicaret̄ ꝯtradictio.
vel hoc eēt ex parte dei producētis. vel ex par
te creature ꝓducte. Nō primū. qꝛ sicut dicit
Chris. ideo deus dicit̄ omnipotēs. qꝛ ei⁹ pos
se nō pōt inuenire nō posse. Nec scdm. quia
oīs creatura actu posita in eē est finite ꝑfectio
nis. igit̄ si addit̄ sibi aliqua finita ꝑfectio. per
hoc nō efficitur infinita. quia finitū additū
finito nō facit totum infinitū. et ꝑ consequēs
creatura vlterius producta capiens ꝑfectio/
nē ꝑcedētis creature vna cum illa finita perfe
ctione addita. ꝑ hmōi additionē nō ponetur
extra limites creature. nec eius esse implica/
bit nō esse. ⁊ eodem modo arguet̄ de creatura
secūdo producta cū finita ꝑfectione addita.
⁊ sic in infinitū. quia semꝑ creatura actu pro/
ducta erit finita in ꝑfectione. cuz nō claudat
in se nisi ꝑfectionē ꝑcedentis creature que est
finita. ⁊ ꝑfectiōem supadditam que similr̄ est
finita. Hec videt̄ eē intētio beati Dyonisij
in de diuis nomib9. vbi creaturas a deo proce
dentes assimilat numeris. ⁊ deū vnitati. Mo
do planuz est ꝙ ꝑfectione numerali ꝓcedunt
numeri in infinitū. ⁊ tamē quilibet numerus
actu acceptus est finitus. cum nō claudat in
se nisi numerū proxime ꝑcedentē. ⁊ vnitatem
additā. que ambo sunt finita. sic eodez modo
in ꝓposito ⁊c̄. P̄. idē Dyonisius in. viij. 2
de diuis nomibus ait. Deus est infinite vir/
tutis. eo ꝙ simpliciter potest īfinite infinitas
alias ab existentibus virtutes producere.
P̄. potētia dei est infinita et simpliciter illi 3
mitata. ergo vltra omnē creaturā productaz
semꝑ poterit producere ꝑfectiorē. Añcedens
patet questiōe ꝓxima ꝑcedēte. Probo conse/
quentiā. quia om̄is creatura cū de facto fue/
rit producta sit finite ꝑfectiōis. vt patet ex iā
dictis. igit̄ si vltra quamlibet creaturā produ
ctam deus nō posset producere ꝑfectiorē. tūc
infinita dei potentia esset limitata ad finituz
effectum. eo ꝙ non posset aliquid vltra ipsuz.
⁊ infinita dei virtus esset adequata [illegible] effectuz
finitū. que omnia vident̄ impossibilia. Con/
sequētia patet. qꝛ tūc intelligit̄ potētia limita
ta. qñ nō potest trāscendere aliquē limitatuz
effectū. et tūc intelligit̄ virt⁹ adequata quādo
potētia nō pōt in maiorē effectū. qꝛ virtus est
vltimū de potētia. vt dicit̄ ī de celo ⁊ mū. Et
hec videt̄ eē intentio beati Aug. xij. [illegible] ciuita.
dei. ca. xviij. vbi ait diuinā sapientiaz incom/
prehensibili cōpꝛhensiōe sic omnia incom/
prehensibilia comprehendere. vt quecunqꝫ
noua ⁊ dissimilia consequentia ꝑcedētibus
si semꝑ facere vellet inordinata et improuisa

habere non posset. nec ea prouideret a prostimo tempe sed eterna psciētia ptineret. Hic trāseo eo breuius. qz illā materiā intēdo tāgere libro .ij. distinctōe .i. Sed ptra illā pclusionē sunt quidā magni doctores q̄ arguunt p sua opinione p̄mo sic. Si possibilis essz processus i infinitū in speciebꝰ ꝰm pfectionez. tūc in intellectu diuino esset aliqua creatura distans in infinitū ab aliqua alia creatura. et p psequens creatura talis esset infinite pfectionis. hoc autē ē impossibile. qđ patet. qz hm̄oi creatura tm̄ excederet illam aliā creaturā quātum excedit eam deus. ꝛ p psequens in infinitum. quia nō potest esse maior excessus excessu infinito. etiā esset eque pfecta vt deus. quia nō potest esset maior pfectō pfectione infinita.

Hēri. got/ fre. ꝛ aure. ꝛ mlt'i aliī.

1

2 ta. P̄. si possibilis esset pcessus specierū i infinitū. aut om̄es hm̄oi species clauderent infra decē p̄dicamenta. aut alique earū essent extra p̄dicamēta. Nō potest dari p̄mū. quia sicut patet p phm in libro p̄dicamētoꝝ. et .vij. metaph. a genere generalissimo descēdit differentijs diuisiuis vsqz ad speciē specialissimaz Sed talis descēsus nunqz posset pfici. si species essent infinite. Nec potest dari secunduz. qz decem p̄dicamēta sufficiēter euacuāt totuz ens. ergo quicq̄d ē extra decē p̄dicamēta ē nō

3 ens siue nihil. P̄. forme sunt sicut numeri. vt patet .viij. metaphi. ꝛ deus se habet ad modum vnitatis. vt patet p Dyoni. sed numeri versus vnitatē nō pcedūt i infinitū. quia nō procedūt vltra binariū. ergo nec species accessum ad deū. puta p augmentū pfectiōis p

4 cedant i infinitū. P̄. vbi est essentialis ordo ibi nō est pcessus in infinitū. sed spēs vniuersi habent essentialē ordinē ad seinuicez.

5 P̄. totū ens creabile est finitū in pfectione. ergo nō potest in infinitū semp creari pfectior creatura. Anācedens patet. qz illud est finitū quo repit̄ aliquid maius. sed deus excedit totum ambitū entis creabilis. ꝛ p psequens est maior toto ente creabili. Cōsequētia patet. qz omne finitū attingit̄ p replicationē graduuz finitorū. al's ad terminū finitū esset accessus

6 infinitus. P̄. appetitus creature nō est infinitus. ergo in creaturis non potest esse pcessus in infinitū. Anācedens patet. Probat̄ cōsequētia. quia deus nō potest facere aliquid i creatura quod nō sit appetibile a creatura. sicut nō potest facere aliquid in creatura ad qđ creatura nō sit aliquo modo in potētia. P̄

7 si deus qualibet creatura semp posset producere pfectiorē. hoc esset p̄o tāto. quia deus in infinitū distat a qualibet creatura quantumcunqz pfecta. sed hoc nō sufficit. quia pari ratione sequeret̄ ꝙ vltra totū ens creabile deus posset pducere creaturā. quod est simpl'r impossibile. qz hoc posito aliqua creatura excederet totū ens creabile. quod manifeste implicat contradictionē. quia omne quod p creationē pducit̄ est creabile. et sic huiusmodi creatura erit creabilis ꝛ nō erit creabilis. Consequētia patet. quia totuz ens creabile distat a deo in infinitū. Et confirmat̄. q̄a inter substantiā ꝛ accidens est distātia imptrāsibilis. ꝛ tamē inter nullam substantiā ꝛ accidēs deus potest facere infinitas species. ergo a simi. ꝛc. Q, autē distantia inter substantiā et accidens sit infinita. probāt p hoc ꝙ nulluz accidēs quantumcūqz pfectū potest adequare gradū entitatis qui est in substātia. P̄. si 8

Cōfirmat̄

possibilis esset processus in infinitū semp ad nobiliorem creaturā. tūc posset esse vna creatura de facto creata que esset infinite nobilitatis ꝛ pfectionis. Falsitas psequētis ptz. Probat̄ psequētia. quia ꝰm Aristotelez .iij. phisicorū. Si esset dare potentiā ad infinituz ꝰm appositionē. illa posset poni in facto esse. sz potentia ad maiorē pfectionē est potētia ꝰm appositionē. ergo ꝛc. P̄. aut deus cognoscit ali 9

quod creabile vltra quod nō est aliud creabile. aut nō. Si sic. tūc illo creato nō erit processus vlterior in infinitum. Si non. tūc deus nō cognosceret omne creabile. quod est impossibile. quia tūc aliquid esset a deo producibile quod deus nō cognosceret. P̄. quāto 10

aliquid ē deo ppinquius tāto videt̄ esse melius et nobilius seu pfectius. Sed humanitate christi nihil potest esse deo ppinquius. ergo ꝛc. P̄. quāto aliquid est purius tanto 11

perfectius. Sed nulla pura creatura pōt esse purior beata virgine Maria. ergo nulla pura creatura potest esse pfectior ea. Maior patet. Minor pbatur. Quia dicit Anselmus in de conceptu virginali. Nempe decuit vt ea puritate virgo niteret quaz deus filio suo matrem elegerat qua maior sub deo nequit intelligi. Sed illa q̄uis sint valde difficilia. tamen oppositum pclusionis p̄dicte nō conuincunt. Ad primū igit̄ dicendū. ꝙ illud cōsequēs nō est impossibile. quia dato ꝙ in effectu nunqz sint due creature distantes ab inuicem in infinitū ꝰm pfectionez. in pspectu tamen cognitionis diuine nō repugnat huiusmodi creaturas esse. Sicut em̄ duo numeri i infinitum distātes pn̄t eē in pspectu diuine

Solutio.

Ad 1

cognitionis. q̄uis nūq̄ deueniat̄ i effectu. sic ꝛc.
Ad pbationē cū dicit̄ ꝙ talis creatura tm̄
excederet aliā creaturā quantū excedit eā de⁹.
nego. Ad pbationē cū dicit̄ ꝙ nō ē maior ex/
cessus excessu infinito. illa ē falsa. Pn̄t em̄ eē
plures excessus infiniti quoꝝ tn̄ vnus est ma
ior alio. Nā linea vnius palmi excedit pūctū
i infinitū. cū sine omni ꝓportōe excedat eū. et
tn̄ insanus mente videret̄ qui diceret ꝙ linee
mille palmorū vel linea infinita nō plus ex/
cedat punctū q̄ linea vnius palmi. Et cū ad
dit̄ q꞉ talis creatura esset eque pfecta sicut de/
us. nego. Nā hm̄oi creatura i infinitū defice/
ret a pfectione diuina. Nā omnē suā pfectio
nem haberet talis creatura pticipatiue ꝛ depē
denter. deus aūt oēm suā pfectionē habet eēn/
Ad 2 tialiter ꝛ penit⁹ independēter. Ad scdm̄ di/
cendū ꝙ oēs clauderent̄ infra decē p̄dicamēta
Ad pbationē dicendū ꝙ licet q̄tum ad spēs
q̄ actu sunt p intellectū finitū possit fieri reso/
lutio a genere generalissimo vsq̄ ad singulas
species spālissimas. tamē a nullo intellectu fi
nito hoc fieri pōt q̄tum ad species que sunt i
potētia. Vn̄ ait ꝯmentator. ij. metaph. ꝙ vl'e
ꝯtinet sub se res infinitas nō actu sed potētia
Quod dictū ꝯmentatoris ꝛ si fortasse posset
habere dubiū aliquod de potētia que est citra
diuinā potentiā. tamē de potētia dei q̄ infinite
infinitas virtutes alias ab existētibus pōt ꝓ
ducere. vt supius allegaui ex dictis Dyoni/
Instantia sij nulli catholico debet esse dubiū Forte di
cet̄ ꝙ ꝯmentator intelligit de rebus i diuinis
ꝛ nō de rebus specie differētibus de quibꝫ ad
Solutio. pn̄s loquimur. Respōdeo ꝙ etiā specierū
infinitatē in potētia videt̄ ponere cōmētator.
Nā in tractatu de sensu et sensato ꝯmentator
ait. ꝙ colores medij possunt esse infiniti. mo/
do planū est ꝙ colores medij ab inuicē diffe/
Ad 3 rūt specie. Ad tertiū dicendū ꝙ vnitas du
pliciter pōt ꝯsiderari. Uno modo formaliter
Alio mō virtualiter. Primo mō excludit nu
merū. ideo accedendo ad vnitatē finit̄ proces
sus numerorū. Scdo mō includit omnē nu
meꝝ. ꝛ iō vt sic accedēdo ad vnitatē nūq̄ fini
tur ꝓcessus numerorū. Et illo secūdo mō sm̄
Dyoni. deus assimilat̄ vnitati. ergo argumē/
tū bn̄ intellectū magis est ꝓ ꝯclusione quā po
Ad 4 sui q̄ ꝯtra eam. Ad quartū dicendū ꝙ ma
ior potest negari. q꞉ in numeris videt̄ eē essen
tialis ordo. cū semp sequēs numerus p̄suppo
nat p̄cedentē. ꝛ tamē in numeris est ꝓcessus i
infinitū. Et idē patet in figuris ꝛ ꝓportioni/
bus ꝛ relatiōibus dictis mō numeri. i quibꝫ
om̄ibus est ꝓcessus i infinitū. ꝛ comp̄hēsa in
his sicut species vniuersi. Pōt etiā dici ad
minorē ꝙ nō est necesse eēntialē ordinē esse ni
si inter ea q̄ actu sunt. q꞉ illa ꝓprie sunt ad in
uicē compabilia que realē ꝛ actualē habēt en
titatē. mō ita est ꝙ species vniuersi q̄ actu sūt
ille finite sunt. Ad quintū dicendū ꝙ licet Ad 5
creatura actu sit finite pfectionis. tamē in po/
tentia nō repugnat ei infinitas. ꝛ quia creabi
le sonat in potentiā. ideo nego an̄cedēs. Ad
ꝓbationē nego maiorē. q꞉ dato ꝙ a centro ter
re versus orientē vna linea ꝓcederet i infinitū
ꝛ alia versus meridiem. ꝛ versus aquilonē ex
vtraq̄ pte ꝓcederet i infinitū. vtraq̄ linea es/
set infinita. ꝛ tamē secunda esset maior q̄ pri
ma. q꞉ esset dupla respectu eius. Forte di/ Instantia
cet̄ ꝙ p̄ma linea nō esset simpliciter infinita.
q꞉ q̄uis versus orientē trāseat i infinitū. ver/
sus tamē centrū finit̄. q꞉ terminat̄ in centro.
et ideo nō repugnat esse aliquid maius ea.
Respōdeo ꝙ eodē modo est in ꝓposito. q꞉ Solutio
q̄uis [illegible] diuinā potentiā supius ꝓcedēdo ad
ipm deū processus pfectionis creaturarū du
ret i infinitū. tamē ꝓcedendo ad inferius: ter
minū habet in ipsa materia prima. infra quā
si descendit̄ itur ad purū nihil. vt patet p Au
gus. in libro ꝯfessionū. et p ꝯmentatorē. i. phi
sicorū. ꝛ ideo omni enti creato ꝛ creabili dabi
tur aliquid maius in pfectione. scꝫ ipse deus
qui simpliciter ē infinitus. Ad sextū p̄mo Ad 6
potest dici ad maiorē. ꝙ licet appetitus creatu
re nō sit simpliciter infinitus. tamē successiue
potest esse ad infinita. Appetitus em̄ materie
pōt esse successiue ad infinitas formas. quas
etiam recipet si mūdus duraret i infinitū. vt
phi sunt opinati. Etiam ꝯsequētia est fal/
sa. Ad pbationē dicendū ꝙ q̄uis i actiōe rei
naturalis appetitus naturalis aliquo mō p̄/
cedat factionē rei. hoc tamē nō fit in actōe dei
qui potest om̄ia de nihilo ꝓducere. q꞉ i illo ni
hilo p̄cedenti talē factionē non potest esse ali
quis appetitus. Forte dicet̄ ꝙ aliqui illo/ Instantia
rū doctorū dicāt q̄dditates reꝝ fuisse ab eter
no. et p ꝯsequēs posset aliq̄s realis appetitus
p̄cedere factionē qua deus facit creaturas.
De istius instātie solutione ad p̄sens tran
seo. q꞉ hāc materiā itēdo tractare i scdo libro.
distin. xviij. q꞉ ibi habet locū. Ad septimū Ad 7
dicēdū ꝙ nō solū ista distātia [illegible] cā. sed isti⁹ p/
cessus cā ē illa q̄ ē assignata supius i p̄ma rōe
q̄ illa ꝯclō pbabat̄. Ad ꝯfirmatōē cū isti Ad cō[illegible]
dicūt ꝙ int̄ sbāꝫ ꝛ accn̄s ē distātia īptrāsibil̄.
dōm ꝙ vel isti p distātiā īptrāsibilē itelligūt

q ex accidēti nō possit generari suba. vel q accidēs nō possit eq̄pollēter ɔtinere ↄ̄tutē sube. Quocūq3 illoꝝ modoꝝ intelligāt apparet q male intelligūt ista. referēdo ad potētiā diuinā. de qua tā ipsi q̄3 nos in p̄nti loq̄mur. q2 ex accidētibus ex̄ntibus i sacramēto altaris q̄nq3 generant vermes q̄ sunt vere suba. Eadē3 etiā accidentia equipollēter habēt totā virtutē substātie panis 7 vini. q2 nihil min⁹ de accidentibus vini existētib9 i sacramēto poss3 aliquis inebriari si immoderate de eis sumeret. q̄3 de ipso vino anteq̄3 esset sanguis ɔsecratus. 7 nō minus cibāt accidētia panis in sacramēto existētia. q̄3 cibaret ipse panis si in corpus xp̄i nō fuisset ɔuersus. Un̄ si in toto vniuerso substātiā panis 7 vini in ppetuū deus conuerteret i corpus suū 7 sanguinē. nihilomin⁹ hoīes nutrirent de talibus accidētib9. q̄3 nūc de ipsis substātijs panis 7 vini. Etiā falsū assumūt cū dicūt. q inter substātiā et accidēs nō p̄nt fieri infinite species. q2 vt patuit sup̄ius p ɔmētatorē. mediȷ colores p̄nt esse infiniti. ergo inter albedinē 7 substantiā p̄nt esse in/
Ad 8 finite spēs. Ad octauū nego ɔsequentia3. Ad pbationē dicēdū q licet maior sit vera loquēdo de appositiōe q̄ fieri pōt ꝑm potentiā naturalē. tn̄ nō est vera loquēdo de appositione q̄ fieri pōt loquēdo ꝑm potētiā dei q̄ est supernaturalis. ꝑm quā potētiā i ꝓposito ponit fieri appositio. Et r̄ō isti⁹ ēē pōt. q2 si ꝑm potētiā nature create fieret appositio ꝑm ptes eiusdē quātitatis i infinitū. tūc oporteret q in natura p̄existeret magnitudo infinita. q2 cū virtus naturalis nō possit creare de nihilo illud quod apponit. optet q hm̄oi rē apponibile3 virtus creata accipiat ab vno 7 addat alteri. siue hoc faciat p modū aggregatiōis. siue viā generatiōis. igit si nō cessabit hm̄oi appositio: oportebit pesse aliquid infinitū. quia omne finitū consumit aliq̄n cōtinuā ablationē ptiū eiusdē quātitatis ab eo. Et hec videt esse intētio Aristot. iij. phisicoꝝ. Hoc tamē nō obstat in p̄nti ꝓposito. q2 nouas spēs deus pōt ɔtinue d̄ nihilo creare. Etiā potētia naturalis agit q̄ntū pōt. igit si natura creata hr̄et posse ad ꝓductōē alic⁹ infiniti. h̄ vtiq3 expleret cū effectu. S3 ꝓpriū ē dei ad extra libere agere. ideo nō agit q̄tū pōt sed q̄tū vult. 7 p ɔns nunq̄3 explet q̄ ad extra suū totū posse.
Ad 9 Ad nonū dōm. q sicut de⁹ p infinitā suā3 sapiā3 ɔphēdit oēs spēs nūeroꝝ. vt patuit supius dist. xxxv. ɔclusiōe. iiij. i solutiōe q̄nti argumēti. 7 tn̄ clare cu3 h̄ cognoscit q i re extra nūq̄3 esse poterit tāt⁹ numer⁹ q̄n possit augeri. sic q̄uis de⁹ cognoscat oīe creabile. tn̄ cū hoc clare videt q i re extra creatura nulla erit nec ēē poterit q̄ p diuinā potētiā nō possit ꝓduci pfectio. Et ex h̄ p3 q ɔntia facta i scd̄a pte inquisitōis isti⁹ rōnis nō ē vera. q2 licet deus nō cognoscat aliqd̄ creabile ponibile in re extra. vltra qd̄ nō possit aliud creari. tn̄ ex h̄ non sequit q de⁹ non cognoscat oē creabile. sicē dato q de⁹ nō cognoscat aliquē nūeꝝ vltra quē nō possit dari alter nūer⁹. tn̄ ex h̄ nō seq̄t q de⁹ nō cognoscat oēm nūeꝝ. Ad. x. dōm q hūani Ad 10
tas xp̄i pōt dupl'r ɔsiderari. Uno mō ꝑm se. Alio mō vt vnita ē psone diuie. Primo mō pōt ēē aliq̄ creatura pfectior ea. licet nō scd̄o modo. Nec h̄ est ɔ p̄ns ꝓpositū. q2 ille excessus non ɔuenit ei vt pura creatura. sed vt rōne vnionis ver⁹ deus ē. Ad. xi. dōm cū di/ Ad 11
cit virgo gl'iosa puritate nitere qua maior sub deo nequit intelligi. illud non pōt intelligi simpl'r 7 absolute. quia al's sequeret q puritas humanitatis xp̄i nō fuisset maior puritate virginis. Est ergo sensus verboꝝ illoꝝ. q sub deo. id ē sub christo nō potest intelligi aliquo homie maior puritas q̄3 fuerit i beata virgine.

Quantum ad terci Artic's 3
um articulū. vtrū deus totū vniuersū potuerit facere melius. est aduertendū q ly melius pōt accipi dupl'r. Est eīm q̄dā mod⁹ aduerbialis. Ille aūt modus vel accipit ex pte facientis. 7 sic de⁹ nihil pōt facere meli⁹ q̄3 fecit. q2 q̄cunq3 fecit semp fecit ꝑm bonitate3 volūtatis sue. 7 ꝑm dictamē sapiētie sue. qui modus meliorari nō potest. sicut nec bonitas 7 sapiētia dei poterūt meliorari. Uel ille modus attēditur ex pte facti. 7 sic ē sensus vtrū virtute diuina vniuersu3 potuerit vel possit cape nobili⁹ et pfectius esse q̄3 cepit. Et sub hoc sensu tractādo illū articulū pono tres ɔclusiones iuxta tria que i vniuerso conspicio. sc3 finē. partes 7 ordinē. Prima ɔclusio est q ratōe fi Cōclo 1
nis vniuersu3 nō potuit fieri melius. nobilius seu pfectius. Quia illud cui⁹ finis ē nobilissimus. optim⁹ 7 pfectissim⁹. hoc nō pt meliorari ex pte finis. vniuersu3 ē hm̄oi. ergo 7c. Maior p3. Minor pbat. q2 de⁹ ē finis toti⁹ vniuersi. vt p3. xij. meth. 7 de⁹ ē nobilissim⁹. Ipse eīm ē nobilit' i fine toti⁹ nobilitatis. vt d3 i eodē. xij. Ipse etiā ē optim⁹. q2 ipse ē summū bonū. 7 vltim⁹ finis. Ideo de ipso dicit ibidē.

Mouet aũt vt desideratũ ⁊ amatũ. Ipse eti
am deus est pfectissim⁹. q2 vt pz. v. metaph.
2 ipse habet i se vl'r pfectões oim generũ. P.
sicut exercit⁹ ordinat⁹ immediate ad impato/
rem seu ad summũ pncipẽ nõ põt meliorari
q̃ztũ ad ducẽ. sic vniuersũ cũ immediate ordi
net ad vltimũ finẽ nõ potest meliorari q̃ ad fi
Cõcl'o 2 nẽ seu ratiõe finis. Secũda ↄclusio q̃ vni
uersũ põt meliorari ratiõe ptiũ bonitate acci
dentali ⁊ nõ bonitate essentiali. Quia illo mõ
quo ptib⁹ vniuersi cõpetit melioratio. eo mõ
etiã cõpetit toti vniuerso. Sed ptibus eisdez
manẽtibus ↄuenit melioratio q̃ztũ ad bonita
tẽ accidẽtalẽ ⁊ nõ eẽntialem. ergo ⁊c. Maior
pz. q2 sicut entitas totius cõstat ex entitate p
tiũ. sic bonitas totius ex bonitate ptiuz. Mi/
- nor ptz ex dictis i articulo pmo istius cõclu
sionis. Istã ↄclusionẽ doctores satis ↄcor
diter tenẽt. posito q̃ omnes ptes vniuersi melio
rent. Sed si alique ptes meliorarẽt ⁊ nõ om
Tho. et pe nes. tũc dicũt aliqui doctores q̃ ex hoc totũ
trus. vniuersũ nõ efficeret melius. q2 tolleret pporz
tio ordinis. ⁊ ideo q̃uis augeret bonuz ptis.
Cõtra tho tñ minueret bonũ toti⁹ vniuersitatis. Sed
mam. illud nõ valet. Quia ex hoc dicto sequeret. q̃
1 ex xpi incarnatõe bonũ totius vniuersi fuissz
diminutũ. et ordo vniuersi fuisset interrupt⁹
⁊ deordinatus. Illud ↄsequẽs ẽ valde horri/
dũ i aurib⁹ fideliũ. Cõsequẽtia ptz. q2 ex illa
incarnatõe natura humana maximã ↄsecuta
est dignitatẽ ⁊ melioratõez. licet oẽs ptes vni
uersi ex hoc nõ fuerit meliorate. q2 natura dã
natorũ spirituũ nullã dignitatẽ vel meliora
2 tionẽ ex hoc ẽ cõsecuta. ergo ⁊c. P. post di
em iudicij sol ⁊ luna meliorabunt. q2 sicut di
cit Isa. tũc lumẽ lune erit sicut nũc lumẽ sol.
⁊ lumẽ solis septempl'r sicut lumẽ septẽ dierũ
Multe aũt ptes vniuersi nõ erũt meliorate.
sicut patet de bestijs. piscib⁹ ⁊ plantis q̃ corrũ
pent. ⁊ tamẽ ordo vniuersi tũc nõ mutabit in
Cõcl'o 3 peius sed in melius. Tercia ↄclusio ẽ q̃ nõ
mutatis ptib⁹ vniuersi: tũc vniuersũ q̃ztũ ad
ordinez nõ potest meliorari. Quia de⁹ qui est
oim artifex pfectissima sua sapiẽtia ptes vni
uersi s̃m naturarũ ⁊ pfectionũ suarũ exigẽti/
am disposuit et ordinauit. ergo non mutatis
ptibus vniuersi. non videt q̃ ordo vniuersi
possit meliorari. sed mutatis ptibus i melius
videt q̃ etiã bonitas originis augeat. quia si
cut melioratis cordis i cythara dulcior resul
tat melodia. sic melioratis singulis ptibus.
tũc in ipso ordine resultãte diuina bonitas pfe
ctius illucescit.

Quantũz ad quar Articlus 4
tũ articulũ. vtrũ deus possit facere aliud vni/
uersũ illo vniuerso manẽte. est notãdũ q̃ vni
uersũ põt dupl'r ↄsiderari. Uno mõ q̃ztũ ad
rõem nois. Alio mõ q̃ztũ ad realitatẽ vel rea
litates expssam vel expssas noie vniuersi. Si Cõcl'o
pmo mõ accipit vniuersuz. tũc nulla virtute
posset fieri aliud vniuersũ illo vniuerso manẽ
te. Quia cũ vniuersuz dicat ab vnitate. dicat
eñ vniuersũ q̃si vnũ ↄuersum. eo q̃ phice loq̃n
do oĩa claudant sub vno pmo mobili. qd' ver
tit ⁊ mouet ab vno pmo motore. igit si pluri/
ficaret iã nõ esset vniuersũ. sz poti⁹ pluriuersũ
eo q̃ plura eẽnt mobilia pma q̃ a pluribus p
mis motorib⁹ verterent ⁊ mouerẽt. et sic esset
vniuersuz ⁊ nõ eẽt vniuersuz. qd' est implica/
tio ↄtradictõis Si aũt loq̃mur de vniuer Cõcl'o
so q̃ztum ad res expssas noie vniuersi. tũc te/
neo ↄclusionẽ affirmatiuã. s. q̃ deus põt face/
re aliud vniuersũ illo vniuerso manẽte. ⁊ hoc
vel simile huic vniuerso. vel nobili⁹ illo. Si/
milit si ex ↄsilibus ptibus isti⁹ vniuersi illud
aliud vniuersũ ↄstitueret. nobilius si ex nobi
liorib⁹ ptib⁹ ipm vniuersũ ↄstitueret. Et hãc
pbo sic. Quia cã potẽs pducere oẽs ptes ali
cui⁹ toti⁹ cũ debito ordine ad ↄstituendũ ipm
totũ: ptes inquã eque pfectas sic habite sunt
i ↄsimili toto vel pfectiores. talis cã põt pdu
cere hmoi totũ eque pfecte sicut acten⁹ est pro
ductũ. vel pfectiori mõ. Sed de⁹ oẽs ptes ad
vniuersuz req̃sitas põt pducere nõ solũ eque
pfecte. verũetiã magis pfecte q̃z actenus sunt
pducte cũ debito ordine ad ↄstituẽdũ vniuer
sum. g̃ ⁊c. Maior ẽ nota de se. ⁊ minor ptz ex
pdictis i pcedẽtib⁹ ↄclusiõib⁹. Sed ↄtra Opi. ari
illã ↄclusionẽ ẽ Arist. i. celi ⁊ mũdi. vbi nitit
multipl'r pbare q̃ impossibile sit aliũ mũduz
siue aliud vniuersũ esse. Uñ ex dictis suis po
test argui sic. Illud qd' est simpl'r pfectuz: 1
h̃ multiplicari nõ põt. mũdus est simpl'r pfe
ctus. g̃ ⁊c. P. si plures eẽnt mũdi. aut dif/ 2
ferrẽt solo numero aut spẽ. Nõ põt dari pri/
mũ. q2 indiuidua solũ numero driñtia nõ sũt
p se intẽta a natura. vniuersũ aũt ẽ maxime in
tentũ. cũ i se ↄtineat bonitatẽ oim. Nec scdm.
q2 cũ vniuersũ sit simpl'r pfectũ. nulla spẽs po
test sibi deficere. igit si eẽnt duo vniuersa specie
driñtia. iã neutrz eẽt vniuersũ eo q̃ neutrz esset
pfectũ. P. si essent duo mũdi vel duo vni 3
uersa. tũc essent duo pmi motores simpl'r vel
saltẽ duo motores eque distãtes ab ipso deo

ꝯñtia patet. qꝛ vel illi duo mũdi hñrent duos motores eque pmos. vel ad min⁹ haberẽt duos motores eq̃lis pfectõis qui rõne hmõi eq̃litatis eq̃liter distarẽt ab ipso pmo. s. ab ipso deo. Falsitas ꝯsequẽtis pz. Quia si daf pmũ tũc eẽnt duo dij. Si scdm. tũc i sepatis a materia essent aliqua plura solo numero dñtia. qꝛ q̃ eque distãt a pmo nõ pñt differre specie.
4 Utrũqꝫ aũt illoꝝ fm phm ẽ impossibile. P terra illius alterius mũdi vel sp violẽter detineret extra mediũ istius mũdi. vel q̃nqꝫ naturaliter descẽderet ad centꝝ istius mũdi ꝑpter inclinationẽ naturalẽ quã hñret ad essendũ deorsum. quoꝝ vtrũqꝫ ẽ impossibile.
5 P. situs quẽ haberet terra i alio mũdo. aut eẽt sibi naturalis. aut violẽtus. Nõ naturalis. qꝛ corp⁹ cui⁹ naturalis situs ẽ supioꝛ illud ẽ formali⁹. Sed ille alius mũdus ꝛ p ꝯñs terra eius eẽt supioꝛ celo istius mũdi. g̃ illa terra eẽt formalioꝛ celo isti⁹ mũdi. qđ ẽ incõueniẽs. Nec violẽtus. qꝛ oẽ violentũ ẽ pter ordinẽ naturalẽ. sed ptes mundi debẽt habere ordinez naturalẽ. Etiam dato q violẽter ibi maneret aliquo tpe. hoc tñ nõ posset sp durare. cũ nullũ violẽtũ possit eẽ ꝑpetuũ. vt phs ibidem ait. g̃ q̃nqꝫ naturaliter descẽderet. qꝛ inde res mouef naturalr vbi detinef violẽter.
6 P. illud qđ constat ex tota sua materia nõ est plurificabile. sꝫ mũds ꝯstat ex tota sua matia. Maioꝛ et mioꝛ ponunf ab Aristꝫ. ibidẽ.
7 P. ex dictis aliorũ põt sic argui. Deus nõ põt facere illud qđ si fieret eẽt vanũ ꝛ supfluũ. illa patet i i. de ce. ꝛ mũdo. vbi dicif q deus ꝛ natura nihil faciunt frustra. Sed si fieret aliud vniuersum h eẽt hmõi. qꝛ vt dicif. i. phisicoꝝ. frustra fit p plura qđ põt fieri p pauciora.
Aliꝗ ad idẽ
8 P. si fieret alter mũdus. vel fieret i eodẽ loco cũ illo mũdo aut in alio. Nõ põt dari pmũ. qꝛ tũc duo coꝛpora eẽnt simul in eodẽ loco. Nec scdm. qꝛ extra istũ mundũ nõ est dare aliquẽ realẽ locũ. vt pꝫ. iiij. phicoꝝ. vbi Aristo. reprobat Pitagorã qui infinitũ locũ seu spaciũ posuit extra supremũ celũ.
Solutio. Sed ꝑpter illa et ꝯsĩlia sophismata nõ ẽ limitãda infinita dei potẽtia.
Ad i Ideo ad pmũ dicendũ q esse simpliciter pfectũ dupl'r potest intelligi. Uno mõ absolute et omimode. Alio mõ in genere. Primo mõ nõ põt multiplicari. vt sic eñ solus deus ẽ pfectus. qui est vnus tm̃. vt patet. xij. metaph. Alio mõ pfecto simpl'r non repugnat multiplicatio. Plures eñ pñt esse substãtie. quarũ quelibet i genere ꝛ i specie sua est pfecta. Nõ licet vniuersum creatũ secũdo mõ dicat [illegible] pfectũ. tñ nõ pmo mõ. ꝛ ideo multiplicari sibi nõ repugnat.
Ad 2 Ad scdm dicendũ q ꝑprie loquẽdo vniuersũ nec ẽ vnũ numero nec vnũ specie. sed est vnũ vnitate ordinis reꝝ differẽtiũ specie.
Ad 3 Ad terciũ nego ꝯñtiaꝫ. qꝛ posset deus vnũ mundũ facere pfectioꝛẽ alio mũdo. ꝛ tunc primi motores supremoꝝ celoꝝ hmõi mũdoꝝ nõ distarẽt eque a pmo principio. s. ab ipso deo. Naꝫ prim⁹ motoꝛ supremi orbis nobilioris mũdi esset pfectioꝛ pmo motoꝛe alteri⁹ mũdi. ꝛ p ꝯsequẽs minus distaret a deo. Sꝫ posito q illi duo mũdi essent equalis pfectõnis. tũc phice loquẽdo oporteret predictos duos motores eque distare a pmo pncipio. qꝛ phi fm ꝑportionẽ orbiũ posuerũt proportionẽ pfectõis appropriatoꝝ motoꝝ. ꝛ iõ ꝑpter eq̃litatẽ celoꝝ illoꝝ eq̃liũ mundoꝝ motores eoꝝ essent equales. ꝛ [illegible] ꝯsequẽs a deo eq̃ distãtes. Cõcedẽdo igif q isti duo mũdi possint esse equales. tũc dico q scđa ps ꝯsequẽtis nõ est impossibilis. Ad ꝑbationez dico q de potẽtia dei absoluta pñt eẽ plures sepate substãtie solo numero differẽtes. vt in scđo ꝑbare libro. ij. dist. iij.
Ad 4 Ad quartũ dicendũ. q neutꝝ illoꝝ incõuenientiũ sequeref. Ad ꝑbationẽ dicendũ q terra alterius mũdi nullam inclinatiõem haberet ad centꝝ illi⁹ mũdi. sed haberet naturalẽ inclinationẽ ad cẽtrũ seu ad mediũ illius mũdi i quo creata eẽt a deo. ꝛ iõ nõ violẽter sed naturaliter quiesceret i medio eiusdẽ mũdi. Uñ si illa terra moueref versus centꝝ illius mũdi. tũc nõ descẽderet sed poti⁹ ascẽderet. quia nõ posset moueri versus cẽtrũ istius mũdi nisi moueref versus circũferẽtiã celi illius mũdi i quo esset creata. Mot⁹ aũt ad circumferẽtiã ꝑprie loquẽdo ẽ motus sursum. sicut a circumferẽtia ad mediũ ẽ motus deorsum.
Ad 5 Ad quintũ dicendũ q ille situs esset naturalis terre alteri⁹ mũdi. Ad ꝑbatõꝫ dicendũ q illa terra nõ esset supioꝛ celo istius mũdi. qꝛ sicut i isto mũdo accipif sursum ꝛ deorsum. supius ꝛ inferi⁹. p compationez ad ea q̃ sunt infra istũ mundũ ꝛ nõ extra. nã appropinquatio ad celi circumferentiã est esse sursum seu supius. sed appropinquatio ad cẽtꝝ est esse deorsum. sic eodẽ mõ esset in alio mundo si deus faceret aliũ mundũ.
Ad 6 Ad sextuꝫ dicendũ. q licet illud quod cõstat ex tota sua materia nõ sit plurificabile virtute naturalis agẽtis quod i sua actione materiã psupponit poterit tñ plurificari virtute diuina q̃ materiam simul cũ re materiali ꝑducit. ꝛ i sua actione nihil psupponit.
Ad 7 Ad septimũ nego mi

nore. Ad pbationē dicendū. q̄ posita alteri⁹ mūdi creatione. tūc nō fieret plura q̄d eque bñ fieret p pauciora. q2 sicut istud vniuersū est necessariū 7 nō superfluū p rebus isti⁹ vniuersi. sic illud vniuersum nō esset supfluū p

Ad 8 rebus illius vniuersi. Ad octauū dicendū q̄ fieret in alio loco. qui tamē locus nō pcederet illius mūdi pductionē. sed simul cū ipso mūdo deus hmōi locū pduceret. Sicut eñ productionē illius mūdi non pcessit aliquis locus realis in quo fieret ille mūdus. s3 deus simul pduxit locū 7 locatū. sic eodē modo fieret si deus aliū mūdū produceret. Nā sicut i isto mūdo aqua est locus terre. aer locus aq̄ ignis locus aeris. spera lune locus ignis. 7 sic ascēdēdo vsq3 ad supremū celū semp corpus circūdans est locus corpis circūdati. Cū autem puentū est vsq3 ad supremū celū. hoc nō dicet esse in loco sic q̄ sit in aliquo. cum extra ipm nullū sit corpus. sed si dicit esse i loco. h̄ solū dicet p tanto. quia ipm est circa aliquid. vt pat3. iiij. phisicoꝝ. sic eodē mō fieret d̄ alio

Ad pncipale argumentum. mūdo. si deus aliū mundū pduceret. Ad argumentū principale dicendū q̄ minor nō est vera. accipiēdo 9ceptū p simplici cogitatione eius. cui⁹ tñ nō possumus reddere sufficientē rationē. Ad probationē dicendū q̄ beatus Aug. ibi verā rationē intelligit cause assignatōem. Nō licet de⁹ oīa pduxerit quorum possum⁹ reddere rationē quare expediat ea esse producta. ex hoc tñ nō sequit quin deus multa possit facere que occurrūt nostre rationi. 7 de quibus nescimus reddere sufficientē causā. q2 deus plus potest facere q̄ nos possimus intelligere cū ratōis assignatōe. vt patet p Augu. in epl'a ad Volusianū. vbi sic ait. Demus igit deū aliquid posse quod nos fateamur nos iuestigare nō posse In reb3 eñ mirabilibus tota ratio facti est potētia facientis. Cū igit maior 7 eius pbatio solū sint vere accipiēdo cogitationē sine omni assignatione cause vel rationis. 7 sub hoc sensu minor est falsa. vt iam visum est. q2 posset homo cogitare vnū aliud vniuersū integratū ex tam nobilib3 creaturis. q̄ infima 7 ignobilior creatura illius vniuersi esset nobilior et pfectior nobiliori 7 pfectiori creatura istius vniuersi. 7 sic semp ascenderet in cogitatōe sua in perfectionibus creaturaꝝ illius vniuersi scd'm pportionē qua ascendit ab infima creatura istius vniuersi vsq3 ad supremū. quo facto nulli esset dubiū quin tale vniuersum esset melius 7 pfectius isto vniuerso. q2 totū constās ex nobilioribus et pfectioribus ptibus etiā equali manente ordine melius 7 pfectius esse videt. Ideo patet q̄ argumentū nō 9cludit. quia i quo sensu vna ppositionū suaꝝ est vera. i eodem sensu altera est falsa.

Distinctio quadragesimaquinta. 7 quadragesimasexta.

Iam de volūtate dei.

Postq̄ magister determinauit de diuina sciētia ac potentia. nūc in in ista. xlv. distinctione tractat de diuina volūtate 7 eius efficacia. Et diuiditur in duas ptes. Nam pmo tractat de diuine volūtat efficacia negatiue ostendēdo ipsā diuinā voluntatē nūq3 esse nō efficientē. Secūdo tractat de ipsa positiue. ostēdēdo ipsā semp fuisse 7 esse efficacē. distinctione. xlvij. ibi. Volūtas quippe dei. Prima in duas. q2 primo agit de voluntate diuina 7 eius efficacia. Secūdo circa hmōi efficaciā mouet quedam dubia. distinctōe. xlvi. ibi Hic orit questio. Prima in duas. Nā primo tractat d̄ voluntate diuina quasi diffinitiue seu descriptiue. Secūdo prosequit d̄ ea diuisiue. ibi. Hic nō est ptermittendū. Prima in duas. q2 primo agendo de diuina volūtate ostēdit q̄d sit Secūdo innuit quantū possit. ibi Hec itaq3 summe bona. Et hec diuidit in duas. Quia primo pmittit diuinā voluntatē esse tante efficacie q̄ ipsa nullā causā habet supra se. 7 ipsa est causa omniū. Secūdo probat intētū. ibi. Volūtas ergo dei. Sequit illa pars. Hic nō est ptermittendū. Et diuidit in duas partes. Naz primo pmittit hanc diuisionē q̄ dei volūtas quādoq3 accipit pprie. quādoq3 impproprie. Et prosequit istius diuisionis partem primā. Secūdo subdiuidēdo prosequit secundā. ibi. Aliquādo vero. Et hec in tres. Quia primo voluntatē dei improprie dictā accipiendo dei voluntatē p his que sunt signa voluntatis sue. diuidit in quinq3 membra. que sunt preceptio. prohibitio. consiliū. pmissio 7 opatio. Secūdo psequitur coniūctim de primis tribus. Et tercio psequit simul de duobus sequētibus. Secūda ps ibi. Iō autē preceptio. Tercia ibi. Permissio quoq3

Sequit distinctio. xlvi. Hic orit questio 7c. Et diuidit in duas partes scd'm q̄ circa diuine voluntatis efficaciā duo dubia mouet. Quoꝝ primū est. vtꝝ deus velit aliq̄d bonū

fieri qđ tamē nō fiet. Scđm vtrū deus nolit aliquod malū fieri quod tamē ɔtra dei volūtatē fiet. Primo ergo prosequit᷑ primū dubium. Secūdo secundū. ibi. Ideoq; cum constet. Prima i duas. Nā primo arguit dupliciaucto͛itate ꝙ diuina volūtas nō semp implet᷑. Secūdo ostēdit qualiter hmōi argumētis respondet᷑. ibi. Sed audiamus solutōez.

Sequit᷑ illa pars. Ideoq; cū cōstet. Et diuidit᷑ in duas partes. Nā primo circa predictū dubiū recitat magister duplicē opinionē. Secūdo ɔsentiēdo vni opinioni ponit suaz determinatōem. ibi. Si quis diligēter. Prima in tres. Nā pmo vtrāq; opinionē recitat Secūdo motiua vtriusq; opinionis insinuat. Tercio motiuū illius opinionis quā non tenebit: destruit ⁊ īfirmat. Secūda ibi. Qui em̄ dicūt. Tercia ibi. Q, pō Aug. ait. Sequit᷑ illa ps. Si quis diligēter. Et diuidit᷑ i tres ptes. Nā pmo ꝙ deus nō velit fieri mala triplici rōne ɔcludit. Secūdo ɔtra ɔclusā veritatē obijcit. Et tercio hmōi obiectōez tollit. Scđa ibi. Iā sufficiēter. Tercia ibi. Quibus facile. Circa istas duas distinctōnes quero hanc questionē.

Vtrū volūtas dei sit immediata causa creaturaꝝ. Et videt᷑ ꝙ nō. Quia illud qđ ē omino imutabile non pōt ēē immediata cā effect⁹ mutabil'. sed volūtas diuia ē oīno immutabil'. ⁊ ois creatura ē mutabilis. ergo ⁊c̄. Cōtra. volūtas artificis ē īmediata causa eoꝝ que ab eo ꝓcedūt per modū artis. sed omnes creature ꝓcedūt a deo per moduz artis. Maior patet. vi. metaph. vbi dicit᷑ ꝙ pncipiū artificiatoꝝ ē volūtas. Minor etiā patet. qꝛ verbo diuino oīa sunt ꝓducta. De ipso em̄ dicit᷑ Ioh. i. Omīa p ipm facta sunt: ⁊ sine ipso factū est nihil. Sed vbū diuinū est ars diuina. Iuxta qđ Aug. vi. de trini. ca. vlti. ait de verbo diuino. ꝙ ē ars omīpotētis atq; sapientis dei plena rationuz oīm viuētiū. Patet etiā illa minor Sap. vij. vbi dicit᷑ de deo. ꝙ est oīm artifex ⁊c̄. Hic qttuor sunt vidēda. Primo vtꝝ i diuis sit volūtas. Scđo de eo qđ querit᷑. Et hoc qꝫtū ad dist. xlv. Tercio vtꝝ deus velit mala fieri. Et quarto vtꝝ bonū sit mala fieri. Et hꝫ qꝫtum ad dist. xlvi.

Articl's 1 Quātuz ad primuz articulū. vtꝝ in diuis sit volūtas. dico ꝙ volūtas nō solum virtualiter verūetiā formaliter ponēda est in deo. Quia illud quod dicit pfectōem simpl'r formaliter est i deo. vt testātur omnes sancti doctores. Sed volūtas dicit pfectōem simpliciter. qꝛ cū sit potētia essentialiter libera. in quocunq; repit᷑ melius est ipm qꝫ nō ipm siue ipm pfectius īuenit᷑. hec est em̄ conditio pfectionis fm Ansel. P. sicut cognitionē sensitiuā sequit᷑ appetitus sensitiuus. sic cognitōem intellectiuā sequit᷑ appetitus intellectiu⁹ siue volūtas. sed deus habet cognitionē intellectiuā. ergo ⁊c̄. P. vbicūq; repitur delectatio cuz libertate ibi vere repitur voluntas. Quāuis em̄ bestie delectent᷑. qꝛ tamē magis ducunt᷑ suis delectationibꝫ qꝫ eas ducant. ⁊ magis agunt᷑ qꝫ agant. ideo carentes libertate nō sunt domini sui actus. nec p ɔsequēs habent voluntatē. Sed deo cōuenit summe delectari cū libertate. Cum em̄ delectari magis consistat i immobilitate qꝫ i motu. vt dicit᷑. vij. ethicoꝝ. deus q̄ immobilis ē p se ⁊ p accidēs. ⁊ ab intra. vt patet. viij. phisicoꝝ. ⁊. xij. metaph. maximas hꝫ delectatōes. Propter qđ dicit᷑. vij. ethicoꝝ. Deus sp vna delectatōe gaudet. Et. xij. metaph. dicit᷑. ꝙ intelligere diuinū est valde voluptuosum. Et ideo deus pfectissime habet volūtatē. fm Dama. li. iij. ca. xiiij. Angelis aūt ⁊ hoībꝫ conuenit volūtas fm ꝙ sunt imago diuine nature. q̄ est voluptuosissima ⁊ arbitrio libera P illud quod est de integritate ⁊ pfectione intellectualis nature vere repit᷑ in deo. voluntas ē hmōi. Maior pꝫ. qꝛ natura diuia ē pfectissime intellectual'. Minorē pbo. qꝛ nō min⁹ volūtas que ē appetitus intellectiu⁹ est đ integritate intellectualis nature qꝫ appetitus naturalis sit de integritate nature cognitōe carentis. vel appetitus sensitiu⁹ de integritate nature sensitiue. sed nō esset pfecte graue qđ naturaliter nō appeteret esse deorsum. nec eēt perfecte sensitiuū qđ nihil appeteret fm sensum. g̃ nō eēt natura pfecte intellectual' q̄ careret volūtate q̄ appetit᷑ aliq̄d fm noticiā intellectiuā

Sed forte dicet᷑ ꝙ de rōe volūtatis ē ꝙ moueat mota. vt patet. iij. de aīa. ipsa em̄ pus mouet᷑ a bono appetibili qꝫ aliq̄d moueat᷑ ab ea. sed deus oīa mouet ⁊ a nullo mouet᷑ Iuxta illud Boetij. Immot⁹ in te manēs das cuncta moueri. Rn̄deo ꝙ illa maior nō ē vera nisi de tali volūtate q̄ mouet ꝓpter aliquez finē distinctū a se siue extrinsecū. Sic aūt nō ē de deo. Ipse em̄ oīa mouet. nō ꝓpter aliq̄d acquirendū tali motu. sed ꝓpter sui ꝓꝓiā bonitatē. g̃ instātia nō valet.

Margin notes (right column): 1, 2, 3, 4, Instantia, Solutio.

Articl's 2 **Quantuȝ ad secun**dum articulū. vtrum volūtas dei sit immediata causa creaturarū. pono duas ↄclusiones.

Cōcl'o 1 Prima est ꝙ volūtas dei est cā omnis creature. Quia quicqd ꝓcedit ab aliquo agente libere. illius causa ē volūtas ꝓducētis. sed oīs creatura ꝓducitur a deo libere. ergo ꝛc. Maior patet. qꝛ libertas ē pͥncipalis ꝓprietas volūtatis. ergo qđ ↄuenit alicui oīno libere hoc rōne volūtatis videt sibi ↄuenire. Minor patebit infra libro. ij. dist. i. Et hec est intentio beati Aug. ad Orosium. vbi ait. ꝙ omnis creature cā est volūtas dei. Patet etiā illa conclusio hic in lr̄a multis auctoritatib9.

Instantia 1 Forte dicet ꝙ illa ratio nō ↄcludit. qꝛ causa ↄtingēs ꝛ libera nō potest esse cā efficiēs necessarij. Sed vt dicit illa ratio. deus ꝓducit illas creaturas libere. ꝛ ꝑ ↄsequēs ↄtingenter. et multos effectus necessarios videmus ī creaturis. ergo si deus ē causa libera. sequit ꝙ nō sit cau oīs creature. ac etiaȝ volūtas diuia. cui9 vt dictū est ꝓprietas ē ipsa libertas nō erit causa oīs creature. et sic ex vi p̄dicte rationis sequit oppositū intēte ↄclusionis.

2 P. si voluntas diuina ē cā oīm creaturaȝ. tūc vl' est causa sufficiēs vel insufficiēs. Nō sufficiens. qꝛ posita causa sufficiēte semꝑ ponit effect9. ꝛ sic ab eterno fuissent creature sicut ab eterno fuit volūtas diuia. Itē posita causa sufficiente frustra poneret alia causa. ergo si voluntas dei eēt sufficiens causa omniū creaturarū. tunc omnes alie cause frustra ponerētur. quia penit9 essent superflue. Nec potest poni secundū. quia nulla insufficiētia potest esse in volūtate diuina. ergo ꝛc.

Solutio Ad 1 Ad primū dicendū ꝙ licet aliqui effectus in creaturis sint necessarij ꝑ compationē ad cās secūdas que hmōi effectus non p̄nt impedire. tn̄ nullus effectus ē adeo necessarius qn̄ ꝑ compatōem ad diuinā voluntatē sit ↄtingēs. et possibilis aliter se habere. qđ bn̄ patuit tpe Josue qn̄ voluntate diuina sol stetit ī medio celi. et nō mouebat spacium vnius diei. Patuit etiā tpe Ezechie quādo sol retrocessit decē gradib9. ꝛ in multis alijs exemplis sacre scripture. que longū nimis esset enarrare. Ex quo patet ꝙ nō obstāte ꝙ deus sua voluntate libere et ↄtingenter ꝓducat omne quod ꝓducit ad extra. tamē sua libera voluntas est causa oīs creature. quia omnis creatura est ↄtingēs ꝑ compationem ad diuinam voluntatē.

Ad 2 Ad scđm dicēduȝ ꝙ volūtas diuina est causa sufficiēs. Ad probationē primā in ↄtrariū dicendū. ꝙ qn̄ cā q̄ causat ex necessitate nature ē sufficiēs. tūc posita cā immediate ponit effectus. Sed qn̄ ē libera ꝛ volūtaria. tūc q̄uis hmōi cā sit sufficiēs. tn̄ nō est necesse vt effectus semꝑ sit qn̄ ē hmōi causa. sed sufficit ꝙ ipse effectus sit ꝑ illa mēsura ꝑ qua hmōi causa vult talē effectū esse. sed volūtas diuina ab eterno voluit creaturā eē ī tpe. ergo ꝛc.

Instan Forte dices ꝙ volūtas diuina vel voluit ab eterno creaturā eē. vel non voluit creaturā ab eterno eē. illa patet ꝑ extrema ↄtradictōis. Si dat primū. tūc fm illaȝ solutiōȝ videt esse ↄcessum ꝙ creatura fuerit ab eterno. Si scđm. tunc sequeret ꝙ deus aliquid vellet in tpe quod nō voluit ab eterno. cui9 oppositū ostendet in q̄stiōe ꝓxima sequēti.

Solu Rn̄deo ꝙ deus ab eterno voluit creaturā esse. nō tamē ꝑ eterno sed ꝑ tpe determinato. ꝛ ideo ex vi diuine volūtatis seu diuie volitōis nō oportuit creaturā esse ab eterno. sed solū in tpe. Illa tn̄ magis apparebūt infra circa pͥncipiū scđi libri. Ad scđam ꝓbatōem dicēdū ꝙ alie cause nō supfluūt. qꝛ ī eaȝ actione diuina bonitas declarat quā deus voluit libere causis scđis cōicare. q̄uis ipse solus oīa posset si vellet ꝓducere et gubernare.

Cōcl'o 2 Secūda ↄclusio est. Volūtas diuina ē causa immediata oīs creature. Quia cā ꝓducēs totū effectū est hmōi effectus causa immediata. sȝ voluntas diuina ꝓducit totum effectū in ꝓductione cuiuscūqȝ creature. Maior p3. qꝛ effectus a nullo immediatius attingit q̄ȝ ab eo a quo totus ꝓducit. Minor etiā patet. qꝛ q̄uis cause secūde i aliquibus effectibus cooperent deo siue volūtati diuine. tn̄ illud idem quod ab eis ꝓducit intimius ab ipso deo attingitur. et ꝑfectius a deo ꝓducit q̄ȝ ab ipsis secūdis causis. Attingit em̄ a fine vsqȝ ad finem fortiter. ꝛ dispon it omnia suauiter. vt dicit Sap. viij.

Secūda Sed ↄtra illā ↄclusionē vident esse due solēnes opiniones. Quarū vna ponit ꝙ deus licet sit causa rerum ꝑ intellectū ꝛ voluntateȝ. tamen immediatius intelligit esse causa ꝑ intellectū q̄ȝ ꝑ voluntatē. Quod

1 probat sic. Exemplar factiuū immediatius attigit effectū. q̄ȝ causa que applicat ipm ad effectum. sed idea que se tenet ex parte intellectus diuini est exemplar factiuū. ꝛ volūtas diuina hmōi exemplar applicat ad effectū. ergo ꝛc. Maior patet. qꝛ licet imago existens in pariete ad cuius similitudinē pictor aliaȝ depingit imaginē nō se habeat immediate

atius ad effectuꝫ depictū quasi manus picto
ris. tamē sigillū cere impssuꝫ immediatius se
habet ad effectū in cera causatuꝫ q̄ manus q̄
imprimit ipm. cuius tota ratio est. quia ima
go parietis nō erat exemplar factiuū respectu
imaginis picte. sicut imago sculpta in sigillo
est exemplar factiuū respectu imaginis impssi
se ipsi cere. Minor patet ꝫm oēs doctores.
2 Pr. res opposite modo comparantur ad intel
lectum nostrū ⁊ ad intellectum diuinū. quia
sciētia intellectus nostri causat̄ a rebus. sed sci
entia intellectus diuini ē causa rerum. vt ait
cōmentator. xij. metaphice. Sed i nobis p
mo fit motus a rebus ad intellectuꝫ. et medi
ante intellectu ad voluntatem. ergo ecōuerso
ꝫm nostrū modū intelligēdi in diuinis mo
dus causandi res ē quasi quidā motus a vo
luntate ad intellectū. deinde ab intellectu ad
3 exteriores existentias rerū. Pr. illud quo p
ductū assimilat̄ producēti illo pducēs imme
diatius se habet ad effectū ⁊ immediatius p
ducit. quia vnūquodqꝫ pducit sibi silr̄ inqꝫ
tum potest. Sed creature potissime assimilā
tur deo q̄tum ad rationes ideales que perti
nēt ad intellectū diuinū ⁊ nō ad voluntateꝫ.
ergo ⁊c. Sed istis nō obstātibus teneo cō
clusionē primā. Et anteqꝫ istis motiuis respō
deam: possuꝫ ɔtra hanc opinionē arguere sic
1 Illud cuiꝰ actus sic se habet ꝙ ipo posito omi
no sequit̄ rerum productio: hoc immediatiꝰ
se habet ad rerū pductiōem q̄ illud cuiꝰ actu
posito potest nō sequi rerū pductio. Sed po
sito actu volūtatis diuine. puta ꝙ deus velit
creaturā producere. tūc necessario sequit̄ pro
ductio creature. et posito actu intellectus nō
sequet̄ necessario rerum pductio. Naꝫ deus
multa scit pducere que nunqꝫ producent̄. ta
mē omnia que deus vult pducere omino pro
2 ducent̄. ergo ⁊c. Pr. in ordinate se habenti
bus p moduꝫ mediꝫ ⁊ extremorū plus distat
extremū ab extremo q̄ extremū a medio. Sꝫ
in agente libere ⁊ a pposito velle est mediū in
ter scire ⁊ opari. Et deus in pductione creatu
re agit libere ⁊ a pposito. ergo velle suū imme
diatiꝰ se habet ad pductionē creature q̄ suū
scire. Maior patet. Probo minorē. patet em̄
ꝙ opari est vltimū. ⁊ p ɔsequēs vnū extremo
rū. in agēte em̄ a pposito opari p̄supponit vel
le ⁊ scire. quocunqꝫ em̄ illoruꝫ deficiente illud
nō esset pfecte agens a pposito. sed velle p̄sup
ponit scire. quia bonū cognitū est obiectū vo
luntatis. ergo patet ꝙ velle mediat inter scire
3 ⁊ opari. ⁊ p consequens habet̄ intentū. Pr.

qualē ordinē realē habent aliqua in his in q̄
bus differunt realiter. talem ordinē rationis
habent in his vbi differūt ꝫm rationē. Sed
in nobis actus volūtatis realiter differēs ab
actu intellectus immediatiꝰ se habet ad opa
tionē artis q̄ actus intellectus. vt patet p ari
sto. vi. metaph. ⁊. iij. de anima. Etiā Algazel
in metaphica sua tractatu. iiij. expsse dicit ꝙ
volūtas immediatius mouet q̄ intellectus.
ergo in diuis vbi volūtas ⁊ intellectus soluꝫ
differūt ratione: volūtas immediatius se ha
bet ad opus productōnis ad extra q̄ intelle
ctus saltē ꝫm rationē. Ad primā illaꝫ rati
onū dicendū ꝙ maior nō est vera. qr p̄suppo
nit falsum. s. ꝙ aliquod exemplar sit factiuū.
Nullū em̄ exemplar retinēs rationē exempla
ris est factiuū. Exemplar em̄ est ad quod re
spiciens artifex producit simile sibi. Ad p
bationē dicendū. ꝙ cū imprimit̄ sigillū in ce
ram. tunc figura sigilli non se habet vt exem
plar. sed potius se habet vt instrumentū imp
mentis. Sicut em̄ mediāte acutie ipsius se
curis artifex diuidēdo partes cōtinui indu
cit aliquam formā. cuiꝰ forme exemplar non
est securis. q̄uis sit instrumentū artificis. sic
cum diuidit̄ cera p impressioneꝫ sigilli. sigil
lum nō debet dici exemplar figure in cera. q̄
uis legitime possit dici instrumentū ipsius
imprimētis. Si em̄ esset exemplar. tūc opor
teret ꝙ sigillator faciendo figurā in cera respi
ceret figurā in sigillo. ⁊ ad instar seu similitu
dinē sigilli cum aliquo instrumēto sculperet
ipsam cerā. ⁊ tūc de plano pateret ꝙ sigillum
nō esset factiuū. nec immediatius attingeret
cerā q̄ manus ipsius sculpentis. Cū autē im
primit̄: tunc cōcedo ꝙ sigillū sit factiuū. non
tamē est exemplar. sed est instrumentuꝫ. Si
em̄ cecus imprimeret sigillū. nihil minus ce
ra figuraret̄. ⁊ tamen patet ꝙ cecus in tali im
p̄ssione nō vteret̄ sigillo tanqꝫ forma exempla
ri. quia nō posset sigillū inspicere. Etiā mi
nor nō est vera. quia idea in mente diuia nō
est pprie loquendo factiua. sed ē illud quod
deus aspiciens ad eius similitudinē libera vo
luntate pducit ad extra illud qd̄ creat. Ad
scdaꝫ dicendū ꝙ q̄uis res opposito modo se
habeant ad deum ⁊ ad nos q̄tum ad ipm sci
re. eo ꝙ scientia dei causet res. nostra autē cau
set̄ a rebus. tamē supposito ipso scire tunc ali
quo mō silr̄ se habet deus ad producendū res
creatas. ⁊ nos ad producenduꝫ res artificia
tas. quia vtrobiqꝫ volūtas est hmōi produ
ctorū principiū immediatū siue immediatiꝰ

Cōtra got fridum.

Solutio. Ad 1

Ad 2

q̄ ipse intellectus. Etiā minor deficit. quia cū bonū cognitū sit obiectū volūtatis. ḡ act⁹ volūtatis pšupponit actum intellect⁹ saltē ꝑm nostꝝ modū cognoscendi. ꝛ ꝑ ꝯñs tal' motus quē isti fingūt ī diuis. nō pōt sic incipe ex pte volūtatis. ꝙ excludat volūtatis imediatōem q̄tū ad rex ꝑductionez. Ad terciā dōm ꝙ maior deficit tā ī naturalibꝫ q̄ ī artificialibus In naturalibꝫ q̄dez. qꝛ fili⁹ magis assilat pr̄i q̄ semi. q̄uis semē īmediati⁹ se habeat ad generatōem q̄ ipse pater. Deficit etiā ī artificialibꝫ. qꝛ in artificialibꝫ artifex assilat ꝑductuz ipsi exemplari. ꝛ tn̄ exemplar nō ꝯtingit imediate ipm effectū ꝑductū ꝑ se loquēdo. nisi h̄ fieret ꝑ accidēs. vt pꝫ ex p̄dictis. Scd̄o ꝯ p̄dictā ꝯclusionē est alia solēnis opinio q̄ ponit ī diuinis p̄ter intellectū ꝛ voluntatē potentiā executiuā qua deus immediate producit oīe illud qd̄ ad extra ꝑducit. Sed ne ad ꝑñs nimis ꝑlixe teneā. ideo recitatiōez rōnū isti⁹ opiniōis differo vsqꝫ ad. viij. dist. secūdi libri. ibi intēdo tractare de potētia executiua. quā isti doctores ponūt in angelis p̄ter intellectū ꝛ voluntatē. ꝛ tūc ea que hic omitto plenius recitabo.

Ad 3

Opi. henr. de gan.

Di. xlvi. Artic'ls 3

Quantuz ad terci

um articulū. vtrum deus velit mala fieri. sciēdum ꝙ duplex est malū. s. malū culpe. ꝛ malū pene. Et ꝑm hoc pono duas ꝯclusiōes. Prima est ꝙ deus nō vult fieri malū culpe. Quia idem est fieri deo auctore quod deo volēte. vt ait Aug. in libro. lxxxiij. questionū. Sꝫ deo auctore nō fiunt mala culpe. vt ait ibidē Augus. ergo nec deo volente. P̄. deus nō pōt esse malus. ergo deus nō vult fieri mala. Añcedēs patet. qꝛ ipse ē eēntialiter bonus. Propter qd̄ dixit xp̄us ī euangelio. Nemo bonus nisi solus deus. Probatio ꝯñtie. qꝛ qui vult malū culpe ille malus est. sed ille qui vult fieri malū culpe ille vult malū culpe. ḡ a destructione cōsequētis si deus nō potest esse mal⁹. sequit̄ ꝙ nō velit fieri aliquod malū culpe.

Cōclo 1
1
2

Opi. ꝯ cō clusionem
1

Sed ꝯtra illud est quedā opinio quā magister recitat ī ista. xlvi. dist. q̄ ponit ꝙ q̄uis deus nō velit mala. tamē ipse vult fieri mala Quia sicut deus nō scit falsuz. qꝛ scia ē veroꝝ. ꝛ qd̄ nō est nō ꝯtingit scire. vt dicit̄. i. posterioꝝ. tn̄ ipse scit aliqua esse falsa. qꝛ aliqua esse falsa est verꝫ. sic deus nō vult malū. qꝛ nō potest velle nisi bonū. tamen ipse vult esse malū seu fieri malū. qꝛ esse malū seu fieri maluz est bonuz. quia est occasio multoꝝ bonoꝝ. P̄. 2

pōt illa opinio ꝯfirmari sic. Aliqua mala fiunt. ḡ deus vult fieri mala. Añcedēs patꝫ. qꝛ multa mala ꝯtingūt. Cōseq̄ntia ꝑbat̄. qꝛ cū dei volūtas sit oīpotēs. igit̄ ipossibile ē fieri illud qd̄ de⁹ nō vult fieri. P̄. sapiēs volēs aliq̄d vult oīe illud sine q̄ illud qd̄ vult nullatenꝰ eē pōt. sed de⁹ q̄ ē sapiētissim⁹ vult sctōs suos mala pati ab aduersarijs. ḡ passio cū sit illatio actōis nullo mō pōt eē sine mala actōne aduersarioꝝ. ḡ ꝛc. P̄. vel de⁹ vult mala fieri. vel nō vult mala fieri. illa pꝫ. qꝛ de q̄libet affirmatio vl' negatio. vt dꝫ. iiij. meth. Si vult tūc habet̄ ꝑpositū. si nō vult. tūc volūtas dei nō eēt oīpotēs. qꝛ multa fierent ꝯ eā ꝛ de facto ꝑcederēt q̄ ipsa dei volūtas nō impediret P̄ btūs Aug. in ench. dicit. Nō fit aliq̄d nisi oīpotēs fieri velit. sed multa mala q̄tidie fiūt. ḡ ꝛc. P̄. vel de⁹ vult mala fieri. vel deus vult mala nō fieri. Scd̄m dari nō pōt. qꝛ nihil potest fieri deo nolente. iuxta illud Hester. xiij. Dñe ī dicione tua cūcta sunt posita. ꝛ nō est q̄ tue possit resistere volūtati. ḡ dabit̄ p̄mū. ꝛ habet̄ ꝑpositū. Sed illa nō ꝯcludūt. Qꝛ oīs volūtas ordinata ꝛ virtuosa. aut volēdo vult finē. aut ea q̄ sunt ad finē. sed volūtas dei ē ordinatissima ꝛ virtuosissima. ꝛ malū culpe nec pōt hr̄e rationē finis. nec eoꝝ q̄ sunt ad finē. ḡ ꝛc. Maior pꝫ ex pluribꝫ locis libri ethicoꝝ. Minor patꝫ q̄tū ad p̄mā sui ptē. Sed q̄tū ad scd̄am ptē pōt ꝑbari sic. Finis ꝛ optimuz sūt idē. vt dꝫ. ij. phicoꝝ. ꝛ. v. meth. sed maluz culpe nō ē optimū. vt patꝫ de se. ḡ nō pōt hr̄e rōem finis. Itē deuiatio a fine nō habet rōez eoꝝ q̄ sunt ad finē. Sed malū culpe ē q̄dam deuiatio a fine P̄. null⁹ vult malū nisi aliq̄ errore decept⁹ app̄hēdat ipm sub aliq̄ specie vl' apparētia boni. sed de⁹ nō pōt decipi. Maior pꝫ ꝑ Dyoni. ī de di. no. vbi ait. ꝙ nullū agēs aspiciēs ad maluz agit qd̄ agit. Minor silr̄ pꝫ. qꝛ deus ē sapie infinite. P̄. si deus vellet fieri mala. tūc nō eēt beat⁹ sed miser. ꝯñs ē falsum. ḡ ꝛ añcedēs. Falsitas ꝯñtis pꝫ. Probatio ꝯñtie. qꝛ ille est miser q̄ vult aliq̄d fieri qd̄ ipse facere nō pōt. nec ꝑm rectā rōez fieri pōt. sed de⁹ nō pōt facere pctm̄. nec pōt fieri pctm̄ ꝑm rectā rōez. ḡ ꝛc. Ad pmū ḡ ī ꝯñū dōꝫ ꝙ nō ē silr̄ de falso ꝛ de malo culpe. qꝛ falsū eē est verꝫ. sed malū esse vel fieri nō est bonū. Ad ꝑbationē dicēdū. ꝙ sicut nō oīs occasio mali ē mala. sic nō oīs occasio boni ē bona Ad scd̄z dōm ꝙ ꝯñtia nō ē vera. Ad ꝑbatōez dōm ꝙ si ly nō vult accipit̄ ꝑ simplici negatōe voli

3
4
5
6
Cōtra opinionē
1
2
3
Solutio Ad 1
Ad 2

tiõis.tũc põt de⁹ multa nõ velle q̃ tñ nõ sũt ꝯ
volũtatẽ ei⁹.q̃uis sint p̃ter volũtatẽ eius.et p
ꝯñs talia nec sũt volita nec nolita. q̃uis pos/
Ad 3 sint dici pmissa. Ad terciũ nego maiorẽ.nõ
enĩ oportet sp̃ eẽ volitũ a deo sine q̃ nõ põt esse il
lud qd̃ vult deus.q: sufficit ꝙ sit pmissũ vel p
potẽtiã dei nõ ꝓhibitũ.q̃uis lege diuina sit ꝓ/
Instantia hibitũ. Forte dicet ꝙ pmissio sit signũ vo
lũtatis.sicut pꝫ p mgr̃m in lr̃a.q̃ pmissiõꝫ vo
cat voluntatẽ signi.i. signũ volũtatis. Sed
de⁹ nõ p̃t ostẽdere falsum signũ.cũ sit oĩno ve
Solutio. rax.g̃ qd̃ deus pmittit hoc videt velle. Rñ
deo ꝙ pmissio ꝓprie loquẽdo nõ ẽ signuꝫ vo
lũtatis diuine que sit de malo fiẽdo.sed est si/
gnũ volũtatis de bono ordinãdo ex ipsis mal
Et illa ẽ intẽtio.b.Aug.in ench.vbi ait.ꝙ oĩ
potẽs deus nõ pmitteret fieri aliqd̃ malũ nisi
adeo eẽt oĩpotẽs ꝙ sciret de mal elicere bonuꝫ.
Ad 4 Ad q̃rtũ dõꝫ cũ dicit.vel de⁹ vult fieri ma
Nota val lũ vel nõ vult.hic ẽ aduertẽdũ ꝙ ly non vult
de dr̃iaꝫ in vel accipit diuisim p duabꝫ ptibus orõnis.
ter nolo et puta vt non ẽ aduerbiũ negãdi.⁊ vult ẽ ver/
nõ volo. bũ tercie psone istius ṽbi volo vis.aut acci/
pit ꝯiũctim seu ꝯposite p vna pte orõis.grã/
matice loq̃ndo de ptibꝫ orõis.puta put ẽ ver
bũ tercie psone descẽdẽs a nolo qd̃ ĩ scd̃a pso/
na habet nõ vis.⁊ ĩ tercia psona hꝫ non vult.
Primo mõ ly non vult ẽ simplex negatio vo
litõis.Scd̃o mõ non ẽ negatio volitõis.sꝫ ẽ
volitio negatiõis.Primo mõ vult ⁊ nõ vult
opponũt ꝯdictorie.Scd̃o mõ opponũt q̃i ꝯ
rie.Prio igr̃ mõ accipiẽdo h̃ ẽ vera.de⁹ ñ vult
mala fieri.q: ad ṽitatẽ illi⁹ ꝓpõnis sufficit ꝙ
malũ fiat p̃ter volũtatẽ diuinã.Sꝫ scd̃o modo
ñ ẽ vera.q: tũc eẽt sensus ꝙ fieret ꝯ voluntatẽ
diuinã.puta ñ solũ deo ñ volẽte sed fieret etiã
Ad 5 deo nolẽte. Ad q̃ntũ dd̃m ꝙ sicut pꝫ p ma
gistꝝ.dist.xlv.volũtas dei q̃nq3 accipit ꝓprie
⁊ sic dicit volũtas bñplaciti.⁊ hec volũtas est
vna tm̃.sicut ẽ vnus de⁹. Et de hac voluntate
dictũ est sup̃ius ꝙ ꝯtra eã nihil p̃t fieri.q̃uis
p̃ter eã multa pctã fiant.Q̃nq3 ṽo accipit lar
ge ⁊ q̃si methaphorice.⁊ sic q̃nq3 modis acci
pit volũtas dei.ꝓpter qd̃ scr̃ptura q̃nq3 loqui
tur pluralr̃ d̃ volũtate dei.iuxta illd̃ ps.Ma
gna opa dñi exq̃sita in oẽs voluntates ei⁹.Et
sic appellat volũtas signi.iuxta q̃nq3 q̃ vidẽ/
tur eẽ signa diuine voluntatis.s.p̃ceptio.ꝓhi
bitio.ꝯsiliũ.pmissio ⁊ opatio.q̃ alio nomie di
cit impletio.Et illa q̃nq3 q̃ voluerit p̃t comp
Versus. hẽdere hoc versiculo. Precipit ⁊ prohibet.p/
mittit.ꝯsulit.implet. Pro p̃cepto et consilio
accipit volũtas Math.vi.cũ dicit deo patri
Fiat volũtas tua sicut ĩ celo ⁊ ĩ terra. Et istis
duobꝫ modis multa fiũt non solũ p̃ter volũ
tatẽ dei.verumetiã ꝯtra voluntatẽ dei.Et ṡm
istũ intellectũ ait Augu.in libro de spũ et lr̃a.
Infideles ꝯ dei voluntatẽ faciũt cũ eius euã
gelio non credãt.Sed pro pmissione ⁊ opa/
tione accipit in ꝓposito ab Aug.cũ ait.Non
fit aliq̃d nisi oĩpotẽs deus fieri velit.q: post
hec ṽba subdit Aug.imediate.vel sinẽdo vt
fiat.vel ipse faciẽdo.vbi p hoc ꝙ dicit sinẽdo
tangit pmissionẽ q̃ est signũ volũtatis diuĩe
respectu maloꝝ modo quo sup̃ius dictũ est.
p hoc ꝙ dicit.vel ipse faciẽdo.tãgit signũ vo
lũtatis diuine quod ẽ impletio seu opatio.
Et p hoc etiã pꝫ ad argumẽtũ.q: Augu.
ibi non loquit p̃cise de voluntate bñplaciti.q̃
ẽ volũtas ꝓprie dicta.de q̃ loquit illa opinio
falsa p qua induxi p̃dictas ratiões. Ad se Ad 6
xtũ dicendũ.ꝙ neutra illaꝝ ꝓpositionũ ẽ ꝯce
dẽda necẽo.Quia põt ꝯcedi media.s.hec.de⁹
non vult mala fieri Forte dicet.fieri ⁊ non Instantia
fieri sũt ꝯdictoria.sꝫ inter ꝯdictoria nõ est da
re mediũ.Respondeo ꝙ licet malũ fieri ⁊ ma Solutio
lũ non fieri sint ꝯtradictoria.tamẽ he due.de
us vult malũ fieri.⁊ deus vult malũ non fie/
ri.non sũt ꝯtradictoria.eo ꝙ hoc verbũ vult.
quod ẽ p̃dicatũ ĩ vtraq3 ꝓpositione vtrobiq3
accipit affirmatiue.In ꝯtradictoriis autẽ p
põnibꝫ p̃dicatũ affirmatũ ĩ vna debet negari
in alia.ideo dãdo mediũ inter p̃dictas duas
ꝓpositiones non dat mediũ inter ꝯtradicto/
ria. Scd̃a ꝯclusio.Deus vult malũ pene. Cõclo 2
Quia illud quod habet ratiõꝫ boni hoc vult
deus.sed malũ pene est bonũ.⁊ hꝫ rationẽ bo/
ni.ergo ⁊c̃.Maior pꝫ.q: deus vult omne bo
nũ.Probatio minoris.q: correctio mali ha/
bet rationẽ boni.sed malũ pene debite inflictũ
ẽ correctio mali.g̃ ⁊c̃.

Quantuꝫ ad quar Articl's 4

tũ articulũ.vtꝝ bonũ sit mala fieri.pono du/
as ꝯclusiones ꝯformiter ad p̃cedẽtia dicta in
tercio articulo. Prima ẽ ꝙ malũ culpe fie/ Cõclo 1
ri non ẽ bonũ.Quia illud qd̃ non ẽ bonũ illi/ 1
us vsus ⁊ generatio non ẽ bona.illa patet.q̃a
cui⁹ vsus ẽ bonus ⁊ cui⁹ generatio ẽ bona ipsũ
quoq3 est bonũ.vt patꝫ.iij.topicoꝝ.g̃ a destru
ctione ꝯsequẽtis.qd̃ non ẽ bonũ illius vsus et
generatio non ẽ bona.Sed malũ culpe non ẽ
bonũ.vt de se patet.q: ipsum est priuatio bo/
ni.ergo malũ fieri quod ẽ vsus vel generatio
malĩ non ẽ bonũ. P̃.si oppositũ ĩ opposito. 2

ꝛ ꝓpositū in ꝓposito. Sed bonū fieri ē bonū.
ergo malū fieri est malū. Maiorē ponit phs
i topicis. Minor de se pz. Et ꝯfirmat. qꝛ mo/
tus specificat a termīs ad quos sunt. Sꝫ ma
lū fieri terminat ad malū. ḡ malū fieri ē malū.
Instantia Sed oppositū istiꝰ pōt argui sic. Cuius
1 vsus ē bonus ipm qꝫ ē bonū. vt pz ex dictis i
pͥma rōne p ꝯclusione. sed deus male factꝭ bn̄
2 vtit. vt patꝫ p Aug. xi. de ciuita. dei. P. oē
iustū est bonū. sed mala fieri ē iustū. Maior
patet Minor pbat. qꝛ qd̓ iuste a deo pmittit
hoc ē iustū. sed malū culpe fieri iuste a deo p/
mittit. vt patet i glo. sup illud Apocal'. Qui
3 in sordibꝫ ē sordescat adhuc. P. illud qd̓ ē
cā boni maximi illud ē bonū. sꝫ malū fieri qn̄/
qꝫ fuit cā boni maximi. Maior pꝫ. qꝛ effectꝰ
nō est pstantior sua cā. Probat minor. qꝛ cru
cifixio xp̄i fuit cā maximi boni. s. liberatōnis
totius generis humani. ꝛ tn̄ ipsā fieri fuit ma
lū. al's nō peccassent iudei a quibus ꝓcessit il/
Solutio. Ad 1 lud fieri. ḡ ꝛc. Ad pͥmū dōm ꝙ duplex est
vsus rei. Unus naturalis ad quē res ꝺ sui na
tura ordinabilis ē. Alius accidētalis ad quē
res ordinat nō ex sui natura sed ex voluntate
vtētis. De vsu pͥmo mō dicto maior est vera
sed nō de vsu scd̓o modo dicto. Sic em̄ pōt
qs bonis male vti. Multi em̄ vtunt bono vi
no ad malū ebrietatis. ꝛ malis bn̄ vti. sic ho/
mo sanctus psecutione mala vtit bn̄. cum ad
laudē dei ipsam patienter tolerat. Cū igit mi
nor ꝓcedat de vsu secundo modo dicto. quia
malefacta ex sui natura nō sunt ordinabilia
in bonū vsuꝫ. qͣuis hoc possit fieri ex bona vo
Ad 2 lūtate vtētis. igit ratio nō ꝯcludit. Ad se/
cundū dōm ꝙ maior nō est vera in sua totali
vniuersalitate inqͣtū ly oīe distribuit iustū
taꝫ p iusto se qꝫ p iusto p accidēs. qꝛ licet il
lud qd̓ ē p se iustū sit bonuꝫ. hoc tamē nō sem
per est veꝝ de eo quod est accidens iustum.
hoc em̄ potest esse maluꝫ. sed malum fieri qͣ/
uis p accidēs possit esse iustum. tamē p se nō
Ad 3 est iustū. Ad terciū dicēdū ꝙ sicut frigꝰ qn̄
qꝫ p accidēs ē cā caloris. sic qn̄qꝫ malū nō per
se sed p accidēs ē cā boni. qͣuis ex hoc nō seq/
tur ꝙ malū fieri sit bonū. qꝛ causa accidens
inqͣtum hmōi nec formalr̓ nec ꝟtualr̓ ꝯtinet
effectū seu pfectionē effectꝰ. Ad formā igit ar
gumēti dōm ꝙ maior nō est vera. de eo qd̓ ē
p accidēs cā boni. Et cū dicit in minore ꝙ ma
lū ꝛc. veꝝ ē p accidēs. Ad ꝓbatōeꝫ dicendū
ꝙ licet passio xp̄i qͣtum ad meritū patientis
fuerit cā p se nostre liberationis. qꝛ vt sic fuit
bona. tn̄ qͣtum ad maliciā inferentis nō fuit
cā liberationis nostre nisi valde p accidēs. vt
sic em̄ fuit mala. Scd̓a ꝯclusio est hec. ꝙ Ꝯclo 2
malū pene fieri est bonū. Quia illud q̄ bene le
ges manutenent ꝛ pax vniuersi ꝓmouet hoc
est bonū. malū pene ē hmōi. ḡ ꝛc. Maior pꝫ
de se. Minor habet x. ethic. qͣtum ad pͥmā
ptem. vbi sic dicit. Legibus oportet esse ordi
natā nutritionē. Et paucis interpositꝭ sequit
quō illa nutritio fiat. Multi em̄ necessitati.
magis qꝫ sermoni obediūt. et iacture qꝫ bono.
Patet etiā secūda ps minoris. qꝛ sicut eradi/
cata zizania bone herbe melius nutriunt ꝛ cre
scunt. sic p malum pene destructis vel emēda
tis malis hominibus magis inualescit pax et
tranquillitas vniuersi. ergo ꝛc. Ad argu/ Ad argumētū principale.
mentū principale dicendū. ꝙ volūtas diuia
simul cū immutabilitate habet summā liber/
tatem. ꝛ ideo nō solum necessarioꝝ effectuū
verūetiā ꝯtingentiū pōt esse causa. vel medi/
antibus causis secūdis. vel immediate per se
ipsam sicut sibi placuerit ꝛ videbit expedire.
ergo argumentū nō concludit.

Distinctio quadragesimaseptima ꝛ quadragesimaoctaua.

Volūtas quip

v pe dei ꝛc. Hic magister tractat de
diuine volūtatis efficacia ipsaꝫ
ꝯsiderādo positiue. Et diuidit in duas ptes.
Nam pͥmo ꝯsiderat vniuersaliter hmōi effi
caciā. Scd̓o ꝯsiderat humane volūtatis ad
diuinā voluntatē ꝯformitatē ꝛ ꝯcordiam. di
stinctione. xlviij. ibi. Sciendū est. Prima i
duas. Nam primo ostēdit oīa fieri ꝺm diui/
nam voluntatē. Secūdo ex dictis ostendit
oriri incidentē dubietatē. ibi. His verbis Et
hec in tres. Nam primo tangit dubitatōem
Secundo apponit solutionē. Et tercio pdi/
ctorum facit recapitulationē. Secunda ibi.
Uerum vt supra. Tercia ibi. Ex pdictis ꝛc.
Sequit. xlviij. distinctio. Sciendum est
ꝛc. In qua magister considerat humane vo/
luntatis conformitatem ad diuinā volunta
tem. Et diuidit in duas ptes. Nam primo
ostendit magister ꝙ ꝯformitas in volito. pu
ta si homo illud idem vult quod deus vult.
nō semp facit esse bonam homis voluntatē.
ꝛ econuerso si homo nō vult illud quod deus
vult. hoc non semp facit malam homis vo/
luntatem. Secundo ostendit ꝙ bona dei vo
luntas quādoqꝫ potest impleri malam ho

minis voluntatē. Secunda pars incipit ibi
Illud quoqꝫ ꝛc. Et hec diuidit in quattuor
partes. Quia primo ponit intēte veritatis de
terminationē. Secundo instat ꝑ vnam obie
ctionē. Tercio hmōi obiectionis subiūgit so
lutionē. Quarto ostēdit ꝙ ex p̄dictis soluunt
plures questiones que fieri possunt circa xp̄i
ac ceteroꝝ sanctorū passionē. Secunda ibi
Sed ad hoc opponitur sic. Tercia ibi. Ad
quod respondentes. Quarta ibi. Ex quo sol
uit. Circa istas duas vltimas distinctio/
nes primi libri quero hāc questionē.

v Utruꝫ si de⁹ aliquid de nouo vellet qd̄
nō voluit ab eterno ex hoc realr̄ mu
taret. Et videt ꝙ nō. Quia real'mu/
tatio nō potest fieri ī aliquo nisi duobus mo
dis. Uno mō ꝙ aliq̄d realiter ī eo acquiratur
Alio mō ꝙ aliquid realiter in eo deperdatur
seu ab eo auferat. Sed realis actio etiam ī cre
aturis ꝯtinuata potest terminari de nouo ad
aliquod obiectū ad quod primo nō termina
bat sine hoc ꝙ in agente aliquid acquirat vl'
aliquid deperdat. nec ꝑ ꝯsequēs agens ex tali
terminatione alteratur. ergo eterna dei volitō
ad aliquod nouū volitū poterit terminari abs
qꝫ omni ipsius dei mutatione. Maior patꝫ.
Probo minorē. quia cū visus fertur ī aliquid
primo indistincte eadē visio ꝯtinuata succes/
siue terminatur ad plura distincte ꝛ nihil ibi
deꝑditur. nec aliquid de nouo acquirit. eo ꝙ
eadem visio ꝯtinuetur. ergo ꝛc. Cōtra. im
possibile est fieri trāsitū de ꝯtradictorio in cō
tradictoriū nisi fiat mutatio ī aliquo. sed nō
velle ꝛ velle sunt ꝯtradictoria maxie dū sumū
tur respectu eiusdē. ergo si de⁹ de nouo aliq̄d vel/
let qd̄ nō voluit ab eterno eēt trāsitus de ꝯdi/
ctorio in ꝯtradictoriū. ꝛ ī volito non ē necesse
fieri talē mutatōem. ergo esset in volēte. Illā as/
sumptā ꝓbo. s. ꝙ talis mutatio nō esset necio
in volito. quia sicut ex hoc ꝙ deus voluit ab
eterno antixp̄m esse in fine mundi. nō fuit ab
eterno aliqua mutatio in antichristo. sic si de
us nūc de nouo vellet antichristū esse in fine
mundi. ex hoc nō fieret aliqua mutatio nūc
in antichristo. qꝛ nihil nūc esset ī antichristo
quod esset capax illi⁹ mutatōis Circa illas
duas vltimas dist. p̄mi libri q̄ttuor sūt vidē
da. Primo de eo qd̄ querit. Scd̄o vtrū
aliq̄d ens ꝯtra diuinā voluntatē possit cade
re sub p̄cepto. Et hoc q̄ntum ad distinctōem
xlvij. Tercio vtꝝ teneamur nr̄aꝫ volūtatē
ꝯformare diuine volūtati. Et q̄nto ī q̄ de/
beat esse hmōi cōformitas. Et hoc q̄ntum ad
dist. xlviij. ꝛ vltimā.

Quātuꝫ ad primūꝫ — Artic'ls 1
articulū. vtꝝ si deus aliq̄d de nouo vellet qd̄
non voluit ab eterno ex hoc realiter mutaret.
Dicendū ꝙ deus nihil pōt velle in futuꝝ seu — Cōcl'o 1
de nouo quod nō voluit ab eterno. Quia cū
diuinū velle mensuret nūc eternitatis. ergo in
ipso nulla poterit esse successio. Sed ī eo esset
necessario successio si deus nūc vellet q̄ primo
nō voluit. qꝛ velle ꝛ nō velle respectu eiusdeꝫ
voliti ab eadē volūtate ꝯdicūt. et ꝑ ꝯn̄s non
pn̄t esse simul. ergo propter necessario vnū succe
dat alteri. nec ꝑ ꝯseq̄ns poterūt mēsurari nūc
eternitatis ī quo nulla pōt esse successio Et — Cōfirmat
ꝯfirmat. qꝛ mēsura ꝓpria ē vnigenia cū men/
surato. igitur nō existente successione in men
sura mensuratū oportet ꝙ sit simul totum P̄ — 2
si deus vellet aliquid d̄ nouo quod ab eterno
nō voluit. tunc necessario intrinsece mutaret
ꝛ esset ꝑfectibilis ꝑfectione ab essentia sua rea
liter differēte. ꝯsequens est impossibile apud
ph̄os ꝛ theologos. Probo ꝯn̄tiā. quia si deus
vellet aliquid de nouo quod prius non volu
it. vel hoc fieret nouo actu volitiōis. vel hoc
fieret ꝓpter nouam habitudinē eius ad hu/
iusmodi volitū. Si primo mō. tūc de plano
habet ꝓpositum q̄ntuꝫ ad vtrūqꝫ incōueniēs
ꝯtentū in ꝯsequēte. Si dat scd̄m. tūc seq̄tur
idē incōueniens. qꝛ sicut nouitas in re mota
vt mota ē necessario p̄supponit nouitatē mo/
tionis. sic nouitas voliti vt volituꝫ est neces
sario p̄supponit nouitatem volitiōis. ꝛ sic seq̄
tur idē quod primo. qꝛ noua habitudo volū
tatis ad volitū p̄supponit nouitatē voliti vt
volitum est. ꝛ ꝑ ꝯsequēs nouitatē volitōis.

Sed forte dicet ꝯ p̄mā rōem ꝙ nūc eterni — Instantia
tatis ꝓpter sui illimitatōem excedit tp̄s et oē
istās tp̄is. Sic igit ꝯdictoria sibiīnuicē pn̄t
succedere in diuersis nūc temp̄is. sic pn̄t sibi
succedere in eodē nūc eternitatis quod coexi
stit omibus nūc tp̄is. P̄. ꝯtra scd̄am ratio — 2
nē sic. Deus potest facere de nouo qd̄ nō fecit
ab eterno sine sui mutatōe. ergo potest velle
de nouo quod non voluit ab eterno absqꝫ su
mutatione. Anc̄edens patet ex fide. quia cre/
dimus deum mundū ꝓduxisse in temp̄e Cō
sequentia videt ex hoc patere. qꝛ non minus
distant facere ꝛ non facere. q̄ꝫ velle ꝛ nō velle
ergo ꝛc. P̄. deus vult nunc Judam eē dā/ — 3
natū. ꝛ nūq̄ꝫ nō voluit eum esse damnatum.
quia q̄ꝫdiu viuunt hoīes tūc deus vult oīs

hoies saluos fieri τ ad agnitõz ṽitatis pueni re. vt dicit̃.i. ad Thi.ij. ğ vult aliqd de⁹ nũc qd̃ tũc non voluit qñ Judas vixit. qd̃ ẽ ɔtra ɔclusionẽ i se. Maior pʒ. qꝛ si de⁹ nũc nõ vellet iudã esse damnatũ. ipse vtiqꝫ nõ eẽt dãnatus. qꝛ vt pʒ i li. Hester. ca. xiij. i dicióe dei cũcta sũt posita. nec ẽ qui sue possit resistere volũti. Propter quod. b. Aug. in enchi. ait. Rogãdus est deus vt velit nos facere. qꝛ necesse ẽ fieri si voluerit. Sed illa nõ concludunt.

Solutio. Ad 1 Ad primũ igit̃ dicendũ ꝙ q̃uis possit esse successio in talibus que ꝓprie tp̃e vel diuersis nũc tp̃is mensurant̃. qꝛ talibus eternitas vel nũc eternitatis coexistit tanq̃ aliena mensura. in illis tamẽ qui ꝓprie mensurant̃ eternitate seu nũc eternitatis sicut sunt act⁹ immanẽtes in diuis. de quoꝝ ɔsortio ẽ velle diuinũ nequaq̃ põt eẽ successio. qꝛ da oppositũ. tũc non erit ꝓportio mẽsurati ad ꝓpriã suã mẽsurã.

Ad 2 Ad scd̃m dd̃m ꝙ creatio cũ sit actõ trãsiẽs nõ mẽsurat̃ nũc eternitatis. sed nũc tẽpis vel aliqua alia mensura. vt patebit in scd̃o libro. qꝛ actio τ actiuũ vt actiuũ est: mẽsurãtur eadẽ mẽsura. q̃uis eñ corpus celeste ẽm sui naturã nõ mensuret̃ tẽp̃e sed euo. tamen vt mouet̃ mẽsurat̃ eadẽ mẽsura q̃ mot⁹ suus mẽsurat̃. τ ideo nõ ẽ simile de velle diuio qd̃ proprie mẽsurat̃ nũc eternitat̃. τ ▬ p̃dict̃ opatõibus trãseuntib⁹.

Ad 3 Ad terciũ dd̃m ꝙ sic de⁹ iudã nũc vult eẽ damnatũ. sic voluit ab eterno ꝙ nũc eẽt damnat⁹. qꝛ cognouit ab eterno sic iudã opari in tp̃e. ꝙ suis demeritis exigentibus merito esset damnãdus. τ nunc deberet esse damnatus. Nec obstat auctoritas illa ꝙ deus vult omnes homies saluos fieri. qꝛ illa volũtas est ɔditionalis. puta hac cõditione stante ꝙ ipsi obseruent eius mandata. nõ obseruãtes igit̃ hanc ɔditionẽ sine aliq̃ sui mutatione deus eterna volũtate vult certis suis tp̃ibus esse damnatos.

Articl̃s 2 **Quantũz ad secun**dũ articulũ. vtꝝ aliquid extñs ɔtra diuinam

Cõcl̃io voluntatẽ possit cadere sub p̃cepto. dicendũ ꝙ nñq̃ illud qd̃ a deo p̃cipit̃ non ẽ ẽm voluntatẽ dei. immo põt esse ɔtra eã. licet illud propter quod p̃cipit̃ sit d̃ volũtate dei. sic apparuit cũ dñs p̃cepit Abrae immolationẽ filij sui Jsaac. Cõtra eñ voluntatẽ dei fuisset ꝙ Jsaac fuisset immolatus. τ innoxius sanguis effusus. tñ de voluntate dei fuit ꝓbatio τ manifestatio fidei abrae. que fides exĥ relucebat. ꝙ ipse ꝓpter deũ nõ obstãte dilectõe vnici filij de libera matre geniti volebat parere mãdato.

Opinio Circa illã tamẽ materiã ab aliquib⁹ dicit̃. ꝙ omne quod a deo p̃cipit̃ est a deo volitũ voluntate ãncedente. q̃uis possit esse nõ volitũ volũtate ɔsequẽte. sicut dicũt apparere d̃ p̃cepto imolatõis Jsaac.

Cõtra opinioni 1 Sed ɔ̃ illud arguit̃ ab aliquibus de nostris sic. Volũtates q̃ non sunt opposite nõ pñt esse de oppositis. Sed oppositũ imolationis Jsaac fuit a deo volitũ volũtate ɔsequẽte. ğ illud qd̃ p̃cipiebat̃ nõ poterat esse volitũ volũtate ãncedẽte cũ volũtas ãncedẽs ñ sit opposita voluntati ɔñti.

Cõfirmat̃ Et ɔfirmat̃. qꝛ si volũtas ɔñs posset eẽ de opposito eius qd̃ est volitũ volũtate ãncedẽte. tũc cũ de⁹ volũtate ãñte velit p̃cã non fieri. ip̃e volũtate ɔñte posset ea velle fieri. qd̃ ẽ incõueniẽs. Sed q̃cq̃d sit de ɔcl̃one. illa tñ ratio nõ ɔcludũt

Ad 1 Ad p̃mũ igit̃ dd̃m ꝙ volũtates q̃ sũt de opposit̃ nõ sũt opposite necessario. nisi ille volũtates absolute et simpl'r sint d̃ eis. Si eñ vna volũtas ẽ d̃ vno oppositoꝝ sb̃ ɔditõe. alia p̃t eẽ de opposito illi⁹ absolute. q̃uis volũtates nõ sint opposite. Sʒ sic ẽ i ꝓposito. vt patuit i arti. p̃xi. p̃cedẽti. qa volũtas dei ãñs ẽ oẽs hoies saluos fieri. sub hac ɔditõe si faciãt ea que p̃cepit. τ q̃ congruunt ordini nature humane respectu sue salutis. voluntas tñ dei ɔñs q̃ d̃r voluntas simpl'r τ absoluta ẽ ꝙ ille saluet̃. scit eñ de⁹ eũ bñ final'r decessuꝝ. τ ꝙ ille nõ saluet̃. qꝛ scit deus ꝙ ipse mala sua voluntate auertet se finaliter a dño.

Ad 2 Ad cõfirmationẽ dd̃m. ꝙ q̃uis bñ ꝓbetur ꝙ nõ semp cuiuslibet oppositũ qd̃ de⁹ vult volũtate ãncedẽte possit velle voluntate ɔñte. nõ tamẽ ꝓbat̃ q̃n alicui⁹ voliti volũtate ãncedẽte oppositũ possit velle voluntate ɔñte. τ ideo ẽ ibi manifesta fallacia ɔñtis. Non eñ sequit̃ si vl'is affirmatiua sit falsa. ꝙ ꝓpt ▪ ꝑticularis affirmatiua sit falsa. sic i ꝓposito τc. igit̃ ɔfirmatio nõ ɔcludit.

Di. xlvij. Articl̃s 3 **Quantum ad terci**um articl'z. vtꝝ teneamur nr̃aʒ volũtatẽ ɔformare diue volũtati. dico ꝙ sic. qꝛ oĩs q̃ tenet̃

Cõcl̃io 1 ad alic⁹ obediẽtiã tenet̃ suã volũtatẽ ɔformare volũtati illi⁹ cui tenet̃ obedire. sed oĩs hõ tenet̃ obedire deo. ğ τc.

2 P̃. quilibet tenet̃ velle ꝙ sit sanct⁹ τ bone vite. cum igit̃ voluntas dei sit sanctificatio nr̃a. vt patʒ ▪ aplm̃. igit̃ quilibet tenet̃ voluntatẽ suã voluntati diuie conformare.

3 P̃. q̃libet tenet̃ velle saluari. sʒ de⁹

vult oēs hoīes saluos fieri. igr̄ seq̄t idē qđ ꝓus
4 ꝑ. q̄cūq; ī actōe sua ꝓprijs suis potētijs vi
rib; pōt deficere. tenet̄ se ei cōformare cui ꝑ se
inest rectitudo. in cuiꝰ ꝯformitatē ꝑmanēdo
nequaq; pōt deficere. sed ois creata volūtas ī
sua actiōe potest deficere. ꝛ sola dei volūtas ex
sui natura sic ē recta ꝙ oē illud qđ sibi ꝯfor
mat̄ rectificat. ergo ois hō suā volūtatē diuine vo
5 lūtati tenet̄ ꝯformare. ꝑ. q̄libȝ hō tenet̄ vo
lūtatē suā ꝯformare tali regule ī quā ſm suā
naturā reducit̄ regulāda. sȝ volūtas diuina est
tal' regula. qꝛ anselmus ī de ꝯceptu ꝟginali. c. iiij. ꝓ
bat. ꝙ ī alijs virib; a volūtate nō pt̄ eē pctm̄.
Nā cū deꝰ legē eis iposuit vt volūtati obediāt
obediēdo ei faciunt q̄ tenent̄. ꝓpter qđ in eis
pctm̄ ꝛ iniusticia eē nō pōt. volūtas aūt īme
Instantia diate reducit̄ ad volūtatē diuinā. Sȝ for
te dicet̄ ꝙ relatiua eq̄pantie dicunt̄ ad ꝯuertē
tiā. sed ꝯformitas ē relatio eq̄pantie. ergo si volū
tas nr̄a ꝯformaret̄ voluntati diuine. tūc ecōtra
volūtas diuina ꝯformaret̄ volūtati nr̄e. qđ ē fal
Solutio sū ꝛ īpossibile. ergo ꝛc. ℞. ꝙ dato ꝙ aliq̄ relatō
eq̄pantie ſm nomē sit inter nos ꝛ deū. btūs eī
Johes dicit ī canōica sua. ꝙ siles ei erimꝰ. qm̄
videbimꝰ eū sicuti ē. silitudo aūt ē relatio eq̄
parātie. ī re tm̄ nō est eq̄pantia ī tali relatōne.
qꝛ nos dependemꝰ a deo. ꝛ nō ecōuerso. nā ta
les silitudines ꝛ ꝯformitates innascunt̄ ex h'
ꝙ nos q̄tū possumꝰ ipm̄ imitamur. ꝛ nō ecō
Ꝯcl'o 2 uerso. Scđo dico ꝙ q̄tū ad ea volita q̄ de
us vult volūtate āncedēte. sp̄ tenemur nr̄am
volūtatē ꝯformare volūtati diuine. qꝛ volūtate
dei āncedēte q̄libet ordinat̄ ī vitā etnā. Sȝ
q̄tū ad ea q̄ deꝰ vult volūtate ꝯn̄te. nō optet
quēlibet suā volūtatē diuine volūtati ī oib; cō
formare. ita ꝙ talia velit. qꝛ volūtate ꝯn̄te de
us vult damnādos eē damnatos suo tempe.
quod si alicui ꝯstaret volūtas sua in hoc nō
posset se conformare diuine volūtati. cū con
tra oēm inclinatiōnē. ꝛ ꝑ ꝯn̄s ꝯtra omnē vo
litiōnē sit ꝑpetue cruciari. In alijs vero peno
sis euētibus a deo volitis. puta in morte pa
rentū. ꝛ etiā in morte ꝓpria. si alicui deus ta
lia se velle reuelaret. estimo ꝙ si talis homo es
set ꝑfectus in caritate. ipse voluntatē suā diui
ne volūtati ꝯformaret. ꝛ diceret cū aplo. Cu
pio dissolui ꝛ esse cū xp̄o. Si vo adhuc ē im
ꝑfectus. tūc sufficit nō tristari.

Articl's 4 Quantū ad quar
tū articulū. in quo debeat esse ꝯformitas no
stre volūtatis ad diuinā. est aduertendū ꝙ de

volūtate q̄nq; loquimur large. et sic appetitꝰ
sensitiuꝰ q̄nq; appellat̄ volūtas. q̄nq; ꝓprie.
et sic voluntas est potentia ptis intellectiue.
Et hec pōt adhuc cōsiderari dupliciter. Uno
modo q̄tum ad motus ꝑmos venientes ex na
turali instinctu sine deliberatiōe ꝑuia. ꝛ vt sic
dicit̄ volūtas naturalis. Alio mō put motꝰ
vel actus eiꝰ sequit̄ deliberationē. ꝛ vt sic dicit̄
voluntas deliberatiua Primis igit̄ duob;
modis nō oportet insistere. qꝛ planū est ꝙ ac
cipiendo voluntatē ꝑ appetitu sensitiuo ꝛ na
turali. tūc ī his que ꝯtristāt ꝛ nociua sūt sen
sui vel nature nō possumus volūtatē nostrā
ꝯformare voluntati diuine. Si eīn deus vel
let me mori. vtiq; appetitus meꝰ sensitiuus ꝛ
naturalis instinctus hoc abhorreret ꝛ refuta
rent quantū in ipsis esset. Propter qđ Da
masc. li. iij. ca. xxij. vult ꝙ quelibet res natura
liter desiderat esse. Et ibidē ait. ꝙ deus factus
homo hoc desideriū habuit ꝛ mori timuit.
Sed loquēdo de voluntate tercio mō di
cta pono tres ꝯclusiones. Prima ē ꝙ ad re Ꝯcl'o 1
ctitudinē nostre volūtatis requirit̄ necio: vt
velimꝰ oē illud qđ euidēter ꝛ sine ambigui
tate nobis constat deū velle simpliciter et ab
solute. Quia ille nō est verus amicꝰ alicuiꝰ q̄ 1
volūtate sua ab eo discordat ī iustis et ratiōa
bilibus. sed habēs rectā voluntatē est amicꝰ
dei. ꝛ omne quod deus vult est iustū ꝛ ratiōa
bile. ergo ꝛc. Maior patet ꝑ Tulliū qui di
cit ad ꝑfectam amiciciā spectare idem velle ꝛ
idē nolle. Et. ix. ethicorū ait Aristo. ꝙ ꝯtrarie
tas voluntatū dissoluit amiciciā. Et. ij. rhe
toricorū dicit. ꝙ ratio amoris consistit in pro
curare alicui que in volito ipsius sunt. Mi
nor patet q̄tum ad partē primā. qꝛ in can. ꝑ
mo dicit sponsa ipsi deo. Recti diligūt te. Pa
tet etiam q̄tum ad secundā partē. qꝛ cū vo
luntas diuina sit ipsa equitas ꝛ rectitudo. et
obliquari nequaq; possit. ideo omne qđ vult
est iustum ꝛ rationabile. ꝑ. omnis homo 2
habens rectam voluntatē tenet̄ velle illud cu
ius oppositū si ꝯtingeret necessario tolleretur
dei ꝑfectio. Sed si fieret oppositū illius qđ
deus ꝑcise ꝛ determinate vult fieri. tūc tollere
tur diuine volūtatis ꝑfectio. ergo ꝛc. Maior pȝ.
qꝛ ois amicus vult illud cuiꝰ oppositū tollit
ꝑfectionem et honorem amici quem diligit.
Minor etiā patet. qꝛ si fieret oppositū illi
us quod deus diffinitiue ꝛ determinate vel
let. tūc vigor ꝛ ptās diuine voluntatis tolle
retur. ipsa eīn esset inualida. al's non contin
geret oppositum eius quod ipse determina

3 te vellet. ¶ Sup illud ps. Nō adhesit mi/hi cor prauū. dicit glo. Prauū cor ⁊ distortū hꝫ qui nō vult illud quod deus vult. Et in eadem glo. dicit̄ ꝙ volūtas dei est regula cui oportet nos conformari Sed contra hoc sunt quidā doctores dicētes. ꝙ ad rectitudinē nr̄e volūtatis nō requirit̄ ꝙ ꝯformet se voluntati diuine i oīm volito qd̄ scim⁹ deū velle. Quia btā virgo mr̄ maxime doluit de passione sui dilectissimi filij. quā tamen passionē non dubitauit esse de volūtate dei. Sed hoc nō videtur quis velle de quo dolet. ergo volūtas virginis matris nō fuit cōformis volūtati diuine in volito. ⁊ ꝯsequēs volūtas beate virginis matris nō fuisset recta. quod est nephas dicere. ¶ Christus appropinquāte passione sua dixit. vt patet in euāgelio. Pater si fieri potest: transeat a me calix iste. verūtamen nō mea volūtas sed tua fiat. ergo christi voluntas que rectissima fuit nō erat conformis

3 volūtati diuine ¶ sequeret̄ ꝙ aliqs deberet velle sibi subtrahi gratiā dei ⁊ a deo separi. qd̄ est ꝯtra oēs rectitudinē volūtatis. q2 recta volūtas nō potest velle separi ab eo a quo depēdet omīs sua pfectio. Probatio ꝯsequētie. q2 aliquis habēs rectā volūtatē scit si ceciderit i pctm̄. ꝙ deus vult ꝙ ei gratia subtrahat̄. et ꝙ

4 factus peccator a deo sepetur ¶ sequeretur ꝙ aliquis deberet velle suam ppetuaꝫ damnationē. ꝯsequens est impossibile. sicut patet ex auctoritatibus quas adduxi supius distinctiōe. i. q. ij. Probatio ꝯsequētie. q2 deus vult aliquoꝝ hominū ppetuā damnatōem qui tamē pnūc habēt rectā voluntatē. ergo si reuelaret hoc talibus homībus. tūc iuxta predictā

5 ꝯclusionē ipsi tenerētur hoc velle ¶ quod deus consulit hoc vult. sed nō tenet̄ quilibet velle quod deus consulit. ergo nō tenet̄ quilibet velle quod deus vult.

6 ¶ arguunt quidā alij. ꝙ nulla voluntas creata possit conformari volūtati diuine. Quia nullū simplr̄ finitū pōt ꝯformari ei quod est simpliciter infinitū. Sed oīs volūtas creata est simplr̄ finita. ⁊ voluntas diuina est simpliciter infinita. ergo ⁊c.

7 ¶ seqret̄ ꝙ volūtas creata adeqret diuinā volūtatē. falsitas ꝯntis pꝫ. Probatō ꝯntie. q2 q̄cq̄d attingit alteꝝ totaliter hoc adequat ipm̄. sꝫ om̄e qd̄ ꝯformat̄ simplr̄ simplici h̄ totalr̄ ipm̄ attingit. q2 vel penit⁹ nō attingit ipm̄. ⁊ tūc i nullo ꝯformabit̄ ei. vel si attingit tūc totaliter attingit. al's nō eēt simplr̄ simplex. Sed illa nō ꝯcludūt. Ideo p̄mo arguā ꝯtra illā opinionē fortificādo p̄mā ꝯclusionē. Scd̄o istis motiuis respondebo Primo igit̄ arguā sic. Sicut se habet intellectus creatus ad intellectū diuinū. sic voluntas creata ad voluntatē diuinā. sed null⁹ intellectus pōt esse rectus seu verus si taliter ē difformis ab intellectu diuino ꝙ cognoscit illud quod intellectus diuinus nō cognoscit. ergo nulla volūtas creata poterit esse recta si i volito nō est conformis diuine volūtati. Maior patꝫ. Probo minorē. q2 cū diuinus intellectus sit omīno verus. si circa aliqd̄ obiectū intellect⁹ creatus intelligeret oppositū eius quod intelligit intellectus diuinus. talis intellectus creatus de necītate eēt falsus. 1

¶ hō habēs rectā voluntatē manēte hm̄oi rectitudine non pōt licite facere cōtra voluntatē diuinā. ergo nec pōt licite velle contra volūtatē diuinaꝫ. Añcedēs pꝫ Probatio ꝯntie. q2 qd̄ licitū est velle licitū est facere. 2

¶ nō minus deficit a rectitudine repugnans diuine volūtati q̄ repugnās diuine puidentie. Sed vt ait Aug. impius est cui nō placet diuina puidentia. 3

¶ recta voluntas debet hoc velle quod in dn̄ica oratione petit a deo fieri. sed in signū ꝙ oīs dei volūtas fieri petat̄. ideo comp̄hēditur in ipsa domīca oratōe dei volūtas tam in celo q̄ in terra. Dicit̄ em̄ ibi. Fiat volūtas tua sicut in celo ⁊ in terra. 4

¶ oīs ordinata volūtas debet p̄ponere velle diuinū seu velle diuine volūtatis suo ꝓprio velle. illa pꝫ. q2 da oppositū. tūc hm̄oi volūtas nec eēt recta nec ordinata. q2 peruerteret ordinē. q2 nō p̄poneret qd̄ diuino ē p̄ponēdū. Sed si aliq̄ volūtas nō ꝯformaret se i volito diuie volūtati. illa nō p̄poneret velle diuinū suo ꝓprio velle. sed poti⁹ ecōuerso. ḡ talis volūtas nō esset ordinata. nec p̄ ꝯns recta. igit̄ argumēta nō ꝯcludūt. 5

Ad p̄mā igit̄ rōeꝫ alteri⁹ opiniōis dōꝫ ꝙ q̄uis gliosa ꝟgo mr̄ ineffabilr̄ doluerit d̄ dolore passionis filij sui. tn̄ volūtas sua nō fuit difformis a volūtate diuina. q2 sic de⁹ pr̄ voluit filiū suuꝫ sustinere passiōꝫ ⁊ mortē ꝓ salute hūani generis. sic ⁊ mr̄ h̄ voluit volūtate deliberatiua. lꝫ maxie doluerit ⁊ ꝯpassa sibi fuerit voluntate natali vl' volūtate sensitiua ꝓut appetit⁹ sensitiu⁹ dr̄ q̄nq3 volūtas. Et cū dr̄ i minori. Illud ñ videt̄ qs velle de q̄ dolet. illa ē falsa. si dolore velle referunt̄ ad distinctas vires aīe. sicut i ꝓposito sunt referēda. Sic em̄ aliqs pōt valde dolere de amara potione. vel de mēbri abscisione s̄m appetitū sensitiuū. ⁊ tn̄ voluntate deliberatiua vult illa. sic in ꝓposito.

Ad secundā patet p iam dicta. q2 illa verba christi

Petr⁹ aureoli ⁊ plꝛes alij ꝯ istd̄.

Alij ad idē

Cōtra opinionē.

Solutio Ad 1

Ad 2

referēda sunt ad voluntatē prout dicit natu/
ralis ⁊ad appetitū sensitiuū. Si em̄ xp̄s vo
luntate deliberatiua nō voluisset respectu illi/
us passionis illud quod pater voluit.tunc p
illam passionē nihil meruisset.nec p ꝯsequēs
Ad 3 humanū genus redemisset. Ad terciā ne/
go ꝯsequentiā. Ad pbationē dicendū ꝙ sub
tractio gratie non est simplr̄ et absolute a deo
volita sed ꝯditiōaliter.puta sub hac ꝯditiōe.
si ille ceciderit in pct̄m.ꝗ nō est ad ppositū.
qꝛ ꝯclusio posita ē de his q̄ deus vult simplr̄
⁊absolute Vn̄ notāter ē aduertendū ꝙ qn̄ de
us vult aliq̄d ꝯditionaliter.tūc q̄cunqꝫ vult
oppositū illius ꝯditionis adiecte.ille pōt vel
le oppositū p̄dicti voliti quod deus voluit sb
illa ꝯditione.pmanente tn̄ ꝯformitate volū/
tatis illius hoīs ad voluntatē dei. Da igit
ꝙ aliq̄s hn̄s rectā voluntatē sciat ꝙ si morta/
liter peccauerit deus vult auferre grāz ab eo.
ille debet velle oppositū illius ꝯditionis.pu/
ta debet velle nō peccare.tūc sine difformitate
sue volūtatis ad volūtatē diuinā pōt velle ꝙ
Instantia deus gratiam nō auferat. Forte dicetur ꝙ
ille nō vult oppositū illius conditōis.qꝛ for
Solutio te vult mortaliter peccare. Tūc respondeo ꝙ
talis eoipso ꝙ vellet mortaliter peccare.iā nō
haberet rectā volūtatē. ⁊p ꝯn̄s argumētū nō
ē ꝯ ꝯclusionē p̄missaz q̄ p̄supponit rectitudi
Ad 4 nē volūtatis. Ad quartā dicēdo nego ꝯn̄/
tiā. Ad pbatōez pꝫ p iā dicta.qꝛ ex quo talis
hō ptūc supponit hre rectā volūtatē.vtiqꝫ p
tūc hꝫ grāz.⁊ ptūc de⁹ nō vult damnatiōez il
li⁹ nisi sub hac ꝯditiōe.si finaliter decesserit si/
ne grā. Etiā in pbatōe ꝯn̄tie assumit vnū
falsuz ⁊ qodammō impossibile.qꝛ mimū incō
ueniēs i deo ē impossibile. Sꝫ incōueniēs eē
videt ꝙ alicui reuelet ei⁹ damnatio.qꝛ daret
sibi materia desparandi de dei miscdia.ideo nō
ē estimandū ꝙ alicui reuelatōe veridica reue
let ei⁹ eterna damnatio. Si tn̄ aliq̄s pciperet
hmōi reuelationē.ille vel debet talē reuelatio
nē nō putare esse a deo sed a demone.q̄ vellet
etiā qnqꝫ bonos hoīes ponere in desperationē
Vel si nō posset vincere talē ꝯceptū qn̄ puta/
ret talē reuelationē sibi factā eē a deo.tūc non
deberet putare talē sn̄iam eē vltimate diffiniti
uā.sed magis ꝯminatoriā.sicut dictū fuit ni
niuitis Jone.iij. Adhuc q̄dragita dies ⁊ ni/
niue subuertet. Et iō talis homo eo cautius
⁊ melius debet ordinare vitā suā deo humili/
ter supplicādo.vt sibi sua pctā dimittat.⁊ in
grā ac caritate vsqꝫ in finem custodiat. Po
test etiā dici ꝙ ille due rōnes nō sunt ꝯ ꝯclu/

sionē.qꝛ deus simplr̄ ⁊absolute non vult grē
subtractionē.nec alicui⁹ hoīs damnatiōez.
sed solū vult talia voluntate pmissiua. Vn̄ ⁊
deus nō vult nos talia velle. Cuius signum
est.qꝛ appetitū talibus contrariū quasi natu/
raliter indidit nature rōnali Ad q̄ntā dicē Ad 5
dū ꝙ nō ꝯstat nobis euidēter ꝙ deus velit il/
lud simplr̄ qd̄ p modū ꝯsilij nobis insinuat.
Si tamē alicui ꝯstaret euidēter deus hoc
vellet simpliciter.tūc si talis haberet volunta
tem rectam.⁊ in rectitudine pmanere deberet.
oporteret eū in hmōi volito voluntatē suam
ꝯformare volūtati diuine.talis em̄ insinua/
tio absolute volūtatis diuine eq̄polleret p̄ce/
pto.ꝯtra qd̄ q̄s faciēs pdit rectitudinē volū/
tatis. Ad sextaz dicēdū.ꝙ q̄uis finitū nō Ad 6
possit cōformari infinito entitatiue.pōt tn̄ ei
ꝯformari obiectiue.sic.s.ꝙ volūtas finita ⁊ in
finita tendant in idē obiectū ꝯformibus acti
bus.puta ꝙ ambo circa idē obiectuz eliciant
actū volitionis.vel ambo actū nolitionis.
Ad septimā pꝫ idē.qꝛ argumētū pcedit Ad 7
de ꝯformitate entitatiua vel dimēsiua ⁊ nō de
obiectiua.⁊ iō nō ē ad ppositū Probat etiā Durand⁹.
q̄dā doctor p̄dictā ꝯformitatē nō eē nccīaz.⁊
arguit sic Nihil ē necessariū fieri nisi hec ncci 1
tas oriat ex natura rei.vel ex p̄cepto supioris.
Sed rē volitā a deo non sp tenemur ex natu
ra rei velle.al's si deus vellet damnatiōez ali/
cui⁹ ille teneret eā velle.quod est ꝯtra Aug.i
li.de trini.vbi ait ꝙ omnes homines natura/
liter volūt esse beati. Nec ex p̄cepto.qꝛ nusq̄
legimus hoc esse p̄ceptū. P.sicut tenemur 2
voluntatē nostrā ꝯformare volūtati diuine.
sic tenet subdit⁹ volūtatē suā ppriā ꝯformare
volūtati sui plati cui subest vice dei. Sed si p
lat⁹ diceret audiēte subdito.volo ꝙ hoc fiat.
subditus adhuc nō teneret hoc facere nisi p/
latus p̄cipet ei vel insinuaret se velle hūc sub
ditum hoc facere.ergo a simili nō tenet quis
in pticulari velle illud quod deus vult.nisi h
sibi precipiat vel insinuet ꝙ deus vult ipsum
hoc velle.ergo ⁊c̄. P.nullus tenet ad illd̄ 3
sine quo pōt saluari.sed sine tali cōformitate
pōt q̄s saluari. Maior pꝫ. Probat mior.qꝛ
sine hmōi ꝯformitate volūtas hominis pōt
manere bona.vt pꝫ p Aug.in li.enchiridion.
vbi ait.ꝙ aliqn̄ bona volūtate homo vult qd̄
deus non vult.vt puta.bonus filius vult pa/
trem suum viuere.et deus nō vult eum viue/
re.quia vult ꝙ moriat.ergo ⁊c̄. P.qnqꝫ cō 4
tingit ꝙ duo hoīes quoꝝ vterqꝫ bonus est
volunt opposita ꝯtradictoria.puta vn⁹ vult

ꝙ pluat. ⁊ ali⁹ vult ꝙ n̄ pluat. Sicut etiā qn̄ ꝙ ꝯtingit inter angelos in celo. qꝛ sicut patꝫ in Daniele. angelus princeps persarū restitit angelo qui voluit liberationē iudeoꝝ post se ptuaginta annos captiuitatis sue. Et vt ibi patet. sanctus Michael consensit cū angelo iudeoꝝ. sed planū est ꝙ ꝯtradictoria volentes nō possunt eidē volūtati se conformare in volito. ergo vnius illoꝝ volūtas nō erit conformis in volito diuine volūtati. ⁊ p̄ ꝯseq̄ns nō tenebit̃ ad hoc. quia al's peccaret n̄ obseruādo ad quod tenerek.

Aliq̄ ad id — Etiam addunt hic quidā de nostris doctoꝛib⁹. ꝙ illa sit intentio fratris Egidij. qꝛ si alicui ꝯstaret de certo deū velle mortē patris sui. tūc dicunt fratrē Egidiū dicere ꝙ sufficit nō repugnare voluntati diuine. sed nō repugnare nō dicit positiue cōformitatē ad voluntatē diuinā. licet neget oppositā ꝯtrarietatē.

Contra — Sed vt breuiter me expediā de isto vltimo dicto. dico ꝙ falsum imponūt fratri Egidio. Nam .i. snīarum distinctione .xlviij. q. vltima frater Egidius dicit sic. Si nobis ē notū diuinū volitū. tūc ſm volūtatē deliberatiuā ⁊ rationalē debemus illd̄ velle. Et si nō ratione sui. ratione tamē illius ordinis quia est a deo volitū. ſm quē quādam bonitatē ꝯtrahit. Et subdit infra. Non oportet tamen viatores adeo conformari diuinis volitis appetitu deliberatiuo vt cōphensores. vt si deus vult mortē patris alicuius. bonus filius teneť eam velle inq̄ntum ē a deo volita. sed nō oportet vt in volendo eā de ea gaudeat. sed sufficit nō tristari. Sicut non oportet fortem ſm phm̄. iij. ethicoꝝ. gaudere in piculis bellicis. sed sufficit non tristari. Beati autē cū cognoscunt aliquid volitū a deo: deliberate illud volunt. ⁊ se gaudent velle. Ista sunt verba Egidij ad lr̄am. Ex quo patet ꝙ isti nō bene respexerūt dicta Egidij. quia pro nō tristari ipsi scripserunt nō repugnare. ⁊ cū hoc dimiserunt verba p̄cedentia ⁊ etiā consequentia.

Ad 1 — Ad primū igit̃ dicendū. ꝙ licet de p̄dicta ꝯformitate non inueniať in speciali scriptū esse p̄ceptū. tamē ex dictis sancti Jacobi in canonica sua hoc possumus deducere sic. Nulli in scripturis indicit̃ verberationis cōminatio. nisi vel ex hoc quod cōmittit qđ nō debet. vel ex hoc ꝙ omittit quod debet et teneť. Sed beatus Jacobus quēlibet hominē compans ad ip̄m deū dicit sic. Seruus qui scit voluntatē domini sui ⁊ nō facit: plagis vapulabit multis. Sed nō min⁹ tenemur nos cōformare deo volūtate q̄z ope. immo conformitas in volūtate debet p̄cedere conformitatē in ope. omnis etiā homo teneť esse seruus dei iure naturali. tum qꝛ fecit nos. tum quia redemit nos. ergo quilibet homo ſm dictamē naturali s iudicij teneť velle ea que euidēter scit deū velle simpl'r ⁊ absolute. Et licet vniuersaliter sic teneať omnis homo. tamē in speciali ⁊ ex lege priuata teneť ad p̄dicta om̄is homo habēs rectā voluntatē. qꝛ talis nō solū est seruus dei. sed amicus. Juxta qđ in euāgelio talibus saluatoꝛ ait. Jā nō dicam vos seruos sed amicos. Sed lex vere et nō ficte amicicie hoc dictat. ꝙ verus amicus debet velle omne illud qđ de certo cognoscit amicū rationabiliter velle. Nūc aūt ita ē ꝙ cognoscimus deum nō posse aliq̄d velle qđ n̄ sit rōnabiliter volitū.

Ad 2 — Ad scđm dicēdū ꝙ de plato nō ē sile. quia nō constat subdito ꝙ omne volitū a suo plato sit rationabiliter volitū. sicut scimus ē de deo.

Ad 3 — Ad terciū nego minorē. Ad pbationē dico. ꝙ beatus Aug. p voluntatē intelligit appetitū sensitiuū vel naturalē. de quibus nihil est ad p̄positū. put ex p̄cedentib⁹ patet. vel si loquimur de volūtate deliberatiua. tunc intelligēdus est loqui de homine qui non cognoscit euidēter voluntatē dei q̄ntū ad illud volitiuū cū vult illud quod deus nō vult.

Ad 4 — Ad quartū dicendū ꝙ vel neuter illoꝝ intellexit volūtatē dei circa illa q̄ sūt ab eis volita. vel saltē vn⁹ eoꝝ hoc nō intelligit. qꝛ dato ꝙ ambo sint boni hoīes. tunc q̄cunq̄ eoꝝ pciperet deū velle oppositū illius quod ipse velle cepit. ipse immediate a suo velle desisteret ⁊ ꝯformaret se volūtati diuīe. Sic etiā fuit d̄ illo angelus. qꝛ ille angelus q̄ ibi appellať p̄nceps persarū p tanto. quia a deo fuit deputat⁹ pro custode ⁊ gubernatore illius prouincie. non dū vidit in speculo sanctissime trinitatis venisse tempus liberatōis ipsorum iudeoꝝ. et ideo restitit tanq̄ bonum illius prouincie preferēs cuius fuit custos ⁊ gubernator. Fuerunt eīn iudei captiui regis persarū. a tempore quo reges persaruꝫ occiderunt Balthasar regem Babylonie. cuius auus .s. Nabuchodonosor iudeos a Hierusalem abduxerat ī Babylonē. Et ideo ille angelus voluit ꝙ ipsi non dimitterētur donec sup hoc pciperet voluntatem dei. Sed Michael ⁊ angelus qui fuit custos iudeoꝝ: viderunt ⁊ cognouerunt ex diuina reuelatōne hoc tempus aduenisse. ⁊ deum hoc ꝯtunc velle. ideo ⁊ ipsi hoc voluerūt.

Cōclo 2 — Secūda ꝯclusio ē ꝙ ꝯformatio hūane voluntatis ad diuinā tm̄mō ī volito cum

pcisione conformatōnis que attēdit̄ i modo
volēdi. nō sufficit p rectitudine humane vo
Ratio lūtatis. Quia qd̄ ɔuenit carēti rectitudie vo
lūtatis hoc nō sufficit ad habēdā hmōi recti
tudinē. Sed ɔfirmatio tm̄ in volito ɔuenit
qñq; pessimis hominibus. qꝛ pessimus hō pōt
velle mortē patris sui p illo tunc in quo etiaʒ
deus vult patrē suum mori. Et illa est inten/
tio Augu. qui ait. Deus quādoq; implet bo
nam suā voluntatē p malas hominū volūta
Instantia tes. Sed forte cōtra illud dicet̄ ꝙ sicut hu
1 manus intellectus se habet ad itellectū diui/
nū. sic volūtas ad voluntatē. sed oīs intelle/
ctus est rectus qui cōformat se intellectui di
uino in re intellecta. ḡ oīs voluntas est recta
q̄ conformat se volūtati diuine in re volita.
2 P̄. sup illo verbo ps̄. Exultate iusti in do
mino: rectos decet collaudatio. dicit glo. Re
ctū cor habet qui vult qd̄ deus vult. sed p cor
Solutio animē intelligimus voluntatē. Ad p̄muʒ
Ad 1 dicendū ꝙ nō est simile. qꝛ intellectus rectifi/
cat̄ in adequatione ad rē intellectā. voluntas
vero dicit̄ recta in ordine ad debitū finē p̄sup
posita recta intētione volētis. ideo licet aliqs
velit aliquod bonū quod etiā deus vult. si ta/
men illud vult mala intētione. vel in ordine
ad malū finē quem p̄tendit. eius volūtas nō
erit bona vel recta. sed potius mala ꝛ obliqua
Ad 2 Ad scd̄m dicendū ꝙ rectuʒ cor habet qui
vult quod deus vult. ꝛ ea intētione qua deus
Cōclo 3 vult eū velle. Tercia ɔclusio est. ꝙ ad recti
tudinē volūtatis philosophice loquēdo suf/
ficit ꝙ volūtas velit bonū in ordine ad bonū
finē Sed theologice loquēdo requirit̄ ꝙ ha
bitu caritatis informata velit ea que ſm legē
euangelicā sunt volibilia cū intētione boni fi
nis. De his tamē ad p̄sens trāseo. eo ꝙ tracta
bilia sunt circa materiaʒ secūdi libri. ibi forte
de his dicet̄. in multis em̄ locis secundi libri
Ad argu/ potest tangi ista moralis materia. Ad ar/
mētū pnci gumentū principale dicendū ꝙ minor nō est
pale. vera. Ad pbationē dicendū ꝙ qñ visus ali
quid pcipit distincte quod añ nō distīcte di
cit̄ vidisse. vel vidit illam rē añ. licet nō habu
erit actū iudicatiuū circa eam. vel penitus nō
vidit eam. quomōcunq; dicat̄ semp videns
ɔuincit̄ esse mutatus. eo ꝙ aliquid acqsiuit.
Nam si dicat̄ primū. tunc licet vidēs postq;
incepit rem illā discernere non acquisiuit no
uam visionē. tamē p actuʒ iudicatoriū acqui
siuit circa rem prius visam nouā discretōem
ꝛ nouū iudiciū. Si autē dat̄ secundū tūc nō
solum acquirit̄ nouū iudiciū. sed etiā acqui/
ritur noua visio. vł saltē extensior visio q̄ꝫ añ
habebat̄. Sicut in vita beata q̄uis eadē bea/
tifica visio in eternū continuet̄. tamē si de⁹ ali/
cui beato vna die ostēderet i obiecto beatifico
aliqua cognoscibilia que prius sibi nō mōstra
uit. talis beatus in sua visione vere mutaret̄.
qꝛ licet haberet eandē beatificam visiōeʒ quā
habuit primo. tamen sua visio esset nūc extē/
sior q̄ꝫ primo. eo ꝙ ad aliqua cognoscibilia se
pnūc extenderet ad que antea se nō extende/
bat sua visio. q̄uis essentialiter et vere esset be
ata. Ad quam visionē beatificā ꝛ gl'iosaʒ nos
pducat dominus iesus christus noster glori/
ficator. qui cuʒ patre ꝛ spirituscto est omniū
gubernator Amen.

Finit primū scriptū libri sententiarū
Thome de Argentina.

Incipit secūduz scriptū libri sententiaꝝ Thome de Argētina p̄oris generaľ ordīs heremitaꝝ scti augustini

Prologus

d

Edit abissus vocem suā. Sicut patz ex his q̄ dicta sūt in p̄ncipio p̄mi libri. cūctoꝝ creatoꝝ productio liberalissima. ex q̄ scdi libri sententia ē cōmendabilis et speciosa notať in ꝟbis assumptis. cū de cūctorū creatore p̄mittiť. dedit. vt de h̄ exponať illud Judicuz p̄mo. Deditq̄ȝ ei caleph irriguū supi⁹ et irriguū inferi⁹. Ubi p̄mo intelligere possum⁹ dei largiētis pulcerrimā venustatē. Scdo mūdi recipiētis miserrimā mobilitatē seu īstabilitatē. Et tercio doni pcedētis vberrimā satietatē. Largiētis venustatē intelligim⁹ h̄ noīe caleph. qd̄ interp̄tatur omne coꝛ viride. et signat ip̄am creatricem dei eēntiaȝ. in q̄ omnis creatura virēs est ꝛ viuēs. Qlibȝ eni creatū q̄ȝuiscūq̄ȝ in se sit marcidū et mortuū. in deo tn̄ exēplariter existēs est viride et viuū. qꝛ qd̄ factū est in ip̄o vita erat. Joh. p̄mo. Scdm̄. s. suscipiētis instabilitatē itelligere possum⁹ in eo qd̄ refert hoc pnomen relatiuū ei. puta nomē axe filie Caleph. Axa eni interp̄tatur furoꝛ vľ furibūda. ꝛ sigt mūdi machinā q̄ sic est furiosa q̄ tibi d̄relicta nūq̄ȝ in eodē statu pmanet. Job. xiiij. Qui q̄si flos egrediť et pteritur. et fugit velut vmbra. et nunq̄ȝ in eodē statu pmanet. Immo ad nihilū tēderȝ sicut ab exordio pducta est de nihilo. Sed pcedētis doni copiositatē seu satietatē intelligim⁹ nomīe irrigui superioris et inferioris. quo pulcre ꝯp̄hēdiť oīs creatura sp̄ūalis scȝ et corpalis. puta sp̄ūaľ irriguū supius. corpalis ꝟo p irriguū inferi⁹ Quoꝝ irriguoꝝ p̄mū tāgit psal. cum ait. Rigans mōtes de supioribꝫ suis ꝛc. Scdm̄ tangit gene. ij. cū d̄r. Fons ascēdebat de terra irrigans vniuersam supficiē terre. Sed licet isto mō posset ꝯp̄hēdi snīa toti⁹ isti⁹ libri. tn̄ qꝛ in isto scdo libro p̄ncipaľr tractať de homine. ad cui⁹ vsum ꝛ misteriū om̄e alid creatū dinoscitur esse pductū. siue sit corpaľ siue sp̄ūaľ creatura. vt patz ex dictis mgri i p̄ma distinctōne isti⁹ scdi libri. Jdeo p̄dicti doni vbimaz largitatē. supiori et inferiori exp̄ssam irriguo. ad solū hoiem applicādo dicere possum q̄ de⁹ creatoꝛ oīm tāq̄ȝ duplex irriguū dedit ipi homini duplicē viuēdi statū. puta statū innocētie. in q̄ hominē p̄mordiaľr pcreauit. et statū penitētie quo hoiem post peccatū misericorditer recreauit. Prim⁹ status notať irriguo supiori. scdus inferiori Jstorū p̄mū puta statū innocētie tāgit Aug⁹ li. i. de baptismo paruulorū. dicēs. Si adā nō peccasset nō erat expoliādus corpe sed supuestiēd⁹ imortalitate. neq̄ȝ eni metuendū fuit vt diuti⁹ hic viuēdo in corpe aīali senectute grauareť et paulatiȝ veterascēdo veniret ad mortē. si eni dn̄s isrlitarum vestimētis et calciamētis hoc p̄stitit q̄ p tot annos nō sunt obtrita. q̄d mirū si obediēti homi eiusdē potētia p̄stareť. Et paucis iterpositis sbdit. Habebat q̄ntū existimo d̄ lignorū fructibus refectōeȝ cōtra defectōeȝ. et de ligno vite stabilitatē ꝯtra vetustatē. Et eandeȝ sentētiā tangēs hugo de sctō victore li. i. de sacramētis. pte. vij. ca. xix. ait. Primi hoīs corpus sanū et itegrū de⁹ ꝯdiderat. sanū qꝛ nihil illi inerat ad corruptōem. integrū qꝛ nihil illi deerat ad pfectōem. Jp̄e autē hō ingratus de tāto bn̄ficio n̄ reddidit graꝝ actōes. sȝ magis se cōuertit ad pprias affectō..s. et abutendo libero arbitrio. peccati sui d̄merito a culmine supioris irrigui cecidit. naturalē suā innocentiā pdidit. et in seip̄o fragilitatē labilitatē ac mortalitatē inuenit. Nec mirū. qꝛ vt dicit Bern̄. Jngratitudo ē ventus vrēs siccās fontem pietatis venā mi̅ficordie et fluēta gratie.

Jn hm̄oi aūt mortalē siccitatē ip̄e hō deuenit ex hoc q̄ elegit ignē pprie ꝯcupiscētie. ꝛ rigātē aquā reliquit supne sapiētie. Qd̄ bn̄ tāgit Aug⁹ in li. de q̄ttuoꝛ virtutibꝫ cardinalibus. dicēs. Primus ille hō accepit liberꝝ arbitriū rectū. et posuit an̄ illū deus sicut scriptura dicit ignē et aquā: ad quod volueris inq̄t porrige manū tuā. et elegit ignē reliq̄t autem aquam. De q̄ electōe pessima fons sapie ꝟbū dei in excelsis ꝯq̄riť Hieremie. ij. dicēs. Duo mala fecit ppl̄s meus. me dereliq̄rūt fontē aq̄ viue. et foderūt sibi cisternas dissipatas q̄ cōtinere nō valent aq̄s. Et qꝛ ip̄e hō sic iam patuit fontē aq̄ viue reliquit. et aq̄m sapiētie salutaris postposuit. igiť rigatōe originaľ iusticie caruit. humorē gratie nullū habuit. ꝛ seip̄o sic deficiēs medullitus sic exaruit q̄ merito clamare potuit cū pp̄heta psal. xxi. Aruit tanq̄ȝ testa virtus mea. et lingua mea adhesit

faucibus meis. et in puluerē mortis deduxi/
sti me. Istius etiā ariditatis cōformiter ad p̄
dicta Hieremias pph̄a reddit ratōem sui li/
bri. ca. xvij. dicēs. Dn̄e oēs q̄ te derelinquunt
cōfundent. recedētes a te in terra scribent. qm̄
dereliquerūt venā aquaꝝ viuentiū dominū.
Hmōi autē ariditate pestifera laborāte hu
mana natura. q̄uis ipē hō suis p̄p̄riis viribꝫ
a peccatoꝝ suoꝝ macul' nullatenus possit re
surgere. diuio tn̄ p̄sidio supnoqꝫ āminiculo
paterne subleuat. cū post ꝑditā innocētiā
irrigui supioris. p dei misericordiā recepit pe/
nitentiā irrigui inferioris. de quo multū com
mēdat diuinā pietatē btūs Aug' libro solilo
quioꝝ ca. xiij. dicēs. Gr̄a tua dn̄e et miseri/
cordia p̄uenerūt me. de multis nāqꝫ tribulati
onibꝫ liberasti me liberator me'. qn̄ eni erraui
ad viam reduxisti me. qn̄ ignoraui docuisti
me. quādo peccaui corripuisti me. qn̄ tristis
fui cōsolatus es me. qn̄ desperaui confortasti
me. qn̄ cecidi erexisti me. qn̄ steti tenuisti me.
quādo iui duxisti me. quādo veni suscepisti
me. quando dormiui custodisti me. quan/
do clamaui exaudisti me. Et idē Aug' in de
moribꝫ eccl'ie. li. iij. c. vij. ait. Quid potuit p
salute nr̄a fieri ampli'. q̄d beneficētius. quid
liberalius diuina puidētia dici p̄t. que a legi/
bus suis hoiem lapsum. ꝛ ppter cupiditatē
reꝝ mortaliū iure ac merito mortalē sobolem
ppagātē. nō omnino deseruit. Bene autē
Aug' virtutē penitētie a deo recognoscit. Nā
q̄uis hō aliq̄liter dispositiue et seipm̄ et aliū
ad penitētie irriguū p̄ijs exhortatōnibꝫ qn̄qꝫ
possit inducere. p̄ncipaliter tn̄ ꝛ auctoritatiue
rigatio pn̄ie a solo do dinoscit dependere. Pro
pter quod ait Aug' in li. de scā viduitate ad
Julianā. Quātūlibet hō hūana polleat facul
tate. ita vt sollertia disputādi et suauitate di/
cēdi in hoīs volūtate ingerat veritatē. nutri/
at caritatē. docēdo tollat errorē. excitādo aufe
rat torporē. tamen neqꝫ q̄ plantat est aliquid.
neqꝫ qui rigat. sed q̄ incrementū dat deus. fru
stra eni opatius opa extrinsecus moliret. nisi
creator intrinsec' latēter oparet. Istud ir/
riguū penitētie q̄uis dicat inferius rōe anne/
xi laboris. tn̄ nō minus facit crementū spūal'
fructificatōis qꝫ irriguū supius fecisset. si i sta
tu innocentie hō stabilis pmansisset. qꝛ q̄uis
ex maledictōe iuste nobis inflicta cordis hu/
mani terra a nobis elaborata nō det īmedia/
te fructū cōsolatiōis. sed poti' spinas cōpun/
ctōis. et tribulos penitētial' tribulatōis. post
q̄ tn̄ fons egrediet de domo dn̄i. et irrigabit
torrentē spinaꝝ. vt dicit Johelis. iij. tūc spi/
ne cōpūctōis deifice mutabunt in fructū con
solatōnis. iuxta illud Isa. li. Consolabit dn̄s
syon. ꝛ consolabit oēs ruinas eius. et ponet de
sertū eius q̄si delicias. et solitudinē ei' q̄si or
tum dn̄i. Quo facto nō restat nisi vt fluuius
egrediat de loco voluptatis ad irrigādū pa̲di
sum. gen̄. ij. Ad quē locum voluptatis nos
perducat qui est benedictus in secula seculo/
rū Amen.

Erū creatōez

ꝛc. Postq̄ mgr̄ in p̄mo libro d̄
terminauit de rebꝫ fruibilibꝫ si/
ue de rebꝫ diuinis quib' fruēdū est. hic i isto
scd̄o libro tractat de rebꝫ vtibilibꝫ siue de rebꝫ
creatis quib' vtendū est. Et diuidit in duas
ptes. Quia p̄mo tractat de reꝝ creatōne in ge
nerali. Scd̄o psequit earundē rerū pductō/
nem in speciali. distinctōe scd̄a ibi. De ange/
lica itaqꝫ. Prima i duas. Nā p̄mo tāgit cre
aturaꝝ a suo pductiuo p̄ncipio emanatōem.
Scd̄o tangit ipoꝝ in vltimū finē reductōez.
ibi. Credamus ꝫ ꝛc. Prima in tres. Nā pri/
mo vnitatē p̄mi p̄ncipij pbat a quo oīs crea
tura originaliter emanat. Scd̄o isinuat quō
circa h̄ plato errabat. Tercio māifestat qual'
ab eadem ꝟitate aristoteles deuiabat. Scd̄a
ibi. Plato nāqꝫ. Tercia ibi. Aristoteles vero
Secūda in tres. qꝛ p̄mo on̄dit quō plato er
rauit circa reꝝ creatōez. Scd̄o inter creatōez
ꝛ factōem assignat distinctōez. Tercio osten
dit deo et creaturis aliter et aliter ꝯpetere acti
onem seu factōem. Scd̄a ps ibi. Creator ꝛc.
Tercia ibi. Uerūtamē sciendū. Circa istā
lectōem quero hāc questionē

Trū possit euidēti rōe pbari [redacted] vnū
p̄ncipiū p̄mū. Et videt q nō. qꝛ
illud qd̄ fide tenet nō est pbabile e/
uidenti rōe. sed illud fide tenet. igit ꝛc. maior
ptꝫ. quia fides nō habꝫ meritū cui hūana rō
p̄bet expimentū. vt dicit btūs Grego. minor
sil'r ptꝫ. qꝛ in p̄ncipio ap̄lici simboli dicit. cre/
do i deū patrē omnipotētē creatorē ꝛc. Cō/
tra. ph̄i qui euidēti rōe innitūt ponūt deū esse
vnū p̄ncipiū omniū primū. vt ptꝫ. xij. meth.
circa finē. et ponūt eū pductiuū siue efficiētē.
vt ptꝫ p auerroim. x. metaph. vbi posuit deū
esse causam in triplici genere cause. s. efficient'
formalis et final'. Hic quattuor sunt vidē/
da q̄ oīa implicāt in titulo q̄stiōis. Prio
vtrū sit dare vnū primū p̄ncipium. Scd̄o

vtrū istō principiū sit rez effectiuū Tercō
vtrū aliq̄d possit pduci de nihilo. Et q̄rto
vtrum h̄ possit ostēdi euidenti rōe.

Articulus primus

Quantū ad primuz

dico q̄ sic. Et quo ad hoc deseruiūt oēs rati
ones q̄bꝯ in p̄mo libro. distictōe. ij. q. 1. pbaui
1 vnum deū esse. P. si essent plura p̄ma p̄nci
pia. aut eēnt silia. aut ↄtraria. Si p̄mo modo
vl' quodlibz se sufficeret. tunc alterz supflue
ret. vl' neutrū sufficeret tūc neutrū erit princi
piū primū. vl' vnū tm̄ sufficit et nō aliud: ⁊ tūc
illud tm̄ erit primū p̄ncipiū quod p se sufficit
Si scd̄o modo. aut vnū est impotēti⁹ altero.
⁊ tunc nō erit alicui⁹ p̄ncipiū. q2 impediet ab
altero. aut sunt eq̄ potentia. et tūc eque se im
pedient mutuo. et nulli⁹ poterūt esse p̄ncipiū
2 P. tm̄modo est vnū purū necesse esse. g̊ tm̄
modo est vnū primū p̄ncipium. Añs ponit
Auicen̄. viij. metaphice sue. ↄseq̄ntia ptz. q2 a
primo pricipio est omnis ↄtigentia relegata.
⁊ est purū necesse eē. vt ptz. viij. phisicorū. et
3 xij. metaphice. P. Auicen̄. viij. metaph. po
nit istam conseq̄ntiā. Primū p̄ncipiū ab eo
dem habz q̄ sit hoc ⁊ q̄ sit eēntia. ergo impos
sibile est ipm multiplicari. Añs ptz. quia si n̄
haberet ab eodem q̄ sit h̄ et q̄ sit essentia. tunc
dependeret ab alia causa. qd̄ est cōtra conditō
nem p̄mi p̄ncipij. cōseq̄ntia sil'r patz. quia es
sentia que p seipam est hoc signatū nō p̄t alte
4 ri vl' pluribꝯ cōuenire. P. si essent pl'a p̄ma
p̄ncipia tunc nullū eoꝝ esset oīno simplex. sz
simplicitas est de ratōne primi p̄ncipij. g̊ neu
trum eorū eēt primū principiū. Maior ptz.
quia in vnoquoq3 illoꝝ p̄ncipioꝝ esset aliq̄d
quod vnū differret ab altero. et aliq̄d qd̄
cōueniret cū eo. hoc aūt in rebꝯ absolutis sine
omni ↄpositōe esse nō p̄t P. si essent plura
p̄ma necesse eē. tūc tolleret̄ ordo vniuersi. cō
seq̄ntia patz. quia si qd̄ istorū ordinaret̄ ad al
terū. iam ipm nō esset p̄mū. falsitas conseq̄n
tis est nota. quia sblato ordine periret bonū v
niuersi. cū primū bonū vniuersi post bonum
ducis sit bonū ordinis. ergo. Sed ↄ istud
currūt omnes instātie. quas in p̄mo li. dis. ij.
adduxi cōtra ↄclusionē de vnitate dei. g̊ ibidē
requirant̄ cum solutōibus earundē

Secundus articulus

Quātū ad secūduz

1 dico q̄ deus est causa oim pductiua. q2 oīe
qd̄ sibi derelictū. ē nō ens seu pdit ppriū esse.
hoc necessario p̄supponit cām pductiuā ipm
cōseruantē in esse. sed oīe qd̄ est citra primuz
est h̄mōi. maior ptz. quia eo ipo q̄ sibi dereli
ctū cedit in nō esse sequit̄ q̄ ex se nō habeat eē.
sed q̄cq̄d ex se nō habz esse hoc p̄supponit cāz
efficientē a q̄ efficiēter habeat esse. minorē pbo
quia q̄cq̄d necessario dependet ab altero illud
circūscripta tali depēdentia et p ↄseq̄ns dereli
ctū sibi n̄ poterit remanere. q2 si remanere pos
set circūscripta tali depēdentia. tūc nō depen
deret necessario ab eo. sz oīa que sunt citra deū
necessario dependēt a deo. vt ptz nō solū the
ologos. verūetiā omnes v̄os phos. ergo ⁊c.
Sed maiorē isti⁹ pbatōis q̄daz negāt di Instantia
centes. q̄ nō est vera loq̄ndo de depēdentia q̄
effectus depēdet a causa finali. quia effect⁹ nō
dependet a cā finali q̄ntū ad id quod est in se.
sed solū q̄ntū ad habere ordinē respectu alic⁹
quod est nobili⁹ se Sz isti falsuz assumūt Solutio
q2 si effectus cause finalis q̄ntū ad illud qd̄
nō dependeret a cā finali. tūc sbtracto vltimo
fine posset vniūsum totū quantū ad ceteras
suas ptes remanere. qd̄ nunq3 aliquis verus
phus q̄tūlibet gentil' et incredul⁹ posuit. P.
illud s̄m qd̄ effectus cause final' dependet a cā
finali. aut est res absoluta. aut relatio. Si p̄
mo mō habet̄ ppositū cōtra istos. quia tunc
effectus cause final' quantū ad illud qd̄ ē depē
det a causa finali. Si scd̄o mō ista relatio nō
posset eē nisi ipa dependētia. sz omne illud in q̄
fundat̄ dependētia ē dependēs. ergo ipe effect⁹
cause finalis s̄m suā absolutā entitatē qua fū
dat h̄mōi relatōem seu dependētiā depēdebit
a causa finali. P. q̄cq̄d pfectōis est in alijs 2
rebus totū in p̄mo p̄ncipio siue in deo pfectis
sime ↄtinet̄. vt ptz. v. metaph. p aristo. et suū
ↄmentatorē. sed posse pducere effectiue i oibꝯ
rebus dicit pfectōem. q2 vnūqdq3 tūc pfectū
est cū poterit sibi sil'e generare. vt dicit̄. iiij. me
theoroꝝ. g̊ ⁊c. P. deus est p̄mū ens omniū 3
entiū. g̊ est primū efficiens oim efficientium.
Añs patz. pbo ↄseq̄ntiā. quia sicut p̄mitas bo
nitatis arguit vltimitatē finis. sic p̄mitas en
titatis arguit primitatē efficiētis. et ideo sicut
bonitas effectus reducit̄ ad cām finalē. sic en
titas effectus in cām efficientē. sic g̊ de⁹ ē finis
oim eo q̄ est bonū summū. sic erit efficiēs om
niū eo q̄ est ens primum. P. id quod est 4
in aliquo genere et nō habz causam in illo ge
nere est p̄muz in illo genere. sz deus nō habet
causam in genere cause efficiētis. et est in illo
genere. vt ptz p cōmentatorē. x. metaphisice.
P. solus deus est a se. g̊ omnia q̄ sūt citra 5

deum habebūt esse a deo. Añcedēs patet. qz
qñ aliqua passio est cōmūis plurib⁹ vł inest
vni p alterz. vł ambobꝰ p terciū. ğ si esse a se cō
ueniret alicui alteri a deo. aut cōueniret deo p
illud alterū. aut deo et illi per terciū. aut illi al
teri p deuz. ğ rc. Sed quocūqz istoꝝ dato
semp sequit̃ cōtradictio. puta illud qd̓ ponit̃
esse a se nō erit a se. quia qd̓ cōuenit alteri per
Cōtra cō/ clusionem alterū hoc nō cōuenit sibi a se. ğ rc. Sz cō
tra istud arguit̃ ab aliq̄bꝰ philosophice sic.
1 Nobilissimo pūcipio cōpetit nobilissima a/
ctio. sed actio trāsiens nō est nobilissima. er/
2 go rc. P̄. si deus pduceret aliq̄d ad extra.
aut pduceret libere et cōtīgēter. aut ex natura
rei et necessario. Si pmo mō tūc oēs effectus
essent cōtingētes et null⁹ eēt necessari⁹. qz nō
p̄t eē minor necessitas in causa q̄z in effectu ut
effectus est. Si scd̓o modo tūc ab eterno oīa
fuissent pducta. Itē omnia eēnt necessaria. qz
q̄ necessitate causa pducit. eadē necessitate ef
3 fectus pducit̃ P̄. si eēt vnū primū pncipiū
omniū effectiuū. vł esset a se vł ab alio. nō p̄t
eē ab alio. quia tūc nō eēt primū. nec eēt prin
cipiū omniū. nec a se efficiēter. quia nihil pōt
seip̄m pducere. vt ptz p augustinū. i. de trini.
et p phm. ij. de anima. Si aūt dicit̃ eē a se for/
maliter hoc nō tribuit sibi q̄ omniū sit pnci/
piū. quia vnaqueqz res seipa est formal'r qd̓ ē
4 P̄. illud quod seipo est necesse eē nō habz
causam efficiētē. sed quelibz intelligētia seipa
habz necessitatē eēndi. cū nō habeat in se ma/
teriā. qua sola res p̄t eē et nō eē. vt ptz. vij. me
taphisice. ergo de⁹ nō erit omniū causa pdu/
Solutio. ctiua. Sed ista nō ꝯcludūt. quia cū vnū
quodqz agat ꝓm q̄ est in actu. illud qd̓ ē pu/
rus actus sūme erit actiuū et p ꝯñs maxime
Ad. 1. pductiuū. sed deus est pur⁹ actus. ğ rc. Ad
primū ğ dicendū q̄ lz actio trāsiens in exteri
orem materiā cū exclusione actōis immanē/
tis nō sit adeo nobilis q̄ in primo pricipio sit
ponēda. actio tñ trāsiens includēs seu p̄sup/
ponens īmanentē in nullo derogat nobilissi/
mo pncipio. sic autē est in pposito. quia ut i/
fra patebit deus pducit res exteriores p intel
ligere et velle. ğ rc. Ad secundū dicenduz
Ad. 2. q̄ deus res pducit nō ex necessitate sz libere.
Ad pbatōem dico q̄ q̄uis deus libere pdu/
cat. ppter suā tamē omipotentiā seu omipotē
tem voluntatē sic sunt sui effect⁹ sicut ip̄e vult
eos eē quantū ad necessitatē et cōtingentiam.
et ideo null⁹ effectus est ita necessari⁹ quin si
deo placuerit sit cōtingens et mutabil'. Ad
Ad. 3. terciū dicendū q̄ ratio primi pricipij nō con
uenit deo ex hoc solo q̄ est a se formaliter. sed
ex hoc q̄ nō est ab alio efficiēter. et est ī se pu/
rus actus omnē pfectōem comp̄hēdēs. Ad
quartū dicendū q̄ appellādo vnūquodqz ne Ad. 4.
cesse eē quod in se nō habz pncipiū corruptō
nis. tūc quelibz substātia separata p̄t dici habe
re necessitatē eēndi. Sed sic loq̄ndo necessi/
tas eēndi valde large sumit̃. Sed pprie loq̄n
do de necesse eē. tūc solū illud dicit̃ habere ne/
cessitatē eēndi. quod sibi derelictū quocunqz
alio posito vł remoto nō p̄t nō esse. Et tal' ne
cessitas nulli intelligētie cōuenit citra primā
cū omnes alie depēdeāt a pma. nec p se eē pos
sint circūscripta prima. Propter qd̓ quelibz
intelligentia q̄uis nō habeat in se principiū
corruptōis quod est pma materia cū annexa
priuatōne. habz tñ in se principiū ānihilati/
onis. quia sibi derelicta de se tēdit in nihil. cuz
ꝓm se dpendeat ab alio. puta ab ip̄o deo. Et iō
solus deus absolute et simpliciter habz neces
sitatem eēndi. intelligētie autē ꝓm quid et nō
simpliciter.

Quātū ad tercium

Articulus tercius

dicendū q̄ aliq̄d fieri de nihilo p̄t dupl'r intel
ligi. Uno modo causaliter. ita q̄ ly de denotet
vł habitudinē cause material'. sicut cū dicitur
cultellus fit de ferro. vł efficiētis. sicut cū dicit̃
domus fit a domificatore. Et istis modis nō
p̄t aliq̄d fieri d̓ nihilo. quia qd̓ omnino nihil
est nulli⁹ entis realis causa eē p̄t. Alio modo
p̄t intelligi aliq̄d posse pduci ordialiter de ni
hilo. ita tñ q̄ iste ordo non sumat̃ affirmatiue
seu positiue sed negatiue. dicere eni aliq̄d fie/
ri de nihilo est dicere ip̄m nō fieri ex aliq̄. ita
q̄ negat̃ ibi ordo ip̄ius facti vł pducti ad p̄ia
centē materiā seu naturā de qua aliquid fiat
Et sic omne ens postq̄z nihil fuit p̄t a deo p/ Cōclusio. Prima
duci et cape esse reale. qz agens infinite poten
tie p̄t iam dicto mō de nihilo aliq̄d pducere:
deus est agēs infinite potētie. q̄ eni sit agens
ptz in articulo īmediate p̄cedente. q̄ autez sit
infinite potētie patuit in pmo libro. dis. xliij.
Maiorē pbo. qz sicut se habz virtus agentis
finiti ad tollendū distantiā seu repugnantiā
finitā. sic se habz virtus infinita ad tollendū
infinitā distantiā. Sed virtus agentis finiti
sufficit ad tollēdū distātiā finitā q̄ est int̃ ens
ī potētia et ens in actu pducēdo rem de potē/
tia ad actū. ergo virtus dei infinita tollet di/
stantiā infinitā. que est entis in actu ad sim/
pliciter nihil. pducēdo rē ad existētiā actualē

de simpliciter nihilo. P. sicut res se habz ad esse sic se habz ad agere. nā modus agendi sequit modū eendi. sed deus in eendo nihil penitus psupponit. g agendo suū effectū de ni
3 hilo pducit. P. illud quod nō pōt educi de materia si ab aliquo agēte pducit de nihilo pducetur. Sed aīa intellectiua nō educit de materia. vt patz in libro de aīalibꝰ. omne enī eductū de materia est naturalr corruptibile. et cedit in materiā. quod de aīa intellectiua dici nō potest. etiā ipa anima intellectiua ab extra est. vt dicit in eodē libro de aīalibꝰ. g de
4 us aliqd pducit de nihilo. P. deus est causa pductiua omniū sbstantiaꝝ separatarū. vt pbaui articulo primo pcedenti. Sed nlla tal substantia est pducta de aliquo materiali pncipio cum nō habeat materiā partē sui. g omnes tales sbstantie sunt a deo de nihilo producte. Sed contra illud gra exercitij pt argui multipliciter. Primo sic. Quicqd est possibile eē anteqz actu pducat. hoc non pducit de simpliciter nihilo. sed om̄e quod producit possibile est eē anteqz in actuale eē producat. ergo nō pducetur aliquid de nihilo. Maior patet. quia quod de eē possibili trāsit in eē actu. illius terminꝰ a quo nō est purum nihil. minorē probo. quia si nō est possibile eē anteqz producat. tūc impossibile est eē. quia nō possibile et impossibile cōuertunt in tercio angulo modaliū. Sz qd impossibile est eē impossibile est pduci. ergo a destructōne cōseqntis si non est impossibile pduci nō erit impossibile esse. et per cōsequens erit possibile eē. quia nō impossibile et possibile equipollēt in primo angulo modaliū. Et cōfirmatur. qz si deus aliquid pducit illud est possibile pduci anteqz producit. sed qd est possibile pduci hoc est simpliciter possibile. quia a ppositōe habente circūstantiā nō distrahentē licet inferre simpliciter. puta est hō viuens. ergo homo. cū ergo productio nō sit cōditio distrahēs. sequit qꝛ qcquid est possibile pduci qꝛ hoc simpliciter sit possibile.
2 P. pmo phisicorū dicit. qꝛ cōmunis est animi conceptio ex nihilo nihil fieri. sed nullū agens pt facere contra cōmunē animi cōceptōem.
3 P. si deus de nihilo aliquid facit. hec ppositio de aut notat causam. aut ordinē. Non primū vt tumet cōcessisti superiꝰ. Nec secundū. quia dicit Boecius qꝛ nō entis ad ens non est aliqs
4 ordo. P. phus. v. metaphice describens potentiā actiuā dicit qꝛ potentia actiua est principiū trāsmutatōnis alīud fm qꝛ aliud. Sz

Cōtra cōclusionem 1

Cōfirmat

omnis potentia pductiua est potētia actiua. g omnis potētia productiua psupponit aliquid quod suā trāsmutatōem recipiat. et per cōsequens nulla potētia pductiua poterit aliquid pducere de nihilo. P. impossibile ē 5
aliquam rē habere esse simpliciter post nō esse simpliciter. ergo īpossibile est aliqd fieri de nihilo. cōsequētia patz. quia ad oppositū cōsequentis sequit oppositū añcedētis. Probo añcedens. quia si res haberet esse post nō eē tunc necessario dabit vltimū instans in quo habz non eē. et primū in quo habz esse. nam cū esse et nō eē sint cōtradictoria. nō possunt esse in eodē instanti respectu eiusdē rei. cū ergo inter quelibz duo instantia tēpus intercipiat. sequitur qꝛ ī tali tēpore cadente inter huiusmodi duo instantia. res nec habeat eē. nec habeat nō eē. Non enī habz eē cum primuz instans in quo habz esse sequitur tale tēpus. Nec habet nō eē. quia vltimū instans ī quo vltimo habuit nō eē pcessit illud tēpus. et sic in hmōi tēpore dabitur quoddā mediuz inter simpliciter cōtradictoria. quod est impossibile. P. si aliquid creat ex nihilo. aut eius 6
fieri pcedit suū factum esse. aut simul fit et factum est. Si primo modo. tūc optet aliquid illius factōis eē subiectū. et p consequēs non fiet ex nihilo. sed ex piacente subiecto. Si secūdo modo. tūc simul erit et non erit. que sūt contradictoria. Nā sicut ptz pmo peri hermenias. quod fit nō est. et quod est nō fit. igitur si quod est fit. tūc fit et non fit. et est et non est
P. omne agens pducit sibi simile. sz materia prima in nullo est simil deo. cū ipa sit pura potentia. deus autē purus actus. ergo materia prima nō est pducta. et p cōseqns psupponit in omni pductiōe rerū corporaliū. propter quod nullū corporale pt produci de nihilo. P. om̄e p accn̄s reducitur ad p se. vt patet. ij. phisicorū. sed ex non ente siue ex opposito fit aliqd p accidens. et ex potentia ente fit actu ens p se. vt patz pmo phisicoꝝ. ergo pductio alicuꝰ de nihilo reducit ad productōnem alicuius de materia. sicut accidens reducitur in p se. et p cōsequēs pductio de nihilo nō poterit esse prima pductio. cū illud qd est per se sit prius eo qd est accidens. P. illud quod primo creat ē esse rei. quia prima rerum creatarū est esse. vt dicit in de causis. aut ergo est aliqd recipiens hmōi esse creatū et tūc res non fit de nihilo. cum eius factio psupponat sbiectū receptiuū. aut nihil est qd tale esse recipiat. et tūc nihil constituet in esse 7 9

10 per h mōi creationē ꝓ. omne qđ fit mutat̃ et per cōsequens cōcernit siue ꝑtigit motū. cum mutatio sit terminꝰ motus. sed motus necessario cōnotat ens in potētia. cū motꝰ sit actus entis in potentia ſm ꝙ i potētia. vt patet. iij. phisicorū. ergo cōtradictōnē videtur implicare esse aliquā factionē realē sine ente potētia. et ꝑ consequēs nō poterit aliquid fieri de nihilo.

Solutōis materia

Sed oīa ista sophismata i-nituntur vt plurimū vni falso fundamento. scʒ ꝙ deus agat ad extra ꝑ motū et trāsmutationem. quod si ita eēt aliquas de istis ratiūculis reputarē demōstratōnes. nūc autē q2 creatio nec est trāsmutatio siue motꝰ. nec est mutatio que sit terminus motꝰ. sed est simplex emanatio. ideo nō concludūt.

Solutio

Ad. 1. Ad primū igit̃ dicendū ꝙ aliquid pōt dici possibile tripliciter. Uno mō potentia passiua. et sic maior est vera. sed minor est falsa. Alio mō potētia actiua agentis. et sic ecōuerso minor ē vera et maior est falsa. Tercio mō aliquid dicit̃ possibile quod enunciatū in cōiunctōne terminorū nō includit repugnantiā. et isto mō possibile opponit̃ impossibili. vt patʒ. v. metaphisice. Ab eterno g͂ mūdus fuit possibilis secūdo et tercio modo. sed nō primo mō. Ex quo patet ꝙ illa ratio cū suis ꝓbatōibus. ac etiā cōfirmatio laborant in equiuoco.

Ad. 2. Ad secundū dicendū ꝙ istud pōt esse cōmunis animi cōceptio apud naturales ph̄os vt naturales sunt. quia vt sic nō considerāt nisi de agente naturali. quod quidē agens naturale necessario agit per motū et trāsmutatōnē. et ꝑ consequēs cū tale agens subiectū motꝰ necessario ꝓsupponat. impossibile est ipm̄ aliqđ de nihilo ꝓducere. sed deus cū agat sine motu et trāsmutatōne ⁊c.

Ad. 3. Ad terciū dicendū ꝙ ly de non importat causalitatē sed ordinē. Ad dictū Boecij dico ꝙ q̄uis entis ad non ens nō sit ordo determinate ꝓportōis siue ordo qui dicat relatōem realem. est tñ ibi ordo ſm ratōnem. nam ratio ɔcipit quendam ordinē prioris et posterioris inter nihil et ens. cum primo cōcipit rem nō esse. et postea cōcipit ipam esse.

Ad. 4. Ad quartū dicendū ꝙ ph̄us non describit ibi potentiā actiuā quācūq3. sed solū potentiā actiuā naturalis agētis.

Ad. 5. Ad quintū nego antecedēs. Ad ꝓbatōem dicendum ꝙ falsum assumit in maiori. quia si esset vera tūc non plus cōcluderet cōtra creatōem q͂ contra naturalē generatōem. Et ideo dico ꝙ loquēdo de vniūsali rerū creatōne. tūc non esse nō fuit in aliqua mēsura positiua reali. sʒ solū ficta per nostrā imaginatōnem. sicut etiā fingimus quādā dimēsiōē extra celū. Sed loquendo de aliqua re capiēte pro nūc esse pꝰ non eē. siue hoc fiat per generatōē siue ꝑ creatōnem. tunc q̄uis possit dari primū instās quo talis res cepit esse. nō potest tamē dari vltimū instans quo talis res habuit nō esse. sʒ dicemus ꝙ ꝑ totū tēpus ꝓcedens instans quo capit esse. ꝑ totū inquā illud tēpus res illa nō est. et in tali instanti qđ imediate copulat̃ ad hmōi tēpꝰ res est et capit eē.

Ad. 6. Ad. vi. dicendū ꝙ res que creatur simul fit et facta ē duratōne. q̄uis sua factō sit natura prior suo facto esse. Ad ꝓbatiōē dico ꝙ q̄uis illđ qđ fit naturaliter ꝑ motū et transmutatōnē dū fit non sit. et dū est nō fiat. tamē illud quod capit esse ꝑ simplicē emanatōem simul duratione fit et factū est. aer enī simul illuminat̃ ⁊ illuminatus est.

Ad. 7. Ad septimū dicendū ꝙ vt patet. vij. metaph. nec materia ꝓducitur nec forma sed totū cōpositū. sic etiā in creatōe materia nō creatur sed cōcreat̃. puta ad creatōē totius cōpositi ꝓducitur. Ad formā g͂ argumenti dico ꝙ maior nō est vera nisi de eo qđ producitur. non autē de eo quod cōproducit̃. ⁊ ideo q̄uis materia sit dissimil' deo. ꝑt tamē a deo concreari. Uel dicendū ꝙ licʒ sit dissi'lis deo in eo ꝙ deus est purus actus. est tñ sibi similis in eo qđ est ens. nam materia est ens positiuū. q̄uis sit pura potētia. sicut etiā lapis est dissi'lis deo in eo ꝙ deus est intellectual' nature. est tamē similis deo inquantū ens est.

Ad. 8. Ad octauū dicendū ꝙ q̄uis per accidens reducatur in generatōe naturali ad possibile potentia passiua. in ipa tamen creatōne reducitur ad potentiā actiuā ipius dei creantis. Alias sic inuenit̃. In ipa tamē creatōe reducitur ad possibile potētia actiua ipius dei creantis.

Ad. 9. Ad nonū dicendū ꝙ q̄uis ꝓpriꝰ terminus ipius creatōis sit esse. tamen deus creando nō ꝓsupponit illud qđ recipit eē. sed sil' dando esse creat illud qđ recipit esse.

Ad. 10. Ad decimū dicēdū ꝙ illud quod creatū est ita habet mutatū esse ꝙ ipm̄ tñ prius nō mouebat̃. g͂ creatio sic est mutatio ꝙ tñ nō est terminus motꝰ. vnde falsū assumit̃ q2 nō oīs mutatio ē terminus motꝰ. illūinatio enī aeris ipa mutatio. et tñ nō ē terminꝰ intrīsecꝰ alicuiꝰ motꝰ. Posset etiā dici ꝙ creatō ꝓpe loquēdo nō est mutatio. sʒ est simplex emanatio. et iō nullū motū ꝓsupponit.

Articulus quartus

Quātū ad quartū

articulum quid sit dicendū patet ex p̄dictis Nam cū tres articuli p̄cedentes sufficiēter p̄bati sint. ergo illud de quo queritur nō solū euidenti rōne probari potest. sed etiā iam p̄batū est. Quid autē senserit aristoteles et suus cōmētator auerrois dubiū est apō multos propter auctoritates eorū varias in ista materia. que sibi quasi mutuo videnť repugnare. Quia tamē magis piū est dictū cuiuscūq; ¶ melius interp̄tari. ideo dico q̄ de intentōe aristotelis ac etiā cōmētatoris videtur fuisse veritas exp̄ssa in trib; articul' p̄libatis.

De primo articulo hoc euidenter p̄z. xij. metaph̄. vbi aristoteles ¶ p̄dict⁹ cōmentator efficaciter probant vnitatē ipsius dei sub similitudine vnius principis toti⁹ vniūsi. De secūdo articulo puta q̄ deus sit causa efficiēs et p̄ductiua p̄z. ij. metaph̄. vbi aristoteles p̄bans statū esse in omni genere causaꝝ ostēdit q̄ est deuenire ad vnā p̄mā causam efficientē que ita est p̄ducēs q̄ a nullo est p̄ducta. q̄ ita se h̄z ad omnia entia sicut calor ignis ad oīa calida. Et q̄ p̄ illam causam primā intellexerit ip̄m deum. p̄z ¶ auerroim. q̄ ibidem ait. Est enim quoddā ens ¶ se ens et p̄ se verū. entitate et veritate cuius omnia alia sint entia ⁊ vera. Et. x. metaphisice exp̄sse ponit auerrois q̄ deus est in triplici genere cause. scz finalis. formalis exemplaris. et efficiētis. Itē in de sb̄stantia orbis cōmentator rep̄hēdit quosdam qui dicebant q̄ opinio aristotel' esset deū esse causam mouentē sed non agentē. Cōtra quos ait cōmentator. q̄ illud fuit valde absurdum. Itē in eodem ait. q̄ prim⁹ motor nō solū est causa cōtinuans motū sed etiā dans esse. Et in eodē libro ait. q̄ in sep̄atis a materia idem est finis et efficiēs. Sed q̄ nō solū de p̄iacente materia. verūetiā de nihilo possit deus aliquid p̄ducere fm̄ mentē istoꝝ. patet per ea que dixi in prima rōne secūdi artic'li et tercia ac quarta ratōe tercij articuli. Est tamen aduertendū q̄ aliq̄m causam effectiue aliq̄d p̄ducere pōt intelligi dupliciter. Uno modo per motū et trāsmutatōnem materie. q̄ modo agūt oīa agentia naturalia. Alio modo p̄ simplicē emanationē. Et hanc distinctionem tangit cōmētator in de sb̄stantia orbis dicens. Quoddā est agens seu efficiens sine motu. aliud est agens p̄ motū. Primū ut ait p̄cedit actū natura nō tempore. sed agens secundū p̄cedit actū siue p̄ductū natura et tempore. Ubicūq; igitur aliqua auctoritas aristotelis vł cōmentatoris sonare videť q̄ intelligentie nō sint producte. hm̄oi auctoritas intelligenda est quantū ad p̄ductōem q̄ fit per motū et trāsmutationē. nō tamē p̄ hoc intelligūt aristoteles vł cōmentator quin sint producte ¶ simplicem emanatōem et sine omni motu. Et si qn̄q; in naturali ph̄ia negare videnť aliq̄d ex nihilo fieri dicendū est q̄ h̄ verum est per agens naturale quod agit p̄ motū et transmutatōnem. nō videnť tn̄ hoc aristoteles et cōmētator denegare ipi deo qui agit ¶ simplicē emanatōem. et istud euidenti⁹ apparet fuisse de intentiōe Aristotel' in aliq̄b; libellis quos fecit in senectute sua. puta in secretis secretoꝝ ad alexandrū. et in libello de pomo

Ad argumentū p̄ncipale dicit cōmuniter q̄ deum esse factorē rerum nō est articulus. s; q̄ mundū p̄duxerit in t̄pe dicit eē articul⁹. Ad argu- p̄ncipale.

Redamus ergo

¶ Redamus ergo ꝛc. Postq̄ magister determinauit de creaturaꝝ causa p̄ductiua. hic tangit de bonitate diuina tā creatoris q̄ creature finaliter motiua. Et diuidit i duas p̄tes. nam primo de hm̄oi causa finali determinat. secūdo circa p̄dicta epilogat ac ordinem dicēdoꝝ insinuat. ibi. Ex p̄missis. Prima in duas. Nam primo ostēdit causam finalē qua deus ad p̄ducendū omnē creaturam mouebať. Secūdo tangit de fine ad quē quelibz creatura finaliter ordinať. ibi. Et si q̄ritur ꝛc. Et hec in tres. Nam primo ostēdit causā finalē creature ratōnalis. Scd̄o ostēdit imediatū finē creatōis creature corp̄alis. Tercio mouet quedā dubia circa creatōnem hominis. Secūda ibi. Et sicut factus. Tercia ibi. De hoīe quoq;. Circa istam secūdā partē prime distinctōnis q̄ro hāc q̄stionem.

Utrū ab isto primo principio non ex necessitate nature agente. s; libera voluntate potuerit mūdus ab eterno p̄duci. Et videť q̄ nō. quia nō potens nō p̄ducere nō p̄ducit libere sed ex naturali necessitate. Sed si de⁹ mundū ab eterno p̄duxiss; tūc non potuisset nō p̄ducere. ḡ non produxiss; libere. p̄z maior quia sicut illud quod nō potest nō esse necesse est esse. sic illud qd̄ n̄ potest nō producere de necessitate nature p̄ducit. Minorē p̄bo. quia stāte illa hypothesi q̄ deus mundū p̄duxisset ab eterno. si dicit potuisse nō p̄ducere. illa possibilitas aut competebat ei anteq; p̄duceret. aut cū actu fuit producens. aut postq̄ produxit. Non p̄mo mō.

Nota

quia tūc nō produxisset ab eterno. cum eterno nihil sit prius. Nec secūdo modo. quia sicut omne quod est quādo est necesse est esse. vt patz pmo per hermenias. sic omne quod pducit quādo producit necesse est pducere. Nec tercio mō. quia hoc solo priuat deus ingenita facere que vtiqꝫ genita sunt. id ē nō pterita facere que pterita sunt. vt patz. vi. ethicoꝝ. Contra. Contra. nulla virtus accrescit deo ex tēpore. sed libere pducere attestat dignitati virtutis. cū igit deus in tēpore libere mundū pduxerit. sequitur necessario ꝙ hō ab eterno potuerit. Hic ppter opiniōes phoꝝ quattuor videnda sunt. Primo vtrꝫ mundus ab eterno fuerit. Secūdo dato ꝙ nō videndū ē vtrū ab eterno esse potuerit. Tercio vtrū deus per intellectū ꝛ voluntatē libere mundum produxerit. Et quarto vtrum deus sua virtute infinita aliquod infinitum pducere possit

Articulus [p]rimus.

Quātū ad primū

dico ꝙ nec p mūdi eternitate nec cōtra mūdi eternitatē pt adduci aliqua dmōstratio. quia cum fide teneamus deū mundū creasse in tēpore. ergo si oppositū posset demōstrari tūc fides esset falsa. si propositū tunc fides careret merito. cū fides nō habeat meritū cui humana ratio pbet experimentū. Et ideo quantū ad istū articulū non plus faciā nisi ꝙ primo ponam aliquoꝝ philosophoꝝ ratōes. quibus vt dicit se crediderūt demōstrasse mūdi eternitatē. et secūdo hmōi ratiōibus respōdebo.

Rōes aristotelis ad ostendendū eternitatē mūdi

Primo ergo ex dictis Aristotel' pmo phisicoꝝ potest argui sic. Materia fuit ab eterno. ergo res materiales fuerūt ab eterno. cōsequentia patet. quia materia cū sit pura potētia non pōt esse sine forma. forma autē et materia faciūt cōpositū materiale. Añcedens probat Aristoteles pmo phicoꝝ ducēdo ad impossibile. quia cū omne quod generat: generat ex materia. si materia generaret: generaretur ex materia. et per cōsequens materia eēt anteqꝫ

2 generaret. P. ex. viij. phisicoꝝ sic. Ois motus nouus psupponit factōnem mobilis. ergo nō potest dari primus motus. et per cōsequēs mūdus erit eternus. cōseqntia patet qz si daret primus mot9. cū talis motus psupponat factōnem mobilis sicut assumptū ē in antecedēte. tūc quia factio mobilis eēt mot9 sequitur ꝙ ante pmū motū esset motus. ꝛ sic esset primus et nō esset primus. qd est cōtradictio. Añcedens pbo. quia si mobile illi9 pmi motus non esset factum. tūc habet pncipale ppositū. scz ꝙ aliqua res citra primū eēt simpliciter eterna. quod enim nullo modo factū est totaliter eternū est. P. nihil est ī ali-

qua dispositōne in qua prius non erat. nisi p 3

aliquem motū hmōi dispositio inducatur. sed si esset dare primū motū tūc mobile ꝛ mouens ante hmōi motū non fuerūt in eisdem dispositōibus sub quibus fuerūt quando motus talis incepit. ergo erat alter motus prior primo motu. quo tales dispositōes īducte fuerunt. quem si dixeris esse primū motuꝫ. eodem modo arguit de illo. et sic in infinitum.

P. si motor aliqs causaret de nouo pmū 4

motū. tunc aliquod impedimentū habebat quare prius nō mouebat. sed hmōi impedimentū tolli nō potuit nisi per motū. ergo añ talem motū quem tu appellas primū erit [al]ter motus prior illo. P. noua pportio īter 5

agens et patiens nō innascitur nisi [p] motuꝫ. sed quādo aliquod mouēs nūc mouet ꝛ prius non mouebat. oportet inter tale mouens et suū mobile dare aliquā pportōem que pmo non fuerat. puta si ignis nūc cōburit stuppā quam prius nō cōburebat optet ꝙ aliquem ordinē nunc habeat ad stuppā quem prius nō habebat. ergo si daret primus motus de nouo. tunc ante illū motū esset alius motus quo nouus ordo fuisset inductus inter mouens primū et suū mobile. et sic idem qd prius

P. [si] tempus incepisset in aliquo nūc ince- 6

pisset. et sic ante illud nunc nō fuisset temp9. sed ante est differētia tēporis. et differētia non potest esse sine eo cuius est differētia. ergo anteqꝫ incepisset tēpus iā fuit tpus. tēpus autē cum sit passio motus nō potest esse sine motu nec motus sine mobili. ergo hec omnia sine initio fuerūt ab eterno. P. ex libro de celo 7

ꝛ mūdo sic. Illud quod nullo modo habꝫ cōtrariū nullo modo est generabile. nec per consequens incepit esse. sed celo nihil est contra-

riū. ergo celū est eternū. P. quicquid non 8

desinit esse hoc non incepit esse. sed multa sūt que nunqꝫ desinent esse. etiā ꝫm fidem. ergo ꝫm aristotelē talia non inceperūt esse. P. om- 9

ne genitū incipit esse alicubi vbi prius nō erat. si ergo totū vniuersum genitū temporaliter fuisset. tūc necessario fuisset vacuū in quo vniuersum receptū fuisset. quod tamē est impossibile. vt ptz. iiij. phisicoꝝ. P. qñcun- 10

qꝫ sunt due oppositōes taliter disposite ꝙ vn9

terminus vni⁹ oppositõis cõuertit cum vno termino alteri⁹ oppositõis. tũc et reliqui duo termini cõuertuntur. sed genitũ et ingenitũ opponũtur. et corruptibile et incorruptibile similiter opponunt. genitũ autẽ et corruptibile conuertunt. ergo ingenitũ et incorruptibile cõuertunt. cũ ergo multa sint incorruptibilia. multa erunt totaliter ingenita. P. ex libro generatõne sic. Omis difformitas ad vniformitatẽ reducit. Sed q̃cquid nunc mouetur quod prius nõ mouebat est difforme. ergo omis talis motus difformis oportet q̄ reducat ad vnum motũ totaliter vni/
12 formem. et p cõseq̃ns sempiternũ. P. idẽ manens idẽ semp facit idem. Sed primus motor est totaliter manens idem. cũ sit totaliter inuariabilis. ergo si nunc aliquid produ/
13 cit. ab eterno ꝯsimile produxit. P. quãdo cunq̃ aliqui duo termini se mutuo referunt ex parte ante et ex parte post illorũ nec poterit esse simpliciter primũ nec simpliciter vltimum. sed generatio et corruptio sunt huiusmodi. nam generatio vnius est corruptio
Rões auerrois terius. et econuerso. P. Auerrois commentator. viij. phisicorũ ad idem arguit sic.
1 Illud quod est in cõtinuo fluxu semp medi/ at inter pteritũ et futurũ. sed nunc tẽporis est in continuo fluxu. quia nunq̃ potest signari vt stans vel permanens. nunq̃ ergo incepit totũ tempus. quia tunc instans tẽporis nihil habuisset de tempore pterito. nec vnq̃ poterit totũ tempus desinere. quia tunc instans
2 non cõtinuaret se ad tempus futurũ. P. omne agens per intellectum quod nũc agit et prius non agebat oportet ipm apprehendere diuersa tempora. quorũ in vno apprehendat se agere. et in alio non agere. sed tẽpus nõ apphẽditur nec esse potest sine motu. ergo si pri
3 mus motor ꝛc. P. sicut se habet voluntas noua ad effectum antiquũ. sic voluntas antiqua ad effectũ nouum. sed voluntas noua non potest esse causa effectus antiqui. ergo nec antiqua poterit esse causa propria et per se effectus noui. ergo si deus aliquid nũc produceret quod ab eterno nõ produxisset. tunc esset mutabilis. quia acquisiuisset no/
4 uam voluntatẽ. P. ab antiqua voluntate non procedit aliquis effectus nou⁹ nisi mediante noua actõne. ergo idem quod prius.
5 P. omne quod fit in tẽpore fit. ergo tẽpus non potest fieri. quia tũc tẽporis esset temp⁹. et sic infinitus esset processus. nisi detur aliquod tẽpus quod nunq̃ incepit. et per consequens cũ tempus non sit sine motu. ergo necessario est aliquis motus ppetuus. P. 6
quandocũq̃ aliquod agens nunc agit quod prius non agebat. tunc aliqua pportio facta est inter ipm et effectum. que quidem proportio cum non possit fieri nisi per motum. ergo si primus motor incepisset agere ante suũ primum motũ pcessisset alius motus ꝛc. P. Rões auicenne
Auicenna arguit ad idẽ sic. Aut creator mũdi pcedit mundũ tantũmodo natura. aut duratõne. si primo mõ tũc mundus fuit ab eterno. cum creator sit eternus. Si secũdo modo tũc cum duratio non possit esse sine priori et posteriori. que vel sunt tẽpus vel causa tẽporis. ergo tẽpus fuisset et cõsequens motus anteq̃ mundus esset. quod est impossibile. 1
P. quãdo aliquid fit causa quod prius nõ fuit causa. hoc nõ est causa p essentiã suam. et per cõsequens est mutabile. cum ergo deus sit imutabilis. ergo cuiuscunq̃ est causa illi⁹ semp est causa. sed posita causa eterna causatum erit eternũ. cũ causa et causatum dicũtur relatiue. Sed ista q̃uis de agentibus naturalibus que agũt mediante motu et transmutatõne aliquid cõcludant. cũ ipa sint secũda agentia et effectũ primi agentis necessario psupponant. de deo tamen qui est primũ agẽs et p cõsequens nihil in sua actõne psupponẽs cuius actio nõ est motus et trãsmutatio. sed simplex emanatio. qui nõ agit naturali necessitate sed libera volũtate. ista pdicta sunt pura sophismata. Ad primũ ergo dicendum q̄ q̃uis materia prima sit ingenerabilis proprie loquendo de generatõne. est tamẽ creabilis et ab agente primo quod in sua actõne nihil psupponit est de nihilo pducibilis. vt patuit in q̃stione pcedente articulo. iij. Ad secundũ dicendũ q̄ factio primi mobilis nec ẽ motus nec transmutatio. sed ad imperiũ diuine voluntatis simplex emanatio. et iõ ante primũ motũ non est alius motus. Ad tercium dicendũ q̄ ante primũ motuz bene est aliqua nouitas. puta quia mobile a deo in esse producitur. huiusmodi tamẽ nouitas non fit per motũ sed p simplicẽ dei actiõem nihil penitus psupponentẽ. Ad quartũ dicendum q̄ nullũ impedimentũ fuit nisi q̄ eterna sua volũtate sibi placuit mũdũ ab eterno nõ producere sed in tempore. et hec sua sapientia disposuit. et sicut disposuit sic et fecit.
Ad quintũ dicendum q̄ nouus ordo consurgit inter deum creaturam. non tamen p motum sed per simplicem creature pductiõẽ.

Margin notes (right column): 2 · Cõtra cõs · Scdo rõnũ aristo. Ad.1. · Ad.2. · Ad.3. · Ad.4. · Ad.5.

Ad.6. Ad sextū dicendū q̄ illud ante est fm imaginatōnem solū. et ideo nō est differētia tēporis de quo loquimur. sicut nec extra imaginatū vltra celū est vera differētia loci realis. vt patet. iiij. phisicorū. Propter quod ibidē ait phus. Intelligentie. i. imaginatōi nō sp credendū est.

Ad.7. Ad septimū dicendū q̄ q̄uis celum non sit generabile. est tñ creabile et de nihilo pducibile.

Ad.8. Ad octauū dicendū q̄ illud quod nō desinit eē sic q̄ ppria sua virtute absq̧ eo q̄ supiori innitat̄ virtuti [illegible] seipsū conseruat̄ in esse. hoc nunq̄ incepit esse. hoc autē est solus deus. nam ois creatura sibijpsi derelicta tendit in nō eē sicut de nihilo pducta est.

Ad.9. Ad nonū dicendū q̄ si vniuersū cepit esse in aliquo loco. hmōi locus fuit creat⁹ cum vniuerso. ita q̄ ante nō fuit vacuū s; purum nihil erat. Potest etiā dici q̄ vniuersu; non est in loco per se fm se totū. vnum eni elementū [illegible] alio est. et sic ascēdendo vsq̧ ad vltimam speram. illa vlteri⁹ nō est per se in loco. vt pat; .iiij. phisicorū. q̄ si tamē esset in loco. tunc vt dixi locus talis simul cū ea eēt creat⁹

Ad.10. Ad decimū dicendū q̄ dato q̄ om̄e incorruptibile sit ingenerabile. nō tamen sequit̄ q̄ sit improducibile. quia pōt esse creabile. sicut dato q̄ omne ingenitū in istis rebus creatis sit incorruptibile. non tamē sequit̄ q̄ non sit ānihilabile.

Ad.11. Ad vndecimū dicendū q̄ nō optet hmōi difformitatē reducere in motum sempiternū. sed deb; reduci in eternā dei voluntatē que immobil' in se manēs dat cūcta moueri.

Ad.12. Ad duodecimū dicendū q̄ quantum ad hoc deus semp facit idē;. quia oē qd̄ facit ab eterno sic fieri voluit sicut nūc facit. et per suā sapientiā sic fiendū disposuit et ordinauit.

Ad.13. Ad tredecimū dico q̄ entia primo producta non pcesserunt in esse [illegible] generatōe; sed p creationē. sicut ergo deus pt aliqd ānihilare cui⁹ ānihilatōem nō sequit̄ aliqua generatio. sic potuit aliquid creare cui⁹ creatōne; nō pcessit aliqua corruptio.

Solō rationū cōmētatoris.

Ad.1. Ad pmū ipi⁹ cōmentatoris dicendū q̄ sicut mobile fluens causat motū. sic instans fluens causat temp⁹. ꝛ ideo creato primo mobili sicut mobile cepit fluere. sic instans cepit fluere. et sicut illō mobile ita tunc fuit principiū motus futuri q̄ n̄ psupposuit aliquem motū preteritu;. sic illō instans ita fuit principiū tēporis futuri q̄ tñ non fuit finis tēporis pteriti.

Ad.2. Ad secūdū dicendu; q̄ ex hoc nō habet̄ nisi q̄ tēpus ab eterno fuit in apphensione intellectus diui. quod nō solū concedo de tpe. sed etia; d' omi alia re producta vl' pducibili. quia om̄ia nouit deus ab eterno. ut supius pbaui. sed manifesta est fallacia cōsequētis et añcedentis ac fm q̄d ad simpliciter. cū ex hoc q̄ aliqd est in apphensiōe intellectus infert̄ simpliciter esse.

Ad.3. Ad terciū dicendū q̄ non est simile. quia q̄uis causa non sequat̄ effectum. naturale tñ est q̄ causa pcedat effectū. et ideo nihil prohibet a voluntate antiqua pcedere nouum effectū. q̄uis a volūtate noua non possit antiqu⁹ effectus pcedere.

Ad.4. Ad quartū dicendū q̄ illa noua actio cum sit actio transiens nullam mutatōem arguit in pducente sed tm̄mō in producto. quia actio et passio sunt in patiente. vt pat; in sex principijs. ergo ꝛc.

Ad.5. Ad q̄ntum dicendum q̄ sicut motus nō est motus vt dicit̄. v. phisicorū. sic nec tēporis est tēp⁹. et sicut motus ex hoc fit q̄ datur mobile incipiens fluere cū prius nō fluxerit. sic tēpus fit ex hoc q̄ datur instans q̄ ita incipit fluere q̄ ante nō fluxit. eo q̄ nō du; fuerit.

Ad.6. Ad sextū dicendū q̄ non oportet hic dare aliā proportionē nisi eternā dei voluntatē. que ab eterno sic effectū fieri voluit et ordinauit sicut in tēpore factus fuit.

Solō rōnū auicēne.

Ad.1. Ad primū auicēne dicendum q̄ creator pcessit creaturā duratōe eternitatis. que cū pprie sit mensura simul tota. non cōtinet infra se pus et posterius que sunt differentie tpis.

Ad.2. Ad secundū dicendu; q̄ maior nō est vera nisi fiat de nouo tā p nouā dispositōnem cause. sed voluntas diuia non fit causa p nouam dispositōem sui. nam deus eterna voluntate voluit tpalia tēporaliter euenire. ex q̄ euentu deus creator et causa creans est in tēpore sine aliq̄ noua dispositōe sui

Nota. Est etiā hic aduertendū q̄ non credo aristotelem reputasse ratōes superius factas esse demōstratōnes. put aliqui dicunt. maxime cu; ipe in primo topicor̄ expsse dicat pblemata ducta ad vtrāq̧ partē contradictōnis quantū ad mūdi eternitatē non esse necessaria sed pbabilia. Et ista etiā est intētio alexādri cōmētatoris. qui ptractās dicta aristotel' supius posita ait. Utrū autē celi sint geniti aut sint sempiterni neutra pars hab; demonstratiōem. Et ideo ait rabi moyses q̄ intentio aristotelis est vt homo de mūdi eternitate eligat illā partē ad quā minora sequunt̄ incōuenientia. quia si suas rōnes reputasset demonstratōnes: aliorū testimoniū non adduxiss;. prout fecit in phico auditu. id est i libro phisicorū. et [illegible] de celo et mundo. quia illud qd̄ demōstratiue est pbatum. nec ex eo q̄ omnes

homines sibi cōsentiūt probaꝛ in sua verita
te. nec minoraꝛ veritas eiꝰ si omnes homīes
sibi contradicāt. Hanc sententiā ponit rabi
moyses in libello de distinctiōe necessarioꝝ
dubioꝝ.

Secundꝰ articulus.

Quātū ad secūdū

dico ꝙ q̄uis mūdus nō potuerit esse ab eter
no possibilitate potētie passiue. quia ab eter/
no nullā talē potentiā habuit cū extra deum
nihil fuerit. potuit tamen eē ab eterno possibi
litate que dicit nō repugnantiā terminoꝝ.
ac etiā possibilitate potētie actiue creatricis eēn
tie. Sed vtrum deus ꝯm hmōi potentiā
ab eterno potuerit effectū sine cōtradictōnis
implicatōne ꝓducere. q̄uis sollēnes docto/
res se reputent oppositū demōstrasse. ad diui
ne tamē potentie p̄coniū extollendū ad p̄sens
teneo ꝙ deus hoc potuit absq₃ omni implica/
1 tione cōtradictōnis. quia si implicaret cōtra
dictōnem tūc demonstratio eēt ad oppositū.
sed vt iā patuit per Aristotelē et alexandꝝ et
rabi moysen neutra ps potest demonstratiue
2 ꝓbari. P̄. eo modo quo nō repugnat ali/
cui semꝑ eē in futurum. eodē modo nō repu/
gnat ei semꝑ fuisse in p̄terito. Sed celo ⁊ om
nibus entibus incorruptibilibꝰ virtute diui
na reseruātē nō repugnat semꝑ esse in futurū.
ergo eadē virtute ip̄is nō repugnabit semper
fuisse in p̄terito. Nec etiā apparet repugnan
tia quin res corruptibiles semꝑ potuerint eē
nisi deus aliter disposuisset. cū generatio vni
us sit corruptio alterius. et corruptio vniꝰ sit
3 generatio alteriꝰ. P̄. non minoris potētie
fuit deus ab eterno q̄₃ in tēpore. nam si aliq̄d
acquireret in tēpore. tūc ip̄e eēt tēporalis ⁊ mu
tabilis. sed in tēpore potuit mundū ꝓducere
vt euētus rerū declarat. ergo ab eterno h̄ po/
4 tuit. P̄. libertas agentis nō minuit eius per
fectōnem et vigorē. sed si deus ageret ex neces
sitate nature et nō libere tūc mundū produxis
set ab eterno. quia si non ꝓduxisset ab eterno
tunc mutabilis fuisset. ergo cū libere ꝓducat
5 ab eterno saltē potuit ꝓducere. P̄. nō mi/
noris potentie est deus quo ad productiōem
creature q̄₃ quecūq₃ creatura respectu sui pro/
prij effectus. sed sol producit lumē in aere sibi
coeuū. et ignis splendorē ⁊ multa cetera hu/
iusmodi. ergo et deꝰ si voluiss₃ ab eterno mū/
6 dum ꝓduxisset. P̄. non minus potens est
diuia eēntia q̄₃ p̄sona diuina. sed p̄sona diui/
na ꝓduxit ab eterno p̄sonam a se personaliter
differentē. ergo diuina eēntia potuit ab eter/
no ꝓducere eēntiam a se essentialiter differen/
tem. P̄. illud quod ab aliq̄ sine motu pro 7
cedit q̄uis sit posteriꝰ eo natura. duratōe tn̄
sibi poterit semꝑ coexistere vt apparet de ima
gine in speculo ad p̄sentiā rei cuius ē imago.
⁊ de vestigio pedis in puluere. et ceteris cōsil'i
bus. sed creature ꝓcedunt a deo. vt patuit su/
perius sine motu ꝑ simplicissimā emanatio
nem. ergo ⁊c̄. P̄. humanus intellectus p̄t 8
app̄hendere siue intelligere deū ab eterno fu/
isse rerū ꝓductorē. sed plus p̄t deus q̄₃ nos pos
simus app̄hendere eū posse. maior pat₃ ꝑ au/
gustinū. x. de ciui. dei. vbi ex sentētia platonis
ait. Si pes ex eternitate semꝑ fuisset in pulue
re. semꝑ subesset vestigiū. quod tn̄ a calcante
factum nemo dubitaret. sic vt ait plato mū/
dus semꝑ fuit sꝑ existēte eo qui ip̄m fecit. Et
etiā Auicen̄. et plures alij posuerūt mundū
ab eterno. et tamē a deo factū. vel immediate
quantū ad primā intelligētiā. vl' mediate q̄n
tum ad alias ptes vniuersi. Minor pt₃ Lu
ce p̄mo. vbi diciꝛ. ꝙ nō est impossibile apd̄ de
um omne ꝟbum. Et Augꝰ ep'la. iij. ad volu/
sianū ait. Demus ḡ deū aliquid posse qd̄ nos
fateamur inuestigare nō posse. in rebus enim
mirabilibꝰ tota ratio facti est potētia facien/
tis. Sed contrariū istiꝰ multi multiplici Opinio ꝯ
ter ꝓbant. Quidam eni arguūt sic. Quicq̄d ria.
est eternū hoc est simpliciter īuariabile. s₃ nul 1
la creatura p̄t esse inuariabilis. ergo nulla cre
atura poterit esse eterna. P̄. illud quod de 2
pēdet ab alio nō potest esse eternū. quia illud
quod est eternū est necessariū. cū nō possit nō
esse. et per conseq̄ns est independēs. Sed oīs
creatura dependet a creatore. cum sit effectus
eius. ergo nulla creatura poterit esse eterna.

P̄. illa nō sunt cōpossibilia quoꝝ ratōes 3
formales sibi mutuo cōtradicūt. sed eternū
et creatū sunt hmōi. quia eternum est quod
caret principio et fine. ꝓpter quod de rōe eter
ni est nō habere principiū. sed de rōne creatu
re est habere principiū. P̄. augꝰ suꝑ gene. 4
ad l'ram ait. Quia omnino incōmutabil' est
illa natura trinitatis. ob hoc ita est eterna ut
ei aliquid coeternū esse non possit. Et Dam̄.
libro primo ait. Quod ex non esse ad eē dedu
citur non est aptū natum eē coeternum ei qd̄
sine principio et semꝑ est. P̄. arguunt qui Arguūt a/
dam alij sic. Si materia fuisset ab eterno. de lij ad idē
us non potuisset mundum ab eterno fecis/ 5
se de materia. ergo nec de nihilo. Añcedēs ꝓ
baꝛ q₂ deus nō fecisset ꝑ motum. quia tūc nō

fecisset mundũ quanto citi⁹ potuisset. et p cõ
sequens mũdus nõ fuiss3 ab eterno fact⁹. er/
go fecisset per mutatõnem. s3 oĩs mutatio mẽ
suraẗ instanti. et q2 añ hmõi factõem nõ erat
aliqđ instãs. ğ in duratõe mõi eẽt dare pmũ
instãs. Sed nec multitudo nec magnitudo
nec p 9ñs etiã duratio pt eẽ infinita. in q̃ assi
gnabile ẽ aliqđ pmũ. ğ duratio mõi nõ fuiss3
6 eterna. cum duratio eterna sit infinita. P.
si mũdus fuisset ab eterno. tũc infinito fieret
additio. nam infinite reuolutõnes celi pcessis
sent istaz. et tamẽ omni die fierent noue reuo
7 lutõnes. P. infinitũ esset maius infinito.
Nec valet si diciẗ q talia accidunt tempori
ex pte qua finitũ est. sc3 ex parte psentis tpis.
quia vt dicunt etiã in tẽpore iã accepto illud
accidet. nam infinite reuolutõnes solis in p/
prio deferente iã pcessissent. et infinite ipi⁹ lu/
ne. et tamẽ duodecies sunt plures reuolutões
lune q̃ ipius solis. nã sol suam reuolutiõem
complet in anno. luna vo in omni mense. sed
[redacted] duodecim sunt mẽses in anno. ergo rc. P.
que cadũt sb aliquo ordine nõ possunt infini
ta eẽ. sed ea quorũ vnũ est prius et alterũ po
sterius cadunt sub aliquo ordine. ergo hmõi
celi reuolutões cũ vna sit prior alia non pote
runt esse infinite. nec p cõsequens ab eterno.
9 P. impossibile est infinita ptransire. sed ab
eterno vsq ad hodiernã reuolutõez fuissent
infinite reuolutões. ergo nunq̃ puentũ fuis
[redacted] set vsq ad psentẽ reuolutõnem. P. virtus
finita compheđeret infinita. quod est impossi
bile. pbaẗ cõseqntia. quia angel⁹ nullius ob/
liuisciẗ. ergo simul intelligeret omẽs reuolu/
11 tões que ab eterno fuerunt. P. ab eterno
fuissent infiniti homĩes. ergo actu eẽnt infini
te anime. Nam tres opiniões que hanc cõse
quentiã possent impedire sunt erronee. Una
sc3 q aĩa intellectiua sit corruptibilis. sicut
aliqui gentiliũ adhuc tenẽt. Alia q sit vna in
omnib⁹ hominib3. sicut posuit Auerrois cõ
mentator. Tercia q sit aĩaz circulatio. sicut
12 posuit plato. P. omne pteritũ aliquãdo fu
it futurũ. pp̃ter qđ aliquãdo fuit dare instãs
in quo verum erat dicere q infinite reuoluti
ones erãt future. que tamẽ pterite eẽnt in pre/
senti instãti. ₇ sic infra duos signatos termi/
nos eẽnt reuolutões infinite. quod est ipos/
13 sibile. P. qualibet die potuiss3 deus vnum
lapidem creasse. et ipm in eẽ cõseruasse. et sic
nunc actu eẽt infinita lapidũ multitudo. cui
cras ₇ deinceps deus semp posset addere alios
lapides. que oĩa videnẗ simpliciter impos/

sibilia. P. si creatura fuisset ab eterno. tunc 14
non fieret a deo. quia quod semp habuit esse
nunq̃ fuit in fieri. P. esse datum est esse no 15
uum. quia sicut materia nõ potest cape esse si
ne innouatõne. sic nec totũ cõpositũ potest p
duci in esse sine nouitate. sed nouũ ₇ eternu3
repugnant. ergo creaturã nõ potuit ab eter/
no recipere esse. Sed ista nõ videntur in/
fringere cõclusionẽ pdictam. quia q̃cquid de⁹ Contra istã opinionẽ.
ab eterno potuit velle hoc ab eterno potuit p/
ducere. sed ab eterno potuit velle mundũ esse.
ergo ab eterno potuit eum producere in esse.
Nec valet si diciẗ q deus ab eterno potuit p
ducere. s3 mũdus ab eterno nõ potuit produ/
ci. cum nulla potẽtia passiua mũdo compete
rit ante sui pductionẽ. quia purũ nihil erat.
ergo ex parte pducibilis nõ apparet maior
aptitudo ad hoc vt producaẗ in tẽpore q̃ ab
eterno. Ad primũ ergo dicendũ q si crea
tura ab eterno fuisset. adhuc sua ppria men/ Solutio Ad.1.
sura non fuisset eternitas. Propter qđ ait bo
ecius in fine de cõsolatõne phie. q si mundus
semp fuisset. adhuc deo coeternus non esset.
quia eius duratio nõ esset tota simul. eterni/
tas autẽ est interminabilis vite tota simul ₇ p/
fecta possessio. Dato ergo q creatura ab eter/
no fuisset. adhuc posset eẽ variabilis. quia eẽ
simpliciter inuariabile est solũ de ratõne eius
cuius propria mẽsura est eternitas ppriẽ di/
cta. Per hoc patet etiam ad secũdũ Ad Ad.2.
terciũ dicendũ q ibi equiuocatur de pricipio. Ad.3.
nam de ratõne eterni est nõ habere principiũ
duratõnis. sed de ratõne creature est habere
principiũ originis seu factõis. sed habere pn
cipium originis et factõis. et nõ habere prĩn
cipiũ duratiõis ista nõ cõtradicunt. ergo rc.
Ad dictũ augustini dicendũ q si creatu/ Ad.4.
[redacted] bene fuisset ab eterno. tamẽ non fuisset deo
coeterna pprie. quia ei⁹ duratio nõ fuisset to
ta simul. Damas. vero loquiẗ de creatura fm
q fides ponit eã esse a deo productã. puta fm
q eius nõ esse precedit suum eẽ. et ideo notan
ter dicit. q ex non esse ad esse deducitur.
Ad quintũ dicendũ q antecedẽs est fal/ Ad.5.
sum. Ad pbatõnem dico. q si mund⁹ fuis/
set ab eterno. tunc mundi creatio non fuisset
mensurata instanti tẽporis. sed instãti ipsius
eui. quod vnũ existens correspõdet toti tem
pori. Unde nõ omnis mutatio mensuratur
instanti tẽporis. sed solũ mutatio proprie di/
cta. q̃ sc3 termiat motũ vel intrinsece. vt dal
batũ esse ẽ termin⁹ dealbatõis. vł extrinsece. sic
illuminatio aeris seqtur motũ localẽ solis sug

nostrū emisperiū. Cū ḡ creatio nec sit motus
nec mutatio ꝓprie. quia non sequitˀ aliquem
motum. sed est simplex emanatio. ideo sua
mensura propria non est instans temporis.
Ad.6. Ad sextū dicendū ꝙ licʒ infinito vt infini
tū nō possit fieri additio. tamē si īfinitū ex ali
qua sui pte fuerit finitū ex illa parte p̄t cape/
re additōem. ergo si mūdꝰ fuisset ab eterno q̄ꝫ
uis ex pte ante nō posset celi reuolutōibus fie
ri additio. posset tm̄ fieri ex pte post. quia ex il
Ad.7. la parte nunq̄ꝫ eēnt infinite. Ad septimuꝫ
dicendū ꝙ in tali infinito qđ ex vna parte est
finitū p̄t sumi maioritas et minoritas nō ra/
tōe sue infinitatis. sed rōne sue finitatꝫ. Nec
obstat quod inducitˀ de reuolutōnibꝫ solis et
lune. quia infinita multitudo numeroꝝ con/
stat ex infinitis cētenarijs et infinitis denarijs
ꝛ tamē cētenariꝰ cōtinet decē denarios. Dicē/
dū est ergo ꝙ esse simplū vl' decuplū seu duo/
decuplū et cetera sil'ia non cōueniūt alicui ■
tōe infinitatis. sed ratiōe finitatis. et ideo si ex
hmōi ꝓportōibus arguitˀ aliq̄d in ip̄o infini
to cōmittitˀ fallacia cōseq̄ntis. Unde ex ꝓpor
tione partiū nō p̄t argui ꝓportio in toto. nisi
hmōi partes sint ꝓportionate ip̄i toti. et ideo
licʒ duodecies tot sint reuolutōes lune quot
solis. ex hoc tm̄ nō arguitˀ aliq̄ ꝓportio in tem
pore infinito. puta ꝙ sit duodecuplū ad seip/
sum. quia duodecim ꝛ vnū nō sunt ptes ꝓ/
Ad.8. portionate alicui toti infinito Ad octauuꝫ
dicendū ꝙ ordo prioris et posterioris bn̄ po/
terit stare cū ꝓcessu in infinitū. Nam binari
us est prior ternario. et sic de alijs numeris. et
tm̄ in speciebꝰ numeroꝝ est ꝓcessus in infini/
tum. Etiam prioritas et posterioritas in ac/
cidētaliter ordīatis nō impedit ꝓcessum in i/
Ad.9. finitum. et sic est in ꝓposito. Ad nonum
dicendū ꝙ q̄ꝫuis ille qui trāsire incipit ■ pos
sit īfinita ptrāsire. sine tm̄ initio duratōis pos
Ad.10. set aliq̄s īfinita ptrāsire. ꝛc̄ ē ī ꝓposito Ad. x.
dicendū ꝙ q̄ꝫuis obliuio nō ꝓprie cadat ī an
gelo. angelus tm̄ non intelligit simul quecū/
q̄ꝫ vnq̄ꝫ intellexit. sed desinit has res intellige
re cū alias incipit cōtēplari. cum sit finite vir/
tutis. et ideo si mūdus fuisset ab eterno ange
lus nunq̄ꝫ posset intelligere tot dies siue reuo
lutiōes quin posset intelligere plures. nunq̄ꝫ
Ad.11. tm̄ simul intelligeret infinitas. Ad vndeci
mū dicendū ꝙ q̄ꝫuis ẜm hūc ordinē quē pro
nunc credimus a deo institutū opinio plato
nis de aiaꝝ circulatōe sit erronea. tamē si mū/
dus fuisset ab eterno. tūc vl' deus aīas circula
riter corporibꝰ tradidisset. vl' hominē in tem/
pore creasset. Posset etiā dici ꝙ non essent
infinite anime. dato ꝙ quilibet homo habe/
ret suā animā. quia q̄ꝫuis homo creatus fuis
set ab eterno. nō genuisset tm̄ filiū nisi in tēpo
re. et ideo eternitate vl' duratōne coexistente
ip̄i eternitati et per cōseq̄ns duratōne infinita
p̄cessisset filiū quē in tēpore genuisset. a quo
quidē filio quia tēporalis esset. et infinita du
ratōe posterior suo patre. vsq̄ꝫ ad hūc homi/
nem nō fuisset infinitꝰ trāsitus. nec ■ conse/
quens infiniti hoīes ī medio fuissent Pos
set etiā dici ꝙ si deꝰ mundū ab eterno ꝓduxis
set quantū ad creaturas incorruptibiles. cor/
ruptibiles tamē creaturas ꝓduxisset in tēpo/
re. Posset etiā cōcedi cōseq̄ntia. q2 cōseq̄ns
non est impossibile. sicut patebit infra articu
lo quarto. ꝯclusione q̄ta. Etiā dato ꝙ deꝰ
celū ꝓduxisset ab eterno. potuit tm̄ motus ce/
li incipe in tpe. et sic dicēdo cessarent mlte ar/
gumentatōes que fiūt in ista materia. Ad Ad.12.
duodecimū dicendū ꝙ si deus mouisset celū
ab eterno. tunc q̄ꝫuis om̄is dies p̄terita fuerit
futura. nō posset tm̄ signari aliqđ instans in
quo omnes dies fuissent futuri. quia in infi/
nitis nō potest assignari primū. sicut ḡ cū ali
quis vertit rotam. q2 sunt ibi infinita muta/
ta esse. ideo nō potest assignari primuꝫ. sic in
ꝓposito ꝛc̄. Ad. xiij. dicendū ꝙ omni die Ad.13.
deus potuisset vnū lapidē creasse. nō potuis/
sent tamen hmōi lapides omnes in esse cōser
uari. nō ꝓpter impotentiā dei. sed ꝓpter repu
gnantiā ex parte effectus. sicut quidā dicunt.
Istud tm̄ conseq̄ns mihi nō videtˀ impossibi
le. vt patebit articulo q̄rto. Ad. xiiij. dicē/ Ad.14.
dum ꝙ licet illud qđ semꝑ habʒ esse nō pos/
sit fieri per motū et trāsmutatōem. sibi tamē
nō repugnat habere principiū sui esse a quo
originatur per simplicē emanatōnem Ad Ad.15.
. xv. est dicendū ꝙ non est simile de materia.
quia si materia ab eterno fuisset. tūc sub aliq̄
esse fuisset a quo nō potuissʒ denudari. et alio
esse ꝑfici sine innouatōne. et ideo illud secun/
dū esse esset nouū. nec esset eternū. quia ipsuꝫ
precederet aliud esse. creatura autē si de nihi/
lo ab eterno fieret. solū suū creatorē presuppo
neret. qui ip̄am creaturaꝫ p̄cederet naturali
prioritate siue origine. et nō duratōe. ḡ ꝛc̄.

Quātū ad tercium

Terciꝰ ar/
culus.

articulū ꝓpter errorē aliquoꝝ phoꝝ ponā du
plicē cōclusionē. Prima ē ꝙ deus nō ꝓdu/
cit creaturas ex n̄citate natali Scđa ē ꝙ eas

pducit mera libertate siue libera voluntate.
Pria con/clusio Primā pbo sic. Si deus creaturas pdu/
ceret ex necessitate nature. tūc vl' solam vnam
1 pfectissimā pduceret. vl' si plres pduceret oēs
essent equalis ⁊ eiusdē pfectōis et dignitatis.
falsitas cōseqntis ad sensum patz. pbo ɔseqn
tiam. quia agēs de necessitate nature agit non
qntū vult sed qntum pt. cū agat tota sua vir
tute. et ideo nō pducit vno tpe effectū magis
pfectum q̄ alio tpe nisi sua potētia sit minus
efficax vno tpe q̄ alio. vl' materia sit min⁹ dis
posita in vno tpe q̄ in alio. cū g° vigor diuine
potētie sit penitus immutabil'. nec materiam
seu materie dispositōez in sua actōe psuppo/
nat. ergo semp idē et eodez mō pduceret si ex
2 necessitate nature pduceret P. effect⁹ neces
sarius alicui⁹ agētis. aut ē simpliciter finis ei⁹
aut necessario reqrit p consecutōe finis. sed ef
fectus creat⁹ nec est finis dei. nec necessario a
deo requirit vt suū finē consequtur. q2 etiaz fm
mūdanos phos deus est sibiipsi finis. sicut g°
seipm nō consequit mediāte creatura: sic nec
3 finē suū. P. si deus pduceret mūdū ex neces
sitate. tūc mūdus fuisset ab eterno. cōsequens
est falsum. vt patuit in pmo isti⁹ qstiōis arti
culo. patet ɔseqntia. q2 agēs ex necessitate cū
agat quantū pt. et fm vltimū sue virtutis. i/
mediate suū effectū pducit et subito. nisi ali/
quaz resistentiā patiat. infinita autē dei potē
Contra tia nullam ab eterno habuit resistētiā Sz
1 contrarium isti⁹ multi philosophoz tenuerūt.
et posset pbari sic. Illud qd imutabiliter agit
hoc ex necessitate nature agit. sed deus i omni
sua actiōe est imutabilior qbuscūq3 agentib⁹
creatis. ex quibus tñ plura ex necessitate na/
ture dicunt agere ppter sui imutabilitatez. g°
2 ⁊c. P. arguit Auicēna sic. Nulla disposi/
tio noua pt deo aduenire. sed si nō ageret de
necessitate nature. tūc noua sibi aduenirz dis
3 positio P. deus vult qd vult ex necessita/
te. quia nō potest nō velle quod vult. g° agit
quod agit ex necessitate nature. etiā dato q a/
4 gat per voluntatē. P. vbi natura et volun
tas sunt penitus idē. nō potest aliqd fieri vo
luntate quod nō fiat naturali necessitate. sed
in deo natura et volūtas sunt penitus idē. er/
5 go ⁊c. P. a sūmo necessario nō fit aliquid
nisi ex necessitate. sicut etiā a sūmo bono nō po
test fieri nisi bonū et bene. sed deus purissimaz
habz necessitatē essendi. cum ipe a nullo depē
deat. et omnia alia ab ipo. Maior ptz. quia
mod⁹ agendi sequit modū essendi. P idē
6 potest argui ex dictis theologorū. Quia qd
agit sine rōne pelectōe videtur agere ex ne/
cessitate nature. deus est hmōi. quia vt ait di
onysi⁹ de diuis no. c. iiij. sicut sol nō rōcinans
neq3 peligens omnib⁹ cōmūiter iuxta suaz ca
pacitatē radios sue claritatis imittit. ita diui
na bonitas essentiā suā omnibus existentib⁹
pporcionabiliter suā bonitatē infundit P 7
Aug⁹ de doctrina christiana dicit. q quia de⁹
bonus est sum⁹. cū ergo ipe necessario sit bon⁹
ergo necessario facit nos esse igit ⁊c. Sed Solutio
ista non cōcludūt. Ergo ad primū dicendū. Ad.1.
q maior est falsa. nā nullū agens ex necessita
te nature agit imutabiliter. ergo nullū agens
imutabiliter seu sine sui mutatiōe agens agit
ex necessitate nature. cōsequentia patz. quia
vniuersalis negatiua cōuertit simpliciter. vt
patet pmo prioz. Añcedēs pbo. quia omne
agens ex necessitate nature est agēs naturale.
quod distinguit contra agēs a pposito. sz oē
agens naturale agēdo repatit. vt patet primo
de generatōne. et que ampli⁹ non mota mo/
uent. nō amplius sunt phisice cōsideratōis.
vt dicit. ij. phisicorū. ergo nullū agēs natura
le agit imutabiliter. Si autē per agere immu
tabiliter intelligit semp cōtinuatio eiusdem
operatōis extrinsece. tunc minor est falsa.
Ad secundū nego minorez. credidit enim Ad.2.
Auicen. q si deus per actū voluntatis sue ali/
quid de nouo pduceret. q nouū caperet actū
voluntatis. sed hoc nō sequitur. quia vt dixi
in primo articulo. deus sine omi sua mutatōe
eterna volūtate. idē eterno actu sue volunta/
tis voluit effectū in tēpore esse pductū. et eo/
dem actu nō alio ipm effectū pduxit eo tem/
pore quo ab eterno voluit et disposuit eū esse Ad.3
pducendū. Ad tercium dicendū q eorū
que sunt extra se deus nihil voluit nec vult de
necessitate. inqntum necessitas refert ad obie/
ctum volitū. quia potētie ratōnales sunt ad
opposita rōne sue libertatis. qm̄uis naturales
sint ad vnū determinate. vt patet. ix. metaphi
sice. et ideo nihil taliū que sunt extra se deus p Ad.4
ducit ex necessitate. Ad quartū dicenduz
q sicut aliquid verificat de intellectu diuino
quod nō verificat de voluntate diuina. qm̄uis
idem sint realiter et sola rōne differant. sic in
pposito. Ad quintū dicendū q maior nō Ad.5.
est vera. nisi in talib⁹ que habēt necessitatem
cum exclusione libertatis. sed sic est in deo ne/
cessitas q cum hoc non deficit libertas. cum
sit summe libertatis. Ad sextū dicendum Ad.6.
q Dionysi⁹ non ptendit ibi similitudinem i
eo. q est non ratocinari vel non preeligere.

sed in eo qđ est cõmuniter et vniuersal' diffu/
Ad.7. dere. Ad septimũ dicendũ ꝙ quis causa
relucet in effectu nõ opꝫ tñ ꝙ omnis mo/
dus cause appareat i effectu nisi talis effectus
adequet hmõi causam. Et qꝛ necessitas diui
ne bonitatis est quidã modus eiꝰ. ꝛ creatura
nõ adequat diuinã bonitatẽ. ergo in ꝓductiõ
ne creature nullã opꝫ esse necessitatẽ que se
teneat ex ꝑte ipsius ꝓducti siue ꝓductõnis.
Scđa cõclusio Secũdo dico ꝙ deus ꝓducit creaturã libe
ra volũtate. qꝛ agẽti nobilissimo dꝫ attribui
1 nobilissimus modꝰ agendi. sed deus ẽ agens
nobilissimũ. et nobilissimus modus agendi
est agere seu ꝓducere ꝑ intellectũ et volunta/
tem. hũc eñi modũ solũ videmus in entibus
nobilioribꝰ. puta in hominibus et angelis. qui
ceteris creaturis magis sunt ad imaginẽ dei.
ideo talis modus maxime est deo attribuen/
2 dus. Pꝫ. ista est intentio sanctoꝝ doctorũ.
Dicit eñi Hylariꝰ in libro de synodis. Omni/
bus creaturis substãtiã voluntas dei attulit.
Et ibidẽ ait. Tales sunt creature quales eas
deus esse voluit. Unde in psal. dicit. Omnia
quecũqꝫ voluit fecit. Et btũs Augꝰ. iij. de tri.
c. iiij. ait. Dei volũtas est prima sũma cau/
sa omniũ. Et idẽ Augꝰ. ij. cõfes. deum allo/
quẽs ait. Duo fecisti dñe. vnũ ꝓpe te. scꝫ ange
lum. et aliud ꝓpe nihil. s. materiã. neutrũ tñ
est de natura tua. qꝛ neutrũ est qđ tu es.

Quartus articulus. **Quãtũ ad quartũ**
principale est aduertẽdũ. ꝙ infinitũ duplici/
ter pt cõsiderari. scꝫ magnitudie et multitudi
ne. et istud adhuc dupliciter. qꝛ mltitudo pt
esse potentia vl' in actu. et si in actu vl' attẽdit
penes distinctõem specificã. vl' distinctõnem
numeralẽ. Et ẽm hoc ponã qttuor ɔclusiões
Prima est ꝙ infinitũ magnitudie diuina
potẽtia ꝓduci põt. Scđa ꝙ infinita specie
differẽtia actu ꝓducta ee nõ possunt. Ter
cia ꝙ infinita specie drñtia a deo ꝓducibilia
sunt. Quarta ꝙ infinita solo numero diffe
rẽtia a deo ꝓduci pñt. et ꝑ diuinã potentiam
Prima cõclusio actu pñt esse ꝓducta. Quantũ ad ꝓmũ di
co ꝙ nõ implicat ɔtradictõꝫ infinitũ magni
tudie ꝑ dei potẽtiã isinitã in esse ꝓduci. quis
mlti venerabiles et magni doctores oppositũ
1 istiꝰ nitant demõstrare. Quia illud cuiꝰ ratio
nõ repugnat sed cõgruit enti creato siue i esse
ꝓducto hoc nõ implicat cõtradictõeꝫ. si per
dei potentiã infinitã ponit in esse ꝓducto. sed
infinitũ magnitudine est hmõi. qꝛ vt dicit. i.
phisicoꝝ. ratio infiniti cõgruit qntitati. ergo
ꝛc. Pꝫ. illud nõ debeo denegare diuie poten/ 2
tie cuiꝰ oppositũ nulla rõ demõstratiue cõuin/
cit. sed oppositũ istiꝰ ɔclusiõis qua dr infini/
tam magnitudinẽ posse existere ꝑ diuinã po/
tentiã infinitã nõ pt demõstratiue ɔuinci. er/
go ꝛc. maiorẽ reputo notã cuilibꝫ catholico.
ac etiã vero pho. Minorẽ autẽ ꝓbo rõibꝫ do
ctorũ oppositũ ꝓbantiũ. rñdendo Arguũt Cõtra cõclusionem
eñi pdicti doctores sic. Illud qđ ẽm formalẽ
suam ratõnẽ tollit ordinẽ ꝛ distinctõem effe/ 1
ctuum illud fieri actu nõ pt. infinitũ magni/
tudine est hmõi. qꝛ vbi nec ꝓncipiũ nec finis
inuenit. ibi nec ordo nec distinctio esse potest
Pꝫ. esse terminatũ est cõtra rõeꝫ infiniti. sꝫ 2
ratõne cuiuslibꝫ corpis est habere esse ter
minatũ tribus dimẽsionibꝰ. Pꝫ. tale corpꝰ 3
ifinitũ vl' esset mathematicũ vl' naturale. Nõ
mathematicũ. quia omne corpꝰ mathemati/
cũ est figuratũ. de rõe autẽ figure est esse ter/
minatũ. quod repugnat infinito. Nec natu
rale. qꝛ omẽ corpus naturale est mobile. sꝫ cor
pus infinitũ moueri nõ pt. Nõ eñi pt moue/
ri motu recto. nã totũ occuparet et nõ posset
aliqđ nouũ vbi acquirere. Nec motu circula
ri. quia in motu circulari necesse est ibi nũc es
se vnã ptẽ vbi alia ꝑus fuerat. hoc autẽ in cor
pe infinito fieri nõ pt. qꝛ partes eiꝰ distant in
infinitũ. Nam linee tracte a cẽtro ỽsus circũ
ferentiã quãto lõgius trahunt a centro tan/
to magis distãt. cũ ḡ in corpe infinito trahe/
rentur in infinitũ nõ possent ꝑ hmõi lineas si
gnari alique due ptes in corpe tali que non
distarent in infinitũ. et ꝑ ɔseqns nunqꝫ pos/
set vna ꝑuenire ad illũ aspectũ in quo primo
fuit alia. cũ distantia infinita ptrãsiri nõ pos
sit. Pꝫ. virtus infinita repugnat creature. sꝫ 4
si esset magnitudo infinita ipa haberet ỽtutẽ
infinitam. quia ẽm augmentũ magnitudis
augetur virtus. vt ptꝫ. vij. phisicorũ. Sꝫ Solutio.
ista non cõcludũt. Ergo ad primũ dicendũ Ad.1.
ꝙ loquẽdo de absoluta dei potẽtia. tũc maior
est falsa. posset eñi deus si vellet vnũ solũ sim/
plicem effectũ ꝓducere. et omnes alios suos
effectus ãnihilare. et tunc tolleret omnis or/
do effectuũ adinuicẽ et distinctio eoꝝ ab inui
cem. sic eodẽ modo deus posset si vellet sine i/
plicatõe contradictõis vnã solã magnitudi/
nem infinitã ꝓducere. dimissis omnibꝰ alijs
effectibus. que ad nihil aliud ordinaret nisi
ad suã causam. et a nullo alio positiue distin/
gueret nisi a sua cã. Ad scđm dicẽdũ ꝙ ibi Ad.2.
ɔmittit fallacia ɔñtis. qꝛ pcedit a destructõne

antecedētis. qꝛ cū corp⁹ sit aīīs respectu ma/gnitudis. mala est ꝯn̄a qua dr̄. nō pt̄ esse cor/pus infinitū. ergo nō pt̄ esse magnitudo īfini/ta. Est etiā minor falsa qꝛ eo mō est trina di/mensio de rōe corpis. quo mō bina dimensio est de rōne superficiei. et vna dimēsio est de rōe linee. sed sic est vna dimēsio de rōe linee q̄ nō includit de necessitate hr̄e terminū. si eni deus faceret vnā longitudinē infinitā et sine omni termino nō min⁹ illa lōgitudo hr̄et rōnem li nee q̄z linea termiata et clausa infra duo pun cta. Unde habere eē termiatū s̄m dimensio/nē longitudis nō est de ratōe linee vt linea ē. sed est rōne linee vt finita est. sic in ꝓposito habere esse terminatū s̄m longū latū et ꝓfun/dum. nō est de rōe corpis vt corpus est. q̄uis sit de rōe corpis vt finitū est. Ad terciū di

5 cenduz q̄ illud corpus pt̄ esse mathematicū. puta q̄ntū sine q̄litate. qꝛ sicut deus pt̄ quan/titatē separe a suo priori puta a substātia. vt patet in sacro altaris. sic posset si vellet eaz se/patim facere sine suo posteriori. puta sine q̄li tate. Nec optet corpus mathematicū eē limi/tatū ad certos terminos figurales. cū sit ṗnci piū in mathematica q̄ omi magnitudie acce/pta p intellectū. mathematicus sp̄ pōt accipe maiorē. Posset etiā istud corpus si dō pla ceret esse quale et naturale. Ad ꝓbatōem di/co q̄ nō est necesse omē corpus naturale mo/ueri motu locali. ptes eni terre que sunt iuxta centrū nunq̄z localiter mouent̄ q̄uis alterent̄. Celum etiā empyreū nec mouet̄ s̄m locum. nec s̄m alterationē. nec s̄m aliquē aliū motū: et tamē est vez corpus naturale. inq̄ntū natu rale distinguit̄ cōtra mathematicū. Sic da to q̄ illud corpus nūq̄z moueret̄ localiter. pos/set tn̄ deus ipm calefacere et frigefacere. ⁊ cete ris motibꝫ alteratiōis trāsmutare. Etiā dico q̄ q̄uis corpus infinitū nō possit circulari/ter moueri virtute finita. tn̄ v̄tute dei infinita posset nō solū in tpe. verūetiā in instāti totuz circūuolui. Posset etiā deus illud corp⁹ mo/uere motu recto. quia posset deus illud corp⁹ infinitū pmanente sua infinita quātitate po nere in loco finito. Sicut eni totū corp⁹ chri sti cū tota sua quātitate virtute diuina ē sub q̄libet minima pticula specierū sacramēti. sic nō video q̄ repugnet potētie diuine quin cor pus infinitū cū ꝓpria sua quātitate possz po/nere si vellet sub vno grano milij. et p ꝯseq̄ns ipm mouere ad motū illi⁹ grani. Si eni deus non posset tollere resistentiā qua dimēsiones vni⁹ corpis dimensiōibus alteri⁹ corpis resi

stunt tūc in sua natiuitate integritatē matris nō cōseruasset. nec in ascensiōe corpus suum per celos transportasset. Cū g̊. iiij. phisicoz di cat̄. q̄ qua rōe duo corpa possent eē in eodē lo co. eadē rōe infinita. deus autē vnuz aliō cor pus pt̄ facere in loco grani milij cū ipo tali g̊ no. sicut q̄libet fidelis habz cōcedere. g̊ et in/finita. et p ꝯn̄s vnū infinitū corp⁹ pt̄ facere in loco grani milij. qꝛ infinita corpa multitudi ne faciūt infinitū corpus magnitudie. vt ptz iij. phisicorū. Etiā rō non est ad ꝓpositū. qꝛ corp⁹ esse sine omi motu nō implicat aliq̄m ꝯtradictōnem. sic de facto apparet in celo em pyreo. Ad quartū dicēdū q̄ potētia di ab/ 4

soluta nō cogit̄ cuilibꝫ rei infundere virtutez et ꝑfectōem cui⁹ naturalr̄ est capax. possz eni deus in materiā sūme dispositā si vellet nō in ducere formā. Posset g̊ deus corp⁹ infinituz in esse ꝯseruare pter h̄ q̄ sibi tribueret v̄tutē in/finitā. Scdo dico q̄ nō pn̄t esse sil̄ infini/ Scda cōclusio

multitudine specie dr̄ntia. p̄supposito q̄ sint eēntialiter ordinata. qd̄ addo ꝓpto qꝛ v/trū p diuinā potentiā possint eē infinita diffe rentia specie nō eēntialr̄ ordinata. ad pn̄s nō intendo tractare. Rō isti⁹ scde ꝯclusiōis ē hᶜ 1

Si actu essent infinita eēntialr̄ ordiata a dō ꝓducta. tūc actu esset vna creatura cuius ꝑfe ctio eēt infinita. cōsequens est falsū. qꝛ h̄ soli us dei ꝓpriū est. cui⁹ substātia etiā infinita ē. ꝓbat̄ ꝯseq̄ntia. qꝛ in eēntialr̄ ordinatis sp̄ su perius est ꝑfecti⁹ inferiori. Cū g̊ illa speciebus omnib⁹ in illo essentiali ordine esset por. esset in infinitū supior respectu īfime eiusdē ordis. ergo ipa esset in infinitū ꝑfectior P̄. in omi 2

ordine eēntiali optet dare primū. qꝛ in eēntia li ordine non dato primo impossibile ē aliq̄d dari ceteroz eiusdē ordis. sed impossibile ē eē infinita in tali ordine vbi dat̄ ṗmū. Maior patz. qꝛ vbi nō datur primū ibi non pt̄ dari mediū vel vltimū. nec p ꝯseq̄ns ordo eēntial̄.

P̄. in ordinatis eēntialr̄ quanto aliq̄d est 3

supius tanto simplici⁹. et hoc maxime ī sub/stantijs sepatis. si ergo eēnt infinite creature essentialr̄ ordinate. tūc vl̄ supma esset infinite simplicitatis et simpliciter simplex. vl̄ infima esset infinite cōpositōis. nā q̄libꝫ grad⁹ ī ascē dēdo tolleret aliq̄d de cōpōe. et p oppositū tri bueret aliquē g̊dū simplicitatis. et ecōuerso ī descēdendo. ergo cū hmōi ascēsus ⁊ descēsus sit infinitus. si supior est aliq̄ mō cōposita inferi or erit in infinitū cōposita. et si inferior ē fini te cōpositiōis. tūc supior erit nulli⁹ ꝯpositōis

Tercio dico q̄ q̄uis actu non possint esse 3a cōclusio

ꝓducta infinita specie differētia. sunt tñ infi
nita in potentia a deo ꝓducibilia. Nam cum
dei potentia sit simpliciter infinita. ⁊ nullo effe
ctu ꝓducto possit simpliciter exhauriri. ergo
quacūqȝ creatura data deus semꝑ pt ꝓduce/
2 re meliorē. P̄. ſm ꝙ dicūt doctores satꝭ cō
muniter. de⁹ habet in se ydeas infinitas. ſȝ ſm
qͣlibet ydeā deus pt ꝓducere creaturaȝ. g̃. ⁊c.
3 P̄. Aliq̄s intellectus creatus vidēs deum
si posset intendi in infinitū ipe semꝑ possȝ di/
uinā essentiā ſm gradū intensiorē claritatis
videre. cū g̃ de⁹ possit sꝑ creaturā creareq̄ pe/
nes hmōi grad⁹ clari⁹ deū videat. hmōi āt gra
dus sunt infiniti. ergo in infinitū sꝑ nobilio/
4 rem poterit ꝓducere creaturam. P̄. Perfe/
ctio creature ꝯsistit in quadam assimilatione
ad suū creatorē. quia quanto magis deo assi/
milat᷑. tanto ꝑfectior est. cum g̃ nulla possit in
effectu poni creatura q̄ sit taliter deo silis ꝙ n̄
possit esse aliq̄ silior. g̃ nō potest aliq̄ poni in
esse ꝓducto qua deus nō possit ꝓducere per/
Opinio ꝯ-ria. fectiorē. Sed contra istud sunt q̄daȝ qui
ponūt ꝙ non possit in esse ꝓduci nobilior seu
ꝑfectior creatura q̄ȝ supma creatura q̄ nunc ꝓ
1 ducta est. quia dyo⁹. v. de di. no. ait. ꝙ creatu
re ꝓcedunt a deo sicut numer⁹ ab vnitate. sed
est aliq̄s numer⁹ inter quem ⁊ vnitatē nullȝ
cadit mediū puta binari⁹. ergo ē dare aliquā
creaturā inter quam ⁊ ipm deū nulla creatu/
2 ra poterit fieri media. P̄. si de⁹ posset facere
vltra supmam creaturā aliā nobiliorem. pari
rōne posset facere vltra illam adhuc aliā no/
biliorē. et sic non esset status in p̄dicatis i q̄d.
quod est contra phm p̄mo posterioꝝ. vbi ꝓ/
batur ꝙ de necessitate est status ⁊ in ascenden
do supꝰ. ⁊ in descendēdo infer⁹. ⁊ i medijs
3 P̄. Aug⁹. xij. ꝯfeſ. ait. Duo fecisti domie
vnū ꝓpe te ⁊ aliud ꝓpe nihil. Sed si posset
fieri nobilior creatura q̄ȝ facta sit. tunc Aug⁹
non dixisset supmā nūc creaturā esse ꝓpe deū.
4 P̄. si posset fieri nobilior creatura q̄ȝ facta
sit. tūc mūdus nō esset ꝑfectus. quia sibi defi
5 ceret huiusmodi ꝑfectissima creat᷑a. P̄. iij.
phic. dicit᷑. ꝙ qñ itur ad formā ⁊ ꝑfectionem.
tūc q̄ȝtum ꝯuenit esse in potentia. tm̄ cōuenit
⁊ in actu. cum igitur ascendendo ad nobilio/
rē creaturā eatur ad formā ⁊ ꝑfectionē. ergo si
6 posset dari nobilior ipa iam actu esset. P̄.
omēs creature ꝯtinent᷑ sb certis generibꝫ. sed
omnia genera sunt finita. g̃ repugnat speci/
7 es creaturaꝝ esse infinitas. P̄. Richardus
iij. de tri. c. vlti. ait. Sicut humani corporis
effigies est sine capite. sic vniuersitas creatu/
raꝝ sine nobilissima creatura. cum g̃ vniūsuȝ
nō debeat carere capite. g̃ actu habet nobilissi
mā creaturaȝ. Sed istud non valet. quia Cōtra opinionem.
si repugnaret posse fieri nobiliorē creaturā vel
talis repugnantia se teneret ex parte creature.
vel ex parte diuine potentie Nō p̄mo modo.
quia hoc solū repugnat ex parte creature. q̄d
trahit creaturā extra limites creature. sed du
plicare nobilitatē nobilissime creature vl̄ tri/
plicare vel quomōcūqȝ multiplicare. dum so
lum maneat finita. non trahit creaturam ex/
tra limites creat᷑e. Nec etiaȝ repugnat ex par
te potentie diuine. Nam cū talis potentia sit
idem q̄d diuina essentia. ipa est illimitata et
simpliciter infinita. Ad p̄mū g̃ dicendum Solutio
ꝙ similitudo nō currit ꝑ omnes pedes. nulla Ad. 1.
em̄ similitudo de creaturis pt ad diuina trās/
ferri q̄n in multis claudicet. In hoc g̃ est sil'e
ꝙ numeri sic ꝓcedūt ab vnitate ꝙ vnitas tā/
tūmodo est simplex. ⁊ omīs numerus est cō/
positus. et quāto numer⁹ est ꝓpinquior vni/
tati tāto ē min⁹ cōposit⁹. et q̄ȝto magis ab eo
distat tanto est cōpositior. In hoc tñ ꝙ aliq̄s
numer⁹ sic respicit vnitatē ꝙ inter ipm ⁊ vni/
tatē non cadit nec cadere pt numerus medi⁹
nō est simile. quia quelibet creatura quātūli/
bet ꝑfecta distat in infinitū a ꝑfectione diui/
na. Ad scḋm dicendū ꝙ talis ꝓcessus i in/ Ad. 2.
finitū non est impossibilis mō q̄ dixi in p̄nci
pio isti⁹ ꝯclusionis. Q; aūt phus dicit statū
esse in se p̄dicatis cuiuslibet generis. verum
est ſm modū quem nūc in rebꝫ videmus. sed
quin deus istū modū possit imutare hoc ver
ba illa non ꝯuincūt. Posset em̄ deus si vellet
plures facere species in eodem genere. et simi
liter alia rerū genera ꝓducere. Ad tertium Ad. 3.
dicendū ꝙ aug⁹. ꝑ verba talia non intendit
diuie negare potētie quin possit res sibi simi
liores ꝓducere q̄ȝ ꝓducte sint. sed vult Aug⁹
ꝙ inter res iam ꝓductas est dare vnā naturā
. s. angelicā que deo magis ꝓpinqua est. ⁊ ali/
am q̄ ab ipo magis elongata est. puta p̄maȝ
materiā. Ad quartū dicendū ꝙ mund⁹ ex Ad. 4.
carentia illi⁹ nobilissime creature creabilis n̄
debet dici imꝑfectus. quia mūdus nō habet i
se aliquā naturalē habilitatē passiue potētie
q̄ sit apta nata ꝑfici hmōi creatura. cuȝ enim
tales creature solū sint in potentia actiua cre
atoris. nihil deficit mūdo spectās ad ipm mū
dum. ex nō existentia hmōi creaturaꝝ. Hoc
em̄ solum est de factione mūdi q̄d diuine vo
luntati placet esse in mūdo. Ad quintum Ad. 5.
dicendū ꝙ illa ꝓpō phi solū est vera de potē/

tia naturali. sed mũdus nõ est ad hmõi creaturas in aliq̃ potẽtia naturali sed solũ obediẽ
Ad.6. tiali. Ad sextũ dicendum q̃ q̃uis illa sint finita q̃ videm⁹. posset tñ deus si vellet pdu/
Ad.7. cere ĩfinita mõ quo dictũ est. Ad septimũ dicẽdũ q̃ si nobilissima nõ debet referri ad il/lud qd̃ deus absoluta sua potẽtia pducere pos/set. sed quãtũ ad illud qd̃ pducere voluit. q2 vt sic pensatis solũ naturalib9 tũc ãgelica na/tura est nobilissima. sed pensatis gratuitis cũ naturalib9. tũc humanitas dñi nostri iesu xpi est nobilissima creatura. et hec est caput toti⁹
Quarta cõclusio mũdi. Quarto dico q̃ saluo sp meliori iu/dicio. ñ videt̃ mihi q̃ aliquã cõdictõẽ iplicet p diuinã potentiã actu esse infinita solo nu/mero differentia. Quia q̃cq̃d deus de entibus
1 pmanentib9 ab eterno successiue pducere po/tuit. hoc totũ simul pducere pt. nisi hmõi si/multas repugnet effectui. vel creaturã ponat extra terminos creature. sed de⁹ si mũd⁹ fuiss3 ab eterno omĩ die potuit pducere vnũ lapidẽ q̃tum ad res materiales. vel vnã aĩaz rõnalẽ q̃tũ ad res ĩmateriales. g̃ simul poterit talia pducere. et p cõseq̃ns infinita. Dixi aũt ĩ maio/ri de reb9 pmanentib9. quia verisil'r appet q̃ si deus causasset vnũ motuz ab eterno. q̃ talem motũ non posset sil' pducere. Dixi etiã q̃ non repugnet effectui. q2 infinita actu esse q̃ specie differũt. et essentialẽ ordinẽ ad se inuicẽ habẽt effectui repugnat. q2 in essentialiter ordinatis oportet dare p̃mũ mediũ et vltimũ. Ubicũq3 aũt actu talia signant̃ non pt esse infinitas. et repugnat p cõsequẽs ac cõdictõem implicat ta/lia actu esse infinita. Dixi tertio vel creaturaz ponat extra termios creature. pp̃ter quosdaz q̃ ponũt in dubiũ vtrũ de⁹ possit actu pducere duas creaturas distãtes ab inuicẽ ĩ infinitũ sm pfectõem. q2 planũ est q̃ h̃ fieri nõ potest quia aut altera esset pur nihil aut altera ess3 infinite pfectionis actu. q̃rũ vtrũq3 ponit seu trahit creaturã extra termios creature. Istorũ aũt nihil obstat d' indiuiduis rerũ materialiũ siue etiã spũaliũ. cũ ipa sint entia pmanentia
2 nec inter eos sit aliq̃s essential' ordo. P̃. nõ repugnat deo pducere actu infinitũ magnitu/dine. g̃ nec infinitũ multitudĩe. maxĩe de his q̃ solo numero dñt. añcedens declaratũ est ĩ
3 p̃ma cõclõne. s3 cõseq̃ntia de se pt3. P̃. deus pt simul pducere oĩa indiuidua q̃ pñt ptici/pare naturaz alic⁹ speciei. s3 talia sũt infinita. q2 si essent in certo numero. tũc illis pductis ex/hausta esset diuina potẽtia. et limitata ad ali/quẽ certũ numerũ indiuiduorũ eiusdẽ speciei.

P̃. ex p̃sse ponit Auic. et Agazel. q̃ saltẽ in 4
sepatis a materia nõ repugnat actu esse ĩfini/ta solo numero drã. Sed cõtrariũ isti⁹ cõclusi/
onis tenẽt doctores q̃plurimi venerabiles. Contra
et arguũt sic. Nulla spẽs numerorũ pt esse in/ 1
finita. sed omnẽ multitudinẽ necesse est ẽẽ in aliq̃ specie nũerorũ. g̃ nulla multitudo pt esse infinita. Maior pt3. q2 numer⁹ est mltitudo mẽsurata p vnũ. vt3. x. metaphisice. sed esse mẽsuratũ repugnat infinito. P̃. omẽ crea/ 2
tũ cõphendit̃ sb certa intentõe creantis. s3 infi/nitũ nõ cõphendit̃ sb aliq̃ certa intentõe. g̃ rẽ
P̃. sic infinito sm magnitudinẽ nõ pt esse 3
aliq̃d mai⁹. sic infinito sm multitudinẽ ñ pt esse aliq̃d plus. s3 omĩ pducta multitudĩe pt esse aliquid plus. g̃ nulla poterit esse infinita. Maior pt3. Probat̃ minor. q2 si ess3 aliqua multitudo pducta cui p diuinã potentiaz ñ posset fieri additio. tũc diuia potẽtia esset to/
taliter exhausta. P̃. si esset actu aliq̃ mul/ 4
titudo infinita. tũc totũ ess3 eq̃le parti. siue to/tũ nõ esset maius sua pte. falsitas cõsequẽtis est nota. Probat̃ cõseq̃ntia. q2 binari⁹ est ps q̃ter/narij. s3 in multitudĩe infinita tot essent qua/
ternarij q̃t binarij. Sed nec ista cõcludũt. Solutio
Ad p̃mũ g̃ dicendũ q̃ minor est falsa. nã Ad.1.
multitudo in plus se habet q̃3 numer⁹. alias nõ staret loco generis in descptõe ipi⁹ nume/ri. et iõ nõ oĩs multitudo est in aliq̃ spẽ nũeri.
Ad scdm dicendũ q̃ sic infinitũ cõphẽdit̃ Ad.2.
sb certa cognitiõe dei. vt pbaui in p̃mo libro. sic etiã si de⁹ vellet ipm pducere cõphenderet̃
sb certa intẽtione dei Ad tertiũ dicendũ q̃ Ad.3.
vt3 p cõmentatorẽ. xij. meth. ex h̃ nõ dr alic⁹ potentia diminuta. q2 nõ facit qd̃ ĩpossibile est esse factũ. Et q2 data multitudine simpli/citer infinita. tũc impossibile est fieri vel etiã factã esse maiorẽ. ideo potẽtia dei nõ debet di/ci diminuta vel exhausta. si non possit facere maiorẽ multitudinẽ. q2 illud nõ posse nõ p/cedit ex impotẽtia dei. s3 ex repugnãtia ipi⁹ ef/
fectus. Ad quartũ pt3 p ea q̃ dixi superi⁹ Ad.4
in scdo articulo in solutõe septimi argumẽti. Nam pportio toti⁹ nõ pt argui ex cõpatõne seu pportõe ptiũ. nisi ptes sint tales q̃ sint p/porcionate tali toti. Sed quaternari⁹ et bina/rius nõ sunt ptes pporcionate multitudini ĩ/finite. g̃ ex eorũ ad inuicẽ cõpatõe nihil põt ar/
gui de multitudine infinita. Ad argumẽ/ Ad princi-
tum p̃ncipale nego minorẽ. Ad pbatõez di/ pale argu.
co q̃ cum potentie rõnales seu intellectuales sint ad opposita. iõ deus cũ agat p intellectũ et voluntatẽ. in eodem instanti quo agit põt

nō agere. nō q possit agere ⁊ nō agere sit coniunctim. sed disiunctim: q2 p̄t hoc vel h̄. vnd̄ in illo p̄ou natura que deus p̄habuisset effectum an̄q̄ pduxisset p̄eligere potuit alteram partem libere. ⁊ scd̄m suam electōem pducere vel non producere.

Distinctio secunda.

De angelica itaq natura. ⁊c.

Postq̄ magister determinauit de creatōe rerū in generali. hic de ea p̄sequit̄ in speciali. Et diuiditur in tres ptes. Nam p̄mo determinat de creatura pure sp̄uali. Scd̄o de creatura pure corpali. Et tercio de partim sp̄uali et ptim corpali. puta de hoīe. q̄ f̄m corp⁹ ꝯuenit cum creatura corpali. et f̄m animā cum spirituali Secunda incipit distinctōe. xij. ibi. Hec de angelice nature. Tercia distinctōne. xvi. ibi. His excursis. Prima in duas. q2 primo tractando de sp̄uali creatura p̄mittit pcedendi ordinem. Secūdo iuxta p̄missum ordinē annectit executōem ibi. Quedā auctoritates Et hec in duas. Nam p̄mo ostendit quādo ⁊ vbi ip̄i angeli sint creati. Secūdo in quali natura sint creati ⁊ quibꝫ pfectōibꝫ decorati. dist. iij. ibi. Ecce ostensum est Prima i duas. q2 p̄mo tractat de tpe creatōis ip̄oꝝ āgelorū. Secūdo de loco creatōis eoꝝ ibi. Iā ostēsum est. Quantū ad p̄mū est aduertendū q circa initiū creatōis ip̄oꝝ angeloꝝ aliq̄ auctoritates sacre sc̄pture sibi mutuo vident̄ ꝑpugnare. ideo mgr̄ sic pcedit. q2 p̄mo ex h̄mōi auctoritatibꝫ inducit dubitatōem circa angeloꝝ creatōem. Secūdo ponit suā r̄nsionem. Tercio sue responsionis s̄biūgit pbatōnem. Quarto auctoritate hieronimi inducit obiectionē. Et q̄nto illi⁹ obiectiōis s̄bdit absolutionē. Secūda ibi. Videt̄ itaq3. Tercia ibi. Q, aūt sil̄. Quarta ibi. Hieronim⁹ t̄n super ep̄lam. Quinta ibi. Nos autē qd̄ pri⁹. Et hec est s̄nia isti⁹ p̄me ptis distinctōis secūde in generali. circa quā quero hanc questionē.

Utrum euum et tempus realiter differant.

Et videt̄ q non. q2 illud qd̄ est mensura pp̄ria duratōnis successiue. hoc nō differt realiter a tpe. sed est ip̄m temp⁹. s3 euū est h̄mōi. Maior patet. minor pbat̄. q2 duratio angeloꝝ est successiua. nam soli⁹ dei duratio est tota simul. sed euū est mēsura duratonis angeloꝝ. ḡ ⁊c. Contra stabile ⁊ mutabile realiter differūt. sed f̄m Aug. lxxxiij. q. q. de tempībꝫ eternis. inter euum et temp⁹ hoc distat q illud stabile est. illud aūt mutabile. Contra

Hic quattuor sunt videnda. Primo q̄d sit euuȝ. Secūdo q̄d sit temp⁹. Tercio de eo qd̄ querit̄. Quarto vtrū sit vnum euum oīm euiternoꝝ

Quantū ad primū

Articulus p̄mus

est aduertēdū q quidditatē rei pp̄ie scire nō possim⁹ nisi cognitis ei⁹ genere ⁊ dr̄ā ex quibꝫ sua diffinitio integrat̄. Et ideo p̄mo videdū est in q̄ genere ip̄m euuȝ reponit̄. Secūdo qua differētia a ceteris eiusdē generis distinguat̄. Quo ad p̄mū ponā quattuor ꝯclusiones. Prima est q euū nō est in p̄dicamēto q̄ntitat̄. Scd̄a q nō est in p̄dicamento q̄litat̄. Tercia q nō est i p̄dicam̄to relatōnis. Quarta erit q q̄uis euū non sit substa est t̄n in p̄dicam̄to sub̄e. ⁊ in nullo alio p̄dicamēto esse p̄t nisi f̄m dici. Primū probo sic. Illud qd̄ nō est sensibile nec ē f̄m esse ꝯiūctuȝ rei sensibili. nō p̄t eē i p̄dicam̄to q̄ntitat̄. euū qd̄ est mēsura angeloꝝ est h̄mōi. ḡ ⁊c. Maiorē pbo p̄mo auctē simplicij q̄ ait sup p̄dicamēt̄ q q̄litate interempta interimit̄ oīs ppetas ⁊ caracter intellectual̄ ⁊ sensibil̄. q̄ntitate āt interempta sensibile solū ⁊ cōpositū interimit̄. hoc āt nō sequeret̄ nisi oē qd̄ ē in p̄dicam̄to q̄ntitat̄ eēt sensibile vel saltē sensibili ꝯiunctū. Probo eādē maiorē rōne sic. Ea q̄ sūt ꝯsiderata a mathēatico q̄uis f̄m ꝯsideratōȝ sint sepata a sensibilibꝫ. t̄n f̄m eē necessario sūt sensibilibꝫ ꝯiūcta. s3 mathematic⁹ ꝯsiderat d̄ oī eo qd̄ est i p̄dicam̄to q̄ntitat̄. ḡ oē qd̄ est in p̄dicam̄to q̄ntitat̄ aut est sensibile vl̄ saltē sensibilibꝫ ꝯiūctū. Et ideo a destructōe ꝯseq̄nt̄ illud̄ qd̄ nō est sensibilibꝫ ꝯiūctū. nō poterit esse in p̄dicam̄to q̄ntitat̄. Minorē sil̄r pbo q2 illud qd̄ est idē realiter qd̄ eē angeli nō est res sensibilis nec rei sensibili ꝯiūctu. s3 euū p̄dictū est idē realiter saltē materialiter qd̄ eē āgeli. ḡ ⁊c. Maior pȝ. minor pbabit̄ inferi⁹ Potest etiā p̄ma minor pbari sic. Sēsibile nō ē ppe ꝯpabile in sensibili f̄m debitā pportionē. sed euū cū sit ppa mēsura angeli ē ppe sibi ꝯpabile. ḡ cū eē angelicū qd̄ p se ⁊ p̄mo euo mēsurat̄. sit q̄d simpl̄r sp̄uale ⁊ isensibile. ip̄m euū nō poterit eē q̄d sensibile. Sȝ ꝯ̄ istā possȝ

Articulus p̄mus p̄mi p̄ncipalis.

Prima cōclusio.

Instantia

instari sic. Sicut ptz in pdicamētis. c. d qn/
titate. pprium est qntitatis fm eam quale vel
inequale dici. sed fm mensurā aliqua dicunt
equalia vel inequalia. g cū tu dicas euum esse
mēsurā. oportet te dicere euū esse quantitatē.

Cōfirmat. Et confirmat. Quia illud qd p sui cōmē/
suratōem nos certificat de duratōe et quātita
te rei hoc videt esse qtū. sed euum per sui cō
mensuratōem nos certificat de duratōe et per

Solutio. petuitate ipius angeli. Rñdeo q multa sunt
q aliquē modū habent quantitatiuū. et p cō/
sequens possent dici quātitates fm dici. q tn
nō sunt vere quantitates siue quātitates fm
esse. et talia pñt dici equalia vel inequalia ra
tione talis modi. Quāuis em scia nō sit quā
titas habet tn modū qntitatiuū put sb eadē
scientia cadūt plura vel pauciora scibilia. ra/
tione cuius modi vna scia pt dici equalis vel
inequalis alteri scie. Sic in pposito predi/
cta nec in mēsura angelica nec in eius duratiōe
arguit pprie quātitas. qūis bene arguat q/

Ad confirmationem. dem modus quātitatis. Et p idē patet ad
ɔfirmatōem. nā duratio angeli nō est quātu/
tas. qūis habeat modū quantitat. Se/

Scda cōclusio cūdo dico q euū nō est in pdicamto qlitatis
Et qūis h pateat eadē rōne q pbata ē cōclu

1 sio pma. tn h pbo sic. Illud qd mēsurat esse et
duratōem angelorum nō est in pdicamto qua/
litatis. euū est hmōi. Maior ptz. Nam qū/
uis aliquē qualitates dicant esse mēsura oim
sui ppinq generis. vt albedo dr. x. meth. men
sura oim colorum. nulli tn qualitati ɔuenit mē/
surare ea q sunt extra genus qualitatis. sed esse
angeli et sua ppetuitas nō sunt de genere qua/

2 litatis. P. qd in nulla specie qualitatis ē nō
est in genere qualitatis. qr omē qd est in aliq
genere est in aliqua illius generis specie Sed
euū in nulla specie qualitatis est. Nō quidem
in pma. qr habitus et dispositio vt sunt in pma
specie qualitatis sunt ab arte. et in h differūt
ab his que sunt in tertia specie qualitat. Nā
eadē res vt est ab arte seu ɔsuetudine dr habi
tus. si āt est a natura dr passibilis qualitas.
Et eodē mō de dispositōne q est in prima spe
cie. et passione q est in tertia specie. Euū autē
nō est ab arte. sublata em omi arte nostra ad
huc euū esset. cū supiora nō dependeat ab infe
rioribus. Nec in scda et tertia spē. Nam eē ipsi
us angeli cū sit esse sbstantiale cuius mēsura est
ipm euū est naturaliter prius qū sit sua natural
potentia ad actum. vel qū sit quecunq passio
vel passibilis qualitas existēs in ipo angelo.
Sed mēsura est coeua mēsurato. Nec etiam
in quarta. qr forma et figura de quarta specie
qualitatis solū esse habent in rebus corpalibus.

Tertia cōclusio Tertio dico q euū nō est de pdicamēto re/
latōis. qr illud qd fm se hz rōnem mēsure nō ē
de pdicamēto relatōis. euū est hmōi. minorē
suppono. pbo maiorē. qr illd qd pprie habet
ratōnem mensure hoc adequatur mensura/
to. sed relatio non adequat alicui sed est ipsa

Instantia adequatio. cū sit ipe ordo. Forte dicetur
q phus. v. meth. ponit tertiū modū relatiuo
rū se habere mō mēsure. sic primus modus se hz
modo numeri. et secundus modus mō poten
tie. g si euū hz rōem mēsure. seqt q sit de pdi/

Solutio camēto relatōis. Rñdeo q vt ptz in eodē
v. meth. relatio mō mēsure nihil ponit i mē/
sura qd spectet ad genus relatōis. Nam mē/
sura vt mēsura nō refert ad mēsuratū. nisi qa
ecōuerso mēsuratū refert ad mēsurā. et io licz
ex hoc possit haberi q mēsura sit relatiuū fm
dici. nō tn fm esse. et p ɔñs nō erit in pdica/
mento relatōis. qr ea q sunt in pdicamēto re/
latōis sunt nō solū ad aliqd fm dici. sed etiā

Quarta cōclusio fm esse. Et quarto dico q euū est in predi
camēto sbstantie. Nam esse angeli est in pdi/
camento sbstantie. sz euū est idē q esse angeli.
g rc. Maior ptz. Nam esse rei saltē p redu/
ctionē est in eodē pdicamto cū re cuius est esse.
entitas aūt angelica est in pdicamēto sbstan
tie. g et esse angelicū. Minorē pbo. Nam si/
cut motus celi vt dr actus entis in potentia.
et vt est signatus fm prius et posterius. nō di/
cit aliā et aliā rē. qūis dicat aliā et aliā habi/
tudinē eiusdē rei. et tn pmo mō dr motus pro/
prie. et scdo mō tpus. et p ɔñs mēsura et mē/
suratū coincidūt in eandē rē. qūis penes aliā
et aliā habitudinē sumptam. Sic esse euiter
norum siue angelorum est actus entis in actu fm
q est in actu. et idē esse ɔsideratū vt est quid
vnū et sil nō signabile penes ea prius et posterius
dr euū. g euum realiter est idem qd esse angeli
qūis eadē res aliā et aliā ɔcernat habitudi/
nem vt dr esse. et vt dr euū. rōne quarum habi/
tudinū aliq mō formaliter differūt euū et esse
angeli. sicut etiā formaliter differūt tempus

Instantia et motus celi. Sed hic posset aliqs instare.
primo ɔ ɔclusionē. scdo ɔ rōem. Cōtra con/

1 clusionē sic. Illud qd soli deo ppe cōuenit
nō debet attribui angel. sz solius dei mēsura si/
ue duratio ē idē q sba sua. g angelorum dura

2 tio siue mēsura nō pt eē eorum sba. Contra
maiorē pdicte rōis sic. Esse differt a sba seu
essentia in oi creatura. g esse angelorum nō pote
rit esse sba. nec p ɔñs i pdicamto sbe. cum

3 angel⁹ sit creata. Cōtra minorē sic. Causa differt realiter a causato. sed mēsura est causa mensurati. ergo euū cū sit mēsura esse ipi⁹ angeli nō poterit esse idē qđ esse ipi⁹ angeli. Maior patet. quia nihil pt esse causa suipsi⁹. Minorē pbo. quia certificatio cognitōis alic⁹ rei ppe fit p causam. sz p mēsurā ppa certificamur potissime de ipo mēsurato. ergo mēsura ē causa ipi⁹ mēsurati.

4 Pr. pcessa tota rōne. adhuc non seqr pclusio Nam sm te motus actio et passio sunt idē realiter. et solū differūt sm aliā et aliā habitudinē. et tn sunt in diūsis pdicamentis Nam mot⁹ est in pdicamēto rei ad quam est motus. et idē mot⁹ sb hac habitudine vt est ab agente est in pdicamēto actōis. vt aūt recipit in patiēte est in pdicamēto passiōis. Sic in pposito dato q esse angeloz sit in pdicamē[illegible] sube vt assumit in maiori. et q euū sit realiter idē qđ esse angeloz vt dr in minori. ppter tn aliā et aliā habitudinē q formaliter cōcernit esse vt esse est. et euū vt euū est potent esse in diūsis pdicamētis.

5 Pr. tumet pcedis q euū nō sit suba. ergo erit accidēs. et p pns nō erit in pdicamēto sube. quia ait alphorabi⁹ in libro de ortu sciaz. Scias nihil esse pter subam et accidens et creatorē sube et accidētis bndictū in secula.

Solutio. Ad.1. Ad pmū dicēdū q toto sillogismo pcesso. nō pl⁹ pcludit nisi q euū nō sit directe in pdicamēto sube. eo q nō recipiat pdicatōem sbstantie. ex h aūt inferre q nullo mō sit in pdicamēto sube. est nō solū fallacia cōsequētus. sed etiā sm qd ad simpliciter. Unde sicut nō valet pūct⁹ nō est qntitas. ergo nō est in pdicamēto qntitatis. sic in pposito nō valz euū nō est substātia. ergo nō est in pdicamēto sbstantie.

Ad.2. Ad scōm dicendū eodē mō. Un sciendū q aliqd pt esse in pdicamēto sube qnqz modis. Primo p se et directe. et de tali pdicat sbstātia q est gen⁹ siue pdicamentuz. Secūdo mō sic essentiales ptes illi⁹ sube q directe ē in pdicamēto sube. puta materia et forma sbstātialis. et de his nō pdicat suba q est genus. sz suba q est anologum. Tertio mō illud p qd existit suba. puta ipm esse sube. de isto nec pre dicat suba q est gen⁹. nec suba q est anologū. sicut nec qntitas de puncto. Quarto habitudo fundata sup subam rei ppetue. sicut nunc eui. Quinto habitudo fundata sup eē hmōi sube. et h mō ipm euū reducit ad pdicamētuz sube.

Ad.3. Ad tertiū dicendū q causa et causatum qnqz sumūt penes rem. ita q res ē causa rei. aliqn penes habitudinē. ita q in eadez re vna habitudo est causa alteri⁹ habitudinis. Primo mō causa et causatū differūt realiter. Scdo mō nō oportet q differāt realiter. sed sufficit q differāt habitudinaliter seu modaliter. vel aliq mō formaliter. Propter qđ licz actio et passio dicant eandē rem. in lib. iij. phi. pncipioz passio dr effect⁹ illatioqz actionis rōne alteri⁹ et alterius habitudinis. sic in pposito. et c.

Ad quartū dicendū q nō ē sile de habitudinib⁹ fundatis in reb⁹ pdicamēti sube. et de habitudinib⁹ fundatis in accidentibus. nam habitudo aduenies rei de pdicamēto accidentis pt eā reponere in alio pdicamento. cū sint plā pdicamēta accidētiū. sz habitudo aduenies rei de pdicamēto sube nō pt eam reponere in alio pdicamēto. quia non pt eā reponere in aliq pdicamēto accidentis. quia sicut habitudo aduenies accidenti nūqz reponit ipm in pdicamēto sube. sic nec econūso. nec pt eam reponere in alio pdicamēto sbstantie. cū sit so[illegible] vnū pdicamentuz sbe. necessario ergo relinqt eā in eodē pdicamēto. Ad.4

Ad qntum dicendū sic ad pmū. Et ad dictū alphorabij dicendū q loqt ibi de reb⁹. non aūt de rez habitudinibus. Ad.5.

De differētia aūt ipsi⁹ eui patebit in tertio articulo pncipali. De differentia eui.

Articulus secundus.

Quantum ergo ad secundū articulū dicendū q duplex est tēp⁹. Est eī vnū tpus mēsurās motū rez corpalium. et aliud mēsurās motus et opatōes rerū spūaliū. Et quia de isto scdo aliqliter tetigi supius libro pmo. dist. xxxvij. io causa breuitatis ad pns solū dicat de pmo. et circa hoc ponā duas pclones. Ia. multa narrat de tepore.iij.q.3 .q.xij.

Conclusio prima. Prima est q tpus qntū ad suum esse materiale est ens naturale ab actu nre rōis totaliter independens. Scda q quātū ad suū eē formale et cōpletiuū ab actu rōnis necessario dependet.

Ratio Primū pbo sic Illud qđ est realiter idē q mot⁹ pmi mobil'. est ens naturale siue reale ab actu rōis penitus independēs. sz tpus qntū ad suū esse materiale est realiter idē qđ mot⁹ pmi mobil'. vtz. iiij. phicoz. vbi phus ondit q tpus nihil aliud est nisi pus et posteri⁹ pceptū vel numeratuz in motu pmi mobil'. ergo et c.

Secunda conclusio. Scdo dico q tpus qntū ad suū esse formale necessario depēdet ab actu rōis. quia impossibile ē esse numeratū actualiter sine numerāte. sz tpus est mot⁹ numerat⁹ sm pus et posteri⁹. put iā dictū est. 1

Pr. sm beatū Aug. ij. pfes. tpus est pceptō vel affectio animi. qua aīa pcipit rē trāseuntē quia vt ait Aug⁹. ibidē. tpus non est aliquid 2

extra aĩaȝ rõne p̄teriti. q2 qd̄ p̄terijt nõ est. nec
rõne futuri. q2 nondũ est. nec rõne p̄ntis. quia
p̄ns siue instans nec tp̄us nec ps tp̄is. si em̄
esset tpus p̄sens tũc nũq3 trãsiret 7 eet eterni/
5 tas. P. ista videt̃ esse intentio Aristo. iiij.
phicoꝝ. vbi sic ait. Et si sint tenebre 7 nihil p
corp9 patiamur. mot9 aũt q̃dã in aĩa est. in q
4 sbito simul videt̃ fieri 7 tpus. P. cõmenta
tor ibidẽ ait. Tolle aĩaȝ. tollis 7 tpus. P.
5 Galien9 vt recitat cõmentator. iiij. phicoꝝ
ait. q tpus nõ seq̃t motũ extra aĩaȝ. ȝ motuȝ
D. et. xv. 5 p̃mã rõem ymaginatũ i aĩa. Sȝ q̃dã doctores q̃uis
p̃mã 9clõem 9cedãt. fundamentũ tñ cui rõ
innitit̃ negãt. q2 vt dicũt tpus sup motũ celi
addit rẽ absolutã. p quam realiter differt ab
ipo motu. 7 istud vt dicũt probat phus. iiij.
1 phicoꝝ dupl'r. Primo q2 oĩm tpaliuȝ est
vnũ tpus. ȝ nõ oĩm mobiliũ est idẽ motus.
Scđo q2 motus est velox vel tard9. tpus
aũt nõ est velox vel tardũ. q2 velox et tardum
2 tpe diffinit̃. tpus aũt nõ diffinit̃ tpe. P. tẽ
pore Josue stetit sol 7 per 9ñs alia corpa cele/
stia steterũt. alias corpa celestia nõ mãsissent
in [illegible] pportione in q̃ fuerũt ante statõȝ illam.
et tñ tũc fuit tpus fm btm̃ Augustinũ. ij. cõ
fes. vbi ait sic. Nemo mihi dicat motus cele
stiũ corpoꝝ esse tpa. q2 cuiusdã voto dum p/
3 ageret bellũ sol stabat 7 tpus ibat. P. si tẽ/
pus esset idẽ qd̄ mot9 tunc vnũ 7 idẽ ydemti
ficaret̃ habitui 7 p̄uatõi sibi opposite. 9ñs est
impossibile. pbat̃ 9ña. q2 q̃ rõne tpus eet idẽ
qd̄ mot9 eadẽ rõne esset idẽ qd̄ quies. Nã vt
ptȝ. iiij. phicoꝝ. sic tpus mẽsurat motum ita
mẽsurat et quietẽ. q̃ motui opponit̃ p̄uatiue.
g̃ q̃ rõne esset idẽ qd̄ mot9. eadẽ rõne essȝ ideȝ
4 qd̄ quies. P. tpus est p se q̃tum. cũ sit spe/
cies quantitatꝫ. ȝ mot9 nõ est [illegible] se quantus.
Nam fm 9mẽtatoreȝ. iiij. phicoꝝ motus est.
vel fluxus forme vel forma fluens. g̃ si est flu
xus forme tũc erit in genere passionis. si autẽ
est forma fluẽs tũc erit in eadẽ specie cũ termi
no ad quẽ est mot9. 7 p 9ñs mot9 non est [illegible] se
5 9tinuus. P. ista est intẽtio Auic. p̃mo na
turaliũ. vbi ait. q 9tinuatio nõ accidit tpi. ȝ
est de intellectu ei9. 7 nõ a causa sibi extriseca.
ȝ ex eo q tpus 9tinuitatem hȝ est 9tinuatio
motus. Et ibidẽ ait Auic. q 9tinuitas mo/
tus accidit motui. q2 nõ hȝ eã a seȝ a magni
6 tudine 7 tpe. P. tpus est mẽsura motus. g̃
nõ poterit esse idẽ realiter qd̄ mot9. Añcedẽs
ptȝ. pbat̃ 9ña. q2 mẽsuratuȝ refert̃ realiter ad
mẽsurã. ȝ ea q̃ realiter sũt idẽ. vnũ nõ pt rea/
liter referri [illegible] alteꝝ. cũ extrema realis relatio

nis oportet esse realiter distincta. Contra Contra secundã conclusionem
scđam 9clusionẽ arguũt illi idẽ doctores sic.
Quãdo sbiectuȝ alicuius passionis est extra
animam. siue independens ab anima. et ipa 1
erit extra animaȝ. ȝ motus celi cui9 passio est
tpus est independẽs ab aĩa. g̃ 7c. P. 9mẽ/ 2
tator. iiij. phicoꝝ ait. q dispositio reꝝ naturaliũ
est vt habeãt esse sine aĩa. ȝ tpus est res natu
lis cũ sit mensura rei naturalis. puta motus.
P. tpus fuit añq3 esset aĩa. g̃ nõ dependet 3
ab aĩa. 9ña ptȝ. pbat̃ antecedẽs. q2 q̃nq3 die/
bus fuit creatũ celuȝ. 7 p 9ñs mouebat̃ añq3
esset aĩa. cũ hõ fuerit creat9 sexta die. P. il/ 4
lud qd̄ dependet ab aĩa h̃ hȝ esse in aĩa. ȝ tem
pus nõ hȝ esse in aĩa. q2 aut hẽret esse in aĩa
sbiectiue. 7 h̃ nõ. q2 q̃cq̃d est in aĩa sbiectiue:
h̃ est indiuisibile 7 totuȝ simul. qd̄ repugnat
tpi. Aut obiectiue. 7 tũc aut responderet sibi
aliq̃d in re extra. 7 sic habet̃ intentũ. puta q̃a
tũc tpus erit res naturalis q̃tum ad suã entita
tem independẽs ab aĩa. Aut nihil responderet
ei in re extra. 7 tũc esset figmentũ sic hyrcocer/
uus 7 chymera. P. fm Aristo. iiij. phicoꝝ 5
tpus est longũ vel breue. ȝ nulla animi con/
ceptio est longa vel breuis. g̃ 7c. Sed ar/ Contra p. et. xv.
gumẽta p̄dicta vt plurimũ pcedũt ex eo q n̄
bene 9siderat̃ distinctio 9clusionũ p̄dictaruȝ
quas posui ex sñia doctoris nr̃i sup. iiij. phi/
coꝝ. c. de tpe. quã sñiam p̄dicti doctores isrin
gere nitebant̃. 7 istud in soluẽdo clari9 appa/
rebit. Ad p̃mũ g̃ dicendũ q vt ad p̄ns lo/ Solutio rõnum p̃mã 9clõnis Ad. 1.
quor de tpe tunc tpus nõ est idẽ cũ quolibet
sed cũ p̃mo motu q̃ est vn9 tm̃. ad queȝ oẽs
alij motus reducũt̃. 7 ideo possum9 dicere q
oĩm est vn9 motus p̃m9 cũ q̃ tpus est idẽ rea/
liter. q̃uis secũdarij multi sint mot9 a quib9
tpus differt realiter. Ad aliã auctoritatẽ
Aristo. dicendũ q tpus 7 mot9 habitudina
liter siue formaliter differũt. iõ aliq̃ pprietas
potest cõpetere vni vt formaliter sumit̃ q̃ non
cõpetit alteri. Ad scđm dicendũ q ex scrip Ad. 2.
tura sacra nõ habem9 nisi q sol stetit. et iõ tem
pus fuit q2 motus p̃mi mobilis nõ cessauit.
cũ q̃ ponim9 tpus esse materialiter idem. Ad
pbatõem dicendũ q sicut illa quies solis fu/
it miraculosa 7 supnaturalis. sic pporcio corpo
rũ celestium penes suos mot9 fuit miraculose
reformata. Ad tertiũ dicendũ q ydempti Ad. 3
tas tpis cũ motu nõ sumit̃ pcise ex h̃ q tpus
mẽsurat motũ. ymmo ex h̃ aliq̃lis differentia
9cipit̃ iter tps 7 motũ. ȝ ex h̃ 9uincit̃ q circũ
scpta numeratõe ipi9 aie q anima ptes mot9
numerat. 7 ex h̃ temp9 formaliter 9stituit il/

la inq̃ numeratõe circũscripta nihil de tẽpore relinquit̃ nisi solus motus. Dato etiaz q̃ hmõi identitas ex mẽsuratõe pcederet. tñ pp̃ter h̃ tp̃us esset eadẽ rõne idẽ cũ quiete. qua est idem cũ motu. q2 nõ equaliter mẽsurat vtrũq3. nam tp̃us est mẽsura motus per se quietis aũt p accidẽs. Posset etiam dici q̃ tp̃us nõ est idẽ motui cui⁹ opposità quietem mẽsurat. q2 cessante p̃mo motu cessat etiaz tẽp⁹. τ iõ tps nõ posset mẽsurare q̃etẽ oppositã p̃mo motui.

Ad.4 Ad q̃rtũ dicendũ q̃ tps nõ ẽ 9tinuũ nisi rõne mot⁹ vel inq̃ztũ est idez cũ motu. Nam ſm suũ esse formale tũc tp̃us cũ sit numer⁹ magis est q̃d discretũ q̃z 9tinuum. Propter qd̃ vt ait ph̃s. vi. ph̃icoz. mot⁹ habet 9tinuitatẽ a magnitudine. τ tp̃us a motu. Ad pbatõem dicendũ q̃ cõmentator non loq̃t ibi de motu locali de q̃ loq̃mur in pposito.

Ad.5. Ad q̃ntum dicendũ q̃ Auic. fuit forte ill⁹ opĩonis. sed Aristo. fuit opposite opinionis. vt iam patuit.

Ad.6. Ad sextũ dicendum q̃ q̃uis necesse sit mẽsuratum realiter differre a mensura extrinseca. sic em̃ de⁹ est mẽsura omniũ creaturaz a q̃ etiã om̃es creature realiter differunt. nõ est tñ necessariũ mensuratũ realiter differre a sua mẽsura intrinseca. ad relatione em̃ mẽsurati ad suã mẽsurã intrinsecaz sufficit differentia formalis. q̃ nõ innascit̃ ex diũsitate rez s3 habitudinũ. vt3 ex p̃cedẽtib9. cũ g̃ euũ sit mẽsura intrinseca ipsi⁹ esse rei euiterne. τ tps mẽsura intrinseca mot⁹ p̃mi mobilis. iõ nõ oportet euũ realiter differre ab eẽ rei euiterne. nec tp̃us a p̃mo motu. q̃uis realiter differat tps a ceteris motib9 q̃z non est mẽsura intrinseca sed extrinseca. Verũ est tñ q̃ cuilibet motui p̃ter illud tp̃us cõe correspondet tp̃us ppriũ q̃ mensurat̃ intrinsece. vt patebit infer⁹ li. iiij. dist. xlviij.

Solo rõnũ 9 scdaz questionẽ. Ad.1. Ad p̃mũ 9 scdam 9clusionem dicẽdo q̃ nõ nego tp̃us esse rem extra aĩam. verz est tñ q̃ tp̃us ẽ passio motus p̃mi. nõ q̃modocũq3 loq̃ndo de passione. sed large. put vna τ eadẽ res sb̃ alia tñ habitudine sũpta p̃t dici passio subiecti⁹.

Ad.2. Ad scd̃m dicendũ q̃ dispositio rez naturaliũ q̃ simpliciter sunt naturales. nõ solũ q̃ztũ ad suũ esse fundamẽtale. s3 etiã q̃ztum ad suũ esse cõpletiuũ seu formale. taliũ inq̃z rerũ dispositio ẽ q̃ possint esse sine aĩa. sic aũt tp̃us nõ est res naturalis. cũ in suo esse formali 9cernat numeratõem q̃ sine aĩa fieri nõ p̃t.

Ad.3. Ad tertiũ dicendũ q̃ dato q̃ mot⁹ fuerit anteq̃ esset anĩa. potuit tñ eque bñ numerari talis mot⁹ ab intellectu angelico vel diuino. sic nũc numerat̃ ab intellectu humano. Dato etiã q̃ p̃tunc nullus intellectus numerasset motũ p̃dictũ. tũc dicerẽ q̃ tp̃us p̃tũc nõ fuit formaliter. q̃uis fuerit ſm suũ esse fundamẽtale siue materiale.

Ad.4. Ad quartũ dicendũ q̃ tps habet esse in aĩa obiectiue τ sibi correspondet in re extra p̃us τ posteri⁹ numerata in motu p̃mi mobilis. ex hoc tñ nõ habet̃ q̃n tps dependeat ab aĩa. multa em̃ inueniunt̃ q̃ obiectiue sunt in intellectu τ sbiectiue in re extra. q̃ tñ dependẽt ab aĩa q̃ztuz ad suũ esse. sicut apparet de oib9 artificialib9.

Ad.5. Ad q̃ntum dicendũ q̃ q̃uis animi 9ceptio nõ sit longa vel breuis sbiectiue. p̃t tñ esse longa vel breuis obiectiue. put anima 9cipit rem longã vel breuẽ.

Quantuz ad terciũ

Articulus tertius.

articulũ ponam tres 9clusiones. Prima est q̃ euũ realiter differt ab eternitate. Secũda q̃ realiter differt a suo p̃p̃o nũc. Tercia q̃ differt realiter a tpe.

Conclusio p̃ma. Primo dico q̃ euũ differt realiter ab eternitate. q2 variabile et inuariabile differũt realiter. s3 euũ est mensura variabil̃. eternitas inuariabil̃. Maior p̃z. pbatur minor. primo q̃ ad p̃mã p̃tem. q2 om̃e adnihilabile est variabile. s3 euum cuz sit idem qd̃ esse angeloz. vt patuit in p̃cedentibus. est adnihilabile. om̃is em̃ creatura est adnihilabilis. Scd̃a ps minoris. s. q̃ eternitas sit inuariabil̃ pat3 p Dyo. x. de di. no. Et pbat̃ rõne. q2 mẽsura intrinseca rei simpliciter inuariabil̃ est simpl̃r inuariabil̃. sed eternitas est mẽsura intrinseca ipsius esse diuini qd̃ simpl̃r est inuariabile. g̃ τc̃.

2. P̃. mẽsura realiter differens a suo nunc. realiter differt a mẽsura q̃ realiter est idem cũ suo nũc. sed euũ realiter differt a suo nũc. vt pbab9 ĩ 9clusiõe secũda. et eternitas est realiter idẽ cũ suo nũc. q2 sicut se h3 mensuratũ ad mẽsuratum. sic se h3 mẽsura ad mẽsurã. s3 esse dei cui⁹ propria mensura est eternitas. et essentia dei siue substantia dei cui⁹ p̃p̃a mẽsura est nũc eternitatis sũt idẽ oĩo realiter. g̃ τc̃.

Instantia. S3 forte h̃ instabit aliq̃s p auctorem de causis q̃ ait. q̃ intelligentia parificat̃ eternitati. cũ g̃ euũ sit mẽsura intelligẽtie. g̃ euũ nõ videtur ab eternitate differre.

Solutio. Rñdeo q̃ euũ d̃r a vita. Nam ſm btm̃ Aug. sup Gen. p̃ma mulier vocata fuit vita. eo q̃ esset mr̃ oim viuentiũ. nr̃a autẽ lr̃a h3 eua. Ex q̃ apparet q̃ euũ vel eua idem est qd̃ vita. Et q2 ſm p̃dcũ eternitas est mensura vite. iõ q̃nq3 vnũ istoz accipit̃ p altero. puta

eternū p̄ euo. et econuerso. Proprie tamē loquendo euū non d̄r eternitas simpl'r. sȝ eternitas p̄ticipata. et de illa loquit̄ auctor de causis in p̄dicta ꝓpositione. Secūdo dico ꝙ euū et nūc eui differunt realiter. Nam nō minor est differentia mensure ad mensuram q̄ȝ sit mensurati ad mensuratū. ⁊ h̄ nullū hȝ dubium loquēdo de ꝓp̄a mensura ⁊ intrinseca.

Secunda conclusio.

1 Sȝ esse angeli cui⁹ ꝓp̄a ⁊ intrinseca mensura est ip̄m euū. ⁊ s̄ba angeli cui⁹ ꝓp̄a mēsura est nunc eui differunt realiter. ergo et euum ⁊ nunc eui differūt realiter.
2 P̄. sic se hȝ nūc tp̄is ad tp̄s. sic se hȝ nūc eui ad euū. sed nunc tp̄is differt realiter a tp̄e. nam illa que sūt idē realiter differentib⁊ in reb⁊ creatis. oportet ꝙ inter se differant realiter. sed tempus est idē realiter quod p̄mus motus. et nunc tp̄is est idem realiter qd̄ substantia p̄mi mobilis. vt declarat frater Egidius doctor noster in scripto sup. iiij. ph̄icoꝝ. ⁊ in questionib⁊ de mensura angeloꝝ. ⁊ in multis alijs locis. Cum ḡ primus motus differat realiter a primo mobili. sequitur ꝙ tp̄us realiter differat a nūc tēporis. ergo ⁊c. Sed contra istud cum dicitur in ꝓbatōe ꝙ nūc tp̄is sit realiter idē quod s̄bstantia p̄mi mobilis. arguit quidā doctor sic.

Sot. p̄mo suo q̄libet q. vij. et. ij. q̄lz. q. vij. ꝯ Egidiū.

1 Sicut se habet pūctus ad lineā. sic se habet nūc ad tp̄us. sed punctus non potest esse idem realiter cū s̄biecto linee. ḡ nec nūc poterit esse idem cū mobili qd̄ est subiectū mot⁹. et per ꝯn̄s s̄biectū tp̄is. cū tp̄us f̄m te sit idem qd̄ motus.
2 P̄. ex dictis ei⁹ potest argui sic. Illa que sic se habent ꝙ vnum potest manere realiter altero non manente. illa non sunt idē realiter. sed mobile primū potest manere. nō manente nūc tp̄is. q̄ȝ nunc tēpis nō potest eē sine tp̄e. nec p̄ ꝯn̄s sine motu. sed mobile primū p̄t esse ⁊ q̄n q̄ȝ erit sine motu. ⁊ per ꝯn̄s sine nūc ⁊ sine tēpe.
3 P̄. sicut se habȝ temp⁹ ad motum ⁊ mediante motu ad mobile. sic se hȝ nūc tp̄is ad mutatū esse. ⁊ mediante mutato esse ad mobile. sed sic se hȝ tp̄us ad motum ⁊ mobile. ꝙ q̄ȝuis aliquo modo possit concedi ꝙ tp̄us sit idē qd̄ motus. nullo tamen modo cōceditur ꝙ sit idem qd̄ mobile. ergo sic se habebit nunc ad mutatū esse ⁊ ad mobile. ꝙ q̄ȝuis possit concedi aliquo modo ꝙ sit idē qd̄ mutatū esse nō tamen potest ꝯcedi ꝙ sit idē qd̄ ip̄m mobile.
4 P̄. quanto aliqua ꝯtinua q̄ntitas minus īmediate inest s̄bstantie. tanto min⁹ p̄t dici ꝙ termin⁹ cōis ad quem p̄tes ei⁹ copulantur sit s̄ba. sed īmediati⁹ inest s̄be supficies vel alia q̄ntitas p̄manens q̄ȝ tp̄us. ḡ cū nulli⁹ q̄ntitatis p̄manentis ꝯtinuatio sic fiat ꝙ p̄tes ei⁹ ad s̄bam tāq̄ȝ ad terminū cōmunē copulent̄. ḡ nec nūc tp̄is ad qd̄ partes tp̄is. vt ad terminū cōem copulant̄ poterit eē s̄ba p̄mi mobilis.

Solutio Ad.1. Ad p̄mum dicenduȝ ꝙ similitudo nō currit q̄ȝtū ad oīa alias nō eēt similitudo sed esset ydemtitas. vnde sufficit ꝙ in hoc sit simile ꝙ sicut p̄tes linee ꝯtinuāt̄ in puncto q̄ȝuis punctus nō sit linea nec ps linee. sic p̄tes tp̄is ꝯtinuant̄ in ip̄o nunc q̄ȝuis nūc nec sit tp̄us nec ps tp̄is.

Ad.2. Ad scd̄m dicendū ꝙ nunc est idē qd̄ s̄ba p̄mi mobilis nō quomodocūq̄ȝ sumpta. sed vt fluens est ⁊ vt subijcit̄ motui. et isto mō nō manet s̄ba p̄mi mobilis nō manente nūc tp̄is.

Ad.3. Ad tertiuȝ dicendū ꝙ q̄ȝuis similitudo que p̄tenditur i maiori teneat in aliquo. in multis tn̄ deficit. vnde suo modo maior est similitudo inter tēpus ⁊ motū. q̄ȝ inter nūc ⁊ mutatuȝ esse. quia tam tp̄us q̄ȝ motus est q̄d successiuū f̄m rem ⁊ f̄m rōnem. sed nunc est quid permanēs idē f̄m rem in toto tp̄e. q̄ȝuis mutet̄ f̄m rationeȝ. vt patet. iiij. ph̄icoꝝ. sed mutatū esse nō p̄manet nec re nec ratione. ḡ ⁊c.

Ad.4. Ad quartuȝ dicendū ꝙ maior p̄t negari si vna illaꝝ q̄ntitatū est successiua. q̄ȝ cōtinuatīm q̄ntitatis successiue non oportet esse in eodē genere cū ip̄a. q̄ȝ oportet ꝙ tale ꝯtinuatīm sit aliq̄d p̄manēs alias esset p̄cessus in infinitum. sȝ ꝯtinuatīm q̄ntitatis p̄manentis est in eodē genere cum tali q̄ntitate. ideo magis possibile est ꝯtinuatiuū q̄ntitatis successiue esse s̄bstantiā q̄ȝ cōtinuatiuū q̄ntitatis p̄manēt̄. q̄ȝuis īmediatius q̄ntitas p̄manens s̄biectiue fundetur in s̄bstantia q̄ȝ q̄ntitas successiua.

Durand. Etiam cōtra istam scd̄am ꝯclusionē arguit quidaȝ doctor sic. In duratōne indiuisibili q̄ nec habet extensionē nec successionē non potest nūc differre ab h̄mōi duratōe. q̄ȝ duratio ⁊ nunc nō differūt nisi sicut extensum ⁊ indiuisibile. sed euum est h̄mōi. ḡ ⁊c. R̄ndeo ꝙ licet duo indiuisibilia simul existentia in eodē subiecto seu fundamento differre nō possint. tn̄ si fundant̄ in diuersis realiter differre possunt. sed vt iam patuit euū fundat̄ in ip̄o esse angelico tāq̄ȝ sua intrinseca mensura. et nūc eui i essentia ipsi⁹ angeli. q̄ quidē esse ⁊ essentia realiter differūt. ideo maior illi⁹ rōnis assumit falsuȝ.

Tertia conclusio Tertio dico ꝙ euū realiter differt a tempe. q̄ȝ ille mensure differūt realiter. quaꝝ mensurata differunt realiter. sed motus et esse angeli quorum mensure sunt tempus et euū differunt realiter. ergo ⁊c. 1
P̄. mensura simul to 2

ta differt a successiua. sed euum est mensura
simul tota vel saltem nō successiua. temp⁹ au
tem est mensura essentialiter successiua. ğ ꝛc.
Maior patet. minorem autē in virtute po/
nit Dyo. x. de di. no. dicens. Magis proprie
existentia mensurantur euo. et ea que sunt in
3 generatione tempore. P. mensura tota exi
stens in suo nunc. differt ab ea realiter q̄ nec
ipsa nec aliqua sua pars existit in suo nūc. sed
euum cū sit simul totū ꝯm sanctos doctores
existit totum in suo nunc. sed nec tempus nec
aliqua pars temporis existit in suo nunc cuꝫ
quelibet pars tēporis sit diuisibilis. ergo ꝛc.
4 P. ij. confes. ait Augustin⁹. Si p̄sens tē/
pus semper esset presens. non esset tempus sꝫ
eternitas. cum ergo euum semper sit presens.
Instantia sequitur ꝙ non sit tempus. Sed forte di/
cetur ꝙ duratio angeli cum sit duratio entis
creati. non p̄t esse tota simul. ꝛ per consequēs
Solutio. erit successiua. et non differt a tempe. Re/
spondeo ꝙ esse euiternorum quod mensura/
tur euo non est successiuum sed totum simul
q̄uis non eque perfecte sicut ipsum esse diui
num. et ideo euum mensurans esse angeloꝝ
et duratōnem eorum dici potest eternitas.
quia euum grece eternitas dicitur latine. est
tamen eternitas participata. sola enim eterni
tas dei est eternitas simpliciter. sicut et eē dei
quod mensurat est esse simpliciter. ergo ꝛc.

Articulus quart⁹. Quantum ad quar
tum principale q̄uis multa essent dicenda.
tamen ratione breuitatis ad hoc me determi/
no ꝙ non sit vnum euum omnium euiterno
rum. quia si esset vnum euuꝫ mensurans om
nia euiterna. aut istud euum poneretur in al
tiori euiterno ꝯm gratiam. et tunc cuꝫ hoc sit
anima christi. sequeretur ꝙ anteq̄ anima xp̄i
esset creata ꝙ euiterna caruissent mēsura. aut
in altiori euiterno ꝯm naturam. et tunc in lu/
cifero esset mensura omnīū beatorum. quod
Thomas pte prima q. iij. arti. 6 nullatenus esset consonum veritati. Sꝫ
contra istud arguit doctor cōmunis sic. Si
essent plura eua. aut essent simul. aut vnum
1 post aliud. Si primo modo tūc essent in eo/
dem nunc. et per consequens illa plura eua
essent vnum euum. Si secundo modo tunc
vnum eorū non esset perpetuum. et per conse/
2 quens non esset euum. P. si non esset vnū
euum in vno nobilissimo euiterno qd̄ essꝫ mē
sura omnīū euiternorū. hoc maxime essꝫ pro
tanto quia omni euiterno deus potest nobi/
lius euiternū producere. sed hoc non obstat.

quia consimiliter deus potest vnum nobili/
us corpus mobile producere q̄ꝫ sit p̄mū mo/
bile. et tm̄ tēpus fundatū in motu istius p̄mi
mobilis vnū existens est mensura omnīū tē/ Alij ad id
poralīū. ergo a simili. ꝛc. P. arguūt qui/ 3
dam alij sic. Illud quod in essentialiter ordi
natis est notius omībus ceteris hoc est men
sura omnium ceterorū. sed supremus ange/
lus est notior omībus euiternis. Maior pa
tet. quia mensura debet esse notior mensura/
tis. Minor etiam patet. quia in intellectua/
li natura illud quod est perfectius est simpli
citer notius. P. sicut se habet perfectissi/ 4
mus color ad ceteros colores. sic se habet per/
fectissimū euiternum ad omīa euiterna. sed
albus color siue albedo propter sui perfectio/
nem est mensura omnīū colorum. vt patet. x.
metaphisice. ergo vnum euiternū puta p̄mū
propter sui perfectōnem erit mensura omni
um euiternoruꝫ. P. quanto aliqua sunt 5
magis ordinata tanto magis reducūtur ad
vnam mensuram. sed euiterna non sunt mi/
nus ordinata q̄ꝫ temporalia. ergo omnīū eui
ternorum mensura erit vnū euū. sicut omni/
um temporalīū vnū tp̄us. P. illud quod 6
per superabundantiā dicitur vni soli conue/
nit. mensura est hm̄ōi. quia dicitur. x. meth.
ꝙ vnūquodq̄ꝫ mensuratur minimo sui gene/
ris. ergo in omī genere erit vna tm̄ mensura
et per cōsequēs in genere euiternoꝝ erit vnuꝫ
tm̄ euū. Sed ista nō videntur conclude Ↄ thomā.
re. nam cū euū sit mensuratio duratōis ipso
rū euiternoꝝ. ꝛ omīa euiterna nō sunt vnius
duratōis. vt apparet de animabus hominū.
quarum vna precedit aliam duratōne. ergo
omnīū euiternorum non erit tm̄ vnum euū.
sed vnūquodq̄ꝫ euiternuꝫ mensurabitur suo
proprio euo tanq̄ꝫ mensura intrinseca. tanq̄ꝫ
vero mensura extrinseca mensurabitur p̄ma
substantia que est deus. vt patet. x. metaphi
sice. mensura em̄ extrinseca habet causalitatē
super ipum mensuratū. et per consequēs non
poterit competere cuicunq̄ꝫ euiterno respectu
alterius euiterni. cum nulluꝫ euiternum ha/
beat causalitatem super alterum euiternum.
Ad primū igitur dicendum ꝙ sicut eui/ Solutio
terna se habent ad simultatem. sic et eua eo/ Ad. 1.
rum. sunt em̄ simul in vno nunc extrinsece et
aliene mensure. puta in vno nunc eternita/
tis. sed non sunt in vno nūc proprie ꝛ intrin/
sece mensure. quia vt sic vnumquodq̄ꝫ euum
est in suo proprio nunc. hoc enim interest in
ter tempus eternitatem et euū. quia tempus

nec est totum in suo nūc. nec est idem quod
suū nūc. eternitas est tota simul in suo nunc.
et est idē qđ suū nūc. sed euū est totū simul in
suo nūc. nō est tñ idem qđ suū nūc. et iō tpus
est mēsura fluxibil' ⁊ adnihilabilis. eternitas
nec fluxibil' nec annihilabil'. sed euū est mēsu
2 ra nō fluxibil' est tñ adnihilabil'. Ad secū-
dum dicendū q̄ hic accipit' nō causa p causa.
qꝛ quare euum vni⁹ euiterni nō pt esse mēsu-
oīm euiternoꝝ nō est p tanto q̄ de⁹ potest
creare nobili⁹ euiternū. sed est p tanto q̄ men
sura extrinseca hʒ causalitatē sup mensurato
extrinseco. vnū aūt euiternū nō habet causali
tatem sup altero. iō non est simile de p̄mo mo
bili respectu tpalium. ⁊ de p̄mo euiterno respe
ctu euiternoꝝ. qꝛ tpalia dependent a p̄mo mo
bili ⁊ a motu suo taliter. q̄ si de⁹ faceret vnum
aliud nobili⁹ p̄mū mobile etiā ab illo omnia
tpalia essent apta nata dependere. sed vnum
euiternum non dependet ab alio euiterno q̄n-
tumcūqꝫ nobiliter creato. oīa enī euiterna
dependent immediate a deo. et ideo q̄uis tē-
pus fundatū in motu p̄mi mobilis sit men-
sura oīm tpalium. tñ euū fundatū in primo
euiterno non est mensura omniū euiternoꝝ.
3 Ad tertium dicendū q̄ q̄uis per illam
tionem possit probari q̄ deus sit mensura om-
niū euiternoꝝ. non tñ hoc pbatur de aliq̄ eui-
terno. nam non quodlibet notius est mensu-
ra cuiuslibet ignotioris. sed solum quod sic
notius q̄ ip̄m facit ad esse ipsius ignotioris.
4 Ad quartum dicendū q̄ sicut omnes co-
lores reducunt' in vnum colorem puta in al-
bedinē tāq̄ in mensuram extrinsecam. sic vtꝫ
in eodem. x. meth. omnes substantie reducū
tur in vnam sbstantiam que est deus. omnia
ergo euiterna reducunt' in vnam mensuram
extrinsecam. scilicet in ipsam euiternitatē dei
non autem in aliquod euum qđ sit in aliqua
creatura. Et per istud idem patet ad quin
5 tum. vel dicenduꝫ q̄ deus potest dici p̄mum
euiternū. Nam euiternū dicitur omne illud
quod est extra vite terminū. hoc est cuius vi
non habet terminū. sic ergo accipiendo po
test concedi p̄mum euiternū esse mensurā ex-
6 trinsecam omniū euiternoꝝ. Ad sextum
dicendū q̄ deus potest dici illud minimū. qꝛ
ibi minimum accipit' p simplicissimo. Ad
Ad princi- argumentū p̄ncipale dicendum q̄ minor est
pale argu. neganda cum sua probatione. quia q̄uis in
operationibꝫ angeloꝝ sit successio. quia ope-
ratōnes angeloꝝ tempe mensurant'. licet hoc
tempus sit alteri⁹ rōnis a tpe fundato in mo
p̄mi mobil'. nō est tñ successio ī esse āgeloꝝ
nec per ꝯsequens in euo. Unde ex hoc q̄ esse
angelorum deficit ab esse dei quamuis possit
argui q̄ sit annihilabile. non tñ sequitur ex
hoc q̄ sit successiuum siue fluxibile. ergo non
concludit.

Iam ostensuꝫ

1 est ⁊c. Postq̄ magister tractauit de tempore seu initio creationis ipoꝝ angelorum. Hic ostendit locum prime habitatōnis eoꝝ. Et duo facit. Nam primo circa hoc p̄mittit suā determinatōem. Scđo circa determinata mouet vnam questionem. et adiungit suam responsionē. ibi. Hic queri solet. Prima in duas. Nam p̄mo innuit angeloꝝ locum et habitatōem. Secūdo ponit angeloꝝ ad corpalem creaturā quandaꝫ assimilatōnem. ibi. Simul ergo visibilium. ⁊c. Prima in tres. Nam p̄mo ostēdit ab initio angeloꝝ celū fuisse eoꝝ habitatiōem. Scđo noiat illud celū ostendendo ei⁹ qualitatem ⁊ ꝯditōem. Et tertio p̄dictoꝝ addit recapitulatōem. Scđa ibi. Nec appellat'. Tercia ibi. Ex his liquet. Circa illā lectōnem quero hanc questionem

Utrum celum empyreum sit luminosum. Et videt' q̄ nō. qꝛ ī rebꝫ dyaphanis q̄to res ē materialior ⁊ magis hʒ ꝯdēsatas ptes materiales. tāto ē lucidior. Sꝫ celū empyreū cū sit corp⁹ nobilissimū debet esse maxime formale ⁊ min⁹ abundare in ptibꝫ materie. g̃ ⁊c. Maior ptꝫ. qꝛ vt dr̄ in de celo ⁊ mūdo. ex hō stella ē lucidior pte sui orbis. qꝛ est densior ⁊ spissior. vnde ppter sui raritatē ignis in spera sua nō lucet. modicum enī ibi hʒ de materia ppter sui puritatē
In cōtrariū est mgr̄ in ista secūda distinctione dicēs. q̄ illud celū dr̄ empyreū siue igneū non a calore sed a splendore. Hic quatuor sunt videnda. Primo enī videnduꝫ est de isto celo empyreo. Secundo de celo cristallino. Tertio de firmamēto seu de celo stellato. Et quarto de septem celis planetarum.

Quantū ad primū

Articulus p̄mus

p̄mo videbitur vtrū existentia istius celi possit probari necessaria ratione. Secundo dato q̄ hoc non possit pbari necessaria rōne ipo tñ ī eē supposito. videbit' vtꝝ possum⁹ ondere

quale sit istd celũ. Quo ad pmũ pono du/
Prima cõclusio. as 3clões Prima ē. ꝙ celũ decimũ esse qđ
sancti appellāt empyreũ non pt ondi necessa
1 ria rõne. Quia illud qđ sbterfugit intellectũ
hois manētē i suis puris naťalib. h nõ pt per
hoiez pbari p statu pñtis vite. sed ēē celũ deci/
mũ qđ appellať empyreũ sbterfugit itellectuz
hois manētē in suis puris naťalib. g̃ rc. Ma
ior ptz. pbo minorē. qr nihil ē in intellectu qn
pus fuerit i sensu. vtz pmo posterioꝝ. qr defi/
ciēte sensu deficit scia q̃ est fm illũ sensũ. g̃ illđ
qđ nec p se nec p aliud ē aliq̃ sensu pceptibile.
h naťaliter seu ex puris naťalib nõ est intelli
gibile. nec p 3ñs sufficiēter inuestigabile. sed
celũ empyreũ nec seipo nec mediāte aliq̃ suo
2 effectu est sensu pceptibile. g̃ rc. P. quicqd
naťali 𝔷 necessaria rõne est inuestigabile. hoc
a phis vel est sufficiēter inuestigatũ vel saltez
aliq̃ mõ tactũ. sed null phoꝝ aliqd tetigit de
Opinio 3tria. isto celo. vt isra patebit. g̃ rc. Sz fuert nõ
nulli q̃ 3 istā 3clõnez nituť arguere. Prio sic
1 Deũ ēē est naťali rõne inuestigabile. g̃ celum
empyreũ esse erit naťali ratiõe inuestigabile.
Añcedēs ptz ex his q̃ scpsi lib. pmo. dist. iij.
Probať 3ña. qr illud qđ min est elongatũ a
sensu 𝔷 fantasia. illud mag videť esse inuesti
gabile naťali rõe. sz celũ empyreũ cũ sit corpo
reũ est min elongatũ a sensu 𝔷 fantasia q̃z de
2 q̃ est penit incorpore. P. nos possumus
sbas sepatas naťali rõne inuestigare. g̃ 𝔷 ce/
lũ ēpyreuz. Añs ptz. viij. phicoꝝ. 𝔷. xij. meth.
Cõseqñtia etiā ptz. qr cũ nrm intelligere vel
sit fantasia vel nõ sit sine fantasia. vtz pmo đ
aĩa. 𝔷 opoztet intelligētē fantasmata speculari
vtz. iij. de aĩa. g̃ celũ empyreũ qđ pt hrē ydolũ
seu fantasma i ymaginatõe. vel fantasia cum
sit corp seu corporeũ mag erit inuestigabile
q̃z sba sepata. cui nullũ pt esse ydolũ seu fan/
3 tasma. P. phus. viij. phicoꝝ ait. qñ aliqd
est h 𝔷 h. si vnũ illoꝝ inueniť sepatim. 𝔷 alteꝝ
poterit sepatim inueniri. Uerbi grã sic ibidez
ait phus. qr inueniť aliqd qđ est mouēs 𝔷 mo/
bile. 𝔷 inueniť aliqd qđ ē mobile 𝔷 ñ mouēs.
g̃ inueniť etiā mouēs imobile. seu motor imo
bilis. sz inueniť aliqd celũ dyaphanũ seu trāś
parēs 𝔷 lucidũ. sic est q̃dlibet celũ planetarũ.
et inueniť celũ trāsparēs 𝔷 nõ lucidũ. sic ē ce/
lũ cristallinũ. de q̃ infra patebit. g̃ erit celũ lu
cidũ 𝔷 nõ trāsparēs seu dyaphanũ. qđ nõ pt
ēē aliđ nisi celũ ēpyreũ P. illđ q̃d hz influē
4 tiā in ista inferiora realez. h pt naťaliter inue/
stigari mediāte suo effectu. sz celũ empyreum
hz influentiā realē in ista inferiora vt patebit
infra dist. xiiij. g̃ rc. Sed iste rõnes q̃uis Cõtra opinionem
sint aliq̃ mõ pbabiles 𝔷 appentes. tñ nõ sũt
necessarie 𝔷 existentes. g̃ anteq̃z ad eas respon
deā pono scđam 3clusionem. et est hec ꝙ celũ Scđa cõclusio.
empyreũ esse. potest aliquo mõ declarari pro
babili psuasione. Et istud patet ex intentõne
beati Augustini sup Geñ. ad litterā. ca. viij.
vbi sic arguit. Omne quod moueť innititur
alicui imobili. Et hāc ppositõnez declarat
inductiue. qr digit nõ moueť nisi palma sit
fixa. nec palma moueť nisi fixo articulo cubi/
ti. nec cubit moueť nisi fixo humero. Et sic
discurrēdo p singula ostendit ꝙ semp corp
motũ psupponit corpus imobile. cũ g̃ nouez
celi sint mobiles. vt infra patebit. g̃ videť ꝙ
psupponāt decimũ celum qđ sit imobile. g̃ rc
Ista āt ratio licet sit aliq̃ modo pbabilis.
nõ est tñ naturalis 𝔷 necessaria. qr naturalis
phus nõ 3cederet ꝙ aliqđ corp essz imobile
cũ expsse ponat Aristo. vij. et. viij. phicoꝝ ꝙ
om̃e corp est mobile. 𝔷 om̃e mobile corpus.
Item diceret phus ꝙ licet illud qđ moue
tur in aliq̃ motu recto requirat aliqd stabile i
q̃ moueť. ppter h em̃ loc dr q̃d imobile. iiij.
phicoꝝ. tñ celũ nõ moueť in aliq̃ sz solũ circa
aliqd. g̃ nõ exigit rõne sui motus aliqd imo/
bile in quo moueť. sz circa qđ moueť. 𝔷 hoc đ
facto dať. puta ipm centrũ terre. Ad pmũ Ad rõnes 3 3clõnez pmam
ductũ 3tra pmā 3clusionē nego 3sequentiā.
quia veritas isti ppositõis. deus est. ita patz
ex effectib quos videm in creaturis. ꝙ ista
ppositio apđ sapiētes p se nota est. Propter
quod ait apostolus ad Ro. pmo loquens de
cognitõe gentiliũ quam habuerũt de deo. In
uisibilia dei per ea que facta sunt intellecta cõ
spiciuntur. sempiterna quoq̃z virtus eius et
diuinitas. ymmo etiam Aristoteles nõ solũ
deum esse. verũetiam vnũ deum esse quasi ne
cessaria ratione deducit. xij. meth. circa finem
Sed celũ empyreum esse nõ apparet euidē/
ter ex aliquo effectu nobis noto in creaturis.
Ad probationem dicendum ꝙ licet deus i se
acceptus sit summe elongat a sensu et fanta
sia. tamen effectus deum ostendentes nõ sũt
elongati a sensu vel fantasia. Ad secundũ 2
dicendũ ꝙ per motũ celi necessaria ratiõe pro
bamus sbas separatas esse. sed per nullũ effe/
ctum possumus pbare celum empyreuz esse.
Ad tertiũ dicendũ ꝙ naturaliter loquēdo 3
tũc maior ñ ē va vniũsaliter. qr in hoie naťa/
liter stant simul sba 𝔷 accidens. in deo suba
sine omni accidente. 𝔷 tñ nõ pt dari naťaliter
aliqd accidēs sine sba. cũ naťaliter accidēs

esse sit in esse. vtr. iiij. meth. vnde tale accidēs
nō eēt accidēs. qd̄ est ꝯdictio. qꝛ om̄e accidēs
vel actualiter inheret sbiecto. sic est q̄dlibꝫ ac
cidēs sue nat̄e derelictū. vel saltē aptitudīe in
heret. sic sūt accidētia in sacram̄to altar; super
nat̄aliter separata. tale āt accidēs qd̄ ex sui nat̄a
esset sine sbiecto staret p se. ꝛ nec actu nec apti
tudine inhereret. Etiā falsū assumit̄ in mi
nori cū dr̄. ꝙ celū cristallinū nō ē lucidū. qꝛ n̄
min⁹ sꝫ multo magis celū cristallinū illumia
tur a celo empyreo. qd̄ in oī sui pte lucet sicut
sol vel sicut clarissima stella. qꝫ q̄dcūqꝫ celum
planetaꝝ illūiet̄ a sole. Etiā dato ꝙ rō con
cluderet. tūc tale celū de q̄ ꝯcludit̄ nō eēt celū
empyreum. qꝛ h̄ celum nō solum est luciduꝫ
sꝫ etiā est trāsparēs. alias beati non possent se
4 mutuo videre ī illo celo. Ad quartū dicē-
dū ꝙ q̄muis celū empyreū hꝫ influentiā in ista
inferiora. tn̄ de illa influētia nat̄aliter nihil cō
stat nob̄. ꝛ iō illā influētiā cum nat̄aliter sit
nob̄ ignota non possum⁹ celū facere notū. seu
ꝓbare ipm̄ esse. sꝫ magis econūso p̄supponē
tes hmōi celū esse. tūc p celū illud ꝓbam⁹ iā
Inquisitō dictā influentiā. Quo ad scd̄m pono q̄ttu
scd̄a articu or ꝯclōes. Prima est ꝙ supposito ex dictis
li pmi pn- sctōꝝ ꝙ celū empyreum sit. tūc p̄t ꝓbabiliter
cipalis. ostendi ꝙ istud celum sit excellēter lucidum.
Scd̄a ꝙ sit f̄m q̄d trāsparēs seu dyapha-
nū. Tertia ꝙ sit inuariabile. Quarta
Prima cō ꝙ sit imobile. Primā ꝯclōnē pbo sic. No
clusio ꝓba bilissimū corp⁹ debet excellēter habere nobilis
tur. simā q̄litatē corpalē. sꝫ celū empyreū ē corp⁹
nobilissimū. cū sit habitatio btōꝝ. ꝛ lux ē no-
bilissima q̄litas inter oēs q̄litates corpales.
Opīoꝯria g̃ ꝛc. Sꝫ oppositū isti⁹ ponit q̄dā opinio
1 duplici rōe. Primo qꝛ celū empyreū ē ma
ximū oim̄ corpm̄. g̃ si eēt lucidū excellēter. tūc
nūqꝫ haberem⁹ noctē. qꝛ nō obstante solis ab
sentia lumē isti⁹ celi sufficiēter illūinaret totū
2 aerē. Scd̄o qꝛ celū empyreū est corp⁹ ma-
xime formale inter oīa corpa. g̃ nō p̄t eē excel-
lenter lucidū. Añcedēs p̄tꝫ. qꝛ q̄nto corp⁹ est
nobili⁹ tanto est formali⁹ ꝛ min⁹ hꝫ de mate
ria. ꝯñā etiā p̄tꝫ. qꝛ quanto celeste corp⁹ est lu
cidius. tanto est spissius. ꝛ p ꝯñs mag; abun
dat in materia. ꝓpter h̄ em̄ stella est lucidior
ps sui orbis. qꝛ est spissior ps sui orbis. raro
vero min⁹ lucēt. iō em̄ ignis nō lucet ī sua
ꝓpa spera. qꝛ ibi ē rarissim⁹ ꝛ maxie formalis
min⁹ hn̄s materia qꝫ ignis q̄ vtimur h̄ in-
Cōtra opi feri⁹. Sꝫ ista nō ꝯcludūt. qꝛ f̄m sctōs do-
nionem ctores istud celū dr̄ empyreū. id ē igneū. non
Solō. a calore sꝫ poti⁹ a splēdore. Ad pmū nego

ꝯseq̄ntiā. Nā sic luna qꝛ obsistit visui ꝛ nō ē Ad .1.
trāsparēs aufert nob̄ lumē solis q̄n interpo-
nit̄ inter nos ꝛ solē. sic octaua spera. qꝛ ex nlla
ui pte est trāsparens ꝛ dyaphana. ꝛ ex oī sui
pte obsistit visui nr̄o. iō celū empyreū nō p̄t
lumē a se deriuatū ad nos trāsfundere p octa
uā sperā vel p ipm̄ firmamētū. Forte dicet̄ Instan.
ꝙ ista solutio impedit ꝯclōnē p̄dictā. q̄a f̄m
astronomos sol dr̄ q̄si sol⁹ lucēs. ꝛ h̄ p tanto.
qꝛ sol⁹ sol hꝫ lumē a seipso ꝛ nō ab alio corpe.
om̄ia aūt alia lumiaria corpalia lumē corpa-
le hn̄t a sole. ꝛ hinc est ꝙ sol dr̄ fons totius lu
minis corpalis. sꝫ firmamētum mediat inter
solē ꝛ celū empyreū. g̃ celū empyreū nō potest
a sole recipe lumē. ꝛ p ꝯñs nō erit lucidum.
Rn̄deo ꝙ celū empyreū cū sit pmū ꝛ nobi- Solo.
lissimū omniū corporū. ideo a nullo alio cor
5 pore poterit dependere. ergo tantūmodo habꝫ
a deo effectiue lumē suum et non a sole. vel a
quocūqꝫ alio corpore. stelle autem firmamen
ti et om̄ia alia lucentia citra firmamentū nō
habent lumen a se. sed tantummodo a sole. ꝛ
ideo respectu talium dicitur sol quasi sol⁹ lu-
cens. id est. solus lucem a se habens. Ad Ad .2.
secundū dicendū ꝙ consequentia nō est vera
Ad ꝓbatōnem dicendū ꝙ licet in natura ele
mentoꝝ spissiora sint indigniora. ignis em̄ ē
dignissimū elemētoꝝ cū sit rarissim⁹. ꝛ terra
vilissimū elementorum cū sit spississima. in
natura tamē celesti est econuerso. stella enim
est nobilissima pars sui orbis. cuꝫ sit spississi-
ma. Appellando etiā formalius illud qd̄ est
actiuius. tunc in natura celesti magis spissa
sunt magis formalia. stella eniꝫ cū hoc quod
est spissior pars sui orbis. est etiam actiuior
pars sui orbis. Secundo dico ꝙ istud ce Secunda
lum est aliquo modo transparens seu dya- conclusio.
phanum. quia talis dispositio localis que fa Ratio
cit ad delectatōem beatoꝝ non debet denegari
loco seu habitatōni eoꝝ. sed transparētia seu
dyaphanitas est huiusmodi. ergo ꝛc. Ma-
ior patet. quia cum in beata vita pfecta ꝛ ple-
na sit delectatio. nihil denegabitur ibi quo au
geri potest beatoꝝ delectatio. Minorem pro
bo. quia magna delectatio est presentialiter vi
dere amicuꝫ. iuxta illud quod ait Aristoteles
ix. ethicoꝝ. Delectabilis est presentia amico
rum. Et infra sbdit. In amantibus videre de
lectabilissimum est. Sed quilibet beatus est
amicus alterius f̄m perfectam caritateꝫ. ergo
corporali visione in vita beata resuscitatis cor-
poribus se mutuo debent videre. hoc autem
fieri nō posset nisi celū in q̄ habitāt esset dya-

phanū.alias em̄ obsisteret visui in tm̄. ꝙ ra/
dij visuales nō possent attingere obiectū.nec
Instantia species obiecti possꝫ venire ad oculū Forte
diceret ꝙ sicut ptꝫ ex p̄cedentibꝰ quāto aliq̄d
in natura celesti est lucidiꝰ tāto est spissius.sꝫ tu
dicis in p̄ma ꝯclōne istiꝰ inq̄sitōis.ꝙ celū em
pyreū est excellēter lucidū.ergo erit excellēter spis
sum.ꝛ p ꝯñs nullo mō rarū seu dyaphanum.
et sic videt ꝙ ista ꝯclusio contradicat prime.
Solutio Rñdeo ꝙ licet phice loq̄ndo.q̄nto aliq̄d ī
celo est lucidiꝰ tanto sit spissius.tm̄ ad h̄ non
est artata diuina potētia q̄n possit etiā ī rariss͛i
mo corpe tantā vel maiorē lucē inducere q̄ꝫ ꝑ
nūc sit lux solis.Et qꝛ decēs eē videt vt corpa
lis habitatio btōꝝ sit valde lucida ꝛ amena.
ꝛ cū h̄ trāsparēs ꝛ peruia vt mutuo se possint
videre.idō nō obstante celi empyrei magna lu
ciditate.illud celū tantā hꝫ trāsparentiā ꝛ [illegible]
nitatē.quāta sufficit ad clarā ꝛ iocūdā corpa/
Tertia cō lē visionē ipoꝝ btōꝝ. Tertio dico ꝙ loquē
clusio. do ꝓpe de variatōe seu alteratōe.tūc istō celū
Ratio. ē inuariabile seu inalterabile.qꝛ illō qō n̄ pa/
titur ꝑegrinas impssiones h̄ nō variat nec al
terat ꝓpe.sꝫ nullū celū de q̄ locutꝰ est aristote/
les patit ꝑegrinas impssiones.vt ipe ꝓbat in
libro celi ꝛ mūdi.ergo multo minꝰ celū empyreū
patiet hmōi ꝑegrinas impssiones cū sit nobi
Instantia lissimū celoꝝ. Forte dicet ꝙ vox corpalis
esse nō p̄t nisi in corpe rarefactibili ꝛ ꝯdensa/
bili.ꝛ p ꝯñs ꝓpe variabili. sꝫ post mortuoꝝ
resurrectōeꝫ beati deū voce corpali laudabūt
ac sibi mutuo loquent.ergo ꝛc. Maior patet.ij.
de aīa. Minor etiā ptꝫ.qꝛ decēs est ꝙ lingua
eoꝝ deseruiat in vita btā ad diuine laudis ꝑ/
coniū.ꝛ mutue societatis amiciciā exp̄mēdā
Solutio. Rñdeo ꝙ resuscitatis corpibꝰ btōꝝ.ipsi
beati habebūt in gutture suo aerē sibi cōnatu/
ralē.q̄ q̄dem aer cū p naturalia instrumēta re/
uerberat ad vocalē arteriā.tūc in reali motōe
et scissione illiꝰ aeris erit vox realiter. a q̄ voce
reali vlteriꝰ p ipm̄ celū multiplicabit vox in/
tētionaliter in tm̄ ꝙ quilibet p̄t alterū audire.ꝛ
quilibet p̄t alteri intentōem suā etiā vocaliter
exp̄mere.q̄uis ipm̄ celū non sit ꝓpe rarefacti
bile vel cōdensabile.variabile seu alterabile.
sicē em̄ nūc vox ab ore hois ꝓlata mlto remo/
tius audit q̄ꝫ aer realiter p vocem scindat seu
moueatur.quia licet necesse sit illud in quo ē
vox realiter moueri et aliquatenus alterari.
tamen intentionaliter potest esse vox seu so/
nus in aliquo corpore sine sui alteratōe pro/
pria et reali. Unde quando loquimur q̄ꝫdiu
aer ad tumultuatōnem vocis realiter moue/
tur.tamdiu in ipo aere est vox realiter.sꝫ ces/
sante aere ab huiusmodi tumultuatōne ꝛ re/
ali motione.non multiplicatur vlterius vox
seu sonus nisi intentionaliter . sic in gutture
et in ore beatorū erit vox realiter.in celo autēꝫ
solū intentionaliter. Quarto dico ꝙ istud Quarta
celuꝫ est īmobile loquendo d̄ motu locali.qꝛ ꝯclusio
proprius locus illorum qui sunt in perfecta
quiete debet esse immobilis.sed celum empy/ Ratio.
reum est proprius locus beatorum qui sunt
in perfecta quiete.ergo ꝛc. Maior patꝫ. quia
proprius locus ad locatum habet aptitudi/
nem ꝛ conformitatē.minor patꝫ ex dictis san
ctorum multoꝝ hic in littera Sed contra Cōtra con
istam conclusionē arguūt quidam sic. Om̄e clusionem
corpus est mobile.quia dicit phus in phisi/ 1
cis ꝙ omne corpus mobile et omne mobile
corpus.sed celum empyreū est corpus .vt de
se patet. P̄.omne corpus naturale est mo/ 2
bile.sed celum empyreū est corpus naturale.
ergo ꝛc. Maior patet.quia natura est princi
piū motus et quietis eius in quo est.vt d̄r.ij.
phicoꝝ. Minor ꝓbatur.quia omne corpus
aut est naturale aut mathematicū.sed celum
empyreum nō est corpus mathematicum.er
go erit corpus naturale. P̄.angeli sūt mo 3
biles.ergo et celum empyreū est mobile.cōse/
quentia patet.quia nulla rōne videtur ꝙ cor
pus sit immobilius spū.probat antecedens.
quia in libro Job dicitur de angelis. Qui ser
uiunt ei nō sunt stabiles.et ī angelis suis rep
perit prauitatē. Et s̄m aplm̄.angeli sūt am
ministratorij spūs in ministeriū missi eorum
qui electi sunt ad salutem. Ad p̄mum di/ Solutio
cendum ꝙ phus in hoc fuit deceptus ꝙ nul/ Ad.1.
lum corpus credidit esse sup ipm̄ p̄muꝫ mo/
bile.et quia om̄e corpus existens infra p̄muꝫ
mobile aliquo modo dependet ab eo.et p cō/
sequens est mobile.nam illud qō dependet a
mobili oportet aliquo modo esse mobile.idō
apud phm̄ ista ꝓpositio reputabatur p se ve/
ra qua dicitur.om̄e corpus est mobile. sed [illegible]
rei veritate ꝓpositio est falsa apud xp̄ianos.
q̄ ponūt aliqō corpꝰ sup ipm̄ p̄mū mobile. pe
nitꝰ indepēdēs a p̄mo mobili.sicē est ipm̄ celū Ad.2.
empyreū. Ad scōm dicendū ꝙ corpꝰ d̄r na
turale dupl'r. Uno mō eo ꝙ sit ꝯpositū ex mate
ria ꝛ forma q̄ dicūt natura.vtꝫ.ij.phicoꝝ. Alio
mō eo ꝙ sit affectū ꝛ dispositū seu informatū
q̄litatibꝰ naturalibꝰ actiuis ꝛ passiuis.ꝛ isto
scdō mō accipiēdo corpꝰ naturale.tūc oē corpꝰ
naturale naturaliter ē mobile. ꝛ d̄ isto ꝓcedit ar/
gumētū.sꝫ celū empyreū solū p̄mo mō p̄t dici

naturale. cū sit ɔpositū ex materia ⁊ forma. et nō scđo mō. cū non sit sbstratum contrarijs qualitatibꝫ actiuis ⁊ passiuis. Nam si hmōi qualitates haberet tūc necessario esset corruptibile. Potest etiā corpꝰ pmo mō acceptuȝ eē mobile scđm locū. qñ hoc requirit ordo vniuersi. vtȝ in motu oim celoꝝ q̄ sunt infra celū empyreū. motum aūt celi empyrei nō requirit ordo vniūsi. sed potiꝰ requirit imobilitatē eius ppter statū beatoꝝ. quoꝝ pprius locus
Ad. 3. est celū empyreū. Ad tercium dicendū ꝙ cum motus angeli et motus corpm sint diūsarum rōnum. ideo nō pt vnꝰ sufficiēter pbari p alterum. Dato eñ ꝙ nullū corpus moueret. angelus nō minus possꝫ moueri q̄ȝ si omnia corpora mouerent. quomō aūt angelus moueat dixi in primo lib. dist. xxxvij. articu
Nota. lo. ij. conclusione. iij. Est tñ hic notanduȝ ꝙ celum empyreum non dico sic imobile. qn si deo placeret eque bene posset moueri sicut ⁊ ceteri celi. sed p tanto dr̄ imobile. qꝛ ordo vniuersi non requirit motū eiꝰ. et ipe deꝰ nō sbiecit tale celum virtuti alicuꝰ creature. q̄ moueat ipsum.

Articulꝰ 2 **Quātum ad secūn**dum articulū pmo videndū est vtrū ostēdi possit necessaria rōne ꝙ sit quoddaȝ celū mobile sup octauā speraȝ. Scđo cuꝰ nature sit
Prima cōclusio. illud celū. Quo ad pmū dico ꝙ sic. qꝛ illđ qđ mouet diuersis motibꝫ nō pt esse pmum
1 mobile. sed octaua spera mouet diūsis motibus. ğ ⁊c̄. Maior ptȝ. qꝛ pmū in quolibet genere est mēsura ceteroꝝ. vt dr̄. x. meth. mensu vero debet esse vna ⁊ simplex. vtȝ ibidem. ğ pmū mobile debet moueri vno simplicissimo motu. vt eiꝰ motus veraciter sit mensura omniū ceteroꝝ motuū. Minor patebit in tertio
2 articulo istius questiōis. P. ōme mltiplex et difforme p̄supponit aliqđ simplex ⁊ vniforme. sed q̄dlibet celoꝝ visu immediate pceptibiliū mouet multiformiter. vt infra patebit.
Instātia. Sȝ forte ɔ̄ istud diceret. qꝛ nihil est in intellectu qn pus fuerit in sensu. vtȝ ex supioribus allegatis. sȝ nullū celū extra sup firmamtū est sensu pceptibile. Nam si aliq̄ sensu hoc fieri deberet maxīe videret de sensu visus. et h nō. qꝛ octaua spera in nulla sui pte ē penetrabilis visu. ⁊ iō ppriē dr̄ celū. qꝛ celat ⁊ abscon
Solō. dit a nob ōme qđ est supra ipam. Rñdeo ꝙ licet nonū celū nō cadat imediate sb sensu. ex sensatis sufficiēter pt ondi. nam cū sensu pcipiebat multiplex motus octaue spere. ex h necessario ɔcludebat ꝙ octaua spera nō erat pmū mobile et p ɔsequēs oportet eē q̄ddā celū sup octauaȝ sperā cuꝰ motus sit simplex ⁊ vniformis. ac p ɔsequēs pmꝰ oim motuū. Quo ad scđm dico ꝙ istđ celū nō de natura elementari. qꝛ corpꝰ naturaliter icorrup Secunda conclusio
tibile nō est elemētū nec ex elemētis. sȝ potiꝰ ē de natura q̄nte essentie. sȝ celū extra sup firmamtū est naturaliter incorruptibile. ğ ⁊c̄. Maior ptȝ. qꝛ tam elemēta q̄ȝ ex elemētis ɔposita sūt naturaliter corruptibilia. Minor etiā patȝ. qꝛ sm Aristo. ⁊ suū cōmētatorē in celestibꝫ corporibꝫ neq̄ malum neq̄ corruptio reperitur.
P. firmamentū ⁊ celi planetaꝝ nō sunt de 2
natura elemētari. ğ nec istđ celū. patȝ añs i li. celi ⁊ mūdi. Probat ɔseq̄ntia. qꝛ pmū mobile nō est ɔpositus his mobilibꝫ q̄ sunt citra ipm. sed istud celū est pmuȝ mobile. vt infra
patebit. Sȝ ɔ̄ istud est q̄dam opio q̄ ponit Opinio
ꝙ istud celū sit vere aqueȝ seu de natura aque.
qꝛ dr̄ Geñ. pmo ꝙ fecit deꝰ firmamētū ⁊ diui 1
sit aquas q̄ supra firmamentū sunt. ab aquis q̄ sb firmamēto sunt. Qđ attendēs augꝰ. sup Geñ. ait. Qualitatē aque supra firmamētuȝ esse nō dubitamꝰ. Maior est eñ hꝰ scpture auctoritas q̄ȝ omīs ingenij hūani capacitas.
P. illud qđ excessiue est frigidū h est de na 2
tura aque. istud celū est excessiue frigidū. ğ ⁊c̄. Maior ptȝ. qꝛ pma q̄litas aque est frigiditas. ğ quicq̄d est excellēter frigidū. oportet ꝙ sit de natura aq. minorē isti pbāt p h ꝙ saturnꝰ est frigidissimꝰ planetaꝝ. quā frigiditateȝ ve dicūt saturnꝰ ɔseq̄t ex ppinq̄tate ad istud frigidissimū celū. qꝛ inter oēs planetas saturnꝰ
est ppinquior celo cristallino. Hic est ad/ Nota
uertendū ꝙ ppter mltas auctātes sacre scripture q̄ sonare videnť aquas eē sup celos. beatus augꝰ. q̄ ad hmōi aquas recitat duas opi/
niones. Vnaȝ recitat. ij. sup Geñ. q̄ ponit ꝙ Opinio
ille aque q̄ sup celos sunt sint aque elementa
res eiusdē speciei cū istis aq̄s inferioribꝫ. Quia 3
cū scptura sacra nō distinguat īter istas aq̄s ideo ñ videtur ꝙ nos debeamus distinguere.
P. sicut videmus in homine qui est mi/ 4
crocosmus. hoc est minor mundus. sic debemus iudicare de maiori mundo. sed in homine cerebrum quod est frigidior pars corporis humani tenet locum superiorem q̄ȝ corde epar que sunt partes calidiores. ergo et i maiori mūdo aque possunt tenere locū altiorem.
P. in psalmo dicit. Extendens celum si 5
cut pellem. qui tegis aquis superiora eius.

6 ꝑ. aque q̃n̄q3 descēdūt de celis. g̃ aque sūt supra celos. Cōseq̄ntia patz. q2 si in celis seu sup̱ celos nō essent aque. tūc de ip̄is nō possēt descendere aque. Añcedens pz Gen̄. vij. vbi dr̄. cataracte celi aperte sunt ⁊ pluit quadragīta dieb9 ⁊. xl. noctib9.

Cōtra opinionem

Sed ista opinio stare nō pt̄. q2 corp̱a eiusdē nature ꝓprime debent habere vnū locū naturalē. g̃ si sup̱ firmamēto essent aque. tūc vel iste aque inferiores essent extra suū locū naturalē. et ꝑ ꝯseq̄ns naturaliter ascenderēt ad illas aquas sup̱iores. vel ille sup̱iores violenter sup̱ius detinerent᷑. eo ꝙ naturaliter deberent descendere ad istas.

Instantia

Forte ad istud dicerēt illi ꝺ ista grossa opinione ꝙ ille aque sup̱ius existentes nō possūt descendere nisi ap̱iant᷑ cataracte celi. quibus apertis hm̄ōi aque naturaliter descēdunt. sic̄ apparuit t̄pe diluuij.

Solutio.

Sed nec istud valz q2 in sup̱celestib9 nihil est violentū. vt ptz ꝑ ph̄m in de celo ⁊ mūdo. sed ꝓ omi t̄pe quo cataracte nō essent aperte tūc violenter tenerent᷑ sup̱ius ille aque.

Instantia

Forte adhuc diceret᷑ ꝙ ꝓpter elongatōem rei a suo ꝓprio loco minuit᷑ appetitus ei9 ad locū. Ista em̄ est causa quare motus naturalis est tardior in p̄ncipio et ē velocior in fine. q2 in p̄ncipio illi9 mot9 ip̄um mobile ꝓpter elongatōez a loco nō habet tm̄ appetitū ad locū q̄ntum habet in fine q̄n̄ appropinquat ad ip̄m locū. Sed iste aque que sūt sup̱ firmamēto maxime distāt a loco istarū inferioꝝ aquaꝝ. iō modicū vel nullū appetitū habent ad istū locū deorsum. ⁊ ꝑ consequēs nō tenent᷑ sup̱ius violenter. q2 h̄ solum est violentū qđ est ꝯtra naturalem appetitū.

Solutio.

Sed nec istud valet. q2 natura quantū dat de forma tm̄ dat de loco. hoc est de naturali appetitu ad locū. vtz. viij. ph̄icoꝝ. Sz ƀm istos ille aque habent verā formā aque. ergo manente tali forma sp̱ manet appetit9 ad locū. ꝯtra quē si res detinet᷑ violenter detinetur.

Instantia cū solutōe.

Quō aūt ignis inferni possit ꝑpetue manere in inferiorib9 ꝑtib9 terre. vbi est loc9 maxime deorsum nō obstante ꝙ naturalis locus toti9 ignis sit sursum. hoc dn̄o cōcedente determinabo in q̄rto libro circa finē q̄n̄ tractab9 de loco penaꝝ ip̄oꝝ dānatoꝝ.

Solutio rationum.
Ad. 1.

Ad p̄mū dicendū ꝙ ꝑ aquas sup̱ firmamēto nō intelligunt᷑ aque elemētares. q2 ꝯtra naturalē ordinē vniūsi esset ꝙ corruptibile ī situ suo transcenderet incorruptibile. sz intelligit᷑ celuz cristallinū. qđ ƀm astronumos dr̄ p̄mū mobile. Ad dictū Augustini dicendū ꝙ ƀm Aristotelem. ij. de aīa. aer et aqua ꝯuenerūt cum corpore ꝑpetuo in dyaphanitate. Dicit᷑ g̃ super firmamēto esse aque qualitas. q2 ibi est dyaphanitas.

Ad. 2.

Ad secundū nego minorē. q2 illđ celum non dr̄ celum aqueuz a frigiditate sed a dyaphanitate. In ꝓbatione etiam falsum assumit᷑. q2 si saturnus reciperet frigiditatem ab hm̄ōi aquis. tūc saturnus esset corruptibilis. q2 quicq̄d est sbiectum qualitatib9 actiuis ⁊ passiuis hoc est corruptibile. Unde saturnus non est formaliter frigidus sicut isti ymaginant᷑ sed virtualiter. Item stelle firmamenti essent multū ꝓpinquiores talibus aquis q̄3 saturnus. et tm̄ alique de illis stellis sunt calidissime virtutis. vt apparet de stellis que sunt in signis estiualibus.

Ad. 3.

Ad tertiū dicendum ꝙ nos debemus distinguere inter illas aquas ⁊ istas. q2 ad hoc cogit ratio naturalis. cui sacra sc̄ptura nō ꝯtradicit. maxie in talibus vbi non est articulus fidei.

Ad. 4.

Ad quartū dicendum ꝙ q̄uis in hoc sit simile ꝺ homine qui dr̄ minor mundus. et de mundo vniuersali. ꝙ sicut sol tenet medium situz inter planetas. sic cor hoīs tenet mediū inter ꝑtes sup̱iores ⁊ inferiores ip̄sius hominis. tm̄ ꝓpter hoc nō pt̄ dici ꝙ ꝓpter frigiditatē humani cerebri tenēt᷑ locū altiorē corde. aliq̄ aque elemētares ⁊ corruptibiles teneāt locuz altiorē firmamento ⁊ ceteris corp̱ib9 celestib9 q2 ꝯ naturale rōis iudiciū esse videt᷑ ꝙ corruptibile superemineat incorruptibili.

Ad. 5.

Ad quintū dicendū ꝙ ƀm Rabanū p̄ter celestes speras que sunt de q̄nta essentia adhuc infra celū lune sunt q̄ttuor celi. Quoꝝ p̄mū dr̄ celum igneū. ⁊ est sup̱ior pars spere ignis attingens celū lune. Aliud dr̄ celū olimpiū. a q̄dā mōte ī macedonia q̄ dr̄ mōs olimpi. q̄ mons tante refert᷑ esse altitudinis ꝙ trāscēdit om̄es nubes. et istud celū ē inferior pars spere ignis. Tertiū celū dr̄ celū ethereū. ⁊ est sup̱ior pars spere aeris. q̄ ꝓpter ꝓpinquitatē ad speram ignis est sicca. ⁊ de facili inflāmabilis. et iđo ƀm ph̄m in de celo et mūdo. nomē etheris signat corpus velocis motus. ⁊ de facile inflāmabile. Quartum celum dicitur celum aereū. et ē inferior pars aeris. De isto celo intelligit᷑ dixisse saluator in euangelio cū ait. Aliud cecidit secus viam ⁊ ꝯculcatū est ⁊ volucres celi comederunt illud. Et in p̄s. Uolucres celi et pisces maris ⁊c̄. Et Genesis primo. Dominamini piscib9 maris et volatilibus celi. Et de isto celo scilicet aereo potest intelligi auctoritas pro argumento inducta. quia illud celum tegitur aquis. id est. nubib9 aquosis.

Possset etiā dici q celum firmamēti tegit aquis. id est. celo cristallino qd aqueuz dicit. nō a frigiditate. sed a dyaphanitate vt dictum est supra. Ad sextū dicendū q ſm huguitionē cataracta dr via ſbterranea. ꝛ inde trāsfert ad omez meatū qui est ſb aliquo supiori. et ideo accipiēdo celū p supiori pte aeris. tūc hmōi cataracte fuerūt itenora nubiū. que tēpore diluuij abundantissime pluuias effuderūt. Uel per cataractas possim⁹ intelligere planetas virtualiter hūidos ꝛ pluuiosos. qui tpe diluuij omes erant ɔgregati i signo humidissimo. puta in aquario. ppter qd tāta descendit pluuiaꝝ abundantia quasi si celum se appuisset ꝛ ex se flumina infer⁹ transfudisset. est igit locutio non propria sed metaforica cuz dicitur cataracte celi aperte sunt.

Opio. 2. Alia est opinio quā recitat aug⁹. xiij. ɔfe. que dicit. q iste aque nō sunt corpales ſz tantūmodo spūales. s. ipsi angeli sancti. de quibꝫ dr in ps. Aque que sup celos sunt laudēt nomen dnī. Et hanc opinionē videt ibidē aug. tenere dicēs domino de hmōi aquis. Uidēt faciē tuā semp. et ibi legūt sine labijs. que sit eterna volūtas tua. Hanc tn̄ opinionē videt aug⁹. retractare li. ij. retractationum dicēs. Nō dixi firmamētū factū inter spūales aqs supiores. ꝛ corpales inferiores. nō satis consiterate dictū est.

Opio. 3. Et ideo est tertia opinio q ponit iuxta lrālem sensum q p aquas sup firmamento debem⁹ intelligere celū cristallinū. qd nō est cum istis inferioribꝫ aquis eiusdez nature. sed est de natura quinte essentie.

Articul⁹ tercius. Quantū ad terciuz pncipale pmo videndū est de natura firmamenti. Secūdo de motibꝫ ꝛ ɔditōnibꝫ eius.

Quo ad pmū dico q firmamentū ē corp⁹ quinte essentie ꝛ non est elementaris nature. quia omē corpus elementarꝭ nature est naturaliter alterabile. sed firmamentuz ꝛ quelibet alia spera celestis est alterans inalterabile. vt ptz p phm. ꝙ ꝛc.

Instātia. Sed ɔtra istud videt eē opinio platonicoꝝ. qui dicebant celum esse ignee nature. quia facit effectus siles effectibꝫ ignis. quia calefacit ꝛ illuminat nō min⁹ ꝙ ipe ignis.

Solō. Respondeo q ꝙuis tam celum ꝙ ignis sint causa pdictoꝝ effectuū. hoc cuz fit aliter et aliter. Nam celū est causa equiuoca hmōi effectuū in istis inferioribꝫ. ſz ignis est causa vniuoca.

Instātia. Etiā contra istā cōclusionē videt esse dicta aliquoꝝ theologorum qui dicūt celū factum ex aqua. et hoc probāt ex dictis sanctoꝝ.

Solō. Respondeo q sancti intelligunt p aquā materiā celi de qua factū est celū.

De secundo nota. Quo ad scðm est aduertendū. q firmamentū seu celum stellatuz mouet duplici motu. Uno ab oriente in occidens. et iste est motus diurnus q rapit ꝛ circūuoluit a spera pmi mobilis. ꝛ isto motu mouet super polis mūdi. quoꝝ vn⁹ eleuat nobis q dr polus articus. et alter suppmit nobis q dr polus antartic⁹. Alio motu mouet ab occidēte i oriēs. et hoc a pprio suo motore. ꝛ isto motu mouetur sup polis zodiaci. hoc aūt motu ſm ptolomeū in almagesti in centū annis mouetur solū p vnū gradū. quoꝝ graduū in celi circūferentia sunt. 360. Et illo suo pprio motu firmamentū pfecte nō reuoluit nisi in. 36. milibus annoꝝ. Nam cuz gradus in celo sint vt tam dictū est. 360. ꝛ in centuz annis transeat solū vnū gradū. ideo decem gradus trāsibit in mille annis. centū gradus in decez milibꝫ annoꝝ. 300. gradus in. 30. milibus annoꝝ. et 60. gradus in sex milibꝫ annoꝝ. et sic tota reuolutio occupabit tēpus. 36. miliū annoꝝ.

Ar. 4. Quantuz ad quartum pncipale est aduertendū q celi planetarū sunt septē in quoꝝ quolibet est solum vna stella q dr planeta. a planes grece qd est error latine. et ideo qñqꝫ iste stelle dicūt erratice ppter varias eoꝝ motus. Nam quia iste stelle nō sunt fixe in orbibꝫ suis sicut stelle octaue spere. sed vel sunt fixe in circulo ecentrico. q alio noīe appellat circul⁹ deferens. vel sunt fixe in circulo epiciclo. q circul⁹ claudit intra supficiē circuli deferentis. ꝛ ideo qñqꝫ mouet ad austꝝ. qñqꝫ ad aquilonē. ꝛ hoc ppter obliquitatē deferentis. qñqꝫ vident moueri retrograde. qñqꝫ pcessiue. ꝛ qñqꝫ vident se habere stationarie. ꝛ hoc ppter circulū epicyclū.

Istoꝝ aūt omniū expssiorē declaratōnem ad pn̄s causa breuitatis obmitto. Dic aūt est planetarum ordo incipiendo ab inferiori: Prim⁹ est luna. Secundus mercuri⁹. Tertius venus. Quartus sol. Quintus mars. Sext⁹ iupiter. Septimus saturn⁹. Quō aūt iste stelle habent distinctas virtutes. ꝛ in q signo zodyaci quelibet istaꝝ stellaꝝ pprium habet dominiū. dño ɔcedente qñqꝫ intendo specialiter ptractare.

Ad pncipale arg. Ad argumentū pncipale ptz ex his q dicta sunt circa pmā conclusionez scðe inquisitōis pmi articuli.

Distinctio tertia.

Ece ostensum est ⁊c. Hic magister nitiť investigare in quali natura angeli fuerint creati. ⁊ qualibꝫ perfectionibus decorati. Et dividitur in partes duas. Nam pmo tractat de natura ⁊ pfectōne angeloꝝ p cōpatōnem ad culpam ⁊ innocentiam. Secūdo per compatōnem ad gl'iam ⁊ miseriam. dist. iiij. ibi. Post hec videndū. Prima in duas. quia primo ostendit quales fuerūt angeli i pmordio sue creatōis q̄tum ad pfectiōes naturales. Secundo quales fuerunt q̄tum ad perfectōnes morales. ibi. Illud quoqꝫ ⁊c. Prima in duas. Nam pmo ostendit in quibusdaꝫ naturalibꝫ pfectōnibꝫ angelorum differentiaꝫ. Secundo ostendit eoꝝ cōvenientiam. ibi. Et sicut in pdictis. Prima est psentis lectōis ⁊ dividitur in tres ptes. Nam pmo quattuor attributa universaliter angelis ꝯvenientia enumerat. Secundo investigat vtrū taliuꝫ attributoꝝ pticipatio oībꝫ angelis equaliter conveniat. Tertio hmōi inquisitōnis veritatem determinat. Secūda ibi. Hic considerandū ē. Tertia ibi. Ille ergo. ⁊c. Quia fm pmū istoꝝ quattuor attributoꝝ mgr dicit quēlibet angelū habere simplicem essentiā. ideo quero hanc questionem.

Vtrum angeli sint aliquo modo cōpositi. Et videť q non. quia aut essēt compositi ex materia ⁊ forma. aut ex esse ⁊ essentia. aut ex genere ⁊ differētia sed nullo istoꝝ modoꝝ angeli videnť esse cōpositi. g ⁊c. Maior patet ex sufficienti divisione. Minorē pbato q̄tū ad oēs suas partes. Q, eni angelus non sit composit⁹ ex materia ⁊ forma. patet. xij. meth. vbi phus ponit q quelibet intelligentia sit purus actus immixtus ⁊ separatus ab omi materia. Q, aūt nō sit compositus ex esse ⁊ essentia. patꝫ quia fm phm. viij. meth. in vno ⁊ eodem potētia pcedit actum. Si g essentia angeli esset suuꝫ esse. tunc essentia esset in potentia ad esse. ⁊ ꝯsequens angelus pus fuisset in potentia q̄ actu fuisset. quod est inconveniēs. Q, etiam nō sit compositus ex genere ⁊ differentia. ptꝫ quia in quo nō est repibilis rō speciei: ibi nec potest reperiri rō generis nec differentie. nam species includit genus ⁊ differentiā. sꝫ in angelis nō reperitur ratio speciei que est pdicari de pluribꝫ differentibꝫ numero in eo q qd. quia nō reperiunť plures angeli in eadem specie. ergo angeli nullo modo sunt compositi.

Contra illud in quo est cōpositio sbstātie et accidentis hoc aliquo modo est compositum. quia forma simplex sbiectū esse non pt. vtꝫ per boecium in de trini. sed in omi sbstātia creata est cōpositio sbstantie ⁊ accidentis. cū in ipa differant substantia virtus ⁊ operatio. vt patet per Dyo. in de di. no. Hic quattuor sunt videnda que oīa implicanť in istis argumentis. Primo vtrū angelus sit cōpositus ex materia et forma. Secūdo vtrꝫ angelus sit cōposit⁹ ex esse ⁊ essentia. Tercio vtruꝫ ex genere ⁊ differentia. Et quarto vtrum in angelis inveniatur cōpositio ex sbstantia ⁊ accidente.

Quantū ad primū est advertendū q materia ad pn̄s dupliciter potest accipi. Articulus pmus. Uno modo positive put dicit sbiectum pure potentiale. qd est aptū natum recipere oēm formā corpalem. Alio modo negative. put aliqd dr materia vel materiale. eo q nō est purus actus. sed est aliquo modo in potentia respectu alic⁹ actus. Et fm hoc ponam duas ꝯclusiones. Prima est q iuxta pmū modum accipiendi materiā materia non est in angelis. nec per ꝯsequens vt sic angelus est composit⁹ ex materia ⁊ forma. Secūdo aūt modo loquendo de materia. potest in angelis poni materia et materialis compositio. Prima cōclusio. I. Prima ꝯclusio pt probari sic. Si angelus esset compositus ex materia pmo mō dicta ⁊ forma. tunc in angelo esset quantitas ꝯtinua. ꝯsequens est falsum. ergo ⁊ antecedens. Cōsequentia patꝫ. Nam multitudo taliū compositoꝝ psupponit partitam et divisam materiā. qd sine quantitate nullaten⁹ fieri pt. cum materia de se sit penit⁹ indivisibilis. Cum g plures sint angeli. necessario oportet q eoꝝ materia actualiter essꝫ sbiecta ꝯtinue quantitati. mediante q possent dividi ⁊ multiplicari. vt plures angeloꝝ formas posset recipe. Instantia. Forte ad hoc diceret aliquis ꝯtrarie opinionis. q quilibet angel⁹ habet materiā essentialiter distictā a materia alterius angeli. ⁊ ideo nō oportet q hmōi materia dividať mediante quantitate. Solutio. Istud nō valet. quia tunc quilibet angelus differret ab alio angelo genere. nec essent duo repibiles q essent eiusdem generis naturalis. Nam si celum differret genere ab his q sūt in spera

actiuoꝝ et passiuoꝝ solū ꝓpter alium et aliū
modū recipiendi formā in materia. puta q̄a
in celo recipitur sine ꝑuatione annexa. in istꝭ
inferioribꝫ cum ꝑuatione annexa multo ma/
ior esset differentia inter quoslibet duos ange
los. si eoꝝ forme reciperent̄ in diuersis mate/
rijs essentialiter distinctis Falsitas etiā con/
sequentis patet. quia ſm boecium in libro de
ebdo. Cōmunis animi cōceptio est apud sa
pientes incorpalia in loco non esse. Et ꝑ con
sequens nō poterūt esse quanta. Per incor/
2 poralia vero notat ipos angelos. ꝒP. si an/
gelus esset compositus ex materia ꝓpe dicta
et forma. tūc corpus posset mutari in angelū
ꝛ econuerso. ꝯsequēs est falsum. Nam vt ait
Augustinꝰ. vij. sup Gen. oēm quippe corpꝰ
ī oē corpꝰ mutari posse credibile ē. q̄dlibet āt
corpꝰ mutari posse ī aīaꝫ crede absurdissimū
ē. Et in eodē libro ait Om̄e q̄ppe corpꝰ in oē
corpꝰ posse mutari nō defuerūt q̄ assererēt. cor
pus aūt aliquod siue terrenū siue celeste con
uerti in animā. fieriq̧ naturā incorpoream. nec
quēq̄ sensisse scio. nec fides habet. ꝯsequētia
patet. quia oīa q̄ ꝯmunicant in materia. illa
saltem diuina virtute sunt ad inuicem trans/
Instantia mutabilia. Forte dicet̄ ꝙ materia angelo/
rum est alterꝰ rōnis q̄ꝫ materia corpoꝝ. et iō
corpa et angeli nō cōmunicāt in materia ea/
dem. nec ꝑ ꝯsequēs sunt ad inuicem trāsmu/
Solutio. tabilia. Istud non valet. quia materia ꝓ
prie dicta de qua ad p̄ns loquor cum sit pu/
ra potentia nō p̄t esse essentialiter alia ꝛ alia.
nam cū actus sit qui distinguit. vt dr̄. ix. me/
taphisice. et pura potentia sumpta p̄cise ſm
essentiā suam excludat om̄em actum. sequit̄
necessario si materia ꝓprie dicta est in angel.
ꝙ sit eadem in essentia cum materia repta in
3 rebus corpalibꝫ. ꝒP. nullum materiale per
essentiam potest eleuari ad cognoscendū illō
quod est immateriale ꝑ essentiā. Nam cum
cognitio causet̄ ꝑ receptionem rei cognite in
cognoscente. et quicq̄d recipit̄ ad modum re
cipientis recipit̄. ideo nullū materiale potest
immaterialiter apprehendi a re materiali. sꝫ
angelus est eleuatus ad cognoscendū deum
Opinio ꝯ ꝑ essentiā. g̃ nō est res materialis. Sꝫ cō/
ria. tra istam ꝯclusionem arguūt quidā multuꝫ
1 apparenter. Primo sic. Quicq̄d mouet se/
ipm est diuisibile in duas naturas, quarum
vna est mouens. ꝛ alia est mota. et ꝑ ꝯsequēs
habet materiā partē sui. sed angelꝰ mouet se/
ipm. g̃ ꝛc. Maior ptꝫ. q꜠ alꝭ idem ꝑ idem. et
respectu eiusdem esset actiuum ꝛ passiuum.

Minor patet ex dictis q̄ dixi lib. ꝑmo. dist.
xxxvij. ꝒP. quicq̄d est in potentia habꝫ ma 2
teriā. sed angelꝰ est in potentia. g̃ ꝛc. Maior
patet. quia illud quod est ꝑmo tale in aliquo
genere. est causa omniū ceteroꝝ. et ꝑ ꝯsequēs
ipo deficiente nō p̄t aliud ceteroꝝ remanere.
sed materia est ꝑmū omniū in genere poten/
tie passiue. Minor similiter ptꝫ. Nam ange
lus nō est semꝑ ꝯiunctus eisdem actibus et
affectionibꝫ. g̃ respectu talium q̄n̄q̧ est in po
tentia. ꝒP. istud ꝓbant auctoritatibꝫ. quia 3
phus. ij. meth. ſm translatiōem cōmenti ait
de antiq̄s phis. ꝙ modus erroris eoꝝ fuit. ꝙ
posuerūt materiā elementum corpoꝝ. nō cor
poꝝ aūt non. ꝒP. cum phs. viij. meth. di/ 4
cit ꝙ intelligentie sunt entes p̄ter om̄em ma/
teriam sensibilē ꝛ intellectualē ait cōmētator
ꝙ sunt entes p̄ter om̄em materiā naturalem
et mathematicā. g̃ videtur ꝙ cōmentator so/
lum neget ab intelligentijs materiā ꝯiūctaꝫ
actiuis et passiuis qualitatibꝫ. et materiā q̄/
tam. et ꝑ ꝯsequens nō neget om̄em materiaꝫ
ꝒP. boecius in li. de vnitate ꝛ vno ait. ꝙ ali/ 5
ud est esse vnū simplicitate sicut deus. ꝛ aliō
vnione simpliciū sicut angelus ꝛ anima. que
sunt vnū vnione simpliciū. id est. materie et
forme. ꝒP. Augustinꝰ. xij. cōfes. exponens 6
illud Gen. ꝑmo. in ꝑncipio creauit deꝰ celū
et terram. ait. in ꝑncipio. id est. in verbo suo
sibi coeterno fecit informē materiā spūalis ꝛ
corpalis creature. Et. vij. super Gen. vult
ꝙ sicut in corpe nō q̄rimꝰ solum rationem
quomodo factū sit. sed etiam materiā de quo
factum sit. sic et in ꝓductōe anime non est re
quirenda sola rō. sꝫ etiam materia de q̄ facta
sit. Item Augustinꝰ. iij. li. sup Gen. iij. c.
dicit. ꝙ demones aerea dicunt̄ animalia. ergo
ipe nitit̄ ꝓbare vt videt̄ angelos habere cor/
pora sibi naturaliter vnita. et ꝑ ꝯsequēs sunt
compositi ex materia ꝓpe dicta. ꝒP. argu/ 7
unt quidam alij sic. Illud quod ꝑ se est i ge/
nere sb̄stantie est compositū ex materia ꝛ for/
ma. angelus est ꝑ se in genere sb̄stantie. cum
sit ꝑfecta species sb̄stantie. Maior patet. q꜠
materia ꝛ forma sunt ꝑ reductōem in genere
Itē ptꝫ ista maior ꝑ boeciū in cōmento super
ꝑdicamenta vbi ait. Qꝫ relictis extremis. s.
materia ꝛ forma. de medio. s. de cōposito agē/
8 dum est. ꝒP. in quocūq̧ repit̄ ꝓprietas ma 8
terie. in illo repit̄ materia. sed in angelo repe/
ritur proprietas materie. puta recipe actum
ꝛ esse in potētia ad eū. ꝒP. esse angeli nō est 9
solus actus. q꜠ tūc esset deꝰ. nec sola potentia.

qꝛ tūc eſſet ṗma materia. ḡ eſt cōpoſitum ex
duobꝫ. ſ3 nulle due res faciūt vnā eſſentiam
Cōtra opinionem nisi materia et forma. ḡ ꝛc. S3 iſta nō cō/
cludūt. qꝛ ſi angel⁹ eſſet cōpoſitus ex materia
et forma. aut forma angeli eſſet ſepabil' a ſua
materia. aut nō. Si ṗmo mō tūc angel⁹ eſſet
corruptibil'. qḋ eſt ꝯtra fidem ꝛ ꝯ verā ph̄iā3
Si ſcḋo mō. tūc forma angeli eſſet naturaliter
impfectioꝛ forma hūana. qꝛ q̄nto forma ma/
gis dependet a materia tāto eſt ipfectioꝛ. ſ3 ſi
forma angeli eſſet inſepabilis a materia. tūc
magis dependeret a materia q̄ forma hūana
q̄ eſt ſepabilis a materia ꝓpter ſui dignitate3
et pfectōem. Et iſtud etiā p3 p Dyo. in de di.
no. vbi ait. ꝙ angeli ſunt omino immateria/
les ꝛ incorpales. Et in de angelica hierarchia
vocat angelos īmateriales mētes. Et boeci⁹
in li. de duabꝫ naturis ait. Natura incorpo/
ree ſbſtantie nullo materie innitit fundam̄to
Solutio. Ad ṗmū ḡ dicendū ad maioꝛē ꝙ nō opoꝛ
Ad.1. tet ꝙ diuidat ſp in duas naẗas ſbſtantiales.
ſed ſufficit ꝙ diuidat in duas potentias que
ambe ſunt ꝓprietates eiuſdem ſimplicis ſbe.
ꝛ ſic eſt in ipo angelo. h3 em̄ intellectū et vo/
luntatē. ꝛ p vnam iſtaꝝ potentiaꝝ mouet ſe/
ipm ad agendū ẜm opatōem alteri⁹ potentie:
Ad.2. et econuiſo. Ad ſcḋm nego maioꝛē. ad pro
batōem dico ꝙ potentia materie nō eſt eiuſ/
dem generis cū potētia q̄ eſt in angel'. hoc em̄
nomē potētia de his duabꝫ potētijs dꝛ equo/
ce. Potētia em̄ materie eſt reſpectu formaꝝ
ſenſibiliū et corpaliū. Potentia vero angelo
rū eſt reſpectu formaꝝ ſpūalium. Sicut er/
go deficiēte ṗmo acuto in genere ſapoꝝ. ſic de
ficiēt omīa cetera acuta in genere ſapoꝝ. ꝙ tm̄
nō deficiet ꝓpter hoc aliqḋ acutum in genere
magnitudinū. eo ꝙ acutum in ſaporibus et ī
magnitudinibꝫ equoce repiat. Sic in ꝓpoſi
Ad.3. to ꝛc. Ad tertiū dicendū ꝙ erroꝛ antiquo
rum in h̄ fuit. ꝙ poſuerūt materiā eſſe elemen
tum corpoꝝ. id ē. elementū qḋ eſt corp⁹. ſiue
elementū de numero corpoꝝ. ſic aliqd dꝛ crea
tura ſalis. id eſt. creatura que eſt ſal. ita ꝙ ta/
lis gtūs non tenet poſſeſſiue ſed ſuppoſitiue.
Ita in ꝓpoſito. Nam antiqui poſuerūt ma
teriā eſſe ſbam ſenſibilē actu exiſtentē. ad quā
poſitōem neceſſario ſequit ꝙ materia ſit cor/
Ad.4. pus. Ad quartū dicendū ꝙ cōmentatoꝛ ꝛ
ph̄us ſufficienter cōprehendūt p hmōi ṽba
Ad.5. omnē materiā ꝓprie dictā. Ad q̄ntū dicē
dum ꝙ nō ſumit ibi materia ꝓprie ſed large.
ꝓut oē potētiale potētia paſſiua dꝛ materia.
Liber etiā ille dicit nō eſſe boecij. qꝛ ipe in li.
de duabꝫ naturis et vna pſona xp̄i. que3 fecit
ꝯ euthicē ꝛ neſtoriū expſſe dicit. ꝙ nulla natu
ra incorporee ſbe materie innitit fundamēto
Ad ſextū dicendū ꝙ vt apparet ibide3 ex Ad.6.
dictis Auguſtini ipe nō loq̄t ibi ẜm opinio/
nem ꝓpriā. Ad ſecundū dictū Auguſtini
dicendū ꝙ non loq̄t ibi determinatiue. ſed in
q̄ſitiue. qḋ apparet. qꝛ poſtea oppoſitū iſti⁹
ꝯcludit dicēs. ꝙ aīa nec eſt facta de materia
rōnali. qꝛ ſic fieret aīa de aīa. nec de materia
corpali. Ad tertium dictū Auguſtini di/
co ꝙ Auguſtin⁹ nō dicit hoc aſſertiue. ſ3 opi
natiue recitando dicta alioꝝ. vt etiā apparet
ex ſuo mō loquēdi. qꝛ ipe ibidē dicit. Demo/
nes aerea dicūt aīalia. nō em̄ dicit ſunt. ſ3 di
cunt. Ad ſeptimū dicendo nego maioꝛe3. Ad.7.
Ad ꝓbatōem patebit in tertio articulo. Ibi
em̄ oſtendet quō angel⁹ componit ex genere
et differentia. et p ꝯſequens oſtēdet qualiter
ſit in genere. Ad octauū dicendū ꝙ poten Ad.8.
tia receptiuā q̄ eſt in angelis nō eſt ꝓprietas
materie. quia eſt alterius rōnis a potentia re
ceptiua materie. Ad nonū dicendū. ꝙ po Ad.9.
tentia ꝛ actus ꝓut referunt ad eſſentiā ange/
li. nō dicunt diuerſas res. ſed dicunt vna3 ꝛ
eandem rem. que vt infra patebit vno modo
ꝯſiderata habet rōem actus. ꝛ alio mō ꝯſide
rata h3 rōnem potentie. ſiue cuiuſdam potē
tialis. ꝛ ideo eſſentia angeli ẜm ſe nō eſt com
poſita ex his niſi ẜm rōnem. Secundo di Scḋa cō/
co ꝙ large loquendo de materia pt poni ī an clusio
gelis compoſitio materie ꝛ forme. quia vt ait
auctoꝛ de cauſis. quelibet intelligentia habet
ſuum hyliachim. id ē. ſuū materiale. Et vt ſic
nō eſt aliud materiam eſſe in angelo q̄ ipm
deficere a pura actualitate. Et ſic etiam pote
rūt gloſari omēs auctoritates antiquoꝝ. qui
aliquo modo loquunt de materia angeloru3
excepto auicebron ī libro fontis vite. vbi ita
expſſe ponit materiam ꝓprie dictam in ange
lis ſeu ī intelligentijs ꝙ ſua dicta gloſari nō
poſſunt. et ideo ſimpliciter eſt ibi negandus
Nec liber ille eſt autentic⁹. Magis em̄ pre/
dictus liber debet dici fons mortis q̄ fons vi
te. ꝓpter multas falſitates in ipo contentas.
vt aliqui ſolēnes doctores dicunt.

Quantum ad ſecū Articulus ſecundus.
du3 ṗncipale dico. ꝙ loquendo de eſſe actual'
exiſtentie. in angelis eſt realis cōpoſitio eſſe
et eſſentie. quia illa que in eodem poſita reali
ter differūt. illa faciunt realem compoſitōem

sed in angelo essentia ꝛ esse realiter differunt.
ergo ꝛc. Maioꝛ patet. sed minoꝛem pꝛo. q͂a
si essentia angeli esset idē qđ suum esse. tunc
essentia angeli nō posset nō esse. et ꝑ cōsequēs
esset necesse esse. impossibile em̄ est aliq̄d sepa
2 rari a seipo. ğ ꝛc. ꝑ. In om̄i cōposito aliđ
est esse ꝛ ip̄m quod est. sed om̄is angel⁹ est ali
quo modo compositus. Maioꝛ patet ꝑ boe
cium libro de ebdo. minoꝛ potest declarari
ex verbis phi. vij. meth. vbi ait. ꝙ multis ra
tionibꝰ demonstratū est. ꝙ nihil fit nisi com/
positū. sed angelus factus est. vt patuit supe
3 rius. ꝑ. si angelus esset suū esse. cum ange
lus sit ꝑ se subsistens. seq̄ret ꝙ esse angeli esset
esse subsistens. et ꝑ ꝯsequens esse purū ꝛ illi/
Den. de mitatū. qđ est impossibile. ğ ꝛc. Sed con/
gan. trariū istius multi tenēt. quoꝝ vn⁹ arguit sic
1 Sicut se habet res ad vnitatē bonitatē et ve/
ritatē. sic se hꝫ ad esse siue ad entitatē. sed que
libet res est vna ꝑ essentiā. vtꝫ. iiij. meth. ꝛ bo
na essentiā suam. vt patet ꝑ boecium ī libro
de ebdo. ꝛ est vera ꝑ essentiā suā. vt ptꝫ ꝑ Au
gustinū in đ vera religione. ğ erit ens essen
2 tiā suā. ꝑ. si essentia hr̄et esse ꝑ esse quod ē
aliud ab ip̄a. eadē ratōne illud esse habebit
3 esse ꝑ aliud esse. et sic in infinitum. ꝑ. si esse
angeli differret ab essentia ei⁹. tūc illud eē aut
esset sb̄a aut accidens. sꝫ nec sic nec sic. Non
substantia. q꞉ omnis sb̄a aut est materia aut
forma. aut compositū. vtꝫ. ij. de aīa. sed eē an/
geli nullū istoꝝ esse pt. Nec est accidens. q꞉
eē substantiale sb̄e non poterit eē accidens.
4 sb̄a em̄ eēt ens ꝑ accidens. ꝑ. recipe ꝑ̄sup/
ponit esse. ğ si eēntia reciperet eē. tūc eēntia eēt
5 Den. ꝑ̄us q̄ȝ haberet eē. Sed ista non ꝯcludūt.
q꞉ nūq̄ȝ pt res ꝯcipi cū opposito illi⁹ qđ ē sibi
idem eēntaliter. sꝫ intellectus pt ꝯcipe eēntiā
rei create cū opposito ip̄ius esse. Possum em̄
creaturā ꝯcipe nō eē. alias ip̄a eēt purum ne/
Solutio. cesse eē. Ad p̄mū dicendū ꝙ ens đr dupli/
Ad. 1. citer. Uno mō vt est vnū de transcendenti
bus. seu vt descendit in decē ꝑ̄dicamēta. et sic
quelibet res est ens ꝑ essentiaꝫ suam. sicut est
vna vel vera ꝑ essentiā suam. Alio mō su
mit̄ ꝑ existere ip̄i⁹ rei. et vt sic solus de⁹ est ens
ꝑ eēntiaꝫ suā. ꝛ vt sic s̄m cōmentatoꝛē. ij. me/
taph. deus est ꝑ se ens ꝛ ꝑ se verū. oīa āt alia
sūt entia ꝛ vera. entitate ꝛ veritate dei. Pri
mo mō res đr ens ab esse essentie. Scđo mō
ab existentie Et ideo cōmentatoꝛ. v. meth.
ait ꝙ questio de ente vno mō collocat̄ in que/
stione de genere sb̄e. ꝛ hꝫ q̄ȝtum ad p̄mū istoꝝ
modoꝝ. Alio modo collocat̄ in questōe de ac
cidente. et hoc q̄ȝtum ad secundū modum.
Ad secūdum dicendū ꝙ nō erit ꝑcessus ī Ad. 2.
infinitū. quia essentia est seu existit ꝑ eē suū.
ip̄m aūt eē nō existit. quia est illud quo aliud
existit. Posset etiā dici ꝙ ip̄m eē nō existit
ꝑ aliud esse. sꝫ ꝑ eēntiā. Forte diceret̄ ꝙ tūc Instantia
eēt circul⁹. q꞉ eēntia existit ꝑ ip̄m eē. si ğ eē exi
steret ꝑ eēntiam. tūc eēntia existeret seipa. qđ
tu superi⁹ negasti. Respondeo ꝙ eēntia exi Solutio.
stit ꝑ eē. ꝛ eē ꝑ eēntiam. aliter tn̄ ꝛ aliter. Naꝫ
eēntia existit ꝑ ip̄m eē formaliter ꝛ ꝑfectiue. sꝫ
ip̄m eē existit ꝑ eēntiā fundamētaliter ꝛ sub/
iectiue. Ad tertiū dicendū ꝙ sb̄e nō est Ad. 3.
accidens. nam cum sit quasi termin⁹ sb̄stātie
ip̄m est ꝑ̄dicam̄to sb̄e. saltē ꝑ reductōeꝫ. sic
punct⁹ in ꝑ̄dicam̄to quātitatis. Ad quar/ Ad. 4.
tum dicendū ꝙ q̄ȝuis agere ꝑ̄supponat eē eo
ꝙ suppositoꝝ sit agere. recipe tn̄ eē nō ꝑ̄sup/
ponit eē. alias em̄ potentia recipiens actū pre
haberet actū. ꝛ materia recipiens eē ꝑ formaꝫ
ꝑ̄haberet eē. Potest etiā dici ꝙ recipe esse
existentie ꝑ̄supponit eē eēntie. nō tamē dura
tione sed natura.

Quantū ad terciūꝫ

Articulus tertius.

articulum q̄ȝuis multa essent dicenda de di/
stīctōe generis logici ꝛ generis natalis. rōne
tn̄ breuitatis īmediate descendo ad illud qđ
iste articulus querit. Dico ğ ꝙ in angelis Conclusio
est cōpositio generis ꝛ differentie. Quia illđ 1
de q̄ aliqđ genus essentialiter ꝑ̄dicat̄ salua sua
naturali distinctōe ab om̄ibꝰ aliis speciebus
eiusdem generis. in illo repit̄ cōpositio gene/
ris ꝛ differētie. āgelus est hmōi. q꞉ sb̄a que ē
gen⁹ generalissimū eēntialiter ꝑ̄dicat̄ de āgelo
ꝛ ip̄e intrinsece seu ex sui natura est distinct⁹
ab om̄ibꝰ aliis eiusdē generis. nam si iste res
materiales habent eē distinctū. q̄ȝto magis sb̄/
stantie spūales q̄ maxime sunt in actu. cum
actus sit q̄ distinguat. ꝑ. q̄ncūq̄ȝ aliquod 2
genus equaliter diuidit̄ in aliq̄ duo. si vnūꝫ
diuisoꝝ est ꝯpositūꝫ ex genere ꝛ drā. ꝛ alteꝝ.
sed genus generalissimuꝫ sub̄e p̄ma sui di/
uisione diuidit̄ immediate ꝛ equaliter ī sub/
stantiā coꝛpoꝛeā ꝛ incoꝛpoꝛeā. cū ğ sub̄e coꝛ/
poꝛee puta hō equ⁹. ꝛ cetera hmōi sint cōpo
site ex genere ꝛ differentia. ğ ꝛ angel⁹ q̄ ē sub̄a
incoꝛpoꝛea. ꝑ. oīs nat̄a finita ꝛ limitata 3
q̄ est ꝯceptibil' ꝯceptu ꝯfuso ꝛ determinato.
in illa repit̄ cōpositio generis ꝛ differētie. an/
gelus est hmōi. planū est em̄ ꝙ si angel⁹ cōci
pit̄ vt substātia est ꝙ magis ꝯfuse ꝯcipit̄ q̄ȝ si

concipiaṫ vt spūs vel sbstantia spūalis. etiaꝫ ptꝫ. quia ab illo conceptu cōmuni siue ꝯfuso sumiṫ rō generis. ⁊ a cōceptu ꝯtrahēte ⁊ determinante illū ꝯceptū cōmunē ⁊ ꝯstituente speciē in esse determinato sumiṫ ratio differentie.

4 P̄. cum ipa natura angeli nec sit actus purus. quia tūc esset deus. nec potentia pura. qa tūc esset p̄ma materia. oportet necessario ꝙ sit actus ꝑmixtus potentia. Et ideo in ipis āgelis rō generis sumenda est a tota natura. prout in reperitur rō potentionalis. sed rō differentie sumeṫ ab eadem tota natura ꝓut i ea reperitur rō actualis. ⁊ rō speciei accipitur ab eadem natura ꝓut in se copulat rōeꝫ vtriusqꝫ

Nota bene Egidium.

Aduertendū est aūt ꝙ doctor noster frater Egidius in secūdo suo scpto loquens de ista materia ait. ꝙ differentia sumpta in spūalibꝯ in qnqꝫ differt a differentia sumpta in corporalibꝯ. Primo. quia in corpalibꝯ differentia nō sumiṫ a tota natura sed a parte nature. scꝫ a forma. sꝫ in angelis vbi natura partē nō habet. necessario sumiṫ a tota natura. Secūdo. quia in angelis de eo qd̄ significat differentia p̄dicaṫ ipm genꝰ. sed non de eo qd̄ sigt differentia in corpalibꝯ. Nam totū non p̄dicaṫ de parte essentialiter loquēdo. Anima em̄ q̄ significaṫ ꝑ hanc differentiam que est animatū. nō ē animal. si em̄ totū p̄dicareṫ essentialiter de parte. cum vnū totū habeat mltas partes. vnum totū esset multa tota. Et hinc est ꝙ dicit phus in topicꝭ. Si genus p̄dicaretur de differentia. vnuꝫ animal esset multa animalia. Tertio. qꝛ si in sepatis ꝯstituere tur p̄dicamentū differentia caderet in recta linea illꝰ p̄dicamēti. in corpalibꝯ vero caderet ex latere. Nam de quocūqꝫ genꝰ p̄dicaṫ essentialiter. illud cadit in recta linea illꝰ generis.

Quarto. quia differentia in corpalibꝯ predicaṫ de specie soluꝫ denominatiue. eo ꝙ dicat ꝑtem. in sepatis autem p̄dicaṫ essentialiter.

Quinto. qꝛ cū in separatis a materia genꝰ ⁊ differentia significent idem essentialiter. iō ꝯiūgendo differentiaꝫ generi cōmittiṫ nugatio. ⁊ nō ꝯstituitur ex hoc congrua diffinitio in corpalibꝯ econuerso. ⁊c̄. Unde qn̄cūqꝫ aliqua significant vnū ⁊ idē essentialiter. si vnū illoꝝ significat illud modū p̄oris et magis vniuersalis. ⁊ aliud per moduꝫ posterioris et minꝰ vniuersalis. sicut est de rōne generis et speciei. addendo vnū alteri semꝑ ꝯmittiṫ nugatio. Quidam tn̄ dicunt ꝙ dicendo homo animal ꝯmittiṫ nugatio. sed nō ecōuerso dicendo animal homo. quia terminꝰ sequēs cōtrahit p̄cedentē. Istud aūt non valet. qꝛ semper ꝓ nomine potest sumi diffinitio. sed non minus expssa est nugatio cum d̄r animal animal rōnale. qꝫ cū d̄r animal rōnale animal. g̃ nō minor erit nugatio dicēdo animal hō. qꝫ dicendo homo animal.

Cōtra egidium.

Sed licet ista dicta sint subtilia. tamē que ponit iste venerabilis doctor in p̄mo mēbro ⁊ qnto istꝰ distinctōis. nō videnṫ esse conformia ceterꝭ suis dictis. Nam in p̄mo suo scpto. ij. questōe ꝓlogi expsse dicit ꝙ differentia ꝑ quaꝫ differt singula dicat totā spēm et sbam diffiniti. et h̄ ꝓbat ibidem ꝑ phm. vij. meth. sed in primo mēbro istꝰ distinctōis dicit oppositū saltem quantum ad differentiā rerum corporalium.

P̄. Iste venerabilis doctor in scripto sup ij. sniaꝝ dist. iij. q. iij. dicit. ꝙ in angelis ratio generis sumiṫ a tota natura. ꝓut in ea inueniṫ rō potentionaḷ. rō vero differentie sumiṫ ab eadem tota natura inqꝫtum in ea inueniṫ rō actualis.

Prima rō

Ex hoc arguo contra qntū mēbrum distinctiōis sue sic. Quandocūqꝫ aliq significant eandē rem sub diuersis ratōnibꝯ quarū vna aliā nō includit. sed potius excludit. illa simul iuncta nō faciunt nugatiōem. ista patet ꝑ Auerroym. iiij. meth. vbi vult. ꝙ dicendo. ens vnū. nō est nugatio. quia qꝫuis ens ⁊ vnum realiter significent idem. tamen ratio entis sumitur a positione: ⁊ rō vnius a p̄uatōne. sed vt iam patuit ex dictis istꝰ alia est rō generis ⁊ alia est rō differentie angelorum. nec vna includit aliā. cum ab oppositꝭ sumanṫ ꝯditōibꝯ. puta vna a potentionalitate. ⁊ alia ab actualitate. g̃ simul iuncta nō faciunt nugatōem. nec ꝑ cōsequens impeditur vera angeloꝝ diffinitio. cuius oppositū iste doctor dicit i qnto mēbro p̄dicte distinctōis

Cōfirmaṫ

Et cōfirmatur. Nam cum s̄m Boecium species ꝓprie diffiniaṫ. in angelis autē reperiṫ vera natura specifica. vt patet ꝑ istū doctorē. ergo angelus proprie poterit diffiniri. sed vt patet in topicis et multis aliꝭ locis logice et philosophie. oīs ꝓpria diffinitō datur per genus et differentiam. ideo cōiungendo genus et differentiā angeloꝝ. debita videṫ constitui diffinitio. nec ex hoc resultat nugatio. nec est simile ratōne generis et speciei. quia ratio speciei includit rationem generis. ratio autem generis ⁊ differentie etiā in ipsis angelis mutuo se excludunt. sicut iam patuit. et ideo coniungendo nomen speciei cū nomine generis committiṫ nugatio.

Articulus quartꝰ.

Quantum ad quartũ articulũ dico ꝙ in angelis est cõpositio sbe et accidentis. qꝛ volũtas ꝛ intellectꝰ fundata in sba angeli realiter differunt ab ea cũ nulla sbstantia creata possit esse imediatũ pncipiũ operationis. vt ait commentator. vij. meth.

Ad principale argu.

Ad argumentũ pncipale dicendũ ꝙ angelo ↄuenit cõpositio ex esse ꝛ essentia. ꝛ ex genere et differentia. Ad pbatõem ↄtra pmũ dicendum ꝙ essentia angeli est in potẽtia ad eẽ. talis tñ potentia nõ est abijciens actum. sic est potentia rerũ generabiliũ ꝛ corruptibiliũ q̃ pducunť ab agente naturali psupponente potentiam passiuã materie. Ad pbatõem ↄ secundũ dicendũ ꝙ illa descriptio nõ est vlis q̃tum ad om̃em speciẽ. quia pfecta ratio speciei pt saluari etiã i vno solo indiuiduo. vt apparet in multis rebꝫ creatis.

T sicut in predictis ꝛc. Postq̃ magister tetigit aliqua quibꝫ ab initio differebant ipsi angeli. hic tangit quedã in quibꝫ ↄueniebant a pmordio sui initij. et diuidiť i tres ptes. Quia pmo ostendit hmõi angelorum ↄuenientiã. Secundo recolligit ex predictis eorum differentiam. Tertio innuit ad istorum sufficientẽ cognitõem solũmodo sufficere diuinã intelligentiã. Secũda ibi. In subtilitate vero. Tertia ibi. Has distinctiones. Sequiť illa pars. Illud quoq;. In q̃ magister ostendit quales fuerint angeli creati q̃tum ad pfectões morales. puta vtrũ fuerint creati boni vel mali. iusti vel iniusti. Et diuidiť in tres ptes. Nam pmo circa h̃ mouet questionẽ. Secũdo circa ppositam questionẽ recitat quandã falsam opinionẽ. Tertio ponit veritatis determinatõem. Secũda ibi. Putant quidam. Tertia ibi. Alijs autẽ. Hec in duas. quia pmo magister ponit fm veram opinionẽ pdicte questõis determinationẽ. Secũdo ostendit incidentaliter qualem ante sui ↄfirmatõnem angeli habuerunt cognitõem ꝛ dilectõem ibi. Hic soler queri. Prima in tres. quia pmo verã opinionẽ circa sepe dictam questionẽ recitat. Secũdo pdictam falsam opinionez improbat. Tertio auctoritates in quibꝫ se pdicta opinio fundabat declarat ꝛ explanat. Secunda ibi. Ideo Augꝰ. Tertia ibi. Deinde qualiter. Hic quero hanc questionem

V Trum om̃es angeli sint vnius speciei. Et videť ꝙ sic. Quia quale ẽ illud q̃d destruiť. tale dꝫ eẽ illud quod deperditum seu destructũ restaurať. sed ruina angelorũ restaurať p ea q̃ sunt vnꝰ speciei specialissime. puta per hoies. ğ om̃es angeli q̃ ceciderunt sũt vnꝰ speciei. et eadem ratione isti q̃ remanserũt erunt vnꝰ speciei. q̃a de om̃i ordine aliq̃ ceciderũt. ꝛc. Contra ea que differũt forma differũt specie. quia forme sunt sicut numeri. vt dꝛ. viij. meth. nõ est aũt aliquos duos numeros dare in eadẽ specie. Sed angeli differunt forma cũ nõ habeant materiã vel quantitatẽ cuiꝰ diuisionez distingui possint. igiť nõ erunt aliq̃ duo angeli in eadem specie. Hic quattuor sunt videnda. Primo vtrũ in angelis sit indiuiduatio. Secundo de eo q̃d queriť. Tertio vtrũ angelorũ sit certus numerꝰ Quarto quia cũ pdictis magister tractat in ista tertia distinctõe modo cognoscendi angelorum. ideo videndum est vtrũ angelus intelligat p essentiã suam vel p species concreatas.

Articulus primus

Quantũ ad primũ dicendũ ꝙ duplex est modus indiuiduationis. Unus in rebꝫ materialibꝫ. Alius in rebus imaterialibꝫ. Ideo pmo videndũ est de pmo. secundo de secundo. Circa pmũ est aduertendũ ꝙ appellando pncipium indiuiduatõis illud quo radicaliter contingit plura solo numero differentia esse in eadem specie modo naturali. sic quantitas est pncipiũ originale siue radicale ipiꝰ indiuiduatõis. qꝛ p tanto plurificanť aliq̃ in eadẽ specie qꝛ diuisa est eorũ materia. sꝫ fm modũ quẽ videť materia nõ diuidiť. nisi extẽsa p quantitatez. ğ nõ pñt naturaliter esse plura indiuidua materialia in eadẽ spẽ nisi p quantitatẽ. Super naturali tñ modo distincta indiuidua materialia p diuinã potentiã pñt fieri in eadez spẽ sine oi quantitate. qꝛ quecunq; pt deꝰ separata a quãtitate distincta ↄseruare. illa pt deus sine q̃ntitate distincte creare. sꝫ deus pt annullata q̃ntitate duorũ lapidũ formas eorum i suis materijs ↄseruare. igiť sine quãtitate potent supposita indiuidua illorũ lapidũ ex sua materia et forma ↄstituta distincte creare. Forte diceť ꝙ ista indiuidua nõ essent distincta. qꝛ illa nõ pñt esse distincta q̃ nullã penitꝰ habent dissimilitudinẽ. sꝫ isti duo lapides cũt

Principiũ indiuiduationis

Instantia

huiusmodi. quia nec ex parte materie nec ex
parte forme posset aliqualis similitudo con/
cerni inter eos. et per consequēs erunt penitus
idem. quia vbi nulla est dissimilitudo ibi ne
Solutio. cessario est identitas. Respōdeo q cum
simile et dissimile non dicant̄ fm quantitatē
sed potius fm qualitatē. vt patz in p̄dicamē
tis. igitur annullata omi quantitate: adhuc
p diuersas qualitates materiā disponēdo de/
us posset multas dispositōes creare hmōi
Nota du/ biū pluriū individuis. Sed vtrū circumscripta omni
accidentali dispositiōe adhuc deus possit ta/
lia individua disticta creare ac distincte crea
Responsio ta conseruare. Quamuis hec difficilioris
speculatōis sit. tamen saluo semp meliori iu/
dicio ad p̄sens teneo q sic. quia deus potest il
que sunt p̄ora ordine essentiali seruare sine
suis posterioribꝫ. sed natura materie et natu/
ra forme substantialis sunt p̄ora ordine essen
tiali omnibus accidentibꝫ corporalibꝫ. quia
vt dr p̄mo phicoꝝ. materia cū forma est cau/
sa omniū accidentiū que fiunt in ea. sicut igi
tur materia et forma que sunt naturaliter p̄o/
ra omnibꝫ accidētibꝫ que fiunt in eis. sic due
nature duoꝝ lapidum sunt naturaliter prio
res omnibꝫ accidentibꝫ fundatis in eis. quia
ex coniunctione forme substantialis cū ma/
teria naturaliter p̄us resultat natura sbstan/
tialis q̄z aliqua accidentalis natura causetur
in tali sbstātiali natura. igitur deus tales du
as lapideitates simpliciter constitutas ex su
partibꝫ essentialibꝫ in esse incōmunicabi/
li potest cōseruare omibus accidentibꝫ ma/
Cōtra pri/ mā ɔclōez ximē absolutis penitus circūscriptis. Sed
contra p̄mam cōclusionē aliqui arguunt di
1 recte. aliqui indirecte. Directe sic. Illud qd
alicui nō est causa sue entitatis. hoc nō ē cau
sue vnitatis. et p consequens non est causa
sue indiuiduatōnis. q̄titas nō est alicui sup
posito p̄dicamenti sbstantie causa essendi seu
entitatis. igitur nō erit causa indiuiduatōis
sue. Minor patet de seipsa. Probat̄ maior.
quia fm phm. viij. meth. Simile est querere
2 q sit causa vnius et que sit causa essendi. P̄.
posterius nō potest esse causa prioris. sz indi/
uiduum quantitatis est posterius indiuiduo
sbstantie. ergo indiuiduū quantitatis nō po
test esse p̄ncipium indiuidui sbstantie. Ma
ior patet. Minor probat̄. qꝛ sic sbstantia vt
est genus p̄dicabile est essentialiter p̄or quā/
titate. sic vt est genus subiicibile puta indiui
duum substantie naturaliter est p̄or indiui/
3 duo quantitatis. P̄. Illud quo remoto
nō minus res sit indiuidua hoc nō est prin/
cipium indiuiduatōnis. sed remota quanti/
tate puta si forma sbstantialis non mediāte
quantitate reciperet̄ in materia. non minꝰ sed
magis cōstituitur indiuiduū. quia quātitas
non est medium per se et in pfici. sed solum p
accidens et in fieri. P̄. si quantitas essz p̄n 4
cipium indiuiduatōis. tūc indiuiduū predi
camenti sbstantie esset ens p accidens. et per
consequens nō esset in p̄dicamento sed in p̄/
dicamentis. que omia sunt falsa. consequen
tia patet. quia quantitas cū substantia non
potest facere vnū per se. sed solum accidens.
ergo. Sed q̄uis ista aliquo modo cōclu/ Cōtra opi nionem
dant contra illos qui absolute dicunt quan
titatem esse p̄ncipium indiuiduatōnis. tamē
non sunt contra me. quia dixi q quantitas ē
p̄ncipium indiuiduatōnis nō quomodocū/
q̄z. sed put illud appellatur p̄ncipium indi/
uiduatōnis p quod originaliter reperiuntur
plura indiuidua materialia in eadem specie.
et ideo multi non bene intelligunt frēm Egi/
dium. cū hanc opinionē absolute dicunt esse
suaz. quia vt apparet p̄mo suo quolibꝫ que/
stione. ij. vbi de ista materia loquit̄. ipse ponit
quantitatē esse p̄ncipium indiuiduatōis cū
moderamine supradicto. et istud euidenter
apparet in scripto suo super. ij. sententiarū di/
stinctione. iij. q. iiij. vbi expresse ponit materi
am esse p̄ncipium indiuiduatōnis. et dicit il
lam opinionē esse insufficientē que ponit ab/
solute q quantitas sit p̄ncipium indiuidua/
tionis. Sed quidam illius opinionis de Instantia
quantitate conant̄ eam probare sic. Illud de
bet attribui quantitati absolute quod sibi so/
li fm se cōuenit sepatim etiā ab omi substan/
tia. sed esse indiuiduū est huiusmodi. Re Respōsio.
spondeo q hec ratio seipam videt̄ impedire.
quia esse indiuiduū et esse p̄ncipium indiui/
dui sunt opposite conditōnes. puta cōditōes
principij et p̄ncipiati. sicut igit̄ gratia forme
non esset bona consequentia. si dicetur. quan/
titas est principiatū. ergo quantitas est prin
cipium. sic nō est bona consequentia gr̄a for/
me. quantitas de se est indiuidua separata ab
omi sbstantia. ergo est principiū indiuidua/
tionis. Item nō minus posset probari q
substantia sit principiū indiuiduatōis. quia
substantia separata ab omi quantitate de se ē
indiuidua. substantia eñi dei de se est indiui/
dua. et substantia cuiuscunq̄z intelligentie.
Item sicut quantitas in sacramento alta/
ris separata a substantia panis de se est indi/

nidua. sic si deus substantiã panis ɔseruaret
et quantitatẽ conuerteret seu annihilaret. tũc
substantia panis de se esset indiuidua separa
ta a quantitate. Si tamen p̄dicta rõ for/
maret modo quo ea vtitur doctor noster pri
mo quolibz questione. ij. tunc nõ esset cõtra
p̄dictam cõclusionẽ sed magis obsequeret ei
puta sicut. Illud quod cõuenit alicui ƀm se :
siue ƀm q ipm illud cõuenit sibi p̄mo et om/
nibus alijs p ipm. sed habere ptes eiusdez ra
tionis siue habere plura indiuidua in eadem
specie existentia hoc cõuenit quantitati ƀm se
igitur om̄ibus alijs rebus materialibꝫ q̄ na/
turaliter plurificanť in eadem specie hoc ori/
ginaliter cõuenit a quantitate. Illi etiam
Solutio. qui tenent illam opinionẽ de quãtitate ad ra/
tões p̄dictas i oppositũ possent rñdere Ad
Ad.1. p̄mũ dicerẽt q phus loquiť ibi de vno qd cõ/
uertitur cum ente. nõ autem de vno quod est
principiũ numeri. de quo forte ipi loquuntur
quia indiuiduũ dr vnũ numero. et tale vnuz
ortum habet a quantitate ɔtinua. quia ex de/
cisione continui causať numerus. vt patz. iij.
Ad.2. phicoꝝ. Ad secundũ dicerent q quãtitas
non est posterior substantia. quia nũqz sepa/
ratur a materia. et necessario p̄cedit formam
substantialẽ in materia. vt probat cõmenta/
Ad.3. tor in de substantia orbis. Ad tertium di/
cerent q nõ est possibile formã substantialez
Ad.4. recipi in materia sine quãtitate. Ad quar/
tum aliqui eoꝝ dicerent q indiuiduũ sbstan
tie nõ est ▮ se in p̄dicamento. quia includit i
se accidentia. ita q isti non reputarent conse/
quẽs illud esse falsum. Attamen potest di
ci cum doctore nostro ⁊ melius. q indiuidu/
um substantie nõ includit quantitatẽ sz mo
dum sortitũ a quantitate. qui quidẽ modus
nõ est res differens a substantia indiuidui.
nec est quantitas q̃uis esse nõ possit sine q̃n
titate. sicut em̄ ad impssionem sigilli in aqua
figuratur aqua. figuratio tamen aque nõ est
figuratio sigilli. sic in proposito. ⁊c. Et po
test consimiliter responderi ad auctoritates
Boecij et ceteroꝝ doctoꝝ. que videnť sonare
q indiuiduuz includat accidentia. Dicit em̄
Boecius in libro de tri. circa p̄ncipium. q in
numero differentiã accidentiũ varietas facit
Et subdit. q tres homines neqz genere neqz
specie sed suis accidentibꝫ distant. Et Por⁹.
ait. Indiuidua dicimus huiusmodi quoniã
ex proprietatibꝫ consistit vnũquodqz earum
quaꝝ collatio nũqz in alio eadem est. Ad
om̄ia talia potest dici q indiuiduũ non dicit
de suo formali significato substantiã ⁊ accide
tia. q̃uis dicat substantiã sub accidentibus.
Contra p̄dictam conclusionẽ arguũt qui/
dam etiã indirecte ex hoc q probant suas p/
prias positões. Sunt em̄ q̄dã q̄ ponũt q Hen. de gan.
pter causam extrinsecã ipsius indiuiduatõis
q̄ est agens reducens materiã de potentia ad
actum vltimũ cõpletiuũ quo fit indiuiduuz
formaliter. est duplex negatio. vna remouẽs
ab intra om̄em diuersitatẽ. alia remouens ab
extra om̄em identitatẽ. q̄a indiuiduum est i
se indiuisum. ⁊ ab om̄i alio distinctũ ⁊ diui/
sum. Iste tamẽ negatões vt dicũt nihil rei
addũt sup essentiã quam determinãt. large m̄
loquẽdo possũt dici accidẽs. Sed istud ɔ Hen.
nõ valet. q̄a nullum positiũ potest formaliter
cõstitui in esse completo p aliq̄d priuatiuum
siue negatiũ. Alij dicũt q forma rei sbstã/ Tertia
tialis est principiũ indiuiduatõis. Quia il/ opin
lud per q̄d res habet esse simpliciter : per illud 1
habet in se indiuisum esse ⁊ diuisum a quocũ
qz alio. q̄d est esse indiuiduũ. sed per formam
substãtialẽ res habet simpliciter esse. ergo ⁊c.
P̄. indiuiduũ i inferioribꝫ q̄ sũt cõiũcta 2
materie debet fieri per aliq̄d ꝓportionatuz su
perioribus. scz a materia separatis. sed sbstã/
tie separate indiuiduanť per suas formas. cũ
in eis nec sit materia nec accidens materiale.
ergo ⁊c. P̄. cõmentator. ij. de aĩa dicit. q i/ 3
diuiduũ nõ ẽ hoc nisi per suã formã. Sz Cõtra
neqz ista cõcludũt. q̄a sicut se habet species ad 1
genus. sic se habet indiuiduũ ad spẽm. sz for
male cõstitutiũ speciei nũqz includitur i rõe
generis. ergo si forma substãtialis essz forma
le cõstitutiũ indiuidui. ipa nõ includeret for
maliter in rõe speciei. q̄d est simpliciter falsuz
P̄. Illud q̄d est de p̄ncipali significato spe 2
ciei nõ potest esse formale constitutiũ indiui/
dui. da oppositũ tũc idem esset de formali sig/
nificato vtriusqz. q̄d est impossibile. cum sint
oppositaꝝ cõditionum. que sũt. esse diuisibi
le in partes subiectiuas. ⁊ indiuisibile in par
tes subiectiuas. ⁊ p̄dicari de pluribꝫ et nõ p̄e
dicari de pluribꝫ. Sed forma substãtialis est
de p̄ncipali significato speciei. g̃ ⁊c. P̄. Id 3
nõ est formale p̄ncipiũ cõstitutiũ indiuidui.
quo per se loquendo vnũ indiuiduũ cõuenit
cum alio indiuiduo. q̄a singula queqz distin
guũtur ab inuicẽ p̄ncipaliter suis principijs
formaliter cõstitutis. Sed indiuidua eius/
dem speciei sicut cõueniũt in specie sic p se lo/
quẽdo cõueniũt in forma sbstãtiali. a q̄ prin
cipaliter sumpta est ratio illius speciei. g̃ ⁊c.

Solutio. Ad pͥmū igiť dicēdum. q̄ si accipis ĭ maior diuisū esse a quocūq̧ alio tam eiusdē speciei q̄ȝ alterius speciei. tūc maior est falsa. forma eñ equi vt forma equi est: nō distinguit equū ab equo. q̄ȝuis distinguat equuȝ ab eq̄ vt hec forma ē. hmōi autē heceitatē nō habet pͤcise a se. sed ipam sortiť ex eo q̄ recipiť ĭ hac materia. Et ideo ait cōmentator. vij. meth. q̄ forma non diuiditur nisi diuisione materie.

2 Ad secūdum dicēdum q̄ cū maior sit distātia īter substātias separatas ꝛ ista inferiora. q̄ȝ īter corpora celestia ꝛ inferiora. et tamē cōmētator dicit q̄ ea q̄ dicūtur de celestibus et inferioribus dicūtur equiuoce. igitur non requiriť pporcio in pͤcipio indiuiduatiōis intelligentiaꝝ ꝛ corpoꝝ inferioꝝ. cum totaliter differant genere naturali. ꝛ solū ꝯueniant ĭ genere loycali. Instantia Et si dicetur q̄ effectus cōmunis arguit causam cōmunē. Rñsio. Dico q̄ verū ē de effectu cōmuni ꝯmunitate vnius generꝭ naturalis.

3 Ad tertium dicendū q̄ dato q̄ indiuiduū immediate sit hoc p formā. originaliter tamē hmōi heceitatem forma habet a materia ꝛ quātitate p cuiꝰ diuisionē materia sic diuidiť ꝛ partiť q̄ potest rcipere hāc ꝛ hāc formā.

Opio. 4. thome. Alij dicūt q̄ materia ē pͥncipiū indiuiduatōis. 1 qa illud ē pͥncipiū indiuiduationis. q̄d ē oīm alioꝝ pͥmum receptaculuȝ. 2 materia ē hmōi. P. oīa sūt vnū numero ex hoc q̄ hn̄t materiā. vt dr̄. v. metaphisice. 3 P. pͥncipium indiuidui substātie debet eē suba. sed ad ꝯstitutōem indiuidue sube non concurrit aliqua suba nisi materia et forma. igitur cū forma nō possit esse pͥncipiū indiuiduatōis. qa ipa ē pͥncipiū speciei. nam illa q̄ differūt forma differūt specie. igitur materia erit pͥncipiū indiuiduatōis. Et ꝯfirmať. qa ordie nature materia pͤcedit formā. ꝛ p cōsequēs ē pͥus hec q̄ȝ forma q̄ recipiť ĭ ea. et iō vt dicūt materia pͥmo phicoꝝ dr̄ pͥncipium pͥncipij.

ꝯ thomā Sed licet ista opio a multꝭ ꝛ magnis teneať. tñ qa nō video q̄ materia ƀm cursum nature quē videmꝰ sine inclusiōe modi sortiti a quātitate materiā extēdēte possit esse principiū indiuiduatōis. Ideo arguo cōtra eam sic. 1 Illud q̄ indiuiduū formaliter cōstituiť. p illud alijs eiusdē speciei idiuiduis cōnumerať ꝛ ab ipis distinguiť. sȝ materiā ƀm se acceptā nihil distinguiť. qa actus ē qui distinguit. vt dr̄. iij. de aīa. ipa aūt materia ƀm se accepta ē pura potētia. Et ideo. ij. meth. ipsa materia appellať fundamētuȝ nature in q̄ nihil ē distinctū. 2 P. idem ƀm qđ idem nō pt esse pͥncipiū intrinsecū distinctoꝝ ƀm q̄ distincta sūt. sed materia ƀm se ꝯsiderata ē eadē oīm habētiū eā. vt sepiꝰ hēť p Aristo. ꝛ ꝯmētatorē. igiť ipa ƀm se ꝯsiderata nō poterit esse pͥncipiū indiuiduoꝝ q̄ ƀm q̄ idiuidua sūt ab inuicē sūt disticta.

Solutio. Ad. 1. Ad pͥmū ē dicēdū q̄ materia nūq̧ recipet diuīsas formas distictoꝝ ĭdiuiduoꝝ ƀm se nude sūpta. sed h̄ ꝯpetit sibi put extēsā q̄ntitate diuidiť ꝛ ptiť Iō eñ ē tm̄ vnꝰ sol. qꝛ cōstat ex tota sua materia. eo q̄ sua materia ē simpl'r indiuisa. vtȝ pͥmo de celo ꝛ mūdo

Ad. 2. Ad scōm ē dicēdū q̄ illa auctoritas possȝ glosari ad sensū ꝯ͂riū illiꝰ qđ isti intēdūt puta q̄ oīa dicūť vnū nūero p materiā. qa in materia nulla peitꝰ ē distinctio si nude ꝛ ƀm se ꝯsiderať.

Ad. 3. Ad tertiū ē dicēdū q̄ materia cū modis q̄s sortiť a q̄ntitate ꝛ ceterꝭ accidētibꝫ ē sba. nec ppter tales modos trahiť extra genꝰ sbe. qꝛ modꝰ ñ trahit rē extra ppriū genꝰ. sed trahiť ad genꝰ rei cuiꝰ ē modꝰ. ꝛ qꝛ materia cū tali mō ē pͥncipiū ĭdiuiduatōis. iō ꝛc.

Scđa inq̄sitio articuli pͥmi Sȝ q̄ntū ad ĭdiuiduatōeȝ sbaꝝ sepataꝝ ē aduertendū. q̄ ƀm eos q̄ quelibȝ āgelū dicūt specifice differre ab altero āgelo. oportet dicere q̄ p idē āgelꝰ ꝯstituať ĭ esse specifico ꝛ ĭ eē indiuiduo. Scđoȝ eos āt q̄ plures ponūt āgelos ĭ eadē spē eēt dicēdū q̄ p ppetatē hypostaticā āgelꝰ ꝯstituiť ĭ eē idiuiduali. De eis daṫꝰ patebunt in sequēti articulo.

Articulus secundus.

Quātum igitur ad

illū secūdū articulū inquirā duo. Pͥmū est de possibili. vtrū p diuinam potentiā possint esse duo angeli vel plures in eadeȝ specie

Secundū de facto. vtrū nūc sint plures ĭ eadem specie.

Prima cōclusio. Rō pͥma. De pͥmo dico q̄ sic. qꝛ diuine potētie nihil debet denegari quod nō implicat ꝯtradictōeȝ. qꝛ hoc solo pͥuať deus ingenita facere que vtiq̧ gesta sunt. vi. ethicoꝝ. Sȝ plꝛes sepatas sbas eiusđ spēi ĭ eē pduci p diuinā potētiā. nō ĭplicat ꝯdictōȝ. Ista patȝ đ facto ĭ aīabꝫ itellectiīs. q̄ solo nūero dr̄nt. et tñ a đo pducūť

Instantia Sȝ ad h̄ rñdet adūsariꝯ q̄ ñ ē sile de aīabꝫ ꝛ āgel. qꝛ aīa idiuiduať idiuiduatōe corpis ĭ q̄ recipitur. ꝛ iō sine ꝯdictōe plurificať plurificatōe corpm. nō āt angelꝰ.

Solutio. Istđ ñ vȝ. qꝛ destructꝭ corpibꝫ aīe sepate ad huc sūt eiusđ spēi. ꝛ solo nūero distinguenť.

Instantia Ad h̄ iteȝ rñdet aliq̄ ꝯ͂rie opinionis. q̄ aīa sepata ñ ē idiuidua p seipaȝ. sȝ p aptitudinē ad corpꝰ cꝰ forma erat. ita q̄ diūse aīe sepate ƀȝ istos distiguūť nūeral'r p diūsas hītudies sine aptitudies ad diūsa corpa solo nūero disticta

Solutio. Sꝫ ista fuga q̄uis aliq̇d appareat. ī re tn̄
1 modicū valet. q꞉ impossibile est dare effectuꝫ
formalē in actu sine cā formali in actu. sꝫ effe/
ctus formal' indiuiduatōis actu poniť in aīa
separata. illa aūt aptitudo nō est aliq̇d in actu.
2 igiť ꝛc. P̄. manētibꝫ aīabꝫ solū numero di
stinctis ista corpa in varias spēs trāsmutanť
Cito em̄ mutať corp⁹ in vermes. vermes ī ter
rā. terra in aurū ꝛ argentuꝫ ꝛ alia mineralia q̄
de terra generanť. ꝛ p ꝯsequēs si aīe p aptitu/
dinē ad corpa a q̇bꝫ sepate sūt tantūmodo di
stiguerenť. tūc mutareť eaꝝ distinctio ad mu
tatōem corpoꝝ. q꞉ illa aptitudo cū sit q̄dam
relatio ipa variareť ad variatōeꝫ alteri⁹ extre/
moꝝ. Et q꞉ fide tenem⁹ aīas hūanas separa/
tas solo numero differre. cum hꝰ ipis p hmōi
corpa non possit ꝯuenire. oportet ꝙ intrinsece
3 aliq̄ mō seipsis distinguanť. P̄. de⁹ pt hu/
iusmodi corpa totaliter annihilare. ꝛ tunc ta
lis aptitudo erit relatio tantūmodo ratōnis.
q꞉ entis ad nō ens nō p̄t esse relatio real'. et sic
nō solū sequiť hoc incōueniēs ꝙ indiuidua/
tiones ꝛ distinctōnes reꝝ absolutaꝝ q̄ vere et
reales sube sunt erūt p relatōes. verū etiaꝫ se/
quereť ꝙ reales indiuiduatōes ꝛ distinctōes
dictaꝝ rerū fiant p entia rōnis. qꝺ est simpli
4 citer impossibile. P̄. dato ꝙ deus nūq̄ꝫ cre/
asset aliqꝺ corp⁹ in p̄terito. nec crearet in futo
adhuc de⁹ easdē aīas quas nūc creauit potuit
ab origine mūdi creare. ꝛ tn̄ tūc solo numero
Instantia differrēt sicut ꝛ nunc. Forte ad hoc diceret
aliq̇s ꝙ tales aīe differrēt p habitudines q̄s
haberent ad corpa que deus creare posset. et si
crearet tales anime hmōi corpa informarent
Solutio. Sed nec hoc valet. Primo q꞉ etiā ille ha
bitudīes essent entia rōnis. Secūdo q꞉ rela/
tiones sūt posteriores suis fundamentis. ideo
tales habitudīes magis distinguerenť p ip/
sas animas in quibꝫ fundarenť q̄ꝫ econuerso.
Ratō scda P̄. de⁹ potest duas materias ꝑducere solo
ad pncipa numero differētes sine formis sbstantialibꝫ.
le. ḡ poterit duas formas ꝑducere solo numero
differētes sine materia sbstantiali. ꝯña patet.
q꞉ cū materia nō min⁹ de se sit vna q̄ꝫ quecūq̄ꝫ
forma creata. si sibi nō repugnat multiplica/
ri sine forma que est substātia. nec tali forme
repugnabit multiplicari sine materia. antece
dens ptꝫ. quia circūscpta om̄i forma sbstātia
li deus posset duas materias creare. que ab in
uicem numero differrēt per solos modos sor/
titos ab alia ꝛ alia quātitate quibꝫ huiusmo
Ratio. 3. di materie essent ꝯiūcte. P̄. accidētia spiri/
tualia nō minus sūt distictiua q̄ꝫ corporalia.

sed plura possunt esse indiuidua eiusdem spe
ciei propter solam distinctōem accidentium
corporalium. ergo plura possunt esse indiui/
dua in spiritualibꝫ propter solam distinctio
nem accidentiū spiritualiū. P̄. substantia Ratio. 4.
que non est sua essentia ꝛ in qua differt quod
est et quo est. illa nō est sua singularitas. p
consequens sibi nō repugnat in suis singula
ribus multiplicari. Sed angelus nō est sua
essentia. et in eo differt quod est et quo est. q꞉
inter articulos parisius per sententiā excom/
municatōnis cōdemnatos. articulus. lxxvi.
est dicere ꝙ substantie separate sint sua essen/
tia. quia in eis idem est quod est ꝛ q̇ est error.
P̄. oppositum istius cōclusionis inter eos/ Ratio. 5.
dem articulos est ꝯdemnatū. lxxviij. articulo
Ibi em̄ vt patet est error dicere. ꝙ quia intel
ligentie non habent materiā. deus nō potest
plures eiusdem speciei facere P̄. om̄e quod Ratio. 6.
recipiť in aliquo receptione reali est plurifica
bile in eadem specie. sed esse angeloꝝ est reali
ter receptum in essentia. ergo est plurificabi/
le in eadem specie. et p consequens etiam ipse
angelus cui⁹ est esse erit plurificabilis. Ma/
ior patet. quia potentia non adequat actū in
ipsa receptū. Omnis em̄ actus receptus di/
stat a plenitudine sue actualitatis. Minor
etiam patet ex dictis in questione ꝑxima pre
cedenti. articulo secundo. Quidam tamē Opinio contraria
oppositū illius ꝯclusionis tenentes dicunt
simpliciter contradictōem implicare plures
esse angelos eiusdem speciei. et hoc ꝓbant sic.
quia differre forma est differre specie ꝛ quid/ 1
ditate. sed quicūq̄ꝫ duo angeli ꝑducerenť ipi
differrent forma. igitur si aliqui duo angeli
differrent solo numero. illi differrent specie.
et non differrent specie quod est cōtradictio.
P̄. In illa natura in qua est idem esse spe/ 2
cificū ꝛ indiuiduale nō possūt indiuidua plu
rificari nisi species plurificentur. sed substan/
tia angeli est huiusmodi. quia sm̄ Auicē. v.
metaphisice sue. omnis natura que nō diui/
ditur differentijs sicut natura generis: nec
diuiditur materia sicut natura speciei. nec di
uiditur accidentibꝫ sicut natura indiuidui ē
vna numero species in esse indiuiduali subsi
stens. P̄. om̄is indiuidualis distinctio in 3
eadem specie. vel est p materiā. vel per quan/
titatem. vel p aliquā accidentalē ꝓprietatem.
Sed angeloꝝ distinctio nō p̄t esse p materiā
quia materia caret. nec p quantitatē cum sint
forme indiuisibiles. nec p accidētalē ꝓpetatē
q꞉ oīs talis ꝓpetas sequiť suppositū ꝯstitutū

Cōtra opi- ¶ Sed ista nō ɔcludūt. nec videt̄ boni mo/
nionē. ris h̄ denegari diuine potētie. q2 etiā sancti po/
nūt in dubio vtrū3 de facto sit. Ait eīn Dam̄.
li. ij. c. iij. Siue eq̄les sint angeli fm̄ spē3 siue
differētes nescim⁹. de⁹ scit. Et hāc senten. io. Dam̄. tāgēs Hugo sup angelica hierarchia
sic ait. De hac re p̄ modicitate ⁊ insufficiētia
nihil temere diffinio cū iohes Dam̄. de h̄ lo/
Solutio. quēs se fateat̄ ignorare. Ad p̄mū igit̄ dicē/
Ad. 1. dū q̄ minor nō est vera. q2 accipiēdo forma3
p̄ q̄dditate specifica tūc posset de⁹ si vellet pro
ducere duos angelos q̄ nō differret forma s3
p̄prietate hypostatica. Sec⁹ est eīn differre for
ma seu p̄ forma3. ⁊ differre in forma. duo eīn
angeli eiusdē speciei si darent̄ bn̄ differrent in
forma nō tn̄ ¶ formā. sic sortes ⁊ plato differt
in humanitate. cū alia sit humanitas sort3 et
alia platonis. nō tn̄ differūt hūanitate siue ¶
Ad. 2. hūanitatē. Ad scōm dicendū est q̄ nō illa
peccat i minori. marie loquēdo d̄ eo mō essen
di angelorū que3 de⁹ inuenire posset si vellet.
nec auctoritas Auic. est ɔ̄ me. q2 tales angeli
differrēt p̄prietatib⁹ p̄sonalib⁹. q̄ quendā mo
Ad. 3. dū accidentiū haberet. Ad terciū dicendū
q̄ talis distinctio esset p̄ quasda3 p̄prietates. q̄
quidē p̄prietates licet aliq̄ mō possent dici ac/
cidentales. nō tn̄ oporteret eas esse de genere
accidentis. sic superi⁹ etia3 dixi de esse existētie
qd̄ est in genere sb̄e licet nō recipiat p̄dicatō3
sb̄e. nec p̄supponeret illa p̄prietas suppositu3
ɔstitutū. s3 simul a deo crearet̄ cū nat̄a illi⁹ an
Scd̄a in/ geli ɔstitueret suppositū indiuiduū. Quā
q̄sitio arti/ tum ad scōm in isto articulo videndu3 dico.
culi secūdi q̄ q̄uis dubiū sit ad vtrāq3 ptē. credo tn̄ pro
babil⁹ esse tenendū q̄ nūc de facto oēs an/
1 geli differāt specie. Quia fm̄ cursū quē vide/
mus multitudo suppositor3 in eadem spē est
ad saluandā spēm in plurib⁹. q̄ in vno p̄pter
sui corruptibilitatē saluari non pt̄. Ista patet
ij. de aīa. Unde etiā ait Auic. vi. meth. sue ca
pitulo. v. Si possibile ess3 hoīes p̄manere si
cut p̄manet sol ⁊ celū. p̄fecto nō esset opus ge
neratiōe. Sed angeli nō sunt corruptibiles.
2 ergo ⁊c. ¶ Ista est exp̄ssa intētio phor. q2
Aristo. ⁊ cōmētator ponūt. xij. meth. q̄ nihil
possit multiplicari in eadē spē nisi ¶ materiā.
Idem ponit Auic. v. meth. sue ca. ij. Et alga/
zel. iiij. meth. sue circa finē. Ueru3 est tn̄ q̄
isti phi appellāt oē illud impossibile. quod
nec p̄ humanu3 ingeniū nec naturaliter fieri
pt̄. Et ideo auctoritates hm̄oi phor3 non de/
rogant ɔclusioni precedēti. in q̄ mō xp̄iane si
dei locutus sum de his q̄ fieri p̄nt p̄ potentia3
dei absolutā. ¶ Sed ɔ̄riū isti⁹ ɔclusiōis Opīo ori-
antiquitus multi tenuerūt. aliter tn̄ et aliter. genis.
Nam sicut recitat beatus Augustin⁹. ij. d̄ ci.
dei. c. xxij. origenes in libro quē fecit de princi
pijs. posuit oēs sp̄uales sb̄as esse eiusdē spe
ciei. Sed quia alique sb̄e tales sūt vnite cor/
porib⁹ ⁊ alique non. et alique sunt vnite pul/
chriorib⁹ corporib⁹. ⁊ alique viliorib⁹. ⁊ h̄ est
p̄pter diuersitatē peccatorū taliū sb̄a3 sepata
rum. ¶ Alia opinio est q̄ q̄uis angeli ⁊ ani/ Alia opio.
me differāt spē. tn̄ oēs angeli sunt eiusdē spe/
ciei. Et p̄ opinione ista videnẗ sonare multe
sanctorū auctoritates. Dam̄. eīn in elementa
rio suo ait. Unaqueq3 species vna natura est.
velut oēs angeli vna natura sūt. ⁊ oēs ho
mines vna natura sūt. ⁊ altera natura hoīm:
et altera angelorū. Et in eodē libro ait. Hy/
postases sunt michael gabriel. ⁊ reliq̄ fm̄ pte3
angeli. species aūt ɔtentiua ipo3 angelica na
tura. Item Ansel. li. ij. cur de⁹ homo. c. vltio
ait. q̄ oēs angeli sūt eiusdē nature. ¶ Ter/ Tertia
tia opinio dicit q̄ oēs angeli q̄ sunt in eadē opio
hierarchia sūt eiusdē speciei. ¶ Quarta opio Quarta
dicit q̄ solū illi angeli q̄ sūt eiusdē ordis sunt opinio.
in eadē spē. ¶ S3 q2 cōmunius tenet̄ q̄ oēs
differāt spē. iō tenēdo p̄mā ɔclusionē ad p̄di/
ctas auctoritates volo r̄ndere. ¶ Ad p̄mam
ḡ dicendū q̄ Dam̄. nō loq̄t̄ ibi assertiue. s3 in Solutio
q̄sitiue. q2 vt patuit i auctoritate p̄cedēte alle ad auctori
gata. ip̄e dicit se de h̄ nescire veritatē. ¶ Ad di tates.
ctū Ansel. dicendū q̄ ibi non sumit̄ nat̄a fm̄
spē3 specialissimā. s3 fm̄ subalternā. iuxta qd̄
q̄nq3 d̄r. q̄ oīa corpalia sunt eiusdē nature

Quantū ad terciū

Articulus tertius.

articulū est aduertendū q̄ de numero āgelo3
aliter locuti sūt nat̄ales phi. ⁊ aliter doctores
catholici. ¶ Nā auic. posuit nūe3 āgelorū n̄ Opinio
excedere nūe3 denariū. posuit eīn nouē intelli Auic
gētias ad mouendū noue3 speras celestes. ¶
decimā dixit p̄esse spere actiuor3 ⁊ passiuor3
quā appellauit datricē formarū ¶ S3 istud Cōtra eā.
nō valet. nō solū loq̄ndo theologice. verum
etiā nec loq̄ndo philosophice vel astrologice
veritatē tenet. q2 multo p̄les sunt mot⁹ celestes
q̄ nouē. vt3. xij. meth. cū igit̄ fm̄ phos ⁊ astro
logos cuilibet celesti motui correspōdeat de/
terminat⁹ motor. iō ⁊c. ¶ Aristo. v̄o q̄uis q̄ Aristo.
ad determinatū nūe3 itelligētiaru3 de se nihil
dicat. tn̄. xij. meth. de hoc duas opiniones ¶
citat. sc3 edochij et chilonij. quorum primus
scil3 edochius posuit intelligētias esse. xlvij.

Alius vero scilʒ chilonius posuit eas esse.lv.
Astrologi — Astrologi vero licet ab his discordēt in h̄
ꝙ vbi isti duo posuerūt speras voluētes et re/
uoluētes.ibi astrologi posuerāt circulos epicy
clos ⁊ eccentricos seu deferētes. ⁊ h̄ ad saluādū
diūsitatē nob̄ appntem in celestib9 motibus.
tñ in h̄ ɔueniūt astrologi cū p̄dictis. ꝙ sic illi
dixerūt numeꝝ intelligētiaꝝ nō excedere nu/
meꝝ celestium speraꝝ. sic isti scʒ astrologi po
suerūt numeꝝ intelligētiaꝝ nō excedere nūe/
merū celestiū corpm. ⁊ circuloꝝ hmōi corpo
Contra il/la dicta — rib9 naťaliter inexistentium. Sed nec ista
ymaginatio ɔtinet veritatē. q2 nō min9 ordo
vniūsi viget in sb̄stantijs sepatis ꝙ̄ in rebus
corpalib9 seu materialib9. sʒ ordo vniūsi hoc
reqrit in corpib9. ꝙ nō oīa corpa habent p
appropriatą motorib9 intelligentias seu sub/
stātias separas. sed solū supma ⁊ nobilissima
corpa. ğ silr ordo vniūsi h̄ reqrit vt nō omes
sb̄e sepate sint appropriate motrices corpm.
sed solū infime ⁊ ille q̄ sūt inferioris ordinis ī
numero intelligentiaꝝ. vt sic infima supmo/
rū attingāt imediate supma infimoꝝ. Et
ista videť esse intentio Dyo. vij. de di. no. vbi
ait. ꝙ ipa deitas oīm effectiua sp est oīa cō/
cordans. ⁊ est causa indissolubilis ordis om
niū. semp ɔiūgens fines p̄moꝝ p̄ncipijs se/
cūdoꝝ. vnā in oīb9 pulchre opans armo/
Catholici doctores. — niam. Catholici igiť doctores multo ma/
iorē numeꝝ intelligentiarū hn̄t ponere ꝙ̄ po
suerāt phi vel astrologi. eo ꝙ ipa veritas scʒ xps
1 deus nr̄ alloquēs petrū Math. xxvi. ait. Pu
tas q2 nō possū rogare prēm meū. ⁊ exhibebit
mihi mō plus ꝙ̄ duodecim legiones ange/
2 loꝝ. Et s̄m bedam ⁊ strabū celū empyreuʒ
mox vt fuit a deo factū. sanctis angelis fuit re
pletū. Unde pp̄ter multitudinē angelorū dr̄
Job. xxv. Nunq̇d est numer9 militū ei9. s. dei
Propter qd̄ ait Dyo. xiiij. de angelica hie
rachia. multe sūt beate militie supmūdialiū
intellectuū supantes s̄m ɔmēsuratōeʒ nume
roꝝ infirmā ⁊ coartatā multitudinē materia
liū rerū. His p̄missis pono duas ɔclusio/
Prima cō clusio. — nes. Prima est ꝙ angeloꝝ est cert9 numer9
q2 de9 oīa fecit in numero pondere ⁊ men/
sura. vt dr̄ Sap̄. xi. c. sed ea q̄ numerata pon
derata ⁊ mēsurata sūt. illa in certo nūero sunt.
ğ cū angeli sint a deo facti. seqť ꝙ sint in certo
Instantia — numero positi. ğ ⁊c. Forte contra illud di
cetur ꝙ illa q̄ excedūt s̄m cōmensuratōeʒ nu/
meroꝝ totā multitudinē reꝝ materialiū. illo/
rū nō videť eē certus numerus. sʒ angeli exce
dūt s̄m ɔmēsuratōem numeroꝝ totā multi/
tudinē rerū materialiū. ğ ⁊c. Maior ptʒ. q̄a
res materiales sūt q̄dāmodo infinite. cū con
tinuū sit diuisibile in infinitū. vtʒ. iij. phicoꝝ
ergo qd̄ excedit materialiū seu ɔtinuoꝝ mul/
titudinē videť esse infinitū. vel ad minus erit
materialiter indeterminatū. Minor etiā ptʒ
auctoritate Dyo. p̄xime allegata. Rn̄deo — Solu
ꝙ sic ptʒ in eodē. iij. phicoꝝ. oēs ptes ɔtinui
posite ī actu sūt finite ꝙuis ī potētia sint infi/
nite. Dyo. āt nō cōpat mltitudinē āgeloꝝ p
nes excessū ad mltitudinē reꝝ materialiū ī po
tētia existētiū. sʒ ad mltitudinē eaꝝ q̄ sūt actu
nec forte ad mltitudinē indiuiduoꝝ. sʒ magł
ad mltitudinē specieꝝ reꝝ materialiū. Cō/ — Secu/ conclu
clusio scd̄a est ꝙ lʒ numer9 angeloꝝ sit cert9 ī
se. ac etiā in ɔp̄hensoꝝ ɔgnitōe. tñ nō ē cert9
ī cognitōe viatoꝝ. loq̄ndo de viatoꝝ cogni/
tōe naťali ⁊ absq3 diuina reuelatōe. Quia na
turaliter nihil coğscim9 de angel' nisi p effect9
eoꝝ q̄s videm9 in reb9 corpalib9. Sed vtruʒ
plures angeli ɔcurrāt ad eundē effectum. vel
vn9 solus. h̄ naťaliter coğscere nō possum9. ğ
⁊c. Maior ptʒ. viij. phicoꝝ. et. xij. meth. mi/
nor etiā ptʒ. q2 cū hō vexat a malo spū. nesci/
mus vtrū talis vexatio fiat ab vno vel a plu/
rib9 In vno eīm hoīe sel' fuit legio demonū. vt
ptʒ ī euāgelio. Legio āt sūt sex milia sex centa
sexaginta sex. ⁊ tñ si illi demones p se numeꝝ
nō indicassent. vn9 purus viator eque cogi/
tasset ꝙ vn9 demon fuisset in illo hoīe sicut ꝙ
ples. Uñ loq̄ndo de naťali cognitōe viatoris
tūc vera est illa snīa Aristo. ij. meth. qua ait.
ꝙ sicut se hʒ ocul9 noctue ad lucē solis. sic se ha/
bet aīe nr̄e intellect9 ad ea q̄ sunt manifestissi/
ma in naťa. id est. ad angelos seu sb̄as sepa/
tas. Forte ɔ̄ istud diceť ꝙ saltē bonoꝝ āge/ — Instan
loꝝ ex scp̄turis coğscere possum9 determinatū
numeꝝ. q2 oēs angeli vel sūt mīstrātes vel as
sistētes. sʒ istoꝝ oīm habem9 certū numerum
Daniel'. vij. vbi dr̄ milia miliū mīstrabant ei.
et decies centena milia assistebāt ei. Respō/ — Solu
deo ꝙ ista verba Daniel' nō sūt lr̄aliter intel/
ligēda sed mystice. Et dato ꝙ ip̄e vidisset tot
ministrātes ⁊ tot assistentes. tñ ex h̄ nō sequiť
ꝙ nō fuerint plures. q2 non est necesse dicere
ꝙ viderit omēs angelos. sʒ solū illos vidit q̄s
sibi deus reuelare voluit. Nec etiam istud est
contra conclusionem. quia dato ꝙ Daniel vi
disset in illa visione omnes angelos dei. hoc
tamen non fuisset naturali cognitione. sʒ po/
tius diuina seu prophetica reuelatione. er/
go. ⁊c.

Articulus quart⁹.

Quantum ad quar tum articulū pmo videndū est vtrū angelus cognoscat qualibet rem p essentiā suam. Secundo dato q nō. videbit vtrū cognoscat per species. Quo ad pmum pono tres conclusiones.

Prima cōclusio.

Prima est q angelus intelligit essentiā suam p seipam. quia qncūq obiectum actu intelligibile debite pporcionatū alicui potentie intellectiue est p seipm actualiter presens illi potētie. tūc intelligit a tali potentia p seipm. nulla alia specie tanq repsentatiuo medio requisita. Sz essentia angeli est obiectū actu intelligibile debite pporcionatū angelico intellectui p seipam actualiter pns. ergo rc.

Instantia

Forte dicet 9 maior rc. q anima rōnalis est actu intelligibilis. cum sit sba spūalis. r actu est pns humano intellectui. r tn intellect⁹ nr nō intelligit essentiā anime p seipam. vt z. iij. de anima.

Solutio

Rndeo q ad pns p actu intelligibile intelligit aliqd se hns p modum act⁹ i genere intelligibiliū. sed essentia anime rōnalis nō se hz p modum actus in genere intelligibiliū. sed p modum pure potentie. quia sic materia pma se hz in genere entium: sic aia rōnalis in genere intelligibiliū. ut ait cōmentator. iij. de anima. Ipse etiā intellect⁹ anime rōnalis in sui pmordio est sicut tabula rasa i qua nihil est depictum. vt pz p phm ibidez Igitur nō est simile de essentia angeli r essentia anime rōnalis. nec de intellectu angeli r intellectu anime rōnalis. quia nō solū essentia angeli sed etiā intellect⁹ angeli est actus in genere intelligibiliū. r est etiā actuat⁹ speciebz intelligibilibz sibi creatis a pmordio sue creationis. quibz speciebz res que sunt extra se solet cognoscere. vt patebit infra.

Instantia

Forte iterū dicet q si esse actū in genere intelligibilium facit ad hoc q aliqd intelligat ab angelo per suam essentiā sine specie media. tūc angel⁹ inferior intelligeret essentiā angeli supioris per seipam sine specie. qd est simpliciter falsuz. cōsequentia patet. q essentia angeli supioris est actus in genere intelligibiliū. est eni actualior in tali genere q essentia angeli inferioris.

Solutio.

Rndeo q licet sit actus tn nō est actualiter pns intrinsece intellectui āgeli inferioris. r ideo ad h q essentia supioris intelligat ab inferiori. necesse est vt sit sibi pns mediante spē ipm repsentante. si eni essentia vnius angeli p seipaz esset intrinsece pns alteri angelo. tūc illaberet ei. qd est falsum. q nulla creata per se existens p essentiā illabit alteri creature. talez eni i. lapsum de⁹ q omia intrinsece pseruat sibi soli reseruauit.

Instantia

Forte adhuc dicet q ex his sequat q angelus natali cognitōe pgnoscat deum p essentiam suā. qd est falsum. quia tunc naturaliter esset beatus. quia visio dei p essentiam est beatifica visio. pña ptz. q essentia dei est actu intelligibil'. est eni purus act⁹ in genere intelligibiliū. vt z. xij. meth. r est intrinsece pns intellectui angelico p essentialez illapsum. vt iam dictū est. g rc.

Solutio.

Respōdeo q licet essentia diuina sit purus actus i genere intelligibiliū. r sit intime pns intellectui angelico. tn angelus essentiā dei p essentiam sc3 visione pfecta q est beatifica natūaliter non cognoscit. eo q hmōi obiectū potentie angelice non sit natūaliter pporcionatum. sz excedēs r supeminens valde nimis. ppter quod indiget angelus grā natam eleuante. ac lumie glorie intellectum pficiente ad h q circa nudam diuinaz essentiā pfectum actum eliciat beatifice visionis. Patet igitur quō tribz particulis positis in maiori cauet suspicieter hmōi tribz instantijs. s. p pmam pme. p secūdam tertie. p tertiam secunde cauet instātie.

Secunda conclusio.

Conclusio secunda est q angelus p essentiam suam non intelligit ea que sunt extra se. Quia illud qd est pprium solius dei hoc nō angelo nec alicui creature debet attribui. sz q intelligēs p essentiam suam intelligat ea que sunt extra se. pprium est solius dei. Maior est. nota. minorem probo. quia cum cognitio fiat per assimulatōnem. oportet illud esse exēplar cognitarum rerū quod est ratio p quā pgnoscit. sed solum diuina essentia est ydea seu pfectum exemplar omniū creaturaz. vt probatū supius in pmo libro. ergo rc.

Instātia.1

Forte dicetur q falsum assumitur in minori istius pbatōnis. quia dicit Dyonisius. v. de di. no. q pncipaliora in entibus sunt exemplaria aliorum. Sed angeli sunt entia pncipaliora. g angeli erunt exemplaria entium inferiorum.

Instan.2

P. ista conclusio videtur esse contra auctorem de causis. qui. viij. propositione sui libri ait. q intelligentia scit res per moduz sbstantie sue.

Solutio.

Ad.1.

Ad primum dicendum q angeli dicunt aliorum exemplaria. non per essentiam. sed per species intelligibiles. que sunt eorum intellectui concreate.

Ad.2.

Ad secundum dicendum q pro tanto dicitur angelus res scire p modū sbe sue. q nihil intelligit d reb⁹ creatis q sūt extra se. nisi intelligēdo se.

Iste em̄ est ordo cognitōis angelice loquēdo de ɔgnitōne nāli. qꝫ pmo intellect⁹ angelic⁹ fert sup essentiā suā. deinde cognoscēdo essentiā cognoscit seipm̄ ⁊ ceteras potētias q̄ sunt in essentia. tertio cognoscēdo se cognoscit om̄nium rez̄ spēs quas hꝫ in se. ⁊ p ɔn̄s cognoscit res quaꝝ sunt species. quodāmodo puta in vniūsali. et quarto cognitis sic rebꝫ i vniūsali. volūtas angeli vult magis cognitōez vni⁹ rei q̄ᵹ aliaꝝ. iō volūtas determinat intellectū ad ei⁹ cognitōem. ⁊ tūc intellectus iuxta volūtatis imperiū ɔuertit se determinate sup speciez illi⁹ rei repñtatiuā. et sic mediāte hmōi specie determinata determinate ⁊ pfecte cognoscit illud qđ volūtas cognosci voluit. Propter qđ de pmo ad vltimuz angel⁹ cognoscit oīa p essentiā aliq̄ mō causaliter. qꝛ si nō cognosceret essentiā suā. tūc ceteroꝝ nihil cognosceret. ⁊ ideo đr res cognoscere mō sbe sue. Q, aūt hmōi cognitio reꝝ vniuersalis ⁊ indistincta sufficiat ad hoc qꝫ volūtas desideret ⁊ impetret distinctā noticiā alic⁹. hoc ptꝫ expresse Aug. ix. de tri. c. vltimo. et. x. de tri. c. ij. et. c. iij. intelligit igit angelus oīa mō sbstātie sue. qꝛ a cognitōe sbe sue dependet cognitio oīm ceteroꝝ q̄ ipe angelus cognoscit cognitōe naturali siue ad itra siue ad extra cognoscāt. ḡ ⁊c.

Tertia cōclusio

Conclusio tertia est. qꝫ angel⁹ nō cognoscit res que sunt extra ipm̄ p essentias ipaꝝ rerū. qꝛ immediata rō intelligendi oportet qꝫ sit in intellectu. sed essentie reꝝ ₣m seipas nō sūt in intellectu āgelico. ḡ tales essentie nō possunt esse rōnes quas intellect⁹ angelicus cognoscit res que sunt extra ipm̄. Maior ptꝫ. minor pbat. qꝛ da oppositū. tunc essentie rerum illaberent menti angelice. qđ est impossibile. ut ptꝫ ex p̄dictis. Etiam cum supponatur res esse extra intellectū si essentie essent i itellectu tūc esset manifesta ɔ̄dictio scꝫ qꝫ res essent extra intellectū. ⁊ nō essent extra intellectum. qꝛ vbi est essentia rei. ibi est res.

Instantia

Sed contra istud forte dicet. qꝫ intellect⁹ noster p quidditatē rei q̄ ē in aīa. cognoscit quidditatē que ē i re extra. ḡ multo magis h̄ poterit intellectus angelic⁹. ¶ P̄. ₣m Dyo. angelus superior illuminat inferiorē. ḡ poterit in eo immediate causare actum intelligendi. ¶ P̄. intellectus noster cognoscit substantiā rei exterioris immediate p seipam. ḡ hoc poterit intellect⁹ angelicus. ɔsequentia ptꝫ. pbat antecedēs. q̄a nihil est in intellectu q̄n p̄us fuerit in sensu. sed spēs sbstantie nūq̄ᵹ fuit in sensu. ḡ nec in intellectu. ⁊ p ɔn̄s substantia cognoscitur p intellectum per seipsam.

Solutio. Ad. 1.

Ad p̄mum dicendum qꝫ quidditas rei ₣m se et realiter non est in anima. sed solum intentionaliter. s. mediāte specie intelligibili. igitur antecedens nō est verum. inq̄ᵹtum est applicabile ad propositum. Alias sic inuenitur. igitur concessa consequentia nō plus habetur nisi qꝫ angel⁹ cognoscit res exteriores p spēs q̄ sunt in ipo.

Ad. 2.

Ad scđm dicendū qꝫ licet ɔn̄a aliq̄d valeret supposito qꝫ angel⁹ superior illuminaret inferiorez causando in eo lumē. tn̄ qꝛ h̄ est falsū vt patebit infer⁹ dist. ix. arti. iij. ⁊. iiij. iō ad pn̄s cōseq̄ntia est neganda.

Ad. 3.

Ad tertiū nego an̄s. ad pbatōem dico. qꝫ licet illud q̄d nullo modo fuit in sensu nō possit esse in intellectu. tn̄ multa sūt in intellectu q̄ ₣m se formaliter nūq̄ᵹ fuert i sensu. vtꝫ de actibꝫ habitib⁹ ⁊ pluribus alijs. Unde sufficit ad hoc qꝫ aliq̄d sit in intellectu qꝫ fuerit in sensu. vel in se vel i suo simili. vel in suo effectu. vel in sua causa. sed fantasma causatū a specie accidentiꝫ q̄ fuit in sensu. est causa speciei substantie q̄ est i intellectu. ḡ species sbstantie causaliter fuit i sensu.

Instantia

Forte dicet qꝫ fantasma accidentis non p̄t esse causa speciei sbstātie. qꝛ nō p̄t agere vltra suā spēm ⁊ ɔditōem.

Solutio

Respondeo qꝫ licꝫ ppria sua virtute nō possit agere vltra suā spēz tn̄ in virtute intellect⁹ agentis hoc p̄t. Unde sicut forma accidentalis puta calor ignis in virtute forme sbstantialis potest esse cā sbstātie. sic est in pposito. ḡ ⁊c.

Scđa questio articuli

Quantū ad illđ quod in illo articulo est scđo videndū pono tres conclusiones. Prima est qꝫ angel⁹ res que sunt extra ipm̄ cognoscit species ⁊ similitudines reꝝ. Scđa qꝫ hmōi spēs nō sūt a rebꝫ abstracte. sed sunt intellectui angelico concreate. Tertia qꝫ per hmōi species angelus cognoscit res particulares distincte et determinate. non obstante qꝫ quelibet illaruꝫ speciez representet plura indistincte.

Prima cōclusio.

Primā ɔclusionē pbo sic. Om̄e quod cognoscit necesse est esse presens intellectui cognoscenti. vel ₣m se vel in sua specie seu similitudine. sed res exteriores cognoscuntur ab angelo et non sunt intellectui suo presentes ₣m se. ergo erunt sibi presentes in sua specie. Maior patet. iij. de anima. Minorē probo. nam qꝫ angeli cognoscant res exteriores h̄ tenemur credere. quia fide ex scriptura sacra tenemus angelos esse custodes hominū ⁊ gubernatores rerum exterioꝝ. que sine cognitiōe istarum rerum nequaq̄ᵹ fieri pn̄t. Q, aūt res nō sint intellectui angelico pn̄tes ₣m se. hoc patet ex

dict' in articulo proximo precedenti. Et ista
videt̄ esse intentio auctoris de causis. q̄ ppositione.x.sui libri ait. ꝙ quelibet intelligentia ē
plena formis: id ē. speciebꝫ. Est etiā intentio
procli q̄ in suis ppositōibꝫ ppositōne.clxxvi.
ait. ꝙ oīs intellectus est plenitudo specierꝫ.

Contraria opinio. Contra istam ꝯclusionē sūt due opiniōes
quarꝫ vna ponit ꝙ angel' nō intelligit per ali
quas spēs. sed oīa q̄ ad extra intelligit per
vnū habitū intelligit. quē ipi appellāt habi/
tū scientialem angelo ꝯcreatū. q̄ habitus oīa
distincte repñtat angelico intellectui. ⁊ ipm
Instantia intellectū sufficiēter inclinat ad actum. Et
si d̄r istis ꝙ ad eorꝫ positōꝫ sequat̄ angelū vel
oīa simul intelligere vel nihil oīno. qꝛ cum
iste habit' sp̄ eque pñs sit angelico itellectui.
⁊ sp̄ sibi oīa repñtet. nō apparet rō quare
vnū intelligat pꝰus q̄ alterꝫ. vel vnū mag' q̄
Solutio alterꝫ. Ad istō rn̄dent dicētes ꝙ in isto ha
bitu sbiectiue existente ī intellectu āgeli. oīa
q̄ angel' nāaliter pt̄ cognoscere relucēt expssi
ue. iste tn̄ habit' reducit itellectū angeli d̄ po
tentia ad actum ordinate. puta pꝰus respectu
pfectioris intelligibil' q̄ respectu impfectioꝝ.
ipo aūt existente in actu respectu vni'. tūc p
imperiū volūtatis mouet̄ ad alia. ⁊ ad illō p'
qō volūtas mag' desiderat. ⁊ addūt ꝙ nisi eēt
imperiū volūtat' angelus intelligeret res ſm
ordinē sue pfectōis p inclinatōꝫ habit' iā di
cti. q̄ sp̄ inclinaret ad illud pꝰus intelligenduꝫ
Prima rō qō esset pfecti'. Et hāc opinionē positores
ei' ꝯfirmāt sic. Aut ponentes spēm in angelo
ponūt habitū sciālem sibi esse ꝯcreatū cū spe/
ciebꝫ. aut n̄. Si sic. tūc supfluūt spēs. cū talis
habitus pfecte possit oīa repñtare. Si non.
tūc ex frequētia actuū circa istas res materia
les posset generari vn' habit' scialis ī angeli
co intellectu. qō est incōueniēs. qꝛ tūc intrin
seca pfectio ipi' angeli dependeret a rebꝫ mate
2 rialibꝫ. ¶. sic se hꝫ volūtas angeli ad dili/
gibilia. sic intellectus ei' ad cog̃scibilia. Sꝫ
volūtati sufficit vn' habitus ad diligendum
oīa nāaliter diligibilia. puta habit' caritat'
vel habitus nāalis amicicie. g̃ intellectui an
gelico sufficit vn' habit' ad cog̃scendū om/
3 nia ab eo nāaliter cognoscibilia ¶. pfectū
intelligere p̄supponit habitū. sꝫ intelligere an/
geli est pfectū. nō em̄ mō nr̄o ipe angel' pce/
4 dit de impfecto ad pfectū. ¶. subiectū cuꝫ
forma nāali sufficit ad faciendū operatiōem
naturalē. g̃ intellectus angeli cū habitu scien
tiali sufficit ad eliciendū opatōeꝫ intellectua
lē. Unde sic vna forma caloris sufficit ad om
nē opatōeꝫ ignis. sic ⁊c̄ ¶. arguūt isti ꝯtra 5
spēs sic. Intelligibilia etiam differētia specie
sūt infinita. vt apparet in speciebꝫ numerorū
⁊ figurarꝫ. g̃ si angel' intelligeret p spēs. opor
teret eū hr̄e spēs infinitas. ¶. aīa nr̄a nō i/ 6
telligit p spēs. g̃ nec angel'. ꝯñā ptꝫ. pbat̄ an
tecedēs. qꝛ si aīa hr̄ēt spēm rei intelligibil' ī se.
tūc p actuali suo intelligere nō oporteret ꝙ se
ꝯuerteret ad fantasma. ꝯñā ptꝫ. qꝛ possꝫ se cō
uertere imediate sup illā spēm quā hr̄ēt in se.
sed ꝯñs est falsū. qꝛ d̄r p̄mo de aīa. ꝙ oportꝫ i/
telligentē fantasmata speculari. ¶. q̄ ethi/ 7
corꝫ d̄r ꝙ tria sūt in aīa. scꝫ potētia habitus ⁊
passiones. g̃ nō spēs. g̃ nec p ꝯñs in angelo.
Sꝫ istā opinionē nō teneo. qꝛ habit' sciē/ Cōtra opinionem
tialis est habit' ꝯclusionis seu ꝯclusionū. igit̄
dato ꝙ in habitu aliq̄d reluceat h̄ apparebit 1
ad modū ppositōis. ⁊ p ꝯñs p̄supponit alia
q̄ sint repñtatiua terminorꝫ. q̄ vsitato mō lo
quēdi spēs appellant̄. Ex q̄ etiam apparet ꝙ
responsio quā isti dant ad instantiā superius
ꝯtra opinionē adductā non est sufficiēs. nec
valet ille color quem addunt ibidem de ordi
ne cognitōnis angelice per imperiū volunta/
tis. quia cū ordo sit distinctorꝫ. multo meli'
saluabit̄ iste ordo positis distinctis speciebꝫ.
q̄ in vno indistincto habitu ¶. quia ſm 2
istos habitus naturaliter inclinat intellectū
angeli ad hoc vt prius intelligat illud quod
est perfectius ſm gradus perfectionū qui re/
periuntur in entibus. ergo vbicunq̄ h̄ ordo
non saluabitur. ibi intelligere ipsius angeli
nec naturale nec voluntarium esse videtur sꝫ
simpliciter violentum. quia illud violenter
inest alicui quod inest sibi contra suam na/
turalem inclinatōem. sed huiusmodi intelli/
gere inesset angelo contra naturalē suā incli/
natōnem competentē sibi per habitum ei na/
turaliter concreatū. ¶. in natura bene con 3
dita et non viciata per imperiū voluntatis
nihil fit contra naturalem inclinatiōem. sed
natura bonorꝫ angelorꝫ est bene a creatore cō
dita et nullo peccato viciata. ergo in angelo
per imperium voluntatis nihil fieret contra
naturalem inclinatōnem suam. et per conse/
quens angelus p̄mo intelligeret p̄mum gra/
dum entitatis et perfectōnis qui est in vni/
uerso. dein de secundū. et sic de alijs vsq̄ ad p̄/
mā materiam. et extra hunc ordinem cogno/
scendi angelus nunq̄ declinaret. quod est sa/
tis absurdum. et contra scripturam sacram.
in qua sepe legit̄ de angelis q̄ nec agēdo nec lo
quēdo hūc ordinē fuauerit. g̃ nec intelligēdo

4 P. iste color destruit seipsum. qr cū bonum
cognitū sit obiectū volūtatis. seq̄r q nec desi
derium nec imperiū voluntatis possit ferri su
per re incognita. igitur vno solo cognito ad
cui⁹ cognitōem pmo hmōi habit⁹ quem isti
ponunt inclinat. volūtas nō poterit impare
cognitōem alic⁹ alterius. Da oppositū tunc
actus volūtatis extenderet se ad aliud nō cō
phensum sb adequato obiecto voluntat(is). ex/
tenderet em̄ se ad aliq̄d nō cognitum. quod
est impossibile. nō solū g̃ ista positio sed etiā
Solutiō colores ei⁹ deficiunt. Ad pmam igit rōem
Ad. 1. eoꝝ dicendū dato q angelo sit habitus scien
tialis ɔcreatus. ppter hoc tamen species nō
erunt supflue. quia habitus scientialis est re
spectu complexoꝝ quoꝝ terminos simplices
ipe species repn̄tant. Ad pbatiōem cum dr
q habitus hos terminos sufficienter repn̄sen/
tat. istam nego. quia habitus nō habet repre
sentare sed potius circa repn̄sentata potentiaꝫ
Ad. 2. firmare ꝛ inclinare. Ad secundū dicenduꝫ
q maior ppositio put ad pn̄s ppositum ap/
plicat̄ tunc nō est vera. quia licet intellectus
indigeat specieb⁹ quib⁹ obiectū intelligibile
fit sibi pn̄s. voluntas tamē his nō indiget.
quia obiectum volūtatis sufficienter sibi p̄/
sentatur p ip̄m intellectū. ideo dato q habit⁹
sine specie volūtatem informāte volūtati suf
ficiat ad diligendū. hoc tamē nō sufficiet in/
Ad. 3. tellectui ad intelligendū. Ad tertiū dicen/
dum q licet pfectum intelligere p̄supponat
habitum in intellectu humano. qui est potē/
tia pura in genere intelligibiliū. ppter quod
pcedit de impfecto ad pfectum. tamē hoc nō
est necesse intellectu angelico qui est actus in
genere intelligibiliū nō pcedens de impfecto
ad pfectum. Unde si illa ppositio vniuersa
liter esset vera. tūc in intellectu diuino opor/
teret ponere habitum. quia suum intelligere
est maxime pfectum. Dato etiam q in ange/
lo p̄supponat habitū. tamē ex hoc nō habet̄
quin etiam p̄supponat species. cum habitus
nō sit repn̄sentatiuus simpliciū terminorum.
Ad. 4. Ad quartum dicēdum q licet forma suf/
ficiat sbiecto ad agendū. supposita presentia
obiecti in quod. est aptum natum agere s̄m
illam formā. tamē quādo obiectum nō est p̄/
sentialiter approximatū. tūc non sufficit hu/
iusmodi forma ad talem actōem faciendam.
nisi sit quoddam aliud virtute cui⁹ obiectuꝫ
quod erat absens fiat pn̄s Ignis em̄ iuxta [illegible]
lum lune est maximi caloris. ꝛ tamē nihil ca
lefacit ppter absentiā obiecti q̄d est res calefa
ctibilis. Sic dato q intellectus angeli suffi/
ciat ad intelligendum essentiā suam ꝛ cetera
que sibi sunt p̄sentia p seipsa. tamē ad intelli/
gendum cetera indiget specieb⁹ quib⁹ repn̄sen
tantur talia. Ad q̄ntum dicendū nego cō Ad. 5.
sequentiā. maxime quādo talia intelligibilia
nō sūt actu infinita sed solū i potētia sp abijci
ente actum. d quib⁹ intelligibilib⁹ accipit̄ an
tecedens. Ad sextū nego an̄cedēs. ad pro/ Ad. 6.
batōem dicendum q sicut dr Sap. ix. corp⁹
quod corrūpitur aggrauat animā. ꝛ dep̄mit
terrena habitatio sensum multa cogitantem.
Ideo anima ɔiuncta. mole corpali grauata
nō potest se libere ɔuertere sup seip̄aꝫ. nec per
ɔsequēs sup speciē que est in se. ergo sicut di
cunt aliqui doctores p̄ma sui ɔuersione con/
uertit se sup fantasma. vt mediante fantasma
te species intelligibilis existens in memoria
intellectiua in actu habituali ꝛ sem iplena
fiat in actu pleniori. ꝛ gignat suam similitu/
dinem in acie cogitātis intelligentie. Ad Ad. 7.
septimū dicendū q phus loquitur ibi de aīa
s̄m partem appetitiuā. ꝛ nō s̄m partē cogni/
tiuam. in qua nos ponim⁹ species vna cum
pho. iij. de aīa. vbi ait. aīa est locus specierum
nō tota sed intellectus. Et ibidem ait. Lapis
nō est in aīa. sed species lapidis. Alia est Alia opio
opinio que ponit q intellectus āgeli intelli/
git ea que sūt extra se. nō per alicui⁹ speciei vel
habitus imp̄ssionem. sed solum per hoc q ra
dio sue lucis naturalis quodam virtuali cō/
tactu attingit res ip̄as que sūt extra se. p quē
cōtactum hmōi res ponūtur obiectiue i pro
spectu intellect⁹ āgelici. Sed nec istō valꝫ Cōtra opi
quia desinēte actuali inspectōe ipsius rei. tūc nionem
angelus nō magis recordaret̄ de re visa q̄ si
nūq̄ vidisset eam. quia nihil maneret in āge
lo spectās ad noticiam illius rei vise. Item h̄
nulla esset assimilatio. ꝛ tamen tam sancti q̄
phi ponūt cognitōem fieri per assimilatōem
Secūda ɔclusio superius p̄missa probat̄ Secunda
sic. Illud quod a p̄mordio sue creatiōis fuit [illegible]nclusio.
plenum sapiētia ꝛ pfectum decore. hoc nō ac
quirit de nouo aliquam sapiētiam qua perfi
ciatur. nec aliquā spēm intelligibilē qua su⁹
intellectus decoret̄. Sed angelus a pncipio
sue creatōis fuit plenus sapiētia ꝛ pfectus de
core. vt patꝫ ex glosis ꝛ expositōib⁹ sanctoꝝ
super illo verbo Eze. xxviij. Tu signaculū si/
militudinis plenus sapiētia ꝛ pfect⁹ decore.
Et hec est intentio beati Augustini. ij. super
Gen̄. vbi ait. Res fiūt in mentib⁹ angeloꝝ
per ɔcreataꝫ in ip̄is sapientiam. Non igitur

acquirit angel⁹ spēs a reb⁹. sed omniū rerū q̄rū naturalē habet noticiā a principio habuit spēs concreatas. Sʒ ꝯ istā conclusionem sunt due opiniones quaꝝ vna est antiqua. et ponit ꝙ angel⁹ nullā spēm habuit concreatā. sed hmōi spēm ꝓpter vigorē sui intellect⁹ abstrapit a rebus. nam lumē sui intellect⁹ est vigorosius lumine nostri intellect⁹ agentis. ꝗ nō minus pt abstrahere spēs ꝙ̄ intellectus agens. *Opio antiqua.*

Cōtra opinionem Sed istud nō valet. q2 hmōi spēs abstracta nō ducit nisi in cognitiōem q̄ddit[a]tis in vli. nūq̄ꝫ em̄ intellect⁹ posset cognoscere pticulare virtute abstracte speciei nisi conuertendo se ad fantasma. ꝗ angel⁹ cū careat fantasia. nūq̄ꝫ p hmōi spēm deueniret in cognitiōꝫ alic⁹ pticularis. *Opio moderna.* Alia est opinio magis moderna. q̄ ponit ꝙ licet angel⁹ a pncipio habuerit concreatas species reꝝ ꝑpetuaꝝ. species tn̄ contingētiū ꝛ corruptibiliū abstrahit vel acq̄rit tūc q̄n

1 tales res in esse ꝓgrediūt. q2 si taliū rerū spēs a pncipio habuissent concreatas. tūc pſciuissent et adhuc pſcirent oīa futura contingentia.

2 P. tūc nō pficerēt i aliqua cognitōe. cuius oppositū asserit beatus Ambrosi⁹ in libro de fide dicēs. Angeli pfecerūt in scientia ꝛ capacitate. quia neq̄ꝫ sciuerūt oīa a principio seculi. Et sup illo verbo ad Eph. iij. vt innotescat pncipib⁹ ꝛ potestatib⁹ p ecclīam multiformis sapiētia dei. dicit glosa. ꝙ angeli mul/ *Cōtra eā.* didicerūt p ecclīam. Sed nec istud v3. quia corpa supiora n̄ accipiūt aliq̄d ab inferiorib⁹ quo intrinsece pficiāt. nam a pncipio sue creatōis sūt sociata formis. igitur multo min⁹ angeli a reb⁹ corruptibilib⁹ ꝛ contingentibus accipient imediate spēs quib⁹ intrinsece pficiant. tanq̄ꝫ imediatis pncipijs sue cognitionis. Añs patet. quia corpa supiora nō sūt receptiua pegrine impssionis. ꝓpter quod influūt in hec inferiora ꝛ nō econuerso. ꝯseq̄ntia etiā pꝫ. quia nō minus viget ordo in spiritibus ꝙ̄ in corpib⁹. *Instantia* Et si datur instantia de aīa rōnali q̄ est sba spūalis. ꝛ tn̄ ei⁹ intellectus pficit speciebꝰ abstractis a rebus sensibilibus.

Solutio. Dicendū ꝙ nō est simile. quia cū aīa rōnalis sit infimū in genere intelligibiliū. ideo ꝫm ordinē vniuersi ipa debet attingi a supmo sensibiliū. quod est ipa fantasia. vt sic infima supremoꝝ coniūgant cū supmis infimoꝝ. Iuxta sententiā Dyo. de angelica hierarchia. Unde nō est ymaginandū ꝙ aīa rōnalis aliq̄d recipiat ꝫm naturalē suū cursum imediate a reb⁹ exteriorib⁹. Sed pmo sensus pticulares recipiūt spēs reꝝ sine materia. vt3. ij. de aīa. deinde a specie recepta in sensu pticulari gignitur spēs magis pura in ipo sensu cōi. ꝛ sic deinceps spēs semp depurat p oēs sensus interiores vsq̄ꝫ ad fantasiam. ꝛ tūc in virtute luminis intellectus agētis deriuat a fantasmate species intelligibil' vsq̄ꝫ ad intellectū possibilē. fantasia autem nō habet imediatū ordinē ad intellectum angeli. ꝗ si angelus reciperet species a sensibilib⁹. tunc imediate reciperet ab eis. et sic ꝫm ordinem vniuersi angelus esset deterioris conditōnis ꝙ̄ anima rōnalis. eo ꝙ talem ordinem haberet ad sensibilia. qualem habēt sensus particulares. qui immediate recipiūt impressiones rerū sensibiliū. Ad primam rationē istoꝝ dicendum ꝙ species in mētibus angeloꝝ ab eisdem ydeis create sunt a quib⁹ res hmōi specieb⁹ repñtate ꝓcedunt in esse. et ideo species in mente angeli repñtant res nō solū q̄ꝫtum ad rerum quidditatē. sed etiā q̄ꝫtum ad esse ꝛ ad modum essendi quem habent. ꝛ quia quelibet res dū p̄sens est ꝛ actualiter existit. tūc habet esse necessario ꝛ determinate. dum aūt futura est non habet esse determinatū. maxime si est res contingens. quia licꝫ oē quod est quādo est necesse sit esse. vt dicitur pmo peri hermenias. tamē de singularibus et futuris cōtingentib⁹ nō est determiāta veritas. vt dicitur ibidem. ideo species in intellectu angeli repñtant res determinate dū actualiter existunt. sed res futuras ꝛ maxime cōtingentes nō habentes causas certas determinatas repñtant incerte ꝛ indeterminate. et p consequens angelus cognitōne naturali quaꝫ habet mediantib⁹ hmōi specieb⁹ non habet aliquā certā noticiā de futuris contingentibus. Neganda est ergo cōsequentia p̄dicte rōnis. *Solutio. Ad.1.* Et p hoc patet etiā ad alia duo argumēta. quia ex ꝓgressu reꝝ in esse. angeli in cognitōne pficiūt. quia cū res determiate capiūt esse. tūc determiate a specieb⁹ illis representant. ꝛ p cōseq̄ns ab angelo certitudialiter cognoscunt. *Ad.2.3.4* Cōclusio tertia sup⁹ pmissa indiget magna declaratōe ꝛ multaꝝ opinionū recitatōe. igit ne p̄sentē q̄stionē nimis diu teneā. de ipa ad p̄ns nihil dico. ꝛ spero ꝙ eā sumā in. iiij. li. dist. xlv. ibi em̄ tractat q̄uo angeli itercedūt ꝓ nob ꝛ orōes nr̄as offerūt ipsi deo. *Conclusio tertia.* Ad argumentū pncipale dicenduꝫ ꝙ hoīes nō habent a natura ꝙ restaurent illā angeloꝝ ruinā. sed solū ex dei grā. et ideo non oportet hmōi esse ꝓportionē similitudis hominū ꝛ angeloꝝ in natalib⁹. sed soluꝫ in gratuitis. *Ad princi pale argu.*

D

Distinctio quarta ⁊ qnta.

P Ost hec vidẽ dũ est. Postq̃ mgr̃ determinauit de differẽtia ⁊ ꝯueniẽtia angeloꝝ. hic inq̇rit de gloria ⁊ miseria ipoꝝ. Et diuidit̃ in tres ptes. Nã ṗmo oñdit q̄ angeli nec miseri nec beati fuer̃t ṗmo creati. Scd̃o oñdit quõ ⁊ ꝑ q̇d aliq̇ facti sunt miseri. ⁊ aliq̇ beati. Tertio ꝓseq̃t distincte modũ q̇ miseri sunt damnati. aliȷ̃ vero s̄m nouẽ choros feliciter ordinati. Scd̃a incipit dist. v. ibi. Post hec ꝯsideratio. Tertia dist. vi. ibi. Preterea scire oportet. Prime due ptes sint p̃ntis lc̃õis. quaꝝ ṗma diuidit̃ in duas ptes s̄m q̄ magister r̃ndet duabꝫ q̃stionibꝫ. Quarũ ṗma est. Utrũ angeli fuer̃t creati miseri vel beati. Secũda. Utꝝ fuer̃t creati ꝑfecti vel iꝑfecti. Secũda ibi. Ad h̃ ãt. ⁊c̃. Prima i tres. Nã ṗmo ad ṗmã q̃stionẽ r̃ndet opinatiue. Scd̃o r̃ndet determiatiue. Et tertio p̄dicta resumit epilogatiue. Scd̃a ibi Sꝫ hec magis. Tertia ibi Ex p̄dictis ⁊c̃. Sequit̃ distinctio. v. Post hec ⁊c̃. In qua mgr̃ oñdit quõ ⁊ ꝑ q̇d aliqui angeli facti sunt miseri ⁊ aliq̇ beati. Circa q̇d ẽ aduẽtẽdũ q̄ amorosa ꝯũsio ad deũ ⁊ odiosa aũsio a deo. fuer̃t cause sepatõis ipoꝝ ãgeloꝝ s̄m miseriã ⁊ gl̃az. Mox em̃ cũ hiȷ̃ caritatẽ deo adheser̃t. ⁊ aliȷ̃ ꝑ odiũ a deo se auerterunt. tũc illi fuer̃t dãnati. isti ãt beati. Igit̃ mgr̃ circa istã materiam duo facit. qꝛ ṗmo tractat de actu ꝯũsionis ad deũ ⁊ aũsionis a deo Scd̃o de ꝯũtendi ⁊ auertẽdi ṗncipio p̃tãtiuo. puta de libero arbitrio. ibi. Habebãt em̃ oẽs ⁊c̃. Et hec i duas. qꝛ ṗmo tãgit de hmõi libera oĩm ãgeloꝝ potẽtia Scd̃o oñdit quõ bonis angel' supaddita fuit gr̃a. ibi. Si ãt q̃rit̃. Et hec in duas. qꝛ ṗmo oñdit quõ hmõi ãgeli recepꝫrt grãm. Scd̃o inq̇rit an meruerint beatitudis sue gl̃az. ibi. Hic q̃ri solet. Prima i duas. qꝛ ṗmo maifestat quõ ãgeli q̇ ꝑstiterũt gr̃a coopeãte fuer̃t dotati. Scd̃o quõ angeli q̇ superbierũt hmõi gr̃a fuer̃t ṗuati. ibi. Ideoq̃ꝫ a q̇busdam. Et hec i duas. Nã ṗmo excludit quorũdã falsam credulitatẽ. Scd̃o determinat veritatẽ. ibi. Qꝫ ṽo aliȷ̃s ⁊c̃. Hec ẽ sententia istaꝝ duaꝝ distinctionũ i generali. circa q̃s quero in speciali.

V Trũ ãgeli fuer̃t creati beati. Et videt̃ q̄ sic. qꝛ clare deũ videre ẽ eẽ btm̃. qꝛ s̄m aug. ṗmo de tri. c. vlti. visio est tota merces. sed a ṗmo instanti sue creatõis ãgeli clare viderũt deũ. Nã cũ angelus nõ cognoscat discursiue sed simplici intuitu. iõ nõ cognouit deũ creatas sꝫ i seipo. et cũ in sua cognitõe nõ vtat̃ fantasmate. nõ cognouit deũ obscure sed clare. Cõtra nõ ṗus fuerũt boni beati q̃ꝫ mali dãnati. sꝫ mali nõ fuerũt creati damnati. qꝛ alias eoꝝ dãnatio retorqueret̃ in solũ deũ. eo q̄ non ꝓcessisset ex eoꝝ demeritis. Quia mgr̃ in istis duabus distinctõibꝫ tractat de gr̃a ⁊ beatitudine angeloꝝ iõ sic ꝓcedã. Primo em̃ inquirã de eo q̄ querit̃. Scd̃o videndũ est vtꝝ fuerint creati in gr̃a. Et h̃ q̃ꝫtũ ad istam quartaꝫ distinctõem. Tertio vtꝝ angeli indiguerint gr̃a ad h̃ q̄ deũ meritorie diligerẽt. Et quarto vtꝝ meruerint suã beatitudinẽ. Et h̃ q̃ꝫtum ad q̇ntam distinctõem.

Quãtum ad primũ est distinguendũ qꝛ beatitudo dupliciter potest sumi. Uno mõ ꝓṗe ⁊ ꝑfecte. Alio modo large et imꝑfecte. Primo mõ angeli ñ fuerũt creati beati. qꝛ ꝑfecte null' est beat' qui nõ hꝫ q̇cq̇d vult. sꝫ in ṗncipio sue creatõis ãgeli nõ habuerũt q̇cq̇d voluer̃t. Maior patꝫ ꝑ Aug. xiiȷ̃. de tri. vbi ait. q̄ ille beatus est q̇ habet q̇cq̇d vult. ⁊ nihil mali vult. Minor etiã patet. qꝛ eoꝝ aliq̇ quia inordinate appetierũt ideo ceciderũt. 1
P. de rõne ꝑfecte beatitudinis est ꝑfecta securitas cũ exclusione oĩs erroris. sed a ṗncipio creatõis ista nõ fuerũt i angelis. Maior ptꝫ ꝑ Aug. xi. de ciui. dei. c. xiȷ̃. vbi ait. q̄ beatitudo efficit̃ ex eo q̄ intellectualis nat̃a incõmutabili bono q̇d de' ẽ sine vlla molestia ꝑfruat̃. ⁊ in eo se in eternũ esse mãsurã nec vlla dubitatõne cũctet̃. nec vllo errore fallat̃. Minor ptꝫ eundẽ Aug. eodẽ caplo vbi ait. Siue angeli mali scientes suũ casuꝫ timerẽt. siue nescientes aliud putarẽt. sciẽtes timor. nesciẽtes error btõs vtiq̃ꝫ esse non sinebat. 2
P. si angeli a principio fuissent ꝑfecte beati. null' eoꝝ cadere potuisset. falsitas consequẽtis ptꝫ de facto i eis q̇ dãnati sunt. ꝯñam ꝓbo. qꝛ in actu ꝑfecte beatitudis includit̃ act' fruitõis. q̇ de' tam ꝑfecte diligit̃. q̄ amans ab amore nequaq̃ꝫ poterit resilire. 3
Forte dicet̃ q̄ q̃ꝫuis ꝑ h̃ ꝓbet̃ q̄ angeli mali nõ fuerit̃ creati beati. de bonis tñ angel' ista nõ concludunt.
Respondeo q̄ si ꝯcludũt de vno tũc cõcludũt de oĩbꝫ. qꝛ s̄m Aug. xi. sup Geñ. dyabol' cũ suis in ṗncipio ante suũ pctm̃ nõ fuit discret' siue distinct' ab aliȷ̃s angel' nisi in solis

Articulus primus

Prima cõclusio.

Instantia

Responsio

naturalib⁹ Et q2 dyabol⁹ dulcedīez btē angelice vite nūq̄ gustauit. vt ait Aug⁹. ī eodē libro. iō nec alij a ꝑncipio sue creatōis ipam gustauerūt. cū nō fuerit ī eis distinctio q̄tū ad gratuita. Sz loq̄ndo de beatitudine large ⁊ ipfecte. tūc āgeli fuerūt creati beati. q2 nō min⁹ fuit angel⁹ btūs a pma sua ꝯditōne q̄z hō fuerit in padiso. vel virtuosus hō in mūdo. sed fm Aug. isti dicūt beati. igit ⁊ āgeli. Maior ptz. minorē ponit Aug. xi. d ci. dei. c. xij. dicēs Quis em̄ illos pmos hoies ī padiso negare audeat btōs fuisse ante pctm̄. cū hodie nō ipudēter btōs vocem⁹ q̄s videm⁹ pie ac iuste hanc vitā ducere sine crimine vastante conscientiā.

Conclusio secūda

1

2 P. multo pfectius omnes angeli cognouerūt deum a ꝑncipio sue conditionis q̄z in contemplatōne ex puris naturalib⁹ quicūq̄z homo possit cognoscere deū. sed phi posuerunt homines beatificari in cōtemplatiōe dei ⁊ sbaz sepataz. vtz. x. ethicoz. igit multo mag̃ āgeli a pmordio sue creatōis poterāt dici fuisse beati. Et iuxta istā distinctōez poterāt satis ꝯgrue exponi om̄es auctoritates sctōz. q̄ de ista materia q̄nq̄z ꝯ̄rie videnẗ sonare.

Articulus secundus.

Quantum ad scd'm

articl'm pōt dici q̄ duplex ē grā. vt patebit in .iij. libro scz grā gtīs data. et grā gratū faciens Jn pma grā fuerūt creati oēs āgli. nō āt ī scda.

Prima cōclusio

Primū pbo. q̄a om̄e donū dei ⁊ spēaliter v̄tutis et cognitōis cui⁹ merita non pcedūt est grā grat̄ data. Sed cū m̄ltis donis ⁊ pfectōnib⁹ ⁊ spēaliter v̄tutib⁹ ⁊ cognitōib⁹ deus creauit angelos tam bonos q̄z malos. iuxta q̄ dr̄ ezech. xxviij. de pmo qui cecidit. Tu signacu▮ silitudinis. plen⁹ sapia. ⁊ pfectus decore in delicijs padisi dei fuisti. omnis lapis pciosus opimētū tuū.

Scda cōclusio.

Scdāz ꝯclōz pbo sic. Jlle qui nō pōt ꝑficere non hz grām gratū facientē. maxime si est viator ita q̄ nō est pfecte beatus. Sz angeli a ꝑncipio sue creatōis nō potuerūt ꝑficere. vt patz p mgr̄m ī lr̄a. q̄a q̄uis vt ait mgr̄ haberēt q̄ possent stare. non tn̄ habuerūt q̄ possēt ꝑficere. nec fuerūt pfecte btī. vtz in articlo pcedēti. g̃

2 P. creatura vidēs se eē in grā nunq̄z a grā pōt resilire maxīe si pfecta fuerit illa noticia siue visio. sz angelus a ꝑncipio sue creatōnis pfecte cognouit se et om̄ia q̄ fuerūt in se. mior pz. pbo maiorē. q̄a cū grā sit pulcerrim⁹ decor nature. quicūq̄z hm̄oi decorē in se videret. non posset ipm non appetere. imo min⁹ posset ipm nō appetere q̄z etiā q̄zcū q̄z naturalē suā pfectōez. cū sit venustior om̄i naturali pfectōe. cū igit fide teneam⁹ angelū in pctm̄ cecidisse. sequit q̄ grām nō habuerit.

P. deus hoiem non creauit cū grā gratū faciente. g̃ nec angl'm. añs patz p aug. xi. de ci. dei. xij. c. vbi ait. q̄ q̄ntū ad speciez futuri boni beatior ē q̄libet iust⁹ in hac vita q̄z pmi pentes. cu⁹ rōez reddit mgr̄ h̄ in lr̄a. q2 iust⁹ ī hac vita hz q̄ possit pficere. p̄m⁹ aūt hō q̄uis hr̄et q̄ possz stare. s. originalē iusticiā. nō tn̄ habuit q̄ posset pficere. s. dei grāz. ꝯn̄a patz. pbo. q2 condito ⁊ ordinat⁹ ē min⁹ nitit sustētare ptē debiliorē de facili ruinosaz q̄z ptē fortiorē ⁊ naturaliter min⁹ ruinosaz. sz hō in firmior fuit angelo. et plures causas habuit ruine. habuit em̄ cām intrinsecā appetitū sensitiuū. ⁊ extrinsecā. s. suū tēptatorē dyabolū. ⁊ tn̄ hoī nō fuit ꝯcreatum grē fulcimentū. igit nec āgelo q̄ caruit incitamētis iā dictis ad ruinā. 3

Sz ꝯ̄ duū isti⁹ cōclusionis tenēt aliq̄ solēnes doctores qd̄ probāt sic. Jn pmo ꝑncipio creatōis oīa fuerūt sil' creata vel in se vel in suis rōib⁹ seīalib⁹. sz in illo pmo instāti glā āgeloz nō fuit creata in se. q2 tūc angeli fuissent creati beati. g̃ tal' glā fuit creata in suo seīario qd̄ ē ipa grā gratū faciēs. g̃ ⁊c.

Thomas in pma pte 1

P. nō mag̃ retardauit deus ornatū creature spūal' q̄z corpal'. sz corpa celestia a ꝑncipio sue creatōnis īmediate de⁹ ornauit suis luminib⁹. g̃ ⁊ creaturaz spūalē ornauit grā ⁊ virtutib⁹. 2

P. diuina liberalitas sp pata ē dare grāz vbi obicē nō inuenit ex pte suscipiētis. sed angeli ī pmo instāti sue creatōis null'ꝰ habuerūt in se īpedimentū grē suscipiende. 3

P. cū pnior sit de⁹ ad miserēdū q̄z ad cōdēnandū. nō min⁹ ꝯcreauit angel' ꝑncipiū merēdi q̄z ꝑncipiū demerēdi. sz de⁹ ꝯcreauit angelis liberū arbitriū q̄ potuerūt demereri. igit et cōcreauit eis grām q̄ sola potuerunt mereri. 4

P. arguit q̄dā ali⁹ ad idē sic. Hō fuit creatus in grā. g̃ ⁊ angel⁹. ꝯn̄a ptz. q2 nō minoris dignitat̄ fuerūt angeli q̄z pm⁹ hō. Añs pbat. q2 hō fuit creat⁹ in iusticia originali. q̄ quidē iusticia original' nō videt fuisse sine grā ꝯcomitante. q2 ꝯsistebat ī pfecta obediētia corpis ad aīaz. ⁊ viriū inferioz ad supiores. ⁊ ī rectitudīe voluntat̄ ad deū. g̃ z sic duo pria nō videnẗ esse sine grā gratis data. ita tertiū nō videt fuisse sine grā gratū faciēte.

Durand⁹. 5

P. h̄ idez pbāt auctoritatib⁹ sctōz. Nam beat⁹ aug⁹. xij. de ci. dei. c. x. loq̄ns de creatōne angeloz ait. q̄ de⁹ sil' erat condens naturaz ⁊ largiens grāz Et ibidē ait. Bonā volūtatē q̄s fecerat ī angelis. nisi ille q̄ eos cū bona volūtate. id ē. cū amore 6

castō creauit. Itē̄ Hiero⁹. in glosa sup osee
iij. c. ait. φ demones i mag pinguedie spūssan
5 Thomā cti creati sunt Sꝫ istis nō obstātibꝫ teneo
1 ɔclusionē pdictā ⁊ cōfirmo eā sic. Illud qđ
creato est ɔcreatum videṫ eē naṫale ipi creato.
igiṫ si āgel' grā fuissꝫ ɔcreata: ipsi āgel' i potuis/
2 sent grāꝫ reputasse naturā. P. ɔplacētia q̄
creatura existēs in grā gratū faciēte cōplacet
sibiipsi ex eo φ ē in grā. ē actus meritori⁹ vite
eterne. qꝛ sic angel⁹ vł quecūqꝫ creatura deme
reṫ sibiipsi nimis cōplacendo in naṫalibꝫ. sic
mereṫ sibiipsi ɔplacēdo i gratuitis. sꝫ q̄cunqꝫ
angel⁹ se vidissꝫ in pulcritudie grē gratū faciē
tis necessario sibiipsi in hoc complacuisset.
igitur vitam eternam meruisset. et per conse/
Solutio rōnū tho. quens null⁹ fuisset damnat⁹. Ad primam
igiṫ rōem dicendū φ dato φ illa maior sit ṽa
Ad. 1. q̄tum ad naṫalia. tn̄ nō est vera q̄tuꝫ ad gra
tuita. Nam ɓm Augu. Qui creauit nos sine
Ad. 2. nob. nō iustificabit nos sine nob. Ad secū
dā nego maiorē. Nam ornat⁹ naṫe corpalis
est eiusdē stat⁹ cū sua naṫa. hmōi em̄ ornatus
et ipa naṫa quā ornat ɔstituūt vnū statū pu/
ta statū nature. Sꝫ alter est stat⁹ naṫe q̄tuis/
cūqꝫ spūalis. et alter stat⁹ grē. ⁊ iō naṫa spūal'
Ad. 3. debet pcedere grām ne grā videaṫ naṫa. Ad
tertiā dicendū φ q̄tuis in pmo instāti sue cre/
ationis nō habuerit impedimētū ad grāꝫ. lo/
quēdo de impedimēto ɔtrarie vel puatiue qđ
est auertere se a grā. vel refutare grām. habue
rūt tn̄ impedimentū loquēdo de impedimēto
negatiue. qđ est nō ɔuertere se ad grāꝫ. qꝛ an̄
illud instās nō fuit in eis vsus liberi arbitrij
Ad. 4. q̄ se ad grām affectandā ɔuerteret. Ad q̄r
tā dicendū φ in h̄ relucebat mag bonitas dei:
φ dedit eis naṫam inclinatā ad virtutē sine oī
incitamēto intrinseco vel extrinseco ad viciū
seu ad pctm̄. habuerūt etiā oēs angeli suffi
ciēs pncipiū q̄ saltē de ɔgruo mereri potuerūt
⁊ virtuose psistere donec eis de⁹ grāꝫ infudis/
set q̄ mediāte etiā de ɔdigno suā beatitudinē
Ad. 5 meruissent. Ad q̄ntam nego an̄s. opposi/
tū em̄ pbaui supi⁹ p dictū Aug. et mgri. Ad
pbatōꝫ dico φ illa rectitudo volūtat' ad deū
ɔsistere poterat in amore naṫali. q̄ erat gratia
Ad. 6. gratis data. Ad sextā dicendū φ sic pp ter
bonitatē morulē q̄ fuit inter creatōēꝫ angelo/
rū et casum maloꝝ. qn̄qꝫ malus angel⁹ dr̄ ma
lus ab initio. q̄tuis nō fuerit creat⁹ in pecca/
to. nec in pmo instanti peccauit. vt infra pate
bit. sic in pposito ⁊c. Qđ em̄ modicuꝫ distat
p nihilo reputat intellect⁹. vt ptꝫ. iij. phicoꝝ.
Potest etiā dici ad oēs illas ⁊ ceteras aucto/
ritates ɔsiles φ ille amor fuit naṫalis. attamē
qꝛ valde magnū ⁊ nobile donū fuit. ideo po/
test dici cast⁹ amor ⁊ piguedo spūssancti siue
grā. vtiqꝫ em̄ grā fuit q̄tuis gratis data. et nō
dū meritorie gratū faciens.

Dist. v.

Quantū ad terciūꝫ

Articulus tertius. articulū dicendum φ ad h̄ φ actus cuiuscūqꝫ
creature sit meritori⁹ necessario requiriṫ gra/
tia gratū faciēs. Quia act⁹ naturā excedēs ne
cessario innitiṫ alicui supnaṫali pncipio q̄ na
tura supnaturaliter adiuueṫ. Sed oīs act⁹
meritori⁹ vite eterne de ɔdigno excedit naṫaꝫ
creatā. Iste em̄ fuit error pelagij φ ex puris na
turalibꝫ possem⁹ mereri vitā eternā. Ptꝫ etiā
ista minor rōne. Quia qn̄ aliq̄s finis excedit
naṫam. tūc act⁹ q̄ de ɔdigno mereṫ ⁊ ɔseq̄t talē
finē necessario excedit naṫam. sꝫ finis q̄ ē eter/
na beatitudo excedit oēꝫ naṫam creatā. sol⁹
em̄ creator est ex se naṫaliter pfctē btūs. hmōi
āt finē p actū meritoriū creaṫa ɔseq̄ṫ de ɔdig.
igiṫ necesse est vt in tali actu innitaṫ supnatu
rali pncipio. g̃ ⁊c. Sꝫ vtꝝ ad ɔsequēdam Dubium.
hmōi grām q mediāte meremur sufficiat so/
lū liberū arbitriū vel req̄raṫ alia preuia super/
naṫalis dispositio. de h̄ sūt opiniones. Do Thomas
ctor cōis ponit h̄ in scpto φ sufficiat solū libe/
rū arbitriū. Quia si hō facit qđ i se est. de⁹ dat
ei grām. sed solū liberū arbitriū hō pt facere
qđ in se est. ymmo vt dicit videṫ ɔdictōꝫ im/
plicare φ ad faciēdū qđ in se est req̄raṫ aliq̄d
aliud q̄ꝫ liberū arbitriū. qꝛ h̄ nō est in hoīe ad
qđ req̄riṫ aliud q̄ꝫ liberꝫ ei⁹ arbitriuꝫ. Sed 5 Thomā
salua tanti doctoris sanctitate ⁊ reuerētia istđ
ad pn̄s nō intelligo. Quia q̄cūqꝫ ex se ē suffi/
ciēs ad aliq̄d mediū ɔseq̄ndum. ille etiā ex se 1
sufficit ad ɔseq̄ndū oē illud qđ tali medio
ɔseq̄ pt de ɔdigno. sed hn̄s grām de cōdigno
mereṫ vitā eternā. igiṫ si ad ɔsequendū grām
sufficeret solum liberꝫ arbitriū. sequereṫ de pri/
mo ad vltimū φ ad ɔsequendā gl'iam cō/
digno sufficeret solū liberꝫ arbitriuꝫ. P. ille 2
q̄ ex suo libero arbitrio nō pt hr̄e bonā cogita/
tionē. h̄ nō potest ex suo libero arbitrio precise
ɔseq̄ grām. sed ɓm qđ ait apl'us. ij. ad Corin.
iij. nō sum⁹ sufficiētes cogitare aliq̄d ex nobis
quasi ex nob. sꝫ sufficientia nostra ex deo est.
Maior ptꝫ. qꝛ cū bona cogitatio sit pma di/
spositio ad bonū seu pmū initiū bone disposi/
tionis. si illā nō habem⁹ in nostra potestate. se
q̄ṫ φ nec grāꝫ possum⁹ ɔseq̄ precise ex nostro
libero arbitrio. nō em̄ sine causa clamauit hie

remias Treñ. vltio caplo. Conūte nos dñe
Alia opio. ad te ⁊ ꝯūtemur. Et iō dixerūt aliꝗ ꝙ neces/
sario añ infusionē grē reqꝛit in aīa q̄dā dispo
Cōtra eā. sitio q̄ est q̄ddā donū dei grīs datū. Sed
nec illō vꝫ. qꝛ quero de illo dono vtꝝ sit suffi/
ciēs dispositio ad grāꝫ vel nō. Si nō. tūc fru/
stra ponit̄. Si sic. tūc vel liberꝝ arbitriū ē ꝑ se
sufficiēs ad ꝯseq̄ndū donū illō siue illā dispo
sitōeꝫ. aut nō ꝑ se ꝫ mediāte alia dispositiōe.
Si mediāte alia. tunc erit ꝓcessus in infini/
tū. Si ꝑ se. tūc liberꝝ arbitriū ꝑ se sufficiēs erit
ad ꝯseq̄ndū grām. qꝛ illud qđ ꝑ se pt̄ in suffi/
cientē dispositōꝫ respectu alicꝰ ꝑfectōis. h̄ etiā
ꝑ se pt̄ acq̄rere illā ꝑfectōꝫ. Et iō relictis his
extremis opiōnibꝰ q̄bꝰ īcidit ī scyllā cupiēs
vitare carybdum. mediū obseruando dico. ꝙ
Opio Egidij. nec liberꝝ arbitriū ꝑ se sufficit ad grām conse/
q̄ndā. nec reqꝛit̄ aliq̄s habitꝰ grām ꝓueniens
⁊ mentē disponēs. ꝫ sufficit q̄dā motꝰ factꝰ in
mēte specialiter ab ipo deo. quē motū siue im
petū seq̄ndo creata ꝯūtit̄ ad deū. ⁊ ē disposita
ad grāꝫ recipiēdaꝫ. Et ista ē intētio Dam̄.
li. ij. c. iij. vbi ait. ꝙ ipe deꝰ est oīs boni ꝓncipiū
⁊ causa. ⁊ sine eiꝰ coopatōe ⁊ auxilio īpossibile
est nos bonū velle vel facere. In nobꝭ āt est ꝑ/
manere in virtute ⁊ seq̄ deū ad hāc vocantem.
vel secedere a virtute ꝙ est ī malicia fieri ⁊ seq̄
dyabolū vocantē ad ipaꝫ Et ex isto etiā dicto
Dam̄. ptꝫ ad argumentū ꝓme opinionis. q̄a
ad ꝯseq̄ndaꝫ grām nō sufficit absolute facere
qđ in nobꝭ est. sed ꝓsupposita spāli dei motiōe
ꝓdicta. tūc eñ possumꝰ vt ait Dam̄. deū sequi
vocantē ad virtutē. g̃ ⁊c.

Articulus quartꝰ. Quantum ad quar
tum articulū dicenduꝫ ꝙ beatitudo duplr̄ pt
ꝯsiderari. Uno mō vt est q̄ddā nobile do
nū dei. ⁊ vt sic nō reqꝛit meritū de necessitate.
qꝛ sic deꝰ dat grām sepiꝰ sine vllis ꝓcedentibꝰ
meritis. sed ex sua liberali bonitate. sic potuisset
voluisset ⁊ angel' ⁊ hoibꝰ dare beatitudinē.
⁊ eos creasse btōs sine vllis meritis ꝓcedenti
bus. Alio mō pt ꝯsiderari beatitudo ꝓut
hꝫ rōem ꝓmiꝗ ⁊ finis. siue vt dꝛ finale ꝓmiuꝫ
alicꝰ. ⁊ sic dico ꝙ de necessitate reqꝛit merituꝫ.
qꝛ vt sic ꝯcernit relatōꝫ ad meritū. a q̄ etiaꝫ ꝑ
Dubitatō intellectū absolui nō pt. Sꝫ vtꝝ deꝰ angel'
suā beatitudinē liberaliter donauerit. vel per
modū ꝓmiꝗ de condigno reddiderit. ⁊ dato ꝙ
ꝑ modū ꝓmiꝗ. vtrū ꝓmiū ꝓcesserit meritū. sic
ꝓpositinꝰ dixit. cuiꝰ opinionē mgr̄ tenere vide
tur in lra. vel vtꝝ meritū ꝓcesserit duratōe ꝓ/
miū. sic tenēt sequaces doctoris cōis. scꝫ san/
cti thome. vel vtꝝ sine omi ꝓcessione duratio Positio Egidij.
nis ꝫ solū ꝓcessione nature simul ⁊ in eodem
instanti fuerit meritū ⁊ ꝓmiū angloꝝ sic dicit
frater egidiꝰ estimo ꝙ nll's mortaliū scire pos/
sit. nisi a deo fuerit sibi spēaliter reuelatū. Igit̄
tantoꝝ secretoꝝ postposita discussiōe solū mō
ad pn̄s volo ondere. ꝙ ea que dicunt̄ ꝯtra po
sitōeꝫ fr̄is egidij nō ꝯcludūt. Arguūt eñ Durandꝰ. ꝯ Egidiū.
quidā sic. Actꝰ qui includūt opposi tū circa 1
statū opant̄ non pn̄t eē siml'. ꝫ actus meriti
⁊ actus ꝓmiꝗ sūt hmōi. qꝛ meren est illꝰ q̄ est
in statu acq̄rent̄ ⁊ tēdentis ad terminū. ꝓmiū
autē respicit statū nō acq̄rentis ꝫ iam possi/
dentis. nec tēdentis ad terminū ꝫ iā existis in
termio ꝑ arguit q̄dā aliꝰ doctor ꝯ moduꝫ
ponēdi fr̄is egidij Fr egidiꝰ dic ꝙ postq̄ꝫ āgeli
boni grāꝫ a deo receperūt. tūc meritū āgeli sta
bat in actu elicito mediante gr̄a et caritate q̄
deū diligebat. Et ꝓprie loq̄ndo deus erat pre
miū vt adeptus fuit ab angelis actū talem
Si tñ vt ait frater egidius ipm actū volumꝰ
appellare ꝓmiū. tūc idē actus vt a gr̄a ⁊ cari/
tate elicitus habet rōeꝫ meriti. vt aūt ꝑ eundē
actū angeli adipiscunt̄ deū habꝫ ratōeꝫ ꝓmiꝗ
Et qꝛ actꝰ iste nālr est ꝓus elicitus a cari
tate q̄ꝫ ad deuꝫ terminet̄. igit̄ adhuc saluat̄ ꝙ
meritū nāra ꝓcedit ꝓmiū. Cōtra istō fūda Aureolus
mētū arguit q̄dā doctor sic. Impossibile ē ꝙ 1
idē habeat rōnem finis ⁊ eiꝰ qđ est ad finem.
Sꝫ actus beatificꝰ hꝫ rōeꝫ finis. ⁊ actꝰ meri/
toriꝰ hꝫ rōem eiꝰ qđ est ad finē. g̃ ⁊c. ꝑ. cō/ 2
tradictōꝫ īplicat ī eodē esse sil' respectu eiusdē
desideriū ⁊ actū vltimate ꝯplacētie. Sꝫ actꝰ
meritoriꝰ est actus inhiantis siue desiderātis.
cū sit circa rē absentē. actus āt beatificꝰ ē actus
vltimate ꝯplacētie circa rē iā habitā ⁊ pn̄teꝫ.
ꝑ. ꝙ meritū possit seq̄ ꝓmiuꝫ sic tenet mgr̄ 3
⁊ ꝓpositinꝰ q̄dā exemplariter ꝓbāt dicētes. ꝙ
rex nullis ꝓcedētibꝰ meritis dat equū militi.
quem tñ miles seruitio regio postea meretur.
Sic deꝰ ꝓus angelis dedit beatitudinē quam
postmodū merent̄. implēdo misteria ad que
destinant̄. Sꝫ ista nō ꝯcludūt Ad pri/ Solō cō/tra eos.
mū igit̄ dicendū ꝙ minor vlīter non est vera. Ad .1.
Ad ꝓbatōꝫ dicendū ꝙ q̄ꝫuis tēdere ad termi
nū successiue. ꝯcernat seu ꝯnotet oppositum
ad existere in termio. tēdere tñ subito sine suc
cessione simul duratōe. pt esse cū eo qđ ē exi/
stere in termino. salua tñ ꝓoritate nature. Et
eodē mō dico de acq̄rere ⁊ possidere. Et ꝑ
idē ptꝫ ad vnaꝫ rōem multū appentē. qua ar
guit doctor cōis ꝯtra istam ꝯclusionem sic.

Thomas Via non pt esse simul cū termio. sꝫ meritū hꝫ rōēꝫ vie. pmiū aūt rōeꝫ termini. Maior ista ꝛ si habet aliquā veritatē loqn do de via successionē includēte. nō tn̄ de via sbita seu instantanea. Nā sm phm. ij. phi. generatō est via i naturā. ꝛ tn̄ simul et in eodē instanti salua tn̄ poɂitate nature. est generatō generatū esse.

Ad. 2. Sic in pposito ꝛc. Ad scdm dō ꝙ sic ideꝫ mot⁹ pt dici actō et passio respectu tn̄ diuisoꝝ sic idē actus p ɔparatōeꝫ ad pncipiū elicitiuū pt hēre rōeꝫ meriti ꝛ p ɔñs rōeꝫ eius qd est ad finē. ꝛ p ɔparatōneꝫ ad delectabilissimū terminū quē p talē actū agens adipiscit pt hēre ratōneꝫ pmij seu finis

Ad. 3. Ad terciū dō ꝙ ex q̄ naẗaliter actus pus eliciẗ q̄ termineẗ. iō non repugnat eidē actui vt eliciẗ aliq̄liter hēre ɔditōnem desiderij. eo ꝙ in illo poɂi natura nondū attigerit illud ad qd tendit. ꝛ vt ad summū bonū terminaẗ pn̄tialiter sine medio hēre rōeꝫ sūme cōplacentie.

Ad. 4. Ad qrtū dō ꝙ exemplū non est ad ppositū. quia aut rex libere dedit equū militi. et tūc miles non merebiẗ eū actib⁹ sequentib⁹ q̄uis beniuola gratitudīe seruiat regi. qa null⁹ mereẗ illō quod suū est scdm liberā ꝛ plenariā possessionē. naꝫ p opa meritoria acquiriẗ aliquid debiti in eo qd nō fuit suū. aut nō dedit equū libere. sed sb hac ɔditōne vt miles ipm deßuiat et mereaẗ. et tūc non est ad ppositū. qꝛ sic deus angel' libere influit beatitudīeꝫ ꝙ ipius beatitudinis angeli sunt sine adiecta ɔditōne liberi possessores.

Ad principale argu. Ad argumētū pncipale nego minorē. Ad pbatōeꝫ dō. ꝙ licet angelus ea que sine excessu suo intellectui sūt debite pporcionata nō cog̃scat discursiue sic ꝙ cām cognoscat per effectū. deū tn̄ qui sm suā claritatē excedit naturaliter angeli facultatē ipe angl's cognoscit per effectū loqn do sua noticia naturali. nā angl's naẗaliter pmo cog̃scit seipm. ꝛ cognoscendo seipm eē effectū. cognoscit deum qui fecit eum.

Distinctio sexta.

Preterea sciri

oportet. Postq̄ mgr̄ determiauit de bonoꝝ angeloꝝ ɔūsione ꝛ maloꝝ auūsione. h' pseq̄ẗ de auūsoꝝ miseria. et ɔūsoꝝ glā. Et diuidiẗ i duas ptes sm qd primo determiat de maloꝝ āgeloꝝ miserrima dānatōe. Scdo de bonoꝝ āgeloꝝ pulcerria ordinatōe. dist. ix. ibi. Post pdicta. Pria i duas. Nā prio tractat de maloꝝ āgeloꝝ casu et dānatiōe. Scdo de angeloꝝ in aliq̄b⁹ corpibus apparitōe. dist. viij. ibi. Solet etiaꝫ. Pria in duas. Nā pmo recitat mgr̄ maloꝝ angeloꝝ casum localem. Secūdo declarat casum eoꝝ spūalem. dist. vij. ibi. Sup dictū ē. Pma i tres. Nā pmo mgr̄ oñdit q̄liter lucifer ꝛ socij ei⁹ ppt pctā sua ciderēt. Scdo describit tminū a q̄ pиecti fuerēt Tertō assig̃t tminū ad quē descēderēt. Scda ibi Et tāte supbie Tertia ibi Nō est em̄ eis. Et hec i duas. qꝛ pmo oñdit ꝙ i istū aerē caliginosuꝫ ceciderēt. Scdo q̄uo aliq̄ eoꝝ ad infernū descēderēt. ibi. Solet autē queri. Pria in duas. qꝛ prio describit ipsoꝝ demonū habitatoꝫ. Scdo maifestat īter eos esse platoꝫ. ibi. Et sic inter. Seq̄ẗ illa ps. Solet aūt queri. Et diuidiẗ i tres ptes. Nā pmo oñdit aliq̄s demones ad infernū descendere. Scdo q̄d sētiēdū sit de luciferi loco ꝛ potestate. Et tertio oñdit ceteroꝝ demonū potestatē deficere cū a viris sanctꝭ vinciẗ in tēptatione. Scda ibi. De lucifero aūt. Tertia ibi. Alijs quoqꝫ ꝛc. Circa istam sextā distinctionem quero hanc questionem

Vtrū angel⁹ malus potuerit peccare i prio instāti sue creatōis Et videẗ ꝙ sic. qꝛ libraſ agēt ei⁹ actōꝫ nō retardat. sꝫ agēs naẗale pt actōꝫ suā pncipiare in pncipio sue creatōis. vtꝫ de sole. ḡ et angel⁹ q̄ est agēs liberū. Sꝫ p q̄cūqꝫ instanti agēs liberū pt agere. tūc etiā pt i agēdo peccare. ḡ ꝛc. Cōtra. angel⁹ p nullo instanti pt peccare. vt pbabo. ḡ nec in pmo instāti pt peccare. ɔñā pꝫ. añs pbo p phm. ix. meth. vbi ait ꝙ i reb⁹ eternis nō ē aliqd malū oīno neqꝫ error. Hic q̄ttuor sūt vidēda. Prio vtꝫ angel⁹ possit peccare. Scdo de eo qd q̃riẗ. Tertio vtꝫ demones p⁹ pctm̄ habeāt locū eis determiatū. Et qrto vtrū pctm̄ pmi angeli ceteris angel' pctōrib⁹ fuerit occasio peccandi

Quantū ad primū

Articulus primus I

dico ꝙ āgel⁹ peccare potuit. quia qd factū ē p āgelū possibile fuit fieri p angelū. sꝫ āgel⁹ peccauit vt ex mlt'is locis sacre scpture colligiẗ. ḡ ꝛc. Maior ptꝫ a destructiōe ɔseq̄ntis. qa qd īpossibile ē fieri. impossibile ē factū eē. vtꝫ. ix. meth. P. illa voluntas pt peccare q̄ innitiẗ regule q̄ pt deficere. oīs volūtas creata sibi relicta innitiẗ regule q̄ pt deficere. cū innitaẗ iudicio creati intellect⁹ in sua tendētia naturali 2

P. q̄cūqꝫ ex vehemētia delectatōis quam 3

accipit ex ꝯsideratiōe suoꝝ nat̄aliū nō debite ꝯsiderat ea q̄ ꝯsiderare tenet̄ circa ea q̄ appe/ tit. ille iordinate ꝑt appetere ꝛ ꝑ ꝯn̄s peccare. ſꝫ āgel⁹ fuit hmōi. ğ ꝛc. Maioꝛ pꝫ. qꝛ vehe/ mētia delectatōis accepte ex ꝓprijs nat̄alib⁹. ꝛ si de sen̄ ſꝑ pctm̄ sit. ꝑicłosa tn̄ ē. eo ꝙ sua in/ ebriatōe iudiciū rōis ipediat q̄ ad debitā cōsi deratōꝫ ei⁹ qđ a volūtate ē appetēdū. aut etiaꝫ ipandū seu ꝓseq̄ndū. Et istđ ē qđ aliq̄ do ctores appellāt incōsideratōꝫ debite circūstā tie i desiderio vlti finis. Minoꝛ pꝫ ꝑ Augu. xi. sup Gen̄. vbi ait. Dyabol⁹ ſupbia tumid⁹. ꝛ ꝓpe ꝑtāt̄ delectatōe corrupt⁹. beate ꝛ ange/
Aureolus licevite dulcedineꝫ nō gustauit. Sꝫ ꝯtra istđ qđ ab aliq̄bꝫ doctoribꝫ h̄ addidi. q̄ ponūt ꝙ incōsideratio debite circūstātie fuit angelis occasio seu possibilitas peccādi. arguit quidā
1 doctoꝛ sic. Si lucifer peccauit ex incōside ratōe. ꝛ nō bon⁹ āgel⁹. aut istā incōsideratōꝫ habuit ex nat̄a. ꝛ h̄ nō. qꝛ ip̄e habuit nobilio ra nat̄alia q̄ꝫ etiā q̄cūqꝫ bon⁹ āgel⁹. aut icurrit talē ignorātiā a casu. ꝛ tūc n̄ peccauit. qꝛ pctm̄ est i his q̄ sūt a ꝓposito ꝛ ex deliberatōe. aut fu it ex ꝑte volūtat̄. puta ꝙ lucifer noluit ꝯside/ rare. et bonus angelus voluit considerare hu iusmodi circūstātiam. tūc ꝑma radix peccati ipi⁹ āgeli nō fuit ex ꝑte itellect⁹ ſꝫ ex ꝑte volū
2 tat̄. P̄. appetere bonū ſb illa rōe q̄ ē appeti bile nō ē pctm̄. ſꝫ circūſcꝑta oī ꝯsideratōne de meritis ꝛ de grā. adhuc beatitudo ſm se ꝛ ſm suā ꝓpaꝫ rōeꝫ ē appetibil. nat̄al' em̄ inclinatō ē ad appetēdū beatitudinē. qꝛ ſm btm̄ Aug. oēs volum⁹ nat̄al'r eē btī. igit̄ appetere btitudi nē absolute n̄ ꝯsiderādo de grā q̄ mediāte ob/
3 tineat̄ nō videt̄ eē pctm̄. P̄. mltū refert hr̄e actū electōis idebite circūstātionatū ꝑuatiue ꝛ ꝯrie. qꝛ lꝫ act⁹ hn̄s ꝯriā circūstātiā sit mal⁹. puta velle btitudinē ex ꝓprijs merit̄ et nō ex grā. tn̄ act⁹ q̄ caret debita circūstātia sine iclu/ sione opposite circumstātie. puta absolute pe tere btitudinē n̄ ꝯsiderādo de grā. nec videt̄ eē
4 mal⁹. nec demeritori⁹ P̄. aut tenebat̄ ꝯside rare de grā. aut nō. Si nō. tūc nō ꝯsiderādo nō peccauit. Si tenebat̄ ꝯsiderare ꝛ nō ꝯside rauit. tūc ꝑmū pctm̄ āgeli fuit pctm̄ omissio/ nis ꝛ nō pctm̄ ſupbie. cui⁹ oppositū cōiter dr̄.
5 P̄. ꝑmū pctm̄ āgeli fuisꝫ igrātia. Sꝫ iste
Solutio. rōes nō ꝯcludūt. Ad ꝑmū igit̄ dicēdū ꝙ
Ad. 1. illā incōsideratōꝫ habuit originaliter ex vehe/ mētia delectatōis quā habuit ex ꝯsideratōne seu aspectu sue ꝓpe nat̄al' pulcritudis. q̄ aliq̄ mō absorpt⁹ ſupnat̄alē btitudinē idebite cō/ cupiuit omittēs circūstātias sine q̄bꝫ ipossi/ bile fuit eū ꝯseq̄ talē finē. Vn̄ ista incōsidera tio grē diuine ꝑ quam debebat appetere con/ sequi suam beatitudineꝫ nec fuit angelo mere naturalis. nec simpliciter casualis. quia orie/ bat̄ tā ex actu itellect⁹ q̄ nimis reflectebat̄ ſup seip̄m. q̄ꝫ ex actu voluntatis q̄ nimiā habuit delectatōeꝫ ꝛ cōplacentiā a seipo. Ad scđm Ad. 2.
dicendū ꝙ angl's nō peccauit appetendo bea/ titudinē suā absolute. ſꝫ ex ꝑuia n̄ ꝯsideratōe grē ꝛ ꝯsideratōe ꝓprie dignitat̄ estimauit se posse hmōi finē ꝯseq̄ ꝑ naturā. et sic appetijt. ꝓpter qđ peccauit. Ad terciū dđ. ꝙ actus Ad. 3.
ꝯcupiscētie q̄ malus angelus beatitudinē cō cupiuit erat indebite circūstantionat⁹ ꝛ nega tiue seu ꝑuatiue ac etiā ꝯrie. q̄ꝫuis secūdū seq̄ ret̄ ex ꝑmo Nā non solū nō desiderauit hmōi beatitudinē ꝯseq̄ ꝑ grāꝫ. ſꝫ voluit ipaꝫ ꝯseq̄ naturā ꝛ i h̄ fuisset silis altissimo. Ad q̄rtū Ad. 4.
dđ. ꝙ q̄ꝫuis ille qui debet eligere n̄ teneat̄ omī t̄pe ad ꝯsiderationē debitaꝝ circūstantiaꝝ ele ctōnis et electi. tn̄ si se determiat ad eligendū. tenet̄ anteq̄ꝫ eligat ꝯsiderare modū possibilē ꝛ circūstantias ꝑdictoꝝ. Sic q̄ꝫuis angelus absolute nō teneret̄ ad ꝯsideratōeꝫ grē. tn̄ cū se determiauit ad habēdū suā beatitudieꝫ. nō expectās ſup h̄ dei determiationē q̄ntū ad mo dū habendi ip̄e tenebat̄ ꝯsiderare circūstātias sine quibꝫ ipossibile fuit ip̄m cōsequi ꝑdictū finē. Et cū dr̄ ꝙ tūc ꝑmū peccatū fuisset pecca tū obmissionis et non ſupbie. Dico ꝙ in ista omissiōe necessario videt̄ ꝯcurrere ſupbia. nā de ſupnaturalibꝫ ex puris nat̄alibꝫ iudicare ꝛ determinate sentētiare temeritat̄ esse videt̄ et ſupbie. Forte dicet̄ ꝙ sic dicendo angelus Instantia
peccasset ante pctō obmissionis ꝑ hmōi incō siderationē. q̄ꝫ peccasset peccato ꝯmissionis malā electionē. ꝛ sic plura fuissēt peccata ipi⁹
Rn̄deo ꝙ multiplex ꝑt dici pctm̄ ꝑmi an Solutio.
geli. Nam sic infra patebit pctm̄ suū potuit dici ſupbia ac etiā auaricia. nimis em̄ est aua r⁹ cui nō sufficit deus. attamē ꝑt dici ꝙ q̄ꝫuis pctm̄ culpabilis obmissionis fuerit naturali ter prius in angelo q̄ꝫ sua mala fuerit electio. vnuꝫ tamem pctm̄ est integratū ex ambobꝫ. q̄a vbi vnū ꝓpter aliud vtrobiqꝫ dicit̄ vnū.
Ad q̄ntū dđ. ꝙ vꝫ ꝑ ph̄m. iij. ethi. omnis Ad. 5.
q̄ peccat vel peccat ex ignorātia aut ignorās Unde in peccato ignorātie erroꝛ pctm̄ ꝑcedit In pctō vero ignorantis erroꝛ pctm̄ ꝯcomi/ tat̄. Quāuis ergo angel⁹ ꝓprie loquēdo non peccauerit ex ignorantia. peccauit tamē igno rans. qꝛ illectus ꝓpria delectatōe nō attende bat nec ꝯsiderabat que ꝯsiderare poterat sive

hementia huiusmodi delectationis affectus nõ fuisset.

Articulus secundus. Quantum ad scdm articulũ dico cũ anselmo q angel⁹ in p̄mo instãti sue creatõis nõ potuit peccare. q2 sic dic Anselm⁹ in libro de casu dyaboli. angel⁹ non potuit p̄mũ actũ volũtat⁊ a se hrẽ. q2 vt ibidez ait anselm⁹. qui seipm mouet ad volendũ p⁹ vult. Si igit p̄m⁹ mot⁹ volũtat⁊ angelice fuisset defectuosus. tal' defect⁹ in deũ retorq̃ret a q̃ volũtas creata p̄mũ motuz recepit. P.res generata p̄mũ motũ hȝ a generãte. g̃ volũtas creata p̄mũ motũ hȝ a creãte. g̃ ⁊c. Istam eandẽ ɔclõez diũsi doctores diũsimode dclarãt. q̃uis eoꝝ media nõ ɔcludãt.

1

2

Ratio thome. Prio em̃ arguit q̃dã sic. Angel⁹ intelligẽdo sua naťalia peccare nõ potuit. sȝ i p̄io instanti itellexit solum sua naťalia. g̃ in p̄io instãti peccare non potuit. Maior pȝ. q2 circa sua naťalia errare nõ potuit. Probať minor. q2 nõ potuit plura sil' intelligere. ⁊ iõ post p̄mũ instans mouit se ad intelligendũ supnaťalia. circa q̃ peccare potuit. q2 circa modum appetẽdi talia errauit.

Cõtra eã. Sȝ istõ nõ vȝ. q2 dato q ãgel⁹ nõ itelligat siml' plura vt plura. pt tñ intelligere sil' plura. quoꝝ vnũ ẽ ordinabile ad alteꝝ. vl' necessario dependet ab eo. g̃ angel⁹ intelligendo seipm sil' potuit itelligere ipm deũ a q̃ necessario dependet. ⁊ vltimũ finẽ in quẽ est ordinabil'.

Rationes aliorum. Secũdo aliȷ̃ p̄dictã ɔclõez pbãt sic. Om̃e pctm̃ destruit aliq̃d boni. sȝ nihil destruiť nisi hẽat esse. g̃ si in p̄io instãti ãgel⁹ peccassȝ. tũc aliq̃d bonũ ipi⁹ ãgeli sil' habuissȝ esse ⁊ nõ esse.

Cõfirmať. Et ɔfirmať. q2 mutationes reales ordinate ad se inuicẽ sic q vna aliã necessario p̄supponit. nõ p̄nt esse sil' in eodẽ instanti. sed creatio angeli et actio qua peccauit sunt hm̃õi. quia peccare non potuisset si prius creatus non fuisset.

Cõtra eas. Ad. 1. Sed neq̃ ista sufficiunt. Ad primum igitur dicendũ q peccatum mortale non presupponit de necessitate bonuz quod destruat: sed impedit bonũ ne fiat. quod tamen fieret si peccatum nõ esset. Sicut em̃ virtus matrimoniȷ̃ excusat peccatũ. non q destruat peccatuz p̄suppositũ. sed q2 p̄uenit peccatũ ne fiat. qd vtiq̃ fieret si matrimoniũ non esset. sic in proposito.

Ad confirmationez. Ad cõfirmatõez dicendũ q de mutatõnibꝰ subitis seu instantaneis maior non habet veritatẽ. creatio em̃ solis et illuminatio aeris fuerũt simul duratione. q̃uis non fuerũt simul natura. quia illuminatio facta a sole naťraliter p̄supponit factiõem ipsi⁹ solis.

Rõ aliorꝫ. Aliȷ̃ eandẽ conclusionẽ pbant sic. Angelus nõ potuit habere deliberatiõem in p̄mo instanti sue creatõnis. ergo nec potuit peccare. consequentia patet. quia om̃is actus qui est peccatũ oportet q ex deliberatõe fiat. cũ omne peccatũ fiat ex electione. que vt patet. vi. ethi. est finis ɔsiliȷ̃. ɔsiliũ aũt p̄supponit deliberatõnem.

Cõtra eã. Sed nec istud valet. q2 sicut intellectio angeli nõ requirit temp⁹. cũ nõ itelligat cũ discursu. sic nec ei⁹ deliberatio. ipse em̃ angelus potest simul velle finẽ ⁊ ea que sunt ad finem. sicut simul intelligit p̄ncipia et ea q̃ eliciunť ex p̄ncipiȷ̃s. q̃uis igiť hois consiliũ et deliberatio nõ sit instantaneũ vel instãtanea. q̃a eius intelligere est cũ ɔtinuo et tpe. cũ hõ intelligat cũ discursu. angelus tñ q̃ intelligit simplici intuitu ⁊ sine discursu potest i instãti deliberare.

Rõ aliorꝫ. Aliȷ̃ eandem ɔclusionẽ pbãt sic. Impossibile est q aliqua creata potentia simul ad plura se conuertat. sed ad hoc q angelus aliquid appeteret necessario precognouit tria. scȝ se cui appetebat. ipm appetibile. et rõnem mouentẽ ad appetendũ. cũ igiť nõ [redacted] tuerit peccare nisi aliq̃d appetierit. g̃ in primo instanti peccare nõ potuit.

Cõtra eã. Sed hic i maiori falsum assumiť. q2 potẽtia creata pt se sil' cõuertere ad plura ad inuicẽ ordinata. vt ratio ⁊ illud cui⁹ est rõ. vbi em̃ vnũ ppť alteꝝ vtrobiq̃ dr̃ esse vnũ. Vñ etiã visus nr̃ sil' fertur in lucẽ ⁊ in colorẽ. put lux est rõ vidẽdi colorẽ. igiť angel⁹ sil' fert in ipm appetibile. ⁊ in rõnem sb q̃ appetiť. Etiã angel⁹ nũq̃ desinit seipm itelligere. igiť sil' apprehendit seipm cui appetit appetibile et rõnem mouentẽ ad appetendũ.

Rõ aliorꝫ. Aliȷ̃ dicũt q si angel⁹ peccasset in p̄mo instãti sue creatiõis tũc [redacted] necessitate peccasset. falsitas ɔñtis pȝ i libro [redacted] vera religiõe [redacted] Aug. vbi ait. q om̃e pctm̃ adeo ẽ volũtariũ q si nõ ẽ volũtariũ nõ ẽ pctm̃. pbať ɔña. q2 si potuisset nõ peccasse. aut illõ posse habuissȝ anteq̃ peccauit. aut duȝ peccauit. aut postq̃ peccauit. Nõ p̄mũ. q2 an̄ illõ instãs angel⁹ nõ habuit esse. Nec scdm. q2 om̃e qd ẽ q̃n est necesse est esse. Nec tertiũ. q2 impossibile est p̄teritũ non esse p̄teritũ. vt pȝ. vi. ethi.

Cõtra eã. Sed nec istud cõcludit q̃uis alic⁹ sit apparẽtie. quia sicut agẽs p intellectũ simul intelligit [redacted] eandem formã h̃ ⁊ oppositũ. sic simul pt eligere h̃ vel oppositũ. ⁊ pt agere h̃ vel oppositum p̄m sue volũtatis electõem. Unde si est ibi necessitas. illa solũ est necessitas suppositõnis seu ɔditionalis. puta supposito q elegerit tunc

nõ potuit ñ eligere. nõ erat igit ibi necessitas repugnãs libero arbitrio q̃ tollit peccatum.

Sed quis illa ɔclõ sit in se verissima. tñ tres opiniones videnł ei obuiare. Prima est ɔtra illud qd̃ ɔclusio p̄supponit. q̃a dicit angelū de facto in p̄mo instanti sue creatiõis peccasse. Nam homo fuit creatus occasione peccati angeloꝝ. puta ad restaurandū casum eoꝝ. sed homo in eodem instanti creatus est cum angelo. qui ſm Augustinum oĩa fuerunt simul creata. igitur in primo instãti sue creationis angelus fuit peccator. P. si nõ. tunc erat dare vltimū instãs in q̃ erat bonus ⁊ p̄mū in q̃ erat malus. ⁊ sic in medio tpe nec fuit bonꝰ nec fuit malus P oĩe mendaciū est pctm̃. ſʒ ioh. viij. dr̃ de angelo malo. q ipe homicida erat ab initiõ. ⁊ in veritate nõ stetit

4 P aug. ij. sup geñ. ait q diabolus in veritate non stetit. ⁊ h̃ ab initio ex q̃ ipse creatꝰ est Et ibid̃ ait q factꝰ ɔtinuo se a salute veritatis auertit supbia tumidus. et ppzie ptãtis delectatõne corruptꝰ. Et ibidẽ ait q diabolus ab initio ɔditõnis sue impia superbia cecidit.

Ista opinio videł esse multū antiq. quia inter parasienses articl'os est ɔdẽnata. Dicit eñ articl's q error est dicere q angelus ĩ p̄mo instanti sue cratõis peccauit P geñ. i. dr̃ q vidit deus cũcta q̃ fecerat ⁊ erant valde bona. g̃ saltẽ p illo instãti nulla erat malicia ĩ angl'o ergo ⁊c. Ad p̄mū dicendū q si nũq̃ peccasset angelꝰ adhuc fuisset hõ creatꝰ ad gl'iam dei ⁊ decorem vniũsi. licet forte nõ fuissent tot hoĩes creati sicut mõ. Ad secundū dicendum. q quia operatõnes angeloꝝ non sunt continue sicut motus corpoꝝ. ideo inter illa duo instantia nõ dabit tpus mediũ hñs cõtinuitatẽ. possunt eñ in mẽsura motꝰ angeloꝝ instãtia se hr̃e ɔseq̃nter ad inuicem sine medio. nec valet ista forma arguẽdi. qꝛ p eũdeʒ modū posset pbari p̄mū hoĩeʒ peccasse in p̄mo instãti sue creatõis. cuiꝰ oppositū pʒ geñ. iij. Ad auctoritates dicenduʒ q qꝛ breuis morula fuit inter angeli ꝓductõʒ ⁊ lapsuʒ. iõ modꝰ loq̃ndi scpture est q ab initio ceciderit.

Loq̃t etiã Aug. sup Geñ. ij. non assertiue sed inq̃sitiue. qd̃ pʒ. qꝛ. xi. de ci. dei. c. xiiij. vbi assertiue loq̃t de illa materia ait. q dyabolꝰ in v̓itate nõ stetit. sic accipiendū esse q in v̓itate fuerit ſʒ nõ pmãsit. Et eodẽ capl'o ait. Non ab initio ex q̃ creatꝰ est peccare putandꝰ est. ſʒ ab initio peccati. qꝛ ab initio supbie cepit esse pctm̃. Et ca. xvi. ait q sine dubio vbi ẽ viciū malicie. natã nõ viciata p̄cessit Alia insup

est opinio q̃ ɔclusioni supdicte directe cõtra dicit. q̃uis eñ vt ponit ista opinio angelꝰ in p̄mo instanti sue creatõnis nõ peccauerit sic dicit articulꝰ pisieñ. peccare tñ potuit. Quia 1
nõ minoris potẽtie fuit angelꝰ in p̄mo initio q̃ꝫ fuit postea. ſʒ post initiũ peccare potuit. vt euidẽtia facti demõstrauit. P. p q̃cũq̃ in 2
stanti volũtas p̄t habere actũ libere elicituꝝ. p illo instãti p̄t peccare. qꝛ p̄t recte ⁊ nõ recte agere. sed voluntas angeli in primo instanti sue creatõis potuit actum suũ libere elicere. quia potentia essentialiter libera p quacũq̃ mẽsura actũ suũ elicit libere elicit. sed p p̄mo instãti potuit actũ suum elicere. qꝛ ſm aug. effectꝰ p̄t esse coeternus sue cause. P. creature rõ 3
nali seu intellectuali non repugnat p p̄mo instanti sue creatõis mereri. g̃ nec demereri. cõsequentia tenet dupl'r. Primo qꝛ facilꝰ ẽ deficere q̃ꝫ pficere. Scd̃o qꝛ opposita sunt apta nata fieri circa idẽ. Añs patet. qꝛ xp̄s in p̄rio instanti sue ɔceptõis mereri potuit ⁊ meruit.

Sed istud nõ valet. qꝛ effectꝰ rei ꝓducte coeternꝰ ꝓductioni eiusdẽ rei dependet a causa ꝓducente. igit si angelus in p̄mo instanti sue creatõis peccasset. hmõi pctm̃ a suo creatore dependisset. Ad primū dicendum q q̃uis angelꝰ habuerit eandeʒ potẽtiã volitiuã in p̄mo instanti quã habuit postea. nõ potuit tñ se ex se mouere ad primũ actũ. vt patuit p Ansel. si mouisset se ad volendũ q̃ ad primũ actum. qꝛ volendo mouisset se. tunc ante suum primũ actum fuisset in actu volẽdi. primũ igitur motũ volũtatis oportet nos reducere in ip̄m creatorẽ. Ad secundũ dicẽduʒ ad minorẽ q p̄mus motus volũtatis non cõpetit volũtati elicitiue actiue cũ sit a creante. Ad pbatõem dicendum q Augꝰ loquit ibi de effectu cause natalis. q̃ q̃uis sit coeternus cause. reducit tñ vt plurimũ in ip̄m generãs. sic descẽsus deorsũ ipiꝰ grauis reducit in generãs graue. ⁊ vt sic rõ est p nobis. qꝛ p̄mꝰ actus volũtatis cũ vt sic reducatur in ip̄m deũ nõ est libere a volũtate. igit nõ p̄t esse peccatum.

Ad tertiũ nego añs de pura creatura loquẽdo. Ad pbatõem dico q xp̄s nõ fuit pura creatura. Sed forte dicetur de anima nostra rõnali que est pura creatura. et tñ maculatur peccato originali cum corpi hũano infunditur in primo instanti sue creationis.

Respondeo q non est simile. quia aĩa humana peccato originali nõ maculat ex sua psonali electione vel operatione. sed ex aliena actõne. ⁊ ex eo q corpi fedo coniungit angelꝰ

Marginalia (left): Prĩa opio ɔ ɔclusiõꝫ; 2; 3; Cõtra opinioneʒ. 1 2; Solutio. Ad. 1.; Ad. 2.; Ad auctoritates.; Scd̃a opinio ɔ ɔcl.
Marginalia (right): Cõtra eã.; Ad. 1.; Ad. 2.; Ad. 3.; Instantia; Solutio

aūt nō potuit maculari nisi ex ṗṗa ⁊ ṗsonali
Opio Aureoli cōtra ɔclusionē. electōe. Tertia ē opio cuiusdā doctoris q̄
circa istā q̄stōꝫ ponit duas ṗpositōes. Qua
rū pria ē. ꝙ āgel⁹ ī pria instāti creatōis sue po
tuit elicere actū defectuosū. Et fundamētū sue
rōis ad h̄ pbādū ē. qꝛ volūtas ei⁹ potuit elice
re actū male circūstātionatū. puta qꝛ potuit
diligere se sup deū seu pl⁹ q̄ deū. Scd̄a ṗpo
sitio ē ꝙ āgel⁹ ī pria instāti n̄ potuit elicere ac
ɔ Aureolū tū defectuosū sibi īputabilē. Fūdamētū aūt h⁹
scd̄e ṗpositōis n̄ curo recitare. qꝛ ṗpositōꝫ cō
cedo. eo ꝙ sit ɔsona mee ɔclōni. ḡ tm̄ ad
pn̄s volo on̄dere ꝙ iste due ṗpositōes sil' sta
1 reñ pn̄t. Quia oīs effect⁹ defectuosus si n̄ fuit
casual' imputād⁹ ē aut cause imediate eliciēti
si libere elicit. aut cause dirigēti si a tali causa
effect⁹ defectuosus elicit. q̄ a supiori causa in
eliciēdo talē effectū dirigit. Sꝫ ſm te angel⁹
ı pmo instāti potuit elicere actū defectuosū.
cū igit hmōi effect⁹ nō possit esse casual' cū sit
agentis a ṗposito. nec defect⁹ talis possit retor
queri ī cām dirigentē. puta in ipm̄ deū. ḡ ipu
2 tand⁹ ē cause eliciēti puta ipi āgelo. P̄. oīs
act⁹ elicit⁹ ɔtra rectū iudiciū rōis īputād⁹ est
eliciēti. maxīe si eliciēs sit capax rōis. sꝫ ꝙ an
gel⁹ pl⁹ diligat se q̄ deū quē ī pmo instāti ſm
Aug. cog̃uit eē factorē suū ⁊ oīno summū bo
nū. h̄ ē ɔtra rectū iudiciū rōis. ḡ cū angel⁹ sit
rōis capax talis defect⁹ sibi esset imputādus.
Ad motiuū pme sue ṗpositōis dō ꝙ pm⁹
mot⁹ volūtatꝭ angelice actiue nō ē ab angelo
sꝫ a deo. igit ipossibile ē illū pmū motū volūta
tis āgelice fuisse male circūstantionatū.

Articulus tertius.

Quantū ad terciūꝫ

articulū est adūtendū ꝙ in malis angel' q̄tū
ad pn̄s duo possum⁹ ɔsiderare. scꝫ pctm̄ ⁊ of
ficiū. ⁊ ſm h̄ possum⁹ ponere duas ɔclusiōes
Prima cōclusio Prima est ꝙ ɔsiderādo eoꝝ pctm̄. tūc ṗ
ṗrius eoꝝ loc⁹ est infern⁹. qꝛ grauitas īclinat
rem deorsum. sed pctm̄ est grauitas q̄ grauat
sbā spiritalis. ḡ infern⁹ q̄ est loc⁹ sūme deorsuꝫ
est ṗpri⁹ loc⁹ demonū ɔsiderādo eoꝝ peccatū.
Secunda conclusio. Scd̄a ɔclō est ꝙ quantū ad eoꝝ officium
demones vsq̄ ad diē iudicij seu vsq̄ diem no
uissimū p loco habent aerē ac etiā infernū. qꝛ
demones q̄tū ad suū officiū sunt tēptatores
hoīm viuentiū ⁊ tortores pctōꝝ p⁹ mortē ad
īfernū descēdentiū. ḡ q̄tū ad pmū officiū p lo
co habent aerē. sed q̄tum ad scd̄m p loco ha
bent infernū. Ex his duab⁹ ɔclusionibus
correlarie pt inferri ꝙ post diē iudicij ipoꝝ de
monū locus erit tantūmodo infern⁹. q̄a tūc
desinet in eis officium tentandi ⁊ tantūmodo
remanebit in eis officiū puniendi eos q̄ cum
eis in inferno ṗpetue remanebunt. Forte Instantia
dicet ꝙ inter locuꝫ ⁊ locatū debet esse ṗportio.
sed sbā spūalis ṗpter sue naturalis puritatis
excessum nō habet ṗportionē ad ista loca vi
lia cuiusmodi sunt aer ⁊ infern⁹ ⁊c̄. Dicen Solutio.
dum ꝙ licet talia nō ɔueniant angelo ratōne
nature angelice in sua puritate manēte. tamē
possunt sibi cōpetere ratione officij. vel ratio
ne culpe contracte.

Articulus quart⁹.

Quantum ad quar

Prima cō clusio tum articulū pono duas ɔclusiones. Pri
ma est ꝙ pctm̄ luciferi fuit mai⁹ peccatis cete
roꝝ angeloꝝ peccantiū. qꝛ vbi est maior igra
titudo ibi ceteris parib⁹ est mai⁹ pctm̄. sed in
lucifero siue in peccato luciferi erat maior in
gratitudo. ḡ ⁊c̄. Maior ptꝫ. probo minoreꝫ.
qꝛ plurib⁹ existentib⁹ beneficiatis nolentib⁹
sbesse suo benefactori ⁊ recepta bn̄ficia ab eo
recog̃scere. tūc maior apparet ingratitudo in
illo q̄ plura ⁊ maiora recepit beneficia. sꝫ om
nib⁹ alijs angelis lucifer recepit a deo plura
et maiora bn̄ficia. qꝛ om̄es alios angelos ipē
excessit in nature sue splendore ⁊ naturalium
ṗfectionū decore. Unde de ipō exponit illud
Eze. xxviij. Tu signaculū similitudinis ple
nus sapientia ⁊ ṗfect⁹ decore. om̄is lapis pre
ciosus operimentū tuū. Et tot et tanta benefi
cia ipē noluit a deo recognoscere. sed poti⁹ cō
tra dei volūtatē se erigere volendo nō a deo sꝫ
ex puris suis naturalib⁹ consequi suam perfe
ctā beatitudinē. ḡ ⁊c̄. Scd̄a ɔclō ē ꝙ luci Scd̄a cō clusio.
fer fuit ceteris malis angelis causa vl' occasio
peccādi. qꝛ vt plurimū videm⁹ illud appete
re inferiores quod superiores habent vel qđ
superiores nitunt habere. sed inferiores ange
li videbant ꝙ lucifer voluit suaꝫ beatitudinē
habere p naturam et nō ex gratia dei. ergo cū
ipē fuerit maioris scientie ⁊ perfectōis q̄ qui
cunq̄ ceteroꝝ. verisimile esse videtur ꝙ ceteri
mali angeli tanq̄ sapientiorem ⁊ perfectiorē
imitando hoc idem elegerint. Et ista est in
tentio Dam̄. libro secundo. capitulo quarto.
vbi ait de primo angelo. Ipse primus desi
stens a bono simul cum eo facte sunt tenebre.
et secuta est eum multitudo innumera eoruꝫ
qui sub ipso ordinati erant angelorum. Et
Apocalips. xij. dicitur. Draco magnus. ⁊ cau
da eius trahebat tertiam partē stellarū celi.

Instantia Forte dicet q causa est prior effectu. sz pctm luciferi nō potuit esse prius peccato ceterorum. q2 immediate postq peccauit cecidit. & sic pctm eius nō fuiss; aliis occasio peccādi. sz mag9 fuiss; pmunitio ne peccarēt.

Solutio Dicendū q ibi non fuit prioritas tpis. sz solū prioritas nature seu originis. & hec sufficit ad rōem cause & occasionis. causa eni non sp est prior tpe sz natura.

Ad principale argu. Ad argumentū pncipale patz ex dictis. Nam agēs naturale vel reducit q ad primū suū motū i ipsuz generās. tūc similitudo aliq mō currit. vel nō & tūc nō est simile. q2 prim9 motus angeli reducit in ipm deum.

Distinctio septima

ſ

Vpradictum est. &c. Postq mgr determinauit de malorum angelorum casu locali. hic tractat de eorum casu & depssione spūali. et diuidit in tres ptes. Nā primo ondit qliter ipi defecerūt in volēdi bonitate. Scdo i cogscēdi claritate. Et tertio in agēdi ptāte. Scda ibi. Et lz mali angeli. Tertia ibi. Nec putandū est. Prima i tres. Nam primo ondit q sic boni ita sūt in bono pposito ɔfirmati q eorū volūtas nō pt flecti i malū. sic ecōuerso mali ita sunt i malo pposito obstinati q eorum volūtas nō pt flecti ad bonū. Scdo p hec q tam boni q mali sūt liberi arbitrij obijcit i ɔtriū. Tertio saluo libero arbitrio vtrorūq rndet ad obiectū. Secūda ibi. Sz cū nec boni. Tertia ibi. Ad qd dicim9. Et hec in tres. Quia primo ostēdit q qquis mali habeāt liberum arbitriū. hoc tñ ppter obstinatōis sue maliciā ē corruptū & depuatum Scdo ondit liberum arbitriū bonorum i sua libertate esse q plurimū emendatum. Et tertio ex his ɔcludit ppositū & rndet ad argumentū. Scda ibi. Boni vo. Tertia ibi. Nō g post ɔfirmatōz. Seqr illa ps. Et lz mali āgeli Et diuidit in duas. Nā prio ondit q qquis mali āgeli sint viciati. tñ adhuc vigēt sbtilitate nature & tpm experientia. Scdo inuit q magice artes exercēt eorum vtute & scia. ibi. Quorz scia. &c. Seqr illa ps. Nec putanduz est. Et diuidit i duas. Nā prio ondit āgelos oēs vlīter i agēdo hrē limitatōz intrīsecā. Scdo ondit spālīter malos āgelos hrē limitatōz extrīsecā. ibi. Illud qz sciendū. Prīa i tres. q2 primo ponit āgelos nō esse creatores. Scdo q interdū sunt seminū ɔiunctores. Et tertio q pnt esse dei coopatores Scda ibi. Sic g nec &c. Tertia ibi Sicut g mētē nostrā iustificādo. &c.

v

Trū demones ɔgscāt occulta cordiū siue cogitatōes mētis hūane.

Et videt q sic. q2 demō ɔgscit oīa pctā nra p qbo puniri debem9. cū ipe sit executor iudicij. sz mlta sūt pctā p qbo puniēdi sum9 q ɔsistūt i sola cogitatōe & i occulto cordis. g &c. Cōtra. si demō cogsceret occulta mētis hūane. tūc demō illaberet mēti hūane. ɔñs ē falsū. q2 hūc honorē fm Aug. de9 sibi soli reseruauit. Dic qtruor sūt vidēda Primo vtrum demones possint illabi aīe rōnali. Scdo vtrz cogscāt nras cogitatōes Tertio vtrū ɔgnoscāt futura. Et quarto vtrum diuinatōibo demonū sit credendum

Articulus primus

Quātum ad primū ponā tres ɔclusiōes. Prīa ē q demō vel qcūq angel9 pt esse in qcūq corpe. nisi phibeat a supiori ptāte. Scda ē q demō seu angel9 pt esse i eodē corpe cū aīa rōnali. Tertia ē q demō siue āgel9 nō pt eē in aīa rōnali. nec p ɔñs illabit ei.

Prima cōclusio

Dico g prio q demoni nō repugnat eē in qcūq corpe. q2 nō pl9 repugnat spūi eē

1 i corpe q alicui corpi esse in alio corpe. Sed corpi glorificato nō repugnat eē in qcūq corpe. qd patz de corpibo spere actiuorum & passiuorum. q2 intrat & exit ianuis clausis vt apparuit d corpe xpi. etiā patz d corpe celesti. q2 corpa glorificata trāseūt oēs celos inferiores. & reqescūt i corpe

celi empyrei. 2

P. qquis extēsuz vt extēsum ē nō ɔpatiat in se aliud extēsuz naturaliter. eo q dimensio resistat dimēsioni. tñ sine repugnātia extēsuz cōpatit secū ac etiā in se nō extensū. sz sba angelica nō ē extēsa. q2 nec est qnta de se sicut corpus. nec ɔiūcta qntitati sic sba rei corpal. nec est ɔiūcta quāto sicut aīa rōna-

lis. q est act9 corpis phisici organici &c. 3

P. incorporea natura ibi nimirum est vbi opat. vt ait Dam. libro primo. c. xvi. sed angel9 operat in corpibo. igit dū operat in eis est in eis. g &c.

P. nō apparet qre angelo magis repugnet esse in corpore q anime rōnali. 4

sed aīe rōnali nō repugnat.

Cōtra cōclusionem

Sed huic conclusioni videtur obuiare glosa sup Abacuc. ij. ca. que dicit q spūs immūdus pt assistere simulacris sed intrinsec9 eē nō pt.

Solutio.

Rndeo q p talia verba glosa intendit exclusionem non localem. sed essentialez. vult eni dicere q demon cum ipso simulacro nō facit vnum per essentiam sicut materia cū forma.

Scda cōclusio.

Scdo dico q angel9 pt.

esse cū aīa rōnali in eodē corpe nisi a deo phi-
beat Quia q̄uis due sbe spūales non possint
esse eodez mō in eodē. diuisis tñ modis nihil
repugnāt eas esse in eodē. igiť in eodez corpe ī
q̄ est aīa rōnal' p informatōez poterit esse an-
2 gelus siue bon⁹ siue mal⁹ p opatōem. P. de-
mones fuisse in hūanis corpib⁹ ⁊ hoīes mul-
tipliciter vexasse. text⁹ sacre scpture sepi⁹ pte-
stat. Actuū em̄. v. dr q̄ offerebāt aplis vexa-
tos a spiritib⁹ imūdis q̄ curabāt oēs. Idē pz
Instantiā Marci. v. Sed forte dicet cū aīa rōnalis
sit tota [illegible] toto corpe ⁊ tota in q̄libet pte corpis
vt patuit in pmo libro: igiť demon nō pt esse
in corpe nec in aliq̄ pte corpis in q̄ est aīa nisi
Solutio. illaberet ei. Respondeo negādo ɔ̄nāz. Nā
q̄uis ex h̄ bene arguať q̄ demon ⁊ aīa sil' sint.
illapsus tñ vn⁹ in alterū ex h̄ argui nō potest.

Tertia cōclusio Dico tertio q̄ demon siue angel⁹ p sbstātia-
le illapsum nō pt esse in aīa. Quia null⁹ spūs
1 p illapsum pt esse in alio spū. s̄z tam aīa q̄z an-
gelus sunt spūs. Maior ptz p Aug. in de fi-
de ad petrū. vbi ait. q̄ singulis spiritib⁹ inest
termin⁹ q̄ a se inuicē distinguūť. ⁊ vn⁹ in alio
2 nō est. P. qd̄ soli⁹ dei ppriū est angelo ɔue-
nire nō pt. sed illabi aīe est h̄moi. q̄z s̄m beatū
Aug. in de ecclesiastic̄ dogmatib⁹ illabi mē-
ti illi tm̄ possibile est q̄ creauit eā. P. q̄cq̄d
3 est in essentia rei vt essentia est h̄ facit ad esse
rei ⁊ ɔseruat rem in esse. pter hoc em̄ essentia
dicť ab esse. vt ptz p btm̄ Aug. vij. de tri. c. p.
Sed null⁹ angelus facit ad esse aīe nec eam
ɔseruat in esse. ḡ nullus angelus est [illegible] essen-
tia aīe vt essentia est. nec p ɔsequēs illabiť ei.
Instantia Forte dicet q̄ p istā eandē rōnem pt proba-
ri q̄ angel⁹ nō possit esse in essentia alic⁹ corpo-
ris. qd̄ videť ɔ̄dicere pme ɔclusioni. quia nec
facit ad esse corpis nec conseruat corp⁹ in esse.
Solutio. Rn̄deo q̄ virtute isti⁹ rōis nō pbať q̄ an-
gel⁹ nō sit in essentia corpis absolute ⁊ simpli-
citer q̄uis bn̄ pbeť q̄ angel⁹ nō sit in essentia
corpis vt essentia seu sba est. ⁊ h̄ ɔcedo. q̄z pri-
me ɔclusioni nō ɔ̄dicit. Nā angel⁹ nō pt esse
[illegible] essentia corpis vt essentia est: s̄z vt extēsa ē
s̄m q̄ dicūt magni doctores.

Articulus secundus.

Quantūmadscdm articlm sic pcedā. Primo em̄ ostendā q̄li-
ter angel⁹ cognoscat hūanas cogitatōes put
cogitatio dicit actū intellectus. Secundo
ostendā h̄ idē put dicit vel implicat actū af-
fectus. Quantū ad pmuz est adūtendū q̄
grāmaticaliter loquēdo cogitatio dr quasi co-
agitatio. id est. vn⁹ cū altero agitatio. ⁊ ideo
ppue loquendo cogitatio non dicit nec sigt
actū intellectus q̄ est simpliciū apphensio. s̄z
actū cōponentē affirmatiue vel diuidentē ne-
gatiue. Hoc supposito ponā duas ɔclusiōes

Pma ɔclusio. Prima est q̄ angel⁹ naťaliter cog̅scit nr̄as
cogitatōes q̄tū ad terminoz significatōem.
Scd̄a ē q̄ nō intelligit eas q̄tū ad cōposi-
tōis vel diuisiōis determinatōz. Primuz 1
pbo sic Ille q̄ om̄ez actū intellect⁹ nr̄i cog̅scit
q̄ ē simplex apphēsio ille etiā oēz actū ɔpōnē-
tē vl' diuidentē cog̅scit q̄ ad significatū termi-
noz. Ista pz. q̄z terminoz significatū in vno
actu ɔposito nō ē alīd nisi significatū pluriū
simpliciū. S̄z āgel⁹ naťaliter pt cog̅scere oēz
actū nr̄i intellect⁹ q̄ est simpliciū terminoz eo
q̄ ipe euidenter videat q̄ specie vtimur ī orga-
no fantasie. cū illa spēs p ceteris spāliter acti-
uetur. qua actualiter vtimur cognōscendo.
P. q̄cūqz pfecte cog̅scit aliq̄d subiectū. ille 2
poterit cog̅scere oīa q̄ sūt ī sbiecto. s̄z angel⁹ p-
fecte cog̅scit nr̄az potentiā intellectiuā. ḡ etiā
ɔg̅scit actū itelligēdi ipaz informantez P. 3
pfecte cognitis oīb⁹ causis alic⁹ effect⁹ cog̅scit
⁊ effect⁹. s̄z angel⁹ pfecte cog̅scit om̄es causas
nostri actus intelligendi. Maior ptz. q̄z sci-
re est causas rei cog̅scere. vt z pmo posterioz.
minorē declaro. q̄z angel⁹ intelligit seu cog̅scit
intellectū nostz possibilez et agentē. obiectū
intelligibile et speciem obiecti. que sunt suffi-
cientes cause actus intelligendi. P. intelle- 4
ctus qui nō cognoscit spūalia [illegible] corpalia. ille
nō minus pfecte cognoscit accidentia spūa-
lia q̄z corpalia. angel⁹ est h̄moi. cū igiť pfecte
cog̅scat oīa accidētia corpalia. igiť etiā pfecte
cognoscit nostz actum intelligendi q̄ est q̄d-
dam accidens spūale. P. sicut pfecte viso 5
corpore videntur figure et picture que sunt ī
corpore. sic pfecte viso intellectu videntur spe-
cies et actus intelligendi que sunt quasi que-
dam figure spūales ipi⁹ intellectus. sed ange-
lus perfecte cognoscit intellectum nostrum.
P. sicut se habet sensus ad sensibile. sic se 6
habet intellectus ad intelligibile. s̄z nullū est
sensibile qd̄ sbterfugiat noticiā sensitiuā sen-
sus creati. q̄z sic pz. ij. de aīa si esset aliqd̄ sensi-
bile qd̄ nō posset pcipi aliq̄ quinqz sensuum:
oporteret dare sextū sensum. igitur cogitatio
nostra cū sit ens actu intelligibile. nō poterit
subterfugere noticiā intellect⁹ āgelici. q̄ est in-
tellect⁹ pfect⁹ ⁊ a nullo impedit⁹. S̄z ɔ̄triuz Opīo aureoli.
istius conclusionis tenens quidam doctor
dicit q̄ quantūlibet aliq̄d nostro intellectui 1

videat. si tamen scriptura sacra tenet et docet
oppositū. captiuandus est intellect⁹ in obse/
quiū scripture sacre. Sed in multis locis sa/
cre scripture habet q̄ sol⁹ de⁹ intuet corda ho/
minū. Ista minor patet Actuū p̄mo vbi dr.
Tu deus qui solus nosti corda hominū. Et
primo Reg. xvi. Homo videt que patent. de
us autē intuet cor. Et apl'us ait. Nemo no/
2 uit sensum hominis. ꝛc. P̄. hoc idem pro/
bat sanctorū auctoritatibꝫ. Quia Aug⁹. in li
bro de ecclesiasticis dogmatibꝫ dicit. Nō est
possibile q̄ angelus videat homis cogitatio/
nem. ymmo quia qn̄qꝫ dixerat oppositū. ideo
3 hoc retractat in libro retractationū. P̄. il/
lud p quod pbatur filius dei esse de⁹ non po/
test cōuenire creature. sed cognoscere cogita/
tiones hoim ē hmōi. Quia chryso. sup mat/
theū dicit q̄ cognitio cogitationū. ī xp̄o fuit
argum̄tū deitatis. Addit āt iste doctor cau
sas p̄dictoꝝ dicēs. q̄ angel⁹ nostrā intellectōꝫ
cogitatōnē ꝛ volitiōem pro tanto nō potest
cognoscere. quia licꝫ p̄dicta scꝫ intellectō co/
gitatō ꝛ volitō q̄ntū ad actū p̄mū non sbsint
impio volūtatis. sbsunt tn̄ quantū ad actum
scd̄m. qui est gignere suā similitudinē actiue ī
mente alteri⁹. Et iō ƀm istū doctorē nisi assit
ꝯsensus nr̄e volūtatis ad hoc q̄ angl's cogno
scat nr̄as cogitatōes [illegible] volitōes ipe angelus
sctūs tho. eas coḡscere nō pōt. P̄ arguit doctor cō/
4 munis ƀ idē sic. Ea que in nr̄a volūtate sunt
vl' a volūtate dependent soli deo sbiecta sūt. et
p ꝯn̄s angeli talia cognoscere nō pn̄t. nr̄e co/
5 gitatōes sūt hmōi. P̄ ad cognoscendū co/
gitatōes hois non sufficit cognitō specieꝝ. sꝫ
opoꝫ vt vsus earū cognoscat. sed vsū specieꝝ
angeli cognoscere non pn̄t. q̄a ex volūtate de/
Cōtra opinionem pendet que soli deo subicit. Sed his non
obstantibꝫ teneo p̄dictā ꝯclusionē et cōfirmo
eā sic. Potētia in genere suo pfecta. pōt ī omē
illud qd̄ [illegible] se ꝯtinet sb suo obiecto adequato.
sed cogitatōes nr̄e q̄ntū ad naturā act⁹ cum
sint actu intelligibiles p se ꝯp̄hendunt sb ob
iecto adequato potētie intellectiue āgeli. ḡ ꝛc.

Solutio [illegible] primas tres rōes. Ad p̄mas tres rōes dd̄ q̄ cognoscere nr̄as
cogitatōes non solū q̄ntū ad naturā actus et
significatū t̄minoꝝ. sꝫ etiā q̄ntū ad cogitantis
intentōeꝫ q̄ ad affirmatōeꝫ ꝛ negatōeꝫ ƀ sol⁹
deus pt̄. vt patebit in ꝯclōne seq̄nti. Et de hoc
etiā loquunt omēs auctoritates adducte in
rōnibꝫ sup̄dictis. Sed q̄ntū ad naturā actus
ꝛ significatū t̄minoꝝ nihil p̄hibet ipm ange/
lū cognoscere nr̄as cogitatōnes. Nec valet q̄
assignat p causa sui dicti de assensu volūtatis
q̄a non credo q̄ aliquis homo sit ita stult⁹ q̄
velit demones coḡscere suos act⁹ interiores. ꝛ
tn̄ ipi sepe tales actus cognoscūt etiā inuitis
nobis. Ad. iiij. dd̄ q̄ actus intelligendi q̄ Ad. 4.
ad naturā suā non dependet a volūtate. cū sit
naturaliter pōr actu voluntatis. q̄uis aliquo
mō dependeat a volūtate q̄ntū ad ꝯtinuatōꝫ
suā. Ad. v. dd̄ q̄ vl' p vsum specieꝝ intelli/ Ad. 5.
gis gignitōeꝫ vni⁹ speciei ab altera iuxta mo/
dū loq̄ndi aug. q̄ dicit. q̄ cū intelligim⁹ actu.
tunc a specie que est in memoria gignit spēs q̄
est ī intelligentia q̄ est parenti simillima. et sic
nego minorē. quia talē vsum angeli bene pci
piunt. quia vident speciē genitā in esse pleno.
quā p̄us viderant in eē semipleno. vl' p hmōi
vsū intelligis affirmatōꝫ ꝛ negatōꝫ. tūc ꝯcedo
minorē. q꞉ non est ꝯ me. q̄a non cognito tali
vsu: pōt angl's naturā act⁹ intelligēdi pfecte
cognoscere. Scd̄a ꝯclo est q̄ angelus cogi/ Scd̄a cō/
tatōes nr̄as q̄ntū ad affirmatōeꝫ et negatōeꝫ clusio.
p se ꝛ determiate coḡscere non pt̄. cognoscit tn̄
vt plurimū eas indirecte ex aliquibꝫ signis [illegible]
corpibꝫ nr̄is apparentibꝫ. Primū declaro
sic. Qn̄cunqꝫ idem rep̄ntatiuū rep̄ntat oppo
sita. videns illd̄ repsentatiuū: vnū illoꝝ repre
sentatoꝝ non pōt v̄tute illi⁹ repsentatiui deter
minate coḡscere. Si eni vna vox diuersa sigt
q̄uis p auditū eius possim⁹ iudicare. q̄ ille q̄
pfert eā velit hoc vl' hoc dicere. non tn̄ possu/
mus iudicare v̄tute illi⁹ vocis q̄ plator eius
velit determiate dicere hoc. Sed eedem sunt
spēs ītelligibiles q̄bus rep̄ntant obiecta act⁹
affirmatiui ꝛ act⁹ negatiui. quia rectū est iu/
dex sui et obliqui. vt dr̄ p̄mo de aīa. p eandem
em̄ spēm non mutatā possum⁹ cogitare facere
et non facere. fugere ꝛ nō fugere. quia sic dicit
aug⁹. xij. de ci. dei ca. viij. talia que p̄uatiue di
cunt nō in specie sꝫ in p̄uatōne sciunt. Igitur
q̄uis angelus possit naturaliter cognoscere me
cogitare de re quacunqꝫ eo q̄ videat spēm illi⁹
rei gigni in meo ītellectu. et ei⁹ fantasma actu
moueri in ipa fantasia. non poterit tn̄ scire per
certitudinē ꝛ determinate vtꝝ de tali re cogitē
affirmatiue vel negatiue. Q, aūt angl's vt Scd̄a ps
plurimū nr̄as cogitatōnes q̄ ad affirmatōeꝫ ꝯclusionis
et negatōneꝫ cognoscat ꝯiecturatiue ꝛ indi/
recte patet. Quia rara est aliqua cogitatio si
fortis fuerit quin aliquod indicium seu sig/
num sui demonstret in aliqua parte corporis.
q̄ q̄dem signa cū angelo abscondi nō possint
de nostris intentōibꝫ angel⁹ poterit determiā
te iudicare ꝛ coḡscere illd̄ qd̄ cogitā⁹. n̄ obstā
te indetermiatōe spēi p affirmatōe ꝛ negatōe

Scđa inq̄sitio articuli secundi. Qūo āt cognitio āgelica se hēat ad nr̄am volitōꝫ siue ad cogitatōꝫ ꝓut cogitatio ipli/cat actū nr̄e volūtatꝭ. pt ex ꝑdictꝭ aliq̄liter esse notū. qꝛ actꝰ ipiꝰ volūtatꝭ seq̄t actū itellectꝰ cōponētꝭ ⁊ diuidētꝭ. voluntas em̄ nec acceptat aliq̄d ꝑ actū ꝯplacētie. nec refutat ꝑ actū dis/plicētie. nisi illđ sit appꝓhensuꝫ vt ꝯueniēs vel discōueniēs. Cū igit̄ de sīlibꝫ idē sit iudiciuꝫ. iō pt eodē mō dici de actu volūtatꝭ sic̄ dictū ē de actu intellectꝰ cōponentis ⁊ diuidentis

Articulus tertius. Quantū ad terciuꝫ articulū dico ꝙ demones scire futa dupl'r pt itelligi. s꞉ ꝙ futa dicūt ee duplicia. puta ꝯtigētia ⁊ necessaria.

Prima cōclusio Si igit̄ q̄rit̄ đ ꝯtigētibꝫ futurꝭ sic dico ꝙ demō ex suis naťalibꝫ certitudinaliter non cog̃scit aliqđ futuꝝ. Quia oē qđ certitudinal'r cog̃scit̄ aut cog̃scit̄ i se aut i sua causa. Sꝫ futuꝝ ꝯtigēs nō cog̃scit̄ ab āgelo ꝑ se siue i se. qꝛ tūc nō essꝫ futuꝝ sꝫ pn̄s. Nec i sua cā. cū eiꝰ ꝓpinq̄ cā sit mutabil'. nullā em̄ hꝫ cām immutabilē ⁊ necessariā. Si em̄ hr̄ēt cām imutabilē ⁊ necessariā tūc nō essꝫ ꝯtigēs sꝫ necessariū. Potest tn̄ ex aliq̄bꝫ signis ꝯiec/turari đ multꝭ futis ꝯtigētibꝫ.

Secunda conclusio. Si ṽo q̄rit̄ de futis necessarijs sic dico duo. Primo ꝙ demō nō pt de hmōi futis oimode certaꝫ hr̄e noticiā. qꝛ nescit veꝝ cause taliū futuroꝝ ipe/diant̄ a supiori. sic̄ de facto ꝯtigit qn̄ sol steterat tpe iosue. retrocessit tpe ezechie. obscuratus fuit in die plene lune i iesu xp̄i dn̄i nostri passiōe. De q̄ eclipsi dicit Dyo. i ep̄la ad Policarpū. ꝙ nō erat tūc ꝯuentꝰ solis ⁊ lune. Solus em̄ deꝰ oimode certā pt hr̄e futoꝝ noticiā. ad cuiꝰ nutū ⁊ volūtatē cause q̄cūq꞉ ꝑmanēt ⁊ mutāt̄. Et isto mō loq̄ndi de certa futoꝝ no/ticia scribit̄ ysa. xli. Annūciate nob̄ q̄ ṽtura sūt in futuꝝ. ⁊ sciemꝰ qꝛ dij estis vos. Secūdo dico ꝙ loq̄ndo de certitudine noticie q̄ pt haberi ꝑ quācūq꞉ artē vel expientiā. i q̄ noticia ꝑsupponit̄ cōis cursus causaꝝ. sic demon pt certa noticia ꝑscire effectꝰ necessarios ex suarū causaꝝ noticia ꝓiusq꞉ eueniāt. qꝛ vt sic etiā mlti hoies pn̄t scire futa cū bn̄ docti fuerit in astrologia ⁊ i alijs artibꝫ ⁊ expientijs. demon āt meliꝰ noscit hmōi artes q̄buscūq꞉ hoibus. cū ꝓpter acumē sui intellectꝰ meliꝰ ⁊ clariꝰ cog̃scat causas ⁊ ꝯcursus causaꝝ. ex q̄ꝝ noticia tales artes dependēt. Etiā ꝓpter diuturnitateꝫ tꝑis demō magꝭ viget expiētia q̄buscūq꞉ hoi/bus. Propter qđ ait ysidorꝰ ꝑmo lib. de sūmo bono. c. x. ꝙ ꝑuaricatores āgeli scītate amissa nō amisert viuacitatē sensuū āgelice creature sed triplici mō ꝑscientie vigēt. Subtilitate naťe expientia tempoꝝ. ⁊ reuelatōe sūmaꝝ ꝑtātuꝫ scꝫ bonoꝝ spirituuꝫ.

Instantia Forte dicet̄ ꝯ ꝑdicta et specialiter ꝯ ꝑmā ꝯclusionē istiꝰ tertij articli ꝙ āgeli a ꝑncipio sue creatōnis habuert spēs oim futaꝝ rerū sibi ꝯcreatas. qꝛ nullā spēꝫ de nouo acq̄rūt ex ꝓgressu rerum in esse siue sint res ꝯtingētes siue necessarie. Cum igit̄ ꝑdicte spēs semꝑ sint ⁊ fuerit pn̄tes intellectui angelico. g̃ videt̄ ꝙ angelꝰ semꝑ cognoscat ⁊ cog̃uerit futa siue ꝯtingentia sint siue necessaria. cū eoꝝ repsentatiua semꝑ itellectui angelico sint ꝑsentia.

Contra instantiam. Sed instātia ista q̄uis multū sit apparens. nō tn̄ cōcludit. quia si cōcluderet tūc reuelatōes nulle fierent superioribꝫ ange/lis ab ipo deo. ⁊ inferioribꝫ ꝑ supiores. conse/quentia patet. qꝛ hmōi species scirent om̄ia futura. Sed falsitas ꝯseq̄ntis manifeste patet ex dictis sanctorū ⁊ ex scriptura sacra. vt patet in Daniele vbi angelus qui fuit ꝑn/ceps ꝑsarum adhuc nesciuit liberatōnem po/puli israel. Periret etiā om̄is illuminatio in/feriorū angelorū a superioribꝫ q̄tū ad cogni/tionē futurorū. qđ est ꝯtra Dyo. in multis suis libris.

Solōne ꝫ aliq̄ Ad soluendā aūt ꝑdictā instan/tiam multi negarēt maiorē. q̄a dicūt ꝙ ange/li cognoscūt oīa ꝑ species acquisitas. Alij negarent eam in parte q̄uis nō in toto. quia dicūt ꝙ angeli cognoscunt vniūsalia per spe/cies concreatas. particularia vero cognoscūt per species acquisitas. Sed iste due opi/niones dissonant a dictis magnorū doctorū et specialiter a dictis beati Augustini sup Genes. ad litteraꝫ. Ideo aliter respondeo.

Solutio ꝓpria Propter qđ sciendū ꝙ species in mente angeli cuꝫ ꝑ ipam cognoscit angelus actualiter tunc ducit angelū in ꝑfectam noticiā rei cuiꝰ est spēs. et ideo q̄uis ꝑmo et per se ducat in cognitionem nature. tamen ꝓpter ꝑfectōeꝫ illiꝰ cognitionis ducit in cognitōem omniū illorū quibus natura illa est coniūcta. ⁊ qꝛ natura illa ꝯiuncta est ꝑsentibꝫ particularibꝫ ⁊ nō futu/ris. ideo ducit in noticiā ꝑsentiū ⁊ nō futoꝝ.

Instantia Forte dicet̄ ꝙ si spēs in mente angeli non posset ducere nisi in noticiaꝫ rei ꝑsentis. tunc esset minoris virtutis q̄ꝫ spēs humani intellectus. que eque ꝑfecte ducit in cognitōeꝫ rei nō existentis sic̄ existentis.

Solutio. Respondeo ꝙ istud nō arguit impꝑfectōem in specie angeli. sed magnā ꝑfectōem. quia causat ꝑfectiorem noticiā. nec est simile de speciebꝫ nr̄is ⁊ angelicis. Nam cognitio nr̄a causat̄ a speciebus ab

stractis a fantasmatibꝰ q̄ remanēt in fantasia vt dr̄. iij. de aīa. iō [illegible] se obiectū repñtatū p nostram spēm est sola quidditas abstracta. vtꝫ iij. de aīa. Spēs aūt in mentibꝰ angeloꝝ causate sūt ab eisdē diuinis ydeis a qbꝰ res in eē pducunt̄. quaꝝ rerū hmōi spēs sunt repñtatiue in mētibꝰ angeloꝝ. ꝛ sm ꝙ ydee diuine rerū sunt pductiue. sic spēs angeloꝝ earūdē rerū sunt repñtatiue. Et iō qꝛ ydee sunt rerū pductiue nō sm abstractas qdditates. sꝫ sm qdditates cū suo actuali esse. iō spēs in mēte angeli ipas repñtant nō sm esse abstractū. sꝫ repñtant ipam naturā vt determinata est [illegible] suū actuale esse. ꝛ p ɔ̄ns naturali cognitiōe ꝛ certa. futura ɔtingētia q̄ nō hn̄t esse determinatū in suis causis ipe angelꝰ nō pt cognoscere. nisi eoꝝ naā sit actualiter i eē pducta. ḡ ꝛc.

Articulus quartꝰ.

Quantum ad quartū articulū patet ex iam dictis qd sit dicendū. Nam si diuinatio attendit̄ q̄tū ad futura. si talia sint ɔtingētia. demon pt aliqn̄ dicere aliqua vera ex aliqbꝰ signis ꝛ ɔiecturis qūo etiā pt diuinare de nr̄is cogitatōibꝰ. In talibꝰ tn̄ dictis suis nulla fides est adhibenda. quia si semel verū dicit. sepiꝰ tn̄ falli pt. Si aūt diuinatio attendit̄ q̄tum ad talia futura que sūt in suis causis necessarijs. sic nisi a deo phibeatur. vel p nimias suas penas afflictꝰ tales causas nō ɔsideret. ipe de oībꝰ talibus si vellet posset pdicere veritatē iuxta noticiā quā habet de talibꝰ causis mō q̄ dictū est. Nec etiam in tali diuinatōe ē credendū dictis ipiꝰ demonis. qꝛ q̄uis ex suis naālibꝰ ipe pfecte ɔphēdere possit tales causas. tn̄ [illegible] sui ɔfusionem credēdū ē ꝙ diuino iudicio sepiꝰ ipediat̄ ne tales veritates debite apphēdat. qtenꝰ si pnosticare vellet. ꝛ p h̄ hoies allicere ignorās esse pbet̄. ꝛ p ɔ̄ns eiꝰ vaticinatio spernat̄ ꝛ derideat̄. iuxta illō ps. Draco iste quē formasti [illegible] illudendū ei.

Ad principale argu.

Ad argumētū pncipale dicendū ꝙ nr̄a pctā cognoscit ex signis ꝛ ɔiecturis. vel etiā deo reuelāte tanq̄ doctor malefactoꝝ pcipere potest a iudice seu a nūcijs iudicis. sꝫ a bonis angelꝭ peccata puniendorum.

Distinctio octaua.

s

Olet etiam in questione. Postq̄ mgr̄ determinauit de maloꝝ angeloꝝ casu et depssiōe. hic ɔsequit̄ [illegible] corpm assumptōe seu de angeloꝝ in corpibꝰ appantōe. Et diuidit̄ in duas ptes. qꝛ pmo iquirit vtꝝ talia corpa ipis angelis essentialiter copulent̄. Secūdo vtrū ipi demones hūanis corpibꝰ siue aīabꝰ hoim sb̄stantialiter illabent̄. ibi Illud etiam. Prima in duas. Nam pmo inqrit an corpa in qbꝰ qn̄qꝫ apparent angeli sint de nouo assūpta. vel sint eis naāliter vnita. Scđo ostendit qūo etiā i corpe qn̄qꝫ apparet psona diuina. ibi. Nec dubitandū est. Et hec [illegible] duas. Nam pmo ostēdit ꝙ psona diuina qn̄qꝫ apparuit in corpali sba. Scđo pbat ꝙ deꝰ i hac mortali vita inuisibilꝭ est in ppa sua essentia. ibi. Ceteꝝ hec. Circa istam lectōem quero hanc questionem.

v

Trū angelꝰ possit causare motum transeūtē in rē exteriorē. Et videt̄ ꝙ nō. Quia ois potētia angeli q̄ āgelꝰ pt actū aliquē pncipiare. aut ē itellectꝰ aut volūtas. sꝫ neutro istoꝝ pt pncipiare actū trāseuntē sꝫ solū imanētē. Cōtra. qꝛ tā sm theologos q̄ȝ sm phos aliq āgeli ponunt̄ esse motores celestiū orbiū. Hic quattuor sūt vidēda. Primo vtrū angelꝰ possit mouere corpꝰ. Scđo vtꝝ mali āgeli possint mouere siue imutare sensū hois. Tertio vtrū intellectum. Quarto vtrū affectū.

Articulus pmus

Quantū ad primū pmo vidēdū ē vtꝝ āgeli possint mouere imediate motu ad formā. Scđo vtꝝ imediate ad vbi possint mouere. Quo ad pmū dico ꝙ nō. qꝛ oē qđ mouet imediate motu ad aliquā formā. ɔphēdit illā formā i sua naā vel formaliter vel ɔtualr. sꝫ āgelꝰ nec formaliter nec virtualiter comphendit formas rerū corporalium. hoc eñ inter omnes separatas substantias soli deo conuenit. ergo ꝛc.

Conclusio 1

P. nulla alteratio potest fieri ab agente creato nisi mediante motu celi. pter hoc eñ celum dicit̄ primum alterans inalterabile. sed nulla forma materialis potest induci ab agēte creato nisi per alteratōnem. solus eñ deus potest formā materialem realem inducere p simplicē emanationē. ergo angelus nullam formā potest inducere nisi mediāte motu celi. 2

P. illud agens qđ nō pt inducere formas materiales nisi actiua passiuis cōiūgendo nō mouet ad formā nisi mediāte motu locali. quia illa coniūctio fieri nō potest nisi mediante motu locali. angelꝰ ē hmōi. vtꝫ [illegible] Aug. iij. de tri. c. vij. 3

Oppositū aliq̄ꝝ ordinis minoꝝ fratrum.

Sed oppositū istiꝰ ꝯclusionis quidā pro
bant sic. Corpale pt ꝓducere spūale. puta fā
tasma gignit spēz intelligibilē in potentia in
tellectiua. igitur etiā spūali puta angelo non
1 repugnat immediate producere corporale.
2 P. Quicq̄d in essentialiter ordinatis com
petit inferiori spectans ad ꝑfectōem. hoc etiā
cōuenit supiori. sed de ꝑfectōe celi est mouere
ad formas istoꝝ inferioꝝ. et celū ordine essen
tiali est inferiꝰ angelo. ḡ etiam ꝯuenit angelo
3 ꝙ moueat ad formā. P. virtꝰ ymaginatiua
pt formas inducere. vt patz ꝑ Auic. sed virtꝰ
angelica est multo fortior q̄ꝫ virtus ymagi
4 natiua. P. Magi pharaonis faciebāt [illegible]
nas ⁊ serpentes virtute demonū. vtz in Exo.

Solutio. Ad.1. Ad p̄mū dicenduz ꝙ fantasma nō causat
illā spiritualē spēm nisi mediante virtute spi
rituali. s. mediante lumie intellectꝰ agentis. ⁊
sic etiam ꝯcedo ꝙ virtus spūalis ipsiꝰ angeli
potest mouere ad formā mediante locali trā
mutatōne aliquaꝝ corpaliū rerū. Nec etiam
est ad ꝓpositū. quia nos loquimur de formis
realibꝰ. illa autem spēs est quid intentionale.

Ad.2. Ad secundū dicendū ꝙ q̄ꝫuis in essentiali
ter ordinatis bene arguat ꝙ supioris nāa sit
nobilior naturis omniū inferioꝝ. nō tamē ex
hoc habet ꝙ comphendat oēs singulares ꝑ
fectōes eoꝝ. hoc em̄ soli deo ꝯuenit. q̄ꝫuis em̄
aurū in sua natura sit nobiliꝰ plūbo et cupro.
nō tñ comphendit singulas ꝑfectōes plum
bi ⁊ cupri. et ideo maior istius argumenti nō
est vniuersaliter vera.

Ad.3. Ad tertiū dicenduz
ꝙ virtus ymaginatiua non mouet imediate
motu ad formā. sed ex vehemētia ymagina
tionis mouet sanguis ymaginātis localiter.
quo moto pt homo calefieri vel etiā infrigida
ri. vel aliqua alia forma alterari. Sed q̄ꝫtum
ad hoc ꝙ isti dicūt Auicennā posuisse ꝙ yma
ginatio vniꝰ faciat imediate casum vel altera
tionē in altero. nego dictū Auic. quia in hoc
ꝯmuniter a doctoribꝰ negat.

Ad.4. Ad quartuz
dicendum ꝙ magi talia fecerūt mediāte mo
tu locali ꝯiūgendo actiua passiuis. et demo
nes quoꝝ auxilio hoc fecerūt nō mouerūt i
mediate ad formā sed ad vbi. Licet em̄ hoies
⁊ angeli ꝑ ꝯiunctōem aliquoꝝ seminū mira
biles effectus possint ⁊ sciant ꝓducere. hoc tñ
multo meliꝰ ⁊ efficaciꝰ fieri potest [illegible] angelos q̄ꝫ
ꝑ hoies. quia ipi demones siue angeli virtutē
seminū. et q̄ actiua q̄bꝰ passiuis. et sub q̄ con
stellatōe ꝯiūgi debeant. meliꝰ cognoscūt. et ce
lerius anteq̄ꝫ virtus seminū euanescat ꝯiūge
re poterūt. Sunt etiā ꝓtūc q̄n hec fiūt ꝑ an
gelos hmōi semina efficaciora ad talē effectū
ꝓducendū. quia sic agūt vt organa sbe spūal
et ꝑ ꝯsequēs in virtute eiꝰ.

Scđa [illegible] ari. pri. Quo ad scđam
partē istiꝰ p̄mi articuli sic ꝓcedaz. Primo
em̄ ostendaz ꝙ angelꝰ mouet imediate motu
ad vbi. Scđo ostendā ꝙ ad hmōi motū
exequendū nō oportet in angelo aliquā aliā
potentiā ponere pter intellectū ⁊ voluntatem

Prima cõclusio. Prima ꝯclusio nō indiget multa ꝓbatōe
quia ipaz ꝯcedūt phi ꝓpter motores celestiū
orbiū. et ipam approbant theologi. qꝛ sepiꝰ i
scripturis sacris legimus angelos in hūanis
corpibꝰ apparuisse. Sicut patz Gen. xix. de
duobꝰ angelis q̄ Loth ⁊ filias eiꝰ cum vxore
sua educentes de sodoma ab interitu sodomo
rū liberauerūt. Et in eodem libro [illegible] tribꝰ an
gelis q̄ Abrae apparuerūt. cū tres vidit ⁊ vnū
adorauit. Et in libro Thobie de raphaele. q̄
cū tobia iuniore iuit in rages ciuitatē medo
Rō. rū. Probo tñ hanc ꝯclusionē sic. Si āgeli nō
mouerēt corpa ſm vbi tūc periret ꝯnexio vni
uersi. cōsequens est falsum. ḡ et antecedens.
falsitas ꝯsequentis ptz. quia vbi nō est singu
laꝝ ptium ordinata ꝯnexio ibi nō poterit esse
ordinata dispositio. Sed vniuersum ē opti
me dispositū. sicut patet. xij. meth. ḡ vniūsuz
est ordinatissime ꝯnexū. ꝯseq̄ntia patz. qꝛ cū
angeli nō habeant ꝯnexionē ad corpalem na
turā ſm esse. eo ꝙ nō habeāt eē materiale. nec
ſm motū ad formā. vt patuit in p̄ma ꝯclusio
ne. si nec ꝯiūgerent ei [illegible] motū ad vbi non ap
pareret aliqua ꝯnexio que posset esse inter an
gelū ⁊ naturaz corpalem. Et ista est intentio
Augustini. iij. de tri. c. iiij. vbi ait. ꝙ deus cor
pora grossiora [illegible] subtiliora gubernat. ⁊ corpa
lem substantiā ꝑ spūalem.

Secunda conclusio. Secundo dico
ꝙ in angelo nō est dare aliquā potentiā moti
uam realiter distinctā ab intellectu ⁊ volūta
1 te. quia sicut se habent nostre potentie cogni
tiue ad cognitiuā angeli. sic se habent potētie
motiue in nobis ad motiuā que est in angelo.
sed q̄ꝫuis sint diuerse virtutes cognitiue i no
bis vt apparet de sensibꝰ exterioribꝰ ⁊ interio
ribꝰ ac intellectu. in angelo tñ est vna virtus
tm̄ cognitiua. scꝫ sua intelligentia. igit̄ q̄ꝫuis
in nobis sint diuerse potētie motiue puta vir
tus que est in musculis. qua motū imediate
ꝓsequimur. ⁊ ipa volūtas que ad motū exer
cendū imparatiue mouet. in angelo tñ erit vna
tm̄ q̄ impat motū ⁊ ꝓsequit̄. qꝛ que sūt sparsa
in inferioribꝰ. sunt vnita [illegible] supioribꝰ. vt patz
ꝑ auctorē de causis. P. ad quācūq̄ꝫ opatio 2
nem eliciendā circa aliquod passum sufficit

assimilatio agentis ad patiēs. τ sufficiens de/
terminatio ad agendū. sed ꝑ actū intellectus
mobile angelo assimilat̄. τ ꝑ actū voluntatis
sufficienter angel⁹ determinat̄ ad mouendū.
3 ģ τc. P. virtus imaterialꝭ que nō agit ime/
diate intelligēdo τ volēdo si hꝫ actū transeū/
tem ille actus est sibi penit⁹ naturalꝭ. nec ī sua po
testate est talē actū elicere τ nō elicere. sic patꝫ
de actu intellectus agentis q̄ agit in nostrum
intellectū possibilē quē elicit siue velim⁹ siue nō
velim⁹. Sed ista potentia si poneret in ange
lo esset virtus nō organica τ imaterialꝭ. ergo
si eliceret angel⁹ ꝑ ipam actū trāseuntē. neces/
sario eliceret ipm. τ ꝑ ꝯñs angel⁹ nō possꝫ nō
4 mouere. P. post diem iudicij tūc cessabūt
om̄es motus celi. τ ꝑ ꝯñs illa potētia motiua
differēs realiter ab intellectu τ volūtate fru/
5 stra poneret̄. P. dicit cōmētator. xij. meth.
ꝙ anime celoꝝ hñt solū virtutē intellectiuā τ
desideratiuā. qꝛ virtus que non est organica
sufficienter distinguit̄ intellectū τ volunta
Henricus de gan. tem. Sed ꝯtra istam ꝯclusionē sunt q̄daꝫ
doctores. quoꝝ vn⁹ nō solū istam potentiam
executiuā ponit in angelis. verū etiaꝫ in ipso
deo dicit eam esse ponendā. Quod probat sic
Q, i deo sit potentia ꝓductiua pt intellectū τ volūtatem. Deus ꝑ intellectū τ voluntatē nō potest crea
re. igit̄ oportet dare quandā terciā potentiam
qua creare possit. ꝯña patꝫ. añs ꝓbat. quia si
crearet volūtate. aut crearet volūtate vt volū
tas est. aut vt diuina est. Non p̄mo mō. qꝛ
tūc om̄is volūtas posset creare. Nec scđo mō.
qꝛ si volūtas vt diuina est crearet. tūc om̄e il/
lud cui⁹ p̄ncipiū est volūtas diuina vt diuīa
est esset creabile. τ sic spūssanct⁹ esset creabilis
Et isto eodem mō ꝓbat̄ ꝙ verbū erit creabile
2 si de⁹ ꝑ intellectū crearet. P. de⁹ semꝑ vult τ
intelligit mundū sed nō sp ꝓducit mundū.
ergo potētia ꝓductiua mūdi est alia ab intel/
3 lectu τ volūtate. P. distinctoꝝ obiectorum
distincti sunt actus τ potētie. sꝫ intelligibile τ
volibile τ creabile sunt obiecta formaliter di/
stincta habentia distinctas rōnes formales.
4 ģ τc. P. ſm Aristo. τ cōmētatorē. ix. meth.
opatio immanēs nō hꝫ aliq̄d derelictū ex ope
ratione. sed intelligere τ velle sunt act⁹ imma
nentes. igit̄ ꝑ ipa nihil ꝯstituit̄ in ipa creata.
5 P. Hugo de sacramētis pte. iiij. c. vltimo
ait. Cum sint tria in deo. sapientia et volūtas
potentiaq̄. volūtas mouet. sapiētia disponit.
potentia explicat. Et infer⁹ pte. v. ait. Illud
qđ volūtate p̄eunte voluit. potestate subseq̄n
Q, ī āgel potētia mo te adimpleuit. Et tūc ꝓbat iste idē doctor
ꝙ in angelꝭ potētia motiua differat realiter ab

intellectu τ volūtate. Quia app̄hendere mo tiua realit̄
tū τ impare motū nō est mouere. sꝫ intellect⁹ differat ab
app̄hendit motū τ voluntas impat eū. ģ erit itellectu et
alia potētia exequens ipm motū app̄hensuꝫ voluntate.
et impatū. P. angel⁹ pt velle et intelligere 2
rem in quantacūq̄ distantia. sed nō pt moue
re nisi in determinata τ ꝓporcionata distātia
ergo nō mouet imediate ꝑ intellectū τ volun
tatem. P. mouere est actus trāsiens. sed in 3
telligere τ velle sunt actus immanētes. vt pꝫ
ix. meth. P. in anima nostra est alia virt⁹ 4
impans motū. et alia exequens eū. puta vir/
tus musculoꝝ. ģ in angelo alia τ alia erit. pro
bat̄ ꝯsequentia. qꝛ plura requirūt̄ ad mouen
dum mobile sepatum a motore. ꝙ mobile cō
iunctū. P. actus eiusdē rōnis requirūt po 5
tētiā eiusdē rōnis. vnde qꝛ homo sentit τ bru
tum. ideo inest eis vna cōis potentia sensitiua.
Sed mouere ꝯuenit brutis hoīb⁹ τ angelis.
brutis aūt nō ꝯuenit intellectus τ volūtas. ģ
nec angelis ꝯuenit mouere ꝑ intellectū et vo
luntatē. P. hꝫ idem arguit quidā alius do Aureolus
ctor sic. Om̄e qđ habet desideriū ꝯñs appre/ 6
hensionē. habet virtutē motiuā. sed angelus
habet hmōi desideriū. Minor est nota. pro/
bat̄ maior. quia si aliquid haberet tale deside/
riū τ nō haberet virtutē motiuā qua possꝫ cō
sequi desideratū. tūc illud esset imꝑfectum τ
natura aliq̄d fecissꝫ frustra. P. potētia mo 7
tiua ponit obiectū suū in esse reali. sed intelle
ctus τ voluntas nō ponūt obiectū suū in esse
reali. sed solū in esse intentionali. Maior pꝫ.
quia esse motū est esse reale. Minor similiter
est nota. quia ex hoc ꝙ res intelligit̄ vel ama/
tur nō mutat̄. nec aliq̄d esse reale sibi cōmu/
nicat̄. P. p̄mo ethicoꝝ. et. ix. metaph. dꝛ ꝙ 8
operatōes intellectus et volūtatis sunt fines.
ita ꝙ ab ipis non sunt alia operata. P. ope 9
ratōes genere differentes reducunt̄ ad poten
tias diuersoꝝ generꝝ. sed intelligere et velle ge
nere differūt a mouere. quia intelligere τ velle
sunt actus vitales. mouere aūt nō est act⁹ vi/
talis. Sed ista nō ꝯcludūt. Anteq̄ꝫ tñ ꝓ/ Cōtra hē/
cedam ad solutōes argumentoꝝ volo argue/ ricū ꝙ deus
re ꝯtra p̄mū istoꝝ doctoꝝ quo ad hoc ꝙ dicit immedia/
potentiā creatiuā esse distinctā ab intellectu te creet per
dei τ volūtate. Quia om̄is potentia nō exñs volūtatem.
organica sed simpliciter imaterialis ē super se
ipam reflexiua ſm suā ꝓpriā opatōem ſm qđ
dicit proclus. Sed si potentia motiua siue
creatiua dei esset alia a volūtate et itellectu. ip
sa esset imaterialis simpliciter. igit̄ ipa moue/
ret seipam τ crearet seipam. Nam nulla opatō

ſibi ɔpeteret qua poſſet reflecti ſup̄ ſeip̄am niſi
mouere ⁊ creare. eo ꝙ diſticta ſit ab intellectu
2 ⁊ volūtate ſm dictū tuū. P̄ hn̄s potentiā
opatiuā q̄ n̄ ſp ɔiūcta ē ſuo actui. ſi qn̄ȝ opat
ſm eaȝ neceſſario mutat. Sȝ iſta potētia ex
ecutiua ſm te ab eterno fuit in deo. ⁊ non erat
ſuo actui ſecūdo ɔiuncta. niſi in tpe. q2 i tpe
de9 ſm eā opatus eſt. ḡ deus neceſſario fuiſſet
mutat9. mīor pȝ. ſȝ ɔ̄tutē maioris ponit am/
broſi9 in libro ſuo de tri. c. vi. dicēs. Si de9 añ
eſſȝ de9 q̄ȝ pr̄. ⁊ p9 pr̄ fuit generatōis acceſſiōe.
Instantia mutat9 eſt. Forte dicet aliquis. eadē diffi/
cultas curret ɔ̄ te ſi poſueris. ꝙ volūtas diuia
Solutio. ſit p̄ncipiū ꝓducendi creaturā. Rn̄deo p
interemptōeȝ. quia volūtas dei fuit ab eterno
ɔiuncta ſuo actui ſecūdo nec vnq̄ȝ diſiuncta
fuit ab eo. eadē em̄ volitōe qua de9 ab eterno
voluit mundū eſſe ꝓductū in tpe. eadē et nō
alia ꝓduxit mundū in tpe. nō eſt aūt ſic de po
tentia quā tu ponis. quia ſm te actus illi9 po/
tentie eſt ſola executō imperij volūtatis. que
quidē executio non fuit ab eterno. P̄ ſm
3 phm ⁊ cōmentatorē. x. ethicoȝ. vij. metaph.
et in multis alijs locis. cōpleta pfectio potē/
tie ɔſiſtit in ſua ꝓpria operatione. Cum igit
ſm te ꝓpria operatio iſtius potentie ſit execu
tio actualis ipſi9 creatōis. igit inter duo incō
uenientia vnū ſequit neceſſario. vel ꝙ iſta po
tentia ante mundi creationē fuit impfecta et
in tpe facta et pfecta. ⁊ ſic de9 erit mutatus. vel
ꝙ de9 mundū creauit ab eterno et ɔtinuabit ī
eternū. P̄. ſi eſſet aliqua ꝯ opatio in deo que
4 īmediate terminaret ad rem extra. ita ꝙ eius
obiectū p̄mariū nō eſſet eſſentia diuina. tunc
talis operatio ſpecificaret a re exteriori tanq̄ȝ a
p̄mo ⁊ p ſe termio ſuo. ⁊ p ɔn̄s de9 vileſceret.
q2 pficeret quodā indigniori ſe. Sed ſi talis
potentia executiua ponit diſtincta ab intelle
ctu ⁊ volūtate. tunc opatio ei9 terminat ſic ad
rem extra ꝙ nullū obiectū p̄marium habebit
ab intra. ⁊ p ɔn̄s ſpecificat a re extra. ergo ⁊c̄.
P̄. Hugo in libro de ſacramentis pte. iiij.
c. p̄mo. loquēs diuina volūtate ait. Hec ſo
la eſt vnde ortū habet quicq̄d eſt. Et Anſel/
mus ī libro Cur de9 homo: ait. Non ē in deo
vlla faciendi neceſſitas. aut nō faciendi im/
poſſibilitas. quia ſola in eo operat voluntas.
Et iſtud etiā ꝓbaui ſuperius diſt. p̄ma. q. ij.
Solutio. ar. iij. ɔcluſione. ij. Ad p̄mū nego antece/
Ad.1. dens. Ad ꝓbatōeȝ dico ꝙ creat vt diuina. q2
poſſe creare ſoli deo ɔuenit. nec ſequit illud in
cōueniens ꝙ tu infers. Sed bn̄ ſequit. ſi vo/
lūtas diuina eſt p̄ncipiū creature vt diuina

eſt. ꝙ nihil poſſit creare niſi ſit deus. Sicut ſi
equilaterus habet tres angulos equiualētes
duobꝫ rectis in quantū eſt triangulus. ſeq̄t ꝙ
nihil poſſit habere tres angulos equiualētes
duobꝫ rectis niſi ſit triangul9. Uel ſi animal
non eſt riſibile niſi inq̄ȝtū homo. tūc bene po
teſt inferri ꝙ homo p̄mo ⁊ p ſe eſt riſibilis. et
ꝙ nihil poteſt eſſe riſibile niſi ſit homo. ſic ⁊c̄
Ad ſcd̄m patebit infra diſt. xxxvij. oſten/ Ad.2.
det em̄ ibi q̄uo creatio actio poteſt dici nouat
tranſiens. ⁊ q̄uo manens in agente. Etiaȝ ad
virtutē iſti9 argumēti reſponſū eſt superi9 diſt.
p̄ma in ſolutōe rōnum auerroys de eternita/
te mūdi. Ad tertiū pt dici ad maiorē. ꝙ ex Ad.3.
diſtinctione taliū obiectoꝝ non oportet dare
plures potentias formaliter diſtinctas. ſȝ ſuf
ficit ꝙ vna detur que eſt virtualiter pluriū cō
tentiua. Poteſt etiā negari minor. q2 ſicut in
ferius et ſpeciale nō diſtinguit formaliter cō/
tra ſupi9 ⁊ cōe. ſic creabile non eſt obiectum
formaliter diſtinctū cōtra volibile ⁊ intelligi
bile. Ad quartū dicendū ꝙ illud dictum Ad.4
phi ſic abſolute acceptū nō eſt verū. q2 ex acti
bus tam intellectus q̄ȝ volūtatis gignit ⁊ con
ſtituit habitus. etiā ex actu intelligendi gigni
tur in nobis verbū. Item volūtas eſt princi/
piū rerū artificialiū. vt pȝ in libro ethicoruȝ
et. vi. meth. Item q̄ȝuis intelligere ſpecula/
tiuū nihil ɔſtituit extra intellectū. p intellige
re tn̄ practicū neceſſario ɔſtituit aliq̄d ad ex/
tra. cū opus tranſiens ſit finis ei9. iuxta illud
ſexto meth. theorice quidem finis ſpeculatio
practice vero opus. Ad q̄ntum dicendūȝ Ad.5.
ꝙ Hugo loquit quantū ad modū noſtrū in
telligendi. quē capim9 de his que videmus ī
nobis. Ad p̄mū de potentia angeloꝝ dicē Ad.1. de potentia angelorum.
dum. ꝙ ſicut ſentire ⁊ intelligere arguūt diu/
ſas potentias cognitiuas in nobis. tn̄ ipſis in
angelo correſpōdet tm̄ vna potentia. ſic impare
et mouere q̄ȝuis ſint in nobis a diuerſis po/
tentijs. in angelo tn̄ ꝓpter ſui pfectōem eadē
eſt potentia impatiua et motiua. Ad ſecū Ad.2
dum dicendū ꝙ qn̄ ab eadē virtute pcedunt
due opatōnes. tūc nō eſt incōueniens ꝙ vna
illaꝝ opationū requirat aliquā ꝓportionem
quā alia nō requirit. ſol em̄ illuminat ad quā
cūq̄ȝ diſtantiā. nō tn̄ generat ad quācūq̄ȝ di/
ſtantiā. Itm̄ ſol illuminat remoti9 q̄ȝ calefacit.
Ad tertiū dicendū ꝙ argumentū imagi Ad.3.
natur falſum. ſ. ꝙ angel9 ip̄o velle ſuo moue/
at formaliter. et iſtud nō eſt verū. q2 velle ſuū
nō eſt formaliter mouere ſed virtualiter. vn̄
ſicut angelus ip̄o intelligere itelligit formalr

et ipo velle vult formaliter. sic ipo mouere mo
uet formaliter. Uirtualiter aūt act⁹ transiens
pt pncipiari a sba sepata mediante actu for/
Ad.4. maliter imanente. Ad quartū dicendū q
nō oportet tantā distinctōez ponere in supio/
ribꝫ puta in angel'. quanta est in inferioribꝫ:
puta in nobis. igit negāda est ꝯsēqntia. Ad
pbationē ꝯñe dico. q magis arguit oppositū
q̄ ꝑpositū. qꝛ eo ipo q motor ꝛ forma nō pñt
coincidere in idē numero. vt d̄r. ij. phicoꝝ. iō
motor ꝯiūctus magis requirit in suis poten/
Ad.5 tijs distinctōez q̄ motor sepatus. Ad qn/
tum dicendū q maior vl'r loquēdo nō est v̄a.
Unde debet sic moderari. q actus eiusdez rō
nis sunt a potentia eiusdē rōis formaliter. vel
a potentia alia que hmōi potentiā ꝯtinet vir/
tualiter. sic aūt est in ꝑposito. qꝛ volūtas ꝛ in
tellectus angeli ꝯphendunt virtualiter virtu
tē motiuā fm locum que formaliter ē i brutꝭ.
q aūt maior sit falsa sine iam dicto modera/
mine ptꝫ. qꝛ p eandem formā arguēdi pbare
tur q potentia materialis que est ī musculis
eiusdem rōnis esset in deo. qꝛ de⁹ nō minus be
ne pōt mouere hūanū corp⁹ sine motu elicito
a v̄tute que ē in musculis q̄ mediāte tali mo
Ad.6. tu. Ad sextū dicenduꝫ q ꝯcesso toto argu
mēto nō pl⁹ ꝯcludit nisi q virtus motiua sit
in angel'. q aūt hmōi virtus differat realiter a
Ad.7. volūtate ꝛ intellectu nō pbat. Ad septimū
dicendū q nō repugnat eandem virtutez ha
bere plures opatiōes circa plura obiecta. qua
rū fm vnā ponit obiectū in esse intentionali. ꝛ
fm aliā i eē reali. Sol em̄ p eandem virtutē
qua celū ꝛ stellas īmutat intentionaliter solū
alterat ista inferiora nō solū intentionaliter.
verꝫ etiā valde realiter. Ad formā argumenti
dicendū q minor nō est vera loqndo de intel
lectu ꝛ volūtate dei ꝛ angeli. velle em̄ diuino
cūcta pducūt in esse. Etiā vt dictū est sup̄ in
tellectus ꝛ volūtas angeli virtualiter compre
hendūt virtutē seu potentiā motiuā. iō ange
lus p intellectū ꝛ volūtatem pt rem īmediate
ponere in h' esse reali qd̄ est esse motū fm locū
Ad.8. Ad octauū dicendū eodem mō q̄ dictū ē
Ad.9. ad quartū argumētū de potētia dei. Ad no
nū dicendū q maior nō est v̄a. nisi loqndo de
operatōibꝫ ꝑprijs īmediate a potētijs elicitꝭ.
qꝛ cū plures opatōes eliciūt ab eadem poten
tia vna mediāte alia ꝯtingit qnqꝫ tales opera
tiones pl⁹ differre q̄ alias opatōes īmediate
elicitas a duabꝫ potentijs realiter distinctis.
Sol em̄ īmediate illuminat planetas. ꝛ me/
diante tali illuminatōe que est opatio inten/
tionalis generat asinū vel equū. ꝛ tm̄ planū ē
q generatio asini ꝛ illuminatio planetaꝝ pl⁹
differūt q̄ audire ꝛ videre. que īmediate eli/
ciunt a duabꝫ potētijs realiter distinctꝭ. Sic
in ꝑposito q̄uis pl⁹ differāt mouere corpus ꝛ
velle. q̄ velle ꝛ intelligere. tm̄ quia mouere nō
est īmediata opatio ipi⁹ angeli. quia ipm eli/
cit mediante suo velle in aliena naťa. ideo q̄/
uis plus differāt mouere ꝛ velle ꝛc. Dicit Instantia
etiā iste doctor q ista ꝯclusio sit ꝯ parisiensez
articulū. q̇ dicit q angelū mouere corp⁹ p so/
lū intellectū ꝛ volūtatē error. Salua isti⁹ Solutio
doctoris reuerētia articul⁹ nō facit mentōem
de intellectu. Dicit em̄ articul⁹. xxv. sic. q intel/
ligētia sola volūtate moueat celū error. Arti/
cul⁹ g̊ nō tāgit me. qꝛ ego n̄ excludo ītellectū.
immo dico q mouet intellectū ꝛ volūtatē.
Dato tm̄ q ita staret articul⁹ sicut iste alle/
gat. ad hoc dico q error esset nō ꝑpter exclusi
onē virtutis executiue quā ipe ponit. sꝫ ꝑpter
exclusionē virtutis diuine. sine qua impossi/
bile est angeluꝫ quodcūqꝫ corpus mouere. q̄
virtus diuina intelligit esse exclusa. cum dici
tur sola volūtate. Tertio dico q angel⁹ nō Tertia cō
mouet corpus īmediate p essentiā suaꝫ. quia clusio
angel⁹ nō intelligit nec vult īmediate p essen/ 1
tiā suam sine media potentia. g̊ nec mouet ni
si mediante potentia. Añs ptꝫ etiā eos qui
oppositū tenēt isti⁹ ꝯclusiōis. ꝯñaꝫ pbo. q̇a si
opatio hñs maiorē ꝯformitatē cū essentia in/
tellectualis creaťe non pt īmediate elici a tali
essentia sine media potētia. sequit q nec illa q̄
ī minorē ꝯformitatē hꝫ cū hmōi essentia. sed
mouere corpus minorē hꝫ ꝯformitatez cum
eēntia angeli q̄ intelligere seu velle. g̊ ꝛc. P̄ 2
in om̄i agente ordinato hñte actōez immanē
tē ꝛ trāseuntē. sp actō trāsiens p̄supponit īma
nentē. et p ꝯñs actio trāsiens non respiciet ī/
mediati⁹ naturā agentꝭ q̄ manēs. Sꝫ acti/
ones īmanentes ipoꝝ angl'oꝝ non respiciunt
naturā nisi mediāte potentia. vt iaꝫ dictū est.
g̊ ꝛc. P̄ nulla sba creata est īmediatū pnci 3
piū opatōis. vt pꝫ. vij. meth. p cōmentatorē.
sꝫ eēntia angeli est sba creata. g̊ ꝛc. P̄ sicut 4
se habet eēntia ad esse. sic se hꝫ v̄tus ad agere.
sꝫ essentia est īmediatū pncipiū essendi. ergo
v̄tus siue potētia est īmediatū pncipiū agēdi
P̄ qñcunqꝫ in eodē agēte pncipiū sbale ꝛ 5
accidētale ꝯcurrūt respectu eiusdē actōnis. q̄/
uis pncipiū sbale sit pncipale pncipiū illius
opatōis. accidentale tm̄ est pncipiū īmediatū
quia in tali actōe accñs est istrumētū sbstāte.
instrumentū aūt est pncipiū īmediatū. q̄uis

illud cuiꝰ est instrumētū sit ꝓncipiū ꝓncipale.
Sꝫ opatōis angelice essentia angeli est ꝓnci
piū ſbale. intellectꝰ aūt et voluntas sunt ꝓnci
Jacobꝰ ꝓ/ pia accn̄talia. ḡ ꝛc. Sed ꝯͣū istiꝰ ꝯclōis
mo q̄libet. tenet quidā doctor. ꝛ hoc ꝓbat sic. Per illud
q. x. spūalis substātia īmediatꝰ mouet corpus. ꝑ
1 qd̄ imediatꝰ hꝫ ordinē ad corpus. sꝫ hoc est
essentia angeli. quia magis ꝯuenit angl's cū
corpe ꝑ h̄ qd̄ est ſba. q̄ꝫ ꝑ hoc qd̄ est itellectus
2 P̄ ꝑ illud mouet angelus īmediate ꝑ qd̄
ꝯuenit sibi esse in loco. Nam angl's ibi est vbi
opaꝛ. vt pꝫ ꝑ dam̄. li. x. c. xvi. Sꝫ esse in loco
ꝯuenit angelo ꝑ essentiā suā. Naꝫ ꝑ illud est
aliq̇d in loco qd̄ est in ipō se localiter motū.
sed sic aīal mouet seipm̄ ꝑ aīam. et moueꝛ per
corpus. iō esse in loco ꝑ se magꝭ ꝯuenit ei rōe
corpis q̄ꝫ rōne anime. sic angelꝰ mouet se lo/
caliter ꝑ intellectū ꝛ volūtatem. moueꝛ aūt ꝑ
naturā. igiꝛ esse in loco magis ꝯuenit ei rōne
3 essentie sue siue nature. P̄. cum aīa mouet
corpꝰ ꝓpriū ꝑ cognitionē et desideriū. imme/
diatꝰ mouet virtute nature sue q̄ꝫ ꝑ cognitio
ꝯ Jacobū. nē ꝛ desideriū. ḡ similiter ꝛ angelꝰ ꝛc. Sꝫ
ista nō ꝯcludūt. Nam ex q̄ iste nō negat ꝙ i/
tellectus ꝛ volūtas angeli aliq̇d faciāt ad mo
tū cū angelꝰ mouet corpꝰ. igiꝛ ꝑ immediatam
diuisionē oportet dicere. ꝙ vel ꝯcurrāt ad ta/
lem motū ꝑ modū ꝓncipij ꝓncipalis. vel per
modū ꝓncipij imediati. Nō ꝓmo mō q2 hoc
Ad. 1. ꝯuenit ipi naꝛe. ḡ secundo mō. Ad ꝓmuꝫ
nego maiorē. nō em̄ apparet quare sit magis
vera in spūalibꝰ q̄ꝫ in corpalibꝰ. Sꝫ in omi/
bus corpalibꝰ videmꝰ eam esse falsaꝫ. Suba
em̄ ignis īmediatꝰ hꝫ ordinē ad lignū in qd̄
agit q̄ꝫ calor ignis. loquendo de ordine cōue/
nientie eiusdem generis. de qua currit proba
tio minoris subsumpte. ꝛ tn̄ nullus dubitat
q̇n calor ignis sit īmediatius ꝓncipiū altera
tionis qua lignū ab igne moueꝛ q̄ꝫ ſba ignis
Unde talis ordo nō arguit imediatōem ꝓn/
Ad. 2 cipij ipsiꝰ motus. sed ꝓncipalitatē. Ad se/
cundū dicendū ꝙ minor nō est vera. quia vt
ꝓbaui in ꝓmo li. dist. xxxvij. ar. ij. ꝯclōe ꝓma.
angelꝰ est in loco ꝑ virtutē vt se extēdit ad ope
ratōeꝫ. quia in h̄ attendiꝛ quantitas ipsiꝰ an/
geli ꝛ nō in essentia angeli ſm qd̄ essentia est.
cuilibet aūt rei ꝯuenit esse in loco ſm qd̄ quā/
ta est. ꝛ ideo licet esse angeli sit in loco. tn̄ ipsa
nō est angelo rō essendi in loco. ꝛ quia per est
nota causalitatis ꝛ rōnis. ideo angelꝰ nō est
Ad. 3. in loco ꝑ essentiā. Ad tertiū dd̄ ꝙ nō est si
mile de aīa nr̄a ꝛ angelo. sic iā patuit superiꝰ.
Quarta ꝯclusio. Quarto dico ꝙ q̄uis angelꝰ moueat cor/
pus ꝑ intellectū et volūtatem. immediatius
tn̄ respectu talis motus se hꝫ volūtas q̄ꝫ intel
lectus. Quia mediuꝫ imediatius se habet ad
extremū. q̄ꝫ extremū ad extremū. sed velle ipsi
us angeli est quasi mediū inter suū intellige/
re ꝛ mouere. in agentibꝰ em̄ a ꝓposito operari
ꝑsupponit intelligere et velle. ipm̄ auteꝫ velle
naturaliter ꝑsupponit intelligere cū bonū co/
gnitū sit obiectū volūtatis. igiꝛ scire est ꝓmo.
velle secūdo. operari siue moueri tertio. Et q2
scd̄m tenet mediū inter ꝓmū et tertiū. igiꝛ ꝛc.

Quantum ad scd̄m Articulus secundus.
articl'ꝫ dico cū btō aug. xviij. d̄ ci. dei. c. v. ꝙ de
mōes possūt illudere sensus hoim. Quia qd̄
hoīes coloribꝰ veris. hoc demones figuris ficꝭ
facillime facere pn̄t. vt ibidē ait augꝰ. vn̄ ifra
ca. xviij. recitat augꝰ. ꝙ q̄dā mlieres stabula/
rie magicis artibꝰ esum casei mutabāt hoīes
in asinos. qui ꝛ onera portabant. et finito ope
redibāt. ꝛ erant hoīes sic ante fuerūt. Et eodē
c. recitat augꝰ ꝙ apuleius ī quodā suo li. fateꝛ
istud de ꝯūsione in appentiā asininā ꝑ esum
casei sibiipsi semel accidisse. Hec aūt et cetera
ꝯsilia pn̄t fieri tripl'r. scꝫ mutatōne sensus seu
organi. medij. et obiecti. Nā sic si aliq̇s ꝓ libi
to volūtatꝭ sue posset mutare ꝑtes alicꝰ figure
ille ex vna figura faceret ꝓut veller appentiā
cuiuslibet figure. Sic demon quia pt̄ mutare
humorē ocli ꝓut vult ꝯsuatis spēbus vl' sili/
tudinibꝰ reꝝ que sūt in illis humoribꝰ. iō pt̄
in visu hoīs facere appentiā cuiꝰlibet figure.
Et sic variando localiter seu situaliter illum
hūorē pt̄ q̄libet figurā in appentiā cuiuslibet
figure mutare. sic illū humorē alterando pōt
appentiā cuiuslibet colorꝭ facere. ꝛ quēlibꝫ co
lorē a sua ꝓpria apparentia mutare. Nam si
miscet sanguinē cū hūore ocli tūc oīa appent
rubea. ꝛ sic d̄ alijs. q̄ tali hūori demōeꝫ pn̄t
misceri. Itē quia ſm ꝑspectiuos ī omi visiōe
describiꝛ triangulus. cuiꝰ basis se tenet ex ꝑte
rei vise et conus hoc est angulus acutꝰ ex ꝑte
oculi videntꝭ. ꝛ ſm ꝙ ille angulꝰ est maior vl'
mior in oclo. ſm h̄ res visa iudicaꝛ eē maior
vl' minor. Et hinc est ꝙ res eadē q̄nto magis
distat ab oculo bene disposito. tanto mior ap
parebit. Quia q̄nto latera trianguli ab eadē
base remotiꝰ ꝓtrahunꝛ. tanto conus eiusdem
trianguli minuiꝛ ꝛ acutior efficiꝛ. ꝛ ꝑ ꝯn̄s me
diante hmōi triangulo res mior iudicaꝛ. Et
istd̄ itelligaꝛ ceteris paribꝰ. q2 posset eadē res
remotiꝰ existēs ꝑ ita spissum mediū videri ꝙ

grossior appet q̄ ꝑ pexistens videbat̃ [illegible] me diũ sbtile. sic appet qñ homo ꝑ vitrũ plenuꝫ aqua qḋ tenet in manu videt ipam manum. Et qꝛ demon ꝑdictũ angulũ existentẽ in oculo videntis ꝑt restringere vel dilatare. ideo ꝑt facere ꝙ res valde mag̃ appeat parua et valḋ parua appareat multũ magna. Et sic omnem illusionẽ ꝑt facere in visu hoĩs. cũ possit mutare apparentiã figure coloris ꝛ magnitudinis seu quantitatis. Et similiter ex parte mediĩ ꝑt demon facere hmõi deceptões. sicut eñ que vident̃ ꝑ vitrũ rubeũ seu blaueũ. iudicant̃ esse rubea seu blauea. sic mutato medio ꝑ ipm̃ demonẽ res alteri⁹ coloris q̄ȝ in veritate esset posset apparere. Propter qḋ ait Rabanus in glosa sup Exo. c. vij. Dyabolici figmẽtis magi spectantiũ oculos decipiebãt. vt res in sua specie remanentes alie viderent̃. Et eodẽ mõ ex parte obiecti posset fieri talis illusio. Unde legit̃ in libro clementis ꝙ symon magus arte magica fecit ꝙ pater clemẽtis apparebat quasi esset ipe symon magus.

Articulus tertius.

Quantũ ad terciuꝫ articulũ pono duas ꝯclusiones.

Prima cõclusio

Prima ẽ ꝙ demon nõ potest imediate mouere rõeꝫ hominis. quia da oppositũ. tũc illaberet̃ ei. consequẽtia patet. quia non posset eam imediate attingere nisi fieret ei intrinsece p̃ns. Sed cõsequẽs est falsum. Nam ꝫm Aug. in libro de ecclesiastici dogmatibꝰ. illabi menti illi tm̃ ẽ possibile q̃ creauit eam. Et idem Aug⁹. in li. de fi. ad pe. ait. ꝙ singulis spiritibꝰ inest terminus q̃ vn⁹ ab alio distinguit̃. ꝛ vn⁹ in alio nõ est.

Secunda conclusio.

Scḋa ꝯclusio est ꝙ mediãte trãsmutatione fantasmatũ ꝑt angel⁹ bonus ac etiã malus rõem hoĩs imutare. Unde si de⁹ ꝑmitteret. tũc nũq̄ȝ fuit homo ita sapiẽs. qñ demõ deordinando ꝛ distrahẽdo sua fantasmata posset eũ tm̃ impedire ꝙ nesciret formare vnã facillimã rõem. Et econtra si vellet de⁹ angelus siue bonus siue mal⁹ posset multũ iuuare hominẽ in rõnum formatõe ꝛ multaꝝ veritatũ inuestigatõe. et h̄ vel species in sensibꝰ interioribꝰ sopitas ꝛ absconditas excitando. ꝛ ꝫm debitũ ordinẽ ad fantasmatũ organũ reducẽdo Uel etiã spẽs quibꝰ actualiter hõ vtit̃ bñ disponẽdo ꝛ ordinando respectu veritatis ꝑũc inquirẽde. Nam ꝫm ꝙ fantasmata magis ordinate se habent in fantasia respectu alic⁹ inq̃rende veritatis. ꝫm h̄ meliori ordine ꝑueniũt ad intellectũ in ꝟtute luminis itellect⁹ agẽtis et ꝑ cõsequens citius et clarius hõ deuenit in cognitõem hmõi veritatis.

Articulus quart⁹.

Quantum ad quartũ articulũ est aduertendũ ꝙ duplex ẽ affect⁹ siue appetit⁹ in hoĩe. vꝫ. ij. de aĩa. s. sensitiu⁹ ꝛ intellectiu⁹. et ꝫm h̄ possunt h̄ poni tres ꝯclusiones.

Pria ꝯclo

Prima est ꝙ angel⁹ ꝑt appetitũ sensitiuũ mouere imediate. qꝛ ille appetitus fundatur imediate in organo corpali. ideo angelus faciendo aliquam trãsmutationẽ circa illud organuꝫ. poterit imediate mouere hmõi appetitũ siue affectũ. Antecedens patet. quia appetitus sensitiuus diuidit̃ in irascibilem ꝛ ꝯcupiscibilẽ. quoꝝ vterq̄ȝ sbiectiue fundat̃ in corpe. ꝯsequentia etiã ꝑꝫ. Nam dato ꝙ ꝫm partẽ irascibilẽ ꝑpter ꝯcursum calidi sanguinis circa cor homo sit valde iratus. ꝑt bonus angelus distrahere illã sugfluitateꝫ sanguis [illegible] corde. et ad alias partes corpis hmõi sanguinẽ ordinare. et tũc q̃ fuit iratus efficit̃ mãsuetus. Econuerso vero malus angel⁹ ꝑt huiusmodi ꝯcursum sanguinis facere vel factũ augere. et sic mansuetũ incitabit ad iram: vel iratum ad maiorẽ iram. Et eodem modo de ꝯcupiscibili. quia dato ꝙ aliqua supcalefactiua sint circa renes quibꝰ hõ naturaliter ad venerea interdũ inclinatur. ꝑt bonus ãgelus illã temptationẽ extinguere. hmõi calefactiua a renibꝰ distrahendo. vel aliqua refrigeratiua eisdem partibꝰ adhibendo. Mal⁹ ꝟo ãngelus ꝯtraria hoꝝ faciendo causat temptationẽ ꝛ motũ in virtute ꝯcupiscibili.

Scḋa cõclusio.

Secũda ꝯclusio est. ꝙ directe ꝛ imediate angel⁹ nõ potest mouere appetitũ intellectiuũ. quia sḃa spũalis ibi est vbi opat̃. sed angel⁹ non ꝑt esse directe in hoĩs voluntate. g̃ ꝛc. Maioꝛ patet ꝑ Dam̃. libro. x. c. xvi. Minoꝛ etiã ꝑꝫ. quia da oppositũ. tũc quia angelus est indiuisibilis ac etiã hũana volũtas. ꝛ indiuisibile attingens indiuisibile totaliter se ꝑfundat in eo. vꝫ. vi. ꝑhicoꝝ. g̃ si angel⁹ imediate moueret hoĩs voluntatẽ tũc illaberet̃ ei. quod ex dictis super⁹ patet esse falsum.

Instantia

Forte dicet̃ ꝙ angelus sic agit in volũtatẽ ꝙ tñ nõ immediate attingit ipam.

Responsio

Respondeo ꝙ que nõ tangunt nõ agunt. vt patet in libro de generatione. ergo si angel⁹ nõ attingit immediate ipam voluntatẽ. tũc nec imediate siue directe mouebit ipaꝫ. ꝛ hoc est ꝑpositũ istius secũde conclusionis. cõsequentia ista patet. quia sic mouere vl' agere ꝑsupponit tangere vel attin-

Tertia cõ/clusio.

gere. sic imediate mouere p̄supponit imedia/te attigere Conclo tertia est q̄ allectiue seu p̄suasiue angl's p̄t mouere volũtatem. Quia appetit⁹ sensitiu⁹ trahit appetitũ itellectiuũ. licet etiã q̃nq̃ trahat̃ econũso ab appetitu in tellectiuo. vt p3. iij. de aïa. g̃ angl's mouendo appetitũ sensitiuũ p̄t allicere hoïs volũtatez. licet nõ possit vincere nisi volũtate volũtarie ↄsentiente. Etiã ordinãdo fantasmata ad bo nũ vl' ad malũ. p̄t incitare p̄suasiue ad cogita tõnes bonas vl' malas. Et sic intelligẽda sũt v̓ba bede. q̃ tractando illud actuũ. v. c. tẽpta/tauit sathanas cor tuũ ait. Sathanas iplet cor alic⁹ callida et fraudulenta deceptõe aïaz in affectũ malicie trahẽs p̄ cogitatões ⁊ incẽ/dia vicioꝝ Ad argumẽtũ p̄ncipale dd'. q̄ mi nor est falsa. q̃a ei⁹ oppositũ p̄batũ est in p̄mo articulo istius questionis.

Ad princi pale argu.

Distinctio nona

P Ost predicta

&c. Postq̃ magister determina uit de maloꝝ angeloꝝ vilitate quã ↄsecuti sunt p̄pter eoꝝ a deo auersionez. hic scz dist. ix. p̄sequit̃ de bonoꝝ angeloꝝ di/gnitate. quã ⁊ ipi ↄsecuti sunt p̄pter eoꝝ ad deum ↄuersionẽ. Et diuidit̃ in duas partes. Nam p̄mo tangit angeloꝝ dignitatẽ ex ordi natissima eoꝝ dispositõe. Secũdo ex vtilissi/ma eoꝝ gubernatiõe. et h̄ dist. x. ibi. Hoc etiã inuestigandũ. Prima tres. q̃a p̄mo agit d̃ nouẽ ordinũ bonoꝝ angeloꝝ expressiõe. Se/cundo de eoꝝ ab inuicẽ distinctõe. Tertio de eorundẽ p̄ assũptõez bonoꝝ hominũ repara/tione. Secũda ibi. Jam nũc. Tertia ibi. No tandũ q̄ decim⁹. Prima in tres. quia p̄mo ponit p̄dictoꝝ ordinũ p̄priã seu distinctam nominatõem. Scd'o explanando q̃ dixerat p̄dicte noïatõis assignat rõnem. Et tertio cir ca p̄dicta mouet incidentẽ dubitatõnez. Se cũda ibi. Hic ↄsiderandũ. Tertia ibi. Sed oritur questio. Seq̃t̃ illa pars. Jam nũc. Et diuidit̃ in duas partes. s̄m q̄ magister fa cit duas inquisitões. Prima est vtrũ ordĩes angeloꝝ fuerit distincti ab initio sue creatio nis. Secunda vtrũ om̄es angeli vnius ordi nis sint equalis p̄fectõis. Secũda ibi. Pre/terea ↄsiderari oportet. Sequit̃ illa pars. Notandũ q̄ decim⁹. Et diuidit̃ in tres p̄tes. quia p̄mo ostendit q̃õ assumptõez homi nũ ordines angeloꝝ integrati et reparati erũt

Secundo iuxta vnam opinionẽ magister re citat q̄ tot homines assument̃ q̃t fuerũt ange li qui boni p̄manserũt. Tertio iuxta aliã opi/nionẽ recitat tot homines assumẽdos q̃t an/geli ceciderũt. Secunda ibi. Non em̄ iuxta. Tertia ibi A quibusdã tñ. Et hec est diuisio istius distinctõis none. circa quam quero

Trũ angl'i supioꝝ ordinũ illumient angl'os inferioꝝ ordinũ. Et videt̃ q̄ nõ. q̃a p̄ficere ⁊ illumiare ẽ aliquã formã in ip̄m illumiatũ iducere. s3 angl's nõ mouet nec mouere p̄t imediate ad formã. vt pat3 ex dict̃ p̄cedentis q̃õnis. g̃ vn⁹ non põt aliũ p̄ficere vl' illumiare. Jncõtrariũ ẽ mgr̄ in lra. ⁊ beat⁹ dyo⁹. iij. de di. no. vbi distiguit celestes hierarchias penes illuminare et illu/minari. Hic videnda sũt q̃ttuor. P̄rio quõ angeli penes ordines et hierarchias di/stinguant̃ Scd'o vtrũ hoïes electi ad hm̃oi ordines assumant̃. Tercõ de eo qd' querit̃ Et q̃rto vtrũ talis illuminatõ sit idẽ quod angeloꝝ locutio.

Quãtum ad primũ

Articulus primus

duo sunt videnda. Primo videndũ est de distinctõe p̄dictoꝝ ordinũ. Secũdo vtrũ talis distinctio maneat post diem nouissimũ

Quo ad p̄mũ est videndũ q̄ sicut i terreni p̄ncipatus impio officia distinguunt̃. sic et i celesti regno. Jn terreno aũt impio hi qui ser uiũt impatori triphariẽ distinguũt. Quidã em̄ sunt imediate p̄ncipi assistentes. Alij ne/gocijs regijs p̄sidentes. Et tertij b̄nplacituz regis ope p̄seq̃ntes. Sic ⁊ in felicissimo celo rũ imperio sunt tres hierarchie beatoꝝ spiri/tuũ. P̄rima familiariter assistentiũ. Secun/da imperialiter p̄sidentiũ. Tertia p̄fectõe ope ris volũtatem celestis p̄ncipis legaliter exe/quẽtiũ. Et istaꝝ hierarchiaꝝ quelibet tripar/tite diuidit̃. et sic erũt nouẽ ordines angeloꝝ.

Quantũ igitur ad p̄mam hierarchiam ẽ aduertendum. q̄ ad familiarem summi im/peratoris assistentiaz tria requirunt̃. P̄rimo em̄ p̄ncipi familiariter assistentes debent ha/bere dilectionẽ feruentissimam. Scd'o cogni tionẽ limpidissimã. Et tertio ↄuictũ seu con uersatõnem placidissimam ⁊ quietissimam.

P̄ria hie rarchia

Et in p̄ma celesti hierarchia p̄mus ordo est seraphin. qd' interp̄tat̃ incendiũ seu ardẽs vel incendens. Et iste ordo comparari potest ordini lucernaꝝ ardentiũ positaꝝ in candela bro aureo in parte australi ip̄ius tabernaculi

Primus ordo.

Exo. xl. c. Unde Dyo. viij. celestis hierarchie ait. q ordo seraphic9 est qd calidu acutu z sup feruidu. Et Bern. v. de osideratoe ait. Putemus seraphin spus totos diuino igne succesos succendere vniuersa. vt singuli ciues singule sint lucerne ardentes z lucentes caritate scz z cognitione. Secudus est cherubin. qd interptat plenitudo sciene. angeli em isti9 secudi ordinis p omibz inferioribz diuina secreta limpidi9 cognoscut. vtz h mgrm i lra. Et ideo possunt compari ordini stellaru lucentiu. iuxta illud Judicu. v. Stelle manentes in ordine suo pugnauerut aduersus sysaram Dicunt etia spus cherubici stelle pter noticie sue claritate. manentes pter eiusdez noticie vniformitate seu simplicitate. qa n sillogisant cu discursu. in ordine suo pter inequlitate in gradibz claritatis. qz in eodem ordine alij alijs clari9 intelligut z intimi9 deu p intellectu attingut. iuxta illud pma ad Corinth. xv. stella differt a stella claritate. aduersus sysara. quia eoz influentia est illuminare z tollere ignorantia. ideo pugnant otra sysara. qd interptat exclusio gaudij. Ignorantia em excludit cordis gaudiu. iuxta qd dixit Tobias Tobie. v. Quale mihi gaudiu e q i tenebris sedeo z lume celi no video. Unde de istis angelis ait Bern. v. de osideratoe: Putem9 ipm cherubin ex ipo sapientie fonte. ore scz altissimi haurientes z refundentes fluenta scientie vniuersis ciuibz suis. De quo flumie ait psalmista Dauid eximi9 pphetaz. Flumis impetus letificat ciuitatem dei. Terti9 ordo est thronoru. qz in ipis tanq in placidissimis et quietissimis sedibz sue maiestatis deus sedes ipis mediantibz voluntate sui beneplaciti defert ad inferiores. Et isti pnt compari ordini speraru celestiu. Celu em dr sedes dei. ysa. lxvi Celu mihi sedes est. Et in ps. Dns in celo sedes ei9. De h em ordie celoz dr Job. xxxviij. Nuqd nosti ordine celi. aut pones roem ei9 i terra. De istis thronis dicit Gregorius super Matth. omel. xxxiiij. In eis em sedet de9. et p eos sua decernit iudicia. Et hmoi sessionez dicit Bern. v. de osideratoe esse summa tranquillitate. placida securitate. pace que exupat omez intellectu. Secunda hierarchia celestis vt dixi est psidentiu impialiter. In tali aut impiali psidentia tria requirut. s. auctoritas iniugendi. virtuositas exequedi. z strenuitas resistendi. Quoz a pmo sumit pmus ordo secude hierarchie scz dominationum. Ad dominos em spectat habere auctoritatez

Secudus ordo

Tertius ordo.

Secunda hierarchia

Quartus ordo

pcepti. et alijs impare ea que sut regimini [redacted] cessaria. Unde Bern. vbi sup ait. Putemus dominatoes a deo omibz supeminere inferioribz ordinibz. vt respectu eoz ceteri aministratores videant. A scdo accipit secud9 ordo secude hierarchie scz virtutu. virtus em e vltimu de potentia. et ideo iste dicunt intellectiue virtutes. qz sm sanctos doctores [redacted] ipsos deus signa z pdigia opat ad mortaliu homi[redacted] informatioem. Unde cu xps pdixisset sig in sole luna et stellis. paucis interpositis qsi subdit roneun dicens. Nam virtutes celoru mouebunt. A tertio sumit tertius ordo secude hierarchie scz illoz q dicunt potestates. quoz interest resistere potestati maligni spiritus. Un de istis dicit Bern. vbi sup. Putem9 potestates quaz virtute potestas tenebrarum coprimit. ne quatu vult noceat. nec maligna ri possit nisi vt prosit. Tertia hierarchia e vt dixi ordinabiliter exequentiu. q ipaz diuina voluntate nobiscu h inferi9 ope psequuntur. Hec aut psecutio triplex esse videt. Una quo ad puincias et regiones. Alia quo ad psonas pncipaliores z digniores. Et tertia vlr quo ad quoslibet homines A pma istaruz oditionu sumit ordo pncipatuu. de quo ordine itelligit esse Michael. q qnqz fuit pnceps synagoge. nuc aut pnceps ecclesie. De eodem ordine potest intelligi ille angel9 de quo dixit angelus populi israhel ad danielem Dan. x. Princeps regni psaru restitit mihi. A secuda dr ordo archangeloz. de quoz numero fuit Gabriel minister dignissime psone scilz virginis gloriose vt aliqui dicut. Dyonisi9 tn videt sentire q fuerit de seraphin. A tertia dr ordo angelorum tenentiu tertium ordine tertie hierarchie. de quoru numero videt fuisse raphael. q custos fuit et minister Tobie iunioris. Sunt etiam de illo ordine omes angeli q comuniter ipsoz hominu sut custodes

Quo ad scdm dico q ordines pdicti pnt dupli osiderari. Uno mo qntu ad angeloz ordinatoz natura. z p ons qntu ad eoz graz et gloria. quia sm dignitate nature receperut gram. et sm mensura gratie hnt gliam. Alio mo sm officia q ad inferiore pte mundi gubernanda. Primo mo absqz dubio manet p dictoz ordinu distincto. qa manet eoz nata gra et gla. Sz scdo mo non manet qntu [redacted] actuale gubernatoez. qa tuc nihil restat actualiter gubernandu. manet tn qntu ad aptitudinale gubernatoz. qa si deus faceret post die nouissimu aliu mundu. illi ijdem angeli qui

Quintus ordo

Sextus ordo

Tertia hierarchia

Septim9 ordo

Octauus ordo

Nonus ordo

Inqsitio scda pmi articuli

gubernāt istum mundum possent gubernare
alium.

Articulus secundus.

Quantum ad scd'm
articulum dico ꝙ ipi homines ſm ꝙ partici
pāt penes aliquā excellentiam predictas ꝓ
prietates seu ꝯditões. a quibꝰ discernūť cho
ri siue ordines angelorum. sic assumūť cum
angelis ad ꝑdictos ordines. puta feruentissi
mi diligentes ad ordinē seraphicū. in quo su
premū locū sup oēs angelos exaltata tenet
virgo gloriosa. eo ꝙ super omnem puram crea
turam feruentius dilexerit creatorē. Ad quez
ordinē assumptus est etiā Johannes bapti
sta. qui testimonio saluatoris lucerna erat ar
dens et lucens. Unde et beatus Bernardꝰ in
quodaz sermone ait de isto Johanne. ꝙ sic ē
insertus angeloꝝ ordinibꝰ ꝙ ad ipm seraphi
cum ordinē est translatus. Idem pie creden
dum est de beato Johanne euangelista. ⁊ bea
to augustino et ceteris feruētissimis dei ama
toribꝰ. In quibꝰ aūt non est tantus excessus
ardoris diuine dilectōis. si tñ fuerit in catho
lice fidei doctrina ꝑcellentes. tales assumenť
ad ordinem ipoꝝ cherubin. Juxta illud Da
nielis. xij. Qui docti fuerint fulgebūt quasi
splendor firmamenti. et qui ad iusticiā eru
diunt multos. quasi stelle in perpetuas eter
nitates. Et sic de aliis ꝯditōibꝰ supradictis.

Dubium.

Sed hic restat vnū dubium scz vtrum
per eundem gradū virtutis homo cum ange
lo pertingat ad eundē gradū beatitudinis. et
ad eandem claritatem beate visionis. Ad
quod respondeo ꝙ non. q̇a sicut si ab inequa
libꝰ equalia auferunť que remanēt sunt ineq
lia. sic si inequalibꝰ equalia addunť ipa erūt
inequalia. Cuz igiť naturalia hominis ⁊ an
geli sint multū inequalia. ꝑ eundem graduz
gratie ⁊ virtutis supadditū nō videtur ꝙ sic
equenť in gloria ꝙ eundē gradū beatitudinis
seu beate visionis ꝑtingant. Videtur igiť
mihi saluo semꝑ meliori iudicio. ꝙ infirmi
tas humane nature abundantiori virtute et
gratia debeat roborari ad hoc vt ꝑtingere va
leat ad angelice visionis claritatē. Nam ſm
mensurā caritatis ⁊ gratie infundiť lumē glie.
Et qꝛ actus actiuoꝝ sunt in patiente ⁊ dispo
sito. angelꝰ aūt in suis naturalibꝰ abūdat ma
iori dispositōe claritatis q̄ȝ hō. igiť ꝑ eundez
gradū lumīs glie limpidiꝰ videt diuinā essen
tiā q̄ȝ hō. quia idem gradꝰ lumīs glie magꝭ vi
deť ꝑficere angelicū intellectū q̄ȝ hūanuz. Et
ideo pater misericordiaꝝ et deꝰ totiꝰ ꝯsolatio
nis multū de tpe ꝯcessit hōi ad merendū: cuz
angelꝰ habuerit vnā breuissimā morulā. q̄te
nus ex freq̄ntatis meritoꝝ actibꝰ ipe hō non
solū in glia equari possit angelis. vt sic penes
dictū euangelicū oēs fiant sicut angeli dei
in celis. verū etiā virtutibꝰ meritoꝝ superce
dere possint hoies. oēz mensurā glie quorū
cūq; angeloꝝ. maxime qꝛ hoies innitūť virtu
ti sacramētoꝝ ac merito passionis xpi. qua re
dempti sunt. quibꝰ inniti nō poterat merituz
ipsoꝝ angelorum. ⁊c.

Articulus tertius. Prima conclusio.

Quantū ad terciuz
articuluz pono duas ꝯclusiones. Prima
est ꝙ angelo cuicūq; nō repugnat recipe illu
minationē. Quia illud qd' est luminis capax
⁊ nō habet omnē plenitudinē lucis h̄ potest 1
aliquā illuminatōem recipe. angelꝰ ē hmōi.
Nam ꝙ sit luminis capax ptz. quia cū oē
qd' cognosciť in aliquo lumine cognoscitur. si
angelꝰ nō essꝫ capax lucis nihil posset cogno
scere. Q, nō habeat oēz plenitudinē lucꝭ etiā
ptz. quia sua lux est lumen ꝑticipatū. P̄. 2
etiā ipe cōmentator videť hoc sentire. quia ī
cōmento sup. iij. de anima ait. ꝙ nō est opinā
dum ꝙ ꝑma materia sit causa receptōnis sim
pliciter. sed est causa receptiōis trāsmutabił.
Et subdit ibidem. ꝙ ex hoc est possibile ꝙ in
telligentie abstracte purificent se ad inuicem
Et addit ibidem ꝙ hoc quod est liberum ab
hac natura scz a natura receptiua. est ꝑmum
intelligens. id est. deus. Secundo dico ꝙ

Secunda conclusio.

angelus inferior aliquo modo possit illumia
ri ab angelo sup̄iori. quia vt iam patuit ex di
ctis commentatoris vnus angelus potest ab
alio purificari. igitur poterit ab eo aliquo mō
illumiari. ꝯña tenet. qꝛ oīs spūalis puri
ficatio aliq̄ mō est illuminatio. P̄. idem pz 2
ꝑ Dyo. viij. c. celestꝭ hierarchie. vbi ait. lex di
uinitatis est ⁊ diuino ordine est omnino peni
tus ꝓmulgatū secūdas intelligentias partici
pare illuminatōes ꝑ ꝑmas. P̄. oīs veri 3
tatis reuelatio est aliq̄ modo illuminatio illi
us cui fit reuelatio. sꝫ veritates diuinoꝝ secre
toꝝ inferioribꝰ angelis reuelanť a sup̄ioribꝰ.

Instantia

Forte diceť ꝙ cū oē lumē angelicū vel sit
natale vel grē vel glie. ⁊ oīa ista tria lumina
sint ꝑ solā creatōz in esse ꝓducibilia. igitur si
vnus angelꝰ aliquo mō aliū illuminaret. tūc
angelꝰ crearet. Rñdeo ꝙ illuminare ange

Solutio

lū pt dupl'r intelligi. Uno mō lumē imitten

do. Alio intellectū ꝯfortādo. Primo modo solus deus pt intellectū angeli illumiare. sic̄ ⁊ ipe sol⁹ pt lumen angelicū creare. Sȝ secūdo mō angel⁹ nobilior et subtilior pt min⁹ sbtilē illumiare. De mō tñ isti⁹ ꝯfortatōis ē diffor/ mitas inter doctores. Doctor eīn cōis istam

Thomas

ꝯclusionē pbat sic. Quia h̄ est ordo in spūa/ lib⁊ qd̄ situs in corpalib⁊. sicut ĝ duob⁊ car/ bonib⁊ ppe inuicē situatis vn⁹ ꝯfortat aliū in

ꝯ Thomā

calefaciendo. sic duo angeli. ⁊c. Sȝ istud nō valet. q: in tali ordine vel vn⁹ attingit aliū vel nō. Si pmo mō. tūc necessario illabit̄ ei. q: nō pt eū attingere sm ptem sui cum vterq; sit indiuisibilis. quecūq; āt se ꝯtingūt sm to/ tū talia sibi mutuo illabūt̄. Si scd̄o mō. tūc nulli⁹ actionis pncipiū erit angel⁹ illuminās in angelo illuminato. nec p ꝯn̄s ipm ꝯforta bit. quia que nō tangūt nō agūt. vtȝ in de ge/

2 neratione. P̄. nec exemplū est ad ppositū Nam vnus carbo situatus ppe alium ipsum fortificat quia ambo in idem subiectū agunt actione realiter transeunte. et quilibet eorū di sponit subiectū ad intimius recipiendū acti/ onem alterius. etiā vnus potest agere in alte rum. quia materia eius non est forte totaliter in profundo incensa. ideo huiusmodi mate/ riam incendēs vel ad incensionē disponens ꝯfortat talem carbonē in calore. Sic autē nō est in pposito. Nam ex hoc ꝙ duo angeli in/ telligunt idem obiectū. nulla mutatō realis fit in ipso obiecto. nec etiā vnus potest imedi ate agere in aliū. cum non inducat formā nisi

Alia opio

mediāte motu locali. Ideo dicūt aliqui ꝙ essentia illuminātis angeli non facit se pn̄tez vsq; ad angelū illuminatū. sed solū lumē suū facit esse pn̄s. a quo lumine illumiatus ange lus excitat̄ de suo possibili et format in se simi litudinē aliquā ▪ quā intelliget hmōi ɓitatē quā angelus superior ipm intendit docere.

Cōtra eā.

Sed nec istud valet. quia lumen angeli illuminātis vl' est substantia angeli vl' accn̄s quia vt dicit alphorabi⁹ in de ortu scientiaꝝ. oē quod est vl' est substantia. vl' accidēs. vl' creator substantie et accn̄tis qui est benedict⁹ in secula. Si pmo mō tunc ista opinio non vitat illapsū quē vitare se putat p hmōi posi/ tionē. etiaȝ essentia esset pn̄s et non psens. qd̄ est ꝯtradictō Si scd̄o mō tunc sequit̄ idē qd̄ pmo. quia accidēs nusq; potest esse pn̄s sine

Opinio ppa.

ppo suo sbiecto. Et iō dico ꝙ pdicta ꝯfor/ tatō hoc mō fieri potest. Nam licet quilibet angelus beatus videat totū deum. nullus tñ totaliter ꝯprehendit eum. sed vnusquisq; plā vl' pauciora videt in deo sm ꝙ suus intellect⁹ magis vl' min⁹ est pfectus lumine glorie. qd̄ lumen gl'e q: angelis est a deo infusum diffe/ renter iuxta naturaliū suoꝝ excessum et capa citatē. ideo supior angelus videt aliqua fulta in deo relucere. que non videt inferior. ⁊ talia potest pponere inferiori. ĝ facto intellectuale lumē angeli inferioris vnit̄ nec p diuersa spar gitur. ⁊ p ꝯsequens eius intellect⁹ determiate fert̄ in illud quod sibi pponit̄ tanq; in aliqd̄ certū videndū in deo qd̄ sibi pus fuerat incer tū. Sicut eīn in isto pmo pncipio de quolib⁊ affirmatō vl' negatio oēs relucent ꝯclōnes. nec est aliqua ꝯclusio que sibi non innitat̄. h̄ etiam pncipiū quelibet vetula cognoscit totū q;uis nullus sit homo in vita mortali tam sa piens qui tale pncipium totaliter cognoscat. eo ꝙ nullus scire possit oēs ꝯclōnes que cō cludi possunt p ipm. sm tamē ꝙ vnus homo est pspicacior altero. sm hoc vn⁹ homo videt plꝰes ꝯclusiōes q; alter in hmōi pncipio. igit̄ si aliq̄s hō sbtilis ꝯclusionē quā videt grossū hoiēȝ docere vellȝ. nō oporteret pl⁹ facere nisi ꝙ talē ꝯclusionē determiate sil' cū illo pncipio pponeret. tūc ille grossus q̄ p⁹ ꝯsiderādo illō pncipiū habuit itellectū sparsū ad diūsa q̄ ex illo pncipio elici pn̄t. iā q̄si vnit⁹ ⁊ ꝯfortat⁹ re spectu tal' ꝯclusiōis icipit eā determiate cog/ scere quā ante hmōi determinatōȝ nō cogno uit. sic in pposito. ⁊c.

Quantum ad quar

Articulus quart⁹.

tū articulū dd̄. ꝙ oīs illumiatio āgeloꝝ aliq̄ mō pt dici locutō. sȝ nō econūso. Ad cui⁹ in/ tellectū sciēdū ꝙ q̄ttuor ꝯditōs reqrit locutō ad h̄ ꝙ ppe possit dici illuiatio. Primū est ꝙ sit ɓa. Scd̄ȝ ē ꝙ sit de tali materia q̄ ▪ ad quē dirigit̄ locutō nō sit nota. Tertium ꝙ locutō sit de talib⁊ q̄z noticia ptinet ad pfectōȝ itel/ lect⁹ Quartū ꝙ tā ordiata sit locutō ꝙ ille ad quē dirigit̄ pcipiat q̄d loquēs velit exp̄mere hmōi locutōe ⁊ itelligat ea. Quacūq; eīn ista rū q̄ttuor ꝯditionū deficiēte ita erit locutō ꝙ tñ ppe nō dicet̄ illūiatō. Et iō qñ de⁹ loq̄t̄ ad hoiēȝ vel ad āgelū ei⁹ locutō sp ē illūiatō Un̄ ait gre. iiij. moraliū. Loq̄t̄ de⁹ ad āgelos sctōs eo ꝙ eoꝝ cordib⁊ occulta sua inuisibilia oñdit. ⁊ q̄d agere debeāt i ista ꝯteplatōe ɓitatꝭ legūt.

Instantia

Forte dicet̄ ꝙ angelus vel homo audiens locutōem dei non intelligit quandoq; eam. ⁊ p ꝯn̄s dei locutio nō ē semp illumiatō cū ibi deficiat q̄rta ꝯditō ad illūiatōȝ spūalē reqsita

Solutio. Respondeo ꝙ omīs dei locutio ad mentē boni hominis vel angeli intm̄ apprehendit quantū deus vult eam apprehendi. et tantū mens ea perficitur quantū deus vult eam perfici. Uane aūt aliquis dirigeret locutionem suam ad aliquē quem omino nihil vellet apprehendere de huiusmodi locutione. Cū igitur sermo dei nō possit esse vanus. quia deus et natura nihil faciunt frustra. iō nūq̄ de⁹ loquitur ad mentem angeli vel boni hominis. quin ex hoc auditor aliquid pcipiat. et p cōsequēs suscipiat spirituales illuminatōnem.

Sed cum angel⁹ inferior loquit̄ superiori ppͥe loquendo nō dicit̄ ipm̄ illuminare. q̄a inferior nihil scit qd̄ lateat superiorē. Unde sicut cū discipulus loquitur cū magistro. discipuli locutio nō dr̄ magistri illumiatio. sic ꝛc̄. Superior aūt angel⁹ loquēs inferiori pōt ipm̄ illuminare. Propter hoc ait Dyo. x. angelice hierarchie. Angelū clamare ad angelū est qm̄ scītās theologicas illuminatōes pmi secundis tradūt. Unde et glosa super illo verbo pma ad Corinth. xiij. Si liguis hominū loquar et angeloꝝ ait. Lingue angelorū sunt quib⁹ angeli p̄positi significant minorib⁹ q̄d de dei volūtate sentiūt. Hoc aūt est illumiare inferiores.

correlariū Per hoc etiā patere potest ꝙ n̄ est vera quedā opinio q̄ dicit ꝙ null⁹ angelus causaliter illuminatur ab alio. sed oēs immediate illuminant̄ a deo. Quia sicut de⁹ sic agit ꝛ facit oīa. ꝙ tn̄ ad sue bonitatis sublimiorē manifestatōē etiā secūdas causas secū agere sinit. sic in pposito ꝛc̄.

Ad princi pale argu. Ad argumētū pncipale patebit in questōe seqnti. ibi em̄ ostendet̄ modus angelice locutiōis. ꝛ p ɔ̄ns modus illuminatōis patebit q̄ vn⁹ angelus illuminat aliū angelum.

Distinctio. x. et. xi.

Hic etiaꝫ investigandū. Postq̄ magister determinauit de bonoꝝ angelorūꝫ ordinatōne in celo, hic determinat de eoꝝ gubernatōe in h̄ mūdo. Et diuidit̄ in duas partes. q: pmo mgr̄ ostendit q̄uo angeli a deo in hūc mundūꝫ mittūt̄. Scd̄o q̄uo ab angelis missis hoīes in hoc mūdo custodiunt̄. di. xi. ibi. Illud quoq̄ sciendū. Prima in duas. q: pmo cū motiuis acceptis ex auctoritatib⁹ recitat duplicē opinionē circa angeloꝝ missionem. Scd̄o respondet motiuis vtriusq̄ opinionis p auctoritatū expositionē. ibi. Qui āt oēs. Prima i tres. quia pmo pmittit dictarū opinionū recitatōēꝫ. Scd̄o adducit ɔtra secundā opinionē quandā dubitatōēꝫ nouā Et tertio poit q̄rūdā vocabuloꝝ explanatōꝫ. Scd̄a ibi. Hic orit̄ qō. Tertia ibi. Et putāt illi. Seq̄t̄ illa pars. Illud q̄ꝫ sciendū. Et ē pncipiū. xi. distinctōis. Et diuidit̄ in duas partes. q: pmo magister tractat de bonoꝝ angelorū custodia ꝛ gubernatione respectu hominū. Scd̄o inq̄rit de merito ꝛ premio custodientiū. ibi. Preterea ɔsiderare oportet. Prima in duas. Nam pmo recitat ꝙ angeli ad nos custodiendū mittūt̄. Scd̄o oñdit ꝙ pl'es hoīes eiusdem angeli custodie cōmittūt̄. ibi. Solet aūt queri. Sequit̄ illa pars. Preterea ɔsiderari oportet. Et diuidit̄ in duas partes. Nam pmo recitat opinionē ponentē angelos vsq̄ ad tpus iudicij pficere quantū ad meritū et q̄tum ad pmiū. Scd̄o adducit opposite opinionis modū ac motiuūꝫ. ibi. Alij dicunt. Prima ▪ quattuor. quia pmo predictā opionēꝫ recitat. Scd̄o auctate sacre scp̄ture ipām roborat. Tertio ex dictis augustini q̄ dictis hieronimi vident̄ opposita hm̄oi opinionē impugnat. Et quarto tantoꝝ doctoꝝ dicta ɔcordat. Scd̄a ibi. Et ꝙ angeli. Tertia ibi. His aūt videt̄. Quarta ibi. Attende lector. Seq̄t̄ illa ps. Alij dicūt. Et diuiditur in tres. q: pmo opinionē scd̄am adducit. Scd̄o opinionē pmā reducit. Tertio ɔ̄ ipāꝫ obicit et obiectōem soluit. Scd̄a ibi. Illud vero. Tertia ibi. Quib⁹ tn̄ ꝛc̄. Circa istas duas distinctiones scilꝫ. x. et. xi. quero hanc questionem

Utrū aliq̄ angeli mittāt̄ ad hoīes existentes i eccl'ia militāte. Et videt̄ ꝙ non. quia ad denunciandū voluntatē dn̄i frustra mittit̄ nunci⁹ vbi sp̄ p̄ns est dn̄s. ▪ ipe deus qui nihil facit frustra cui⁹ nunci⁹ est angl's sp̄ p̄ns ē oīm creature. ĝ ꝛc̄. Cōtra: āgel's dixit ad thobiā. thobie. xij. Nūc misit me dn̄s vt curarē te. ꝛ sarā vxorē filij tui a demone liberarē. Hic q̄ttuor sunt videnda. quoꝝ duo respiciūt distinctōꝫ. x. alia ꝟo duo distinctōēꝫ. xi. ɔformis em̄ est materia istarū duaꝝ distinctonū. Primo ĝ videndū est vtꝝ aliq̄ angli ad hoīes huc ▪ feri⁹ mittātur. Scd̄o vtꝝ possint loqui illis ad q̄s mittūtur. Tercio vtꝝ aliq̄ angeli sic mittant̄. ꝙ ad ɔtinuā hoīm custodiā deputentur. Et q̄rto vtꝝ ex tali misterio seu custodia pmiū angeloꝝ mistrantiū seu custodientiū augeat̄.

Articulus primus

Quantū ad primū primo videndū est de eo quod queritur. Secundo vtrum omnes angeli mittantur. Et tertio vtrū ex tali missione qua localiter destinantur extra celū hic inferius ministrando impediant aliquo modo a superna dei contemplatione. Prima cōclusio nō indiget probatione. quia clarū est per multos textus sacre scripture angelos a deo fuisse missos. et ad homines destinatos. sicut apparet in Gen. de Abraā et Jacob. in Exo. de Moyse. et sic de multis alijs patribus veteris testamenti. In nouo etiam testamento legimus angelū fuisse missum ad mariā qui ei christi cōceptionem annunciauit. et ad Petrū qui ipm de carcere herodis liberauit. Angelū etiā missum ad Johannē sepissime apparet in Apoc. Et de pluribus alijs sanctis noui testamēti legi⁹ angelos fuisse missos. Et istud congruū esse videtur. quia quando aliq̄ ad ciuilitatē eiusdē ciuitatis ab eodē pncipe sunt vocati. rōnabile est vt se mutuo visitent ꝯsolando. Sz omēs homines sunt vocati et aliqui saltē electi ad ciuilitatē superne ciuitatis ecclesie triūphantis. & existētes in ecclesia militante rōne sue imbecillitatꝭ nō pnt visitare illos angelicos spiritus iam in illa ciuitate regnantes. nisi postq̄ mutauerint fortitudinē. & assumpserint pēnas vt aquile. tūc em̄ volabūt et nō deficient. vtz ysa. xl. g̃ cōdecens esse videt ꝙ angeli visitent homines. & eos adiuuēt vt puenire valeant ad eoꝝ societatē. g̃ &c.

Prima cōclusio.

Quo ad secūdum dico. ꝙ satis congrue pt teneri cū mgro sententiaꝝ in lra. ꝙ mō cōsueto & regulariter mittunt illi de inferioribꝫ ordinibꝫ. Sed pro aliquibꝫ arduissimis negocijs. etiā illi de supmo ordine pnt mitti. & qnq̄z de facto missi sūt. Et hec expressa videt esse intentio Dyo. in de angelica hierarchia. vbi ait. ꝙ ille angelus q̄ missus est ad annunciandū marie conceptōnem verbi dei fuit de pmo ordine. P. ysaie vi. c. dicit ysaias. volauit ad me vnus de seraphin. et in manu eius calculus quez forcipe. &c. P. ad Hebreos pmo dicit apostol⁹. ꝙ omēs sunt amministratoꝝ spūs in ministerium missi eorum qui electi sunt ad salutem.

Secūda cōclusio.

1
2
3

Solennes tamē & magni doctores tenēt oppositum. Sed oms rōnes et auctoritates quas adducunt solui pnt de facili [illegible] distinctionem pmissam. quia omēs loquunt de missione consueta et regulari. et si cōcedo vna cum eis ꝙ solum illi de inferiori hierarchia mittunt Sepe etiam ad faciendū miracula et ad depmendū demonia missi sunt duo inferiores [illegible] dines medie hierarchie. s. virtutes ad faciendum miracula. et potestates ad repmēdū demonia. Propt h̄ cū p icōueniēti n̄ hnt pdicti doctores q̄n ex causis singlarissimis & arduissimis suborris possint mitti etiā dignissimi angeloꝝ quātumlibet intime deo assistētes. Si em̄ deus misit filiū suum vnigenitū p humani generis salute. et spūm sanctū p sanctificatione fideliū. non video sufficientem causam quare tanti doctores tantā fecerūt difficultatem de mittendis supremis angelis.

Opio Egidij.
Solutio.

Quo ad tertiū dico ꝙ ppter ministeriū hmōi missionū angeli nō retardant a beata ꝯtemplatōne. quia ea que sic se habent ꝙ vnū est rō alterius. vnū non pt esse impedimentū alterius. vidēs em̄ lucē & colorē nō minus videt lucez ppter visionē coloris. nec min⁹ videt colorez ppter visionē lucis. qz lux est rō videndi colorem Sic in pposito angeli in illa beata ꝯtemplatione vidēt ea ppter que mittunt. & vidēt modū [illegible] quē explere debent sibi cōmissuz ministeriū. ideo nō min⁹ ꝯtemplāt ppter hmōi ministeriū. immo si fas esset dicere attēti⁹ deberēt ꝯtemplari. Sicut scptor cum voluerit scribere. rōne actus scribendi nō elōgat oculū suū a luce sed magis approximat. eo ꝙ in luce videat qualiter scribere debeat. & pictor non remissi⁹ sed attenti⁹ respicit exemplar cū pingit. sic in pposito &c.

Tertia cōclusio.

Forte dicet ꝙ angelus nō semp administrat ista inferiora p [illegible] q videt in verbo. sed etiā qnq̄z p ea q̄ videt in ppo genere. Si em̄ angel⁹ populi israhelitici & angelus puincie psaꝝ cōsiderassent in verbo ea que tractabāt quo ad liberationē populi israhel. nunq̄z ab inuicem dissensissent sicut fecerūt. iuxta illud quod ait angelus populi israhel ad Danielē. princeps psarū restitit mihi xxi. diebꝫ.

Instantia

Respōdeo ꝙ posito illo casu ad huc p tale ministeriuz nō retardat angelus a beata visione. qz respectu eoꝝ q̄ angel⁹ cognoscit in ppo genere & respectu misterij sibi cōpetentis p hmōi cognitōez angel⁹ est agens. respectu vero ꝯtemplatōis beate angel⁹ ē patiēs et deus est agens. mō vnū & idē p illud qd̄ est agens respectu inferioris. in nullo impeditur q̄n pfecte possit esse patiens respectu superioris luna em̄ influens actiue in ista inferiora non cessat ppter hoc nec in aliquo retardat recipe passiue influentiā solis.

Solutio.

Articulus secundus.

Quantū ad scđm articulū dicendū q angelus dupliciter mittitur. Uno mō ita q incipiat esse vbi ñ erat. puta cum mittit de celo ad terrā. et qualit nō erat. puta cū operationē incipit habere circa aliquid circa quod pus nō operabat. Alio modo sic mittitur q nō incipit esse vbi ñ erat. sed incipit esse qualiter nō erat. puta cū a deo vnus angelus destinatur ad informationē alterius angeli. Si mittit pmo modo. tunc potest loqui ei ad quem mittit puta hōi duobus modis. Uno mō ex collisione aeris formando quosdā sonos ab hoīe intelligibiles. Alio modo nouas species sensibꝰ immittendo p ostensionē nouoꝝ sensibiliū. vel etiā sensus que sunt abscondite in sanguie fātastici organi ad debitum ordinē reducēdo. a quarū specierū ordinatione multa poterit incipere homo de nouo intelligere que pus non intellexit. Et quis angelus qui loquit hominibꝰ sic. istis eisdē modis loqui possit etiā alteri angelo. quia vnusquisq angelꝰ nō minus intelligit quid importat per tales sonos et species q ipe homo. tamen vt angelus mittitur ad angelū. taliter poterit loqui angelo q nullus homo mortalis poterit intelligere. Et hoc dupliciter. Uno modo p virtutis sue applicationē ad aliquā rem corporalē. sic em angelus potest virtutē suā applicare ad partes corporales diuersarum quantitatum puta ad maius spaciū et ad minus spacium. sic potest applicare eandem suam virtutē ad partes diuersarū figurarum. et per cōsequēs huiusmodi figuris potest alteri angelo intentionem sue voluntatis indicare. sicut et nos litteris et scriptis. vel etiam signis nutibus siue vocibꝰ possumus nostras intentiones reuelare. Et hmōi virtutis angelice applicationē non potest videre homo pro statu psentis vite. sicut nec potest videre ipsam virtutē angeli. Si em videret virtutē angeli videret et sbstantiā angeli. Sicut igitur aliquis qui nō posset videre attramentum. ille nō posset videre scripturā. quis videret pergamenū. sic ipe homo cum non possit videre ipsam virtutem angelicam: ipse non poterit videre figuras factas per huiusmodi virtutis applicationē ad corpora: dato q videat ipsa corpora. Alio modo potest ipse angelus loqui alteri angelo et non homini per intellectualem expressionē. Et hoc dupli. Uno modo quia angelus superior intelligit p spēs magis vniuersales. ideo vnico suo actu intelligere potest multa seu comprehendere que non comprehendet inferior. nisi ipe supior diuidat illum conceptū cōmunē in cōceptꝰ determinatos. et cum illis determinatis cōceptibus huiusmodi negocia proponat inferiori. Propter hoc em ait Dyonisius supiores angelos habere dentes quibꝰ diuidūt suos vniuersales cōceptus ipis inferioribꝰ. sicut em paruulus masticatū seu diuisum cibū sumit vel capit a nutrice. quem capere nō posset manentē in sua integritate. et sicut doctor subtilis multa cōphendit paucis verbis et conceptibus. que discipulus nō cōphendit nisi per multa et determinata verba explicentur. sic etc. Secūdo modo potest angelus loqui angelo per intellectualis signi formatōem ad cuius intelligentiā est aduertendū q idē verbū intellectuale. seu eadem expressa et actualis intellectio ipsius angeli nulla mutatōne reali facta in ea indifferens est ad rectum et obliquū. sicut etiam superius de cōceptu ipsius hominis est declaratū. Et ideo quis vnꝰ angelus cernens intellectum alterius videat suā intentionē esse de hoc vel illo. puta de recto vel obliquo. determinate tamen virtute illius ɔtemplatōnis nō potest videre de q illorū sit. quo posito pt ipe angelꝰ cuius ɔceptus sic est indifferens ad rectū et obliquū formare in se aliqđ signū expressiuū illiꝰ ad qđ intētio volūtatis sue determinat talē conceptū. quo signo viso intelligit alter angelus intentionem illius esse de hoc determinate et nō de opposito. Et isto modo loqui poterit angelus superior ad inferiorem. et inferior ad superiorem. Et ista est sententia doctoris nostri fratris Egidij. Sed aliqui forte minus bene intelligentes doctorē in hac parte arguunt contra eum. Et primo contra illā determinationem cōceptus vniuersalis per conceptū particularē. quia isti ɔceptus vel sunt similes. et tūc nō magis manifestat vnus per alterū q econuerso. aut sunt dissimiles. et tūc vnus nō ducet in noticiā alterius. Item arguunt contra figurarū descriptionē quam doctor dicit posse fieri per applicationē virtutis angelice sic. quia ista figuratio vel fieret per alterationem ipsius corporis quod figuratur. vel per impressionem. vel per extrinsece quantitatis appositionem modo quo aliquod opus tabulatū fit in pariete. Nō pmo mō. quia celū empyreū in quo tu dicis fieri

Egidij.

1

2

huiusmodi descriptiōes nō ē alterabile. Nec scdo mō. quia celum non suscipit peregrinas impressiones. Nec tertio mō. q2 angel⁹ q̄ cor/
3 pori tali applicat nō est quant⁹. P. habere cōtactū virtutis ad aliq̄d est habere effectum in illo. igit̄ si illā virtutis applicatōēz angeli ad celū empyreū dixeris esse ɔtactū virtutis. tūc angel⁹ ageret in celū empyreū. qđ ē falsū. q2 tūc ageret imediate motu ad formā. cū hu/
4 iusmodi celū non moueat ad vbi. P. dato φ posset facere hmōi figuras. aut iste figure signarēt naturaliter ea que p ipas intelligerē/tur. aut ex institutōe z beneplacito facientis. Nō pmo mō. q2 sic figura descpta p hoīez n̄ significat natal'r ei⁹ ɔceptū. sic nec figura de/scpta p āgelū. Nec scdo mō. q2 tūc oporteret p̄cedere aliā locutōem p quā insinuaret volū tas instituētis q̄ ad h̄ φ tali figure tribuerit h̄
5 significare. z alteri figure illud. P. arguit cōtra illum modū q̄ d̄r φ angel⁹ loquit faciē/do sonos in aere. z mouendo fantasmata. q2 incōueniens est φ angel⁹ in suo ɔuictu depen deat a re corpali. sed loqui spectat ad ɔuictuz
Solo rō/num. angeloz. Ad p̄mū istoz dico φ hmōi cō/ceptus nō sunt totaliter similes. q2 vnus est
Ad.1. vlior alio. nec totaliter dissimiles. quia vn⁹ ē
Ad.2. declaratiu⁹ alterius Ad secūdum dicendū φ illa figuratio fit p quantitatis appositiōez que tn̄ quantitas nō est quātitas molis. sed
Ad.3. angelice virtutis. Ad tertiū nego aīs. q2 sba spūalis virtutē suā p̄t ad aliq̄d applica/re p̄ter h̄ φ habeat aliquē effectū alteratiuum in eo. de q̄ effectu rō ɔcludit. immo quod pl⁹ est angel⁹ opat circa celū empyreū q̄n m eo ē. q2 fm Dam. angel⁹ ibi est vbi opat. Et fm eū dez Dam. q̄n angelus est in celo empyreo tūc nō est in terra. z tn̄ nullus sane mentis dice/ret φ ppter tale opari q̄ virtutem suā applicat ad celum cū est in celo habeat aliquē effectuz in celum q̄ hmōi celum realiter trāsmutetur.
Ad.4. Ad quartū dicendū φ oēs angeli cogno scunt quid importat p qualscūq3 hūanas vo/ces. quid repsentat p quodcūq3 fantasma. q̄d etiā importat p quācūq3 sillabam lrām vel di ctionē a nobis sillabicabilē. sciūt etiā quid i/portat p quecūq3 signa hūanit⁹ adiūcta. sicut verisimile est φ oēs hoīes iuxta pontū ha/bitātes loquāt p signa. sic nos loq̄mur per vo ces. eo φ oēs surdi efficiant ppter nimiū soni/tū aquaz. vt recitat Aristo. excellēs eñi sensi/bile ipi⁹ auditus corrūpit in eis auditū. Si igit angel⁹ angelo loquit p aliquod p̄dictoz. tūc nō oportet p̄cedere aliā locutōem qua in/formet angel⁹ ad quē dirigit locutio quid an gelus loquens velit hmōi vocib9 vel signis significare. quia vt dixi quilibet angelus scit significata oīm taliū. nihil eñi p̄t vn⁹ hō alte ri scribere. loqui. vel quocunq3 signo innuere qđ quilibet angelus siue bonus sit siue malus nō intelligat. Si autē vteret nouis signis q̄/bus de nouo significata imponeret. tūc nō ha beo p incōueniēti φ alia locutōne p̄uia hmōi signoz nouā suā institutionem alteri angelo declaret. sicut etiā vnus hō inueniēs nouum idioma p verba iam cōsueta alteri homini de clarat hmōi vocabula de nouo adinuēta q̄d
Ad.5. velit significare p ea. Ad q̄ntum dicendū φ bene esset indecens φ angel⁹ in suo cōuictu necessario dependeret a re corporali. ita φ loq̄ nō posset nisi mediante corpe. sed φ in tali cō uiuali locutōe vtat corpe si sibi placet. z etiā possit loqui sine corpore per sui intellectualis verbi manifestatōem mō q̄ dictū est supra h̄ in nullo derogat angelice dignitati.

Quantū ad terciū articulum pono duas conclusiones. Pri/ Articulus tertius. 1
ma est φ quilibet homo viator militantis ec/clesie habet a deo determinatū angelū pro cu/stode. Istud satis expsse patet in glosa super illo verbo Matth. xviij. Uidete ne cōtemna tis vnū ex his pusillis qui in me credunt Di co eñi vobis φ angeli eoz semp vident faciez
patris mei qui in celis est. P. illud idem 2
sentit Dyonisius vz. iiij. de angelica hierar/
chia. P. fm Augu. v. de tri. c. x. vt oīa or 3
dinate fierent. voluit deus vt homines redu/cerentur in ipsum per custodiam angelorum
P. eandem quasi sententiā ponit Dyoni 4
sius. vij. de di. no. dicens. φ diuina essentia sp oīa cōcordans fines pmoz cōiungit prin/cipijs secūdoz. Prima autē appellat sbstan/tias separatas. quoz finis vel vltimū est in/fimus chorus angeloz. sed secūda appellat res materiales quoz pmū et dignius est ipe homo. igitur angeli infimi chori sunt cōiun/cti hominib9 tanq3 eorum custodes et dire/
ctores. P. dicit doctor noster φ cōmunis 5
est theologorū opinio quemlibet hominē ha bere angelum custodem suum ne erret fm in/tellectuz. ne deuiet fm voluntatem. ne passio/nibus peruertatur fm sensualitatem. et ne pa tiatur corporales lesiones indebitas. suffoca ret enim dyabolus partum in vtero matris sue si deus pmitteret et angelus nō phiberet.

6 ¶. Ista catholica veritas pōt declarari ex
his que etiā gentiles phī senserūt. Nam apu
leius in libro quē fecit de deo socratis seu d' cu
stode socratis ait. Ex hac igit̄ sublimiore de/
monū copia plato autumat̄ singulis homi/
nibꝫ in vita agenda testes ⁊ custodes singu/
los additos. q̄ hominū ꝯspectui semꝑ assint.
Scribitur etiam in eodē libro ex sententia pla
tonis ꝙ talis custos nō soluꝫ aspicit facta ho
minis. sed etiaꝫ cogitata. quia in futura vita
testis est homini de vita sua p̄senti. ⁊ cuꝫ ipso
ꝑueniens ad iudiciū si homo vera dixerit ille
testis asseuerat. si aūt mentiet̄ ille redarguit.
Et sequit̄ in eodem libro. ꝙ ad testimoniū ta
lis custodis ferenda est iudicialis sententia.
Instantia Forte dicet̄ ꝙ istud dictuꝫ platonis nō est
1 ad ꝓpositū. quia nos non loq̄mur de demoni
bus. sed de bonis angelis. nec verisimile eē̄ vi/
detur ꝙ demones sint hominū custodes. cuꝫ
viꝫ in multis locis sacre scripture ipī sint ho/
2 minū seductores. Etiā ꝯclusio in se videt̄
multiplicē pati instantiā. Primo quia xp̄us
fuit verus homo. ⁊ tñ nō videt̄ ꝙ angelū ha/
buerit custodeꝫ. quia meliꝰ sciuit se custodire
q̄ꝫ quicunq̄ꝫ angelꝰ. cū ipē recepit grām non
3 ad mensurā. ¶. antichristus non videtur
habiturus custodē. cū ita malus futurus sit.
4 ꝙ nullatenꝰ possit regulari. ergo ⁊c̄. ¶. custos
videt̄ esse culpandꝰ qui illū quem custodit ꝑ
mittit deuiare. sed angelꝰ ꝑmittit hominē de/
Solutio. uiare mortaliter ⁊ peccare. Respondeo ad
Ad.1. p̄mū ꝙ hoc nomē demon est nomē cōe ad bo
nos āgelos ⁊ ad malos. Interp̄tat̄ eñ demon
peritus vel sciens. sicut dicit huguitio. et cō/
ponit̄ cū cacos qd̄ est malū. vel cū calo qd̄ est
bonū. ⁊ inde mali angeli ꝓpe dicunt̄ cacode/
mones. boni vero dicunt̄ calodemones. Igi/
tur cū plato dicit ꝙ demōes sint custodes ho
minū. ipē non loquit̄ de cacodemonibꝫ: sꝫ de
2 calodemonibꝫ. Ad secundū dicendū ꝙ lꝫ
xp̄s non habuerit angelū determinatuꝫ ꝓ cu/
stode. tamen habuit multitudnē angeloꝝ ꝓ
ministris. ⁊ hoc nō derogat huic cōclusioni.
quia conclusio est de puro viatore militantis
ecclesie. xp̄s autem nō fuit purus viator. sed
verus cōprehensor. ⁊ ita fuit in militante ec/
clesia ꝙ tamen fuit caput triūphantis eccl'ie.
3 Ad tertiū dicenduꝫ. ꝙ ꝫm doctores etiam
ipē antichristus habebit vnū angeluꝫ custo/
dem. vt in ipo lex cōis hominū non infringa
tur. vt ipē magis legitime ꝓprio suo demerito
ꝯdemnet̄. et diuina miseratio ꝑ amplius elu/
cescat. Ad quartum dicendū. ꝙ sicut me/
4 dicus non est culpandus cū facit ꝫm exigen/
tiā artis totū q̄d in se est. dato ꝙ infirmus ex
sui infectione vel etiā ex inobedientia moria/
tur. sic nec angelus. ⁊c̄. Secundo dico ꝙ Conclusio secūda
talis angelicus custos nō deserit hominē si/
bi cōmissum. nec renunciat cure custodie ta/
lis hominis vsq̄ꝫ ad mortem hominis. quia
verisimile esse videt̄ ꝙ angeli boni nō sint mi/
nus proni ad homines sibi commissos cu/
stodiendum q̄ꝫ mali ad decipiendū. sed mali
non desistunt temptare hominē vsq̄ꝫ ad mor/
tem. ergo nec boni desistunt hominē consule/
re et custodire q̄ꝫtum in eis esse potest. Sꝫ Opio antiqua.
quidam antiqui doctores oppositū istius [redacted]
nent. quod probāt sic. quia sicut prudēs me/ 1
dicus videns infirmū totaliter insanabilem
quasi desperans de sua sanitate ipsum derelin
quit. sic ⁊c̄. ¶. sicut malus angelus victus 2
ab homine bono quem temptat de aliquo vi/
cio desinit ip̄m vlterius temptare. sic angelus
bonus incorrigibilē hominē desinit custodi/
re. ¶. quandoq̄ꝫ sunt in celo empyreo cuꝫ 3
angelus ibi sit vbi operatur. igitur pro tunc
quādo est in celo non potest operari circa ho
minem. nec per consequens ip̄m custodire.
¶. Hiere. li. dicitur in persona angeloꝝ. 4
vt glosa exponit ibidem. Curauimus babi/
lonem et non est sanata. derelinquamꝰ eam.
et eamus vnusquisq̄ꝫ in terram suā. id est. in
celum empyreum ꝫm glosam. ¶. ysaie. v. 5
vbi dicitur. Auferam sepem eius et erit in di/
reptionem. dicit glosa. auferam sepem eiꝰ. id
est. angeloꝝ auxilia. ¶. Zacha. iiij. dicit 6
Zacharias. Reuersus est angelus qui prius
loquebatur in me. Sed nihil reuertitur ni/
si quod prius recesserat. ergo ⁊c̄. Sed his Cōtra ea.
non obstantibus teneo cum modernis do/
ctoribus predictā conclusionē. Ad p̄mū Solutio. Ad.1.
igitur dicendū ꝙ nō est simile. quia natura ē
determinata ad vnū. ideo ex naturalibꝫ prin/
cipijs quandoq̄ꝫ sufficienter cognoscit̄ infir/
mitas naturalis naturaliter nō posse curari.
Sꝫ hō quia est liberi arbitrij. ⁊ misericordia
dn̄i plena est terra. ideo angelꝰ ex se nō potest
determinate scire. vtrū talis hō moriat̄ finali
ter in peccato mortali. Et dato ꝙ sciret. sicut
forte angelꝰ antichristi scit eū finaliter impeni
tētē adhuc ip̄m nō deserit. tum ꝓpter causas
tactas in p̄ma ꝯclusione. tū etiā q2 dato ꝙ ꝓ
pter talē custodiā nūq̄ꝫ aliqd̄ bonū ipē custo/
ditus operet̄. retrahi tamen potest a multis
malis que ꝑficeret si ille bonus angelus suis
sanctis ammonitionibus eū non retraheret.

Ad.2. Ad secundū dicendū q nō est simile. q tētatores sunt multi. custos autē vnus solus. et ideo cessante vno malo angelo vlterius tētare de tali vicio in cui⁹ tentatione victus est a bono homine. non tñ ppter hoc idē demon cessat tentare eundem hominē de alijs peccatis. nec cessant alij demones tentare eundem hominē etiā de eodē peccato. Sed si iste custos suū custoditū relinqueret. tūc ipe nullū aliū angelū custodē haberet.

Ad.3. Ad tertiū dicendū q rōne pfectiōis sue beatitudinis non oportet angelū esse in celo. cum de⁹ vbiqz sibi psens sit. Dato etiā q sit in celo. p hoc tñ nō derelinqt hoīez quē custodit in terris. qz existēs in celis clare videre poterit omē qd̄ gerit circa talē hominē. et i omni articulo necessitatis etiā in breuissima morula et quasi in ictu oculi poterit esse pñs illi homini. qz motus ei⁹ nō impedit ex aliqua resistentia medij cū ipe nō occupet locū. nec ex resistentia mobilis ad motorem cū nō habeat materiā partem sui.

ad.4.et.5. Ad quartū et qntū dicendū q ista scriptura est intelligenda de vltimo mortis articulo. cū aīa separat a corpe. tūc em̄ videntes angeli finalez impenitentiā custoditi. ipm derelinquūt i potestate dyaboli ppetue cruciādū.

Ad.6 Ad sextū dicendū q illa verba nō sunt dicta de angelo q fuit custos Zacharie. sed de eo q fuit reuelator illi⁹ pphetie.

Articulus quart⁹. Quantum ad quartū articulū ē dd̄ q ex hmōi custodia nō augetur pmiū essentiale ipoz angeloz. Nā sic est stat⁹ in natalib⁹. ita q habitib⁹ psentib⁹ i materia cessat mot⁹. vtz. ij. de generatōe. sic ē status i gratuitis. ita q vltio fine beatifice adepto creata nō āpli⁹ ē in motu seu i via eēntialit vlterius merendi. sz in qete et in termio. in q quidē termio verificat illud eccl̄iastes. xi. In qcūqz loco ceciderit lignū ibi stabit. Secūdo dico q p talē custodiā pñt pficere qntū ad pmiū accidentale. qz si gaudiū est angelis dei sup vno peccatore pniaz agente. vtz Luce. xiiij. qzto magis gaudiū poterit esse ipi angelo de suo custodito. si ad ɔsiliū talis angeli hō pctā vitauerit. ɔtuose egerit. et ad beatitudinē eternā puenerit.

Ad princi pale argu. Ad argumentū pncipale dd̄ q qzuis de⁹ sit vbiqz pñs non tñ se vbiqz psentē demonstrat. p statu psenti miserie. Etiā sic in natalib⁹ qzuis de⁹ posset imediate omīa p seipm pducere. ad declarandā tñ suā bonitatē secūdas causas secū agere finit. sic homines custodit mediāte angelo. qzuis immediate possit ipm custodire.

Distinctio duodecima

Et de āgelice natae zc. Postqz mgr̄ determiauit de creata pure spūali. nūc in ista. xij. distinctōe incipit determiare de nata pure corpali. Et diuidit in duas ptes. Naz pmo determinat de corpaliū rerum creatione Scdo de eaz ornatu et distinctōe. distinctōe xiij. ibi. Prima em̄ distinctōis opatio. Prīa in tres. qz pmo ptractat creatōis ordinē. Secūdo q ad hoc recitat duplicē opinionem. Tertio specialiter insinuat pme materie pductōz Scdā ibi. Quidā nāqz. Tertia ibi. Scdm hanc traditōz. Et hec in tres. qz prīo tractat de creatōe materie. Scdo inuestigat de eius loco et ppzietate. Et tertio manifestat ei⁹ pfectōz ex formaz quas recipit actualitate. Secūda ibi. De q pus quā. Tertia ibi Nūc supest vt dispositōem. Circa istā distinctōez xij. quero hanc questionem.

Utrū in pncipio creatōis mūdi informis materia pcesserit duratiōe omēz formā materialē. Et videt q sic. Quia illud quod ex aliquo educit ē posteri⁹ eo de quo educit. sed oīs forma materialis educitur de materia. g zc. Contra omē qd̄ ē actu existens oportet q sm se sit forma vel forme alicui ɔiunctū cui⁹ pticipatiōe existat. sed materia ante omēz formā materialem nec sm se fuit forma. nec alicui forme coniuncta. ergo zc. Hic quattuor sunt videnda. Primo vtrū materia de se dicat aliquē actum. Secūdo de eo quod qrit. Tertio vtrū in celo sit materia. Et quarto dato q sic. vtrū materia celi et istoz inferioz differant essentialiter.

Quantū ad primū sic pcedam. Primo em̄ ponā intentā ɔclusionē. Scdo recitabo oppositā opinionez. Et tertio motiuis illi⁹ opionis respōdebo. Articulus primus

Dico igit prīo q materia d se nullū actū dicit. Quia sic se hz pm⁹ actus ad potentiaz. sic se hz pma potentia ad actū. sed pmus actus est purus actus immixtus quacūqz potentialitate passiua. vt patet. xij. metaphisice. g pma potentia passiua que est ipsa materia. Conclusio I

vt ptz p phm τ cõmentatorẽ.erit pura poten
2 tia de se nudata ab omi actu. P.si materia
de se diceret aliquẽ actũ.tũc ex materia for/
ma non posset fieri vna tertia essentia.quia ex
duobꝯ existentibꝯ in actu nõ fit vnũ tertiuz.
Cõfirmat Et ↄfirmo h sic.qꝛ ex hoc materia τ forma
faciũt vnã tertiã essentiã. quia materia se to/
recipit formã.hoc aũt nõ fieret si aliquem
actũ diceret.nõ em̃ recipit nisi vt est in poten
tia.igiꝛ ẽm illud qꝫ esset in actu nõ recipet for
3 mã.nec p ↄsequens reciperet eã se tota. P.
ẽm cõmentatorẽ.iij.de aia.materia prima est
pura potentia in genere entiũ.igiꝛ si diceret d
se aliquẽ actum.ille nõ posset esse de genere en
tiũ sed de genere nihiloꝝ.ↄsequẽtia ptz de se.
4 P.illud qd est essentialiter potentia.puta
cuiꝰ potentia est idem oino qd sua essentia. il
lud de se nõ potest dicere aliquẽ actũ.materia
pma est hmõi.igitur. Maior ptz. minorem
pbo p cõmentatorẽ in de sba orbis vbi ait. qꝫ
materia substantificaꝛ p posse. τ qꝫ potentia ẽ
5 eius substantial' differẽtia. P.actus ẽ qui
distinguit.iij.de aia.et.ix.meth.sed in funda
mento nature nihil est distinctũ.ij.metaph.
hen.de gã. Sed quidã doctores oppositũ illiꝰ ↄclu/
sionis tenent.distinguũt tñ de actu ne laborẽt
in equiuoco dicentes qꝫ triplex est actus. Est
em̃ quidã actus indeterminatus p se. deter/
minabilis tñ aliũ actum. Alius ẽ actus de/
terminatiuꝰ. Et tertius ẽ actus determinatꝰ.
Primo mõ materia pt dici actus. Secũdo
mõ forma. Tertio mõ totũ ↄpositũ. Sicut
cera figurabilis anteqꝫ figureꝛ dicit actũ in/
determinatũ.determinabilẽ tñ p figurã sigilli
Nam figura sigilli est actus determinatiuus
ipsiꝰ terre. Sed ipa cera vt figurata est dicit
actũ determinatũ. Et ex his volũt isti do/
ctores.qꝫ qꝫuis materia de se nõ dicat actum
formalẽ.dicit tñ actũ entitatiuũ. Qd probãt
1 sic. Omñe ens positiũ vel est actus.vel habẽs
actũ.sed materia ẽ ens positiũ.et non est hñs
actũ.qa h ẽ ipm ↄpositũ. ğ ipa de se ẽ aliquo
2 mõ actus. P.omis distinctio fit p actum.
sed nõ solũ forma distinguiꝛ a materia.sz etiã
3 ipa materia distinguiꝛ a forma. P.lz ma/
teria habeat esse formale siue esse formatum a
forma.nõ tñ hz tale esse a forma q ẽ materia.
4 P.omẽ pductũ a deo hz aliquã similitudi
nem in deo.sed potentia pura nullũ penitus
de se dicẽs actũ nullã hz similitudinẽ in puro
actu.cũ igiꝛ materia sit pducta a deo. ğ nõ pt
dicere purã potentiã cũ exclusione ois actꝰ.
5 P.ista ẽ vt dicũt in tertio Auicen.ij.meth.
siue vbi ait.qꝫ si forma esset p se causa esse ma/
terie.tũc destrueret materia ad destructionem
forme.τ pter formã succedentez haberet esse
alia materia. Sed istam opinionẽ non ca 3 Dia.
pio.qꝛ si materia de se diceret actũ.tunc mate
ria esset corpus. Nam omnis sba materialis 1
actu ens.vel ẽ forma.vel ẽ corpꝰ.materia ẽm
te ẽ sba actu ens.τ non ẽ forma.ğ erit corpus
Et sic ista opinio incidit in errorẽ antiquoꝝ.
de quibꝯ ait phus pmo meth.qꝫ erat modꝰ er/
roris eoꝝ qꝫ posuert materiã elementũ corpo/
rũ.id est.de numero corpm.nõ corpm ãt nõ.
P.si materia de se diceret ens actu.tũc nõ 2
esset mediũ inter ens τ nihil. cuiꝰ oppositum
ponit cõmentator primo phicoꝝ. P.ipsa 3
materia nõ esset ppe nihil. τ etiã posset aliqd
inferiꝰ fieri qꝫ ipa materia.cuiꝰ oppositum po
nit Augꝰ.xij.cõfes.dicẽs deo. Tu dñe fecisti
celũ τ terrã.duo quidẽ.vnũ ppe te. τ alid ppe
nihil.vnuz quo superior tu solus esses.aliud
quo inferiꝰ nihil esset. Per celuz aũt sic ibidẽ
apparet itelligit Augꝰ.angelicã nataz.τ p ter
rã pmã materiã Ad pmũ igiꝛ motiuũ illoꝝ Ad rõnes henrici.
doctoꝝ dd qꝫ p lꝫ hñs actũ.vel intelligũt qꝫ sit Ad.1.
ens actu.τ tũc maior est falsa. quia vt ptz.v.
meth.ens positiũ diuidiꝛ in ens in actu vel i
ens i potentia.vl' p hñs actũ intelligunt ens
qd pficiꝛ p actũ.τ sic maior est va.qa materia
nũqꝫ sepaꝛ ab oi forma.iõ sp pficiꝛ aliq forma
Sz scda ps minoris isto mõ ẽ falsa. qꝛ pura
potentia pprie pficiꝛ p actuz. Ad scdm di Ad.2.
cendũ qꝫ argumentũ est oppositũ illiꝰ qd isti
intendunt. Nam si materia essꝫ actus ex hoc
nõ haberet distinctio sui a forma. quia duo
actus sub rõne qua actus sunt nõ distinguũ
tur nisi p aliquas differentias additas con/
trahanꝛ.potentia aũt τ actus ẽm se distiguũ
tur cũ sint pme rerũ differentie. Ad tertiũ Ad.3.
dicendũ qꝫ esse quo materia est materia non ẽ
esse actu.sed est esse potentia. et ideo fallacia
consequentis est si ex hoc qꝫ materia nõ hz dẽ
quo est materia a forma.inferꝛ.ğ materia de
se est ens actu. Ad quartũ dicendũ qꝫ sicut Ad.4.
patuit in pmo libro.materia p se nõ hz ydeaz
in deo.quia vt dicebã ibidem materia de se nõ
est creata.sed ẽ concreata. ğ non hz similitu/
nem in deo pcise. Ad qntum dicendum qꝫ Ad.5.
bene ↄcedo cũ Auicen.qꝫ forma non est causa
esse materie.qꝛ esse materie ẽ esse in potentia.
forma aũt est causa essendi actu.et ideo dicit
cõmentator pmo phicoꝝ.qꝫ esse materie nõ ẽ
demonstratũ in actu.ğ dictũ Auicen.non est
cõtra me. Forte diceꝛ qꝫ solutiões iste cum Instantia

An potentia materie sit eiꝰ essentia. rõnibus supꝰ introductis innitit̃ vni dubio
fundamẽto scʒ ꝙ potentia materie sit idem qđ
eẽntia materie ⁊ istud nõ videt̃. Quia cõmẽ/
tator p̃mo phicoꝝ ex intentõe videt̃ pbare ꝙ
1 differãt. Prio q̃a eẽntia materie manet cũ
forma adueniẽt ad quã est in potentia. potẽtia
2 ãño cedit. Scđo q̃a essentia materie est de p̃
dicamẽto sbe cũ sit ps eẽntialis sbe ꝯposite. sʒ
potentia materie est de p̃dicamẽto relatõis. cũ
3 dicat respectũ ad ipam formã. P̃ si potẽtia
passiua esset idẽ qđ essentia materie. tũc pari
potẽtia passiua p̃mo cõpeteret materie. et de/
inceps omĩbꝫ alijs p ipsã. sʒ ꝯñs est falsũ. vt
vidẽ. g̃ ⁊ añs. falsitas ꝯñtis patʒ ex hoc. quia
materia ñ est passibil' ⁊ trãsmutabilis nisi sit
adiuncta q̃ntitati. quãtitas aũt sepata ab oĩ
materia patit̃ et transmutat̃. vt pʒ de q̃ntitate
Solutio. in sacramẽto altaris. Rñdeo ꝙ potẽtia ma/
terie dupliciť sumit̃. Uno mõ p ipso respectu
ad formã. ⁊ sic est quid relatm̃. Alio mõ p fũ
damẽto talis respectꝰ. ⁊ sic est idem qđ essentia
materie. Primo mõ accipit cõmẽtator potẽtiã
materie p̃mo phicoꝝ. Scđo mõ accipit eam
Nota. in de sba orbis. g̃ ⁊c. Itẽ potẽtia materie q̃nq̃ʒ
sumit̃ p potẽtia receptiua forme sbalis. et sic
est idẽ qđ essentia materie. quia sic forma per
eẽntiã suã pficit materiã. sic materia eẽntiã
suã recipit formã ⁊ pficit̃ p eã. Alio mõ sumit̃
p potentia appetitiua ƀm quã materia appe/
tit formã. ⁊ sic potentia materie vl' est idẽ qđ
p̃uatõ. vl' saltẽ ꝯnotat p̃uatõeʒ. quia materia
appetit formã vt femina masculuʒ. ⁊ turpe bo/
nũ. p̃mo phicoꝝ. turpitudinẽ aũt de se nõ hʒ
materia. sed rõne p̃uatõis. ⁊ sic potẽtia mate/
rie cessat p̃ñte forma rõne p̃uatõnis q̃ nõ põt
Ad .1. et .2 manere cũ forma cuiꝰ est p̃uatio. Et p has
duas distinctões pʒ ad duas rões cõmen/
3 tatoris adductas de p̃mo phicoꝝ. Ad ter/
tiũ dico ꝙ ꝯñs nõ est falsum. Ad pbatõnem
dico ꝙ potentia qua quãtitas sacramẽti põt
trãsmutari competit sibi p aptitudinẽ quam
habet ad materiã. que aptitudo nũq̃ʒ tollitur
a tali quantitate. Et dato vel p possibile. vl' p
impossibile ꝙ tolleret̃. tũc talis quãtitas non
haberet i se aliquã potentiã qua posset subijci
motui seu trãsmutatõi.

Articulus secundus. Quantum ad scđm
articulũ ponã duas ꝯclusiones. Prima ẽ
ꝙ de facto materia informis nõ p̃cessit dura/
tione omẽʒ formã. Scđa est ꝙ nec đ possi
bili materia põt esse vel fieri sine omni forma.

Prima ꝯclusio est exp̃sse de intentõe beati Prima cõclusio
Augustini sup Geñ. et alibi vbicũq̃ʒ ex intẽ/
tione loquit̃ de ista materia. Dicit em̃ Augꝰ. 1
ꝙ q̃uis de voce dicẽtis formet̃ verbũ. vox tñ
nõ duratiõe sed sola natura p̃cedit verbum.
sic q̃uis deꝰ omnia fecerit informi materia.
ipa tñ informis materia res formatas nõ pre
cessit duratõe. P̃. qui viuit in eternũ crea/ 2
uit om̃ia simul. vt scribit̃ Eccl. xviij. g̃ nõ pꝰ
fuit creata informis materia q̃ʒ res formate.
P̃. quod impossibile est esse nõ debet de fa/ 3
cto poni in esse. sed impossibile est materiã eẽ
sine om̃i forma. vt patebit in seq̃nti ꝯclusiõe.
g̃ impossibile est ꝙ de facto q̃nq̃ʒ fuerit sine oĩ
forma. Sed ꝯtrariũ istiꝰ tenuit antiquitꝰ Opio antiqua.
quedã solennis opinio. et potest pbari sic. q̃a
beatus Greg. tractans illud Eccl. xviij. qui 1
viuit in eternũ creauit om̃ia siml'. dicit ꝙ om
nia sint simul creata p sbam materie. sed non
p speciẽ forme. P̃. cũ dr̃ Geñ. p̃mo. terra aũt 2
erat inanis et vacua. dicũt expositores. ꝙ ter/
ra inanis et vacua erat informis materia.
P̃. sup iam dicto verbo dicit beatꝰ Auguꝰ. 3
nõ ideo noĩat̃ terra q2 iam talis erat. sed quia
talis esse poterat. igit̃ videt̃ ꝙ ptũc. s. in p̃nci/
pio creatõnis materia terre nõ habuerit actu
formã terre. ⁊ p ꝯñs nec forma cuiuscũq̃ʒ alte
rius. g̃ ⁊c. Ad solutõem istoꝝ est aduẽten/ Solutio.
dum. ꝙ materia põt dici informis dupliciter.
Uno mõ p exclusionẽ oĩs forme tã elemẽtoꝝ
q̃ʒ ceteraꝝ rerũ ornantiũ vniũsũ. ⁊ isto modo
materia nũq̃ʒ fuit iformis. Alio mõ p̃suppositis formis subalibꝫ celi ⁊ terre ac ceteroꝝ ele/
mentoꝝ materia põt intelligi informis per ex/
clusionẽ formaꝝ ceteraꝝ rerũ que ex elemẽtis
potuerũt generari. ac etiã p ꝯfusionẽ localem
ipsoꝝ elementoꝝ. et sic intelligi possunt om̃s
sanctoꝝ auctoritates. que asserũt materiam
fuisse duratione tempis prius informẽ et po/
stea formatã. Nondũ em̃ erat terra generans
herbã virentẽ. nec aer ornatus volucribꝫ. nec
aqua piscibꝫ. Aqua etiã ppt carentiã g̃uitatꝭ
ad modũ nebule volantis cetera elemẽta con
fundebat sua obscuritate. Sed cũ dixit dñs
congregent̃ aque in locuʒ vnum. et appareat
arida. tũc virtute illiꝰ verbi ꝯcreata fuit aque
qualitas grauitatis. qua imediate tendebat
ad locũ adeo sibi determinatũ. et sic clarifica/
ta fuerũt elementa. ⁊ tũc apparebant p̃mo di
stincta. que tamen ab exordio creationis di/
stinctis suis formis fuerũt creata. Et ista ex/
pressa videt̃ esse intentio Augustini. xij. ꝯfes.
vbi ait. ꝙ materia non erat q̃d informe p̃ua/

tione om̄is forme. sed cōpatōe formositorum. Et per hoc patet ad argumēta ꝑ illa opiniōe inducta.

Sc̄da cō/clusio. Secundo dico ꝙ nec materia pt̄ eē nec fieri sine om̄i forma. quia hoc implicat
1 ꝯdictōez. et h̄ pt̄ pbari sic. Quicqd est pura potētia de se nullū dicēs actū nullo mō pt̄ eē actu sine om̄i forma. materia est hmōi. vt pa
2 tuit in pmo articlo isti⁹ qōnis. P̄ om̄e esse est a forma. igit̄ nihil pt̄ eē sine forma. ꝯña pȝ. añs est ipsius boetij in li. de t. vbi ait. Om̄e eē
3 est a forma. et nihil ƀm materiā esse dr̄. P̄ ipsū esse actuale est act⁹ quidā. et p ꝯñs aliq forma dicet̄. ꝙ ꝙ aliqd sit actu sine om̄i forma de plano videt̄ eē ꝯtradictō.

Instantia Forte dicet̄ ꝙ esse nō est a forma. sȝ est act⁹ formal'.

Solutio. Istud in idē redit. quia ipossibile est eē actū formalē sine forma. cū em̄ deus nō sit in genere forme pficient̄ materiā ⁊ formaliter dant̄ esse. ipe n̄ pt̄ supplere vicē tal' forme. Sic em̄ deus non posset facere supficiē albā sine albedine. ꝙ esse albū sit effect⁹ formal' albedinis. sic nō pt̄ materiā facere eē sine oī forma. eo ꝙ oē eē materie sit effect⁹ formal' alicui⁹ forme. Ideo ait commentator sup. ij. phicoꝝ. Si pma materia denudaret̄ ab om̄i forma. tunc nō ens in actu esset in actu. qd est cōtradictio.

Opīo contraria. Sȝ cōtrarium isti⁹ cōclusionis tenēt qdā docto/
1 res. quoꝝ vnus arguit sic. Illud quod pro/prie et immediate creat̄ a deo. hoc deus per se/ipsum potest in esse cōseruare. sed materia immediate et ꝑprie creatur a deo. quia cum creatio sit de nihilo alicuius pductio. sequitur ꝙ ipa materia magis ꝑprie et immediate creet̄ ꝙ compositū ex materia. quia materia in sui factione simpliciter fit de nihilo. cum nihil penitus presupponat. totus autē alius mūdus corporalis naturaliter presupponit materiā. Quia sicut dicit Augustinus in de vera religione. c. xxxiiij. De informi materia factus ē mundus. Et. xij. ꝯfeß. c. iiij. ait. Tu domine fecisti mundū de informi materia. quam fe/
2 sti de nulla re. P̄. arguit̄ hoc idem sic. Cōmentator. xij. metaphisice ait. ꝙ quandocunq aliqua inueniunt̄ in vno et eodem ꝯiūcta. si vnū illoꝝ est reperibile per se et alteruȝ. nisi sit compositio substantie et accidentis. Vnd̄ per hoc pbat ꝙ sit dare aliquod mouens im/mobile. quia videmus aliquod mouens mobile. et videmus mobile nō mouēs. ergo erit aliquod mouens immobile seu non mobile. Sed possibile est dare materiā et formam si/mul. et formā sine materia. ergo materiā esse
3 sine forma non repugnat. P̄. materie ƀm suū purum potentiale competit agere. quod quidem agere nō inest sibi per aliquā formā qua actu informatur. ergo materie ƀm suum purum potentiale potest cōpetere esse. quod quidem esse nō inerit sibi per aliquā formaȝ qua actu informetur. cōsequentia videt̄ esse clara. eo ꝙ agere presupponat esse. probatur antecedens. quia appetere formā quam non habet non cōpetit materie ratione forme qua actualiter informat̄. sed ratione sue potentia/litatis qua potest recipere eam quā nō habet.

P̄. hoc idem arguit alius quidam solēnis 4
doctor sic. Quecūq distinguuntur realiter Deu. ẜ.
entitatib⁹ absolutis illa deus potest ab inui/ q. 5.
cem separare et separatim pducere et ꝯseruare. sed materia et forma differunt realiter ab inuicem entitatib⁹ absolutis. ergo ⁊c. P̄. nō 5
minus per diuinā potentiā potest pus sepa/rari a posteriori ꝙ posterius a priori. sed for/ma est naturaliter posterior materia. cuȝ materia sit receptaculū forme. ipsa em̄ est principium pncipij. vt dicitur pmo phisicoꝝ. ⁊ de⁹ potest separare formaȝ a materia vt apparet in sacramento altaris. igitur et materiam poterit separare a forma. P̄. quicquid deus 6
potest mediantibus secūdis causis. potest et sine eis. sed mediante forma deus potest producere materiā et in esse cōseruare. ergo ⁊ sine ea. P̄. sicut se habet causa ad causaȝ quan 7
tum ad operari. sic se habet effectus ad effectū ꝙtum ad esse. sed deus qui est ꝑpria causa pme materie nō dependet in sua operatōe a causis secundis que sunt causa forme materialis ergo nec materia necessario dependet i esse ab ipsa forma. ergo ⁊c.

Sed ista non cōcludunt. quia si materia posset a deo pduci sine Cōtra opiniōem
omni forma. tūc pura potentia haberet ideaȝ et per se similitudinē in puro actu. quod videtur impossibile. ergo ⁊c.

Ad. 1. Ad primuȝ dico ꝙ maior nō est vera si creatū illud est puruȝ potentiale siue pura potentia. Minor etiaȝ nō videtur esse vera. quia si materia proprie fuisset creata ita ꝙ totū compositū nō fuisset productū immediate de nihilo. sed sola materia. tunc celum et terra non fuissent creata sed genita. cui⁹ oppositum habetur in principio sacri canonis. cum dicit̄. In principio creauit deus celū et terrā. cōsequentia patet. quia illud qd immediate nō educit̄ d' nihilo. non creatur sed generat̄. eo ꝙ sua forma educitur de materia naturaliter psupposita. Dico igit̄ ꝙ per se totū compositū creatū fuit a deo in pma rerū creatione. et creatōe ipi⁹ totius com

positi deus creauit ptes cōpositi. Ad auc/toritates Augustini potest dici q̄ nō accipit ibi materiā simpliciter informē. sed accipit materiā p ipis corporib9 elementoꝝ. q̄ i pnci pio q̄uis haberēt suas distinctas formas sb/stantiales. nō tñ apparebant distincta. vt su perius dictū est. Ex quib9 elementis postea p opus distinctōis factus est mundus. h̄ est
Ad.2 diuerse species ɔtente in ipo mūdo. Ad se/cundū dicendū q̄ iste pcessus cōmētatoris nō valet vbi alteꝝ coniūctoꝝ est pura potentia.

Ad.3. Ad terciū nego antecedens. Ad pbatōez dico q̄ tale appetere nō est agere. nec pprie lo/quendo est aliqd positiuū in quantū talis ap/petitus imediate reducit in essentiā materie. sed est quid puatiuū. puta est nō esse satiatum forma sbstantiali qua actu informat. Unde si illud appetere est aliq positiua inclinatio q̄ materia determinate appetit hanc formā vel illā. tūc nō cōpetit materie fm suum purum potentiale. sed p aliquas formas accidētales disponētes materiam ad corruptōem forme quā habet. et introductōem illi9 quā appetit.

Ad.4. Ad quartū dicendū q̄ si vna illaꝝ entitatū de se est pura potentia tūc maior nō est vera.

Ad.5. Ad quintum dicendū q̄ maior nō est vera si prius deficit ab actualitate illi9 posterioris. et maxime si fuerit potentia pura fm se sumptū sicut est in pposito. Potest etiā dici ad q̄ntū q̄ inq̄tum prius respectu posterioris hz habi/tudinē cause efficiētis. et posteri9 respectu prioris habet habitudinē cause formalis formaliter pficiētis. tūc facili9 est separare posteri9 a priori q̄3 econuerso. quia de9 pt supplere vicez cause efficientis. et nō potest ppter sui dignitatem supplere vicē cause formalis formaliter perfi/cientis. in sepatōe igit accidentium a sbiecto de9 supplet vicē subiecti inq̄tum sbiectum su stentat et ɔseruat accidentia. qd est ɔditō cau se efficiētis. q̄uis ipi materie nō possit dare eē actuale sine forma. q2 h̄ est ɔditio cause for/
Ad.6. malis formaliter pficientis. Ad sextū di/cendū q̄ q̄uis maior sit vera loquēdo de cau/sis extrinsecis que sunt efficiens et finis. nō tñ vera de intrinsecis que sūt materia et forma

Instantia. Forte dicet q̄ forma non est causa intrinse
Solutio. ca ipi9 materie. Respondeo q̄ sicut albedo nō est causa intrinseca ipi9 hois. est tñ causa intrinseca hominis albi. sic licet forma non sit causa intrinseca ipsi9 materie vt materia ē. tamen est causa intrinseca materie actualiter
Ad.7. existentis. Ad septimū potest dici q̄ simi/litudo nō currit p oēs pedes. licet eñ mul/te similitudines possint ibi assignari. in isto tñ ɔcluso non est simile. Uel dicendū q̄ ma/ior ñ est vera nisi vterq3 effectuū sit ens actu.

Articulus tertius. Prima cōclusio.

Quantū ad terciū

articulū dico q̄ corpus celeste est cōpositū ex materia et forma. q2 nulla species p se recipiēs pdicatōem alic9 generis pt esse simplicior illo genere. sed celum tanq̄ vera spēs corpis qd ē in pdicamento sbe gen9 subalternū recipit pre dicatōem p se. et corpus pdicamēti sbe est cō positū ex materia et forma. vt3 p boeciū sup p/dicamēta. g̃ et celū ex materia et forma erit cō/positū. P. in quocūq3 reperiūt accidentia
2 materiā ɔseqntia in illo reperit materia. celū est hmōi. q2 q̄ntitas spissitudo raritas et cete ra hmōi ɔsequūt rem cōpositā rōne materie. M, q̄ celū sit quantū ad sensū pz. M, in eo sit spissitudo et raritas apparet. q2 in vna sui pte est trāsparens. in alia pte nō est trāsparēs Etiā phs dic in de ce. et mū. q̄ stella ē spissior ps sui orb. Maior etiā pz. q2 simplex forma materialiū accidentiū subiectū esse nō potest

P. q̄cunq3 sunt ad inuicē cōpabilia penes 3
materialiū reꝝ accidentia illa ɔnem hñt ma teriā. celi et ptes celoꝝ sūt hmōi. Maior pz scdo de generatōe. vbi phs ɔtra empedoclem ait. q̄ si elemēta sūt ad inuicē ɔpabilia oportz q̄ hēant aliqd ɔmune qd est materia. Mior etiā pz. q2 vnū celū dicit mai9 altero celo fm q̄ntitatē. et vnū est spissi9 vl densius altero fm qualitatē. si eñ celū firmamēti nō esset in omi pte sua spissi9 q̄3 celi planetaꝝ. ita esset peruiū et trāsparens sic celi planetaꝝ. P. omne qd 4
pprie mouet hz materiā ptē sui. q2 vt d2. ij. meth. materiā in omi eo qd mouet itelligere necesse ē. S3 hic mdet a ɔtrie opinātib9 q̄ phs in. ij. meth. vbi ponit pdictā ppositōez itendit loq de eo qd mouet motu alteratōnis. non autē de motu locali. (Responsio quundam.)

Istd nō est veꝝ. q2 nec añ illā ppōz nec p9 apparet in textu aristotel q̄ magi loquat ibi de motu alteratōis q̄3 de motu locali Nec illa expositō est ɔsona ceteris dictis ipsi9 aristotel. quia vt pz in li. topicoꝝ aristoteles vult q̄ q̄ncunq3 vna dictō ɔuenit plurib9 vni p prius et alteri p posteri9. si absolute pfertur magis debet intelligi de eo cui pmo cōuenit. S3 hec dictio moueri prius cōuenit mobili fm locū. deficit eñ ɔuertētia ceteroꝝ mobiliū ad ipm. nam quocūq3 alio genere motus aliquid est mobile. ipm est mobile fm locū. s3 nō ɔuti. (ɔ̄ missionē.)

2 P̄ sic h̄ nomē motor ⁊ h̄ nomē mot⁹ abso/
lute plata sine q̄cūq̄ꝫ additōe n̄ min⁹ ſꝫ magꝫ
intelligunt̄ de motore et motu ſm locuꝫ. q̄ꝫ de
motoribꝫ ⁊ motibꝫ ſm alias ſpēs mot⁹. sic cū
dicit̄ res mota vl' res q̄ mouet̄. nō debet min⁹
immo magꝫ itelligi de re que mouet̄ ſm locū.
Gotfrid⁹ q̄ꝫ de rebꝫ q̄ mouet̄ ſm alios mot⁹. Sꝫ ꝯtrū
v. q̄lꝫ. q. ij. isti⁹ ꝯclonis multi doctores tenēt. Inter q̄s
1 vn⁹ arguit sic. Illō qd̄ est in pura potētia ad
om̄e esse: q̄ntū in se est indifferēs est ad esse et
nō eē. materia est h̄mōi. ḡ celū qd̄ nō h̄ꝫ in se
p̄ncipiū q̄ possit nō esse cū sit icorruptibile n̄
2 h̄ꝫ materiā. P̄ Lū exp̄sse dicat ph̄s. vij. me
thaphisice. q̄ materia est qua res p̄t eē et non
esse. igit̄ celū qd̄ nō p̄t nō eē nō habet materiā.
3 P̄ ſm ph̄m. viij. meth̄. ⁊ p̄mo de generatōe
que cōmunicant in materia sunt ad inuicem
transmutabilia. sed celū nō est trāsmutabile
4 in aliquā rem materialē. P̄. res h̄ñs mate
riā est trasmutabil' in omnē rem materialem
cui⁹ forma actualiter est p̄uata. ſꝫ celū caret oī
forma actu. excepta forma celi. igit̄ in omnem
rē materialē celū esset transmutabile. Nec
valet vt aliq̄ istoꝝ dicūt si d̄r q̄ materia celi n̄
habet p̄uatōeꝫ annexam. q̄ꝛ impossibile est p̄
uatōem et materiā ab inuicem separi. cū sint
idem ſbiecto. vtꝫ p̄mo ph̄icoꝝ. Item nec
valet si d̄r q̄ celū nō est p̄uatū simplr̄ formis
rerū materialiū. cū ꝯtineat eas virtualiter. et
sit causa eaꝝ. quia saltem animā humanā nō
ꝯtinet. nec est causa eius. et ideo esset trāsmu
5 tabile in hoiem. P̄. motus et mobile pro/
portionaliter sibi inuicē correspōdent. ſꝫ mo/
tus celi est simplex. ḡ et celū qd̄ est mobile ta
6 li motu erit simplex. P̄. arguit quidā ali⁹
Aureolus doctor inq̄sitiue sic. Si in celo necessario eēt
materia. vel h̄ esset rōne sue corporeitatis. vel
rōne quantitatis. vel rōne motus local'. Nō
rōne p̄mi. quia forma dat esse corporeū non
materia. Nec rōne secūdi. quia licet quātitas
indeterminata insit rōne materie. quantitas
tm̄ determinata inest rōne forme. Nec ratiōe
tertij. quia motus ad vbi nō inest rōne mate
7 rie sed ratōne corporeitatis. P̄. arguit iste
idem diuisiue sic. Si [illegible] celo esset materia.
aut illa esset eiusdē rōnis cum materia istorū
inferioꝝ. aut alterius rōnis. Sed nec sic nec
sic. Non eī̄ poterit esse alteri⁹ rōnis. quia in
pura potentia nulla cadit distinctio ratōis.
Dicit etiā ꝯmentator in. xij. meth̄. q̄ materia
est vna omniū habentiū eam p̄ abnegatōem
omniū formaꝝ. Et iteꝝ si p̄pter h̄ materia ce/
[illegible] et inferioꝝ poneret̄ alteri⁹ rōnis [illegible] q̄ ad in/
uicē n̄ sūt trāsmutabilia. tūc pari rōne oporte
tet ponere tot materias diuersaꝝ rōnū q̄t sunt
partes celi. alias quelibet pars celi erit ī aliaꝫ
trāsmutabilis si ei⁹ materia nō fuerit alterius
rōnis cum materia alterius partis. Sed nec
p̄t dici q̄ sit eiusdē rōnis. q̄ꝛ tūc sicut dicit cō
mentator ꝯtra Auic. ineuitabile esset q̄n celū
esset intrinsece corruptibile. ḡ ⁊c. Aliqui Aureolus
tm̄ vt iste dicit voluerūt euitare istud incōue ꝯ Egidiū.
niens. et dicebant. q̄ forma celi satiat suā ma
teriā. ideo nō īest sibi p̄uatio, que est p̄ncipiū
corruptōis qua materia machinat̄ ad male/
ficiū. Sed istud vt ait nō valet. quia impos/
sibile est vt forma q̄ꝫtumcunq̄ꝫ nobilis satiet 1
appetitū materie sue. nisi ip̄a sit formalit̄ om/
nis forma ad quā talis materia est in poten/
tia. sed forma celi nō est om̄is forma formalit̄
Item forma hois puta aīa rōnalis est no/ 2
bilior q̄ꝫ forma celi. ⁊ tm̄ nō satiat suā materiā
q̄n appetat aliā formā. Item quantūlibet 3
materia vt est ſb forma celi sit satiata. tm̄ vt ē
ſb forma terre nō est satiata. et ideo si eiusdeꝫ
rōnis est materia celi ⁊ terre. materia terre ap
petit formā celi. ⁊ p̄ ꝯñs de terra fiet q̄ñq̄ꝫ celū
Dicit etiaꝫ iste doctor q̄ intentio Aristo. ē
et commentatoris q̄ in celo non sit materia. Solutio.
Sed ista nō ꝯcludūt. Unde p̄me quattu
or rōnes nō ꝯcludūt nisi de materia p̄ut ha/ Ad p̄mas quattuor rōnes
bet annexam p̄uatōem. mutatio eī̄ forme in
materia nō cōtingit rōne materie vt materia
est. sed rōne p̄uatiōis cui annexa est. materia
aūt celi vt patebit in sequenti articulo nō ha/
bet alic⁹ forme p̄uatōꝫ annexā. Ad obiecti
onem cū d̄r. q̄ impossibile ē materiā ⁊ p̄uatōꝫ
ab inuicē separi. nego. Ad p̄batiōem dico q̄
q̄ sunt idem ſbiecto q̄ñq̄ꝫ ab inuicē virtute di
uina separant̄. vt apparet de ſba ⁊ accidente.
Etiā potest dici q̄ p̄uatio nō est idē subiecto
cū materia q̄uocūq̄ꝫ sumpta. sed vt actu p̄fici
tur forma habente ꝯtrariū. cuiusmodi nō est
forma celi. Ad illud de aīa rōnali dicēduꝫ
q̄ materia nō est p̄prie p̄uata aīa rōnali. cuꝫ
ip̄a nō sit educibilis de materia. Sꝫ bn̄ p̄t di
ci q̄ materia actu p̄fecta p̄ formā habentē con
trariū ē p̄uata dispositiōibꝫ siue accidētibus
materiā p̄parātibꝫ ad aīam rōnalē. Et om̄es
h̄mōi dispositōes cū sint n̄aꝫaliter educibiles
de materia. oēs virtualiter ꝯtinēt in forma ce
li. Et iō p̄t vl' dici q̄ om̄es forme virtualiter
ꝯtinēt in forma celi quaꝝ p̄uatōes sūt n̄aꝫali
ter ⁊ p̄prie annexe ip̄i materie. Ad q̄ntum Ad. 5.
dicendū q̄ sic mot⁹ celi d̄r simplex eo q̄ nō h̄ꝫ
ꝯtrariū. sic ⁊ celū tali simplicitate simplex est

quia nihil est ei cõtrariũ qđ agat in ipm. et sic
ille motus simplex dr eo φ est vniformior ce/
teris motibꝰ. sic ⁊ celũ simplex est qꝛ ẽ puriꝰ ⁊
Ad.6. imixtꝰ oĩbꝰ ceteris mobilibꝰ Ad sextum
possũ dicere φ in celo ẽ materia ppter omnia
mẽbra illꝰ inqsitõis. Ad pmã pbatõez dico
φ eo ipo φ forma celi dat esse corporeũ oportz
te ponere materiã q̃ recipiat tale esse corporeũ
quia alias: vel daret sibĩpsi esse ⁊ esset causa
suĩpsiꝰ. vel quantitati seu ceteris suis accidẽ
tibꝰ. ⁊ h̃ est impossibile. qꝛ faceret vnũ cũ acci
dentibꝰ fm suũ eẽ sbstantiale. Itẽ sbiectuz
nõ dat esse formis accidentalibꝰ. qꝛ tũc perfi/
ceret accidẽtia. sꝫ ecõuerso accidẽtia formalr
pficiũt sbiectũ. Ad scdaz pbatõem dicẽdũ
φ dato φ q̃ntitas determinata insit rõne for/
me. nõ tñ inest ipi forme. sed inest materie ra
tione forme. Ad tertiã pbatõem dicendũ
φ dato φ motus localis insit rõne corporei/
tatis. qꝛ tamẽ corporeitas de pdicamẽto subẽ
nõ potest esse sine materia. ideo nec tal' motꝰ
loquẽdo ppie de motu locali. qđ dico ppter
Ad.7. motũ sube separate. Ad septimũ dicendũ
φ est eiusdem rõnis fm suã essentiã nude ac/
cepta. Ad pbationem nego absolute in hac
parte cõmentatorẽ. nisi ipe intellexerit de ma/
teria cũ annexa puatõe. Et sic etiã intelligen/
de sunt oẽs auctoritates Aristo. q̃ sonare vi
dent φ in celo nõ sit materia. Ad instanti/
as factas ɔtra sacietatẽ materie patebit in ar
ticulo sequenti.

Articulus quartus.

Quarto dico φ materia celi et materia rerũ inferioꝝ nõ differũt
essentialiter. Circũscriptis eñ formis vtrorũ
q̃ tam sbstantialibꝰ q̃ accidentalibꝰ si p im/
possibile maneret materia celi ⁊ oim inferioꝝ
esset tñmodo vna essentia materie et nõ plu
res. quia circũscriptis formis nõ remanet ex
parte materie nisi pura potẽtia, in qua nulla
cadit distinctio. cũ solũmodo actus sit q̃ di
stiguat. vꝫ. iij. de aĩa. et. ij. meth. Quãuis
autẽ sic sit vna materia supioꝝ et inferioꝝ. vt
ɔcipit p abnegatõẽ oĩs forme. nõ tamẽ est
vna q̃tũ ad modũ recipiendi formã. qꝛ mate
ria celi ab ipo creatore recipit formã nõ habẽ
tẽ ɔtrariũ. ppter qđ talis materia nõ hꝫ pua
tionẽ annexã. et p ɔñs nec suꝰ appetitꝰ forma sibi
a deo impssa ita cõplete satiat. φ hmõi mate/
ria nullã aliã formã pt appetere. ⁊ iõ celuz ex
suis pncipijs itrinsecꝭ sp manet icorruptibile
Instantia Dicet forte sic dictũ ẽ p doctorẽ ppie ipro/
batũ. φ saltẽ materia terre pt appetere formaz
celi cũ puata sit ea Rñdeo φ nec appetit eã Solutio.
nec ẽ puata ea. materia eñ nõ ẽ puata tali for
ma q̃ mõ natali ñ hꝫ ɔ̃riũ. nec ẽ puata forma
ad quã recipiẽdã nõ hꝫ potentiã natalẽ. sꝫ so
lũ ẽ in potẽtia obediẽtiali. forma ãt celi vt sepiꝰ
dictũ ẽ nõ hꝫ ɔ̃riũ. nec materia terre ẽ in potẽ
tia natali ad eam. sed solũmodo ĩ potẽtia obe
dientiali. si eñ deꝰ vellet materia terre ĩ h̃ sue vo
lũtati obediret φ ex terra fieret celũ. illa tñ trãs
mutatio ñ ẽ in virtute cuiuscũqꝫ agẽtꝭ natal'. ḡ
materia terre seu cuiuscũqꝫ alterꝰ rei differẽtꝭ
a celo nec appetit formam celi nec ẽ puata ea.
Sꝫ ɔ̃ istã ɔclusionẽ sũt aliq̃ magni docto Opio ɔ̃ria
res. inter q̃s doctor cõis oppositũ istꝰ ɔclu/
siõis declarat sic. Quia cũ materie fm se ɔue Thomas
niat eẽ potẽtia. ḡ vnitas ⁊ diũsitas materie in pma pte
ɔsiderãda ẽ fꝫ vnitatẽ ⁊ diũsitatez potẽtie. Et
ex isto pambulo arguit sic. Illoꝝ nõ est vna 1
materia q̃ sic se hñt φ materia vniꝰ nõ est in
potẽtia ad oẽz formã ad quã est in potẽtia
materia alterꝰ. Sꝫ materia celi nõ est in po/
tentia ad illas formas ad q̃s est in potentia
materia inferiorũ. ergo non est vna materia Aliĩ ad id.
celestiũ ⁊ inferioꝝ. Pt istud declarãt q̃dã aliĩ 2
sic. Sic spẽs eiusdẽ generis drũt suis drñijs
differẽtie aũt nõ differũt alijs drñijs. sꝫ seipis
sic res ɔposite differũt suis pncipijs scꝫ p ma
teriã ⁊ formã. pncipia tñ drñt seipsis. ⁊ iõ fm
istos sic forma celi ⁊ forma reꝝ inferioꝝ drñt
seipis. sic materia celi et materia ĩferioꝝ drñt
seipsis. Pt istud pt ɔfirmari sic. Que drñt 3
genere naturali differũt materia ⁊ hñt mate/
riã alterꝰ rõis. sꝫ corruptibile ⁊ icorruptibile
drñt genere natali. vt pꝫ. x. methaph. Pt sic 4
variat potẽtia sic variat materia. sꝫ celũ solũ/
mõ hꝫ potentiã ad vbi. iferiora aũt hñt potẽ/
tiã ad esse. ḡ ⁊c. Pt phs. x. methaph. dic φ 5
corruptibiliũ ⁊ incorruptibiliũ nõ est eadem
materia. Pt Themistiꝰ dicit vt allegat eũ 6
ɔ̃mẽtator ĩ de sba orbis φ sol ⁊ luna ⁊ alie stel
le aut sunt forma non in materia. aut habent
materiã equoce cũ alijs materialibꝰ. Sed ɔ̃ Thomã
ista nõ itelligo. qꝛ sic cõiter ponit a doctoribꝰ
et etiã isti doctores ponũt. in tota reꝝ vniũsi/
tate nõ est dare duas res diũsaꝝ rationũ que
oĩo eq̃liter distent a pmo pncipio. sꝫ materia
supioꝝ ⁊ inferoꝝ fm se accepte p necessitatem
eq̃liter distãt a deo seu a pmo pncipio. q̃a cũ
q̃libet eaꝝ fm se accepta sit pura potentia. q̃li/
bet distabit a puro actu q̃ est deus tãta distã/
tia q̃ maior nec est nec esse pt inter entia posi
tiua. igit nõ possũt esse diũsaꝝ rationũ fm se

eẽntialiter differẽtes. Et ista est itẽtõ auic. ꝑmo li. sufficiẽtie sue. c. iiij. vbi ait. Hyle cõe est oĩbꝰ et naturaliter generatis et illis que
Ad rõnes sunt de numero ꝑpetuoꝝ. Ad ꝑmũ dr. ꝙ ex
Ad. I. hoc ꝙ materia vniꝰ nõ est in potẽtia ad oĩes formas ad q̃s materia alteriꝰ. nõ arguit diũsitas essential' materiaꝝ. q̃uis bene arguat diũsus modus eaꝝ. puta ꝙ vna pticipet suã formã cũ ãnexa ꝑuatõne forme opposite. alia vo sine ꝑuatõe. eo ꝙ sua forma nulli alteri forme ꝑprie ꝯuat. Ꝓ si ista rõ esset sufficiens. tunc materia vniꝰ celi esset alteriꝰ rõnis a materia alteriꝰ celi. cũ materia vniꝰ celi non sit in po
Ad. 2. tentia ad formã alteriꝰ celi. Ad scðm dr. ꝙ etiã modus ille deficit. q̃a q̃uis ꝑncipia formalia possint ꝯm se differre ⁊ inter se. ⁊ a ꝑncipijs potentialibꝰ. tñ ꝑncipia pure potẽtialia ꝯm se ꝯsiderata nullo mõ ab inuicẽ differre
Ad. 3. pñt. Ad terciũ dr. ꝙ non oportꝫ ea q̃ differũt genere naẗali differre in materia. sic ꝙ eoꝝ materie ꝯm suas essentias sint diũsaꝝ rõnũ. sꝫ sufficit ꝙ hẽant diuersũ modũ. vt iã dictũ ẽ
Ad. 4. Ad q̃rtũ nego maiorẽ ꝙ nõ oportꝫ variari materiã essentialiter. sꝫ sufficit variatõ modi material'. illa eñ potentia nõ est eẽntia materie cũ sit quedã carentia illiꝰ respectu cuiꝰ dr potentia
Ad. 5. et. 6 Ad q̃ntũ ⁊ sextũ dr. eodẽ mõ. Dicit eñi alia materia celestiũ ⁊ inferioꝝ ⁊ dr eq̃uoce ꝑpter p̄dictos modos hmõi materijs ꝯpetẽtes. his tamẽ modis ⁊ oĩbꝰ formis circũscptis nulla appareret differentia inter essentiaꝫ
Ad princi illiꝰ materie ⁊ istiꝰ. Ad argumẽtũ ꝑncipale
pale argu. dicendũ ad maiorẽ. ꝙ illud qđ fit ex aliq̃ non oportet ꝙ sit eo posteriꝰ duratõne. sꝫ sufficit ꝙ sit eo posteriꝰ natura. Ad minorẽ dicendũ q̃z nis forme via generatiõis ꝑducte ꝑprie sint educte de materia. q2 generãs cum sit agens naturale p̄supponit materiã. hoc tñ nõ oportet dicere de formis ꝑ creatõnem ꝑductis. q̃a creans nõ p̄supponit materiam. sed creando compositum simul creat materiam ⁊ formã. ergo ⁊c̃.

Distinctio. xiij.

P Rima disticti

onis operatio ⁊c̃. Postq̃ magister determinauit de corꝑaliũ rerũ cõi ⁊ quodãmõ indisticta creatõe. h̃ ꝑseq̄t de eaꝝ distinctõe seu distincta ꝑductõne. Et diuidit in tres ꝑtes. Nam ꝑmo determiat de creatõe lucis q̃ est purissima reꝝ corꝑaliter ꝑductaꝝ. Scðo de ꝑductõe rerũ inaĩataꝝ. Et tertio đ ꝑductõe rerũ viuẽtiũ seu aĩataꝝ. Secũda icipit dist. xiiij. ibi. Dixit q̃z deꝰ. Tertia dist. xv. ibi. Dixit etiam deꝰ. Prima in duas Nam ꝑmo tractat de luc̨ creatõe. Scðo tãgit aliqua đ eiꝰ creatore. ibi. Preterea inuestigandũ est. Prima in tres. Nam ꝑmo tractat de lucis ꝑductõe. Scðo de eiꝰ multiplici cõditione. Tertio de eiꝰ effectu ⁊ opatõe. Scða ibi. Si querit qualis. Tertia ibi. Hic notãdum est. Et hec in tres. quia ꝑmo oñdit q̃uo lux illa suo motu causabat diẽ artificialem. [redacted] noctẽ. Scðo ex illa luce ostendit naẗaliũ dierũ ordinẽ. Et tertio mouet ⁊ soluit duplicem q̃stionẽ. Scða ibi. Hic est naẗalis. Tertia ibi. Solet aũt queri. Circa istã. xiij. dist. quero hanc questionem.

V Trum lumen in medio sit forma realis. Et videt ꝙ sic. q2 effectꝰ realis est a causa reali. sed a lumie impsso a sole sunt oĩes generatões istoꝝ inferioꝝ. g̃ ⁊c̃. Cõtra. oĩs forma realis que ꝑ actuꝫ agentis naẗalis est in aliq̃. oportet ꝙ realiter educat de potentia illiꝰ in q̃ est. sed lumẽ non educit de potentia medij. q2 si realiter educeret de potentia medij tũc celũ recipiens lumen a sole esset alterabile ⁊ trãsmutabile ad formã. ⁊ pateret ꝑegrinas impssiones. q̃ omnia sunt falsa. cũ ipm celũ ꝯm ꝑhm sit ꝑmum alterãs inalterabile. Hic videnda sũt q̃tuor. Primo vtrũ lux in supcelestibꝰ ⁊ istis inferioribꝰ sit eiusdẽ rõnis. Scðo vtrum lumen causatũ a luce tam supioꝝ q̃z inferioꝝ sit forma realis vel intentionalis. Tertio vtrũ educatur de potentia medij. Et quarto vtrum due forme intentionales solo nũero differentes vel etiam a contrarijs obiectis deriuate possint simul esse in eadem parte medij.

Quãtum ad primũ

Articulus primus 1

dico ꝙ nõ. q2 ea q̃ differũt genere sũt diũsarũ rõnũ. lux solis ⁊ lux ignis siue cuiuscũq̃ alterius rei spere actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ dñt genere saltẽ naẗali. q2 corruptibile et incorruptibile
2 dñt genere. vtꝫ. x. meth. Ꝓ. forme q̃ sic se hñt ꝙ ꝑ intensionẽ vniꝰ nũq̃ ꝑuenit ad pfectionẽ alteriꝰ. ille nõ sunt eiusdẽ rõnis. sed per intensioneꝫ luc̨ rerũ inferioꝝ nũq̃ ꝑuenit ad pfectõeꝫ lucis solaris. Ꝓ. ista videt esse in
3 tentio Auerroys q̃ in de sƀa orbis ex sententia

Themistiū ait. q quecunq; sunt in celestibus corpibus 7 in istis inferioribus equoce se habēt.

Instantia

Sz h posset instari. qz illa q insunt aliqbus sm eandē naturā. nō insunt eis equoce. et videntur esse eiusdē rōnis. Sz luciditas inest celestibus 7 inferioribus sm vnā naturā. Nam. ij. de aia dicit phus. q nec aqua sm se est lucida nec aer p se est lucid9. sed qm videt eadē natura ibis 7 in ppetuo corpore.

Solutio.

Rñdeo q qūuis illa dyaphanitas sm quā inest luciditas celestibus 7 inferioribus de q loqt phus sit eadē analogia vel genere logico. differt tñ genere naturali. ppter qd sua identitas non arguit sufficienter ea esse eiusdē rōnis. vel nō esse equoca que insunt sm eam.

Articulus secundus.

Quantum ad scd'm articulū pmo recitabo quorūdā doctoz opiones. q in hac materia p extrema ɔtradictōis discordāt. Scdo istaz discordiā tempabo aliqualiter p mediā positōez. Et tertio rñdebo ad motiua vtriusq; opinionis extreme.

Opinio q lumē n sit forma real'

Quātū ad pmū sūt qdā solēnes doctores dicētes q lumē in medio non est forma realis sed intentionalis. qz lumē imediate cōtingēs pupillā a visu pcipit. sz nlla realis qualitas
1 imediate posita supra aliquē sensuz pcipit ab illo sensu. qz sm phm sensibile positū sup sensum non facit sensum.
2 P. nihil dat qd nō habet. sz lumē dat coloribus esse intētionale in medio. g 7c.
3 P. qualitas realis remanet in sbiecto in absentia pducentis. sed lumen nō manet in medio absente illumināte.
4 P. forma q causat ex refractōe radioz incidentium ad aliquod corpus terminatū est intentionalis 7 nō realis. lumē in medio est hmōi. Maior ptz. qz alias colores in iride 7 imago i speculo essent forme reales.
5 P. si lumē essz forma realis. tūc nō posset p totū mediū multiplicari in instanti. ɔseqntia patz. qz ad introductionē forme realis requirit transmutatio realis ipsi9 sbiecti. que nō potest fieri naturaliter in instanti. Falsitas aūt ɔsequētis qūuis sit nota apud Aristotelē et ceteros pypatheticos.

Auctor p spectiue

auctor tñ pspectiue tenet q multiplicatio luminis fiat in tpe. qūuis illud tempus sit impceptibile. quia sicut ipe dicit citius videtur mediuz basis rei visibilis qz extrema videantur. eo q linea visualis breuior sit ad medium qz ad extrema.

Cōtra eū.

Sed istud nō valet. quia dato q illud tempus essz impceptibile in vno stadio. in mille tamē stadijs fieret pceptibile. et maxime ab ortu solis vsq; ad oculum nostrum tanta esset duratōis interceptio que nō posset nos latere. Probo igit falsitatē illi9 ɔsequentis sic. Quādocūq; subiectū pfecte dispositum in omi sua parte presens fuerit agēti sufficienter potenti inducere formam aliquam. tunc talis forma subito inducitur et in instanti. Ista patet. quia duratio temporis nō requiritur nisi vel propter insufficientiam agentis. vel propter indispositionem subiecti. que quidem dispositio necessario habet fieri per motū et transmutatōnez. et per consequens nō sine tempe. sed aer serenus presens soli est perfecte dispositus in omni sua parte ad receptōem luminis. et sol est agens sufficiens ad inducendum talem formam. ergo 7c.
6 P. in rebus inferioribus omnis realis forma sensibilis habet contrarium sed lumen nō habet cōtrarium. ergo non est realis forma.

Pe. de aliā opinia q lumē sit forma realis.

Alij autem oppositā partem probant sic. Forma intentionalis nō potest habere effectum realem. sed lumen in medio habet effectum realem. quia calefacit 7 incendit. radij enim solis refracti super speculo concauo incendunt ignem.

Cōfirmat

Et confirmatur per Auicen. qui ait. q corpora celestia per lucem ab ipsis deriuatā agunt in hec inferiora.
2 P. forma intentionalis non denominat suum subiectum. non enim aer dicitur coloratus a speciebus intentionalibus colorum que sunt in ipso. sed a lumine aer dicitur illuminatus.
3 P. cum lumen solis sit intentionaliter in nostris sensibus interioribus. si ab eo q aer solū intentionaliter haberet lumē diceretur luminosus. sequeret etiam q cerebruz nostrū a tali luminis intentione diceretur luminosum.

Positio media.

His premissis potest distingui de intentionali. Nam intentionale dicit originaliter a tendo tendis. eo q ipsum habeat adeo debile esse q potentia cognitiua proprie non terminatur ad ipsum. sed per ipsum tendit in alterum. scilicet in obiectum. Et ideo species rerum sensibilium et maxime coloruz pprie sunt intentionales. quia ita visus per ipsas tēdit in colores. et per ipsas videt colores seu res coloratas. q tamen ipsas nllo mō videt. Lumē aūt in hoc ɔuenit cum talibus speciebus. q per lumē tendim9 in colores. In hoc tamē lumen differt ab ipis speciebus. qa qūuis visus nō termiet adeo pprie ad lumē existens in medio sicut ad colores. qz lumē pprie nō videt nisi ad aliquid terminet. tñ lumen aliq mō videt. qd d specieb9 dicere n possum9

Et iõ lumẽ aliq̃ mõ pt dici forma intẽtionalis: put hz ꝯueniẽtiã cum talibꝫ spẽbꝫ. ⁊ aliq̃ mõ forma realis put excedit tales spẽs in eo ꝙ ad ipm aliq̃ mõ termiat̃ noticia sensitiua. Põt etiã dici ꝙ q̃dã sunt forme q̃ ꝯueniũt cuz formis suoꝝ efficiẽtiũ. ⁊ q̃tũ ad modũ essendi. ⁊ q̃tũ ad modũ agẽdi. Alie sũt q̃ nec ꝯueniũt cũ formis suoꝝ efficientiũ in mõ essendi. nec ĩ mõ agẽdi. Tertio sũt aliq̃ q̃ differt a suis agẽtibꝫ ĩ mõ essendi. ꝯueniũt tñ in agẽdo. puta ĩ habẽdo silez effectũ. Prime sũt forme simplr reales. Scđe sũt simpliciter intẽtionales. Et tertie inq̃tũ ꝯueniũt cuz realibꝫ pñt dici reales. inq̃tũ ab ipis differũt pñt dici intẽtionales. Et iõ lumẽ in medio inq̃tũ differt a luce de qua deriuat̃ penes modũ essendi. puta qꝛ in materia rara ⁊ trãsparẽte. ⁊ p ꝯñs hz esse debile. nec de se pt pmanere ſbtracta pñtia sui generãtis. lux aũt a qua deriuat̃ est ĩ materia spissa ⁊ terminata. ⁊ p ꝯñs hz vigorosuz et perseuerans esse. vt sic tale lumẽ pt dici forma intentionalis. Sed put tale lumen potest aliq̃ modo in similẽ effectũ in quẽ potest suũ principiũ pductiuũ. licet nõ cum tanta efficacia sicut hmõi pncipiũ. sic pt dici aliq̃ modo forma realis. Et p hꝫ potest rñderi ad rõnes vtriusqꝫ opinionis. Ad pmũ pme opinionis dicendũ ꝙ lumẽ cõtingẽs pupillã non videt̃ pp̃rie. sed lumẽ aliq̃ mõ refractũ ad aliqđ corpus terminatũ extra pupillaz. Etiã rõ est aliq̃ mõ ad oppositũ. qꝛ si ex hꝫ aliqua spẽs coloris exñs in pupilla non videt̃ qꝛ est forma pure intentionalis. igit̃ ꝯsimiliter nec lumen videret̃ si esset purũ intentionale. sed solũ essꝫ rõ videndi aliud. Ad pbatõez dicendũ ꝙ q̃uis sensibile coloratũ positum supra sensum non faciat sensum. quia ipm est opacũ: ⁊ idõ eclipsaret lumẽ oculo. sine quo quidẽ lumie oculus nihil potest videre. hoc aũt nõ obstat si lumẽ ponit̃ ꝯtingere oculũ. quia lumen nõ eclipsat seipm. Ad scđm potest dici tripl̃r. Primo ꝙ lumen non est totaliter ⁊ vsqꝫquaqꝫ forma realis. sed etiã aliquo modo forma ĩtẽtional̃. Scđo ꝙ sic ĩ pductõe entiũ realiũ nõ ẽ necesse qñ aliqd facit aliđ formaliter tale ꝙ ipm sit formal̃r tale. sꝫ suffic̃ ipm eẽ ṽtualr̃ tale. sic etiã ĩ intẽtionalibꝫ. ⁊ iõ dato ꝙ lumẽ esset factiuuz coloꝝ ẽm esse intentionale: non oporteret ipm formaliter esse intentionale. sꝫ sufficeret ipm ṽtualr̃ esse intẽtõale. q̃uis eẽt formaliter quid reale. Tertio potest dici ꝙ lumen est illius intentionalis generatõnis solũ cã sine q̃ non. et coloꝛ realis est ibi causa propter quã sic. quia ipse coloꝛ facit et gignit suam similitudinẽ in medio illuminato. q̃uis hoc non possit in medio obscuro. Ad tertiũ dicendũ ꝙ maioꝛ nõ est vera de qualitatibus realibꝫ habẽtibꝫ esse debile in subiectis. figura eñ in aqua causata ad pñtiã sigilli ẽ qualitas realis de quarta specie qualitatis. et tñ non potest manere absente sigillo. Ad quartũ dicendũ ꝙ maioꝛ nõ est vniuersaliter vera. Nam ex hmõi reflexionibꝫ q̃nqꝫ causant̃ effectus reales. sicut ad sensum apparet cum radij incidentes reflectũt̃ sup speculo ꝯcauo. ex hmõi eñ reflexione realis ignis accẽditur Etiam q̃nqꝫ sic reflectunt̃ super terram in calidis regionibꝫ ꝙ ex talibꝫ refractõnibꝫ accenduntur arbusta campoꝝ. Ad quintum nego consequentiã. Ad probatõnem dico ꝙ ſbiecto existente vltimate disposito. nllã trãsmutatio requirit̃ duratione pcedens generationẽ seu forme realis introductõem. sꝫ subito introducitur in instanti. Sed aer serenus nullam habet contrariã dispositõnem ad formam luminis, igitur ad presentiã sufficientis agentis subito introducit̃ in totum aerez presentem tali agenti. Ad sextum nego maioꝛem. quia figura non habet contrarium q̃uis sit realis forma cum sit de quarta specie qualitatis. et sit per se sensibilis cum sit vnuz de cõmunibus sensibilibus. vt patet. ij. de aĩa.

Ad rõnes pme opionis. Ad. 1. Ad. 2. Ad. 3. Ad. 4. Ad. 5. Ad. 6.

Ad primũ alterius opinionis dicendũ. ꝙ maioꝛ solum est vera de tali intentionali qđ non est aliquo modo reale. sed lumen sic intentionale ꝙ tamen aliquo modo est reale Dicunt etiam quidam ꝙ ille effectus realis non est effectus luminis. sed alicuꝰ virtutis adiũcte que est ĩ corpore circũstante. sicut tonitruum dicitur scindere rõne corpis coniuncti. Ad secundũ dicendũ ꝙ lumen potest aerẽ denoĩare. qꝛ vt est in aere nõ est purũ intentionale. Ad tertium dicendũ ꝙ lumẽ in cerebro est solum intentionaliter ideo non denominat ipm.

Ad rõnes scđe opi. Ad. 1. Ad. 2. Ad. 3.

Quantũ ad terciũ

articulũ dicendũ ꝙ forme intentionales non educũt̃ de potẽtia medij. sꝫ lumẽ q̃uis aliquo mõ possit dici forma realis. magis tñ pp̃rie ẽ intentionalis q̃ realis. ideo non educit̃ de potentia medij pp̃rie loquẽdo de hmõi eductõe

Articulus tertius. Queri ꝯ diũ. v. q̃. 4. p. si vis. 1

2 P. nihil potest educi de potẽtia ſbiecti nisi p realẽ alteratõz ſbiecti. sꝫ lumẽ p solã ṽtutẽ pducit̃ in stellis ⁊ corpibꝫ celestibꝫ. que nullo

3 modo realiter imutant᷑ vel alterant᷑. P̄.for me solo numero differẽtes simul existentes in eadem sbiecto nõ educunt᷑ de potẽtia sbiecti. sed duo lumĩa solo numero differẽtia pñt sil' esse in eadẽ pte medij. quia si ponũt᷑ ex opposito videri poterũt amb̄o ƀm eandem lineam.

Pe.real/ gemia. Sed ↄtra istã ↄclusionẽ est q̄dam doctor q̄ tenet ꝙ nõ solũ lumẽ. ſ; etiã oĩs forma intẽ
1 tionalis educat᷑ de potentia sbiecti. Quia omne q̄d esse pducit᷑. vel creatur. vel generat᷑. sed tales forme nõ creant᷑. cũ a re creata pducant᷑. ḡ generant᷑. et ↄsequens de potentia sbiecti educunt᷑. quia oĩe q̄d generat᷑ de poten
2 tia materie pducit᷑. P̄. Illud q̄d p agens creatũ fit i aliqua materia educit᷑ ea. forme intentionales fiũt in medio per agens creatũ.
3 ḡ rc. P̄. perfectio naturalis alicui⁹ subiecti educitur de potentia ei⁹. sed lumẽ est perfectõ naturalis medij. cum p̄hus dicat. ij. de anĩa.
4 ꝙ lumen est actus lucidi. P̄. nulla forma potest esse termin⁹ generatõis sed totũ cõpositũ. vt patet. vij. meth. sed qñ lumen seu quecũq; alia forma intentionalis generat᷑ in medio. compositũ nõ potest esse terminus generatõnis illius nisi tales forme educant᷑ de po
Cõtra pe. tentia medij. ḡ rc. Sed ista nõ ↄcludunt
Solutio. igitur ad p̄mum dicendũ ꝙ nõ seq̄t᷑. illud ge
Ad.1. nerat᷑. ḡ de potentia materie educit᷑. vt patʒ de lumine genito in celo. solũ em̄ illud q̄d p realem materie trãsmutatõem generat᷑ seu pdu
Ad.2. citur. hoc de potentia materie educit᷑. Ad secundũ dicendũ ꝙ maior nõ est vera. nisi sic fiat ꝙ ad sui factõʒ materia talis realiter trãsmutet᷑. Ad tertium et quartũ dicendũ eodeʒ
Ad.3. modo. Alias sic iuenit᷑. Ad tertium dicendũ ꝙ maior nõ est vera extendẽdo nomẽ pfectõis nõ solũ ad reales sed etiã ad formas intentionales. quia licet large ꝛ quodãmodo abusiue quãdoq; dicunt᷑ educte de potentia medij. put oĩe quod recipit᷑ in aliquo dicit᷑ eductũ de eo. tñ pprie loquẽdo forme intentõnales nõ educunt᷑ de sbiecto. sed exp̄muntur et deriuant᷑ ab obiecto. nec tñ creant᷑ ab obiectis eo ꝙ nõ fiant nullo p̄supposito. Naʒ obiecta que sunt causa effectiua hmõi formarũ intentionaliũ i generatõe talium formarum necessario p̄supponũt effectũ alteri⁹ agentis. scʒ sbiectũ in q̄ tales forme recipiant᷑. q̄d non
Soluit pulcrã istãnã. ↄtingit in actu creatõnis. Dato em̄ ꝙ grã qñ a deo creat᷑ p̄supponat sbiectuʒ i q̄ recipiat᷑. tñ illud sbiectũ est effect⁹ eiusdẽ agent; q̄d ẽ gra
Ad.4. tie pductiuũ. Ad quartũ dicendũ ꝙ licet cõpositũ dicat᷑ generari seu termin⁹ generatõnis. pper h̄ tñ nõ seq̄t᷑ formã ↄpositi sp eduCi de materia ipi⁹ cõpositi. Nã aĩa rõnalis nõ educit᷑ ꝯ materia. ꝛ tñ tot⁹ homo dicit᷑ genit⁹ seu termin⁹ generatõnis. vt patet. ij. p̄hicoꝝ. vbi dicitur ꝙ homo generat hominẽ et sol.

Quantum ad quartum articulũ dico ꝙ due spẽs siue forme intẽtionales solo numero differẽtes. ac etiaʒ due ab oppositis formis deriuate puta spẽs albi et nigri pñt simul esse in eadem parte medij. Qui positis duob̄ corpib̄ albis ƀm oppositionẽ dyametralis linee. in quacũq; pte talis linee stat hõ dirigens visum ad vnũ taliũ corporum. clare videt ipm̄. q̄d esse nõ posset nisi spẽs vtriusq; albedinis esset in oĩ pte illius linee. Et eodẽ mõ exp̄imur si albũ ꝛ nigrũ ex opposito ponũt᷑. Sed ↄ istud sunt aliqui doctores directe. ꝛ arguũt sic. Potentia vna numero sufficiẽter ẽ actiuata p vnã formã numero i vna ꝛ eadẽ spẽ. ſ; i vna pte medij ẽ vna potẽtia nũero. igit᷑ sil' nõ recipiet nisi vnã formã nũero i vna ꝛ eadẽ spẽ. P̄. p idẽ hʒ aliq̄d esse ꝛ vnũ esse. iiij. meth. ſ; sbiectuʒ accidens hʒ esse. q₂ accidẽtis esse est in esse. vt pꝫ vij. meth. ꝛ accidẽtia nõ sunt entia nisi q₂ sũt entis h̄ ẽ sbe seu sbiecti. vtꝫ. vij. meth. igit᷑ accidẽtia eiusdẽ spẽi i eodẽ sbiecto nũerabũtur nũeratõe sbiecti. ꝛ iõ exñte sbiecto vno nũero accidẽtia eiusdẽ speciei nõ pñt esse plã nũero. Articulus quart⁹. Pe.ↄ alũ. 1 2
P̄. ƀm eadẽ spẽʒ ñ diuidit᷑ forma nisi ad diuisionẽ q̄ntitat;. ſ; vna ꝛ eadẽ ps medij nõ hʒ actu diuisã q̄ntitatẽ. ḡ rc. Addũt tñ isti ꝙ lʒ tal' forma sit vna nũero actu. tñ ẽ plures ꝟtute. quia sic ẽ in formis realib̄ due forme extreme ↄstituũt vnã formã mediã. q̄ q̄uis sit vna nũero. est tñ ples ꝟtute. sic i intẽtõnalib̄ ples spẽs in eadeʒ pte medij ↄcurrẽtes faciũt vnã talẽ formaʒ q pñt amb̄o extrema videri. 3 Additio
Sʒ istud stare nõ potest. q₂ tal' spẽs esset cõposita. ꝛ p ↄñs nũq; duceret i cognitiõem alic⁹ extremoꝝ scʒ albi vel nigri. sed tantũmõ viridis vel rubei vel alteri⁹ medij color;. cui⁹ oppositũ ad sensuʒ exp̄imur. P̄. illa q̄ sic se hñt ꝙ m'ltiplicato nũero suoꝝ agẽtiũ ipa m'ltiplicãtur. ꝛ sbtract; agẽtib̄ ipa sbtrahũt᷑ manente indiuiso ꝛ inuariato eoꝝ sbiecto. talia nõ numerant᷑ numeratõe sbiectoꝝ sed numeratione agentiũ. forme intentõnales sunt huiusmodi. q̄d pꝫ p experientiã. q₂ q̄nto plã obiecta ponuntur circa aliquaʒ partem medij. tanto plura distincte videntur per eandem Cõtra pe. 1 2

partem medij. si autem aliqua illorū subtra/ huntur. tunc cessant species illorum in hm̄oi parte medij. spēs tn̄ ceterorum remanentium di/ stincte repn̄tant obiecta a quibus deriuātur. qd̄ fieri nō posset si om̄s ille spēs in ppositō vnius speciei ocurrissent. sic iā dictus doctor po/ nit. Ad tres rōnes istorum dicendū q solū/ modo pcludūt de formis realibus de potentia sbiecti p realē transmutatōnem eductis. qua les nō sunt forme intentionales. Ad argu mentū pncipale dicendū q lumē in tali pdu ctione est instrumentū ipsius solis Alias sic inuenit. Ad argumentū pncipale dicen/ dū q maior nō est vlr vera loquēdo de causa instrumētali. sed nūc ita est q lumē in tali p/ ductione est instrumentū ipsius solis. igit sicut obiectū reale mediāte specie sensibili vel intel ligibili causat effectū realē in sensu vel intelle ctu puta actum sentiendi vel intelligendi. vel etiā habitum. sic in pposito ꝛc̄.

Ad tres rationes petri.

Ad principale argu.

Distinctio. xiiij.

Ixit quoqz de

us. ꝛc̄. Hic mgr̄ determinat de p/ ductione corporum inanimatorum. Et diuidit in tres ptes. quia pmo mgr̄ tractat d creatōne celorum. Scd̄o de creatōe elementorum. Et tertio de creatione luminariū que sunt or/ namēta corporum supiorum. Scd̄a ibi. Sequit. dixit deus congregent. Tertia ibi. Sequit. dixit deus fiant Prima in duas. quia primo circa materiā celi recitat duplicem opinionē. Scd̄o subiūgit triplicem questionem. Se/ cunda ibi. Queri etiā solet. Et hec in tres sm q tres mouet questōes. Quarum pma est de ce li figura ꝛ dispositōne. Scd̄a de celi motu et quietatōe. Tertia de secūde diei benedictōne Secūda ibi. Querit etiam. Tertia ibi. Post hec queri solet. Sequit illa pars. Dixit deus fiant. Et diuidit in duas. Nam pmo ondit qua die creata sint celi luminaria. Secundo ostendit ad qd̄ sint nob vtilia. ibi Quia igit celum. ꝛc̄. Hec est sententia istius. xiiij. di/ stinctōis in generali. circa quā speciali que ro hanc questionem

Trum celum p motum suū sit causa effectuū istorum inferiorum. Et videt q non. quia sequeret q om̄es effectus istorum inferiorum necessario euenirēt. consequentia patz. quia posita necessaria causa ꝛ vniformi sequit effectus necessarius ꝛ vniformis. g ꝛc̄.

Contra. cōmentator. xij. meth. ait q calo/ res geniti ex caloribus stellarum generātes quā/ libet spēm specierum in animalibus habent mēsu/ ras pprias illius caloris ex quātitatibus motuū stellarum ꝛ dispositōibus earum ad inuicē in ppin/ quitate et remotōe. Hic quattuor sunt vi/ denda. Primo vtrū motus celi sit ipi celo naturalis. Secundo de eo quod queritur Tertio vtrū habeāt influentiā sup liberum arbitriū. Et quarto vtrū aliquod celū ha/ beat influentiā realem in hec inferiora nō ob/ stante q ipm immobile pmaneat.

Quātum ad primū

Articulus primus

pmitto pmo vnā distinctōem. ex qua secūdo eliciā duas pclusiones. Distinctio talis ē. q motū celi esse naturalem ipi celo dupliciter potest intelligi. Uno mō q p tanto dicat talis motus ipi celo naturalis. quia fit a for/ ma intrinseca et naturali ipsius celi effectiue Alio mō q ipm celum natalem habilitatē habeat ad talē motū. Quo ad pmum mē brum istius distinctōnis pono pclusionē ne gatiuam. quo ad scd̄m pono affirmatiuam.

Prima conclusio

Primā pclusionem probo sic. Si motus celi esset effectiue a forma sibi intrinseca et na turali. vel hoc esset p tanto. quia pncipiū ta/ lis motus esset forma corporeitatis ipsius celi. vel q ipsa intelligentia quam dicimus mo/ torem celi esset coniuncta ipsi celo sm esse sibi dando esse animatū. et per psequens moueri. nec sic. nec sic. g ꝛc̄. Maior ptz. minorem pbo. quia si primo modo. tūc vel celum nūqz moueretur. vel moueretur in instanti. Nam omne tempus requisitum in motu. vel requi/ ritur propter resistentiam mobilis ad moto/ rem. sicut in motu animalium. vel propter re sistentiam medij. sicut in motu grauium et leuium. Sed in motu celestium nulla est re sistentia medij. vt de se patet. nec esset resisten tia mobilis ad motorem. quia sola materia non facit in talibus aliquam resistentiam. sicut apparet de graui quod i vacuo vbi nul/ lam haberet resistentiam medij moueretur in instanti. sed isto posito non esset maior resi/ stentia mobilis ad motorem in celo qz sit in ipso graui. Nec potest dari secundum: puta q intelligentia quam appellamus motorem celi sit forma siue anima celi. nam cum intel/ lectus ꝛ volūtas ipius intelligentie fundent immediate in essentia eius. igitur si intelligē tia formaliter p essentiā suam esset coniuncta

ipsi celo. tūc non cōtingeret celum in mouendo immediate per intellectum et voluntatē. sed mediante essentia. propter quod oporteret intelligentiā mouere celum mediante aliqua organica virtute. sicut de facto videmus in nobis de anima rationali. et per cōsequens motus celi nō posset perpetuari. q2 virt⁹ imediate motiua ipsius celi necessario lassaretur.

Cōfirmat. Et cōfirmatur. quia forma intellectualis immediate cōiuncta corpori per essentiā tenet infimū gradum in genere intelligentiarū. igitur celum nō differt specie ab homine. q̄a non possent dari due species cui⁹ vtriusq; forma teneret gradum infimū in genere intelligibilium.

Aureolus. In ista materia quidam doctor multum dubie loquit. attamen quantū ex dictis suis apparet magis videt affirmare q

1 intelligentia sit anima corporis celestis viuificans ipm. et q nō solum vniatur sibi p motum sicut figulus iungitur rote. Et hec vt dicit non videnē a fide dissonare. sed magis videntur sequi ex his que fides tenet. Quia celū est causa aliq̄z aīatorū et ipsa in esse conseruat. quod facere non posset sua corporeitas.

2 P. probat ipse idem sic. quia in celo apparent virtutes. que non possunt reduci in corporeitatē celi. Oriens eīm habet specialem virtutem cū ipsum sit dextrum. et occidens sini-

3 strum. Item aliqua virtus est in polis. polus eīm articus trahit acum vt apparet in experimento nautarum. Et alia est virt⁹ eiusdem stelle cum fuerit in alia et alia domo. igitur necesse est vt dicit iste doctor q tales virtutes deriuentur a celo in virtute anime sibi

4 vnite. P. si non. tunc corpus celeste non esset corpus phisicum sed mathematicum. quia non esset in eo principium naturale.

5 P. aliter non apparet quomodo spūs celestes possint mouere corpus celeste. Et istud dicit esse de intentōne cōmentatoris et Aristotel. Dicit eīm cōmentator in de substātia orbis q corpus celeste est materia animarum celestiū. Et in eodem libro ait. q corp⁹ celeste est simplex et nō transmutabile ab aliquo extrinseco. ideo nō indiget in suo esse anima sensibili. nec imaginatiua. sed tm̄ indiget anima mouente in loco. Et. xij. metaph. ait. q bene apparet corpora celestia esse animata. et q non habent de virtutibus anime nisi intellectum et virtutem desideratiuā que mouet in loco.

Instantia. Et si dicitur isti doctori q sol et luna et cetera corpora celestia rationabiliter possent adorari. si isto modo quodlibet eorum viueret per formam ipsum intrinsece informantē que esset sanctus et beatus angelus

Solutio. Ipse precise respondet his verbis. q antiqui adorantes solē et stellas ydolatre erāt. q2 eis rationē p̄mi p̄ncipij tribuebant Et iste idem doctor questione immediate sequenti scilicet questione vltima. xiiij. distinctōis. ij. libri sententiarū circa finem illius questiōis ait. q concedi potest q corpa celestia sunt animata aliqualiter et sunt animalia. sed equiuoce cum animalibus que sunt hic inferius.

ꝯ Aureolū. Sed ista dicta non videntur esse vera.

1 quia quicūq; angelus celum sic informaret. ille nunq̄ posset esse in vno loco cōmuni cū ceteris beatis. puta in celo empyreo. Nam si vnq̄ tale celū intraret. tunc vel corpus informatum per ipsum secum traheret. vel si tale corpus dimitteret. tūc corrumperetur tale compositum ex angelo et corpore celesti. quorum vtrūq; absurdū esse videtur.

2 P. Damascenus libro secundo. capitulo sexto ait. Nullus animatos celos vel luminaria existimet. inanimati sunt enim.

3 P. commentator. viij. metaphisice dicit q in corporibus celestibus non est res animata. quia illic nō est aliquid quod animetur per animā. vel qđ viuat per vitam. Et idem cōmentator. ij. ce. et mū. ait de ipsis celorum motoribus. De forme sunt abstracte s̄m esse.

Solutio rōnum. Ad. 1. Ad primum igitur motiuum istius doctoris dicendum. q celum q̄uis non sit formaliter viuū et animatum. proprie loquendo de viuo et animato. quia tamen influentiā suam dirigit huc inferius in virtute intelligentie ipsum mouentis que vere viuit. ideo potest esse causa viuorum et animatorū. Sicut enim semen decisium ab animali viuo q2 agit in virtute animalis viui causat animal viuum. sic ꝛc. Est enim celum quasi quoddam vniuersale seminarium ipsius dei respectu omniū inferiorū. quod quidē seminariū ad suū opus exequēdum applicatur quadā ordinatione diuina mediante motu causato ab ipsis angelis.

Ad. 2. Ad secundū dicendū q ꝑpter huiusmodi varietatē virtutū quā videm⁹ in partibꝫ celi nō oportet nos dicere celū ꝓprie animatum. Nā sepi⁹ cōtingit q vn⁹ lapis ꝯtinu⁹ est alterius virtutis in vna parte sui q̄z in alia parte Ego eīm ipse vidi q calamita trahit ferrum in vna sui parte. et in multis alijs suis partibus penitus nihil trahit.

Ad. 3. Et per hoc etiam patet ad tertium argumentū.

Ad. 4. Ad quartū dō3 q corp⁹ celeste nō debet dici mathematicū

q̄uis nō sit ꝓprie animatū. quia multis q̄li/
tatibꝫ videm⁹ corpus celeste esse ꝯiunctū. ma
thematicū aūt corpus abstrahit ab omī qua
litate. Quō aūt in celo sit p̄ncipiuꝫ naturale
respectu motus celestis. patebit in seq̄nti con
Ad.5 clusione. Ad q̄ntum dicendū ꝙ q̄uis in/
telligentie nō sint imerse corporibꝫ celoꝝ for/
maliter. tñ intellectū ꝛ volūtatē p̄nt moue
re orbes. vt superi⁹ declaraui dist. viij. illi⁹ se/
Ad auctoritates. cūdi sententiaꝝ. Ad dicta cōmentatoris ꝛ
ceteroꝝ pħoꝝ dicendū. ꝙ ipsi appellabāt q̄nq̄ꝫ
intelligentiā animā celi. ꝓpter maximā ꝓpor
tionē quā ꝯsiderabāt in intelligentiā motricem
habere ad suū mobile. Dicebāt etiā celū vi
uere ꝑ talē intelligentiā. q꞉ motū p̄mū qui est
vita in entibꝫ. vt dr̄. viij. phicoꝝ. recipiebat
celū ab ipa intelligentia. Etiā omis mot⁹ ali
q̄ mō dr̄ opus vite. intm̄ ꝙ etiā aque semꝑ in
motu ex̄ntes dicūt aque viue. stantes ꝟo di/
cunt mortue. Dicta etiā pħoꝝ h̄ nō sūt ad
ꝓpositū. cū mō xp̄iane fidei volum⁹ istaꝫ tra/
ctare materiā. q꞉ ipi pħi posuerūt motū eter/
nū. nec aliquod incōueniēs reputassent ipas
motrices orbiū nūq̄ꝫ intrare celū empyreum
ꝑ sua beatitudine saltē accidentali cumulāda
q̄a ipi tale celū nō posuerūt. Fideles igit̄ q̄
ſm fidem xp̄ianam in celo empyreo assert cō/
gregari post diē iudicij vniūsitatē oīm beato
rū tam hoim q̄ꝫ angeloꝝ. aliter debent loqui i
hac materia q̄ꝫ pħi etiā dato ꝙ ꝑdicta opīo fuis
set pħoꝝ. Nec valet ista responsio qua sol/
uit ad instantiā. q꞉ q̄uis ſm illā solutōeꝫ nō
liceret adorare celū adoratōe latrie. posset tñ
adorari adoratōe dulie. que adoratio exhibe
tur rebus sanctis q̄ sunt citra p̄mū p̄ncipiuꝫ.

Scd̄a cōclusio. Secūdo dico ꝙ motus celi est sibi cōna/
turalis. inquantū celū naturalē h̄ꝫ inclinatō
1 nem ad talē motū. scꝫ circularē. Nam sic mo
tus deorsum est naturalis ipi graui. et motus
sursum est naturalis ipsi leui. eo ꝙ grauia na
turalē habent inclinatōem ad centrū. et leuia
a centro. sic celū eo ꝙ nec graue sit nec leue na
turalē videt̄ habere inclinatōeꝫ ad moueri cir
ca centrū. Unde vt maiorē habilitatē haberet
ad talē motū. scꝫ circularē. iō figurā spericam
2 tribuit sibi de⁹. P̄. quicq̄d est a causa supe
riori ſm cōmentatorē h̄ est rebus naturale. ꝑ
h̄ eñ saluat cōmentator ꝙ spera ignis nō mo
uet̄ violenter circulariter. quia nullū violētū
ꝑpetuū. sed naturaliter vt ait mouet̄ circula/
riter. eo ꝙ h̄ sibi cōpetat ꝑ cām supiorē. Sed
motus celi actiue est a causa supiori. scꝫ ab ip
sa intelligentia ꝛ ab ipo deo. Nam intelligen
tia mouet̄ a deo ad hoc vt moueat orbeꝫ. Un̄
de deo dr̄. xij. meth. Mouet autē vt desidera/
tum ꝛ amatū. scꝫ ipas intelligentias. q̄ mote
a deo vt desiderantes ꝛ amantes. vlterius mo
uent ipos orbes. igit̄ etiā vt sic motus celi pt̄
dici naturalis ipsi celo. Sed ꝯtrariū isti⁹ Contrā
ꝯclusionis videt̄ tenere quidā doctor. Et ꝓ/
bat tripliciter ꝙ motus celi naturalis dici nō
possit. Primo sic. Natura corpis simpli/ 1
cis inclinat ad vnū motū simpliceꝫ. sed i celo
nō est vn⁹ motus tm̄ sed plures. quia ibi sūt
motus oppositi. cum motus p̄mi mobilis sit
ab oriente in occidens. motus vero planeta/
rū econūso. g̅ ꝛc. P̄. motus est naturalis 2
ex cōnaturalitate mobilis ad terminū. cū igi
tur locus sit terminus mot⁹ localis. igit̄ q̄uis
cōnaturalitas mobilis possit causare motum
naturalē ad locū. nō tñ potest causare motū
in loco. P̄. si mot⁹ celi esset naturalis. q̄es 3
in eodem loco esset violenta. sed ꝯsequens est
falsum. quia in fine mūdi cuꝫ cessabit celum
a motu esset in deteriori dispositōe q̄ꝫ nunc.
quod nō est ponendū. Ista nō ꝯcludunt Cōtra
igit̄ ad p̄mū dicendū ad minorē ꝙ sic in celo
sunt plures motus sic sunt plura mobilia. et Solutio
sicut in ipis mobilibus est ꝯuenientia ꝛ diffe Ad.1
rentia. sic etiā in motibꝫ. Cōueniūt eñ oīa
mobilia celestia in hoc ꝙ habent qualitatem
neutrā puta que nec est grauitas nec leuitas
Et ideo oīs motus celestiū mobiliū i hoc
ꝯueniunt ꝙ sunt circulares. Eadem tñ mobi
lia differūt inter se ſm aliquas ꝓprias eoꝝ
qualitates ꝛ dispositōes. ꝛ ſm h̄ etiā non ob
stante iam dicta celestiū motuū ꝯuenientia.
ipi tñ possunt differre inter se. Ad secūdū Ad.2
dicendū ꝙ q̄uis ꝯnaturalitas mobilis ad lo
cum nō causet motū in loco loquendo de mo
tu recto. bene tñ causat motū circularē i loco.
Ad terciū nego consequentiā loquendo de Ad.3
motu circulari. quia talis motus nō est ad lo
cum. sed est in loco. et ideo in eodem loco in
quo naturaliter mouetur. cessante motore ab
operatōe naturaliter quiescit. Quia sicut ce
lum nunc ꝓpter qualitatem neutrā nec mo/
uetur ad centrū nec a centro sed circa centrū.
sic ꝓpter eandem qualitatem cessante motore
ab actu mouēdi quies eius naturalis nec erit
in centro nec sup centrū sed circa centrū.

Quātum ad secundum articuluꝫ pono tres breues ꝯclusiones. Articulus secundus

Prima conclusio. Prima est. ꝙ celum habet actōem realem

ista inferiora. Ista ꝯclusio nō indiget mul
ta ꝓbatōne. Quia quotidie multas reales al
terationes ꝑcipun⁹. quas in nullū aliđ agens
reducere possum⁹ q̄3 in ipsum celum. ergo ꝛc.
2 P̄. hmōi effectus reales ꝯpetere ip̄is astris
est demonstratiue ꝓbatum in ip̄a astrologia.
3 ḡ ꝛc. P̄. sicut om̄is motus reducit̄ in mo/
uens imobile. sic om̄is corpalis alteratō ređu
citur in alterans ialterabile: sed ip̄m celu3 fm
ph̄m et cōmentatorē est p̄mū alterās inaltera
4 bile. ḡ ꝛc. P̄. qđ habet causalitatē super no
biliſſimā sp̄ēm rerū inferioꝝ ab illo nō p̄t de/
negari causalitas respectu inferioꝝ. celum est
hmōi. quia habet causalitatē super hominem
q̄ est nobiliſſima sp̄ēs inferiorū. dicitur eñ. ij
ph̄icoꝝ. ꝙ homo generat hominē3 et sol. ḡ ꝛc
Scđa cō/clusio. Secūda ꝯclusio est. ꝙ motus celi non est
ipsi celo per se rō agēdi in ista inferiora Quia
1 illud quod est p̄ se rō agendi semꝑ ponit i ip̄o
agente aliquā formā absolutā habentem esse
ꝑmanēs in ip̄o agente. s3 motus celi nihil ta/
le ponit in ip̄o agente sc3 celo. Na3 si poneret
hmōi formā in celo. vel talis forma esset sub/
stantialis: ꝛ tūc motus celi esset generatio. vl'
accidentalis. et tūc vel esset alteratio si talis
forma esset qualitas. vel augmentatio si esset
quantitas. sed celū nec alterat̄ nec auget̄. ḡ ꝛc
2 P̄. illđ qđ est formaliter successiuū non po
test esse rō ꝓducēdi illud qđ est formaliter ꝑ/
manēs. sed motus celi est formaliter successi/
uus. ea que ꝓducunt̄ ꝑ celu3 sunt formaliter
ꝑmanentia. sicut patet in istis rebus inferio/
rib⁹ a celo ꝓductis. Minor est nota. Probo
maiorē. quia cū causa nō sit minoris ꝑmanē/
tie q̄3 effectus ꝛ impossibile esse videt̄ ꝙ illđ q̄đ
est ꝑ se rō ꝓducēdi alteꝝ sit formaliter succes/
siuū. dū ip̄m ꝓductū est vere res permanens.
Tertia cō/clusio. Tertio dico ꝙ motus celi non est causa si
ne qua nō seu necessario requisitus quantu3
ad om̄e3 opatōem quā celū habet in ista infe
1 riora. Quia dato ꝙ sol stet in medio celi nec
aliqđ corpus celeste moueat̄ adhuc sol infe/
riora illuminaret. et reflecten do radios suos
sup terra3 vere et realiter calefaceret. quia ex q̄
calor generat̄ ex reflexione radioꝝ solariū su/
per terrā. vt3 in libro celi ꝛ mūdi. et radij non
min⁹ sed magis reflecterent̄ si sol fixe staret q̄3
nūc cum mobiliter transit. nō possum videre
quin cessante motu celi sol realiter possit ca/
2 lorem generare. P̄. celū empyreū reale3 ha
bet influentiā in hec inferiora. vt patebit in ar
ticulo. iij. ꝛ tñ nūq̄3 mouet̄. igitur pari ratiōe
et ceteri celi nō moti possūt habere realē actio/
nem. P̄. corpus corruptibile manens im/ 5
motū potest habere actionē realem. ḡ et corp⁹
incorruptibile cuiusmodi est celū. ꝯña patet.
antecedēs ad sensum apparet de ip̄o adaman
te. q̄ manens penitus immot⁹ trahit ad seip̄m
ferrū. et ignis manens in eodem loco calefac̄
om̄e sibi approximatū. Nec valet si dr̄ ꝙ hoc
facit p̄supponēdo motū celi. quia articul⁹ pa/
risiensis dicit. dicere ꝙ ignis nō possit cōbure
re stupā sibi approximata3 stante motu celi.
error. S3 ꝯ istam ꝯclusionē sunt quida3 Thomas đ potentia dei.
reuerendi doctores q̄ ponūt ꝙ si celū nō mo/
ueret̄ nullo mō posset agere actōe reali in ista
inferiora. q̄3uis sibi posset cōpetere actō sp̄ūal'
puta illumiare Dic̄ etiā doctor cōis ꝙ ces 1
sante actōe ipsi⁹ intelligētie ita ꝙ nō ampli⁹
moueat celū. opor3 ꝙ cesset actō corpis cele/
stis respectu inferioꝝ. ꝛ h̄ loq̄ndo de illa opa/
tōne que est realis trāsmutatō. ꝛ cessante tali
opatōne corpis celest', oportet ꝙ cesset opatō
elem̄taris. q̄a celū agit i ꝟtute intelligētie ip̄3
mouentis. inferiora ꝟo agunt in ꝟtute celi. ḡ
ꝛc. P̄ istud aliq̄ istoꝝ doctoꝝ ꝯfirmāt sic. 2
Conditō p̄mi p̄ncipij non cōpetit ipsi celo. s3
agere non motū est ꝯditō p̄mi p̄ncipij. ḡ celū
nō p̄t hr̄e realē actōe3 nisi moueat̄. P̄ p̄mū 3
i vnoquoq3 genere est causa oīm ceteroꝝ illi⁹
generis. sed mot⁹ celi est p̄m⁹ oīm motuū. vt
p3. viij. ph̄icoꝝ. Cū igit̄ cessante causa cesset
effect⁹ saltē quo ad suū fieri. igit̄ cessante mo/
tu celi non poterit fieri aliq̄s motus in rebus
inferiorib⁹. S3 istis nō obstantib⁹ teneo Cōtra eū.
p̄mā ꝯclōne3 maxime ꝓpter articl'm iā dictū
pisius excōicatū. quē nescirem bene glosare ꝑ
ista scđa opione. P̄ ignis infernal' cessante 2
motu celi aget naturaliter i corpa damnatoꝝ
Vñ mag' reputo dei miracl'm ꝙ hmōi corpa
non incinerant̄ ꝛ dissoluunt̄. q̄3 ꝙ ab igne cō/
burunt̄. Primū eni est supnaturale. secundū
aūt natale. nō obstante motus celi cessatōe.
Ad p̄mū eoꝝ motiuū dđ. ꝙ celū nō agit i Ad. 1.
ꝟtute itelligētie q̄ntū ad quālibet sui opatōe3
quia sic isti met dicunt celū pōt hec inferiora
illumiare cessante opatōe intelligētie. s3 inci/
dentia radioꝝ solariū ꝛ reflexio est causa calo/
ris et incendij. ḡ quo ad talē opatōne3 etiam
realē ñ dependet ab intelligētia. Ad secūdū Ad. 2
dđ. ꝙ agere nō motū localiter nō ē p̄mi p̄nci/
pij ꝯditō. s3 agere sic non motū puta ꝙ non
p̄supponat aliquā influentiā causesupioris.
Primo mō multe creature agūt nō mote. vt
apparet de adamante. S3 scđo modo nulla
creatura agit non mota. q̄a om̄is creata agēs

aliquo mō alterarꝫ ꝑ influentiā cause supiorꝫ. Etiā ratō est ɔ̄ facientes eā. q̄ ꝑ eandē formā pbaret ꝙ sol non possꝫ illumiare sic ꝙ nō posset trāsmutare. cū tn̄ isti ponāt sic de necessitate ponere cogunt vaticiniū ysaie pphe ꝙ cessante motu celi erit lumē lune sicut nūc est lumen sol. ⁊ lumē solis septemplr̄.
3 Ad tertiū dō. ad maiorē q̄ pmū in genere est causa ceterorꝫ non quantū ad esse simplr̄ et absolute. sꝫ q̄ntū ad esse mensuratū. sic igit̄ cessante albedine que est pm⁹ color mensurans om̄ez aliū colorē. non oporteret om̄ez aliū colorē cessare simplr̄. sed solū cessaret quātū ad esse mensuratū qđ ceterꝫ coloribꝫ cōpetit ꝑ albedinē ꝟm modū quē videm⁹ penes istū cursū rerꝫ coloratarū. sic in ꝑposito ⁊c̄.

Instantia

Et si dr̄ ꝙ dicta phorꝫ sunt ɔ̄ me q̄ ad istā ɔ̄clonez.

Solutio

Rn̄deo duplr̄. Primo ꝙ phos in isto nō multū curo. quia ipsi crediderūt ꝙ impossibile esset motū celi cessare. eq̄ua eni facilitate ɔ̄cederet phs totā mundi machinā destrui sicut motū celi cessare. q̄a frustra ꝟm eum esset ipm celū si non moueret. ⁊ frustra eēt angl̄s siue intelligentia si nō moueret. Deus aūt et natura ꝟm phm non pn̄t aliq̄d facere frustra. Scđo dico ꝙ supposito ꝑ impossibile apud phm ꝙ celū maneat cessāte motu. et sol ⁊ luna ⁊ stelle illumient hec iferiora. phs nō negaret actōez realē ab ipso celo. q̄uis negaret nouitatē ⁊ variatōem actōis realis. Ipse eni h̄ret dicere ꝙ sicut sol sp illumiaret istud emisperiū ⁊ nūq̄ȝ ab eo recederet. sic semp calefaceret ⁊ sp causaret estatē ⁊ nunq̄ȝ hyemē. Propter h̄ secundo de generatōe cū pus on̄disset cursum solis in circlo zodiaco esse causā tot⁹ varietatꝫ in istis inferioribꝫ. tandē circa finem addit. ꝙ idē manens idē semp facit idē.

Articulus tertius.

Quātum ad terciū

Prima cōclusio

articulū pono duas ɔ̄clones Prima est ꝙ celū n̄ pt̄ directe agere in liberꝫ arbitriū. Quia res pure corpalis non pt̄ directe agere in rem simplr̄ spūalē. sꝫ celū est res simplr̄ corpal̄. volūtas āt siue liberꝫ arbitriū ē res simplr̄ spūal̄.
2 ḡ ⁊c̄. P nullū pure passiuū est liberꝫ. sed si celū directe ageret in liberꝫ arbitriū. tunc liberꝫ arbitriū respectu tal̄ actōis esset pure passiuū ⁊ sic liberꝫ arbitriū non esset liberꝫ. qđ est ɔ̄tradictō. minor est nota. patꝫ etiā maior. quia ī libertate pure passiui non est pati vl̄ nō pati. sed necesse est ipm pati cum ꝟtus agentꝫ directe ipm attingit.
3 Pex puris naturalibꝫ nec laudamur nec vitupamur. vt pꝫ in ethicꝫ sed si celū directe ageret in liberꝫ arbitriū. tūc act⁹ liberi arbitrij essent pure naturales. igit ī actibꝫ liberi arbitrij nec eēt virtus nec viciū: et ꝑ ɔ̄n̄s nec ipis deberetꝫ pmiū neq̄ȝ pena. qđ ē ɔ̄tra fidē.

Cōtra q̄dā opiniō

Per pmā rōnez patet ꝙ falsa est quedā opinio q̄ ponit ꝙ corp⁹ celeste directe agit in liberꝫ arbitriū. quia cum om̄e qđ recipitꝫ ad modū rei recipientis recipiatꝫ. iō talis actō q̄uis necessaria sit ex pte agentis. libere tn̄ recipitꝫ in libero arbitrio. et ꝑ ɔ̄n̄s non impedit liberam eius actōez.

Cōtra aliam opiniō.

Ex duabꝫ vero alijs rōnibꝫ patꝫ. ꝙ adhuc falsior ē illa antiq̄ opio que posuit ꝙ celū sic directe agit in liberū arbitriū ꝙ ipm necessitatꝫ in sua inclinatōe ꝟm necessariū motuꝫ celi. Has etiā ambas opiones simul refellit aristoteles. iij. de aīa dicens. ꝙ iste qui dicit voluntatē hoīs augeri ad pn̄s. id est sbiectā esse directe tempi et per ɔ̄n̄s motui ipsi⁹ celi talis dicit intellectuꝫ esse sensuꝫ. q. d. si voluntas esset imediate sbiecta motui celesti tunc voluntas esset appetitus sensitiu⁹ quo posito sequitꝫ ꝙ intellect⁹ qui est virt⁹ cognitiua rn̄dens volūtati esset sensus qui est virt⁹ cognitiua rn̄dens appetitui sensitiuo.

Instantia

Sed ɔ̄tra phm posset instari sic. Sicut se habet mobile ad mobile. sic motor ad motorē. sꝫ mobile celeste imediatā habꝫ ⁊ directā actōem in corpus humanū. ḡ motor celestis directe aget in aīam humanā que est motor corpis humani. Sed ꝟm phm intelligētia non pt̄ mouere ad aliquā formā nisi mediante motu celestis corpis. ḡ celeste corpus directe ⁊ imediate aget in animā humanam

Solutio

Rn̄deo ꝙ ista argum̄tatō nō plus ɔ̄cludit nisi ꝙ celū h̄eat directā influentiā in vires inferiores ipsi⁹ aīe. ꝟm quas aīa imediate mouet corpus. ⁊ hoc ɔ̄clusio mea non negat. sed negat celū directe agere in liberū arbitriū qđ se tenet ex pte intellect⁹ et voluntatis q̄ sunt potentie supiores ipsi⁹ aīe a deo imediate create. ⁊ nō educte de potentia materie. sic potētie organice sensitiue ⁊ motiue

Scđa cōclusio.

Scđo dico ꝙ indirecte celū pt̄ agere in liberū arbitriū. Nā cum appetit⁹ sensitiu⁹ ⁊ appetit⁹ intellectiu⁹ radicaliter ɔ̄iūcti sint in nobis sicut duc rote connexe in eodem stipite. vt patet. iij. de anima. ideo celū directe īmutans sensitiuū appetitū. aliquo modo ⁊ indirecte etiā agit in appetitū intellectiuū. ⁊ per ɔ̄sequens in liberum arbitrium ipsum alliciendo ꝟm īmutationē virtutis sensitiui. Nec mirum. q̄ȝ isto modo etiā res alie. puta cibꝫ ⁊ pot⁹. vires sensitiuas

inflāmantes possunt agere in liberum arbitrium. quāuis indirecte. omnes tamē tales motus gratia dei coopante libertate a deo nobis cōmunicata possumus superare. iuxta ꝙ ait ptholomeus. Sapiēs dominabit̃ astris per sapientiam. Propter qđ ait Dam. ij. li. c. vij. Nos aūt liberi arbitrij a conditore facti. existimus domini nostroꝝ actuū. si eñ ex astrorum allatione agimus oīa ꝑm necessitatē: nec virtus nec vitiū seu malicia est in nobis. Hec ille.

Articulus quartus. Quātuz ad quartū articulū teneo conclusionē affirmatiuā. qꝛ celum empyreū habet influentiā in hec inferiora. ergo aliquod corpus imobile habet influentiam in hec inferiora. consequētia patet. qꝛ celū empyreū est corpus imobile. vt patet ex dictis superius. dist. ij. q. ij. arti. i. Antecedēs pbo. quia si nō. tunc vniuersum nō esset ordinate dispositū. ꝯsequens est incōueniens. vt patet. xij. methaphisice. pbo ꝯsequentiā. qꝛ illud cui⁹ partes nō sunt cōnexe nisi ꝑm superficialē contactū. illud nō est ordinate dispositum. sed posito ꝙ celū empyreū nō habeat realem influentiā in corpa que sunt infra ipm. tunc solūmodo ꝯiungetur eis ꝑm supficialē ꝯtactū ḡ ꝛc. Sꝫ oppositū isti⁹ asserit qđā venerabilis doctor i suo scripto. dist. ij. secundi libri sententiaꝝ. qꝛ eoipso ꝙ celū empyreū nō mouet̃ non potest sibi cōpetere aliqua realis influentia in cetera corpora. qꝛ corp⁹ non agit nisi per motū. P. arguūt quidam alij sic. Anima celi nō habet aliquā influentiam in corpora ista inferiora nisi per motum. ergo nec aliqđ corpus. ꝯsequentia patet. quia ꝑm Aug. in multis locis sup Gen. substātia spiritualis pstantior est omi corpore. Antecedēs ponit̃ in cōmento tercie ppositōis libri đ causis. P. talis influentia non posset recipi in istis inferioribꝫ nisi prius reciperet̃ in corporibꝫ celestibꝫ que mediant inter celū empyreū ꝛ ista inferiora. sed celestia corpa nō possunt recipe istam influentiā. ergo nec ista inferiora recipient eam. Item forte ꝯtra rationē adductā p cōclusione dicet̃. ꝙ illa corpa que sunt ad aliū ꝛ ad aliū statū ordinata. nō oportet esse cōnexa nisi ꝑm supficialem contactū. sꝫ celū empyreū est ordinatū ad statū patrie. ꝛ alij celi ad statū vie. ergo ꝛc. Maior est nota. Sꝫ minor quantū ad primā sui partē patet ex dictis superi⁹. dist. ij. Patet etiā quātū

Thomas i scpto dis. i. tñ oppositū tenet i pma pte.

2 Alij ad idē

3

Instantia 4

secundā partē. qꝛ celi ordināt̃ ad generationem istoꝝ inferioꝝ que solū est necessaria p statu ipsius vie. Sed ista non ꝯcludūt qꝛ aut celū empyreū agit in seipm. aut in alterum. Ista patet. qꝛ nulla res penit⁹ destituit̃ a ppria operatione. vt ait cōmentator. Item ꝑm dyonisiū ꝛ damascenuꝫ. Ista tria sunt in qualibet re distincta. s. substātia virt⁹ ꝛ operatio. Ex quibꝫ apparet ꝙ celo empyreo conuenit operatio seu actio. igit̃ ex sufficienti diuisione dicet̃ vel agere in se vel in alteꝝ. Sed primum dari nō potest. qꝛ nullū corp⁹ est supra seipm ꝯuersiuū. sed oē qđ agit in seipsū est supra seipm ꝯuersiuū. igit̃ dabit̃ secundū. ꝛ hꝫ est psens ppositum. Ad primū dicenduꝫ ꝙ nec illa ꝯsequētia valet. nec eius probatio. quia tpe Josue sol nō mouebat̃ p spaciū vnius diei. ꝛ tamen habuit realē influentiā i ista inferiora. alias ista viuentia hic inferius fuissent mortua. Itē adamas non motus trahit ferrū. Ad secundū dicendū ꝙ quāuis aīa celi agat i ista inferiora mediāte motu. ille tñ mot⁹ nō est in illa anima subiectiue ita ꝙ ipa moueat̃. Sic dato ꝙ celi empyrei influentia perueniat ad ista inferiora mediāte motu celi ex hoc tñ nō ꝯuincit̃ ꝙ celū empyreū moueat̃ Forte dicet̃ ꝙ si celū empyreū agit mediāte motu celi. tūc dependet a celo cuius oppositum ego dixi supius. dist. ij. Respōdeo ꝙ quāuis agentia inferiora agant mediāte motu celi tanꝙ mediante regula ꝛ directiuo ꝛ ꝯsequens dependent ab eo. tñ celū empyreuꝫ nō influit mediāte motu celi tāꝙ mediāte regula vel directiuo. sꝫ tanꝙ mediāte organo. qđ quidē organū nō est in tali influentia reqsitum ratione celi empyrei influentis. sed ratione patientis huiusmodi influentiā recipientis. celū eñ empyreū posset influere sine motu celi. tamē patiēs non potest huiusmodi influentiā recipe sine motu celi. ꝛ ideo ex his nō habet̃ ꝙ celū empyreū dependeat a motu celi. quāuis bene pbetur ꝙ ista inferiora dependeant a motu celi seu a virtute celesti. Ad tercium dicendū ꝙ minor nō est vera. Forte dicet̃ ꝙ minor ista pbari potest ex dictis superius. dist. ij. Dicebā eñ ibi ꝙ celū nō patitur peregrinas impssiones. ꝛ ꝙ est primū alterās inalterabile. sed illud qđ recipit influentiam alicuius hoc recipit peregrinas impssiones ꝛ alterat̃ scdm impssionē illi⁹ influētie. ergo ꝛc. Respondeo ꝙ duplex est influentia. Vna quā aliquo modo sequit̃ passio. q̄ vel abijcit aliquid a substātia vel pfectione subiecti. vel

Cōtra ista

Solutio Ad. i.

2

Instantia

Solutio.

3 Instantia

Solutio.

ex ipsa potest aliquo modo argui corruptibi litas subiecti. Alia est influentia quã nõ seqꝭ hmõi passio. sed potiꝰ ipsa est salus ꝛ pfectio Ex prima sufficiẽter arguit alteratio ꝓprie dicta ac peregrina impssio. nõ aũt ex secũda. Et qꝛ talis est influentia que recipit in celo. ideo ꝛc. Unde si illa minor cũ iam dicta ꝓbatõne esset vera. tũc nec soli nec alicui stelle celi ꝯueniret influentia in hec inferiora. qꝛ inter illa q̃ sunt supra lunã. ꝛ hec inferiora. celũ lune mediat. ꝛ si per tale celũ nõ transiret superiorum corpoꝝ influentia. tũc nunq̃ ꝑueniret ad hec inferiora. ꝛ sic sola luna cũ celo suo posset agere in ista inferiora. ꝛ nullũ aliud corpus cele

4 ste. qđ est absurdũ dicere. Ad quartũ dicẽdum ꝙ maior nõ est vera. maxime qñ illi status sic se hñt ꝙ vnꝰ ordinat ad alterũ. sed status vie ordinat ad statuꝫ patrie. ideo corpus celeste deseruiẽs statui vie debet ordinari ad corpꝰ celeste deseruiẽs statui patrie. ꝛ ꝑ cõsequens illud qđ deseruit statui patrie debet virtualiter influere in illud qđ deseruit statui vie. Est etiã aduertendũ ꝙ doctor cõmunis positionẽ ꝑdictã qua dixit celũ empyreũ non influere in cetera corpa: qđãmodo videt retractare in prima parte summe. vbi ait. ꝙ probabiliꝰ tenet ꝙ celũ empyreũ habet influentiam in corpa inferiora. qꝛ sicut angeli supmi qui assistũt ipsi deo habent influentiã sup angelos qui mittunt quãuis ipsi nõ mittantur sic celũ empyreũ habet influentiã sup corpora que mouent. licet ipm nõ moueat.

Ad princi pale argu. Ad argumentũ principale dicendũ ꝙ nõ obstante necessitate motꝰ celi. multa tñ ꝯtingenter eueniunt ꝓpter humani arbitrij libertatẽ. Etiaꝫ ratione indispositõis q̃ per artẽ qñq̃ vl ꝑ naturã potest fieri in materia. eadẽ ꝯstellatio nõ semꝑ ꝯsequit hic inferiꝰ eundẽ effectũ. Ideo ait ptholomeꝰ ꝙ expectandũ est iudiciũ etiã ex secũdis stellis. Et appellat secũdas stellas istas materias inferiores vario modo dispositas. Un astrologꝰ videns talẽ astroꝝ ꝯiunctionẽ ex qua ꝫm artẽ astrologie sequit hic inferius aliq̃s effectꝰ. nõ statum debet ꝓnunciare hmõi effectuꝫ tali hora esse venturꝫ. sed debet respicere materiã. qꝛ materia posset esse adeo indisposita ꝙ talꝭ effectꝰ omnino impediret.

Distinctio. xv.

D Dixit etiaꝫ deus ꝛc. Hic magister tractat de creatione viuentium siue animatorũ. q̃ sunt ornamenta ipsoꝝ elementoꝝ. Et diuidit in duas partes. Nã primo magister determinat de istoꝝ creatõne. Secũdo creatoris reqe i ipsa septima die. ibi. Iã de septime dici. Prima i duas. Nã primo opa quinte ꝛ sexte diei pertractat. Secũdo aliqua que dicta sunt circa opa sex dieꝝ breuiter recapitulat. ibi. Sꝫ anteq̃. Prima in duas. Quia primo ostẽdit quomodo ope quinte diei ꝓducti sunt pisces ꝛ volatilia. quibꝰ ornant aer ꝛ aqua. Secundo ostendit quomodo opus sexte diei sunt ꝓducte bestie iumẽta hoies atq̃ reptilia quibus ornat ipa terra. Secũda ibi. Sequitur dixit deꝰ. Tũc sequit illa ps Iã de septime diei. Et diuidit in tres ptes. Nã primo mgr asserit ꝙ deꝰ septimo die ab ope quieuit. Secundo quomodo septimo die opus suũ compleuit. Tercio quomodo septimũ diẽ sanctificauit. ꝛ sua benedictõne repleuit. Secũda ibi. Sꝫ querit. Tercia ibi. Illũ autem diem

Circa illã distinctionẽ quero.

v Utrum res mixte de quaꝝ ꝓductõe tractat magister in ista quindecima distinctione sint producte de terra ꝛ aqua Et videt ꝙ nõ. qꝛ illud qđ est cõpositũ ex omnibꝰ elementis de omnibꝰ elementis videt esse ꝓductum. quelibet res mixta est cõposita ex omnibus elementis. vt patet primo de generatione. Contra. Gen. i. videt dicere textꝰ ꝙ pisces ꝛ aues facti sint ex aquis. iumenta vero ꝛ bestie atq̃ reptilia facta sint ex terra. Hic quattuor sunt videnda Primo vtrum ad cõpositionem cuiuslibet rei mixte ꝯcurrant omnia quattuor elementa Secundo vtrum forme quattuor elementorum in re mixta maneãt incorrupte. Tercio dato ꝙ tales forme non maneant. videndũ erit vtrum saltem alique realitates taliũ formaꝝ incorrupte maneant in ipso mixto. Et q̊r vtrum totum mixtũ differat realiter a suis partibus.

Quãtum ad primũ pono tres breues ꝯclusiones. Prima est. ꝙ vnaqueq̃ res mixta si est perfecta tũc cõposita est aliquo modo ex quattuor elementis. — Articulus primus Prima cõclusio.

quia vnũqđq̃ ex his cõponitur in que resoluitur. sed vnumqđq̃ mixtum perfectum est 1
resolubile aliquo modo in quattuor elementa. vt patet scđo de generatõe. ꝫ ꝛc. P. sicut se habet sonus huiꝰ sillabe ba ad sonũ istaruꝫ 2

sitaz q̄ sūt b ꝛ a. sic se habet res mixta ad ipsa elementa. sed p̄dicta sillaba cōponit̄ ex predictis litteris. ergo res mixta cōponitur ex ipsis elementis. minor patet. maiorem autem ponit phs. vij. methaphisice. Secūdo dico q̄ in talibꝰ mixtis d̄ quibꝰ magister loquit̄ h̄ in littera. puta in animalibꝰ quāuis ad eorū compositionē aliquo modo concurrāt quattuor elementa. tamē quo ad quātitatē molis elementa grauia. puta terra ꝛ aqua tenent p̄dominium. quia om̄e qd̄ motu naturali tendit deorsum. in illo elementa grauia tenent p̄dominiū quo ad quātitatē molis. sed omne animal motu naturali tendit deorsum. nam etiā ip̄e aues si alas habuerint impeditas cadunt deorsum. ergo ꝛc̄. P̄. taliter deus ꝛ natura miscibilia in re mixta temperauit. vt mixtum aliquo modo durare possit ꝛ nō imediate corrumpat̄. Ista patet. q꜡ frustra p̄duceretur in esse qd̄ imediate tenderet in non esse. deus autē ꝛ natura nihil faciunt frustra. Sz si tantū de igne penes quantitatē molis seu d̄ virtute ignis esset in mixto quantuz de terra. cū actiuitas ignis multū excedat actiuitatez terre vel aque. ipsum mixtū p̄pter ignis consumptiuā virtutē imediate corrumperetur.

Secunda conclusio.

1

2

Tertia cōclusio.

Tercio dico q̄ om̄ia animalia dicunt̄ facta de terra vel de aqua. nō q̄ ab eoꝝ compositione excludant̄ cetera elementa. sed p̄ tanto quia in eis terra ꝛ aqua predominant̄. In iumentis em̄ bestijs ꝛ reptilibꝰ dominat̄ elemētum terrestre. in piscibꝰ aūt ꝛ auibꝰ dominat̄ elementū aque. aliter tamē ꝛ aliter. quia ī cōplexione pisciū dominat̄ elementū aque p̄ se. in volatilibꝰ aūt dominat̄ aqua vt admixta est aeri. Propter qd̄ etiā beatꝰ augꝰ. ij. libro super gen̄. videt̄ dicere q̄ corpa auiū sunt facta ex aere. sunt em̄ facte ipse aues ex aere vaporoso habente admixtos vapores grossos ꝛ aqueos. cuiꝰ signum est q̄ etiā ipse aues non viuūt in puro aere. sed magis hic p̄pe nos in aere aquoso ꝛ vaporoso.

Articulus secundus.

Prima cōclusio

Quātū ad secundū articulū pono duas cōclusiones. Prima est q̄ forme elementoꝝ non manent in re mixta ꝑm essentias eoꝝ perfectas. sicut videt̄ posuisse Auic̄. put sibi cōmentator imponit tercio celi ꝛ mū. cōmento. vi. Dicit em̄ ibi cōmentator q̄ Auicen. posuit elementa remanere in mixto ꝑm suas cōpletas essentias. remissa tamen quantū ad suas qualitates. Secunda cōclusio est q̄ essentie elementorum non [redacted] manent in mixto ꝑm aliquē gradū essentie retinentem modum ꝛ diffinitionem elementi

Scd̄a cōclusio.

Primam conclusionem probo sic. Si elementa manerent in mixto ꝑm completas eoꝝ essentias. tūc in vno mixto essent simul quattuor supposita realia realiter distincta. consequentia patet. quia ꝑm cōmunē cursum nature tunc cōpleta essentia cuiuslibet substantie ꝯstituit suppositū. Falsitas ꝯsequent̄ est nota. quia vnaqueq꜠ res mixta habet tantuz vnū suppositum. P̄. aut ista quattuor elementa tenerent se distinctum abinuicē in distinctis partibꝰ rei mixte. ꝛ tunc nullā facerēt mixtionē. aut simul concurrerent in qualibet particula rei mixte. ꝛ tunc necessario sequeret̄ quattuor corpa simul esse in eodē loco cuiuslibet particule ipsius rei mixte. nam completa [redacted] essentia cuiuslibet elementi est vnum corpus. P̄. ex pluribus existentibꝰ in actu ꝛ manentibꝰ actu distinctis nunq꜠ potest componi vna essentia. sz res mixta vere habet vnā essentiā. ergo elementa non manent in eo sub distinctis suis essentijs ꝛ cōpletis. P̄. dicit Auerrois cōmentator in cōmento iam superius allegato q̄ ad positionē Auicē. sequebatur aceruus ꝛ non mixtio. quia sicut lapides aceruū non faciunt mixtionem eo q̄ remaneant ꝑm suas cōpletas essentias. sic ꝛc̄.

Probatio prime conclusionis.

2

3

4

Sed Auicē. posset se in ista positione forte aliqualiter iuuare per dictū Aresto. primo de generatōe. ibi em̄ dicit phs q̄ mixtio ē miscibiliū alteratoꝝ vnio. sed ea que tantūmodo sunt alterata non sunt corrupta ꝑm suas essentias. ergo ꝛc̄. Respondeo q̄ sicut nomen motus quandoq꜠ extendit̄ ad ip̄am generationem ꝛ corruptionē. vt patet in libro p̄dicamentoꝝ. sic alterata dicunt̄ quandoq꜠ ea que vere sunt corrupta. Uel dicendum q̄ elementa quāuis in re mixta vere sint corrupta quantū ad eorum essentias. dicuntur tamen alterata. q꜡ manēt ꝑm suas qualitates remissas in ipso mixto. que quidē remissio q̄litatum si accidisset rebꝰ miscibilibus anteq꜠ corrumperent̄ ip̄a miscibilia vere fuissent alterata. Secūdo dico q̄ elementa non manent in mixto ꝑm aliquē graduz formalē sue essentie. quia nulla substātia habet huiusmodi gradus. cū igit̄ elementū vere sit substātia ergo ꝛc̄. maior patet. Nā si substātia haberet huiusmodi gradus. tūc substantia p̄prie susciperet magis ꝛ minus. qd̄ est cōtra philosophū in libro p̄dicamentoꝝ ꝛ quinto metha.

Instantia

Solutio.

Secunde ꝯclusionis p̄batio.

2 Ꝑ.quecunqȝ ex sui coniunctione faciunt
vnā essentiā.si coꝝ essentie manent incorru
pte.oportet ꝙ vnū sit forma alteriꝰ.sed nullū
elementū potest esse forma ⁊ perfectio alteriꝰ.
cū vnūquodqȝ elementū sit natura corporea
3 que non perficit sed perficit.ergo ⁊c. Ꝑ.in
quocunqȝ gradu ponit forma aliqua ſm eū
dem gradū ponitur effectus eius formalis et
ꝓprietates ipm ꝯsequentes. Ista patet. Nā
ſm quēcunqȝ gradū albedo ponitur in supfi
cie.ſm eundē gradū superficies est alba.qḋ ē
effectꝰ formalis albedinis.⁊ disgregat qḋ est
eius proprietas ꝯsequens suā naturā.sȝ effe
ctus formalis formaꝝ elementarium ⁊ eiꝰ ꝓ
prietates non sunt in re mixta ſm aliquē gra
dum.igitur nec forme.minor patet.qꝛ lapis
nō est ignis.qḋ est effectꝰ formalis forme ig
nis.nec ſm suā naturā tendit sursum.qḋ est
Opio au/ ꝓprietas cōsequens ignem. Sed contra
rois cōtra istā ꝯclusionem videt esse opinio cōmentato
ris auerrois quā ponit.iij.celi.⁊ mun.⁊.ij.de
generatōe. Ponit eñ cōmentator in locꝭ iaȝ
dictis ꝙ elementa maneant in mixto ſm suas
essentias non tamē completas.sed in aliquo
gradu tm̄.qꝛ aliquo modo corrumpunt ⁊ ali
quo modo manent. Nā cū forme elementoꝝ
sint forme impfecte.ideo possunt suscipe ma
Solutio. gis ⁊ minꝰ. Dic potest dici ꝙ auerrois cō
mentator loquit ibi multū large de forma rei
⁊ essentia eius.ſm ꝙ essentia alicuiꝰ ⁊ forma
dicunt manere in omī eo in quo aliquo mo
do relucet virtus eorum. Si quis tamē vel
let omino pertinaciter dicere intentōeȝ cōmē
tatoris fuisse ꝙ elemēta maneāt in mixto ſm
suas essentias.tunc preter istas tres rationes
quas adduxi ꝓ ꝯclusione secunda currerent
omīa illa incōuenientia que adduxi ꝓbādo
ꝯclusionē primā.⁊ etiā ea que ipsemet addu
cit ꝯtra Auicē.essent ꝯtra seipm.nō eñ esset
mixtio sed aceruus.

Articulus tertius. **Quantū ad terciuȝ**
articulū primo ponā ꝯclusionē negatiuam.
Scḋo recitabo motiua ꝯtrarie opinionis et
ad ipa rn̄debo. Dico ḡ pmo ꝙ in re mixta
nō manēt incorrupte aliq̄ realitates formaꝝ
elemētariū q̄ sint ḋ ratōe intrinseca hmōi for
maꝝ. Nā oīs realitas cuiuscūqȝ forme existēs
de rōe ipsiꝰ forme.vł dicit totā formā.vł par
tē forme.vł aliquē gradū forme.sȝ elemēta n̄
manēt in mixto ſm totā suā formā.vt patuit
in pma ꝯclusione secūdi articuli.Nec ſm ali
quē gradū forme.vt patuit i secūda ꝯclusio
ne eiusdem articuli. Nec de se habet partem ⁊
partē.cū forma substātialis de se sit indiuisi
bilis.vt patet i sex pncipijs. Et cōfirmat. Cōfirmat
qꝛ si forma sbalis esset diuisibilis in ptes.vel
diuideret in ptes substātiales.⁊ tunc esset cō
posita ex materia ⁊ forma.⁊ ꝑ ꝯsequēs nō eēt
forma nec pfectio materie.sȝ esset ipm cōposi
tū.vel diuideret in ptes integrales seu quān
titatiuas.⁊ tūc esset ſm se quāta.⁊ ꝑ ꝯsequens
esset de pdicamēto quātitatis Ꝑ.forma mi 2
xti nō est diuisibilis i diuersas realitates qꝛ
vna possit corrūpi altera remanente incorru
pta.ergo nec forma elemēti.ꝯsequētia patet.
qꝛ da oppositū tūc forma mixti esset simplici
or qȝ forma simplicꝭ elemēti.qḋ videt ꝯtradi
ctionē implicare.sȝ antecedēs ꝯcedit etiā ab
ipsis adūsarijs. Ꝑ.ista videt esse intentio 3
phi.vij.methaphi.vbi ait.ꝙ forma rei mixte
nō est ꝯstituta seu cōposita ex elemētis. Ubi
notanter est aduertendū ꝙ phs.v.metha.di
xerat.ꝙ illud vocat elementū ex q̄ fit res cum
insit.igit phs.vij.methaphi.ex intentōne vi
det dicere ꝙ forma rei mixte nō componit ex
elemētis.ne occasione eius qḋ pdixerat.v.me
thaphi.credant forme elementoꝝ ſm aliq̄m
sui realitatē incorrupte pmanere in ipa re mi
xta. Sed est quidā doctor qui in hac ma Aureolus
teria duas ponit ꝓpositōes q̄ ambe huic cō
clusioni vident repugnare. Prima sua ꝓ
positio est ꝙ elemēta i mixto nō totaliter cor
rūpunt.sȝ manēt q̄tū ad realitatē aliquā ptī
nentē ad rōeȝ forme Istā ꝓpositōeȝ ꝓbat
sic.qꝛ in mixto nō est dare aliquā partē signa 1
tā q̄ nō resoluat i q̄ttuor elementa.igit in mi
xto sunt aliq̄ realitates ptinētes ad ratōem ⁊
formā elemētoꝝ. Antecedēs patet ad sensuȝ.
Nā si cōburat lignū.patet ꝙ resoluit i partes
igneas fumales:aqueas ⁊ cinerales. Et ista
est ratio phi.ij.de generatōne.vbi ꝓbat ꝙ mi
xta cōponunt ex elemētis qꝛ resoluunt in ea.
Ꝑ.ex eisdē sumus ⁊ nutrimur.sȝ nō nutri 2
mur ex aliq̄ simplici.sȝ ex q̄ttuor elementis.ḡ
nō sumꝰ ex aliq̄ simplici sȝ ex q̄ttuor elemētis
Maiorē ponit phs.ij.de generatōe.⁊ ibidē
ponit minorē.dicit eñ ꝙ oīa mixta nutriunt
ex multis.etem ea q̄ vident nutriri ex vno vt
plāte ex aqua.illa tm̄ aqua mixta est cū terra.
Unde ⁊ rustici ꝯtemperant miscētes fumum
abundāter. Ꝑ.ſm Arestotelē pmo ḋ gene 3
ratōe mixtio nō est corruptio simpliciter ipo
rū miscibiliū.sȝ si nō remanēt realitates aliq̄
ipoꝝ miscibiliū.tunc mixtio esset simpliciter

4 miscibiliū corruptio. ¶.elemēta nō sunt i
mixto sicut in potētia materie. Un̄ phs.1.de
generatōe.postq̄ dixerat q̄ miscibilia sunt in
mixto i potētia.subdit modū dicēs. Dico au
tē in potētia nō sicut i potētia materie.s; si to
taliter corrūperent̄ tūc nō essent i mixto nisi si
5 cut i potētia materie. ¶.sm̄ phm̄ in de ge/
neratōe.mixtio est miscibiliū alteratoꝝ vnio
s; nisi elemēta aliq̄ modo manerēt.mixtio nō
esset vera vnio alteratoꝝ.q2 vbi nō sunt extre
ma vnionis.ibi nō est vnio.cū vnio sit rela/
Scda p/ positio au reoli. tio seu ad aliq̄d.g̃ ⁊c. Secunda ꝓpositio
isti⁹ doctoris est.q̄ forma mixti est res quedā
ꝯstituta ex realitatib; formaꝝ ipsoꝝ elemēto/
rū.nō tn̄ est res ꝯstituta ex formis elemētoꝝ
in quocūq; gradu etiā minimo Hanc con
clusionē; ꝓbat sic. Forma substātialis mixti
nō est magis simplex q̄ forma isti⁹ sillabe ba
1 q̄ est q̄litas quedā simplex.cū sit son⁹ q̄ est de
tercia specie q̄litat;.s; iste son⁹ ba nō obstante
sua simplicitate est ꝯflatus ex ꝓpriis sonis ip
sius b et a.ablatis tn̄ eoꝝ terminatōib;.ita ei
reseruant̄ in ba realitates sonoꝝ ipsi⁹ b ⁊ a.q̄
tn̄ frangunt̄ ⁊ toliunt̄ eoꝝ ꝓprie terminatōes
igit̄ forma mixti nō obstante ei⁹ simplicitate
ꝯstituit̄ ex realitatib; elementoꝝ obmissis ꝓ/
2 priis terminatōib; eoꝝ. ¶.quādo alique
realitates sunt tales q̄ terminatio.vnitas ꝓ/
pria.⁊ distinctio eaꝝ fundant̄ sup aliq̄.q̄ ab/
lato ip̄e possunt remanere.si tale fundamētū
seu ratio fundādi aufert̄.tūc ille realitates re/
manētes possunt ꝯflare formā terciā.q2 eoip
so q̄ aufert̄ ab eis illud qd̄ erat ratio distincti
onis vnius ab altera.necesse est q̄ veniāt ad
vnitatē.s; forme reales elemētares sunt tales
q̄ ab ip̄is p̄t auferri illud qd̄ erat fundamētū
⁊ ratio ꝓprie terminatōis i eis.igit̄ talib; ab
latis necessario veniūt ad vnitatē mediā ali
Cōtra au reolū. cui⁹ tercii.⁊ illud est forma ꝯflata. S; sal
ua reuerentia isti⁹ doctoris.videt̄ q̄ sine quo
cūq; alio repugnāte iste due ꝓpositōes destru
1 ant seip̄as.q2 q̄uis res cōposita possit mane
re sm̄ aliq̄d qd̄ est de sui ratōe.ip̄a re cōposita
vt cōposita est nō manente.q̄ tn̄ aliq̄d rema
neat qd̄ est de ratōe simplic; forme existēs ve
ra realitas substātialis illi⁹ forme forma non
manēte nec sm̄ se nec sm̄ aliquē sui gradu;.h̄
nō videt̄ esse possibile. S; iste doctor in pri
ma ꝓpositōe ponit q̄ in mixto remanet reali
tas q̄ est de ratōe forme elemētaris.⁊ in scd̄a
ꝓpositōe ponit q̄ forma elementaris in re mi
xta non manet sm̄ aliquē sui gradū.quia vt
ip̄se ait.forma mixti sic ꝯstituitur ex realitati
bus formaꝝ ipsoꝝ elementoꝝ.q̄ tn̄ nō ꝯstitu
itur ex formis elementoꝝ etiā in quocūq; gra
du.cū igit̄ forma elemēti sit simplex forma et
nō sit res cōposita.igit̄ he due ꝓpositōnes si
bi mutuo vident̄ ꝯtradicere. ¶.si aliq̄ rea 2
litas elemēti incorrupta manet in mixto.aut
illa realitas erit accidēs vel substātia. Nō p̄t
sm̄ dicta istius doctoris esse accidēs.q2 acci
dens nō est de ratione forme substātialis ip
sius elemēti.hec aūt realitas manēs est de ra
tione forme elemētaris.vt ip̄e ait. Nec potest
esse substantia.quia omnis substantia vt pa
tet.ii.de anima.vel est materia vel forma vel
compositum.sed sm̄ dicta istius ista realitas
nullū istoꝝ esse potest.ergo non manet in mi
xto aliqua realitas elemēti que sit de ratione
forme elementaris.vt dicit prima ꝓpositō
¶.iste realitates formaꝝ elementarium si 3
manerent in forma mixti.vel manerent aliq̄
modo distincte inter se.⁊ tūc nullo modo for
ma mixti ex ipsis posset cōstitui.q2 actus est
qui distinguit.igit̄ si tales realitates essent ali
quo modo distincte.tūc quelibet illaru; reali
tatū esset in actu.⁊ ꝑ ꝯsequens nō possent cō
stituere vnā essentiā.cū ex pluribus in actu nō
fiat vnū essentiale.igit̄ vt sic forma mixti nū
q̄ ex ipsis posset ꝯstitui.qd̄ est ꝯtra primam
partē secūde ꝓpositionis.vel huiusmodi rea
litates manerent penitus indistincte.⁊ tunc
non manerent nisi in potentia materie.quia
in fundamento nature nihil est distinctum.
vt dicit̄.ii.methaphi.⁊ ꝑ ꝯsequens nec sic cō
stituerent formā mixti. ¶.sicut se habet re 4
alitas materie ad materiam.sic se habet reali
tas forme ad formam.sed omnis realitas ma
terie est materia.ergo omnis realitas forme
est forma.⁊ hoc est contra secundā particu/
lam secunde ꝓpositionis ¶.confirmatur 5
hoc idem sic. Omnis realitas illius qd̄ est pu
ra actuatio oportet q̄ sit illud cui⁹ est realitas
si eni͞m esset distinguibile in talia quorum vnū
esset ipsum ⁊ aliud nō esset ipsum.tunc non
esset pura actuatio.sed sm̄ istum doctorem
forma est pura actuatio.ergo nulla potest es
se realitas ipsius forme que non sit ipsa for/
ma. Ad primam rationē; eorum dicendū Solutio.
q̄ quecunq; pars mixti resoluitur in ipsa ele Ad.1.
menta illa pars corrumpit̄.⁊ quia non est da
re corruptionē sine generatione.nec ecōuerso
vt patet.ii.de generatōne.igit̄ sicut mixtū vel
quecunq; pars mixti vere in tali resolutione
corrumpitur.sic elementa in que resoluitur
vere generantur.et per consequens realitas

forme elementorum non ꝯfuit in ipso mixto ante huiusmodi resolutõnez nisi in potentia materie. quia illud qđ generat ex aliquo non est in eo nisi in potentia sue materie.

Ad.2. Ad secundũ dicendũ ꝙ nõ plus cõcludit nisi ꝙ sumus ex elemẽtis. ⁊ hoc ꝯcedo. nõ tamen isto modo. ꝙ realitates elementoꝝ in nobis maneant incorrupte. sed isto modo ꝙ in formis nostraꝝ complexionum includunt virtutes elementoꝝ. penes cuiꝰ inclusionis diuersitatem etiã diuersificant nostre complexiones.

Ad.3. Ad tertiũ dicendũ ꝙ mixtio ꝓ tanto non dicit corruptio simpliciter. i. corruptio omnino. quia miscibiliũ virtus manet in mixto. licet non remaneat miscibiliũ substantialis realitas incorrupta. Uel posset etiã dici ꝙ cũ imperfectiꝰ corrumpit ⁊ perfectiꝰ generat. tũc ſm phm. v. phisicoꝝ. est corruptio ſm quid ⁊ generatio simpliciter. cũ igitur elementum sit res imperfectior ꝙ̃ res mixta. ideo quãuis in generatione rei mixte miscibilia vere corrũpãtur. quia alias esset vera generatio sine vera corruptõne. qđ negat omnis vera philosophia. dicit tamẽ mixtio nõ corruptio simpliciter. eo ꝙ ignobiliꝰ corrumpit ⁊ nobilius generatur.

Ad.4. Ad quartũ nego maiorẽ. Ad probationẽ dico ꝙ hmõi verba arestoteles dixit ꝓ tanto. quia quãuis transeãt in potẽtiã materie quantũ ad realitatẽ substantialẽ. manẽt tamẽ quantũ ad virtutem suarum ꝓprietatum.

Instantia. Forte dicet ꝙ sic posset etiã dici ꝙ aer maneat. cum de aere fit ignis. quia manet ſm virtutem sue caliditatis cũ ignis sit calidus.

Solutio. Respondeo ꝙ aer nõ manet sic in igne. qꝛ calor ignis est opposite ꝯdictõis respectu caloris ipsius aeris. quia calor ignis est ꝯsumptiuus. calor autem aeris non est consumptiuus. sed magis nutritiuus. virtutes autẽ elementorum proprie manent in mixto quãuis remisse. experimur em̃ in nobis virtutem ignei caloris ratione ꝯsumptionis. aerei ratõe nutritionis. siccitatis ignee ratione ariditatꝭ colere rubee. humiditatis aeree ratione sanguinis. ⁊ sic de aliis virtutibus elementorum.

Ad.5. Ad quintũ dico ꝙ ratio est contra illum qui facit eam. quia relatio realis requirit extrema realiter distincta. igit si ratio ꝯcluderz iste realitates elemẽtorum in forma mixti essent realiter distincte. qđ iste constãter negat ⁊ merito. quia si realiter manerent distincte. tunc nunꝙ ꝯstituerent vnam essentiam forme mixte. Dico etiã ad rationem ꝙ vnio illa debet intelligi quantũ ad virtutes miscibilium. nõ autem quantũ ad realitates substãtiales eoꝝ.

Ad.1.secũ ppositõis. Ad primũ alterius ꝓpositõnis dicendũ ꝙ non oportet similitudinem exemplarem currere per om̃es pedes. sufficit enim ꝙ in hoc sit simile. ꝙ sicut sonus litteraruz refractus percipitur in sono sillabe cõposite ex talibꝫ litteris. sic elementorum virtutes ꝑmisse in esse noscunt ipsis mixtis.

Ad.2. Ad secũdũ dicendũ ꝙ illa minor nõ est vniformiter sumpta sub maiori. si autem vniformiter sumeretur. tunc esset neganda. qꝛ ablatis terminationibꝫ ⁊ propriis vnitatibꝫ ac distinctionibꝫ formaꝝ ipsorum elementoꝝ. tunc necessario aufertur om̃is realitas talium formarum spectans ad rationem earum. vt sic em̃ quantũ ad tales realitates forma mixti nullo mõ cõponitur ex elemẽtis. Propter qđ ait phs. vii. methaphisi. Forma mixti nec est elementum nec cõposita ex elementis.

Articulus quartus. Quãtuz ad quartũ articulũ dicendũ ꝙ si per partes mixti intelliguntur ipsa miscibilia. tunc planũ est ꝙ totum mixtum differt a partibꝫ. quia totũ actu est. partes autem tales non sunt actu. cuz ad generationem totiꝰ corrupte sint ⁊ cesserint ĩ potentiã materie. vt patet ex p̃cedentibꝫ. Si autem queritur de partibus essentialibꝫ ipsius mixti. puta de materia ⁊ forma. tunc pono duas conclusiones.

Prima conclusio. Prima est. ꝙ totũ differt realiter a qualibet parte seorsum sumpta. quia in omnibꝫ rebꝫ creatis que sic se habent ꝙ vna includit aliaz. a quocunꝙ inclusa differt realiter ab eodem includens differt realiter. sed ad quãcunꝙ partem seorsum sumptam comparatur ipsum totum. tunc semp totum includit alteram partem que istam excludit. ⁊ realiter differt ab ea. alias non faceret realem cõpositionem iuncta cuz ea. qđ est falsum. ergo ⁊c.

Secunda ꝯclusio. Secunda conclusio est ꝙ totum essentiale differt realiter ab omnibus partibus simul sumptis. dũmodo sumãtur ⁊ considerentur vt partes sunt. Quia de quibuscunꝙ rebus finitis verificantur contradictoria predicata illa realiter differunt. maxime si vtrunꝙ dicit entitatem absolutam. ſꝫ totum ⁊ partes etiam simul sumpte sunt huiusmodi. Maior patet. minorẽ probo. quia toti conuenit per se esse. per se generari. ⁊ per se agere. sed partibus vt partes sunt quãuiscunꝙ simul sumptis nec conuenit per se esse. nec per se generari. nec per se agere. que om̃ia sunt.

cõtradictoria p̄dicata. ergo rc. ꝓ. que sic se habent ꝙ vnū naturaliter p̄supponit alterꝫ tanq̄ realē suā causam illa realiter differunt. sed totū p̄supponit simultatem partiū tanq̄ suā realē causam. partes em̄ sunt causa totius non vt diuise abinuicē sunt. sed vt cõiuncte simul sunt. ergo totū differt realiter a ptibus
3 etiā vt simul sumpte sunt. ꝓ. que sic se habent ꝙ fundant aliā et aliā vnitatē realem illa realiter differūt. sꝫ totū et pars etiā simul sumpte sunt hmõi. qꝛ totū cū dicat vnā essentiaꝫ fundat vnitatē identitatis. partes aūt vt partes sunt qualitercūqꝫ sumanť nõ fundāt vnitatem identitatis. sed vnitatem vnionis.

Sꝫ cõtra istā ꝯclusionē est vna solennis opinio. cuiꝰ motiua ad p̄sens nõ pono. quia ipsam alia vice cū materia se obtulerit intendo morosius pertractare. Ad argumentū principale patet p iam dicta.

Ad principale argu.

Distinctio sedecima.

Is excursis rc. Postq̄ magister determinauit de pductõe creature pure spiritualis ac pure corpalis. hic incipit tractare de creatura media que ſm aliquid sui ē corpalis. et ſm aliquid sui est spūalis. puta d̄ homine qui ſm animā est spūalis. sed ſm exteriorē materiā est corpalis. Et diuiditur in duas ptes. Quia pmo tractat de hõis institutione dependente a dei creatõe. Secūdo de hominis restitutõne ꝯtingente ex peccati cõmissione. dist. xxi. ibi. Uidēs igitur dyabolꝰ. Prima in duas. Nā primo tractat de hõis ad esse pductione. Secūdo de hominis i esse ꝯseruatione. dist. xix. ibi. Solēt queri plura. Prima in duas. Nā pmo indistincte tractat de creatione hominis. Secūdo distincte tractat de pductione viri et mulieris. di. xvij. ibi. Hic de origine. Prima in duas. qꝛ pmo huic tractatui de homine p̄mittit phemium. Secūdo exequiť tractatū. ibi. In genesi rc. Et hec in tres. Nā primo ostēdit hominem fore exemplatū et creatū ad similitudinē imaginis diuine. Secundo innuit q̄d in tali factione nomine imaginis debemꝰ intelligere. Tercio exprimit in qua parte anime debemꝰ attendere imaginē creatā in hoie. Secunda ibi. Imago aūt rc. Tercia ibi. Factꝰ est ergo homo ad imaginē. Et hec in duas. qꝛ pmo ostendit quomodo homo dicit imago dei et ad imaginē. Secūdo ostendit ꝙ filius in diuinis dicit imago dei. sed non ad imaginem. Secūda ibi. Quo circa rc. Et hec est sententia istius sedecime distinctõis in generali circa hanc quero in speciali.

Utrum imago dei repiatur in aliqua pura creatura. Et videť ꝙ nõ. qꝛ illud qd̄ est ꝓprium vni. in nullo alio potest repiri. si em̄ in altero repiť. tunc nec illius nec istius est proprium sed cõmune. sꝫ ſm sanctos doctores ꝓprium est ipsius filij dei ꝙ sit imago dei. Cõtra Eccli. xvij. dicit. Deꝰ creauit hoiem de terra. et ſm imaginem suam fecit illum. Et Gen̄. i. Dixit deus. Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. Hic quattuor sunt videnda. Primo. vtrum in homine reperiatur imago dei. Secundo. vtrum magis in homine q̄ in angelo. Tercio. vtrum magis in viro q̄ i muliere. Et quarto. vtrum magis in potentia cognitiua vel in potentia affectiua.

Articulus primus

De primo nihil dicam ad p̄sens p̄ter ea que dixi in primo libro di. iij. vbi satis plixe illū articulū pertractaui.

Articulus secundus.

Quantum igitur ad secundū dico ꝙ imago potest in homine tripliciter considerari. Uno modo vt dicatur imago creationis. Alio modo imago recreationis. Tercio modo imago glorificationis. Prima imago attendiť in homine ſm ꝙ ad imaginem dei in esse nature produciť. Secūda ſm ꝙ in esse gratie reficiť et repať. Et tercia ſm ꝙ in esse glorie pficiť et ꝯsummať. Et ſm istā distinctõeꝫ possū ponere tres ꝯclusiones

Prima cõclusio

Prima ꝯclusio erit. ꝙ primo modo loquendo de imagine pfectiori modo repiť imago i angelo q̄ in hoie. Nā cū imago dicať quasi imitago. illd̄ cuiꝰ naturalia pfectiora mõ imitanť ipm deū. hoc perfectiꝰ est ad imaginē dei sꝫ naturalia āgeli sunt hmõi. Qꝛ qñ aliq̄ plã causata pcedūt ab vna et eadē causa q̄ quidē causa est pfectissima. illud causatū cuiꝰ naturalia sunt pfectiora illud pfectius imitať ſm sua naturalia talē causaꝫ. Sꝫ angeli et hoies sunt ab vno deo q̄ est causa pfectissima. et naturalia angeli sunt pfectiora naturalibꝰ ipsiꝰ hois. ergo rc.
2 ꝓ. creatura nõ diciť esse naturaliter ad imaginē dei nisi inq̄tū est intellectualis nature. et iõ qd̄ magis est intellectualis nature magis videť esse ad imaginē dei. Sꝫ angelꝰ

magis ꝓprie est intellectualis nature q̄z hō. cū angelus naturaliter intelligat sine discursu. homo aūt cū discursu. Propter qḋ etiam ſm Dioni. vi. de di. no. ꝓprie loqn̄do angeli sunt nature intellectual'. hō aūt nature rōalis Hinc etiā ait ille autor de causis ꝙ aīa humana causata est in orizonte eternitatis. Naʒ sicut orizon mediū tenet inter emisperiū supi⁹ ⁊ inferi⁹. ita ꝙ est supior emisperio inferiori. ⁊ est inferior emisperio supiori. sic aīa nostra superior est oībꝫ formis materialibꝫ. inferior tn̄ angelis.

Instantia — Forte dicet̄ ꝙ istud videt̄ esse ꝯ augustinū in sermone de imagine. Ubi ait. ꝙ de⁹ creauit hoīeʒ ad imaginē suā qḋ nulli alij creature dedit.

Solutio — Respōdeo breuiter ꝙ ibi augustin⁹ nō compat hominē ad angelū. sʒ solum ad inferiores creaturas q̄ carent intellectu ⁊ libertate. Si q̇s tn̄ oīno vellet ponderare istā vniuersalē negatiuā qua dicit aug⁹. qḋ nulli alie creature dedit. tunc dicerem ꝙ quantū [illegible] aliquā accidentalē ꝯditionē imaginis homo magis est ad imaginē dei q̄z angelus. Nā sicut in eodē sermone apparet. sic aīa intellectiua hoīs est tota in toto corpore qḋ regit ⁊ gubernat. ⁊ to ta in qualibet parte corpis. sicut vn⁹ de⁹ est tot⁹ in toto vniuerso qḋ gubernat: ⁊ tot⁹ in qualibet parte eiusdem vniuersi. Angel⁹ aūt mouēs celū nec tot⁹ est in toto corpore celesti qḋ gubernat. nec totus in qualibet parte talis corpis. sʒ est in vna sui pte determinata. vt asserūt phi. s. in oriente. et ideo quo ad hoc angel⁹ naturaliter nō est ad imaginē dei sʒ sol⁹ homo

Scd̄a cō/clusio. — Secūdo dico ꝙ quantū ad imaginē q̄ attendit̄ penes esse gratie possum⁹ distinguere. qꝛ vel attendit̄ q̄ztū ad essentiā habit⁹ gratie. vel q̄ztū ad feruoreʒ ipsi⁹ actus. Primo modo dico ꝙ p̄t esse equalitas ⁊ excedēs ⁊ excessuʒ. qꝛ ⁊ in via ⁊ in patria possibile est aliquos hoīes esse equales angelis quo ad substantiā habit⁹ gratie. aliquos vero minores: aliquos autem maiores Nā verisimile esse videt̄ ꝙ virgo gloriosa adhuc existēs in via habuerit maiorē gratiam quantū ad substantiā habit⁹ q̄z quicūqꝫ angelus habuerit etiā in celis. Sed secūdo modo. s. quo ad feruorē actus. sic dico ꝙ imago dei exp̄ssior est in angelo quocūqꝫ beato q̄z in quocūqꝫ hoīe puro viatore. qꝛ angeloꝝ gratia est ꝯsummata. hominū aūt viatoꝝ est gratia initiata. ⁊ adhuc vlterius ꝑficienda. ⁊ angeloꝝ gratia stat cuʒ apta visione perlustrata lumine glorie. viatoꝝ aūt cū fide ⁊ enigmate. ideo act⁹ elicit⁹ mediāte habitu gratie angeloꝝ est maioris feruoris q̄z quoꝝcūqꝫ viatorū. Qḋ satis dedit intelligi saluator loquēs de Johāne baptista. cū prius dixisset ꝙ inter natos mulieꝝ nō surrexit maior Johāne baptista. subdit īmediate. q̄ minor est in regno celoꝝ maior est ipo. Addidi aūt puro viatore. ꝑpter dn̄m ihesum xp̄m. qui quāuis dicatur minorat⁹ ab angelis quantū ad corpaleʒ passibilitatē. ab instanti tamē sue ꝯceptōnis excessit oēs angelos nō solū quo ad substātiam habitus gratie. veꝝ etiā quo ad feruorē act⁹ eliciti mediāte gratia. qꝛ ei⁹ gratia ab instanti sue ꝯceptionis fuit ꝯsummata cū ipse sic fuerit viator ꝙ semꝑ fuerit ver⁹ comp̄hensor.

De tercia cōdusio. — De tercia cōclusione dico eodē modo sicut de primo mēbro isti⁹ ꝯclusionis. Nam inter hoīes ⁊ angelos in gloria eterne beatitudinis inuenit̄ equalitas ⁊ excedēs ⁊ excessuʒ. sicut dictū est de gratia.

Articulus tertius. Prima cō/clusio

Quantū ad terciūʒ

articulū dico ꝙ pensando naturalē noticiam quā habem⁹ ꝑ statu vie. tūc in viro mag' viget imago dei q̄z in muliere. eo ꝙ vir mag' vigeat ratōe ⁊ intellectu. vt patet. i. politicorū. vbi phs ostēdit ꝙ naturaliter mascul⁹ debet femine dn̄ari. ⁊ vir puero. ⁊ dn̄s seruo. quia ratio vt ait phs plus viget [illegible] masculis q̄z in femina. in viro q̄z in puero: ⁊ in dn̄o q̄z in seruo. Et istā assumptā iteꝝ quasi via expientie probat ex hoc. quia femina habet consilium inualidum. puer imperfectum. seruus auteʒ vt ait non habet consiliatiuum. Et hoc satis patet in his qui naturales sunt serui. quia tales duri sunt carne. quod protestatur grossiciem intellectus. Nam ſm philosophum secūdo de anima. Molles carne sunt apti mente. Ista tamen mollicies ortum debet habere ex porositate seu raritate complexionis. Naʒ si flegmatica fuerit huiusmodi mollicies et aquosa. tunc est signum hebetudinis ipsius intellectus. sicut apparet de mollicie mulierū Et ideo ſm philosophum primo politicorū. idem expedit ⁊ seruo ⁊ dn̄o. qꝛ seruo expedit vt seruiat. eo ꝙ seipm̄ regere seu dirigere nesciat. Sicut em̄ cecus quanto fortius mouetur sine ductore: tanto fortius quandoqꝫ leditur in offendiculū impingendo. sic seruus quāto fortior viribꝫ fuerit. tanto magis indiget directione prudētis domini ne offendat seu inordinate agat. Et hoc etiā tangens gregorius in moral'. ait. Fortitudo valde destruit

nisi cōsiliū fulciat̃. q2 quo plus se posse cō/spicit. eo virtꝰ sine moderamine veternus i p̄/ceps ruit. Domino autē expedit vt ei seruiatur cū vt plurimū vigētes prudentia ꝛ intellectu sint debiliores ſm habitudinē corpalem. Et ex his omnibꝰ nolo ad p̄sens plus habere nisi ꝙ vir plꝰ vigeat intellectu q̄ mulier: ꝛ q2 imago dei reperit in creatura vt intellectualis est. io aliquā prerogatiuam videt habere vir respectu mulieris in hoc qđ est esse ad imaginem dei.

2 P. in creatōne viri dixit deus. Faciamus hominē ad imaginē ꝛ similitudinē nostrā. s3 in creatōne mulieris dixit deus. nō est bonū hominē dimittere solū. Faciamꝰ ei adiutoriū simile sibi. igitur videt ꝙ vir imediate sit ad imaginem dei. mulier aūt imediate ad imaginē ꝛ similitudinē viri. ꝛ mediāte viro ad imaginē dei. ergo ꝛc.

Secunda conclusio.

Secūdo dico ꝙ in ordie ad vitā eternā vterq3 sexus pariter seu equaliter est ad imaginē dei. q2 vt sic anima est ad imaginē dei. eo ꝙ capax dei est. Sed licet pro statu p̄sentis vite cū anima inhabitat hanc domū luteā grauet ab isto terreno fundamē/to. q2 corpꝰ qđ corrūpitur aggrauat animā et deprimit terrena habitatio sensum multa cogitantē. vt dicit Sap. ix. c. Licet inquā p hoc statu cū nostꝝ intelligere vel est fantasia vel nō est sine fantasia. et necesse est intelligētem fantasmata speculari. intellectus viri sit magis capax q̄ mulieris. ꝛ hoc ꝑpter bonitatem cōplexionis. in vita tamē beata cū anime vel libere sunt exute ab omi corpe. vel si corpꝰ informāt illud animā nō aggrauat. s3 glori/ficatione sua letificat. in tali inquā vita equalis capacitatis naturaliter loquendo erit aīa femine sicut anima masculi. ꝑpter qđ equaliter sunt ad imaginē dei. Et ista videt esse in/tentio bti augusti. x. de tri. c. vij. Ubi ex ꝑpo/sito augustinꝰ istud declarat ex verbis apli dicens. Nos sumꝰ imago dei ꝓut sumꝰ filij dei. ꝛ ꝓut induimꝰ xp̄m p fidē. in quo nō est iudeus: nec grecꝰ: nec seruꝰ: nec liber: neq3 masculꝰ neq3 femina. sed omnes vnū sumus in xp̄o. ꝛ omēs renouamur ſm imaginē dei.

Articulus quartꝰ.

Quātū ad quartū articulū dico breuiter duas ꝑpositiones.

Prima ꝑpositio.

Prima est ꝙ quantū ad similitudinē aliquorum ꝑprietatū existentiū in imagine increata aliquo modo magis apparet imago dei i potentia cognitiua q̄ affectiua. Q2 sicut in imagine increata ex fecūda patris memoria ver/bū gignit. vt verꝰ deus de vero deo. sic in potētia cognitiua ab ipa vera noticia q̄ est in me/moria fecūda gignit vera actualis noticia in ipsa intellectiua. ꝛ sicut filiꝰ ꝓcedit vt lumen de lumine. sic a lumine intellectꝰ agentis receptoꝝ cū specie intelligibili que parens dici pt̄ i ipsa memoria. recipit hmōi lumē cū specie genita in ipa intellectiua.

Scda ꝑpositio.

Secūda ꝑpositio est ꝙ perfectio imaginis create magis videt ↄsistere in actu potētie affectiue q̄ potētie cognitiue. Quia pfectio imaginis expsse ad alicuius imaginati similitudinē in hoc maxie ↄsistit. ꝙ illi ad cuiꝰ similitudinē exprimitur maxime intimet. S3 actus potētie affectiue magis intime nos trāsformat in ipsam ima/ginem increatā ad cuiꝰ similitudinē exprimitur imago creata. maxime si hmōi actus fuerit perfectus. Nā ſm dyonisiū. amor si fortis fuerit extasim faciēs trāsformat amantem in amatū. licet em̄ ad perfectiorē actū diuine cōtemplationis sequat pfectior actus amoris ꝛ dilectionis. ipa tamē trāsformatio imaginis create in imaginē increatā attribuit ipi amo/ri. Juxta illud apli. Nos autē reuelata facie gloriā domini speculantes in eandē imaginē trāsformamur a claritate in claritatē tanq3 a spiritu domini. Et notāter addit tanq̄ a spi/ritu dn̄i. q2 omis actus pfecti amoris appropriatur spirituisancto. Jdeo apl's p talē additionem expsse dedit intelligi p̄dictam trāsfor/mationem fieri p amorē. Et sic patet p̄dicta ꝑpositio

Ad principale argu.

Ad argumētū ꝑncipale dicendū ꝙ aliter est filius dei imago: ꝛ aliter homo. q2 filius dei est imago naturalis: ꝛ in eadē natura patris cuiꝰ est imago. s3 anima nostra est imago dei aliquo modo artificialis ꝑducta ī aliena natura. Jterū filius est imago pr̄is pfecta. sed anima est totꝰ trinitatis imago et imperfecta.

Distinctio. xviij.

b Hic d' origine ꝛc. Postq̄ mgr determinauit i cōi de hois creatōe absq3 sexꝰ distinctōe seu discretōe. Hic determinate ꝓsequit de hois ꝓductōe cū sexꝰ distinctōne seu discretōe. Et diuidit in duas ptes. Nā pmo determinat de ꝓductōe sexꝰ masculini Secūdo de ꝓductōe sexꝰ feminini. dist. xviij. ibi. Jn eodē q3 padiso. Pria i duas. q2 pmo tra/ctat de primi hois supernaturali ꝓductione.

Secūdo ▪ eius locali habitatōne. ibi. Ho/
minē aūt ita formatū. Prima in duas. quia
pmo determinat de hois creatōne q̄ztū ad aīe
sue naturā. Secūdo q̄ztum ad corpis sui sta
turā. ibi. Solet etiam queri. Prima in tres.
Nam pmo ostendit ex scptura distinctā fuis/
se formatōem corpis pmi hois ⁊ creatōez aīe
Scd̄o ostendit circa creatōem aīe quosdam
hereticos pperam ⁊ nō recte sapere. Tertio in
quirit vtrū anima fuerit creata extra corpus
vel in corpe. Secūda ibi. Putauerūt em̄ qui/
dam. Tertia ibi. Sed vtrū in corpe. Se/
quit̄ āt illa ps. Hominē aūt ita formatū. Et
diuidit̄ in duas ptes. Nam pmo ostēdit pa
radisum corpalem fuisse pmi hois habitatio
nem. Secūdo tangit aliqua spectātia singu/
lariter ad paradisi pfectōem. ibi. Intelligitur
aūt. Et hec in duas. Nam pmo tangit perfe/
ctionē paradisi ex fructuū vbertate. fontis ir/
riguitate. et situs venustate. puta quia est ad
oriētē posita. Secūdo tangit eius pfectiōem
ex ligni vite bonitate. ibi. In h̄ aūt ⁊c̄. Et hec
in duas. Nam pmo tangit de ligno cui⁹ fru/
ctus erat homini salutifer⁹ ⁊ licitus. Secun/
do de ligno scientie boni et mali. cui⁹ fructus
erat homini mortifer⁹ ⁊ phibit⁹. ibi. Lignuz
aūt scientie boni et mali. Circa istam. xvij.
distinctōem quero hanc questōem. ⁊c̄.

V Trum anima intellectiua sit for/
ma sb̄stantialis hois. Et vide
tur q̄ non. quia res corruptibil̄ nō
potest esse forma sb̄stantialis incorruptibilis.
sed homo est res corruptibilis. anima autem
intellectiua est res incorruptibilis. vtz. iij. de
anima. ḡ ⁊c̄. Contra. illud est forma sb̄stā
tialis alic⁹. p qd̄ pncipaliter in esse specifico ▪
ponitur. sed homo p animā intellectiuā repo
nitur in specie. quia p ipam homo distinguit̄
specie ab omi nō hoie. ḡ ⁊c̄. Hic quattuor
sunt videnda. Primo vtrū aīa intellecti
ua sit cōposita. Secūdo vtrū sit vna ī om
nibꝫ hominibꝫ. Tertio vtrū sit forma sub
stantialis hois. Et quarto vtrū creet̄ a deo
extra corpus vel in corpe ipsi⁹ hois.

Articulus primus

Prima cōclusio

Quantuz ad primū
ponam duas cōclusiones. Prima ē q̄ aīa
intellectiua non est cōposita cōpositōe sb̄stā/
tiali. puta ex materia et forma. quia si anima
esset cōposita ex materia et forma. tūc ipa non
posset esse forma seu pfectio humane materie.
ꝯsequens est falsum. vt patebit in tertio arti/
culo. ꝯsequentia patz. quia tūc essent due pu
re potentie simul in eodē hoie. Et ꝯfirmat̄ Cōfirmat
quia aīa fm totā suam essentiā vt infra pate/
bit pficit materiā hois. alias nō esset eius for
ma sb̄stantialis. sed si anima haberet materiā
partem sui. tūc fm talem ptem materialē non
posset esse pfectio materie. quia potentia non
pficit potentiā. P̄. omīa que ꝯueniūt ī ma 2
teria sic se habēt q̄ vni nō repugnat q̄n possit
in alterū trāsmutari. sz de anima intellectiua
nō potest fieri corpus. quia fm Aug. vij. sup
Gen̄. oē corp⁹ in om̄e corp⁹ posse mutari nō
defuerūt q̄ hoc assererēt. corpus aūt aliqd̄ siue
terrenū siue celeste ꝯuerti in aīaz. fieriq̄ natu
rā incorporeā nec quēq̄ sensisse scio. nec fides
habet. ḡ ⁊c̄. P̄. ibidē ait Aug⁹. Sicut de⁹ 3
om̄ez creaturā. sic aīa om̄ez corpalem creatu/
ram nature dignitate pcellit. Sed si haberet
materiā ptem sui. tūc nō appcret in q̄ omnez
corporeā naturā naturali dignitate pcelleret.
alias em̄ excelleret seipaz. quia om̄e qd̄ habet
materiam pprie dictaz est natura corporea.
P̄. sicut due forme eiusdē rōnis nō possūt 4
simul pficere eandem materiā. sic vna forma
non potest simul pficere duas materias eius/
dem rōnis. Sz si anima intellectiua haberet
materiā partem sui. tūc vna forma scilicz illa
actualitas ipsi⁹ anime. simul informaret ma/
teriā que esset ps sui. et materiā que essz pars
hois. que quidē materie essent eiusdē ratōis.
quia ambe essent pura potentia. in q̄ non pt
cadere fm se distinctio. vt superi⁹ probaui de
materia celi. ḡ ⁊c̄. P̄. cetere forme materiā 5
informātes nō sunt cōposite ex materia et for
ma. vt patet vndiq̄ in phia. ḡ nec aīa intelle
ctiua. ꝯsequētia pz. quia quanto forma est p
fectior ⁊ deo ppinquior. tanto in sua natura ē
purior et minus pmixta materiali potentia.
P̄. dicit boecius in li. de duabꝫ naturis et 6
vna psona xp̄i. q̄ omis natura incorporee sb̄
nullo materie innititur fundamēto. P̄. ea 7
q̄ possunt esse sine corpe. illa nec habent mate
riā sensibilem nec intelligibilē. vt pz p phm
viij. meth. Sed est quedā opinio que cō/ Opinio q̄
trariū tenet istius ꝯclusionis. Pro qua videt̄ aīa habeat
esse dicta aliquoꝝ sanctoꝝ. Beatus em̄ Au/ materiam
gustinus sup Gen̄. tripliciter pbat aīam ha partem sui
bere materiā. Primo sic. Corp⁹ habet ma 1
teriā p suo genere. ḡ rōnabile esse videt̄ aīam
habere materiā p suo genere. Secūdo sic. 2
Si corpus habet materiā ppter sui mutabi
litatē etiā aīa habebit materiā cū sit mutabil̄
▪ virtute in viciū. et econuerso. Tertio sic. 3

tamē arguimus habere materiā. quia nūc est pulcra: nunc turpis. igit anima etiā videtur habere materiā.
4 P. boeti⁹ circa principiū sui libri de tri. ait formas esse subiectas accidētibus hoc facit materia. sed anima intellectiua subiecta est accidentib⁹. ergo ꝛc.
5 P. ij. methaphisi. dicit ꝙ necesse est i re mota imaginari materiā. sed anima moueri potest. alias nunꝗ recederet ḋ humano corpe. ergo ꝛc.
6 P. ꝓprietates nūꝗ deserūt illud cui⁹ sūt ꝓprietates. sed subijci recipe ꝛ pati sunt ꝓprietates materie. he autē ꝓprietates insunt aie. ergo ꝛc.
7 P. nihil viuit per seipm ꝛ in seipso nisi solus deus. ꝓpter qḋ saluator ait in Johāne. sicut pater habet vitā in semetipo. sic dedit ꝛ filio habere vitā in semetipso. sed anima sepata viuit. igit erit diuisibilis in talia duo quoꝝ vnū viuit ꝑ alterū ab eo recipiēs vitā.
8 P. actio nulli⁹ agentis realis terminatur ad solā formā. vt patet. vij. phisi. sed creatio terminat ad solā animā. ergo ꝛc.

Solutio rationum. Sꝫ ista nō concludūt. Unde ad prima tria dicendū ꝙ augustin⁹ ibi loquit disputatiue. qḋ patet quia ibidē arguit ad oppositā partē quattuor medijs. Nec ille tres rationes aug. cōcludunt de materia ꝓprie dicta. sed solū probāt animā aliquo modo esse in potētia.

Ad. 4. Ad quartum dicendū ꝙ boeti⁹ ibi loquit large de materia. prout oē materiale vel potētiale qñꝗ dicit materia. quo modo ait autor de causis. ꝙ quelibet intelligentia habet suū hyliachim id est suū materiale seu potētiale.

Ad. 5. Ad quintum dicendū ꝙ ibi loquit phs de his que mouent motu cōtinuo ꝛ ꝓprie dicto. quomodo solūmodo potest moueri corp⁹.

Ad. 6. Ad sextū dicendū ꝙ subijci pati ꝛ recipere in anima et in materia nō reperiunt vniuoce sꝫ equiuoce. nā anima recipit formas intellectuales. materia formas sensibiles. pati ipsi⁹ anime non est ꝓprie passio sed sal⁹ ꝛ receptio. materia vero ꝓprie patit. qꝛ ei⁹ passio magis facta abijcit a substātia rei cui⁹ est materia. Iteꝫ materia subijcit formis particularib⁹. anima autē formis vniuersalib⁹. nō tamē hoc dico ꝑ tanto ꝙ species existētes in anima sint in se vniuersales. sed quia apte nate sunt repsentare quidditates reꝝ in vniuersali.

Ad. 7. Ad septimū dicēdū ꝙ potētie aie viuūt ꝑ essentiā.

Ad. 8. Ad octauum dicendū ꝙ quāuis forma nō possit terminare actionē agentis naturalis. tamē bene potest terminare actionē creatoris. nulla enī forma est adeo tā materialis quin deus si vellet posset eā sine materia creare. ꝛ creatā cōseruare. dūmodo talis forma sit simpliciter res absoluta.

Scḋa cōclusio. Secūdo dico ꝙ anima potest dici cōposita ex materia sumēdo materiā large. scilicet ꝑ quacūꝗ potētia alicui⁹ a se realiter distincti receptiua. Nā anima habet esse receptum in essentia. Iteꝫ sue potētie insūt sue essentie. Iteꝫ sue potētie sunt receptiue specieꝝ. actuū ꝛ habituū. que oīa ꝓstant potentialitatē ipsi⁹ anime. ꝛ ꝑ ꝯsequēs materialitatē large loquēdo de materia

Articulus secundus.

Quātū ad secundū

articulū primo pono vnā verā ꝛ catholicā cōclusionē. Secūdo recitabo cōmentatoris errorē. qui huic ꝯclusioni opponit. ꝛ ipm improbabo. Dico igit primo ꝙ anima intellectiua multiplicat ꝫm ꝙ hoīes multiplicant. qꝛ dato oppositū. tūc periret pmiū virtutū ꝛ correctio vicioꝝ. qḋ est cōtra iudiciū naturale. ꝯsequētia patet. Nā cū multos hoīes viciosos videam⁹ affluere multis delicijs in hoc mundo. ꝛ multos virtuosos torqueri varijs laborib⁹. si anime eoꝝ post hāc corporalē vitā nō essent. tūc nec illi viciosi punirent. nec isti virtuosi pmiarent. Sꝫ si vna esset anima intellectiua tūc anime ꝓprie hominū essent sensibiles. ꝛ ꝑ ꝯsequēs corruptibiles.
P. sequitur ꝙ diuersi hoīes simul intelligētes idē obiectū. intelligerēt eodē actu intelligēdi. consequens est falsum. qꝛ actōes multiplicantur multiplicatōe suppositoꝝ agentiū. ꝯsequentia patet. qꝛ eadē anima intellectiua respectu eiusdē obiecti nō potest informari nisi vnico actu intelligēdi 2
P. vna forma substātialis nō potest simul informare materiā distinctorum suppositoꝝ. sed vt patebit in articulo sequēti anima intellectiua est forma substātialis homis. 3

Opīo cōmētatoris. Sꝫ ꝯtrarīū isti⁹ ꝯclusionis ponit Auerrois cōmentator. iij. de aīa. ꝛ hoc taꝫ per eū ꝗ per erraticos suos sequaces ꝓbatur primo sic. Scḋm phm. vij. methaphi. ꝙ aliqua sint plura numero ꝛ vnū specie hoc ꝯtingit qꝛ multā habēt materiā. ꝛ iō in alia ꝛ alia parte materie recipit alia ꝛ alia forma. ergo a destructōne ꝯsequentis illud qḋ nullā habet materiā i eadē specie multiplicari nō potest. sed anima intellectiua seu intellect⁹ possibilis sepatus est a materia. ḡ ꝛc. 1
P. ꝫm phm nūꝗ multiplicant aliq ꝫm numeꝝ. nisi qꝛ non possunt ꝑpetuari in vno ꝫm numeꝝ. sed intellectus est incorruptibilis. qꝛ sepat ab alijs sicut perpetuū a corruptibili. sic patet. iij. de aīa 2

3 P̄.si multiplicaret̄ anima intellectiua.hoc maxime videret̄ p tanto.q2 esset forma sbstãtialis hoīs.sʒ hoc nō p̄t esse.q2 potētia nō p̄t esse maioris abstractōis q̄ʒ essentia in q̄ fundat̄.potētia em̄ nō est abstracta nisi q2 fundatur in essentia abstracta.sʒ potētia intellectiua abstrahit a materia.ergo essentia aīe intellectiue nō poterit esse forma substātialis ma/
4 terie P̄.intellect⁹ est pura potētia in genere intelligibiliū vt ait cōmētator.iij.de aīa sic materia prima in genere entiū.sed ĩ pura potentia nō p̄t esse distinctio.cū act⁹ sit qui di/
5 stinguit.nec p ↄsequēs multiplicatio. P̄. vna species intelligibilis potest informare intellectū omniū hoīm.ergo vn⁹ est intellectus eoꝝ.ↄsequētia pbat̄ ex hoc.q2 sicut si oculus omniū hoīm informaret̄ vna specie sensibili. sequeret̄ oēs hoīes habere vnū oculū.sic ꝛc. Licet em̄ nō causaliter tñ arguitiue ab vnitate accidētis infert̄ vnitas subiecti Antecedēs pbat̄ sic. Nã cū plures hoīes intelligūt ideʒ obiectū.aut hoc faciūt p vnã speciē.ꝛ tūc habet̄ ppositū.aut p aliã aut aliã ꝛ tūc ille spēs plures differūt numero.ꝛ ↄueniūt in vna specifica natura.cū ducāt in noticiã vni⁹ nature Sʒ ꝫm cōmentatorē quotiēscūqʒ aliq̄ differunt numero ꝛ ↄueniūt forma siue specie.tūc nullū eoꝝ est intellectū in actu.sed ab ip̄is p̄t abstrahi vnū qđ est cōmune vtriqʒ.ꝛ tūc q̄ritur de illo cōmuni.vtꝝ intelligat̄ a pluribȝ p eandē speciē.si nō tūc erit pcessus in infinitū. si sic tūc habet̄ intentū.q2 qua ratione vna species p̄t informare intellectū pluriū hoīm ea/
6 dē ratōne oīm hoīm. P̄.intelligere nō cōmunicat̄ corpi.ergo nec virtus intellectiua ꝗ ue aīa intellectiua.ↄsequētia patet.q2 cui nō est cōmunicabile calefacere.eidē ñ est cōmu/
7 nicabilis virt⁹ calefactiua. P̄.si intellect⁹ multiplicaret̄ multiplicatōe hoīm.cū a principio eternitatis mundi infiniti hoīes pcesserint.iã actu essent infiniti intellect⁹.quibȝ nihilomin⁹ quotidie fieret additio p generationē hoīm.ꝛ p ↄsequens infinito fieret additio
8 P̄.si intellect⁹ de nouo fieret.aut fieret per motū ꝛ trãsmutatōeʒ:aut p simplicē creationē.Nō primo modo.quia tunc intellectus esset forma materialis.Nec secūdo modo.q2 fieri aliquid de nihilo pterruit oēs phantes.
Nota. vt patet.i.phisicoꝝ Ad declarationē autem iam dicte positionis est aduertendū q̄ auerrois cōmentator posuit intellectū esse substãtiam sepatam.quã dicit ↄiungi nobis p hoc q̄ vna species intelligibilis vnit̄ p̄dicto intel/lectui ꝛ nostre fantasie.p quã speciē intellect⁹ talis cū intelligit etiã ipe hō dicet̄ intelligere. Quō aūt hoc potuit ↄcipere auerrois q̄ vna species simul informaret fantasiã ꝛ talē intellectū possibilē:declarat doctor noster in tractatu suo đ intellectu possibili dicens.q̄ sicut si aer ꝛ aqua se simul cōpaterent̄ in eodē situ idē accidens simul informaret vtrūqʒ.sic q2 intellect⁹ cū sit indiuisibilis potest simul esse cū fantasia.ꝛ per ↄsequēs ꝫm auerroim eadeʒ species informãs fantasiã.informabit etiã ipsum intellectū.ppter qđ talis intellectus sic eliciet actū intelligendi q̄ talis actus vere attributur ipi homini. Sʒ hic quidã contra doctorē nostꝝ inuehit̄ dicēs.q̄ sunt q̄daʒ qui palliant ꝛ colorãt p̄dictū errorē.sed ñ valet vt dicit ista palliatio ppter tria Primo
q2 magis est impossibile idē numero ĩ diuersis subiectis suppositaliter distinctis esse q̄ʒ in diuersis subiectis eiusdē suppositi.sʒ fantasia ꝛ intellectus modo quo fideles ponunt sunt eiusdē suppositi.ꝛ tñ nō possūt informari eadē specie intelligibili.ergo nec intellect⁹ sepatus informari poterit eadē specie cū ipsa fantasia. Secūdo q2 quãto forma min⁹ habet de entitate tanto plus habet de dependētia.sʒ forme intentionales min⁹ habent de entitate q̄ʒ forme naturales.cū igit̄ forme naturales ppter sui dependentiã numerent̄ numeratione subiectoꝝ suoꝝ.ergo vna forma intētionalis nō poterit simul esse in diuersis subiectis Tercio q2 in quibȝ non est vna ꝛ eadem ratio receptiua.in illis nō p̄t esse eadem forma specie.ꝛ p ↄsequens nec eadē numero. sed in intellectu ꝛ fantasia nō est vna ꝛ eadē ratio receptiua.cū intellectus sit res sp̄ualis. fantasia vero corpalis. Sʒ iste min⁹ iuste verba hec inordinata p̄ijcit in hūc venerabilem doctorem.q2 hmōi declarationē nō facit ad palliandū errorē.sʒ ad manifestandū.sic apparet.q2 ipe impugnat istuʒ errorē vsqʒ in fine p̄dicti tractatus Et pulcer mod⁹ fuit impugnandi errorē in hoc q̄ modū magis apparentem ad sustinendū illū errorē p̄misit.ꝛ tñ postea ipm impugnauit ostendens q̄ nō obstante tali declaratione error p̄dictus intolerabilis existit. Si em̄ illud esset errorē palliare.tunc oēs doctores palliarēt errores. Q2 quilibet doctor in principio sue q̄stionis nititur impugnare partē verã.q̄ʒuis postea determinet veritatē. Forte possibile est q̄ iste viderit tractatū nostri doctoris in principio et nō in fine nec in medio.q2 si ipm in finē vsqʒ

Egidius. | Quidam ↄ egidiū. | 1 | 2 | 3 | Cōtra durandū.

legisset. verba p̄dicta vituperosa i scripto suo nō posuisset. Nō est igit̄ opus respondere argumentis istius. quia in nullo sunt contra intentionē nostri doctoris sed pro ipo. In secūdo tamē articulo iste manifeste cōmittit fallaciā ɔsequētis. puta dicēdo plus habet d̄ dependentia. ergo magis dependet a subiecto. nō sequit̄. quia potest magis dependere ab ipso obiecto sicut ad litterā est in ꝓposito. quia formarū intentionaliū distinctio ꝓpter suā diminutā entitatē nō dependet a subiectis sed ab obiectis. species em̄ albi ⁊ nigri sunt simul in eodē intellectu cū intelligit albū nō esse nigrum. ⁊ ideo nō oportet tales formas numerari numeratōe subiectoꝝ: sed numeratione obiectoꝝ. Propter qd̄ nisi aliud obsisteret sicut ad p̄sentiā pluriū obiectoꝝ in eodē subiecto recipiunt plures forme intētionales etiam eiusdē ratōnis si obiecta fuerint eiusdē rationis. sic ad p̄sentiā vni⁹ obiecti vna ⁊ eadē species posset esse in duobꝫ subiectis simul existentibꝫ in eodē situ. sicut superi⁹ posui exemplum de aere ⁊ aqua.

Cōtra opinionē auerrois.

Dico tamē notanter si aliud nō obsisteret. quia multa inconueniētia ⁊ absurda sequunt̄ ad isti⁹ erroris positionē.

Primū inconueniēs.

Primo em̄ sequit̄ ꝙ substātia separata que est spūalis incorporea ⁊ incorruptibilis in sua ꝓpria opatione dependeat a rebꝫ corpalibꝫ ⁊ corruptibilibꝫ. qꝛ suū intelligere nō posset elicere nisi ɔiuncta fantasie q̄ corporalis est ⁊ corruptibilis.

Scdm inconueniēs.

Secūdo sequit̄ ꝙ nullus homo intelligat. cui⁹ oppositū ponit phs in. ij. de aīa dicens. Anima est qua p̄mo viuim⁹ sentim⁹ ⁊ intelligimus. Et primo de anima vult. ꝙ intelligere p se ɔueniat ipi homini. anime autē nō nisi sicut principio quo. Unde ipe ait ibidem. Si quis dixerit aīam ītelligere. dixit eā texere vel edificare. Qd̄ verbum tractans cōmentator auerrois qui p̄dicte scelerate positionis fictor erat. ⁊ cōmentator ait. Si viderem⁹ mēbra intrinseca q̄ laborant intelligendo. sicut videm⁹ mēbra extrinseca que laborant edificando. sicut nō dicim⁹ animā texere vel edificare. sic nō diceremus animā intelligere. sed hominē per animam.

Prima ꝓbatio cōsequentie.

Consequentiā pbo. quia nunq̄ aliqd̄ suppositum intelligit nisi vel totū suppositum vel aliqua pars suppositi informet̄ aliquo actu intelligendi. Sed ſm predictā positionē nulla pars hominis posset informari actu intelligēdi. oēs em̄ potentie hominis essent simpliciter materiales. nec per cōsequens possent esse capaces ipsius act⁹ intelligendi

Cōfirmatio.

Et cōfirmatur ista cōsequētia. Nā ſm Dama. lib. ij. c. xij. Sicut se habet oculus in corpore. sic se habet intellectus in anima. Sicut igit̄ vn⁹ homo corporaliter nō potest videre p oculū alteri⁹ hominis. sic nō potest homo intelligere per intellectū substātie sepate.

Scda ꝓbatio cōsequentie.

P̄. actus manens in suo principio elicitiuo. nō potest vere attribui alicui suppositaliter distincto ab ipso eliciente. sed intelligere est actus immanens vt patet. ix. methaphi. ⁊ homo ſm positionē auerrois est suppositaliter distinct⁹ ab ipso eliciente talē operationē. s. intelligere. igitur impossibile esset ipm̄ hominē intelligere.

Tercia ꝓbatio cōsequentie.

P̄. sicut p videre meū tuū audire non potest esse videre. sic p intelligere talis substātie sepate meū fantasiari nunq̄ erit intelligere.

Terciū inconueniēs.

Si quis tamen omnino pertinaciter vellet asserere ipm̄ hominē intelligere ꝓpter p̄dictā ɔiunctionē illi⁹ substātie sepate ad suā fantasiam. tunc adhuc sequeret̄ terciū inconueniēs absurdi⁹ p̄dictis duobꝫ. s. ꝙ vnūqdq̄ brutū animal eque intelligere posset sicut homo. qꝛ huiusmodi intelligētia eque bene posset ɔiūgi fantasie bruti animalis sicut fantasie hoīs Sūt em̄ multa bruta que ſm aliqua fantasmata certiorē habent estimationē q̄ hō. melius em̄ cognoscit agn⁹ vni⁹ diei amicū vl' inimicum q̄ homo viginti annoꝝ. imediate em̄ fugit lupū ⁊ sequit̄ matrē.

Ad. 1.

Ad primū igit̄ motiuū inductū pro illa falsissima opinione dicendū. ꝙ licet intellectiua anima nō habeat materiā ex qua fit. habet tamen materiā in qua fit. Quia ſm augustinū anima creando infundit̄ ⁊ infundēdo creat̄.

Aug⁹. sup gen. li. vij.

Etiā illa maior nō habet veritatē respectu actionis diuie. qꝛ nullā p̄supponēs materiā potest plura immaterialia ꝓducere solo numero differentia. vt patuit superi⁹ cū tractaui de ꝓductōe angeloꝝ.

Ad. 2

Ad secundū dicēdū. ꝙ q̄uis istud argumentū habeat apparentiā de talibꝫ ꝑpetuis que semp per se habent esse. tamē nullā habet apparentiā de talibꝫ ꝑpetuis que sic creantur. ꝙ esse suū acquirūt i corporibꝫ ad quorū informationē creata sunt. cuiusmodi sunt anime intellectiue.

Ad. 3.

Ad terciū dicendū. ꝙ bene ex hoc ꝓbatur ꝙ essentia anime intellectiue est immaterialis ⁊ nō educta d̄ materia ⁊ ꝙ separi potest a materia. sed nō ꝓbat̄ quin possit materiā in qua creat̄ informare.

Ad. 4.

Ad quartū dicendū. ꝙ auerrois cōmentator p illa verba nō intendit aliud nisi ꝙ intellectus possibilis infimū gradū teneat in genere intelligibiliū. ex quo bene sequit̄ ꝙ nō sunt plures

tales intellectus differentes specie. quia cum nõ sit dare duas species eque pfectas. igitur duo intellectus specie differẽtes non possunt esse ambo infimi. sed necessario vn⁹ est inferior altero. ex hoc tamẽ nõ habet quin possint esse plures tales intellect⁹ solo numero differentes. qꝛ in solis numero differentibꝫ nõ repugnat plura esse equaliter perfecta. ꝛ ꝑ ꝯsequens vtrũqꝫ potest habere rationem infimi.

Ad.5. Ad quintũ nego antecedẽs. Ad ꝓbatõez dico. ꝙ quãuis aliquid ꝯcludat de talibus q̃ ꝓpter hoc numero differũt. quia i alia ꝛ alia materia recipiunt. non tamẽ de talibꝫ que numerationẽ suam capiunt ex eo ꝙ recipiunt in subiectis imaterialibꝫ vel ab obiectis taliter tamẽ ꝙ recipiunt in immaterialibꝫ subiectis. tales eñ species quãuis in se sint particulares eo ꝙ recipiunt in hoc vel in illo intellectu. repñtant tamẽ rem cũ sequestratione ꝯditionum indiuidualiũ. ꝛ ꝑ ꝯsequẽs ratõe sue repñtationis dicunt vniuersales. qꝛ repñtãt rem vniuersalẽ ꝛ actu intelligibilẽ.

Ad.6. Ad sextũ dicendũ ꝙ act⁹ secund⁹ cui⁹ principiũ est forma vel potẽtia fundata in forma substãtiali non debet cõmunicari ipi corpori seu parti materiali sed toti cõiuncto. igit nõ est necesse ꝓprie loquendo ad hoc ꝙ anima intellectiua sit forma substãtialiter informãs humanuz corpus. ꝙ intelligere cõmunicet corpi. sꝫ sufficit ꝙ ꝑ se ꝯueniat ipsi homini.

Ad.7.et 8. Ad septimum ꝛ octauũ dicendũ. ꝙ illa duo media falsum assumũt. quia ꝛ mund⁹ creatus est a deo in principio temporis ꝛ anime quotidie creãtur. Nec ad pñs oportet aliter rñdere. qꝛ superi⁹ responsum est ad ea q̃ creatõi videbant obuiare. vt patuit dist.1.q.1.

Articulus tertius. Prima cõclusio

Quantũ ad terciũ

articulũ dico duo. Primo ꝙ anima intellectiua est forma substãtialis homĩs. ꝛ istud christiano nõ oportet ꝓbare. qꝛ de hoc est determinatio sancte matris ecclesie in ꝯstitutionibꝫ clementinis editis in cõcilio vniuersali vienne celebrato. Et ad hoc possent adduci multa dicta sanctoꝝ ꝛ spẽaliter augustin⁹. que ratione breuitatis omitto.

Secunda conclusio. Secundo dico ꝙ ista ꝯclusio potest demõstrari sumendo demonstrationẽ ꝑ efficaci ratõe.

1 Quia ꝓpria opatio cuiuscũqꝫ agentis est a sua ꝓpria forma. ꝛ ꝑncipaliter a sua substãtiali forma. sed intelligere est ꝓpria opatio hominis. vt patet ꝑmo de anima. vt etiã superi⁹ deduxi in secũdo incõuenienti qđ sequit ad positionem auerrois.

2 Pꝫ. quilibet homo sensat⁹ expit se intelligere. sed oĩs opatio suppositi principaliter reducit ad formã substantialez. igit principiũ radicale opatõis intellectiue qđ est anima intellectiua erit forma substãtialis hominis.

3 Pꝫ. ꝑhus. iij. de anima loquens de appetitu sensitiuo ꝛ intellectiuo dicit. ꝙ vn⁹ appetit⁹ mouet aliũ. sic rota mouet rotã. Et si phs hoc nõ diceret. quilibet tñ istud expit in seipo. sꝫ rota ad motũ suũ aliã secũ trahẽs. oportet ꝙ cũ illa sit cõfixa in eodẽ stipite. igit ꝛ appetit⁹ trahens aliũ appetitũ oportet ꝙ cũ eo suppositaliter sit ꝯiunctus. sed appetit⁹ intellectiuus ꝛ appetit⁹ sensitiu⁹ suppositaliter nõ possunt esse coniũcti nisi anima intellectiua essꝫ forma hominis. ergo ꝛc.

4 Pꝫ. ad istã ꝯclusionẽ valẽt oĩa illa que superi⁹ sunt arguta ꝯ errorẽ auerrois cõmentatoris.

Com. Sꝫ pter ea que superi⁹ inducta sunt ꝑ errore auerrois pt ꝯtra istã catholicã veritatẽ adhuc arguit sic.

1 Si anima intellectiua esset forma substantialis hominis. tunc homo esset incorruptibilis. Falsitas ꝯsequentis quotidie patet ad sensum. ꝓbo ꝯsequentiã. qꝛ totũ est incorruptibile. cui⁹ oĩa essentialia principia sunt icorruptibilia. sed oĩa essentialia principia homĩs sunt incorruptibilia. s. materia ꝛ anima intellectiua. Q, eñ anima intellectiua sit incorruptibilis. patet. iij. de aĩa. Q, aũt materia sit ingenerabil' et incorruptibilis. patet primo phisicoꝝ.

2 Pꝫ. si aĩa intellectiua esset forma substãtialis hominis. tunc supposito ꝙ oẽs homines morerent. sequeret ꝙ qñqꝫ naturaliter fieret resurrectio mortuoꝝ. consequens est impossibile. ergo ꝛ antecedẽs. falsitas ꝯsequẽtis patet. ij. de generatõe. vbi dicit Cui⁹ substãtia deperit nõ redit idẽ numero. Est etiã illud ꝯsequẽs ꝯtra fidẽ. Probo ꝯsequẽtiã. quia quoꝝ ꝯiunctio est naturalis eorum sepatio est violẽta. ista patet. viij. phisicoꝝ. Ideo eñ graue violẽter remouet a loco deorsum. qꝛ tali loco naturaliter iungit naturaliter tendendo in talẽ locũ. Sed oĩs forma substãtialis naturaliter ꝯiungit sue materie. cũ sit sua naturalissima perfectio. igit si separat a materia. ꝛ nõ corrumpit corruptione ipsi⁹ cõpositi. necesse est talẽ separationẽ esse violentã. sed nullũ violentũ perpetuũ. vt patet ꝑmo celi ꝛ mundi. ergo talis forma qñqꝫ naturaliter reuniet. Cũ igit anima intellectiua sit incorruptibilis. si esset forma hominis. in morte ipsius nõ esset forme corruptio sed

violenta sepatio. ergo oporteret q̄ q̄nq̄ natu-
3 ralis fieret mortui hominis resurrectio ℞. forma substātialis naturalē debet habere proportionē ꝛ conformitatē ad illud cuiꝰ est forma. sed incorruptibile ad corruptibile nullā habet ꝓportionē ꝛ conformitatē. ergo cū aīa sit incorruptibilis ꝛ hō sit corruptibilis anima intellectiua nō poterit esse forma hoīs.

Solutio rationū.

Sed ista nō ꝯcludunt. igit̄ ad p̄mū respondeo negando ꝯsequentiā. Ad ꝓbatōez

Ad.1.

dicēdū q̄ quāuis oīa essentialia principia sint incorruptibilia. tamē si n̄ manēt cōiuncta ipm totū cōpositū ex principioꝝ taliū separatione vere destruit̄ ꝛ corrumpit̄. Dato eī q̄ paries tectū ꝛ fundamentū que sunt principia domꝰ sint incorruptibilia. tamē si abinuicem separant̄ tota domꝰ destruit̄. sic in ꝓposito ꝛc.

Ad.2

Ad secundū nego cōsequentiā. Ad ꝓbationē dico q̄ sepatō anime a corpe ꝓprie loquēdo nō est violenta. qꝛ cū actꝰ actiuoꝝ sint in patiente ꝛ disposito. vt dicit̄. ij. de aīa. igit̄ sicut anima naturaliter ꝯiungit̄ materie debite disposite. sic nō violenter sed quasi naturaliter sepatur a materia totaliter indisposita. Sed in hora mortis cuiuscūq̄ animalis materia totaliter est indisposita. igit̄ ꝛc.

Ad.3.

Ad terciū dicendū q̄ nō quecūq̄ ꝓportio requiritur inter materiā ꝛ formā. sꝫ sufficit talis ꝓportio q̄ ipa materia sit in potētia ad talē formam ꝛ sit perfectibilis per eā. Et sic est in ꝓposito. ergo ꝛc.

Articulus quartus. Prima cōclusio.

Quātuz ad quartū articulū pono duas ꝯclusiones. Prima ē q̄ nō est impossibile animā rationalē esse ante ꝓductionē sui corporis.
1 Quia omnē entitatem absolutā deꝰ potest ꝓducere sine quacūq̄ alia entitate absoluta ab ea realiter differēte. sꝫ aīa rationalis est entitas absoluta realiter differens a corpe. ergo ꝛc.
2 ℞. anime nō repugnat esse post annihilationē corporis vt superiꝰ ꝓbaui. cū de angeloꝝ distinctōne tractaui. ergo nec ei repugnat esse ante ꝓductionem corpis.

Opīo contraria.

Sꝫ huic ꝯclusioni est q̄daz opinio ꝯtraria que ponit q̄ simpliciter impossibile sit animas p̄existere suis corporibꝰ.
1 Qꝛ terminus generationis nō potest p̄cedere generationē. sꝫ aīa humana est terminꝰ generationis hoīs.
2 ℞. impossibile est formas mꝉtiplicari nisi ratōne materie. ergo impossibile est esse plures distinctas animas sine corporibus in quibꝰ capiunt esse distinctū. Sed ista nō ꝯcludunt.

Solutio rationū. Ad.1.

Ad primū dicendū q̄ sicut forma est terminꝰ generatōis ad quē. sic ē terminꝰ corruptionis a quo. ꝛ ideo sicut per generatōez acquirit̄ sic ꝑ corruptōez abijcit̄. igit̄ forma cui nō repugnat esse post ipaz corruptionē. illa p̄ dei potētiā esse p̄t ante sue materie ꝓductionē.

Ad.2.

Ad secundū nego antecedens loquēdo de oīpotētia dei.

Scd'a cōclusio.

Secūdo dico q̄ nec anima p̄mi hoīs nec aīe ceteroꝝ hominū fuerūt ꝓducte ante corpis humani ꝓductionē.
1 Quia dei pfecta sunt opa. sed forma substātialis cū habeat rationē ptis nō habet rationē pfecti ꝓducti ſm cursuz quē nūc videmꝰ.
2 ℞. nullū a deo ꝓductū est ꝓpria opatione destitutū. qꝛ alias esset ociosum. ergo si aīa fuisset anteq̄ corpꝰ tūc egisset aliq̄d ante sui vnionē ad corpus. Talis ergo actio vel fuisset bona. ꝛ tūc cū bonis angelis gratiā recepisset. ꝛ p̄ ꝯsequēs cū eis beatificata fuissꝫ ꝛ sic fuisset p̄mo beata. ꝛ p̄ ꝯiunctionē ad corpus fuisset misera effecta. Uel illa actio fuisset mala. ꝛ tūc demeruisset. ꝛ p̄ ꝯsequēs cū malis angelis dānata fuisset. Non eīm apparet ratio quare aīa habuisset actōez indifferentē cū omniū angeloꝝ actio in quoꝝ ꝯsortio fuisset ipa aīa bona vl' mala fuisset.

Opīo contraria Origenis.

Sꝫ cōtra istā ꝯclusionē est quedā antiq̄ opinio. q̄ communiter ascribit̄ origeni. q̄ ponit omnes aīas a principio simꝉ fuisse creatas. ꝛ infundi corporibꝰ nobilibꝰ ꝛ ignobilibꝰ ſm merita vl' demerita taliū aīaꝝ. Motiua illiꝰ opiniōis poterāt esse ista.
1 Quia oīa ꝓduxit deꝰ a p̄ncipio vel i se vel i suis rationibꝰ seminalibus Ista patet p̄ augustinū. Quia isto modo saluat augustinꝰ illud verbū sapiētie. Qui viuit ineternū creauit oīa simꝉ. Sꝫ aīe rationales nō sunt educibiles de potentia materie ſm rationes seminales. ergo in se ꝛ nō in aliq̄ seminali ratōe a principio creatōnis ꝓducte fuerūt.
2 ℞. vt patet p̄ doctores sup primo capitulo genes. triplex dei opꝰ describit̄ in illis diebꝰ creatōnis. s. opꝰ creatōis. distinctōis. ꝛ ornatꝰ Opus autē creatōis fuit ante omnē diē. Ergo cū anime solū p̄ opus creatōis sint ꝓducte. videt̄ q̄ cū angelis ante omnē diē fuerint ꝓducte.
3 ℞. saltē de anima p̄mi hoīs videt̄ q̄ ante corpꝰ suū fuerit ꝓducta. qꝛ. vij. sup gen. dicit augustinꝰ. deum in illis p̄mis opibꝰ quādo simul oīa creauit animā etiā humanā creasse. quā suo tp̄e mēbris corpis ex limo formatis inspirauit.
4 ℞. in libro de spiritu ꝛ anima dicit̄ q̄ anima anteq̄ corpori vniat̄ habet irascibilitatē ꝛ ꝯcupiscibilitatez.

Cōtra ori genē. sʒ hec nō possunt in esse anime anteq̄ȝ anima sit pducta. ergo ꝛc. Sed ista opinio stare nō pt. quia expsse dicit Augustin⁹. q̄ animas de⁹ creādo infundit suis corpibꝫ. ꝛ īfundēdo
2 creat. ℞. hieronimus in simbolo fidei quē fecit ait sic. Eoꝝ ꝯdemnam⁹ errorē qui dicūt animas ante peccasse. vel in celis cōuersatas
Solutio rationū. fuisse q̄ȝ in corpa mitterent. Ad primū igit̄ dicendū q̄ illa verba augustini intelligenda
Ad. 1. sunt de talibꝫ que pducunt tanq̄ȝ entia in se ꝛ per se existentia. quia quotidie creat de⁹ gratiā gratū facientē in ꝯuersione peccatoꝝ. quā tamen in principio creationis nec pduxit in se nec in aliqua ratōne seminali. Cū igit̄ anima nō pducatur vt aliquid in se subsistens. sʒ vt
Ad. 2. forma materiā perficiēs. ideo ꝛc. Ad scḋm
Ad. 3. dicendū eodēmodo. Ad terciū dicenduȝ q̄ hoc augustin⁹ nō dicit assertiue. Vñ ibidē dicit q̄ si alia dicta possunt melius intelligi nō solū nō resisto. vez etiā faueo. Unde Augustin⁹ oppositū illi⁹ videt̄ tenere. q̄ cū pertractat illud verbū geñ. ꝛ inspirauit in facieȝ ei⁹ spiraculū vite. ꝛ fact⁹ est homo in animaȝ viuentē. augustin⁹ expsse vult. q̄ istud spirare fuit animā facere. Et ideo non fuit anima pri⁹ q̄ȝ corp⁹. sed saltē via nature corpus fuit prius q̄ȝ aīa. quia ante illud spirare deus formauit corp⁹ ade. vt patet in littera. quia hec verba ibi p̄cedunt. Formauit igit̄ domin⁹ de⁹ hominez de limo terre. ꝛ inspirauit ꝛc. Ad
Ad. 4. quartū dicendū q̄ illud ante est ẜm naturā. nō aūt ẜm tp̄is durationē. quia irascibilitatē ꝛ ceteras ꝯsimiles passiones anima nō habet a corpe. sʒ ecōuerso corp⁹ eas habet ab anima
Ad principale argu. Ad argumentū principale dicendū q̄ licet substantia incorruptibilis non possit esse forma rei corruptibilis. sic q̄ educat̄ de potentia materie rei corruptibilis. potest tñ ei⁹ esse forma p infusionē creatoris.

Distinctio decimaoctaua

I Neodeȝ quo q̄ȝ ꝛc. Postq̄ȝ visum est de viri pductione. hic videndū est ḋ mulieris formatōne. Et diuidit̄ in duas partes Nā primo magister determinat qualiter mulier pducta fuerit quantū ad corpis substantiam. Secūdo quomodo creata sit q̄tuȝ ad animā. ibi. Quēadmodū mulieris. Prima ī duas. Nā primo ostēdit quomodo ꝛ quare corpus eue de costa ipsi⁹ ade fuerit formatū. Secūdo mouet quasdē questiones circa illius corpis materiale principiū. ibi. Solet etiam queri. Et hec in tres. Nā primo q̄rit magister cū corp⁹ mulieris formatū fuerit de costa. vtꝝ aliqua materia fuerit illi coste addita. Secūdo innuit q̄ ministerio angeloꝝ formatio illi⁹ corpis fuerit pacta. Tercio inq̄rit vtꝝ illud corp⁹ p̄fuerit ẜm rationē seminaleȝ in costa memorata. Secūda ibi. Illud etiā. Tercia ibi. Sed querit̄ an ratio. Et hec ī duas. Quia p̄mo ostēdit q̄ ea que naturaliter fiunt sunt ẜm rationē seminalē in potētia creature Secūdo q̄ ea que miraculose fiunt non sunt ẜm rationē seminalē in potētia creature. sed solū in dei potestate. Secunda ibi. Om̄ igit̄ reꝝ cause. Circa istā distinctionē decimāoctauā q̄ro hāc questionē.

V Trum corp⁹ eue p̄fuerit potentialiter in costa ade. Et videt̄ q̄ non. q̄ q̄ḋ est in potētia in aliq̄. hoc peragens naturale potest educi de illo. sed corpus eue p nullā naturalē potentiā potuit educi ḋ costa ade. ergo ꝛc. Cōtra om̄e q̄ḋ factū est de altero hoc p̄fuit in illo de quo est factū ante q̄ȝ ex eo fieret. sed ẜm sacrā scripturā corp⁹ eue factū fuit ḋ costa ade. ergo ꝛc. Quia doctores circa materiā isti⁹ decimeoctaue distinctionis īuestigāt de p̄existētia reꝝ ante suū actuale esse. ideo quattuor sunt h̄ videnda Primo vtrū productaꝝ reꝝ entitates ẜm aliquā sui realitatē ante sue pductioneȝ p̄fuerint ab eterno. Secūdo vtꝝ res pducte p̄fuerint ī materia ẜm rōnes seminales. Tercio ḋ eo q̄ḋ querit̄. Et quarto vtꝝ de costa ade fuerit factū corp⁹ eue sine additōne noue materie vel alicui⁹ rei materialis.

Articulus primus Prima conclusio. **Quātum ad primū** primo pono hanc cōclusionē q̄ creatura ẜm nullā sui entitatē fuit ab eterno. ita q̄ tal' entitas distincta esset realiter ab entitate creato-
Secunda conclusio. ris. Secūdo dico q̄ creatura potentia dei possibilis fuit ab eterno nō potentia extrin-
Probatio prime conclusionis. seca creature Primū pbo sic. Illud q̄ḋ simpliciter fit de nihilo ẜm nullā entitatē sui distinctā a faciēte p̄cedit suā factionē. Ista patet. q̄ da oppositū. tūc nō fieret simpliciter ḋ 1.
nihilo. sʒ illud q̄ḋ creat̄ simpliciter fit de nihilo. Nam in h̄ differt creatio a generatione. q̄ generatio aliq̄d p̄supponit. creatio ṽo nihil.
℞. effect⁹ non differet a sua causa quousq̄ 2
p̄cedat ab ea. sicut ait pclus. xxv. p̄positōne

ſʒ creatura nō habet aliqd̉ eſſe ꝓductuʒ a deo
5 ab eterno.ergo nō differebat ab eo P̄.quā
diu res ſolū habet eſſe ī potētia dei.tādiu non
habet aliquā entitatē differentē a deo.ſʒ vt ait
Anſ.de caſu dyaboli.c.viij.creatura ante ſui
ꝓductōeʒ ſolū fuit ī potētia dei.Et ibidē di/
cit.ꝙ mund⁹ anteq̄ʒ fieret a potentia dei nihil
erat.⁊ impoſſibile erat eū eſſe potētia ꝓpria.
4 P̄.quecūq̄ʒ equaliter dependēt ab aliq̄ cau
ſa.eq̄liter ꝓducunť ab ea.ſʒ oīs entitas crea/
ture eq̄liter ⁊ īmediate depēdet a deo.igiť nul
la entitas creature poterit eſſe eterna ⁊ n̄ ꝓdu/
5 cta. P̄.ſi q̄libet creatura p̄fuit ab eterno ſm̄
aliquā ſui entitatē.tūc etiā materia p̄fuit.ſed
entitas materie q̄ p̄fuit n̄ potuit eſſe niſi tota
materia.ḡ ſi aliq̄ entitas materie p̄fuit ab eter
no.tūc tota materia fuit ab eterno.⁊ ſic nulla
res materialis creata eſſet.q̄z oēs facte fuiſ/
ſent p̄iacēte materia.qd̉ eſt ꝯ fidē.Maioꝛ
patet.ꝓbo minorē.q̄z cū materia ſit ꝓpe nihil
vt ait auguſtin⁹.⁊ ſit mediū inter ens ⁊ nihil
vt ait cōmētatoꝛ.ideo illa entitas materie q̄
p̄eſſet nō poſſet eſſe minoꝛ q̄ʒ tota entitas ma
Opĩo Hẽrici teriae. Sʒ ꝯ iſtā ꝯcluſionē quā reputo ve/
riſſimā ⁊ catholice fidei ꝯformē.ſunt aliq̄ do
ctores.Quoꝝ vn⁹ ponit oēs creaturas ab
eterno nō ſolū habere eſſe cognitū a deo.ſʒ eſ/
ſe ꝯſtitutū a deo in ratōne cauſe formalis exē/
plaris in eſſe p̄dicamētali ⁊ reali eſſentie ⁊ q̄d
ditatis realiter differētis a natura diuina.Et
iſte creature actu q̄ʒtū ad eſſe eſſentie ꝯſtitute
a deo ſm̄ rationē exēplarē ab eterno dicunť eſ
ſe in potētia ad eſſe exiſtētie.vt.ſ.a deo ꝯſtitu/
anť in eſſe exiſtētie ſm̄ rationē cauſe efficiētis
1 ꝑ creatōeʒ.Et hͦ ipi ꝓbant ſic.Quia ab eter/
no de⁹ fuit exēplar ⁊ idea oīm reꝝ ab eo intel/
lectaꝝ.ergo res tales ab eterno habuerūt ve/
ram realitatē realiter differentē a ſuo exēplari
Cōſequētia patet.q̄z idea nō p̄t eſſe ideatuʒ.
2 nec exēplar exemplatū.ergo ⁊c. P̄.Augu/
ſtin⁹.xv.de tri.c.xix.ait.ꝙ de⁹ nō aliter cogno
ſcit fiēda q̄ʒ facta.conſtat aūt ꝙ q̄n cognoſcit
facta cognoſcit reꝝ q̄dditates realiter differē/
tes a ſe.igiť quādo nō ſunt exiſtētia puta ab
eterno eaſdem veras rerum q̄dditates ⁊ eſſen
3 tias realiter a ſe differētes cognoſcit. P̄.il/
lud qd̉ de⁹ de ipis creaturis ab eterno cogno/
uit hͦ fuit creabile.igiť vel diuina eſſentia eſſʒ
creabilis.Uel illud qd̉ diuine cognitioni ob
iectiue reſpōdebat ab eſſentia diuina realiter
4 differebat. P̄.de⁹ ab eterno cognouit res
creabiles nō ſolū vt ſunt in ei⁹ eſſentia.q̄z vt
ſic intellexit ſuas perfectiones.ſʒ intellexit eaſ

vt quedā obiecta ſecūdario cognita fieri poſ/
ſibilia.Sʒ obiecti ad potentiā eſt relatio rea
lis.cū p̄cedat actū ratōnis.relatio aūt realis
p̄ſupponit fundamentū reale.ergo tales res
cognite habuerūt ab eterno aliqd̉ eſſe reale.
P̄.illud qd̉ ab eterno eſt res generis ⁊ p̄di 5
camēti.opoꝛtet ꝙ ab eterno ſit res differens a
potētia primi agētis q̄ eſt extra oē gen⁹ ⁊ p̄/
dicamentū.Sed creatura ab eterno fuit res
generis ⁊ p̄dicamēti.Sicut eīm nūc videm⁹
ꝙ roſa nō exiſtēs actu eſt res generis ⁊ p̄dica
menti.ſic ab eterno fuit res generis ⁊ p̄dicam̄
ti.res eīm ad idē p̄dicamentū pertinet exiſtēs
actu ⁊ potētia. P̄.iiij.ſup gen̄.ait auguſti/ 6
nus.Oē qd̉ cognoſci p̄t habet prius eſſe q̄ʒ
cognoſcať.ergo creature ab eterno habuerūt
aliqd̉ eſſe.cū ab eterno a deo ſint cognite.hoc
aūt eſſe de q̄ loquiť auguſtin⁹.non potuit eſſe
ipm eſſe cognitū.q̄z hoc ſequiť cognitōeʒ.nec
eſſe exiſtētie.q̄z hoc acceperūt in tp̄e creatio
nē.ergo opoꝛtet ꝙ intelligatur de eſſe eſſentie.
P̄.iſtā entitatē realē ab eterno exiſtentem Alius mod⁹ dicēdi.
⁊ a deo realiter differentē quidā aliq̄ appellāt
poſſibile obiectiuū.Et ſuā intentionē ꝓbant
ſic.Illud qd̉ eſt poſſibile nō ſolū potētia ex/ 1
trinſeca veꝝ etiā potētia intrinſeca.hoc eſt ve
rum ens reale.creatura anteq̄ʒ crearet erat hu
iuſmodi.Qd̉ ꝓbant dupl'r.Primo ꝑ auic.
qui.iiij.methaphi.ſue.c.ij.ait.Oē qd̉ inci
pit eſſe anteq̄ʒ ſit neceſſe eſt ꝙ ſit potētialiter ī
ſe.alias nullo modo erit.ſi eīm nō erit poſſibi/
le in ſe:tūc erit impoſſibile. Secūdo ꝓbāt
idē ſic.Si lapis anteq̄ʒ creať eſt ſolū poſſibil'
potētia creatoris.puta quia de⁹ poteſt eū cre/
are.tūc chimerā fieri eſſet impoſſibile ex ſola
impotētia dei.puta q̄z de⁹ nō poteſt eā creare
P̄.illud qd̉ ab eterno fuit creabile.ab eter/ 2.
no minus fuit nō ens q̄ʒ ens ꝓhibitū qd̉ ſm̄
ſe oīmodā habet repugnantiā ad eſſe.ergo
res creabilis ab eterno habuit aliquā entita/
tem poſſibilē qua intrinſece minus ſibi repu
gnabat creari.q̄ʒ enti ꝓhibito. P̄.ens rea/ 3
le extra animā reali diuiſione diuidiť in actū
⁊ potentiā.ergo vnūq̄dq̄ʒ ens nō ſolū habet
entitatē realē vt eſt in actu.verū etiā vt eſt in
potētia.q̄z reale diuiſum ſaluať in vtroq̄ʒ mē
bꝛo realiter diuidentiū. P̄.relatio realis p̄/ 4
ſupponit extrema realiter diſtincta.ſed inter
creatū ⁊ creabile ab eterno fuit relatio realis.
Quia ſicut inter creans ⁊ creatū eſt relatio re
alis.cū relatōes modo potētie ſint reales.vt
patʒ.v.methaphi.ſic ⁊c. P̄.ſic ſe habet im 5
poſſibile ad poſſibile.ſic ſe habet non ens ad

ens.ergo cōmutatim sicut se habet impossibile ad nō ens. sic se habebit possibile ad ens. sz omne impossibile de necessitate est non ens loquēdo de ente reali positiuo. ergo omne possibile de necessitate est verū ens reale positiuum.

Cōtra henricum.

Sz ista minus bene intelligo. ideo primo arguā ɔtra primū modū dicēdi istoꝝ doctorum. Secūdo ɔtra secūdū. Et tercio rōnibꝫ eoꝝ breuiter respōdebo. Cōtra primū sic.

1 Qñcunqꝫ tota essentia rei preexistit productioni. tūc talis ꝓductio nō solū nō potest esse creatio. veꝝ etiā nec potest dici vera generatio. quāuis possit dici accidētalis trāsmutatio. sed ꝑm istos creatura qlibet ꝑm esse essentie qd idē est qd essentia fuit ab eterno distincta ab ipso deo. ergo isti nō solum cōtra fideles tollunt omnē creationē. veꝝ etiā ɔtra philosophos simul ꝛ theologos tollūt omnē veram generationē. Maior patet. qꝛ creatō cū sit de nihilo ꝓductio. nihil rei ꝓducēde ꝑsupponit. generatio autē vt patet vndiqꝫ in vera philosophia solā materiā rei generāde ꝑsupponit. que nō dicit tantā entitatē sicut tota essentia rei vt realiter est distincta a suo ꝓducēte.

2 P. quādocunqꝫ hoc verbum est ꝑdicatur tercio adiacēs tūc pt absolute ꝛ simpliciter inferri secūdo adiacēs. nisi prima ꝑdicatio fuerit cū termino distrahente. sed essentia rei nō est terminꝰ distrahēs. ergo si veꝝ est dicere rē esse ab eterno ꝑm esse essentie. similiter ꝛ absolute erit veꝝ dicere rem esse ab eterno. Et qꝛ qd est non fit. sequit ꝙ nulla res de nouo simpliciter fieri possit.

3 P. si deus non posset rerum essentias ab eterno cognoscere. nisi ipse essentie ponerent ab eterno in esse reali distincto ab ipso deo. tūc dei sciētia dependeret a talibus essentijs creaturaꝝ. qꝛ quicqd necessario requirit alteꝝ necesse est ipm aliquo modo ab eo dependere.

4 P. si ꝓpter hoc ꝙ deus vere cognoscit essentias reꝝ ab eterno. necesse est tales essentias realiter fuisse ab eterno. eadez ratione sequit ipsaꝝ rerum essentias ꝓprietates accidentia operatōnes ꝛ omnē modū essendi fuisse ab eterno. quia omia hec deus ab eterno clarissime intellexit. cū nō aliter cognoscat facta qꝫ fienda. vt ait beatus augustinꝰ.

5 P. qñcūqꝫ eadē rei essentia transit de vno modo essendi ad aliū moduz essendi. illa res nec est creata nec genita. sed solūmodo mutata. Sed ꝑm modū dicendi istoꝝ cum deꝰ creaturas produxit eadem essentia rei transiuit de vno modo essendi ad aliū moduz essendi. puta quia ante creationem habuit ab eterno modū essendi ꝑm esse essentie. ꝛ post creatōez habuit modū essendi ꝑm esse existentie. ergo ꝛc.

P. nec illa distinctio valet qua tribuūt esse essentie cause formali exemplari. ꝛ esse existentie cause efficiēti. Nam cū quattuor sint cause reꝝ. due scilicꝫ intrinsece. puta materia ꝛ forma. ꝛ due extrinsece. puta finis ꝛ efficiēs ꝛ forma exēplaris non sit materia. nec forma materiā perficiens. nec finis. sequit necessario ꝙ eius causalitas sit de genere cause efficiētis 6

P. ꝑm istos esse existentie dicit solū quendam respectū ad causam efficientē. sed respectus purus nō potest esse terminus alicuius actionis realis ꝑm se. quia etiā ꝑm istos i alijs dictis suis respectus nunqꝫ acquirit nisi acquisito aliquo absoluto in altero extremoꝝ. Cuz igit ex parte creatoris nulla entitas absoluta possit acqri. necesse est ꝙ ex ꝑte creature preter esse actualis existētie qd isti ponūt esse respectū ꝓducat essentia substrata ipi esse existētie q realiter terminet ipaz creatōez ad cuiꝰ ꝓductionē ꝓducat etiā ꝓdictꝰ respectꝰ 7

P. augꝰ. sup illud ad Heb. xi. vt ex inuisibilibꝫ visibilia fierēt. sic ait. Per inuisibilia significat mūdus iste inuisibilis q erat in dei sapientia. ad cuiꝰ similitudinē factus est hic mūdus visibilis. hec aūt visibilia anteqꝫ fierēt non erant Et tunc imediate augustinꝰ mouet vnū dubiū dicens. Quomodo deo nota erāt que nō erant. aut quomodo fierēt que sibi nota non essent. Respōdet augustinꝰ dicens. ꝙ anteqꝫ fierent ꝛ erāt ꝛ nō erant. erant enī in dei sciētia. ꝛ non erant in sua natura. Et idē augꝰ. v. sup gen. c. xv. ait. Creatura ois ꝑm esse qd habuit ab eterno vita erat ꝓpter qd solū habebat esse in deo. Et eandē sniaz ponit Ans. monologion. xxxiiij. c. 8

Ex his igit ꝛ multꝭ alijs scōꝝ autoritatibꝫ apparet nō solū illos q primo modo ponendi istā opinionē. veꝝ etiā illos de secūdo modo falsū dicere in hꝫ. ꝙ ponūt creaturā ab eterno fuisse ꝑm aliquā sui entitatē realiter differentē ab ipo deo.

Contra eundē modū dicēdi.

P. istō possibile obiectuū qd isti de scdo modo dicendi ponūt. vel diceret maioreȝ entitatē qꝫ essentia materie. vl minorē. vl eqlem. Si maiorē tūc minus ꝑsupponeret generatio qꝫ creatio. Si minorē tūc essentia materie n esset pura potētia. Si equalē. tūc creatio nō esset magis de nihilo qꝫ ipa generatio. q oia sunt absurda ꝛ impossibilia. 2

Solutio rationū p modo dicēdi henrici.

Ad primū igit de primo modo dicēdi nego ɔsequētiā. Ad ꝓbatōez dicēdū. ꝙ essentia diuia ab eterno fuit exēplar creaturaꝝ. nō q tūc essent. sꝫ q in tpe fierēt. Ad se

Ad 2.

cundū dicēdū q hͦ argumētū nͦ magis ɔcludit de essentia rez q̄ʒ d̓ existētia. qꝛ de⁹ ꝛ ab eterno ꝛ i tpe eq̄ pfecte cognoscit existētias rez sicut essentias. Ad formā tñ argumēti dicendū q de⁹ ab eterno cognouit essentias rez. nō q̄ tūc essent. sʒ q̄ sui potētiā in tpe dū sibi placeret

Ad. 3. fieri possent. Ad terciū nego ɔsequētiā. qꝛ q̄uis illud qd̓ de⁹ cognouit de creaturis esset creabile. tñ nec illud fuit ab eterno. nec diuīa essentia erat creabil'. Sʒ sufficit q diuīa essentia talia cōprehēdat virtualiter ad hͦ q ipe de⁹ talia distincte cognoscat. cū eñ de⁹ pfecte cognoscit essentiā suā. tūc pfecte cognoscit om̄e creabile ɔtētū ꝟtualiter ī sua essentia. Ad

Ad. 4. quartū dicēdū. q de⁹ nō cognouit creaturas ab eterno esse creabiles ꝛ possibiles fieri potētia passiua se tenente ex pte creature. sʒ cog̃uit eas esse possibiles potētia actiua se tenente ex pte creatoris seu suppi⁹. Et ideo creatura ab eterno extra deū nō habuit aliqd̓ esse reale. nͨ p ɔsequēs aliq̄ relatio real' fuit ab eterno īter essentiā rei create ꝛ intellectū diuinū cognoscentē hmōi essentiā esse possibilē fieri. Ad

Ad. 5. quintū nego minorē. Ad pbatōeʒ dicēdū q nō est sile. qꝛ dato q rosa nͦ existat actu. est tñ ī suis causis naturalibꝫ ꝛ ppinq̄s. Etiā est ī potētia passiua materie q̄ est vna de causis in

Ad. 6. trinsecꝫ rei natural'. Ad sextū dicēdū vt superi⁹ patuit creature ab eterno habuerūt esse viuū ī essentia creatoris Alias inuenit' sic. posset etiā dici q aug⁹. ibi loquit' de cognitōe nr̄a. ꝛ nͦ de cognitōe dei. quā nullū eē creature pt̄ pcedere. cū dei cognitio sit simpliciter eterna. Ad primū de scd̓o modo dicendi nego

Solutio secūdū modū.

minorē. Ad primā pbatōneʒ dicēdū q illud ꝟbū auic. est intelligēdū d̓ his q̄ incipiūt eē ī

Ad. 1. tpe p motū ꝛ trāsmutatōneʒ ꝟtute agētis na

Scdaʒ pbationē. turalis. Ad scdaʒ pbatōeʒ nego ɔseq̄ntiā qꝛ nulla impotētia ex hͦ apparet ī agēte. qꝛ nō facit illud qd̓ effect⁹ factū esse non patit'. Vñ lapis ab eterno possibilis fuit creari. eo q de⁹ ab eterno potuit eū creare. Posse eñ creari ē pp̄ter posse creare ꝛ nͦ ecōuerso. cū potētia pus dicat' de potētia actiua q̄ʒ passiua. vt patet. v. methaphi. Et licet isto mō possibilitatꝫ creature causa sit potētia creatoris. impossibilitatis tñ entis phibiti nō oportet assignare aliā causā q̄ʒ ipaʒmet repugnātiā terminoz. Ad

Ad. 2. scd̓m nego ɔseq̄ntiā. qꝛ q̄uis ens creabile ab eterno min⁹ fuerit nͦ ens q̄ʒ ens phibitū in hͦ q sibi cōpetebat negatio repugnātie ad posse pduci. ex hͦ tñ nͦ optebat ipm creabile ab eterno fuisse ꝟm aliquā sui potētiā passiuā seu sb-iectiuā. sʒ ad hͦ sufficiebat ɔtinētia ꝟtualis q̄ ɔtinebat' ī potētia actiua creatoris. Ad ter

Ad. 3. ciū dicēdū q potētia q̄ cū actu diuidit ens reale vl' ē potētia sbiectiua vl' ē potētia obiectiua tal' q̄ realiter fūdat' ī sbiectiua. sʒ cū creata vt extra creatorē ɔcipit' dr̄ fuisse in potētia ab eterno. tal' potētia nec ē sbiectiua nec ē potētia obiectiua q̄ imediate fūdet' ī sbiectiua. sʒ ē mere obiectiua. q̄ nͦ ē alterꝫ diuidētiū ipm ens reale. Et iō qd̓ sic ē ī potētia nͦ optet esse ens re-

Ad. 4. ale. Ad q̄rtū nego minorē. ad pbatōeʒ dd̓ q relatōes reales scd̓i modi. vt apparet. v. methaphi. nͦ fūdant' q̄nocūq̄ ī potētijs. sʒ vl' fūdant' ī actōe ꝛ passiōe. vl' ī potētia vt p ipaʒ elicita est actio ꝛ illata ipa passio. Sʒ ab eterno nec fuit actō neq̄ passio. g̃ ꝛc. Ad q̄ntū dd̓

Ad. 5. sic etiā alias dixi q cōmutata pportio vniūsaliter ꝛ gr̄a forme nͦ tenet nisi ī terminis q̄ʒtitatiuis Possʒ eē tota illa deductio ɔcedi d̓ possibili potētia sbiectiua. nō aūt d̓ possibili potētia obiectiua. q̄ res ponit' ī solo eē cognito ꝛ nō reali. Scd̓a ɔclō. s. q̄no creata ab

Scd̓a cōclusio. eterno fuit possibil' nͦ potētia itrinseca sʒ extrinseca. patet p iā dicta. iō trāseo causa breuitatꝫ

Quātū ad secundū

Articulus secundus.

articulū duo vidēda sunt. Primo q̄d sint ratōes seminales Secūdo q̄liter res pducte seu forme rez pductaz dicunt' p̄esse ī suis causis naturalibꝫ ante sui pductōneʒ ꝟm huiusmodi rōes semiales. Quo ad primū di

Inquisitō prima. co q rōnes seminales sunt q̄daʒ habilitates seu aptitudines a deo indite rebꝫ naturalibꝫ. ex quibꝫ res naturales sunt apte nate causare naturales effect⁹ ꝟm suas potētias actiuas ꝛ passiuas. Tanta eñ est imbecillitas rez naturaliū q sine hmōi habilitatibꝫ seu aptitudinibꝫ effect⁹ suos pducere nō possunt. dato etiā q habeāt ꝟtutes suas actiuas ꝛ passiuas Nō eñ germinauit terra herbā virentē ante q̄ʒ de⁹ tercia die hmōi habilitates q̄ sunt rōes semiales sibi īdidit. cū dixit. germīet terra herbā virētē habētē semē ꝛc. Et eodē mō de volatilibꝫ ꝛ aq̄tilibꝫ q̄nta die. ꝛ hoībꝫ ꝛ ceterꝫ aīalibꝫ sexta die. nō videt' igit' aliud eē rōes semiales nisi ordo q̄dā h'itudo actiuoz ad passiua ꝛ ecōuerso ꝟm q diuīa bñdictōe pn̄cipia passiua debite ꝛ ordiate sbdita sūt actiuis Vñ ꝟm aresto. ad rez generatōeʒ nͦ sufficiūt duo pn̄cipia. s. materia ꝛ forma. sed necc̄ario req̄rit' ipa p̄uatio. Propter qd̓ aresto. rephēdit platonē. i. phi. eo q despexisset p̄uatōeʒ. sic eē ꝟm

augusti. tria sunt oĩm rez naturaliũ ꝑncipia
scilicet materia forma ꝛ rões seminales Un̄
ment⁹ exprimit illud terciũ rez principiũ per
augustinũ q̄ꝫ ꝑ arestotelẽ. Qꝛ ꝑuatio ſm are/
stotelẽ est carẽtia forme cũ aptitudie ad eaꝫ.
ita ꝙ priuatio se dicit carentiã. ꝛ solũ ex ꝯse/
quẽti dicit aptitudinẽ. Ratio vero semialis
ecõuerso ꝑ se dicit aptitudinẽ. si aũt dicit carẽ
tiã h̄ est ex ꝯseq̄nti. Cuꝫ igit̃ aptitudo magis
sit de rõne ꝑncipiȷ̄ q̄ꝫ carẽtia. ideo ꝛc̄. Est
etiã illa assignatio ꝑncipioꝝ facta ꝑ augusti/
nũ vniũsalioꝛ. qꝛ priuatio vt ꝑuatio se tenet
tm̄ ex ꝑte ꝑncipiȷ̄ passiui. sꝫ rões seminales se
tenẽt cũ ꝑncipiȷ̄s actiuis ꝛ passiuis. Ergo sen
tentia augustini nõ solũ ẽ ꝯgruẽtioꝛ. veꝝ etiã
Inq̄sitõ secũda hui⁹ articuli. est cõpletioꝛ q̄ꝫ sit sñia arestotel. Quo ad
secũdũ dico ꝙ forma nõ ꝑest ſm hmõi rõnes
seminales. ita ꝙ aliqua entitas ipi⁹ forme ꝑsit
1 ĩ materia ante sui ꝓductõeꝫ. Nihil eñ dicit
effect⁹ ꝓducibilis in sua causa materiali nisi
Req̄re egidiũ.ij.quolibet.q.xij. materiã vt apta nata est trãsmutari actõe na
turali ad h̄ ꝙ actu fiat in ipa talis effect⁹. sicut
etiã effect⁹ ꝓducibilis ĩ sua causa efficiẽte nõ
dicit aliud q̄ꝫ ipm̄ efficiẽs vt potẽs est talẽ ef/
2 fectũ ponere ĩ esse. P̄. sicut tota entitas ma
terie est potẽtia. qꝛ ipa substantiuat̃ per posse
vt patet in de substãtia orbis. sic tota entitas
forme est act⁹. igit̃ si forma ante ipsi⁹ actualẽ
ꝓductõnẽ ſm aliquã suã entitatẽ distinctam
a materia ꝑesset in materia. tunc esset actu an
teq̄ꝫ esset actu. qd̄ est ꝯtradictio. P̄. cũ oĩs
3 entitas forme det esse formale ei in quo est. er/
go materia haberet esse actu ꝑ formã ante ip/
sam generationẽ. qd̄ est impossibile. cũ forma
ſm qd̄ dat esse substãtiale materie sit termin⁹
4 ipsi⁹ generatõnis P̄. tunc subiectũ genera
tionis nõ esset pura materia. s. ipm̄ hyle. qd̄ ẽ
ꝯtra phm̄ ꝑmo de generatõne. P̄. si forma
5 ꝑexisteret ſm aliquã sui entitatem realiter di
stinctam a materia. cũ forma sit indiuisibilis
oporteret ꝙ ſm totã essentiã ꝑexisteret. sed to/
ta essentia forme nõ potest esse in aliquo nisi
det ei esse ſm illã formã. quia vt ait cõmenta/
toꝛ. vij. methaphisi. essentia nõ potest separi
a suo esse. ergo in aere siue in materia aeris es/
set vere ignis anteq̄ꝫ ex aere generaret̃ ignis.
Jacob⁹ de viterbio.ij q̄libet.q.i. Sꝫ ꝯtrarium istius conclusionis tenent
quidam doctores dicentes. ꝙ sicut forma in
actu ponit numerum cum materia. ita ꝙ ma
teria ꝛ forma in actu sunt due res ex quibus
constituitur cõpositũ in actu. sic forma in po
tentia ponit numeꝝ cũ materia ita ꝙ sũt due
res ex quib⁹ ꝯstituit̃ compositũ in potentia.

Et addunt isti ꝙ tota forma ſm rem vt ha Istud cõtenet alexder.iiij.q̄bet.q.viij.
bet esse in potentia dicitur suiꝑsius exordiuꝫ
vt educenda est in actũ. ꝛ propter huiusmo/
di inchoationẽ forma dicitur ꝑexistere ĩ ma/
teria ante generationẽ. Multa alia valde
dubia ponit iste doctoꝛ simul cũ his dictis.
Hec tamẽ magis sunt ad ꝑsens propositũ.
Predicta autẽ ꝓbat primo per cõmenta/ 1
toꝛem qui. viij. methaphisi. ait. Est igitur ali
qd̄ vnũ qd̄ primo est in potẽtia. ꝛ postea trãs
fertur de potentia ad actũ. translatio eñ non
largitur ei multitudinẽ sed perfectionẽ in esse
Ex quo manifeste apparet vt dicunt ꝙ nõ ac
quiritur aliqua noua res. sed solũ nouus mo
dus essendi. Et ideo sicut post trãsmutatõeꝫ
in cõposito sunt due res. s. materia et forma.
ita ꝛ ante transmutationẽ. P̄. actus ꝛ potẽ 2
tia cum diuidãt qd̄libet genus ꝛ quãlibet spe
ciem entis. oportet ꝙ sint in eodeꝫ genere et ĩ
eadẽ specie. h̄ autẽ esse ñ posset nisi forma in
actu ꝛ in potentia essent eadem res cum iden
titas speciei sumatur ab identitate forme. a
qua vnumquodq̄ꝫ sortitur speciem. ergo ꝛc̄.
P̄. medium cõmunicat naturaliter cũ ex/ 3
tremis. ergo sicut albedo in actu ꝛ omnimo/
da negatio albedinis differunt a materia. sic
albedo in potentia que est mediũ inter ea est
aliud a materia. P̄. si sola materia ꝑexiste/ 4
ret. cum essentia forme sit alia ab essentia ma
terie. ipsa forma cum res generatur ex nihilo
crearetur. P̄. ad idem posset argui sic. En 5
tis ad non ens non potest esse realis ordo. vl̄
habitudo. siue realis relatio. quia relatio rea/
lis necessario requirit extrema realia. sed ma/
terie ad formam in potẽtia existentem est ha/
bitudo siue relatio realis. igitur forma vt est
in potentia necessario dicit aliquã entitatem
realem. P̄. appetitus realis non potest esse 6
ad illud qd̄ formaliter nihil est. sed materia
habet appetitum realem ad formam que est
in potentia. quia materia appetit formam vt
femina masculum ꝛ turpe bonum. vt dicitur
primo phisicoꝝ. Sed quia isti videntur Cõtra Jacobũ.
incidere in errorem anaxagore qui nihil po/
suit esse sincerum. quia omnia posuit in omi
bus. ideo omnia ꝑ philosophũ adducta pri/
mo phisicoꝝ. cõtra anaxagoram possunt ad
duci etiã contra istos. Modus etiã istius
positionis non valet. Quia quãuis forma ĩ 1
actu differat a materia. non tamen forma in
potẽtia. quia act⁹ est q̄ distiguit. igit̃ forma ĩ
actu se distiguit̃ a materia q̄ ẽ ens ĩ potẽtia.
immo est ipa potẽtia. Potẽtia aũt vt potẽtia ñ

distinguit a potētia. Et ideo forma in poten
2 tia nō potest esse distincta a materia. P̄.si/
cut act⁹ cū actu vt actus est nō ↄstituit aliqḋ
cōpositū.sic potētia cū potētia nō potest ↄsti
3 tuere cōpositū. P̄.essentia forme si p̄cede/
ret generationem existēs distincta a materia.
aut esset maioris entitatis q̄z materia.aut mi
noris.aut equalis.Deducat̄ sicut in p̄ceden/
4 ti articulo deductū est. P̄.si p generationē
solū mod⁹ acquireret̄ ⁊ nō res.tūc generatio
Solutio. nō esset realis sȝ modalis. Ad primū dicē
Ad.1. dum q̄ p tanto dicit̄ trāsmutatio materie nō
largiri multitudinē sȝ perfectōeȝ in esse.qꝛ per
fectio quā p trāsmutationē acquirit ipa ma/
teria facit vnū cū materia.vł accidētaliter sic
in trāsmutatione accidētali.vel essentialiter
sicut in trāsmutatōe substātiali.ita q̄ ex tali
Ad.2. p̄fectōe ⁊ materia resultat vna essentia Ad
secundū dicendū q̄ ens existēs in pura potē/
tia nec est in genere nec in specie actu.cū enim
vnūqḋq̄ sit in genere p suā entitatē.ideo sic
ens in pura potētia nō habet entitatē sȝ possi
bile est ipm̄ qn̄q̄ȝ habere entitatē.sic nō est in
Ad.3. specie sȝ potest quandoq̄ȝ esse in specie. Ad
terciū dicendū q̄ p omnimodā albedinis ne/
gationē vł intelligis ens prohibitū.puta qḋ
nullā habet entitatē albedinis.nec possibile ē
ipam aliquā vnq̄ȝ habere albedinē quacunq̄ȝ
virtute.⁊ tūc albedo in potentia nō est medi
um participans talia extrema.qꝛ possibile ni
hil participat de impossibili.vel intelligis ne/
gationē om̄is entitatis realis ipsi⁹ albedinis.
⁊ tunc albedo seu albū in potētia nō est medi
um inter p̄dicta.sed est ipm alterū extremuȝ.
quia vt sic dicit omnimodā negationē albe/
dinis.Nā vt sic in potentia pura est ad albedi/
Ad.4. nem.nihil tūc habet de albedine. Ad quar
tum dicēdū q̄ vt patet.vij.methaphi.forma
nō fit sȝ totū cōpositū fit ex materia et forma
⁊ ideo nō oportet querere ex quo fiat forma.
cū ipa nō fiat per se.sȝ solū p accidēs.s.ad fa/
ctionē toti⁹.igit̄ sufficit assignare illud ex quo
p se fit ipm totū.ad hoc q̄ vitet̄ creatio.Etiā
ista ratio est ↄtra istos.qꝛ ille mod⁹ acciden/
talis s̄m quē dicūt formā terminare genera/
tionē non p̄fuit.nec s̄m se.nec s̄m aliquid sui.
Et ideo si forma argumēti valeret.tūc saltem
Ad.5 ille mod⁹ crearet̄. Ad quintū dicenduȝ.q̄
illa habitudo materie ad formā que est in po
tentia nō est relatio realis actu sȝ aptitudine
Et ideo nō oportet q̄ actu habeat terminū re
alem.sed sufficit talē terminū esse in suis cau
sis absq̄ȝ reali distinctione sui ab h̄mōi cau/
sis.cū aūt tal' termin⁹.s.ipa forma s̄m p̄pam
suā entitatē distincte a suis causis ponet̄ in es
se p̄pō.tūc etiā talis relatio quā terminat erit
actualis.qꝛ actualiter terminat̄. Ad sextuȝ Ad.6.
dicendū nego maiorē.qꝛ agens agit p̄pter fi
nem nō acquisitū.qꝛ habitis p̄sentibꝫ cessat
mot⁹.sȝ mouet̄ ⁊ agit p̄pter finē acquirendū
qui in se formaliter nō est.⁊ tn̄ appetit̄ ab agē
te. Uel dicendū q̄ quāuis forma quā ap/
petit materia in se ⁊ formaliter nihil sit.est ta
men aliquid dispositiue.puta in suis dispo/
sitionibus que sunt in materia inclinātes eā
ad appetendum formā ad quā disponunt.

Quantū ad terciuȝ Articulus tertius.
principale pono duas ↄclusiones Prima Prima cō
est q̄ corp⁹ eue nō p̄fuit in costa ade s̄m potē clusio.
tiam naturalē.Quia illud nō est in aliq̄ s̄m
potentiā naturalē.qḋ nō est in eo s̄m rationē
seminalē.sed corp⁹ eue nō p̄fuit in costa ade
s̄m rationē seminalē.ergo ⁊c. maior et minor
patet ex p̄cedētibꝫ. Secūda ↄclusio est q̄ Scd̄a cō/
corp⁹ eue p̄fuit i costa ade s̄m potētiā obedie/ clusio.
tialē.Qꝛ quicq̄d virtute diuina fit de aliq̄ re
materiali.qḋ virtute naturalis agentis fieri
nequaq̄ȝ potuit.h̄ p̄fuit i illa re materiali sal/
tē s̄m potentiā obedientialē.sȝ corp⁹ eue v̄tu
te diuia fuit factū d̄ costa ade ⁊ nulla natura
li v̄tute h̄ poterat fieri.ḡ ⁊c. Est tn̄ hic ad/
uertendū q̄ si qn̄q̄ȝ inuenit̄ in dictis beati au
gustini.illḋ corp⁹ p̄fuisse i costa ade s̄m rōem
seminalē.tūc ibi accipit̄ rō seminalis improp̄e.

Quātuȝ ad quartū Articulus quart⁹.
p̄ncipale pono duas ↄclōnes. Prima ē q̄ Prima cō
de⁹ p̄t d̄ re corp̄ali p̄ua facere corp⁹ magnū si/ clusio
ne rarefactōe ⁊ sine noue materie additōe.qꝛ
n̄ apparet maior difficultas in isto q̄ȝ creare
qd̄cūq̄ȝ corp⁹ d̄ nihilo.sȝ istud p̄t de⁹.vt decla
ratū ē sup̄i⁹.dist.i.q.i.ḡ ⁊c. P̄.ista est exp̄s/ 2
sa sn̄ia hugonis.i.lib.d̄ sacramētis.p̄te.vi.c.
vlti.vbi ponit q̄ttuor q̄ sol⁹ de⁹ p̄t ⁊ nulla crea
tura.Quoꝝ p̄mū ē.q̄ de⁹ p̄t aliq̄d facere de ni
hilo.Scd̄m ē q̄ de⁹ p̄t aliq̄d ↄuertere i nihil.
Terciū ē q̄ de⁹ p̄t d̄ p̄uo facere magnū eo n̄ [illegible]
refacto nec aliq̄ addito.Quartū q̄ deus p̄t de
magno facere p̄uū eo n̄ ↄdēsato ⁊ nullo inde
sbtracto. Sȝ ↄ istud est doctor cōis in sū Opīo tho
ma p̄te p̄ma.q.xcij.arti.iij.in solutōe primi me.
argumēti.vbi sic ait.Quidā dicunt p multi
plicatōeȝ materie absq̄ȝ alteri⁹ additōe forma
tū fuisse corp⁹ mł'ieris.s.eue ad modū q̄ deus

quinqꝫ panes multiplicauit. sed hoc est omi
1 no impossibile. qꝛ mltiplicatio pdicta aut ac/
cidit ꝑm trāsmutatōez substātie ipsi⁹ materie
aut ꝑm trāsmutationē dimensionū ei⁹. Non
ꝑm transmutationē substantie ipsi⁹ materie.
tū quia materia in se ↄsiderata est omino in/
trāsmutabilis. vtpote existēs in potētia ꝛ ha/
bens solū rationē subiecti. Et ideo nullo mo
do potest multiplicatio materie intelligi ea/
dem materia manēte absqꝫ additōne. nisi per
hoc ꝙ maiores accipiat dimēsiones. hoc aūt
est rarefieri. vt dicit phs. iiij. phisicoꝝ. Dice
re ergo materiā multiplicari absqꝫ rarefactio
ne. est ponere ↄtradictoria. s. diffinitionē abs/
qꝫ diffinito. Unde cū nō appareat rarefactio
in talibꝫ multiplicatōnibꝫ necesse est ponere
additionē materie. Hec sunt verba istius do
Cōfirmaꝫ ctoris fideliter recitata. Et istud ↄfirmant
2. aliqui sequētes istū doctorē sic. Impossibile
est totū equari parti. qꝛ omē totū est maius
sua parte. sed costa ade equabaꝫ ꝑm materiaz
alicui parti corpis eue. ergo non equabiꝫ ꝑm
3 materiam toti corpori ipsi⁹ eue. P. de⁹ nō
potest facere corpus mixtū sine materia. ergo
pari ratione nō potuit facere tm̄ corp⁹ sine tā
4 ta materia. P. isto modo ex materia que ē
in grano milij posset fieri tot⁹ mund⁹. qd̄ est
ↄ Thomā incōueniēs vt isti dicūt. Sꝫ ista ↄtra pdi
ꝛ seqcēs ei⁹ ctā ↄclusionē nō ↄcludūt. Quia de⁹ sua actō
1 ne potest imediate pducere essentiā materie.
ꝛ per ↄsequens tanqꝫ plenū habens dominiū
sup ipsa essentia materie pt quāuiscūqꝫ modi
cam materiā informare sine rarefactōne quā
uiscūqꝫ magna quātitate. P. quādo aliq
2 sunt omnino indifferētia. tūc ab eo qui habet
plenū dominiū sup ea equalis quātitas pt i
vtrūqꝫ induci salua similitudine in raritate ꝛ
densitate. sed materia que est sub grano milij
ꝛ materia maioris montis toti⁹ mūdi ↄside/
rate ꝑm suā essentiā sunt omino indifferētes.
cū in pura potentia nulla discernaꝫ differen/
tia seu distinctio. vt patet. ij. methaphi. act⁹
em̄ est qui distinguit. vt dicit. iij. de aīa. ergo
per potentiā dei salua similitudine raritatis ꝛ
densitatis pt quātitas illi⁹ montis induci in
materiā grani milij. P. actiones diuerse p
3 essentiā possunt diuia ꝟtute abinuicē separi.
sꝫ extēsio ꝛ rarefactio eiusdē materie sunt diū
se actōes essentialiter ꝛ realiter differētes. ḡ si
ne rarefactōe poterit de⁹ ipaꝫ materiā extēdere
Cui⁹ oppositū assumit iste doctor i sua pba
tione Maior patet. pbatio minoris. qꝛ essen
tialis ratio actionū sumiꝫ a terminis. vt pa/
tet. v. phisi. Sꝫ termin⁹ extēsionis q̄ ex puo
fit magnū est i pdicamēto qꝫtitatis. ꝛ termin⁹
rarefactōis q̄ de denso fit raꝝ est i pdicamēto
qlitatis. Et ↄfirmaꝫ. qꝛ pri⁹ ꝟtute diuina Cōfirmaꝫ
pt separi a posteriori. sꝫ qꝫtitas est por qlita/
te. ḡ extensio vl' augmētatio eiusdē materie q̄
terminaꝫ ad qꝫtitatē. pt ꝟtute diuina separi a
rarefactōe q̄ terminaꝫ ad qlitatē. His pre Solutio.
missis rñdendū est rationibꝫ istoꝝ doctoꝝ
Ad primū igiꝫ dico ꝙ istud fit ꝑm trāsmu Ad. 1.
tatōez dimēsionū materie. Ad pbatōnez cū
dicit ꝙ eādē materiā esse sb maioribꝫ dimēsi/
onibꝫ ē rarefieri. dicēdo ꝙ licet istud sit verū
loqndo d̄ actōe agētis naturaꝫ qd̄ i eādē ma
teriā n̄ pt inducere maiorē extēsionē nisi indu
cendo maiorē rarefactōez. tm̄ nō est veꝝ loqn
do de actōe diuia q̄ de⁹ pt in eandē materiā in
ducere maiorē qꝫtitatē vl' extēsionē nō indu/
cēdo maiorē rarefactōez. Nec ex h̄ poniꝫ dif
finitio sine diffinito. qꝛ cū phs dicit eādē ma
teriā habēre maiorē extēsionē est rarefieri. ipe
ibi describit rarefieri i ordie ad actōez agentis
naturaꝫ. ꝛ iō nō est ad ꝓpositū. Etiā iste do/
ctor assumit vnū dubiū in h̄ ꝙ dicit materiā
intrāsmutabilē esse ꝑm se. qꝛ vt sic habet rōez
sbiecti. totū em̄ ꝑ oppositū deberꝫ dici. qꝛ ma
teria vt habet rōez sbiecti. sic ē ꝓpe trāsmuta/
bilꝫ. vt sic em̄ eadē manēs trāsmutaꝫ d̄ vno ↄ/
trioꝝ i alteꝝ. vt patet. i. phisi. Ad scdm ne/ Ad. 2.
go minorē. qꝛ materie ꝑm se nec cōuenit ꝙ sit
eqlis vl' ineqlis. h̄ em̄ ppriū est qꝫtitatis. ꝛ iō
n̄ ↄuenit materie nisi ꝑm qd̄ ē quāta. Et qꝛ p
potētiā dei i eadē materia pt eē successiue alia
ꝛ alia qꝫtitas. ꝛ alia ꝛ alia extensio. iō materia
ptis pt esse eqlis materie toti⁹. si in hmōi ma
teriā in q̄ nūc est qꝫtitas ptis. postea virtute
diuina induciꝫ qꝫtitas toti⁹. Alias sic inueni
tur. Ad secūdū nego minorē. qꝛ sicut pbatū
est supra. deus pt materiā informatā minori
qꝫtitate subijcere maiori quātitati absqꝫ rare/
factione. ideo ▮ dei potētiā fieri potuit vt ps
corporis ade equareꝫ ꝑm materiā toti corpori
ipsi⁹ eue. Ad terciū nego ↄsequentiā. facit Ad. 3.
em̄ de⁹ tm̄ corp⁹ quantā inducit qꝫtitatē i ma
teriā diuine factioni subiectā. Ad quartū Ad. 4.
ↄcedo ↄseqntiā loqndo d̄ potētia dei. qꝛ ea po
tentia q̄ pt mūdū facere de nihilo. etiā pt mū/
dū facere de vno milij grano. Est etiā qdā Alia opinio
opinio q̄ alteꝝ tenet extremū dicēs ꝙ virtute
agētis naturalis pt fieri in eadē materia ma/
ior qꝫtitas etiā manente equali rarefactione.
Qd̄ probant sic. Ponūt enim ꝙ minimum
ignis corrūpaꝫ in aerē. tūc vt dicūt corrūpiꝫ i

minimū aeris. Tūc scd̄o ponūt q̄ illud minimū aeris corrumpat in ignem. tunc vt dicūt ex eo generant decē minima ignis. q2 sicut ex vno pugillo aeris fiūt decem ignis. sic ex vno minimo aeris fiūt decē minima ignis. ꝛ sic de primo ad vltimū ex vno minimo ignis facta sunt decē quoꝝ qd̄libet est tm̄ q̄tū erat primū minimū ignis. q2 nō est dare min⁹ minimo. Et p idē ꝓbant q̄ primū minimū ignis non potuit corrūpi in min⁹ q̄3 in minimū aeris. q2 si dat oppositū tūc est dare min⁹ minimo.

Cōtra eā. S3 nec istud valet. q2 aug⁹. x. sup gen̄. loquens de potētia naturalis agētis ↄtra tert̄ullianum sic ait. Quid aūt absurdi⁹ q̄3 putare massam cuiuspiā metalli ex aliq̄ sui pte crescere posse nisi decrescat i altera. vel augeri latitudine nisi grossitudīe minuat. aut vllū esse corpus manēte nature sue q̄titate qd̄ vndiq3 crescat nisi rarescat ꝛc̄.

Solutio rationis. Ad ratonē eoꝝ dicendū q̄ intelligēdo [redacted] minimū ignis vl' [redacted] minimū aeris illud qd̄ est tāte quātitatis qd̄ sepatū a suo toto retinet nomē ꝛ speciē sui toti⁹. est tm̄ ita modicū q̄ si min⁹ fieret īmediate corrūperet. tūc falsū assumit cū dicit. q̄ ex minimo ignis corrupto generat minimū aeris. q2 ille aer q̄ generat ex minimo ignis nō est tāte q̄ntitatis q̄ possit per se in specie aeris subsistere. q̄titas em̄ ei⁹ est subdecupla ad q̄titatē minimi ignis ꝑcorrupti. vn̄ solū habet esse put alteri aeri ↄiungit. Et cū dicit q̄ nō est dare min⁹ minimo. Dico q̄ licet nō possit minus minimo dari quoꝝ vtrūq3 p se possit sbsistere tm̄ minimo potēti p se subsistere pt dari min⁹ nō potēs p se subsistere. Sicut em̄ in augmēto ꝓprie dicto etiā minima ps aucti ē aucta. vt dicit ꝑmo de generatōe. qd̄ vtiq3 verū ē loquēdo de partib3 q̄ dicunt ptes formales. in quib3. s. sepatis a suis totis pt manere forma toti⁹. Et tm̄ illud additū quo minima ps aucti auget est min⁹ illa minima pte. q2 est ps materialis q̄ nō posset i se seruare formam et speciē pristinā si separet a toto. Q, aūt sit minus illa minima pte patet. q2 alias totū auctum esset in duplo mag' q̄3 fuerat anteq̄3 augeret. cui⁹ oppositū videm⁹ ad sensum. Sic etiā in ꝓposito poterim⁹ dare min⁹ minimo Dato igit q̄ ille aer q̄ genit⁹ est ex minimo ignis corrumpat ꝛ ver generet ibi ignis. tūc nō generabunt decē minima ignis. sicut isti volebant ↄcludere. s3 tantū vnū minimū ignis

Secunda ↄclusio. Secūda ↄclusio est q̄ nō solū deus facere potuit. verū etiā de facto formauit corp⁹ Eue de costa Ade sine additione alicui⁹ materie. Quia detur oppositū. tūc corp⁹ Eue magis ꝓprie ꝛ vere dicet formatū de illa alia materia q̄3 de ipa costa. Falsitas cōsequentis patet. q2 sacra scriptura dicit illud corpus formatum de costa. ꝛ nō facit mētionē de aliqua alia materia. patet etiā ↄsequentia. q2 res ex diuersis cōposita nomē capit ab eo qd̄ magis abundat in hmōi cōpositione. vt patet ꝑmo phisicoꝝ S3 si excessus magnitudinis corporis Eue respectu illius coste fuisset ratione addite materie. tūc materia addita multo maior fuisset ipsa costa. quia tantū illa materia excederet costam. quantū corpus Eue in magnitudine excessit ipsam costam. Nam tantum corpus Eue excederet costam quantū de illa materia adderet super eam. Et ista cōclusio est expresse de intentione Hugonis de sacramētis libro sexto capitulo penultimo. vbi sic ait. Porro q̄ de costa viri corpus mulieris factum dicitur. ita intelligendum est. vt d̄ sola ipsius coste substātia sine omni extrinseco addito per diuinam potentiam in semetipsa multiplicata idem corpus factum credatur.

Ista etiā est intentio magistri. sicut patet hic in littera.

Instantia. Forte dicetur q̄ predicta costa vel fuit superflua in Adam vel necessaria Non potest dari primum. quia deus ꝛ natura nihil faciunt frustra. vt dicitur primo de celo ꝛ mūdo. Si fuit necessaria. tunc non debuit auferri ab eo. quia per ablationem eius qd̄ est necessarium alicui diminuitur eius ꝑfectio. adam vero debuit esse perfectus homo ergo ꝛc̄.

Solutio. Dicendum q̄ sicut semen est superfluum respectu indiuidui. est tamen necessarium respectu speciei. sic ista costa fuit quantum ad indiuiduū suppositum ade supflua. sed pro mulieris formatione. ꝛ per cōsequens pro speciei conseruatōne non fuit superflua. sed fuit quodāmodo necessaria. Et quia de⁹ est vniuersale agens non solum respiciēs indiuidui productionem. sed etiā speciei cōseruationem. ideo decuit ipsum cum viro ꝓducere illud d̄ quo mulierem formare voluit. vt etiam vir et mulier amicitie signum acciperent ex eorum corporali formatione qua mulier descendit a viro.

Ad principale argu. Ad argumentū principale dicendum ad maiorē. q̄ per agens naturale non potest fieri aliquid ex aliquo. nisi qd̄ est [redacted] eo s̄m potentiā naturalem. sed sicut iam dictum est tale corpus non fuit in costa potentia naturali. sed obedientiali.

Distinctio decimanona

Olent queri

s plura Postq̄ magister tractauit de hominis ad esse productione. in ista decimanona distinctōne determinat de hominis in esse cōseruatione. Et diuiditur in duas partes. Quia primo tractat de his que spectant ad perfectionē indiuidui puta de primoꝝ parentū immortalitate. Secundo de his que spectant ad ꝯseruationē spēciei puta de generationis fecunditate dis. xx. ibi. Post hec cōsiderandū ꝛc. Prima in duas. quia primo tractat de immortalitate hominis quā habuit in statu innocētie. Secūdo de immortalitate quā habebit in statu glorie. ibi. De hac vero. Prima in tres. Nā primo pmittit ea que ad psens sunt dicēda. Secundo tractat de pdicte imortalitatis potētia Et tercio de eiusdē imortalitatis causa. Secūda ibi. Prim⁹ igit̄ homo. Tercia ibi. Solet hic queri. Et hec i duas. Quia pmo ostēdit q̄ in statu innocētie causa imortalitatꝭ humane erat fruct⁹ ligni vite. Secūdo inquirit vtrū sine illo fructu hō potuisset semp viuere. ibi. Sꝫ adhuc q̄rit̄ Et hec est sn̄ia istī⁹ distinctōis i generali. circa quā q̄ro i speciali

v Trum prim⁹ homo ex virtute creationis diuine acceperit esse immortale Et videt̄ q̄ non. quia ōme cōpositum ex cōtrarijs n̄ecessario est corruptibile ꝛ per ꝯsequens mortale si est res viua. sed primus hō fuit cōposit⁹ ex contrarijs. ergo ꝛc. maior patet i lib. de generatōe ꝛ i multꝭ alijs locꝭ naturalꝭ phie. minor silr patꝫ. qꝛ i cōplexione pmi hoīs fuerūt qualitates elemētoꝝ q̄ sunt ꝯtrarie. Cōtra. sapientie. ij. dicit̄. De⁹ creauit hoīez inexterminabilē ꝛ ad imaginē similitudīs sue fecit illū. inuidia aūt dyaboli mors introiuit i orbē terraꝝ. Hic q̄tuor sunt videnda. Primo qd sit creatio. Secūdo vtꝝ aīa intellectiua pducat̄ p solā creationē. Tercio vtꝝ secūda agētia coopent̄ deo in aliq̄ reꝝ pductōne. Et q̄rto vtꝝ prim⁹ hō semp imortalis fuisset. dato q̄ i statu innocētie i q̄ de⁹ eū creauit stabilꝭ pmāsisset.

Quātum ad primū

Articulus primus

esset distinguendum d̄ creatione que dicitur actio. ꝛ de creatōne q̄ passio dicit̄. ꝛ q̄mo creatio pt accipi p actōe imanēte i create. ꝛ q̄mo p actōe trāseūte. Sꝫ qꝛ ista intēdo tractare inferi⁹ circa distinctōnez decimāseptimā. io ad p sens q̄ntū ad istū pmū articulū pcise d̄ duobꝫ inq̄rā. Primo. s. vtꝝ creatio sit aliq̄d i ipa creatura. Scd̄o qd sit. Et p̄m h̄ ponā duas cōclusiōes. Prima ē q̄ creatio vt ē i creatura ē aliq̄d reale. qꝛ illud cui⁹ termin⁹ ē realꝭ opoꝛtet q̄ sit aliq̄d reale. sꝫ p se termin⁹ ipi⁹ creatōnis ē ens reale puta ipa creatura. P̄. actiō trāsiēs ab agēte reali ē aliq̄d reale. sꝫ creatio ē hmōi. qꝛ p creatōēz de⁹ ꝯstituit aliq̄d extra se P̄. ome pductū reale p̄supponit pductōēz realē. sꝫ creatura cui⁹ pductio ē ipa creatio est pductū reale. ergo ꝛc. Sꝫ ꝯ̄ istud est q̄dā opīo q̄ dicit q̄ creatio nihil ponit realiter in creatura Probatōes isti⁹ opīonis n̄ vidi. Poterāt tn̄ ponētes illā opīonē mouere istꝭ motiuis Qꝛ si creatio esset aliq̄d reale i creatura. tūc ipa creatō essꝫ creatura. ꝯn̄tia patꝫ. Proto falsitatē ꝯseqn̄tꝭ. qꝛ cū ōis creatura creet̄ si ipa creatō essꝫ creatura tūc ꝛ ipa creatō crearet̄. ꝛ sic creatōis esset creatio. ꝛ h̄ i infinitū. P̄. ome q̄d ē i creaturꝭ vl' est sb̄a. vl' accidēs. sꝫ creatō nō est sb̄a. cū nec sit materia nec forma nec cōpositū: i q̄ sufficiēter diuidit̄ sb̄a. vt patet. ij. de aīa. Nec ē accidēs. qꝛ oē accidēs p̄supponit suū subiectū. creatō aūt nihil p̄supponit P̄. si creatō poneret aliq̄d i creatura: h̄ maxie videret̄ esse relatio creature ad creatorē. sꝫ h̄ n̄. qꝛ q̄diu manet creatura: tā diu fundat hmōi relatōēz. ꝛ sic seq̄ret̄ q̄ creatura semp crearet̄ q̄diu maneret in creatō esse. q̄d ē ipossibile. Sꝫ ista nō ꝯcludūt. igit̄ ad pmū d̄. q̄ ꝯseqn̄s nō est falsum. Ad pbatōez dico. q̄ sic relatio refert̄ nō tn̄ refert alia relatōe. vt ptꝫ p auic. in metha. sua. Si eni relatō referret̄ alia relatōe. tūc vel relatio create ad deū n̄ eēt creatura. vl' aliq̄ creatura n̄ referret̄ ad deū. vl' essꝫ pcessus i infinitū q̄ oia fl'a sūt. Sic relatō igit̄ n̄ refert̄ alia relatōe. sic creatō n̄ creat̄ alia creatōe. Stricte etiā loq̄ndo d̄ creatura inq̄tū creatura ē aliq̄d i se sb̄sistēs: sic negāda ē ꝯseq̄ntia. qꝛ vt sic creatō n̄ est q̄d creatū sꝫ ꝯcreatū. Ad scd̄m d̄. ad minorē p interemptōēz. qꝛ creatō sb̄e aliq̄ mō pt dici sb̄a: accidētis accidēs. Vl' pt negari maior qꝛ creatō ē idē q̄d esse rei create. q̄d q̄dē esse n̄ ē accidēs cū sit p reductōēz i pdicamēto sb̄e. nec tn̄ pp̄e recipit pdicatōez sb̄e. sic pūct⁹ n̄ ē q̄ntitas q̄uis reducat̄ ad gen⁹ q̄ntitatꝭ. put sup⁹ declaraui. Ad terciū patebit i scd̄a ꝯclusione imediate seq̄nti. Dico igit̄ scd̄o q̄ creatio est idē q̄ esse creature. Quia q̄uis creatoꝛ pducat totā creaturā cōpositā ex esse ꝛ essentia ptes tn̄ pducit pductōe toti⁹ isto modo. q̄ esse pducit in essentia ꝛ essentiā sub ipo esse. ita

Prima conclusio
2
3
Opinio q̄ creatio nō sit aliq̄d.
1
2
3
Cōtra opinionem. Solutio Ad. 1.
Ad. 2.
Ad. 3.
Scd̄a conclusio.

ꝙ essentia q̄ñ subijcit creatõi ⁊ esse termiat cre
atione. igit creatio est ipm esse. put ipm esse p
1 ducit in essentia virtute creatoris. P. illud
qd ppue ↄcipit esse pfectõ essentie p creatõez
pducte. h est realiter idē qd esse. creatio ē hu
iusmodi. Nā ▪ h differt actio transiens ab
immanente. qꝛ est pfectio nō agētis. sed acti.
Instantia Forte dicet ꝙ eadē rõe sequit ꝙ creatio sit
pfectio ipsi⁹ esse sicut ipsi⁹ essentie. qꝛ non mi
Solutio. nus creat ipm esse q̄ ipsa essentia. Rñdeo
ꝙ nō est simile. q̄uis em̄ creet tā esse q̄ essen
tia. esse tñ creat vt pfectio quedā. sed essentia
creat vt qd pfectibile. Cū igit pfectõis nō sit
pfectio. sʒ pfectio ē ipsi⁹ pfectibilis. igit actio
transiēs q̄ est creatio q̄uis sit pfectio ipsi⁹ es
2 sentie. nō tñ erit pfectio ipsi⁹ esse. P. illud
qd ppue est act⁹ entis in actu sm ꝙ in actu h
est ipm esse. creatio est hmōi. Nā in h differt
a motu. qꝛ in motu acq̄rit ps post partē. et in
motu sic est aliqd acq̄situ qd sēp restat ali
qd acquirendū. ideo mot⁹ est act⁹ entis i po
tentia sm qd in potētia. vt patet in phisi. E cō
trario aūt creatio est tota simul. nec p ipā pars
post partē ipsi⁹ rei ponit in esse. sed simultanee
res p ipā pfecte pducit. ideo p oppositū ad
ipm motū creatio ppue dicit act⁹ entis i actu
sm ꝙ est i actu. Alias inuenit addita talis
ratio. Quia pductio simplex ⁊ instantanea ē
idē realiter cū suo formali termino. Sʒ crea
tio est simplex pductio ⁊ instātanea. ⁊ esse rei
create est formalis termin⁹ creatõis. ergo ⁊c.
Maior patet discurrendo ▪ singulas hmōi
pductões. Minor etiā patet. qꝛ creatio ñ est
actio corporea: nec successiua. Q, etiā esse sit
formalis termin⁹ creatõis. patet p autorē de
causis qui ait. ꝙ prima rez creatarū est esse.
Opio cō traria Sʒ ↄtra istā ↄclusionē est quedā opinio
q̄ ponit. ꝙ creatio sit idē qd tota creatura. Qꝛ
in omi pductõe vt dicūt. pductio est idē rea
liter cū termino pductõis. sed creatio termi
nat ad totā creaturā. Sed quia maior isti
us rationis pati videt instantiā de ipo motu
igit pbant isti ꝙ omis motus sit idē realiter
1 cū suo termino. Quia q̄cunq̄ aliqua diffe
runt sm essentias absolutas illa deus potest
abinuicē separe. sed si albedo ⁊ dealbatio dif
ferrent realiter. tūc differrēt re absoluta. ergo
deus posset facere dealbationē sine albedine. ⁊
albedinē sine dealbatõe. qd videt ↄtradictio
2 nē implicare. P. si mot⁹ differret re absolu
ta a forma q̄ terminat motū. tunc naturaliter
pri⁹ esset mot⁹ cōpletus q̄ ipsa forma esset cō
pleta. sed hoc est impossibile. qꝛ tunc cessante

motu adhuc forma moueret ad suū cōplemē
tum. P. istud dicūt esse intentionē cōmē 3
tatoris. qui. iij. phisicoꝝ. cōmento. iiij. ait. ꝙ
mot⁹ vno modo accipit p forma fluēte. Alio
modo p fluxu forme. Prim⁹ aūt mod⁹ est ve
rior. Secund⁹ vero est famosior. Itez in
eodē cōmento. xiiij. ait. Via in generatõnibꝫ
est de specie ei⁹ ad qd est. Sʒ isti cū h ꝙ cō
clusionē mihi dubiā ponūt. etiā ipā insuffi
cienter pbant. Primo igit arguā ↄtra p
batões illi⁹ maioris. Et deinde coꝝ motiuis Cōtra eā.
rñdebo. Primo sic. Illa que sic se habent
ꝙ sm suas pprias eoꝝ entitates nunq̄ pote 1
runt esse simul. illa nō poterūt esse idē realiter
Sʒ mot⁹ ⁊ termin⁹ ad quē est mot⁹ sunt hu
iusmodi. Maior patet. qꝛ esse idē necessario
psupponit esse simul. Minor silr patet. qꝛ si
cut nunq̄ ↄtingit termin⁹ nisi pficiat via. sic
nūq̄ termin⁹ mot⁹ est acq̄sit⁹ nisi desinat mo
tus. Q, g̃ illa sint idē realiter omino. quorū
vno existēte alteꝝ esse nō pt. ⁊ q̄ꝝ vni⁹ desitio
est alteri⁹ i esse positio. videt eē iplicatio ↄdi
ctionis P. ens formalr successiuū differt re 2
aliter ab ente formalr pmanēte. Sʒ mot⁹ est
ens formalr ⁊ essentialr successiuū ⁊ termin⁹
mot⁹ ē formalr ⁊ essentialiter pmanens. g̃ ⁊c.
P. q̄ sic se habēt ꝙ vnū de habet ptes ex q̄ 3
bus realiter cōponit q̄ q̄dē ptes nūq̄ poterūt
esse siml. alteꝝ vero nō habet ptes. vl si habet
oēs sue ptes sūt siml. illa nō pñt esse idē reali
ter. sʒ mot⁹ ⁊ termin⁹ mot⁹ sūt hmōi. ergo ⁊c.
Forte dicet ꝙ ego ↄtradicā pme rõi quā fe Instantia
ci p ista scda ↄclone. Virt⁹ em̄ illi⁹ rõis in ▪
stat ꝙ iō creatio est idē qd esse rei create. qꝛ eē
est ppri⁹ termin⁹ creatõis. Rñdeo ꝙ h nl Solutio
la est ↄdictio. qꝛ creatio ñ est mot⁹. habet em̄
oppositas ↄditões ad motū. vt i tercia rõe de
claraui. Ad rõez coꝝ dō. ꝙ maior sic vniū Ad rõnez
saliter sūpta nō ē va. ⁊ spēaliter est falsa i ppo
sito. qꝛ dato ꝙ pductio sit idē ꝙ termin⁹. ñ tñ
est idē qd termin⁹ total. sʒ est idē qd termin⁹
formal. Si em̄ actio trāsiēs esset idē realiter
cū ipo termino totali. tūc idē trāsiret in seipm
realiter. Et qꝛ isti loquunt de termino totali.
iō ⁊ falsū assumūt. ⁊ ad ppositū nō arguūt.
Ad primā pbatõez de motu dicēdū ꝙ de⁹ Ad .1.
bñ posset si vellet facere albedinē sine dealba
tione q̄ est mot⁹. cū ipe agat sine motu ⁊ trans
mutatõe. etiā posset facere motū dealbatõis
ex quo nihil de cōpleta entitate albedinis i es
se poneretur. Cum ergo solum completa al
bedinis entitas sit terminus dealbationis.
ideo de⁹ potest separare motū a suo termino.

Et ex hoc patet φ ambabꝰ pmissis ꝯcessis cō clusio nō est falsa. qꝛ loquēdo ꝓprie ꝺe termino ꝺealbatōis q̄ est albedo pmanens ⁊ cōpleta. tūc nō solū ꝺeꝰ potest ista sepa͛re. veꝝ etiā naturaliter sunt simul incōpossibilia. qꝛ terminꝰ motꝰ nunq̄ in esse ponit̄ nisi motus ꝭm se ⁊ ꝭm oēs suas ptes ꝺesinat ⁊ corrumpat̄.

Etiā maior nō est vniuersaliter vera. maxime ꝺe talibꝰ absolutis q̄ cōnotant aliquos respectꝰ. Nā quāuis figura sit entitas absoluta. cū sit quarta species qualitat̄. nulla tn̄ potentia fieri potest figura sine omni quātitate. eo φ ꝺicat qualitatē sub habitudine ad ipā quantitatē.

Ad.2. Ad secūdū ꝺicendū φ cōcessa ꝯsequētia ꝯsequēs nō est falsum. qꝛ naturaliter oportꝫ φ via cōpleat̄ anteq̄ terminꝰ attingat̄. Ad ꝓbationē ꝺico φ ista prioritas natu[illegible] stat cū simultate tp̄is ⁊ ꝺuratōis. ⁊ iꝺeo n̄ oportet φ motu cessante adhuc forma moueatur. qꝛ motꝰ nec cessat priꝰ ꝺuratōe q̄ terminus sit acq̄situs. sꝫ solū prius natura.

Ad.3. Ad terciū ꝺico φ ꝺato φ motꝰ sit forma fluens ex hoc tn̄ nō sequit̄ φ sit iꝺē cū termino. sꝫ magꝭ sequit̄ oppositū. qꝛ terminꝰ nō est forma fluens. sꝫ [illegible]st forma pmanens. Nec ꝭm ꝺictū cōmentatoris est ad ꝓpositū istoꝝ. qꝛ non ꝺicit cōmentator ꝺe iꝺentitate reali ⁊ numerali sꝫ specifica. nō est aūt incōueniēs vt forma incōpleta p̄cedens terminū. ⁊ forma cōpleta q̄ est ip̄e terminꝰ sint eiusꝺē speciei. qꝛ pfectū ⁊ impfectū possunt esse in eaꝺē specie.

Alia opio Etiā contra p̄dictā ꝯclusionē sunt aliq̄ q̄ ꝺicūt φ creatō
1 sup terminū creatōnis aꝺꝺit rē absolutā. Qꝛ creatio est ꝓductio absoluta ꝺifferens a ꝓducto. ergo aꝺꝺit rē absolutā sup ip̄m ꝓductū. ꝯsequētia patet. ꝓbat̄ anteceꝺēs q̄tū ad ambas suas ptes. φ em̄ sit res absoluta patet. qꝛ ꝓductio rei absolute est absoluta. φ aūt ꝺifferat a ꝓducto patet. qꝛ ꝓducto posito i esse cessat creatio. vnꝺe si creatio nō ꝺifferret a crea-
2 to. tūc creatū ꝯtinue crearet̄. P̄. si iꝺeꝫ esset creatio ⁊ creatura. tūc ꝺestructa creatura ꝺeus nō posset eā eanꝺē numero repa͛re. qꝛ nō reparet eā eaꝺē creatōe qua p̄mo ipam creauerat. ⁊ p ꝯsequēs postq̄ esset creata ip̄a esset iꝺē realiter alteri creatōi q̄ priꝰ. ꝓpter qꝺ nec ipsa natura creata posset esse eaꝺē. qꝛ sicut illa que sunt eiꝺē eaꝺē sunt eaꝺē inter se. sic illa q̄ sunt ꝺiuersis eaꝺē sunt ꝺiuersa inter se. P̄. crea-
3 tio nō potest aꝺꝺere solū respectū sup ip̄aꝫ rē creatā. ergo aꝺꝺit rē absolutā. ꝯsequētia patꝫ ꝓbat̄ anteceꝺēs. qꝛ ꝭm ph̄m. iiij. methaphi. nō est possibile oīa ꝺici relatiue. sꝫ si creatio aꝺꝺeret solū respectū super substantiā rei sine absoluto acciꝺēte in q̄ talis respectꝰ imeꝺiate funꝺaret̄. tūc oīa necessario ꝺicerent̄ relatiue. Sꝫ nec ista ꝯcluꝺunt. qꝛ si creatio aꝺꝺeret rē absolutā sup creaturā illa crearetur alia creatōe. ⁊ iret in infinitū. Cōtra opinionem 2 P̄. si ab ipsa actōe seu ꝓductōe seq̄strant̄ tā motꝰ q̄ mutatio. tūc nō remanet nisi terminꝰ actōnis cum respectu ad ip̄m ꝓꝺucēs. sed creatio ꝓprie loquēꝺo nec est motꝰ nec mutatio. sꝫ ē simplex emanatio. vt patuit superiꝰ circa finē p̄mi libri. igit̄ aꝺ suū terminū formalē nō aꝺꝺit aliquā rē absolutā. sꝫ solū respectū ad creatorem.

Notandum Propter h̄ bene ꝺicit ꝺoctor noster in tractatu ꝺe esse ⁊ essentia. q. vij. φ esse creatio ⁊ cōseruatio: ⁊ terminꝰ creatōis q̄tū ad rē significatā iꝺē sunt. ⁊ solū quibusꝺā respectibꝰ ꝯnotatis abinuicē ꝺifferūt. Nā eaꝺē res ꝯsiderata vt est aliq̄ꝺ in se sic ꝺicit̄ esse cōsiderata vt ab alio inchoata. sic ꝺicit̄ creatio actio. ⁊ loq̄t ꝺe creatōe vt est actio trāsiens. nā put est manens in agēte sic est ip̄m velle ꝺiuinū. sꝫ vt est inchoata in alio sic est creatio passio. vt aūt est ꝯtinuata ab alio sic est ꝯseruatio actio. put vero est ꝯtinuata in alio sic est cōseruatio passio. sꝫ vt est inducta in instāti ⁊ tota simul sic est terminꝰ creatōis. Vn̄ oīa ista iꝺē sunt req̄uis ꝺifferāt ratione. P̄. nō magis viꝺet̄ aꝺꝺere creatio sup rē creatā. q̄ ꝯuersio super illuꝺ [illegible] qꝺ aliq̄ꝺ ꝯuertit̄. Sꝫ ꝯuersio nō aꝺꝺit aliquā rē absolutā. qꝛ alias corpus xp̄i totiēs mutaret̄ ꝭm entitates absolutas quotiens in ip̄m virtute sacramētaliū verboꝝ cōuertit̄ substātia panis. qꝺ omīno est incōueniens. 3

Solutio Ad.1. Ad primū ꝺicenꝺū φ si intelligit p ꝓductū formalē termini ꝓductōis tūc anteceꝺēs est falsum. qꝛ vt sic creatio est iꝺē qꝺ ꝓductū. qꝛ ꝺicit ip̄m esse vt ab alio inchoatuꝫ. qꝺ quiꝺē esse est formalis terminꝰ creatōnis. esse aūt vt inchoatū nō aꝺꝺit ad ip̄m esse nisi solū respectū aꝺ inchoantē. Ad pbationem Ad ꝓbationē ꝺicenꝺū φ creatio nō cessat q̄tū ad rē. sꝫ quātū aꝺ nōis appellatōeꝫ. qꝛ illuꝺ iꝺē qꝺ ab exorꝺio ꝺicebat̄ creatio cū esse rei fuit inchoatuꝫ. postea ꝺicit̄ ꝯseruatio cū fuerit ꝯtinuatū. Beatus etiā augustinꝰ nō reputaret incōueniēs ꝺicere φ creatura ꝯtinue creat̄. Sicut enim lumē aeris non potest manere nisi ad ꝯtinuā p̄sentiā solis. iꝺeo aer nō solū p̄sente sole ꝺicitur illuminatꝰ. sꝫ etiā ꝯtinue ꝺicit̄ illuminari sic qꝛ creatura ad ictū oculi nō pꝫ subsistere nisi actōne sui creatoris sustentet̄. iꝺeo augustinus sup geñ. ad l͛ram. nō solū ait creaturam

esse creatam. verȝ etiã cõtinue dicit eã creari.
2 Ad scdm nego ɔsequentiã. Ad ꝓbationẽ
dico ꝙ ꝗuis ea q̃ sunt diuersis absolute eadẽ
sint diuisa inter se. tñ si aliq̃d vicissim ẽ idẽ di
uersis respectibꝫ. nõ oportet ꝙ sit diuisum in se.
Eadẽ em̃ albedo pt fundare diuisas relatões
vicissim. vl' etiã simil' a q̃bꝫ nõ differt realiter.
ꝗuis ipa i se sit vna ⁊ indistincta. cũ igit̃ crea
tio sup esse rei nõ addat nisi respectũ. ideo ⁊c.
3 Ad terciũ nego antecedẽs. Ad ꝓbationẽ
dicẽdũ ꝙ ꝗuis ẜm phm nõ oĩa dicant̃ relati
ue relatõe mutua ad se inuicẽ. phs tñ nõ ne/
gat quin om̃e ꝓductũ referat̃ ad suũ ꝓducẽs
vt patet. v. methaphi.

Articulus secundus.

Quantũ ad secũdũ
articulũ dico breuiter ꝙ aĩa intellectiua ꝓdu
1 cit̃ sola creatõe. Qꝛ forma substãtialis ñ edu
cibilis de materia est sola creatõe ꝓducibilis.
sȝ aĩa intellectiua est hmõi. ergo ⁊c. Maior pa/
2 tet. sȝ minor ꝓbata est supius dist. xvij. P̃
om̃e generabile ẽ corruptibile. sȝ aĩa intellecti
ua est incorruptibil'. ergo ⁊ ingenerabil'. ⁊ per
ɔsequẽs solũ creabil'. Maior patet pmo d̃ ge
3 neratõe. minor patet. iij. d̃ aĩa. P̃. forma q̃
ab extra p agẽs separatuȝ introducit̃ illa creat̃.
aĩa intellectiua ẽ hmõi. qꝛ. xvi. de aĩalibꝫ dicit
aresto. ꝙ sol9 intellect9 est ab extra. qꝛ sibi ɔue
nit opatio separata. s. intelligere Sȝ ɔtrariũ
istius ɔclusionis ponit quedã opinio a sancta
matre ecclia ɔdemnata. q̃ ascribit̃ cirillo ⁊ lu
ciferianis. q̃ dicebãt animã rationalẽ cũ cor/
poribꝫ p coitũ seminari. Poterãt aũt isti mo
1 ueri his motiuis. Qꝛ hõ est homo p animã
rationalẽ. si igit̃ talis aĩa nõ ꝓducit̃ p genera
tionẽ. tũc nõ posset vere dici ꝙ hõ generaret̃.
2 P̃. cũ corp9 hominis accipiat esse p actio
nem generãtis. si anima nõ caperet esse p hu/
iusmodi actõnẽ. tũc i hoĩe eẽt duplex esse. ⁊ p
ɔsequẽs ex aĩa ⁊ corpe nõ fieret vnũ simplici/
ter. P̃. quãto ꝓducens est perfecti9. tanto
3 magis ꝓducit sibi simile. qꝛ vt dicit̃. iiij. me/
thaphi. pfectũ vnũqdq̃ȝ est cũ pt sibi sil'e ge/
nerare. sȝ elemẽta q̃ sunt impfectiora ipo ho/
mine ꝓducũt sibi simile in materia ⁊ forma.
ergo ⁊ homo generat sibi sil'e ẜm materiam ⁊
4 formã P̃. agẽs vniuocũ dat formã ⁊ speciẽ
ipi genito. sȝ hõ generans hominẽ est agens
vniuocũ. cũ sit eiusdẽ diffinitõis cũ ipo geni
5 to. P̃. Geñ. xlvi. dicit̃. Cũcte anime q̃ in/
gresse sunt in egiptũ cũ iacob ⁊ egresse sunt d̃
femore illi9 absq̃ȝ vxoribꝫ filioȝ sexagintasex.

sed nihil egredit̃ de femoribꝫ generantis. nisi
p seminis traditionẽ. P̃. arestoteles. xvi. 6
de aĩalibꝫ ait. ꝙ spirit9 qui exit cũ spermate est
virt9 principij aĩe ⁊ est res diuina. ⁊ tale dicit̃
intellect9. P̃. cõmentator. xij. methaphisi. 7
ait. ꝙ impossibile est ꝙ actio vni9 agentis ter/
minet̃ ad formã. ⁊ actio alteri9 agentis termi
net̃ ad materiã. Sȝ licet qñq̃ȝ verteret̃ in
dubiũ que istaȝ opinionũ melior videret̃. vt
ait augustin9. x. sup geñ. ad litterã. tñ pma ẽ
ab ecclesia approbata. Secũda vero reproba/
ta ⁊ ɔdemnata. ideo tenendo primã ɔclusio
nem. iam dictis sophismatibꝫ respondebo.

Cõtra opinionẽ.

Solutio. Ad. 1.

Ad primũ dicẽdũ ꝙ ad h̃ ꝙ hõ vere dicat̃
generar9 nõ oportet ꝙ forma p quã hõ est hõ
a generãte ꝓducat̃. sȝ sufficit ꝙ materia ad ta
lem formã suscipiendã ita sufficienter dispo/
nat̃ ꝙ forma predicta hmõi materie naturali
ter vniat̃. Nã ex vnione talis forme cũ hmõi
materia generat̃ hõ. Cũ igit̃ actõe hoĩs gene
rantis materia a deo sufficienter disponat̃ ꝙ si
nõ ĩfunderet̃ aĩa h̃ esset miraculosuȝ. ideo ⁊c.

Ad. 2. Ad secũdũ dicendũ ꝙ corp9 nõ capit esse
p se. sȝ corp9 ⁊ anima sicut ɔstituũt vnã essen
tiã. sic capiũt vnũ esse. qd̃ est eẽ toti9 cõpositi

Ad. 3. Ad terciũ dicendũ ꝙ hõ ꝓducit sibi simi
le puta hominẽ eiusdẽ speciei. sufficiẽter enim
disponẽdo materiã. facit ad naturalẽ vnionẽ
anime ratiõalis cũ humana materia. ad quã
vnionẽ per se sequit̃ generatio hoĩs q̃ est silis

Ad. 4. generãti. Ad quartũ dicẽdũ ꝙ ad h̃ qd̃ ali
q̃d dicat̃ agẽs vniuocũ. non oportet ꝙ ꝓducat
ptes essentiales cõpositi. sed sufficit ꝙ p se sit
causa vnionis taliũ partiũ. ad quã vnionẽ p
se sequit̃ generatio toti9 cõpositi qd̃ est eiusdẽ
speciei cũ ipo generãte. equ9 em̃ ñ ꝓducit ma
teriã equi geniti. sȝ ipam simpliciter p̃suppo/

Ad. 5. nit. ⁊ tñ dicit̃ vniuoce equũ generare. Ad
quintũ dicẽdũ ꝙ sic qñq̃ȝ sinodochen pars
material' sumit̃ ꝓ toto cõposito. sic Joh. 1. cũ
d̃r. verbũ caro factũ est. aug9. exponit id ẽ ver
bũ hõ factũ ẽ. sic etiã qñq̃ȝ ps formal' sumit̃ ꝓ
toto cõposito. sic geñ. xiiij. dixit rex sodomo/
rũ ad abraam. Da mihi aĩas cetera tolle tibi

Ad. 6. Et sic est in ꝓposito ⁊c. Ad sextũ dicendũ
ꝙ virt9 existens in semine dicit̃ intellect9 p si/
militudinẽ ⁊ ñ p ꝓprietatẽ. Vñ cõmentator
vij. methaphi. ait. ꝙ virt9 que est in semine ꝓ
tãto vocat̃ a pho intellect9. qꝛ sicut intellect9

Ad. 7. opatur absq̃ȝ organo. ita ⁊ illa virt9. Ad se
ptimũ dicendũ ꝙ agens naturale nõ ꝓducit
materiã. sȝ disponit eã ad h̃ ꝙ faciat vnã essen
tiã cũ ipa forma introducenda.

Articulus tertius. Prima cō clusio.

Quantū ad terciū articulū dico pmo q in omi pductōe rei naturalī naturaliter pducte agētia scda coopantur agēti pmo. Quia in h relucet bonitas di-
1 uina. q qūuis de⁹ oia sol⁹ agere posset. indidit tn̄ secūdis causis talē ɔtutē q secū agere possint. ꝛ pprios suos cursus talia agentia agere
2 sinit. P. de⁹ ꝛ natura nihil faciūt frustra. sz frustra essent ɔtutes actiue i reb⁹ creatis. nisi
3 aliquo modo agere possent. g ꝛc. P. ad sensum apparet ignē calefacere ac ignire ꝛ ignez generare. ꝛ sic de alijs reb⁹ naturalib⁹

Opīo cōtraria.

Sz hmōi sensibili expientia nō obstāte. fuerūt qdā loquētes i lege maurorū vt rabi moyses recitat. q dixerūt q res naturalī penitus nihil agit p virtutē ppriā. Dicebāt em̄ q ignis nō calefacit. sz deus creat calorē in re calefacta

Sz qz oppositū isti⁹ opinionis ꝛ ratō dictat ꝛ sensus expit. iō nō est mihi cure arguere ɔtra eā.

Auicebrō

Etiā auicebron in libro fontꝫ vite nō multū dissentiēs ab errore iā dicto ait. q nulla sba corpalis agit. sz tantūmodo patitur. qdā aūt virt⁹ spūalis penetrās ipa corpa agit i ipis. Et ideo corpa q sunt magis subtilia magi apparēt nobis agētia. qz magi sunt penetrabilia ab hmōi ɔtute spūali. Istuz aūt errorē ipe ɔfirmat tali medio. Nā substātia corpalis maxīe distat a deo. igit sicut ipse de⁹ ita est agēs q nullo mō patiēs. sic substātia corpalis ita erit patiēs q nullo mō agens Substātie vero spūales cū sint medie inter deū ꝛ substātias corpales. iō sunt agētes ꝛ patiētes.

Contra.

Sz nec istud valet. qz licet corpales substātie a deo maxīe distēt. ista tn̄ distantia non est punctaliter eqlis in oib⁹. sed vna pl⁹ distat qz alia. Et iō ea q min⁹ distat agere pt in eā q pl⁹ distat. cū sit actualior ea. Unde qz sola materia sic maxīe distat a deo q nihil est inferi⁹ ea. ideo qūuis p rōnez pdictā possit rationabiliter ɔcludi q materie pme sic cōpetit pati q nullo mō agere. d nulla tn̄ alia sba nec spūali nec corpali istud pt ɔcludi medium memoratū. qz oia talia mediāt inter deuz ꝛ primā materiā.

Auicēna

Etiā i hac materia auic. errauit. Quia sicut recitat cōmētator. xij. methaphi. ipse auic. posuit omēs formas induci ab extra. s. ab ipa vltima intelligentia. quā appellabat datricē formaz

Themistius.

Alij aūt solū illas formas q nō fiūt a sibi simili dicebāt esse a pncipio separato. Et hui⁹ opinionis est ipe themistius vt ait cōmentator. ꝛ forte vt dicit idē cōmentator eiusdē opinionis est ipe Alphorabi⁹.

Arestoteles.

Arestoteles ɔo. xvi. de aialibus ait. solā illā formā esse ab extra siue a pncipio separato q est intellect⁹. Et ideo iuxta pncipia arestotel. agentia naturalia nō sunt destituta suis opatōib⁹. sz sunt vere actiua ꝛ pductiua respectu oīm formaz q sunt i reb⁹ de spera actiuoz ꝛ passiuoz. sola dūtaxat excepta aīa intellectiua.

Secunda conclusio.

Secūdo dico q qn ab ipo deo pducit res aliq sola creatōe. si hmōi res creata est p subsistēs. tūc in ei⁹ pductōe nlla creatura pt deo coopari. Quia si in tali opatione deo coopareī. cū hoc nō possit esse ratōe alicuius adiuncti. oporteret q ipa creatura directe eliceret actū creatōis. qd ad psens suppono esse impossibile. qz h intēdo pbare circa principiū qrti libri sniaz.

Tertia conclusio.

Tercio dico q creatura pt deo coopari in tali ope creatōis q pducitur aliqd vt incipiēs esse i alio. qz creatura pt illud in q tale creatū esse incipit disponere ꝛ pparare ad recipiēdū hmōi creatū. Et qz sine talib⁹ dispositōib⁹ res hmōi nō creareī. ideo principiū sic disponēs illud in q creatū eē incipit ipi creatori dicit coopari.

Articulus quartus.

Quātū ad quartū articulū dico q si hō māsisset i statu innocentie in q a deo fuit pduct⁹. tūc aliq modo fuissz imortalī. Nā vt patz p mgrm̄ i ista decimanona distinctōne. hō in statu innocētie habuit posse nō mori. ꝛ i statu miserie puta post peccatū habuit n̄ posse n̄ mori. Sz i statu glorie habebit nō posse mori.

Ad principale argu.

Ad argumentū pncipale patebit solutio i questione distinctōis prime sequentis ꝛc.

Distinctio vicesima.

Post hec cōsiderādū. Postqz mgr determinauit de parētū pmoz imortalitate. hic determiat de generatōis eoz fecunditate. Et diuidit i duas ptes. Qz psupposito q māsissent pmi parētes i padiso sine peccato. tūc mgr pmo inqrit de qlitate generatōnis ꝛ parētū generātiū. Scdo de qlitate ꝛ cōditionib⁹ genitoz. ibi. Si ɔo querit quales Prima i duas. Nā pmo tractat de actu generatōis pmoz parētū. Scdo inqrit de trāsitu eoz ab h mūdo i celū. ibi. De termino tpis.

Sequit ista ps. Si ɔo qrit. Et diuidit i duas. Qz pmo inqrit de genitoz corpali dis

positiõe. Secūdo de eoꝝ mētali pfectōe. ibi. Et cū de corpe. Prima diuidit in tres ptes. Qꝛ pmo mgr inqrit genitoꝝ filioꝝ statū ⁊ cōditionē. Scdo q̄ ad h̄ adducit beati augustini dubitatōez. Tercio ponit veritatꝭ determinatōez. Scda ibi. Et sup h̄. Tercia ibi. Sz cū aug⁹. Et hec ĩ tres. Qꝛ pmo ponit suā determinatōez. Scdo adducit ɔ̄ se geminā dubitationē cuilibet dubitatōi addēdo solutionē. Tercio ex hmōi ɔclusionibꝫ ɔcludit pdicte determiatōis ɔfirmatōez. Scda ibi. Ad h⁹ opponit. Tercia ibi. Sic igit ⁊c. Ista est sniā isti⁹ distinctōis. xx. in generali. circa quā quero hāc questionē in speciali.

v Trū si hō māsisset ĩ padiso sine peccato filios genuisset Et videt q̄ n̄ qꝛ vbicūq̧ ĩ rebꝫ corpalibꝫ est naturalis generatio. ibi ē naturalꝭ corruptio. sꝫ vt dicūt doctores sancti ĩ ista. xx. distinctōne in padiso nl'la fuisset naturalis corruptio. ḡ nec potuit ibi esse naturalꝭ generatio. Maior patet. qꝛ omē generabile ē corruptibile. vt patet pmo de celo ⁊ mūdo. ⁊ pmo de generatione.

Cōtra. Gen̄. i. anteq̄ hoīes peccassent dixit eis de⁹. crescite ⁊ ml'tiplicamini. Hic qtuor sunt vidēda Primo d̄ eo qd̄ querit.

Scdo vtꝝ relatio gignētis ad genituz sit aliq̄d reale ĩ ipis rebꝫ creatꝭ. Tercio vtꝝ in padiso fuisset naturalꝭ corruptio. Et qrto ĩ q̄ pte mūdi posita sit corpalis padisus.

Articulus primus

Quātum ad primū

1 dicēdū breuiter q̄ sic. Qꝛ vnūqd̄q̧ pfectuz ē cū pt sibi sile generare. vt patet. iiij. methe. sꝫ hō si n̄ peccasset n̄ fuisset min⁹ pfect⁹ q̄ postq̄ peccauit. cū igit post pctm̄ potuit sibi sile ge-
2 nerare. ḡ ⁊ an̄ h̄ potuit. P. diuini⁹ est bonū gēns q̄ vni⁹ psone. vt patet. i. ethico. Et fm boetiū. omē bonū ĩ cōmune redactū pulcrius elucescit. Cū igit de⁹ ad vnū si decorē nō minus pulcre ⁊ perfecte pduxerit hoīez q̄ alia aliantia. tō sic pduxit eū vt sibi sile generādo seipm ml'tiplicaret. P. si nō tunc pctm̄ fuis-
3 set causa multitudinis electoꝝ. qd̄ est ɔtra augustinū. xiiij. de ciui. dei. c. xxiij. vbi ait. q̄ sanctoꝝ numer⁹ quant⁹ cōplende sufficit illi sanctissime ciuitati tantus ɔsisteret etiā si nemo
4 peccasset P. de⁹ ĩ adiutoriū viri creauit mulierē. vt patet gen̄. ij. cū igit tale adiutoriū nō possit ĩtelligi de remedio laboris. tū qꝛ an̄ peccatū n̄ fuisset aliq̄s laboꝛ. alias pena pcessisset culpā. tū qꝛ ad remediū laboris magis valet adiutoriū viri q̄ mlier. ḡ solū videt de⁹ ml'ierem in paradiso creasse ad multiplicatōnem plis. Sz forte dicet q̄ p tāto de⁹ mlierem creauit. qꝛ p̄sciuit adā peccaturꝫ ⁊ morituꝝ pter peccatū. ⁊ p ɔseq̄ns p̄sciuit ipm muliere indigere. vt saltē ĩ suo filio qd̄ per mulierē generaret se posset ɔseruare. Quē sensū videt tangere Dam. li. ij. c. vlti. dicēs. Sciēs aūt pcognitor de⁹ q̄ adā sb trāsgressione fieret. ⁊ ĩ corruptionē caderet. fecit ei feminā auxiliantē sibi. Instantia

Rn̄deo q̄ h̄ dicit dama. p tāto. qꝛ pluribꝫ modis fuit ml'ier necaria post peccatū q̄ an̄ peccatū. Nā post peccatū fuit necessaria ⁊ propter plis ml'tiplicatōez. ⁊ ppter speciei ɔseruationē. Sz si n̄ peccasset solo pmo mō fuisset necessaria. ergo ⁊c. Solutio.

Quantū ad secūdū

Articulus secundus. Prima cōclusio 1

articulū pono duas ɔclusiones. Prima ē q̄ nō oīs relatio est ens rōis. sꝫ aliq̄ relatōes sunt reales. ⁊ sunt entia realia. Qꝛ illud qd̄ ē ex natura rei oīm̄ actu rōis circūscripto h̄ est verꝫ ens reale. sꝫ ml'te relatōes sunt hmōi sic patet de relatōe cause ad causatū. dupli ad dimidiū. ⁊ sic de alijs multꝭ relatōibꝫ P. si n̄
esset aliq̄ realis relatio. tūc null⁹ esset realis or- 2
do ĩ entibꝫ ⁊ periret p ɔseq̄ns oīs realis entiū ɔnexio. Falsitas istoꝝ duoꝝ ɔsequētiū patet xij. methaphi. ɔseq̄ntia pbat. qꝛ cū oīs ordo sit relatio optet q̄ realꝭ ordo sit realꝭ relatio. ḡ a destructōe ɔseq̄ntis si nl'la esset relatio realis. null⁹ posset esse ordo realꝭ. nec p ɔseq̄ns cōnexio. cū ipa ɔnexio p̄supponat ordinē ɔnexoꝝ.
P. si nō esset aliq̄ relatio realis. tunc nulla 3
essꝫ realis distinctio. ɔseq̄ntia patet. qꝛ vel distinctio ē relatio vl' necario ɔcernit relatōnez distinctoꝝ. sꝫ falsitas ɔseq̄ntꝭ patet. qꝛ tūc rediret erroꝛ pmenidis ⁊ mellissi q̄ dicebāt oīa eē vnū ⁊ indistinctū. vt patet. i. phisi. vbi pdict⁹ erroꝛ repbat. P. si nl'la essꝫ realꝭ relatio.
tūc periret oīs actio ⁊ passio. Flitas ɔseq̄ntꝭ pa- 4
tet ad sensū. Pbatio ɔseq̄ntiā. qꝛ p̄ter relatōez q̄ ɔsequit actōez ⁊ passionē optet pcedere relationē q̄ ē fm virtutē actiuā ⁊ passiuā. optet eīm esse ɔformitatē agētis ad patiēs ad h̄ q̄ agēs agat ⁊ patiēs patiat. Juxta qd̄ ait simplicius sup pdicamēta Neq̧ virtus neq̧ opatō faciūt vtiq̧ aliq̄d ĩ alteꝝ. neq̧ patiet aliq̄d ab altero si n̄ pcessit ipi⁹ ad aliq̄d aliq̄liter se habēs ha-
bitudo coaptās. P. periret oīs realꝭ cōpositō 5
⁊ maxie essentialꝭ cōpositio. qꝛ ea inter q̄ nulla habitudo realꝭ ɔcernit nullā faciūt essentialē

cōpositionē. Et istud etiā est de intentōe sim
plicij sup p̄dicamēta vbi ait. Si non adesset
reb9 ipm ad aliq̄d. oīa vtiq3 ab oīb9 distrahe
6 rent. P̄. illud qđ p se ꝯsideraꝛ ī sciētia reali
est veꝝ ens reale. relatio est hmōi. qꝛ ꝓportio
nes numeroꝝ ī arismetica. magnitudinū ī ge
ometria. sonoꝝ ī musica p̄ncipaliter ꝯsideran
tur. q̄ tn̄ oīa sunt vere relatōes. ḡ rc̄. Sz

Opio stoycoꝝ ꝙ nulla rlatō sit ens reale.

ꝯtrariū isti9 ꝯclusionis posuit opinio stoyco
rū q̄ vt recitat simplici9 sup p̄dicamēta dixe
runt relationē nō esse hypostasim id est nō es
se aliq̄d in reꝝ natura. sz solū esse iudiciū in
tellect9 cōparantis vnā rē ad aliā. Quia illđ
1 qđ aduenit alicui ⁊ recedit ab eo sine oīmi sua
trāsmutatōe illud tm̄ est ens sm rationē. rela
2 tio est hmōi. P̄. illud qđ inuenit̄ in oīmi p̄
dicamēto nō p̄t esse ens reale determinati p̄di
camēti. sz relatio repibilis est ī oīmi p̄dicamē
3 to. vt patet p cōmētatorē. ij. methaphi. P̄.
illud qđ eq̄ apph̄endit̄ respectu nō entis sicut
respectu entis h̄ nō est ens reale sz solū ens ra
tionis. relatio est hmōi. qꝛ vt dicūt intellect9
apph̄endit aliquē esse patrē ī ordine ad filiū
mortuū. ⁊ vniuersalr apph̄ēdit ordinē p̄senꝭ
ad p̄teritū. Istā opinionē etiā recitat auic.
iij. tractatu methaphi. sue. Tāgit etiā eā auer
rois cōmentator. vi. methaphi. dicens. ꝙ exi
stimaꝛ ꝙ p̄dicamēta q̄ dicūt cōparatōez non
essent si nō esset aīa. Tāgit etiā idē cōmenta
tor istā opinionē. xij. metha. dicēs. ꝙ relatio ē
debilioris esse alijs p̄dicamētis. Et ideo q̄daz
4 reputauerūt eā de secūdis intellectꝭ. P̄. istđ
p̄t ꝯfirmari sic. Illud qđ nec est substātia nec
accidēs nō est aliq̄d reale. relatio est hmōi. qꝛ
relatio cū p̄supponat fundamentū in q̄ fun
daꝛ n̄ poterit esse sba. Itē cū eē relatōis sit ad
aliud esse nō potent esse accidēs. cū accidētis
5 esse sit inesse. vt patet. viij. methaphi. P̄.
cū ens ratōis sit ens diminutū vt patet. vi.
methaphi. ideo illud qđ minimā dicit enti
tatē videt̄ esse ens rōis ⁊ n̄ reale. sz sm cōmē
tatorē. ij. methaphi. relatio minimā dicit en
6 titatē seu minimū dicit de entitate. P̄. illđ
qđ est vnū in multꝭ videt̄ esse ens rōnis. rela
tio est hmōi. qꝛ simplici9 in p̄dicamētis dicit
ꝙ ꝓpriū est soli9 habitudis subsistere ī multꝭ
7 qđ nulli alioꝝ ꝯuenit p̄dicamētoꝝ. P̄. si ali
q̄ relatio deberet esse aliq̄d reale h̄ maxie vide
ret̄ de relatōe fundata sup actōe ⁊ passione. sz
ista nō est relatio realis. qꝛ de9 maxime agit. ⁊
tn̄ talis relatio non est realis in deo. ergo rc̄.
8 P̄. relatio inter causaz ⁊ causatū n̄ ē realis.
ergo nulla alia est realis. ꝯseqntia patet. qꝛ si
aliq̄ deberet eē realis illa realior videret̄. Pro
baꝛ antecedēs. qꝛ oīme ens reale habet causaz
realē nisi fuerit p̄mū principiū. ḡ si relatio in
ter causaz ⁊ causatū est real'. tūc ⁊ ipa habebit
causaz realē. ⁊ p ꝯsequēs inter talē relatōez ⁊
suā causaz erit alia relatio real' q̄ iteꝝ habebit
causā realē. ⁊ sic vl' erit ꝓcessus in infinitū. vl'
standuz erit p̄mo videlicet ꝙ relatio cause
ad causatū nō sit ens reale. ḡ rc̄. Sz ista n̄ Cōtra
ꝯcludūt. Nā p̄hs. v. methaphi. distinguens
ens reale ī decē p̄dicamēta inter cetera mēbra
illi9 diuisionis enumerat ad aliq̄d seu relatio
nē. cū igit̄ mēbra realis diuisionis q̄ diuidit̄
reale diuisū sint realia. ḡ rc̄. Forte dicet̄ ꝙ Instantia
p̄hs cū in. v. methaphi. iā dictā posuit diui
sionē nōdū distinxerat ens ratōis ab ente re
ali. qꝛ a p̄mo in. vi. methaphi. diuidit ens ex
tra aīaz ab ente in aīa. Rn̄deo ꝙ facta di Solutio
uisione entis ī ens in aīa ⁊ extra aīaz ī. vi. me
thaphi. iteꝝ p̄hs resumit in. vij. methaphisi.
ens extra aīaz. ⁊ diuidit ipm in decē p̄dicamē
ta. sic ⁊ fecit in. v. methaphi. ⁊ ꝯnumerat rela
tionē ī illo denario numero entiū extra aīam
existentiū. P̄. simplici9 dicit in p̄dicamētꝭ
ꝙ si tolleret̄ relatio tūc interiret cōmensurabi
le ⁊ eq̄le ⁊ scibile ⁊ sciētia. Ad primū dicen Solutio.
dū ꝙ ꝯ̄ñs maior sit vera đ ente absoluto. nō Ad.1.
tn̄ de relato. Nā sicut esse relatōis de sua rōne
formali nō est inesse. sz est adesse. sic real' rela
tionis acq̄sitio nō p̄supponit necessario trās
mutatōez actualē eius cui acquirit̄. sz sufficit
ad h̄ realis trāsmutatio ei9 ad qđ refert̄. Ad Ad.2.
secūdū nego maiorē. qꝛ nō est inconueniēs ꝙ
illud qđ est vni9 p̄dicamēti. in alijs repiatur
p modū accidētaliter attributi. Ad terciū Ad.3.
dicendū ꝙ ꝯcessa tota rōne nō ꝯcludit̄ plus
nisi ꝙ relatio sm totū suū ambitū nō est real'.
⁊ illud ꝯcedo. qꝛ aliq̄ relatōes sunt reales. ali
que vero sunt ratōis. Nā cū relatio sit quidā
ordo. igit̄ cū intellect9 apph̄endit aliq̄ inter q̄
naturaliter nō est ordo. ꝯcipit tn̄ ea habere or
dinē ad silitudinez aliquoꝝ alioꝝ inter q̄ na
turaliter est ordo. tūc talia sunt sola rōne rela
tiua. Alias inuenit̄ talis additio. Potest
etiā dici ꝙ maior n̄ est vera. qꝛ eo ipo ꝙ p̄t ap
prehēdi respectu entis ⁊ respectu nō entis. licz
vt apph̄endit̄ respectu nō entis sit ens ratōis
tn̄ vt apph̄endit̄ respectu entis p̄t esse veꝝ ens
reale. Ad quartū dicendū ꝙ maior p̄t rati
onabiliter negari. qꝛ mod9 rei ꝓprie nō ē res
⁊ modi substātiaꝝ ⁊ accidentiū ꝓprie nec sūt
substātia nec accidēs. Et qꝛ relatio est quidā
mod9 essendi ad aliud. ḡ rc̄. Patit̄ etiā instā

tiā illa maior de esse existētie. qđ cũ ꝑ reducti
onē sit in ꝑdicamēto substātie. nec potest dici
accidēs. nec est substātia ꝓprie cũ differat ab
essentia rei tanꝗ̃ ꝑfectio superueniēs. Potest
etiā negari minor. nā cũ relatio nõ differat re
aliter a suo fundamēto. vt ꝓbabit in ꝯclusiõe
sequēti. ideo si fundat imediate in substātia
pt aliquo modo dici substātia. si ĩ accidente
5 accidēs. Ad quintũ dicēdũ ꝙ ratõ arguit
ꝓ nobis. q: eoipo ꝙ relatio dicit minimā en
titatē loquēdo de entitate reali. ideo oportz ꝙ
dicat aliquā entitatē. ens aũt ratõis ꝓ tanto
dicit diminutā. q: nullā dicit entitatē loquē
6 do de entitate reali. Ad sextũ dicendum ꝙ
auic. vi. methaphi. sue tangit istā difficulta
tē dicēs. ꝙ quidā fuerũt q̃ dixerũt ꝙ vna rela
tio est in vtroqꝫ relatiuorꝫ. ⁊ hoc imediate re
probat auic. q: vt ait vnũ accidēs esset simul
Cõcordia in duob⁹ subiectis. qđ est incõueniens. Pro
ꝯcordia tñ tantorꝫ phorꝫ pt dici ꝙ simplicius
sumit relationē ꝓ tota habitudine seu oppo
sitione rlatiua. Nā vt sic ꝗuis ſm aliā ⁊ aliā
sui partē vna tñ oppositio relatiua est in duo
bus. Nā ſm vnā partē oppositõis est ĩ vno
extremo. ⁊ ſm aliā in alio. Auicē. aũt non su
mit relationē ꝓ tota oppositõe relatiua sed ꝓ
altera pte tantũ. Dato etiā ꝙ simplici⁹ sumat
ꝓ altera parte. adhuc pt dictũ suũ saluari. q:
nõ repugnat idē ens reale esse in plurib⁹ ſm
alium ⁊ alium modum essendi in. nam eadē
virt⁹ que est in volũtate subiectiue est in bea
titudine sicut in termino seu ĩ fine. esse aũt in
aliquo sicut forma in subiecto. ⁊ sicut in fine
est ali⁹ ⁊ ali⁹ mod⁹ essendi in. vt patꝫ. iiij. phi
sicorꝫ. sic etiā vna ⁊ eadē relatio est in vno ex
tremorꝫ fundamētaliter ⁊ subiectiue. est tñ in
altero finaliter ⁊ terminatiue. Ex hoc tñ non
arguit esse ens rõnis. q: ens ratõnis ſm vnũ
modũ ⁊ ſm vnā rõeꝫ equaliter repit in plurib⁹.
7 vt patet de ipo vniuersali. Ad septimũ di
cendũ ꝙ relatio actiui ⁊ passiui est relatio rea
lis saltē in creaturis. vt patet. v. metha. cur aũt
de⁹ nõ referat realiter ad creaturā dixi in pri
8 mo libro. dist. xxx. Ad octauũ nego antece
dens. Ad ꝓbationē dico. ꝙ ꝗuis oē ens [redacted]
ale habeat causaꝫ realē. nõ tñ optet ꝙ oē qđ
habet causaꝫ realē sit ꝓprie causatũ. q: pt esse
ꝯcausatũ. Vñ ipa relatio ꝓprie nõ est causa
ta. sed est fundamento vel fundamentis cõ
causata. ⁊ ideo nõ optet ipam relationē refer
ri ad suā causaꝫ. sꝫ sufficit ꝙ ipm fundamētũ
hmõi relatione ad causaꝫ referat. Et dato ꝙ
ipa relatio referat. nõ refert tñ alia relatõe. sꝫ
separa. ergo ⁊c. Secũda ꝯclusio est. ꝙ ꝗuis Secunda ꝯclusio
aliq̃ relatio sit realis. non tñ differt realiter a
suo fundamēto. ita ꝙ ꝓprie dicat rē aliā a re
q̃ est ipm fundamentũ. Quia illud qđ sic ali 1
cui aduenit ꝙ sui aduentũ illud cui aduēit
nõ efficit cõpositius. hoc ñ differt realiter ab
eo cui aduenit tanꝗ̃ res a re ꝓprie sibi condi
stincta. sꝫ relatio rspectu fundamēti est hmõi
q: nõ apparet aliq̃s cõpositior ex hoc ꝙ ē al
bus ⁊ silis ꝗ̃ si esset alb⁹ tantũ. Cõtra mi Instantiā
norē isti⁹ ratõis arguit q̃dā tripliciter Pri 1
mo sic. Illa q̃ simul posita nullā faciũt cõpo
sitionē talia ab inuicē nõ sunt sepabilia. sꝫ re
latio est sepabilis a fundamēto. Secũdo 2
sic. oē qđ cũ alio ponit in eodē facit cõposi
tionē cũ eo. relatio ponit simul cũ fundamen
to. ergo ⁊c. Tercio sic. q̃ dicũt distinctas 3
essentias siml' posita cõpositionē faciũt. ⁊ si ñ
quantitatũ ⁊ ſm molē. saltē faciũt cõpositõeꝫ
essentiarꝫ seu essentialē. sꝫ relatio ⁊ fundamen
tũ dicũt distinctas essentias ⁊ q̃dditates. cũ
sint diuersorꝫ generꝫ. Ad primũ nego ma Rñsio.
iorē. q: q̃cq̃d facit cõpositionē cũ alio hoc nõ
potest adesse nec abesse sine illi⁹ mutatõe cuꝫ
quo facit cõpositionē. cui⁹ oppositũ videm⁹
d ipa relatõe. Ad secundũ dicendũ. ꝙ ma 2
ior nõ est vera nisi ambo sint entia absoluta.
Ad terciũ dicendũ. ꝙ si vna illarꝫ essentia 3
rũ sic se habet ꝙ tota sua ratio q̃dditatiua ꝯsi
stit in esse ad aliud. tũc rõne talis essentie ni
hil ponit ĩ alia essentia ratõe cui⁹ faciat cõpo
sitionē cũ ea. Sic aũt est ĩ ꝓposito Potest
etiā dici ꝙ relatio nõ habet essentiā distinctā
ab essentia fundamēti nisi oē illud appelle
tur essentia cui ĩndet ratio q̃dditatiua. P. 2
si relatio differret realiter a suo fundamento.
tũc vbicũqꝫ inueniret vera ⁊ realis relatõ. ibi
esset relatõnis a fundamēto realis distinctio.
ꝯsequētia patet. sꝫ falsitatē ꝯsequētis ꝓbaui ĩ
libro ꝑmo. dist. xxxiij. vbi ostēdi ꝙ in diuinis
est vera relatio q̃ tñ nõ differt realiter a suo fũ Opinio ꝙ relatio dif
damēto. Sꝫ ꝯtrariũ isti⁹ ab aliquib⁹ do fert a fũda
ctorib⁹ ꝓbat sic. illud qđ ꝯuenit alicui ĩ secũ mento.
do modo dicēdi ꝑ se addit aliquā rē sup ipm
⁊ ꝑ ꝯsequēs realiter differt ab eo. sꝫ ſm simpli
ciũ in ꝑdicamētis relatio ꝯuenit suo funda
mēto ꝓprio in secũdo modo dicēdi ꝑ se. ꝙ pa
tet etiā ꝑ phm q̃ dicit ꝙ ꝓpriũ est quātitatis
ſm eā eq̃le vel ineq̃le dici. P. ꝓpria passio 2
realiter differt ab eo cui⁹ est passio. sed vt pa
tet. v. metha. idē ⁊ diuersũ sunt passiones sub
stantie. equale ⁊ inequale quātitatis. simile ⁊
dissimile q̃litatis. P. illa q̃ sic se habent ꝙ 3

vnum corrumpit et vere desinit esse alio pmanente. illa necessario differunt realiter. sed corrupta relatione manet suũ fundamentũ
4 Pr. si relatio nõ differret realiter a suo fundamento. tunc quãto esset maior differẽtia inter ipsa fundamẽta tanto esset maior inter ipas relationes. ꝯsequens est falsum. quia plꝰ differt q̃litas a quãtitate q̃ȝ qualitas a qualitate. attamẽ paternitas et similitudo q̃ fundant̃ i duabus qualitatibꝫ plus differũt q̃ȝ equalitas et similitudo. quaꝝ prima fundat̃ in quãtitate. secũda vero in qualitate. ꝙ autẽ plus differant paternitas et similitudo patet. quia plꝰ differũt relatõnes diuersoꝝ modoꝝ q̃ȝ vnius modi. sȝ paternitas est relatio modo potẽtie. et similitudo modo numeri. equalitas autẽ et similitudo ambe sunt modo numeri.
5 Pr. minꝰ differũt abinuicẽ mẽbra principalis diuisionis q̃ȝ mẽbra subdiuisionis. sȝ ƀm auic. et algazel. ens prima diuisione diuidit̃ in absolutũ et cõparatũ. deinde absolutũ subdiuiditur. Cũ igitur duo absoluta cõdiuisa differant realiter. sequit̃ ꝙ absolutũ et cõparatuȝ puta fundamentũ et relatio differant realiter
6 Pr. que differunt p̃dicamẽto differũt realiter. quia nõ minus differũt que differunt genere. q̃ȝ que sub eodẽ genere differũt specie. sed relatio et fundamentũ differũt genere et p̃dicamẽto. qꝛ relatio nõ potest fundare relatõeȝ
7 Pr. que vni et eidẽ sunt eadẽ inter se sunt eadem. igitur si relatio esset idẽ realiter ipsi fundamento. tunc tã relatõnes opposite q̃ȝ non opposite essent idẽ inter se. quia simul in eadem albedine relationes opposite fundãtur. puta similitudo et dissimilitudo respectu albi et nigri. et diuerse similitudines respectu diuersorũ alborũ. Et paternitas et filiatio in eodeȝ homĩe respectu diuersoꝝ quoꝝ vniꝰ est filius et alteriꝰ est pater. et diuerse paternitates respectu diuersoꝝ filioꝝ.

Solutio Ad.1.et.2 Sȝ ista nõ ꝯcludũt. igit̃ ad primũ et secũdũ sil' dicẽdũ. ꝙ p̃dicatũ de secũdo modo dicẽdi per se seu ꝓpria passio potest esse duplex. Una que ƀm suũ formale significatũ et ƀm suã quidditatiuã rationẽ dicit perfectioneȝ subiecti et habet esse in. Alia q̃ formaliter et quidditatiue nõ habet esse in. nec dicit perfectionẽ subiecti sed formaliter et q̃dditatiue dicit solum tendentiã ad aliud. De his que primo modo se habent concludunt ille due rationes. sed non de alijs. Nam quia talium esse est adesse et inesse siue inherere ipsis non competit nisi ratione fundamenti in quo fundant̃. Quia dato ꝙ immediatũ eorum fundamentum non inhereat nec ipsa inherent. vt patet ꝺ relationibus in diuinis. io non oportet ꝙ talia distinguantur realiter et ƀm esse ab his i quibus sunt. quãuis realiter distinguãtur ab his ad que sunt seu a terminis respectu quorum suã formalem quidditatem sortiuntur.

Ad.3. Ad tercium dicendũ ꝙ maior non est vera de talibus que alicui adueniunt sine sui mutatione. ac etiam recedũt seu corrumpuntur et desinunt esse ad solaȝ alterius mutationem. talia autem sunt ipse relationes

Ad.4. Ad quartũ nego consequentiam quia quãuis relatio non differat realiter a fundamento. differt tamen ab eo ƀm rationẽ q̃dditatiuã vt declaraui in primo dist. xxxiij. Et quia huiusmodi ratio quidditatiua cõsistit in quodã modo dependentie in ordine ad suum oppositum. ideo relatio huiusmodi modum adherentie seu dependentie addit ƀm suam formalem rationem super absolutam entitatem fundamenti Et ratio quia vnus modus dependentie quandoq̨ȝ in diuersis generibus reperitur. et diuersi quãdoq̨ȝ in eodẽ genere. hinc est ꝙ stante maiori differentia fundamentoꝝ potest esse minor differentia relationum. et econuerso.

Ad.5. Ad quintũ dicẽdũ. ꝙ maior non est vera cum subdiuisio est rei ĩ res. principalis autem diuisio est rei nõ ĩ res sed in modos rei. Sic est in proposito. Naȝ quando ens absolutum diuiditur in substãtiam et accidens. illa est diuisio rei in res diuersas. Sed cum diuiditur ens in absolutũ et relatum seu comparatum. nõ est diuisio rei in res sed in modos rei. Eadem enĩ res aliter et aliter se habens potest habere modum absolutum et relatum seu comparatum. Et ƀm hꝰ eadem res quãuis diuersimode se habẽs erit ens absolutum et comparatum. Etiaȝ posset negari minor. qꝛ illa nõ videt̃ esse prima et principalis diuisio entis.

Ad.6. Ad sextũ nego maiorẽ. qꝛ eadẽ res ƀm aliũ et aliũ modũ se habẽdi seu essendi p̃t esse in diuersis p̃dicamentis. vt appet de motu actõe et passiõe. et ĩ diuersis speciebꝫ vniꝰ et eiusdẽ p̃dicamẽti vt appet de loco et supficie.

Ad.7. Ad septimũ dd. ꝙ quãuis hꝰ argumẽtũ efficaciter ꝯcludat de rebꝫ absolutis ꝺ respectiuis tñ nõ plꝰ ꝯcludit nisi ꝙ sint idẽ inter se realiter absoluta q̃ identificant̃ in tercio. s. in ipo fundamẽto. cum hoc tamen stat eorum inter se distinctio et multiplicatio ĩ ordine ad suos terminos ƀm distinctionem et multiplicationem terminorum. Nam cum eorum esse sit adesse. igitur quãuis vt insunt

puta in ordine ad fundamentuz ipsa fm esse transeant in fundamenta. nec aliud esse cōpetat eis pter esse fundamenti. et ideo vt sic fm esse nec differūt a fundamēto nec differūt iter se. tñ vt adsunt sic differūt a terminis ad q̄s sunt & differūt iter se penes aliō & aliō adesse.

Articulus tertius.

Quantū ad terciuz

pncipale ponā duas breues conclusiones.

Prima cōclusio

Prima est q̄ homines in paradiso pensatis eorū naturalibꝰ precise fuissent corruptibiles dato q̄ non peccassent. 1 Quia om̄e generabile est corruptibile. vt patet p̄ primo d̄ generatione. sed generabiles in paradiso fuissent homines. vt patuit in articulo p̄mo. ergo &c.
2 P. omne cōpositum ex materia subiecta cōtrarietati seu ex contrarijs elementorum qualitatibus est corruptibile. homo in paradiso fuisset huiusmodi. etiā dato q̄ non peccasset. Maior patet. quia vnum cōtrariorum agit in alterum & per cōsequens tandem cōsumet ipsum. Minor etiā patet. quia homo etiā si non peccasset ex mixtione elementorum genitus fuisset. & per cōsequens habuisset aliquid de contrarijs qualitatibus elementorum scilicet de calido frigido humido & sicco.
3 P. omne q̄d pro restauratione deperditi indiget alimento quantum de se est corruptibile est. sed homo in paradiso ante peccatum comedit & etiā si nunq̄ peccasset cibo tamen indiguisset.

Instantia

Sed forte dicetur q̄ ista conclusio repugnare videtur dictis sacri canonis. Dicit enim sapiētie. ij. Deus creauit hominē inexterminabilem & immortalē. sed inuidia dyaboli mors intrauit in orbem terrarum. Et ad Ro. v. dicitur. Per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit. & per peccatum mors. Ex quibus videtur q̄ si homo n̄ peccasset q̄ mortuus non fuisset.

Solutio.

Respondeo q̄ quāuis homo naturaliter corruptibilis fuisset vt dicit ista conclusio. si tamen nō peccasset per donum dei ab omni mortis corruptione preseruatus fuisset. vt patebit in cōclusione immediate sequenti.

Secunda conclusio.

Est ergo secunda conclusio. q̄ quāuis homo in tali statu corruptibilis fuisset. nunq̄ tamen corruptus fuisset si ipse non peccasset. 1 Quia cū pena sit quedam vindicta culpe. igitur non debuit culpam precedere. sed mors & corruptiō esse non potest sine pena. cum ipsam necessario precedat passio abijciens substātiam que est afflictiua. ergo &c.
2 P. Propter hoc moritur animal naturaliter. quia quāuis restauretur in ipso deperditum per alimentum humidum tamen radicale restauratum semper est minus purum q̄ fuerat anteq̄ per calorē naturalem consumeretur. Sicut em̄ cum vinum de vase extrahitur & per aque infusionē restauratur. quāuis aliquotiens virtus vini aquam in vinum cōuertat. ex multiplicatis tamen talibus restaurationibus virtus vini continue debilitatur. ita q̄ tandem opus vini non valens exercere aquā in se vlterius cōuertendo corrumpitur ipsum vinum. & i aliā speciem transmutatur. sic & in proposito &c. Et quia homo in paradiso per esum fructuū ligni vite quantū ad omne deperditum semper fuisset eque pure restauratus. ideo nunq̄ fuisset corruptꝰ quantūlibet fuisset corruptibilis.

Instantia

Forte dicetur cum mors sequat necessitatem materie. igitur illud q̄d est possibile mori hoc est necesse mori. Si igitur homo in pa̅diso fuit corruptibilis sicut dic̄ in p̄ma ɔclusione. tunc nō potuit nō mori. q̄d ɔ̄dicit secūde cōclusioni.

Solutio.

Rn̄deo q̄ q̄uis q̄tū ad statū modernū illud q̄d possibile ē mori necesse sit mori. ante tñ om̄e peccatū vbi medicina ligni vite obuiauit naturali ɔsumptōi nūq̄ illa possibilitas fuisset in actū reducta.

Articulus quartꝰ.

Quātuz ad quartū

articulū ponā duas ɔclusiōes.

Prima cōclusio

Prima est q̄ pa̅disus est nō tm̄ q̄d spūale vt q̄dā dicūt. sz etiā ē locꝰ corpalis. Istā ɔclusionē pbat beatꝰ augꝰ. viij. sup gen. tripliciter 1 Primo ex h̄ q̄ hō q̄ est res corpalis positꝰ fuit ī eo. vt patz gen̄. ij. vbi d̄r. Tulit igit̄ dn̄s deꝰ hoīez & posuit eū in pa̅diso voluptat̄ vt oparet̄ & custodiret illū. 2 Scd̄o ex h̄. q2 q̄uis dicta ī libro canticoꝝ sint mistice & figuratiue itelligēda. tñ dicta i gen̄. lr̄aliter debēt itelligi 3 Tercio q2 scriptura sacra sensus misticꝰ & spūalis fundat̄ i sensu lr̄ali. Sic̄ igit̄ p hierusalē itelligit̄ locꝰ eterne btitudis q̄d tñ etiā siḡt ciuitatē corpalē. sic p pa̅disū intelligit̄ habitatio spūalis d̄lectatōis q̄d tñ etiā siḡt locū corpalē delectatōis ɔsolatōis & voluptat̄. Istā cōclusionē etiā ap. pbat dam. li. ij. c. xiiij. Ista etiā est intētio mgr̄i. dist. xvij.

Contraria opinio.

Sz ɔ̄ istud sūt aliq̄ q̄ dixerūt q̄ pa̅disus nō est q̄d corpale. sz solū spūale. Q̄d ex intentō ē eoꝝ pt multipliciter probari. 1 Primo sic. Humane habitationis locꝰ nō potest pertingere vsq̄ ad lunarem circulū seu globū. sz fm Bedam et

multos alios doctores mons padisi ptingit
vsqз ad circulū lunarē. ergo dicta talia n̄ sunt
intelligēda litteraliter. sз solum spiritualiter.
Maior patet. qꝛ celum lune vndiqз attingit
ab igne. ergo si paradisus esset locꝰ corpalis.
tūc esset i spera ignis. ꝛ p ꝯsequēs inhabitan-
2 tes paradisum maxime punirent. P̄. rpu-
gnantia esset in dictis si ea q̄ dicunt d̄ paradi
so corpaliter intelligerent. qꝛ ille locꝰ dicit eē
vberrimꝰ ꝛ fertilissimꝰ pulcerrimꝰ ꝛ ornatꝰ ar
boribꝫ aquis irriguus ac locꝰ voluptatis. ex
alia pte dicit q attingat lunā. ꝛ p cōsequēs p
pter circūstantē ignē erit totaliter sterilis. nl-
lis ornatꝰ arboribꝫ nec aliquibꝫ aquis irrigu
us. neqз locꝰ voluptatis sed magis penalita-
3 tis. P̄. in padiso dicit esse maxima tempe-
ries. sed vt patet ex iā dictis. si locꝰ ille modo
p̄dicto corpaliter accipit tūc pp̄ter abundan
tiā nimij caloris erit ibi maxima intemperies

Cōfirmat Et hoc cōfirmat. quia solinꝰ refert q i mō
te olympo ratōne sue altitudinis est tanta in-
temperies pp̄ter siccitatē aeris ꝛ subtilitatē q
homies ascendētes illū montē portant secū
spongias plenas aqua ad ingrossandū ꝛ re-
frigerandū illū aerē. quia sine talibꝫ āminicu
lis ibi viuere nō possent. Sed si paradisus es
set locꝰ corpalis. tūc multo minꝰ possent ho-
mines ibi viuere. quia mons paradisi dicit
4 eleuatꝰ sup oīes montes. P̄. sancti docto
res dicūt q aque diluuij nō pertingebant ad
altitudinē paradisi. hoc aūt si corpaliter itel-
ligit tūc repugnāt scripture gen̄. vij. vbi dici
tur. Opti sunt oīes montes aquis sub vni-
Cōfirmat uerso celo. Et ꝯfirmat. qꝛ. ij. pe. ij. c. dicit
glosa. q tantū ascendet ignis iudicij quantū
ascenderūt aque diluuij. sed plane tenet q ig
nis iudicij ascēdet sup omnē terrā in quacun
qз parte mūdi sit sub celo. ergo etiā aque dilu
uij ascendissent sup montē paradisi si locꝰ il-
le esset corpalis. cuiꝰ oppositū cōmuniter di-
5 cunt doctores. P̄. hystoriographi ꝛ phi q̄
oīa notabilia loca descripserūt p totū orbē
terraꝝ. q̄si nullā fecerūt mentionē de padiso.
6 ergo nō videt esse locꝰ corpalis. P̄. flumi-
na q̄tuor q̄ scriptura dicit manare de padiso
ipsi hystoriographi dicūt oriri de terra in di-
uersis regionibꝫ assignantes cuilibet flumini
determinatū fontē vnde incipit fluxus eius.
7 Itē Damascenꝰ dicit q fons ille vnde q̄tu-
or flumina padisi fluūt est occeanꝰ. sed occea
nus circūit orbē terraꝝ. igit videt q ea q̄ scri-
ptura dicit de paradiso nō sint intelligenda
litteraliter. sed solū mistice ꝛ spūaliter Sз

Cōtra opinionem.

ista opinio nequaqз est tenenda. quia tā glo-
se qз expositōnes sanctoꝝ sepe ponūt hanc di-
stinctionē q duplex est padisus. s. celestis ꝛ
terrestris. De celesti paradiso loquit apl's. ij.
Chor. xij. dicēs. Scio hominē ꝛc. Et infra
Raptū in paradisū ꝛc. De terrestri vero pa-
radiso dicit damascenꝰ. In padiso primꝰ hō
fuit positꝰ. ꝛ i loco corpaliū deliciaꝝ ꝺm corpꝰ
ꝛ i statu spūalium deliciaꝝ ꝺm spiritū postea
trāsferendꝰ in locū deliciaꝝ ppetuaꝝ. De isto
etiā padiso loquit moyses gen̄. ij. Ad pri- Solutio rationū.
mā igit ratōnē adductā p ista opinione dicē- Ad 1.
dū. q vnā rē attingere vsqз ad alterā pt intel-
ligi dupliciter. Uno mō positiue. puta p cor
poralē ꝯtactū. Et sic nec padisus nec aliqua
ps terre ptingit vsqз ad lunā. Alio modo ne
gatiue. puta dicit pertingere vsqз ad ipam p
tanto. qꝛ nō subdit eiꝰ dominio. Et isto mo-
do dicit padisus attingere lunā seu circulū
lunarē. quia luna i suo circulo hoc est in suo
circulari motu habet dominiū super impssio-
nes grādinis niuis pluuie ventoꝝ fulminū
ꝛ ceteroꝝ ꝯsimiliū de quibꝫ scribit aresto. in li
bro metheoroꝝ q̄ nō generant in paradiso. eo
q altitudo padisi trāscendat mediū intersti-
ciū aeris. in q̄ ex vaporibꝫ de terra ꝛ mari ascē-
dentibꝫ virtꝰ seu dominiū lunaris influentie
p̄dictas impssiones p̄ncipaliter habet efficere
vel saltē imediate. eo q luna sit q̄si baiulꝰ cete
roꝝ planetaꝝ deferēs virtutē eoꝝ inferius ad
sperā actiuoꝝ ꝛ passiuoꝝ. put assert ipi astro-
logi. Posset etiā dici q circulꝰ lune pt ad
p̄sens intelligi dupliciter. Uno modo accipi
endo circulū epicyclum vel ecentricū in quo
luna dicit esse fixa. d̄ quo circulo habet tracta
re astrologꝰ. Alio modo accipiēdo circulū q̄
q̄nqз videt lunā circūdare. q̄ nō est i celo. sed
in supiori parte aeris. de quo circulo tractat
naturalis philosophꝰ. Un̄ arestoteles. iij. me
theoroꝝ. hunc circulū lune vocat halo. Cū
ergo dicūt sancti padisum attingere vsqз ad
circulū lune. debet intelligi de circulo secūdo
modo accepto. nō aūt p̄mo modo. qꝛ sancti n̄
intromiserūt se de astrologia. licet bene intro-
miserunt se de naturali philosophia. Ideo cū
loquebant d̄ circulo lune magis videntur lo
cuti fuisse de illo qui est de consideratione na
turalis philosophie. qз de illo qui est de consi
deratione astronomie. Et p hoc patet ad se- Ad 2 et 3
cūdū ꝛ terciū. qꝛ circulꝰ q̄ dicit halo quē fore
attingit paradisus habet esse in aere sereno. q̄
medium tenet infra speram ignis ꝛ supra me
dium intersticium frigide regionis. in qua

regione causant nubes et cetere grosse impssio nes. Et ideo paradisus maximā habet tēperiem. q: in pdicto medio calor ptis supioris et frig⁹ partis inferioris tēperatissime poterunt ɔuenire.

Ad confirmationē. Ad dictū solum dicendū q i mōte olympo nō est tāta siccitas pcise ratōne altitudinis. s: est rōne alicui⁹ singularis aspect⁹ astroꝝ. ɔtingit em̄ quādoq; q mōtes minoris altitudinis sunt steriles et sicci. et montes maioris altitudinis sunt fertiles et fontibꝫ irrigui. et h̄ pp̄ter aliū et aliū aspectū astroꝝ. vel etiā pp̄ter aliā et aliā interiorē dispositionem Sunt em̄ aliqui mōtes sulphureā habētes dispositionē qui magis sunt dispositi ad ignē q̄ ad fontalē irriguitatē. de quoꝝ numero forte mons olympus erat. q: sicut aliqui referūt multū abundat in cineribꝫ.

Ad. 4. Ad quartū cū dicit q opti sunt om̄es montes etc. dicendū q li om̄es nō facit distributionē simpliciter vniuersalē p om̄ibꝫ montibꝫ absolute. s: facit distributōē accōmodā puta p om̄ibꝫ montibꝫ nostre habitatōis in qua nō est padisus sicut patebit i secūda ɔclusione.

Ad confirmationē. Ad cōfirmationē dicendū q licet ista affirmatiua habeat ex illa glosa q. s. ignis ille tm̄ ascēderet q̄ntū ascenderūt aque diluuij. tamē ex h̄ nō habet ista negatiua. q ille ignis nō ascēdat vlterius. et ideo in illa ɔfirmatōne videt esse fallacia ɔseq̄ntis. Alias inuenit talis additio. Etiā minor est falsa. Nā ille ignis nō attinget altitudinē padisi. vt patebit lib. iiij. dist. xlvij.

Ad. 5. Ad quintū dicendū q hystoriographi s̄m q hystoriographi sunt n̄ ponūt in libris suis nisi de illis mūdi partibꝫ q̄ p experientiā et humanā inuestigatōē cognoscunt. Et ideo ipi nō faciūt mentionē de terrestri paradiso. q: ad hoc nō sufficit humana ratio seu inuestigatio. p diuinā em̄ reuelationē moysi factā et alijs sanctis habem⁹ illud qđ de paradiso tenem⁹.

Ad. 6. Ad sextū dicendū q quāuis in padiso ille q̄ttuor aque. s. physon gyon tigris et eufrates oriant de vno fonte. tn̄ sicut recitat rabi moyses anteq̄ de padiso veniāt ad nostrā habitationē transeūt per quosdā montes immeabiles. et ideo infra illos mōtes subintrant terrā. et quasi nouis fontibꝫ iterū oriūtur in locis per hystoriographos assignatis.

Instantia. Forte dicet q s̄m hystoriographos sic apparet in mappa mūdi in toto mūdo nō inueniunt aliq̄ flumina nominata pmis duobꝫ nominibꝫ. s. physon et gyon. licet alia duo flumina sic inueniant nominata. s. tigris et eufrates.

Solutio. Huic dubitatōi rn̄det augustin⁹ sup gen̄. dicēs. q sicut fluui⁹ roman⁹ pri⁹ vocabatur tybula. postea vero mutato nomie vocat modo tyber. sic pdicta quattuor flumina tēporibꝫ moysi appellabant pdictis q̄ttuor nominibꝫ. s: in successu tpis duoꝝ fluminū mutata sunt noīa. nā gyon p nūc vocat nil⁹. qui trāsit ethiopiā et egiptū. et physon modo vocatur gaygmon. accipiēs hoc nomē a quodā rege in die qui hoc nomie vocabat.

Ad dictum dama. dicendū q om̄is fons vel causat et orit ex aquis pluuialibꝫ. vel ex aliquibꝫ vicinis stagnis seu fluminibꝫ. vel ex maris seu occeani humectatōibꝫ. Modo in paradiso nō sunt pluuie. eo q ille loc⁹ transcēdat om̄es nubes. nec sunt alia flumina vel stagna vicina. ergo dama. fontē illoꝝ quattuor fluminū appellat occeanū. q: ex humectationibꝫ maris vel occeani factis in pfundo montis paradisi ortū et originē primordialē recipit fons superi⁹ scaturiēs in paradiso de quo fonte manant pdicta quattuor flumina. Ad cui⁹ intelligentiā est aduertendū. q sicut vapores ascēdentes de mari quādo peruenūt vsq; ad mediū intersticiū aeris pp̄ter abundantiā frigoris ibi regnantē aq̄ ingrossant et fiūt inde nubes q̄ sepe ɔuertunt in pluuias et iterū redescēdunt. sic i aliquibꝫ partibꝫ terre vbi sunt mōtes cauernosi. ex humectationibꝫ maris factis in radicibꝫ istoꝝ montiū generant ɔtinue vapores ascēdētes p cauernas illoꝝ montiū. qui vapores cū peruenerint ad cacumina illarum cauernaꝝ. si inuenerint hmōi cacumina taliter clausa q nō poterunt exalare. tunc ratōne frigoris ibidē existētis illi vapores ingrossantur et ɔuertunt in aquā. Sicut em̄ videmus q aer calidus pcedens ab ore homis cū tetigerit superficiē gladij frigidi. tūc ratōe frigoris ingrossat. et mutat in aquā. sic in proposito etc. Et hec aqua in supma parte montium generata si in suo descēsu inuenit aliq̄s rimulas p quas possit exire de monte. tunc descēdit exteri⁹ de mōte p modū fontis. Et isto modo pcedere videt fons padisi d pte eminētioꝝ q̄ est i padiso. Ex fontibꝫ āo hmōi i diuśsis montibꝫ genitis ɔsurgūt flumina q̄ reuertunt ad mare. et sic verificat illud verbū sapiētis dicētis. Ad locū vnde oriunt flumina reuertunt vt iterum fluāt. Quia flumina sicut iā patuit primordialē ortū habent ab humectationibꝫ maris. et ideo cū refluunt ad mare tūc reuertunt ad locū vnde oriūt. Un̄ si mō pdicto nō fieret i mari restauratō ɔtinue deperditōis ɔtingēs ex pdictis terre humectatōibꝫ.

tūc totū mare tandē ꝯsumeret̃. Si aūt ī p̄di/
ctis mōtibꝫ aq̄ nullū p̄t inuenire exitū ⁊ etiaꝫ
generat̃ tanta q̄ natura eā n̄ p̄t intrinsecꝰ cō/
sumere. tūc ex abundātia aq̄ sic replet̃ cauer/
na q̄ violēter aperit montē. ⁊ tūc exit cū tāto
impetu q̄ sbmergit ⁊ in suo fluxu deducit etiā
qn̄qꝫ magnas villas. Vn̄ qn̄qꝫ p̄ tales impe/
tuosas eructatōes aquaꝝ plurima dāna infe
runt̃ illis q̄ habitāt in decliuitatibꝫ. ac etiā in
ꝯuallibꝫ montiū p̄dictoꝝ.

Secunda ꝯclusio

Secūda ꝯclu/
sio est q̄ padisus sita est sb circulo eq̄noctiali
⁊ specialiter sb illa pte equinoctialis q̄ ptendi
tur versus orientē. Quia ibi videt̃ esse padi/
sus situata. vbi aer videt̃ esse magꝭ purus seu
purior. fructꝰ recētior ⁊ delectabilior. lux cla/
rior. ⁊ aspectꝰ sanior. Sꝫ hec oīa saluant̃ ī
mōte padisi. si ponit̃ p̄dicto modo sb equino
ctiali. ergo ⁊c. Maior patet ex scriptura sa/
cra q̄ gen. ij. vocat padisum locū voluptatis
Minor etiā patet q̄tū ad oēs suas partes
Nā in p̄dicto situ est aer purior. Tū q2 pro/
pter altitudinē mōtis grossi vapores nō pos
sunt illuc attingere. Tū etiā q2 si aliq̄ turbu/
lenti vapores illuc ascēderent ꝑpter ꝯtinuuꝫ
solis trāsitū circa hm̄oi terre sitū tales vapo/
res citiꝰ ꝯsumerent̃. Sūt etiā ibi fructꝰ recen
tiores. q2 in tali situ bis in anno est ibi estas.
⁊ p̄ ꝯsequēs bis noui fructꝰ. puta sole existen
te in principio libre ⁊ in principio arietis. Est
etiā ibi maior claritas lucis. Tū q2 radij so/
lis sunt ibi magis recti. Tū etiā q2 in aere pu
riori lumē magis claꝝ esse videt̃. Est etiā ibi
aspectꝰ sanior ꝑpter ꝯtinuā equalitatē diei et
noctis. ex qua causat̃ magna temperies ⁊ p̄ cō
sequens sanitas ibidē habitantiū. Qꝫ autem
in quolibet anno sint sub eq̄noctiali due esta
tes. ⁊ noctes ibi equent̃ semp̄ diebꝫ. hꝫ euiden
ter patet intuēti sperā materialē. ḡ ⁊c.

Opīo cō/traria. Jacobꝰ [illegible] viterbio et mlti alij.

Sꝫ
ꝯtra istud sunt multi doctores q̄ dicūt q̄ nul
la humana habitatio possit esse sub equino/
ctiali. q2 sol bis in anno trāsiret cenith capitis
illoꝝ qui habitarēt sub equinoctiali. s. in p̄n/
cipio libre ⁊ arietis. ⁊ tūc faciet tantū estuꝫ q̄
oīa que ibi sunt de facili cōbustibilia cōbu
runt̃. Vnde isti doctores distinguūt ter/
ram in quinqꝫ partes correspōdentibꝫ quīqꝫ
partibꝫ celi. vt apparet ī spera materiali. qua/
rū due partes extreme sunt vt dicūt inhabi/
tabiles ꝑpter frigꝰ. s. illa pars q̄ intercipit̃ in/
ter circulū articū ⁊ polū articū. ⁊ similiter ps
illa que claudit̃ inter circulū antarticū ⁊ po/
lum antarticū. Tercia vero pars scilicet illa
que claudit̃ infra circulū antarticū ⁊ tropicū
capricorni qui appellat̃ tropicus hyemalis.
dicit̃ inhabitabilis ꝑpter aquas maris que
ipsam cooperiūt. Quarta vero ps que scilicet
intercipit̃ inter tropicū iā dictū ⁊ tropicū can
cri. qui alio modo dicit̃ tropicꝰ estiualis. est
tota vt dicūt isti doctores inhabitabilis pro
pter calorē ⁊ nimiū estū. Et ideo illa ps mun
di dicit̃ torrida zona. Cū igit̃ sitꝰ sub equino
ctiali teneat mediū illiꝰ quarte partis. igitur
doctores negarēt minorē quā adduxi p̄ ista
ꝯclusione. q2 vbi est multꝰ ⁊ intēperatꝰ estus.
ibi vident̃ esse multi vapores. ⁊ p̄ ꝯsequēs nō
est ibi serenꝰ aer. nullꝰ etiā fructꝰ ibi esse videt̃
ꝑpter exuste terre sterilitatē. nec clara lux pro
pter abundantiā vapoꝝ. nec sanus aspectꝰ ꝑ/
pter aeris intemperiē. Sed quinta pars pu/
ta illa que interponit̃ inter tropicum cancri ⁊
circulum articū illa est habitabilis. ⁊ diuidit̃
in septē climata in quibꝫ solent homīes habi
tare.

Cōtra

Sed cōtra istos potest argui ꝑposi/
tuꝫ nostrū ex dictis eoꝝ. Quia oēs isti do/
ctores ponūt paradisuꝫ terrestrē. aut ergo po
nent eam in primis duabꝫ zonis seu partibꝫ.
⁊ hoc nō. quia sm̄ ipsos ibi nō potest esse ha/
bitatio ꝑpter frigus. qd̄ nō cōgruisset homi/
nibꝫ in paradiso. quia ipsi nudi fuissent. etiā
aer est ibi valde obscurus ⁊ nebulosus ꝑpter
nimiam elongationem a via solis. ⁊ hoc non
congrueret habitatoribꝫ paradisi. Aut in ter
cia parte. ⁊ hoc non. quia vt ipsimet dicunt.
mare operit totam illaꝫ partē. Aut in nostra
habitabili. ⁊ hoc non. quia tūc humanꝰ pos/
set esse accessus ad paradisum. cuiꝰ oppositū
docet nos experiētia facti. Etiā tūc ipsi hysto
riographi inter oēs mūdi partes principa/
lius debuissent scripsisse d̄ padiso tanq̄ de p̄n
cipaliori ⁊ digniori ⁊ pulcriori parte totiꝰ no
stre terre habitabilis. Ergo [illegible] sufficientē diui
sionē terre positā p̄ istos doctores sequit̃ ne/
cessario q̄ paradisus sit situata īter duos tro
picos in terra. s. quā ipi appellant torridā zo/
nā. que directe subiacet equinoctiali. cuiꝰ no/
bilior ps vt cōmuniter ꝯcedit̃ ptendit̃ v̄sus
oriētē. Propter qd̄ etiā rabi moyses dicit pa/
radisum esse sitam versus illam partē orienta
lem.

Ad ratio/nē doctoꝝ

Ad rationē istoꝝ doctoꝝ dicendū q̄
licet illa ratio aliquā habeat apparentiā quā
tum ad illas partes que sub equinoctiali site
sunt in conuallibus circa paradisum. tamen
nihil cōcludit quantū ad superiorē partē mō
tis paradisi. Ad cuius intellectum sciē/
dum q̄ montē paradisi possumus tripliciter
cōsiderare. Primo quantū ad pedem mōtis

ꝛ ꝯuallē circumstātē. Scđo q̄ʒtū ad mediū mōtis Et tercio q̄ʒtū ad supiorē planiciē mōtis. In p̄ma pte est maxim⁹ ꝛ intpatissim⁹ calor. qꝛ reflexiones radiorū solariū q̄ quidē radij directe ꝛ q̄si sine vmbra ibi reflectunť sup terrā recolliguntť in ipis ꝯuallibꝫ. ppter qđ tm̄ causant ibi estū ꝙ q̄si videť incēdi q̄cq̄d facile cōbustibile repiť in illa ꝯualle In medio aūt illi⁹ mōtis ꝛ forte parū vltra mediū est intolerabile frig⁹. Et verisiłe est ꝙ ibi sint perpetue niues ꝛ glacies. qꝛ illa ps mōtis attingit q̄si mediū intersticiū aeris in q̄ regnat perpetuū frig⁹. In supiori aūt pte mōtis est aer tēperatissim⁹. qꝛ licet radij solares directe ꝛ sine vmbra q̄nq̄ȝ reflectanť i isti⁹ mōtis planicie supiori. tñ qꝛ ille reflectōes nō colliguntť sʒ potı⁹ sparguntť. iō ex talibꝫ reflexionibꝫ nūq̄ȝ generabiť ibi intpatus calor. Ad h̄ etiā coopať frig⁹ qđ est i medio illi⁹ mōtis ꝛ ꝯtinuū equinoctiū qđ i illa pte terre semp habeť. Nā refrigeriū noctꝭ tpat calorē diei. Et his bñ intellectis patet ad oīa illa q̄ ex intentōne istorū doctorū adduxi supius ꝯ minorē rationis mee.

Ad princi pale argu. Ad rationē p̄ncipalē dico ꝙ maior nō est vera. maxīe vbi oīs ꝺꝑditio hūidi radicalis facta p calorē naturalē eq̄ pure restaurať. Sʒ si hō in padiso sine peccato pseuerasset. tūc p esum fruct⁹ ligni vite eq̄ pure fuisset restauratū q̄cq̄d ꝺ hūido radicali p calorē naturalē fuisset ꝺꝑditū ꝛ ꝯsumptū. ergo nunq̄ȝ in statu innocētie hō fuisset corrupt⁹. Ideo bñ dicit magister in lr̄a. ꝙ hō p statu innocētie habuit posse nō mori.

Distinctio. xxi. xxij. et. xxiij.

Idēs igitur dyabol⁹. Postq̄ȝ mgr̄ ꝺterminauit ꝺ hois institutōe pacta diuīa creatōe. hic vltra psequiť ꝺ hois ꝺstitutōe facta ex peccati cōmissiōe. Diuidiť aūt hec residua ps isti⁹ scđi libri i duas ptes. Qꝛ p̄mo mgr̄ ꝯsiderat ꝺ peccato p̄mi homis formaliter put habet esse i ipo p̄mo hoīe. Scđo inq̄rit ꝺ eo causaliter vt. s. a parēte trāsfusum habet esse i genita ple. dist. xxx. ibi. In supioribꝫ insinuatū est ꝛc. Prima i duas. qꝛ p̄mo mgr̄ tractat ꝺ calliditate ꝺmōis. q̄ hō i peccatū cecidit. Scđo ꝺ libtate hois q̄ sine difficultate peccato resistere potuit. dist. xxiij. ibi Nūc diligēter inuestigare. Prima i tres ꝺm ꝙ pgressū p̄me parētis i pctm̄ mgr̄ tripliciter ꝺscribit. Primo. s. ex pte tēptātꝭ ꝺmōis. Scđo ex pte tēptati hois. Tercio ex pte diui pmissionis. Scđa ps icipit dist. xxij. ibi. Hic videtur diligēter. Tercia dist. xxiij. ibi. Preterea q̄ri solet cur ꝺ⁹. Et has tres distinctōes vnica lectōe trāsibꝫ. vt i alia materia magꝭ speculabili valeā diuti⁹ imorari. Diuidiť igiť prima istarū i duas ptes. Qꝛ p̄mo mgr̄ tractat ꝺ tēptāte dyabolo. Scđo ꝺ pcepto diuio qđ fuit tēptatōis occasio. ibi. Illud etiā notandū. Pr̄ia i tres. Nā p̄mo tractat ꝺ tēptatōis malicia put pcessit a ꝺmōe. Scđo ꝺ tēptatōis mō ꝛ ordie. Et tercio ꝺ eiusdē tēptatōnis specie. Scđa ibi. Tēptatio h̄ mō ꝛc. Tercia ibi Porro sciēdū ē duas ꝛc. Seq̄ť distinctio xxij. in q̄ mgr̄ ꝺscribit pcessū p̄me parētis in pctm̄ ex pte tēptati homis. Et diuidiť i tres ptes. Nā p̄mo mgr̄ inq̄rit ex pte hois ꝺ p̄mi pcti radice. Scđo vtrū vna ꝛ eadē radix fuerit i viro ꝛ i mł'iere. Tercio ꝺ p̄dicte radicꝭ origine. Scđa ibi. Solet q̄ri. Tercia ibi. Solet etiā q̄ri. Pr̄ia i tres. Nā p̄mo mgr̄ ostēdit radicē pcti p̄mi parētis fuisse mētis elationē. Scđo adducit ꝯ seq̄ndā obiectōē adiūgēs ei⁹ solutōē. Et tercio ponit p̄dicte elationis specificatōē. Secūda ibi. Qđ si ita fuit ꝛc. Tercia ibi. Et tal' q̄dē elatio. Sequiť illa ps Solet q̄ri. Et diuidiť i tres ptes. Qꝛ primo mgr̄ inq̄rit vtrū eadē radix pcti ex pte viri ꝛ mł'ierꝭ fuerit. Scđo oñdit q̄s eorū magis peccauit. Et tercio ꝯ ea q̄ dixit dupl'r obijcit ꝛ soluit. Scđa ibi. Ex q̄ māifeste. Tercia ibi Sʒ huic videť ꝯriū ꝛc. Seq̄ť distinctio xxiij. in q̄ mgr̄ tangit pctm̄ p̄mi hois in q̄ʒtū accidit ꝺo pmittēte. Et diuidiť in tres ptes. ꝺm ꝙ dupl'r excusat hmōi pmissionē Nā primo mgr̄ excusat hmōi pmissionē h' ꝙ p̄m⁹ hō a ꝺo habuit ptātē q̄ dyabolice tēptatōi sufficiēter potuit resistere. Scđo h' ꝙ habuit sciētiā q̄ ꝺmōis calliditatē potuit discernere ꝛ ei sufficiēter obuiare. Scđa ibi. Et q̄dē ꝺm aīaȝ. Pr̄ia i duas. Nā p̄mo rn̄dendo q̄stioni ꝺ diuia pmissiōe ponit p̄dictā excusationē. Scđo adducit q̄rundā triplicē cauillationē cuilibet cauillatōi addēdo rn̄sionē. Secūda ibi. Moueť etiā q̄daȝ. Seq̄ť illa ps Et q̄dē ꝺm aīaȝ. Et diuidiť i tres ptes. Naȝ p̄mo oñdit ꝙ hō a sue creatōis p̄ncipio scientiā habuit quā a suo creatore recepit. Scđo inuit quarū rerū sciētiaȝ recepit. Tercio inq̄rit vtrū suū casū psciuerit. Scđa ibi. Fuitq̄ȝ hō ꝛc. Tercia ibi. Si q̄riť vtrū hō Circa has tres distinctōes quero istā questionē.

Utrum peccatū primi hoīs fuerit irremissibile. Et videt̄ q̄ sic. q2 peccatū demonis fuit irremissibile. g̃ ⁊ peccatū primi hoīs. Antecedēs patet. q2 ipse punit̄ pena eterna vt fides sancta tenet. h̄ aūt nō esset si nūq̄ peccatū nō haberet. Cōsequentiā pbo. q2 remissibile ⁊ irremissibile distāt in infinitū. cū vnū tpaliter puniat̄. alterū vero eternaliter. s3 peccatū demonis nō excessit peccatū hoīs in infinitū. g̃ si vnū est irremissibile ⁊ reliquū. Cōtra. sapiētie. x. dicit̄. q̄ dei sapiētia illū q̄ prim⁹ a deo format⁹ est pater orbis terrarū cū sol⁹ esset creat⁹ custodiuit ⁊ eduxit illū a delicto suo. Q2 mgr̄ in his trib3 distinctionib3 tractat de peccato p̄mi hoīs. igit̄ quattuor sunt h̄ videnda. q̄ tangunt̄ ī istis trib3 distinctōib3. Primo de eo qđ querit̄.

Secūdo de temptatōe p̄mi hoīs qua ad peccandū inducebat̄. ⁊ h̄ q̄tū ad vicesimā primā distinctōē3. Tercio vtrū p̄mi parētes peccauerint p ignorātiā. ⁊ h̄ q̄tū ad vicesimā secūdā distinctionē. Quarto vtrū de⁹ potuerit facere aliquā rationalē vel intellectualem creaturā q̄ fuisset penit⁹ impeccabilis. ⁊ h̄ q̄tū ad distinctōē3 vicesimātercīā.

Articulus primus

Quātum ad primū

sic pcedā. q2 p̄mo ponā vnā distinctōē3. Secundo ex h̄mōi distinctōe eliciā duplicē conclusionē. Distinctio est hec. q̄ aliqđ peccatū dupliciter p̄t dici remissibile. Uno modo eo qđ nō sit mortale s3 veniale. Secundo q2 q̄uis sit mortale. nō reddit t̄n peccatorē sic totaliter impenitiuū quin possit diuinā misericordiā implorare. ⁊ ipā3 implorādo n̄ ex sua iusticia s3 ex dei benignitate veniā impetrare.

Prima cōclusio

Ponā igit̄ q̄tū ad primū mēbrū istius distinctionis ɔclusionē negatiuā. s. q̄ peccatū p̄mi hoīs nō potuit esse veniale.

1 Quia si fuisset vēiale tūc opposita incōpossibilia fuissent simul in aīa p̄mi hoīs. Falsitas ɔsequētis est nota. Probo ɔsequētiā sic. Omis obliquitas q̄tūlibet diminuta repugnat pfecte rectitudini. sed omē peccatū veniale aliqualē dicit aīe obliquitatē. originalis aūt iusticia dicit pfectā aīe rectitudinē. igit̄ si primū peccatū p̄mi hoīs fuisset veniale. cū p veniale nō fuisset p-

2 dita originalis iusticia. igit̄ simul mānsissent aliq̄lis obliq̄tas ⁊ perfecta rectitudo. P. sic ipā originalis iusticia manēs in hoīe ipm̄ p̄seruasset ab omi corpali infirmitate. sic m̄lto magis ab omi sp̄ūali. s3 peccatū veniale est q̄dā infirmitas anime seu interioris hominis.

3 P. nulla existēte deordinatōe viriū inferiorū respectu superiorū nullū poterit esse peccatū veniale. S3 anteq̄ hō inobediēs esset deo ⁊ deordinat⁹ ab eo p peccatū mortale. nō potuit esse aliq̄ deordinatio viriū inferiorū a supiorib3. Hoc eīn req̄rit ratio naturalis q̄ q̄diu baro pfecte obedit p̄ncipi seu impatori. q̄ impator nō pmittat subditos baronis aliquā rebellionē inferre baroni. Sic in ppposito ⁊c.

Opinio contraria.

S3 est quedā opinio ɔtraria huic ɔclusioni. q̄ dicit q̄ si hō mortaliter nō peccasset. t̄n ⁊ ipe prim⁹ hō ac etiā aliī ab ipo geniti potuissent venialiter peccasse.

1 Quia sicut trāsgressio p̄cepti est mortale peccatū. sic transgressio ɔsiliī vbi ɔsiliū sequestrat̄ a p̄cepto est peccatū veniale. S3 sicut de⁹ primis parentib3 dedit p̄ceptū. sic ipis ⁊ suis successorib3 potuit dare ɔsiliū. ɔtra qđ ipi venire potuerūt seruādo t̄n p̄ceptū. ergo ⁊c.

2 P. verbū ociosum n̄ est peccatū mortale. s3 hō in statu innocentie potuit verbū ociosum dicere. g̃ potuit venialiter peccare.

3 P. ɔfirmat⁹ in grā p̄t venialiter peccare. ergo hō in statu innocētie potuit venialiter peccare. Antecedēs patet in aplis. Cōsequētia etiā patet. q2 nō minoris efficacie videt̄ esse talis grē sp̄ūalis abundātia. q̄ ipā originalis iusticia.

4 P. idē p̄t argui sic. Existēs in statu innocētie si p̄t elicere actum magis repugnantē statui innocētie. p̄t etiā elicere actū min⁹ r̄pugnantē tali statui. s3 hō existēs ī statu innocētie potuit elicere actum mortal' peccati. q̄ maiorē habet repugnantiā ad statū inocētie. ergo etiā potuit elicere actū venialis peccati. q̄ minorē habet repugnātiā ad virtutē innocētie.

5 P. cui nō repugnat aliq̄s defect⁹ illi nō repugnat dispositio ad talē defectū. s3 ipe adā ppter rectitudinē innocētie nō habuit impossibilitatē peccādi mortaliter. g̃ nec venialiter. cū veniale sit dispositio ad mortale. Maior patet. q2 sicuti ī positiuis cui nō repugnat forma eidē nō repugnat dispositio ad formā. sic ⁊ ī priuatiuis. Minor etiā patet. q2 q̄cq̄d factū est possibile fuit fieri s3 hō existēs in statu innocētie de facto peccauit mortaliter. g̃ ⁊c.

6 P. quāto aliq̄ min⁹ distant tanto facilior est trāsit⁹ vni⁹ ad alterū. s3 totalis innocētia min⁹ distat a peccato veniali q̄ a mortali. g̃ ⁊c. Minor patet. Maior aūt habet̄ primo de generatōe. vbi q̄ virtute isti⁹ maioris ɔcludit̄ q̄ in habentib3 q̄litatē simbolā facilior est trāsit⁹.

7 P. Null⁹ potest diffidēter loq̄ de verbo dei sine peccato saltem

veniali. Sꝫ eua diffidēter loquebat̄ de verbo dei anteq̄ꝫ peccaret mortaliter. Quia cū dyabolꝰ q̄reret. cur p̄cepit vobis deꝰ ⁊c. r̄ndit eua de ligno qđ est ī medio p̄adisi p̄cepit nob̄ deꝰ vt nō comedamꝰ ne forte moriamur. Unde mlier apposuit h̄ forte. vbi deꝰ totaliter cōminabat̄ assertiue. Sꝫ ista nō ꝯcludūt

Solutio. Ad primū igit̄ dicendū ꝙ ex ꝯtemptu facere ꝯtra ꝯsiliū est mortale peccatū. sꝫ nō apparet ꝙ in statu innocentie hō potuisset venire cōtra dei ꝯsiliū nisi ex ꝯtemptu. cū nulla passio ipm̄ inclinasset ad oppositū. imo ipa originalis iusticia hoīeꝫ inclinasset ad obseruandū om̄e dei ꝯsiliū. igit̄ ꝯtra hm̄ōi internā inclinatōeꝫ militare nō potuisset nisi ꝯsiliū dei spernēdo. ꝓpter qđ mortaliter peccasset.

Ad.2. Ad secūduꝫ dicendū ꝙ sicut coriū molle ⁊ flexibile ꝯiunctū inflexibili ligno nequaq̄ꝫ flecti p̄t q̄ꝫdiu manet talis ꝯiunctio. sic aīa humana quāuis de se sit obliquabilis. q̄ꝫdiu tn̄ māsisset ꝯiuncta rectitudini originał iusticie nō potuisset obliquari. Sꝫ om̄e verbū ociosuꝫ vt ociosuꝫ est aliq̄ mentis obliquatio. alias nō opteret nos reddere rationē de om̄i verbo ocioso. qđ est cōtra textū euāgelij. Et ideo si hoīes ī statu innocētie permāsissent. sicut curuari a rectitudine nō poterāt manētes tn̄ in plena rectitudīe. q̄ꝛ h̄ ꝯtradictionē implicaret. sic verbū ociosū dicere nō poterāt vt est ociosū. Qđ notanter semꝑ addo. q̄ꝛ dato ꝙ dixissent eadē verba ⁊ multo plura q̄ nos sepiꝰ inordinate ⁊ ociose ꝓferimꝰ. talia tn̄ verba ipis nō fuissent ociosa. q̄ꝛ ꝓpter om̄imodā mentis eoꝝ rectitudinē talia verba semꝑ dixissent aliqua bona intentione. ⁊ ꝑ ꝯsequēs n̄ fuissent ociosa

Ad.3. Ad tertiū nego ꝯsequentiā. Ad ꝓbationē dico ꝙ gratia ⁊ originalis iusticia se habēt sicut excedens ⁊ excessū. Nā gratia est efficacior quātū ad vite meritū. q̄ꝛ s̄m augustinū existēs ī grā p̄t vlterius ꝓcedere ꝑ meritū vite eterne. Existens aūt in originali iusticia q̄ꝫuis possit stare ⁊ nō cadere in peccatū. nō posset vlteriꝰ ꝓcedere nisi ꝑ donū supadditū diuine gratie Sꝫ quantū ad obedientiā viriū inferioꝝ respectu supioꝝ originalis iusticia maioris fuit efficacie q̄ꝫ gratia etiā ipis ap̄lis cōmunicata. q̄ꝛ etiā ipi senserūt rebellionē viriū inferioꝝ ꝓpter fomitē peccati. qui in ipis q̄ꝫdiu ī hoc mūdo vixerūt nō fuit totaliter extirpatꝰ. Sicut sepe ꝯquerit̄ gloriosus ap̄ls paulꝰ. Et rōne talis rebellionis etiā in gratia ꝯfirmati

Nota. possunt q̄nq̄ꝫ venialiter peccare. nō aūt illi q̄ essent in iusticia originali. Propter qđ est hic diligenter aduertendū. ꝙ ꝯfirmatꝰ in gratia p̄t venialiter peccare. sꝫ nō mortaliter. Existēs aūt in iusticia originali p̄t peccare mortaliter. sꝫ nō venialiter. Nā gratia vie nō cōcernit de necessitate om̄imodā rectitudinē interiorē. ⁊ ideo p̄t secū cōpati peccatū veniale. Cōfirmatꝰ vero in gratia nō p̄t perdere grāꝫ alias nō esset cōfirmatꝰ. ideo nō potest peccare mortaliter. cū om̄e peccatū mortale totaliter excludat gratiā. Sꝫ ecōuerso existēs ī originali iusticia nō potest peccare venialiter. q̄ꝛ talis iusticia nō patit̄ secū aliquā obliquitatem. potest tamē peccare mortaliter. quia potest perdere talē iusticiā. cū in ea nō sit confirmatꝰ.

Ad quartū dicendū ꝙ supposita ꝑmanentia statꝰ innocētie. tunc repugnat ipsi homī peccare tā mortalr̄ q̄ꝫ venialiter. cū ꝑditione tn̄ statꝰ illiꝰ oportebat ꝙ primo peccareꝫ mortaliter. q̄ꝛ veniale nō meret̄ eiꝰ perditōeꝫ. perdito tamē statu innocētie ꝑ peccatū mortale. tunc vlteriꝰ nec habuit repugnantiā ad mortale nec ad veniale. Ad.4.

Ad quintū dicendū ꝙ q̄ꝫuis dispositio ad formā nō repugnet subiecto cui nō repugnat forma. tn̄ si talis dispositio habet repugnantiā ad formā p̄cedentē in subiecto. tūc hm̄ōi dispositio repugnat sbiecto sumpto cū permanētia prioris forme q̄ꝫuis eīm linee vt linea est nō repugnet circularis forma. nec ꝑ ꝯsequens curuitas cū ipsa curuitas disponat lineā ad formā ipsiꝰ circuli. talis tn̄ dispositio q̄ est curuitas repugnat linee sumpte cū permanētia rectitudinis. q̄ꝛ impossibile est ipam lineā simul esse curuā et rectā Sic in ꝓposito ⁊c. Ad.5

Ad sextū patet ꝑ iam dicta. q̄ꝛ quāuis facilior sit trāsitus linee q̄ est sub rectitudīe ad curuitatē q̄ꝫ ad formā ꝑfecti circuli. tamē faciliꝰ est in talē lineā inducere formā ꝑfecti circuli cū perditōe rectitudinis. q̄ꝫ cū permanētia rectitudinis inducere etiā quācūq̄ꝫ minimā curuitatē. sic q̄ꝫuis ⁊c. Ad.6.

Ad septimū dicendū ꝙ hoc potuit esse quidā modꝰ loquēdi sine tamē mentali diffidentia. Ad.7.

Secūda ꝯclusio est affirmatiua. s. ꝙ peccatū primi hoīs erat remissibile ex h̄ ꝙ ꝑ dei misericordiā primꝰ homo de suo peccato potuit penitere. Quia agens liberi arbitrij q̄ꝫdiu est in via potest habere displicentiā de malo. ⁊ per cōsequēs diuina bonitate cooperante potest agere penitentiā de peccatis. ⁊ cōsequi gratiā dei. Sed primꝰ homo postq̄ꝫ primū peccatū ꝑpetrauit remāsit in via ⁊ nō erat imediate in termino. q̄ꝛ post mortē a primo tūc homo erit ī termino. ergo mediātibꝰ Secunda ꝯclusio

diuinis impetibꝫ ⁊ impulsionibꝫ potuit habere sui peccati displicentiā. ⁊ ꝑ ꝯsequens dei bonitate coopante potuit agere ꝯdignā penitentiā. Instantia Sꝫ forte dicet ꝙ maior nō est vera qꝛ peccatū in spūm sanctū est irremissibile. vt patet Matth. xij. ⁊ pma Joh. vlti. c. ⁊ tamē existēs in tali peccato ē liberi arbitrij ⁊ adhuc viator. Solutio. Respōdeo ꝙ peccatū in spūm sanctum q̄zdiu peccator viuit i hoc mūdo nō dicit irremissibile ꝓpter oīmodā impossibilitatē. ſꝫ ꝓpter difficultatē. put intēdo declarare infra. xliij. dist. vbi mgr̄ tractat illā materiā.

Articulus secundus. **Quantū ad secūdū** principale ponā duas ꝯclusiones Prima est ꝙ tentatio carnis est fortior q̄z tentatio demonis. Secūda est. ꝙ primus homo nō fuit tentatus tentatōne carnis. sed solū tentatione demonis. Prima cōclusio Primā cōclusionē ꝓbo sic. Quanto tentator est inseparabilior a tentato. tanto tentatio est fortior ⁊ periculosior.
1 ſꝫ caro nostra est nobis vicinior ⁊ a nobis inseparabilior. Et ideo dixit quidā ꝙ pugna carnis est cōtinua quāuis sequat rara victoria.
2 P. quāto aduersari⁹ est min⁹ domabilis: tanto tentatio est fortior. ſꝫ inter oīes tentatores ⁊ aduersarios homis caro videt minus domabilis Unde multi sancti q̄ demonibꝫ ꝑ oīa ꝑcipere potuerūt. adhuc multas carnales tentatōnes sustinuerūt. vt appuit in glorioso aplo paulo. qui vt ipe fatet ter dominū rogauit vt stimul⁹ carnis sue auferret ab eo. Et vt patuit in beato anthonio. q̄ ad domandū carnē suā seipm̄ in ignē posuit. Patet etiā de illo sancto i vitaspatꝝ q̄ quinq̄ȝ digitos suos vnū post aliū oīes vna nocte lesit in igne ad resistendū tentationi ⁊ ad domandū carnem cū tentaret a quadā meretrice. Patꝫ etiam de beato benedicto. q̄ se nudū posuit in lecto de spinis ⁊ vrticis parato. Patet etiā d̄ beato hieronymo. q̄ cū maximis abstinētijs vix carnē suā cohibere potuit ab illecebris. vt patet in epl'a ad paulā. vbi vitā suam describens q̄tū ad cibū ait. De cibis aūt ⁊ potu taceo cū languētes monachi frigida aqua vtantur. et coctū aliquid sumere luxuria sit. De vigilijs ⁊ asperitatibꝫ subdit. Quotidie lacrimas. q̄ti die gemit⁹ fundebā. De asperitate vo loci ait ꝙ habitabat in vasta illa solitudie. q̄ adusta solis ardoribꝫ horridū monachis p̄stabat habitaculū. Quantū ad lectū ait. ꝙ si repugnātem somn⁹ iminens oppssisset nude humo ossa arentia collidebā. His ⁊ multis alijs suis castigatōibꝫ nō obstantibꝫ adhuc tñ vt ꝯqritur caro sua indomita pmanebat Propter qd̄ subdit. Pallebāt ora ieiunijs. ⁊ mēs estuabat ī frigido corpe. ⁊ ante hominē iā sua carne p̄mortuū soli⁹ libidinis incēdia bulliebāt Propter qd̄ addit. ꝙ si nos q̄ exosuꝫ habem⁹ corp⁹ talia sentim⁹. quid faciet puella in delicijs viuēs. Nempe viuēs mortua est. P. illa pugna est fortior ⁊ difficilior vbi pauciora 3
sunt auxilia seu remedia. ſꝫ talis est carnis tētatio. qꝛ vnicū tantū habet remediū. s. fugā a causis ⁊ occasionibꝫ hmōi tentatōis. Juxta qd̄ ait apl's. i. ad Chor. vi. Fugite fornicatōnē. Unde etiā phs in ethic; ait. ꝙ debem⁹ pati illud qd̄ senes patiebant ad helenā dicētes abijciam⁹ eā. P. bellū intestinū est magis 4
periculosū. Propter qd̄ ait boeti⁹. ꝙ nulla est peior pestis q̄z familiaris inimic⁹. Sꝫ carnis tentatio est belluꝫ intestinū. qꝛ in hmōi bello eiusdē toti⁹ pars est cōtra partē. Caro eñ cōcupiscit adūsus spiritū. ⁊ spūs aduersus carnem. sicut ait apl's. Sꝫ forte dicet ꝙ forti- Instantia
or inimic⁹ est dyabol⁹. ergo ei⁹ bellū est periculosi⁹. Cōsequētia patet. Antecedens est satis euidēs. Job. xli. vbi dicit de dyabolo. ꝙ nō est ptās sup terrā que ei competur. Rñdeo ꝙ Solutio
hoc pt intelligi nō de malicia tentatiua. s. de virtute motiua seu actiua. qꝛ si de⁹ pmitteret dyabol⁹ vnū totū montē trāsuertere possꝫ valde velociter qd̄ tamē null⁹ homo posset. Si tñ intelligit de malicia tentatiua. tunc dico ꝙ ibi loquit scriptura d̄ ptāte demonis cū inclusione tentationis carnalis q̄ tanq̄ȝ instrumēto vtit nos tentando. iuxta illud Job. xl. Uirt⁹ eius in lumbis ei⁹. Et fortitudo illius in vmbilico vētris ei⁹. Et ideo vt sic puta vt tentatio demonis includit tentationē carnis. tūc nō mirꝫ si validior est potestas tentatiua demonis q̄z soli⁹ carnis. Si aūt vtraq̄ȝ tentatio carnis. s. ⁊ demonis seorsū ꝑ se sumat. tunc tentatio carnis est fortior tentatōe demonis. qꝛ nulla existēte tentatione carnalis cōplexionis. tūc de quocūq̄ȝ vicio homo a demone tētaretur de facili homo vinceret. qꝛ tot⁹ homo pugnaret. Sꝫ d̄ quocūq̄ȝ vicio insito ſm carnalē complexionē. ac ſm astroꝝ impressionē tentatur homo ab intrinseco etiā cessante oīni tentatione extrinseca ipsi⁹ demonis. tunc nō pugnat tot⁹ homo. sed est diuisus in seipso. Juxta illud apostoli ad Roma. vij. Sentio aliā legē in mēbris meis repugnantē legi mētis mee. ⁊ captiuantē me in lege peccati. Et qꝛ

ome regnū in se diuisum desolabit. igit nisi in tali pugna homo diuinit⁹ adiuuet. tunc aut impossibilis aut valde difficilis est victoria. Propter qđ notāter ait sapiēs sap. viij. Sciui quoniā aliter nō possum esse cōtinens nisi de⁹ det. Secūda cōclusio est q tentatio hominis in paradiso nō fuit a carnali cōplexione sz ab ipo demone. Quia vbi omnia intrinseca sunt ordinatissime disposita. ibi pars partē nō impugnat sz adiuuat. ciuitas em̄ nō est bene disposita cū vicin⁹ impugnat vicinū. Sz [...]tione originalꝭ iusticie in statu illi⁹ innocētie omnia hoīs interiora fuerūt ordinatissime disposita. ergo nulla ab intrinseco tali hoīe potuit esse pugna. Q, aūt fuerit extrinsec⁹ a demone. patet gen. iij. de serpente. in cui⁹ figura apparēs demon. primo tentauit mulierē tanq̄ partē infirmiorē. et deinceps virū p mulierē tanq̄ partē fortiorē.

Secunda conclusio.

Dist. 22. Articulus tercius.

Quantū ad terciū

articulū tria inquirā. Primo vtrū ignorātia sit peccatū. Secūdo vtrū ignorantia excuset peccatū. Et tercio de articulo in se. s. vtrū primi parētes peccauerint ex ignorantia.

Inquisitō prima.

Circa primū est aduertendū q multi multipliciter distinguūt de ignorātia. Iuriste em̄ dicūt q duplex sit ignorātia. s. ignorantia iuris et ignorātia facti. Phs autē in ethic. dicit q est quedā ignorātia vniuersalis. alia vero particularis. Et in idē redeūt he due distinctiōes. q2 qđ phi appellāt ignorantiā vniuersalē. hoc iuriste appellāt ignorantiā iuris Ille em̄ habet ignorantiā iuris seu vniuersalē de hac veritate q adulteriū est mortale peccatū. qui simpliciter hoc ignorat. Ille aūt circa eandē veritatē habet ignorantiā facti seu particularē. qui bene scit adulteriū esse peccatū. ignorat tamē hoc adulteriū esse peccatū. puta si de nocte alia mulier loco vxoris sue se poneret ad lectū suū cū qua peccaret sine fraude ipam credēs esse suā. Theologi vo ponunt vnā distinctionē trimembrē. Quia f̄m eos quedā est ignorātia affectata. puta cū qs affectat se ignorare vt liberi⁹ et delectabili⁹ possit peccare nō habendo remorsum cōscientie. Alia est ignorātia neglecta. puta cū quis nō affectat ignorare. attamē pp̄ter sui molliciē et pigriciā nō facit tantū quantū posset et deberet ad hoc q sciat illud qđ scire tenet. et hec ignorātia appellat a iuristis crassa et supina. q2 sicut homines crassi iacētes supine scilicz bassius cū capite q̄ cū reliquo corpe tardius et difficili⁹ surgūt. sic laborātes iam dicta ignorantia minus studiose inquirūt et pigre laborant ad sciendū [...] que scire de iure tenet. Tercia est ignorātia inuincibilis. puta cū aliquis nullis suis viribꝫ potest huiusmodi ignorantiam p̄uenire. Et per hāc distinctionē trimēbrem possum⁹ subdiuidere qđlibet membrū predictarū duarū distinctionū. Nā ignorātia iuris vel est affectata. vel neglecta. vel inuincibilis. Et similiter distingui potest de ignorantia facti. Nā ille q̄ modo supradicto mulierem nō suā cognouit. vel hoc quādoqz desiderauit q taliter eueniret. puta q ignoranter cognosceret alienā. tūc huiusmodi ignorātia est affectata. vel nō adhibuit tantā diligētiā quantā debuit adhibere. et tūc huiusmodi ignorātia esset neglecta. vel totā diligētiā adhibuit quā adhibere debuit. et tūc talis ignorantia inuincibilis esse censet.

Nota valde bene.

His p̄missis pono quattuor cōclusiones. Prima est q ignorātia vt ignorātia nō est peccatū. Quia f̄m augustinū qđ nullo modo est volitū. nullo modo est peccatū. sed ignorātia vt ignorantia nullo modo est volita. q2 omēs hoīes natura scire desiderāt. vt patet p̄mo methaphi.

Prima cōclusio Ratio.

Secūdo dico q ignorātia vt est affectata potest esse graue peccatū. De tali em̄ ignorantia dicit in ps. Noluit intelligere vt bene ageret. Et sequit. Astitit omni vie nō bone. maliciam autē nō odiuit. Unde de talibꝫ dicit in libro Job q ipi dicūt deo. Recede a nobis. sciētiam viarū tuarū nolum⁹. Et de tali ignorāte dicit apostol⁹. i. ad Chor. xiiij. Qui ignorat ignorabit. Forte dicet q cōclusio secunda cōtradicat prime. quia qđ est affectatū est aliquo modo volitū. sed quedā ignorātia est affectata. vt dicit secūda cōclusio. ergo aliq̄ modo erit volita. cui⁹ oppositū assumit in minori rationis p prima cōclusione Respōdeo q nulla ignorātia est affectata inquātū ignorantia vel ratōne ignorātie. sed ratōne rei ignorate. vel ratōne alicui⁹ cōditionis annexe.

Secunda cōclusio

Instantia

Solutio.

Tercō dico q ignorātia neglecta similiter est peccatū. quia omittit ea que facere tenet. ergo saltē peccat peccato omissionis. attamē ceteris paribꝫ ignorātia affectata semp est maius peccatū q̄ neglecta. quia pl⁹ est ibi d' voluntario et temeritate. Et dico ceteris paribꝫ. quia posset cōtingere aliquē ex affectu ignorare in materia q̄ ita modici esset ponderis. et alter ex sua negligētia ignoraret in materia que adeo esset periculosa. q ignorātia neglecta seu

Tertia cō-clusio.

Cōclusio quarta.

crassa maiꝰ esset peccatū q̄ȝ affectata. Quarto dico ꝙ ignorātia inuincibilis nō est culpabilis. nisi forte induceret̄ ex culpa p̄cedēti. puta ex ebrietate vel alio quouis vicio. Nā ebrius dupliciter puniendꝰ est. vt patet. iij. ethi.

Inq̄sitō secunda primi articuli

Et ex istis satis patere videt̄ ad illud qd̄ secundo proponit̄ inquirendū. Nā cū culpa p̄prie nō excuset sed incuset. sequit̄ ꝙ ignorātia affectata nunq̄ȝ excusat peccatū. Ignorantia vero neglecta nō excusat a toto sȝ a tanto. Nā s̄m ꝙ plus vel minꝰ est ibi de negligētia. ꝛ materia plus vel minꝰ est periculosa. s̄m h̄ talis ignorātia magis vel minꝰ excusat hominem a peccato. Ignorātia autē inuincibilis si ex p̄cedenti peccato ignorātis non inducit̄. tunc nō solū excusat a tāto sed a toto. Si autem ex ebrietate vel alio quouis p̄cedēti peccato fuerit inducta. tūc ꝛ si excuset a tanto. nūq̄ȝ tamē excusat a toto. Propter qd̄ dicūt doctores ꝙ ebrietas etiā ip̄m loth de vicio incestus cū suis filiab; perpetrato nō penitꝰ excusauit.

Inquisitō tercia p̄mi articuli. Prima cōclusio. Reqre egidiū. di. xxiij. q. vlti.

Quātū ad illud qd̄ tercio p̄ponitur inquirendū. s. vtrū primi parētes peccauerint ex ignorantia. ponā duas ꝯclusiones. Prima est ꝙ quāuis peccauerint ignorantes. q2 om̄is malus ignorans. vt dicit̄. iij. ethicorū. primo tn̄ suo peccato nō peccauerūt ex ignorantia. ita ꝙ ignorātia esset causa p̄mi sui peccati. Nā pena nō p̄cedit peccatū sed sequit̄. Sed ignorātia rerū agendarū inflicta est propter peccatū. vt ait augustinꝰ in libro enchiridion. Et q̄rto de libero arbitrio ait augustinꝰ. ꝙ approbare falsa p̄ veris non est natura hoīs instituti. sed pena damnati.

Scd̄a cōclusio.

Secūda cōclusio est ꝙ quo ad alia peccata q̄ sequebantur primū peccatū ipse primꝰ homo aliq̄ modo peccauit per nescientiā. per ignorantiā p̄ errorē. ac per infidelitatē. Ista em̄ sic se habent ordinē. ꝙ semper illud qd̄ sequit̄ includit precedēs.

Nota bn̄.

Nā nesciētia dicit simplicē negationē scientie. Ignorātia dicit priuationē scientie. scilicet carentiā scientie apte nate tūc inesse. Error dicit nō solū carentiā noticie veritatis. sed etiā dicit adhesionē alicui ꝯtrario veritati. Infidelitas autē dicit errorē in materia sp̄ali. puta in his que spectant ad fidē vel ad bonos mores. Ex hoc arguatur sic. Qui peccat per infidelitatē. ille peccat per errorem ignorantiā ꝛ nescientiā. sed primi parētes post primū eorū peccatū qd̄ fuit superbia qua affectabāt esse vt dij ipi peccabāt per infidelitatē. vt patet p̄ augustinū. xiiij. de ciui. dei. c. xvij. Magna em̄ infidelitas fuisse videtur. ꝙ magis crediderūt verbis dyaboli q̄ȝ p̄cepto dei. Maior patet ex deductiōe imediate p̄cedenti

Dist. xxiij.

Articulus quartus. Prima cōclusio.

Quātū ad quartū

articulū ponā duas cōclusiones. Prima est ꝙ deꝰ nō potest facere spiritualē creaturā que naturaliter omino sit impeccabilis. Qr om̄is creatura naturaliter est mobilis ꝛ vertibilis. ergo naturaliter est defectibilis ꝛ peccabilis. Antecedēs patet p̄ damascenū lib. i. c. 1
iij. cōsequentia patet. quia om̄e illud cuiꝰ voluntas mobilis est ꝛ vertibilis. hoc derelictū puris suis naturalib; peccare potest. P̄. s̄m 2
apostolū. i. ad Thi. vi. Solꝰ deꝰ habet imortalitatē. qd̄ vtiq̄ȝ verū est naturaliter. Sicut ergo deꝰ non potest creaturā facere que naturaliter sit deꝰ. sic nō potest creaturā facere spiritualē que sit naturaliter imortalis. Cū igit̄ mors sp̄ualis creature sit peccatū. ergo nullā creaturā spiritualē potest deꝰ facere q̄ sit naturaliter impeccabilis.

Cōtra cōclusionē

Sȝ cōtra istā veritatem arguūt quidā sic. Deus potest facere aliquā creaturā q̄ ex puris suis naturalib; videat essentiā dei nudā. ergo potest facere creaturam naturaliter impeccabilē. Antecedens p̄batur. q2 illud est creature cōmunicabile qd̄ ip̄am nō ponit extra terminos creature. sȝ videre essentiā diuinā ex puris naturalib; cum sit perfectio finita nō ponit creaturā extra terminos creature.

Cōfirmat

Et ꝯfirmat̄. quia deꝰ potest lumē naturale vniꝰ angeli facere ꝙ sit eq̄le i claritate luminis glorie qd̄ est in altero angelo. ꝛ per cōsequēs ille videbit essentiā diuinam eque clare per naturā sicut iste p̄ gratiā ꝯsummatā que est lumē glorie. Probatur etiā cōsequentia. q2 impossibile est aliqd̄ principium deficere vel peccare in sua operatiōe quādiu manet imutabiliter ꝯiunctū sue directissime regule. ergo impossibile est talē creaturam peccare etiā naturaliter. eo ꝙ semper ex suis naturalib; coniuncta esset ipsi diuine essentie que est omniū regula directissima.

Solutio.

Respondeo per interemptionē antecedentis. q2 finis supernaturalis a nulla creatura potest naturaliter obtineri. quia tūc non esset supernaturalis finis si naturaliter aliqua creatura ip̄m posset ꝯsequi. Sed visio diuine essentie est finis supernaturalis maxime loq̄ndo de visione beata que est mediante lumine glorie. de qua currunt probatiōes antecedent̄ ideo ꝛc.

Ad primā p̄batiōnē

Ad primā p̄bationē nego minorē

Quāuis eñ videre beatifice diuinā essentiā per gratiā seu lumē glorie nō ponat creaturam extra terminos creature. videre tñ beatifice ꝑ naturā ꝯuenit soli deo. ꝓpter qđ creaturam omino poneret extra terminos creature.

Ad confirmationē. Ad ꝯfirmationē dicendū ꝙ cū lumen naturale ⁊ lumen glorie sint alteriꝰ ⁊ alteriꝰ rationis. ideo nō sunt apta nata sibi mutuo coequari. Illa eñ que sunt diuersaꝝ rationū sic se habent ꝙ per intentionē vniꝰ etiā si cresceret in infinitū nunq̄ deueniet ad equalitatē alterius. vt superiꝰ declaratū in primo libro. dist. xlvij. Et etiā ĩfra clariꝰ ꝓbabit. dist. xxxiiij. đ angulo cōtingentie ꝙ si cresceret in infinitū nunq̄ deueniret ad equalitatē anguli recti.

Secunda conclusio. Secunda cōclusio est ꝙ per donū gratie nature superadditū deꝰ potest facere aliquā creaturā impeccabilē. Quia illud qđ ĩmobilitat animā vel angelū in bono seu in virtutibus hoc reddit eū impeccabilē. sed abundantia gratie diuine maxime vt cōsummata ĩ patria ĩmobilitat animā in bono. quia replet in bonis om̄e desideriū eiꝰ. igit̃ quāuis in via simus mobiles. ⁊ per cōsequens aliquo modo peccabiles. in patria tamē erimꝰ per dei grām in moribꝰ ⁊ virtutibꝰ totaliter stabiliti. Propter qđ ait augustinꝰ in libro ꝯfeß. Ad te fecisti nos domine. ⁊ inquietū est cor nostrū donec reqescat in te. Et in eodē libro ait deo. Cū bi inhesero exonero me. ⁊ q2 tui plenus nō sum onus mihi ipsi sum. Etiā citra gloriam patrie posset esse tāta abundātia gratie. ꝙ creatura totaliter fieret impeccabilis. vt apparuit in beata virgine. que ex redundātia diuine gratie nec potuit peccare mortaliter nec venialiter.

Instantia Sed forte dicet̃ ꝙ ista ꝯclusio secūda destruit primā. Quia deꝰ potest facere ꝙ illa forma que est gratia in vna creatura sit forma naturalis in alia creatura. Si igit̃ ꝑ formam q̄ est gratia deꝰ potest facere creaturam impeccabilē. put tu dicis in secūda cōclusione. sequit̃ ꝙ hoc possit ꝑ formā naturalē. ⁊ ꝑ ꝯsequēs talis creatura habens talē naturalē formā erit naturaliter impeccabilis. qđ est cōtra primā cōclusionē.

Solutio. Respondeo ꝑ interemptionē maioris. quia illud qđ est gratia ĩ vna creatura. loquēdo ꝓprie đ habitu gratie in nulla creatura potest esse natura. quia cū gratia in suo perfecto esse sit ipa gloria anime seu ipm lumen glorie. igit̃ si gratia in aliqua creatura esset forma naturalis. talis creatura ex suis puris naturalibꝰ posset esse ꝑfecte beata. qđ est impossibile. cū hoc soli deo dinoscat̃ cōuenire.

Ad principale argu. Ad argumentū principale nego ꝯsequentiā. Ad probationē dicendū ꝙ remissibile ⁊ irremissibile nō dicunt̃ de ipis peccatis ratione infiniti excessus vniꝰ ad alteꝝ. sed ratione alteriꝰ ⁊ alteriꝰ statꝰ. idē eñ peccatū eiusdem peccatoris dicit̃ remissibile q̄diu fuerit ĩ via. ⁊ irremissibile cū via tota pertransita fuerit in termino. quia q̄diu peccator est in via nō desinit deus per suā misericordiā facere aliquos impetus in anima peccatoris. ratione q̄rū motuū ipa sinderesis peccatorē remordet ꝓpter quē remorsum quādoq̄ peccator cōsiderans sua delicta. coopante sibi gratia diuina potest agere penitentiā de peccatis. Post mortē vero cū peccator fuerit in termino. non est rationi ꝯsonū vt vlteriꝰ talibꝰ impetibus moueat̃. ꝓpter qđ suū peccatū extūc in sempiternum irremissibile perseuerat. Et quia ẜm damascenū. qđ est in hominibꝰ mors. h̄ fuit in malis angelis casus. ideo nō est simile de peccato hoīs. ⁊ de peccato demonis. nisi accipiat̃ peccatū hominis mortui q̄ sine penitētia decessit in peccato mortali. q2 sicut tal' homo nō est in via sed ĩ termino. sic ipe demon imediate pacto peccato. nō fuit vlteriꝰ in via sȝ in termino. ergo ⁊c̃.

Distinctio vicesimaquarta.

Hinc diligenter. Postq̄ magister determinauit de ipsa tentatione qua primꝰ homo incidit in peccatū. Hic tractat de adiutorio cōtra hmōi peccatū a deo sibi datum Et diuiditur in duas partes. Nā primo tractat de adiutorio naturaliter homini collato puta đ libero arbitrio quo homo potuit si voluit nō deficere. Secūdo de adiutorio supernaturaliter ei dando seu ꝯferendo. quo potuisset nō solū nō deficere. veꝝ etiā in meritorio bono ꝓficere. dist. xxvi. ibi. Hec est gratia operās ⁊ cooperās. Prima in duas. Nā primo magister determinat de illius natural' adiutorij potestate. Secundo de eiusdē adiutorij libertate. dist. xxv. ibi. Iā vero ad ꝓpositū Prima in duas. Nā primo ostēdit ꝙ p̄mis parentibꝰ cōtra peccatū a deo fuit datū sufficiens adiutoriū. Secūdo huiusmodi adiutorium appellat liberū arbitriū. ibi. Hic cōsiderandū est. Prima in tres. q2 primo ostēdit ꝙ homo a principio bonā habuit voluntatē. qua stare quāuis ñ ꝓficere potuit. Secūdo

inquirit quomodo talis voluntas bona dici potuit qua proficiēdo bonum mereri non valuit. Tercio cōtra ea que dixit obijcit ⁊ soluit Secūda ibi. Sed quomodo rectā. Tercia ibi. Ad hoc autē ꝙ diximus. Sequitur illa pars. Hic cōsiderandū est. Et diuidit̄ in duas partes. Nam primo specificat p̄dictaꝫ primi hominis potestatē. Secūdo assignat portionū ⁊ potentiarū anime quandā diuersitatem. ibi. Qd̄ bruta animalia nō habent. Et hec in tres. Nā primo ostendit huiusmodi portionū anime diuersitatē. Secundo ꝑ hoc describit peccatricis ꝓcessionis ordinem Tercio assignatōnis p̄dicte diuersitatis reddit rationem. Secunda ibi. Illud quoqꝫ p̄termittendum nō est. Tercia ibi. Hec de anime partibus. Secūda istarum diuiditur in tres partes. Quia p̄mo magister describit ordinem ꝓgressionis in peccatū. Secūdo ostēdit quādo mortale peccatū est completū ⁊ cōsummatū. Tercio ponit epilogationē p̄missorum. Secūda ibi. Nunc superest ostēdere. Tercia ibi. Hic itaqꝫ vt breuiter summam.

Circa hanc distinctionem quero istā questionem.

V Trum intellectus agēs pertineat ad liberum arbitrium. Et videtur ꝙ nō quia potentia naturaliter agens et necessario nō pertinet ad liberū arbitriū. intellectus agēs est huiusmodi. Maior patet. q2 liberi arbitrij est libere agere ⁊ non necessario. potest em̄ hoc ⁊ oppositū ratōne sue libertatis. Minor similiter patet. quia intellect⁹ agens necessario abstrahit ⁊ illustrat fantasmata sibi p̄sentia. ⁊ nō potest n̄ abstrahere ⁊ illustrare. Contra. illa potētia pertinet ad liberum arbitriū sine qua non possum⁹ arbitrari. Intellectus agens est huiusmodi. quia nisi virtute intellect⁹ agētis abstraherent̄ ⁊ illustrarentur fantasmata nō possemus ratiocinari: nec per consequens arbitrari. Hic quattuor sunt videnda. Primo quid sit intellectus agens. Secundo quid intellectus agens efficiat in fantasmate. Tercio quid liberum arbitrium. Et quarto de eo quod querit̄.

Articulus primus

Quātum ad primū

ponā primo conclusionē cōmunē quā credo esse verā. Secūdo recitabo opiniones cōtrarias cū suis motiuis. ⁊ ad huiusmodi motiua respōdebo. Conclusio est hec. ꝙ intellectus agens est quedā naturalis potentia anime realiter distincta ab itellectu possibili. Quia illa potentia q̄ nec elicit actū intelligendi nec actū volendi. illa nec est intellectus possibilis nec volūtas. sed intellect⁹ agēs nec elicit actū intelligēdi nec volendi. ergo ⁊c̄. Maior patet. ꝓbatio minoris. quia si eliceret actū intelligendi tunc superflueret intellect⁹ possibilis. Si autē eliceret actū volēdi tūc superflueret ipa volūtas. P̄. faciēs ⁊ patiēs in omi natura arguūt potētias naturales realiter distinctas. quia efficiēs ⁊ materia nunq̄ꝫ coincidūt vt patet. ij. phisicoꝝ. ⁊ om̄e qd̄ mouet̄ ab alio mouet̄. vt patet. vij. phisicoꝝ. Sꝫ in natura anime nostre intellect⁹ agentis est om̄ia facere. ⁊ intellect⁹ possibilis est om̄ia fieri. vt patꝫ tercio de anima. ergo intellect⁹ agēs est naturalis potētia anime realiter distincta ab intellectu possibili. ⁊ per cōsequēs etiā ab ipa volūtate. Quia nō potest esse minor cōuenientia intellect⁹ cū intellectu. q̄ꝫ intellect⁹ cū volūtate. Hec cōclusio duo ponit. Primo em̄ ponit ꝙ intellectus agēs est quedā natural' potentia anime nostre. Secūdo ꝙ est potentia distincta realiter ab itellectu possibili Cōtra primū istoꝝ sunt tres opiniones quas recitat Johānes grāmaticus sup̱ tercio de anima. Quaꝝ prima est. ꝙ intellectus agens est intellectus vniuersalis qui est omniū conditor puta ipse de⁹. Isti⁹ opinionis dicit̄ fuisse plato. Et etiā aliqui christianoꝝ qui hāc opinionem asseruerūt. ꝓpter illud verbū Johā. p̄mo. Erat lux vera que illuminat omnē hominem venientē in hunc mundū. Et ꝓpter illud p̄s. Signatū est super nos lumen vultus tui domine. Sꝫ istud nō valet. Quia sicut deus opatur in omi operatōne rerū corporaliū tamē cōmunicans suā bonitatē agētibus corporalib⁹ ipa secū agere sinit. sic agit in operatōnib⁹ ipsi⁹ anime intellectiue ꝙ tamen intellectū agentē inexistentē nature ipsius anime ipi anime cōmunicauit Secūda opinio est ꝙ intellect⁹ agens est quedā substantia sepata. que est inferior deo ⁊ superior anima nostra. Et isti fuerūt bifurcati. Nam quidā dixerūt ꝙ virtute talis substantie separate per quandā vnionem ad nos fit i nobis intellectualis operatio. Et hec fuit opinio alexandri cōmentatoris. ac etiā in parte fuit opinio auerrois cōmentatoris. sicut superi⁹ patuit. dist. xvij. Alij vero dixerūt intellectus

Cōclusio 1

2

Opinio prima.

Cōtra

Opinio secunda.

alis operatō fit in nobis per hec ꝙ illa substā tia separata influit nobis formas intellectuales sicut posuit auicen. Sed nec hoc valꝫ Quia sicut ars medicine operatur sanitatem ab extrinseco naturam adiuuando ꝙ tamē principium actiuum intrinsecum p̄supponit scilicet ipsam naturam. sic separata ista substantia solum posset esse principiū extrinsece coadiuuans ⁊ instruens modo quo videmus etiaꝫ magistrum discipulū informare. et ideo necessario p̄supponit actiuū aliquod principiū intrinsecū quod erit naturalis potentia anime.

Cōtra eā.

Opio tercia. Tercia est opinio themistij qui ponit in anima nostra duplicem intellectum. quorum vnum appellat intellectum possibilem ⁊ alium intellectum factiuum. ⁊ vtrūqꝫ intellectuꝫ dicit intelligere differenter tamē. quia factiuum dicit semper actu intelligere. possibilem autem non semper actu.

Cōtra eā. Sed nec istud valet. Quia quilibet experitur in seipo ꝙ non semper actu intelligit.

Opio q̄rta. Contra vero secundam particulam predicte conclusionis est opinio quarta. quā cum p̄cedentibus tribus recitat iohannes grāmaticus vt supra. Que opinio ponit ꝙ intellectus agens ⁊ possibilis realiter sunt vnus intellectus differēs solum penes perfectum ⁊ imperfectum. Nā idem intellectus vt est in potētia ⁊ imperfectꝰ ⁊ vt reducitur in actum per intellectum alterius puta per intellectuꝫ magistri sic dicitur possibilis. Sed vt est perfectus ita ꝙ alium intellectum reducit in actū puta intellectum sui discipuli. sic dicitur intellectus agens. Et hanc opinionem inter ceteras videtur Iohānes grāmaticus magis acceptare.

Cōtra eā. Sed nec istud valet. Quia ꝑm hanc opinionē sequeretur ꝙ homo non instructus a didascalo ita haberet intellectum possibilem ꝙ omnino careret intellectu agente. qđ est inconueniens.

Opio quinta. Ja. primo q̄. q. xi. Est etiam vna opinio moderna ponens intellectum possibilē ⁊ agentem esse eandem potentiam anime. Nam vt dicunt ponentes hanc opinionem. sicut eadem potentia volitiua est mouens ⁊ mota. ⁊ est actiua ⁊ passiua. sic eadem potentia intellectiua dicitur possibilis ⁊ agens licet non eodē modo. Nā ipsa potentia anime sumpta cū suis aptitudinibus ꝑm ꝙ apta nata est perfici per vlteriores actus dicitur possibilis. ꝑm vero ꝙ ad illos actus se mouet non quidem efficienter sꝫ formaliter mediantibus quibusdam habilitatibus sibi a deo concreatis a principio sue creationis. sic dicitur agens. Et ideo concludunt isti ꝙ intellectus agens ⁊ possibilis est vna ⁊ eadem potētia diuersimode tamē sumpta.

P̄. istud cōfirmatur ab alijs sic. Propter vnum simplicem actum non oportet ponere multiplicem potentiam. sed intelligere est vnus simplex actus. 2

P̄. si intellectus agens differt a possibili. tunc vel talis intellectus agens intelligeret. ⁊ tunc superflue ⁊ vane poneretur intellectus possibilis. cui proprie competit intelligere. aut non intelligeret ⁊ tunc esset ignobilior intellectu possibili. quia sibi competeret ignobilior operatio. cum intelligere sit nobilissima operatio anime. Hoc autem est contra philosophum tercio de anima. vbi ait. ꝙ agens prestantius est patiente. ergo ⁊c. 3

Cōtra eā. Sed nec istud valet. Quia vnuꝫ ⁊ idem indistinctum realiter respectu eiusdē non potest esse simul i actu ⁊ in potentia Sꝫ anima nostra est in potentia respectu formarum intelligibilium seu specieruꝫ. cum sit potentia receptiua earum. ⁊ est in actu respectu earum. cum sit factiua earum. res enim i fantasia existentes sunt potentia intelligibiles. nec possunt actu recipi in intellectu possibili nisi fiant actu intelligibiles. igitur ꝑm aliam ⁊ aliam potentiam iste opposite conditiones conueniunt ipsi anime intellectiue

Solutio. Ad. 1. Ad primum igitur argumentum dicendum ꝙ non est simile de intellectu ⁊ voluntate. quia nulla voluntas facit suum obiectum actu volibile. sicut est quidam intellectus qui facit obiectum qđ erat potentia intelligibile actu intelligibile. Si enim vna voluntas esset que presupponeret obiectum voluntatis actu esse volibile. ⁊ quedam esset voluntas non presupponens sed faciens tale obiectū de potentia volibile actu volibile. tunc necessario tales voluntates differrent. ⁊ prima posset dici voluntas possibilis. alia vero agēs. Et quia sic est ex parte intellectus. ideo ⁊c. De aptitudinibus illis nihil curo ad presens dicere. quia eodem modo possunt improbari sicut superius improbate sunt inchoationes formarū materialium in materia Iste enim doctor conformiter loquebatur de formis corporalibus ⁊ spiritualibus quantum ad preexistentiam in suis subiectis. Nec etiam verum dicit in hoc ꝙ ait intellectum seipsum moue re formaliter per formam sibi connaturalem seu naturaliter concreatam. quia sicut patet in tercio d' aīa. in p̄mordio sue creatōis itellectꝰ

est sicut tabula rasa in qua nihil est depictũ.
Bene tamen cõcedo ꝙ intellectus actiuatus
per formã seu speciẽ receptã ab obiecto virtu
te intellectus agentis aliquo modo se habeat
actiue respectu ipsiꝰ intellectõnis. nõ aũt per
huiusmodi aptitudines quas iste doctor po
Ad. 2. nit. Ad secundũ dicendũ ꝙ respectu vniꝰ
simplicis operatõnis concurrũt bene plures
potentie. quarũ vna se habet actiue alia vero
Ad. 3. passiue. Ad terciũ dicendũ ꝙ sicut sol est
virtualiter calidus. ⁊ tamẽ ꝓpter hoc nõ sũt
superflua ista inferiora que virtute solis sunt
formaliter calida. Sic intelligere cõuenit in
tellectui agenti virtualiter. ⁊ tamẽ ꝓpter hoc
nõ supfluit intellectus possibilis cui formali
ter intelligere cõuenit.

Articulus secundus. Prima cõclusio.

Quãtũ ad secundũ
principale ponã duas ꝯclusiones Prima
est ꝙ intellectus agens abstrahit speciẽ intel
ligibilem a fantasmata actione positiua. Qr
ex eo qd̕ est potentia tale non potest fieri actu
tale nisi mediante actõne positiua maxime si
illud qd̕ fit est aliquid positiuũ. sed ipsiꝫ fan
tasma prius ꝙ̄ attingat lumine intellectus
agentis est solum potentia intelligibile. ⁊ ꝯm
cõmentatorem tercio [illegible] anima. per intellectũ
agentem fit actu intelligibile. ergo oportet ꝙ
actio intellectus agentis circa ipm fantasma
2 fit realiter positiua. P̄. illustratio est actio
positiua. sed intellectus agens abstrahit spe
cies intelligibiles a fantasmatibꝫ illustrãdo.
Nam cõmentator vbi supra ait. ꝙ sicut se ha
bet lumen solis ad colores. sic se habet intelle
Opiõ contraria. ctus agens ad fantasmata. ergo ⁊c̃. Sꝫ cõ
trarium istiꝰ ponũt quidã doctores dicẽtes
ꝙ operatio intellectꝰ agentis circa fantasma
ta non est positiua sed remotiua. quia huius
modi actione fit quedam separatio seu seque
stratio cõditionũ indiuidualiũ ab ipa quid
ditate. ita ꝙ ipsa quidditas p̄ter huiusmodi
cõditiones potest immutare ipm intellectuꝫ
Cõtra eã. possibilem. Sed istud non valet. Quia
omis actio remotiua p̄supponit aliquã actio
Secũda cõclusio. nem positiuam. Secunda cõclusio est ꝙ
per huiusmodi actionẽ positiuam intellectꝰ
agentis non imprimitur aliquid positiue ip
si fantasmati. per cuius impressionem illud
idem fantasma qd̕ primo informabat fanta
siam postea informet intellectum. Quia ac
1 cidens in numero non potest migrare de sub
iecto in subiectum. sed intellectus possibilis
est subiectum ab ipsa fantasia distinctum. er
go ⁊c̃. P̄. quicquid recipitur in re particu 2
lari materiali ⁊ extensa est particulare mate
riale ⁊ extensum. sed fantasma est quid parti
culare materiale ⁊ extensuꝫ. ergo quicquid si
bi imprimitur erit particulare materiale ⁊ ex
tensum. Nam omẽ qd̕ recipitur ad modum
recipientis recipitur. Igitur tali impressio
ne non obstante ipsuꝫ fantasma maneret par
ticulare materiale ⁊ extensum. nec per conse
quens ipm intellectũ posset informare P̄. 3
accidens simpliciter spirituale nõ est recepti
bile a subiecto materiali. quia recipiens ⁊ re
ceptum oportet adinuicem habere ꝓportio
nem. sed quicquid intellectꝰ agens imprime
ret hoc esset accidens pure spirituale. igitur
non esset receptibile in fantasmate qd̕ est res
materialis informans subiectum materiale.
scilicet ipsam fantasiam. ergo ⁊c̃. P̄. agens 4
spirituale non trãsmutat subiectum materia
le ad formam nisi mediante motu locali. sed
intellectus agens non mouet fantasma mo
tu ꝯm locum. igitur nec ꝯm formaꝫ. P̄. illa 5
forma impressa nec potest esse immissa ab ex
tra. quia tunc intellectus agens crearet eam.
nec potest esse educta de potẽtia fantasmatis.
quia omẽ qd̕ educitur de potentia rei materia
lis est quid materiale. ⁊ per cõsequens fantas
ma virtute illius impressi non posset mouere
intellectum possibilem. ratõne cuiꝰ motionis
tenentes oppositã partem ponũt fieri huius
modi impressionẽ Probãt autẽ isti huius Opio contraria.
modi impressionẽ fieri in fantasmata verbis
multis. sed paucis rationibꝫ. Virtꝰ eñi oim
verboꝝ suorum est hec. De potentia non po 1
test aliquid in actũ reduci nisi facta aliqua i
eo formali impssione. sed fantasma anteꝙ̄ lu
mine intellectus agentis perlustret est soluꝫ
potentia intelligibile. postꝙ̄ vero perlustra
tum est est actu intelligibile. ergo oportet ꝙ
per talem illustrationem aliquid sibi forma
liter imprimatur. Adducunt etiã isti plu 2
res autoritates arestotelis ⁊ cõmentatoris ex
tercio de anima. quarũ vna magis apparens
est ista. quã ponit auerrois in prima magna
disgressione tercio de anima dicens. Denu
dare formas a materijs nihil aliud est nisi fa
cere intellectas in actu postquã fuerũt in po
tentia. queadmoduꝫ cõphendere eas nihil
aliud est ꝙ̄ recipe eas. Et ibidẽ ait. Intellectꝰ
agẽs ẽ illud qd̕ extrahit illud qd̕ ẽ in potẽtia
de potẽtia ad actũ Sꝫ ista non concludũt.
Ad primũ igitur dicẽdum ꝙ quãuis illa Ad. 1.

quod ba cōtineāt aliquā veritatē in formis realibus. nō tamē in formis intentionalibꝰ. Dato enī ꝙ lumē p̄sens existēs coloꝛi nihil penitus sibi imprimat. tamē species intentōnalis coloꝛis ad p̄sentiā luminis educit̄ in actū. q̄ sine lumine necessario remaneret in potentia Sic dato ꝙ lumē intellectꝰ agentis nihil imp̄mat ipi fantasmati. ad p̄sentiā tamē hmōi luminis species intelligibilis deriuat̄ ab ipso fantasmate. que species virtute p̄dicti luminis glustrata efficit̄ forma intellectꝰ possibilis rep̄sentans obiectū vt actu intelligibile. Et p h̄ etiā patet ad autoꝛitates ipiꝰ cōmētatoꝛ.

Articulus tertius. Prima cōclusio. Ratio

Quantū ad terciū principale ponā duas cōclusiones. Pria est ꝙ liberū arbitriū est anime nostre potētia. Quia ea que sunt in aīa. vel sunt actꝰ seu operationes. vel sunt principia actuū seu opationū. sed liberū arbitriū nō est actꝰ seu operatio. quia actꝰ nō est quid manēs sed imediate trāsiens. liberū autē arbitriū est q̄d manens. igit̄ est principiū operatōnis in anima. Omē autem qd̄ est principiū operatōis in anima hoc vel est species vel habitꝰ vel passio vł potētia Sed liberū arbitriū nō potest dici species. cū nō sit similitudo repsentatiua rei intelligibił. Nec habitꝰ. qꝛ ex frequētatis actibꝰ generat̄ ꝛ acquirit̄ habitꝰ. vt patet. ij. ethicoꝝ. sed liberum arbitriū nō est in nobis per actꝰ acquisitum. sed est nobis naturaliter innatum. Nec passio. quia passio ꝓprie dicta solū est in parte sensitiua. liberū vero arbitriū spectat ad partem intellectiuā. Et si dicit̄ ꝙ intelligere ē quoddā pati. ergo ꝛc. Responsio qd̄ nō est ꝓprie passio. sed est salus ꝛ perfectio. vt patet iij. de anima. Et confirmat̄. quia q̄ ex passione agunt̄ nō agunt libere. nā passionati nō agunt libere: sed ex impetu. ꝛ ideo magis agūtur q̄ agant. ergo si liberum arbitriū esset passio. tunc liberū nō esset liberū. ꝛ non libere fieret qd̄ libero arbitrio fieret. qd̄ est ꝯtradictio.

Instantia

Solutio

Cōfirmat̄

Igit̄ ex inquisitōne sufficiētis diuisionis sequit̄ ꝙ liberū arbitriū sit potētia. Sꝫ cōtra istud est quedā opinio quāuis nō totaliter tamen partialiter. Concedit enī hec opinio ꝙ liberū arbitriū est potentia. sed cū hoc dicit ꝙ est actꝰ ꝛ habitꝰ. Quia sicut hoc nomen intellectꝰ qnq꜃ accipit̄ ꝓ potentia. iuxta illud iij. de aīa. dico autē intellectū quo opinatur ꝛ intelligit anima. ꝛ hic nihil actu est eoꝝ que sunt ante intelligere. quādoq꜃ pro actu fm ꝙ phs. iij. de aīa cognitionē indiuisibiliū vocat intellectū circa quē nec est verū nec falsū. quia verū ꝛ falsum sequunt̄ cōpositōez ꝛ diuisionē id est affirmatōez ꝛ negatōez. qnq꜃ etiā accipit̄ ꝓ habitu. qꝛ sicut habitus ꝯclusionū est ꝛ dicit̄ sciētia. sic habitꝰ p̄ncipioꝝ vocat̄ intellectꝰ. de p̄ncipijs enī nō est sciētia. qꝛ sciētia ē de his circa q̄ ꝯtingit dubitare ꝛ q̄rere. iuxta illud. ij. posterioꝝ. q̄stiones sūt eq̄les numero his q̄ vere scimꝰ. circa p̄ncipia āo nō opoꝛtet dubitare vł q̄rere. cū ea q̄libet ꝓbet audita et sunt sicut ianua in domo quā nullꝰ ignoꝛat. vt dicit̄. ij. metha. Sic igit̄ isti dicūt nomē liberi arbitrij esse cōmune ad significādū potētiā actū ꝛ habitū. Q, enī sit actꝰ h̄ ipi ꝓbāt. qꝛ arbitriū idē est ꝙ iudiciū. sꝫ iudiciū dicit actū. ḡ ꝛc. Minoꝛ patet de se. Probatio maioris. qꝛ mgr̄ dicit h̄ in lr̄a ꝙ liberū arbitriū est liberū de volūtate iudiciū. Q, aūt dicat habitū ꝓbant. qꝛ facultas dicit habitū. sꝫ mgr̄ h̄ dicit ꝙ liberū arbitriū est facultas ratōnis ꝛ volūtatis. Ecōtra vero sunt aliq̄ qui ꝓbant ꝙ liberū arbitriū nō sit potētia. Quia potētia nō suscipit magꝭ ꝛ minus. sꝫ liberum arbitrium suscipit magis ꝛ minus. qꝛ enchiridion. vi. c. ait augustinꝰ. multo quidē liberiꝰ est arbitriū qd̄ omino peccare nō potest. Sed ista nō ꝯcludunt. Ad primū igit̄ dicendū ꝙ licet hoc nomē intellectꝰ inuenia̅t esse extensū ad actū habitū ꝛ potentiā. hoc tamē nusq̄ in libris ph̄ie inuenitur de ipso libero arbitrio. Ad probationē cū dicit̄ ꝙ liberum arbitriū est iudiciū ꝛc. dico ꝙ illa p̄dicatio nō est foꝛmalis. sed causalis. ꝛ si nō causalitate elicitiua. saltē causalitate imperatiua. quia voluntas imperādo ꝯsilium cōsequēter videt̄ imperare iudicium quod presupponit ipsum consiliū

Alia opīo huic ꝯria.

Solutio. Ad. 1.

Ad secundā probationē dicendum ꝙ hoc nomen facultas magis significat potētiā q̄ habitum. Unde etiā cōmunis vsus loquendi hoc habet cum volumus dicere aliquē habere posse vel non posse respectu alicuius effectus. ꝙ dicimus eum habere facultatem vel non habere facultatem respectu talis effectꝰ.

Ad. 2.

Ad vltimum cum dicitur ꝙ liberum arbitrium suscipit magis ꝛc. dicendū ꝙ licet potentia fm se non suscipiat magis ꝛ minus. tamen ꝓ disconueniētes dispositōnes potētia quādoq꜃ impedit̄ in suo opere. Unde ꝓpter peccatū minuit̄ arbitriū hominis. ꝛ inducit̄ seruitꝰ dyaboli. a qua tn̄ seruitute homo cum voluerit per liberum arbitriū cooperante sibi gratia dei poterit liberari. Scd̄a ꝯclusio ē

Ad. 3.

Conclusio secūda

Opio partim ꝯria.

Opio prima.

Cõtra eã.

Solutio. ad ratões.

Opinio secunda.

ꝙ liberum arbitriũ est idẽ realiter qđ potẽtia volitiua. Quia supposito ex pcedẽti ↄclusione ꝙ liberũ arbitriũ sit potẽtia. tũc realiter videt esse ista potẽtia q̄ p se ꝛ pncipaliter ẽ libera. talis aũt ẽ potẽtia volitiua. sic patebit isra dist. xxxviij. ergo ꝛc. Sꝫ cõtra istud sunt plꝛes opiniões. q̃rũ vna ponit liberũ arbitriũ esse potẽtiã distinctã ab ipa volũtate. Quia distinctoꝝ obiectoꝝ distincte sunt potentie. ista patet secũdo de aĩa. vbi dicit. ꝙ potẽtie distinguunt per act⁹ ꝛ act⁹ per obiecta. sed volũtatis ꝛ liberi arbitrij est aliud ꝛ aliud obiectũ quia obiectũ volũtatis est finis. obiectũ vero liberi arbitrij sunt ea que sunt ad finẽ. sicut patet. iij. ethicoꝝ. vbi dicit. ꝙ volũtas est finis. ꝛ electio eoꝝ que sunt ad finẽ. electio autẽ est actus liberi arbitrij. ergo ꝛc. Et addũt quidam istoꝝ ꝙ liberũ arbitriũ est potẽtia superior intellectu ꝛ volũtate. habens in se vltimũ actũ ratõnis qui est iudicare. ꝛ primũ actum voluntatis qui est eligere Sed istud non valet. Quia ſm ordinẽ rerũ nobis cõmuniter apparentẽ nõ est dare maiorẽ diuersitatẽ in superioribꝫ q̄ꝫ in inferioribꝫ. Ista patet per autorẽ de causis qui ait. ꝙ vnita sunt in superioribꝫ que sunt sparsa in inferioribꝫ. sꝫ in potentijs inferioribꝫ anime nõ est dare potentiam mediã inter potentias apphensiuas ꝛ appetitiuas. omis eñ potentia sensitiua vel est apphensiua vel appetitiua. ergo nec in superioribꝫ potentijs anime erit aliq̄ potentia media inter intellectũ ꝛ voluntatẽ. Ad rationem istoꝝ dicendũ ꝙ licet obiecta formaliter distincta quoꝝ vnũ non est ratio tendendi i alteꝝ arguãt aliquo modo potentiarũ distinctionem. tñ diuersa obiecta quoꝝ vnũ est ipi potentie ratio tendendi in alterũ nõ arguunt diuersas potẽtias. licet quãdoq̄ꝫ arguãt vnius potentie esse diuersa officia. eadẽ eñ est potentia que apphendens principia mediantibus principijs tendit in cõclusiones. Et qꝛ finis est ipsi volũtati ratio tendendi in ea q̄ sunt ad finẽ. ꝛ potentia volitiua vt est voluntas tẽdit in finẽ. vt autẽ vẽdicat sibi nomẽ liberi arbitrij tendit in ea que sunt ad finẽ. ideo ratio istoꝝ est cõtra eos. quia directe probat voluntatẽ ꝛ liberũ arbitriũ esse vnã ꝛ eandem potentiã. habentẽ aliud ꝛ aliud officiũ. quorum ratõne vni⁹ dicet simpliciter velle. ratione vero alteri⁹ dicet libere eligere. Alia est opinio que ponit ꝙ liberũ arbitriũ nõ est vna potentia. sed simul dicit plures potẽtias. scilicet rationẽ ꝛ voluntatẽ. Quia vt isti dicunt liberum arbitriũ dicit rationẽ put ei cõuenit iudicare. sed dicit voluntatẽ put ei conuenit eligere libere. Unde liberum arbitrium dicit quasi liberũ iudiciũ. Et istud cõfirmãt p damascenũ qui ait. Anima per liberũ arbitrium libere appetit. libere iudicat. libere impetum facit. libere disponit. libere eligit. Et augustin⁹ libro secũdo retractationũ ait. Cũ đ libero arbitrio loquimur. nõ de parte anime loquimur. sed de tota. Sed nec ista cõcludunt. Quia quãuis liberũ arbitrium cõnotet rationẽ. tamẽ formaliter ꝛ essentialiter dicit solã voluntatẽ. Ad primũ igitur motiuum istoꝝ dicendũ ꝙ iudicare elicitiue est actus rationis. sed impatiue potest dici act⁹ volũtatis. ac etiã approbatiue. Quãuis eñ iudicialis discretio sit actus ratõnis. tamen imperiũ cõsilij a quo dependet iudicium. ac etiã approbatio iudicij sunt actus voluntatis

Cõfirmat

Cõtra ei.

Solutio Ad.i.

Et per idẽ patet ad secundũ. quia illi act⁹ ꝛ multo plures quos damascenus adducit. omes sunt actus liberi arbitrij aliquo predictorum modoꝝ. s. vel elicitiue. vel impatiue. vel approbatiue. Ad tercium dicendũ ꝙ augustin⁹ cum liberũ arbitriũ appellat totã animã. tunc nõ loquitur de totalitate cõpositionis essentialis. sed loquit de totalitate ↄtinentie virtualis. quia eñ liberũ arbitriũ mouere potest omes alias potentias anime que sunt ratõnales siue per essentiã siue per participationẽ. sicut rex mouet regnũ. ideo sicut totum regnũ virtualiter ↄtinet in rege. sic omia que sunt in regno anime ↄtinent in volũtate

Ad.2.

Ad.3.

Articulus quart⁹. Prima ↄ̃clusio.

Quãtuꝫ ad quartũ

principale dico pmo. ꝙ intellect⁹ agẽs nõ ptinet ad liberũ arbitriũ tanq̄ꝫ aliqđ inclusũ i sua formali rõne. Quia potẽtia cui nec ↄuenit arbitrari nec libere agere. illa ñ pt esse de rõne formali liberi arbitrij. sꝫ intellectui agẽti nec ↄuenit arbitrari. siue arbitrari accipiat p iudicare siue p iudicatiue intelligere. qꝛ intellectus agens nec iudicat nec intelligit. hoc enim cõuenit possibili intellectui. siue accipiatur arbitrari pro imperare. quia vt sic conuenit voluntati. Nec etiam intellectus agens libere agit. sꝫ naturali necessitate actum sue illustrationis exercet. ergo ꝛc. Secũdo dico ꝙ intellect⁹ agens spectat ad liberũ arbitriũ tanq̄ꝫ aliquid sine quo liberum arbitrium actũ suũ pprium naturaliter seu via nature exercere non pt. Nã illud qđ p̄supponit a p̄supposito. etiã

Secũda ↄ̃clusio.

p̄supponit̄ a p̄supponēte. sȝ intellect⁹ agēs p̄supponit̄ a naturali exercitio intellect⁹ possibilis. ⁊ ip̄e intellect⁹ possibilis p̄supponit̄ a libero arbitrio. q2 cū oporteat intelligentē fantasmata speculari. ⁊ fantasma nō sit speculabile naturaliter sine lumine intellect⁹ agentis. opꝫ q intellect⁹ possibilis q̄ ad exercitiū sui act⁹ via naturali p̄supponat lumē intellectus agētis. volūtas aūt seu liberȝ arbitriū cū p obiecto habeat bonū cognitū. via nature opꝫ q p̄supponat q̄tū ad exercitiū sui act⁹ actū intellect⁹ possibilis. Dico autē naturaliter seu via nature. q2 supnaturaliter ⁊ maxime d̄ absoluta potētia dei volūtas posset actū suū pfecte elicere absq; omni āminiculo intellectus possibilis. vt declaraui in primo libro. dist. i. q. i. arti. iiij. Ex his patet r̄nsio ad vtrūq; argumentū inductū in principio q̄stionis.

Distinctio vicesimaquinta.

Iam vero ad ppositū. Postq; mgr̄ determinauit de liberi arbitrij ptāte. h̄ determinat de hmōi arbitrij libertate. Et diuidit̄ in duas ptes. Nā p̄mo tractat de hmōi libertate i generali. Scd̄o p̄sequit̄ in sp̄eali. ibi. Est em̄ libertas triplex. Prima i tres. Q2 primo ostendit q̄d libertas sit diffinitiue. Scd̄o circa q̄d sit obiectiue. Tercio in q̄ sit subiectiue. Scd̄a ibi. Hoc aūt sciēdum. Tercia ibi. Et q̄dē s̄m p̄dictā. Et hec i q̄ttuor. Q2 p̄mo on̄dit libertatē nō oīb9 modis esse in omīb9. Scd̄o on̄dit q̄uo libertas est i diuīs. Tercio q̄uo est i angel' ⁊ b̄tis hoīb9. Quarto ostēdit q̄uo est i viatorib9. Scd̄a ibi. Sȝ q̄r de⁹. Tercia ibi. Angeli vo ⁊ sancti. Quarta ibi. Ex p̄dictis p̄spicuū. Seq̄t̄ illa ps. Est em̄ libtas ⁊c̄. Et diuidit̄ i duas ptes. Quia p̄mo p̄mittit triplicē libertatis distinctōē. Scd̄o ptiū illi⁹ distinctōis subiūgit executōē. Scd̄a ibi A necessitate. Et hec i tres. Q2 p̄mo p̄sequit̄ de libertate a necessitatis coactōne. Scd̄o de libertate a p̄cti p̄uitate. Et tercio de libertate a miserie penalitate. Scd̄a ibi. Est ⁊ alia libertas a p̄cto. Tercia ibi. Est iterȝ libtas a miseria. Scd̄a istaȝ diuidit̄ in q̄ttuor ptes. Nā p̄mo libtatis a p̄cto ponit declaratōē. Scd̄o circa eā mouet q̄stionē. Tercio circa libtatem oppositā mouet aliā dubitatōnē. Quarto vtriusq; q̄stionis submittit determinationē. Scd̄a ibi. Hic q̄ri pt. Tercia ibi. Silr etiā q̄ri solet. Quarta ibi. Verȝ nob̄ mag̅. Seq̄t̄ illa ps. Est iterȝ libtas ⁊c̄. Et diuidit̄ in duas ptes. Nā p̄mo on̄dit q̄d sit a miseria esse liberȝ. Secūdo ex p̄dictis infert q̄ddā correlariū. ibi. Libertas ḡ a peccato. Circa hāc distinctōē. xxv. q̄ro istā questionē.

Utrū liberȝ arbitriū possit cogi Et videt̄ q sic. Q2 potentia intellectiua cogit̄. ḡ ⁊ potētia volitiua siue liberū arbitriū. Cōseq̄ntia patet. q2 intellect⁹ est eq̄ imaterial' potētia sic ip̄a volūtas. ppter q̄d n̄ mag' videt̄ r̄bēre rō q̄re cogi possit intellect⁹ q̄ȝ volūtas. Probo antecedēs. Nā intellect⁹ necessario assentit p̄mis p̄ncipijs ⁊ eis q̄ euidenter videt seq̄ ex talib9 p̄ncipijs. cū igit̄ volūtas se habeat ad finē ⁊ ad ea q̄ sunt ad finē. sic intellect⁹ ad p̄ncipia ⁊ ad ea q̄ sequunt̄ ex p̄ncipijs. ḡ ⁊c̄. Incōtrariū ē Ans̄. in lib. de libero arbitrio. vbi ait. q cū volūtas vincit̄. n̄ aliena vincit̄ ptāte. sed sua. Et sic ibidē patet difficultas impugn̄ re pt volūtatē. sȝ expugnare neq̄t inuitā. Hic q̄ttuor sunt videnda. Primo vtrȝ volūtas put ē idē q̄d liberȝ arbitriū possit mouere seip̄aȝ Scd̄o vtrȝ possit p motū suū ppriū peccare nullo existēte errore i rōne. Tercio vtrȝ possit cogi ab aliq̄ ente creato Et quarto vtrȝ possit cogi a deo seu a bono increato.

Quātum ad primū Articulus primus

ponā duas pclōnes. Prima ē q volūtas aliq̄ mō mouet seip̄aȝ Scd̄a ē q n̄ mouet se pp̄e seip̄aȝ actiuādo. sȝ seip̄aȝ determinādo. Primā p̄clusionē p̄bo sic. Oīs potētia q̄ ē sup seip̄aȝ reflexiua. ē suiip̄i⁹ motiua. volūtas ē sup seip̄aȝ reflexiua. igit̄ ⁊c̄. Maior patȝ. q2 potētia mouet̄ ab obiecto. igit̄ vt p reflexiōē sup seip̄aȝ ē obiectū suiip̄i⁹. sic etiā est motiua suiip̄i⁹. Minor etiā ē satis nota. q2 n̄ min⁹ volūtas vult seip̄aȝ q̄ȝ itellect⁹ itelligat seip̄m. q2 s̄m pclū. oīs potētia imaterial' ē sup seip̄aȝ cōuersiua. sȝ volūtas n̄ ē min⁹ imaterial' q̄ȝ itellect⁹. ḡ ⁊c̄. Prima cōclusio. 1 P. potētia q̄ ē essentialiter libera aliq̄ mō ē suiip̄i⁹ motiua. sȝ volūtas ē essentialiter liba. vt iferi⁹ intēdo declarare. di. xxviij. Maior ptȝ. q2 potētia pure passiua n̄ pt esse liba. cū n̄ habeat i sua ptāte pati vl' nō pati. sȝ nccio patit̄ ad p̄sentiā actiui Sȝ s̄m aug. iij. de libero arbitrio. Nihil tā i nr̄a ptāte q̄ȝ ip̄a volūtas est. Et infra s̄bdit Nec aliud quicq̄ȝ est in voluntate nostra. nisi quod volentib9 adest. igitur voluntas respectu sui actus non 2

est totaliter passiua. ꝛ ꝯsequēs seipam aliq̄ modo pt mouere ad actū. Sꝫ ꝯtra istā cōclusionē arguit quidā doctor ꝛ sui sequaces sic.

Opio gotfridi.

1 Omne qđ mouet ab alio mouet. vt patet vij. phisicoꝝ. ergo volūtas nō pt mouere seipaꝫ. Antecedēs patet. qꝛ etiā ipsa aīalia q̄ dicunt moueri ex se ab alio moueri ostendunt. eo q ꝭm vnā partē ꝑ se mouēt. ꝛ ꝭm aliā ꝑ se mouētur. ita q semꝑ primo mouēs ꝛ primo motū sunt realiter distincta. igit volūtas nō mouet

2 seipaꝫ. P̄. impossibile est vnā ꝛ eandē rem simplicē simul esse in actu ꝛ in potētia. sꝫ omne mouēs ꝭm q mouet est in actu. ꝛ omne motuꝫ ꝭm qđ mouet est in potētia. ergo impossibile est ipaꝫ volūtatē seipam mouere. nā simul esset in

3 actu ꝛ in potētia. P̄. pñte actiuo ipi passiuo. tūc semꝑ necessario sequit actio. igit si voluntas moueret seipaꝫ ad suū actū. cuꝫ semꝑ

4 sibi pñs sit. semꝑ ipsa esset i actu. P̄. si voluntas moueret seipaꝫ ad actū. tūc vl esset causa vniuersalis sui act9. aut causa particularis. Sꝫ primū dari nō pt. qꝛ talis causa est equiuoca. ꝛ ꝑhabet effectū nobiliori modo i seipsa q effect9 sit in ꝓprio genere. nec ꝯsequēs formaliter ꝑfici poterit huiusmodi effectu. que omia falsa sunt de ipa volūtate respectu sui act9. Nec secūdū dari pt ꝓpter tria. Primo qꝛ agēs particulare est formaliter actu tale: quale est passiū in potētia. igit si voluntas seipaꝫ moueret ad actū. tūc volūtas esset actu volēs anteq causaret actū volēdi. igit si causaret actū volendi tūc duo accidētia solo numero differentia sil essent in eodē subiecto. Secūdo qꝛ volūtas corrūperet ad corruptionē sui act9. Nā causa particularis ꝛ effect9 particularis simul sunt ꝛ nō sunt. vt dicit .ij. phisicoꝝ. Tercio qꝛ volūtas esset eiusdē speciei cū suo actu. Nā causa particularis cū sit causa vniuoca eiusdē est speciei

5 cū suo effectu. P̄. causa efficiēs nō coincidit cū materia. vt patet .ij. phisicoꝝ. Sꝫ mouens vt mouēs reducit ad causam efficientē. ꝛ motū vt motū reducit ad causaꝫ materialē.

Cōtra gotfridū.

Sꝫ ista nō ꝯcludūt. igit ad primū dicendū q quāuis illa ꝓpositio aristotel habeat veri-

Ad.1. tatē de rebꝫ corpalibꝫ. nō est tn̄ eā necesse verificari in spūalibꝫ. Vn̄ hugo de sacramētis libro primo parte .v. c. xxi. loquēs de volūtate angeloꝝ ait. Volūtatis erat libertas. qm̄ potēs erat ex se moueri vt vltra iret. Et pclus. xxvij. ꝓpositiōe ait. Omne seipm mouēs primo est ad

Ad.2. seipm ꝯuersiuū. Ad secundū dicendū q licet eadeꝫ res simplex nō possit simul esse i actu ꝛ in potētia respectu eiusdē. actū ꝛ potentiā sumendo vniformiter. puta cū est actu formaliter talis. tūc nō pt esse potētia formaliter talis. Si tn̄ sumunt difformiter. tunc nihil repugnat. Nā vna ꝛ eadē res existēs actu virtualiter talis. pt esse potētia formaliter talis. maxime cū esse virtuale inest imꝑfecte. Idē cuꝫ vinū existēs actu virtualiter calidū est potētia formaliter calidū. qꝛ pt esse actu formaliter frigidū. Vn̄ act9 virtualis finit9 ꝛ limitatus nō est tante ꝑfectōis vt excludat omneꝫ potentiā respectu act9 formalis. Et ideo volūtas existēs virtualiter actu volēs. pt simul formaliter esse potētia volēs. Forte dicet ꝯtra Instan

istud. qꝛ sol existēs actu virtualiter calid9. nō pt esse in potētia formaliter calidus. nec vnq̄ poterit seipm facere formaliter calidū. sic ꝛc.

Rn̄deo q hic accipit nō causa ꝑ causa. Nā Solu

q sol nō pt esse formaliter calid9. hoc nō est ꝓpterea. qꝛ actu est virtualiter calid9. qꝛ si ista esset pcisa causa. tūc saturn9 q̄ nō est virtualiter calid9 posset effici formaliter calid9. Itē si illa esset sufficiēs causa. tūc vinū non posset esse formaliter calidū cū sit virtualiter calidū. Sed ex hoc repugnat soli ꝛ oībꝫ alijs celestibꝫ corporibus formaliter recipe calorē. qꝛ celeste corpus est primū alterās inalterabile. nec patit peregrinas impssiones. Ad terciū dicendū q Ad.3

volūtas semꝑ est in actu saltē semipleno respectu suippi9. qꝛ ꝭm augustinū in libro de trini. volūtas semꝑ diligit se. respectu tn̄ ceteroꝝ bonoꝝ nō oportet q semꝑ sit in actu ꝓpter absentiā taliū obiectoꝝ. Ad quartū dicendū q Ad.4

si iste q̄ facit hoc argumentū ꝑ causaꝫ vniuersalē intelligit omnē causaꝫ suū effectū seu actuꝫ virtualiter ꝑhabentē. tūc pt ꝯcedi q voluntas sit causa vniuersalis respectu sui act9. Ad probatōes dicendū q nō ꝯcludūt de ꝑhabitione ꝯtuali imꝑfecta. nō enim oportet nobiliori modo calorē esse in lapide q in igne. Nec est bona ꝯsequētia. lapis est virtualiter calid9. igit nō pt formaliter recipe calorē. Posset etiā dici q est causa particularis. Ad pbatōes dicēdū q ꝑsupponūt vnū falsū. s. q omne agēs particulare sit agēs vniuocū. lapis enim respectu ignis est agēs equiuocū. ꝛ tn̄ est agēs particulare

Ad quintū dicendū q quāuis causa efficiēs Ad.5

ꝛ materialis cū ꝓprie sumunt nunq̄ ꝯcidant possunt tn̄ adeo large sumi q bene poterūt coincidere. puta si accipiant efficiens ꝛ materia ꝑ mouēte ꝛ moto in rebꝫ spūalibꝫ sup seipas reflexiuis sicut etiā est in ꝓposito ꝛc. Quāuis tn̄ istas ratōes soluerim. tn̄ nō oportuit qꝛ licet ꝯcludāt aliqd ꝯtra illos q̄ ponunt q

volũtas ꝓprie actiuat seipam. ↄtra me tñ nõ
ↄcludunt. q: vt patebit in sequẽti cõclusione
sic pono voluntatẽ esse suipꝑi⁹ motiuã. ꝙ tñ ñ
pono eã ꝓprie actiuare seipam. Est igit̃ se/
cunda ↄclusio ꝙ volũtas nõ mouet seipaꝫ ꝓ
prie seipaꝫ actiuãdo. ſꝫ seipam determinãdo.
Opio egi/dij. Ad cui⁹ intellectũ sciendũ ꝙ volũtas mul
tipliciter pt̃ dici seipam mouere Primo se
ipam determinando ad motũ mediãte intel/
lectu. volũtas em̃ facta in actu ꝑ desideriũ fi/
nis ostensi impat intellectui vt perscrutet̃ me
dia per que hmõi dsideratũ finẽ ↄsequat̃. igit̃
inuentis talibꝫ medijs. cũ ab eis mouet̃ vo/
luntas. dicit̃ volũtas aliq̃ modo q̃uis ꝑ acci
dens mouere se. q: talis mot⁹ originaliter ꝓ/
cessit ab imperio volũtatis Secũdo volũ
tas mouet se determinatiue seu determinat se
ad motũ nõ actiue aliq̃d agẽdo. ſꝫ ab actu de
sistendo. Nã cũ idẽ appetibile offert̃ volũta/
ti diuersa vel opposita ratõe. puta fornicatio
offert̃ sub ratõe boni ꝓsequibilis. q: delectabi
lis. ⁊ sb ratõe mali ⁊ fugibil̃. q: ↄtra mãdatũ
dei. volũtas pt̃ ex sua libtate desistere ab actu
ꝙut mouet̃ ab vna istarũ rationũ. quo facto
altera in suo motu vigorat̃ Sicut em̃ si duo
eque fortiter me traherẽt vn⁹ ꝑ dexterã ⁊ alter
ꝑ sinistrã. q̃diu nulli eoꝝ resisterẽ tãdiu nec
ad vnã partẽ nec ad alterã declinarẽ. ſꝫ vni re
sistendo imediate alter in suo tractu vigorat̃
⁊ ꝑ ↄsequẽs meã determinatõeꝫ dicerer mo
uere meipm vni in suo tractu resistẽdo ⁊ alte/
ri vel nõ resistẽdo cũ possem resistere. vel etiã
positiue sibi ĩ tractu suo ↄsentiẽdo cũ possem
si vellẽ sibi minime ↄsentire. sic in ꝓposito ⁊c̃.
Gotfrid⁹ ↄ Egidiũ. Sꝫ ↄtra istũ modũ nostri doctoris argu
unt quidã dicẽtes ꝙ ↄtradictõeꝫ videat̃ im/
1 plicare. Nã cũ determinatio sit quidã actus.
igit̃ dicere ꝙ volũtas determinet se. ⁊ tñ non
2 actiuet se est oppositũ ĩ adiecto. P̃. vel ista
determinatio dicit aliquẽ actũ. ⁊ tũc sicut vo
luntas determinat se sic etiaꝫ actiuabit se. vel
nullũ actũ dicit. ⁊ tũc penit⁹ nihil erit. ⁊ ꝑ cõ
3 sequẽs nihil ex ea sequet̃. P̃. omis operatõ
vel est actio vel passio. ſꝫ ista determinatõ nõ
pt̃ esse actio volũtatis. q: tũc actiuaret se. nec
passio volũtatis. q: tũc nõ esset ab ipa volun
tate. ſꝫ ab obiecto. ergo ⁊c̃. P̃. arguũt alij ꝙ
4 Henricus de gan. volũtas sit actiua. q: act⁹ potẽtie pure passi/
ue nõ est ĩ potestate potẽtie passiue. Nã pati
nõ est in ptãte patiẽtis ſꝫ agentis. ſꝫ volũtas
cũ sit potẽtia libera habet actũ suũ ĩ ptãte sua.
5 Thomas de aquino. ergo ⁊c̃. P̃. arguit doctor cõmunis ꝙ saltẽ
respectu eoꝝ q̃ sunt ad finẽ voluntas moueat

seipam actiue. Nã sicut intellect⁹ mot⁹ a ꝑn/
cipijs mouet seipm ad ↄclusiones. sic volun
tas actiuata ꝑ finẽ mouet seipaꝫ ad ea q̃ sunt
ad finẽ. ⁊ sic vt dicit idẽ erit in actu ⁊ in poten
tia ſꝫ nõ ſm idẽ. Sꝫ ista nõ ↄcludũt. Pri Solutio.
ma em̃ tria ꝓcedũt ex hoc falso fundamẽto ꝙ Ad prima tria.
determinatio volũtatis sit quidã act⁹ effecti/
ue elicit⁹ ab ipa volũtate. ⁊ istud doctor no/
ster manifeste negat. Dicit em̃ iste doctor re/
uerend⁹ in suo secũdo scripto. dist. xxv. q. iij.
arti. ij. ꝙ ṗdicta determinatio nõ dicit actũ. ſꝫ
desistere a tali actu quo volũtas insufficiẽter
fuit actiuata ab altero obiectoꝝ. vel ab eodeꝫ
obiecto sub altera rõne ostẽso. ↄsensus aũt in
oppositũ nõ dicit actũ. ſꝫ est vel nõ ↄtradice/
re actui si est ↄsensus negatiu⁹. vel dicit mo/
dũ recipiẽdi actũ si est ↄsensus affirmatiuus
puta dicit volũtarie recipe motũ seu actũ fa/
ctũ ab obiecto. Igit̃ ꝙ volũtas actiuet̃ h̃ ha/
bet ab obiecto. ꝙ aũt actiuet̃ hoc modo puta
volũtarie hoc habet a seipa. Ex q̃ patet ꝙ hu
iusmodi determinatio volũtatis q̃uis ṗalse ñ
dicat actũ. nõ est tñ nihil. q: dicit modum se
habẽdi circa ṗdictos act⁹. Ad quartũ di/ Ad. 4.
cendũ ꝙ q̃uis volũtas sit potẽtia passiua. tñ
respectu cuiuscũqꝫ obiecti a q̃ nõ sufficienter
actiuat̃ habet liberã volũtatẽ ↄsentiẽdi ĩ actũ.
vel dissentiẽdi ab actu. Solũ em̃ respectu illi
us qd̃ mouet voluntatẽ sb ratõe vltimi finis
volũtas nõ habet hmõi ptãteꝫ. eo ꝙ a tali ob
iecto sufficiẽter actiuet̃. Forte dicet̃ ꝙ si ista Instantia
solutio est bona. tũc volũtas respectu finis ca
reret libertate. qd̃ nõ est veꝝ. q: potẽtia essen/
tialiter libera ad qd̃cunqꝫ cõparet̃ semꝑ ma/
net libera. Rñdeo ꝙ quãuis volũtas respe Solutio.
ctu vltimi finis ñ habeat libertatẽ ↄdictõnis
sicut habet respectu eoꝝ q̃ sunt ad fineꝫ. habet
tñ respectu vltimi finis libertatẽ ꝑfecte cõpla/
centie cũ necessitate imobilitatis. q: q̃uis fi/
nẽ nõ possit nõ velle. vult tñ ipm nõ violẽter
ſꝫ cõplacenter ⁊ maxime volũtarie. ⁊ ꝑ cõse/
quens liberrime. Nec opinio illi⁹ doctoris Cõtra henricum.
valet in hac ꝑte. Quia si volũtas ꝓprie esset
actiua respectu suipꝑi⁹. actiue. s. suũ actũ eliciẽ
do in seipa. tũc ipa volũtas necessario differ/
ret a seipa. cũ potẽtia actiua sit trãsmutatiua
alterius ſm ꝙ alteꝝ. vt patet. v. metha. Et
cõfirmat̃. q: inter actiuũ ⁊ passiuũ est relatio
realis cui⁹ extrema sunt realiter distincta. igit̃
si volũtas ꝓprie actiuaret seipam. tũc necessa
rio volũtas realiter differret a seipa qd̃ est ab
surdũ. Ad quintũ dicendũ ꝙ ibi est falla/ Ad. 5
tia cõsequẽtis. puta dicendo mouet. g̃ actiue

mouet. qr vt patuit volūtas pt se mouere mlˀ tis alijs modis q̄z actiue. proprie loquēdo de actiuo ℗. dato q ipa volūtas sit in actu respectu finis. tñ adhuc est in potētia respectu eiˀ qd est ad finē. si igit mouerer seipam ad illud tūc sm idē et respectu eiusdē esset in actu et in potētia Alias inuenit talˀ additio. Etiā diceret aduersariˀ q intellectˀ nō mouet seipsum ad pclusiones pprie seipm actiuādo. qr vt sic mouet ab obiectis ipsaz pclusionuz et pmissaz.

Articulus secundus. Prima cōclusio.

Quātū ad secundū

articulū dico primo q nulla existēte ignorantia in intellectu puta in ratōe cause. voluntas ex sua libtate pt pprio suo motu peccare. Qr
1 talis ignorātia aut esset inuincibilis. et tūc nō esset causa peccati. cū inuincibilis ignorantia excuset peccatū vt patuit superiˀ. di. xxij. Aut esset affectata. et nec tunc esset necessario causa peccati. sz ipam pcederet peccatū male volūtatis. Aut esset neglecta. et tūc silr hmōi ignorātia esset aliq modo p peccatū inducta. i. p negligentiā ipsiˀ ignorātis. igit ante omnē ignorantiā volūtas potuit labi in peccatū. ℗.
2 peccatū pmi angeli nulla pcessit ignorātia. alias pena pcessisset culpā. et eodē modo de pmo hoīe. ℗. in quolibet genere illud qd est mēsura omniū q sunt in illo genere. h necessario est pmū omniū illiˀ generis. ista patet. x. methaphi. sz mala volūtas est mensura oim peccatoz. qr sm augustinū in de vera religione. vnūqdqz malū tm est peccatū q̄tū est voluntariū Et ibidē ait augustinˀ. q si nullo modo est voluntariū nullo modo est peccatū. pt igitur peccatū esse a volūtate causatū sine ignorantia puta in ipa ratōne. g et c. ℗. ista ē expssa intētio augustini tercio de libero arbitrio c. ij. vbi ait. Uolūtas est prima causa peccādi. nec est cui recte imputet nisi volūtati. Et eandē sententiā ponit augustinˀ primo retractationum. c. ix. ℗. si oīe peccatū necessario pcederet ignorātia. tūc nunq̄z cōmitteret aliqd peccatū ex certa sciētia. qd est otra sanctoz doctoz sententiā. et spēaliter Isidori. q in libro de sino. c. xvij. dicit q triplex est peccatū scilicet ex ignorātia. ex infirmitate. et ex industria seu ex certa sciētia vel malicia. Scdo

3 (margin) 4 (margin) 5 (margin)

Scda cōclusio.

dico q stante in ratōne seu in intellectu recto iudicio tā in vniuersali q̄z etiā i pticulari. puta dictante intellectu in vniuersali q nullū delectabile existēs otra legē dei est psequēdū. et i particulari q hec fornicatio est qdda delectabile existēs otra legē dei. adhuc volūtas otra hmōi actuale dictamē recte ratōis pt peccare Et loquor de volūtate p gratiā dei nōdū pfirmata. Quia p quocūqz tpe vel momēto ostē 1
dit volūtati aliqd cōtentū sub suo adequato obiecto p illo momēto volūtas pt ipm appetere. sz p eodē momēto p quo intellectˀ iudicat hāc fornicationē nō esse faciendā q est bonū delectabile otra legē dei ostendit voluntati hmōi delectabile qd cōphendit sub obiecto volūtatis. ergo p eodē instāti voluntas pt ipm appetere. et p pseques ipm appetendo peccare nō obstāte recto iudicio ratōis ℗. 2
si volūtas nō posset oppositū illiˀ eligere qd dictatū et iudicatū est a recta ratōe. tūc voluntas nō esset potētia libera libertate otradictionis Falsitas psequētis patet. psequentiā pba p arestotelē. ix. metha. vbi ipe in h ostēdit differentiā potentiaz rōnaliū et irrationaliū. qr irrationales necesse est agere vel pati qñ actiuum vlˀ passiuū appropinqt. ratōnales vero nō est necesse. Et sequit. Ne quidē. s. irrationales vna viˀ factiua id est determinate sūt ad vnū. ille vo. s. ratōales otrarioz. quare simul faciēt otraria. q. d. si potētie rōnales agerent necessario ad psentiā obiectoz. tūc simul essent factiue otrarioz ℗. quilibet peccator 3
experitur in seipso q qnqz facit otra pscientiā suā. et cōtra illud qd sibi recta ratio dictat. qr etiā aliq in peccādo cogitāt q deū offendunt. et aliq modo licet non ex toto refrenant ppter timorē vindicte diuine. Sz otrariū istaz Gotfrid.
pclusionū tenet quidā doctor dicēs. q semp oportet errorē pcedere in ratōe ad h q sit malicia i volūtate. et h est p primā pclusionē. et q volūtas nō pt eligere otra dictamē recte rōis et h est otra secūdā cōclusionē. Et h pbat sic.
Qr aut volūtas fert in illud qd sibi p ratōez 1
ostendit et sb ratōe q ostendit. aut in aliquid aliud. Si pmo modo. tūc nō poterit esse peccatū i volūtate nisi pfuerit error in rōne. Si secūdo modo. tūc volūtas tenderet i aliqd ñ cognitū. qd est impossibile. cū bonū cognituz sit obiectū volūtatis. vt patz augustinū. x. de tri. c. i. vbi dicit. q inuisa diligere possumˀ incognita nequaq̄z. ℗. si volūtas peccaret 2
ratōne existēte recta. tūc volūtas nō moueret ab intellectu. sz potiˀ moueret a seipa. psequētia patet. Falsitas aūt pseqntis pbat. qr inter mouēs et motū est relatio realis. vt patet. v. metha. eiusdē aūt ad seipm nō est relatio realis. vt patet ibidē. igit volūtas nō pt mouere

3 sapam. ¶.cōmuniter dicit q malicia voluntatis saltē cōcomitat error rōis. Si g̃ stante iudicio recto ipi⁹ rōnis esset peccatū i voluntate.tūc in eodē instāti ratio esset recta z nō recta ¶.arguūt quidā alij sic. Si cōtra rectū iudiciū rōnis volūtas posset peccare.tūc malus hō carēs morali virtute posset esse prudēs. Falsitas cōseqntis patet.vi.ethi.vbi dicit q impossibile est esse prudentē nō entē bonum. Cōsequētia pbat.qz p habitū prudētie recte iudicam⁹ de eligēdis.g̃ zc. ¶.istud pbat autoritate sacre scripture. Qz sapientie.v.dicunt ipi peccatores. Errauim⁹ a via veritatis z iusticie lumē nō luxit nobis.z sol intelligētie ñ est ort⁹ nobis. Itē Eccli.vij. In oibꝫ opibꝫ tuis memorare nouissima tua z ineternū nō peccabis. Itē ad Ro.i.cū apl's multa peccata enumerasset ipoz maloz hoīm.subdit. Qui cū iusticiā dei cognouissent nō intellexerūt.quoniā qui talia agunt digni sunt morte. Itē clemēs.v.suo libro multis pmissis de ista materia subdit. Ex his igit omibꝫ colligit. q origo toti⁹ mali ab ignorātia descēdit.z ipa sit maloz omniū mater. ¶.h idē pbat autoritate phi qui.iij.ethi.ait sic. Ignorat quidē oīs mal⁹ q̃ debet opari.et a quibꝫ fugiendū.z ppter tale peccatū iniusti z vniuersaliter mali fiūt. Itē in eodē tercio dicitur. Deceptio ppter delectationē videt fieri.non em̄ existēs bonū videt bonū esse.g̃ videt q fm arestotelē apparētia boni nō existētis pcedat peccatū. Itē.vij.ethi.dicit arestoteles.q i factiuis opari cōfestim cōtingit. Et ibidē vult arestoteles.q si aliqs intellect⁹ dicit i vniūsali z in pticulari aliqd faciendū.puta q omne dulce est gustandū.z hoc est dulce.cōfestim sequit opatio si assit facultas opandi. ¶.cōcludūt isti.q si voluntas posset facere cōtra iudiciū ratōnis.tūc nō esset appetit⁹ ratōnalis qz alias faceret cōtra ppriā suā naturā z diffinitionē. Sed ista opinio stare nō potest. Quia si volūtas nō posset eligere cōtra iudiciū ratōnis.z necessario in omi sua electōe se cōformaret iudicio ratōnis.tūc periret omne meritū z demeritū.cōsequētia patet.qz ex his q̃ necessario a nobis fiūt nec meremur nec demeremur. Unde ea q̃ pure nobis insunt a natura nō sunt in nostra ptāte.sed de necessitate eueniūt.ideo fm philosophū.iij.ethi.ex puris naturalibꝫ nec laudamur nec vitupamur Sicut em̄ in appetitu bruti nullū est peccatū neqꝫ libertas.qz necessario z sine cōtradictōne sequit apphensionē z appetit delectabile apphensum.sic zc. ¶.cōtrariū isti⁹ opinionis 2

Alij ad idē 4

5

6

7

Cōtra gotfridum. 1

augustin⁹ ex intentōe determinat.xij.d ci.dei c.vij.dicēs.q si duo homies equaliter affecti corpe z aīa.z in omibꝫ alijs cōditōibꝫ pariter omino se habētes videāt vni⁹ corpis pulcritudinē nō difformiter eis occurrentē.sꝫ poti⁹ vniformiter occurrentē eoz aspectibꝫ.vn⁹ eorū potest illicite moueri ad illicite fruendū.et alter in volūtate pudica stabiliter pseuerare. Cū igit p primā suppositōem in istis duobꝫ sit equale iudiciū.z tn̄ eoz electōes sint cōtrarie.de necessitate oportet q electio alteri⁹ istorū sit cōtra sue ratōnis iudiciū. ¶.augustinus.xi.sup gen̄.ad litterā.c.vlti.expsse videt dicere salomonē peccasse cōtra iudiciū ratōis sue dicēs. Salomon vir tante sapiētie nūqd nō credendū est q in simulachroz cultu crediderit aliqd esset vtilitatis.sed mulieꝫ amori ad h malū trahēti resistere nō valuit.faciēs qd sciebat nō esse faciendū. ¶.augustin⁹ enchiridion.c.xxij.ait. Est alia libertas ñ ve[ra] male seruiēti adiecta.q̃ est ad malū faciendū.vbi ratio dissentit a volūtate iudicās nō esse faciēdū qd volūtas appetit. ¶.beatus bernard⁹ in libro suo d libero arbitrio ait. Ratio data est volūtati vt instruat illā nō vt destruat.destrueret aūt si ei vllā necessitatē imponeret qua min⁹ libere p arbitrio sese moueret siue ad bonū siue ad malū.si vnqꝫ hoc qd libet phibente ratōe volūtas nō posset.volūtas iā nō esset. ¶.arestoteles.vij.ethi.reprobat opinionē socratis q̃ dixit q cōtra cōsciētiaꝫ nō cōtingit opari. Unde ait arestoteles q socrates in hoc cōtra rationē pugnabat z dubitabat de manifeste apparētibꝫ. Ad primū igit eoz motiuū dicendū.q intellect⁹ nō potest iudicare bonū delectabile qd est i actu alicuius potētie nō esse psequendū.nisi simul intelligat illā delectabilē bonitatē.z p cōsequēs volūtas si voluerit eā nō fert in nō cognitū. q̃uis in hoc tendat cōtra ratōis iudiciū. Etiaꝫ sicut intellect⁹ speculatiu⁹ intelligēdo vnū oppositoz apphendit z reliquū.vt patet primo elencoz.sic z practic⁹ intellect⁹ nō potest aliquid iudicare fm vnā rationē nō esse faciēdū nisi aliq modo rationē oppositā apphendat.qz in nō facere intelligit facere.z omnino in negatōne affirmatio.vt dicit ibidē. Et idō dato q volūtas nō tendat in fornicatōeꝫ fm illā rationē fm quā ratō actualiter iudicat eā esse fugiendā.nō tamē ppter hoc fert in non cognitū.q̃uis ferat in nō iudicatū seu in nō sententiatū. Ad secundū nego cōsequentiā

3

4

5

6

Solutio. Ad.1.

Ad.2.

causa aũt negatõnis patet ex iã dictis. Etiã
ↄsequẽs nõ est falsum. qꝛ multis modis vo-
luntas seipam potest mouere. vt patuit supe-
rius. Ad pbationẽ dico ꝙ dato ꝙ inter mo-
uens ꝛ mobile sit relatio realis quãdo mouẽs
mouet ipm mobile ꝓprie actuãdo. nõ est tñ
hoc necesse quãdo mouet ipm mobile ad mo
tum determinãdo quasi remouẽs ꝓhibens ꝑ
resistentiã ab opposito motiuo eiusdẽ mobil.
Ad.3. Et sic est in ꝓposito. vt patz ex p̃dictꝭ. Ad
terciũ dicendũ. ꝙ ↄcesso ꝙ ipam maliciã ↄco-
mitet ignorãtia. nõ tamẽ ꝓpter hoc simł erit
ratio recta ꝛ non recta. sꝫ pri⁹ fuit recta. a qua
rectitudine desinẽs incipit esse nõ recta ex vi-
Ad.4. ciositate ipsi⁹ peccati. Ad quartũ nego cõ
sequentiã. Ad pbationẽ dico ꝙ prudẽtia pro
prie dicta nõ dicit habitũ quomodocũqꝫ ab
solutũ. sed necessario ↄcernit relationẽ ad ap
petitũ rectũ seu ad rectã electionẽ. qua relatõ
ne deficiẽte dato ꝙ tota absoluta entitas talis
habit⁹ existat. nõ tamẽ hmõi habit⁹ esꝫ pru-
dentia. quãuis esset quedã moralis sollertia
que est in ꝓxima dispositõe vt sit prudentia.
puta si assit recta electio ĩ appetitu. Et ista vi
det esse intentio phi. vi. ethico. vbi dicit sic.
Neqꝫ simul cõtingit prudentẽ ꝛ incõtinentẽ
esse eundẽ. nõ eñ in scire solũ prudẽs. sꝫ in eo
qd̕ practic⁹. Et sequit ibidẽ. Diuinũ autẽ. i.
ingeniosũ nihil ꝓhibet incõtinẽtẽ esse. ꝓpter
qd̕ quãdoqꝫ prudẽtes videnť esse quidã incõ
tinentes. ꝛ ſm rationẽ ꝓpe est. differũt autem
Ad.5 ſm electionẽ. Ad autoritates sacre scriptu
re dicendũ. ꝙ ex eis nõ plus habeť nisi ꝙ mul
ti peccant ex ignorãtia vł etiã ignorantes. qd̕
nec ego nego. nõ tamẽ ꝑ hmõi autoritates cõ
uinciť ꝙ null⁹ possit peccare nisi in suo intel-
Ad.6. lectu p̃cesserit ignorantia. Ad autoritates
phi est eodẽ modo dicendũ. Potest etiaꝫ
dici ꝙ quãuis aliq̃ de istis autoritatibꝫ bene
ↄcludãt ignorantiã ex parte intellect⁹ ↄcomi
tari maliciã volũtatis. tamẽ nõ ↄcludunt ꝙ
ignorãtia necessario p̃cedat maliciã volũtatꝭ.
Ad.7. Ad septimũ dicendũ ꝙ ex hoc ꝙ volũtas
p̃t velle hoc qd̕ dictat ratio. ꝛ etiã oppositũ il
lius. ex h̕ apparet ꝙ est appetit⁹ ratõnalis. qꝛ
potẽtie rationales sunt oppositoꝝ. naturales
vero determinate ad vnũ.

Articulus tertius. Quãtuꝫ ad terciuꝫ

articulũ dico ꝙ liberꝝ arbitriũ quo ad actũ in
trinsecũ a nulla creatura p̃t cogi coactõne ab-
Ratio. soluta ꝛ sufficienti. Quia si ꝑ aliq̃d hoc fieri
posset. tũc maxime vt videť ↄtingeret mortis
in tentatõne. Sed hoc nõ. vt patet in sanctis
martiribꝫ. qui mł'tiplicia mortis sustinuerũt
tormẽta ĩmobiles permanẽtes in sua bona vo
luntate. Maior etiã patet. qꝛ finis oĩm terri
biliũ mors est. vt patet. iij. ethicoꝝ. Et ista ẽ
intẽtio anſ. ĩ libro de libero arbitrio. vbi vult
ꝙ difficultas impugnare p̃t voluntatẽ. sed ex
pugnare neq̃t inuitã. Et ibidẽ ait. ꝙ cũ volũ-
tas vinciť. nõ aliena vinciť potestate sed sua.
Instantia. Forte diceť ꝙ nõ min⁹ est tollere libertatẽ
arbitrij q̃ꝫ cogere. sꝫ passio frenesis ꝛ ebrietas
somn⁹ ꝛ multa alia similia tollũt libertatẽ ar-
bitrij quantũ ad actũ interiorẽ. ergo etiã a cre
atura p̃t cogi liberꝝ arbitriũ quãtũ ad actũ in-
Solutio. Ad.1. teriorẽ ꝛc. P̃. incõtinens vinciť passionibꝫ
vt diciť. iij. ethicoꝝ. Ad primũ dicendũ ꝙ
vsus liberi arbitrij p̃t tolli absqꝫ ↄtradictione
qꝛ anima cõiuncta nõ p̃t habere vsum rõnis
corrupta vł impedita fantasia. sicut cõtingit
ĩ freneticis ꝛ ebriosis. ꝛ sic de alijs. Nec p̃t ha
bere vsum liberi arbitrij deficiẽte vsu ratõnis.
ergo impedita fantasia tolliť vsus liberi arbi
trij. Sꝫ posito hmõi vsu. tũc ↄtradictionem
implicat cogi voluntatẽ coactõe absoluta et
sufficiẽti respectu act⁹ intrinseci a libero arbi-
trio ĩmediate eliciti Et qꝛ in maiori ꝓpositõe
accipiť libertas arbitrij ꝓ ipso vsu liberi arbi-
trij. vt patet in assumptõe minoris ꝓpositio-
Ad.2. nis. ideo maior ĩ ꝓposito est falsa. Ad secũ
dũ dicendũ ꝙ incõtinens nõ vinciť nec cogi
tur absolute ꝛ sufficiẽter. Vñ nõ est in tenta-
tione incõtinẽs cõpulsio. q̃uis ibi sit impul-
sio. qꝛ nos sum⁹ dñi actuũ nostroꝝ a princi-
pio vsqꝫ ad finẽ. vt patet. iij. ethicoꝝ.

Articulus quartus. Quãtuꝫ ad quartũ

Conclusio. articulũ dico ꝙ licet de⁹ possit ĩmutare liberũ
arbitriũ. tñ ipm modo p̃dicto nõ potest coge
re. nõ ꝓpter impotentiã se tenentẽ ex ꝑte dei.
sꝫ ꝓpter repugnantiã se tenentẽ ex ꝑte effect⁹.
Ratio. Qꝛ nulli⁹ agẽtis est facere qd̕ repugnat effe-
ctui. sꝫ absolute ꝛ sufficiẽter cogere voluntatẽ
simpliciter repugnat effectui. coactũ ei est in-
uoluntariũ. ꝛ ꝑ ↄsequẽs si volũtas cogeretur
ad h̕ ꝙ vellet aliq̃d. tũc inuoluntariũ esset vo
luntariũ. ꝛ nolitũ esset volitũ. Hec aũt ꝛ mul
ta alia q̃ sequerenť ↄtradictionẽ implicãt. ꝛ ꝑ
ↄsequẽs repugnãt effectui. Et hec est intẽtio
Berñ. in libro de libero arbitrio. vbi ait. Vo-
luntas ꝓ ingenita nobilitate nulla cogiť ne-
cessitate. Quõ aũt volũtas possit ab vitio

fine imutabiliter necessitari absq3 tn̄ coactōe. vt ondi pmo libro. dist. i. q. ij. Sz forte dicet otra pdictā oclusionē sic. Magis excedit potētia dei liberū arbitriū. q3 potētia hois excedat qdcunq3 ens creatū. sz hō ppter excessu3 sue potētie multa entia creata pt sufficiēter cogere. Minor ꝺ se patet. Probatur maior. quia plus excedit finitū ab infinito. q3 finitū a finito. sz potētia dei est infinita. & potētia humana ac omis creatura finita. ergo &c.

Instantia

Rn̄deo q3 licet deus sit infinite potentie & hō finite. tn̄ hō pt qnq3 creaturā corpale3 cogere. eo q3 tal' natura sit capax coactōis. & ei9 coactio nō implicat otradictionē. attamē deus nō pt cogere liberū hois arbitriū. eo q3 nō sit capax coactōis. Nā ei9 coactio esset otradictōis implicatio. q2 coactū nō est liberū. igit si liberū arbitriū cogeretur. tūc idē esset liberū & nō liberū. Licz aūt deus voluntatē nō cogat. pt tn̄ volūtatē imutare qn̄cunq3 voluerit. Propter qd dicitur puer. xxi. Cor regis i manu dn̄i. quocūq3 voluerit inclinabit illud. Et istud imutare pt fieri tripliciter. Uno modo alliciēdo. puta bona pmittēdo vel etiā ondendo. sicut nutrix mouet puerū ondendo sibi pomū. Alio modo inducendo. puta mala pene cōminādo. iuxta illud ps. Multiplicate sunt infirmitates eoꝝ. postea accelerauerūt. Et iterū Imple facies eoꝝ ignominia. & querēt nomen tuū dn̄e. Tercio modo volūtatē meli9 disponēdo. puta peccatū expellēdo & gratiā infundēdo. & hoc deus posset facere ita abūde & copiose. q3 q3uis volūtatē n̄ cogeret. ipa3 tn̄ in bonis desiderijs penit9 imobilitaret. Sicut videtur fecisse in apli9 oversione.

Solutio.

Ad argumentū pncipale dicēdū q3 nō oīs necessitas est otra naturā. ideo nec intellectus nec volūtas dicuntur pprie cogi q3uis necessitentur. q2 nō oīs necessitas est coactio. alias enī coactio caderet in ipm̄ deū. q2 necessitate imutabilitatis intelligit se & vult se. Etiā nō est simile de itellectu respectu oclusionū. & voluntate respectu eoꝝ q̄ sunt ad finē. q2 res intelligunt vt sunt i intellectu. & ideo nihil osideratur in oclusionibꝫ nisi vt sequuntur ex pmissis. ppter qd intelligēs pmissas de necessitate itelligit oclusionē. put sequitur ex pmissis. Sz res appetuntur vt sunt i seipis. & vt oiūcte sunt suis naturalibꝫ oditionibꝫ. q̄ quidē oditōes qnq3 sunt displicibiles. ideo pt aliqs appetere finē. & tn̄ abhorrere ea q̄ sūt ad finē. Potest enim aliquis imutabiliter appetere sanitatē. & tamen abhorrere potiones ppter anexam amaritudinē. dato etiā q3 sciat sanitatē n̄ posse induci nisi p hmōi potionē. Un̄ si talia q̄ sunt ad finē nihil in se haberēt nisi solū hoc q3 essent pductiua ad finē. tunc ea necessitate q̄ qs appeteret finē. etiā appeteret ea q̄ sunt ad finē. Sicut q̄ assentit principijs etiā assentit his q̄ necessario sequuntur ex principijs. Nūc aūt q3uis aliqs velit ea q̄ sunt ad finē vt sunt pductiua ad finē. pt tn̄ ea refutare ratōne oditionis annexe. ideo &c.

Ad principale argu.

Distinctio. xxvi. et. xxvij.

Hec est gratia

&c. Postq3 magister determinauit de libero arbitrio quo prim9 hō peccato resistere potuit. hic tractat de grā qua si stetisset pficere debuit. Et diuiditur i duas ptes. Nā pmo mgr tractat de grā dei pfectione & excellētia. Secūdo de liberi arbitrij sine grā accepti defectōe & insufficiētia. dist. xxviij. ibi. Id vero incōcusse &c. Prima i duas Nā primo tractat de gratia i ordine ad liberū arbitriū. Secūdo de virtute i ordine ad vite eterne meritū. dist. xxvij. ibi. Hic videndū ē quid sit virt9. Prime due ptes seu distinctiones sunt psentis lectionis. Quaꝝ prima diuidit in tres ptes. Nā pmo mgr ostēdit quō grā liberū arbitriū pparat & adiuuat. Secūdo quō volūtas seu liberū arbitriū ad ipam grā3 se habeat. Et tercio circa hāc materiā quasdā dubitatōes ptractat. Secūda ibi. Ipa tn̄ eadē volūtas. Tercia ibi. Nō est tn̄ ignorādū. Et hec diuiditur in tres ptes. Nam pmo mgr ostēdit q3 sm aliquos quedā dicta augustini sibi mutuo videntur repugnare. Secundo apparentiā illi9 repugnātie nitit tollere. Et tercio mouet incidēs dubiū de identitate virtutis & grē. Secūda ibi. Ad hoc aūt dicim9 &c. Tercia ibi. Si ꝟo querit quō ipa grā. Sequitur distinctio vicesimaseptima. in qua mgr tractat de virtute i ordine ad vite eterne meritū. Et diuidit in duas ptes. Nā pmo ex diffinitōe virtut' data p augustinū mgr ostēdit q3 virt9 est donum sol9 dei. Secūdo pbat q3 virt9 nō est mot9 liberi arbitrij. ibi. Si igitur grā q̄ sanat. Et hec in tres. Nā primo iā dictā veritatē pbat. Secūdo eā opinione quo rundā ofirmat. Tercio oppositā opinionē recitat. Scda ibi. Propterea quidaz. Tercia ibi. Alij vero dicūt. Istaꝝ secūda diuidit in tres ptes. Nā pmo mgr declarat primā opinionē. Secūdo cuiusdā autoritatis q̄ ei vi

def repugnare ponit expositionē. Tercio circa ꝓmissa facit epilogationē. Scd'a ibi. Lux ergo dicit fides. Tercia ibi. Ex ꝓmissis iam.

Sequit illa ps. Alij vero ꝛc. Et diuidit i quattuor ptes. Nā primo illā opinionē mgr recitat. Secūdo exponēdo autoritates motiua eius cassat. Tercio ex dictis eoꝝ q̄ sunt d' prima opinione ɔtra eā instat. Et q̄rto veritatis discussionē diligēti lectori cōmendat. Scd'a ibi. Quibꝰ alij respōdētes. Tercia ibi. Ex quibus ṽbis. Quarta ibi. Horum aūt iudiciū.

Et hec est snīa istaꝝ duaꝝ distinctionū in generali. circa q̄s q̄ro in spēali.

v Trū gratia sit idē qd' virtꝰ. Et videt ꝙ sic. Q2 illud qd' disponimur respectu optimi finis videt esse virtꝰ sꝫ grā est hmōi. vt ꝑ fidē tenemꝰ. Maior patet. q2 virtꝰ est dispositio ꝑfecti ad optimū. vt dicit. vij. ethicoꝝ. Cōtra. habitꝰ q̄ sic se habent ꝙ vnꝰ ꝓprie respicit essentiā aīe. ꝛ aliꝰ potentiā illi differūt realiter. Sed grā ꝓprie loquēdo est ꝑfectio essentie aīe. omīs aūt virtꝰ ꝑficit aliquā potentiā aīe. ergo ꝛc. Hic q̄tuor sunt vidēda. quoꝝ ꝓma duo respiciūt vicesimāseptā distinctōēz. alia ṽo duo sequētē scilicet distinctōēz vicesimāseptimā. Primo eñi videndū est vtꝝ grā sit aliq̄d creatuz existēs in aīa. Scd'o de eo ꝙ querit Tercio vtꝝ hō nō habēs gratiā possit mereri gratiā. Et quarto vtꝝ habēs gratiā possit mereri vitā eternā.

Articulus ꝓmus

Quātū ad primum

Prima cōclusio.

ponā duas cōclusiones. Prima est ꝙ grā gratificās nos deo vel ꝑ quā nos grati sumꝰ deo est aliq̄d creatū in aīa. Secūda est ꝙ naturali cognitōne nullꝰ p̄t certitudinaliter i se cognoscere hmōi habitū. q̄uiscūq3 realiter creatꝰ sit in aīa sua.

Probatio ꝓme cōclusionis.

Primā ɔclusionē ꝓbo sic. Omīs aīe nostre ꝑfectio habitualis vel ē ex nostra oparōe. vl' ex dei creatōe. Sꝫ gratia
1 gratū faciēs est quedā ꝑfectio aīe nō ꝓducta ex nostris oparionibꝰ. ḡ optet ꝙ sit aliq̄d creatū in aīa. Maior patet ꝑ sufficiētē diuisionē Minor etiā euidēs est ex dictis apl'i. Nā ꝙ grā ꝑficiat animā patet. q2 dat esse ipi aīe. iuxta illud. i. ad Choꝝ. xv. Grā dei sū id qd' sū. ꝛ grā eiꝰ vacua in me nō fuit. Q3 aūt non sit ex nostris opibꝰ ꝑ eundē patet. ad Ro. xi. vbi ait. Si aūt ex opibꝰ iā nō est grā. P̄. de eo
2 q̄ est indignꝰ vita eterna nō p̄t fieri dignꝰ vita eterna nisi ꝑ aliq̄d a deo intrinsece sibi collatū. sꝫ hō anteq3 habeat gratiā est indignus vita eterna. ꝛ postq3 habet gratiā ipe ē dignꝰ vita eterna. ḡ ꝛc. Maior patet. Nā cū vita eterna sit finis supnatural'. nequaq3 possumꝰ ex nostris naturalibꝰ respectu talis finis nos dignos facere de indignis. q2 nō ex opibꝰ iusticie q̄ fecimꝰ nos. sꝫ ṡm suā misericordiā saluos nos fecit. Sicut ait apl's ad Titū. iij. c. Propter qd' etiā ait Isidorꝰ de sūmo bono li. ij. c. v. Sciāt liberi arbitrij defensores nihil se posse in bonū sua ꝓualere virtute. Minor āt patet ex fide P̄. nullꝰ p̄t esse formaliter deo 3
gratꝰ. nisi sit informatꝰ grā a deo creata. sed q̄libet iustꝰ fidel' est formaliter deo gratꝰ. ḡ ꝛc.

Durādꝰ ɔclusioni.

Sꝫ ɔtra istā ɔclusionē videt esse quidaz doctor. q̄ ait. ꝙ ex hac opatione q̄ est reddere hoīez deo gratū nō p̄t poni ꝙ grā sit aliq̄ forma creata in aīa. Q2 impossibile est ꝙ effectus ꝓcedat suā causā. Sꝫ esse deo gratū ꝓcedit saltē ordine nature oīe habituale donū qd' est vel p̄t esse in homīe. ḡ impossibile est ꝙ aliqd' habituale donū reddat hoīez formaliter deo gratū. Maior patet vt ipe dicit. Minorē ꝓbat. q2 ꝓncipiū cuiuslibet liberalis cōicatōis est amor. igit p̄rꝰ est hō a deo dilectꝰ. ꝛ ꝑ cōsequēs deo gratꝰ q3 ei aliq̄d a deo det. ꝓpter qd' si dat homini aliq̄d postea h̄ nō est gratū faciens sꝫ gratis datū.

Ratio.

Cōtra ꝑ randū.

Sꝫ istud dictū nō videtur esse veꝝ. Q2 impossibile est ꝙ aliq̄s de nō grato fiat gratꝰ. nisi ꝑ aliquā mutatōnē factā 1
vl' in gratificāte vl' in gratificato. Sꝫ sepius ɔtingit ꝙ hō q̄ nō fuit gratꝰ deo efficit gratus deo. ꝛ in deo gratificāte nulla p̄t esse mutatio. cū sit imobilis ꝑ se ꝛ per accidēs ꝛ ab intra. vt patet. viij. phisi. ꝛ. xij. metha. Iuxta ꝙ ipse de seipo dicit. Ego deꝰ ꝛ nō mutor. Ergo necesse est hmōi gratū esse ꝑ realē mutationē factā in ipa aīa. ꝛ ꝑ ɔsequēs habitꝰ grē cuiꝰ ꝑticipatōne talis mutatio fit in aīa. erit aliq̄d realiter creatū in ipa aīa. P̄. q̄ñcūq3 aliq̄s hō d' no 2
uo est deo gratꝰ tūc spūssanctꝰ de nouo habitat in eo. vl' saltē est in eo aliter q3 fuerit ꝓmo. Ista ḡ alietas cū non possit reduci in aliquā mutationē factā in spūsancto. necessario reducet in mutationē factā in hoīe. ꝛ sic sequit idē ꝙ p̄rꝰ P̄. suppono vnā ꝓpositionē phi 3
quā ponit. ij. rhetoricoꝝ dicens. Diligere est velle bonū. Ex h̄ arguo sic. Q̄ñcunq3 aliq̄s diligit aliquā rē quā p̄rꝰ nō diligebat optet ꝙ in re dilecta sit aliqd' bonū qd' p̄rꝰ nō erat. vel ꝙ ex defectu diligētis iudicet in re dilecta esse aliqd' bonū qd' nō est bonū. vl' solū est apparēs bonum. vl' ꝙ in diligēte sit facta aliqua

mutatio. Sꝫ cū deꝰ de nouo diligit aliquē
hominē quē primo nō diligebat nullū istoꝝ
Ad ratōēꝫ durandi. ꝑt dari nisi primū. ergo ⁊c. Ad ratonē sīā
dicendū ꝙ minor nō est vera Quia cū donū
ꝓphetie fuit cōmunicatū ipsi balaam. si ista
minor esset vera tūc balaam fuisset gratꝰ ⁊ di
lectꝰ deo. qđ falsum est cū ipe fuerit mortalis
peccator Itē falsum assumit in ista minori
q̄r effectꝰ formalis nō ꝓcedit formā cuius est
effectꝰ. Sꝫ esse gratū deo est effectꝰ formalis
gratie. ex hoc eīm formaliter homo deo gratꝰ
est quia gratia informatꝰ est. cū igit agēs pri
us natura det formā. ⁊ dando formā det effe
ctum formalē. ideo esse gratū deo nō est prius
natura. q̄ȝ ipsa gratia. cuiꝰ oppositū sumit in
minori. Ad ꝓbationē dicendū ꝙ maior n̄
est vera. quia multa bona cōmunicat deꝰ pec
catoribꝫ liberaliter ⁊ nō coacte. ⁊ tamē nō di
ligit peccatores dilectōe de qua loquimur ad
ꝑsens. s. dilectōne causante in dilectis gratiā
⁊ charitatē. Etiā in fine illiꝰ rationis iste
videt aperte negare distinctōēꝫ que a sanctis
doctoribꝫ antiquis ⁊ modernis tēporibꝫ da
est. puta ꝙ quedā est gratia gratis data. et
alia est gratia gratū faciēs. q̄r iste nullā ponit
gratiam gratū facientē. sed tantūmodo ponit
Scđa cōclusio. gratiā gratis datā. Secūdo dico ꝙ q̄ȝuis
gratia sit quidā habitꝰ creatꝰ in anima q̄ for
maliter deo grati sumꝰ ⁊ quo esse spūale ꝑmo
capimꝰ tamē naturali cognitōne nullꝰ potest
certitudīaliter cognoscere se habere hmōi ha
bitū. Et dico naturali cognitōne. quia ꝑ re
uelationē diuinā bene posset hoc alicui mani
festari. Dico etiā certitudinaliter. q̄r cōiectu
ratiue bene possumꝰ pie de hoc opinari Cō
1 clusionē istā ꝓbo sic. Quia si aliqđ hoc sci
ri posset hoc esset altero istoꝝ triū. puta vel q̄r
aliquis sentiret sibi mala displicere. vel quia
sentiret sibi bona placere. vl' ꝓpter virtuose vi
cōtinuationē nō perciperet vlteriꝰ aliquē re
morsum ꝯscientie. Prima duo nō sufficiūt.
quia ꝓpter aliquas laudabiles ꝯsuetudines
etiā iudeus vel paganꝰ posset inueniri cui di
splicerent vicia. vel placerēt virtutes. Hector
eīm adeo fuit virtuosus ꝙ nō estimabat filius
hominis mortalis. sed filiꝰ dei. recitat are
stoteles. vij. ethicoꝝ. Socrates etiā tantā ha
buit cōplacentiā in moribꝫ ⁊ virtutibꝫ ꝙ per
misit se occidi anteq̄ȝ vellet relinquere virtu
tes. Nec terciū sufficit teste ap̄lo qui ait. i. ad
Choꝝ. iiij. Nihil mihi ꝯscius sum. sꝫ non in
2 hoc iustificatꝰ sum. P. quicūq̄ȝ certa noti
cia sciret se esse in gratia gratū faciente. ille sci

ret se esse dignū amore dei. sed Eccl'e. ix. dicit
ꝙ nescit homo vtrū amore vel odio dignꝰ sit
sed oīa in futuꝝ reseruant incerta. Sed
contrariū istiꝰ ꝯclusionis nitunt quidā satis
apparēter ꝓbare. Primo sic. Non magis (Cōtra cōclusionem i)
repugnat aliquē scire se habere gratiā ⁊ chari
tatem. q̄ȝ scire se habere fidē. quia fides est ha
bitus supnaturaliter infusus sicut ⁊ gratia et
charitas. Sed aliquis potest de certo scire se
habere fidē. quia experit se libere ꝯsentire omi
bus articulis fidei. ergo ⁊c. P. cū paruulꝰ 2
baptisatꝰ recipiat gratiā quādo ꝑuenit ad an
nos discretōnis. aut nō potest cognoscere pri
mum peccatū quo mortaliter peccat. ⁊ tūc nō
peccaret. quia ignorātia inuincibilis excusa
ret eū nō solū a tanto sed a toto. aut potest hu
iusmodi peccatū cognoscere. ⁊ tūc anteq̄ȝ ha
beat hmōi noticiā potest scire se esse in gratia.
P. isti allegant ꝓ se augustinū qui. viij. de 3
tri. c. viij. ait. Qui habet charitatē magis no
uit dilectionē qua diligit q̄ȝ fratrē quē diligit
sed fratrē suū aliquis nouit certa noticia. ergo
⁊ charitatē. ⁊ ꝑ ꝯsequēs gratiā. q̄r idē est iudi
ciū de vtraq̄ȝ. Sꝫ ista nō cōcludunt. Igit Solutio.
ad primū dicendū. ꝙ minor nō est vera loq̄n Ad. 1.
do de fide infusa. Si autē isti loquunt de fi
de acquisita tūc maior est falsa. Ad ꝓbatōēꝫ
dico ꝙ quāuis aliquis experiat se articulis fi
dei libere ꝯsentire. nō tamē potest scire vtꝝ ta
lis assensus ꝑueniat ab habitu infuso vel ac
quisito. Ad secundū dicendū ꝙ ratōne ba Ad. 2.
ptismi nullꝰ potest scire se esse in gratia. quia
nullꝰ potest de certo scire ꝙ sit vere baptisatꝰ.
q̄r potest baptismꝰ impediri. vel ex falsa bapti
santis intentōne. vel ex inepta verboꝝ ꝓlatio
ne. vel ex defectu materie. Uel dicendū ꝙ
quāuis talis homo bñ possit cognoscere pri
mum suū peccatū esse peccatū. nō potest tamē
esse certus ꝙ ante illud signatū peccatū nullū
aliud cōmiserit peccatū. cū ꝓni sint sensus ho
minis ad malū ab adolescētia sua. vt dicitur
geñ. viij. imo magna videret esse ꝓsumptō si
aliquis homo diceret se de certo scire aliquod
suū peccatū ante qđ nullū penitꝰ cōmisit pec
catū. cū tot sint laquei peccatoꝝ tā via obmis
sionis eoꝝ que facere tenemur. q̄ȝ via cōmissi
onis quantū ad ea que ex ꝓcepto dei vitare te
nemur. Ad terciū dici potest. ꝙ augustinꝰ Ad. 3.
nō loquit ibi de noticia actuali. sed de noticia
habituali. sm̄ quā noticiā illa que magis ꝓ
sto sunt anime magis dicunt cognosci ab ani
ma. Et quia dilectio vel quicūq̄ȝ alter habi
tus existens in anima est intimior anime q̄ȝ

frater vł homo extrinsec⁹. ideo anima diligē tis magis cognoscit cognitione habituali di lectionē ꝙ fratrē quē diligit.

Articulus secundus. Prima cō clusio. **Quantū ad secūdū** articulū ponā duas ꝯclusiones. Prima ē ꝙ large loquēdo gratia potest dici virtus. Qr de quocūqȝ ꝑdicant descriptōes seu large dif finitōes alicui⁹ descripti. de eodē ad min⁹ lar ge loquēdo ꝑdicatur ipm descriptū. sed descri ptiones virtutis predicantur ð gratia. Nam gratia est que habentē ꝑficit ⁊ opus suū bonū reddit. Itē gratia est bona qualitas mentis.

Ratio. Sed iste sunt descriptōes virtutis. ergo ⁊c̄.

Conclusio secūda. Secūdo dico ꝙ ꝓprie loquēdo gratia et virtus realiter differūt. Quia sicut se habet es

1 se spirituale ad operari spūale. sic se habet prin cipium essendi ad principiū operādi. sed esse spūale differt realiter ab operari spūali. ⁊ ipsa gratia est principiū essendi spūaliter. iuxta il lud apl'i. gratia dei sum id qd̄ sum. ⁊ virtus q̄ est charitas ac alia quecunqȝ virt⁹ informata charitate est principiū agendi spūaliter. virt⁹ eñ est vltimū de potētia in ordine ad obiectū circa qd̄ elicit actus. ergo gratia ꝓprie loquē

Instantia do realiter differt a virtute. Forte dicet ꝙ etiā virt⁹ est principiū essendi. quia habentez

Solutio perficit dando sibi esse virtuosum. Rñdeo ꝙ licz virtus det esse. nō tamē dat primū esse. gratia autē dat primū esse supnaturale ipi ho mini sicut essentia dat primuz esse naturale.

2 P̄. quādocūqȝ aliqua sic se habēt ꝙ vnuz innitit alteri in merito sue operatōnis semper innitū videt esse distinctū ab eo cui innitit. Sed oēs cetere virtutes quantū ad meri tum sui operis innitunt charitati. ⁊ charitas ipsi gratie. ergo gratia est realiter distincta a charitate ⁊ ceteris virtutib. Maior patz. eo ꝙ ꝓprie loquēdo nihil innitat dependēter si bi ipsi. Minor etiā patet quantū ad primaz sui partē. quia cetere virtutes quantū ad op⁹ meritoriū mortue esse dicunt. nisi sint chari tate īformate. Propter qd̄ ait augustin⁹. xv. de tri. c. xviij. ꝙ charitas est illud donū qd̄ di uidit inter filios regni eterni. ⁊ filios perditō nis eterne. Patet etiā eadē minor quo ad se cundaz sui partē. s. ꝙ charitas innitat grē. qr ꝺm augustinū de ꝑdestinatōne sanctoꝝ. gra tia ꝑuenit charitatē. Naz opus charitatis ⁊ cuiuslibet alteri⁹ virtutis dicit gratū p grām. sicut oē albū dicit albū p albedinē. P̄. ac

3 cidentia quoꝝ ꝓpria subiecta sunt distincta realiter. illa differūt realiter. sȝ ꝓpriū subiectū grē realiter distinctū est a ꝓprio subiecto vir tutis. qr ꝓpriū ⁊ imediatū subiectū grē est ip sa essentia aīe. subiectū aūt virtutū sūt ipe po tentie. Vñ etiā ipe virtutes theologice fundā tur subiectiue in potētijs. puta charitas ī vo luntate. fides in intelligibili. ⁊ spes in irasci bili. vel in volūtate put tenet gradū virtutis irascibilis. Sȝ ꝯtra istā ꝯclusionē vident esse tres opiniones. Quaꝝ pma ponit ꝙ gra tia ⁊ virt⁹ sunt idē realiter. ⁊ solū differāt ꝺm ratīonē. Idē eñ vt facit op⁹ gratū dicit gra tia. vt aūt facit op⁹ virtuosuz rectū seu regu latū ꝺm ratōnē. sic dicit virt⁹. Propter qd̄ di cit. ij. ethi. Virt⁹ est habit⁹ electiu⁹ īmediate ꝯsistens put recta ratio determinat. Sed

Opīo pri ma contra ꝯclusionē.

ista opinio nō valet. Quia cū virtutes possu mus ex puris nostris naturalib adipisci. si virt⁹ ⁊ gratia essent idē realiter. tūc possemus ⁊ gratiā ex nostris puris naturalib ꝓmereri ⁊ sic gratia nō esset gratia. vt ait apl's. ⁊ redi ret de plano erroꝛ ipsi⁹ pelagij. Alia opinio dicit ꝙ quāuis gratia ⁊ virt⁹ differāt realiter ex ipis tamē resultat vna essentia sicut ex ma teria ⁊ forma. Sed nec istud valet. Quia ex duob existentib in actu nō potest resulta re vnū per essentiā. sed tam gratia ꝙ charitas vel quecūqȝ alia virt⁹ sunt aliqd in actu. neu trū eñ istoꝝ est pura potētia. ergo ⁊c̄. Ter cia est opinio q̄ dicit ꝙ q̄uis gratia nō sit idē cū qualibet virtute. est tamē idē realiter cum hac virtute q̄ est charitas. Quia illa q̄ diffe runt ꝑ essentiā diuina virtute possunt abin uicē separi. sed gratia ⁊ charitas nullo modo poterunt separi. qr si separent tunc idē hō sal uaret ⁊ damnaret. saluaret inquātū finaliter decederet in gratia. sed damnaret eo ꝙ careret charitate. P̄. quoꝝ est vn⁹ ⁊ idē actus per essentiā. illa sunt idē realiter ⁊ essentialiter. sȝ charitatis ⁊ gratie est vnus act⁹ per essentiaz. qd̄ patet quantū ad actū primū qui cōsistit ī informare ⁊ denominare subiectū. qr esse gra tum. qd̄ vt sic est act⁹ gratie. ⁊ esse charꝫ qd̄ est act⁹ charitatis idē sunt realiter ⁊ solo nomi ne differunt. Patet etiā illa minoꝛ quantum ad actū secundū qui est reddere opus meri toꝛium. qui etiā actus vn⁹ existens est cōmu nis charitati ⁊ gratie. P̄. gratia ⁊ charitas sunt forma virtutū. vnius autē rei vna est for ma. P̄. gratie ⁊ charitatis vna est diffini tio. quia vtraqȝ est bona qualitas mentis.

Cōtra.

Opinio se cunda.

Cōtra.

Opīo ter cia henrici scoti ⁊ du randi.

1

2

3

4

P̄. charitas in greco idē est qd̄ gratia in la tino. charis eñ grece est gratia latine. ⁊ com 1

ponit̃ indeacharis quasi sine gratia. ⁊ eucharis quasi bona gratia. Pr̃ illud qḋ est radix prima om̃is boni spũalis est gratia vel saltem nõ differt realiter a gratia. Sed ḃm augustinũ in sermone de laude charitatis. radix omnium bonoꝝ est charitas. ⁊ ibidẽ dicit q charitas est vita viuentiũ. Et si dicit̃ istis q principium essendi differt a principio operandi. sꝫ gratia est principiũ essendi. virtus est principium operandi. ergo ⁊c. Dicunt ipsi ad maiorem q nõ est vera in formis accidentalibꝫ. idẽ enim calor qui vt dat esse calidũ est principium essendi. vt calefacit alterum est principium agendi. Dant etiã instantiã ad minorem. quia vt dicunt destructo principio essendi destruitur necessario principiũ agendi. sꝫ destructa in aliquo homine gratia. adhuc manet fides ⁊ spes que sunt virtutes. ⁊ ꝑ cõsequẽs sunt principiũ agendi. Sed ista nõ concludunt

6 | Instantia | Solutio durandi | Solutio.

Ad. 1. Igit̃ ad primũ dicendũ q maior nõ est vera. quia figura ⁊ linea differũt per essentiã. cũ figura sit species qualitatis. linea vero species quãtitatis. ⁊ tamen impossibile est dare figuram sine linea. impossibile est etiã dare creaturam sine respectu. seu impossibile est creaturã separare a respectu ad creatorẽ. quãuis ḃm aliquos istoꝝ relatio per essentiã differat a fundamento suo. Etiã quantũ ad absolutam dei potentiã minor ẽ falsa. Ad ꝓbationẽ dico q nõ esset necesse talem hoiem damnari nec saluari. quia deus posset eum semp in via cõseruare. sicut nunc de facto cõseruat enoch ⁊ heliã in paradiso.

Ad. 2. Ad secundũ dicendũ q maior non est vsquequaq vera. quia materie ⁊ forme est vnus actus. cum agere sit totius coniuncti. ⁊ tamẽ materia ⁊ forma differũt realiter. Etiã minor nõ est vera. quia esse gratũ ꝑ gratiam est formaliter actus differens ab eo qḋ est esse charũ per charitatẽ. quia vt superius patuit per augustinũ gratia aliquo modo precurrit charitatẽ. quia gratia ꝓprie loquẽdo dat esse primum in spũali regeneratiõe. et hoc proprie nõ cõuenit charitati. cũ ipse sit imediatũ principiũ spiritualis operatiõis.

Ad. 3. Ad tercium dicendũ q quãuis large loquẽdo tã charitas q̃ gratia dicant̃ forma virtutũ. hoc tamen cõuenit charitati imediate. gratie autem cõuenit mediante charitate.

Ad. 4. Ad quartum dicendũ q illa nõ est ꝓpria diffinitio. sꝫ est quedã cõmunis seu analoga descriptio. Vñ sicut hõ ⁊ asinus cõueniũt in hac descriptiõe seu diffinitione cõmuni. q est sḃstantia aĩata sensibil' differũt tamẽ suis ꝓpriis diffinitiõibꝫ. sic ⁊c.

Ad. 5. Ad quintũ dicendũ q sic corpus xpi qḋ cõmunicat̃ nobis ex grã dei originalr. ⁊ nõ ex opibꝫ nr̃e iusticie. ⁊ iõ dicit̃ euchar̃ grece ⁊ eucharistia latine. ab eu qḋ ẽ bonũ ⁊ caris qḋ est gratia q̃si bona grã. ⁊ tñ planũ est q corpus xpi differt realiter a grã. Sic i ꝓposito qr charitas originaliter nobis infundit̃ nõ ex nr̃o merito sꝫ ex dei grã. iõ tal' habitus diuini amoris q̃dã causali ꝑdicatiõe dicit̃ caris seu grã. sic phs in de sensu ⁊ sensato dicit. q odor est fumalis euaporatio qr causat̃ a fumali euaporatiõe.

Ad. 6. Ad sextũ dicẽdũ q sic in genere maloꝝ seu pctõꝝ q̃nq dicit̃ q supbia est initiũ om̃is pcti. q̃nq autẽ h̃ dicit̃ de inuidia. ⁊ tñ supbia ⁊ inuidia differũt a se inuicẽ. Sic in genere bonoꝝ q̃nq grã dicit̃ principiũ oĩm bonoꝝ. q̃nq autem charitas. ⁊ tñ charitas ⁊ grã differũt a seinuicem. Vñ attendẽdo ad esse spũale. tũc gratia dicit̃ principiũ oĩm bonoꝝ. attendẽdo aũt ad agere virtuose tũc charitas dicit̃ principium oĩm bonoꝝ.

Cõtra responsionẽ durandi. Nec valet eoꝝ rñsio. qr q̃uis gratia sit forma accidẽtalis. tamẽ in hoc cõuenit cũ forma substãtiali. qr sicut forma sḃstãtialis dat esse simpliciter ⁊ primũ. loquendo de esse naturali. sic grã dat ẽẽ simpliciter ⁊ primũ loq̃ndo de esse supnaturali. ⁊ iõ sic forma substãtialis nõ est imediatũ ꝓncipiũ agendi actõe naturali. sic nec grã ẽ imediatũ ꝓncipium agẽdi actõe supnaturali. ⁊ ꝑ cõñs grã cõcernit charitatẽ tãq virtutẽ a se realiter differẽtẽ. mediãte q̃ ꝓrũpit i supnaturalẽ opatõem.

Nec valet instãtia quã adducũt cõtra minorẽ. qr q̃uis destructa grã maneat fides. tñ charitas nõ manet. q̃ ꝓprie est principiũ actõis meritorie ⁊ supnaturalis. Etiã dato q maneat fides. tñ nec fides nec aliqua alia virtus sic manet q possit principiare actionẽ meritoriã ⁊ supnaturalẽ sine grã ⁊ charitate. Et ideo bene cõcedo q destructo ꝓncipio essendi ḃm esse supnaturale qḋ est ipa grã. destruit̃ fides ⁊ q̃libet alia virtus q̃tũ ad h̃ q sit principiũ actionis meritorie ⁊ supnaturalis.

Articulus tertius. Prima cõclusio. 1

Quantũ ad terciũ

articulũ dico ꝑmo q hõ nõ existẽs in grã nõ potest mereri gratiã de cõdigno. Quia si homo cõstitut̃ in puris naturalibꝫ posset mereri de cõdigno grã gratũ facientẽ de qua loquimur in ꝑsenti. cum per talem gratiã homo sufficiẽter cõsequat̃ vitã eternã q est finis simpl'r supnatural'. tũc ex pur̃ naturalibꝫ possemus cõseq finẽ supnatũralẽ. ⁊ ꝑ cõñs finis supnaturalis

2 nō esset supnaturalis.qđ est ꝯtradictio P̄.
illud cui causaliter om̄e meritū nostꝝ innitit̄
hoc mereri nō possum⁹.gratia est hmōi. Iu/
xta illud augustini. Quid est meritū an̄ gra/
tiā cū om̄e bonū meritū nostꝝ in nobis nō fa
3 ciat nisi gr̄a. P̄.si ex nostris naturalibꝫ pos/
sem⁹ de ꝯdigno mereri gratiā.tūc gr̄a esset de
bitū absolute.⁊ p ꝯseq̄ns gratia nō esset gr̄a.
Pelagius cōtra ꝯclusionem. Sꝫ forte pelagi⁹ q̄ oppositū isti⁹ ꝯclusio/
nis asserit posset p̄dictā ꝯclusionē impugna/
re sic. Qn̄cunqꝫ aliq̄s existēs in gratia orat p
1 seipo de his q̄ pertinēt ad salutē.tunc semp ex
audit̄.sicut dicūt sancti doctores. Sꝫ aliq̄s
existēs nūc in gratia potest orare ꝙ si ipm cō/
tingat ex humana fragilitate pdere grām vt
2 sibi restituat̄. P̄.deus dans alicui gratiā q̄
ante nō habuit.tūc vel dat digno.⁊ tūc reci/
piens meruit eā.vel dat indigno.⁊ tūc deus
Solutio. erit iniust⁹. Ad primū dicendū ꝙ dato ꝙ
Ad.1. talis exaudiret̄.adhuc tn̄ nō mereret̄ illā secū
dā gratiā ex suis puris naturalibꝫ vt est sine
Ad.2. gr̄a.sꝫ vt habuit gratiā p̄cedentē. Ad secū
dū dicendū ꝙ ex hoc nō sequit̄ ꝙ de⁹ sit iniu/
Scd̄a cō/clusio. st⁹.sꝫ poti⁹ ꝙ sit pi⁹ ⁊ misericors. Secūdo
dico ꝙ existēs sine gr̄a pt̄ mereri gratiā de cō/
Ratio. gruo Quia ꝯgruū esse videt̄ ꝙ misericors pa
ter pdigū ⁊ vagabundū filiū q̄uis abierit in
regionē longinquā varijs se inuoluens gene
ribꝫ peccatoꝝ redeuntē ad gremiū paterni do
minij cū pietate suscipiat.⁊ errata volēti cor
rigere gratiā largiatur. Sed ip̄e de⁹ est mise/
ricors pater.iuxta illud apostoli. Benedict⁹
deus ⁊ pater dn̄i nostri ihesu christi.pater mi
sericordiaꝝ ⁊ deus toti⁹ ꝯsolatōnis.qui ꝯso/
latur nos in om̄i tribulatōe nostra.peccator
vero qui quantū ad vite sue correctionē facit
totū qđ in se est.assimilat̄ p̄dicto filio pdigo
dicenti in euāgelio. Surgā ⁊ vadā ad patrē
meū ⁊ dicā ei. Pater peccaui in celū ⁊ coram
te.iam nō sum dign⁹ vocari fili⁹ tuus fac me
sicut vnū de mercenarijs tuis. Unde si face/
ret totū qđ in se est etiā si pagan⁹ existeret.de⁹
nunq̄ꝫ dimitteret quin veritatē sue fidei sibi
panderet.⁊ infunderet gratiā spiritussancti.
qđ bn̄ apparuit Actuū.x.de cornelio.ad quē
deus miraculose misit apostolū petrū. Mo/
dus autē redeundi seu gratiā ꝯsequendi quā
tus in p̄dicta parabola satis sit exp̄ssus.potest
tamē dici ꝙ primo per gratiā p̄uenientē ipse
deus āmonet per aliquos impetus spiritua/
les ipm peccatorē.quorū perceptione ipse pec
cator incipit reatū suū cognoscere ⁊ aliq̄lem
habere displicentiā peccatoꝝ.talibꝫ enī āmo/
nitionibꝫ deus stat ad ostiū ⁊ pulsat.⁊ petit a
nobis nostrā cōuersionē.⁊ quia ex nobisip̄is
cōuerti nō possumus.igit̄ ad ipm clamare de
bemus illud Tren̄.vltimo.c. Conuerte nos
domine ad te ⁊ cōuertemur. Ad qđ respon/
det dominus illud Zach.i. Cōuertimini ad
me.⁊ ego conuertar ad vos.id est sequimini
āmonitionē meā ⁊ facite qđ i vobis est ⁊ ego
cōuertar ad vos cōmunicando vobis gratiā
meam.

Quātū ad quartū Articulus quartus.
articulum dico duo. Primo ꝙ cōsiderato Prima cō/clusio.
merito nostro vt a nobis est.sic null⁹ purus
homo meret̄ vitā eternā de condigno. Quia 1
vt dicit̄ ad Ro.viij. Nō sunt cōdigne passio
nes hui⁹ seculi ad futurā gloriā que reuelabi
tur in nobis. P̄.nō magis potest creatura 2
ex suis operibꝫ suū creatorē cōstituere debito/
rem q̄ꝫ seru⁹ naturalis dominū suū naturalē.
sed seru⁹ nullo suo ope potest suū dominū ex
cōdigno suū debitorē cōstituere.ergo nec cre/
atura creatorē. P̄.ille qui soluꝫ facit qđ te/
net̄.q̄uis soluat illi cui opat̄.tn̄ ex hmōi opa 3
tione nō pt̄ illū suū debitorē ꝯstituere.sed cuꝫ
ad laudē dei facim⁹ totuꝫ qđ possum⁹ adhuc
nihil superogam⁹.sꝫ solū reddim⁹ creatori il
lud qđ de iure debem⁹.igit̄ ⁊c̄. P̄.ꝯdignuꝫ 4
meritū debet esse eq̄le ip̄i p̄mio.sꝫ nullū meri/
tum nostꝝ vt a nobis est pt̄ eq̄ri celesti p̄mio
qđ ocul⁹ nō vidit nec auris audiuit nec i cor
hois ascēdit.ergo ⁊c̄. Secūdo dico ꝙ quā
Secunda cōclusio. uis meritū nostꝝ vt a nobis ē absolute loqu/
do nō sit ꝯdignū vite eterne.tamen vt gratia
spiritussancti informatū ⁊ p̄ncipaliter opan/
te spiritusancto ⁊ nobis cooperantibꝫ cōqui/
situm est.sic capit quandā coequalitatem re/
spectu vite eterne ratōne cui⁹ de iusticia et de
ꝯdigno nobis reddit̄ vita eterna. Quia quā 1
uis seruus vt seru⁹ est nō possit dominū suū
facere debitorem ex iusticia.tamē seruus fa/
ctus liber potest de cōdigno mereri apud do
minū.sꝫ homo informat⁹ gratia dei est cōsti/
tutus in sp̄ūali libertate.quia vbi spirit⁹ dei
ibi libertas.vt ait apl's.ij.Chor.iij. Et Ioh.
viij. Si fili⁹ vos liberauerit vere liberi eritis.
ergo vt sic talis homo potest vitā eternaꝫ ab
ipso omniū bonorum largitore mereri de con
digno.ergo ⁊c̄. P̄.ista videtur esse inten/ 2
tio apl'i.ij.ad Timotheū quarto.vbi ait. De
reliquo reposita est mihi corona iusticie quā
reddet mihi dominus in illū diē iust⁹ iudex

Durand⁹. Sz ɔtra istud dictū videt esse quidā doctoꝝ q̄ omino negat meritū nostrū q̄cūq3 mō sumptū esse ɔdignū vite eterne. qḋ pbat dupliciter.
1 Primo sic. Illud qḋ aliq̄s asseq̄t ex sola libertate dantis. h̄ nō cadit sub merito d̄ ɔdigno. Sz quicq̄d a deo ɔseq̄mur siue sit gr̄a. siue gloria. siue bonū sp̄ūale. siue corpale totū habem⁹ ex mera liberalitate dei. Istā minoꝛē pbat p h̄ q̄ deo ꝛ parētib⁹ nō possumus reddere equiualēs. vt patet. viij. ethi. igit de⁹ in nullo tenet nobis. ꝛ p ɔsequēs quicq̄d nobis tribuit ex mera lib̄alitate tribuit. ergo ⁊c.
2 Scḋo q2 ad Ro. vi. dicit. gr̄a dei vita eterna. vbi dicit glosa. Maluit dicere gr̄a dei vita eterna. vt intelligerem⁹ deū ad vitā eternā p sua miseratōne nos pducere. nō ex meritis nostris. Sz quāuis ista nō ɔcludāt ɔtra istā secundā ɔclusionē. ꝛ p ɔsequens nō sint ɔtra me. r̄ndeo tamē ad ea

Solutio Ad. 1. Ad primū igit dicendū ad minoꝛē q̄ respiciēdo ad pmariā radicē. tūc totū qḋ ɔseq̄mur a deo ex sua libertate asseq̄mur. q2 q̄ nos a seruitute liberauit ꝛ liberos nos fecit ex sua libtate, puenit. s3 postq̄ nos liberos fecit. ratio nō ɔuincit quin virtute sp̄ūsancti qui est sp̄ūs libertatis possim⁹ aliquo modo de pia iusticia ip̄m debitoꝛē cōstituere. ꝛ hoc ex suo liberali pmisso. Om̄e em̄ pmissum aliq̄ modo cadit in debitum. sed in apocal. pmisit dn̄s coronā vite ei q̄ fidelis fuerit vsq3 ad moꝛtē. ideo ⁊c. Etiā Jaco. i. dicit q̄ qui pbatus fuerit accipiet coronā vite. q̄m repromisit de⁹ diligentib⁹ se.

Ad. 2. Ad secundū dicendū q̄ illa autoꝛitas cū sua glosa aliud n̄ intendit nisi q̄ hō ex suis naturalib⁹ cū exclusione gr̄e nō pt ɔseq̄ vitā eternā. ꝛ h̄ ego cōcedo. vt patuit in p̄ma ɔclusione isti⁹ articuli.

Ad principale argu. Ad argumentū p̄ncipale dicendū ad maioꝛē q̄ nō est vera nisi sumat de eo p qḋ disponimur in ratōe p̄ncipij agēdi. Ad minoꝛē dico q̄ p gratiā, pprie loquēdo nō disponimur respectu optimi finis in ratōe principij agēdi s3 in ratōe principij essendi.

Distinctio. xxviij. ꝛ. xxix.

1 D vero incōcusse ⁊c. Postq3 mgr̄ determinauit de gr̄e ꝛ virtutū pfectōne ꝛ excellētia. h̄ tractat mgr̄ d̄ liberi arbitrij defectōe ꝛ insufficiētia. Et diuidit ī duas ptes. Nam p̄mo mgr̄ ostēdit insufficientiā liberi arbitrij q̄tū ad om̄es hoīes generaliter. Scḋo q̄ ad p̄mos parētes sp̄ealiter. di. xxix. ibi. Post hec ɔsiderādū. Prima ī duas. Q2 p̄mo mgr̄ d̄ liberi arbitrij insufficiētia ꝛ gr̄e dei indigētia p̄mittit intentā veritatē. Scḋo ecōtra exp̄mit erroꝛis pelagij absurditatē. ibi. Pelagianoꝝ heret. Et hec ī duas. Nā p̄mo erroꝛē pelagianoꝝ p̄dicte veritati ɔ̄riū recitat. Scḋo autoꝛitate hieronimi supradictā veritatē ɔfirmat ibi. Id g̱ de gr̄a. Prima ī duas Nā p̄mo ponit erroꝛē ac ei⁹ palliatōe3. Scḋo p erroꝛe adducit m̄ltiplicē pbatōe3. ibi. Q, v̄o dicūt sine gr̄a. Et hec diuidit ī q̄ttuoꝛ ptes ſm q̄ q̄ttuoꝛ adducit pbatōes. Scḋa ibi. Silr̄ aūt. Tercia ibi. Alibi etiā aug⁹. Quarta ibi. Dis etiā intelligēdū est ⁊c. Et qlibet istaꝝ pt sbdiuidi ſm q̄ mgr̄ p̄mo recitat erroꝛis munitōe3 Scḋo munitōis destructōe3. ꝛ ptes patent.

Sequit illa ps. Post hec ɔsiderādū ⁊c. vbi incipit distinctio. xxix. in q̄ mgr̄ ōn̄dit insufficiētiā liberi arbitrij q̄ ad p̄mos parentes sp̄ealiter. Et diuidit in tres ptes. Q2 primo ōn̄dit q̄ prim⁹ hō gr̄a indiguerit licet ipā3 n̄ habuerit. Scḋo ōn̄dit q̄ v̄tutes habuit. q̄s tn̄ p pctm̄ pdidit. Tercio innuit q̄liter punit⁹ extitit ex eo q̄ peccauit. Scḋa ibi. Preterea q̄ri solet. Tercia ibi. In illius q̄q3 pcti. Et hec ī duas. q2 p̄mo mgr̄ ōn̄dit q̄ pctm̄ primi hoīs ip̄m d̄ padiso expulit. Scḋo īq̄rit vtꝝ an̄ expulsionē d̄ ligno vite comederit. ibi. Potest aūt q̄ri. Circa has distinctōes q̄ro hāc questionem.

V Trū hō existēs in pctō moꝛtali sine dono supnal'i possit se ad gr̄a3 sufficiēter pparare Et videt q̄ sic. Q2 hō faciēdo qḋ ī se est ppat se ad gr̄a3. s3 ex puris suis naturalib⁹ pt vnusq̄sq3 facere qḋ ī se ē Maioꝛ pat3 ex p̄cedētib⁹ Minoꝛ pbat ex h̄ q2 si aliq̄d supnaturale req̄reret ad h̄ q̄ aliq̄s faciat qḋ ī se ē. tūc esset implicatio ɔ̄dictionis q2 h̄ nō ēē i hoīs ptāte. ad qḋ requirit aliq̄d excedēs naturā hoīs. Cōtra. Sic sufficiēter disponēs materiā ad alicui⁹ foꝛme introductionē q̄si de ɔdigno meret hm̄oī foꝛme inductionē. nā si tal' foꝛma n̄ induceret h̄ miraculose fieret ꝛ n̄ naturalr̄. sic ⁊c. Sz vt iā pbatū ē null⁹ pt mereri gr̄a3 d̄ ɔdigno. g̱ ⁊c. Dic q̄ttuoꝛ sūt videda. Primo vtꝝ hō carens gr̄a possit iplere oīa diuia p̄cepta. Scḋo de eo qḋ querit. ꝛ h̄ q̄tū ad distinctōne3. xxviij.

Tercio vtꝝ p̄m⁹ hō an̄q3 peccauit habuerit gr̄a3 gratū faciētē. Et q̄rto vtꝝ bonoꝝ̄ hoīm ſm statū p̄sentē opa sint magis meritoꝛia. ꝛ p consequēs eoꝝ in futuro sit perfectioꝛ

gloria q̄ꝫ fuiſſet ſi hō in ſtatu innocentie vſqꝫ
ad ꝯſecutionē grē ꝛ glorie permāſiſſet. ꝛ hoc
q̄ꝫtū ad diſtinctionē viceſimā nonā.

Articulus primus **Quātum ad primū**
ponā duas ꝯcluſiões. Prima eſt ꝙ q̄ꝫuis
carēs grā poſſit ſe ꝑ aliquo tpe a trāſgreſſione
mādatoꝝ dei ꝓſeruare. tñ nō pt ſe in hmōi ꝓ/
ſeruatōe diu ꝯtinuare. Scđa eſt ꝙ hō exi
ſtens ī vno peccato mortali ſi nō egerit pñiaꝫ
nō pt ſe diu ꝓſeruare quin cadat in aliud pec
catū mortale. Cōcluſiones iſtas magr̄ te/
neo ꝓpter autoritates ſanctoꝝ. q̄ꝫ ꝓpter rōeꝫ
Prima cōcluſio. ꝯuincentē. Primā igit̄ ꝯcluſionē ꝓbo au/
toritate Auguſtini q̄ tercio de libero arbitrio
1 ait. Illa em̄ ē peccati pena iuſtiſſima vt amit/
tat quiſqꝫ q̄ bene vti noluit ptātem. Nō igit̄
cū potuiſſet ſine difficultate oīa mādata im/
plere nolēs vti bene iſta ptāte ꝑdidit [illegible] vt eti
am volēs nō poſſit oīa mādata implere. Itēꝫ
ſm auguſtinū in eodē libro Inflictū ē homi
ni ꝓpter peccatū vt nō videat q̄d recte ſit faci
endū. ꝛ ſi videt ꝛ vult recte facere. ħ nō poſſit
implere. Et ibidē. Nec tibi imputat̄ ad cul/
pā ꝙ vulnerata mēbra nō colligis. ſꝫ ꝙ volē/
tē ſanare ꝯtemnis. P̄. ſicut patet ꝑ mgr̄m
2 ħ in lr̄a pelagianoꝝ hereſiſ credit hoīem ſine
grā poſſe facere oīa diuina mādata P̄. ope
3 ratoꝛ oīm mandatoꝝ dei dign⁹ eſt vita eter/
na. Iuxta illud Matth. xix. Si vis ad vitā
ingredi ſerua mādata. ſꝫ null⁹ ſine gratia di/
gn⁹ eſt vita eterna. ḡ ꝛc. Sꝫ ꝯtrariū iſtiuſ
Opīo contraria. aſſerūt quidā doctores dicentes ꝙ q̄ꝫuis ſine
grā nō poſſit aliq̄s explere oīa mādata q̄ꝫtuꝫ
ad modū opis puta q̄ꝫtū ad meritorie opari.
quantū tñ ad rē actā puta q̄ꝫtū ad ſubſtantiā
opis ſic pt quis ſine grā oīa adimplere di/
1 uina mādata. Qđ declarāt ī ſimili. Qꝛ vt pa
tet. ij. ethi. ſine virtutib⁹ poſſum⁹ facere opera
virtutū. puta nō fortis poteſt facere opa forti
tudinis. licet nō poſſit ea facere vt fortis. pu/
Durādus ta fortiter ꝛ delectabiliter. ſic ꝛc. Et iſtā cō/
2 cluſionē vn⁹ iſtoꝝ doctoꝝ ꝯfirmat ſic. Que/
libet potētia pt in actū ſibi ꝓportionatū q̄ꝫtū
ad ſubſtātiā act⁹ ſine additōne cuiuſcūqꝫ al/
terius. quia potētia eſt qua poſſum⁹. vt dicit̄
ij. ethicoꝝ. Sed ſub p̄ceptis iuris naturalis
cadunt ſolūmodo act⁹ quoꝝ potentie ſunt in
3 nobis. ergo ꝛc. P̄. iſtud poteſt etiaꝫ ꝓbari
ſic. Qui poteſt mai⁹ poteſt etiā min⁹. ſed hō
ſine gratia pt deū diligere. qđ eſt maximū mā
datū. Maioꝛ patet. Minorē ꝓbo. qꝛ ſi hō n̄

poſſet diligere deū ſine grā. tūc quādoqꝫ poſſꝫ
euidēter ſcire ſe eſſe in grā cū experit̄ ſe dilige/
re deū. cui⁹ oppoſitū patet Eccl's. ix. vbi dicit̄
Neſcit homo vtrū amore vel odio dign⁹ ſit.
P̄. de mandato dilectōnis in ꝑſona dei di 4
citur Deutero. xxx. c. Mādatū hoc qđ ego
p̄cipio tibi hodie nō ſupra te eſt. Sꝫ ſm gre
goriū in omelia de apl'is. Omē mandatuꝫ de
ſola dilectōe eſt. ꝛ oīa vnū mādatū ſunt. qꝛ
quicq̄d p̄cipit̄ in ſola charitate ſolidat̄ P̄. 5
ea q̄ gentiles ſm legē nature viuētes faciūt il
la poſſum⁹ implere ſine gratia. Sꝫ apoſtol⁹
ad Ro. ij. loquēs de diuine legis mandat̄ ait
Gentes q̄ legē nō habent naturaliter [illegible] que
legis ſunt faciūt. Sed iſta opinio ſatis vi Cōtra opinionem.
detur eſſe periculoſa. Quia auguſtin⁹ ī libro
de hereſib⁹ videt̄ dicere hoc pertinere ad here
ſim pelagianoꝝ vt credāt ſine gratia hominē
poſſe facere oīa diuina mādata. Ad pri/ Solutio. Ad. 1.
mū igit̄ dicendū ꝙ quāuis ſimilitudo poſſit
negari. ipſa tamē ꝯceſſa dico ꝙ nō habēs vir
tutem cū magna difficultate elicit actū virtu
tis. Et ideo qꝛ magnū conatū ad tollendum
hmōi difficultatē nō pt ſimł habere circa di/
uerſa. igit̄ eliciēdo actū vni⁹ virtutis. accidit
ipm peccare cōtra aliā virtuteꝫ. Sic ꝛ homo
ſine gratia cū ponit magnū conatū ꝓpter dif
ficultatē quā patit̄ in obſeruātia vni⁹ māda/
ti. ꝯtingit ipm peccare cōtra aliud mandatū
Ad ſecundū dicendū ꝙ ſi iſte doctoꝛ ꝑ ius Ad. 2.
naturale intelligit mādata legis diuine. tunc
in minori eſt petitio pncipij. qꝛ de ħ eſt q̄ſtio
p̄ſens. vtrū act⁹ tales ſint in poſſe noſtro ſine
gratia addita. Itē dato ꝙ tales act⁹ ſint ī po
teſtate hominis ſuppoſita ſua potentia ſana
ꝛ illeſa. nō tamē hoc oportet ſi eius potentia
eſt leſa ꝛ vulnerata. potentia aūt humana cō
ſiderata ſine dei gratia eſt quaſi totaliter leſa.
ideo ꝛc. Etiā poteſt dici ſicut iam dictum
eſt ad primū. Ad terciū dicendū. Q, dili Ad. 3.
gere deū nō eſt mandatū magnū abſolute lo/
quēdo. ſꝫ diligere deū ex toto corde. ꝛ ex oīb⁹
virib⁹ noſtris. ꝛ hoc nunq̄ꝫ poteſt aliquis fa
cere ſine gratia Ad quartū dicendū ꝙ tale Ad. 4.
mādatū nō dicit̄ eſſe ſup hominē. qꝛ ſi hō fe/
cerit illud totuꝫ qđ in ſe eſt. tūc deus adiuuat
hominē ꝛ infundit ei ſupernaturalē dilectōeꝫ
Dilectio etiā de qua loquit̄ gregori⁹ nō eſt di
lectio naturaliſ. ſꝫ dilectio ſupnaturalis. q̄ eſt
ipa charitas diffuſa ī cordib⁹ noſtriſ ꝑ ſpūm
ſanctū q̄ habitat ī nobis Ad quintū dicen Ad. 5.
dū ꝙ q̄ꝫuis gentes faciāt aliqua que leg̃ ſunt
tñ n̄ faciūt oīa. Unde ꝓpter inclinatōeꝫ de

pnitatē derelictā in natura humana p pecca/tū originale ad ea q̄ sunt illicita ꝛ phibita. etiam fideles informati grā magnā sentiūt difficultatē in obseruātia mādatoꝝ. Juxta qḋ ait apostol⁹ ad Ro. vij. video aliā legē in mēbris meis repugnantē legi mentis mee. Et infra. Quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia dei p ihesuꝫ xp̄m. Et ideo videt̃ q̄ carentes gratia nō solū difficultatē veꝝ impossibilitatē habeāt ad obseruandū oīa mādata piunctim ꝛ ꝯtinuādū se in hmōi obseruātia.

Scḋa cō/clusio.

Secūdo dico q̄ existēs ī vno mortali peccato si nō egerit penitētiā nō poterit diu stare
1 quin cadat in alteꝝ. Ad h̄ em̄ est eiudēs auctoritas Grego. xxv. mora. vbi exponēs illud Job. xxxiiij. Nouit em̄ opa eoꝝ. ꝛ idcirco inducet noctē ꝛ ꝯterent̃. Ait gregorius. Peccatū nāq̄ qḋ pn̄ia nō diluitur ipo suo pondere
2 mox in aliud trahit. P̄. augustin⁹ p̄mo retractationuꝫ. c. viij. ait. O, sine gratia p quā liberamur a seruitute peccati nō possum⁹ vicia supare. nec pie ꝛ recte viuere. P̄. sic cor/
3 pus habēs priuationē annexā se habet ad corruptionē in naturalib⁹. sic se habet aīa infecta peccato mortali ad corruptionē in morib⁹ et virtutib⁹. sꝫ impossibile est potētia nature q̄n tale corp⁹ tendat in corruptionē naturaliū. g̃
4 ꝛc. P̄. augustin⁹ in de vera innocentia ait. Plus pcul dubio est agi q̄ʒ regi. qui em̄ regit̃ aliquid agit. ꝛ ideo regit̃ vt recte agat. qui autē agit̃ agere ipse vix intelligit̃. tantū em̄ p̄stat volūtatib⁹ nostris grā saluatoris. vt nō dubitet apl's dicere. q̄ q̄ spiritu dei agunt̃ hi filij dei sunt. Nec aliq̄d in nobis libera voluntas meli⁹ agere potest q̄ʒ q̄ illi se cōmendet q̄ male agere nō potest. statiꝫ em̄ cū mouemur sensu nostro ꝛ s̄m nos agere volum⁹ a bona actione deficim⁹

Opīo contraria.

Sꝫ ꝯtra istud est quedā opinio que ponit q̄ quāuis a peccato mortali n̄ possum⁹ resurgere sine gratia dei. possum⁹ tn̄ futuris peccatis resistere vt nō cadam⁹ ꝺ no/
1 uo in aliud peccatū mortale. Quia em̄ ab ipo peccatore nō tollit̃ libeꝝ arbitriū sed manet q̄ʒuis vulneratū. cū liberi arbitrij sit posse agere ꝛ nō agere. igit̃ licet ex h̄ q̄ vulneratū est habeat difficultatē resistendi peccatis. tamē nō
2 habet impossibilitatē. P̄. nullū peccatum mortale cōmittit̃ nisi ꝺ ꝯsensu volūtat̃. vt patet p augustinū in ꝺ vera religione. sꝫ i p̄tāte
3 nr̄a est ꝯsentire ꝛ n̄ ꝯsentire. g̃ ꝛc. P̄. cōmuniter cōcedit̃ q̄ p aliqḋ breue tps p̄t q̄s vitare peccatū. sꝫ postq̄ʒ hō vitauerit pctm̄ p aliquā morā post illā moraꝫ habilioꝛ efficit̃ ad vitandū. g̃ semp p̄t vitare. P̄. arguūt q̄daꝫ 4
mag̃ noui ad idē sic. Si mortalis peccatoꝛ nō possꝫ vitare nouū peccatū. vl' h̄ essꝫ pter carentiā grē. vl' pter inclinatōeꝫ derelictā ex p̄cedenti peccato. Nō pter pmū. tū q2 in statu innocētie hō sine grā potuit vitare oē peccatū. tū q2 nō pl⁹ tollit priuatio q̄ʒ ponat habit⁹. sꝫ grā nō ponit libertatē ꝯtradictōis. sꝫ solū ponit efficaciā ad merendū. g̃ carentia grē n̄ tollit ab hoīe q̄n possit libere eligere bonū ꝛ malū. Nec pter scḋm. q2 inclinatio derelicta ex bono habitu nō necessitat tn̄ volūtatē q̄n libere possit a bono deuiare. g̃ nec inclinatio derelicta p malū actū tn̄ necessitat voluntatē q̄n possit vitare malū. P̄. illud qḋ ē 5
ineuitabile nō est imputabile. igit̃ si tal' pctōꝛ illud nouū peccatū n̄ posset euitare. tūc mortale peccatū nō esset īputabile ipi faciēti. qḋ ē erroneū. Sꝫ ista opinio est expsse ꝯtra dicta sctōꝝ. vt patet ex p̄dictis. Igit̃ ad primuꝫ dicendū q̄ q̄ʒuis maneat libeꝝ arbitriū. tn̄ pter carētiā grē ꝛ assistentiā mortal' nequicie hō tal' nō est semp cōpos sui. sꝫ q̄si vulneratus in mēbris. si ad aliquā horā subsistit sine peccato nouo. in h̄ tn̄ nō diu pmanebit. g̃ ꝛc. Cōtra cā. Solutio Ad. 1.

Ad scḋm dicēdū q̄ q̄ʒuis in p̄tāte nr̄a cuꝫ sani ꝛ sobrij sum⁹ i mēte sit ꝯsentire ꝛ nō ꝯsentire. tn̄ infirma mēs ꝛ infecta seu inebriata allectionib⁹ pctōꝝ p̄cedētiū ꝛ lassata ꝯtinuatōne tentationū nō p̄t q̄nq̄ nō ꝯsentire. Ad tерciū dicēdū q̄ sic natās ꝯ impetū aq̄ ex h̄ q̄ per horā vnā natat nō efficit̃ postea habilioꝛ ad ꝯtinuādū se i tali actu. q̄nimo pter lassatione mēbroꝝ tandē deficiet. sic i pposito ꝛc. Ad. 2. Ad. 3.

Etiā vt dictū est dato q̄ hmōi pctōꝛ ponendo totū suū conatū ad resistendū vni peccato i illud peccatū nō incidat. tn̄ q2 hmōi conatū nō p̄t simt' extēdere ad resistendū ceter̃. ideo q̄si incaut⁹ respectu ceteroꝝ ruit i alia. et sic incidit in scyllā cupiens vitare carybdim.

Ad quartū dicendū q̄ nō pter alteꝝ tm̄ sed pter vtrūq̄ simul. puta pter carentiaꝫ grē. ꝛ pter inclinationē ad peccandū Ad quintū dicendū q̄ q̄ʒuis pctōꝛ nō possit cauere q̄n incidat i aliq̄ noua peccata. tn̄ peccatū nouū est sibi imputandū. Sicut em̄ ebrius peccans nō est imunis dato q̄ nō habeat potentiam resistendi dū ebrius est. quia tamen ebrietatem vitare potuit ꝛ non fecit. ideo s̄m philosophū tercio ethicoꝝ. duplici pena plectend⁹ est. sic in proposito. quia primum peccatum istius peccatoris fuit in sua potestate ꝛc. Jterum quia non facit totū qḋ in se est Ad. 4. Ad. 5

ad hoc vt penitentiā primū peccatū deleat. ideo merito re⁹ habet respectu oīm peccatoꝝ q̄ ex illo primo peccato puenīūt. Sicut em̄ aliquis habēs lapidē molarē ad collū suū ligatū a q̄ si esset absolut⁹ casui posset resistere. et manēs ligat⁹ necessario ꝛ ineuitabiliter cadit si talis nō facit quicq̄d p̄t ad h̄ vt ab hm̄ōi lapide absoluat̄. casus su⁹ sibi est imputand⁹. q̄uis p̄dict⁹ casus sit ineuitabil' ꝛ inuincibil' p̄supposito q̄ maneat ligat⁹. sic in ꝓposito ꝛc̄.

Articulus secundus. Cōclusio. Ratio.

Quantū ad secūdū articulū dico breuiter q̄ hō p̄cise ex se nō p̄t se ad gratiā gratū facientē sufficiēter p̄parare. q2 sicut forme naturales nō inducunt̄ in materiā nisi p motū pri⁹ factū ab agente naturali. sic forma supnaturalis puta gr̄a nō inducit̄ in animā adulti hoīs sine supnaturali agēte supnaturaliter mouēte ip̄az aīaz. Quia tn̄ in hm̄ōi motionibꝫ de⁹ hoīez nō violētat. sꝫ allicit. nec sibi infundit gratiā nisi talibꝫ motionibꝫ assentiat. ideo tota nostra iustificatio et ad gratiā dei p̄paratio est a deo ꝛ a nobis. aliter tn̄ ꝛ aliter. q2 a deo est efficiēter. a nob̄ autē ꝯsentiēter. a deo p̄ncipaliter. a nobis aūt q̄si instrumētaliter. Hinc est q̄ autoritates sacri canonis hm̄ōi p̄paratōez qn̄qꝫ attribuūt nobis. Sicut illud Zach. i. Conuertimini ad me ait dn̄s exercituū. ꝛ ego cōuertar ad vos. Et Eccli. xv. De⁹ ab initio ꝯstituit hoīem. ꝛ reliq̄t eū i manibꝫ ꝯsilij sui. Et ibidē ait dn̄s ad homiez. Apposui tibi ignē ꝛ aquā: ad qd̄ volueris porrige manū tuā. Et ibidē. Añ hominē vita ꝛ mors. bonū ꝛ malū. ꝛ qd̄ placuerit ei dabit̄ illi. Et puerb. xvi. Hoīs ē animū p̄parare. Qn̄qꝫ aūt hm̄ōi autoritates iam dictā p̄parationē attribuūt ipi deo. Sicut illd̄ ad Ro. ix. Nō est volētis neqꝫ currētis. sꝫ totū miserētis dei. Et idē apl's. ij. Chorꝫ. iij. ait. Nō sum⁹ sufficiētes cogitare aliq̄d ex nobis tanq̄ ex nobis. sꝫ oīs nr̄a sufficiētia ex deo est. Et Hiere. x. dicit̄. Nō est hoīs via ei⁹. nec viri ē vt ābulet ꝛ dirigat gressus suos. Et tren̄. vlti. Cōuerte nos dn̄e ad te: ꝛ ꝯuertemur. Et vbi nos habem⁹ i ps. De⁹ tu ꝯuersus viuificabis nos. dicit glosa q̄ alia trāslatio habet. de⁹ tu ꝯuertēs viuificabis nos. Cōcordia aūt oīm istaꝝ autoritatū ꝛ cōsimiliū patet ex distinctione iā p̄dicta.

Dist. xxix. Articulus tercius. Prima cōclusio.

Quantū ad terciuz articulū dico p̄mo. q̄ hō anq̄ꝫ peccauit habuit gratiā gratis datā. nō solū q̄tū ad naturales pfectiones q̄ sibi a deo pfectissime fuerunt collate sine suis merit̄. ꝛ ꝯsequēs totaliter gratis. sꝫ etiā habuit gratiā gratis datā q̄tū ad donū gratuitū supnaturale. s. originalem iusticiaz. q̄ potuit imortaliter semp viuere. et imaculat⁹ corpaliter ꝛ sp̄ūaliter ꝑpetue p̄manere. Et istud decuit diuinā bonitatē. q2 alias hō pri⁹ sustinuisset penā q̄ꝫ cōmisisset culpā. 1

P̄. nō decuisset deū incorpalē ꝛ intellectualē animā a principio trāsfundere in corp⁹ qd̄ necessitatē habuisset moriēdi. sꝫ sine originali iusticia p quā oīa equabant̄ in hoīe hō necessario mortu⁹ fuisset. P̄. q̄ꝫdiu portio superior ipi⁹ aīe pfecte obediebat deo. tādiu oēs vires iferiores i hoīe de iure debuerūt supioribus obedire. sꝫ talis obediētia viriū inferiorū ad supiores in p̄mo homie nō potuit esse sine originali iusticia. ergo ꝛc̄. 3 Sꝫ forte dicet̄ q̄ mediū sapit naturā extremoꝝ. sꝫ q̄ sunt supra hominē puta angeli. ꝛ ea que sunt īfra hominē puta bestie fuerūt a deo creata in suis puris naturalibꝫ absqꝫ aliquo dono supernaturali. igit̄ homo nō videt̄ fuisse creatus cum iusticia originali q̄ est donū supnaturale ꝛc̄. Instantia

Respondeo q̄ nō est simile de homie angelis ꝛ bestijs. Nā cū angelus nō patiatur legē membroꝝ repugnantē legi mentis. ideo creatus in suis puris naturalibꝫ habuit sufficiēs posse ad resistēdū om̄i peccato. Hō autē sine originali iusticia q̄tūlibet pure creat⁹ sensisset imediate bellū viriū inferioꝝ cōtra superiores ꝑpter diuersitatē suoꝝ appetituū. Bestie etiā cum non sint ratōnis capaces peccare nō possunt. homo autē potest peccare. ideo induguit originali iusticia. non autem angeli nec bestie. Solutio. Secūdo dico q̄ prim⁹ homo anteqūꝫ peccauit nō habuit gratiā gratū facientem. Conclusio secūda Quia si habuisset talem gratiā. tunc potuisset proficere. ꝛ nō solū stare. ꝯsequēs est falsūꝫ vt patet per magistrū in littera. ꝛ per hugonē libro primo sacramētis parte. vi. c. xxiij. ergo ꝛc̄. 1 P̄. si habuisset talē gratiā. tūc iustus homo pro statu p̄sentis vite quantū ad spem future glorie nō haberet aliquā prerogatiuā super statū ipsi⁹ adam ante peccatū. Cōsequentia patet. quia si homo prim⁹ habuisset gratiam. tūc nō min⁹ bene mereri potuissꝫ futurā gloriā q̄ꝫ iust⁹ ist⁹ stat⁹. Sed falsitas ꝯseq̄ntis patet p augu. ij. lib. de ci. dei. c. xij. vbi ait. q̄ prim⁹ hō in padiso quantū ad delectatōez p̄sentis boni beatior erat q̄ꝫ quicunqꝫ iustus in hac infirmitate mortali. q̄tū autē ad spem 2

futuri boni beatioꝛ eſt q̊libet iuſtꝰ in q̊buſlibet
corpis cruciatibꝫ. q̊ certa ſpe pōt ſine fine ꝛ ſi
3 ne moleſtia ſocietatē angeloꝝ hr̄e P. augu
ſtinꝰ in q̄ſtionibꝫ veterꝭ ꝛ noui teſtamēti q̄ſti
one. cxxvi. oppoſitā opinionē videt̃ im̄pbare
dicēs. Cōperi q̄ſdā ex ſribꝫ nō plene diſtinxiſ
ſe ſcripturas. ſꝫ ſimplicitate animi aſſeueraſſe
ꝙ adā factꝰ ſanctū accepit ſp̄um quē peccādo
amiſit. ſic nūc dat̃ credentibꝫ. Et illi habuert
duplex motiuū vt ibidē pꝫ Primū fuit ꝙ adā
pfectꝰ fuit pductꝰ. Secūm q2 illud accipimꝰ
fidē qđ pdidit adā p peccatū. ſꝫ p fidē acci
pimꝰ gratiā. g̊ peccatū adā pdidit gratiaꝫ.
Ad hec r̄ndet auguſtinꝰ ibidē. Unū ad p̊mū
dicit ꝙ adā pfectꝰ fuit. ſꝫ nō om̄imodo pfectꝰ
ſꝫ ad h̄ factꝰ fuit. vt. ſ. poſſet ſtare ꝛ a nllo pec
cato maculari. Ad ſecūdū dicit ꝙ fidelis p fi
dem accipit etiā vltra illud qđ adā pdidit. ſ.
Sanctus thomas. gratiā p quā viuit vita celeſti. Doctoꝛ cō
munis tenet ꝯriū iſtiꝰ ꝯcluſionis. Tn̄ q2 mo
tiua ſua tetigi ſuperiꝰ diſt. iiij. arti. ij. ideo ad
p̄ſens ea nō adduco.

Articulus quartꝰ. Quātuꝫ ad quartū
articulū nō poſſumꝰ vt videt̃ vſq̄equaq̄ ꝗ p cer
titudineꝫ veritatē exp̄mere. eo ꝙ magnitudo
ſp̄ualiū bonoꝝ nō ſolū pēſenda ſit ex recipien
tis ydoneitate. ſꝫ etiā ex largiētis liberalitate.
q̄ ex ſua liberalitate pt̄ his q̄ nouiſſime veniē
tes vna hoꝛa laboꝛauerūt tantū dare ſicut illꝭ
q̊ poꝛtauerūt pondꝰ diei ꝛ eſtꝰ. vt patꝫ in euā
gelio. Sꝫ loq̄ndo p ꝯiecturā tūc cōparādo
ſtatū p̄ſentē ad ſtatū innocētie poſſumꝰ q̄ꝫtū
ad illoꝝ ꝛ iſtoꝝ hoīm bonū meritoꝛiū ꝯſidera
re penes excedēs ꝛ exceſſū. Nā penſando ſta
tus innocētie īmaculatā puritatē. tunc videt̃
ꝙ meritū ſtatꝰ innocētie deberet p̄cellere meri
tū ſtatꝰ culpe ac p̄nie. Nā in ſtatu culpe ꝛ pe
nitētie multa habemꝰ retractiua p q̄ impedi
mur. ne ita libere feramur amoꝛeꝫ pfectū in
deū ſicut hoīes potuiſſent q̄ i ſtatu innocētie
pmāſiſſent. Sꝫ cōſiderādo difficultatē quā
patimur i agēdo meritoꝛie. ꝛ magnū conatū
quē neceſſario i ſtatu p̄nie hoīes optet adhi
bere. vt coopante dei gr̄a ipi poſſint agere me
ritoꝛie. tūc corā oīm bonoꝝ largitoꝛe q̊ nō ſo
lum penſat quātitatē opis. ſed etiā vires ope
rantis. meritū penitentiū p̄t excreſcere meri
tum innocentiū. Quia ſicut nihil p̄hibet li
beraliorē eſſe minoꝛa dantē. ſi a paucioꝛibus
recipiat. vt patet. iiij. ethicoꝝ. ꝛ ſicut vidua
mittēs duo minuta in gazophilaciū domini
a chriſto magis i euāgelio eſt cōmendata. ꝗ
alij qui multo maioꝛa obtulerūt munera. q2
cū eſſet paupcula oblatio iſtiꝰ parui munerꝭ
ſibi magis erat difficilis. ſic in propoſito ꝛc.
Sꝫ ꝯtra iſtud ſunt quidā doctoꝛes q̊ abſ Opīo contraria.
ꝗ diſtinctōne abſolute tenent ꝙ maiꝰ fuiſſet
meritū iu ſtatu innocētie. Quia quāto puri 1
oꝛ eſt materia tanto in ea plus recipit̃ de foꝛ
ma. ſed in ſtatu innocētie natura aīe q̊ eſt ſub
iectuꝫ charitatis ꝛ gr̄e fuiſſet magis pura ꝗ
nūc. ergo abundātiorē recepiſſet gratiā ꝛ cha
ritatē. ꝛ p ꝯſequēs eiꝰ opa fuiſſent magis me
ritoꝛia. P. quāto volūtas magis volunta 2
rie fert̃ ſuo deſiderio in bonū. tanto magis me
ret̃. ſꝫ hmōi motꝰ volūtatis fuiſſet tūc magis
voluntariꝰ. quia quaſi nullū habuiſſet retra
ctiuum. Minoꝛ patet. Probo maiorē. q2 ſic
motꝰ volūtatis in malū quāto magis eſt vo
luntariꝰ: tanto magis eſt demeritoꝛiꝰ. pp̄ter h̄
em̄ quāto peccatū eſt magis voluntariū: tan
to magis eſt peccatū. vt patet p auguſtinū ī
de vera religione. g̊ ecōuerſo motꝰ volūtatis ī
bonū quāto magis eſt volūtariꝰ tanto magiſ
eſt meritoꝛiꝰ. P. ſicut illud eſt albiꝰ qđ eſt 3
nigro impmixtiuſ. vt patet p̊mo topicoꝝ. ſic
ille actꝰ eſt magꝭ meritoꝛiꝰ cui minꝰ admiſcet̃
de demerito. ſꝫ actꝰ bonꝰ i ſtatu innocētie nul
lā habuiſſet admixtionē demeriti. ꝛ actꝰ bonꝰ
p ſtatu p̄ſenti pp̄ter inualeſcētiā tentationū
ꝛ venialiū peccatoꝝ ſepiꝰ habet annexū deme
ritū. g̊ ꝛc. Et ſi dicit̃ iſtis ꝙ xp̄s ꝛ beata vir Inſtantia
go maria mater eiꝰ in abundātia gr̄e ꝛ meri
to ꝑ excedūt om̄es qui fuiſſent in ſtatu inno
centie. Reſpōdent aliqui dicentes ꝙ ſi ho Solutio.
mo in ſtatu innocētie permāſiſſet adhuc xp̄s
incarnatꝰ fuiſſet Iteꝝ ſi dicit̃ ꝙ virtꝰ eſt cir Inſtantia
ca bonū difficile. vt dicit̃. ij. ethicoꝝ. ſꝫ maio
rē difficultatē circa opꝰ meritoꝛiū habent ho
mines in iſto ſtatu ꝗ habuiſſent in ſtatu in
nocētie. ergo bonuꝫ opus in iſto ſtatu magis
eſt meritoꝛiū. Reſpōdent aliqui iſtoꝛū ꝙ Solutio
virtus eſt circa bonū difficile. accipiēdo diffi
cultatem ex parte rei ꝛ non ex parte operātis.
Alias em̄ vt dicūt ratio cōcluderet ꝙ homo
perfectus minꝰ mereret̃ equali opere ꝗ imper
fectus. quia quantū eſt ex parte operātis. tūc
in equali opere minorē ſentit difficultatē per
fectus ꝗ imperfectus. Sed iſta non con Cōtra opinionem.
cludunt. Quia nobis in ſtatu iſto coopatur
meritū paſſionis chriſti. qui nō p ſe ſed p no
bis paſſus eſt. Ideo poſito ꝙ non ſit maius
meritum ſm̄ cōmunē ſtatū hoīm nūc ꝗ tūc
fuiſſet. ſaltē equalitatē nō poſſumꝰ denegare.

Ad.1. Ad primuz igiť dicendū q̄ licet natura ꝓ
statu innocētie fuisset magꝭ purā. tñ illud mi
nus puꝝ suppleť in p̄senti statu ratōne maio
ris conat⁹. ⁊ rōne meriti dñi ihesu xp̄i nobis
Ad.2. coopantis. Ad secundū dicendum q̄ licet
tūc mot⁹ volūtatis fuisset magis liber ⁊ min⁹
impedit⁹ q̄ȝ nunc. tñ illud qđ nos retrahit pt
esse causa maioris meriti si viriliter hm̄ōi ten
tationibꝫ restiterim⁹. Corona eñ a dño pro/
mittiť vigilantibꝫ ⁊ bene certantibꝫ. Propter
qđ exultās apl's ait. ij. ad Thi. iiij. Bonū cer
tamē certaui. cursuȝ ɔsūmaui. fidē seruaui. de
reliq̄ reposita est mihi corona iusticie. Et. ij.
ad Thi. ij. c. ait. Nō coronabiť nisi q̄ legiti/
me certauerit. Igiť ratio istoꝝ qđāmodo cō/
cludit oppositū illi⁹ qđ intendūt. q2 hm̄ōi re
tractiua poterūt nobis esse materia meriti vir
tuosi. Et hac de causa beat⁹ Jacobꝫ i sua epl'a
c. i. ait. Oēe gaudiū existimate frēs cū in va
rias tentatōes incideritis. sciētes q̄ ꝓbatio fi
dei vestre patientiā opať. patiētia aūt op⁹ ꝑ/
fectū habet. vt sitis ꝑfecti ⁊ integri in nullo de
ficiētes. Et q̄si candē sententiā ponit beat⁹ pe
trus p̄ma sua epl'a. c. i. Ad ꝓbationē maioris
dicēdū q̄ posito q̄ ceteris paribꝫ peccatū ma
gis voluntariū magis sit peccatū. tñ h̄ nō est
veꝝ ceterꝭ imparibꝫ existētibꝫ. q2 posito q̄ ver
bū ociosuȝ q̄ñq̄ȝ sit magis voluntariū q̄ȝ ho/
micidiū. tñ ex h̄ nō habeť q̄ sit magis peccatū
q̄ȝ homicidiū. Et ideo ꝓbatio nō est ad pro
positū. q2 cetera nō sunt paria. vt patet ex p̄di
ctis. Nā illud qđ i isto statu retrahit volūta/
tem h̄ ꝓ nūc est nobis materia exercēde ꝟtu/
tis. hoc aūt nō fuisset in statu innocētie. ḡ ⁊c̄.
Ad.3. Ad terciū dicēdū q̄ licet ꝓ statu p̄senti q̄ñ
q̄ȝ meritū habeat aliq̄ modo annexū aliquale
demeritū. tñ nō est ꝑmixtū demerito. sȝ since/
re reseruať impmixte vsq̄ȝ ad receptōeȝ p̄mij
in vita beata. demeritū vero expurgať. vl' hic
vel i purgatorio. igiť exemplū adductū de al/
Contra responsiones ad instātias duas. bo ⁊ nigro nō est ad ꝓpositū. Rñsio etiam
istoꝝ quā dant ad primā instantiā nō valet.
vt dño ɔcedēte patebit infra libro tercio. dis.
i. q. i. Ibi ei hāc materiā tāgere ꝓpono Nec
respōsio ad secundā instantiā valet. q2 q̄ȝuis
difficultas se tenēs ex ꝑte hois ꝓueniēs ex ei⁹
ꝓpria ⁊ actuali culpa deroget suo merito. tñ
si difficultas hm̄ōi ꝓuenit ex culpa aliena et
originali. tūc nō diminuit meritū sȝ poti⁹ au/
get. Uidem⁹ eñ cōmuniter q̄ boni principes
magis remunerāt milites de fortiori ꝑlio vi/
ctoriā obtinētes. Ad ꝓbatōeȝ dicendū q̄
etiā ꝑfect⁹ hō si q̄ñq̄ȝ sustinet difficultatē q̄m
tñ sine macula vincit. ipe magꝭ mereť q̄ȝ si ta/
lem difficultatē ꝓ tūc nō sentiret. vt appuit
apl'o paulo. ḡ ⁊c̄. Ad argumētū principa/ Ad principale argu.
le dicēdū q̄ hō faciēdo qđ in se est nō p̄parat
se ad gratiā actiue ⁊ sufficiēter. sȝ ꝑmittit se de
um p̄parare. ɔsentiēdo diuinis monitōibꝫ q̄
bus de⁹ hoieȝ ad gratiā recipiēdā disponit.

Distinctio tricesima.

A superiori
bus. Postq̄ȝ mgr̄ determina
uit de peccatis primoꝝ parē/
tū put ipos respicit ꝑsonali/
ter. hic tractat de hm̄ōi peccato ꝓut a p̄mo ho
mine trāffusum est in posteros causaliter seu
originaliter. Et diuidiť hec ps in duas ꝑtes
Nā p̄mo mgr̄ determinat de peccato origina/
li qđ hoibꝫ infundiť in sua natiuitate. Secū
do đ peccato actuali qđ ab ipis cōmittiť spon
tanea volūtate. dist. xxxiiij. ibi. Post p̄dicta
de peccato. Prima i tres. Q2 p̄mo determinat
de original' peccati infectōne. Secūdo de eius
dē peccati a parēte in prolē traductōe. Et ter/
cio de ei⁹ remissione ⁊ ablutōne. Secūda ps
incipit dist. xxxi. ibi. Nūc supest inuestigare
Tercia dist. xxxij. ibi. Oīm supra dictum est.
Prime due ꝑtes sunt p̄sentis lectōis. Qua
rū prima diuidiť in duas ꝑtes. Q2 primo de
isto peccato qđ a parēte descēdit in prolē mgr̄
tractat s̄m ei⁹ generalē ɔditōeȝ. Secūdo ꝓse
quiť de eodē iuxta eius ꝓpriā ⁊ spēalem descri
ptionē. ibi. Nūc supest videre. Prima i tres
q2 p̄mo ostendit hm̄ōi peccatū ꝓprie nō dici
actuale sȝ originale. Secūdo recitat quorū/
dā opinionē dicentiū peccatū istud nō habe/
re rationē culpe. sed tantūmodo rationē pene.
Tercio ɔtra hm̄ōi opinionē oñdit peccatuȝ
istud vere habere rationē culpe. Secūda ibi
Et est illud peccatū. Tercia ibi. Sȝ qđ origi
nale peccatū. Sequiť illa ps. Nūc supest.
Et diuidiť i tres ꝑtes. Quia p̄mo de isto pec/
cato tractādo mgr̄ ostēdit diffinitiue q̄d sit.
Scđo a q̄ originaliter descēdit. Et tercio i cō
trariū obijcit. Secūda ibi. Hoc est originale
Tercia ibi. Ad hoc aūt ⁊c̄. Et hec i tres. Nā
p̄mo cōtra p̄dicta instat. Secūdo rñdendo
veritatē determinat. Et tercio suā determina/
tionē ɔfirmat. Secūda ibi. Quibꝫ tñ rñde/
ri. Tercia ibi. Qđ ꝟo ⁊c̄. Sequiť distin/
ctio tricesimap̄ma in q̄ mgr̄ determinat đ ori
ginalis peccati traductōe. Et diuidiť i duas

ptes. Quia pmo inqrit trāsfusiōis originał
peccati modū. Scdo de causa eiusdē peccati
mouet dubiū. ibi. Hic qri solet. Prima ī qt/
tuor. Qz primo pmittit cuiusdā erroris reci/
tationē. Scdo submittit eiusdē erroris impro
bationē. Tercio cōcludit verā ɔclusionē. Et
qrto apponit ɔclusionis firmationē. Scda
ibi. Hoc āt fides. Tercia ibi. Caro ei. Quar
ta ibi. Ideoqȝ ipm peccatū. Sequit illa ps
Hic qri solet. Et diuidit in tres ptes. Nā pri
mo mouet ⁊ soluit duplicē dubitatōez. Se/
cundo pdictoꝝ facit recapitulatōez. Tercio
obijcit ɔtra qdā dicta ⁊ soluit obiectōez. Se
cunda ibi. Iā ondsum est. Tercia ibi. Sȝ ad
hoc opponit. Circa has distinctōes que/
ro hanc questionē.

U Trum peccatū originale habeat rati
onē culpe. Et videt q nō. Qz ex il
lo null⁹ inculpat qd nulla sua poten
tia pt puenire. sȝ ex nulla nostra potētia possu
mus illā originalē maculā puenire. igit ppt
hmōi maculā null⁹ est inculpādus. Maior
patet. Nā ex virtute illi⁹ maioris mouet are/
stoteles. iij. ethi. vbi ondit q ex puris natura
talib⁹ nec laudamur nec vitupamur. Mior
de se patet. Cōtra. a iusto iudice null⁹ dam
nat sine culpa. sȝ paruuli decedētes anteqȝ sint
baptisati a deo sententiant ad perpetuā penā
damni. cū igit talis pena nō infligat eis pro/
pter aliqd peccatū psonale qz nullū cōmisert.
ergo ppter solū originale. ⁊ p ɔsequens habe
bit rationē culpe. Hic qttuor sunt vidēda
quoꝝ de pmis duob⁹ tractat mgr in ista tri/
cesima distinctōe. de alijs vero duob⁹ in di/
stinctōe tricesimapma. Primo igit vidē/
dū est vtꝝ aliqd peccatū ɔtrahat humanā
natiuitatē ⁊ originē. Scdo de eo qd qritur
Tercio vtꝝ tale peccatū omib⁹ hoib⁹ gene
raliter infundat. Et qrto vtꝝ tale peccatū
subiectiue respiciat essentiā vł potentiā aie.

Articulus pmus

Quātū ad primum

pmo ponā ɔclusionē affirmatiuā. Scdo inq
rā vtꝝ hmōi peccatū sit causa sensibiliū pena
Prima cō clusio. litatū quas patimur. Dico ergo primo q
quilibet catholic⁹ habet ɔcedere q aliqd pec/
1 catū hō incurrat ab origine sue ɔceptōis. Iu
xta qd ait ps. Ecce in iniquitatib⁹ ɔcept⁹ sū
⁊ in peccatis ɔcepit me mater mea. Et istū te/
2 xtum exponit glosa de peccato originali P.
si nullū esset peccatū pter peccatū actuale. tūc
3 nō esset necesse paruulos baptisare. P. ne/
gare peccatū originale impōnit pelagianis p
errore. ergo ad sui fassionē tenet qlibet catholi
cus. P. ad Ro. v. ait apl's. Per vnū hoiez 4
peccatū introiuit in mūdū. ⁊ p peccatū mors.
P. augustin⁹. xiiij. de ciui. dei. c. xiiij. ait sic. 5
Adā sponte depranat⁹ genuit filios deprauā
tos. Sȝ ɔtra istud dicit Julian⁹ heretic⁹ Opio Ju
Istud qd nullo modo est volūtarium: nullo liani.
modo est peccatū. Hāc ppositionē habet pela
gius ⁊ sui sequaces a beato augustino in ve
ra religione. Sȝ in principio nostre originis
nullū vsū habem⁹ volūtatis. g ⁊c. P. eze/
chiel. xviij. scribit. fili⁹ nō portabit iniquita/
tē patris. igit ex iniqtate pmi parētis nos nō
puniemur nec p ɔsequēs inficimur. P. p 3
naturalē parentū originē nō habem⁹ nisi car
nem. ergo nullū peccatū a parentū origine po
terim⁹ ɔtrahere. Antecedēs patet. qz fm fidē
aīa inducit p dei creatōez. Et. xvi. de aīalibus
phs ponit animā intellectiuā ab extra indu/
ci. Consequētia pbat. qz opposita apta nata
sunt fieri circa idē. sȝ caro nō pt esse subiectū
moralis virtut. igitur nec vicij seu peccati. ⁊
p ɔsequēs si tale peccatū infunderet nobis a
parentib⁹ tūc trāsfunderet sine subiecto. P. 4
null⁹ est increpand⁹ de eo qd inest sibi a nati
uitate. vt patet. iij. ethi. sed omīs homo ex h
qd inest sibi peccatū est increpand⁹. ergo nul
li hominū pt inesse peccatū a natiuitate Sȝ Cōtra opi
ista sophismata quāuis sint apparētia. sunt nionē.
tn̄ ɔtra catholicā veritatē. Quia ad ephe. ij.
ait apl's. Eram⁹ natura filij ire sicut ⁊ ceteri.
Ad primū dicendū ad maiorē q licet illd Solutio.
qd nullo modo est volūtariū nō sit peccatū Ad. 1.
psonale illi⁹ respectu cui⁹ est nō volūtariū. ex
h tamē non sequit quin possit esse peccatū na
turale. modo peccatū originale est peccatū na
turale. igit nihil hic ɔcludit de peccato origi
nali. Etiā aliquo modo peccatū originale po
test dici peccatū voluntariū. vt patebit in se/
quēti articulo. Ad secundū dicendū q pō Ad. 2.
sito q filius quo ad ea que ɔueniūt sibi fm se
ɔsiderato nō portet iniquitatē patris. tn̄ qn/
tū ad ea q ad ipm deriuant mediāte patre de
iure patit fili⁹ ppter iniquitatē patris. Si
pater ppter suā iniquitatē priuat aliquo iure
hereditario aut feodali qd ad filios median/
te patre debebat deriuari. priuato patre omēs
filij de iure sunt priuati. Sic quia adā ratio/
ne sui delicti perdidit originalē iusticiā. quā
sic a deo accepit q per ipm talis iusticia in po
steros debebat trāsfundi. ideo de iure omīs po
steri sunt priuati. Et qz peccatū originale

nõ est aliud q̄ȝ carentia originalis iusticie cũ debito habẽdi eã. ideo om̃es posteri ꝑm legeȝ cõmunẽ qui seminaliter descendũt de adã na scunt cũ peccato originali. Ad terciũ nego ꝯsequentiã. Ad ꝓbationẽ dico ꝙ licet in carne nõ sit peccatũ formaliter. est tamẽ ĩ ea virtualiter. caro em̃ illa infecta ⁊ polluta ex ĩmũdo semine cũ libidine ꝯcepta est illiꝰ ꝯditõis ꝙ sic inficit animã que sibi infundit. ꝙ vires sensitiue in partibꝫ illiꝰ carnis fundate ñ obediunt plene superioribꝫ viribꝫ ipsiꝰ aĩe. ⁊ ꝑ cõsequẽs est ibi exclusio originalis iusticie. rõe cuiꝰ vires inferiores plene ⁊ ꝑfecte obediebãt supioribꝫ. ⁊ [redacted] oppositũ in tali anima erit originalis macula. Ad quartũ dicenduȝ ꝙ quãuis ex his que insunt alicui a natiuitate ipe nõ sit increpandꝰ vt in se cõsideratꝰ. tamẽ vt ꝯsiderat̃ in ordine ad iniquũ patrẽ ꝓpter cuiꝰ demerita iste pauꝑ natus est ⁊ hereditate priuatꝰ est. ipe bene est increpandꝰ. Quantum ad secundã inquisitõeȝ istiꝰ articuli ego ponã duplicẽ ꝯclusionẽ. Prima est ꝙ peccatũ originale nõ est ꝑ se causa nostraȝ sensibiliũ penalitatũ. Quia illiꝰ peccatũ nõ est ꝑ se causa qđ inest nobis a natura. sȝ corrũpi et pati inest nobis a natura. Maior patȝ. Minorem ꝓbo. qꝛ om̃e compositũ ex ꝯtrarijs propter actionẽ vniꝰ sue partis in alterã est passibile ⁊ corruptibile. sȝ homo est cõpositus ex ꝯtrarijs. P. si peccatũ esset per se causa destructionis naturaliũ ipsiꝰ peccãtis. tunc naturalia maloȝ angeloȝ fuissent destructa. cõsequẽs est falsuȝ. quia ꝑm dyonisiũ. iiij. đ diuino. naturalia in demonibꝫ mãserunt integra. ꝯsequẽtia patet. quia nõ minꝰ peccauit demõ q̄ȝ homo. Secũdo dico ꝙ originale peccatum est causa per accidẽs ꝓdictaȝ penalitatũ. Quia causa remouẽs ꝓhibens est causa ꝑ accidẽs. peccatũ originale fuit ⁊ est causa remouens ꝓhibẽs mortẽ ⁊ penalitatẽ nostrã. Maior patet. Probo minorẽ. qꝛ per peccatũ ꝑmi homis priuati sumꝰ originali iusticia. q̄ oĩa nostra interiora quantũ ad corpꝰ ⁊ quantuȝ ad animã sua virtute ꝑfecte adequabat. Eiecti insuꝑ sumꝰ a paradiso. ⁊ priuati sumꝰ esu ligni vite cuiꝰ virtute om̃e in nobis ꝑditũ fuisset ꝑfecte ⁊ eque pure restauratũ. ergo ⁊c.

Sed ꝯtra istud vident̃ esse sanctoȝ autoritates. Dicit eñ apostolꝰ ad Ro. vi. Stipendia peccati mors. Et ad Ro. viij. Corpꝰ mortuũ est ꝓpter peccatũ. Et geñ. ij. dicit dominꝰ ꝑmis parentibꝫ. Quacũq; hora comederitis de ligno hoc morte moriemini. Et augustinus in multis locis puta. xiiij. de trini. ⁊ xv. de ciui. dei. Et cõtra ep̃lam fundamẽti ait. ꝙ hmõi defectꝰ veniũt de damnatõne peccati. Et Isidorꝰ de summo bono ait. Si homo ñ peccasset. nec aqua eũ submergeret. nec eũ ignis cõburerȝ. nec aliq̄ hmõi ꝓueniret. Sȝ bene cõsideratis ꝓdictis tunc nec autoritates iste nec cetere cõsimiles ipis repugnãt. qꝛ iste autoritates nõ plus ꝯcludũt nisi ꝙ peccatuȝ primi homis est causa mortꝭ ⁊ pene. Si aũt ex hoc infert̃ ꝙ sit causa [redacted] se ipius mortis. tũc ꝓceditur a pluribꝫ causis veritatis ad vnaȝ. quia potest esse causa remouẽs ꝓhibens sicut ꝓdixi. Christꝰ em̃ nõ habuit originale peccatum. ⁊ tamen naturaliter fuit corruptibilis. Qđ autẽ Isidorꝰ ait. aqua non submergeret nec ignis cõbureret. si homo nõ peccasset ⁊c. sic intelligendũ est ꝙ hoc egisset originalꝭ iusticia. ꝙ per aliũ violẽter nunq̄ȝ aliq̄s homo fuisset ꝓiectus ad ignẽ vel aquã. vel in aliuȝ locũ nociuũ. ⁊ hoc egisset hominis clara intelligentia ⁊ naturalꝭ prudẽtia ꝙ seipm nunq̄ȝ ꝓcipitasset. Posito tamẽ casu [redacted] possibile vl impossibile ꝙ homo in statu innocẽtie in ignem fuisset ꝓiectus naturaliter loquẽdo nõ minꝰ potuisset cõburi q̄ȝ si modo aliq̄s homo in ignem ꝓijceret̃. Nã si talis homo innocẽs non fuisset cõbustus. hoc nõ cõpetiisset sibi ꝑ naturã. sȝ ꝑ aliqđ supnaturale donũ dei.

Quantũ ad secũdũ articulũ dico ꝙ peccatũ originale ꝓprie loquẽdo potest dici culpa. aliter tamẽ in ipo adam ⁊ aliter in ceteris hominibꝫ. Nam in adaȝ ꝓprie fuit culpa personalis. quia ꝑsonali suo actu [redacted] ꝓpria voluntate fuit perpetratũ. sed in alijs suis posteris fuit ⁊ est culpa naturalis. eo ꝙ natura per adã in posteros trãsfundẽda in ipo adam culpabilis effecta cũ hmõi culpa ad posteros deriuet̃. Quantũ em̃ ad istud peccatũ est q̄dãmodo modus oppositꝰ ĩ adã ⁊ in nobis. Nã quia adã actu ꝓprio ⁊ sua voluntate peccauit. ideo primo fuit infecta ꝑsona. ⁊ per infectionẽ persone fuit infecta natura. sȝ in nobis primo est infecta natura ab infecta persona ipsiꝰ ade per seminalẽ ꝓpagatõnem trãsfusa. ⁊ per ꝯsequẽs persona cuiuslibet nostrũ in tali natura infecta ꝯstituta dicitur esse culpabilis ⁊ maculata. Sed oppositũ istius asserit quedã opinio dicens ꝙ macula originalis in nobis nõ est culpa. sed est reatus pene quẽ ex peccato ꝑmi hominis

Ad. 3.

Ad. 4.

Scđa inq̄sitõ huiꝰ articuli.

Prima cõclusio.

1

2

Scđa cõclusio.

Contra secundã cõclusionem

Solutio

Articulus secundus.

Opio cõtraria.

1 incurrimus. quia secundum augustinum primo de libero arbitrio. culpa est malum quod facimus. sed pena est malum quod patimur. Respectu autem carentie originalis iusticie non habemus nos actiue sed passiue. ergo etc.
2 Praeterea idem peccatum quod fuit actuale in primo homine est originale in nobis. sed peccatum actuale primi hominis non potuit traduci in nos quantum ad actum in quo formaliter est ratio culpe. sed solum quantum ad reatum. ergo etc.
3 Praeterea defectus alicui conueniens contra suam voluntatem non habet rationem culpe. quamuis aliquo modo possit dici peccatum. quia consueuimus dicere quod in monstruosis generationibus ipsa natura peccauit. sed defectus originaliter transfusus adiacet nobis contra omnem nostram voluntatem. ergo etc.
4 Praeterea defectus naturalis non est culpabilis. ergo nulla culpa potest dici naturalis. cuius oppositum ego posui in conclusione predicta. Antecedens patet. quia naturale distinguitur contra voluntarium sed voluntarium necessario includitur in eo quod est culpabile.

Contra opinionem.

1 Sed ista opinio expresse videtur esse contra mentem beati augustini qui in libro de natura et gratia ait. Peccatum primi hominis non solum ipsum. sed omne necuit genus humanum. quia ex eo damnationem et culpam simul suscepimus.

Etiam iste rationes non minus sunt contra istam positionem quam contra nos. quia sicut culpa presupponit voluntarium. sic reatus quo iuste quis tenetur obnoxius semper aliquo modo voluntarium presupponit.

Solutio. Ad primum igitur dicendum quod nos omnes fecimus illud malum in adam. secundum quod omnium nostrum natura in ipso fuit vnita cum hoc peccatum perpetrauit.

Ad. 1. Ad. 2. Ad secundum dicendum quod licet ex hoc quod peccatum ade non potuit traduci in nos quo ad actum. bene arguatur quod tale peccatum non sit in nobis personalis culpa. ex hoc tamen non habetur quin possit dici naturalis culpa.

Ad. 3. Ad tercium dicendum quod sicut manus per quam committitur homicidium in se considerata non est culpabilis. eo quod motus suus non fuit precise a se. sed ad imperium alterius. scilicet ipsius voluntatis. vt tamen est pars hominis qui voluntarie commisit homicidium. sic vere dicitur culpabilis et a iusto iudice punitur et mutilatur. sic quamuis quilibet singularis homo in se personaliter consideratus non sit culpabilis. vt tamen naturam recepit ab eo qui eam deprauauit. et eam sua voluntate voluntarie maculauit. sic quilibet homo est aliquo modo voluntarie culpabilis.

Ad. 4. Ad quartum dicendum quod sicut habitus viciosus dupliciter dicitur voluntarius. vno modo eo quod voluntarie a mala voluntate est introductus. Alio modo quia ad malam voluntatem inclinat. sic peccatum originale potest dici voluntarium. tum quia a mala voluntate primi hominis est introductum. tum quia nos ad malam voluntatem inclinat. Praeterea medium sapit naturam extremorum. sed peccatum originale est quasi quoddam medium inter actualem culpam ipsius ade a qua causatur. et culpam nostram actualem quam causat. quorum extremorum vtrumque est voluntarium. ergo peccatum originale et habet [illegible] tionem culpe et voluntarii.

Quantum ad tercium

Dist. xxxi. Articulus tercius.

articulum ponam duas conclusiones. Prima est quod de lege communi originale peccatum vniuersaliter transfunditur in omnes homines qui seminaliter descendunt ab adam. Secunda est quod ex priuilegio speciali ista macula non tetigit virginem gloriosam.

Prima conclusio. Secunda conclusio.

1 Conclusio prima patet auctoritate apostoli. i. ad Chor. xv. vbi ait. Quoniamquidem per hominem mors et per hominem resurrectio mortuorum. Et sicut in adam omnes moriuntur. ita et in christo omnes viuificabuntur. Praeterea ad Ro. v. ait idem apostolus. quod peccatum transiit in omnes. 2

Praeterea augustinus super iohannem sermone quarto ait quod omnes ex illa radice venerunt de qua cantat gemens dauid. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum et in peccatis meis aluit me mater mea. 3 Praeterea augustinus de fide ad petrum. c. xxiii. ait. Firmissime tene et nullatenus dubites omnem hominem qui per concubitum viri et mulieris concipitur cum originali peccato nasci. impietati subditum. mortique subiectum. Et eodem capitulo ait augustinus. Eramus et nos aliquando natura filii ire sicut et ceteri. a qua ira nullus liberatur nisi per fidem mediatoris dei et hominum hominis ihesu christi. 4 Praeterea tota natura humana fuit infecta in adam. ergo omnes qui humanam naturam naturaliter seu modo naturali ab adam sumpserunt ipsam infectam acceperunt quantum est de lege communi. consequentia patet. quia ipse non potuit naturam dare aliter quam ipse eam habuit. Sicut enim fonte totaliter infecto non possunt aque munde emanare. sic etc. 5 Sed contra istud potest multipliciter argui.

Contra conclusionem 1

Primo sic. Si peccatum primi parentis potest maculare. tunc puritas et sanctitas primorum parentum nos potent expurgare et sanctificare. Consequentia patet. Nam cum bonum sit sui ipsius diffusiuum. bonitas parentum non erit minus efficax respectu prolis quam malicia. que est quedam priuatio cui nulla competit actio. nisi ratione boni in quo fundatur. vt patet quarto de di. no. Cum igitur multi

homines habeãt sanctos parentes sequit᷑ ꝙ n̄
om̄es nascant᷑ seu cõcipiant᷑ in originali pec/
2 cato. P̄. illud qḋ respectu generãtis est me
ritoriũ gratie illud ip̄m genitũ nõ potest infi
cere. Ista patet quia ad Roma. xi. dicit᷑. Si
radix sancta ⁊ rami. Et Matth. vij. Nõ po
test arbor bona malos fruct⁹ facere. Sꝫ actus
matrimonialis generatõis cũ fit nõ ratõne li
bidinis. sed ratõne ꝓcreande ꝓlis est merito/
rius gratie. quia alias matrimoniũ nõ esset
sacramentũ. nec talis act⁹ esset sacramẽtalis.
quoꝶ oppositũ patet in decretis ⁊ quarto sen/
3 tentiaꝶ. P̄. null⁹ potest ab aliquo recipere
qḋ non reperit᷑ in illo. quia sicut nihil dat qḋ
nõ habet. sic ⁊c. Sed in nullo homine bapti
sato ſm ritũ ecclesie remanet peccatũ origina
le. ergo null⁹ qui nascit᷑ ab homine baptisato
ex principio sue natiuitatis accipit peccatum
4 originale P̄. corrupto inferiori nõ propter
hoc corrumpit᷑ superi⁹ ſm totũ suũ ambituꝫ.
alias negatiue arguẽdo ab inferiori ad supi⁹
nõ cõmitteret᷑ fallacia ꝯsequentis. Sed na/
tura humana vt in adam est suppositata est
quoddã singulare inferi⁹ respectu totius hu
mane nature suppositate in om̄ibꝫ hominibꝫ
ergo nõ sequit᷑. natura humana in adam fuit
corrupta. ergo in om̄ibꝫ hominibꝫ est corru/
5 pta. P̄. bonũ penitẽtie ipsi⁹ ade non ꝓfuit
om̄ibꝫ hominibꝫ. ergo nec malũ culpe ade de
buit nocere om̄ibꝫ hominibꝫ. quia de⁹ nõ est
6 ꝓnior ad ꝯdemnãdũ q̄ꝫ ad miserendũ. P̄.
aliqui homines nõ morient᷑ morte corpali.
igit᷑ in tales nõ peruenit peccatũ originale. cõ
sequẽtia patꝫ. quia mors est pena peccati ori
ginalis. Iuxta illud apostoli. p vnũ hominẽ
peccatũ intrauit in mundũ. ⁊ p peccatũ mors
Antecedẽs ꝓbo tripliciter. Primo p aposto/
lũ qui ait. i. ad Thessa. iiij. Nos qui viuim⁹.
qui residui sum⁹ in aduẽtu domini nõ preue
niem⁹ eos qui dormierũt. Secũdo quia fi/
des catholica ponit ꝙ christ⁹ ventur⁹ est iu/
dicare viuos ⁊ mortuos. Tercio q2 vt magi/
ster adducit quarto libro sentẽtiaꝶ. dist. xliij.
autoritate beati hieronimi. quidã in fine mũ
7 di nõ morient᷑. P̄. augustin⁹ dicit in libro
de baptismo paruuloꝶ. Nõ plus nocuit trãs
gressio primi p̄uaricatoris q̄ꝫ valuit incarna/
tio christi. sed incarnatio non valuit omnibꝫ
cũ multi damnent᷑. ergo trãsgressio nõ nocu
8 it om̄ibꝫ. P̄. augustin⁹ in libro de pfectõe
iusticie ait. Qḋ necessitate nature fit culpa ca
ret ſꝫ quicq̇d causat᷑ ex semine in ꝓle fit ⁊ cau/
9 satur ex necessitate nature. P̄. augustin⁹ in
libro de nuptijs ⁊ cõcupiscẽtijs ait. Peccatũ
trãsmittit in prolẽ nõ ꝓpago sed libido. ſꝫ pos
sibile est fieri generationẽ sine libidine. cũ ſm
cõmuniter loquentes libido aut pertineat ad
inordinationẽ sensualitatis. aut ad improbã
voluntatẽ. que in sanctis patribꝫ nõ videtur
fuisse. cũ de abraam dicat augustin⁹. ꝙ celiba
tus Iohãnis nõ p̄fertur ꝯiugio abrae. P̄. 10
ambrosi⁹ ait de Iohãne baptista. ꝙ nõdũ il/
li inerat spirit⁹ vite. ⁊ iã inerat spirit⁹ gratie.
sed peccatũ originale nõ potest homini inesse
anteq̄ꝫ viuat. ergo videt᷑ ꝙ Iohãnes bapti/
sta imunis fuerit ab hmõi peccato. Idem
potest argui [illegible] hieremia. de quo ait dominus
hieremie. i. c. Priusq̄ꝫ te formarẽ in vtero no/
ui te. ⁊c. Et planũ est ꝙ domin⁹ loquit᷑ ibi de
noticia approbatõis. alias hoc dictũ nõ ca/
deret in singulare p̄coniũ ipsi⁹ hieremie. cum
vniuersali noticia deus om̄es suas creaturas
cognoscat etiã anteq̄ꝫ fiãt. Sꝫ ista nõ cõ/ Cõtra
cludunt. quia excepto filio virginis ⁊ virgi/
ne genitrice. de alijs om̄ibꝫ hominibꝫ cõcor/
diter tenet᷑ ab om̄ibꝫ catholicis doctoribꝫ ꝙ
cõcipiant᷑ in peccato originali. ergo ⁊c. Ad Solutio
primũ igit᷑ dicẽdũ ꝙ ꝯsequẽtia nõ tenet. Nã Ad.1.
sicut adã accepit a domino originalẽ iusticiã
nõ solũ vt in se erat particularis psona. ſꝫ eti
am vt erat principiũ ceteroꝶ. sic perdita origi
nali iusticia nõ solũ adam inficiebat᷑ in se tali
carentia vt erat singularis psona. sed etiã vt
erat principiũ omniũ posteroꝶ. Sꝫ quilibet
alius sanct⁹ vel pur⁹ homo ita accipit a deo
puritatẽ ⁊ sanctitatẽ vt est singularis psona.
ꝙ tamẽ nõ accipit hmõi sanctitatẽ vt est prin
cipiuꝫ alteri⁹ psone. Et ideo sicut granũ pur
gatũ a palea. quia sic purgat᷑ vt tale suppositum
tum ꝙ nõ purgat᷑ vt est alteri⁹ grani principi
um. ideo quãuis in se sit purgatũ a palea. ge/
nerat tamen aliud granũ palea inuolutũ. sic
quia nostri parẽtes ꝓpinqui ita purgant᷑ i se
psonaliter ꝙ tamẽ nõ purgant᷑ naturaliter. h̄
est vt debent esse alteri⁹ naturale principium.
ideo quãuis sint puri ⁊ imaculati generãt ta
mẽ prolẽ inuolutã palea macule originalis.
Ad secundũ dicẽdũ ad maiorẽ ꝙ ille act⁹ Ad.2.
nõ est absolute meritori⁹. sed solũ ex sancta et
sacramẽtali intentõne generãtis ⁊ ideo vt me
ritorius est puta vt est psonalis nõ inficit ip/
sum genitũ. potest tamen ex tali actu infectio
causari in ipso genito vt est naturalis. ⁊ vt ta
lis homo naturã generatiuã ꝯsequit᷑ a primo
parente. Ad terciũ patet p ea q̄ dicta sunt Ad.3.
ad primũ Ad quartũ dicendũ ꝙ licet adã Ad.4.

ut in se cōsideratus fuerit una singularis persona. et ut sic ad corruptionē nature ut in ipo fuit singulariter suppositata nō oporteret naturā singulorum et omnium hominū esse vel fuisse corruptā. tamē ut natura in adam fuit originale et universale principiū omnium hominū. sic ad corruptionē nature in adam sequit corruptio in naturis ceterorum. ut sic enim natura in adam habet se ad modū superioris. in quolibet aūt alio singulari homie ab ipo ppagato habet se ad modū inferioris.
Ad. 5 Ad quintum dicendū q ipe adā bonū sue penitēcie nō potuit i posteros trāsfundere. qr principiū talis boni fuit gratia ipi a deo psonaliter et ut private psone data. malū autē originalis culpe fuit in eo ut erat principiū ceterorum. sicut etiā eius oppositū. s. originalis iusticia sibi fuit data tanq universali et originali principio a quo trāsfunderet in posteros. quā quidē iusticiā cū perdidit. nō solū p se sz etiā p omibus aliis eā perdidit. qr eo tenore quo eā recepit eodem tenore eā perdidit. et per cōsequēs tali perditōe infecit humanā naturā. nō solū ut in se psonaliter fuit. sed ut in omes alios originaliter trāsfundenda fuit.
Ad. 6. Ad sextū nego antecedens. Ad pbationē dicendū q ut recitat beatus augustin. xx. de ciui. dei. c. xviii. flāma ignis pveniet die iudicii. que tantum ascendet quantū ascēderūt aque diluuii. in qua flāma omes qui tūc vivēt sup terrā morient. attamē qr celerrime et quasi imediate resurgēt. ideo loquit de eis scriptura ac si vivi manerēt. Iste enim etiā in aliis locis est modus loquēdi scripture. Dixit enim christ. Nō est mortua puella. et hoc p tanto. qr imediate voluit ipam suscitare. Propter hoc etiā ait phs. ii. phisicorum. qd modicū distat p nihilo reputat intellect.
Ad dictū hieronimi dicēdū. q hieronim nō loquit ibi fm opinionē ppriam. sed recitat dicta aliorum.
Ad. 7. Ad septimū dicendū q intentio augustini est q incarnatio verbi in h plus pfuit. qr eos qui obicē ex sua mala voluntate nō ponūt in altiori statu cōstituit. q adā fuerit anteq peccauit.
Ad. 8. Ad octauū patet ex superius dictis. ergo etc.
Ad. 9. Ad nonū dicēdum q dato per impossibile vel possibile q in actu generationis alicui homis nulla esset libido actualis. esset tn in eo libido et cōcupiscentia habitualis. q est derelicta in eo ab ipo peccato originali. q dicit fomes peccati. ratōe cui generaret prolē infectā peccato originali.
Ad. 10. Ad decimū dicendū. q ambrosi ibi p spūm vite intelligit actū spiratōis et respiratōis. qui nō cōuenit puero qdiu est in utero materno. habet enim puer qdiu est in matris utero apertū umbilicū. put dicūt phisici. per cui aperturā cor ei sufficiēter refrigerat quāuis nō habeat actū spirādi et respirādi. Et qr iohānes repletus fuit spiritusancto adhuc ex utero matris ut patz Luc. i. qd verisimiliter potest credi factum fuisse cū sex mēses habuit in utero matris. quādo exultauit in utero ad psentiam dei genitricis salutātis matrē iohānis. ideo bene potest dici q ante habuit spūm gratie iohannes q spiritū vite. id est actū spiratōnis. qui sibi in utero nō potuit cōpetere. Ad illud hieremia dicēdū. q ex hoc nō habet q hieremie cōpeteret aliq sanctitas ante sui formationem in utero. qr qd nō est. illi nulla sanctitas inesse potest. sed solū habet q de cognouit ipm esse futurum bonū. Johānes igit baptista ac etiā hieremias in originali peccato fuerūt. quāuis p sanctificationē spūsancti quē ambo credunt recepisse in matris sue utero purgati fuerint anteq extra uterum nascerent.
Secundo dico q virgo gloriosa ex privilegio singulari sic fuit pventa spūsancti gratia q originali culpa nunq extitit maculata. Hanc tamē cōclusionē cū sua pbatōne et declaratōe ne nimis ad psens teneā. differo usq ad tricesimā distinctionē tercii libri sententiarū. Ibi enim pprie locū habet. Secunda conclusio.

Quātum ad quartū articulū dico. q peccatū originale principaliter et per se est in essentia anime. per quandā tamen redūdantiā est in omibus potētiis anime Quia habit et priuatio sibi opposita habēt vicissim fieri circa idē subiectū. Sz original iusticia cui originalis culpa opponit priuatiue principaliter fundabat in essentie anime et per redundantiā in potētiis. ergo etc. Articulus quartus.
Ad argumentū principale dicendū q quāuis ex h pbetur q peccatū originale nō sit culpa actualis. nō pbatur tamē quin sit culpa naturalis ideo nō valet argumentū. Ad principale argu.

Distinctio. xxxii. et. xxxiii.

Quoniā supra etc. Postq magister tractauit de originalis peccati trāsfusiōe. nūc in ista tricesimasecūda distinctōne tractat de eiudē peccati remissione. Et diuidit in duas partes. Nā mgr primo ostendit q originale

peccatū remittit in baptismali regeneratōne Secūdo inquirit vtrū peccatū proximoꝝ parentum prolē inficiat in carnali generatōe. distinctōe. xxxiij. ibi. Predictis adijciendū est videtur. Prima in duas. Quia primo tractat de originalis peccati remissione. Secundo inquirit vtrū omnes anime ratōnales sint equales in sui creatione. ibi. Illud quoqꝫ nō incōgrue. Prima in duas. Quia primo ostēdit remissionē originalis peccati fieri i baptismo mediante diuina misericordia. Secūdo ꝙ huiusmodi peccatū punit in homine non baptisato salua diuīa iusticia. ibi. Solet etiam queri qua iusticia. Prima in duas. Nā primo ostēdit quomodo in baptismo originale peccatū remittit ꝑut habet ratiōnē culpe Secūdo inquirit vtrū remittat ꝑut habz rationē pene. ibi. Solet autē hic queri. Sequitur illa pars. Solet etiā queri qua iusticia. Et diuidit in duas partes. Quia primo magister ostendit ꝙ salua diuina iusticia peccatum originale nō baptisato homini ad penam imputat Secūdo ꝙ salua eadē iusticia anima humana maculate carni infunditur per quam maculatur. ibi. Si vero queritur. Et hec in duas. Nā primo petit quare deus innocentē animā maculato corpori infundit Secūdo inquirit an in ipā infusione anima talis sit qualē eā deus creauit. ibi. Hic a quibusdam. Sequit distinctio tricesimatercia. Predictis adijciendū esse videt. in q̄ magister querit vtrū peccata proximoꝝ parētū transeāt in genitā prolē. Et diuidit in duas partes. Quia primo magister ostendit circa hāc questionē sacraꝝ scripturaꝝ quasi oppositam apparere sententiā. Secūdo verū intellectū scripturaꝝ dando tollit hmōi oppositionis apparentiā. ibi. Et licet peccatis. Prima in duas. Quia primo facit iam dictā q̄stionem de peccatis parentū proximoꝝ. Secūdo subdit aliā questionē de peccato parētum primoꝝ. ibi. Hic queri solet. Prima in tres. Quia primo mouet predictā questionē Secundo recitat circa hoc vnā falsam opinionē Tercō adducit hmōi falsę opinionis improbationē. Secunda ibi. Et ꝙ nō. Tercia ibi. Alioquin sibiipsi. Sequit illa pars. Hic queri solet. Et diuidit in tres partes. Quia primo mota questione quandā falsaz opinionem circa eā recitat. Secundo huiusmodi opinionē improbat. Et tercio aliā incidentē dubitationē determiat. Secūda ibi. Ad qd dici potest. Tercia ibi. Si ꝓo querit Sequit illa pars. Et licet peccatis. Et diuidit in tres partes. Qr p̄mo resumit principalē q̄stionis difficultatē. Scđo determinat veritatē. Tercio obijciēdo nouā inducit dubitatem. Scđa ibi. Sz vt ait hieronim⁹. Tercia ibi. Uerūtamē si ꝛc. Et hec in tres. Qr p̄mo ꝯtra p̄dicta ponit obiectōez. Scđo dat lr̄alem solutionē. Et tercio assignat misticā seu sp̄ualē rn̄sionē. Scđa ibi. Sz ideo patres ꝛc. Tercia ibi. Qd etiā mistice. Hec est sententia istaꝝ distinctionū in generali. circa quas quero hāc questionē in speciali.

VTrū pene ex originali peccato inflicte sint eq̄liter in oib⁹ hoib⁹ Et videt ꝙ sic. Qr eq̄li posita causa ponit eq̄lis effect⁹ in sbiecto eq̄liter se habēte. sz originale peccatū eq̄liter est in principio natiuitatis in q̄libet hoīe. ꝛ aīe q̄ sunt subiectū originalis peccati a principio sue creatōis sunt eqles ƀm suā essentiā. ḡ pene ꝯsequentes hmōi peccatū vident esse eq̄les. Cōtra. experiētia docet. s. ꝙ fomes peccati. s. ꝓnitas peccandi maior est ī vno hoīe q̄ȝ in alio. vn⁹ eñ hō est naturaliter inclinat⁹ ad fornicandū. alter ad furandū. ꝛ sic de alijs vicijs. Dic p̄mo videndū est de eo qd querit. Scđo de eq̄litate animaꝝ qd in ipso argumēto implicabat. Et h̄ q̄tū ad istā distinctōez. s. tricesimāsecūdā. Tercio vtꝝ moueri ī solo pc̄to originali debeat pena eterna. Et q̄rto vtꝝ pc̄ta parētū primoꝝ trāseant in filios. Et hoc q̄tū ad distinctionē tricesimātertiā.

De primo breuiter

Articulus primus

dico. ꝙ aliq pene peccati originalis sunt ꝑ se ꝛ p̄mo inflicte ratōne talis peccati. ꝛ iste sunt eq̄liter in oib⁹ in quib⁹ regnat tale peccatū. et iste pene directe respiciūt originale peccatū. puta ꝑuatio originalis iusticie. carētia diuie gratie. ꝛ carētia visionis diuine essentie. Alie aūt sunt pene indirecte. q̄ ꝯsequunt ip̄m originale peccatū ꝑ accidēs. puta sicut causaz remouentē ꝓhibēs. ꝛ hmōi penas nō oportet eē eq̄les ī singul'. tales pene sunt mors corpalis infirmitas. ꝛ cetere passiones. ꝛ ꝓnitas ad peccandū. q̄ oia ꝯtingūt ī nobis ex rebellione viriū inferioꝝ ad supiores. ꝛ hec rebellio accidit ex remotōe original' iusticie. vt patuit supi⁹. In hac tn̄ inequalitate iusticia iudicis. s. dei nō est increpāda. Nā sicut iudex human⁹ ꝓpter eq̄le delictū cōmissū a duob⁹ ambos priuās oculis ñ est calūniand⁹ si ꝯsequnter vn⁹ illoꝝ

ꝓpter carentiā oculoꝝ frāgit tibiā ꝛ nō alter.
q꞉ talia accidēs ꝯsequunt̄.sic i ꝓposito ꝛc̄.

Articulus secundus. Pͥma cō clusio

Quantū ad secūdū
articulū ponā duas ꝯclusiones. Pͥma ē
ꝙ oīes aīe humane q̄tū ad suas essentias ac
etiā ꝓprietates imediate fundatas i essentijs
ꝛ naturaliter tales essentias ꝯseq̄ntes sunt eq̄
1 les. Q꞉ si nō. tūc specie differrēt. sꝫ ꝯseq̄ns ē
falsuꝫ. q꞉ tūc hoīes quoꝝ tales aīe sunt sb̄stā
tiales pfectōes. necessario differrēt specie. qd̄
est impossibile. ꝯsequētiā pbo. q꞉ ineq̄litas es/
sentiał necessario arguit distinctōnez specifi
cā i formis. Proprietates etiā imediate ꝛ na
turaliter essentias aliq̄s ꝯsequētes si ineq̄les
sunt necessario i essentijs ineq̄litatē causaliter
2 p̄supponūt. P̄. si forme sb̄stantiales aliq̄ꝝ
indiuiduoꝝ essent ineq̄les sm̄ suā essentiam.
tūc species ineq̄liter p̄dicarent̄ de indiuiduis
q꞉ entitas specifica p̄ncipaliter sumit̄ a forma
sb̄stātiali. Sꝫ oppositū ꝯseq̄ntis ponit phs
3 iij. metha. P̄. sm̄ ꝙ i aliquibꝫ formis eius
dē speciei repit̄ ineq̄litas penes diuisum ḡdū
nobilitatꝫ sm̄ h̄ repit̄ in eis susceptio magꝭ ꝛ
minꝰ. Ista patet. vij. phisi. Si igit̄ i hūanis
aīabꝫ esset hmōi ineq̄litas. tūc forma sb̄stan/
tialis susciperet magꝭ ꝛ minꝰ. qd̄ est ꝯtra phm̄ i
p̄dicamētis. vbi ait. ꝙ substantia nō suscipit
Instantia magꝭ ꝛ minꝰ. ḡ ꝛc̄. Sꝫ forte dicet̄. ista cō/
1 clusio repugnat duobꝫ parisiēsibꝫ articulis.
Quoꝝ pͥmꝰ est ꝙ error est dicere ꝙ incōue/
niens sit aliq̄s intellectꝰ esse nobilores alijs.
2 q꞉ tūc aīa xp̄i nō esset nobilior aīa iude. Se
cundꝰ est ꝙ error est ponere ꝙ vnꝰ hō melius
intelligit q̄ꝫ alter. q꞉ habet meliorē intellectuꝫ
3 passiuū. id est meliorē imaginatōez. P̄. ad
idē p̄t argui sic. Sicut materia est ꝓpter for/
mā. sic diuersitas materie est ꝓpter diuersita
tē ꝛ ineq̄litatē forme. Ista patet ꝑ cōmentato
rē q̄ secundo de aīa ait. ꝙ mēbra cerui ꝛ leonis
differūt. q꞉ aīe eoꝝ differūt. Sꝫ mlt̄a est diū
sitas ꝛ ineq̄litas in materia corpoꝝ humano
4 rū. ḡ ꝛc̄. P̄. si nulla esset inequalitas i ani/
mabꝫ humanis sm̄ suas essentias ꝛ ꝓprieta/
tes imediate i talibꝫ essentijs fundatas. tunc
aīe sepate a corpibꝫ nullā haberent ab inuicē
differentiā. falsitas istiꝰ ꝯseq̄ntis cuilibet fide
li est nota. ꝯseq̄ntia etiā patet. q꞉ cū tales aīe
nō differāt ꝑ aliqd̄ extrinsece sibi adiunctuꝫ.
igit̄ si nō differūt ab intrinseco tunc videt̄ ꝙ
Solutio. nullo modo differāt. Ad pͥmū ꝛ secūdū
Ad. 1. et. 2 dicendū ꝙ illi articuli nō plꝰ intendūt nisi ꝙ
ꝑ ꝯiunctionē ad corpus vna aīa p̄t sortiri ali
quā dignitatē q̄ non cōpetit alteri aīe q̄ alteri
ꝯiungit̄ corpi. qd̄ quidā negabāt dicentes ꝙ
talis diuersitas nobilitatꝫ solū est ex pte cor/
poris. ita ꝙ aīe ex sua ꝯiunctōe ad corpa nihil
diuersitatꝫ in nobilitate ꝯsequant̄. cuiꝰ opini
onis oppositū appebit in secūda ꝯclusione.
Ad terciū dicēdū ꝙ qn̄ forme differūt spe/ Ad. 3.
cie. tūc diuersitas materie est ꝓpter diuersita
tē forme. sꝫ qn̄ forme sunt eiusdē speciei. tunc
ecōuerso forme differūt eo ꝙ materie aliq̄ mō
differūt ꝛ multiplicant̄. Ideo. vij. metha. di
cit̄. ꝙ q̄ sunt vnū specie ꝛ mlt̄a numero. mul/
tā habēt materiā. distinctio igit̄ formaꝝ solo
numero differētiū nō p̄intelligit̄ distinctōni
materie. sꝫ ecōuerso ꝯsequit̄ distinctōez mate
rie. Ad quartū nego ꝯsequētiā. Ad ꝓbati Ad. 4.
onē dico ꝙ aīe sepate differūt ꝑ suū esse indi/
uiduale qd̄ acq̄sierūt ꝑ ꝯiunctōnez q̄ suis ꝓ/
prijs corpibꝫ iūgebant̄. Scd̄a cōclusio ꝙ Scd̄a cō/
aīe hūane possunt esse ineq̄les q̄tū ad suū eē. clusio.
ꝛ q̄tū ad suas ꝓprietates fundatas sb̄iectiue
i organo corpali. Nā sicut forma illi cuiꝰ est
forma cōmunicat aliquē modū. sic ab eo cuiꝰ
est forma sortit̄ aliquē modū. Et ideo ceteris
paribꝫ aīa ꝯiūcta nobiliori corpi semꝑ habet
nobiliorē modū essendi saltē q̄ ad esse indiui
duale qd̄ aīa ꝯsequit̄ ex eo ꝙ infundit̄ corpi.
Patet etiā ista ꝯclusio de iā dictis ꝓprietati/
bus. q꞉ planū est ꝙ vnꝰ hō meliꝰ audit q̄ꝫ al/
ter. ꝛ acutiꝰ videt sm̄ ꝙ tales v̄tutes ꝯiuncte
sunt melioribꝫ ꝛ aptioribꝫ organis. Propter
qd̄ phs. ij. de aīa ait. Si senex haberet oculū
vt iuuenis videret vtiq̄ sicut iuuenis. Sꝫ Instantia
ꝯtra istud forte dicet̄. ꝙ cū intellectꝰ nullius 1.
ptis corpis sit actꝰ. vt dicit̄. iij. de aīa. ideo nō
p̄t dici melior vł peior ꝑ ꝯiunctōez ad corpꝰ.
ꝛ ꝑ ꝯn̄s cū vnꝰ hō vt assent articulꝰ habeat
meliorē itellectū q̄ꝫ alt̄. optet ꝙ tał ineq̄litas
ꝯueniat aīe itellectiue sm̄ se. ꝛ nō q̄tū ad esse
qd̄ sortit̄ in corpe. P̄. nos qn̄q̄ videmꝰ ali 2
q̄s q̄ sunt peioris cōplexionis ꝛ deteriora hn̄t
corpa esse magꝭ v̄tuosos. ꝛ ecōtra illos q̄ sunt
melioris cōplexiōis ꝛ pfectiora ac nobiliora
habēt corpa. esse ꝑuersos ꝛ viciosos. qd̄ esse n̄
possꝫ si i aīabꝫ esset ineq̄litas dignitatis ꝑ cō
parationē ad ipsa corpa. Ad pͥmū dicen Ad. 1.
dum. ꝙ vnꝰ hō p̄t habere meliorē intellectuꝫ
q̄ꝫ alter tribꝫ modis. Uno mō supnaturaliter
ex ḡtuito dei dono. sm̄ ꝙ spūsscūs impleuit
telonarium ꝛ pͥmum euangelistam fecit. ꝛ
impleuit piscatorē ꝛ p̄ncipē apostoloꝝ fecit.
Alio modo naturalit̄ puta sm̄ ꝙ ex bonitate

cōplexionis vn⁹ habet magis ordinatā fantasiam q̄z alter. ꝛ p cōsequēs meliori ordine species intelligibiles i ṽtute lumis itellect⁹ agētis recipiunt in ipo itellectu possibili. Tercio mō ex frequentiori studio ꝛ meliori exercitio Et tamē nullo istoꝝ modoꝝ necesse est ipz intellectū ꝫm se. vel animā intellectuā ꝫm suā essentiā in vno hoie esse meliorē q̄z in altero.

Ad.2. Et p hoc patet ad secundū Nā ꝓpter malum exercitiū seu studiū vel cōsuetudinē ille qui est bone cōplexionis potest effici grossus ꝛ viciosus. ꝛ ecōuerso qui est male cōplexionis potest effici subtilis ꝛ virtuosus. qꝛ ꝯsuetudo est altera natura. vt cōmentator primo phisicoꝝ ait. ꝛ phs in libro de memoria ꝛ reminiscētia. Ex frequētatis etiā actibꝫ generat̄ habit⁹. vt patet. ij. ethi. Propter qd̄ legit̄ d̄ socrate q̄ grossus fuit natura. subtilis tamen ex studio.

Di. xxxiij. Articulus tercius. Prima cōclusio.

Quātuz ad terciuz articulū pono tres ꝯclusiones. Prima est q̄ decedentibꝫ in solo peccato originali nō de/bet aliqua pena sensus. Quia illi peccato nō
1 debet̄ pena sensus in quo nulla est ꝯuersio ad aliqd̄ bonū cōmutabile. Ista patz. qꝛ sicut pena damni respōdet auersioni ab incōmutabili bono. sic pena sensus rn̄det cōuersioni ad cōmutabile bonū. iuxta illud apoc. xviij. q̄tū glorificauit se in delicijs: tantū date illi tormētū ꝛ luctū. sed in peccato originali nō est aliq̄ ꝯuersio ad cōmutabile bonū. vt [illegible] se patet. er
2 go ꝛc. P. qui ꝫm nullū sensuz peccauit ꝫm nullū sensum a iusto iudice punit̄ in eternū Sed decedēs i solo originali peccato ꝫm nullū sensum peccauit. Maior patet. qꝛ licet iustus iudex quādoqz remuneret vltra condignum. nunq̄z tamen punit vltra ꝯdignum.
3 P. nulla habitualis dispositio vindicat̄ pena sensus. nō eñ punit̄ aliquis ꝓpter hoc qd̄ est habilis ad furandū. sed punit̄ ex hoc q̄ furatur. Sed peccatū originale sumptū cū exclusione oīs actualis peccati solū dicit cō/
4 cupiscentiā habitualē. ergo ꝛc. P. beat⁹ bernard⁹ dicit q̄ sola ꝓpria volūtas ardet in inferno. sed peccatū originale accidit sine ꝓpa
5 voluntate Itē Innocenti⁹ terci⁹ in quadā sua decretali dicit q̄ pena sensus debet̄ peccato actuali. sed peccatū originale nō est actua
Instantia le. ergo ꝛc. Sed cōtra istud potest instari
1 sic. Caro est causa originalis peccati. ergo pena sensus debet̄ originali peccato. Antecedēs patet. Nam cū solā carnē accipiam⁹ ab adā sola caro videt̄ esse causa originalis peccati. cōsequentia etiā patet. quia pena debetur illi qd̄ est causa peccati. sed caro nō est capax pe/ne nisi ꝫm sensum. ergo ꝛc. P. peccatū ve/
niale punit̄ pena sensus. ergo ꝛ originale. Antecedens patet ex fide. cōsequentia pbo. quia maiori peccato nō debet̄ minor pena. sed originale est mai⁹ q̄z veniale. quia veniale potest simul stare cum gratia. originale autem non [illegible]

P. originale peccatū in hac vita punit̄ pe
na sensibili. ergo ꝛ post mortē. Antecedēs pa/ 3
tet ex p̄cedentibꝫ. ꝯsequentia etiā videt̄ tenere ex hoc. quia nō min⁹ sed graui⁹ puniunt̄ pec
cata post hāc vitā q̄z in hac vita. P. istud 4
vident̄ sonare verba augustini in libro de fi. ad petrū. c. xxvij. vbi sic ait. Firmissime tene ꝛ nullaten⁹ dubites nō solū homines iam ratione vtentes. verū etiā paruulos qui siue in vteris matrū viuere inceperūt ꝛ ibi moriunt̄. siue de matribꝫ nati sine sacramēto baptismatis qd̄ dat̄ in nomine patris ꝛ filij ꝛ spūssancti. de hoc seculo transeūt. ignis eterni sempiterno supplicio puniēdos. quia si peccatū ꝓprie actōis nullū habuerūt. originalis tamē peccati damnationē carnali cōceptione ꝛ natiuitate traxerūt.

Solutio. Ad.1. Ad primū dicendū q̄ antecedens nō est simpliciter verū. quia i nullo genere cause ꝓprie loquendo caro potest dici causa originalis peccati. nā licet a protoplasto huiusmodi defect⁹ descendat in nos p carnalē cōcupiscentiā. tamē in ipo genito nō habet rationē peccati donec ptingat ad animā.

Ad.2. Ad secundū nego cōsequentiā. Ad pbationem dico q̄ peccatū originale ꝛ peccatū veniale sunt alteri⁹ ꝛ alteri⁹ rationis. ideo etiaz eoꝝ pene differunt ratōe. Nec ꝓprie possunt esse ad inuicē compabiles penes maius ꝛ minus. Vn̄ quia in peccato veniali ita est ꝯuersio ad aliqd̄ bonū cōmutabile. q̄ tamē nō est auersio a bono incōmutabili. ideo ita punit̄ pena sensus q̄ nō punitur pena perpetua dāni. sic ecōuerso de originali ꝛc.

Ad.3. Ad tercium dicendū q̄ pene sensibiles in hac vita per accidens sequunt̄ ad culpā originalem. vt patuit superius.

Ad.4. Ad quartū dicenduz q̄ ꝫm solennes doctores puta Egi. ꝛ tho. augustinus per talia verba intendit exprimere penā dāni. qꝛ mod⁹ fuit antiquit⁹ sanctoꝝ q̄ oēm penā eternā appellabāt penā ignis

Scd̄a cōclusio. Scd̄a ꝯclusio est q̄ decedētes in solo originali peccato puniuntur perpetua priuatione visio/
nis diuine essentie. Nam talis visio cum sit 1

omnino supnaturalis.nō potest ab aliquo adi/pisci nisi mediante gratia dei. Propter qd̄ di/xit apostol⁹. Gratia dei vita eterna. Sed exi/stens in originali culpa nō potest habere gra/tiam dei.ergo nec ꝑ ꝯsequēs potest habere glo/
2 riā seu beatā visionē. P.ista est intentio be/ati augustini ⁊ ceteroꝝ sanctoꝝ doctoꝝ. In/nocenti⁹ etiā vt supra expsse dicit ꝙ originali peccato debet̃ ꝑ pena carētia visionis diuine.

Instantia 1 Sed cōtra istud ab aliquib⁹ antiqs satis apparēter arguit̃ sic. Si aliqs homo priua/retur dei visione.ille esset frustra ꝑduct⁹ a deo. ꝯsequēs est falsum.qꝛ vt patz i ꝺ celo ⁊ mūdo de⁹ ⁊ natura nihil faciūt frustra.ꝯsequētia ꝑ/batur.qꝛ illud est frustra qd̄ nō potest ꝯsequi finē suū.vt patet.ij.phisicoꝝ.sꝫ videre deū est
2 finis toti⁹ humane nature. P.grauissima pena nō debet̃ peccato originali.sꝫ priuatō di/uine visionis est pena grauissima Maioꝛ pa/tet per augustinū qui vt allegat magister hic in littera dicit.ꝙ mitissima est pena eorum q̄ ꝑ solo peccato originali puniunt̃. Sꝫ minoꝛ ꝓbatur autoritate ⁊ ratōne. Autoritate qdez quia dicit Chriso.sup Matth.ꝙ carētia vi/sionis diuine est maxima penaꝝ.⁊ intolerabi/lioꝛ ꝙ gehēna. Patet etiā ratōe. Nā cū pena sit semꝑ quedā priuatio alicui⁹ boni ꝯueniē/tis ei cui pena infligitur.igitur illa est maioꝛ pena que mai⁹ bonū tollit.sed priuatio visio/nis diuine tollit summū bonū hominis.ergo
3 videt̃ ꝙ sit sūma pena hominis P.ille qui est dign⁹ misericordia non debet puniri pena ꝑpetua.decedēs i originali peccato est dign⁹ misericordia.quia dicit̃ in legib⁹.dignus est
4 misericordia qui alieno vicio laborauit P. priuatio nō plus priuat ꝙ ponat habit⁹ op/posit⁹ priuatōni.sꝫ iusticia originalis cuius priuatio est peccatū originale nō posuit visi/onem diuine essentie.ergo nec originale pec/
5 catū tollit hmōi visionē. P.augustin⁹ in libro ꝺ duab⁹ animab⁹ ait Tenere quēqꝫ reū quia nō fecit qd̄ facere ñ potuit summe iniu/sticie ⁊ insanie est.sed de⁹ nō est iniust⁹.ergo i solo peccato originali decedētē nō tenebit reū ⁊ ꝑ ꝯsequēs nō priuabit eū tali bono qd̄ sine

Solutio. originali peccato sibi cōmunicaret Ad pri/
Ad.1. mum dicendū ꝙ licet de⁹ nihil faciat frustra. quia quantū in se est oīa dirigit in suos fi/nes.homo tamē qui ē liberi arbitrij mala sua volūtate seipm̄ suo fine frustrare pt. Ideo sa/pientie.xiij.dicit̃.vani sunt oēs hoīes in q̄/bus nō est scientia dei. Potest etiam dici ꝙ ꝗtū ad diuinū ordinē etiā illi q̄ sunt in infer/no nō sunt frustra.qꝛ in ip̄is relucet diuina iu/sticia. Etiā illi qui decedūt in originali pc̄to solo nō sunt frustra.qꝛ ꝗuis nō ꝯsequant̃ fi/nē supnaturalē.ꝯsequunt̃ tamē finē naturalē Possunt em̄ habere euidentiorē ꝯtemplatio/nē ꝙ quicūqꝫ phs vnqꝫ habere potuit in hac vita.que quidē ꝯtemplatio est natural' finis hoīs virtuosi.vt patet.x.ethicoꝝ Ad secū/ Ad.2.
dū dicendū ꝙ q̄ in solo originali decedūt mi/tissimā sustinēt penā.qꝛ quāuis careāt dei vi/sione.ex hꝫ tamē nullū ꝑcipiūt cruciatū.vt pa/tebit in sequēti ꝯclusione. Ad terciū dicen/ Ad.3.
dū ꝙ decedēs in originali in hoc ꝑcipit dei mi/sericordiā ꝙ null⁹ adhibet̃ sibi cruciat⁹.nō tñ est dign⁹ tali misericordia vt vlteri⁹ ꝓmoueā/tur ad diuine visionis ꝯsolatōez.qꝛ nihil re/perit̃ in tali hoīe ratōne cui⁹ ad hmōi visio/nem digne debeat ꝓmoueri. Ad quartū ne/ Ad.4.
go maiorē.qꝛ licet formaliter nō pl⁹ priuatio priuet ꝙ habit⁹ ponat.tamē ꝑ modū sequele multa priuat q̄ formaliter nō ponit habit⁹. Priuat⁹ em̄ oculis ꝑpetue priuat̃ sacerdotio ꝗuis positio oculoꝝ ꝑcise nō ponat sacerdo/tiū.sic ⁊c. Ad quintū dicendū ꝙ licet talis Ad.5.
nō debeat teneri reus q̄ ad penā cruciatiuā et afflictiuā.iuste tñ pt teneri reus q̄ ad penā q̄ est vlterioris ꝓmotionis ꝓhibitiua. Cec⁹ em̄ nat⁹ iuste priuat̃ gradu sacerdotalis dignita/tis.quāuis suā cecitatē ꝑuenire nō potuit.sic ⁊c. Tercia ꝯclusio est ꝙ decedentes in solo Tercia cō/clusio.
pc̄to originali ex ꝑdicta carētia diuine visio/ 1
nis nullū sustinēt cruciatū.qꝛ null⁹ prudens cruciat̃ ex eo qd̄ sibi nō dat̃ illud ad ꝙ nullaz habet nec habere potest habilitatē.esset em̄ in/sipiens homo qui doleret ex hoc ꝙ nō potest volare vt volat auis.sꝫ anime tales sepate ha/bent perfectā prudentiaz ⁊ vident ꝙ nec sunt habiles ad huiusmodi finē supnaturalē.nec vnqꝫ ex suis naturalib⁹ habilitari possunt.qꝛ vidēt se esse nō i via sed in termino.ergo ⁊c.
P.cruciatus ⁊ afflictio tantūmodo debet̃ 2
delectationi que fuit in culpa.vt apparet apo/cal'.xviij.sed in originali peccato nulla est de/lectatio.ergo ⁊c. Sed oppositū isti⁹ ꝯclu/ Opīo cō/
sionis asserit quedā opinio dicens.ꝙ pueri de/ traria.
cedentes in solo peccato originali sentiunt af/flictionem interiorē ex carentia diuine visio/nis. Motiua ipsi⁹ opinionis nō inueni. Potest tamē sic ꝓbari. Omnē ꝯtrariū volū/ 1
tati cōtristat voluntatē.vt apparet.v.metha/phisi.sꝫ oīs pena est ꝯtraria volūtati.ergo pena damni que est carentia visionis diuine ꝯtristat volūtatē.⁊ ꝑ consequēs affligit eam.

2 P. imperpetuū separi ab eo quē quis natu
raliter amat. nō caret afflictōne. sed aīa dece/
dens in solo originali peccato naturalr̄ amat
deū. igit̄ ppetua separatio ab ei⁹ visione est sibi
vt videt̄ afflictio ⁊ cruciat⁹. P. fm sanctos
3 doctores ⁊ philosophos carētia illi⁹ qd̄ natu
raliter appetit̄ nō caret omino afflictōne. sed
fm augustinū. omēs homies naturaliter vo
4 lunt esse beati. igit̄ ⁊c. P. fm sanctos docto
res damnati in inferno plus cruciant̄ d pena
damni q̄ de pena sensus. sed omis decedens i
5 originali sustinet penā damni P. si dicit̄ q
p tanto damnati dolent de carētia diuine vi/
sionis ⁊ nō illi qui decedunt in solo originali
peccato. qr cognoscunt se ex suo pprio delicto
penā damni sustinere cui⁹ oppositum cogno
scunt ipi paruuli decedētes in solo originali.
ista solutio nō valet. qr quādoq videmus q
magis vel saltē nō min⁹ cruciat̄ homo cū pri
uat̄ aliquo bono sibi pficuo absq sua culpa.
Solutio. q̄ si priuaret̄ exigente suo delicto. Ad pri/
Ad.1. mū dicendū q quis minor sit vera loquēdo
de pena que est appositiua alicui⁹ discōuenie
tis. vel etiā de pena q̄ est subtractiua alicuius
naturaliter ɔuenietis. tamē nō est vera de pe
na que est subtractiua alicui⁹ supnaturaliter
ɔuenietis. maxime cū ille cui subtrahit̄ n̄ ha
bet difformē voluntatē ab eo qui subtrahit.
Ad.2. Sic est in pposito ⁊c. Ad secundū dicen/
dū q licet sint separati a deo quantū ad cōtem/
plationē glorie q̄ est finis supnaturalis. non
tamē quantū ad diuinoꝝ ɔtemplationē na/
turalē. qr vt dixi liberiori modo possunt tales
anime ɔtemplari de deo q̄ quicūq phs in vi
Ad.3. ta ista. Ad terciū dicendū q iste aie sic de/
cedentes nō appetunt beatitudinē glorie fm
ppriam rationē. qr vt sic nō cognoscūt eā. cū
nec habeāt lumē glorie nec lumē fidei. in qui
bus luminibꝫ tantūmodo talis beatitudo co
gnosci potest fm propriā rationē. Appetūt er
go beatitudinē solū fm rationē cōmunez. ad
cui⁹ appetit⁹ satisfactionē vt trāseat sine omi
afflictōne sufficit illa pfectio quā cōsequit̄ ex
Ad.4. naturali ɔtemplatōne. Ad quartū dicen/
dū q illi. s. damnati maxime dolēt de tali pri
uatione. quia eoꝝ volūtas est maxime diffor
mis a dei volūtate actiue infligentis p̄dictaz
penā seu priuationē. Paruulorū autē volun
tas nō est difformis a diuina volūtate. quia
sicut in vita ista nunq̄ habuerūt difformem
voluntatē a volūtate diuina. sic nec i alia vi
ta vnq̄ eis displicebit illud qd̄ de⁹ faciet. ⁊ [illegible]
cōsequens ex nullo effectu dei possunt habere
dolorem. quia omis dolor p̄supponit displi/
centiā. Ad quintū dicēdū q si aliquis do Ad.5
let de eo quo priuat̄ sine sua culpa personalib
accidit pter duo. Primo quia illud qd̄ au/
fertur est aliquo modo sibi debitū. Secūdo
quia sua volūtas est dissona a volūtate aufe
rentis. Istoꝝ autē duoꝝ oppositū apparet i
pposito. ergo ⁊c.

Quātuz ad quartū Articulus quartus
articulū dicendū q peccata proximoꝝ parē/
tuz trāsire in prolē potest dupliciter intelligi
Uno modo q̄tū ad culpā. Alio modo quā/
tū ad penā. Primo modo n̄ transeūt. qr pri/ Prima questio.
mus parens nō potest suā iusticiā in plē trās Conclusio
fundere. ergo nec suā culpā. Antecedēs patz. 1
Probat̄ ɔsequētia p anš. qui dicit. q p tanto
prim⁹ parēs potuit originalē culpā i ceteros
homines trāsfundere. quia originalē iusticiā
trāsfudisset si ipam nō perdidisset. P. ge/ 2
nerans genito cōmunicat naturā ⁊ nō perso/
nam. ergo cōmunicat ei defect⁹ naturales. cu/
iusmodi sunt peccatū originale. ⁊ ea que fm
legē cōmunē hmōi peccatū cōsequunt̄. ⁊ nō
cōmunicat ei defect⁹ psonales cuiusmodi sūt
peccata ppria seu actualia. Cōsequētia patz.
Antecedēs pbat̄. Nā q nō cōmunicet̄ perso
na generantis patet. qr psona est q̄d incōmu
nicabile vt pbatū est in primo libro. Q, aūt
cōmunicet̄ natura generātis patet. qr in omi
generatōne vniuoca natura generātis cōmu
nicāt̄ ipi genito. Forte dicet̄ q fm phm in Instantia
secūdo [illegible] generatōne in habentibꝫ simboluz
facilior est trāsitus. sed ples magis assimilat̄
pximo parenti q̄ primo parēti. ergo magi vi
detur q proxim⁹ parēs possit peccatū suum
transfundere in prolē q̄ prim⁹ parēs. Re/ Solutio
spondeo q pprie loquendo tunc simbolū seu
similitudo inter parētes attendit̄ quantū ad
naturalia. quia fm illa habent ad inuicē ɔue
nientiā. ⁊ nō quantū ad personalia. quia fm
illa habent ad inuicē suppositalē differentiā.
⁊ ideo ex vi argumēti nō sequit̄ q aliqd̄ pec/
catum psonale parētis transfundat̄ in plem
sed solū originale qd̄ dicitur peccatū natura/
le. quia prius inficit naturā. ⁊ mediāte infecti
one nature inficit personam. Sed si peti/ Inquisitio se
tur secundo modo. scilicet vtrum transeant cunda
quantū ad penam. tunc pono duas ɔclusio/
nes. Prima est q peccata proximoꝝ parētuz Prima con
non transeunt in prolem quantū ad penam clusio
eternā. Quia fm beatū augustinū quicunq

obligat vinculo pene. scꝫ cū nō est expers de/
licti. sꝫ ꝓles est expers a delicto parētis primi
vt patuit i prima pte istiꝰ articuli. ergo ꝓ deli
cto primi parētis nō obligat ad penā ppetu
am. Etiā qȝtū ad istū itellectū ait dn̄s ezech.
xviij. Filiꝰ nō portabit iniqtatē patris. Et ibi
dē. Aīa q̄ peccauerit ipa morieť. Et ad Gal.
vi. ait apl's. Unusquisqꝫ onus suū portabit.

Conclusio secūda.

Secūda ɔclusio est ꝙ peccata primoꝝ
parentū transeūt in prolē quantū ad penā tē
1 porale. Nā sicut patet in iure ciuili. crimē le/
se maiestatis nō solū puniť in parēte. vez eti
am in ꝓle. Nā sicut ꝓles est quedā res patris
sic pater potest puniri in filio tanqȝ in sua re
2 seu possessione. ¶ p. princeps qnqꝫ iuste pu/
nitur in suo populo ꝓpter ɔiunctionē popu/
li ad ipm. ergo ꝛ pater in ꝓle. maxime quādo
proles nō est sui iuris. sꝫ est sub dominio pa
tris tāqȝ possessio eiꝰ. Antecedēs patet. ij. reg.
c. vlti. vbi multi leguntur ab angelo dei interfe/
cti ꝓpter peccatū regis dauid. Patet etiā cō
sequētia. quia nō minor est ɔiunctio ꝓlis ad
parentē quā populi ad secularē principem.

Et de hac pena potest intelligi verbū dn̄i
exo. xx. vbi ait. Ego dn̄s visitans peccata pa
trū in filios vsqꝫ in terciā ꝛ quartā generatio
nē. Exemplū habemꝰ quo ad hoc gen. xix.
vbi dn̄s ꝓpter peccata parentū interfecit par
uulos cū parētibꝫ in sodoma ꝛ gomorra. Et
Nu. xvi. interfecit dn̄s chore ꝛ dathan ꝛ abi
ron cū paruulis eoꝝ. Itē ꝑcepit dn̄s vt in re/
gnis chananeoꝝ interficerent oēs tā puuli

Instantia

qȝ senes. Forte diceť ꝙ omnes paruuli hic
notati nō solū pena tꝑali vez etiā pena eter/
na punientur puta pena damni q̄ est carētia di
uine visionis. ꝛ h̄ videť ɔtradicere prime cō/

Solutio.

clusioni. Rn̄deo ꝙ licꝫ tales puuli passi fu
erunt mortē tꝑalē ꝓpter peccata primoꝝ pa
rentū. tn̄ eternā penā patienť ꝓpter pctm̄ ori/
ginale. ꝛ nō ꝓpter peccata primoꝝ parentū.

Ad principale argu.

Ad argumentū pn̄cipale dicendū ꝙ qȝuis
maior sit vera de pena ꝑ se. nō tamē de pena ▪
accidēs. Alias sic inueniť. dicēdū ꝙ qȝuis
maior sit vera de effectu ꝑ se. nō tamē est vera
de effectu ▪ accidēs. Sꝫ sicut patuit i primo
articulo nō quelibet pena est effectꝰ ꝑ se origi
nalis peccati.

Distinctio tricesimaquarta.

p Ost predicta
ꝛc. Postqȝ mgr̄ determinauit d̄
peccato puuloꝝ qd̄ dicit originale. h̄ ꝓsequit
d̄ pctō adultoꝝ. qd̄ dicit actuale. Et diuidit
i duas ptes fm̄ ꝙ primo p̄mittit ordinē de di
cendis. Scd̄o ꝓsequit de eis ibi. Causa ꝛ ori
go. Et hec i duas. qꝛ p̄mo tractat succincte d̄
iā dicti pctī radice. Scd̄o de hmōi radice ꝓ/
sequit mgr̄ extēse. dist. xxxviij. ibi. Post p̄di/
cta de volūtate. Prima i duas. qꝛ p̄mo mgr̄
tractat de pctō habendo respectū ad pctī defe
ctū. Scd̄o habēdo respectū ad ipiꝰ pctī actū.
dist. xxxv. ibi. Post hec videndū est ꝛc. Pri
ma i duas. qꝛ p̄mo on̄dit radicē ꝛ causaꝫ pec
cati a q̄ habet esse. Scd̄o on̄dit causaꝫ i qua
habet esse ibi. On̄sa igit origine. Et hec i tres
qꝛ p̄mo mouet qstionē ꝛ sbdit eiꝰ determina/
tionē. Scd̄o adducit ɔtrariā obiectionē. Et
tercio fm̄ augustinū illiꝰ obiectōnis ponit so
lutōez. Scd̄a ibi. Ad h̄ āt. Tercia ibi. Hoc
aūt augustinꝰ i libro eodē. Prima i tres. Qꝛ
p̄mo on̄dit ꝙ i bono fundat malū. Scd̄o ꝙ
idē p̄t dici bonū ꝛ malū Tercio asserit ꝙ i his
fallit qdam regula ɔtrarioꝝ. Scd̄a ibi. Ex q̄
sensu. Tercia ibi. Ideoqꝫ in his contrarijs.

Circa istā. xxxiiij. dist. qro hāc qstionē.

V Trū malū causet a bono. Et vide
tur ꝙ nō. Qꝛ oīs effectꝰ aliqͦ mō assi
milať sue cause. sꝫ malū i nllo assimi
lať bono. g̃ ꝛc. Maior patet. qꝛ q̄ sunt causa/
toꝝ p̄insunt suis causis. vt patet in libello de
causis. ꝛ p ons assimilant eis. Minor autez
videť esse nota. qꝛ vnū ɔrioꝝ nō assimilat al/
teri. cū maxie a se inuicē distēt. vt patet i p̄di/
camētis. sꝫ bonū ꝛ malū sunt ɔria. vt patꝫ ibi
dē. Contra. illud qd̄ ꝑcise originat ex aliqͦ h̄
causať ex illo. sꝫ augꝰ. dicit i enchiridiō ꝙ ma
lū n̄ p̄t oriri nisi ex bono. Hic qttuor sunt vi/
denda. Primo vtꝝ malū dicat aliquā na
turā positiuā. Secūdo de eo qd̄ queritur.
Tercio vtꝝ malū culpe possit corrumpere
totuz bonū. Et quarto vtꝝ possibile sit esse
aliqd̄ puꝝ malū.

Quātum ad primū — Articulus primus
est aduertēdū ꝙ aliqd̄ dicere naturā positiuā
p̄t dupliciter itelligi. Uno modo directe ꝛ ꝑ
se. Alio mō indirecte ꝛ ɔnotatiue. Et fm̄ hoc
pono duas ɔclusiones. Prima est ꝙ malū — Prima cōclusio.
directe ꝛ ꝑ se n̄ dicit aliquā naturā positiuā.
Qꝛ illud qd̄ tm̄ dicit priuatōez nō est ens po/ 1
sitiuū. malū ē hmōi. Maior patꝫ. qꝛ ꝑuatio
de se est nō ens. vt patet p̄mo phisicoꝝ. Mi
nor etiam patet. quia malum non est aliud

2 nisi priuatio boni. ꝓ. illud qđ sic se habet
ꝙ q̃to magis intendit tanto min⁹ dicit đ en
titate ⁊ tanto magis tollit perfectõez ⁊ entita
tem. illud ẜm se nullã dicit naturã positiuã.
malũ est hmõi. Propter h̄ eñ dicit phs. iiij.
ethi. Malũ seipm corrũpit ⁊ si integꝝ sit im
3 putabile fit ꝓ. bonũ dicit equaliter enti. vt
dicit. i. ethi. igit om̃e illud qđ dicit entitatem
positiuã. opꝫ ꝙ sit bonũ. ⁊ ꝑ ꝯsequẽs si ma/
lũ diceret ẜm se aliquã naturã seu entitatẽ po
sitiuã. tũc malũ esset bonũ. qđ est impossibile.
4 ꝓ. Dama. lib. ij. c. iiij. ait. Nihil aliud est
malũ q̃ꝫ priuatio boni. Itẽ augustin⁹. xij.
de ciui. dei. c. vij. ait. Malũ se habet ad intel
lectũ sicut tenebra se habet ad oculũ seu ad vi
Opĩo contraria. sum. ⁊ silentiũ ad auditũ. Sꝫ cõtra istud
picragorici ac manichei qui opposite videnť
1 fuisse opinionis possent sic instare. Om̃e qđ
corrũpit aliq̃d agit in ipm. ⁊ ꝑ ꝯsequẽs dicit
entitatẽ positiuã. q: agere ꝓsupponit esse. sed
malũ corrumpit bonũ. vt patet. iiij. de di. no.
2 ꝓ. quicq̃d a deo creať est ens positiuũ. sed
maluꝫ a deo creať. iuxta illud Isaie. xlv. Ego
3 dñs faciẽs pacẽ. ⁊ creans malũ. ꝓ. in hoc
differt oppositio ꝯtraria a ꝯtradictoria ⁊ pri/
uatiua. ꝙ dicit ens reale ⁊ positiuũ in vtroqꝫ
suoꝝ extremoꝝ. sꝫ bonũ ⁊ malũ sunt ꝯtraria.
4 vt patet in libro p̄dicamentoꝝ ꝓ. illud qđ
intendiť ⁊ remittiť est ens positiuũ. maluꝫ est
Instantia hmõi. ergo ⁊c. Forte diceť ad istud ꝙ ma/
lũ intendiť ⁊ remittiť ꝑ accidẽs. puta ratione
maioris vel minoris boni qđ corrũpit. maius
eñ malũ est homicidiũ q̃ꝫ adulteriũ. q: mai⁹
bonũ corrũpit. ⁊ mai⁹ malũ est patricidiũ q̃ꝫ
Solutio. simplex homicidiũ. Istud nõ valet. quia
causa nõ intendiť nec remittiť ꝓpter intensio
nẽ ⁊ remissionẽ effect⁹. sꝫ poti⁹ ecõuerso. sꝫ ma
5 lũ est causa corruptõis ipsi⁹ boni. ꝓ. malũ
qđ ab aliq̃ refutať est maioris entitatis q̃ꝫ bo/
nũ qđ ab eo appetiť. ergo tale maluꝫ erit ens
positiuũ. Cõsequẽtia patet. Probo antecedẽs
q: ouis refugit p̄sentiã lupi ⁊ appetit absenti
am lupi. ergo p̄sentia lupi est qđdaꝫ malũ. ⁊
absentia ei⁹ qđdã bonũ. q: bonũ est qđ om̃ia
appetũt. vt patet p̄mo ethicoꝝ. ⁊ malũ econ/
tra qđ om̃ia fugiũt. sꝫ p̄sentia lupi est forma/
liter maioris entitatis q̃ꝫ absentia ipsi⁹. g̊ ⁊c.
Solutio. Sꝫ ista nõ ꝯcludũt. Ad primũ igiť dicẽ/
Ad. 1. dũ ꝙ malũ sumptũ in ꝯcreto diciť agere rati
one implicatõis subiecti in quo fundať. Si
aũt sumiť in abstracto puta ipa malicia. tunc
non agit. ⁊ si diciť ipm malũ aliq̃n corrũpere
hoc nõ est intelligendũ actiue sꝫ formaliter.
q: malũ ẜm se abstracte sumptũ ẽ formaliter
ipa corruptio boni vel corruptũ esse ipsi⁹ boni
sicut cecitas est corruptio visus. Ad secũ/ Ad. 2.
dũ dicendũ ꝙ minor cũ sua ꝓbatõne intelli/
genda est de malo pene. q̃ quidã pena dũ in/
ferť a iusto iudice. q̃uis sit malũ ẜm q̇d puta
respectu appetit⁹ illi⁹ cui inferť seu infligitur
pena. est tamẽ qđdam bonũ simpliciter cũ im
plicet virtutẽ iusticie. Ad terciũ dicenduꝫ Ad. 3.
ꝙ bonũ ⁊ malũ opponunť nõ ꝯtrarie sꝫ oppo
nunť priuatiue. Ad ꝓbationẽ dico. ꝙ phs lo
quiť ibi multũ large de ꝯtrarijs. sicut etiã pri
mo phisicoꝝ. dicit formã ⁊ priuationẽ ꝯtra/
ria esse principia. Ad quartũ dicenduꝫ ꝙ Ad. 4.
suscipe magis ⁊ min⁹ p̄t ꝯtingere dupliciter.
Uno modo ꝑ accessum ad formã aliquã seu
ẜm maiorẽ ⁊ minorẽ participatõez alicui⁹ for
me. ⁊ sic maior est vera. Alio modo non ẜm
participationẽ forme. sꝫ ẜm maiorẽ ⁊ minorẽ
corruptionem forme. ⁊ sic maior nõ est vera.
Ad instantiã dico ꝙ malũ nõ est causa ef/
fectiua corruptõis boni. sꝫ est formaliter ipa
corruptio boni. Alias inueniť talis addi/
tio. Rñsio etiã ad instantiã licet aliquã cõ
tineat veritatẽ loquendo de causa simpliciter
positiua. tñ nõ est vera loquẽdo de causa pri/
uatiua. hec eñ diciť mala vł peior ꝓut illud
qđ priuat est bonũ vel melius. ꝓpter qđ diciť
viij. ethi. ꝙ pessimũ opponiť optimo. Ad Ad. 5.
quintũ dicendũ ꝙ ouis fugit p̄sentiã lupi. q:
fugit priuationẽ sue ꝓprie entitatis q̃ posset
sibi accidere ꝑ p̄sentiã lupi. Appetit autẽ ab/
sentiã lupi nõ ꝓpter nõ entitatẽ ipsi⁹ absentie
sꝫ ꝓpter ꝯseruationẽ sue ꝓprie entitatis ⁊ per
manẽtiã Igiť ꝑ seipã ouis appetit entitatẽ ⁊
esse. ⁊ refutat priuationẽ ⁊ nõ esse. Ex q̊ patet.
ꝙ antecedẽs nõ est veꝝ. Secũda ꝯclusio Secunda
est ꝙ ipm malũ ꝯnotatiue dicit naturã posi/ conclusio.
tiuã. q: ipm malũ fundatur in ente positiuo.
Nã priuatio dicit aptitudinẽ in subiecto. sꝫ 1
malũ est priuatio boni. ergo semꝑ ipm maluꝫ
dicit carentiã bonitatis debitã illi rei q̃ diciť
mala. ⁊ ꝑ ꝯsequẽs necessario ꝯnotat ens posi
tiuũ. ꝓ. priuatio ⁊ habit⁹ apta nata sunt 2
fieri circa idẽ subiectũ. sꝫ habit⁹ opposit⁹ ma
licie. s. ipa bonitas est in ente positiuo. ergo
ipa malicia. ꝓ. vi. metha. diciť ꝙ veruꝫ 3
falsum sunt in aĩa. bonũ aũt ⁊ malũ sunt in re
bus. ergo ⁊c. Sꝫ ꝯtra istud p̄t instari sic. Instantia
Si malũ fundareť in ente positiuo. tũc ma/
lũ fundareť in bono. ꝯsequẽtia patet. q: bonũ
dicitur equaliter enti. vt patet p̄mo ethicoꝝ.
Falsitas ꝯsequẽtis potest mł'tipliciter ꝓbari.

1 Primo sic. Unū oppositoꝝ nō est subie/ctū alteri⁹. sꝫ bonū ꝛ malū sunt opposita Se
2 cundo sic. oīe fundatū in aliq̄ denoīat illud in q̄ fundat̄. ḡ bonū esset malū si malū funda
3 ret in bono. Tercio qꝛ bonū est qđ oīa appetunt. vt dicit̄. i. ethi. sꝫ illud qđ subijcit̄ malo nō est appetibile. null⁹ eñ appetit esse in mise
4 rijs. Quarto qꝛ dyonisi⁹. iiij. de di. no. ait. ꝙ malū neqꝫ est existēs neqꝫ in existētibꝫ. Et hoc dyonisi⁹ ibidē pbat p hoc. quia oīe existens est bonū. malū aūt nec est bonū nec est in

Solutio. bono. Rñdeo: ꝯcedo ꝯsequētiā. sꝫ nego falsitatē ꝯsequētis. qꝛ phs. iiij. metha. in hoc distinguit priuatōēꝫ a negatōē. qꝛ priuatio est negatio in subiecto apto nato. cū igit̄ maluꝫ sit priuatio. ꝛ oīe subiectū vt est ens seu existens sit bonū. eo ꝙ bonū vnū ꝛ ens ꝯuertant̄ vt patet. iiij. metha. ideo necessario malū fundat̄ in aliq̄ bono. Et ista est intētio augustini xiiij. de ciui. dei. vbi ait. Mala nō nisi i bonis esse possunt. Magister etiā ait hic i lr̄a. Qui recte acuteqꝫ sapit. non nisi in bono malū esse

Ad primā pbationē. intelligit. Ad primā igit̄ pbationē dicēdū ꝙ bonum tripliciter sumit̄. Uno modo p ipa rei pfectōe. sicut claritas visus dicit̄ bonū ipi⁹ oculi. ꝛ pfectio virtutis bonū aīe. Alio modo sumit̄ bonū p ipo subiecto qđ est aptū natum habere hmōi pfectionē. ꝛ sic ipe ocul⁹ vel aīa dicit̄ bonū. Tercio modo sumit̄ p ipa re perfecta. ꝛ sic cōplectit̄ vtrūqꝫ. Primo modo n̄ est subiectū ipi⁹ mali. sꝫ est habit⁹ puatiue oppo sit⁹ ipi malo. qui tollit̄ ꝛ corrumpit̄ p ipm malū. Sꝫ bonū secūdo modo dictū est subiectū ipsi⁹ mali. qꝛ ens in potētia est subiectū tam habit⁹ q̄ꝫ priuatōis n̄ simt̄ sꝫ alternatiꝫ Et

Ad.2. p hoc patet ad secūdū. qꝛ bonū secūdo modo dictū put actu priuatū est sua debita pfectōe est actu malū ꝓpter actualē inexistentiā priuatōis sue debite pfectōis. q̄uis sit potētia bonū ꝓpter aptitudinē quā habet ad hmōi pfectionē. que quidē aptitudo nūq̄ totaliter tollitur manēte natura rei. Et ideo oīe maluꝫ

Ad.3 inest alicui bono. Ad terciū dicendū ꝙ licꝫ subiectū ipi⁹ mali ꝛ priuatōis nō sit appetibile ratōe qua subijcit̄ priuatōi. tn̄ ratōe aptitudinis quā habet ad suā pfectōēꝫ bene est ap/

Ad.4. petibile. Ad quartū dicendū ꝙ p illa v̄ba nō intēdit dyonisi⁹ negare quin malū p modū priuatōis sic in existētibꝫ. sꝫ solū intendit negare ꝙ insit p modū accidētis positiui. Et cum ait dyonisius ꝙ maluꝫ non est in bono. ibi accipit bonū p bono primo modo dicto. ergo ꝛc.

Quātū ad secundū principale possent poni quattuor ꝯclusiones ſm quattuor genera causaꝝ. de tribꝫ tn̄ generibꝫ causaꝝ breuiter me expediēdo dico pmo ꝙ malū nō habet causaꝫ formalē. qꝛ illud qđ p se est priuatio forme nō habet causaꝫ formalē. malū est hmōi. vt patet ex pcedētibꝫ. Se cundo dico ꝙ malū habet causaꝫ materialeꝫ siue subiectiuā. qꝛ priuatio nō est simplex negatio. sꝫ est negatio in subiecto determinato ꝛ apto nato. Tercio dico ꝙ malū habet causam finalē p accidēs. puta inquantū est ꝯiunctū alicui effectui q̄ p se ordinabilis est in aliquē finē. Quarto dico ꝙ causa efficiēs imediata ipi⁹ mali est aliqđ bonū deficiēs seu defectiuū. causa v̄o remota ipsi⁹ mali est aliqđ bonū qđ nō vt deficiēs sꝫ vt pfectū est causa alicui⁹ boni p se. ad cui⁹ causationē sequit̄ p accidens ꝛ pter intentōēꝫ agētis aliqđ malū annexū tali bono. Uerbi gratia. causa imediata mōstruositatis q̄ est in fet⁹ formatōne est qđdā bonū deficiēs. puta virt⁹ seminis insufficiens. Illi⁹ aūt malicie q̄ est in semīe causa ē aliqua q̄litas q̄ alterat semē. ad cui⁹ alteratōem sequit̄ p accidēs insufficiētia seminis. Ista igit̄ virt⁹ nō agit vt imperfecta vl' vt deficiēs bonū. imo quāto est sufficiētior ꝛ pfectior: tāto magis p se similitudinē suā inducit in semīe. ad cui⁹ maiorē inductionē semp p accidēs sequitur maior malicia seminis respectu formationis ipi⁹ fet⁹. Etiā ex pte hūane voluntatis istud aliq̄ modo pt declarari. Nā hūana voluntas put actualiter nō attēdit ad iudiciuꝫ recte ratōis ꝛ legis diuine. est quasi qđdam bonū defectiuū. ꝛ eadē volūtas put p se fert̄ in aliqđ bonū ſm qđ. puta in carnalē delectatiōnē sepi⁹ fert̄ in malū simpliciter. annexuꝫ tali delectatōi. puta i inordinatā adulterij actōēꝫ Et videt̄ esse intentio dyonisij. iiij. de di. no. vbi ait. ꝙ malum nō agit nisi virtute boni Et ibidē ait. ꝙ omnū maloꝝ principiū ꝛ finis ē bonū. Inuenit̄ alias talis additio Propter predictā nō attentionē volūtatis sepius ipa voluntas nō debite pulsa incaute eligit i agēdis. Hāc aūt nō attentōēꝫ sepe incurrit volūtas ex motōe positiua q̄ a rebꝫ mundanis allicit̄. q̄ allectio q̄to suo modo ē maior ꝛ pfectior: tanto mag' impedit̄ iā dicta attentio volūtatis. Est etiā h aduertendū ꝙ licꝫ iā dicto modo sil'r ꝯtingat malū in naturalibꝫ ꝛ moralibꝫ. tn̄ in h est dissile ꝙ pter iā dictum

Articulus secundus.

Prima cō clusio

Scđa cō/clusio.

Cōclusio tercia.

Cōclusio quarta.

modū peccādi volūtas ex mera sua liberalita te pt peccare nō obstāte recte rōnis iudicio. p ut superi⁹ declaraui. dist. xxv. Hec in additō ne pdicta Sz ɔtra pdictas clausulas isti⁹ q̄rte cōclusionis m̄ltipliciter pt instari. ⁊ etiā de facto ab aliquibꝫ doctoribꝫ instaṫ ɔtra primā sic. Si bonū esset causa mali inquantū deficiens. tūc p̄haberet in se defectū ⁊ malū ante q̄z causaret malū. ⁊ tūc de illo malo queriṫ a q̄ causeṫ. ⁊ sic vel ibiṫ in infinitū qd̄ est impossibile. vel opteṫ deuenire ad vnū primum malum qd̄ est causa omniū maloꝝ. qd̄ est supi⁹ reprobatū in pncipio isti⁹ secūdi libri. ⁊ silr̄ i primo libro. dist. ij. q. i. vel oportet dicere q̄ bonū perfectū ⁊ nō deficiēs sit imediata ⁊ p se causa mali. qd̄ est ɔtra primā clausulā isti⁹ cōclusionis.

Cōtra q̄rtā ɔclusionem. Cōtra primā clausulam.

1 P̄. si bonū inquantū deficiens esset causa mali. tūc de⁹ qui est bonū omnino indeficiēs nullū malū posset causare. qd̄ est falsum saltē de malo pene. Juxta illud Amos iij. Nō est malū in ciuitate qd̄ de⁹ nō faciat.

3 P̄. defect⁹ inquantū defect⁹ potest esse causa imediata boni. ergo bonū inquantū bonū. ⁊ p ɔsequēs nō inquantū deficiens potest esse imediata causa mali. ɔsequentia patet. pbaṫ antecedēs. q̄r enigma fidei inquantū includit obscuritatē est causa meredi. cū fides nō habeat meritū cui humana ratio p̄bet experimentū. P̄. si volūtas esset causa peccati inquantū deficiēs. aut hoc bonū ppter cui⁹ absentiā diciṫ deficiēs de iure debet inesse voluntati ⁊ nō inest. ⁊ tūc pena p̄cederet culpaz. aut nō debet inesse volūtati. ⁊ tūc ratōne carentie talis boni volūtas nō diceṫ bonū deficiens. sicut nec lapis diciṫ bonū defectiuū ppter carētiam virtutis visiue.

Contra secūdā clausulam.

Cōtra secundā clausulā qua dixi. q̄ bonū inquantū bonū potest esse causa alicui⁹ mali. quāuis p accidēs. potest silr̄ argui sic.
1 Om̄is causa per accidēs reduciṫ ad causam p se. igiṫ si malū habet causā per accidēs. videṫ q̄ etiā debeat habere causaz p se.
2 P̄. qd̄ euenit in actōne p̄ter intentōez agētis excusat peccatū. sicut credēs percutere hostē reipublice ⁊ p̄ter intentionē pcutit patrem. excusaṫ in decretis a patricidio. Sz istō qd̄ p accidens euenit p̄ter intentionē euenit. igiṫ si malū euenit per accidēs. null⁹ faciendo malū peccaret.
3 P̄. effect⁹ p accidēs euenit vt raro. sed malū euenit vt i pluribꝫ. ergo ⁊c̄.
4 P̄. natura p se est causa eoꝝ que naturaliter fiūt. vt patet secūdo phisicoꝝ. sz aliq̄ mala ⁊ aliqui defectus naturaliter eueniunt. vt mors senectus infirmitas ⁊ cetera huiusmodi. 5 P̄. om̄e bonū vel est bonū in actu vel in potentia. sed neutrū istoꝝ potest esse causa mali. Nō quidē bonū in actu. q̄r hoc tolliṫ ⁊ priuaṫ per malū. Nec bonū in potētia potest esse causa mali in actu. Nā effect⁹ in actu requirit causaz i actu. vt patet. ij. phisicoꝝ.

Solutio pro prima clausula. Ad. 1.

Ad primum igiṫ dicendū q̄ illud malū qd̄ est in bonitate deficiente causaṫ a bono nō deficiēte per accidens tamē vt dictū est in secūda clausula. ⁊ hoc in naturalibꝫ. Jn actibꝫ aūt humanis illi⁹ deficiētie q̄ volūtas actualiter nō attendit ad recte ratōnis iudiciū ⁊ diuine legiſ mandatū nō oportet aliā assignare causaz q̄z libertatē ɔtradictōis humane volūtatis. Et ideo nec in naturalibꝫ nec in humanis est pcessus in infinitū. nec etiā daṫ vnū primū malum q̄uis bonū nō sit causa per se ipsi⁹ mali.

Ad. 2. Ad secundū dicendū q̄ de⁹ nulli⁹ mali est causa per se. Vn̄ etiā ipm malū pene est a deo per accidens. quia de⁹ p se causat bonū virtutis iusticie. ad qd̄ per accidēs sequiṫ malū pene.

Ad. 3. Ad terciū dicendū q̄ obscuritas fidei nō est per se causa illi⁹ meriti. sed volūtas bona ratione captiuās in obsequiū fidei. q̄ gratia dei sibi cooperāte sponte ɔsentit ppter diuinā talibꝫ que nō videṫ. hec est p se causa iā dicti meriti.

Ad. 4. Ad quartū dicēdū q̄ defect⁹ qui pintelligiṫ in volūtate ante peccatū puta illa nō actualis attentio iudicij recte ratōis ⁊ legis diuine nō est culpa neqꝫ pena anteq̄z voluntas pgrediaṫ in actū electōnis. q̄r ante huiusmodi actū volūtas nō tenebaṫ ad talē actualē attentionez. ⁊ potuit ea carere sine om̄i malicia ex sola sua libertate. Sed talis negatio seu carentia accipit rationē culpe ex ipa applicatione ad actū pdictū. q̄r ex huiusmodi applicatione illa actualis attentio debita efficiṫ q̄ ante nō fuit debita. Etiā potest dici q̄ hm̄oi defectus potest reduci ad malū pene que pena quāuis p̄cedat peccatū actuale. tamē sequiṫ peccatū originale. Nā ppter fomitē derelictū in homine ex peccato originali voluntas hominis sic alliciṫ a rebꝫ temporalibꝫ. ⁊ p cōsequens sic distrahiṫ. q̄ quādoqꝫ non attendit ad rectū iudiciū ratōnis.

Solutio p secunda clausula. Ad. 1.

Ad primū ɔtra secundā clausulā dicendū q̄ sicut causa p accidens reduciṫ ad causaz p se. ita effect⁹ p accidens reduciṫ ad effectū per se. ⁊ q̄r in p̄senti loquitur de malo vt est effect⁹ per accidēs. ideo nō oportet ipsi malo assignare causam p se. sz sufficit ipm malū esse cōiunctū tali effectui q̄ habet causam per se.

Ad. 2. Ad secundū dicendū q̄ q̄n agēs oēz diligētiā quā debuit adhibuit

qd tunc in sua actōne euenit pter suā intentōnem excusat a peccato. Sed sic nō est in pposito de malo peccati. quia peccator nō adhibz debitā diligentiā. nec resistit peccato quantū resistere potest.

Ad.3. Ad terciū dicendū q non omē per accidens euenit vt raro. quia generās per accidens intendit corruptionē. nā si posset generare sine corruptōne tūc penitus nihil corrūperet. et nihilominus tot sunt corruptōes quot sunt generatōnes. cū generatio vnius sit corruptio alterius. per accidēs em̄ eueniens vt raro nō est quodcūq; per accidēs. sed tale per accidēs qd dicit fortuitū aut casuale. vt patet. ij. phisicorum.

Ad.4. Ad quartū dicēdū q quāuis talia naturaliter eueniāt inquantū omia illa dicūtur naturaliter euenire q ex necessitate materie eueniūt. tamē nō sunt per se intenta ab agente naturali.

Ad.5. Ad quintū dicēdū. q causa mali nec est bonū in actu qd priuat p hmōi malū. nec est bonū in potentia in q fundatur hmōi malū. sz est bonū qd ē agēs qd inducendo vnā formā expellit aliā. et relinquit maliciā priuationis talis forme expulse i subiecto qd est bonū in potentia. Alias talis additio inuenit. Malū etiā culpe causat a voluntate ac a rebus mouentibus et allicientibus voluntatē. que bone sunt. cū a deo create sunt.

Articulus tercius.

Quantū ad terciū

articulū est aduertendū q triplex est bonū qd aliquo modo ledit seu destruit p ipm malum culpe. Primū est bonū gratie. Secundū bonum nature cōsiderate bm se. Et tercium bonum nature cōsistens in quadā naturali habilitate. Et bm hoc possū ponere tres breues oclusiones.

Prima cōclusio. Prima est q bonū gratie totaliter tollit vel destruit p malū mortalis culpe Quia q incōpossibilia sunt in eodē subiecto vno adueniēte destruitur et cedit alterum. culpa mortalis et gratia sunt in eodē subiecto incōpossibilia. vt patet ex dictis superius. ergo et cetera.

Scda cōclusio. Conclusio secūda est q bonū nature bm se osiderate nec tollit nec diminuit pprie loquendo p malū culpe. Quia quāuis natura aliq modo vulneret ex mortali peccato. tamē nec in toto nec in parte tollit per peccatū. Nā etiam in demone cuius peccatū inter omia peccata videt fuisse grauissimū naturalia māserūt integra et incorrupta. vt patet p dyonisiū. iiij. de di. no.

Cōclusio tercia. Tercia oclusio ē q bonū osistēs in pdicta naturali habilitate nunq totaliter tollit quādiu homo est in statu vie. tamē per peccatū mortale diminuit. Quia quantū acquirit de habilitate ad malū tantū diminuit de habilitate ad bonū. quia quātū accedit ad vnū oppositorum tantū recedit ab altero. Sed quāto magis otinuat peccatū seu actus viciosus: tanto maior habilitas acquirit ad malū viciosum. ergo et cetera. Sic igit iuxta has tres oclusiones homo descendēs a hierusalē i hiericho. p quē Luce. x. figurat mortalis peccator. primo a latronibus totaliter spoliat habitu gratie et charitatis. quo ad primā oclusionem. Secundo vulnerat in naturalibus. q ad secundā cōclusionē. et tercio semiuiuus relinquitur ratōne diminutōis habilitatis ad bonū. quo ad terciā cōclusionē.

Instantia. Sed forte dicet q termini positi in tercia cōclusione nō possunt simul stare. quia illa habilitas cū sit infinita et creata nō potest esse infinita. sed omē finitū tandē totaliter tollit per otinuā ablationem alicuius finiti ab ipo. ergo illa habilitas ad bonū per otinuā iteratione peccatorum i statu vie potest tantū diminui q vltimo totaliter tollet.

Solutio inualida. Et si dicit sicut quidā dicunt. q licet bm partes eiusdē quātitatis aliqd finitū nō possit diminui i infinitū. tamē bm partes eiusdē pportionis potest finitū diminui i infinitū q nunq totaliter tollet. sicut apparet i diuisione cōtinui Istud nō valet ad ppositū. quia sequeret q maiora peccata minus tollerent de habilitate ad bonū q minora peccata. Probat cōsequētia. q: vt plurimū peccata sequētia sunt grauiora q pcedentia. sed in diuisione seu diminutōne bm ptes eiusdē pportionis illud qd tollit in secūda diuisione ē medietas illius qd tollit i pma diuisiōe. et qd tollit i tercia ē medietas illius qd ablatū ē i scda et sic deinceps. Falsitas etiā ontis patet. q: cōmuniter videmus q quāto aliqs est maior peccator tanto minorē inclinatōnez habet ad bonū. Vn q: peccatū in spūmsanctū ceteris paribus est maximū peccatū. ideo ceteris paribus magis tollit habilitatē ad bonū.

Solutio vera. Respondeo negādo minorē qua dicit q omē finituz tandē tollit totaliter p otinuā ablationē alicuius finiti ab ipo. q: angulus otingentie extrinsecus q causat in otactu linee recte quādo trahit sup circūferentia circuli est valde paruus et multū acutus. et tamē si circulus cresceret in infinitū angulus pdictus decresceret et minueret i infinitū. sicut pbat in geometria. Et pt etiaz pbari ratōne. quia eadē lōgitudo signata puta longitudo vnius palmi accepta in circulo maiori est minus curua et minus distat a rectitu

dine. q̃ si accipiat̃ i circulo minori. ergo q̃to circul⁹ magis crescit. tāto illa pars circuli super quā trāsiens linea recta causat angulū cōtingentie magis recedit a curuitate. ⁊ magis appropinquat ad rectitudinē. Sꝫ quantuꝫ iā dicta pars circuli appropinquat ad rectitudinē. tantū tollit̃ [redacted] angulo p̄dicto. sicut patet ad sensuꝫ in subscripta figura Qꝛ tamē nunq̃ illa pars circuli efficit̃ plene recta. etiā dato q̃ circul⁹ cresceret in infinitū. quia quelibet pars circuli est curua. nā sicut impossibile est ⁊ ꝯtradictionē implicat in vna linea q̃ tota est recta dare partē curuā. sic impossibile est in vna linea que tota ē curua dare aliq̃m partē rectā. sed linea circuli tota est curua. vt patet in geometria. igit̃ dato q̃ circul⁹ cresceret in infinitū quāuis ex hoc angul⁹ p̄dictus semꝑ minueret̃. tamen ex hoc nunq̃ totaliter tolleret̃. Nec esset necesse istā diminutōeꝫ fieri ſm partes eiusdē ꝓportionis. quia posset fieri ſm partes eiusdē quātitatis Nā si circulus in infinitū cresceret h̃ modo q̃ semꝑ vna die cresceret tantū quantū alia die. etiā p̄dict⁹ angul⁹ in infinitū decresceret qualibet die eq̃liter. tantū. s. vna die quantū alia die. Est etiā aduertendū q̃ si quis p̄dictā partē circuli resecaret a circulo. tūc dirigendo eā versus lineā que hmōi partē ꝯtingit. ꝑfecta tali directione imediate totaliter tollit̃ p̄dictus angulus. Sic quāuis nō totaliter tollat̃ habilitas ad bonū quādiu viuit peccator i hoc circulari periodo. puta in statu vie. tamē rupto isto circulo. hoc ē mortuo peccatore. ⁊ posita anima extra statū vie. tūc imediate hmōi habilitas totaliter tollit̃. ⁊ aīa efficit̃ penit⁹ obstinata in malicia peccatoꝝ intantū q̃ ſm legeꝫ cōmunē nunq̃ redire poterit ad penitentiā [redacted] dinatā. Et notāter dico de lege cōmuni. qꝛ vsq̃quo extēdat se misericordia dei ſm potentiam suā absolutā ad p̄sens nolo pertractare.

Errorē etiā origenis qui posuit prout sibi imponit̃ q̃ etiā ipi dānati quādoq̃ redibunt ad verā penitentiā. cū suis motiuis alibi ꝓpono tractare cū loc⁹ fuerit oportun⁹.

Articulus quart⁹. Cōclusio.

Quātuꝫ ad quartū

articulū dico breuiter q̃ nō potest dari aliq̃d qḋ sit omino puꝝ malū. Quia si in rerum na-
1 tura esset dare puꝝ malū. tunc in reꝝ natura esset dare puꝝ nihil. sed ꝯsequēs implicat cōtradictionē. ergo ⁊ antecedēs. Cōtradictō cōsequētis patet. qꝛ esset ex suppositōe. ⁊ nō esset. nā puꝝ nihil nō potest esse. Cōsequētia etiā patet. qꝛ bonū cōuertit̃ cū ente. ⁊ ꝑ cōsequens qḋ est puꝝ malū nullo modo est ens. de necessitate igit̃ erit puꝝ nihil P̄. illud nō potest 2
poni in effectu cui⁹ positio est sui ipius destructio. sed puꝝ malū est hmōi. vt patet ꝑ Aresto. iiij. ethicoꝝ. vbi dicit. Malū seipm corrumpit. ⁊ si integrū sit importabile fit Sꝫ ꝯtra istā ꝯclusionē fuit error manicheoꝝ. q̃ motiua scripsi libro p̄mo. dist. ij. q. i. arti. iiij. Tetigi etiā eundē errorē libro. ij. dist. i. q. i. arti. p̄mo P̄. potest adhuc ꝓ isto errore argui 1
sic ſm regulā arestotel. in libro topicoꝝ. Si simpliciter ad simpliciter. magis ad magis. ⁊ maxime ad maxime. Sꝫ in reꝝ natura est dare malū simpliciter qḋ opponit̃ bono simpliciter. ⁊ magis malū qḋ opponit̃ magis bono. ergo erit dare maxime malū qḋ opponit̃ maxime bono. sed tale maxime bonū est purū bonū. ergo tale maxime malū erit purū malū P̄. in omni genere est dare vnū primū a q̃ 2
omia alia illi⁹ generis oriunt̃ vel saltē mensurant̃. vt patet. x. methaphisi. sed primū i quolibet genere entitatē illi⁹ generis habet purā ⁊ impermixtā. ergo in genere maloꝝ erit dare vnū malū primū. ⁊ per cōsequens puꝝ malū.

Cōtra cōclusionem

Ad primū dicendū q̃ regula illa nō tenet necessario in his q̃ sunt diuersaꝝ rationū. sed bonū maximū est bonū increatū. ⁊ bonuꝫ simpliciter ⁊ magis bonū sunt bona creata. q̃ omino sunt alteri⁹ ratōis a bono increato. iō gratia illi⁹ regule nihil arguit̃ in ꝓposito Si aūt argumentū innitit̃ regule oppositoꝝ. tunc solutū est in p̄mo libro. Ad secundū dicēdū q̃ licet i reb⁹ positiuis in q̃libet genere sit dare vnū primū qḋ est mensura omniū ceteroꝝ. h̃ tamē nō oportet in priuatiuis. qꝛ sicut priuatiuis nō cōuenit esse nisi in cōparatōe ad entia positiua. sic eis nō ꝯuenit mēsurari ſm se. sed solū in ordine ad ipsa entia positiua Ad argumentū principale dicendū q̃ nō est necesse q̃ causa ꝑ accidēs assimilet sibi effectū. sꝫ bonū est causa [redacted] accidēs ipi⁹ mali. nō oportet eni ipi malo dare causam ꝑ se. igit̃ argumētū nō valet.

Solutio. Ad. i.

Ad. ij.

Ad principale argu.

Distinctio. xxxv. et. xxxvi.

Post hec vidē

dū est ⁊c. Postq̃ magister determinauit de actuali peccato cōsiderādo ei⁹ defectū. h̃ ꝯsequit̃ de eo ꝯsiderādo

eius actū seu fundamētū. Et diuidit̄ i tres partes. Quia p̄mo ponit ipsius peccati triplicē descriptionē. Secūdo ex hmōi descriptōibus circa actū peccati recitat triplicē opinionē. Tercio circa istas opiniones vnā peligendo exprimit suā intentionē. Secūda ibi. Quo circa diuersitatis huius. Tercia ibi. Quid em̄ i hac varietate. Et hec i duas. Q2 mgr̄ p̄mo dicit actū malū tam interiorē q̄ exteriorē esse peccatū. Secūdo recitat vnā opinionē que ponit hmōi actū licet nō inquantū est malus tn̄ inquantū est actus a deo esse causatū. ibi. Quidā diligēter zc. Et hec in duas diuidit̄ ptes. Q2 p̄mo mgr̄ istius opinionis psequit̄ intentionē. Secūdo recitat oppositā opinionē. Secunda ps incipit i p̄ncipio. xxxvij. dist. ibi. Sūt aūt aliq. Prima diuiditur in duas. Q2 p̄mo mgr̄ iā dictā opinionē recitat. Secūdo q̄daz incidētia circa p̄dicta determinat. dist. xxxvi. ibi. Sciendū est tn̄. Prima i tres. Q2 p̄mo mgr̄ prime opinionis innuit pbationē. Secundo ɔtra eā adducit z tollit duplicē obiectionē. Tercio mouet quadruplicē dubitationem. Secūda ibi. Quibus opponit̄. Tercia ibi. Solet etiā q̄ri. Et hec in quattuor sm̄ q quattuor mouent̄ q̄stiones. quaz etiā distincte recitant̄ rnsiones. z ptes patet Sequit̄ distinctio. xxxvi. Sciendū est tn̄. In q̄ mgr̄ occasione p̄dictoz ōndit peccatū q̄nq3 esse penā peccati. Et diuidit̄ in duas ptes. Q2 primo mgr̄ iā dictā suā intentionē p̄mittit. Secundo circa p̄missa quandā q̄stionē pponit. ibi. Et ideo merito. Et hec in duas. Q2 primo mota questione mgr̄ rn̄det sm̄ quorūdā opinionē q peccatū p̄t dici pena peccati non essentialiter s3 causaliter. Secūdo rn̄det sm̄ ppriā opinionē q q̄nq3 peccatū est pena pc̄ti nō solū causaliter s3 etiā essentialiter. ibi. In nullo tn̄ p̄iudiciū. Et hec in q̄ttuor. Nā primo recitat ppriā intentōnē. Secūdo addit eius ɔfirmatōē. Tercio adducit z tollit quandā obiectionē. Et q̄rto p̄dictoz aliqualē facit epilogationē. Secūda ibi. Qd aūt q̄dā. Tercia ibi. Illud aūt diligēter. Quarta ibi. Satis illoz zc. Hec est sn̄ia istaz duaz distinctionū in generali. circa quas quero hāc questionē in speciali.

Vtrum om̄e peccatū ɔsistit i aliquo actu positiuo. Et videt̄ q sic. Q2 opposita sūt apta nata fieri circa idē s3 meritū z demeritū sunt opposita. z om̄e meritū ɔsistit in aliq̄ actu. g̃ om̄e demeritū ɔsistit in aliq̄ actu. z p ɔsequēs om̄e peccatū ɔsistit in aliq̄ actu. Cōtra. istud qd̄ pprie habet esse in cessatōe ab actu h̄ nō ɔsistit in aliq̄ actu. peccatū omissionis habet esse i cessatōe ab actu. g̃ zc. Hic quattuor sunt videnda Primo de q̄sito. Scd̄o vtrū malū culpe corrūpat potētias aīe. Et h̄ q̄tū ad. xxxv. distinctōēz. Tercio vtz malū sufficienter diuidat̄ in malū culpe z malū pene. Quarto vtz malū pene possit esse sine malo culpe. z ecōuerso. Et h̄ q̄tū ad. xxxvi. distinctōēz.

Quātū ad primum est aduertendū q vt patet ex p̄dictis superius duplex ē peccatū. s. peccatū originale qd̄ alio nomine dicit̄ peccatū naturale. z peccatū personale qd̄ q̄nq3 dicit̄ actuale. De p̄mo n̄ pcedit p̄sens q̄stio. s3 de secūdo. Et istud secūdū diuidit̄. q2 quedā sunt peccata cōmissionis. quedā sunt peccata omissionis. Et sm̄ h̄ pono duas ɔclusiones Prima est q om̄e peccatū cōmissionis ɔsistit in aliq̄ actu. Q2 ois trāsgressio p̄cepti negatiui necessario ɔsistit i aliq̄ actu phibito. s3 om̄e peccatū cōmissiōis est q̄dā trāsgressio p̄cepti negatiui. Nō ei possumus cōmittere ɔtra legē pprie loquēdo d̄ cōmissione nisi faciēdo aliq̄d qd̄ est phibitū i lege. Forte dicet̄ q illud qd̄ de se nihil est h̄ nō ɔsistit i aliq̄ actu. s3 peccatū est de se nihil. vt patet p augustinū sup Johannē. vbi pertractat illud Joh. i. Sine ipo factū est nihil Rn̄deo q esse nihil p̄t intelligi dupliciter. Vno modo p modū simplicis negatōis. Alio modo p modū priuatōis. De p̄mo pcedit argumentū h̄. nō de secūdo modo. q2 cū priuatio sit negatio in subiecto apto nato. ideo tale nihil p̄supponit actū vl' aliq̄d positiuū i quo fundet̄. etiā sepe supponit actū a quo causat̄. Cū igit̄ peccatū nō sit nihil p̄mo modo. s3 secūdo mō. igit̄ instātia nō ɔcludit ɔ̄ p̄missaz ɔclusionē. Secūda ɔclusio est q peccatū omissionis nō ɔsistit necessario causaliter in aliq̄ actu elicito. Q2 illud qd̄ accidit homini ex sola omissione alicuius actus h̄ causaliter non ɔcernit aliquē actū in quo ɔsistat. s3 peccatū omissionis est hmōi. g̃ zc. Maior ptz. Minorē pbo. q2 posito q aliq̄s nō dicat horas canonicas illo tpe q̄n p̄t z tenet̄ eas dicere. dato q p tūc nec intrinsecus nec extrinsecus eliciat aliquē actū q̄ sit causa istius omissionis adhuc talis omissio erit peccatum. S. si ponit̄ aliq̄s actus q̄ sit causa pc̄ti omissionis sic q sine ipso nō possit esse peccatū omissionis. tūc vl' hmōi

Articulus p̄mus

Prima cō clusio.

Instantia

Solutio

Secunda conclusio. 1

2

peccatū necessario sequit̄ ad talē actū. vel nō
sequit̄ necessario ad talē actū. Si primo mo
do. tūc vl' ille act⁹ est mal⁹ vel bon⁹. Si mal⁹
tunc null⁹ posset peccare peccato omissionis
nisi simul peccaret pc̄to cōmissionis. Cōseq̄n
tia patet. qꝛ p̄ter peccatū omissionis cui⁹ p̄di
ctus act⁹ ponit̄ esse causa ip̄e act⁹ ꝑ se esset cul
pabilis. eo ꝙ ponat̄ esse mal⁹. Falsitas etiā cō
sequētis patet. qꝛ h̄ posito tunc om̄is peccās
peccato omissionis necessario peccaret dupli
ci peccato. imo duobꝫ peccatꝭ genere differē
tibꝫ. qd̄ null⁹ diceret sane mētis. Si secūdo
modo. tūc ad actū bonū bonitate morali de q̄
ad p̄sens loq̄r necessario sequeret̄ peccatū. qd̄
est incōueniēs. Si vero peccatū omissionis n̄
sequit̄ necessario ad hm̄ōi actū. depēdet tn̄ ne
cessario ab ip̄o eo ꝙ sine ip̄o esse nō possit. tūc
adhuc sequunt̄ silia incōueniētia sicut prius.
qꝛ aut ille act⁹ erit mal⁹. tūc erūt duo peccata:
aut erit bon⁹: ⁊ tūc malū pc̄ti sine bono moris
esse nō poterit. qd̄ est simpliciter falsū. qꝛ licꝫ
aliqd̄ peccatū p̄supponat causaliter bonū na/
ture. tn̄ nullū peccatū p̄supponit necessario
3 bonū moris tanq̄ suā causā. P̄. illud qd̄
iuste punit̄ a lege h̄ videt̄ esse peccatū. sed po
tens elicere actū debitū ⁊ nō elicit punit̄ iuste
s̄m legē. ergo sola omissio act⁹ debiti sine om̄i
actu elicito videt̄ h̄re ratōez peccati. Maior
patet. Minorē ponit ph̄s. iij. ethi. vbi vult
ꝙ negligētia est puniēda ⁊ quātū ad facere ⁊
q̄tū ad scire. Sꝫ oppositū isti⁹ ꝯclusionis
Opīo con traria. multi tenēt. Qd̄ primo ꝓbant sic. Illud qd̄ n̄
1 p̄t esse vel fieri nisi vl' mediāte opatōe. vel lo/
cutione. vl' affectōe. h̄ necessario ꝯsistit ī aliq̄
actu elicito. peccatū est hm̄ōi. Maior patet.
Probat̄ minor ꝑ dictū augustini q̄ ī libro cō
tra faustū sic ait. Peccatū est dictū vel factū
2 vel ꝯcupitū cōtra legē dei. P̄. declinare vel
cessare a malo ꝓut dicit purā priuatōnē vel
negationē act⁹ nō habet rationē meriti. ḡ ces/
sare a bono ꝓut p̄cise dicit negatōez actus nō
habet rationē demeriti vl' peccati. Antecedēs
est notū. Patet etiā ꝯseq̄ntia ꝑ locū ab oppo
3 sitis P̄. om̄e peccatū est voluntariū. ḡ om̄e
peccatū p̄supponit actū volūtatis. Cōsequen
tia patet. sꝫ antecedēs ponit augustin⁹ ī libro
4 de vera religione P̄. om̄e peccatū distinctū
ꝯtra peccatū originale dicit̄ peccatū actuale. ⁊
ꝑ ꝯsequēs ꝯsistit in aliq̄ actu. sꝫ peccatū omis
sionis nō est peccatū originale. ergo est actua
5 le. ⁊ ꝑ ꝯsequēs ꝯsistit in aliq̄ actu. P̄. omis
negatio fundat̄ in aliq̄ positiuo siue aliq̄ actu
6 sed omissio est quedā negatio. ergo ⁊c̄. P̄.
ph̄s. viij. phisicoꝝ dicit. ꝙ q̄n aliq̄d q̄nq̄ mo
uet̄ ⁊ q̄nq̄ nō mouet̄. tūc oportet assignare ali
quā causā quietis. sic a simili dicūt isti si aliq̄s
nō facit qd̄ tenet̄ facere optet hm̄ōi omissio/
nis causā assignare. ⁊ nō sufficit quecūq̄. sꝫ
tantūmodo volūtaria. qꝛ si causa esset totali/
ter ab extra ⁊ nll'o modo volūtaria. tūc hm̄ōi
omissio essꝫ simpliciter violēta ⁊ nullo modo
esset peccatū. ḡ peccatū omissionis necessario
ꝯcernit actū volūtatis. P̄. om̄e malū p̄sup 7
ponit aliqd̄ bonū. ⁊ ꝑ ꝯsequēs aliquē actū i q̄
fundet̄. sꝫ peccatū omissionis est aliqd̄ malū.
ergo ⁊c̄. P̄. aug⁹. in li. d̄ vera religione dicit. 8
Nullū peccatū cōmitti p̄t nisi dū appetunt̄ q̄
xp̄s ꝯtēpsit. aut fugiunt̄ q̄ sustinuit. sꝫ tā ap/
petere q̄ fugere sunt q̄dā act⁹. ḡ ⁊c̄. P̄. glosa 9
ad Ro. iiij. dicit. Om̄e peccatū actuale est cō
cupiscētia. sꝫ peccatū omissionis ē pc̄tm̄ actu
ale. Nā om̄e peccatū vl' est originale vl' actu
ale. cū igit̄ ꝯcupiscētia sit quidā act⁹. ergo ⁊c̄.
P̄. augustin⁹. lxxxiij. q̄stionū. q. xiiij. ait. ꝙ 10
peccatū nō p̄t cuiquā iuste imputari q̄ nihil
fecerit ꝓpria volūtate. Sꝫ anteq̄ ad ista Nota.
r̄ndeam est aduertendū ꝙ nō est intentionis
mee negare quin peccatum omissionis possit
habere causā positiuā. ⁊ h̄ vl' actū ꝯcomitan
tē. sicut aliq̄s hora qua tenet̄ ire ad ecclesiā lu
dit. ⁊ ꝓpt̄ hm̄ōi ludū ire ad ecclesiā omittit.
vl' actū p̄cedentē. sicut cū aliq̄s de sero nimis
tarde inutiliter vigilauit. ꝓpter qd̄ postea ad
matutinū n̄ surgit. vl' ēē actū īteriorē volūtatꝭ
puta cū aliq̄s ex pigricia vl' malicia non vult
facere qd̄ tenet̄ facere. Sꝫ solū in ꝓposito vo
lo dicere ꝙ act⁹ talis siue sit act⁹ interior siue
exterior nō requirit̄ necessario ī peccato omis
sionis tanq̄ causa illi⁹ peccati. eo ꝙ sine om̄i
actu tā exteriori q̄ interiori, loquēdo de actu
elicito causaliter req̄sito p̄t aliq̄s peccare pc̄to
omissionis. Forte dicet̄ ꝙ de nō peccatore Instantia
nō p̄t fieri peccator absq̄ om̄i mutatōe facta
in ip̄o. sꝫ ꝑ solā omissionē alicui⁹ act⁹ ceteris
om̄ibꝫ pariter manentibꝫ nō fit aliq̄ mutatō
in hoīe. ḡ sola omissio act⁹ debiti nō p̄t eē pec
catū seu causa pc̄ti. Et si dicet̄ ad istud ꝙ Solutio
q̄n modo p̄dicto de nō peccatore fit peccator. apparens.
tūc vera est ibi mutatio. ⁊ si nō ꝑ act⁹ apposi/
tionē: tn̄ ꝑ act⁹ subtractionē. qꝛ talis hō non
eliciēs actū quē ꝓ tūc tenet̄ elicere ꝑdit grām
dei. ꝓpter cui⁹ ꝑditionē vere patit̄ in se quādā Contra so
mutationē. Ista r̄nsio quāuis aliquā ap/ lutionem.
parentiā habeat. tn̄ non tollit difficultatē. qꝛ
causa naturaliter est prior suo effectu. sed pc̄tm̄
hoīs est causa ꝑditōis seu subtractōis gratie

ḡ de nō peccatore est fact⁹ pctōr naturalr̄ pus
q̄ pdiderit gr̄az. & p ɔñs si p aliquā mutatio
nē de nō pctōre fact⁹ ē peccator. tūc opʒ hmōi
Solutio vera. mutatōez pcedere gr̄e pditōez. Dicendū ē
igr̄ q maior istius instātie nō est vera. Ad
cui⁹ intellectū est aduertēdū q licet pcepta ne
gatiua hoīez obligent semp & p semp. tn̄ pce/
pta affirmatiua nō obligāt hoīez p semp. sed
p determinato vl' oportuno tpe & loco. Et iō
q̄ nō exequit pceptū affirmatiuū nō peccat ni
si eo tpe veniente q̄ exeq̄ tenet actū illi⁹ pcepti
quē si p tūc nō exercuerit cum tn̄ possit hmōi
actū exercere. tūc vtiq̄ peccabit. Et q2 tale tē/
pus pt aduenire nulla facta mutatōe i hoīe.
sz solū mutatōe facta i celo. p cui⁹ motuz tale
tps adducit. ideo pt q̄s de nō pctōre fieri pec/
cator loq̄ndo de pctō omissionis nulla muta
tione facta in ipo. sz solū i aliq̄ extrinseco Vñ
si aliq̄s efficit actualiter obligat⁹ ad aliq̄d fa/
ciendū sine sua intrinseca mutatōe puta solū
tpis mutatōe. q̄d miz si negligēdo illud cuz
tn̄ h̄ facere posset si vellet peccabit & in pecca/
Solutio. tū incidit sine sua intrinseca mutatōe. Ad
Ad.1. argumentū pmū opposite opinionis dicen
dū q minor nō est vera. Ad pbatōez dicēdū
q illa descriptio pcti nō se extēdit ad oīe pec/
catū. q2 vt cōmuniter dicit aug⁹. describit ibi
peccatū cōmissionis & nō peccatū omissionis.
Ad.2. Ad secundū nego ɔsequētiā. Ad pbatio/
nē dicēdū q posito hmōi argumentatōez va
lere i talibꝫ oppositis q̄ eq̄liter multiplicant.
nō tn̄ valet in illis quoꝝ vnū pluribꝫ modis
ɔtingit q̄z alteꝝ. Sic aūt est in pposito. Nā
bonū ɔstat ex integra sua causa. malū vo eue/
nit ex singularibꝫ seu pticularibꝫ defectibꝫ. vt
ait Dyonisius. iiij. de di. no. Et ideo q̄uis ad
merendū nō sufficiat sola cessatio ab actu a q̄
q̄s cessare tenet. sz requirit necessario intentio
volūtatis. tamē ad demerēdū sufficit sola ces/
satio actus ad quē q̄s tenet supposito q cesset
eo tpe quo tenet hmōi actuz exercere. q2 sicut
ad ɔstruendū plura requirunt. & ad destruen
Ad.3. duz vnū solū sufficit. sic in pposito &c. Ad
terciū nego ɔsequentiā. q2 cū in ptāte volūta
tis sit actū elicere & nō elicere pp̄ter libertatē
cōtradictionis quā habet ex sui natura. ideo
nō solū opatio volūtatis vez etiā cessatio vel
nō opatio potest dici volūtaria. & ideo nō se/
quit. hoc est voluntariū. ḡ est act⁹ voluntat.
Ad.4. q2 pt esse cessatio ab ipo actu. Ad quartuz
dicendū q licet oīe peccatū cōtra originale
distinctū dicat actuale. p tanto q2 non est ab
origine natiuitatis ɔtractū. tn̄ nō semp dicit
actuale ab actu qui cōmittit. sz etiā q̄nq̄ ab
actu q̄ omittit. sicut est in pposito. Nā licet
ad peccatū cōmissionis qd̄ est ɔtra pcepta ne
gatiua requirat act⁹ vel opationis cōmissio.
tn̄ ad pfectā rationez peccati omissionis qd̄ ē
ɔtra pceptū affirmatiuū sufficit act⁹ omissio
modo q̄ superi⁹ dictū est. Ad quintū dicē Ad.5.
dū q ɔcessa ɔclusione. tūc adhuc applicādo
eā ad ppositū cōmittit fallacia ɔsequētis. q2
nō pl⁹ ɔcludit nisi q omissio fundat i aliquo
actu. ex h̄ aūt inferre q fundet in actu secūdo
siue i actu elicito est fallacia ɔsequētis. q2 pt
fundari in actu pmo siue i actu elicitiuo pu/
ta in ipa voluntate que debuit p tūc habuisse
actū oppositū illi omissioni. q2 opposita pua
tiua habēt fieri circa idē disiūctiue. Ad se/ Ad.6.
ptū dicendū q illi⁹ omissionis pter oēm actū
elicitū possum⁹ sufficiēter causaz assignare ip
saz volūtatē. q̄ nō coacte sz libere omittit face
re qd̄ tenet. q2 eiusdē volūtatis est posse facere
& nō facere. Et p idē patet ad septimū. q2 Ad.7.
illud malū qd̄ ē peccatū omissionis psuppo/
nit h̄ bonū qd̄ est ipa volūtas nō q̄modocun
q̄. sz put cessat ab actu tūc q̄n ad ei⁹ elitionē
de iure tenet. Ad octauū dicendū q2 hō di Ad.8.
cit sua volūtate aliq̄d dupliciť fugere. Uno
modo actu positiuo. puta ipz refutādo. Alio
modo negatiue puta ipm nō ɔseq̄ndo tpe q̄
ipm ɔseq̄ tenet & pt. Et iste secund⁹ mod⁹ fu
ge nō est act⁹ elicit⁹. sz magis puatio act⁹ eli/
ciendi. & hic mod⁹ sufficit ad peccatū omissi/
onis. Ad nonū dicendū q duplex est cō/ Ad.9.
cupiscētia. Una. s. actual'. q est act⁹ elicitus
Alia habitual'. q̄ nō est act⁹ elicit⁹. sz est ipse
fomes peccati. & de illa cōcupiscētia scdo mō
dicta sunt vba illi⁹ glose intelligēda cū dicit.
q oīe pctm̄ actuale ē ɔcupiscētia. & est ibi p/
dicatio nō formal' sz causal'. q2 fomes est q̄dā
modo cā oīs pcti actual' siue sit peccatū omis
sionis siue cōmissionis. Ad decimū dicen Ad.10.
dū q ibi accipit large ipm facere. s. p omni
qd̄ est in ptāte voluntatis. Uñ cuz priuatio
act⁹ eliciendi sit in ptāte volūtatis. ideo dici
tur volūtas aliq̄d fecisse quādo cessauit volū
tarie ab actu quē tenebat elicere. Uñ etiā sm̄
cōmunē vsum loquēdi p priuationē volūta/
riā respondem⁹ ad interrogatōez motā de fa/
cere. puta cū aliq̄s q̄rit de aliq̄ q̄d facit. sepe re
spondet homo. quiesco. quāuis quies sit pri/
uatio motus & operatōnis. Etiā glosa magi/
stri ad Roma. vij. dicit q large loquen do de
facere. tunc ipm non facere bonum est facere
malum.

Articulus secundus. Cõclusio. **Quãtũ ad secundũ** articulũ dicendũ q tã pter dicta sanctoꝝ q̃z etiã phoꝝ. opꝫ nos ↄcedere aīaꝫ ac potētias
1 eiꝰ aliq̃ mõ corrũpi pc̃o. Nã ſm beatũ augustinũ. iij. lib. ↄ̃ libero arbitrio. natura integ̃ fuit istituta. q̃ p pctm̃ est corrupta. Et. xij. de ci. dei. c. i. ait. Intm̃ aliq̃d viciũ est inq̃tuꝫ ↄ̃ naturã est. Et Dam̃. li. ij. c. iij. ait. Uirtꝰ est ſm naturã. pctm̃ aũt est ↄ̃ naturã. ſꝫ illõ q̃ð est ↄ̃ naturã h̃ aliq̃ mõ ẽ corruptiuũ nature ꝛ eoꝝ q̃ naturalr̃ ipaꝫ ↄsequunť. sic sunt naturales
2 potẽtie. g̃ ꝛc. P̃. ſm aristo. i. ethi. malicia ñ facit hoiez alteꝝ. sed facit eũ aliũ. q2 corrũpit ipm. Uñ ibi distinguit phus triplicẽ vitã. s. ↄtẽplatiuã: politicã: ꝛ voluptuosaꝫ. Per ↄtẽplatiuã viuit hõ modo diuiõ. p politicã modo humano. ſꝫ p voluptuosaꝫ viuit vt bestia vľ mõ bestiali. g̃ hõ viuẽs voluptuoſe videť esse corruptꝰ q̃ ad humanã vitã. ꝛ q̃dãmodo mutatꝰ in bestiã. iuxta q̃ð dicit in ps. Hõ cũ ĩ honore esset nõ intellexit. cõparatꝰ est iumẽtis insipiẽtibꝫ ꝛ silis factꝰ est illĭ. Et iuxta hũc sensũ ait phs. vij. phisi. q virtꝰ ꝛ viciũ seu malicia nõ sũt alteratões. ſꝫ virtus est pfectio. ꝛ malicia corruptio. Ratio aũt huiꝰ dicti ẽ ẽpt. q2 pctm̃ nõ opponiť gr̃e ꝛ pfectõi nature ↄ̃rie ſꝫ magꝫ p̃uatiue. Nũc aũt ita est q q̃uis mutatio de ↄ̃rio ad ↄ̃riũ dicať alteratio. tñ cũ aliq̃d trãsit de forma ꝛ pfectõe ad priuatõnez h̃ ppĩe dicit esse corruptũ. ꝛ hmõi trãsitꝰ dicit esse corruptio. ideo phs viciũ seu peccatũ nõ dicit alteratõez. ſꝫ potiꝰ corruptõez. Et ex his patet q potẽtie aĩe q̃ p actũ peccati spoliãtur suis pfectõibꝫ. ꝛ subyciunť p̃uatõibꝫ suarũ pfectionũ. nõ imerito dicunť esse corrupte

Instantia **Sꝫ** si sic dixero q̃ð credo bñ dictũ. videoꝛ
1 ↄ̃dicere his q̃ dixi ĩ q̃stione pxima p̃cedẽti articulo. iij. cõclusione scd̃a. Dictũ em̃ est ibi q bonũ nature nec tolliť nec diminuiť p maluꝫ
2 culpe. hic aũt videor dicere q corrũpať. P̃. corruptũ nõ manet idẽ specie. ſꝫ potẽtie aĩe et alia bona nature post peccatũ nõ sunt alteriꝰ speciei q̃z fuerũt ante peccatũ. g̃ nec corrũpunť
3 p peccatũ. P̃. nihil corrũpiť nisi vel corruptione subiecti: vľ actõne ↄ̃rij. Sꝫ potẽtie aĩe nõ possunt corrũpi corruptõne sui subiecti. h̃ em̃ est essentia aĩe rõnalis q̃ omnino est incorruptibiľ. Nec corruptõe ↄ̃rij. q2 subiectũ nec ↄ̃riať forme nec priuatõi opposite ipsi forme. vt patet. i. phisi. g̃ potẽtie aĩe nec habẽt ↄ̃rietatẽ ad peccatũ cuiꝰ sunt sbiectũ. nec ad formas q̃ priuanť p peccatũ. P̃. agẽs sua ppa actõ 4
ne nõ corrũpit seipm. ſꝫ actio peccati est actio potẽtie aĩe. ergo potẽtia nõ corrumpiť hmõi actõne. Minor patet. Probať maior. q2 nihil corrũpitur illo quo pficiť. ſꝫ potẽtia aĩe pficiť suo actu. maxime loquẽdo de potẽtijs superioribꝫ quaꝝ actꝰ sunt imanentes. de quibꝫ etiã est ad p̃sens sermo. P̃. cum peccatũ sit 5
actꝰ defectuosus. igiť si aliq̃d corrũpit. aut h̃ facit in quantũ actꝰ. aut inq̃ãtũ defectuosuſ Nõ primo modo. q2 vt sic est quoddã bonũ. bonũ aũt nõ est destructiuũ virtutiſ. Nec secũdo modo. q2 vt dicit defectuꝫ sic est nihil ſm beatũ augustinũ. ſꝫ ei q̃ð nihil est nõ cõpetit agere. nec p ↄsequẽs corrũpere. q2 corrũpere p̃supponit agere. P̃. si peccatũ corrũperet po 6
tentias aĩe vľ aliq̃ð aliud bonũ. tũc maiꝰ peccatũ corrũperet maius bonũ. ꝛ maximũ pctm̃ maximũ bonũ. ſꝫ ↄsequẽs est falsum. q2 p̃mũ mortale peccatũ tollit totũ bonũ gratuitũ q̃ð est in aĩa. q̃ð est summũ bonũ aĩe. cũ bonũ gratuitũ aĩe sit vel ipe deꝰ. vľ nobilissimũ donũ dei puta charitas. Et peccata imediate seqũtia dato q sint in millesimo maiora q̃z fuerit peccatũ p̃cedẽs. tñ nihil corrũpunt nec tollũt de bonis gratuitis. Et ↄfirmať. Quia ſm Cõfirmat
formalẽ repugnãtiã odiũ tollit charitatẽ. desperatio spem. ꝛ infidelitas fidẽ. ergo nõ semper maiꝰ malũ tollit maiꝰ bonũ. Antecedens patet. ↄsequentia pbať ex hoc. q2 odiũ est minus malũ q̃z desperatio vľ infidelitas. ꝛ charitas est maiꝰ bonũ q̃z spes ꝛ fides. Sꝫ ista Cõfirmatio
nõ ↄcludũt. Quia vel per peccatũ aliq̃d deperdiť de bono potẽtie anime formaliter sibi ↄueniens. aut nihil. Si aliq̃d. tũc habeť ppositũ quia totũ cõpositũ vel aggregatũ dicit corrũpi. q2 corrumpiť sua formalis pfectio. Nã albus homo corrũpiť quãdo albedo in eo corrumpiť. Si nihil tũc eque bonꝰ esset hõ post peccatũ sicut extitit anteq̃z peccauit. P̃. si 2
cut se habent vicia corpis ad corpus. sic vicia anime ad animã. ſꝫ vicia corpis corrumpũt bonũ perfectiuũ corpis. ergo vicia aĩe. s. peccata corrumpũt potẽtias ꝛ pfectões anime. Et hec videť esse intentio augustini in enchiridion. vbi ait. Non est malũ nisi quia nocet nec nocet nisi quia adimit. ergo ꝛc. Ad p̃muꝫ Solutio Ad. I.
igitur dicẽdũ q natura seu essentia anime ac etiã potẽtie que naturaliter fundanť ĩ ea. dupliciter possunt ↄsiderari. Uno modo ſm se. ꝛ sic intelligendũ est q̃ð dictũ est de eis p̃cedenti q̃stione. Sic em̃ nec tollunť nec diminuunť. Alio modo ratione qua perfecte sunt

gratia ⁊ virtutibꝫ.⁊ sic tam natura anime q̄ꝫ
etiā sue potētie in p̄senti q̄stione dicunt̃ corrū
pi ꝑ peccatū inquantū totū aggregatū dicit̃
corrūpi ad corruptionē ptis.puta quādo per
peccatū perdunt̃ gr̄a ⁊ virtutes.Sicut etiaꝫ
hō dicit̃ sp̄ūaliter renouari vel regenerari q̄n
per dei misericordiā gr̄a ⁊ virtutes restituunt̃
homini penitēti.Scd̄m hūc etiā modū lo/
quēdi cōmuniter dicit̃ ꝙ hūana natura cor/
rupta fuit ꝑ peccatū ade.⁊ eadē natura dicit̃
recreata seu reformata merito xp̄i. Et his
bene intellectis patet ꝙ nulla est ꝯtradictio ī
p̄missis.q: peccatū nō corrumpit naturā aīe
q̄ꝫtū ad esse primariū ⁊ naturale.sꝫ q̄ꝫtum ad
esse secundariū ⁊ ꝑfectionale. Et eodē mō di
Ad.2. co de potētijs ipsiꝰ aīe. Ad secundū dicen
dū ꝙ licet illud qd̄ corruptū est in se ⁊ quātū
ad esse primariū n̄ manet idē specie.tn̄ illud
qd̄ corrumpit̃ solū q̄ꝫtū ad esse secundariū p̄t
idē specie remanere.sicut patet de homie albo
Ad.3. corrupta albedine. Ad terciū dicenduꝫ ꝙ
corrumpit̃ ex aduentu ꝯtrarij.loquēdo d̄ cō
trarijs ꝓut de ipis loquit̃ ph̄s.i.phisico.vbi
formā ⁊ priuationē dicit esse ꝯtraria.Ad ꝓ/
bationē dicendū ꝙ licet subiectū ꝭm se ꝯside
ratū nec ꝯtrariet̃ forme nec priuatōi opposi/
te.tn̄ subiectū forma ꝑfectū ꝭm qd̄ ꝑfectū est
ꝯtrariat̃ priuatōi.vt.i.phisicoꝝ.loquit̃ ph̄s
de cōtrarijs.Et ideo etiā subiectū vt sic acce/
ptū dicit̃ corrūpi quādo corrumpit̃ ipsa for/
ma per aduentū priuatōnis opposite.⁊ ꝑ cō
sequēs anima ꝑfecta gratia ⁊ virtutibꝫ dicit̃
Ad.4. corrūpi per aduentū ipsiꝰ peccati. Ad q̄r/
tum dicendū ꝙ licet agēs sua actōne nō cor/
rumpat seip̄m ꝑ se.tn̄ sepe corrūpit seip̄m per
accidens.Sicut em̄ hō intemperatꝰ corrum
pit seip̄m ꝑ accidens.iuxta illud apl̄i.qui au
tem fornicat̃ in corpꝰ suū peccat.intendit em̄
per se delectationē.quā īmoderate perquirēs
quādoqꝫ incurrit mortē ⁊ ꝑdit vitā corpora/
lem.sic etiā aīa sua actōe venenū peccati mor
talis ꝯtrahens perdit vitā spiritualē. Ad
ꝓbationē maioris dicendū ꝙ licet subiectuꝫ
actu peccati aliquo modo perficiat̃ ꝭm bonū
nature seu ꝭm genꝰ entis.tamē ꝭm genꝰ mo/
ris nō perficit̃ eo sꝫ magis inficit̃ ⁊ destruitur
Instantia ip̄o. Forte dicet̃ ꝙ vtrūqꝫ ꝯtrarioꝝ est ap/
tū natū inesse vicissiꝫ subiecto ⁊ ꝑficere ip̄m.
maxime si ambo sunt entia positiua.sꝫ actꝰ vi
ciosus ⁊ actus virtuosus sunt ꝯtrarij ⁊ ambo
dicūt ens positiuū.ergo vterqꝫ est aptꝰ natꝰ ꝑ
Solutio ficere aīaꝫ q̄ est subiectū vtriusqꝫ. R̄ndeo
ꝙ maior istiꝰ instantie q̄ꝫuis sit vera de talibꝫ
ꝯtrarijs q̄ꝫ vtrūqꝫ cōuenit subiecto ꝭm naturā.
sicut eadē res ꝑficit̃ caliditate ⁊ frigiditate vi
cissim.tn̄ nō est vera q̄n vnū inest s̄biecto ꝭm
naturā.alterꝫ aūt magꝭ ꝯ naturā q̄ꝫ ꝭm natu/
rā.q: tūc illud alterū nō ꝑficit sꝫ inficit.Sic
aūt est ī ꝓposito.q: licet virtꝰ insit homi ꝭm
naturā.viciū tn̄ inest ei magꝭ ꝯ naturā q̄ꝫ ꝭm
naturā.⁊ iō est corruptiuū nature ⁊ natural̄
potētie mō q̄ supꝰ dictū est. Ad quintuꝫ Ad.5.
dicēdū ꝙ actꝰ peccati corrūpit nō p̄cise vt est
actꝰ nec p̄cise vt est viciosus seu defectuosus.
sꝫ simul cōiunctim.vt.s.est actꝰ defectuosus.
Ad sextū dicēdū ꝙ ꝑ se loq̄ndo maiꝰ pctm̄ Ad.6.
maiꝰ bonū corrūpit.ꝑ accidēs tn̄ q̄nqꝫ corrū/
pit minꝰ.⁊ iō ꝑ se loquēdo ꝯsequēs nō est fal
sum. Ad primā ꝓbbatōeꝫ dicēdū ꝙ scd̄m Nota bn̄.
vl̄ terciū pctm̄ nō corrūpit bonū gratuitū.h̄ ē
ꝑ accidēs.puta q: nō inuenit ip̄m.q̄ꝫtū em̄ de
se est tūc pctm̄ seq̄ns hm̄ōi bonū corrumpet
si ip̄m inueniret.⁊ q: ip̄m nō inuenit ideo ha
bilitatē ad ip̄m destruit ꝭm ꝓportōeꝫ viciose
sue quātitatis.puta maiꝰ pctm̄ magꝭ tollit de
habilitate ad gr̄aꝫ ⁊ virtutes.q̄ꝫuis hm̄ōi ha
bilitas nunq̄ꝫ totaliter tollat̃.vt in p̄cedenti
q̄stione est declaratū. Forte dicet̃ ꝙ istud n̄ Instantia
videt̃ esse verꝫ.q: sicut se habet gr̄a ad habili/
tatē malā.sic se habet culpa ad habilitatē bo/
nā.Sꝫ tanta potest alicui ꝯferri gratia etiaꝫ
existēti ī via ꝙ tollit̃ ab eo oīs habilitas ad
malū.sicut apparuit ī virgine gloriosa.Igit̃
ex opposito tantū potest in aliquo peccatore
crescere culpa ꝙ tollat totam habilitatem ad
bonum. Respondeo ꝙ nō est simile.q: ha Solutio
bilitas ad malū puta fomes peccati fundat̃ ī
natura sensibili.⁊ nō ī natura ꝑpetua.nec fu/
it a principio institutōnis nature sed solū in
cepit esse a tempe destitutōnis nature.⁊ ideo
minorem habet stabilitatē q̄ꝫ habilitas ad
bonum.que radicata est in natura perpetua.
et ab ipso creatore cepit esse a principio instu/
tutionis nature. Unde etiā est aduerten/ Notabile.
dum ꝙ ista habilitas anime ratōnalis ad bo
nū p̄t dupliciter comparari.Uno modo ad na
turam in qua radicat̃ ⁊ a qua orit̃ īmediate.
Et sic vt dicunt aliq̄ solēnes doctores hm̄ōi
habilitas n̄ corrūpit̃ nec minuit̃.eo ꝙ illa na
tura d̄ q̄ īmediate orit̃ sit incorruptibil̄.⁊ isto
mō habilitas accipit̃ ꝭm suā essentiā ī ordine
ad subiectū.Alio mō p̄t accipi ꝭm aptitudia
lē effluctiā [illegible] cōparatōeꝫ ad actū.⁊ sic minuit̃ ⁊
auget̃.q: ꝑ bonū actū volūtatꝭ auget̃ ⁊ dispo
nit̃ ad gr̄aꝫ.ꝑ malū āt actū īdisponit̃ ⁊ elōgat̃
ab ea.sꝫ ei illa habilitas ꝭ zillō qd̄ ē n̄ d̄ p̄ceat

a volūtate eo ꝙ non oriꝛ a subiecto mediante voluntate. tamē in ordine ad actū a volūtate dependet. qꝛ reducitꝛ ad actū ⁊ cōplemētū mediāte volūtate. Nā ꝑ opa volūtatis. siue sint opa elicita. siue impata tanꝗ̄ mediantibꝰ dispositōibꝰ ad hūc actū q̄ est grā hmōi habilitas reducitꝛ si tales opatōes bone fuerit ac virtuose. vl' a grā abducitꝛ ⁊ elongatꝛ si tales opationes fuerint viciose. Ad confirmationē supradicte ꝓbatōis qua dicitꝛ. qꝛ ꝫm formalē repugnātiā ⁊c. dicendū ꝙ cū dicitꝛ in antecedēte ꝙ desperatio tollit spem. h̄ dupliciꝛ pt intelligi. Uno modo ꝙ ꝓcise tollat spem. ita ꝙ cū desperatōe maneat charitas fides ⁊ cetere virtutes sola spe excepta. Alio modo ꝙ formaliter tollat spem. ⁊ ipā tollēdo tollat grām ac charitatē ⁊ omnē aliā virtutē. Primo mō antecedēs est simpliciter falsū. qꝛ despatio n̄ solū tollit spem. vez etiā tollit grā ⁊ charitatē ceterasqꝫ virtutes. ⁊ cū h̄ ꝗtū de se est ꝓcludit peccatori viā ne redeat ad gratiā ⁊ recuperet virtutes. Secūdo mō tūc ꝯseqntia est falsa. vt patet ex iā dictis. Et eodē mō dicendū est de ifidelitate. qꝛ sicut despatio ꝓcludit viā redeūdi ad veniā ꝗtū est de se. sic infidelitas extinguit lucemā q̄ via redeūdi monstratꝛ.

Di. xxxvi. Articulus tercius. Prima cōclusio.

Quantū ad terciū articulū pono tres ꝯclusiones. Prima ē ꝙ malū sumptū ī tota sua vniūsalitate nō diuiditꝛ sufficiēter in malū culpe ⁊ malū pene. Qꝛ illud qđ repitꝛ in rebꝰ insensibilibꝰ ꝓpe loqndo nec habet rationē culpe nec pene. ſꝫ malū reperitꝛ in rebꝰ insensibilibꝰ. Minor patet. ij. phisi. Probatꝛ maior. qꝛ eoipo ꝙ res insensibiles carēt libero arbitrio. iō nō sunt capaces culpe. ⁊ eoipo ꝙ carēt sensu n̄ sūt capacel pene

Instantia. Forte dicetꝛ ꝙ peccatū est ī rebꝰ īsensibilibꝰ. ḡ liberꝫ arbitriū erit in eis. Antecedēs patꝫ. ij. phisi. vbi ꝫm aresto. effectꝰ mōstruosi in rebꝰ naturalibꝰ vocantꝛ peccata. Cōseqntia etiam patet ꝑ augustinū in ▪ vera religione. ⁊ ī mltis alijs locis. vbi ait. ꝙ om̄e peccatū est volūtariū. ſꝫ volūtariū ꝓsupponit liberū arbitriū. vt de se patet.

Solutio. Rn̄deo ꝙ peccatū pt dupliciter accipi. Uno mō ꝑ quocūqꝫ errore seu defectu q̄litercūqꝫ euenierēt. ⁊ sic accipiēdo peccatum ꝯsequētia est falsa. qꝛ error ⁊ defectꝰ possunt etiā accidere in rebꝰ carentibꝰ libero arbitrio. Alio modo ꝑ defectu spēaliter cōtingēte circa bonū moris. ⁊ sic antecedēs est falsū. Et ꝑ h̄ patet ad ambas ꝓbatōes. qꝛ phs loquitꝛ de pctō ꝑmo modo dicto. sed augꝰ. loquitꝛ de pctō scđo mō accepto.

Scđa cōclusio. Scđa cōclusio ē ꝙ malū restrictū ad malū rōnal' vl' intellectual' creature sufficiēter diuiditꝛ ī malū culpe ⁊ malū pene. Qꝛ om̄e malū rōnalis creature vel ē
1 volūtariū. vl' nō est voluntariū. ſꝫ om̄e malū volūtariū est peccatū. ⁊ nō volūtariū est pena ī ratōnali creatura. ḡ ⁊c. P̄. ꝫm augustinū
2 ꝑmo de libero arbitrio. om̄e malū nostrū. vel est malū qđ facimꝰ. vel est malū qđ patimur ſꝫ malū qđ facimꝰ est peccatū. ⁊ malū qđ patimur est pena. ergo ⁊c. Sed forte dicetꝛ ꝙ Instantia nō est bona diuisio seu distinctio. vbi ps diuiditur ꝯtra suū totū. Sic aūt videtꝛ esse ī ꝓposito. quia ꝫm augustinū. xij. de ciui. dei. c. i. malū ideo dicitꝛ malū qꝛ nocet. ſꝫ qđ nocet est pena. ergo om̄e malū videtꝛ esse pena Aliq̄ Solutio aliquorum. respondent ad illud ex dictis mgrī hic in littera quibꝰ ait. culpa nocet actiue. ſꝫ pena nocet passiue. Sed istud nō videtꝛ sufficere. Contra responsionē. Quia cū dicūt ꝙ culpa nocet actiue. vel ꝑ h̄ intelligūt omnē culpā nocere actiue. ⁊ h̄ non quia vt patuit in primo articulo istiꝰ questionis. culpa omissionis pt ꝯtrahi sine actu elicito. ⁊ ꝑ ꝯsequēs sine eo ꝙ aliqđ actiue se habeat. vel intelligūt ꝙ om̄e nocumentū actiuū sit culpa. ⁊ tunc om̄is iudex actiue inferendo penā peccaret. qđ est simpliciter falsū Di Solutio cendū est ergo ad predictā instantiā ꝙ omne malū nocet. tamē nō omne malum est pena. quia licet illud malū qđ nocet sensibiliter ⁊ ꝑceptibiliter sit pena. tamē illud malū qđ nocet insensibiliter ⁊ vt plurimū imperceptibiliter in hoc mūdo nō est pena ſꝫ culpa. Ter Cōclusio tercia. cia cōclusio est ꝙ malo culpe magis cōuenit
1 ratio mali ꝗ̄ malo pene. Quia sicut illud est albius qđ est nigro impermixtius. vt dicitꝛ in topicis. sic illud est peiꝰ ⁊ ꝑ cōsequens magis habet rationē mali qđ est boni impmixtius. sed culpa minꝰ permiscetꝛ bono ꝗ̄ pena. bonū em̄ iusticie adiungitꝛ ⁊ permiscetur ipsi pene. vel saltem est causa finalis pene. ⁊ deus qui est auctor omniū bonorū est causa efficiēs pene. malo autem culpe nullum bonum annectitur ꝫm se. nec habet causam que deficere nō potest. sed habet causam magis defectiuam ꝗ̄ effectiuam. P̄. sicut illud habet maximerationem boni ⁊ in eo maxime consistit bonum
2 nostrum. quo summe ⁊ maxime coniungimur ipsi deo. sic illud maxime habet rationem mali q̄ summe ⁊ maxie elōgamur ▪ deo. ſꝫ h̄ ē culpa ⁊ n̄ pena. Maior ptꝫ. Minor ꝓbatꝛ. qꝛ per penā sepiꝰ ordinamur ad deū. imo deꝰ ipe

p penā quā imittit nobis ordinat nos ad se ipm. p culpā vero null⁹ ordinat ad deū. sꝫ ma
3 gis deordinamur z elōgamur a deo. P. illō min⁹ habet de ratōe mali qō pt inesse homini bono ꝙ̄ illud qō nō pt inesse nisi malo. sꝫ malum pene pt inesse z q̄nq̄ de facto inest bonis hoib⁹. infuit em̄ dn̄o nostro ihesu xpo. malū aūt culpe nō pt iesse bonis sꝫ tantūmodo malis. ergo zc. Maior est nota de se. Minorē aūt ponit aug⁹. iiij. d ciui. dei. c. ij. dicēs. Mala pene plurimū patiunt z boni. malū ꝟo morū nō nisi mali. Propter qō pmisse ꝯclusioni ibidē eodē. c. cōsentiēs augustin⁹ ait. ꝙ mala moꝝ vel sola vel maxima reputāda sunt. Et dyonisi⁹. iiij. de di. no. ait. Puniri nō est malū. sed fieri pena dignū. Sꝫ ꝯtra hāc ꝯclusionē potest argui sic. Sicut se habet pmium
Cōtra cōclusionem
1 ad meritū. sic se habet pena ad demeritū siue culpā. sed premiū habet rationē maioris boni ꝙ̄ meritū. ergo pena habet rationem maioris
2 mali ꝙ̄ culpa seu demeritū. P. sicut illud magis habet rationē boni, ppter qō aliud appetim⁹. hinc em̄ est ꝙ finis habet rationē optimi. qꝛ oīa q̄ sunt ad finē appetim⁹ ppter finē. sic illud magis habet rationē mali, ppter qō aliud fugim⁹ z vitam⁹. ppter qō em̄ vnū q̄dq̄ tale z illud magis. vt dicit. i. posterioꝝ. sꝫ malū culpe fugim⁹ ppter malū pene. Minor patet ex cōmuni hoim experientia. Propter h̄ etiā leges instituerūt penas vt hoīes a vicijs retrahant. vt patet. x. ethi. Maior etiā patet. qꝛ sicut ratō ꝓsequibilis z appetibilis ꝯsistit in bono. sic ratō fugibil' z refutabil' cōsistit in malo.
3 P. cū ratio mali in ꝑuatōne boni ꝯsistat. igit illud malū quo mai⁹ bonū ꝑuat magis videt habere de ratōne mali. sꝫ malo pene ꝑuat maius bonū ꝙ̄ malo culpe. Nā substātia humana q̄ corrumpit morte q̄ est q̄dā malū pene est mai⁹ bonū ꝙ̄ gratia z virtutes que priuantur malo culpe. Nā accidens min⁹ habet de bonitate ꝙ̄ substātia cui⁹ est accidēs. Sꝫ ista nō cōcludūt. Igit ad
Solutio Ad. 1.
primū dicendū ad maiorē ꝙ licet illa silitudo currat q̄ ad h̄ ꝙ sicut meritū terminat ad pmiū. sic culpa terminat ad penā. tn̄ in h̄ est dissimile ꝙ pmiū mag' ꝯiūgit eū q̄ meret ipi fini. ꝙ̄ fecerit meritū. z p ꝯseq̄ns addit aliq̄m rationē bonitat' sup bonitatē meriti. sed pena nō mag' disiūgit a fine ꝙ̄ culpa. sꝫ ecōuerso. z nō addit sup maliciā pc̄ti sꝫ magis minuit rationē mali. qꝛ iplicat rationē boni. Nā p penā peccata ad ordinē iusticie z bonitatis reducunt.
Ad. 2.
Ad secundū dicendū ꝙ minor ē falsa loquēdo de illo qui rectū habet ratōis iudiciū de ꝓsequibili z fugibili. talis em̄ fugit culpam. ppter culpe maliciā per quā elongat ab vltimo fine. Nā talis homo nō fugit precise culpā ne incidat in penā. sꝫ quasi ecōuerso sustinere parat⁹ est penā priusq̄ velit ipe cōmittere culpā. Cū em̄ inter duo mala min⁹ malū sit eligendū. vt dicit. iij. topicoꝝ. idō hō rectū habēs iudiciū tanq̄ min⁹ malū ꝑeligit sustinere penā ei ꝙ est cōmittere culpā. Ad probationē primā dicēdū ꝙ illa nō est cōmunis hominū experiētia. sꝫ solū illoꝝ q̄ infectū vel saltē ipfectū rationis habēt iudiciū. Secunda ꝓbatio est ꝓ nobis. qꝛ legislator instituendo penā quasi mediāte minori malo ab ipo instituto intēdit excludere a subditis culpam tanq̄ mai⁹ malū. Ad terciū nego minorē duab⁹ de causis. Primo quidē. qꝛ licet
Ad. 3.
vita corpis tollat pena mortis. tn̄ vita aīe q̄ est multo perfectior vita corporis tollit malo culpe. Ad ꝓbationē dicendū ꝙ substātia humana q̄ corrumpit in morte corpali illa n̄ est imediatū subiectū gratie ac vite spūalis. sbiectū em̄ imediatū gr̄e est ipa essentia aīe. q̄ q̄uis pc̄to aliq̄ modo corrūpat. tn̄ p penā ꝓprie loq̄ndo corrūpi nō pt. Etiā illa minor secūdo negāda ē. qꝛ corruptio facta p mortē pncipaliter fit p peccatū. qꝛ q̄cq̄d ē causa cause ē causa causati. sꝫ pc̄m̄ est causa mortis. iuxta illud apl'i. Per vnū hoiē peccatū itrauit in mundū. z p peccatū mors. Vn̄ etiā ait ille sapiēs. De⁹ fecit hoīeꝫ inexterminabilē. inuidia aūt dyaboli mors intrauit in orbē terraꝝ. ergo peccatū est causa corruptōis sbe hūane z sic est cā ꝑditōis vite spūal' z vite corpalis.

Quātū ad quartū

Articulus quart⁹.

articulū ē adūtēdū ꝙ duplex e pena. s. eterna z tpal'. z q̄libet istaꝝ ē duplex. s. pena sensus z pena dāni. Pc̄m̄ etiā ē triplex. s. originale et actuale veniale. z actuale mortale. In primo istoꝝ pc̄toꝝ ē auersio ab incōmutabili bono. sꝫ n̄ ꝯuersio ad cōmutabile bonū. In scd̄o est ꝯuersio sꝫ n̄ ē auersio. Sꝫ i tercio ē simul auersio z ꝯuersio. qꝛ ec̄ i pc̄to omissiōis ipa omissio act⁹ debiti n̄ solū implicat auersionē. veꝝ etiā aliq̄ mō iplicat ꝯuersionē inq̄tū ē volūtaria. His pmissis pono duas ꝯclones. Prima est ꝙ
Prima cōclusio
oīs pena ꝓsupponit culpā. Qꝛ de⁹ ab initō ꝓpnior fuit ad miserēdū ꝙ̄ ad damnādū z puniēdū. g̃ ppter abūdantiā sue bonitat' n̄ unq̄ admisisset penā nisi culpa pcessisset. in hoc tn̄

refert q penā eternā inquantū est pena sensus et damni simul nulli imponit deus sine culpa mortali actuali et ppria. qr sicut i tali culpa ē auersio et conuersio: sic erit ibi pena damni et sensus. vt pma rndeat auersioni. et secūda cōuersioni. Sz penā eternā inquantū est pena dāni tantū imponit decedentibus in solo originali. eo q in tali peccato ita sit auersio ab incōmutabili bono q nō est cōuersio ad cōmutabile bonū. Penā tamē tpalem deus qnq pmittit aliquē sustinere sine sua culpa ppria. sicut patuit in dño nostro ihesu xpo. qui peccatū nō fecit: nec iuent9 est dol9 in ore ei9. vt dicit pma petri. ij. et tn̄ dolores nostros ipe tulit. et languores nros ipe portauit. vt dicitur Isa. liij. Ista tamē pena nō fuit omino sine culpa. qr licet nō fuit passus p culpa sua ppria. tn̄ passus est p culpa nrā. iuxta qd ait apls. Xps semel p peccatis nostris mortu9 est. iust9 p iniustis.

Scd'a cōclusio. Secūda cōclusio est q nulla culpa trāsibit sine pena. Quia diuina iusticia h exi-

1. git q nullū meritū omino trāseat sine eo qd meret. sz peccatū est meritū pene. vt ait aug9.

2 lxxxiij. qstionū. q. xxiiij. P. si aliqd peccatū deberet impune transire. h maxime videret [de] peccato originali. qd ctrahit sine actu ppe volūtatis. vel de peccato veniali in quo ita cōuertit se homo ad bonū tpale. q tn̄ nō auertit se saltē habitualiter ab eterno et incōmutabili bono. sz nullū istoz trāsit impune. qr pmū punit pena dāni eterna. vt fide tenem9. secundū pena sensus et damni qtuis tpali. ergo nullū malū culpe trāsibit impune.

Ad principale argu. Ad argumentū principale dicendū q cōcessa cōclusiōe scilicet q demeritū cōsistat in aliq actu. ex hoc tn̄ nō sequit q cōsistat in actu secūdo formaliter. sz sufficit q cōsistat in actu primo. s. in ipsa volūtate subiectaliter. Etiā nō requirit tātū ad esse rei priuatiue quale est demeritū. qtuz requirit ad esse rei positiue quale est ipm meritum. igit nō cōcludit.

Distinctio tricesimaseptima

Sunt aūt alii

Postq superi9 dist. xxxv. mgr recitauit opinionē ponētē actū peccati inquantū act9 est a deo esse causatum. nūc in ista. xxxvij. dist. mgr recitat dicta illorū q sunt d opposita opinione. Et diuidit in duas ptes. Qr pmo mgr ondit qd ista opio pdicit qtū ad malū culpe. Scdo innuit qd sm veritatē tenēdū sit qtū ad malū pene. ibi. Cū igit in h omes. Prima i duas. Qr pmo mgr hāc opinionē recitat. Scdo electōem int primā opinionē et istā iudicio prudēns lectoris cōmendat. ibi. Illaz vero sniaz iudiciū. Prima i duas. Qr mgr pmo recitat istā opinionē. Scdo ondit quō isti nitunt ad prime opinionis improbatōem. ibi. In h aūt verbo et c. Prima i duas. Qr pmo mgr recitat istaz opinionē. Scdo adducit eiusdem opinionis cōfirmatōem. ibi. Ex q colligit. Prima i duas Nā pmo mgr istā opinionē cū suis motiuis ponit. Scdo autoritates ctrariū sonātes exponit. ibi. Illa qq augustini vba. Circa istā distinctionē quero hāc questionē.

Utrum actio peccati inqtuz est actio sit a deo effectiue. Et videt q non. Qr culpa est imputāda agēti facienti actū q inseparabiliter habet culpā annexā. sed multi sunt act9 peccatoz q adeo inseparabiliter habēt culpā annexā. q etiā de9 nō posset in talibus actibus sup culpa dispensare. Sicut est de actibus idolatrie et ceter' actibus existentibus ctra pcepta prime tabule. ergo saltē tales act9 deus actiue nō potest elicere. Contra. omis realis entitas effectiue dependet a deo. iuxta illd cōmentatoris. ij. metha. Est em̄ qddam ens [p] se ens et [p] se vez. entitate et veritate cui9 oia alia sunt entia et vera. sed omis actio peccati vt actio est dicit realē entitatē. ergo et c. In ista questione quattuor sunt vidēda. Primo vtz cū de9 aliquid agit ad extra actio sua trāsiēs. differat a sua actōne imanēte. Secūdo vtz vniūsaliter loqndo actio sit i agēte vl'in patiēte. Tercio d eo qd qrit. Et qrto dato q de9 sit causa actōis pctī vt actio est. vtz ex h de9 sit causa peccati.

Quātuz ad primuz

Articulus primus. Prima cōclusio. articulū dico q ille articulus vnū psupponit qd tn̄ aliq vertūt in dubiū. s. q aliq actio dei sit trāsiēs. Igit pmo pbo suppositū. deinde ipsaz qstionē. Primū sic. Nulla actōe manente

1 vt manēs ē cōstituit aliqd ad extra. sz actōe dei cōstituit aliqd ad extra. g optet nos deo attribuere aliquā actōem trāseuntē. P. cuicūqz

2 agēti cuēit pducere aliqd distinctū a se naturalit. illi cuēit hre actōem trāseuntē. de9 ē agēs hmōi. g et c. Mior ptz ex fide. qr creare ē aliqd i natali diuisitate pducere de nihilo. Maior etiā nota eē videt. qr omē qd ab aliq agēte producitur illud actione agentis attingitur.

ꝛ per cõsequens si ꝓducitur in diuersitate na
ture optet hmõi actionẽ esse transeuntẽ Et
Scda cõ/clusio. ex hoc videt patere ꝯclusio secunda. quia ille
actões quaꝝ vna est idẽ qd ipa diuia essen/
tia. alia est idẽ ꝙ esse creature ille realiter diffe
runt. sꝫ actio manẽs in deo est idẽ ꝙ diuina es
sentia. actõ aũt trãsiens que est reꝝ ꝓductiua
est idẽ ꝙ esse rei create. vt declaratũ est superi⁹
dist. xix. ergo ꝛc. P̄. actões subiecto diffe
rentes differũt realiter. actio manẽs ꝛ trãsiẽs
sunt hmõi. quia vt patet. ix. methaphi. actio
manẽs est in agente. transiẽs aũt in eo qd agi
Cõtra e[illegible]dum. tur. Sed cõtra has cõclusiones que tra/
hi possunt ex dictis doctoris nostri sup distĩ
ctione pma. q. li. sniaꝝ. ꝛ in ð esse ꝛ essentia. q.
1 vij. arguũt quidã sic. Si creatio act⁹ trãsiẽs
est ali⁹ act⁹ ab ĩmanente. tũc potentia ꝓducti
ua dei que est elicitiua hmõi actus trãseũtis
erit alia a potẽtia volitiua cui⁹ act⁹ est manẽs.
cõsequens est falsum etiã ꝑm doctorẽ nostrũ
Probat cõsequẽtia. quia potẽtie distinguũ/
2 tur per actus. vt patet. ij. de anima P̄. si vo
luntas dei est principiũ opationis transeunt;
vel hoc cõuenit sibi ĩmediate p seipaꝫ. vl' me
diante suo actu volendi. Nõ primo modo.
quia act⁹ cui⁹ ĩmediate volũtas est principi/
um per seipam est pfectio manẽs. ꝛ nõ pt esse
transiens. Nec secũdo modo. qꝛ actõis esset
3 actio. ꝛ actio terminaret ad actionẽ. P̄. oĩs
actio transiẽs fundat in motu vel in mutatõ
ne. sed creatio nec fundat in motu nec in mu
4 tatõe. ergo ꝛc. P̄. doctor noster dicit primo
sententiaꝝ. dist. iiij. arti. iiij. ꝙ generatio actõ
est in patre. quia causa quare actio non est in
agente est. quia fundat in motu a quo totali
ter abstrahit diuina generatio. cũ igit vt di/
ctum est creatio non fundet in motu. ideo vt
5 isti dicũt creatio nõ erit actio transiẽs. P̄.
actiua generatio dei ꝛ generatio passiua ñ sũt
in vno supposito. igit nec creatio actiua ꝛ cre
atio passiua poterũt esse in vno supposito. et
per cõsequens cũ creatio passiua sit in re ꝓdu
cta. creatio actiua erit act⁹ manẽs in ipo ꝓdu
cente. Antecedens est notũ ꝑm te. Probatur
cõsequentia. quia maior videt esse cõuenien
tia inter generationẽ actiuã ꝛ passiuam. q̄ꝫ in
6 ter creationẽ actiuã ꝛ passiuã. P̄. quando
actio manens sufficiẽs est ad producendum
aliquid. superflue additur actio transiens ad
illius productionẽ. Sed solum velle diuinũ
est sufficiens ad producendũ creaturas. ali/
Solutio as dei volitio non esset efficax. Sed ista ñ
Ad. 1. concludunt. Igit ad primũ nego cõsequẽ

tiam. quia ab eadem potentia sub alia et alia
ratiõe accepta potest esse actio manẽs ꝛ actio
transiens. Ad probationẽ dico ꝙ potẽtie nõ
distinguũtur per actus causaliter. sed magis
ecõuerso cũ actus presupponãt potentias [illegible]
causentur a potentijs ꝛ nõ ecõuerso. quãuis
actus sint signa distinctõis potentiaꝝ. quia
per distinctionẽ actuũ quãdoqꝫ innotescit no
bis distinctio potentiarũ. Nec hoc idẽ cõue
nit quibuslibet actibꝫ. sed solũ his qui eliciũ/
tur circa talia obiecta. que sunt ꝑm ꝓprias ra
tiones obiectales distincta. sicut sunt visibi/
le ꝛ audibile. Sed cũ deus vult ꝓducere cre/
aturam ꝛ ꝓducit creaturã. volitõis ꝛ ꝓdu/
ctionis obiectũ est idem. ideo volitio manẽs
ꝛ ꝓductio transiẽs nõ arguũt duas potẽtias
Ad secundũ dicendũ ꝙ illa inquisitio di/ Ad. 2.
uisiua posita in maiori nihil valet. qꝛ actus
volendi cõpetit voluntati per essentiam suã.
ꝛ quicquid aliud sibi cõuenit hoc cõuenit si/
bi per actum volendi. Ad probationẽ dicen/
dum ꝙ nõ est incõueniens actõnis esse actio
nem cũ vna causaliter dependet ab altera. si/
cut est in ꝓposito. quia creatio transiẽs cũ nõ
sit aliud q̄ꝫ esse creature vt ab alio inchoatũ.
sicut dictũ est dist. xix. ideo talis creatio cau/
saliter dependet a velle dei sicut ꝛ ipm esse rei.
Ad terciũ nego maiorẽ. Ad quartũ di/ Ad. 3.
cendũ ꝙ isti nõ bene nec fideliter recitant di/ Ad. 4.
cta doctoris. quia ipe dicit ꝙ generatio actio
ꝛ generatio passio dicũt in diuinis relationẽ
modo potentie que vt patet. v. methaphisice
ponit aliquid reale in vtroqꝫ extremorum. et
ideo necesse est ꝙ generatio actio sit in patre
realiter. ꝛ generatio passio sit in filio. Sꝫ cre
atio non ponit aliquid reale ex suo euentu in
vtroqꝫ extremorũ. alias deus cõtinue mutare
tur cũ aliq̄ de nouo crearent. ideo nõ est simi/
le de creatõe ꝛ generatõe. Forte dicet ꝙ cre Instantia
ator ꝛ creatura nõ min⁹ referunt modo potẽ/
tie seu modo actõis ꝛ passionis q̄ꝫ generãs et
genituꝫ. Si ergo generatio actiua ꝛ passiua
ponũt aliqd reale ĩ vtroqꝫ extremoꝝ. creatio
actiua ꝛ passiua silr ponẽt aliqd ĩ vtroqꝫ extre
moꝝ. g ꝛc. Rñdeo ꝙ nõ ẽ silr. qꝛ pr ita gene Solutio.
rat filiũ ꝙ tñ ñ est mẽsura filij. alias nõ genu/
isset sibi equalẽ filiũ. cũ mẽsura sit pfectior mẽ
surato. Sꝫ p creatõeꝫ sic ꝓducit creatura ꝙ
creator ẽ mẽsura creature. Nũc aũt ita ẽ ꝙ qñ
cunqꝫ relatõ modo potẽtie ꝛ modo mensure
ꝯcurrũt in eodẽ respectu eiusdẽ. tunc modus
mensure trahit ad se modum actõnis seu po
tentie. ꝛ qꝛ relatio modo mẽsure nihil ð nouo

ponit ex parte mensure. sꝫ tm̄ ex pte mẽsurati.
ideo creatio nihil ꝺ̃ nouo ponit ex parte dei sꝫ
Ad.5. solũ ex pte create ꝺ̃ nouo Ad quītũ ptꝫ p iã
Ad.6. dicta. Ad sextũ nego minorẽ. qꝛ velle diui
num vt est formaliter manẽs nihil ꝑducit ex
tra deũ. sed ꝑducit vt est virtualiter transiẽs.
ꝛ vt sic ponit ex pte rei create creationẽ actiuã
que est ipm̄ esse rei create vt ab alio inchoatũ
ꝛ creationẽ passiuã q̃ est idẽ esse vt in alio pu/
ta in essentia creature receptũ.

Articulus secundus.

Quãtũ ad secundũ

articulũ dimissis multis distinctionibꝯ q̃ so/
Cõclusio. lent dari circa ipam actionẽ. dico ꝙ loquẽdo
de entitate actõnis ꝭm ꝙ ꝑ actionẽ agẽs ꝯtin/
git effectũ in ipo passo inductũ. sic actio sbie/
1. ctiue est in patiẽte. Quia nulla forma deno/
minans aliq̄d per modũ egressus ab ipso po/
test esse subiectiue in eo qꝺ̃ denominat. Non
eñ dicit̃ aliquid albũ ex eo ꝙ albedo egredit̃
de ipo. sed eo ꝙ albedo manet i ipso. Sꝫ actio
transiens de qua ad p̄sens loquor denominat
agens vt egrediẽs ab eo. vt patet. iij. phisico/
2 rũ. P̄. passio est in patiente. ergo ꝛ actio.
Antecedẽs patet ꝑ om̄es. Sed ꝯsequẽtiã ꝑ/
bo dupliciter. Primo quia dicit̃. iij. phisicoꝝ
ꝙ actio ꝛ passio sunt vniꝰ motꝰ. Secũdo qꝛ
auerrois cõmentator. iij. phisi. cõmento. xxi.
ait. ꝙ actio ꝛ passio sunt idẽ ꝭm sbiectũ. ꝛ duo
3 ꝭm diffinitõez. P̄. actio nõ est in agente. ḡ
est in patiẽte. Cõsequẽtia patet ꝑ sufficientez
diuisionẽ. Antecedẽs aũt ꝓbabo inferiꝰ opi/
Opinio ꝙ actio sit in agente. nionẽ oppositã improbãdo Est igit̃ q̃daz
opinio m̃ltos ꝛ magnos habẽs defensores. q̄
ponit ꝙ actio nõ sit in patiẽte. sꝫ potiꝰ in agẽ/
1 te. ꝛ hoc ꝓbant sic. Quia in quocũqꝫ est aliq̄
realis relatio. in eodẽ est fundamentũ talis re
lationis ꝛ ratio fundãdi. sꝫ relatio realis acti
ui ad passiuũ est in agente. cuiꝰ relatõis fun
damentũ est ipsa actio agentis. vel saltẽ talis
[illegible] actio est ratio fundandi talẽ relationẽ. P̄.
potentia ꝛ actus potẽtie sunt in eodẽ. quia vt
dicit̃ in de somno ꝛ vigilia. cuius est potentia
eius est ꝛ actus. sed potẽtia actiua cuiꝰ ꝓpriꝰ
actus est agere seu actio est in agẽte. ergo ꝛc̃.
3 P̄. actio naturaliter p̄cedit passum vt pas
sum. ergo in illo priori natura. aut actio erit i
agente. aut manebit per se sine omni subiecto.
4 P̄. semper honor est in honorante. vt pa/
tet p̄mo ethicoꝝ. sed honor est actio honorã/
tis. cũ sit exhibitio reuerentie facte per hono/
5 rantem. ergo actio erit in agente. P̄. si om/
nis actio transiens esset in patiente. tunc cru/
cifixio actio fuisset in christo. consequens est
falsum. quia nihil displicibile deo fuit subie/
ctiue in christo. sed crucifixio actio displicuit
deo. ergo ꝛc̃. P̄. illud qꝺ̃ naturaliter conse/ 6
quitur aliquã rem hoc est in illa sicut passio
in subiecto. sed calefactio qua ignis agit i ca/
lefactibile naturaliter cõsequitur ipm̄ ignez.
ergo ꝛc̃. P̄. si actio esset in patiente vt pa/ 7
tiens est tunc patiens vt patiens vere dicere/
tur agens. Falsitas cõsequentis patet. Pro/
batur cõsequentia. quia om̄is perfectio q̃ ve/
re est subiectiue in aliquo vere denominat il/
lud in quo est. sed denominatõ actõnis est ꝙ
per ipam formaliter dicit̃ aliquid agẽs. P̄ 8
causa formalis est causa intrinseca. sed agẽs
ipa actõne agit formaliter. ergo actio est ipsi
agenti intrinseca P̄. experimentaliter vide 9
mus ꝙ vnuꝫ agens vnica sua actõne agit in
plura passa. igitur si actio agentis esset in pa
tiente. tunc vnũ accidens simul esset in plu/
ribus subiectis. non eñ apparet quare talis
actio magis esset in vno illoꝝ passoꝝ q̃ꝫ in al
tero. ergo ꝛc̃. P̄. arestotel'. viij. phisicoꝝ ar 10
guit sic. Si deus ꝓduxit mundum de nouo.
tunc deus mutabat̃. sed ista cõsequẽtia nulla
esset nisi ꝭm intentõnem arestotel' actio esset
in agente. quia si nõ esset in agente tũc agens
de nouo posset agere sine sui mutatõne. ergo
ꝛc̃. P̄. generatio diuina que est vera actio 11
ꝓductiua est in patre ꝓducente. ergo actõ est
in agente. P̄. extrema que mutuo referunt̃ 12
non possunt esse in eodem subiectiue. sꝫ actio
ꝛ passio mutuo referunt̃. P̄. in illo est actõ 13
in quo est delectatio cõsequens actionez. sed
talis delectatio est solum in agente. ergo ꝛc̃.
P̄. dama. libro tercio. c. xxv. ait. Si actio 14
est naturalis agenti. tunc impossibile est ꝙ sit
extra ipm̄ sicut ꝛ natura eius. Itẽ cõmen/
tator. viij. methaphisice ait. ꝙ calor in igne ẽ
sicut abscisio est in cultello. ꝛ actio manus in
manu. Item idem cõmentator ait ꝙ actio 15
carpentatoris est i carpentatore Cõtra istã Cõtra opinionem.
opinionem sic procedam. Primo enim argu
am cõtra eam. Secundo ostendã ꝙ eiꝰ mo/
tiua non cõcludunt. Primo igitur arguo 1
sic. Si actio esset in agente. tunc sup potenti
am actiuam agentis vel adderet solum respe
ctum. vel entitatem aliquã absolutam. Non
primum. quia tunc actio essentialiter esset de
p̄dicamento relationis. cuiꝰ oppositũ patet
v. methaphisice. vbi phs p̄dicamẽtũ actõis
distinguit ꝯ p̄dicamẽtũ relatõis. Itẽ ꝭm aũt.

in de cognitione vere vite responsione quinta et actione non surgit noua relatio in agente. sed noua appellatio tantū. Nec scdm qr talis entitas absoluta vel esset forma manens. et h nō. quia tūc talis forma nō magis mereret nomen actōnis q̄ potētia elicitiua actōnis. Ul esset forma fluens. et tūc esset motus. qr ſm cōmentatorē. iij. phisicoꝝ. mot⁹ veri⁹ est forma fluens. quāuis famosi⁹ sit fluxus forme. cum igit illud moueat in quo est mot⁹ subiectiue vt patet. iij. phisicoꝝ. ergo si actio esset forma fluens et esset in agente. tunc agens et mouēs
2 vt agens et vt mouēs moueret et pateret P actio esset formaliter in agēte. tūc omē agēs necessario ageret in seipm. et omis potētia actiua esset passiua. cōsequens est impossibile. qr nihil per se et directe agit in seipm. cū potentia actiua trāsmutet aliud ſm q aliud. vt patet
3 quinto methaphisice. P. idē respectu eiusdem ageret et pateret eadē actōne. qd est impossibile. quia tūc relationes reales opposite que sunt inter actiuū et passiuū essent in eodē indiuisibili fundamento. cōsequentia patet. quia idē eliciendo actionē realiter ageret. et recipiendo eandē actionē realiter pateret. Nec etiā posset dici q agens vt agens p accidens pateret. eo q de natura actōnis esset q in agē
4 te reciperet. P. actio nō respicit actiuā potentiam vt in qua sed vt a qua. ergo nec respiciet agens vt in quo recipitur. sed solum vt a quo elicitur. Cōsequētia patet. quia actio nō respicit agēs nisi mediāte potētia actiua. Antecedens etiā patet. quia q potentia respiciat vt in qua nō est cōditio potentie actiue. sz tan
5 tūmodo passiue P. si realitas actōis trāseuntis esset in agente formaliter. tunc creatio vt est actio transiēs esset in deo ſm suā formalem entitatē. qd est impossibile. quia tunc in
6 omi creatōe de⁹ realiter mutaret. g̃ et c. P. cōmentator. iij. phisicoꝝ. cōmento. xviij. ait. q actio motoris que est mouere est eius et non in eo. quia actio motoris est semp facere mo-

Solutio. tum in alio. Ad primū igitur motiuū alte

Ad. 1. rius opinionis cōtrarie dicēdū. q relatō actiui ad passiuū nō fundat in actōne. sed in potentia actiua. Unde actio nec est fundamentum talis relatōnis. nec pprie est ratio fundandi eā. quia cessante actione adhuc manet talis relatio. Posito etiā q actio sit ratio fundandi huiusmodi relationē. tamē ppter hoc nō oportet q actio talis sit in agente. sed sufficit q sit ab agente

Ad. 2. Ad secundū nego maiorem loquendo de actu transeunte de quo presens est sermo. Ad probationē dico q veruz est vtriq. q cui⁹ est potentia eius est et actus. sed non eodē modo. quia cui⁹ est potētia subiectiue. eius nō est actus subiectiue. sed solū elicitiue. alias periret differētia inter actū trāseuntem et actū imanentē. omis em act⁹ vere esset manens et nullus esset trāsiens. si semper eiusdē esset subiectiue cui⁹ est elicitiue. Ad Ad. 3.
terciuz dicendū q in eodē instanti quo actio elicitur ab agēte recipit in patiente. in illo autem priori natura quo actio puenit passionē nō concipit actio vt in agente. sed vt ab agente. puta per modū transitus ab agente in passum. Ad quartū dicenduz q honor est in Ad. 4.
honorante causaliter. sed in ipo honorato est formaliter. si em esset in honorāte formaliter. tunc honorans esset honorat⁹ Posset etiā negari minor. honor em nō est actio realiter cōtingens passum. quia possum absentē honorare eque bene sicut presentē. Possum etiā nescientē vel non percipientē honorare eque bene sicut percipiētē. Etiā deū honoro in quē nullam actionē habeo. Sicut em testis alicuius nō agit in illud cui⁹ testis est. sed solū declarat aliquid circa illud vel inesse illi vel abesse. sic cū honor sit exhibitio reuerentie in testimonium virtutis. vt patet primo ethicoꝝ. ergo honorans non agit in honoratum. sed declarat sibi inesse virtutem vel aliquā dignitatez. Et ideo qd hic arguitur de honore. nō est cōtra pmissam conclusionē. in qua loquit de actōne transeunte qua realis passio infert ipsi passo. Ad quintū dicenduz q crucifi- Ad. 5.
xio que fuit in christo displicuit deo. nō ratione eius in quo fuit. sed ratōe eorū a quibꝰ fuit. Ad sextū dicendū q maior nō est vera Ad. 6.
maxime si cōsequit rem non per modū inexistentis. sed per modū transeūtis et pfluentis a re in alterum. sicut est in pposito de ipa actione. Ad septimū nego cōsequentiam. Ad Ad. 7.
probationē dico q perfectio que se habet per modum fluxus ab vno in alterū. denominat illud a quo est. et denominat illud in quo est. aliter tamē et aliter. quia illud a quo est denominat actiue. sed illud in quo est denominat passiue. Unde illud a quo est mot⁹ denominatur a motu et dicit mouens. et illud in quo est motus similiter denominatur a motu. qr dicitur motum. sic eodē modo actio actiue denominat illud a quo est. quia ab actōne dicit agens. et passiue denominat illud in quo est. et ideo dicit actū. Ad octauū dicēdū q licet agēs formaliter agat actōe. qr tn̄ non agit Ad. 8.

in se sȝ in alterꝫ. ideo nō optet ꝙ actio sit subie
ctiue intrinseca agēti. sȝ alteri. s. ei in qđ agit. ꝛ
sic patet ꝙ argumentū nō ↄcludit. Etiā mi/
Ad. 9. nor esset falsa si debite acciperet sb maiori Ad
nonū dicendū ꝙ cū vnū agēs agit in plā pas
sa. ibi nō pt esse omino vna actio. dato etiā ꝙ
sit vnꝰ effluxꝰ vt est ex pte agētis. Nā cū acti/
ones numerent ꝛ specificent ex terminis non
a quibꝫ sunt sȝ ad q̄ sunt. ideo necesse habe/
mus ponere ꝙ ꝭm diuersitatē passoꝝ ꝛ termi/
noꝝ numerent ꝛ specificent actōes. Alias em̄
cū sol simł denigrat hoiēs ꝛ dealbat pannū li/
neū. denigratio ꝛ dealbatio esset vna tm̄ actio
Ad. 10. Ad decimū dicēdū ꝙ qꝛ deꝰ est agēs p in/
tellectū ꝛ volūtatē. credidit aresto. ꝙ si deꝰ de
nouo aliq̇d pduceret. ꝙ nouꝰ actꝰ intelligen/
di ꝛ nouꝰ actꝰ volēdi sibi aduenirer. ꝛ p cōse/
quēs necessario fuisset mutatꝰ. tenuit ergo cō
sequētia aresto. eo modo q̄ ipe credidit pter il
lud ꝙ actio trāsiens terminata ad ipam crea/
turā esset in deo. Nā sicut illud in q̄ est motō
vel mutatio illud mouet vł mutat ꝭm arest.
v. phisicoꝝ. sic illud in q̄ formaliter ē ipa crea
tio. illud creat. Sȝ qꝫtū ↄuincat illud sophis
ma aresto. patet p ea q̄ dixi superiꝰ distinctōe
Ad. 11. prima istiꝰ. xxi. Ad vndecimū dicēdum
ꝙ generatio diuina nō est actio de pdicamen
to actōis. sȝ est vera relatio seu pprietas ↄsti/
tutiua suppositi generātis. ideo argumētū n̄
est ad ppositū. qꝛ in pposito loq̇mur de actio
ne trāseunte in alienā naturā q̄ vere est de pdi
Ad. 12. camēto actōis. Ad duodecimū dicēdū ꝙ
maior non est vniuersaliter vera. Nā rubedo
ꝛ dulcedo q̄ subiectiue sunt in eadē pte pomi
referunt mutuo relatōe dissimilitudis. Etiā
minor posset negari. qꝛ actio ꝛ passio nō ppe
referunt. sȝ agēs ꝛ patiēs put habēt in se potē
tiā actiuā ꝛ passiuā p quas potētias fundant
Ad. 13. oppositos respectꝰ ad se inuicē. Ad tredeci
mū dicendū ꝙ maior nō est vera loquēdo de
opatōne trāseūte. Nā agēs actōe trāseūte nō
delectat pꝑter h̄ ꝙ talis actio sit in ipo sed qꝛ
Ad. 14. est ab ipso. Ad decimūquartū dicendū ꝙ
sicut actio est naturalis agēti. sic nō est extra
ipm. Sȝ nūc est ita ꝙ actio nō est naturalis
agēti subiectiue sȝ solū elicitiue. ḡ bene sequit
ꝙ nō pt elici p virtutē existentē extra agens.
Ad cōmē/ qꝫuis subiectiue possit esse extra agēs. Ad
tatorē. dictū cōmentatoris dicēdū. ꝙ ipe nō intēdit
ꝙ illa similitudo currat p omēs pedes. sȝ suf/
ficit sibi ꝙ sicut calor ē i igne sbiectiue. sic actio
est in agēte causaliter ꝛ elicitiue. Si em̄ sic n̄
intelligeret. tūc aliis suis dictis expsse ↄtradi
ceret. vt apparet. iii. phisi. cōmento. xxi.

Quantū ad terciū Articulus tercius.
articulū dico ꝙ omis actꝰ quantācunq̄ ma/
gnam habeat enormitatē annexā. ↄsideratus
tamē vt aliq̇d in se includit entitatis positiue
sic dependet a deo in genere cause efficientis.
Quia si nō. tūc necessario opteret dare vnū 1
aliud primū pricipiū pter ipm deū a q̄ tales
entitates positiue vltimate dependerēt. qđ fu/
it error manicheoꝝ. quē ipi posuerūt in libro Nota de
quē intitulauerūt eplam fundamēti. ↄ quem epla funda
errorē pcedēs augustinꝰ edidit aliū librꝝ quē menti.
noiauit ↄtra eplam fundamēti P. in libro 2
sapiētie dicit. Omia opa nr̄a opatꝰ es dn̄e.
Itē Joh. i. Omia p ipm facta sunt ꝛ sine ipo
factū est nihil. ergo ꝛc. Itē augustinꝰ. ix. sup
gen̄. ait. ꝙ natura agit interiori motu nobisq̄
occultissimo. cui tn̄ si deꝰ subtrahat opatōēs
intimā extincta remaneret opatio nature. Et
in libro de sancta viduitate ad iulianū ait au
gustinꝰ. Frustra opariꝰ opa extrinsecꝰ molire
tur. nisi creator intrinsecꝰ latēter oparet Sȝ Opinio con
vt patet per magistꝝ hic in lr̄a quedā fuit ad tra ppositi
huc suis tpibꝫ opinio solennis. q̄ tn̄ p nunc onē.
apud doctores error reputat. ponēs ꝙ actus
peccati etiā inqꝫtū actꝰ non est a deo. Et hanc
opinionē tenuit ppositinꝰ. Istud quidā 1
posteriores pbant sic. Omis defectꝰ culpabi
lis q̄ reperit in actu imputat agēti actū pdu/
centi habēti plenū dominiū sup hmōi actū
ꝛ nō ignorāti defectū ipsiꝰ actꝰ. Si ḡ deꝰ age/
ret actū alicuiꝰ peccati cū plenū dominiū ha/
beat ꝛc. P. q̄ncunq̄ aliq̄ sunt inseparabiliter 2
annexa illud qđ est causa vniꝰ elicitiue videt
etiā esse causa alteriꝰ. sȝ aliq̄ actꝰ sunt insepa/
biliter annexi peccatꝫ. ḡ ꝛc. P. a summo bo 3
no nō pt causari nisi bonū. sȝ aliq̄s actꝰ nulli ē
bonꝰ. puta actꝰ homicidii. q̄ est malꝰ patienti
ꝛ est malꝰ faciēti. P. quicq̇d est p se causa 4
alicuiꝰ opatōis. illud ad minꝰ coopat ad om
ne illud sine quo talis opatio esse nō pt. sȝ ali
que sunt operatōes q̄ ꝭm phm in ethicis sta/
tim ↄuolatā habēt maliciā. talis igit malicie
deꝰ esset saltē cooperator. Sȝ ista vt dixi ma Contra er
gis debent estimari error q̄ȝ opinio. Qꝛ agere rorē.
psupponit esse. igit quicq̇d nō habet esse a se.
illud nō pt omino habere agere a se. ꝛ ideo q̄/
libet creatura rōnalis sicut habet esse a deo. sic
habet velle ꝛ opari a deo. vsum aūt put male
vtit tali velle vł opari habet a se. Forte di/ Instantia
cet cū hmōi vsus sit quidā actꝰ. ergo habebit

Solutio aliquē actū pcise a seipo ⁊ nō a deo. Respō deo q malꝰ vsus put malus est nō est actꝰ sꝫ est defectꝰ ab actu. ⁊ ideo vt malꝰ est nō opoꝛtet q habeat causam efficiētē sꝫ deficientē Vñ cū aliqs occidit hoīez innocentē. motꝰ ipsius manꝰ est ens positiuū. ⁊ est a deo. q̄ simul opatur cū oībꝫ secūdis agentibꝫ i omībꝫ eoꝝ operationibꝫ ⁊ actibꝫ positiuis. vsus tñ illiꝰ motus quantū ad suā maliciā puta put ꝫm intētionē occisoꝛis cadit sup indebitā ⁊ innocētē materiā hic ꝓprie nō habet causam effectiuā sꝫ potiꝰ defectiuā. puta inoꝛdinatā volūtatez occidētis. Cū em̄ talis vsus de se sit defectiuus nō debet reduci in causam primā q̄ nullo modo pt deficere.

Solutio Ad.1. Ad primū igit̃ dicendū q maioꝛ nō est vera. quādo actꝰ talis nō est pcise ab vno agēte. Nā cū talis actꝰ est a duobus quoꝝ vni repugnat deficere ⁊ alteri nō repugnat. tūc entitas hmōi effectꝰ sic reducitur in agēs nō potēs deficere q tñ defectꝰ eiꝰ nullatenꝰ reducet̃ in ipm̄ sꝫ solū in alteꝝ.

Ad.2. Ad secundū dicendū q maioꝛ nō est vera loquēdo de causa p se. sꝫ solū loquēdo de causa sine qua nō. modo bene ꝯcedo deū esse causam sine qua nō ipsiꝰ peccati. qꝛ si subtraheret suaz influentiā tūc nullꝰ peccatoꝛ posset nec cogitare nec loqui nec opari. ⁊ p ꝯsequēs nullatenꝰ posset peccare.

Ad.3. Ad terciū nego minoꝛē. qꝛ actꝰ ille quo cōmittit̃ homicidiū est bonū ipsius manus. mala em̄ esset manꝰ loquēdo de malicia naturali si nō posset moueri. qꝛ tūc esset paralitica vel arida.

Ad.4. Ad quartū dicendū q coopat̃ modo q̄ causa sine qua non siue causa permittēs dicit̃ coopari. qꝛ licet deꝰ nullum malū culpe efficiat. fieri tñ nō posset nisi ipso permittente.

Articulus quartꝰ. **Quātuz ad quartū** principale nihil dico ad p̄sens ratione breuitatis. qꝛ de hoc intēdo dicere in tercio li. dist. xij. Ad argumētū ꝑncipale patet ex dictis.

Distinctio tricesimaoctaua.

Ost predicta ⁊c̄. Postq̄ꝫ magister determinauit d̄ peccato actuali. ⁊ tetigit d̄ eiꝰ radice breuiter ⁊ succincte. hic ꝓsequit̃ de eadē radice extensiꝰ ⁊ distincte. Et diuidit̃ in duas ptes. Quia ꝑmo determinat de imediata peccati radice puta de humana voluntate Secūdo de eiꝰ germine. puta de malo ope qd̄ germinat ab humana volūtate. dist. xl. ibi. Post hec de actibꝫ ⁊c̄. Prima in duas. Naz primo mgr̄ ondit vnde ista radix. s. humana volūtas inficit̃. Secūdo qūo ⁊ qualiter infecta efficit̃. dist. xxxix. ibi. Hic oꝛit̃ q̄stio satis ⁊c̄. Prima in duas. Quia ꝑmo ondit vnde ista volūtas dicit̃ recta vł viciosa. Secundo inq̄rit q̄ sit inter voluntatē finē ⁊ intentionez differētia. ibi. Solet etiā queri. Prima i duas. Quia primo ostēdit q ex fine quē intendit volūtas cognoscit̃ quicq̄d in ea est rectitudinis seu obliquitatis. Secūdo querit vtꝝ tantū vnꝰ finis sit om̄is bone volūtatis. ibi. Sꝫ querit̃ vtꝝ om̄es. Et hec in tres. Quia primo istiꝰ questionis ponit determinatōem. Secūdo cōtrariā obiectionē. Et tercio obiectionis solutōez. Secūda ibi. Verūtñ huic sniē. Tercia ibi. Hec aūt sibi nō. Sequit̃ illa pars. Solet etiā queri. In qua magister querit qūo differāt ab inuicē volūtas intētio ⁊ finis. Et diuidit̃ in duas ptes. Quia ꝑmo mgr̄ determinat ꝓpositā questionē Secūdo causa p̄dictoꝝ mouet aliā incidentē dubitationē. ibi. Sed querit̃ vtꝝ. Circa istā distinctionē quero.

Trum volūtas ex sua libertate possit simul plures fines intendere. Et videtur q non. Quia si plures fines simul intenderet. vł ambos intēderet eq̄ vltimate. ⁊ hoc est impossibile. qꝛ vltimꝰ finis ꝫm naturalē rationē iudicat̃ solū esse vnꝰ. vt patet. xij. methaphi. vel neutꝝ intēderet vltimate ⁊ tūc neutꝝ intēderet vt finē. qꝛ hoc intēdit̃ vt finis ad qd̄ om̄ia cetera reducunt̃. vł vnū eoꝝ intēdit vltimate ⁊ ñ alteꝝ. ⁊ tūc solū vnū intēdit p modū finis. alteꝝ āt p modū eiꝰ qd̄ est ad finē. Cōtra. volūtas ratōe sue libertatis potest aliq̄ plura bona intēdere anteq̄ꝫ intellectus iudicet vtꝝ vnū istoꝝ sit eligenduz ꝓpter alteꝝ. vel ambo ꝓpter terciū. igit̃ pt i talia tendere sicut in plures fines. Antecedēs satis notū esse videt̃ ex his q̄ superiꝰ dicta sūt dist. xxv. arti. ij. Cōsequētia patet. qꝛ illa intendunt̃ vt fines. quoꝝ neutꝝ intendit̃ ꝓpter alteꝝ. nec ambo ꝓpter terciū. Hic quattuoꝛ sunt videnda. Primo vtꝝ libertas totius regni anime ratōnalis ꝑncipaliter habeat esse in ipa volūtate. Secūdo vtꝝ volūtas vnico suo actu libere tendat in finē ⁊ i ea que sunt ad finē. Tercio vtꝝ bonitas tał actus sumat̃ principaliter a fine. Et quarto de principali quesito.

Articulus p̄mus

Quātuz ad primuz
primo ponā ɔclusionē quā credo esse veram.
Scdo recitabo opiniones ɔtrarias cū suis
Cōclusio. motiuis. Et tercio ad ip̄a respōdebo Dico
igitur primo ꝙ libertas formaliter seu ꝑ se ꝛ p̄n-
cipaliter ɔuenit ipi volūtati. Quia potentia
1 cui ex ꝓpria ptāte ɔuenit determinare electio
nē illa p̄ncipaliter ꝛ formaliter est libera. sꝫ vo
luntati ex sua ꝓpria ptāte seu autoritate ɔue-
nit determinatio oīs nostre electōis. vt pa-
tet ꝑ ans. in lib. de ɔcordia p̄sciētie dei cū libe-
2 ro arbitrio. c. vi. P̄. illa potētia est princi-
paliter libera cui om̄es potētie tā cognitiue q̄ꝫ
appetitiue d iure naturali tenentur obedire. vo-
luntas est h̄mōi. Quia sicut ait bern̄. libro de
libero arbitrio. c. iij. Quicq̄d nō habet volun
tarij assensus libertatē pcul dubio ꝛ merito ca
ret ꝛ iudicio. ꝓinde vniuersa q̄ sunt hoīs pre
ter solā voluntatē ab vtroqꝫ. s. merito ꝛ iudi-
cio libera sunt id ē absoluta sunt ꝛ carēt vtro-
qꝫ. q̄ꝛ libera non sunt. Et subdit ibidē ꝙ vita
sensus appetit⁹ memoria ingeniū ꝛ si qua ta-
lia sunt eo ip̄o subsistūt necessitati q̄ꝛ nō ple-
ne subdita sunt volūtati. quasi dicat. Si ali
q̄d debēt habere de libertate oportet ꝙ obediāt
volūtati. P̄. illa potētia est p̄ncipaliter li-
3 bera q̄ nullo modo p̄t cogi seu libertate p̄uari.
Sꝫ sola volūtas sic est libera ꝙ necessitati nl'
latenus potest necessitate coactōis Quia bm
bern̄. in de libero arbitrio. c. ij. Volūtati dat⁹
est intellect⁹ vt illā instruat nō vt destruat. de
strueret aūt si ei vllam necessitatē imponeret.
Itē Dama. lib. ij. c. xvi. Liberi sum⁹ arbitrio
facere ꝛ nō facere. ꝛ hec om̄ia ꝑ nostrā volun
tatē agunt. Itē ans. d libero arbitrio. c. vij. ait
Nihil in homie est liberi⁹ volūtate. Sed
Opio contraria. ɔtra istud sunt p̄mo quidā doctores dicētes
libertatē formali⁹ ꝛ principali⁹ cōpetere intel-
lectui q̄ꝫ volūtati Quia illud q̄d in regno aīe
1 se habet respectu ceterarꝫ potētiarꝫ sicut rex ad
plebē. illi principaliter ɔuenit libertas. intel-
lect⁹ est h̄mōi. P̄. q̄d subijcit alteri ꝛ iudi-
2 catur ꝛ regit ꝑ ip̄m est min⁹ liberꝫ. ꝛ ecōuerso
subijciens ꝛ iudicās ꝛ regēs est magis liberꝫ.
sꝫ volūtas subijcit intellectui ꝛ regit ꝛ iudica
tur ꝑ ip̄m. Minores istarꝫ duarꝫ rationū ꝓ-
bant ꝑ cōmentatorē q̄ sup. ij. ethicorꝫ. cōmēto
ix. sic ait. Regei q̄ eligebāt annūciabāt plebi.
illi eīn in sic inceptis duces sunt. quēadmo-
dū ꝛ noster intellectus qui est eorꝫ q̄ in nobis
honorabilior. vt eīn plebs subijcit iudicat et
regit. ita ꝛ hic appetit⁹ subijcit iudicat ꝛ regit
ab intellectu ꝛ cōmonet ad oꝑationez. P̄. 3
potētia cui p̄mo cōpetit dominiū sup actū il-
la est p̄mo ꝛ principaliter libera. sꝫ intellectui
ɔuenit p̄mo dominiū h̄mōi. q̄ꝛ cōmentator
vi. ethi. cōmento. xviij. dicit. ꝙ sensus nō ha
bet dominiū sup actū humanū. q̄ꝛ bestie sen-
suꝫ habēt. sꝫ dominiū sup actū nō habent. q̄ꝛ
dominiū om̄e ipi⁹ act⁹: intellect⁹ habet. ḡ ꝛc.
P̄. illud q̄d in electōe se habet ad rōnez sic 4
seru⁹ ad dn̄m. ꝛ discipul⁹ ad mgr̄m. min⁹ ha
bet d ip̄a libertate q̄ꝫ ip̄a ratō. volūtas ē h̄mōi.
q̄ꝛ. vi. ethi. cōmento. xi. ait cōmentator. ꝙ ap-
petit⁹ se habet ad rationē sic bu⁹ ad dn̄atorez
ꝛ sicut discipul⁹ ad doctorē expectans q̄d p̄ci
piet vel q̄d docebit mēs. vt vtiqꝫ vl' eligat bo-
nū vl' fugiat malū. Et cōmento. xv. ait. ꝙ ele-
ctio apud seip̄aꝫ habet appetitū vt gen⁹. ꝛ ra-
tionē vt differētiā. cū igit differētia sit determi
natiua generꝭ. ḡ ꝛc. P̄. ille q̄ cognoscit finē 5
ꝛ rationē finis ꝛ ea q̄ sunt ad finē ꝛ ꝓportōem
eorꝫ ad ip̄m finē est maioris libertatis q̄ꝫ ille q̄
hec ignoret. sꝫ intellect⁹ cognoscit om̄ia p̄du-
cta. ꝛ appetitus intellectiu⁹ ignorat ea nisi in
q̄ꝫtū sibi ꝑ intellectū ostēdunt. P̄. illa potē 6
tia est magis libera q̄ min⁹ depēdet ab alijs i
exercitio act⁹ sui. sꝫ intellect⁹ min⁹ depēdet q̄ꝫ
volūtas. cū actus volūtatꝭ sem̄ꝑ p̄supponat
actū intellect⁹ ꝛ nō ecōuerso. eo ꝙ bonū cogni
tū sit obiectū volūtatis. Sꝫ istā opinionē
Cōtra opinionem. reputo min⁹ verā. Q̄ꝛ illa potētia q̄ sic est ad
opposita ꝙ non habet de se libertatē q̄ possit se
determinare ad vnū oppositorꝫ illa nō est p̄n
cipaliter libera. intellectus est h̄mōi. Maior
patet ꝑ Dam̄. lib. ij. c. xxvi. Minor etiā patꝫ
ix. methaphi. vbi dicit. ꝙ potētia rōnalis cū
sit ad opposita si ageret nō determinata ab al
tero. tūc siml' ageret opposita. Istud aūt prin
cipiū determinās rationē bm cōmentatorē ē
appetit⁹ seu volūtas. q̄ꝛ cū appetit⁹ fuerit al-
teri⁹ ɔtrariorꝫ. tunc actio agētis pendet ex illo
Solutio cōtrario. Sed nec motiua isti⁹ opinionis
Ad. 1. ɔcludūt Igit ad primū nego minorē. Ad
ꝓbationē dico ꝙ licet intellect⁹ q̄ ad h̄ ꝙ suū
iudiciū ꝓponit volūtati aliqualē habeat simi
litudinē cū rege. tn̄ q̄ꝛ in actu iudicij inuesti
gationis ꝛ ɔsilij dependet ab imꝑio volūtatꝭ.
idē eīn act⁹ q̄ est ipi⁹ intellect⁹ elicitiue. est ip-
sius volūtatis imꝑatiue. ideo principalis li-
Ad. 2. bertas semꝑ residet apud ip̄aꝫ volūtatē Ad
secundū nego minorē. Ad ꝓbationē posset di
ci ꝙ cōmentator ibi loquit de sensitiuo appe-
titu. videt eīn cōmentator distinguere totaꝫ

partē intellectiuā q̄ cōphēdit intellectū et
volūtatē ↄtra ptē sensitiuā. Ul' dicēdū q̄ tal'
subiectio est qdā ↄformitas volūtatis ad re/
ctā rōez. q̄ tñ n̄ est vim ipi⁹ intellect⁹ exacta
ab ipa volūtate. q: ipa p̄ suā libertatē possz de
clinare a quocūq; iudicio rōis. ⁊ si regit' aliq̄
mō ⁊ subijcit'. h̄ fit sua spōte. q: ipa libere ⁊ ex
se se sbijcit dictamini recte ratōnis. ergo ⁊c̄.
Ad.3. Ad terciū nego minorē. Ad pbatōez dico
q̄ dictū cōmentatoris recitat' cōplete. q: sic
ait cōmētator. Dominiū oīe ipi⁹ act⁹. intel/
Ad.4. lect⁹ habet ⁊ appetit⁹. Ad q̄rtū dicendū q̄
q̄uis illa exēpla cōmentatoris in h̄ ptendāt
aliq̄lē silitudinē q̄ sic seru⁹ respicit dñm q̄tū
ad ea q̄ agēda sūt. ⁊ discipul⁹ mgr̄m q̄tuz ad
ea q̄ tenēda sunt. sic volūtas hois v̄tuosi re/
spicit dictamē recte ratōis. in h̄ tñ semp̄ ē dis/
simile. q: volūtas ↄ hmōi dictamē venire pt
quocūq; iudicio vl' ↄsilio ratōis nō obstāte.
vt ait bern̄. in de libero arbitrio. c. i. Uolūtas
nō semp̄ ex ratōe. sz nunq̄ absq; ratōe mouet'
vt mlta faciat p̄ ipaz ↄtra ipaz. puta p̄ ei⁹ mi
nisteriū facit ↄ ei⁹ iudiciū ⁊ ↄsiliū. Et infra. c.
iij. ait. Uolūtari⁹ ↄsensus nec negat se nec p̄/
bet se cuiq; nisi ex volūtate. Alioquin si cōpel
valeret inuit⁹ violent⁹ esset ⁊ nō volūtari⁹.
Ad illud qd̄ addit' de electōe dicēdū q̄ rō
nō est differētia intrinseca ipi⁹ electōis. q̄uis
aliq̄ modo possit dici ei⁹ differētia extrinseca.
Dato etiā q̄ ratio sit determinatiua ostēsiue
q: determinate ostēdit. volūtas tñ est determi
Ad.5. natiua imperatiue. g̃ ⁊c̄. Ad quintū dicēdū
q̄ q: libertas ⁊ cognitio sunt ↄditōes multū
desperate ideo ex maiori ⁊ pfectiori cognitōne
nō pt argui maior libertas nisi tal' compatio
sit tantūmodo iter potētias cognitiuas. Un̄
p̄ illā maiorē bn̄ pbaret' q̄ intellect⁹ sit liberi/
or sensu. nō aūt q̄ sit liberior volūtate. q: vo/
Ad.6. luntas nō est potētia cognitiua. Ad sextū
nego maiorē. q: si esset vera tūc sensus ⁊ fan/
tasia essent potētie mag' libere q̄ intellect⁹. cū
act⁹ eoꝝ nō p̄supponat actū intellect⁹ sz ecō/
uerso. Minor etiā deficit. q: act⁹ intelligēdi
cōpetens intellectui anteq̄ volūtas sit i actu
est act⁹ necessari⁹ ⁊ naturalis. ⁊ p̄ ↄsequēs p̄/
puenō habens libertatē. Un̄ q̄si nullā videt'
hr̄e intellect⁹ libertatē circa actū suū nisi post
q̄ volūtas adhibet intentōez. ita q̄ ppe loq̄n
do act⁹ ipi⁹ intellect⁹ intm̄ dicet' esse liber. in/
q̄tū ab ipa volūtate fuerit impat⁹ vl' intent⁹
Opīo gotfridi. Sz ↄtra p̄dictā ↄclusionē sunt aliq̄ qui di
cant q̄ libertas equaliter repit' in intellectu ⁊
1 volūtate. Q: potentie q̄ eq̄liter abstrahunt a
materia eq̄liter sunt libere. sz intellect⁹ ⁊ volū
tas equaliter abstrahunt a materia. cū ambe
fundent' in esse imateriali ipi⁹ aīe rōnal'. P̄. 2
sicut act⁹ liber est q̄ egredit a potētia libera. sic
potētia libera est q̄ egredit' ab essentia libera.
sz tā intellect⁹ q̄ volūtas parit' egrediunt' ab
essentia libera puta ab essentia aīe intellectiue
q̄ est essentia libera. g̃ ⁊c̄. P̄. ex h̄ est aliq̄ po 3
tentia formaliter libera. q: est sup̄ seipaz refle
xiua ⁊ sup̄ suū actū. sz h̄ equaliter ↄuenit itel/
lectui ⁊ volūtati. g̃ ⁊c̄. P̄. tota aīa rōnalis 4
s̄m q̄ ad imaginē dei est libera esse censet'. sed
aīa intellectualis s̄m intellectū ⁊ voluntatez
equaliter est ad imaginez dei. g̃ ⁊c̄. P̄. s̄m 5
ph̄m. ix. metha. potētie rationales sunt ad op
posita. ⁊ p̄ ↄsequēs libere. sz intellect⁹ nō mi/
nus est rōnalis potētia q̄ voluntas. ergo ⁊c̄.
Ali⁹ ad id 6 P̄. ex dictis cuiusdā alteri⁹ doctoris pt ar/
gui sic. Q̄ñ aliq̄ sunt idē omino re absoluta ⁊
differūt solū respectib⁹ illa sunt eq̄lis liberta/
tis. intellect⁹ ⁊ volūtas sunt idē re absoluta ⁊
solū differunt respectib⁹. Maior patet. Mi
norē aūt ipi pbant p̄ ea q̄ adduxi in p̄mo sen
tentiaꝝ. dist. iij. cū de potētijs anime tractaui
Cōtra eā. 1 Sz nec istud teneo. Q: illa potētia non
est eq̄ formaliter libera sic volūtas cui⁹ p̄nci/
piū assensus nō est i ptāte sua. intellectus est
hmōi. Maior patz. q: deficiēte p̄mo deficiūt
⁊ cetera ↄseq̄nter se habētia. vt ptz. ij. metha.
Patet etiā minor. q: p̄mo p̄ncipio intellect⁹
necessario ↄsentit. nec pt ei nō ↄsentire Ali
as inuenit' talis additio. Sz p̄ hāc ratōez ni
hil ↄcludit'. Q: sicut intellect⁹ nō pt nō ↄsen
tire veritati p̄mi p̄ncipij. sic volūtas nō pt nō
velle vltimū finē actualiter apphēsum. Et idō
ex isto argumēto nō pbat' q̄ libertas magis
ↄueniat volūtati q̄ intellectui. q̄uis alijs
tionib⁹ hoc pbetur. P̄. augustin⁹. iij. de li 2
bero arbitrio. c. xvi. ait. Uolūtatē n̄ allicit ad
faciēdū qd̄libet nisi aliqd̄ visuz. q̄d aūt vnus
q̄sq; vel sumat vl' respuat est i ptāte. sz q̄ visu
tangat' nll'a ptās. Et idē aug⁹. ix. sup̄ gen̄.
c. xxvij. ait. Non solū natura rōnalis sicut in
homib⁹. veꝝ etiā irrationalis sicut i pecorib⁹
mouet' visis. Sz natura rōnalis volūtatis ar
bitrio vel ↄsentit visis. vel nō ↄsentit. irratio
nalis aūt nō habet ⁊c̄. Itē Dam̄. lib. ij. c.
xvi. ait. q̄ sum⁹ liberi arbitrio facere ⁊ nō face
re. ⁊ hec oīa p̄ nostram voluntatē agunt'.
Itē bern̄. in de libero arbitrio ait. q̄ nihil i
hoie est liberi⁹ volūtate. Ad p̄mū dicen
Solutio dū q̄ maior nō est vniuersaliter vera. q: intel
Ad.1. lectus agēs non min⁹ abstrahit a materia q̄

intellect⁹ possibilis ⁊ volũtas.⁊ tñ nõ est po/
tentia libera.imo est potẽtia naturalis ⁊ neces/
saria.cũ in se non habeat dominiũ sui actus.
Ad.2. Ad secundũ dicẽdũ ꝙ q̃uis act⁹ sint libe/
ri q̃ egrediunt᷑ a potẽtia libera.nõ tamẽ optet
ꝙ omnes hmõi act⁹ equaliter sint liberi. Sic
dato ꝙ potẽtie aliquo modo sint libere q̃ egre
diunt᷑ ab essentia libera.nõ tamẽ sunt equali/
ter libere. Maior etiã nõ est vera.qꝛ si essenti
aꝫ anime intellectiue appellas essentiã liberã.
tũc intellectus agens egredit᷑ ab essentia libe/
Ad.3 ra.⁊ tamẽ nõ est potentia libera. Ad terciũ
dicẽdũ ꝙ ꝯuerti supra se nõ est p̃cise a liberta/
te potẽtie.sed ab imaterialitate vel ab obiecti
sui vniuersalitate.puta ꝙ tã ipsa potentia q̃ꝫ
act⁹ sui⁹ cõp̃hendunt᷑ sub suo obiecto adeq
Ad.4. to. Ad quartũ dicendũ ꝙ quãuis tota aĩa
intellectiua sit ad imaginẽ dei.tamẽ ex h̃ sibi
causaliter nõ ꝯuenit libertas.sꝫ ꝓpter h̃ volũ
tas dicit᷑ libera qꝛ est ĩ potestate nostra.vt ait
augustin⁹.iij.de libero arbitrio.c.iij. In oĩ
bus igit᷑ istis rationibꝫ vt plurimũ peccat᷑ qꝛ
accipit᷑ nõ causa ꝓ causa. Ad quintũ dicẽ/
Ad.5. dum ꝙ potẽtie rõnales sunt ad opposita.nõ
tamẽ in eo ꝙ rõales sunt sꝫ ĩ eo ꝙ libere sunt.
⁊ ideo sicut volũtati principali⁹ ꝯuenit liber/
tas.sic posse in hoc ⁊ in oppositũ p̃ncipalius
ꝯuenit volũtati. Intellectui eñ h̃ cõuenit ex
ordine naturali quẽ habet ad ipam volũtatẽ.
Ad.6. volũtati aũt primo ⁊ principaliter. Ad se/
xtũ nego minorẽ.causaꝫ aũt negatõnis assi/
gnaui in p̃mo libro.dist.iij.

Articulus secundus. Quantũ ad secũdũ
articulũ pono breuiter istã ꝯclusionẽ.ꝙ volũ
tas eodẽ actu numero ferri p̃t in finẽ ⁊ in ea q̃
1 sunt ad finẽ. Quia vbi vnũ ꝓpter alteꝝ vtro
biqꝫ tantũ vnũ.sꝫ ea q̃ sunt ad finẽ volumus
2 ꝓpter finẽ.ergo ⁊c. P̃.si nõ.tũc potẽtia vo
litiua simul esset sub duobꝫ actibꝫ.ꝯsequens
est falsuꝫ.qꝛ sicut eadẽ pars cere nõ p̃t simul fi/
gurari diuersis imaginibꝫ.sic eadẽ indiuisi/
bilis potẽtia ꝓ statu p̃sentis vite nõ p̃t simul
informari diuersis actibꝫ. Cõsequẽtia patet.
qꝛ cũ volitio finis sit ratio volẽdi ea que sunt
ad finẽ.ideo nõ possum⁹ velle ea q̃ sunt ad fi/
nem vt sunt ad finẽ nisi velim⁹ ipm finẽ. Vñ
cũ sanitas sit finis deambulatõis.q̃uis deam
bulationẽ s̃m se ⁊ absolute ꝯsideratã ego pos/
sim velle actualiter nõ volẽdo sanitatẽ.tñ vt
deambulatio est inductiua sanitatis ⁊ vt intẽ
ditur ꝓpter sanitatẽ sic null⁹ p̃t velle deambu
lationem nisi velit sanitatẽ. P̃.relatiua vt 3
relatiua sunt ꝑ vnicũ actũ potẽtie attingunt᷑.
sꝫ illud qd̓ est ad finẽ s̃m qd̓ hmõi necessario
ꝯcernit relationẽ ad finẽ.⁊ econuerso finis vt
finis ꝯcernit relationẽ ad ea q̃ sunt ad finẽ.er
go vt sic vnico actu attingunt᷑ a potẽtia siue
sit cognitiua siue sit appetitiua. Sꝫ istõ Cõtra cõclusionem.
solet a quibusdã impugnari sic. Intellectus
eodẽ actu nõ fert᷑ in principia ⁊ ꝯclusionem. 1
igit᷑ nec volũtas in finẽ ⁊ in ea q̃ sunt ad finẽ.
Cõsequẽtia patet a simili. Antecedẽs ꝓbat᷑.
qꝛ eadẽ potẽtia nõ potest s̃m distinctos habi
tus tendere in diuersa obiecta eodẽ actu nu/
mero. Sꝫ intellect⁹ distinctis habitibꝫ ten/
dit in principia ⁊ in ꝯclusionẽ. Nã habitũ
qui dicit᷑ intellect⁹ tendit in principia.ꝑ ha/
bitũ aũt sciẽtie tendit in ꝯclusiones.ergo ⁊c.
P̃.idẽ act⁹ simul ⁊ semel nõ p̃t esse intẽsior 2
⁊ remissior. Sꝫ act⁹ volũtatis respectu finis
est intẽsior.q̃ꝫ respectu eoꝝ que sunt ad fineꝫ.
P̃.fruitio ⁊ vsus nõ sunt vn⁹ act⁹.sed act⁹ 3
voluntatis respectu vltimi finis est fruitio.⁊
respectu eoꝝ que sunt ad finẽ est vsus.ergo ⁊c.
P̃.act⁹ distinguunt᷑ ꝑ obiecta.vt patet.ij. 4
de aĩa. Sꝫ finis ⁊ ea q̃ sunt ad finẽ sunt disti
cta obiecta.ergo ⁊c. P̃.actus specificant᷑ vt
terminant᷑ ad obiecta.sed finis p̃t esse bon⁹ eo 5
qd̓ est ad finẽ existẽte malo.sicut cũ aliq̃s fu/
rat᷑ vt det elemosinã.vel ecõuerso vt cũ quis
dat elemosinã ꝓpter vanã gloriã.igit᷑ si ideꝫ
act⁹ terminaret᷑ ad finẽ ⁊ ad ea q̃ sunt ad finẽ.
tũc idẽ act⁹ simul ⁊ semel posset esse bon⁹ ⁊ ma
lus.qd̓ est impossibile. Sed ista nõ ꝯclu/ Solutio
dunt. Igit᷑ ad primũ dicendũ ꝙ q̃uis princi Ad.1.
pia s̃m se ⁊ absolute possint s̃m ꝓpriũ habitũ
ꝯsiderari distincte.nõ intellecto seu ꝯsidera/
principiato.tamẽ nõ possunt ꝯsiderari vt
principia sunt nõ ꝯsideratis principiatis. Qꝛ
principiũ vt principiũ ⁊ principiatũ vt prin
cipiatũ sunt relatiua.⁊ ꝑ ꝯsequẽs vt sic vnuꝫ
sine altero app̃hendi nullatenus p̃t. Et ideo
q̃uis p̃mo modo p̃ncipiũ ⁊ principiatũ di/
stinctis habitibꝫ ⁊ actibꝫ cognoscunt.nõ tñ se
cũdo modo. Et hec est intẽtio phi.i.poste
rioꝝ.vbi ait.ꝙ q̃uis prius possit cognosci ꝙ
oĩs triangul⁹ habet tres q̃ꝫ cognoscat ꝙ trian
gul⁹ q̃ est ĩ semicirculo habeat tres.si tñ vnuꝫ
ducat᷑ in aliud.puta si apponat᷑ minor.⁊ di/
cat᷑.ꝙ triangul⁹ q̃ est ĩ semicirculo est triangu
lus.tũc simul inducẽs cognouit.s.ꝙ triangu/
lus qui est in semicirculo habet tres. Et ratõ
isti⁹ esse potest.qꝛ maior nõ sumit᷑ ꝓprie loq̃n
do vt est p̃ncipiũ ꝯclusionis.nisi cũ adiũgit᷑

sibi minor. ppter qd adiuncta minore tunc eo
dē actu intellect⁹ apphendit pncipia ⁊ ↄclusi
Ad.2. onē Ad secundū dicendū φ ꝗuis idē act⁹
ratōne eiusdē nō possit simul esse intēsior ⁊ re
missior. ratōe tñ diuersoꝝ quoꝝ vnū intēsius
mouet potentiā alio. idē act⁹ pt esse intensior
respectu vni⁹ ꝗ respectu alterius. q2 vt deduci
ex pmo posterioꝝ. cognitis pmissis seu prin-
cipijs vt pncipia sunt simil' cognoscit ipa cō-
clusio. ⁊ tñ ibidē dicit φ pncipia sunt magis
nota ↄclusiōe. q2 ppt qd vnūqdq3 tale. ⁊ illd
magis. Sicut em scuto viso a remotis qd i vna
sui pte est albū ⁊ i alia sui pte est nigrū. simul
intēsius videt ƀm partē albā ꝗ ƀm nigrā. sic
⁊c. Dicūt etiā aliq doctores φ nō semp vo
luntas magis ⁊ intēsius vult finē ꝗ illud qd
est ad finē. s3 solū cū sibi disiūctiue proponit.
puta cū dicit qd vis: vis sanitatē vel potionē
Si tñ pponit copulatiue. puta si dicit infir
mo. tu nō potens sanari sine potione. vis ꝗ sa
nitatē ⁊ potionē. tūc eque intēse volet potionē
Ad.3. sicut ipa3 sanitatē. Ad terciū nego antece-
dens. q2 ꝗuis nō possit esse idē obiectū ordi-
nate fruitōis ⁊ vsus. pt tñ idē esse act⁹ fruitio
nis terminat⁹ ad duo obiecta. Nā sicut etia3
in vita beata eodē actu cognitōnis cognosci-
mus deū ⁊ creaturas. sic ⁊ eodē actu dilectōis
diligem⁹ deū ⁊ sic fruemur. ⁊ ipas creaturas
Ad.4. ⁊ sic vtemur. Ad quartū dicendū φ ma-
ior nō est vera cū obiecta sic se habēt φ vnū ē
ratio tendēdi in alteꝝ. alias cū video colorē il
luminatū opteret φ visus meus alio actu vi
dendi tenderet in lucē. ⁊ alio in colorē. qd est
simpliciter falsu3. Cū igit finis sit ratio volē
di ea q̄ sunt ad finē. sicut lumē est ratio vidē-
Ad.5. di colores ⁊c. Ad quintū dicendū φ illis
⁊ ↄsimilibꝫ casibꝫ positis act⁹ tantūmodo erit
malus. q2 ꝗuis bonū ↄstet ex tota sua causa.
malū tñ orit etiā ex singularibꝫ defectibꝫ. Vñ
[illegible] h φ act⁹ sit bon⁹ requirit φ sit de genere bo-
noꝝ seu φ bon⁹ sit ex genere. ⁊ bon⁹ sit ex fine.
ac etiā φ bona sit intētio faciētis. ꝗꝝ vno defi-
ciēte act⁹ imediate ē mal⁹ vl' saltē nō est bon⁹.

Articulus tercius. **Quātū ad tercium**
Cōclusio. articulū dico φ p se loqndo act⁹ bonitatē ha-
bet a fine seu bonitatē suā tenet in ordine ad fi
1 nē. Q2 ab illo principaliter act⁹ moralis dicit
bon⁹ a q̄ ⁊ habit⁹ specificat ƀm bonitatē suam.
S3 vt odnū i plogo pmi. q. iiij. arti. i. Habi
tus specificat ex fine. Maior patet. q2 cū ha-
bitus generet ex frequentatōe actuū ⁊ etiā cor
rumpit ex diuturna cessatōne actuū. videt φ
ab eodē tam act⁹ ꝗ habit⁹ suā trahāt bonita-
tē. P. act⁹ specificat a pncipali ⁊ p se termi- 2
no. s3 p se termin⁹ act⁹ volūtatis ē finis. P. 3
augustin⁹ dicit sicut mgr hic recitat φ ex fine
suo volūtas cognoscit an recta vel praua sit.
P. boeti⁹ dicit in topicis suis. cui⁹ finis bo 4
nus est: ipm quoq3 bonū est. ⁊ idē ponit arest.
iij. topicoꝝ. Itē cōmentator. ij. sue metha. 5
ait. φ finis ⁊ bonū idē. ⁊ q destruit finē destruit
omē bonū. S3 ↄtra istud arguūt qdā pu- Opio contraria.
mo directe sic. Si ex bonitate finis esset act⁹
bon⁹. tūc q furaret vt daret elemosinā. furan- 1
do elicceret bonū actū P. act⁹ pdicatōis euā 2
gelij semper habet aliquā bonitatē in se. ⁊ tñ q
pdicat ppter auariciā intendit malū finē. igit
nō omis bonitas actus est a fine. P. nō ob
stante bonitate finis ex sola indebita circūstā 3
tia ipe act⁹ viciat. puta si aliqs dat qñ nō de-
bet. vl' vbi nō debet. vel cui nō debet. Argu
unt etiā aliq indirecte ↄtra iā dictā cōclusio- Alij ad idē
nē pbantes bonitatē actus esse ex obiecto. Q2 4
potēte distinguunt p act⁹. ⁊ act⁹ p obiecta. ꝗ
ƀm h act⁹ bon⁹ distinguit ab actu malo. quia
iste est circa bonū obiectū. ⁊ ille circa malum.
S3 istā opinionē ex intentōe videt repro Cōtra opinionem.
bare augustin⁹ libro. x. ↄtra iulianū. c. xij. vbi
augustinus recitat iulianū hereticū dixisse φ
ad cognoscēdū virtutes tm̄ intuendū esse il-
lud qd agit. vtꝝ sit bonū ex genere. φ si sic. tūc
vere virtutis op⁹ est quocūq3 fine agat. S3 si
bonitas act⁹ esset pcise ex obiecto. tūc iulianus
nō fuisset arguend⁹. cū illud qd agit sit obie-
ctū act⁹ ad qd iulian⁹ dixit esse respiciendum
Vñ ibidē ait augustin⁹ ↄtra iulianū. Noue-
ris itaq3 nō ex officijs s3 finibꝫ esse discernen-
das virtutes. Officiū aūt appellat augustin⁹
qd est faciēdū. finē aūt ppter qd est faciendū.
Et subdit augustin⁹ ibidē. Cū itaq3 hō facit
aliqd vbi peccare nō videt. si non ppter h fa
cit. ppter qd facere debet peccare conuincit. qd
tu nō attendēs fines ab officijs separasti. ⁊ virtu
tes veras officia sine finibꝫ appellādū esse di-
xisti. Et subdit augustin⁹. Bonū est vt sbue
niat q̄s homini paupi innocenti. s3 q h facit
magis amādo gloriā hoim ꝗ dei. nō bene bo
nū facit. q2 nō bon⁹ facit qd nō bona volunta
te facit. Ad primū igit dicendū φ cū dicit Solutio
actus habere bonitatē ex fine. intelligit de tali Ad.1.
actu qui ƀm dictamē recte ratōis ⁊ ƀm legem
dei est ordinabilis in bonū finē. hoc aūt nō pt
dici de furto ⁊ ceteris actibꝫ cōsimilibꝫ q̄ sunt
mali ex genere. Ad secundū dicendum φ Ad.2.

licet p̄dicare euangeliū sit de genere bonoꝝ. vt tn̄ a tali fit ꝙ peruersum finē intēdit nō est bonum ſ3 malū. Ad.3. Ad terciū dicendū ꝙ nisi assit aliqua mala volūtas ex intentōe inutilis ꝛ ꝑuersi finis. act⁹ nō viciaꝛ ex circūstātia Un̄ si aliqs bene daret cui vel qn̄ dare nō deberet. dū tn̄ bona esset intētio. regulata recta ratōe. ꝛ in bonū finē directa. act⁹ nō ꝑderet bonitatē suā. Alias inueniꝛ talis additio. Ista solutio videꝛ implicare opposita. qꝛ agētis intētio nō est sufficiēter regulata recta ratōe cum act⁹ su⁹ caret debita circūstantia. Et ideo dicēdū est ad argumētū ꝙ licet debita circūstātia sit necessario reqsita ad hoc ꝙ act⁹ sit meritorius ꝛ virtuosus. tn̄ ꝑ h̄ nō tolliꝛ quin bonitas tal' act⁹ ꝑncipaliter attēdiꝛ in ordine ad bonū finē. Ad.4. Ad quartū dicendū ꝙ actus morales distinguunꝛ ꝑ obiecta nō absolute ſ3 i ordie ad finem intentum. igitur argumentum nō cōcludit.

Articulus quartus.

Quātuz ad quartū articulū dicendū. ꝙ velle intēdere ꝛ eligere in h̄ ꝯueniūt. ꝙ qđlibet istoꝝ est act⁹ volūtatis. In h̄ tamē differūt ꝙ velle cōpetit voluntati vt tendit in finē ſm se. ꝛ ideo denominaꝛ a voluntate. sicut intelligere denominaꝛ ab intellectu. intendere aūt ꝛ eligere cōpetunt volūtati i ordine ad intellectū. differēter tn̄. qꝛ ꝑut voluntas directa ꝑ intellectū tendit in ipm finē sic diciꝛ intēdere. ſ3 ꝑut volūtas directa ꝑ intellectū tendit in ea q̄ sunt ad finē sic diciꝛ eligere. Et qꝛ idē p̄t h̄re rōe3 finis ꝑut aliqđ ordinaꝛ in ipm. ꝛ p̄t habere rationē ei⁹ qđ est ad finē ꝑut ipm ordinaꝛ ad aliud. ideo circa idē p̄t esse intentio ꝛ electio. alia tn̄ ꝛ alia ratōe. et qꝛ tales fines intermedij poterūt esse plures. ideo de talib⁹ finib⁹ loqndo poterit qs plures fines siml' intēdere. Instantia Forte diceꝛ ꝙ intentio nō est act⁹ voluntatis sicut iste ꝓcessus videꝛ supponere. qꝛ sup illo v̄bo Matth. vi. Lucerna corpis tui est ocul⁹ tu⁹. dicit glosa. ꝙ oculus ibi stat ꝑ intentōe. S3 ſm dam̄. lib. ij. c. xij. qđ est ocul⁹ in corpe hoc est intellect⁹ in aīa. ergo videꝛ ꝙ intētio nō sit act⁹ voluntatis ſ3 intellect⁹. Solutio Istud nō obstat. Nā meritū ꝛ demeritū ꝑtinēt ad volūtatē. ſ3 ex intentōe hoīs act⁹ ei⁹ iudicand⁹ est meritori⁹ vl' demeritori⁹. ergo ꝛc̄. Ad instantiā dico ꝙ intentio diciꝛ lucerna ꝛ ocul⁹. Diciꝛ em̄ lucerna eo ꝙ volūtas recta intentōne informata coopaꝛ intellectui ꝛ ipm aliq̄ modo clarificat ad hoc ꝙ recte iudicet. sic ecōuerso ꝑuersa ꝛ mala intentio nō diciꝛ lucerna ſ3 tenebra. eo ꝙ ratōis ꝑuertat iudiciū. Sicut em̄ lingua infecta ꝑuertit iudiciū virtutis gustatiue. si aūt fuerit sana ꝛ mūda ꝓmouet tale iudiciū. sic volūtas infecta mala intentōe peruertit iudiciū intellectus ne recte iudicet de agibilib⁹. ſ3 recta existente intentōne volūtatis ꝓmoueꝛ tale iudiciū. Ideo diciꝛ. iij. ethicoꝝ. ꝙ om̄is malus ignorās. Ista tamē lucerna etiā diciꝛ ocul⁹. qꝛ q̄uis intentio sit act⁹ a volūtate elicit⁹ q̄ voluntas tendit in finē. illa tamē intentio nō cōpetit volūtati sine directōe intellect⁹ finē ostēdentis in quē tendere debeam⁹. Ad argumentū principale patet ꝑ ꝑ dicta. qꝛ volūtas potest intendere plures fines intermedios ꝛ nō vltimatos ꝑut aliq̄ min⁹ perfecta ordināꝛ ad ipos. q̄ sunt eligibilia ꝓpter ipos. Ad principalem

Distinctio. xxxix.

b

Hic oriꝛ questio ꝛc̄. Hic mgr̄ ōndit quō volūtas efficiꝛ viciosa magis q̄ȝ intellectus ꝛ memoria. Et diuidiꝛ in duas ꝑtes ſm ꝙ hanc veritatē inqrendo magister mouet duas q̄stiones. Quarū inquisitionū in ꝑma volūtas compaꝛ ad ceteras aīe potētias. In sc̄da compaꝛ ad suas opatōes ꝓprias. Sc̄da incipit ibi. Preterea q̄ri solet. Prima i duas. Qꝛ ꝑmo mouet hāc q̄stionē. cū volūtas naturaliter insit homī sicut intellect⁹ ꝛ memoria. q̄re volūtas magis diciꝛ mala q̄ȝ intellectus vl' memoria. Sc̄do hui⁹ q̄stionis assignat r̄nsionē. ibi. Ad qđ facile. Et hec in duas. Qꝛ ꝑmo respōdet iuxta vnā opinionē. Sc̄do penes aliā opinionem. ibi. Qui vero dicūt. Prima diuidiꝛ in q̄tuor ꝑtes. Qꝛ ꝑmo penes istā opinionē respondet ad q̄stionē. Sc̄do ꝯtra illā responsione3 assignat obiectionē ꝛ obiectōis solutōe3. Tercio instat ꝯ obiectōis solutōe3 ꝑ alteri⁹ dubitatōis inductōe3. Et q̄rto hanc dubitatōe3 tollit ꝑ duplicē r̄nsionē. Sc̄da ibi. Ubi p̄t q̄ri ꝛc̄. Tercia ibi. S3 adhuc queriꝛ. Quarta ibi. Ad qđ ipi dicūt. Sequiꝛ illa ps. Preterea q̄ri soli. Et diuidiꝛ in tres ꝑtes. Qꝛ ꝑmo mgr̄ mouet q̄stione3. Sc̄do r̄ndet penes verā opinionē. Tercio opiniōis min⁹ vere narrat r̄nsionē. Sc̄da ibi. ꝓposita est q̄stio. Tercia ibi. Alij aūt. Circa illā distinctionē q̄ro illā questionē.

Trũ peccatũ magis ꝓprie dicat̃ esse in
intellectu vl' in volũtate Et videt̃
ꝙ i intellectu. Qꝛ q̃nto aliq̃d imedia
tiꝰ se habet ad primũ p̃ncipiũ qd̃ omino ẽ in/
obliq̃bile tãto minoꝛ defectꝰ ꝯtingit circa ipꝫ
Ista patet. xij. metha. vbi ꝑ h̃ ꝓbat phs ꝙ in
supcelestibꝫ nihil ꝯtigit casuale. ⁊ ix. metha.
vbi ꝓbat̃ ꝙ i sempiternis nec est malũ nec coꝛ
ruptio. Patet etiaꝫ. ij. de generatõne. vbi ait
phs ꝙ ꝓpter lõge distare a p̃mo p̃ncipio coꝛ/
ruptio ꝯtingit in rebꝫ. Sꝫ volũtas imedia/
tiꝰ respicit influẽtiã p̃mi p̃ncipij. Nã q̃uis il
luminatio itellectꝰ q̃nq̃ꝫ fiat a deo mediãtibꝫ
secũdis agẽtibꝫ puta mediãtibꝫ angel'. tñ cha
ritas ⁊ gr̃a q̃ a deo influunt̃ volũtati non p̃nt
causari mediãte aliq̃ creatura. sꝫ imediate so/
lũ a deo. g̃ ⁊c. Cõtra. in illa potẽtia nõ est ꝓ
prie pctm̃. cuiꝰ potẽtie defectꝰ excusat peccatũ.
sꝫ ignorãtia q̃ est defectꝰ intellectꝰ excusat pec
catũ. g̃ ⁊c. Hic q̃ttuoꝛ sũt vidẽda Prio
de distinctõe potẽtiaꝝ aĩe de q̃bꝫ tangit mgr̃ i
lr̃a illiꝰ distinctõis. xxxix. Scd̃o in q̃ potẽ
tia ꝓp̃e habeat esse pctm̃. Tercio q̃d sit syn
derisis. Et q̃rto q̃d sit ꝯsciẽtia.

Articulus primus Quãtũ ad primum
dico ꝙ in aĩa nr̃a repit̃ distinctio potẽtiaꝝ pe
nes distinctõeꝫ actuũ. distinctio viriũ penes
distinctõeꝫ officioꝝ. distinctio ptãtuꝫ penes
modũ ipoꝝ motuũ. disticto poꝛtionũ penes
distinctionẽ graduũ. Primo mõ distin/
guũt̃ itellectꝰ ⁊ volũtas. Nã intelligere ⁊ vel
le specifice distinguunt̃. Scd̃o mõ memo
ria ⁊ itellectꝰ. qꝛ diũsa videt̃ hr̃e officia Ter
cio distinguit̃ synderisis ab libero arbitrio. eo
ꝙ synderisis sit determinata ad vnuꝫ. ⁊ videt̃
hr̃e motũ naturalẽ. libeꝝ autẽ arbitriũ i suo
motu poterit esse oppositoꝝ. disiũctiue tñ ⁊ i
sensu diuiso. Quarto distinguit̃ rõ. qꝛ b̃m
qd̃ fert̃ in supioꝛa dicit̃ poꝛtio supioꝛ. b̃m ꝙo
Instantia qd̃ fert̃ i inferioꝛa dicit̃ poꝛtio ĩferioꝛ. Sꝫ
1 ꝯ p̃dicta p̃t instari. Qꝛ memoꝛari videt̃ eẽ alt̃
actꝰ ab intelligere. g̃ si potẽtie distinguunt̃ ꝑ
actꝰ videt̃ ꝙ memoꝛia ⁊ intellectꝰ nõ solũ sint
2 diuerse vires sꝫ diuerse potẽtie. P̃. actꝰ me
moꝛie p̃cedit actũ intellectꝰ. g̃ memoꝛia reali/
ter distinguit̃ ab itellectu. Cõseq̃ntia patet.
Antecedẽs ꝓbat̃. qꝛ actus intelligẽtie gignit̃
ab actu memoꝛie. sic̃ species q̃ est i intelligẽtia
Solutio gignit̃ a specie q̃ est in memoꝛia. Rñdeo ꝙ
Ad. 1. cũ memoꝛari vt distinguit̃ ꝯ intelligere ñ sit
aliud q̃ꝫ speciẽ intelligibilẽ ꝯseruare ⁊ eadẽ po
tẽtia possit speciẽ ꝯ̄suare ⁊ opari b̃m eã. vt pa/
tet etiã i oculo coꝛpali. q̃ alio mõ speciẽ retinet
⁊ videt b̃m eã. g̃ actꝰ memoꝛie ⁊ intelligẽtie ▪
arguũt diũsas potẽtias. q̃uis aliq̃ mõ argu/
ant diũsas vires penes disticta hm̃oi officia
Uñ ñ q̃libet distinctio actuũ arguit distincti
onẽ potẽtiaꝝ. sꝫ solũ distinctio taliũ actuũ q̃
eliciunt̃ circa diũsa obiecta b̃m distinctas ra
tiones obiectales accepta. Ad scd̃m nego Ad. 2.
ꝯsequẽtiã. qꝛ eidẽ potẽtie p̃nt cõpetere plures
actꝰ. q̃ꝝ tñ vnꝰ oꝛdinat̃ ad alteꝝ sicut impfe/
ctꝰ ad pfectũ. ⁊ ideo actꝰ memoꝛie p̃cedere p̃t
actũ intelligẽtie sic̃ eiusdẽ rei actꝰ semiplenꝰ p̃
cedit actũ plenũ Est tñ h̃ aduertẽdũ ꝙ b̃m Opi. aui.
auicẽ. in. vi. lib. naturaliũ pte. v. c. vi. In pte
aĩe itellectiue nõ est ponẽda memoꝛia. qꝛ b̃m
eũ species nõ possũt ꝯ̄suari nisi i pte sensitiua
q̃cito eñi aliq̃s desinit actual'r intelligere taꝫ
cito species desinit esse i suo intellectu. Propt̃
qd̃ optet b̃m auicẽ. si iteꝝ vult intelligere etiã
eandẽ rẽ quã priꝰ intellexit. ꝙ ꝯuertat se ad in
tellectũ agentẽ vt ab ipso infoꝛmetur Nec tñ
ex h̃ sequit̃ vt ait auicẽ. ꝙ iteꝝ optẽat nos ad/
discere sic̃ a p̃ncipio. qꝛ ab exercitio ⁊ vsu hu/
iusmodi ꝯuersionis ad itellectũ agentẽ relin/
quit̃ in nob̃ q̃dã habilitas ꝑ quã faciliꝰ quis
cõuertit se ad ip̃m intellectũ agentẽ vt ab ipo
recipiat species effluẽtes. ⁊ hec habilitas est
habitꝰ quẽ vocamꝰ sciẽtiã vt videt̃ velle auic̃.
Ratio aũt auic̃. videt̃ in h̃ ꝯsistere. Qꝛ idẽ Rõ auicẽ.
nõ est bñ receptiuũ alicuiꝰ ⁊ etiã cõseruatiuũ
eiusdẽ. sic̃ appet in aq̃. q̃ quidẽ d̃ facili recipit
impͥssionẽ sigilli detracto aũt sigillo imediate
figurã sigilli ꝑdit. ⁊ ecõtrerso apparet de ferro
Sꝫ intellectꝰ nr̃ facillime recipit sil'itudines
reꝝ. ⁊ iõ minime ꝯ̄uat eas. Differt igit̃ memo
ria b̃m intẽtõeꝫ aui. real'r ab itellectu. sic̃ ꝟtus
sensitiua differt real'r ab itellectiua Sꝫ istd̃ Cõtra aui
stare ñ p̃t. Qꝛ cognitõẽs genere differẽtes ne cennã.
cessario videt̃ arguere mẽoꝛias real'r differẽtes 1
sꝫ cognitõ sensitiua ⁊ cognitio itellectiua dif/
ferũt b̃ꝫ genꝰ cognitionũ. g̃ alia erit mẽoꝛia in
tellectiua ⁊ alia sensitiua P̃. q̃nto aliq̃ nat̃a 2
ẽ firmioris entitatis ⁊ pmanẽtie: tãto firmiꝰ ⁊ sta
biliꝰ r̃cipit illd̃ qd̃ sibi imp̃mit̃ Sꝫ ꝟtꝰ itelle
ctiua ẽ firmioꝛis entitatis q̃ꝫ virtꝰ oꝛganica sen
sitiua. vt de se patet. g̃ ⁊c. Maioꝛ ꝓbat̃. qꝛ oẽ
qd̃ recipit̃ ad modũ rei recipiẽtis recipit̃ P̃. 3
si positio auic̃. esset ꝟa. seq̃ret̃ ꝙ q̃ñcũq̃ꝫ aliq̃s
ñ actu ꝯsideraret. tũc nõ solũ esset in potẽtia
accidẽtali ad intelligẽdũ. sꝫ i potẽtia ẽentiali.
ꝯñs ẽ falsũ. g̃ ⁊ añcedẽs. Falsitas ꝯñtis patet
ij. d' aĩa. Probatio ꝯseq̃ntie. qꝛ illa est potẽtia

essentialr respectu alicuius actus. qñ aliquis ad hoc quod exeat i actu indiget aliq forma quam actu non habet quam debet exire i actu. Sz fm positõez auicenne. qñcunqz aliquis actu non intelligeret. tunc semp careret aliq forma mediante q intelligere deberet. cum in pte intellectiua nullaz habeat memoriam per quam talem formaz retinere posset. ergo zc.
4 Item prius natura si i eo nõ sit necessitas ad posterius pt esse sine posteriori. sz species intellectualis est prior actu natura. cum sit principium ipsius actus. nec necessario coexigit actum. qz intelligimus cum volumus. vt dicit. iij. de aia. ergo zc.
5 Item illud qd pfectõis est in virtute cognitiua inferiori. nõ debet denegari virtuti cognitiue supiori. Sz retinere speciem pfectõis est in virtutibus cognitiuis inferioribus. ergo zc. Maior patet. Probatio minoris. qz ascendendo a sensu pticulari per omnes virtutes sensitiuas interiores semp pfectior magis retinet speciem quam imperfectior. Sensus enim communis magis retinet species quam sensus pticularis. z fantasia magis quam sensus communis. z sic deinceps
6 Item illa habilitas acqsita per exercitium conuersionis ad intellectum agentem. vel est entitas absoluta. aut sola relatio. Si primo modo tunc necessario in pte intellectiua habet memoria retinens huiusmodi entitatem absolutam. Si secundo modo. tunc scientia est mera relatio. qd est impossibile. cum ipsa scientia sit in prima specie qualitatis.

Ad ratõez auicene. Ad rõem auicene dicendum quod maior nõ est vera. nisi in aliquibus rebus corporalibus in quibus propter eorum imperfectõez opposite sunt dispositões ad bene retinendum z ad faciliter recipiendum. z per cõsequens nõ cõpetunt simul eidem propter huiusmodi dispositões oppositas. Hoc autem nõ habet locum in supioribus z spualibus. puta in ipa intellectiua virtute. q nõ mediante dispositõne addita sz imediate per suam naturam speciem recipit z retinet.

Thomas Est etiam aduertendum quod doctor cõmunis positõez auicene pertractans prima pte. q. lxxix. arti. vi. dicit. quod si memoria accipiat solum p vi cõseruatiua specierum. tunc optet memoriam esse in pte intellectiua. Si vero de rõne memorie sit quod eius obiectum sit preteritum. tunc memoria nõ erit in pte intellectiua sz tm in sensitiua q est apphensiua pticularium. Nam preteritum cum significet esse sub determinato tpe ideo ad cõditõem pticularis ptinet.

Cõtra thomã. Sz quamuis primum istius distinctõis dictum simpliciter reputem esse verum. Scdm tñ pt impugnari.
1 Qz aie sepate quamuis nõ habeant memoriam sensitiuam. tñ rerum pticularium z preteritarum memoriam hre videntur. Nam sicut ait aug. xiiij. de tri. c. iij. beati recordantur se habuisse fidem in hoc mundo. Item ille diues i inferno fratrum suorum recordabatur quos habuit in hoc mundo
2 Item quamuis puidentia sit respectu tpis eterni hati. puta respectu tpis futuri. est tñ in pte intellectiua. Sic quamuis memoria cernat preteritum vt preteritum tñ poterit esse i pte intellectiua.
3 Item si memoria preteritorum vt preterita sunt nõ posset hri i pte intellectiua. tunc angeli z aie separate preteritorum vt preterita sunt ñ possent hre memoriam. qd simpliciter videtur esse falsum z aliqualiter piculosum. qz angeli custodes nri quasi ñ habentes experientiam preteritorum minus caute nos possent de futuris periculis custodire. Aie etiam beate nõ recordarent passionis xpi. nec suorum pctorum z p cõsequens ñ essent grate de liberatõe a pctis preteritis p huiusmodi xpi passionem
4 Item ois virtus cognitiua cõcludens pdicatum aliqd preteritum z particulare de particulari. necessario memorat preteriti vt preteritum est. z cognoscit particulare vt pticulare est. sz aia sepata nõ habens memoriam sensitiuam pt huiusmodi cõclusionem deducere. pt enim cõcludere quod hic hõ suscipit hanc penam eo quod tali die fecit hoc peccatum. ergo zc.
5 Item intellectus pt cognoscere singulare vt singulare est z preteritum vt preteritum est. ergo z memoria intellectiua pt esse preteriti vt preteritum est. z singularis vt singulare est. Cõsequentia patet. Probatio antecedentis. qz ois virtus cognitiua ponens differentiam inter aliq. illa distincte cognoscit vtrumque differentium extremorum. Ista patet. ij. de aia. per hoc enim pbat aresto. quod sensus cõmunis cognoscit obiecta oim sensuum pticularium. qz discernit inter ea differentiam. Sz intellectus cognoscit differentiam inter vniuersale z particulare. z inter preteritum z futurum. ergo zc.

Cõfirmat. Et cõfirmatur. qz singulare habet p se entitatem. ergo z p se habebit intelligibilitatem.

Articulus secundus.

Quantum ad secundum articulum pono duas cõclones
1 Prima est quod pctm ppe ñ habet esse i potentia itellectiua. Qz ex eo quod rebus malis adheremus ex hoc pctm cõmittimus. Sz cõsiderãdo vel intelligẽdo mala ñ adheremus malis. ergo zc. Maior patet. Minor etiam declarat. qz quanto quis malum clarius cognoscit tanto ipm magis detestatur. Et hec videtur ee intẽtio aresto. i. elencorum. vbi ait. quod scire malum ñ est malum. sed velle vel facere malum malum est.
2 Item bonum z malum sunt in rebus. vt patet. vi. metha. verum autem z falsum sunt i itellectu. hoc supposito arguitur sic. Scdm actum illius potentie peccare nõ possumus fm cuius potentie actum ad malum nõ

tendimꝰ. actꝰ aūt potētie itellectiue est hmōi. ğ zc. Maior patet. Probo minorē. q: in in/ telligēdo nō est motꝰ aīe ad res. ſʒ rez ad aīaʒ. ⁊ iō intelligēdo mala ⁊ vicia nō viuificamur p tendentiā intellectꝰ ad ipa mala. ſʒ mala no bilitant p tendentiā eoz ad ipm intellectū in

Instantia q̄ incipiūt esse modo spūali Sʒ forte dicet

1 q oppoſita habēt esse circa idē. ſed aliq̄ virtu tes habent esse in ipo intellectu. vt patet. vi. ethi. ğ ⁊ aliq̄ vicia. ⁊ p ɔſeqns aliq̄ peccata po

2 terūt esse i intellectu. P. fides ⁊ infidelitas sunt opposita. ⁊ per ɔſequēs habēt fieri circa idē. ſʒ fides est in intellectu. ğ ⁊ infidelitas q̄

3 est maximū peccatū. P. nihil est phibitū nisi q: peccatū. ſʒ mlte scientie sunt phibite q̄

Solutio habēt esse in intellectu. Ad primū dicēdū

Ad. 1. q oppositū virtutis intellectualis nō est pec/ catū pcise. nisi inordinate esset volitū vel aliq̄ modo desideratū. Oppositū aūt virtutꝭ mo/ ralis ⁊ maxime eiꝰ q̄ cadit sub diuino pcepto ħ est peccatū. ⁊ de illo argumentū nō pcedit.

Ad. 2. Ad secundū dicendū q fidē habere n̄ pos sumꝰ nisi mediāte ɔſensu volūtatis. teste au/ gustino q̄ ait. Et si cetera q̄s possit nolēs: cre/ dere nō pt nisi volēs. Igit infidelitas nō est peccatū nisi inq̄ʒtū est volita. Nā ſm augusti nū qđ nullo modo est volūtariū nullo mō ē peccatū. Vn̄ si essʒ simpliciter inuincibilis in fidelitas in aliq̄. talis infidelitas nō esset pec catū. Debemus tn̄ pie credere q in nullo hoīe infidelitas sit omnino inuincibilis. quin poti us si talis infidelis totū faceret qđ in se est ad inquirendū ea q̄ credēda sunt. deꝰ siue p ange los. siue p hoiem. siue [redacted] seipm sibi manifesta ret credendam veritatē. Exemplū de cornelio

Ad. 3. actuū. x. c. Ad terciū dicēdū q tales artes nō sunt sciētie ſʒ potiꝰ deceptiōes. Et dato q aliq̄d sciētificū esset i eis ħ nō esset phibitum vt sciētificū: ſʒ pp̄ter male volūtatis turpem

Secunda vsuʒ. Scđa ɔclusio est q peccatū pp̄rie et

conclusio. pncipaliter habet esse in potētia volitiua. Q: meritū ⁊ demeritū habēt esse circa idē. ſʒ om̄e bonū tm̄ est meritoriū q̄ʒtū est volūtariū. ğ [redacted] sil̄r malū tm̄ est demeritoriū q̄ʒtū est volūtari um. Propter qđ ait augustinꝰ in de vera reli gione. q om̄e peccatū intm̄ est peccatū inq̄ʒtū est voluntariū. P. ſm augustinū. x. de tri.

2 c. x. tota puersitas est frui vtēdis. ⁊ vti fruen/ dis. Sʒ tā vti q̄ʒ frui est actꝰ volūtatis. ğ zc.

Instantia Sʒ forte dicet q vti est ordinare ea q̄ sunt

1 ad finē vltimū i ipm talē finē. ſʒ ordinare spe/ ctat ad intellectū. ğ videt q vti sit actꝰ intelle

2 ctus. Itē ɔtra ɔclusionē in se pt sic instari

Scđm illꝰ potētie actū peccare nō possumꝰ q̄ est essentiał'r libera. volūtas est hmōi. Ma ior patet. q: Joh. viij. dicit. Qui facit pctm̄ ſuꝰ est pctī. ſuitꝰ aūt repugnat librati Re/

spōdeo ad primū q licet oſ̄ndere q̄uō vna res Solutio Ad. 1.

ad aliā debeat ordinari spectat ad intellectuʒ. tn̄ exeq̄ talē ordinē spectat ad voluntatē. Vn̄ ait augustinꝰ. q vti est assumere aliq̄d i facul tatē volūtatis. Vn̄ licet ipiꝰ intellectꝰ sit ostē dere q̄d ɔſequēdū sit. vł q̄d fugiēdū. ɔſeq̄ tn̄ ⁊ fugere spectat ad volūtatē. cū igit tota ratio pctī ɔſistat in ɔſecutōe fugiēdoz ⁊ fuga ɔſe/ quendoz. ğ zc. Ad aliud dicendū q q̄uis

seruitꝰ coactōis repugnet libertati. tn̄ seruitꝰ Ad. 2. volūtarie subiectōis sibi nō repugnat. Effi/ cit igit volūtas serua peccati non coacte: ſʒ ex ħ q spōte vel volūtarie ɔſentit in actꝰ pctōz.

Quantū ad terciuʒ

articulū primo videndū est q̄d sit synderisis. Scđo vtz synderisis in aliq̄ pctōre extingui

Articulus tercius.

possit. Quantū ad primū dico q synderisꝭ est habitꝰ pncipioz i agibilibꝫ. sic intellectꝰ ē

Inquisitō prima.

habitꝰ pncipioz i speculabilibꝫ. Et iō dr̄ syn derisis a syn qđ est con ⁊ heresis qđ est electō eo q p modū pncipioz agibiliū ɔcurrere vi/ deat i om̄i electōe rez agibiliū. Sic etiā ha bitꝰ q̄ dicit intellectꝰ ɔcurrere videt i om̄i spe culatōe rez speculabiliū. Vn̄ nihil aliđ vide tur esse synderisꝭ nisi habitꝰ seu virtꝰ naturał' q̄ naturał'r inclinamur ad bonū ⁊ refutamus malū. seu q̄ naturał'r iudicamꝰ bonuʒ ɔſeqn/ dū ⁊ malū fugiēdū Sʒ forte dicet si synde

Instantia

risis respicit electōeʒ. tūc videt eēidē qđ libez arbitriū. cū liberi arbitrij sit eligere. vt patuit supꝰ. dist. xxv. ⁊ p ɔſeqns n̄ erit habitꝰ ſʒ po tētia Rn̄deo q synderisꝭ ⁊ liberz arbitriū se

Solutio.

habent mō opposito. Q: liberz arbitriū dicit ipaʒ potētiā q̄ est volūtas vt habet ordinē ad iudiciū intellectꝰ đ rebꝫ eligēdis. ſʒ synderisis dicit habitū itellectualē q̄ iudicamꝰ de eligē/ dis i ordie tn̄ ad volūtatē. Nā cū sit habitꝰ in tellectꝰ practici iō extēdit ad volūtatē. q: itel lectꝰ extensiōe fit practicꝰ. vt patet. iij. de aīa.

Quātū ad scđm dico q synderisis directe

Inq̄sitō se cunda.

extingui n̄ pt. Q: n̄ solū pncipia speculabiliū. vez etiā pncipia agibiliū sūt nobꝭ naturał'r no/ ta seu inserta in lumīe intellectꝰ agētis. Sic ğ tale lumē extingui nō pt q̄ʒtū ad sui substā/ tiam. sic nec synderisis q̄ imediate innititur tali lumine. Quantū tamen ad vsum potest extingui per accidens. Nam aliqua existēte

corruptõe in fantastico organo. nõ potest qs hr̃e visum ratõis nec respectu speculabiliũ nec respectu agibiliũ. Istud tamẽ poti⁹ debz dici suspensio sinderisis seu rationis. q̃z extinctio. Et ista videt̃ esse intẽtio beati hieronimi qui ait. q̄ nec in caym hm̃õi scintilla totaliter fuit extincta. Sz forte dicet̃ q̄ i illo q̃ in suis peccatis letat̃ videt̃ synderisis esse extincta. sz aliq̃ peccãt ex electõe. vt patet. vij. ethi. ⁊ letãtur cũ malefecerint. ⁊ exultãt i reb⁹ pessimis. vt patet in puerb. Maior patet. q: synderis⁹ remurmurat ꝯtra malũ ⁊ inclinat ad bonuz.

Instantia 1

2 P̄. multi sunt infideles q̃ nullũ habẽt remorsuz ꝯsciẽtie de sua infidelitate. ergo extincta est i eis sinderisis q̃ detestat̃ om̃e peccatũ.

Solutio. Ad. 1. Rñdeo ad primũ q̄ malicia facit mentiri circa pncipia saltẽ i pticulari. vt patz. vi. ethi. nõ tñ i vniuersali. ⁊ ideo licet ex mẽtis distractione ꝯtingat qñqz q̄ aliq̃s eligat peccatũ et letet̃ in suis iniquitatib⁹. tñ si reuertit̃ ad seipsum interna meditatõe. vtiqz aliqualẽ sentit remorsuz de scelerib⁹ ppetratis.

Ad. 2. Ad secũdũ dicendũ q̄ h̄ nõ ꝯtingit in infideli pp̄ter extinctionẽ synderisis. sz p tãto q: sillogisando false subsumit. p ipam em̃ sinderisim assumit hãc verã maiorẽ. q̄ om̃is infidelitas est detestanda. sz p actũ ratõis errãtis subsumit falsam minorẽ qua dicit. q̄ nõ sua opinio sz oppositũ sue opinionis est infidelitas. ⁊ iõ false ꝯcludit q̃uis verã habeat noticiã pncipioꝝ

Articulus quartus. Prima cõclusio. Quãtuz ad quartũ principale vidẽdũ est q̃d sit ꝯsciẽtia. Et q̃tũ ad h̄ dico q̄ ꝯsciẽtia est applicata sciẽtia. Nã qñ sciẽtiã quã hẽm⁹ d̃ agibilib⁹ actu applicam⁹ ad h̄ agibile vl̄ ad illud. tũc i nobis fit ꝯsciẽtia. vl̄ de ꝓsequẽdo si bonũ est. vl̄ de fugiendo si malũ est.

Nota val de bene. Ad cui⁹ intellectũ est sciendũ: q̄ sicut sillogisando i speculabilib⁹ tria ꝯcurrunt. s. habit⁹ pncipioꝝ q̃ dicit̃ intellect⁹. ratio. ⁊ sciẽtia. ita q̄ intellect⁹ p̄bet maiorẽ. puta om̃e totũ est mai⁹ sua pte. ratio q̃ discurrit circa singularia subsumit minorẽ. puta circulus respectu semicirculi est q̃dã totũ. ⁊ sciẽtia insistit ꝯclusioni puta q̄ circul⁹ est maior semicirculo. sic sillogisando i agibilib⁹ hec tria cõcurrũt. s. synderisis ratõ ⁊ ꝯsciẽtia. ita q̄ synderisis p̄bet maiorẽ. puta. nulli inferẽda est iniuria. ratio minorẽ. puta. rem aliẽnã inuito dño accipe ẽ iniuria. igit̃ ꝯsciẽtia insistit ꝯclusiõi puta. q̄ a nullo sua res debet auferri ipo inuito.

Scd̃a cõclusio. Secũdo dico q̄ om̃is faciẽs directe cõtra cõscientiã suã peccat. Quia om̃is ille qui credit se male facere ⁊ tñ nõ resistit sed hm̃õi op⁹ ꝓsequit̃ ille peccat. faciẽs directe ꝯtra cõsciẽtiã suã est hm̃õi. ergo ⁊c. 1

P̄. ad ratõem peccati sufficit q̄ quis velit peccare. sz om̃is faciens contra ꝯsciẽtiã vult peccare. ergo ⁊c. 2

Instantia. Sz forte dicet̃ q̄ si istud esset verum. tunc habẽs erroneã ꝯsciẽtiã esset perplexus. q: si agit s̄m suã ꝯsciẽtiã tũc peccat. alias ei⁹ ꝯsciẽtia nõ esset erronea. Si aũt nõ agit. tũc s̄m istã ꝯclusionẽ iteꝝ peccatũ cõmittet seu peccabit eo q̄ militat ꝯtra ea q̃ sua ꝯsciẽtia dictat.

Solutio. Respondeo q̄ talis esset perplexus s̄m q̃d puta ipe est pplexus q̃diu manet in tali errore pertinaciter nolẽs vti sup eo ipoꝝ sapientũ ⁊ litteratoꝝ ꝯsilio. tamẽ nõ est ibi perplexitas simpliciter. quia si voluerit ad sapientũ et sacre scripture instructionẽ seu ꝯsiliũ. ab huiusmodi errore poterit libari. Q, autẽ ipo in suo errore durante perplexus sit. ⁊ quãcunqz partem eligat q̄ peccet. exp̄sse patet per magistrũ sententiaꝝ in glosa sup illo verbo ad Roma. xiiij. Om̃e autẽ q̃d nõ est ex fide peccatũ est.

Instantia. Forte dicetur q̄ preceptũ iudicis inferioris non obligat aliquẽ vbi obuiat p̄cepto domini superioris. sed cõsciẽtia gerit vicem iudicis inferioris. ergo eius preceptũ non obligat vbi repugnat p̄cepto dei.

Solutio. Respondeo q̄ quãuis quis non peccet faciendo cõtra preceptum iudicis inferioris vbi scit q̄ tale preceptum repugnat mãdato superioris domini. tamen si ipse credit tale preceptũ esse de intentione domini superioris. tunc peccat tale preceptum transgrediendo. eo q̄ in hoc ipse intendat transgredi mandatũ superioris domini. Sic autẽ est in ꝓposito. quia faciẽs cõtra cõscientiam. credit facere cõtra dei voluntatem.

Ad principale argu. Ad argumentũ principale dicendum q̄ nõ obstante tali imediatione. ipa voluntas ratione sue libertatis potest se auertere ab illo inobliquabili principio ⁊ ideo potest peccare. nec cetere potentie possunt peccare nisi volũtate assentiente

Distinctio. xl. et. xli.

Post hec d̃ acti

bus. Postq̃z mgr̃ determinauit d̃ actualis peccati radice. puta d̃ humana voluntate. hic incipit determinare de iam dicte radicis germine. puta de malo opere. Et diuidit̃ i duas ptes. Quia primo tra/

ctat generaliter de pctis cōmunibus. Scdo de pec catis grauissimis ac singularibus. dist. xlij. ibi. Est preterea qdā gen⁹ pcti. Prima i duas. qr pmo considerat vniuersaliter q̄dā respicientia qli bet pcta mortalia. Scdo ptractat aliq̄liter ip sorum pctorum pncipia distinctiua. dist. xlij. ibi. Cū aūt volūtas mala. Prima i duas. Quia pmo determinat de bonitate z malicia ɔtingēte rōe finis volūtatē afficiētis. Scdo rōe lumi nis intellectū dirigētis. dist. xli. ibi. Cūqz in tentio bona. Prima diuidit in duas ptes sm qd ad pñtis ppositū mouet duas q̄stiones. qz pma ē. vtz oēs act⁹ sint iudicādi boni vel mali ex fine. Scda vtz oēs act⁹ ex finibus intē tis debeam⁹ iudicare. Scda ibi. Sz q̄rit vtz. Et hec i tres. Qz pmo rñdet sm opinionē fal saz. Scdo rñdet p opinionē veraz z ɔsequit eā. Et tercio ɔ qdā dictū ducit instantiam. Scda ibi. Alijs aūt videt. Tercia ibi. Que tñ qdā ɔtendūt. Sequit illa ps. Cūqz in tentio bona. Et hec ē dist. xli. In q mgr pmo de his q carēt fide q aīa dirigit mouet q̄stionē Scdo de volūtario ɔcurrēte i omi pcto facit mentōez. ibi. Preterea inuestigari optet. Pri ma i duas. Qz pmo mouet q̄stionez. Scdo circa eā recitat duplicē opinionē. ibi. Qd a q̄ busdā. Et hec diuidit i duas ptes sm q du as recitat opiniones. Scda ibi. Alij vero q̄ Prima i tres. Qz pmo opinionē ponit. Se cūdo ɔ eā opponit. Et tercio soluit. Secūda ibi. His autē. Tercia ibi. Quibus illi rñdent. Sequit illa ps. Preterea inuestigari opor tet zc. Et diuidit i tres ptes. Qz pmo ostēdit mgr q omē peccatū est aliq̄ modo volūtariū. Scdo pquirit vtz volūtas sit ois peccati sb iectū. Tercio infert qdaz correlariū. Scda ibi. Illi⁹ etiā intelligētia. Tercia ibi. Si aūt omē pctm. Circa has distinctōnes quero hanc q̄stionem.

Utrū aliqs act⁹ sic indifferēs possit eē q neqz bon⁹ sit neqz mal⁹. Et videt q sic. Quia ɔtingit dare actū q̄ nec ē meritori⁹ neqz demeritori⁹. g ɔtigit dare actū q̄ neqz est bon⁹ neqz mal⁹. Cōsequētia patet a sili. Antecedēs pbat. qz si infidel naturali pi etate dat paupi elemosinā. talis act⁹ nō ē me ritori⁹. cū infidel mereri nō possit. nec demeri tori⁹. cū sit de genere bonorum. z nō fiat mala in tentōe. nec pper malū finē. Cōtra. nullum verbū pt esse indifferens. g nec aliqd factū pt esse indifferēs. Cōseqntia patet p locū a ma iori. Probatō antecedētis. qz omē verbū aut est aptū natū ordinari i bonū finē z ordinat i ipm. z tūc est bonū. aut nō est natū ordinari i bonū finē. z tūc est malū. aut est natū ordina ri in bonū finē z nō ordinat. z tūc est ociosuz. z p ɔseqns peccatū. qz de omi verbo ocioso opor tet nos reddere rationē. vt patz Matth. xij.

Hic q̄tuor sunt vidēda. Primo vtrū aliqs act⁹ siml possit esse bon⁹ z mal⁹. Se cūdo de q̄sito. Et hoc q̄ ad dist. xl. Tercio vtz ois act⁹ infideliū sit pctm. Et q̄rto vtz omē pctm sit volūtariū. Et hec q̄ ad dist. xli.

Quātū ad primum (Articulus primus) pono duas ɔclusiones. Prima ē q impos sibile est vnā z eandē actōez i genere entis sil esse bonā z malā simpliciter. (Prima cōclusio.) Qz impossibile est ɔtraria siml esse in eodē. sz bonū z maluz sunt ɔtria. vt patet i postpdicamētis. c. de oppositi one. Scda ɔclusio est q eadē actio i gene re moris nō pt siml esse bona z mala. (Scda cō clusio.) Qz nō pt q̄s siml duobus dñis seruire. vt patet Matt. vi. Sz bona actōe i genere moris seruit deo. z mala dyabolo. q̄ etiā sunt dñi opposita rum volūtatū. g zc. Sz forte ɔtra primā ɔclu sionē dicet. q omē qd ē in q̄tū est bonū est. cū ens z bonū ɔuertant. g nlla actio i genere en tis poterit sic esse mala q̄n tñ aliq̄ mō sit bona (Instantia 1)

Itē ɔ scdaz ɔclusionē sic. In vno z eodez motu cū q̄s vadit ad ecclīā pt pmo hre bonā intētionē ex tendētia i bonū finē. z postea ma lā ex tendētia i malū finē. g vn⁹ z idē ɔtinuus mot⁹ i genere moris pt esse bon⁹ z mal⁹. 2 Pt. actio z passio sunt vn⁹ mot⁹. vt patet. iij. phi sicorum. sz passio martiz fuit bona z deo grata q̄uis actio tyrannorum fuerit mala. Iuxta qd ait qdā poeta. Actio displicuit. passio grata fuit. g idē mot⁹ fuit siml bon⁹ z mal⁹. 3 Pt. si male tentatō i resistit. tūc est meritoria. si nō re sistit. tūc est mala z demeritoria. sz q̄nqz eidez tentationi in vna sui parte resistitur. z in alia parte non resistitur. ergo zc. 4 Propter has z ceteras cōsimiles instantias est aduerten dum. q vna potest esse actio in genere entis que tamē nō est vna in genere moris. z econ uerso. Nā si aliquis vno z cōtinuo motu va dens ad ecclesiam primo habet bonam inten tionem seu bonum finem intendit. z postea malū q̄uis talis ɔtinu⁹ mot⁹ sit actus vnus in genere entis. tñ nō est vn⁹ in genere moris Et ecōuerso si manet ɔtinue i bona intentio ne actualiter vel saltem habitualiter z motus interrumpatur. non erit vnus actus in gene re entis quamuis sit vnus in genere moris.

Cui⁹ ratio est. q̄z res in genere entis est ꝑ sua principia a quibꝫ habet esse. ⁊ ideo actō puta ambulatio in genere entis dicit̄ vna inq̄ꝫtum est ab eisdē principijs cōtinua. dicit̄ bona q̄ꝫdiu ꝓcedit a sufficiēti virtute ꝓgressiua. dicit̄ aūt mala q̄n virt⁹ ꝓgressiua incipit deficere et tibia claudicare. Sꝫ in genere moris tal' ambulatio collocat̄ put est a volūtate impata. q̄ si ꝯformat̄ recte ratōni tūc est bona. Si autē nō habet se ꝯformiter ad rectā rationē sed ab ea discordet ꝑ intentionē ꝑuersā seu inutilis finis. tūc est mala. Et q̄z intentio finis mutari pt̄ actōe manēte ꝯtinua. ⁊ itez actio pt̄ discōtinuari intentōne finis manēte eadē. ideo ⁊c. Et ꝑ hoc patet ad instantias supradictas.

Solutio

Ad. 1. Unde ad primū dicendū ꝙ q̄ꝫuis aliq̄ actio forte posset simul esse bona ⁊ mala ſm q̄d nō tamē pt̄ esse bona ⁊ mala simpliciter. vnū ꝫ em̄ istoꝝ infert ꝯtradictionē alteri⁹. ⁊ ideo simul eidē nō poterūt ꝯuenire.

Ad. 2. Ad secundū dicendū ꝙ ibi nō est eadē actio in genere moris.

Ad. 3. Ad terciū dicendū ꝙ passio martyꝝ nō fuit bona nec deo grata ſm se. sed ratōe adiuncte actionis puta ratōe acceptatōis voluntatie. qua martires hmōi passionē cōplacenter acceptabant ꝑpter deū. Talis aūt actio puta acceptatio q̄ ꝑ se fuit bona ⁊ deo grata. realiter differebat ab actōne tyrānoꝝ.

Ad. 4. Ad quartū dicendū ꝙ illa tentatio nō est vna actio in genere moris. Potest etiā dici ꝙ act⁹ quo p̄mo resistit̄ ⁊ postea ꝯsentit̄ nō est vn⁹ act⁹ nec in genere moris nec in genere entis. dato etiā ꝙ tentatio sit vna ⁊ eadē.

Articulus secundus.

Quantū ad secūdū

principale cū duplex sit act⁹ hoīs. s. interior ⁊ exterior. ideo primo videndū est vtrū actus exterior bon⁹ addat aliq̄d bonitatis sup bonitatē act⁹ interioris puta sup actū volūtatis. Secūdo vtꝝ aliq̄s istoꝝ actuū possit esse indifferēs.

Prima in q̄stio istı⁹ secūdi articuli.

De p̄mo dico ꝙ sic. Quia act⁹ malus exterior addit aliq̄d malicie sup maliciā actus interioris. ergo act⁹ bon⁹ exterior addit aliq̄d bonitatis sup bonitatē act⁹ interioris. Cōsequentia patet. Antecedēs ꝓbo. q̄z a iusto iudice pl⁹ seu magis punit̄ malicia volūtatis cū exteriori ope fuerit adimpleta q̄ꝫ sine tali ope.

1 ... 2 P̄. si nihil bonitatis adderet act⁹ exterior sup actū interiorē in via. tūc ī patria nō daret̄ mai⁹ p̄miū his q̄ virgines sunt mēte ⁊ corpe. q̄ꝫ his q̄ mēte sunt virgines ⁊ non corpe. Cōseq̄ns est falsum. Cōseq̄ntia patet. q̄z maiori bonitati actuū ꝑ nos cōpletoꝝ in via dat̄ mai⁹ p̄miū in patria. Falsitas aūt ꝯsequentis patet. q̄z virginibꝫ mente ⁊ corpe dat̄ aurea ⁊ aureola. ceteris autē sola dat̄ aurea. Nā aureola dat̄ tantūmodo triplici statui hominū. puta virgines habēt aureolā ꝑpter puritatē ꝯcupiscibil'. martires ꝑpter strenuitatē irascibilis. ad strenuitatē em̄ irascibilis spectat tendere ad ardua ⁊ aggredi terribilia. Sꝫ finis oīm terribiliū est mors. Unde dicit̄. iij. ethico. Terribilissimū aūt mors. terminus em̄ est. igit̄ apparet ꝙ martires maximā habēt strenuitatē ī sua irascibili. qui sine timore volūtarie se morti exponūt ꝑpter deū. Doctoribꝫ etiā dat̄ aureola ꝑpter sciētie claritatē. Uñ Dañ. xij. Qui aūt docti fuerint fulgebūt tanq̄ꝫ splēdor firmamēti. ⁊ q̄ ad iusticiam erudiūt multos quasi stelle in perpetuas eternitates.

Forte dicet̄ ꝙ de beato martino cantat̄ sic. O altissima aīa quā ⁊ si gladi⁹ persecutoris nō abstulit tamē palmā martirij nō amisit. ergo videt̄ ꝙ sine exteriori ope martirij beatus martin⁹ habeat aureolā martirum. Iohannis

Solutio. Rñdeo ꝙ hoc est intelligendū q̄ꝫtū ad aureaꝫ seu q̄ꝫtū ad p̄miū essentiale in q̄ multos etiā excedit martires. vt verisilr̄ est credendū.

3 P̄. apl's. ij. ad Choꝛ. c. ix. loq̄ns d' opibꝫ exterioribꝫ ait. Qui parce seminat parce ⁊ metet. ⁊ q̄ seminat in benedictōibꝫ de benedictōibꝫ ⁊ metet.

4 Itē sup illo verbo ad Gal. vi. tpe suo metem⁹ nō deficiētes. dicit glosa. q̄ꝫtum seminam⁹ in opibꝫ. tantū metem⁹ de fructibꝫ.

Est igit̄ aduertendū ꝙ ꝑ bonū op⁹ exterius quadruplicē vtilitatē seu bonitatē intrinsecus ꝯsequimur. Prima est ꝙ act⁹ nostre dilectōis ꝑficit̄. q̄z act⁹ ꝑficit̄ ex eo ꝙ tendit in debitū obiectū ⁊ terminat̄ ad debitū terminū sꝫ actu dilectōis quo deū diligim⁹ ⁊ ꝓximū tendim⁹ in bonū op⁹ exteri⁹ tanq̄ꝫ in debitū obiectū. ex dilectōne em̄ imus ad ecclesiā facim⁹ elemosinā. ⁊ sic de alijs. ergo ⁊c. Secunda est ꝙ si talia bona opa fiāt ex toto conatu vl' si sepi⁹ iterant̄ tūc augēt habitū charitatis. q̄z sicut ex frequēti citharisatōe augemur in habitu citharisandi. q̄z ex hoc semp magis ⁊ magis habilitat̄ man⁹ nostra ad citharisandū. sic sepi⁹ faciēdo opa charitatis spūsancto cooperante augemur in habitu charitatis.

Terciū bonū ⁊ vtile est ꝙ grā ī essentia aīe excellentior efficit̄. Nā cū agere p̄supponit esse. ⁊ ſm dyonisium. iiij. de angelica hierarchia prius cōpetat nobis spūale esse ⁊ postea spūale agere. ideo nō pt̄ fieri augmentū ī charitate

respiciēte volitiuā pōtentiā ꝑ quā nobis cōpe
tit spūale agere. nisi fiat augmentū in grā re/
spiciēte aīe essentiā ꝑ quā nobis cōpetit spūa/
le esse. nō pt em̄ fieri augmētū in posteriori ni
si fiat augmentū in priori. Quartuȝ est ꝙ
deo magis vnimur ⁊ intimius in ipm̄ trāsfor
mamur. qꝛ amor nō sinit suiipsiꝰ esse amato/
res. sȝ collocat eos ī re amata. vt patet per hu
gonē in libro de arra spōse. Amor em̄ si fortis
fuerit extasim faciēs trāsformat amātē ī ama/
tū. vt ait dyonisiꝰ in de di. no. Sȝ vt iā patu
it ex bonis opibꝫ magis inardescit dilectō aīe
amorose. Sicut em̄ ministrādo igni materi
am cōbustibilē ignis in maiorē flāmā erigit.
sic ex bonis opibꝫ flāma charitatis eleuat. ⁊ ꝑ
ꝯsequēs aīa in deū intimiꝰ trāsformat. Est
etiā aduertendū ꝙ q̄uis opꝰ exteriꝰ addat bo
nitatē modo q̄ dictū est sup actū interiorē. cir
cūscripta tm̄ bonitate interioris actꝰ. nulla ma
net bonitas meritoria in actu exteriori. Nā si
cut ait ambrosiꝰ. affectꝰ tuꝰ nomē opi tuo im
ponit. Et augustinꝰ sup ps̄. xxxi. Bonū opꝰ
intentio facit. intentōeȝ fides dirigit. nō val
de attēdas q̇d hō faciat sȝ q̇d cū facit attēdat
Uñ mgr̄ in lr̄a tractās illud Matth. vij. nō
pt arbor bona malos fructus facere. neqȝ arbor
mala bonos fructꝰ facere. ait. noīe arboris nō
natura humane mētis sȝ volūtas intelligit. q̄
si mala fuerit. nō bona sȝ mala opa facit. si ve
Instantia ro bona fuerit. bona nō mala opa facit. For
te ꝯtra h̄ dicet. ꝙ si istud est verȝ. tūc cū ille q̄
furat vt det elemosinā habeat bonā intentōeȝ
sequeret ꝙ furādo bene faceret ⁊ ꝑ ꝯsequēs me
reret. Cuiꝰ oppositū docet augustinꝰ in libro
ꝯtra mendaciū dicens. Quis dicat furemur
diuitibꝫ vt habeamꝰ q̇d demus paupibꝫ. aut
falsa testimonia ꝓferamus nō vnde innocen
tes ledant sȝ potiꝰ saluent. Et parȝ infra sub/
dit. Quis h̄ dicit nisi q̄ res hūanas moresqȝ
conat ⁊ leges subuertere. Et sequit ibidē. Iu
sticia em̄ merito punit eū q̄ dicit se subtraxis/
se supflua diuiti vt pberet paupi. ⁊ falsariū q̄
alienū corrupit testamentū vt is esset heres q̄
faceret elemosinas largas. nō ille q̄ nullas. et
eū q̄ se fecisse adulteriū ōndit vt ꝑ illā cū q̄ fe
cit hominē a morte liberet. Et ibidē augusti/
nus instat ꝯtra se dicēs. Sȝ dicet aliq̇s. ergo
equādꝰ est fur cuilibet furi q̄ volūtate miseri/
cordie furat. Et rn̄det augustinꝰ. Sed horȝ
duorȝ n̄ ideo quisqȝ est bonꝰ. qꝛ peior est vnꝰ.
peior em̄ est q̄ ꝯcupiscēdo q̄ȝ q̄ miserādo furat
Solutio Ad istud pōt dici ꝙ iste q̄ furat vt tribuat
elemosinā nō habet bonā intentōeȝ. qꝛ q̄uis
sit bonū paupibꝫ de suo dare. tm̄ nō est bonūȝ
aliena dare paupibꝫ. vl' etiā sacrificare. Et iō
ƀm aplm̄ nō debemꝰ facere queqȝ mala vt eue
niant queqȝ bona. Sicut em̄ ad ꝯstruenduȝ
multa requirunt. ad destruendū tm̄ vnū solū
sufficit. sic ad h̄ ꝙ opꝰ sit bonū bonitate mora
li vel etiā meritoria necesse est ꝙ sit bonū natu
raliter ⁊ formaliter. puta ꝙ sit de genere bono
rū. ⁊ ꝙ fiat bene puta ꝯformiter ad rectā ratio
nē ꝑ intentōeȝ boni finis. Quocūqȝ autē horum
deficiēte tota opatio dicet mala. Nā q̄uis bo
nū ꝯsistat ex oībꝫ suis ptibꝫ. tm̄ malū constat
ex pticularibꝫ defectibꝫ. vt patȝ. iiij. ethi. Uñ
sic turpitudo oris vl' vniꝰ alteriꝰ mēbri fac̄ ꝙ
tota imago dicit turpis. nō obstāte ꝙ qd̄libet
aliud mēbrȝ eiusdē imaginis ƀm se ꝯsideratū
sit pulcrȝ ⁊ bene factū. sic ⁊c̄. Quo ad scd̄aȝ
inq̄sitionē dico ꝙ tā actꝰ interior q̄ȝ actꝰ exte/
rior pt dupliciter fieri. Uno modo sine delibe Inq̄sitō se
ratōe. Alio modo cū deliberatōne. Primo cūda istius
modo pt esse indifferens ita ꝙ nec sit bonꝰ nec secūdi arti
sit malꝰ bonitate morali seu malicia de q̄ locu culi.
ti sunt phi. neqȝ etiā bonꝰ meritoria bonitate.
vel malꝰ demeritoria malicia. de quibꝫ loquū
tur theologi. Qꝛ oīs bonitas ac malicia p̄sup 1
ponit deliberatōeȝ. sȝ nō existēte p̄supposito.
nō pt esse p̄supponēs. P. in omi actu tā mo 2
rali q̄ȝ theologico modo p̄dicto agēs intēdit
aliquē finē. Sȝ agēs sine omi deliberatōe nō
intēdit aliquē finē. ḡ ⁊c̄. Sed scd̄o modo Egidiꝰ
loq̄ndo de actu morali dicit quidā venerabil'
doctor ꝙ actꝰ moralis ꝯsideratꝰ q̄ȝtū ad suaȝ
speciē q̄nqȝ est bonꝰ vt ire ad ecclesiā. q̄nqȝ ma
lus vt ire ad tabernā. q̄nqȝ indifferēs vt eleua
re festucā. Si aūt actꝰ moralis ꝯsiderat q̄ȝtū
ad suū esse indiuiduale. sic dicit ꝙ pt rōnabi/
liter sustineri ꝙ nulla actio moralis sit indif/
ferens. qꝛ res habet esse indiuiduale seu ptricu
lare cū oībꝫ suis ꝯditōibꝫ ⁊ circūstantijs. int
q̄s ꝯditōes vna est intētio finis. sine q̄ nulla
actio pt esse moralis. talis aūt finis ꝯsideratꝰ
in pticulari erit bonꝰ vl' malus. ⁊ ƀm h̄ actio
hmōi erit bona vel mala. Et declarat iste do/
ctor se ꝑ simile dicēs. ꝙ sicut hō ƀm speciē pt
ꝯsiderari nec vt albꝫ. nec vt niger. nec aliquo
medio colore coloratꝰ. tm̄ ƀm esse indiuidua/
le semp est aliq̇d tale. sic actio moral' ƀm speci
em pt esse indifferens. tm̄ ƀm esse indiuiduale
nisi fiat rōe iuste necessitatꝭ vel intentōne pie
vtilitatꝭ ociosa debet reputari. vt patet ꝑ gre/
goriuȝ lib. iij. sui pastoral'. c. xxxvij. Et addit
iste doctor ꝑ solutōe argumētorȝ ꝙ oēs nr̄e
actiones vl' nō sunt morales. puta qꝛ nō sunt
P

facte deliberatiue pp̄ter finē. vel q̄ntum ad esse indiuiduale semp̄ sunt ſm deū. vel cōtra deū. vel p̄ter deū. ⁊ p̄ ꝯsequens semp̄ sunt bone vel male saltē venialiter inq̄ntū sunt p̄ter deum.

Cōtra egidium. Sȝ salua istiꝰ magni ⁊ venerabilis docto ris reuerētia ista ad presens nō intelligo. Qꝛ
1 om̄e p̄dicatū reale ꝯueniēs rei ſm suā speciē ;opꝫ ꝙ ei ꝯueniat ſm aliqđ idiuiduū hm̄oi speciei. sȝ ſm ip̄m actio moral' est indifferens ſm speciē. ḡ nō erit de necessitate bona vel ma
2 la ſm q̄dlibet suū indiuiduū. P̄. mortalis peccator honorās parētes suos ex iure naturali necessario peccaret ad minꝰ venialiter. qđ videt̄ incōueniēs. Cōseq̄ntia patet iuxta dictū istiꝰ doctoris. qꝛ mortalis peccator mereri nō p̄t. nec p̄ ꝯsequēs p̄t agere ſm deū. igitur si nulla sua actio possȝ esse indifferēs necessario honor quē ip̄e exhibet parentibꝰ erit ꝯtra deū
3 vel p̄ter deū. P̄. quāuis ꝯceptꝰ generis abstrahibilis sit a suis differētijs diuisiuis q̄bꝰ sb̄ genere species ꝯstituunt̄. tn̄ ꝯceptus speciei ab hm̄oi differētijs abstrahi nō p̄t. quin potiꝰ ꝯceptꝰ speciei semp̄ includit suā differētiā essentialē. Sȝ ſm istū venerabilē doctorē in suo scripto sup̄ hac distinctōe. q. iiij. bonitas ⁊ malicia sunt differētie essentiales actionum moraliū. qđ si verȝ est tunc nulla moral' actio ꝯsiderata ſm speciē poterit esse indiffere͂s. cuiꝰ oppositū etiā iste idē doctor ponit ista eadem distinctōe. q. vlti. ⁊ sic esset indifferēs ⁊ nō indifferēs. qđ est ꝯtradictio. Et p̄ hoc patet ꝙ iuxta dicta sua similitudo nō est ad p̄positū quā assumit de hoīe ⁊ colore. qꝛ color n̄ est differētia essentialis hoīs sȝ accidētal'. sȝ bonitas ⁊ malicia sunt differētie essentiales actōis moralis. vt ip̄e ait in. iiij. q̄stione iā allegata. Exēplū qđ ponit đ festuca nō est ad p̄positū qꝛ eleuatio festuce ſm se ꝯsiderata nō est moralis actio.

Alia opīo. Aliꝗ dicūt ꝙ in habēte gratiā nullꝰ actꝰ cū deliberatōe elicitꝰ p̄t esse indifferens. sȝ in nō habēte gratiā p̄t esse aliq̄s actus indifferēs q̄ ad meritū ⁊ demeritū respectu vite eterne.

Ratio. Quia in priuatiuis q̄uis nō sit mediū p̄supposita capacitate subiecti. tn̄ bene ponit̄ mediū vbi nō est subiecti capacitas. lapis em̄ nec est vidēs nec cecꝰ. Sȝ actꝰ humanus nō est susceptiuꝰ talis efficacie merēdi ī hoīe nō habēte gratiā. eo ꝙ nullū meritū possit esse sine gratia. ⁊ est susceptiuꝰ talis efficacie in hoīe habēte gratiā. ergo in nō habēte gratiā p̄t esse actꝰ indifferēs ad merendū ⁊ demerendū. sȝ in habēte gratiā opꝫ omnē actum esse vel meritoriū vel demeritoriū. qꝛ si est malus actꝰ tūc est demeritoriꝰ. si bonꝰ tūc est meritorius. Nā cū charitas imp̄et oīb; virtutib; igit̄ quicq̄d ordinat̄ ad finē alicuiꝰ virtutis ſ; ordinat̄ in finē charitatis. Sȝ oīs bonꝰ actꝰ moralis ordinat̄ in finē alicuiꝰ virtutis moralis. ergo ordinabit̄ in finē charitatis si eliciꝰ fuerit a tali hoīe qui est in grā ⁊ charitate. ⁊ p̄ cōsequēs erit meritoriꝰ. Vn̄ comedere bibere seruato moderamine temp̄antie. ⁊ ludere p̄ recreatione seruato modo eutropolie sunt actꝰ meritorij in habēte gratiā. Et addūt isti ꝙ si habēs gratiā aliquē actū bonū nō refert in finē charitatis. tūc talis actꝰ esset ociosus. ⁊ ex h̄ ip̄o esset demeritoriꝰ.

Cōtra opinionem.
1 Sȝ saluo semp̄ meliori iudicio videt̄ ꝙ nec istud vsq̄quaq; sit bene dictū. Nā ſm eundē actū faciliꝰ est delinquere peccatorē q̄ virū iustū. eo ꝙ pctōr magis dispositꝰ sit ad delinquendū q̄ vir iustus Sȝ peccator p̄t facere bonū opꝰ morale ip̄m nō referendo in finē charitatis siue demerito seu delicto vt isti met dicunt. ergo ⁊ iustꝰ h̄ p̄t.
2 P̄. nullꝰ delinquit demeritorie nisi vel cōmittendo p̄hibitū vel omittendo p̄ceptū. sȝ iustꝰ fidelis faciēs bonū opꝰ morale. puta honorans parētes ex debito iusticie. vel vestiēs nudū ex naturali pietate. hm̄oi actꝰ nō referēdo in finē vlteriorē. puta in finē charitatis. nec facit p̄hibitū. nec omittit p̄ceptū. ergo ⁊c̄. Maior de se nota est. Minor etiā apparet q̄ntū ad p̄mā partē. qꝛ talia faciēdo nō solū nō facit p̄hibitū. verȝ etiā implet p̄ceptū. Patet etiā q̄ ad secundā partē. Nā iustus fidelis ad nullū p̄ceptū obligat̄ ad qđ n̄ obliget̄ peccator fidelis. nisi talis aliq̄ singulari voto se astrinxerit. sed peccator nō tenet̄ ex aliq̄ p̄cepto talē bonū actū ordinare in finē charitatis qꝛ alias nō referēdo hm̄oi actū in finē charitatis ip̄e peccaret tanq̄ ꝯtra p̄ceptū veniens. cuiꝰ oppositū isti ponūt. ḡ ⁊c̄.

Instantia. Forte dicet̄ ꝙ ap̄ls. i. ad Chor. x. ait. omnia in gloriā dei facite. ḡ videt̄ esse p̄ceptū. ⁊c̄.

Solutio. Respōdeo ꝙ ap̄ls nō loquit̄ ibi p̄cipiēdo sȝ potiꝰ exhortādo. Etiā si esset p̄ceptū tūc esset ꝯtra istos doctores. qꝛ ita tenet̄ ad hm̄oi p̄ceptū peccator fidelis sicut iustꝰ fidelis. cū ap̄ls p̄ hm̄oi verba hortet̄ quēlibet fidelē vt oīa bona opa ... laudē dei faciat.

Solutio rationis. Ad rationē istorū p̄t dici ꝙ meritū ⁊ demeritū nō opponunt̄ priuatiue sȝ ꝯtrarie vel habēt se desp̄ate. Nā mereri est fieri dignū p̄mio. Sed demereri nō est formaliter carere vl' priuari hm̄oi dignitate. sȝ est fieri dignū pena. ita ꝙ ratio formalis vtriusq;. s. meriti ⁊ demeriti est positiua. p̄pter qđ etiam

demeritū vere potest dici meritū. qz mala ope ra perpetrādo meret quis penā. Ad illō qō isti addūt pt dici q si act⁹ moralis bon⁹ nō re fert in finē charitatis actualiter. ex h nō debet dici ociosus tali ociositate cui debet pena. sed pt dici ociosus eo q nō debet sibi pmiū. qz ta libꝫ actibꝫ nō meret pmiū nisi referant in finē charitatꝭ. Etiā talia opa possum⁹ facere ra tione iuste necessitatis vel pie vtilitatis pter h q in finē charitatis referant. z p ↄsequens nō erūt ociosa. qz gregoꝛi⁹ in pastorali solum appellat illa opa ociosa q fiūt sine iusta neces sitate vl pia vtilitate. Pono igit duas cō clusiones. Prima est q omis act⁹ moralis vel est bon⁹ vel est mal⁹ bonitate vel malicia de q tractat in phia. Quia ois act⁹ moralis vt moralis est oꝛdinat in aliquē finē. ergo ille finis vel erit finis debit⁹. z tūc act⁹ erit bonus. vel erit indebit⁹. z tūc act⁹ erit mal⁹. Forte dicet q finis talis pt esse indifferēs. Hoc nō valet. qz impossibile est rationē boni nō inclu di in ratione finis. illud igit bonū vel erit ve rum z existēs bonū. z tūc act⁹ erit bon⁹. vl erit tantūmodo apparēs bonū. z tūc act⁹ erit ma lus. Secūda ↄclusio est. q pt dari act⁹ mo ralis indifferēs q nec est bon⁹ nec mal⁹ bonita te meriti vel demeriti respectu vite eterne. Qz null⁹ agēdo meret vitā eternā seu ea q spectāt ad vitā eternā. nisi sua actio sit bona z in finē charitatis dirigat. Etiā null⁹ actōe sua deme ret nisi sua actio sit mala. vel si bona sit tn̄ ma lū vel inutilē finē intēdit. Ergo ille q facit acti onē q moraliter est de genere bono z nullum malū vel inutilē finē intendēs. z actionē talē nō dirigit in finē charitatꝭ. talis nec meret nec demeret. z p ↄsequēs sua actio erit indifferēs. Antecedēs patet ex pcedentibꝫ. ↄseqntia d se patet. Forte dicet q ad bonitatē meriti suf ficit habitual directio vl oꝛdinatio in finem charitatis. sꝫ ois actio iusti in grā z charitate existēris saltē habitualiter dirigit in finē cha ritatis. ergo zc. Sꝫ istud nō valet. Quia ad h q act⁹ sit meritoꝛi⁹ nō sufficit solū habi tualis directio seu oꝛdinatio in finē charitatꝭ sꝫ necessario opꝫ q talis operatio actualiter reducat in hmōi finē. vel sm se totā vl sm ali quā sui partē. Sꝫ quādoqꝫ ↄtigit etiā iustū hominē facere opus bonū qō neqꝫ in princi pio neqꝫ in medio nec in fine reducit actuali ter in finē charitatis. z tamen in tali opere nec intendit maluꝫ finē nec inutilē. ergo tali ope nec meret nec demeret.

Pria ↄclo

Instantia
Solutio

Secunda ↄclusio

Instantia

Solutio.

Quātū ad tercium

Dist. xli. Articulus tercius.

articulū dico breuiter q nō omis act⁹ infideli um est peccatū. Quia ille q potest facere bonū z bene qūis nō meritoꝛie. ille pt actū elicere q nō peccat. Sꝫ infidelis pt facere bonū z bene qūis nō meritoꝛie. vt patet p mgrm̄ i littera. Potest enim facere op⁹ misericoꝛdie ex natura li pietate. in eo q facit opus misericoꝛdie facit bonū. sꝫ in h q tale op⁹ facit ex naturali pieta te in h tale bonū facit bene. Sꝫ quidā tenē tes oppositū isti⁹ ↄclusionis. arguūt sic. Apl's ad Ro. xiiij. ait. Omne qō nō est ex fide pecca tū est. Ibi dicit glosa z est augustini. q omis vita infideliū est peccatū. Pꝛ. omis act⁹ bo nus est act⁹ rect⁹. ergo null⁹ act⁹ bon⁹ pt pce dere ab infideli. Antecedēs patet. Cōseqnti am pbo. qz omis act⁹ rect⁹ psupponit rectā in tentionē. sꝫ fides dirigit intentōeꝫ. vt ait hic mgr. dist. xl. z. xli. g null⁹ act⁹ rect⁹ nec p ↄse quēs bon⁹ pt pcedere ab infideli seu ab eo qui caret fide. Pꝛ. ad Heb. xi. dicit. Sine fide impossibile est placere deo. Ad primū dicē dū. q actus infideliū pt dupliciter ↄsiderari. Uno modo vt ab infidelitate pcedit causali ter. puta si infidelis vestit nudū vt idolo suo placeat. vl vt talē pauperē cui op⁹ misericoꝛ die impartit ad errorē sue infidelitatꝭ alliciat. Alio modo vt nō ab infidelitate pcedit. sꝫ ex naturali pietate. Primo modo intelligendū est dictū augustini. z nō secūdo mō. Ad se cundū dicendū q qūis humana prudentia nō possit sufficiēter dirigere intentōneꝫ respe ctu finis supnaturalis z vltimi. pt tn̄ ratio p fecta humanā prudentiā dirigere intentio nē respectu finis natural z pximi. vt act⁹ tran seat sine demerito seu peccato. qūis etiā nō sit meritoꝛi⁹ eo q eliciēs actū sit peccatoꝛ z infide lis. Ad terciū dicendū q qūis ex h q infi delis nō placet deo vt infidelis est bene ↄclu dat q op⁹ suū nō sit meritoꝛiū nec deo gratū. tn̄ ex h nō habet q omne op⁹ suū displiceat deo intm̄ q sit peccatū z demeritoꝛiū.

Opio contraria.
1

2

3
Solutio.
Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Quātuꝫ ad quartū

Articulus quartus.

articulū primo videndū est. vtꝫ omne peccatū sit voluntariū. Secūdo vtꝫ omne peccatū sit in volūtate. Quo ad primū teneo ↄclusio nē affirmatiuā. Qz sm phm. iij. ethico. inuo luntariū nō meret penā. sꝫ omne peccatū mere tur penā. ergo nullū peccatū est inuolūtariū omnino. z p ↄsequēs aliquo modo volūtariū.

Cōclusio.
1

2 P̄. augustin⁹ i libro de vera religione ait. ꝙ
oīe peccatū adeo est volūtariū qꝺ nullo mo
do est peccatū si nō sit voluntariū. Et subdit
augustin⁹ ꝙ hoc adeo manifestū est ꝙ nulla
hinc doctoꝝ paucitas nulla indoctoꝝ turba
Cōtra cō/ dissentiat. Sꝫ cōtra istud ab aliquib⁹ in/
clusionē. stat sic. Peccatū originale nō est volūtariū.
1 ergo nō oīe peccatū est volūtariū. Cōsequē
tia patet. Probat antecedēs. qꝛ illud peccatū
2 ꝯtrahit ante omnē vsuꝫ liberi arbitrij. P̄.
qꝺ est voluntariū semꝑ ꝑsupponit actū volū
tatis. sed peccatū omissionis nō ꝯsistit i actu
sꝫ poti⁹ in negligētia act⁹. ergo nō oīe pecca/
3 tū est volūtariū. P̄. qꝺ hoīe nolente ꝯtin/
git hoc nō est voluntariū. Sꝫ apl's ad Ro.
vij. ait. Nō qꝺ volo bonū hoc facio. sꝫ qꝺ no/
4 lo malū hoc ago. P̄. oīe voluntariū ꝑsup
ponit cognitōeꝫ. sꝫ multa peccata ꝯtingūt ex
ignorātia. ergo saltē talia nō erūt voluntaria
5 P̄. multi sunt q̄ ex habitu peccāt. sꝫ habit⁹
6 nō sunt in ꝑtāte nr̄a P̄. illud qꝺ est ꝑter vo
luntatē hoc nō est volūtariū. sꝫ malū est ꝑter
voluntatē. vt dicit. iiij. ꝺ di. no. P̄. oīe vo
7 luntariū est in ꝑtāte volūtatis. sꝫ aliq̄ pecca/
ta nō sunt in ꝑtāte nr̄a. vt patet i glosa sup il
lud ꝓuerb. xxiiij. Septies i die cadit iustus.
Dicit eñ glosa sic. Singul' dieb⁹ ꝑ necessita
tē vel fragilitatē carnis nolētes vel inuiti pec
8 cam⁹. P̄. oīe voluntariū vitari pt. Sed
veniale peccatū nō possum⁹ vitare. Dicit eñ
ꝑma Joh. i. Si dixerim⁹ qm̄ peccatū nō ha
bem⁹ nosipos seducim⁹ ꝛ veritas in nobis n̄
Cōtra ista est. Sꝫ ista nō ꝯcludūt. Quia oīe qꝺ fit
aut fit naturaliter. aut violēter. aut volūtarie
sꝫ peccatū nō fit naturaliter. qꝛ ex naturalib⁹
nec laudamur nec vituperamur vt patet. iij.
ethicoꝝ. sꝫ ꝓpter peccata vituꝑandi sum⁹. vt
patet ibidē. Nec violenter. qꝛ peccatū orit ab
intrinseco ꝑncipio. oīe aūt violētū orit a ꝑn
Solutio cipio extrinseco. ꝗ fit volūtarie Ad primū
Ad. 1. patet ex dictis superi⁹. ꝙ licet originale pcm̄
nō sit volūtariū volūtate hui⁹ hoīs. est tn̄
Ad. 2. voluntariū volūtate ꝑmi parētis Ad secū
dū dicendū ꝙ posito ꝙ peccatū omissionis n̄
ꝯstet in actu. tn̄ est voluntariū. eo ꝙ volunta
rie hō omittit actū illū quē elicere tenebat. ra
tione cui⁹ volūtarie omissionis ipe incidit in
Ad. 3. peccatū. Ad terciū dicendū ꝙ in dictꝭ apl'i
li ago nō stat ꝓ actu simpliciter elicito. sꝫ pro
tentatione seu ꝓnitate ad agendū. in q̄ tenta
tione si nihil penit⁹ fuit de volūtario. tūc etiā
nihil penit⁹ erat de peccato. Sicut patet ꝑ au.
gustinū. iij. de libero arbi. vbi sic ait. Sat' cō/
pertuꝫ est nulla re fieri mentē seruā libidinis
nisi ꝓpria volūtate Et subdit infra. ꝙ ille mo
tus volūtatis est similis motui quo lapis fer
tur deorsuꝫ. qꝛ sicut iste est ꝓpri⁹ lapidi. sic il/
le animo. Sꝫ i hoc dissimilis. ꝙ in ꝑtāte sua
nō habet lapis cohibere motū q̄ fert deorsuꝫ.
anim⁹ vero nō ita. ꝛ ideo ille mot⁹ est natura
lis lapidi. animo vero iste mot⁹ est volūtari⁹
Et paꝝ infra sequunt verba discipuli appro
bata ibidē ab augustinū. quibus ait discipu/
lus. Mot⁹ q̄ volūtas ꝯuertit nisi esset volū/
tari⁹ ꝛ in nostra posit⁹ ꝑtāte neqꝫ laudand⁹.
neqꝫ culpand⁹. neqꝫ monēd⁹ hō esset. monē/
dū aūt nō esse hoīeꝫ quisquis existimat. ꝺ ho
minū numero exterminād⁹ est. Et eandē sen
tentiā adhuc magꝭ exꝑssam ponit augustin⁹
in libro de vera religione. vt superi⁹ est exꝑssuꝫ
Ad quartū patet ꝑ ea q̄ dixi superi⁹ distin Ad.4.
ctione. xxi. qꝛ sicut ignorātia affectata ꝛ cras
sa nunq̄ sunt sine peccato. sic nunq̄ sunt peni
tus sine volūtario. eo ꝙ tales ignorātias hō
posset ꝑuenire si vellet. Sꝫ ignorātia inuin
cibil' sic nihil habet de volūtario: sic nihil hꝫ
de peccato. Ad quintū dicenduꝫ ꝙ dato ꝙ Ad.5.
habitus nō sit imediate in ꝑtāte nostra. act⁹
tñ elicit⁹ mediāte habitu est i ꝑtāte nostra. ꝓ
pter qꝺ illi qui peccāt ex habitu dicunt pecca
re ex electōe. ꝛ ideo multū in talib⁹ actib⁹ est
de volūtario. ꝛ ꝑ ꝯsequens multū de peccato.
Et dato ꝙ aliqs esset intantū viciosus ꝙ nul
lo modo posset r̄sistere actui vicioso ꝓpter im
petū habit⁹ inclinantis. tn̄ adhuc peccatū su
um dicet voluntariū. ꝛ imputabit ei ad penā
eo ꝙ in sua ꝑtāte fuerint illi act⁹ quib⁹ acqui/
siuit hmōi habitū viciosuꝫ. Sicut eñ volū/
tarie ꝓiciens lapidem ad ledendū hoīnē.
quāuis nō possit retrahere lapidē postq̄ ipm
emisit de manu. tamē ꝺ lesione hoīs iuste cor
rigit ꝺm leges. eo ꝙ emittere lapidē de manu
plene fuit in sua potestate. sic in ꝓposito ꝛc.
Ad sextū dicendū ꝙ licet malū vt malū sit Ad.6.
ꝑter intentionē voluntatis. tn̄ vt habet aliqꝺ
bonū apparēs annexū. sic est de intentōne pec
catricis volūtatis. Ad septimū dicēdū ꝙ Ad.7.&
glosa illa loquit de peccatis venialib⁹. que vt 8.
cōmuniter dicit licet nō possim⁹ cauere i vni
uersali. tn̄ qꝺlibet i ꝑticulari possum⁹ cauere.
Sicut eñ multis existētib⁹ foraminib⁹ i ali
qua naui licet hō simul in oīb⁹ nō possit in/
troitū aque ꝓhibere. tn̄ i quolibet ꝑticulari fo
ramine ad qꝺ se ꝑfecte applicat sufficiēter ꝓ/
hibet introitū aque. sic q̄tū ad peccata venia
lia cū volūtas se applicat ad resistenduꝫ vni

peccato veniali min⁹ caute se habēs ad alterz incidit in ipm sine expssa displicētia ꝛ p cōsequēs aliquo modo volūtarie. Et p idē patet ad octauū. Quo ad illud qđ secūdo ponit hic inquirendū dicendū q̄ hec ppositō in dupliciter pt accipi Uno modo in habitudine cause effectiue. Alio modo in habitudine cause subiectiue Primo modo om̄e peccatū est in volūtate. ꝛ hoc vel in volūtate aliena. sicut originale peccatū. vel i volūtate ppa sicut actuale. ꝛ hoc vel priuatiue. sicut pctm̄ omissionis. vel positiue. sicut peccatū cōmissionis. Secūdo modo. s. subiectiue om̄e peccatū actuale est principaliter ꝛ formaliter in volūtate in q̄ principaliter cōsistit auersio ab incōmutabili bono. tamē materialiter pt esse peccatū in ceteris potētijs in quib⁹ habēt esse act⁹ mediantib⁹ quib⁹ peccata ptrahunt. q̄uis nec h̄ sit nisi in ordine ad voluntatē. et put tales actus aliq̄ modo sunt voliti. De peccato aūt originali in q̄ sit subiectiue dictū est superi⁹ dist. xxxi. Et p istas distinctōes patet r̄n̄sio ad multa argumēta quib⁹ aliq̄ pbant peccata sbiectiue etiā esse i alijs potētijs pter volūtatē. Ad argumentū principale patet ex iā dictis superi⁹. Nā in plus se habet bonū morale q̄ bonū meritoriū. q2 si peccator dat elemosinā ex naturali pietate act⁹ talis ē bon⁹ moraliter. q̄uis nō sit meritori⁹. Ad argumentū in oppositū dicendū q̄ non dicit aliqđ ociosuz seu vanū ex eo q̄ nō refert in finē in quē pt referri ex sua aptitudine. sed ex h̄ dicit ociosum si ex debito ordinari deberet i aliquē finē ꝛ in ipm nō ordinaret. modo ex obligatione debiti nō tenemur om̄ia verba i finē charitatis ordinare. ō q̄ sine pcedit argumētū

Inq̄sitō secunda.

Ad principale argu.

Ad argumentuz in oppositū

Distinctio. xlij.

Cum aūt vo

luntas. Hec est distinctio quadragesima secūda. in q̄ mgr̄ pertractat aliq̄liter peccatoz distinctiua. Et diuidit in duas ptes. Q2 primo mouet aliq̄s q̄stiones. Scđo pcedit ad modoz peccandi distinctōes. ibi. Modi aūt peccatoz. Prima diuidit in duas b̄m q̄ duas mouet q̄stiones Quaz p̄ma est. vtz mala volūtas ꝛ exterior operatio b̄m hm̄oi malā voluntatē sit tantūmō vnū peccatū. Secūda vtz cessante actu quo cōmittit peccatū adhuc remaneat ipsuz peccatū. Secūda ibi. Preterea solet q̄ri. Prima in duas. Quia primo mouet q̄stionē ꝛ respondet ad eā b̄m vnā opinionē. Secūdo pones aliā opinionē obijcit ptra datā r̄n̄sionez. ibi. Alij vero dicūt. Et hec in tres b̄m q̄ tres obiectōes adducit. ꝛ cuilibet obiectōni iuxta primā opinionē r̄n̄sionem adiūgit. Secūda ibi. Sed adhuc eadē. Tercia ibi. Itē adhuc.

Sequit illa ps. Preterea q̄ri solet ꝛc. Et diuidit in tres ptes. Quia p̄mo mouet q̄stionem. Secūdo dat r̄n̄sionē. Tercio cuiusdaz termini in r̄n̄sione accepti ponit distinctionē Secūda ibi. Sz nō est ignorandū. Tercia ibi. Reat⁹ aūt Sequit illa ps. Modi aūt peccatoz. Et diuidit in tres ptes. Q2 primo mgr̄ distinguit peccata modaliter. Secūdo vocaliter. Tercio generaliter. Secunda ibi. Uariā quoq3. Tercia ibi. Preterea sciendū. Prima i tres b̄m q̄ tres modales ponit distīctiones. Secūda ibi. Alibi vero. Tercia ibi Dicit quoq3 hō peccare. Sequit illa ps. Preterea sciendū. In q̄ mgr̄ p̄mo distinguit septē capitalia seu generalia vicia. Secundo ostēdit q̄ om̄ia alia peccata oriunt ex supbia ꝛ auaricia. ibi. Ex supbia tn̄ Circa istā lectionē q̄ro hanc questionē.

Utrum act⁹ interior a volūtate elicitus. ꝛ act⁹ exterior a volūtate imperatus. puta cōcupiscere rē alienā. ꝛ b̄m illā pcupiscentiā de facto furari sint duo peccata vel vnū tm̄. Et videt q̄ sint duo peccata. Quia duo mali act⁹ eliciti a voluntate sunt duo peccata. ergo act⁹ elicit⁹ ꝛ impatus erūt duo peccata. Antecedēs patet. Probat psequētia. q2 pl⁹ differūt act⁹ elicit⁹ ꝛ act⁹ imperat⁹. q̄ duo act⁹ eliciti. Cōtrariū asserit hic mgr̄ in lr̄a dicēs. q̄ q̄uis sint duo act⁹ tn̄ sunt vnū peccatū. Hic q̄ttuor sunt videnda. Primo de q̄sito Scđo vtz pūersio ꝛ auersio sint duo peccata. Tercio vtrum trāseunte actu pc̄ti remaneat in aīa reat⁹ pc̄ti Quarto vtz vicia capitalia ꝛ quecūq3 alia vicia specie distinguant.

Quātū ad primum

Articulus primus

est aduertendū q̄ act⁹ exterior ꝛ interior dupliciter possunt se habere. Uno modo piūcte sine tpis discōtinuatōe. Alio modo disiūcte puta cū vna die aliq̄s habet malā voluntatē quā p tūc ope nō cōplet. sz aliq̄ alio tpe pficit malo ope hm̄oi malā volūtatē. Et iuxta hanc distinctōnez pono duas cōclusiones.

Prima ē q̄ accipiēdo malū actū interiorē

Cōclusio prima.

volũtatis q̃ est a volũtate elicitꝰ. ⁊ exteriorẽ q̃ est a volũtate imꝑatus: put sunt simul ꝯiuncti sine tp̃is discõtinuatõe. tũc sunt vnũ peccatũ tantũ. (Ratio.) Qꝛ nihil demeritorie malicie siue peccati est in actu exteriori nisi ratõe actꝰ interioris. g̃ actꝰ exterior nõ dicit aliud peccatuꝫ distinctũ a peccato actꝰ interioris. Antecedẽs patet. qꝛ si actꝰ exterior sepatus esset ab actu volũtatis. tũc nullũ esset i eo peccatũ Cõseqñtia etiã patet. qꝛ vbi vnũ ꝓpt alteꝝ ibi vtrobiq̃ tantũ vnũ. Sꝫ cõtra istud videt̃ esse q̃dam subtilis doctor q̃ ponit aliã esse maliciã moralẽ actꝰ exterioris. ⁊ aliã actꝰ interioris. ⁊ ꝑ ꝯsequẽs videt̃ seq̃ ꝙ ponat aliud peccatuꝫ. (Scotꝰ cõtra in qlibet. q. xviij) Quia q̃uis malicia naturalis non sit culpa seu peccatũ de q̃ ad p̃sens loq̃mur. tñ malicia i genere moris formaliter videt̃ esse peccatuꝫ.

Positionẽ aũt p̃dictã ꝓbat iste doctor autoritate augustini. xiij. de tri. vbi ait sic. Mala volũtate sola quilibet miser efficit̃. sꝫ miserior p̃tãte qua ɔ̃sideriũ male volũtatis implet̃. ꝑfecto q̃uis sic male volẽdo miser esset. minꝰ tñ esset si nihil eoꝝ q̃ perperã voluisset habere potuisset. Et si dicit̃ sibi ꝙ actꝰ exterior nõ habet maliciã nisi ratõe actꝰ interioris. ipe respondet ꝙ ratio sit ꝓ ipo. Qꝛ idẽ nõ est causa
2 suip̃iꝰ vel ratio suip̃iꝰ. igit̃ si malicia actꝰ interioris est causa malicie actꝰ exterioris. ideo alia erit malicia hec ab illa. sicut alia est veritas cõclusionis a veritate principioꝝ. licet ꝯclusio veritatẽ habeat ex p̃ncipijs P̃. istõ
3 ꝯfirmat̃ ex dictis alioꝝ sic. Que distinctis p̃ceptis negatiuis ꝓhibent̃ in lege illa habent distinctas ratões illiciti. ⁊ ꝯsequẽs habent distinctas ⁊ ꝓprias malicias. Sꝫ peccatum q̃tũ ad actũ exteriorẽ ⁊ interiorẽ ꝓhibet̃ distinctis p̃ceptis negatiuis. vt patet exoɔ̃. xx. vbi actꝰ exterior ꝓhibet̃ hoc p̃cepto. nõ mechaberis. ⁊ actus interior h̃ p̃cepto. non ꝯcupisces vxorẽ ꝓximi tui. Et actꝰ exterior furãdi ꝓhibet̃ cũ dicit̃. nõ furaberis. sꝫ actꝰ interior cũ dicit̃. nõ ꝯcupisces rẽ ꝓximi tui. P̃. sup illud
4 ad Ro. i. plenos homicidijs. ait glosa. Pluraliter dicit homicidijs. qꝛ aliud est homicidiũ volũtatis. ⁊ aliud est homicidiũ operis.
5 P̃. multiplicato subiecto multiplicat̃ etiã accidẽs. ergo multiplicata actõe deformi multiplicat̃ deformitas. Sꝫ actꝰ exterior ⁊ interior sunt duo actꝰ quoꝝ deformitas est ip̃m pec
6 catũ. g̃ ⁊c̃. P̃. peccator nõ efficit̃ magis malus nisi ꝑ additionẽ peccati. sed eliciẽs malũ actũ interiorẽ est peccator. ⁊ idẽ eliciens actũ exteriorẽ puta cõmittens adulteriũ post ꝯcupiscentiã efficit̃ magꝭ malꝰ. ergo actũ exteriorẽ addit̃ peccatũ sup peccatũ actus interioris.
P̃. sup istud p̃s. appone iniquitatẽ sup iniquitatẽ eoꝝ. dicit glosa. qui opꝰ addit volũ 7
tati. iniquitatẽ addit iniq̃tati. P̃. iustꝰ iu 8
dex nõ infligit maiorẽ penaꝫ nisi ꝓ pluribꝰ maioribꝰ delictis. sꝫ a iusto iudice magꝭ punitur q̃ peccauit volũtate ⁊ oꝑe. q̃ꝫ volũtate tantũ. g̃ ⁊c̃. P̃. sicut charitas qua diligit̃ deꝰ et
ꝓximꝰ est gemina charitas. sic peccatũ q̃ offẽ 9
dit̃ solꝰ deꝰ ⁊ peccatũ q̃ offendit ꝓximꝰ est geminũ peccatũ. Sꝫ mala ꝯcupiscẽtia nondũ expleta oꝑe offendit̃ solꝰ deꝰ. cũ vero expletur oꝑe offendit̃ ꝓximꝰ. g̃ ⁊c̃. Sꝫ istis nõ obstantibꝰ teneo ꝯclusionẽ primã. eo ꝙ ipa sit de intentõe venerabiliũ doctoꝝ. Vñ frater Egidius sup hac. xliij. dist. ait. Si deꝰ disceptando cũ mẽbris corꝑalibꝰ diceret manui tu occidisti. ⁊ pedi ad malũ locũ iuisti. possent manus ⁊ pedes ac omnia alia mẽbra respondere deo ꝙ dñ̃a eoꝝ volũtas hec iussit ⁊ deꝰ indidit eis ordinẽ hũc ꝙ obediãt volũtati. Et ideo si esset aliud peccatũ in actu exteriori q̃ꝫ peccatũ ipiꝰ volũtatis imperantis talẽ actũ. tũc hmõi peccatũ retorqueret̃ in ip̃m deũ. q̃ legẽ hãc omnibꝰ alijs tã mẽbris q̃ꝫ potẽtijs indidit vt obediant volũtati. Et hec videt̃ esse intentio anꝰ. in lib. de ꝯceptu virginali. c. iij. vbi ꝑsona mẽbroꝝ exteriorẽ loquẽs sic ait. Deꝰ nos ⁊ p̃tãtem nostrã q̃ est in nobis subiecit volũtati vt ad imperiũ eiꝰ nõ possimꝰ non mouere nos. ⁊ nõ facere qd̃ vult. Et subdit ꝙ mẽbra possunt dicere obediẽdo volũtati. Obedimꝰ deo q̃ nobis hãc legẽ dedit. P̃. cũ nullꝰ actꝰ
sit peccatũ nisi sit volũtariꝰ. ⁊ eodẽ velle sit vo 2
luntariꝰ actꝰ interior ⁊ actꝰ exterior put sunt simul iuncti. ideo licet actꝰ interior ⁊ exterior sint duo actꝰ. tñ nõ erũt duo peccata. nec per ꝯsequẽs due malicie. vt isti ꝯtra ꝯclusionẽ arguentes vident̃ innuere. Ad h̃ vero ꝙ expeditiꝰ soluant̃ ratões istoꝝ pono secũdã ꝯclusionẽ iuxta secundũ mẽbꝝ p̃misse distinctõis. ⁊ est hec. ꝙ mala volũtas accepta vno tp̃e sine actu exteriori ⁊ alio tp̃e ad hmõi malã voluntatẽ iteratã ꝯiungit̃ actꝰ exterior. tũc sunt duo peccata. qꝛ vbi duplex est malꝰ actꝰ volũtatis ibi duplex est peccatũ. Sꝫ illo casu posito ꝓpter iteratione male volutatis est ibi duplex malꝰ actꝰ voluntatis. g̃ ⁊c̃. Unde nõ sunt ibi duo peccata. ex eo ꝙ actꝰ interior ꝯnumerat̃ actui exteriori. sꝫ potius ex eo ꝙ interior ꝯnumerat̃ actui interiori. Ad primũ argumentũ dicendũ ꝙ licet ꝑ illã autoritatẽ bñ habeat̃

Cõtra sãctum [illegible]

Secunda ꝯclusio

Solutio Ad. 1.

q̃ ɔcurrēte actu extrinseco cū intrinseco pecca
tū sit grauiꝰ ceteris parib꜄.tñ ex h̃ non habet
Ad.2. q̃ sint duo peccata. Ad secundū dicendū
q̃ p maliciā intelligēdo peccatū.tunc nihil de
malicia est in actu exteriori formaliter.q̃z vt
sic tota malicia est i volūtate. Et ideo nō est
ad ꝓpositū qd̃ iste doctor adducit de ɔclusiō
ne.q̃z ɔclusio habet veritatē distinctā a veri/
tate ꝑncipij.dato em̄ q̃ nulla mentio fieret d̃
ꝑncipio.adhuc tñ ɔclusio esset vera veritate
demonstrabili.principiū aūt est verꝫ veritate
indemōstrabili. Vñ̄ ɔclusio ñ habet veritatē
suā a ꝑncipijs.q̃uis euidentiā sue veritatis
q̃ ad nos possit hr̄e ex principijs. Sꝫ actꝰ ex
terior de se nō dicit aliqd̃ peccatū.ꝛ si imputa
bilis esse debet optet q̃ h̃ sibi ɔueniat inq̃tūꝫ
ɔiunctꝰ est actui volūtatis elicito q̃ ipē ē im/
Ad.3. peratꝰ. Ad terciū dicendū q̃ actꝰ interior ꝛ
exterior nō ꝓhibent̄ distinctis ꝑceptis vt cō
Ad.4. iuncti.ſꝫ vt sepatim accipi possunt Ad q̃r
tū dicēdū eodē modo. Nā cū volūtas ꝛ opꝰ
sepatim accipiunt̄ modo q̃ dixi in secūda cō
clusione.tūc possunt dici duo homicidia.ſꝫ
nō vt simul sunt tūc em̄ sunt vnū homicidiū
Ad.5. ꝑfectū. Ad quintū dicendū q̃ ꝓprie loq̄n
do de subiecto peccati.tūc nō multiplicat̄ ibi
subiectū peccati.q̃z sola volūtas ꝓpriū subie/
ctū est peccati. Vñ̄ accipiendo deformitatē p
peccato tūc actꝰ exterior nō dicit̄ deformis de/
nominatōe intrinseca.puta deformitate que
formaliter sit in ipo.ſꝫ denominatōe extrinse/
ca.puta a deformitatē existēte in voluntate q̃
Ad.6. impat vt hmōi actꝰ fiat. Ad sextū dicēdū
q̃ maior nō est vera.q̃z pctōr p̄t effici magis
malꝰ ꝓpter extēsionē ꝛ intēsionē eiusdē pecca/
ti. Vñ̄ sepe accidit q̃ mala volūtas intesior ꝛ
feruētior efficit̄ ɔiūctā opi exteriori q̃z fuisset
sine ope. Propter qd̃ non sequit̄ q̃ addat̄ ibi
aliud peccatū.ſꝫ idē peccatū intēdit̄ ꝛ suscipit
Ad.7. magis. Ad septimū dicendū q̃ illa glosa
accipit opꝰ ꝛ volūtatē eo modo q̃ locutꝰ sum
de eis i secūda ɔclusione.ꝛ sic nō est ɔtra me.
Ad.8. Ad octauū dicēdū q̃ a iusto iudice nō da
tur maior pena ei q̃ peccauit actu exteriori ꝛ i/
teriori ꝓpter multitudinē peccatoꝝ illis duo
bus actib꜄ correspōdentiū.ſꝫ ꝓpter magnitu
dinē vniꝰ ꝛ eiusdē pcti.q̃ magnitudo p̄t attē/
di ꝛ extēsiue ꝛ intēsiue. Extensiue quidē eo q̃
hmōi peccatū sit ɔ̄ deū ꝛ ɔ̄ ꝓximū.vl' ɔ̄ plres
ꝓximos.vl' q̃z intulit plā dāna ꝛ maiora. Ex
his ꝛ ɔsimilib꜄ peccatū dicit̄ maiꝰ extēsiue eo
q̃ ad plura ꝛ maiora dāna se extēdat. Intēsi/
ue vero si ex ꝑsentia opis volūtas magꝭ intē/
dit̄ ꝛ magꝭ effrenate i ipa delectatōe resoluit.
ꝛ cū maiori ɔtemptu ꝓrumpit in ꝓhibitam
operatōeꝫ. Etiā isto modo debet itelligi il
lud qd̃ circa istā materiā dixi superiꝰ.dist.xl.
arti.ij.ɔclusione p̄ma. Ad nonū dicēduꝫ Ad.9.
q̃ q̃uis charitas dicat̄ gemina obiectiue eo
q̃ obiectū eiꝰ sit geminū.l.ꝑncipale ꝛ secūda/
riū puta deꝰ ꝛ ꝓximꝰ.tñ charitas formaliter
est vnꝰ habitus. Sic licet duob꜄ vel plurib꜄
actib꜄ simul iūctis ɔtingat aliquē peccare.tñ ē
vnū peccatū q̃uis actꝰ sint distincti.

Quātum ad secundū articulū duo sunt vidēda. Primo vtꝝ in Articulus secundꝰ
veniali pctō sit auersio a deo. Scdō de q̃sito
Et fm̄ h̃ pono duas cōclusiones. Prima Cōclusio
est q̃ p veniale pctm̄ ñ auertit̄ hō ab vltimo Prima.
fine seu ab ipo deo. Q̃z grā manēte in hoīe ñ
auertit̄ hō ab ipo grē largitore.ſꝫ peccāte aliq̃
veniali pctō tm̄ manet i eo grā dei.vt patꝫ sā/
ctoꝝ autoritatib꜄. Patet etiā rōne.q̃z solū
p mortē mortal' pcti excludit̄ grā q̃ ē vita spi/
ritualis aīe.grā em̄ dat esse spūale.vt patet ex
dictis superius.ſꝫ viuere viuentib꜄ est esse.vt
dicit̄.ij.de aīa. Forte dicet̄ cōtra istud sic. Instantia 1
Sine illo qd̃ est formale in omī pctō.nō p̄t
esse aliqd̃ peccatū.ſꝫ auersio ab incōmutabi/
li bono est formale in omī pctō.ꝛ peccatū ve/
niale est peccatū.ḡ peccatū veniale nō pote/
rit esse sine auersione a deo.q̃ solꝰ est incōmu/
tabile bonū. P.omē qd̃ polluit aīaꝫ h̃ auer 2
tit ab eo qd̃ ē omino puꝝ ꝛ imaculatū bonū.
ſꝫ veniale peccatū polluit aīaꝫ.ḡ ꝛc. Maior
patet. Minor ꝓbat̄ autoritate augustini q̃
vi.lib.musice sue ait. Amor inferioris pulcri
tudinis polluit aīaꝫ.ſꝫ veniali peccato aliq̃s
amor exhibet̄ rei create.quā augustinꝰ appel
lat inferiorē pulcritudinē. P.in omī motu 3
q̃tū mobile ɔuertit̄ ad terminū ad quē.tātū
auertit̄ a termino a q̃.ſꝫ p peccatū veniale vo
luntas hoīs aliq̃ modo ɔuertit̄ ad bonū cō/
mutabile.ḡ aliq̃ modo auertit̄ a bono incom
mutabili.ꝛ p ɔseq̄ns videt̄ q̃ totaliter se auer
tat.q̃z simplex a quocūqꝫ se auertit totaliter
se auertit.ꝛ ad qd̃cūqꝫ se ɔuertit totaliter se cō
uertit cū nō habeat ptē ꝛ partē.ſꝫ aīa hūana ē
simplex.ḡ ꝛc. Ad primū dicēduꝫ q̃ minor Solutio Ad.1.
nō est vera.q̃z auersio licet sit formale i peccato
mortali.tñ nō i veniali.q̃uis em̄ veniale pec
catū aliq̃ modo disponat ad auersionē ab in/
cōmutabili bono.tñ formaliter ꝛ ꝑfecte ñ im/
plicat hmōi auersionē. Ad secūdū dicēdū Ad.2.

ꝙ aiaȝ pollui pt dupl'r itelligi. Uno mō p exclusionē mūdicie cū iclusione deformitatis et imūdicie. ꝛ tal' pollutio auītit ab incōmutabili bono. qḋ ē omino puꝝ. ꝛ h̄ solū fit p mortale pctm̄. Alio mō p aliqlē diminutōeȝ mūdicie ꝛ dispositōeȝ ad imundiciā. ꝛ tal' pollutio fit vēiali pcto. nec auītit ab incōmutabili bono. pmo mō accipiēdo pollutōeȝ maior ē v̄a sȝ minor ē falsa. Scḋo mō accipiēdo pollutionē tūc ecōuerso minor ē v̄a. sȝ maior ē falsa.

Ad. 3. Ad terciū dicēdū ꝙ sic videm⁹ i motu corporali aialiū. ꝙ aial qnqꝫ mouet motu pcessiuo. ꝛ tūc q̄ntū capit ḋ termio ad quē tm̄ dimittit de termino a q̄. Sȝ aliqn̄ mouet motu extēsiuo. ꝛ tūc sic capiet nouū terminū ꝙ tn̄ nō dimittit locū in q̄ pri⁹ q̄euit. q̄uis maiorē locū occupet q̄ȝ pri⁹ occupauerit. Sil'r i pposito q̄ntū ad primū motū mouet aia. vl' peccatū mortale cōmittēdo. qꝛ tūc q̄si motu pcessiuo derelinq̄t incōmutabile bonū. ꝛ ꝯiungit se cōmutabili bono. vl' p verā pn̄iaȝ pctm̄ mortale diluēdo. tūc em̄ pcedit a cōmutabili bono. ꝛ ꝯiungit incōmutabili bono. Sȝ scḋo mō scilicet motu extēsiuo mouet aia venial'r peccando. ꝛ iō nō oꝑtet ꝙ auertat a termino i q̄ p verā charitatē pri⁹ q̄euit. licet suo desiderio aliq̄ modo extēdat se ad aliq̄ q̄ sunt citra illuȝ

Secunda conclusio terminū. puta citra deū. Scḋa ꝯclusio est ꝙ auersio a bono incōmutabili q̄ aia auertit a deo tāq̄ȝ ab vltimo fine. ꝛ ꝯuersio ad bonū cōmutabile q̄ hō finalit' adheret creature ē vnū pctm̄ ꝛ n̄ plā. Qꝛ sic in motu locali recessus a termino a q̄ ꝛ accessus ad terminū ad quē nō sunt duo mot⁹ sȝ vn⁹ tm̄. sic i pposito auersio ab incōmutabili bono ꝛ cōuersio ad cōmutabile bonū nō sunt duo pcta sȝ vnū tm̄.

Instantia Forte ꝯ istud dicet sic. Due auersiones a deo nō possunt esse vnū pctm̄. ḡ nec au̇sio a deo ꝛ cōuersio ad creaturā poterūt esse vnū pctm̄. Antecedēs patet. Probat ꝯseq̄ntia. qꝛ minor cōuenientia est int' auersionē ꝛ ꝯuersionē. q̄ȝ inter auersionē ꝛ auersionē. ḡ min⁹ faciēt vnū auersio ꝛ ꝯuersio. q̄ȝ auersio ꝛ auersio.

2 P. auersio a bono morali ꝛ cōuersio ad malū morale sunt duo pcta. ḡ au̇sio a deo ꝛ ꝯuersio ad creaturā sunt duo pcta. Cōseq̄ntia patet. qꝛ plus distat de⁹ ꝛ creatura. q̄ȝ bonū morale: ꝛ maluȝ morale Illa em̄ differūt plus q̄ȝ genere. vt patet. x. metha. ista v̄o sunt eiusdē generis. vt patet in ethicis. Antecedēs pbat. qꝛ omittere honorē parentū qḋ ē auersio a bono morali. ꝛ cōmittere adulteriū qḋ ē ꝯuersio ad malū morale sunt duo distincta pcta. Nā primū ē pctm̄ omissionis. secūdū v̄o peccatū cōmissionis.

Solutio Ad. 1. Ad primū dicēdū ꝙ sic nō obstāte ꝙ magis ꝯueniāt ꝯueniētia formali aie duoꝝ hoīȝ q̄ȝ aia ꝛ corp⁹ humanū. tn̄ min⁹ ꝯueniūt ꝯuenientia ordis ꝯstituēdi qḋdā totū terciuȝ. qꝛ aia cū aia nunq̄ȝ ꝯstituit essentialiter vnū terciū. sic faciūt aia ꝛ corp⁹. sic nō obstāte ꝙ magis ꝯueniāt ꝯueniētia formali due au̇siones. q̄ȝ auersio ꝛ ꝯuersio. tn̄ ꝯuenientia ordis ꝯstituēdi vnū peccatū magis ꝯueniūt auersio ꝛ cōuersio. q̄ꝛ vnū. s. auersio in hmōi ꝯstitutōne se habet vt formale. alteꝝ v̄o videlicet ꝯuersio se habet vt materiale.

Ad. 2. Ad secūdū dicendū ꝙ bonū morale ꝛ malū morale pn̄t dupliciter accipi. Uno mō vt spēaliter ꝛ ppe opponūt. puta ꝯtinētia ꝛ luxuria seu mechia. Alio mō vt se habēt despate nec opponunt nisi oppositione generali. puta honor parentū ꝛ adulteriū. Si accipiunt pmo mō. tūc antecedēs est falsuȝ. qꝛ vno ꝛ eodē pcto auertit hō a v̄tute ꝯtinētie ꝛ ꝯuertit ad viciuȝ luxurie. Si scḋo mō. tūc ꝯseq̄ntia ē falsa. qꝛ recessus ab honore parētū ꝛ accessus ad adulteriū nō faciūt vnū motū animi interceptū inter duos terminos formaliter oppositos. sic faciūt auersio ab incōmutabili bono. ꝛ ꝯuersio ad cōmutabile bonū. Modo ꝯseq̄ntia nulla ē. si dicat. illa q̄ n̄ sunt apta nata integrare vnū motū volūtatis nō sunt vnū peccatū. ḡ illa q̄ formaliter sunt vn⁹ mot⁹ volūtatis nō sunt vnū peccatū.

Articulus tercius. Quantū ad terciuȝ

articulū pono hāc ꝯclusionē ꝙ reat⁹ manet i aia cessante actu pcti. Qꝛ h̄ req̄rit ordo iusticie ꝙ q̄ deliq̄t debite puniat. sȝ reat⁹ est obligatio ad penā rōe ppetrati sceleris seu delicti. ḡ ꝛc. Minor patet ex diffinitōe reat⁹. Maiorē pbo. qꝛ pctm̄ nō pt trahi ad debitū ordinē nisi mediāte pena. Cū igit' primū bonū post bonū ducis sit bonū ordis. iō ne bonū ordis vniūsi depeat. vult de⁹ q̄ est dux ꝛ gubernator totius vniūsi quēlibet peccātē eē obligatū ad penā satisfactoriā. vl' i pn̄ti sec'lo. vl' saltē i futo. Et h̄ videt' esse intētio beati augu. in enchi. c. x. vbi ait. ꝙ malū bn̄ ordiatū ꝛ loco suo positū eminenti⁹ cōmendat bona. Et sbdit. Neqꝫ ei de⁹ omipotēs cū sūme bon⁹ sit. vllo mō sineret aliq̄d mali eē i opibꝫ suis. nisi adeo esset omipotēs ꝛ bon⁹ vt etiā bn̄ faceret de malo.

Instantia Forte dicet ꝙ cessante causa cessat effect⁹. sȝ act⁹ pcti ē causa reat⁹. ḡ cessante actu n̄ manebit reat⁹.

Solutio Rn̄deo ꝙ licet maior sit v̄a loq̄ndo de cau efficiēte ꝛ ꝯseruāte. tn̄ n̄ ē v̄a loq̄ndo de cā q̄ ita ponit rē in esse ꝙ tm̄ n̄ ꝯseruat eā i esse. Li

cet em̄ gladij impſſio ſit cā vulneris. extracto tñ gladio manet vuln⁹. modo dato ꝙ cā rea/tus i eſſendo ſit ipe act⁹ pcti. nō tñ i ꝯſuādo. ⁊ ideo maior in ꝓpoſito eſt falſa.

Articulus quartus.

Quātuz ad quartū

Pria ꝯclo 1 articulū pono duas ꝯcluſiones. Prima ē ꝙ aliq̄ pcta ſpecifice diſtinguūt. Qꝛ illa q̄ ſe ſunt oppoſita optet eē ſpecifice diſtincta Iſta patz. qꝛ oppoſita ñ pñt eſſe ꝑ ſe ī eadē ſpecie. ſ mlta pcta ſūt ſe oppoſita. vt patz ꝺ auaricia

2 ⁊ ꝓdigalitate. ꝗ ⁊c. P. ſic ſe habz virt⁹ ad virtutē. ſic viciū ad viciū. loqndo de vicijs q̄ opponūt hmōi ſtutib⁹. Sz largitas ⁊ caſti tas ſpecifice diſtinguūt. ꝗ auaricia ⁊ luxuria

Concluſio ſecūda q̄ ipis opponūt ſpecifice diſtinguūt. Scda ꝯcluſio ē. ꝙ capitalia pcta ſūt ſeptē. Iſtō ptz ꝑ gloſam ſup iſto ꝟbo ꝓuerb. vi. Sex ſunt q̄ odit dñs ⁊ ſeptimū deteſtat aīa ei⁹. Iſta autē ſūt ſupbia: auaricia: gula: luxuria: accidia: iui dia: ira. Iſtoꝝ etiā diſtinctio ⁊ ſufficientia ſic hri pt. Qꝛ oīe pctm̄ mortale aut ꝯtingit ex ꝓſecutōe boni apparētis ⁊ ñ exiſtētis. vl' ex fuga mali apparētis ⁊ ñ exītis. Si pmo mō tūc illō bonū vl' ē bonū apparēs honorabile. ⁊ ſic ē ſupbia. vl' vtile ⁊ ſic ē auaricia. vl' ꝺlecta bile. ⁊ hꝫ dupliciť. vl' ſm guſtū. ⁊ ſic ē gula. vel ſm tactū: ⁊ ſic ē luxuria. Si ſcdo mō. tunc vl' hō fugit hmōi malū tāq̄ euentuꝝ ex ꝓpo la bore: ⁊ ſic ē accidia. vl' ex inimica vilipēſione ⁊ ſic eſt ira. vl' ex aliena pfectōe: ⁊ ſic eſt inuidia.

Quare dicunt capitalia. Ad ſciēdū aūt q̄re iſta ſeptez vicia dicunt capitalia. eſt aduertēdū ꝙ viciū pt dici capi/tale. vno mō qꝛ punit capitꝭ priuatōe. puta morte. ⁊ ſic oīe pctm̄ mortale pt dici capita le. qꝛ oīe pctm̄ mortale niſi ꝑ pñiaz deleat a iuſto iudice punit eterna morte. Alio mō di cit capitale. qꝛ ab ipō pl'a oriunt vicia. ſicut ar bore ram⁹ dicit capital'a q̄ ples alij rami ori/unt. Et ſic ſeptē ſunt capitalia vicia q̄ iā ſunt enumerata. qꝛ q̄uis vnū iſtoꝝ oriat ex alte/ro. iuxta ſniaz gregorij. xxxi. mora. tñ q̄dlibet iſtoꝝ pt eſſe pncipiū pluriū ſpecialiū vicioꝝ.

Ad inſtā/tiā rñſio. Et ꝑ hꝫ patet rñſio ad inſtantiā q̄ ī iſta ma teria cōmuniter inducit. cū dicit. Sola ſup/bia ſeu inanis glīa ē origo oīm ceteroꝝ vicio/rū vt oñdit grego. xxxi. mora. ꝗ ſolū erit vnū viciū capitale Iſtud ñ valet. qꝛ ſicut ī arbore ñ ſolū ille ram⁹ q̄ imediate orit a trūco. ſꝫ etiā mlti alij rami q̄ mediāte illo pmo oriunt pñt dici capitales. dūmodo etiā ab ipis ples ra/mi ꝓcedāt. ſic ī ꝓpoſito dato ꝙ ſupbia ſit pri mū oīm capitaliū vicioꝝ. tñ ſex alia pñt dici

capitalia. eo ꝙ cetera vicia ab ipis etiā oriant

Eſt tñ hꝫ adūtendū ꝙ ſupbia tripliciter pt accipi. Nā ſupbia ē appetit⁹ excellētie. Iſte āt appetit⁹ pt ꝯtingere tripliciť Uno mō ſm quādā aptitudinē ⁊ pnitatē. iuxta illud gen̄. viij. Sēſus em̄ ⁊ cogitatio hūani cordis ad malū pna ſūt ab adoleſcētia ſua. Et ſic ſup/bia ꝓpe ñ ē viciū. ſꝫ pt dici radix oīm vicioꝝ. iuxta illō. Initiū oīs pcti ſupbia Alio mō put q̄s ꝯcupiſcit aliquā excellētiā. Et ſic ſup bia pt dici viciū generale. cū oīs mortal' pctō ꝛ ſaltē ꝯcupiſcat ñ ſbeſſe legi q̄ ē ſm rectā rōem

Tercio mō put q̄s appetit excellētiā non quācūq̄. ſꝫ excellētiā honoris. Et ſic ſupbia ē q̄dā viciū ſpēale. q̄uis ſit capitale. Nā talis ſupbia vl' ē ianis glīa. vl' ſaltē imediate ex ipa orit ianis glīa. vt ptz ꝑ greg. vbi ſup. Ad itelligētiā cui⁹ eſt aduertēdū ꝙ iſti tres. ſ. ma/gnanim⁹: ſupb⁹: ⁊ vane glioſus verſant aliq̄ mō circa idē. q̄uis diūſis modis. Uerſat em̄ magnanimitas ſupbia ⁊ ianis glīa circa excellē tiā honorꝭ. aliť tñ ⁊ aliť. Nā magnanim⁹ ꝓpe ⁊ directe nō appetit honorē ſꝫ dignitatez honorꝭ. Appetit ei ꝙ ſit dign⁹ honore. ⁊ iō ñ ē viciū ſꝫ ſt⁹. Nā honor ñ exhibet de ꝯdigno niſi ſtuoſo. cū honor ſit exhibitio reuerētie ī teſtimoniū ſtutiſ. vt patet. i. ethi. Uñ ñ ſolū magnimitas ē ſt⁹. verꝫ etiā ſingularꝭ ⁊ mag ſt⁹ ē. Nā magnim⁹ magna opat ī oīni ſtute. qꝛ oīm ſtutū opa tal'r nitit opari. vt inde di/gn⁹ ſit honore. Sz ſupb⁹. vel ſolū appetit honorē. vel ſaltē magꝭ appetit honorē q̄z ꝙ ſit dign⁹ honore. Sz vane glorioſus appetit hmōi excellētiā cū q̄dā claritate ⁊ māifeſtati one. Nā ſm Iſiō. glia dr q̄ſi claria. ⁊ inde dr vana gloria. q̄ſi vana claria ſeu vana claritas ſeu vana māifeſtatio. Et qꝛ appetit aliq̄d pūs ī ſe. ⁊ deinde ex hꝫ inſcit appetit⁹ ſue māifeſta tionis ⁊ claritatꝭ. iō bñ dic greg. ī mora. ꝙ ex ipa ſupbia orit ianis glīa q̄ ē pmū viciū capi tale. Ad argumēta pncipalia ptz ꝑ diſtin ctionē ī pmo articl'o habitā ꝺ actu interiori ⁊ exteriori.

Diſtinctio. xliij. et. xliiij.

Et preterea

e q̄dā genus peccati ⁊c. Poſt q̄z magiſter determinauit ge/neraliter ꝺ cōmunib⁹ peccatꝭ. hꝫ incipit tractare ſpēaliter ꝺ quibuſdā culpiſ grauiſſimis faciēdo mentionē de pctō ub⁹ ī ſpi/ritūſanctū peccātib⁹. Et diuidit ī duas ptes. Nā pmo ꝯſiderat de hmōi pctōꝝ grauitate ac

irremissibilitate. Scḋo determīat peccādi p̄tāte. dist. xliiij. ibi. Post p̄dicta. Prima duas. Nā p̄mo de hm̄oi pc̄tis tractat penes q̄rundā doctoꝝ assignatōez. Scḋo has culpas insinuat iuxta sctōꝝ determinatōnez. ibi Est etiā ꝛ alia. Prima ī tres. Qꝛ primo mgr̄ pc̄ti ī spūmsanctū innuit ꝯditōez. Scḋo inq̄rit eiusdē distinctōez. Et tercio circa p̄dicta mouet vnā dubitationē. Scḋa ibi Sꝫ q̄rit̄ q̄d sit illud pc̄m̄. Tercia ibi. Sed q̄rit̄ vtrū oīs. Et hec ī duas ſm q̄ p̄mo mgr̄ mouet q̄stionē. Scḋo recitat circa eā duplicē opinionē. ibi. Quidā dicunt ꝛc. Sequit̄ illa ps Est etiā ꝛ alia ꝛc. Jn q̄ mgr̄ de p̄dictis pc̄tis tractat iuxta sctōꝝ determinatōez. Et diuidit̄ ī duas ptes ſm q̄ p̄mo mgr̄ recitat sniaꝫ beati augustini. Scḋo beati ambrosij. Secūda ibi. De h̄ quoqꝫ pc̄to. Tūc sequit̄ illa ps. Post p̄dicta. q̄ est p̄ncipiū vltime distinctōis isti᷒ secūdi libri. Et diuidit̄ ī duas ptes. Qꝛ p̄mo mgr̄ tractat de potētia peccādi. Scḋo incidenter determinat de potētia dn̄andi. ibi. Hic orit̄ q̄stio. Prima ī tres. Qꝛ p̄mo de causa a q̄ habet esse potētia peccādi mouet q̄stionē. Scḋo recitat circa h̄ min᷒ verā opinionē Et tercio applicat suā d̄terminatōez. Scḋa ibi. Quidā putāt ꝛc. Tercia ibi. Sꝫ plibus sanctoꝝ. Tūc sequit̄ illa ps. Hic orit̄ questio. Et diuidit̄ ī tres ptes. Nā p̄mo mgr̄ mouet vnā q̄stionē. Scḋo ex illi᷒ q̄stionis solutione tractādi de potētia dn̄andi accipit occasionē. Et tercio dictoꝝ ī isto secūdo libro ad dicēda in tercio facit ꝯtinuatōez. Scḋa ibi. Sꝫ sciendū est aplm̄. Tercia ibi. Jā nūc his

Circa has duas vltimas distinctōes isti᷒ secūdi libri q̄ro hāc q̄stionē.

Vtrū aliq̄d peccatū sit simplicit̄ irremissibile. Et videt̄ q̄ sic. Quia ꝓ omī pc̄to remissibili est orādū vt dimittat̄. Sꝫ q̄dā est peccatū ꝓ q̄ nō ē orādū vt dimittat̄. iuxta illud. i. Joh. v. vbi dicit̄. Est peccatū ad mortē. ꝓ q̄ nō dico vt oret q̄s

Cōtra. illud malū nō est simpliciter irremissibile. cui᷒ radix seu potētia ē a deo. ſꝫ potētia peccādi quocūqꝫ genere pc̄ti est a deo. vt infra patebit. ḡ nullū pc̄m̄ ē simplicit̄ irremissibile Hic p̄mo vidēdū est. vtꝝ sit aliq̄d peccatū in spūmsanctū. Scḋo vtꝝ hm̄oi pc̄m̄ sit irremissibile. Et h̄ quantū ad distinctōez xliij. Tercio vidēdū ē. vtꝝ oīs potētia peccandi sit a deo. Quarto vtꝝ oīs potētia dominādi sit a deo. Et h̄ q̄ntū ad distinctōez vltimā. s. xliiij. isti᷒ secūdi libri.

Quātū ad primum dico q̄ plane ꝛ mālfeste patꝫ ex scripturꝭ sacrꝭ q̄dā pc̄m̄ eē q̄d dicit̄ ī spūmsanctū. Patꝫ eī h̄ Matt. xij. Mar. iij. ꝛ. i. Joh. c. vlti. Et iō p̄supposito tali pc̄to eē duo sūt vidēda circa ipm̄. Primo. s. q̄d sit pc̄m̄ in spūmsanctū Scḋo q̄t sint pc̄ta ī spūmsanctū *Articulus primus*

Quo ad p̄mū ē aduertēdū q̄ vt patuit supi᷒ ī p̄mo libro. h̄ nomē spūssanct᷒ q̄nqꝫ accipit̄ essentialiter. ꝛ sic ꝯuenit ipi deitati ꝛ toti trinitati. Et sic dicit̄ Joh. iiij. Spūs ē de᷒. ꝛ eos q̄ adorāt eū ī spū ꝛ ꝟitate opꝫtet adorare. Alio mō ꝑsonalit̄. ꝛ sic solū dicit̄ de tercia ꝑsona ī diuinis. iuxta p̄mū modū scriptura sacra videt̄ accipe spūm cū dicit̄ pc̄m̄ ī spūmsanctuꝫ. Nā vt sic hm̄oi pc̄m̄ distinguit̄ ꝯ blasphemiā illatā dn̄o nr̄o ih̄u xp̄o q̄ ad suā hūanitatē. Naꝫ blasphemia ꝯ deitatē dicit̄ ī scripturꝭ irremissibil̄. ꝯ aūt hūanitatē dicit̄ remissibil̄. Vn̄ cū iudei xp̄o blasphēiaꝫ itulissent dicētes Mathei. xi. vorax ē potator vini ꝛ amic᷒ publicanoꝝ ꝛ pc̄tōꝝ. postea Mat. xij. dixerit blasphemiā ꝯ ꝟtutē sue deitatꝭ dicētes. h̄ n̄ eicit demonia nisi ī beelzebub p̄ncipe demonioꝝ. Et iō circa finē illi᷒ capituli r̄ndit dn̄s nr̄ ih̄s xp̄s. dicēs. Quicūqꝫ ꝯ filiū hoīs ꝟbū dixerit remittet̄ ei. q̄ aūt ꝯ spūmsanctū dixerit ꝟbū n̄ remittet̄ ei neqꝫ ī h̄ sec̄lo neqꝫ in futo. *Prima in questione.*

Et isto mō vident̄ loq̄ d̄ pc̄to ī spūmsanctū doctores antiq̄. s. athanasi᷒ hylari᷒ chrisostom᷒ ambrosi᷒ ꝛ hieronim᷒. Moderni ꝟo doctores appellāt pc̄m̄ ī spūmsanctū ſm q̄ q̄s peccat ꝯ apꝓpriatū spūſſcti. ꝛ vt spūſſctūs accipit̄ ꝑsonaliter. puta ꝓut q̄s peccat ꝯ diuinā volūtatē bonitatē ꝛ clemētiā q̄ apꝓpriat̄ spūisancto. De numero aūt ꝛ distinctōe taliū pc̄tōꝝ diuersi diuīsimode loquūt̄. Aliq̄ enī vident̄ dicere q̄ pc̄ta ī spūmsanctū sint q̄ttuor. s. desꝑatio. ꝓsūptio. ꝛ agnite veritatꝭ ꝛ maxie ꝟitatꝭ fidei impugnatio. ꝛ frīne grē ꝓximo collate īuidētia seu emulatio. Aliq̄ addūt obstinatōez. ꝛ ꝓpositū nūqꝫ penitēdi. ꝛ sic erūt sex. Alij addūt pc̄m̄ ex certa malicia. q̄d q̄nqꝫ d̄r pc̄m̄ ex electōne. q̄nqꝫ pc̄m̄ ex habitu. ꝛ finalē īpenitētiā. ꝛ sic erūt octo *Inquisitio secunda.*

Distinctō aūt hoꝝ sic h̄ri pt. Qꝛ q̄ttuor possum᷒ ī ꝓposito ꝯsiderare. s. ipoꝝ peccatoꝝ medicū. medicinā īfirmū ꝛ infirmitatē. Per cōpatōez igit̄ ad medicū accipit̄ desꝑatio ꝛ ꝓsumptō. Nā aliq̄ solū attēdūt ei᷒ iusticiā nihil reputātes ei᷒ misericordiā. modo quo dixit caym. Maior est iniq̄tas mea q̄ vt veniā merear. Et hoꝝ peccatū est despe

ratio. Isti autē sunt valde ingrati ꝙ nō atten-
dunt q̄ȝ magna dei misericordia est ꝙ etiā ipi
in hoc mūdo viuūt. ꝛ iā in infernū nō descen-
dunt. ꝛ ideo nō deberēt negare diuinā miseri-
cordiā. sed deberēt eā suppliciter exorare. Un̄
de tali ingratitudine videt̄ dicere bern̄. cū ait.
Ingratitudo est vent⁹ vrens siccās fontē pie-
tatis venā misericordie: ꝛ fluenta gratie. Alij
attendūt solū dei misericordiā nullo formi-
dantes eius iusticiā. ꝛ istoꝝ peccatū est p̄sum-
ptio. Nimis em̄ p̄sumit q̄ tanti regis iusticiā
nō formidat. Respectu medicine. q̄ quidē
medicina est fides ꝛ grā. sumunt̄ alia duo.
Nā impugnātes fidei veritatē ꝛ inuidentes
gratie gratū facien̄ fratribꝫ cōmunicate inuti-
lem faciūt sibi medicinā suoꝝ peccatoꝝ q̄ ꝯsi-
stit in fide ꝛ gratia. Ex parte vero infirmi
scilicet peccatoris se tenēt alia duo. Nā pec-
cator ex h̄ ꝙ omīno ptinaciter se ꝯuertit ad cō-
mutabile bonū dicit̄ obstinat⁹. Sȝ ex hoc ꝙ
omīno ptinaciter se auertit ab incōmutabili
bono dicit̄ impenitēs. i. nō habere ꝓpositū pe-
nitēdi quo possit redire ad hm̄oi incōmuta-
bile bonū. Sȝ ex pte infirmitatis se tenent
vltima duo. Nā peccatū ex electōe seu ex cer-
ta malicia est ex habitu vicioso qui est turpis-
sima mētis infirmitas. Finalis aūt impeni-
tentia est hm̄oi infirmitatis ꝛ morbi cuiusli-
bet mortalis peccati maledicta creticatio ten-
dens in mortē eternā. Est tn̄ aduertendū
ꝙ prima q̄ttuor magis ꝓprie dicunt̄ esse pec-
cata. cū sint distincta ꝛ determiata genera pec-
catoꝝ bm̄ distinctā materiā. Alia vero magis
ꝓprie possunt dici circūstantie vel seq̄le pecca-
toꝝ. q2 q̄dlibet istoꝝ non habet materiā deter-
minatā sȝ applicabilia sunt ad q̄dlibet genus
mortalis peccati. In q̄libet em̄ genere pecca-
ti homo pt̄ fieri obstinat⁹. ꝛ nō habere ꝓposi-
tū ꝯfitendi vel penitēdi. ꝛ habitū viciosū ac-
quirere ꝛ sine penitētia finaliter mori seu dece-
dere. Et ideo q̄ ad h̄ mag̃ approbo sententiā
illoꝝ doctoꝝ q̄ q̄ttuor dicūt esse genera pecca-
toꝝ in sp̄ūsanctū.

Articulus secund⁹.

Quantū ad secūdū

articulū dico ꝙ r̄spectu diuine potētie nullū
peccatū est irremissibile. Posset em̄ de⁹ si vel-
let remittere tā viuoꝝ q̄ȝ mortuoꝝ. tā demo-
nū q̄ȝ hoīm peccata. Sȝ vocando peccatum
remissibile qd̄ derelinquit aptitudinē seu cō-
cernit habilitatē ad hoc ꝙ remittat̄. sic q̄dli-
bet peccatū in sp̄ūsanctū pt̄ dici irremissibi-
le. Nā quāuis peccatū ex ignorātia. vl̄ ex pas-
sionis impulsu. vel impotētia aliquaten⁹ ex-
cusetur. ꝛ p ꝯsequēs ꝯcernat habilitatē ad re-
missionē. tamē peccatū in sp̄ūsanctū nullā
habet causam annexā peccatū excusantē. sed
solū aggrauantē. ideo nullā ꝯcernit aptitudi-
nem ad sui remissionē. P̄. sicut infirmitas 2
corporalis dicit̄ incurabilis cū per ip̄aȝ sic di-
sponit̄ infirm⁹ ꝙ omnē escā abominat̄. ꝛ oēm
medicinā abhorret ꝛ refutat. iuxta illud ps̄.
Omnē escā abominata est anima eoꝝ ꝛ ap-
pinquauerūt vsq̄ȝ ad portas mortis. Sic q2
peccans in sp̄ūsanctū abhorret sp̄ūalē me-
dicinā vt patet ex p̄cedentibꝫ. ergo ꝛc̄. P̄. 3
nullū peccatū mortale dimittit̄ sine penitētia
sȝ q̄dlibet peccatū in sp̄ūsanctū aliq̄ modo
facit peccatorē impenitiuū. ergo q̄dlibet pt̄ di-
ci irremissibile. Dicūt aūt quidā doctores (Durand⁹.)
in ista materia ꝙ si vocet̄ peccatū in sp̄ūsan-
ctū peccatū mortale cū finali impenitētia vt
accipit̄ peccatū in sp̄ūsanctū a beato augu-
stino. sic simpliciter dicit̄ irremissibile. q2 nū-
q̄ȝ pt̄ remitti. nec in vita ista impediēte finali
impenitētia. nec ī alia vita. q2 ī ea nō erit stat⁹
remissionis. g̃ ꝛc̄. Sed istud nō videt̄ esse (Cōtra durandum.)
verū. q2 ifinita potētia dei nō exhaurit̄ magni-
tudine cuiuscūq̄ȝ peccati. g̃ de⁹ oīe peccatū 1
pt̄ remittere. P̄. satis ꝯmuniter dicit̄ ad p̄- 2
ces gregorij trayanum fuisse ab iferno libera-
tū. ꝛ ad agēdū penitētiā mortuis resuscita-
tū. ꝛ tn̄ planū ē ꝙ trayan⁹ in mult̄ pctīs mor-
talibꝫ decessit. ꝓpter m̄ltas martirū strages q̄s
fecit ꝛ cū finali ipenitētia decessit. q2 si pn̄iam
egisset an̄q̄ȝ decessisset tūc ꝓ suis pctīs n̄ fuissȝ
dānat⁹. nec ꝓ agēda pn̄ia fuisset resuscitat⁹.

Dis. xliiij. Articulus tercius.

Quātū ad tercium

articulū dico ꝙ potētia peccādi ē a deo. Quia
oīe ens ē a deo. potētia peccādi ē aliq̄d ens. g̃ 1
ꝛc̄. Maior patȝ ex fide. q2 sine ip̄o factū ē ni-
hil Joh. i. Probo minorē. q2 qd̄ puȝ nihil ē.
nlla potētia ē. P̄. potētia bn̄faciēdi ē a deo. g̃ 2
ꝛ potētia peccādi. Añcedēs patȝ. Cōseq̄ntiā
pbo. q2 eadē ē potētia merēdi ꝛ demerendi. qd̄
pbat̄ sic. q2 potētia rōnali possum⁹ bn̄facere ꝛ
mereri. sȝ potentie rōnales sunt ad opposita.
eadē g̃ potētia possum⁹ malefacere ꝛ demereri
qd̄ ꝓprie ē peccare. P̄. sola volūtas ē ꝓpe 3
potētia peccādi. vt patȝ p aug. ij. de libe. arbi.
sed volūtas est a deo. ergo ꝛc̄. P̄. omne bo- 4
nū est a deo. sȝ potentie malorum sunt bone.
vt dicitur. iij. topicoꝝ. ergo ꝛc̄. Sȝ quidā (Opinio.)

doctores circa istā materiā rñdent per distinctionē. Dicūt em̄ ꝙ potētia peccādi pt dupliciter ɔsiderari. Uno modo ꝑut est principiū act⁹. Alio modo vt pt deficere. Primo modo est a deo. qꝛ q̄cq̄d habet naturā entis positiui oportet ꝙ reducat̄ ad deū sicut ad causā primā Sꝫ scđo mō nō est a deo. qꝛ defectibilitas cōuenit rei create ex eo quod est ex nihilo. vt ait dam̄. esse aūt ex nihilo ɔuenit rei create ꝓm se qꝛ sibi derelicta tendit ī nihilū. ⁊ ɔsequēs ñ poterit sibi ɔuenire ab alio puta a deo. Nā ꝙ cōpetit alicui ex se. nō pt sibi cōpetere ex alio.

Alij ad idē P. ad idē arguūt quidā alij sic. Si potentia peccādi esset a deo. h̄ maxime esset ꝓ tanto 2 qꝛ talis potētia esset ipm liberū arbitriū. sꝫ h̄ ñ qꝛ dicit ans. in lib. de libero arbitrio. ꝙ peccare nec est libertas nec ps libertatis. P. si po 3 tentia peccādi essꝫ a deo. tūc ipm peccatū essꝫ a deo. Cōsequēs est falsuꝫ. Probatio ɔsequētie. qꝛ act⁹ est pfectior q̄ꝫ potētia. dei aūt pfecta 4 sunt opa. vt dicit̄ Deutero. xxxij. P. illō cuius vsus est mal⁹ ipm quoq̄ꝫ est malū. vt dicit̄. iij. topi. ⁊ ꝑ ɔsequēs tale q̄d ñ pt esse a deo. sꝫ vsus potētie peccādi est mal⁹. qꝛ vsus talis est ipm peccare. ḡ talis potētia nō pt esse a deo

Cōtra opinionem. Sꝫ q̄uis ɔclusionē elicitā ex p̄ma pte p̄dicte diuisionis reputē esse verā. tñ cōclusio elicita ex pte secūda. q̄ ɔclusioni p̄me posite 1 videt̄ repugnare nō videt̄ posse stare. Quia defect⁹ q̄ nō habet rationē mali ñ min⁹ videt̄ esse a deo q̄ꝫ ille defect⁹ q̄ habet rōeꝫ mali. sꝫ defect⁹ q̄ habet rōeꝫ mali est a deo. puta defectus pen̄alis. possibilitas aūt deficiēdi nō habet rationē mali. qꝛ om̄e malū vl' est malū culpe vl' pene. Sꝫ possibilitas deficiēdi nec habet rationē mali culpe nec pene. qꝛ fuit in statu innocentie. ⁊ ɔsequēs ante omnē culpā ⁊ penā. 2 P. potētia deficiēdi ꝑ corruptōeꝫ inest rebꝯ creatis corruptibilibꝯ a deo. ḡ ⁊ potentia deficiēdi ꝑ electionē q̄ est potētia peccandi inerit ipis rebꝯ potētibꝯ eligere ab ipo deo. Antecedēs patet. qꝛ illud qđ necessario req̄rit ordo vniuersi h̄ ɔuenit rebꝯ a deo. sꝫ h̄re potētiam deficiēdi ꝑ corruptōeꝫ req̄rit ordo vniuersi Nā plāte nō possent nutriri si terra nō possꝫ corrupi. nec pari rōne bestie possent nutriri ꝑ plātas. nec hoīes ꝑ bestias. 3 P. ꝙ creatura sit de nihilo habet ab ipo deo. sꝫ ex hoc inest creature potētia peccādi. qꝛ ē de nihilo. vt dicit̄ p̄dicta opinio. ḡ potētia peccādi inest creature ab ipo deo. Maiorē pbo. qꝛ q̄cq̄d est causa alicui⁹ affirmatōis. h̄ etiā est causa negatōis ꝑ se ⁊ imediate ɔseq̄ntis ad talē affirmatōeꝫ. q̄cq̄d em̄ est ꝑ se causa ꝙ aliq̄d sit sanū. h̄ etiaꝫ est causa ꝙ tale q̄d nō sit egꝛ. Sꝫ de⁹ ē causa creature ꝓm oēm entitatē positiuā q̄ est i creatura. ḡ de⁹ est causa ꝙ creatura sit de nihilo de nullo p̄supposito. cū ista negatiua ꝑ se ⁊ necessario sequat̄ ad illā affirmatiuā. Et ꝑ h̄ patet ad p̄mā rōeꝫ. qꝛ esse ex nihilo ñ cōpetit creature ex se sꝫ ex deo Ad ꝑbatōeꝫ cū dicit̄ ꝙ Solutio. Ad. 1. creatura sibi derelicta tendit in nihiluꝫ. dico ꝙ talis tendētie sufficiēs causa est ipe de⁹. nō ꝑ sui influentiā ⁊ opatōeꝫ. sꝫ ꝑ sue influentie sbtractionē. qꝛ illud qđ ꝑ sui influentiā est totalis ⁊ pfecta causa alicui⁹ entitatis ⁊ ɔseruationis eiusdē. illud ꝑ subtractionē sue influentie erit sufficiēs causa q̄re hmōi entitas cadat in nihilū. sꝫ de⁹ ꝑ suā influentiā ē pfecta causa oīs entitatis create ⁊ ɔseruatōis toti⁹ creature q̄ ɔseruat̄ in aliq̄ esse. ḡ ⁊c. Ad secūdū Ad. 2. go minorē. Ad ꝑbatōeꝫ dicēdū ꝙ q̄ꝫuis peccare ñ sit libertas. posse tñ peccare est in nr̄a arbitrij libertate. liberior tñ esset nr̄a volūtas si peccare ñ posset. qꝛ maior ē libertas beatoꝝ q̄ peccare nō possunt. q̄ꝫ viatoꝝ q̄ peccare pn̄t.

Ad terciū nego ɔseq̄ntiā. Ad ꝑbatōeꝫ dico q̄ꝫuis i bonis act⁹ sit nobilior potētia. tñ i Ad. 3. mal' est ecōuerso. Nā pei⁹ est actu egrotari q̄ꝫ posse egrotari. Alias inuenit̄ talis additio Etiā pt dici ꝙ licet pctm̄ nō sit a deo. tñ actus peccati ē a deo. eo mō q̄ dictū est. dist. xxxvij. arti. iij. Ad quartū dicēdū ꝙ licet illud sit Ad. 4. malū cui⁹ vsus ita est mal⁹ ꝙ nō possum⁹ eo bene vti. tñ cui⁹ vsus ē mal⁹ ñ necessario. sꝫ ex eo ꝙ cū possem⁹ eo bñ vti abutimur eo. illud ñ est malū. sꝫ pt esse bonū. possum⁹ em̄ etiā bonis male vti. ⁊ h̄ magis ꝓprie abusus q̄ꝫ vsus debet dici. Sꝫ potētia peccādi q̄ est liberū arbitriū possum⁹ si volum⁹ bñ vti resistēdo vicijs ⁊ ꝓsequēdo ꝟtutes. ḡ ⁊c.

Articulus quartus.

Quātuz ad quartū

articulū sunt duo vidēda. Primo vtꝝ oīs ꝓlatio seu ptās dñandi sit a deo. Scđo vtꝝ hō fidel' teneat̄ obedire dño īfideli seu p̄ncipi īfideli. Quātū ad p̄mū dico ꝙ ꝓlatio seu Prima in quātum p̄ncipat⁹ pt tripliciť ɔsiderari. Uno mō in se Scđo q̄ꝫtū ad modū q̄ q̄s ɔsequit̄ p̄ncipatū Et tercō q̄ꝫtū ad vsū ei⁹. Prīo mō accipiēdo Prīa pdo p̄ncipatū sic oīs p̄ncipat⁹ a deo ē. Qꝛ om̄e bo 1 nū a deo est. sꝫ p̄ncipat⁹ ɔsiderat⁹ ꝓm se cū sit quidā ordo seu mod⁹ ordinate viuēdi est nō modicum bonum vniuersi. ḡ est ab ipso deo.

P. semꝑ primū est causa omniū aliorum 2

que sunt post. Sz deus est primus princeps
totius vniuersi. Maior patet.ij.methaphi.
3 Minor similiter patz.xij.metha. P̄.illud
qd̄ in paradiso fuisset si hō in statu innocentie
permāsisset.h̄ est a deo seu fuisset ab eo.sz pla
tio p̄dicto modo in paradiso fuisset.g̃ zc. Ma/
ior patet. Minorē pbo.quia naturaliter sunt
dn̄i qui vigēt prudētia z intellectu.vt patz.i.
politic.ppter hoc em̄ aliquo modo vir dn̄af
puero.mascul⁹ femine.z hō bestijs. Sz etiā
in paradiso vn⁹ hō fuisset aptior altero q̄ ad
habit⁹ z act⁹ intellectuales fm q vnus fuisset
melioris cōplexionis q̄z alter.qz molles car/
ne aptos mēte dicim⁹.duros aūt ineptos.vt
patet.ij.de aīa.qd̄ verū est loq̄ndo de mollicie
pueniēte ex bonitate seu raritate cōplexionis
z nō ex abundātia flegmatis.sicut ɔtingit in
mulierib9. Q, aūt in paradiso vn⁹ fuisset me
lioris cōplexionis altero.h̄ patet.qz tūc sicut
z nūc fm meliorē ɔiunctōez astroz fuisset fe/
tus cōcept⁹ nobilioris cōplexionis. Forte
Instantia dicet q nullū potest esse dominiū sine seruitu
1 te.sz in paradiso nō fuisset seruitus. Maior
patet.qz vnū relatiuoz nō potest esse sine alte
ro.vt patet in libro p̄dicamētoz.z.v.metha.
Minor etiā patet qz solū ppter peccatū fui/
2 tus est introducta. P̄.ōme dominiū vtif
aliq̄ lege respectu subditoz. Sz iusto nō est
lex posita.vt ait apl's.i.ad Thi.i. Cū g̃ omes
in statu innocentie fuissent pfecte iusti ppter
originalē iusticiā quā quilibet habuisset i pa
radiso.g̃ in paradiso nō fuisset lex nec p conse
Cōfirmaf quēs dominiū. Et ɔfirmaf.qz vt patet.x.
ethicoz. Oportuit leges instituere coactiuaz
habētes potentiā.z h̄ solū ppter rebelles z in
iustos. In statu aūt innocētie null⁹ fuisset re
Solutio/ bellis vl' iniust⁹. Rn̄deo q dominiū pt du
nis mate/ pliciter ɔsiderari Uno modo put ɔcernit
ria. timorē seruilē excludentē dilectionē in subdi/
to.z hoc est dominiū despoticū requirēs serui
tutem penosaz inductā ppter peccata hoim.
Et hmōi dominiū in statu innocētie nō ha/
buisset hō respectu hoīs.sz solū respectu irra
tionaliū animaliū. Propter qd̄ de⁹ dixit pri/
mis parētib9. Dominamini piscib9 maris:et
volatilib9 celi:z vniuersis animantib9 q̄ mo
uenf sup terra. Gen̄.i. Et infra.c.ix.dixit do/
min⁹ noe z filijs eius. Terror vester z tremor
sit sup cūcta aīalia terre Alio modo put cō
cernit mutuā dilectōez. Et hoc duplicif.pu
ta vel fm liberā voluntatē.z sic est dominiuz
regale.z istud in paradiso cōpetisset patrib9 re/
spectu filioz. Uel fm certas leges.z istud est
dominiū politicū.qd̄ cōpetit ei qui p̄est ciui/
tati respectu ceteroꝝ ciuiū.z istud cōpetisset
in paradiso viro respectu vxoris.cui p̄fuisset
fm certas leges bonū matrimonij pmouēte s.
z prudentior min⁹ prudentib9 politice in pa
radiso p̄fuisset inquātū ipos instruxissz in ta
lib9 q̄ ipsis expediuissent. Et p h̄ patet ad Ad.1.
primā instantiā. Ad secundū dicendū q Ad.2.
apud nos sunt tres effect⁹ p̄lationis. Prim⁹
est subditos docere qūo in suis actib9 ɔueni/
enti⁹ dirigant. Ali⁹ est subditos defendere ne
ab iniustis opprimant. Et terci⁹ est malos sb
ditos punire vt de suis excessib9 corrigantur
Primo modo fuissent lex z p̄latio in paradi/
so.sz nō secūdo z tercio modo. Et de his ītel/
ligif autoritas tā apli q̄z phi. P̄.p ɔclusio Quarta ra
ne p̄dicta arguo sic. Illud qd̄ cōuenit hoib9 tio p ɔclu
fm rectā rationē.h̄ cōpetit eis a deo seu fm di sione.
uinā ordinatōez. Sz fm rectā ratōnē debitū
est inter homies esse p̄latiōnē.ergo zc. Ma/
ior patet.qz ad h̄ deus dat homini rationē vt
exequaf ea q̄ debita sūt fm rectā rationē. Mi
norē pbo.qz illud qd̄ est naturale z expedicēs
est fm rectā rōez. Sz vt ait phs p̄mo politi/
coz.in om̄i pluralitate ordinata naturale est
z expedicēs vt vn⁹ p̄sit.z alij sint subiecti. In
his aūt ɔsistit ratio p̄lationis.g̃ zc. Et cō Cōfirmaf
firmaf.qz in om̄ib9 naturalib9 videm⁹ q infe
riora regunf p supiora.z multitudo reducif
ad vnitatē. Sz mos sicut z ars debet imitari
naturā. Sz secūdo modo z tercio puta q̄ Conclusio
ad modū adipiscēdi dominiū.z quo ad vsuz secunda.
dominij iā adepti.sic dico q si talia fiāt ordi
nate z fm iuris debitā exigentiā.puta obfuā
tis debitis ɔditionib9 z circūstantijs i ɔsecu/
tione z vsu p̄lationis requisitis.sic p̄latio vel
principat⁹ est a deo. Si aūt p̄dicta nō obser/
uantur.tūc huiusmodi p̄latio z principatus
quāuis sint a deo quantū ad naturā z entita/
tem actuū.sicut z cetera mala sunt a deo vt su
peri⁹ est probatū.tamē nō sunt a deo quantū
ad deformitatē z obliquitatē actus. Nā vt sic
in talib9 mortale peccatū cōmittif.qd̄ nō po
test esse a deo sed a mala hominū voluntate.
Unde de talib9 dicif Osee.viij.c. Ipsi regna
uerunt z non ex me.principes extiterunt z n̄
cognoui scilicet noticia approbatōis Per Respōsio
predictā etiā distinctionē patet responsio ad ad q̄dā cō
quedā cōmunia obiecta.puta q cū dicitur.q munia ob
quidā sunt peruersi principatus. P̄.qui/ iecta.
dā sunt vsurpati principat⁹. P̄.a quibus/
dā iuste aufert p̄ncipat⁹. Sz sicut qd̄ de⁹ cō/
iunxit hō non debet separe.sic qd̄ quis habet

a deo seu quod alicui datū est a deo. hoc iure nō auferṫ ab eo ꝑ hoiem. Ista em̄ omia et ꝯsimilia solū ꝯcludūt vł q̄tū ad inordinatū modū ꝯsequēdi ꝑlationē. vel q̄tū ad inordinatū vsū3. q2 dato ꝙ aliq̄s iuste sit dominiū ꝯsecut⁹. tn̄ pt eo ita ꝑuerse vti. ꝙ de iure est tali dominio priuand⁹. Quantū ad secūdā

Secunda inq̄sitio q̄rti articuli.

partē quarti articuli dicendū ꝙ talis infideł vel est iuste ꝯsecut⁹ hmōi dominiū ⁊ ordinate eo vtiṫ. vł iniuste est hmōi dominiū ꝯsecutus. vel dato ꝙ dominiū iuste adeptus sit. tn̄ iniuste ⁊ inordinate eo vtiṫ. Primo modo

Cōclusio prima.

dico ꝙ tales xp̄iani subditi teneṅṫ obedire huiusmodi principi q̄uis sit infidelis. nisi aliq̄ modo iuste fuerint a tali seruitute liberati. puta ꝑ principē superiorē qui plenu3 habet dominiū sup illū infidelē dn̄m. S3 secundo ▪ tercio modo dico ꝙ ipi nō teneṅṫ obedire tali

1 infideli dn̄o. Primū ꝓbo sic. Illud qd̄ q̄s iuste est assecut⁹ hoc iniuste auferṫ ab eo nisi ipe abutaṫ eo. S3 iste infidelis vt supponiṫ iuste est assecut⁹ hmōi dominiū nec abusus est eo. ḡ ⁊c̄.

2 P̄. beatus petr⁹ p̄ma canonica sua. c. ij. loquēs de xp̄ianis ait. Serui subditi estote in omi timore dn̄is. nō tm̄ bonis ⁊ modestis. s3 etiā discolis. P̄. p̄ma ad Thim̄.

3 vi. ait apl's. Quicūq3 sunt sub iugo serui dominos suos arbitreṅṫ omni honore dignos. Et exponit h̄ verbū glosa etiā de iugo dn̄o2 ī

4 fideliū. Itē ad Ro. xiij. diciṫ. Omnis aīa p̄tātib⁹ sublimiorib⁹ subdita sit.

5 P̄. ius diuinū qd̄ est ex grā ⁊ fide xp̄iana. nō tollit illd̄ qd̄ est de iure humano ⁊ ex naturali rōe. S3 distinctio q̄ est inter fidelē ⁊ infidelē est ex iure diuino. iustū vero dominiū est ex iure humano ⁊ ex naturali ratōe. ḡ ⁊c̄. Minor pat3 ex p̄cedentib⁹. Maior ꝓbaṫ. q2 sicut grā non tollit humanā naturā s3 ꝑficit eā. ita nec ius diuinū tollit illud qd̄ est de iure hūano ⁊ inascit ex recta rōne. nec ꝑ ꝯñs distinctio fidelis ab infideli tollit dominiū seu principatū domini infideł quē habet sup fidelē subditum.

Opīo contraria.

Quidā tn̄ doctores dicūt ꝙ hmōi dominiū qd̄ habet p̄nceps infideł sup populū xp̄ianū ecclia sua autoritate iuste pt auferre a tali

1 p̄ncipe. Q2 infideł demerito sue infidelitatis mereṫ amittere p̄tāte3 quā habuit sup eos q̄ trāslati sunt ī filios dei.

2 P̄. Johānis. viij. dicit saluator. Si ḡ vos fili⁹ liberauerit vere liberi eritis. S3 quēlibet baptizatū filius dei suo sanguine r̄demit ⁊ liberauit.

3 P̄. Mat. xvij. dicit saluator ꝙ filij sunt liberi a tributo s3 omib⁹ regenerat' in xp̄o q̄ nō ex sanguinib⁹ nec ex volūtate carnis nec ex volūtate viri. s3 ex deo nati sunt. data est p̄tās vt sint filij dei. iuxta illud Joh. i. Quotq̄t aūt receperūt eu3 dedit eis p̄tāte3 filios dei fieri. ḡ ⁊c̄. P̄. cessante causa cessat effect⁹. S3 peccatū qd̄ ē cau 4

sa seruitut' cessat per baptismū. ḡ ⁊c̄. P̄. qd̄ absoluit a maiori vinculo pt etiā absoluere a 5

minori. s3 fides absoluit a vinculo m̄rimonij q̄ ligat⁹ fuit hō fidelis anteq3 fidē reciperet cū ꝑsona infideli. qd̄ quidē vinculū mai⁹ ⁊ intimius esse videṫ q3 vinculū seruitut'. q2 in paradiso fuit a deo institutū. Etiā de ipo ait saluator in euāgelio. qd̄ de⁹ ꝯiūxit hō nō separet. ḡ merito fidelis poterit absolui a vinculo infidelis dn̄i.

Cōtra opinionem.

S3 saluo semꝑ iudicio meliori istud nō teneo. Q2 iste q̄ non est de iurisdi- 1

ctione ecclie nisi aliūde peccet ꝯtra ecclesiā q̄ in h̄ solū ꝙ nō tenet fidē ecclie nō pt iuste puniri ꝑ ecclesiā. s3 iste supponiṫ in nullo peccasse ꝯtra eccliā3 nisi in h̄ solo ꝙ nō tenet fidē ecclesie. ⁊ grauiter puniṫ dn̄s ▪ h̄ ꝙ ab eo auferṫ iurisdictio sue dn̄atōis quā habet sup ꝓprios seruos. ḡ ⁊c̄. P̄. nulł⁹ infideł q̄ nunq3 subfuit fidei ecclie violēter debet cōpelli ad 2

suscipiendū fidē ecclie. S3 si ecclia quēlibet de nouo venientē ad fidē liberaret a huitute qua tenebaṫ dn̄o infideli. hmōi dn̄s violēter cōpelleret ad fidē q2 q̄libet suo2 seruo2 poss3 ad fidē ꝯuerti. ⁊ sic ipe totū principatū suū ꝑderet nisi fidē xp̄ianā susciperet.

Instantia

Forte diceṫ ꝙ statutū est ecclie. vt patet extra de iudeis. ꝙ si 1

q̄s seru⁹ iudeo2 fact⁹ fuerit xp̄ianus statim a seruitute liberaṫ si fuerit vernacul⁹ id est in seruitute nat⁹. ac etiā si fuerit emptici⁹ id est ad seruitiū empt⁹. P̄. si talis xp̄ianus manere 2

ret sub iugo hui⁹ infidelis principis. tūc ille dn̄s infidelis poss3 talē subditū cōpellere ad hoc vt christi fidē dimitteret. ⁊ christū blasphemaret.

Solutio Ad...

Respondeo ꝙ secus est de iudeis ⁊ ceteris infidelib⁹. quia iudei exigēte suo demerito per romanos principes sunt in seruitutem redacti ⁊ ꝓprij serui facti. Seru⁹ em̄ diciṫ a seruādo. quia cū iure belli obtentus iste posset occidi a principe seruaṫ. ⁊ sic ipe cu3 sua posteritate in seruitutē redigiṫ. Sic factū est de iudeis per titum ⁊ vespasianum. Cum igitur in successu temporis romani principes facti sunt christiani. ergo romana ecclesia ad fauorē fidei seruos iudeo2 ad fidem ꝯuersos potest liberos reddere. q2 ipi iudei ⁊ bona eo2 subsunt autoritati ecclesie ▪ fauorē romanorum imperato2 qui hoc ecclesie cōtulerunt. hoc autem non tenet de ceteris infidelibus.

Ad.2. Ad secundã instantiã dicendũ q si pñceps infidelis cogeret subditũ fidelẽ ad negandu3 fidẽ. tũc abuteref sua ptãte. ppter qd mereref eã pdere. z etiã iustũ bellũ ↄtra ipm z ↄtra suum dominiũ p ecclesiã z omẽs xpianos poss3 moueri intm q nõ solũ sbditi a suo dominio possent iuste liberari. vez etiã psona talis pñcipis iuste posset in seruitutẽ redigi vł etiã vita puari.

Solutio argumẽto rũ ↄtrarie opinionis. Ad primũ motiuũ illi9 opiniõis dicẽdũ q nisi aliq alio modo pñceps infidelf abutaf sua ptãte ex simplici sua infidelitate ñ mereẽ eã pdere.

Ad.1. Ad.2. Ad secũdũ dicendũ q illa verba xpi possunt intelligi de libertate q liberati sunt xpiani a seruitute legis mosaice qʒtum ad obseruantiã cerimonialiũ pceptoz. Possunt etiã intelligi de libertate q liberati sumus a peccato z a dyaboli seruitute.

Ad.3. Ad tercium dicẽdũ q xps intelligit ibi p filios aplos q de bonis hui9 mũdi nihil possidebãt. teste petro q ait. Ecce nos reliqm9 oĩa z secuti sumus te. z ideo nõ tenebanf ad solutõe3 tributi. Sed iudeis q bona mũdi possidebãt dixit idẽ xps Reddite q sunt cesaris cesari z q sunt dei deo. Quasi dicat. Tributũ dare debetis d tpalibꝫ q possidetis.

Ad.4. Ad quartũ dicẽdũ q qʒuis per gratiã z charitatẽ ac etiã p catholicã fidẽ quã xpian9 recipit in baptismo aĩa liberef a malo culpe. tñ corpus suũ nõ liberabif a malo pene mortf em̃ baptizat9 sicut ñ baptizat9. nec etiam per fidẽ liberamur a debito iusticie. sed iustũ est principi obedire qʒuis infideli q dominiũ suũ iuste ↄsecut9 est. z iuste z ordinate eo vtif.

Ad.5. Ad quintũ dicendũ q si vn9 ↄiugu3 ad fidẽ ↄuertif altero manẽte infideli. si ĩfidelf ↄsentit habitare cũ fideli ipm nõ turbando z allicicẽdo ad infidelitatẽ z absq3 blasphemia creatoris. tũc fidelis nõ est absolut9 a vinculo matrimonij. Si aũt infidelis nollet fideli cohabitare nisi ipm allicicẽdo ad infidelitatẽ. z creatorẽ blasphemãdo. tũc suo demerito perdit ius qd habuit in psonã fidelẽ. z p ↄseqns iuste absoluif fidelis ab infideli. De isto etiã magis cõplete appebit lib. iiij. dist. xxxix. Et sic eodẽ modo si princeps infidelis nihil exigit a subdito fideli pter illud qd de iure debet exigere. tũc subdit9 tenef obedire. Si aũt subditũ vellet artare ad ea q essent ↄtra deũ z cõtra aĩe sue salutẽ tũc infidelis pñceps pderet illd ius qd habuit sup hmõi subditũ.

Conclusio secunda. Secundo dico q si talis pñceps iniuste ẽ hmõi dominiũ ↄsecutus. tũc subditi nõ tenenf sibi obedire. z ab eo iuste possunt recedere.

Ratio. Quia ab iniusto possessore iuste auferf illud qd possidet iniuste. S3 talis tyrãnus iniuste possidet hmõi dominiũ vt supponif. g zc.

Tercia cõclusio. Tercio dico q dato q princeps infidelis iuste sit assecut9 suũ dominiũ. si tamen vtif tali dominio iniuste puta ad blasphemiã creatoris impediendo subditũ q ad ea q spectant ad fide3 christianã itez mereẽ pdere hmõi dominiũ. Et licet ista ↄclusio pateat ex pdictis. tñ ipa3 potero persuadere h modo.

Ratio. Quãdocũq3 idẽ subdit9 obligat9 est duobꝫ dñis vni tãq3 simpliciter supiori z alteri tanq3 inferiori. si inferior princeps coartat hmõi subditũ dissentire a fidelitate dñi supioris. tunc talis pñceps sm leges z iura pdidit iurisdictionẽ respectu talis subditi. nec hmõi subdit9 ad ei9 obediẽtiã vlteri9 obligaf. S3 de9 est summ9 dñs et vniuersalissim9 impator respectu cui9 omnis princeps huius mundi est inferior. ergo zc.

Ad principale argu. Ad argumentũ principale dicendũ q per illa verba nõ intendit beatus Johãnes q aliqd peccatũ quãuiscũq3 magnũ sit totaliter irremissibile qʒdiu viuit homo in hoc mundo Sed intendit dicere q sit valde difficile obtinere remissionẽ de hmõi nephãdissimis peccatis. z ideo nõ oratione cuiuslibet mediocris xpiani reducif talis peccator ad ↄdigna3 penitentiã. s3 solũ p orationẽ excellentiũ z deuotissimoz fideliũ. Etiã posset dici q beatus iohãnes p illud peccatũ in mortẽ intelligit peccatũ in spũm sanctũ ex illa circũstantia q est finalis impenitẽtia. qz vbi de certo ↄstaret alique3 in peccato mortali sine penitentia ab hac vita migrasse. p isto nõ esset orandu3 sm legẽ cõmunẽ. eo q talis sit extra statũ merendi. Jn quo statu nos ↄseruet p via presentis peregrinatõis donec perducat ad patriam beate fruitõis saluator omniũ saluandorum. qui viuit z regnat i secula seculoz Amẽ

Finit secundũ scriptũ libri sententiaz Thome d Argẽtina.

Terciũ ſcriptũ Tho
me de Argentina.

Incipit terciū scri
ptū libri sniarum Thome de Argentina po/
ris general' ordis heremitaꝝ scti Augustini.

Edit abis
sus vocē suaz. Iuxta
supius factā distincti
onē illoꝝ verboꝝ dixi
ꝙ mgr sniarum i ter/
cio libro ꝯsiderat sup
moꝝ ⁊ infimoꝝ mira
bilissimā ꝯiūctionē cū ibidem ptractat ineffa
bilissimā, ꝗuis tn̄ dignissimā diuini verbi icarna
tionē. Hec em̄ incarnatio fuit a deo singula/
riter admirabilis et mirabiliter singularis. ꝙ
nec primā similē visa est nec habere sequentē.
Vn̄ ppter hmōi incarnationis mirabilē
singularitatē Volusianus i quadā epl'a bea/
to Aug. trāsmissa cordis sui admiratōem ꝓ/
ponit in hūc modū. Miror vtrū mūdi rector
et dn̄s intemerate virginis corpus impleue/
rit. ptuleritq nouē mēsiuz lōga illa fastidia.
mater et cū virgo enixa sit sollēnitate pariēdi
post hec virginitas putat' itacta. intra corpu
sculū vagiētis infantie latet cui par vix puta
tur vniuersitas. patit' puerilitatis annos. ado
lescit. iuuētute solidat'. ⁊ tādiu a suis sedibus
abest ille regnator. atq ad vnū corpusculū to
tius mūdi cura trāsfert'. Quibꝫ admirati/
onibus ⁊ dubitatiōibus rn̄dens Aug. i alia
epl'a volusiano destinata sic ait. Hic si rō que
rit' nō erit admirabile. si exemplū poscit' non
erit singl'are. demus igit' deū aliquid posse qḋ
nos fateamur inuestigare nō posse. In talibꝫ
em̄ rebus ratio facti ē potētia facientis. Vn̄
etiā Leo papa de ista bn̄dicta verbi dei incar
natiōe loquēs in quodā sermone sic ait. Ex/
cedit quidez dilectissimi multūq supeminet
humani eloquii facultatē diuini opis magni
tudo. et inde orit' difficultas fandi. vn̄ adest
ratio nō tacēdi. q: i iesu christo filio dei nō so
lum ad diuinā eēntiā sed ad humanā spectat
naturā. qḋ dictū ē p pphetā Esaiā. generati/
onē eius quis enarrabit. vtrāq em̄ naturā in
vnā cōuenisse psonam nisi fides credat ratio
nō explicat. Et ideo nūq deficit materia lau
dis. q: nūq sufficit copia laudatoris. Hec
aūt admirabil' verbi dei incarnatio circa quā
i tercio libro versat' mgri ꝯsideratio notat' in
verbis supiꝰ introductis cuz dicit'. vocē. Et
hoc satis ꝯgrue. Quia scdm beatū Aug. xv. de
trini. ca. x. Verbū nostꝝ internus habet silitu
dinē cū verbo diuino eternaliter genito. ⁊ ver
bū nostꝝ in voce platū habet silitudinē cum
verbo diuino p nobis incarnato. vt de hac vo
ce intelligat' dixisse ille diuinoꝝ secretorū exi
mius pscrutator Apocal'. xiiii. cū ait. Audiui
vocē de celo tanq vocē aquaꝝ multarū ⁊ tan
q vocē tonitrui magni. ⁊ vocē quā audiui si
cut citharedorū citharizantiū i citharis suis.
⁊ cantabāt quasi canticū nouuz an̄ sedē dei et
agni. In quibus verbis sub triplici voc' me
taphora tripita tercii libri materia aliq̄liter
insinuat'. Nā i tercio libro p̄mo tractat' de
verbi incarnati purissima ꝯceptōe. ⁊ singula
rissima generatōe. Scdo de humanitatis
assumpte crudelissima castigatōe. ⁊ acerbissi
ma passione. Et tercio de aie xp̄i suoꝝ quo
q mēbroꝝ amenissima pfectiōe. puta virtutuz
donoꝝ ac preceptoꝝ floridissima ꝯpositione.
Istoꝝ primū notat' cuz vox de celo audita
assimilat' aquaꝝ multitudini. Scdm cuz
equipatur tonitrui magnitudini. Terciū
cū pportionat' citharizantiū pulcritudini seu
citharedorū sonitui. Dico igit' p̄mo ꝙ sen/
tentiā prime ptis tercii libri puta verbi incar
nati purissimā ꝯceptionē intelligimus cū p/
mittit'. Audiui vocē de celo tanq vocē aqua/
rum multaꝝ. vbi ceteris aque ꝯditōnibus p
termissis que valde multe sunt duas ad pn̄s
potero applicare. Habet em̄ aqua terrenascē
tia specialiter fecūdare. et sua diffluētia mūdi
ciā ꝯseruare. Sic i pdicte vocis expssione seu
in verbi incarnati ꝯceptione psone ꝯcipient'
fuit cōicata verissime maternitatis fecūditas.
attn̄ in ipsa fuit ꝯseruata mūdissime puritatis
virginitas. Propter quod aque huic vo/
ci assilat' redūdare vident' de isto viuo ⁊ splē
dido fluuio queidē Johānes vidit Apoca.
vlti. vbi sic ait. Ostēdit mihi fluuiū aque vi/
ue splendidū tanq crystalluz pcedentē a sede
dei ⁊ agni. i medio platee eius. s. ciuitatis hie/
rusalē ⁊ ex vtraq pte fluminis lignū vite affe
rēs fructus duodecim p mēses singulos red
dens fructū suū. Ubi p fluuium splendidū ⁊
crystallinū intelligere possumus dei verbū seu
filiū ꝯceptū mūdissime. salua ꝯcipiētis puris
sima virginitate. Sed p lignū vite ex flumi
nis vtraq pte afferens fructus ⁊c. intelligere
possumus vberrimā virgis fecūditatē. qua il
lū geminū gygantē ꝯcepit ⁊ pepit. cuiꝰ dextra
est vera deitas. sinistra vero humanitas. Nec
vacat a mysterio cū dicit' de isto fluuio quod

ꝓcedit a sede dei ⁊ agni. Nā ista bn̄dicta icar natio sic fuit t'miatiue respiciēs solū filiū ꝙ tn̄ effectiue totius trinitatis respicit ꝯtubernium. Procedit ergo ille fluuius splendidus. puta ille ꝯceptus mundissimus. a sede. i. a spiritu sancto. qui nomine sedis exprimit'. eo ꝙ sit dilectio ⁊ tranquilla ꝯcordia in qua pater ⁊ filius sibi mutuo delectabil'r ꝯq̄escunt. Noīe autem dei intelligit' pr̄. qui f'm Dyoni. ē fontana deitas. filius autē ⁊ spūssanctus sunt deigene pullulationes deitatis. Sed noīe agni intelligitur filius dei. qui ⁊ in veteri et in nouo testamento nomīe agni exp̄ssus figuraliter inuenit'. Nam de ipso dicit' Jsa. xvi. Emitte agnum dn̄e dominatorē terre. de petra deserti ad montem filie syon. Et Joh. i. Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi. Est igit' sensus. pcedentem a sede dei ⁊ agni. id est a spū patris ⁊ filij. vbi genitiue ponit' pater ⁊ filius. q̄uis eq̄ causauerint istam incarnatiōem. sicut spiritus sanctus. tamē cū sit opus amoris ⁊ pietatis. igit' spūisancto singulari' appropriat'. Juxta quod etiam dicit' i symbolo filius dei ꝯcept' a spūsancto. Jstā etiā ꝯceptionē mūdissimā supius sub vocis nomīe exp̄ssam ꝯsiderās beatus Grego. in quodam suo cantico verbi incarnatione sic ait. Uox clara ecce intonat: obscura queq; increpat. pellant' eminus somnia. ab ethere christus ꝓmicat. Et infra eodē cantico. Esursum agnus mittit' laxare gratis debitum ⁊c. Dixi secūdo ꝙ assumpte humanitatis acerbissimā passionē de qua determinat' in scd̄a pte tercij libri. intelligere possumus p tonitrui magnitudinē. cum additur. et tanq; vocē tonitrui magni. Jstud tonitruum merito debuit esse magnū. cum celorum fabricator sic intonuit ꝙ totus mundus tremuit. Cum em̄ audita est vox tonitrui in rota. puta in cruce sancta. tunc radij solares obscurati sunt. petre scisse sunt. monumenta apta sūt. Nec mirum de istius tonitrui magnitudine. q2 vt patet in li. meteoroꝝ. tanto tonitruū est sonorosius: quāto vapor nubiū ab impetu vētoꝝ repentinius lacerat'. Sz christus fuit vapor diuine sapie. Juxta illud Sap. vij. Uapor ē em̄ ꝟtutis dei. ⁊ emanatio q̄dā claritat' omīpotētis dei sincera. Qui quidē vapor nubem leuē assumpsit immaculate hūanitat'. iuxta qd̄ dicit' Jsa. xix. Ascendet dn̄s super nubem leuem ⁊ ingredientem egyptum. Hec autem nubes assumpte humanitat' ab impetuosa tempestate vētorū. puta ab inuidiosa malignitate iudeoꝝ impijssime lacerabat'. ex qua dilaceratione septem tonitrua. s. septē vltima verba a verbo incarnato i cruce pendēte ꝟbata seu plata finaliter pcesserūt. Ad quorū verboꝝ similitudinē posset exponi illud apoc. x. Locuta sūt septē tonitrua voces suas. Applicationē tn̄ istoꝝ quō vicz septē ꝟba q̄ xp̄s in cruce legit' ptulisse his septē tonitruis assimilent' ad p̄sens obmitto cā breuitat'. Sequit' i aucte p̄dicta. ⁊ vocem quā audiui sicut citharedoꝝ citharizantiū i citharis suis. vbi vt dicebat': notat' materia tercie ptis tercij libri sniaꝝ. in qua tractat' de aīe xp̄i suorūq; mēbroꝝ amenissima pfectōe. Sicut em̄ chorde ipsius cithare debite pportionate ⁊ ordinate ꝯposite dulcissimā resonāt melodiā. sic in aīa floride decorata ex ꝯpositōne virtutū ⁊ donorum. fructuū ⁊ p̄ceptoꝝ. de quib; in gr̄a principio. xxiij. dist. tercij libri determinat vsq; ad finē illi' libri. mirabile ⁊ immēsum laudis diuine p̄coniū videt' resultare. Jste em̄ sūt citháre ⁊ phiale auree q̄ sunt plene odoramentoꝝ. Apoc. v. His igit' citharis i h' mōo citharizādo tal'r pficere debem' virtutū opibus nosipsos exercitādo. vt cū p̄dictis citharedis in glīa illud cāticū nouū cātare mereamur an̄ sedē dei ⁊ agni. qd̄ nēo dicere potuit nisi illa cētū q̄dragita q̄ttuor milia q̄ empti sūt de terra. Apoc. xiiij. Qd̄ nob' p̄stare dignet' ipe ispirator celestiū citharedoꝝ. in cui' vnitate fili' cū patre viuit ⁊ regnat i scl'a seculoꝝ. Amē.

Distinctio prima.

c

Um venit ergo plenitudo tp̄is. Postq; septem determiatū ē de reb; fruibilibus i p̄mo libro. ⁊ de reb; vtibilib; in scd̄o li. Hic i tercio ꝯiūcti de vtrisq; tractat'. cū de icarnati ꝟbi mysterio determiat'. Jn q̄ q̄dē mysterio fruibile ⁊ vtibile. de' .s. ⁊ hō. mō mirabilissimo credunt' p̄sonal'r seu hypostatice ꝯuenisse. Et q2 illud verbū bn̄dictū a deo p̄re eternaliter natū. i virgine matre tp̄aliter incarnatū. mediator dei ⁊ hoīm xp̄s deus noster caput eē dinoscit' tam triumphātis q; militātis ecclesie. nos quoq; mēbra eius. ideo magister duo facit. Nā p̄mo tractat de ꝯditōibus iam dicto capiti sp̄aliter ꝯuenietib;. Scd̄o d' pfectōib; mēbris istius capitis spūaliter inexistib;. dis. xxiij. ibi. Cū vero supra ⁊c. P'ria i duas. Ja primo magister tractat de verbi diuini incarnatione. Secūdo de incarnati verbi passiōe.

dist.xv.ibi. Illud quoq; ptermittendū nō ē.
Prima in duas. Quia pmo agit de humane
nature ad vnitatē diuini suppositi assumpti
one. Scdo de assumpte nature collata pfecti
one. disti.xiij.ibi. Preterea sciēdū ē. Prima ī
duas. Quia pmo mgr tractat de qbusdaz ad
actū istius bndicte incarnatōis pncialr ↄcur
rētibus. Scdo de quibusdā iaz dictū actum
ordinaliter ↄsequētibus. distinctione.vi.ibi.
Ex pmissis emergit questio. Prima ī duas.
Quia pmo magister ponit suam ↄsideratio/
nē circa hanc ineffabilē dei incarnationē. Se
cūdo circa istius incarnatiōis terminatōem
mouet vnā dubitationē. dis.v.ibi. Preterea
inquiri oportet. Prima diuidit in quattuor
ptes. Nā pmo mgr ↄsiderat de psona nostrā
humanitatē assumēte. Secūdo de assumpti
onis modo ⁊ ordine. Tercio de cōditione as/
sumpte nature. Et qrto mouet vnā dubitati
onē de assumptōis cā efficiēte. Scda ps inci
pit dist.ij.ibi. Et qz ī homie. Tercia dist.iij.
ibi. Queritur etiā de carne. Quarta dist.iiij.ibi
Cū igit incarnatō. Prima ī duas. Nā pmo
mgr innuit q solus filius humanā carnez as/
sumpsit. Secūdo inquirit an pater vel spūs/
sanctus filr incarnari potuerit.ibi. Si vo que
rit. Prima ps ē pntis lectōis. Et diuiditur ī
duas ptes. Nā primo magister ostēdit quō
⁊ a quo filius dei in carnē missus fuit. Secū
do ostēdit quare solus filius ⁊ nō pr vel spūs
sanctus carnē assumpsit.ibi. Diligēter vero.

Circa principiū istius bndicte incarnati/
onis quero questionē istam.

V Trū filius dei humanā naturam as/
sumpsisset. dato q homo sine oī pec/
cato ī statu innocētie pmāsisset. Et
videt q nō. Quia in dei opibus nihil debz fieri
frustra. cū deus ⁊ natura nihil faciāt frustra.
vt patet.i.ce.⁊ mū. sz si hō nō peccassz frustra
fuisset deus hō factus qui hoiem a pctō libe/
rasset. Vn̄ Aug. in sua oratiōe quam dirigit
ad virginē gloriosam ait. Ut quid nescia pec
cati p pctōribus parcres si deesset qui peccas/
set. vt quid mater fieres saluatoris. si nulla es/
set indigentia salutis. Cōtra. nullus debet
puari summa dignitate ratiōe sue totalis in/
nocētie. ergo si homo nō peccasset: adhuc fili
us dei hūanā naturā assumpsisset. Añcedēs
patz. qz sicut nullus ex suo delicto ↄmodū di
gnitatis debet reportare. sic nec ex sua innocē
tia priuationē dignitatis. Cōsequētia etiam
patet. quia ex quo postq; homo peccauit de/
us tantā dignitatē sibi contulit vt supposita
liter vniretur filio dei. igitur si nō peccasset. de
us huiusmodi dignitate hominē nō priuas/
set. Hic quattuor sunt vidēda. Primo
vtrum possibile sit psonam diuinā assumere
naturā creatā in suppositi vnitatē. Scdo
vtz talis assumptio seu incarnatio fuerit so/
litarie terminata ad psonam filij absq; hoc q
terminaretur ad psonas patris ⁊ spūssancti.

Tercio vtrū ratione hui9 incarnatōnis in
xpo dei filio fuerint plura esse. Et quarto d
principali quesito.

Quātuz ad primuz pono duas ↄclusiones. Prima est q pso/ nam diuinā assumere naturā creatam ī vnita tem suppositi nō pōt ostendi eē possibile di/ recte ⁊ positiue. puta q modus illius assum/ ptionis seu vniōis sufficiēter ostēdat. Se cūda ē q pōt oñdi indirecte ⁊ negatiue. puta pōt oñdi q nō sit ipossibile rōnibus ī ↄtrariuz fa ctis sufficiēter rñdēdo. Primū pbo sic. Il lud qd est sup oēm rōem humanā nō potest oñdi humana rōne. sed modus iā dicte vni/ onis ē sup oēm rationē humanā. Maior pz. Minor pbari pōt p multa dicta scrōz. Ait em̄ Ambro. de verbi dei incarnatōe ↄtra here ticū sic. Mihi ē impossibile generatōnis xpi scire secretum. mens deficit. vox silet. nō mea tm̄. sed ⁊ angelorū sup potestates sup cheru/ bin ⁊ sup seraphin ⁊ sup omnē sensum ē. Et ait Ambro. Ergo heretice ori tuo manū im/ pone. scrutari nō licet supna mysteria. licz sci re q natus sit. sed nō licz scire quomō natus sit. ineffabilis est em̄ illa generatio. humanū sensum ⁊ mūdi intelligentiā excedit. hoc nō capit humane intelligentie ratio. sed prudē/ tie fidelis pfessio. Et Aug. epl'a.ij. ad Volu/ sianū ait de ista mirabili vnione. Hic si ratio querit nō ē admirabile. si exemplū poscitur nō est singulare. demus igit deum aliqd pos/ se quod nos fateamur inuestigare nō posse. in talibus nāq; rebus tota ratio facti est potē tia faciētis. Et Alanus in suis versiculis de hoc pfundissimo mysterio dei ait. Hic natu/ ra silet. logice vis exulat omnis. Rhetorice pe rit arbitriū ratioq; vacillat. Nec mirz. Quia ille qui testimonio saluatoris erat lucerna ar dens ⁊ lucens. et nō solum ppheta sed plus q ppheta. se dixit nō esse dignū soluere corri giam calciamentoz eius. id est fm glosā mo/ dū vnionis exprimere nature diuine cū hu/ mana in dño nostro iesu xpo. Sed cōtra

Articulus primus.

Prima cōclusio.

Secūda ↄclusio

Probatio pme ↄclusionis

Rich. de scto vic.

istā ɔclusionē videnť ēē dicta sanctoꝝ. q̄ mo
dū possibilitatis istius sanctissime vnionis
in suis scriptis nitunť ostendere. Quoꝝ vnꝰ
ait. ꝙ sicut deus ꝑ sui influentiaꝫ pōt facere ꝙ
substātia subsistat ꝛ tamē nō operetur. vt patu
it de igne in quo tres pueri fuerūt illesi. sic po
test influere ad esse create substātie vt scꝫ exi-
stat. et tamē nō ꝑ se existat. sed alteri innitať.
Dicunt etiam isti ꝙ tante difficultatis ē spi-
ritū incorporeū luteo corpori vniri. quante
est naturā humanā in vnitatem suppositi as
sumere. sed illud ē deo possibile. ergo ꝛ istud.
Et hanc similitudinē tangit etiā Athanasi-
us cū ait. Sicut aīa rationalis et caro vnus
est homo: ita deus ꝛ homo vnus est christus

Cōtra Richardū

Sed ista licet sint bona verba. modus ta-
mē possibilitatis diuine incarnatōis nō ostē
diť. Etiā modus ꝓbādi nō valet. quia nō
est eq̄lis difficultatis illud qd̄ naturalr̄ ɔtin
git. sicut ē illud qd̄ nō nisi miraculosissime fi
eri pōt. Sed aīa rōnalis naturaliter vniť cor
pori hūano. imo sicut dicūt sācti doctores. si
corpi humano ꝑfecte disposito deus nō infū-
deret animā: ꝑ miraculū hoc fieret. Itē si ani
ma rationalis non vniret corpi humano na
turaliter. tūc generatio hoīs non esset natu
ralis sed miraculosa. Sed alienā naturaꝫ as
sumere in vnitatē suppositi nō fit naturaliter
sed ꝑ maximū miraculū. Dictū etiā Atha
nasij q̄uis ad ꝓpositū deseruiat in aliqua te
nui similitudine. in multis tamē ē valde dis-
simile. Aīa eīm ꝛ corpus cōflāt vnam terciā
naturā. et anima informat corpus dādo sibi
esse formale. que omnia et multa his similia
dici nō possunt de deo ꝛ hoīe in dn̄o nostro ie
su xp̄o. Nec illud quod dicūt de igne suffi
cit ad p̄ntem declarationeꝫ. quia nō sequiť. il
lud qd̄ minus ē difficile ē possibile. ergo et il-
lud qd̄ magis est difficile erit possibile. Sed
substantiā suspendere a ꝓpria opatione respe
ctu alicuiꝰ determinati obiecti. ē multo minꝰ
difficile q̄ȝ alienā naturā in vnitatē suppositi
assumere. Quia illud pōt virtus creata. ꝑ ali
qua eīm verba ꝛ characteres cōtingit quādo-
q̄ȝ ꝙ ignis hoīem nō ledit. Sed illud. s. ad eē
ꝑsonale alienā naturā assumere nulla saltem

Cōcon

virtus creata potest. ergo ꝛc̄. Sed contra
istā solutōem quidaꝫ doctor ꝓbat quattuor
medijs. ꝙ suppositū creatuꝫ possit assumere
1 alienā naturā ad vnitatē ꝑsonalē. Quia ma-
ior ɔueniētia et ꝓportio ē ꝑsonalitatis create
ad naturam creataꝫ. q̄ȝ ꝑsonalitatis increate
ad naturā creatā. cum igiť ꝑsona increata su-
stentet naturam creatā eius assumptiōem ꝑ-
sonaliter terminādo. g̃ silr̄ hoc poterit ꝑsona
creata. P. omnis ꝑfectio limitata sine con 2
tradictione poterit ɔpetere supposito creato.
sed ex hoc ꝙ aliquod suppositū sustentat alie
nam naturam nō requirit aliquā virtutē illi-
mitatā. quia nihil facit in natura sustētata ni
si quod faceret ꝓprium suppositum. si ī pro-
prio supposito sustentareť. ergo in alieno sup
posito ex tali sustētatione nō potest argui ma
ior virtus q̄ȝ illa que fuisset in ꝓprio suppo
si to si huiusmodi natura fuisset supposita ꝑ
ꝓprium suppositum. P. maioris perfectio 3
nis est terminare dependētiam alicuius in ra
tione cause q̄ȝ dependētiam alicuius termina
in ratione ꝑsone. quia primū competit to-
ti trinitati. ꝛ ꝑ ɔsequens dicit ꝑfectionē sim-
pliciter. scd̄m autē competit soli filio. ꝛ ꝑ cōse
quēs nō pōt dicere ꝑfectōem simplr̄. sed pri-
mū pōt ɔpetere creato supposito. g̃ ꝛ scd̄m.
P. quāto aliquod suppositū ē magis inde 4
pendēs. tāto pluriū dependētiam pōt termia
re. sed suppositum creatum cum sit absolutū
ꝛ ad se. est magis independēs q̄ȝ suppositum
increatū qd̄ necessario est relatiuū. ergo ꝛc̄.

Cōtra com.

Sed ɔtra ɔclusionē istius doctoris quā
credo simplr̄ falsam arguo sic. Quia eadē vi
deť esse limitatio nature ad ꝑsonam. ꝛ persone
ad naturam. Sed nulla vna natura creata
potest ꝑsonāri diūsis ꝑsonis. ergo nulla vna
persona creata potest personare diuersas na-
turas creatas. Nec valet instantia si daretur
de materia ꝛ forma. quia non personātur put
distinctas dicunt naturas. sed vt vnam inte
grant naturam ex materia ꝛ forma composi-
tam.

Solutio. Ad 1

Ad primū dicendū ꝙ posse assume-
re alienam naturaꝫ in vnitatem suppositi nō
competit ratione ɔueniētie assumentis ad as
sumptū. sed ratione ꝑdominij virtutis existē
tis in assumēte.

Ad 2

Ad scd̄m dicēdū ꝙ conces
sa tota ratiōe nō plus habeť nisi ꝙ posse sustē
tare alienam naturā deus possit cōmunicare
supposito creato. ꝛ de hoc ad ꝑsens nō queri-
mus. nec est ad ꝓpositum tm̄. quia tu inten-
dis probare ꝙ hoc competat supposito crea-
ex ꝓpria sua virtute. Ratio etiā falsum as-
sumit. quia maior virtus requiriť in supposi
to ad sustentandū alienam naturaꝫ q̄ȝ ad su
stentandū ꝓpriam. q̄r suppositū sustētando
alienā naturā oportet ꝙ pueniat ꝓpriam sup
positatōem illiꝰ nature. quod fieri nō pōt ni-
si ꝑ virtutē infinitā.

Ad 3

Ad terciū dicendū ꝙ
maior ē falsa attēdēdo potētias quibꝫ hoīe

depēdētie terminaṫ. Ad ꝓbatōem dōm ꝙ
licet terminatio ipsa nō dicat ꝑfectōz simpl'r.
Instantia posse tñ terminare dicit ꝑfectōez simpl'r. ⁊ cō
petit cuilibet diuie ꝑsone. Forte diceṫ ꝙ cū
nulla res ī suo actuali eē sit minoris ꝑfectōis
ꝙ̄ ī suo potētiali eē. ḡ si actualis termiatio nō
dicit ꝑfectōem simpl'r. nec posse terminare di
Solutio. cet ꝑfectōem simpl'r. Rñdeo ꝙ posse ter
miare nō intelligo ipm termiare siue ipsā ter/
miatōz sūptā ī suo eē potētiali. qꝛ vt sic nō eēt
maioris sȝ mīoris ꝑfectōis ꝙ̄ actual'termia/
tio. sȝ intelligo ipsā ꝟtutē terminatiuā ꝙ̄ sup
positū termiat vel pōt termiare depēdētiā alie
ne nature i rōne ꝑsone. Vñ sicut potētia gene
ratiua dicit ꝑfectōz simpl'r. ⁊ ē cōis toti trini
tati. q̄uis generare nō dicat ꝑfectōez simpl'r
Ad 4 ⁊ ɔuenit soli patri. sic ⁊c̄. Ad quartū dōm
ꝙ maior nō ē vera loquēdo de depēdētia re/
latiua. sed solū est vera loquēdo de depēdētia
virtutis ⁊ ꝑfectōis. puta ſm ꝙ aliquid habet
ꝑfectōem dependentē ⁊ incompletaȝ. qualis
depēdētia nō est in diuis. Miror etiaȝ pru
dentiā istius doctoris. quia si ista ratio ɔclu/
deret. tūc vna musca maioris virtutis esset ꝙ̄
ad terminationē ꝑsonalis depēdētie. ꝙ̄ om/
nes tres diuine ꝑsone. cū oēs diuine persone
eque dependeāt mutuo ad inuicē depēdētia
Probatio scdē ɔclōis relatiua. Cōclusionē scdām ꝓbo sic. Illud
nō est impossibile deo qđ nō implicat ɔtradi
ctionē. Sed ī diuino supposito sustētari na
turā humanā vel quamcūqꝫ aliā naturā cre/
atā nō implicat ɔtradictionē. Quia nec im/
plicat ex parte virtutis diuine. Quia oē qđ
dicit ꝑfectionē ⁊ dignitatē in creatura relega
ta ab eo omni imꝑfectiōe hoc est deo attribu
endum. sed sustentare alienā naturaȝ seu ha
bere virtutē sustentādi eam dicit ꝑfectionē in
creatura. q̄uis sustētare eam ꝑ modū forma/
liter inherētis dicat imꝑfectionē. qꝛ ex hoc cō
uinciṫ creaturā nō esse oīno ꝑfectaȝ. ex quo
formaliter perficiṫ ab eo quod sustētat. ergo
posse sustētare alienā naturā absqꝫ omni for/
mali inherētia pōt sine ɔtradictōne attribui
ꝑsone diuine. Nec implicat ex pte creature.
qꝛ natura naturaliter est prior ꝓpria supposi
tatione. ergo sibi nō repugnat ab ea separari.
⁊ ꝑ ɔsequēs sustentari virtute aliena. Ista
aūt nō impossibilitas magis declarari pt rñ/
dēdo rōib9 quibus infideles moueri poterūt
ɔtra hmōi veritatē. Igiṫ inducā aliqua mo/
Cōtra verbi dei icarnatoē. tiua eoꝝ ⁊ ipsis respōdebo. Pōt eñ argui
sic. Subā spūalis nō potest vniri nature cor
porali nisi vel vt motor. vel vt forma. Sȝ ꝓ

mus mod9 vniōis nō sufficit ad ꝓpositū. qꝛ
al's angelus posset celū qđ mouet assumere i
vnitatē ꝑsone. Scđs ꝟo mod9 ī ꝓposito est
impossibilis. qꝛ ꝑsona diuia nō pt ꝓpter suā
infinitā ꝑfectōem ꝑ modū forme vniri alicui
creature. qꝛ impossibile ē ꝑsonam vel naturā
diuinā formaliter inherere alicui creature.
P̄. subām creataȝ existere seipsa nō addit 2
sup eius naturā nisi relationē ad cām efficien
tē. sed nulla potētia fieri potest ꝙ aliqua crea
ta natura actualiter existens absoluaṫ a tali
relatione. quia omnis creatura necessario re/
fertur ad creatorē. ergo ⁊c̄. P̄. impossibile 3
est aliqua de nouo realiter vniri nisi vel in am
bobus vel in altero saltez fiat realis mutatio.
sed hic nec in ꝑsona verbi potest esse muta/
tio. cum deus sit immobilis ꝑ se ⁊ accidēs ⁊
ab intra. vt patet. viij. phisicoꝝ. ⁊. xij. metha/
ph. apud deū eñ nec est mutatio nec vicissitu
dinis obumbratio. vt diciṫ Jacobi. i. Nec eti
am i natura humana. qꝛ verbi assumptōez
nullū eē formale cōicaṫ tali nature. nec aliqđ
eē quod prius habuit auferṫ ab ea. sed nihil
mutaṫ realiter nisi vel acquirat vl'amittat ali
quod eē reale. ergo ⁊c̄. P̄. si possibilis esset 4
ꝑdicta vnio. tūc aliqñ añ hmōi vnionē deus
fuisset vnibilis creature. ⁊ ꝑ ɔsequens fuisset
possibilis vniri. Sed ɔñs est falsum. qꝛ qđ ē
possibile ad aliquē actum nō reduciṫ ad euȝ
nisi moueaṫ ꝑ aliquam cāȝ agentē sibi extrin
secam. cum idē nō possit esse respectu eiusdeȝ
mouēs ⁊ motum. sed deus nō potest moueri.
P̄. ꝓportio vnibiliū requiriṫ in omni vni 5
one. sed inter deū ⁊ naturā creatam cuȝ distēt
i infinitū nulla videṫ esse ꝓportio. P̄. duo 6
ɔtraria non pñt simul vniri in eodē. ergo nec
deus ⁊ creatura. Añcedēs patet. Quia đ quo
cūqꝫ ꝑdicatur vnū ɔtrarioꝝ de eodē vere ne/
gatur reliquū. ergo si ɔtraria simul eēnt ɔtra
dictoria simul ꝑdicarenṫ de eodē. Cōseq̄ntia
etiā pȝ. qꝛ minus distant duo ɔ̄ria cū ponā/
tur sb eodē genere. ꝙ̄ deus ⁊ creatura que dif
ferūt plus ꝙ̄ genere. P̄. sicut se hȝ malicia 7
ad summā bonitatē. sic se hȝ infirmitas ad sū
mā maiestatē. Sed summa bonitas nullam
compatiṫ secuȝ maliciā seu prauitatē. ergo di
uina maiestas cuȝ sit summa nō compatieṫ
secū humanā infirmitatē. P̄. deus non po 8
test esse in creatura nisi vel ꝑ essentiā. vel ꝑ ꝑ/
sentiā. vel ꝑ potentiā. sed nullus istoꝝ modo
rū ꝑ se nec oēs simul sufficiūt ad incarnatōz
verbi. ḡ impossibil' videṫ eē incarnatio. Ma
ior ꝓbaṫ. quia deus nō potest esse in creatura

nisi vel ꝑm se vel ꝑm suā opatione. Si ꝑm se sic ē modus ꝑm essentiā. Si ꝑm opationem. vel ꝑm opationē immanentē. puta ꝑm intelligere ⁊ velle. sic est ꝑm pn̄tiam modo quo dicitur aliquid pn̄s esse rei quod est in suo ꝓspectu. vel ꝑm opationē transeuntē. ⁊ sic ē ꝑm potentiā. Minor etiaȝ patet. qꝛ istis tribus modis deus est in omnibus creaturis. ergo si isti modi ad assumptionē sufficerēt. tūc oīs creaturas ī vnitatē suppositi assumeret. ergo ⁊c.

Cōtra ista Sed ista nō ꝯcludunt. qꝛ annūciator istius bn̄dicte incarnationis dicit Luce .i. ꝙ nō est impossibile apud deū omne ꝟbū.

Solutio. Ad 1 Ad ꝑmū igit̃ dōm ꝙ dato ꝙ maior sit vera loquēdo de spūali suba creata. falsa tn̄ ē loquēdo de spūali suba increata.

Ad 2 Ad scōm nego maiorē. qꝛ addit ꝑ se esse. qd̄ vel est quedā res absoluta puta quedā qualitas seu ꝓprietas nature. vel saltē est quidā modus absolutus q̄ naturaliter ē posterior natura. qꝛ sequit̃ eā sicut naturalis ꝓprietas illud cui⁹ ē ꝓprietas. sicut aliq̄ magni doctores dicūt. Vel concessa maiori dico. ꝙ licet ꝑ quācunqꝫ potētiam creatura nō possit absolui a relatione qua refert̃ ad creatorē. potest tamē deus facere ꝙ creatura q̄ derelicta naturali suo cursui vno modo refert̃ ad creatorem. sibi nō derelicta alio modo referatur. ⁊ sic est in ꝓposito.

Ad 3 Ad terciū dicendū ꝙ ibi est mutatio realis ex pte humanitatis que de suo esse potentiali translata est ad actuale esse quod differt ab eēntia. vt patebit ī tercio articulo.

Ad 4 Ad quartū dicendū ꝙ deus anteqꝫ vniret̃ humane nature fuit ei vnibilis. non tamē vnitate passiua se tenēte ex pte dei sed solū ex pte creature. ⁊ ideo nō requirebat̃ motor reducēs aliquā possibilitatē passiuā in actū que se teneret ex pte dei. sed solum ex pte nature hūane. qꝛ deus solū fuit vnibil' vnitate actiua. puta qꝛ potuit sibi vnire creaturā.

Ad 5 Ad q̄ntū dicēdū ad maiorē ꝙ int̃ vnibilia nō semꝑ requirit̃ ꝓportio ꝯmēsuratōis sꝫ ordīs. finitū aūt ad infinitū licꝫ nō habeat ꝓportionē ꝯmēsuratōis. hꝫ tn̄ ꝓportōȝ ordinis seu ordinate imitatōis. Vn̄ qꝛuis ꝑmuȝ mouēs sit ꝟtutis infinite. vt pꝫ. viij. phicoꝝ oīa tn̄ ordināt̃ ad ipꝫ. vt pꝫ ibidē. ⁊. xij. meth.

Ad 6 Ad sextū dōm ꝙ sic duo ꝯtra pn̄t eē ī codē supposito. ī alia tn̄ ⁊ alia pte. sic deitas ⁊ hūanitas in codē xp̄o. est em̄ deus ꝑm eternaȝ naturaȝ a patre eternaliter genitus. ⁊ homo ꝑm tpalē naturā a matre tpaliter nat⁹.

Ad 7 Ad septimū dōm ꝙ non ē simile. qꝛ malicia nō pt̃ assumi sine derogatōe bonitat̃. sꝫ infirmitas potuit assumi absqꝫ oī derogatōe sūme maiestatis. Sic em̄ filius assumpsit qd̄ non erat. ꝙ tamē ꝑfecte remāsit qd̄ erat.

Ad 8 Ad octauū nego minorē. Ad ꝓbatōȝ dōm ꝙ licet de⁹ vt ꝑm se ꝑ generalē illapsuȝ ē ī creatura sic ꝑ eēntiā dicat̃ generaliter esse in om̄i creatura. tn̄ ꝑut est in aliqua creatura p specialē illapsum. sic multis modis specialibus pōt esse in specialibus creaturis. puta in virtuoso viatore ꝑ gratiā gratificantē. in cōphensore p grāȝ glorificantē. in xp̄o ꝑ grām vnionis hypostatice naturā humanā sustentantē.

Articulus secundus.

Quātum ad secundū articuluȝ dico ꝙ quilibet christianus credere tenet̃ ꝙ qꝛuis tota trinitas ⁊ appropriate spūssanctus opatus sit hanc bn̄dictam incarnationē naturā humanā formādo. ad solam tn̄ ꝑsonā filij hmōi incarnatio ē terminata. Quia ad solaȝ illam ꝑsonam terminat̃ incarnatio que vere est incarnata. sed sola ꝑsona filij est incarnata. ergo ⁊c. Nō plus ad ꝑsens de isto articulo. quia in sequēti questiōe intēdo ptractare quō illud esse potuerit sine omni ꝯtradictione.

Articulus tercius.

Quantum ad terciū articulū primo distinguendū est de esse. qꝛ ꝓpter multiplicē eius acceptionē multe cōtingūt equiuocationes ī dictis doctoꝝ.

Esse accipit̃ q̄ntupliciter. Accipit̃ em̄ eē q̄nqꝫ modis. Primo ꝓ ipsa rei eēntia. ⁊ sic dicit̃. vi. topicoꝝ. ꝙ diffinitio est oro quid est eē rei significās. Et. iij. de aīa dicit̃. ꝙ intellect⁹ extēsus. ī. directo ⁊ recto aspectu carnis eē cognoscit. Et Auic. ī meth. sua ait. ꝙ ꝑmū obiectū intellect⁹ ē ens ⁊ esse. In his oībꝫ ⁊ ceterꝭ dictꝭ ꝯsilibꝫ accipit̃ eē ꝓ ipsa eēntia rei q̄ ꝓprie diffinit̃ ⁊ ipsa diffinitiōe significatur quo ad primū dictū. ⁊ recto aspectu intelligitur quo ad scōm. ⁊ ꝑmo intellectui obijcit̃ q̄ ad terciū. Scd̄o mō sumit̃ eē ꝓ eo qd̄ vna natura sortit̃ ex ꝯiūctōne ad aliā sicⁱ ī rebꝫ absolutꝭ. Materia em̄ sortit̃ eē extēsū ꝑ ꝯiūctōȝ ad q̄ntitatē vl' ex hītudīe ad aliā sicⁱ ī respectiuꝭ. Tercio accipit̃ eē ꝓ hītudīe ꝯpōnis pdicati cū sbiecto. ⁊ hꝯ mō eē vl' ē accipit̃ tercio adiacēs qꝛ copulat ⁊ ꝯiūgit duo extrēa. s. pdicatū ⁊ sbiectū. sic em̄ hꝫ ꝟbū ē significat ꝯpositōȝ quā sine ꝯpositꝭ nō ē intelligere. vt dꝫ. ī. peri hermenias. ⁊ significat vt verū ꝑm ꝙ dꝫ. v. metaph. Quarto mō accipit̃ ꝓ actuali existētia rei. Et q̄nto mō sumit̃ ꝓ ipsa subsistētia rei q̄ est idē

qđ p se subsistere ꝛ alteri non inniti. Et ſm h̄ posset poni q̄nq̄ ꝯclōes. p̄me q̄ttuoꝛ affirmatiue ꝛ q̄nta negatiua. Cōclusio prima Prīa ē q̄ p̄mo mō accipiēdo eē. s. p ipsius rei eēntia. sic in xp̄o sunt plura eē. q2 i ipso sunt plures eēntie. s. diuinitas ꝛ hūanitas. Secunda conclusio. Scđo mō accipiēdo eē etiā sūt plura eē i xp̄o ſm q̄ plura sunt i eo quoꝝ vnū ꝑfectionaliter ꝯiūgit alteri. vel vnuꝫ habitudinē realem habet ad alteꝝ. aīa em̄ xp̄i informat eius materiā. ꝛ accidētia totā compositā naturā. Tercia cō clusio. Tercio mō accipiēdo eē tot possum⁹ ponere eē in xp̄o q̄t possum⁹ veras ꝓpositiones de eo ꝓnūciare. Quarta ꝯ clusio. Quarto mō iteruꝫ sunt plura eē in christo. q2 aliud est eē actualis exn̄tie humanitatis ꝛ aliud deitatis. Nā eē actualis exn̄tie humanitatis p tp̄alem generationē ē acquisitū. ꝛ differt realiter a sua eēntia. quod nequaq̄ dicere possum⁹ de eē actualis existentie ipsius deitatis. Quīta cō clusio. Sed q̄nto mō accipiēdo eē dico q̄ in xp̄o ē tm̄mō vnuꝫ eē.
1 Nā licet hūana natura xp̄i actualr̄ existat tn̄ nō existit p se. sed innitit̄ supposito diuino. ꝛ ideo eē sue actualis existētie nō ē eē subsistētie. Sed tm̄mō in xp̄o est eē diuine subsistētie
2 seu p se existētie. P̄. multiplicatis eē subsistentie multiplicant̄ ipsa supposita. q2 p se s̄bsistere ꝓprie competit suppositis. s3 i christo nō est nisi vnū suppositū. vt fides scā tenet.
3 ḡ in xp̄o solū erit vnū tale eē. P̄. q̄uis aliqua natura sit vera sub̄a. tn̄ q̄diu habet modum accidentis. nō pōt habere eē subsistētie seu p se existētie. s3 natura humana q̄uis sit vera substātia. tn̄ vt est in xp̄o h3 modū accidentis. vt patꝫ p Damas. ḡ in xp̄o tm̄mō erit Opi. ꝯrīa. eē diuine subsistētie. Sed ꝯtra istā ꝯclusionē videt̄ eē sn̄ia quoꝝdā doctoꝝ q̄ dicunt q̄ in xp̄o sunt duo eē subsistentie. vnū simplr̄ qđ r̄ndet diuine nature. et alteꝝ ſm quid qđ
1 r̄ndet humane nature. Illud ꝓbant sic. Ubicūq̄ sunt due nature quaꝝ vna est eterna ꝛ increata. alia ꝟo tempalis ꝛ creata. ibi est dare eē subsistētie simplr̄ ꝛ eē subsistētie ſm quid. sed tales due nature sunt in christo. ergo ꝛc.
2 P̄. diuina p̄destinatio respicit rem ꝑfectā p modū suppositi subsistētis se habentē. S3 christus ſm humanā naturā p̄destinatus fu
3 it ab eterno ſm dictū apl̄i. ergo ꝛc. P̄. christus in sua passione ꝑdidit eē hominis. ergo
4 an̄ p̄habuit eē homīs. P̄. idē eē nō potest eē absolutū ꝛ relatiuū. sed eē suppositi diuini est relatiuū. eē autē nature humane est abso
5 lutū. ergo ꝛc. P̄. dicūt etiā aliq̄ istoꝝ doctorū q̄ doctoꝛ noster i hac materia sibi ꝯdicat.

Quia. v. suo quolʒ. q. iij. dicit. q̄ in xp̄o nō sē nisi vnū eē existētie. Sed. iij. sn̄iarum sup distin. vi. q. vi. dicit. q̄ in christo est duplex eē actuale. diuinū. s. ꝛ humanū. Nā cū eē ꝛ eēntia sint de compositōe rei vt est effectus agentis. ideo impossibile est aliquā eēntiam creatam eē in effectu sine suo eē. P̄. arguūt isti 6
ꝯtra p̄dictā ꝯclusionē sic. Unitas ꝛ multiplicitas ipsius eē i christo nō sumit̄ ſm suppositum. ergo sumet̄ ſm naturas. Consequētia patet. q2 vel sumit̄ ſm suppositū vel ſm naturas. Añcedēs ꝓbant. q2 si sumeret̄ ſm suppositūꝫ. tūc tria diuia supposita h̄ent tria eē subsistētie. qđ ē falsuꝫ. ḡ ꝛc. P̄. si hūana na 7
tura que est i xp̄o sibiipsi relinqueret̄ constat q̄ h̄ret ꝓpriū eē subsistētie. illud igit̄ eē vl̄ nūc habet in xp̄o. ꝛ tunc habet̄ ꝓpositū. vel nō. et tunc in tali derelictione eēt vera generatio ꝓpter acceptionē noui eē substātialis existētie
P̄. omnis generatio termiat̄ ad eē. s3 chri 8
stus est generatus duplici generatōne. ḡ habet duplex eē. P̄. forma substātialis dat eē 9
simplr̄. cū ergo in xp̄o vera fuerit forma sub̄alis. igit̄ erit ibi eē simpliciter p̄ter eē deitatis.
Et ꝯfirmat̄. q2. ij. de aīa dicit̄ q̄ viuere vi Cōfirmat
uētibus est eē. sed i christo est duplex vita. di io
uina. s. ꝛ humana. ḡ ꝛ duplex eē. P̄. Dam. libro. iij. ait. q̄ ea q̄ ꝯsequunt̄ naturaꝫ duplicant̄ in xp̄o. sed eē ꝓprie existētie maxime seq̄tur naturā. Sed isti q̄tum ad hec oīa Cōtra opinionē.
dicta vel falsum assumūt vel nō sillogisātes sunt. vt etiā ait ph̄s. i. ph̄icoꝝ ꝯtra ꝑmenidē ꝛ mellissum. vt plurimū em̄ male sillogisāt ꝓpter equiuocationē quam faciunt de ipso eē.
Ad p̄mū igit̄ dōm q̄ maioꝛ ē falsa. q2 cuꝫ Solutio. Ad 1
natura creata assumit̄ ab increato supposito ita q̄ i tali assūptōe ꝑuenit̄ ei⁹ ꝓpa suppositatio. q̄uis talis natura creata possit habere eē exn̄tie actualis aliud ab eē existētie eterne nature ꝛ suppositi eterni. nō tamē habet ꝓpriuꝫ eē subsistentie. eo q̄ subsistat subsistētia eterni suppositi a quo assumpta est. ꝛ q2 sic est in ꝓposito. igit̄ ꝛc. Ad scđm dōm q̄ hūana na Ad 2
tura i xp̄o nō ē min⁹ ꝑfecta nec min⁹ ꝑfecte s̄bsistit a ꝟbo dei sustētata q̄ si ꝓpria suppositatōe subsisteret. ꝛ iō nō min⁹ pt eē p̄destiata q̄uis nō h̄eat ꝓpriū eē subsistētie. Etiā falsū assumit̄. q2 n̄ solū entia p se exn̄tia a deo sūt p̄destinata. s3 etiā accidētia ꝛ oēs boni euer⁹ eoꝝ qui electi sunt ad salutē. Ad terciū dōm q̄ Ad 3
ibi ē fallacia ꝯn̄tis. dicēdo. ꝑdidit eē homis. ḡ ꝑdidit ꝓprium eē subsistētie homis. sufficit em̄ q̄ ꝑdiderit esse actualis exn̄tie homis.

Ad 4 Ad q̄rtū dico q̄ nō plus ꝯcludit nisi q̄ eē exn̄tie humane nature nō sit idez quod eē diuini suppositi.
Instantia Forte dicet q̄ sm doctrinā nostri doctoris si eē existentie humane nature nō est idē quod esse verbi. tunc etiā eē subsistentie humane nature nō erit idem quod eē subsistentie verbi. q2 ipse dicit in scd̄o suo quolibet. q. ij. q̄ eē existentie ⁊ esse subsistentie nō differunt nisi respectu diuersoꝝ. puta accidentia ita habent esse existentie q̄ tamē nō habent esse subsistentie. ita em̄ accidentia actualiter existunt q̄ tamē nō subsistunt. quia nō p se existunt. In substātijs autez idem est vt ipse ait esse existentie quod esse subsistentie.

Solutio Respondeo breuiter q̄ sicut idem doctor noster dicit. humana substātia in christo habet modū accidētis. ⁊ ideo q̄uis in ceteris pfectis substātijs idem sit esse existētie ⁊ eē subsistentie. nō tamē in christi hūanitate.
Ad 5 Ad quintū dicendū q̄ cū doctor noster i suo q̄lz. dicit q̄ in christo sit vnū esse. ipse intelligit de eē subsistentie. quod est vnū tm̄ i eo. Sed in scripto suo sup tercium snīarum loquit de esse actualis exn̄tie. quod est duplex i xp̄o. puta vnū ex pte diuine nature quod ē realiter idez cū ipsa natura diuina. aliud ex pte hūane nature qd̄ realiter differt ab humana natura. et realē ꝯpositionē facit cū ea.
Instantia Forte adhuc dicet q̄ hoc toto supposito adhuc nō erit tantū vnū esse subsistētie i christo. quia planum est q̄ eēntia diuina [illegible] se existit ꝓpria subsistētia. ⁊ p ꝯsequēs absoluta. psona autē diuina etiam p se existit subsistētia relatiua. subsistētia aūt relatiua nō est subsistentia absoluta. ergo ⁊c.
Solutio Respōdeo q̄ sicut natura diuia nō ponit numerū cum psona. q2 natura diuina in qualibet persona est realiter idem cum psona. sic dato q̄ in verbo dei sit subsistere absolutū ratiōe eēntie. ⁊ subsistere relatiuū rōe ꝓprietatis relatiue. subsistētia tm̄ absoluta nō differt [illegible] subsistētia relatiua. sed i q̄libet diuia psona ē idē realiter cū subsistētia relatiua. q2 nō magis differt subsistētia a subsistētia q̄ subsistēs a sbsistēte. s3 natura subsistēs ⁊ psona sbsistēs sūt vnū realr. g̃ ⁊c.
Ad 6 Ad. vi. dōm q̄ añs ē negādū loquēdo de eē subsistētie. Ad pbatōez dico q̄ vt p3 [illegible] Aug. vij. d̄ tri. dupl'r possum⁹ loq̄ de subsistere i diuis. Uno mō absolute. et sic vna ē triū psonaꝝ sbsistētia. sic earū ē vna eēntia. alio mō p icōicabili singl'aritate q̄ suppositū p se subsistit i aliqua natura incōicabiliter ⁊ distincte ab omī alio supposito. ⁊ sic in diuinis sunt tria subsistere sm q̄ sūt tria supposita.
Instantia Forte dicet q̄ si suppositū diuinū p se subsistat. tūc erit suppositū absolutū.
Solutio Rn̄. negādo ꝯn̄az. q2 [illegible] se sbsistere n̄ facit nec arguit suppositū absolutū pcise. s3 ad se sbsistere. q̄dlibet aūt diuinū suppositū licet subsistat p se. tm̄ nō subsistit ad se s3 ad aliud.
Ad 7 Ad septimū dicenduz. q̄ si natura hūana dimitteret a xb̄o. ⁊ tm̄ [illegible] cōem dei influentiā ꝯseruaret ne tēderet i nō eē. tūc idē eē hūane nature qd̄ solu3 fuit eē exn̄tie cū sustētabat a xb̄o. nō esset nō solū esse exn̄tie sed etiā subsistētie. esset em̄ idē esse. licet alter esset modus hn̄di illud esse. q̄a primo tale eē haberet cum quadā innitiōe ad alteꝝ. nō aūt haberet p̄ter hmōi innixionez. Sicut em̄ subtracto subiecto in sacramento altaris idem eē eiusdē quātitatis quod fuit inesse añ ꝯuersionē panis. facta cōuersione in erit esse q̄ nō erit inesse. quia vt puto nullum nouū esse acquirit hmōi quātitas p amissionem subiecti. sed solummō nouū modum essendi sm idez esse. sic in ꝓposito ⁊c. Unde nō est imaginādū q̄ in eadē natura esse subsistētie siue p se subsistere super esse actualis existētie addat aliqd̄ esse. sed solū addit modū hn̄di hmōi esse.
Ad 8 Ad octauuz nego maiorē loquendo [illegible] esse subsistētie. Un̄ sicut accn̄s vere generat. ⁊ tm̄ [illegible] generatō3 ipm accidens nō acquirit esse subsistētie s3 solū eē exn̄tie. sic q2 hūanitas i xp̄o h3 modū essendi accidētis ⁊c.

Ad 9 Ad nonū dōm q̄ nec argumētū nec ei⁹ cōfirmatio arguit de natura [illegible] alteꝝ sustētata. s3 solū [illegible] ea q̄ sm cōem cursu3 nature sibiipsi ē derelicta.
Ad 10 Ad decimū dicendū q̄ esse subsistentie nō sequit naturā hūanā nisi cū sibiipsi sm nature cursum derelinquit.

Articulus quartus **Quātum ad quar**tum articulū dico q̄ illud admirabile ꝯmercium diuine. s. incarnatōis mysteriū nobis nulla patet ratione sed sola fide ⁊ assertione sacre scripture. iuxta illud Leonis pape in suo sermone de natiuitate. Utranq3 naturā diuinā sc3 ⁊ humanā in vnā ꝯuenisse psonam nisi fides credat ratio nō explicat. Et quia sacra scriptura vt plurimū assignat rationē incarnationis fuisse redemptionē humani generis. liberationē a nostris peccatis. et destructionez dyabolice captiuitatis. ideo q̄uis aliqui sollennes doctores teneant oppositū. tamen ad psens dico q̄ si homo non peccasset filius dei incarnatus nō fuisset. Quod pbo sic. Cessante causa cessat effectus. Sed sup illo verbo. i.

ad Timo.i. xp̄s venit ī hunc mundū vt pctō
res saluos faceret. dicit glo. Nulla causa veni
endi fuit christo nisi peccatores saluos facere.
tolle morbos. tolle vulnera. nulla est cā medi
2 cine. P̄. Aug. sup illo verbo Mat. i. Ip̄e
em̄ saluū faciet ppl'm suū a pctis eoꝝ. dicit.
3 Si hō nō peccasset virgo nō pepisset. P̄.
Aug. in libro de verbis domini exponēs illō
Uenit filius homis querere et saluum facere
quod pierat. dicit. Si homo nō peccasset fili
Cōtra us dei nō venisset. Sed oppositū isti⁹ con
1 clusionis quidā doctores pbant sic. Perfe/
ctio vniuersi nō innascit ex culpa. sed ꝙ idē
xp̄s sit deus ⁊ homo ē magna pfectio vniuer
2 si. P̄. nō minus debet beatificari vita sensi/
tiua que nunꝙ fuit nocens ꝙ ea que post de
lictū est penitens. sed sensus penitētis homi/
nis beatitudinē suā habebunt ī humanitate
xp̄i. sensus aūt innocentis homis si deus hu/
manā naturā nō assumpsisset nullā recipent
btitudinē a deo. qꝛ nullū obiectū hñt ī eo. ḡ
3 ⁊c̄. P̄. hūana natura imunis a pctō capa/
cior fuissz gr̄a vniōis ꝙ natura maculata pec
cato. ḡ potius debuit fieri talis vnio ī statu in
4 nocentie ꝙ in statu pcti. ergo ⁊c̄. P̄. Aug.
iiij. de trinitate dicit. ꝙ ideo deus incarnari vo
luit. ⁊ sic nos redimere. vt ostēderet quantū
nos diligeret. sed deus nō minus dilexissz ho
minē si nō peccasset. igit̄ p incarnatōez hmōi
5 dilectionē sibi demōstrasset. P̄. Ansel. i li.
cur deus homo. ca. xix. ait. ꝙ precisa causa cur
homo creatus est ad beatitudinē ꝯsequendā
nō fuit ruina angelorū. qꝛ al's sicut homo nō
potest nō gaudere de sua btitudine. sic nō pos
set non gaudere de ruina angeloꝝ. Sic po
test a simili argui in ꝓposito. Quia si ratio p̄
cisa quare filius dei assumpsit humanā na/
turā esset peccatū homis. tūc sicut homo nō
potest nō gaudere de hmōi assumptione. sic
nō posset nō gaudere de pctō. quod ē falsum.
Solutio. Ad primū dōm ꝙ absolute ⁊ simplr' loq̄n
Ad 1 do tūc minor est falsa. quia eadē ratione pos/
set dici ꝙ deum assumere naturam angeloꝝ
esset de pfectione vniuersi. Unde pfectio vni/
uersi nō requirit hypostaticam vnionē finis
⁊ principij. sed requirit debitā ordinis conne/
xionem finis ad principium. qua ea que sunt
ad finem dirigūtur in finem ⁊ finē consequā
tur. Et qꝛ iste ordo nō fuisset interrupt⁹ si nō
fuisset peccatū. ideo ꝗuis posset dici ꝙ domi
ca incarnatio qua talis ordo fuit reparat⁹ sit
de pfectiōe vniuersi post peccatū hoīs. tamē
añ peccatū nō fuisset de vniuersi perfectione

Ad scdm nego minorē p illa pte q̄ dicit ꝙ Ad 2
sensus inocētis hoīs ⁊c̄. Ad pbatōz dico ꝙ li
cet ṽtutes sensitiue tūc nullū hñt imediatū
obiectū ī deo. tamē essent beate ex redūdantia
viriū supioꝝ que immediatū habēt obiectū
in deo. Et ista videt̄ esse intentio August. ad
Dyoscorū. vbi ait. Tantā virtutē dn̄s dedit
anime. vt eius pfecta beatitudo redundet in
vires inferiores. Ad terciū nego maiorē. Ad 3
quia illa capacitas nō est potentie naturalis.
sed solū potētie obediētialis. q̄ quidē potentia
nō minus fuit in hoīe post pctm̄ ꝙ añ pctm̄
Forte dicet̄. si equalis capacitas fuit añ pec Instantia
catū ⁊ post. ꝗuis illa nō fuerit p potētiā natu
ralē sed obedientialē. ḡ saltē equaliter fuisset
hō assumptus si nō peccasset sicut postꝙ pec
cauit. Rn̄deo ꝙ ꝗuis hō fuisset equaliter Solutio.
assumptibilis. tn̄ nō affuisset equalis ratō as
sumptionis. qꝛ nulla fuisset necessitas nostre
redemptōis. Ad quartū dōm ꝙ vera dile Ad 4
ctio maxie pbat̄ ī nccitatis articulo. idō ꝗuis
de⁹ añ pctm̄ nō minus diligeret hoīez ꝙ post
pctm̄. tn̄ magis fuit optunū illud maximū si
gnū dilectōis oñdere post lapsū pcti qñ hō
indiguit hoc signo sue liberatōis ꝙ si hō non
peccasset. qꝛ tunc nullā nccitatē istius ostēsio
nis habuisset. Tn̄ multa alia signa dilectōis
deus homi oñdisset si nō peccassz. puta qꝛ si/
ne omī pena immo cū magna delectatōe pn̄tis
vite eū ad eternā btitudinē assūpsisset. Ad Ad 5
q̇ntū dōm ꝙ pctm̄ nō fuit p̄cisa causa diuine
incarnatōis. quia causa p̄cisa est causa per se.
que necio vel est maioris pfectōis ꝙ effectus
vel saltē equalis. Pctm̄ aūt nulli⁹ ē pfectōis.
Un̄ dico ꝙ pctm̄ fuit causa occasionalis. dei
aūt dilectio fuit causa p se ⁊ principalis. Sz
nūc est ita ꝙ aliquis pōt gaudere de aliq̇ effe/
ctu. ꝗuis doleat de occasiōe illi⁹ effect⁹. Per/
secutio em̄ ecclesie dei fuit paulo occasio maio
ris meriti. Juxta qđ ipse ait. vt vbi abunda/
uit iniquitas abundet ⁊ gr̄a. tamen ⁊c̄. Et Ad p̄nci/
p hoc etiā ptz ad argumentū p̄ncipale. quia pale argu
ꝗuis p se ⁊ causaliter innocentia nulli obsit. mentum.
nec peccatum debeat pdesse. p accidens tamē
⁊ occasionaliter innocētia q̄nꝙ pōt obesse. et
pctm̄ pdesse.

I vero queri
f tur. Postꝙ mgr̄ insinuauit filiū dei
soli⁹ icarnatōz. h̄ ꝗtū ad prēz ⁊ spm̄
scm̄ mouet dubitatōz. ⁊ diuidit̄ ī duas ptes.
qꝛ pmo hmōi dubitatōz mouet ⁊ soluit. scdo

ↄ soli⁹ filij incarnatõz oppõnit. ibi. Sʒ forte
aliq̃. Et hec ĩ duas. qꝛ p̃mo ↄ sup̃dictã ꝟita/
tẽ inducit obiectõz. Scd̃o illi⁹ obiectiõis ad
ducit solutõz. ibi. Ad quod dicim⁹ Circa
hãc lectionẽ q̃ro istã questionẽ.

v Trũ pl'es diue p̃sone possint assume
re vnã naturã creatã Et videt̃ q̛ nõ
Qꝛ vel assumerẽt eã ĩ vnitatẽ natalẽ.
vl' ad vnitatẽ p̃sonalẽ. Nõ p̃mo mõ. qꝛ ĩpossi
bile ẽ ex diuis supposit̃ [illegible] creata natura fieri
vnũ naturalr̃. Nec scd̃o mõ. qꝛ tunc pl'es p̃so
ne eẽnt vna p̃sona. Cõtra. pr̃ p̃t assumer̃ aliã
naturã dr̃ntẽ ab ea quã assũpsit fili⁹. g̃ p̃t assu
mere eãdẽ naturã quã assũpsit fili⁹. Añs sup
pono eẽ ver̃. qꝛ inferi⁹ etiã ꝓbabit̃. Sed ꝓbo
ↄñaz. qꝛ pr̃ nõ minorẽ sʒ maiorẽ hʒ ↄueniẽtiã
cũ natura quã assũpsit fili⁹. q̃ꝫ cũ alia natura
creata. sʒ vbi maior ẽ aliq̃r ↄueniẽtia ibi possi
bilior ẽ vnio. g̃ ꝛc̃. Dic p̃mo videndũ ẽ. vtr̃
pr̃ ꝛ spũssc̃ũs potuerint humanã naturã assu
mere. Scd̃o vtr̃ filius potuerit eam assu
mere nõ assumẽtibꝫ patre ꝛ spũsancto Ter
cio vtrũ eadẽ humanitas numero potuerit as
sumi a pluribꝫ diuis p̃sonis. Quarto vtr̃
plures humanitates numero dr̃ntes possint
assumi ab eadẽ p̃sona.

Articulus primus Prima cõclusio.

Quãtuz ad primuz

ponã duas ↄclusiões Prima ẽ q̛ loq̃ndo
de potẽtia dei absoluta pr̃ ꝛ spũssc̃ũs potuissẽt
carnẽ assumere eq̃ bñ sicut fili⁹ assumpsit eã.
1 Qꝛ ĩ quibꝫ ẽ oĩno eadẽ potẽtia q̃cq̃d p̃ot vn⁹
ꝛ alter. sed oĩm triũ p̃sonar̃ ẽ oĩno eadẽ poten
2 tia. g̃ ꝛc̃. P̃. sicut illud qd̃ hʒ determinatuz
eẽ hʒ determiatũ posse. qꝛ posse sequit̃ ip̃m eẽ.
sic illud qd̃ hʒ eẽ includẽs omne eẽ illi⁹ pos/
se includit omne posse. Sed eẽ patris ꝛ spũs
sancti cũ sit eẽ diuinũ includit om̃e eẽ. g̃ ꝛc̃.
3 P̃. q̃ eque distãt ab aliq̃ natura illor̃ eque
possibilis ẽ ↄiũctio cũ illa natura. Sʒ om̃es
diuie p̃sone eque distãt a quacũq̃ꝫ natura si/
gnata ex p̃te creature. qꝛ quelibet distat ab ea
infinita distantia qua maior dari nõ potest.
ergo talẽ naturã eque possibile ẽ ↄiũgi cuicũ/
4 q̃ꝫ diuine p̃sone. P̃. q̃ñcũq̃ꝫ aliq̃ virtus in/
dr̃nter se hʒ ad plura. tunc actio illi⁹ indr̃nter
poterit ad illa termiari. Sed ꝟtus diuina in
dr̃nter se habet ad tres p̃sonas diuias. ꝛ assũ/
ptio carnis humane ẽ actio ꝟtutis diuine. g̃
cũ terminari potuerit ad filiũ vt patuit in q̃õ/
ne p̃cedenti. ergo silr̃ terminari poterat ad pa
trẽ ꝛ spũmsanctũ. Sed oppositũ isti⁹ con/

Opi. q̛ pr̃ [illegible] potuerit incarnari.

clusiõis videt̃ tenere Ansel. ĩ li. de incarnatõe
verbi. Et ex dictis suis ibidẽ sic potest argui
seu talis rõ formari Q̃dlibet incõueniẽs deo ẽ 1
ĩpossibile. sʒ incõueniẽs ẽ patrẽ vel spm̃scm̃ in
carnari. qꝛ tũc eẽnt pl'es filij in diuis p̃sonis.
Nã sicut xp̃s ẽ verus fili⁹ virgis. sic ꝛ pater si
carnẽ assumpsisset vere eẽt filius illius femie
a qua carnẽ assumpsisset. P̃. illud ↄfirmat̃ Aliq̃ ad id
a quibusdã alijs sic. Si pr̃ carnẽ assumpsissʒ 2
tũc pater eẽt missus. sed pater mitti nõ p̃ot. vt
pʒ p̃ Aug. ij. de trini. c. xij. Maior patet. q̃a
ex hoc dicit̃ filius missus in carnẽ. qꝛ carnẽ as
sumpsit. ꝛ t̃paliter genitus fuit. P̃. si pater 3
eẽt genitus p̃ carnis assumptõem. tũc opposi
te ꝓprietates siml' inessent patri. Falsitas ↄñ
tis pʒ. Probat̃ añcedẽs. qꝛ cũ innascibilitas
sit patris ꝓprietas. simul pater eẽt nascibilis
ꝛ innascibilis. P̃. nõ est maior patris potẽ 4
tia q̃ꝫ voluntas. cũ sint ideʒ realiter. sed pater
nũq̃ꝫ voluit incarnari. g̃ pr̃ nũq̃ꝫ potuit incar
nari. Sʒ ↄsiderãdo diue potẽtie amplitu
dinẽ vt absolute sumit̃ tũc ista nihil ↄcludũt Cõtra opi niõe.
Igit̃ ad p̃mũ dd̃m ad miorẽ q̛ q̃ꝫuis eẽt in Solutio. Ad 1
cõueniẽs plures eẽ filios ĩ diuis ex p̃te diui/
ne nature. nõ tamẽ eẽt incõueniẽs ex p̃te crea
te nature. Ad scd̃m nego maiorẽ. Ad pro
bationẽ dico q̛ filio nõ repug̃t missio. hoc nõ Ad 2
ẽ ꝓ tãto. qꝛ t̃paliter natus ẽ seu genit⁹ est. qꝛ si
illa eẽt tota [illegible] nõ repugnãtie. tũc spũisancto
repugnaret mitti. qꝛ nec ẽ genit⁹ nec ĩ carne de
stinat⁹. vñ causa illius nõ repugnãtie ẽ. quia
filius est ab alio. ꝛ qꝛ pater a nullo alio ẽ. ido
dato q̛ carnẽ assumeret. nõ tamẽ mitteretur.
qꝛ nõ aucte alterius. sʒ ꝓpria sua auctoritate
assumeret ipaʒ carnẽ Ad terciũ dicendũ q̛ Ad 3
hm̃oi ꝓprietates nõ eẽnt opposite. qꝛ ñ eẽnt
respectu vni⁹ nature. Etiã p̃t dici q̛ sic eidẽ cre
ato supposito ꝟm aliã ꝛ aliã sui p̃tẽ p̃nt inesse
opposite q̃litates. ẽ eñ ethiops niger facie. ꝛ
albus dente. sic eidẽ diuino supposito p̃nt cõ
petere opposite ꝓprietates rõe diuisar̃ natura
rũ. Ad q̃rtũ dd̃ʒ q̛ licʒ attributa diua sint Ad 4
idẽ realiter. rõne tñ diuisar̃ hitudinũ q̃bꝫ ipse
creature deũ respiciũt penes hm̃oi attributa.
aliq̃d q̃ñq̃ꝫ verificat̃ de vno attributo qd̃ non
verificat̃ de altero. vt etiam patet d̃ intellectu
ꝛ volũtate. Scd̃o dico q̛ q̃ꝫtum ad poten Secunda ↄclusio
tiã dei ordinatã qua scʒ deus dicit̃ hoc posse
qd̃ sua sapiẽtia fiendũ eẽ disponit. tũc nec pa
ter nec spũssc̃ũs p̃nt incarnari. Quia pie cre/
dendum est ꝛ firmiter tenendũ q̛ deus nõ di
sposuit nisi solum filium esse incarnandum.
Cũ igit̃ deus potẽtia ordinata dicat̃ soluʒ ea

posse que ab eterno disposuit ac voluit esse sic tribus in effectu. igit' rc.

Articulus secundus. Cōclusio. Quantū ad secundū articulū p̄mo dico q̄ vna diuina psona p̄ōt naturā creatā assumere termīatiue. ceteris psonis diuinis nō terminātibꝰ hm̄oi assūptōē.

1 Qꝛ distincte real'r ſm q̄ distincta sūt nō repugnat q̄n vnū possit termiare aliq̄d qđ nō termiat alterū. sꝫ psone dīne real'r sūt distincte. ḡ rc.

2 P̄ illud qđ nō ꝯuenit eēntie dīne nisi mediāte psonali sbsistētia h̄ distincte poterit ꝯpetere vni psone sine altera. assumere naturā creatā termīnatiue ē hm̄oi. Maior p̄ꝫ. qꝛ q̄uis ea q̄ ꝯueniūt psone p se rōne eēntie sint cōia tribꝰ psonis. tñ si aliq̄ verificant de eēntia rōne psone. nō ē necesse si aliq̄d taliū ꝯueniat vni psone q̄ ꝯueniat ceteris. Minor etiā p̄ꝫ. qꝛ si talis assumptio termiaret' imediate ad naturā diuinā. tūc hm̄oi natura creata assumeret' i vnitatē diuie nature. sicut dicitur assumi in vnitatē dīne psone q̄n eiꝰ assūptio imediate termiat' ad psonā.

3 P̄ illud qđ de facto fide catholica credimꝰ eē h̄ ē possibile. sꝫ solū filiū credimꝰ fide catholica termiatiue assūpsisse humanā naturā. Maior p̄ꝫ. qꝛ fides v̄itatis nō ponit aliq̄d repugnās seu ip̄ossibile. Minor etiā p̄ꝫ vndiq̄ in sacra scriptura ⁊ sctōꝝ auctībus.

Cōtra cōclusionem. Scđo vt magis elucescat hec catholica v̄itas. ergo ducā aliq̄s ratōes ꝯtra eā. ⁊ ipsis rn̄dendo modū p̄dicte possibilitatis assignabo.

1 Primo eñ p̄ōt argui sic. Omīs opatio dei excepta actōne origīs q̄ ꝯstituit' psona diuīa est cōis tribꝰ psonis. Ista p̄ꝫ p Aug. i. de trini. ca. iiij. vbi vult q̄ psone diuine insepabiliter opantur. Ait etiā Damas. q̄ indiuisa sunt opa trinitatis. sicut ē indiuisa substātia. sꝫ assumere alienā naturā ē quoddā opari. ḡ vna psona non p̄t ad se alienā naturā sumere. nec p ꝯñs assumptionē termiare alia psona non termināte.

2 P̄ p illud ꝯuenit dīno supposito alteri sbsistere. vl' eiꝰ assūptōꝫ sbsistēter terminare p qđ sibi ꝯuenit p se subsistere. qꝛ depēdentiā sustētati nō termiat nisi p se subsistēs. Sed psona diuina est p se subsistēs ratione diuie eēntie que ē cōmunis tribus psonis. q̄a p se existentia diuina est idē omino qđ diuia eēntia. ergo nulla diuina psona p̄ōt termiare depēdētiā assūpte nature sine alia psona. ḡ rc.

3 P̄ posita cā cōi necio erit effectus cōis. sꝫ tota cā quare psona diuina potest alienā naturā assumere. ⁊ eius assumptōꝫ termiare est eius virtꝰ infinita. Nā nulla finita virtute h̄ fieri posset. cū ergo talis virtus infinita sit cōmunis tribus psonis: p̄dictus effectꝰ vt videtur necio dꝫ esse cōis.

P̄ omne illud qđ est p̄ncipiū actus reciproci illud idē ē terminus eiꝰ. qꝛ ex h̄ dicit' aliq̄s actus reciprocꝰ. qꝛ ē ad suū p̄ncipiū reflexus. sed assumere est actus reciprocus. qꝛ assumere est ad se sumere. igit' cū quelibet psona diuina sit principiū actus assumptōis create nature. necio erit vltimatū terminatiuū eiusdē assūptōis. ḡ rc. 4

P̄ Dam. i. li. c. ij. ait. q̄ p̄r ⁊ filiꝰ ⁊ sp̄ūssc̄us ſm oīa idem sunt. p̄ter ingenerationē. generationē ⁊ p̄cessionē. sꝫ create nature assūptio est etiā eiꝰ terminatio nullū est p̄dictoꝝ. ḡ idē erunt in hm̄oi terminatōe. nec p ꝯñs vna psona p̄ōt assumere alia non assumēte. 5

Solutio Ad 1 Ad p̄mū dicendū q̄ p̄dicta assumptio potest ꝯsiderari vel q̄tum ad illud quod i ea est opationis. ⁊ sic nō magis est ab vna diuina psona q̄ ab alia. cū indiuisa sint opa trinitatis. Uel q̄tū ad hm̄oi opatōis terminationē. ⁊ sic p̄t vni soli psone ꝯpetere. Uidemꝰ eñ i creaturis q̄ plures possunt trahere vnū lapidē. ⁊ tñ totus ille tractꝰ terminabit' ad vnū illoꝝ trahentiū. qꝛ lapis sup vno illoꝝ potest quiescere p̄ter hoc q̄ quiescat sup ceteris qui traxerunt lapidē talē. sic in p̄posito rc. Exemplū etiam potest adduci de veste. Tres eñ tangētes vnam vestē corpus vnius illoꝝ triū hm̄oi veste poterit vestiri. ita q̄ actiue tres sunt vestiētes. terminatiue tamē vnus solus vestit'. Sic pater ⁊ filius ⁊ sp̄ūssanctus illam mundissimā tunicā humane nature in vtero virginis formauerūt qua ipsum filiū vestierūt. p̄pter qđ terminus vestitionis illius extitit solus filius.

Ad 2 Ad secundū dicendū ad minorē q̄ psone diuine nō ꝯuenit p se subsistere psonale ab essentia vt est cōis tribus. sed ꝯuenit sibi ab eēntia vt psonali p̄prietate determinata ē. ⁊ ideo dato q̄ termiatio depēdētie assumpte nature conueniat psone ratione eēntie sic cōsiderate. puta vt concernit psonalem p̄prietatem. nō p̄pter hoc hm̄oi termiatio ꝯueniet ceteris psonis. Sicut q̄uis generare ꝯueniat patri rōe diuie eēntie. ipsa ei ē formale p̄ncipiū generatōnis. vt declaraui i primo libro. tamē quia generationis actus non principiat nisi vt stat sub p̄rna p̄prietate. ideo q̄uis eadem eēntia sit in filio ⁊ sp̄ūsancto. soli tñ patri ꝯuenit generare. sic in p̄posito rc.

Ad 3 Ad tercium dicēdū q̄ ꝯcessa ꝯclusione puta q̄ huiusmodi assumptio sit effectꝰ totiꝰ trinitatis. qꝛ tota

trinitas est eius cā effectiua. ex hoc tamē non habet̄ q tota trinitas termiet hmōi assūptōez

Instantia — Forte dicet̄ q talis termiatio cū sit q̄dam

Solutio. — actio oportet q sit a tota trinitate. Rn̄deo q illa termiatio pprie nō ē actio. sed ē q̄dā sequela actōis q̄ potest vni solitarie ↄuenire. q̄z uis ipsa actio cui⁹ est sequela sit ↄmunis plurium. Dato eīm q decē homies trahāt vnā nauem. q̄uis actus illius tractus sit oīm ↄmunis terminatio. tamē sequēs hmōi actionē potest eē ad vnū illoꝝ decē. sic ꝛc.

Ad 4 — Ad q̄rtum dōm q q̄uis ad h̄ q actio sit reciproca requirat aliq̄liter idētitatē i p̄ncipio suo ꝛ termino. tamē nō ē necesse si plura sūt i p̄ncipio q oīa illa sint i termīo. s; sufficit q vnū illoꝝ sit i termīo. sic i pposito ꝛc.

Ad 5 — Ad q̄ntū dōm q nō solū igeneratio ꝛ generatio ꝛ pcessio sūt i diuis distincta. sed oīa q̄ hec includūt ꝛ ↄcernūt incōicabilia esse vident̄. Un̄ etiā ipsa eēntia diuina vt in psona patris existēs ↄcernit paternitatē vt sic i nulla alia psona repitur. ꝛ quia terminatio nature assumpte ↄcernit vnū istoꝝ puta pprietatē psone filij terminātī. idō nō oportet q sit cōis tribus.

Articulus tercius. Prima cōclusio.

Quantum ad terci

um articulū ponā duas ↄclusiōes. Prima ē q nō repugnat q̄n p absolutaz dei potētiam vna natura creata assumit̄ a pluribus diuis

1 psonis. Quia que solis relatōibus distiguūtur i nullo absoluto necessario se excludūt. s; psone diuie relatōib; solū distinguūt̄. ꝛ natura humana seu alia creata natura ▪ qua loq̄mur est absoluta. ergo talis natura assumpta ab vna psona. nō excludit̄ necessario ab alia psona. Minorē ex fide tenemus. Maiorē pbo. q2 semp i illo aliqua differūt i quo mutuo se excludūt. ergo si se excludūt in aliquo absoluto. tūc nō differūt solis relatōibus

Instantia — Forte dicet̄ q q̄uis natura assūpta sit absoluta. tn̄ vnio ipsa cū supposito est quedā relatio. igit̄ diuine psone que solū differūt relationibus.

Solutio — excludūt se in hmōi vniōe. Respondeo q q̄uis talis vnio sit relatio. tamen nō est talis relatio qua diuine psone distinguāt̄. q2 relatōes distinctiue diuinaꝝ psonaꝝ sūt eterne ꝛ intrinsece diuis personis. pdicta autem vnio est tempalis ꝛ aduēticia seu extrinseca. h̄ ē ab extriseco puenīēs. ꝛ idō nihil min⁹ rō pcedit q̄z

2 si talis vnio eēt entitas absoluta. P. de⁹ pōt vnū ꝛ idē corp⁹ simul ponere i diuersis locis. g̃ pōt vnā naturā sustētare i distinctis diuis suppositis. Cōsequētia sat; nota eē videt̄. Anteccdēs aūt pbaб li. iiij. di. x.

Instantia — Forte dicet̄ q ↄn̄tia nō valet. q2 cū loc⁹ magis videat̄ q̄d extrinsecū a locatis q̄z natura a psona i qua existit. ideo dato q v̄tute diuia vnū locatū simlr eē possit i diuersis locis. tn̄ vna natura nō poterit simlr eē i diuersis psonis.

Solutio. — Rn̄. q q̄uis ista instātia ↄcludat si natura ↄpat̄ ad ppriam psonalitatē. tn̄ nihil ↄcludit si ↄpatur ad alienaz. magis eīm ē extrinseca natura creata a psona diuina loquēdo ▪ extrinseca ratōe entitatiua q̄z quodcūq; locatū sit a quocūq; loco. Et q2 natura creata in pposito nō compatur ad ppriam psonalitatē. sed ad diuinā. iō ꝛc. P. vnitas suppositi assumētis nō facit 3 ad vnitatē nature assumpte. g̃ multiplicitas suppositoꝝ assumētiū nō facit necīo ad multiplicatōez naturaꝝ assūptaꝝ necīo. et p ↄn̄s vna natura poterit assumi a plurib; suppositis sine aliq̄ repugnātia. Cōsequētia p; q̄uū ad oēs suas ptes. An̄cedens pbo. q2 si natura assumpta h̄ret vnitatē ex supposito assumēte. tūc vnū suppositū nō posset assumere distinctas naturas i sua multitudie pmanētes. cuius oppositū ośdā i. iiij. arti.

Dubiū — Istā eādē cōclusiōz pbāt q̄dā doctores rōib; apparētib;. q̄uis vt mihi videt̄ nō existāt. quoꝝ vn⁹ arguit sic. Distictio aliquoꝝ ▪ oppositas relatōes magis videt̄ ipedire i hmōi distictis vnitatē relatōis q̄z entis absoluti. sed nō obstāte distictōe relatiua vna relatō puta cōis notio realr eadē exn̄s ē i p̄re ꝛ filio. g̃ ꝛ vna absoluta natura poterit assumi a plib; diuis psonis relatiue distictis. Nec valet vt ipsi dicūt si dr q q̄uis cōis notio cū sit relatio ifinita siti plurib;. natura tn̄ creata cū sit finita ꝛ limita ▪ nō pōt eē simul i plurib;. q2 vt dicūt nulla relatio diuina est infinita. quia illud qd̄ nullo mō potest h̄re rōem quāti nullo mō potest eē infinitū. quia ratio infiniti quātitati ↄgruit. vt dicit̄. i. phisicoꝝ. s; relatio diuina nullo mō pōt h̄re rōem q̄nti. q2 nec pōt eē q̄ta q̄titate mol' vt de se patet. nec q̄ntitate pfectiōis. q2 tūc nullū diuinū suppositū eēt simplr toino pfectū. cum i nullo diuio supposito repiri

Cōtra dicēda — possint oēs relatōes diuine. S; illud n̄ valet. Q2 omne qd̄ i deo ē infinitū ē vna infinitate diuie essentie. Et iō q̄uis q̄libet diuia relatio sit infinita. nulla tn̄ pfectio est in vna persona que nō sit i alia. q2 diuina essentia qua oīa que i deo sunt infinita sunt est vna ꝛ totaliter indiuisa i tribus psonis. Itē dato q diuia relatio nō sit formaliter ifinita. nullus tamē

catholicus pōt negare q̄n quelibet diuina re
latio sit identice infinita. cum recipiat in ab/
stracto p̄dicationē diuine essentie que est for
mal'r infinita. Sed natura creata assūpta vl'
assūptibilis nec formal'r nec idētice ē infinita
ergo dato ꝙ aliqua diuina relatio possit eē in
pluribus p̄sonis. tamen nō sequit̃ virtute ar
gumenti ꝙ natura creata possit esse in pluri/
Dyoni. de burgo bus ¶. arguit quidā alius doctor sic. Na
tura humana prius q̄ȝ assumeret̃ a verbo fuit
assumptibilis a p̄re et spū̄scō. sed illa potētia
obediētialis qua fuit assumptibilis a patre ⁊
spū̄sancto nō fuit eadem cum [illegible] qua fuit as/
sumpta a verbo. al's sequeret̃ cum illa potētia
sit reducta in actū respectu verbi ꝙ simil'r esset
reducta [illegible] actuȝ respectu patris ⁊ spū̄ssancti.
⁊ p̄ ꝯsequens sicut verbū est incarnatū. sic pa
ter ⁊ spū̄ssanctus essent incarnati. qd' est ꝯtra
fidē. ergo sicut illa potētia est de facto reducta
in actum respectu verbi. sic si deo placeret pos/
set reduci in actū respectu patris ⁊ spū̄ssancti.
Cōtra Dyonisiū. Sed nec illud valet. Quia qui eēt oppo/
site ꝯclusiōis diceret ꝙ tal' obediētial' potētia
respectu oīm diuinaꝝ p̄sonarū reducta est in
actū. cū actiue facta sit talis reductio ab omi
bus trib' personis. ⁊ ideo amplius ab eis in
actū reduci nō pōt. cū iam p̄fecte sit termiata
hui' potētia. Sicut em̄ si aliqua res denigra/
bilis est a sole vl' ab igne. postq̄ȝ p̄fecte ab vno
istorū est denigrata. ampli' ab alio denigrari
Johes de lana. nō potest. sic ⁊c. ¶. arguit quidā alius sic.
Nō minus repugnat opposita esse in eodem
q̄ȝ vnū esse ī oppositis. sed opposite relatiōes
sunt simul ī vna diuina natura. ḡ vna natu/
ra creata pōt simul esse in diuinis p̄sonis rela
Cōtra Johānem. tiue oppositis. Sȝ nec istud valet. Quia
omne fundamentū oppositaꝝ relationū attri
buit̃ diuine eēntie p̄pter suā formalē infinita
tē. ideo natura creata nō pōt pari rōne simul
eē ī tribus suppositis relatiue oppositis q̄ ra/
tiōe eēntia diuina ē simul sub trib' relatiōib'
Cōtra cō/clusionem 1 oppositis. Sed sūt quidā solēnes docto/
res oppositū supradicte ꝯclusiōis tenētes. q̄
ꝯtra illā ꝯclusionē arguūt sic Idē effectus
nō pōt depēdere a pluribꝫ causis sil' ⁊ semel q̄
rū q̄libet sit cā totalis respectu illi' dependētie.
ḡ impossibile ē eandē naturā depēdere depēdē
tia suppositali a pluribꝫ diuīs suppositis. cū
hm̄oi dependētia a quolibet diuino supposi
to assumēte terminet̃ totaliter seu p̄fecte ⁊ suf
ficiēter. Cōsequētia patet p̄ locū a simili. An
cedēs p̄bāt ī terminis. q2 posito ꝙ vna illarum
causaꝝ sit a. alia sit b. effectus sit c. tunc isti ar
guūt sic. Illud nō est causa totalis alicuius
effectus quo circumscripto manet ille effect'.
sȝ circumscripto a adhuc manet c. eo ꝙ b ad
huc manēs sit totalis causa eius. ergo a fuit
totalis causa ex supposito. ⁊ nō fuit total' cau
sa vt virtute rationis apparet. quod est mani
festa ꝯtradictio. ⁊ eodeȝ mō potest argui de b
¶. non min' sustentat̃ natura a supposito 2
diuino q̄ȝ a p̄prio supposito si existeret in eo.
sed natura vt sustētata est a p̄prio supposito
nō pōt assumi a diuino supposito. vt isti do/
ctores supponunt. ergo natura sustentata ab
vna diuina p̄sona nō potest vlterius assumi
ab alia. ¶. deus nō potest facere vnuȝ acci/ 3
dens esse ī diuersis subiectis. ergo nec vna na
tura creata potest esse in distinctis diuīs sup
positis. Añcedēs supponūt. Cōsequētia etiā
patet ex hoc. quia natura humana assumpta
habet modū accidentis. ¶. natura multi 4
plicat̃ s'm multiplicationē suppositoruȝ qui/
bus supponitat̃. ergo si vna natura creata as/
sumeret̃ a pluribus diuinis suppositis. vna
natura esset plures nature. ⁊ p̄ ꝯsequens vna
nō esset vna. quod est cōtradictio. ¶. Ans 5
el. de incarnatōe verbi. ca. vij. ait. Filio incar/
nato nō est necesse alias p̄sonas incarnari sȝ
impossibile. ¶. illud quod illimitationi et 6
infinitati nature attestat̃ non potest attribui
nature create. esse in tribus suppositis est hu/
iusmodi. ex hoc em̄ diuina natura arguit̃ esse
infinita Sed ista nō ꝯcludūt. Igit̃ q̄ ad p̄ Solutio
mū argumētū nego ꝯñtiā. q2 nata q̄ a plib' Ad 1
diuīs suppositis assumeret̃ non eadē p̄sonali
tate. sed alia ⁊ alia sustentaret̃. ⁊ ideo quelibet
p̄sona nō eēt total' termin' illaꝝ assumptionū
oīm quibus illa natura assumeret̃. sed q̄libet
p̄sona tm̄modo terminaret assumptiōeȝ q̄ ta
lis natura assumpta eēt a p̄sonalitate illi' p̄so
ne. nō aūt sic est de causa totali respectu sui effe
ctus Ad scōm dicendū ꝙ q̄uis natura di Ad 2
gnius ⁊ nobilius sustenteret̃ a diuino suppositi
to q̄ȝ a p̄prio. tm̄ nō cōicat̃ sibi mod' eēndi p̄ se
q̄ formaliter ꝯstituat̃ in esse p̄sonali seu suppo
sitali. q̄ quidē modus sibi formaliter cōicat̃.
cū in p̄prio existit supposito. ⁊ iō q2 ꝯdictōeȝ
videt̃ implicare ꝙ aliquid existat p̄ se ⁊ nō exi
stat p̄ se. igitur q̄uis eadē natura possit a plu
ribus diuīs suppositis sustētari. supposita
tm̄ p̄pria suppositatōe a nullo alio supposito
pt assumi seu supposital'r sustētari Ad. iij. ne Ad 3
go añcedēs. q2 si de' faceret simul esse ī eodē lo
co aerē ⁊ aquā. eadem species coloris qui tali
loco obijceretur simul esset in aere ⁊ in aqua.

vt declarat doctoz noster in tractatu de intelle
Ad 4 ctu possibili. Ad quartū dicendū φ q̄uis
natura plurificet vt supposita a pluribꝫ sup/
positis absolutis i quibus modus ꝓprie sup
positatōis nature cōicat formaliter ꝛ intrinse
ce.tñ hoc nō optet cū sustentātur a pluribus
suppositis diuis i quibus nature sustētate ni
hil formaliter cōicat quo talis natura forma
Ad 5 liter ꝑ se existat Ad quintū dicēdū φ sicut
patet i eodē capitulo ansel. intelligit ꝑ illa ver
ba φ eadē natura nō pōt ꝑm eādē ꝑsonalitatē
assumi a pluribꝫ ꝑsonis. quia tūc plures ꝑso
ne essent vna ꝑsona.ꝑ hoc tamen nō habetur
q̇n a pluribus ꝑsonis pōt assumi ꝑm plures
Ad 6 ꝑsonalitates. Ad sextū dicēdū φ esse tri
bus ꝑsonis infinitam ꝑfectionē ipsis tribuē/
do. ꝛ formalia eoꝝ principia fundamētaliter
sustētando hoc bñ attestat infinitati. ꝛ sic na
tura diuia est i tribus suppositis. sed natura
creata nec est nec esse pōt isto modo i tribus
Secunda conclusio. suppositis.ideo ꝛc. Scḋa ɔclusio ē φ sup
positū creatū nō ē assūptibile. Qꝛ de rōe sup/
positi vt suppositū ē.est ꝑ se esse ꝛ alteri i subsi
stēdo nō inniti. sed de rōne assumptibilis est
vt assumptibile est. est nō habere ꝑ se esse ꝛ al
teri in subsistendo inniti. ergo ɔtradictiōꝫ eē
implicat suppositū assumptibile. Nō plꝰ
ad p̄sens d̓ ista conclusione. Quia de hac ma
teria diffusius loqui ꝓpono inferius distin/
ctione.vi.

Articulus quartus Cōclusio.

Quantuz ad quar

tum articulū dico φ vna diuina ꝑsona po
tentia absoluta posset assumere p̄les naturas
solo numero dr̄ntes puta p̄les humanitates
Quia sicut deꝰ in ope creationis ꝓpter infini
tatez sue virtutis nō adequat vel exhauritur
ab aliquo effectu creato. ꝛ ideo semꝑ potest i
alium et aliū effectum. sic verbū incarnatum
vnitū vni humane nature. quia ex hoc eius
virtus nullatenus exhauritur. posset si vellet
aliam naturā humanā sibi vnire. p̄sertim cū
talis vnio sit pura quedā relatō que ex sui ter
minatione ad verbū nullam mutatōem facit
in verbo. sicut nec relatio quo creatura de no/
uo creata refert ad deum creantē. nullam mu
Instantia tationē arguit in ipso creatore. Forte dicet
1 φ isto casu posito sequet ɔtradictio. quia tūc
christus esset vnus homo ratōne vnius sup
positi. ꝛ esset plures homies ratiōe pluriū hu
manitatū. ꝛ sic eēt vnus ꝛ nō eēt vnus. ꝛ plu
2 res ꝛ nō plures. P̄. sicut nūc rōne vniꝰ hu

manitatis dictus est iesus. sic tūc rōne alteriꝰ
humanitatis seu ꝑm aliaz humanitatē posset
vocari petrus. ꝛ sic idiuidua eiusdē nature de
se inuicē mutuo p̄dicarent. puta petrus de iesu
ꝛ ecōuer. o. sicut nūc homo iesus dicit deus.
ꝛ deus homo P̄. cum natura creata nō pos 3
sit in eadem specie multiplicari nisi multipli/
catis suppositis eiusdē nature. ergo si suppo/
sitū verbi assumeret plures naturas. tūc i dei
verbo vel essent plura supposita. vel ille plu/
res nature nō essent plures. Hic est aduer Thoma
tendū φ doctor cōis respondēdo ad difficul
tatem que tacta est in istis argumētis sibi sa/
tis apte ɔtradicit. Nam i scripto sup.iij. snia
rum dicit. φ posito casu predicto. tunc petrus
ꝛ iesus q̄uis essent vnum tm̄ suppositū. ta/
mē nō eēnt vnus hō sed eēnt duo hoies. qꝛ
singularitas ꝛ pluralitas nomis substantiui
attendit ꝑm vnitatem et pluralitatē nature si
gnificate ꝑ terminū. ꝛ nō ꝑm vnitatē ꝛ plura
litatē suppositoꝝ. Sꝫ i tercia pte summe. q.
iij. arti. vij. i solutōne scḋi argumēti ait. φ ꝓ/
pter duas naturas humanas assumptas ab
vno supposito diuino. illud suppositū nō eēt
duo hoies sed vnus hō. quia nominibus vten
dū est ꝑm φ sunt ad significandū imposita ex
ɔsideratione eoꝝ que apud nos sunt. in qui/
bus nunq̄ nomen ab aliqua forma imposi
tū pluraliter dicit nisi ꝓpter pluralitatē sup/
positoꝝ. Nā homo vestitus duobꝫ vestimen
tis nō dicit duo vestiti sed vnus vestitus.

Sꝫ q̄uis sequaces istius doctoris dicāt
φ vbi dicta in suis scriptis ꝛ summa dissona
rent. magis esset tenendū illud quod dicit in
summa. eo φ post scripta fecerit summā. ꝛ cuꝫ
maiori deliberatione. tamen mihi videt φ ad
presens melius dixerit in scripto. Quia sicut 1
vnū diuinū suppositum dicit deus et homo
ꝓpter hoc φ habet in se naturaz diuinā ꝛ hu
manam. sic si haberet in se duas naturas hu
manas diceret duo homines q̄uis nō dice/
ret duo absolute. iuxta illud Athanasij. Nō
duo tamē sed vnus est xp̄s. P̄. numerus 2
aliquoruz potius attendendus est ꝑm signi
ficatū eorum primariū q̄ꝫ ꝑm significatuꝫ se/
cundariū. Sed i substātijs nomē p̄ncipalit
significat naturā. ꝛ ꝑ ɔn̄s suppositū. sicut i ac
cidētibꝫ nomē ɔcretū principaliter significat
formā. ꝛ ꝑ ɔsequēs subiectū. vt patet ꝑ Auer
roym. v. metaph. vbi i hoc reprobat Auicen.
q̇ voluit φ nomē prius significaret subiectū
ꝛ secundario formā. Igitur positis duabus
naturis hūanis i vno supposito illo suppositū

Ad 1 dicerẽ duo hoīes. Ad pmā instantiā dōm
q sicut patet p iā dicta illud diuinū supposi
tū nō esset vnus homo sed plures homines.
Ad 2 Ad secundā dicēdū q sicut plures nature
accidētales exn̄tes in eodem subiecto quis ī
abstracto de se nō pdicenẽ. tamē in ɔcreto pro
pter implicationē subiecti de se mutuo predi
cātur. Quāuis em̄ musica non sit logica. ta/
men si fuerint in eodem: tūc musicus ē logic⁹.
sic illo casu posito quis humanitas iesu non
predicarẽ de humanitate Petri. tamē iesus
predicarẽ de Petro rōne implicatōis suppo
siti qđ vtriqʒ eēt cōe. ꝛ isto mō nō eēt inconue
niēs indiuidua eiusdē nature ɖ se mutuo pdi
Ad 3 cari Ad terciā dōm q quis naturalr̄ natu
ra nō possit multiplicari ī eadē specie nisi sup
posita multiplicenẽ. tñ supnatalr̄ p absolutā
dei potētiā posset natura multiplicari nō mul
Ad argu/ tiplicatis suppositis Ad argumētū pnci/
mētū pnci pale dōm. q nec assumerēt illā naturā ad vni
pale. tatem naturalem ppͥe loquēdo. nec ad vni/
tatem psonalem. sed ad plures vnitates plu
riū psonalitatum.

Distinctio secunda.

T quia ī hoīe

e ꝛc. Postqʒ visū ē de psona natu
rā humanā assumente. hic mgr̄
vult determiare de assūptiōis mō ꝛ ordīe. Et
diuidiẽ ī tres ptes. Quia pmo q̄ ad modū as
sumptiōis ondit mgr̄ q filius dei assumpsit
humanā naturā integre. Scđo q̄ ad ordinē
ostēdit q assumpsit eā ordinate. puta carneʒ
aīa mediāte. Tercio ostēdit q nō obstāte illo
ordine. tamen totam naturā. s. corpus et ani
mā assumpsit simlr̄ tpe. Secūda ibi. Assum/
psit igiẽ dei filius. Tercia ibi. Si aūt queriẽ
vtꝝ. Et hec in duas. Naʒ primo circa huius
modi libertatē monet dubitatiōeʒ. Secūdo
circa hoc ponit suam determinatōeʒ. ibi. Ue
rissime ꝛ absqʒ vlla ambiguitate. Circa istaʒ
scđam distinctiōem moueo hanc questionē.

v Trum psona diuina possit assumere
naturā irrationalē. Et videẽ q nō
Quia illa eēntia nō ē eleuabil' ad vni
onē cū diuino supposito q̄ ē vnio supnatura
lis cui⁹ potētia nō ē eleuabil' ad opatōeʒ sup/
naturalē. Sʒ nulli⁹ irrōnalis nature potētia
ē eleuabil' ad opatōʒ supnaturalē. ḡ ꝛc. Mi
nor pʒ. Maior pbaẽ. qꝛ sicut se habet eē natu
re ad opatōʒ naturalē. sic se hʒ eē supnatura/
le ad opatōʒ supnaturalē. sed opatio naturalẽ
nccīo sequiẽ eē naturale. ḡ opatio supnaturalẽ
nccīo sequiẽ eē supnaturale. Contra. eq̄lis
potētie ē ɔiūgere cū termino aliq̄ ea q̄ equali/
ter distāt ab eo. sed tā creatura rōnal' qʒ crea/
tura irrōnalis equaliter distāt a diuina pso/
na. qꝛ vtraqʒ distat ī infinitū ab ea. igitur cuʒ
creatura rōnalis ɔiūgi possit p diuinā poten
tiā psone diuine etiā irrationalis ē sibi ɔiūgi
bilis Hic q̄tuor sūt vidēda. Pͥo ɖ eo
qđ queriẽ. Scđo ppter argumētū videbiẽ.
vtꝝ possibile sit naturā rōnalē assumptaʒ nō
hr̄e opatiōem supnaturalē puta nō frui deo.
Tercio vtrū verbū incarnatuʒ carnem as/
sumpserit mediāte anima. Quarto vtruʒ
hmōi caro pri⁹ fuerit ī virgine organizata qʒ
a verbo dei assumpta.

Quātuʒ ad primūʒ

Articulus primus

pono duas ɔclusiones. Prima est q pso/
na diuina irrationalē naturā assumere potu/
it. Scđa ɔclusio erit. q quis hoc potue/
rit. tñ rōnalē naturā assumere ɔgruētius fuit
Primā ɔclusiōʒ pbo sic. potētia obediētial' Cōclusio
respectu diuine volūtatis nō magis ɔpetit cre prima
ature rationali qʒ irrationali. sed q creatura a 1
psona diuina sit assumptibilis hoc solū com
petit creature potētia obedientiali. ergo si de/
us vellet eque posset naturā irrationalē assu/
mere sicut naturā rōnalē. Maior patʒ. quia
cū dei volūtas sit omipotēs. igiẽ q̄tum ad ea
q̄ deus vult eē creaturaʒ aut fieri circa creatu
rā ncce est omnē creaturā obedire. Minor pʒ
silr̄. quia posse assumi nec ɔuenit creature po
tentia actiua. quia in tali assumptione nihil
agit creatura. nec potentia passiua naturali.
qꝛ cū oī potentie passiue ī natura corñdet po
tētia actiua in natura. sicut dicit ɔmen. v. me
taph. ꝛ ideo si creatura eēt ī potentia natura/
li passiua ad iam dictam assumptionē. tunc
talis assumptio ab aliquo naturali agēte pos
set reduci ad actū. quod ē impossibile. huius/
modi igiẽ potētia creature soluʒ erit potentia
obedentialis. P illud qđ pōt supplere vi 2
cē psone pōt etiā supplere vicē suppositi. q̄a
omnis psona ē suppositū. quis nō ecōuerso.
sʒ de⁹ pōt supplere vicē psone assumēdo rōna
lē creaturā sic fide tenem⁹. ḡ pt etiā suppler̄ vi
cē suppositi assumēdo irrōnalē creaturā P 3
inaīata creata pt assumi a psona dīna. ḡ et ir/
rōnalis. Cōseq̄ntia pʒ. Añs pbo. qꝛ corpus
xpi in triduo fuit inanimatuʒ. quia vere fuit

mortuũ. et tñ remansit verbo dei suppositali/
ter vnitũ. al's constituisset ꝓprium supposi/
tum. quod realiter fuisset destructũ eius re
Instantia surrectione. Forte dicet ꝙ illud corpus re/
mãsit vbo vnitũ ꝓpt habitudinẽ quã habuit
Solutio. ad ipaꝫ aiaꝫ rõnalẽ cui debuit reuniri. Rñ
deo ꝙ deus potuit sua potẽtia absoluta aiaꝫ il
lam penitus annihilare. ꝛ ꝑ ꝯsequẽs talis ha
bitudo fuisset annihilata. cuꝫ entis ad nihil
nulla sit habitudo. ꝛ nihilominus potuit il/
4 lud corpꝰ assumere ꝛ assumptũ retinere. P̄
deus nõ posset naturã irrationalẽ assumere
aut talis impossibilitas esset ex pte dei nõ po/
tentis terminare dependentiã irrationalis cre
ature. aut ex parte creature nõ potentis care/
re ꝓpria subsistentia. Nõ primũ. cuꝫ deus sit
infinite potentie. Vñ etiã ait Anselmus. ij. li
bro Cur deus hõ. Omnis quippe necessitas
ꝛ impossibilitas dei subiacet volũtati. Et ibi/
dem ait ꝙ dei volũtas nulli subiacet necessita
ti ꝛ impossibilitati. Nec secũdo mõ. qꝛ ea que
sunt ꝑfectionis non minus pñt separi a crea/
tura irrationali q̃ꝫ a creatura rõnali. Sed ꝑ
se ꝛ in se subsistere dicit ꝑfectionẽ. ꝛ potest se/
parari a creatura rationali. vt patet ĩ huma/
nitate christi. ergo ꝛ ab irrationali poterit se/
Opi. hen. parari Sed oppositũ istius ꝯclusionis
13. q̃l3. q. 5 nẽt quidã magni doctores. qd ꝓbant sic. Il/
1 la natura seu eẽntia nõ ẽ assumptibilis ĩ vni/
tatẽ diuine ꝑsone cuius nulla potentia est ele
uabilis ad visionẽ seu fruitionẽ diuine essen/
tie. Sed natura irrationalis ẽ hmõi. Mioꝛ
patet. Maiorẽ ꝓbant. qꝛ sicut se habet eẽ na/
turale ad posse natãle. sic esse supnaturale ad
posse supnaturale. sed nulla virtute fieri põt
ꝙ aliqua natura habeat eẽ naturale q̃n habe/
Cõfirmat at aliquod posse naturale. g̃ ꝛc. Et ꝯfirma
tur sic eadẽ minoꝛ. Cui nõ potest ꝯmunicari
illud qd ẽ minus ei nõ põt ꝯmunicari illud
quod ẽ maius. sed minus est frui deo q̃ꝫ assu/
2 mi in vnitatẽ diuine ꝑsone P̄. mĩma natu
ra nõ est capax supremi ꝛ maximi doni. sꝫ na
tura irrationalis ẽ mĩma natura. ꝛ assumi ad
vnitatẽ diuini suppositi est supremũ ꝛ maxi/
mũ donũ quod dari põt creature. ergo ꝛc.
3 P̄. creatura q̃ nõ est capax ꝑsonalitatis nõ
potest assumi in vnitateꝫ ꝑsone. sed creatura
irrationalis nõ est capax ꝑsonalitatis. Quia
ꝺm Boetiuꝫ ꝑsona est rationalis creature in
4 diuidua sba P̄. creatura irrationalis nõ est
ꝑfectius vnibilis deo q̃ꝫ creatura rationalis.
ergo nõ est assumptibilis. Añcedẽs pꝫ. Pro
bat ꝯsequẽtia ex hoc. qꝛ ad oppositũ ꝯsequẽ/
tis ybo sequit oppositũ añcedẽtis. Nam si la
pis esset assumptibilis tunc sicut quelibet pa
lapidis est lapis. sic quelibet lapidis esse
deus. qd de creatura rõnali nõ põt dici. sꝫ pla
nũ est ꝙ tunc aliquid ꝑfectius vnit alicui q̃
illud cui vnit nõ solum p̄dicat de ipso toto sꝫ
etiaꝫ de qualibet pte eius. ergo ꝛc. P̄. illud 5
quod repugnat dignitati sapiẽtis nõ potest
fieri a deo qui est ipsa sapiẽtia. sed si deus assu
meret asinũ. tũc ꝓpter ꝯmunicatõeꝫ idioma
tũ deus diceret asinus. qd videt repugnare di
gnitati sapiẽtis. Sed ista opinio est ꝯtra Contra
intentionẽ beati Aug. q̃ ĩ de vera religione ait
Christus nõ assumpsit hominẽ vt ostẽderet
se visibilẽ. qꝛ illud facere potuisset assumẽdo
corpus aereũ. Ad primũ ergo respõdẽdo Solutio
nego maiorẽ. Ad ꝓbationeꝫ dico ꝙ sicut nulla Ad 1
natura potest habere esse naturale q̃n habeat
aliquod posse naturale. sic nulla natura põt
habere esse supnaturale sibi intrinsecũ nisi ha
beat aliquod posse supnaturale. sed ꝑ assum/
ptionẽ nature create ad diuinũ suppositũ nõ cõ
municat nature assumpte de necessitate ali/
quod eẽ sibi intrinsecũ. nullũ em̃ esse habet ex
vi assumptionis p̄cise quod nõ haberet etiaꝫ
si sibi esset derelicta. q̃uis illud eẽ alio modo
haberet. puta alteri nõ innitẽdo. Etiã minoꝛ
nõ est vera. quia eẽ nature posset separi virtu
te diuina a posse nature tanq̃ꝫ prius a suo po
steriori. Ad ꝯfirmationẽ dicẽdũ ꝙ maioꝛ Ad ꝯfir
nõ est vera q̃n magis ꝛ minus sunt diuersaꝝ
rationũ. vel saltẽ q̃n minus nõ cõphẽditur
sub maiori. q̃uis em̃ posse volare sit minꝰ q̃ꝫ
posse intelligere. tñ nõ sequit. hõ potest intel
ligere. ergo potest volare. nec ecõuerso nega/
tiue. Sed frui deo nõ est eiusdẽ rõnis. cũ as/
sumi a deo nec includit in eo necessario. Cor/
pus em̃ christi mortuũ mãsit assumptũ. ꝛ ta/
men nõ potuit frui deo nec videre deũ. Etiaꝫ
minoꝛ posset negari. qꝛ sicut ꝺm Aug. si deus
concipe carnaliter ꝛ mentaliter ab inuiceꝫ se/
pant ꝑfectiꝰ esset concipe mentaliter q̃ꝫ car/
naliter. sic si videre deũ ꝛ suppositaliter suste/
tari a deo ab inuicẽ sepentur. ꝑfectius eẽt frui
biliter videre deũ q̃ꝫ sustentari a deo. Ad se Ad 2
cundũ dicendũ ꝙ donũ nature ꝯmunicatuꝫ
dupl'r potest se habere ad naturaꝫ. Vno mõ
ꝺm formalẽ inherentiã ipsam formaliter ꝑfi/
ciendo. ꝛ sic maioꝛ est vera. qꝛ vt sic nõ quod
libet donũ cõuenit cuilibet nature. sed nobili
us nobiliori. Alio mõ ꝺm habitudinẽ relati
uã. ꝛ sic maioꝛ est falsa. sic autẽ est in ꝓposito Ad 3
Ad terciũ dicendũ ꝙ licet natura irrõnal

nō sit capax psonalitatis. est tamē capax sup/ positalitatis. & ideo psona diuia potest termi nare eius dependentiā in ratione suppositi. quā uis nō terminet eā in ratōne psone.

Ad.4. Ad quartum nego cōsequentiā. Ad pbationē dico q nō quelibet pars lapidis assumpti esset deus Nā partes assumunt solū potentialiter & i ordine ad totū. & ideo totus lapis diceret deus. qr tot' lapis p se assumeret. partes autē non dicerent deus. sicut nec partes ratōnalis creature. quia tantūmodo assumerent ex cōsequē & i ordine ad totū. Dato tn̄ q idiomatū cōmunicatio extendat se ad partes. hoc nō contingeret pter perfectionē vnionem. sz pter homogenitatē tot' assūpti cum qualibet sua parte.

Ad.5. Ad quintū dicēdū q quāuis digni tati sapientis repugnet q dicat asinus p naturam ppriam vel fm mores stolidos & asininos. tn̄ hoc nō repugnat sibi p naturā alienā ab extrinseco assumptam. Unde sicut nō repugnat deo fm naturā extrinsecā pati mori & sepeliri. sic &c.

Cōclusio scda. Secūdo dico q quāuis de' potuerit assumere creaturā irrationalē. tamē cōgruentius fuit ipm assumere creaturā rationalem.

Ratio. Quia predicta assumptio fieri debuit vt satisfactio haberetur p peccatis nostris. sed cetere creature ab homine non poterant satisfacere nec tenebant. deus potuit sz non tenebatur. homo tenebat. sed non potuit. ideo ɔgruissima fuit q ad hō vnio dei & hois in vna psona. vt idē saltē psonaliter fm vnā sui naturā posset. & fm aliā teneret exoluere debitū memoratū.

Instantia Forte dicet q ad intercedendū p relaxatione alicui' offense minus videt idonius ille qui est de stirpe & radice offendentis q alienus. sed christ' fuit fm humanitatem assumptam de tribu dauid. & per consequens de radice adam qui primit' offendit. ergo &c.

Solutio Respondeo q si supplicatō est cum satisfactione penosa. tunc ille qui est de stirpe illius qui offendit magis congrue supplicat. eo q satisfacere aliquo modo teneatur. Uel dicendum q licet humanitas christi descenderit d stirpe peccatorum. imunis tamen fuit ab omni peccato. propter quod & supplicando nos redemit. quia in omnibus exauditus est pro sua reuerentia. vt ait apostolus ad Hebreos & satisfaciendo nos redemit. quia non solum sufficienter. verū etiā superemmenter potuit satisfacere.

Articulus secund'. Quantū ad secūdū articulum primo pōno conclusionem quā reputo in hac materia veriorem. Secundo adducam motiua cōtrarie opinionis & respondebo ad ea.

Cōclusio Conclusio est ista. q de absoluta dei potentia natura ratōnalis potest esse psonaliter vnita deo pter hoc q beatifice fruat.

1 Quia deus potest actū cuiuslibet creature suspendere cōseruata tamen natura creature. vt pbaui in primo libro. dist. i. sz rōalis natura assumpta est creatura. ergo &c.

2 P. illa que sunt diuersarum rationū & vnū est prius altero. quādo cōcurrunt in eodē. si posteri' est repibile sine priori. & pri' poterit dari sine posteriori. Sed assumi ad vnitatē diuine psone & frui deo sunt huiusmodi. sunt em̄ diuersarum rationū. vt de se patet. imo neutrū est d ratione alterius. Si em̄ frui esset de ratōe assumi. tūc impossibile esset assumi creaturā irrationalē. cui' oppositū iā in primo articulo declaraui. & si assumi esset de ratōne ipsi' frui. tūc null' posset frui nisi assumeret. Etiā assumi naturaliter pcedit frui quādo cōueniūt in eodē. sicut actus prim' pcedit secundū. Itē ipm frui sepatur ab assumi. beati em̄ fruūtur & tn̄ ad vnitatē diuini suppositi nō assumūt. ergo &c.

3 P. fruitio nō habet circa deū. nisi in quantū apphendit sub ratōne pfectissimi boni. puta sub ratōe vltimi finis. sz deus pter suā libertatē omimodā pt se ostendere tali nature assūpte sb ratōe entis seu veri. & nō ostēdere sub ratōne boni. ergo &c.

4 P. nullus pt beatifice frui sine habitu charitatis affectum disponēte. sed deus ex hoc q assumit hmōi naturā nō necessitat ad influendū charitatē. ergo &c.

5 P. deus potest influere in naturā seu essentiā pter hoc q influat in illius nature potentiā. vt patuit d igne in camino. qui in seipso caluit. virtute tn̄ sua actiua pueros non cōbussit. sic &c.

Henric' d gan. vi. qlibet. q. vi. Sz cōtra illud est quidā doctor. qui ponit q natura humana in christo ex vi vnionis necessario habet actū fruitōis.

1 Quia oīs natura humana non fruens deo per libertatem arbitrij est flexibilis ab eo. & per consequens potest peccare. sed christus nō potuit peccare. quia si potuit peccare potuit etiā damnari qd est absurdū dicere. ergo &c.

2 P. obiectū potētie vndiq perfundēs potētiā nō pt nō pcipi a potētia Unde si sensibile positū sup sensū faceret sensū. tūc īpossibile essz oculū vndiq clara luce pfundi. & tn̄ lucē n̄ videre. sz in ipa assumptōis vnione deus totam essentiam anime perfundit. & p ɔseqns psens est potentie i rōe obiecti btifici. g &c.

3 P. īpossibile

est deū esse p̄sentē potentie ⁊ non essentie. ergo
impossibile est ꝙ deus per specialē illapsuȝ sit
p̄sens essentie ⁊ nō potentie. Cōsequētia patȝ.
q2 essentialior est ordo essentie ad potentiā: q̄ȝ
Aliꝗ ad idē potētie ad essentiā. P̄. arguūt quidā aliꝗ sic
4 Maiori vnioni vnit̄ aīa rōnalis deo cū ad ꝑ
sonā verbi assumit̄. q̄ȝ cū anima per lumē glo
rie deo vnitur. igit̄ cuȝ in ista secunda vnione
5 non possit nō frui deo. ergo nec in prima P̄.
actiuo sufficiente p̄sente passiuo disposito ne/
cessario sequit̄ actio. maxime si talis actio sit
naturalis ⁊ necessaria. sȝ ipi anime assumpte
obiectum beatificum semper est p̄sens. ⁊ actus
circa obiectū est naturalis ⁊ necessariꝰ. q2 vo/
luntas naturaliter ⁊ necessario vult finē vlti/
6 mū. ergo necessario fruet̄ eo. P̄. suppositū
diuinū semp̄ fruit̄ diuina essentia. si ergo ꝫm
naturā assumptā nō frueret̄. tūc idē supposi/
tum esset fruēs ⁊ nō fruens. qḋ est ꝯtradictio

Solutio. Sȝ ista nō concludūt. Igit̄ ad primū
Ad. 1. dicendū ꝙ maior non est vera. nisi talis natu
ra sibiipsi vel suis naturalibꝫ relinquat̄. quia
etiā in vita p̄senti anima viatrix tanta gratia
rum abundantia posset repleri ꝙ peccare non
posset. vt in libro secūdo declaraui de virgine
gloriosa. Natura igit̄ humana vt assumpta
est. impeccabilis est. quia sibiipsi derelicta nō
Ad. 2. est. Ad secundū dicendū ad maiorē. ꝙ da
to ꝙ virtus diuina vndiqȝ perfundat poten/
tiam quantū ad sue entitatis cōseruationeȝ.
tamē si virtus illa non influit in potentiā seu
subtrahit suam influentiā quo ad actum eli/
ciendum. nulla sequitur in potentia operatō.
sed deus potest suam influentiā subtrahere a
Ad. 3. potentia nature assumpte. ideo ⁊c̄. Ad ter
cium nego consequentiā. quia deus potest si
vult esse p̄sens essentie ac potentie per suaȝ vir
tutem ipsas sustentando p̄ter hoc ꝙ sit p̄sens
potentie per modum obiecti. de qua presentia
arguens intendit cōcludere. Etiā antece/
dens non est veruȝ. quia annihilata essentia
adhuc deus posset si vellet esse p̄sens potentie
Ad. 4. ipsam in esse cōseruando. Ad quartū dicē
dum. ꝙ ex maiori ⁊ minori vnione nō potest
argui magis ⁊ minus in operatione. nisi illa
maior ⁊ minor vnio essent eiusdē rationis qḋ
non est in ꝓposito. Etiam minor non est
vera. quia anima existēte disposita per lumē
glorie. adhuc ex sua īfinita libertate possȝ deꝰ
se non ostendere si vellet per modum obiecti.
Ad. 5. Ad quintū dicendū ꝙ minor nō est vera.
q2 deꝰ ex sua libertate p̄t esse nō p̄sens ꝑ modū
obiecti beatifici. Etiā cū actꝰ beate fruitōis sit
actꝰ simpliciter supnaturalis. ideo non videt̄
bene dictū ꝙ volūtas naturaliter fruat̄. q̄ꝫuis
etiā necessario fruat̄ q̄ꝫtū est ex p̄te sui vt est ꝑ/
fecte disposita. loquēdo de necessitate imuta/
bilitatis ⁊ nō coactōis. Ad sextū dicendū Ad. 6.
ꝙ idem suppositū fruat̄ ꝫm vnā naturā. ⁊ nō
fruat̄ ꝫm aliā naturā nulla est ꝯdictio. ḡ ⁊c̄.

Quātuȝ ad terciuȝ

Articulus tercius. Prima ꝯclo.

articulū pono duas ꝯclusiones. Prima ē
ꝙ filiꝰ dei assūpsit carnē mediante anima. Q2
illud qḋ est simpliciter grossum decet ꝯiungi
illi qḋ est simpliciter subtile ī aliq̄ medio mo/
do se habente. sȝ suppositū diuinū simpliciter
est subtile. ⁊ corpus simpliciter est grossuȝ. er
go decet hec fuisse cōiuncta mediāte anima q̄
se habet medio modo. Forte dicet̄ ꝙ disso/ Instantia
luto medio ab altero extremorū dissoluunt̄ ex
trema. sȝ ī triduo dissoluta aīa a carne adhuc
caro remansit vnita filio dei. ergo caro nō vni
etur sibi mediante aīa. Respōdeo ꝙ q̄ꝫuis Solutio
bene arguat̄ ꝙ aīa nō fuerit ibi mediū necessi/
tatis. tn̄ nō ꝓbat̄ q̄n fuerit mediū ꝯgruitatis.
Scōa ꝯclo est. ꝙ filiꝰ dei assūpsit totā hūa Cōclusio secūda.
nā naturā mediātibꝫ p̄tibꝫ. Q2 posteriꝰ origi
ne assumit̄ mediāte eo qḋ ē priꝰ origīe. sȝ p̄tes
ex q̄bꝫ cōponit̄ hūana nat̄a sūt p̄ores origine
ipo toto. ḡ ⁊c̄. Forte dicet̄ ꝙ p̄tes n̄ fiūt nisi Instantia
factōe totiꝰ. ḡ ipm̄ totū ex cuiꝰ originatōe ori
ginant̄ ⁊ fiūt p̄tes erit priꝰ origine ipis p̄tibꝫ.
Rn̄deo ꝙ licet materia nō fiat ꝑ se sed fiat Solutio
sb̄ forma. ⁊ forma nō fiat ꝑ se: sȝ fiat ī materia
tn̄ priꝰ intelligimꝰ formā fieri ī materia ⁊ ma
teriā sb̄ forma. q̄ȝ intelligamꝰ fieri totū. quia
p̄tes ꝯstituūt totū. ꝯstituētia aūt sunt priora
ꝯstituto. Vn̄ ad formā instātie p̄t dici. ꝙ
q̄ꝫuis factōe cōpletiua p̄tes dicant̄ fieri factō
ne totiꝰ. vt patȝ. vij. metha. originalit̄ tn̄ ⁊ in
cōplete factio p̄tium in aliq̄ priori nature p̄ce
dit factionē totiꝰ. ⁊ ideo vt sic fit ipm̄ totū me
diāte factione partiū.

Quātū ad quartuȝ

Articulus quartꝰ.

articulū pono duas ꝯclōnes Prima est ꝙ
loq̄ndo ḋ p̄ori tp̄is ⁊ duratōis caro xp̄i n̄ fuit
priꝰ in v̄gine organizata q̄ȝ a v̄bo dei assūpta
Q2 qḋ n̄ ē: h̄ organizatū eē n̄ p̄t. Ista patȝ. q2
ad oppositū p̄dicati seq̄t̄ oppositū sb̄iecti. pu
ta est organizatū. ḡ est. Sȝ caro xp̄i anteq̄ȝ a
v̄bo dei assumeret̄ nō fuit. ḡ organizata esse n̄
potuit. Maior p̄tȝ. Sȝ minorē ponit beatꝰ
augꝰ. de fide ad petrū. circa finem libri. regula

xv. vbi sic ait. Firmissime tene ⁊ nullaten⁹ du
bites nõ carnẽ xp̄i sine deitate ↄceptam in vte
ro virginis ꝑ̄usq̃ susciperetur a verbo. sed ipm̄
v̄bū deū sue carnis acceptione ↄceptū. ipsam
q̃ carnem verbi dei incarnatione ↄceptam.
2 P̄. si caro christi prius fuisset duratiõe or
ganizata q̃ a verbo dei assumpta. tunc verbi
incarnatio fuisset carne assumpte destructio.
Falsitas ↄsequẽtis patet. q2 verbuz dei sic car
nem humanã assumpsit. ꝙ nihil in ea destru
xit. sed potius quod destructū erat misericor/
diter repauit. Cõsequẽtiam probo. quia cor/
pus organizatū nõ innitẽs alteri nec per mo
dum assumpti nec modum partis est verꝫ
suppositū. hm̄oi autẽ suppositū fuisset in as/
sumptione destructū. al's duo essent supposi/
ta in domino iesu christo. quod est cõtra ca/
Secūda ↄclusio tholicam fidez. Secūda ↄclusio est. ꝙ q̃/
uis nõ prius duratione. tamen prius natura
seu naturali presuppositione caro christi fuit
Ratio. organizata q̃ a verbo dei assumpta. Quia il/
lud quod est prius priore. hoc est prius po/
steriore. sed caro xp̄i prius natura fuit aniata
q̃ a verbo dei assumpta. al's filius dei nõ assū
psisset naturã humanã. et caro xp̄i prius na/
tura fuit organizata q̃ aniata. quia anima ẽ
act⁹ corporis organici phisici. vt patet. ij. de ani
ma. ergo de primo ad vltimū prius naturali
ter fuit caro christi organizata q̃ a verbo as/
Correlari/um. sumpta. Ex his duabus ↄclusionibus po
test inferri vnū correlariū tale. s. ꝙ carnis chri
sti organizatio. et verbi dei incarnatio fuerūt
simul in eodẽ instãti. Quia quecūq̃ sic se ha
bẽt ꝙ vnū naturaliter est prius altero sine om
ni prioritate temporis vel duratõis. illa sunt si
mul in eodẽ instãti. Sed corporis christi orga
nizatio naturaliter p̄cessit eiusdẽ corporis assū/
ptionẽ seu verbi incarnationẽ. vt patet ex se/
cūda ↄclusione. ⁊ nõ p̄cessit tempe seu dura/
tione. vt patet ex p̄ma cõclusione. ergo illius
bñdicte carnis organizatio et verbi incarna/
Cõtra cõ/clusiones. tio simul fuerūt i eodem instãti. Sed ista
licet sint bñ dicta. tamen potest ↄtra ea argui
1 Et p̄mo ↄtra p̄mã ↄclusionẽ sic. Quicq̃d spe
ctat ad verã matrẽ hoc attribuẽdū est virgini
gl'iose respectu corporis xp̄i. remota tñ omni im/
pfectõe temeratõis castissime v̄ginitatis. Sed
ꝑm Galienū cetere m̄res actiue se hñt i fetus
formatõe seu organizatõe. q2 fetus ipsis sepi
us assil'atur. g̊ ⁊ virginis actione christi caro
fuit organizata. ⁊ p ↄñs cū v̄ginis actio neces/
sario tempe fuerit mẽsurata. g̊ videt ꝙ corporis
xp̄i organizatio tp̄e fuerit p̄or q̃ eius assum/
ptio. P̄. ↄ scd̄am ↄclusionẽ sic. In illo p̄o/ 2
ri natura quo caro xp̄i fuit organizata añq̃
assumpta. aut illa caro sustẽtabat supposito p
prio. aut alieno. Si pprio. tūc illud supposi
tū p verbi incarnationẽ fuisset destructū. Si
alieno. tūc a tali supposito fuisset assumptū.
⁊ sic in illo p̄ori natura q̊ ponis ipm̄ nõ esse as
sumptū fuisset assumptū. qd̄ est ↄtradictio.
P̄. quorꝫ ↄiūctio prius dissoluit illa vltio 3
ↄiūgūt. sed prius dissoluit vnio carnis ⁊ aie
q̃ carnis ⁊ verbi. q2 i triduo nõ remãsit vnio
carnis et anime. remãsit tamẽ vnio carnis et
verbi. ergo caro christi nõ fuit natura prius
aiata q̃ a verbo assumpta. P̄. contra corre/ Cõtra correlarium 4
larium sic. Illud quod de se vere est mot⁹ vel
necessario concernit motū nõ potest fieri i in
stanti. sed organizatio carnis est hm̄oi. Ma
ior patet. Minorẽ pbo. q2 organizatõ nõ po
test fieri sine mẽbrorꝫ seu organorū extẽsione.
que nc̄cio requirit motuz localẽ. Ad p̄mū Solutio. Ad. 1.
dicẽdū ꝙ Galienus i hoc nõ dicit verꝫ. Vñ
Aristo. quẽ magis i naturalibꝫ reputo expertū
xv. de aialibꝫ expsse negat virtutẽ actiuã respe
ctu organizatõis in femella eẽ. Et Auicẽ. ix.
suo de aialibꝫ admirat' de eo ꝙ Galien⁹ ausus
fuit ↄtradicere tãto pho. s. Aristo. Et Auicẽ.
ibidẽ r̄ñdẽs sue admiratõi ait. ꝙ Galien⁹ loq̄
bat' vt medic⁹. multa sciẽs i ramis. et pauca i
radice scie naturalis. Ad scd̄m d̄m ꝙ i il/ Ad. 2.
lo priori natura caro illa a nullo supposito su
stentabat'. Quia illud p̄us nõ est existẽter p
tp̄e vel instãti. sed solū ꝑm naturalẽ intelligẽ/
tiã Forte dicet' ꝙ sic loquẽdo tūc p̄us natu Instantia
ra eẽt idẽ qd̄ p̄us rõe. R̄ñ. ꝙ licet omē qd̄ Solutio.
ẽ prius natura sit p̄us rõe. hoc tñ nõ ↄuertit'.
q2 prius natura differt real'r a suo posteriori.
ad p̄oritatẽ aūt rõis sufficit d̄ra ꝑm rõꝫ Ad Ad. 3.
terciū d̄m ꝙ maior nõ est vera nisi ambe ille
ↄiūctões sint naturales. sic aūt nõ ẽ i pposito
q2 vnio aie cū carne debite disposita ẽ natural'.
sꝫ vnio v̄bi cū carne ẽ supnatural'. Et iõ q̃uis
vnio carnis cū v̄bo sit natural'r posterior. tñ p̄t
manere dissoluta vnione carnis ⁊ aie. ꝑm ꝙ v̄
tus supnatural' illã vnionez ↄtinuat a q̃ tal'
vnio totaliter depẽdet Põt etiã dici ꝙ i tri
duo dissoluta fuit vnio carnis ad v̄bū saltez
q̃tū ad modū vniõis quo p̄mo assumpta fu
it ipsa caro. q2 verbū carnẽ assūpsit ꝑm ꝙ actu
fuit ps humane nature quaꝫ p se assumpsit.
Sed in triduo remãsit talis caro nõ vt actu
ens ps humane nature. Ad quartū dicen Ad. 4.
dū ꝙ licet organizatio ꝓut fit a virtute fini/
ta sit motus vel necessario concernat motuz.

nõ tñ ẽ mot⁹ nec ĩ ccio ɔcernit motũ ꝓut fit a ꝟtute infinita q̃ agit ĩ instãti. Et q꞉ vt dictũ est supius formatio corpis xp̄i fuit a tota trinitate realr̄. ⁊ a spũsctõ appropriate. ideo ⁊c̃.

Ad pbatõz dõm ꝙ posito bñ ꝙ ꝑ ꝟtutẽ finitã organizatio fieri nõ possit sine omni motu locali. tñ ꝑ ꝟtutẽ infinitã q̃ simul attigere põt carnẽ organizandã ĩ om̃i sua pte põt huiusmodi organizatio fieri ĩ instãti sine oĩ motu locali.

Ad pñcipale argumentum.

Ad argumentũ pñcipale patz ꝑ ea q̃ dicta sunt ad pmũ argumentũ ɔ̃ primã ɔclusionẽ pmi articuli.

Distinctio tercia.

Veritur etiã

de carne ꝟbi. Postq̃ mgr̃ tractauit de assũptõis humane nature mõ ⁊ ordine. hic de carnis assũpte determinat ɔditõe. Et diuidit ĩ duas ptes. Q꞉ pmo oñdit q̃lis fuit ista caro añ ꝟbi dei incarnatõem. Scd̃o q̃lis fuit post ipsi⁹ assũptõz. ibi. Quo circa pmitiã. Prima ĩ duas. Q꞉ pmo mgr̃ tãgit pdicte carnis qualitatẽ dũ añ assũptõz fuit ĩ gl'iosa ꝟgine. Scd̃o tãgit eiusdẽ carnis ɔditõz dũ fuerat añ virgis natiuitatẽ ĩ antiquoꝝ patruz germine. ibi. Cũ autẽ illa caro.

Sequit̃ illa pars. Quo circa. Et diuidit̃ ĩ duas ptes. Nã pmo mgr̃ tãgit puritatẽ illius carnis quã in christo post assumptionez habuit. Secũdo ostẽdit quõ ista caro in gloriose virginis vtero formata fuit. ibi. Illi autẽ snie. Et hec in tres. Nam primo circa pdicte carnis assumptionẽ ⁊ formationez mouet dubitationẽ. Secũdo circa hoc recitat quãdam falsam opinionẽ. Et tercio subdit veritatis determinationẽ. Scd̃a ibi. Hoꝝ occasione verboꝝ. Tercia ibi. Sed alia ratõ. Et hec est snia illius tercie distinctõis ĩ generali. Circa quã in spãli quero hãc questionẽ.

Vtrũ virgo gloriosa que a deo fuit pelecta vt filiũ dei conciperet fuerit cõcepta ĩ originali peccato. Et videtur ꝙ sic. Quia a lege cõi oĩm hoĩm naturali propagatõne ɔceptoꝝ nõ excipit̃ virgo Maria. sed concipi in originali peccato est de lege cõmuni oĩm hoĩm. iuxta illud Aug'. de fide ad Pe. c. xxiij. Firmissime tene ⁊ nullaten⁹ dubites oẽm hoiem q̃ ꝑ ɔcubitũ viri ⁊ mulieris ɔcipit̃. cũ pctõ originali nasci. impietati subditũ mortiq̃z subiectũ. ⁊ ob [illegible] natura ire nasci filiũ. de q̃ dicit apl's. Eramus eñ ⁊ nos natura filij ire sicut ⁊ ceteri. a qua ira nullus liberat̃ nisi ꝑ fidẽ mediatoris dei ⁊ hominũ iesu christi qui sine peccato conceptus est. sine pctõ nat⁹ sine peccato mortuus. Cõtra. Illud quod filium dei decuit respectu eius quã in matrez elegit. pie credendũ est ꝙ hoc ope adimpleuerit. sed dei filium decuit gloriosam suam matrẽ ab omni macula pseruare. ergo ⁊c̃. Hic quattuor sunt vidẽda. Primo vtrũ beata virgo ɔtraxerit peccatũ originale in sua conceptione. Secũdo vtrum contraxerit aliquod peccatũ actuale ĩ sua ɔuersatõe. Tercio de prima virginis sanctificatiõe. Et q̃rto de secũda sanctificatione quã recepit ĩ christi ɔceptione.

Articulus primus.

Quantũ ad primũ

Cõclusio prima. Secunda conclusio. Corrolarium.

primo ponã duas ɔclusiões. Prima ẽ ꝙ deus potuit virginẽ matrẽ pseruare ab originali culpa. Secũda ꝙ hoc ɔgruum fuit ⁊ diuinam bonitatẽ decuit. Tercio infero vnũ correlariũ. s. ꝙ de facto virgo mr̃ dei sine pctõ ɔcepta fuit.

Prima cõclusio. Rõ pma.

Cõclusionẽ pmã pbo sic. De⁹ potuit semẽ quo virgo ꝓpagata est pseruare a q̃litate morbida. ex cui⁹ ɔnexione fetus inficitur originali macula. ergo potuit virginez pseruare ab hm̃oi macula. Cõsequentia patet. q꞉ pueenta causa pueenit̃ effectus. sicut eñ ĩ paradiso fuissent geniti homines sine originali pctõ ꝓpter puritatem seminis ⁊ carentiã huius morbide q̃litatis. sic ⁊c̃. Antecedens probo. quia virtute diuina prius potest separari a posteriori. maxime si ipsum prius est entitas simpl'r absoluta. sed semẽ ẽ naturaliter prius illa morbida qualitate cõtracta ex pctõ primi homis. ⁊ est entitas simpliciter absoluta. ergo ⁊c̃. P. ɔfirmo illud añcedẽs sic. Maior ⁊ ɔnaturalior est cõnexio nature ad ꝓpriũ suppositũ q̃z humani seminis ad illaz morbidã q̃litatẽ. sed de⁹ põt naturã humanaz separare a ꝓpo supposito ipaz ꝓpriã suppositatiõez pueniẽdo. ergo ⁊c̃.

Rõ scd̃a.

P. agẽs pñcipale totaliter independẽs ab agẽte instrumẽtali q̃tum ad substantiã ⁊ accidẽtia sui effect⁹. siue instrumentũ sit sanũ siue egꝝ. equaliter põt ꝓducere effectũ pfectum. Si eñ bonitas effect⁹ ipsius edificatoris in nullo depẽderet a dolabra. sed solũ a volũtate edificatoris. eque pfectam posset edificator domũ ꝓducere mediãte dolabra obtusa sicut mediãte acuta. imo sine ea sicut cũ ipsa. Sed de⁹ ẽ agẽs pñcipale totaliter independẽs ab agẽte instrumẽtali q̃tum ad

subam ⁊ accidētia sui effectus. ergo ⁊c. Istā mi/
norē tenet qlibet xpianus cōcedere q̄tum ad
Cōclusio scda oēs ptes suas. Scda pclusio ē q decuit dei
filiū virginē matrē ab hmōi macula pseruare
1 Quia hoc decuit dei filiū ī ppria matre obser
uare ad quod obligat quilibet purus homo
ex pcepto diuino. sed quicūqz filius possz ma
trē suam pseruare etiam a minori malo q̄ fue
rit originalis culpa. ipse ad hoc teneretur ex
pcepto diuino. quia al's nō honoraret matrē
2 nec in maxia necitate ei subueniret. ergo ⁊c. P
Ansel. in de conceptu virginali ca. xviij. ait.
Nempe decens erat vt ea puritate qua maior
sub deo nequit intelligi virgo illa niteret. cui
deus pater vnicum filium suū quem de corde
suo equalem sibi genitū tanqz seipsum dilige
Probatio correlarij. bat ita dare disposuit ⁊c. Ad probationē
correlarij suppono cum Ansel. q minimū in/
conueniēs apud deū est impossibile. Tūc ar/
guo. Illud quod decet aliquē facere. ⁊ nullaz
habet de impotētia excusationē. si hoc non fa/
cit: aliquo mō p inconuenienti sibi poterit im
putari. Sed virginē pseruare ab omni ma/
cula dei filium decuit. vt patet ex scda pclusi/
one. ⁊ ipse hoc potuit. vt patet ex pma pclusio
ne. ergo aliquo mō inconueniēs esse videt q h
nō fecerit. ⁊ p pseqūes impossibile. vt ex ppo/
sitōe Ansel. patuit. Istud etiā patz p Au
gust. in li. de natura ⁊ gratia. vbi ait expresse.
q cū de peccatis agit: nullam de Maria virgi
Instantia ne vult fieri questionē. Ad istā auctorica
tē dicūt aliqui q debet intelligi nō de pctō ori
Solutio. ginali sed actuali. Sed illud nō videt pro
pter illud quod Aug. ibidē sbdit dicēs. Vn
scimus q ei plus gratie collatum fuit ad vin
cendū ex omni parte pctm̄ que concipere ac
parere meruit ipm quem constat nullum ha
Cōtra pdicta. buisse peccatū. Sed multi sunt doctores
pdictis oppositū asserētes Inter quos aliqui
ptradicūt pme pclusioni. aliqui secūde. ali/
Cōtra primā pcl'oez qui ipsi correlario. Dicūt em̄ quidā q cō/
tradictionē implicat post lapsum pmi homi
nis aliquē nasci p naturalē ppagatiōem sine
originali pctō. Quia que sunt simul natura
1 quocūqz vnū est prius ⁊ alterz. sed in apto na/
to habere grām ⁊ nō habente simul natura est
carentia gratie ⁊ culpā. cuz igit omnes homi
nes naturaliter ppagati prius habuerint ca/
rentiam gratie q̄ gratiā. quia carētia grē con
ueniebat ipsis ex se. gratia aūt a principio ex
trinseco. ergo prius habuerūt culpā q̄ gratiam.
P. posita causa sufficiēti de necessitate poni
2 tur effectus. Sed carētia originalis iusticie

cū debito habēdi eam. vel est ipsa original' cul
pa. vel est sufficiēs causa eius. Cūz igit omēs
naturaliter ab Adā descendētes de necessitate
nascant cum carētia originalis iusticie cū de
bito habendi eam. pdidit em̄ Adā hmōi iu/
sticiam pro se ⁊ p omnibus suis posteris. si/
cut receperat eaz p se ⁊ p omnibus suis poste
ris. ergo ⁊c. Sed ista nō concludūt. quia q̄ Cōtra eos
uis implicaret ptradictionē reducēdo in cau
sam naturalē ⁊ finitam illam puentionē origi
nalis macule. nullā tamē implicat ptradicti
onē respectu cause supnatural' infinite. Ad Solutio.
primū igit dicendū q susceptiuū priuatiōis Ad. 1.
⁊ habitus naturaliter est prius vtroqz. ideo q̄/
uis deus sit causa extrinseca. tamē qr est potē/
tie infinite potest subiectū ponere sub habitu
gratie ī pmordio sue nature. ita q nec tempe
nec instāti pfuerit sub puatione. Etiaz mi
nor nō est vera. quia primus hō habuit carē
tiā gratie etiam anteqz peccaret. vt pbaui ī se/
cūdo li. ⁊ fuit aptus ad eā recipiendā. ⁊ tamē
nullā habuit culpam. Nec etiā habere ex se
carētiaz gratie ptradicit ei quod ē habere gra
tiam ab altero. immo simul stat cū eo ī codez
instāti. sicut ergo materia naturaliter prius est in
formis q̄ formata. ⁊ tamē nūqz ē sine forma.
Sic dato q beata virgo ex se ⁊ ex pensatis p
prijs viribus fuisset informis ⁊ sine gratia. ta
men ex dei ordinatione nūqz fuit sine gratia
Ad secundū dicendū q deus posset si vel Ad. 2.
let quamcūqz animā in primordio sue creati
onis absoluere a debito habendi originalē iu
sticiam. sicut in successu tpis ipsam absoluit
mediāte baptismo flumīs. sanguinis vel fla
minis. ⁊ p cōsequens talis anima nō minus
esset immunis ab originali culpa q̄ aīa ho
mis baptizati. Etiam potest dici ad maio
rem. q posita causa sufficiēti. adhuc deus po
test suspendere effectū ne eueniat. Contra Cōtra secūdā pcl'oez.
scdam pclusionē arguūt sic Si virgo Maria
nō fuisset concepta in originali peccato. cum
nunqz cōmiserit actuale peccatū. tunc q̄tum
ad immunitatē peccati fuisset equalis grad⁹
⁊ dignitatis sicut humanitas christi. sz hoc
deum nō decuit. s. facere aliquam creaturā re
spectu cui⁹ xps pogatiuā nō haberet. Sz Cōtra eos
nec illud valet. Quia christus p suam ppri/
am ptātem cum fuerit deus ⁊ homo imunis
erat a peccato. Sed virgo nō sua ppria ptā/
te. sed virtute diuina pseruata fuit a peccato. Cōtra correlariū.
Cōtra correlariū aūt sunt tres opiniōes si
ue tres modi dicēdi doctoz. Dicunt em̄ q Pria opi. ⁊ ē thome
daz sollētes doctores q virgo maria ī originali ⁊ egidij.

Auctes. pctō ɔcepta fuit. ⁊ p aliquod tēpus i tali peccato remāsit. q̄uis cito purgata fuerit. Et hͦ
1 pbatur multis sanctoꝝ auctoritatibꝰ. Quia Aug. in de baptismo puulorū ait contra Arrianos. q solus xp̄s fuit sine peccato ⁊ nullus mēbroꝝ eius. Dicere ḡ q virgo omino fuerit ɔcepta sine pctō. est dicere virginē non fuisse
2 membꝛ xp̄i. Itē Aug. sup Joh. sermōe. iiij exponēs illud verbum Johis baptiste. Ecce agnus dei ⁊c. ait. q omēs ex illa radice veniunt. ⁊ ex illa ppagatione de qua cātat gemēs Dauid dicens. Ecce in iniquitatibꝰ ɔceptus sum: et in peccatis cōcepit me mater mea. Et subdit. q solus ille agnus est qui nō sic venit
3 Itē quia Julianus dixit ipsum Jsaac fuisse conceptū sine originali peccato. qꝛ mater sua sterilis fuit naturaliter quādo cōcepit eū ideo Augus. in libro ɔtra Julianum ait sic. Ego autē ɓm sanam fidem ex eadē ɔcupiscentie voluptate conceptū etiam Jsaac dico. ex qua omēs ceteri vno solo excepto ab hoc ma
4 lo. p quem liberamur a malo. ꝑ. Augus. xiij. de trini. ca. xiiij. tractans illud p̄s. Solꝰ iter mortuos liber. ait. Solus christus liber est a debito mortis. quia solus sine peccato.
5 Nam mors inflicta est ppter peccatū. Itē Aug. sup p̄s. In te domīe speraui. ait. Solus christus sine peccato venit. oēs eñ pecca
6 uerunt: ⁊ egent gratia dei. ꝑ. Hieronymꝰ sup illo verbo p̄s. xxi. De manu canis vnicā meā. sic ait. Unica est anima christi. qꝛ sola
7 sine peccato ⁊ a peccato immunis. ꝑ. Ambrosius i suo hexameron. libro. i. ait. Solus christus sine peccato. solus sine vanitate.
8 ꝑ. Leo papa in sermone de natiuitate domini ait. Solus itaq inter filios hominū dn̄s iesus innocēs natus est. quia solus sine carnali concupiscentia conceptus factꝰ est hō
9 ꝑ. Anselmꝰ in. ij. libro. cur deus homo. ca. xv. ait. Uirgo vñ assumptus est christus in iniquitatibus cōcepta est: ⁊ in peccatis concepit eā mater eius. et in originali peccato nata est. quoniā ⁊ ipsa in Adam peccauit in q̄ om
10 nes peccauerūt. ꝑ. si Maria virgo fuisset concepta sine originali peccato. tūc nō indiguisset redemptione xp̄i. Consequēs est falsum. qꝛ christꝰ fuit vniuersalis redēptor omniū hominū. Juxta qd̄ ait Grego. Christe
11 redemptor oīm: exaudi pces supplicū. ꝑ. Damas. li. iij. ca. iij. ait. Sp̄ussc̄tus superuenit purgans ipsam. sed purgatio p̄supponit culpā. cū ergo culpā actualē nunq̄ habuerit ergo habuit originalē. Ad oēs auctes au

Solutio auctū.

gustini. hieronymi. ambrosij ⁊ leonis potest vno modo dici q loquunt de lege ɔmuni. et de eo qd̄ ɓm naturalē conceptionē homis naturaliter solet euenire. ⁊ p ɔsequēs ille auctes nō p̄iudicant virginis gloriose p̄uilegio speciali. quo filius dei in sua matre p̄electa hāc maculam dispensatiue p̄uenit. quā tota natura humana in ceteris puris hominibus incurrit.

Instantia. Forte dicetur q de isto virginis priuilegio nulla fit in sacra scriptura mentio. et ideo nō videt aliquid de hoc esse tenendū in ppposito.

Solutio. Respōdeo q sicut de sanctificatiōe Johis baptiste in vtero matris fit mētio in euangelio. ⁊ nō de sanctificatiōe Marie. q̄uis omnes fideles credant eā esse sanctificatā in matris vtero. quia nō debuit esse deterioris ɔditionis q̄ Johes. tamē p tāto scripture nō faciunt mentionē de Marie sanctificatōne. q̄a quilibet fidelis hoc pia mēte p certissimo debet supponere. Sic a sili dico de supradicto

Ad dictū Ansel. gloriose ꝟginis Marie p̄uilegio. Ad dictū Ansel. dicēdū. q hoc verbū nō ponit ibi Ansel. determiatiue sed inq̄sitiue. quod patz. qꝛ debite conspiciēdo illū passum Anselmus ibi nō loquit in ppria psona. sed in psona di

Ad Greg. scipuli. Ad Grego. dicēdū. q filius dei ꝟginē matrē a tali macula p̄seruādo nō minꝰ sed gloriosius est redēptor virginis q̄ cuiuscūq alterꝰ homis. Si eñ corpus alicuꝰ hominis sic esset dispositū q nō posset generare filium nisi leprosum. ille qui adhibito remedio leprā generāde plus pfecte p̄ueniret. non minus hmōi prolē a lepra redimeret q̄ si prolem infici pmisisset. ⁊ post infectionē ipsam a contracta lepra curaret. Sic est i pposito ⁊c. Sicut eñ nō minus ɔmēdāda ē medicina

Ad Damaꝰ p̄seruatiua q̄ restauratiua. sic ⁊c. Ad Damas. dicēdū. q sicut si mūdus fuisset pductꝰ ab eterno res pducte fuissent de nō esse ad eē. quia pducte fuissent de nihilo. nō tamē de nō esse posito. qꝛ tunc res pducte nō habuissent esse ab eterno. sed de nō esse excluso. puta de ta

Notabi. li nō esse in quo ipse res fuissent si virtus creatiua ipsas nō produxisset. Sic Maria virgo dicit purgata nō a culpa quam habuit. sz quā habuisset si eam sp̄ussancti gratia nō p̄uenisset. Sicut eñ matrimoniū dicit excusare peccatū. nō tamē peccatū qd̄ in actu matrimoniali fit. quia talis actus potest fieri sine omni peccato. qꝛ etiā potest esse meritoriꝰ. sed dicit excusare pctm̄ quod esset si virtꝰ matrimonij nō adesset. sic ⁊c. Secūdꝰ modꝰ

Opi. scda. hē. vi. q̄l. ij. q. xiij. dicendi ɔtrarius supradictis est q virgo fuit

ↄcepta ĩ originali pctõ. ⁊ tamẽ in pmo instã ti in quo fuit ↄcepta statim fuit sanctificata.

Ad cuius declarationẽ isti doctores dicunt instans tẽpis diuisibile esse in tria signa. puta a b c. In primo igit signo puta ĩ a fuit originalis culpa in anima virginis sine gratia sanctificationis. In b fuerũt gratia ⁊ culpa simul. nõ in esse pfecto. sed quasi ĩ quodã transitu. quia q̃uis culpa ⁊ gratia cũ sint opposita nõ possint esse simul in esse pmanẽti ⁊ completo. possunt tamẽ esse simul ĩ transitu et fm esse incompletũ. In tercio autẽ signo puta in c. fuit gratia fm esse habituale ⁊ pmanẽs seu completũ. ⁊ expulsa est culpa totaliter. Q, autẽ culpa ⁊ gratia sint simul in aĩa mõ predicto ipsi pbant sic. Expellẽs ⁊ expulsũ opoztet esse simul. gratia est culpe expulsiua. ergo ⁊c.

Cõtra hẽ. Sed ista positio nõ solum deficit ĩ hoc q ponit virginẽ in originali peccato fuisse cõceptã. verũetiaʒ modus ponẽdi impossibilis eẽ videt. Quia fm q ab aliquibus dicit ⁊ bñ

1 illa diuisio instãtis in signa. aut est diuisio in plura fm rem ⁊ realiter differẽtia. aut fm rationẽ tm̃. Si pmo mõ. tunc indiuisibile fm rem erit diuisibile fm rem. qꝛ p instãs omẽs veri phi intelligunt mensurã indiuisibilem. Si secũdo mõ. tũc gratia ⁊ culpa erũt simul in eodẽ subiecto fm suum esse pfectũ p eadẽʒ indiuisibili mẽsurã fm rem. et p ↄsequẽs pro eodẽ signo fm rem. quod etiã fm te est impossibile.

2 P. qñ aliqua plura sunt idẽ fm reʒ. quicq̃d est in vno realiter hoc siĺr est in altero realiter. et quicquid nõ est in vno realiter: nõ est in altero realiter. Sed primũ signuʒ instãtis ⁊ vltimũ sunt idẽ realiter. Da oppositũ. tũc erit dare minus mĩmo in mensuris realibus. quod ẽ impossibile. Ergo culpa que fm te est realiter in primo signo erit realiter ĩ tercio signo quod tu negas. ⁊ gratia q̃ est realiter in tercio signo erit realiter ĩ primo signo.

3 quod similiẗ negas. P. isto mõ nullus vnq̃ nec sibijpsi nec alteri ↄtradiceret. qꝛ affirmatio posset verificari p vno signo. et negatio p alio signo. Nec ratio istorũ ↄcludit. qꝛ q̃uis effectiue expellẽs aliquo mõ sit simĺ cum expulso. hoc tamen nõ est verũ de formaliter expellẽte. quia talis expellẽtis positio est exclusio ipsius expulsi. ⁊ istius pñtia est illius absentia. ⁊ ido talia nunq̃ sunt simul. vñ q̃uis ex talibus quãdoq̃ cõponat media q̃litas ĩ qua fm suas virtutes simul sunt. nunq̃ tamẽ fm suũ esse formale simul eẽ possunt. Cũ ergo gratia sit culpe expulsiua nõ effectiue sed formaliter. nec ex culpa et gratia possit aliquod vnuʒ componi medians inter eas. ideo culpa ⁊ gratia nullo mõ pñt simul esse sicut nec quecũq̃ alia contradictoria. Forte dicet q culpa ⁊ gratia nõ sunt opposita cõtradictorie. sed solũ priuatiue. Instantia

Respõdeo q hoc habeo p eodem. qꝛ opposito priuatiua includit ↄtradictoriã. q̃uis non econuerso. Solutio.

Sed vbicũq̃ inclusa non pñt simul esse. ibi nec includẽtia poterũt simul esse cũ tota causa repugnãtie inclusorũ referuet in ipsis includẽtibus. Tercius modus ↄtrarius supradictis est. q virgo fuit in originali peccato p vnũ completũ instãs. ⁊ soluʒ p illud instans. qꝛ in toto tempe copulato ad illud instãs fuit ĩ gratia. Et istũ modũ quãdoq̃ etiam ponit doctor ille qui ponit secundũ modũ. Opi. tcia. et reputat eẽ hẽ. d gã.

Et q illud sit possibile ipsi pbant sic. Uirtute nature põt fieri q aliquid in vna actuali dispositione maneat p vnũ solũ instãs. ergo et virtute diuina hoc fieri põt. Cõsequentia patet. Añcedẽs pbat. qꝛ si fabe mote sursum in vltimo instãti sui motus quo attingit terminũ ad quẽ occurrat lapis molaris descẽdens deorsum. tũc faba ĩ termino sui motus manebit solũ p instans. qꝛ si maneret p tempus necessario oporteret lapidẽ molarẽ quiescere 1

P. decuit filiũ tam cito matrẽ a peccato liberare q̃cito hoc fuit possibile. sed si plus q̃ p instãs ipsa fuisset ĩ isto peccato. tũc nõ fuisset ita cito liberata sicut fuit possibile eaʒ liberari. qꝛ cũ tempus sit diuisibile in infinitũ. ideo in quacũq̃ parte tempis ipsa fuisset sanctificata. añ illud tẽpus potuit sanctificari. 2

Et illud cõfirmat quidã alius sic. Deus potest facere q aliquis p solũ instans sit in gratia. ⁊ p totũ tempus sequẽs sit sine gratia. ergo ecõuerso poterit facere q aliquis p soluʒ instans sit in culpa. ⁊ toto tpe sequenti sit in grã. Añcedens pbant. qꝛ agens p voluntatẽ libere cuius actio nõ est successiua potest p vnũ solũ instans agere. et p totuʒ tempus sequens ab agendo cessare. sed deus infundẽdo gratiam agit p voluntatẽ libere. ⁊ eius actio nõ ẽ successiua. ergo ⁊c. Consequẽtiã similiẗ pbant. quia recessus a culpa in gratiã nõ est p motũ sed p simplicẽ gratie influentiã. sicut etiã recessus a gratia in culpã nõ est p motũ. sed p huiusmodi simplicis gratie subtractionẽ. ⁊ ido nihil repugnat vni quod nõ repugnat alteri. ⁊ ecõuerso quod nõ repugnat vni nõ repugnat alteri. Aliꝰ ad idẽ 3

Sed nec ista palliatio valet. Quia in hoc videt differre forma pmanens Cõtra istã opinionẽ. 1

ꝛ successiua. q2 forma pmanens ad minus [redacted] duo instantia equaliter se habet. puta nūc sicut prius. quod impossibile est dare i forma successiua. Cu3 igitur gratia sit forma pmanēs. ideo de sui ratione ē ꝙ vbicūq3 ponitur maiorē hābet durationē q̄3 p vnum solum instās. Et eodē mō dico de culpa sibi opposita.

2 Sꝫm istos gratie infusio fit i instāti. aut ergo inter instās quo isti dicunt virginē fuisse in culpa originali. ꝛ instās quo gratie infusionē recepit fuit tempus mediū. aut nō. Si primo mō. tūc cum etiā sꝫm eos culpa non expellatur nisi p gratie infusionē3. igitur virgo gloriosa fuisset nō solum p instās. sed p totū tempus mediū in culpa originali. Si secundo mō. tūc duo instātia immediate ꝯsequenter se haberēt. quod ē impossibile. vt patet. vj. li. phicoꝝ.

Solutio. Et p hoc patet solutio ad pmū

Ad. 1. motiuū eoꝝ. ꝙ recessus albi ab vbi qd̄ acquisiuit in vltimo sui pprij motus termino est p motū lapidis descēdentis. qui quidē motus nō mensurat in instāti sed tpe. Non est autē inconueniens sed est necessariū ꝙ tēpus sequat immediate ipm instās. q̄uis sit incōueniens ꝙ instās sequat ipm instās sicut esset i. pposito. eo ꝙ infusio gratie instāti mensuret.

Ad. 2. Ad secundū dicendū ꝙ magis decuit filiū matrē pseruare a pctō. q̄3 pᵒ pctm̄ liberare. ꝛ hoc etiam videt esse ꝯuenientius mō quo dixi superius.

Ad. 3. Ad terciū dicēdū ꝙ añcedēs nō videt esse veꝝ. quia si p solum instans esset gratia. tūc nō appareret quomō posset desinere. q2 in illo instāti nō posset desinere esse. quia i eo incepit esse. nihil autē desinit in eadē indiuisibili mēsura qua incipit esse. nec in aliqua parte tempis sequētis. quia si solū p instās habet eē tunc toto tpe sequēti erit puꝝ nihil. sed quod est puꝝ nihil nō desinit esse. quia omne quod desinit esse oportet ꝙ aliquo mō habeat esse a quo recedēs desinit esse. ergo si in tempe desinit esse. tūc nō habuit esse solum [redacted] instans.

Ad pbationē dicendū. ꝙ q̄uis deus libere agat. ꝛ eius actio nō sit successiua. tamē effectus nō patit ꝙ aliqua natura que est res pmanēs producat. que solūmodo habeat esse p vnicū instans. talis em̄ natura nō eēt actuens sed solu3 potētia. Vñ ꝯmētatoꝛ. viij. phisicoꝝ. ꝯmēto. xx. sup illo verbo Aristo. inter duos motus ꝯtrarios oportet dare requiem mediā. ait. Si aliquid motū ad albedinem statim moueret ad formā oppositā. i illo subiecto nō esset albedo nisi i potentia. Sic in [redacted] posito si in beata virgine fuisset originale peccatum p solum instans. et statim mota fuisset seu mutata ad formā contrariam puta ad gratiā. ipsa nunq̄3 fuisset in tali peccato actualiter. s3 solū potētialiter. quod nec ego inpta ea que dixi supius nego. habuit em̄ beata virgo in sua origine possibilitate3 ad predictam macula3. licet talis possibilitas potētia diuiā puenta nunq̄3 ad actū fuerit reducta. Deficiunt etiā iste due opiniones vltime i eo ꝙ psupponūt virginem gloriosa3 esse concepta3 in originali peccato. Quia ecclesia dei nullius homis celebrat festum nisi put credit sibi competere sanctitatē. vel a peccato immunitatem. sed sancta dei ecclesia festū conceptionis virginis gloriose sollēniter celebrat. ergo ꝛc. — Cōtra ambas opi. vltimas. Rō cōis.

Sed ad hoc respondēt iā dicti doctores multipliciter. Quidā em̄ dicit ꝙ illud festu3 aut nō bene fit aut nō bene nominat. q2 festu3 potest fieri de eius sanctificatōe. sed q2 non est omino certum quādo sanctificata fuerit. certum est autē quādo fuit conceptā. ideo ponēdo certū p incerto vocat festu3 conceptionis. quod vocari deberet festū sanctificationis. — R. aliquoꝝ ad rō3 ꝯcē

Sed ista responsio pmo deficit. q2 natale plurimoꝝ sanctoꝝ colimus. de quibus tamē nullā habemus certitudinē quā die ab hac vita migrauerint. ꝛ sursum ad eternā vitam nati ascenderint. Secūdo deficit. quia angelus a deo missus ad abbatem in marinis periculis laborantē ad denūciandū istud festu3 gloriosum. nō nominauit ipsum festū sanctificationis. sed festū cōceptionis. Quod fecit vt credo insinuandū omnibus hominibus conceptionē virginis penitus immaculata3 fuisse. ꝛ expertē ab omi peccato. Expssit etiam angelus multū determinate tempus conceptiōis. sc3. vi. idus decembris. ab illo em̄ die vsq3 ad. vi. idus septembris quo die natiuitatē virginis gloriose colimus sunt completi nouē mēses. Ex quo apparet ꝙ nō loquebat angelus de die sanctificationis. quia nec corpus nec anima virginis illa die fuerūt nisi in sua dispositiua ꝛ seminali origie. — Cōtra responsionē 1

Alij dicunt ꝙ romana ecclesia nō sollēnizat illud festum. q̄uis permittat ecclesias aliquas colere istud festum. Et allegant p se glosam decretoꝝ de ꝯsecra. dist. iij. ca. 1. pnunciādū est. ibi dicit glo. vt isti dicunt. ꝙ festu3 conceptionis nō est celebrandū. — Rn̄sio aliorum.

Sed nec ista solutio valet. Quia etiam festū natiuitatis virginis gloriose quādoq3 a romana ecclesia non colebat. que tamē ecclesia diuina reuelatione pcipiens hmōi natiuitatē esse3 colendā sollem — Cōtra eos

S. Tho. super p̄ sen. dis. 44. ar. 3. in responsione ad 3 arg. dicit sic. Dicendū ꝙ puritas intenditur p recessum a cōtrario. et iō pōt aliquid creatū inueniri: quo nihil purius esse pōt in rebus creatis: si nulla cōtagione pctī inquinatum sit, et talis fuit puritas btē virginis, que a pctō originali et actuali immunis fuit. fuit tn̄ sub deo, in quātū erat in ea potētia ad peccādū. Sz bonitas intenditur p accessum ad terminū qui in infinitū distat. s. summū bonū. vnde quolibet finito bono pōt aliquid melius fieri.

niter ipsam coluit. Sic eodez modo dico de festo conceptionis. Unde dato q illa verba sint in glosa pdicta. hodie tamen de facto essent abrogata. quia sancta romana ecclesia festū ɔceptionis ipsius virginis gloriose solet sollēniter celebrare.

Articulus secundus.

Quantuz ad secundū articulū dico breuiter. q gliosa virgo nūq̄ ɔtraxit peccatū actuale. Quia si illd quod
1 magis videt nō est. nec illud quod mīn⁹. sed magis videt ɔtraxisse peccatū originale ꝛ nō contraxit. vt patet ex pdictis. ergo nec habuit aliquod actuale. Itē. dicit Aug. in libro
2 de natura ꝛ grā. Hac ḡ virgine excepta si omnes sancti ꝛ sancte dei congregari possent. ꝛ q̄reretur ab eis. an peccatuz haberent. quid respōderent nisi quod Johannes ait. Si dixerimus q̄m peccatū non habemus nosipsos seducimus.

Articulus terci⁹ ꝛ q̄rtus.

Quatum ad terciū et quartū articulū dicunt doctores satꝫ multi. q sanctificatio quam virgo recepit in vtero matris fecit ad fomitis ligationē. sed sanctificatio abundans quam recepit in sui filij conceptione fecit ad fomitis iam ligati totalem extirpationē. Sicut em̄ auis habēs alas ligatas volare nō potest. inhabilior tamē efficitur ad volandū si ale fuerint sibi amputate. sic ꝛc.

Cōtra

Sed q̄uis istud sit bene dictum psupposito q virgo originali culpa fuerit maculata. quia fomes est quedaz inordinata cōcupiscentia appetitus sensitiui seu rebellio viriū inferiorū ad supiores ex originali peccato procedens. saluo tamen semp meliori iudicio nō videtur mihi q huiusmodi fomes fuerit in beata virgine. quia nō posita causa nō ponitur effectus nec est ponēdus. sed ego nō pono virginem vnq̄ fuisse maculatā ipsaz originalem culpā. ergo ꝛc. Dico igitur q predicte sanctificationes non opabantur in virgine alicuius viciositatis ligationē seu extirpationē. sed tm̄modo virtutis ꝛ venustatꝭ insertionē. Qui em̄ opatur in mūdo agro nō oportet suam operationē terminari ad tribulorū seu zizanie euectionē. sed tm̄modo ad nobilium seminū ꝛ plantarū impositionē. sic ꝛc.

Ambe etiam sanctificationes ordinabant ad filij dei conceptionē. q̄uis differēter. puta pma vt dispositio remota. secunda vt dispositio ppinqua ꝛ imediata. Ualuerūt insup etiā iste sanctificatōes i virgine ad meritorū suoꝝ multiplicationē. ꝛ pmiorūz accumulationē. quia tales pfectōes q̄s ceteris homībꝫ p multiplex exerciciū bonoruz opez deus solet infundere per has sanctificatōes Marie gratuite cōmunicauit. qꝛ fm Hieronymū. ceteris p partes. sed in mariā se transfudit totius gratie plenitudo. Ad argumētū pncipale dicendū q ab illa lege ɔmuni xp̄us et Maria videnꝭ excepti. aliter tamen ꝛ aliter. Quia christus nec peccatū originale contraxit. nec cōtrahere potuit. sed Maria q̄uis misericordia dei puenta originale peccatuz nō contraxerit. quantuz tamen de se fuit ex ppagatione sue originis contrahere potuit. Omnes autē ceteri homies hmōi peccatū cōtrahere potuerunt. ꝛ de facto cōtraxerūt. Et sic Maria infra dignitatez solius filij sui constituta: omēs alios homies magnifice pcellebat. Et p hoc patet ad dictū Augustini. Uel pōt dici sicut supius dictū est ad alias auctes Augustini. hieronymi. ambrosij ꝛ leonis. Etiā dicūt quidā q p veritate istius auctis. b. Aug. sufficit q fiat distributio p omibus viris naturalit̄ ɔceptis. ꝛ nō oportet q fiat distributio p omnibus mulieribus. qꝛ fm consuetudinē scripturaꝝ nomine homīs intelligit vir siue hō qui est masculini sexus. Et p idē pōt ad multas auctes respōderi.

Ad pncipale argumentum.

Distinctio quarta.

Cum ergo incarnatio. Postq̄ mgr determinauit de assumpte carnis ɔditione nūc i ista q̄rta di. nitit inquirere istiꝰ assumptōis cā efficiētē. Et diuidit i duas ptes. fm q mouet duas dubitatōes. Quaꝝ pma orit ex his q̄ circa hāc bn̄dictā incarnatōez dicūt de spūsctō. Scda ex his q̄ dicta legunt a btō paulo aplo. Scda ibi. Sz q̄ri pt. Pria i duas. Qꝛ pmo mouet q̄ōez. Scdo sbdit rn̄sionē. ibi. Nō em̄ id opatio ꝛc. Et hec in q̄ttuor fm q q̄ttuor modis declarat hāc ṽitatē q̄ dicit xp̄s natus de spūsancto. nō obstāte q chaisti humanitas producta sit p totā trinitatez. Secūda ibi. Cum illam creaturaz. Tercia ibi. Sed nō est i hoc diuinus ꝛc. Quarta ibi Potest etiaz dici christus Sequitur illa ps. Sed queri potest. Ubi pmo circa dictū apli magister mouet questiōz. Scdo subiū

gẽdo missionẽ illi⁹ dicti apli assignat sufficien/
tem rõem. ibi. Quia em̄ nõ ab humano ꝛc.
Circa istã dist. moueo hãc questionẽ.
Trũ virgo Maria sit vera ꝛ natura
v lis mater dñi nostri ihu xp̄i. Et vi
def q nõ. Quia ꝑpter solã ammĩstra
tiõ3 materie nõ efficit aliq̃d mr̃ illi⁹ qd̃ efficit
ex materia seu quod format ex ea. als em̄ ar/
bor esset mater domus que format ex lignis
eius. sed beata virgo solũ mĩstrabat materia3
de qua corpus xp̄i formabat. g̃ ꝛc. Cõtra.
Joh. xix. dicit. Stabãt iuxta crucẽ Jesu ma
ter eius ꝛc. Hic q̃ttuor sunt vidẽda Pri
mũ vtrũ ↄceptio xp̄i possit dici aliquo modo
naturalis. Scd̃o vtꝫ i tali ↄceptione vel
etiã in fetus vsq3 ad sui complementũ ꝑmo
tione virgo aliq̃ mõ se habuerit actiue. Ter
tio de eo qd̃ querit Quarto vtꝫ spũs scũs ve
re possit dici pater iesu xp̄i.

Articulus primus.

Quãtu3 ad primũ3

Prima cõclusio.

pono duas ↄclusiones. Prima est q conce/
ptio xp̄i fuit simpliciter supnaturalis. Quia
1 effectus ꝑductus ab agente supnaturali mõ
supnaturali debet simpl'r dici supnaturalis.
sed ↄceptio xp̄i quo ad sui actiuitate3 fuit ab
agente supnaturali ꝛ modo supnaturali. vt fi
2 des sancta tenet. ergo ꝛc. P̄. illud quod in
nullã cãm actiuã naturalẽ potest reduci deb3
simpliciter dici supnaturale. cõceptio christi
est h̄mõi. virginẽ em̄ sine virili semine conci/
pere in nullã causa3 naturalẽ possumus redu
cere. Propter quod ait Alanus. Hic natura
silet ꝛc. Secũda ↄclusio est q talis conce/

Cõclusio scd̃a

1 ptio ꝑm quid potest dici naturalis. Quia il/
lud qd̃ fit ex apta et naturali materia ad mi/
nus ꝑm quid potest dici naturale. christi con
ceptio est h̄mõi. quia facta est ex purissimis
sanguinib⁹ virginis gloriose qui fuerũt mate
2 ria naturalis humani fetus P̄ christus fu
it naturalis filius virginis. ergo eius conce/
ptio fuit aliquo mõ naturalis. Cõsequentia
patet. Sed añcedẽs ponit Augus. de fide ad
Petrũ. Iste due conclusiones videntur eẽ
ꝑm intentionẽ Ambrosij in libro de ↄceptio/
ne verbi. vbi ait. Multa in hoc mysterio et
ꝑm naturã inuenies. ꝛ supra naturã. Si em̄
ↄsideramus illũ cõceptũ ex pte materie quã
mater mĩstrabat tũc est naturalis. Si autem
ipsum consideramus ex pte virtutis actiue
que penitus fuit supnaturalis. tũc ille conce
ptus est supnaturalis. Et quia magis est de
re indicandũ ꝑm virtutẽ actiuã q passiuam.
ideo vt dixi simpliciter debet dici supnatura/
lis. ꝛ ꝑm quid potest dici naturalis. Et ꝑ hãc
distinctionẽ patet solutio omniũ instantiarũ
que pñt adduci contra ambas p̄missas con/
clusiones.

Articulus secundus.

Quantu3 ad secun

dũ articulũ dicendũ q ad pfectõem plis i mr̃
no vtero q̃ttuor requirunt. s. materie ꝑpatio.
carnis formatio seu organizatio. localis ↄser
uatio. ꝛ ↄcepte plis nutritio. Et ex hac disti/
ctione ponã duas ↄclusiones. Prima ē q

Prima cõclusio.

q̃tũ ad p̄mũ. terciũ ꝛ q̃rtũ. s. q̃tum ad mate
rie ꝑparatiõem. ꝛ localẽ ↄseruationẽ. ac plis
cibatione3 virgo g̃liosa actiue se habuit q̃ ad
xp̄i ↄceptiõ3. Scd̃a ē q q̃tum ad scd̃m. s.

Secũda ↄclusio

carnis organizatõe3 nullo mõ se habuit acti
ue. Prima ↄcl'o p3 sic. Persona ↄcipiẽs ve
plẽ quã nouẽ mẽsib⁹ nutrit ꝛ pficit. et vsq3
ad pfectã generatõe3 ꝑducit. illa actiue se h3
q̃tũ ad illas tres ↄditões sup ꝑdictas. s3 ma
ria ꝛc. Maior q̃tũ ad p̄mã ↄditõe3 pat3. q2
materie ꝑparatio ꝑ actiuã digestionẽ ꝛ sangui
nis depurationẽ de ncc̃itate ptinet ad femellã
vt p3 ꝑ Aristo. xv. de aĩalibus. Patet etiã q̃
tu3 ad scd̃m. q2 locus naturalis actiua sua in
fluentia ↄseruat locatũ. sed matrix est ↄcepte
plis locus naturalis. ergo plem ↄcepta3 acti
ue ↄseruat. Similiter terciũ patet. s. q actiue
se habeat q̃tum ad plis nutritione3. q2 sicut
mater actiue se habet in materie ꝑparatiõe añ
conceptionẽ. sic necesse est vt actiue se habeat
in nutrimẽti ↄgrua dispositiõe ꝑ suã virtutẽ
digestiua3. que qñq3 si multũ defecerit ꝑpter
impuritate3 alimenti suffocat partus in vte/
ro ꝛ generat abortiuus. Est em̄ puer in vtero
ↄiũctus matri sicut fruct⁹ arbori. Ergo sicut
arbor nõ infecta habẽs sufficientẽ virtutẽ ve/
getatiuã nutrit fructũ vsq3 ad debitũ comple
mentũ. ꝛ tũc fructus naturalr̃ ab arbore sepat
i suo esse pfecto. sed virtute arboris deficiẽte ꝛ
nutrimentũ debite dispositũ fructui nõ admĩ
strãte. tunc fructus inutilis adhuc ex̄ns cadit
de arbore añ sui pfectiõ3. sic i ꝑposito ꝛc. Mi
nor etiã patet ex fide q̃tũ ad oẽs suas ptes.
Scd̃a ↄclusio est q virtus actiua nõ fuit i
virgine quo ad carnis formatõe3 seu organi
zationẽ. Quia illd̃ qd̃ ꝑprie spectat ad v̓tutẽ
p̄ñã nõ d3 virgini attribui. sicut nec alicui al/
teri matri. Istud est h̄mõi. vt p3 ꝑ Auicẽ. in
ix. de aĩalibus. ꝛ ꝑ Aristo. xv. de aĩalibus. et

ꝑ ɔmentatorez in suo colliget. Itē. si virgo
actiue se habuisset in corpis christi formatio
ne. tunc virtus creata ⁊ limitata organizasset
corpus in instanti. Consequēs est impossibi
le. quia cū virtus creata nō possit aliquid or
ganizare nisi mediante motu ⁊ transmutati
one. ideo si organizaret in instanti. tunc face
ret motū ī instāti. quem est impossibile in in
stanti fieri. cum omīs motus ꝓprie dictus tē
pore mensuret. vt patet. iiij. ⁊ vi. phicoꝝ. Cō
sequētia patet. quia omēs veri theologi ponūt
ꝙ corpus xpi in primo instanti sue concepti
onis fuit ꝑfecte formatuz. et anima rationali
animatū. Sed istis ɔclusionibus viden
tur obuiare quorūdam doctorū opiniones.

Cōtra primā ɔclōez opinio.

Nam ɔtra primā ɔclusionē est quedam opi
nio que ponit ꝙ virgo Maria nec q̄ztum ad
materie ꝑparationē. nec q̄ztum ad corpis for
mationez se habuit actiue. Sed solum dicit
mater christi ꝑ tanto. q2 spūssanctus illā ma
teriaz de qua formauit corpus christi accepit
a virgine. Sed isti videntur p̄ma frōte si

Cōtra opinionē.

bi ipsis ɔtradicere. Quia illud quod accepit
1 aliquid ab aliquo p̄supponit illud ꝑpatū qd
accepit. sed ſm eos spūssctūs accepit materiaz
corpis xpi a v̄gine. ergo p̄supponit ipsā ꝑpatam
2 a virgine. Itē. virtus digestiua virginis nō
fuit impfectior quo ad sanguinis purificatio
nem faciēdam q̄z ɔmuniter fit in ceteris mu
3 lieribus. Itē. si sola acceptio materie de ali
quo sufficeret ad hoc ꝙ illud d̄ quo accipitur
esset mater illius quod de tali materia forma
tur. tūc silua esset mater domus. terra eēt ma
ter Ade. ⁊ Adam esset mater Eue. que omīa
sunt incōueniētia. ergo ⁊ illud ex quo sequit̄ est
4 incōueniēs. Item si sola acceptio materie
de aliquo sufficeret ad hoc ꝙ illud de quo ac
cipitur esset mater illius quod de tali materia
formatur. tunc posito ꝙ de lapide miraculo
se deus faceret hominē. sequeret̄ ꝙ talis lapis
esset mater illius hominis. Contra secun

Contra secūdā ɔclusionē.

dam conclusionem sunt quidam qui dicūt.
ꝙ virgo habuit virtutē actiuam. nō solū quo
ad materie ꝑparationē: sed etiam quo ad car
nis formationē. Et isti videntur esse tripartiti

Opi. p̄ma

Nam quidam dicūt ꝙ ipsa virgo nō fuisset
vera mater christi si ī carnis eius formatio
ne se nō habuisset actiue. Et habēt ꝓ se aliq̄s
rōnes Galieni. quas ad p̄sens nolui adduce
re duabus de causis. Primo q2 ita turpis ⁊ fe
da est materia ꝙ ipsam abhorreo miscere cuz
p̄senti materia. ī qua loq̄mur de virginali ca
stissima ɔceptōe. Scdo dato ꝙ p̄dicte rōes
aliq̄d ɔcluderēt loquēdo de ɔceptōe ceteroꝝ
hoim. quoꝝ formatio ɔtingit in tempe. tamē
nec existēter nec apparēter ɔcludūt loquēdo
de xpi ɔceptiōe. cuius corpis plena formatio
facta fuit subito ⁊ ī instanti. ⁊ ꝑ ɔsequens fie
ri nō potuit humana virtute sed solūmō diui
na. Aliq̄ dicunt ꝙ in materia ministrata a

Opi. scda

virgine fuit potētia actiua ꝑ quam potuisset
cooperari ad carnis christi formationez si fa
cta fuisset in tēpore. Sed nec illud valet.

Cōtra eā.

Quia aut illa potentia actiua fuisset in virgi
ne naturaliter. aut miraculose. Nō naturali
ter. quia eadem ratione inesset cuilibet mulie
ri. quod supius est reprobatū. Nec miraculo
se. quia in operibus miraculosis nihil omni
no fit frustra. Sed frustra talis virtus pone
retur in virgine. eo ꝙ ipsa nihil oparetur ſm
eam. Aliq̄ dicunt ꝙ q̄zuis virgo nō fuerit

Opi. tcia.

cooperata q̄ztum ad formatōem corporis seu
carnis christi. fuit tamē cooperata q̄ztum ad
complementuz eius. Sed ista verba p̄nt
habere bonū intellectū vel malū. Quia ly cō
plementū vel potest referri ad formatiōem.
vel ad ipsam carnē. Si ad formatiōem. tūc
est manifesta ɔtradictio. q2 omē illud qd opa
tur ad ɔplemētū formatōis h̄ p̄ncipal'r opat̄
ad formatōz. ⁊ sic oparet̄ ad formatōz carnis
⁊ nō oparet̄ ad formatōez carnis. sz si ly ɔple
mētū refert̄ ad carnez hoc pōt esse dupliciter.
quia vel refert̄ ad veritatē ⁊ spēz carnis. iuxta
illud qd dicit̄. vij. phicoꝝ. Unūquodq̄z tūc
ꝑfectū seu completū est cū attigerit ꝓpriā spe
ciē. ⁊ sic adhuc illud dictū est falsum. quia si
ne actiua virtute virginis ī primo instāti p̄di
cte ɔceptōis virtute spūssācti corpus xpi ha
buit ꝑfectaz speciē carnis. Alio modo com
plementū carnis possumus intelligere aug
mentū carnis. ⁊ sic illud dictū pōt hr̄e bonuz
intellectū. q2 aliquo mō virtus vegetatiua v̄
ginis actiue opata est ad nutritionē plis. ⁊ ꝑ
ɔn̄s ad eius augmentationē.

Quatum ad terciū

Articulus tercius.

articulū ponā duas ɔclōes. Prīa ē ꝙ. b. vir
go ē vera mr̄ illi⁹ hois q̄ ē xp̄s Scda ē ꝙ ipa
vere pōt dici mr̄ dei. Cōclōez p̄mā ꝓbo sic.

Cōclusio prima

Illa vere dicit̄ mr̄ alicui⁹ hominis q̄ ad suā ɔce
ptōz aptā admīstrat materiā. ipm ī vtero ɔce
ptū natural'r nutrit ⁊ ɔseruat. ⁊ vsq̄z ad debitū
augmentū ꝑductū extra vtez generat. sz bea
ta virgo respectu xpi oīa hec obſuauit. vt fide
credim⁹ ⁊ a sacris doctorib⁹ hēm⁹. ergo ⁊c. Forte

Instantia

1 dicet̃ q̄ si virgo posset dici vera mater illi⁹ ho
minis. tūc spūssanctus vere posset dici pater
eius. Cōsequēs est falsum. vt patebit ī q̄rto
arti. Cōsequētia p̄o p3 ex hoc. q2 agēs ē p̄stā
tius patiēte. 7 p̄ 9sequens nō minus ab effe
ctu poterit denoīari q3 ip̄m patiēs. s3 spūsscūs
nō min⁹ 9plete p̄fecit oīa ad virtutē agētis p̄
tinētia in christi conceptione 7 generatiōe q3
virgo ea que ad virtutē patientis p̄tinebant.
igit̃ nō magis virgo dicet̃ mr̄ q3 spūsscūs p̄r.
2 P̄. christ⁹ nō potuit esse filius virginis. er
go nec ipsa mater eius. Cōsequētia pt3. Pro
bo an̄cedens. quia filiatio respicit ip̄m suppo
sitū genitū. sed suppositū xp̄i fuit ab eterno ī
nullo dependēs a virgine. nec aliquod esse re
Solutio. cepit ab ea. ergo 7c. Ad primū nego conse
Ad. 1. quentiā. Ad p̄bationē dicēdū q̄ q3uis p̄fecte
suppleuerit vicē virtutis paterne. tamē vt in
fra patebit spūssctūs nō habuit in hoc om̄es
cōditiones que requirunt̃ ad hoc q̄ aliq̄s sit
verus pater. sed virgo gloriosa oēs 9ditiōes
habuit ad hoc requisitas q̄ aliqua dicat̃ ve
Ad. 2. ra mater Ad scdm̄ dicendū q̄ lic3 illō sup
positū esset eternū. tn̄ ad hoc q̄ tale suppositū
esset verus hō in temp̄e fecit beata virgo quic
quid debuit facere vera mater. ideo 7c. Quō
aūt filiatio humana 7 diuina se habeant ī do
mino iesu xp̄o videbit̃ infra ī distinctiōe. viij.
Scda cō
clusio. Cōclusionē secundā. s. q̄ beata virgo vere
dicat̃ mater dei p̄bo sic. De quocūq3 vere p̄di
1 cat̃ filius virginis illius vera mater pōt dici
virgo. sed homo christus qui est filius virgi
nis ratione p̄sonalis vnionis vere p̄dicat̃ de
deo 7 deus de eo. vt patet p̄ Damasc. li. iij. ca.
iiij. ergo 7c. P̄. ratione 9municatōis ideo
2 matū deus vere dicit̃ passus et in cruce mor
tuus. ergo ratione eiusdē 9municatōis deus
vere potest dici a virgine genitus. 7 p̄ 9seq̄ns
virgo mater eius. cōsequētia p3 de se. S3 an̄
cedēs patet p̄ Damas. libro. iij. c. iiij. ergo 7c.
Instantia Sed forte dicetur mihi q̄ Dam. sit opposi
1 te opinionis. q2 ipse ait libro. iij. ca. xij. Chri
sto thocon nō dicimus virginē. id est christi
genitricē nō dicimus virginē. sed planu3 ē q̄
ipsa nō potest dici mater dei nisi in q3tum fu
2 it genitrix christi. P̄. virgo nō potest dici
mater deitat3. ḡ nec mater dei. Cōsequētia pa
tet. q2 virgo nō dicit̃ mater dei nisi ratiōe vni
onis dei 7 homis in vna p̄sona. sed magis cō
ueniunt deus 7 deitas q3 deus 7 homo. ergo si
ratione illius vnionis qua deus 7 hō conue
niunt virgo diceret̃ mater dei quia est mr̄ ho
minis. etia3 ipsa esset mater deitatis. quia ma
ter dei. P̄. cum omnes tres p̄sone sint vn⁹ 3
deus. igitur si virgo esset mater dei. ipsa esset
mater trium p̄sonarum. P̄. sicut virgo est 4
causa illius hominis christi ratōe generatio
nis. sic tota trinitas est causa eius ratione cre
atōis. sed tota trinitas nō pōt dici p̄r dei rōe
illius creatōis. ergo nec virgo dicet̃ mr̄ dei rō
ne illius generatōis. Ad p̄mū dicendū q̄ Solutio.
Dama. dicit illa verba contra Nestoriu3 po Ad. 1.
nentem in christo duas esse p̄sonas. s̄m quē
modū si virgo esset mater homis xp̄i. tūc esset
mater nudi 7 puri homis. 7 si esset mater dei
esset mater nudi dei. quorum vtrūq3 contrari
um est fidei catholice. Propter quod eodem
ca. ait. Nō eñ nudum hominē genuit virgo
sancta. sed deū verum. Nō igitur intēdit Da
mas. negare virginē genuisse xp̄m deū 7 homi
nē in vna p̄sona verbi. sed intēdit negare vir
ginem genuisse christū tanq3 suppositu3 hu
manū distinctum a supposito diuino. Ad Ad. 2.
secundū nego 9sequentiā. Ad p̄batione dicē
dum q̄ virgo nō est mater dei nisi p̄ quanto
ipsa est mater homis p̄sonaliter sustentati a
p̄sona diuina. 7 quia ly deus ratione concre
tionis supponit p̄ p̄sona. deitas autē p̄ natu
ra. ideo q3uis concedat̃ q̄ virgo sit mater dei.
nō est tamen concedendū q̄ sit mater deitatis
Ad tertiū dicendu3 q̄ licet tres p̄sone sint Ad. 3.
vnus deus naturaliter. sunt tn̄ trin⁹ deus p̄so
naliter. Igit̃ vt hoc nomen deus supponit p̄
p̄sona. aliquid pōt verificari de hoc nomie de
us quod nō verificat̃ de tribus p̄sonis Ad Ad. 4.
quartum dōm. q̄ nō est simile. q2 virgini in
hmōi generatōe 9ueniūt oēs 9ditiōes necīo
requisite ad veram matrē. sed cuilibet diuine
p̄sone in tali creatione nō 9ueniūt omnes cō
ditiones veri patris. vt patebit in sequēti arti
culo. ḡ argumentū nō valet.

Articulus
quartus

Quātum ad quar

tū articulū 9sil'r p̄dict3 ponam duas 9cl'ones.
Prima cō
clusio. Prima ē q̄ loq̄ndo p̄prie de p̄rnitate spūssā
ctus nō pōt dici pater xp̄i Quia si esset pater
eius vel hoc esset rōne deitatis vl' rōne hūani
tatis. Nō pōt dari p̄mū. q2 spūssctūs nō h3
auctē p̄ncipij sup xp̄m vt deus est. sed magis
ecōuerso spūssanctus a filio dei siue a christo
producit̃ vt deus est. Nec secundu3. quia ad
hoc q̄ aliquis sit vere 7 p̄prie pater alicuius
rei corp̄alis tria requirunt̃. Primo q̄ virtu
te sua actiua ipsam seminando seu a se semen
emittendo producat. Quia vt patet. xv. de

aialibꝫ patrꝭ e admittere semē. ⁊ matrꝭ mistra re sanguinē. Scḋo q̄ ħ fiat naturalr̄. q̄r q̄ꝫ uis magi Pharaonis facerēt serpentes ▪ occultā seminū adhibitionē. tm̄ non fuerunt patres hmōi animaliū. quia non natura sed arte demonū talia fecerunt. Tercio q̄ p huiusmodi semē pducat sibi simile ī natura. q̄a pater ⁊ filius debēt eē eiusdē nature saltē ꝫm spēm. Sed hec oīa deficiūt spūisancto respectu hūanitatꝭ xp̄i. igit̄ ppꝛie loqn̄do spūsscūs
2 nō ē pr̄ xp̄i. P̄. generatio ē opus nature. vt pꝫ p Damas. sed xp̄i ꝯceptio nō ē facta a spū sancto ▪ naturā sed p liberā voluntatē. ḡ ⁊c. Et ista ē intentio Aug. ī enchiridiō. vbi ait. q̄ xp̄us natus est de spūsancto nō sicut de patre. sed de virgine natus est sicut de matre.

Secunda conclusio. Scḋa ꝯclusio est q̄ impropꝛie loquēdo ⁊ quasi metaphoꝛice de hoc nomie pr̄. tūc spūsscūs pōt dici pr̄ homīs xp̄i. puta nō generatione sꝫ creatōe. Quia tota trinitas et appropate spūsscūs creauit eādē hūanitatē quā virgo ꝯcepit ⁊ genuit. Juxta q̄ḋ dicit̄ Deutero. xxxij. c. Nūquid nō ipse ē pater tuꝰ qui possedit te ⁊ fecit ⁊ creauit te.

Correlarium. Et ex his pōt iferri illud correlariū. q̄ absolute et simplr̄ loquēdo ista ppositio falsa est. spūsscūs ē pr̄ chꝛisti Quia terminꝰ simpliciter ⁊ absolute platꝰ itelligit̄ de eo q̄ḋ ppꝛie significat ⁊ simplr̄. ⁊ nō ḋ eo q̄ḋ metaphoꝛice significat ⁊ ꝫm q̄d. Sed vt pꝫ ex p̄dictis ppꝛie loqn̄do falsū est dicere spūmsctm̄ esse patrē xp̄i. ḡ ⁊c. Et ista videt̄ eē intētio. b. Aug. ij. de tri. c. x. vbi ait. Neqꝫ em̄ iesus spūsscti filius aut credi aut intelligi pōt. Jllud aūt q̄ḋ nō est credibile nec intelligibile est p se ⁊ simplr̄ falsum. Ex hoc etiā apparet q̄ dictū quoꝛūdā nō ē verū. q̄ dicunt q̄ hec ppositio xp̄s ē filius spūsscti. non debet negari tanq̄ aliq̄d simplr̄ falsum. sed solum tanq̄ aliquid p̄stans occasionem errandi.

Ad argumētū p̄ncipale. Ad argumētū p̄ncipale dicēdū q̄ v̄go nō solū p̄buit materiā. sꝫ p̄buit naturalē materiā quā naturalr̄ mr̄ naturalr̄ p̄bet q̄tū ad fetꝰ cōceptōem. puta sāguinē q̄tū ad hoc debite dispositū. talis aūt materia nec fuit costa adere spectu eue. nec arboꝛ respectu domus.

Distinctio quinta.

P Reterea iqui ri optet. Postq̄ mgr̄ posuit suam considerationē circa filij dei incarnationē. ⁊ humane nature assumptōē. nūc ī ista q̄nta distinctōe circa hmōi assūptōnis terminationē mouet quādā q̄ōem. Et diuidit̄ ī duas ptes. Quia p̄mo circa hmōi terminationē mouet vnā q̄ōem p̄ncipalē. Secūdo mouet aliā q̄ōem incidentalē. ibi Sed querit̄ vtꝝ eadē. Pꝛima in tres. Quia p̄mo mouet quadrimēbrē q̄ōnem. Scḋo quo ad tria mēbꝛa q̄ōnis cū sanctoꝝ testimonijs ponit suā determinationē. Tercio circa quartū mēbꝝ ppter eius ambiguitatē facit vlterioꝛē inq̄sitōem. Scḋa ibi. Certū ē em̄. Tercia ibi De q̄rto v̄o q̄ōnis articulo. Et hec in duas. Nā p̄mo ad vtrāq̄ ptē dubitatiōis adducit argumētationē. Scḋo subiūgit suā r̄nsionē. Scḋa ibi. Nos aūt omīs mēdacij. Pꝛima ī tres. Quia p̄mo circa istū articulū ōndit esse difficultatē magnā ⁊ excessiuā. Scḋo istius articuli arguit p̄lixe ad partē negatiuā. Tercio arguit p̄lixius valde ad ptē affirmatiuā. Scḋa ibi. Legit̄ em̄ ī ꝯcilio. Tercia ibi. Cui videt̄ obuiare. Sequit̄ illa ps. Sed querit̄ vtꝝ eadē. Et diuidit̄ in duas ptes. Nā p̄mo mouet hic duplicē incidentē questionē Scḋo ꝯtra quādā v̄itatē ī p̄ncipio istiꝰ dist. determinatā inducit duplicē obiectiōē. ibi. Jdeo v̄o nō psonam. Pꝛima ī duas ꝫm q̄ḋ duplicē q̄ōem innuit. ⁊ cuilibet suam responsionē annectit. Secūda ibi. Si aūt diuina natura Sequit̄ illa ps. Jdeo v̄o ⁊c. Et diuidit̄ in tres ptes. Quia pꝛimo quandā veritatē supius dictā resumit. Secūdo ꝯtra eā dupliciter obijcit. Tercio ambas obiectiōes tollit. Secunda ibi. Dicūt quibusdā. Tercia ibi. Sed quia hoc nephas est. Circa istā distinctōem quero hāc questionē.

V Trum vnio humane nature cū verbo differat ab assumptione qua assumit̄ a verbo. Et videt̄ q̄ n̄. Q̄r illa q̄ nec pn̄t separi re nec rōne nō vident̄ ab inuicē differre. sed ista sunt hmōi. quia nec vnio personalis potest esse in re nec in intellectu sine assumptione. nec assumptio pōt intelligi sine vnione. Contra. sicut se habet vnire ad assumere. sic vnio ad assumptiōē. sed vnire realr̄ differt ab assumere. ḡ ⁊c. Maioꝛ patet p locum a coniugatis. Minoꝛē pꝛobo. q̄r vnire humanā naturā verbo diuino conuenit toti trinitati. sed assumere ꝯuenit soli verbo cui vnit̄. ḡ ⁊c. Hic quattuoꝛ sunt vidēda. Pꝛimo vtrū deus possit assumere humanā naturam sine quantitate et sine q̄buscunq̄ alijs accidentibꝫ coꝛpis hūani. Secundo vtrum natura diuina possit assumere

ñaturã humanã. Tercio vtꝝ in christo facta sit vnio ĩ natura. Et quarto de eo quod questio querit.

Articulus primus

Quãtuz ad primũz

primo ponã vnã ꝯclusionẽ quã ꝑnũc in ista materia reputo veriorẽ. Scd̃o recitabo motiua opposite opiniõis ⁊ ipsis rñdebo.

Cõclusio. Conclusio ẽ ista ꝙ deus ꝑ suã omnipotẽtiã absolutã põt assumere naturã hoĩs sepatã ab omni accidẽte ꝓprie dicto. puta qđ vere ⁊ realiter ẽ

1 accidẽs. Quia deus põt assumere naturaz separatam a ꝓprio supposito. ergo potest eã assumere sepatam ab omni accidẽte ꝓprie dicto. Ãñcedẽs patet ex p̃cedẽtibꝫ. Probo ꝯsequentiã. qꝛ nõ est facilius separe ea que faciũt vnũ ꝑ se. q̃ꝫ que faciunt vnum per accidẽs. Sed suppositũ ⁊ natura faciũt vnuz ꝑ se. humana ꝟo natura ⁊ quodcũqꝫ accidẽs ꝓprie dictum

2 faciũt vnũ ꝑ accidens. g̃ ⁊c. Itẽ. deus põt facere naturã humanã sine omni accidẽte vere ⁊ ꝓprie dicto. g̃ põt eã assumere sine tali accidente. Cõsequẽtia pꝫ. Ãñcedẽs pbo quadru-

Probatio ãñcedẽtis. pliciter. Primo sic. Illud qđ ẽ naturaliter ꝑ-

1 us altero hoc deus põt ꝓducere sine illo. substãtia ẽ naturalr̃ ꝑor accidẽte. qꝛ. vij. meth. dr̃ ꝙ sba ẽ ꝑor accidẽte cognitõe diffinitõe ⁊ tpe

2 Scd̃o sic. natura humana hꝫ distinctam ideã in deo. g̃ distincte põt ꝓduci a deo. Ãñcedẽs patet. qꝛ alia est idea homĩs. alia equi. vt patet ꝑ Augꝰ. in li. lxxxiij. qõnũ. g̃ multo magꝰ alia erit substãtie humane ⁊ alia accidẽtis que differũt genere. Consequẽtia videt̃ eẽ nota. qꝛ quorũcunqꝫ deꝰ distinctas habet ide-

3 as illa distincte põt ꝓducere Tercio sic. deus plus põt facere q̃ꝫ intellectus noster valeat intelligere. vt patet ꝑ Aug. ij. epl̃a ad Volusianũ. Sed ĩtellectus noster põt humanã naturã intelligere sine p̃dictꝭ accidẽtibus. q̃a appꝛhensa diffinitiõe rei res vere intelligitur. Sed diffinitio homĩs põt intelligi ⁊ appꝛehẽdi sine omni accidẽte cũ nõ sit diffinitio ꝑ

4 additamẽta. vt patet. vij. metaph. Quarto qꝛ deus põt accidẽs sepatim ꝓducere ⁊ productũ in eẽ ꝯseruare sine omni suba. g̃ econuerso poterit subaz ꝓducere sine omni accidẽte ꝓprie dicto. Ãñcedẽs patet ĩ sacramẽto altaris. Consequẽtiã pbo. qꝛ quãto aliq̃d minꝰ dependet ab altero tãto minꝰ sibi repugnat ꝓduci ⁊ eẽ sine illo. sed naturaliter suba dependet minus ab accidẽte sibi inherẽte q̃ꝫ ecõuerso. qꝛ dicit ꝯmẽ. vij. metaph. ꝯmẽto. ij. ꝙ Aristo. ibi intẽdit declarare. ꝙ quidditas indiuidui sub̃e est ꝑor ĩ esse quidditatibꝫ accidẽtiũ. ⁊ ꝙ indiuiduũ sub̃e ꝑus ẽ aliꝭ indiuiduis accidentiũ manifestũ est ꝑ se. sed planũ ẽ ꝙ ꝑus vel nõ dependet a posteriori vel saltẽ minꝰ dependet q̃ꝫ ecõuerso. Sed sic dicẽdo videtur eẽ ꝯtra me due sollẽnes opiniões. Quaꝝ Opi. pma ꝯ ꝯclõem.

pma ponit ꝙ impossibile ẽ eẽ subam humanã sine quãtitate. Nã hũana natura nõ dicit solã formã sed formã ĩ materia nõ quacũqꝫ sed organizata. qꝛ aĩa est actꝰ corpis organici. corpus aũt nõ põt eẽ organizatũ sine quãtitate. g̃ ⁊c. Itẽ. qđ ĩpossibile est eẽ ĩ effectu sine quãtitate. impossibile est ꝓduci sine quãtitate. sꝫ impossibile ẽ eẽ subam humanã ĩ effectu sine quãtitate. Maior pꝫ. qꝛ cui repugnat eẽ hoc nõ est factibile. Probat̃ minor. qꝛ ſm Boetium in ꝑ vnitate et vno. oĩe qđ est ideo ẽ. q̃a vnũ numero est. sed nulla res corpalis potest eẽ hoc aliquid ⁊ vnũ numero sine quãtitate. qꝛ quãtitas ẽ illud cui ꝑmo ꝯuenit diuidi in ptes eiusdẽ rõnis. ⁊ ꝑ ꝯsequẽs distinctio qua aliqua solo numero differũt ꝑmo ꝯuenit quãtitati. Vñ ⁊ phus ait. v. metaph. Quãtũ est diuisibile ĩ ea que ĩsunt. quoꝝ singulũ est natũ eẽ hoc aliq̃d. Itẽ. impossibile ẽ subam expertem eẽ naturali opatione. vt ait Dam. li. ij. ca. xxi. sed si hõ fieret sine quãtitate. tũc fieret expers sua ꝓpria ⁊ naturali opatõe q̃ est intelligere. vt pꝫ. i. ethicoꝝ. nihil em̃ intelligimꝰ sine ꝯtinuo ⁊ tpe. vt pꝫ ĩ de memoria ⁊ reminiscẽtia Itẽ. phus. vij. metaph. ait ꝙ spũs homis seu forma homis vt hꝫ alia trãslatio sp ĩ carnibꝫ ⁊ ossibus apparet. Sup quo ꝯᵗᵒ ait ꝯmẽ. ꝯmẽto. v. Om̃ forme naturales difficile abstrahunt̃ a suis materiꝭ. impossibile est hoiem intelligi sine carnibꝫ ⁊ ossibus. Et infra ĩ eodẽ ꝯmẽto ait. ꝙ forma homis nũq̃ꝫ est sine carnibꝫ ⁊ ossibꝫ. Itẽ. si deus ⁊c. tũc talis hõ non eẽt aĩal. qꝛ nõ eẽt suba sensibilis. impossibile em̃ eẽt talẽ hominẽ sentire. qꝛ nullũ hr̃et organũ mediãte quo sentire posset. g̃ ⁊c. 1 2 3 4 5

Sed ista nõ ꝯcludũt. Igit ad ꝑmũ dd̃m ꝙ cũ phs dixit. ij. de aĩa. ꝙ aĩa ẽ actus corpis organici. ipse loquebat̃ ſm cõem cursum nature quẽ videmus. et nõ loquebat̃ de absoluta dei potẽtia. ſm quã deus multa põt q̃ q̃nqꝫ sunt pter cursuz naturalẽ. q̃nqꝫ sup eũ. ⁊ q̃nqꝫ ꝯtra eũ. Vel dicendũ ꝙ illa materia eẽt organizata nõ ab organis q̃ actu hr̃et. sed ab organis q̃ naturaliter eẽt apta nata hr̃e ſm exigentiã naturalẽ illiꝰ forme q̃ eẽt actu informata. Ad scd̃z nego miorẽ. qꝛ q̃ꝫuis ĩpossibile Solutio. Ad. 1. Ad. 2.

subam humanā esse i effectu sine quātita/
te sm cōez cursū z naturalē. hoc tm̄ nō ē impos
sibile sm dei potentiā specialē. Ad ꝓbatiōz
dicēdū ad minorē. ꝙ q̄uis sm cursuz natura
lem res corꝑalis nō possit esse hoc aliquid si/
ne quātitate. tamē eē hoc aliquid vel vnū nu
mero nō competit sibi causaliter ꝑ quātitatez
Quia sm ꝯmētatorē. vij. metaphice. indiui/
duū sube est naturaliter ꝑus indiuiduo acci/
dētis. z ideo res q̄ est suba ē prius h̄ aliq̄d na
turaliter q̄z sit quāta. em ipso ꝙ recipit i se
quātitatē. naturaliter oportz ꝙ quātitas ipaz
ꝑsupponat. z ideo qz in esse hoc aliq̄d substā/
tia originaliter nō depēdet a quātitate. iō vir
tute diuina potest eē hoc aliquid sine quāti/
tate. Cōcessa etiā tota ꝓbatōne. q̄uis tūc
ꝯcludat ꝙ nō possint eē plures humanitates
numero differētes sine quātitate. tamē nō cō
cludit quin possit eē vna natura humana sine
quātitate. qz talis natura ꝑ hoc ꝙ nō eēt actu
extēsa z organizata sufficiēter differret ab alijs
Ad.3. que essent actu organizate. Ad terciū dicē
dum ꝙ maior nō est vera referēdo eā ad potē/
tiā dei. Dama. autē non loquit ibi de potētia
dei. sed de possibilitate et naturalitate rei. pōt
em̄ de⁹ in eternū suspēdere actū z opatiōez cu
iuslibet rei. ipsa tm̄ re in esse ꝯseruata. Minor
etiā nō est vera. qz q̄uis illa anima i materia
ab omi quātitate sepata extra nō intelligeret
mō quo nūc intelligimus. s. cū ꝯtinuo z tpe.
ac mediāte fantasmate. intelligere tm̄ posz eo
modo quo intelligit aīa sepata. puta ꝑ speci
Ad.4. es a deo infusas. Ad quartū dicendū sicut
ad ꝑmū iam dictū est. Etiā auctes Aristo. et
sui ꝯmētatoris nō sunt ad ꝓpositū in ista ma
teria. cū nos christiano mō loquentes ꝯceda
mus deū posse mundū z quālibet mūdi ptez
aliter facere q̄z fecerit. Hoc autē phus z ꝯmē/
tator iuxta eoz ꝑncipia nullatenus approba
rēt. Si em̄ phus ꝯcederet ꝑ potentiā dei acci
dens posse separi ab omi substātia. pari z ma
iori ratione ipse haberet ꝯcedere subaz posse fi
eri z separi ab omni accidēte. cū accidētis esse
sit inesse. vt ipse ponit. vij. meth. Pōt etiā
dici ꝙ q̄uis homo nō possit intelligi sine car
nibus z ossibus q̄tum ad carnis z ossis sub/
stantiā. pōt tamē intelligi sine eis q̄tuz ad eo
rum accidētia. Sicut em̄ lapideitas pōt ab
strahi ab accidētib⁹ lapidis. sic etiā carneitas
Ad.5. pōt abstrahi ab accidētib⁹ carnis. Ad quin
tū nego ꝯsequētiā. Ad ꝓbationē dico cū ꝑsci
ano. ꝙ nomē terminatū in bile dicit aptitudi
nē z nō actū. z ideo talis substātia licet actuz

sentiēdi nō posset elicere. hrēt tamē aptitudi/
nē ad sentiendū. qz haberet i se radicaliter om
nes virtutes sensitiuas. ideo vere diceret sub
stātia sensibilis. Multis em̄ modis pōt cō/
tingere ꝙ hō sm nullā ꝟtutē sensitiuā pōt eli
cere actū. puta qn̄qz ex gaudio. sicut ē de istis
q̄ rapiunt. z i extasim vel iubilationē ꝑducūt.
Exemplū vt de septē dormiētib⁹. vt habet in
floribus sanctoz. Qn̄qz ex tristicia. sicut in il
lis qui amētes cadūt sincopim cordis patien
tes. Qn̄qz ex infirmitate. sicut asserūt experti
medici esse quandā infirmitatē que ꝑ tres di
es naturales tenet hominē ꝑ omnē modū ac
si esset mortuus. cū tamē vere viuat. Et i om/
nibus istis casibus tales hoies vere sunt sen
sibiles. q̄uis ꝓtunc nō sentiāt. nec sentire pos
sint. Sic i ꝓposito talis substātia diceret sen
sibilis. qz talē haberet aptitudinē ad sentien/
dū ꝙ solūmodo datis sibi organis immedia
te sentiret sine ꝯmunicatōe alicui⁹ noue ꝟtu
tis quā primo nō haberet. Posset etiaz fa
cere deus ꝙ illa substātia sine omi organo pci
peret sensibiles passiones. sicut de facto credi/
mus fieri i aīabus sepatis. Alia est opinio Opi. scda
que tenet ꝙ impossibile est quacūqz potentia ꝯ ꝯcl'oem.
creatā substātiā esse sine accidēte respectiuo.
Quia cū ꝓductū ad ꝓducens realiter refera Ratio
tur. vt patz. v. metaph. ergo si aliqua suba cre
ata absolueret ab omni accidente respectiuo.
tūc talis substātia nullo mō esset ꝓducta. z ꝑ
ꝯsequēs nō esset creatura. et sic esset creatura
z nō esset creatura. qd̄ est cōtradictio manife/
sta. Respōdeo breuiter ad hoc. ꝙ nullus Solutio
respectus siue relatio fundata imediate i sub/ rōnis.
stātia est accidēs. qz cū relatio realiter nō dif
ferat a fundamēto. vt ꝓbaui disti. xxxij. ꝑmi
libri. et dist. xx. secūdi libri. oportet ꝯsequēter
ad ea q̄ tūc dixi. ꝙ respectus immediate fūda
tus in substātia sit substātia z nō accidens. si
cut euidēter apparet de relatōibus i diuinis.
z eadē ratione relatio immediate fundata in
accidēte est accidēs. z qz respectus iste funda
ret in nuda substātia si deus separet naturaz
humanā mō supradicto. ideo zc. Forte ex Instantia
his que al's dixi arguit ꝯtra ꝯclusionē supra
dictā. Dixi em̄ in lectura secūdi sniaruz. ꝙ eē
actualis existētie differt ab essentia rei. Dictū
est etiā i prima questiōe istius tercij. ꝙ impos
sibile est rē creatā existere i effectu sine tali esse
realiter a se differēte. igit non est possibile ab
hmoi accidēte qd̄ est ipm esse naturā rei sepa
ri. Respōdeo ꝙ tale esse q̄uis differat ab es Solutio.
sentia rei directe existit in ꝑdicamēto substātie.

spm tñ eē nō ē accidēs sʒ ī pdicamēto substā tie p reductionē. put ego pbaui secūdo libro distinctiōe. ij. soluēdo pmas duas instātias quas adduxi ɔtra quartā ɔclusionē pmi articuli ibidem.

Articulus secundus.

Quantuz ad secundū articulū dōm ꝙ diuinā naturā assumere posse naturā humanaʒ pōt dupl'r intelligi. Uno mō mediāte psona diuina. ⁊ de hoc nihil ad pñs. qꝛ satis patʒ p ea q̄ dicta sunt sup dist. i. Alio mō immediate. ⁊ h̄ dupl'r. Uno mō circūscriptis psonis. puta si diuia natura nō eēt ī tribus psonis. vtrū adhuc posset assumere naturā creataʒ. Alio mō vtrū natura diuina existens in tribus psonis sic possit assumere naturā creatam. ꝙ assumptio immediate terminet ad naturā. ⁊ mediāte natura ad psonā.

Prima cōclusio.

Primo mō dico ꝙ diuia natura nō pōt aliq̄d assumere Quia illud qđ nullo mō h̄ʒ existētiā hoc nihil pōt assumere. nā agere psupponit eē. sed stāte pdicta hypothesi diuina eēntia nullā h̄ret exn̄tiā. qꝛ impossibile est diuinā naturā aliter existere q̄ȝ existit. sed sm fidē sanctā cui nulla falsitas subesse pōt essentia diuina existit ī tribus psonis. ergo subtractis psonis p impossibile. natura diuia nullatenus poterit existere. nec p ɔsequēs aliq̄d assumere.

Petrus de tharētasia

Et ex hoc videt̄ ꝙ quidā ī hac materia vnā falsaʒ ponūt ɔclusionē. quā fundāt sup vna inutili distinctiōe. Dicūt eñ ꝙ circūscriptio psonaꝝ a natura pōt intelligi dupl'r. Uno mō ꝙ circūscribat̄ oīmode psonalitas. ⁊ sic eēntia diuia nō eēt subsistēs. Alio mō ꝙ circūscribat̄ psonalitas solū distincta p oppositiōes relatiuas qualē ponit fides. Pⁱo mō abstracta psonalitate nō posset pcedere assūptio seu vnio. Scđo mō possʒ pcedere. sʒ nō ita ɔuenièter. Quia nō eēt distictio mittētis ⁊ missi. Et si dicat̄ ɔ eū ꝙ natura diuia abstractis vel subtractis suppositis ē tm̄modo ī intellectu ⁊ nō in re. ⁊ p ɔñs nō possʒ assumere. Ipse r̄ndet ꝙ hoc ē veꝝ loquēdo de abstracto pmo mō. puta q̄ circūscribit̄ omnimoda psonalitas tā relatiua q̄ȝ absoluta. non est aūt veꝝ loquēdo de abstracto scđo mō. puta q̄ circūscribit̄ solū psonalitas relatiua.

Cōtra Petrū d̄ thar.

Sʒ illud nō videt̄ bn̄ dictū. Qꝛ tā ex distictione q̄ȝ ex ɔclōne q̄ȝ etiā ex argumēti solutōe. iste videt̄ ponere psonalitatē absolutā in diuis pter psonalitatē relatiuaʒ. de quo tñ nihil ad pñs dicā. qꝛ hoc ostēdi eē erroneū. i. sniaꝝ. dist. xx vi. arti. i. ⁊ arti. iiij.

Secunda conclusio.

Dico scđo ꝙ supposito naturā diuinā existere ī tribꝰ psonis relatiue distinctis. natura diuina pōt assumere naturā creatā. ita ꝙ tal' assumptio īmediate terminaret ad diuinā naturā. ⁊ mediāte natura ad psonas. sicut nūc credimꝰ ecōuerso factū esse ī dño iesu christo. Quia illud qđ ē ɔmune tribus psonis. īmediate ɔuenit nature diuine. qꝛ tale q̄d ɔuenit psonis vt ɔueniūt in natura. Sed creatā naturā assumere. et hmōi assumptionē terminare. licet d̄ facto ɔueniat soli filio. tñ de possibili potuit ɔuenire tribꝰ psonis. vt pbatū ē supius disti. i. ergo licet de facto natura diuia nō termīet immediate assūptionē nature assūpte. posset tñ de potētia absoluta natura diuia hmōi naturā assumere. ⁊ assumptionē īmediate termīare absq̄ omni repugnātia.

Instantia 1

Forte dicet̄ ɔ illud sic. Sicut se h̄ʒ psona ad psonaʒ. sic se habet natura ad naturā. sed psona diuia nō p̄t assumere personā creatā. vt patuit supius. ḡ nec natura naturaʒ.

2

P̄. actꝰ psonales nō ɔueniūt nature diuine. ipsa eni nec gignit nec gignit̄. nec spirat nec spirat̄. vt patuit ī pmo libro. qꝛ hmōi sunt actus psonales. sed assumere videtur eē actus psonalis. al's de facto nō posset competere soli filio.

3

P̄. p assumptionē fit ɔmunicatio ideomatū. qꝛ sm Aug. talis fuit illa susceptio que deū faceret hoiem ⁊ hoiem deum. sed natura diuina nō posset pdicari de assumpta creatura. nec econuerso.

Solutio Ad. 1

Ad pmū dicēdū ꝙ nō est simile. qꝛ psone repugnat assumi sed nature nec repugnat assumere nec assumi ḡ ⁊c.

Ad. 2.

Ad scđm dicēdū. ꝙ q̄uis actus psonalis pductiuus ad intra. vt ē generare ⁊ spirare non ɔueniat diuie nature vt agēti vel pducēti. sed solū vt rōni pducēdi siue vt pncipio pductiuo q̄. assumere tñ cū non sit actus pductiuus ad intra. igit̄ non repugnat diuine nature. Nā inq̄ȝtuʒ dicit actionē. sic cū sit cōis tribus psonis necio habemꝰ cōcedere ꝙ ɔueniat īmediate diuie nature sicut ⁊ ipsa creatio. Sed inq̄ȝtū dicit illiꝰ actōis termīatōʒ. sic de possibili vt dixi pōt īmediate ɔpetere diuine nature. de facto aūt ɔpetit ei mediāte psona filij. q̄ tñ mediatio nō tollit veritatē sniē q̄n vere natura hūana dicat̄ vnita diuine nature ⁊ ab ea assumpta. Et iđo ait Aug. ꝙ forma dei assūpsit formā serui. Et Greg. ait. Carnē diuinitas mediāte aīa suscepit.

Ad. 3.

Ad terciū dōm ꝙ sicut nō opꝫ ꝙ q̄cq̄d ē vnitū humane nature eiꝰ pdicationē recipiat ī abstracto sʒ solum ī ɔcreto. albedo eñ vere vnit̄ humane

nature ĩ homine albo. ⁊ tamẽ nec humanitas
est albedo nec ecōuerso. q̄uis homo sit albꝰ ⁊
ecōuerso. sic ĩ ꝓposito ⁊c. Si tñ vna istaꝝ de
beret ꝯcedi. tūc minꝰ a veritate esset extranea
ista ꝓpositio. deitas ē hō q̄ȝ ista. hūanitas est
deus. qꝛ ꝑsona filij ĩ qua ꝑ se ⁊ p̄mo facta ē p̄/
dicta vnio ē sua deitas nullo modo realr̃ ab
ea dr̃ns. ideo q̄uis nō locutiōe formali. tñ ꝑ
idētitatē put deitas ē idē qd̓ ꝑsona filij. posset
ista ꝯcedi. deitas est hō. sicut dicit frater Egi
dius. iij. sniaꝝ. dist. v. q. iiij. sed hō non ē sua
hūanitas. ideo nec locutōe formali. nec ꝑ idē
titatē dȝ ꝯcedi ista. hūanitas ē deus.

Articulus tercius.

Quātum ad terciū

articulū dico breuiter q̄ ĩ xp̄o ꝓprie loquēdo
nō est facta vnio ĩ natura. Quia si ĩ xp̄o esset
vnio ĩ natura. tūc ĩ xp̄o eēt vna natura. Sed
ꝯñs ē falsum et ꝯtra fidē. Quia si in xp̄o esset
vna natura. vel illa eēt tm̄modo diuīa. et tūc
xp̄s non esset homo. vel tm̄modo humana.
⁊ tūc non esset deus. quoꝝ oppositū ptȝ ĩ sym
bolo Athanasij. vbi dicit̃ de xp̄o. Perfectꝰ de/
us: ꝑfectus homo ex aīa rationali ⁊ humana
carne subsistēs. Nec potest dici q̄ vna natu
ra sit in christo ꝑ ꝯuersionē vnius nature ĩ al
terā. Quia ibidē dicit̃. Unus aūt nō ꝯuersi
one deitatis in carnē. sed assumptione huma
nitatis in deū. Nec ꝑ ꝯmixtionē. Quia dicit̃
ĩ. de generatiōe. Mixtio ē miscibiliū altera/
torū vnio. sed natura diuina mutari non po
test. iuxta illud. Ego deus ⁊ nō mutor. nec ꝑ
ꝯsequēs est miscibilis. nec alterabilis. Nec ꝑ
accumulationē. quia sola corꝑalia sic faciunt
vnū. Nec ꝑ informatiōȝ. qꝛ nec humana na
tura potest informare diuinā naturā. cū diuina natura sit purus actus ⁊ infinite ꝑfecti/
onis. ⁊ ꝑ ꝯñs a nulla alia natura ꝑfectibilis.
nec diuina pōt informare humanā. qꝛ om̄is
natura formalr̃ alicui inherēs. aliq̄ mō depen
det ab eo qd̓ informat. diuīa aūt natura est pe
nitus independēs. ⁊ ideo nō debȝ ꝯcedi q̄ in
Instantia — xp̄o sit vnio nature. Forte dicet̃ q̄ ratiōe ex
cessus infiniti quo diuīa natura excedit hūa
nā. hūana totaliter absorbet̃ a diuīa. ⁊ ꝑ ꝯñs
ꝯuertit̃ in eam. sicut si quis guttā vini proij/
cit in mare. ipsa immediate ꝯuertit̃ ĩ naturaȝ
Solutio — maris. Rn̄deo q̄ tales ꝯuersiones nō ꝯtin
gūt nisi ĩ his que ꝯmunicāt ĩ materia. et que
apta nata sunt se mutuo alterare. ⁊ sic nō est ĩ
ꝓposito. igit̃ instantia nō valet.

Quantūȝ ad quar

Articulus quartus.

tum articulū. quia aliqui quādoq̄ȝ vertūt in
dubiū. vtrum p̄dicta vnio sit creatura. quoꝝ
etiā aliqui dicūt q̄ vt dicit actionē. sic ē ĩ deo.
⁊ est idē quod diuina essentia. q̄uis vt dicit
relationē ipsorū vnitorū sit in creatura. ⁊ sit
quid creatū. ideo ponā duas ꝯclusiones.

Conclusio prima — Prima est q̄ vnio siue sumat̃ ꝓ actiōe qua
deus ⁊ homo vniunt̃. siue ꝓ relatiōe qua hu
iusmodi vnita ad inuicē referunt̃. semꝑ pre/
dicta vnio est in creatura. ⁊ est quid creatuȝ.
Nam nulla actio transiens est in agēte. sed 1
vnitio actio qua sancta trinitas vnit naturā
humanā verbo diuino est actio transiens. et
ideo nō est in deo. ⁊ ꝑ ꝯsequēs non poterit eē
deus. sed necessario erit creatura. Probo eti
am istam ꝯclusionē quo ad secundā partē. qꝛ
omnis relatio qua deus refert̃ ad creaturaȝ et
ecōuerso. est soluȝ s̄m rationē [illegible] deo. ⁊ in crea
tura ē realiter. vt ꝓbaui libro p̄mo distincti/
one. xxx. ergo p̄dicta vnio vt est quedaȝ rela/
tio qua deus ⁊ homo ad inuicē referunt̃. non
est in deo realiter sed soluȝ in creatura. P̄. 2
quicq̄d est temꝑale necessario est creatura. sȝ
vnio p̄dicta siue sumat̃ ꝓ ipsa actione dei trā/
seunte siue ꝓ ipa relatione necessario est quid
Instantia — temꝑale. ergo ⁊c. Sed forte dicet̃ q̄ vnio
est relatio equiparātie. ⁊ ꝑ ꝯsequēs equaliter
Solutio. — reꝑietur ĩ vtroq̄ȝ extremorū. Respōdeo q̄
nulla relatio equiparātie poterit esse inter de/
um ⁊ creaturaȝ. qꝛ talis relatio requirit extre/
morū mutuā ⁊ equalē dependentiā. deus au/
tem nō dependet ab aliqua creatura. Uñ si/
cut similitudo reꝑta inter duas creaturas est
relatio equiparātie. tamē vt est inter deū ⁊ cre
turam non ē equiparātie. q̄uiscūq̄ȝ homo ve
re dicat̃ ad similitudinē dei factus. vt patet ĩ
Geñ. sic eodeȝ modo est de vnione. q̄uis eni
vnio duarū creaturarū ⁊c. Secūda ꝯclu/
Secunda conclusio. — sio ē. q̄ p̄dicta vnio realiter differt ab assum/
ptione. Quia si nō. tūc quicq̄d esset alteri vni 1
tū esset ab eo assumptū. sed natura diuina est
vnita nature humane. ḡ esset assumpta. qd̓ ē
simpliciter falsuȝ. P̄. que sic se hn̄t q̄ vnū 2
naturaliter ē p̄us altero illa realiter differūt.
sed assūptio est naturaliter prior vnione. Est
eñ quasi via ĩ vnionē. ⁊ vnio ē q̄si terminus
assumptōis. ḡ ⁊c. P̄. assumēs quālibet as/ 3
sumat ad se. nūq̄ȝ tñ ex hoc dicit̃ assumptū. sȝ
omne vniēs ad se necessario dicit̃ vnitū: ḡ as/
sumptio non ē vnio. P̄. assumptio ex ꝑte 4

assumētis importat mere actionē. et ex pte assumpti passionē. sed vnio nō solū ex pte agentis importat actionē. ꝛ ex pte patiētis passionē. verumetiā importat verā relationē.

Instantia 1. Forte dicet ꝙ cū actionis nō sit actio. vt patet. v. phisicoꝝ. nec ad aliqd possit eē termin⁹ mot⁹ vel actōnis. vt pꝫ. vij. phicoꝝ. ergo siue vnio dicat actionē. siue relationē. ipsa nō poterit esse termin⁹ assūptōis. cui⁹ oppositū dictū ē i scda rōne isti⁹ ꝯclusiōis.

2. P. sepi⁹ dictū ē supi⁹ ꝙ assūptio terminata ē ad psonā vbi. ergo vnio nō erit termin⁹ assumptōis.

Solutio. Ad. 1. Rn̄. ad pmū ꝙ termin⁹ assumptōis nec ē ipsa vnio pcise. nec psona vbi pcise. sed implicat vtrūqꝫ. puta ē ipa psona vt vnita. ꝛ ideo nō dixi i illa scda rōne ꝙ vnio eēt termin⁹. sed dixi ꝙ eēt qsi termin⁹. qꝛ sm naturalē intelligentiā pus intelligitur humana natura assumpta a vbo. ꝛ postea intelligit vnita verbo.

Ad. 2. Et p hoc pꝫ ad scdm.

Per hoc etiā apparet ꝙ rō quorūdā nō cōcludit qua ipsi pbare nitunt ꝙ psona diuina nō possit esse termin⁹ diuine assumptiōis. eo ꝙ pexistat assumptioni. ergo ꝛc. Quia licet psona sm se pexistat assumptōi. tn̄ nō pexistit psona vt hūanitati vnita. Sicut ꝯuis locus sm se nō sit terminus motus. qꝛ termin⁹ acqrit p motū. locus autē sm se nō acquirit p motum. cū pexistat motui. tamē locus vt circūscribēs locatū. ꝛ vt ex sua circūscriptione resultat vbi vere pōt dici terminus motus. sic ꝛc.

Ad pncipale argumentum. Ad argumētū pncipale dicendū ꝙ maior nō ē vera. qꝛ vnū relatiue oppositoꝝ nec re nec intellectu pōt separi ab altero. ꝛ tn̄ differt ab eo. Itē ppria passio differt a suo subiecto. ꝛ tn̄ nō pōt separi ab eo. Itē posterius differt a priori. ꝛ tn̄ ꝛc.

Distinctio sexta.

X premissis

autē. Postqꝫ mgr determiauit d qbusdā q vniōꝫ hūane nature ꝛ diuie nature i psona vbi ꝯcomitant. hic ꝓsequit de his q hmōi vnionē ꝯsequūt. Et diuiditur i tres ptes. Nā pmo ptractat quedā q ꝯsequunt terminū ipsi⁹ vnionis. Scdo ꝓseqtur de his q ꝯsequūtur naturaꝛ vnitas mysterio ipsius incarnatōis. dist. viij. ibi. Post pdicta inquirēdꝫ. Circa pmū ē aduertēdū ꝙ mgr h inqrit qd itelligi debeat his locutiōibus. cū dicit. deus factus ē hō. fili⁹ dei factus ē fili⁹ hoīs. deus ē hō. hō est deus. ꝛ ꝯsilibus. Et circa h duo facit. Na de pdictis monet qstionē. Scdo circa materiaꝫ illi⁹ qōis recitat triplicē antiquoꝝ opinioneꝫ. Scda ibi. Aliqn̄ dicūt ꝛc. Et hec i duas Nā pmo recitat pdictas opiniōes. Scdo iuxta has tres opiniones assignat ad qōeꝫ tres dr̄ites rn̄siōes dist. vij. ibi. Scdꝫ pmā vo. Pria i tres. sm ꝙ tres sūt id dicte opiniōes. Scda ibi. Sūt aūt alij. Tercia ibi. Sūt etiā ꝛ alij. Quelibet istaꝝ triū ptiū diuidit i duas ptes. sm ꝙ primo ponit opiniōis recitatio. Scdo recitate opinionis ꝯfirmatio. Et ptes patēt. Seqtur illa ps. Scdm primā vo. q ē principiuꝫ vij. distinctōnis. in q mgr istoꝝ opinātiū ad questionē pdictā assignat distinctas rn̄siōes Et diuiditur i duas ptes. Nam pmo ponit vt dictū est triplicē rn̄sionē. Scdo inter pdictas opiniones ꝛ opinantiū respōsiones prudēti lectori ꝯmittit electionē. ibi. Satis diligēter ꝛc. Prima in tres. Nam pmo ad qstionē pdictā respōdet sm opinionē pmā. Secūdo iuxta scdam. Et tercio penes opinionē terciā. Scda ibi. In scda vo snia. Tercia ibi In hac ergo snia ꝛc. Et qlibet istaꝝ pt diuidi in tres ptes. sm ꝙ pmo ponit rn̄sio. Scdo ꝯ [illegible] sionē inducit obiectio. Tercio adducit obiectōis solutio. Et ptes patēt. Circa has distinctiones quero hāc questionē.

Trū i xpo sint duo supposita. Et videt ꝙ sic. Qꝛ i qcūqꝫ ē ver⁹ de⁹ ꝛ verus hō i illo sūt vere duo supposita. diuinū. s. ꝛ hūanū. sed xps ē ver⁹ de⁹ ꝛ ver⁹ hō Maior pꝫ. qꝛ sicut verus de⁹ vel dicit vel implicat suppositū diuinū. sic verus hō suppositū humanū. Minorē autē tenemus ex catholica fide. cū christus sit pfectus deus ꝛ pfectus hō ex anima ratōnali ꝛ humana carne subsistēs. Contra. distincta supposita sua rūpprietatū ideomata sibi mutuo nō cōicāt. sed ideomata xpo ꝯueniētia sm humanitatē pdicātur de deo. qꝛ dicit de⁹ passus ꝛ mortu⁹. ꝛ ecōuerso. ergo ꝛc. Hic qtuor sunt videda. Pmo vtꝝ suppositū ꝛ natura in creaturis realiter differāt. Scdo de eo qd queritur. Et h qꝫtū ad sextā distinctōꝫ Tercio vidēdū ē. vtꝝ hec ppō sit vera. deus factus est hō. Et qrto vtꝝ hec sit vera. deus est hō. Et h qꝫtū ad distinctionē septimā.

Articulus primus.

Quantū ad primū pmo pono hāc ꝯclusionē. ꝙ suppositū et natura i creaturis realr drnt. Scdo ostēdā p qd

differãt. Et tercio adducã oppositaꝝ opinio
Cõclusio prima nũ motiua. ꝛ ipsis rñdebo. Cõclõez pmã
pbo sic. Si i creaturis suppositũ ꝛ natura es/
1 sent idẽ realiter. a quocũqꝫ assumeret natura
ab eodẽ assumeret suppositũ. ꝯñs ẽ falsũ. vt
2 patebit i. ij. arti. P. si nõ differrẽt realr. tũc
natura i abstracto pdicaret de supposito. ꝯse/
quẽs ẽ falsum. ergo ꝛ añcedẽs. Cõseqntia patet.
qꝛ sicut ista ẽ vera. deus pater ẽ deitas ppter
idẽtitatẽ realẽ q ẽ diuine nature ad diuinũ sup
positũ. sic eadẽ rõe hec eẽt vera. hõ est hũani
3 tas. vel sortes ẽ hũanitas. P. i rebꝰ creatis
agẽs ꝛ illud qd ẽ sibi rõ agendi realiter drñt.
ergo ꝛ i rebꝰ creatis suppositũ ꝛ natura realr dif
ferũt. Cõsequẽtia pꝫ. qꝛ i rebꝰ creatis suppo/
sitũ ẽ agẽs. natura vero ẽ sibi ratõ agẽdi. Añce
dẽs pbo. qꝛ agẽs ẽ de genere cause efficientis.
rõ aũt agẽdi ẽ de genere cause formalis. effici
ens aũt ꝛ forma nõ coicidũt i idẽ numero. vt
patet. ij. phisicoꝝ. si em̃ coinciderẽt. tũc nõ es/
Secunda conclusio. sent qttuor genera cãꝝ. Scdo dico q suppositũ creatũ sic differt a natura. q tñ nõ iclu
dit in se rẽ aliquã intrinsece quã nõ includat
natura. sed tm̃modo modũ rei. puta modũ p
se essendi quẽ cõsequit ex hoc q ad eẽ sue actu
alis exñtie taliter ꝯiũgit q alteri supposito in
subsistẽdo nõ innitit. Quia taliter debemꝰ sup
positũ ponere eẽ ꝯstitutũ q ipm sit ens p se p
dicamenti sube. ꝛ tñ realiter differat a natura
cuiꝰ est suppositũ. sed hec oia saluamꝰ ponen
do suppositũ creatũ ꝯstitui p moduz essendi
p se sortitũ ex tali ꝯiũctiõe nature ad esse actu
alis existentie q ipsa natura alieno supposito
nõ innitat. ergo ꝛc. Maior pꝫ. qꝛ eoipso q om
ne creatũ suppositũ recipit p se pdicationẽ sb
stãtie. necesse ẽ q sit ens p se pdicamẽti sube.
ꝛ nõ ens p accidens. q aũt differat realr a sua
natura patet ex ꝯclusione pcedẽti. Minorez
pbo. qꝛ licet suppositũ eẽt ens p accidẽs si ad
deret rẽ aliquã pprie dictam sup naturã. quia
ex duobus exñtibꝰ i actu nõ fit vnũ p se. nec p
ꝯsequẽs tale compositũ esset res vnius speciei
tñ modus rei nec impedit pseitatẽ sue entitatis
nec trahit ipm extra ppriã suã spẽm. Pꝫ eti/
am scda ps minoris. quia res intrinsece mo/
dũ includẽs realiter differt a seipsa sũpta cuz
exclusione modi. sic materia extẽsa realiter dif
Gotfridꝰ ꝯ pmã cõclusionẽ. fert a seipsa nõ extẽsa. Sed ꝯtra pmã con
clusionẽ sunt qdã doctores q ponũt q suppo
situ creatũ nõ differt realr a natura. Q sicut
1 se hꝫ diffinitio nature ad diffinitionẽ suppo
siti. sic se hꝫ suppositũ ꝛ natura. sed diffinitio
nature hũane q ẽ aialitas rõnalitas. nõ dif
fert realiter a diffinitõe suppositi q ẽ aial rõ
nale. solũ em̃ differũt ille diffinitões sicut cõ/
cretũ ꝛ abstractũ. ergo nec suppositũ ꝛ natura dif
ferũt realr. P. si suppositũ differret realr a 2
natura hꝫ sibi ꝯpeteret p additionẽ alicuiꝰ rei
sup ipsaz naturã. hoc aũt additũ vel eẽt acci
dẽs vel modꝰ accidẽtis. vel eẽt ipm eẽ. Primũ
dari nõ põt. qꝛ tã accidẽs qꝫ modus acciden
tis sũt posteriora ipso supposito cũ recipiant
i eo. posteriꝰ aũt nõ ꝯstituit ipm pꝰus. sꝫ ipm
ꝯstitutũ psupponit. Nec põt dari scdm. qꝛ il
lud eẽ aut differt realiter a natura. ꝛ tũc sup/
positũ includẽs vtrũqꝫ nõ erit ens p se. sed so
lũ p accidẽs. qꝛ includeret duo. quoꝝ vtrũqꝫ
dicit actũ aut nõ differt a natura. ꝛ tũc simili
ter nõ faciet suppositũ differre a natura Et *Cõfirmat*
ꝯfirmat. qꝛ suppositũ cõe. puta hõ abstrahit
a tali esse. i sua em̃ diffinitõe nulla fit mentio
de ipso esse. Igit si suppositũ pticulare inclu/
deret tale eẽ. tũc suppositũ cõe nõ posset eẽntia
liter pdicari de supposito pticulari. qd falsuz
ẽ. hec em̃ ẽ eẽntialis pdicatio. sortes ẽ hõ. P. 3
si suppositũ vt suppositũ ẽ. sic drt a natura q
includit naturã ꝛ aliqd aliud a natura. tũc vel
suppositũ vt suppositũ ẽ pꝰus hꝫ naturã qꝫ il
lud aliud aut ecõuerso. Si pmo mõ. tũc pci
se p nihil aliud erit suppositũ qꝫ naturam.
Si scdo mõ tũc aliqd eẽt i supposito cuiꝰ na
tura nõ eẽt cã. qd ẽ falsũ. qꝛ materia cũ forma
sũt cã oim q fiũt i re ꝯposita ex materia ꝛ for
ma. vt pꝫ. i. phisicoꝝ. ergo ꝛc. P. qñcunqꝫ ali 4
quid hꝫ aliquã formã q ẽ eẽntialiter tale. illa
forma est sibi eẽntialiter idẽ. ppter hoc em̃ hõ
nõ est eẽntialiter albus. qꝛ albedo nõ ẽ homi
essentialiter idẽ. sꝫ suppositũ humanũ sic hꝫ
naturã humanã q est essentialiter hõ. ergo hũa
nitas erit eẽntialr idẽ supposito hũano. ergo ꝛc.
P. in his que sunt p se. idẽ est res. ꝛ quod 5
quid est rei. vt dicit. vij. metaph. sed in his q
sunt p se res dicit ipm suppositũ. qd quid est
dicit ipsa natura. ergo ꝛc. Et si dicit istis q si
natura ꝛ suppositũ nõ differrẽt. tũc natura in
abstracto pdicaret de supposito. ipsi rñdẽt q
hoc non sequit ppter duo. Primo qꝛ natura
ꝛ suppositũ differũt qꝫtũ ad modũ pdicãdi. s.
penes abstractũ ꝛ ꝯcretũ. ꝛ ideo vnũ de alio nõ
pdicat. Scdo qꝛ natura dicit vt potẽs p
ticipare esse. suppositũ vero actu participans.
Sed isti nec p pdictas rationes ꝯcludũt. *Cõtra gotfridum.*
nec p hmõi rñsiones euadũt. Igit ad pmũ
dicendũ q sumendo minorẽ vniformiter sub *Solutio.*
maiori. tunc minor ẽ falsa. pprie em̃ loquẽdo *Ad. 1.*
de supposito. tũc natura sumpta in concreto

nō optet q̄ sit suppositū. q2 xp̄s ē verus hō.
7 tñ nō h3 psonā humanā. suppositū em̄ vt
suppositū ē ī sua formali rōe ɔcernit pseitatē
eēndi. Sicut em̄ materia extēsa vt extensa est
nō potest intelligi sine quātitate. sic supposi/
tata vt suppositata est nō potest intelligi sine
se esse. Et ideo diffinitio suppositi ꝓprie di/
cti realiter differt a diffinitōne nature. sicut 7
Ad. 2. ipm̄ suppositū differt a natura Ad secūdū
dicendū q̄ intrinsece 7 de suo ꝓprio significa
to suppositū sup naturā addit modū p se eēn
di ſm actualē subsistentiā. ipm̄ aūt eē ac etiā
aliq̄s alias ꝓꝓetates accñtales q̄uis ī suo for
mali significato nō includat. tñ includit ea ī
suo ɔsignificato. licet em̄ suppositū nō dicat
naturā et eē cū talib9 accidētib9. dicit tñ natu
rā sub ipso eē 7 sub talib9 accidētib9. 7 ideo
lla neccio sunt d̄ cointellectu suppositi. lic3 nō
Egidius. sint de suo principali intellectu. Et forte ex
isto sensu mouet Egidi9 ī suo tractatu de ɔpo
sitōe angelo2. q. v. cū ait. q̄ si suppositū diffi
niret. aliq̄d intraret diffinitionē suppositi qd̄
nō intraret diffinitō3 nature. puta eē 7 ꝓprie
tates sine quib9 suppositū nō pōt itelligi. Et
paucis interpositis subdit. q̄ licet ista iam di
cta q̄ sunt extra naturā ponerēt ī diffinitione
suppositi. tamē suppositū ī suo significato nō
includeret illa. sed suppositū solū significaret
naturā cū quoda3 mō quē natura ɔseq̄tur ex
hoc q̄ ɔiūcta est ipsi esse 7 aliis ꝓprietatibus
hypostaticis sine quib9 ipsa natura actu non
existit Ad formā argumēti dōm q̄ licet na
tura 7 esse sint due res. natura tñ 7 p̄dict9 mo
dus ī natura derelict9 nō sunt due res sed vna
Ad ɔfir. tm̄. s. ipsa natura. aliter tamē se habēs. Ad
ɔfirmationē dicendū q̄ falso innitit' fūdamē
to. q2 semp genus abstrahit a dr̄ntia ɔstitu/
tiua speciei. puta animal a rōnali. nec vnq̄3 ta
lis dr̄ntia ponit' ī diffinitōne generis. 7 tñ ge
nus p̄dicat' eēntialiter de specie. puta anīal de
Nota hoīe. sic ī ꝓposito 7c̄. Est etiā aduertēdum
q̄ztū ad istud ꝓpositū. q̄ al'r et aliter respiciūt
ipm̄ eē natura sūpta ī abstracto. 7 natura sum
pta ī ɔcreto. quā isti appellāt suppositū cōe et
suppositū ꝓprie dictū. qd̄ isti appellāt suppo
situ pticulare. q2 natura abstracta vt abstra/
cta excludit ipm̄ esse ī suo formali significato.
q2 distinguit' ɔtra ipsum. natura ī ɔcreto nō
includit ipm̄ eē. q2 pōt intelligi sine eē actua/
li. nec excludit. q2 rōne ɔcretōis implicat sup
positū. vel h3 modū significādi ipsius suppo
siti. rōne cui9 nō repugnat sibi actual'r esse. q̄3
uis repugnet nature abstracte vt abstracta ē.

S3 ip̄3 suppositū pticulare puta suppositū
ꝓprie dictū ī formali suo significato includit
modū p̄dictū sortitū ab ipso eē. ī suo autē ɔsi/
gnificato includit ipm̄ eē. Ad ꝓpositū igr̄
dōm q̄ cū natura cū inclusiōe modi p̄dicti. 7
cū exclusione seu nō inclusione eiusde3 modi
nō dicat aliā 7 aliā rē. s3 dicat eādē rē alit' se ha
bentē. iō p inclusionē talis modi nō impedit'
eēntialis p̄dicatio sui generis et speciei de ipso
supposito. Ad terciū p3 p iā dicta. Ad Ad. 3. 7 4
q̄rtū dōm q̄ nō optet q̄ forma eēntialiter sit
idē illi qd̄ dicit' tale p eā eēntialit'. 7 hoc p mo
dū p̄dicatōis. puta q̄ ipsa forma p̄dicet' eēnti
aliter de illo. sed sufficit q̄ eēntialiter spect3 ad
ipm̄. vel p modū ptis eēntialis sicut aīa rati/
onalis qua hō dicit' eēntialiter rōnalis. vel p
modū eiusdē aliter se habētis sicut hūanitate
suppositū humanū dicit' eēntialiter hō Ad Ad. 5.
q̄ntū dōm q̄ Aristo. p ea q̄ sunt p se nō intel
ligit qualscūq3 subās. sed solū subās sepatas.
in quibus credidit esse nō differre ab eēntia.
7 p ɔsequēs in eis nō differre suppositū a na
tura. Hoc autē ego ſm doctrinā quā vtpluri
mū sequor pono in solo deo. Et ideo ī solo deo
dico idē omnino esse suppositū et naturā. in q̄
natura p̄dicat' de supposito et abstracte sum/
pta 7 ecōuerso. Et codēmodo respondēdū ē
ad dictū Auicē. qui in sua metaphica ait. q̄ ī
rebus immaterialib9 idē est quidditas et ha
bens quidditatē. Etiā euasiones quas p̄tē
dunt friuole esse vident'. Prima em̄ respō
sio nō valet. quia licet ꝓpter aliū 7 aliu3 mo/
dū p̄dicādi impedit' p̄dicatio formalis natu/
re de supposito. tñ ex hoc nō impedit' p̄dicatō
idētica seu p idētitatē. sicut patet ī diuinis.
7c̄. Nec rn̄sio scd̄a valet. q2 ī re extra q̄ñciū
q3 suppositū actu pticipat eē. etiā ipsa natura
actu pticipat eē. 7 q̄ñcūq3 natura ē ī potētia 7
potētia pticipat eē. necessario ipm̄ suppositū
potētia pticipat esse. quia ī re extra fieri nō po
test vt vnū isto2. s. suppositū vel natura sit ī
actu. 7 alte2 ī potētia. sed q̄ñcunq3 vnū est in
actu 7 alte2 est in actu. 7 q̄ñ vnū est in poten
tia 7 alte2. Cōtra scd̄am ɔclusiō3 vidētur Contra se
esse dicta multo2 docto2. aliter tamen 7 ali/ cūdā ɔclo
ter. Quia vnus isto2 ponit q̄ suppositū ī re/ nē Tho. 7
bus maīalib9 dicit signatā materiā 7 formā aliq̄.
cū accidētib9 q̄ a natura rei realiter dr̄nt. Qd̄
ꝓbāt p Dam̄. q̄ dicit q̄ suppositū ē natura cū
accidētib9. Itē Boeti9 dicit q̄ ī omi re cre/
ata est hoc 7 hoc. in deo aūt nō est hoc et hoc.
Itē Aug. dicit. q̄ in omī re cōposita aliud
ē habens 7 qd̄ habet. Sed suppositū ē habēs

⁊ natura habet. Et ex his videt̄ q̄ scd̄a cō-
clusio nō possit stare, p̄ ea p̄te qua dicit q̄ sup-
positū creatū nō includit intrinsece aliquaȝ
Cōtra thomā. rē quaȝ natura nō includat. Sed de h̄ me
breuiter expediēdo. dico q̄ ad istā opinioneȝ
tria sequunt̄ incōueniētia que doctor nr̄ assi-
gnat i q̄ōne p̄allegata. Primū ē q̄ suppositū
nō esset vnum p se. sed solum p accidēs. Se-
cūdū ē q̄ suppositū nō eēt se i aliq̄ p̄dicamē-
to. Terciū ē q̄ supiora p̄dicamēti sube nō p̄-
dicarēt̄ eēntial'r de supposit; eiusdē p̄dicamēti
Ad dictū dam̄. ⁊ Boe. dd̄ȝ. q̄ hm̄ōi auctes
⁊ q̄cūq; cetere ꝯsil'es his intelligēde sūt de ꝯsi-
gnificato suppositi. ⁊ nō de formali et p̄ncipa-
li significato. Auctas Aug. magis ē p̄ me
Gotfri. et ples aliȷ ꝯ Egidium. q̄ ꝯtra me. Arguunt insup aliȷ magis dire-
cte ꝯtra ꝯclusionē. et p̄bant q̄ suppositū non
pōt realiter differre a natura p solū modum.
1 Quia non pn̄t aliqua differre ab inuicē rati-
one nisi p aliam ⁊ aliā rationē. ergo non pn̄t
aliqua ab inuicē realiter differre nisi aliaȝ ⁊
aliā rem. Anc̄edēs pȝ. Cōsequētia etiā nota
est p locū a simili. q; sicut se habet dr̄ntia rō-
2 nis ad rōnem. sic dr̄ntia realis ad rem. P̄.
prius oportet naturā intelligi sub esse q̄ͣ intel-
ligat̄ talis modus. cum hm̄ōi modus causet̄
ex vnione nature ad esse ⁊ accidētia. sed natu-
ra nō potest intelligi sub esse nisi habeat rati-
onē suppositi in se subsistēns. ⁊ esse ac accidē-
tia sustentātis. si ergo esse et accidētia nō sunt
de ratione suppositi. multo minus ille mod⁹
qui est posterior eis erit de rōne suppositi. er-
3 go ⁊c̄. P̄. ꝯstitutū denominat̄ a suo forma-
li ꝯstitutiuo. ḡ si formale ꝯstitutiuū supposi-
ti creati eēt mod⁹. tūc sicut supposita diuina
dicunt̄ relatiua q; relatōne ꝯstituunt̄. sic oīa
supposita creata dicerēt̄ modalia. q; p modos
4 ꝯstituūt̄. P̄. iste mod⁹ aut ē omino nihil.
aut ē aliquid. Si omino nihil. tūc nulli⁹ dr̄n-
tie potent esse causa. maxime inter entia posi-
tiua. Si ē aliquid. aut ē idē q̄d natura. et tūc
nō faciet naturaȝ differre a seipsa. Si differt
a natura. aut dr̄t ab ea vt ens absolutū. ⁊ tūc
natura cū illo mō eēt realiter ꝯposita ex duo-
bus entibꝫ absolutis. q̄d tu negas. Aut respe-
ctiuū. ⁊ tūc om̄e creatū suppositū talē mo-
dū formaliter ꝯstitutū esset suppositūȝ relati-
5 uū ⁊ non absolutū. P̄. iste modus vel ē idē
quod natura. ⁊ tūc si natura supponitat̄ p mo-
duȝ: supponitat̄ p seipsaȝ. aut est alia res a na-
tura. ⁊ tunc suppositū ex his constitutuȝ erit
ens p accidēs. quorum consequentiū vtrūq;
negas. P̄. p illud supposita formaliter cō-
stituunt̄ p quod a se inuicē distinguūtur. sed
nō pn̄t ab inuicē distingui p modos solum.
ergo oportet hm̄oi distinctionē reduci i aliq̄
intrinseca p̄ncipia q̄ erūt entia nature supad-
7 Cōtra egidiū tria dicta de extēsione materie. dita. P̄. quia doctor noster sepius quo ad
istā materiā declarat se p exemplū supius reci-
tatum de extēsione materie. ⁊ quo ad hoc tria
ponit. Primo q̄ ille modus qui est extēsio
materie nō differt realiter a materia. Secū-
do q̄ talis modus facit materiā realiter differ-
re a seipsa. put nō habet talē modū. Tercio
q̄ talis extēsio materie realiter differt ab exten-
sione quātitat;. Cōtra p̄mū arguit̄ sic. Im- Cōtra primū.
possibile est q̄ illud q̄d causat̄ a posteriori sit
idē cū priori. sed iste modus causat̄ a quātita- 1
te que ē posterior ipsa materia. p̄supponit em̄
ipsam materiā cum subiectiue recipiat̄ in ma-
teria. ergo talis modus nō poterit esse idē cū
materia. P̄. illud quod est i potētia ad ali- 2
quid. ⁊ pōt stare cū opposito eius. hoc reali-
ter differt ab illo. sed materia nō extensa bipe-
dali extēsione vel tripedali seu quacunq; alia
est in potētia ad eam. ⁊ actualiter stat sub pri-
uatione sibi opposita. ḡ ⁊c̄. P̄. quādo aliq̄ 3
sunt idem realiter. vno illoꝝ corrupto corrū-
pit̄ ⁊ alterū. sed isti modi corrumpunt̄ ad cor-
ruptionē formaꝝ de quibꝫ causant̄ manēte sb̄-
iecto cui⁹ dicunt̄ modi incorrupto. ḡ nō sunt
realiter idē cum eo cui⁹ sunt modi. P̄. ꝯ se- Cōtra secundum.
cundū arguit̄ sic. Illud q̄d est idē alicui non 4
pōt esse cā distinctōis sui a seipso. q; sicut idē-
titas nō est distinctio. sic ⁊c̄. Sed s̄m te mo-
dus iste est idē realiter cum eo cuius est mo-
dus. ergo nō potest esse causa distinctōis sui
a seipso. ⁊ sic primū membrū contradicit secū-
do. P̄. si talis modus est idē materie: tunc 5
nō potest aliq̄d cōpetere materie mediāte tali
mō q̄d nō ꝯpetat materie s̄m se sumpte. ergo
si materia mediāte tali mō differt a seipsa. se-
quit̄ q̄ materia s̄m se sūpta differat a seipa q̄d
ē impossibile. Cōtra terciū arguit̄ sic. Si Cōtra tercium.
alia esset extensio materie ⁊ alia quantitatis.
cum trina siue corporea sit talis extensio. qua 6
ratione tales extensiones possent esse simul i
eodem loco. eadem ratione duo corpora pos-
sent esse simul. ⁊ p ꝯsequens infinita. vt patȝ
ex ꝯsequētia quā facit p̄hus. iiij. phisicoꝝ.
P̄. sicut i albificando p̄ter albedinē forma- 7
liter dantem esse album non oportet dare ali-
am albedinem. sic in extendēdo p̄ter extensio-
nē quātitatis formaliter materiā extēdēt; nō
oportet dare aliquaȝ aliam extensionem.
P̄. si extēsio materie esset alia ab extensione 8

quātitatis. tūc deus posset materiā extēsam separe ab extēsione quātitatis. quia deus potest quālibet rez absolutā separe a qualibet alia re absoluta realiter ab ea differēte. Falsitas aūt ꝯsequētis est nota. qꝛ videt̄ ꝯtradictionē implicare aliquid esse extēsuz sine quātitate. Deus em̄ nō potest supplere vicē cause formalis formaliter inherētis. ꝛ hoc ꝑpter suam ꝑfectionē. Iste sunt rōnes diuersoꝝ doctoꝝ q̄s ꝑnūc videre potui. Multas tamē rōnes dimisi factas ꝯtra istos modos. vel qꝛ nō sunt contra p̄sens ꝑpositum. vel quia magis respiciūt materiā corpis christi que est tractāda i quarto libro. ideo eas ad p̄sens nō adduxi.

Solutio. Ad.1. Ad primū de supposito ꝛ natura potest negari añcedens. quia sepius aliqua differunt ꝯceptibiliter siue ꝺm rationē. nō ꝑpter aliam ꝛ aliam rationē. sed qꝛ eadez ratio eis competit. alio tamē ꝛ alio modo. sicut patet in omi anologia vbi vna et eadem ratio ꝯuenit vni ꝑ prius ꝛ alteri ꝑ posterius. Itē eadem ē diffinitio homīs ꝛ huius homīs. vt dicit̄. i. elencoꝝ. ꝛ tamē planū est ꝙ illa eadem diffinitio alio ꝛ alio modo ꝯuenit homī ꝛ huic homini. quia homī ꝯuenit primo ꝛ ꝑ se. huic autem homī ex ꝯsequēti. quia ꝑ se loquēdo particulariū nec est diffinitio nec demōstratio. vt patet. i. posterioꝝ. Potest etiā negari consequētia. maxime q̄ñ aliqua differunt realiter nō sicut due res: sed sicut vna ꝛ eadez res aliter ꝛ aliter se habens. sicut est in ꝑposito. quia suppositū ꝛ natura dicūt vnam ꝛ eandē rem. alio tamē modo seu aliter se habentē. qꝛ natura ꝺm se sumpta dicit illam rem cū p̄cisione a modo ꝑ se existēdi. sed suppositū dicit eādem rem cū inclusione illius modi.

Ad.2. Ad secundū nego minorē. quia si natura nō esset pri⁹ sub esse q̄ꝫ haberet rationē suppositi. tunc verbū dei nō potuisset assumere naturā humanā nisi suppositū assumpsisset. Nā qđ nō est nō potest assumi. ideo illa natura prioritate naturali prius fuit sub esse q̄ꝫ assumeret̄.

Ad.3. Ad tertiū dicendū. ꝙ cum ille modus nō sit aliud a natura rei. ideo suppositū debet dici naturale seu substātiale. Nec etiā reputo inconueniēs ꝙ dicat̄ modale.

Ad.4. Ad quartū dicēdū ꝙ ille modus ē idē qđ natura. hoc ē nullā aliā rē dicit a re que ē natura. tñ rōne talis modi inclusi vere variat̄. ꝛ aliter se habet natura. quia cū inclusione isti⁹ modi sic natura habet ꝑ se eē: ꝙ nulli alteri innitit̄. sed cū exclusione tal' modi. vel natura non habet actualiter esse. puta natura rose vel alteri⁹ rei i pura potētia existētis. vel si habet actualiter esse saltem nō habet ꝑ se esse. sed alteri innitit̄. vt patet de humana natura in christo.

Ad.5. Ad quintū nego ꝑmā ꝯsequentiā. quia paternitas diuina idē ē qđ deitas. ꝛ tamē natura diuina sic supposit̄atur supposito patris cuz inclusione paternitatis ꝙ nō supposit̄at̄ ꝑ seipsam formaliter sed paternitate. sic in ꝑposito ꝛc. Et licet nō sit simile ꝑ omnia. sufficit tamē mihi ostēdere formā illius ꝯsequētie nō valere.

Ad.6. Ad sextum nego miorē. Uñ nō oportet distinctionē modoꝝ reducere in aliquā distinctionē reꝝ que sint intrinsece ꝛ formaliter incluse i ꝑ se significato suppositi vel nature. sed sufficit eam reducere i aliqua extrinseca q̄ sunt d̄ ꝯsignificato suppositi. puta in esse et ꝑprietates.

Ad.1. de extēsione materie. Ad primū de extēsione materie nego maiorē. qꝛ sicut nō repugnat posteriori q̄ñ possit afficere ꝛ informare ipm̄ prius. sic nō repugnat priori intrinsece affici a posteriori. ꝛ ꝑ ꝯsequens modū aliquē ab eo sortiri. quia si nihil intrinsece sortit̄. tūc nō magis materia afficeret̄ a forma qua informat̄. qꝫ lapis a lapide ei accumulat̄. Si autē ille modus sortitus eēt res alia a subiecto cui⁹ est modus. tūc etiā ipse talis modus ipm̄ subiectū informaret. ꝛ causaret aliū modū. ꝛ sic modi esset modus vsqꝫ i infinitū.

Ad.2. Ad secundū dicendū. ꝙ aliquid potest eē in potētia dupliciter. Uno modo in potētia receptiua. Alio modo in potētia modificatiua. que etiā posset dici potētia entitatiua. De ꝑma potētia ꝯcludit argumentū. non aūt de scđa. Quāuis em̄ materia sit i potētia receptiua respectu quātitatis a qua causat̄ extensio passiua. tamen respectu talis modi qui dicit̄ extēsio passiua materia nō est in potētia receptiua. quia vt dictū est tūc talis modus causaret alium modū. ꝛ sic in infinitū. sed magis respectu talis modi est in potētia modificatiua siue in potētia entitatiua que est i illo modo. materia em̄ cum illo modo nō est aliud q̄ꝫ materia vt est actu sub quantitate. Uñ eadem res isto modo potētie est in potentia ad seipsam ꝺm alium moduz essendi.

Ad.3. Ad tertiuz dicendū ꝙ q̄ꝫuis materia sit simplr̄ ingenerabilis ꝛ incorruptibilis. vt pꝫ. i. phisicoꝝ. tñ corrupto q̄cunqꝫ mō materie aliq̄ mō corrumpit̄ ipsa materia. qꝛ aliter se habebit ꝛ corrūpit̄ ꝺm talē modū.

Ad.4. Ad q̄rtū dđm ꝙ ipse modus ꝑprie loquēdo nō est cā distinctōis. sed ē ipsa res distincta ꝛ alr̄ se habēs vt modificata ꝛ nō modificata. sed illud a quo causat̄ talis modus hoc est causa illius distinctōis.

Ad.5. Ad q̄ntū nego ɔsequentiā. q᷑ licet ille mo/dus sit idē materie. tñ non est idē materie ꝑm se sumpte. sed vt stat sub quātitate. ⁊ ideo nō optet ꝙ omē illud ɔueniet materie ꝑm se sumpte qđ ɔuenit ei mediāte tali mō. sicut nō oportet ꝙ q̄cq̄d ɔuenit materie vt actu ē ɔiūcta q̄titati. ꝙ omē tale ɔueniat materie ꝑm se sūpte

Ad.6. Ad sextū dōm ꝙ necio hēmꝰ dicere extēsi/onē materie ee aliā ab extēsione quātitatꝭ. q̄a si nō. tūc ptes materie nō differret a ptibꝰ quā titatis. ⁊ p ɔñs vel idē eēt subiectū suippsius. vel ptes quātitatis nō eēnt i aliquo subiecto. Quāuis aūt extēsio materie sit alia ab extēsi/one quātitatis. est tñ p extēsionē quātitatꝭ seu p informationē quātitatis. ideo non occupat plꝰ de loco p illas duas extēsiones q̄ solam extēsionē quātitatis. Ad formā tñ rōis di cēdo nego ɔñam. q᷑ q̄ntitas p se ē extēsa. ma teria aūt nō est p se extēsa. sed p quātitatē sibi formaliter īherētē. ideo nō ē maior extēsio ma terie ⁊ quātitatis. q̄ sit sola extēsio quātitatis. Unū aūt corpus nō extēditur p alteꝝ. sed qđ libet extēditur sua ꝓpria quātitate. ideo ex du obus corpibus simul iūnctis resultat maior extēsio que īdiget maiori loco. q᷑ duo corpo/ra duas habent quātitates. et p ɔsequēs hñt duas p se extēsiones. Et ideo licꝫ extēsio quā titatis ⁊ extēsio materie sint i eodē loco. tñ ex tēsiones duoꝝ corpoꝝ naturaliter nō pñt esse

Ad.7. i eodem loco. Ad septimū dicendū ꝙ q̄ŭis nō deł alia albedo. datur tamē quidā mo dus derelictus i subiecto quod afficił ex īfor/matione albedis. omīa eñ que p informatōꝫ ɔiūguntur sibi mutuo cōicāt suos modos.

Ad.8. Ad octauū nego ɔñam. Ad ꝓbationē di cēdū ꝙ q̄uis materia sit res absoluta. tñ ma teria vt extēsa necessario ɔcernit respectuꝫ ad quātitatē extendētē. Et ideo materia vt est ex tēsa nequaq̄ ab ipsa quātitate pōt separi.

Articulus secundus. Quantuꝫ ad secun dū articulū breuiter dico ꝙ i xp̄o nō sunt plu

1 ra supposita realia. Q᷑ si aliqđ aliud supposi tū eēt i xp̄o p̄ter suppositū verbi. h̄ maxie esset

· humanū suppositū. sed h̄ non. ḡ nullū aliud Maior pꝫ. Minorē ꝓbo. q᷑ illud qđ ɔcreti ue ac etiā denoīatiue de altero p̄dicał h̄ suppo sitaliter ab ipso nō distinguił. Sꝫ ipsa hūa/na natura de ipso filio dei p̄dicał ɔcretiue. q᷑ filius dei vere dicił homo ⁊ denoīatiue. q᷑ ve re dicił humanatꝰ vel incarnatꝰ.

2 P̄. si i xp̄o eēnt plura supposita. hūanū s. ⁊ diuinū. tūc i xp̄o eēnt plures psone. Cōsequēs ē falsum. cū hoc fuerit error Nestoriꝫ. Cōsequētia patet. q᷑ cū psona sup suppositū nō addat nisi solū esse rōnale siue intellectuale. ideo siue i diuīa natura q̄ est intellectualis. siue i hūana q̄ ē rō nalꝭ ponał suppositū necio sequił tale supposi tū eē psonā. P̄. de rōe suppositi est p se subsi 3

stere. sed hūana natura innitił subsistētie di/ uinitatis bi. ⁊ nō subsistit p se. vt etiā supius declaratū ē. ḡ ⁊c. Sed ɔtra istā veritatē videł esse p̄/ Opi. 3ᵃ

ma opinio inter illas tres opiniōes quas ma gister recitat in lr̄a circa istam materiaꝫ. Po nit eñ illa opinio in christo esse duo supposi ta. Et ad hoc pōtat moueri his motiuis. Q᷑ illud qđ vere est i aliqua specie subē. hoc vere est aliqđ suppositū illiꝰ spēi. sed xp̄s habēs i se veꝝ suppositū diuinū ē vere i specie humana ꝑm hūanitatē. ḡ cū supposito dīno hꝫ veruꝫ suppositū hūanū. P̄. si nō sepał a re illđ qđ 2

ē sibi minꝰ ꝓpriū. nec sepabił ab ea illud qđ ē sibi magꝭ ꝓpriū. sed esse indiuiduū minus ꝓ prie ɔuenit subē q̄ esse suppositū. q᷑ eē īdiui/duū ɔuenit sibi ⁊ alijs p̄dicamētꝭ. sꝫ eē suppo situ ɔuenit solū subē. cū igił esse indiuiduuꝫ nō sit sepatum ab humanitate xp̄i. ḡ nec esse suppositū. P̄. homo est nomē suppositi. sꝫ 3

xp̄s ē verus homo. ḡ ⁊c. P̄. si verbū dimit 4

teret naturā assumptā. ⁊ p solam vniuersaleꝫ influentiā ɔseruaret eam in esse. ille homo di/missus sibiip̄si esset verū humanū suppositū. ergo ⁊ nūc est veꝝ humanū suppositū. Cōse/quētia patet. q᷑ sola sepatio cū sit q̄d priuati uuꝫ: nō largił alicui suppositalē pfectionē.

P̄. suppositū dicił q̄i sub alio positū. sꝫ de/ 5

us nulli creature substernił seu supponitur. ḡ hūana natura habebit sibi substratū sui gene ris suppositū. Sed p̄ter alios defectꝰ q̄ ex Cōtra opi nionē.

ista opinione sequūł ipsa sibiip̄si manifeste ɔ dicit. q᷑ sicut hic pꝫ i lr̄a. cū hoc ꝙ videtur in xp̄o ponere duo supposita. ponūt vnā psonā solā in dn̄o iesu christo. cum eñ psona sit ɔse quēs necessariū ad p se esse seu suppositale eē in rōnali seu intellectuali natura. igił ponere plura supposita ⁊ negare plꝭs psonas i p̄dic tis naturis ē ponere an̄cedēs ⁊ negare ɔñs. ⁊ p ɔñs ɔdictoria implicare. Ad p̄mū igł Solutio.

dicēdū ꝙ maior nō ē vera nisi illa subā sit si/ Ad.1.

biip̄si derelicta penes cursū naturalē. sꝫ natura hūana i xp̄o nō ē sibiip̄si derelicta Ad.ij. di Ad.2.

cēdū ꝙ maior nō ē vera. q᷑ ꝑm istā viā eē aīal magis eēt sepabile ab hoīe q̄ esse bipedē. Un̄ si illud qđ ē magis ꝓpriū psupponit neccario illud qđ est minus ꝓpriū. ⁊ habet se modū

additōis ad ipsum. tunc illud qđ est minus ꝓprium est minus separabile ꝙ̄ illud quod dicit̄ magis ꝓprium. Sed esse indiuiduale est ſm naturā prius eē suppositali. indiuiduum em̄ est res que ē vna numero. sup hoc autē addit suppositū ꝑ se esse. ideo magis ē separabile a re esse suppositale ꝙ̄ esse indiuiduale.

Ad. 3. Ad terciū dicendū ꝙ hō vt nō existit ꝑ se sic est nomē nature ⁊ nō suppositi. nisi velim⁹ nomē suppositi extendere ad suppositū locutionis. vel ad suppositū ratiōe ꝯcretiōis implicatuꝫ. sic em̄ hoc nomē homo ī christo significat suppositū verbi.

Ad. 4. Ad quartū dicēduꝫ ꝙ licet ꝑ hm̄oi sepationeꝫ nō daret̄ aliud esse ab eo quod nūc habet. ꝯsequeret̄ tamē ꝑ illaꝫ sepationē modū eēndi ratiōe cuius veraꝫ haberet rōem suppositi quā an̄ nō habebat. Sicut em̄ ex sola sepatione ptis a toto ꝯtingit ꝙ aliquid est suppositꝫ ꝑ se subsistēs qđ an̄ nō fuit suppositū. quia erat suo toti īsistēs. sic ⁊c̄.

Ad. 5. Ad quintū dicēdum ꝙ verbū dei sic sustētat naturā humanā ꝙ tamē nō largit̄ sibi intrinsece eē suppositale. ⁊ ideo sic sustētat ꝙ ꝓprie loquēdo sibi nō supponit̄.

Dist. vij. Articulus tercius

Quātum ad terciū

articulū dicēdum ꝙ ſm catholicaꝫ fidē oportet nos ꝯcedere hāc ꝓpositōem esse verā. qua
1 dicit̄. Deus factus ē homo. Quia de filio dei dn̄o nostro iesu xp̄o qui est verus deus dicit̄ ī symbolo. Et incarnat⁹ est de spūsancto. ex ma-
2 ria virgine. ⁊ homo factus ē. Ꝓ. Joh. i. dicit̄. Uerbū caro factū est. qđ ſm Aug. sic dꝫ
3 intelligi. quia verbū homo factū est. Ꝓ. dicit Aug. Talis erat illa susceptio que deum faceret hominē ⁊ hominē deū.

Instantia 1 Sed ꝯtra illud potest instari sic. A quocūqꝫ vere negat̄ supius. de eo nō potest vere affirmari infer⁹. eo ꝙ ad destructionē ꝯsequētis necessario seqtur destructio an̄cedentis. Sed moueri seu mutari quod est supius ad fieri vere negatur de deo tam a theologis ꝙ̄ a phis. igit̄ impossibile esse videt̄ fieri vel factū esse vere affirma-
2 ri de deo. Ꝓ. omne quod fit necessario ē subiectū alicuius factōis. ⁊ ꝑ ꝯsequēs passionis. sed deus nullius passionis pōt esse subiectū.
3 Ꝓ. oē qđ fit aliquo mō pficit̄ termio forma li ipsius factōis. Sed deus cuꝫ sit ab eterno summe pfectus nō pōt aliqua pfectione d̄ no-
4 uo pfici. Ꝓ. deus nō est factus. ergo de⁹ nō est factus hō. An̄cedēs ptꝫ ī symbolo Athanasij. vbi esse factū negat̄ a qualibet diuīa persona. Cōsequētia ptꝫ ꝑ locū a supiori ad inferius negatiue. Ꝓ. vl' de⁹ eēt termin⁹ illi⁹ facti- 5
onis vel subiectū. Nō termin⁹. qꝛ termin⁹ factōis nō p̄existit factōi. sꝫ acquirit̄ ꝑ eā. Nec subiectū. qꝛ tūc realiter mutaret̄.

Solutō materie. Sed est hic aduertēdū ꝓpter solutōeꝫ istoꝝ ꝙ h̄ ṗncipiū fact⁹. vel refert̄ ad totā ꝓpositōeꝫ. ⁊ sic pdicta ꝓpositio ē vera. qꝛ est sensus. deus factus est homo. i. factū est ꝙ deus sit hō. Uel refert̄ ad subiectū ꝓpōis absolute. ⁊ tūc ē locutō falsa. qꝛ ī deo nullo mō ſm se p̄t eē factio passiua.

Ad. 1. Ad p̄mū pꝫ ꝑ iā dicta. Uel dōm ꝙ ī hoc dn̄t fieri ⁊ mutari. qꝛ mutari ponit significatū suū magis ex pte termi a q̄. sed fieri magis ex pte termi ad quē. Un̄ mutari vl' moueri ꝓprie dicit̄ de subiecto ipsius mot⁹. sed fieri d̄r de termio mot⁹. igit̄ mutari nō pōt dici d̄ deo. qꝛ poneret suū significatū ī deo. sed fieri p̄t dici de deo. qꝛ nō ponit suū significatū ī deo. sed in termio dn̄te a deo.

Ad. 2. Ad scd̄m dicēdū ꝙ maioꝛ nō ē vera si tali modo fit ꝙ factio refert̄ ad
Ad. 3. ꝓpōem ⁊ nō ad subiectū. Ad terciū dōm
Ad. 4. eodē mō. Ad q̄rtū nego ꝯn̄aꝫ. qꝛ sicut nō seq̄tur. ethiops nō ē simpl'r alb⁹. ꝑ non ē ſm dentes alb⁹. sic in ꝓposito ⁊c̄.

Instantia Forte dicet̄ ꝙ fieri subaꝫ ē fieri simpl'r. vt pꝫ. v. phic. Sꝫ fieri hoīem ē fieri subam. ꝑ ī pdicta ratione nō negat̄ factio ſm quid ad negatōꝫ factōis simpl'r. sꝫ poti⁹ factio simpl'r ad negatōꝫ factiōis simpl'r.

Solutio. Rn̄deo ꝙ ꝙ̄uis fieri hoīem ꝑ se existentē sit factio simpl'r. tn̄ fieri hoīeꝫ ī supposito p̄existēte vbi modū habet accidētis est fieri ſm q̄d. ⁊ sic ē ī ꝓposito.

Ad. 5. Ad q̄ntuꝫ dōm. ꝙ ꝓprie loquēdo nec de⁹ ē subiectū illi⁹ factōnis nec termin⁹. sꝫ ē extremū ad qđ termin⁹ illi⁹ factōis. puta hūanitas realē hꝫ habitudinē cū ꝑ se non existat. sed a deo assumat̄.

Articulus quartus

Quantum ad quar

tum articulū dicendū. ꝙ cum ſm fidem christus sit vnū suppositum duas habens naturas. quaꝝ vna est simplex. s. diuina. ⁊ alia cōposita puta hūana. ⁊ quia natura simplex predicat̄ de supposito abstracte ⁊ ꝯcrete. ꝯposita ꝯcrete ꝙ̄uis nō abstracte. hinc ē ꝙ suppositū filij dei ē deus ⁊ deitas. ⁊ est homo ꝙ̄uis non humanitas. Jstud etiam ꝑ expositoriū syllogismū coniungit̄. Nam hic christus ē hic homo. sumēdo hominē ꝓ indiuidua humana natura cū implicatione suppositi diuini rōe ꝯcretionis. de q̄ ait Dama. ꝙ filius dei humanā naturā assumpsit ī athamo. ⁊ hic xp̄us est

hic deus. sumēdo deū p hoc supposito filij dei ergo hic deus est hic homo. Sed contra hoc
Instantia potest argui sic. Maior est vnio triū psonaȝ in vna diuina natura q̄ duaȝ naturaȝ i vna
1 psona christi. sed nō obstante prima vnione ista nō est vera. pater est filius. ergo nō obstā
2 te secūda ista nō est vera deus est homo. P. fm phm. i. topicoȝ. omne p̄dicatū vel est eēn tiale nō ɔuertibile vt genus. vel essentiale cō uertibile vt diffinitio. vel accidentale nō con uertibile vt accidēs ɔmune. vel accidētale cō uertibile vt ꝓprium. Sed neutro istoȝ mo doȝ hō potest p̄dicari de deo. ergo nullo mō
3 predicat̄ de deo. P. omne quod p̄dicat̄ de al tero. aut p̄dicat̄ de eo p se aut p accidens. sed hō non predicat̄ p se de deo. q2 omne p̄dicatū p se est de omni i q̄uis non ecōuerso. vt patet i. posterioꝝ. Sed homo nec predicat̄ de deo semp nec d̄ omni habente deitatē. nā pater nō ē homo. ⁊ filius quādoq3 nō fuit homo. nec
4 p accidens cū homo sit vera substātia. P. omne qđ p̄dicat̄ de deo. aut est p̄dicatū essen tiale. aut relatiuū. sed homo vt dicit̄ d̄ deo nō est p̄dicatum eēntiale. q2 tunc esset ɔmune tri bus psonis. nec relatiuū. vt de se patet. ergo ⁊c.
5 P. omne p̄dicatū aut est p eēntiam. vt ho mo ē animal. aut p inherentiā. vt homo ē al bus. aut p causā. vt dies est latio solis sup ter
6 rā. sed nullū tale est ibi. ergo ⁊c. P. nihil cō mune vniuocū p̄dicatur de deo et creaturis. sed hoc nomen homo vniuoce p̄dicat̄ de ho
Solutio. mine in xp̄o ⁊ i ceteris homib9. ergo ⁊c. Ad p̄
Ad. 1. mū dicendū q̄ que vni et eidē sunt eadē inter se sunt eadē. vt patet. i. prioꝝ. et hoc ē intelli gendū fm q̄ sunt idē in tercio. ⁊ ideo q2 pater ⁊ filius sunt idē i natura ⁊ nō in psona. igitur q̄tum ad omnia nomia naturā exprimentia de se mutuo pn̄t predicari. hic autē ecōuerso. quia deus ⁊ homo sunt vnū in psona ⁊ non i natura. ideo fm omnia nomia psonā impli cantia homo christus p̄dicatur de deo ⁊ ecō uerso. non autē fm nomia nudam naturā ex
Ad. 2. primētia. Ad scđm dicendū q̄ est p̄dicatū eēntiale nō cōuertibile. est eñ essentiale. quia ibi predicat̄ natura substātialis de supposito i quo sustētatur. Sed nō ē p̄dicatū ɔuertibi le cū subiecto. immo habent se sicut excedens ⁊ excessum ratione modi accidētalis quē hn̄t eo q̄ humanitas que ɔcrete sumpta de diui no supposito sic p̄dicatur q̄ tn̄ ipsuȝ nō con stituit sed p̄supponit ɔstitutū. ⁊ ideo sicut cū dicit̄ homo est albus. p̄dicatū ⁊ subiectū mu
Ad. 3. tuo se excedūt. sic ⁊c. Ad terciū dicendū q̄ homo christus p se p̄dicatur de deo. habet ta mē aliqualē similitudinē cū p̄dicatis acciden talibus. vt patuit ex iā dictis. Ad quartū Ad. 4.
dicendū q̄ est p̄dicatū essentiale. sed quia nō dicit̄ essentiale ab essentia diuina. sed ab hu mana. ideo nō p̄dicatur de omnibus supposi tis quibus cōuenit diuina essentia. sed soluȝ de illo q̄ assumpsit essentiā humanā. For Instantia
te dicetur q̄ omnis p̄dicatio affirmatiua in re mota materia [illegible] necessitate ē falsa. nec p conse quēs essentialis. q2 eēntialis p̄dicatio de neces sitate est vera. sed cū dicit̄. deus ē homo. non solū est in materia remota: verumetiā remo tissima. ergo ⁊c. Respōdeo q̄ q̄uis quo ad Solutio.
ceteros homies p̄dicta ꝓpositio sit i materia remota. nō tamē de homie xp̄o. qui dicit̄ hō ratōne assumpte humane nature i vnitatē di uine psone. Ad quintū dicendū q̄ est p es Ad. 5.
sentiā. nō q̄ essentia diuina sit essentia huma na. sed q2 idē suppositū diuinuȝ habet vtrāq3 essentiam. diuinā sc3 et humanā. aliquid ta mē habet de mō accidētali. eo q̄ humane na ture assumptio a diuino supposito facta sit i tempe. ⁊ aduenerit enti cōpleto. Ad sextū Ad. 6.
dicendū q̄ licet deo in eo q̄ deus non cōueni at aliquod p̄dicatū simpliciter vniuoce cū cre aturis. tamē rōne assumpte nature multa p̄ dicata pn̄t vniuoce dici de deo ⁊ creaturis.
Ad argumētū p̄ncipale dicendū q̄ maior nō est vera nisi ille verus homo p se subsistat ⁊ nulli alteri supposito innitat̄. Ad ꝓbati onē dicendū q̄ hoc nomē hō in dn̄o ihū xp̄o nō implicat humanū suppositū sed diuinū suppositū a quo sustētat̄. Ad p̄nci pale argu mentum.

Distinctio octaua.

Ost predicta ⁊c. Postq̄ magister tractauit quasdā difficultates que ortū videntur habere ex sup̄dicta vnione. vel saltē ex termino vnionis. nūc tractat de quibusdā predicatis cōuenientibus ipsis naturis vni tis. Et diuidit̄ in duas ptes. Nam p̄mo ma nifestat aliqua ɔuenientia diuine nature ex vnione ad humanā. Secundo declarat alia humane nature ɔuenientia p vnioneȝ ad di uinā. distinctōe. ix. ibi. Preterea inuestigari Prima i duas. Naȝ p̄mo magister inquirit vtrū natura diuina debeat dici nata de virgi ne. Secundo vtruȝ christus debeat dici bis natus. duplici scilic3 generatione. ibi Queri

etiā solet. Prima ī tres. Quia pmo magister mouet qōem ꝛ assignat eius rnsionē. Scdo ꝯtra rnsionē adducit obiectionē. Et tercio obiectōis illius ponit solutionē. Scda ibi. Videt tn̄ posse. Tercia ibi. Sed si diligenter.

Sequit̄ illa ps. Quem etiā solet. Et diuidit̄ ī duas ptes. Nā pmo ponit pdictā inqsitionē. Scdo ex dictis sanctoꝝ subinfert verā rnsionem. ibi. Ad qd dici pōt. Hec ē snia istius distinctionis ī generali. circa quā querit̄ hāc questionē ī speciali.

Utrū ī xpo sint due filiatōnes. Et videt̄ q nō. Quia ppꝛietas psonalis nō multiplicat̄ nisi multiplicet̄ psona. sed filiatio ē ppꝛietas psonalis. ꝛ in xpo ē tm̄ vna psona. ḡ erit tm̄ vna filiatio. Contra. multiplicata cā necessario multiplicat̄ effectus. sed natiuitas ē cā filiatōis. ꝛ xpo conueniūt due natiuitates. puta eterna et tpalis. ḡ ꝛ due filiationes. Hic q̄ttuoꝛ sūt videda.

Primo vtꝝ ī xpo sint ponēde due natiuitates. Scdo vtꝝ due filiatōnes reales. Tercio vtꝝ xps sit duo filij. Et qrto vtꝝ natura hūana xpi debeat dici nata.

Articulus primus.

Quātuz ad primuz

dico q ī xpo debemus plures fateri natiuitates fm catholicā fidē. Quia n̄ minꝰ differūt actus mēsurati aliquibꝰ mēsuris q̄ differāt ipse mēsure. q2 nō ē minoꝛ distinctio ī pncipiatis q̄ in ipsis pncipijs. Sed mēsurata aliq̄ mō pñt dici pncipiata respectu suaꝝ mēsurarū. Sed natiuitas qua xps nascit̄ a deo patre fm diuinā naturā mēsurat̄ eternitate. ꝛ natiuitas q̄ natus ē a ꝟgine matre mensurata est tpe. igit̄ cū eternitas ꝛ tps differāt realiter. opter pdictas natiuitates differre real'r. P. natiuitas nō solū numerat̄ numeratōne illiꝰ qd nascit̄. sed etiā nūeratione ipsiꝰ modi nascēdi Jsta patz. q2 q̄uis idē hō nascat̄ ī vtero ꝛ ex vtero. tn̄ hmōi natiuitates duas eē dicimus. Sed xps q̄uis sit vnꝰ natus. tn̄ ē alius modus nascendi quo nascit̄ eternaliter a pr̄e. ꝛ q̄ nascebat̄ ī virginis vtero. et quo natꝰ ē ex vtero huic mūdo. igit̄ nō solū duas. verūetiam tres natiuitates realiter dn̄tes possumꝰ dice⁊ fuisse ī dn̄o iesu xpo. q2 nō minus ī xpo natiuitas ī vtero ponit numeꝝ cū natiuitate q̄ ē ex vtero. q̄ ī ceteris homibꝰ. Prius em̄ q̄ xps esset natꝰ ex vtero dixit angelꝰ dn̄i ad Joseph Noli timere accipe Mariā ꝯiugem tuā. qd em̄ ī ea natū est de spūsancto ē. P. de illo q̄ bis natus ē fateri debemus duas natiuitates Sed xps ē bis natus. iuxta qd dicit̄ ī symbolo. Deus ē ex substātia patris an̄ scl'a genitꝰ: ꝛ homo ex sub̄a matris ī scl'o natus. P. fm ordinationē romane eccl'ie qn̄cunq3 aliqs de nouo debet in epm ꝯsecrari. tūc inter cetera ab ipso sic querit̄. Credis ipm filiū dei verbū dei natū de spūsancto ex Maria ꝟgine duas habentē natiuitates. vnā ex pr̄e eternā. et alteraz ex matre tpalē deū veꝝ ꝛ hoiem veꝝ. Et ille respōdet assentio ꝛ p oia credo. Sed licet illud sit catholica veritas. pōt tn̄ instari ꝯ eaz pmo sic. Quādiu aliqs actus sine interruptione ꝯtinuat̄ tādiu nō multiplicat̄. Nā q̄diu aliqs ꝯtinue currit. licet nūc currat in foro. ꝛ postea currat ī choro. tn̄ totus ille actus vnꝰ dicitur. ꝛ ē vnus cursus. Sed filij dei generatio semp ꝯtinuat̄. q2 semp gignit̄ ꝛ semp genitus ē. vt sup declaratū ē in pmo libro. ḡ licet eternaliter genitꝰ sit a patre. ꝛ tpaliter a matre totū tn̄ dicet̄ vna natiuitas siue vna generatio. P. q̄ equoce dicunt̄ ad inuicē nō ꝯnumerant̄. homo em̄ viuꝰ ꝛ hō pictꝰ nō dicūtur duo homies. sed q̄cq̄d cōiter dicit̄ d' eterno ꝛ tpali dicit̄ equoce. plꝰ em̄ distāt eterna ꝛ tpalia q̄ celestia ꝛ inferioꝛa. de quibꝰ ait ꝯmentatoꝛ. q q̄cquid dicit̄ de eis equoce dicit̄. ḡ natiuitas eterna ꝛ natiuitas tpalis nō erunt due natiuitates. P. rōne illiꝰ qd aduenit alicui post ꝯpletū ꝛ pfectū esse non dz dici nasci illud cui aduenit. sed eē humanū aduenit ipsi dei filio post ꝯpletū ꝛ pfectū suū eē. ḡ ⁊c. P in xpo est tm̄ vnū esse. ḡ in xpo erit tm̄ vna generatio seu natiuitas. Cōsequētia patz. q2 eē ē terminꝰ generatiōis. sed actꝰ nō multiplicat̄ nisi multiplicet̄ terminꝰ. cū specificet̄ ex termino. Añcedēs pbat̄. q2 vnius rei vnicū est eē. sed xps ē vnus. vt pz ī symbolo. P. fm Damas. nasci cōuenit hypostasi seu supposito et nō nature. sed vt sup patuit ī xpo est tm̄ vnū suppositū. ḡ tm̄ vna natiuitas. Sed ista sophismata nō ꝯcludūt. Quia nō dicit̄ quis naturalis filius alicuꝰ nisi p natiuitatē p̄cesserit ab eo. Sed xps ab eterno fuit verꝰ filius dei. ꝛ ī tēpe verus filius virginis. ḡ ⁊c. Ad pmū igit̄ dicēduz q ex toto illo pcessu nō plꝰ ꝯcludit̄ nisi q generatio qua generat̄ eternaliter a pr̄e sit vna tm̄. ex hoc tn̄ nō ꝯcludit̄ q̄n tpalis sit alia ab eterna. Ad scdm dicēduz q iste due natiuitates nō sūt penitꝰ equoce sz anologice. Ad dictū ꝯmen. dico. q loqtur ibi large de equiuocis. fm q anologa q̄nq3 dicunt̄ equoca. Ad tercium dcm q maioꝛ

(Margin notes, left column: 1, 2, 3 at the numbered arguments. Right column margin: 4; Instantia; 1; 2; 3; 4; 5; Cōtra illa sophismata; Ad. 1.; Ad. 2.; Ad. 3.)

nō est vera si illud cui aduenit vere subsistat
in eo quod sibi aduenit. sed filius dei vere sub
sistit et totus subsistit in humana natura. iō
vere dicit natus accipiendo talem naturā. si
cut quia totus subsistit in diuina natura di/
Ad. 4. cit vere nat⁹ accipiēdo diuinā naturā. Ad
quartuz nego añcedēs. qꝛ in xp̄o est esse diuie
nature indifferēs totaliter a diuina natura. ⁊
est esse humane nature realiter differēs ab ea.
vt supius declaraui dist. 1. q. 1. arti. iij. Ad
ꝓbationē dicendū ꝙ vnius rei vnū est esse lo/
quēdo de esse ꝑ se subsistētie. Uel dicēdum
ꝙ licet vnius rei habentis vnā naturā vnicū
sit esse. tamē vnius rei habentis plures natu
Ad. 5. ras plura etiā sunt esse. Ad quintū dicen/
duz ꝙ q̄uis nasci ꝯueniat supposito. tñ ꝯue
nit ei ī ordine ad naturaz. vbi igit talis ordo
duplicat ꝑpter dualitatē naturaꝝ. necesse est
etiā duplicari natiuitatē. sic autē est in ꝓposi
to. ergo ⁊c̄.

Articulus secundus.

Quantuz ad secun

dū ꝑncipale p̄mo pono ꝯclusionē quaz ī hac
materia reputo veriorē. Scd̄o recitabo q̄run
dā magnoꝝ doctoꝝ oppositū opināciū moti
Cōclusio prima
ua. ⁊ ipsis rndebo. Quātū ad p̄mū dico ꝙ
due filiatōes reales ponēde sūt ī dño iesu xp̄o
1 Quia relatiua posita se ponūt ⁊ ꝑempta se ꝑi
mūt. sed ī ꝟgine mr̄e ex tp̄e ponit vere ⁊ realis
mr̄nitas. g̃ in eius filio ponit ex tp̄e vera ⁊ rea
lis filiatio p̄ter filiationē eternā. que nec poni
tur nec ꝑimit ad aliquid positū vel ꝑemptū
2 ī matre. P̄. relationes fundate ī fundamē
tis realiter distinctis ordinate ad termios [illegible]
aliter differētes ille realiter differūt. Sed fili
atio diuina ⁊ humana ī christo sunt hm̄oi. er
go ⁊c̄. Maior patet de se. Probo minorem.
Nā filiatio diuina fundat ī natura diuia ꝓ/
ut est ꝑ eternā generationē ꝯmunicata filio.
⁊ ordinat ad patrē. quia filius ꝑ ipsam refert
ad patrē. Filiatio autē humana fundat in na
tura humana prout est ꝑ tempalem natiuita
tem accepta. ⁊ ordinat ad matrez. qꝛ ꝑ ipsam
filius refert ad matrē. s. virginē Mariaz. er/
3 go ⁊c̄. P̄. si pater vel spūssanctus assūpsis/
sent carnez a virgine. ipsi filiatione reali alia
a filiatione eterna referrētur ad virginē. ergo
ꝓnūc filius dei ꝑpter acceptā carnem a virgi
ne alia relatione seu filiatione refert ad eam
p̄ter filiationē eternā. Añcedēs patet. ⁊ silr cō
sequētia. P̄. eternū ⁊ tp̄ale de ncc̄itate diffe
4 rūt realr. sz filiatio qua xp̄s refert ad patrē est
eterna. qua refert ad matrē est tp̄alis. ergo ⁊c̄.
P̄. multiplicata origie necessario multipli 5
cat relatio originis. Sed christus aliam ha
buit originē ſm naturam diuinā. ⁊ aliaz ſm
naturā humanā. ergo ⁊ aliā habuit ſm verā
qꝫ relationē seu filiationē. P̄. sicut creator 6
realiter differt a creatura. sic om̄e quod fūdat
imediate ī creatore realr̄ differt ab omni fun
dato in creatura. Ista patet. quia omne fun/
datū in creatore est ipse creator. ⁊ omne fūda
tum ī creatura est ipsa creatura. Sed filiatio
eterna fundat immediate ī diuia eēntia que
est ipse creator. filiatio aūt humana ī christo
fundat ī creatura. puta ī natura humana vt ē
ꝑ natiuitatē accepta. ergo ⁊c̄. Sed ꝯtra il
lud videnť esse due opiniones. Quaruz vna
directe ponit oppositū p̄dicte ꝯclusionis di
cēs. ꝙ ī christo est tm̄ vna filiatio realis. s. eter
[illegible] qua refertur ad patrē. tempalis autē filia/
tio qua refert ad matrē nō est in eo ſm rē. sed
solū ſm rationē. Quia vt dicūt immediatuz
fundamentū filiationis est ip̄m suppositū. sz
in christo est tm̄ vnū suppositū quod est eter
nū. ⁊ ꝑ ꝯsequēs nulla tempalis relatio sibi po
terit realiter aduenire. Maior patet. qꝛ filia/
tio est ꝓprietas ꝑsonalis. Nec valet si dicit ꝙ
fundat ī natura humana. quia destructo fun
damēto destruit relatio fundata in ipso. sz in
ter duo destructa fuit illa hūana natura. igit
inter duo christus nō fuisset filius virginis.
nec ꝑ ꝯsequens virgo fuisset mater xp̄i. Naz
destructo vno relatiuoꝝ destruitur ⁊ reliquū.
Et quia accidēs destructū nō redit idē nume
ro. seq̄tur ꝙ post resurrectionē xp̄us fuerit alia
filiatione filius. ⁊ virgo alia maternitate ma
ter. q̄ oīa falsa sunt. qꝛ xp̄s fuisset alius filius.
⁊ virgo fuisset alia mr̄. P̄. si ī xp̄o eēnt due 2
filiatōes reales. xp̄s esset duo filij. Cōsequēs
est falsum. Probat ꝯsequētia. qꝛ sicut impos
sibile est ī aliquo esse duas albedies nisi illud
sit duo alba. sic ⁊c̄. P̄. si filiatio realis tem/ 3
palis poneret in christo. hoc maxime eēt pro
tāto. quia realiter dicit filius virginis. sz hoc
nō oportet. qꝛ sicut deus realiter dicit dñs et
creator virginis ⁊ cuiuslibet alterius creature
⁊ tamē ꝑpter hoc nulla realis relatio ponitur
deo aduenire ex tempe. sic ⁊c̄. P̄. si christus 4
alia filiatione reali referretur ad patrē. et alia
ad matrē. tunc etiā quilibet alius homo du/
plici filiatione referret ad p̄rez ⁊ ad matrē. cō
sequēs est falsuz. g̃ ⁊ añcedēs. P̄. sicut vn⁹ 5
pater ꝑ eandē p̄rnitatē refertur ad plures fili
os. sic christus et quilibet alius filius ꝑ eādē

Opi. p̄ma Tho. ī scri pto. iij. di. viij. q. vlt. In. iij. pte summe. q. xxxv. ar. v. ⁊ ꝗ. iiij. q̄lꝫ bet. q. iij.

1

6 filiationē refertur ad patrē ⁊ ad matrē. ꝓ.
diuinū suppositū nulla relatione reali referṫ
ad creaturam. sed beata virgo est pura creatu
7 ra. ergo ⁊c. ꝓ. phus. v. metaph. dicit ꝙ in
tellectus nō dicitṫ relatiue ad sciente cū dicaṫ
relatiue ad scibile. q2 al's ɔtingeret idē bis di
8 ci ſm eandē rationē. sic in ꝓposito. ꝓ. due
proprietates eiusdē rōnis nō pñt simul esse i
eodē. sicut nec duo accidētia eiusdē speciei. ſ3
due filiatōes sūt ꝓprietates eiusdē rōis. ḡ ⁊c.
9 ꝓ. si semꝑ oporteret ponere diuersas reales
relatiōes in eo qđ referṫ ad diuersa real'r. tūc i
toto cōtinuo qđ realiter referṫ ad quālibet sui
partē ꝑ modum excedētis ad excessum. opor
teret ponere infinitas reales relationes. cum
10 infinitas habeat ptes. ergo ⁊c. ꝓ. omē ac
cidēs reale denominat subiectū i quo fundaṫ
ḡ natura humana diceretṫ filia. nā tale accidēs
nō posset esse subiectiue i ꝑsona vel natura di
Cōtra opi- uina. ergo esset in natura humana. Sed
nioē3 tho. ista opinio stare nō pōt. Nā ꝙuis nūꝗ ɔtin
gat ꝙ effectus realiter refertur ad causā. causa
tamen ecōuerso sola ratione refertur ad effe
ctum. nūꝗ tamē ɔtingit causa3 realiter refer
ri ad effectum. ꝗn effectus realiter referaṫ ad
causam. Cum igiṫ beata virgo in ratiōe cau
se generatiue realiter referaṫ ad christū. neces
sario habemus dicere christū nō solu3 ſm [illegible]
tionē. verumetiā ſm rem referri ad beatā vir
ginem. ⁊ ab ipsa tanꝗ verus filius reali filia
Solutio. tione dependere. Ad primū dicendū ꝙ illa
Ad.1. filiatio tempalis immediate fundaṫ in natu
ra humana ꝑ tempalem natiuitatē accepta.
nec fundaṫ i diuino supposito nisi prout hu
mana natura que est eius immediatū funda
mentū est assumpta in vnitatē diuini suppo
siti. Ad probationē dicendū ꝙ sicut ꝑ mor
tem vere corrupta fuit natura humana chri
sti. sic vere corrupta fuit p̄dicta filiatio. [illegible] vere
christus cessauit esse filius virginis. et virgo
mater eius. licet ſm humanu3 vsum loquēdi
adhuc in triduo ipse christus diceretṫ filiꝰ vir
ginis. et virgo mater eius. Istum em̄ vsum
loquēdi etiā seruamus respectu aliorū hoim
defunctorū. puta ꝙuis defuncti sint. tamē fi
lij nuncupanṫ. Nec tamen christus fuit ali
us filius post resurrectionē. nec ꝟgo alia ma
ter. quia virtute diuina eadē filiatio in resur
rectione fuit restaurata. sicut et eadem huma
na natura. ⁊ hoc potuit virtꝰ diuina. licet nul
Ad.2. la virtus limitata hoc efficere potuerit. Ad
secundū dicendū ꝙ filiatio nō denomīat fun
damentū immediatu3 quod est ipsa natura,

sed denominat subiectū seu suppositu3 subsi
stēs i tali natura siue sustentās tale3 naturā.
⁊ q2 vnū est suppositū in christo subsistēs in
duabus naturis. humana. s. ⁊ diuina. ideo ꝙ
uis in christo sint due reales filiatōes funda
te immediate i illis duabus naturis. christꝰ
tamē est vnus filius ⁊ nō duo ꝓpter vnitatē
suppositi denominati illis duabus filiationi
bus. Ad tercium dicendū ꝙ nō est simile Ad.3.
de creatore ⁊c. quia ꝑ hoc ꝙ deus ē creator vel
dn̄s non assumit in vnitatē sue ꝑsone aliquā
naturā mediante qua fundet realē relatione3
ad creaturā vel ad seruū. sicut est in proposi
to. Itē relatio creatoris ad creatura3. ⁊ domi
ad seruū trahitur ad modū relationis mensu
re ad mensuratū. relatio autē filij ad matrem
nō trahitur ad modū relationis mensure. q2
effectus seu filius vt filius nō potest dici mē
sura cause seu matris. Ad quartū dicēdū Ad.4.
ꝙ nō est simile de christo ⁊ đ quolibet alio ho
mine. quia alius homo accipit vnam natu
ram a patre ⁊ matre. sed christus accipit diui
nā naturā a patre. ⁊ humanā a matre. Ad Ad.5.
quintū patet ꝑ eandē solutionē. Ad sextū Ad.6.
dicendū ꝙ ꝙuis diuinū suppositū nō refera
tur relatione reali ad creaturā. ⁊ hoc vt diui
nū suppositū est. tamē vt assumpsit creaturā
mediante hmōi assumpta creatura realiter re
fertur ad creaturā de qua illa assumpta crea
tura est assumpta. s. ad virginem matre3.
Ad septimū est dicendu3 ꝙ nō est simile. Ad.7.
q2 intellectus mediāte vna sciētia fūdat vnū
respectū ꝑ compatione ad vnū scibile. Sed
in christo sunt due nature fundātes duos re
ales respectus ꝑ compatiō3 ad duo extrema
realiter distincta. Si tamē idē intellectꝰ cu3
hoc ꝙ habet scientiā de vno scibili puta de la
pide. etiā haberet scientiā de seipso siue de sci
ente. tūc referretṫ ad lapidē et ad scientē. sic est
in proposito ⁊c. Ad octauū dicendū ꝙ mi Ad.8.
nor est falsa loquēdo de ratione vniuoca. de q
oportet istos loqui. al's maior ess3 falsa. ꝙ au
tem minor in proposito sit falsa loquendo de
ratione vniuoca patet. q2 relatio diuina ⁊ hu
mana dato ꝙ ɔueniant i ratione anologa et
valde remota. in nulla tamen ratione vniuo
[illegible] poterunt cōuenire. cū vna sit creator et al
tera creatura. Etiā posset negari maior lo
quendo de accidētibus seu ꝓprietatibus re
latiuis. Idem ꝙuis ratione eiusdē funda
menti nō possint eidē inesse due tales ꝓprie
tates. ratione tamē duorū fundamentoꝝ pos
sunt. sic autē est in proposito. ideo ⁊c. Ad Ad.9.

nonū dicendū q̄ non est simile de toto respectu partiū. q2 idē totū ſm idē. hoc est ſm eandem naturā totalitatis ſue ⁊ eodē modo refertur ad quālibet ſui partē. Suppositū aūt diuinū ſm duas naturas ꝯmunicatas p duas distinctas origines referꝰ ad patrē ⁊ ad matrem. Cōcesso etiā toto syllogismo non reputo inconueniēs illud ad quod deducit. q2 sicut hmōi partes sunt in potētia ⁊ nō i actu sic ⁊ hmōi relationes. Et sicut non ē incōueniēs infinitas ptes in potentia esse in eodē. sic eodē modo dico de respectibus seu relationibus. Vñ non video quin eodē modo quo ponunꝰ infinita absoluta in eodē. possimus

Ad. 10. etiā ponere infinita respectiua. Ad decimū

Opi. scda patet per ea q̄ dicta sunt ad secundū. Alia ē opinio que dicit q̄ filiatio pōt dupliciter accipi. Uno mō vt relatio solū. ⁊ sic necesse ē q̄ in xp̄o pter filiationē qua referꝰ ad patrem sit alia filiatio qua referꝰ ad matrē. que ē eque realis sicut quecunq3 alia relatio in creaturis.

Alio mō accipiꝰ filiatio nō solū vt relatio sed vt ppꝛietas psonalis. sic in christo nō potest esse nisi vna filiatio. Primū probāt sic. Ubicūq3 producēs ⁊ productū incidūt i eundem ordinē ⁊ maxime in idē ſm spēm. si vnū referꝰ realiter ad alterū. ⁊ econuerso reliquū realiter refertur ad ipm. Sed christus ſm humanā naturā. ⁊ beata virgo incidunt in eundē ordinē nature. ergo si reali maternitate ꝟgo referꝰ ad filiū. s. christū. ecōuerso christus reali filiatione refertur ad matrē virginem.

Secundū probāt sic. Ubi est vnū suppositum solū ibi est solū vnū principium suppositi. Sed in christo nō est nisi vnū suppositū. ergo in christo nō potest esse nisi vna sola ppꝛietas psonalis huiꝰ suppositi ꝯstitutiua.

Sed illud dictū licet videaꝰ esse aliud a positione quā ad p̄sens teneo. tamē in re idē est. ideo nihil dico ꝯtra iam dictā distinctionem. nūq3 em̄ fuit intētio doctoris nr̄i nec cuiuslibet alterius ponētis duas reales filiationes i christo q̄ hmōi dualitas intelligaꝰ de filiatōe q̄ est psone filij ꝯstitutiua. q2 illa non ē tpalis sed eterna. sicut ⁊ ipsa psona p eā constituta. ergo ⁊c.

Articulus tercius.

Quātum ad terciū

articulū dico. q̄ q̄uis in christo sint due reales filiatōes. christus tamē non ē duo filij propter vnitatem suppositi quod ppꝛie dicitꝰ filius. Et ista est sn̄ia Augu. vt apparet in lr̄a huiꝰ dist. Dicit em̄. Nō dicimꝰ xp̄m duos filios. sed vnū eūdēq3 filiū. Forte dicet q̄ ter- Instantia minꝰ natiuitatis ē esse filiū. cū g̃ xp̄o ꝯueniāt due natiuitates. vt apparet i pmo ar. videꝰ q̄ sibi ꝯueniat duplex esse filiale. et p ꝯsequens erit duo filij. Respōdeo q̄ sicut duo actus Solutio. pn̄t terminari ad idē suppositū ſm aliā ⁊ aliam formā seu naturā. sic pōt idē suppositū hr̄e duplex eē filiale ſm duas filiatōnes sortitas p acceptionē duaꝝ naturarū. erit tn̄ idē filius ppter vnitatē suppositi qd̄ hoc nomine filius necessario implicaꝰ.

Articulus quartus.

Quantū ad quar

tū dico q̄ ppꝛie loquēdo nasci ꝯuenit supposito tanq3 illi qd̄ nasciꝰ. Sed nature ꝯuenit tanq3 illi quo aliqd nasciꝰ. Et istas duas ꝯcl'oes ratōne breuitatis sil' probo sic. Sicut se h3 generare ad generari. sic se h3 pncipiū generationis ad terminū generatōis. g̃ ꝯmutati sicut 1 se h3 generare ad pncipiū generatōis. sic se h3 generari ad terminū generatōis. S3 pncipium generatōis qd̄ generat ē ipm suppositū. q2 agere ē suppositoꝝ. vt p3. i. meth. ⁊ pncipium q̄ seu virtute cuiꝰ suppositū generat ē ipsa natura. g̃ terminꝰ generatōis tanq3 illud qd̄ generaꝰ ē ipm suppositum. natura aūt est illud q̄ suppositū terminat generatiōē. Et accipio sp hic generari ⁊ nasci pro eodē. q2 licet generari i plus se habeat q3 nasci. in viuētibus tamē sunt idē. P. sicut alicui ꝯuenit eē. sic cō- 2 uenit ei generari. q2 generatio est via in eē. s3 supposito ꝯuenit esse p se tanq3 ei qd̄ est. nature autē tanq3 ei quo suppositū est generaꝰ. g̃ suppositū tanq3 illud qd̄ generaꝰ q̄uis natura sit illud quo generaꝰ. P. natura diui- 3 na vt patuit i pmo libro nec gignit nec gignitur. licet sit illud quo suppositū pr̄is gignit. ⁊ suppositū filij gigniꝰ. g̃ a filij natura humana ppꝛie nec generat nec generaꝰ. licet sit illud q̄ generās generat. ⁊ genitū nasciꝰ. Ex Correlarium. his omnibus nolo ad p̄ns aliud nisi q̄ ppꝛie loquēdo natura hūana i xp̄o nō generaꝰ seu nasciꝰ. sed est illud q̄ filiꝰ dei tpaliter dicitꝰ natus. S3 hic solet instari pmo sic. Omē il- Instantia lud nasciꝰ qd̄ p natiuitatē i eē pducitꝰ. sed na- 1 tura humana i xp̄o p tpalem natiuitatē i esse producebaꝰ. ergo ⁊c. P. illud quod de spū- 2 sancto est productū in vtero ꝟginis. hoc est natū ex Maria ꝟgine ex vtero. s3 natura humana p spm̄sanctū est pducta i virgine. P. 3 xp̄usꝰ nō dicitꝰ natus de virgine nisi ſm illud

qđ a virgine accepit. sed nõ accepit a virgine nisi solã naturam humanã. cũ psona pfuerit ab eterno. ğ hũana natura xpi ppꝛie dicit nasci.

Solutio. Ad.1. Ad pmũ dõm ꝙ sicut natura p natiuitatẽ pducit. sic etiã nascit. sed ipsa ppꝛie nõ p ducit. sed ẽ illud quo alteꝝ. s. ipm suppositũ pducit. vt patet p Dam. li. iij. ca. xiiij. vbi ait Suppositũ agit ꝛ patit. forma aũt vel natura potest esse ratio agendi vel paciẽdi. Et eodẽ li. c. xxxiiij. Nõ est nat̃e nasci sed hypostaseos.

Ad.2. Ad scdm dõm ꝙ minoꝛ nõ ẽ vera ppꝛie loquẽdo. qꝛ spũssctũs pduxit psonaꝝ filij nõ simplr̃ ꝛ absolute. sed i maria ṽgine ẽm assumptionẽ humane nature.

Ad.3. Ad terciũ dicẽdũ ꝙ ꝙuis xps nõ dicat nat⁹ tpalr̃ nisi ẽm naturã hũanã quaꝫ accepit a ṽgine. ppter hͦ tñ natura nõ dicet nata. sed xps dicit nat⁹ ẽm naturã. ita ꝙ natura nõ ẽ illud qđ nascit. sed quo xps nascit. Sicut em̃ filius dei dicit hõ ppter assumptã humanitatẽ. ipsa tñ humanitas nõ est hõ. sed est illud ratione cui⁹ fili⁹ dei dicit homo. sic filius dei nascit rõne assũpte humane nature. natura tamẽ nõ nascitur

Ad argumẽtũ pncipale. Ad argumẽtũ principale dicẽdũ ꝙ ꝙuis filiatio nõ multiplicet i chꝛisto vt est psonal̃ ppꝛietas que est psone principiũ ꝯstitutiuũ. multiplicat̃ tamẽ vt est realis relatio. ꝛ vt filiatio est.

Distinctio nona ꝛ decima.

Preterea inuestigari opoꝛtet.

Postꝙ magister inquisiuit đ quibusdã que ex vi vnionis videbant̃ ꝯuenire diuie nature. hic tractat de quibusdã ꝙ ex supdicta vnione vident̃ ꝯuenire ipsi hũane nature. Et diuidit in duas ptes. Quia pmo inquirit đ eo qđ videtur ꝯuenire hũane nature ex eo ꝙ vnita est diuine nature ac diuino supposito. Scđo inqrit de quibusdaꝫ ꝙ vident̃ ꝯuenire ipsi xpo ex eo ꝙ claudit humanã naturã in seipso. distinctione. x. Solet etiã a quibusdã inqri. Prima in duas. Quia pmo de adoratiõe assumpte humanitatis mouet qõnem. Scđo subdit variã r̃nsionẽ. ibi. Ideo quibusdã videt. Et hec in duas. Nã pmo respõdet ẽm quorundã opinionẽ q̃ nõ videt esse tenenda. Secũdo respõdet ẽm aliã opinionẽ que videtur esse veridica. ibi. Alijs autẽ placet. Et hec in duas. Quia pmo recitat illã opinionẽ. Secũdo p opiniõe adducit probationẽ. ibi. De hoc Johãnes ita ait. Tũc sequit̃ illa pars Solet etiã a q̃busdã iquiri ꝛc. que ẽ pncipium. x. distin. In qua magister ꝛc. Et diuidit̃ in duas ptes. eo ꝙ talia que vident̃ xpo ꝯuenire rõne humane nature duplicia vident̃ eẽ i genere. quedã. s. spectãtia ad dignitatẽ. quedã spectãtia ad indignitatẽ. Primo igit̃ inqrit mgr̃ de his que spectãt ad dignitatẽ. Secũdo de talibus ꝙ spectãt ad indignitatẽ. distin. xi. ibi. Solet etiaꝫ queri. Prima ps adhuc est p̃ntis lectionis. Et diuidit̃ in tres ptes ẽm ꝙ spectantia ad dignitatẽ triptita esse vident̃. Quia quedã respiciunt naturã. quedã gratiã. ꝛ quedã gloꝛiã. Personã em̃ eẽ spectat ad dignitatẽ nature. adoptatũ esse ad dignitatẽ gratie. sed pdestinatũ esse respicit ppꝛie dignitatẽ gloꝛie. Primo ergo magister inquirit de psonalitate. Scđo de adoptione. Tercio de pdestinatione. Scđa ibi. Si ṽo querit̃. Tercia ibi. Deinde si querit̃. Prima i quattuoꝛ. Quia pmo arguẽdo ad vnã ptem mouet questionẽ. Scđo ad motã questionẽ assignat quoꝛundã r̃nsionẽ. Et tercio ponit pncipalis argumẽti solutionẽ. Et qrto ꝯtra r̃nsionẽ iducit obiectionẽ. Scđa ibi. Propt hec incõueniẽtia. Tercia ibi. Illud tamẽ ꝛc. Quarta ibi. Sꝫ adhuc alr̃. Et hec i duas. Nã pmo ponit̃ obiectõ. Scđo obiectõis solutio. ibi. Ad qđ dici põt. Sequit̃ illa ps Si ṽo qrit̃. Et diuidit̃ i tres ptes. Nã pmo querit vtꝝ xps sit filius adoptiuus. ꝛ respondet negãdo ipm esse filiũ adoptiuũ. Secũdo obijcit i ꝯtrariũ. Tercio soluẽdo tollit obiectuꝫ. Scđa ibi. Sed ad hoc opponit̃. Tercia ibi Ad qđ dici põt. Et hec ẽ s̃nia istaꝝ duaꝝ distinctionuꝫ in generali. Circa quas quero hãc questionẽ.

Vtrũ xps ẽm ꝙ hõ sit adorãdus adoratione latrie. Et videt̃ ꝙ nõ. Quia reuerẽtia ꝙ soli deo ẽ debita nõ dꝫ exhiberi xpo ẽm ꝙ hõ. latria ẽ hmõi. ğ ꝛc. Maioꝛ patet. qꝛ dictio exclusiua addita alicui termino excludit omne illud ab eo qđ realit̃ differt ab eo. vt patet. i. phisicoꝝ. Sed christus ẽm ꝙ homo nõ est deus. qꝛ si ẽm ꝙ homo eẽt deus. tũc opoꝛteret ꝙ quilibet homo esset de⁹. Sicut si ysocheles habet tres ẽm ꝙ triangulus. opoꝛtet ꝙ quilibet triangulus hẽat tres. Ergo qđ soli deo ꝯuenit nõ dꝫ attribui chꝛisto ẽm ꝙ homo. Minoꝛ patet p Augu. x. de ciui. dei. vbi ait. ꝙ latria ẽ seruitus soli deo debita. Cõtra. imagini hũanitatis xpi ẽ exhibẽda latria. ğ videt̃ ꝙ chꝛisto ẽm ꝙ homo

sit exhibēda latria. Hic q̄ttuor sunt videnda. Primo de eo qd̄ querit. Scd̄o vtrū xp̄o fm q̄ homo sit exhibēdus honor dulie. Et hoc q̄tum ad distinctionē.ix. Tercio vtrū xp̄s fm q̄ homo sit filius dei adoptiuus Et quarto vtrū xp̄us fm q̄ homo ē fuerit ab eterno p̄destinatus. Et hoc q̄tū ad distinctionē decimā.

Articulus primus.

Quātū ad primū

p̄mo videndū ē qd̄ sit latria. puta vtrum sit virtus. Scd̄o cui sit exhibenda. Quātū ad primū pono vnā distinctionē. deinde triplicē p̄clusionē. Distinctio ē q̄ latrie nomē tripl'r pōt accipi. Primo mō accipit p̄ execu‑tione cult⁹ diuini. ⁊ sic latria est quidā act⁹ existēs i reb⁹ exteriorib⁹. Alio mō accipit p̄ ipsa exhibitiōe talis cultus. ⁊ ē actus īterior exn̄s ī nobis. Tercio mō p̄ habitu impante h̄moi exhibitionē ac etiā executionē exteriorē. Primo mō latria non ē virt⁹ sed ē materia v̄tutis Scd̄o mō ē act⁹ v̄tutis. ⁊ d̄ istis duob⁹ modis exclusis ad p̄ns querit de tercio vtrū sit v̄tus. Ideo iuxta hāc inquisitionē ponā triplicē p̄clusionē. Prima est q̄ latria est virtus Scd̄a q̄ ē virtus moralis Tercia q̄ aliquo modo ē virtus general'.

Inquisitio prima

Prima conclusio. Primā p̄clusionē p̄bo sic. Ille habitus cui⁹ actus cadit
1 sub p̄cepto legis diuine vere est virtus. latria est h̄moi. Maior patet. ij. ethicoꝝ. vbi dicit q̄ intentio legislatoris est inducere homines ad virtutē. Minor etiā patet. Nā cū actus latrie sit dei adoratio. iste actus p̄cipitur lege diuina tā ī libro Deuteronomij q̄z ī ipso euāgelio. vbi dicit. Dn̄m deum tuū adorabis: et
2 illi soli seruies P. ois actus laudabil' ⁊ meritorius est actus virtutis. q̄z vt patet. i. ethicorū. laus ⁊ honor debent alicui i testimoniū virtutis. sed actus latrie est laudabilis ⁊ me‑
3 ritorius. vt d̄ se patet. ergo ⁊c̄. P. virtus est que habentē p̄ficit: ⁊ opus suū bonū reddit. vt patet. ij. ethicorū. sed habitus latrie est hu‑
4 iusmodi. ḡ ⁊c̄. P. ille habitus cui⁹ actus p̄cedit ex electione recta cadēs supra debitā materiā cū debitis circūstātijs respectu finis. ille inquā habitus ē virtus. latria ē h̄moi. ḡ
Instantia 1 ⁊c̄. Forte dicet q̄ act⁹ reuerētie est act⁹ timoris q̄ ē donū sp̄ūsc̄ti. vt p3 Isa. xi. sed act⁹ latrie ē actus reuerētie. igit nō erit actus v̄tutis q̄z dona distinguunt a virtutib⁹. vt infra pa‑
2 tebit. Itē mḡr in l̄ra latriā appellat pietatē ergo idē qd̄ pius. Ad p̄mū igit respondeo
Solutio. Ad.1. q̄ exhibitio reuerētie ipsi deo put p̄cedit a dictamine recte rōnis. sic ptinet ad virtutē que est latria. sed vt ē motio facta a sp̄ūsc̄tō. sic videt ad donū timoris ptinere. Et p idē p3 ad
Ad.2. scd̄m. Nā pietas vt p̄sistit in quadā deuotione ad deū impata a rōne: sic ptinet ad virtutē q̄ est latria. sed vt pietas dicit quādā beniuolentiā vniuersalē ad oēs hoīes factā immediate a sp̄ūsancto. sic est donū.

Secunda conclusio. Scd̄o dico q̄ latria p̄dicto modo accepta ē v̄tus moralis. Quia ois virt⁹ aut est diuina puta theologica. aut hūana. Si hūana. aut intellectualis. aut moral'. Sz latria ē virt⁹. vt p3 p̄ma p̄clone. ⁊ n̄ ē theologica. Tū q̄z d̄ v̄tute cult⁹ diuini quā appellam⁹ latriā tractauerūt ph̄i. puta Cycero ⁊ tulli⁹. nullus aūt ph̄s h3 determinare de virtutib⁹ theologicis. Tū q̄z virtus theologica nō solū p̄ fine. verūetiā p̄ obiecto immediato seu p̄ materia h3 ip̄m deū. latria aūt h3 p̄ materia opa exteriora. Tū q̄z om̄is v̄tus theologica ē fides. spes vel caritas. sz latria nullū istoꝝ ē. ḡ ⁊c̄. Nec ē intellectual'. q̄a illa p̄sistit in consideratione. sed latria in operis exhibitōe. Ergo relinquit q̄ sit moralis.

Instantia 1 Sed forte p̄tra minorē dicetur q̄ latria sit virtus theologica. Quia dicit Aug. in libro enchirid. ca. iij. Si querit quō colitur deus.
2 Rn̄. fide. spe ⁊ caritate. P. vt patet in topicis. si oppositū p̄dicat de opposito. et p̄positū p̄dicabit de p̄posito. sed idolatria est infidelitas. ḡ latria erit fides. q̄ est virtus theologica
3 P. p̄tra p̄clusionē sic. Om̄is virtus moralis consistit ī quadā medietate inter sup̄fluū ⁊ diminutū. cum sit habitus electiu⁹ in medio p̄sistēs. vt patet. ij. ethi. Sed deo nō p̄t exhiberi tāta reuerētia p habitū latrie qn̄ adhuc sit dignus maiori honore et reuerentia. iuxta illud Eccl'i. xliij. B̄ndicentes deum exaltate cū quantū potestis. maior est eñ omni laude. P. colere deum quod est p̄prius
4 actus latrie in est homib⁹ naturaliter. q̄z ante oēm legē homines colebāt deū. Vn̄ et Aug'. ait. i. de doctrina christiana. Omnes hoc deum esse cōsentiūt quod ceteris rebus om̄ib⁹ anteponūt. Sed nulla virtus moralis inest nobis a natura. vt patet. ij. ethicorū. P. si
5 esset virtus moralis maxime reduceret ad iusticiam. cū sit quedā redditio debiti. sed inter hominē ⁊ deum nō potest esse iusticia. Quia vt patet. v. ethicoꝝ. inter dominū ⁊ seruū. patrē ⁊ filium. nō est iusticia. deus autē est dn̄s noster gubernatione. ⁊ pater noster creatōne. ergo ⁊c̄. Respōdeo ad primū. q̄ fide. spe et

Solutio. Ad.1.

caritate dicitur coli deus. nõ quod his virtutibus formaliter actus colẽdi deũ eliciatur. hoc enim fit habitu latrie. sed per tanto. quia vel materialiter concurrũt ad huiusmodi cultũ. puta si bona et ordinata voluntas per habitũ latrie exhibet actus fidei spei et caritatis deo ad sui gloriã et honorẽ. vel etiam dispositiue. puta inquantũ ex concursu actuum predictarum virtutũ actus latrie efficitur magis laudabilis et meritorius.

Ad.2. Ad secundum dicendũ quod cum dicitur. idolatria est infidelitas. nõ est predicatio essentialis sed causalis. quia infidelitas est causa idolatrãdi.

Ad.3. Ad terciũ dicendũ quod medietas virtutis moralis nõ consistit in moderatione solũ materie vel operationis humane. sed in ipsis circumstantijs. puta quod fiat quãdo oportet. cui. et vbi. ac eo modo quo expedit. Excessus igitur peccãs contra virtutem latrie nõ consistit absolute in supabundantia operis. puta quod deus laudetur vltra condignũ. quia dijs et parentibus non possumus reddere equiualens. vt patet. viij. ethicorum. sed consistit in mutatione debite circumstantie. puta quod aliquis honorẽ latrie reddit cui nõ debet. scilicet idolo. et tũc nõ est latria sed idolatria. vel quomodo nõ debet. puta nimis ambitiose vel sumptuose ratione laudis humane. et tũc est supstitio. vel quando nõ debet. puta si infirmus contra dictamen recte rõnis vellet ieiunare nimis vel vigilare. tũc nõ esset latria sed indiscretio. Quia sicut apostolus ait. qui corpus suum vltra modũ affligit: deo suum ciuem occidit

Ad.4. Et per hoc patet ad quartum. quia habitus latrie nõ solum facit ad colere deum. quia hoc debet nobis competere per naturam. sed facit ad debite colere deum. puta cũ debitis circumstantijs modo quo iã dictum est.

Ad.5. Ad quintũ dicendũ quod latria nõ est proprie species iusticie. quamuis aliquo modo reducatur ad iusticiã. et ideo potest competere homini in ordine ad deum. Etiam põt dici quamuis inter dñm et seruũ nõ sit iusticia qua dñs obligatus sit seruo. inter seruũ tamẽ et dominũ est iusticia qua seruus obligatus est dño.

Tercia cõclusio. Tercio dico quod latria aliquo modo est virtus generalis. Et dico aliquo mõ. quia latria põt dupliciter considerari. scilicet materialiter et formaliter. Primo mõ est virtus generalis. Secundo mõ est virtus specialis.

Prima pars conclusionis. 1 Primũ probo sic. Illa virtus est generalis saltem materialiter que vtitur actu omnis virtutis. latria est huiusmodi. Maior patet. Probo minorẽ. quia bona voluntas informata latrie habitu imperat exercitium cuiuslibet virtutis ad laudẽ et honorem dei

2 Preterea. seruitus deo debita est a virtute latrie sed actu cuiuslibet virtutis possumus seruire deo ergo omnis virtus materialiter comprehenditur in latria.

Preterea. iusticia legalis. v. ethicorum dicitur virtus generalis. eo quod exequatur actum cuiuslibet virtutis propter obseruantiã legis. et ad satisfaciẽdum legislatori. Sic pari ratione latria dicetur virtus generalis. quia exequitur actum cuiuslibet virtutis ad laudem et honorem dei explendũ. put ex debito tenetur creatura rationalis. 3

Preterea. hec videtur esse intentio apostoli. i. ad Corinth. x. vbi docet nos omnia in gloriam et honorẽ dei facere. Et Aug. x. de ciuita. dei. ca. vltimo ait. Religio christiana est quedã vniuersalis via liberãde anime Sed religio est nomen latrie de qua ad presens loquimur. vt patet per magistrũ in lra. ergo etc. 4

Secunda pars tercie conclusionis. 1 Sed quod formaliter latria sit quedam virtus specialis. probo sic. Nulla virtus generalis precipitur per aliquod speciale preceptum legis. sed magis totam legem innuitur. Sed adoratio dei veri que fit per virtutem latrie precipitur primo precepto diuine legis. ergo etc.

2 Preterea. illa virtus est specialis saltem formaliter cui opponitur vicium speciale. sed latrie opponitur vicium speciale. puta idolatria. ergo etc.

Preterea. illa virtus que habet finẽ determinatum et specialẽ illa est formaliter virtus specialis. Ista patet. quia sicut naturalia specificãtur a formis. sic moralia specificãtur a finibus. Sed habitus latrie habet finẽ determinatum et distinctũ a finibus ceterarum virtutum. finis enim suus est exhibitio reuerentie deo ex debito seruitutis. ergo etc. Instantias nullas adduco. quia quecũque adduci possunt cõtra vnam partẽ istius conclusionis. clare soluuntur per alteram. 3

Inquisitio secunda primi articuli. Quo ad secundã istius articuli primi dico breuiter. quod primo et principaliter solus deus est adorãdus adoratione latrie. Quia sicut patet ex dictis sanctorum. latria est debita exhibitio reuerẽtie summo dño. cuius dominium nõ est referibile in alterum. Sicut igitur soli deo fruẽdũ est principaliter. quia frui debemus tali bono quod nõ est referibile in maius bonũ. sic solus deus principaliter adoratione latrie adorãdus est. Et sicut frui vtẽdis est tota peruersitas vt ait Aug. sic idolatria. puta adorationẽ latrie exhibere pure creature vt creatura est tota peruersitas est. et est summũ peccatorum. Et illud satis patet ex etymologia nominis. quia etymologizãdo latine. tũc latria dicitur quasi laus trina. i. laus tribus personis in vna natura diuina exhibẽda. Cõsequenter aũt adoratio latrie est exhibẽda humanitati christi. cruci eius. et corone. ac ceteris suis insignijs. ac etiã imagi

hibus xpi. Ista oia patet p dicta sanctoꝝ. ꝗ transeo ratione breuitatis.

Articulus secundus. Quantum ad secundum articulū est aduertendū. q̄ sm doctores sanctos dulia respicit dominationē sicut latria creationē. Et quia creatio soli deo conuenit. dn̄atio autē cōmunis est deo et creaturis. ideo q̄uis latria soli deo debeat mō quo dictū est. tamē dulia potest eē cōis deo et creaturis. sicut expresse patet per glosā sup illo verbo ps. xcviij. Adorate scabellū pedum eius. quoniā sanctū est. Sed vt dulia accipit p sola reuerentia debita creature. tūc adhuc subdistinguitur in duas species. quaꝝ vna vocat hypdulia quasi superdulia. et hec exhibenda est excellentissimis creaturis. puta humanitati xpi ꝯsiderate sm se. Nā si ꝯsideraꝝ vt a verbo assumpta. tūc adorāda est adoratione latrie. sic eni ē quasi indumētū seu vestis vel habit⁹ dei iuxta illō ad Phil. Et habitu inuēt⁹ ē vt hō. ideo etc. Hmōi etiā hypdulia exhibēda ē virgini glōiose et ceteris p̄cellētissimis sanctis.

Alia species dulie retinuit sibi nomen cōmune. q2 nō habet pprium. Et hec dulia est honor debitus vnicuiq3 creature sm statū suum. siue sit in vita p̄senti. siue sit in vita beata

Dubium. De honore autem istius dulie solet a quibusdam dubitari. vtru3 subditus talē honorem debeat exhibere plato etiā existēti in peccato mortali

Rn̄sio. Ad hoc breuiter dico q̄ sic. Q2

1 cui debetur obedientia. eidē debetur et reuerentia. Sed platis etiam malis tenemur obedire. iuxta illud. i. Petri. ij. ca. Subditi estote in omni timore dn̄is vestris. non tm̄ bonis et modestis sed etiā discolis. Et ad Ro. xiij. dicitur. Omis anima ptātibus sublimioribus subdita sit. Et seqtur ibi. Nō est eni potestas nisi a deo. Que autem a deo sunt ordiata sūt. Itaq3 qui resistit potestati: dei ordinationi resistit. Qui autem deo resistit: sibi damnationem acquirit. Cum igitur mali plati sint do

2 mini et potestate sublimiores. ergo etc. P̄. q̄uis talis platus sit malus. tamē deferendū est suo statui cum reuerentia. q2 in eo honoratur bonitas reipublice. que maior est q̄ me

3 ritum vnius singularis psone. P̄. cum deus ex sola etiam secreta penitētia relaxet peccata. ideo nunq̄ possumus esse certi aliquem eē pctōrem. nisi p illo tunc quādo actu ꝯmittit pctm̄. igitur q̄uis p illo tūc subditus nō teneaꝝ honorare peccatorē platum qn̄ actu vi/det ipm pctōrem. toto tn̄ alio tpe ad hoc teneꝝ

Sed ꝯtra illud pōt argui aucte Greg. q̄ in suo pastorali sic ait. In exemplū culpe vehemēter extēditur dum p reuerentia gradus peccator honoraꝝ. Instantia 1

P̄. honor est exhibitio reuerētie in testimoniū ꝟtutis. vt dicit. i. ethicoꝝ. sed ī aliquo plato nulla ē ꝟtus. ḡ nullus d3 ipm honorare. ne falsū testioniū phibeat. q2 scptū ē. Falsus testis nō erit ipunit⁹ 2

Solutio. Ad. 1. R. ad pmū. q̄ illa ꝟba nō dicit Greg. ad h̄ q̄ retrahat subditos a ꝯdecēti reuerentia talibꝫ p̄latis exhibēda. sed vt talibꝫ p̄latis incutiat timorē ex īsinuatōe magnitudis et multitudis suoꝝ pctōꝝ.

Ad. 2. Ad scdm dōm q̄ q̄uis aliis cōibꝫ hoibꝫ n̄ teneamur ad exhibitōꝫ honoris nisi ppter eoꝝ ꝟtutē. ipsis tn̄ p̄latis nr̄is p̄ter hoc tenemur ex ꝯditōe sui status.

Dist. x. Articulus tercius. Quātum ad terciū articulū ē aduertendū q̄ q2 adoptio dina trāssumpta ē ab adoptōe humana. oēs aūt transferētes sm aliquā similitudinē trāsferūt vt dicit. i. topicoꝝ. ergo pmo optet videre ꝯditōes adoptōis sm quā hō adoptat hoiē3. vt ex h̄ videre possim⁹ adoptō3 sm qua3 de⁹ adoptat hoiē3

Cōditōes adoptiōis humane. Adoptio aūt hūana sm theologos et iuristas sex ꝯditiōes requirit. Prima est q̄ quicq̄d in hmōi facto agiꝝ. q̄ hoc sit d̄ gra et nō de iure. Secūda ē q̄ adoptās nō fuerit pncipiū essendi ipsi adoptato. Tercia ē q̄ adoptatus de nō filio fiat filius. Quarta est q̄ adoptatus an̄ adoptionē nō fuerit ī ptāte adoptātis. Quinta ē vt ille q̄ adoptatur habeat ius in capienda hereditate ipsius adoptātis quod nō habuit prius q̄ adoptaretur. Sexto q̄ tamē hereditatē hmōi nō capiat nisi post mortem adoptantis. Apponunt etiam iuriste q̄ adoptans debet esse sui iuris. Et ideo seruus nullū potest adoptare. cum nec se nec sua a domino possit alienare sine consensu dn̄i. Debet etiam esse non castratus seu castenatus. i. nō debet eē naturaꝝ eunuchus. q2 adoptio q̄si imitaꝝ naturam.

Diffinitō adoptiōis. Sic eni diffiniꝝ a iuristis. Adoptio est legitim⁹ actus per quē q̄s efficiꝝ filius. qui non est pene. id est fere naturā imitās. Et q2 natura puauit castratum filiis. ideo nō admittiꝝ q̄ possit gaudere filiis adoptiuis. Spado tamen puta qui sectione perdidit genitalia potest adoptare. q2 sm eadē iura īpedimētū accidētale n̄ ē tm̄ pōderādū sic īpedimētū naturale. Requiritur etia3 q̄ sit sexus masculini.

qꝛ mulier nō pt adoptare sine spāli ꝯcessione
ꝛ dispensatōe pncipis. Quā phibitionē for/
te ꝑ tāto iura apponūt. qꝛ mulier ē mobil' ani
mi et inualidi ꝯsilij. vt patet. i. pol'. Et ideo si
ꝑ suo libito posset adoptare. de facili ꝛ sine rō
ne ꝑrios naturales heredes suo iure puaret
alienos heredes ꝯstituēdo ꝟtute adoptiōis.
Pz insup adoptās eē maior seu antiqor. qꝛ
mōstruosū eē videt ꝙ fili⁹ sit maior ꝛ antiqor
pr̄e. Hec qī oīa iueniūt. ff. ti. de adop. ꝛ isti. e.
Adoptio diuia tres hꝫ ꝯditōes ti. De pdictis aūt sex ꝯditōibꝫ solū tres ob
seruāt i adoptōe diuia. puta pma. tercia ꝛ qn
ta. alie aūt tres ibi n̄ pnt obſuari. s. scda. qrta
ꝛ sexta. cū de⁹ sit oibꝫ pncipiū essendi. qd ē ꝯ se
cūdā ꝯditōꝫ. oīa sint i ptāte dei oi tpe ꝯ qrtā.
ꝛ de⁹ sit imortal' qd obuiat sexte ꝯditōi Bn̄
igit dixit Arist. ꝙ oēs trāsferētes ſm aliquaꝫ
silitudinē trāsferūt. ꝛ nō dixit ſm oēm. qꝛ nō
oꝫ oēs ꝯditōes obſuare i trāslato q reqrūt in
eo a q transfert. Et ꝑ h̄ etiā pꝫ ad multa ar
gumēta q ex carentia pdictaꝝ ꝯditionū fiūt ꝯ
dei adoptōꝫ. Per pdicta etiā pꝫ ad qsitū in
isto. iij. arti. puta vtꝝ xp̄s ſm ꝙ hō sit fili⁹ dei
adoptiu⁹. qꝛ cū hoc nomē fili⁹ suppositū exp
mat. ꝛ i xp̄o nō sit suppositū nisi diuinū. ido
xp̄s ſm ꝙ fili⁹: dici pōt eē filius naturalis dei
pris. ꝛ ꝑ ꝯñs nō ex grā. qd est ꝯtra pmā ꝯdi
tionē adoptōnis diuie. Itē nunq̄ de nō filio
factus est filius. qd ē ꝯtra secundā. Itē nūq̄
cepit hr̄e ius in diuina hereditate qd pus nō
haberet. cū tale suppositū sit patri coeternuꝫ.
Igit xp̄s etiā ſm ꝙ homo nō pōt dici adopti
Cōclusio. uus filius dei. Forte dicet ꝙ illud ē ꝯ Hy/
Instantia larīū qui ait. Pr̄tis deitas nō amittit cū car
1 nis humanitas adoptat. P. illi sunt filij
adoptiui sup quos reqescit spūssanctus. Sꝫ
2 maxime requieuit sup christo ſm ꝙ ē homo.
P. minoris dignitatis est esse seruū dei q̄
3 filiuꝫ adoptiuū. sed primū nō repugnat chri
sto vt homo est. iuxta illd ad Philip. Exina
niuit autē semetipm formaꝫ serui accipiens.
Igit nec esse filium adoptiuuꝫ sibi repugna/
bit. P. si ex hoc sufficiēter arguit christum
4 nō posse esse filiū adoptiuū. quia pri⁹ nō erat
nō filius. tūc nec aliquis homo posset fieri fi
lius adoptiuus. quia postq̄ factus est homo
semꝑ erat fili⁹. iuxta illud Deuterono. xxxij.
Nūquid nō ipse ē pater tuus: qui possedit te
ꝛ fecit ꝛ creauit te. Et infra. Deū qui te genu
it dereliquisti. ꝛ oblitus es domi creatoris tui.
Cōtra Sed ista non concludunt. Quia etiam
sancti doctores manifeste tenēt pdictā cōclu/
sionē. Dicit eñ Ambrosius. ꝛ habet ad Ro/
manos. i. Volui ꝛ reuolui scripturā diuinaꝫ
ꝛ nunq̄ inueni xp̄m filiū adoptiuū. Et glo.
ad Philip. ij. ait. Scito ḡ ꝙ ē donatio natu
ralis. ꝛ ē donatio ḡtuita. Naturali donatiōe
dedit pr̄ nomē qd ē sup omne nomē deo filio
nō homi xp̄o. nec ſm ꝙ ē deus. nec ſm ꝙ ē hō
Nec fuit aliud istud dare q̄ sibi equalē filiū
generare. Gratuita ꝟo donatione dedit ho/
mi xp̄o nō deo. qꝛ christus nō inq̄tum deus:
sed inq̄tum homo ꝑ gratiaꝫ accepit naturaꝫ
dei quod est sup omne nomen. nō ꝑ gratiam
adoptionis. sed ▮ gratiaꝫ vnionis. vt non sit
christus adoptiuus deus. sed verus deus cui
flectit omne genu. Ad primā igit instanti Solutio
am dicendū ꝙ Hylarius nō loquit ibi ꝑprie Ad. 1.
de adoptōe. sed de vnione qua deitas fuit vni
ta carni in eadē ꝑsona ꝟbi. Ad scdm dōm Ad. 2.
ꝙ ad esse filiū adoptiuū nō sufficit inhabita/
tio spūssancti. sed reqrunt alia de qbꝫ supi⁹ di
xi. q nō fuerūt i xp̄o. Ad tercium dōm. ꝙ Ad. 3.
apl's nō appellat xp̄m seruū. sed ꝯfitet eū hu
manitatē assumpsisse. quā appellat formā ser
ui Ad quartū dōm ꝙ valde large vtimur Ad. 4.
noīe filij. cū creatū dicimus filiū creatōnis. et
ideo nō equa rōne ꝓhibent ceteri hoīes esse fi
lij adoptiui sicut xp̄s. qꝛ xp̄us est ꝓprius fili
us ꝛ naturalis filius dei. Nā cū hoc nomē fi
lius exp̄mat suppositū. ꝛ in xp̄o nō sit supposi
tū nisi naturalis filij dei. ideo non possum⁹ di
cere ꝙ xp̄s sit filius adoptiuus. nec inq̄tum
deus. nec inq̄tum homo.

Quantuꝫ ad quar Articulus quartus.

tū articulū dico. ꝙ christus ſm ꝙ hō fuit ab
eterno pdestinatus. Quia pdestinari est ad 1
futurā gratiaꝫ pparari. Sed q̄uis humani/
tas xp̄i nō fuerit pparata ad grām adoptōis.
fuit tn̄ pparata ad grām vnionis. que multo
maior fuit q̄ ceteroꝝ hominuꝫ grā adoptio/
nis. ergo ſm hoc xp̄s inq̄tum homo. hoc est
rōne sue humanitatis nō minus fuit pdestia
tus q̄ q̄cunq̄ hoim ceteroꝝ. P. xp̄s ē pde/ 2
stinat⁹ fili⁹ dei i ꝟtute. vt ait apl's ad Rom. i.
aut ergo talis pdestinatio ꝯuenit xp̄o ſm ꝙ ē
deus. aut ſm ꝙ est hō. Nō pmū. qꝛ ei⁹ quod
sꝑ est nō potest esse pdestinatio. vt patꝫ i glo.
ad Ro. i. Hoc etiā insinuat vocabulū pdesti
natōis. Nā hec ꝑpositio p. denotat qndā an
cessionē. deū aūt nihil pcedere pōt. nec tempe
nec natura. ḡ oportet ꝙ christus predestina/
tus sit ſm ꝙ homo. Forte dicet ꝙ si christ⁹ Instantia
pdestinatus est ſm ꝙ hō. tūc oīs homo esset

p̄destinat⁹. qꝛ qđ ꝯuenit alicui subiecto cū duplicatōe alicui⁹ termi h̄ dꝫ ꝯuenire oībꝫ cōtētis sub illo termīo.

Solutio. Rn̄. ꝙ ly fm pōt accipi dupl'r. Uno mō reduplicatiue. Alio mō distinctiue. Pmo ꝓcedit instātia. nō autē scđo mō. Nā in ꝓposito ly scđm nō ē nota reduplicatōis. sed ē nota distinctōis. puta est sensus. xp̄s ē p̄destinatus fm ꝙ hō. i. fm hūanā naturā. ꝛ nō fm diuinā naturā.

Ad p̄ncipale argumentum. Argumentū p̄ncipale ꝯcedo. qꝛ siue ly fm accipiat tanq̄ nota reduplicatōis siue tāq̄ nota distīctōis sp ista ē negāda. xp̄s fm ꝙ hō ē adorandus adoratōe latrie.

Ad ꝯ2ū. ¶ Ad argumētū ꝯ2ū dico ꝙ ꝯn̄tia ē falsa. qꝛ figura xp̄i hūanitat' nō adorat adoratōe latrie rōe hūanitatis absolute ꝛ fm se. sꝫ rōne hūanitatis vt assūpta est in vnitatē psone diuine. cui ꝓprie et p se debetur adoratio latrie. ergo ꝛc.

Distinctio vndecima.

Solet etiā queri ꝛc. Postq̄ mgr inq̄siuit de eo qđ spectare videt ad nature hūane dignitatē. hic ꝯ q̄busdā alijs inq̄rit spectātibꝫ ad idignitatē. puta ad limitatōꝫ nature sic eē creatū. ꝛ ad limitatōꝫ mēsure sicut eē icēptū vl' inchoatū. Et diuidit ī duas ptes. Nā p̄mo mgr q̄rit vtrū simpl'r debeat ꝯcedi xp̄m hr̄e eē creatū. Scđo vtꝝ debeat simpl'r cōcedi hoīeꝫ xp̄m hr̄e eē ichoatū. dis. xij. ibi. Post p̄dicta ꝛc. Pria ī duas. Qꝛ p̄mo mota qōe m̄det ꝙ xp̄m eē creaturā non dꝫ ꝯcedi absolute. Scđo oñdit ꝙ pōt ꝯcedi sub adiecta ꝯditōe ibi. Sꝫ addita determiatōe. Et heci tres. qꝛ p̄mo exp̄mit hāc ꝯditionē seu determinatōꝫ. Scđo adducit vnā obiectōꝫ. Et tercō oñdit hāc obiectōꝫ ñ valere ꝛ eē tropicā locutionē. Scđa ibi. Et si ꝙ. Tercia ibi. Sꝫ ex tropic' Circa hāc distinctionē quero.

Utꝝ hec ꝓpō sit vera xp̄s ē creatura. Videt ꝙ nō. Qꝛ dei fili⁹ ñ ē creatura. sꝫ xp̄s ē dei fili⁹ Maiorē pbo. qꝛ sic se hꝫ emanatio dīnaꝝ psonaꝝ ad ꝓductōꝫ creaturaꝝ. sic se hn̄t emanātes dīne psone ad ꝓductas creaturas. sꝫ emanatio diuinaꝝ psonarū neccio p̄supponit a ꝓductōe creaturaꝝ. ꝫ emanātes dīne psone puta fili⁹ ꝛ sp̄ūsscūs neccio p̄supponūt ab oī creatura. ꝛ p ꝯn̄s nō pn̄t esse aliq̄ creatura. al's em̄ idē p̄supponeret seipm̄. Mioꝛ pꝫ ex fide. Cōtra. oīs hō ē creatura. xp̄s ē hō. ꝫ ꝛc. Hic q̄ttuoꝛ sūt videda Primo vtꝝ ꝓductio creaturaꝝ neccio p̄supponat emanatōꝫ dīnaꝝ psonaꝝ Scđo vtꝝ h' ꝓpō sit ꝯcedēda. fili⁹ dei ē creata. Tercio vtꝝ hec sit simpl'r ꝛ absolute ꝯcedēda. xp̄s ē creata Et q̄rto vtꝝ h' sit ꝯcedēda xp̄s fm ꝙ hō ē creata

Articulus primus.

Quātuꝫ ad primū ponā duas ꝯcl'oes Pria ē ꝙ emanatio psonaꝝ de ncc̄itate precedit ꝓductōeꝫ creaturarū p̄oritate ordīs siue ordial'r. Scđa ꝙ p̄cedit cāl'r

Cōclusio prima 1. Primā ꝯcl'oꝫ pbo sic Qn̄cūq̄ aliq̄ ꝓductōes sic se hn̄t ꝙ termin⁹ vni⁹ ē p̄ncipiū alteri⁹. tūc de ncc̄itate illa ꝓductio c⁹ tale p̄ncipiū ē termin⁹ p̄supponit ab ea cui⁹ ē p̄ncipiū. Ista pꝫ de se. Sꝫ termin⁹ emanatōis dīne ab intra ē p̄ncipiū ꝓductōis creturaꝝ ad extra. Nā siue accipiat termin⁹ formal' q̄ ē ipsa creatrix eēntia. siue tmin⁹ total' q̄ ē suppositū filij vl' sp̄ūsscti sp pꝫ ꝙ ista mioꝛ ē maīfesta. qꝛ eē sentia dīna ꝛ suppositū filij ꝛ sp̄ūsscti vna cū supposito prīs sūt vnū pīcipiū oīm creaturarū. ꝫ ꝛc.

2 P̄. illud qđ ꝓcedit p modū volūtatis vt volūtas. neccio p̄supponit illud qđ ꝓcedit p modū itellect⁹. vel etiā p modū volūtat' vt natura ē. Ista pꝫ. qꝛ sic act⁹ volūtat' p̄supponit actū nature ꝛ intellect⁹. sic ꝛc. Sꝫ creatura ꝓcedit a deo p modū volūtatis vt volūtas ē. filius ī diuis ꝓcedit p modū intellect⁹ seu p modū nature vt natura ē. sp̄ūssanctus p modū volūtat' vt natura ē. vt declarauī. i. i. li. ꝫ ꝛc.

3 P̄. illa ꝓductio quā impossibile ē fieri nisi p intelligere ꝛ velle. vt est cōe tribus diuinis psonis necessario p̄supponit saltē ordinaliter emanationē diuinaꝝ psonarū. productio creaturaꝝ ē hmōi. Maioꝛ patet. Probo minorē. quia creature nō producūt nisi p intelligere essentiale ꝛ p velle eēntiale. que sunt necessario tribus psonis ꝯmunia. cū idem sit velle ꝛ intelligere omniū trium psonaruꝫ fm fidē scāꝫ.

Opi. ꝯ2ia aliq̄ꝝ miorum. Sꝫ aliq̄ opposite opiniōis suā intentionē probāt sic. Quādo alique dne emanationes sic se habēt ꝙ formale p̄ncipiuꝫ vnius est ordinaliter prius formali principio alteri⁹. illa cui⁹ p̄ncipiū ē p̄us nō p̄supponit aliam de ncc̄itate. Sed formale p̄ncipiuꝫ ꝓductōis creaturaꝝ ē ordinaliter p̄us formali p̄ncipio emanatōnis psonaꝝ. ꝫ ꝛc. Maioꝛ patet. Minoꝛ probat. Quia absolutū in diuinis ē ordinaliter prius respectiuo. sꝫ formale p̄ncipiū ꝓducēdi creaturas ē absolutū. puta ipsa dīna eēntia. sꝫ formale p̄ncipiū ꝓducēdi psonas vl' ē relatiuū vel ē eēntia sub relatione

2 P. illud qd ex sui natura nō psupponit ni/
si suppositū absolutū vel q̄si absolutū h̄ nō p
supponit de nccitate emanatōez psonaꝝ. crea
tio ē hmōi. qꝛ iudei ac etiā multi pagani po/
nētes tm̄ vnū suppositū in diuinis ponūt deū p
3 ducere creaturas. P. nō min⁹ est pfecta dei
patris potētia q̄ ei⁹ sapia. Sed pr̄ p se ꝛ ex se
est pfecte sapiēs ꝛ sciēs. sicut pbat Aug. xv.
de tri. ca. xiij. ꝛ. xiiij. g̃ pr̄ p se ꝛ ex se ꝛ i se est pfe
cte potēs. ꝛ p ꝯn̄s p se potest creaturā produ
4 cere nō expectato quocūq̄ alio. P. ordinali
ter pater ṗus habuit intelligere eēntiale q̄ no
tionale. cū ergo creatura producat̄ p intellige
re essentiale. psona filij p intelligere notiona/
le. ergo productio creaturaꝝ nō psupponit de
necessitate productiōz filij. nec p ꝯn̄s produ
5 ctionē spūssancti. g̃ ꝛc. P. patri nihil accre
scit ex pductōe filij. g̃ nō est impossibile patrē
pducere creaturā ƀm se nō reqsito filio. Ance
dēs pz. Nā pr̄ ē fōtana deitas. cui nihil accre
scit ex alio. sed totū qd habet habet i seipso ꝛ a
Cōtra fū/damētū isto rum. seipso. Cōsequētia etiā pz d̓ seipa. g̃ ꝛc. Sz
qꝛ isti innitunt̄ cuidā falsissimo fundamēto.
puta q̄ in quodā priori an̄ pductionē filij pr̄
possit creare. ideo an̄q̄ iam dictis motiuis re
spondeā. volo arguere ꝯtra illud falsissimuz
1 fundamētū. Quia pro illo ficto priori i quo
pater nō ē nec aliquod esse pōt habere. nec ha
bet in illo pater nihil pōt creare. sed pater nō
habet ṗus esse q̄ sit i actuali productiōe filij.
g̃ ꝛc. Maior patet. qꝛ agere vel presupponit
esse. sicut in agētibus absolutis. vel saltem est
idez cū formali ꝯstitutiuo quo agēs ꝯstituit̄
i esse suppositali. sicut generare diuinū est idē
qd ipsa paternitas qua pater i eē suppositali
ꝯstituit̄. Minor etiā pz. qꝛ relatiua sil' sūt na
turali intelligētia. Etiā pbaui i li. i. q̄ ipos
sibile ē eē inter diuias psonas aliquā ṗoritatē
pter ṗoritatē originis. q̄ prioritas nullā pcessi
2 onē reqrit. sed solū dicit hoc esse ab hoc P.
pater nō pōt intelligere creaturā nisi ordial'r
ṗus intelligat se. sed pater nō pōt pducere cre
aturā nisi intelligat creaturā. ergo pr̄ nō pōt
pducere creaturā nisi prius intelligat se. cuz
ergo intelligēdo se producat psonaz verbi. er
go de necessitate pater pducit verbuz an̄q̄ p/
ducat creaturā. Et eodez mō pōt argui de
3 velle respectu spūssc̄ti. P. artifex i pductōe
artificialiū psupponit artē. Sed pater q̄uis
producat filiū natural'r. i productōne tn̄ crea
turaꝝ se habet p modū artificis. oīm em̄ ē ar/
tifex. vt dicit̄ Sap. vij. Etiā da oppositum.
tūc produceret creaturas ex necessitate natu/
re. qd fuit error aliquoꝝ phoꝝ. ergo in produ
ctōe creaturaꝝ psupponit nccio verbū suū. de
quo ait Aug. viij. de trini. ca. iiij. q̄ ē ars om̄i
potētis atq̄ sapiētis dei plena rōnibꝫ omniū
viuētiū P. nō min⁹ pr̄ coexigit filiū ꝛ spm̄ 4
sctm̄ i productiōe creaturaꝝ q̄ coexigat filiū i
productōe spūssc̄ti. qꝛ sicut ē vna ꝟtus spira/
tiua i patre ꝛ filio rōne cui⁹ pater i spirādo re/
quirit filiū. sic ē vna virtus creatiua in omni
bus tribus psonis. ratione cui⁹ ƀm Dama. in
diuisa sunt opa trinitatis. sicut ē indiuisa sub
stātia. sed pater de necessitate coexigit filiū in
spirādo. vt patuit i ṗmo li. g̃ de nccitate coexi
git filiū ꝛ spūmsanctū i creādo. P. produ/ 5
ctio ꝯtingēs potēs aliter se habere: nccio pre/
supponit eā quā ipossibile ē aliter se habere. ꝛ
hoc maxīe si ille due productōnes respiciunt
idez agēs. Sed pductio cuiuscūq̄ creature ē
ꝯtingēs. et productio diuiaꝝ psonaꝝ ē nccia
ꝛ immutabilis. g̃ pr̄ ꝛc. P. qn̄cūq̄ aliqui 6
duo act⁹ sic se hn̄t respectu vni⁹ agētis. q̄ vn⁹
de nccitate ē coeternus agēti. ꝛ alter vel d̓ ncci
tate non pōt esse coeternus. vel saltē potest eē
nō coetern⁹. tūc ille q̄ de necessitate ē agēti coe
tern⁹. necessario psupponet̄ ab illo q̄ nō est de
necessitate coeternus. Sed productio diuina
rum psonaꝝ est de necessitate patri coeterna.
productio autē creaturarū vel non potest esse
patri diuio coeterna penes illā opinionē que
ponit q̄ impossibile ē mūdū fuisse ab eterno.
vel saltē potuit esse nō coeterna vt de facto ap
paret cum mūdus pductus sit i tpe. ergo ꝛc.
Ad ṗmū motiuū istoꝝ dōm q̄ minor nō Solutio
est vera. Ad probationē dico sicut etiā dictū rōnū. opi
ē i libro ṗmo. q̄ potētia generādi ac etiam spi ꝯrie.
rādi est ipsa eēntia absoluta. q̄uis nō progre Ad. 1.
diatur in actū nisi vt stat sub respectu pr̄nita/
tis quo ad generatōz. ꝛ spiratōis q̄ ad spūssc̄ti
pductōez. Sic etiā dico in pposito q̄ q̄uis
eēntia diuia sit ṗncipiū creādi. tn̄ nō pgredit̄
i actū creatiōis nisi vt suppositata ē tribꝫ pso
nis. Ad scdm̄ dōm q̄ q̄uis possibile si ꝯti Ad. 2.
git nullū sequat̄ impossibile. vt pz. i. ṗoꝝ. ꝛ. i.
phisicoꝝ. tn̄ ex ipossibili suppōe multa ipos/
sibilia seq̄ pn̄t. Sz positio iudeoꝝ ꝛ pagano
rū negātiū sctissimā trinitatē ē ipossibilis. q̄a
ipossibile est deū aliter esse q̄ est. Cū ergo de/
us sit trin⁹. da q̄ nō sit trin⁹. sequit̄ q̄ de⁹ non
sit de⁹. Et ideo pz q̄ minor illi⁹ rōis nō solū ē
falsa. verūetiā ē ipossibil' oīno Ad. iij. dōz Ad. 3.
q̄ q̄uis pater sit potēs ex se ꝛ in se. tamen q̄a
eadē est ꝛ ab eterno fuit potētia patris et filij
ꝛ spūssancti. ideo nihil ab extra pducere pōt

Ad.4. q̄ nō p̄ducant filius ⁊ sp̄ussctūs. Ad q̄rtū nego maiorē. q2 nullū itelligere p̄ri potuit cō petere an̄ itelligere notiōale. q2 nec p̄r potuit eē p̄r an̄ intelligere notiōale.
Ad.5. Ad q̄ntū nego ꝯn̄a3. q2 q̄uis p̄ri nihil accrescat ex p̄ductōe filij. tn̄ nō pt̄ p̄ducere sp̄m̄scm̄ nisi p̄ducto filio. sic ⁊c.
Secunda conclusio. Scd̄o dico ꝙ nō solū ordinalr̄. verūetiā c̄ālit̄ p̄ductio p̄sonaꝝ de necitate p̄cedit p̄ductōꝫ creaturaꝝ.
1 Q2 sicut se h3 p̄ductū ad p̄ductū. sic se h3 p̄ductio ad p̄ductōꝫ. s3 oē p̄ductū extrinsecū q̄rtū ad oē suū eē reale necio dependet c̄āliter ab omi p̄ducto intrinsece i diuis. ḡ ois p̄ductō rei extrinsece c̄āliter depēdet a p̄ductōe intrinseca diuinaꝝ p̄sonarum.
2 P̄. p̄ductio illius p quod omia facta seu creata sunt p̄supponit̄ in ratione cause a p̄ductione factoꝝ seu creatoꝝ. sed de verbo dei dicit̄ Joh̄is.i. Omnia p ip̄m facta sunt: et sine ipso factū est nihil. ergo p̄ductio verbi ⁊c.
3 P̄. cum deus sit agens p intellectum ⁊ voluntatē. ergo talem ordinē debemus ponere in dei productione qualē ponimus in dei cognitione ⁊ volitione. Sed cognitio ⁊ volitio intrinsecoꝝ est sibi ratio cognoscēdi et volendi extrinseca. cum cognitio et volitio obiecti p̄marij sit ratio cognoscēdi ⁊ volēdi obiectū secundariū. ergo productio intrinsecoꝝ. puta diuinaꝝ p̄sonaꝝ aliquo mō est ratio seu causa productionis extrinsecoꝝ puta creaturarū.
4 P̄. dicit btūs Aug. xv. de trini. ca. xij. Uerbū nostrū potest esse ꝙ nō sequat̄ opus. opus autē esse nō potest nisi p̄cedat verbum. Sic verbum dei potuit esse nulla existēte creatura. creatura autē nulla potest eē nisi p ip̄m verbū p quod facta sunt omia.
Opi. Jria hen. de vt̄ maria. or. a. Aug. Sed contra illud sunt duo doctores. Quoꝝ vnus arguit sic.
1 Qn̄ due actiones sic se h̄nt ꝙ an̄ vnā illaꝝ habet̄ formale p̄incipiū alterius p̄fectū in supposito p̄fecto cū debita ꝯueniētia illius principij ad actū. tūc hec actio cuius formale p̄ncipiū productiuū sic p̄habet̄ nō p̄supponit aliā actionē c̄āliter. dato ꝙ ipsā p̄supponat ordialiter. Sed sic est i p̄posito. q2 pater an̄ oēm productionē intrinsecā ē suppositū p̄fectū h̄ns i se formale principiū productiuū oīm creaturarū cum debita ꝯueniētia ad productionē eaꝝ. q2 ex hoc essentia diuina existēs i patre an̄ omnē productionē erat ꝯueniēs p̄ncipiū p̄ductōis creaturaꝝ. q2 virtual'r erat tūc sicut ⁊ nūc ꝯtētiua omis p̄fectionis creaturarū. ḡ ⁊c.
Scotus. 1 P̄. ali⁹ doctor arguit ad idē sic. Si productio creaturarū necessario p̄supponeret c̄ālit̄ productiōꝫ p̄sonaꝝ. tūc hec p̄ductio dependeret ab illa i aliq̄ genere cause. Cōseq̄ns ē falsum. Quia nō i genere cause formal'. q2 p̄ductio p̄sonarū nō est forma productiōis creaturaꝝ. Nec i genere c̄āe final'. q2 cū finis sit posterior i eēndo his q̄ sunt ad finē. igit̄ p̄ductio p̄sonaꝝ seq̄ret̄ productōꝫ creaturaꝝ. Nec efficiētj. q2 respectus nulli⁹ pōt eē p̄ncipiū effectiuū. s3 productio notiōalis ē q̄dā respectus. Nec material'. vt de se p3. materia eīm ē ip̄fectior eo cui⁹ ē maria.
P̄. p̄ductio cui⁹ rō p̄ductiua ꝯcernit miorē distinctōꝫ nō p̄supponit de necitate ⁊ c̄āliter productōꝫ cui⁹ rō productiua ꝯcernit maiorē distinctōꝫ. Jsta pt3. q2 mior distinctio nō p̄supponit maiorē distinctionē. Sed productio creaturaꝝ ⁊c. Q2 eēntia diuina vt ē rō productiua oīm creaturaꝝ ꝯcernit solū distictōꝫ s̄m rōꝫ. puta distictōꝫ respectiuū q̄ sola rōne dr̄īt. Sed eadē eēntia diuina vt est ratio producēdi p̄sonas ꝯcernit p̄prietates relatiuas real'r dr̄ītes. puta p̄rnitatē et cōem notionē. ḡ ⁊c. 3
Solutio. Ad.1. Ad p̄mū dr̄ ꝙ mior deficit q̄rtum ad oīa sua mēbra. Quātū ad primū. quia pater an̄ oēm productionē intrinsecā nō solū nō est p̄fectū suppositū. verūetiā nullū ē suppositū. q2 p̄r nō est suppositū nisi dū3 ē actu pater. eo ꝙ i eē suppositali p̄rnitate formaliter ꝯstituat̄. Sed an̄ oē3 p̄ductōꝫ ip̄ossibile ē eū esse patrē. q2 nullā haberet i se p̄rnitatē. Et q2 pro quocūq3 signo pater nō est suppositū. pro eodē signo nō habet i se p̄fectū productiuū p̄ncipiū creaturaꝝ. idō etiā d̄ficit q̄rtū ad scd̄m mēbꝝ. Jte3 q2 ⁊ cū ab eodē p̄ncipio p̄ductio necia ⁊ ꝯtingēs. tūc h̄mōi p̄ncipiū nō h3 debitā ꝯueniētiā ad p̄ductōꝫ ꝯtingētē nisi p̄us p̄rūpat i p̄ductōꝫ necia3. idō etiā deficit q̄ ad terciū mēbꝝ.
Ad.2. Ad. ij. dd̄m. ꝙ ꝯn̄s nō ē falsū. q2 ois productio cui⁹ productū ē c̄ā efficiēs respectu alteri⁹ productōis illa p̄ductio respectu isti⁹ scd̄e reducit̄ ad gen⁹ c̄āe efficiētis s3 sic ē i p̄posito. ḡ ⁊c.
Ad.3. Ad tciū dd̄3 ꝙ miorē falsa cū sua probatōne. q2 proprietates relatiue nec differūt ab eēntia real'r. nec cōis notio differt realiter a p̄rnitate vt est i patre. nec a filiatione vt est in filio. vt probaui in primo libro in diuersis locis.

Articulus secundus.

Quantu3 ad secun

dum articulu3 dico breuiter ꝙ ista p̄positio. dei filius est creatura. est simpliciter ⁊ absolute neganda. Quia creator nō ē creatura. S3 dei filius ē p̄fectus creator. 1
P̄. illud nō est creatura p quod omnia facta sunt seu creata. 2

sed p verbū dei oīa facta sunt. vt patz Joh. i.
5 P. nulla creatura pōt esse eiusdē rōis ꝛ na
ture cū eo a quo pcedit. Sed filius dei ē eius
dē rōnis ꝛ nature cuz eo a quo pcedit. Juxta
qd̄ ait ipse filius dei Joh. x. Ego ꝛ pr̄ vnū su
4 mus. ḡ ꝛc. P. nulla creatura est coeterna ꝛ
coequalis deo patri. sed filius ē coetern⁹ ꝛ coe
qualis deo pr̄i. vt pz in symbolo Athanasij. ḡ
Arrius 5 ꝛc. Sed oppositū istı⁹ ꝯclōnis tenuit Ar
ꝯcl'oem rius heretic⁹. vt pz i multis disputatōibꝫ au
gus. ꝛ spāliter i omel'. sup illud verbū Joh. i.
In pncipio erat verbū. Motiua Arrij pote
1 rāt eē ista. Quia q̄cquid ē minus deo hoc est
creatura. filius dei qui mētiri nō pōt. dicit in
2 euāge. Pater maior me ē. ḡ. P. Ecci. xxiiij
ait dei sapia que filio appropriat̄. Ab initio ꝛ
3 an̄ secula creata sum. P. qd̄ ē subiectū deo
hoc videt̄ eē creatura. Sed. i. ad Cor. xv. dr̄
4 Filius ē subiect⁹ patri q̄ subiecit ei oīa. P.
omne qd̄ habet ab altero eē videt̄ eē creatū. sꝫ
filius dei hꝫ esse a pr̄e. Maior patet. q2 eē est
termin⁹ creatōis. Et pma rez creataꝝ est esse.
5 vt videt̄ quarta ppositōe de causis. P. om̄e
qd̄ habet cām sui esse ē creatura. Sed Chab.
ꝛ ceteri greci doctores cōcedūt patrē esse cām
filij. Maior patet. q2 causa ē ad cui⁹ esse seq̄
tur aliud. vt dr̄. v. metaph. sed om̄e qd̄ est ali
6 ud a deo patre hoc est creatura P. filius dei
gignit̄. ḡ est creatura. An̄cedēs patet ex fide.
Probatur ꝯn̄tia. q2 illud qd̄ nō est semp hoc
necessario ē creatura. sed illud qd̄ gignit̄ non
habet semp eē. q2 frustra gigneret̄ si semp ha
beret esse. q2 ad hoc aliq̄d gignitur vt mediā
7 te ipsa gignitōe capiat esse. P. illud qd̄ nō
ē necesse esse hoc necessario ē creatura. sed vt p
bat Auic. i meth. sua. q̄cq̄d habet esse ab alio
hoc nō pōt esse necessariū seu nō est necesse eē
Cōfirmat̄ Et ꝯfirmat̄. q2 omne illud qd̄ sic se habet
q̄ q̄ꝫtum i se est nō habet esse hoc nō ē necesse
eē. Sed om̄e qd̄ ab altero habet esse hoc q̄tū
in se est nō habet esse. ḡ nō habet filius necesse
Solutio. esse. ḡ ꝛc. Ad pmū dicēduz q̄ filius dei nō
Ad. 1. ē minor pr̄e ſm se seu ſm naturā diuinā quā
eterna generatione accepit a pr̄e. sed solū ſm
Ad. 2. humanā naturā quā assumpsit a mr̄e Ad
scōm dicendū q̄ sicut cōiter dr̄ hoc verbū q̄ꝫ
tum ad sensum lr̄alem intelligendū ē d̄ sapia
creata q̄ est ipsa natura angelica. que est an̄ se
cula. i. an̄ tpa creata. ꝛ si nō duratōne. ordine
Ad. 3. tn̄ nature ꝛ dignitate. Ad terciū dicēdū si
Ad. 4. cut dictū est ad primū. Ad quartū dicen
do nego maiorē. Ad pbationē dico q̄ nō om
ne esse ē termin⁹ creatiōis. nec om̄e eē est pri

ma creaturaꝝ. sed solū esse talis pducti qd̄ re
aliter ē aliud ab esse sui pducentis. Sed fili⁹
dei sic habet eē ab alio. q̄ tn̄ idē esse substātia
le habet cū eo a quo habet eē. Potest etiaz
dici q̄ maior nō est vera nisi ab alio seu alte
ro sumat̄ neutraliter. ꝛ tūc in pposito minor
est falsa. q2 pater nō est aliud a filio. q̄uis ma
sculine sit alius ab ipso. Ad quintū dicen Ad. 5.
dū q̄ illi greci doctores nō pprie sꝫ valde lar
ge vtūtur i talibꝫ ppōnibꝫ noīe cause. Ad Ad. 6.
sextū dōm q̄ ꝯsequētia nō est vera. nisi in an̄
cedēti accipiatur gigni gignitōe tpali. Ad
pbatiōꝫ nego minorē si gignit̄ eterna genera
tiōe. q̄uis etiā semp habeat eē. tn̄ q2 hoc non
habet a se sed ab alio. ideo nō gignitur frustra
Ad septimū dicēdū q̄ licet illud nō sit ne Ad. 7.
cesse esse qd̄ habet esse ab alio neutraliter. sive
qd̄ sic habet eē ab alio q̄ illud eē naturale ē rea
liter aliud ab esse illius a quo pcedit. Sed tn̄
ꝛc. Ad ꝯfirmationē dicēdo nego minorē. Ad ꝯfir.
q2 illud qd̄ sic habet esse ab alio q̄ tn̄ nō capit
aliud esse ab esse pducētis. illud nō min⁹ ē ne
cesse eē. ꝛ nō magis pōt de se desinere eē. q̄ꝫ illō
a quo pducitur. Sic autē est in pposito.

Quātum ad terciū

Articulus tercius.

articulū dico cū magistro hic in lr̄a. q̄ hec p
positio xp̄s est creatura nō est simpl'r et abso
lute ꝯcedenda. Quia pdicatū qd̄ includit re 1
pugnantiā ad subiectū nō pōt de subiecto ve
rificari si absolute pfertur. Sed eē creaturam
includit repugnātiā ad xp̄m. q2 eē creaturam
dicit pductū simpl'r ꝛ totaliter de non esse ad
eē. qd̄ christo repugnat. cū xp̄s habeat suppo
situ qd̄ simpl'r ē eternū. ḡ ꝛc. P. xp̄s nō po 2
test dici factus simpl'r. ḡ nec creatus simpl'r.
Cōsequētia patet. q2 omne creatū est factuz.
Probo an̄cedēs. q2 fieri simpl'r est fieri ſm cō
pletū esse suppositale. supposita em̄ aliq̄ re in
ꝯpleto eē suppositali. tūc ſm omne aliud esse
deinde supueniēs res illa nō dicit̄ fieri simpl'r
sed solū ſm quid. Sed fieri ſm esse supposi
tale repugnat xp̄o. P. illa q̄ indr̄ter ꝯue 3
niūt supposito et nature in quocūq ꝯueniūt
soli nature in illo nō pn̄t ꝯuenire seu attribui
supposito absolute sine expssione nature. Vn̄
etiā i accidētalibꝫ pprietatibꝫ q̄uis ille ppri
etates q̄ determināt sibi prē verificent̄ p synec
dochen de toto rōne ptis sine expssione ptis.
dr̄ em̄ totus hō simus. ricus. crispus. et sic de
alijs. tn̄ alie pprietates q̄ indr̄ter respiciunt
totū ꝛ prē nō pdicant̄ rōne ptis de toto nisi cū

exp̄ssione ptis. Vñ nõ dicit ethiops albꝰ sim
pliciter. q̄uis dicat albus ẜm dentes. Sed
creari est ꝯmune supposito ꝛ nature. ḡ nõ de-
bet absolute ꝯcedi de christo nisi cũ exp̄ssione
nature. cum ei solũ ꝯueniat ratione humane
4 nature. ¶. Hylarius in libro de synodis:
ait sic. Heresim dicentē christũ esse creaturaꝫ
Opi. ꝯtra magrm. damnamꝰ. Sed istis nõ obstantibꝰ sunt
quidã qui dicunt q ẜm dicta sanctoꝝ p̄dicta
ꝑpositio magis sit concedenda q̃ neganda.
1 Quia Aug. in sermone de natiuitate dñi ait.
Magnũ sacramentũ ꝛ admirabile mysteri-
2 ũm. q creatoꝛ mũdi voluit esse creatura ¶
Leo papa ait. Noua ꝛ inaudita ꝯiũctio. deus
3 qui est ꝛ qui semꝑ erat fit creatura ¶. argu
unt etiam isti cõtra ratione magistri que hic
primo loco est posita. qꝛ vt dicunt nõ est mi-
noꝛ repugnãtia in christo q habet nõ eē post
esse q̃ q habeat esse post nõ esse. sed primo nõ
obstãte christus vere habuit aliquod nõ esse
post esse. quia nisi ꝑdidisset aliquod esse. tunc
4 christus nõ fuisset vere moꝛtuus. ¶. tan-
tam habent repugnantiã passibile ꝛ impassi-
bile. moꝛtale ꝛ immoꝛtale. sicut creatuꝫ et in-
5 creatum. sed ꝛc. ¶. tanta repugnãtia est q
humana natura creet sicut q diuina natura
creet. sed p̄mo nõ obstãte christus vere dicit
6 creatoꝛ. ḡ ꝛ creatura dici põt. ¶. de q̃ abso-
lute p̄dicat inferius de eodeꝫ absolute p̄dicat
superius. Sed homo qui ē quid inferius ad
creaturã absolute predicat de christo. ḡ ꝛ crea
7 tura. ¶. sicut nomē creature repugnat sup
posito increato. sic nasci tpaliter repugnat na
to seu genito ab eterno. Sed nõ obstãte eter
na natiuitate nos ꝯcedimus istam. christus
Cõtra opinionem. est natus de virgine tpaliter. ergo ꝛc. Sꝫ
istis nõ obstãtibus teneo adhuc ꝯclusionem
predictã. maxime qꝛ Hylarius oppositũ illiꝰ
Solutio. ꝯclusionis videt heresim appellare. Ad p̄
Ad.1.et.2 mũ ꝛ scdm dõm q tã Leo q̃ Aug. i v̄bis p̄ce
dētibꝰ ꝛ sequētibꝰ p̄allegatas auctes satis ex
p̄sserũt xp̄m nõ esse creaturam absolute. sed so
Ad.3. lum ẜm assumptã naturã humanã. Ad ter
tiũ dõm q ꝑpter hr̄e aliqd eē post nõ eē nõ de
bet res dici creata absolute. sed solũ cũ insinu
atõe illiꝰ nature rõne cuiꝰ ꝯuenit sibi tale esse.
Vñ sicut rõne ꝑditõis talis eē bñ arguit reꝫ
illã aliquo mõ eē coꝛruptã. tñ nõ arguit eam
eē annihilatã. qꝛ annihilatio nõ soluꝫ dicit ꝑ
ditionē talis eē. sed dicit ꝑditionē oĩs eē. sic ꝑ
pter acq̄sitionē talis eē res hmõi nõ debet dici
simplr̄ creata. q̄uis aliquo mõ dicat genita.
qꝛ creatio dicit ꝑductionē in esse de totalr̄ nõ
eē. Ad quartũ dõm q xp̄s dicit passibilis Ad.4.
ꝛ moꝛtal. ꝛ cetera hmõi nõ absolute. sꝫ sꝑ cuꝫ
additione hũane nature. vel exp̄ssa vel subin
tellecta. Ad quintũ dicendũ q xp̄us dicit Ad.5.
vnũ diuinũ suppositũ existens i duabus na-
turis. diuina. s. ꝛ humana. ideo oĩs ꝑprietas
q̃ sic ꝯuenit alicui p̄dictaꝝ naturaꝝ. q repu-
gnantiã hꝫ ad p̄dictũ suppositũ illa absolute
nõ dꝫ ꝯcedi de supposito. sed solũ cum illiꝰ na
ture determinatõe. ecõuerso autē si nullã repu
gnãtiã sed magis ꝯueniētiaꝫ includit ad sup
positũ. Et qꝛ creari qd̄ ꝯuenit humane natu
re includit repugnãtiã ad suppositũ diuinũ.
sed creare icludit ꝯueniētiã ad p̄dictũ suppo
sitũ. iõ q̄uis ista simplr̄ ꝯcedēda sit. xp̄us cre
at vel ē creatoꝛ. ista tñ sine additõe nõ est ꝯce
dēda. xp̄s ē creatura vel creat. Ad sextũ di Ad.6.
cēdũ. q hõ vt p̄dicat de xp̄o. nõ ē inferiꝰ respe-
ctu creature. qꝛ ly hõ vt de christo p̄dicat rati
one sue ꝯcretionis implicat diuinuꝫ supposi
tũ. sicut cũ p̄dicat foꝛte implicat humanuꝫ
suppositũ. eo q hũana natura i xp̄o non habe
at aliud suppositũ q̃ suppositũ v̄bi Ad. vij Ad.7.
dõm q xp̄s dicit natꝰ tpaliter cũ determiatõe
nature hũane vel exp̄ssa vel subintellecta.

Quid autem tenen Articulus quartus
duꝫ sit de quarto articulo. ꝛ vñsio ad argumē
ta questionis patet ꝑ iam dicta.

Distinctio duodecima.

Post predicta
ꝛc. Hec ē distinctio. xij. i q mgr̄
inquirit vtrꝫ hõ xp̄us habuit eē
inceptũ vel inchoatũ. Et diuidit i duas ptes
Quia p̄mo querit d iã dicto defectu mēsure q̃
vlr̄ competit oĩ creature. Secundo de q̃bus
dam pticularibus defectibꝰ homĩbꝰ competē
tibus distincte ex pte coꝛpis ꝛ anime. ibi. Jõ
nõ immerito. Prima i duas. Quia p̄mo mo
uet questionē p̄ncipalē. puta vtrũ homo qui
est christꝰ esse incepit Secũdo adiungit que
stionē incidentalē. puta vtrum aliũde homi
nē q̃ de genere Adam deus assumere potue-
rit. ibi. Solet etiaꝫ queri. Sequit illa ps
Jdeo nõ immerito. Jn qua mgr̄ ꝛc. Et diui
ditur in duas ptes. Nã p̄mo inquirit de defe
ctu ꝯtingente circa potentiã spūalē. Secũdo
de defectu accidēte circa potentiaꝫ coꝛpalem.
puta circa virtutem generatiuaꝫ. qꝛ raro vel

nunq̃ generatur femella nisi sit defect⁹ i generatiua potētia nō potēte sufficienter subijcere in obedientē generationis materiā. Scd̃a ibi. Solet etiam requiri. Prima in tres. Quia p̄mo de potētia peccandi mouet questionē. Secūdo ad motā questionē respōdet. Et tercio quorundā obiectionē remouet. Secūda ibi. Hic distinctione opus est. Tercia ibi. Quidā tn̄ pbare. Hic quero.

Trū xp̄us possit peccare. Et videt̄ q̄ sic. Quia deus pōt peccare. ḡ xp̄us pt̄ peccare. ɔñā ptʒ. Añs pbo. Quia ille qui pcipit alicui vt peccet videt̄ peccare. sʒ deus pcepit Osee vt acciperet vxorem fornicariam ⁊ faceret filios fornicatiōis. vt pʒ Osee i. Et. iij. Reg. vltimo ca. Cū dixisset spiritus mendax. Egrediar ⁊ ero spūs mendax in ore omniū pphetarū. tūc dixit sibi dñs. Egredere ⁊ fac. Cōtra. si xp̄s posset peccare xp̄s posset damnari. Cōsequēs ē falsum. ḡ ⁊ añcedens.

Hic q̃ttuor sūt vidēda. Prio ppter argumētum ē videndū. vtrū deus sit vel esse possit causa peccati. Scd̃o vtrū christus possit vl' potuerit actualiter peccare. Tercio supposito q̄ nō. vtrū in xp̄o sit potētia peccādi. Quarto supposito p impossibile q̄ xp̄s mortal'r peccaret vtrū posset damnari.

Articulus primus. Cōclusio prima. Secūda ɔclusio.

Quātuʒ ad primuʒ

ponā duas ɔclusiones. Prima ē q̄ de⁹ non potest esse causa peccati in se vel immediate.

Scd̃a ē q̄ deus nō pōt esse p se cā pcti in alio seu q̄ alius peccet. Ratio p̄me ɔclusionis ē. Quia oē pctm̄ vt patuit supius in scd̃o libro. vel est ex ignorātia. vel est ex impotentia. vel ex certa malicia. Sed in deo nulla pōt esse ignorantia. cū sit infinite sapie. nulla impotētia seu infirmitas cū sit oīpotēs ⁊ infinite potētie. nec aliq̄ malicia cū sit ifinite bonitatis. ḡ ⁊c. (Ratō p̄me ɔclōis)

2 P. i puritate sūma et infinita nulla pōt eē macula. sed de⁹ ē pur⁹ act⁹. vt ptʒ apud theologos ⁊ phos. et oē pctm̄ ē q̄daʒ turpitudo ⁊ spūalis macula. ḡ ⁊c.

Ratō scd̃e ɔclusiōis. 1 Rō scd̄e ɔclōis ē. Qr ens total'r positiuū et simpl'r pfectū nō pt̄ esse p se cā effectus total'r puatiui ⁊ simpl'r defectiui. Sed de⁹ est ens total'r positiuū. cū sit p̄mū oīm entiū. ⁊ est simpl'r pfectus cū in eo sint pfectiones oīm generū. vt patʒ. v. meth. pctm̄ vō est simpl'r quid puatiuū ⁊ defectiuū. ḡ ⁊c.

2 P. nihil odit deus eorū quorū ē cā efficiēs. qr de ipso dicit̄ Sap. xi. Diligis oīa q̄ sunt. ⁊ nihil odisti eorū q̄ fecisti. Sed deus odit omne pctm̄. Nā piter odio sunt deo impius ⁊ impietas eius. vt dicit̄ Sap. xiiij. ḡ deus nullius pcti ē auctor in nobis. Unde bn̄ ait Fulgentius. q̄ deus nō est auctor illius cuius est vltor. Et Augu. lxxxiij. q. ait. q̄ deo auctore nō fit homo deterior. Sed planū est q̄ deus est vltor pcti. et hō efficit̄ deterior ipso pctō. ergo ⁊c.

Sed ɔtra p̄mā ɔclōem pōt argui sic. Illud dicit̄ quis posse quod potest si vult. Sed de⁹ pōt peccare si vult peccare. qr ei⁹ volūtas nō excedit ei⁹ potētiā. Etiam velle peccare est pctm̄. ḡ nō pōt velle peccare nisi possit peccare. quia actus psupponit potētiā. (Cōtra p̄mā ɔclōz. 1)

P. sicut qui occasionē damni dat damnū dedisse videt̄. vt patet in regulis iuris. sic qui occasionē peccati dat. peccati causa esse videtur. Sed deus dando preceptū primū de fructu ligni scientie boni et mali nō comedendo videt̄ dedisse occasionē peccati. Nam ipse presciuit q̄ mens humana nitit̄ in vetituʒ. quia iuxta poetā. quod nō licet acri⁹ vrit. ergo ⁊c. 2

P. quādocūq̄ aliqua sunt insepabilit̄ annexa. quicq̄d est p se causa vnius. oportet q̄ sit etiā causa alterius. Sed deus est cā oīs entitatis. ⁊ aliqua sunt entia q̄ insepabilit̄ habent annexā ⁊ conuolutā maliciā siue peccatū ergo ⁊c. 3

Sil'r ɔtra scd̄am ɔclusionē aliqui heretici qui pctm̄ homis retorquēt i deū possent arguere sic. Quia ille qui tradit aliquem in sensum puersum videt̄ esse cā sue puersitatis. Sed ad Ro. i. dicit̄. Tradidit eos deus in reprobū sensuʒ vt faciāt q̄ nō ɔueniūt. Et ibidē ait glosa que accepta ē de libro Aug. q̄ intitulat̄ de gr̄a ⁊ libero arbitrio. Manifestū est deū opari in cordibus hoīm inclinādo voluntates eorū in quodcūq̄ voluerit siue bonū siue malū. sed inclinare aliquem ad malum videt̄ esse peccatū. ergo ⁊c. (Contra secūdā ɔclōnem. 1)

2 P. quicquid est causa cause videtur eē causa causati. Sed deus est causa liberi arbitrij quod est causa peccati. est etiam causa omniū qualitatū nos inflāmantiū ⁊ inclinantiū ad peccādū. ergo ⁊c.

3 P. ex determinatōe Innocētij dicit̄ i decretis. Nec caret scrupulo societatis occulte qui manifesto facinori desinit obuiare. Sed de⁹ pctm̄ cuiuslibet creature posset si vellet totaliter puenire

4 P. qui indurat aliū ne resiliat a pctō seu inclinat ad pseuerandū in pctō. ille videt̄ peccare. sed deus indurauit cor pharaonis. vt sepius apparet i Exo.

5 P. qui sbtrahit illud sine quo peccatū vitare non possumus est causa pcti. sed deus subtrahēdo gratiā suā subtrahit illud sine quo nec possum⁹

opari bonū. nec vitare malum. vt p3 p Aug. qui in libro de natura & gratia sic ait. Gratia in anima est sicut lux p quā homo bonū operatur. & sine qua bonū opari nō potest. Et in lib. cōfes. ait. Gratie tue deputo quecūq3 mala nō feci. sed malū non facere nō esset imputandum gratie. si carens gratia posset nō peccare.

Solutio. Ad. 1. ptra p̄mā pclōz. Ad primū p̄me pclusionis dicēdum ad minorē. q3 q̄uis psequētia que pducit̄ precedit̄ in illa ppositiōe pditionali sit vera. tn̄ an̄cedēs & pn̄s sunt impossibilia. impossibile em̄ est q3 deus velit peccare. & impossibile ē eū posse peccare Un̄ sil'e est de predicta pn̄tia sicut si diceret̄. asinus h3 pennas si volat. pn̄tia em̄ ē vera. q̄uis an̄cedēs sit impossibile. & sil'r pn̄s. ideo &c.

Ad. 2. Ad scd̄m dicendū q3 duplex est occasio. s. data. puta actiue se habēs ex parte dātis occasionem. & occasio accepta puta passiue se habens ex parte recipiētis occasionē Primo mō aliquo mō occasio pcti insurgens ab aliquo p̄cepto retorquet̄ in pcipientē. iuxta illud ps. Nūquid adheret tibi sedes iniquitatis: qui fingis laborē in p̄cepto. Sed secūdo modo nō. Et q3 p̄ceptū dei in se fuit virtuosū & bonū. igit̄ in ipso precepto nō fuit occasio data. sed solum accepta. quare ex hm̄oi occasione nō potest argui q3 deus sit causa peccati

Et ideo apl's tractans istā materiā ad Roma. vij. ait. Occasione accepta: pctm̄ p mandatū opatū ē in me oēm pcupiscētiā. q. di. In dei mādato nō fuit occasio peccati ex pte dātis. sed solū ex pte accipiētis.

Ad. 3. Ad terciū patet ex his que dixi. xxxvij. dis. scd̄i libri sniarum. Dixi em̄ ibi. q3 argumentū nō plus conuincit nisi q3 de⁹ ipsius pcti pōt dici causa sine qua nō. q3 si deus subtraheret influētiā suam. pctōr nec posset eē nec opari. & p pn̄s nec posset peccare.

Ad. 1. 3 secūdā pclōz. Ad p̄mū 3 scd̄am pclōem dōm q3 deus iusto suo iudicio ab aliquib3 aufert auxiliū suū pp̄ter eoz demerita ipsis i opprobrium sempiternū cadentibus manū ad intricēnō p̄stando. & tūc dicit̄ eos tradere. indurare. vel ad malū inclinare. nō agēdo vl' mouēdo. sed potius derelinquendo. vl' malū eoz nō impediēdo. eo q3 indigni sint diuino adiutorio.

Ad. 2. Ad scd̄m dōz q3 licet illud qd̄ est cā cause sit cā causati. nō oportet tn̄ q3 sit cā causati pp̄ter quā sic. sed sufficit q3 sit cā causati sine q nō. Uel dicēdū q3 effect⁹ causati vel pcṫit causato vt est causatū a tali causa. vel vt deuiat ab ea. Primo mō pcludit argumētū & nō scd̄o mō. Et q3 peccare nō pueniṫ volūtati vt a deo causata ē. sed vt deuiat a deo. ido &c. Sicut em̄ mot⁹ tybie causat̄ a v̄tute motiua q̄ ē in aīali. claudicatio aūt tal' mot⁹ nō puenit tali motui vt causat⁹ ē a v̄tute motiua. idō hm̄oi claudicatio nō reducit̄ i virtutē motiuā. sed i defectū tybie & musculoz. vel etiā q̄nq3 i libertatē claudicātis. si claudicatio fuerit voluntaria. sic in pposito &c.

Ad. 3. Ad terciū dōm q3 de⁹ nō desinit nr̄is pctis & facinorib3 obuiare. qa dū solūmō nos facim⁹ qd̄ i nobis ē. auxilium dei semp nobis p̄sto est. & an̄ pctm̄ ne cōmittat̄. & post pctm̄ vt remittat̄. Si autē nos noluerim⁹ facere qd̄ i nobis ē. tunc iusto iudicio derelinquit nos.

Ad. 4. Ad quartū patet p ea q̄ dicta sunt ad primū

Ad. 5. Ad q̄ntū dicēdū q3 deus gratiā nō subtrahit nisi q3 hō gratie obicem ponit. Et ideo q̄uis sine gratia nō possimus vitare pctā. tamē deus nō est causa peccati. sed hō ponēs obicē gratie. Nā fm̄ Dyoni. sicut sol iste materialis quātū de se est non rōcināns neq3 pelligēs radios sue claritat' reb3 corpalibus iuxta modū sue capacitat' infundit. sic deus &c.

Articulus secundus.

Quantū ad secundū articulū dōm. q3 q3 hoc nomē xp̄s exp̄mit diuinū suppositū. ideo simpl'r loqndo xp̄us nō pōt peccare. Et hoc p3 eisdē rōib3 qb3 i arti. pcedēti ē pbatū. q3 de⁹ non pōt peccare. Sz loquēdo xp̄o q̄tū ad naturā humanā quā verbū diuinū assumpsit. tūc illud qd̄ petitur pōt hr̄e duplicē intellectū. Uno mō manētibus habitib3 grē & glie in aīa xp̄i quib3 pronūc de facto credimus ipsam esse pfectā. vtrū xp̄s quo ad illā humanitatē seu rōne illi⁹ humanitatis possit peccare. Alio subtractis omnib3 talib3 pfectiōib3 ab hūanitate xp̄i. ita q3 ipsa i suis puris naturalib3 pstituta remaneat verbo vnita. vtrū nō obstante tali suppositali vnione hō xp̄s possit peccare q̄tum ad talem naturā humanā.

Prima cō clusio. Primo mō ad h̄ est multoz doctoz pcordia. q3 hō christ⁹ fm̄ talē naturā nō possit peccare. eo q3 nō min⁹ sed pfecti⁹ sit in grā & glīa pfirmatus q3 quicūq3 beatoz hoīm aut angeloz.

Cōclusio secunda. Sed scd̄o mō sumēdo naturā humanā q̄uis aliq doctores neāt oppositū. mihi tn̄ videt̄ q3 posito q3 illa natura i suis pur' naturalib3 fuisset assūpta. ille hō nūq3 potuisset peccare. nisi a supposito dīuo pus fuiss3 derelicta illa natura & i pp̄rio supposito pstituta. Or actus includēs repugnātiā ad suppositū q̄ aliq natura supposita liter sustētat̄ nō potest pṗetere tali nature vel

alicui rōe tal' nature q̄z diu manet p̄dicto sup
posito suppositaliter copulata seu vnita. Sz
peccare includit repugnātiā ad dīnū suppo/
sitū. Maior pz. qꝛ natura nō agit sz suppo/
sitoꝝ tm̄mō ē agere. igit̄ si xp̄s peccaret. tūc di
uinū suppositū peccaret. cū nullū suppositū
sit i xp̄o nisi diuinū. Minor pz ex dictis i. i.
2 arti. P̄. actio plus imputāda est p̄ncipali
agēti q̄z instr̄o. Sed Dam̄. iij. li. ca. xv. dicit.
ꝙ hūanitas i xp̄o fuit instr̄m deitatis. Et h̄ rō/
nabil'r ponit Dama. qꝛ qn̄ natura q̄ ē p̄ncipi
um alicui⁹ opatōis nō ɔstituit suppositū. nec
ei inheret. tūc suppositū agit eā sicut p̄ istru
mētū. sed natura hūana nec ɔstituit diuinuz
3 suppositum. nec inheret ei. ergo ꝛc. P̄. b̄m
Ansel. mīmū incōueniēs apud deū ē impossi
bile. sed deū peccare nō ē mīmū incōueniēs sz
valde magnū incōueniēs. qꝛ si posset peccare
tūc posset damnari. sed ɔn̄s ē impossibile etiā
ɔ̄ptū ad naturā humanā i christo. Quia ad
Heb. ij. dicit glo. Natura humane veritatis
quā deus assumpsit que nullo mō pctō dam
Cōtra cō/ nari potuit solus deus maior est. Sed op
cl'oez opi. positū istius ɔclusionis q̄dā opinio ꝓbat sic
1 Natura que nō est p̄fectior i ratiōe actus pri
mi seu i essendo. etiam nō erit p̄fectior in rati/
one actus secūdi siue i operādo. Sed sup̄di/
cta suppositiōe stāte nulla esset maior p̄fectō
in humana natura christi in ratione actus p̄
mi q̄z si p̄ se constituisset suppositū ꝛ nō fuis/
set assumpta. ergo nec i ratione actus secūdi.
Sed in ꝓprio supposito potuisset peccare. er
2 go ꝛc. P̄. opposita eidē ɔuenire b̄m diuer/
sas naturas nulluz est incōueniēs. igit̄ vt isti
dicūt nullum incōueniēs apparet q̄n christ⁹
b̄m diuinā naturā possit eē bon⁹. ꝛ b̄m hūanā
naturā mal⁹. sic b̄m diuinā naturā ē imortal'.
3 ꝛ b̄m hūanā mortal'. P̄. arguit̄ argumēt̄ cōi
bus sic. Null⁹ meret̄ refutādo qd̄ facere nullo
mō p̄t. sed xp̄s merebat̄ refutādo pctm̄. g̃ ꝛc.
Maior pz. qꝛ sicut null⁹ peccat i eo qd̄ vitare
4 nō p̄t. sic null⁹ meret̄ ꝛc. P̄. xp̄s potuit mē/
tiri. g̃ potuit peccare. ɔn̄a ē nota. Añcedēs ꝓ/
bat̄. qꝛ Joh. viij. xp̄s ad iudeos dixit d̄ patre
suo. Si dixero qꝛ nō noui eū ero silis vobis
mēdax. Sed xp̄s potuit dicere hoc verbū. g̃
5 ꝛc. P̄. in libro de spū ꝛ lr̄a ait Aug̃. Illud
habet quis in p̄tāte sua quod facit si vult. Eti
am eandez sn̄iam ponit Ansel. in libro. ij. cur
deus hō. Sed christus potest peccare si vult
Si em̄ aliquid vellet quod nō posset. tūc nō
6 esset omnipotēs. P̄. Aug. libro. iij. de libe.
arbi. ait. ꝙ melior est natura q̄ potest peccare
q̄z que nō pōt. sed filius dei assumpsit huma
nā naturā optime dispositaz. ergo ꝛc. P̄. 7
christus habuit in se quicquid in viro iusto
est laudabile. sed ad laudē viri iusti dicit̄ Ec
cli. xxxi. Potuit transgredi ꝛ nō est trāsgres/
sus. mala facere ꝛ nō fecit Et istam opinio Durādus
nem etiā quidā modernus doctor nitit̄ susti/ Solutio
nere. ꝓpter qd̄ ipse rn̄det ad rōnes ꝓ ipsa con ratōnū ad
clusione adductas. Ad p̄mam dicit ꝙ q̄z ductarū p̄
uis actio vtriusq̄z nature in xp̄o sit actio sup/ ɔcloe.
positi diuini tāq̄z eius qd̄ denomiat̄ agere. q̄a Ad. i. solo
sustētat naturā que ē p̄ncipiū actōis. i nullo
tm̄ pōt plus imputari diuio supposito actio
p̄dicta q̄z si nō esset vnitū humane nature. qꝛ
si plus ei imputaret̄. hoc esset vel quia moue
ret naturā ad peccādum. aut quia nō prohi/
beret eam a tali actu. Primū nō. quia cū acti
ones ad extra sint ɔmunes toti trinitati. ergo
nō plus mouet naturā humanaz p̄sona filij
que est ei vnita. q̄z p̄sona patris ꝛ spūssancti.
Nec scdm̄. quia sicut deus ammistrat res vt
eas ꝓprios motus agere sinat b̄m Augu. nec
tamen peccata creature deo imputant̄. q̄uis
ea possit impedire. sic deus potuit naturā hu
manā assumere. ꝛ eam ꝓprio motui relinque
re vt ageret ac si assumpta nō fuisset. nec tamē
talis actio plus imputaret̄ p̄sone diuine assu
mēti q̄z nō assumenti Sed illud nō valet. Contra so
quia licet nō plus moueat naturā humanaz lutionē.
p̄sona filij q̄z p̄sona patris ꝛ spūssācti. mouet
tamē eam alio modo. qꝛ in mouēdo supplet
vicem ꝓprij suppositi cui talis actio imputa
ret̄ si natura illa ꝓprio supposito supposita/
ret̄. ꝓpter quod actio culpabilis cui⁹ talis na
tura eēt p̄ncipiū alteri supposito agēti huius
actionē nō posset imputari q̄z diuino suppo
sito cui esset vnita. Nec valet cū dicit ꝙ de
us potuit talē naturā ꝓprio suo motui relin/
quere vt ageret ac si assumpta nō fuisset. qꝛ si
hoc fieret. tunc vel illa natura humana nihil
penitus ageret. qꝛ nature nō est agere. q̄uis i
supposito sit p̄ncipiū quo agit ip̄m supposi/
tū. vl' nō māeret vnita diuio supposito puta
qꝛ sic relinq̄ret̄ ꝙ ꝓpriū suppositū ɔstitueret.
Ad scdam dicit ꝙ p̄ illa verba Dama. nō Ad. 2. so
dicit ꝙ humanitas nō potuerit assumi quin lutio.
oēs actus ei⁹ essent actus deitatis tāq̄z p̄nci/
palis mouētis. Sed nec illud valet. qꝛ si/ Cōtra so
cut expresse patet p̄ verba Damas. immedia lutionē.
te seq̄ntia ad p̄cedētia dam̄. vult. ꝙ i omi opa
tōne cuius p̄ncipiū ē illa natura hūana dei/
tas ē mouēs p̄ncipale. ꝛ natura hūana instr̄a
le. Ad terciā dicit ꝙ nullum ē incōueniēs Ad. 3. solo

dicere q xps sm q hō peccauit vel peccare potuit. Et addit q cū damnatio sonet i penam. nō est maius incōueniēs xpm dicere damnatum q̄z mortuū vel passum. Uñ psona diuia etiam nūc de facto posset assumere naturā hominis damnati. Sed nec illud valet. nec ē bñ dictū. qz cū hō xps nō dicat suppositū humanū cui possit attribui ipm pctm tāq̄z agēti seu faciēti. et ipsa natura hūana nō possit esse agēs sed rō agēdi. ideo omino hmōi peccatū retorqueret in ipm diuinū suppositū tanq̄z in agēs z omittēs ipm peccatū. quod mihi z cuilibet fideli summe incōueniēs debet videri.

Contra sonionē.

Nec ē simile qd dicit de damnatōe. passione z morte xpi. Quia damnatio presupponit malum culpe. z ideo repugnat nature assumpte a diuino supposito que non potest omittere maluz culpe qua rea efficiatur vt damnetur. nisi diuinū suppositū omittat tale pctm. Alie autē pene que sine culpa otingūt cū virtutem nō diminuāt sed magis augeāt. nō repugnāt pdicte humanitati. Nec valet qd vltimo addūt. quia posito q deus damnataz naturam assumeret. peccatū illius nature nō imputaret causaliter diuino supposito. sed p ou supposito qd taliter egit q ipsum cū natura merito damnabat. Ad primū alterius opinionis dicēdū. q argumētū assignat non causam p causa. q em tali nature peccatū inesse nō potest. hoc nō est pper maiorē vel minorē nature pfectionē. sed est pro tāto. qz cum natura p se nō possit agere. ideo sibi nō potest peccatum inesse. nisi supponitur tali supposito quod possit peccare. Minor etiā est falsa. qa pprie loquēdo nec in pprio supposito nec in alieno natura potest peccare. sicut nec potest agere. licet possit esse ratio peccādi ipsi supposito cum i tali supposito subsistit cui nō repugnat peccare. Ad scdm patebit inferius cū tractabitur de christi passione. Ad terciuz dicēdum q q̄uis necessitas coactōis tollat ratiōnē meriti. nccitas tamē immutabilitatis puenies ex pfectione virtutū nō tollit rōez meriti sed auget Ad quartū dōm q q̄uis verba significātia mēdacium xps potuerit exprimere z dicere q̄tū ad sonū materialē verboz. sicut ad lram tūc dixit. nō noui eū. pmissa tñ hac oditione si dixero. Formaliter tñ z significatiue xps hmōi verba nō potuit dicere. qa ab eterna veritate qua suppositaliter subsisteba deuiare nō potuit Ad q̄tū dōm sicut dictū ē ad pmū i pcedēti arti. Ad sextuz dicēdū Aug. ibi opat creaturas diuersaz spērū

Solutio ratōnū opposite opi.
Ad.1.
Ad.2.
Ad.3.
Ad.4.
Ad.5.
Ad.6.

ad seinuicē. sic em melior ē natura q̄ peccare pōt q̄z q̄ nō potest. Sic melior ē natura hoīs vel angeli q̄z natura lapidis vel asini. In eadē tñ specie melior ē natura q̄ nō potest peccare eo q in gra sit ofirmata. q̄z ea q̄ pōt peccare eo q nondū sit ofirmata Ad septimū dōz q posse trāsgredi sine trāsgressione nō est laudabile simplr z absolute: sed p accidēs. puta ratione status inferioris i quo quis exñs nōdū est ofirmatus in gra. Uñ sicut aliquid ē laudabile in specie inferiori quod nō est laudabile in specie supiori. puta esse simū est laudabile in cane. z tñ nō in hoie. Sic in eadem specie sm diuersum statū zc. Et qz xpus tenuit supremū statū ac supremā dignitatē omunicabilē creature. ideo zc.

Ad.7.

Quātum ad terciū

Articulus tercius

articulū ē aduertēdū q duplex pōt dici potētia peccādi. Una ppinqua. z sic ē ipsa voluntas creata sibipsi derelicta. que ratione sue libertatis potest in bonū z in malū. cum potentie rationales sint ad opposita. Alia remota. z sic ē ipsa eadē volūtas ex aliquo sibi adiuncto pseruata ne in actuz peccati prumpe possit. Primo mō potētia peccādi non fuit in xpo. Quia a tali potētia dicitur quis potēs peccare. sed xps non potuit peccare. vt patuit i. ij. articulo. ergo zc. P. sm Ansel. potētia peccandi addita libero arbitrio diminuit libertatem z remota auget. sed christus nō habuit libertatem diminutaz. ergo zc. Secundo mō potētia peccādi fuit i christo. Quia vera i xpo fuit volūtas hūana q̄uis ēēt i gra oīmo de ofirmata. g zc.

Prima cōclusio.
1
2
Cōclusio secunda.

Quantuz ad quar

Articulus quartus

tū articulū dico q q̄uis ipossibile sit xpz mortalr peccare. z silr xpm dānari sit ipossibile. tñ hec oña ē vera. si xps mortalr peccaret xps dānari possz. qz posita cā efficiēti ponitur effectus. vel saltē possibile ē effectū seq. Sz sufficiens cā eterne dānatōis ē pctm mortale. ergo zc.

Ad argumētū pncipale dōm q añs nō ē verū. Et pbatōz dico q deus nō pcepit Osee q peccarz. qz ex dei pcepto factus ē ipsi osee actus ille licitus q̄ sine pcepto sibi fuissz illicitus. pt em deus vt ait Bern. dispensare in oībus pceptis scde tabule. Q, autē deus dixit ad spm mēdacij. egredere z fac. nō ē intelligēdū dictū fuisse p modū pcepti. sed p moduz pmissionis. Sic etiā dixit iude. Qd facis fac citius.

Ad pncipale argumentum.

Distinctio decimatercia.

Reterea scie

dum zc. Postq̄ mgr̄ determinauit d̄ hūane nature ad vnitatē diuini suppositi assūptiōe. hic i p̄ncipio. xiij. distin. incipit determiare de assūpte nature collata pfectōe. Et diuidit i duas ptes. Prio nāq3 ɔsiderat absolute pfectōes collatas humane nature in p̄dicta vnione seu assumptione. Scd̄o ɔsiderat easdē pfectōnes respectu diuinaꝝ pfectionū quadā ɔpatione. dist. xiiij. ibi. Hic queri op⁹ ē. Prima in tres. Qr p̄mo ōndit q xp̄s a p̄ncipio sue ɔceptōnis recepit plenitudinē gr̄e z sapie. Scd̄o opponit siml' ɔtra donū vtrūq3. Tercio obijcit distincte cōtra donū sapiētie. Scd̄a ibi. Hunc autē sniē videt obuiare zc. Tercia ibi. Alibi tñ scp̄tū. Istaꝝ ptiū scd̄a diuidit in obiectionē et obiectionis solutionē. Scd̄a ibi. Ad quod sane. Tercia ps diuidit i tres ptes. Qr p̄mo ex dictis Ambrosij ɔtra p̄dicta opponit. Scd̄o illud qd̄ in illis dictis manifestā ɔtinet veritatē seorsū ponit. Tercio qd̄ ɔtinet dubietatē determiat z exponit. Scd̄a ibi. Hec v̄ba Ambrosij. Tercia ibi. Sed ex q̄ cā Hec ē diuisio z snia istius distinctionis. xiij. istius tercij libri i generali. Circa quā quero in spāli.

Vtrū i xp̄o fuerit gr̄e plenitudo. Videt q nō. Qr capacitas xp̄i respectu gr̄e nō pōt repleri. g̃ i xp̄o nō pōt esse vt videt gr̄e plenitudo. Cōseqn̄tia p3. Probo an̄cedēs. qr q̄ncūq3 aliq̄ pfectio ē illi⁹ cōditōis q p sui infusiōe3 capacitas recipiētis augef. illa pfectōe capacitas recipiētis nō pōt saciari. sed gr̄a ē hmōi. g̃ zc. Cōtra. in illo est gr̄e plenitudo ex cui⁹ redūdātia ceteri gr̄a3 receperūt. Sed de gr̄a xp̄i dicit Joh. i. q ■ plenitudine eius oēs acceperūt gra3 p gr̄a Hic q̃tuor sunt vidēda. Primo vtꝝ gr̄a ex̄ns in xp̄o sit creata. Scd̄o de eo qd̄ queritur. Tercio vtꝝ hmōi gr̄a fuerit infinita Et q̃rto vtꝝ talis gr̄a fuerit xp̄o naturalis.

Articulus primus.

Quātū ad primū

ē aduertendū q in xp̄o ē duplex gratia. s. gratia vnionis. z gr̄a habitualis seu deifice conformatōis. Igit quilibet istoꝝ articuloꝝ tractādus est dupliciter. s. de gratia vnionis. z d̄ gratia habituali.

Cōclusio prima

Quātū ad p̄mū p̄mi est sciendū q gr̄a vnionis vno mō accipit actiue. z tūc ē increata. qr ē ipsa diuīa ɔplacentia siue volūtas q̄ gratissime factū ē vt humana natura ad diuini suppositi vnitatē assumeretur. Alio mō accipit passiue. z sic ē creata. qr ē ipsa vnio gratuita q̄ natura humana gratissime ē vnita diuine nature. Et q isto modo sit creata pat3. Quia oēme tp̄ale ē creatū. sed ista vnio ē orta in tp̄e. Juxta qd̄ ait Aug⁹. In rebus p xp̄s ortis illa sūma gr̄a ē q hō i vnitate psone ɔiūctus est deo. 1 P. relatio realis realiter fundata increatura ē quid creatum. sed gratia vnionis est hmōi. est em̄ quedā ■ latio ɔsequēs assumptionē hūane nature a diuino supposito. q̄ realiter ē i humana natura assumpta. z sola ratōne i diuino supposito assumēte. qr nihil tp̄aliter eueniēs pōt esse realiter i deo. cū omne qd̄ realiter est i deo vere est deus. 2

Cōclusio scd̄a

Scd̄o dico q in xp̄o est gr̄a habitualis q̄ est creatura. Quia opa xp̄o ɔueniētia s̄m q hō ē fuerūt meritoria. sed nullū op⁹ creature ē meritoriū. nisi p̄ut egredit a creatura habitu gr̄e informata. qr gr̄a creata siue habitualis gratia est principiu3 merēdi siue nccia dispositio ad meritū humane aīe. 1 P. perfectus viator h3 necessariā pfectionē viatoris. sed christus fuit pfectus viator. z gratia ē necessaria pfectio viatoris. ergo zc. 2 P. actus pfectus p̄cedit a potentia pfecta. z maxime si est actus supernaturalis procedit a potentia pfecta habitu seu pfectione supnaturali. S3 multi actus anime christi fuerūt supnaturales z pfectissimi. igit requirebant habitū gratie tanq̄ supnaturalē pfectionem. 3 P. illud quod ē ad decorē z pfectionē aīaꝝ ceteroꝝ hominū nō d3 negari anime xp̄i. quia ex q̄ xp̄us in oēmib3 naturalib3 pfectiōib3 corporis fuit silis ceteris homib3. g̃ i pfectiōe aīe a ceterīs nequaq̄ debebat deficere. sed habit⁹ gr̄e create est ad maximū decorē z pfectionē ceteroꝝ hoīm. g̃ zc. 4

Ista opio trahit a dictis. h. 6. q̃ libet. q. 6.

Sed ɔ̄ illud sunt aliqui doctores q̄ dicūt q quicquid in alijs hominibus sanctis tam in via q̄3 in patria facit habitus gratie. h̄ totū in christo facit deitas que sibi est psonaliter vnita. z ideo nō ponet habitus gr̄e create in christo. Quia virt⁹ gratie pfectissime ■ 1 ɔ̄phenditur in ipsa deitate. igit quicquid ceteri homines pn̄t p gratia3. hoc christo pfecte competit immediate p deitatē. 2 P. christus nō potuit deficere in opando. igit nō indiguit gr̄a. Cōsequētia patet. qr ad hoc ponit gratia in nobis vt sit p̄ncipiū bone opationis. et ne errem⁹ in opando. Probat an̄cedēs. qr nō potuit deficere s̄m deitatem. vt de se patet. nec

ßm humanitatē. qꝛ hūanitas fuit instrumentum deitatis. Instrumentū autē ad hoc ꝙ recte agat nō requirit in se habitū directiuū. ſʒ solum in principali agente requirit hmōi habitus. ergo ꝛc.
3 P. vbicūqꝫ ē aliqͬd vere ꝛ realiter. ibi frustra ponit̄ silitudo eiꝰ. sed deitas vere ꝛ realiter ē vnita aīe xp̄i. ergo nō ponet̄ in ea gratia que est quedā similitudo deitatis
4 P. gratia habitualis nō ponit̄ i anima nisi vt det esse gratuitum et bene operari. sed hec potest diuinitas dare p seipsam. ergo frustra ponetur i christo gratia habitualis.
5 P. christus nunqꝫ fuit dissimilis deo. ꝑ nunqꝫ indiguit gratia que datur hominibus vt deo similes fiant.
6 P. sicut se habet filiatio naturalis ad filiationē adoptiuaꝫ. sic bonitas naturalis ad bonitatē gratuitā. sed christus qꝛ est filius dei naturalis nō potest esse filius adoptiuus. igit̄ cuꝫ sit naturaliter bonus nō pōt esse bonus p grām.
7 P. cui p̄ns est lux solis nō indiget lumine candele ꝓpter excellentiā lucis solaris. ergo aīa christi cui lux eterna claritatis increate semp fuit p̄sens nō indiguit lumine gratie create.
Cōtra opinionē. Sed ista nō concludunt. Quia illud ps. Diffusa est gratia in labijs tuis. expresse exponit̄ a sanctis doctoribꝫ de gratia creata que fuit in domino iesu christo.
Solutio. Ad. I. Ad primū igit̄ dicendū ꝙ q̄uis effectiue siue in genere cause efficientis deus possit facere in creatura sine gratia qđ potest mediante gratia. tamē nō informatiue siue in genere cause formalis. Cū igit̄ gratiā ponamus i xp̄o. vt animā christi ponat formaliter in esse supnaturali. quod sine forma iherēti fieri nō pōt. ideo deitas ꝓpter suaꝫ pfectionē tale esse dare nō pōt. cum nō possit esse forma inherēs

Nec etiā valet illa ꝯsequētia. quia pari ratione sequeret̄ ꝙ nulla virtus nec aliqua perfectio creata esset in xp̄o. cū diuina eēntia omnē pfectionē creatā pfectissime ꝯphendat.
Ad. 2. Ad scđm eodē mō pōt r̄nderi. Etiā ꝓbatio nō valet. qꝛ instrumentū qđ agenti p̄ncipali coagit requirit intrinsece suas debitas dispositiones. melius em̄ opat̄ dolator mediāte dolobra bn̄ acuta qꝫ mediāte obtusa
Ad. 3. Ad terciū dōm. ꝙ maior ē vera si ponit̄ silitudo tm̄mō ad repn̄tandū obiectū. Si aūt ponit̄ ad cōicādū pfectōꝫ intrinsecā ꝛ formalē. tūc nō ē vera. maxime si illa realis p̄ntia non dat esse intrinsecū p formalē inherentiam. Et qꝛ gratia nō requirit̄ i aīa ad p̄ntādū obiectū diuinū sed ad eleuandū animā p formalē pfectōꝫ ad ▪ supnaturale. eēntia aūt diuīa quālibet sit p̄sens ipsi anīe. tn̄ nō dat hmōi eē. cū sit purus actꝰ q̄ inherere nequaqꝫ pōt. ꝑ ꝛc.
Ad. 4. Ad q̄rtū dōm ꝙ deitas cuꝫ nō sit forma inherēs. iō nō potest dare formaliter esse gratuitū sine grā.
Ad. 5. Ad quintū dicendū ꝙ xp̄s nunqꝫ fuit dissimilis deo. quia nunqꝫ fuit sine habitu gratie quo anima ē similis deo. fuit em̄ talis habitus anime christi concreatus. vt patebit i quarto articulo Per hoc igit̄ argumentū nō solū nō ꝓbatur ꝙ gratia creata nō sit in christo. sed potiꝰ ꝓbatur ꝙ hmōi gratia semp fuerit in christo.
Ad. 6. Ad sextuꝫ dicendū ꝙ nō est simile. qꝛ esse filiū ꝯuenit tm̄mō psone et non nature. sed esse bonū ꝯuenit tā psone qꝫ nature. ꝛ ideo q̄uis xp̄o repugnet esse filiū adoptiuum vel habere filiationē adoptionis rōe diuine psone. vt patuit supius. tn̄ nō repugnat ei bonitas gratuita rōne hūane nature. ꝛ naturalis ratiōe diuine.
Ad. 7. Ad septimū dōmꝰ ꝙ nō est simile. quia vtraqꝫ lux. s. solis ꝛ candele aeri formaliter vnitur. ideo informato aere lumine excellētiori. tunc superfluit alteꝝ. Sꝫ lux claritatis increate quālibet sit p̄ns aīe. tn̄ formaliter sibi nō vnit̄. nec dat sibi aliqđ esse formale. ideo grā creata dās hmōi esse nō ponetur frustra.

Quantuꝫ ad secun

Articulus secūdus. dū ē aduertendū ꝙ plenitudo alicuiꝰ rei pōt duplr̄ ꝯsiderari. puta extēsiue ꝛ intēsiue Et ßm hoc ponā duas ꝯclusiones.
Prima cōclusio de grā hitualī. Prima ē ꝙ i xp̄o fuit ꝛ ē plenitudo gratie. loquēdo de plenitudine extēsiua. Scđa est ꝙ in ipso est plenitudo gratie loquēdo de plenitudie intēsiua.
I Primū pbo sic. Quia nullus actꝰ vite ē in corpe nisi p̄us fuerit i capite. sed actus cuiuscūqꝫ gratie est actus vite spūalis. et christus ē caput ecclesie ꝛ oīm mēbroꝝ eius. ergo oīs gratia siue gratis data siue gratū faciens fuit ꝛ ē i dn̄o iesu xp̄o. Et ista est intētio. b. Aug. ad Dardanū. c. xxviij. vbi ait. ꝙ sicut in capite sunt omes sensus. sic in christo fuerunt omnes gratie
2 P. grā fuit data xp̄o vt vniuersali salutis p̄ncipio. ꝑ nulla spē ipsius gratie xp̄s debebat carere. ꝑ ꝛc.
Instantia Forte dicet̄ ꝙ xp̄s nō habuit gratiā linguaꝝ ꝛ donū prophetie. ꝑ nō habuit omnē spēcīē gratie gratis date enumeratā ab aplo. qꝛ diuersaꝝ linguarū idiomatibꝫ nō vtebat̄. ꝛ p ꝯn̄s frustra fuisset talis habitus in eo. nec vnqꝫ legit̄ ꝓphetasse.
Solutio Respondeo ꝙ christus habuit oēm graꝫ linguaꝝ. qꝛ ipse nouit cogitatōes hoīm

quarū cogitationū verba per linguas expres/ sa sunt signa. vt patet. i. peri hermenias. tali/ bus tamē linguis nō vtebat. qz nō erat opor tunū. cū ipse nō fuerit missus in mundū ad predicandū gētibus ▮ seipsuz immediate. sz missus erat vt ipsemet dixit ad oues que peri erant domus israel. Habuit etiam donū pphetie. qz clarissime pphetauit destructio/ nem hierusalē. que facta fuit postea p Tytum z Uespasianū. qui eam circūdabant. z coan/ gustabant. z ad terram prosternebāt. nec i ea lapidem sup lapidem relinquebāt. Habu it etiam plenitudinē gratie intēsiue. Quia si/ cut riuulus quanto ppinquior fonti. tanto intensius z limpidius recipit influentiā fon/ tis. sic christus p gratiam vnionis existēs p/ pinquissimus fonti omis gratie. puta ipse di uine nature. intēsissime recepit habituz diui/ ne gratie. Propter quod dicit Johis. i. Ui/ dimus gloriā eius: gloriaz quasi vnigeniti a patre: plenuz gratie z veritatis P. ppter qd vnumquodqz tale et ipsum magis. vt patet i. posteriorū. sed christus in transfusione gra tie est mediator dei z hominū. cū ergo aliqui homines legātur fuisse gratia pleni. sicut vir go Maria. de qua dixit angelus Luce pmo Aue gratia plena. Et Hieronymus ait. Ce/ teris p partes Marie autē tota se infudit gra tie plenitudo. Et de Stephano dicit. Ste/ phanus autē plenus gratia z fortitudine. Er go sequit q i christo fuerit gratia plenissime.

Cōclusio scda.

1

2

Instantia

Forte dicetur q plenitudo gratie sine ple/ nitudine gratuitarū virtutum esse nō potest. Sed in christo nō fuit plenitudo gratuita/ rū virtutū. quia i ipso nō fuit fides neqz spes cum in ipso fuerit clara visio que fidei repu/ gnat. cum fides sit credere quod nō vides. et perfecta fruitio que nō compatitur spez. cum spes sit rei absentis.

Solutio.

Respondeo q fides z spes qūuis quo ad substantiā habitus dicant perfectionē. habent tamē quandā imperfectio/ nem accidētaliter sibi annexam p statu vie q est status imperfecte gratie. a qua imperfectione beati absoluunt in patria. vbi est status perfe cte gratie. Et ideo i christo qui sic fuit viator q verus fuit comphensor. in quo ab instanti sue conceptōnis fuit pfectissima gratia. fides z spes qūtum ad illud quod in eis est pfectio/ nis semp fuerunt. qūuis nunqz fuerint i eo qū tum ad imperfectionē quam implicāt in sim plici viatore. Hoc tamē ad psens transeo. quia hāc sniam plurius tractaui i prologo p mi libri. questiōe. iij. Et eodē modo possu

De gratia vnionis.

mus distinguere de gratia vnionis. quia ipsa fuit extēsiue plenissima i christo. qz ista vnio includit omnē aliā vnionē qua deus vnit cre ature. z p osequēs icludit omnē gratiam vni onis. Nam cū vnio ista fuerit psonalis. ido necessario psupponit siue icludit vnionē qua deus vnitur creaturis p sui psentiam. potēti/ am z essentiā. z sic de alijs modis quibus de/ us vniri consueuit hominibus. siue i via p gra tiam. siue in patria p gloriam.

Cōclusio prima

Fuit etiam i christo gratia vnionis plenissima. loquendo de plenitudine intēsiue. Quia quāto aliqua sunt pfectius z gratiosius vnita: tāto minus sunt ab inuicem sepabilia. sed qūuis mors se/ parauerit animā christi a pprio corpe. tamē tam in morte qz in vita a deitate nūqz fuit sepa rata. ergo intēsissima fuit illa vnio. z p conse/ quēs gratia vniōis. Et ista est intētio bea/ ti Bern. libro. v. de osideratiōe ad Eugeniuz. vbi ait. Inter omia que vnū dicūtur arcē te/ net vnitas trinitatis. qua tres psone vna suba sūt. scdo loco illa vnio pcellit q tres substāte i xpo vna psona sunt.

Cōclusio scda

Quātum ad terciū

Articulus tercius. Prima cōclusio.

articulū dico pmo. q absolute z simplr loqn do de infinito. tūc nec grā habitualis. nec gra tia vnionis i christo debet dici infinita Quia omne creatum est finitum. sed tam gratia ha bitualis qz gratia vnionis christi est quid cre atum. vt patuit i primo articulo. ergo zc.

1

P. ome quod subiectiue fūdat i re creata z finita est finitū. sz pdicte grē fūdant subiecti/ ue i re finita puta i anima christi vl i humani tate eius. ergo zc. Minor patet ex pcedētib Maiorē pbo. quia omis subiectiua capaci/ tas creature ē finita. z p osequēs replet pfecti one finita. g zc. P. radix merēdi i aliqū nō excedit magnitudinē sui pmij. sed radix merē di est gratia. z anime christi premiuz nō fuit simpliciter ifinitū. al's beatitudo creature eq/ lis fuisset beatitudini creatoris. ergo nec gra/ tia christi fuit simpliciter infinita

3

Forte di cet q illud quod est sine mēsura est immēsum z p osequēs infinituz. grā xpi est sine mēsura. quia datus est ei spūs nō ad mēsurā. vt patz Joh. iij. ergo zc. P. omne finitum aliquā/ do adequate attingit p otinuuz augmētum alterius rei finite. sed sm doctores gratia nul lius sancti qualibet augeret nūqz tamē attin/ geret ad plenitudinē gratie christi. g nō vide tur q grā xpi sit finita. Propter istas igit

Instantia 1

Cōclusio secunda.

⁊ ɔsiles instātias pono scđam ɔclusionē .s. q̄ grā xp̄i ſm quid ⁊ compatiue pōt dici infinita. ⁊ hoc maxime loquēdo de gratia vnionis.

Ratio Quia sicut linea q̄uis de se ⁊ ī se sit finita. per compatiōnē tamē ad punctū dicit̄ infinita. eo q̄ pūctus nullam ꝓportionē habeat ad lineam. nūq̄ em̄ pūctus linee ɔmensurat̄ quā uiscūq̄ sepius replicet̄. sic gratia ceteroꝝ sanctoꝝ ⁊c. Et ꝑ hoc patet ad instātias.

Ad instātias. Potest etiā dici q̄ illa auctas Joh. est intelligēda de gratia increata. puta d̄ diuia natura cui fuit hūanitas christi supposit aliter vnita ſm [illegible] donū. Datum em̄ est ei nomē quod est super omne nomen. vt ait apostolus. Accipitur etiā q̄nq̄ infinitū ꝓ eo quod est vix finitum. siue qđ vix pōt finiri. vt patet. v. meth. Et sic etiā gratia habitualis in xp̄o pōt dici infinita vel immensa. eo q̄ fuit ꝑfectissima [illegible] valde magna. Q, aūt grā habitual' xp̄i ceteroꝝ scōꝝ gratijs nō fuerit nec ē cōpabilis. hoc nō ɔuenit sibi ex se. q2 ſm se ē eiusdē rationis cum grā ceteroꝝ sanctoꝝ. sed h̄ ɔuenit ei ex vniōe quā h3 suū ꝓpriū subiectū cum grā increata puta cū deitate.

Articulus quartus Cōclusio prima.

Quantū ad quartum articulū dico p̄mo q̄ illi homi .s. xp̄o grā vnionis pōt dici naturalis. Quia ſm Dam. li. iij. ca. xxx. virtutes sunt ſm naturā. ⁊ vicia p̄ter naturā vel ɔtra naturā. Ex hoc arguit̄
1 sic. Illud est alicui naturale quod ē ꝓpria cā eius quod iest sibi ſm naturā. sed gratia vnionis fuit in christo causa omniū virtutū ⁊ exclusio omniū viciorū. ꝓpter gratiā em̄ vnionis christus solum potuit virtuose operari ⁊
2 nullo mō viciose. ergo ⁊c. P̄. illud quod alicui ɔcreat̄ hoc pōt dici sibi eē naturale. s3 gratia vnionis xp̄o cōcreabat̄. ergo est sibi naturalis. Et ista est intētio Aug. enchiridiō xxx. ca. vbi ait. q̄ ī nature diuine susceptiōe fiebat qđammodo ipsa grā illi homi naturalis
3 qua nullū pctm̄ posset ɔmittere. P̄. illud pōt dici naturale alicui qđ ē cā quare ipm̄ dicit̄ filius naturalis. sed grā vnionis est causa quare christus dicit̄ filius naturalis ꝟginis

Instantia 1 ergo ⁊c. Forte dicet̄ q̄ vnū oppositoꝝ nō denoīat alterꝝ. sed gratia ⁊ natura ex opposito ɔdiuidunt̄. ḡ nulla grā pōt dici naturalis.

2 P̄. illud nō est naturale qđ nō orit̄ ex p̄ncipijs nature. sed p̄dcta gratia nō orit̄ ex principijs humane nature.

Solutio. Ad. 1. R̄ndeo ad primū. q̄ licet grā ⁊ natura ex opposito diuidant̄ q̄uis tum ad illud quod sunt. quia natura debetur alicui ex debito suoꝝ naturaliū p̄ncipioꝝ. grā aūt dat̄ ex mera libertate nullis p̄cedētibꝫ meritis. tamē vbi ex grā oriunt̄ aliq̄ effectus naturales. ratione talium effectuū talis gratia dici pōt naturalis. ⁊ sic est ī ꝓposito ⁊c.

Ad. 2 Ad secundū dicendū q̄ q̄uis gratia vnionis in christo nō habuerit sue originis principiū ex natura humana christi. habuit tamen ex natura diuina.

Scđa cōclusio. Secūdo dico q̄ gratia habitualis etiā aliquo mō pōt dici christo naturalis.
1 Quia illud qđ cōuenit alicui a p̄mo suo exordio aliquo mō dicit̄ sibi naturale. s3 a primo exordio quo ille homo cepit esse homo ipse fuit plenus gratia.
2 P̄. illud dicitur rei naturale qđ ɔuenit sibi a p̄ncipio naturali intrīseco. sed xp̄i grā [illegible] causabat̄ a natura diuina q̄ xp̄o fuit intrinseca. ḡ ⁊c.

Ad p̄ncipale argumentum. Ad argumentū p̄ncipale nego aīs. Ad ꝓbatōem dico q̄ q̄uis illa sit ɔditio grē viatoris. nō tn̄ ɔphēsoris. cum em̄ anima fuerit in termino sue vie. tunc eius capacitas amplius nō crescet. sicut nec corpalis magnitudo cum ad debitū peruenerit augmentum. Sic eodem mō de cremento spūali.

Distinctio decimaquarta.

b Jcqueri opus est ⁊c. Postq̄ mgr̄ ⁊c. Et diuidit̄ ī duas ptes. Nā p̄mo facit qōez ɔpatiuā de hūana xp̄i scia respectu diuine scie Scđo de hūana xp̄i potentia respectu diuine potentie. ibi. Si ꝟo querit̄. Prima in duas. q2 p̄mo mouet questionē. ⁊ recitat circa ipsā quorundā opinionē cū suis rōnibus. Secūdo circa p̄dictam questionē ponit suam intētionem cum premissarū rationū solutōibus. ibi. Quibus respōdētes dicimus. Seq̄tur illa pars. Si ꝟo querit̄. Et diuidit̄ in duas ptes. q2 p̄mo mouet qōnez. et r̄ndet ad [illegible] ſm veritatē. Scđo obijciēdo iterponit q̄ndā dubietatē. ibi. Sed si illa anima. Et hec in duas. Quia p̄mo ɔtra p̄dicta ponit obiectiōes. Scđo subiūgit suā r̄nsionem. ibi. Ad quod dicimus. Circa istam dist. quero.

v Trū p̄ter creaturaꝝ cognitōē ī verbo siue in diuia eēntia xp̄s habuerit creaturarū noticiā ī ꝓpo genere. Videt̄ q̄ nō. Q2 q̄ncūq̄ aliquis ꝑfectā alicui' rei habet noticiā. tūc respectu eiusdē rei frustra haberet noticiā impfectā. S3 xp̄us a principio

ſue ꝯceptionis habuit ꝑfectam creaturaꝝ no
ticiam [illegible] verbo. cū ſemꝑ fuerit beatus ⁊ verus
cōphenſoꝛ. ergo ⁊c. Cōtra. cognitio ve
ſpertina nō excludit matutinā. ergo ſimul ſta
bit in chꝛiſto cognitio rei ſeu rerum in verbo
⁊ in ꝓpꝛio genere. Añcedens patet ꝑ Augu
ꝑ. ſuper Gen̄. ad litterā. vbi ait. In celeſti pa
tria ſimul eſt mane ⁊ veſpera. Et vt ibidē pa
tet. ꝑ mane Augu. intelligit noticiam rerum
[illegible] verbo. ꝑ veſperā earundē rerum noticiā in
ꝓpꝛio genere. Et idem patet ꝑ Auguſti. ad
Oroſium. vbi ait. Cognitio creature ī ſeipſa
eſt veſpera. ī deo eſt mane. ergo ⁊c. Hic q̄t
tuoꝛ ſunt vidēda. Primo vtꝝ anima chꝛiſti
immediate ⁊ nude videat eſſentiam diuinā.
Secūdo vtrū clarius ⁊ ꝑfectius videat
eam q̄ʒ angeli beati. Tercio vtꝝ anima xp̄i
videndo diuinā eſſentiā videat oīa que na
turaliter relucēt in ea. Et quarto de pꝛinci
pali queſito.

Articulus pꝛimus.

Quātū ad pꝛimū
dico ꝙ ſic. Quia quilibet beatus nude ⁊ ime
diate videt diuinā eſſentiā. ſed aīa xp̄i a p̄nci
pio ſue creatōis fuit ꝑfecte beata. put dicta ſā
ctoꝝ doctoꝝ apte ꝓteſtant. Sed maioꝛē

Opi. ꝯtraria ꝙ deus a nulla creatura imediate videat

iſtius rōis ⁊ ꝑ ꝯn̄s ipſā ꝯcluſionē q̄dā antiq
opinio negat dicēs. ꝙ nulla creatura ꝙuiſcū
q̄ʒ btā pōt videre diuinā eſſentiā ī ſeipſa. ſed
ſolū in quodā effectu ſue claritatis. q̄ quidem
effectus q̄nto fuerit ſpūalioꝛ. tāto clari⁹ ⁊ bea
tius videt ipſe deus. Sicut ī auroꝛa apparet
ī noſtro emiſperio quidā ſolaris ſplēdoꝛ in q̄
nō videt ſol imediate ꝑ ſuā eēntiā. ſed media
te. puta ꝑ ſuam refulgentiā. ſic in ꝓpoſito ⁊c.
1 Et illud ꝓbāt ꝑ illud Johānis. i. Deum
nemo vidit vnq̄ʒ ⁊c. Sup q̄ verbo ait Chꝛi
ſoſ. ꝙ nec ipſe celeſtes eſſentie. ipa. ſ. cherubin
⁊ ſeraphin ipſum deū vt eſt vnq̄ʒ viderunt.
2 Itē apl'us. i. ad Thi. vi. ait. Lucem inha
bitat inacceſſibilē quē nullus hominū vidit.
3 ſed neq̄ʒ videre pōt. Itē Dyoni. in ep'la ad
Gaiū dicit. Supꝛeme dei tenebꝛe que lucē
inhabitāt inacceſſibilē opiunt oīmi lumini. ⁊
abſcōdunt oīmi cognitioni. ⁊ ſi aliquis vidēs
deū intellexerit ꝙ vidit. nō ip̄m tamen vidit.
ſed aliquid eoꝝ que ſunt ei⁹. Sed iſta opi

Cōtra opinionē.

nio falſa ⁊ ꝑiculoſa eſſe videt. Primo q2 con
1 tradicit ſcripture ſacre. Nam. i. ad Coꝛ. xiij.
ait apl's. Nūc aūt videmus ꝑ ſpeculū ⁊ in eni
gmate. tūc aūt. ſ. in patria facie ad faciē Et
ꝙ ꝑ faciem intelligat diuina eſſentia patet ꝑ
Aug. ij. de trini. ca. xvij. vbi ait. Facies dei eſt
ipſa foꝛma ī qua chꝛiſtus nō rapinā arbitra
tus eſt eſſe ſe equalem deo patri. Itē. i. Jo 2
hānis. iij. Cū apparuerit ſiles ei erimus. q̄m
videbimus eū ſicuti ē. Itē Aug. i. ꝯfeſ. c. i. 3
ait. Ad te feciſti nos dn̄e: ⁊ inquietū eſt coꝛ
noſtrum donec requieſcat in te. ergo non po
teſt coꝛ noſtrū beatifice quieſcere ī aliqua cre
atura. Itē ſup illo verbo. i. ad Coꝛin. xv. 4
Cū tradiderit regnū ⁊c. Dicit glo. ꝙ ibi eſſen
tia patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti videbit. Itē 5
beatus Grego. ſuꝑ illo verbo Exo. xxxiij. Nō
videbit me homo [illegible] viuet. expꝛeſſe repꝛobat
iſtam opinionē. ſ. ꝙ in ipſa regione beatitudi
nis deus ī effectu ſue claritatis cōſpici poſſit.
⁊ nō in natura. P̄. ſolum ille eſt beatus qui 6
habet quicquid vult. ⁊ nihil mali vult. ſʒ nul
lus videndo huiuſmodi effectū de quo dicit
iſta opinio habet quicquid vult. Maioꝛ pa
tet ꝑ Aug. Minoꝛē ꝓbo. quia naturale de
ſideriū homīs eſt poſtq̄ʒ videt aliquē effectū
ad videndū cauſam effectus. igit cū diuina
eſſentia ſit cauſa illius effectus ſeu claritatis.
nunq̄ʒ poterit deſideriū hominis ſatiari. do
nec videat ipſam diuinā eſſentiā. que eſt ita
omniū cauſa ꝙ a nullo penitus eſt cauſata.
P̄ Hugo de ſancto victoꝛe ait contra ficto 7
res huius opinionis in ꝯmento celeſtis hie
rarchie. ca. i. ſic. Quidā in coꝛdibus ſuis eua
nuiſſe inueniūtur. deum rationali anime oīmi
no inacceſſibilē pꝛedicantes p̄terq̄ʒ in theo
phanijs quibuſdam. Et paucis interpoſitis
ſubdit. Tollant igit fantaſias ſuas: quib⁹ lu
mina mentiū noſtrarū obumbꝛare nitūtur.
neq̄ʒ nobis ſimulacris ſuarū exiſtimationū
deum noſtrū intercipiant. quia ſicut nos ſati
are nō poteſt aliquid p̄ter deum noſtrū. ita
nos ſiſtere nō poſſumus niſi vſq̄ʒ ad ipſum
ꝑueniamus. Et tandē concludit Hugo. ꝙ
nō eſt aliud extra ip̄m in quo beatificemur. ſi
cut aliud eſſe nō potuit pꝛeter ipſū a quo cre
aremur. Contra fundamentū etiā iſti⁹ cō
cluſionis ꝓceſſi in. i. li. diſ. i. q. i. arti. i. Ad

Ad auctoritates opinionis oppoſite

auctoꝛitates quas iſta opinio pꝛo ſe addu
cit dicendum. ꝙ omnes loquūtur de viſione
perfecte compꝛehenſionis. Et ſic eſſentia diui
na ſolū videtur ab intellectu diuino. qui ipſi
eſſentie totaliter adequat. Per hoc tamē nō
negat quin quilibet beatus immediate vide
at eſſentiam diuinā cognitione clare et nude
apꝑhenſiōis. Poſſet etiā iſta falſa opinio

Rōes falſe opionis

aliquibus ſophiſmatibus coloꝛari. Primo
1 ſic. Nulla ꝓpoꝛtio eſt finiti ad infinitum. vt

ait Boetius in li. de pso. sed intellect⁹ ⁊ intelligibile debēt eē pportionata. igit̄ nullus intellectus creatus cū sit finitus poterit intelligere essentiam diuinā immediate que est infinita.
2 P. plus distat deus ab itellectu nostro q̄ angelus a sensu. sꝫ nullo modo potest sensus eleuari ad hoc q̄ videat angeluꝫ. ergo nec intellectus noster ad hoc q̄ videat deum.
3 P. si essentia diuina ab intellectu nostro videtur. aut hoc erit p seipsam. aut p speciem ab ea deriuatā. Nō pmo modo. quia ipsa nō potest esse forma inherens intellectui. Nec secundo modo. quia illa species cum sit creata plus distat a deo q̄ species albi a nigro. sicut igitur species albi nunq̄ ducit in cognitionē
4 nigri immediate. sic ⁊c. P. phs. iij. de anima dicit. q̄ in sepatis a materia idem est intelligens ⁊ intellectum. cum igit̄ deus sit maxime sepatus. videtur q̄ ipse soluꝫ intelligat
5 seipsum. P. infinitum inq̄ntum infinituꝫ est ignotum. vt patet. i. phisicorum. sed deus fm omnē modum sue essentie est infinitus. ergo nullo modo est a nobis cognoscibilis p
6 essentiam. ergo ⁊c. P. illud quod videt̄ mediante alio. nō videt̄ immediate p essentiaꝫ. sed fm doctores etiaꝫ modernos ⁊ antiquos deus videtur mediante alio. scꝫ mediante lumine glorie. ergo ⁊c.

Solutio. Ad. 1. Ad primū dicenduꝫ q̄ q̄uis finiti ad infinitum nō sit pportio cōmensurationis. est tamen pportio habitudinis patientis ad agens. eo q̄ infinitum agere possit in ipsum finitum. Sed pportio pmo modo dicta. nō requiritur inter intellectum ⁊ intelligibile. sed secūdo mō.

Ad. 2. Ad scōm dicēdum q̄ q̄uis fm ordinē naturalis entitat̄ spūs minus distet a sensu q̄ deus ab intellectu. fm ordinē tamen intelligibilitatis plus distat. quia sensus nullo mō seu nullā habet aptitudinē ad cognoscendū aliquod intelligibile. Intellectus vero ad cognoscēdum omne intelligibile aliqualē habet aptitudinē. est

Ad. 3. em̄ oīa fieri. fm q̄ ait phus. iij. de aīa. Ad terciū dicēdum q̄ p seipsam. Ad pbationeꝫ dico q̄ q̄uis essentia diuina nō possit esse forma inherēs intellectui. pōt tn̄ esse forma immediate pñs intellectui. ⁊ hoc sufficit ad hoc q̄ intellectus ab essentia diuia moueat̄ ad eliciēdum circa ipsam vep actum intelligendi.

Etiā qui poneret ibi spēm impssaꝫ ab eētia diuina rn̄dere posset ad pbationē q̄ q̄uis fm naturā ⁊ entitatē plus differret illa species ab essentia diuina q̄ species albi a nigro. fm tamē similitudinē ⁊ repsentationē minus distat. Sicut em̄ homo pictus plus distat ab homine viuo q̄ asinus viuus. et tn̄ ducit in cognitionē homis magis q̄ asin⁹ viuus. sic i pposito ⁊c.

Ad. 4. Ad quartū dōm q̄ p hmōi verba nō vult Aristo. nisi ponere dñtiā inter intellectū angelicū ⁊ nostꝝ. q2 ille immediate intelligit seipsum. cetera aūt intelligit 9nter. intellect⁹ aūt nr̄ ecōuerso.

Ad. 5. Ad q̄ntuꝫ dōm q̄ infinitū de quo loquit̄ Arist. i phisic̄ ē infinitū pūatiue ⁊ rōne materie. pp̄ter qd̄ ē ignotū ⁊ nō cognoscibile rōne sue materialitat̄. Sꝫ de⁹ ē infinitus nō pūatiue sed negatiue ⁊ rōne forme. pp̄ter qd̄ de se ē maxime cognoscibil̄. ⁊ si clare nō cognoscit̄. hoc nō ē ex pte cognoscibil̄. sꝫ pp̄ter defectū cognoscēt̄. Possꝫ etiā dici q̄ q̄uis deus sit infinit⁹ i se. tn̄ sub rōne finita mouet intellectū creatū. ⁊ nō obstāte sua infinitate. tn̄ ipse cōīcat se finite. Et q2 sic cognoscit̄ ab intellectu sicut intellectui cōīcat̄. ideo ⁊c.

Ad. 6. Ad sextū dōm. q̄ q̄uis mediū qd̄ puta mediū hñs sep modū obiecti cogniti vt posuit ista falsa opinio ipediat imediatā cognitōꝫ. ⁊ silr̄ mediū i quo. puta speculū i quo res aliqua videt̄ mediāte sua silitudine. mediuꝫ tamē quo puta species vel diffinitio seu ratio cognoscēdi. ⁊ mediū sb quo cuiusmodi est ipm lumē i nullo ipediūt imediatā cognitōꝫ. Un̄ sicut lumē corpale vel species coloris nō impediūt imediatā coloris visionē. q̄uis impossibile sit hmōi visionē fieri sine tali lumie. sic nec lumē spūale ⁊c.

Quantuꝫ ad secundū

Articulus secūdus.

articulū dico breuiter q̄ anima christi clarius ⁊ pfectius videt diuinam essentiaꝫ q̄ aliquis angelus. Quia fm intensionē habitus
1 gratie ⁊ caritatis intēditur lumen glorie. ⁊ p ɔsequēs intēditur visio diuine essentie. Sed pfectior fuit gratia ⁊ caritas anime christi caritate ⁊ gratia cuiuscūq̄ alterius creature. vt
2 patere potest ex dictis supius. ḡ ⁊c. P. q̄nto quis est pfectior beatus. tanto clarius videt diuinā essentiā. Sed christus ē pfectior i btitudine oīb9 creaturis. Na sicut patꝫ ad Eph. i. ca. Deus ɔstituit eū. s. christū. ad dexterā suam in celestibus sup omnē principatū ⁊ potestatē ⁊ virtutē ⁊ dñationem. ⁊ sup oē quod nominat̄ non solum in hoc seculo. sed
3 etiam in futuro. P. quanto creatura intimius est deo coniuncta. tanto clarius videt diuinā essentiaꝫ. sed vt patuit in pcedēti questione humana natura christi tanta vnione

ē deo ꝯ iūcta. ꝙ nulla vnio maior illa vniōe re
pitur excepta ea qua tres diuine psone vniū/
Opi. ꝯrīa tur ī vna natura diuia. ḡ ⁊c. Sed ɔtra il/
lud sunt quidā q̇ dixerūt ꝙ ꝓpter excessuꝫ na
turalis lumīs sui intellectus angeli clari⁹ vi/
dent diuinā essentiā q̄ꝫ aīa christi vel cuius/
1 cūqꝫ alterius homis. Qḋ ipsi ꝓbāt sic. Q2 ꝑ/
fectior est visio ſm pfectiorem excessum lumi
nis requisiti ad visionē. sed in angelis est per
fectior lumis excessus q̄ꝫ in anima xpi. quia
excessus ſm gradū specificū est maior q̄ꝫ exces
sus ſm eandem formā specie. Sed angelus
excedit animā xpi in lumine naturali ſm gra
dum specificū. cum lumē naturale angeli spe/
cie differat a lumine naturali aīe rationalis.
anima autē christi excedit angelū ī lumīe glo
rie quod eiusdē speciei ē in om̄ibꝫ beatis. ḡ ⁊c.
2 P. idē obiectū eodē mō repn̄tatū pfectius
videt̄ a pfectiori potētia. sed eēntia diuia eq̄/
liter repn̄tatur omnibꝫ beatis. ⁊ potētia intel
lectiua angeli ē pfectior potētia ītellectiua cu
3 iuscūqꝫ aīe rationalis. ergo ⁊c. P. natura q̄
magis est ad imaginē dei magis ē capax diui
ne btitudīs ⁊ claritatis diuine visiōis. sed an
gelica natura magis ē ad dei imaginē q̄ꝫ hūa
na. Maior patꝫ p Aug. Minor ꝓbat̄: quia
cū imago solum repiat̄ ī natura intellectuali
sequit̄ ꝙ ī pfectiori natura intellectuali pfecti
Instantia or repiatur imago. ḡ ⁊c. Et si dicit̄ istis ꝙ
Matth. xxij. saluator de simplicibꝫ homibꝫ
beatis ait. ꝙ erunt sicut angeli dei in celis. Et
apl's dicit christū caput hominū ⁊ angeloꝝ.
Et Greg'. dicit. ꝙ ad singulos ordines ange
loꝝ assument̄ aliqui homīes Que omnia nō
essent vera nisi homīes in beatitudine. ⁊ p ɔse
quēs ī visione beata equarent̄ angelis. ⁊ p ɔse
quēs xp̄s excedit angelos sicut excedit homi
Solutio. nes singulos. Ad p̄mū r̄ndent ipsi ꝙ ly si/
cut ē nota similitudinis ⁊ nō equalitat̄. Vn̄
cū dicit̄. Diliges ꝓximū tuū sicut teip̄m. ex h̄
nō potest concludi ꝙ tenearis euꝫ tantū dili
gere sicut teipsum. sic in ꝓposito. Ad alia
duo dicūt ꝙ ordines angeloꝝ nō distinguū
tur penes visiones diuine essentie. sed penes
modum recipiendi diuinas illuminationes
in quibus homīes pn̄t angelis adequari vel
eos excedere ſm voluntatē dei reuelātis. q̇ pōt
si vult prius aliquid reuelare homi q̄ꝫ ange/
lo. ⁊ angelum instruere mediante homine. et
ī hoc vt dicūt xp̄s excedit angelos. et ē caput
eoꝝ. q2 ſm Dyoni. vij. cele. hierar. a xp̄o etiaꝫ
inq̄ꝫtum est hō angeli recipiūt diuinas illu/
Cōtra opi
nionem. minatōes. Sed ista opinio stare nō pōt.

Q2 cū visio diue eēntie nō sit visio natural'.
sꝫ total'r sup naturā oīs create potētie. iō men
sura illius visionis nō dꝫ attēdi penes lumē
naturale. sed penes lumē simpl'r supnaturale
Ad p̄mū igit̄ dōm ꝙ nō ad excessū cuiuscū Solutio.
qꝫ lumis visio ē pfectior. sed ad excessuꝫ deter Ad. 1.
miati lumis ꝓprie req̇siti ad talē visionē. Et
sic moderata maiori. tūc minor est falsa. q2 ī
angel' nō ē excessus lumis ꝓprie req̇siti ad vi
sionē glorie siue ad visionem diuine essentie.
q̇n potius talis excessus ē ī aīa xpi. q2 lumē ꝓ
prie requisitū ad iā dictā visionē est lumē glo
rie siue lumen gratie ɔsūmate. qḋ ī aīa xp̄i ab
instāti p̄mo sue cōceptionis fuit extollentius
q̄ꝫ in quibuscūqꝫ angelis. Lumē aūt natura/
le nō est ꝓprie requisitū ad visionē beatā. sed
est generaliter requisitū ad omnē intellectio/
nem. Ad scd̄m dicendū ꝙ maior nō est ve Ad. 2.
ra si illa pfectior potētia q̄ꝫtū ad naturalia fu
erit minus pfecta q̄ꝫtum ad gratuita. sic autē
est in ꝓposito. ergo ⁊c. Ad terciū dicendū Ad. 3.
ꝙ q̄ꝫuis angelus magis sit ad imaginē dei q̄ꝫ
quicūqꝫ homo. si vterqꝫ sumat̄ ī suis pur̄ na
turalibꝫ. tn̄ hoc fallit si sumāt̄ eoꝝ naturalia
cū gratuitis ⁊ cū pfectōibꝫ ⁊ dispōnibꝫ super
naturaliter infusis. q̄ sunt q̄si quidā colores
diuie imagis subaꝫ imagīs decorātes Nec Destructiō
valet qḋ dicūt ad p̄mā instātiā. q2 ly sicut cū solōnū ad
sumit̄ ī termīs q̄lificatiuis. tūc sonat in silitu instātias.
dinē. cū aūt accipit̄ ī termīs q̄ntitatiuis sonat
ī equalitatē Et q2 virt⁹ siue potētia p ɔpatōꝫ
ad subiectū. ita est q̄litas subiectuꝫ pficiens.
ꝙ tn̄ ɔpatōꝫ ad obiectū hꝫ modū quātita/
tiuū. ideo in ꝓposito ly sicut pōt silitudinē so
nare. ac etiā equalitatē. Nec ē veꝝ qḋ assu
mūt ī solutōne scd̄e instātie. q2 si ordines an
gelorū solū distinguerent̄ penes reuelatiōes.
cum post nouissimū diem cessent hmōi reue
lationes. sequeret̄ ꝙ ordines angelorū perde/
rent totaliter suam distinctionē. et p ɔsequēs
nullus esset ordo in celestibus. q2 ordo p̄sup/
ponit distinctionē.

Quātuꝫ ad terciuꝫ Articulus tercius.
articulū ponā duas ɔclusiones. Prima ē. ꝙ Prima cō
aīa xp̄i nō cognoscit oīa que sic relucēt ī diua clusio.
essentia ꝙ fieri a deo sunt possibilia. q̄ꝫuis nū
q̄ꝫ ɔtigat ea esse ꝓducta. Quia p illā noticiā Pūa rō.
q̄ totaliter nō comp̄hēdit̄ diuina essentia. p
illam nō cognoscunt̄ omnia ad que absolute
pōt se extēdere diuina potētia. Ista patet ꝓ/
pter idētitatē ⁊ om̄imodā eq̄pollētiā eēntie et

potētie dei. Sed essentia diuina non pōt ↄp
hendi totaliter ab anime xp̄i noticia. cuꝫ infi
Cōtra mi/ norem nitū a finito nō possit cōpħēdi. g̊ ⁊c̄. Sꝫ
ↄtra minorē istius rōis ex dictis aliquoꝝ po
1 test instari sic. Maius est vniri alicui ſm eē
q̄ꝫ ſm cognitionē. sed tota essentia diuina est
vnita anie xp̄i in ꝑsona verbi ſm esse. g̊ et ſm
cognitionē. ⁊ ꝑ ↄsequēs cōpħēdet ab ea. er/
2 go ⁊c̄. P̄. sicut simplex non pōt attingi q̄n
totū attingat. sic nō potest apphēndi q̄n tota
liter apphendatur. sed ſm te anima christi at
tingit ⁊ apprehēdit essentiā diuinā que ē sim
plicissima. ergo totaliter comprehēdit eam.
3 P̄. ſm Aug. in libro de vidēdo deū. comp
hēdi dicit cuius nihil latet videntē. sed nihil
essentie diuine latet animā christi. quia si ali/
quid lateret. tunc in essentia diuia esset diuer
4 sitas. q2 aliquid sui latet ⁊ aliquid patet P̄
Isidorus ait. Trinitas sibi soli nota est ⁊ ho
mini assumpto. sed hoc nō potest intelligi de
noticia apprehensionis. quia sic nota est cui
libet beato. ergo de noticia comprehensionis.
Solutio. Ad. 1. Respondeo ad primū. ꝙ q̄ꝫuis eēntia di/
uina tota sit vnita anime xp̄i ſm esse. nō tamē
totaliter puta omnibꝫ modis. q2 essentia diui
na ꝑ vnionē verbi ad animā nō est in anima
penes modum essendi quo est in patre vel in
spūsancto. Sic q̄ꝫuis cognoscit tota essentia
diuina ab anima christi. non tamē cognoscit
totaliter. ⁊ ꝑ ↄsequēs nō comprehēdit. quia
potētia cognoscētis cognoscibilitati cognosci
Ad. 2. bilis nō adequat. Et ꝑ hoc patet ad secun
dū. quia q̄ꝫuis simplex quod est infinite co/
gnoscibilitatis a virtute finita totum apphē
datur nō tamē apprehēditur totaliter. igitur
nō cōpħendit totaliter. Sicut em̄ vna li/
nea tendēs a circumferētia ad centrū attigit
totum cētrum cum sit indiuisibile ⁊ punctu
ale. tamē nō attingit ip̄m totaliter. quia ab in
finitis alijs lineis idem cētrum potest ↄtingi
quas aliter ⁊ aliter pōt termiare. puta penes
sursum ⁊ deorsum. ⁊ sic de alijs. sic in ꝓposito
Etiā quilibet intellectus cognoscit totū p̄mū
p̄ncipiū. s. de quolibet esse vel non eē. ⁊ tn̄ nul
lus intellectus creatus cognoscit ip̄m totali/
ter. quia nullus intellectus creatus forte intel
ligit om̄es ↄclusiones deducibiles ex illo p̄n/
Ad. 3. cipio. Sic ī ꝓposito ⁊c̄. Ad terciū dd̄m ꝙ
posito ꝙ nihil essentie realiter seu q̄ꝫtum ad rē
que est essentia lateat animā christi. multa ta
men et infinita ipsius essentie modaliter seu
quo ad modos essentie pn̄t illam animā late
re. quia infiniti sunt modi quibus essentia di
uina imitari posset a creaturis si deus eas pro
ducendas esse decerneret. Ad quartuꝫ di/ Ad. 4.
cendū ſm ꝙ dicunt doctores. ꝙ Isidorus ibi
loquit de noticia trinitatis nō quomōcunqꝫ
sed quo ad numerū scitoꝝ taliū q̄ cognoscū/
tur scientia visionis. hoc est eorum que facta
sūt. vel adhuc fienda sunt. quia in taliuꝫ no/
ticia anima xp̄i vt dicūt equatur verbo. ⁊ hoc
verū est q̄ꝫtum ad numerū scitoꝝ sed non q̄ꝫ/
tum ad modū sciendi. ideo ad talem noticiā
ipsius aīe nō sequit cōpħēsio ipsius diuine
essentie. P̄. arguo scd̄o ꝓ supradicta ↄclu/ Scd̄a rō ꝓ ↄcl'oe.
sione sic. Si aīa xp̄i cognosceret om̄e possibi/
le ꝓduci a diuina potētia. tūc infinita dei po/
tētia esset exhausta in ꝓspectu virtutis finite.
quod est impossibile. P̄. quāto plures con Tercia rō ꝓ ↄcl'oe.
clusiōes simul cognoscunt ī aliquo p̄ncipio
tāto maior virtꝰ requirit ī potētia cognitiua.
Nā ille intellectus q̄ duas cognoscit ꝑfectior
ē q̄ꝫ ille q̄ solā vnā cognoscit. ⁊ q̄ tres ꝑfectior
q̄ꝫ qui duas. ⁊ sic deinceps. g̊ ille q̄ infinita si/
mul intelligeret ī vno p̄ncipio oporteret ꝙ eēt
infinite v̄tutis. Sic aūt esset de aīa xp̄i si om
nia cognosceret que ī diuina essentia rep̄ntā/
tur. g̊ ⁊c̄. Sed ↄtra istā ↄclusionē ex dictꝭ Cōtra cō/ clusionem
aliquoꝝ arguit sic. Nullus potest aliqua co
gnoscere q̄ ignorat aīa eius. sed christus no 1
uit oīa. Vn̄ dixerunt ei discipuli. nūc scimus
quia scis omnia. P̄. volūtas christi cū ha 2
beret ꝑfectam caritatē amauit omne bonū. er/
go intellectus christi cognouit omne bonuꝫ.
Cōseq̄ntia pꝫ. q2 bonū cognitū ē obiectū vo/
luntatis. Sed omne qd̄ ī eēntia diuina relu/
cet habet rationē boni. g̊ ⁊c̄. P̄. ille ī quo ꝑ 3
fecta ē potētia intellectꝰ possibil' ille scit oīa sci/
bilia. q2 intellectꝰ possibilis est oīa fieri. vt pa
tet. iij. de aīa. sed in xp̄o nihil est imꝑfectuꝫ. g̊
⁊c̄. P̄. hoc nō debet negari anie xp̄i qd̄ vere 4
ↄuenit cuilibet aīe beate. Sed q̄libet aīa bea
ta videt oīa q̄ relucēt ī essentia diuia. nō solū
facta ⁊ fienda. verūetiā fieri possibilia. Ma/
ior patet. Et minorē ipsi ꝓbāt multipliciter.
Primo sic. Aīa beata nude cognoscit eēn Minor ꝓbatur
tiam diuinā. ergo cognoscit om̄ia. Añcedēs
patet ex dictis ī primo articulo. Probat ↄse 1
quētia. Quia oīa ꝓducta vel ꝓducibilia ī es/
sentia diuina relucentia excedūtur incompa
biliter a diuia eēntia. ⁊ ꝑ ↄn̄s virtus cogniti/
ua que pōt ī essentiā potest ī om̄ia alia. P̄. 2
que equaliter rep̄sentātur in aliquo speculo.
qua ratione cognoscit vnuꝫ ab eo cui p̄ns est
speculū. eadē ratōne cognoscūtur om̄ia alia.
Sꝫ ī speculo diuīe eēntie equaliter rep̄ntātur

3 oia. ergo 7c. Preterea aia ronalis naturalr desiderat
scire oia. sed cu aia e bta omne suu desiderium
4 adimplet. ergo 7c. Preterea i beatis nulla erit pena.
sed ignoratia e qda pena. ergo 7c. Preterea eentia di
5 uina e expssior silitudo cuiuscuq rei qz ppria
spes ipsi rei. sed cuiuscuq rei spes eet pns aie
beate illa re cognosceret. ergo cu eentia diuina sp
6 sit pns aie beate 7c. Preterea ois creatura vt e i deo
est idez quod creatrix eentia. ergo no aliter se
habet vna creatura ad hoc vt videat p diui
7 na essentia qz alia. Preterea Greg. iiij. li. dyal. ait
Quid e qd ibi nesciut. vbi sciente oia sciunt.
8 Preterea Apocal. v. dicit. Dignus e agnus acci
pere sapiam. Glosa. i. oim cognitione. sicut v
bu cui vnitus est. ergo saltem anima christi co
Cotra probatões minoris. gnoscet oia. qd e contra tua oclusione. Sed qz
uis pdicta mior multiplr videat pbata. tn
non reputo ea esse vera. Quia aperta intel
1 lectione seu intuitione obiecti intelligibil no
videnk oia repntata i obiecto nisi ophendat
ro sub qua talia repntant i obiecto. Sed nul
lus intellectus creatus qualibet btus ophen
dit hmoi roem sub qua diuina essentia repn
tat infinita pducibilia. qz illa ratio e infinita
2 ergo 7c. Preterea qzuis eentia diuina respectu intel
lect diuini sit obiectu naturale. qz tal intelle
ct e btus ex natura. tn respectu ceteroz q ex so
la gratia sunt bti e obiectu liberz 7 voluntariu
et io non oportet q se ostedat qztum pot. sed
ondit se quatu vult. 7 qztu eoz beatitudini de
5 creuit impartiri Preterea intellectus finit qzuis
videat eentia diuina infinita. videt tn eam fi
nite 7 sub ratione finita. Ista patet. qz iter po
tentia cognitiua 7 ratione cognoscendi debet
esse oformitas sine excessu. dato etiam q res
cognita excedat potentia cognitiua. sed obie
ctu qzuiscuq infinitum sub ratione finita no
4 repntat infinita. ergo 7c. Preterea sicut pbaui in p
mo li. di. xxxvi. oclone. i. vn angelus scit ali
qua q ignorat ali angel. ergo no qlibet btus co
gnoscit oia i diuia eentia repntata. Et ista e
intentio. b. Dyoni. vij. ca. ce. hierar. vbi ait q
angeli supiores purgat inferiores a nesciétia.

Solutio. Ad.1. Ad primu otra oclusione adducta dicen
du q maior tmmodo est vera de eo qui e vni
us nature. 7 no de eo qui habet in se naturam
diuina 7 humanaz. qz ille potest aliqua scire
fm diuina natura. que ignorat aia sua que se
Ad.2. tenet ex parte nature humane. Ad scdm di
cendu q ea q sunt possibilia fieri p diuina po
tentia. que tame diuina sapiétia no disponit
fore pducéda. nec ordinauit ad esse. illis non
opetit aliqua ratio amabilis pter amabilita
te diuine sapie. 7 ideo no requirit eoz aliqua
determinata noticia ad hoc vt dicant amata
a xpo. amat eni oia talia modo quo sunt ama
bilia cu amat ipsam diuina potentia. Ad Ad.3.
terciu nego maiore. qz ad hoc q potetia intel
lectiua dicat pfecta no oportet ea cognoscere
oia quocuq scibilia. sed sufficit q eentialiter
cognoscat pmu oim intelligibiliu Propter qd
ait Aug. v. ofes. Infelix ho qui scit oia ista. te
aut nescit. beatus aut qui te scit etia si illa nesci
at. q vo te 7 ista scit. no pper ista beatior. sed
pper te solu btus. Ad qrtu nego minore. Ad.4.
Ad pbatoz pma dico q qzuis diuia essentia Ad pbationē prime minoris.
sit multo excellétior qz ois creatura in esse pro
ducta. producéda ac pducibilis. put creatu
ra seorsum osiderat ab essentia. tn vt creatura
sit sumit cu essentia. sic no e excellétior intellige
re diuina eentia qz oem creatura. Ad scdaz Ad.2.
dicendu q minor est vera quo ad intellectuz
diuinu respectu cui talia oia naturalr repn
tant 7 odunt. no aute respectu intellect crea
ti cui talia deus libere repntat. Etia maior
no e vera nisi potetia cui sit hmoi repntatio
sit capax oim repntatoz Ad tercia dom q Ad.3.
beati quoz volutas e pfecte oformis volutati
diuie nihil de talibus determiate desiderat ni
si quatu deo placet cui amore pfectissimu
sunt ouncti. Ad qrta dom q duplex e igno Ad.4.
ratia. Queda puatiua. puta eoz q quis scire
tenet. 7 talis ignoratia penosa est. Alia nega
tiua. puta qua aliqs nescit ea que no interest
sua scire. 7 ista no est penosa. qz e queda codi
tio vlr connexa omni intellectuali nature cre
ate. Prima igit ignorantia no repitur in bea
tis. sed scda. Ad qnta dom q licet essentia Ad.5.
diuina sit oim creatoz 7 creabiliu expssiua sili
tudo. tn no oportet q hic q ea videt no ex sui
natura sed ex dei gra 7 libertate. 7 qui sic ea vi
det q ipsam apphendit quantu sue btitudini
sufficit. 7 tamen no comphendit. non oportz
in qua q talis omnia que diuina essentia ex
primit. Unde bn probat argumentu q diui
na essentia est mediu sufficiens ad repsentan
dum omnia. sed no pbat quin videns possit
esse ita deficiens ab hmoi repsentatiois excel
lentia q no videat oia. Ad sexta dicendu Ad.6.
q argumentu magis est ad oppositu. quia
eoipso q res possibilis pduci 7 no du producta
nullu hz ee ppriu generis. sz e totalr indrns 7
idisticta a dina eentia. io intellect q sic videt
eentia diuina tota q ipsaz no videt totalr. et
sic ea apphendit q ipaz no comphedit. non
optet q videat oia distincte que diuia eentia

potest creare distincte. Unde sufficit tali in/
tellectui q videat diuinā essentiam adeo esse
fecundā. q deus pōt p omnia creare et pro
ducere q vult. sed non oportet q tal' intellect⁹
videat q sint illa q de sic pōt q vult ea pduce
re. et q sic pōt q tñ nō vult ea pducere. nisi de⁹
[Ad.7.] talia sibi velit ex sua libertate reuelare. Ad
septimū dōm q verbū Greg. pōt itelligi de
oibꝫ nō absolute sꝫ spectātibꝫ ad btitudinē vi
[Ad.8.] dētis. Ad octauū dōm q glo. ibi nō loqtur
de noticia verbi q est simplicis intelligentie.
sed de noticia visionis que nō ē oīm possibili
um fieri. sed solū factorū et fiendorū. Alie
etiā sūt opiniōes circa istā materiā qs hic rō
ne breuitatis nō adduco. qr tractare de btitu/
dine spectat ad. xlix. distin. qrti libri. iō hmōi
[Scda cō/clusio.] opiniōes cū suis motiuis vsqꝫ ibi refuto Se
cūdo dico q aīa xpi cognoscit oīa q sunt. fue
rūt et erūt. Quia qlibet btūs cognoscit oīa ad
ipm ptinētia. sed oīa iā dicta aliq mō ptinent
ad ipm xpm. cū ipse etiā sm hūanā naturā sit
[Instantia] dñs et iudex oīm. iō et c. Forte dicetur q de
die extremi iudicij dicit Mat. xxiiij. De die
illa nemo scit neqꝫ etiā fili⁹ hois. g videt q nō
[Solutio.] sciat oīa que erunt. Rñdeo sm doctores
q christus dicit nescire diem illū nō simpli
citer. sed dicit nescire cū ad manifestandū no
bis. Nō em̄ accepit noticiam illius diei ad
manifestandū aliqs. Unde etiam suis preele
ctis discipulis noluit huiusmodi diē mani/
festare Actuū. i. vbi ait. Nō est vestrū nosse
tempa vel momēta q pater posuit ī sua pote/
state. Nihilominus tñ xps vere nouit diem
illū. quia iudex debet scire diem sui iudicij. et
ordinē ac dispositionē eius. sed christo data
est ptās iudiciū facere. qr filius homis est. vt
ipse ait ī euāgelio. Et iter ait. Data est mihi
oīs ptās in celo et in terra.

[Articulus quartus.]

Quantū ad quar
tum articulū ponā tres pclusiōes Pria ē q
aīa xpi pter noticiā quā habuit de rebus crea
tis vt eas vidit in verbo siue ī diuina essentia
earundē rerum scientificā habuit noticiā in
1 pprio genere. Quia aīa xpi nō debuit priua/
ri illa pfectōe ad quā naturalē habuit aptitu
dinē. sed ad sciētificū habitū quo res cogno/
scit ī pprio genere anima christi habuit apti
tudinē naturalē. Maior patet. Probo mino
rem. qr ad illud quilibet pfectus homo natu
ralē habet aptitudinē. cui⁹ desideriū omni hoī
naturalr ē insertū. Sed vt dicit ī pncipio me
taph. Oēs hoīes natura scire desiderāt. P̄ 2
sm Dyoni. vij. cele. hierar. xps sm q hō do/
cet angelos. sꝫ hoc nō pt intelligi qtū ad no
ticiā btificā. qr ī tali cognitōe qlibet hō imedi
ate docet a deo. g intelligit de noticia rerū in
pprio genere. P̄. quilibet beatus hꝫ notici 3
am rerū ī pprio genere. vt ponūt sancti docto
res. g et xps. Cōseqntia ptꝫ. qr xpus silis fuit
fratribꝫ. i. ceterꝫ hoibꝫ pter pctm̄. P̄. vt ap 4
paret Isa. xi. xpus nō solū debuit hre spm̄ sa/
pie et intellect⁹. verūetiā spm̄ scie. Un̄ et apl's
ad Col. ij. ait. q in christo sunt oēs thesauri
sapiētie et sciētie abscōditi. ergo christus nō so
lum habuit habitū noticie supnorū qui pro
prie dicit sapiētia. sed christ⁹ etiā habuit ha/
bitū scientie qui est habitus conclusionū seu
scibiliū inferiorū Sed contra illud ab ali [Cōtra cō/clusionem]
quibus arguit sic. Existēte ī aliquo pfecta
rū noticia et c. vt sup Et pfirmat. quia sicut 1
in psentia solis frustra ponit lumen candele.
sic et c. P̄. intellectus aīe christi pfectior fu 2
it intellectu cuiuscunqꝫ angeli. sed Maxim⁹
sup Dyoni. de ce. hierar. ait. q angelici intelle
ctus pper sui pfectōeꝫ nō idigēt habitu aliq
ad cognoscēdū. Ad pmū dōm q qzuis p [Solutio/ Ad.1.]
fectū et impfectū cū sunt eiusdē rōis non stēt
simul in eodē. compatiunt tñ se cū sunt diuer
sarꝫ rationū. sed noticia rerꝫ ī verbo et noticia re
rū in pprio genere nō sunt eiusdeꝫ rōis. Nec
etiā noticia quā habet christus de rebꝫ est im
pfecta. vtraqꝫ em̄ noticia xpi est pfecta in suo
genere qzuis respectiue hec compatione il/
li⁹ possit dici impfecta Ad secundū dicēdū [Ad.2.]
q qzuis intellectus aīe christi fuerit pfectior
intellectu angelico quo ad gratuita. nō tamē
quo ad naturalia. Etiā in ipsis angelis ē no/
ticia rerū in pprio genere. pter noticiā q res
cognoscunt ī vbo Nec hoc intēdit negare ma
ximus. sed solū negat angelos hmōi noticiā
hre p spēs a rebꝫ acqsitas. qr hmōi noticiam
hñt p spēs sibi pcreatas Scda pclusio est [Cōclusio. scda]
q non est necesse christū hmōi scibilia creata
oīa cognoscere p vnū habitū. vt quidā dicūt
sed potest diuersa scibilia cognoscere p diuer
sos habit⁹ mō quo a ceteris hoibꝫ distinctis [Ratio.]
habitibꝫ cognoscunt. Quia oēs illa pfectō
ponēda est in aīa xpi qtum ad rerꝫ cognitōeꝫ
q psequit modū naturalē anie hūane. qr gra
nō tollit naturā qzuis pficiat eā. sed modus
cognoscēdi humanus est p species min⁹ vni/
uersales q angelicus. ex quo in nobis pluri/
um scibiliū genere scibili distictorꝫ habit⁹ scie
tifici plurificantur. Unde sicut dicit primo

posterior q̄ vnius generis subiecti ē vna scia.
sic ecōuerso pōt dici q̄ pluriū seu distinctorū
generū scibiliū siue subiectorū sunt plures ⁊ di
Tho. d aq no. stincte scie. Et istā sniam videt̄ approba/
re doctor cōis i tercia pte. q. xi. arti. vi. q̄uis
Cōtra cō/clō3 scdā3. oppositā ɔclusionē teneat in scpto tercij libri
sniarū. di. xiiij. Et pbat̄ ab aliquibꝫ sic Ange
1 li nō hn̄t sciam distinctā p habitꝰ. ğ nec xps.
Añcedēs patet. Probat̄ ɔn̄tia. q2 quāto lim
pidior est intellectus. tāto ex paucioribus pt
plura cognoscere. sed limpidior ē intellectus
2 christi q̄ intellectus angelicus. P. aie no
bilissime debet attribui nobilissimus modus
cognoscēdi. sed cognoscere oīa vnū habitū
3 est nobilior modus q̄ p plures. P. oppo/
sitor̄ opposite sunt ɔditōes. sed scie nostre q2
causant̄ a rebꝫ exterioribꝫ. ideo distinguūtur
iuxta distinctionē scibiliū. Nam scie secātur
quēadmodū ⁊ res. iij. de aīa. ğ p oppositū sci
entia xpi cū nō sit p acquisitionē a rebꝫ: sed p
infusionē a deo. ideo nō distinguit̄ distincti/
4 one scibiliū. P. ars regulatiua ⁊ architecto
nica manet vna. q̄uis artes subseruiētes mlt/
tiplicētur. sicut ars militaris manet vna q̄uis
equestris. frenefactiua. sellefactiua. scutifacti
ua. ⁊ sic de alijs q̄ militari subseruiūt sint val
de multe. Sed scia xpi ē quasi architectonica
5 respectu sciarū oīm hoīm. ğ ⁊c. P. i cōmē
to. xvij. ppositōis de causis dicit̄. q̄ virtꝰ quā
to magis approximat̄ vni puro ⁊ vero. tāto
fit vehemētior eius vnitas. Sed scia christi
maxime appropinquat scie verbi que est vna
Solutio. pura ⁊ vera. Ad pmū dicendū q̄ q̄uis sci
Ad. 1. entia xpi quā habet de rebꝫ i pprio genere q̄
tum ad illud qd in ea ɔsiderat̄ ex pte influen
tis excedere possit sciā oīm angelor̄. q2 nobi
lius ⁊ limpidius deus influit talē sciam i ani
mā xpi q̄ in quēcunq3 angelū. est tn̄ infra sci
entiā angelor̄ q̄tum ad modū recipientis. ⁊
ideo rōne recipiētis talis scia pōt esse p diuer
Ad. 2. sos habitus distincta. Ad scdm dicēdū
q̄ nobilissime aie debet attribui nobilissimus
modus cognoscēdi. sic tn̄ q̄ sit modꝰ cogno/
scēdi animar̄. ⁊ nō trahat aīam extra cōem ⁊
ɔnaturalē modū cognoscēdi aīarum. Vn̄ p
eundē modū arguendi posset pbari q̄ aīa co
gnosceret p essentiā suā. qui est oīm modor̄
nobilior i cognoscēdo. sed cognoscere oīa
p vnū habitū nō est modus cognoscēdi hu
Ad. 3. mane aie. ğ ⁊c. Ad terciū dicendū q̄ ibi ac
cipit̄ nō causa p causa. q2 esse infusū vel ac
quisitū nō facit ad diuersitatē vel vnitatē ha
bituū. sed hoc puenit ex naturali mō rei cog

scētis. si eīn esse infusum faceret ad vnitatē ha
bitus. tūc oēs habitus infusi essent vnus ha
bitus. Vn̄ ceteris paribꝫ nō plus differt ha/
bitus infusus ⁊ habitus a rebꝫ acquisitus q̄
hō supnaturaliter creatus et hō naturalit̄ na
tus Ad quartū dicēdū. q̄ posito q̄ scientia Ad. 4.
xpi fuerit regula oīm ceteror̄ habituū huma
nor̄. tn̄ ppter hoc nō esset i xpo vnus solꝰ ha
bitus. sed supmus inter oēs ceteros habitꝰ sci
entificos xpi puta theologicꝰ vl' metaphisicꝰ
eēt hmōi mensura seu regula ceteror̄. Ad Ad. 5.
quintū dicendū q̄ illa ppositio intēdit pba/
re maiorē vnitatē eē in scia subar̄ sepatar̄ q̄ i
nostra. ⁊ hoc ɔcedo. nec illa ppositio ē ad p/
positū. q2 ppositio loq̄tur d ppinquitate fm
modū naturalē. sed aīa xpi nō ē natura ppin
quior puro vero q̄ angelus. sed hoc sibi ɔue
nit ex sola grā. Cōclusio tercia q̄ pter habi Tercia cō clusio.
tus pdictos infusos quibꝫ xps res pfecte co/
gnouit in pprio genere eē potuerūt. ⁊ vt puto
fuerūt in xpo habitus sciētifici a rebꝫ acquisi
ti. Quia aut xps vtebat̄ abstractiōe fātasma 1
tū virtute lumis intellectus agētis. aut non.
Si sic. tūc p hmōi abstractionē potuit habe
re seu acq̄rere habitū discursiuū a pmissis ad
ɔclusionē. ⁊ per ɔn̄s mō humano acquisiuit
sciam. Si nō. tūc frustra fuissent in xpo fāta
sia ⁊ ceteri sensus iteriores. ac lumē intellectꝰ
agētis. q̄ oīa in hoīe ad hoc ponunt̄ vt a rebꝫ
acquirat aliquos habitus cognitiuos. P 2
Ambro. iij. li. de spūsancto tractās illud euā
gelij. Jesus aūt pficiebat sapiā ⁊ etate apud
deū ⁊ hoīes. dicit. Christus pficiebat fm hu
manū sensum. sed nō pficiebat fm sciam di/
uinā. nec fm sciam infusam. vt ibidē ait Am
bro. q2 illā a pncipio sue ɔceptionis pfectam
habuit. ğ pfecit q̄tum ad sciam a rebꝫ acqui
sitā. Sed ɔtrariū istius tenēt quidā ma/ Cōtra ter cia ɔclōez
gni doctores. Qd pbāt sic. Si xpus habuit
sciam acquisitā. aut habuit p doctrinam. 1
aut p ppriā experientiā. Nō pmo mō. q2 mira
bant̄ iudei dicētes Quō scit hic lrās cum nō
didicerit eas. vt habet̄ in euāgelio. Nec scdo
mō. q2 scia que ē p experientiā vnius homis ē
valde impfecta. Jmpfecta aūt scia nō d3 po/
ni in xpo. P. frustra acquirit̄ habitus scie 2
qui iā habet̄. sed xps ab initio habuit oīm re/
rum sciam p infusionē. vt i dictis patuit P 3
duo accidētia solū numero dr̄ntia essent simlr
in eodē subiecto. q2 tu met dixisti in ɔclusiōe
pcedēti q̄ habitus infusus ⁊ acquisitus eēnt
eiusdē rōnis. sicut homo creatus ⁊ hō gene
ratus. P. sicut in xpo negat̄ acquisitio scie 4

p doctrinā. ne christus dicaꝛ ab aliquo hoīe dependere. sic negāda est ab eo sciētie acquisitio p expiētiaz a rebus. ne dicaꝛ ab his rebus que indigniores sunt homine dependere.

Solutio. Sed ista nō cōcludūt. Igiꝛ ad primuz

Ad. 1. dicēdum ꝙ potuit scientiā habere p expientiam. Ad pbationē dico ꝙ q̄uis sciētia habita p experiētiam vnius homis qui debilē haberet fantasiā. z hebetē intellectū esset imperfecta. tamē illa que haberet p expiētiam vnius homis qui ordinatissimā z stabilissimā haberet fantasiā z subtilissimū intellectuz. illa posset esse pfecte q̄ȝ ea que haberet p expiētias mille ceterorū hominū. sed christus habuit ordinatissimā fantasiā et subtilissimū intellectuz. cum ipse fuerit p̄ cūctis hominibus melioris z purioris ɔplexionis. ideo si xp̄s suis puris naturalibꝫ fuisset derelictus. adhuc ex sua ppria experiētia potuisset etiam subtilissimas scias pfectissime tradidisse sine cuiuscūq; alterius

Ad. 2. hoīs admiculo Ad secūdū dicendū ꝙ maior est vera si idē habitus acquiriꝛ z eodē modo sicut habeꝛ. Et sic modificādo maiorē. tūc minor est falsa. quia ille habitus est alter habitus. z habentē alio mō facit scire q̄ȝ infusus

Ad. 3. ergo zc. Ad terciuz nego ɔsequētiā. Ad pbationē dico ꝙ ego nō dixi absolute ꝙ habitus infusus z acquisitus essent eiusdē rōnis. sed addidi ceteris paribus. Vñ nō plus volui habere nisi ꝙ pcise p esse infusum z esse acquisitū nisi aliquid aliud addaꝛ habitus nō sunt diuersaruz rationū. Sed certe cetera nō sunt hic paria. q̄ȝ habitus cognitiuꝰ infusus cū nō sit discursiuus a p̄missis i ɔclusionem. ideo magis pprie dicit intellectus z sapiētia. sed habitus acquisitus cū sit discursiuus magis pprie dicit sciētia. cum igiꝛ discursiuuz z nō discursiuū sint alterius ratiōis. ergo zc.

Ad. 4. Ad quartū nego ɔsequētiam. nō em̄ est simile quod ibi assumiꝛ p sili. Ad cuiꝰ euidētiam est sciendū ꝙ sicut voces a doctore formate sunt signa intelligētie sue siue intellectualis sue sciētie. sic res a deo create sunt signa diuine sapiētie. De qua dicit Eccli. i. ꝙ effudit eā deus sup oīa opa sua. Sicut ergo dignius est doceri a deo q̄ȝ ab homie. sic dignius ē accipere scientiā p acquisitionē seu inuentionē a rebus q̄ȝ p doctrinā ab homie. Sicut accipiens scientiā ab homie nō dependet a voce sz a doctore. cuiꝰ sapiētie verba seu voces sunt signa. sic accipiēs sciētiā a rebus nō pter hoc dependet a rebus. sed a deo. cuius sapiētie res ipse sunt signa. Ad argumentū p̄ncipale dicēdum sicut dictū est ad primā instātiā factā ɔ primā ɔclusionē quarti articuli.

Ad argu. pnci.

Distinctio decimaquinta z decimasexta.

Illud quoq; p̄termittēduz nō est. Postq̄ȝ magister tractauit de diuini verbi incarnatōe. hic incipit determiare de incarnati verbi passione. quā sustinuit i assumpto hoie. Et diuidit i tres ptes. Nā p̄mo determinat de passiōis mō. Secūdo de passionis merito. Tercio de passiōis termino. Secūda dist. xviij. ibi. Post p̄dicta ɔsiderari oportet. Tercia dist. xxi. ibi. Post p̄dicta ɔsiderādū. Prima i duas. Nā p̄mo ōndit ꝙ in xp̄o fuerit patiēdi possibilitas. Scd̄o inq̄rit vtrū i ipso fuerit patiēdi vl̄ moriēdi necessitas. dis. xvi. ibi. Hic oriꝛ questio Et he due distinctiones sūt p̄n̄tis lectōis. Causa em̄ breuitatis vtplurimū deinceps vsq; ad finē istius tercij libri duas distinctōes i vna lectōe ppono cōprehēdere. Quātū [illegible] p̄mū est intētio magistri pbare i christo fuisse verā z realem humanā passibilitatē. Et ideo circa hoc duo facit. Quia p̄mo astruit iaz dictā veritatē. Secūdo destruit oppositā falsitatē. ibi. Sed q̄a nōnulli. Prima i tres. Quia p̄mo ostēdit ꝙ christus oēs naturales defectus assumpsit quos ip̄m assumere nobis expediebat z pfuit Secūdo ꝙ ignorantiā veri et difficultatem volēdi bonuz vel faciendi nō assumpsit. Tercio ꝙ hec ratione peccati nō dimisit. quia illorum inexistētia sine pctō esse potuit. Secūda ibi. Tradit auctoritas. Tercia ibi. Sed forte aliq̄s dicet. Seq̄tur illa ps. Sed q̄ȝ nōnulli. Et diuidiꝛ i duas ptes. Quia p̄mo quorūdaz errorē negantē in christo fuisse sensibilē dolorē auctoritatibꝫ sanctoꝝ improbat Secūdo auctoritates q̄ p hm̄oi errore sona [illegible] videntur recitat z explanat. ibi. Quedaz tamē inueniunꝛ. Et hec i tres ptes diuiditur. Quia p̄mo mgr̄ hm̄oi auctoritatū dat verā expositionē. Secūdo ɔtra expositā veritatez ex dictis Hylarij facit valde apparētē obiectionē. Et tercio dictoꝝ Hylarij dat sincerā intellectionē. Scd̄a ibi. verūtn̄ magis. Tercia ibi. Audisti lector verba Hylarij. Tūc sequiꝛ illa ps. Hic oriꝛ questio. q̄ ē p̄ncipium xvi. di. in q̄ mgr̄ zc. Et diuidiꝛ i tres partes. Quia p̄mo magister de necessitate moriendi

quo ad xp̄m q̄ōem pponit. Scd̄o suā respon
sion ē apponit. Tercio ostēdit q̄ christus cuz
om̄i statu vie q̄z patrie ɔmunionem habuit.
Secūda ibi. Ad qd̄ dici pōt. Tercia ibi. Et
est hic notandū. Circa has distinctōes q̄/
ro ad p̄ns hanc questionē.

Trū in xp̄o cū dolore passionis simł
v fuerit gaudiū beate fruitiōis. Ui/
deł q̄ nō. Qr ɔ̄tra nō p̄nt esse simul i
eodē. s3 dolor ⁊ gaudiū sunt ɔ̄tria. g̃ ⁊c. Cō
tra. f̄m fidē quā tenem⁹ xp̄s fuit verus comp
hēsor. ⁊ nunq̄z a fruitiōe beata destitit. ⁊ tamē
fuit verus viator ⁊ acerbissimā mortē sustinu
it. Hic q̄tuor sunt vidēda. Primo vtrz
aīa xp̄i vere fuerit passibił. Scd̄o de eo qd̄ q̄
rit. Et hoc q̄ztū ad distinctōz. xv. Tercio
vtrum christus sic fuerit passibilis q̄ habue/
rit necessitatē moriendi. Quarto vtrū cuz
ista necessaria mortalitate simul esse potuerit
in corpe xp̄i aliqua dos corpis gl̄iosi. Et
hoc quo ad dist. xvi.

Articulus primus. Prima cō clusio.

Quātū ad primuz

ponā duas ɔclusiones. Prima ē q̄ i aīa
xp̄i fuit vera ⁊ animalis passio. Quia i quo/
1 cūq̄z homie ē vera corpalis passio que refuta
tur motu desiderij sensitiui i illius hois aīa
est vera animalis passio. sed p̄ma fuit in xp̄o
g̃ ⁊ scd̄a. Maior p3. qr passio aīalis nō ē ali/
ud q̄z motus aīe f̄m appetitū ɔsurgēs ex ap/
prehēsione passionis naturalis seu corpalis.
Et q̄ñq̄z nomen passionis sibi ɔuenit pprie.
si cōsurgit ex passione corpis pprie dicta. pu
ta ex displicētia eius q̄ corpus spoliat̃ forma
sibi ɔuenienti. ⁊ afficitur forma sibi discōue/
niēti. E cōuerso autē dicit̃ improprie passio si
e cōuerso fuerit ex p̄te corpis. Unde licet ille
qui gaudet dicat̃ pati. cum gaudiuz sit que/
dam passio mentis de tercia specie qualitatꝫ.
minus tamen pprie gaudēs dicit̃ pati q̄z qui
timet ⁊ tristatur. Minor etiaz patet. quia in
corpe christi ab infātia sua multe fuerūt pas/
siones corpales. puta sitis ⁊ fames. ⁊ sic d̄ sin
gulis. que anima sua saltē f̄m desideriuz sen/
2 sus refutauit. P̄. illa anima q̄ vere ⁊ reali/
ter est tristis. illa verā habet in se passionē. ani
ma xp̄i fuit hm̄oi. quia ipse ait Matth. xxvi
3 Tristis est anima mea vsq̄z ad mortez. P̄.
in xp̄i aīa fuit zelus. qr illud p̄s. exponitur de
xp̄o. Zelus dom⁹ tue comedit me. Fuit deside
riū. iuxta q̄ ipse ait. Desiderio desideraui hoc
pasca manducare vobiscū anteq̄z patiar. Fu/
it tediū. iuxta illud. Cepit tedere ⁊ mestus eē
Fuit imaginatio afflictiua. sicut quādo fuit
in agonia ex corpalis sue passionis de pximo
future ɔsideratione. Hec autē om̄ia sunt vere
passiones aīe. g̃ ⁊c. Sed ɔtra illud potest Instantia
instari sic. Ille qui nihil moleste patit̃. in illi 1
us anima nō est passio pprie dicta. puta affli
ctiua. de qua semp ad p̄ns loquimur. christ⁹
est hm̄oi. qr f̄m Augus. vi. musice sue. actus
fortitudinis est nihil moleste pati. sed planū
est q̄ christus nunq̄z fuit sine virtute fortitu
dinis. ergo nūq̄z moleste patiebat̃. P̄. sicut 2
se habet corpus glorificatū ad impassibilita/
tē naturalē seu corpalem. sic se habet aīa bea
ta ad impassibilitatē animalē. s3 corpus glo/
rificatū est om̄ino impassibile passione noci/
ua corpali. g̃ anima xp̄i cū semp fuerit beata:
nūq̄z fuit passibilis passiōe afflictiua anima/
li. P̄. forme est agere. pati xo alteri⁹ p̄ncipij 3
puta materie. vt sepius apparet in p̄hia. sed
anima christi est forma. nec ē materia. nec ha
bet materiā partē sui. vt declaraui in. ij. li. s̄nia
rum. de anima intellectiua. g̃ ⁊c. Et cōfir/ Cōfirmat̃
matur. qr materia ē prima ratio patiēdi. vbi
g̃ nulla ē materia. ibi nulla poterit esse passio.

Rn̄deo ad primū nego minorē. quia chri/ Solutio.
stus moleste ferebat. q̄ illi negociatores do/ Ad. 1.
mū oratiōis fecerūt domū negociatōis. Un̄
etiā cum flagello eiecit eos de templo. ⁊ nū
mulariorū effudit. Ad pbationē dicendū. q̄
Aug. intelligit nō de quacunq̄z molestia. sed
de ea solum que obfuscat ⁊ pturbat rationē

Ad secundū dicendū. q̄ q̄uis anima chri Ad. 2.
sti q̄zdiu vixit in hoc mundo fuerit vere bea/
ta. tamen extēsiue nō fuit tota beata. quia ita
fuit beata f̄m portionē supiorem. q̄ tamē vi/
res inferiores suo cursui naturali fuerūt dere/
licte. vt patet p Damas. iij. libro in multis lo/
cis. Ad terciū dicendū. q̄ licet materia sit Ad. 3.
principiū patiēdi passione naturali ⁊ corpa/
li. tn̄ aīa est magꝭ p̄ncipiū patiēdi q̄z materia
passiōe aīali. Et p hoc patet ad ɔfirmati/
nē. Uel dicēdū q̄ licet aīa ratiōalis nō ha
beat materiā ex qua. habet tamē materiā in q̄.
Nam licet nō sit composita ex materia. est ta
mē cōponibilis cū materia. et hoc sufficit ad
hatēdū verā passionē aīalē. g̃ ⁊c. Scd̄o di Cōclusio
co q̄ passio xp̄i tam naturalis in corpe q̄z ani/ secunda.
malis in anima fuit maxima passio ita q̄ nū
q̄z aliquis homo in vita ista expertus est con
similē passionez. Et loquor hic de passione q̄
ab hac vita christus migrauit. Quia illa pas 1
sio est acerbissima vbi plures cause ⁊ occasio/

nes doloris ↄcurrunt. passio christi erat hu-
iusmodi. Maior patet. Probationē mino-
ris ad p̄sens nō adduco. quia sufficiēter acci
pi pōt ex singulis quasi sermonibꝰ factis per
diem parasceuen. Vñ Berñ. tractans illud
Treñ. i. O vos omnes qui trāsitis ꝑ viā at-
tēdite ⁊ videte si est dolor sicut dolor meus.
ait Stadū fugite. attēdite ⁊ videte. si ē dolor
cut dolor eius. discipuli fugiūt. noti et amici
recedūt. Petrus negat. synagoga spinis coro
nat. transeūtes deridēt. iudei blasphemant. iu
2 das prodit. milites crucifigūt ⁊c. P̄. quan
complexio est nobilior. tāto passio lesiua ē
acerbior. hac eñ ratione plus flagellatiōe pa
titur homo q̄ȝ equus vel asinus. eo ꝙ homo
sit melioris complexionis cūctis animalibꝰ.
Sed christus fuit nobilissime complexiōis
eo ꝙ corpus suum ex purissimo ⁊ virgineo sā
guine virtute sancti spūs fuit formatuȝ. ergo
Instantia ⁊c. Forte dicet. ꝙ si in christo fuisset hmōi
1 maxima passio. tūc aliq̄d frustra fuisset ī eo.
sed ↄsequēs est falsum. quia virtus ponit me
dium inter superfluū ⁊ diminutū. sed christꝰ
fuit totaliter virtuosus. ergo nihil in eo potu
it esse sup̄fluum. Cōsequētia etiā patet. Naȝ
cū christus fuerit verus deus ⁊ verus hō. mī
ma passio eius fuisset sufficiēs ꝓ redemptio-
2 ne totius mūdi. P̄. innocenter patiēs nō
potest habere maximā passionem. quia inno
cētia patiētis minuit dolorē pene. vt apparet
de paruulis in peccato originali decedētibus.
qui de carentia diuine visionis minimaȝ habēt
penam ꝓpter suam innocētiam. de qua caren-
tia damnati maiorē habent penā q̄ȝ d̄ igne in
ferni ꝓpter suam inexcusabilē ↄscientiā. Sȝ
Solutio christus totaliter erat innocēs. ergo ⁊c. Re
Ad. i. spondeo ad primū nego ↄsequētiaȝ. Ad ꝓba
tionē dico. ꝙ q̄uis pensando diuinā maiesta
tē que fuit in christo minima sua pena ꝓ nostra
liberatione suffecisset. tamē ꝑ hoc tantū signū
dilectionis homi liberato nō ostēdisset sicut
nūc ostendit. ⁊ ꝑ ↄsequens hominē ad sui di
lectionē nō tantū incitasset sicut nūc icitauit.
Itē ipse nō venerat hominē liberare ꝑ potē
tiam sed potius ꝑ iusticiam. ⁊ ideo magna de
buit esse pena illius innocētis homis. q̄r mul
Ad. 2. ta fuit offensa totius generis humani Ad
secundū nego maiorē. Vñ ↄsciētia ꝓprij rea
tus hominē in tormentis existenteȝ inducit
ad patientiā. Vnde latro ad dexteram christi
pendēs ait. Nos quidē digna factis recepi-
mus. hic autē quid fecit. quasi di. Nos non
debemus curare tormēta. quia nos meruimꝰ
ea. Ad probationē dico. ꝙ paruitas pene tali
um puerorū nō est ex consideratione innocē-
tie sue. quia ipsi seipsos vident nocētes ꝑ ipm
peccatū originale. Sed ꝓpter hoc pena eoꝝ
est minima. quia vidēt ꝙ nec nūc sunt habiles
nec vnq̄ȝ fuerunt habiles ad habendū illam
sanctā visionē. nullam eñ perfectionē vident
se habere vel habuisse mediāte qua ꝓportiōȝ
habeant ad hmōi visionē quin potius ipsi vi
dent se iuste priuatos huiusmodi visione ꝓ-
pter eorū naturalē maculā. Sicut ergo sapi
ens homo nō patit̄ dolore sensibili ex hoc ꝙ
ipse nec est nec esse potest angelus. sic est in ꝓ
posito ⁊c.

Quantuȝ ad secun Articulus secūdus.
dum articulū dicendū ꝙ si dolor ⁊ gaudium
s̄m diuersas anime potētias sumant̄. tūc nul
lus doctoruȝ ponit in dubiū quin ī dño iesu
christo simul fuerint maximus dolor ⁊ maxi
mū gaudiū. puta dolor in p̄te sensitiua ⁊ gau
diū in p̄te intellectiua. quia ↄtraria se mutuo
nō expellūt nisi circa idē subiectuȝ. Sed si su
mant̄ circa eandē partē aīe. hoc est circa eādeȝ
potentiā aīe. sic adhuc dico ꝙ aliquo mō ī ea
dem potētia aīe xp̄i fuit dolor passionis ⁊ gau
diū fruitiōis. q̄r oīs potētia immediate fūda
ta ī natura seu essentia que realiter patit̄ opor
tet ꝙ patiat̄. sed tota natura anime christi pa
tiebat̄ ꝓpter dissolutionē armonie corp̄is. cu
ius tota natura aīe fuit ꝑfectio natural̄. ḡ por
tio sup̄ior nō obstāte gaudio sue fruitōis ne
cessario patiebat̄ rōne nature patiēt̄. in qua
vt in ꝓprio subiecto fundebat̄. Et ista vi-
det̄ esse in tētio Aug. sup̄ illo verbo p̄s. Reple
ta est malis anima mea. vbi ait Aug. sic. Nō
vicijs ⁊ peccatis. sed humanis malis ⁊ dolori
bus repleta fuit anima christi. quibꝰ ipsa cō
patiebatur carni. nō eñ corp̄is dolor pōt eē
sine aīa. dolere autē anima etiā nō dolēte cor
pore pōtest. Sed ↄtra illud ē quedaȝ opi Opi. ↄtria
nio que reputat impossibile ꝙ in eadē potētia
aīe xp̄i simul fuerit dolor ⁊ gaudiū. Quia cō
traria includūt ↄtradictorie opposita. igit̄ si
p̄dicta cum sint ↄtraria simul eēnt ī eadeȝ po
tētia. tūc ↄtradictoria simul verificarent̄ d̄ eo
deȝ P̄. vt dicūt medici ⁊ phisici gaudio cor 2
dilatatur. ⁊ dolore seu tristicia cōstringitur.
igit̄ idē cor simul mouet̄ motu dilatatōnis ⁊
motu ↄstrictōis. qd̄ ē impossibile. P̄. ideȝ 3
corpus nō potest esse gloriosuȝ ⁊ nō gl'iosum
simul ⁊ semel. ḡ eadē anima nō potest simul

⁊ semel esse tristis ⁊ gaudiosa ꝭm eandē sui ptem.
4 P. qñ aliqua ꝭm vniuersalē rationē eorꝫ sunt incompossibilia. tunc impossibile ē eorum indiuidua se simul compati in eodē. sed gaudiū ⁊ tristicia opponunt ꝭm vl'em eorum rationē. ergo ⁊c.
5 P. sicut grā opponitur culpe. sic beatitudo miserie. sed impossibile est gratiā ⁊ culpā simul esse in eodem. ergo
6 ⁊c. P. phus. vij. ethicorū ait. ꝙ delectatio si sit abundans. expellit omnē tristiciā. ⁊ que ꝯtraria ⁊ que ꝯtingēs est. sed delectatio fruitionis est maxima ⁊ superabūdans delectatio. ergo in eodē immediato subiecto nullam patietur tristiciam.

Cōtra opinionē. Sed ista opinio est contra expssaꝫ sanctorꝫ auctoritatē. Dicit enī Damas. libro. iij. ca. xxiij. ꝙ christus habuit
1 mestam intelligentiā. ergo nō solū [illegible] pte sensitiua sicut isti ponūt fuit dolor ⁊ tristicia chri
2 sti. Itē idē Damas. ibidē ait. ꝙ timore naturali timet aīa separi a corpe ꝓpter familiaritatē ⁊ legem positā a conditore. sed aīa que separatur est aīa intellectiua.
3 P. nō minꝰ est naturalis colligatio potētiarꝫ inferiorꝫ ipsius aīe cū supioribus ꝙꝫ inferiorꝫ cū carne. Sed ꝭm istā opinionē rōne scđe colligatōis ꝓpter dolorē qui fuit in carne christi erat intensissimus dolor in anima ꝭm vires inferioris. ḡ ꝓpter primo dictā colligationē erit dolor in viribus supioribus.

Solutio. Ad.1. Ad pmū motiuū eorꝫ dicendū. ꝙ añcedēs nō est verꝫ vniuersaliter maxime ꝭm illā opinionē ꝙ ponit ꝙ vtute diuina ꝯtraria pñt simul esse in eodem. Diceret enī illa opinio ꝙ ꝗuis naturaliter subiectuꝫ informatū vno ꝯtrariorū includat negatiōeꝫ alterius. nō tamē supnaturaliter. Nō enī apparet ratio quare in eadem parte christi minus fuerunt simul ꝯtraria ꝙꝫ in [illegible]dē pte hominis damnati. Sed ꝙ ꝯtraria simul sint i eodem subiecto damnato. hoc ponit glosa sup illo verbo Luce. xiij. Ibi erit fletus et stridor dentiū. Itē sicut q̄ntitas naturaliter hꝫ extēdere materiā i qua ē. et resistere alteri extēso i loco i quo est. sic qualitas habet qualificare subiectū i quo ē. ⁊ expellere ꝯtrariū de eodem. Sicut igiꝭ deus sua supnaturali virtute ex p[illegible] q̄ntitatis seruato pmo tollit scđm. sine cōtradictōe. vt apparet de corpe gl'ioso. quod simul est in eodē loco cum corpe non glorioso. sic ex parte qualitatis potest deus tollere secūdū seruato tñ pmo. Cuꝫ igitur dolorosa passio ⁊ deliciosa fruitio nō fuerint in xpo simul naturaliter. sed diuine virtutis dispensatōe. ideo ⁊c. Etiaꝫ pōt dici ꝙ ꝗuis delectari ⁊ tristari circa idē obiectū sint ꝯtraria. nō sunt tñ ꝯtraria ꝭm diuersa obiecta vt dicūt aliqui magni doctores. Unde sicut scire lapidem [illegible] nescire angelū nō sunt opposita ꝓpter obiectorū diuersitatē. sic ⁊c.

Ad.2. Ad secundū nego ꝯsequentiā. Ad pbationē ꝙ pmittiꝭ dico. ꝙ vl' gaudiū ⁊ tristicia sūt totaliter equalia. tūc nec cor dilatatur nec constringiꝭ. quia ꝗtum gaudium faceret ad dilatationē. tantū tristicia impediret eam. Sicut si ad circumferentiam alicuius domus concaue vndiqꝫ ponerentur magnetes siue adamātes. ferruꝫ positum in medio illius domus permaneret immobile. Sicut etiam dicitur corpus Machometi in capsa ferrea pendere i medio vnius templi. Uel gaudiū excederet tristiciam. ⁊ tunc cor dilatareꝭ. vel econuerso. tūc ꝯstringereꝭ. Posset tamen pbabiliter dici ꝙ corpales arterie cordis nō dilatātur ratione gaudij fruitionis beate. quod est i portione supiori ipsius anime. sed solum dilatātur ad gaudium existens in virtute sensitiua.

Ad.3. Ad tercium patet ꝙ negāda est ꝯsequētia p ea que dicta sunt ad pmū.

Ad.4. Ad quartū dicēdū ꝙ ea ꝙ virtute nature sunt ꝭm suam vl'em rōeꝫ icōpossibilia. illorū indiuidua possunt virtutē diuina se compati in eodē. Etiā minor est falsa. quia gaudiū ⁊ tristicia respectu diuersorū obiectorū nō sunt ꝯ̄ria. ideo ⁊c.

Ad.5. Ad q̄ntū nego maiorē. maxime loquendo de culpa mortali. qꝛ grā ꝯiungit deo. sed culpa mortalis totaliter disiungit a deo. gaudiū aūt fruitionis sic ꝯiungit deo. ꝙ tamē pena seu miseria nō disiūgit a deo.

Ad.6. Ad sextū dicendū ē ꝙ dictū phi verꝫ ē ꝭm cursum nature. ex hoc tñ nō pīudicaꝭ diuine dispensationi.

Di. xvi. Articulus tercius.

Quātū ad tercium

articulum ponam duas ꝯclusiones.

Cōclusio prima. Prima est supposito ꝙ christus passibilis fuerit modo quo dictū est in pmo articulo. tūc christus ꝭm assumptā humanitatē habuit neces-
1 sitatē moriēdi. Quia omnis subā corpalis ꝙ patiꝭ passione ꝓpriedicta. que scꝫ magis facta abijcit a subā ē necessario corruptibil'. sed humanitas xpi est substātia corpalis. ⁊ patiebaꝭ hmōi passione. ḡ ⁊c.

Instantia. Forte diceꝭ ꝙ corpora damnatorū intēsissimas sustinēt passiones. ⁊ tñ nō corrūpunꝭ. Sic ꝗuis corpꝰ xpi maximā sustinuerit passionē. tñ nō ē necesse hmōi passionē seq corruptōem.

Solutio. Rñdeo ꝙ non est simile. quia ignis infernalis agit [illegible]

hmõi corpa vt instrumentũ diuine iusticie. & ideo sic agit vt eo vtit̃ iusticia diuina. sed iusticia diuina nõ vtitur illo igne ad corruptionem damnatorũ. sed solũ ad eoꝝ afflictionẽ. & ideo sic est i damnatis passio afflictiua ꝙ nõ est i eis passio abiectiua alicuiꝰ quod sit de sbstãtia patiẽtis. Secus aũt fuit dõ passione christi.

2 Pterea illud quod habet i se sufficientẽ causam corruptõis. hoc videt̃ habere necessitatẽ ad hoc vt moriat̃ seu corrumpat̃. Sed christus habuit i se materiã annexã priuationi. que est vl'is & sufficiẽs causa corruptõnis. ergo &c. Maior patet. Probo minorẽ. Naꝫ ꝙ christꝰ habuerit materiã patet. q2 habuit verũ corpus humanũ qd̃ impossibile ẽ esse sine materia Patet etiã ꝙ illa materia habuit priuationẽ annexaꝫ. q2 al's corpus xp̃i nõ fuisset susceptiuũ pegrine impssionis. Q2 aũt talis materia sit sufficiẽs cã corruptiõis. patet. vij. metaph. i. phisicoꝝ. & i. de generatõne.

3 Pterea. oẽ cõpositũ ex cõtrarijs fm se cõsideratũ necio ẽ corruptibile. corpus xp̃i cõpositũ fuit ex cõtrarijs. hoc ẽ ex elemẽtis hñtibus cõtrarias q̃litates.

Cõtra cõclusionem Sꝫ cõ istã cõclusionẽ põt instari sic.

1 Illud quod est volũtariũ nõ est necessariuꝫ. sed mors xp̃i fuit i volũtate sua. eo ꝙ fuit in ptãte sua. iuxta illud qd̃ ipse ait Joh. x. Potestatẽ habeo ponẽdi animã meam. & ptãtẽ habeo iteꝝ sumẽdi eam. Et Jsa. liij. dicit̃. Oblatus est q2 ipse voluit.

2 P. necessitas moriẽdi cõuenit homibus ex pctõ. vt patet ad Rom. v. sed i christo nũꝙ fuit aliquod pctm̃ originale vel actuale.

Solutio Ad. 1. Ad pmũ dicẽdũ ꝙ nõ oẽ necessariũ repugnat volũtario. vt alibi declaraui. Uel dõm ꝙ q̃uis xp̃s inq̃tũ erat deus habuit ptãtem &c. tñ fm humanã corporis

Ad. 2. dispositionẽ habuit necessitatẽ moriẽdi Ad scd̃m dõm ꝙ pctm̃ nõ erat p se causa corpalis mortis ipsius homis. sed fuit causa remouẽs phibẽs. quia ratiõe primi pcti a tota natura humana fuit ablata origĩalis iusticia. que fecit animã obedire deo. et corpus anime. seu vires inferiores viribus supioribus. eiectus etiam fuit homo de padiso ppter pctm̃. et p cõsequẽs nõ potuit hre fructũ ligni vite cuiꝰ esu restauraret̃ omne pditũ i corpe humano eq̃ pure. Quo quidẽ fructu etiã christus nõ vtebatur. & idõ mõ ceteroꝝ hominũ poterat corrumpi. & p cõsumptionẽ humidi radicalis. et restaurationeꝫ deperditi minus pure factam sua virtute digestiua.

Cõclusio scd̃a Secũdo dico ꝙ aliquo modo passio & mors christi põt dici supnaturalis. Q2 q̃uis christi corpꝰ rationibꝫ pdictis fuerit passibile. & a sua forma p mortẽ sepabile. tñ vt in formatũ aĩa pfecte btã supernaturale ẽ ꝙ patiat̃. vl'a tali forma separetur. sed aĩa xp̃i ab istãti pmo sue cõceptõis fuit pfecte beata. g̃ &c.

Instantia Forte dicet̃ ꝙ anima christi fuit beata q̃tum ad portionẽ supiorẽ. nõ aũt q̃tuꝫ ad inferiorẽ. Sed btĩtudo aĩe nõ redũdat i corpus ipm̃ ipassibile reddẽdo. nisi anima sit pfecte beata etiã fm vires inferiores. q2 fm illas vires cõicat aĩa corpi. ideo btĩtudo aĩe xp̃i nõ habuit facere ad corpis xp̃i impassibilitatẽ q̃uis ipm̃ informaret

Solutio. Respõdeo ꝙ illud fuit supnaturale. hoc est sup cõditionem anime beate. & sola potuit esse diuina dispẽsatõe ꝙ anima christi potuit esse pfecte beata fm supiorẽ portioneꝫ. & tamẽ nõ esset beata fm vires inferiores. & p cõñs cõ cõditionẽ et legẽ illius aĩe fuit vt beata erat ꝙ corpꝰ p ipm̃ informatũ potuit esse passibile.

Quantum ad quartum principale

Articulus quartus

Quantum ad quartum principale pmo ponam cõclusionẽ vnaꝫ quam reputo magis verã. Scd̃o inferã qd̃dã correlariũ cõtra quosdã doctores i hac materia loquẽtes.

Cõclusio Cõclusio est ista. ꝙ nõ obstãte passibilitate & morte xp̃i mõ supradicto xp̃s assumere potuit. & de facto q̃nq3 assumpsit dotes corpis gloriosi.

Prima ps cõclõnis pbat̃. Q2 potuit ptꝫ. Quia illud qd̃ est de lege cõi beatoꝛuꝫ hominũ. hoc xp̃o negari nõ debet. Sed de lege cõi beatorũ hominũ est ex redũdantia beatitudĩs existentis i viribus supioribus beatificari in viribꝫ inferioribus. et ex vlteriori redũdantia illius beatitudinis dotari in corpe dote claritatis. impassibilitatis. subtilitatis & agilitatis. Cũ ergo xp̃s fuerit pfecte beatus fm vires supiores & illa redundãtia ad vires inferiores supernaturaliter soluꝫ puta diuina volũtate fuerit phibita. ergo christus existẽs verus deus potuit quãdocũq3 voluit illam phibitionẽ relaxare. & dotes pdictas in corpus suũ permittere redũdare modo quo redũdãt i q̃buscũq3 alijs beatis.

Scd̃a ps cõclõnis pbatur. Q2 etiam de facto quãdoq3 pdictas dotes assumpserit ptꝫ. Q2 vt ait Hugo de sancto victore. christus añ suam resurrectionẽ assumpsit oẽs dotes corpis gloriosi. Nã subtilitatẽ primo assumpsit cũ natus est de virgine sine virginis violatione. Dotẽ agilitatis in solida sup mari deambulatiõe. dotẽ claritatis in sua transfiguratione. dotẽ impassibilitatis i discipuloꝛũ cõmunione. Et si hec nõ esset opinio Hugonis. ista tamen omnia

Opi. 3ria pec. d tarã. patet p textũ euãgelij. Sed ɔtrariũ istius tenẽt multi. Quoꝝ vnus dicit ꝙ xpus nõ assumpsit dotes. sed actus dotũ. qui actus nõ egrediebant ab aliqua forma existẽte i corpore christi. sicut actus glie. sed miraculose fiebãt a virtute diuina. ꝗ claritas relucẽs i christi transfiguratione nõ fuit claritas glorie. sꝫ multo minor.

Alij ad idẽ. Et illud cõfirmãt quidam alij sic.
1 Claritas gloriosa nõ potest videri ab oculo nõ glorificato. sed oculi discipulorum qui nõ fuerũt glorificati viderũt pdictaꝫ claritatem.
2 P. claritas gloriosa solũ potest eẽ in humano corpe. Sed claritas christi transfigurationis etiam apparuit i vestimẽtis xpi ergo ꝛc.
3 P. forme opposite nõ pñt eidem simul inesse. Sed corpus xpi añ suã resurrectionẽ fuit passibile ꝛ opacũ. ꝗ ꝛc. Propter qđ dicũt etiã aliq istoꝝ ꝙ actꝰ istoꝝ dotuꝫ fuerũt i xpo in quodã trãsitu. sicut visio diuine eẽntie fuit in raptu Pauli.

Cõtra pet. Sed salua istoꝝ doctoꝝ reuerẽtia ipsi hic multa assumũt que mihi sunt dubia.
1 Primo eñi dubito ꝺe eo ꝙ dicũt christũ assumpsisse actus dotũ gloriosaꝝ sine forma. Quia actus formalis alicuius forme. vel est idem realiter quod forma. vel saltem nõ potest esse sine forma. etiã quacũqꝫ virtute. quia deus nõ potest supplere vicem cause formalis inherentis. Sed esse clarum est actus formalis claritatis. sicut esse albuꝫ est actus formalis albedinis. Sicut igitur est impossibile ꝙ aliquid vere habeat esse album sine albedine et sine forma albedinis. sic ꝛc.
2 Secũdo dubito ꝺe eo ꝙ dicũt predictam claritatem non fuisse claritatem glorie. Quia Matth. xvij. sup illo verbo. trãsfiguratus est añ eos. dicit glosa. Ibi apparuit i ea claritate quam habebit pacto iudicio. Et ibidẽ dicit glosa. ꝙ christus voluit ibi ostendere claritatẽ resurrectõis. Sed planũ est apud quẽlibet catholicũ ꝙ tam claritas que erat in christo i resurrectiõe ꝗꝫ ea que erit post iudicium ẽ claritas glorie. ꝗ ꝛc. Itẽ ad Phil. iij. sup illo verbo. q reformabit corpꝰ hũilitatꝭ nostre ɔfiguratũ corpi claritatis sue. dicit glosa Assilabimur claritati quã habuit xps i transfiguratõe.
3 Tercio dubito ꝺ eo ꝙ dicũt istarũ dotum actus fuisse in christo i quodã trãsitu. Quia illud quod est in trãsitu seu in raptu est momẽtaneũ ꝛ quasi instantaneũ. sed actus istaꝝ dotũ morose fuerũt i christo sicut apparuit in cena cũ discipuli sine sua passiõe corpus morose mãducabant. In mõte vero vbi Petrus ꝛ Jacobꝰ ꝛ Johãnes eiꝰ claritatẽ morose videbãt. Sup mare ꝛc. Nec motiua eoꝝ valẽt. igiꝭ ad pmũ dõm. ꝙ tpamentũ illius claritatis est in ptãte aĩe beate. a cuiꝰ beatitudine hmõi claritas aliquo mõ causaꝭ. alꝭs eñi post resurrectiõꝫ nullo modo discipuli potuissent vidisse corpus xpi quod vere fuit glorificatũ. Potuit ergo christus illam claritatẽ quo ad exteriorẽ refulgentiã tempare. ꝛ oculos discipuloꝝ ɔfortare. qua tempatione ꝛ ɔfortatione fieri poterat ꝙ oculi discipuloꝝ illesi viderẽt pdictaꝫ claritatẽ. alꝭs si i omnimodo suo fulgore hmõi claritatẽ oñdisset. vl' discipuli eaꝫ nõ vidissent. vel corpaliter ceci facti fuissent. sicut ꝺe facto accidit illi scriptori qui quotidie orabat beatã virginem vt se sibi ostẽderet in ea claritate ꝛ pulcritudine in qua nũc existit i celis. Require in libello ꝺe oculo morali. Solutio. Ad. i. Re. li. 4. di. 49.

Ad secundũ dicenduꝫ. ꝙ ex hoc ꝙ vestimẽta christi dicũtur i sua trãsfiguratione fuisse alba sicut nix. nõ habetur ꝙ claritas gloriosa fuerit in vestimẽtis. quia ex hoc ꝙ fuit in solo christi corpe hmõi claritas. ꝛ resplẽduit per vestimenta ille nitor seu albedo potuit in vestimentis apparere. Ad. 2.

Ad terciuꝫ patet p ea que dicta sunt i solutione primi argumẽti supius adducti cõtra secundũ articulũ istius questionis. Posset etiam dici ꝙ claritas gloriosa corporis christi nõ opponiꝭ ꝓprie eius naturali opacitati seu naturali colori. immo hodierna die si christus vellet posset apparere in eo colore quo apparuit cum i hoc mũdo vixit. ꝛ tamẽ corpus suũ vere maneret glorificatũ. Etiã corpus christi fuisse passibile vt naturaliter fuit i hoc mũdo in humana sua apparẽtia. ꝛ i passibile vt existebat sacramẽtaliter sb speciebus panis. nõ sũt opposita. qꝛ si etiaꝫ i hora passionis qua christus pependit in cruce. Petrus qui sacerdos factus fuit in cena cum alijs apostolis. consecrassꝫ corpus christi sub speciebus sacramẽti. respectu manducationis Petri fuisset impassibile. ꝛ tamẽ eadem hora in cruce pendẽs nõ solum fuisset passibile. sed actu patiens. Ad. 3.

Nec valet si diciꝭ ꝺm opinionẽ istoꝝ ꝙ p tunc nõ fuisset in corpe christi dos impassibilitatis ꝺm formã seu habitũ. sed solum ꝺm actuꝫ. Quia nõ minus sed magis repugnat opposita in eodem esse simul ꝺm actuꝫ ꝗꝫ ꝺm habitũ. ergo ꝛc. Ex istis infero hoc correlariũ ꝙ nõ est vera quorundã opinio qui dicunt ꝙ claritas gloriosa ꝛ claritas naturalis. puta claritas solis sint eiusdẽ rationis. quia effectus qui pcise est a causa supnaturali. nõ Correlariũ.

est eiusdē rationis specifice de qua isti loquū/tur cum effectu qui pōt esse a causa naturali. sed claritas g'iosa tā pcise ē a cā supnaturali. ꝙ impossibile ē cā eē a cā naturali. quia vt patet ex pcedētibus ipsa causaliter psupponit [illegible] fectā beatitudinē. que a solo deo supnaturali/ter et gratiose esse potest. Sed claritas naturalis est a principijs naturalibꝫ. que nō sūt eiusdem rōnis cū principijs supnaturalibꝫ. ergo nec pdicte claritates pnt eē pprie eiusdē rōis. vt isti doctores dicūt. qꝛ nō ē maior vniuocatō
2 seu minor dr̄ntia i effectibꝫ ꝙ̄ in causis. Cōmētator vult ꝙ mures qui generant ex putrefactione. et qui generant ex semiali ppagatione ppter diuersitatē pncipioꝝ et modi producēdi differāt specie. ergo multo magis i ppo/sito ꝛc. Isti doctores hn̄t tn̄ aliq̄ motiua quibus est respondendū. Primo arguūt sic.

Motiua opposite opinionis.

Dr̄ntia ſm speciē nō sunt ad inuicē ɔpabilia
1 ſm silitudinē. Sed Matth. xiij. dicit. Fulgebūt iusti sicut sol i regno patris eoꝝ. ergo claritas iustoꝝ seu beatoꝝ ē eiusdē rōis specifice cū claritate solis.
2 P. sicut se hꝫ potentia ad potentiā. sic obiectū ad obiectū. sed potētia visiua oculi glorificati est eiusdē rōnis cū potētia visiua oculi nō glorificati. ergo et claritas gloriosa q̄ ē obiectū potētie visiue oculi glorificati ꝛc.

Solutio. Ad. 1. Ad pmū dicendū ꝙ ly sicut nō ē semper nota specifice et simplr̄ vniuoce silitudīs. al's eīn pfectio dei pr̄is et pfectio nr̄a eē vnīꝰ rōis specifice. cū saluator dicat nobis i euāg. Estote pfecti sicut et pr̄ vr̄ celestis pfectus est.

Ad. 2. Ad scōm dōm ꝙ licet silitudo assūpta i maiori aliquo modo pcedat. nō currit tn̄ p oīs pedes. Per eandē eīn maiorē etiam adhibita alia vera minori posset pbari ꝙ omne intelligibile hūano itellectu sit eiusdē specifice rationis. et similiter ď sensibili. puta de albo et nigro

Ad ꝓncipale argumentum. Ad argumentū pncipale patet p ea q̄ superius dicta sunt.

Distinctio decimaseptima et decimaoctaua.

Post predicta

ɔsiderari. Postq̄ mgr̄ determīa nit de xp̄i passiōis mō. hic icipit tractare ď eiusdē passiōis merito Et diuidit i tres ptes. Qꝛ pmo ɔsiderat de ipso merendi pncipio. Scdo insinuat xp̄m ex suo merito habuisse puectionē in bono. Tercio ꝙ nos ex christi merito habemus liberationē a malo. Secunda distinctione. xviij. ibi. De merito etiā xp̄i. Tercia distin. xix. ibi. Nūc igit querramus. Prime igit due ptes seu distinctōes sunt pn̄tis lectōis. Quaꝝ circa pmā ē aduertendū. ꝙ qꝛ bona volūtas est merēdi pncipiū ideo vt xp̄i passio monstret esse meritoria. necesse est vt ostendat esse volūtaria. Et qꝛ christus videt aliquo modo nō voluisse passiōē iuxta quod legitur dixisse ad patrē. veruntamen nō sicut ego volo sed sicut tu. ideo satis fuit necesse magistrū hic distinguere de volūtate christi. Diuidit igit hec ps in quattuor ptes. Quia pmo de christi volūtate circa suam passionē mouet q̄onem. Scdo rn̄dendo oñdit i xp̄o esse voluntatū distinctōē. Tercio addit istiꝰ rn̄sionis ɔfirmationē. Et q̄rto incidētiū dubitationū facit elucidatōē. Scda ibi. Quo circa ambigēdū nō est. Tercia ibi. Ex affectu igit. Quarta ibi. Ceteꝝ nō parū. Et hec i duas. Nā pmo elucidat dubitatōē incidentē ex dictis Ambrosij. Secūdo facit hoc idē ex dictis hylarij. ibi. Illud etiā ignorandū. Sequit illa ps. De merito etiam christi. Et diuidit in duas ptes. Quia pmo facit mentionē de meriti xp̄i pfectōe et dignitate. Scdo inq̄rit ď taliū pfectōnū merēdi nccītate. puta vtꝝ si nō meruisset. nihilominꝰ talis dignitas sibi ɔuenisset. Scda ibi. Si ꝟo q̄rit. Prima i duas. Qꝛ pmo oñdit ꝙ christꝰ nō solū meruit nobis sicut dicit q̄dā opinio. sed ꝙ meruit sibi et nobis. q̄uis aliter et aliter Scdo oñdit ꝙ meruit exaltari et clarificari et nobis nominaliter. ibi. Nec tn̄ gliam impassibilitatis. Prima in duas. Quia pmo ostēdit ꝙ meruit in hora sue passionis. Secūdo ꝙ etiā meruit ex principio sue ɔceptiōis. ibi. Nec soluꝫ meruit Sequit illa pars. Si ꝟo querit. Et diuidit [illegible] duas ptes. Quia pmo mouet predictā questionē et rn̄det ad eā. Scdo p modū noue q̄ois adducit instātiā. et immediate tollit ipsam. ibi. Ad quid ergo.

Circa has distinctiōes quero p pn̄ti hāc questionē.

Vtrū i xp̄o sint plures volūtates. Et videt ꝙ nō. Quia frustra fit per plura quod pōt fieri p pauciora et eque bn̄. vt patet. 1. phisicoꝝ. sed in quecūq₃ actuꝫ pōt xp̄s ſm voluntatē humanā in eundē nō soluꝫ eque pfecte. verumetiam magis pfecte pōt ſm voluntatē diuinā. ergo ꝛc. In cōtrariū ē determinatio eccl'ie facta p Martinū papam pn̄tibus centū et quinq₃ ep̄is infra vrbem romanā. qui vnanimiter ɔdemnauerūt

Paulū patriarchā ꝯstātinopolitanū cum suis complicibꝫ.eo ꝙ in dn̄o iesu xp̄o dogmatizabāt nō esse plures volūtates. Hic quattuor sunt videda. Primo vtruꝫ in christo sint plures volūtates. Secūdo vtrū christi humana voluntas vnq̄ dissenserit a diuina. Et hoc q̄ntū ad distinctionē.xvij. Tercio vtrū christus mereri potuerit ſm voluntatē humanā. Et quarto vtrū sibi vel nobis meruerit. Et hoc q̄tum ad.xviij. distinctionem.

Articulus primus.

Quantuꝫ ad primū primo videndū est de ▪ quod querit̄.referēdo pluralitatē ad voluntatē diuinā ꝛ humanam. Secūdo referendo ad solam voluntatem humanā. De primo dico ꝙ in christo est vera voluntas diuina ꝛ vera volūtas humana.

Prima cō clusio.

1 Quia semp naturam intellectualē cōsequit̄ voluntas. Sed in christo ſm catholicam fidem fuit et est vera natura diuina et vera natura humana. que ambe sunt nature intellectuales.ergo ꝛc.

2 P̄.quod est inassūptibile est incurabile.ſm ꝙ ait Dama. Sed voluntas humana a deo fuit curabilis. ▪ de facto curata est. ergo a deo erat assumptibil̄.

3 ꝛ de facto assumpta est. P̄.christ⁹ vt homo meruit.vt patebit in tercio articulo.ergo humanam voluntatē habuit. Consequētia patet.quia meritū necessario p̄supponit merentis voluntatem.quicquid em̄ est inuoluntarium hoc nō est meritoriū. Cum igit̄ voluntas diuīa nec possit mereri.nec demereri.opoꝛtet ꝙ meritū christi fiat humana volūtate.

4 P̄.christus assumpsit humanā naturam p̄fectam omni sua naturali p̄fectione.sed voluntas intellectiua spectat ad veram et naturalē humane nature p̄fectionē.ergo ꝛc.

5 P̄ sicut in tribus diuinis p̄sonis ꝓpter vnitatē vnius intellectualis nature que est in omnibus ipsis vna volūtas est in eis tribus.sic ratione duarū naturarū intellectualium q̄ sunt in vno christo due erunt volūtates in eo. ergo ꝛc.

Cōtra cō clusionem

Sed contra istaꝫ conclusionē heretici p̄nt arguere sic.

1 Ubicunq̄ est vnus volens.ibi videt̄ esse vna voluntas. quia sicut a voluntate quis dicit̄ volēs.sic ab vna volūtate dicit̄ vnus volēs. Sed christus ē vnus

2 volens.ergo ꝛc. P̄.a volūtate volens sortitur dominiū respectu suoꝝ actuuꝫ. sed i christo fuit tm̄ vnū dominiū.s. diuinuꝫ. ergo tm̄ vna voluntas.

Solutio. Ad.1.

Ad primū dicendū ꝙ suppositi est velle.q̄uis voluntas sibi sit ratō volendi. Et ideo q̄uis xp̄us habuerit duas volūtates.est tm̄ vnus volēs ꝓpter vnitatē suppositi Maioꝛ etiā est falsa.quia eadē ratione etiā sequeret̄ ꝙ vbi est vnus qualis ꝙ ibi esset vna sola qualitas.ꝛ sic in vno homie nō posset esse nisi vna sola qualitas.quia vnus homo est vnus qualis tm̄.

Ad.2. Ad secundū dicēdum ꝙ nō est incōueniēs esse plura dominia ī eo vbi sunt plures nature.que sunt apte nate dominari.nec ex hoc ꝯsurget aliqua inordinatio.dū tamē vnū illoꝝ dominioꝝ sit principale.ꝛ vnū p alterū dirigat̄. Sic autē fuit ī christo.ergo ꝛc.

Scd̄a cō clusio.

De scd̄o dico ꝙ ꝓprie sumendo voluntatē humanā.puta ꝓ appetitu intellectiuo.tūc ī christo sicut ꝛ in q̄libet alio hoīe fuit tm̄ vna volūtas humana.

1 Nā cum ſm p̄hos hō sit microcosmos.hoc est minoꝛ mūdus.igit̄ sicut ī toto vniuerso tanq̄ ī maiori mūdo ē vn⁹ solus motoꝛ p̄rim⁹ ꝛ vl'is. Sic ꝛ ī homie tanq̄ ī minori mūdo erit vna sola volūtas rōnalis.q̄ est p̄mus motoꝛ respectu oīm eoꝝ que humano mō fiūt in homine.

2 P̄.potētia nō multiplicat̄ nisi multiplicet̄ formalis rō obiecti ī qḋ tēdit. sed omis volūtas rōnalis que ē ī hoīe tēdit ī suū obiectū sb vna tm̄mō rōne obiectali.puta tēdit in bonū sub rōne boni.ergo ꝛc.

3 P̄.vnitas act⁹ p̄ncipalis arguit vnitatē potētie. sed q̄uis voluntas plures et diuersos act⁹ h̄eat imperatiue.hꝫ tm̄ vnū actuꝫ p̄ncipalē elicitiue.ḡ erit vna tm̄ potētia.

4 P̄.quāto potentia est altioꝛ.tanto magis tēdit in vnitatē. Sed volūtas rationalis ē altissima potētia hoīs.vt patuit ī.i.distin.p̄mi libri.ꝛ patebit quarto li.distinctiōe xlix.ergo ꝛc.

Opi. ꝯ̃a 1 Sed ꝯtra illud ex dict̄ aliq̄rū pōt argui sic. Potētia intellectiua diuidit̄ ī possibilē ꝛ agētē.vt p3.iij.de aīa.ḡ ꝛ voluntas. Cōsequētia p3.q2 volūtas ē appetit⁹ ꝯñs intellectū.

2 P̄.quāto maioꝛ ē distinctō obiectoꝝ.tāto maioꝛ ē distinctio potētiaꝝ tēdentiū ī obiecta. Sed maioꝛ ē distinctio vltimi finis qui ē deus ipse.ꝛ eoꝝ q̄ sunt ad finē.que sunt ipse creature.q̄ vl'is ꝛ p̄ticular̄.cuꝫ igit̄ potētia intellectiua tendens in vl'e sit realiter distincta a potētia sensitiua q̄ tendit ī p̄ticulare.sequit̄ ꝙ alia sit potētia volitiua tendēs ī finem.ꝛ alia tendēs in ea que sunt ad finem.

3 P̄.appetit⁹ sensitiu⁹ ē duplex.ḡ ꝛ itellectiu⁹ Añs p3.q2 appetit⁹ sensitiu⁹ diuidit̄ ī ꝯcupiscibilē ꝛ irascibilē.p̄bo ꝯñaꝫ.q2 vbicūq̄ inuenit̄ eadē rō distīctōis ibi d3 eodē mō poni distīctō.s3 eadē ꝛc. Nā p tāto diuidit̄ appetit⁹

sensitiuus. qꝛ dupliciter tēdit in bonū sensibile. Uno mō absolute. ꝛ sic dicit̄ ꝯcupiscibil'. Alio mō i bonū arduū. ꝛ sic dr̄ irascibil'. Sꝫ appetit⁹ intellectiu⁹ sil'r tēdit i bonū dupliciṫ. puta sub absoluta rōne boni. ꝛ sub ratōne arduissimi boni. puta cum tēdit in vltimū finē ꝫ
4 sub ratione vltimi finis. ℗. vna potētia habet vnū modū operandi. sꝫ voluntas rationalis nō habet vnuꝫ modum operādi. qu ia quedā vult naturaliter. quedā elicitiue. qd ā amore amicicie. quedā amore ꝯcupiscentie.
5 ℗. ꝑm phm. iij. de aīa. in omni natura que qn̄qꝫ est potētia qn̄qꝫ actu. sunt duo ṗncipia quoꝝ vnius est facere ꝛ alterius fieri. sed voluntas est natura que qn̄qꝫ est actu. quādoqꝫ
6 potētia. ergo ꝛc. ℗. eiusdem potētie nō est elicere cōtrarios actus. sed volūtatis est velle
Solutio. ꝛ nolle. que sunt ꝯtraria. Ad primū dicen
Ad. 1. dū ꝙ intellectus possibilis indiget intellectu agēte ꝑ abstractione sui obiecti. voluntas autem nō indiget volūtate agente. quia eadem abstractio que facta est ꝑ intellectum agentē ꝑ intellectu possibili sufficit etiam ꝑ ipsa vo
Ad. 2 luntate. Ad secundū dicendū ꝙ licet maioꝛ sit vera loquendo de distinctione ꝑm ratiōnē. nō est tamē vera loquēdo de distinctōne ꝑm rem. idem eñ ꝑm rem distinctū tamē ꝑm rationē. puta ens ꝛ bonū obiectiue mouet intellectum ꝛ voluntatē. que sunt potētie realiter distincte. Sed nūc est ita ꝙ vniuersale et ꝑticulare magis differūt ꝑm rōem obiectalē. licet minus ꝑm rem q̄ꝫ finis ꝛ ea que sunt ad finē. Nam finis ꝛ ea que sunt ad finē ꝯueniunt in vna ratione obiectali que est ratio boni vel ꝯuenientis. ideo q̄uis sit magna dr̄ntia realis ipsius finis ꝛ eius qd̄ est ad finē. obijci
Ad. 3. unt tamē eidē potētie volitiue. Ad terciuꝫ nego ꝯn̄tiaꝫ. qꝛ vt cōiter apparet. ea q̄ diuisa repiunt̄ i his q̄ sunt iferioris ordinis. illa vnita sunt in his que sunt sup̄ioris ordinis. Sꝫ appetitus sensitiuus est inferioris ordinis re
Ad. 4. spectu appetitus itellectiui. g̃ ꝛc. Ad quartum diceduꝫ. ꝙ licet illi modi materialit̄ sint diuersi. ꝯueniūt tñ in vno mō formali ꝑm ꝙ sub vna ratione obiectali. puta sub ratiōe boni vel ꝯuenientis mouēt ipsam voluntatem. ꝛ ideo nō arguunt diuersitatē formalē in potentia volitiua. q̄uis bene innuāt in ea aliqualem distinctionē virtualē.
Ad. 5. Ad quintū dicēdum ꝙ licet volūtas qn̄qꝫ sit in actu. quādoqꝫ i potentia. nō tamē ponimus duas volūtates. quaꝝ virtute vnius. illa que est i potentia reducat̄ i actum. quia ad hoc sufficit obiectū volūtatis. quod quidē obiectū cū actu est cognitū. est actu volibile. ꝑpter qd̄ pōt actu volūtatē mouere. Secus aūt ē de intellectu possibili. cui⁹ obiectū naturalr̄ loquēdo circūscripta actōe intellectus agētis. nō ē actu sꝫ solū potētia intelligibile. ꝛ ideo indigem⁹ duplici intellectu. q̄uis nō indigeamus duplici vo
Ad. 6. lūtate. Ad sextū dicendū ꝙ licet maioꝛ sit vera de potētia naturali. tñ nō est vera d̄ potētia libera ꝛ rōnali. Nā licet potētie naturales sint determiate ad vnū. potētie tñ rōnales sūt
Tercia cōclusio. ad opposita. Sed loq̄ndo large de volūtate. put doctores scti etiā ip̄m appetitū sensitiuū qn̄qꝫ appellāt volūtatē. tūc i dn̄o iesu xp̄o sūt ꝛ fuerūt plꝛes volūtates p̄ter volūtatē diuinā. ꝑm ꝙ i ipso fuit vere appetit⁹ intellectiuus ꝛ sensitiuus. Etiā illud ꝓbat mgr̄ hic in lr̄a pluribꝫ sanctoꝝ auctībus quas ad p̄ns rōne breuitatis nō adduco.

Articulus secūdus.

Quantuꝫ ad secundū ṗncipale ponā duas ꝯclusiones

Prima cōclusio. Pria ē ꝙ ꝑprie loquēdo de volūtate. puta sumēdo voluntatē ꝑ volūtate rōnis. ꝛ maxime vt ē deliberata. tūc voluntas christi nunq̄ꝫ dissensit a volūtate diuina. Quia volūtas que est to
1 taliter deiformis. nō potest deliberate a voluntate dei dissentire. sed christi voluntas erat a principio sue creationis totaliter deiformis.
2 ergo ꝛc. ℗. illud qd̄ tollit rectitudinē hūane volūtatis. hoc nō potest cōpetere christo. sed deliberate dissentire a volūtate diuina est hmōi. ergo ꝛc. Maioꝛ patet. Probo minorē. qꝛ ex hoc rectitudo alicuius tollit̄. quia a sua regula obliquat̄. sed voluntas diuina est re
3 gula voluntatis humane. ergo ꝛc. ℗. xp̄us nihil omittere potuit quo dignus esset pena. Sed si xp̄us voluntate sua a voluntate diuina dissensisset. ipse maioꝛi pena dignus fuisset q̄ꝫ quicunqꝫ alter homo. Maioꝛ patet. qꝛ pena de condigno non debetur alicui nisi pro peccato. christus autē peccare nō potuit. ipse eñ peccatum non fecit. nec inuentus est dolus in oꝛe eius. vt ait Petrus i canonica sua. Minorem probo. quia Luce. xij. dicit̄. Seruus qui scit voluntateꝫ domini sui ꝛ non facit: plagis vapulabit multis. Sed christus in omnibus ꝛ ꝑ omnibus sciuit voluntatem
Instantia dei. ergo ꝛc. Forte dicet̄ ꝙ christus fleuit super ciuitatē Hierusaleꝫ. eo ꝙ vidit ꝑm voluntatem dei ꝛ ordinationē infallibilem eam destruēdam. ergo videt̄ ꝙ ibi a diuina volūtate

2 dissenserit. P. Luc. xxij. loquens de sua pas
sione ad patrē ait. Uerūtamē nō mea volun
Solutio tas sed tua fiat. Respondeo ad primuz q
Ad.1. christus ex tali fletu nō ostēdit se voluisse op
positū illius quod voluit deus. sed ostēdit se
ex pietate compassionē habuisse sup miseriā
inhabitantiū ciuitatem. qui ex sua iniquita/
te seipsos reos fecerunt. et morte ac destructio
Ad.2. ne dignos. Ad secundū dicendū q ibi nō
exprimit voluntas rationis christi vt ratio is
est siue vt deliberatiua est. sed exprimit ibi vo
luntas vt natura est. hoc est volūtas sm mo
tum quēdam subitum sine deliberatiōe. vel ex
primitur ibi voluntas improprie dicta: que
Cōclusio scda est ipsa sensualitas. Secūda conclusio ē.
q voluntas improprie dicta puta appetitus
sensitiuus potuit dissentire i christo. et a volū
tate diuina. et a deliberata voluntate ratōnis.
1 Quia sm Damasc. in tercio libro. vnaqueqz
potentia christi pmittebat opari quod sibi p
prium erat. sed pprium est appetitus sensiti/
ui fugere sensitiuā afflictionē. deus aūt volu
it q xps pateret hmōi afflictionē. In quo vo
lito etiā christi voluntas deliberata cōformis
fuit voluntati diuine. vt patet ex pdictis. er
2 go etc. P. quicunqz affligit in eo in quo ali
us gaudet et delectatur hic dissentit ab illo. sz
christi sensibilitas affligebat ieiunijs et casti/
gationibus in quibus voluntas intellectiua
christi delectabat. et volūtas diuina sibi in eis
Instantia dem ɔgaudebat. ergo etc. Forte ɔtra istud
1 dicet ex verbis beati August. qui ait. Sicut
omnia animalia pacata fuerūt in archa Noe
ita omnis motus i christo. Sed vbi omnes
motus sedati sunt ibi nulla dissensio esse po/
2 test. P. qui dissentit ab aliquo ɔtrarius ei
esse videt. sed xpi sensualitas nō fuit cōtraria
rationi. nec p ɔsequēs sue volūtati. cum talis
ɔtrarietas sit rōne fomitis qui nūqz fuit i chri
Solutio. sto. Respōdeo ad pmuz q in xpo dicūtur
Ad.1. oīa pacata p negationē omis dissensionis im
plicātis viciū seu pctm. quia sensualitas ple/
ne obediuit rationi et impio sue volūtatis. Nā
rebellio sensualitatis ɔtra impiū volūtatis et
rōnis nō ɔtingit in hoīe nisi rōne fomitis de
relicti ex pctō originali. quod quidē peccatū
christi mundissimā naturā nunqz defedauit.
cum pdicta tamē plena obediētia potest stare
oppositio volitorū. Nam rebellio et cōtrarie/
tas predictorū appetituū nō est precise atten
denda in volitoz oppositione. sed ex inordia
to motu sensualitatis ad suum volitū. quā/
do mouetur effrenate contra rationis imperi

um ipsam rationem a suo motu ordinato re/
tardando. Et p hoc patet ad instantiam
secundā.

Quātum ad terciū

Di. xviij. Articulus tercius. Cōclusio prima 1

articulū ponā duas ɔclusiones. Prima
est q christus mereri potuit. Qr in quocūqz
sunt sufficientia principia merēdi et nō impe/
dita ille mereri potest Sed in christo fuerūt
sufficiētia merēdi principia in nullo penitus
impedita. Nā in christo fuit caritas que est
formale principiū meritorie opatōis opus v
tuosum. qd ē materia meriti. et volūtarie elici
tum. quod est apta seu cōgrua illius materie
dispositio. intētio recta dirigēs opa sua i finē
debitū. et status meritorie agētis. puta status
viatoris. Et omīs iste quattuor meriti cause i
nullo penitus impedite fuerūt in dño iesu chri
sto. g etc. P. quicqd spectat ad pfectionē et 2
nobilitatē humanā. h christo debet attribui.
posse mereri est hmōi. quia nobilioris condi
tionis est vt illud quod habet hō aliquo mō
habeat a se qz q totaliter habeat ab alio. sz qd
quis habet p meritū aliquo modo habet a se.
Et loquor hic de talibus que possibile est ca
dere sub merito. quia qzuis filius i diuinis nul
lo mō sit deus a se sed a patre. pter hoc tamē
nō est eo impfectior. quia naturaliter eē diui/
nū nō cadit sub aliquo merito. P. quicun 3
qz de facto iam meruit illū possibile fuit mere
ri. sed christus de facto iā meruit. g. Ma/
ior patet. qz qd impossibile ē fieri. hoc impos
sibile ē factū esse. g qd possibile ē factū eē. hoc
possibile est fieri. Minorē pbo. Et quo ad h
taceo ratione breuitatis de omnibus bonis co/
gitationibus. verbis et opationibus peractis
a christo in charitate existente. quibus quili/
bet alter homo meruisset si ea fecisset. et p cōse
quēs etiā xps ipsis meruit. als pdicta minus
fructifera fuissent in christo qz in alio homie.
His inquā omnibus dimissis. arguā de so
la christi passione sic. Ille qui mortem talem
voluntarie sustinuit qua omnē hoīem a mor
te eterna liberauit. hic huiusmodi passiōe me
ruit. christus est hmōi. Et illud tangēs Au
gus. ait de humilitate passionis xpi. Humili
tas claritatis est meritū. et claritas humilita/
tis est premiū. Forte dicet q illud pncipiuz Instantia
quo quis meret debet esse ab intra. s. in merēte
Sed passionis pncipium nō fuit ab intra:
sed ab extra. puta a passionē inferentibus. g etc.
Respōdeo q passio vt passio est nō ē me/ Solutio.

ritoria. q2 vt sic eius principiũ totaliter est ab
extra. tamẽ passio voluntarie assumpta est
7 in bonũ finem a patiente ordinat᷑. sic est me/
ritoria. quia vt sic habet suũ principiũ ab in/
Cõtra cõ/clusionem tra. Sic aũt fuit de passione xpi. ğ 7c. Sȝ
ↄtra ipsam ↄclusionẽ ĩ se põt argui sic. Actus
1 ꝓcedẽs a caritate ꝑfecta nõ potest esse merito
rius. sed oĩs actus xpi ꝓcessit a caritate perfe/
cta. ergo nullus actus xpi potuit esse merito/
rius. Probatio maioris. quia actus meritori/
us auget caritatẽ. sed ꝑfecta caritas nõ capit
augmentũ. ğ 7c. Minor etiaȝ ꝓbat᷑. q2 spũs
qui ẽ caritas datus est christo non ad mensu
2 rã. P̃ qui om̃ino ꝑfectus est ĩ bonis spũali
bus. ille vlterius nõ põt ꝓficere. nec per ↄ̃ns
mereri. sed xps om̃ino ꝑfectus est ĩ bonis spũ
3 alibus. ergo 7c. P̃. illud agens quod ĩ om
ni suo actu est ita determinatũ ad vnũ opposi
toꝝ. ꝙ nullo mõ potest ĩ alteꝝ. hoc nullo suo
actu põt mereri. ꝑpter hoc em̃ agẽs naturale
mereri nõ põt. q2 est determinatũ ad vnũ Sȝ
xps ĩ omni suo actu est ita determinat⁹ ad bo/
num. ꝙ nullo suo actu potest facere malum.
4 P̃. ille qui tale bonũ quod est ꝑfectuȝ p̃mi
um semꝑ habuit, ille nunꝙ meruit. q2 de na/
tura meriti est ꝙ precedat premiũ. sed christ⁹
gloriam beate vite semꝑ habuit. que est perfe
Solutio. Ad.1. ctum p̃mium. ergo 7c. Ad primũ dicẽdũ.
ꝙ caritas dupliciter potest dici ꝑfecta. Uno
modo vt est caritas comꝑhensoris. Alio mo
do vt est caritas viatoris. Et isto secũdo mõ
maior est falsa. quia quãto ꝑfectior fuerit cari
tas dummodo habẽs eaȝ sit verus viator. tã
magis opa a tali caritate ꝓcedẽtia sunt me
ritoria Quãuis igr̃ christus nõ meruerit pro
quãto caritatẽ ꝑfecti comꝑhẽsoris habuit. ta
men mereri potuit ꝓ quãto caritatẽ ꝑfecti vi/
atoris habuit. Ad probationẽ dicẽdum.
ꝙ ꝑfecta caritas viatorꝭ potest capere augmẽ
tum. et hoc vel in se. eo ꝙ ꝑfectio caritatis vie
nõ consistat in vna pũctuali mẽsura. vel ĩ mo
do habendi hm̃oi caritateȝ. vel ratione alicu
Ad.2 ius annexi tali caritati. Ad secundũ dicen
duȝ ꝙ licet aliquis sit om̃ino ꝑfectus quo ad
ea que respiciunt beatitudinẽ ẽẽntialẽ. põt tñ
mereri quo ad ea que respiciũt beatitudinẽ ac
cidẽtalẽ. Et ideo licet christus nõ meruit glo
riam sue beatitudinis. meruit tamẽ exaltari ĩ
humanis cordibus sermonibꝫ et opibus. qđ
est quoddã accidẽtale p̃miũ beatitudinis
Ad.3. Ad terciũ nego maiorẽ. q2 ad illam maio
rem sequeret᷑ ꝙ nec Maria nec aliquis ĩ gra/
tia dei ↄfirmatus potuisset mereri cũ erat hic

in via. quod est simplr̃ falsum. Ad ꝓbatio
nẽ dõm ꝙ agẽs naturale nõ ꝓhibet᷑ a merito
ex hoc ꝙ determinatũ est ad vnuȝ. sed ex mõ
determinatõis. puta q2 necessario 7 nõ volun
tarie tẽdit ĩ illud vnũ. Sed xps 7 quilibet in
gr̃a dei ↄfirmat⁹ licet determinate tẽdat ĩ bonũ
tñ volũtarie et libere ten dit in ipm. hm̃oi em̃
determinatio nõ minuit voluntatẽ 7 libertatẽ
sed potius auget. 7 idõ talis determinatio nõ
repugnat merito. Ad quartũ nego maio/ Ad.4.
rem. q2 licet illud ꝑfectũ premiũ nõ meruerit
potuit tamẽ multa accidẽtalia mereri. vt iam
patuit. Secũda ↄclusio est ꝙ christus in Scđa cõ/clusio.
primo instãti sue cõceptionis mereri potuit.
Quia ꝑ quocunꝗ instãti aliquis viator exi 1
stẽs potest in omnẽ spũalem actionẽ competẽ
tẽ viro ꝑfecto. ꝓ eodeȝ instãti ille põt mereri.
Sed xpus ĩ p̃mo instãti sue conceptiõis 7c.
Ista patet Hiere. xxxi. vbi de xpo q̃tũ ad sui
ↄceptionẽ dicit᷑. Nouũ faciet dñs sup terraȝ.
femina circũdabit viꝝ. Hoc aũt nõ põt intel
ligi quo ad actiones corꝑales. cum corꝑalia
sua membra tũc fuerint ad modũ ceteroꝝ in
fantiũ debilia. ergo intelliget᷑ quo ad actões
spirituales. P̃. christus in primo instanti 2
ratione habitus glorie ꝑfecte fruebat᷑. ergo in
eodem instãti ratiõe habitus gratie 7 carita/
tis sibi tanꝙ viatori competẽtis ꝑfecte mere/
bat᷑. Cõsequẽtia patet. quia sicut se habet ha
bitus glorie ad frui beatifice. sic habitus gra/
tie viatoris ad mereri. ideo 7c. P̃. ꝑfectior 3
ẽ potẽtia que sic ꝑficitur aliquo habitu ꝙ ẽ cõ
iũcta actui qui elicitur ſm talem habitũ. q̃ȝ si
habitui ↄiũgitur sine actu. Sed potẽtia me/
rendi ꝑfectissima semꝑ fuit ĩ christo. Minor
patet. Probo maiorẽ. q2 ex imꝑfectõe contin
git ꝙ potẽtia quãdoꝗ ↄiũgitur habitui sine
actu. 7 nñꝗ cũ actu. ğ 7c. P̃. sicut sol corꝑa 4
lis immediate cũ creatus fuit luxit. sic sol iu
sticie xps deus immediate cum conceptus fu
it ꝑ actum elicitũ ab habitu gr̃e meruit. P̃ 5
ꝙ aliquod agẽs ꝑ aliqua mẽsura nõ possit in
aliquã actionẽ. oportet ꝙ ↄtingat aliquo isto
rum triũ modoꝝ. puta quia vel sibi deficit ali
qua ꝑfectio requisita ad talẽ actionẽ. sicut fer
rũ carẽs calore nõ potest calefacere. vel impe/
ditur ab extrinseco. vt graue posituȝ supra co
lumnam nõ descendit. aut quia talis actio de
sui natura est successiua ꝑpter quod sibi repu
gnat elicii ĩ instãti. Sed nullo istoꝝ modoꝝ
act⁹ meritori⁹ rpugnat xpo ꝑ p̃mo instãti sue
conceptionis. Nõ primo. quia ipse ĩ illo in/
stanti fuit ꝑfectus gratia 7 caritate que ĩ via/

tore sūt sufficiētia pncipia meredi. Nec scdo qr nullo extrinseco suū liberū arbitriuʒ potuit impediri. Nec tercio. qr actus caritatis i chri-
Opi. 3ria sto potuit esse instātaneus Sed oppositū istiꝰ tenet quedā opinio cuiꝰ motiua sūt hec.
1 Quia cū humanū intelligere sit cum ɔtinuo ꝛ tpe. vt patet de sensu ꝛ sensato. sequit ꝙ liberū arbitriuʒ quo hō meret qd necessario ɔcernit humanū intelligere ꝛ velle: nequaqꝫ suam
2 actionē possit elicere i instāti. P. voluntas deliberatiua nō pōt actū suū elicere i instanti. sed actus meritoriꝰ ē actus volūtatꝭ nō cuiuscūqꝫ. sed volūtatis deliberatiue. ergo ꝛc.
3 P. facilius ē demereri qꝫ mereri. sed nulla creatura pōt peccare seu demereri i pmo instāti sue creationis vt pbatū ē supius li. ij. dist. vi. Maior etiā patet. qr facilius est deficere qꝫ pficere
4 P. sicut esse pcedit agere sic initiū essendi pcedit initiū agēdi. ꝛ p ɔñs xps nō potuit me-
5 reri in pmo instāti quo cepit esse. P. opus meritoriū ab electiōe pcedit. ꝛ p ɔñs nō poterit fieri i instāti. qr necessario est successiuū. ergo
6 ꝛc. P. quicqd habuit xps i pmo instāti sue ɔceptiōis hoc totū hūit ab alio ꝛ nō a se. Sꝫ illud qd alicui ɔpetit ex merito h aliquo mō
7 sibi ɔpetit ex se P. qñcunqꝫ aliqd de nō operāte fit opans in illo potētia pcedit actuʒ. sed xps de nō merēte factus est merēs. ergo ꝛc.
Solutio
Ad. 1. Ad pmū dicendū ꝙ duplex pōt esse humanū intelligere. Uno mō quod fit mediāte fantasmate. ad quod intelligere etiaʒ requirit actio fantasie. Et de hoc intelligere vera est illa maior ppositio. Aliud intelligere qd non fit mediātibꝫ speciebꝫ abstractis a fātasmate. sed fit vel p spēs humane aīe ɔcreatas. vl' p habitū infuse sciē sicut fuit in xpo. ꝛ de tali intelligere illa maior est falsa.
Ad. 2. Ad scdm patet p ideʒ. Uñ cū itellectus xpi omino fuerit deiformis ideo pfecte potuit etiā i instāti deliberare. qa ad hmōi deliberationē nec p se nec p accidēs vtebat actiōe ipsius fantasie. q necessario fit i tpe.
Ad. 3. Ad terciū dicendū ꝙ maior nō ē vera loquendo de natura incorrupta ꝛ integra. qa actus meritorius ē ɔsentaneꝰ nature tali. peccatū ṽo dissentaneū est a tali natura tanqꝫ aliquid exorbitās a sua itegritate naturali. Cū igit tam hoīm qꝫ angeloꝝ natura a deo fuerit pducta i sua naturali integritate. ideo primo actu peccare nō potuerūt Ad pbationē dicendū ꝙ qꝫuis nature corrupte ꝛ iā p peccatū vel originale vl' actuale maculate facilius sit deficere qꝫ pficere. ecōuerso tñ ē de natura imaculata ꝛ incorrupta. Nec etiā ē silr de xpo ꝛ ceteris creaturis. qr grā q est pncipiū merendi sibi fuerat ɔcreata
Ad. 4. Ad quartū dicēdū ꝙ initiū essendi i xpo pcessit initium meredi. nō tpe sed natura. pus aūt ꝛ posterius natura se compatiunt sibi i eodē instāti.
Ad. 5. Ad quintū dicēdū sicut dictū ē ad pmū ꝛ ad scdm.
Ad. 6. Ad sextū dicēdū ꝙ totū meritū xpi sicut etiam cuiuslibet alteriꝰ homis ē a deo tanqꝫ a pncipali auctore ipsius meriti ꝛ oīs boni. tñ etiā fuit a xpo tanqꝫ ab agente coopante scdario.
Ad. 7. Ad septimū dicēdū sicut dictū ē ad quartū. Uñ i talibꝫ semp ɔmittit fallacia ɔñtis. qr qꝫuis pcedat. tamē nō sequit ꝙ ergo tpe vel duratione pcedat.

Articulus quartus

Quātum ad quartuʒ articulū dico breuiter ꝙ xps ꝛ meruit sibi sicut patuit ex pcedētibus. Uñ ad Phil'. ij. aplus tangēs xpi meritū: ait. ꝙ factus ē obediens vsqꝫ ad mortē. mortē aūt crucis. pter qd exaltauit eū deus ꝛc. Meruit ꝛ nobis. vt patebit i sequētibus.
Ad argumētū pncipale. Ad argumentū pncipale dicendū. ꝙ licet deus oīa facere possit p se ipm. tñ supposito ꝙ assumpserit pfectā naturā humanā in seipsa formaliter liberā. necesse fuit vt talis natura haberet humanā volūtatē. Uñ nō arguit humana volūtas i xpo pter diuine volūtatis insufficientiā. sꝫ pter humane nature pfectionē.

Distinctio decimanona ꝛ vicesima.

n Hnc igitur queramꝰ. Hec ē distinctio. xix in qua mgr ostēdit quō christi merito redēpti sumꝰ a malo. Et diuidit i duas ptes. Nā pmo ostēdit quō a multis mal' ꝛ miserijs liberati sumꝰ p xpi passionē. Scdo circa modū nostre liberatōis mouet vnā questionē. dist. xx. ibi. Si vo querit. Prima in duas. Nā pmo mgr ondit quō xpus nos redemit merito sue passionis. Scdo innuit ꝙ ex hoc sibi ɔuenit nomē redemptoris ac etiā mediatoris. ibi. Uñ ipse vere dicit. Prima i tres. Nā pmo simul ondit ꝙ xps sua passiōe nos tā a pctō qꝫ a dyabolo liberauit. Scdo qliter xps i sua morte ɔtra dyabolū triūphauit Tercio quō nos ab eterna ac etiā tēpali pena quitauit. Scda ibi. Factꝰ ē igit hō. Tercia ibi. A qua pena. Sequit distinctio. xx. in qua mgr ꝛc. Et diuidit in duas ptes. Nam

pmo ondit passionem xpi esse nostre liberatois cam pvenientem. Scdo tagit illius passionis actiam nostre liberatois cam efficientem. ibi. Christus est sacerdos. Prima i duas. Nam pmo tagit modi nostre liberatois pgruitatem. Secundo excludendo illius modi necessitatem ostendit alterius modi possibilitatem. ibi. Si enim illi tres

Sequitur illa ps. Christus est sacerdos. Et dividitur i tres ptes. Nam pmo ondit tam a psonis divinis quam a malignis iudeis efficienter fuisse christi passionem. Scdo ex hoc movet incidentem qonem. Et tercio ad huiusmodi qonem rndet p distinctionem. Scda ibi. Cum aut passio &c. Tercia ibi. Hic distinguendum est. Circa has duas distinctiones quero hanc questionem.

Utrum omes homines per christi passionem habuerint sufficientem ab omni malo liberationem. Videtur q non. Quia nullus damnatur p eo de quo est sufficienter liberatus. sed multi homies dânantur. ergo &c. Contra. christi passio equaliter se habet respectu oim pctorum. aut ergo delet omnia pcta p omnibus satisfaciendo. aut nullum. Sed falsum est dicere q nullum deleverit. ergo delevit oia. deleto autem malo culpe. deletur & malum pene. ergo &c. Hic quattuor sunt videnda. Nam cum malum dividatur in malum culpe. & malum pene. ideo pmo est videndum utrum p passionem christi sufficienter simus liberati a malo culpe. Secundo utrum a malo ipsius pene. Et hoc quantum ad. xix. distinctionem. Tercio utrum alter modus nostre liberationis quam p passionem christi fuerit pveniens. Quarto utrum alter modus fuerit possibilis. Et hoc quantum ad. xx. distinctionem.

Articulus primus.

Circa primum est ad

vertendum. q illo liberamur a pcto quo a nobis expellitur pctm. Pctm aut a nobis expellitur dupliciter. Uno mo formaliter. Alio mo effective. Et sm hoc ponam duas pclones.

Prima conclusio.

Prima est q gra gratum faciens est formale pncipium expulsivum pcti. Quia unaqueque forma pgrue pot dici formale expulsivum illius qd quamvis ipm pcedat i subiecto. impossibile est tn ipm remanere adveniente forma. Sz gra respectu mortalis pcti de quo ad pns loquor est huiusmodi. ergo &c. 1

Prima arguit p ista pclone quidam doctor sic. Illa que formaliter opponuntur ut pvatio & habitus. illa necessario circa idem subiectum mutuo se expellunt. Sz pctm opponitur gre sicut pvatio opponitur habitui. ergo &c. 2

Contra minorem dupliciter.

Sed contra istam minorem arguit quidam alius doctor quattuor rônibus quibus pbat q gra & pctm non opponantur directe sicut habitus & pvatio. Primo sic 1

Privatio & habitus sunt apta nata fieri circa idem subiectum immediatum. Sz subiectum immediatum gre est eentia aie aut voluntas. subiectum aut imediatum pcti est actus voluntatis. ergo &c. Prima 2

pvatio pme pfectois non potest hre roem culpe sed pene. cum igitur gra sit quidam habitus & habeat rationem pme pfectionis. eius pvatio non erit culpa sed pena. Prima habitus et privatio 3

ita se habent circa idem subiectum q necesse est alterum eorum inesse subiecto. sed deus pot facere unum hoiem in suis puris naturalibus in quo nec sit pctm nec gratia. Prima uni habitui sm speciem 4

non opponitur nisi una privatio sm speciem. sed gra est unus habitus sm speciem. pcta aut mortalia sunt diversarum specierum & rationum. Sed

Solutio.

utrum illa minor sit vera vel falsa non curo ad psens. dico tn q rões non pcludunt. Ideo ad primum dicendum q minor non est vera p ea parte q dicit q actus voluntatis sit immediatum subiectum pcti. quia imediato subiecto alicuius decedente i non ee. impossibile est via nature illud remanere Sz ois actus voluntatis postquam elicitus est transit in non esse. ergo in nullo pctore culpa remaneret. qd videtur valde inconveniens dictum apud quemlibet catholicum.

Ad. 1.

Ad scdm nego maiorem Nam iniusticia est formalis pvatio iusticie. & tn iniusticia vere hz rationem culpe. quamvis iusticia cui opponitur non minus habeat rõnem pme pfectonis quam gra. Et eodem mo de infidelitate que opponitur fidei pvative. et sic de multis aliis. Unde etiam originalis culpa formaliter accepta opponitur pvative originali iusticie. quia culpa originalis non est aliud sm suum ee formale quam carentia originalis iusticie cum debito habendi eam. & tn originalis iusticia cum sit quidam habitus oportet q habeat rõnem pme pfectois.

Ad. 2.

Ad tercium dicendum q maior non est vera univ'r loqndo. Nam egritudo opponitur pvative ipsi sanitati. & tn medici ponunt medium inter sanum & egrum. Unde illum qui medium tenet medici appellant neutrum. Item talis homo existens i puris naturalibus nec hret originalem iusticiam. nec origialem culpam. & tn nulli dubium quin originalis culpa sit pvatio originalis iusticie. Sic i pposito &c.

Ad. 3.

Ad quartum dicendum q quamvis mortalia pcta considerata quantum ad suum ee materiale. puta in quantum dicunt pversionem ad pmutabile bonum sint diversarum rationum sm q talia bona diversificantur ad que pvertit se homo p pctm. tn pnsiderata quantum ad suum formale. puta quantum ad aversionem ab incommutabili bono. sic oia pcta mortalia sunt unius rõnis formalis. Quod notans beatus Jacobus ait. Qui offendit in uno factus est oim reus

Ad. 4.

Cū igit̄ oppositio culpe ad grām magis debeat attēdi rōe auersionis qua culpa auertit a deo ad quem gratia cōuertit. ideo culpa opponit̄ gratie nō vt diuersificat rationē. sed vt ē vnius rōis

Cōclusio scd̄a. Scd̄a cōclusio ꝙ passio christi seu xp̄s inq̄ntum homo ꝑ suam passionē ē causa effectiua deletionis peccati. saltē dispositiua. quod addo ꝓ tanto. qꝛ tota trinitas vnus deus delet culpā pncipaliter. xp̄s ꝑ suā passionē dispositiue. ⁊ sacramēta instrūaliter. Nā cum caritas christi qua nos dilexit maxime i sua sanctissima passione patuerit. ideo ꝑ huiusmodi passionem maxime nos ad sui dilectionem incitauit. ⁊ ꝑ ꝯsequēs ad culpe detestationē. Ideo dicit̄ Apocal. i. ꝙ ipse lauit nos a peccatis nr̄is i sanguie suo. Et ad Heb. ix. dicit apl's. Si em̄ sanguis hircoꝝ ⁊c̄. q̄nto magis sanguis christi emūdabit ꝯsciās nostras ab opibus mortuis. Et est etiā sn̄ia mgr̄i hic in lr̄a qui ait. ꝙ passio christi quicq̄d culpaꝝ erat deleuit.

Instantia 1 Sed ꝯtra illud vl'e dictū magistri quidā arguūt sic. Quod deletū est amplius deleri nō potest. Sed peccata patrū veteris testamenti deleta erant anteq̄ christ' pateret̄. ergo passio christi nō deleuit omnē culpam.

2 P̄. si passio christi delet omnē culpā seu omnia peccata. ergo supflua sunt alia remedia.

3 P̄. illorū que sunt equalia vnum nō destruit aliud. sed quantū bonū fuit passio christi ex parte patiētis. tantū malū erat actō ex parte inferentis. igit̄ peccatū occidentium christū ꝑ suam passionē nō videt̄ esse deletū.

Propter hoc ait Ansel. libro. Cur de' homo. Si tam malū est christū occidere q̄ bona est vita eius. quomō potest mors eius superare ⁊ delere peccata eorū qui eū occiderūt. aut si alicuius eorū peccata delet. quomō potest aliorū pc̄tā delere.

Solutio. Ad. 1. Ad primū dicendū ꝙ patres veteris testamēti fidē habuerūt de christo et eius passione futura. que fides dispositiue coopabat̄ ad deletionē oīm suarum culpaꝝ.

Instantia Dicet̄ forte quomō ḡ delebāt̄ peccata simpliciū populariū q̄ nullā reuelationē habebāt de xp̄o.

Solutio. Rn̄deo ꝙ talibꝫ simplicibus sufficit fides implicita de xp̄o. ⁊ istā fidē habuerūt. qꝛ crediderūt in illū deū ⁊ eo mō in quē ⁊ quomō patres crediderūt.

Ad. 2. Ad scd̄m dicēdū ꝙ alia remedia nō superfluunt. puta ipsa sacramēta. quia virtutē a passiōe christi capiūt. ⁊ sunt quasi instrumēta passiōis i culparū deletione.

Ad. 3. Ad terciū dōm. ꝙ qꝛ occisores xp̄i ignorabāt ip̄m esse dei filiū. quia ꝓm apl'm. si ip̄m deū cognouissent regē gl'ie neq̄ crucifixissent. ideo ignorātia eoꝝ aliq̄liter excusabat delictū eoꝝ. Propter qd̄ ait Ansel. ꝙ malū eoꝝ nō fuit equale bono vite xp̄i.

Articulus secundus. Prima cōclusio.

Quantū ad secundū articulū ponā duas ꝯclusiones Prīa ē ꝙ passio christi est sufficiēs omnes homines liberare ab omni pena tam tempali q̄ eterna debita ꝑ peccatis tam actualibus q̄ etiā originali. 1 Quia vita christi qui de' fuit ⁊ homo quam ipse obtulit deo patri ꝑ nostris pctīs. adeo fuit nobilis ⁊ pfecta oblatio tam in se q̄ ex parte patris gratificantis et gratāter suscipientis huiusmodi oblatiōē. ꝙ talis oblatio suffecisset ꝑ pena debita peccatis nō solū omniū qui sunt. erunt ⁊ fuerunt. verūetiam ꝑ infinitis adhuc alijs hominibus si fierēt. Et hoc satis innuit̄. i. Joh. ij. vbi dicit̄. Ipse ꝓpiciatio est ꝑ peccatis nostris. nō ꝑ nostris autē tm̄. sed etiam ꝑ totius mūdi. 2 Ista ē intentio glo. sup illo verbo Zacha. Tu quoq̄ i sanguine testamēti tui eduxisti vinctos de lacu i quo nō erat aqua. 3 Item Osee. xiij. dicit̄ in ꝑsona christi. Ero mors tua o mors. et morsus tuus ero inferne. 4 Item Aug. ait. Christus sua simplici morte destruxit nostrā duplam mortē. Quod verbū August. intelligendum est efficaciter quo ad eternā mortē eorum qui fide formata credunt in christū. ⁊ exemplariter quo ad tempalem mortē. quia sua sanctissima resurrectione dedit nobis exēplum ⁊ certam spem future nostre resurrectionis ⁊ immortalitatis.

Cōtra cōclusionē. 1 Sed ꝯtra istā ꝯclusionē pōt instari sic. Nullo finito destruit̄ sufficiēter illud qd̄ est infinitū. s; passio xp̄i erat quid finitū. pena eterna quid infinitū. ḡ ⁊c̄.

2 P̄. melior ē vita qua viuitur in vita eterna ⁊ beatifica q̄ qua viuit̄ in hoc mūdo vita tempali. sed nō sufficienter satisfit q̄n min' bonū datur ꝑ pditiōe maioris boni. ⁊ ꝑ ꝯseq̄ns datio tpalis vite xp̄i nō sufficit in emendā ꝑ amissione beate ⁊ eterne vite.

3 P̄. illud qd̄ finiri nō potest nō potest destrui. sed pena eterna finiri nō potest. cū eternū nō possit capere finē. Maior etiā p;. qꝛ omne qd̄ destruit̄ finit̄. ḡ ꝑ oppositū quod nō potest finiri nō potest destrui.

Solutio. Ad. 1. Rn̄deo ad primū ꝙ minor deficit dupl'r. Primo. qꝛ pena inferni nō ē infinita i vigore. sed solum in quadā successiōe seu duratione. ⁊ tale infinitū potest intercipi etiā a finita virtute. Scd̄o qꝛ passio xp̄i q̄uis in se fuerit finita. tamen ex parte ꝑsone illius qui

patiebatur potuit dici infinita. eo ꝙ talis ꝑso
na fuit infinita. Etiã ratione acceptatõis
q̃ deꝰ pater acceptauit hmõi passiõz. ipsa pas
sio potest dici aliquo mõ infinite virtutis. q̄ꝛ
deus ipsam acceptauit ꝓ infinitis offensioni
Ad.2. bus si essent vel fuissent infinite. Ad scd̃m
Ad.3. pꝫ ꝑ idẽ Ad terciũ dicẽdũ ꝙ argumẽtũ bñ
ꝓcedit de eo qđ est simpl'r ⁊ actu infinitũ. non
aũt de eo qđ ẽ potẽtia ⁊ ſm quid solũ infinitũ
Vñ ꝗuis pena inferni ĩ sic infinita ꝑ compa/
tionẽ ad potentiã actiuã cuiuscunq̄ꝫ puri ho
mis. eo ꝙ nullus purꝰ hõ habuit ĩ se potẽtiaꝫ
actiuã q̃ se ab hmõi pena posset liberare. nõ ẽ
tñ infinita ꝑ ꝯpatiõz ad potẽtiã passiuã etiã
puri homis. q̄ꝛ qui liberant a tali pena habẽt
ĩ se potentiã qua pñt liberari. ꝗuis nõ habe
Scda cõ/ ant ĩ se potentiã qua se possint liberare. Se
clusio. cũda ꝯclusio est ꝙ nõ obstãte sufficiẽtia passi
onis christi qua oẽs poterat liberare. de facto
tñ et efficaciter oẽs homines nõ sunt liberati.
Nã christus tanq̄ꝫ caput oim̃ satisfecit ꝓ om
nibus homibꝰ tanq̄ꝫ ꝓ suis mẽbris. Quicũ/
q̄ꝫ igit̃ in sua ꝑtinacia ꝑdurantes nolunt esse
mẽbra christi. talibus nõ ꝓdest passio christi
Sicut em̃ influentia a capite descendẽs non
ꝓdest mẽbro p̃ciso a toto sub illo capite existẽ
te. sic virtꝰ passionis xp̄i nõ liberat eos q̃ per
verã fidem nõ copulãtur christo. Nec etiã d̃
facto tollit ab homibꝰ omnẽ penã tp̄alem. q̄a
sepius dimittit malos esse in multis tribula
tionibꝰ ⁊ afflictionibꝰ ꝓpter maliciã eoꝝ. Et
sil'r bonos ꝓpter augmentũ ĩ pñti virtutuꝫ et
meritoꝝ. ⁊ ĩ futuro p̄mioꝝ.

Di. xx. Articulus tercius.

Quãtũ ad tercium

articulũ ⁊ quartũ simul r̃ndet Aug. xiij. de tri
ni. ca. xiij. ꝙ alius modus deo fuit possibilis.
nullus tamẽ fuit ita cõgruus sanande nostre
1 miserie q̄ꝫ ꝑ christi passionẽ. Naꝫ ſm eundẽ
Aug. homo debuit satisfacere ⁊ nõ potuit. de
us potuit sed nõ debuit. Cũ igit̃ congruũ sit
vt ille satisfaciat qui potest ⁊ tenet̃. igit̃ cõgru
um erat vt christus deus ⁊ homo satisfaceret
qui vt hõ erat satisfacere deberet. ⁊ vt deus sa/
2 tisfacere posset. P̄. congruũ erat vt satisfa/
ctio ꝓ omnibus humane nature defectibꝰ fie
ret ꝑ talem penã que omnẽ aliã penam virtu
aliter ꝯtineret. talis autẽ est pena mortis. quia
omniũ terribiliuꝫ finis est mors. vt dicit̃. iij.
Instantia ethicoꝝ Forte dicet̃ ꝙ minus pctm̃ nõ cõ/
grue siue ꝯueniẽter expiatur ꝑ maius pctm̃.
sed Ade inobediẽtia fuit minus peccatũ q̄ꝫ
christi violẽtia seu occisio violẽta. Rñdeo Solutio.
ꝙ occisio christi ex parte occidentiũ non erat
satisfactoria. sed erat maximũ peccatuꝫ. sed ex
parte occisi puta occisio passio fuit maxie sa/
tisfactoria. quia erat maxime virtutis. P̄. 5
ille modus nostre liberationis est ꝯueniẽtioꝛ
quo homo magis afficit̃ ad dei dilectiõz. ma
gis inducitur ad virtutũ ꝑfectionẽ. ⁊ cautioꝛ
redditur contra omnẽ malicie temptationẽ.
Sed iste modus est hmõi. Vñ primã par/
tẽ istius minoris tangit ap̄lus ad Ro. v. di/
cẽs. Cõmendat suã caritatẽ deus ĩ nobis. q̄m̃
cũ inimici essemus xp̄s ꝓ nobis mortuus ẽ.
Et iteꝝ. Sic deus dilexit mundũ vt vnige/
nitũ suũ daret. Scdaꝫ ptẽ tãgit btũs Petrꝰ
p̄ma sua canõica. c. ij. di. Xp̄us ꝓ nobis pas/
sus ẽ vobis relinquens exemplũ. vt sequamĩ
vestigia eiꝰ. Tercia ps istius minoris tãgit̃. i.
ad Coꝝ. vi. vbi dicitur. Empti em̃ estis p̄cio
magno. glificate ⁊ portate deũ ĩ corpe vestro
q. di. ap̄l's. Corpus vestrũ amplius nõ dꝫ eẽ
subiectũ pctõ. q̄ꝛ redempti estis p̄cioso thesau
ro a dño nostro iesu xp̄o.

Articulus quartus

Quantum ad quar

tũ articulũ ponã duas ꝯclusiões. Prima Cõclusio
est ꝙ referẽdo ly possibile ad nostrã humanã prima.
potentiã. tũc nullus fuit aliꝰ modꝰ possibilis
nr̃e liberatõis. Quia quilibet purꝰ hõ pensatis 1
suis viribꝰ adeo fuit reꝰ ꝙ ipse sufficere nõ po
terat ad suiipsius liberationẽ. quãto magis nõ
sufficit ꝓ liberatione ceteroꝝ. cui em̃ sua meri
ta nõ sufficiũt ad satisfaciendũ ꝓ peccatis ꝓ/
prijs. planũ ẽ ꝙ nõ valet satisfacere ꝓ alienis
P̄. talis debuit esse liberatoꝛ hũani generis 2
qui suis meritis posset eternã beatitudinẽ quã
hõ ꝑ peccatũ ꝑdiderat recupare. sed talẽ recu
perationẽ fieri a q̄cũq̄ꝫ puro hoĩe erat ĩpossibi
le. Sed ꝯ illud videt̃ eẽ opinio cuiusdaꝫ Durãdus
moderni doctoris. qui ait. ꝙ licet de ꝯdigno
nullꝰ purꝰ hõ potuit satisfacere ꝓ pctõ totius
hũani generis. tñ de ꝯgruo etiã purꝰ hõ potuit
satisfacere. si deus satisfactionẽ fieri ꝑ morteꝫ
xp̄i nõ p̄ordinasset. Hãc ꝯclusionẽ ipse ꝓbat
dupl'r. Primo sic. Qñ duo actꝰ ita se hñt 1
ꝙ bonitas vnius eq̄tur malicie alteriꝰ. tũc bo/
nus põt esse satisfactorius ꝓ malo saltẽ de cõ/
gruo. sed possibile ẽ actũ puri hoĩs equari in
bonitate malicie pcti Ade. ḡ de cõgruo actus
puri homis tm̃ potuit esse satisfactoriꝰ q̄ꝫtum
actus Ade fuit demeritorius ꝓ persona et na
tura. P̄. culpa Ade redundauit in totam 2

naturā q̄tū ad ɔdemnationē. ergo eius penitē/tia potuit de ɔgruo redūdare in totam natu/ram q̄tum ad satisfactionē et reparationē. Pro bat ipse ɔnītiam. quia culpa Ade pro tanto re/dundauit in totam naturā. quia dū peccauit in ipso erat virtualiter tota natura. cū igitur eo dem modo in ipso fuerit tota natura qn peni/tuit satisfaciēdo pro se: pro tota humana naturā satisfacere potuit. Praeterea ad hoc idē arguitur sic. Sicut se habet grarum actio respectu beneficio/rū. sic se habet satisfactio respectu pctōrum. sed pro bnficijs sufficit grarum actio quantā hō po/test reddere. etiam dato q nō sit equiualens bnficijs. vt patet. viij. ethicorum. ergo pro pctis etc.

4 Praeterea validius est bonū ad reparandū q̄ malū destruendū. sed vnus homo per vnū actum malum potuit totam naturam corrumpere. ergo vnus homo per actus suos virtuosos et bonos

5 potuit totam naturam reparare. Praeterea crudelis ē creditor qui plus exigit a debitore q̄ possit. cum igitur deus nō sit crudelis. ergo ad emē/dam hūmani peccati sufficit illud qd potest

Cōtra durandū. facere homo. Sed pdicta positio non pōt stare. Quia quicquid homo pōt de congruo

1 hoc immediate a deo ɔsequitur dummō faciat totū quod in se est. sed quantūcunq Adā vel quicunq alius purus hō fecisset totū quod in se fuit seu totum quod potuisset. propter hoc nō mē genus humanū liberatū nō fuisset. ergo nul lus purus homo potuit de congruo satisface re pro toto humano genere. Praeterea ille qui de cō

2 gruo offensum dnm debet placare nō debet eē de numero offendentiū. alias se intromittens de placatione iratum dnm nō placaret. sed poti us irritaret. sed quilibet purus homo quātū in se fuit erat de numero offendentiū. ergo nullus purus homo ɔgruus placator esse potuit.

Solutio. Ad.1. Ad primū dicendū q posito q Adā de cō gruo potuerit elicere actum bonitate intensiuā equipollentē malicie peccati sui. nullū tamen potuit elicere actum equiualentē bonitate ex/tensiua malicie sui peccati. quia per maliciam pdi dit originalē iusticiā quam in suos posteros originaliter transfudisset si ipsam nō pdidis/set. sed per nullam bonitatē cuiuscunq sui actus potuit acquirere gratiā seu virtutē quam trās funderet in suos posteros loco originalis iu sticie quā pro se et pro ipsis pdidit vniuersaliter. quia nullus purus homo grām in alterum potest trāsfundere. q̄uis xps hoc potuerit. quia de/

Ad.2. us et homo fuit. Et per idē patet ad scdm argu

Ad.3. mentū. Ad terciū dicendum q nō ē sile de grarum actōe et satisfactōe. quia qui grās agit nō absol/uitur qn ad vlteriores grarū actōes cū sibi pos/sibilitas affuerit tenetur. et ideo etiā non equiua lens ab agēte gratias debet acceptari. sed q satisfacit satisfactōe absoluitur. nec ad aliquid vl

Ad.4. tra tenetur. ideo etc. Ad quartū nego maiorē quia in naturalibus et moralibus pōt malicia vnius destruere qd bonitas multorum nō pōt reparare. Unde solet dici in puerbio. q vnus stultus lapidē talem pijcere posset in puteū quē decem

Ad.5. sapientes extrahere nō possent. Ad quintum dicendū q ille creditor nō est estimādus cru delis qui coopatur debitori in eo quod exigit ab eo vt possit satisfacere. Et sic est in pposito. quia vt homo satisfacere posset misit deus filium su um natum ex muliere factū sub lege secundum qd ait apls. vt eos qui sub lege erant redimeret. et pro

Cōclusio scda. ceteris hominibus satisfaceret. Scda ɔclu sio est q referēdo ly possibile ad dei absolutā potentiā. tūc alter modus fuit possibilis no/stre liberatōis seu redēptōis q ad pns accipio

1 pro eodē. Quia illud facit pro alicuius redēptiōe qd bonitas illius acceptat cuius imperio detinetur. sed de us cuius imperio homo pctōr detinebatur a dyabo lo potuit acceptare pro offensa illata per homi/nē opus quantūlibet modicū cuiuscunq crea/ture. ergo etc. Et sic itelligēda sunt verba Bern. cum ait. q vnica gutta sanguinis christi suf/ficere potuit pro liberatione totius humani ge

2 neris. Praeterea potētia infinita nō limitatur in acti one sua ad aliquem vnū modū finitū. sed dei potētia est infinita. modus autē quo libera/ti sumus per christi passionē est modus finitus.

3 ergo etc. Praeterea ista est intentio sanctorum. Quia dicit Greg. papa. xx. moraliū. Deus omnipo/tens qui nos existere fecit de nihilo. reuocare nos etiā sine sua morte potuisset. Et Leo pa pa ait. Omnipotētia dei filij liberare potuisset genus humanū a dyaboli dominio solo im/

Cōtra cō/clū onem perio volūtatis eterne. Sed ɔtra illud so/nare videntur qdā auctes. Nā.b. Ambro. ait.

1 Tm fuit pctm nostrum vt saluari nō possemus nisi xps pro nobis moreretur debitoribus mortis.

2 Et Ansel. li. cur deus hō. ait. Nō potuit trā sire calix nisi biberet illū. nō quia nō posset vita re mortē si vellet. sed quia impossibile erat aliter

3 saluari mundū. Praeterea quod ē ɔtra dei iustici/am hoc impossibile est. quia deus iniustus esse nō potest. sed contra dei iusticiam est q pro dei offensa nō satisfiat legitime. nec legitime satis fieri potuit nisi eo modo quo factum est. ergo

4 alter modus videtur fuisse impossibilis. Praeterea quod a deo pordinatū est et a pphetis predi/ctum est. qui mētiri nō pnt. hoc impossibile

est aliter se habere. sed liberatio humani generis p passionē christi ab eterno a deo fuit puisa. 7 in veteri testamēto p pphetas pdicta. ergo 7c.

Solutio. Ad.1.et.2. Rndeo ad primū 7 ad secundū. q illi doctores excludunt aliū moduz ex pte nostre potētie actiue. et nō ex parte diuine potentie.

Posset etiam dici quia ibi loquūtur de potētia dei ordinata qua de9 solū dicit illud posse quod ab eterno se facturū disposuit.

Ad.3. Ad tercium dicendū q illud quod sm nostre rōnis iudiciū pnūc esset iniustū. sm absolutam dei potentiā 7 sm alium ordinē qui a deo posset institui quē nos ignoramus esset iustum. Unde quāuis Petrū damnare 7 Judam saluare esset iniustū sm ordinē quem nos videmus. tñ deus sm absolutā suam potētiam hoc posset facere si vellet. quia talem ordinē institueret quo illud nō esset iniustū Sic in pposito 7c.

Ad.4. Ad quartū dicit q argumentū pcedit de potētia dei ordinata. sed nō de absoluta.

Correlarium. Ex pdictis etiā patet p modū correlarij q nō est verū illud quod asserunt quidā doctores dicentes. q redemptio fit iusto pcio soluto. liberatio autē fit quibuscūq modis. ideo nō potuit genus humanū aliter redimi q p incarnationē alicui9 diuine psone. quia aliter nō potuit reddi iustū preciū p redemptione humani generis. poterat tamē vt dicunt sm

1 absolutā dei potentiā aliter liberari. Quia vt iam dixi illud quod non est iustum sm ordinem quem videmus. posset esse iustū sm ordinē quem deus sm absolutam suaz potentiam posset instituere. sicut patuit etiā in exem

2 plo de Juda 7 de Petro. Itē captiuus iuste redimit cum tanta fit satisfactio quantam acceptat hic cui debetur satisfactio. sed vt superius dixi deus cui debet p peccato humani generis satisfactio pōt de absoluta sua potentia 7 de diuina sua beniuolentia de minimo ope hominis ɔtētari. ergo 7c.

Ad pncipale argumentum. Ad argumētū pncipale dicendū q ad efficaciā alicui9 effectus duo requirunt. s. virtus sufficiēs ex parte agentis. 7 dispositio debita ex parte patiētis. quoꝝ quocunq deficiente vt plurimū impedit effectus. Sed nūc est ita q quāuis virtus christi sit sufficiēs ad saluandū omnes hoīes. tamē sunt aliqui qui vel deficiunt in fide qua disponit humanus intellectus ad hoc q pcipiat bñficia redemptōis. vel deficiūt ī caritate qua disponit humanus affectus. nec curāt facere qd in se ē vt hmōi dispositōes ɔsequātur. ideo iuste damnant. Et p idē pz ad rationē ī ɔtrariū puta quare vnus redimit 7 nō alter.

Distinctio vicesimaprima 7 vicesimasecunda.

Post predicta ɔsiderandū. Postq mgr determinauit de passiōis xpi mō 7 merito. hic pseqt de passiōis fine et termio. Et diuidit ī duas ptes. Nam pmo inqrit mgr. vtꝝ ī fine passiōis puta ī puncto mortis aīa xpi 7 caro fuerint sepate a vbo diuino. Scdo vtꝝ xps post mortē triduo fuerit verus hō. dist. xxij. ibi. Hic querit vtꝝ. Prima ī duas. Quia pmo mgr ōndit q ī triduo mortis caro xpi a vbo diuino non fuit sepata. Scdo q hoc nō obstāte. p sepationē aīe a carne caro illa vere fuit mortua. ibi. Recedēte vo aīa. Prima ī tres. Quia pmo mouet questionē. et circa eā quādā falsā opinionē recitat. Secūdo hmōi opinionē iprobat. Tercio vitatē tenēdā ɔfirmat. Scda ibi. Quibꝰ rñdem9. Tercia ibi. Sicut Aug. sup. Scda istaꝝ diuidit ī tres ptes. Qꝛ pmo mgr cū improbatōne iā dicte opinionis veritatē pposite qōnis ponit Scdo ɔ hmōi veritatē ex intētiōe iā iprobate opinionis opponit. Et tercio clara rñsione adductā obiectionē tollit. Scda ibi. Aliq qz aucti. Tercia ibi. Quibꝰ rñdemus q si 7c.

Sequit distictio. xxij. ī qua mgr 7c. Et diuidit ī tres ptes sm q mgr mouet tres qōnes Prima vtꝝ xps ī sue mortis triduo fuerit hō Scdo si fuit hō. tunc querit vbi fuerit ille hō Tercio querit vtrū ille homo fuerit in omī loco. 7 vtꝝ descēderit de celo. Scda ibi. Hic qrit si xps. Tercia ibi. Soler etiā qri. Prima ī duas. Qꝛ pmo mgr mouet qōem. et recitat circa eā vnā opinionē q ē vera. q̄uis mgr nō reputet ipsam verā. Scdo mgr rñdet ad qōnē iuxta intētionē ppriā. ibi. Quibꝰ rñdem9.

Sequit illa ps. Hic qrit. Et diuidit ī duas ptes. Nā pmo mgr asserit illū hoiem ī triduo fuisse tā ī inferno q ī sepulcro. Secūdo ōndit q licet xpus totus sit vbiq. tñ sm se totum nō est in omni loco. ibi. Et vtiq tot9 eodem. Prima ī duas. Nā pmo rñdet ad qōez Scdo opponit p duplicē obiectionē. quaꝝ cuilibet distincte assignat suam respōsionem. ibi. Sed si in inferno. Circa has duas distinctōes quero hanc questionē.

Utrum nō obstāte morte christi qua anima fuit sepata a corpe. anima et corp9 xpi remāserunt vnita deitati seu

psone verbi. Et videt q nō. Quia virtute vnionis i christo facta est cōicatio idiomatū. ppter hoc eni homo dicit deus et de9 hō. qr hūanitas i psona vbi vere ē vnita deitati. sed i triduo mortis xpi iste ppositiōes nō erāt vere. deus ē aīa. vel deus ē corpus. g nec anima nec corpus i triduo fuerūt vnita deitati In ptrariū est Aug. qui ait. Mors ad tps animā et corp9 sepauit. sed neutrā a vbo Hic qttuor sūt videnda. Primo de pncipali qsito.

Scdo si corp9 xpi diu māsisset ab aīa sepatū fuisset incineratū ad modū alioꝝ corporū. Et h qrtū. ad. xxi. dist. Tercio vtꝝ xps i triduo fuerit verus hō. Et quarto vtꝝ post mortē descēderit ad infernū. Et hoc quo ad xxij. distinctionē.

Articulus primus. Prima cōclusio.

Quantū ad primū ponā duas pcl'oes Prima ē q nūq soluta fuit vnio corpis xpi cū deitate. Qr dicit apl's
1 Ro. xi. q sine pnia sunt dona dei. Et ex illo dicto apl'i trahit. q quicqd ex gratiā dei pcedit: nunq absq culpa reuocat. Sed ex mirifica dei gratia corpus illud in assumptionē verbi deitati fuit vnitum. nec vnq illud corpus q cunq peccato fuerat maculatū. ergo nūq ab
2 hmōi vniōe extitit destitutū. P. si illa vnio in triduo fuisset dissoluta. tunc aut filius dei fuisset nō sepultus. vel nō potuit dici vere sepultus. cuius oppositū habet in symbolo. aut de nouo facta fuisset corpis illius assumptō. quod ē falsum. quia nusq legimus filiū dei pluries q semel corpus xpi assumpsisse. Consequentia patet quo ad pmā sui partē. qr ea q soli corpi pueniūt non dicūtur de filio dei nisi ex vi vnionis qua vnitus est corpi. sed esse sepultū puenit solū corpi. ergo si dissoluit vnio filius dei nō poterit dici sepultus. vel dissoluta pma vnione oporteret aliam vnionē fieri et aliā assumptionē. qd fuit secūda pars pdicte pntie. Sed ptra hoc videt esse quidā doctor

Durādus
1 qui ait. q si in hoie nō est alia forma substātialis pter animā intellectiuā. tūc necessario dissoluta fuit p mortē xpi vnio supdicta. Quia vno vnitoꝝ destructo neccio tollit vnio. facta autē pdicta suppositōe. tūc corpus christi vere corrūpebatur. qr pdidit formā que sibi dabat esse corporeū. que fuit de intrinseca et essentiali ratione illius corpis. puta aīam intellectiuā. ergo soluta fuit vnio qua corp9 xpi
2 vnitū fuit deitati. P. hoc idē pōt pbari sic. Remoto medio quo aliq vniūtur dissoluitur coꝝ vnio. sed vt supius patuit verbū dei assūpsit carnē mediante anima. cū igitur in morte christi anima fuerit a corpe sepata. ergo et c.

P. si vnio corpis xpi māsisset cum deitate 3
indissoluta i triduo. tūc corpus christi nō fuisset vere mortuū. Cōsequēs ē hereticū. quia ē heresis galanitaꝝ. vt ait Isidorus. et habet i decretis. xxiiij. q. iij. Probatio pntie. qr maior est virtus viuificatiua deitatis q anie. sed corpus nō morit nisi sepetur ab aīa. ergo nec mori poterit qdiu remanet vnitum deitati.

Ad primū nego psequentiā. Ad pbatiōꝫ dico q ratio pcedit ex ignorātia distinctōnis que est inter corpus qd est directe i pdicamēto sube. et corpus qd est altera ps cōpositi qd solū p reductionē ē i pdicamēto. Nā pmū est ppositū ex materia et forma subali. et pdicat p se de sorte et de ceteris indiuiduis corpee sube. cū sit genus subalternū pdicamēti sube. Corpus aūt qd ē altera ps ppositi dicit materiaꝫ cū inclusione cuiusdā modi quātitatiui quē sortit a corpe qd ē ī pdicamēto qntitat'. Nec illud corp9 pdicat de eo cui9 ē corp9. qr ps integralis nō pdicatur de suo toto. Sicut eni aīa q ē ps formalis nō pdicat de eo cui9 ē anīa. sic nec corpus qd ē altera ps ppositi. Et ideo q uis nō fuerit in xpo aliqua forma subalis nisi sola aīa intellectiua. tn̄ p sepatōꝫ aie itellectiue corp9 xpi nō corrūpebatur qtū ad esse corpis. qr nō pdidit modū quātitatiuū quē adduit corpus vt corpus est sup ipsam materiā. q uis posset dici corruptū qtum ad esse vitale. quia nō remansit viuū. Forte dicetur q tunc i triduo remāsit corpus christi sine omni forma substātiali Respōdeo q hoc nullum reputo esse incōueniēs. qr q uis materia quāta naturaliter nō possit subsistere sine forma subali. vt tn̄ vnita est psone diuine actualiter pōt subsistere et existere sine omni forma subali. Si eni sola volūtate diuina qntitas i sacramēto altar' existit sine materia et sine forma subali. quāto magis materia qnta verbo dei psonaliter vnita potest existere sine forma subali. Ad scdm dōm q i tali assumptiōe aīa nō fuit mediū nccitatis. sed solū cuiusdā pgruitatis. Ad terciū nego pntiā. Ad probationē dōm q licet ois virt9 viuificatiua cōpetat deitati effectiue. nō tn̄ pptit sibi formaliter viuificare. sicut pptit ipsi aie. ideo anīa vnita corpi ipm formaliter viuificat. nō aūt deitas. Scdo dico q vnio aie xpi cū deitate nūq fuit soluta. ita q aīa xpi hret eē sepatū a deitate. Qr pfectioꝝ et p pns indissolubilior

(Marginalia, right column: Solutio Ad 1. — Instantia — Solutio — Ad 2. — Ad 3. — Cōclusio scda 1)

est vnio que ē p assumptionē cū beata fruitōe
q̄z que ē p fruitionē sine assumptiōe. Sed se
cūda est indissolubilis. al's em̄ illi qui sunt ī
vita eterna nō essent pfecte beati nisi essent cer
ti de eterna pmansione sue vnionis cū deo fm
beatam fruitionez. ergo nunq̄z fuit dissoluta
aīe christi vnio cuz deitate q̄ nō solū fuit fm
fruitionē, verumetiaz p psone diuine assum/
2 ptionē. P. si anima christi fuisset in triduo
sepata a deitate. tūc filius dei nō descēdisset ad
inferna. quia hoc p̄dicatū solum ratione ani/
3 me sibi ꝯueniebat. ergo ⁊c. P. anima chri
sti nunq̄z peccauit. ergo gratiā vnionis nun
q̄z pdidit. Añcedēs est notū. Cōsequētia pa/
Instantia tet ex precedentibus. Forte dicet̄ q̄ natura
humana nūq̄z peccauit. ⁊ tamē gratiā vniōis
Solutio. pdidit. Respondeo q̄ nō ꝓprie dicit̄ q̄ na
tura humana christi pdiderit vnionē. quia il
la vnio non fuit dissoluta p humane nature
sepationē a verbo. sed p humane nature mor
tez seu corruptionē. nunq̄z em̄ habuit illa na
tura esse sine vnito esse ad verbū dei ⁊ ad ipsā
4 deitatē. P. ista est expressa intētio Damas.
tercio libro. ca. ij. vbi ait. Et si christus mor/
tuus est vt homo. et sancta eius anima ab in
cōtaminato diuisa est corpe. deitas tamē inse
pabilis ab vtrisq̄z pmāsit: ab aīa dico ⁊ cor/
Instantia pore. Forte dicet̄ q̄ si predicte due ꝯclusio
nes sunt vere. tunc anima christi nūq̄z fuisset
sepata ab eius corpore. Cōsequens est cōtra
fidem. quia tunc christus nō fuisset mortu/
us. Probo cōsequentiā. q̄ꝛ sicut illa que sunt
eadē eidem: sunt eadē inter se. sic illa que sunt
vnita eidē: sunt vnita inter se. sed fm has con
clusiones anima et corpus christi semp fue/
runt vnita deitati. ergo semp fuerūt vnita in/
Solutio. ter se. Respōdeo negādo ꝯsequentiā. Ad
pbationē dicendū q̄ sicut illa que sunt idem
tercio q̄uis sint idē inter se entitate illius ter/
cij. tamē inter se pn̄t realiter manere disticta.
vt patet de tribus diuinis psonis. que sūt idē
essentie diuine. ⁊ sunt idē inter se entitate diui
ne essentie. ⁊ tamē differūt real'r inter se. Sic
illa que sunt vnita tercio. q̄uis ratione illius
tercij possint dici aliquo modo vnita. tamen
inter se poterunt vere manere distincta. Po/
test em̄ vnio aliquorū fieri in aliquo tercio. q̄
tamē inter se manēt distincta loco ⁊ subiecto.
ergo nō valet.

Articulus secundus. Quantuz ad secun
dum articulū dico primo q̄ corpus xp̄i suis
naturalibus derelictū vere fuit incinerabile. ⁊
potuit in elemēta resolui. si p resumptiōz ani
me nō fuisset resuscitatū. Quia omne cōposi/
tū ex elemētis est resolubile in elemēta. maxie
si suis naturalib9 fuerit derelictū. sed corpus
xp̄i vere fuit ꝯpositū ex elemētꝭ. sicut etiā cor
pora ceterorū hoīm. Maior patz nō solum p
phos. verūetiā ptz p Aug. xix. de ciui. dei. ca.
xij. vbi ait q̄ si corp9 humanū naturali cursui
relinquat̄. tādiu. q. trāsmutat̄ donec mūdi cō
ueniat elemētis. Minor etiā nota ē. q̄ꝛ si nō
fuisset ꝯpositū ex elemētis. tūc nō fuisset d̄ spe
ra actiuorū ⁊ passiuorū. sed de natura celesti.
Scd̄o dico q̄ corp9 xp̄i nūq̄z fuisset incine Scd̄a cō/
ratū supposito q̄ deitati mālerit sp vnitū. da/ clusio.
to etiā q̄ p resurrectionē nūq̄z fuisset anīe sue
reunitū. Quia agēs nō valēs attingere q̄cū/
q̄z sua actōne actualē subsistētiā alicui9 corpo
ris hoc nullo mō pōt ipm corrumpe seu inci
nerare. sed nullū agēs naturale pōt attingere
eē subsistēte corpis xp̄i vniti deitati p assum/
ptionē verbi. q̄ꝛ illud esse ē esse psone diuie. vt
pz ex dictis supius. g̃ ⁊c. Sed sic dicēdo Instantia
oṙit duplex difficultas ꝯtra me. Una ē. q̄ꝛ 1
eadē rōne homo xp̄s nō potuit occidi. q̄ꝛ sue
exñtie esse fuit esse verbi. Scd̄a est. q̄a hic 2
dico corpus christi compositū ex elementis:
in pmo autē articulo istius questiōis dixi q̄
corpus qd̄ ē altera ps cōpositi dicit solā ma/
teriā cū quodā mō q̄ntitatiuo. Cū igit̄ mate
ria nec ꝯponat̄ ex elemētis. nec resoluat̄ in ele
menta: ideo posset alicui videri q̄ dicta i secū
do articulo nō se compatiātur cum eis q̄ di/
cta sunt in primo articulo. Respōdeo ad Solutio.
primū dicendū. q̄ ille homo occidi potuit. h̄ Ad. 1.
fuit ex dispensatione diuine volūtatis. q̄ꝛ pre
supposita sui cū verbo psonali vnione. ⁊ p ꝯse
quēs beata fruitione ipse nō minus fuiss3 im
mortalis q̄z quicūq̄z alius homo btūs resum
pto suo corpe. nisi interuenisset singularis di
spensatio diuine volūtatis Ad scd̄m dd̄m Ad. 2.
q̄ q̄uis nuda materia n̄ possit dici ex elemē/
tis ꝯposita. tn̄ materia huana d̄r cōposita ex
elemētis. eo q̄ rōne q̄litatū elementariū i ipsa
fundatarū tempate ⁊ i esse remisso virtualiter
i se ꝯtineat elemēta. Etiā ꝯtra secundā cō Gotfri. ꝯ
clusionē sunt quidā magni doctores. quorū scd̄az ꝯclu
vn9 ait. q̄ cā incorruptōis corpis xp̄i fuit acce sionē.
leratio sue resurrectōis. ⁊ allegat dictū. b. Pe 1
tri Act. ij. c. fundatū sup illo v̄bo ps. Nō da
bis sctm̄ tuū videre corruptōz. P. xp̄s ha/ 2
buit corp9 humanū vniuoce cū ceterꝭ hoīb9.
sed oēs ceteri hn̄t corp9 icinerabile si diu māet

sepatum ab anima. ergo ꝛ ipse christus ha/
3 buit corpus incinerabile. ℗. christus assū
psit corpus humanū cū defectibꝫ penalibꝫ cō
sequētibꝫ vl'r naturā humanā. sed vnus illo/
rū defectuū ē corpoꝝ incineratio. vt de se ptꝫ.
Maior etiā ē nota ꝑ apl'm ad Hebre. ij. vbi
vult. ꝙ xp̄us ꝑ oīa debuit fratribꝫ assilari ꝑter
4 pctm̄. ℗. inequalitas complexionis ꝛ dis/
sipatio armonie prius infuit corpi christi ꝙ̄
aīa ab eo separetur. sed talis inequalitas ē via
ad incinerationē. quia ex hoc vnus humor al
teri supeminet ꝛ naturaliter consumit ip̄m.
5 ℗. actiuū approximatuꝫ passiuo ꝛ nō im
Rō Sco. peditum. naturaliter agit in ip̄m. sed corpus
christi post sepationē aīe fuit passiuū natura
liter. quia nō fuit glorificatū. ꝛ fuit approxia
tum actiuo. puta calori corpis circumstātis.
ac etiam habuit calorē ꝓprium intrinsecū. er
go si nō fuisset putrefactū hoc fuisset singu
Solutio. lare miraculū. ℞. ad p̄mū. ꝙ. b. petrꝰ indu
Ad. 1. cit illū textū tm̄mō ī testimoniū resurrectiōis
xp̄i. ꝛ ī testimoniū ꝙ ih̄s fuerat ille q̄ ſm vati
ciniū ꝓphetaꝝ vēturus erat ꝓ salute humani
Ad. 2. generis. Ad scdm̄ dām. ꝙ licet xp̄us hr̄et
corpus vniuocū cuꝫ ceteris hominibꝫ. tm̄ illud
corpus nō habuit esse subsistētie vniuocū cū
Ad. 3. ceteris corporibus hoim. Ad terciū dām. ꝙ
xp̄s assumpsit penalitates corpales mortē p̄/
cedētes. quia talibus xp̄us mereri potuit. ꝛ ꝑ
eas nostra redemptio ꝓmota fuit. tales autē
penalitates que sequūtur mortē christus nō
assumpsit. quia nō deseruiebant ad finem sue
incarnationis. puta ad salutē humani gene/
Ad. 4. ris. Et ꝑ hoc patet ad quartū. quia speciā
li diuina dispensatōe ꝑmissum ē. ꝙ talis affli
ctio potuit esse in corpe informato ꝑ animaꝫ
beatifice diuinā essentiā ꝯtemplantē. ad quā
afflictionē pro salute humani generis seque/
batur corpalis armonie distemperatio Post
mortē autem predicta incineratio seu putrefa
ctio nullo mō valuit nostre redemptiōi. imo
potius diuine dignitati derogasset. ꝙ corpus
sibi ꝑsonaliter vnitum fuisset putrefactuꝫ. er
go talis diuina dispensatio cuiꝰ ꝑmissione fie
bat ꝙ agentia naturalia in illud corpus bene
dictum agere poterant dum vixit. illa inquā
dispensatio nō habuit locum postꝙ̄ illud cor
pus mortuū fuit. Et ideo dato ꝙ aīa xp̄i nū/
ꝙ̄ fuisset reassumpta. corpus illud ꝑpetue ga
uisuꝫ fuisset illo excellētissimo ꝑuilegio hypo
statice vnionis cuꝫ diuina ꝑsona. quo ꝑuile/
gio sp̄ fuisset ꝓseruatū ab omi actiōe destructi
Ad. 5. ua cuiuscūꝙ creature. Ad quintū dicēduꝫ
ꝙ nō fuisset singulare miraculū ꝙ calor destru
ctiuus nō egisset in tale corpus. cuius existē/
tiam talis calor nec aliqua creatura potuit at
tingere. immo magis fuisset miraculū si egis
set in ipsum. quia hoc merito attribuēdū est
miraculo quod sine speciali diuina dispensa/
tione fieri nō potest. Etiā falsum assumit
cum dicit. ꝙ illud corpus post sepationē aīe
naturaliter fuit passiuū. hoc em̄ nō est verū ni
si cursui sue nature fuisset derelictū. vt supius
dixi ī prima ꝯclusione.

Dis. xxij. Articulus tercius.

Quātū ad tercium articulū p̄mo ponā vnā ꝯclusiōꝫ. Deinde du
cā aliquoꝝ magnoꝝ opiniones ī ꝯtrarium. ꝛ
eoruꝫ motiuis r̄ndebo. Cōclusio est hec. ꝙ Cōclusio
christus ī triduo nō fuit verus hō. Quia hō
mortuus nō est verus hō. Sed xp̄s ī triduo
fuit homo mortuus. Maior patet. qꝛ sicut ꝑ
generationē humanā illud quod generat in
cipit esse homo. eo ꝙ esse humanū ꝑ hm̄oi ge
nerationē acquirat. sic illud quod corrumpi/
tur seu morit morte humana desinit esse hō.
eo ꝙ esse humanū perdat hm̄oi corruptionē.
Minor patet ex catholica fide. ℗. christꝰ 2
in illo triduo nō fuit animal. ergo nō fuit ho
mo. Cōsequētia patꝫ. quia a quocūꝙ vere ne
gat supius. ab eodē vere negat inferius. Añ/
cedēs ꝓbo. quia xp̄s ī illo triduo nō fuit sub/
stātia aīata sensibilis. quia nec deitas fuit anī
mata. qꝛ nō fuit anima informata. nec anima
christi potuit dici animata. qꝛ tūc fuisset ꝑ ali
am animā informata. nec corpus christi fuit
animatū. qꝛ ꝑ mortē fuit ab aīa sepatū. Sꝫ Opi. magistri ꝙ xp̄s ī triduo fuerit homo.
ꝯtrarium videt tenere mgr̄ hic in lr̄a. Et ista
opinio vt aliqui dicunt potest confirmari sic
Anima rationalis ꝛ caro ꝯiūcte in vna hypo
stasi faciūt verū hominēꝫ. Sed ī triduo caro 1
ꝛ aīa fuerūt seu māserūt ꝯiūcta vni hypostasi.
scꝫ ꝑsone verbi. ℗. christus in triduo fuit 2
christus. ergo christus in triduo fuit homo.
Cōsequētia patet. quia sicut ad destructōꝫ su
perioris sequit destructio inferioris. sic ecōuer/
so ad positionē inferioris sequit positio superi
oris. Añcedēs patet. qꝛ nulla verior est p̄dica
tio ꝙ̄ illa in qua idē p̄dicatur de seipso. ℗. 3
ista videt esse intētio beati Aug. q̄ ait. Male
dictus qui dicit christū deposuisse hominēꝫ
quē semel assumpsit Sed ista nō ꝯcludūt Solutio.
Dicēdo igit ad p̄mū nego maiorē. nisi sic con Ad. 1.
iūgātur illi hypostasi. ꝙ etiam inter se ꝯiūgā/
tur ꝑ modum informātis ꝛ informati. Sed

sic nō fuit in ꝓposito. quia q̄uis tam anima
q̄z caro christi manerent vnite hypostasi filij
dei. tamen ab inuicem sic fuerant sepate ꝙ il/
la anima carnē nō informabat Nam corpus
christi fuit in sepulcro. ⁊ anima fuit ī inferno
⁊ ꝑ consequēs hm̄oi anima cū tali carne na
Ad.2. turam humanā nō constituebat. Ad secū
dū nego ꝯsequentiā. quia si essꝫ bona. tūc ego
probarem tibi. ꝙ Plato qui añ mille annos
desijt esse homo. nūc esset homo. quia Plato
nūc est plato. Idem em̄ predicat̄ de seipso fm̄
omnē differentiā tempis. etiā si nulla realitas
importetur ꝑ terminū repetitū de seipso. nam
chimera est chimera. chimera fuit chimera.
⁊ chimera erit chimera. licet ī se nihil sit Sic
licet christus nō fuerit in illo triduo. ista ta/
men fuit vera ratione habitudinis termino/
rum. christus fuit christus ī illo triduo. Q,
autem christus nō fuerit in illo triduo patꝫ.
Quia fm̄ August. christus dicit diuinā
sonam in duabus naturis existentē. diuina
scꝫ ⁊ humana. cum igitur hūana natura chri
sti in illo triduo corrupta fuerit. ideo christ⁹
Ad.3. in illo triduo nō fuit. Ad tercium dicen/
dū est ꝙ q̄uis xp̄s manēs viuus nunq̄z depo
suerit illum hominē. christus tamē mortuus
deposuit illum hominē. quia deposuit seipsū
fm̄ humanā naturam. Uel dicendū ꝙ q̄z
uis filius dei nunq̄z deposuerit illum hominē
materialiter. quia semꝑ retinuit partes essen
tiales. puta animā ⁊ corpus illi⁹ hoīs vnitas
sibi. que sunt totus homo saltem materiali/
ter. deposuit tamen illum hominē formaliter.
quia nō retinuit in illo triduo naturam hu/
Opi. Hu manā compositā ex predictis ꝑtibus Se
gōis ꝙ aīa cundo ꝯtra ꝯclusionē predictā videt̄ esse opi
sit ꝑsona. nio Hugonis de sancto victore. qui. ij. libro
de sacramentis. ꝑte prima. ca. iiij. ponit. ꝙ to
ta personalitas homīs consistit ī sola anima.
1 Quod probat tripliciter. Primo quia di/
cit Boetius in libro de duabus naturis ⁊ vna
ꝑsona christi. Persona est rōnalis nature in/
diuidua suba. Sed sola aīa in homīe est rō
2 nalis substātia. ergo ⁊c. P̄. dicit̄ ī symbolo. ꝙ
sicut aīa rōnalis ⁊ caro vnus ē hō. ita deus et
hō vnus est xp̄s. Cū igit̄ in xp̄o tota ꝑsonali
tas sumat̄ ex parte dei. ergo in homine tota ꝑ
3 sonalitas sumitur ex parte anime. P̄. vult
idem Hugo. ꝙ sicut homo dicit̄ corpus. sic
etiā ista sit vera. homo ē anima. cū anima sit
multo nobilior ꝑs hoīs q̄z corp⁹ Et ex his
ꝯcludit̄ ab aliquibus. ꝙ Hugonis intentio
fuerit ꝙ christus ī triduo fuerit verus homo

cū aīa sua q̄ ꝑncipaliter dicit̄ homo vel ꝑsona
humana fm̄ dictū Hugonis nunq̄z fuerit a
deitate sepata. Sed ista opinio si assereret̄ Cōtra hu
esset multū ꝑiculosa. Primo q꞉ sequeret̄ ꝙ in gonē.
dn̄o iesu xp̄o due fuissent ꝑsone. diuina. s. et 1
humana. quod ē supius tanq̄z erroneū repro
batū Scd̄o q꞉ illud cui nec ꝯuenit ꝑ se eē 2
nec ꝑ se agere. illud nō est ꝑsona. Nā oīs ꝑso
na ē suppositū. suppositoꝝ aūt est ꝑ se esse ⁊
agere. vt patet. i. metaph. sed aīe nec ꝯue/
nit ꝑ se esse cū sit pars. ꝑti em̄ non ꝯuenit esse
nisi inq̄ztum totū est. nec ꝯuenit ꝑ se agere. vt
patet. i. de anima. vbi negat phūs ipsam ani
mā etiā intelligere. qd̄ tn̄ magis sibi ꝯuenire
videt̄. Et si dicit̄ ꝙ aīa saltē a corꝑe sepata Instantia
ꝑ se est ⁊ ꝑ se agit. Respōdeo ꝙ etiam sepa Solutio.
te anime talia nō ꝯueniūt absolute. sed ī ordi
ne ⁊ cū inclinatione ad corpus. vt Aug. pꝫ
xij. sup Gen̄. ꝓpter qd̄ nec vt sepata ꝓprie ha
bet rationē ꝑsone vel suppositi. q꞉ supposito
absolute ꝯuenit eē ⁊ agere fm̄ se sine inclinatō
ne ad alteꝝ. P̄. quicq̄d aduenit enti cōple 3
nō pōt secū facere compositionē eēntialē
sed solū accidentalē. sed ꝑsona dicit ens ꝑfe/
ctū ⁊ ꝯpletū. iō si aīa hūana esset ꝑsona. tunc
ex ipsa ⁊ corꝑe nō fieret cōpositio eēntial̄. nec
ꝑ ꝯsequens ex ipsis fieri posset vna humana
natura. Ad primū dicendū ꝙ tota huma Solutio.
na natura ꝯposita ex aīa ⁊ corꝑe est rōnalis Ad.1.
suba. q̄uis ꝑncipiū formale quo sibi h̄ cōue/
nit sit ipsa aīa rōnalis. Ad scd̄m dicēdū ꝙ Ad.2.
illa silitudo nō currit ꝑ om̄es pedes sicut nec
quecūq̄z alia. Si em̄ ī nullo differret̄ tunc nō
esset ibi similitudo sed identitas. Unde ꝑ il/
lam similitudinem Athanasius nō plus in
tendit q̄z ꝙ christus integratur ex natura di/
uina et humana. quarum quacunq̄z ab ipso
filio dei negata. ipse nō est christus. sicut ve/
rus homo constat ⁊ integrat̄ ex carne et ani/
ma rationali. quarū quacunq̄z nō existēte nō
erit verus homo. Ad tercium dicendū. ꝙ Ad.3.
corpus p̄dicatū de homine nō est ꝑs homīs.
quia ꝑs nō p̄dicat̄ de toto essentialiter. sꝫ tm̄/
modo concretiue. ⁊ ideo vt supius dixi illud
corpus qd̄ p̄dicat̄ de hoīe est genus subalter/
nū p̄dicamēti sube. ⁊ ideo p̄dicat̄ de hoīe sic
totū vl̄e de sua ꝑte subiectiua. Tercio ꝯ su Opi. ꝙ for
pradictā ꝯclusionē videt̄ esse q̄daꝫ opinio q̄ ma dicat
ponit ꝙ forma sit tota q̄dditas rei Que opio totā q̄ddi/
si eēt vera cū aīa xp̄i fuerit in triduo tota q̄d/ tatē rei.
ditas sua. fuissꝫ ⁊ ꝑ ꝯn̄s tota natura. q꞉ q̄ddi
tas ⁊ natura idē sunt. ⁊ sic christus in triduo
fuisset verus homo. quia habuisset veram

humanam naturam. Motiua autem illi/
1 us opinionis sunt hec. Illud nõ est de quid/
ditate rei quo res potest esse ꝛ nõ esse. q2 quid
ditas rei est ingenerabilis ꝛ incorruptibilis.
vt patet. vij. metaph. sed materia ẽ illud quo
res potest esse ꝛ nõ esse. vt patet in eodem.
2 P. illud est principium cognoscẽdi ipsam
rem quod ptinet ad quidditatẽ eius. sed ma/
teria nõ est principiũ cognoscẽdi illud cuius
est materia. quia materia ẽm se est ignota. vt
3 patet. i. phisicorũ. ꝛ. vij. metaph. P. in eo/
dem septimo dicit. ꝙ animaliũ aĩa est substã
4 tia animati ꝛ species ꝛ ꝙ quid erat esse. P.
cõmentator. x. ethicorum ait. ꝙ intellectus est ve
Cõtra rus homo. Sed ista opinio nec potest sta
1 re catholice loquẽdo. nec philosophice. Nõ
quidẽ catholice. quia existẽte eadẽ quiddita/
te humana semp est idẽ homo. ergo si anima
sortis i resurrectione mortuorũ assumeret cor
pus aliud ꝙ suum. siue illud esset humanum
siue equinũ: semp maneret idẽ homo. qđ nul
2 lus theologus sane mẽtis diceret. P. in mor
te christi natura humana nõ fuisset corrupta.
quia mãsisset tota quidditas que ẽ idẽ quod
natura. eo ꝙ mãserit tota anima christi. que ẽ
3 forma eius. ꝛ quidditas ẽm istos. Nec po
test ista opinio stare philosophice Quia om
ne p se vnũ habet p se quidditatẽ vnã. ꝛ p con
sequẽs omnia ex quibus fit p se vnum. ex illis
fit p se quidditas vna. Sed ẽm omẽs philo
sophãtes ex materia ꝛ forma fit p se vnum. er/
go ex ipsis fit p se quidditas vna. ꝛ p ꝯseqñs
ipsa materia sicut spectat p se ad rei vnitatem.
sic spectat per se ad rei quidditatẽ. P. cum
4 quidditas substãtie dicat esse completum. se/
quitur ad istam positionẽ sicut ad pcedẽtem
ꝙ compositio ex materia ꝛ forma sit composi
tio accidẽtalis. P. illud quod ingredit p/
5 fectam diffinitionẽ rei. hoc spectat ad quiddi
tatẽ rei. sed materia ingredit pfectã diffinitio
nem rei. vt patet. ij. phisicorum. vbi dicit. ꝙ que
dam partes in diffinitione sũt materia. Idẽ
patet. vij. ꝛ. viij. metaph. vbi phus approbat
diffinitiões que diffiniũt p materiã ꝛ formam.
Item cõmẽtator. vij. metaphisice ait. ꝙ impos/
sibile est intelligere hominem sine carnibus et
6 ossibus. P. cõtra omnes istas opiniões est
Aug. xiij. de trinitate. ca. xxiiij. vbi ait. ꝙ ho/
mo nõ est corpus solum. nec anima sola. sed
Solutio. quod ex anima constat et corpe. Ad pri/
Ad. 1. mũ motiuũ eorũ dicendum. ꝙ licet illud quo
res potest esse ꝛ nõ esse. nõ sit de quidditate rei
incorruptibilis. potest tamẽ bene esse de quid
ditate rei corruptibilis. Phus etiam cum
ait ꝙ quidditas ẽ ingenerabilis ꝛ incorrupti
bilis. ipse loquit de quidditate in vli ꝛ specifice
sũpta. ꝛ nõ in pticulari seu in hoc indiuiduo
sumpta. Potest etiam dici ad minorem. ꝙ
materia ratione qua materia nõ est principi
um corruptionis. sed ratione qua priuationẽ
habet annexã. Nã vt supius in secũdo libro
pbaui in celo est vera materia. attamẽ celum
est incorruptibile. Ad secundũ dicendũ ꝙ Ad. 2.
sicut materia nõ est omnino ignota. sed cogno
scitur p anologiam ad formã. sic nõ est verũ
dicere ꝙ nõ spectet ad rei quidditatẽ. sed ve/
rum est dicere ꝙ spectat ad rei quidditatẽ me
diante forma seu in ordine ad formã. quia vt
sic est principiũ ꝛ cognoscẽdi rem ꝛ diffinien/
di. Ad terciũ dicendũ ꝙ p illa verba nõ in Ad. 3.
tẽdit Aristo. dicere ꝙ sola forma sit quiddi
tas rei. sed intẽdit dicere ꝙ licet materia et for
ma intrẽt quidditatẽ rei. forma tamẽ est pnci
palis ps quidditatis. quod nec ego nego.
Ad quartũ dõm ꝙ cũ hoc ꝙ cõmẽ. nõ est i Ad. 4.
hoc tenẽdus. ipse etiã ꝯtradicit his q de intel
lectu dixit i. iij. li. de aĩa. vbi dixit intellectum
esse substãm sepatam.

Articulus quartus.

Quantum ad quartum articulũ est aduertendũ. ꝙ xps descende
rit post mortem ad infernũ ẽ articulus fidei.
ꝛ p ꝯsequẽs nõ est ponendũ in dubio. Sed
cũ infernus diuidat in multas ptes. quarum
vna est ps supior que dicit limbus patrum. et
alio nomine sinus Abrahe. alia pars est infi/
ma. que est locus perpetue damnatorũ. puta
illorum qui in mortali peccato ꝛ sine penitẽtia
ab hoc seculo decesserunt. Tercia pars est lo
cus medius qui dicit locus purgatorius. De
primo nõ vertitur i dubiũ quin ad eum descẽ
derit. ꝛ sanctos patres inde liberauerit. De se
cũdo silr nõ dubitat. quia quos nõ liberauit
ad illos nõ descendit. sed illos nõ liberauit q
erant in infimo loco inferni. cum eorũ vt pre/
missum est damnatio sit ppetua. Vñ de illo
intelligit inferno cum dicit. In inferno nul
la est redemptio. De loco autem medio du
bitatur. Sed quia in re dubia ad partem
magis piam declinãdum est. vbi hoc sine pe
riculo fidei fieri potest. ideo ad presens teneo Cõclusio
hanc partẽ ꝙ christus ẽm animã suam vnitã
deitati descendit nõ solum ad sinum Abrahe
liberando sanctos patres. verumetiã sua libe
ratiua ꝟtute descẽdit ad purgatoriũ captiuos

1 ibidem misericorditer liberādo. Quia sa/
cramentū baptismi liberat hominē a culpa ꝛ
a pena nisi homo ponat obicem. ergo passiōe
christi existentes in purgatorio a pena fuerūt
absoluti. Añcedens fide tenemus. Cōsequē
tia etiā patet. quia virtus baptismi est ex pas/
sione christi. ꝛ nō solum pro illis qui erant ī
limbo. verumetiā pro illis qui erant in purga
2 torio christus fuit passus. ꝑ. In aduentu
nouo summi principis. puta imꝑatoris om
nes captiui liberātur qui nō sunt rei mortis.
nec sunt inimici principis. et quorum libera/
tio nulli est p̄iudicialis. sed ꝓtunc existentes
in purgatorio quādo christus ad inferna de/
scendit nō erant rei mortis. qꝛ erant sine mor
tali peccato. nec erant inimici principis. quia
caritate informati erant. ꝛ ꝑ ꝯsequēs non so/
lum nō fuerunt inimici. verumetiā amici fu
erunt. nec eorum liberatio p̄iudicabat alicui.
ergo verisimiliter poterit sustineri ꝙ in aduē/
tu illius summi principis et regis glorie ipsi
3 fuerint liberati. ꝑ. Actuū. ij. beatus Pe/
trus dicit de christo. Quem deus suscitauit a
mortuis solutis doloribus inferni. Sꝫ hoc
nō potest intelligi precise de limbo patrū. quia
ibi nullus fuit dolor. Naꝫ dolor est pena sen
sibilis. patres autem sancti solūꝫ patiebātur
penam damni vsqꝫ ad tempus sue liberatio/
nis. Si em̄ habuissent penam sensus tempo
ralem. tunc fuissent in purgatorio. Ergo vi/
detꝰ ꝙ christus ꝓtunc soluerit seu destruxerit
penas et dolores purgatorij. Et ista videtꝰ
esse intentio beati August. qui in epistola ad
Enodium tractans iam dicta verba beati pe
tri ait. Quomodo intelligatur Abrahā ī cu/
ius sinum pius paup susceptus est in illis fu
isse doloribus. ego quidem nō video. Et in/
fra in eadem epistola subdit. Quapropter si
in illum Abrahe sinū christū mortuū descen
disse sancta scriptura dixisset. nō nominato
īferno eiusqꝫ doloribus. miror si quisq̄ꝫ ad in
feros eum descendisse auderet asserere. Sed
quia euidentia testimonia infernū cōmemo
rāt ꝛ dolores. nulla causa occurrit cur ille cre
datur venisse saluator. nisi vt ab eis doloribꝫ
Cōtra cō/clusionē. saluos faceret. Sed obuiare videtur pre/
dicte conclusioni verbuꝫ christi qui dixit la/
troni. Hodie mecum eris in paradiso. vt scri
bitur Luce. xxiij. Si ergo cum latrone fuit
illa die in paradiso. ergo nō videtur fuisse in
Solutio. inferno. Respondeo ꝙ ibi nomine para/
disi intelligitur clara visio diuine essentie. qꝛ
omnes liberati per christum immediate post
mortem eius clare viderunt diuinā essentiaꝫ
quia per mortem christi ablatum fuit medi/
um ꝓhibens huiusmodi visionē. In hāc
etiam paradisum raptus fuit apostolꝰ vt ipe
met fatetur. ij. ad Corinth. xij. Etiā conse/
quentia nō valet. Quia dato ꝙ vna hora illi
us diei fuisset in terrestri paradiso. alia hora
potuit esse in inferno. Ad argumentū p̄n Ad argu. princi.
cipale dicendū ꝙ p̄dicta vnio solum facit cō
municationē ideomatū ſm terminos concre
tos. qui ſm suum modum significādi impor
tant suppositū. quia huiusmodi ꝯmunicatio
fit ratione suppositi. sed anima et corpus qđ
est pars xp̄i nō habēt rationē suppositi. iō nō
p̄dicātur de deo.

Distinctio vicesimatercia.

Cum vero su
pra ꝛc. Postq̄ꝫ magister supius
determinauit de ꝯditionibꝫ redē
ptori ꝛ capiti nostro ꝯuenientibus. nūc inci
pit determinare de ꝑfectionibꝫ tā capiti q̄ꝫ mē
bris inexistētibus. Et diuidiꝰ in duas ꝑtes.
Quia p̄mo tractat de ꝑfectionibꝫ se habētibꝫ
ꝑ modū habitus. Scđo de ꝑfectionibꝫ hn̄/
tibus se ꝑ modū actus. dist. xxxvij. ibi. Sꝫ
iā distributio. Prima ī duas. Nam p̄mo de
terminat de diuersis virtutū habitibꝫ distin/
cte. Scđo đ eorū ad inuicē ꝯnexione. distin.
xxxvi. ibi. Solet etiā queri. Prima in duas.
Quia p̄mo tractat de v̄tutū habitibꝫ. Scđo
de donis spūsctī. distin. xxxiiij. ibi. Nūc de se
ptē donis. Prima ī duas. Nā p̄mo ꝓsequiꝰ
de tribus theologicis virtutibus. Scđo de
quattuor cardinalibꝫ. disti. xxxiij. ibi. Post
p̄dicta de quattuor ꝛc. Prima in tres. Nā p̄
mo determinat de fide. Secūdo de spe. Ter/
cio de caritate. Scđa disti. xxvi. ibi. Est autē
spes. Tercia dis. xxvij. ibi. Cū aūt xp̄s fidē et
spem. Prima ī duas. Nā p̄mo tractat de ha/
bitu fidei absolute. Scđo q̄dāmō ꝯpatiue.
dis. xxiiij. ibi. Hic q̄riꝰ si fides. Pria ī duas.
Nā p̄mo oñdit q̄d ē fides diffinitiue. Scđo
de q̄ est fides obiectiue. ibi. Notādū quoq̄ꝫ ī
Prima in tres. Nam p̄mo ponit fidei descri
ptionē. Secūdo membrorū descriptōnis ex/
planationē. Et tercio incidētiū dubitationū
determinationē. Scđa ibi. Accipiꝰ aūt fides
Tercia ibi. Si v̄o q̄riꝰ vtꝝ. Et hec in duas.
Nam p̄mo determinat dubitationē potentē
oriri circa fidei permanentiaꝫ ꝛ stabilitatem.

Scđo rñdet ad dubitatiōez q̄ possʒ oriri circa fidei vnitatē. ibi. Cūq̄ʒ diuersis modis.

Sequit̃ illa ps. Notādū q̄ʒ ē. Et diuidit̃ i tres ptes. Nā pmo mgr̃ ōndit φ fides obiectiue seu materialr̃ ē de nō apparētib9. Scđo declarat h̄ p descriptionē fidei quaʒ dat aplus. Tercio inq̄rit vtrū spei sit cōicabilis hmōi descriptōnis mod9. Scđa ibi. Ait em̄ apl's. Tercia ibi. Si v̄o querit̃ ꝛc. Hec ē diuisio ꝛ snia xxiij. distinctōis in generali. Circa quā quero hāc questionē in speciali.

Trū fides sit habit9 v̄tuosus. Uidet̃ φ nō. Qr q̄cūq̄ʒ habit9 nūq̄ʒ fuit i xp̄o ille nō ē virt9. fides nunq̄ʒ fuit in xp̄o. ḡ ꝛc. Maior pʒ Nā cū xp̄s fuerit pfectissimus hō optebat oēm v̄tutē f̄m excellentissimū gradū suū esse i eo. Minor etiā pʒ. qr fides ꝛ clara visio nō se ꝯpatiunt̃. sed xp̄s cū fuerit ꝯphensor a pmo instāti sue ꝯceptiōis sp habuit clarā noticiā oīm credendoꝝ. ḡ ꝛc.

Cōtra. oīs habitus intellectualis verū dicens est virtus. vt patet. vi. ethicoꝝ. fides est hmōi. qr fidei de q̄ ad pn̄s loq̄mur nulla falsitas pōt subesse. Hic q̄ttuor sunt vidēda.

Primo i vlī q̄d sit habit9. Scđo vn̄ generet̃ siue ꝓcedat habit9. Tercio vtrū neccio īdigem9 habitib9. ꝛ ad q̄d deseruiūt nobis habitus. Et quarto de pncipali q̄sito.

Articulus primus.

Quantuʒ ad primū ē sciendū. φ f̄m ea q̄ videm9 i dictis Aristot. tripl'r possum9 loq̄ de habitu. Nā vno mō habitus solet dici illud f̄m quod quis bn̄ vl' male se habet ad se vel ad alterū. Et sic habitus ē pma species qualitatis. Alio mō habitus est adiacētia corpoꝝ ꝛ eoꝝ q̄ circa corp9 sunt. Et sic p se ꝯstituit p̄dicamētū. vt appareti sex pncipijs. Tercio mō habit9 dicit̃ ipsa habitio q̄ cōiugaliter se habet ad ipm habere cū sit abstractū ei9 ꝛ sic ē post p̄dicamētū. ꝛ diuidit̃ in octo modos habēdi. vt apparet circa finē libri p̄dicamentoꝝ. Ad pn̄s autē mgr̃ solū loquit̃ de habitu f̄m primaʒ acceptionē. Et iō de habitu isto mō dicto duas ponā cōcl'oes.

Cōclusio prima.

Prima ē φ habit9 q̄ʒtū ad suū pncipale significatū ē q̄dā res absoluta

Scđa cōclusio.

Scđa ē φ rōne sui ꝯsignificati ē q̄d relatiuū ꝛ iplicat relatōʒ. Primā ꝯcl'oez pbo sic.

1 Illud q̄d ē eēntial'r i p̄dicamēto q̄litatꝫ ē res absoluta saltē q̄ ad suū pncipale significatū. qr q̄litas est distīcta ꝯ relatōʒ. sicut absolutū ꝯ respectiuū vt pʒ. v. meth. ꝛ i li. p̄dicamētoꝝ. Sʒ habit9 isto mō dict9 ē eēntial'r q̄litas cū sit pma sp̄s q̄litatis.

2 P. illud q̄d importat pfectōʒ simpl'r quā ī vnoquoq̄ʒ melius ē esse q̄ʒ nō esse illud dicit verā rē absolutā. sed habitus saltē virtuosus q̄ hic loquit̃ mgr̃ est hmōi. ḡ ꝛc. Maior ptʒ p Ansel. in monologion. xv. ca. Apparet etiā rōne. Nā illud quod pōt aduenire rei sine sui mutatione nō dicit pfectōem simpl'r. sʒ ens respectiuū pōt aduenire suo fundamēto absq̄ʒ sui mutatōne. ḡ ꝛc.

3 P. illud q̄d pōt eē pncipiū ꝛ termin9 actōis create illud optet eē ens absolutū. sʒ habit9 ē hmōi. ḡ ꝛc. Maior pʒ. v. meth. vbi f̄m Arist. relatō nec pōt eē pncipiū nec termin9 mot9 vel opatōis. Minor etiā pʒ. Nā φ habit9 sit pncipiū operatōis pʒ. ij. de aīa. vbi phus ponit φ habens habitū ē solū in potētia accidētali ad opandū. nā habitib9 vtimur ꝛ opamur cū volumus. Sed planū est φ illud ē principiū opatiōis quo tollit̃ potētia essentialis et relinquit̃ solū potētia accidētalis ad opationē. ꝛ quo operamur cū volum9. Q, etiā sit termin9 opatōis pʒ. ij. ethi. vbi dicit̃ φ ex frequētatꝫ actib9 generat̃ habitus.

Opi. pma φ hit9 scie sit relatio.

Sed ꝯtra istā ꝯclusionē sunt motiua triū sollenniuʒ opinionū. Quarum pma ponit φ habitus sit vera relatio essentialiter exn̄s p̄dicamēto relatōis. Rationes tn̄ istoꝝ magis ꝓcedūt de habitu sciētie. Un̄ arguūt sic.

1 Illud q̄d est p se species relatōis hoc ē vera relatio. scia ē hmōi. qr phs. v. meth. ponit tres spēs relatōis. s. mō numeri. mō potētie. ꝛ mō mēsure. Et addit φ i relatiuis tercij modi alterū. s. ipm mēsurabile ē relatiuū f̄m subaʒ. alterū aūt nō. s. mēsura. Cū igitur sciētia se habeat mēsuratū. obiectū autē vt mēsura. igit̃ scia erit relatiuū f̄m esse. q̄ʒuis obiectū sit relatiuū f̄m dici.

2 P. illud cuius pncipalis ꝯceptus sumit̃ in ordine ad aliud pncipal'r dicit relatōʒ. Ista pʒ p phm ī p̄dicamētꝫ. In h̄ etiā pʒ dr̄a relatiuoꝝ ꝛ absolutoꝝ qr absolutoꝝ ꝯcept9 ē pncipal'r ad se. relatiuorū v̄o ad aliud. Sʒ pncipal' ꝯcept9 scie est ad scibile. qr scia specificat ꝛ distinguit̃ a scibili. Un̄ si tolleret̃ ordo scie ad scibile. tūc scia eēt de nihilo

3 P. illud q̄d corrūpit̃ ad corruptōʒ sui correlatiui q̄cūq̄ʒ absoluto manēte illud ē eēntial'r relatio. sʒ scia corrūpit̃ corrupto scibili. dato φ remaneat illud absolutū sup q̄ immediate fundat̃ scia. Maior ptʒ. qr relatiua posita se ponūt. ꝛ pempta se pimūt. Pro tanto em̄ paternitas est eēntialiter relatio. qr omni absoluto manēte i pr̄e destructa sola filiatōe i filio destruit̃ paternitas. Minor etiaʒ patet.

quia quod nō est non contingit scire. vt pa-
tet .i. posterior. ℘. habit⁹ moralis ṗncipa-
4 liter dicit relationē. ġ ⁊ habitus intellectual.
Cōseqūtia patz. quia sicut habitus moralis
puta virtus pficit habentē ī ordine ad opatio
nē. sic habitus intellectualis pficit ī ordīe ad
cognitionē. Probat̃ añcedēs. ṗmo p aug. xv
de ciui. dei. vbi ait. ꝙ virt⁹ ē ordo amoris. sʒ or
do ṗncipal'r importat relationē. Scḋo p Ari
sto. ij. ethicor. vbi ait. ꝙ virtus ē habit⁹ electi
uus ī medietate ɔsistēs, put recta rō determia
bit. In qua diffinitōe habitus ponit̃ p gene
re. determinatio aūt seu conformitas ad rectā
rationē ponitur p drñia. Hmōi aūt ɔformi
tas est relatio quedā. ⁊ ideo formale. ⁊ p cōse
5 quēs ṗncipale ī virtute ē relatio. ℘ qua ra
tione illud quod generat̃ a scibili vel intelli-
gibili ī intellectu esset q̄d absolutū. eadē rōne
illud qḋ generat̃ ab imaginabili ī fantasia es-
set q̄d absolutū. Sed ɔ̄ns ē falsum. quia tūc
plura absoluta eiusdē speciei ēēnt simᵗ ī eodē
subiecto. puta pl'es silitudines plurīū ptīcu-
6 lariū hoim ℘. forma absoluta nō corrūpit̃
nisi actōe ɔ̄rij vel corruptōne subiecti. vel cor
ruptōe alicui⁹ ṗncipij ɔseruātis. Sed scia de
sinit esse sine aliquo p̄dictor. Primū ptz. qꝛ
scia nō hʒ ɔtrariū. Et scḋm. qꝛ ei⁹ subiectū pu
ta intellect⁹ possibilis ē incorruptibilis Patz
etiā terciū. qꝛ illud ɔseruatiuū vel poneret̃ in
tellectus agēs. ⁊ ille similiter est incorruptibi
lis. vel actus intelligēdi. ⁊ hoc non. qꝛ ille im
mediate desinit esse postq̄ȝ elicitus est. ⁊ iō im
mediate pderemus scientiā ad pditionē ipsi
7 us actus. si actus haberet ipsam ɔseruare ℘
absoluta q̄ sunt vnius generis ppinqui non
pn̄t esse simul in eodē subiecto. ppter hoc em̄
oēs ɔcedūt ꝙ duo act⁹ intelligēdi nō possūt
esse ī eodē subiecto simul. qꝛ sunt eiusdē gene
ris ppinqui. sed oēs scīe sunt eiusdē generis p
pinqui. ġ si scia esset forma absoluta. nec due
8 scīe possent simul esse ī eodē. qḋ ē falsum. ℘.
phs. vij. phisicor. pbat ꝙ ad habitū nō ē mo
tus. p hoc. qꝛ ad relationē nō ē mot⁹. Hec an
tē ɔ̄ntia nihil valeret nisi habitus eēt relatio.
qꝛ qñcunqȝ p aliqḋ mediuȝ negatur aliquod
p̄dicatū de aliquo subiecto. opꝫ ꝙ illud me-
diū p̄dicet̃ affirmatiue de hmōi subiecto. alio
tot⁹ ille discursus ɔstaret ex puris negatiuis.
ex quibꝫ grā forme nihil seq̄tur etiam in qua
cūqȝ figura. vt pꝫ ī li. prior. Et ista ē intētio
ɔmēta. vij. phisicor sup verbo p̄dicto. Dicit
em̄ ɔmētator. ꝙ Aristo. ibi syllogizat in pri-
ma figura. sed in prima figura mediū p̄dica-
tur affirmatiue de minore extremitate in mio-
ri ppositione. ergo posita illa maiori Arist.
ad nullā relationē ē motus. ista erit mior ḃm
ɔmentatorem. omnis habit⁹ ē ad aliq̄d ℘. vn⁹
istor de ista opinione arguit sic. Illud qḋ est 9 Prosper.
ipsa spēs intelligibilis repn̄tās obiectū q̄ spē
aīa ē q̄dammō oīa eo ꝙ ipsas hmōi spēs as
similet̃ omibꝫ. ħ formal'r ⁊ ṗncipal'r importat
relationē. sed scia ē hmōi spēs. ġ ⁊c. Maior
pꝫ. qꝛ silitudine vnūqḋqȝ sile alteri dicit̃. sil'i
tudo aūt ē relatio. vt pꝫ. v. metaph. Minorē Probatio
iste doctor pbat ṗmo sic. Illud quod solum minoris.
requirit̃ in nobis ad tollendū absentiaȝ obie 1
cti. hoc est species repn̄tās ipm obiectū. sed
habitus scientificus est hmōi. Maior patet
Probat̃ minor. quia si requireret̃ ppter ali-
ud. aut hoc esset ppter actū intelligendi. aut
ad facilitandū ⁊ habilitandū potentiā intel-
lectiuā. Nō primo mō. quia actus intelligē-
di ḃm aliquos est generatiu⁹ scīētie. quia ḃm
eos habitus generat̃ ex actibꝫ. Nec scḋo mō
quia quādo due potētie sunt equalis abstra-
ctionis. quarū vna ē actiua. ⁊ altera passiua.
si ī actiua nō requirit̃ dispositio habilitās eā
ad agendū. nec in passiua requirit̃ ad patien-
dum. sed intellectus agens et possibilis sunt
hmōi potētie. ⁊ intellect⁹ agēs nō requirit ad
agendū vel irradiandū hmōi dispositiōe ha
bilitāte. ġ nec possibilis ⁊c. Scḋo ɔfirmat 2
istā minorē auctoritate Aug. xi. de trini. ca. xi
vbi ait. ꝙ cum discimus aliq̄d similitudo rei
fit in nobis. Itē. xv. de trinitate. ca. x. dicit
idē Aug. ꝙ a scientia quaȝ memoria tenem⁹
gignitur verbum ī nobis. sed illud quod me
moria tenemus ē similitudo rei. vt idē Aug.
in multis locis ait. ergo ⁊c. Et si dicit̃ isti. Instantia
ꝙ nihil precedit seipm. sed species p̄cedit actū
illum ex quo causat̃ habitus scīētificus Re Solutio.
spondent ꝙ nō quecūqȝ species intelligibilis
est habitus scīētificus. sed soluȝ species firma
ta ex actibus frequētatis. Sed istam posi Cōtra opi
tionē non reputo esse verā. Ideo ad ṗmū mo nionē.
tiuū eorū dicendū ꝙ minor est falsa. Ad pro Solutio.
batiōnē dicēdū ꝙ licet scientia sit vera res ab- Ad .1.
soluta ḋ prima specie qualitatis. tñ necessario
ɔcernit respectuȝ ad scibile sine quo nō potest
intelligi. qui quidē respectus fundat⁹ ī ipo ab
soluto qḋ est scia vere ē de p̄dicamēto relatōis
Ad scḋm dicendū ꝙ minor nō est vera. qꝛ Ad .2.
q̄uis rōne ɔnotati respectus ad scibile scīētia
nō possit ɔcipi sine ordīe ad ipm scibile. hmōi
tamen respectus nō est de essentia scīe. nec est
de suo ɔceptu ṗncipali. Ad pbatōeȝ dōm ꝙ

scientie et ceteri habitus specificantur et distinguunt intrinsece per propriã suã entitatẽ absolutã. quãuis extrinsece puta quãtũ ad nostrã insinuationẽ seu manuductionẽ specificent et distinguãtur per obiecta.

Ad.3. Ad terciũ nego mio rẽ. quia illud absolutũ quod remanet hoc ego ap

Nota bñ. pello sciam. Ad pbationẽ dicendũ q licet illud qd sic non est q nec fuit nec vnq̃ esse poterit nõ contigat sciri. tamẽ illud quod sic nõ est actu aliter q tamẽ aliquid fuit et remanet in suo simili puta in specie intelligibili. hoc bñ possu

Instantia mus scire. Forte dicet q illud cõtradicit predictis. quia ego dixi q quãuis scia nõ sit essentialiter respectus. tñ necessario concernit respectũ ad ipsum scibile. hic autẽ videor dicere q sciẽtia possit manere sine actuali existẽtia ipsius scibilis. et per consequens erit sine respectu ad

Solutio. ipsum scibile. Respondeo q per ea que dixi nõ absoluit sciẽtia a predicto respectu. quia posito scibili tũc illum respectũ concernit actualiter. sublato aũt ipso scibili. adhuc sciẽtia aptitudinaliter saltẽ cõcernit hmõi respectũ. Sicut posito calefactiuo. et sublato omni calefactibili. adhuc calefactiuũ concerneret respectum aptitudinalẽ ad ipm calefactibile. quãuis non

Ad.4. actualẽ. Ad quartũ nego añcedẽs. Ad primã probationẽ dico. q illa nõ est predicatio essentialis: sed causalis. Debet em̃ sic intelligi. Uirtus est ordo amoris. id est virtus facit vt ordinate amemus illud quod amare debem⁹

Ad secundã pbationẽ dicendũ. q ex hoc nõ habet q virtus sit ipsa conformitas. quãuis bene habeatur q virtus cõnotet huiusmodi cõformitatẽ ad habitũ prudentie a qua dirigit

Ad.5. ipse virtuosus in omni actu virtutis. Ad quintũ dicendũ q cõsequẽs nõ est falsum. Ad probationẽ dicẽdũ q nihil repugnat plures formas intẽtionales solo numero differentes simul esse in eodem. Posset etiã dici q species duorũ indiuiduorũ eiusdẽ speciei vt sunt in fantasia differũt specie. quia sic sunt in fantasia scdm q representãt. sed hmõi species representant talia indiuidua nõ quãtum ad substantiã solum in qua specifice cõueniũt. sed quo ad accidẽtia seu principia indiuiduãtia. i quibus

Ad.6 sepius specifice differũt. Ad sextũ dicendũ q potest aliquo modo corrumpi a cõtrario. puta a syllogismo falsigrapho qui cõtrariatur syllogismo demõstratiuo a quo generat sciẽtia. Potest em̃ per falsigraphũ generari in aliquo habitus falsus. ratione cui⁹ postponit sciẽtiã iam acquisitam et obliuiscitur ea. Potest etiam corrumpi corruptiõe cõseruãtis in

strumẽtalis. puta multa vel omnimoda cessatione actus vel exercitij scdm illam scientiã. Exercitium em̃ actuum est quasi instrumentum intellectus et obiecti que principaliter cõseruãt sciẽtiã. Ad probationẽ dicendũ q licet ad desinitionẽ vnius actus. altero tamẽ actu sequẽte. nõ desinat sciẽtia. desinẽte tamẽ sic vno actu q etiã nullus alter subseqtur conformis tali scientie. vt plurimum cõtingit q etiam desinit sciẽtia. Quia sicut nos ex eisdem sumus et nutrimur. sic etiam sciẽtie nostre ex talibus actibus cõseruãtur ex qualibus generãtur Ad Ad.7.

septimũ dicendũ q maior nõ est necessaria et vniuersaliter vera. nisi in talibus que sic sunt sub eodem genere ppinquo. q diuidũt ipsum gen⁹ per oppositas differẽtias. vel que aliquo mõ cõtrariatur. ratione cui⁹ oppositõis vel cõtrarietatis vnũ necessario includit priuationẽ alterius. Qd nõ est verum de habitibus sciẽtificis. sciẽtia em̃ nõ opponitur sciẽtie. licet opponatur habitui falsigrapho. Nec est simile de actu intelligẽdi. quia et si actus actui nõ opponitur. nõ pñt tamẽ esse simul. scdm qd aliqui dicũt. Quia sicut idẽ sbiectũ corpale nõ potest simul figurari actualiter diuersis figuris. sic nec idẽ subiectum spũale diuersis habitibus.

Etiam potest dari instãtia ad illam probationẽ. quia quilibet beatus habet simul noticiam beatificã diuine essentie. et noticiam rerum in pprio genere. que sunt duo actus. cũ vna noticia sit naturalis et alia supnaturalis

Ad octauũ dicendũ q aliquid eẽ adaliqd seu relatiuũ potest dupl'r intelligi. Uno mõ i pmo mõ dicẽdi per se. et omẽ tale eẽntialiter est i predicamẽto relatiõis. Alio mõ i scdo mõ dicẽdi per se. et sic ẽ res alteri⁹ pdicamẽti eẽntialiter. quãuis suscipiat pdicationẽ ipsius adaliquid. Cũ igit dicit phs q ad ipm adaliquid nõ ẽ motus. ista ẽ vl'r vera. nõ solũ de adaliqd primo mõ accepto. sed etiam scdo mõ. Quãuis ad albedinẽ sit mot⁹ vt accipit simpl'r et absolute. tñ vt cõcernit respectũ cõgruẽtie ad membrũ determinatũ. puta addentẽ sub quo respectu sumpta vẽdicat sibi nomẽ habitus corporalis qui dicit pulcritudo vt sic ad ipsam nõ est motus. Et cum dicit q sub illa maiori ista debet esse minor si dz eẽ syllogism⁹ i pma figura. ois habitus ẽ adaliqd. cõcedo. nõ tñ i primo mõ. sed i scdo mõ dicẽdi per se. Et iõ nõ cõcludit q habit⁹ sit eẽntialr de pdicamẽto relationis. quãuis concludatur q concernat inseparabiliter qndã pprietatẽ q ẽ de pdicamẽto relatõis. nec ẽ necesse ipm mediũ semp pdicari

primo mō dicēdi ꝑ se de miori extremitate
ad hoc ꝙ excludat aliq̄d ab ea. ꝫ sufficit ꝙ p̄-
dicetur i scđo mō. Uñ nō min⁹ ē ver⁹ iste syl-
logismus. nullū risibile ē lapis. oīs homo est
risibilis. ḡ nullus hō est lapis. ꝗꝫ iste. nullus
aīal est lapis. omnis hō est animal. ergo nul-
Instantia lus homo est lapis. Forte dicetur ꝙ in eo
dem. vij. phisicoꝝ phus dicit. ꝙ sciens maxi-
me dicit̄ ad aliquid. Et ibidē ait ꝯmentator.
Dignius est ꝙ sciētia existimet̄ de adaliquid
ꝗꝫ de qualitate. igitur videtur ꝙ nō in secūdo
modo ꝑ modū annexe ꝓprietatis sciētia dica
tur ad aliquid. sed in p̄mo mō ⁊ essentialiter.
Solutio. Rñdeo ad Aristo. ꝙ ipse ꝑ verba illa nō
intendit aliud. nisi ꝙ inter ceteros habit⁹ ma
gis est euidēs de habitu scientifico ꝙ cōno
tationē p̄dicti respectus ad ipsum scibile dica
tur ad aliquid. Quāuis em̄ ꝑpatus ⁊ iustus
⁊ alij quibuscūq; habitibus informati dicātur
ad aliq̄d modo p̄dicto. hoc tm̄ magis patꝫ in
habitu sciētifico. Et ideo ait phs. ꝙ sciēs ma
xime dicit̄ ad aliq̄d. ꝑ compatiōnē. s. ad alios
qui dicunt̄ ad aliq̄d ſm hmōi habit⁹. Cō
mēta. etiā loquit̄ ibi ſm opinionē alioꝝ. apđ
q̄s cōius dicebat̄ ꝙ sciā eēt de p̄dicamēto rela
tōis. Uñ exponit̄ satꝫ cōiter ibi ꝯmē. sic. digni
Ad. 9. us. i. famosi⁹ ꝛc. Ad nonū nego maiorē.
Ad ꝓbationē dico ꝙ sicut cū aliq̄d ſm albe-
dinem dicit̄ alicui sile. ꝓpter hoc albedo non
est silitudo formaliter. ꝗꝫuis sit fundamen-
tum silitudinis. sic in ꝓposito ꝗꝫuis anima ꝑ
speciē sibi imp̄ssam assimilet̄ obiecto. tamē il-
la species nō est formaliter illa similitudo sed
est fundamentū eius. Etiaꝫ minor est falsa.
Ad primā ꝓbationē dicendū ꝙ requirit̄
ad habilitandū ⁊ ad determinādū potentiā.
nec eq̄ rōe hmōi habit⁹ req̄rit̄ i intellectu agē
te. q̄ intellectus agēs ē potentia natural' ⁊ na
tural'r agēs. iō ē determiata ad vnū. nec ꝑ ꝯñs
īdiget habilitāte nec determināte. ꝫ intellect⁹
possibil' ē potētia rōnal'. ⁊ ꝑ ꝯñs ē ad opposita
Ad Aug. ꝓpter qđ indiget hitu determināte. Ad p̄-
mū dictū Aug. dđm. ꝙ cuꝫ aliq̄d discim⁹ fit
silitudo rei i nobis. q̄ fit verbū seu diffinitio
i nobis que ē ꝑfecta silitudo rei. tm̄ ex hoc nō
sequit̄ ꝙ nihil aliud fiat ꝗꝫ ipsa similitudo.
Ad secundū dictū Aug. dđm. ꝙ in memo
ria nō solū tenemus species intelligibiles. sed
Cōtra rn̄- etiā ip̄m habitū scientificū. Nec valet isti⁹
siōꝫ quā ꝑ doctoris rn̄sio quā dat ad instantiā. Quia il
ter dedit la firmatio speciei aut dicit solā inherentiam
ad istātiā. maiorē i subiecto. aut dicit aliq̄d absolutū ac
q̄situ actus frequētatos. Si p̄mo mō. cuꝫ
tal' inherētia tm̄mō dicat respectū. tūc act⁹ rea
lis termiaret̄ imediate ad purā relatōꝫ. qđ to
ta phia negat. Itē real' respect⁹ acq̄reret̄ de no-
uo nullo acq̄sito absoluto. Si scđo mō. tūc
habet̄ intentū. q̄ illud absolutū nos appella
mus sciam. P̄. ab eisdē causis res intēdi- 2
tur ⁊ firmat̄ a quibꝫ generat̄. ꝫ spēs nō gene-
ratur ex actibꝫ. imo ecōuerso actus generātur
ex speciebus seu ex obiecto mediante specie. iō
ꝑ actus ꝓprie nō intēditur nec firmatur speci
es. sed potius generat̄ ipse habitus realiter a
specie distinctus. Alij dicūt habitū sciētie Opi. scđa
esse ꝯpositū ex absoluto ⁊ respectu. puta ex ab ꝙ hit⁹ scie
soluto tāq̄ꝫ ex suo mat'iali. ex respectu ꝟo tāq̄ꝫ sit ꝯposit⁹
ex suo formali. Et iō ꝗꝫtū ad suū materiale vt ex absolu-
dicūt ē i p̄dicamēto q̄litatꝫ. ⁊ ꝗꝫtū ad suū for- to ⁊ respe-
male ē i p̄dicamēto relatōis. ⁊ illud vt dicūt ē ctu.
cōe oī accn̄ti. s. ꝙ suū mat'iale sit alteri⁹ generꝫ
ꝗꝫ suū formale. Mat'iale em̄ q̄litatꝫ ē q̄ntitas
⁊ materiale q̄ntitatꝫ ē sub̄a. sola aūt sub̄a hoc
hꝫ tāq̄ꝫ sibi ꝓpriū ꝙ suū materiale ⁊ suū for-
male sūt eiusdē generꝫ q̄ p̄ncipia sube sūt sb̄a
Sed isti ꝗꝫuis alia ꝟba incedāt seu ꝓce- Cōtra opi
dant. tm̄ in re videtur idē dicere cū opiniōe iā nionē.
improbata. Quia accipiēdo materiale ꝑ sub 1
iecto vt isti videtur accipe. tūc accidens nō ē
suū materiale. sed est solū suū formale. Albe-
do em̄ nō est sup̄ficies. sed ē solū qualitas dis
gregatiua visus. Et ideo ſm hoc sciētia solū
esset relatio. vt posuit etiā prima opinio. P̄ 2
isti loquūtur improprie. quia sic accipiendo
materiale. tūc accidens nō est compositūꝫ ex
suo materiali. sed est compositū ipsi materia
li. talis em̄ cōpositio nō est ex his sed huic.
Alij dicūt ꝙ ꝗꝫuis habitus sit q̄d absolu- Opio tcia
tū. tm̄ nō est res. sed quidā mod⁹ rei. Quia si ꝙ hit⁹ nō ē
cut illud qđ requirit̄ ꝓpter rē est res. sic illud res sed mo
qđ nō requirit̄ ꝓpter rem. sed solū ꝓpter mo- dus rei.
dū rei. illud nō est res. ꝫ modus rei. Ista pꝫ. 1
quia sicut se habet res ad rem. sic se habet mo Durādus
dus ad modū. Sed habit⁹ tm̄mō req̄ritur ꝓ
pter modū rei. puta vt act⁹ ꝓmpte ⁊ delectabi
lit̄ eliciat̄. P̄. habit⁹ corꝑis ē quidā mod⁹. 2
ḡ ⁊ habitus aīe. Cōseq̄ntia pꝫ a sili. Probat̄
antecedēs. q̄ sanitas que est quidā habitus
corꝑalis ſm se nō est aliq̄ natura. sed ē solū q̄
dā ꝯmēsuratio seu ꝓportio hūoꝝ seu debita
habitudo eorūdē. P̄. ix. metaph. dicit̄ ꝙ ꝑ 3.
actū intra manentē nihil aliud ꝯstituitur. ꝫ
habitus causat̄ ꝑ frequentiā actuū intra ma-
nentiū. ergo habitus nō erit res aliqua cōsti
tuta. sed solū modus rei. P̄. illud qđ acq̄ri 4
tur ꝑ frequētiā seu ꝯsuetudinē actuū. ⁊ ꝑdit̄

p solã cessationẽ ab actu. nõ est res sed mod⁹. habitus ẽ hmõi. maxime loquẽdo de habitu acquisito. Maior pz. Nam sicut cũ equ⁹ inducit ad hoc vt ambulet. nõ fit i equo aliqua res absoluta. sed solũ quidã modus ↄsuetudinalis. sic ex eo q fit in nobis aliqua pnitas ad bñ vel male agendũ ex ↄsuetudine actuũ bonoꝝ vel maloꝝ. nõ acquirit i nobis res sed modus.

Cõtra opinionẽ. Sed nec illud valet. Quia sicut supius declaraui modus non differt realr ab
1 eo cui⁹ ẽ modus. sed habitus differt realiter a potẽtia cui⁹ est habitus. scia eñi nõ est idẽ qð
2 intellectus. P. si habitus eẽnt modi ꝛ non res. tũc scia moralis esset de modis tm̃. cũ tota sit de habitibꝫ.
3 P. quod p se dicit bonitatẽ. hoc p se dicit entitatẽ. Nam cũ bonũ ꝛ ens ↄuertant. vnũquodq; tm̃ dicit de entitate q̃tum dicit de bonitate. Sed habitus saltẽ virtuosi dicũt p se bonitatẽ. q2 v̾tutes p se sũt di
4 ligẽde. vt patet p magistꝝ. i. li. dist. i. P. illud quod dicit verã pfectionẽ eius i quo est nõ est modus tm̃. nã modus nõ est pfectio. licet a pfectõe resultet i eo cui⁹ est modus. puta extẽsio materie resultat a q̃ntitate informã seu pficiẽte materiã. sed virtus ẽ vera perfectio eius i quo ẽ. Nã virtus habẽtẽ pficit. ꝛ opus suum bonũ reddit. vt dicit. ij. ethicoꝝ.
5 P. quod ẽ vera spẽs p̃dicamẽti absoluti. nõ est modus distinctus ↄ̃ rem. sed vt sup⁹ patuit habitus ẽ pma spẽs q̃litatis. Maior pz. Nã cũ tota ratio generis claudat i ratõne cuiuslibet sue speciei. nõ põt fieri q genus sm̃ suam rõem dicat verã rẽ. ꝛ q spẽs sm̃ suã rõem distinguat ↄ̃ illam rẽ.

Solutio. Ad. 1. Ad pmũ argumẽtũ eoꝝ dõm q pmo deficit ista ratio. q2 assumit qð multis ẽ dubiũ. puta q habitus solũ faciat ad modũ actus. ꝛ nullo mõ ad subaz act⁹. Scdo q2 si ex hoc sufficiẽter ↄcluderet q habitus esset modus q2 causat modũ rei. eadez rõne sequeret q actus p̃cedẽtes habitũ essent modi ꝛ nõ res. q2 causant habitũ q̃ sm̃ te est modus ꝛ nõ res. Eadẽ rõne potẽtia ꝛ obiectũ essent modi. q2 causant actus q̃ essent modi

Ad. 2. Ad scdm nego añcedẽs. q2 sanitas nõ dicit formaliter illã habitudinẽ seu pportionẽ. sed dicit qualitatẽ absolutã hmõi pportionẽ ptinentẽ. ac sub hmõi pportione actualr existentem. Et si q̃nq; in dictis Arist. vel alioꝝ phorũ inuenit q sanitas est ↄmẽsuratio humoꝝ seu pportio. põt dici q hmõi p̃dicatio nõ est formalis. sed aliquo mõ causalis. Sicut etiam Aug. ait. anima ẽ intellectus. Uel dicendũ q nõ est in pmo mõ dicẽdi p se. sed i secũdo.

Ad. 3. Ad terciũ dicendũ q minor ↄtradicit maiori. q2 i maiori dicit q p actus immanẽtes omino nihil ↄstituit. Et i minore dicit q p tales actus ↄstituit habitus. igit vel concludet q habitus sit nihil. vel minor ↄtradicit maiori. Et ideo dõm q p illã maiorẽ ppositionẽ phus nõ intẽdit dicere q p act⁹ immanẽtes omino nihil ↄstituit. cũ ipsemet. ij. ethicoꝝ dicat. q ex talibꝫ actibꝫ generant habitus. sed intẽdit dicere q p actus immanentes vt immanẽtes sunt nõ ↄstituit aliqd immediate extra ipm agẽs qð nõ sit pfectõ agẽtis.

Ad. 4. Ad quartũ dicẽdũ q maior nõ ẽ vera. Ad pbationẽ dico q in equo acquirit aliqua vera res ꝛ q̃litas realis i iuncturis ꝛ musculis p quã melius se habet ad ambulãdũ q̃z añ habuerat. Etiã minor vlr nõ est vera. q2 vt plurimũ corrumpit habitus nõ solũ p cessatione actuũ ↄformiũ tali habitui. sz exercitio actuum difformiũ ↄ̃riorꝝ hmõi habitui

Scda ↄclusio. Scda ↄclusio istius pmi articuli pz ex p̃dictis. ideo nolo plus insistere circa eã.

Articulus secũdus.

Quantuz ad secun

dũ articulũ ẽ aduertendũ q sicut de generatione formaꝝ reꝝ naturaliũ fuit triplex opinio

Triplex opio d̾ generatõne formaꝝ naturaliũ. Una. s. anaxagore. qui posuit latitatiõez formaꝝ dicẽs eas totaliter ab intra p̃fuisse añ generationẽ. Alia Auicẽne. q̃ posuit eas totaliter esse ab extra p creationẽ illius intelligẽtie. quã appellabat datorez formaꝝ. Tercia fuit Aristo. qui mediũ tenuit. q2 posuit eas ptim ab intra puta in potẽtia materie. ꝛ ptim ab extra. puta ab agẽte materiã trãsmutãte.

Triplex opio d̾ generatõne habituũ. Sic d̾ generatõe habituũ fuit triplex opinio. Una platonis q̃ posuit q sciẽ ꝛ virtutes sint nobis naturaliter innate seu ↄcreate. ꝛ q nrm̃ addiscere nõ est nisi quoddã remisci. Alia Auicẽne qui eodẽ modo loquit de formis spũalibꝫ sicut de corpalibꝫ. s. q sint a p̃dicta intelligentia Tercia Arist. qui ponit q habit⁹ hmõi sm̃ aptitudinẽ insũt nobis a natura. Scdm aũt actũ ꝛ pfectionẽ eas acq̃rimus p exercitiũ ꝛ opationẽ. Quia ex silibꝫ actibꝫ generat habitus. vt ipse ait. ij. ethicoꝝ. Nec oportet ad pbationẽ hui⁹ multũ insistere. q2 tota die experimur q ex frequẽtatis actibꝫ generant i nobis q̃dã pnitates nos inclinãtes ad ↄsiles actus p̃cedẽtibus actibꝫ. quas pnitates nos appellamus habitus. Hoc aũt p̃supposito vertit dubiũ inter doctores. vtꝝ habitus generetur ex vno actu. vl̃ necio p̃supponat plalitatẽ

Cōclusio prima. actuū. Et circa hoc pono duas ɔclōes Pri ma ē φ ī hoīe suo naturali cursui derelicto pri ma virtus moralis nō potest acquiri p vnuz
1 actum tm̄. Quia subiecto existēte sub opposi ta dispositione forme introducēde. necesse est prius remitti hmōi dispositōes q̄z forma in/ troducat. quia actus actiuoꝝ nō sunt nisi in patiēte ꝛ disposito. vt patet. ij. de aīa. Sȝ ho/ mo iam dicto mō sumptus ꝑpter peccatū pri mi parētis est in opposita dispositione ad vir tutē moralē. Quia vt dicit Gen̄. viij. Sēsus enī ꝛ cogitatio humani cordis ī maluȝ prona
2 sunt ab adolescētia sua. ergo ꝛc. ꝑ. homies a prima sua infantia assuescūt his bonis sensi bilibus ex quoꝝ ɔsuetudine ɔtrahūt quādā difficultatē respectu moraliū virtutū. cū igit hmōi consuetudo de facili non tollat. oportet φ p frequentatos actus tollat talis humana mollicies quā capiunt homies ex huiusmo/ di ɔsuetudine prius q̄z ꝟtutē moralē ɔsequāt

De ꝟtutū connexiōe re. ij. disti. xxvi. Dixi autē notāter φ prima virtus nō acq̄ ritur p vnicū actū. quia acquisita prima vir/ tute pfecte. vel omnes alie virtutes morales si mul insunt cū ea ꝑpter connexionē virtutuȝ moraliū. vel saltē quelibet alia p vnicū actuȝ poterit introduci. quia vna virtute pfecte in existēte subiectū non potest esse sub opposita dispositione ad quācunqȝ aliam virtutē.

Opi. hen. j. quolibet q. 16. Sed ɔtra predictā conclusionē videt esse quidā doctor qui ait. φ pm̄us actus inducit totam essentiaȝ habitus. actus autē sequētes augmētant ꝛ pficiūt ipsum. Quia pm̄ꝰ actus aliquid facit. aut ergo aliȷ̄ sequētes augent il/ lud quod facit primus. ꝛ tūc habet intentuȝ. aut faciūt aliud specie. ꝛ hoc nō cū sint eiusdē rationis. ꝛ p ɔsequēs nō principiāt effectꝰ al/ terius ꝛ alterius rationis. aut aliud numero. et tūc duo accidētia solo numero differētia es/

Cōtra hē. sent siꝰ ī eodē subiecto. Sed h̄ nō conclu/ dit. Quia dicet φ primus actus facit aliq̄d. illud tamē aliquid nō est essentia habitus. sȝ est remissio vel destructio dispositionū oppo sitarū illi habitui qui debet introduci. Sicut enī ignis agēs in rem frigidā. pma sua actio/ ne nō inducit īmediate calorē. q̄uis illa acti one faciat aliq̄d. qꝛ remittit frigiditatē. sic ꝛc.

Scōa cō/ clusio. Secūda ɔclusio est φ in habitibus intel/ lectualibus. ꝛ maxime ī speculatiuis p vnum actū pōt introduci totus habitus. Et loquor de actu ratiōis cōplexo put tota demō stratio dicit vnus actus. Quia respectu aliquoꝝ de mōstrabiliū puta eoꝝ q̄ immediate fūdant ī pmis pncipiȷ̄s. intellectꝰ ē sufficiēter dispositꝰ eoꝝ noticiā scientificā capiēdam. igitur p vnicū actū habitus cognitiuꝰ respectu taliuȝ potest in ipm̄ intellectū induci Añcedēs ē no tū cuilibet intelligēti. Cōsequētia etiā ptȝ. qꝛ ī formaꝝ īroductōe nō requirit pl'alitas actu um pcedētiū nisi p subiecti dispositōe. For te dicet ɔtra illud quod supponit in istis du abus ɔclusionib. s. φ habitus causet ex acti bus. Quia habitus ē nobilior actib q̄ ipsuȝ pcedūt. g̃ nō potest causari ex eis. Cōseq̄ntia patet. qꝛ effectus nūq̄ est nobilior sua cā siue sit cā equiuoca. nam illa ē nobilior effectu. si/ ue vniuoca. qꝛ illa est equalis nobilitatis cū effectu. Añcedēs etiā patet. qꝛ si nō esset nobi lior. tūc virtute ipsius habitus actꝰ sequētes nō eēnt pfectiores actibus precedētibus. Instantia

Respondeo φ ignobilius q̄uis nō in vir/ tute ꝑpria. in virtute tn̄ alterius pōt esse cau sa nobilioris. Et sic est in ꝑposito. quia actus pcedētes sunt causa ipsius habitꝰ ī virtute in tellectꝰ possibilis a quo eliciunt. ꝛ in ꝟtute vo lūtatis cuiꝰ intētionē ɔnectentē plem parē/ ti hmōi actus ab intellectu possibili ɔtinuāt. ꝛ ī ꝟtute intellectus agētis qua spēs intelligi biles illustrant. sine q̄ illustratōe intellectus possibilis hmōi spēs nō reciperet. nec p ɔn̄s actū intelligēdi elicere posset. Solutio.

Articulus tercius.

Quantū ad terciū

Prima cō clusio articuluȝ pono duas ɔclones. Prima ē φ
1 q̄uis ad qualitercūqȝ agere nō indigeamus habitib. indigemꝰ tn̄ eis vt bn̄ agamꝰ. Quia ad hoc φ actus bn̄ ꝛ faciliter a potēria eliciat. necesse ē φ delectabiliter eliciat. sed signū ē ge nerati habitꝰ hr̄e delectationē ī ope. vt patȝ. ij ethi. ꝑ. omne qd̄ errare pōt ad hoc vt nō
2 erret indiget eo quo pōt ī sua rectitudine ɔser uari. sed potētie rōnales cū sint ad opposita: determinādo se pn̄t errare. g̃ rōne sue libertatis ꝛ indeterminatōis īdigēt habitib virtuosis quib ad bonū determinēt. ꝛ ab erroris deuio ɔseruent ꝑ. sicut agere psupponit eē. sic bn̄
3 agere psupponit bn̄ esse siue bonū esse. sed bo/ nū eē nō pōt ī nobis ɔtinuari sine habitu vir tuoso. nā bonitas ipsiꝰ actꝰ nō pōt ɔtinuari ī nobis. qꝛ fm̄ phm̄ ī de somno ꝛ vigilia. impos sibile ē nos sp agere. g̃ necesse ē vt bonū esse cō tinuetur ī nobis habitū virtuosū ad hoc vt possimꝰ bn̄ elicere actū ꝑ. illo indigemꝰ ad
4 eliciēdū bonū actum quo bn̄ disponimur ad nos ꝛ ad alios. habitꝰ ꝟtuosus ē hmōi. Naȝ vt dicit. v. metaph̄. habitꝰ ē quo quis bn̄ vel

male disponit̄ ad se vel ad aliū. puta habitu
Instantia virtuoso bn̄. et vicioso male. Sed contra
hoc posset quis instare sic Si habitu indige
remus. vel hoc esset ꝓpter subam actus. vl' ꝓ
pter modū actus Nō ꝑmo mō. q2 potētia ē q
possum⁹. ⁊ etiā vt expimētaliter videm⁹ nuda
potētia potest in actū suum. Nec scđo mō. q2
ꝑm te modus nō differt ab eo cuius est mod⁹
⁊ ꝑ ꝯsequēs illud qđ nō facit ad subam actus
hoc etiam nō faciet ad modū actus. sed habi
tus nō facit ad substantiā vt iaȝ patuit. ergo
Cōfirmat̄ nō faciet ad modū. Et confirmat̄. q2 quā
to potentia est ꝑfectior. tanto ꝑm se ꝑfectius
potest in actum. sed potentie rationales sunt
perfectiores potentijs naturalib᷑. cū igit̄ ī na
turalibus nō indigeam⁹ habitibus. nec quo
ad substantiā actus. nec quo ad modū act⁹.
ergo nec in rōnalibus. Et quia ista instā
tia implicat hanc difficultatē. vtȝ habit⁹ faci
at ad substantiā actus vel ad modū actus tn̄
Cōclusio scđa. ideo ad solutionē istius instantie pono ꝑ se
cunda ꝯclusione ꝙ habitus nec ꝑcise facit ad
substantiā actus nec ad modū ꝑcise. sed facit
ad substantiā actus modificatam. Q2 nō fa
cit ꝑcise ad substantiā actus. patet. quia tūc
in nullo cooparetur potētie. cum nuda potē
tia possit in nudā substantiā actus. Q2 etiaȝ
precise non faciat ad modū actus patet. quia
illud quod ab aliquo nō ē ꝑcidibile: hoc idē
precise nō est causabile. nec precisaȝ potest ha
bere causam. sed modus ꝑfectionis alicuius
actus ꝑfecti nō ē ꝑcidibilis ab actu perfecto.
quia est idem realiter quod actus talis. ideo
tali mō nō pōt respondere causa distincta q
ita sit causa modi ꝙ nullo modo sit causa rei
cui⁹ dicit̄ esse talis modus. Q2 autē habitus
sit causa actus modificati seu essentie modifi
1 cate patȝ. Quia illud ratione cui⁹ potētia po
test ī actū modificatū. illđ est actus modi
ficati. habitus est hmōi. vt ptȝ ex ꝑdictis. er
2 go ⁊c. ꝑ. causatū simplicē dicēs entitatē re
spiciēs aliq duo. nō tamē vt duo. sed vt vnū
ꝑfectum principiū. illud in vtrūq illoȝ ꝑnci
pioȝ reducendū est ꝑm suā totā entitatē. sed
act⁹ modificatus ꝓcedēs a potētia ꝑfecta per
habitū dicit vnā simplicē entitatē. ⁊ respicit
potentiā ⁊ habitū vt vnū ꝑfectuȝ ꝑncipiū. ꝗ
⁊c. Maior patȝ. q2 si in vtrūq nō reduceret̄
ꝑm totā suā entitatē. tūc nō esset res simplex.
Minor etiā patet. q2 ꝑfectio actus non dero
gat sue simplicitati. Sicut em̄ albedo exn̄s ī
margarita nō est minus simplex ꝙ albedo q
est in pariete. tn̄ est ꝑfectior ⁊ pulcrior. sic act⁹
sequēs habitū nō ē minus simplex ꝙ ꝓcedēs
q̄uis sit ꝑfectior ⁊ delectabilior. Q2 etiam
actus vt ꝑfectus est nō respiciat potentiaȝ et
habitū vt duo ꝑncipia rōne illi⁹ ꝑfectiōis pa
tet. q2 dato ꝙ habitus esset totaliter idē cū po
tentia. nō minus ꝑfecte eliceret̄ hmōi actus.
vt apparet in deo cui⁹ scire est ꝑfectissimū. q̄
uis sua scia sit idē realiter qđ sua intellectiua
potētia Sȝ ꝯ istā ꝯclusionē ē quoȝūdā do Opi. ꝯtria
ctoȝ opinio qui ponūt ꝙ sola potētia sit cau
sa actus quo ad essentiā. habitus aūt solū q
ad modū. Quia oīs potētia pōt in actum si 1
bi ꝓportionatum absq quocūq supaddito
qđ sit ratio eliciēdi ipm. sed intelligere ē act⁹
ꝓportionat⁹ intellectiue potētie. ⁊ appetere ap
petitiue. ⁊ sic de alijs. ꝗ ⁊c. ꝑ. sicut se hȝ po 2
tētia supnatural' ad habituȝ supnaturalē. sic
potētia natural' ad habitū naturaleȝ. puta ex
naturalib᷑ acqsitū. sed potētia supnaturalis
sic ē ꝑncipiū act⁹ q̄tū ad suā eēntiaȝ ꝙ habit⁹
supnaturalis solū ē ꝑncipiū eius q̄tū ad mo
dū. q2 ꝑ potentiā ꝯsecrādi fit actus ꝯsecratio
nis. sed a caritate nihil fit circa hmōi actuȝ q
ad essentiā actus sed solū quo ad modū. pu
ta ad hoc ꝙ quis meritorie exerceat actū con
secrandi. ꝑ. phus. ij. ethicoȝ dicit. ꝙ potē 3
tia est qua possumus. habitus autē quo bene
vl' male possumus. sed illo dicimur posse qđ
ē ꝑncipiū act⁹ quo ad eēntiā suā. Si igit̄ ha
bit⁹ faceret ad eēntiā act⁹. tūc habit⁹ esset potē
tia ꝑ. illius ꝑncipiū dicit̄ esse habitus rōe 4
cui⁹ habitu indigemus. sed solū ratiōe modi
indigemus habitu. Sed illud nō valet. Cōtra ea.
Quia q̄ncūq aliqua duo sic se habēt. ꝙ vnū
habet se ad alteȝ vt actus prim⁹ ad secundū.
semꝑ illud quod se habet ꝑ modū actus ꝑmi
est causa illius qđ se habet ꝑ modū act⁹ scđi.
etiā quo ad eēntiā actus. sed habitus habȝ se
ad oꝑationē vt actus prim⁹ ad scđm. vt patȝ
ij. de aīa de scia ⁊ ꝯsiderare. ac etiā de singulis
ceteris habitib᷑ istud hȝ ṽitatē ꝓut ipse ha
bit⁹ ꝯpat̄ ad actū ꝑfectū. ꝗ ⁊c. Ad primuȝ Solutio.
igit̄ dđm ꝙ q̄uis act⁹ nud⁹ ⁊ imꝑfect⁹ sit pro Ad. 1.
portionat⁹ potētie ꝑm se. etiaȝ nō ꝑfecte ꝑ ha
bitū. tn̄ actus ꝑfectus nō est ꝓportiōatus ni
si potētie ꝑfecte ꝑ habitum. Ad scđm dicē Ad. 2.
dū ꝙ nō est simile. q2 caritas nō est habitus
ꝓprius ⁊ ꝑcise determinatus ad actū cōsecrā
di. sed ē quedā forma cōis respectu cuiuslibet
bone oꝑationis. habitus autē naturaliter ac
quisiti de quibus ad pn̄s loqmur sūt ṽtutes
determiate respectu determiataȝ ⁊ ꝓpriarum
oꝑationū. Solū em̄ respectu actus diligēdi

caritas est habitus pprius. Etiā forte pos set dici φ potētia ꝯsecrandi nō est in sacerdo te sed in deo. et p ꝯsequens caritas creata de q̄ ꝓcedit argumentū nō est forma illius poten tie qua principaliter elicit᷑ actus consecratio nis. Et ideo nō est mir̄ si nō attingit essenti am talis actus causaliter. Sed habitus acq̄ siti sunt forme τ pfectōes potētiar̄ elicientiū p̄dictos actus pfectos. ideo pn̄t hm̄oi habit᷒ vna cum potētia cui᷒ sunt pfectōes in ordine ad iaꝫ dictos actus. causaliter attingere tales
Ad.3. act᷒. etiā quo ad essentiā hm̄oi actuū. Ad terciū dicendū φ hoc dicit phus ꝓpter quan dam appropriationē. Nā licet sub̄a actus et modus eius sit idē realiter. τ p ꝯn̄s tam potē tia pfecta p habituꝫ q̄ꝫ habit᷒ pficiēs potētiā vtrūqꝫ. s. istorū sit causa toti᷒ act᷒ modificati. tn̄ actus appropriat᷑ potētie q̄tum ad subaꝫ τ habitui q̄tū ad modū. τ hoc duplici rōne. Prīo q̄a qn̄ aliq̄ duo ꝯcurrūt ad p̄ncipiatōꝫ eiusdē act᷒ determiati τ modificati. quor̄ vnū de se ē indetermiatū. et alter̄ determiat ipm̄ in ordine ad talē actū. tūc ꝓm modū nr̄m intelli gēdi actus attribuit᷑ q̄tū ad eēntiaꝫ suā ei qd̄ ꝯcipit᷑ modū indeterminati. τ q̄tuꝫ ad mo dū illi qd̄ est alterius determinatiuū. eo φ mo dus sit quasi q̄dā determinatio ipsi᷒ act᷒ cui᷒ ē mod᷒. Sꝫ potētie de q̄bꝫ ad pn̄s loq̄mur d̄ se sunt indr̄ntes ad actū v̄tuosū τ viciosuꝫ. τ p habit᷒ determināt᷑ ad alter̄ istor̄. ergo τc̄.

Secūdo q̄r qn̄ aliq̄ duo ꝯcurrūt ad vnū actū modificatū. quor̄ vnū alter̄ p̄supponit. tūc ꝓm nr̄m modū intelligēdi actus quo ad eēntiā suā attribuit᷑ p̄supposito. τ q̄ ad modū ipsi p̄supponēti. τ hoc p tāto. q̄r quātumlibꝫ talis modus sit ideꝫ realiter qd̄ ipse actus. tn̄ ꝓm nr̄m modū intelligēdi mod᷒ illi᷒ actus p̄ supponit essentiā eius. Sꝫ habitus p̄suppo
Ad.4. nit potentiā. ideo τc̄. Ad quartuꝫ dōm φ q̄uis nō indigeamus habitu ad eliciendum actum impfectum. tn̄ in elicitione actus pfe cti indigemus habitu nō solū quo ad modū sed etiā quo ad essentiā actus. eo φ nō cadat ibi solitudo sup modū in ordine ad rei essenti am. cū idē sint realiter.

Articulus quartus.

Quantum ad quar tū articulū est aduertendū. φ fides dupliciter pōt accipi. Uno mō p fide acquisita. τ sic nō oportet φ sit virt᷒ seu habit᷒ v̄tuosus. imo qn̄ qꝫ pōt eē habit᷒ viciosus. eo φ aliq̄ qn̄qꝫ acq̄ rāt fidē erroneā. τ catholice v̄itati oppositaꝫ.

Alio mō p fide a deo īfusa. τ de hac fide loq̄n do ponā duas ꝯclōes Prima ē φ sumēdo Prima cō v̄tutē p quocūqꝫ habitu laudabili inclinānte clusio. potētiā ad actū laudabilē τ meritoriū. tūc ta lis fides ē virt᷒. Ad hoc em̄ deus infūdit no bis ipsaꝫ fidē. vt p eā assentiamus supnatura li veritati. cui᷒ assensus nobis ē necessarius ad eternā obtinendā salutē. Sed talis assensus de se est laudabilis ac etiaꝫ meritorius assistē te caritate. ergo τc̄. Scd̄a ꝯclusio est. φ sumē Cōclusio scd̄a. do virtutē eo mō quo sepius eā sumit phus. puta ꝓut virtus dicit᷑ vltimū de potentia. seu ꝓut sumit᷑ virtus p habitu ponente potentiā in vltimo siue supremo pfectionis ad quā p suum actum potest ptingere. sic fides nō est virtus. Nam pfectiori actu attingit intelle ctus obiectū fidei mediāte lumine glīe q̄ꝫ me diāte lumine fidei. cum ille actus sit totaliter clarus. iste v̄o enigmaticus. Ad argumē Ad p̄nci pale argu tū p̄ncipale pꝫ p ea que dixi in ꝓlogo p̄mi li mentum. bri. vbi ostendi quō clara visio compatiat᷑ se cū fidē. τ p quem moduꝫ repugnat ei. Nam fides q̄tum ad habitū nullā habet repugnā tiaꝫ ad visionē claram. vt ꝓbatū est in ꝓlogo q. iij. articulo. ij.

Distinctio vicesimaquarta τ vicesimaquinta.

Hic queritur si fides τc̄. Postq̄ꝫ mgr̄ distin ctione. xxiij. tractauit de fide ab solute. nūc ī ista dist. xxiiij. ꝓsequit᷑ de fide cō patiue. Et diuidit᷑ ī duas ptes. Nā p̄mo ꝯsi derat de fide in ꝯpatione ad credenda q̄ fides respicit obiectiue. Scd̄o ī ꝯpatōne ad credē tes ī quibꝫ existit fides subiectiue. disti. xxv. ibi. Predictꝭ adiiciendū ē. Prima diuidit᷑ in duas ptes. Nā p̄mo tollit duplicē instātiā p̄ dictis repugnantē on̄dēdo φ fides est ē ex nō visis Scd̄o inquirit vtr̄ fides possit esse d̄ co gnitis. ibi. Post hoc queri. Prima in duas. Quia p̄mo tollit instantiaꝫ de visis p̄teritis. Scd̄o de pn̄tibus. ibi. Si v̄o querit᷑. Tūc sequit᷑ distinctio. xxv. Predictis adiiciendū. Et diuidit᷑ ī duas ptes. Nā p̄mo fidē cōpa rat ad ipsos fideles. Scd̄o ad fideliū v̄tutes τ opatōes. ibi. Illud etiā nō ē. Prima in du as. Nā p̄mo on̄dit φ sine fide de ipso media tore salus nūq̄ꝫ fuit. Scd̄o innuit q̄ ipsos hoīes antiq̄ tpis de nc̄citate salutꝭ credere op tuerit. ibi. Sed q̄rit᷑ cū sine fide τc̄. Prima ī

duas. Nā pmo inq̄rit de fide antiquoꝝ gene
raliter. Scdo de fide simplicium ꝛ indoctoꝝ
spāliter. ibi. Quid ḡ dicet ꝛc. Sequit̄ illa
ps. Sed querit̄ ꝛc. Et diuidit̄ in duas ptes.
Naz pmo de his qui aduentū xpi pcesserunt
ptractat qōem vl'em. Scdo quodā fideli
qui aduentū xpi sequebat̄ mouet questionez
singularē. ibi. Solet etiaz queri de Cornelio
ꝛc. Sequit̄ illa pars. Illud etiā nō ē. Et
diuidit̄ in tres ptes. Quia pmo q̄tuz ad eq
litatem theologicarū virtutū ꝛ opationū ma
gister recitat suam intētionē. Scdo applicat
quandā obiectionē. Tercio adaptat illi' solu
tōz. Scda ibi. Huic ꝓo ꝛc. Tercia ibi. Hoc
ḡ ea rōe. Hec ē snia istaꝝ distinctionū gene
raliter. Circa q̄s q̄ro hanc qōem spāliter.
Trum fidei possit subesse falsū. Ui
y det̄ q̄ sic. Quia spei pōt subesse falsū.
ergo ꝛ fidei. Cōseq̄ntia patz. q̄ꝛ ambe
sūt ꝟtutes theologice. Probo añcedēs. q̄ꝛ ali
q̄s pscit' sperat saluari. hmōi aūt spes falsa est
cū pscia dei sit infallibilis. Cōtra. scie hūa
nitus acquisite nō potest subesse falsuz. ḡ nec
fidei diuinit' infuse poterit subesse falsū. Añ
cedēs pz. i. posterioꝝ. Probo ꝯsequētiā. Naz
infallibilior est fides diuinit' infusa q̄z sciētia
hūanitus acquisita. Hic q̄ttuor sunt vi
denda. Primo q̄d sit obiectū fidei. Scdo
de q̄sito. Et hoc q̄tū ad dist. xxiiij. Tercio
quot ꝛ q̄ sint articuli fidei. Et q̄rto de fide
req̄sita tpe legis nature et mosayce. Et hoc q̄
ad distinctionē. xxv.

Articulus primus. **Quantū ad primū**

Nota. est aduertendū q̄ sicut obiectuz scie dupliciť
pōt accipi. Uno modo p eo de quo aliq̄d pn
cipaliter ꝯsiderat̄ seu scit̄. ꝛ sic sumit̄ ppꝛie. ꝛ ē
incōplexū. puta ipm subiectū ꝯclōis pncipa
liter demōstrate. Alio mō sumit̄ p eo qd̄ scit̄.
ꝛ tūc ē ipsa ꝯclusio. ꝛ ē ens ꝯplexuz. Et posset
etiā illud vlteri' diuidi in ꝯclusionē pncipalē
ꝛ ꝯñter se habentē vel accessorie. q̄ꝛ multa ꝯsi
derant̄ ꝛ sciunt̄ in scia. q̄ tñ nō sūt pncipaliter
intēta. Sic etiā possumus loqui de obiecto fi
Cōclusio prima. dei. Et ꝟm hoc ponā duas ꝯclusiōes. Pri
ma ē. q̄ loq̄ndo pmo mō de obiecto. tūc obie
1 ctū fidei ē solus de'. Q̄ꝛ illud ē pncipale obie
ctū catholice fidei tāq̄z illud de q̄ pncipal'r cre
dim' ea q̄ credēda sunt. ad qd̄ oīa credēda pn
2 cipaliter reducunt̄. deus est hmōi. ḡ ꝛc. P̄.
pncipale obiectū ꝟtutis theologice est ens in
creatū. in h̄ em̄ differt virt' theologica ab aliis

ꝟtutibꝫ natural'r acq̄sitis. q̄ꝛ pncipale eaꝝ ob
iectū pōt eē ens creatū. sed fides de q̄ loq̄mur
ē ꝟtus theologica. P̄. idē ē obiectū fidei h̄ 3
i via ꝛ clare visionis i patria. sz obiectuz clare
visiōis ē pncipaliter ipse deus. ḡ pncipale ob
iectū fidei ē sol' deus. P̄. ista ē intētio Dyo 4
ni. de di. no. ca. vij. vbi ait. Fides diuina ē cir
ca simplicē ꝛ sp exñtē veritatē. talis aūt ꝟitas
ē ipse de'. Forte dicet̄ q̄ huic ꝯcl'oni repu Instantia
gnat dictū apl'i ad Hebre. xi. ca. vbi diffini 1
ens fidē ait. Fides ē suba sperādaꝝ reꝝ nō ap
parētiū argumētū. sed illud qd̄ nos spam' est
nr̄a btitudo q̄ ē q̄d creatū. Itē Aug'. dicit 2
q̄ fides est de bonis ꝛ de malis. de pñtibus. p
teritis ꝛ futuris. Rñdeo ad primuz q̄ nr̄a Solutio.
beatitudo potest dupl'r cōsiderari. Uno mō Ad. 1.
formal'r. ꝛ sic nō ē plural'r res spande. quia ē
vna res. Alio mō obiectiue. ꝛ sic eēntialiter ē
vna res. psonal'r tñ trina. Iuxta qd̄ ait Aug.
Res q̄ nos btōs faciūt sūt pr̄ ꝛ fili' ꝛ spūssan
ctus. Et isto scdo mō fides dicit̄ suba span
daꝝ reꝝ. Ad dictū Aug. dōm q̄ nō loq̄tur Ad. 2.
ibi Aug'. de obiecto fidei pncipali ꝛ formali.
Scda ꝯcl'o ē. q̄ loq̄ndo de obiecto fidei se Scda cō
cūdo mō puta large loq̄ndo de obiecto inq̄si clusio.
tū illud qd̄ credit̄ dicit̄ obiectū fidei. sic oms
articuli fidei ꝛ etiā multa alia q̄ ipsis sunt an
nexa pñt dici obiectū fidei. q̄ꝛ oīa talia de ne
cessitate salutis credēda sunt vel implicite vel
explicite. vt infra dicetur.

Quantuz ad secun Articulus secundus.

dū articulū dico pmo q̄ fidei infuse a deo nō Cōclusio
pōt subesse falsū. Quia autor toti' veritatꝭ cre prima
ate q̄ est ipsa veritas increata nō infundit aīa 1
bus aliquid quo ab ipso infundēte valeāt de
uiare. al's em̄ esset oppositū in adiecto. q̄ꝛ ipsa
veritas seduceret illū quem instrueret. sed de
us infundēs fidē est ipsa veritas increata. ꝛ ē
auctor omnis veritatis create. ḡ ꝛc. P̄. ha 2
bitus qui sic se habet q̄ omnia ea q̄ ponit vel
sunt simpliciter necessaria vel ꝯtingētia in di
uinā ordinationē reducta. tali habitui nō po
test subesse aliqd̄ falsum. Ista patet. nā q̄tuis
ꝯtingentia vt ꝯtingētia sunt possint nō eue
nire. tñ vt in diuinā ordinationē reducūtur.
ꝛ vt a deo sunt ordinata necessario eueniūt. et
p ꝯsequēs habitui ponēti ea vt a deo ordina
ta sunt nō accidit aliquod falsum ex eoꝝ con
tingētia. Sed fides nihil ponit nisi ea vel q̄
sūt summe necessaria vt ea q̄ pfitemur de deo
quo ad intra. vel si sunt ꝯtingentia. tñ fides

ipsa pōnit vt a deo p̄uisa ⁊ ordinata sunt vt
ea que ad extra deo p fidem attribuimus. er/
3 go ⁊c. P̄. quādocunq̄ aliquis assentit sm̄
aliquē habitū alicui ꝯclusioni p talem mediuz
quod nullo mō potest deficere. illi⁹ assensus
nō potest eē falsus. nec p ꝯn̄s tali habitui po
terit subesse falsum. sed fidelis assentit articu/
lis fidei p veritatē diuine auctis que nequa/
Opinio ꝯ ꝯclusionē. q̄ pōt deficere. ḡ ⁊c. Sed huic ꝯclusioni
videt̄ obuiare aliquo mō quedā opinio q̄ di/
cit. q̄ q̄uis fidei formate nō possit subesse fal
sum. fidei tn̄ informi q̄uis sit infusa pōt sub
esse falsum. Sed illud ipsi nō pbāt. ideo
eadē facilitate qua hoc asserūt ego potero ne/
gare. Unde si quis habet fidem informē qua
credit ea que falsa sunt. illa fides a deo nō est
infusa. sed est ab ipso credente ficta. vel aliun
Opi. alia ꝯ ꝯclōem. de acquisita. Sūt etiā aliqui q̄ directe sine
distinctione arguunt ꝯtra p̄dictā ꝯclusionē.
1 Primo sic. Lumini pphetico pōt subesse fal
sum. ḡ ⁊ lumini fidei. Cōsequētia patz. q̄ lu
mē ppheticū est clarius q̄ lumē simplicis fi/
delis. Probat̄ an̄cedēs. q̄ Isa. iiij. li. Reg. ca.
xx. dixit ezechie regi. Dispone domui tue. mo
rieris etem̄ ⁊ nō viues. ⁊ tn̄ ille rex postea vi/
xit. xv. annis. Itē Jonas vt pz. iij. ca. sui li
bri dixit. Adhuc q̄draginta dies et Niniue
subuertet̄. ⁊ tamē ciuitas nō fuit subuersa.
2 P̄. aliquis fidelis existēs tpe quo christus
fuit incarnatus. post horā incarnationis cre/
didit ipm̄ incarnandū. ⁊ hoc eadem fide qua
credidit ipm̄ incarnandū anteq̄ esset incarna
tus. eo q̄ ipsum latuerit momentū incarnati
onis. sed qui credit incarnandū eum qui ē in
3 carnatus falsum credit. ergo ⁊c. P̄. actui
latrie quem fides impat potest subesse falsuz.
ergo ⁊ ipsi fidei. Cōsequētia pz. An̄cedens p
bat̄. q̄ aliquis fidelis pōt adorare hostiā nō
4 ꝯsecratam credens eam esse consecratā. P̄
postq̄ Abraham habuit fidem de liberatōne
humani generis p christi passionē. deus alio
modo potuit liberare genus humanuz. ergo
5 fidei Abrahe potuit subesse falsum. P̄. nō
magis repugnat fidei apparēs ⁊ nō exn̄s ve/
ruz. q̄ repugnet caritati apparēs ⁊ nō existēs
bonū. sed ex caritate potest diligi apparens ⁊
nō existens bonū. puta homo hypocrita q̄ re/
putat̄ bonus ⁊ ē malus. ergo ex fide pōt credi
apparēs veꝝ ⁊ nō exn̄s seu existens falsum.
Et q̄uis aliq̄ heretici ꝯtra immaculatā fi
dem his ⁊ cōsimilibus sophismatibꝫ possint
Solutio. arguere. tamē supradictis bene intellectis ad
Ad. 1. omnia talia de facili respondet̄. Ad p̄muz
igit̄ dicendū q̄ p̄dicti non dicebant falsum.
Isaias em̄ cum dixit illum regē immediate
moriturū loquebat̄ quo ad cursum nature. q̄
ipse vidit in lumine pphetico sic ad mortem
regem esse dispositū. q̄ nec ars nec natura ipz
a morte poterat liberare. Et hoc etiā ex pte dei
reuelātis ipsi regi denūciauit. Cum autē po/
stea idē ppheta eidē regi nūciauit vitā suam
esse plongatā. xv. annis. hoc fuit de diuia po
tentia nō de naturali influentia. Et ideo vtrū
q̄ dictū Isaie suo mō acceptū fuit veꝝ. Et
similiter pphetia Jone fuit conditionalis [illegible]
tem ꝯditione subintellecta. fuit em̄ subintel/
lecta ista conditio. Si niniuite manerēt i suo
malo pposito. ⁊ nō agerent penitentiā infra q̄
draginta dies. tūc ciuitas subuerteret̄. Et q̄
hmōi conditio fuit mutata [illegible] hoc q̄ egerunt
penitentiā. ideo salua veritate ipsius pphetie
ciuitas nō fuit subuersa. Ad scdm̄ dōm q̄ Ad. 2.
act⁹ ille quo talis homo credidit christū icar/
nanduz postq̄ fuit incarnatus nō fuit elicit⁹
mediante fide illi homī infusa. sed solum ab
opinione sua. credere em̄ i liberatorē erat act⁹
fidei tā in antiquo testamēto q̄ in nouo. Sz
determinate credere horā incarnationis: pu/
ta ipm̄ credere venturū vl' venisse nō erat act⁹
fidei in veteri testamēto. ⁊ nullus credulitatē
suam ad hoc tenebat̄ determinare. nisi fuisset
sibi a deo vel mediate vel immediate speciali
ter reuelatū. In nouo aūt testamēto tenemur
credere eū iam venisse ppter scpturas hoc as/
serētes. ⁊ ppter auctoritatē ecclesie hmōi scri/
pturas approbantē. Ad terciū dōm q̄ act⁹ Ad. 3.
latrie nō est simplr̄ adorare imediate visa ho
stia. sed cū hac ꝯditōe adiecta vel actuali vel
saltem habituali. si rite sit facta ipsa ꝯsecratio
Et q̄ cum hac cōditione fides impat hmōi
actū. ideo actui latrie vt a fide ē impat⁹ nūq̄
pōt subesse falsū. Ad quartū dōm q̄ licz p Ad. 4.
absolutā suā potentiā deus potuerit alio mō
liberare genus humanū. tn̄ vt iste mod⁹ redu
cit̄ i diuinā ordinatiōz. sic iste mod⁹ fuit sim
plr̄ immutabilis. ideo fidei Abrahe nō potu
it falsum subesse. q̄ fides illa nō fuit de mō li/
beratōis vt reducit̄ i absolutā dei potentiā. sz
vt reducit̄ i ordinatā dei potentiā. Ad q̄n Ad. 5.
tū est dōm q̄ maior pōt negari. q̄ caritate di
ligēdo innitimur hūane cognitōi q̄ decipi po
test. Sed fide credēdo innitimur diuine au
ctoritati que infallibilis est. Et iō dato q̄ ca/
ritati rōne humane cognitōis possit aliq̄d de
ceptōis subesse. hoc tn̄ de fide nō ꝯtigit. Eti
am minor potest negari. q̄ ex caritate infusa

nō diligimus hominē vt in se est, sed vt ī deo est. ḡ q̄uis homo in se sit fictus. tñ vt caritate ipm diligimus. sic nō est fictū sed exñs bonū. qz vnūqđqz vt ī deo est exñs bonū ē. Scđo dico q̄ fidei acquisite pōt subesse falsuz. Et illud nō optet aliter pbare nisi p oppositū illarū triū rōnū quibus pbaui primā 9clōem.

Scđa cō/clusio.

Di. xxv. Articulus tercius.

Quātū ad tercium

articulū est aduertendū q̄ triplex symbolū legit ī ecclesia. Quoꝝ primū dicit symboluz aplōꝝ. eo q̄ ab aplis immediate fuerit 9positū. Et dicit a syn qđ est con. ꝛ bolus. q. cōgregatio boloꝝ. eo q̄ quilibet aplus suam assertionē quasi suū bolum in illo symbolo posuerit. Aliud symbolū dicit nicenuz. eo q̄ in niceno 9cilio fuerit compositū. Tercium dicit Athanasij. eo q̄ ab Athanasio fuerit compilatū.

Primū dicit in pncipio diei ꝛ in fine. puta in prima ꝛ in cōpletorio. eo q̄ quilibet xpianus a pncipio sue spūalis vite vsqz ad horā mortis sue tale symbolū et in eo 9tenta debeat asseuerare. Dicit autē illud symbolū sub silentio. eo q̄ in ipso primordio ecclesie veritas in illo symbolo contēta nōdum fuerat aperte pdicata. Dicit etiam symbolū maius. nō pluralitate verboꝝ: sed maioritate auctoꝝ. qa vt dixi immediate factū fuit ab aplis Symbolum autē nicenū aperte diebus sollēnibꝫ cātatur in ecclesia. eo q̄ illo tempe p totū mundū fides fuit sollenniter reuelata. Symbolum autē Athanasij dicit d mane tm̄ post noctis recessum. in signū q̄ 9tra hereticoruz obscuritatē fuerat 9positū. Et q̄uis eadē veritas in his tribus symbolis sit expssa. ꝛ magis explicite p symbola duo sequētia. quia hmōi declaratione indiguit ecclesia pp̄ter versutiā hereticoꝝ. tamē articuli fidei omni fideli populo exprimi 9sueuerunt vt ī primo symbolo sūt 9tēta. iō referēdo articlos ī suos auctores. tūc. xij. sūt articuli ſm nūeꝝ. xij. aplōꝝ Et sic distinguūtur. Nā primū articulū vt asserūt doctores dixit Petrus. s. Credo ī deū patrē omipotentē creatorē celi ꝛ terre. Scđm dixit Johānes. Et in ihm xpm filiū eius vnicū dnm nostꝝ. Tercium Jacobꝫ zebedei. Qui 9ceptus ē de spūsancto natus ex maria virgine. Quartū Andreas. passus sub pōtio pylato crucifix⁹ mortu⁹ ꝛ sepultus Quītū Philippus. descēdit ad inferna Sextū Thōas. tercia die resurrexit a mortuis Septimū Bartholome⁹. ascēdit ad celos sedet ad dexterā dei patris omipotētis. Octauū Mattheus. Inde vēturus ē iudicare viuos ꝛ mortuos. Nonū Jacobꝫ alphei. Credo in spm scm̄. Decimū Symō. sanctā ecclaz catholicā sanctoꝝ cōionē. Undecimū Judas. remissionē pctōꝝ Duodecimū Mathias. carnis resurrectionē ꝛ vitaz eternam.

Aliqui etiam aliter istos articulos distinguūt. vt apparet in libro vocabuloꝝ Britonis ī expositione hui⁹ vocabuli symbolū Referēdo autē articulos ad materiā de qua sunt. tūc aliq doctores assignāt. xiiij. articulos. qꝝ septē ptinēt ad naturā diuinaz cum psonis et opibus ipsis appropriatis. vel soli deo 9uenientibꝫ in pdicto symbolo expssis. Alij septē ptinēt ad xpi humanitatē. Quia tñ isti deū esse vnū siue vnitatē diuine eētie. et deū eē rerū creatorē. ponūt duos eē articulos. quoruz tñ vtrūqz est demōstrabile. ideo mihi videt q̄ pma distinctio articuloꝝ quā recitaui melior sit. tum quia ſm aplm. fides ē sperandaꝝ rerū suba argumentū nō apparentiū. tū quia ſm Aug. fides ē credere qđ nō vides. tū quia ſm Grego. fides nō habet meritū cui hūana rō pbet experimentū.

Articulus quartus.

Quantum ad quar

tū articulū dico breuiter cū Hugone de sācto victore ī libro suo sniarum. q̄ an̄ legez mosaycā de necessitate salutis fuit vt deus creator crederet. ꝛ ab eo salus ꝛ redēptio expectaretur Per quē ꝟo ꝛ quō salus illa pcipiēda esset exceptis paucis quibus hoc deus specialiter reuelauit. cōiter a fidelibꝫ illius status non cognoscebat Tpe autē legis psona mediatoris mittenda pdicabatur. Q, autē ipsa persona esset homo vel angelus vel deus nōdū clare manifestabat. Soli eīm hoc nouerāt qui p spūmsanctū ad hoc illuminati erāt. Tempore autē gratie manifeste predicat modus redemptionis. ꝛ qualitas psone redemptoris.

Ex qua Hugonis snia satis clarū esse videtur. q̄ an̄ legē euangelicā nō fuit de necessitate salutis habere fidē explicitā et distinctā qn̄tuz ad singulos fidei articulos. qz hoc impossibile fuit hominibꝫ. eo q̄ ad hoc humana ratō nullatenus sufficere potuit sine dei speciali reuelatione. Erat tñ credendoꝝ explicite aliqua mensura ad quā sufficere poterat ratō naturalis p grām dei illuminata. que nulli vnqz adulto defecit qui ex suis demeritis obicē non posuit. ꝛ totū fecit qđ in se fuit. Et de hmōi

mensura tangit idē Hugo libro sniaȝ dicēs. Hec sunt quibus ab initio fides recta nunq̄ minus habere potuit. videlicet vnū deū eē creatorem oīm. dnm̄ ꝛ rectorē vniuersoꝝ. ipsum q̄ nō esse mali actoreȝ. ꝛ eoꝝ qui in malis sūt is misericordiā eius quererēt ꝛ expectarent futurum redemptorē. Unde idem Hugo ait. q̄ post peccatū duo ꝓposita sunt credenda .s. creator ꝛ saluator Et illud etiā aplus videtur innuere ad Hebre. xi. dicēs. Accedētē ad deū oportet credere q̄ ē. ꝛ inquirētibꝰ se remunerator sit. Sed forte dicet q̄ dictū Aug. ꝑdictis sit ꝯtrū. Ait em̄ Aug. q̄ eadē fides mediatoris que nos saluat saluos fecit ꝛ antiq̄s ꝑ. sicut se habet caritas ad diligenda. sic habet fides ad credēda. sed antiquis necessaria erat caritas respectu omniū diligendoꝝ que nos tenemur diligere. ḡ etiaȝ ipsis nc̄cia fuit fides respectu oīm credendoꝝ que nos tenemur credere. Rn̄deo ad primū q̄ eadē est fides antiquoꝝ ꝛ modernoꝝ. sed nō eque explicita seu expresse distincta et declarata.

Instantia 1 ... 2

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2. Ad secundū dicendū q̄ nō est simile. quia ad diligendoꝝ notitiā sufficit naturalis instinctus nature. nō autē ad credendoꝝ. Ad argumentū ꝑncipale dōm q̄ an̄cedēs nō ē verū loquēdo de vera spe que ē ꝟtus a deo infusa. q2 illa spe nō ſ̄perat homo se ꝯsequi btitudinē nisi ꝓsuppositis meritis. ꝛ q2 omis i fine vite huiꝰ hn̄s merita eterne btitudīs vtiq̄ saluabit. iō tali spei nunq̄ subest falsū. Un̄ q̄uis reprobatus nō saluet. tn̄ ista ꝯditionalis ē vera. si reprobatus in fine vite habuerit merita vite eterne tunc saluabit. ꝛ hoc sufficit ad hoc vt spei nō subsit falsum.

Ad ꝑnci/pale argumentum.

Distinctio vicesimaseptima.

Ut autē spes

ꝛc. Postq̄ mgr̄ determinauit de habitu fidei. hic ꝓsequit d̄ habitu spei. Et diuidit i tres ptes. Nā p̄mo mgr̄ ꝯsiderat de spe ipsā accipiēdo eēntialiter et q̄ddiтatiue. Scd̄o termialiť ꝛ obiectiue. Tercio subiectaliť ꝛ ꝑfectiue. Scd̄a ibi. Et sic fides ꝛc. Tercia ibi. Post hoc supest. Et hec i duas. Nam p̄mo inuestigat vtrū spes subiectiue habuerit esse in xp̄o ꝛ i beatis spiritibꝰ. Secūdo vtꝝ spes fuerit i antiq̄s patribꝰ an̄ christi resurrectionē i limbo exn̄tibus. ibi. De antiquis ꝟo patribus. Circa hanc. xxvi. distinctionē quero hanc questionē.

Utrum spes subiectiue sit in supiori pte anime. Et videť q̄ nō. Quia illud qd̄ i suo actu ꝯcernit tp̄s. hoc nō pōt esse subiectiue in supiori pte aīe. sed spes i suo actu ꝯcernit tp̄us. ergo ꝛc. Maior patet. quia supior ps aīe abstrahit ab hic ꝛ nūc. id est a loco ꝛ a tempe. Minor etiā patet. quia actus spei semp concernit temp us futuꝝ. cuȝ sit quedā expectatio beatitudinis. vt patȝ per magistꝝ in lra. Contra. virtus theologica est in supiori pte aīe. spes ē virtus theologica. quia fides. spes ꝛ caritas sunt virtutes theologice. ergo ꝛc. Dic q̄tuor sūt vidēda.

Primo vtrū spes sit virtus distincta a fide ꝛ caritate Scd̄o i quo sit subiectiue Tercio vtꝝ maneat in aīa post finē istius mortalis vite. Quarto sunt vidēda aliq̄ de ipsiꝰ spei fructu ꝛ vtilitate.

Quantū ad primū

Articulus primus. Cōclusio prima 1

pono tres ꝯclusiones. Prima ē q̄ spes q̄ ē habitus infusus. de qua ad p̄ns loq̄mur. est virtus. Quia oīs actus meritoriꝰ egredit ab aliqua virtute. sed actus spei est actus meritorius. ergo ꝛc. Maior patet a destructōe cōsequētis. q2 actꝰ nullo mō ꝟtuosus nullo mō ē meritorius Minor etiā pȝ. quia habere certam fiduciam in deo non ex presumptiōe vana vel ꝓpria temeritate. sed ex gratia dei ꝑcedentem nō est sine merito. talis autem fiducia est actus spei. Patet etiā illa minor in ps. vbi ait dominus. Quia in me sperauit liberabo eū: protegam eum. Et sequit. Glorificabo eum. longitudine dieꝝ replebo eum: ꝛ ostendam illi salutare meum ꝑ. illud quod mediat inter duas malicias potest dici virtus. 2 vt patet in ethicis. sed spes mediat inter temerariam presumptioneȝ ꝛ damnabilem desperationem. Forte dicetur q̄ nulla passio est virtus. Sed Boetius i libro de ꝯsolatōe dicit spem esse passionē. Respondeo q̄ Boetius loquit ibi de spe naturali. nō auteȝ de spe supnaturaliter infusa. Iste em̄ due spes i hoc conueniunt q̄ vtraq̄ est quedam extensio appetitus in bonum arduum non omnino excedens sperantis et appetentis facultatem. In hoc tamē differūt q̄ spes vt est vna de quattuor passionibus naturalibus. que sūt spes. timor. gaudium. et tristicia. supponit facultatē naturalē attingēdi illud arduū qd̄ speratur. Sed vt est habitus supnaturaliter infusus nō consistit i facultate nature. sed potius

Instantia

Solutio.

gratie diuine. Vñ quilibet hmõi spe tendens
in arduū supnaturale. bonum. s. diuinū. dice
re debet cum apostolo. Nõ autē ego solus. sed
gratia dei mecū. Propter quod istā spem ma
gister hic i lra sic describit dicēs Spes est cer
ta expectatio future beatitudinis ex gratia et
Cõclusio scda. meritis prouenies. Secūda ꝯclusio est. ꝙ
spes predicta nõ est virtus qualiscunqꝫ. sed ē
1 virtus theologica. Quia omnis habitus cu
ius pncipale obiectū est bonū diuinū est vir/
tus theologica. spes est hmõi. Nā cū p spem
tēdamus in arduū. sequit ꝙ spe altissima seu
excellentissima tendamus in bonū summū et
arduissimū. Sed spes infusa est spes excellē/
tissima ⁊ bonū diuinū ē sūmū seu arduissimū
2 ergo ⁊c. P. Ista est intētio Grego. super. i.
ca. Job. vbi ait. ꝙ tres filias ipsius Job. in
telligūtur tres ꝟtutes theologice. s. fides. spes
Instantia ⁊ caritas. ergo ⁊c. Forte dicet contra ratio
nē. ꝙ cū habitus distinguātur p obiecta. ⁊ bo
nitas diuina sit obiectū caritatis. ergo vl' spes
⁊ caritas nõ differūt. vel spes nõ habebit pro
Solutio. obiecto bonū diuinū. Respõdeo ꝙ omnes
tres theologice virtutes tendūt in idem obie
ctū realiter saltē materialiter. s. in ipm deū. dif
ferēter tamē formaliter. hoc est sub alia ratiõe
formali. Nā in illud obiectū sub ratione ve/
ri tendit fides. sub ratione ardui tēdit spes. et
sub ratione boni diligibilis caritas. Dicit ta/
mē ꝯmuniter obiectū spei esse beatitudo. vt ex
hoc euidētius ostēdatur arduitas obiecti ipi
us spei. eo ꝙ significatuꝫ beatitudis aggreget
Cõclusio tercia. in se omne bonū. Tercia ꝯclusio est ꝙ spes
ē virtus distincta a fide ⁊ caritate. Quia ꝟtu
tes nõ distinguunt penes obiecta materialr
sumpta. sed penes formales rões obiectoꝝ. sꝫ
fidei. spei ⁊ caritatis formales rões sunt disti
cte. vt pꝫ ex iā dictis. ergo ⁊c.

Articulus secūdus.

Quãtum ad secun

Nota. dum articulū ppter pmū pncipale quesitū ē
aduertendū. ꝙ supior ps aie ad pñs intelligi
tur esse intellectus ⁊ volūtas. inferior ꝟo tota
portio sensitiua. siue sint sensus exteriores siue
interiores. siue sint virtutes sensitiue cogniti
ue siue appetitiue. Hoc psupposito distiguē/
dū est de ipsa spe. Nā vt patet ex dictis i pma
ꝯclusione. spes vno mõ accipitur p naturali
passiõe. alio mõ p supnaturali ꝟtute. ⁊ bm h
ponēde sunt due ꝯcl'ones. Prima ē ꝙ spes
Prima cõclusio. put dicit naturalē passionē. ē subiectiue in in
feriori pte anime. ⁊ specialiter i ipsa irascibili.

Quia opposita sunt apta nata fieri circa idē. 1
seu in eodē subiecto esse successiue. sed timor q
dicit passionē oppositā ipsi spei est subiectiue
in ipsa irascibili. ergo ⁊c. Maiorē sepius po/
nit phus. Minor etiā patet ppter oppositas
eoꝝ ꝯditiones. P. arduum et difficile spe/ 2
ctat ad irascibilē. vt patet in libro ethicoꝝ. sꝫ
spes etiam vt dicit passionē naturalē est circa
arduum ⁊ difficile. vt patet ex pcedētibꝰ. ergo
⁊c. Forte dicet ꝙ gaudiū est in cõcupisci/ Instantia
bili. ḡ spes nõ est in irascibili sed magis i con 1
cupiscibili. Añcedēs patet. Probat ꝯñtia. qꝛ
eiusdē potētie est quiescere i termio. cuiꝰ est tē
dere seu moueri ad terminum. sed gaudiū est
quies anime bm virtutē concupiscibilē in bo/
no ad quod tēdimus ⁊ mouemur p spem. er/
go spes erit in virtute ꝯcupiscibili. P. con 2
tra minorē prime ratõis põt argui sic. Spes
⁊ timor sunt idē. ḡ nõ sunt opposita. Cõseqn
tia pꝫ. Probat añcedēs. qꝛ idē videt eē motꝰ
a termino a quo ⁊ ad terminū ad quē. Sed ti
mor cū sit quedā resilitio a malo videt dicere
motū aie put recedit a termino a quo. et spes
cū sit quedā ptensio ad bonū videt dicere mo
tū anime vt pcedit ad terminū ad queꝫ. ergo
⁊c. P. psupponitur hic ꝙ spes sit passio. et 3
hoc nõ videtur. quia omnis passio ppriedi
cta videtur in quodā motu cõsistere. sed spes
cum sit quedaꝫ expectatio nõ videt consistere
in motu. quia expectatio nõ exprimit motuꝫ
sed quetē. Sed ppter hec ⁊ plura alia cõ Nota.
similia est aduertendū. ꝙ bm phm. ij. rethori
corū. quattuor sunt pncipales passiones ani
me. ad quas omnes alie passiões aie reducun Quattuor
tur. que sunt gaudium. tristicia. spes ⁊ timor. pncipales
Et istam eandem sniam ponit Tullius li aie passiones.
bro. iij. de tusculanis questiõibus. excepto ꝙ
has passiones aliis nomibꝰ nominat. Nam
gaudiū appellat voluptateꝫ. tristiciam. egri/
tudinem. spem. libidinē. ⁊ timorē. metum.
Illud idē ponit Damas. in multis locis.
vbi loqtur de anime passionibꝰ. Distictio Distictio.
aūt istaꝝ ꝯmuniū passionum a pluribus do
ctoribus tam modernis q̄ȝ antiquis assigna
tur penes psens ⁊ futurum. Dicunt em̄ ꝙ ap
prehensum p imaginē. vel apprehenditur
vt bonum psens. vel futurum. vel vt malum
presens. vel futurum. Si vt bonum presens
tunc ingerit virtuti concupiscibili hanc pas/
sionem que est gaudium. Si vt futuruꝫ. tūc
oritur spes in irascibili. Si vt malum psens.
tunc erit tristicia in concupiscibili. Si vt fu/
turum. tunc oritur timor i irascibili. Sed Cõtra distinctionem

ista distinctio nō videtur esse sufficiens. quia nō solum homo gaudet de bono psenti. verū etiam de preterito et futuro. gaudet em̄ victor de preterita victoria cum apprehēditur a sua memoria. q̄uis memoria res apprehendat vt preterite sunt. Gauderet etiam homo hodie si cras deberet effici seu fieri imperator: q̄uis illud bonum adhuc esset futurū. Et eodem modo dico q̄ tristicia poterit accidere homini de malo nō solum de psenti. sed etiam de preterito et futuro. Unde dn̄s noster iesus christus anteq̄ a iudeis caperetur dixit discipulis suis. Tristis est anima mea vsq̄ ad mortem. Etiā timor est de psenti malo quādo q̄ nō minor sed maior q̄ de futuro. Tacēdo igitur de tempore. dico q̄ bonū apprehensum prout mouet virtutē concupiscibilem. sic causat in ea gaudium. sed vt mouet virtutem irascibilem sic causat in ea spem. Malum autem apphensum vt mouet concupiscibilem. causat in ea tristiciā. vt autē mouet irascibilē. causat in ea timorē. Ad illas autē quattuor vt dictum est supius omnes alie anime passiones vel plurimū reducūtur. Unde ad gaudiū reducūtur ista. scz hylaritas. iocunditas. leticia. exultatio. iubilatio et extasis. Nam si gaudium existens in concupiscibili ostenditur in facie. tūc dicit̄ hilaritas. et dicit̄ hilaritas quasi hiantis late claritas. quia cum signū vel effectus interioris gaudij dirigit̄ ad faciem. tunc homo dicit̄ hiare. id est aperire. os scz et nares. quod faciendo cutis faciei lata efficit̄ et extēditur. et p osequens clarior esse videt̄ Quādo autē gaudiū ostendit̄ in aliquo ioco. id est ludo exteriori. tunc dicitur proprie iocūditas Quādo vero ex gaudio cor dilatatur. tūc dicit̄ leticia. Quādo autem motus vel saltus cordis ex gaudio pcipitur: tunc exultatio vocat̄. Propter quod exultatio dicit̄ quasi extra se saltatio. Cū autē ex magnitudine gaudij homo prumpit i quandā vocem alienā et quasi ofusam. tunc dicitur iubilatio. Propter quod s̄m Bern̄. iubil⁹ est gaudiū quod nec verbis pōt explicari nec penitus reticeri. Quādoq̄ tn̄ iubilus seu iubilatio accipit̄ p cantu letabūdo. sicut ait Huguitio in libro deriuationū. Inde etiam annus quinquagesimus apud hebreos dicebat̄ annus iubileus. eo q̄ esset annus gaudij plen⁹. Nam illo anno serui sue libertati restituebātur. et hereditates vendite eis qui vendiderāt vel eorū heredib⁹ gratis reddebātur Quādoq̄ ꝓo ex nimietate et exuberanti redundan

Nota sp̄es gaudij.

tia gaudij homo a seipso alienatur. et extra seipsum qodammō rapit̄. tunc huiusmodi gaudium extasis vocat̄. Juxta quod ait Dyoni. Amor si fortis fuerit extasim faciens transformat amantē in amatū. Et quia in tali gaudioso raptu destituūtur vires inferiores a suis operationibus. et cor quādoq̄ se mouet extra locum sibi debitum. hinc est q̄ hmōi extaticum gaudium est valde piculosum quādo ex naturalibus causis euenit. quia posset hominē adducere vsq̄ ad mortē citius q̄ quecūq̄ etiam preualida tristicia. Dixi autem notāter quādo ex naturalibus causis euenit. qa si huiusmodi extasis ex raptu diuini amoris procedit. tunc nullū periculum est formidādum. Quia q̄uis diuīa sapientia faciēs huiusmodi raptū attingat a fine vsq̄ ad finem fortiter. vt dicit̄ Sapie. viij. omnia tamē disponit suauiter. vt dicit̄ ibidē. Est em̄ huiusmodi sapiētia nō creata. sed potius creatrix essentia. que omnia cōstituit numero. pondere et mēsura. vt patet Sapie. xi. Et quia scit et potest omnia moderamina nobis expediētia. ergo nō sinit in tali raptu homies pati vltra q̄ expediat sue saluti. Econtra vero extaticum gaudium ex erratico amore nature pueniēs. qui amor q̄uis vulneret. nescit tamen mederi. aliquos quādoq̄ amētes et freneticos efficit. aliquos paliticat. vel aliter graui infirmitate deformat. Unde legit̄ i cronica destructionis hierosolyme. q̄ cū Tytus pnceps romanus existēs in obsidione ciuitatis hierusalem audisset patrē suum. s. Uespasianū electum in imperatorē. tanto gestiuit gaudio q̄ q̄si mortuus cecidit. et cōtractus effectus est quasi in omnib⁹ membris suis. Quod factū considerans Josephus dixit. Oportet otraria cōtrarijs curari. Igit̄ ordinauit ad cōturbandū et contristandū ipm̄ Tytū. vnū hoiem quē Tytus mortaliter odiuit. accipe arma ipsi⁹ tyti. et milites venerūt et simulabant se istum velle habere p duce totius exercitus. Ex q̄ turbat⁹ et tristis factus ē Tytus. q̄ cor suū ad locū debitū se constrinxit ex nimia tristicia qd̄ vltra locum suum se dilatauerat ex pcedēti leticia. et sic restitut⁹ est pstine sanitati Spēs aūt tristicie siue passionis que ad tristiciā reducūtur s̄m Damas. sunt q̄ttuor. s. anxietas. accidia. misedia et inuidia. Anxietatem appellat coartationē animi intra se nō habentis ꝯ imminēti piculo seu malo refugiū Accidia vero vocat̄ tristicia que imobilitat et grauē reddit hoiem ad bonū. Misedia aūt ē tristicia de

Nota sp̄es tristicie.

malo alieno. Sed inuidia tristicia [illegible] bono
Spẽs spei alieno. Modi aũt spei sunt ꝯfidentia. pre
sumptio. ⁊ audacia. Uidem⁹ em̃ aliquos
ordinate sperare. puta quia sperãt talia adipi
sci bona vel vincere mala que ipsis sunt possi
bilia. ⁊ tales dicũtur ꝯfidentes Aliqui au
tem sperant talia bona se consequi. ad que con
sequenda nec habent possibilitatẽ. nec aliquã
congruitatẽ. ⁊ tales sunt p̃sumptuosi. Alij
vero sperant se vincere talia mala que suas vi
res omnino transcẽdunt. ⁊ hi sunt audaces.
Quod si ex animi passione sine habitu vicio
so euenit. tunc reducit̃ ad spem. et est modus
spei. Si autẽ ex habitu euenit. tunc est viciũ
morale ⁊ nõ naturale. Est em̃ habitus vicio
sus oppositus virtuti fortitudinis. vt patet
iij. ethicoꝝ. Uñ contra p̃dictos presumptuo
sos ⁊ audaces ait Tullius i libro de amicicia
ꝙ ea que fm̃ ꝯmunẽ vsum ⁊ vitaȝ possibilia
sunt nõ [illegible] que fingũtur sperare debemus.
Spẽs tio ris. Timoris autẽ fm̃ Damas. sex sunt species
scȝ segnicies. erubescentia. verecundia. admi
ratio. stupor. ⁊ agonia Unde segnicies po
test dici horror aggrediendi opus laboriosuȝ
Erubescentia [illegible]st timor de turpi actu ꝯmit
tendo ratione cuius ledi potest fama vel opi
nio cõmittentis. Uerecundia est timor de
turpi actu iam cõmisso. Admiratio auteȝ
fm̃ eundẽ Damascenũ. est apph̃ensio vl' ima
ginatio alicuius rei valde instabilis. cuius
euentus et exitus ignorat̃. Stupor est ti
mor de imminentia alicuius mali inauditi.
puta quod valde incõsuetũ ẽ euenire. Ago
nia vero est cũ homo ex nimietate timoris q̃
si exanimis efficitur. ⁊ viribus corpalibꝰ qua
si penitus destituit̃. Tullius etiaȝ in libro
iiij. de tusculanis questionibꝰ ponit octo spe
cies timoris. s. pigriciam. pudorẽ. terrorẽ. tre
morẽ. pauorẽ. formidinẽ. ꝯturbatiõẽ. ⁊ exani
matõẽ. Damasceni tñ assignatio videt̃ ma
gis esse ordinata ꝙ̃ Tullij. quia ea q̃ Tulli⁹
addit sup ea q̃ Damas. ponit. nõ videñt esse
species timoris. sed magis signa vel effect⁹ ti
Nota. moris. Aduertendũ ẽ etiã ꝙ multe sũt aie
passiones p̃ter iã dictas. de quibꝰ ad p̃ns nõ
facio mentionẽ. que tñ oẽs si diligẽter consi
derẽtur ad quattuor p̃dictas sufficiẽter redu
cunt̃. His igit̃ dictis r̃ndendũ ẽ instãtijs
Solutio. supius introductis. Ad p̃mũ igit̃ dicẽdũ
Ad. i. ꝙ ꝯñtia est falsa. Ad pbationẽ dico ꝙ ten
dẽs ad terminũ ⁊ quiescẽs i [illegible] põt dupl'r ꝯsi
derari. Uno mõ ꝙ vtrũqꝫ tendẽs. s. ⁊ quiescẽs
respiciat ideȝ obiectũ formale. Alio mõ ꝙ ali
ud obiectũ formale sit tẽdentis ⁊ aliud quie
scentis. Primo mõ maior est vera. Secũdo
mõ nõ est vera. qr diuersa obiecta formalia ar
guũt diuersas potẽtias. vt patet ex. ij. et. iij. de
aĩa. Cũ igit̃ aĩe gaudẽtis ⁊ sperãtis sit aliud
⁊ aliud obiectũ formaliter. qr obiectũ gaudẽ
tis aĩe est bonũ sub rõne delectãtis vel ꝯueni
entis. sed obiectũ sperãtis aĩe ẽ bonũ sub rõne
ardui seu difficilis. ideo ꝓprie loquẽdo aĩa
fm̃ distinctas potẽtias tẽdit sperãdo ⁊ quie
scit gaudendo. ꝗ̃uis fm̃ eandẽ potentiã pos
sit tẽdere desiderãdo. ⁊ quiescere gaudẽdo. qr
eadẽ virtus ꝯcupiscibilis in idẽ obiectuȝ for
male tẽdit actu desiderij in quo tãqꝫ i termio
quiescit actu ipsius gaudij. ergo ⁊c. Ad se Ad. 2.
cundũ nego añcedẽs. Ad pbationẽ dicendũ
ꝙ spes ⁊ timor nõ dicũt vnũ motũ inter duos
terminos. sed dicunt duos motus circa eun
dem terminũ opposito mõ conceptũ. Unde
respectu eiusdẽ mali vbi ordinate sperans cõ
fidit de victoria vel euasione. ibi inordinate
timens desperat de victoria vel euasione mali.
Ex quo patet ꝙ timor opponitur spei rati
one incluse desperationis. ac etiam quia timor
⁊ spes opposito mõ se habent respectu eiusdẽ.
Nam respectu cuius spes dicit animi ꝓtensi
onem ⁊ anhelationẽ. respectu eiusdẽ timor di
cit restrictionẽ ⁊ resilitionẽ. Sicut igitur mo
tus ad albedinem ⁊ motus de albedine nõ sũt
vnus motus. sic in ꝓposito ⁊c. Forte dice Instantia
tur ꝙ ista videntur supius dictis repugnare.
Quia dictuȝ est superius ꝙ spes est circa bo
num difficile. sed timor est circa maluȝ. nũc
vero dicitur ꝙ sunt circa idem opposito mo
do Respõdeo ꝙ ista in nullo repugnant. Solutio
quia ⁊ si spes quãdoqꝫ est circa malũ. hoc ta
men est cuȝ inclusione habende victorie. ⁊ qr
victoria mali bona est. ideo sperãtis motiuuȝ
semp est circa bonũ. Econtra vero motiuũ
timentis malũ est. quia mouet̃ a malo cũ ex
clusione victorie. Etiam timor quãdoqꝫ ẽ
circa bonum nõ vt conquisibile est. sed cum
exclusione ⁊ desperatione consecutiõis ipsius
boni ꝓpter annexam difficultatẽ. igitur etiaȝ
vt est circa bonum. adhuc formale motiuuȝ
timentis malum est. quia sicut inclusio victo
rie ipsius mali est bona. vel est quoddam bo
num. sic exclusio consecutionis ipsius boni
quoddã malum est. E cõuerso autem spes est
circa hmõi bonũ cum inclusione consecutõis
boni. puta ẽ circa ipm̃ vt possibile ꝯseq̃. Ex
quibꝰ p̃ȝ ꝙ obiectũ formaliter determinatuȝ
ipsius spei semp ẽ bonũ. ⁊ obiectuȝ formaliter

determinatum ipsius timoris. prout timor est passio naturalis semp est malum. Et nõtãter dico vt ẽ passio. quia quid dicẽdũ sit de timore put est habitus vel donũ spũssancti inferius patebit dist. xxxiiij. Nec valet ad ppositũ cũ dicit. q timor est resilitio a malo. quia timens nõ resilit vel recedit a malo tanq̃ a termino a quo. sed recedit a bono. Unde timens vel pter desperationẽ victorie recedit ab hoc vno quod est resistere malo. vel pter desperationẽ ꝯsequendi bonũ recedit ab hoc bono quod est prosequi bonũ. Et ideo licet ista ppositio qua dicit. timor est resilitio a malo. aliquo modo causalit sit vera. quia aliquod malũ est causa timoris. tamẽ terminaliter nõ est vera. put accipiebatur in pposito. quia timens nõ recedit a malo. sed recedit a bono et incidit in malũ. Propter quod videt esse verius dictuz. q malũ sit termin' ad quẽ ipsi' timoris q̃ termin' a quo. Ad tercium dicẽdũ q spes non dicit pcise expectationẽ. sed principaliter dicit animi ptensionẽ seu extensionez ad ipsam rem speratã. Secũda ꝯclusio est q spes put dicit virtutez supnaturaliter infusam est in supiori parte anime. ꝛ specialiter in ipsa volũtate. Quia habitus nõ existens cognitiuus habens p obiecto eternaz beatitudinem est in supiori parte aie. ꝛ specialiter i ipsa volũtate. sed spes put est virtus supnaturaliter infusa nõ est habitus cognitiuus. ꝛ habet eternã beatitudinẽ pro obiecto. ergo ꝛc. Maior patet. quia eoipso q eius obiectuz est eterna beatitudo nõ potest esse in parte sensitiua. quia pars sensitiua nõ est capax talis obiecti. mõ potentia subiecta alicui habitui dz mediante hmõi habitu versari circa obiectũ illius habitus. Et p ꝯñs oportet q sit capax eius. Erit igit in supiori pte ipsius aie q̃ est ꝯdistīcta parti sensitiue. Sed eoipso q talis habit' nõ est cognitiu' nõ poterit esse i intellectu nec i memoria. ꝛ p ꝯñs erit in ipsa volũtate. Minor etiã q̃tum ad primã sui partẽ patet de se. Enumeratis eñ oĩbus habitibus cognitiuis positis tã a phis q̃ a theologis. tũc pz inductiue q spes nõ est aliquis istoꝝ. Patet etiaz q̃tũ ad secundã partẽ. quia ad hoc nobis infundit spes vt mens timore reiecto se erigat et extendat ad beatitudinẽ ꝯsequendã. ergo ꝛc. Forte dicet q supius dictũ est deũ esse obiectum virtutis theologice. cũ igit spes sit virtus theologica. videt q deus sit eius obiectũ ꝛ nõ beatitudo. Respõdeo q licet deus nõ sit beatitudo formalr tñ ipe ẽ btitudo obiectiue. Nõ ẽ ḡ bona ꝯña. deus ẽ obiectũ. ḡ nõ btitudo. Uez est tñ q sperãs tẽdit i vtrũq3. s. i beatitudinẽ formaliter dictã q̃ est dei clara visio ꝛ pfecta fruitio. ꝛ i beatitudinem obiectiue dictã q̃ est deus ipse. aliter tñ ꝛ aliter. Nã in primũ tẽdit tanq̃ in illud quo formaliter pficietur. in scðm tanq̃ i illud cui finaliter ꝛ beatifice ꝯiũget. Sed ꝯtra istã scðam ꝯclusionẽ in se vident esse due opiniões. Una ꝯ pmaz ptez ꝯclusionis. Alia ꝯtra scðam. Ponit eñ pma opinio spem etiã vt est virtus esse in pte sensitiua. quia irascibilis ẽ in pte sensitiua sed pprĩũ subiectũ hui' virtutis que est spes: est ipsa irascibilitas. ergo ꝛc. Alia opinio vt euadat hanc rationẽ ponit in parte supiori ipsius anime potentiã irascibilem distinctaz ab intellectu ꝛ voluntate. quam ponũt eẽ subiectum spei. prout spes est virtus theologica. Prima istaꝝ opinionũ deficit. Quia pprium ẽ cuiuslibet habitus habilitare subiectũ: ad eliciẽdum actum circa obiectũ talis habitus. sed nulla potentia sensitiua ẽ habilitabilis ad hoc q eliciat actum circa eternaz beatitudinem que est obiectũ ipsius spei. ergo ꝛc. Nec valet secũda opinio. Quia sicut i viribus cognitiuis nõ est tãta diuersitas i parte anime intellectiua sicut i sensitiua. tota eñ multitudo sensuũ particularũ exteriorum. ac sensuum interiorũ subiectiue in cerebro existẽtium sufficienter adequat p vnicam virtutez partis intellectiue que dicit intellectus possibilis. sic nec in viribus appetitiuis. Nam volũtas indiuisa consistẽs equipollet omnibus viribus appetitiuis sensitiuis. sicut intellect' equipollet omnibus viribus cognitiuis existẽtibus in parte sensitiua. Propter qð nõ oportz ponere i pte intellectiua virtutẽ irascibilẽ que sit subiectũ spei. q2 hoc poterit eẽ volũtas put ꝯtualiter vel eq̃pollẽter ꝯtinet gradũ irascibilis existẽtis in pte sensitiua. Indiuisa eñ existens volũtas i parte intellectiua. cõphẽdit totã virtutẽ irascibilis ꝛ ꝯcupiscibilis existẽtiũ in pte sensitiua.

Ad. 3.

Cõclusio scða.

Ratio

Instantia

Solutio.

Cõtra cõclusionem

Opi. pma

Opi. scða

Cõtra primã opi.

Contra secũdã opi.

Quãtũ ad tercium

articulum est aduertendũ. q status hominũ post hanc mortalez vitam videt esse triplex. sc3 saluatorum. saluandorũ. ꝛ damnatorum. Primi sunt in celo. Alij in purgatorio. Tercij vero subdiuiduntur. Quia vel sunt damnati pena sensus et damni. et sic sunt in inferno. Uel pena damni tantum. Et tunc

Articulus tercius.

sunt in puerorum limbo. Et sic in proposito poterant poni quattuor conclusiones breues.

Prima conclusio. Prima est quod loquendo de spe que est virtus theologica spes non est in damnatis qui sunt in inferno. Quia quicunque est certus de eterna sua damnatione. hic non potest habere spem de eterna salute. nec per consequens habet spem que est virtus theologica. quia illa extendit mentem humanam ad eternam beatitudinem. Sed quilibet damnatus existens in inferno est certus de eterna sua damnatione. quia sicut ad perfectam beatitudinem requiritur quod beatus sit de sue beatitudinis perpetuitate assecuratus. sic ad perfectam damnationem requiritur quod damnatus sit de sue damnationis perpetuitate certificatus. Sed existentes in inferno sunt perfecte damnati ergo etc.

Conclusio secunda. Secunda conclusio est quod spes non est in damnatis in limbo puerorum existentibus. Quia presupposito recto rationis iudicio nullus habet spem adipiscendi illud ad quod nullam habet aptitudinem. sed tales damnati puta paruuli qui decesserunt non baptizati. habent rectum rationis iudicium sicut omnes concedunt. et sciunt se non habere aliquam aptitudinem adipiscendi eternam beatitudinem. quia talis aptitudo prouenit ex gratia et caritate quibus ipsi carent. ergo non habent spem que mentem erigit respectu huiusmodi beatitudinis.

Tercia conclusio. Tercia conclusio est quod spes est in saluandis. puta in purgatorio existentibus. Suppono enim semper quod spes de qua loquor est respectu eterne beatitudinis Et tunc arguo sic. Quicunque est sufficienter dispositus ad aliquid consequendum seu percipiendum. ille merito potent sperare de illius assecutione. sed quilibet existens in purgatorio est sufficienter dispositus ad consequendam eternam beatitudinem. ergo etc. Patet maior. Minor probatur. quia quilibet existens in purgatorio habet caritatem et gratiam secundum gradum vltimum seu perfectissimum illius meriti ad quod ipse est aptus natus peruenire. nullus enim illorum poterit vlterius mereri. Sed talis gratia et caritas sunt sufficiens dispositio ad consequendum eternam beatitudinem. siue beatitudo accipiatur formaliter siue obiectiue.

Instantia. Forte dicetur si existentes in purgatorio sunt sufficienter dispositi ad beatitudinem. quare tunc non euolant ad beatitudinem immediate.

Solutio. Respondeo quod licet existentes in purgatorio sint sufficienter dispositi pro eterne vite consecutione quantum est de meritorum acquisitione. quia nihil merebuntur vlterius quantum ad premium essentiale in quo consistit formaliter beatitudo. tamen in carcere purgatorij adhuc tenentur captiui pro debitorum solutione. Si enim satisfecissent hic operibus penitentie antequam ab hac mortali vita migrassent. tunc quantum est ex parte predicte dispositionis immediate post hanc vitam ad eternam vitam euolassent.

Conclusio quarta. Conclusio quarta est quod probabiliter potest sustineri spem manere in beatis quantum ad perfectionem habitus. dato etiam quod non remaneat quantum ad exercicium operationis. Quia illud quod facit ad ornatum et decorem anime non habens aliquam repugnantiam ad ea que sunt de ratione beate anime. hoc non debet anime beate denegari. sed spes quantum ad perfectionem habitus etiam sine actus exercicio est huiusmodi. ergo etc. Maior patet. quia inter omnes status anime tunc stat[?] anime beate maxime requirunt ea que sunt ad decorem et ornatum. Minorem probo quantum ad ambas suas partes. Nam quod habitus spei etiam dum non elicitur actus sit ad ornatum anime patet. quia sicut se habet habitus viciosus ad deformitatem anime. sic habitus virtuosus ad decorem anime. Sed viciosus habitus deformat animam etiam quando non peccat homo actualiter secundum eum. ergo etc. Quod etiam non habeat repugnantiam respectu alicuius eorum que sunt de ratione anime beate patet. quia omnis repugnantia vel est formalis vel materialis. Sed in proposito non potest concerni repugnantia formalis. quia talem repugnantiam habet spes tantummodo respectu desperationis et respectu eorum que desperationem includunt. sed nec desperatio nec aliquid includens desperationem est in beatis. ergo nihil est in eis formalem habens repugnantiam ad habitum spei que est virtus theologica. Nec repugnantia materialis. quia talis est inter ea que sunt eiusdem rationis seu eiusdem speciei specialissime. Nam accidentia solo numero differentia in eodem simul esse non possunt. maxime si sint accidentia de genere absoluto. Sed habitus spei differt specifica ratione ab omnibus aliis existentibus in anima beata. vt de se patet. ergo etc. Aliqua pro istius conclusionis declaratione require que dixi in prologo primi libri. q. iij. articulo. ij. circa finem illius articuli. Doctores communiter tenent oppositum istius conclusionis. Tamen quia motiua eorum solum procedunt de actu ipsius spei et non de habitu. ideo talia motiua non adduco. quia nihil concludunt contra me.

Articulus quartus. Quantum ad quartum articulum est aduertendum quod fructus et vtilitas spei patet in triplici statu hominum in vita presenti existentium. scilicet incipientibus. proficientibus et perfectis. Nota. Nam incipientes virtute spei

habentes a prioris vite ɔfusione liberant. Ecclesiastici. ij. Scitote quia nullus sperauit in dño et ɔfusus est. Proficientes in bona operatione confortantur. ij. Machabeorum. xv. Machabeus autem semper confidebat cum omni spe auxilium sibi a dño affuturum. Perfecti vero in contemplatione letificantur. Baruch. iiij. Ego speraui in eternum salutem. & veniet mihi in gaudium. Item in purgatorio degentes spe illuminantur. Unde Eccli. xxiiij. dicit ipsa diuina sapientia. Penetrabo omnes inferiores partes terre: & inspiciam omnes dormientes. & illuminabo omnes sperantes in dño. Item in celo presentes virtute spei immortaliter ɔsummantur Sap. iij. Spes illorum immortalitate plena est. Et Isa. xl. Qui sperant in dño mutabunt fortitudinem. assument pennas vt aquile. volabunt & nõ deficient. Ad argumentum principale dicendum. q maior nõ est vera. Ad probationem dico q licet intellectus abstrahat ab hic & nunc. tñ intellectui nõ repugnat qn intelligat rem existentem hic & nunc. quia etiam intellectus potest intelligere rem particularem particulariter existentem. vt alibi latius intendo declarare.

Ad argu. princi.

Distinctio vicesimaseptima & vicesimaoctaua.

UM autem

c

xps &c. Postq mgr determinauit de fide & spe. hic incipit tractare de ipsa caritate. Et diuiditur i duas partes. Quia pmo mgr tractat de caritate quantum ad suam essentiam & quidditatem. Scdo quantum ad sui permanentiam & stabilitatem. dist. xxxi. ibi. Illud quoque nõ est pretereundum. Prima i duas. Quia pmo dat modum ipsam caritatem diffiniendi. Scdo insinuat ordinem ex caritate diligendi. di. xxix. ibi. Post predicta de ordine. Prima i duas. Quia pmo ponit caritatis diffinitionem seu descriptionem. Secundo diligendorum ex caritate certum numerat. dist. xxviij. ibi. Hic quri põt. Prima in duas Nã pmo mgr insinuat modum describendi ipsam caritatem. Scdo modum diligendi fm caritatem. ibi. Consequenter modum vtriusque. Prima i duas. Quia pmo mgr prosequitur diffinitiue de caritatis entitate. Scdo inquisitiue de caritatis vnitate. ibi. Hic queritur si &c. Prima i duas. Nam pmo mgr ondit in xpo fuisse caritatem seu dilectionem. & subiungit dicendo ordinationem. Scdo innuit caritatis descriptionem. ibi. Caritas est dilectio. Sequitur illa pars. Consequenter modum. Et diuiditur i duas ptes. Quia pmo insinuat dilectionis modum Scdo manifestat dilectionis preceptum. ibi Illud etiam preceptum. Prima i duas. Quia pmo tangit modus diligendi primum. Scdo modus diligendi deum. ibi. Dilectionis autem dei. Sequitur illa ps. Illud etiam. Et diuiditur i duas partes. Nã pmo ondit q preceptum de dilectione dei i presenti vita pfecte nõ implebitur. Scdo inquirit si nõ põt impleri. propter quid tunc precipitur. ibi. Sed cur precipitur. Sequitur distinctio. xxviij. Et põt sic ɔtinuari ad precedentem distinctionem. Postq mgr &c. vt. s. Et diuiditur i tres ptes. Nã pmo pmisso quaternario diligendorum numero mgr ondit q totus hõ puta interior et exterior diligendus ostenditur sub dilectione proximi. Scdo innuit q etiam sub dilectione proximi ɔprehenditur dilectio angelorum & xpi. Tercio ondit q significatio proximi i plura põt diuidi. Secunda ibi. Dicitur autem &c. Tercia ibi. Hic autem notandum. Prima i duas. Nã pmo mgr determinat questionem pncipalem. Scdo ex missione accepta occasione mouet & determinat questionem incidentalem. ibi. Hic videtur tradere Aug. Hec est snia & diuisio istarum distinctionum i generali. Circa quas quero in speciali.

V

Trum caritas sit virtus. Uidetur q nõ. Quia qd nõ est vna virtus hoc nõ est virtus. caritas nõ est vna virtus. Maior pz. quia fm Boe. omne qd est ideo est. quia vnum numero est. Patet etiam minor. quia cum caritas sit forma oim virtutum. oportet eam multiplicari fm multiplicationem virtutum. ergo &c. Contra. illud qd maxime repugnat vicio hoc est maxime virtus. sed caritas maxime repugnat vicio. Maior patet quia virtus & vicium sunt opposita. Minor similiter pz. quia caritas maxime expellit peccatum. iuxta illud apli. Caritas operit multitudinem peccatorum. ergo &c. Hic quattuor sunt videnda. Primo de pncipali quesito. Scdo vtrum caritas seu dei dilectio habeat modum. Et hoc quantum ad disti. xxvij. Tercio vtrum creature irronales sint diligende ex caritate. Quarto vtrum demones seu quecunque creature peccatrices sint diligende ex caritate. Et hoc quantum ad dist. xxviij.

Quantum ad primum

Articulus primus. Prima cõclusio.

pono duas ɔclusiones. Prima est q caritas nõ solum est virtus. verumetiam est oim virtutum pcipua. Quia eo mõ excellentie quo cõuenit alicui aliq diffinitio. eodem mõ sibi conuenit diffinitum. Sed diffinitio seu descriptio virtutis q dicitur in ethicis. q virtus est dispositio

pfecti ad optimũ. excellẽtissime ꝯuenit carita
2 ti. ꝗ rc. P. hit⁹ cui⁹ act⁹ ē maxime ꝟtuosus
ille ē pcipue ꝟtus. act⁹ caritatis ē maxie ꝟtuo
sus. qꝛ qnto actus ē magis meritori⁹ tãto ma
gis ē ꝟtuosus. sed act⁹ caritatis ē maxie meri
tori⁹. cũ p sui assistentiã ceteris actibꝫ ꝯpetat
Instantia eē meritoriũ. Forte dicet ꝙ ꝟtus ẽm phm ē
circa difficilia. sed diligere nõ ē difficile. qꝛ vt
ait Augu. i li. ꝯfess. nihil dulcius ꝙ̃ amari ꝛ
Solutio. amare. Rñdeo ꝙ ly difficilia vel referẽ ad
obiectũ ꝟtutis. ꝛ tũc minor nõ ē vera. qꝛ cari
tas ē pncipaliter circa deũ. q rõne sue excellen
tie multũ excedit humanã facultatẽ. vel refer
tur ad actus virtutũ. ꝛ tũc maior ē falsa. qꝛ li
cet patiamur difficultatẽ i actibꝫ quibꝫ ꝟtus
acquirẽ. tñ nõ patimur difficultatẽ i actibus
q a ꝟtutibꝫ eliciũtur. cũ signũ sit generati ha
bitus hr̃e delectationẽ vel tristiciã i ope. vt di
citur. ij. eth. delectationẽ in opatione. s. virtu
Opi. ꝯria tis. ꝛ tristiciã in opposito ꝟtutis. Sꝫ ꝯtra
pdictã ꝯclusionẽ ē quedã opinio quã reputo
eē erroneã. q dicit ꝙ fides ē excellẽtior virtus
1 ipsa caritate. Qḋ pbat pmo sic. Illa ꝟtus est
emĩnẽtior p quã hõ efficacius ꝯseqt̃ur suũ vl
timũ finẽ. s. beatitudinẽ. fides ē hmõi. qꝛ dicit
ap̃ls ad Heb. xi. Sãcti p fidẽ vicerũt regna
opati sũt iusticiã. adepti sunt repromissiões.
quaꝝ pmissionũ vna qsi pncipalis fuit eter
2 na btitudo. ꝗ rc. P. sicut se hꝫ prudentia
ad virtutes morales acq̃sitas. sic se habet fi
des ad virtutes infusas. Nã fides est quedã
prudẽtia a deo infusa. qꝛ ipsa ē recta ratio agi
biliũ ordinatoꝝ ad finem supnaturalẽ. sicut
prudẽtia est recta ratio agibiliũ ordinatoꝛuꝫ
ad finẽ naturalẽ vel politicũ. Sed prudẽtia
ē nobilior omni virtute morali. vt pꝫ. vi. eth.
3 ꝗ fides erit nobilior caritate. P. virtus per
quã efficimur filij dei ē nobilior omni alia vir
tute. fides ē hmõi. qꝛ. i. Joh. v. dicit. Omis
qui credit qm̃ iesus ē filius dei ex deo natus ē
Et ibidem. Omne qḋ natũ est ex deo vincit
mundũ. ꝛ hec ē victoria q vincit mũdũ fides
Correlari/ um. nostra. Addũt etiã isti p modũ correlarij.
ꝙ fides infusa nullo mõ põt esse sine caritate
Quia nõ est possibile ꝙ fides infusa sit in ali
quo nisi ipse sit iustus ꝛ sine pctõ mortali. qꝛ
ois qui natus est ex deo nõ facit pctm̃. qm̃ se
men ipsius in eo manet. ꝛ non potest peccare.
qm̃ ex deo natus ē. vt dicit. i. Joh. iij. Sed q
credit in nomie dei hic ex deo natus ē. vt patꝫ
Joh. i. Itẽ Abacuch. ij. dicit. Justus ex fide
viuit. Itẽ Luce. vij. ait saluator ad mulierẽ
peccatricẽ de qua septẽ eiecit demonia. Fides
tua te saluã fecit. Itẽ ad Roma. v. Justi
ficati igitur ex fide pacẽ habeamus ad deum.
Instantia Et si dicit istis. ꝙ aplus. i. ad Corin. xiij.
ꝯpando caritatẽ ad fideꝫ ꝛ spem ait. Maior
Solutio. aũt hoꝝ est caritas. Ipsi rñdent ꝙ hoc p
tanto dixit ap̃ls. qꝛ caritas psupponit fidẽ et
spem. ꝛ includit ea i sua eẽntiali diffinitione.
Nã vt dicunt fides ē causa efficiens ipsi⁹ cari
tatꝭ Et hoc ipsi probãt aucte ap̃li. i. ad Thi.
i. vbi ait. Finis pcepti est caritas. de corde pu
Cõtra opi nionẽ. ro. ꝛ cõscia bona. ꝛ fide nõ ficta. Recolli
gẽdo igitur dicta istoꝝ ipsi q̃ttuor ponunt q
Prim⁹ de fect⁹ eoꝝ. sunt ꝯtraria veritati. Quoꝝ primũ est ipa
1 pncipalis ꝯclusio. s. ꝙ fides sit excellẽtior cari
tate. Quia. i. Pet. iiij. dicit. Estote prudẽtes
ꝛ vigilate in orõnibꝫ. añ oia autẽ mutuã i vo
bismetipsis caritatẽ ꝯtinuã habentes. qꝛ cari
tas opit multitudinẽ pctõꝛuꝫ. Sed isti spũ
alem prudentiã dicunt esse fidẽ. ꝗ caritas ad
quam habendã. b. Petrus nos hortatur añ
oia vl̃iter ꝛ specialiter añ prudentiã erit excel
lẽtior oĩbus vl̃iter et fide specialiter. P. 2
ap̃ls. i. ad Coꝛ. xij. loquẽs ḋ fide a spũscto in
fusa ait. Alij datur fides in eodẽ spũ. ꝛ pluri
bus ꝟtutibꝫ ꝛ donis spũssancti enumeratis
in pncipio. xiij. ca. ait. Emulamĩ charismata
meliora. Et subdit. Excellentiorẽ viã vobis
demõstrabo. Et ꝙ ista excellẽtior via sit cari
tas patꝫ. qꝛ imediate sequit. Si linguis loq̃r
hoim ꝛ angeloꝝ. caritatẽ aũt nõ habeã. fact⁹
sum velut es sonãs aut cymbalũ tinniẽs. Et
seq̃tur ibideꝫ. Et si habuero omnẽ fidẽ ita vt
mõtes trãsferã. caritatẽ autẽ non habuero ni
hil sũ. P. actus caritatis ē excellẽtior actu 3
fidei. ergo caritas excellẽtior fide. Cõsequen
tia pꝫ. qꝛ ex actibꝫ iudicam⁹ de habitibꝫ. Añ
cedẽs pꝫ. qꝛ actus beate fruitõis ē act⁹ carita
tis. Patet etiã testimonio saluatoris qui
Matth. xxij. loquẽs de actu caritatis quo di
ligimus deũ ex toto corde ait. Hoc est maxi
mũ ꝛ primũ mandatũ. Et ap̃ls ad Rom.
xiij. ait. Plenitudo legꝭ ē dilectio. Et Gre
go. i omel. Omne pceptũ de sola dilectõe est.
qꝛ quicq̃d pcipit in sola dilectiõe solidatur.
Sicut em̃ multi arboris rami ex vna radice
pcedũt. sic multe virtutes ex vna caritate ge
nerãtur. Nec habet aliq̃d viriditatis ramus
boni opis si nõ manet in radice dilectionis.
P. Aug. xv. de trini. ca. xviij. loquẽs de ca 4
ritate ait. Nullũ donũ dei est isto excellẽtius.
quod solũ diuidit inter filios regni eterni. et
filios pditionis eterne. Et ad pbationẽ isti⁹
iducit Aug. auctoritatẽ ap̃li supradictã qua

nit. Si habuero omnē fidē ꝛc. Itē Aug. sup illud ps. xci. Bonū est ꝯfiteri dn̄o ꝛc. ait Caritas autē que nobis tercio adiungit ad fidē ꝛ spez maior est supra fidē ꝛ spem. Secundo isti deficiunt ꝙ dicunt fidē infusā nullo modo posse esse sine caritate. Quia tūc frustra fecisset aplus totam illā deductionē quā fecit. i. ad Corin. xiij. Si eñi fides non posset separi a caritate. tūc non posset mōstrari altior via q̃ʒ via fidei. Nec etiā possemus emulari charismata meliora q̃ʒ ea que fidei sunt.

Scḋs defect᷒ illoꝝ.
1

Itē frustra distinxisset apl's fidē ꝯtra caritatē dicēs. Si habuero omnē fidē. caritatez autē non habuero nihil sum. P̄. iaʒ dictū verbū apostoli exponēs Aug. xv. de trini. ca. xviij. ait. Sine caritate fides potest esse ſʒ nō pdesse. ergo ꝛc. Tercio deficiunt i hoc ꝙ dicunt fidē esse cām efficientez caritatis. Quia q̃ʒuis fides possit dici causa dispositiua respectu caritatis ꝭm ꝙ indignius ꝛ imperfecti᷒ potest disponere ad receptionē eius q̄ꝺ pfectius est. tñ fides nō potest eē causa effectiua caritatis. ꝛ maxime ꝭm ꝙ efficientia pbat eminētiam respectu sui effectus ꝭm ꝙ isti ad p̄ns intēdūt arguere. P̄. si ꝛc. tūc homo efficeret i se habitū caritatis. Cōsequēs ē impossibile. q̄a solus deus est creator ꝛ pductor caritatis. Cōsequentiā probo. quia fides nō posset eē principiū effectiuū caritatis nisi pncipiū quo. ꝛ p ꝯsequēs homo p fidē esset principiū quod.

2
Terci᷒ defect᷒ illoꝝ.
1
2

Quarto deficiunt in eo ꝙ dicunt fidem eē de essentiali diffinitione caritatis. Quia si hoc esset veꝝ. impossibile esset fidē realiter differre a caritate. quia nihil ptinet ad essentialem diffinitionē alicuius nisi ipm ptineat ad eēntiam eius. Sed falsitas ꝯsequētis ē nota. tū quia fides potest esse sine caritate. vt iam probatū est. tuʒ quia caritas potest esse sine fide. vt apparet i patria. vbi posito ꝙ maneat fides cum caritate de facto. possibile est tamē beatuʒ habere caritatē ꝛ fide carere. P̄. illud quartū membꝝ contradicit ei quod isti asserunt i tercio mēbro. Nā causa efficiēs cū necessario differat ab eo cui᷒ est causa. igit nō potest pertinere ad essentialē diffinitionē illius cuius ē causa. Ad primū motiuū eoꝝ dicendū. ꝙ talis victoria nō ꝯueniebat patribus p solā fidē. sed p fidē caritate informatā. Unde omnia talia attribuenda sunt fidei pꝑter caritatem. Et quia pꝑter quod vnūquodq̄ʒ tale et ipm magis. vt dicit. i. posterioꝝ. ideo apl'us hm̄ōi pꝛogatiuas soli caritati videt attribuere. i. ad Coꝝ. xiij. dicens. Caritas oīa suffert. omnia credit. oīa sperat. oīa sustinet ꝛc. Ad scḋm dicendū ꝙ q̃ʒuis in hoc sit aliqualis similitudo de prudētia ꝛ fide. ꝙ sicut prudētia est recta ratio ꝛc. tñ in hoc est dissimile. quia prudētia pōt pꝑrie dici cā cuiuslibet virtutis moralis. Nā oīs virtus moralis est in ptāte prudētie. qꝛ omnis virtus moralis vel ē actualiter annexa prudētie. vel saltē prudēs p prudentiā suam pōt ipsam in seipso efficere. fidelis autē nō potest efficere caritatē. quia solius dei donū est. Itē prudentia adeo est ꝯnexa virtuti morali ꝙ virtus moralis nullū actuz pfectū potest elicere sine prudentia. sed caritas potissimū suuz actū. s. fruitionē patrie elicit sine omni fidei coopatione. Ad terciuz dicendū ꝙ fides facit nos esse filios dei inq̃ʒtum ē informata caritate. ꝛ ideo hm̄oi filiatō pncipaliter est attribuēda caritati. Unde sacra scriptura hanc filiationē attribuit caritati dicēs. i. Joh. iij. Uidete qualē caritatez dedit nobis deus pater vt filij dei nominemur. Et apl's ait Qui spū dei agūtur hi filij dei sūt Tales autē sunt in caritate radicati in quoꝝ cordibus caritas diffusa est p spūm sanctū. g̃ ꝛc. Et p idē patet ad oēs alias auctes. Secūdo dico ꝙ caritas ē virtus specialis saltē in eēndo. Quia illa virtus cui᷒ obiectū formale formaliter sumptū est distinctū ē ab obiecto cuiuscūq̄ʒ alteri᷒ virtutis. illa ē special' ꝟtus. caritas est hm̄oi. vt pʒ ex supradictis. Per hoc tñ nō intēdo negare quin caritas possit dici virtus vl'is in opando. maxime q̃ʒtū ad opus impatū ꝛ meritoꝛiū. qꝛ quo ad hoc caritas omī virtuti coopatur. Forte dicet. ꝙ modus agēdi seqtur modū essendi. si igit caritas in essendo ē virtus specialis etiā in agēdo erit virtus specialis. Rn̄deo ꝙ caritas ē ꝟtus specialis etiā i agendo q̃ʒtū ad actū pꝑrium a caritate immediate elicitū. puta q̃ʒtum ad actuʒ dilectōnis. qꝛ talis act᷒ a nulla alia virtute elicit nisi ab ipa caritate. maxime si sit diligere supnaturale et meritoꝛiū. Sed h̄ nō obstāte pōt dici virtus vl'is in agendo q̄ ad actum impatū. Nec refert si dicat ꝙ caritas habet p obiecto deū ꝛ primū. Quia vbi vnum pꝑter alterū. vtrobiq̄ʒ tm̄ vnum. vt dicit in topicis. sed caritate diligimus primū pꝑter deū. g̃ pꝑter vnitatē pncipal' obiecti caritas est virtus vna. Uñ sicut in moralibus non obstāte ꝙ amicia sit vna ꝛ specialis virtus. tñ eadē amicicia diligimus amicū et ea q̄ amici sunt. sic eadē caritate diligim᷒ deū ꝛ ea que dei sunt.

Quart᷒ defect᷒ eoꝝ.
1
2
Solutio. rōnū eoꝝ.
Ad. 1.
Ad. 2.
Ad. 3.
Cōclusio scḋa.
Instantia
Solutio.
Instantia
Solutio.

Articulus secūdus.

Quantuz ad secun

ad scdm articulū mgr snīarum haberet dicere. q caritas nec habet modū. nec mensurā. cū bm eū caritas sit qd infinitū et increatū. puta ipse spūssanctus. sed bm nos q dicimus caritatē eē virtutē creatā. necessario habemus dicere q caritas i eēntia sua sit qd limitatū et modificatū
1 Quia bm Aug. oia fecit dns i modo, specie et ordine. Sic etiā ait ille sapiēs q oia fecit deus
2 i numero, pondere et mēsura. P. oē qd in certo genere reponit ē ens limitatū et intrinsece modificatū p ppriaz suā drīam. sz caritas ē ad certū genus limitata. cū sit vera et realis qlitas. g et c.
3 P. ois formalis pfectio entis finiti ē intrinsece modificata. sed caritas est formalis pfectio volūtatis create q est quid finitū. Attñ si caritas psideratur quo ad actū suum i ordine ad suū pncipale obiectū qd ē ipa diuina bonitas. vt sic pprie nō habet modū. cū tale obiectū sit i ifinitū diligibile. et pōns a nulla creatura tm diligi pōt. qn magis sit diligibile. si ipsa creatura plus posset diligere.

Et isto mō intelligendū ē istud verbū bn. quo ait i libro de diligēdo deū. Cā diligēdi deum deus ipse ē. modus aūt sine mō diligere.

Di. xxviij. Articulus tercius.

Quātū ad tercium

articulū ē aduertenduz. q dupliciter ptingit nos diligere. Uno modo amore amicicie. Alio modo amore pcupiscētie.

Cōclusio prima

Primo mō irrationalia nō sunt ex caritate diligēda Quia be
1 niuolētia nō potest esse ad irrōnalia. vt patet viij. ethicorum. sed amor amicicie includit beniuolentiā diligētis ad dilectuz. g et c.
2 P. vt declaraui i pmo libro dist. i. quicqd diligitur amore amicicie illud est diligendū pter se. sed irrationalia nō sunt diligenda pter se.
3 P. illa diligere debemus amore amicicie q vna nobiscuz societatē constituere pnt. sed irrationalia nō sunt talia. Maior patet p Augus. qui ait. q nō omnia quibus vtendū ē diligenda sunt ex caritate. sed que nobiscū societate quadā referūtur in deū.

Scda cōclusio.

Sed scdo modo. s. amore pcupiscētie possumus aliquo mō etiam irrationalia diligere ex caritate. Quia cū diligere sit velle bonū alicui. igitur cū aliquē proximū ex caritate diligimus. possumus ex eadē caritate irrōnalia bona diligere. inqtuz videmus q iste noster dilectus p hmōi bona ad eternā suam salutē poterit pmoueri. et vltimo suo fini piungi. puta diuine bonitati. g et c.

Addo tamē aliquo mō. quia actus istius dilectionis nō terminatur pprie ad bonū irrōnale. sed ad ipm dilectū cui talia bona desideramus. Propter quod ipsa irrōnalia nō sunt terminus dilectionis ex caritate. sed sunt materia dilectionis.

Instantia

Forte dicet q hō non potest seipm diligere ex caritate. g nec aliqua irrationalia. Cōsequētia patet. quia ex caritate diligēda sunt ea i quibus ē similitudo dei. sz expssior ē similitudo dei in homie qz in qcunqz irrationali creatura. Añcedēs pōt probari sic. Amor rephensibilis nō est ex caritate. sed amor sui est rephensibilis. Quia dicit apl'us ij. ad Thimo. iij. Erūt homies seipsos amātes. Item Grego. ait. q caritas minus qz inter duos esse nō pōt. in alterū eīm caritas tēdit.

Solutio.

Respōdeo negādo añcedēs. qz cū hō ex caritate teneatur diligere proximū suuz sicut seipm iuxta pceptū saluatoris. igitur oportet q seipm diligat ex caritate. Uñ etiā i ciuili amicicia forma diligēdi amicū accipitur exemplariter ex forma diligēdi seipm. qz amicus ē alter ego. vt patet in. ix. ethicorum. Uñ ibidē dicitur q amicabilia q sunt ad alterū ortū habēt seu trahūt ex amicabilibus que sunt ad nosipsos.

Ad pbationē dicendū q licet q homines amēt seipsos inordinate sit vitupabile. tamē q diligāt seipsos ordinate nō est rephensibile. sed valde laudabile. Quis autez debeat esse ordo i diligēdo. i sequēti qōne patebit.

Ad dictū Grego. dicendū. q hoc nō intēdit Grego. dicere q homo nō possit seipm diligere ex caritate. sed vult dicere q ex caritate nō possit diligere solum se. quia diligit sei ordine ad alterū. s. ad deū et ad proximū. et ideo qmuis diligat se. tamen dilectione caritatis tēdit in alterum.

Articulus quartus.

Quantum ad quar

tuz articulū dico q pctōres pnt esse in dupli ci statu. Quia vel sunt in via. ita q possibile ē eos penitere. vel sunt i termino seu extra viāz ita q non pnt vlterius meritorie penitere.

Cōclusio prima.

Primo mō ponā pclusionē affirmatiuā. s. q sunt ex caritate diligēdi. saltē qtum ad eorum naturā bm quā sunt ad imaginē dei. Or 1
quibus bnfaciendū est illi sunt ex caritate diligēdi. sed malis bnfaciendū ē. quia ad hoc laborare debemus vt a suis pctis puertantur qd cedit ad magnū bonū eorum.
2 P. ait Aug. q sic diligēdi sunt homies vt nō diligantur eorum errores. Et idē Aug. ait. q i pcepto dilectōnis

Instantia proximi omnis homo cōtinetur. Contra istam conclusionem a quibusdam arguitur
1 sic. Illi qui nō gaudent eisdem. nō possunt habere amiciciā ad seinuicē. vt patet .ix. ethicoꝝ. Sed virtuosi ꝛ viciosi nō gaudent eisdē sed magis gaudent oppositis. In eo em̄ in q̄ virtuosus letatur viciosus tristatur. cū signū sit acquisiti habitus habere delectationē i opere quod est ꝑm illum habitū. vt patet .ij. ethicoꝝ. Sed virtuosus habet habituꝫ virtuo/
2 sum. ꝛ viciosus viciosum. P. deficiēte causa deficit effectus. sed causa dilectionis deficit inter iustū ꝛ peccatorē. quia similitudo ē causa dilectionis. Isti autem sunt valde dissimiles.

Solutio. Ad.1. Respondeo ad primū ꝙ q̄uis illa maior sit vera. loquendo de amicicia ciuili ꝛ temporali. tamen non est vera loquendo de amicicia diuina ꝛ spūali. qua etiā inimicos iubēmur diligere. ꝛ ipsis benefacere qui nos oderunt. Uel dicendū ꝙ maior est vera d̄ his qui nec actu nec aptitudine gaudent eisdem. sed pctōres q̄uis actu non gaudeant eisdem cum bonis ꝛ iustis. aptitudine tamē illo gaudio q̄diu sunt in via totaliter non priuātur. ꝛ ideo ex dilectione ꝛ caritate sunt iuuandi vt talis aptitudo in actū reducat̄.

Ad.2. Ad secundum dicendū ꝙ pctōres q̄diu sunt i via ꝑm aptitudinē naturalē sunt similes ipsis homibus virtuosis. sed ꝑm maliciam actualē sunt ipsis dissimiles. ideo ꝑm naturā sunt ex caritate diligēdi. sed ꝑm maliciā sunt odiendi.

Cōclusio scda. Secūdo modo puta loquēdo de peccatoribus damnatis. extra viam salutis totaliter positis. tunc ponam conclusionē negatiuā.
1 Quia illi qui sic se habent ꝙ impossibile ē eos venire ad vnam societatē nobiscum. illos non tenemur nec debemus diligere ex caritate. dānati sunt hm̄oi. ergo ꝛc. Minor patet ex fide Maior etiam patet ex dicto beati Aug. supe
2 rius introducto P. quicunq̄ sunt talis cōditionis ꝙ respectu eoꝝ amicicia est dissoluēda. illi non sunt diligēdi ex caritate. damnati sunt hm̄oi. Maior patet. Minorē probo. qꝛ ꝑm Aristot. ix. ethicoꝝ. dissoluēda est amicicia ad eos qui sunt in malicia obdurati et incurabiles ꝓpter maliciā abundātem. Sed damnati sunt totaliter obdurati ꝛ penitus in
3 curabiles seu insanabiles. ergo ꝛc. P. Augusti. dicit. qui diligit proximū. vel quia iustus est. vel vt iustus sit debet diligere. Sed damnati nec sunt iusti. nec possunt fieri iusti.

Instantia ergo nō sunt diligendi. Forte dicet̄ ꝙ omnē rationalem creaturam homo tenetur diligere que sibi vtilis ē ad beatitudinis sue augmentū. ꝛ ipsum promouet ad virtutē. demones sunt hm̄oi. qui ex eo ꝙ nos exercitant hic in via. augetur in bono homine meritū virtutis in p̄senti. ꝛ premiū glorie in futuro.

Solutio. Respondeo ꝙ q̄uis maior sit vera de tali rationali creatura que p̄ se ꝛ ꝓpria intentione est vtilis. tamē non est vera si solum p̄ accidēs ꝛ preter omnē intentionē prodest. Sed demones q̄uis accidens nobis prosint ad virtutem ꝛ beatitudinē. p̄ se tamen ꝛ q̄tum in se ē. tunc intendūt nos impedire.

Ad pncipale argumentum. Ad argumentum principale nego minorē. Ad probationē dicendū. ꝙ caritas non est forma virtutū sic ꝙ ipsis virtutibus inhereat subiectiue. sed dicitur forma virtutū. eo ꝙ omnibus cooperatur ad hoc ꝙ opus eoꝝ sit viuū ꝛ meritoriū.

Distinctio vicesimanona ꝛ tricesima.

Ost predicta de ordine. Postq̄ magister superius insinuauit caritatis diffinitionē ꝛ diligendoꝝ multitudinē. nūc in ista. xxix. distinctione tradit caritatē et dilectionis ordinē. Et diuiditur in duas ptes. Or primo tractat dilectionis ordinata intensione. Secūdo de meriti quātitate ex dilectione resultante. distinctione. xxx. ibi. Hic solet queri. Prima i duas. Nā p̄mo magister ꝯsiderat caritatis ꝛ dilectōis ordinē. Secūdo graduū illius ponit distīctionē. ibi. Sciedū quoq̄ est. Prima in duas. Nam primo considerat dilectionis ordinē in cōmuni respectu omniū diligendoꝝ. Secūdo in speciali respectu parentuꝫ ꝛ ꝓpinquoꝝ. ibi. Solet etiā queri si parentes. Prima i duas. Quia primo ex dictis sanctoꝝ insinuat p̄dictū ordinem. Secūdo recitat circa hoc triplicē opinionē. ibi. Unde ꝛ sup hoc. Et hec diuidit̄ i tres partes ꝑm ꝙ circa dilectionis ordinē magister recitat tres opiniones. Scda ibi Quorum etiā nōnulli. Tercia ibi. Uerum quia p̄missa. Prima in duas. Quia primo ponit p̄me opinionis assertionē. Secūdo ostendit ad aliqua obiecta illius opinionis responsionem ibi. Quibus obuiat. Sequitur illa pars. Solet etiam queri. Et diuidit̄ in tres partes. Nam primo ostendit quomō diligēdi sunt parentes et ꝓpinqui. Secūdo qualiter diligendi sunt inimici. Tercio innuit sub

quo sensu parentes sunt odiendi et inimici diligendi. Secūda ibi. Verū latebrosa questio est. Tercia ibi. Queri etiā solet. Tunc sequit̄ distinctio .xxx. in qua mgr̄ rc. Et diuiditur in tres ptes. Nam p̄mo de hoc vtrum sit maioris meriti diligere amicos vel diligere inimicos magister mouet questionē. z dat suam responsionē. Secūdo ex dictis Aug. adducit obiectionē. Tercio dicti Aug. ponit expositionē. Scd'a ibi. Aug. tn̄. Tercia ibi. Ecce hinc haberi videt̄. Circa has distinctiones quero hāc questionē.

V Trum recto ordine caritatis teneamur deū sup omnia diligere. Videtur q̄ nō. Quia salua in nobis caritate possumus plus diligere proximū q̄ deū. ergo nō tenemur deum sup omnia diligere. Cōsequētia patet. Probo añcedēs. Quia salua manēte caritate potest quis esse pmptior ad sustinēdū mortē pro proximo q̄ pro deo. Sed exhibitio opis est pbatio dilectionis. vt ait Grego. z maxime talis opis quo quis vitam suā exponit pro amico. quia vt ait saluator. maiorē hac dilectione nemo habet vt animā suā ponat quis pro amicis suis. Cōtra. ppter quod vnūquodq̄ tale z ipsum magis. vt dicit̄. 1. posterioꝝ. sed omne qd' ex caritate diligitur ppter deū diligitur. ergo de⁹ maxime est diligēdus. Hic quattuor sunt videnda. Primo vtrū aliquis ordo attendēdus sit in ipsa caritate. Secūdo de principali quesito. Et hoc q̄tum ad distinctionē xxix. Tercio vtrum inimici sint diligēdi. Et quarto de quātitate meriti quod consequi poterimus ex dilectione inimicoꝝ. Et hoc quo ad .xxx. distinctionē.

Articulus primus.

Quantū ad primū primo ostendā ordinē esse in caritate. Secundo ponā quosdam casus emergētes circa hm̄oi ordinē. z ipsis respondebo Circa primū est sciendū. q̄ ordo pōt alicui dupliciter attribui. Vno modo actiue. Et sic est attribuendus ordo habitui caritatis z volūtati informate p habitū caritatis. Alio modo passiue. Et sic reperitur ordo ī actib⁹ caritatis. siue sint actus a caritate eliciti siue impati. Et illud p-
1 bo sic. Qn̄cunq̄ p aliquē habitum circa aliq distincta obiecta eliciūtur actus differentes penes intēsius z remissius. in illo habitu ponēdus est ordo actiue z in actib⁹ passiue. Sz [illegible] habitū caritatis circa bonū maius z min⁹. ceteris parib⁹ elicit̄ actus intēsior z remissior. g̃ rc. Maior patet. q2 in quibuscūq̄ ad pfectionē spectātibus est dare diuersos grad⁹. in talibus debet esse ordo. Forte dicet̄ q̄ in Instantia
mortalibus pctīs. z etiā in penis inferni peccatis debitis sunt diuersi gradus. z tn̄ ibi nullus ordo. sed sempiternus horror inhabitat.
Rn̄deo q̄ pctā nō spectāt ad pfectionē sed Solutio.
ad impfectionē. De penis dicendū q̄ licet ī damnatis nullus sit ordo actiue se tenēs ex pte damnatoꝝ. relucet tn̄ in eis passiue ordo diuine iusticie. q2 s̄m exigētiā delictoꝝ erit plagaꝝ modus. Minor etiā patet. q2 inclinatio habitus ad actū c̄s̄m rationē obiecti mouētis potentiā perfectā ipso habitu. maxime si potētia stat ī sua rectitudine Cū igit̄ caritas rectificet humanā volūtatē. ideo volūtas caritate pfecta debet maius bonū maius diligere. P̄. sicut patet ex questione prima prece 2
dēti. plura sunt diligēda ex caritate. aut igit̄ diligūtur equaliter aut inequaliter. Ista ptz p immediatā diuisionē. Sed nō pōt dari p̄mū. quia vbi vnū diligitur ppter alterū. illa nō diligūt̄ eq̄liter. q2 ppter quod vnūquodq̄ tale z ipm magis. sed [illegible] q̄ sunt ad finē diligūtur ppter finē. vt de se patet. Si dabitur secundū: tūc habet̄ ppositū. q2 ī omnibus actibus inequalibus ad pfectionē tn̄ spectātibus requirit̄ aliquis ordo. rebus em̄ pfectis nō debet deesse bonitas ordinis. cū p̄mū bonū z post bonū dūcis sit bonū ordinis. vt patet. xij. metaph. P̄. Canti. ij. in persona anime amo- 3
rose diligētis ex caritate dicitur. Introduxit me rex in cellam vinariā. ordinauit in me caritatē. Quod contingit s̄m expositores cū homo p̄ om̄ib⁹ diligit deū. deinde seipm. quo ad interiorē hominē seu bonū anime. tercio bonū anime proximi sui. quarto bonū corpis pro Instantia
prij. z quinto bonū corpis proximi. Sed 1.
forte dicet̄ q̄ in oppositū istius ɔclusionis videntur sonare verba Bern. qui ait. Amor nescit gradū. dignitatē nō considerat. In omni autē ordine oportet gradus esse. P̄. sicut se 2
habet fides ad credēda. sic se habet caritas ad diligenda. sed omnia credenda p fidē credimus equaliter. ergo omnia diligēda p caritatem diligimus equaliter P̄. ordo pdictus 3
nec potest esse in habitu caritatis. cū habitus sit vnus. omnis autē ordo psupponit multitudinē ordinabiliū. nec in actu. q2 tūc caritas dormientis esset inordinata. eo q̄ careret ordine quem esset apta nata habere. Respon Solutio Ad. 1.
deo ad primū dicendū. q̄ amorē gradū vl' di-

gnitatē considerare dupliciter potest intelligi. Uno modo comparando diligibile ad diligibile. Alio modo comparando diligentē ad diligibile. Primo mō amor seu caritas non ignorat gradū. quia et actu interiori immediate elicito magis diligit magis diligibile. et etiam actu exteriori maiorē sibi exhibet reuerentiam. Unde dicit quidam doctor & bene. q̄ caritas primo ordinat subiectū suū immediatum. s. ipsam voluntatē. et consequentiue eo totum imperiū suum. id est omnes vires siue interiores siue exteriores que mouētur ad imperiū suum. Sed secūdo mō puta cōparādo diligentē ad diligibile. tunc verus & fortis amor ignorat gradum. Quia q̄ntūcunq; magnus excessus sit vnius ad alterū. amor tamen sic adequat ea q̄ transformat amantē in amatum. vt patet p Dyonisiū in de diuinis nominibus. nec sinit suūipsius esse amatorē sed amati. vt ait Hugo i libro de arra sponse. Et isto modo intelligit Bern. Ad secūdū dicendū q̄ non est simile de fide & caritate. q2 ratio credēdi oīa credibilia est veritas diuīa. vt p scripturā sacrā nobis est annūciata. & ideo omnia credibilia equali certitudine credūtur sicut equali certitudine reuelātur. Sed ratō diligendi aliqua ex caritate est bonitas diuina primo quidē in se existens. deinde ab alijs participata. Et quia multipliciter dei bonitas participatur penes diuersos grad⁹ creaturarum. ideo diuersi poterunt esse gradus dilectionis eliciti ex caritate. ergo &c. Ad tercium dicendū. q̄ ordo talis est in actu subiectiue seu passiue. & in habitu caritatis effectiue.

Ad.2.

Ad.3.

Ad probationē dicēdū. q̄ ordo causaliter seu effectiue potest esse i vno tm̄. deus eīm omnia ordinauit. et tamen vnus solus deus est.

Etiā quādo quis dormit: adhuc caritas sua debet dici ordinata. eo q̄ ordinet ipsā voluntatem. & taliter eam disponit vt possit elicere actum ordinate. Circa p̄dicta possunt moueri tres casus. Primus est cū dicitur Diligas proximū tuum sicut teipsum. an ly sicut sit nota equalitatis. puta q̄ tm̄ teneatur quis diligere proximū quantū diligit seipm.

Scdm̄ p̄ in articuli Casus primus.

Rn̄sio.

Rn̄deo q̄ nō est nota equalitatis: sed silitudis. maxime si hm̄oi dilectio ē respectu boni eterni vel boni hoīs interioris. respectu eīm taliū bonoꝝ q̄uis nō debeam⁹ ita p̄uare nos diligere vt alios excludamus. tm̄ saluo ordine caritatis nosipsos debemus p̄ncipaliter diligere. & deinde primos. Si autē tal' dilectio est respectu boni tp̄alis spectātis ad bonū hominis exterioris siue ad hominē exteriorem. ita tamē q̄ bonū homīs interioris ex carentia illius temporalis boni nō minuitur. sed potius augetur. tūc pfectionis est nō solū equaliter diligere proximū sicut seipm. verumetiā pl⁹ et abundātius diligere. eo q̄ bono interioris homīs ipsius diligētis ex tali dilectione p̄ximi pfectius cōsulatur. Forte dicet q̄ si ly sicut esset nota similitudinis. tūc ita bn̄ diceretur. diliges proximū tuū sicut deū. sicut dicitur. diliges proximū tuū sicut teipsū. P. i. ad Corinth. xiij. dicitur. Caritas nō querit que sua sunt. ergo etiā bonū interioris homīs nō magis debet quis appetere sibi q̄ p̄ximo.

Instantia 1

2

P. caritas circa obiectum magis diligibile elicit actum magis intensum. Ista patet p ea que dixi in probatione conclusionis precedentis. Sed p̄ximus q̄nq; est melior ipso diligente. ergo tali casu posito plus debet quis diligere proximū q̄ seipsum. Ad primū dicendū q̄ licet aliqualis sit similitudo q̄uis valde remota inter dilectionē qua diligit deus & qua diligit p̄ximus. tamē nō bn̄ diceret diliges p̄ximū tuū sicut deum. quia sic diligimus bonū diuinū q̄ ipso fruimur. eo q̄ ipsū in nullū aliud bonum referamus. quod si faceremus de proximo. tunc frueremur vtēdis. quod est tota puersitas. vt ait Augus. Melius igitur dicitur. sicut teipm. quia maior est cōueniētia. & [illegible] cōsequens similitudo inter hominē & hominē q̄ inter deum & hominē. sicut maior est similitudo inter duo bona participata que ambo sunt ad finem. q̄ inter bonū p essentiā. & bonum participatū. quoꝝ p̄mū est ipse finis. alteꝝ autē ad finē. Ad secundū dicēdū q̄ q̄uis caritas nō querit que sua sunt. ita q̄ negligat ea que dei & proximi sunt. tamen sine negligentia istorum bene querit que sua sunt maxime ad salutem eternam spectantia. et ad interioris hominis pfectionē.

3

Solutio. Ad.1.

Ad.2.

Ad terciū dicendū. q̄ ego tunc addidi ceteris paribus. hic autē cetera nō sunt paria. quia p̄pinquius est alicui bonū suum p̄prium q̄ bonū cuiuscūq; alterius creature. & per cōns fortius mouet suam voluntatē. q2 obiectū quanto est p̄pinquius potentie. tanto fortius mouet eā. Secūdus casus ē. dato q̄ aliqui extranei sint meliores q̄ nostri proximi seu consanguinei. vtrum tales extraneos magis debeamus ex caritate diligere q̄ proximos. Respondeo q̄ magis diligere potest intelligi dupl'r. Uno mō ratione boni quod ipsi dilecto volo seu desidero. puta q̄a magis

Ad.3.

Casus secundus.

Rn̄sio.

bonū sibi cupio q̄ alteri. Uel quo ad actum diligendi seu desiderādi. puta quia idem bonum cum maiori feruore sibi inesse desidero q̄ alteri.

Prima cō clusio. Primo modo si talia bona sūt gratia vel gloria. tunc equaliter debemus omnes homines ex caritate diligere. p̄supposita tamen semp diuina complacentia et ordinatione. s. q̄ sint ad vitam eternaz ordinati. Quia caritas non emulatur. vt dicitur. i. ad Corinth. xiij. sed ineq̄liter aliquibus optare ea quorum equaliter sunt capaces nō careret emulatione. Nūc autem ita est q̄ omnes homines vt a deo ad imaginem dei producti sunt. predictorum bonorū equaliter sunt capaces. ergo ꝛc. De temporalibus tamen bonis maiora possumus velle ꝓpinquis q̄ extraneis: saluo ordine caritatis. presupposito tamē q̄ idonei sint ad eorum receptionez.

Cōclusio scd̄a. Sed secundo modo puta q̄tuz ad intentionē act⁹. tunc etiam ordinata caritate possumus magis diligere ꝓpinquos q̄ extraneos q̄uis etiam magis boni sint ipsi extranei.
1 Qr vbi plures concurrūt modi mouētes ad dilectionē. ibi intensior est actus dilectionis. sed plures tales modi concurrunt respectu ꝓpinquorū. quia ibi concurrit modus naturalis amicicie. que fundat̄ sup cōmunicatione ortus ab eadez ꝓpinqua radice. ꝛ modus politice amicicie. que fundatur sup cōmunicatione eiusdem regni vel ciuitatis. quia vtplurimū propinqui seu consanguinei cohabitant in eadē ciuitate. ꝛ iconomice amicicie. que fundatur sup ↄmunicatione eiusdem familie. quia ipsi sunt vtplurimū eiusdem familie in eadez domo. vel de prope fuerunt. Insup concurrit ibi modus diuine amicicie que fūdatur super cōmunicatione caritatis et gratie. quia vel ipsi sunt in gratia. vel saltē esse possunt q̄diu sūt
2 in via. P̄. sicut calor naturalis citius et feruentius se diffundit in medium sibi propinquius. deinceps ad extremū. sic ꝛ calor seu amor spiritualis. Unde ait Ambrosius q̄ primū diligendi sunt parentes. deinde filij. deinde domestici. dinde extranei.

Instantia Forte dicetur q̄ August. oppositū istius videtur asserere. quia i de vera religione ait. q̄ ipsa natura humana sine carnali conditione diligenda est:
2 siue sit perfecta siue perficienda. Item eodez libro ait. Qui in proximo diligit aliud q̄ ipse sibi est. nō eum diligit sicut seipsuz. Sz nemo est sibi pater. filius. cognatus aut affinis. ergo ratione ꝓpinquitatis nō debet quis
3 magis diligi ꝑm ordinem caritatis. Item August. ait. Boni extranei malis filijs ꝑponēdi sunt.

Solutio. Ad.1. Ad primū dicendū. q̄ q̄uis natura humana sit diligēda sine carnali ↄditione p̄ncipaliter mouente ad dilectionē. pōt tn̄ iuste diligi cū carnali ↄditione augente dilectionē. Et p hoc pz ad scd̄m argumentū. Ad.2.

Ad.3. Ad terciū dd̄m q̄ illa verba intelligunt̄ de ꝓmotōe ad eccl'iastica bn̄ficia. ꝛ nō de ꝓmotione ad tp̄alia. qr eccl'iastica bn̄ficia respiciūt vtilitatē eccl'ie. tp̄alia ꝓo vtilitatē nature vl' ꝑsone. Tercius casus est. dato q̄ aliquis sit pater respectu vnius homis. ꝛ filius respectu alterius. vtrum ex caritate magis debeat diligere patrē q̄ filium vel econuerso.

R̄nsio. Respōdeo q̄ magis debet diligere patrem vel matrē quia plus tenetur eis q̄ filio. cum plura ab eis receperit. et ipsi plura pro ipso passi sint. Item ex precepto legis magis tenetur honorare parētes. ꝛ p ↄn̄s etiā diligere.

Nota Aduertendū tn̄ q̄ natura vno mō magis inclinat ad dilectionē parentū puta ꝑm ↄsiderationē cause q̄ res i eē ꝓducit̄. Alio mō mag' ad dilectōz filioꝝ. puta ꝑm ↄsideratōz modi q̄ in esse conseruat̄. Ista tamē sic differūt q̄ primū. s. cōsideratio cause a qua ꝓducit̄ mag' ↄpetit nature spāli. puta nature rōnali. sz ↄsideratio modi q̄ ↄseruat̄ ↄpetit nature vl'i. ideo hō vt est nature rationalis. ꝛ vt vtit̄ recto rōis iudicio magis inclinat̄ ad dilectiōem p̄ris q̄ filij. tn̄ ꝑm vl'em ↄditionē nature ē ecōuerso. Jō cōiter videm⁹ q̄ aīalia rōne carētia maiorē habēt affectiōz ad fetū q̄ ad patrē. Et isto eodē mō ↄtingit de homib⁹ q̄ vel rōne sue bestialitatis rōne nō vtunt̄. vel rōne volūtarie malicie rōnē postponūt. Et ista ē intentio Ambro. q̄ ait. q̄ post oīm patrē puta post deū p̄mo parētes diligēdi sunt.

Instantia Forte dicet̄ q̄ Chris. ait. sicut humor ascendit a radice ad ramos ꝛ nō ecōuerso. ita amor a parētibus in filios ꝛ non ecōuerso.

Solutio R̄n. q̄ Chris. loquit̄ ibi de amore nature generalis nō de amore nature spālis seu rōnalis quā ꝑficit caritas. q̄ ꝛc.

Quātum ad secun

Articulus secundus. Cōclusio p̄ma. dū articulū p̄mo ponā istā ↄclōz q̄ caritatiua seu supnaturali dilectōe hō debet deū sup oīa diligere. Scd̄o inquirā an naturali dilectōe hō magis diligat deū q̄ seipm. Conclusionez pbo sic. 1
Qn̄cunq̄ aliqua duo sic se hn̄t q̄ vnū diligit̄ ꝑpter seipm. aliud aūt diligit̄ i ordine ad ipm. ꝛ vt reducit̄ i ipm. tūc primuz magis diligit̄ q̄ scd̄m. Sed dilectionē

caritatiua deꝰ diligit ꝑpter seipm ⁊ ꝗ̄ irreducibiliter i alter̄. Oia aūt q̄ sūt citra deū diligunt̄ i ordīe ad deū. ⁊ vt reducūt̄ i deū. ḡ ⁊c̄. Maior p̄z. ꝓbo minorē. q: q̄cūq̄ ordinate diligit aliquē finē. ille diligit finē ꝑpter se et oīa q̄ sunt ad finē diligit ꝑpter finē et i ordine ad ipm finē. Sed deꝰ ē finis oim. ⁊ hn̄s caritatē ordiāte diligit hmōi finē. ḡ ⁊c̄.
2 P̄. hō seipm diligit sup oīa q̄ sunt citra deū. vt p̄z ex p̄cedētibꝫ. sed deū dꝫ diligere ex caritate plꝰ q̄ȝ seipm. q̄a ꝯm Bern̄. i li. de diligēdo deū. rōne p̄fecte caritatis hō diligit se hoīez ꝑpter deū. ḡ oīa diligere debemꝰ ꝑpter deū.
Cōfirmat̄ Et ꝯfirmat̄ ista minor. q: q̄ vitā suā volūtarie exponit vt alteri [illegible] fecte vniat̄. plus diligit illū q̄ȝ seipm. sed hō p̄fectꝰ i caritate volūtarie seipm exponit morti vt p̄fecte vniatur deo. Iuxta illud ap̄li. Cupio dissolui ⁊ esse cū christo. Et Grego. x. moralium ait. Si em̄ mens forti intentione in deū dirigitur. quicq̄d in hoc mundo amarū sit dulce existimat. Et infra subdit. Transire p mortem appetit: vt obtinere plenius vitaȝ possit. funditus i infimis extingui desiderat:
Instantia vt virtus summa ascendat. Forte dicet̄ q̄ expositione vite p alio nō arguit̄ sufficienter q̄ exponēs magis vitaȝ diligat seu plus diligat illū p quo se exponit q̄ȝ seipm. quia etiam p suo proximo homo q̄nq̄ȝ exponit vitā suā ⁊ tamē vt patuit ex p̄cedētibus homo nō ma
Solutio. gis diligit proximū q̄ȝ seipm. Rn̄deo q̄ ille q̄ se exponit mortis p̄iculo p altero. vl̄ h̄ facit ex vanitate ⁊ indeliberate. ⁊ tūc nō hꝫ rectuȝ iudiciū rōnis. ⁊ p ꝯn̄s nō est ad ꝓpositū. Ul̄ hoc facit ex fideli legalitate. ⁊ tūc seipm plus diligit. quia prius vult mori q̄ȝ perdat virtutem constātie. Uel hoc facit ex diuina caritate. ⁊ tunc nō sistit intentionē i proximo. sed i deo. q: exponit se p ꝓrio ꝑpter deū. ⁊ tūc ex tali expositōe non p̄t argui q̄ plꝰ diligat proximū q̄ȝ seipm sed bn̄ arguit q̄ plus diligat deū
Cōclusio scd̄a. q̄ȝ seipm. Quātū ad illā adiunctā inq̄sitionē dico q̄ hō qui dirigit̄ ꝯm rectū rōnis iu
Egidi. 4. q̄lꝫ. q. 14. diciū naturaliter plus diligit deū q̄ȝ seipsum.
1 Quia quāto nobis aliq̄d ē intimius ⁊ bonū nr̄m ꝯseruat efficacius. tāto magis ꝯm rectā rationē ipm diligere debemꝰ. sed deus est intimior omī creature q̄ȝ creatura sibip̄si. ⁊ ē conseruator omnis boni ipsius creature. vt p̄z p
2 Aug. i li. ꝯfess. ḡ ⁊c̄. P̄. q̄ncunq̄ȝ aliqua bona sic se h̄nt q̄ vnū includitur in altero. tunc ꝯm rectā rationē magis debet diligi includēs q̄ȝ inclusum. sed bonum hominis includit̄ in bono diuino. Nā si tolleretur bonum diuinū

tūc necio tolleret̄ bonū homīs ⁊ oīs alteriꝰ creature ⁊ nō ecōuerso. ḡ ⁊c̄. P̄. qd̄ recta rō dictat h̄ ē naturale homī ꝯm rōem vincti. sꝫ purū bonū magis esse diligēdū quocūq̄ȝ alio bono non puro dictat̄ a recta ratione. ergo ⁊c̄. 3
P̄. dilectōe supnaturali diligit hō plus deum q̄ȝ seipm. ḡ ⁊ dilectōe naturali. Añcedēs p̄z. Probo ꝯn̄tiam. q: dilectio supnatural' est p̄fectio dilectōis naturalis. sed si hō supnaturali dilectōe plus diligeret deū q̄ȝ seipsum. ⁊ naturali dilectione minus. tūc illa nō esset p̄fectio illius. sed potius esset destructio eius. 4
P̄. si ps alicuius totius haberet virtutē diligēdi. plus diligeret totū q̄ȝ seipsam. sꝫ bonū humanū ⁊ qd̄libet aliud bonū creatū hꝫ rōeȝ ptis respectu boni diuini. ḡ ⁊c̄. Maior p̄ꝫ de manu q̄ seipsā exponit p̄iculo ne totū pereat. Patet etiā de ciue q̄ seipm morti exponit p totius cōitatis salute. Minor etiā nota ē. cū oē bonū creatū sit q̄dā p̄ticipatio ipsiꝰ boni diuini. 5
P̄. oīa q̄ sūt ad finē naturaliter diligēda sunt ꝑpter fineȝ. sed deus ē finis oim. ⁊ ꝑpter qd̄ vnūq̄dq̄ȝ tale ⁊ illud magis. vt dicit̄. 1. poster. 6
Opi. 2ria Jacobꝫ. 2. q̄lꝫ. q. 20. Sꝫ ꝯ̄ istud sunt q̄dā doctores dicētes q̄ amore amicicie creatura nō possit naturali dilectōe magis diligere deū q̄ȝ seipsum. Naȝ
1 amor amicicie facit amātē quodāmodo vnū cum amato. ⁊ p ꝯsequēs quāto aliquid magis est idem diligenti tāto magis ab eo diligitur hmōi amore. sed quelibet res est maxime idē sibip̄si. ergo ⁊c̄.
2 P̄. si hō naturali dilectione posset magis diligere deum q̄ȝ seipm. tunc nō indigeret caritate seu supnaturali dilectōne ad hoc q̄ deū sup oīa diligeret. Cōseq̄ns ē falsuȝ. Nā sicut grā q̄dammō facit hoīem eē deū. sic caritas facit q̄ hō magis diligit deuȝ q̄ȝ seipm. quia sicut deus magis diligit se q̄ȝ alia. sic hō p gratiā factus deus supna caritate diligit deum sup omnia
3 P̄. sicut naturalis cognitio incipit a creaturis ⁊ tēdit in deū. ⁊ supnatural' ecōuerso. sic natural' dilectio p̄mo tēdit i creaturā. deinde i ipm deū
4 P̄. ꝯm Aristo. ix. ethicoꝝ. amicabilia q̄ sunt ad alterū venerūt ex amicabilibꝫ homīs ad seipm. sꝫ cā potiorē suo effectu. ḡ ⁊c̄.
5 P̄. Ber. li. de diligēdo deū ponit q̄tuor gdꝰ diligēdi. Primꝰ ē cū hō nihil diligit nisi se Scd̄s cū hō nihil diligit nisi ꝑpt se. Tercius est cū diligit deū. Quartꝰ cū diligit seipm ⁊ oīa alia ꝑpter deū. Et ait ber. q̄ terciꝰ ⁊ q̄rtꝰ gdꝰ sūt ḡtuiti. et q̄rtꝰ a paucissimis i hac vita ⁊ q̄si raptim attingit̄
Rn̄. iaco. Rn̄. p̄ma ad. 1. Et p h̄ ipsi rn̄dēt ad motiua p̄me opinionis. Ad primum dicunt q̄ q̄uis deus sit

intimioꝛ cuilibet creature q̄ꝫ creatura sibiipsi q̄ꝫ/ tū ad cālitatē ꝯseruatōis. nō tn̄ q̄tū ad rōeꝫ vnionis. ꝛ qꝛ vnio maxie ꝯsideraꝛ i dilectiōe amicicie. ideo q̄uis deus sit intimioꝛ creature tn̄ hō magis diligit se q̄ꝫ deū dilectione natu-

Cōtra rn̄/sionē raii. cū magis sit idē sibiipsi q̄ꝫ deo. Sꝫ ista rn̄sio magis videꝛ ꝯcedere ꝓpositū p̄me opi/ nionis q̄ꝫ oppositū. Nam ad hoc ꝙ creatura magis diligat deū q̄ꝫ seipsam. sufficit vt deuꝫ ꝯcupiscat vt summū bonū in se includēs om ne bonū. ꝛ in rōne ꝯseruātis creature bonitatē ꝛ subsistentiā intimius inesse creature q̄ꝫ crea

Rn̄. scda ad. 2. tura insit sibiipsi. Ad scdam dicerēt aliqui istoꝝ ꝙ licet inclusum vt incluſuꝫ equalr̄ dili gat includēs ꝛ seipm̄. tn̄ vt ē quoddā ens per se. vt sic magis diligit se q̄ꝫ illud includēs.

Cōtra rn̄. Sꝫ nec illud valet. qꝛ cuiꝰ p̄uatio ab hūa na volūtate naturalr̄ magis refutaꝛ. eiꝰ positō magis diligiꝛ. sꝫ stāte recto rōis iudicio tunc deū nō eē magis refutat humana volūtas q̄ꝫ seipaꝫ i ꝓpria subsistētia nō eē. ergo hō s̄m rectā rationē magis diliget deū q̄ꝫ seipm̄. etiā vt est res ▯ se subsistēs. Maioꝛ pꝫ. Minorē pbo. qꝛ ad nō esse ipsiꝰ dei seq̄tur non eē oīs creature ꝛ in se ꝛ in suis causis. Sed ad non eē illiꝰ hoīs i se. non seq̄tur eiꝰ non esse i sua cā q̄ ē deus. nec etiā seq̄tur nō eē ceteraꝝ creaturaꝝ. ergo stāte na-turalis rōis recto iudicio. magꝭ dꝫ hūana vo lūtas refutare deū non esse sine cuiꝰ eē nihil ali ud p̄t ꝯseruari i eē. q̄ꝫ nō eē suiipsius. ꝛ p ꝯn̄s magis diliget positōꝫ seu eē ipsiꝰ dei q̄ꝫ esse sui

Rn̄sio tcia ad. 3. ipsius. Ad terciū dicūt ꝙ natura nō p̄t oē id qd̄ naturalr̄ rō dictat. Nā naturalr̄ ratio di ctat deū eē maxie cognoscibilē. ꝛ tn̄ hō non p̄t deū maxime cognoscere manēte ipso hoīe i su is puris naturalibꝫ. Sic in ꝓposito q̄uis rō dictet deū eē maxie diligēdū. tn̄ h̄ hō non p̄t ex suis naturalibꝫ iplere. Et addūt ꝙ istud puta ꝙ sua naturali dilectiōe magis tēdit i se q̄ꝫ i deū. nō ꝓuenit ex ꝑuersitate nature. sed ex

Cōtra rn̄. debilitate. sic etiā pꝫ de cognitōe. Sꝫ nec il lud vꝫ. qꝛ q̄uis rō naturalr̄ dictet deū eē maxi me cognoscibilē vel saltē magꝭ cognoscibilē q̄ꝫ aliquā creaturā. tn̄ rō naturalr̄ n̄ dictat deū eē magis cognoscēdū q̄ꝫ creaturā. maxie pro sta tu p̄ntis vite. qꝛ tūc ratio naturalr̄ falsū dicta ret. sꝫ rō naturalr̄ dictat deū nō solū eē diligibi lē sup oēꝫ creaturā. verūetiā dictat eū ab hoīe eē diligēdū sup oēm creaturā. qꝛ rō naturalis dictat ipm̄ deū eē sūmū bonū sine q̄ nihil pōt eē diligibile vel bonū. Nec valet illud qd̄ ad dūt. qꝛ diligere vltimū finē non p modū vlti mi finis ex ꝑuersitate videꝛ ꝯtingere. qꝛ ē q̄dā

deuiatio ab oꝛdinata dilectione vltimi finis. Nec ē sile q̄ ad hoc de cognitōe dei ꝛ dilectōe dei. qꝛ actꝰ cognoscēdi deū magis q̄ꝫ creaturas non ē i nr̄a ꝑtāte. sed actus diligēdi deū super oēs creaturas ē i nr̄a ptāte. cū ratio naturalis videatur h̄ ꝑsuadere. Nō loquoꝛ tn̄ i ꝓposi to de dilectione meritoria quā nō possumus h̄re sine grā dei ꝛ caritate. Ad quartum ne Rn̄. q̄rta ad. 4.
gāt ꝯn̄tiā. Ad ꝓbationē dicūt ꝙ dilectio sup natural' puta caritas ꝓ tāto dicꝛ ꝑficere dile ctionē naturalē. qꝛ ꝑficit ipsā naturā q̄ est ca pax dilectōis gratuite. Uel dicꝛ ▯ ꝑfice re non ꝙ vtraqꝫ dilectio simul maneat i volū tate. ꝛ vna sit alteriꝰ ꝑfectio. sed ꝓ tāto h̄ dicꝛ. qꝛ adueniēte caritate q̄ est ꝑfecta dilectio. ces sat esse dilectio naturalis. Sed nec illud Cōtra rn̄.
valet. Nā caritas non solū ꝑficit naturā dili gentis. verumetiā ꝑficit oꝛdinatū actuꝫ dile ctionis naturalis. Etiaꝫ scdo falsum assu mit. qꝛ in his q̄ sunt alterius ꝛ alterius ratio nis. nō est necesse adueniēte ꝑfecto cessare im ꝑfectū. nisi hmoi ꝑfectū sit oppositū ipsi im ꝑfecto. quia inq̄tū talia nō sunt eiusdē ratio nis. tūc non habēt naturalē repugnātiam ad simul essendū in eodē. qualē habēt duo accī dentia absoluta solo numero dr̄ntia. ꝛ inq̄tuꝫ nō sūt opposita. tūc nō h̄nt formalē repugnā tiā. sed dilectio natural' seq̄ns rectū iudiciuꝫ rōis. nec ē eiusdē rōis cū caritate. nec opponiꝛ ei. ergo ꝛc. Ad q̄ntū dicūt ꝙ ps vt ē idē toti sic Rn̄. quita ad. 5.
eq̄liter diligit se ꝛ totū. sed vt aliqualē hꝫ di uersitatē a toto. sic magis diligit se q̄ꝫ totum. Et cum dicꝛ ꝙ ps exponit se ꝓ toto. dicūt ꝙ hoc non est veꝝ. qꝛ ipm̄ totū exponit ptē pro salute sui. sicut etiā totū exponit ptē viliorem pro parte nobiliori. puta manuꝫ ꝓ capite.

De ciue etiā dicunt ꝙ in hmoi expositiōe magis diligit se q̄ꝫ totā ꝯmunitatē. plus eīm vt dicūt diligit sibi bonū virtutis. q̄ꝫ salutem ꝯmunitatis. Et dato ꝙ i tali expositōe plꝰ diligat cōitatē quo ad bonū s̄m quid. s. q̄tuꝫ ad salutem coꝛpaleꝫ. tamē plus diligit se quo ad bonū simplr̄. s. q̄tum ad bonuꝫ virtutis. Propter quod phus. ij. magnoꝝ moraliuꝫ. ꝛ. ix. ethicoꝝ. vult. ꝙ quilibet seipm̄ maxime debet amare q̄tum ad optima bona que sunt opa virtutū. non autē quo ad alia bona. quia maxime se amando quo ad alia bona tūc de ficit a bono virtutis quod maxime amanduꝫ est. Sed nec illud valet. vt apparet ex his Cōtra rn̄.
q̄ dicta sunt ꝯ scdam rn̄sioꝫ. Etiā ista rn̄sio ꝯcedit nob̄ ꝓpositū. qꝛ tūc diligimus nos ▯ maxia bona cū diligimꝰ nosipsos ꝓpter deuꝫ.

& deũ ꝑpter seipm] Etiã ad illud qđ addũt de pte. dico φ si totũ exponit ptẽ. hoc est ꝑ tã to. qꝛ pti non cõuenit ꝑ se & libere agere ẽm φ pars est. si tamẽ sibi cõpeteret ꝑ se & libere agere. tunc ipsa pars ex sua ꝑpria libertate seipsã exponeret piculo ꝑ totius salute. Et qđ dicũt de ciue nõ videt esse verum. quia multi se morti exposuerũt ꝑ sua ɔmunitate saluanda q̃ nullã vitã crediderũt post hanc vitã. vt patet de multis ciuibꝫ romanoꝝ anteq̃ eẽnt xpiani. Etiã multi & si crediderũt aliam vitã. tñ nõ reputauerũt ibi opus esse politica virtute

Rñsio se/ pta ad.6. Cõtra mi/ nozem. Ad sextũ ipsi dicunt. φ finis diligitur dilectõe seu amore ɔcupię. & ideo nõ ẽ ad ꝑpositũ. qꝛ nos q̃rim⁹ de amore amicicię. Sꝫ nec illud valet. qꝛ omñe qđ amat amore ɔcupię. ħ amat ꝑpter alteꝝ. qꝛ tale q̃d amamus nobis vel amicis. & ꝑ ɔñs ipm amamus ꝑpter nos vel propter amicos. Sꝫ de rõe finis ẽ φ ipse nõ amet ꝑpter alteꝝ. ſꝫ oĩa alia propter ipm. ğ amoꝛ finis vt finis ẽ nõ videt φ sit amoꝛ cõcupię. Finis eñ amabil' ẽ ꝑpter seipm. et ea q̃ sũt ad finẽ amat propt finẽ.

Solutio ad pmuꝫ motiuũ iacobi. Ad pmũ motiuũ istoꝝ dđꝫ φ q̃uis res sit maxie idẽ sibiipi idẽtitate naturali. tñ de⁹ ꝑ suã ꝟtutẽ ɔuatiuã ẽ intimioꝛ rei q̃ꝫ res sibiipsi. ideo magis debet hõ diligere bonũ diuinũ ▪ quo dependet omne bonũ suũ q̃ꝫ bonũ propriũ.

Ad.2. Ad scðm dicendũ φ homo rectũ habẽs iudiciũ rõnis nõ indiget caritate ad hoc φ deũ sup oẽs creaturas diligat. sed indiget caritate ad hoc φ deũ meritoꝛie & delectabiliter diligat.

Ad.4. Ad quartũ dđm φ illa auctas phi nõ ẽ ad propositũ. qꝛ phs loquit ibi de amicicia ꝑpe dicta. q̃ nõ ẽ inter deũ & hoĩeꝫ. sed inter hoĩeꝫ & hoĩeꝫ. Et iõ non pl⁹ ɔcludit nisi φ hõ magis diligat se q̃ꝫ aliũ hoĩeꝫ. Etiã si vis ꝟboꝝ pẽsat nõ pl⁹ ɔcludit nisi φ hõ ꝑus diligit se q̃ꝫ deũ vel aliq̃d aliud. Ex ħ tñ nõ habet q̃n postq̃ꝫ de⁹ ɔcipit sub rõe sũmi & ĩfiniti boni includẽt & causant atq; ɔseruãtis oẽ aliud bonũ hõ possit diligere deũ mag' q̃ꝫ seipm.

Ad.3. Per ħ pꝫ ad terciũ argumẽtũ cu⁹ solutiõeꝫ omisi. qꝛ nõ pl⁹ ɔcludit nisi φ hõ ꝑus diligit creaturã q̃ꝫ deũ. Est eñ ĩ his duobꝫ motiuis fallacia figure dictõnis cũ magis mutet ĩ pri⁹

Ad.5. Ad. v. dđꝫ. φ terci⁹ & q̃rt⁹ grad⁹ dicũt ɔ̃tuti ñ simpl'r: ſꝫ ꝑ ɔparatiõnẽ ad pmũ & scðꝫ. qꝛ pmi duo grad⁹ ñ pñt stare cũ caritate. ſꝫ terci⁹ & q̃rt⁹ pñt cũ caritate stare. Quart⁹ etiã grad⁹ vt ponit eũ Bern. ẽ excellẽtissim⁹. qꝛ ꝑ diligere se & oĩa propt deũ. intelligit Bern. φ hõ sic obliuiscat sui ĩ seipo. φ nihil se diligere expiat nisi ĩ deo & ꝑpter deuꝫ. Hoc aũt ẽ multo cari⁹ & excellenti⁹ q̃ꝫ diligere deũ magis q̃ꝫ seipm.

Quãtũ ad tercium

Di. xxx. Articulus tercius.

articulũ pono duas cõcl'oes. Prima ẽ φ si inimic⁹ accipit formal'r. puta ẽm φ inimic⁹ sic nõ ẽ diligẽd⁹. maxie si talis inimicicia nõ hꝫ iustã cãm. Quia ille q̃ militat ɔ̃ caritatẽ nõ ẽ diligẽdus. sed tal' inimic⁹ militat ɔ̃ caritatẽ. ğ &c.

Cõclusio prima 1

2 P. mortal'r peccãti null⁹ dꝫ pstare fauorẽ. sed tal' inimic⁹ mortal'r peccat. & ꝑ hmõi dilectionẽ pstat sibi fauorẽ ĩ hmõi pctõ. ğ &c.

Cõclusio scða. Scða ɔclusio est. φ material'r puta ẽm φ creat⁹ ẽ ad imaginẽ dei q̃ capax ẽẽ poterit vna nobiscũ eterne btĩtudĩs. sic ĩ vl'i de ncc̃itate salutis ẽ diligẽdus. puta qñ diligit ĩ vl'i deus & proxim⁹. talis inimic⁹ non ẽ excludend⁹. Qꝛ tal' exclusio sine liuoꝛe & appetitu ĩordiate vix dicte fieri nõ possꝫ. & ꝑ ɔñs ille q̃ expsse faceret hmõi exclusiõeꝫ peccaret. Tñ ĩ spãli puta determiato ĩ singulari motu affectõnis ad ipm directo nõ tenemur talẽ diligere. Nec etiã determiato ope subuẽtõis tenemur ei sbuenire. nisi ipe pnit⁹ eẽt ĩ magno ncc̃itatis articulo. ĩ q̃ q̃libet tenet quẽlibet iuuare si pt

Instantia Forte dicet φ illũ nõ tenemur iuuare vel diligere quẽ licitũ ẽ ẽm legẽ odire. vel quẽ ẽm legẽ iubemur odire. sed Matth. v. dicit saluatoꝛ. Audistis qꝛ dictũ ẽ antiq̃s. diliges amicos tuos & odio habebis inimicũ. ğ &c.

Solutio. Hic possꝫ breuit dici φ ncc̃e ẽ inimicũ diligere. iuxta ea q̃ dicta sũt ĩ scða ɔcl'one. ſꝫ nõ iuxta ea q̃ dicta sũt ĩ pma ɔcl'oe. vñ etiã sic possum⁹ aliq̃ mõ ĩimicũ odire. qꝛ sic odiũt ĩimici vicia φ tñ non odit psona. Etiã nũq̃ꝫ legi ĩ veteri testõ φ ipsi odio deberẽt hrẽ suos inimicos. Vñ ħ videt fuisse additũ ex interptatõe mala iudeoꝝ. qꝛ bñ scriptũ ẽ Leui. xix. φ diligere debebant amicos. tũc iudei ex ħ arguũt a ɔtrario sensu. φ odire debeant inimicos. Vñ mgr̃ pfectionis p⁹ hec verba pdicta Matth. v. subdit. Diligite inimicos vr̃os. bñfacite his q̃ oderũt vos.

Quantum ad quar

Articulus quartus.

tuꝫ articulũ dico φ dilectio inimici põt tripl'r ɔsiderari. Vno mõ cũ expssa exclusione dilectionis amici. & sic forte est impossibil'. Quia ille qui diligit minus diligibile ille nõ potest a sua dilectione expsse excludere illud quod ẽ magis diligibile. sed amicus ẽ magi' diligibilis q̃ꝫ inimic⁹. ğ &c. Dato tamen φ ita fieri posset. tunc talis dilectio inimici non esset

meritoria. qr dilectio amici cū expssa exclusio ne inimici nō ē meritoria. vt patuit i pcedēti articulo. ergo nec ecōuerso. Scdo mō dilectio inimici pōt ꝯsiderari cū expssa inclusiōe dilectōis amici. et sic ē magis meritoria qꝫ dilectō amici sup̄a sine inclusiōe et sine exclusiōe dilectōis inimici. puta cū aliqs diligit amicū nihil ptūc cogitās de inimico. qr sic i malis totū maiū peius ē qlibet sua pte. sic i bonis totum bonū meli9 ē qlibet sua pte. Sz diligere amicū et inimicū sil' ē qddā totū de genere bonoꝝ respectu illi9 qd ē diliger aicū tm. ergo et cetera. Tercio mō pt accipi dilectio inimici sine iclusiōe et exclusiōe dilectōis amici. puta qn diligēs inimicū nihil ptūc cogitat de amico. et ecōuerso dilectio amici sine inclusiōe et exclusiōe dilectōis inimici. tūc saluo sp meliori iudicio ad hoc dico.

Cōclusio. qr si ille due dilectōes pcedūt ab eqli habitu caritatis. et sit act9 eq intēsi. tūc dilectio inimici

Rō. ē magis meritoria qꝫ dilectō amici. Qr qncūqꝫ duo act9 pcedūt ab eqli caritate. et sūt eq intēsi. qꝫ vn9 de necitate reqrit maiorē conatū nō ex indispositiōe opantis. sz ex difficultate opis. tūc act9 ille q requirit maiorē conatū est magis meritorius. Sz ad dilectōez inimici mō q dictū ē. s. eq intēsā. requirit maior conatus. nō ex indispositiōe opantis. qr supponit eqlis habit9 caritatis. et act9 dilectōis sunt eq intēsi. sz ex difficultate opis. qr pauciora sūt inclinātia et pl'a retrahētia i dilectōe inimici qꝫ amici. ergo et cetera. Dixi aūt notāter in maiori q illi act9 sint eq intēsi. qr dilectio inimici possz esse ita tepida et remissa. et dilectio amici ita intensa. q multo magis eēt meritoria dilectō amici qꝫ inimici. Dixi etiā q appositio maioris conat9 necia sit nō ex indispositōe opantis. sz ex difficultate opis. qr al's eqli actu vl' minori penitēs magis mereret qꝫ ille q eēt i caritate pfect9. qr ille q ē incipiēs a pmo bonā vitā. sustinet maiorē difficultatē i eqli vl' minori actu vtutis. et hoc ppter suā impfectā dispōez. qꝫ hō pfect9 i maiori et nobiliori actu.

Ad argu. princi. Ad argumētū pncipale nego aīs. Ad pbatōz dico q illa pmptitudo nō puenit ex caritate sz ex naturali amore

Instantia. Forte dicet q sic dō dō tūc necio sequit q tal' hō saltē naturali amore plus diligeret pximū qꝫ deū.

Solutio. R. q tal' hō vel indeliberate se exponeret morti p pxio. tūc nō ē ad ppositū. qr nō dixi q qcūqꝫ naturali dilectōne magis diligat deū qꝫ seipm vel pximū. sed solū ille q vtit recta rōne. Vel deliberatōe debita p habita tal' hō pmpti9 se exponeret morti p proximo qꝫ p deo vel p fide quā hēm9 de deo. tūc tal' hō et si vteret actu rōis. nō tn vteret recta rōe. Nec etiā videt q i tali hoīe caritas pmaneret. Ideo falsū assumit. s. q caritas salua maneat. Nec illud esset ꝯtra ea q de dilectione naturali q diligit deus fm rectū rōnis iudiciū supius dixi. qr talis hō non ageret fm rectū rationis iudiciū.

Distinctio tricesimaprima et tricesimasecunda.

Illud quoqꝫ nō ē ptereundū. Postqꝫ mgr supi9 determinauit d caritate cōsiderata fm suā eētiā et qdditatē. hic psequit de caritate ꝯsiderata fm sui pmanētiā et stabilitatē. Et qr hūane dilectōis pmanētia depēdet a diuine dilectōis influētia. io mgr duo facit. Nā pmo determiāt de create dilectōis pmanētia q nos deū diligim9. Scdo agit d increate dilectōis sufficiētia q nos diligit deus dis. xxxij. ibi. Premissis adijciēdū. Pria i duas. Nā pmo de stabilitate et pmanētia caritatis agit. Scdo inqrit vtꝝ xps ordinē diligēdi supi9 dictū seruauerit. ibi. Nūc iaz supest. Pria in duas. Qr pmo tractat de stabilitate caritatis qꝫtū ad statū viatoris. Scdo qꝫtuz ad statū ꝯphēsoris. ibi. Aduertendū etiā est. Pria i tres. Nā pmo circa pmanētiā caritatis recitat vnā falsā opinionē. Scdo subdit illi9 opinōis improbatōz. Tercio soluit motiua illi9 opinionis auctū expositōz. Scda ibi. Hec inuere vident. Tercia ibi. Q, ꝯo apl's.

Sequit distictio. xxxij. i q mgr et cetera. Et diuidit i duas ptes. Nā pmo ondit q de9 oīa diligit. Scdo inqrit quō reprobatos diligit. ibi. De reprobis. Pria i duas. Qr pmo ostēdit vl'r qliter dilectio dei se habz respectu oīm. Scdo spāliter quō se hz respectu hoīm. ibi. Cōsiderat em duobꝫ modis. Prima i duas Nā pmo ondit dilectōz dei respectu diuersorū qdammō ec in eqlē. Scdo illi9 ineqlitatis assignat rationē. ibi. Cū aūt dilectio dei et cetera.

Sequit illa ps. Cōsiderat em duobꝫ modis. Et diuidit in duas ptes. Nā pmo ostēdit quō dilectio qua deus diligit hoīes magis et minus suscipit. Scdo innuit p quē modū intelligendū sit cū dicit. q deus eundē hominē qnqꝫ magis et qnqꝫ min9 diligit. ibi Si vero querit vtꝝ et cetera. Hic quero specialiter hanc questionē.

Tr ex͞ns ī caritate possit amittere ca/
ritatē. Et videt̄ q̄ nō. Q2 caritas ad
ueniēs expellit pctm̄ qd̄ actu ē. ḡ cari/
tas amitti nō p̄t. Añs pꝫ. q2 caritas n̄ patit̄ se
cū aliqd̄ mortale pctm̄. ꝯña ꝓbat̄. q2 maioris v̄
tutis ē destruere illud qd̄ actu ē. q̄ȝ resistere il/
li qd̄ nōdū ē. ḡ caritas iā h̄ita amitti nō p̄t ꝑ
pctm̄ mortale qd̄ nōdū ē. Cōtra. q̄cūq3 pōt
mortal̄r peccare ille p̄t caritatē lȝ eā h̄eat amit
tere. sȝ n̄ ꝯfirmat⁹ ī gr̄a p̄ mortal̄r peccar̄. ḡ ⁊c.
Hic q̄ttuor sūt vidēda. P̄rio d̄ q̄sito. Se
cūdo supposito q̄ aliq̄s amittat caritatē. vtr̄
ꝓpter h̄ deleat̄ de libro vite. sicut tāgit̄ h̄ ī l̄ra.
Tercio vtr̄ caritas ⁊ cetere v̄tutes theologi
ce maneāt vel excidāt ī p̄ria. Et h̄ q̄tū ad di.
xxxi. Quarto vtr̄ de⁹ oīa q̄ sūt extra se eq̄li
ter diligat. Et h̄ quo ad dist. xxxij.

Articulus primus.

Circa primū sic pro

cedā. P̄rio ponā duplicē ꝯcl'oȝ. Sc̄do m̄
debo ad vnā īcidētē dubitatōȝ. P̄ria ꝯcl'o ē

Cōclusio p̄ma.

q̄ oīs hō h̄n̄s caritatē ī q̄ fomes pcti nec ē liga
1 tus nec extirpat⁹ p̄t ꝑdere caritatē. Q2 q̄cūq3
ex sui indispōe patit̄ ꝓnitatē ⁊ iclinatōȝ ad id
qd̄ ē incōpossibile caritati. ille q̄tū ē de se p̄t ꝑ/
dere caritatē. sed oīs hō ī q̄ fomes pcti nec ē li
gat⁹ sicut videt̄ eē ī eis q̄ sūt ī gr̄a dei ꝯfirmati.
nec extirpat⁹. sicut ē ī q̄libet btō ī p̄ria ⁊ fuit ī
b. virgīe cū adhuc erat ī via. tal' hō patit̄ ꝓni
tatē ⁊ inclinatōēȝ saltē q̄nq3 ad mortale pctm̄
qd̄ ē ipossibile caritati. ḡ ⁊c. Maior pꝫ. q2 q̄ȝ
tā incliatōȝ hȝ aliq̄d ad id qd̄ ē incōpossibile
alicui forme quā iā hȝ tātā possibilitatē habȝ
ad ꝑdēdū illā formā. Minor etiā pꝫ. q2 d̄ oīb⁹
talib⁹ hoīb⁹ d̄r Gen̄. viij. ꝓni sūt sēsus hoīs
2 ad malū ab adolescētia sua. P̄. sic se hȝ ꝑuatio
ī naturalib⁹. sic se h̄re videt̄ fomes pcti ī ḡ
tuitis. sȝ quācūq3 formā naturalē hȝ s̄biectū
cū annexa ꝑuatōe illā p̄t ꝑdere. ḡ qd̄cūq3 do/
nū ḡtuitū hȝ hō nō ligato vel extirpato fomi
3 te illud p̄t ꝑdere. P̄. oīs hō nō ꝯfirmat⁹ in
gr̄a p̄t ꝑdere caritatē. sȝ hō tal' ī q̄ fomes pcti
nec ē ligat⁹ nec extirpat⁹ nō ē ꝯfirmat⁹ ī gr̄a. ḡ
⁊c. Maior pꝫ. q2 caritas nō p̄t eē ī aliq̄ sine ḡ
tia. nā ipossibile ē q̄ aliq̄s sit car⁹ ⁊ tn̄ nō sit ḡ/
tus. iō eadē possibilitate q̄ q̄s p̄t ꝑder̄ gr̄āȝ ea
dē p̄t ꝑdere caritatē. Minor etiā pꝫ. q2 null⁹
videt̄ eē ꝯfirmat⁹ nisi fomes sit ī eo ligat⁹ saltē

Instantia

q̄ ad pctā mortalia. Forte dicet̄ q̄ apl's pau
lus fuit ī gr̄a ꝯfirmat⁹. ⁊ fomes nō videt̄ ī eo
fuisse ligat⁹. cū ipse tātas senserit tēptatōes q̄
de seipso ait. Sētio q̄dē aliā legē ī mēbris me
is repugnātē legi mētis mee. ⁊ captiuātē me ī
lege pcti. R. q̄ q̄uis fomes q̄ ad h̄ nō fue/

Solutio.

rit ī apl'o ꝑtūc ligat⁹ q̄n ꝑmittēte deo tēptatio
nes senserit. sic tn̄ fuit ligat⁹ q̄ h̄mōi tēptatio
nes ꝓgredi nō poterāt vsq3 ad mortale pctm̄.
Propter qd̄ dixit ei dn̄s. Sufficit tibi gratia
mea. nā virt⁹ ī īfirmitate ꝑficit̄. Vn̄ idē apl's
volēs ōndere fomitē eē ligatū q̄ ad om̄ia ea q̄
ipm̄ possēt separe a caritate dei sic ait. Scio
⁊ cert⁹ sū q̄ neq3 mors neq3 vita neq3 altitudo
neq3 ꝓfundū nec aliq̄ creatura nos separe po
terit a caritate dei q̄ ē ī xp̄o ih̄u. Sȝ ꝯ̄ istaȝ

Opi. ꝯ̄ria

ꝯcl'oȝ ē q̄dā opīo. cui⁹ mētionē facit mḡr hic ī
l̄ra q̄ ponit q̄ null⁹ hō q̄ sel' habuit caritatē po
terit eādē amittere. Cui⁹ opionis motiua po
terāt eē hec. Q2 si caritas amitteret̄. h̄ eēt ꝑ rā 1
to. q2 ab aliq̄ pctō destrueret̄. Sȝ h̄ eē nō p̄t.
q2 aut destrueret̄ a pctō qd̄ ē. aut a pctō qd̄ n̄
ē. Nō p̄mo mō. q2 tūc duo icōpossibilia simul
eēnt ī eodē s̄biecto. s. pctm̄ ⁊ caritas. Nec sc̄do
mō. q2 qd̄ n̄ ē h̄ nihil destruere p̄t. P̄. si ca/ 2
ritas ī aliq̄ hoīe destrueret̄. aut h̄ fieret actōe ꝑ
p2ij s̄biecti. aut actōe alicui⁹ alteri⁹ a s̄biectō.
Nō p̄mo mō. q2 nulla res destruit illud qd̄ te
net ꝑdominiū ī ea. sed mag' sequit̄ ꝯditōȝ ei⁹:
sȝ int̄ oēs v̄tutes siue sint morales siue natu/
rales caritas tenet ꝑdominiū. nā caritas ē vir
tus īuicta q̄ vincit oīa. ḡ actōe ꝓp2ij subiecti
caritas nō pōt destrui. Nec sc̄do mō. q2 vel h̄
eēt de⁹ vel creatura. Nō de⁹. q2 de⁹ nō ē destru
ctor alicui⁹ boni. Nec creatura. q2 cū sol⁹ deus
possit illabi h̄ūane volūtati q̄ ē subiectū carita
tis. igit̄ caritas nō p̄t attingi actōe alicui⁹ cre/
ature. P̄. h̄n̄s caritatē nō pōt peccare. ḡ nō 3
p̄t caritatē amittere. ꝯña pꝫ. Añs ꝓbat̄ sic. i.
Jo. iij. c. d̄r. Qui nat⁹ ē ex deo pctm̄ nō facit.
qm̄ semē ipsi⁹ ī eo manet. ⁊ nō p̄t peccare. qm̄
ex deo nat⁹ ē. Sȝ. i. Jo. iiij. d̄r. Oīs q̄ diligit
ex deo nat⁹ ē. ḡ cū q̄libet h̄n̄s caritatē diligat.
sequit̄ q̄ null⁹ habens caritatē possit peccare.
Sed ista opinio stare nō p̄t salua v̄itate sa/
cre scp̄ture. Cōstat em̄ q̄ saul fuit ī caritate. d̄

Cōtra opinionē.

q̄ legit̄. i. Reg. q̄ nō erat vir melior eo ī isrl'. et
tn̄ postea ꝑdidit caritatē cū innocētē dauid ꝑ
sequebat̄. voci dn̄i non obediuit. ⁊ sacerdotes
dei occidi fecit. Itē petr⁹ ī cena dn̄i caritatē
habuit. quā tn̄ eadē nocte ter negādo dn̄m ꝑ
didit. Itē f̄m fidē nostrā puuli baptizati
recipiūt caritatē. quā tn̄ multi cū efficiūt̄ ad/
ulti ꝑdūt ꝓpter sua pctā. Itē Apoc. ij. dicit̄
Habeo aduersū te pauca. qm̄ caritatē p̄mā re
liq̄sti. Ad p̄mū motiuū illi⁹ opionis dd̄ȝ q̄
destruit̄ a pctō qd̄ ē. Ad ꝓbatōȝ dicēdū q̄ nō

Solutio. Ad. i.

manēt sit.sʒ ī eodē instāti q̄ mortale pctm̄ in/
cipit esse caritas desinit esse. Vn̄ nō est imagi
nādū ꝙ pctm̄ actiue destruat caritatē.sed solū
ꝑuatiue. Nā admissio mortalis pcti ē ꝑuua/
tio gratie. vel saltē immediate sequit̄ ad ipm
Ad.2. ꝑuatio gratie. Ad scōm dicēdū ꝙ caritas
pōt destrui p actū ꝓpꝛij subiecti. Nā cū hūa/
na volūtas abutēdo sua ꝓpria libertate auer
tit se ab incōmutabili bono. ꝛ ꝯuertit se ad cō/
mutabile bonū.tūc caritas destruit̄. qꝛ ex tali
actu subiectū caritatis totaliter efficitur indi
spositū ꝑ forma caritatis. Sicut ecōuerso cū
toto corde ꝯuertimur ad deū. volūtas optime
disponit̄ ad recipiēdū formaʒ caritat̄. Sicut
ergo videmꝰ ī naturalibꝫ ꝙ subiectū bn̄ dispo
situ retinet formā. qꝛ actus actiuoꝝ sunt ī pa/
tiente ꝛ disposito. vt dicit̄. ij. ď aīa. sic subiectū
penitus īdispositū naturalr̄ ꝑdit formā. Sic
ī ꝓposito. Ad probationē dicēdū. ꝙ q̄uis
ī subiecto bn̄ disposito caritas teneat ꝑdomi
niū. tn̄ ī subiecto male disposito nullū hʒ do
Ad.3. miniū. īmo penitus sopit̄. Ad terciū nego
an̄cedēs. Ad ꝓbationē pōt dici ꝙ btūs Johā
nes loq̄tur ibi de his q̄ sunt ꝑfecti ī caritate. ī
quibꝫ fomes pcti iā aliquo mō ē ligatus. ꝛ iō
nō est ꝯtra istaʒ ꝯclusionē. Cōclusio secū/
Cōclusio scđa. da est ꝙ nullus hō ī quo fomes pcti vel est li
gatus vel extirpatꝰ habēs caritatē pōt amitte
re caritatē. Et hoc pōt ꝓbari tripl'r semꝑ acci
piēdo mediū opposito mō quo supius est ac
ceptū in tribꝫ rōnibꝫ ꝑme ꝯclusionis. For/
Instantia te dicetur ꝙ si ligatio vl' extirpatio fomitis es
set sufficiēs mediū probādi ꝙ aliq̄s nō posset
peccare. tūc primꝰ homo nūq̄ȝ peccasset. qꝛ an̄
q̄ȝ peccauit nō habuit fomitē pcti. eo ꝙ in ipo
ꝑfecta fuerit obediētia viriū inferioꝝ ad vires
supiores. Respōdeo ꝙ ad nō posse peccare
Solutio. nō sufficit carētia fomitis nisi etiā adsit posi/
tio gratie ꝛ caritatis. loquēdo de gratia nō so
lū gratis data. sed de gratia gratū faciēte. Sʒ
primꝰ hō anteq̄ȝ peccaret licet fomite careret.
tamē nō habuit gratiā gratū facientē. vt supi
us probaui ī libro scđo. dist. iiij. articulo. ij.
Instantia ideo ꝑmus homo potuit peccare. Itē forte
dicet̄ ꝙ gratia nō tollit arbitrij libertatē. ideo
si primꝰ homo sine gratia habuit liberū arbi/
triū quo peccauit. dato ꝙ habuisset gratiā. ad
Solutio. huc peccare potuit. R̄ndeo ꝙ istud argu/
mentū q̄uis sit apparēs. tamē nō ꝯcludit. qꝛ
eadē ratione ꝓbari posset ꝙ beata virgo vl' eti
am sancti ī patria possent peccare. Et ideo di
cendū ꝙ talis gratia q̄ staret sine fomite ꝯcer
neret caritatē ꝑfectā. q̄ q̄uis nō coacte tamē

allectiue ꝓhibuisset omne illud quo talis hō
ei quē illa caritate ꝑfecta dilexisset displicere
potuisset. ꝛ ꝑ ꝯsequēs ibi fuisset necessitas ad
nō peccandū. nō quidē necessitas coactōnis.
sed necessitas immutabilitatis. nec hoc dero/
gasset libero arbitrio. qꝛ ſm Ansel. posse pecca
re nō est libertas nec ps libertatis. sed potiꝰ vi
ciū libertatis. Vn̄ nō fuit minor libertas ī vir
gine gloriosa que peccare nō potuit. q̄ȝ in Ju
da qui peccare potuit ꝛ etiā de facto peccauit.
Posito ergo ꝙ caritas sicut iā dictū est ī ꝑ Dubium.
ma ꝯclusione possit amitti. ꝛ facto q̄n̄q̄ȝ ꝑ/
datur ꝑ peccatū. dubitat̄ ab aliquibꝫ an hoīe
ordinate ꝛ debite penitēte redeat eq̄lis caritas
Respōdeo ad hoc ꝛ dico ꝙ loquēdo de ca/ R̄nsio.
ritate ad cuiꝰ mensurā reddit̄ ꝑmiū in vita be
ata. tūc semꝑ redit vel maior caritas vel equa
lis. qꝛ in homīe debite penitēte vt cōmuniter
dicit̄ ꝛ trahitur ex decretis. Cūcta reuiuiscūt
que quondā viua fuerūt. Sed talis gradus
caritatis cui. s. tale premiū debet respōdere q̄n
dā viuus fuit in hmōi penitēte. ergo tal' gra/
dus ꝛ ꝑ ꝯsequens equalis caritas reuiuiscet.
Si autē talis penitēs nō solū sufficiēter. ve/
rumetiā feruēter ꝛ eminēter ꝯterit̄. tūc non so
equalē. verū maiorē recipiet caritatē q̄ȝ ha
buerat anteq̄ȝ peccauit. Et isto modo verifica
tur illud verbū apl'i dicētis. Diligētibꝫ deuȝ
oīa coopantur in bonū his qui ſm ꝓpositū
vocati sunt sancti. Sup quo verbo dicit glo.
ꝙ etiā ipsa pctā coopantur eis in bonū. qꝛ per
pn̄iam feruētiores efficiūtur ī bono. Sed Opi. Bo
oppositū illius tenet quidaȝ doctor dicēs. ꝙ nauēture.
ex hoc ꝙ aliqui tepidi sunt in penitēdo. q̄uis
tamē peniteāt. ideo resurgit in talibꝫ homibꝫ
minor caritas q̄ȝ an̄ habuerāt. Istud non Cōtra eū.
valet. qꝛ vel illa tepiditas ē tanta. ꝙ deus hu
iusmodi pn̄iaȝ nō acceptat. tūc nulla redit ca
ritas. eo ꝙ sic penitēs nō ꝯsequat̄ veniā pctō
rum. vel ꝙ deus acceptat hmōi pn̄iam ꝛ lar/
gitur veniā. tūc ad minus redit equalis cari/
tas. qꝛ posito ꝙ protūc penitēs moriat̄. ipse ta
le ꝑmiū ꝯseq̄tur quale ꝯsecutus fuisset si mor
tuus fuisset anteq̄ȝ fecerat hoc pctm̄ quo ꝑdi
dit caritatē. Vn̄ ꝓpter ꝯmissuȝ pctm̄ tali ho
mini vere ꝯtrito nō diminuit̄ ꝑmiū eēntiale ī
gloria. qꝛ ꝓpter hmōi pctm̄ dat̄ ei pena satis/
factoria. Nō eñ iudicat deus bis in idipm̄. si
cut dicit ꝓpheta. Sed hoc faceret si pro deli
cto diminueret beatā gloriā. ꝛ cū hoc infli ge/
ret penā satisfactoriā. Forte obijciet̄ hic il/ Instantia
lud qđ scribitur Amos. v. Nō adijciet resur
gere virgo isrl'. Vbi dicit glo. Nō negat q̄n

resurgat. sed q possit resurgere virgo. qr sel' ob errās etiā si reportet humeris pastoris nō habebit tantā gloriā. Rñdeo q loquit ibi de gloria accidētali q debet virgini vt virgo ē. puta de aureola. nō autē de pmio seu gloria ecntiali de q loqmur in pposito. Sicut em q perdidit virginitatē nō resurget virgo. sic nec habebit i patria aureolā q debet virgini. g 7c.

Solutio.

Articulus secūdus.

Quātum ad secun

dum articulū tria sunt vidēda. Primo qd sit liber vite. Scdo quō i isto libro aliq dicunt esse scripti. Tercio vtrū i eo scripti possint ab eo deleri. Quo ad pmū sciendū. q liber vite pōt qdrupliciter sumi. Primo p eo i quo tandē relucebit qliter hō vixerit. Et sic ɔsciā homis dicit liber vite. qr in extremo iudicio cuiuslibet ɔscia patebit. 7 i ea videbit omne qd i vita sua pegit. Scdo qr i eo videt modus vivēdi p quē ad vitā eternā veraciter puenit. Et sic sciptura sacra dicit liber vite. Iuxta illud Eccli. xxiiij. Hec oia liber vite 7 testamentū altissimi Tercio dicit liber vite illud i quo relucēt illa quibo meremur vitā Et sic diuina noticia dicit liber vite. put i ea relucēt opa meritoria. in quibo si hō finaliter pseueraret ɔseqretur vitā Quarto dicitur liber vite ipsa diuina psciētia. sm quā deus qsi i libro legēdo infallibiliter cognoscit ɔditōe3 7 numerū ad vitam eternā electorū. Et isto quarto mō accipit hic in pposito liber vite.

Prima ps scdi articli

Et qr ppter infallibilitatē illius libri aliq qnqz p eodē videbātur accipe pdestinationē 7 librū vite. iuxta quē sensum vident pcedere verba glo. ad Phil'. iiij. sup illo verbo. quo[illegible] noia scpta sunt in libro vite. vbi dicit glo. Liber vite ē pdestinatio dei in q omes scti scripti sunt. Iō ē aduertēdū q qūuis liber vite 7 pdestinatio ambo habeāt innūerabilē stabilitatē. tñ eorū drñtia pōt ɔsiderari eo q pdestinatio additad librū vite. Ista em p ordinē vident se hre. dei dilectio. electio. liber vite. pdestinatio. vocatio. iustificatio. 7 pmiatio seu magnificatio. Nā de diligit nos sm q vult nob bonū. Iuxta qd dicit. i. rethorice. q amare ē velle alicui bonū. Cū igit nō sim eligibiles nisi vt boni sum. p3 q dilectio aliq mō pcedit electō3. Itē qn i aliq multitudīe aliq ordinādi sūt ad aliqd excellēs bonū. 7 aliq nō tūc ordinādi prius a nō ordinādis separant qz ipsi ordinādi stabil'r ɔscribant. Et qr talis separatio fit p electionē vel ē ipsa electio. 7 eorū de-

Nota bñ.

scptio ē ipse liber vite. iō electio pcedit librū vite Itē tales ordinādi pus sūt i ordināti cerra noticia qsi in libro ɔscpti qz ordinent et dirigant in hmōi bonū. Ideo liber vite pcedit pdestinationē. q ē ordinatio electorū in vitā eternā sm eternū dei ppositū. Itē eternū ppositū istius ordinatōis pcedit actualē eius psecutionē in effectu. Vocatio aūt put i pposito sumit ē ipsa collatio gratie. p quā collationē hmōi ordinatio mādatur executōi. Iō pdestinatio pcedit vocationē. Itē cū iustificatio sit qsi effectus gre. qr ex h q gra recipitur in aliq. ipse recipiēs iustificatur. iō iustificatio sm nrm modū intelligēdi seqtur vocationē q ē gre collatio. Itē cū iustificati fuerimus tūc meremur pmiari seu magnificari. iō iustificatio pcedit magnificationē. Et hūc ordinē attendēs apls qtū ad qttuor termios vltimo dictos ait ad Ro. viij. Quos aūt pdestiauit hos 7 vocauit. 7 quos vocauit hos 7 iustificauit. 7 qs iustificauit hos 7 magnificauit. Quātū ad scdm hic vidēdū dicūt quidā q numer electorū formal'r sumpt ē certitudinal'r scptus i libro vite. puta certū ē in dei noticia qt sunt saluādi. sed non q sint illi. puta vtrū isti hoies vel isti. Et forte poterant isti moueri ex eisdē motiuis q adduxi. i. sen. dist. xl. ɔ psciam dei 7 pdestinationē. q ad pñs omitto. qr ibi ostēdi quō nō obstāte dei infallibili noticia q deus cognoscit quēlibet pdestinatū eē saluandū. tñ ex hoc nō tollit rerū ɔtingētia ex pte pdestinatorū. qn quilibet eorū qtū3 est ex se libere 7 ɔtingēter saluetur. Est etiā ista opinio ɔtra catholicā veritatē. qr cognitio dei valde impfecta eēt si solū cognosceret numerū electorū. 7 nō cognosceret singulares psonas electas. P. ipsa dei noticia pficeret ex tpe. qr anqz aliqs esset saluatus nō cognosceret deus eū esse saluandū. P. ipsi electi scripti sunt i libro vite. sed ipse ait Iohis xiij. Ego scio quos elegerim. et Ioh. x. Ego cognosco oues meas. 7 cognoscūt me mee. g i dei noticia q ē ipse liber vite nō solū obijcit 7 inscribitur numerus electorū formalit. vt isti fingunt. verum etiā ipse psone numerate q finaliter saluabūtur sunt in eo ɔscpte 7 deo certissime note. oia em nuda et apta sunt oculis ei. vt dr ad Heb. iiij. g 7c. Quātū ad terciā illi arti. inqsitiō3 dico. q pprie loqndo de libro vite. puta qrto mō supi expsso. tūc null scpt i libro vite vnqz ab eo delebit. Qr dei scia ē stabil' 7 infallibil'. g null scpt i libro vite est ab eo delibil'. ɔña pat3. qr liber vite ē ipsa dei

Scda ps scdi articli Opi. aliq

Cōtra opinionē. 1

2

3

Tercia ps scdi articli

scia q̄ deꝰ certitudinalr̄ cognoscit ipos electos finaliter saluari. ḡ q̄ rōne scia dei dicit̄ infallibilis. eadē rōne liber vite dicit̄ indelibil'. Antecedens etiā pꝫ ex fide.

Opi. erronea

Sed ꝯ illud est illa opio erronea mō ꝑtic recitata. qꝛ seq̄ces illiꝰ opinionis dicūt. ꝙ q̄uis nūerꝰ electoꝝ sit indelibiliter scptus in libro vite. psone tn̄ saluāde sunt delibiliter ⁊ absqꝫ certitudine ibi scripte. Qđ pbāt p textū scripturaꝝ. Dicit̄ em̄ in ps. Deleātur ð libro viuentiū: ⁊ cū iustis nō scribātur. ⁊ Apocal'. iij. dicit̄. Tene qđ habes vt nemo coronā tuā recipiat. Ubi dicit Aug'. ꝙ nō pderet ille nisi accepturus esset iste. Et Exo. xxxij. dixit Moyses dño. Dimitte eis hanc noxā. quod si nō facis dele me ð libro tuo quē scripsisti. Ibi dñs rn̄det. Qui peccauerit in me delebo eū de libro meo.

Rn̄sio ad motiua eiꝰ

Sed in omnibus istis auctribus et alijs multis ꝯsilibꝫ nō accipit̄ liber vite ꝑprie. s. p q̄rto mō supiꝰ expsso. sꝫ solū accipit̄ p tercio mō. puta p noticia dei q̄ cognoscit aliq̄s qn̄qꝫ p aliq̄ tēpe hr̄e grāz ⁊ ꝟtutes. In q̄bꝫ tn̄ exigētibꝫ suis demeritis ipsi finalr̄ nō manebūt. Un̄ tales nūq̄ fuerūt scpti i libro vite bm se. qꝛ deꝰ nūq̄ cognouit eos finaliter eē saluādos. q̄uis eorū bona opa fuerit i dei noticia. a quibꝫ virtuosis opibus dū ipsi decidūt deleri dicunt̄ de libro vite.

Et illud patꝫ glo. sup illud ps. Deleantur de libro viuētiū ⁊c. q̄ dicit sic. Illud est accipiendū nō de illis q̄ in libro vite scripti fuerunt. sed de illis qui bm spem suaz se scriptos ibi putāt.

Articulus tercius. Cōclusio prima.

Quātū ad tercium

articulū ponā tres ꝯclusiones. Prima est ꝙ fides q̄tū ad subam habitus manet in pa
1 tria. Quia fundamētū nō destruitur ex eo ꝙ edificiū ꝯsummat̄. sed vt patet ad Hebre. xi. Fides est fūdamentū totius edificij spūalis. qđ quidē edificiū complet̄ ⁊ ꝯsummat̄ in pa
2 tria. ergo ⁊c. ¶ beati i patria maxime placēt deo. sed sine fide impossibile ē placere deo.
3 vt ait apl's. ḡ ⁊c. ¶ fides nō videt̄ habere maiorē repugnantiā ad statū glorie seu p̄rie. q̄z ad actū mortalis culpe. sed fides manet cū actu mortalis culpe. ḡ ⁊c. Maior ptꝫ. qꝛ nō apparet ꝙ lumen magis repuguet lumī q̄z tenebre. sed fides ē quoddā lumē. vn̄ cōiter dicit̄. hoc cognoscit̄ in lumīe fidei. et glīa filr̄ ē lumē. de quo dicit in ps. In lumine tuo videbimꝰ lumē. sed mortalis culpa ē q̄dā mētalis obscuritas seu tenebra. ḡ ⁊c. Minoꝛ etiā pꝫ.

qꝛ si fides nō maneret. tūc oīs pctōꝛ mortalis eet infidelis. Cōfirmatōes illiꝰ ꝯclōis ⁊ varias obiectōes ꝯtra eā scripsi sup ꝓlogū p̄mi libri sniaꝝ. q. iij. arti. ij.

Scd̄a cōclusio.

Scd̄a ꝯclusio est. ꝙ spes manet in p̄ria. Quia vbi veꝝ manet desi
deriū. ibi vera spes manet. sed in patria māet veꝝ desideriū. ḡ ⁊c. 1
Maioꝛ pꝫ. spes em̄ q̄si sp ꝯcomitat̄ ordinatū desideriū. Minoꝛ etiā pꝫ Aug. q̄ loquēs de mō nr̄i amoris in patria. ait. Amabimꝰ ⁊ desiderabimꝰ. desiderabimꝰ ⁊ amabimꝰ.

Cōfirmat̄

Et ꝯfirmatur illa minoꝛ p illud qđ ait dei sapia q̄ est obiectū in vita btā desiderātis aīe Eccli. xxiiij. Qui edūt me adhuc esuriēt. Patet etiā p Greg. in q̄dā omel'. q̄ in hoc ponit dr̄iaz inter corpales delicias et spūales. qꝛ corpales cū hn̄t pariunt fastidiū. sed spūales accēdūt desideriū. ¶ sicut se hꝫ
desperatio ad damnationē. sic spes ad saluatio 2
nē. sed desperatio manet cū damnatōe eoꝝ qui sunt i inferno. ḡ spes manet cū saluatiōe existium in patria ¶ forma q̄ cessat eē i aliq̄ sub
iecto. aut destruitur destructōe sbiecti. aut de 3
struit̄ actōe ꝯrij. sed spes nō destruit̄ destructione subiecti. qꝛ h̄ manet i patria. nec actōe ꝯrij. qꝛ i patria nō īuenit̄ aliq̄d desperabile actione cuiꝰ spes destruat̄.

Instantia

Forte diceret illi qui sunt ꝯrie opinionis. ꝙ spes nō ē respectu p̄ntis sed futuri boni. sed i patria oē bonū est p̄ns ipsi btō. ḡ ⁊c.

Solutio

Rn̄. qꝛ sicut desideriuꝫ ð rei nō habite. sic spes futuri. Et ideo sicut cū res nō habet̄ desiderat̄ eiꝰ habitio seu possessio. cū aūt possidetur adhuc desiderat̄ illiꝰ possessiōis stabilis ꝑmansio. sic cū p̄ns est illud qđ speratur. adhuc pōt de eo hr̄i spes vt in futuꝝ cōtinuetur. Boni igit̄ in patria de bono qđ p̄ntialiter possident firmā spem hn̄t ꝙ ipm in perpetuū possidebūt. Possunt etiā hr̄e spem q̄ ad btitudinē accn̄talē q̄ sepius variat̄ et pōt eē futura

Cōclusio tercia.

Tercia ꝯclusio est. ꝙ caritas manet i patria. Quia in statu pfectissimo nō deest virtus q̄ est summe pfecta. sed status pa
trie est status pfectissimus. ⁊ caritas ē virtus 1
summe pfecta. ergo ⁊c. ¶ dicit apl's. i. Co 2
rin. xiij. Caritas nunq̄ excidit.

Di. xxxij. Articulus quartus. Cōclusio prima

Quantum ad quar

tū articulū ponā tres ꝯclōnes. Prima est ꝙ deus diligit oēm creaturā. Qꝛ oē agens p intellectū diligit illud qđ suā bonitatē pticipat. sed oīs creatura pticipat dei bonitateꝫ. vt declaraui supius circa scđm libꝝ.

Instantia

Forte dicet̄ ꝙ nulla passio cadit i deo. sed amoꝛ ē q̄daꝫ

passio. ergo deus non poterit amare creaturam. Maior patet quia in puro actu non potest cadere passio. Minor probatur. si unum oppositorum est passio et reliquum. sed odium est passio. ergo et amor erit passio
2 Preterea idem respectu eiusdem non potest habere odium et amorem. sed deus odit aliquas creaturas. Maior patet. Minor probatur. quia Malach. i. dicit dominus. Jacob dilexi. esau autem odio habui.
Solutio. Ad. i. Ad. i. dicendum quod passiones in duplici genere inveniuntur. Nam quedam dicunt imperfectionem. sicut ira. odium et tristicia. et iste non inveniuntur in deo nisi metaphorice. Alie de sua proprie dicunt perfectionem. sicut amor et gaudium et leticia. et iste formaliter et proprie reperiuntur in deo. quamuis non per modum passionis sed modum simplicis actus. sic enim presentes sunt in puro actu.
Ad. 2. Ad secundum dicendum quod idem ab eodem potest simul amari et odiri. ratione tamen diuersorum. eandem ergo creaturam deus amat inquantum deus fecit eam. quia ut sic est amabilis et bona. Uidit enim deus cuncta que fecerat. et erant valde bona Gen. i. Et eandem creaturam deus odit inquantum est infecta peccato. quod deus non fecit. quia equaliter odit deus impium et impietatem suam. ut patet per dictum sapientis.
Conclusio secunda. Secunda conclusio est quod deus ab eterno dilexit creaturam. Quia ut patuit supius. q. arti. illius questionis. dei dilectio secundum nostrum modum intelligendi precedit electionem. sed sicut ait apostolus Ephe. i. Elegit nos ante mundi constitutionem.
2 Preterea illum deus ab eterno dilexit cui ab eterno bonum voluit. sed homini predestinato ab eterno voluit summum bonum. scilicet eternam beatitudinem. ergo etc.
Instantia 1 Forte diceretur contra illud sic. Illud quod ab eterno non habuit esse hoc ab eterno non habuit dilectum esse. sed creatura ab eterno non habuit esse. Maior patet. quia esse dilectum presupponit esse. sicut compositum presupponit simplex.
2 Preterea amans vult illud esse quod amat. sed deus ab eterno non voluit creaturam esse. alias enim creatura fuisset ab eterno. cum voluntas dei sit simpliciter omnipotens.
Solutio. Ad. 1. Ad primum dicendum quod quamuis ab eterno creatura non habuit esse simpliciter. habuit tamen esse cognitum. quia deus ab eterno cognoscens essentiam suam. que est perfectum exemplar omnis creature. perfecte cognouit omnem creaturam. Ad hoc autem quod aliquod bonum diligatur vel habeat esse dilectum sufficit quod habeat esse cognitum. quia bonum cognitum est obiectum voluntatis. Nihil enim refert an bonum sit presens vel futurum ad hoc ut diligatur dummodo certitudinaliter cognoscatur.
Ad. 2. Ad secundum dicendum quod deus ab eterno voluit creaturam esse. sed non pro eterno. sed pro tempore determinato.
Conclusio tercia. Tercia conclusio est quod deus magis diligit unam creaturam quam aliam. Quia illud magis diligitur cui ex dilectione maius bonum confertur. sed deus ex dilectione uni creature maius bonum contulit quam alii. ut de se patet.

Instantia Forte diceretur quod unus et idem actus non potest simul et semel esse intensior et remissior. sed deus uno actu dilectionis simul omnia diligibilia diligit. ergo etc.
Solutio. Responsio. quod deus non dicitur magis diligere eo quod intensius diligat. sed eo quod maius bonum preponit conferre. et suo tempore confert ei quod diligit.
Ad argu. princi. Ad argumentum principale dicendum quod propositio est falsa. Ad probationem dicendum quod quamuis caritas sit tante virtutis quod habens caritatem possit resistere omni peccato mortali. tamen si habens caritatem sua libera voluntate consentiti in actum quod mortale peccatum committitur. tunc expellit a se caritatem. destruitur enim caritas propter malam subiecti dispositionem. ergo etc.

Distinctio tricesimatercia.

P Ost predicta etc. Postquam magister determinauit de tribus virtutibus theologicis. nunc prosequitur de quattuor virtutibus cardialibus. Et diuiditur in duas partes. Nam primo tractat de eis quantum ad statum vie. Secundo quantum ad statum patrie. ibi. Uerum tamen an he virtutes. Prima in duas. Nam primo magister ostendit quid sint iste virtutes. et quare dicuntur cardiales. Secundo ostendit quales in christo habuerit operationes. ibi. Que in christo plenissime. Sequitur illa pars. Uerumtamen an he. Et diuiditur in tres partes. Nam primo circa permanentiam harum virtutum in patria magister mouet questionem. Secundo circa hoc recitat quandam opinionem. Tercio subdit veritatis determinationem. Secunda ibi. Quibusdam visum est. Tercia ibi. Justicia enim immortalis est. Hic quero.

Utrum virtutes morales maneant in patria.

V Uidetur quod non. Quia cessante vita actiua cessare debent ille virtutes que ad eam ordinantur. sed vita actiua cessabit in patria. ut ait aug. in quadam omelia. Et virtutes morales immediate sunt propter vitam actiuam. ergo etc. Contra. iusticia manet in patria. ergo et cetere virtutes morales manebunt in patria. Antecedens patet Sap. i. ubi dicitur. Justicia perpetua est et immortalis. consequentia probatur. quia que connexa sunt manente uno manent et alia. sed virtutes morales sunt connexe. ut patet per philosophum. vi. ethicorum. Hic primo videndum est de virtutum moralium ortu et generatione Secundo de earum distinctione. Tercio de earum consistentia. puta utrum virtus consistat in medio. Quarto de virtutum permanentia. iuxta illud quod queritur in proposito.

Quantum ad primum

Articulus primus. sic procedam. Primo presupposito his que supius dicit de universali virtutum generatione. et hoc dist. xxiii. arti. ii.

oñdã spāľr quō virt⁹ moraľ acq̄ratur ĩ nobis
Scđo videbiť vtrū p̄ter virtutẽ moralẽ acq̄
De primo puncto. sitã. sit dare virtutẽ moralẽ infusã. Circa p̄
mũ igiť ẽ aduẽtẽdũ. ꝙ cũ finis ĩ oĩbꝫ agibilibꝫ
teneat locũ p̄ncipij. iõ añq̄ꝫ virt⁹ acq̄rať in no
bis opꝫtet nos app̄hẽdere finẽ in vlī. quã app̄
hẽsiõꝫ seq̄tur ĩmediate appetit⁹ finis siľr ĩ vlī.
Hũc appetitũ vľeꝫ seq̄tur recta existiatio de fi
ne ĩ p̄ticľari. ꝛ iste act⁹ nõdũ ẽ act⁹ prudẽtie. sꝫ
ẽ dispõ ad prudẽtiã. Hãc aũt existiatõeꝫ p̄ti
cularẽ habitã de ip̄o fine seq̄tur appetit⁹ rect⁹ ĩ
p̄ticulari ip̄i⁹ finis. Nec iste act⁹ ẽ act⁹ virtutis
moraľ. sꝫ ẽ dispõ ad virtutẽ moralẽ. Et ex il-
lo appetitu seq̄tur iteꝝ iudiciũ recti⁹ et p̄fecti⁹
q̄ꝫ prius. ad qđ iudiciũ seq̄tur iteꝝ appetit⁹ re
ctior ꝛ p̄fectior. Et sic p̄cediť in actibꝫ rõnis ꝛ
appetit⁹ p̄ augm̄tũ rectitudĩs vtriusq̄ꝫ donec
p̄fecte acq̄ratur prudẽtia ĩ potẽtia intellectiua
Dubium. ꝛ virt⁹ moraľ ĩ potẽtia appetitiua. Qđ aũt
Rñsio. istoꝝ p̄us acq̄rať. Dico ꝙ q꞉ act⁹ rõnis sp̄ p̄ce
dit actũ appetit⁹. ideo q̄uis siľ ꝛ ĩ eodẽ instã
ti acq̄ratur prudẽtia ꝛ moralis v̄tus. tñ origi
ne prius acq̄ritur prudẽtia q̄ꝫ virtus moraľ.
eo ꝙ rectitudo actus rõnis p̄cedat sp̄ origine
rectitudinẽ q̄ ẽ in actibus ipsius appetitus.
De secũdo puncto. Quo ad illud qđ scđo ẽ hic inq̄rendũ po-
no duas ɔclões Prĩa ẽ. ꝙ in eodẽ hoĩe nõ
Cõclusio prima. ẽ dare duplicẽ virtutẽ moralẽ ɓm idẽ nomẽ.
quaꝝ vna sit acq̄sita ꝛ alia infusa. puta duas
1 tempantias. vnã acquisitã ꝛ aliã infusã. Qꝛ
frustra fit p̄ plura qđ põt sufficiẽť fieri p̄ pau
ciora. vt pꝫ. ĩ. p̄hicoꝝ. sed q̄cq̄d hõ possꝫ p̄ hu
iusmodi duas t̄pantias. h̄ eq̄ sufficiẽter possꝫ
p̄ vnã illaꝝ. igiť alia illaꝝ poneť frustra. Et q꞉
de⁹ ꝛ natura nihil faciũt frustra. vt đ꞉. ĩ. celi et
mũ. ğ ꝛc̄. Maior pꝫ. minor p̄bať. q꞉ v̄tutes
ad h̄ sũt nccīe hoĩbꝫ vt suos fines debitos ɔse
q̄nť. Sꝫ duplex ẽ finis. vn⁹. s. naturaľ. ꝛ alter
sup̄naturaľ. Ad ɔseq̄ndũ aũt finẽ sup̄nałalẽ
sufficiũt v̄tutes theologice cũ donis sp̄ũsctĩ
q̄ sup̄naturaľr infũdũť. Ad ɔseq̄ndũ v̄o finẽ
naturalẽ sufficit virt⁹ moraľ. siue sit acq̄sita si
ue ĩfusa. ğ ñ opꝫꝫ vnã ponere cũ alia. h̄ eñ sim
2 pľr videreť eẽ frustra. P̄. duo accñtia eiusdẽ
sp̄ẽi nõ p̄nt siľ eẽ ĩ eodẽ s̄biecto. maxime si sint
accñtia realia s̄biectũ p̄ficiẽtia. Et dico realia
p̄pter sp̄ẽs intẽtionales. quaꝝ p̄les solo nũe-
ro dr̄ites sunt ĩ eadẽ p̄te aeris. Dixi etiã p̄fici
entia subiectũ. p̄pter accñtia respectiua q̄ nũe
ro plura sũt ĩ eodẽ s̄biecto. eo ꝙ talia accidẽtia
nõ addũt aliquã p̄fectõꝫ sup̄ suũ p̄rimũ fun
damẽtũ. Sꝫ hm̄oi t̄pantie. s. infusa ꝛ acq̄sita
sunt eiusdẽ sp̄ẽi. Nã sic si aliq̄s hõ nasceretur

monocul⁹. cui de⁹ postea sup̄naturaľr crearet
aliũ oculũ. ocul⁹ scđs dat⁹ sup̄naturaľr p̄ crea
tiõꝫ eẽt eiusdẽ sp̄ẽi cũ oculo p̄mo acq̄sito ge
neratõꝫ. sic ĩ p̄posito ꝛc̄. Est etiã v̄t⁹ moraľ re
ale accñs subiectũ p̄ficiẽs. q꞉ virt⁹ ẽ q̄ h̄ñtẽ p̄
ficit. ꝛ opus ei⁹ bonũ reddit. ergo due tales tẽ-
p̄antie nõ p̄nt simul eẽ in eo dẽ hoĩe. Et sic p̄
batũ ẽ de t̄pantia. sic p̄ easdẽ rõẽs poterit p̄ba
ri de q̄libet alia virtute morali. Sꝫ opposi Opi. ɔ̃ria
tũ illius ɔclusiõis tenẽt quidã magni docto
res. qđ sic p̄bãt. Qñcũq̄ꝫ aliq̄s act⁹ elicitur ab 1
aliq̄ potẽtia. tũc opꝫtet p̄ncipiũ illi⁹ act⁹ esse ĩ ill
a potẽtia. sꝫ act⁹ meritoꝛi⁹ eliciť a potẽtia sensi
tiua. puta act⁹ fortitudĩs ab irascibili. ꝛ actus
t̄pantie a ɔcupiscibili. Cũ ğ virt⁹ moraľ acq̄-
sita nõ sufficiat ad h̄ ꝙ act⁹ sit meritoꝛi⁹. opꝫtet
ĩn talibꝫ potẽtijs p̄ter virtutes morales acq̄si
tas dare virtutes morales infusas. q̄ sint p̄n
cipia hm̄oi actuũ inq̄ꝫtũ sunt meritorij. P̄ 2
Sap̄. viij. đ꞉ de sap̄ia increata. Sobrietatẽ ꝛ
prudẽtiã docet iusticiã ꝛ virtutẽ q̄bꝫ ĩ vita ni
hil ẽ vtili⁹ hoĩbꝫ. sꝫ nõ docet loq̄ndo hoĩbꝫ. ğ
docet infũdẽdo P̄. eodẽ ca. dicit ille sapiẽs 3
Scuiq̄m̄ aliť nõ possũ eẽ ɔtinẽs nisi de⁹ det.
ergo ɔtinẽtia dať siue infundiť a deo. P̄. p̄ 4
eadẽ p̄te arguit quidã de nr̄is sic. Illud sine q̄ Alqui de nr̄.
ad celestẽ patriã venire nõ possumus hoc ne
cesse ẽ nobis ponere. virtutes morales infuse
sunt hm̄oi. q꞉ de pe. dist. ij. diciť. Venit sp̄ũs-
sanctus cordibꝫ in fide. spe. ꝛ caritate. et alijs
bonis. sine quibus ad celestẽ patriaꝫ p̄ueniri
nõ põt. sicut est castitas. misc̄dia. ꝛ hm̄oi. Et
accipiũtur hec verba a Grego. sup̄ Ezech.
P̄. ad hoc vt temp̄antia acq̄sita ordineť in 5
vltimũ finẽ necessario indiget virtute dirigẽ-
te. s. prudẽtia. sed ad hoc nõ sufficit prudẽtia
acq̄sita. q꞉ illa solũ dirigit in finẽ naturalẽ. er-
go p̄ter prudentiã acquisitã oportꝫ dare pru
dentiã infusam. q̄ taliter dirigat vt v̄tutes mo
rales ordinẽtur in finẽ sup̄naturaleꝫ. P̄. si 6
dicitur ꝙ actus virtutis acq̄site ẽ meritorius
p̄ter virtutẽ moralẽ infusam p̄ tanto. q꞉ virtu
aliter ɔtinetur a caritate p̄ut est meritorius.
pari ratione actus spei acq̄site vel fidei posset
esse meritoꝛij sine spe infusa vel fide infusa. q꞉
nõ min⁹ actus fidei ꝛ spei virtualiter ɔtinenť
ĩ caritate q̄ꝫ act⁹ cuiuscũq̄ꝫ virtutis moralis ac
quisite. Sed illud ẽ falsum. q꞉ sic aliq̄s possꝫ
mereri. ꝛ ɔseq̄uẽs saluari qui nõ esset baptiza
tus. P̄. in baptismo cũ p̄uul⁹ baptizatur. 7
tũc infundũtur ei oẽs virtutes. vt videť dice
re q̄dã noua decretalis. ꝛ nihilominꝰ multi p⁹
baptismũ acquirũt morales virtutes. ergo in

talib⁹ homib⁹ erūt simꝉ morales virtutes in
Solutio. Ad.1. fuse ꝛ acq̄site. ḡ. Ad primū dicēdū ꝙ meri
tū ꝛ demeritū p̄mo ꝛ p̄ncipaliter respiciūt ipsā
voluntatē. alias autē potentias ꝛ ipsas virtu
tes ꝛ opatiões respiciūt ɔsequēter. put cadūt
sub impio volūtatis. Vñ si eēt potētia virtus
vel opatio q̄ nullo mō esset apta nata obedire
impio volūtatis. p illaȝ nec meremur nec de
meremur Propter qd̄ ait ph̄s. ij. eth̄. ꝙ ex pu
ris naturalib⁹ nec laudamur nec vitupamur
His p̄missis dico ad maiorē illius rōis ꝙ nō
optet ꝙ illud p quod actus ē meritori⁹ sit for
maliter in illa potētia q̄ elicit actū. sed sufficit
ꝙ virtualit ꝛ impialr attingat illā potentiā ꝛ
actū illi⁹ potētie. oīs igit act⁹ cuiuscūq; virtu
tis moral pt eē meritori⁹ inq̄tū cadit sb impio
caritatis seu volūtatis q̄ īformata ē caritate. q̄
q̄dē caritas ē sufficiēs p̄ncipiū merēdi. ñ solū
illoꝝ actuū q̄ a volūtate īformata caritate sūt
elicitiue. verūetiā oīm illoꝝ q̄ a tali volūtate
Ad.2. sūt ipatiue. Ad. ij. dōm ꝙ sapiēs loq̄tur ibi
de sacra scptura q̄ vere docet hoīeȝ oēm virtu
Ad.3. tē. Ad. iij. dōm. ꝙ null⁹ pōt eē ɔtinēs meri
torie nisi de⁹ det isto mō ꝙ talis ɔtinētia subsit
impio volūtatis informate caritate. Nā sine
merito multi fuerūt ɔtinētes sine virtute in
fusa de sola lege cōi. vt pȝ ī euāgl. de illis fatu
Ad.4. is virginib⁹ q̄ a sponso nō sunt recepte. Ad
quartū dicendū. ꝙ ibi nō accipiunt misc̄dia
ꝛ castitas put dicunt virtutes morales. sed
accipit misc̄dia put ē vna de beatitudinibus.
de qua dicit Math. v. Beati misericordes:
q̄m ipsi misc̄diam consequētur. Et castitas
accipit put ē vnus de fructib⁹ spūsc̄ti. de qui
bus vt ait aplus ad Gal. v. Fruct⁹ aūt spūs
sūt caritas. gaudiū. pax. patiā ꝛc̄. vbi vndeci
mo noīat castitatē. Et p idē pt dici ad argum̄
tū p̄cedēs. q2 p. xij. fructu apl's noīat ɔtinētiā
Sic em̄ loq̄ndo ista sūt p infusioȝ spūsc̄ti. q2
tā btitudines q̄ȝ etiā fruct⁹ psupponūt dona
Ad.5. spūsc̄ti de q̄b⁹ videt pullulare. Ad. v. dōm
ꝙ ad h̄ ꝙ tpantia ordinet ī vltimū finē nō est
nccē p h̄moi ordinatōis directōne ꝙ det pru
dentia infusa. q2 ad hoc sufficit doctrina sacre
scpture vel habitus fidei vel ipa prudētia ac
q̄sita. assistētib⁹ sibi fide formata et doctrina
Ad.6. sacra. Ad sextū nego ɔñtiā. nō ē em̄ sile ꝙ
ibi illa ɔñtia accipit p sili. quia caritas nun
q̄ȝ repitur in aliquo viatore absq; fide infusa.
De illa em̄ fide loq̄tur apl's ad Hebre. dicēs.
Sine fide impossibile ē deo placere. Et iō q2
op⁹ fidei acq̄site sine fide īfusa nō cadit sb im
pio volūtatis īformate caritate. ḡ tale op⁹ nō

ɔtinet formaliter a caritate. ppter qd̄ nō pōt eē
op⁹ meritoriū. Nec sequit ꝙ aliq̄s sine baptis
mo possit mereri vl' saluari. q2 caritas q̄ ē p̄n
cipiū nr̄i meriti ꝛ salutis nulli dat nisi sit ba
ptizat⁹ vel baptismo flumis vl' flamis vl' san
guis Dato tñ ꝙ de⁹ p suā potētiā absolutā da
ret alicui caritatē q̄ tm̄mō h̄ret fidē vel spē ac
quisitā. tūc bñ p̄cederet illa silitudo assūpta.
tūc em̄ rōnabilit dici possȝ ꝙ act⁹ fidei acq̄site
eēt meritorius eodē mō quo dictuȝ ē de actu
virtutis moral acq̄site. Ad. vij. dōm. ꝙ si Ad.7.
baptizato infundūtur oēs virtutes morales.
tunc illis manētibus nullā virtutē moralem
acquirit. sed p opationes conformes illis in
fusis virtutibus p̄ficit et auget in eisdem vt
firmetur ꝛ stabiliat in eis. Nam consuetudo
est altera natura. vt dicit ɔmentator. i. phisi
coꝝ. ideo p assuefactionē opationū fit in nobis
inclinatio q̄si ɔnatal' s̄m illū habitū infusū.
rōe cui⁹ inclinatōis opatōes s̄m illū infusuȝ
habitū erūt opanti faciles ꝛ delectabiles. Si
autē talis hō post virtutē moralē infusam ex
ercet opa illi virtuti ɔtraria. tunc acquirit ha
bitū oppositū. ꝛ corrūpitur seu pditur illa vir
tus infusa. Qui si postea se correxerit ꝛ conti
nuauerit opa virtuosa. tūc habebit virtutē ac
quisitā ꝛ nō infusā. ita ꝙ nunq̄ȝ erunt due v̄
tutes morales eiusdē rōis. puta due tempan
tie q̄ꝝ vna sit acq̄sita. ꝛ altera īfusa. Scđa Scđa cō
ɔclō ē. positis duob⁹ quoꝝ vn⁹ habeat virtu clusio.
tē moralē īfusā. ꝛ alter acq̄sitā eiusdē nōis. pu
ta tpantiā acq̄sitā ꝛ īfusā. ꝙ tales v̄tutes drn̄t
solo nūero ꝛ sūt eiusdē spēi. Qr hit⁹ morales
q̄ sunt circa eandē materiā. quoꝝ act⁹ sūt eius
dē spēi illi nō drn̄t specie. sed iste due tpantie
sunt h̄moi. ḡ ꝛc̄. Maior pȝ. q2 ex distinctōe
actuū ꝛ materiaꝝ circa q̄s versant v̄tutes in
notescit nobis distinctio virtutū. Minor eti
am pȝ. q2 vterq; habitus tā q̄ȝ circa p̄priā ma
teriā ē circa delectationes corpales. Actus ve
ro vtriusq; est mediū attingere s̄m dictamē re
cte rōnis. Sed ɔ istā ɔclōem silr sunt do Opi. ɔria
ctores de opinione iā p̄me reprobata. q̄ pro
bāt ꝙ tales due virtutes differāt spēcie. Ha
bitus morales quoꝝ fines sūt diuersi illi dif
ferūt specie. sed tpantie infuse ꝛ tpantie acq̄si
te sūt diūsi fines. igit ꝛc̄. Maior pȝ. q2 sic se
hn̄t p̄ncipia ī speculabilib⁹. sic fines ī morali
bus seu practic. sȝ hit⁹ speclatiui q̄ꝝ p̄ncipia
sūt diuersa illi drn̄t specie. ergo habit⁹ mora
les quoꝝ fines sunt diuersi debent differre spe
cie. Minor etiā patet. q2 finis tempantie ac
quisite est valitudo corpis. sed finis tpantie

īfuse. vt dicūt ē vt corp⁹ totalr̄ maceret̄ ⁊ sub dat̄ spūi
2 P. hīt⁹ quoꝝ obiecta dn̄t forma lr̄ illi distiguūt̄ spē. ſʒ obiecta tpantie infuseꝫ acq̄site dn̄t formalr̄. Maior patʒ. qꝛ dato ꝙ due scie ꝯsiderēt de eodē maſialr̄. si tn̄ formalr̄ vna cōsiderat alr̄ de eo ꝙ̄ alia. ille scie specifice dn̄t. Mior etiā pʒ. qꝛ obiectū virtutꝭ acq̄site ē bonū ꝯsideratū mō naṫali. ſʒ obiectū ꝟtutis īfuse ē bonū ꝯsideratū mō q̄si dīno.

Solutio. Ad. 1.
Ad. 1. dōm ad maiorē ꝙ nō ē veꝝ nisi loq̄ndo de fine ꝓprio ⁊ itrinseco. Nā si de fine extrīseco ⁊ remoto illa ꝓpō deberet itelligi. tūc oēs hīt⁹ virtuosi eēnt eiusdē spēi. qꝛ oēs ordināt̄ ad vnuꝫ vltimū finē. Sic āt itellecta maiore tūc mior ē falsa. qꝛ fines itrinseci ⁊ ꝓximi q̄rūlibʒ ꝟtutū moraliū sūt act⁹ eliciti ſm illas virtutes. q̄ act⁹ cū sint eiusdē spēi i tpantia infusa ⁊ tpantia acq̄sita. seq̄tur ꝙ nec ille tpantie dr̄ant spē

Ad. 2. Ad scdm nego minorē. Ad ꝓbatōꝫ dico ꝙ bonū diuinū nulli⁹ tpantie ē obiectū. ꝙuis a virtute sup̄iori act⁹ tpantie possit ordinari ad bonū diuinū. vel imꝑari ꝓpter bonū diuinū sicut sup̄ius dictū est.

Articulus secūdus.

Quātūm ad secun

dū articulū ē notādū. ꝙ vt pꝫ ꝑ phm. vi. eth. virtutes acq̄site tripl̄r se hn̄t. Quedā nāqꝫ sūt pure itellectuales. sicut sapīa. intellect⁹ ⁊ sciā. Quedā pure morales. sic tpantia. fortitudo. iusticia. Quedā pt̄i itellectuales pt̄i morales sic prudētia. Quedā q̄tū ad sbiectū i q̄ ē ꝯuenit cū virtutib itellectualib. cū sbiectiue sit i itellectu. Quātū āt ad obiectū ꝯuenit cū moralib. cū prudētia sit recta rō agibiliū q̄ sūt ꝓꝑa maṫia virtutꝭ moral̄. Quātū ꝟo ad modū sue generatōis ꝯuenit cū vtrisqꝫ. Nā ſm ꝙ generat̄ ex doctrina ꝯuenit cū itellectualib. sed ſm ꝙ generat̄ ex exꝑiētia ꝯuenit cū moralib. nā exꝑiētia ꝓpt̄ plr̄itatē actuū ad ip̄aꝫ req̄sitoꝝ eq̄pollet assuefactōi ꝑ quā acq̄rit̄ hīt⁹ moral̄. ꝙuis āt sic ꝓcedēdo mlt̄e sint ꝟtutes tā itellectuales q̄ morales. tn̄ qꝛ mgr̄ i ista di. solū vl̄ saltē ꝑncipalr̄ tractat d. iiij. ꝟtutib moralib q̄ cardiales nūcupāt̄. iō ceterꝭ ad p̄ns ꝑtermissis haꝝ q̄ttuor solūmō distictōꝫ assigb. De āt virtutes pn̄t ꝯsiderari vl̄ penes eaꝝ sbiecta vl̄ obiecta. ⁊ ſm h̄ distictio earū dupl̄r ꝓbari pt̄. Prīo sic. Ille virtutes distiguunt̄ q̄ i distinctis sbiectis ponūt̄. q̄ttuor virtutes cardinales sic ponūt̄. qꝛ prudētia ponit̄ i potētia intellectiua. iusticia i volitiua. fortitudo i irascibili. ⁊ tpantia i ꝯcupiscibili. vt sic tot⁹ hō i oibus ꝑncipalib virib ordiate ⁊ debite regat̄. Scdo sic. Ille ꝟtutes distiguūt̄ q̄ circa obiecta disticta ꝟsāt̄. iste sic versāt̄. nā tpantia ē circa carnis delectabilia. fortitudo circa ꝑicl̄a ⁊ ṫribilia. iusticia circa distribuibilia ⁊ ꝯicabilia. prudētia circa ꝯsiliabilia. Et qꝛ circa cūctis istib̄ʒ virtutꝭ materiā nccē ē ꝯsiliari vt nos debite ⁊ ordiate habeam⁹ circa eā. iō prudētia ē vl̄r directiua circa materiā vniuscuiusqꝫ ꝟtutis moral̄. Propt̄ qd̄. b. Ber. dic̄. ꝙ prudētia n̄ tm̄ ē virt⁹ ſʒ ē auriga virtutū.

Dubium.
Forte dicet̄ cū q̄ttuor sint virtutes cardiales. q̄re vna sola se tenʒ ex ꝑte itellect⁹ ⁊ tres ex ꝑte appetit⁹.

Rn̄sio.
Ad illud r̄ndet Arist. i. pol. di. ꝙ qꝛ appetit⁹ trifarie diuidit̄. s. i volūtatē. irascibilē ⁊ ꝯcupiscibilē. rō āt nō diuidit̄. iō de istꝭ ꝑncipalib virtutib tres debēt se tenere ex ꝑte appetit⁹. vna āt sufficit ex ꝑte rōis. Dicūt̄ aūt iste virtutes cardinales. qꝛ sic ostiū [redacted] omi motu suo regit̄ a cardine. sic tota vita hūana ꝓut ē ciuil̄ ⁊ politica i actōib ⁊ passiōib regit̄ his virtutib

Articulus tercius.

Quantū ad terciū

Cōclusio. 1
articulū breuiter dico. ꝙ oīs habitus quē phi posuerūt esse virtutē moralē de necessitate cōsistit in medio. Quia i quacūqꝫ matera excessus ⁊ defectus ambo sunt viciosa. si ibi virtus esse ponatur. necesse ē vt in medio ꝯsistat. Sʒ in materia actionū ⁊ passionū humanarū circa quā materiā hʒ fieri virtus moralis. excessus ⁊ defect⁹ sūt viciosi. vt pʒ. iij. ethicoꝝ. vbi dicit̄ ꝙ ambo extrema sūt viciosa. g̊ ⁊c̄. Et ista ē intētio phi. iij. ethi. vbi ait. Uirt⁹ ē habitus electiuus in medietate ꝯsistēs quo ad nos. ꝓut recta ratio determiabit.

Instantia 1
Forte dicetur ꝙ mediū sapit naturā extremoꝝ. vbi g̊ ambo extrema sunt viciosa. ibi mediū nō poterit eē virtuosum.
2 Itē virginitas ē virtus. ⁊ tn̄ in delectabilib ſm carnē nō tenet mediū sed extremū. qꝛ pura virginitas debet eē immunis ab omi carnali delectatōe.

Solutio. Ad. 1.
Ad p̄mū dicēdū ꝙ mediū multipl̄r dicit̄. Quoddā em̄ ē mediū ꝯpositionis. Aliud ē mediū ꝯiūctōis. Tercium ē mediū abnegatōis. De p̄mo añs illud assumptū i argumēto ē veꝝ. sed nō de scdo et tercio. Uñ ꝙuis viridis color sapiat naturā albi ⁊ nigri. qꝛ est mediū compositiōis. tamē acus ꝯiungēs duos pānos laneos vel lineos. coniungēs nō sapit naturam illorū pannorum cuꝫ acus sit de ferro. panni autem de lana vel de lino. Et qꝛ virtus mediat per modum abnegationis vtriusqꝫ extremi viciosi.

Ad.2. iō illud añs in ꝓposito nō ē ver. Ad scdꝫ dōm ꝙ pura ꝟgītas ſm phos nō ē virt⁹. Añ eṁ illa feliciſſima tpa in qbꝫ emicuit ꝟgo gl'iosa Maria. nec apud iudeos nec apud gentiles virginitas virtutis ꝯmēdationē hēbat. ſ3 p⁹ illa tpa tāte pcipit fore excellētie. ꝙ de virginibꝫ loquēs Hiero. in quodā ſermōe de virgine gl'iosa ſic ait. In carne pter carnē viuere magis ē angelica vita ꝙ̄ humana. Et q2 ī pncipio illi⁹ arti. determinaui ſmonē meū ad virtutē moralē ſm phos. iō illud qd̄ inducit̄ de ꝟgitate nō ē ꝯ me. Inuenit̄ al's tal' additio quō etiā virgitas ꝯſiſtat ī medio p3 li. iiij di. xxxiij. i ſolōe tcie rōnis ad inſtātias factas ꝯ ſcdā3 ꝯclō3 q̄rti arti. q2 ꝟgitas ten3 mediū ñ q̄ztitat' ſ3 mediū rſpectu circūſtātia3 debitarū exēplo dei mr̄is. puta l3 ꝟgitas q̄ztū ad materiā circa quā ē teneat ſimpl'r extremū refutādo oēs venereas delectatiōes. tñ tenet mediū q̄ztū ad circūſtātias iuxta dictamē recte rōis puta qñ aliq̄s ſuat virginitatē in tpe grē. qñ dei fili⁹ naſci voluit de virgine. et ſeruat eā propter laudē dei. et ꝓpter eius amorē.

Articulus quartus. **Quantum ad quar**tū articulū dico. ꝙ virtutes morales mācbūt in patria. Q2 illud qd̄ ē hic ad ornatū aīe d3 in aīa btā manere. ſ3 ꝟtutes morales ſūt ad ornatū aīe. Maior p3. minor pbat̄. q2 ſm ſcōs doctores. ſicut dom⁹ material' ornatur. cū varijs picturis figuratur. ſic aīa decorat̄ cū habitibꝫ virtuoſis imbuit̄. Et iō virtutes ꝓprie ſibi vēdicāt nomē habitus. q2 ſicut habitu corpali ſeu veſtitu ornat̄ hūanū corp⁹. ſic habitibus ſpūalibꝫ. ſ. ipſis virtutibꝫ ornat̄ aīa hūana.

Opi. pria. Doctores tñ q̄s tetigi ī. i. arti. q̄ ponūt ī eodē hoīe virtutē moralē. infuſā et acq̄ſitā. dicūt ꝙ ī pria ñ manēt ꝟtutes morales acq̄ſite. ſ3 ſolū infuſe. Q2 acq̄ſite ordināt hoīe3 reſpectu ciuilitatis mūdane. iō hac ciuilitate ceſſāte ceſſabūt et ipe. ſ3 ifuſe ordināt hoīe3 reſpectu ciuilitatis ſupne. q̄ ñ ceſſat ſ3 manebit ī pria. iō et ipe mācbūt.

Cōtra opinionē. S3 illud ñ obſtat. q2 etiā ꝟtutes acq̄ſite put hō bon⁹ vtit̄ eis ad imperiū caritatis. vt ſic hmōi virtutes ñ min⁹ ordināt hoīe3 meritorijs ſuis actibꝫ ī ſupnā ciuilitatē ꝙ̄ faciāt ifuſe. iō eadē rōe q̄ iſti doctores dicūt ifuſas morales virtutes manere ī patria. poterūt etiā acq̄ſite manere

Inſtantia ꝯ dcām. I S3 forte dicetur ꝯ illud. ꝙ deſtructo ſbiecto nō poterit accñs remanere qd̄ fūdat̄ in ipſo. ſ3 ī morte hoīs deſtruit̄ ꝯcupiſcibil' et iraſcibilis. cū ſint potētie ſenſitiue. ḡ nō poterit manere fortitudo et tēperantia q̄ fūdant̄ ī ipſis. ḡ ec̄. P. fruſtra ponit̄ virt⁹ ſine opatōe. ſ3 ī patria nulla ē matia circa quā ꝟtutes morales poſſint ſuas opatōnes exercere. 2

Solutio. Ad. 1. Ad. 1. dōm. ꝙ qñ ſbiectū ſic deſtruit̄ ꝙ nullo mō manet. tūc accñs fūdatū ī ipō natural'r manere ñ pt. Si āt ſbiectū aliq̄ mō māet. vel idē ſubiectū etiā redibit tūc etiā illud accñs pt aliq̄ mō manere. ac etiā redeūte ſbiecto redire. ſ3 nūc ita ē ꝙ l3 ī morte hoīs virtutes ſenſitiue ſic deſtruāt̄ ꝙ nō manēt formaliter. manēt tñ ī eēntia aīe radical'r. et reſuſcitato hoīe reſuſcitant̄ iſte potētie ſm ſuu3 eē formale. ideo mortuo hoīe virt⁹ fortitudinis et tpantie manēt ſm ſuū eē radicale. reſuſcitato vero hoīe reſuſcitātur iſte virtutes ſm ſuum eſſe formale

Ad. 2. Ad ſecundū dicēdū ꝙ q̄zuis iſta virtus fruſtra ponatur ſine opatione cui⁹ poſitōis nulla alia pōt aſſignari cā vl' ratio niſi ſola opatio. illa tamē cuius alia cauſa ſufficiens pōt aſſignari nō ponitur fruſtra ſine opatione. ſed illius poſitōis iā dicta eſt ratio. q2 dato ꝙ non ponatur ad opandū. ponētur tñ ad ornandū. Et p hoc etiā p3 ad argumentū pncipale in oppoſitū. Ad pncipale argumentum.

Diſtinctio triceſimaquarta et triceſimaquinta.

Hinc autē de ſeptē donis. Poſtꝙ̄ mgr̄ determinauit d̄ ꝟtutibꝫ theologicis et cardialibꝫ. nūc determiare icipit de donis ſpūſſācti. Et diuidit̄ ī duas ptes. Nā pmo ad ipſa dona ſm ſe mgr̄ dirigit ſuā ꝯſideratō3. Secūdo eorūdē dono3 ad inuicē facit ꝯpatōe3. di. xxxv. ibi. Poſt pmiſſa. Pria ī duas. Na3 pmo determiat d̄ donis oībꝫ ſil' et ī cōi Scdo ptractat donū tioris ſe et ī ſpāli. ibi. Et q2 de timore. Pria in q̄ttuor. q2 pmo de. vij. donis ſpūſſcti monet triplicē q̄ō3. Scdo q̄ōnū illarū ſbdit rñſionē. Tercio ꝯ rñſiō3 adducit obiectō3. Quarto obiectōis illi⁹ ponit ſolutionē Scda ibi. Hec dona ꝟtutes eſſe. Tercia ibi. His aūt videt̄. Quarta ibi. Ad qd̄ dicimus.

Seq̄tur illa ps. Et q2 de tiore. Et diuidit̄ ī duas ptes. Nā pmo mgr̄ diſtiguit de q̄druplici timoris ſpē. Scdo ſingulariter inq̄rit d̄ timore q̄ fuit ī nr̄o ſaluatore. ibi Cū aūt fuerit in xpo timor. Pria in duas. q2 pmo ponit timoris q̄drifariā diſtictō3. Scdo aliq̄ illo3 timo3 tangit pfectō3 et imperfectionē. ibi. De

his eisdē timorib9. Pria i duas. Nā pmo po
nit pdictā dis. Scdo puenit obiectoz p vni9
auctꝫ expositoz. ibi. Et attēde q̄ q̄ttuor Se
quit illa ps. de his eisdē. ꝛ diuidit i tres ptes.
Nā pmo ponit timoris ꝯuil' et filial' driaz.
Scdo innuit vtriusq̄ꝫ timoris efficaciaz. ibi.
Sciēdū tn̄. Tercio ꝯcludit timorꝫ filial' stabi
lē pmanētiā. Scda ibi. Sciēduz tn̄. Tercia
ibi. Illud q̄z diligēter. Pria i tres. q2 pmo tā
git de ꝯuil' tioris ipfectōe. Scdo de filial' tio
ris pfectōe. Tercio declarat q̄ dixerat exēpla/
ri manuductōe. Scda ibi. Est aūt alia snia.
Tercia ibi. Nō potes meli9 explanare Tūc
sequit dis. xxxv. Et diuidit i duas ptes. Naz
pmo donoꝝ ad inicē facit ꝯpatōz. Scdo ne
laboret i equoco q̄rūdā terminoꝝ multipliciū
ponit distictōz. ibi. Et notādū. Pria i duas
Nā pmo assigt draz inter sapiaz ꝛ sciaz. Se
cūdo h idē facit inter intellectū ꝛ sapiam. ibi.
Qn̄ sa dra Tūc sequit illa ps. Et notādū
Et diuidit i duas ptes. Nā pmo mgr disti/
guit intellectū ꝛ sciaz ostēdēs q̄ vno mō sunt
dona naturalia. Alio vo mō supnatural'r in
fusa. Scdo distinguit sapiaz. ondēs q̄ vno
mō ē diua ꝛ icreata. Alio mō hūana seu hoi
cōicata. ibi. Illud etiā sciēdū Et circa has
duas dist. quero in speciali.

V Tꝝ dona spūsscti magis respiciāt vi
tā actiuā q̄ꝫ vitā ꝯtēplatiuā. Et vi
det q̄ mag' actiuā. Q2 vbi pl'a dona
spūssci ꝯcurrūt illic magis ppe dona spūsscti
respiciūt. sꝫ p vita actiua pl'a dona ꝯcurrūt. g
ꝛc. Maior pz. ꝛ mior patebit ifra. Cōtra
cuicūq̄ꝫ vite excellētiora dona spūssci ppe cō
ueniūt illā vitā dona spūssci magis respiciūt.
sꝫ vite ꝯtēplatiue excellētiora dona spūssci cō
ueniūt. puta sapia ꝛ itellect9. g ꝛc. Hic q̄ttu
or sūt vidēda Prio vidēdū ē de donis ꝯm se
Scdo ꝯpanda sūt dona ad vtutes. fruct9 et
btitudies. ꝛ h q̄ꝫtū ad di. xxxiiij. Tercio vi
dēdū ē de q̄sito. Quarto vtꝝ vita actiua sit
eminētior ꝛ pfectior ꝯtēplatiua. vel ecōuerso
Et hoc q̄ꝫtū ad dist. xxxv.

Articulus primus.

Quantū ad primū

notādū q̄ dona spūsscti sūt q̄dā hit9 nobilissi
mi a solo deo hūane mēti infusi ꝯm q̄s agēdo
hō nō innitit hūane regule sꝫ diuie. Hec āt
dona nūerant Isa. xi. sub septēplicis spūs ex
pssione. cū d2. Requiescet sup eū. s. sup xpm q̄ ē
ver9 flos d radice iesse ascēdēs. spūs sapie ꝛ itel
lect9. spūs ꝯsilij ꝛ fortitudis. spūs scie ꝛ pieta
tis. ꝛ replebit eū spūs timoris dn̄i. Sꝫ ex
his dictis oriūt multa dubia. Dicet forte Dubiū primū d tiore
q̄ timor nō sit donū spūssci. q2 illud qd ē na 1
tural' passio nō ē donū supnaturale. sꝫ q̄ttuor
sūt passiōes natales. s. gaudiū. tristicia. spes.
et tior. P. ꝯm dona hō agit mō diuo. sic iā 2
dictū ē. ꝛ ppter h vt. j. patebit actus donoꝝ ē
pfectior actib9 virtutū. sed act9 timoris ē im
pfectus. cū pfecta caritas foras mittat timo/
rē. vt dicit. i. Joh. iiij. Rn̄deo ad pmuz q̄ Solutio. Ad. i.
de timore possum9 tripl'r loqui. Uno mō put
natural'r inest homi. Et sic ē passio natural'.
Ali9 ē tior infusus sp tn̄ informis ꝯm q̄ hmoi
eo q̄ careat caritate. Et iste ē tior seruil'. Terci
us ē tior infusus nūq̄ꝫ iformis eo q̄ sp habeat
diuinā caritatē annexā. Et iste ē tior filial' Et
solū isto mō tior ē vnū de donis spūssci. De
tiore pmo mō dicto pcedit pmū argumētū. d
tiore scdo mō accepto pcedit scdm argumētū
Et iō nō sūt ꝯ pn̄s ppositū. q2 tior filial' nec ē
passio natural' sꝫ g̃tuite ifusus. nec foras mit/
tit a caritate sed pficit caritate. nec hꝫ ipfectā
opatōz sꝫ valde pfectā Qd patꝫ multiplr. Effect9 tio ris.
Prio. nā iste tior aiaz scificat. iuxta illd Ecci Primus.
ij. Qui timēt deū ppabūt corda sua. et i ꝯspe/
ctu illi9 scificabūt aias suas. Et q2 aie sctitatē
sic ex filiali tiore puenientē sp sequit sal9 ꝛ sa/
nitas. iō q̄ ad salutē d2 Mich. vi. Sal9 erit
timētib9 nomē ei9. Et q̄ ad sanitatē d2 Ma/
lach. iiij. Orietvob timētib9 nomē meū sol iu
sticie. ꝛ sanitas i pēnis ei9 Scdo iste timor Secund9
aiaz sic sctificatā ab oi pctō immunē ꝯseruat.
Qd em̄ q̄s odit. h q̄ꝫtū i se ē nō admittit. sꝫ ti/
mor dn̄i odit malū. vt d2 puer. viij. Et q2 si/
ne vtutib9 nō pt resistere pctis. iō eadē diligē
tia q̄ pctis resistit vtutes custodit. Ido dicit
Hiero. i q̄dā sua epl'a. Tior vtutū custos ē.
securitas ad lapsū facil'. Et Eccs. vij. d2. Qui
tiet deū nihil negligit. Et q2 nō sufficit ma Tercius.
la nō agere. verūetiā q̄sq̄ꝫ studeat bonis opib9
insudare. iō iste timor aiaz sic ꝯseruatā varijs
vtutū opib9 fecūdat atq̄ꝫ venustat. rōe cui9 fe
cūditatis atq̄ꝫ venustatꝫ timor dn̄i padiso as
similat Eccli. iiij. vbi dicit. Timor dn̄i sicut
padisus bn̄dictōis ꝛ sup oēm gl'az. Meri
to g̃ iste timor dicit ager plenus cui bn̄dixit
dn̄s Gen. xxvij. Propter qd ps. ait. Timete
dn̄m oēs sancti ei9: qm̄ nō ē iopia timētib9 eū
Et q2 dignū ē vt quilibet de fructib9 sue fe Quartus.
cunditatis deguster. ideo q̄rto timor aiaz sic
fecundatā reficit ꝛ recreat. Iuxta quod dicit
in ps. Quā magna multitudo dulcedis tue
dn̄e. quā abscōdisti timētib9 te. Et eccl. xxv.

Timor dñi initiũ dulcedis ẽ. Et qꝛ sapiã dicit̃ sapida scia. ideo iste timor gustatiu⁹ di/uine dulcedis ẽ initiũ sapie. Juxta qđ dicit̃ i ps. Initiũ sapie timor dñi intellect⁹ bon⁹ oĩbꝫ facientibꝫ eũ. laudatio ei⁹ manet i scl'm scl'i. Et Eccl.i. Radix sapie timor dñi. Ibidẽ. Plenitudo sapie timor dñi. Propter qđ ait Bern. Timor sapor est. porro sapor facit sapientẽ sicut sciẽtia scientẽ. Et qꝛ sapia ꝯsequit̃ coronã glie. iuxta illud Prouer. Initiũ sapie posside sapiam. in oĩ possessione tua acqre prudentiã. arripe illam ⁊ exaltabit te. glificaberis ab ea cũ eã fueris amplexat⁹ dabit capiti tuo augmẽta gratiaꝝ. ⁊ corona inclita ꝓteget te. Ideo qntus timor dñi qui in aĩa sancta sapientiã ĩncipiat tandẽ ipsã glificat et coronat. Juxta qđ dicit̃ in ps. Ad nihilũ deductus ẽ in ꝯspectu eius malignus: timẽtes aũt dñm ipse glificat. Vñ Eccl'i.i. Corona sapiẽtie timor dñi. — *Quintus*

Dubiũ secũdũ de timore. Possꝫ etiã hic dubitari vtrũ iste timor filial' realr' differat a timore seruili. Ad illud dicũt qdã doctores ꝙ timor filial' ⁊ timor seruil' sũt realr' vn⁹ hit⁹. — *Opinio*
1 qꝛ ambo sũt circa idẽ obiectũ. Nã vtroqꝫ timore timet̃ de⁹. qntuis alio mõ. Qꝛ timẽs seruiliter timet deũ ne puniat. sꝫ timẽs filialr' timet deũ ne a se recedat.
2 ꝑ nõ magis differt timor seruilis ⁊ filialis ꝙ fides informis ⁊ formata. sed fides informis et formata est vn⁹ habitus. Idẽ enĩ habit⁹ fidei sine caritate dr' informis. ⁊ cũ caritate ex̃ns dicit̃ formata⁹. g̃ ⁊c.

Cõtra opinionẽ. Sꝫ illđ ad p̃ns nõ teneo. Qꝛ nõ minor ẽ distinctio i principiatis ꝙ in ꝑncipiis.
1 sꝫ pncipia istoꝝ duoꝝ timoꝝ sunt realr' distĩcta. Maior pꝫ autorẽ de causis. Minor pbat̃. qꝛ oĩs timor ex aliq̃ amore ꝓcedit. Ex h̃ enĩ ꝙ aliqd diligim⁹. timem⁹ ne illud pdam⁹. Sed timor seruil' ex amore sui ꝓcedit. timor ṽo filial' ex amore dei. Timẽs enĩ seruiliter. istã mũdanã vitã diligit quã timet pdere p collationẽ eterne pene inferẽde a deo tanq̃ a iusto iudice. Sed timens filialiter timet pdere deũ quẽ plus diligit ꝙ seipm. Talis enĩ cupit pdere se vt stabiliter cũ deo valeat pmanere. dicẽs cũ apostolo. Cupio dissolui ⁊ esse cum christo.
2 ꝑ. qñcũqꝫ aliq̃ habitus sunt circa aliq̃ obiecta formalr' distĩcta illi formalr' distĩguũt̃. sꝫ isti duo tĩores sũt circa obiecta formalr' distĩcta. g̃ ⁊c. Maior pꝫ qꝛ sic etiã isti doctores dicũt. distinctio hitũ ẽ attẽdẽda. nõ iuxta obiectũ materialr' sũptũ sꝫ formalr'. Minor etiã pꝫ. qꝛ licꝫ de⁹ sit obiectũ materiale istoꝝ timoꝝ. alit̃ tñ ⁊ sub alia rõne ꝯcipit̃ a timẽtibꝫ. ⁊ p ꝯñs alr' obijcit̃ eoꝝ timoribꝫ. Vn⁹ enĩ ꝯcipit eũ vt sepabilẽ. aliꝰ vt puniẽtẽ. Timet enĩ pm⁹ ne sepetur a deo. ⁊ scđs ne puniat̃ a deo. Ex q̃ pꝫ ꝙ formale obiectũ vtriusqꝫ ẽ aliud ⁊ aliud. iuxta ꝯditões formalr' distĩctas q̃ attẽdunt̃ i istis timoribꝫ. Et ista videt̃ ẽe intẽtio Aug. q̃ seruilẽ timorẽ assimilat timori ꝭm quẽ mlier adultera timet ne maritus veniat. Et filialẽ timorẽ assilat timori quo casta mulier timet ne maritus recedat. Sꝫ planũ est ꝙ illi duo timores dictaꝝ mulierũ differũt specie eo ꝙ aliud ⁊ aliud habeãt obiectũ formale. puta accessum ⁊ recessum. g̃ ⁊c.

Solutio. Ad.1. Ad pmũ argumentũ istoꝝ doctoꝝ dicẽdum. ꝙ nõ sufficit identitas materialis obiecti ad idẽtitatẽ habitus. sed reqritur identitas formalis. q̃ nõ ẽ in ꝓposito.

Ad.2. Ad secundũ nego maiorẽ. quia fides siue sit informis siue formata. sp ẽ circa idẽ obiectũ nõ solũ materialr'. verũetiã formalr'. Etiã nunq̃ legit̃ ꝙ adueniẽte caritate fides cedat. sicut de timore dicit Johes. Perfecta caritas foris mittit timorẽ. Qđ verbũ attẽdẽs Aug. ait. ꝙ sic seta intrat nõ tamẽ ꝙ remaneat. sed exeundo filũ post se trahat. sic timor seruilis intrat: non vt remaneat. sꝫ vt caritatẽ post se trahat. Et ex hoc etiã potest sic argui ad ꝓpositum. Illi habitus quoꝝ vn⁹ manet cuꝫ caritate. ⁊ alter nõ põt manere cũ ea necessario differũt. sꝫ timor filial' manet cũ caritate. cũ qua timor seruilis manere nõ põt. g̃ ⁊c.

Dubiũ terciũ đ pietate. Põt etiã dubitari de h̃ dono qđ ẽ pietas. qꝛ virt⁹ nõ est donũ. Nã ṽtutes ⁊ dona realiter distinguunt̃. vt ĩfra patebit. Sed pietas ẽ idẽ qđ miscđia q̃ est virtus. Nã ꝭm Grego. i. moraliũ. pietas est virtus que docet opa miscđie frequẽtare. Itẽ fortitudo est vna de q̃ttuor virtutibus cardinalibꝫ. vt patet. iij. ethicoꝝ. g̃ nõ videt̃ esse donũ. Itẽ consiliũ videtur esse actus prudẽtie. g̃ nõ erit donũ. Itẽ scia. intellectus ⁊ sapiẽtia sunt habit⁹ seu virtutes ĩtellectuales. vt patet. vi. ethi. g̃ nõ erũt dona p spũm sanctũ supnaturaliter infusa.

Articulus secundus. Nota

Et qꝛ q̃ntuꝫ ad oĩa ista patebit i scđo arti. io q̃tũ ad h̃ ẽ aduertẽdũ ꝙ dona spũsscti differũt a ṽtutibꝫ sicut adiuuãs ⁊ pficiens differt ab eo qđ adiuuat̃ ⁊ pficit̃. qꝛ ꝭm Grego. dona dãtur i adiutorium virtutũ. Nã virtus ꝭm ꝙ virt⁹ est pficit potẽtiã i ordine ad op⁹ mõ hũano. sꝫ donũ altiori ⁊ nobiliori mõ. Exẽplũ de fide q̃ pficit intellectũ hũanũ mõ ꝯnatali intellectui hũano

puta qꝛ itellect⁹ hūan⁹ ē itelligētia obūbrata. iō fides ñ trāsit obscuritatē enigmatis. ⁊ p̄ons q̄uis intellect⁹ sit fide pfect⁹. tn̄ elicit actū nō clarū ſʒ enigmaticū. Donū aūt intellectus cū abūdāter alicui tribuit. hūc defectū i magna pte supplet. ⁊ tāq̄ʒ fidē adiuuās facit q̄ q̄si i luce clariori celit⁹ illustratus hō sup hūanū modū secretoꝝ diuinoꝝ incipit eē p̄scius adhuc ex̄ns i via. Juxta qđ ait apl's. ij. ad coꝝ. iij. Nos aūt reuelata facie gloriā dn̄i speculātes in eandē imaginē trāſformamur a claritate in claritatē tanq̄ʒ a spū dn̄i. Donū aūt sapiētie daꝛ i adiutoriū spei. Nā donū sapie est habit⁹ diuini lumīs faciēs i deuotis homib⁹ expimentalē noticiā diuinoꝝ cū quadā interna degustatiōe. p quā spes hoīs nō modicū p̄fortaꝛ. Cōsiliū aūt daꝛ a spūsctō i adiutoriū caritatis impfecte recepte. Nā p opa superogatōis sicut est religio. votū. virgitas ⁊ cetera hmōi. ad q̄ nō tenemur ex pcepto, ſʒ nosipsos ad ea astringim⁹ ex spūsancti p̄silio tāq̄ʒ p escā p̄gruentē igni spūali flāma caritatis erigiꝛ. ⁊ tēdit ad pfectionē singularē. Cetera ꝟo dona q̄ttuor danꝛ i adiutoriū q̄ttuor virtutū cardinaliū. puta fortitudo vt donū ē daꝛ in adiutoriū fortitudis vt virt⁹ ē. quia q̄uis hō p fortitudinē vt virt⁹ ē possit morti se exponere i iusta cā. hoc tn̄ vel facit cū tristicia. puta si virt⁹ nō ē pfecta. vl' dato q̄ pfecta ex̄nte virtute h̄ faciat sine tristicia. tn̄ h̄ nō pōt facere cū gaudio. qꝛ licet i ceteris virtutib⁹ moralib⁹ signū sit acq̄siti habit⁹ h̄re delectatōēʒ i ope. vt dicit. ij. ethi. tn̄ nō sic ē de fortitudine. Nā ꝑm phm. iij. ethi. q̄uis sit pfecta virtus. nō tn̄ ē necesse fortē in opibus illi⁹ virtutis delectari. sed sufficit nō tristari. Sed fortitudo vt donū virtutē istā sic pficit ⁊ adiuuat q̄ hō cū gaudio ⁊ desiderio sustinet mortē ⁊ oēm penalitatē ppter deū. Vn̄ apl'i p illud donū fortitudinis ibāt gaudētes a p̄spectu p̄ciliij. q̄m digni habiti sunt p noīe ih̄u p̄tumeliā pati. Vn̄ de tali hoīe loquēs Grego. li. x. moraliū. ait. Quicq̄d i hoc mūdo amaꝝ sit dulce extimat. omne qđ affligit requiē putat. trāsire p mortē appetit vt obtinere vitā pleni⁹ possit ⁊c. Donū sciētie daꝛ i adiutoriū prudētie. Nā ppter varietatē multiformē p̄tingentiā agibiliū nō sufficit habitus prudētie ad hoc vt hō sp eligat illud qđ singulariter magꝭ expedit ad salutē. Jncerte em̄ sunt puidētie nostre. ⁊ difficile extimam⁹ ea q̄ i terris sunt. vt dicit Sap. ix. Propter qđ daꝛ homi donuʒ sciē. vt inter puersas hui⁹ mūdi natōes trāseat sine crimine. ita vt tāgēs picē nō inquinetꝛ ab ea. Donū pietatis daꝛ i adiutoriū iusticie. siue sit iusticia distributiua siue p̄mutatiua. De distributiua p̄ʒ. qꝛ donū pietatis clemētē facit p̄ncipē. ita q̄ sua iusticia erit misericordia decorata. vt se p̄formet supmo iudicii q̄ ē ipse deus. cui⁹ vniuerse vie sūt miscđia ⁊ veritas. vt p̄ʒ i ps. Sic em̄ miscđia ⁊ veritas custodiūt regē. ⁊ roboraꝛ clemētia thron⁹ ei⁹. Prouer. xx. Sciēdū tn̄ ē hic ppter argumētū supius factū de dono pietatis. q̄ si talis iudex ordiata clemētia tempet iusticiā ppter hūanā inclinationē. tunc op⁹ pcedit a pietate nō vt donū ē. sed vt virt⁹ ē. Si autē hoc facit ex quodā affectu supno quo desiderat i suo iudicio ipm deū pfecti⁹ imitari. tūc pcedit a pietate vt donū spūsctī ē. Patet etiā illud de iusticia p̄mutatiua. qꝛ vbi q̄nq̄ʒ salua iusticia satis tenaces sunt mercatores ⁊ alij homies i suis p̄mutatōib⁹. supueniēte dono pietatis sine spe alicui⁹ terrene retributōnis larga tribuunt munera. Timor aūt adiuuat tpantiā. Timor em̄ filialis multū exercitat hoīeʒ i castis ⁊ mūdis opibus ne displiceat ei q̄ est filius dei et castissime virgis. Propter qđ dicꝛ Prouerb. xxij. Finis modestie timor dn̄i.

Ex iā dictis igiꝛ pōt h̄ri sufficiētia donoꝝ spūsctī. Nā ex quo dona danꝛ i adiutoriū ꝟtutū. iō numer⁹ donoꝝ dꝫ p̄formari numero p̄ncipaliū virtutū. Sed tales ꝟtutes sunt septē. s. tres theologice. ⁊ q̄ttuor cardinales. ḡ ⁊ dona spūsctī septē eē debēt. B̄titudīes vero p̄nt dici act⁹ pfectissimi eliciti ꝑm dona spūsctī. Sed fruct⁹ spūsctī sunt ipse delectationes q̄s hō p̄sequiꝛ ex talib⁹ actib⁹ donoꝝ. Aliq̄ tn̄ doctores dicūt oīa ista eē habit⁹ distictos. ita q̄ ꝑm eos i isto pposito sūt q̄ttuor genera habituū p ordinē se h̄ntiū. Primi habit⁹ sūt ꝟtutes. scđi sūt dona. tercij sūt b̄titudines. ⁊ q̄rti sūt fruct⁹. Alij ꝟo dicūt q̄ oīa ista sūt vn⁹ habit⁹ ꝑm rē. habet tn̄ aliud ⁊ aliud nomē. ꝑm q̄ ipso magis vel min⁹ nobiliter opamur. Dicit em̄ tal' habit⁹ ꝟt⁹ put ipso opamur bn̄ ⁊ virtuose. donū put ipso opamur faciliꝛ ⁊ expedite. b̄titudo put ipso opamur pfecte. ⁊ fruct⁹ put ipso opamur iocūde. Jstarū aūt opinionū nō vidi aliq̄ motiua. iō earꝫ iprobatōib⁹ ad p̄ns cā breuitatꝭ nō insisto.

Quātū ad tercium

articulū dicēdū q̄ dona spūsctī p̄ncipaliꝛ seu p̄ncipalius respiciūt vitā p̄teplatiuā q̄ʒ vitā

Marginalia (left): Intellect⁹ · Sapiētia · Consiliū. · Fortitudo · Scientia

Marginalia (right): Pietas. · Timor. · Donoꝝ sufficiētia. · Opinio. · Opinio alia · Di. xxx. Articulus tercius.

1 actiuā. Qz qñcūqz aliq̄ habit⁹ respiciūt aliq̄
duo. sic tñ ꝙ vnū respiciūt i ordine ad alterū.
tūc illud ad qd alterū ordinat̄ pncipal'r respi/
ciūt. sz dona spūsſci respiciūt vitā actiuā i or/
2 die ad ɔtēplatiuā. P. dona spūsſci pncipa
li⁹ respiciūt illā vitā q̄ manet i pr̄ia qz illā q̄ fi
nit̄ i via. sz vita ɔtēplatiua mãet i pr̄ia. z vita
Instantia actiua finit̄ i via. Forte dicet̄ ꝙ ista rō argu
it oppositū illi⁹ qd itēdit. qz pl'a dona spūsſcti
ñ manēt i pr̄ia. g dona spūsſci ñ respiciūt pn/
cipal'r illud qd mãet i pr̄ia. Pz ɔña Probat̄
añs. qz i patria ñ videt̄ mãere tio. cū nihil sit
ibi formidabile. nec pietas. qz ibi nullū pote/
tum⁹ egētē inuenire. nec scia. qz ibi nō ē puersa
natio a q̄ p donū scie p̄seruemur imacl'ate. nc
fortitudo cū ibi nullū sit mortꝫ piculū. nec cō
siliū. qz q̄libet eoꝝ hz certā noticiā oīm ad ipz
2 spectātiū P. illā vitā pncipali⁹ respiciūt do
na spūsſci quā plura dona respiciūt. sed oīa
ista. vij. dona iā annūerata respiciūt vitā acti
Solutio. uā. g zc. Ad pmū nego añs. qz si illud qd
Ad. 1. min⁹ videt̄ inesse iest z illud qd magꝭ. sz min⁹
videt̄ ꝙ tior remaneat z tñ manet. iuxta illud
Instantia ps. Timor dñi scūs pmanet i scl'm scl'i For
te iterꝝ dicet̄. si timor manet i pr̄ia. aut h̄ erit ti
mor suilis. aut filial'. Nō prim⁹. eo ꝙ sit sine
caritate z timet penā. illi āt sūt pleni caritate.
z nullā timēt penā. Nec scd's. qz tiore filiali ti
met̄ sepatio a dilecto. sz bti sūt securi ꝙ nunqz
Solutio sepabūtur a deo dilecto. g zc. Dicēdū ꝙ tior
suilis ñ mãet i pr̄ia nec i iusto viatore. qzuis
eñ sit donū spūsſci sm ꝙ oīs gr̄a gtis data di
sponēs ad grāz gtū faciētē pt dici donū spūs/
scti. tñ ē donū impfectū nō rōe dātis sz ppter
indispōez recipiētis. Timor āt filial' hz duos
actus. Un⁹ ē sepatiōis formidatio a dilecto.
Scd's ē exhibitō reuerētie ipi dilecto. Quātū
pmū actū cessat i pr̄ia. sz qztū ad scd'z mãet
efficacissime i ea. qz bti p toto posse suo hono/
rē z reuerētiā exhibēt ipsi deo. put pz i multis
Instantia locis sacre scptūre. Forte dicet̄ adhuc ꝙ h̄ ɔ̄
dicā pcedētibꝫ. qz i. i. arti. illi⁹ qōis dixi ꝙ tior
suilis ē ex dilectōe q̄ hō inordinate diligit se
ipm. sz timor filial' ē ex dilectōe q̄ hō ordinate
diligit deū. hic aūt dico ꝙ ambo isti tiores sūt
Solutio. a spūscō. R. ꝙ sūt a spūscō effectiue. a dile
ctōibꝫ vo supi⁹ dictis dispositiue. Sūt eñ il
le dilectōes istoꝝ timoꝝ cā dispositiua iducti
ue z ɔseruatiue. Inductiue q̄dē. qz iuxta affe
ctōz sm tales dilectōes spūsſcūs iducit tales
tiores. Et ɔsuatiue. qz qzdiu manēt tales dile
ctōes tādiu manēt tales tiores. Redeundo
igr̄ ad ppositū dico ꝙ oīa. vij. dona spūsſacti
manēt i pr̄ia. z si ñ sp sm quēlibet sui actū. tñ
sm hītū. z sm aliquē sui actū. Ad. ij. dōz ꝙ Ad. 2.
sz pl'a dona respiciāt vitā actiuā imediate. tñ
pncipaliora dona. puta sapia z itellect⁹ respi/
ciūt vitā ɔtēplatiuā imediate. Etiā illa q̄ re
spiciūt vitā actiuā. saltē mediate respiciūt vitā
ɔtēplatiuā. eo ꝙ opatio ordinet̄ ad specl'ari. z
p ɔñs vita actiua ad ɔtēplatiuā. vt pz. i. me/
taph. z. x. ethicoꝝ.

Quantum ad quar Articulus quartus.
tū arti. pono duas ɔcl'oes. Pria ɔcl'o ē. ꝙ Prima cō
vita bonoꝝ hoīm bñ diuidit̄ in vitā actiuā z clusio.
ɔtēplatiuā. Qz sm phm. ix. eth. vita vniuscu 1
iusqz hoīs videt̄ eē i eo i q̄ maxīe delectat̄ z cui
pncipal'r intēdit. sz oēs hoīes iusti aut pncipa
lit̄ intēdūt exterioribꝫ opatōibꝫ vel supnis cō
tēplatōibꝫ. Vita aūt ɔtēplatiua isistit ɔtēpla
tōibꝫ. Juxta qd ait Isi. i li. d sū. bo. Cōtēpla/
tiua vita renūciās mdo soli deo viuere delecta
tur. Actiua vo insistit actōibꝫ. Juxta qd ait
idē Isi. i li. diffḡ. Actiua vita ē q̄ i opibꝫ iusti
cie z pximi vtilitate versat̄. Cōtēplatiua āt q̄
vacās ab oī negocio i sola dei dilectōe defigit̄.
Una i ope bone ɔūsatōis. alta i ɔtēplatiōe i/
mutabil' veritatis. g vita iustoꝝ hoīm suffici
ent̄ diuidit̄ i vitā actiuā z ɔtēplatiuā Scd'a Cōclusio scd'a.
ɔcl'o ē ꝙ vita ɔtēplatiua excellētior est qz vita
actiua. Qz illa vita ē excellētior q̄ versat̄ ime/ 1
diate circa nobili⁹ obiectū. ɔtēplatiua ē hm̄oi
qz ipsa vsat̄ circa dei bonitatē z veritatē. actiua
āt circa pximi vtilitatē. vt pz ex iā dictis P 2
finis ē nobilior his q̄ sūt ad finē. sz finis vite
actiue ē ɔtēplatiua. illa eñ ordinat̄ ad istam.
Propter qd ait Isi. i li. de sū. bo. q̄ pus i acti
ua vita pficit bñ a ɔtēplatiōez ɔscendit. Et
Gre. i mor. ait Qui ad arcē ɔtēplatōis ascēde
re desiderat. pus ncce ē vt i cāpo bone actōis se
exerceat Et hic ē ꝙ maria q̄ vitā ɔtēplatiuā
elegit. Lu. x. dr optimā ptē elegisse eo ꝙ finis
melior ē his q̄ sūt ad finē P. illa in quā vita q̄ 3
ē pulcrior. securior. q̄etior. iocūdior z pmanē/
tior illa ē excellētior. ɔtēplatiua ē hm̄oi Est
eñ pulcrior. iō figurata ē p rachel q̄ erat venu
sta facie. Actiua vo p Lyā. q̄ lippos hēbat o/
culos. vt pz Geñ. xxix. Propt qd vie ɔtēpla
tiue dicūt̄ pulcre. puer. iij Uie illi⁹ vie pulcre
z oēs semite ei⁹ pacifice. Est etiā securior. qz
frustra iacit̄ rhete añ oculos pēnatoꝝ. vt dr p
uer. i. vbi ait glo. facile euadit laq̄os i terris q̄
hz oculos i cel'. Est q̄etior. qz a varietate ex
terioꝝ occupationū est elōgata. Juxta qd ait
li

hō ɔtēplatiu⁹ i ps. Elōgaui fugiēs ⁊ māsi in solitudine. Et iter. Hec reqes mea i scl'm scl'i hic hitabo qm̄ elegi eā. Uñ de talibꝫ ait dñs Jsa. xxxi. sedebit ppl's me⁹ i pulcritudie pacꝫ ⁊ i tabernacul' fiducie. ⁊ i reqe opulēta. Est iocūdior. qꝛ Maria i ɔtuitu iocūdabat̄ qd̄ a martha dño pabat̄. vt ait Aug. i ome. Est etiā pmanētior. eo φ in patria pficit̄ vbi cessat vita actiua Uñ sup illo ꝟbo. maria optimā ptē elegit ⁊c. dicit glo. Cōtēplatiua h̄ icipit ⁊ i celesti pr̄ia pficiet̄. qꝛ amoris ignis q̄ hic ardere inchoat. cū ipm qd̄ amat viderit in amore amplius ignescit. Ad argumētū pncipale pꝫ ex dictis in. iiij. articulo.

Ad argu. princi.

Distinctio tricesimasexta.

Olet etiā quer

ri. Postq̄ mgr̄ determinauit d̄ virtutū distīcta pfectōe. nūc breuiter pseqtur de eaꝝ ad inuicē ɔnexione. Et diuidit̄ i duas ptes. Nā pmo inqrit de ipsaꝝ ꝟtutū mutua coexigētia. Scd̄o d̄ eximia caritatis excellētia. ibi. cū duo sint pcepta. Pr̄ia i duas. nā pmo tāgit de ꝟtutū ab inuicē isepabilitate. scd̄o inqrit de earūdē virtutū coeqlitate ibi. vtꝝ ꝟo. Pr̄ia i duas. nā pmo d̄ virtutū cōnexiōe mouet qōꝫ. Scd̄o ex dictis Hiero. ⁊ aug. assigt r̄nsiōꝫ. ibi. de h̄ hiero. Seqt̄ illa ps. vtꝝ ꝟo pit̄er ⁊c. Et diuidit̄ i tres ptes. qꝛ pmo mota qōne ponit vni⁹ opiniōis r̄nsionē Scd̄o r̄ndet ꝫm aliā. ⁊ forte magis verā opinionē. Tercio r̄ndet ad pme opiōis pbationē. Scd̄a ibi. Aliq̄ ꝟo dicūt. Tercia ibi. Cū ꝟo dicit̄ aliqs. Circa istā disti. xxxvi. moueo istā questionē.

Utrū oēs virtutes morales sint ɔnexe

Uidet̄ φ nō. Qꝛ illud qd̄ ē ɔ̄ diuinā sciam h̄ a nullo catholico dꝫ poni sꝫ ꝟtutes morales eē ɔnexas ē ɔ̄ diuinā sciaꝫ ğ ⁊c. maior pꝫ. mior pbat̄ auctē. b. aug. q̄ ait i qdā ep̄la ad hiero. nō ē hec diuia scia sꝫ humana. q̄ dꝫ. q̄ hꝫ vnā hꝫ oēs Cōtra. illd̄ qd̄ i scia morali d̄r de virtutibꝫ moralibꝫ. h̄ maxime ē tenēdū. sed. vi. eth. dicit Ari. ꝟtutes morales eē ɔnexas. ğ ⁊c. Maior pꝫ. qꝛ vnicuiqꝫ expto i sua scia ē credēdū. Hic qttuor ɔ̄sūt vidēda. Prio de [illegible] qd̄ qrit̄. Scd̄o vtꝝ ꝟtutes theologice sint ɔnexe. Tercio vtꝝ dona sint ɔnexa. Qrtarto vtꝝ vicia seu pctā sint ɔnexa

Articulus primus.

Quantū ad primū

notādū φ ꝟt⁹ moral' dupl'r pt̄ ɔ̄siderari Uno mō ꝫm suū eē ɔpletū seu pfectū. Alio ꝫm suū eē ipfectū. Et iuxta h̄ pono duas ɔclōnes.

Conclusio prima.

Pr̄ia ē φ q̄libet virt⁹ moral' ꝫm suū eē ɔpletū ⁊ pfectū accepta neccio hꝫ alias sibi ɔnexas Et itelligo h̄ p ɔnexiōꝫ φ vna n̄ possit eē sine alia. Qd̄ pbo sic. Qñcūqꝫ aliq̄ multitu-

1 do sic se hꝫ φ q̄libet illi⁹ multitudis cōiūgit̄ seu ɔnectit̄ cuidā tercio intm̄ φ sine ipo eē nō pt̄. ⁊ ecōuerso illud terciū sic ɔnectit̄ cuilibꝫ illi⁹ multitudis. tūc oīa illi⁹ multitudis sic ɔnectūt̄ int̄ se φ vnū sine altero eē n̄ pt̄. Sed tota multitudo moraliū ꝟtutū sic ɔnectit̄ prudētie ⁊ ecōuerso. ğ ⁊c. Maior ē nota. qꝛ sicut illa q̄ vni ⁊ eidē sūt eadē int̄ se sūt eadē. sic illa q̄ tal'r sūt vni ⁊ eidē ɔnexa φ q̄libet eoꝝ ad h̄ vt exīstat coexigit illud ⁊ ecōuerso coexigit ab illo. illa inter se sūt ɔnexa. Miorē pbo q̄ ad ābas ptes. Prio q̄ ad h̄ φ nulla virt⁹ moral' possit eē sine prudētia. qꝛ ꝫm phm. vi. eth. virtus moral' ē hit⁹ electiu⁹ in medietate ɔsistēs put recta rō determiabit. sꝫ prudētia ē ipa rectitudo rōis pctice de q̄ loqt̄ ibi aris. ğ virt⁹ moral' cū n̄ possit eē sine recta rōne. nō poterit eē sine prudētia. Scd̄a ps pbat̄ sic. Impossibile ē eū eē prudētē q̄ n̄ ē bon⁹. sed q̄cūqꝫ hꝫ defectū alic⁹ virtutis moral' ille nō ē bon⁹. ğ ⁊c. Maiorē ponit phs. vi. eth. vbi ait. Impossibile ē eē prudētē nō entē bonū. Mior etiā pꝫ. qꝛ q̄tū vnūqd̄qꝫ distat a medio tm̄ appropinqt ad extremū. sed oīs virt⁹ moral'. vt pꝫ ex dict' supi⁹ di. xxxiij. ē mediū inter duo extrēa viciosa. ğ cuicūqꝫ deficit aliq̄ moral' virt⁹ ille aliqd̄ hꝫ de extrēo illi ꝟtuti opposito. et p ɔ̄ñs aliq̄ mō ē viciosus. ğ tal' n̄ ē pfecte prudēs. Pꝫ illud

2 pꝫ auctē theologoꝝ ⁊ moraliū phoꝝ. qꝛ Ber. i li. ad euge. sic ait. Adūte quēdā suauissimū ɔcētū ꝟtutū atqꝫ alterā pēdere ex altera. Modū em̄ i oī virtute iusticia q̄rit. prudētia inuenit. fortitudo vēdicat. tpantia possidet. Itē

3 tulli⁹ li. de tusculanis qōibꝫ sic ait. Si vnā de cortinis tuis amiser' nihilomin⁹ dicere poteris supellectilē tuā saluā eē. Sꝫ āt vnā de virtutibꝫ tuis amiser'. nullā te hr̄e necc̄e ē vt ɔfitearis. Istā ɔclōeꝫ tenuerūt oēs stoici. q̄uis

Stoicorum sītia.

eoꝝ pbatio fuerit insufficiēs. qꝛ ipsi posuerūt mediū qd̄ ē virt⁹ eē indiuisibile. iō ꝫm eos nullus acq̄siuit virtutē nisi eā acq̄reret simpl'r et oino pfectā. Cū tali aūt oimoda pfectōe stare n̄ poterat puatio seu carētia cuiuscūqꝫ virtutis. Sꝫ istud nō ē veꝝ. qꝛ mediū virtut' n̄ ē q̄d pūctale ⁊ simpl'r indiuisibile. al's vn⁹ hō virtuosus nō posset eē virtuosior altero. cui⁹

Contra

oppositū etiā ad sensū sepi⁹ experimur. In eadē
eni virtute vn⁹ virtuosus ē ⁊ alt virtuosior. ⁊
terci⁹ virtuosissim⁹ Uirt⁹ eni gd⁹ hȝ ⁊ magnā
latitudinē vt pȝ p aris. i ethic. ⁊ iō ſm grama
ticos recipit ꝯpatōȝ. qd̄ neqꝗ̄ fieret si i idiui
sibili ꝯsisteret. ⁊ nullū gdū hrēt. Ista etiaȝ
ꝯclō ꝗ̄uis ab aliq̄bꝫ pipatericꝭ negeť. pnceps
tn̄ pipateticoꝝ. s. aris. exp̄sse eā ponit. vi. ethi.
vbi euidēter ponit ꝙ oēs virtutes morales rō
Cōtra conclusionē. ne prudētie ꝯnectūť Illi āt q̄ negāt hāc cō
cloꝫ ex isto forte mouēť. Qꝛ virtutes morales
1 ex opibꝫ acq̄rūť. Sȝ hō pt se exercere i castis
opibꝫ n̄ faciēdo opa libalitatis. ḡ hō pōt hr̄e
2 virtutē tpantie pter h̄ ꝙ acq̄rat libalitatē Ꝑ
ſm phm. iiij. eth. ille q̄ circa honores medio/
cres bn̄ se hȝ nō ē magnanim⁹. qꝛ magnimi/
tas ē circa magnos honores. Sȝ ꝯstat ꝙ ille
ē virtuosus. lȝ illa virt⁹ nō sit noīata. vt ibidē
ait phs. Qn̄qȝ etiā illa vt⁹ noīať philotomia
qd̄ interptať amor rectus circa honores Cuȝ
igiť illa virt⁹ sit sine magnimitate. ḡ nō oēs
3 virtutes sūt ꝯnexe. Ꝑ ꝯ rōem adductaȝ p
ista ꝯclōe videť ꝙ pma ps minoris nō sit vera.
qꝛ multi sūt hoīes simplices q̄ nō sūt pruden
4 tes. ⁊ tn̄ sūt valde virtuosi. Itē ꝯ scdaȝ ptē
eiusdē minoris. qꝛ multi sūt magni pctōres.
q̄ tn̄ bn̄ indicāt circa agibilia. sȝ prudētia ē re
cta rō agibiliū. ḡ i istis ē prudētia. ꝗ̄uis care
Solutio. ant morali virtute. Ad pmū dōm ꝙ si ali
Ad.1. q̄s exercitat act⁹ dispōnētes ad aliq̄ȝ vtutē q̄ tn̄
maēt i vicio opposito alicui alt virtuti mora
li. ille n̄ acq̄rit virtutē pfecte. lȝ possit acq̄rere
aliq̄d sīle virtuti. qꝛ ex ill⁹ actibꝫ freq̄ntatis re
relinquiť i ipo q̄dā incliatō p quā facili⁹ opať
Instantia ꝯsilia his q̄ opat⁹ ē Forte diceť ꝙ ipossibile
ē ꝙ hō sil' exerceat opa oīm virtutū. ꝗ̄uis suc
cessiue h̄ facere possit. iō saltē illa virt⁹ quā pri
mo p assuefactōȝ acquirit illa stabit sola. do/
nec acq̄rat alias virtutes. ḡ ptūc illa virt⁹ nō
Solutio. erit ꝯnexa ceteris virtutibꝫ. ℞. ꝙ ꝗ̄uiscūqȝ
aliq̄s exerceat opa ad aliquā virtutē dispōnē
tia. nūqȝ tn̄ acq̄rit illā virtutē nisi hēat rōeȝ re
ctā siue iudiciū pcticū rectū ⁊ appetitū purga
tū. igiť ꝗ̄uis sil' nō possit facere opa cuiuslibȝ
virtutis. h̄ tn̄ dȝ facere vicissim. vt tollat a se
oē viciū qd̄ deordinat rectū iudiciū pcticū. et
inficit appetitū. q̄ facto sufficiēter tūc vt dixi
supi⁹ di. xxxiij. pus origie acq̄rit prudētiā. ⁊ i
eodē instāti acq̄rit oēs alias virtutes morales
ꝗ̄uis euidēti⁹ ⁊ magis actual'r acquirat illaȝ
vel illas. cui⁹ vel q̄tū opa magis exercuit ille
qui has virtutes acq̄rit. oēs tn̄ alias virtutes
ꝯcomitāť recipit eo ꝙ ppť rectitudinē rōis et

puritatē appetit⁹ ipē dispōsit⁹ sit ad oēs mora
lē virtutē. Et ista videť eē intētio. b. hiero. i
epla ad pamaciū. vbi ait. Quattuor virtutes
describūt stoici ita sibi ꝯnexas. vt q̄ vnā n̄ ha/
buerit oībꝫ careat. ⁊ qui vnā habuerit oēs ha
beat. Tāguť āt hic solū q̄ttuor. qꝛ oēs alie ad
q̄ttuor cardiales reducūť. Et iō supponiť idē
eē iudiciū de ceteris sicut de istis quattuor.
Sūt aūt alie virtutes morales octo d̄ q̄bꝫ tra Sufficiētia virtutū moraliū.
ctat aris. i diuīsis locis libri eth. ⁊ libri magnū
moraliū. s. libalitas magnificētia. philotomia
magnimitas. māsuetudo. aicicia. q̄ alio noīe
dr̄ sodalitas. veracitas ⁊ eutropolia Istaꝝ āt
virtutū necītas ac etiā sufficientia sic hr̄i pōt.
Qꝛ oē bonū circa qd̄ versať mores hoīm. aut
ē vtile. aut honorabile. aut delectabile. Ergo
si hō virtuose se hȝ circa vtilia. h̄ ꝯtingit du/
pl'r. vel simpl'r ⁊ absolute. sic habeť libalitas.
vel cū q̄dā arduitate seu excellētia. puta ma/
gnos sūpt⁹ virtuose faciēdo. sic ē magnificen
tia. Si circa honores h̄ dupl'r. aut circa ho/
nores mediocres. sic habeť philotomia. Si
circa honores arduos ⁊ circa dignitates ma/
gnas sic ē magnimitas. Si circa delectabilia
hoc tripl'r fieri pōt. vl' eni hoc fit i exteriori cō
uersatōe cū alijs hoībꝫ ſm actū virtutis irasci
bilis. sic habeť māsuetudo. vel ſm actū virtu/
tis ꝯcupiscibilis. sic habeť amicicia. Uel ſm
actū virtutis rōnal'. ⁊ h̄ dupl'r. qꝛ vel hoc ꝯti
git i eo ꝙ virtuosus placide se hȝ cū alijs hoi/
bus i dictis. ⁊ sic hr̄ veracitas. aut i factis seu
i gestibꝫ. ⁊ sic hr̄ eutropolia. p quā virtutē pla
cide hȝ se hō virtuosus i ludis seu iocꝭ. Et dr̄
ab eu qd̄ ē bonū. et tropos qd̄ ē ꝯūsio. q̄si oīa
ꝯūtēs i bonū. Qualiť āt oēs iste octo virtu
tes ad q̄ttuor cardiales reducūť. ꝗ̄uis euidē
ter posse ōndere. tn̄ cā breuitatis h̄ diligēti le/
ctori ꝯmitto. Ad. ij. dōm ꝙ hita philoto/ Ad.2.
mia hr̄ magnimitas. ⁊ si n̄ actu tn̄ hitu. cui⁹
modi hit⁹ ꝗ̄uis p illo tūc hō virtuosus n̄ eli/
ceret actū. si tn̄ materia se ꝯgruēter offerret p
tpe ⁊ loco. ipē eliceret hmōi actū. Dixi āt ꝯgru
enter. qꝛ forte magni honores ⁊ dignitates ex
cessiue n̄ decerēt statuȝ illi⁹ hoīs. ppter qd̄ ab
actu desisteret. dato ꝙ hitū i se hrēt. Ad. iij Ad.3.
dōm ꝙ illi simplices vel hn̄t ordiatū et rectū
appetitū finis. ⁊ rectū iudiciū de his q̄ sūt ad
finē q̄ circa talia dirigāť tūc hn̄t virtutē mora
lē ac etiā prudētiā. vel nō hn̄t hec seu carēt ali
quo istoꝝ. ⁊ tūc nec hn̄t virtutes morales ac
quisitas. nec prudētiā. nec sūt veri virtuosi vir
tuositate acquisita. Qd̄ addo ꝑ tāto. qꝛ posi
to ꝙ virtutes ifūdāť habitual'r puuli i baptis/

mo. tūc añq̄ʒ attingāt annos discretōis hītꝰ q̄
dē hn̄t prudētie ceterarūq̄ʒ virtutū. q̄uis nō
Ad. 4. dū taliū ꝟtutū hēant exercitiū Ad. iiij. dōʒ
ꝙ iudiciū ō agibilibꝫ pt̄ dupl'r fieri Uno mō
speculatiue. puta qn̄ soluʒ pcedit ex naturali
lumīe itellectꝰ. ꝛ sic n̄ sufficit ad prudētiaʒ. sic
em̄ illi q̄ natural'r hn̄t fātasiā magꝰ ordiatā. ꝛ
intellectū eleuatū. q̄uis sint pctōres tn̄ bn̄ iu
dicāt de agēdis. Et eodē mō dōm ē de ill'q̄ p
doctrinā ꝛ studiū sine ꝟtutū exercitio quēdā
hītū boni iudicij acq̄sierūt Oēs em̄ isti ꝛ si ali
q̄d sil'e hn̄t prudētie. tn̄ prudentiā nō hn̄t. vt
pʒ p aris. vi. eth. Alio mō iudiciū de agibilibꝫ
fit pctice. puta qn̄ pcedit nō solū ex igenio vel
studio. sʒ ex bona q̄litate mētis seu ex dispōe
exn̄te i appetitu iudicātꝭ. iuxta quē modū ait
aris. i ethicis. q̄lis vnusq̄sq̄ʒ ē. s. bm̄ appetitū.
tal' finis sibi videt'. tale iudiciū pcedit a pru/
dētia. ꝛ nccio p̄supponit moralē ꝟtutē p quā
appetitꝰ ē rectꝰ. ꝛ sine q̄ nō pt̄ eē rectꝰ Propter
q̄d prudētia nō ē i talibꝫ pctōribꝫ de q̄bus ar
Scōa cō/ guit'. Scōa ɔclō ē ꝙ accipiēdo ꝟtutē bm̄ cē
clusio. ipfectū q̄ mō etiā dispō ad ꝟtutē q̄nq̄ʒ virtus
appellat'. tūc ꝟtutes n̄ sūt sic ɔnexe q̄n vna pos
sit hr̄i sine alia. q̄ꝛ ex nat'ali ɔplexiōe vl' etiā p
pter exercitiū opeꝝ aliq̄s hō ē incliatꝰ ad vnā
virtutē q̄ tn̄ nō ē inclinatꝰ ad aliā virtutē.

Articulus secūdus.

Quantuʒ ad secun

dū arti. ē notādū ꝙ ꝟtutes theologice pn̄t du
pl'r ɔsiderari. Uno mō vt virtutes sūt. Alio
Cōclusio mō vt hītꝰ sūt. Prio mō nō pn̄t separi. Q̄ꝛ ꝙ
prima. caritas n̄ possit eē sine fide ꝛ spe. satis pʒ ex di
ctis supiꝰ de virtutibꝫ theologicꝭ. Nullꝰ ei pt̄
eē deo carꝰ q̄ nec actual'r nec hitual'r spat i deo,
nec credit i deū. sʒ oīs hn̄s caritatē ē carꝰ deo. ꝛ
n̄ hn̄s spē ꝛ fidē nec actual'r nec hitual'r spat i
deo. nec credit i deū. ḡ ꝛc. Qꝫ aūt fides ꝛ spes
vt virtutes sūt n̄ possint eē sine caritate pʒ. q̄ꝛ
oīs ꝟtus theologica bm̄ ꝙ virtꝰ ē sic meritoria
ē. sʒ fides ꝛ spes n̄ sūt meritorie nisi assistēte ca
Instantia 2 ritate. ḡ ꝛc. Forte dicet' ꝙ mortal' pctō ꝑdit
caritatē. ꝛ tn̄ n̄ ꝑdit fidē ꝛ spē. Itē i pria ma
Solutio. net caritas. ꝛ tn̄ n̄ māet ibi fides ꝛ spes Ad
Ad. i. p̄mū dōm ꝙ nō manēte caritate nō manēt fi
des ꝛ spes bm̄ ꝙ sūt ꝟtutes theologice. q̄ꝛ vt sic
virtuositatē hn̄t a caritate q̄ est forma cuiusli
Ad. 2. bet virtutis meritorie. Ad. ij. nego assūptaʒ
ppōeʒ. q̄ꝛ fides ꝛ spes manēt i pria. vt pbaui
supiꝰ di. xxxi. arti. iij. ꝛ idē pbaui de fide i plo
Cōclusio go. q. iij. ar. ij. Scōa ɔclō ꝙ ꝟtutes ɔside/
scōa. rate vt hītꝰ sūt. sic fides ꝛ spes pn̄t eē sine cari/
tate. q̄ꝛ fides ꝛ spes vt iformes sūt q̄uis sint
hītꝰ aīe inherētes. tn̄ sūt absq̄ʒ caritate. sʒ vt iā
dictū ē i pctōre mortali iformes sunt. ḡ ꝛc.

Articulus tercius.

Quātū ad tercium

arti. dico p̄mo ꝙ. vij. dona spūsci ɔnexa sūt. Prima cō clusio.
Q̄ꝛ nullū istoꝝ donoꝝ est pfectū sine alio. sʒ
q̄dlibet istoꝝ donoꝝ vt dat' a spūscō pfectū ē.
q̄ꝛ dei pfecta sūt opa. maxie loq̄ndo ō his q̄
us i nob sine nob opat'. q̄les sūt ꝟtutes theo/
logice. ꝛ ista dona de q̄bꝫ loq̄ns aug. ait. Uir
tus ē bona q̄litas mētis q̄ recte viuit'. q̄ nemo
male vtit'. quā deꝰ i nob sine nob opat'. Ma/
iorē ponit. b. Gre. i. li. moral'. vbi tractās illō
Job. i. c. ibāt filij eiꝰ ꝛ faciebāt ɔuiuia p do/
mos vnusq̄sq̄ʒ i die suo. ɔpando septeʒ dona
vij. filijs ipsiꝰ iob. dicit. Sʒ illud i h̄ filioꝝ cō
uiuio pscrutādū video. ꝙ semetipos iuicē pa
scūt. q̄ꝛ valde singula q̄libet ꝟtutū destruit'. si
nō vna alteri virtꝰ virtuti suffraget'. Minor
q̄ppe ē sapia si itellctu careat. ꝛ sic valde iutil' ē
intellectꝰ si ex sapia nō sbsistat. q̄ꝛ cū altiora si
ne sapīe pōdere penetrat. illū leuitas ḡuiꝰ rui
tuꝝ leuat. Uile ē ɔsiliū cui robur fortitudis
deest. q̄ꝛ q̄d tractādo iuenit carens viribꝫ vsq̄ʒ
ad pfectōʒ opis nō pducit. ꝛ fortitudo valde
destruit' nisi p ɔsiliū fulciat'. q̄ꝛ q̄ plꝰ se posse cō
spicit. eo virtꝰ sine moderamīe deteriꝰ i pceps
ruit. Et sic sil'r de alijs donis Greg. pbat cō/
nexionē ibidē. Scōo dico ꝙ dona sūt ɔne Cōclusio scōa
xa cū virtutibꝫ ꝛ maxie cū theologicis. Q̄ꝛ il 1
lud q̄d dat' i adiutoriū alteri h̄ dʒ illi assistere
cui dat' i adiutoriū. sʒ vt pbaui supiꝰ dis. xxx/
iiij. dona dant' i adiutoriū virtutū. ḡ ꝛc. P 2
ō virtutibꝫ theologicis spāl'r istud pbat Gre
go. vt. s. ɔpans tres filias ipiꝰ iob tribꝫ ꝟtuti
bus theologicis sic di. Sʒ hn̄t i nob septē fi
lij pculdubio tres sorores. q̄ꝛ q̄cq̄d virile hi ꝟ
tutū sensus faciūt. h̄ fidei. spei caritatiq̄ʒ ɔiū/
gūt. neq̄ʒ ad denarij pfectōʒ septē filij pueniūt
nisi i fide. spe ꝛ caritate fuerit oē q̄d agūt For Instantia ɔ p̄mā cōclusionē.
teɔ p̄mā ɔclōʒ dicet'. ꝙ pbatō gre. ipedit sap
sā i eo ꝙ ait. mior ē sapia si itellectu careat. nā
mior sapia ē sapia. q̄ cū possit eē sine itellectu.
iō ista dona n̄ erūt ɔnexa. Cōtra scōaʒ cō Instantia ɔ scōaʒ cōclusionē.
clōʒ sic. Uirtutes morales ex puris nat'alibus
pn̄t acq̄ri. ḡ si ɔnexiōʒ hr̄ent cū donis spūsci
tūc hmōi dona ex puris naturalibꝫ haberet'.
q̄d fuit heresis pelagij Ad. i. rn̄deo ꝙ illa mi Solutio primi.
nor sapia n̄ ē donū spūsci. sic em̄ itellectꝰ iutil'
q̄ acipit' ex altera pte nō pt̄ eē donū. q̄ꝛ donuʒ
spūsci nō pt̄ eē iutile. sic nec hmōi mior sapia

Solutio scdi

p̄t ee͂ donū spūssci Ad .ij. dōꝫ ꝙ ꝗuis dictū sit ꝑ me ꝙ dona sint sic ꝯnexa virtutibꝫ ꝙ nō sint sine ipis. tn̄ n̄ dixi ꝙ vtutes morales acq̄sī te n̄ possint ee͂ sine donis. sic ꝓcedit argumētū.

Articulus quartus.

Cōclusio prima

Quātū ad quartū

arti. dico p̄mo ꝙ ꝓp̄e loq̄ndo vicia n̄ sūt ꝯnexa. Qꝛ q̄ꝝ vnū sine alio p̄t ee͂ illa n̄ sūt ꝯnexa.
1 sꝫ vicia seu pctā sūt hmōi. qꝛ aliq̄s p̄t ee͂ sup̱bꝫ
2 q̄ tn̄ nō ē luxuriosus P̄. ꝯtria n̄ p̄nt sil' iesse ei dē. sꝫ multa vicia sūt ꝯtria. g̃ ⁊c. Maioꝛ pꝫ. ꝓbat mioꝛ. qꝛ cū virt⁹ sit mediū int̄ sup̱fluū ⁊ diminutū. g̃ circa qualibet virtutē ꝯtingit ee͂ duo extrema q̄ sūt ꝯtria vicia. puta extrēa li/ balitati ꝑcitas ⁊ ꝓdigalitas. extrēa fortitudis
3 audacia ⁊ timiditas. ⁊c de alijs. P̄. q̄ꝝ cāe n̄ p̄nt sil' ꝯcurrere illa n̄ sūt necio ꝯnexa. sꝫ aliq̄ rū pctōꝝ cāe n̄ p̄nt i eodē sil' ꝯcurrere. qꝛ aliq̄ꝝ pctōꝝ cā ē iordiata leticia. aliq̄ꝝ vero tristicia

Instantia

itē ꝙ aliq̄ ex tristicia occidūt seipos. Forte dicet sic ꝯ istā ꝯcl'oꝫ. Qui ē p̱uat⁹ oī virtute hꝫ oē viciū. Ista pꝫ. qꝛ viciū ē p̱uatio virtutē sꝫ hn̄s vnū viciū ē p̱uat⁹ oi virtute. g̃ hn̄s vnū

Solutio.

viciū hꝫ oē viciū. Dōm ꝙ maioꝛ nō ē vera. Ad ꝓbatōꝫ dico ꝙ viciū nō dicit simplicē p̱ uatōꝫ virtutis. sꝫ cū p̱uatōe dicit oppositā q̄ litatē virtuti repugn̄tē.

Cōclusio scda.

Scd̄o dico ꝙ ip̱ro/ p̱e loq̄ndo de ꝯnexiōe ꝓut illa dicūt ꝯnexa. q̄ ꝯueniūt i aliq̄ vno cōi. sic vicia mortalia oia sūt ꝯnexa. qꝛ ꝗuis dr̄ant pctā i ꝯūsiōe ad bo/ nū ꝯmutabile. oia tn̄ ꝯueniūt i au̇siōe a bono icōmutabili. Propt̄ qd̄ etiā i pena pctis debi ta lꝫ sit dr̄a i pena sensus q̄ r̄ndet ꝯūsiōi q̄ ē in pctō. tn̄ i pena dāni q̄ r̄ndet au̇sioni b̄m se nō ē dr̄a. cū carētia diuie visiōis in q̄ pena dāni ꝯsistit sit oibꝫ dānatis cōis. Et isto mō itel ligēdū ē illud verbū Jac. ij. c. vbi dr̄. q̄ in vno

Ad p̄nci/ pale argu mentum.

offēderit fact⁹ ē oim re⁹ Ad argumētū p̄nci pale dōꝫ ꝙ mioꝛ ē falsa. Ad ꝓbatōꝫ dico ꝙ illa verba nō pl⁹ hr̄ nisi ꝙ virtutes ee͂ ꝯnexas nō est dictū sacre scp̄ture sed moralis p̱hie.

Distin. tricesimaseptīa ⁊ tricesimaoctaua.

Ediā distribu

tio. Postꝙ mgr̄ a di. xxiij. iclusi ue determiauit de aie hūane pfe/ ctōibꝫ se hn̄tibꝫ ꝑ modū hit⁹. h vlteri⁹ ꝓseq̄t de aie pfectōibꝫ se hn̄tibꝫ ꝑ modū act⁹. Uel ꝯtinuet sic. Postꝙ mgr̄ detmiauit de hitibꝫ virtutū ⁊ donoꝝ. h icipit determiare de opibꝫ seu actibꝫ diuoꝝ mādatoꝝ. ⁊ diuidit i duas p tes. nā p̄mo detminat de opibꝫ seu actibꝫ mā datoꝝ p̄me tabule. Scd̄o de actibꝫ mādatoꝝ scd̄e tabule. ibi. In scda vo tabula. Pria di/ uidit i tres ptes. nā p̄mo mgr̄ tāgit vl'r nūeꝝ mādatoꝝ. ⁊ ꝓseq̄t de mādato p̄mo. Scd̄o de scd̄o. Tercio de tercio. Scda ibi. Scdm̄ p̄ce ptū. Tercia ibi. Terciū vero. Seq̄t illa ps. In scda vo tabl'a. Et diuidit i. vij. ptes b̄m ꝙ sūt. vij. p̄cepta scd̄e table de q̄bꝫ mgr̄ tractat vs ꝗ ad finē illi⁹ tercij li. Scda ibi Scdm̄ ē. nō occides. Tercia ibi. Terciū ē. nō mechaberis Quarta ibi. Quartū ē nō furtū facies. Qui/ ta ibi. Quītū p̄ceptū. Sexta i p̄n. xl. dis. ibi. Sextū p̄ceptū. Septia ibi. Septimū ē. nō ꝯcupisces. Seq̄t illa ps. Quartū ē ⁊c. Et diuidit i tres ptes. Nā p̄mo dat q̄rti p̄cepti scd̄e tabule verā intellectōꝫ. Scd̄o cuiusdaꝫ pcti militātis ꝯ illud p̄ceptū ponit distīctōꝫ. Tercō mouet incidētē dubitatōꝫ. Scda ibi Sacrilegiū tribꝫ modis. Tercia ibi. si vero q̄rit. Et hec diuidit i q̄ttuoꝛ. qꝛ p̄mo q̄ōeꝫ ꝓ ponit. Scd̄o r̄nsiōꝫ apponit. Tercio ꝯ r̄nsio nē opponit. Quarto obiectōꝫ deponit Scda ibi. Dicimus eos. Tercia ibi. Hic opponit. Quarta ibi. Sꝫ ibi sb intelligēdū ē. Seq̄t illa ps. Quintū p̄ceptū. Et diuidit in duas. Prio oñdit ꝙ illud mādatū se extēdit ad mē dacij ⁊ ꝑiurij ꝓhibitōꝫ. Scd̄o de vtroꝗ isto/ rū facit sp̄ālē mētionē. ibi. Solet āt q̄ri. Hec i duas. Prio mētionē facit de mēdacio Scd̄o de ꝑiurio. di. xxxix. ibi. Nūc de ꝑiurio videa/ m⁹. Pria i tres. Qꝛ p̄mo q̄ ad illi⁹ mādati ꝓ hibitōꝫ de mēdacio facit q̄ōꝫ. Scd̄o circa q̄si tū recitat vnā opinionē. Tercio ad euidētio/ rē veritatis determiatōꝫ de mādato facit disti ctōꝫ. Scda ibi. Quidā dicūt. Tercia icipit di. xxxviij. ibi. Sciēdū tn̄ tria ee͂. Hec i duas Prio tractādo de mendacio ꝓcedit diuisiue. Scd̄o diffinitiue. ibi. Hic vidēdū ē. Pria i duas b̄m ꝙ de mēdacio ponit duas diuisiōes Scda ibi. Sciēdū etiā ē octo esse genera. Seq̄t illa ps. Hic vidēdū ē. Et diuidit i du as ptes. Prio oñdit quō diffinit mendaciū. Scd̄o inuit oē mēdaciū ee͂ pctm̄. ibi. Qꝫ vo oē mēdaciū. Pria i duas. Prio ipsi⁹ mēdacij ⁊ mētiri ponit distīctā diffinitōꝫ. Scd̄o mo/ uet ⁊ soluit vnā incidētē dubitatōꝫ. ibi. Hic solet q̄ri. Seq̄t illa ps. Qꝫ vero oē. Et diui dit i tres ptes. Prio oñdit ꝙ oē mendaciū ex dictis scōꝝ pctm̄ ee͂ ꝓbat. Scd̄o oñdit ꝙ in/ terdū sine pctō errat. ibi. illud q̄ꝫ sciēdū. Ter cio quō iacob dicēs se ee͂ esau a pctō excusatur Scda ibi. Illud q̄ꝫ sciēdū ē Tercia ibi. So let q̄ri de iacob Circa has duas dis. quero.

Trꝫ oē mēdaciū sit ꝯ dei p̄ceptū. Ui/ det ꝙ sic. qꝛ illud rōe c⁹ hō dānād⁹ ē h

ē̄ꝫ dei p̄ceptū. ſ; rōe mēdacij hō dānād⁹ ē. iux
xta qđ ait ps. ipi deo. p̄des o. q̄ lo. mē. Cōtra
q̄cq̄d ē̄ꝫ dei p̄ceptū ē mortl'e pcm̄. ſ; aliqđ mē
daciū n̄ ē mortale pcm̄. q2 dic aug. ⁊ hr̄ ec ħ
ī lr̄a ꝙ mēdaciū obſtetricū ī egipto fuit pcm̄
veniale. Hic q̄ttuor ſūt vidēda Pr̄o ꝓpt
q̄d lex ſit poſita. Scđo q̄t ſint leg; dīne p̄ce
pta. ⁊ ħ q̄ ad di. xxxvij. Tercio q̄d ſit mēda
ciū. quarto vtꝝ oē mēdaciū ſit mortale pcm̄. ⁊
ħ ec patebit ad q̄ſitū p̄n. ⁊ ħ q̄ ad di. xxxviij

Articulus primus.

Quantū ad primū

Nota đ lege.

ē adūtēdū ꝙ ethimologia nois h⁹ qđ ē lex dat̄
ſufficiēter ītelligi q̄re leges ponāt̄. q2 ſcđm Iſi.
lex đr a lego is. vl' a ligo as. ⁊ ex his duob⁹ pꝫ
vtilitas ⁊ nccitas q̄re lex diuia ſit poſita ⁊ q̄re
ec̄ cetere leges ordiāte ponūt̄. Utilitas pꝫ ī eo
ꝙ lex đr a lego is. q2 ī lege modū ordiāte viuē
di legere debem⁹. vt ex ꝯtinua leg; meditatiōe
habilitet̄ mēs hūana ad ꝑatā obſuātiā oim
toꝝ q̄ p̄cepta ſūt ī lege. Utilitas āt illi⁹ obſua
tōis ⁊ meditatōis ē eterne btitudis ꝯſecutio.
ꝓpter qđ de viro btō btitudine vie đr ī ps. ī le
ge dn̄i volū. ei⁹. ⁊ ī le. e. me. die ac no. Un̄ vni
cuiq3 nr̄m đr đ hac lege dīna ꝓu. vi. Liga eā ī
corde tuo iugiter. Et mat. xix. de mādat; ei⁹ đr
Si vis ad vitā ingredi ſer. mā. Un̄ iſta ē lex
dn̄i īmacl'ata ꝯūtēs aias. c⁹ p̄ceptū ē lucidū il
luians ocl'os. vt đr ī ps. Sꝫ ex ſcđa legis
ethimologia p̄t notari leg; nccitas. nā multi
ſūt ita ꝑūſi. vl' ex natali ꝯplexiōe. vl' ex turpi
⁊ mala ꝯſuetudie. ꝙ ſi lege dīna ac ceter; mā
dat; p̄ncipū n̄ ligarēt̄ ⁊ limitarēt̄. ipſi tot ma
la ꝯmitterēt. ꝙ tot⁹ ordo hūane ciuilitat; ꝑiret
tales igr̄ nccē ē legib⁹ eē ligatos. vt aſſueti bo
nis morib⁹ ꝑ eos vniūſitas n̄ ledat̄. ꝓpter qđ
ait ariſ. x. eth. legib⁹ oꝫ eē ordinatā nutritōꝫ. n̄
erūt em̄ triſtia ꝯſuefacta. Et. j. imediate tāgit
phs iſtos ꝑūſos đ q̄b⁹ iā dixi di. Mlti ei ma
gis nccitati q̄ꝫ ſcđm ōi obediūt ⁊ iacture q̄ꝫ bono
Lex. n. coactiuā hꝫ potētiā. q. di. tales ꝑūſi
Inſtantia legis potētiā dn̄t cogi ⁊ ligari Forte dicet̄ ꝙ
1 iſta dicta videt̄ repugnāre. q2 illđ qđ annihilat
hūane opatōis meritū ħ n̄ ē vtile. ſed nccitas
coactōis ānihilat hūane opatōnis meritū. ḡ
ſcđa ꝯditio legis q̄ đr. lex hꝫ nccitatē coactō
nis ſiue potētiā coactiuā vr̄ ꝯdicere p̄me ꝯdi
2 tōi legis q̄ dicebat̄ ꝙ lex erat vtil' P̄. illud n̄
ē vtile hoi qđ auget ꝯcupiaꝫ peccādi. ſꝫ ſup il
lo v̄bo. i. coꝝ. xv. virt⁹ v̄o pcti lex. dic glo. lex
5 ꝓhibēdo auget ꝯcupiaꝫ P̄. n̄ ē vtile n̄c vr̄ rō
nabile ſi īfirm⁹ onerat̄ ḡuiori onere q̄ꝫ ſan⁹. ſꝫ
hō anq̄ꝫ peccarat ī ꝑadiſo fuit ſan⁹. ⁊ poſtq̄ꝫ
peccauit ē īfirm⁹. ḡ ꝓ nūc nō deberꝫ mai⁹ on⁹ le
Solutio gis hoib⁹ īponi q̄ꝫ ꝓ tūc. Ad. i. dđꝫ ꝙ mior
Ad. i. nō ē vera. Nā coactio n̄ ānihilat meritū. ſꝫ ſo
lū oñdit ꝙ ī opatōe illi⁹ q̄ cogit̄ n̄ ē meritū. vn̄
dicere poſſum⁹ ꝙ lex dīna oīb⁹ ē vtil' q̄ ſuāt le
gis p̄cepta. ſiue ħ faciāt libe ſiue coacte. aliter
tm̄ ⁊ al'r. Q2 his q̄ ex caritate leg; dīne ſeruant
mādata vtil' ē lex ad merēdū vitā eternā. iux
ta qđ dr̄ Iac. i. Qui āt ꝑſpexerit ī lege ꝑfecte
libtatis n̄ auditor oblīuioſus ſꝫ factor opiſ. ħ
btūs in facto ſuo erit. His aūt q̄ coacte faciūt
opa legis adhuc lex ē vtil' dupl'r. Pr̄o q2 ⁊ ſi
nō ē vtil' eis ad ꝓmerēdū meritū. ē tn̄ vtil' eis
ad p̄ueniēdū demeritū. q2 ſi tales n̄ cogerētur
ad legalē obſuātiā. ipſi multa mala facerēt. q̄
vt ſic coacti explere n̄ p̄nt. Scđo ē eis lex vti
lis. q2 q̄ꝫuis p̄mo ea q̄ ſūt legis coacte ⁊ ex ſui
li tiore faciāt. tn̄ poſtq̄ꝫ aſſueſcūt bonis opib⁹
⁊ diſſueſcūt mal'. tūc incipiēt ea q̄ ſūt legis fa
cere ex lib̄a caritate. ⁊ iſtū ſenſū tāgēs Ariſ. v.
pol'. c. vi. ait. Profect⁹ null⁹ vtiliſſimaꝝ legūꝫ
⁊ gl'ificataꝝ ab oīb⁹ politizātib⁹ ſi nō erūt aſ
ſueti ⁊ erudit ī politia Ad. ij. dđm ꝙ aliq̄d Ad. 2.
augere ꝯcupiam p̄t dupl'r intelligi. ſ. ꝑ ſe ⁊ cā
liter. vel ꝑ accn̄s occaſional'r. Primo mō
maior ē vera. ſꝫ n̄ ſcđo mō. q2 etiā illud qđ ē
vtile ⁊ hōeſtū a malo hoie p̄t male app̄hēdi ⁊
p̄t ſibi eē occaſio ꝯcupic. ſꝫ glo. allegata ē intel
ligēda ſcđo mō ⁊ n̄ p̄mo mō. Ad. iij. dđm Ad. 3.
ꝙ duplex ē on⁹ ſpūale. Unū agḡuāſ puta on⁹
pctōꝝ. de q̄ ait ꝓpha. Iniq̄tates mee ſupgreſ
ſeſūt ca. m. ⁊ ſic on⁹ ḡ. ḡ. ſunt ſup me. Aliud ē
on⁹ ſbleuāſ. ⁊ tale ē on⁹ legis diuie. Un̄ ait nr̄
legiſlator in euā. Iugū meū ſuaue ē ⁊ on⁹ me
um leue. Et iſto onere īfirmū onerare ē vtile ⁊
rōnabile. Falſū ḡ aſſumit argumētū. q2 lex di
uina volūtarios ſuos obſuatores nō dep̄mit
ſed ad modū ignis ſurſū trahit. Propter q
dr̄ Deu. c. xxxiij. In manu eius ignea lex. S

Articulus ſecundus.

Quantum ad ſecū

dū arti. p̄ſuppoſito ex multis locis veter; ⁊ no
ue legis ꝙ diuine legiſ p̄cepta ſint. x. adhuc q̄
ad illud duo reſtāt vidēda. Primū ē de p̄ce
ptoꝝ ſufficiētia. puta q̄re tot ſint. Scđm q̄
liter nob̄ inſinuata ſint. ḡ q̄ ad p̄muꝫ iſtoꝝ ē
adūtēdū. ꝙ ſcđm Gre. ī q̄dā ome. ſup Ioh. oīa
dei p̄cepta radical'r fūdāt̄ in caritate Oia. n. p̄
cepta vnū p̄ceptū ſūt. q2 q̄cq̄d p̄cipit̄ ī ſola ca
Sufficiētia p̄ceptorum. ritate ſolidat̄. iō ſufficiētiā diuinoꝝ p̄ceptoꝝ
poſſum⁹ accipe ex gemina caritate q tenet̄ hō
diligere deū ſup oīa ⁊ p̄ximū ſic ſeip̄m Ex di
lectōe dei poſſum⁹ aſſigāre p̄ma tria p̄cepta. nā

illū q̄ ē sup oīa tenemur diligere debem⁹ adorare. ꝑ nomē ei⁹ ī vanū n̄ iurare. ⁊ sibi aliq̄ statuto tp̄e iterna deuotōe vacare. vt ī p̄mo veneremur dei potētiā seu maiestatē q̄ ē approp̄atū p̄ris. ī scd̄o dei sapiaȝ seu ꝟitatē q̄ ē appropriatū filij. ⁊ in tercio dei clemētiā seu bonitatē q̄ [illegible] appropriatū sp̄ūsc̄i. Istoꝝ ex p̄mo vn⁹ solus de⁹ adorat̄. qd̄ ē p̄mū p̄ceptū. ex scd̄o ꝑ nomē dei nō ī vanū iurat̄. qd̄ ē scd̄ȝ. ex tercio sabbatū scīficat̄. qd̄ ē terciū p̄ceptū. Sed ex dilectōne p̄rimi possum⁹ assigr̄e alia. vij. p̄cepta. Nā ei quē diligere debem⁹ sicut nosmetipsos in duob⁹ obligamur. nā p̄mo tenemur ei bn̄ficētiā suis nccitatib⁹ sbueniēdo. Scd̄o tenemur ei innocētiā null̄ penalitatib⁹ ꝯp̄m affligēdo. Ex p̄mo istoꝝ hēm⁹ q̄rtū mādatū. s. honora p̄rē ⁊ matrē. vbi ꝑ honorē intelligit̄ sbuētio in ope ꝑ q̄libet legitima nccitate. ⁊ ꝑ patrē ⁊ matrē intelligit̄ q̄libet p̄rim⁹ q̄ patit̄ nccitatē. Sicut. n. ī sexto p̄cepto [illegible] p̄hibitō eȝ adulterij intelligit̄ eē p̄hibit⁹ oīs inordinat⁹ ꝯcubit⁹ ac etiā oīs fornicatio. sic h̄ in p̄posito Est eīn mod⁹ scripturaꝝ q̄ [illegible] ī p̄cept̄ negatiuis q̄ȝ affirmatiuis exp̄mit̄ act⁹ q̄ magis euidēs ē in illa materia. ⁊ ceteri act⁹ ꝯformitatē hn̄tes ad illū dat̄ intelligi ꝑ illū. Et q̄ꝛ inter hoīes q̄b⁹ tenemur sbuenire euidēti⁹ tenemur pentib⁹. iō ⁊c. Sȝ ex scd̄o possum⁹ assigr̄e cetera sex p̄cepta. Qꝛ p̄rimū p̄t q̄s ledere tripl̄r. s. ope ore ⁊ corde. Ope tripl̄r. q̄ꝛ vl̄ ī p̄pria p̄sona. sic hr̄ v. p̄ceptū. s. nō occides. vl̄ in p̄sona ꝯiūcta. sic hr̄. vi. p̄ceptū n̄ mechabis. vl̄ in exteriori sba. sic hr̄. vij. nō furabis. Si ledit̄ ore. h̄ p̄hibetur. viij. p̄cepto. q̄ dr̄. Falsū testioniū n̄ dices. Si corde. aut hoc fit ꝑ ꝯcupiam cū delectatōe. ⁊ hoc p̄hibet̄ nono p̄cepto. cū dr̄. Nō cōcupisces vxorē p̄rimi tui. aut sine delectatōe. ⁊ h̄ p̄hibet̄. x. p̄cepto. cū dr̄. Nō desiderabis rē p̄rimi tui. Et q̄ꝛ oīs mala ꝯcupia vel ē cū delectatōe vel sine delectatōe. iō in his duob⁹ vltimis p̄ceptis oīs inordinata ꝯcupia in q̄ pct̄m mortale ꝯmitti p̄t intelligit̄ eē p̄hibita. q̄ꝛ si ē cū delectatōne. tūc dȝ reduci ad. ix. p̄ceptū. si āt ē sine delectatōe. tūc dȝ reduci ad. x.

Insinua/tio p̄cep[illegible]tum.

Quo ad istoꝝ p̄ceptoꝝ insinuatōȝ ē aduītēdū. q̄ iā dicta p̄cepta dupl̄r sūt hoī īsinuata. s. natura ⁊ scp̄tura. Primū p̄ȝ ꝑ apl̄m Ro. ij vbi loq̄ns de gētib⁹ ait. Legeȝ. n. dei. i. p̄cepta dei. scp̄tā habuerīt ī cordib⁹ suis. Ex natali eī iudicio rōis q̄liber recte iudicās dic oīa ista p̄cepta vl̄r obꝟuāda Sȝ q̄ꝛ ī hoīb⁹ nat̄a fuit deꝑuata in tm̄ q̄ ꝑ pct̄m rōis natural̄ iudiciū fuerat obfuscatū. iō nccē fuit vt sic deꝑuata natura exn̄te ista p̄cepta dare͂t ī scp̄tura. Propt̄ qd̄ in duab⁹ tabul̄ lapideis scripta sūt a dn̄o ista p̄cepta. vtȝ exo. 34 Et q̄uis in h̄ sit plena oīȝ doctoꝝ ꝯcordia. ī diuidēdo tn̄ p̄cepta bm̄ p̄dictas tabl̄as aliq̄lis videt̄ eē discordia Qꝛ Joseph⁹ ponit q̄ p̄cepta fuerūt eq̄liter diuisa. ita q̄ in q̄libet tabl̄a fuerūt q̄nq̄ȝ p̄cepta scripta. Sȝ. b. aug. videt̄ ponere q̄ ī p̄ma tabl̄a fuerīt p̄ma tria p̄cepta scripta. et in scd̄a alia. vij. Orige. ꝟo ponit. iiij. eē ī vna tabula. ⁊ sex ī alia. Propter qd̄ sciēdū q̄ ioseph⁹ loq̄tur bm̄ ordinē rei geste penes sensū l̄ralez. Ad l̄raȝ eīn ī q̄libet tabula fuerūt scp̄ta. v. p̄cepta. Sed aug. ⁊ orige. loquūtur bm̄ ordinē rei gerēde. q̄ꝛ sic p̄ncipalit⁹ tenemur deo q̄ȝ p̄rimo. sic appellāt̄ p̄ma. i. p̄ncipal̄ tabl̄a bm̄ augu. ⁊ orig. illa ī q̄ ponūt̄ p̄cepta q̄b⁹ īmediate ordiamur ad deū. ⁊ scd̄a. i. scd̄aria tabula in q̄ ponūt̄ p̄cepta q̄b⁹ īmediate ordiamur ad p̄rimū. Orig. āt ꝑ tāto posuit. iiij. p̄cepta p̄me tabule. q̄ꝛ p̄mū p̄ceptū ꝯputauit ꝑ duob⁹. eo q̄ distīcte hēat̄ ī scriptura exo. xx. Nō hēb deos alienos. n̄ facies sculptile. Quoꝝ ꝑ p̄mū p̄hibet̄ vt ait orig. idolatria. q̄ fit sine oī corpali imagīe vl̄ figura. iuxta qd̄ ait ec varro. q̄ romāi lōgo tp̄e coluerīt deos absq̄ȝ oī idolo corpali. Per scd̄m ꝟo p̄hibet̄ idolatria q̄ fieri cōsueuit cū idol̄ ⁊ imagib⁹. Ecōuerso ꝟo duo p̄cepta vltia scd̄e tabl̄e orig. accepit ꝑ vno. eo q̄ āb⁹ sint de ꝯcupia q̄uis alio ⁊ alio mō Distinctō tn̄. b. aug. ē melior. q̄ꝛ q̄uis m̄ltiplex possit eē materia idolatrie. tn̄ oīs idolatria cōuenit ī vna rōe formali. puta ī eo qd̄ ē adorare ꝑ deo qd̄ n̄ ē de⁹. iō oīs idolatria ꝑ vnū p̄ceptū sufficiēter p̄hibet̄. p̄pter qd̄ tm̄ tria erīt p̄cepta p̄me tabl̄e. Ille ꝟo due ꝯcupie lȝ ꝯueniāt ī noīe. tn̄ dn̄t formali rōne. eo q̄ vna sit circa bonū delectabile. alia ꝟo circa bonū vtile iō distincte duob⁹ p̄ceptis sūt p̄hibite. Propter quod. vij. sūt p̄cepta secūde tabule.

Di. xxxviij Articulus tercius.

Quātū ad tercium

p̄ncipale dico q̄ bm̄ aug. vt p̄ȝ h̄ ī l̄ra. s. di. xxxviij. mēdaciū ē falsa voc̄ significatō cū ītētōe fallēdi. Forte dicet̄ q̄ ista descp̄tō n̄ valeat Instantia 1 Prīo q̄ꝛ bm̄ aug. q̄ dicit verū: credēs se dicere falsū mētit̄. ⁊ tn̄ planū ē q̄ tal̄ voc̄ significatio nō ē falsa. Scd̄o q̄ꝛ ille q̄ iocose mētitur dicit mēdaciū. ⁊ tn̄ ibi nō ē intētio decipiēdi. 2

Tercio q̄ꝛ aliq̄s p̄ōt mētiri signo vel scp̄to q̄ tn̄ nullā p̄fert voceȝ 3 Ad p̄mū dd̄m q̄ q̄uis illius vocis significatio nō sit falsa bm̄ se Solutio. Ad. 1.

ē tñ falsa ẜm intẽtõz pferẽtis. Ad.ij.dõm ꝙ sic ille q̃ seriose mẽtit̃ seriose intẽdit decipe. sic ille q̃ iocose mẽtit̃ etiã iocose et solatiose in/tẽdit decipe.
Ad.3. Ad.iij.dõm.ꝙ q̃uis talia sig̃ vel scρta nõ sint voces formaliter. sũt tñ voces equipollenter.

Articulus quartus Cõclusio prima.

Quãtũ ad quartuz

ꝑncipale pono duas cõ̃cl'oes. Pria ē ꝙ oē mẽ/daciũ ē pctm̃. q2 a spũali rectitudīe ñ pt q̃s de/
1 clinare nisi p pctm̃. s3 oī mẽdacio d̃clinat aliq̃ mõ a spũali rectitudīe. vt p3 ex diffinitiõe mẽ dacij sup⁹ data. P3 etiã ex alio. q2 veritas ẽ q̃dã rectitudo spũal'. cũ sit adeq̃tõ rei ad intel lectũ. g̃ q̃tũ ipm̃ mẽdaciũ declinat a veritate.
2 tm̃ declinat a rectitudine. P. oīs abusus ē pctm̃. s3 q̃ mẽtit̃ ille verb̃ abutit̃. Maior p3. ꝓbat̃ mior. q2 q̃ vtit̃ verb̃ ad oppositũ illi⁹ad qd̃ sũt istituta ille abutit̃. s3 q̃ mẽtit̃ vtit̃ verb̃ ad oppositũ cãe sue istitutiõis. q2 vt ait aug. verba sũt istituta ñ vt p ea hoīes fallãt. s3 vt cogitatiões suas sibi notificẽt. Propt̃ qd̃ ait idẽ aug. Quisq3 putauerit aliqd̃ gen⁹ mẽda/
Instantia cij ñ eē pctm̃ turpit̃ seipm̃ decipit Forte di cet̃ ꝙ silatio seu fictõ verboꝝ ñ ē mag̃ pctm̃ q̃ silatio factoꝝ. s3 xp̃s q̃ peccare ñ potuit. vt p baui sup⁹ di.xij. silabat fact̃ aliud q̃ intẽde/ bat. vt p3 Lu.xxiiij. silabat em̃ se eē pegrinũ.
Solutio. ꝛ finxit se lõgi⁹ire. Dõm ꝙ silatio figurati ua ñ ē mẽdaciũ. q2 nõ deuiat a rectitudīe. In figuratiuis em̃ exp̃ssiõib3 siue h̃ fiat verb̃. sic cũ d2 Judic.ix. Ierũt ligna vt vngerẽt sup se regē. siue h̃ fiat fact̃. sic h̃ in ꝓposito. ad saluã dã veritatē nõ ē nccẽ vt illud sit qd̃ exp̃mit̃. s3 sufficit illud eē ꝑpter qd̃ talia fiũt aut exp̃mũ tur. Sic aũt fuit in ꝓposito. q2 p hmõi gest⁹ volebat xp̃s oñdere ꝙ lõge distabat a cordib3 illoꝝ discipuloꝝ. ꝛ ꝙ sufficiẽtẽ fidē de xp̃o ipsi
Scd̃a cõ/clusio. nõ hẽbãt Cõcl'o scd̃a ē. ꝙ nõ oē mẽdaciũ ē mortale pctm̃. Q2 tm̃mõ illd̃ qd̃ repug̃t cari tati ē mortale pctm̃. s3 ñ oē mendaciũ repug̃t caritati. Maior p3. q2 q̄cq̃d ē ꝯpossibile cũ ca ritate i q̃ ꝯsistit vita spũal' aīe. h̃ ñ pt eē mor/ tale pctm̃ i q̃ ꝯsistit mors spũal' ipi⁹aīe. Mi/ nor p3. q2 ẜm aug. triplex ē mẽdaciũ. s. officio sũ. iocosũ. ꝛ pniciosũ. q̃rũ solũ terciũ ẜm se re/ pug̃t caritati. ꝛ p ꝯñs solũ pniciosũ mẽdaciũ
Instantia ē ẜm se mortale pctm̃ ꝛ ꝯ dei pceptũ. Forte dicet̃ ꝙ oīs q̃ edificat ad gehẽnã mortal'r vi/ det peccare. s3 oīs q̃ mẽtit̃ edificat ad gehẽnã. q2 sup illo ad Rom. xiiij. oē qd̃ ñ ē ex fide est pctm̃. dic glo. oē qd̃ fit ꝯ ꝯsciaz edificat ad ge hẽnã. s3 mẽdaciũ fit ꝯ ꝯsciam cũ fiat ꝯ certaz

hoīs noticiã. &c. Dõm ꝙ edificare ad gehẽ nã pt duplr̃ intelligi. Uno mõ ꝯpletiue. alio mõ dispositiue. Prio mõ solũ mortale pctm̃ edificat ad gehẽnã. ꝛ h̃ ꝯuenit pnicioso mẽ/ dacio. Scd̃o mõ etiã veniale pctm̃ edificat ad gehẽnã. ꝛ h̃ ꝯuenit etiã mẽdacio iocoso ꝛ of ficioso. Per h̃ p3 ad argu. pnci. in oppositũ Solutio Ad argu. pnci.

Distinctio tricesimanona et q̃dragesima.

Hinc de per

n iurio Postq̃ mgr̃ determinauit d̃ mẽdacio simplicr̃ ꝛ officioso. nũc ꝓseq̃t̃ de mẽdacio ñ simplici. s3 iuramẽto ꝯfir mato. s. de piurio. Et diuidit̃ ī duas ptes. nã ꝑmo tractat mgr̃ de piurio spãl'r. Scd̃o d̃ iu ramẽto vl'r. ibi. Si ãt q̃rit̃. Pria ī duas. nã ꝑ mo ponit piurij descρtõz. Scd̃o mouet circa piuriũ duplicē q̃oez. ibi. Hic q̃rit̃. Et hec di uidit̃ ī duas ptes. ẜm qd̃ mouz duas q̃stiões Scd̃a ibi. Cũ ṽo q̃s iurat. Pria ī duas. nã ꝑmo de piurio mouet q̃oz. ꝛ circa q̃situ r̃citat duplicē opionē. Scd̃o ponit suã intẽtõz. ibi S3 meli⁹ credit̃. Seq̃t̃ illa ps. Cũ ṽo q̃s. ꝛ diuidit̃ ī duas ptes. Nam mgr̃ ꝑmo mouet q̃oz ꝛ soluit. Scd̃o ī ꝯ̃riũ obijcit ꝛ obiectões tollit. ibi. Hic opponit̃ Seq̃t̃ illa ps Si ãt q̃rit̃ vtr̃. Et diuidit̃ ī duas ptes. nã ꝑmo fa/ cit inq̃sitõz de iuramẽtũ faciẽte. Scd̃o d̃ iura mẽtũ exigẽte. ibi. q̃rit̃ etiã si peccat. Pria ī tres ptes. Nã ꝑmo mgr̃ oñdit qñ iurare sit licitũ ꝛ qñ illicitũ. Scd̃o oñdit quõ vl' p q̃d sit iu/ rãdũ. Tercio vtr̃ oē iuramẽtũ sit iplẽdũ. Se cũda ibi. Querit̃ etiã an liceat iurare. Tercia ibi. Nũc supest. Seq̃t̃ illa ps. Querit̃ etiã. Ubi ꝑmo oñdit̃ quõ ab aliq̃ licite vel illicite iuramẽtũ exigit̃. Scd̃o ī ꝯcilio aurelian̄. de terminatũ tps iurãdi pfigit̃. ibi. Scã synod⁹.

Seq̃t̃ di. xl. ꝛ vl. illi⁹ tercij li. i q̃ mgr̃ ptra ctat duo vltia mãdata scd̃e tabl'e. et diuidit̃ ī duas ptes. Prio illoꝝ duoꝝ pceptoꝝ facit ex p̃ssiõz. Scd̃o cu⁹ lege hec sint pcepta mouet dubitatõz. ibi. Si ṽo q̃rit̃. Pria ī tres. nã ꝑ mo iã dicta duo pcepta exp̃mit. Scd̃o ꝯ̃riũ satis apparẽter arguit. Tercio obiectiõz argu mẽti soluit. Scd̃a ibi. s3 videt̃ pceptũ. Ter/ cia ibi. S3 ī ill' duob3. Et hec ī duas. Prio pdicti argumẽti ponit solõz. Scd̃o mouet ꝛ tollit ex illa solutõe incidentē dubitatõz. ibi. S3 cũ hic Seq̃t̃ illa ps. Si ṽo. q̃ diuidit̃ ī tres. Primo de legis vtilitate mouet q̃oem. Scd̃o iter legē ꝛ euãgeliũ assignat distictõz. ibi. Distat autē euangeliũ. Tercio dictoꝝ de

p̄cept̄ facit epilogatōꝫ.ibi.audisti.x.cordas
Et h̄ ē diuisio general' istaꝝ duaꝝ vltiaꝝ di.
sti⁹.iij.li.sen. Circa q̄s i sp̄ali q̄ro hāc q̄ōeꝫ.
Tꝝ oē iuram̄tū sit pct̄m. Videt̄ ꝙ sic
v Qꝛ q̄d ē ꝯ saluatoris nr̄i p̄ceptuꝫ h̄ ē
pct̄m simpl'r.sed iurare ē h̄mōi.ḡ ꝛc.
Maior pꝫ.minorē p̄bo.qꝛ saluator nr̄ ait di
scipul' suis mat.v.Ego dico vob̄ n̄ iurare oi/
no. Cōtra.i actu illo nō peccat hō q̄ meret̄
laudari.ſꝫ iurādo hō meret̄ laudari.ḡ ꝛc.ma
ior pꝫ.qꝛ p̄ pct̄m nō meremur laudē ſꝫ poti⁹
vituperiū.Minor etiā pꝫ i p̄s.vbi dr̄.Lauda
būt̄ oēs q̄ iurāt i eo. Hic p̄mo vidēdū ē de
eo q̄d q̄rit̄. Scd̄o vtꝝ oē iuramētū sit fuḡ/
dū. Tercio vtꝝ oē piuriū sit mortale pct̄m.
Et h̄ ḡ ad di.xxxix. Quarto vtꝝ i lege mo
sayca fuerit p̄hibita mala cōcupia. Et hoc q̄
ad dist.xl.

Articulus primus.

Quantū ad primū

ē aduertēdū ꝙ sic i nat̄alibꝫ duplex bonū repit̄.
vnū q̄d p̄ se ē appetibile.aliud q̄d nō p̄ se sed
p̄pter aliud ē appetēdū.Sanitas em̄ appetit̄
p̄ se ꝛ p̄pter se.Medicia v̄o vl' potio n̄ p̄ se ſꝫ
p̄pter h̄ndā sanitatē appetit̄.Sic eodē mō i
moralibꝫ q̄dā sūt bona p̄ se appetēda vt virtu
tes.q̄dā v̄o p̄pter alia.de q̄ꝝ nūero sūt ipsa iu
Prima cō clusio. ramēta.his p̄missis pono duas ꝯcl'oes Pri
ma ē ꝙ iuram̄tū factū p̄ firmāda v̄itate i casu
q̄ sine iuramēto veritas dep̄meret̄ n̄ ē pct̄m ſꝫ
1 meritoriū.Qꝛ medicīa debite mīstrata nō est
mala sed bona ꝛ laudāda.sed iuramētū ē q̄dā
medicīa tollēs dubietatē q̄ ē ifirmitas hoim
icreduloꝝ.ḡ nō ē mala seu pct̄m.ſꝫ bona ꝛ me
ritoria Et ista ē intētio.b.aug.q̄ tractās illō
mat.v.sit sermo vr̄ ē ē.nō nō.q̄d aūt ampli⁹ ē
a malo ē.sic ait.a malo nō iurantis.ſꝫ a malo
2 nō credētis. P̄.act⁹ elicit⁹ a viris p̄fect̄ nō ē
culpabil'.sed sepe iuuenit̄ ꝙ viri p̄fecti iuraue
rūt.Nā apl's.ij.Coꝝ.i.iurauit di. Ego testē
3 inuoco deū i aiam meā. Itē Isaac iurauit
cū vir̄ gerraris h̄re amiciciā.vt pꝫ Gen̄.xxvi.
4 Eodē mō iurauit Jacob cū laban h̄re fed⁹
Gen̄.xxxi. P̄.angel⁹ bon⁹ n̄ p̄t peccare.ꝛ tn̄
Opi. here tica. legit̄ iurasse Apoc.x.vbi dr̄.ꝙ iurauit angel⁹
p̄ viuētē i scl'a scl'oꝝ. Hāc tn̄ v̄itatē ml'ti he
retici negāt dicētes om̄e iuramētū eē mortale
pct̄m.Quoꝝ aliq̄ etiā n up ꝯbusti sūt i ciuita
te merēsi.q̄ ad mādatū inq̄sitoris noluert̄ iu
rare de veritate dicēda Motiua istoꝝ here
1 ticoꝝ possēt eē ista. Illud q̄d a deo ē p̄hibi
tū vl'r h̄ i nullo casu vidr̄ eē ꝯcessū.ſꝫ a x̄po q̄ ē

ver⁹ de⁹ iurare ē vl'r p̄hibitū mat.v.vbi ip̄e ait
Ego āt dico vob̄ n̄ iurare oīno.et ibidē. Sit
sermo vr̄ ē ē.nō nō.q̄d ampli⁹ ē a malo ē. P̄ 2
act⁹ cui⁹ ꝯsuetudo ē mala.videt̄ eē mal⁹.ſꝫ cō
suetudo iurādi ē mala.ḡ ꝛc.Maior pꝫ.iij.to
pic.vbi dr̄.Cui⁹ vsus ē mal⁹ ꝛ ip̄m q̄ꝫ malū ē
Mīor ꝯcedit̄ ab oibꝫ.Vn̄ ait Gre. Dū vsū
iurādi facim⁹ piuriū icurrim⁹. Ad.i.dōꝫ ꝙ Solutio
mīor nō ē vera Ad p̄batōꝫ dico ꝙ illa p̄pō n̄ Ad.1.
ē vl'is.qꝛ q̄n negatio p̄cedit signū vl'e distri/
butiuū.tūc facit p̄pōeꝫ vl'eꝫ eq̄pollere sue ꝯdi
ctorie.q̄ ē simpl'r p̄ticl'aris. Sic ḡ ista.nō ois
hō currit.valet istā.q̄dā hō n̄ currit.sic ista n̄
oīno iurare.valꝫ istā.aliq̄ mō nō iurare.Nō
ē igit̄ iurare ex vi illi⁹ p̄pōis vl'r ihibitū.ſꝫ so/
lū aliq̄ mō.ꝛ h̄ ꝯcedo.qꝛ iurare vane seu false
ē ihibitū.qꝛ ꝯ scd̄m p̄ceptū legis diue.Et cuꝫ
addit̄.q̄d ampli⁹ ē a malo ē.nō a malo iuran
tis.sed a malo nō credētis. Ad scd̄m nego Ad.2.
maiorē.qꝛ q̄uis ex h̄ ꝙ ꝯsuetudo alicui⁹ ē ma
la.bn̄ p̄bet̄ ꝙ ip̄m nō ē p̄ se bonuꝫ.tn̄ nō p̄bat̄
q̄n ip̄m sit bonū i ordine ad alteꝝ.Quāuis ei
nō sit bonū ꝯsuete ꝛ om̄i die accipe porōꝫ me
dicinalē.imo esſꝫ valde malū.qꝛ p̄ hoc destru
eret̄ natura.tn̄ ex hoc nō habet̄ ꝙ medicia sit
mala.De rōne em̄ taliū bonoꝝ ē.ꝙ vsus coꝝ
nō sit nisi occurrētibꝫ his ad q̄ hec ordinant̄.
ꝛ p̄pter q̄ ista dicūt̄ eē bona. Et ideo nō debꝫ
q̄s recipe potionē nisi indigeat ea.et t̄pe quo
ꝯgruit eā recipi. Sic eodē mō de iuramē/
to ꝛc. Ad p̄bationē dicendū ꝙ vsus iura/
mēti nō ē mal⁹.qꝛ vsus eius dꝫ eē eo t̄pe quo
legitima cā occurrit q̄re hō debet iurare.et tūc
iuramentū ē bonū.Alio v̄o t̄pe n̄ ē vsus ei⁹ ſꝫ
potius abusio seu abusus dici dꝫ. Ad di/
ctū Grego.dōm.ꝙ accipit ibi vsū p̄ ꝯsuetu/
Scd̄a cō/ clusio. dine inordīata.ḡ nō ē ꝯ me. Scd̄a ꝯclu/
1 sio ē.ꝙ q̄n nō subest legitima cā iurādi.tūc iu
rare ē pct̄m.Quia om̄e verbū ociosū ē pct̄m.
ḡ iurare sine cā est pct̄m. Añcedēs patꝫ.qꝛ
de om̄i verbo ocioso tenemur reddere rōeꝫ.vt
pꝫ i euāge.Cōseq̄ntia pꝫ ▮ locū a minori.qꝛ
si q̄d minus videt̄ inesse inest.ꝛ illud q̄d ma
gis. P̄.q̄d est ꝯtra dei p̄ceptū sine pctō esse 2
nō pōt.sed sine rōne ac vane iurare est cōtra
scd̄m p̄ceptū prime tabule.ḡ ꝛc.Maior ꝛ mi
nor homi x̄piano manifeste sunt.

Articulus secundus.

Quantum ad secū

dū articulū dicēdū ꝙ duplex ē iuram̄tū. vnū
assertoriū.aliud p̄missoriū.Vnū ē de re p̄teri
ta.scd̄m ē de futura.Primi p̄pria materia est

verū ⁊ nō falsum. secūdū materia est bonū nō malū. Et q2 pn̄s inquisitō videt̄ eē d̄ iuramēto ꝓmissorio. iō ē aduertēdū. ꝙ ille qui iuramēto ꝓmittit. q̄drip̄harie potāt se h̄re. q2 aut illd̄ qd̄ iurādo ꝓmittit ē totalr̄ ⁊ mālfeste bonū. aut totalr̄ ⁊ mālfeste malū. aut pti bonū ⁊ pti malū. aut nō ē mālfestū sed dubiū vtꝝ sit bonū vel malū. In p̄mo casu tenet̄ simplr̄ ⁊ oīno ꝯuare iuramētū. q2 iuramētū cadēs in materiā licitā. debitā ⁊ hōestā simplr̄ d3 obſuari. sed illd̄ iuramētū ē h̄mōi. ḡ ⁊c. In scd̄o casu nullo mō d3 obſuare iuramētū. q2 iuramētū cadēs sup materiā totalr̄ illicitā nullaten⁹ ē ꝯuādū. Dicem̄ h3 locū auctas Isid̄. q̄ ponit̄ i decretis. vbi d̄r. In malo ꝓmisso resci de fidē. i turpi voto muta decretū. qd̄ turpiter ꝓmisisti noli sceleriter adimplere. In tercio casu debet iuramentū ꝯuare ꝑ pte bona. et dimittere ꝑ pte q̄ cadit sup materiā malā. q2 eadē ē rō toti⁹ ⁊ ptis q̄tū ad ꝓsecutōꝫ vel refutationē. ḡ sicut totū malū ē totaliter refutādū ⁊ iuramentū cadēs sup ipso nullaten⁹ ē tenendū. sic ps mala ptialiter ē refutāda ⁊c. S3 i q̄rto casu d3 hō q̄rere ꝯsiliū. ḡ facto si ꝑspicuū ⁊ manifestū fuerit ꝙ sit bonū teneat iuramētū. si malū n̄ teneat iuramētū. Si aūt adhuc manet i dubio. tūc a suo supiori debet petere dispensatōꝫ illi⁹ iuramenti.

Instantia 1 Forte dicet̄ ꝯ scd̄m ⁊ terciū mēbꝝ illi⁹ diuisionis. ꝙ oē iuramentū qd̄ ē ꝯ dei p̄ceptū cadit sup materiā malā ⁊ illicitā. sed iuramentū Josue quo iurauit gabaonitis ꝙ eis fidē seruaret ⁊ eos nō occideret fuit ꝯtra dn̄i p̄ceptū qui eos p̄cepit occidi. ⁊ tn̄ Josue seruauit hoc iuramentū. ergo videt̄ ꝙ iuramentū cadens sup materiā illicitā sit seruandū. cū vir tāte ꝑfectionis ipsum seruauerit.

2 P̄. iuramentū quo meretrix iurat fornicario leccatori ꝙ ab eo nō recedat cadit sup illicitā materiā. et tamē videt̄ seruandū. Quia dicit Aug. Meretrix q̄ iurat se fidē seruaturā leccatori mala est ei adherēdo. sed peior fideꝫ nō seruādo. Cū igit̄ inter duo mala minus malū sit eligendū. videt̄ ꝙ talis meretrix tenere debeat illud iuramētū.

Solutio. Ad 1. Ad primū dicēdū. ꝙ Josue seruauit vtrūq3. s. iuramētū ⁊ p̄ceptū. iuramentū i eo ꝙ nō occidit eos morte naturali. ⁊ p̄ceptū i eo ꝙ occidit eos morte ciuili. in q̄tum redegit eos in ꝑpetuaꝫ seruitutē.

Ad 2. Ad scd̄m dicendū. ꝙ posito talē meretricē recedere a tali fornicatore cū quo iurauit manere. vel sic recedit ab isto ꝙ ad aliū fornicatorē accedit. tunc peius facit q̄3 si maneret. q2 p̄mo peccauit fornicādo. tunc autē peccaret fornicādo. ⁊ iuramentū nō seruando. Et ista est intentio Aug. Ex hoc tamen nō habet̄ quin possit ⁊ debeat ab isto recedere. ⁊ iuramentū nō tenere ad hoc vt vel caste viuat. vel alteri legitime nubat. De iuramento tn̄ tenet̄ multū penitere. q2 iuramentū cadens sup materiā simplr̄ illicitā q̄si equipollet piurio. vt dicunt magni doctores.

Articulus tercius. Quantum ad tercium articulū p̄mo videndū est de q̄sito. Secūdo vtꝝ piurium sit maius pctm̄ q̄3 homicidiū.

Prima inquisitio. Circa primū est aduertendū ꝙ ꝯmittens piuriū vel hoc facit iuramēto solēniter p̄stito. vel iuramēto sine solennitate. Si p̄mo mō. tunc nō solū est pctm̄ mortale. verūetiaꝫ singulare ⁊ valde magnū pctm̄. Si scd̄o mō tunc vel iurat falsum cū deliberatōe. vel iurat verū credens se iurare falsum. ⁊ tūc vtroq3 mō est mortale pctm̄. vel iurat falsuꝫ ex lapsu lingue ⁊ sine deliberatione. vel iurat falsū credēs tn̄ omnino verū esse illud qd̄ iuramēto confirmat. ⁊ nullo mō iuraret si aduerteret se falsuꝫ iurare. ⁊ his duobus modis ē veniale pctm̄.

Instantia Forte dicet̄ ꝙ hereticus iurans verū esse illud qd̄ tenet nō esset piurus ꝯm ista dicta. q̄uis erret. tamē credit vtiq3 verū esse illud qd̄ tenet.

Solutio Dicendū ꝙ heretici vtplurimū h̄nt ignorantiā affectataꝫ. quod patet ex eo ꝙ suos errores temerarie defendūt. nec volūt audire nec attēdere doctores qui eos possent ⁊ scirent reducere ad veritatē. Ignorātia autē affectata nō excusat sed icusat. nec subleuat peccatū sed aggrauat. vt declaraui libro. ij. dist. xxij. Ideo dato ꝙ hereticus iuraret falsuꝫ qd̄ sua temeritate crederet esse verū. ipse nō excusaret a mortali pctō. Secus autē esset si haberet ignorantiā inuincibilē que excusat a tāto ⁊ a toto. Hāc tamē inuincibilē ignorātiā nō credo aliquē hereticū h̄re. q2 de⁹ adiuuat quēlibet hominē vt euadat heretice prauitatis maliciā. si faciat totū quod in se ē.

Scd̄a inquisitio. Quo ad secundū dico saluo tn̄ sp meliori iudicio. ꝙ loquendo de homicidio ex deliberatōe ⁊ insidiose cōmisso. et nō de homicidio casuali. tunc homicidiū est maius peccatū q̄3 piurium etiam sollēniter cōmissum. Quia illud forefactū quod lege diuina ⁊ humana seueri⁹ punit̄ hoc videt̄ eē grauius pctm̄. sed lege diuina ⁊ hūana homicidiū punit̄ pena mortis. q̄ ē maxima penaꝝ. piuriū aūt punit̄ citra penā mortis. ergo ⁊c. Maior patet. quia ꝯm mensurā

delicti dz eē plagaꝝ modꝰ. vt dr Deut.xxv.
Egi.6.q/ Sz ꝯ illud sūt duo magni doctores. quo
5.q.14. rū vnꝰ ē lumiare maiꝰ. z alter lumiare minus
Jacob.4 nostri ordinis. q̄ ambo fundāt se in ista rōne
4.q.27 ꝙ pctm̄ contra pceptū pme tabule est maius
1 pctm̄ q̄ȝ ꝯ pceptū scd̄e tabule. Jsta pz ex h̄. qz
peccās ꝯ pceptū pme tabl'e peccat directe z i/
mediate ꝯ deū. sz peccās ꝯ pceptū scd̄e tabule
peccat imediate ꝯ pxim. Pctm̄ ṽo ē grauiꝰ q̄ȝ ꝙ
ē imediatiꝰ ꝯ digniorē psonā. Sz piuriū ē ꝯ
pceptū pme tabl'e. z hoīcidiū ē ꝯ pceptū scd̄e
2 tabule. ḡ zc̄. P̄. illud qd̄ magis auūtit a deo h̄ ē
peiꝰ z maiꝰ pctm̄. sz piuriū magis auūtit a deo.
Maior pz. qz actꝰ morales hn̄t spēz ex fine si
cut naturales ex forma. Nā sic se hz forma ī na
turalibꝫ. sic finis in moralibꝫ. ḡ tota bonitas
actuū moraliū ī h̄ ꝯsistit ꝙ debite tēdāt ī deū q̄
ē vltimꝰ finis oīm. et p oppositū tota malicia
taliū actuū ꝯsistit ī h̄ ꝙ deuiāt ab vltio fine. z
auertūt a deo. Mior etiā pz. qz illd̄ magis au
tit a deo qd̄ directiꝰ ē ꝯ deū. sz piuriū cū sit ꝯ p
ceptū pme tabule directiꝰ ē ꝯ deū q̄ȝ hoīcidiū.
qd̄ ē ꝯ pceptū scd̄e tabule Sz salua magna
istoꝝ doctoꝝ reuerētia. dico ꝙ fūdamētū vtri
usqꝫ rōis eoꝝ nō videt̄ eē veꝝ. qz si se z abso
lute facere ꝯ pceptū pme tabl'e eēt maiꝰ pctm̄
q̄ȝ ꝯ pceptū scd̄e tabule. tūc sutor faciēs calceū
die q̄ pceptū ē q̄escere z sabbatizare magis pec
caret q̄ȝ ille q̄ occideret hoīez inocētē. vl' q̄ȝ ille
q̄ violēter deflorarz pudicā z hōestā v̄ginē. sz
ꝯn̄s reputo incōueniēs. ḡ z añs. ꝯn̄a ptz. qz
faciēs calceū dn̄ico die facit ꝯ terciū pceptū p
me tabule. sed occidēs z deflorās faciūt ꝯ pce
Solutio. pta scd̄e tabule. Ad pmā ḡ rōez ddo nego
Ad.1. maiorē si vl'r sumit̄. z cā negatōis pz p exēpla
iā p me posita. Et cū dr i pbatōe. ꝙ ille directe
peccat ꝯ deū zc̄. dico ꝙ h̄ nō sufficit. qz planū
ē ꝙ ille q̄ facit calceū ī die dn̄ico directe peccat
ꝯ deū. qz ī nullo ex h̄ facit ꝯtra pxim. z tn̄ satis
mirabile eēt dicere ꝙ plꝰ peccaret q̄ȝ deflorans
vel occidēs. Et qn̄ addūt ꝙ pctm̄ qd̄ ē dire/
cte ꝯ maiorē z digniorē psonā ē sp maiꝰ pctm̄
dico ꝙ ista ē vera si idē pctm̄ ƀm eādē mēsurā
seu circūstātiā ē ꝯ maiorē psonā et ꝯ minorē.
Si qs em̄ occideret pncipē magis peccarz q̄ȝ si
occideret militē vel s̄uū. Sz si ē aliud pctm̄ ꝯ
maiorē psonā z aliud ꝯ mīorē. ita ꝙ ista pctā
sint alteriꝰ generis vl' spēi. tūc nō ē nccē sp maiꝰ
eē pctm̄ qd̄ ē ꝯ maiorē psonā. Aliqs em̄ ita le
ui famie posset peccare directe ꝯ pncipē vl' im
patorē. ꝙ minꝰ pncipē offēderz. z p ꝯn̄s minꝰ
ꝯ pncipē peccaret q̄ȝ si occideret carissimū pn
cipis militē. Cū ḡ pctm̄ hoīcidij et piurij.
vel ḋ irreuerētia sabbi nō sint eiusdē generis vl'
spēi. iō qd̄ assumit̄ de maiori z mīori psona n̄
ē ad ppositū Ad scd̄m nego mīorē. Ad pba Ad.2.
tōz ddm ꝙ nō sp id qd̄ directiꝰ auūtit a pncipe
magis auūtit ab eo. qz q̄ malediceret pncipi di
rectiꝰ ꝯmitteret ꝯ pncipē. z p ꝯn̄s directiꝰ de/
cliaret ab eo. z auerteret se ab eo q̄ȝ si occiderz fi
liū pncipis vel aliū dilectissimū amicū eiꝰ. qz
vt sic n̄ auerteret̄ a pncipe imediate. sz mediāte
pctō ꝯmisso ī filiū suū vl' amicū. z tn̄ nulli du
biū q̄n magis auerteret̄ a pncipe seu grā pnci
pis filiū vel amicū occidēdo. q̄ȝ ex leui motu
pncipi maledicēdo. sic ī pposito zc̄. Et p hoc
etiā pz ꝙ pbatō mīoris assumit falsū ī maio
ri. Est em̄ vt pz ex iā dictis fallacia ꝯn̄tis. di
cēdo. auūtit directiꝰ. ḡ auūtit magis. Etiā vnꝰ Solutio
istoꝝ doctoꝝ r̄ndet ad rōz quā adduxi p ista Egidij.
ꝯcl'oē di. ꝙ lz hūano iudicio hoīcidiū magis
puniat̄ q̄ȝ piuriū. tn̄ ex h̄ nō dz iudicari maiꝰ
eē pctm̄ Nā ex h̄ aliq̄d dz iudicari maius esse
pctm̄. qz dīno iudicio magis punit̄. Sz ista Contra eū
sol'o nō vz. qz vl' p diuinū iudiciū iste doctor
itelligit legē diuinā datā ī pētateuco. vel legē
euāgelicā. vel iudiciū qd̄ hr̄ ī alia vita pꝰ deces
sū pn̄tis vite. Si pmo mō. tūc sol'o ē ꝯ eū. qz
expsse hr̄ ī lege mosayca. ꝙ hoīcida volūtariꝰ
dz occidi. Propt h̄ em̄ fuer̄t ordiate ciuitates
refugij. vt si aliq̄s casual'r z pter intētō ꝯmit
teret hoīcidiū. possz effugere mortē. sz inficiēs
hoīez ex deliberatōe nullū habuit oīno ƀm le
gē refugiū. Pena ṽo mortis ē maxima penaꝝ
cū finis oīm terribiliū sit mors. Si scd̄o mō
tūc in euā. habet̄. q̄ dixerit frī suo racha. reus
erit gehēne ignis Quāto ḡ magis cruciādꝰ ē
q̄ frēz suū occidit. qz ƀm hebreos. racha ē iter
iectio significās motū sbsānātis vel indignā
tis aī. ḡ nō videt̄ ꝙ ex euāgl'. possit pbari ma
iorē penā debitaz esse piuro q̄ȝ homicide. Si
tercio mō. tūc dico ꝙ de penis ordiatis pctō/
ribꝫ ī alia vita nō possumus loq̄ put sermonē
trahimꝰ vl' de veti vel de noua lege. Sz vt iā
patuit nec ī veteri. nec ī noua lege possumꝰ in
uenire ꝙ piurus in alia vita sit magis puniē
dus q̄ȝ homicida.

Di. xl. Articulus quartus.

Quantū ad quartū arti. ē adūtēdū. ꝙ lex mosayca pt dupl'r ꝯside
rari. Uno mō vt moral' seu spūal' z dīna erat.
Alio mō vt ciuil' erat Prio mō phibuit cō
sensū oīs male ꝯcupie etiā nullo exteriori co/
natu. vel ope ad hoc demōstrate. Quia illd̄
lex Moysi vt moralis erat prohibuit a quo

radicalr oē viciū oppositū moribꝫ ꝛ ꝟtutibꝫ
ꝓcedit. sed ꝯsensus solꝰ animi malā ꝯcupi/
scētiā ē hmōi. Propter h̄ eīn dixit ille sapiēs.
Oī custodia custodi coꝛ tuū. ꝛ ineternū n̄ pec
Instantia cabis. Forte dicet ꝙ solꝰ deꝰ p suā grāꝫ pt ꝓ
hibere ea q̄ gerunť i interioꝛibꝫ aī hūani. ḡ lex
2 n̄ hꝫ illa ꝓhibere. P̄. pceptū euāgelij de cō
cupiscētia addit aliquā pfectionē sup pceptū
legis Propter qḋ dixit saluatoꝛ in euā. Ego
dico vobis. si q̄s viderit mulierē ad ꝯcupiscē
dū eā iā mechatus ē eā in corde suo. Sed si
talis ꝯcupiscētia eēt ꝓhibita ex lege. tūc euā/
gelīū nihil pfectionis adderet sup legē. P̄
3 glo. sup illud Exo. xx. Nō ꝯcupisces. dicit ꝙ
Cōclusio scda lex vetus ꝓhibebat manū nō aīm. Ad so/
lutionē istoꝝ pono scdam ꝯclusionē. et ē ista.
ꝙ si lex moysi accipiť scdo mō. s. vt ciuilř erat.
tūc ꝓhibuit solū ꝯcupiscentiā malā ꝑut aliq̄
conatu vel ope exteriꝰ fuit mōstrata vel ośsa.
Ø illo mō solū lex mosayca vt ciuilis erat cō
cupiscētiā ꝓhibuit q̄ mō ꝯcupiam h̄ntes pu
niuit. qꝛ h̄ lex ꝓhibet cuꝰ ꝯmissionē punit. sꝫ
lex mosayca vt ciuilis erat nō puniuit ꝯcupi
scentiā nisi aliq̄ actu extrinseco eēt manifesta
Solutio. ta. Et p hec pꝫ ad argumēta. Ad pmū
Ad. 1. dōm. ꝙ duplr deꝰ ꝓhibet malā ꝯcupiaꝫ. vno
mō p modū inclinātis. Alio mō p modū iu
bentis seu pcipiētis. Pꝛio mō ꝓhibet deꝰ ma/
lā ꝯcupiaꝫ infūdēdo grāꝫ ꝛ caritatē. scdo mō
cōicādo legē. Ad scdm dōꝫ ꝙ lex Moysi
Ad. 2. vt diuina ꝛ spūalis erat. q̄uis nō expsse tn̄ ta
cite inclusit euāgeliū. vt sic esset rota i medio
rote. Si tn̄ accipiť vt ciuilis erat. tūc euāgeli
Ad. 3. um addit multa sup ipsā legē. Ad terciuꝫ
dōm. ꝙ ibi glo. loquiť de lege vt ciuilis erat. ꝛ
qꝛ ppls veteris legis erat grossus ꝛ carnalis.
ideo solū attendēs legē vt ciuilis erat reputa
bat ꝯcupiam nō eē pctm̄. nisi ꝑut extrinsecꝰ
fiebat manifesta. Vn̄ etiā illiꝰ opinionis fuit
Josephus. qui in libꝛo antiquitatuꝫ deridet
gētiles. qui dicebant regē Antiochū ꝑpter h̄
plagatū. qꝛ voluit spoliare tēplū dyane. dicēs
ꝙ in hoc nullū pctm̄ habuit. qꝛ illā ꝯcupiaꝫ
nōdū exterioꝛi ope demōstrauit q̄n a deo pla/
gatus fuit. Forte dicet si hebrei non repu/
Instantia tāt ꝯcupiam esse ꝓhibitā nisi pateat i ope ex
terioꝛi. quō ergo distinguūt pceptuꝫ nonū ꝛ
decimū q̄ sūt de ꝯcupia. a pcepto sexto ꝛ septi
Solutio. mo q̄ sunt de facto. Rn̄. ꝙ ista q̄ttuoꝛ se ha
bēt p oꝛdinē. pmo ꝯcupiscētia mulierꝫ aliene.
scdo ꝯsensus volūtatis. tercio conatꝰ exterioꝛ
sollicitādo illā mulierē vt ꝯsentiat i actū adul
terij. q̄rto est ipm adulteriū. Pꝛima duo fuī

hebreos nō fuerūt in lege ꝓhibita. sed terciū
fuit ꝓhibitū pcepto nono. ꝛ quartū fuit ꝓhi/
bitū pcepto sexto. Et eodē mō ipsi dicunt
de ꝯcupia rei aliene respectu decimi et septimi
pcepti. Inueniť aľs talis additio. Sꝫ q̄
uis sic dicāt hebrei. tn̄ illud nō sufficit. qa sic
bono ꝛ virtuoso desiderio cū solius volūtatis
ꝯsensu possumus mereri. sic mala ꝯcupia ass
sistēte cū volūtatis ꝯsensu sine exterioꝛi isinu/
atione. conatu vel ope possumus peccare ꝛ de
mereri. Pleno eīn accedēte ꝯsensu tā respectu
bonoꝝ q̄ respectu maloꝝ etiā si desit facultas
pficiendi qḋ volumꝰ. tūc in pn̄ti voluntas ꝓ
facto reputať. Propter qḋ inter oēs aīe potē/
tias in ipsa vita beata bona volūtas pncipali
ter pmiatur. Ad quā vitā beatoꝝ nos perdu/
cat noster legislatoꝛ q̄ sine fine viuit ꝛ regnat
bn̄dictus in secula seculoꝝ Amen.

Finit terciū scriptū libꝛi sententiaꝝ
Thome de Argentina.

Incipit quartū

scriptū libri sententiaꝝ Thome de Argētina prioris generalis ordinis heremitarū sancti Augustini.

Edit abissus vocē suā Abacuch iij. Ut supra patuit distinguēdo ꝟba iaꝫ dicta. mgr̄ in quarto sententiaꝝ libro ꝯsiderat plurimoꝝ infirmoꝝ efficacissimā curationē. Ex peccato eni͂ primoꝝ parentū totū gen⁹ humanū iacebat egrotū. varijsqꝫ erūnis innumeris quoqꝫ miserijs sauciatū. testante beato augustino in libro de expositōne simboli sermōne primo. vbi sic ait. Ad hꝫ facti sum⁹ vt creaturis ceteris dominaremur. sꝫ p peccatū in prio hoīe lapsi sumus. ⁊ in mortis hereditatē oēs deuenim⁹. facti sum⁹ humiles: mortales: impleti sumus timoribꝫ: erroribusqꝫ. ⁊ hꝫ merito peccati. in q̄ merito ⁊ reatu nascit̄ oīs homo. Istam etiā erumnā laborē ⁊ miseriā ꝯsiderās Isidorus in principio libelli de cedula synonyma ciceronis ī psona dolentis hoīs flebiliter lamētatur sic. d. Anima mea ī angustijs est. spūs me⁹ estuat. cor meū fluctuat. angustia animi affligit me. circūdat⁹ sum malis. circūseptus erūnis. circūclusus aduersis. obsit⁹ miserijs. opertus infelicitate. oppssus anxietate. nusqꝫ reperio tanti mali ꝑfugiū. tanti doloris inuenio argumentū. Iā dicto igit̄ modo toto genere humano a hierusalē descendēte in hierichō. a latronibꝫ spoliato. in naturalibꝫ vulnerato. ⁊ plagis multis impositis semiuiuo tandē relicto. hunc languidū dū transiret sacerdos ⁊ leuita. lex. s. nature: ⁊ lex mosayca. nulla tn̄ cura sanitat̄ fuit adhibita. Sic eni͂ lex infirmitatē ꝓdidit. ꝙ tn̄ nullā ꝯtulit sanitatē Ultimo suꝑuenit ver⁹ samaritan⁹ q̄ tā aiaꝝ qꝫ corpoꝝ dinoscit̄ esse custos. verbū. s. incarnatū. a patre in mundū destinatū. p nostro sanando languore. vinū infundens ⁊ oleū vulneribꝫ semiuiui. vinū. s. doloris ⁊ cōpunctionis ꝯtra ꝑsumptionē. ⁊ oleū dulcoris ⁊ cōsolationis ꝯtra desperationē. Bene aūt ꝑmittit vinū qd̄ est vulner̄ purgatiuū. ante ipm oleum qd̄ est carnis mollificatiuū. ⁊ cicatric̄ suꝑductiuū. qꝛ sicut ait hieronim⁹ in epl'a ad pacomiū ⁊ occeanū. Nō est fidelis medicus q̄ ante digestā putredinē suꝑducit vulneri cicatricē. Et qꝛ infuso vino ⁊ oleo debita requiritur vulneris alligatio. ideo idē samaritan⁹ sacramentoꝝ fascia ligauit ꝑdicta vulnera. sicut tangit mgr̄ in ꝑncipio isti⁹ quarti libri dicens. Samaritan⁹ vulnerato appropinq̄ns curationi ei⁹ sacramentoꝝ alligamēta adhibuit. qꝛ ꝯtra peccati originalis ⁊ actualis vulnera sacramētoꝝ remedia de⁹ instituit. Huiusmodi aūt curatio notat̄ in ꝟbis ꝑncipalit̄ introductis cū vltimo subinfert̄. suā. Et qꝛ p nomē relatiuū ꝺ seꝫ significat nisi in ꝯtū ꝯiūgit̄ ei qd̄ refert. ideo optet me hic replicare lꝫ vocē. ⁊ sꝫm hꝫ ꝺ iā dicta curatōe virtuosissima pt̄ exponi illud ps. lxvij. Ecce dabit voci sue vocē virtutis. date gloriā deo sup isrl'. magnificentia ei⁹ ⁊ virt⁹ ei⁹ in nubibꝫ. In quibꝫ verbis satis expresse tangit̄ materia quarti libri.

De tribꝫ eni͂ ꝑncipaliter ī hꝫ libro determinat̄. Primo eni͂ mgr̄ ostēdit peccatoꝝ remissionē. ⁊ gratuitoꝝ donationē fieri p sacramentalē influentiā. Scd̄o mortuoꝝ resurrectōeꝫ ⁊ obstinatoꝝ ꝯdemnatōeꝫ p iudicialē sententiā. Et tercio beatoꝝ fruitōeꝫ ⁊ ipoꝝ illustrationē p supnaturalē refulgentiā. Ex istis tribus clausulis ī isto q̄rto sentētiaꝝ libro descriptis. hō languēs ⁊ debilis q̄si quadā nobilissima medicina mire restauratiua impfectissima reponit̄ sanitate Ad cui⁹ intellectū est aduertendū ꝙ ad hꝫ ꝙ aliq̄s infirm⁹ pfectā sanitatē ꝯsequat̄ tria sunt necessaria. Nā ꝑmo radices infirmitatis debent extirpari. Scd̄o sanat⁹ a nō sanatis debet seq̄strari. Tercio ad incremētis sanitat̄ debet roborari. Hec aūt q̄ ad infirmū hoīem fiunt in ꝑmissis. Nā hō languēs ⁊ debilis ab infecta qualitate totalit̄ liberat̄ p sacramentoꝝ collatōeꝫ. a suspecta societate iudicialiter sepat̄ [illegible] meritoꝝ discussionē. ⁊ impfecta sanitate eternalit̄ ꝯfirmat̄ p corpis ⁊ aīe glorificatōeꝫ. Istoꝝ primū notat̄ ī auctoritate iā assumpta cū ꝑmittit̄ Dabit voci sue vocē virtut̄. Scd̄m cū postponit̄. Magnificentia ei⁹ ⁊ virt⁹ ei⁹ in nubibꝫ. Terciū cū in medio subinfert̄. Date gloriā deo sup isrl' Dico q̄ ꝑmo ꝙ in ꝑma parte isti⁹ quarti libri tractat̄ de pctōꝝ remissione ⁊ gratuitoꝝ donatōne. ⁊ monstrat̄ q̄uo hec fiāt sacramētoꝝ collatione. qua infirm⁹ hō ab infecta q̄litate totaliter liberat̄. Et hꝫ notat̄ in ꝟbis ꝑmissis cū dicitur. Dabit voci sue vocē virtut̄. Iuxta ei doctrinā beati augustini sup Ioh̄. qn̄ verbū accedit ad elementū ⁊ fit sacramentū. tunc deus

dat voci sue triplicē virtutē. ɔtra triplicē hu/
mani generis infirmitatē. puta virtutē pur/
gatiuā. ɔtra ɔcupiscētie prauitatē. virtutē il/
luminatiuā ɔtra nesciētie cecitatē. ꝛ virtutē
roboratiuā ɔtra impotētie debilitatē. Ratōne
p̄mi dicit̄. ps. xxviij. Vox dn̄i sup aquas. de⁹
maiestatis intonuit. dn̄s sup aquas multas.
Ratōe secūdi dicit̄ ibidē. Vox dn̄i intercidē/
tis flāmā ignis. vox dn̄i ɔcutientis desertū. ꝛ
cōmouebit dn̄s desertū cades. Ratōne tercij
dicit̄ eodē ps. Vox dn̄i p̄parātis ceruos. ꝛ re
uelabit ɔdensa. ꝛ i tēplo ei⁹ oēs dicēt glīaꝫ.
Scitis em̄ ꝙ ꝓpriū aq̄ officiū est purgare. ig
nis illuminare. ꝛ cerui ad fontē aq̄ viue cū de
siderio pperare. Quoꝝ primuꝫ r̄ndet virtuti
purgatiue. Scd̄m illuminatiue. Terciū cō/
fortatiue. Applicatōes hm̄ōi patēt. ideo trā
seo., ꝛ eas gra breuitatis omitto. Dixi se/
cundo ꝙ i secūda pte hui⁹ libri quarti tractat̄
de mortuoꝝ resurrectōe ꝛ obstinatoꝝ ɔdem/
natōe. ꝛ mōstrat̄ qūo hec fiāt meritoꝝ discus
sione. qua iā sanat⁹ hō a suspecta societate iu
dicialiter sepat̄. Et h̄ notat̄ in verbis p̄missis
cū dicit̄. Magnificētia ei⁹ ꝛ virt⁹ ei⁹ in nubi
bus. Sicut em̄ recitat mgr̄ dist. xlviij. istius
q̄rti libri. in hora extremi iudicij dn̄s appa/
rebit in nubibꝫ ex opposito mōtis oliueti sup
valle iosaphat. ꝛ tūc magnificētia sue liberali
tatis appebit in bonoꝝ retributōe. quibꝫ a de
xtris suis assistentibꝫ dicet. Venite benedicti
pr̄is mei: pcipite regnū qd̄ vobis paratū est
ab origine mūdi. Sꝫ virt⁹ sue iusticie ꝛ eq̄ta
tis apparebit in maloꝝ ɔdemnatōne. quibꝫ
ad sinistrā suā ɔstitutis iudiciali sua sn̄ia di/
cet. Ite maledicti i ignē eternū ꝛc̄. Dixi ter
cio ꝙ in tercia pte illi⁹ quarti libri tractat̄ d̄ be
atoꝝ fruitōe ꝛ ipsoꝝ illustratōne. ꝛ monstrat̄
qūo hec ɔtingāt corpis ꝛ aīe glorificatōne. q̄
iā beat⁹ hō in pfecta sanitate eternal̄r ɔfirma
tur. Et h̄ notat̄ in verbis p̄assumpt̄ cū dicit̄.
Date gloriā deo sup isrl̄. Quasi dicat. Cogno
scite deuꝫ esse glorificatorē isrl̄. i. eoꝝ q̄ vident
deū. Nā hm̄ōi glīa nō cōmunicat̄ impijs ce/
cis deū videre nō potētibꝫ. de quibꝫ Sap. ij.
dicit̄. Excecauit illos malicia eoꝝ. ꝛ nescierūt
sacramēta dei. neq̄ mercedē sperauerūt iusti/
cie. nec iudicauerūt honorē animaꝝ sanctaꝝ.
Tūc em̄ tollet̄ impius ne videat gloriā dei. vt
dicit Isa. Cōmunicat̄ ergo tal̄ glīa solūmo/
do pijs fidelibꝫ. q̄ collirio pn̄ie ꝛ opibꝫ mise/
ricordie seu clemētie suos mētales oculos ta/
liter purgauerūt: ꝙ in extremo iudicio deū vi
dere beatifice merebunt̄. Vn̄ cuilibet tali i illa
beatifica visione ɔstituto tūc dici poterit illd̄
Isa. lx. Surge illuminare hirl'm qꝛ venit lu/
men tuū: ꝛ glīa dn̄i sup te orta est. Cui⁹ visi/
onis gloriose nos pticipes faciat glorificator
saluandoꝝ. q̄ cū patre ꝛ sp̄ūsancto viuit et re/
gnat in secula seculoꝝ.

Distinctio prima.

s Samaritanus
enim. Postq̄ꝫ mgr̄ in p̄mis tribꝫ
libris tractauit de rebꝫ tā fruibi
libꝫ q̄ꝫ vtibilibꝫ distinctis ac etiā in vno ɔue
nientibꝫ. nūc in isto q̄rto libro incipit tracta/
re de signis salutiferꝫ vulnerato homī p pctm̄
medicinā salutꝫ efficaciter ɔferētibꝫ. Et diui/
dit̄ in duas ptes. Qꝛ p̄mo mgr̄ manifestādo
intentōeꝫ suā q̄si videt̄ p̄mittere huic libro p
hemiū. Scd̄o iuxta hm̄ōi p̄missionē psequi
tur suū tractatū. ibi. Sacrm̄ est. Quantū
ad primū est aduertēdū ꝙ intentio phemian
tis dupliciē manifestat̄. Primo si materia to
ti⁹ libri seu tractat⁹ vniūsaliter reuelat̄. Se/
cundo si su⁹ mod⁹ tractādi aliq̄liter insinuat̄
Igit̄ mgr̄ in isto plogo duo nobis proponit.
Primo em̄ ostēdit materiā de q̄ est agendū.
Scd̄o innuit modū q̄ est pcedendū. ibi. De
quibꝫ q̄ttuor. Prima i duas. Qꝛ p̄mo mgr̄
ōndit hūane nature necessitatē ꝛ indigentiā.
Scd̄o p̄sentis materie fecūditatē ꝛ sufficien/
tiā. ibi. Curatōni ꝛc̄. Et hec diuidit̄ in duas
ptes. Ad cui⁹ intellectū est aduertendū. ꝙ
q̄ꝫuis q̄nq̄ aliq̄ medicina sit nobilit̄ p̄parata
tm̄ nō opat̄ nisi ad ip̄m morbū fuerit applica
ta. ideo p̄mo mgr̄ ōndit p̄dicte sufficiētie ꝛ no
stre indigētie ad inuicē ɔiunctōeꝫ. Scd̄o in
nuit ex illa ɔiunctōe toti⁹ nr̄e infirmitatꝫ suffi
cientē curatōeꝫ. Scd̄a ps incipit ibi. Qꝛ cō
tra pcti originat̄. Et hec est sn̄ia isti⁹ phe/
mij in generali. circa qd̄ q̄ro in speciali.

Questio p̄ma.

v Utrū sacramēta noue legis habeāt in
se virtutē seu potētiā creatiuā. Vi
det̄ ꝙ sic. Qꝛ virt⁹ q̄ est gr̄e effectiua
illa est creatiua. sꝫ virt⁹ sacroꝝ noue legis est
gr̄e effectiua. g̃ ꝛc̄. Maior patet. qꝛ gra pdu
ci nō pt nisi p creatōeꝫ. Minor etiā patet. qꝛ
sacra noue leg̃ in h̄ differūt a sacramētis vete
ris leg̃. q̄m efficiūt qd̄ figurāt. planū est autē
ꝙ figurāt graꝫ. Cōtra. virt⁹ creatiua nō ē
cōmunicabilis alicui creature. g̃ nec sacramē
tis. Antecedēs patebit infra. Cōsequētia pa
tet. qꝛ oē sacrm̄ est creatura. Dic q̄ttuor

sunt vidēda. Primo vtrū potētia creandi
sit cōmunicabilis creature. Scdo dato ꝙ
nō. tunc videbit᷑ vtꝝ creatura possit coopari
creatori in ope creatōis. Tercio vtꝝ gra sa
cramētalis habeat esse ꝑ creationē. Et q̄r/
to ex his patebit de eo qd̓ querit᷑

Articulus primus Cōclusio.

Quātū ad primum

sic ꝓcedam. Primo em̄ ponā hāc ↄclusio/
nē. ꝙ virt᷒ seu potētia creādi nō est cōmunica
bilis creature. Scdo adducā oppositas
opiniones cū suis motiuis. Et tercio coꝝ
Rōes thome ꝛ egidij motiuis r̄ndebo. Cōclusio. ista a cōmuni
bus doctoribꝫ sic ꝓbat᷑. Potētia infinita nō ē
cōmunicabil' creature. potētia creādi ē infini
1 ta. g̈ ꝛc. Maior patet. nā cū creatura oīs sit
finita. g̈ nō poterit esse capax potētie infinite.
Probat᷑ minor. q2 infinita distātia n̄ pt̄ tolli
nisi ꝑ potētiā infinitā. sꝫ distantia inter ens ꝛ
nihil est infinita. cū igit᷑ hmōi distātia tollat᷑
[illegible] potētiā creatiuā q̄ aliq̇d de nihilo ꝓducit᷑. g̈
2 ꝛc. P̄. sicut se habet agēs secūdū ad agens
ꝑmū. sic effect᷒ agētꝭ scdi ad effectū agētꝭ ꝑmi.
sꝫ agēs scd̓m necessario p̄supponit agēs ꝑmū
g̈ effect᷒ agētis scdi necessario p̄supponit effe/
ctū agētis ꝑmi. ꝛ ꝑ ↄseq̄ns nō pt̄ creare. cū il/
lud solū creet᷑ qd̓ nll'o p̄supposito de nihilo ꝓ/
ducit᷑. P̄. nullū agēs creatū pt̄ agere se toto
3 g̈ nullū agēs creatū pt̄ creare. Antecedēs ptꝫ
q2 nullū agēs creatū est pur᷒ act᷒. g̈ nullū tale
agēs agit se toto. Ista ↄseq̄ntia patet. q2 om̄e
agēs agit ſm ꝙ est i actu. ꝛ nō ſm ꝙ est i potē/
tia. q2 ſm h̓ cōpetit sibi pati. Probat᷑ etiā pri/
ma ↄseq̄ntia. q2 res q̄ creat᷑ tota [illegible] creatōeꝫ ꝓ/
ducit᷑. sꝫ qd̓ nō agit se toto h̓ nō pt̄ totā rem ꝓ
ducere. Da oppositū tūc ageret vltra ↄditio/
4 nē sue nature. P̄. esse cuiuslibet creature p̄/
supponit essentiā in q̄ recipiat᷑. g̈ actio cuiusli
bet creature p̄supponit aliq̇d [illegible] q̄ recipiat᷑. ꝛ ꝑ
ↄseq̄ns nō erit creatio q̄ est de nihilo alicui᷒ ꝓ
ductio. nihil p̄supponens. Antecedēs patet.
q2 esse nō receptū est esse puꝝ ꝛ illimitatū. ꝛ ꝑ
ↄseq̄ns est esse diuinū. Probat᷑ ↄseq̄ntia. q2
sicut res se habet ad esse. sic se habet ad agere. ꝛ
5 iō mod᷒ agēdi sequit᷑ modū essendi P̄. oīs
actio creature ē accidēs. g̈ nulla actio creatu/
re pt̄ esse creatio. Antecedēs patet. q2 oīs actō
creature est de p̄dicamēto actōis. qd̓ ē vnū de
nouē p̄dicamētis accidētis. Probatio ↄseq̄n
tie. q2 om̄e accidēs p̄supponit subiectū i q̄ reci
6 piat᷑. P̄. istud etiā ꝓbat᷑ auctoritatibꝫ sctōꝝ
Dicit em̄ augustin᷒. iij. de tri. c. vij. Nō solū

malos sꝫ nec bonos angelos phas est putare
aliq̇d creare. Ergo mlto min᷒ cetere creature
q̄ sunt infra angelos poterūt creare. Sꝫ ↄ̄ Opiō contraria ꝑma
istud sunt due opiniones. Quaꝝ ꝑma absq3
distinctōe ponit absolute ꝙ potētia creādi sit
cōmunicabilis creature. Qd̓ ꝓbant ꝑmo sic
Qn̄cūq3 aliq̇s effect᷒ sic se habet ꝙ nō adeq̄t 1
virtutē ꝑmi agētis illi᷒ ꝓductio est cōmuni/
cabil' agēti scdo. sꝫ null᷒ effectus creat᷒ adeq̄t
virtutē ꝑme cause. q2 oīs effect᷒ creat᷒ ē finit᷒
ꝛ ꝑ ↄseq̄ns nō adeq̄t virtutē ꝑmi q̄ est infini
ta. P̄. oīs potētia finita est cōmunicabilis
creature. sꝫ ad creandū sufficit finita potētia. 2
Maior patet. q2 om̄e illud est cōmunicabi/
le creature qd̓ nō ponit creaturā extra termi/
nos creature. sꝫ nulla potētia finita ponit cre/
aturā extra terminos creature. Minoreꝫ Probatur minor tri/
ꝓbāt tripliciter. Primo sic. Creatura affir plicater.
matiue sūpta est finita. g̈ negatiue sūpta erit
finita. Antecedēs patet. Probat᷑ ↄseq̄ntia. q2
nō pl᷒ negat negatio q̄3 affirmet affirmatio.
Et ſm beatū augustinū q̇cq̇d debet᷑ negatōi.
h̓ debet᷑ ei i ordine ad affirmatōeꝫ. Cū igit᷑ di
stantia int᷑ duos terminos finitos necessario
sit finita. ꝛ ꝑ ↄseq̄ns ad tollendū ipaꝫ suffici/
at potētia finita. g̈ ad creandū aliq̇d de nihi/
lo nō req̄rit᷑ potētia finita. Scdo sic. Resi 2
stentia q̄ est inter duo ↄtraria tollit᷑ ꝑ potētiā
finitam. g̈ etiā resistētia q̄ est inter ens ꝛ nihil
poterit tolli ꝑ finitā potētiā. Antecedēs patꝫ
q2 potētia agētis natural' q̄ est finita trāsmu/
tat vnū ↄtrarioꝝ in alteꝝ. Probat᷑ ↄseq̄ntia.
q2 nō requirit᷑ maior potētia ad tollendū mi/
norē resistentiā q̄3 ad tollendū maiorē. sꝫ ma
ior est resistētia inter duo ↄtraria q̄3 inter duo
ↄtradictoria. puta inter ens ꝛ nihil. ergo ꝛc.

Tercio sic. illud qd̓ a deo ꝓducit᷑ ſm ratio/ 3
nē finitā h̓ ad sui ꝓductionē nō req̄rit poten/
tiā infinitā. Sꝫ q̄libet creatura ꝓducit᷑ a deo
ſm rationē finitā. Nā ſm augustinū in libro
lxxxiij. q̄stionū. alia rōne ↄditus est hō. ꝛ alia
equ᷒. ꝛ sic de alijs. nulla aūt istaꝝ rationū erit
infinita. tū q2 nō possunt esse ples rōnes ĩfini
te in eodē. tū etiā q2 infinitū est q̄ mai᷒ cogita
ri nō pt̄. sꝫ rōes homis ꝛ equi ↄcipiunt᷑ vt ali
q̇d mai᷒ q̄3 rō homis tm̄. P̄. creature pt̄ cō Tercia rō ꝑncipalis
municari potētia ꝓducēdi materiā. g̈ sibi po
terit cōmunicari potētia creādi. Cōsequētia
patet. q2 materia nō pt̄ ꝓduci nisi ꝑ creatōeꝫ
Probat᷑ antecedēs. q2 illi cui d̓ facto cōmuni
cata est potētia ꝓducēdi illd̓ qd̓ est nobili᷒. il
li etiā pt̄ cōmunicari potentia ꝓducēdi illud
qd̓ est ignobili᷒. sꝫ creature d̓ facto est cōicata

potētia pducēdi formā q̄ est multo nobilior
4 ꝙ materia. ḡ ꝛc. ℗. creatura pt̄ ānihilare.
ḡ poterit creare. Cōsequentia patet. qꝛ posita
eq̄li distātia. tūc illud qd̄ pt̄ vnā trāsire etiam
poterit trāsire aliā. ſꝫ nō solū est eq̄lis. imo est
eadē distātia entis ad nihil. que est ipi⁹ nihil
ad ens. sicut est eadē via a thebis in athenas
q̄ est ab athenis in thebas. vt patet. iij. phisi.
Probat̄ antecedēs. qꝛ cū p agēs naturale ali
q̄d corrūpit̄. si forma nō annihilaret̄ totalit̄.
tūc illud qd̄ maneret ī materia hoc posset p
agēs naturale iterū reduci in actū. ꝛ sic corru/
ptū p potētiā agētis naturalis rediret idē nu
mero. qd̄ est impossibile. iuxta illud. ij. de ge/
neratōe Quorū substātia deperit nō redeūt ea
dē numero ℗. creatio nō est actio infinita.
5 ḡ potētia ipam eliciēs est cōmunicabilis crea
ture. Cōsequētia patet ex p̄cedētib⁹. Probat̄
antecedēs dupliciter. Primo sic. Termi/
nus creatōis est finit⁹. puta ipm̄ creatū. ḡ cre
atio est actio finita. Antecedēs est manifestū.
Patet etiā ꝯsequētia. qꝛ mot⁹ ꝛ actōes speci/
ficant̄ ex terminis ad q̄s. vt patet. iij. phisico.
ḡ actōnis infinite termin⁹ nō pt̄ esse finitus.
Scd̄o sic. creatio passio est finita. ḡ creatō
actio erit finita. Antecedens est notū. qꝛ crea
tio passio tenet se ex pte rei create. Cōseq̄ntia
etiā patet. qꝛ actio ꝛ passio sunt idē materiali
ter. vt patet. iij. phisi. vel saltē tantā habēt cō/
formitatē ꝙ vnū nō excedit alteꝝ in infinitū.
6 ℗. maioris virtutis est attingere deū ꝙ at
tingere omnē creaturā. ſꝫ primū est cōmuni/
cabile creature. vt patet in beatis. ḡ ꝛ secūdū.
7 ℗. generatio actiua est cōmunicabil̄ crea/
ture. ḡ ꝛ creatio actiua. Antecedēs patꝫ. Pro
bat̄ ꝯsequētia. qꝛ generatio ꝫm suā rōem for/
malē est nobilior creatōe. eo ꝙ generatio for/
maliter reperiat̄ in diuinis ꝛ habeat terminū
realē ab intra. puta filiū. ſꝫ creatio solū est vir
tualiter in diuinis. ꝛ habet terminū tantūmo
do ad extra puta creaturā. ℗. factio alicu/
8 ius de simpliciter nō ente est creatio. ſꝫ creatu
ra pt̄ aliq̄d facere de simpliciter non ente. ḡ pt̄
creare. Maior patet. qꝛ creatio est factio ali/
cui⁹ de nihilo. ſꝫ illud qd̄ est simplicit̄ nō ens
h̄ ē nihil. Probat̄ minor. qꝛ ꝫm phm̄. v. phi/
sicoꝝ. in h̄ differt generatio ꝫm q̄d a generati/
one simpliciter. qꝛ generatio ꝫm q̄d est de non
ente ꝫm q̄d. ſꝫ generatio simpliciter est de nō
ente simpliciter. Cū igit̄ generatō simpliciter
cōueniat creature. ḡ ꝛc. ℗. eo ordine q̄ res
9 create reducunt̄ in deū. eo ordine poterūt pce/
dere a deo. sed ꝫm dyonisiū in de angelica hie/
rarhia. lex deitatis est vt infima per media re/
ducant̄ in sup̄ma. ḡ infima. s. corpalia p me/
dia. s. p angelos possunt pcedere a sup̄mis. s.
a diuinis psonis. ꝛ p ꝯsequēs angeli poterūt
creare. His p̄missis pcedā tali mō Pri Instātie ꝯ
mo em̄ ostendā qūo aliq̄ istoꝝ nitunt̄ instare rat̄oes cō/
ꝯ rōes adductas p ꝯclusiōe. ꝙuis eoꝝ instā/ clusionis.
tie nō ꝯcludāt. Scd̄o videbo ad istas ra/
tiones q̄s p se adducūt. Primo igit̄ insta Instātie ꝯ
tur ab aliquib⁹ ꝯ maiorē p̄me rōis sic. In ip p̄mā rōem
sa creatura est potētia passiua infinita. ḡ i cre/ ꝯclusionis
atura poterit esse potētia actiua infinita. An I.
tecedēs patet de potētia p̄me materie. Proba
tur ꝯsequētia. qꝛ omni potētie passiue in natura
debet correspōdere potētia actiua in natura. si
cut ait cōmentator. ℗. agēs eliciēs actōeꝫ 2
suā in instāti videt̄ esse infinite virtutis. ſꝫ sol
attingēs nostꝝ emisperiū totū aerē in eo ꝯten
tū illuminat i instāti Probat̄ maior. qꝛ vt pa
tet. vi. phisi. ꝫm augmētū virtutꝫ semp dimi/
nuit̄ tps. cū ḡ q̄ ad breuitatē mēsure instans
ī infinitū excedat tps. ḡ virt⁹ principiās acti
onē suā in instāti in infinitū excedet virtuteꝫ
principiantē actionē suā in tp̄e. ꝛ p ꝯsequens
erit infinita. qꝛ nullū finitū excedit alteꝝ fini
tū in infinitū. ℗. arguūt ꝯ minorē. qꝛ nun
ꝙ vt dicūt ex aliq̄ actōne arguit̄ virt⁹ pducti 3
ua infinita nisi termin⁹ pduct⁹ illi⁹ actōis sit
infinit⁹. ſꝫ termin⁹ creatōis puta creatura nō
est infinit⁹. ḡ potētia creandi nō est infinita.
℗. ꝯtra pbatōeꝫ dicūt ꝙ inter nihil ꝛ ens
nulla est distātia realis. qꝛ idē ꝛ diuersū sunt 4
differētie entis. vt patet. v. methaphi. ḡ non
ens seu nihil nō pt̄ fundare aliquā realē diuer/
sitatē. nec p ꝯsequēs distantiā i ordie ad ipm̄
ens. Sicut em̄ vltimū celū nō distat a spacio
qd̄ nos imaginamur fore extra ipm̄ celū. nisi
accipiat̄ distātia ficta ꝫm nostrā imaginatio
nē. sic nihil ab ente nō distat nisi ficte. ℗. 5
dato ꝙ sit distātia. illa tū nō erit infinita. Nā
illa distātia nō est ifinita qua dat̄ alia maior.
ſꝫ distātia q̄ est inter deū ꝛ nihil est maior illa
q̄ est inter creaturā ꝛ nihil. Maior patet. qꝛ
infinito nō pt̄ dari mai⁹. Minor pbat̄. quia
pl⁹ distat extremū ab extremo. ꝙ extremuꝫ a
medio. ſꝫ creatura mediat inter deū ꝛ nihil. ḡ
ꝛc. Ista nō ꝯcludūt. Igit̄ ad primū dicē/ Solutio
dū ꝙ ꝯsequētia nō est bona. cū em̄ creatura sit Ad. I.
multipliciter defectuosa. ideo licet infinitas
passiua q̄ sonat in impfectionē ꝯueniat crea/
ture. tamē ex hoc nō habet̄ ꝙ infinitas actiua
que necessario implicat infinitā pfectionē cō
ueniat creature. Ad pbationē dicendū ꝙ

nō optet vt oīmipotētie passiue materie respō
deat potētia actiua existēs in natura natura/
ta seu creata. sꝫ sufficit vt sibi r̄ndeat potentia
actiua q̄ est ī natura naturāte seu creante pu/
ta ī creatrice essentia q̄ est ipe de⁹. Dato em̄ ꝙ
illis q̄ sunt ī potētia passiua materie ſm rōes
seminales correspōdeat potētia actiua ī natu
ra creata. tn̄ his ad q̄ se extēdit potētia mate/
rie ſm rationes obedientiales correspondet
soli⁹ dei potētia. ꝑut declaraui lib. ij. di. xviij.
arti. i. ꝛ. ij. Ad secūdū nego maiorē. q2 oīs
Ad.2. act⁹ generatōis ꝓprie dicte elicit̄ in instāti. et
tn̄ ex hoc nō sequit̄ ipm generās esse infinite
virtutis. Ad ꝓbationē dicendū ꝙ illa demō/
stratio locū habet qn̄ vtriusqꝫ agētis opatio ē
mot⁹ ꝓprie dict⁹. ꝛ nō qn̄ opatio vni⁹ est mo
tus. alteri⁹ vero est generatio. Et ideo ꝙ dicit̄
de sole nō est ad ꝓpositū. q2 lumē solis nō in/
ducit̄ ꝑ motū in aerē. sꝫ ꝑ generatōes multi/
plicat̄ ꝑ aerē. q̄ quidē generatōes q̄uis mul/
te sint ſm multitudinē partiū aeris q̄ illumi/
nant̄. oēs tn̄ etiā si infinite essent fierēt ī in/
stanti. q2 indiuisibile iunctū indiuisibili nō
facit totū mai⁹ Sicut em̄ ex infinitis pūctis
simul positis nunq̄ꝫ resultaret linea diuisibil'
q̄uiscunqꝫ modica. sic si aer infinit⁹ obijceret̄
soli in vno ꝛ eodē instāti reciperet lumē ī infini
tis suis ptib9. ꝛ hoc multiplicatōe infinitarū
generationū. q̄ generatōes oēs nō pl⁹ occu
parent de mēsura duratōis q̄ꝫ vna tm̄. Unde
q̄uis in illis generatōib9 esset prioritas natu
re. q2 pri⁹ natura ps illi⁹ aeris q̄ esset ꝓpinq̄
or soli illuminaret̄. q̄ꝫ pars remotior. eo ꝙ lu
men ꝑ partē ꝓpinquā deriuet̄ ad partē remo/
tam. tn̄ in hmōi generatōib9 nulla esset prio/
ritas tpis vl' duratōis. eo ꝙ q̄libet esset indiui
Ad.3. sibilis. Ad terciū nego maiorē. q2 nō solū
ex termino ꝓducto. veꝝ etiā ex modo ꝓducē/
di poterim⁹ iudicare de finitate vel infinitate
virtutis ꝓductiue. sicut est in ꝓposito cū ali/
q̄d q̄uis sit finitū ꝓducit̄ tn̄ de nihilo Ad
Ad.4. quartū dicendū ꝙ q̄uis inter ens ꝛ non ens
nō sit aliq̄ distātia. ꝯcipiēdo distantiā positi
ue. tn̄ inter ens ꝛ nō ens seu nihil est oīs di
stantia negatiue. Est em̄ inter ea oīs distā/
tia localis [illegible] negatōez oīs ꝓpinquitatis. et
infinita distātia formalis. q2 inter ea nl'la est
ꝯformitas. ꝛ infinita distātia q̄titatiua. sicut
est inter punctū ꝛ lineā. q2 nō entis ad ens nl'
Ad.5. la est ꝓportio. Ad quintū dicendū ꝙ ma/
ior nō est vera. q2 si linea a medio terre ꝓcede
ret versus occidentē in infinitū. illa linea vti/
qꝫ esset infinita. ꝛ tn̄ posset augeri versus oriē

tem. sic licet distātia a nihilo vsqꝫ ad ens crea
tū sit infinita. tn̄ ascendēdo sup ens creatū ca
pit additionē. Un̄ illa maior nō est vera nisi
loquēdo de tali infinito qd̄ est simplicit̄ ꝛ om
nino infinitū ſm omnē distantiā seu positio/
nem. Ad secundū ꝯcedūt ꝯclusionē. q2 cū Contra …
agēs secūdū sit effect⁹ agētis primi. ideo effe/ cundā rati
ctus agētis secūdi ꝑsupponēdo agēs secūdū onē ꝯclusi
ꝑsupponit effectū agentis primi. Sꝫ nec onis.
istud valet. Q2 ratio nō ꝓcedit de effectu pri/ Solutio.
mi agētis q̄ est elicitiu⁹ effect⁹ secūdi agentis.
sꝫ de tali q̄ est receptiu⁹. qd̄ patet ex forma rati
onis ꝑdicte. q2 sicut agēs secūdū actiue seu q̄
ad actiuitatē suā ꝑsupponit agens primū. sic
effect⁹ agētis secūdi passiue ꝑsupponit effectū
agētis primi. Ad terciū negāt antecedens Cōtra ter/
q2 angel⁹ cū nō habeat materiā partē sui ideo ciā ratōem
agit se toto. Negāt etiā ꝯsequentiā cū sua ꝓ/ ꝯclusiōis.
batione. q2 vt dicūt. ad hoc vt aliq̄d ꝓducat
totā rē nō est necesse ꝙ agat se toto. sed sufficit
ꝙ ei⁹ virt⁹ ꝓductiua virtualiter ꝯtineat oē
qd̄ est in ꝓducto. Sꝫ isti respondendo ad Solutio
antecedēs assumūt falsuꝫ. Quia licet angel⁹
nō habeat materiā ꝓprie dictā. tn̄ ſm boetiū
angel⁹ habet esse receptū ī essentia. ergo habꝫ
in se aliq̄d potētiale. q2 quelibet ītelligētia ha/
bet suū hyliachim. vt ait autor de causis. ergo
nō est se toto act⁹. nec ꝑ ꝯsequēs agit se toto.
Etiā respōdendo ad ꝯsequētiā supponūt
falsuꝫ. s. ꝙ virt⁹ alicui⁹ agētis secūdi virtuali/
ter ꝯtineat oē qd̄ est in ꝓducto. q2 si sic tunc
in tali ꝓductōne agens secundū nō depende/
ret ab aliq̄ agēte supiori. Propter hoc ei agēs
primū in nulli⁹ rei ꝓductōe dependet ab aliq̄
alio agēte. q2 virt⁹ ei⁹ ꝓductiua virtualit̄ cō/
ꝑhendit oē qd̄ est in quocūqꝫ ab eo ꝓducto
Ad quartū negāt ꝯsequentiā. q2 si ex hoc Cōtra q̄r/
ꝙ esse creature recipit̄ in aliq̄ sequeret̄ neces/ tā rationeꝫ
sario ꝙ actio ei⁹ ꝑsupponat aliq̄d in q̄ recipia ꝯclusionis
tur. tūc ꝑ oppositū cū esse diuinū nō recipiat̄
in aliq̄. sequeret̄ ꝙ actio dei nō reciperet̄ in ali/
quo. cui⁹ tn̄ oppositū sepi⁹ videm⁹. Sed Solutio
nec istud valet. Quia dando istā instantiaꝫ
manifeste isti cōmittūt fallaciā ꝯsequētis. ꝓ
cedūt em̄ a destructōe antecedētis ad destru/
ctionē ꝯsequētis. sicut em̄ ad esse hoīez sequit̄
esse animal. tn̄ formali ꝯsequētia nō sequit̄. n̄
est hō. ergo nō est animal. Sic licet hec ꝯse/
quentia sit bona. oē qd̄ habet esse receptū il
lius actio ꝑsupponit aliq̄d in q̄ recipiat̄. tn̄ n̄
sequit̄. de⁹ nō habet esse receptū. ergo ei⁹ actio
nō recipit̄ in aliquo. Nā cū de⁹ sit agens oīi
potens nō solū ꝑt rem totam ꝓducere in qua

ꝓductione actio eiꝰ nõ ꝑsupponit aliquid. verum etiã ipe pt formã ꝓducere in materia placente. ⁊ sic actio eiꝰ recipit in materia non obstante ꝙ eiꝰ esse nõ sit receptũ. sed simpliciter subsistens.

Cõtra ꝙntã rationẽ ꝯclusionis

Ad quintũ negãt ꝯsequentiã cũ sua ꝓbatione. qꝛ si nulla actio ꝑsupponens subiectũ potest esse creatio. tunc actio qua deꝰ ꝓducit gratiã nõ esset creatio. qꝛ talis actio ꝑsupponit animã humanã in qua recipitur.

Solutio

Sed nec istud valet. Quia actio qua deꝰ ꝓducit gratiã nõ ꝑsupponit necessario ipam animã. posset enĩ deus vnica sua actione sine omĩ ꝑsuppositiõne ꝓducere gratiã ⁊ animã simul. Posset etiã deꝰ si vellet gratiã ⁊ qdcũqꝫ aliud accidens simpliciter absolutũ ꝓducere sine omĩ subiecto. Sꝫ actio creature vt est ꝓductiua cũ vt sic vel sit motꝰ vel saltẽ terminꝰ motꝰ. ideo de necessitate ꝑsupponit subiectũ ĩ quo recipiat. ideo nõ est simile de actione dei ⁊ creature.

Contra sextã ratiõeꝫ ꝯclusionis

Ad sextũ dicũt ꝙ quãuis ex dictis augustini bene habeat ꝙ angeli de facto nõ sint creatores. tamẽ ex dictis eiꝰ nõ habet ꝙ nõ possit eis cõmunicari potẽtia creandi.

Solutio.

Sꝫ nec istud est veꝝ. Quia expꝛessa videt esse intẽtio sancti augustini. ꝙ impossibile sit angelũ posse creare. Dicit enĩ augustinꝰ. v. sup gen. c. xxviij. Creare naturã tam nullꝰ angelꝰ pt ꝙ̃ nec creare seipm. sed seipm ꝓducere repugnat simpliciter tã deo ꝙ̃ creature. vt patet ꝑ eundẽ augustinũ ꝓmo de tri. Si igit tam id est tantũ repugnat angelo creare. ꝙ̃ id est ꝙntum sibi repugnat vt seipm ꝓducat. tũc clare patet ꝭm intentiõeꝫ augustini. ꝙ posse creare nõ est cõmunicabile angelo. nec ꝑ ꝯsequens alicui pure creature.

Solutio rationũ ꝓme opinionis ꝯne.

Nũc restat rñdere rationibꝫ istoꝝ doctoꝝ.

Ad. 1.

Ad primũ ergo dicẽdũ ꝙ maior nõ est vera. quia ꝓductio omĩs creature nõ adequat dei potentiã. ergo si ꝓductio cuiuslibet effectꝰ nõ adequãtis primi agẽtis potentiã esset cõmunicabilis secũdo agẽti scilicet creature. tũc esset cõmunicabile ipi creature ꝙ seipam ꝓduceret. qd est simpliciter impossibile. Iteꝝ deficit illa maior. quia licet effectꝰ nõ adequet potentiã dei. si tamẽ modꝰ ꝓducendi effectũ adequat virtutẽ ꝓmi agentis. puta ꝓducere aliqd de nihilo. hoc enĩ vt dictũ est requirit infinitã potentiã cuiꝰ creatura nõ est capax. tũc talis ꝓductio nequaqꝫ pt cõmunicari creature.

Ad. 2. Ad ꝓbationẽ primã

Ad secundũ nego minorẽ. Ad ꝓbationẽ primã dicẽdũ ꝙ quãuis negatio determinata alicuiꝰ creature possit dici finita. eo ꝙ nõ plus negat ꝙ̃ illud qd affirmatur affirmatiõne determinata sibi opposita. puta cũ dicit nõ lapis. tũc negat sola entitas lapidis. tamẽ negatio cõmunis ⁊ indeterminate respiciẽs omĩa. puta cũ dicit nihil pt dici infinita. nã pure nihil nõ solũ negat lapidem vel lignũ. sꝫ totaliter ⁊ vniuersaliter negat deũ ⁊ omnẽ creaturaꝫ. ⁊ ideo negatiue est quid infinitũ. eo ꝙ ad nullã entitatẽ positiuã habet aliquã ꝯformitatẽ.

Ad ꝓbationẽ scdam

Ad secundaꝫ ꝓbationẽ nego ꝯsequentiã. Ad ꝓbationẽ dicendũ. ꝙ maior ⁊ minor resistẽtia nõ faciunt maiorẽ vel minorẽ difficultatẽ in trãsitu vniꝰ termini in alteꝝ. nisi cũ maior resistẽtia puenit ex maiori difformitate. Licet enĩ frigidũ magis repugnet calido ꝙ̃ dulci. tũ qꝛ frigidũ ⁊ calidũ maiorẽ ꝯuenientiã ⁊ ꝯformitatẽ habent in primo ⁊ naturali subiecto ꝙ̃ frigiduꝫ ⁊ dulce. ideo facilior est transitꝰ de frigido ad calidũ. ꝙ̃ de frigido ad dulce. Cũ ergo nulla sit maior difformitas ꝙ̃ inter ens ⁊ nihil. nã ens ⁊ nihil in nullo cõmunicant. ideo in trãsitu de nihilo ad ens vel ecõuerso multo maior requirit potẽtia ꝙ̃ in trãsitu de vno ꝯtrarioꝝ ad alteꝝ.

Ad ꝓbationẽ terciã.

Ad terciã ꝓbatiõeꝫ dicendũ. ꝙ quãuis ratio ydealis ꝑ cõparationẽ ad nostrũ intellectũ ꝯcipiat tanqꝫ finita ⁊ determinata. tamẽ ex ꝑte rei quelibet idea est simpliciter infinita. eo ꝙ realiter idẽ sit qd ipa diuina essentia. Hic tamẽ ad ꝑsens breuiꝰ transeo. qꝛ de hoc plixiꝰ tractaui libro ꝓmo. dist. xxxvi. arti. i.

Ad. 3.

Ad terciũ nego antecedẽs. Ad ꝓbationẽ nego maiorẽ. Licet enĩ homo sit nobilior dracone. tamẽ homo generat hominẽ. licꝫ nõ possit generare draconẽ. Est etiã specialiter illa maior falsa quãdo difficilior est modus ꝓducendi ignobiliꝰ ꝙ̃ modꝰ ꝓducendi nobiliꝰ. sicut est ĩ ꝓposito. Nã materia ꝓducitur de nihilo. sꝫ forma ꝓducit de aliquo. facilius autẽ est aliquid ꝓducere de aliquo ꝙ̃ aliquid de nihilo.

Ad. 4.

Ad quartũ nego antecedens. quia agens naturale nõ potest tollere formã nisi derelinquat priuationẽ eiꝰ in materia. priuatio autẽ nõ est simpliciter negatio. sed est negatio in subiecto apto nato. vt dicit iiij. metha. Est enĩ priuatio carentia forme cũ aptitudine ad eã. vt dicit ꝓmo phisicoꝝ. Ideo nullũ agens naturale potest totaliter annihilare formã. qꝛ quãuis ipam corrũpat ꝭm suũ esse actuale. tamẽ relinquit eã in materia ꝭm suũ esse aptitudinale seu potentiale. Propter qd solus deꝰ potest annihilare formã. qꝛ solꝰ deꝰ sic posset tollere formã de materia ꝙ nõ relinqueret priuationẽ forme ĩ materia. quo facto hmõi materia nullã haberet aptitudineꝫ

naturalē ad talē formā. Ad probationem dicendū q licet m corrupta forma remaneat in materia fm suū esse potētiale. tamē agens naturale nō potest formā q corrupta est eandem numero repare. quia nō potest materiā attingere eadē actōe seu generatōne qua primo attingebat eā quādo hmōi formā primo eduxit de materia. Ideo pter aliā et aliā generationē numero. forma iterū et iterū educta erit alia et alia numero. quia multiplicata generatōne etiā multiplicat terminus generationis qui est ipsa forma. Sz deus potest talē formam eandē numero adducere. qz potest materiaz eadē actione attingere qua attingebat eam cū primo eduxit hmōi formā de materia.

Est igit aptitudo forme corrupte in materia ad eandē formā numero fm q materia attingibilis est vel attingi potest actōne ipsius dei. et ad aliā formā numero fm q potest attingi actōne agentis naturalis.

Ad.5. Ad quintuz nego sequentiam. quia quāuis creatio non sit actio infinita. nec creatū sit infinitū. creatō tamē repugnat creature ratōne modi pducēdi. vt patet ex pdictis.

Ad.6. Ad sextū dicenduz q attingere deū vel creaturā potest dupliciter intelligi. Uno modo pductiue. Alio modo cognitiue. Ergo si li attingere accipiat pductiue vniformiter in maiori et in minori. tunc maior est vera. sed minor falsa. quia nulla creatura attingit deū pductiue. Si autē in vtraqz propositione accipiat attingere cognitiue. tunc nō plus cōcludit nisi q videnti diuinā essentiā potest cōmunicari cognitio omis creature. Si autē in maiori accipiat pductiue. et in minori cognitiue. tunc palogizat in quattuor terminis. et per cōsequens nihil cōcludit.

Ad.7. Ad septimū nego sequentiā. Ad probationem dicendū q nō semp illud qd est ignobilius est cōmunicabile ei cui cōmunicatur nobilius. vt patuit superius. Etiā assumit hic falsum. quia generatio que cōmunicatur creature nō est nobilior creatōne. nec valet pbatio. quia si illud qd est formaliter i deo semper in creaturis esset nobilius eo qd est virtualiter in deo. tunc accidēs homis puta sapientia esset nobilius qz substātia homis. quia sapientia est formaliter in deo. substātia vero creata tantūmodo est vtualiter in deo

Ad.8. Ad octauum dicendū q ens simpliciter dupliciter dicitur Uno modo d sola substātia. et vt sic omnia accidentia dicunt entia fm quid. eo q accidētis esse est inesse. vt patz qrto methaphisice. et accidens non est ens nisi quia est entis id est substātie. vt patet. vij. methaphi. Alio modo ens simpliciter dicit omne ens reale. et isto modo ens fm quid dicit ens ratōnis. de quo dicit cōmentator. v. methaphi. q ens verum est generis diminuti. Sic eodē modo nō ens simpliciter dupliciter dicit. Quia vno modo negat solā substātiā talē respectu cuius dicit nō ens simpliciter. Secūdo modo negat omnē entitatē realē. Accipiendo igit nō ens simpliciter pmo modo. tunc minor ē vera. quia creatura facit ignē de nō igne. lapidē de nō lapide. Sz secūdo modo tūc minor est falsa. Et qz isto secūdo modo accipit nō ens simpliciter i maiori. ideo mutat mediū. et male sillogizat.

Ad.9. Ad nonū dicendū q sicut infima reducunt ad supma. s. in vltimū finem per media. ita tamē q ex hoc ipis medijs non cōpetit ratio vltimi finis. sic in pductōne rez infima procedūt a prima causa mediantibus secūdis causis. quia multa opat deus mediātibus secūdis causis. ita tamē q ex hoc ipis causis medijs non cōpetit ratio creatoris.

Opinio secunda. Est etiā alia opinio que licet magis tpate loquat i ista materia qz opinio prime recitata. tamē cōclusioni quā superius posui videt esse ↄtraria Dicunt em quidā de ista opinione q quāuis creatio rei subsistentis nō possit cōmunicari creature. tamē creature potest cōmunicari virtus creatiua forme inherētis. Quia creatura potest annihilare formā inherentē. ergo poterit eā creare. Cōsequētia patet ex pcedentibus.

Probat antecedēs pmo de forma corpali. quia illud annihilat qd nec manet fm se totū nec fm aliquā partē sui. sed cū res corporalis corrumpit forma non manet tota. quia tunc res nō esset corrupta. nec aliqua pars forme poterit manere. qz forma nō habet partes. cū sit simplici et inuariabili essentia ↄsistens. vt ait autor. vi. principioz. Probat secūdo d forma spūali. quia quādo aliq sunt imcōpossibilia. tūc illud qd est causa positōnis vnius hoc est causa destructōnis alterius. sed fides et infidelitas. spes et desparatio. charitas et odium gratia dei et ome mortale peccatuz. nequaqz se cōpatiunt in eodē subiecto. defectuū aūt istorū creatura potest esse causa positōis. sicut patet de homie et de dyabolo. ergo illarū virtutū et gratie creatura erit causa destructōis. Hoz vero destructio est pura annihilatio. Quia illud qd nō pt pduci nisi creet. hoc nequaqz potest destrui nisi annihilet. Sicut em cū pducitur nō educit de potētia materie. sic cū destruitur nō reducit in potentiā materie. et p ↄsequs

2 annihilat. ℣. causa secūda plus pt in vtute cause prime. qꝛ i sola sua ꝓpria virtute. Sꝫ in virtute ꝓpria pt causa secūda ꝑducere formā de materia. ergo in virtute cause pme pt formā ab extra inducere in materiā. ꝫ ꝑ ꝯsequēs creare. qꝛ illud creatur qd ab extra inducitur.

Cōtra opinionem. Sꝫ nec istud stare pt vt patet ex dictꝭ sanctoꝝ. Nā athanasi⁹ in libro suo ꝯtra arrium ait sic. Creaturā datricē nō posse esse nullū ē dubiū. Itē augustin⁹. xij. de ci. dei. c. xxiiij. Neqꝫ eñ phas est vllius nature creatorē nisi deū credere aut dicere.

Solutio Ad. 1. Ad primū igiꝭ motiuū istoꝝ respōdeo negando antecedēs. Ad primā ꝓbationē dicendū ꝙ re corrupta tota forma manet nō ſm esse actuale. sꝫ solum ſm aptitudinē quā habet materia ad eā. sicut dictū est superi⁹ in responsione quarte rationis opinionis ꝯtrarie. De hꝫ etiā dixi i scd̄o libro dist. xviij. arti. ij. Ad secundā ꝓbationē dicendū ꝙ aliqd esse causaꝫ destructōis alicuius pt dupliciter intelligi. Uno modo actiue ita ꝙ actu suo destructiuo attingat illud qd destruiꝭ. Alio modo dmeritorie. puta qꝛ facit aliqd quo tm̄ demereꝭ ꝙ deus desinit illud cōseruare. Primo modo nlla creatura facit ad destructionē gratie vel alicui⁹ virtutꝭ infuse. sꝫ solū secūdo modo. Sicut ergo ille nō dicitur creare lumē glorie. cui ex suo merito deus dat gloriā. sic nec iste ꝓprie diceꝭ annihilare gratiā vel charitatē. cui deus ex suo demerito subtrahit gratiā ꝫ charitatē.

Ad. 2. Ad secundū dicēdū ꝙ licet causa secūda pl⁹ possit i virtute prime cause. qꝫ in virtute ꝓpria. tm̄ hoc nō potest causa secūda in virtute prime. quo posito secūda causa ñ esset secūda. sed essꝫ ipa prima causa. hmōi aūt est creare. qꝛ vt ꝓbatū est supiuſ virt⁹ creatiua est virt⁹ infinita. q tantūmodo est repibilis in causa prima.

Articulus secund⁹

Quantū ad secūdū

articulū nihil addo ad p̄sens causa breuitatꝭ sup ea que dixi superi⁹ libro secūdo. dist. xix. articulo tercio

Articulus tercius.

Quantū ad terciuꝫ

articulū dico breuiter. ꝙ accipiendo grām sacramentalē ꝑ gratia gratū faciente. que infunditur cū ordinate sacramētū suscipiꝭ. tūc solūmodo ꝑduciꝭ ▪ creationē. Quia forma ñ est educibilis ▬ potētia subiecti si ꝑduciꝭ. tunc necessario ▪ creationē ꝑduciꝭ. sꝫ gratia sacramentalis nō est educibilis de potētia aie q est ei⁹ subiectū. ergo ꝛc. Maior patꝫ. Probo minorem. qꝛ hꝫ est aie cōnaturale qd de ei⁹ potentia est educibile. sꝫ illud qd est gratia nō est ꝯnaturale ei cui⁹ est grā. ergo si grā esset educibiꝭ de potētia aie. tūc gra nō essꝫ grā. qd ē ꝯdictio

Articulus quartus.

Quātuꝫ ad quartū

articulū dico ꝙ sacra noue legis nō habēt in se virtutē creatiuā. ꝫ hꝫ sequiꝭ correlarie ex p̄dictis. qꝛ ꝓbatuꝫ est in primo articulo ꝙ nulla creatura habet virtutē creatiuā. sꝫ sacramēta sunt creature. ergo ꝛc.

Instantia. Et si instaꝭ de xp̄o q habet virtutē creandi cū ipse sit in sacramēto eucharistie. videꝭ ꝙ saltē illud sacramētū habeat virtutē creatiuā.

Solutio. Respōdeo ꝙ xp̄s nō est sacramentū ꝓprie loquēdo. qꝛuis ipe habeat esse sacramētaliter sub speciebꝫ sacramenti. De hꝫ tm̄ ad p̄sens trāseam⁹. qꝛ inferi⁹ i suo ꝓprio loco magis patere pt. Ad argumentum principale quid sit dicendū. patebit inferi⁹ distinctōe secūda q̄stione pma.

S Acramentū ē

sacre rei signū. Postqꝫ mgr̄ pmisit isti⁹ quarti libri ꝓhemiū. in ista pte exequiꝭ suū tractatū. Circa qd est aduertendū. ꝙ sicut patuit in ꝓhemio mgr̄ i toto isto libro intēdit tractare de hominis ꝑ peccatū vulnerati curatōe. Et qꝛ duplex est curatio vulnerati. quedaꝫ. s. initiata. tm̄ adhuc manēs cū aliquibꝫ reliquijs ꝑcedētis infirmitatis. alia ꝯsummata includēs totalē ꝑfectionē sanitatꝭ. ideo mgr̄ duo facit. Qꝛ primo determinat de hoīs sanatōe aliqliter imꝑfecta. que fit ꝑ sacramentoꝝ deuotā ꝑceptōeꝫ. Secundo de sanati hoīs solidatōe totaliter ꝑfecta ꝑ corpis ꝫ aīe beatā glorificatōeꝫ. dis. xliij. ibi. Postremo vero. Prima i duas. Qꝛ primo determinat de sacramētis in generali. Secundo de sacramētis tā veterꝭ qꝫ noue legꝭ in speāli. ibi. Fuit tm̄. Prima i tres ptes diuidiꝭ. Qꝛ pmo ponit sacramēti diffinitōeꝫ. Scd̄o coꝝ circa q sit ipm sacrm ondit determinationē. ibi. Duo autē sunt. Tercio innuit sacroꝝ veteꝝ ꝫ nouoꝝ distinctōeꝫ. ibi. Iā videre restat. Prima i duas. Qꝛ pmo ondit qd sit sacramentū Scd̄o isinuat q̄re sit institutū. ibi Triplici aūt ex cā. Et hec est snīa isti⁹ ptis i generali. circa quā q̄ro in speciali.

Questio secunda. V Trū sacrm sit diffinibile. Videꝭ ꝙ nō. Qꝛ illud qd ñ dicit vnā essentiā nō est diffinibile. sꝫ sacrm ñ dicit

vnā essentiā. ergo rc. Maior patz. quia ppter hoc ens p accidēs nō ē diffinibile. quia nō dicit vnā essentiā. vt patet. vij. metha. Minor etiā est nota quia sacrm includit verbū et elemētū. Juxta illud augu. Accedat verbū ad elemētū. et fit sacramentū. Sz verbū et elemētū nō possunt facere aliquā vnā essentiā. vt de se patet. Cōtrariū habetur [redacted] mgrm in lra. q multipliciter diffinit ipm sacrm. Hic conformiter ad ea q tangit mgr in lra quattuor sunt videda. Prio de sacri diffinitōe. Scdo de sacramētorum institutōe. Tercio de eorum ex quibus cōsistūt sacra explicatōe. Et quarto de sacramentorum veterum et nouorum distinctōe.

Articulus primus.

Quantū ad primū est aduertendū quod de diffinitōe possumus loqui tripliciter. Uno mō largissime. Alio mō ppriissime. Tercio medio mō. puta nec nimis large nec etiā nimis stricte. Primo mō omne qd ē noiabile seu aliq noie significabile ē diffinile. quia vt sic diffinitio nō est aliud quam distincta expssio illius qd [redacted] nomē fuit expssum cōfuse et indistincte. Jsto modo possunt diffiniri negatiua. puatiua. ac etiā quecūque figmēta. Et sic forte accipit arest. diffinitōnem cū ait. vij. metha. Ratio quā significat nomē est diffinitio.

Scdo mō nihil ponitur in diffinitōe nisi sit intrinsecū rei diffinite. et spectet ad essentiā eius. Et sic sola sba diffinitur. Tercio mō quando res diffiniatur p ea q sunt sibi intrinseca. puta p genus et differentiā. tn quia dependet ab aliq extrinseco intm quod sine eo pfecte notificari nō pt. ideo talis diffinitō datur p additamēta. et nō solū p ea q sunt essentialia ipi diffinito. Et sic diffiniūtur accidētia. quorum esse est inesse quantū ad accidentia absoluta. vel adesse seu ad aliud esse quantū ad respectiua. Et quia diffinitō est sermo dicēs quid est esse rei. ideo accidētia absoluta nō possunt pfecte diffiniri sine sbiecto cui insunt. nec respectiua sine termino ad quē sunt. Hec igitur ad ppositū applicādo pono tres cōclusiones.

Pria cclo. Prima ē quod sacrm est diffinibile pmo mō. Quia omne qd est etymologizabile isto modo ē diffinibile. sz sacrm ē etymologizabile. Maior patet. quia etymologia exprimit aliq mō distincte qd nomē indicat indistincte. Minor etiā patet. quia vt sic sacrm dicitur quasi sacrum mentis secretū. vel sicut dicit mgr in lra. sacrm ē sacre rei signū.

Instantia 1. Forte dicetur cōtra istā descriptionē datā a mgro quod sacrm nō possit dici signū. quia omne signū aut ē demōstratiuū. aut ē pnosticatiuū. aut est memoratiuū. Sz nullo istorum modorum sacrm ē signū sacre rei. i. gre quā mgr ibi intelligit p rē sacrā. ergo nullo mō est signū sacre rei. Maior patet. quia omne signū aut ē rei psentis. et sic est demōstratiuū. aut future. et sic ē pnosticatiuū. aut pterite: et sic est memoratiuū. Minor pbatur. quia cōtingit quandoque quod aliquis recipit sacrm q nec pus habuit graz. nec tūc habet graz nec vnquam habebit graz. Preterea omne signū aut ē naturale. aut volūtariū. Sacramentū nō pt dici signū naturale. cū nō sit idē apud omes. nec volūtariū: quia signū volūtariū est mutabile. sacrm aūt nō est mutabile. ergo rc. Preterea cuicumque cōpetit diffinitio et diffinitū. sz esse signū sacre rei multis cōuenit q nō sunt sacra. ergo in hoc nō stat diffinitio sacramēti. Maior patet. quia diffinitio est cōuertibilis cū diffinito. vt patet in [redacted] bro topicorum. Probatur minor. quia colūba significabat spūmsanctū Lu. iij. agnus pascalis significabat corpus xpi. Exo. xij. Spēs eneus significabat morte xpi. Nu. xxi. attn ista nō fuerūt sacramēta. licet illa q significabāt essent sacratissima.

Solutio. Ad. 1. Ad primū dicendū quod sacrm ē signū demōstratiuū gre. quia quicumque suscipit sacrm cōcomitāter cū sacramēto suscipit graz. nisi [redacted] sui maliciā et fictionē obicē ponat gre dei. Ad pbationē dico. quod talis obstinatus non suscipit gratiā nō est ex hoc quod sacramentū nō sit efficax signū gre. sz est rōne malicie ipius suscipientis q obicē ponit gre.

Ad. 2. Ad secundū dicendū quod cū sacramenta significent ex diuina institutōne. ideo sunt signa volūtaria. nec tamē ppter hoc sunt mutabilia. quia significatōnis eorū impositio dependet a volūtate superioris nature. que omino est imutabilis. Propter qd ait hugo de sancto victore in libro de sacramētis. Similitudo inest sacramētis ex creatōe. significatio ex institutōe. et sanctificatio ex benedictione. Prima est indita p creatorē. Secunda adiuncta per saluatorē. Tercia administrata per dispensatorē.

Ad. 3. Ad terciū dicendum quod licet diffinitio ppie dicta sit cōuertibilis cū diffinito. tn hoc nō oportet de diffinitione largissime sumpta. que est idē qd nominis interpretatio seu etymologia. Licet enim lapis dicatur quasi ledens pedē. tamē ex hoc non sequitur quod omne ledens pedē sit lapis. Sic in pposito rc. Unde cum dicitur sacramentum est sacre rei signum. magis hoc debet censeri etymologia quam diffinitio.

Secunda cōclusio. Secunda cōclusio est quod sacramentū non est diffinibile accipiendo diffinitionē secundo modo. s. ppriissime. quia illud qd nō est directe i pdicamēto sbstātie.

illi nõ cõpetit diffinitio dicta ꝓpriissime. sed
sacramentũ nõ est directe in p̄dicamẽto sbstã
tie. ergo ꝛc. Maior patz ex p̄dictis. Minor
Instantia 1 patebit infra Forte dicet illud de cui⁹ rõe ẽ
elementũ materiale. h̄ videt esse substãtia. sa/
cramentũ est h̄mõi. iuxta illud augustini. ac
2 cedit verbũ ad elementũ. ꝛ fit sacr̄m. P̄. de
quocũqȝ p̄dicat elementũ in recto h̄ est sbstã/
tia. sed elementũ p̄dicatur de sacramẽto in re/
cto. ergo ꝛc. Maior patet. qꝛ quãdocũqȝ alte
rum de altero p̄dicat quicq̃d dicit de eo qd̄ p̄/
dicat ꝛ de subiecto dicet. vt dicit in libro p̄di/
camentoꝝ. sed substãtia p̄dicat de elemẽto. er
go p̄dicabit de sacramẽto. d̄ quo p̄dicat elemẽ
Solutio tum. Respõdeo q̄ sacramentũ dupliciter
potest ꝯsiderari. Uno modo fundamẽtaliter
Alio modo formaliter. Si accipit sacramen
[illegible] p̄mo modo. tũc nec est substãtia tantũ. nec
accidẽs tantũ. sȝ simul p̄t dici substãtia ꝛ ac/
cidens. eo q̄ fundamẽtaliter ad esse sacramẽ/
[illegible] ꝯcurrũt verba q̄ sunt accidentia ꝛ substãtia
elemẽti vel saltẽ alicui⁹ elemẽtati. Si secũdo
modo accipit. tũc sacramentũ est accidens de
genere relatõis. qꝛ sacramẽtũ formalit sum/
ptum est signũ ex diuina institutõe efficaciã
habẽs ꝛ certitudinẽ respectu gr̃e dei. cui⁹ signi
fundamentũ sunt verba ꝛ elementũ. Et qꝛ si
gnũ vt signũ formaliter est de p̄dicamẽto rela
tionis. qꝛ signũ est signati signũ. ideo q̃uis
instãtie p̄dicte bene ꝯcludãt q̄ sacramẽtũ fun
damẽtaliter sumptũ sit substãtia saltẽ ꝑtialit
inq̃ꝝtũ vna pars fundamẽti signi illi⁹ qd̄ for/
maliter est sacramentũ. est substãtia. tñ nihil
ꝯcludũt de sacramẽto formaliter sumpto. d̄ q̄
ad p̄sens loquor. Tercia ꝯclusio est q̄ ter/
Tercia cõ/clusio. cio modo accipiẽdo diffinitõez. tũc sacramẽ/
tũ formaliter sumptũ diffinit a beato augusti
no hic in lr̃a cũ dicit. q̄ sacramentũ est inuisi
bilis gr̃e visibilis forma. ꝛ addit mgr̃. ita vt
ei⁹ similitudinẽ gerat ꝛ causa existat. In qua
diffinitõe forma accipit ꝑ signo qd̄ est genus
ꝓpinquũ ipi⁹ sacramenti formaliter sumpti.
visibile sumit ꝑ fundamẽto iã dicti signi. in/
uisibilis gr̃a accipit ꝑ termino terminãte de/
pendẽtiã hui⁹ signi. causa accipit ꝑ efficacia
attributa tali signo a deo instituto. ꝛ ponit ꝑ
differẽtia. Sȝ cũ addit. vt eius similitudinẽ
gerat. hoc ponit ad declarandũ ꝯditionẽ fun
damenti vt patebit respõdendo instãtijs du
cendis ꝯtra hãc diffinitõez. Cũ ergo relatio
tũc optime diffiniat modo q̄ sibi p̄t cõpetere
diffinitio. qñ assignant ei⁹ gen⁹ ꝛ differentia
tanq̃ p̄ncipia essentialia ꝛ fundamẽtũ ꝛ ter/
min⁹ tanq̃ ꝯnotata. iõ int ceteras diffinitio/
nes seu descriptões qs ponit mgr̃ ipius sacra
mẽti. ista [illegible] dicta magis videt accedere ad ꝓ/
prietatẽ diffinitõis. Sȝ ꝯ istã diffinitõez Instantia 1
p̄t argui sic. Forme nõ est forma. ḡ sacr̄m non
p̄t esse forma gr̃e. Cõsequẽtia patet. qꝛ gr̃a est
forma. P̄. sensibile ñ p̄t esse forma ei⁹ qd̄ ẽ 2
simpliciter sp̄ũale. ḡ sacr̄m non p̄t esse forma
gr̃e. Cõseqñtia est nota. qꝛ gr̃a est simpliciter
sp̄ũalis. P̄. si sacr̄m est forma gr̃e. aut ẽ for
ma exẽplaris. aut forma talis q̄ est ps cõposi 3
ti. Nõ p̄t dari primũ. qꝛ forma exẽplaris ẽ no
bilior exẽplato. sȝ res sensibilis nõ p̄t esse no/
bilior q̃ gr̃a dei. Etiã inuisibilia magis viden
tur esse exẽplaria visibiliũ q̃ econuerso. iuxta
illud apl̄i ad Heb. xi. Ut ex inuisibilib⁹ visi
bilia fierẽt ꝛc. Nec secundũ vt de se patet.
P̄. sacr̄m nõ solũ ꝯsistit in reb⁹ visibilib⁹. 4
vez etiã in audibilib⁹. puta in v̄bis. ḡ nõ bñ
dicit visibil forma. P̄. sensibilia nõ habẽt 5
silitudinẽ cuȝ gr̃a q̄ est simpliciter sp̄ũalis. ḡ
male ponit illud. vt ei⁹ silitudinẽ gerat P̄. 6
signũ ñ causat illud qd̄ significat. sȝ vt dictũ
est sacr̄m est signũ gr̃e. ḡ nõ bñ ponit. ꝛ causa
existat Ad primũ dicẽdũ q̄ duplex est for Solutio.
ma. Una intrinseca. q̄ ẽ ps rei cui⁹ est forma. Ad. 1.
ꝛ sic forme nõ est forma. Alia q̄ est rei silitu/
do. imago. signũ. seu padigma. ꝛ sic forme p̄t
esse forma. sic eñ statua herculis p̄t dici for/
ma herculis. ꝛ sic licet nõ vsquequaqȝ ꝓprie.
tñ aliq̄ modo sacr̄m p̄t dici forma gr̃e. Ad Ad. 2.
secũdũ dicendũ q̄ pur forma idẽ est qd̄ signũ
sic sensibile p̄t eẽ forma rei sp̄ũalis. ꝛ qꝛ sacr̄m
est signũ infallibile ꝛ efficax gr̃e dei. iõ p̄t dici
forma gr̃e Ad terciũ dicẽdũ q̄ est forma ex Ad. 3.
emplaris Ad p̄mã ꝓbatõez dico q̄ licȝ forma
exẽplaris q̄ habet causalitatẽ p̄ncipalr sup exẽ/
plato. sic est forma ydealis. nobilior sit ipo ex
emplato ꝑ ipaȝ. tñ forma exẽplaris [illegible] modũ si/
gni ꝛ instrumẽti nõ est nobilior eo cui⁹ dicit
esse forma. sic aũt ẽ in ꝓposito ꝛc. Ad secũ
dã ꝓbatõez dicẽdũ q̄ licet simpliciť loq̄ndo
inuisibilia sint exẽplaria factiua visibiliũ. tñ q̄
ad nos aliq̄ visibilia possunt esse exẽplaria si
gnificatiua reꝝ inuisibiliũ. Figura eñ picta in
pariete q̄ ad nos est signũ exẽplare signãs an
gelũ q̄ est substãtia pure sp̄ũalis. Ad quar Ad. 4.
tũ dicendũ q̄ qꝛ inter oẽs sensus. visus est
pluriũ perceptiu⁹. ipe eñ visus plures rerum
differentias nobis demonstrat. vt dicit p̄mo
methaphi. ideo sepe accipitur visibile pro sen
sibili cõmuni. Uñ qñqȝ dicim⁹. vide q̃ bñ
cantat iste. ꝛ ibi accipitur videre pro audire.

Quãdoq3 dicim⁹. vide q3 bonũ est vinũ istõ. ⁊ ibi accipit᷑ videre p gustare. Igit᷑ in pposito p visibile cõprehendit᷑ etiã ipm audibile.

Ad.5. Ad quintũ dicendũ q duplex est similitudo. Una q ɔsistit in participatõe eiusdem qualitatis. de qua dicit᷑. ix. metha. q similitudo est rerũ differẽtiũ eadẽ qualitas. Alia que ɔsistit in repñtatõe ɔsimilis pporcõnalitatis. ⁊ ista secũdo modo dicta est in pposito. Nã sicut aqua baptismalis abluit corp⁹ ab immũdicijs. sic gratia q cõfert᷑ in baptismo quã significat sacramentu3 baptismi abluit animã a vicijs ⁊ peccatis. Et sicut panis cui⁹ species manẽt in sacramẽto corpis xpi reficit hominẽ exteriorẽ. sic gratia que ɔfert᷑ in sacramento corpis christi pascit hominẽ interiorẽ ⁊ sic de alijs sacramẽtis. Unde talis similitudo. s. pporcionalitatis nõ solũ est corporaliũ ad spũalia. verũ etiã potest esse creature ad ipsum deũ. Possum⁹ eñ vere dicere q sicut homo pater paternitate reali refert᷑ ad suũ filiu3 sic de⁹ pater verissima paternitate refertur ad suũ vnigenitũ.

Ad.6. Ad sextũ dicendũ. q q3uis signũ speculatiuũ nõ causet illõ qõ significat tamẽ nõ repugnat signo practico causare illõ qõ significat. in talib⁹ eñ si effectus est nobis magis notus q̃ causa. tũc vtimur effectu p signo respectu cause. s3 si ecõuerso. tunc vtimur causa p signo respectu effect⁹. Quõ aũt sacramẽta sint causa gratie ⁊ quõ ñ. patebit circa distinctionẽ sequentẽ.

Articulus secund⁹

Quantũ ad secũdũ

Pria ɔcl'o principale pono tres ɔclusiones. Prima est q in statu innocẽtie nec necessariũ fuit nec

Ratio optunũ esse aliqõ sacramentũ. Quia vbi nulla est infirmitas. ibi nec est necessitas nec oportunitas medicine. s3 in statu innocẽtie nulla fuit infirmitas. ⁊ gratia sacramẽtalis est quedã anime rationalis medicina. ergo ⁊c. Maior patet ex euãgelio. vbi dicit᷑. q nõ est opus medic⁹ valentib⁹: s3 male habentib⁹. Minor pbatur quo ad primã partẽ. quia infirmitas anime est per peccatũ. sed in statu innocentie nullũ erat peccatũ. Probat᷑ etiã quo ad secũdã partẽ. quia dicit hugo de sancto victore in libro de sacramẽtis. q sacramẽta sunt vasa medicinalia. ⁊ hoc dicit ppter gratiã que cũ sa-

Instantia 1 cramentis ɔfert᷑ p modũ medicine. Forte dicet᷑ q p quocũq3 statu homo indiget gratia p eodẽ statu indiget sacramẽtis. s3 homo i statu innocẽtie idiguit gratia. ergo ⁊c. Maior patet. quia gratia cõfert᷑ homini p ipa sacramenta. Minor etiã patet. q2 nõ obstante hominis innocẽtia. tamẽ nunq3 potuisset homo ɔsequi beatitudinẽ nisi mediante gratia.

P. matrimoniũ fuit in statu innocẽtie. sed 2
matrimoniũ est sacramentũ. ergo sacramẽtũ fuit in statu innocẽtie. Maior patet. q2 matrimonialẽ ɔiunctionẽ adã ⁊ eue saluator allegans in euãgelio ait. Qõ de⁹ ɔiunxit hõ ñ sepet. Minor etiã patet. q2 matrimoniu3 est vnũ de septẽ sacramẽtis noue legis.

Solutio. Ad.1. Ad primum dicendũ. q quãuis hõ si mãsisset i statu innocẽtie indiguiss3 habitu gratie. put dicit᷑ gratia virtutũ. tñ nulla indiguisset gratia put dicit᷑ gratia sacramentalis. q2 vt sic dicit᷑ medicina ɔtra peccatorũ vulnera. Quõ autẽ ɔueniunt ⁊ differũt gratia virtutũ ⁊ gratia sacramentorũ in sequẽtib⁹ apparebit.

Ad.2. Ad secundũ dicendũ q matrimoniũ put est sacramentũ nõ solũ est institutũ in officiũ. verũ etiam in remediũ. ideo in statu innocẽtie matrimoniũ nõ erat sacramentũ pprie loquendo. q2 in illo statu tantũmodo fuit institutũ i officium nõ aũt in remediũ.

Secunda ɔclusio Secũda ɔclusio est q post lapsum homĩs i peccatũ p quocunq3 statu vie. puta p statu leg3 nature: mosaice. ⁊ euãgelice. semp vtilia ⁊ ɔgrua ⁊ qõdãmodo necessaria fuerũt ipi homini diuina sacramenta. alia tñ ⁊ alia. puta magis perfecta ⁊ min⁹ perfecta. fm exigentiã statuũ diuersorũ. Quia in quocũq3 statu regnat vel durat adhuc infirmitas p eodẽ statu adhuc ẽ necessaria medicina. s3 post lapsu3 homĩs a statu innocentie p quocũq3 statu vie regnat vel saltẽ durat ĩfirmitas animarũ. ergo necessaria qõdãmodo sunt homini diuina sacramẽta. q sunt anime medicina. Dico autẽ semp qõdãmodo necessaria fore sacra. q2 ista necessitas nõ fuit adeo absoluta q̃n deus aliter potuisset saluare hoĩe3. si aliũ modũ salut3 instituere voluisset

P. semp p omĩ statu post pctm̃ vtile fuit ⁊ 2
oportunũ cultores dei esse distictos p aliqõ signũ distictiuũ a ceter3 mũdanis hoĩb⁹. s3 hõ ñ potuit bñ fieri sine sacris q sunt signa distinctiua filiorũ dei ab alijs. g̃ ⁊c.

P. tãtõ efficacior ẽ medicina q̃to ad ipa3 infirm⁹ feruẽtius 3
allicit᷑ affectãdo. s3 spũs rõnalis habẽs intelligentiã obumbratã ex eo q ẽ reclusus i ĩfirmo corpe mag3 ẽ capax spũaliũ q sibi offerunt᷑ in reb⁹ corpalib⁹ q3 spũaliũ simplicit᷑ ⁊ absolute ⁊ p ɔseqns mag3 afficit᷑ ⁊ deuoti⁹ allicit᷑ ad ea g̃ optime ɔgruit medicinalẽ grãm pro statu vie vniuersaliter infirmis dari in corpalib⁹

Instantia hereticorum. sacramentis. Sed cōtra ista potest argui ex intentione quorundā hereticorum qui ne gare videbantur vtilitatem sacramentorum.
1 Primo in vniuersali sic. Illud non est vtile hoīb𝔷 p qd̄ via salutis ipsis restringit̄ 𝔷 artat̄ sacramēta sunt hmōi. Maior patet. Proba tur minor. q2 quāto plura sunt sacramenta de necessitate salutis existētia: tanto pluribꝫ in digem⁹ ad ꝯsequendū salutē 𝔷 ꝯsequēs ip/
2 sam difficili⁹ habebim⁹ siue optinem⁹. P̄. illud qd̄ dat̄ hoībꝫ occasio ydolatrādi. hoc in nulla lege debet institui. s3 sacramēta vide/ tur esse materia ydolatrie. Maior pat3 Pro bat̄ minor. q2 ex hoc ꝙ spūalis grā dicit̄ ꝯtine ri sub corpalibꝫ sacramētis p̄t aliqs credere ꝙ in rebꝫ corpalibꝫ sit aliqd numinis vel deita/ tis. 𝔷 hoc semꝑ fuit hoībꝫ occasio ydolatrādi
3 P̄. maioris vl̄ saltē nō minoris virtut̄ est creaturā destructā ꝑ peccatū recreare ꝗ͂ a prin cipio creare. s3 tanta requirit̄ virt⁹ in creatōe ꝙ nō est cōmunicabilis creature. ergo nec vir tus recreatōis. 𝔷 ꝑ ꝯsequēs ipe de⁹ medicina3 recreatōis nō infundet ipsis hominibꝫ recrean dis mediantibꝫ sacramētis: s3 imediate per se ipm̄ Maior patet ꝑ augustinū q̄ ait ꝙ nō est min⁹ difficile impiū iustificare ꝗ͂ celū 𝔷 terrā creare. Minor patet ꝑ q̄ dicta sunt in p̄ce/ denti q̄stione articulo p̄mo. P̄. frustra fit
4 ꝑ plura qd̄ potest fieri ꝑ pauciora. vt dicit̄. i. phisico2. sed per solā fidē 𝔷 obseruantiā p̄ce/ pto2 poterat saluari homo. ergo tot sacramē/ to2 institutio videt̄ esse frustra. sed de⁹ 𝔷 natu ra nihil agūt frustra. vt dicit̄ p̄mo celi 𝔷 mun di. ergo nō videt̄ ꝙ de⁹ istituerit aliq̄ sacramē
5 ta. P̄. medicina debet esse morbo ꝓporcio/ nata. sed morbꝫ anime humane est spūalis. ḡ ei⁹ medicina nō debet dari in sacramēto cor/ porali. Maior patet. ꝑ cassiodorum in libro variorum. vbi loquens de medicina vicio2 ait. variū poscit remediū diuersa q̄litas passi/
6 onū. Minor etiā patet de se. P̄. illud qd̄ n̄ dictat ratio naturalis. hoc nō est ponendū in statu legis nature. sed esse aliqua sacramenta nō dictat ratio naturalis. ergo spēaliter in le/ ge nature nō fuerūt aliqua sacramēta. P̄.
7 illud qd̄ est naturale apud oīs debet esse idē 𝔷 eodē modo. ergo si tp̄e legis nature fuissent aliqua sacramēta illa nō fuissent mutata. sed adhuc essent penit⁹ obseruanda. Ad p̄mū
Solutio. Ad. 1. dicendū ꝙ bonus viator libenter sustinet vie artitudinem dūmodo via arta sit multo bre/ uior ꝗ͂ via lata. sed sacramenta legis euāgeli ce intantū viam abbreuiant ꝙ eo2 deuoti cul tores post mortē tempōralē imediate ad celū euolant. qd̄ non potuerūt facere sacramēta le gis nature nec leg̃ mosaice. quia ianua regni semꝑ mansit clausa donec sacramēta vigore3 acceperāt ex aqua 𝔷 sanguine que fluxerūt de latere crucifixi. Ad secundū nego minorē. Ad.2.
Ad ꝓbationē dicendū ꝙ eo ipso quo aliquid dicit̄ gratia tunc nō debet estimari esse aliqd numinis vel deitatis essentialiter. q2 deitas n̄ est gratia seu accidens spūale. sed est p̄cellen/ tissima natura. 𝔷 ideo p̄dicando sacramenta nō datur materia ydolatrādi. sed vere adorā di. quia dat̄ intelligi ꝙ deus sit adorandus q̄ per suā misericordiā mediantibꝫ sacramentis tribuit gratiā suā hominibꝫ. Ad tercium Ad.3.
dicendū ꝙ quāuis equalis virtus requirat̄ i creatōne 𝔷 in recreatōne. tamē dispositiue in vtroq3 creatura potest cooperari creatori. ho/ mo em̄ disponit fetū ad anime ratōalis susce ptionē quā tamē de⁹ creat ꝑ seipm̄. sic etiā m̄t sūt que hominē disponere possunt quo ad recreationē. quāuis sol⁹ de⁹ ipm̄ recreet per se ipm̄ Ad quartū dicendū ꝙ licet frustra fi/ Ad.4.
at per plura ꝙ eque bene fieri potest ꝑ paucio/ ra. tamē si nō eque bene tunc nō fit frustra per plura. sed sine sacramētis quāuis de⁹ possit vl̄ poterat saluare hominē. tamē ex parte homi/ nis nō erat tanta cōgruitas ad salutē sine sa/ cramentis sicut cū sacramētis. vt patet ex p̄ce dentibꝫ. ideo 𝔷c. Ad quintū dicendū ꝙ li Ad.5.
cet morbꝫ anime sit spūalis: tamē morbidus scilicet spūs homīs existit i corpe. ideo ꝯgru/ um esse videtur ꝙ quāuis eius medicina sit spiritualis. puta gratia sacramentalis. tamē ministretur ifirmo mediante corporali sacra mento. Ad sextū nego maiorē. quia eo ipso Ad.6.
ꝙ natura intantū fuit corrupta ꝙ nō poterat via naturali sanari. ideo necesse fuit talia a deo poni remedia que excederent dictamē ra tionis naturalis. Ad septimū dicendū ꝙ Ad.7.
sacramentū matrimonij 𝔷 sacramentū penitē tie aliquo modo fuerūt tempore legis nature 𝔷 semꝑ manserūt 𝔷 manere debent in oīn lege ordinata. sacramenta vero sacrificio2 in qui/ bus fides 𝔷 deuotio quā habuerunt boni ho/ mines ad deū declarabat̄ tempore legis natu/ re quāuis essent necessaria. tamē quo ad ma/ teria3 𝔷 modū offerēdi fuerūt volūtaria 𝔷 mu tabilia eo ꝙ tp̄e legis nature hoīes nō habue runt determinationē materie 𝔷 modi illo2 sa crificiorum per aliqd̄ diuinū p̄ceptū. sufficie/ bat igitur hominibꝫ degentibꝫ sub lege natu re sacramentū fidei demōstratū in sacrificijs.

ꝑ deletione originalis peccati. ꝛ sacramentuꝫ penitētie ad delendū actuale peccatū. ac sacrm̄ matrimonij ꝑ humane speciei ꝯseruatōne ac electoꝝ multiplicatōe. Tercia ꝯclusio est. ꝙ in statu patrie nec est necessariū nec ꝯgruū esse aliqͦd sacramentū. loquēdo de sacramētis eo modo q̄ huc usqꝫ locuti sum⁹. Qꝛ vbi est ꝑfecta sanitas cū impossibilitate alicui⁹ infirmitatis. ibi nulla est oportunitas medicine. sed ī patria est tanta sanitas spūalis ꝙ impossibilis est ibi aliq̄ infirmitas. ergo nō est ꝯgruuꝫ ibi esse aliqͦd sacramentū. cū sacramentum sit languētis anime medicina.

Tercia cōclusio.

Quantū ad terciuꝫ

Articulus tercius.

principale dicendū ꝙ q̄uis cōmune sit omnibus sacramētis ꝯsistere in aliquibꝫ rebꝫ sensibilibꝫ gratiā dei significantibꝫ. tamē speciale ē sacramētis noue legis vt ꝯsistāt in verbis et rebꝫ. vt ait mgr̄ in lr̄a. Taliter eñ debebāt institui sacramēta noue legis. vt nō solū gratiā significarēt. verꝫ etiā ꝑsonā saluatoris repsentarent. ex cui⁹ passiōe habēt efficaciā respectu gr̄e quā om̄es recipiūt q̄ rite pcipiūt hm̄oī sacramēta. Sꝫ in ꝑsona saluatoris verbū eternum fuit ꝛ est vnitū sensibili corpi. ergo ꝛ sacramēta debēt ꝯsistere ī verbis ꝛ corporalibꝫ rebꝫ sensibilibꝫ. Forte dicet ꝙ sacramentū penitētie ꝛ matrimonij sunt de noua lege. ꝛ tn̄ possunt esse sine verbis. Respondeo ꝙ illa duo sacramēta nō sunt p̄cise [illegible] noua lege. habuerūt eñ esse tam in lege nature q̄ȝ etiā ī mosaica lege. Potest etiā dici ꝙ ista duo sacramenta ſm ꝙ habēt esse in lege euāgelica non sunt sine verbis. q̄uis eñ ꝯtritio q̄ est prima pars sacramēti penitētie possit esse sine verbis tn̄ ꝯfessio q̄ est secūda ps penitētie necessario debet fieri ꝑ verba si ꝯfitens pt̄ loqui. vl̄ debet vti signis ꝑ v̄bis si nequaq̄ȝ pōt loqui. Silr̄ ad m̄rimoniū reqͥrunt v̄ba de p̄senti exp̄mentia mutuū ꝯsensuꝫ ꝑsonaꝝ ꝯtrahentiū. Si aūt nec illi loq̄ possunt: tūc vti debēt signis ꝑ v̄bis. quibꝫ ꝯsensum mutue volūtatis euidēter declarent.

Instantia

Solutio.

Quātuꝫ ad quartū

Articulus quartus.

articulū dicit mgr̄ in lr̄a allegās augustinū. ꝙ vocādo sacrificia ꝛ oblatōnes veteris testamēti sacra. tūc in h̄ differūt a sacramētis legis euāgelice. ꝙ illa veteris legis sacramēta significabāt ꝛ pmittebāt salutē. sacramenta v̄o noue legis dāt salutē. Quid tn̄ de his sit tenē

dū in sequētibꝫ apparebit clari⁹. Ad argumentū principale dicendū ꝙ licet sacrm̄ fundamētaliter nō dicat vnā essentiā. tn̄ formaliter dicit vnā essentiā si respect⁹ ꝑ modū signi ex institutōe resultās essentia dici pt̄. Forte dicet ꝙ vn⁹ respect⁹ reqͥrit vnū fundamentū. g̃ in rebꝫ ꝛ verbis nō pt̄ fundari vn⁹ respect⁹. Rn̄deo ꝙ talis respect⁹ q̄ est signū habens esse ex institutōne diuina vl̄ etiā humana pt̄ fundari in pluribꝫ. dū tn̄ illa plura sint ex institutōe ordinata ad significandū aliqͦd vnū Q̄uāuis eñ folia vitis ꝛ circul⁹ sint diuersa. tn̄ simul iūcta fundāt vnū signū q̄ significat mustū venale in tali domo cui hm̄oi circul⁹ est affix⁹. Etiā plures sillabe ad inuicē ordinate fundant vnū signū expssiuū rei importate ꝑ dictionē sillabicatā. Sic eodeꝫ modo nō obstāte distinctōe reꝝ sensibiliū et verboꝝ sacramentaliū. put ex diuina institutione ad inuicē sunt ordinata ad significādū gratiā dei. ipa possunt fundare vnū signū qͦd formaliter est ip̄m sacramentū.

Ad principale argu.

Instantia

Solutio.

Uit autem.

f

Postq̄ȝ mgr̄ determinauit de sacramētis ī generali. nūc ꝓsequit de ipis ī speciali. Et primo determinat de circūcisione q̄ fuit sacrm̄ veteris legis. Scd̄o ꝓsequit̄ d̄ sacris noue legis in principio scd̄e distinctōis. ibi. Jā ad sacra. Pria diuidit̄ in tres ptes. Qꝛ primo determinat de circūcisionis v̄tute ꝛ pfectōe. Scd̄o de ipius institutōe. Et tercio de ei⁹ cessatōe. Scd̄a ibi Hic dicēdū est. Tercia ibi. Jō aūt mutata ē. Prima ī duas. Qꝛ p̄mo innuit mgr̄ circūcisionis perfectionē. Scd̄o mouet ꝛ determinat quādā incidentē q̄stionē. Scd̄a ibi. Queritur aūt. Qꝛ mgr̄ h̄ tractat de sacramēto circūcisionis. ideo q̄ro hanc q̄stionē.

v

Trū sacramentū circūcisionis habuerit efficaciā [illegible] tollēdū originalem culpā. Et videt ꝙ nō. Quia illud qͦd nō tollit penā ꝑ aliq̄ culpa inflictā. hoc n̄ tollit culpā. sed per circūcisionē non tollebat pena pro culpa originali inflicta. g̃ ꝛc̄. Maior patet. qꝛ remissa culpa tollit̄ pena ꝑ hm̄oi culpa debita. Minor appet maīfeste. qꝛ carētia diuine visionis q̄ est pena originalꝭ peccati vt appet in puulis decedētibꝫ sine baptismo nō tollebat ꝑ circūcisionē. eo ꝙ circūcisio non aperuit portas regni celorum. Contrarium patet autoritatibꝫ sanctorum. Jn ista

Questio tercia.

q̃stione q̃ttuor sunt vidēda. Nā p̄mo videndū est que fuerūt de integritate circūcisionis.
Scd̄o de eo qd̄ q̄rit. Tercio vtꝝ circūcisio habuerit efficaciā ad ꝯferendū gratiam
Et q̄rto d̄ modo cessatōis ipi⁹ circūcisiōis

Articulus primus.

Quantū ad primū est aduertēdū ꝙ geñ. xvij. tria exp̄munť q̄ videnť eē de integritate circūcisionis. s. ꝙ circūcisio fiat ī sexu masculino. circa ptē corpis deseruientē ad actū hūane generatōis. ꝛ q̄ ad determinatōnē tpis exp̄miť dies octau⁹. Prima duo fuerūt adeo de necessitate sacri ꝙ q̄cunq; eoꝝ deficiēte nō fuisset sacrm circūcisionis. puta si circūcisa fuisset femella. vł mascul⁹ ī alia pte corpis. s. ī manu. vł in labijs. hmōi circūcisio nō fuisset sacrm. Terciū aūt puta dies octau⁹ ꝛ si fuit aliq̄ mō d̄ necessitate p̄cepti. tñ nō fuit de necessitate sacri. q2 multi fuerūt tpe iosue circūcisi. q̄ multoꝝ fuerūt annoꝝ. vt patet iosue. v. q̄ tñ vere receperūt sacrm circūcisionis. Excusabanť etiā a trāsgressione p̄cepti. q2 cū stabilē mansionē nō haberent in deserto ꝛ nescirēt an ꝯtinuo castra mouere deberēt. iō pepcerūt paruulis ne morerenť si vulnerati p circūcisionem imediate fuissent trāsportati.
Dixi etiā octauā diē aliq̄ mō fuisse d̄ necessitate p̄cepti. q2 h̄ non p̄cepit dn̄s absolute de circūcisione. s3 solū de circūcisione puuloꝝ. q̄ etiā puuli si p parentū negligentiā postea fuissent circūcisi v̄e recepissent sacrm. q̄uis parentes trāsgressi fuissent mandatū. Nā sicut ī sacramēto altaris aliq̄ sunt q̄ si omitteret q̄s peccaret ꝯ mandatū eccl'ie. q̄uis vere ꝯsecraret. dicēdo v̄ba ꝯsecratōis sup debitā materiam. sic q̄ tpe circūcisionis puulos post octauā diē circūcidebāt p̄pciū auferēdo. vere cōferebāt sacrm. q̄uis peccauerint ꝯtra p̄ceptū dei tñ differēdo. S3 ꝯtra ista arguiť. Et

Instantia

1 p̄mo sic ꝯtra primū. Qz morb⁹ cōmunis debet h̄re medicinā cōmunē. sed circūcisio fuit medicina ꝯtra originale peccatū. qd̄ peccatu3 fuit cōmune tā viris q̄3 mulierib⁹. g̃ nō solu3
2 sex⁹ masculin⁹ debebat circūcidi. P̄. femia pri⁹ peccauit q̄3 vir. g̃ remediū peccati ñ min⁹
3 s3 mag̃ debebat dari femis q̄3 viris. P̄. q̄ñcūq; morb⁹ inficit om̄es potētias. tūc nō debet remediū poni ad instrumētū solū vni⁹ potentie. s3 peccatū originale inficit om̄es potentias aīe. g̃ nō adhibeť remediū ordinate ad in
4 strumentū soli⁹ potētie generatiue. P̄. medīū debet sape naturā ꝛ modū extremoꝝ. sed lex mosayca est media inter legē nature ꝛ legē euāgelicā. in illis aūt duab⁹ legib⁹ remediu3 ꝯtra originale peccatū nō respexit nec respicit aliquā determinatā partē corpis. puta fides in lege nature. baptism⁹ in lege grē. g̃ nec in lege media debuit respicere determinatā partē corpis. P̄. puer potuit mori ante octauu3 5
diē. g̃ nō videbať rōnabile p̄ceptū ꝙ solū circūcidereť octaua die. q2 stante p̄cepto si talis puer circūcidebať tūc circūcidētes fuerūt trāsgressores p̄cepti. si nō. tūc talis puer moriebatur in originali peccato. ꝛ nunq; poterat esse ī statu salutis. P̄. peccato originali nō debeť 6
pena sensus s3 pena dāni. g̃ ei⁹ remediū nō debebat esse circūcisio. cū in circūcisione sit magna pena sensus. Ad primū dicendū ꝙ licet morb⁹ sit cōmunis. tñ trāsductio siue trāsmissio actiua morbi originalis peccati r̄sidet ī viro seu apud vir. q̄ est p̄ncipiū actiuū ipi⁹ plis. ꝛ ideo viro debebať circūcisio. mulier aūt a peccato originali purgabať fide parentū si fuit puula. vł fide p̄pria. si erat adulta. modo q̄ purgabanť in lege nature. Etiā circūcisio dabať nō solū vt sacramentū. verꝫ etiā vt signū distinctiuū populi dei ab alijs nationibus. genealogie v̄o ꝛ cognatōes cōputabantur tantūmodo q̄ ad viros. ideo circūcisio dabať viris ꝛ nō mulierib⁹ Ad secundū dicēdū ꝙ licet mulier p̄mo peccauerit. tñ p actu3 generatōis viri peccatū in prolē descēdit. put declaratū est libro. ij. dist. xxx. ꝛ xxxi. ideo ꝛc.
Ad terciū dicendū ꝙ licet morb⁹ originał peccati inficiat om̄es potētias. tñ q2 potētia3 generatiuā plurib⁹ modis respicit q3 alias potentias. respicit eñ ip̄a3 passiue sicut ꝛ alias. eo ꝙ infecta sit sicut ꝛ alie. ꝛ cū hoc respicit eā actiue put plis generande originale peccatū potētia generatiua trāffundiť a parēte in plē. ideo satis ꝯgruit vt remediū illi⁹ peccati principaliter adhibitū fuerit instrumēto virtutis generatiue. Ad quartū dicendū ꝙ lic3 mediū cōpositōis sapiat naturā extremoꝝ. h̄ tñ nō opꝫ de medio tpis ꝛ duratōis. Si autē petiť ratio quare lex nature ꝛ euāgelica remediū peccati originalis nō deputauerint alicui singulari mēbro sicut lex mosayca. licet eandē rationē reddere nō possimus nisi q2 sic deo placuit. ꝛ ideo sic instituit. tñ persuasiue dicere possumus ꝙ q2 ille leges nature. s. ꝛ euāgelij sunt leges vniuersales ꝯuenientes om̄ibus hominib⁹. ideo ī illis legib⁹ p̄dictū remediū nō est deputatū alicui pti singulari. lex aute3 mosayca fuit sp̄ealis ꝛ populi vni⁹ quē dn̄s

Solutio
Ad.1.
Ad.2.
Ad.3.
Ad.4.

voluit esse distinctū ab omi alio pplo. iō rc.
Ad.5. Ad quintū dicēdū q̄ ꝫm opinionē quā tenet mgr in lra in gruente nccitate puer sine peccato circūcidebat ante octauā diē nc dānaret. Tñ cōmuni⁹ tenet q̄ tales pueri nō circūcidebant. qꝛ nec iudei moderni tpis aliqs pueros circūcidūt añ octauā diē. Et tñ pueri sic decedētes tpe leg moysi nō damnabant. sꝫ i fide parētū saluabant. ad modū illoꝝ q̄ decedebāt i lege nature.
Ad.6. Ad sextū dicendū q̄ licꝫ pc̄to originali non debeat pena sensus eterna. qꝛ tal' nō est vtilis ad salutē. tñ bene debet sibi pena sensibil' tpalis. qꝛ tal' pt eē vtil' ad salutē.

Articulus secund⁹

Quantū ad secūdū

articulū pmo ponā ꝯclusionē affirmatiuā. deinde ducā aliqs apparētes instātias in ꝯriū ipsius dicto.
Cōclusio. Cōclusio est hec. q̄ oēs de stirpe abraā vsqꝫ ad legē euāgelicā. q̄ rite z ordinate fuerūt circūcisi. absoluebant ab originali pc̄to.
1 Qꝛ ꝫm doctrinā sctōꝝ circūcisio i illo tpe fuit medicina ꝯ originale pc̄tm. sꝫ vana z inutil' est medicina ex cui⁹ pceptōe morbus nō tollit. ḡ cū de⁹ nihil instituerit frustra. sequit q̄ circūcisio quā ex diuino pcepto homines illi⁹ tpis acceperūt eos purgauerit seu sanauerit a pc̄to originali.
2 P. venerabilis beda dicit q̄ idē remediū cōferebat circūcisio ꝯ vuln⁹ originalis pc̄ti. qd̄ cōfert nūc baptismus. sꝫ certa fide credim⁹ ꝟtute baptismi absolui a culpa originali. ḡ rc.
Cōtra cōclusionem. Sꝫ ꝯriū isti⁹ pt argui sic.
1 Johes baptista non videt fuisse mūdat⁹ a pc̄to originali ex vi circūcisionis. ḡ nec aliqs alter. Cōseqntia patet. Probat antecedēs. qꝛ Mat. iij. vbi ait Johes ad xp̄m. ego a te debeo baptisari. dicit glosa. i. ego a te debeo ab originali pc̄to mundari. ḡ nō videt fuisse mundat⁹ p ipaꝫ circūcisionē.
2 P. oēs hoies sb vna lege viuētes vnū debent habere remediū ꝯ originalē morbū. sꝫ mlieres sub lege moysi viuētes liberabant fide z sacrificijs. ḡ z viri p fidē liberabant. z p ꝯsequēs p circūcisionē nō tollebat ab eis peccatū originale.
Solutio. Ad.1. Ad primū dicēdū q̄ licet antecedēs sit verū. ꝯseqntia tñ nlla est. nā iohānes sanctificatus fuit i vtero matris ꝫm q̄ gabriel angel⁹ pdixit pri suo. vt appet Luce. i. ḡ ab originali fuit mūdat⁹ anteqꝫ esset nat⁹ natiuitate. s. extra vteꝝ. z ideo nō fuit sil'e de iohe z alijs hominibꝫ.
Instantia. Forte dicet si iohes nō habuit peccatū originale postqꝫ nat⁹ fuit. z tñ octaua die fuit circūcisus. vt apparet Luc. i. ergo circūcisio nō videt esse remediū cōtra originale peccatū. qꝛ frustra daret medicina ordinata ad tollendā aliquā infirmitatē ei q̄ caret hmōi infirmitate.
Solutio. Rñdeo q̄ sicut i lege euāgelica qꝫuis p sacrm baptismi tollat peccatū originale. tñ si aliqs sanctificat⁹ i vtero nasceret sine pc̄to. ipe nihilomin⁹ deberet baptisari. vt satisfaceret pcepto legis euāgelice. que pcipit omnē hoiē natū a xp̄ianis parētibꝫ baptizari. sic qꝫuis circūcisio mūdaret in lege moysi ab originali pc̄to eū quē inuenit infectū. si tñ aliq mūde fuerūt nati puta in vtero sanctificati. sicut fuit hieremias z iohānes. nihilominus tales debebāt circūcidi vt satisfacerēt pcepto legis mosayce q̄ pcipiebat. Ista eñ de causa etiā saluator voluit circūcidi.
Ad pbatōnez antecedent; pme rationis. Ad pbationē q̄ inducit per glosaꝫ. dicendū q̄ ante mortē xp̄i qꝫuiscūqꝫ hoies essent a pc̄to mūdati. tñ adhuc tenebant rei de solutōe pcij. qd̄ a primo soluebat p mortē xp̄i. ideo a tali obligatione debuit iohēs a xp̄o mūdari. z hec est intentio verboꝝ glose supradicte.
Ad.2. Ad secūdū patet p ea q̄ dicta sunt i pmo articulo.

Articulus tercius.

Quantū ad terciuꝫ

articulū est aduertēdū q̄ veritas isti⁹ tercij articuli aliq mō sequit correlarie ex dictꝫ i scdo articulo. Nam ꝫm modū cōmunē quē a deo qꝫtū ad purgatōeꝫ culpaꝫ credim⁹ institutū tūc a quocūqꝫ de⁹ tollit culpā. eidē ꝯfert gr̄aꝫ. qꝫuis oppositū facere possit de potētia absoluta. Sꝫ sicut patuit i scdo articulo tpe circūcisionis de⁹ ab ipis circūcisis abstulit originalē culpā. ergo ꝯtulit eis gratiā.
Opinio pma. Sic aūt dicēdo sunt due opiniones ꝯ me. Una q̄ ponit q̄ qꝫuis p circūcisionē ablata fuerit culpa. tñ nl'la fuit collata gratia.
1 Quia si sic. tunc sacramentū baptismi in nullo fuit digni⁹ vel excellentius sacramēto circūcisionis. Cōsequētia patet. qꝛ p baptismū de⁹ nō plus facit nisi q̄ a baptizatis deus aufert culpā z cōfert eis gratiam.
2 P. sacramentū tantūmodo est causa illi⁹ cui⁹ est signū. sꝫ circūcisio est solūmodo signū ablatōis culpe. ergo quāuis abstulerit culpā. tamē nō cōferebat gratiā.
3 P. glosa sup epistolā ad Roma. iiij. ait. In circūcisione tñ peccata remittebant. z nō gratia dabat.
4 P. p tanto lex vetus dicit littera occidens. qꝛ nō cōferebat gratiā. sꝫ circūcisio fuit sacramentū veteris legis.
Cōtra opinionem. Sed istud non valet. Quia si circumcisus immunis fuisset a culpa. z tamen non habuisset gratiam.

tūc si facta circūcisione ipse circūcisus fuisset mortu⁹. vł sine grā iuisset ad locū saluādorū. puta ad sinū abrae. vł sine culpa descendisset ad infernū. quoꝝ vtrūqꝫ est incōueniēs. maxime loqndo de potētia dei ordinata. Sūt igit̄ alij alteꝝ extremū tenētes. q̄ ponūt ꝙ nec de potētia dei absoluta fieri possit vt culpa ab aīa tollat̄. nisi ei grā infundat̄. Q2 aīa peccato maculata nō p̄t fieri mūda de imunda. nisi aliq̄ mutatio fiat i ea. sꝫ nec mot⁹ nec mutatō possunt terminari ad relatōeꝫ. vt patꝫ. v. phisicoꝝ. ergo necessario talis mutatio terminat̄ ad aliquā formā absolutā. q̄ est grā dei. p̄. ꝑuatio nō p̄t tolli a subiecto nisi ponat̄ habitus. sꝫ deformitas pc̄ti opponit̄ grē. sicut priuatio habitui. ḡ ꝛc. p̄. tenebra nō p̄t tolli nisi p infusionē lucis. sꝫ culpa opponit̄ grē sicut tenebra luci. ḡ ꝛc. p̄. impossibile est ꝙ aliq̄s nō accept⁹ deo fiat ei accept⁹ seu gratus nisi ei grā ꝯferat̄. sꝫ si peccatū dimittit̄. tūc de⁹ placat̄. ꝛ peccator recōciliat̄. ꝛ p ꝯsequens deo accept⁹ efficit̄. p̄. impossibile est aliquē esse amicū dei sine grā. sed remissionē pc̄ti ille q̄ fuit inimic⁹ dei fact⁹ est amicus. ḡ ꝛc. Ista opinio q̄uis sit antiqua. tn̄ doctor cōmunis videt̄ eā tenere. scripto q̄rto. dist. i. q. iiij. arti. iij. de materia circūcisionis. vbi sic ait. Q, in ordinatio culpe tollat̄. h̄ fieri nō p̄t sine gratia Et infra eodē articulo ait. Nisi circūcisio gratiam ꝯferret. tūc nullo modo culpā tolleret.

Opinio secunda.

1 2 3 4 5

Thomas

Sꝫ nec ista opinio videt̄ esse vera. Quia q̄ncunqꝫ aliq̄ due ꝑfectiones repugnāt vni ꝛ eidē defectui quaꝝ quelibet p se posita in subiecto sufficienter excludit hmōi defectū. si ex hmōi defect⁹ exclusione p̄cise arguit̄ ꝛ determinate positio vni⁹ illaꝝ ꝑfectionū. tūc cōmittitur fallacia ꝯsequētis. eo ꝙ ad positionē alterius perfectōis talis defect⁹ sufficiēter poterat excludi. Sꝫ sola rectitudo naturalis in qua de⁹ primo fecit hominē: sine grā sufficiēter excludit culpā. q2 impossibile est esse talē rectitudinē in aīa simł cū ipa culpa. Etiā grā sine tali rectitudine formaliter posita excludit defectū culpe. vt patet in q̄libet hoīe vere penitēte. Ergo loquēdo de potētia dei absoluta. valde insufficiēter arguūt isti doctores positōeꝫ gratie per exclusionē culpe. q2 p solī⁹ naturalis rectitudinis restauratōem posset de⁹ ab hoīe omnē culpā sufficiēter excludere. etiā sine grā

Cōtra thomam. 1

Et ꝯfirmat̄. q2 si nō posset naturalis rectitudo restitui sine grā. tūc gratia esset naturał ꝑfectio. Cōseq̄ntia patet. nā illud est naturale q̄d ꝯsequit̄ solā naturā ſm se. Falsitas etiā ꝯsequētis patet. q2 tūc sup̄naturale esset naturale. ꝛ grā nō esset grā. p̄. quicq̄d de⁹ p̄t distincte creare sine grā. h̄ si destructū fuerit poterit de⁹ distincte recreare sine grā. sꝫ de⁹ creauit naturalē rectitudinē hoīs sine grā. q̄ sufficienter exclusit ab eo omnē culpā. vt appuit i adā ꝑmo creato. ergo deus posset si ip̄e vellet eandē rectitudineꝫ recreare sine grā. p quā ab homīe excluderet̄ oīs culpa. Forte dicet̄ ꝙ ista ratio nō est ꝯtra istos. q2 ip̄i ponunt ꝙ prim⁹ hō fuit creat⁹ in grā. De isto nō curo ad p̄sens. q2 hanc eoꝝ opinionē impugna in secūdo libro. dist. iij. arti. ij. ꝛ ibi rōnib⁹ eoꝝ r̄ndi. p̄. nihil eoꝝ q̄ ꝯtradictōeꝫ non implicāt debem⁹ denegare diuine potētie. sꝫ deū remittere culpā. ꝛ nō influere gratiā. non implicant ꝯtradictionē. vt apparebit cū ratōnib⁹ istoꝝ doctoꝝ r̄ndeb⁹. ḡ ꝛc. Ad primū igit̄ prime opinionis nego ꝯsequentiā. quia q̄uis de⁹ tā circūcisis q̄ baptisatis cōtulerit gratiā. tn̄ baptizatis amplior ꝯfert̄ grā. q2 vt cōmuniter dicit̄ grā in baptismo collata magis refrenat fomitē pc̄ti q̄ grā data in circūcisione. Etiā grā baptismał maxime post mortem xp̄i aperuit ianuā regni celestis q̄ tpe circūcisionis ꝯtinue remāsit clausa. Ad secūdū dicendū ꝙ licet sacramentū aliq̄ modo sit causa illi⁹ cui⁹ est signū. tn̄ nō oportet ꝙ solū illius sit causa. vt apparet discurrēdo in singulis sacramētis. Ad terciū p̄t dici ꝙ glosa loquit̄ de grā supabundanti put ex ꝟtute mortis xp̄i aperuit ianuā regni. Ad quartū dicendū ꝙ lex dicit̄ lr̄a occidēs q̄ntū ad ea q̄ tpe legis sunt instituta. ꝛ h̄ nō tangit circūcisionē. q2 ipa fuit instituta ante legē puta tempore abrae Ad primū opposite opinionis dicendū ꝙ ꝯcesso toto argumēto nō sequit̄ ꝙ illa forma absoluta sit grā dei. sꝫ posset esse originalis iusticia in q̄ fuit prim⁹ hō creat⁹. vel aliq̄d aliud donū naturale cū quo fuisset homini restituta sua naturalis rectitudo. Ideo cōmittit̄ ibi fallacia ꝯsequētis. Ad secūdū nego minorē. q2 deformitas peccati originalis de qua ad p̄sens loquimur opponit̄ originali iusticie. vt pbaui in sc̄do libro. Nā peccatuꝫ origīale est carētia originalis iusticie cū debito habēdi eā. Ad terciū patet eodē modo. Nā dato ꝙ peccatū actuale opponat̄ grē. tn̄ peccatū originale ꝑprie opponit̄ originali iusticie. ꝛ ideo sine grā si sola poneret̄ originalis iusticia necessario expelleret̄ originalis culpa. Ad quartū dicendū ad minorē. ꝙ sicut vn⁹ hō q̄ offendit alteꝝ p̄t ei bene recōciliari pter

Cōfirmat̄

2 Instantia Solutio 3

Solutio rationū prime opinio nis. Ad.1. Ad.2. Ad.3. Ad.4.

Solutio rationū secunde opinionis. Ad.1. Ad.2. Ad.3. Ad.4.

hoc q taliter accept⁹ 7 grat⁹ illi cui recōci/
liat. vt ille in singularē amicū recipiat istū et
sibi magna munera tribuat. ad recōciliatōez
eīn nō plus requirit nisi vt offensa ꝯdonet et
vindicta vlteri⁹ nō exigat. sic ad hoc vt aliqs
deo recōciliet sufficit vt culpa cū sua vindicta
penit⁹ remittat. 7 hō in suis naturalib⁹ refor/
met. nec absolute est necesse vt sibi det tm̄ do/
num sicut est gratia dei. quo dono ille recōci/
Ad.5. liatus dign⁹ sit vite eterne. Ad quintū di/
cendū q de necessitate remissionis nō est q il/
le cui remittit peccatū vel offensa efficiat ami/
cus. appellando amicū cui singularia 7 maxi/
ma dona dant. s3 sufficit q nō sit inimicus. 7
nulla vindicta p offensa ab eo vlteri⁹ exigat.

Articulus quart⁹.

Quātū ad quartu3

articulū est aduertendū. q licet circūcisio an/
te īstitutionē ipsi⁹ baptismi a dn̄o nostro ihe/
su xp̄o fuerit salutifera 7 viua. tamē post ba/
ptismi institutōnez 7 maxime post mortē xp̄i
circūcisio fuit quo ad efficaciā 7 virtutē mor/
tua. quāuis nondū esset mortifera. S3 post/
q̄3 xp̄i mandatū de baptismo p aplo7 p̄dicati/
one perfecte fuit diuulgatū. tūc circūcisio nō
solū fuit mortua. s3 etiā mortifera. maxime ta/
lib⁹ q̄ spem salutis posuerūt in ipa circūcisio/
ne 7 nō in baptismo Primū isto7 dicto7
q̄tū ad primā partē. s. q circūcisio fuerit viua
7 salutifera ante baptismi institutōez. pat3 ex
Cōclusio prima. p̄cedentib⁹. S3 quo ad secundā partē. s.
q post mortē xp̄i cessauerit virt⁹ 7 efficacia cir/
cūcisionis ppter institutionez baptismi. pb⁹
sic. Quia institutio pfecto remedio ad tollen/
dū aliquē defectū frustra remaneret remediū
min⁹ perfectū ad tollendū eundē defectū. sed
ad tollendū omnē culpā originalē q̄3 actu/
alē. ac etiā ad ꝯferendū gratiā. baptism⁹ est ef/
ficacior circūcisione. 7 habet pfectā efficaciā.
ergo instituto baptismo frustra maneret cir/
cūcisio. Maior patet. q2 sicut in opib⁹ artis
vel nature nō solet fieri p plura qd eque bene
pt fieri p vnū. sic nec in opib⁹ gratie. Minor
patet ex fide 7 ex multis autoritatib⁹ sancto7
Conclusio secūda. Secundū etiā dictū. s. q post diuulgatio/
nē p̄cepti dn̄ici d baptismo. circūcisio sit mor/
tifera eis q̄ spem salutis ponūt in circūcisione
pb⁹ sic. Illud est homini mortife7 seu morta/
le peccatū qd annihilat in hoīe meritu3 xp̄i. 7
facit q xp̄s homini nō pdest. s3 circūcisio mo/
do p̄dicto est hmōi. Maior patet. q2 meritū
xp̄i nō efficit inutile alicui homini nisi cul/
pā mortalē Minor pbat p apl'm ad Gal. v.
vbi ait. Si circūcidemini xp̄s nihil vobis p/
derit. S3 his nō obstantib⁹ ex dictis iu/ Instantia ꝯ ꝯclusionē primā.
deo7 7 aliquo7 falso7 xp̄iano7 pt argui ꝯtra
has ꝯclusiones. Cōtra primā sic. Sicut
se habuit remediū ꝯtra originale peccatū legi 1
nature: ad remediū legi moysi. sic remediū le/
gis moysi se habere debet ad remediū legi euā/
gelice. sed remediū legis nature nō caruit sua
virtute ex eo q superuenit lex mosaica. ergo nec
circūcisio carebit sua virtute 7 efficacia ex eo
q superuenit baptism⁹. q̄ est remediū i lege euā/
gelica. Maior patet. q2 qualis est pportio p/
cedentis extremi ad mediū. talis videt esse p/
portio medij ad seqūes extremū. S3 lex mo/
saica mediat inter legē nature 7 gratie seu euā/
gelij. Minor etiā patet. q2 fides 7 sacrificia n̄
min⁹ valuerūt gentilib⁹ q̄ dei cultores fuerūt
ꝯtra originale peccatū tpe legis moysi. q̄3 fece/
rant ante legē. sicut patuit in ipo Job 7 alijs
plurib⁹ ꝟtuosis gentilib⁹. P. circūcisio da/ 2
fuit a deo abrae 7 semini ei⁹ ratōe eterni fe/
deris. vt patet Gen. xvij. ergo virt⁹ ei⁹ nō ces/
sabit ppter qdcunq3 aliud superueniens sacrm̄.
P. circūcisio est signū distinctiuū ppl'i isra/
elitici a ceteris nationib⁹. s3 de⁹ voluit illū po/ 3
pulū ab alijs esse distinctū. g̃ circūcisio i suo
robore debuit remanere. P. illud qd nō ce/ 4
pit esse cū lege h nō debet desinere cū lege. s3 cir/
cūcisio fuit ante legē. nā lex p moysen data est
s3 circūcisio viguit tpe abrae q̄ quingētis an/
nis 7 vltra p̄cessit moysen. P. Matth. v.
dicit. q xp̄s nō venit soluere legē: s3 adimple/ 5
re. g̃ circūcisionis virt⁹ nō cessauit p aliqd sa/
cramentū a xp̄o institutū. Cōsequētia patet.
q2 circūcisio fuit sollēnissimū sacrm̄ legis. g̃ si
xp̄s p suo7 sacramēto7 institutionē annihi/
lasset virtutē circūcisionis. tūc soluisset legē 7
nō impleuisset eā. P. signū mutabilis vo/
lūtatis est destituere illud qd p̄mo instituit. 6
s3 institutor circūcisionis est omino imutabi/
lis. cū sit ipe de⁹. apud quē nō est trāsmutatō
nec vicissitudinis obumbratio. vt dicit Jac.
i. P. p̄ceptū nō pt reuocari nisi per maiorē
vl' equalē seu p eundē q̄ dedit p̄ceptū. s3 de⁹ de/ 7
dit p̄ceptū d circūcisione. vt patet Gen. xvij.
vbi h p̄cepit abrae 7 poster; ei⁹. 7 nusq3 in scri/
pturis legit deū h p̄ceptū reuocasse. Cū g̃ de⁹
nec habeat maiorē n° eq̄lē. videt q filij abrae
adhuc teneant circūcidi P. post mortē xp̄i 8
paul⁹ apostol⁹ circūcidit timotheū. ergo post
mortē christi adhuc remāsit efficacia 7 virt⁹
circūcisionis. Antecedēs patet actuum. xvi.

Probat̄ ꝯsequentia. qꝛ si timotheꝰ nullā gra
tiā ex illa circūcisione recepisset. tūc paulꝰ va
ne ꝛ inutiliter illū dilectū suū discipulū circū
cidendo affixisset. qđ nullo modo videt̄ esse
Instantia ꝯ secundā ꝯclusionē. ponēdū. Cōtra secūdā ꝯclusionē sic. Actꝰ
qui ď se nō est maꝰ. ille potest exerceri sine pec
cato. nisi fuerit ꝓhibitꝰ. sed circūcisio de se nō
1 est actꝰ malꝰ. qꝛ tūc semꝑ fuisset peccatū. cuiꝰ
oppositū patet ex p̄cedentibꝫ. nec vsq̄ȝ inueni
2 tur a deo ꝓhibita. P̄. xp̄s fuit circūcisus. ḡ
nos sine peccato possumꝰ circūcidi. Antece/
dens patȝ in euāgelio. Probat̄ ꝯsequētia. qꝛ
ſm beatū gregoriū. omnis xp̄i actio nostra est
instructio. sȝ nullꝰ peccat sequēdo xp̄i instru/
Instantia ctionē. Forte dicet aliq̄s ꝙ circūcisio xp̄i n̄
Solutio. est actio xp̄i. sed passio Respōdeo ꝙ nō mi
nus passiones xp̄i sunt nostra instructio. q̄ȝ
3 actiones eiꝰ P̄. legalia p̄cepta possumꝰ mo
do seruare sine peccato. ḡ ꝛ circūcisionē. Ante
cedens ꝓbat̄. qꝛ seruādo illa ad q̄ tenemur ex
statuto eccl'ie ꝛ cōmuni decreto apl'oꝝ nō pec/
camꝰ. imo potiꝰ talia n̄ faciēdo peccamꝰ. sȝ vt
patȝ actuū. xv. apl'i ꝯgregati in hier'lem ex cōi
decreto sic scripserūt gētilibꝫ p̄dicatōeȝ pau
li ad fidē ꝯuersis. Visuȝ est eñ spūisancto et
nobis. nihil vltra oneris imponere vobis q̄ȝ
hec necessaria. vt abstineatꝭ vos ab imolatis
simulacroꝝ. ꝛ sanguine ꝛ suffocato ꝛ fornica
tione. a q̊bꝫ custodiētes vos bene agetis. Sȝ
planū est ꝙ nō comedere de sanguine ꝛ aīali
suffocato tantūmodo fuit p̄ceptū legis moysi
Patet etiā ꝯsequētia. qꝛ vbi licent illa q̄ sunt
minoris sanctitatis. ibi etiā licet illud qđ est
maioris sanctitatis. sȝ circūcisio erat maioris
sanctitatis oībꝫ alijs p̄ceptꝭ legalibꝫ. nā ip̄a
Cōfirmat̄ circūcisio fuit p̊ncipalissimū sacr'm legꝭ Et
ꝯfirmat̄ etiā istud. Qꝛ actuū. xxi. habet̄ ꝙ cū
paulꝰ venisset hierosolimā. tūc iacobꝫ ꝛ cete/
ri seniores dicebāt paulo. Vides frater ꝙ mi
lia sunt ī iudeis q̊ crediderūt deo. ꝛ oēs emu
latores sunt legꝭ. Audierūt aūt de te qꝛ disces
sionē doceas a moyse eoꝝ q̊ ꝑ gentes sunt iu/
deoꝝ dicēs nō debere eos circūcidere filios su
os. neq̄ȝ ſm ꝯsuetudinē ingredi debere. Et se/
quit̄ ibidē. Hoc ergo fac qđ tibi dicimꝰ Sūt
nobis viri q̄ttuor votū habētes suꝑ se. His
assumptꝭ sanctifica tecū illis. ꝛ impēde ī illis
vt radant capita sua. ꝛ sciāt oēs q̄m q̄ de
audierūt falsa sunt. sȝ ambulas ꝛ ip̄e custodi/
ens legē. Et paucis interpositis sequit̄. Tūc
paulꝰ assumptis viris postera die purificatꝰ
cū illis intrauit templū. annūcians expletio/
nem dieꝝ purificationis. donec offerret̄ pro
vnoquoq̄ȝ eoꝝ oblatio. Sȝ apl'i ista nō p̄ce/
pissent. nec paulꝰ ea fecisset. nisi sine peccato fi
eri potuissent. Sȝ ista licet sint difficilia ꝛ Contra instantias.
valde apparētia. tamē nō ꝯcludunt ꝯtra p̄di
cta. Dicit eñ beatꝰ augustinꝰ ī libro ꝯtra fau
stum. Sacramēta q̄ obseruabant̄ in lege nū/
ciatiua erāt christi venturi. que cū suo aduen
christꝰ implesset. ablata sunt ꝛ alia institu
ta. virtute maiora. vtilitate meliora. actu fa/
ciliora. ꝛ numero pauciora. Ex quibꝫ ver/
bis exp̄sse patet prima ꝯclusio supius posita.
Patet etiā secūda. Quia ad Gal'. iiij. suꝑ
illo verbo apl'i. q̄uo ꝯuertimini rursus ad ege
na ꝛ infirma elemēta. dicit glosa. ꝙ nō distat
modo lex post christū ab antiq̄ idolatria. sed
planū est ꝙ antiqua idolatria fuit mortifera:
ergo post xp̄m sufficiēter denūciatū ꝑ p̄dicati
onem apostoloꝝ obseruātia legaliū fuit mor
tale peccatū Ad primū igit̄. dicendū ꝙ ma Solutio
ior nō est vera. Nā lex nature ꝯcurrebat cum Ad. 1.
alijs duabꝫ legibꝫ. s. moysi ꝛ christi. qꝛ illđ qđ Cōtra pri
est de lege nature. nō delebat̄ legē moysi. nec mā ꝯclōnē
legē xp̄i. ideo remediū legis nature. s. fides
quā dei cultores habuerūt de redēptore. ꝯcur
rebat cū remedio dato tā in lege moysi q̄ȝ etiā
in lege xp̄i seu sancti euāgelij. Sȝ lex mosay/
fuit lex ꝑticularis r̄spiciēs vnū populū spe
cialē. ideo nō debuit manere lex moysi vel eiꝰ
remediū: cū remedio legis christi. q̄uis reme
dium legis nature remāserit cū remedio legꝭ
moysi. Ad ꝓbationē dicendū ꝙ maior nō
est vera. quādo p̄cedens extremū est maioris
ambitꝰ q̄ȝ ip̄m mediū. ꝛ est stabilꝰ ꝛ imutabi
lius ipso medio. Et qꝛ sic est in ꝓposito. ideo
maior ad p̄sens ꝓpositū nō valet. Ad secū Ad. 2.
dū dicendū ꝙ eternū dicit̄ ab e qđ est extra et
terminū quasi extra terminū. Aliq̄d vero esse
extra terminū pōt dupliciter intelligi. Vno
modo simpliciter eo ꝙ absolute nunq̄ȝ cessa/
bit. Alio modo ꝙ terminꝰ siue cessatōis nō
sit determinate exp̄ssus. Primo modo illa q̄
nūq̄ȝ cessabūt dicunt̄ eterna. Sȝ secūdo mo
do aliqua dicunt̄ eterna. licet q̄nq̄ȝ finiant̄ et
cessent. Isto secūdo modo dictū est ꝙ aaron
ꝛ filij eiꝰ deberēt ineternū fungi sacerdotio. et
tamē ministeriū sacerdotale scp̄iꝰ fuit interru
ptuȝ. Sic etiā dixit dñs. Ignis ī altari meo
semꝑ ardebit. Attamē modo nec ē altare. nec
ignis de quo ibi locutꝰ est dñs. Et qꝛ in ante
cedente istiꝰ rationis accipit̄ eternū isto secū/
do modo. ideo neganda est ꝯsequētia Ad Ad. 3.
terciū dicendū ad minorē. ꝙ quāuis deꝰ ꝑ tūc
voluerit ppl'm hebreoꝝ ab alijs esse distinctū

tñ pôstq̄ꝫ de⁹ misit filiũ suũ tanq̄ꝫ lapidẽ angu
larẽ vt faceret vtraqꝫ vnũ.s.gentiles ⁊ iudeos
in vnũ xp̄ianũ populũ copulãdo.tũc noluit
illos de circũcisione vlteri⁹ p se manere distin
ctos.Et ideo h̄ signũ distinctiuũ.s.circũcisio
tũc cessare debuit.qñ dei filius cõmune signũ
vniuersaliter om̄ibꝫ instituit dicẽs discipulis
suis.Ite docete om̄es gentes:baptizãtes eos
in noĩe patris ⁊ filij ⁊ spũssancti.Et q̄ in isto
vniuersali signo.s.in baptismo sal⁹ deinceps
esse debuerit.⁊ nõ in illo pticulari signo iude
orũ a gẽtibꝫ distinctiuo.Hoc idẽ saluator de/
clarãs ait.Nisi q̇s renat⁹ fuerit ex aq̄ ⁊ spiri/
Ad.4. tusancto.nõ intrabit ĩ regnũ celoꝝ. Ad q̄r
tũ dicendũ q̄ q̄ꝫuis circũcisio p̄cesserit legeꝫ.
tñ qꝛ fuit q̄dã p̄paratio disponẽs ad legẽ.ideo
nõ debuit manere cessante lege.qꝛ dispositio
Ad.5. cessat illo cessante ad qd̓ disponit. Ad qui
tũ dicendũ q̄ figura nõ soluit̃ sꝫ poti⁹ pficit̃ ĩ
eo qd̓ figuratũ adducit̃.sꝫ ea q̄ fuerũt in vete/
ri lege fuerũt figura eoꝝ q̄ xp̄s instituit in no/
ua lege.om̄ia em̄ illis ↄtingebãt in figura.vt
ait apl̄s.ideo xp̄s instituẽdo sacra noue legis
Ad.6. ñ dicit̃ soluere legẽ sꝫ adimplere. Ad sextũ
dicendũ q̄ qñ s̄m intẽtionẽ instituẽtis illud
qd̓ instituit ñ debet semp manere.tũc si illud
destituit h̄ nõ arguit aliquã mutationẽ in in/
stituẽtis volũtate.Sꝫ vt patet ex p̄dictis cir
cũcisio nõ fuit a deo instituta vt semp deberet
manere. Ad septimũ dicendũ q̄ dei fili⁹ q̄
Ad.7. est ver⁹ de⁹ equalis deo patri sufficiẽter reuo/
cauit p̄ceptũ de circũcisione.qñ instituit ba/
ptismũ ↄtra originale delictũ.teste apl̄o q̄ ait
Cũ venerit qd̓ pfectũ est.euacuabit̃ qd̓ ex pte
Ad.8. est. Ad octauũ nego ↄsequẽtiã.Ad pbati
onẽ dicẽdũ q̄ h̄ nõ fecit paul⁹ vane.qꝛ h̄ fecit
ad tollendũ scandalũ d̓ cordibꝫ iudeoꝝ ad fi
dem xp̄i ↄuersoꝝ. Etiã licet ex virtute cir/
cũcisionis timothe⁹ nõ receperit gr̃aꝫ.tñ veri
simile est q̄ ex deuotõe ⁊ patiẽtia sua q̄ tantuꝫ
pati voluit ne scandalizarent̃ ceteri infirmã
habẽtes ↄscientiã.valde magnã a deo recepit
Ad.1. Contra secundã conclusionẽ. gratiã. Ad p̄mũ ↄtra secundã ↄclusionẽ
dicẽdũ q̄ postq̄ꝫ sufficiẽter diuulgatũ fuit p
vniuersũ mundũ q̄ dei fili⁹ instituerat sacr̃m
baptismi.in q̄ hoĩes ↄsequi deberẽt oĩm pecca
toꝝ perfectã remissionẽ.tũc act⁹ circũcisionis
apparuit esse phibit⁹.p̄pter qd̓ qui tũc vlterius
spem salutis in circũcisione posuit.ille morta
liter peccauit.qꝛ ↄtra dei statutũ iã p miracu/
la ⁊ p̄dicatões toti mũdo sufficiẽter declaratũ
sua temeritate facere p̄sumpsit.Propter qd̓ i
glosa ad Gal.iij.ait augustin⁹.q̄ mr̃ lex cuꝫ

honore erat ad tumulũ deducẽda vsqꝫ ad euã
gelij diuulgationẽ.ex tũc vero qui legẽ obser
uare voluerit.erit m̄ri sepulchri violator.
Ad secundũ nego ↄsequẽtiã.Ad pbatõeꝫ Ad.2.
dicẽdũ q̄ licet om̄is xp̄i actio nostra sit instru
ctio aliq̄ modo.h̄ tñ nõ est semp isto modo q̄
nos h̄mõi actionẽ facere debeam⁹.Nã sic in/
telligẽdo opteret nos creare.mortuos suscita
re.cecos illuminare.sicut ip̄e fecit.qd̓ nob̄ tñ
est impossibile.pẽsata nostra v̄tute.Quãuis
ḡ nos corpe nõ circũcidamur.tamẽ si a vicijs
⁊ carnalibꝫ ↄcupiscẽtijs mẽte fuerim⁹ circũci
si.tũc xp̄i circũcisio nr̃a erit instructio Ad Ad.3.
terciũ nego antecedẽs.Ad pbationẽ dicẽdũ
q̄ aliq̇d esse statutũ ab eccl̄ia p̄t dupliciter intel
ligi.Uno modo p moduꝫ p̄cepti simpliciter
⁊ absolute.Alio modo p modũ cõsilij tpalis
nõ absolute necessarij.sꝫ solũ in casu.Primo
modo inter illa q̄ttuor sola fornicatio fuit p
hibita.qꝛ quãuis fornicatio sit mortale pec/
catũ.tñ vsqꝫ ad illud statutũ gentiles simpli
cẽ fornicationẽ nõ putabãt esse peccatũ.Alia
vero tria secũdo modo fuerũt phibita.Licet
em̄ comedere carnes idolis imolatas absolu
te nõ sit peccatũ.tñ qꝛ ante sui ↄuersionẽ gẽti
les erãt cultores idoloꝝ.ideo ne hebrei ad fi/
dem ↄuersi suspicarent̃ xp̄ianos q̄ fuerũt gen
tiles adhuc idolis deditos vel ad idola incli
natos.ideo phibiti erãt a comestione taliũ.q̄
fuerant idolis ĩmolata.Postq̄ꝫ ḡ gentes seu
gentiles adeo firmati erãt ĩ fide q̄ talis suspi
tio merito cessare debuit apud hebreos.tũc il
la phibitio vlteri⁹ non obligabat.qꝛ cessante
causa cessat effect⁹. Sic q̄ꝫuis comedere d̓
sanguine vel de aĩali suffocato s̄m se nõ sit pec
catũ.tñ qꝛ illa in lege fuerũt phibita.⁊ iudei
qꝛ nunq̄ꝫ de talibꝫ comederũt h̄mõi cibũ ab/
ominabant̃.ideo ad ↄseruandã pacẽ ⁊ societa
tẽ hebreoꝝ cũ gentibꝫ.ordinauerũt apl̄i q̄ eti
am gentiles a talibꝫ abstinerẽt.Uñ etiã nũc
videm⁹ q̄ si vn⁹ hõ vult sodaliter viuere cuꝫ
alio p̄pter pacẽ illi⁹ necesse ẽ eũ abstinere ab
ill' q̄ ille penit⁹ abhorret seu abominat̃. Eti
am ista phibitio merito cessauit.qñ talis abo
minatio apud hebreos ad fidẽ ↄuersos cessa/
re cepit Ad ↄfirmationẽ dicendũ q̄ qꝛ illo Ad confirmationeꝫ.
tp̄e fides christi nõ fuit p mundũ sufficiẽter
diuulgata.ideo talia legalia ñ fuerũt adhuc
mortifera.Et qꝛ sine peccato poterãt exerceri.
ideo ne apostoli viderent̃ vitare legalia tanq̄ꝫ
idoloꝝ culturã.talia suaserũt paulo q̄ supius
dicta sunt.volẽtes in h̄ mitigare seuiciã iude
orũ. Ad argumentũ p̄ncipale dicendũ.q̄ Ad principale argu.

carētia visionis diuine dupliciter pt accipi. Uno modo vt ē eterna. ⁊ sic circūcisio abstulit hmōi penā. qꝛ nullus circūcisus vt sic fuit ad illā penā ꝑpetue obligat⁹. Alio modo vt tpalis erat. ⁊ sic nō abstulit eā. qꝛ nondū fuit solutū recōciliatōis pciū. qd̄ a ꝑmo soluebat̄ in morte saluatoris. Un̄ nec baptism⁹ abstulit p̄dictā penā vt tpalis erat q̄uis baptizati a culpa mundarent̄ ⁊ diuina grā perficerent̄. Si em̄ aliqs baptizat⁹ fuisset mortu⁹ anteq̄ p̄dictū p̄ciū p morte xp̄i solutū fuit. ipse eque caruisset diuina visione. sicut ⁊ circūcisus donec xp̄s fuisset mortuus. Ex his ḡ patet ꝙ maioꝛ istı⁹ rōnis nō est vsq̄quaq̄ vera. qꝛ dimissa culpa pt manere pena tpaliter tn̄. puta vsq̄ ad solutionē pciȷ. Et p h̄ etiā patet ꝙ ꝓbatio illi⁹ maioris assumit falsum.

Distinctio secunda.

Iam ad sacramēta noue legis. Postq̄ mgr̄ determinauit de sacris veter̄ legis. hic incipit tractare de sacramētis noue legis. Et diuidit̄ in duas ptes. Quia ꝑmo p̄mittit quedā p̄ambula aliq̄liter valētia ad sacramētoꝝ insinuatōez. Scd̄o de q̄libet sacro noue leg̃ facit singularē determinatōez. Secūda ps incipit i p̄ncipio tercie distinctōnis. ibi. Post h̄ videndū est. Prima i duas. Nā ꝑmo mgr̄ pmittit quedā cōmunia valētia ad noticiā oim̄ sacroꝝ noue legis in vniuersali. Scd̄o adiūgit quedam deseruiētia ad sacr̄m baptismi i spēali. Scd̄a ibi. Nūc vero de baptismi. Prima diuidit̄ in tres ptes. Nā primo ōn̄dit sacramentoꝝ distinctōez penes eorū numeꝝ ⁊ pfectionē. Scd̄o innuit eoꝝ inchoationem. Tercio excipit sacr̄m mr̄imonȷ ab hmōi inceptōe ōn̄dens ip̄m p̄ ceter̃ sacris habuisse antiquiorē duratōnez. Scd̄a ibi. Si vero querit̄. Tercia ibi. Fuit tn̄ coniugiū.

Dic ergo q̄ro hanc q̄stionē.

Questio ꝑma.

Utrū sacra noue legis habeāt i se aliquā spūalez virtutē ip̄is formal'r inherentē. Uidet̄ ꝙ sic. Qꝛ illud qd̄ est causa spūalis effect⁹. vl' ƀm se est spūs. vel i se habet spūalez virtutē. ſʒ sacra noue leg̃ sūt causa spūalis effectus. ⁊ nō sunt spūs ƀm se. ḡ ⁊c. Maioꝛ patet. qꝛ da oppositū. tūc effectus esset p̄stantioꝛ sua causa. qd̄ est incōueniens. Minoꝛ etiā patet q̄tū ad primā ei⁹ partē. qꝛ grā ē res simpliciter spūalis. ⁊ sacra sunt causa gratie. Patet etiā q̄tū ad scd̄az partē. qꝛ sacramēta sunt res coꝛpales. ḡ nō sunt spiritus

Cōtra. formalis pfectio rei coꝛpalis ē coꝛporalis. ſʒ sacra sunt res coꝛpales. Dic q̄ tuoꝛ sunt vidēda. Primo vtrū sacra noue legis sint causa grē Scd̄o vtꝝ rōne hmōi causalitat̃ necesse sit ponere aliquā virtutem spūalez sacris formaliter inherentē Tercō videndū est de tpe institutōis sacramentoꝝ noue legis. Et quarto d̄ numero eoꝝ ⁊ sufficiētia.

Articulus primus.

Quantū ad primū est aduertendū ꝙ aliq̄d esse causaz alicui⁹ effectus pt intelligi dupliciter. Uno modo ꝙ ipsum sit causa p̄ncipal'. Alio mō ꝙ sit causa instrumētalis. Et accipio causaz instrumētalē large put om̄is causa secundaria dicit̄ instrumētalis respectu cause ꝑmarie seu p̄ncipalis. Instrumētalis ƀo causa ē duplex. Qꝛ q̄dam est instrumētalis q̄ attingit effectū p̄ncipalis agētis ꝓductiue. Sicut i generatōe equi sol est causa p̄ncipal' loq̄ndo de causa coꝛpali. et equ⁹ generās est causa instrumētalis cū equ⁹ generās vna cū sole ꝓducit formā equi geniti ꝓducēdo ip̄m equū genitū. Alia est causa instrumētalis q̄ attingit effectū p̄ncipal' agētis nō ꝓductiue. ſʒ tm̄ dispositiue. Sicut in generatōe hoīs causa p̄ncipal' forme hūane ē sol⁹ de⁹. eo ꝙ aīa hūana p creatōez ꝓducat̄. q̄ cōpetit soli deo. hō vero generās ⁊ sol etiā sūt cause hoīs geniti. qꝛ hō generat hoīem ⁊ sol. vt dicit̄. ij. phisi. ⁊ ambo sunt cause instrumētales respectu dei. cū sint cause secūdarie respectu ei⁹. attamē nō ꝓducūt aīaz rationalē. q̄uis pfecte disponāt materiā seu coꝛp⁹ humanū ad suscipiendū eā. Ideo hō generās ⁊ sol in generatōe hoīs nō attingūt effectū p̄ncipalis agētis ꝓductiue. ſʒ solū dispositiue Huiusmodi aūt causa. s. instrumētalis dispositiua pt adhuc ſƀdiuidi. Qꝛ qn̄q̄ effect⁹ dispositiu⁹ imediate recipit̄ in ſƀiecto pfectibili effectu p̄ncipalis agētis. ad cui⁹ receptōez disponit ⁊ tūc habilitat ſƀiectū ex natura rei ad suscipiēdū effectū p̄ncipalis agētis. Qn̄q̄ vero effect⁹ dispositiu⁹ nō recipit̄ imediate in ſƀiecto pfectibili effectu p̄ncipalis agentis. nec habilitat subiectū ad recipiēdū effectū p̄ncipalis agētis ex natura rei. ſʒ tantūmodo ex institutōe seu oꝛdinatōe dei. Primo mō ysaac p actū natural' generatōis erat causa aīaꝝ esau ⁊ iacob q̄s genuit ex rebecca. Secūdo modo

idē isaac p p̄ces suas erat causa earūdē aiarū. Nā cū rebecca sterilis esset. ad p̄ces ipi⁹ isaac sterilitas rebecce virtute diuina fuit ablata et fecunditas ei cōmunicata. iuxta illud Geñ. xxv. Depcatusq́ʒ est isaac dñm p vxore sua. eo ꝙ sterilis esset. q̇ exaudiuit eū. ⁊ dedit ꝯceptū rebecce. His pmissis pono quattuor ꝯclusiones. Quaꝝ tres prime erūt negatiue. ⁊ q̄rta affirmatiua.

Conclusio prima Conclusio prima est. ꝙ sacramenta noue legis nō possunt esse causa p̄ncipalis gr̄e.

Ratio. Qꝛ illud qd̄ est ꝓpriū soli⁹ dei. hoc nō p̄t cōmunicari sacramentis. sʒ esse causam p̄ncipalē gr̄e est ꝓpriū soli⁹ dei. ergo ⁊c̄. Maior est per se nota. Probatio minoris. qꝛ illi cōuenit ꝓprie causare gratiā cui⁹ est impiū iustificare ⁊ remittere culpā. sʒ soli⁹ dei est iustificare impiū. Qꝛ s̄m augustinū mai⁹ est miraculū impiū iustificare q̄ʒ celū ⁊ terrā creare. Etiā sol⁹ de⁹ dimittit peccata. iuxta qd̄ ait de⁹ p isaiā Isa. xliij. Ego sum ipe q̇ deleo iniq̇tates. Patet etiā maior isti⁹ ꝓbationis. qꝛ nec peccatū delet᷑. nec impi⁹ iustificat᷑. nisi gr̄a sibi ꝯferat᷑.

Cōfirmat᷑ Et ꝯfirmat᷑ autoritate ꝓphe q̇ ait i ps̄. Gr̄am ⁊ gloriā dabit dñs.

Cōclusio secunda. Scd̄a conclusio est. ꝙ sacr̄a nō sunt causa gr̄e instrumētalis talis cui⁹ actio attingit effectū p̄ncipal᷑ agentis ꝓductiue.

1 Quia illud cui repugnat virt⁹ creatiua. h̄ n̄ p̄t attingere ꝓductiue hūc effectū q̇ est gr̄a. Sʒ virt⁹ creandi repugnat sacramētis. Maior patet. qꝛ tantūmodo per actū creatōis gr̄a est ꝓducibilis. Minor ꝓbata est superi⁹. dist. i. q. i. arti. i.

2 P̄. nullū corpale est p se ꝓductiuū realis effectus q̇ est simpliciter sp̄ūalis. sʒ sacr̄a sunt res corpales. gr̄a est effect⁹ realis simpliciter sp̄ūalis. g̃ ⁊c̄. Maior patet. qꝛ agēs corpale nō p̄t aliq̇d ꝓducere nisi ip̄m educat de potētia materie. sed effect⁹ realis simpliciter sp̄ūalis non p̄t educi de potētia materie.

Instantia 1 Forte dicet᷑ ꝯtra maiorē. ꝙ coloratū corp⁹ ꝓducit a se speciē sensibilem q̇ est effect⁹ sp̄ūalis. Itēʒ fantasma est q̇d corpale. ⁊ t̄n ꝓducit in intellectu possibili speciē intelligibilē. Et si dicit᷑ ꝙ hoc facit i virtute intellect⁹ agētis. Dicet aduersari⁹ ꝙ eodē modo sacramēta licet virtute ꝓpria n̄ possint esse gr̄e ꝓductiua. tamē in virtute diuina hoc possunt. Nihil em̄ repugnat quin causa instrumētalis i virtute principalis agētis possit agere vltra suā speciē.

Solutio. Ad. 1. Rn̄deo ad primū ꝙ species deriuata a corpe colorato. nō est effect⁹ realis: sʒ intentōalis.

Ad. 2. Et eodē modo dicendū ad secundū de specie intelligibili.

Et ideo iste instātie nō sunt ꝯtra illā maiorem. qꝛ illa maior loquit᷑ de effectu reali. h̄ aūt arguit᷑ de effectu intētionali. Et cū addit᷑ ꝙ nihil repugnat quin causa instrumētalis ⁊c̄. Respondeo ꝙ licet aliqua possit causa instrumentalis in virtute cause principalis que nō potest in virtute ꝓpria. tamē nulla virtute p̄t illud qd̄ implicat ꝯtradictionē. Sʒ ꝙ ipa creatura ꝓductiue se habeat respectu illi⁹ qd̄ solam creationē est ꝓducibile. hoc implicat cōtradictionē. vt patet ex dictis in p̄ma q̄stione istius libri. Sacramēta aūt sunt creature. ⁊ gr̄a nō est generabilis. sʒ solū creabilis.

P̄. si sacramēta essent causa ꝓductiua gr̄e. aūt essent causa vniuoca aut eq̇uoca. Tercia ꝓbatio ꝯclusionis. Nō vniuoca qꝛ illa est eiusdē speciei cū effectu. sʒ sacramenta ⁊ gratia differūt genere. Nec eq̇uoca. quia causa eq̇uoca est nobilior suo effectu. Et ideo licet sp̄ūale possit esse causa equiuoca rei corporalis: tamē ecōuerso fieri nō p̄t.

P̄. beat⁹ bern̄. in sermone de cena dñi ait. Sicut inuestit᷑ canonic⁹ p libꝝ. abbas baculū. ep̄s per anulū. sic diuisiones graꝝ tradite sunt sacramentis. sʒ illa nō sunt cause ꝓductiue eorū q̇ p inuestiturā habent᷑. ergo ⁊c̄. 4

P̄. si sacramēta attingerēt ꝓductiue gratiā. tūc inducerent gr̄aʒ ab extra. vel educerēt eā ab intra de potētia subiecti. Nō primo modo. qꝛ tūc crearent gratiā. ꝓpter hoc em̄ aīa rōnalis creat᷑. qꝛ ab extra inducit᷑. Nec secūdo modo. qꝛ si gratia educeret᷑ de potētia subiecti. tūc gratia essʒ cōnaturalis anime. qd̄ est incōueniēs dicere. g̃ ⁊c̄. 5

Sʒ ꝯtra istā ꝯclusionē est quedā antiqua opinio quā etiā aliq̇ moderni tenēt. que ponit ꝙ sacramēta noue legis sint causa per se ꝓductiua gratie. Opinio ꝙ sacr̄a efficiant gratiā

Et hoc ꝓbāt sic. Ratio io. dela. Ab om̄ibus ꝯcedit᷑ ꝙ sacramēta noue legis sint causa gratie p se. 1 illa aūt causalitas nō p̄t esse i genere cause finalis: formalis: vel materialis: ergo p sufficientē diuisionē erit in genere cause efficientis. sʒ illud qd̄ est p se causa efficiēs alicuius effect⁹ illud ꝓducit talē effectū. g̃ ⁊c̄.

P̄ si aliq̇d obstaret hoc maxime videret᷑ p tāto 2 qꝛ sacr̄a sunt res corpales. gratia v̄o res sp̄ūalis. Sʒ hoc nō obstat. Quia potior est regeneratio homīs ad bonū. q̄ʒ generatio hōis ad malū. sʒ mediāte re corpali puta mediante semine peccatū originale qd̄ est defect⁹ sp̄ūalis trāsfundit᷑ in generatōe homīs. ergo in regeneratōe homīs mediāte corpali sacr̄o poterit trāsfundi gr̄a q̇ est sp̄ūalis ꝑfectio.

Cōfirmat᷑ Et ꝯfirmat᷑. qꝛ s̄m ans̄. in libro de ꝯceptōe virginali. primus adā nō peccasset. tūc iusticiā suā originalē in filios suos trāsfudisset. ⁊ h̄ mediāte

re corpali.s.mediāte semine.ergo mlto magis
secund⁹ adā.s.xp̄s mediāte corpali sacramēto
Cōfirmat̄ trāsfundet ipā₃ gratiā. Cōfirmat̄ hoc idē₃
secūdo. secūdo sic. Quāuis sciētia sit pfectio spūalis.
tñ acquirit̄ in discipulo p v̄ba doctoris.q̄ tñ
Tercia rō v̄ba sunt res corpales.ḡ ꝛc̄. P̄.si sacramē/
ta noue legis nō attingerēt gratiā pductiue.
tūc respectu grē solūmodo essent causa sine q̄
nō. Cōsequētia pat₃. Probat̄ falsitas ꝯseq̄n
tis.q₂ tūc nulla maior dignitas cōpeteret sa/
cramētis noue legis q̄₃ sacramētis veter̄ leg̃
Nā ipa circūcisio fuit causa sine q̄ non grē ꝛ
salutis. Q₂ Gen̄.xvij.dicit dn̄s. Aīa cui⁹ p/
pucij caro circūcisa nō fuerit.peribit de popu
Cōfirmat̄ lo suo.q₂ pactū meū irritū fecit.ergo ꝛc̄. Et
ꝯfirmat̄.q₂ illud qd̄ est p accidēs nō ponit̄ in
diffinitōe rei.s₃ esse cā₃ grē ponit̄ in diffinitōe
sacramēti noue legis.vt patuit superi⁹ dist.i.
Causalitas v̄o sine q̄ nō est causalitas p acci
dens.ergo sacramēta noue leg̃ n̄ solū sūt cau
Quarta rō sa grē sine qua nō. P̄.illud qd̄ efficit alte₃
h̄ pducit ipm̄.sed sacramēta noue legis effici
unt gratiā.q₂ efficiūt qd̄ figurāt.vt dicit au/
gustin⁹.sed ipa figurāt gratiā.ergo ꝛc̄. Ad
Solutio. primū dicendū q falsu₃ assumit̄ ibi cū p̄mit/
Ad.1. titur.q ab omib₉ sit ꝯcessu₃ sacramēta noue
legis esse causam grē p se.q₂ multi posuerunt
q solū sint cause gratie sine qua nō.sed causa
p se nō est tantūmodo causa sine qua nō.sed
est causa pp̄ter quā sic. Est etiā minor fal/
sa.q₂ causa disponēs est de genere cause effici/
entis respectu illi⁹ ad cui⁹ pductionē dispo/
nit.ꝛ tamē nō pducit talē effectū ad cui⁹ pdu
Ad.2. ctionē disponit. Ad secundū dicendū q n̄
maxime obstat corpalitas sacramentoꝝ ꝛ spi
ritualitas gratie.s₃ illud qd̄ maxime obstat ē
q₂ gratia pduci nō p̄t nisi actu creatōis.ꝛ per
ꝯsequēs virtute creatiua.que nō potest cōpe/
tere creature. Etiā pbatōes minoris defici
unt. Prima quidē deficit.q₂ non est simile
de peccato ꝛ grā.q₂ dato q res corpalis possit
esse causa peccati pp̄ter peccati vilitatem.ex h̄
tamē nō sequeret̄ q res corpalis possit esse cā
gratie pductiua pp̄ter gratie dignitatē. Eti
am peccatū cū sit quedā defectio n̄ requirit p/
prie causa₃ efficientē vt efficiēs est.s₃ mag̃ de
ficientē.gratia vero cū sit quedā supnaturalis
pfectio requirit causa₃ efficientē.ꝛ nō qualē/
cunq₃.sed causam omipotentē seu creantem.

Ad secundā pbationē dicendū q si hō nō
peccasset tūc transfusio originalis iusticie nō
fuisset ab adā efficiendo.s₃ solū nō impedien
do.quia pater nō pstitisset filio impedimētu₃
per infectionē seminis. Ideo de⁹ creando ꝛ in
fundēdo animā in illā carnē mundā ꝯcreas/
set tali anime originalē iusticiā. Ad terciā
pbationē dicendū q licet verba sint quedā si
gna coadiuuātia ad sciētie acquisitōe₃.tamē
sciētia nō pducit̄ [illegible] hmōi signa. Forte di/ Instantia
cetur q res materialis put est obiectū intelle
ctus ꝛ subijcit̄ in sciētia:sic est causa scientie.
ergo res corpalis potest causare effectū spūa/
lem in anima.qui vere est realis.q₂ sciētia nō
ē forma intētionalis s₃ realis.ḡ ꝛc̄. Respō Solutio
deo q obiectū intellect⁹ causans sciētiā ē vni/
uersale.q₂ sicut ait ph̄s.i.methaphi.ex mul/
tis experiētijs generat̄ vnū vniuersale.qd̄ est
principiū artis ꝛ sciētie. S₃ vniuersale ē spi/
rituale.cū sit abstractū virtute spūalis lumis
ipsi⁹ intellect⁹ agētis. Nā intellect⁹ agēs facit
vniuersalitatē in reb₉.vt ait cōmentator.iij.
de aīa. Ideo effect⁹ spūalis q̄ est sciētia.causat̄
imediate a p̄ncipijs seu causis spūalib₉.puta
ab itellectu possibili ꝛ agēte.ac ab obiecto fm̄
qd̄ vniuersale est.q₂ pticulariū nec est sciētia
nec diffinitio.vt dicit̄.i.posterioꝝ. Ad ter/ Ad.3.
ciū patebit ex dicēdis i q̄rta ꝯclusione isti⁹ ar
ticuli. Ad quartū dicēdū q sacr̄a noue leg̃ Ad.4.
dicunt̄ efficere grā₃.eo q ipis p rite pceptĩ vir
tus diuina imediate ꝛ ꝯcomitāter causat gra
tiā in aīa pcipiētis. Cōclusio tercia est.q sa Tercia cō
cramēta noue leg̃ nō sunt causa dispositiua clusio.
grē.sic q talē effectū imediate causent in aīa q̄
ex sui natura ita sufficiēter disponat aīam ad
susceptōne₃ grē q necessario ipi aīe infundat̄ Ratio.
grā si nō ponit obicē voluntarie. Q₂ talis di
spositio vel erit forma naturalis aīe.aut sup/
naturalis. Nō primo modo.q₂ tūc homo ex
puris naturalib₉ posset gratiā cōseq̄.qd̄ fuit
error pelagij.vt patet ex his q̄ dixi i secūdo li/
bro. Conseq̄ntia ista patet.q₂ h̄ hō p̄t ꝯsequi
ex puris naturalib₉ ad cui⁹ susceptōe₃ suffici
enter disponit forma naturalis. Nec secūdo
mō.q₂ forma supernatural'r infusa aīe rōnali
nō p̄t pduci nisi p creatōe₃.ꝛ p ꝯseq̄ns a solo
deo pducet̄ sic ꝛ ipa grā. S₃ oppositū isti⁹ Tho.iiij.
ꝯclusionis ponit q̄dā venerabilis doctor di/ sniaꝝ.di.i.
cens.q sacr̄a attingūt actōne sua in q̄tū sunt
instrumēta dei effectiue characterē.q̄tū ad il
la sacr̄a q̄ꝝ susceptōe imp̄mit̄ character.vl' ali
quē spūale₃ ornatū aīe.q̄ ad illa sacr̄a in q̄ꝝ
susceptōe nō imprimit̄ character.grā₃ v̄o nō
attingūt imediate effectiue.sed solū dispositi
ue.in q̄tū h̄ ad qd̄ instrumētaliter effectiue p
tingūt.s.ipe character vl' ornat⁹ est dispositio
q̄ est necessitās q̄tū in se est ad grē susceptōe₃

Et isto modo vt ait iste doctor debet intel/
ligi dictū augustini cū ait. q aq̄ baptismi cor
pus tangit τ cor abluit. Et sic etiā sacra effici
unt qḋ figurāt. Et sʒ dit iste doctor q hūc
modū videt mgr̄ tangere in lr̄a dicens. q hō
non q̄rit salutē in sacris q̄si ab eis. sed p illa a
deo. q2 hec p̄positio a denotat p̄ncipale agens
sʒ hec p̄positio p denotat causaʒ instrumēta/
Cōtra thomam. lē Sʒ ista dicta nō vident posse stare. Q2
character τ hmōi ornat⁹ cū sint forme supna
1 turales. optet q sint termin⁹ creatōis diuine:
τ p ɔseq̄ns actō sacri nō p̄t ad talia pductiue
2 terminari. P̄. dispositio necessitans ad ali
quā formā nō p̄t manere i subiecto nisi mane
at illa forma. sʒ mlti i baptismo recipiūt cha/
racterē τ graʒ. q̇ postea perdūt gratiā manēte
[illegible] charactere. ḡ character nō est dispositio ex
3 se necessitās ad gratiā P̄. sacra nō possunt
agere i instāti. ḡ nō possunt efficere characte/
rem in ip̄a aīa. Antecedēs patet. q2 platio ver
boꝝ req̇sita in sacro nō p̄t esse sine motu ipius
aeris. Probat ɔsequētia. q2 cū character nec
intēsiue nec extēsiue sit diuisibil. τ recipiat in
sbiecto indiuisibili. optet q tot⁹ inducat i in/
4 stanti. Ṫ. licet dispositiue possim⁹ cooparī
deo i aliq̄b effectib creatōis. tn̄ pductiue at
tingēdo effectū creatōis ħ nlla creatura p̄t. vt
pbatū est supi⁹ lib. ij. Sed character est effe/
5 ctus creatōis. P̄. character p̄t esse sine gra.
τ gra sine charactere. ḡ character nō est dispo
sitio necessaria ad graʒ. nec necessitās ad eaʒ.
Antecedēs patet. q2 in quolibet baptizato in
mortali peccato existēte character impssus in
baptismo manet sine gra. nā mortale peccatū
excludit gratiā. tn̄ n̄ excludit characterē. Nā
p characterē oēs intelligūt formā indelebi/
lē. Itē gra p̄t esse sine charactere. sic patʒ in
vere penitētib anteq̄ʒ baptizent. q̇ tn̄ pposi/
[illegible] habēt baptizādi. Isti em̄ q̄uis de a deo re/
cipiāt gratiā. tn̄ nō habēt characterē. q2 cha/
racter a p̄mo imprimit i baptismo. Patet
etiā de antiq̇s patrib. puta abraam isaac τ ia
cob q̇ gratiā dei habuerūt q̄uis characterē n̄
haberēt. Cōsequentiā pbo. q2 si character
esset dispositō necessaria ad habēdū graʒ. tūc
null⁹ posset habere gratiā sine charactere. τ si
esʒ dispositio necessitās ad habēdū graʒ. tūc
null⁹ posset habere characterē q̇n etiā haberʒ
Instantia graʒ. Nec valet si dicit q character est di/
spositio necessitans ad habendū graʒ nisi ha
Solutio. bēs characterē ponat obicē grē. Quia ppt
hoc dicit aliq̇ dispositio necessitare ad habē/
dū aliquā formā. quia tollit obicē τ oē illḋ

qḋ est incōpossibile in subiecto cū tali forma
ad cuius receptionē necessitat ipm̄ subiectū.
Cū igitur character cōpatiatur secū obicem
gratie. vt isti dicūt. τ stet cū mortali peccato.
qḋ est formaliter repugnās gratie τ incō pos/
sibile cū ea. ideo character n̄ potest esse dispo
sitio necessitans ad habendū gratiā. Dicere
em̄ aliquid esse necessitantē dispositionē r̄spe/
ctu alicui⁹ forme. τ qḋ illud idē stet in eodeʒ
subiecto cū eo qḋ est incōpossibile cū illa for/
ma. videt esse oppositū in adiecto: τ cōtradi/
ctionis implicatio. Autoritates etiā quas
iste doctor inducit p se. nō sunt cōtra me. vt
patebit in sequēti ɔclusione. Cōclusio q̄r/ Cōclusio
ta est. q sacramēta noue legis sunt gratie di/ quarta.
uine causa instrumētalis dispositiua disposi
tione extrinseca habilitante subiectū ad reci/
piendum gratiā nō ex natura rei. sʒ tantūmo/
do ex institutōne seu ordinatōe dei. Istud Ratio.
pbo sic. Illud qḋ est causa per se de genere cau
se efficientis respectu alicui⁹ effect⁹. hoc vl' est
causa principalis. vel instrumētalis. Et hoc
vel pductiue attingēs effectū p̄ncipal' agētis.
vl' dispositiue. Et iterū ħ. vl' dispositōe intrin
seca necessitāte sbiectū ad recipiendū p̄dictū
effectū ex natā rei. vl' dispositōe extrinseca ha
bilitāte sbiectū ad recipiēdū talē effectū ex or/
dinatōe dei seu ex institutōne cause supioris
Sʒ sacrm̄ noue legis ē i genere cause efficiētis
cā p se grē diuie. τ n̄ p̄t esse trib p̄mis modis.
ḡ q̄rto mō erit cā ipi⁹ grē. Maior patʒ ex suffi
ciēti diuisiōe. Minorē pbo q̇ ad oēs suas ptes
Primo quidē q sacramentū noue legis sit cā
grē. patet ex sanctoꝝ autoritatib adductis p
mgr̄m circa p̄ncipiū hui⁹ libri. Q, sit causa
p se pbo. q2 causa est ad cui⁹ esse sequitur alte/
rū. vt patet. v. methaphisice. τ causa per se est
ad cui⁹ esse seu positionē in actu semp sequit
effect⁹ in actu. vt patet. ij. phisicoꝝ. Sed ad
actualē positōeʒ seu vsuʒ sacramētoꝝ eo mo/
do q̇ de⁹ instituit ipis esse vtendū nō soluʒ vt
frequēter veꝝ etiā semp sequit effect⁹ gratie in
aīa ipsius vtentis seu suscipiētis sacrm̄. ḡ ꝛc.
Q, ista causalitas sit de genere cause efficiētis
patet. q2 discurrēdo p singula genera causaꝝ.
i nullo alio genere p̄t poni. Q, nō possit esse
causa gratie primis tribus modis. patet ex tri
bus conclusionibus precedentibus. For/ Instantia 1
te cōtra hanc rationem dicetur primo q ma
ior procedat ab insufficiēti diuisione. quia si/
cut patʒ. ij. phisicoꝝ. causa ɔsilians τ coadiu
uās sunt de genere cause efficiētis. τ tamen de
his causis non fit mentio in maiori predicta.

Aureolus Itē causa applicatiua est causa efficiens.
2 Ideo dicit qdā doctor ꝙ sacramēta sunt cau
sa applicatiua ipiꝰ gratie. qz sicut incendiariꝰ
ꝯiungēs actiua passiuis applicādo ignē ad
domū. dicit causa ꝑ se ipsiꝰ cōbustionis ⁊ ig/
nis geniti. quāuis ab ipo nō ꝓfluat aliq̄ di/
spositio nisi ꝙ coniūgit actiua passiuis. sic vt
ait sacramēta sunt causa applicatiua gratie. qz
sacramēta ꝯiungūt virtutē diuinā ipi anime
q̄ virtꝰ anime applicata causat in ea gratiam
3 Itē ꝯtra minorem potest argui sic. Causa
dispositiua est de genere cause materialis. sed
sacramētū noue legis est causa dispositiua re
spectu diuine grē. Ista minor est nota ex p̄ce
dentibꝫ. Maior similiter patet. qz dispositio
se tenet ex parte subiecti qd̄ habilitat ad for/
4 me susceptionē. Itē causa q̄ nullā habet ef
ficaciam respectu alicuꝰ effectꝰ nisi ex sola or/
dinatōe instituētis. illa nō videt esse causa ꝑ
se sꝫ ꝑ accidēs. sicut patet de denario plumbeo
qui ex institutōe regis est causa vt q̄ eū repre/
5 sentat recipiat centū marcas. Itē ꝓbatio
minoris videt deficere. qz ficti suscipientes sa
cramētū nō recipiūt gratiā q̄uis recipiāt ve/
raciter sacramentū. ergo nō semꝑ recipit graꝫ
q̄ suscipit sacramentū. Ad primū dicendū
Solutio Ad.1. ꝙ causa ꝯsiliatiua. adiutiua. depcatiua. ⁊ que
cūqꝫ cetere hmōi. oēs possunt cōphendi
sub causa dispositiua. qz oēs disponūt ad ef
fectum ꝯsequendū. vel dispositōe intrinseca.
Ad.2. vl' dispositōe extrinseca. Ad secundū dicē/
Cōtra aureolū. dū ꝙ iste doctor causalitatē sacramentoꝝ nō
bene ⁊ ordinate exprimit cū dicit. ꝙ sacramē/
tū sit causa applicatiua. quia si sic esset. tūc sa
cramēta essent causa principalis. ⁊ virtꝰ diui
na causa instrumētalis respectu ipiꝰ gratie. h̄
aūt est impossibile. Consequentiā ꝓbo. quia
q̄ncunqꝫ due virtutes taliter respiciūt eundē
effectū ꝙ vna applicat aliā ad ꝓducendū hu
iusmodi effectū. tūc applicata videt esse sb po
testate applicātis. ⁊ ꝑ ꝯsequēs videt esse secū/
daria ⁊ instrumētalis respectu eiꝰ. ꝓpriū ei est
instrumēti ꝙ ꝑ agens principale applicet ad
ipm opus. Sꝫ fm istū doctorē sacramēta ꝑ
tanto dici debent causa applicatiua gratie. qz
sacramēta applicāt virtutē diuinā ad causan
dum gratiā. ergo ⁊c. Videt ergo mihi si ꝓ
Opinio ꝓpria. prie loqui velimꝰ. ꝙ sacramēta noue legis re/
spectu gratie dici debēt causa ꝯditionalis. qz
sicut dicit huguitio. ꝯditio idē est qd̄ lex siue
pactū. Et dicit a con ⁊ ditio ditōnis qd̄ signi
ficat potestatē. Illud ergo cuiꝰ potestas pci/
se ꝯsistit in pacto seu lege ⁊ institutōne respe/
ctu alicuiꝰ. hoc debet dici causa ꝯditionalis il
lius. Sꝫ oīs potestas ⁊ causalitas sacramē
torum respectu diuine gratie. est ex diuina in
stitutōne ⁊ ex pacto qd̄ pepigit deꝰ cū ecclesia.
vt dicūt oēs doctores tā moderni q̄ antiq̄.
ergo sacramēta merito poterūt dici causa cō/
ditionalis respectu grē dei. Ad terciū dicē/ Ad.3.
dum ꝙ maior nō est vniuersaliter va. Ad
ꝓbationē dicēdū ꝙ dispositio aliqñ est ratio
receptiua forme ad quā disponit. quādoqꝫ ē
ratio recipiendi hmōi formā. Primo modo
superficies est dispositio corporis ad colorē. Se
cundo modo calor est dispositio corporis ad [illegible]
ritatē. Licet ergo dispositio primo modo re/
ducat ad genꝰ cause materialis. eo ꝙ nō solū
sit causa receptōnis forme ad quā disponit i
[illegible] ꝙ disponit per ipam. sꝫ etiā ipa talis dispo
sitio recipit hmōi formā in se. tamē dispositō
secūdo modo dicta. puta que ita est ratio reci
piendi ꝙ nō est ratio receptiua. illa nunq̄ spe/
ctat ad genꝰ cause materialis. sꝫ solū ad genꝰ
cause efficiētis. Cū ergo sacramēta nō sint ra/
tio receptiua ipiꝰ gratie. qz nō possunt esse sb
iectū gratie. sꝫ ex diuina ordinatōe sunt ratio
recipiēdi gratiā. deꝰ eñ sic instituit vt cum sa
cramentū corpꝰ tangit gratia animā pficiat.
ideo respectu gratie debēt dici causa efficiens.
Forte dicet ꝙ dispositio q̄ est ratio recipiē/ Instantia
di debet esse in eodē sbiecto primo ⁊ imediato
cū forma ad cuiꝰ receptōnē disponit. Calor
eñ est in eodē subiecto primo ⁊ imediato cū
raritate ad quā disponit. Sꝫ actio sacramen
toꝝ cū sit corporalis nō attingit animā in qua
recipit gratia. ergo nō videt ꝙ sacramēta vel
etiā actiones sacramētoꝝ sint talis dispositio
q̄ sit ratio recipiēdi gratiā. Respondeo ꝙ li Solutio
cet maior istiꝰ ratōis sit va loq̄ndo de tali di/
spositōe q̄ est ratio recipiēdi formā ex sua ꝓ/
pria natura. tñ nō est vera loquēdo de tali di
spositione q̄ est ratio recipiēdi formā ex infal/
libili ordinatōne diuina. sicut est in ꝓposito
Posset etiā dici ad eandē maiorē. ꝙ etiam
naturaliter nō est semꝑ necesse dispositionē
que est ratio recipiendi formā esse in eodē pri
mo subiecto cū tali forma. sufficit eñ ꝙ sint i
eodē supposito. nā rectitudo ratōnis que est
in intellectu est ratio habēdi ordinatā voliti
onē seu dilectionē ipi volūtati. Ad quartū Ad.4.
dicēdū ꝙ maior nō est vera. maxime quādo
hmōi ordinatio est imutabilis ⁊ infallibilis
ꝓcedens ab instituēte simpliciter oīpotēte.
sic est in ꝓposito. Sic eñ fm naturalē cursū
ignis ē ꝑ se causa incēdij in corpe cōbustibili

sibi approximato. sic ex diuina ordinatõe aq̄
posset esse p se causa hmõi incēdij. Nā sic pa/
tet. ij. machab. c. i. ipe neemias cū aq̄ fecit asp
gi sacrificiū. tūc aq̄ supfusa accensus est ignis
magn⁹. ita vt om̄es mirarent̃. pfusis etiā ma/
iorib⁹ lapidib⁹ cū aq̄ accensa est ab eis flāma
magna vt ibidē dicit̃ Itē. iij. Reg. c. xviij.
silr̃ factū est. Nā cū helyas tm̄ de aq̄ fudisset
sup sacrificiū q etiā fosse circa sacrificiū reple/
rent̃ aq̄. tūc accēsus est tant⁹ ignis q̄ sacrifici/
um. ligna puluerē. & lapides ꝯsumpsit. Sic
igit̃ tūc factū est. sic de⁹ infallibili statuto pos
set ordinare q om̄e illud incenderet̃ qd̄ aqua
pfundit̃. q̄ facto aq̄ esset p se causa incendij. &
h̄ ex ordinatõe dei. nō ex natura rei. q2 ex natu
ra sua aq̄ mag̃ extigueret q̄ȝ incēderet Rō
hui⁹ dicti posset assignari ex dictis cōmenta/
toris sup de celo & mūdo. vbi ostēdit. q q̄uis
ignis p se et ex nat̃a sua habeat moueri sursū
tm̄ tota spera ignis mouet̃ circulariter ad ra/
ptū ipsi⁹ celi. & in illo motu circulari ignis p̄t
ppetuari. licet nullū violentū ppetuū esse pos
sit. q2 vt ipe ait. illo motu circulari ignis non
mouet̃ violēter. nā quicq̄d inest reb⁹ inferio/
rib⁹ p causaȝ superiorē. hoc nō ꝯuenit eis vio
lenter. Sic eodē modo nos dicere possumus
q quicq̄d est imutabiliter institutū ex ordia/
tione dei q̄ est supma oīm causaȝ. h̄ ꝯuenit
reb⁹ p accidēs sȝ p se. Et p ꝯsequēs sacra sunt
p se causa gr̃e. nō ex natura ppria. sȝ ex imuta
bili ordinatõe diuina. Exemplū de dena/
rio plūbeo nō est ad ppositū. q2 illa ordinatō
est mutabilis. & a causa mutabili & multipli/
citer defectibili. Posset em̄ accidere q anteq̄ȝ
habēs hmõi denariū plumbeū aliq̄d reciperet.
Ad. 5. q etiā ipe rex psonaliter nihil haberet. Ad
quintū dicēdū q ficte accedēs ad sacrm̄ non
vtit̃ sacramēto ꝫm volūtatē & intentõeȝ dei in
stituētis sacrm̄. q2 volūtas dei est q null⁹ ficte
accedat. Ipe em̄ saluator & sacroȝ institutor
ait. Qui crediderit & baptizat⁹ fuerit h̄ salu⁹
erit. Licet igit̃ hmõi fict⁹ nō recipiat graȝ.
tm̄ semp ille recipit gratiā q̄ vtit̃ sacro eo mo/
do q̄ de⁹ vult nos vti sacro. De natura em̄
cause ꝯditionalis est q nō obseruata ꝯditõe
nō sequat̃ effectus. & obseruata ꝯditõe infal/
libiliter sequatur effect⁹. Sed vt dixi super⁹
sacramēta sunt causa ꝯditionalis respectu gr̃e
q2 efficaciā habēt respectu gr̃e ꝯferende ex pa/
cto qd̄ pepigit de⁹ cuȝ eccl̃ia. in quo quidē pa
cto est hec adiecta ꝯditio. vt nullus ficte acce
dat. sȝ verā fidē habeat. maxime si est adult⁹.
ergo &c.

Quantū ad secūdū

Articulus secund⁹

articulū pono duas ꝯclusiones. Prima ē. Cōclusio prima.
q nō videt̃ esse ponendū aliquā virtutē abso/
lutā formaliter inherere sacramētis p quā vir
tutē sacramēta sint causa pductiua gr̃e. Quia il Ratio.
la virt⁹ vel esset creata vel increata. Nō crea/
ta. q2 nulla virtus creata p̄t esse creatiua. sȝ vt
dictū est in pmo articulo. gr̃a nō p̄t pduci ni
si virtute creatiua. Nec increata. q2 licet vir/
tus increata q̄ est gr̃e creatiue efficaciter assi/
stat sacramētis. tm̄ ipis formaliter nō inheret.

Forte dicet̃ ꝯtra istud sic. Om̄e qd̄ est cau Instantia
sa p se in genere cause efficiētis alicui⁹. necessa
rio habet in se virtutē pductiuā illi⁹. sed sacra
menta sunt causa p se gr̃e in genere cause effi/
cientis. vt dictū est in pcedentib⁹. g̃ &c. Re Solutio
spondeo q maior est falsa loquēdo d̄ causa di
spositiua & specialiter de ea q̄ disponit disposi/
tione extrinseca habēte efficaciā ex sola insti/
tutione cause supioris taliter instituētis Nō
em̄ oportet vt hmõi cause dispositiue virt⁹ q̄ est
ipi⁹ effect⁹ pductiua formaliter inhereat. sed
sufficit vt sibi efficaciter assistat. Scd̄a cō Secunda ꝯclusio
clusio est. q nō est ponēda virt⁹ talis absolu/
ta in sacris ppter pductionē caracteris. & h̄ p
pter eandē rationē q̄ pbat primā ꝯclusioneȝ.
q2 & ipe caracter nō p̄t pduci nisi virtute crea
tiua. q̄ n̄ ē cōmunicabilis creature Sȝ op Tho. parte. iij. q. lx/
positū istoȝ ponit quidā doctor solēnis. & mł ij. arti. iiij.
ti sui sequaces. Et hoc quidā eoȝ pbant sic. & iiij. sniarū. dist. i.
Semp ad hoc q aliq̄d sit efficax medicina
necesse est ipm in se habere virtutē q̄ sit morbi
curatiua & sanitatis inductiua. sed ꝫm magi/ 1
strū dist. i. sacramēta sunt efficax medicina ꝯ
peccatoȝ vulnera. g̃ &c. Maior pbat̃. q2 si es/
se signū sanitatis sine inherēte virtute suffice/
ret ad hoc q aliq̄d diceret̃ efficax medicina.
tunc vrina deberȝ dici efficax medicina P̄. 2
noua relatō nō potest alicui aduenire sine no
uo absoluto. sed aqua & verba vt sunt sacra/
mentū habent nouā relationē ad gratiā quā
prius nō habuerūt. ergo &c. P̄. taliter debe 3
mus loqui de sacramētis noue legis q salue/
mus in eis maiorē dignitatē & efficaciam q̄ȝ
in sacramētis veteris legis. sed hoc nō possu/
mus nisi ponamus in eis hmõi virtutē respe
ctu sacramentalis effectus. quia etiā in veteri
lege deus dedit gratiam his qui deuote rece/
perunt veteris legis sacramenta. quāuis hu/
iusmodi gratiam non reciperent ex virtute
sacramentis illis formaliter inherente.

4 P̄.autoritates sanctoꝝ videnť esse ꝓ ista
opinione vt isti dicūt. Nā aug⁹.sup iohānē
omel'.lxxxi. ꝛ habeť in decretis.i.q.ij.ait. Que
est virt⁹ aq̄ vt corp⁹ tangat ꝛ cor abluat Itē
in sermone de epiphania ait aug⁹. Aqua est
subtilis.ſʒ subtilior ꝑ benedictōnez efficiť.q꜠
vſqʒ ad interiorē aīe penetrat.ꝛ celesti rore per
fundit.ꝛ occulte vias vite donat. Itē Be/
da sup Luc.dicit.ꝙ xp̄s tactu sue mūdissime
carnis dedit vim regeneratiuā aq̄s Itē hu
go libro ꝑmo de sacris ait. Sacra grē.pmo
ꝑ benedictionē virtutē in se sanctificatōis reci
piūt.ac deinde quā ꝯtinēt in se sanctificatōez
5 ꝯferūt. P̄.in quadā orōe petit ecclīa sic di/
cens. Perficiāt in nobis dn̄e sacra q̄ ꝯtinēt.
ſʒ petim⁹ gratiā.g̃ sacra ꝯtinēt graz. Cū igiť
nō ꝯtineāt eā formal'r.g̃ ꝯtinēt eā virtualiter
ꝛ ꝑ ꝯsequēs habēt in se virtutē causatiuā grē
saltē mediāte caractere quē causant per hm̄ōi
6 virtutē. P̄.qn̄cūqʒ aliqͦd agēs agit mediā/
te instrumēto.pri⁹ virtute sua attingit instru
mentū q̄ʒ subiectū in qͦd ꝓducit suū effectuʒ.
ſʒ de⁹ mediantibꝫ sacris tanq̄ʒ mediātibꝫ suis
instrumētis causat graz in aīa.g̃ pri⁹ attigit
sacra eis aliqualē supnaturalē virtutē cōmu/
nicādo q̄ʒ grā in aīa ꝓducať.g̃ ꝛc. P̄.ignis
7 vt est instrumētū diuine iusticie habet v̄tutē
infusaz ad causandū penā in aīa.g̃ pari rōne
sacra vt sunt instrumēta diuīe misericordie ha
bebūt v̄tutē sibi a deo infusaz.mediāte q̄ pote
runt in aīa causare graz vl' necessariā disposi/
tionē ad eā. Ista opinio p̄t rōnabiliter im
Cōtra tho
mam.
pugnari. Primo sic. Ista virt⁹ infusa sacris
1 vl' est corpalis: vl' spūalis. Si corpalis.tunc
mediāte tali v̄tute sacra nō p̄nt ꝓducere cara
cterē vl' aliquē spūalez effectū.qͦd est ꝯ̄ istorū
doctoꝝ positionē. Si est spūalis.tūc aut erit
tota i q̄libet p̄te sacri.ꝛ hoc nō.q꜠ h̄ est ꝓpriū
aīe rōnalis ſm beatū aug.in ſmone de imagi
ne.aut tota erit i toto sacro.ꝛ p̄tes ei⁹ in p̄tibꝫ
sacri.ꝛ tūc nō esset spūalis.q꜠ esset extēsa.ꝛ per
ꝯseq̄ns corpalis.ꝛ sic esset spūalis.ꝛ nō esset
spūalis.qͦd est ꝯ̄dictio P̄.aut ista virt⁹ erit
2 vna i oībꝫ p̄tibꝫ sacri.ꝛ tūc cū plura v̄ba sint
i q̄libet sacro q̄ꝝ semp̄ primū cessat esse qn̄ se/
cundū icipit esse.sequeť ꝙ accidēs maneat de
structo ſbiecto i q̄ pri⁹ erat.seq̄tur etiā ꝙ acci/
dēs migret de ſbiecto i subiectū. Aut ista v̄tus
erit alia ꝛ alia.tūc q̄t ꝯcurrūt sillabe v̄boꝝ i q̄/
libet sacro.tot erūt v̄tutes.qͦd videť incōueni
ens. P̄.sicut ille q̄ sequiť rōnez naturalē in
3 naturaliū reꝝ causalitate nō debet ponere plu
ralitatē nisi ratio natural' h̄ dictet ꝛ ꝯcludat.
sic ille q̄ innitiť lumini fidei non debet ponere
plā q̄ v̄itas fidei nō req̄rit. Sʒ v̄itas fidei n̄
req̄rit ꝙ ponam⁹ hm̄ōi v̄tutes i sacris.q꜠ oīa
q̄ de sacris saluare debem⁹.eq̄ b̄n saluam⁹ sine
positōe isti⁹ īfuse virtutꝫ.ꝛ forte meli⁹ q̄ʒ ponē
do hm̄ōi v̄tutē. Nā virt⁹ diuia sacris assistēs
eq̄ ꝑfecte ꝛ ordinate p̄t causare caracterē.orna
tū spūalē.gratiā.ꝛ v̄tutē i aīa suscipiētꝫ sacrm̄
sine v̄tute īfusa sacramētis.sic si esset tal' virt⁹
Mlta etiā alia essent tangēda circa modū
ponēdi quē ponūt isti doctores q̄ʒtū ad p̄di/
ctā sacroꝝ virtutē.q̄ oīa ad p̄sens dimitto.ne
nimis ꝓlixe teneā hāc q̄stionē. Ad primū Ad.1.
g̃ motiuū eoꝝ dicēdū ꝙ maior n̄ est v̄a loq̄n
do de medicina hn̄te efficaciā nō ex natura ꝓ
pria.ſʒ solū ex institutōe diuia. Tal' eñ me/
dicina ad h̄ vt ꝯferat sanitatē nō optet ꝙ ha/
beat v̄tutē inherentē.ſʒ sufficit ꝙ habeat v̄tu
tē omipotētē imutabiliť sibi assistentē.ꝛ effe/
ctū sanitatꝫ efficaciter inferentē.sic est i ꝓposi/
to. Ex q̄ patet ꝙ exēplū n̄ est ad ꝓpositū de
vrina.q꜠ vrina n̄ habet talē v̄tutē sibi ꝯtinue
assistentē q̄ ei cui⁹ est vrina ꝯferat sanitatem.
Etiā vrina ē signū fallax.q꜠ mortal'r infir
m⁹ qn̄qʒ habet bonā vrinā. Ad scd̄m nego Ad.2.
maiorē.q꜠ si vn⁹ sol⁹ hō esset albꝫ.post quē fi
eret alť hō albꝫ.tūc ꝑm⁹ hō acq̄reret nouā re
lationē sine mutatōe facta circa ip̄m i aliq̄ ab
soluto. Pōt etiā dici ꝙ vsus sacri vl' appli
catio sacri ad illū q̄ suscipit sacrm̄ fundat illā
nouā relatōez q̄ sacrm̄ referť ad graz cui⁹ di/
ciť esse cā.nā hm̄ōi vsus est infallibil' ꝛ efficax
dispositio ꝓ illa grā cōmunicāda.ꝛ h̄ ex diui
na institutōe. Ad terciū patꝫ ꝑ ea q̄ dicta Ad.3.
sunt in p̄cedenti questione articulo tercio i so
lutione prime instantie. Ad quartū dicen Ad.4.
dum ꝙ autoritates sanctoꝝ videnť oppositū Ad autori
sonare illius qͦd isti intendūt. Nā vt patet in tates.
decretis de sacramētis.dist.ij.ambrosi⁹ sic ait.
Spiritussanct⁹ manens in sacramētis laten
ter opatur. Et subdit ibidē.ꝙ effectus sacra/
mentorum facit solū virtus diuina. Cum er
go li solum sit dictio exclusiua.et significet
idem quod non cum alio.vt patet ꝑmo phi
sicorum.ergo p̄ter virtutē diuinā non erit ali
qua virt⁹ formaliter inherens sacramentis.
q̄ sit ꝓductiua caracteris vl' grē q̄ sunt effect⁹
sacramentoꝝ. Ad primā ergo autoritatez
quā isti ꝓ se adducūt dico ꝙ si bene intelligū/
tur ea q̄ ibidē post illa v̄ba sequunť tūc auto/
ritas est ꝯtra eos. Sequiť eñ ibi. Hoc nō fa
cit son⁹ transiēs: ſʒ virt⁹ manēs. Modo pla
nū est ꝙ ista virt⁹ manēs n̄ est illa q̄ formaliť

fuit in sono verboz. quia cū ille son⁹ trāseat. si maneret virt⁹ formalr̄ sibi inherēs. tūc destructo sbiecto accidēs maneret sine subiecto. qd̄ in solo sacramēto eucharistie ponit. ⁊ i nullo alio sacramēto. Nec pt̄ illa virt⁹ manere i aq̄ baptismi. q2 ibidē dicit. Detrahe verbū. q̄d ē a q̄ nisi elementū. Quasi dicat. Postq̄ trāsiuit verbū. tūc in aq̄ nō manet virt⁹ p̄ductiua sacramētalis effect⁹ Et q̄si eandē sentētiaz ponit aug⁹. in libro ɔtra faustū dicēs. Trāseunt verba ⁊ ablutio ⁊ actio corpalis. ⁊ manet virt⁹ q̄ operat. Ex his ergo ⁊ multis alijs q̄ possent adduci patet q nō est intētio augustini q aliqua virt⁹ sp̄ualis formaliter inhereat sacramētis. q̄ sit p̄ductiua sacramētalis effectus.

Solutio ad oēs alias autoritates. Ad om̄es alias autoritates dicendū q mod⁹ est sacre scripture ac etiā sanctoꝝ q qn̄ aliq̄s effect⁹ semp vl' frequēter ɔcomitatur alteꝝ. dato q nl'la virt⁹ formaliter sibi inhereat q̄ sit p̄ductiua illi⁹. tamē p̄cedēs dicit habere vim respectu illi⁹ q ip̄m semp vl' freq̄nter ɔcomitat. Vn̄ dicit in eccl'iastico q sic aq̄ extinguit ignē. sic elemosina extinguit pctm̄. tn̄ nulla virt⁹ formaliter inheret elemosine q̄ extinguat peccata. s3 sola virt⁹ diuina q̄ ɔcomitat opa misericordie delet ⁊ extinguit pct̄a. sic in p̄posito ⁊c. Vn̄ om̄es ille autoritates loquunt de virtute diuina q̄ sacramētis coexistit. ac etiā in ip̄is existit. q̄uis ip̄is formaliter nō inhereat. ⁊ nō loquunt de aliq̄ virtute creata q̄ sacramētis sit formaliter cōmunicata.

Ad. 5. Ad quintū dicendū q sacramenta ɔtinent causaliter gratiā. nō ex aliq̄ virtute ip̄is formaliter inherēte. s3 solū ex diuine institutionis imutabili ordinatōe modo q̄ superi⁹ dictū est.

Ad. 6. Ad sextū dicendū q licet de⁹ attingat sacra institutiue ⁊ ordinatiue. vt dictū est tn̄ ip̄is nō influit aliquā virtutē formalit inherentē. s3 cōmunicat eis v̄tutē om̄ipotētē q̄ efficaciter sacris coexistit ad p̄ducēdū in aīa quēlibet sacramētalē effectū.

Ad. 7. Ad septimuz nego antecedēs. mod⁹ aūt q̄uo pena ifernalis causet in aīa patebit circa finē istius quarti libri cū tractauero de pena damnatoꝝ.

Articulus tercius.

Quantū ad terciuz articulū breuiter dico q om̄ia sacra noue leg' a christo ⁊ tpe xp̄i sunt instituta aliq̄ modo. puta vel simpliciter ⁊ absolute. vl' aliq̄ modo approbatiue. De baptismo patet. q2 an̄ mortē christi discipuli baptizabāt. vt patet Joh. iij. Et d' h̄ faciēdo p̄ceptū habuerūt a christo post suā resurrectōez Mat. vlti. vbi xp̄s ait. discipul' suis Eūtes ḡ docete oēs gētes baptizātes eos in noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄ussancti. De sacramēto eucharistie patet i cena nouissima vbi xp̄s corp⁹ ⁊ sanguinē suū ɔsecrauit. ⁊ hoc discipul' suis faciēdū cōmēdauit dicēs. Hoc facite i meā cōmemoratōez Luc. xxij. De sacramēto ɔfirmatōnis patet Joh. xx. vbi xp̄s ait discipul'. Accipite sp̄mſanctū. De sacro penitētie ibidē cū sb̄dit. Quoꝝ remiseritis pc̄ta remittunt eis ⁊c. De sacro vnctōnis extreme patet Marci. vi. vbi dicit de discipul' q̄s xp̄s misit binos ⁊ binos ad p̄dicādū. q vngebāt oleo ml'tos egros. ⁊ sanabant. qd̄ n̄ est dubiū eos fecisse ex xp̄i iussione. De sacro m̄rimonij patet q a xp̄o sit saltē approbatiue. q2 Mat. xix. ɔ illos q̄ vxores suas dimittebāt dando il' libellū repudij. ait xp̄s. Qd̄ ḡ de⁹ ɔiūxit hō n̄ scpet. De sacro ordinis patet ex iā dictis. q2 ordo sacerdotalis ad quē ceteri ordies disponūt habet duplicē p̄tātē. s. p̄tātez absoluēdi. ⁊ hāc tradidit xp̄s sacerdotib' cū sacrm̄ p̄nie instituit dicēs. q̄z remiseritis pc̄ta ⁊c. ⁊ p̄tātez ɔsecrādi. ⁊ hāc tradidit cū sacrm̄ eucharistie instituit dicēs. Hoc facite i meā cōmemorationē. ⁊ sic saluator instituēs illa duo sacra. s. penitētie ⁊ eucharistie. siml' cuz illis instituit sacramentū ordinis.

Articulus quartus.

Quātuz ad quartū articulū est aduertēdū q hō ad duo naturaliter obligat. Primū est q a malo recedat. Secundū q ad bonū accedat. Propter qd̄ p p̄s. p̄cipit de⁹ homi dicēs. Declina a malo: et fac bonū. S3 postq̄ vulnerata fuit hūana natura p p̄mi parētis peccatū. hō hec duo ex suis purꝭ naturalib' n̄ potuit adiplere. iō de⁹ post lapsuz p̄mi hoīs nunq̄ destitit iuuare hoīez medicinalib' sacris. ordiate tn̄. Nā sic videm⁹ q i cura corpalis infirmitatꝭ p̄pt infirmi debilitatē q̄ fortia n̄ pt̄ sustinere p̄mo adhibēt remedia leuia ⁊ cōmunia. postea fortiora. ⁊ vltimo pfecta. sic p̄mo post lapsuz imediate in lege nature ordinauit de⁹ sacra cōmunia et leuia. in lege moysi aliq̄liter fortiora. s3 in lege euāgelica pfectissima ordinauit septē sacra. q̄rum āminiculo hō pt̄ vitare malū. ⁊ facere bonū.

Duplex sufficiētia sacramentoꝝ. Et iō vtroq3 istoꝝ modoꝝ possum⁹ assignare sufficientiā istoꝝ sacroꝝ Primo. s. inq̄tum a deo sunt data homini in remediū quo ad fugā maloꝝ. Secūdo p̄ut data sunt homi i adiutoriū quo ad ɔsecutionē bonoꝝ.

Quo ad primū sciendū q duplex est ma/ lū.s.culpe et pene. Culpe triplex. Qr malū cul pe vel est originale. vel actuale mortale. vel est veniale. Et fm habem9 tria sacramenta Nā pprie loquēdo baptism9 dat in remediū culpe originalis. penitētia in remediū actual' mortalis. et sacra vnctio in remediū peccati ve nialis. Maluz aūt pene qd nobis accidit ex malo culpe est quadruplex. Nā sicut ait ve/ nerabilis Beda pter peccatū patimur igno rantiā: maliciā: infirmitatē: et ex his ↄflatam malā ↄcupiscentiā. Primū in ratōe Scdm in volūtate. Terciū in irascibili. Et quartū i ↄcupiscibili. In adiutoriū g ↄtra primū dat sacrm ordis. qr vt dicit Malach.ij. Labia sacerdotis custodiūt scientiā. et legē requirūt ore ei9. angel9 em dni exercituū est. Cōtra secundū sacrm eucharistie. h em est sacrm ti9 bonitatis pstans remediū ↄtra omnē mali ciā volūtatis. Cōtra terciū sacramentū cōfir/ mationis. Et ↄtra quartū sacrm mrimonij.

Sz q ad psecutionē bonoz sufficientia sa cramentoz sic haberi pt. Omia em bona pse/ quēda aliq modo attingunt actibz septē vir/ tutū. quaz tres sunt theologice et qttuor car/ dinales. Baptism9 g pstat adiutoriū actibz fidei. eucharistia actibz charitatis. et sacra vn/ ctio actibz spei. Ordo actibz prudētie. penitē/ tia actibz iusticie. ↄfirmatio actibz fortitudi/ nis. et matrimoniū actibz tpantie. Ad ar/ gumentū principale dicendū q licet maior sit vera loqndo de eo qd est causa effect9 spūalis ex natura ppria. tn nō est vera loquēdo de eo qd ē causa effect9 spūalis ex institutōe diuia.

Ad principale argu.

Hinc vero d'

n baptismi. Postq mgr pmisit q dā pambula respectu sacramen/ toz in vniuersali. hic adiūgit vnū pambulū respectu sacri baptismi in speciali. Et diuidit in duas. Primo em ostēdit baptismi iohis a baptismo xpi differētiā. Scdo declarat bap/ tismi iohānis insufficientiā. ibi. Hic ↄsiderā dū est. Prima i duas. Qr pmo ondit baptis mi xpi respectu baptismi iohis excellentiaz et perfectionē. Scdo circa baptismū iohis mo/ uet duplicē qstionē. ibi. Ad qd g. Et hec in duas fm q duas mouet qstiones. quaz vtri q adiūgit suā responsionē. Scda ibi. Sz q/ re dict9 est. Circa hoc qro.

Questio secunda.

v Vtrū baptism9 iohānis fuerit sacrm. Videt q nō. Qr sacra posteriora sūt priorib9 pfectiora. sz baptism9 iohis fuit po/ sterior circūcisione. et tn nō erat pfectior ea. g et c. Maior patet. qr p tanto sacramēta noue legis sunt pfectiora. imo pfectissima sacramē ta. qr sunt oim sacramentoz postrema. Et cō firmat. qr q sunt priora generatōe sunt poste/ riora pfectōe. vt patet. ij. de aīa. Patet etiam minor. qr p sacrm circūcisiōis ↄferebat gra. baptismū aūt iohis nō cōferebat gra. g et c.

Cōtra. augustin9 super iohannē ait. Acce dit verbū ad elementū et fit sacrm. sz i baptis/ mo iohis accessit verbū ad elemētū. qr vt pa/ tet Act. xix. iohānes baptizabat i aq eos q ve niebāt ad eū dicēs. vt crederent in eū qui ven tur9 est. Hic qttuor sunt vidēda. Pri/ mo vtz baptism9 iohis ↄtulerit graz Se cundo. vtz gra sacramētalis et gra virtutū sit eadē realiter. Tercio de eo qd qrit Et qr to vtz baptisati baptismo iohis fuerint reba ptizandi baptismo xpi.

Quantū ad primū

Articulus primus.

est aduertendū q i baptismo iohis possumus duo ↄsiderare. puta vl' op9 opatū qd fuit illa ablutio vl' intinctio facta p iohannē. et op9 ip sius opantis. qd fuit iohis deuotio ac illi9 q baptizabat ordinata affectio. Et fm h po/ no duas cōclusiones. Prima est q ex ope opato baptism9 iohis nō ↄferebat graz ipsis baptisatis. Quia nulli ↄfert gra sine spūsan/ cto. sz baptismo iohis nō ↄferebat spūsctūs pēsato ope opato. g et c. Maior patet. Pro/ bat minor. qr ex balneatōe corpis nō ↄfertur spūsanct9 nisi ex diuina ordinatōe h esset in/ stitutū. Sz licet tale statutū seu pactū sit in baptismo xpi. tn nō fuit i baptismo iohānis. Propter qd ait xps discipulis suis actuū. i. Johes quidē baptizauit aq. vos do bapti/ zabimini spūsancto nō post mltos hos dies Et Joh. i. dixit iohes ad phariseos. Ego ba ptizo in aq. medi9 aūt vestz stetit quē vos ne scitis. Et subdit infra. Hic est q baptizat in spūsancto. Sz ↄtrariū isti9 ↄclusionis ali q vident pbare p hunc modū. Viri pfecti ni hil inutiliter debēt opari. Sz si baptizat9 ba ptismo iohis nō ↄsequebat graz. tūc inutilit iohes euz balneasset et frustra. Maior patet. Probat minor. qr tūc op9 alicui9 est frustra et inutile qn nullū finē ↄsequit ipo ope. modo planū est q iohes baptizādo nō intēdebat ex teriorē lotionē corpis ipi9 baptizati tāq finē. qr tūc iohes fuisset vnus balneator. Si g ad

Pria ↄclo

Ratio.

Cōtra cō/ clusionem 1

baptizationē illā nō sequebat̄ aliq̄s finis in/trinsec⁹ ꝛ spūalis. tūc talis opatio erat sine fi/
2 ne. ꝛ p ꝯsequēs frustra ꝛ inutilis. P̄. circū/cisio cōferebat gratiā. g̃ ꝛ baptism⁹ iohānis. Antecedēs patet ex p̄cedentib⁹. Cōsequētia pbat̄. q2 q̄to aliq̄d est pfectiori ppinqui⁹. tā to videt̄ esse pfecti⁹. ꝛ p cōsequēs debet habere effectū pfectiorē. s3 baptism⁹ iohānis erat ppinquior baptismo xp̄i q̄ circūcisio. qui quidē baptism⁹ xp̄i est sacramentū pfecti⁹ oībus
3 sacramētis ipm p̄cedentib⁹. g̃ ꝛc. P̄. omne sacramentū ad h̄ instituit̄ vt vel gratiā significet vel ꝯferat. s3 gr̄a sufficiēter fuit significata p sacramentū veteris legis. g̃ si baptismus iohānis non ꝯtulit gratiā. tūc frustra fuit in/
4 stitut⁹. P̄. f̄m augustinū in libro ꝯtra donatistas. iohānes baptizauit in remissionē peccatoꝝ vt ab eo baptizatis in spe remitterēt̄ peccata. s3 spes de peccatoꝝ remissione nō pōt haberi nisi p gratiā. g̃ baptism⁹ iohānis ꝯtu/
5 lit gratiā. P̄. Marci. i. dicit̄. erat iohānes baptizās ꝛ p̄dicans baptismū penitētie in remissionē peccatoꝝ. s3 remissio peccatoꝝ nō fit
6 sine gr̄a. ergo ꝛc. P̄. dam̄. dicit. purgat iohānes spūm [illegible] aquā. s3 purgatio spūs est per
Solutio. gratiā. g̃ ꝛc. Ad primū nego minorē. Ad
Ad. 1. pbationē dicendū q̄ iohānes p baptismū intendebat pfigurare baptismū xp̄i. Intēdebat etiā pplm assuefacere p suū baptismū. ne baptismus xp̄i tanq̄ factū extraneū ꝛ alienū homines refutarēt ꝛ fugerēt. Et q2 hos fines intendebat ꝛ ꝯseq̄bat̄. ideo n̄ fuit frustra. q̄uis
Ad. 2. ex opere opato nō ꝯferret gratiā. Ad secundū nego ꝯsequentiā. Ad pbationē dicendū q̄ maior nō est vera loq̄ndo de his q̄ efficaciā solū habēt ex ordinatōe instituētis. ꝛ maxime q̄n illud qd̄ est pfectiori ppinquius instituit̄ imediate ab eo q̄ est limitate pfectionis. illud aūt qd̄ est remoti⁹ instituit̄ ab eo q̄ est illimi/
Ad. 3. tate pfectōis. sicut est in pposito. Ad terci
Ad. 4. um patet p ea q̄ dicta sunt ad primū. Ad quartū dicendū q̄ sicut baptizati p iohānē habebāt spem de futura remissione peccatorū fienda p baptismū xp̄i ad qd̄ iohānes reduxit sua p̄dicatōe dicēs. ille baptizabit in spiritusancto. sic etiā habebāt spem d̄ futura gr̄a p xp̄m ꝯferēda qua delerent̄ peccata. Ad qui
Ad. 5. tū dicēdū q̄ q̄uis ī illa autoritate li baptizās referendū sit ad baptismū iohānis. tn̄ li p̄dicans debet referri ad baptismū xp̄i. ꝛ sic n̄ pl⁹ ꝯcludit̄. nisi q̄ baptismo xp̄i peccata remittebant̄. Si q̄s tn̄ vtrūq3 voluerit referre ad baptismū iohānis. tūc dico q̄ baptism⁹ iohis p̄paratiue fecit [illegible] remissionē peccatoꝝ inq̄tū populū pparabat ꝛ assuefaciebat ad baptismū xp̄i. quo vere remittebant̄ peccata ꝛ ꝯferebat̄ gr̄a. Ad sextū dicendū q̄ baptism⁹ io/ Ad. 6.
hannis purgabat spūm nō effectiue imediate. s3 ppparatiue seu dispositiue. Scd̄a con Cōclusio
clusio est. q̄ ex ope opantis puta ex deuotōne secunda.
ꝛ incitamēto virtutis ipsi⁹ baptizātis sepius de⁹ ꝯferebat gratiā ipis baptizatis. Nā iohānes hortabat̄ eos ad fidē ꝛ ad deuotōē. ꝛ ad digna opa penitētie faciēda. ꝛ q2 talia q̄ agūt a deo gratiā recipiūt. ideo verisimile est q̄ taz baptizātis exēplo incitati. q̄3 verbo p̄dicatōis instructi gratiā receperūt iohāne baptizante

Quantū ad secūdū

Articulus secund⁹

articulū est aduertendū. q̄ put cōmuniter distinguit̄ duplex est gr̄a. Una q̄ dicit̄ gratū faciens. Alia nō gratū faciēs q̄uis sit grat' data. De prima pcedit p̄sens inq̄sitō. q2 tam gratia sacramentoꝝ q̄ gr̄a virtutū. loquēdo de infusis virtutib⁹. est gratia gratū faciens.

Et hec. s. gratia gratū faciēs p̄t dupliciter ꝯsiderari. Uno modo f̄m suā essentiaz. Alio modo f̄m redūdātiā. Primo modo pficit essentiā aīe. Secūdo modo pficit potētias aīe. Et istud adhuc pōt dupliciter fieri. Q2 vno modo redūdat gr̄a ab essentia aīe in potētias ipas sanādo p̄stans medicinā ꝯtra peccatoꝝ vulnera. Alio modo redūdat in potētias ipsas inclinādo p̄stans adiumentū q̄ ad virtuosa opa. Primo modo gratia est causa q̄rundā sacramentaliū effectuū quib⁹ potentie destructe p peccatū reformant̄. q̄ cū pprio nomine careāt dicunt̄ gr̄a sacramentoꝝ. Secundo modo gr̄a est causa virtutū q̄ ab ipsa gr̄a persluūt f̄m q̄ gr̄a ab essentia redūdat in potētias. Et he etiā virtutes p̄dicatōe causali dicunt̄ gratia virtutū. His p̄missis sic pcedā. Primo ponā duas ꝯclusiones. Scd̄o recitabo quasdā opiniones p̄dictis ꝯtrarias. ꝛ eoꝝ motiuis rñdebo. Prima ꝯclusio est Conclusio prima
q̄ gratia gratū faciēs ꝯsiderata f̄m suā essentiā. put pficit essentiā aīe. est vna ꝛ indistincta. Q2 sicut se habet aīa ad corp⁹ qd̄ viuificat. sic se habet gr̄a [illegible] animā cui vitā spūalez p̄stat. s3 vni⁹ corporis vna est aīa ipm viuificās ergo vni⁹ aīe vna erit gratia gratū faciēs que sibi p̄stat vitā spūalē. Secūda ꝯclusio est Ratio
Secunda ꝯclusio
q̄ accipiēdo gratiā f̄m sui redūdantiā modo p̄dicto. tūc in gr̄a p̄t esse realis distinctio. Q2 non est minoris efficacie lux spiritualis ad

LL

principiandū diuersos effect⁹ q̄z lux corpalis
sꝫ a luce corpali resultāt diuersi effect⁹ nō ob/
stāte vnitate sue essentie. puta ab eodē radio
solis simul resultat liq̄factio cere. ⁊ exiccatio
seu arefactio terre. ergo nō obstante vnitate es
sentiali ipi⁹ gr̄e q̄ est lux spūalis rōnalis aīe.
poterūt ab ea resultare diuersi effect⁹. quoꝝ
aliq̄ sint potētiaꝝ aīe a malo sanatiui. aliq̄ ab
his realiter differētes sint ad bonū īclinatiui.
Et q꞉ ꝺm doctores [illegible] gratiā sacramentoꝝ ⁊
gratiā virtutū intelligunt̄ isti distincti effect⁹
Correlarium. scilicet sanatiui ⁊ inclinatiui. ideo correlarie
infero ex p̄dictis q̄ gr̄a sacramētalis ⁊ gratia
virtutis differūt realiter. Et h̄ ꝯfirmo tali
Ratio. medio. Illa quoꝝ vtrūq̄ dicit aliq̄d absolu/
tū seu entitatē absolutam. ⁊ vere ab inuicem
poterunt separari. illa realiter differunt. sed
gratia sacramentalis et gratia virtutis sunt
huiusmodi. Maior patet. Probo minorem
Nā q̄ vtraq̄ dicat entitatē absolutā patꝫ. q꞉
respect⁹ seu relatio nec p̄t esse principiū actōis
nec termin⁹. vt patet. v. phisi. sꝫ isti effectus q̄
dicunt̄ gratia sacramentoꝝ ⁊ gr̄a virtutū. ve
re termināt actionē dei qua p̄ducunt̄ in esse.
Qꝫ etiā vere possint ab inuicē separari patet. q꞉
quilibet iustificat⁹ anteq̄ꝫ de facto recipiat sa
cramenta habet ī se gratiā virtutū. attñ nōdū
habet gratiā sacramentoꝝ. q꞉ talis gr̄a p̄ hu/
iusmodi effectib⁹ sanatiuis a p̄mo ꝯfert̄ cū ip
Opinio ꝯ primaꝫ distinctionē. sis sacramētis. Sꝫ ꝯtra p̄dicta primo est
quedā opinio q̄ dicit q̄ ista distinctio nulla ē
qua dicit̄ q̄ quedā est gr̄a gratū faciēs. alia [illegible]
1 gratia gratis data. Quia qñ vnū membꝝ di
stinctōis claudit̄ in alio. tūc distinctio nulla
est. sꝫ sic est in p̄posito. Maior patet. q꞉ in/
clusum coincidit cū includēte. ideo vbi vnū
membꝝ claudit̄ in altero. illi mēbra distincti
onis necessario coincidūt. Minor etiā patet
q꞉ omnis gr̄a gratū faciēs est gr̄a gratis data.
Propter qđ apl's loquēs de gr̄a gratū faciēte
2 ait. q̄ si ex opib⁹ iā nō est gr̄a. ḡ ⁊c. P. si p̄/
dicta distinctio esset bona. tūc distinctōe ordi
nata ps distingueret̄ ꝯtra totū. species cōtra
gen⁹. ⁊ vnūqđq̄ inferi⁹ cōtra suū supi⁹. q̄ oīa
Solutio. vident̄ satis abusiua. Respōdeo q̄ iste in
stantie nō sunt ꝯtra me. q꞉ ego distinguo gra
tiā p̄ extrema ꝯtradictōis. puta p̄ faciēs gratū
⁊ nō faciēs gratū. hmōi aūt mēbra nunq̄ꝫ co
incidūt. sicut nec extrema ꝯtradictōis coinci
dere possunt. Sed doctores cōmunes q̄ sim
pliciter diuidūt gratiā in gratū faciētē. ⁊ gra
tis datā. ad istas instātias habēt respōdere.
Ideo dicta istoꝝ venerabiliū doctoꝝ de/
clarādo. dico q̄ illud idē qđ ego in p̄dicta di
stinctione explicite pono. extrema ꝯtradictio
nis explicando. hoc ipi ponūt iplicite. Ad
cui⁹ intellectū est aduertendū q̄ ꝺm p̄hm in li
bro topicoꝝ. q̄ñcunq̄ aliquib⁹ duob⁹ ē vnū
nomē cōmune. si vnū illoꝝ habet nomē p̄pri
um ⁊ ñ alteꝝ. tūc ei qđ caret noīe p̄prio rema
net illud nomē cōmune tanq̄ꝫ p̄priū. Exēplū
de h̄ nomie p̄priū. qđ q̄ꝫuis sit cōmune p̄prio
substātiali [illegible] p̄prio accidētali. tñ q꞉ p̄priū sb/
stantiale habet nomē p̄ se ⁊ dicit̄ diffinitio. ḡ
hoc nomē p̄priū [illegible] se platū solū intelligit̄ d̄ p̄
prio accidētali. puta [illegible] p̄pria passione. Sic ī
p̄posito posito q̄ esse gratis datū sit cōmune
omi gr̄e. tñ q꞉ quedā est gr̄a q̄ formaliter facit
nos gratos deo. ⁊ [illegible] ꝯsequēs ex suo effectu for
mali vendicat sibi nomē p̄priū. ⁊ dicit̄ gratia
gratū faciēs. ideo h̄ nomē cōmune quo dicit̄
gr̄a gratis data. remanet tanq̄ꝫ p̄priū p̄ alte/
ro extremo ꝯtradictōis. puta p̄ omi gr̄a q̄ nō
facit formaliter deo gratū. Et p̄ h̄ patet ad
instātias p̄dictas: q꞉ nec mēbra coincidunt.
vt p̄tendit prima instātia. nec inferi⁹ distin/
guit̄ ꝯtra suū superi⁹. vt p̄tendit secūda. sꝫ ex/
tremū ꝯ̄dictionis distinguit̄ ꝯtra alteꝝ extre/
moꝝ. ⁊ si nō explicite. tñ implicite sicut p̄dixi
Scđo ꝯtra p̄dicta est quedā opinio q̄ꝫtū Opinio q̄ gr̄a nō pficiat essentiam aīe nisi mediāte potentia.
ad illud qđ dixi gratiā gratū facientē pficere
essentiā aīe. q꞉ ponit gratiaꝫ imediate pficere
potētias aīe. Qđ p̄bat sic. Illud qđ est p̄nci/
piū meritorie opatōis imediate pficit poten/
tiā aīe. gr̄a est hmōi. Maior patet. q꞉ potētia
est imediatū principiū opandi. P. opposi
ta apta nata sunt fieri circa idē. sꝫ culpa ime/ 2
diate inficit potētiā. ḡ gr̄a q̄ est culpe ꝯtraria
imediate pficit potentiā. P. id quo primo 3
ꝯuertimur ad deū est imediatū subiectū gr̄e.
sꝫ potētia volitiua seu libero arbitrio p̄mo cō/
uertimur ad deū. P. illud qđ supaddit̄ na/
turalib⁹ h̄ nō mediat inter naturalia. sed gr̄a 4
est donū supnaturaliter additū. ⁊ potētia aīe
est ꝯnaturalis sue essentie. ḡ gr̄a nō p̄t imedia
te pficere essentiā. q꞉ tūc mediaret inter essen/
tiā ⁊ potentiā. P. libro secundo dist. xxvi. 5
mgr̄ ꝯcludit ex dictis beati augustini sic di/
cens. Volūtas hoīs p̄parat̄ ⁊ p̄uenit̄ gr̄a dei.
vt bonū velit. ⁊ adiuuat̄ ne frustra velit P. 6
gr̄a est idē realiter qđ charitas. ḡ imediate p/ Scotus.
ficit voluntatē. Antecedēs patet p̄ quendaꝫ
doctorē. s. scotū. Consequētia patet. q꞉ chari/
tas sbiectiue est ī ipsa volūtate. ḡ ⁊c. Et q꞉ Cōtra opinionem.
ista opinio est ꝯtra doctrinā cōmunē. ideo ar
guā ꝯtra eā sic. Si gr̄a gratū faciēs ñ fūdaret̄ 1

imediate in essentia aie. tūc vl' fundaret i vna
potētia tantū. vel in pluribꝫ. Nō in vna tan/
tū. qꝛ gratia cōmuniter respicit opatōes oīm
potentiaꝝ. Nec in pluribꝫ: qꝛ vnū accidēs
potest esse i pluribꝫ subiectis. sꝫ gr̄a ꝭm essen/
tiā suā est vnū accidēs in vno hoie. eo ꝙ vnꝰ
hō p vnā gratiā gratū facientē sit gratꝰ. nūꝗ
eñ mltiplicat forma vno existēte actuali for/
2 mali. P̄. illud qd dat aie vitā spūalē. hoc
imediate fundat in essentia aie. sꝫ gr̄a spūali/
ter viuificat aiā. Maior patet. qꝛ esse ime/
diate respicit essentiā. sicut opari potentiam.
Sꝫ viuere viuentibꝫ est esse. vt dicit. ij. ď aīa
Patet etiā minor. qꝛ n̄ solū gr̄a viuificat ani/
mā. sꝫ ppter eius viuificatiuā ꝓprietatē dicit
ipa vita. Iuxta illud apli ad Ro. vi. Gratia
dei vita eterna. s. in via initiata ⁊ in patria cō/
3 summata. P̄. ꝭm beatū augustinū esse re/
spicit essentiā. sicut posse potentiā. sꝫ vt dictū
est esse spūale est a gratia. iuxta qd ait apls. i.
4 ad Chor. xv. Gr̄a dei sum id qd sum. P̄.
sicut in generatōe naturali priꝰ res genita ac
cipit esse ꝗ opari possit. qꝛ agere naturalit p/
supponit esse. sic in generatōe spūali ⁊ supna/
turali necesse est ipā animā priꝰ in sua essen/
tia capere esse supnaturale p infusionē gratie
ꝗ potētia possit supnaturaliter agere supna/
Solutio. turali sibi infusa virtute Ad primū alteriꝰ
Ad. 1. opinionis dicendū. ꝙ licet formaliter gr̄a det
esse gratū deo p̄mo essentie aie ⁊ p ꝯsequēs po
tentijs ⁊ om̄ibꝫ meritorijs opationibꝫ elicitꝭ
a potētijs. tamē hmōi opatōnes nō sunt effe
ctiue ab ipa gr̄a nisi mediantibꝫ virtutibꝫ pfi
cientibꝫ ipas potētias. ideo nō optet gratiā es
se imediate i potētia ad hoc vt modo p̄dicto
Ad. 2. sit principiū meritorie operatōis. Ad secū
dū dicendū ꝙ nō est simile de culpa ⁊ de gra/
tia. nā culpa nō est a deo sꝫ innascit ab inordi
nata opatione hois. ideo imediate culpa re/
spicit potentiā a qua ꝓcedit hmōi opatio q̄n
tum ad sui inordinatōē. hec aūt principali/
ter est mala volūtas. ergo culpa habet esse in
mala volūtate loquēdo de culpa actuali. secꝰ
eñ est ď culpa originali. q̄ homini aduenit si
ne ꝓprio suo actu. illa eñ primo inficit essen
tiā anime. ⁊ mediāte essentia inficit potētias
Ad. 3. sicut dixi lib. ij. dist. iij. Ad terciū dicēdū
ꝙ sicut in naturali generatōne dispositio ad
formā substātialē imediate fundat in ipso cō
posito. qꝛ forma accidētalis ē cōpositioni cō/
tingens. vt ait autor. vi. principiorū. forma
aūt disponēs est accidēs. ipa tñ forma substā
tialis recipit imediate in essentia materie. eo
ꝙ hyle sit ꝓpriū subiectū generatōis. vt dicit
aresto. i. ď generatōe. Sic quāuis quidā im
petus a deo facti qui sunt gr̄a gratis data di/
sponētes ad gratiā gratū facientē fiāt a deo in
libero hois arbitrio. quibꝫ mediātibꝫ homo
cōuertit ad deū per ipm̄ liberū arbitriū. tñ gra/
tia ad quā disponūt hmōi impetꝰ recipit ime
diate in ipsa essentia aie. Ad quartū dicen Ad. 4.
dū ꝙ licet maior sit vera loquēdo de eo qd su/
peraddit naturalibꝫ p nostrā operatōē: tale
eñ nō potest imediate fundari in essentia. eo
ꝙ semp potētia mediat inter opationē ⁊ essen
tiā. tamē nō est vera loquēdo de his que sup/
addunt naturalibꝫ ex infusione diuina. qꝛ ta
lis infusio imediate attingit om̄ia. Attingit
eñ a fine vsqꝫ ad finē fortiter: ⁊ disponit oīa
suauiter. vt dicit Sap. viij. Ad quintum Ad. 5.
dicendū ꝙ li ꝑuenit nō debet referri ad volun
tatē respectu essentie anime. sꝫ tantūmodo re/
spectu aliaꝝ potentiaꝝ. Nā oīm operationū
humanaꝝ voluntas est causa. vel elicitiue. s.
ꝗtū ad suas ꝓprias operatōes. vl' saltē impa
tiue ꝗtū ad opatōes aliaꝝ potentiaꝝ. ꝗ gra/
tia ꝓut respicit opationes imediatiꝰ respicit
voluntatē ꝗ qualcūqꝫ alias potētias. ⁊ ꝓpt
hoc dicit ꝑuenire voluntatē ppar̄ado ⁊ adiu
uando. Ad sextū patet ex his q̄ dixi lib. ij. Ad. 6.
dist. xxvi. arti. ij. ꝯclusione secūda. Tercō Opio au/
cōtra p̄dicta ꝗtū ad illud qd dixi gratiā esse reoli.
causam virtutū q̄ ab ipa ꝓfluunt. est q̄dā mo
dernꝰ doctor q̄ ponit ꝙ gratia n̄ sit causa vir/
tutū. nec virtutes ꝓfluūt vt ipe ait a gr̄a. sꝫ po
tius ecōuerso gratia ꝓfluit a virtutibꝫ. Qd p
bat sic. Si virtutes fluerēt a gratia. vel hꝰ essꝫ 1
tanqꝫ a subiecto. vel efficiente. vl' forma. Nō
potest dici primū. qꝛ gratia cū sit qualitas
pt esse subiectū. Et ꝯfirmat. qꝛ virtutes sunt
subiectiue in potētijs aie. sed gratia nō est po
tentia. Nec secundū. qꝛ ꝭm augustinū solus
deꝰ operat in nobis virtutes. itē si gratia effice
ret virtutes. vel hoc esset infusionē. ⁊ tūc cre
aret eas. qd est falsū. cū creatura nō possit cre
are. aut educeret de subiecto. ⁊ hꝰ nō. qꝛ cū vir/
tutes solū possint esse p creationē. ideo n̄ sunt
educibiles de subiecto. Nec terciū. qꝛ effectus
formalis n̄ differt formaliter a forma ꝭm aui/
cennā. v. methaphisice sue P̄. nihil ꝓfluit 2
a seipo. sed virtutes ⁊ dona sunt formalit ipa
met gr̄a. ergo nō ꝓfluunt ab ea. Probat mi/
norē. qꝛ vel dicit gratia quia gratis dat. vl' qꝛ
gratū faciēs. sed virtutes ⁊ dona ⁊ sunt gratꝭ
data. ⁊ faciūt animā deo gratā. P̄. si virtu 3
tes ꝓfluunt a gratia. vel hoc fit libere. vel ex

necessitate nature. Nō primo modo. q2 grā cū sit qualitas fm istos non poterit esse dn̄a sui actus. Nec secūdo modo. q2 virginitas ꝛ pauptas sunt virtutes. ꝛ tn̄ nō insunt cuilibet cui inest gratia. ꝑ. gratia est quedā si-
4 militudo diuinaꝝ pfectionū. ergo non est q̄dā qualitas in aīa existēs deo gratū faciēs. vt aliqui imaginant. ꝑ. sicut gratia corpalis
5 se habet ad corpus. ita gratia spūalis se habet ad animā. sed gratia reddēs corp⁹ gratū non est vna qualitas. ſ3 est aliqd ɔsurgens ex diuersis. puta ex figura. colore. mā suetudine. verecundia ꝛ honestate. ergo gratia spūalis cōsurget ex multis virtutibꝫ in aīa. Et addit iste doctor ꝙ gratia nō est nisi quedā extrinseca denominatio ab actu acceptātis. fundamentū aūt denominatōis sunt virtutes ꝛ dona. Iste doctor assumit multa dubia. que causa breuitatis tangā in soluēdo.

Cōtra aureolū. Solutio. Ad. 1. Ad primū ergo dicēdū ꝙ causalitas grē respectu virtutū est aliquo modo de genere cause efficientis. q2 vt superi⁹ dixi dispositio q̄ est ratio recipiendi aliqd. ꝛ nō ratio receptiua. reducit ad causam efficientē respectu illi⁹. sed de⁹ per gratiā quā infundit essentie anime taliter eā qualificat ꝛ disponit ꝙ potētie naturaliter fundate i essentia anime actualiter erūt capaces virtutū ꝛ de facto recipiūt eas. sic tamē ꝙ gratia nō est ratio receptiua virtutū. cū nō sit subiectū eaꝝ. ergo solū erit ratio recipiēdi. ꝛ p cōsequēs aliquo modo grā est causa efficiēs respectu ipsaꝝ virtutū quas de⁹ infundit potentijs mediante grā pinfusa ipi essentie. Ad ambas pbationes dicendū ꝙ bene cōcludūt nihil aliud a deo esse causaꝫ efficientē principaliter pductiuā ipsaꝝ virtutū. loquendo de virtutibꝫ infusis. tamē nō pbant quin dispositiue aliud possit esse causa etiā in genere cause efficientis respectu taliū virtutū.

Instantia. Forte dicetur cū gratia sit in essentia anime. nō videt esse dispositio ad virtutē q̄ est in potentia anime. q2 forma q̄ est in vno subiecto non disponit ad formā que est in alio subiecto. q2 solū qualificat subiectū in quo est.

Solutio. Respōdeo ꝙ quādo duo subiecta sic se habēt ꝙ vnū naturaliter fundat in altero. tūc nihil repugnat quin illud qd̄ formaliter est dispositio fundātis possit redundanter ꝛ p ɔsequens qdāmodo efficiēter facere ad dispositionem fundati. Bona em̄ dispositio oculi formaliter existēs i oculo. redundāter facit ad bonitatē virtutꝭ visiue que fundat in oculo. ppter qd̄ ait aresto. ij. de aīa. si senex haberet oculū iuuenis videret vtiqꝫ sicut iuuenis. Unde si de⁹ tales dispositiones quales sunt in pupilla aquile poneret in pupilla vespertilionis. tūc vespertilio videret sicut aquila. Cū ergo potētie anime naturaliter fundent in essentia anime. sequit ꝙ gratia perficiēs essentiā aīe dando sibi esse supernaturale sui redundantiā aliquā dispositiuā efficaciā habeat respectu virtutū p quas ipis potentijs cōpetit supnaturaliter operari.

Ad. 2. Ad secundū nego minorē. Oppositū em̄ eius pbaui libro secūdo. dist. xxvi. Ad pbationē dico ꝙ gratia perficiēs essentiā aīe subiectiue p tanto dicit gratia. q2 formaliter dat esse gratū. ꝛ hoc nō ɔuenit alicui virtuti. q2 formalis effect⁹ virtutis nō est esse gratū. sed est esse virtuosuꝫ. Uñ si virtutibꝫ dicimur grati deo. hoc habēt originaliter ipe virtutes a gratia. que primo dat esse gratū ipi essentie. ꝛ per ɔsequēs om̄ibꝫ que fundant in essentia. siue imediate sicut potētie. siue mediate sicut virtutes ꝛ dona.

Ad. 3. Ad terciū dicendū ꝙ pluxus virtutū a grā pt dici necessari⁹ fm ordinē quē credim⁹ a deo institutū. q2 de⁹ nulli infundat gratiā nisi eidē infundat virtutes. ad q̄s disponit grā modo supradicto. Ad pbatōeꝫ dicendū ꝙ virginitas ꝛ pauptas nō sunt virtutes infuse. nos aūt loquimur de infusis virtutibꝫ.

Ad. 4. Ad q̄rtū nego antecedēs. q2 illd̄ qd̄ imediate terminat actionē realē hoc nō pt esse relatio. nec ɔsequēs similitudo. ſ3 grā immediate terminat actionē dei. Maior patet v. ꝛ. vij. phisi. Minorē pbo p dictū augustini. qui vt allegat mgr̄ lib. ij. dist. xxvij. super illo verbo apl̄i. Grā dei sum id qd̄ sum. sic ait. Recte gratiā noīat. primū em̄ solā gratiā dat de⁹. ꝛ nō nisi gratiā. cū nō pcedunt nisi mala merita. ſ3 post p gratiā incipiūt bona merita. Et sequit infra. plane cū data fuerit gratia incipiūt esse nostra merita bona p illā. tn̄ q2 si illa defuerit cadit homo. S3 qd̄ pmo datur a deo. hoc imediate terminat actioneꝫ dei. g̃ ꝛc.

Cōtra aureolum. Itē iste doctor negando gratiā esse qualitatem ɔtradicit sibi ipi. q2 in secūda ratōe dixit virtutes esse formaliter ipam gratiā. cū ergo virtutes sint qualitates. iuxta illud augustini. virtus est bona qualitas mētis. ergo ꝛc.

Ad. 5. Ad quintū dicendū ꝙ similitudo nō currit per om̄es pedes. ꝛ specialiter in eo ꝙ iste trahit similitudinē ad ppositūꝫ est dissimile. q2 vt patuit ex dictis augustini. gratia spiritualis datur primo a deo inter om̄ia que spectant ad meritoriā actionē vt meritoria ē. S3 gratia corpalis nō dat primo a natura. Et per

hoc patet q iste falsum assumit cū ait q gratia nō sit nisi quedā extrinseca denominatio. qz sicut lumē glorie in patria nō denominat animā extrinsece sed formaliter & intrinsece. sic nec lumē gratie denominabit extrinsece ipsam animā in statu vie. sz denominabit eā formaliter & intrinsece. Quarto est qdam opinio ɔtra primā ɔclusionē que ponit q i eodē hoie sint plures gratie gratū faciētes. Quia quicūqz homo deuote & nō ficte accedit ad baptismū prius habet gratiā q̄ baptizat. aut ergo in baptismo nullā recipit gratiaz. aut recipit eandē quā primo habuit. aut recipit aliā. Sz prima duo dari nō possunt. ergo dabit terciū & p ɔsequens simul habebit plures grās gratumfaciētes. Dicendū q nec recipit eandē gratiā nec aliā. sed recipit augmentū eiusdez gratie. sicut ɔtingit in ceteris formis recipiētibus intensionē. iuxta ea q̄ dixi libro primo dis. xvij. Et dato q gratia illius homis post baptismū nō reciperet magis intēsiue. tamē reciperet magis extēsiue. qz extēderet se ad effectus sacramētales ad quos se prius nō extēdebat. naz ante baptismū talis gra solū extēdebat se ad virtutes & effectus virtutū.

Opinio ɔ primā conclusionem.

Solutio.

Quantū ad terciuz articulū dicendū q baptismus iohānis potest dici sacramentū. Quia illud cuius totus vsus & institutio ɔsistit in hoc q est sacre rei signū. illud est sacramentū. sed totus vsus & institutio baptismi iohānis fuit ad significandum baptismū christi. & p̄parandū populū ad ipz recipiendū. ergo &c. Forte dicet q omē sacramentū aut est leg nature. aut moysi. aut euāgelij. Sz baptismus iohānis nō est de lege nature. vt de se patet. nec de lege moysi. qz vt patet Matth. xi. lex terminata fuit vsqz ad Johannē. nec de lege euāgelica. qz p̄uenit p̄dicationem xpi. Dicendū q baptismus iohānis q̄uis quo ad tempus mediauerit inter sacramēta veteris & noue legis. tamē reducit ad sacramēta noue legis. sicut p̄paratoriū reducit ad genus illius ad qd disponit & p̄parat.

Articulus tercius.

Instantia

Solutio.

Quātuz ad quartū articulū dicendū q quāuiscūqz aliquis esset baptizatus baptismo iohānis. tamē adhuc debuit baptizari baptismo xpi. Qz baptismus
1 xpi fuit de pcepto vniuersali. ergo omēs tenebant ipm suscipere P. baptizatus baptismo
2 iohānis non recipiebat characterē. ergo fuit rebaptizandus baptismo xpi. Antecedēs patz Probat ɔsequētia. quia ipe character baptismalis est primū fundamētū omniū sacramētaliū effectuū. ergo nullus potest rite suscipere aliqd sacramentū. nisi prius baptizatus sit baptismo xpi. in quo ɔfert character sacramētalis. P. ista cōclusio patet autoritate augustini. qui sup iohannē sic ait. Baptizauit iudas & est baptizatū. baptizauit iohānes & nō est baptizatus. 3 Forte dicet q apli nihil de his omiserūt que spectāt ad salutē. sz ipi post baptismū iohānis nō videnť baptizati fuisse nisi in spiritusancto. iuxta qd ait xps ipis discipulis Act. i. Johānes quidem baptizauit aqua. vos vero baptizabimini spūsancto nō post multos hos dies Dicendū q sicut dicit glosa Joh. xiij. sup illud. q̄ lotus est nō indiget &c. aplos esse baptizatos baptismo xpi credendū est. q̄uāuis hoc nō legať. Nec opposită istius habeť p autoritatē adductā i argumēto. qz solū intendit ibi christus baptismū flaminis cōparare penes excellentiā ad baptismū iohānis Ad argumentū principale dicendū q quāuis baptismus iohānis nō fuerit perfectior circūcisione in essendo & causando gratiā. fuit tn̄ pfectior in significādo & disponendo ad baptismū xpi vt patet ex p̄dictis.

Articulus quartus.

Instantia

Solutio.

Ad principale argu.

Distinctio tercia.

Post hec vidēdū est. Postq̄ magister p̄misit quedā pambula valentia ad tractatū de sacramentis noue legis. in ista parte incipit tractare de eis. & diuidit iste tractatus in septē partes s̄m q noue legis septē sunt sacramēta. Primo em determinat de baptismo Secūdo de ɔfirmatōe. dist. vij. ibi. Nunc de sacramēto ɔfirmatōis. Tercio de eucharistia dist. viij. ibi. Post sacramentū. Quarto d̄ penitentia. dist. xiiij. ibi. Post hec de penitētia Quīto de extrema vnctōe. dist. xxiij. ibi. Preter p̄missa. Sexto de sacramēto ordinis. dist. xxiiij. ibi. Nūc ad ɔsiderationē. Septimo d̄ matrimonio. dist. xxvi. ibi. Cū alia sacramenta. Prima diuidit in duas ptes. Nā primo magister determinat de baptismo s̄m se. Secundo d̄ eius vsu seu frequentatōne. dist. vi. ibi. Nunc quibus liceat. Prima in tres. Naz primo ostendit quid sit baptismus. & determinat quasdā ɔditiones ad ipm necessario ptinētes. Secūdo determinat de baptismo q̄tū

ad baptismū suscipiētes. dist. iiij. ibi. Hic di
cendū est. Tercio quantū ad baptismū cōfe
rentes. dist. v. ibi. Post hoc sciendū. Prima
pars est p̄sentis lectionis. Et diuidit̄ in duas
Nā primo ostēdit quid sit baptism⁹ ꝛ ex qui
bus integrat̄. Secūdo ostēdit quo tēpore
baptism⁹ fuerit institut⁹. ꝛ in qua materia in
stituebat̄. ibi. De institutōne. Prima in tres
Quia p̄mo ponit baptismi descriptōeꝫ. Se
cundo descriptōnis explanatōneꝫ. Et tercio
circa p̄dicta mouet ꝛ determinat vnā incidē
tem questionē. Secūda ibi. Sꝫ qđ est illud
verbū. Tercia ibi. Hic querit̄. Tūc sequit̄
illa pars. De institutōe baptismi. Et diuidit̄
in tres. Nā primo determinat de baptismi in
stitutōne. Secūdo de circūcisionis cessatōe.
Tercio de p̄dicte institutōis causa ꝛ ratōne.
Secunda ibi. Solet q̄ri. Tercia ibi. Causa
vero. Hic quero.

v Trum vocalis verborū exp̄ssio sit de
necessitate baptismi. Et videt̄ q̄
nō. Quia illud qđ nō erat in baptis
mo quo christ⁹ baptizabat̄. hoc nō videt̄ esse
de necessitate nostri baptismi. sꝫ Luc. iij. xp̄s
legit̄ baptizat⁹. ꝛ in eius baptismo nulla legi
tur fuisse verborū exp̄ssio. ergo ꝛc. Maior pa
tet. quia cū om̄is christi actō nostra sit instru
ctio. videt̄ q̄ illud qđ in christi baptismo n̄ ex
titit hoc nec in nostro necessariū sit. Cōtra
illud est de necessitate baptismi sine q̄ forma
baptizādi a christo tradita nō potest obserua
ri. sed sine vocali verborū exp̄ssione forma tra
dita a christo nō p̄t obseruari. ergo ꝛc. Ma
ior patet. Probat̄ minor. quia christ⁹ p̄cepit
discipulis baptizare in nomie patris et filij ꝛ
spiritussancti. vt patet Matth. vlti. Hic
quattuor sunt vidēda. Primo videndū ē
quid sit baptism⁹. Secūdo q̄ forma ver
borum requirat̄ in baptismo. ꝛ per idem pa
tebit ad illud qđ hic principaliter queritur.
Tercio videndū est vtrū quelibet mutatō
facta circa verba in baptismo req̄sita impedi
at sacr̄m. Et q̄rto de materia baptismi.

Articulus primus.

Quantū ad primū

respondet mḡr hic in littera dicēs. Baptism⁹
est ablutio corporis exterior. facta sb̄ forma ver
borꝫ p̄scripta. Sꝫ ab ista descriptōne videt̄

Hugo de sancto victore.

dissentire hugo de sancto victore. qui baptis
mū nō dicit esse ablutionē sed aquā. sic dicēs
1 Baptism⁹ est aqua abluendis criminibꝫ san
2 ctificata. P̄. arguit̄ cōtra magistꝫ sic. Qñ
cunqꝫ aliqua sic se habēt q̄ vnū manet altero
nō manēte. tunc vnū nō potest in recto d̄ alte
ro p̄dicari. sꝫ baptism⁹ manet ꝛ ablutio n̄ ma
net. Maior patet. Probat̄ minor. qꝛ q̄ ablu
tio trāseat. hoc de se patet. sꝫ q̄ baptism⁹ ma
neat hoc patet [illegible] augustinū. qui ait. Sacra
mento semel imposito nunqꝫ eo quis carebit.
P̄. illud cui collata est vis regeneratiua h̄ 3
sacramentū baptismi debet appellari. sꝫ aque
est hmōi vis collata. qꝛ dicit Beda in glosa.
Luc. iij. q̄ dn̄s ꝯtactu mūdissime sue carnis
vim regeneratiuā cōtulit aquis. P̄. illud 4
qđ est de p̄dicamēto relatōnis nō recipit p̄di
cationē ei⁹ qđ est de p̄dicamento actōnis. vel
passionis. vel substātie. ergo baptism⁹ nec de
bet dici ablutio. nec aqua. qđ est cōtra vtrāqꝫ
descriptōeꝫ. Antecedēs patet. Probat̄ ꝯseq̄n
tia. Nā baptism⁹ cū sit sacramentū ꝛ p cōse
quēs signū. necessario erit in p̄dicamēto rela
tionis. ablutio aūt est de p̄dicamēto actionis
vt p̄cedit ab abluēte. ꝛ est de p̄dicamēto passi
onis vt recipit̄ in abluto. aqua v̄o [illegible] de se pa
tet est de p̄dicamēto substātie. Ad intelle Nota.
ctum ergo p̄dictoꝝ est aduertendū. q̄ licꝫ ba
ptism⁹ formaliter dicat respectū. sicut vnūqđ
qꝫ alioꝝ sacramentoꝝ. put declaraui superius
dist. i. q. ij. tamē includit essentialiter res cor
porales sup quibꝫ īmediate fundat̄ hmōi re
spect⁹. tales aūt partes fundamētales licꝫ oēs
sint p̄tes materiales cōparate ad p̄dictū respe
ctū. tamē ad inuicē cōparate vna dicit̄ mate
rialis respectu alteri⁹. s̄m q̄ est prior ea. ꝛ dter
minabilis [illegible] eā. ꝛ alia ecōtra dicit̄ formalis. eo
q̄ partem priorē faciat determinate stare p ip
so sacramēto. Verbi gr̄a. In p̄posito tā ablu
tio q̄ꝫ etiā verba triū diuinaꝝ p̄sonaꝝ exp̄ssi
ua. dicunt̄ p̄tes fundamētales seu materiales
vt fundāt baptismū formaliter sumptū. pu
[illegible] vt baptism⁹ est signū efficax respectu gratie
dei. tamē cū baptizat̄ hō. verba p̄dicta deter
minant illā ablutionē. ꝛ faciūt eā determina
te stare p sacramēto baptismi. ideo talia v̄ba
dicunt̄ formalis p̄s respectu ipi⁹ ablutōis cō
tracte ꝛ determinate p hmōi v̄ba. Iteꝝ est
aduertendū q̄ licet aq ꝛ ablutio facta p aquā
determinant̄ p v̄ba p̄dicta ad standū p sacra
mento baptismi. qñ recta intentōe dicuntur
hmōi v̄ba. ꝛ p ꝯsequēs tā aqua q̄ꝫ ablutio di
cant̄ p̄tes materiales respectu hmōi v̄boꝝ. tm̄
aqua se habet vt materia remota. ablutio ve
ro se habet vt materia propinqua. quia ablu
tio īmediate fundat r̄spectū p̄dictū q̄ est sacra
mentū baptismi formaliter. aqua aūt nō fun

dat hmõi respectū nisi mediāte ablutōne. qꝛ nec ante ablutionē nec post ablutōẽ est i aq baptism⁹ formaliter. ſ3 solū ꝑ mēsura ipi⁹ ablutionis. Hinc est ꝙ diffinitio data ꝑ magistrū ordinatioꝛ esse videt̃. q̃3 illa q̄ est data ꝑ hugonē. Qꝛ in reb⁹ artificialib⁹ materia ꝓpinq̄ p̄dicat̃ essentialiter d̄ eo cui⁹ est materia ſ3 materia remota dato ꝙ p̄dicet̃ de hmōi rebus causaliter. tñ nō p̄dicat̃ essentialiter. Ista eñ est essentialis p̄dicatio. statua ē lignū. supposito ꝙ ꝓpinqua materia īmediate īformata forma statue sit lignū. tñ ista nō est essentialis p̄dicatio: ſ3 solū causalis q̄ dicit̃. statua ē hyle seu materia p̄ma. Et qꝛ illa q̄ sunt signa volūtarie instituta se habēt ad modū artificialiū. ideo ablutio q̄ ponit̃ in diffinitōne magistri essentialiter p̄dicat̃ de baptismo. qui formaliter sumēdo est signū a deo voluntarie institutū. S3 aqua q̄ ponit̃ in diffinitōe hugonis cū sit materia remota baptismi. nō p̄dicatur essentialiter de baptismo. ſ3 solū causaliter. Ex quo viden⁹ sequit̃ ꝙ in diffinitōne magistri meli⁹ exp̄mit̃ gen⁹ ꝛ differētia. q̃3 i diffinitōne hugonis. quia gen⁹ essentialit̃ p̄dicat̃ de specie diffinita ꝑ ip̄m. S3 sicut iā declaratū est ablutio p̄dicat̃ essentialiter de baptismo ꝛ ñ aqua. Etiā differētia accipit̃ a parte formali. ſ3 verba ꝑsonas diuinas exp̄mentia sunt forma baptismi in ordine ad ablutionē que determinat̃ per ip̄a. ideo ꝛc. Et ꝑ h̄ patet ad instantiā de hugone. Ad secūdū dicendū ꝙ in baptismo poterim⁹ tria cōsiderare. Nā aliq̄d est ibi qđ est sacramentū tm̄. puta ablutio ꝛ v̄ba. Aliq̄d qđ est sacramētū ꝛ res sacramēti. s. character. Terciū qđ nō est sacrm̄ sed tantūmodo res sacri. s. grā ex susceptione sacri collata. Igit̃ de medio. s. d̄ charactere est intelligenda autoritas augustini. qꝛ character est indelibilis ꝛ semꝑ manet Ad terciū dicēdū ꝙ si aliq̄ vis regeneratiua est in aq̄. illa tñ īmediati⁹ est ī ablutōe. qꝛ in aq̄ est habitualit̃. in ablutōne v̄o actualit̃. Q̄uo tñ illa autoritas bede ꝛ cetere ꝯsiles sint intelligēde. iuxta ea q̄ teneo. dixi sup̄i⁹ dist. ij. q. i. ar. ij. in solutōe q̄rti argumēti. Ad q̄rtū dicendū ꝙ sicͭ ī reb⁹ artificialib⁹ forma ꝑ artē inducta ꝓcise ꝛ ſm̄ se sūpta nō recipit p̄dicatōe3 essentialē ꝓpinq̄ sue materie. Ista eñ est falsa figura statue ē lignū. qꝛ ſba nō p̄dicat̃ essentialiter de accidēte. tñ si nō ꝓcise sumit̃. tūc rōne implicatōis rei natural' ꝓxima materia p̄dicat̃ essential'r de re artificiali. puta cū dicit̃. statua ē lignū. Sic in ꝓposito. dato ꝙ de baptismo vt ꝑ respectu ꝓcise sumit̃ cū actuali exclusione fundamēti. ablutō ñ p̄dicet̃ essentialit̃: tñ vt baptism⁹ sumit̃ sine hmōi ꝓcisione. tūc tal' ablutio v̄e ꝛ essential'r p̄dicat̃ de baptismo.

Articulus secund⁹

Quantū ad secūdū articulū est aduertēdū ꝙ cū forma sit necessario req̄sita ad esse illius cui⁹ dicit̃ forma. iō ista v̄ba sūt de forma baptismi q̄ sūt necessario req̄sita ī baptizādo. Duplicē ḡ poterim⁹ attēdere nccītatē in his v̄bis. Nā q̄dā sunt necessaria nccītate se tenēte ex p̄te baptismi seu sacramēti. Alia sūt necessaria nccītate se tenēte ex p̄te baptizātis seu mīstri. P̄rimo mō sunt necessaria ī sacro baptismi illa q̄b⁹ exp̄munt̃ tres diuīe ꝑsone. ꝛ act⁹ baptizandi. cū ꝑsona baptizata in quā trāsit hmōi act⁹. aliter tñ et aliter. Nā noīa diuinaꝝ ꝑsonaꝝ sunt absolute ꝛ simpliciter necessaria ad h̄ ꝙ sit veritas sacramēti. ꝓpter qđ nll'o modo licet variare talia noīa. nec ī se. nec in mō exp̄mendi. S3 ea q̄ significāt actū baptizatōis ꝛ ꝑsonā baptizatā. lic3 q̄tū ad exp̄ssionē act⁹ ꝛ ꝑsone sint simplicit̃ nccaria ꝓ v̄itate sacri. tñ q̄tū ad modū exp̄mēdi nō sunt simpl'r nccaria nccītate se tenēte ex p̄te sacri. Nā greci actū ꝓferūt optatiue. ꝛ baptizatū ī tercia ꝑsona. dicentes. baptizet̃ fili⁹ xp̄i. Latini v̄o ī vniu̇sa romana eccl'ia actū ꝓferūt īdicatiue. ꝛ baptizatū in sc̄da ꝑsona. puta. ego baptizo te. Attñ credit̃ ꝙ greci v̄e baptizēt. cui⁹ signū ē ꝙ romana eccl'ia grecos ad se ꝯuersos ñ sol3 rebaptizare. qđ vtiq3 facer3 si eos ñ r̄putaret fore baptizatos Iste tñ mod⁹ exp̄mēdi īdicatiue ꝛ ī sc̄da ꝑsona est necessari⁹ nccītate se tenēte ex p̄te baptizātis ī oīb⁹ latinis eccl'ijs. qꝛ cū tal' mod⁹ sit d̄ ꝓcepto romane eccl'ie. saltē q̄tū ad oēs degētes ī latinis eccl'ijs. iō ī hmōi eccl'ijs mortal'r peccaret q̄ hmōi modū ñ obsuaret. maxīe si tal' hō est cui ex officio cōpetit baptizare. illū eñ ig̃rantia iuri3 ñ excusat. cū d̄ iure q̄libet teneat̃ scire illud qđ ad suū officiū dinoscit̃ ꝑtinere. Et eodē mō sentiēdū ē d̄ h̄ ꝓnoīe ego. qđ exp̄mit ꝑsonā baptizātis. qꝛ greci ip̄m ñ ponūt. ꝛ tñ v̄e baptizāt. Mortal'r tñ peccaret latin⁹ si ip̄sū obmitteret His p̄missis pono q̄ttuoꝛ cōclusiones circa formā v̄boꝝ baptismi. d̄ q̄ ad p̄ns petit̃ ī isto articulo. P̄ria ē ꝙ ꝓp̄a noīa triū diuinaꝝ ꝑsonaꝝ nccīo spectāt ad forma3 baptizādi. Qꝛ xp̄s ver⁹ de⁹ ſb exp̄ssiōe istoꝝ noī3 ꝓcepit baptismū ꝯferri. ḡ talia noīa sūt d̄ nccīa forma ipi⁹ baptismi. Ans p3 mat. vlti.

Cōclusio prima. i

Margin notes (left column): Corelarium. — Corelarium. — Solutio Ad. 1. Ad. 2. — Ad. 3. — Ad. 4.

Patet etiã ꝯsequentia. quia illud cuiꝰ vigor totaliter dependet ex ordinatõne instituentis hoc nullũ habet vigorẽ nisi forma ab instituente posita obseruet. ꝛ per ꝯsequens forma huiusmodi instituta dicit necessaria. Sꝫ vigor omniũ sacramentoꝝ ex institutõne ꝛ ordinatione dei totaliter dependet vt declaratum est superiꝰ. dist. i. ꝛ. ij. ergo ꝛc.
2 P̄. verba que sic se habent ad baptismũ ꝙ sine eorũ expressione baptizatus nullo modo ꝯsequitur mysterium redemptionis. illa sunt de necessaria forma baptismi. sed nomina diuinarũ personaꝝ sunt huiusmodi. Maior patet. Probat minor autoritate fulgentij qui ait. Mysteriũ [illegible]demptõnis nullo modo habet. si patris aut
Cõfirmat filij aut spiritussancti nomẽ subtrahit. Et hoc cõfirmatur autoritate zacharie pape. qui ait. Firmissime preceptũ est in synodo anglorum. vt quicũqꝫ sine inuocatõe trinitatis mersus fuerit. sacramentũ regeneratõnis nõ ha-
Instantia beret. qđ omnino verũ est. Forte cõtra istud dicetur si ꝓpria nomina diuinarũ personarũ distincte expressa sunt de necessaria forma baptismi. tũc quicũqꝫ baptizatur sine huiusmodi expressione ille esset rebaptizandꝰ. Consequens est falsuꝫ. Consequẽtia patet. Probatur falsitas cõsequentis primo autoritate sacre scripture. quia vt patet Actuũ. i. ꝛ. ij. c. aliqui fuerunt baptizati in nomine christi. ꝛ tamen apostoli nõ fecerãt eos rebaptizari. imo reputabant eos baptizatos. Secũdo autoritate ambrosij qui ait. Si vnũ sermõe apprehenderis. fide aũt nec patrẽ nec filiuꝫ nec spiritũ sanctum abneges. plenũ est fidei sacramentum. Tercio autoritate bernardi. qui in quadã sua epistola quendã qui fuit baptizatus in nomine dei ꝛ sancte crucis vere reputat esse baptizatũ. Quarto autoritate nicolai pape. qui ait. Hi profecto si in nomine trinitatis. vel in nomine christi baptizentur
2 baptizati sunt. P̄. forma tradita a christo Matth. vlti. c. nõ dicit in nominibus. sed in nomine patris ꝛc. ergo videtur ꝙ debeat poni
3 tantũ vnum nomen trinitatis. P̄. vbi nõ est maior virtus in tribus ꝙ̃ in vno. ibi tantum valet inuocatio vnius sicut trium. sed patris ꝛ filij ꝛ spiritussancti vna est deitas: equalis glĩa ꝛ coeterna maiestas. vt ait atha-
4 nasius in simbolo. P̄. quãdo nomina sunt synonyma. tantuꝫ valet positio vniꝰ quãtum alterius. sed pater ꝛ genitor. filius ꝛ genitus. sunt synonyma. ergo eque bene poterit dici. in nomine genitoris ꝛ geniti. sicut dicit in nõie patris ꝛ filij. Ad primũ dicendũ ꝙ nomi-

Solutio Ad. i. na diuinaꝝ personarũ esse necessario requisita ad formã ꝛ efficaciã baptismi potest dupliciter intelligi. Uno modo per cõparationem ad diuinã potentiã. Alio modo ad humanã. Primo modo est sensus falsus. Secũdo modo est verus. Quia hoc dicitur necessariũ in cõparatione ad aliquã potentiã. cuiꝰ oppositum illa potentia fieri nõ potest. sed planum est ꝙ deꝰ posset facere quãdocũqꝫ sibi placeret ꝙ sacramentũ baptismi esset verum ꝛ efficax sine illis ꝛ quibuscũqꝫ alijs verbis. licet nulla humana autoritas ad hoc se extendat. puta ꝙ mutando vel nõ ponendo illa nomina: baptismus maneat in sua efficacia. Et ratio quo ad hoc est. quia qđ institutũ est autoritate superioris. hoc mutari nõ potest autoritate inferioris. sꝫ expressio illorũ nominũ ꝓ baptismo. instituta est a christo Matth. vlti. ergo ꝛc. Ad formã igit argumenti dicendum ꝙ isto secundo modo accipiendo necessarium in ꝓposito tunc cõsequens nõ est falsum. Ad primã probationẽ dicendũ ꝙ in primitiua ecclesia baptizabant aliqui in nomine christi ex diuina dispensatõe ꝛ spiritussancti reuelatõne. Et hoc vt cõmuniter dicit ꝓ tanto vt nomẽ christi laudabiliꝰ ꝛ celebriꝰ [illegible]uulgaret. Cessan te ergo hac causa. puta cum hoc nomẽ christꝰ fuit vniuersaliter diuulgatum. tũc in hoc solo nomine nõ debuit aliqs vlteriꝰ baptizari. Et ideo semꝑ manet necessitas istius forme in ordine ad humanã potẽtiam a qua nõ potest ꝓcedere hmõi dispensatio. Ad autoritatẽ ambrosij dicendũ ꝙ illo casu posito plenũ esset fidei sacramẽtũ quo ad baptizantẽ. hoc est dictum. ꝙ baptizans plenam fidem haberet. sed non quo ad baptizatum. quia baptizatus verum sacramentũ non reciperet. Ad bernardũ dicendũ ꝙ ibi per nomẽ dei intelligũtur nomina triũ personarum. quorũ quodlibet est nomẽ dei. sicut ꝛ quelibet persona est verus deus. Unde solũ videt ibi esse questio de nomine crucis. vtrũ illa additio viciauerit sacramẽtũ. Ille igitur merito putabat baptizatus. quia dũmodo cetera verba que sunt de sacramenti necessitate plene et ordinate ꝓferantur. additio facta ex deuotione nõ irritat sacramentum. Ad dictũ nicolai pape dicendũ. ꝙ hoc est intelligendum in casu vbi alicui constaret per diuinam reuelationem pro tunc esse a deo dispensatum modo ꝙ̃ extitit tꝑe aploꝝ. Ad scđm
Ad. 2. dicẽdum ꝙ sicut xp̄s dixit in nomĩe ꝛ non in

nominibus.sic τ nos dicimus.τ sicut chri/
stus ad li nomen singulariter sumptū adiū/
xit nomina tria.s.patris τ filij τ spiritussancti
sic τ nos illa tria nomina adiungere debem⁹.
Ad.3. Ad tertiū dicendū φ ibi assignatᷓ nō cau/
sa p causa.quia p expressionē triū nominuȝ
nō attenditᷓ maioritas virtutis.sed euidētia
christiane ꝓfessionis.quia magis euidenter
ꝯfitemur mysteriū sanctissime trinitatis exp̄
Ad.4. mendo illa tria nomina φȝ vnū tantū. Ad
quartū nego minorē.qꝛ inter nomia synony/
ma tantūmodo est variatio vocalis.τ nō si/
gnificatōnis.sed hic est variatio significatio
nis vel saltē ratōnis a qua imposita est signi
ficatio. Nā hoc nomē pater significat psonā
diuinā.τ impositū est a ꝓprietate ꝑsonali.sȝ
hoc nomē genitor cū sit nomē verbale signi
cat actū ꝑsone.vł saltē principaliter est impo
Instantia situ ab actu generatōis. Forte dicetᷓ φ cuȝ
in diuinis act⁹ generatōnis.τ ꝑsonalis ꝓpri
etas generātis sint idē realiter.ergo ab eodeȝ
impositū est hoc nomē pater τ hoc nomē ge/
Solutio nitor.τ per ꝯsequēs erūt synonyma. Respō
deo φ ad hoc φ nomina sint synonyma ▪ suf
ficit φ imponantᷓ ab eodē.nisi illud idē accı/
piatᷓ sub eadē ratōne. Propter qd̄ ait cōmen
tator.xij.methaphisice.φ vita τ sciētia nō di
cuntur synonyme de deo.τ hoc p tanto.quia
quāuis sint idē in deo realiter.tamē differunt
ſm rationē. Sic in ꝓposito quāuis in diui/
nis generatio actiua τ paternitas sint idē ſm
Cōclusio secunda. reȝ.differūt tamē ſm rationē τc̄. Cōclusio
secūda est φ exp̄ssio actus baptizādi τ ꝑsone
baptizate est necessaria p itegritate forme ba
1 ptismi. Quia illa exp̄ssio est de necessitate for
me baptismi.sine qua ille qui in aqua bapti/
zando mergitᷓ nō est baptizat⁹.sed p̄dicta ex/
p̄ssio est hmōi.quia extra de baptismo τ eius
effectu.dicit alexander papa.si quis pueruȝ
ter imerserit in nomine patris τ filij τ spiritus
sancti.τ nō dixerit.ego te baptizo in nomine
patris τ filij τ spūssancti amē.nō est puer ba/
ptizatus P̄.illa exp̄ssio ponitᷓ in forma tra
2 dita a christo.nā p hoc φ dicit.baptizantes.
exprimitᷓ actus.p hoc vero φ dicit eos.expri
mūtᷓ ꝑsone baptizāde. Sȝ ꝯtra istud ar
Instantia 1 guitur a quibusdā sic. Illa oratio cū dicitur.
ego baptizo te τc̄.si spectat ad formā baptis/
mi.vel hoc cōuenit sibi vt est falsa.vel vt est
vera. Ista patet ▪ sufficientē diuisionē. Nō
vt falsa.quia falsitas oratōnis nō potest esse
causa veritatis que est in sacramētis. Nec vt
vera.quia veritas oratōis est posterior signi/

ficato per eā. Nā ab eo φ res est vel non est.
oratio dicitᷓ vera vel falsa.vt patet primo peri
hermenias.sed causa nō est posterior eo cui⁹
est causa. P̄.sicut christus p̄cepit baptiza 2
re.sic etiā precepit docere dicens. Ite τ doce/
te omes gentes baptizantes eos ▪ nomie pa
tris τc̄.sed ad hoc φ aliquis satisfaciat prece/
pto christi docendo.nō est necesse φ exp̄mat
actū τ cū quē docet dicens.ego doceo te.ergo
a simili ad hoc φ satisfaciat p̄cepto christi ba
ptizando nō videtur esse necesse φ dicat.ego
baptizo te.ergo τc̄. P̄.arguūt greci sic. Fru
stra dirigūtur verba ad euȝ qui nullo modo 3
potest apprehendere vel intelligere ea.sed par/
uulus qui baptizatur nullo modo est capax
sermonis.ergo frustra dicit baptizans.ego
baptizo te dirigendo sermonē ad paruulum.
P̄.qd̄ ip̄o facto sufficiēter exprimitᷓ.hoc n̄ 4
est necesse verbis exprimi.sed actus baptismi
sufficienter exprimitᷓ ip̄o facto.ergo τc̄. P̄. 5
qd̄ sine prolatōne intelligitur.hoc inutiliter
profertᷓ.τ per cōsequens si proferatᷓ videtᷓ esse
nugatio.sed verbū prime ꝑsone semper dat
intelligi pronomē prime ꝑsone.ergo sine ne/
cessitate premittitᷓ li ego.cū dicitur ego bapti
zo τc̄. Sȝ anteφȝ respondeā ad hec pono
alias duas cōclusiones.quia aliqualiter faci
unt ad horū solutionē. Est igitur tercia cō
clusio.φ licet expressio actus τ persone bapti/ Tercia cō/clusio.
zate necessario requiratᷓ ad formaȝ baptismi.
tamen modus exprimēdi vnus τ determina/
tus non est de necessitate talis forme.quia si/
ue ꝓferatur participaliter.sicut ego sum ba/
ptizans te in nomine patris τ filij τ spiritus/
sancti.siue verbaliter optatiue.sicut dicunt
greci.baptizetur seruus christi in nomie pa/
tris τ filij τ spiritussancti.siue verbaliter indi
catiue.sicut dicitur ī romana ecclesia.ego ba
ptizo te τc̄.nihil refert quantū ad veritatem
baptismi.τ per cōsequens quantū ad necessi/
tatem forme sine qua nō potest esse verus ba
ptismus. Multū tamen refert quantum ad
baptizantem.vt superius dixi.quia propter
huiusmodi nouas adinuentōnes.τ propter
hoc φ nō obediret statuto sacrosancte roma/
ne ecclesie.ille qui aliter ꝓferret φȝ ecclesia in/
stituit grauissime peccaret.τ merito priuari de/
beret officio τ beneficio. Quarta conclusio Cōclusio quarta.
est.φ hoc pronomen ego non est necessario re
quisitum ad predictam formā baptismi.pec
caret tamen qui ipsum omitteret.sicut iam
predictum est. Et quia iste due conclusio/
nes patent ex dictis in primo articulo.ideo

Solutio. causa breuitatis hic transeo. Ad primum
Ad.1. argumentū ꝯtra secundā ꝯclusionē dicēdū ꝙ accidēs est hāc orationē. ego baptizo te ⁊c. cōsiderare q̄ꝫtū ad veritatē vł falsitatē. vt spectat ad formā baptismi. ſꝫ ꝑ se est ꝯsiderare ħ qđ de⁹ sic instituit. Si em̄ de⁹ instituisset ꝙ tota forma baptismi ꝯsisteret in hac sillaba ba. ita vere baptizaret aliq̄s aliū imergēdo dicēs ba. sicut modo dicēdo formā ꝓ nūc a deo institutā. q̄ꝫuis ba nec significet veꝝ nec falsuꝫ
Ad.2. Ad secundū dicendū ꝙ qꝛ in collatōne sacramēti requirit̃ intētio ministri ꝯferentis sacramentū. ⁊ baptism⁹ est sacrm̄ necessitatꝫ. iō sic est institutū ꝙ oīa exprimant̃ in baptismo q̄ intentionē ministri determinant ad actū q̄ ꝯfert̃ sacrm̄. Nō est aūt hoc necesse in aliꝭ fieri in quibꝫ nō est tm̄ periculū si defuerit intētio agētis. ideo nō est simile de docere ⁊ baptizare.
Ad.3. Ad terciū dicendū ꝙ posito maioreꝫ esse verā loq̄ndo de ꝟbis q̄ ꝓferunt̃ tantūmodo causa significatōis. tn̄ nō est vera loquendo de verbis q̄ proferunt̃ causa sanctificandi vel benedicēdi. Ut sic em̄ q̄nq̄ꝫ ꝓferunt̃ ꝟba etiā ad creaturas insensibiles. dicim⁹ em̄. Exorcizo te creatura salis.
Ad.4. Ad quartū dicendū ꝙ ad maiorē determinatōeꝫ intentōis ministri ille act⁹ nō debet solū exprimi facto. sed etiā verbo.
Ad.5. Ad quintū dicendū ꝙ maior n̄ est vera. qꝛ sepe ad maiorē euidentiā aliq̄d exprimit̃. qđ tamē posset intelligi dato ꝙ nō exprimeret̃.

Articulus tercius.

Quantū ad terciuꝫ

articulū est aduertēdū. ꝙ sicut in rebꝫ corporalibꝫ ꝫm quattuor genera ꝯtingūt mutatōes. puta in substātia: q̄ꝫtitate: qualitate: ⁊ vbi. sic circa verba baptismi fieri mutatōeꝫ p̄t intelligi quattuor modis. Uno modo ꝫm substantiā. s. ꝙ illa ꝟba oīa vel aliqua dimittant̃. ⁊ alia ponant̃. Et hoc dupliciter.
Prim⁹ modus mutationis. Uno mō manente eadē significatōe ⁊ eodē modo significandi. sicut fit cū forma ꝟboꝝ de latino trāsfertur in gallicū. vł in verba alicui⁹ alteri⁹ idiomatis. ⁊ tunc nulla fiet mutatio circa baptismū. qꝛ ī quacūq̄ꝫ lingua forma verboꝝ a xp̄o tradita ⁊ ab eccł'ia d̄terminata ꝓferat̃. vere cōfert̃ baptism⁹. qꝛ tūc nō mutat̃ forma intelligibilis. sed solū forma vocalis seu sensibilis. Alio modo significatōe mutata. puta si aliq̄s baptizaret in noīe dei ⁊ sancte marie virginis. vel mutato modo significādi. vt si baptizareꝫ in nomie genitoris. ⁊ geniti ⁊ paracliti seu [illegible] minis almi. tūc nō est baptism⁹. Et istud est veꝝ q̄ꝫtū ad noīa diuinaꝝ ꝑsonaꝝ. ſꝫ q̄ꝫtū ad ꝟba exprimētia actū ⁊ ꝑsonā baptizatā sufficit ꝙ maneat eadē significatio nō obstante ꝙ mod⁹ significandi mutet̃. sicut dictū est ī articulo secūdo.
Scd̄s modus mutationis. Scd̄o modo p̄t fieri mutatio modo q̄ꝫtitatis. puta aliq̄d addēdo ⁊ nihil subtrahēdo. vel aliq̄d subtrahēdo ⁊ nihil reponēdo. Primū p̄t fieri tripliciť. Uno modo sic. ꝙ illud additū implicat ꝯditionē non astantē. puta si simplex sacerdos diceret. ego baptizo te si sum ep̄s. vel implicat aliq̄d distrahēs vel diminuēs diuię ꝑsone dignitatē. seu tollēs diuinarū personaꝝ equalitatē. sicut arriani baptizabāt in noīe patris maioris. et filij minoris. Tercio modo ꝙ illud additū nec sit distrahēs nec diminuēs. tamē ille qui addit intēdit nouā formā introducere. nō credens formā acten⁹ obseruatā esse sufficienteꝫ ⁊ efficacē. Et his tribꝫ modis sēp tollit̃ veritas baptismi. ⁊ ꝑ ꝯsequēs sic baptizat⁹ ē rebaptizand⁹. Si aūt hm̄oi additio fit ex addentis simplicitate vel deuotōne. tūc ver⁹ est baptism⁹. puta si aliq̄s sine fraude diceꝛ. ego baptizo te in noīe patris oīpotētis ⁊c. Si aūt mutat̃ quātitas subtrahēdo ⁊ nihil reponendo. vel tūc subtrahit̃ aliqua dictio necessario requisita ad verā formā baptismi. vel n̄ necessario requisita. Primo modo nō est verus baptism⁹. Scd̄o modo est verus baptismus. licet grauiter peccet q̄ subtrahit. vt superius est declaratū. Nota tn̄ ꝙ si subtractio filij vel sp̄ussancti ꝑlato noīe patris nō esset voluntaria. puta vel qꝛ baptizat⁹ morit̃. vel baptizans nō p̄t vlteri⁹ loqui. tunc dicūt multi doctores ꝙ ver⁹ est baptism⁹ nō obstāte predicta omissione. Et in hoc casu dicunt esse intelligendam autoritatē ambrosij super⁹ adductaꝫ articulo secūdo. argumēto p̄mo ꝯtra primam ꝯclusionē. Tamē forte tuti⁹ esset impedimento sic interueniēte ex parte baptizātis. ꝙ illud ꝯsiliū teneret̃ qđ traditur extra de baptismo ⁊ eius effectu. vbi dicit̃. De quibꝫ est dubium an sint baptizati baptizent̃ his verbis premissis. Si baptizat⁹ es non te baptizo. sed si nondū baptizatus es. ego te baptizo in nomie patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti amē
Terci⁹ modus mutationis. Tercio modo potest fieri mutatō modo q̄litatis. puta verba incorrecte ꝓferēdo. vel frāgēdo vł corrūpēdo. Et ħ dupliciť. s. vł voluntarie ⁊ maliciose. tūc nō teneret tal'r faciēs formā ab eccł'ia obſuatā. ⁊ ꝑ ꝯsequēs n̄ baptizaret. Uel ex ignorātia siue ex impotentia. Et ħ

adhuc dupliciter. q2 vel tanta est corruptio verbi vel verboꝝ. ꝙ mutat̄ significatio. vł nō mutat̄ significatio. Si nō mutat̄. tunc verū est sacramētū. debent tamē tales qui ꝑpter lingue impedimentū quādoqꝫ balbutiēdo sincopant verba sacramēti cauere q̄ꝫtū possunt. q2 si hoc non fecerint grauiter delinquūt. Si autē mutat̄ significatio. verbi gratia. cū deberet dicere patris dicit patria. tunc vel est tanta corruptio ꝙ nō solū mutat̄ significatio q̄ntum ad primā nominis impositionē. sed etiā quantū ad vsus accōmodationē. vel dato ꝙ mutet̄ significatio quantū ad nominis impositionē. manet tamē quantū ad vsus accōmodationē. puta q2 adhuc cōmuniter intelligit̄ quid intendit ille qui loquit̄. Primo modo nō est ver⁹ baptism⁹. sed secūdo modo est verus baptismus. qđ patet de cōse. dist. iiij. c. retulerūt. vbi dicit̄ de quodā sacerdote ꝙ cū grecus essꝫ ꝛ officiaret latinā ecclesiā. baptizauit in nomine patria ꝛ filia ꝛ spūsancta. Et respōdet ibidē zacharias papa dicēs. ꝙ si hoc fecit ex imperitia lingue latine nō intendēs aliquē errorē inducere. nō erant rebaptizādi q̄s baptizauit. Quarto modo potest fieri mutatio ad instar localis mutatōnis. Et hō duplicit̄. Uno modo ꝑ trāspositionē. Alio modo per interpositionē. Primū potest fieri dupliciter. Uno modo ex certa malicia. ꝛ taliter faciens nō baptizat. Alio modo ex simplicitate. ꝛ hoc dupliciter. q2 vel est talis trāspositio que mutat sententiā orōnis. puta si diceret aliquis. ego patris baptizo te ꝛ filij. ꝛ in nomine spūssancti. tunc nec talis baptizat. Si autē ex huiusmodi transpositōne non mutat̄ sentētia oratōnis. tūc ver⁹ est baptism⁹. puta si diceret. ego baptizo te in nomine filij ꝛ patris ꝛ spūssancti. Si autē fit interpositio puta dicendo. ego baptizo te. ista aqua ē nimis frigida. in nomine patris ꝛ filij ꝛ spūssancti. hoc potest fieri dupliciter. q2 vel ita longa fit interpositio ꝙ modo humano merito iudicatur ꝙ actio baptismalis sit penit⁹ discōtinuata. tūc forma verboꝝ debet reincipi. alias non esset verus baptism⁹. vel nō interponit̄ tanta mora ꝙ ꝭm humanā ꝯsuetudinē act⁹ baptizandi dicat̄ vel sit discōtinuatus. tūc nō obstante huiusmodi interpositōne verus esset baptism⁹. dūmodo talis interpositio nō fiat in fraudē vel ex certa malicia. Ueritas in istis clausulis expssa cōmuni⁹ tenet̄. quāuis in multis hic positis aliqui teneāt oppositū. quoꝝ motiua quia nō videt̄ alicu⁹ ponderis. ideo causa breuitatis ea nō adduxi.

Quartus mod⁹ mutationis.

Quātuꝫ ad quartū articulū dicendū ꝙ talis debet esse materia sacramenti ꝙ ꝭm sui naturā aliquo modo significet siue repsentet effectū sacramēti. sꝫ effectū baptismi maxime repsentat aqua. ergo elemētum aque est ꝯgrua ei⁹ materia. Maior patet. Probatio minoris. q2 triplex videt̄ esse effectus gratie baptismalis. Nā per gratiā baptismi fomes peccati aliqualiter refrenatur. culpa expurgat̄. ꝛ mens illuminat̄. Aqua vero ex sui natura habet triplicē ꝓprietateꝫ tribus p̄dictis aliquo modo correspondentē. s. frigiditatē: humiditatē: ꝛ diaphanitatē. Per primā ꝓprietatē aqua baptismi significat cōcupiscētie mitigationē. ꝑ secundā culpe purgationē. ꝛ ꝑ terciā mētis illuminationem. Et forte ratōe istoꝝ triū effectuū gr̄e baptismalis tribꝫ vicibꝫ mergit̄ in aqua q̄ baptizat̄ ad honorē sancte trinitatis a qua hos tres effectus ꝯsequit̄ ipe baptizat⁹. Utꝝ aūt de necessitate baptismi sit illa trina imersio. dico ꝙ nō. Ubi tm̄ ꝯsuetudo est ꝙ baptizand⁹ ter imergat̄. ibi grauiter peccaret q̄ illā ꝯsuetudinē n̄ obseruaret. In casu tm̄ p̄t excusari. puta si baptizand⁹ est adeo debilis ꝙ piculosuꝫ essꝫ totiens ipm̄ imergi. tūc em̄ sufficit vna imersio. vł etiā sola aque aspersio sup ipm̄ baptizādū.

Articulus quartus.

Ad argumentū p̄ncipale dicendū. ꝙ forma illa verboꝝ nō debebat in baptismo xp̄i exprimi. q2 si fuisset expssa. tūc xp̄s fuisset baptizat⁹ in noīe suijpi⁹. Etiā nō fuit ꝯsonū rōi ꝙ trinitas ibi hūana voce exp̄meret̄. q2 euidētius ibi apparuit q̄ꝫ si vocaliter fuisset expssa. Nā pater ibi apparuit in voce. fili⁹ in carne. spūssanct⁹ in colūbe specie. vt scribit̄ in euāgelio Luc. iij. c.

Ad principale argu.

Distinctio quarta.

Hic dicenduꝫ

Postq̄ꝫ mgr̄ oñdit q̄d sit baptism⁹. ꝛ declarauit quasdā ꝯditōes ad baptismū necessario ꝑtinentes. in ista pte determinat de baptismo q̄ꝫtū ad baptismū suscipiētes. Et diuidit̄ i duas ptes. Q2 p̄mo d̄terminat d̄ oibꝫ vniūsaliter recipiētibꝫ baptismū. Scđo spēaliter circa puulos baptizatos mouet vnū dubium. ibi. Solet etiam queri si paruulus. Prima in tres. Quia primo tractat de his qui simul recipiunt sacramentuꝫ

⁊ rem sacramēti. Secūdo de quibusdā qui recipiūt sacramentū ⁊ rem sacramēti licet nō simul. eo q pri⁹ recipiāt rē sacramenti ⁊ postea sacramentū. Tercio q̄rit cui⁹ rei baptism⁹ in talib⁹ hoīb⁹ sit signū seu sacr̄m. Secūda ibi. Solet q̄ri de illis. Tercia ibi. Si querit cui⁹ rei. Prima ī tres. Qr p̄mo mḡr ostendit q̄uo aliq̄ recipiūt sacr̄m baptismi ⁊ rem sacri. Secundo q̄uo aliq̄ recipiūt sacr̄m ⁊ non rē sacramenti. Tercio q̄uo aliq̄ recipiūt rē sacramēti ⁊ ñ sacr̄m. s. illi q̄ dicunt baptizati baptismo sanguinis vł flaminis. Scđa ibi. Qui vo sine fide accedūt. Tercia ibi. Sunt ⁊ aliq̄. Et hec diuidit in tres p̄tes. Qr p̄mo mḡr determinat veritatē quā intēdit. Scđo ɔtra suā determinationē obijcit. Et tercio hmōi obiectionē dissoluit. Secūda ibi. Sz dicūt aliq̄. Tercia ibi. Sz q in his min⁹ dixit. Hic q̄ro

Trum effect⁹ baptismi equaliter cōueniat oīb⁹ baptizatis. Et videt q sic. Quia ad equalitatē ⁊ vniformitatē cause sequit eq̄litas ⁊ vniformitas ī effectu. sz tanta est eq̄litas baptismi ad omnes baptizatos q dicit oīm vn⁹ baptism⁹. Juxta illud apli. Una fides. vnū baptisma. Cōtra. res baptismi nō se habet eq̄liter ad omes baptizatos. ḡ nec effect⁹ baptismi. Cōsequētia patet. qr effect⁹ baptismi est res baptismi. Antecedēs etiā patet p mgr̄m in lr̄a. qr vt ipse dicit. quidā recipiūt sacr̄m ⁊ rē sacramenti. quidā sacramentū ⁊ nō rē. quidā vero rem et nō sacramentū. Hic quattuor sunt videnda. Primo q̄d hic in p̄posito dicat res sacri. Secūdo q̄ sint hi q̄ recipiūt sacr̄m ⁊ rē sacri. Tercio q̄ sint hi q̄ recipiūt sacramentū ⁊ ñ rē sacri. Quarto videndū est de his q̄ recipiunt rē sacri ⁊ nō sacr̄m. Et ex his patebit ad principale q̄situ.

Articulus primus.

Quantū ad primū

est sciendū q res sacri q̄nq̧ accipit magis large. q̄nq̧ magis stricte. Primo modo res sacramēti dicit oīe illud q̄d ɔfert ex diuina institutōe seu ordinatōe homini p̄ p̄tē q̄ suscipit sacr̄m ipi⁹ baptismi. siue sit gratis datū. siue gratū faciēs. Secūdo modo res sacramenti restringit ad illud tantū q̄d est gratū faciēs. Primo nō accipit hic res sacramēti. qr vt sic etiā ipe character dicit res sacramēti. quē oīs hō suscipit q̄ vere baptismi suscipit sacr̄m. vt infra patebit dist. vi. Cū igitur mḡr in lr̄a dicat aliq̄s recipe sacramentū ⁊ ñ rem sacramēti. planū esse videt q secūdo mo do hic accipit res sacramēti. Un̄ p̄mo ⁊ principaliter p̄ rem sacramenti. hic debet intelligi gratia gratū faciēs. ex ɔsequēti vero p̄ rē sacramenti hic debet intelligi oīs culpe priuatio. eterne pene remissio. ⁊ virtutū infusio. hec eī infallibiliter ɔsequunt gratiā baptismalē intantū q si aliq̄s ɔfestim moreret postq̄ mediante sacramēto baptismi rcepit gratiā baptismalē. talis īmediate ad vitā eternā euolaret absq̧ oīi purgatorio. Qđ q̄uis rōne p̄bare nō possim⁹. tn̄ sanctoꝝ autoritatib⁹ patet ī littera isti⁹ distinctōis. ⁊ ī multis alijs locis.

Articulus secund⁹.

Quātum ad secun

dū articulū pono duas ɔclusiōes. Prima est. q oēs paruuli qui baptizant recipiunt sacramentū ⁊ rem sacramēti. Qr quicūq̧ intrat vitā eternā. necesse est q habeat gratiā et virtutes. ⁊ sit emundat⁹ a culpa ⁊ absolut⁹ a pena. que sunt res sacramēti. vt patet ex p̄dictis. Sed paruuli q̄ īmediate moriunt post baptismū sine oīi interuallo purgati intrāt vitā eternā. vt fide tenem⁹. (Cōclusio prima.) Sz ɔtra istud sunt p̄mo aliq̄ heretici q̄ dicūt puulos nō esse capaces baptismi. Quia q̄ nō credit non baptizat. sz puer paruul⁹ nō credit. Maior patet. qr dicit Marci vlti. Qui crediderit ⁊ baptizat⁹ fuerit hic salu⁹ erit. Ex q̄ patet q credere p̄supponit ad baptismū. (Opio heretica.) 1 Sz minor etiam patet. Quia q̄ nō habet vsum liberi arbitrij ñ p̄t credere. Nā s̄m augustinū null⁹ credit nisi volens. Sz paruuli nō habēt vsum liberi arbitrij. Pr. obligatio nō p̄t fieri nisi ab eo q̄ est sue volūtatis arbiter ɔstitut⁹. vt iura dicunt. sed in baptismo homīs fit obligatio ad ea q̄ sunt fidei x̄piane seruāda. cū ergo puer ñ sit sue volūtatis. sequit q nō possit baptizari. 2
Pr. si paruuli baptizarent. vel hoc fieret vt purgarent a culpa. vel vt p̄ficerent virtutib⁹ ⁊ gratia. Nō p̄t dari primū. qr nullā culpam habēt. Nō eī habent culpā actualē. vt de se patet. cū nō habeāt vsum liberi arbitrij. sine q̄ nunq̄ cōtrahit culpa actualis. Nec habent culpā originalē. vt p̄bat Julian⁹ herenicus. cui⁹ rationes adduxi lib. ij. dist. xxx. arti. i. cōclusione p̄ma. Nec p̄t dari secundū. qr puuli nō habēt fidē. ergo nō sunt capaces grē. Probat ɔsequētia. qr quicūq̧ habet gratiā placet deo. sz sine fide impossibile est placere deo. vt ait apl's ad Heb. Probat etiā antecedēs qr habēs aliquē habitū cū puenerit ad ānos 3

discretõis pt exire in actũ fm illũ habitũ. habitibꝫ em̃ vtimur cũ volumꝰ. vt dicit. ij. d aĩa ſʒ paruulꝰ cũ venerit ad annos discretõis nõ pt exire in actũ credẽdi niſi doceat d nouo ſic vnꝰ aliꝰ q̃ fuiſſet paganꝰ vel iudeus. g̃ cũ erat
4 paruulꝰ nõ habuit habitũ fidei P. qñ par uuli attingũt annos discretõis pniores ſunt ad actꝰ vicioſos q̃ʒ virtuoſos. g̃ nõ receperũt virtutes i baptiſmo. Antecedẽs patet Gen. viij. vbi dicit. Senſus em̃ ⁊ cogitatio hũani cordis pna ſunt ad malũ ab adoleſcẽtia ſua. Cõſequẽtia etiã patet. qꝛ habitꝰ inclinãt hominẽ ad tales actus q̃ ſunt fm illos habitus.

Propter qđ dixit aresto. i. methaphi. ↄtra platonẽ. q impoſſibile ẽ habere nobiliſſimos habitꝰ ⁊ latere nos. Et. ij. ethicoꝝ dicit. q ſignũ eſt adq̃ſiti habitꝰ habere delectatõneʒ in ope. Sʒ ↄtra iſtos hereticos dyoniſiꝰ li. de eccl'iaſtica hierarchia. c. vlti. allegat ipſos aplõs dicẽs. Diuini noſtri duces. ſ. aplĩ pba
uerũt infantes recipi ad baptiſmũ. P. circũciſio dabat infantibꝫ. ſʒ baptiſmꝰ dat loco circũciſionis. g̃ ſi pueri nõ poſſent baptizari. tũc eſſent i peiori ſtatu in noua lege q̃ʒ in veteri. qđ eſt abſurdũ dicere. Ad primũ g̃ dicẽdũ q licet pueri paruuli nõ habeãt actũ fidei. habẽt tñ habitũ fidei ⁊ ceteraꝝ virtutũ q̃ ipſis infundunt in baptiſmo. ſicut expſſe ponit noua decretalis i ſeptimo libro Forte dicet hereticꝰ. q textꝰ euãgeliĩ loquit de actu. Uñ ſeqtur ibidẽ. Qui ꝟo nõ crediderit ↄdemnabit.

(Cõtra opinionem.)
1
2

(Solutio. Ad. 1.)

(Inſtantia)

(Solutio.)

Rñdeo dupliciter dicimur credere. Uno modo actualiter. Alio modo habitualit. Et iſto ſecũdo modo intelligendꝰ eſt textus ille. Qđ patet. qꝛ alias ſi exiſtẽs ▪ charitate dormiens moreret. tũc damnaret. qꝛ dormienti nõ cõpetit credere actualiter. ſʒ ſolũ habitualiter. Et hmõi credere habitualit cõpetit paruulis. ⁊ vniuerſaliter oĩbꝫ habentibꝫ habituʒ fidei. Ad pbationẽ minoris dicẽdũ q ad credere habituale nõ requirit actualis vſus liberi arbitrij. Et cũ auguſtinꝰ dicit q nullus credit niſi volẽs. veꝝ eſt de credere actuali. habituale tñ credere pt habere etiã hõ dormiẽs q̃uis eiꝰ volũtas actualiter nullũ actũ eliciat

(Ad. 2.) Ad ſecundũ dicendũ q duplex eſt obligatio. Una p quã homo obligat ad talia ad q̃rum obſeruantiã tenet dato q talis obligatõ nõ fieret. Alia per quã obligat ad talia ad q̃ꝝ obſeruantiã nõ teneret ſi nõ fieret hmõi obligatio. Tũc ad formã argumẽti dico q maior eſt vera loquẽdo de obligatõne ſecũdo modo accepta. ⁊ nõ primo. ſʒ minor in q̃ſtũ eſt ad ppoſitũ pcedit de obligatõe pmo modo dicta. qꝛ nõ obligat paruulꝰ in baptiſmo niſi ad ea ad q̃ quilibet homo tenet qui ſic ordinate viuere voluerit vt finẽ vltimũ eternã. ſ. beatitudinẽ ↄſequat. Patet ergo q mutat mediũ in rõne pdicta. ⁊ p ↄſequẽs nihil ↄcludit Ad terciũ nego minorẽ. Ad pbationẽ dico q paruuli naſcunt cũ originali peccato. ⁊ h̾ pbatũ in ſecũdo libro. ⁊ rationibꝫ hereticoꝝ ibidẽ reſpondi. ⁊ a tali peccato mundant i baptiſmo. (Ad. 3.)

Ad illud qđ arguũt d fide quãuis pateat ex dictis ad primũ argumentũ. tñ pppter illđ qđ addit de ãnis diſcretõis dico q cũ puenerit ad ãnos diſcretõis. tũc idiget doctrina. ñ ppter defectũ fidei. qꝛ habet lumẽ fidei. ſʒ ppter ignorantiã terminoꝝ ad quos debet applicari hmõi habitꝰ. Et cũ dicit. habitibꝫ vtimur cũ volumꝰ. veꝝ eſt loquẽdo de habitibꝫ acq̃ſitis in quoꝝ acquiſitõe ſemp p̄ſupponit noticia terminoꝝ. alias nõ poſſent acq̃ri. ſed ñ eſt veꝝ loquendo de habitibꝫ infuſis. qui nec ab obiecto nec ab intellectu dependẽt effectiue. ſʒ ſolũ ab ipõ deo q̃ tales habitꝰ infundit Forte dicet q deus eſt obiectũ fidei. ergo dicere q habitꝰ fidei ſit effectiue a deo ⁊ nõ ab obiecto videt eſſe oppoſitũ in adiecto. Rñdeo q licet deꝰ ſit obiectũ fidei. tñ deus nõ eſt cauſa fidei ſub ratõne obiectali. ſʒ ſub ratõne ideali. nã om̃is virtꝰ infuſa eſt ▪ creationẽ. ⁊ ideo ratio fm quã pducit nõ eſt obiectalis ſʒ potius idealis. Hec eſt etiã cauſa quare ſine noticia terminoꝝ poteſt talis habitꝰ infundi. qđ neq̃ q̃ʒ fieri poſſet ſi crearet ſub ratõne obiectali. (Inſtantia) (Solutio.)

Ad quartũ nego ↄſequentiã. qꝛ fomes peccati qui inclinat in actꝰ vicioſos. licet aliquo modo virtute baptiſmi debilitet. tamẽ ñ plene ligat. nec totaliter extirpat. Et ideo etiam adulti qui valde ſunt virtuoſi quãdoq; patiunt difficultatẽ in reſiſtẽdo peccatis. ſicut ſepius fatet d ſeipõ ille glorioſus apl's qui erat vas diuine electõis. Ad pbationẽ dicendũ q hmõi autoritates om̃es ſunt intelligende de habitibꝫ acquiſitis. nõ aũt d infuſis. qꝛ em̃ cõſuetudo iclinat ad modũ nature. vt ait cõmentator. i. phiſicoꝝ. ideo om̃is habitꝰ acquiſitꝰ p aſſuefactionẽ opeꝝ inclinat habentẽ talẽ habitũ. Forte dicet ſi habitꝰ infuſus ñ inclinat ad actũ. tunc habitꝰ morales fruſtra infunderent homini baptizato. qꝛ taliũ habituũ. ſ. moraliũ perfectio ⁊ vtilitas ↄſiſtit in hoc q inclinãt ad opa virtuoſa. Rñdeo q fm phm. ij. ethi. habitꝰ morales habent duplicẽ modũ circũſtantionandi actũ. Quorũ (Ad. 4.) (Inſtantia) (Solutio.)

modo: vn⁹ se tenet ex parte agētis. alius se tenet ex parte ipi⁹ act⁹. Circūstantie se tenentes ex parte operātis ɔsistunt in hoc ꝙ operat̄ faciliter. agiliter. ac delectabiliter. ⁊ ad hmōi circūstantias faciūt virtutes acq̄site ꝓpter inclinationē ex cōsuetudine derelicta. Sꝫ circūstātie se tenētes ex parte act⁹ ɔsistūt in hoc ꝙ act⁹ elicit̄ in ordine ad debitū finē. vt oportet. vbi oportet. quādo oportet. ⁊ sic de alijs ad actuꝫ virtuosuꝫ necessario requisitis. Licet ḡ virtutes morales infuse nō faciāt ad circūstantias p̄mo modo dictas. tamē faciūt ad circūstantias isto secūdo modo dictas. ⁊ h̄ perfectiori modo q̄ʒ quecūq̄ virtutes acq̄site facere possint. ⁊ ideo nō sunt frustra. Secūdo cōtra p̄dictā ɔclusionē est quedā opinio antiq̄ que ponit ꝙ ī baptismo puulis solū remittit̄ originalis culpa. grā aūt nō dat̄. Quia ſm ber. in lib. de li. arbi. duo sunt ad salutē necessaria scilicet dans. ⁊ liberꝫ arbitriū. Et subdit. ꝙ tā nō pt̄ esse sal⁹ nostra sine volūtate ɔsentiētis. q̄ʒ nō pt̄ esse sine gratia dantis. Sꝫ paruulus nō pt̄ elicere ɔsensuꝫ volūtatis. ergo nō pt̄ recipere gratiā p̄ quā saluet̄. Et h̄ ɔfirmat̄ p̄ augustinū dicentē. Qui creauit te sine te. nō iustificabit te sine te. Ergo paruul⁹ nō pt̄ recipere gratiā p̄ quā homo iustificat̄. cū sue voluntatis motu nihil possit ad h̄ facere. Sꝫ nec istud valet. Quia si ista opinio esset vera tūc posito ꝙ paruul⁹ baptizat⁹ moreret̄. inter duo sequeret̄ vnū. s. ꝙ vel talis paruul⁹ dānaretur sine omi culpa. vel saluaret̄ sine grā. q̄ꝝ p̄mū repugnat diuine bonitati. secundū repugnat ordinatōi diuine ac etiā iusticie. P̄. in naturali generatōe puer sine actuali ɔsensu sue volūtatis maculat̄ p̄ culpā. ergo ī spirituali regeneratōe que fit in baptismo sine sue volūtatis actuali cōsensu potest iustificari p̄ gratiā. Cōsequentia patet. q: nō apparet q̄re in receptōe gratie magis requirat̄ actualis cōsensus q̄ʒ in receptōne culpe. Ad illas duas autoritates ber̄n. ⁊ augu. dicēdū ꝙ sunt intelligende de adultis ⁊ nō de puulis Forte dicet̄ ꝙ ad minus in paruulis talibꝫ qui nō sunt electi ad vitā eternā. augustin⁹ est cōtra tuā p̄dictā ɔclusionē. q: vt allegat mgr̄ hic in littera augustin⁹ dicit. ꝙ sacra in solis electis efficiūt qd̄ figurāt Per istud v̄bū augustini mota fuit quedā falsa opinio ad h̄ ꝙ posuit paruulis pariturꝭ nec peccatū dimitti. nec gratiā infundi. Sꝫ hanc opinionē expsse refellit augustin⁹ in libro enchiridion dicēs. A paruulo vsq̄ ad decrepitū senem vt null⁹

Opīo antiqua.

1

2

Cōtra opinionem.

1

2

Solutio autoritatū

Instantia

Alia opīo

phibet̄ a baptismo. ita null⁹ est qui nō peccato moriat̄. Cū ergo ait augustin⁹ ꝙ sacramenta in solis electis efficiūt qd̄ figurāt. verꝫ est actualiter ⁊ finaliter. sꝫ in nō electis licꝫ sacramenta efficiāt actualiter qd̄ figurant. hoc tamē nō efficiūt finaliter. q: nō electi finalit̄ perdūt gratiam. ⁊ in peccatis suis moriuntur Solutio.

Quarto ɔtra p̄dictā ɔclusionē est quedaꝫ opinio q̄ dicit ꝙ quāuis paruulis baptizatis remittat̄ culpa ⁊ det̄ gratia. tamē virtutes ipsis nō infundunt̄. Quia virtutes respiciūt potētiam in ordine ad operatōneꝫ. sꝫ paruuli habent ligatas potētias. ⁊ nō possunt exire suis potētijs in aliquas opatōes. P̄. si paruuli aliquā virtutē haberēt. hoc magis videret̄ de fide. cū fides sit fundamentū omniū ceterarū virtutū. Sꝫ fidē nō habēt. q: dicit augustinus libro de baptismo paruuloꝝ. Paruulos ⁊ si nōdū fides q̄ in credētiū volūtate ɔsistit. iam tamē ipsi⁹ fidei sacramentū fideles facit. P̄. dicit̄ in ethicis. ꝙ virt⁹ est q̄ habentē p̄ficit. ⁊ op⁹ suū bonū reddit. sꝫ paruuli nec bn̄ nec male poterūt opari. P̄. paruuli nō sunt capaces virtutū intellectualiū. ergo nec moraliū. Antecedēs patꝫ. q: paruuli nec habēt habitū sciētie. sapientie vel artis. ⁊ sic de alijs q̄s enumerat phs. vi. ethico. Cōsequētia patet. q: potētia q̄ est origine prior primo debet perfici. sꝫ intellect⁹ est origine prior ipa voluntate. ergo ⁊c. Sꝫ nec ista opinio stare potest Quia ex determinatōne sancte matris eccl̄ie habem⁹ ꝙ gratia ⁊ virtutes infundunt̄ puulis baptizatis. P̄. sicut superi⁹ dictū est ex virtute baptismi reformant̄ potētie anime q̄ ex originali peccato fuerāt vulnerate. sꝫ h̄ nō potest fieri sine virtutibꝫ. Ad primū ergo dicendū ꝙ virtutes nō solū infundunt̄ potētijs ꝓpter operationē. sed etiā ꝓpter potentiarum decorē ⁊ perfectionē. Jtē virtutes infundunt̄ potentijs nō solū vt actualiter operationē eliciant. sed etiā vt suo tēpore possint elicere. Ad secundū nego minorē. Ad probationē dicendū ꝙ fides quādoq̄ sumit̄ pro habitu fidei. quādoq̄ p̄ actu quo quis actualiter credit. ⁊ hoc secūdo modo negat augustin⁹ fidē esse in paruulis. nō autē primo modo. Ad terciū dicendū ꝙ in illa descriptōe virtutis sunt due clausule. Una ꝙ habentē p̄ficit. ⁊ hec semp ɔuenit sibi actualiter. siue sit in paruulis. siue in adultis. Alia ꝙ op⁹ suū bonū reddit. hec nō semp cōuenit sibi actualiter. sed solū p̄ eo tēpore quādo habet opus. sicut apparet in dormientibꝫ ⁊ freneticis. qui

Alia opīo

1

2

3

4

Cōtra opinionem.

1

2

Solutio. Ad. I.

Ad. 2

Ad. 3

quãuiscũq3 multas habeant virtutes.tamen p tunc quãdo durãt hmõi passiones virtu/tes eox nõ reddũt aliqđ opus bonũ actualit

Ad.4. sed solũ habitualiter.sic de pueris 7c. Ad quartũ dicendũ q antecedẽs nõ est vsq3 quaq3 verx.q2 si deus infunderet paruulo virtutes intellectuales anima ei9 esset capax huiusmodi virtutũ. Unde sicut salomoni dormienti deus infudit perfectũ habitũ sapiẽtie.vt pat3 iij. Regũ.iij.sic potest etiã paruulis infundere.sicut apparuit de anima christi.q ab instãti primo sue creatõnis perfecta fuit habitib9 intellectualib9.

Dubium. Forte dices Si aĩa paruuli est capax sapiẽtie 7 sciẽtie quare deus nõ in/fundit sibi istos habit9.

Respõsio. Respõdeo q vir/tutes saltẽ theologice sunt paruulo mag3 ne/cessarie.quia sine ipis nõ poterit deo esse cha/rus. Etiã habit9 morales qui sunt ad finẽ debitũ cõsequendũ 7 ad obtinendũ salutem. mag3 sũt necessarij q̃ habit9 cognitiui

Opio.5. Sũt etiã quidã alij qui dicũt q paruulis in baptismo dant virtutes in sua radice.puta i gratia in qua virtutes radicaliter cõprehendunt.s3 nõ dant in sua ppria specie 7 natura. Nã cu3 potentie anime in paruulis sint ligate.ideo ñ influit gratia ad habilitationẽ potentiax donec fuerint solute ad vsũ 7 operationẽ.

Cõtra eã. S3 nec istud valet.quia vt patet ex p̃cedentib9 ligatio potentie nõ impedit habitũ virtutis.licet impediat actũ virtutis seu vsum.vt appa ret in dormiẽte 7 furioso.

Opio.6. Alij dicũt q virtutes possunt accipi duob9 modis. Uno modo fm suũ esse incõpletũ.puta vt sunt quedã dispositõnes p̃uie ipis habitib9. Alio modo fm suũ esse cõpletum.puta vt sunt habit9 de prima specie qualitatis. Primo modo infundunt paruulis in baptismo.s3 nõ secũdo modo.

Cõtra eã. S3 nec istud valet.quia dona dei nõ sunt impfecta Etiã qua ratõne anima paruuli esset capax illi9 dispositõis seu impfecte virtutis.eadẽ ratõne esset capax ipi9 habitus seu pfecte virtutis.

Cõclusio secũda. Cõclusio secũda est.q omis adult9 qui baptizat non ponens obicẽ gratie dei.recipit sacramentũ 7 rẽ sacramenti.

Ratio Quia si illud qđ min9 videt inesse inest.7 illud qđ magis. Sed min9 hoc videt de par/uulis q̃ de adultis obicem nõ ponentib9. Et paruuli vt declaratũ est recipiunt sacramen/tum 7 rem sacramenti.ergo 7c. Qui autẽ sint adulti obicem nõ ponentes.patebit in sequẽti articulo ex opposito sensu cũ dicet de his q̃ obicẽ ponunt gratie dei.

Articulus tercius.

Nota.

Quantũ ad terciũ articulũ est aduertendũ q duo possunt acci/dere impedimẽta circa baptismũ:que quãdoq3 impediũt sacramentũ 7 rem sacramẽti.quãdoq3 impediũt rem sacramẽti licet nõ impediant sacramentũ. Unũ impedimẽtũ est dissensus ipsi9 baptizati ab his que fiunt circa eum in baptismo. Aliud impedimentũ est fictio eiusdẽ baptizati. Quo ad primũ est sciendũ q nõ consentiens potest dupliciter se habere. Uno modo tantũmodo negatiue.puta quia p̃bet cõsensu3. Alio modo cõtrarie.puta quia actualiter dissentit.7 vult actũ positiuo oppositũ illi9 de quo agit. Primũ adhuc dupliciter.quia vel talis nõ cõsentiens priusq3 baptizat cõsensit.licet pro tũc nõ eliciat actũ cõsensus quãdo actu baptizat.qđ potest accidere pter inaduertentiã.vel pter impedi/mentũ supueniẽs.puta q2 forte dormit quã/do baptizat.vel furiosus.seu frenetic9 effect9 est. Uel nunq3 ante cõsensit. Et istud secũdũ adhuc dupliciter.q2 talis qui nec tũc nec ante ɔsensit.vel est capax rõnis.vel nõ. Si est capax.tũc nec recipit sacramentũ nec rẽ sacramenti.q2 null9 qui est capax ratõnis sine suo actuali vel saltẽ habituali cõsensu recipit sa/cramentũ baptismi. Si nõ est capax ratõis. hoc dupliciter.q2 vel ante fuit capax ratõis. tũc nõ recipit sacramentũ.eo q tũc nõ cõsen/tiat pter impedimentũ.nec ante ɔsensit qñ nõ habuit impedimentũ. Uel nunq3 fuit capax ratõnis.sicut sunt illi qui sunt nati naturales fatui.tũc de tali iudicandũ est sicut iudicatur de paruulis.q2 eoipso q ipe non est nec fuit cõpos suijpsi9.fides 7 cõsensus parentũ vel patrinox vel sancte matris ecclesie sufficiunt illi ad hoc q percipiat sacramentũ 7 rẽ sa/cramenti.sicut etiã hec sufficiũt paruulo. Si autẽ priusq3 veniret ad baptismũ cõsensit ad hoc vt baptizaret si ille cõsensus nõ interrũ/pit per aliquẽ dissensu3.tũc virtute p̃cedentis cõsensus talis baptizat9 recipit sacramentũ 7 rem sacramẽti. Propter reuerẽtiã tamẽ sacramenti dormiens vel frenetic9 nõ debẽt bapti/zari.quãuis cõstet de cõsensu eox.quẽ pbue/runt anteq3 dormirent seu frenesim inciderẽt nisi vrgeat extrema necessitas.puta si freneti/cus est in periculo mortis.vel etiã dormiẽs sit in mortis periculo. Quandoq3 enĩ littargica passio tantũ inualescit q homo dormit vsq3 ad mortẽ. Etiã lesus a serpente q̃ dicit dipsas

morit dormiendo. Hmoi igit casibus euenientibus tales homies cōgrue poterūt baptizari. quādo cōstat eos prius voluntatē habuisse ad hoc q baptizarent. Si autē talis qui baptizatur habet actū contrariū puta qr dissentit ab his que fiūt circa ipm. hoc potest esse dupliciter. Quia vel dissentit omino. ita q nullo modo cōsentit. et tunc quāuiscūq baptizet nec recipit sacramentū nec rem sacramēti. Uel simul ɔsentit et dissentit. aliter tamē et aliter. puta cōsentit timore pene. tamē si posset trāsire impune. ipe nō ɔsentiret. tūc dicit ɔsentire quia si nō esset ibi plus de volito q de nolito prius sustineret omnē penā q cōsentiret. Exēplū de pꝓicientibus merces in mari ne submergant. Et hoc casu posito talis recipit sacramētum. licet nō recipiat rē sacramēti. Sicut patet extra de baptismo et eius effectu. c. maiores. vbi sic scribit. Qui terroribus atq supplicijs violēter attrahit. et ne detrimentū sui incurrat baptismi suscipit sacramentū. talis et is qui ficte accedit ad baptismū characterem suscipit xpianitatis impssum. et ipe tanq ɔditionaliter volēs licet absolute nō velit cogendus ē ad fidei obseruationē. Quo ad secundū. s. de fictōne est sciendū q circa baptismū duplex pt esse fictio. Una quantū ad receptōez ipsius baptismi. puta aliquis accedēs ad sacramentū baptismi exterius simulat se velle recipe baptismum. interius tamē omino nō vult recipe baptismū. Et talis fictor nec recipit sacramentū nec rē sacramēti. Alia quantū ad dispositōez puta exterius simulat se sufficiēter esse dispositum ad sacramēti susceptionē. tamē interius nō est dispositus. Qd dupliciter cōtingere pōt Uno modo qr deficit in fide. Alio modo qr intendit aliqd mortale peccatū nō dimittere Et ista fictōne nō obstante. dūmodo non sit fictus quo ad ipam receptōem. talis recipit sacramentū quāuis nō recipiat rē sacramenti. Et de isto secūdo modo ficto intelligēda est illa decretalis superius allegata. Cessante aūt huiusmodi fictōe. puta quādo talis homo qui fictus erat ad verā fidē reducit. et debitā penitētiā egerit d tali peccato in q pertinaciter manere pposuit. tūc veraciter recipiet rem sacramēti. Quia cessante causa cessat et effectus. s3 tota causa quare talis homo nō recepit rem sacramenti fuit fictio. et infidelitas. seu mortale peccatū. ergo etc. B. augustinus dicit et habet h in littera. tūc baptismus valere incipit. quādo fictio veraci ɔfessione recesserit Forte dicet

Instantia 1 q ad pductionē effectus in actu requirit causa in actu. sed baptismus quo baptizabat iste homo nō est in actu. trāsiuit eni iā in nō esse. ergo res sacramēti que est effectus baptismi ñ pt cessante fictōne isti homini ɔuenire. P. cessante fictōe. aut talis homo virtute sacramē absoluit ab omī culpa et ab omī pena. aut ñ 2
Si sic. tūc fictus ex sua fictōne seu malicia reportaret cōmodū. quia si sine fictōne recepisset baptismū. tūc modo teneret ad satisfactionē illoꝝ peccatoꝝ que cōtraxit postq fuit baptizatus. Si nō. tūc deus dimidiaret veniam

Ad primū dicendū ad minorē q licet actus baptismi. s. ipa baptizatio trāsierit in nō esse. tamē effectus baptismi. s. character qui ē dispositio ad ea q superius dicta sunt res sacramēti. et virtus diuina que operat effectus sacramētales nō trāsierūt. s3 psentes sunt ad causandū gratiā baptismalē et cetera que hmōi gratiā cōsequunt. Ad secundū dicendū q cessante fictione remittit absolute omis culpa pcedens receptionē baptismi. et omis pena satisfactoria p tali culpa. Remittit etiā p penitētiā culpa sequēs baptismū. et manet ille homo obligatus ad faciendū cōfessionē de talibus culpis quas post baptismū ppetrauit. et ad satisfaciēdū p eisdē sm cōsiliū ɔfessoris. quāuis ad cōfessionē et satisfactionē earū culpaꝝ q baptismū pcesserūt minime teneat. Et sic patet q talis hō ex sua fictōne nullū reportat cōmodū. *Solutio Ad. 1.* *Ad. 2.*

Quātum ad quartū

Articulus quartus. Nota.

articulū est aduertendū q sm magistꝝ hic in littera triplex est baptismus. s. fluminis. flaminis. et sanguinis. Quid sit baptismus fluminis patet ex pcedentia. Baptismus autē sanguinis est quādo aliqs morit p fide catholica. Sed baptismus flaminis est quādo aliqs p dei misericordiā iustificat vel sanctificat. siue h fiat in vtero materno. sicut legit de virgine gloriosa. de iohāne baptista. et de hieremia. siue postq cōuersatus est in hoc mūdo sanctificet p sancti spiritus infusionē. sicut fuerūt sanctificati apostoli. et alij multi sancti. siue mediante virtute penitētie iustificet sicut fit in cōuersione cuiuslibet peccatoris. omes eni isti dicunt baptizari baptismo flaminis. i. baptismo spiritus. quia omes isti quāuis tamē sm magis et minus recipiūt iustificationē et sanctificationē a spiritusancto. Inter hos vero baptismos solus baptismus fluminis de quo facta est mentio superius dicit sacramentū. Istis pmissis pono duas cōclusiones. Prima ē

Conclusio prima

ꝙ omis homo baptizatꝰ baptismo sanguinis vel flaminis. ꝛ nō baptismo fluminis. habet rem sacramēti licet nō habeat sacramētū. Qꝛ omīs qui habet gratiā gratūfacientē habet rē sacramēti. ſꝫ baptizatus baptismo flaminis vel sanguinis nondū baptizatꝰ baptismo fluminis. habet gratiā gratūfacientē. ergo habet rem sacramēti ꝛ nō sacramentū. qꝛ nō est baptizatꝰ baptismo fluminis. qui solꝰ dicit sacramentū.

Cōclusio secūda. Secūda cōclusio est. ꝙ quātuscunqꝫ aliquis homo sit baptizatꝰ baptismo flaminis. tamē ipe tenet quantū in se est suscipere baptismū fluminis.
1 Quia quilibet tenet ad illud sine quo salutē cōsequi nō potest. sed sine baptismo fluminis nullꝰ potest cōsequi salutē. si potest hmōi baptismū suscipe ꝛ non suscipit. Maior patet. Minor etiā habet ioh. iij. vbi ait saluator. Nisi quis renatꝰ fuerit ex aqua ꝛ spūsancto nō introibit in regnū celoꝝ. Cū em̄ logice loquēdo ad veritatē copulatiue ꝓpositōis necesse sit ambas ptes esse veras. ergo ad introitū regni celorū necesse est hominē nō solū esse renatū spiritusancto. qd̄ est esse baptizatū baptismo flaminis. sed oportet eū renasci etiā ex aqua. qd̄ est esse ba
2 ptizatū baptismo fluminis. P. ad obseruātiā diuini pcepti nō solū peccatores. veꝝ etiā iusti tenent. sed baptismꝰ fluminis est de pcepto dei. vt patet ex iā dicta autoritate. quia sine illo potest quis saluari qd̄ nō est de dei pcepto. ſꝫ sine baptismo fluminis nō potest aliqs saluari. supposito ꝙ in sua potestate sit suscipere talē baptismū. Et ista est expssa intentō augustini qui ait. Illis solis ꝓdest baptismꝰ flaminis. in quibꝫ sacramentū excludit necessitatis articulꝰ. nō ꝯtemptꝰ religionis.

Cōtra cōclusionem secundā. Sꝫ cōtra hanc cōclusionē potest argui sic. Iusto nō est lex posita. sicut ait apl's. i. ad Thi. i. sed
1 baptizatꝰ baptismo flaminis est iustꝰ. ergo nō obligat ad preceptū seu legē de baptismo flu
2 minis. P. iohā. xi. ait saluator. Omīs qui viuit ꝛ credit ī me nō moriet ineternū. ſꝫ adultus baptizatꝰ baptismo flaminis viuit ꝛ cre
3 dit in christū. ergo ꝛc. P. Math. ix. dicit Nō est opus valentibꝫ medicꝰ. sed baptizatus baptismo flaminis est iustificatꝰ ꝛ valēs ergo nō indiget medico. nec p ꝯsequēs sacra
4 mento. qd̄ est ipa medicina. P. mundatus ab actuali peccato nō indiget penitētia. ergo mundatꝰ ab originali peccato nō indiget baptismo. Antecedēs patet. qꝛ curato morbo nō indiget quis medicina. sed penitētia est medicina actualis peccati. Probat ꝯsequētia. qꝛ sicut penitētia est remediū ꝯtra peccatū actuale. ita baptismus est remediū ꝯtra originale. Sed quilibet baptizatꝰ baptismo flaminis est mūdatꝰ ab originali peccato ꝛ etiā ab actuali. ergo nō solū nō indiget baptismo. verum etiā nec penitētia. P. si baptizatꝰ baptismo 5
flaminis necessario esset obligatꝰ ad susceptionē baptismi fluminis. tūc si baptizatus baptismo flaminis moreret anteqꝫ baptizaret baptismo fluminis ipe damnaret. Cōseqñs est falsum. qꝛ nullꝰ decedēs in gratia gratūfaciente damnari potest. ſꝫ baptizatꝰ baptismo flaminis habet gratiā gratūfacientē. Consequentia patet. quia nullꝰ potest saluari sine illo ad qd̄ necessario obligat.

Heresis georgiana. Sꝫ ecōtra est quedā heretica opinio. que dicit heresis georgiana. que ponit ꝙ ad salutē nulli ꝓdesse potest baptismꝰ flaminis sine baptismo fluminis ꝛ sanguinis. Existimant em̄ isti georgiani ꝙ baptismꝰ sanguinis flaminis ꝛ fluminis sint tria baptismata necessario ad salutē cuiuslibꝫ homīs requisita. Propter qd̄ vt paruulꝰ baptizandꝰ recipiat baptismū flaminis primo signāt eū in fronte cū igne. Deinde vt recipiat baptismū sanguinis tollūt de spatulis eius vnā corrigiā. Et vltimo baptizāt eū baptismo fluminis.

Cōtra eā. Sꝫ isti heretici primo pec-
1 cant in hoc. ꝙ credūt tria baptismata necessario esse requisita ad salutē. cū ad hoc sufficiat vnū baptisma quo renascit homo ex aqua ꝛ spiritusancto. Propter qd̄ ait apl's ad eph. iiij. Unꝰ deꝰ: vna fides: vnū baptisma. De- 2
ficiunt etiā secūdo in hoc. ꝙ nō credūt in articulo necessitatis sufficere baptismū flaminis sine baptismo fluminis. dūmodo nō stet per hominē quin libēter vellet baptizari baptismo fluminis si posset. quia hoc casu posito deus acceptat voluntatē ꝓ facto. Unde sup illo verbo ps. Etenim ī corde iniquitates operamini. dicit glosa. qd̄ nō potes facere ꝛ vis. deus factū reputat. Etiā tercio deficiūt. qꝛ 3
in hoc nō cōsistit baptismꝰ sanguinis ꝙ sanguis alicuiꝰ effundit. sed in hoc ꝙ mortē pro fide patit. siue moriat in igne. siue in aqua. siue quocūqꝫ altero modo patiendi.

Solutio. Ad.1. Ad primum argumentū dicendū ꝙ duplex est lex. s. puniens ꝛ pcipiens. Prima nō est posita iusto. quia ipe nō tenet ad penā sm ꝙ iustus est sed secūda bene est posita iusto. qꝛ ad obseruātiā legis diuine tenet obligatꝰ omīs iustꝰ viuens in hoc mūdo.

Ad.2. Ad secundū dicendū ꝙ ille qui posset baptizari baptismo fluminis ꝛ suo sponte dimitteret. iam nō esset viuens.

nec fide formata in christū credēs. q2 ratōne
contempt9 diuini p̄cepti qđ posset implere ꝛ nō
impleret gratiā qua spūaliter viuebat pderet
ꝛ p ꝯsequēs fidē informē haberet que nō suffi
Ad.3. cit ad salutē. Ad terciū dicendū ꝙ in iusti/
ficatis ꝛ baptizatis baptismo flaminis licet
cesset indigētia medicine seu remedij. tamen
manet obligatio p̄cepti. Propter qđ tenet̄ ꝗli
bet taliter baptizat9 baptizari baptismo flu/
minis. vt satisfaciat p̄cepto saluatoris. qđ in
Ad.4. nuit cū ait. Nisi q̇s renat9 fuerit ꝛc. Ad q̄r
tum patet p iā dicta. Uel dicendū ꝙ ante
cedēs nō est vez. q2 iustificat9 ꝯtritōnez de
peccato actuali. adhuc ratōne p̄cepti tenet̄ ad
penitentiā quantū ad ꝯfessionē ꝛ satisfactōez
Sic iustificat9 baptismo flaminis a peccato
originali. adhuc tenet̄ ratōe p̄cepti ad baptis/
mū fluminis. vt ibi recipiat characterē q̄ est
signū distinctiuū populi dei ab his qui non
Ad.5. sunt popul9 dei. Ad quintū dicendū ꝙ ꝯse
quens nō est falsum. hoc posito ꝙ ipse posset
baptizari baptismo fluminis ꝛ nō baptizare
tur. Ad pbationē dicendū ꝙ ratōne ꝯtem
ptus quo negligeret implere p̄ceptū dei ipe p
deret gratiā. ꝛ per cōsequēs nō decederet i gra
Ad principale q̄situ. tia. Ex p̄dictis patet ad principale quesi/
tum. Quia vl' querit̄ de paruulis: vl' de adul/
tis. Si de paruulis baptizatis. tūc omib9 cō
uenit effect9 baptismi equaliter quantū est de
cōmuni lege. quāuis de priuilegio singulari
vni de9 possit pl9 infundere de gratia ꝛ virtuti
Instantia bus q̄z alteri. Forte dices ꝙ bona ꝛ ordina
ta natura est cōgrua dispositio ad gratiā. sed
vn9 paruulus habet meliora naturalia q̄z al/
ter. ergo cōgruū esse videt̄ ꝙ etiā de lege cōmu
ni vni plus infundat̄ de gratia ꝛ virtutib9 q̄z
Solutio. alteri Respōdeo ꝙ bonitas humane natu
re potest dupliciter intelligi. s. quantū ad cor
pus. ꝛ q̄ztū ad aīam. Primo modo vn9 puu
lus est melioris nature q̄z alter. s̄m ꝙ vn9 est
melioris cōplexionis q̄z alter. Sz nō secūdo
modo. q2 sicut ostēdi lib. ij. dist. xxxij. arti. ij.
om̄es aīe ratōnales sunt equales in sui p̄mor
dio quātū ad essentiā ꝛ p̄prietates ipaz essen
tiā naturaliter ꝯītes. Respōdi etiā ibidez
duob9 articulis parisiēsib9. qui aliq̄ modo vi
dent̄ oppositū sonare Ad formā igit̄ argu
menti dico ꝙ bonitas ipi9 habit9 nō sequitur
dispositionē remotā sed ppinquā. sed nūc est
ita ꝙ bona dispositio volūtatis est dispositio
ppinqua ad gratiā. corpalis vero cōplexio ē
dispositio remota. Unde sepe ꝯtingit ꝙ illi q̄
habent meliorē cōplexionē corpalē min9 ha/
bent de gratia p̄pter malā dispositōez volūta/
tis quā ex malo vsu bone cōplexionis acq̄rūt
Ergo nō obstāte varietate cōplexionis i par/
uulis. cū sit in eis equalitas volūtatis. equa/
lē recipiūt gratiā quantū est ex cōmuni lege.
Si vero querit̄ de adultis. tūc inter illos
qui recipiūt sacramentū ꝛ rē sacramenti vnus
quisq3 de hoc effectu baptismi q̄ est gratia dei
recipit pl9 vl' min9 s̄m ꝙ i sua volūtate est me
li9 vel min9 bene disposit9. Ad principale Ad principale argu.
argumentū dicēdū ꝙ maior nō est vera. nisi
illa q̄ recipiūt influxū ipi9 cause sint eq̄liter di
sposita. Idez eī sol eodē modo agēs q̄ztū est
ex pte sui vnā rē denigrat ꝛ aliā dealbat. vnā
humectat: ꝛ aliā exiccat. s̄m ꝙ res sunt aliter
ꝛ aliter disposite. Modo ita est ꝙ licz paruu
li sint equaliter dispositi tamē adulti sunt ine
qualiter dispositi.

Distinctio quinta.

Ost hec scien
dū. Postq̄ mgr̄ determinauit
de baptismo in ordine ad ipm
suscipiētes. h̄ determinat d̄ baptismo i ordine
ad ministros baptismū ꝯferētes. Et diuidit i
duas ptes. Qr p̄mo ondit q̄o ptātez bapti
zādi xp̄s ipis ministris tribuit. Scđo ondit
ꝙ maiorē ptātem ipis cōmittere potuit quā
tn̄ nō cōmisit. ibi. Hic q̄rit̄ q̄. Prima i duas
Qr p̄mo ostēdit q̄o xp̄s equalē baptizandi
ptātez cōmisit bonis ꝛ malis. Secūdo assi/
gnat ratonē hui9 cōmissionis. ibi. Qr mini/
sterū tantū habēt. Hec est sentētia illi9 di
stinctōis in generali. circa quā quero.

Trū ex malicia baptizātis impediat̄
v baptismi sacramētū. Uidet̄ ꝙ sic
Quia q̄ in se maculat9 est nō p̄t ꝯfer
re illud q̄ ali9 emundet̄. sz p baptismū ipe ba/
ptizatus emūdat̄. g̃ ꝛc. Minor patet ex fide.
Maior pbat̄ p gregoriū q̄ ait. Man9 q̄ sor/
des abluit debet esse mūda alias reuera nō mū
daret. sed potius inquinaret. Cōtra. quā/
do virtus principalis agentis est omipotēs.
tunc malicia ministri nō potest effectū impe/
dire. sed virt9 dei que est principale agens in
baptizando est omipotēs ꝛ infinita. ergo ꝛc.
Hic q̄ttuor sunt vidēda. Primo de q̄si
to. Scđo vtz nō habēs ordinē possit ba/
ptizare. Tercio a q̄ baptism9 habeat effica
ciā. Et q̄rto vtz xp̄s potuerit ministris tra/
dere ptātez dimittēdi peccata.

Articulus primus.

Quantū ad primū
sic procedā. Primo ponā duas ꝯclusiones.
Secūdo faciā duas incidētes inquisitōnes.
Cōclusio prima. Cōclusio prima est. Supposito ꝙ mini-
ster ī baptizādo vtat debita materia ⁊ forma
verboꝝ superiꝰ expssa. ⁊ intendat baptizare eo
modo quo intēdit ecclesia catholica. tunc nō
impedit sacramentū quacūqȝ etiā malicia mi
nister sit infectꝰ. Quia omissio illiꝰ qđ nō est
de substātia sacramēti. ⁊ admissio eiꝰ oppositi
nō impedit sacramētū. sȝ bonitas ministri da
to ꝙ sit đ cōgruentia. tamē nō est de substan-
tia sacramēti. Maior patȝ. Minorē pbo. qꝛ
ea q̄ sunt de sbstātia sacramēti debēt esse certa.
Instantia sȝ bonitas mistri est valde incerta Forte cō
1 tra istam ꝓbationē dicet ꝙ maior nō sit vera.
qꝛ recta intētio ministri est de substātia sacra-
menti. ⁊ tn̄ est incerta. quia de certa solꝰ deꝰ co
Cōtra cō- gnoscit intentionē hominis. P̄. cōtra ꝯclusi
clusionē. onē potest argui sic. Illud qđ nō est erroneū
2 hoc videt esse veꝝ. maxime loquēdo de his q̄
spectant ad sacramēta. sȝ dicere ꝙ malicia he-
resis vel scismatis impediat sacramentū n̄ est
erroneū. ergo videt esse veꝝ. Maior patȝ. qꝛ
ꝓpositio falsa circa ea que credēda sunt est er
ronea. ergo a destructōne ꝯsequētis ꝓpositio
talis si nō est erronea nō est falsa. ⁊ si n̄ est fal-
sa. tunc est vera. Minor ꝓbat. qꝛ hoc nō est
erroneū qđ sanctꝰ ab eccl'ia approbatꝰ tenuit
vsqȝ ad mortē. nec vnq̄ȝ inuenit reuocasse. sed
sanctꝰ Cyprianꝰ tenuit vsqȝ ad mortē ꝙ here-
ticus ⁊ scismaticꝰ si baptizaret sacramentū n̄
3 ꝯferret. ergo ⁊c. P̄. materia idebita vl' for-
ma indebita euacuāt sacramentū baptismi.
ergo ⁊ minister indebitꝰ. Antecedēs patet ex
p̄cedentibꝫ. Probat ꝯsequētia. quia nō minꝰ
necessario requirit minister ad baptismuȝ q̄ȝ
materia vel forma. sed planū est ꝙ malꝰ ho-
mo est indebitus minister. qꝛ sicut ait augꝰ.
4 iustos optet esse tanti iudicis mistros P̄.
membꝝ mortuū alijs mēbris nō potest influ
ere vitā. qꝛ nihil dat qđ nō habet. sȝ minister
malꝰ in eccl'ia est membꝝ mortuū. ⁊ ꝑ sacra-
mentū baptismi vita influit baptizato. g̃ ⁊c.
5 P̄. nullꝰ potest simul duobꝫ dn̄is seruire.
vt dicit in euāgelio. maxime si illi dn̄i sint cō
trarij ⁊ inimici. sed verꝰ minister baptismi est
minister dei. mortalis autē peccator est mister
dyaboli. qui sunt duo domini maxime cōtra
6 rij. P̄. augustinꝰ li. de baptismo paruuloꝝ
⁊ habet. i. q. i. ait sic. Sepati. s. ab ecclesia for
mam habere possunt. virtꝰ tamē in eis esse nō
potest. quēadmodū sensus nō sequit membꝝ
quādo amputat a corpe. Itē ambrosiꝰ in
lib. de initiandis rudibꝫ. ⁊ habet. i. q. i. non sa
nat. ait. Baptismꝰ perfidoꝝ nō mūdat sȝ pol
luit. Sȝ ista nō cōcludunt. Intentio eni͂ Cōtra.
sanctoꝝ expssa est ꝑ ipsa cōclusione priꝰ posi-
ta. vt patet per autoritates ī littera hic addu-
ctas. Unde etiā ait augustinꝰ sup ioh. omel.
v. Baptismꝰ talis est qualis est iste in cuiꝰ po
testate dat. nō qualis est minister a quo dat.
Itē augustinꝰ ꝯtra crescentiū ait. Si non
est melior baptismꝰ qui ꝑ meliorē dat. nullo
modo malꝰ est qui per malū dat Itē augu
stinꝰ ad orosiū. q. l. dicit. ꝙ ecclesia illos [illegible] re-
baptizat. qui ab hereticis foris ecclesiā bapti
zati sunt in nomine patris ⁊ filij ⁊ spūssancti.
Ad primū dicendū ꝙ intentio dupliciter Solutio
potest accipi. Uno modo vt clausa est intra Ad. 1.
cordis secreta. Alio modo vt relucet [illegible] exteri
ori apparentia. Et isto secūdo modo sufficit
ad h̄ ꝙ aliq̄s nō sit rebaptizandꝰ. vt. s. mister
p̄tendat extrinsecꝰ se habere rectā intentionē.
Ad secundū dicendū ꝙ nō qđlibet dictuȝ Ad. 2.
falsuȝ de sacramētis est erroneū. nisi vel dire-
cte sit cōtra fidē. vel saltē eiꝰ oppositū aliq̄ mo
do sit ꝑ ecclesiā determinatū. Ergo dictū Cy-
priani ꝓ tūc nō fuit erroneū quādo vixit Cy
prianꝰ. qꝛ ab eccl'ia nō fuit oppositū illiꝰ dicti
determinatū. nec ipse asseruit cū tali temeritate
quin dicta sua supposuerit correctōi ecclesie.
Et ista videt esse intētio beati augustini in
libro de vnico baptismo. vbi recitat opinionē
Cypriani. Ad terciū dicendū ꝙ debitū du Ad. 3.
pliciter dici p̄t. Uno modo debitū necessitatꝭ
Alio modo debitū cōgruitatis. Primo mo-
do aqua etiā si imunda sit est debita materia
baptismi. Nā ī necessitate cū aqua mūda ha
beri non p̄t. etiā turbida ⁊ imunda aq̄ sufficit
ad baptismū. Nō est tamē debita materia lo-
quēdo de debito ꝯgruitatis. qꝛ ad reuerentiā
tāti sacramēti decēs ⁊ ꝯgruū eē videt. ꝙ ꝓ eiꝰ
materia aq̄ mūda accipiat. Sic licet hō pec-
cator nō sit debitꝰ mister loquēdo de ꝯgruita
te. ꝓ necessitate tn̄ sufficit. Ad quartū dicē Ad. 4.
dū ꝙ nō est simile de mēbro corpali. ⁊ mistro
baptizāte. qꝛ q̄ȝuis a corde aīalis nō deriuen
tur ad mēbra remotiora spūs vitales nisi trā-
seant mēbra ꝓpinq̄ora. tn̄ grā quā dat deꝰ ba
ptizato ipm viuificando nō trāsit ipm mini-
strū. sȝ imediate causat a deo in ipo baptizato
ideo q̄ȝuiscūqȝ mister sit mēbꝝ aridū. tn̄ vita
spiritualis transit a deo in ipsum baptizatū.

Ad.5. Ad quintū dicendū q aliq̄s pt dici verus minister dupliciter. Uno modo veritate se tenente ex pte illiꝰ qd ministrat. puta: q2 illd vere sit respectu cuiꝰ dicit esse mister. Alio modo veritate se tenēte ex pte meriti mistrantis. puta. si dignꝰ ⁊ meritoriꝰ est mister. Modo licet isto secūdo modo mister baptismi sit minister dei. tn̄ nō semꝑ ꝑmo modo. q2 nullꝰ peccat i eo q est minister dei. ſ3 aliq̄s verꝰ mister baptismi veritate se tenēte ex pte baptismi. puta q2 illud qd ꝯfert ipm est verꝰ baptismꝰ. qn̄q3 peccat mortaliter. ideo q indignꝰ ⁊ peccator existēs sine necessitate ꝑsumit mistrare. ideo vt sic minor illiꝰ ratōis est falsa.

Ad.6. Ad sextū dicendū q q3uis in talibꝫ q̄ ab ecclia sūt ꝑcisi nō sit virtꝰ. tn̄ si aliq̄s sine fraude ab ipis baptizet ꝫm ꝯsuetā formā ecclie. tūc i ipo baptizato pt esse virtꝰ. sicut patebit in seq̄nti cōclusione.

Secunda ꝯclusio Secūda ꝯclusio est q baptizatus ꝑ hmōi malū ministꝝ nō solū recipit sacramētū. veꝝ etiā recipit rē sacri. dūmodo baptizatꝰ n̄ ponat obicē. Nā ꝫm beatū augustinū. sic ꝑ canale lapideū trāsit aq̄ ad areolas aromatū. sic ad opꝰ factuz etiā malū ministrū. deꝰ trāsfūdit irriguū gratiaꝝ. Sicut em̄ malus serꝰ nō tollit vtilitatē elemosine trāsmisse ꝑ bonū dn̄m. quinimo eque vtilis est recipiēti sicut si trāsmitteret ꝑ ſuū bonū. sic ⁊c.

Instantia 1 Forte dicet. qn̄cūq3 est malꝰ mediator intercedēs ꝑ seruo apud iratū dn̄m. tūc dn̄s nō placat. ſ3 ad maiorē iracundiā ꝓuocat. teste grego. q̄ ait. Cū is q̄ displicet ad intercedēdū mittit irati animꝰ ad deteriora ꝓuocat. ſ3 minister sacramēti est mediator iter deū ⁊ eū cui āministrat sacramētū. ergo malo mistro baptizāte. deꝰ nō dat gratiā baptizato.

2 P̄. ecclesiastici. xxxiiij. dicit. Ab imundo q̄s mundabit: q̄si dicat. nullꝰ. Sz malꝰ minister est imundꝰ. ergo ipo baptizāte nō mūdabit baptizatꝰ.

3 P̄. augustinꝰ. q̄. de libero arbi. ait. Nulla res pt dare illud qd nō habet. ḡ malꝰ minister nō pt dare effectū seu rē sacramenti. puta gratiā dei. cū ipe eā nō habeat.

Solutio. Ad.1. Ad primū dicendū q q3uis maior sit vera. loquēdo de mediatōe ꝑ modū meriti. tn̄ nō est vera loquēdo de mediatōe ꝑ modū simplicis misterij. ſ3 baptizās nō est mediator ꝑmo mō. nā deꝰ nō dat gratiā suā baptizato ꝓpter merita baptizātis. ſ3 ꝓpter infallibile ꝓmissuz sue ordinatōis. sic em̄ ordinauit deꝰ q baptizatꝰ in nōie patris ⁊ filij ⁊ spūssancti gratiā ꝯsequat.

Ad.2. Ad secūdū dicēdū q mister nō mūdat ꝓprie loq̄ndo. ſ3 deꝰ solꝰ est qui facit mundū de imundo ꝯceptū semine. vt patet in libro iob

Ad.3. Ad terciū dicendū q licet nullꝰ possit dare qd nō habet. tn̄ aliq̄s pt facere ministeriuz rōe cuiꝰ alter recipit qd n̄ habet ille q̄ facit ministeriū. Posset em̄ aliq̄s mihi portare lrām pape vl' imꝑatoris. rōne cuiꝰ lre magnū recipere beneficiū. licet illiꝰ lre trāsportator bn̄ficium hmōi nec haberet nec vnq3 habiturꝰ esset. Sic in ꝓposito ⁊c.

Inquisitio prima. Istis ḡ ꝯclusionibꝫ ꝑsuppositis merito dubitat vtꝝ recipiens baptismū a mistro quē scit esse malū peccet mortaliter.

Hic est distinguendū. q2 aut malicia talis mistri est tāta q ipe est ab ecclia per sniaz excōmunicatōis ꝑcisus. aut nō est ab ecclesia ꝑcisus. Si primo modo h̄ dupliciter. Q2 vl' est articulꝰ necessitatis. puta si baptizādus est i mortis ꝑiculo. vl' nō. Si ꝑmo modo tūc vel pt habere aliū mistꝝ. vel nō pt habere aliū ministꝝ. Si existēs in hmōi ꝑiculo pōt habere aliū q̄ baptizet eū. tūc videt si baptizatur voluntarie a ꝑciso q mortal'r peccet. q2 cōmunicare excōicato i actibꝫ sacralibꝫ videt esse mortale peccatū. nisi excuset aliq̄ legitima necessitate. q̄ tn̄ in ꝓposito non appet. Si aūt ipe baptizādꝰ est i extrema ncciтate. ⁊ nō pt hre aliū. tūc ꝫm opinionē magis cōmunē sine pc̄to baptizari pt a ꝑciso. Et ista ē intentō beati augustini de baptismo ꝯ donatistas li. vi. Tali nāq3 casu posito pt q̄s licite etiā a pagano baptizari. vt exp̄sse habet d' ꝯse. dist. i. c. Romanꝰ

Opio contraria. Sz ꝯtra istud est q̄dā opinio q̄ ponit q i nullo casu pt aliq̄s baptismuz recipere ab eo q̄ ꝑcisus est ab ecclia sine mortali pc̄to. ꝓpter ꝑceptū ecclie q̄ ꝓhibet cōmunio cū excōmunicatis. ⁊ maxie in actibꝫ sacramētalibꝫ

Instantia Et si dicit istis q ille moreret sine baptismo. ⁊ ꝑ ꝯsequēs decederet i ꝑiculo ꝑpetue dānatōnis

Solutio. 1 Rn̄dent q hoc nō est veꝝ. Quia ille baptizandꝰ vl' est adultꝰ: vel paruulꝰ. Si est adultꝰ. tūc saluabit baptismo flaminis. q2 ipe est in tali casu in q̄ nō pt habere baptismū fluminis ꝓpter defectū mistri. cū nullū possit habere sine mortali pc̄to. In tali em̄ casu in q̄ nō pt haberi mister tunc sufficit baptismꝰ flaminis ad salutē. Si ꝟo baptizādus ē puulꝰ tūc ille q̄ offert eū siue sit laycꝰ siue clericꝰ. siue vir siue mlier debet eū potiꝰ ꝑson aliter baptizare q3 offerat cū excōicato vt baptizet ab eo.

2 P̄. arguit ꝑ istis sic. Quicūq3 ē alicui causa mortal' pc̄ti ille mortal'r peccat. ſ3 recipiēs baptismū a ꝑciso ē sibi cā mortal' pc̄ti. q2 cū ipse sit ꝓhibitꝰ a sacroꝝ collatōe. ḡ sacrm ꝯferēdo peccat mortal'r.

Cōtra opinionem. Sed ꝯ istud dicūt doctores cōmunes q plꝰ ligat mādatū dei q3 mādatū iudicis ecclīastici. ſ3 mādatū dei ē q oēs ba

ptizemur baptismo flumis. et mādatū iudicis ē nō cōicare excōicato. ꝗ ꝛc. Propt qd ait augustin⁹ sup ioh. omel. v. Nō exhorreat colūba misteriū maloꝝ. Ad rōez istoꝝ dicēdū. ꝙ mioꝛ nō ē ꝟa. illo eni casu posito excōicatus ñ peccaret homiez sine solēnitate baptizādo. Sic eni ñ peccaret si alicui cōicaret ipm liberādo a morte ꝑuante vitā corpalē. sic nec hic peccaret liberādo hoiez a morte ꝑuante vitaz eternalē. Si aūt hmōi mister ē mal⁹ malicia mortalis pc̄ti. ita tñ ꝙ nō est pcisus ab ecclesia. tūc vł illud pc̄tm̄ ñ ē notoriū. puta nō dū induxit scādalū i pplo. tūc ñ debet vitari. maxie si baptizand⁹ ē sbdit⁹ su⁹. qꝛ ppt pctm̄ qd ñ ē notoriū nō debet aliqs i actibꝫ notoriis vitare pximū. ꝛ p ɔscq̄ns mlto min⁹ supioꝛē seu platū suū. Si ꝟo pctm̄ ē notoriū. adhuc ñ peccat sbdit⁹ petēdo ꝓ se ꝛ p puulo suo baptismū a tali ministro. ꝛ etiā recipiēdo ab eo. Qꝛ nul⁹ peccat i eo ꝙ debitū petit ꝛ recipit ab eo q̄ tenet. Sꝫ sacerdos prochialis vel vicē ei⁹ gerēs tenet sbditis suis mistrare ecclastica sacra. ꝗ ꝛc Forte dicet ꝙ autoritas ambrosii huic dicto videt repugnare. Nā in li. de initiandis rudibꝫ. loq̄ns d mal' mistris. ꝛ d his q̄ ab eis baptismū recipiūt ait. Ipis q̄ faciūt ꝛ qbꝫ faciūt nihil ꝓdest. sꝫ ad iudiciū eis ē P. si iste sacerdos teneret baptizare petentē. tūc ipe essꝫ pplex⁹. qꝛ baptizādo peccaret. eo ꝙ manifest⁹ pctoꝛ ñ possit sacra mistrare sine pc̄to de nouo ɔcto. nō baptizādo iteꝝ peccaret. qꝛ nō faceret qd teneret facere. Ad pmū dicēdū ꝙ autoritas amb[illegible]. nō ē ad ꝓpositū. qꝛ ipe ibi loquit d hereticis ꝛ d his q̄ illa intentōe baptizant ab eis ꝙ heresiz eoꝝ tenere ꝛ defensare ꝓponūt. Ad scdm dicēdū ꝙ tal' sacerdos ñ ē pplex⁹. qꝛ de⁹ mibet oibꝫ inocātibꝫ eū i ꝟitate ꝛ iō tal' sacerdos debet penitere d pctis suis. ꝛ tūc licite poterit baptizare. Si āt baptizād⁹ petit ꝛ recipit baptismū ab aliq̄ notorio peccatore q̄ ñ habet iurisdictōez sup ipm sine necessitatis articlo. ꝛ qñ pt hr̄e melioꝛē. tūc mortalit peccat. Sꝫ si ē i articlo necessitatis. ꝛ ñ pt hr̄e melioꝛē. tūc ñ peccat. vt ptꝫ ex pcedentibꝫ

Solutio ad rōnem.

Altera ps q̄stiōis.

Instantia 1 2

Solutio. Ad. 1. Ad. 2.

Inq̄sitō secunda.

Insup pt dubitari circa istā materiā posito ꝙ diabol⁹ appereret alicui baptizādo i specie sacerdotis. ꝛ baptizaret eū i aq̄. dicēdo cōsuetā formā ꝟboꝝ. vtꝝ tal' ꝟe sit baptizat⁹. Rñdeo ꝙ ñ essꝫ baptizat⁹. qꝛ qñ ɔstat d certo ꝙ ille q̄ baptizat ñ habet intentōez rectā. nec intēdit salutē baptizati: sꝫ mag' pditōez. tūc p eū baptizat⁹ iteꝝ ē baptizād⁹. sꝫ ex scripta sacra d certo nob ɔstat ꝙ demō ñ hꝫ intentōez faciendi ea q̄ spectāt ad hois salutē. sꝫ solū [illegible] que faciūt ad hois perditionē.

Articulus secund⁹

Quantū ad secūdū

articulū dicēdū. ꝙ cū baptism⁹ sit sacramētū maxie necessitatis. ideo istud sacrm ꝛ qꝛtū ad materiā ꝛ qꝛtū ad ministꝛ ē oibꝫ aliis sacris min⁹ limitatū. Vñ sicut i necessitatis articulo ois aq̄ est ꝟa materia baptismi. tñ nō ingruēte necessitate ad reuerentiā sacri hō non debet baptizari nisi i aq̄ bñdicta seu p bñdictionez sctificata. sic eodē mō qꝛtū ad mistꝛ i necessitatis artic'o q̄libet hō pt baptizare. sꝫ ñ iminente necitate. tunc ad honoꝛē sacri sol⁹ sacerdos dꝫ baptizare. qꝛ tm̄modo sacerdoti ɔnēit baptizare ex officii autoritate. licꝫ aliis ɔueniat ex pmissione iuris. Posito tñ casu ꝙ aliqs baptizet i aq̄ ñ bñdicta. ꝛ a mistro ñ sacerdote. cū tñ ɔgrue possꝫ hr̄e sacerdotē q̄ eū baptizaret i aq̄ sctificata. ille q̄dē essꝫ baptizat⁹. nec essꝫ rebaptizād⁹. qꝛuis baptizās g̃uit peccarꝫ ac etiā baptizat⁹. si fuerit rōis capax. ꝛ nouerit statutū ecclie.

Articulus tercius. Nota.

Quantū ad terciū

articulū ē aduītēdū ꝙ efficacia ipsi⁹ baptismi ac ceteroꝝ sacroꝝ noue leg' i h̄ ɔsistit. ꝙ mediantibꝫ sacris nob ɔfert gr̄a. illud ꝗ ē cā efficacie sacroꝝ qd ē cā gr̄e. Hec āt cā pt itelligi dupl'r. Uno mō ꝑncipal'r ꝛ effectiua Alio mō meritoria ꝛ dispositiua. Pr̄o mō sola voluntas diuia ē cā efficacie sacroꝝ. qꝛ ab ipa ꝑncipalit effectiue depēdet oē bonū nrm. P. a q̄ sacra sūt istituta ab illo ꝑncipal'r depēdet eorū efficacia. sꝫ a solo deo sacra noue leg' sūt instituta. vt pbatū ē supi⁹. ꝗ ꝛc. Sꝫ scdo mō passio xp̄i ē cā hui⁹ efficacie. qꝛ xp̄s sua passione merebat nob gr̄az i pn̄ti. ꝛ gl'iaz i futo. Et istō patet ꝑ glosā ad Ro. v. vbi ait glosa. Ex latere xp̄i dormiētis i cruce fluxert sacra ꝑ q̄ saluata ē ecclia. Ista etiā ē expssa intētio aug. xv. de ci. dei. c. xvi. vbi ait. Hostiū in latere arche ꝑfecto est vuln⁹ quo lat⁹ sacrificii vulneratū est lancea. H̄ quippe ingrediunt venientes: qꝛ inde sacramēta manarūt quibꝫ credentes viuūt. De his etiā tetigi super⁹ li. iii. dist. xix. arti. i. ɔclusione secūda. Sꝫ ɔtra istō pt argui sic. Xp̄s post mortē ñ erat causa meritoria alicui⁹ gr̄e. sꝫ vuln⁹ i latere fuit sibi inflictū post mortē. vt patꝫ Joh. xix. P. si sacramēta noue leg' habēt efficaciā ex passione xp̄i. aut h̄ esset vt illa passio ꝑuisa erat. aut ve executōni mandata. Nō primo modo. quia tūc pari ratōe sacramēta veteris legis habu-

Instantia 1 2

essent efficaciā ex xp̄i passione. cū ab eterno hu
iusmodi passio a deo fuerit p̄uisa. ꝯsequēs aūt
est falsū. q2 sacramēta legalia figurabāt graz
sz nō habuerūt efficaciā dandi graz. Si secū
do modo tūc baptismus ⁊ eucharistia nō ha
buissent efficaciā. cuz fuerint instituta an̄ xp̄i
3 passionē. P. nihil p̄t esse causa gr̄e p modū
meriti. ergo passio xp̄i nō p̄t esse causa merito
ria efficacie sacramētoꝝ. Cōsequētia patz. q2
efficacia sacramētoꝝ cōsistit in collatōne gr̄e.
Antecedēs patet p aplm̄ ad Ro. xi. vbi dicit
4 Si em̄ ex meritis iā nō est gratia. P. effect⁹
in actu requirit causaz i actu. sed efficacia sa/
cramētoꝝ est modo in actu. ⁊ passio xp̄i trāsi/
uit ⁊ nō est in actu. ergo ⁊c̄. Maior patet. ij.
phisicoꝝ. Minor est de se nota. q2 p̄teritū nō
Solutio. est p̄sens. Ad primū dicendū q̄ sacramen
Ad. 1. ta dicunt fluxisse de illo vulnere nō ratōne in
cisionis facte in mortuo corpe xp̄i. sz ratione
passionis p̄cedentis. ex cui⁹ acerbitate ⁊ violē
tia sanguis ⁊ aqua congregabantur circa cor
dn̄i ihesu xp̄i. que postea effluxerūt apto late
re xp̄i vulnere supradicto. Ad secundū di
Ad. 2. cendū q̄ sacramēta noue legis īmediate post/
q̄ a deo instituta erāt habuerūt efficaciā meri
torie ex passione xp̄i. put passio illa actu inte/
riori volūtatis christi exhibebat̄ ⁊ offerebatur
deo patri pro nobis. Isto em̄ actu christus a
primo instanti sue cōceptionis potest dici ali
quo modo habuisse meritū passionis sue. q2
sua sanctissima anima ab illo primo instanti
semp hoc obtulit deo patri qd̄ volūtarie pati
vellet p humane nature liberatōe. Ad for
mam ergo argumēti dicendū q̄ passio xp̄i est
causa meritoria efficacie sacramentoꝝ respe/
ctu gratie initiate que est gratia vie nō soluz
vt p̄uisa. nec solū vt executōi mandata. sz vt
volūtarie exhibita ⁊ oblata. Mādata v̄o ex
ecutōni est causa efficacie sacramentoꝝ respe/
ctu gratie ꝯsummate q̄ est gratia patrie. Sic
em̄ deus incōprehensibili sua disposuit sapiē
tia vt christ⁹ pri⁹ pateret̄ q̄ ianua vite eterne
Ad. 3. homini aperiret̄. Ad terciū dicendū q̄ licz
carens gratia nō possit mereri gratiā de cōdi/
gno. ⁊ ad hunc intellectū vadūt illa v̄ba apo/
stoli. tamē existēs in gratia potest mereri gra/
tiam nō habenti gratiā. Cū igit̄ christ⁹ a pri/
mo instāti sue ꝯceptōnis fuerit plenissimus
gratia. ideo nō mirū si nobis nō habentibus
Ad. 4. gratiā potuit mereri gratiā. Ad quartū di
cendū q̄ licet christ⁹ modo actu nō patiat̄. ta
mē sua passio est actualiter p̄sens in accepta/
tione diuina. ratōne cui⁹ actualis gratitudis
qua illā passionē deus gratāter acceptat p no
bis. passio christi est etiā nunc actualiter me/
ritoria. ⁊ posset i infinitū esse meritoria. si mū
dus duraret in infinitū. eo q̄ in eternuz deus
acceptaret hmōi passionē pro peccatis oīm
q̄ rite perciperēt sacramēta. ⁊ sic sacramēta ine
ternū haberēt efficaciā christi passionē pro
peccatis nostris a deo semp actualit̄ acceptā.

Quātuz ad quartū Articulus quartus. Nota.
articulū est aduertendū q̄ vt cōmuniter dici
tur triplex ē potestas dimittēdi peccata. s. au/
toritatis: excellētie: ⁊ ministerij. Potestas au
toritatis est qua aliquis sic agit q̄ nulli⁹ supe
rioris innitit̄ potestati. Potestas excellentie ē
qua aliquis sic potest q̄ quāuis innitat̄ pote/
stati seu autoritati alicui⁹ superioris. tn̄ vsus
illi⁹ potestatis sibi cōuenit cū quadā p̄rogati
ua respectu ceterorū quibꝫ eadē potestas aliq̄
modo dicit̄ ꝯuenire. Sz potestas ministerij
dicit̄ i p̄posito talis potestas qua quis dispo/
nit ad effectū principalis agētis nō ex p̄prio
suo merito. sed ex eo q̄ aliq̄d institutū a prin/
cipali facit. quo facto sequit̄ effect⁹ ipsi⁹ prin
cipalis agētis. His p̄missis pono tres cō/
Conclusio prima. clusiones. Prima est q̄ ptās autoritatis di
mittendi peccata nō p̄t ꝯuenire alicui creatu/
Ratio. re. Quia ptās que est p̄pria soli⁹ dei nō p̄t cō/
petere alicui creature. sz ptās autoritatis est p/
pria soli⁹ dei. ergo ⁊c̄. Maior patz. ex h̄ em̄ dicit̄
aliquid p̄priū. q2 solū illi ꝯuenit cui⁹ dicit̄ p
priū. ⁊ sequit̄ suā naturā. Minor etiā patet.
q2 sol⁹ deus cū sit agens om̄ino primū ex sua
natura habet q̄ in nulla sua actōe innitit̄ vir
tuti cuiuscūq3 alteri⁹. ecōtra v̄o om̄ia alia cū
sint secūdaria agētia innitunt̄ virtuti diuine
tanq̄ virtuti p̄mi agētis. Sz habēs ptātem
Instantia. autoritatis nō innitit̄ alteri. vt dictū est. For
te dicet̄ q̄ istud est ꝯtra glosaz. i. ad Coꝛ. i.
c. vbi dicit glosa. q̄ de⁹ potuit dare autoritatē
Solutio. baptismi quibꝫ cōtulit ministeriū. Respō
deo q̄ nō loquit̄ ibi de autoritate prima ⁊ sim
pliciter. sz solū de subautoritate. puta de auto/
ritate delegata vel sbdelegata. q̄ spectat ad au
Conclusio secunda. toritatē excellentie. que cōmunicabilis est cre
ature. Scd̄a ꝯclusio ē. q̄ ptās excellētie re
spectu sacroꝝ ac etiā sacramētaliū effectuū licz
cōicabilis fuerit ministris ecclie. tn̄ nō est ipis
cōmunicata. q2 qd̄ soli xp̄o est cōmunicatuz
s̄m q̄ homo. hoc alijs n̄ est cōicatū. licz ipis
sit cōicabile. sz h̄re hmōi ptātez excellētie soli
xp̄o ē cōicatū s̄m q̄ est hō. ergo ⁊c̄. Maior patz

q2 solū idē est qd̄ n̄ cū altero. vt patz i topicis ꝛ pmo phisicoꝝ. ergo illud qd̄ soli xp̄o est cō/municatū. ħ nulli alteri est cōmunicatū. ꝫ cō xp̄o ꝙ sibi est cōmunicatū ſm ꝙ hō est. lequit ꝙ ceteris homib3 sit cōmunicabile. alias nec xp̄o posset cōpetere ſm ꝙ hō est. Minor pba tur. q2 ptās excellētie idē est ꝙ ptās misterij cū quadā excellētia. Hec aūt excellētia at/tendit in q̄ttuor. q̄ d̄ facto soli xp̄o credunt es/se cōmunicata. Primū est ꝙ merito alicuius hoīs sacramēta habeāt efficaciā. Scd̄m ꝙ si/ne sacramēto ad simplex verbū suū de⁹ alicui ꝯferat effectū sacri. Terciū est ꝙ sibi liceat in/stituere baptismū ꝛ cetera sacra. Et q̄rtum ꝙ sui noīs inuocatōe aliq̄s ꝺe baptizet. Et hec oīa cōpetebāt xp̄o. Et licet hmōi ptātez de⁹ alijs hoīb3 posset cōmunicare. ħ tn̄ nō fe/cit. ꝛ ħ ppter duo. Primo ne ceteri hoīes in aliq̄ puro hoīe ponerēt spem sue salutis. Se/cundo q2 decuit vt sol⁹ ille hō q̄ a verbo diui/no i vnitatē suppositi est assumpt⁹ hāc habe/ret progatiuā p ceteris hoīb3.

Instantia

Forte dicet si xp̄o ſm ꝙ est hō ꝯuenit p̄dicta excellentia. tūc ꝯuenit omi homini. q2 eo ipo ꝙ isocheles habet tres angulos equales duob3 rectis in/quantū est triangul⁹ seu ſm ꝙ est triangulus. ideo sequit ꝙ oīs triangul⁹ habeat tres angu los ꝛc. Sic in ꝓposito ꝛc.

Solutio.

Respōdeo ꝙ li ſm ħ in ꝓposito nō est nota reduplicatōnis. ꝫ solū est insinuatio ꝙ cōmunicatō illi⁹ excel lentie nō excedit capacitatē humanā. nec tra hit hoīez cui cōmunicat extra limites huma ne speciei. Sꝫ cū dicit isocheles inq̄tū trian/gul⁹ habet tres angulos. ibi inq̄tū est nota re duplicatōis. ideo nō est sile. Et dato ꝙ in ꝓposito li ſm accipiat reduplicatiue. tunc nō pl⁹ posset ꝯcludi. nisi ꝙ a deo omi homini pos set p̄dicta excellētia cōmunicari. sicut de facto xp̄o est cōmunicata. Qd̄ etiā ꝯcessuz est in p̄/cedentib3.

Tercia cō/clusio.

Tercia ꝯclusio est ꝙ ptās mini/sterij est ꝯcessa ministris ecc̄lie. Quia ipi ām̄i nistrādo sacramēta. talia opant circa hoīes q̄ ex diuina institutōe sufficiēter disponunt ho mines p remissione culpe ꝛ receptōne gratie.

Correlari/um.

Ex his ergo oīb3 correlarie possuz infer re q̄ztū ad quartū isti⁹ q̄stionis articulū. ꝙ nl li creature absolute ꝛ simpliciter pōt cōpetere

1 ptās dimittēdi peccata. Quia ad ħ solū se ex/tendit potestas autoritatis. que vt ex p̄dictis

2 patuit soli deo pt ꝯuenire. P̄. potētia creā di n̄ potest cōmunicari creature. ergo nec po/tentia dimittendi peccata. Antecedēs ꝓbatū est superi⁹ dist. i. q. i. Cōsequentia patet. Pri mo q2 nō minoris potētie est recreare q̄ȝ crea/re. sed ex dimissiōe peccati recreat anima. Se cundo q2 nō dimittit peccatū nisi ꝑ gr̄a que est peccatoꝝ formaliter expulsiua. sed sol⁹ cre ator simpliciter potest dare gratiā ꝛ nulla cre atura.

Instantia 1

Forte dicet ꝙ istud correlariū sit cō/tra augustinū qui sup illud Johā. i. hic est q̄ baptizat ait. Johānes didicit ꝙ ptātem mū/dandi a peccatis xp̄s dare potuit. ꝫ n̄ dedit.

P̄. dyonisi⁹ de ecc̄liastica hierarchia. c. vi. ait. ꝙ ad ministros ecc̄lie pertinet illuminare purgare ꝛ ꝑficere. hoc autē vt videt n̄ possent nisi ad eos etiā pertineret a peccatis mūdare 2

P̄. actio cui⁹ principiū est aliq̄ forma sim pliciter deb3 attribui habēti talē formā. ꝫ gra tia est principiū isti⁹ actōnis que est expulsio peccati. ergo homo habens gratiā ꝑ se expel/lit peccatū. ꝛ per ꝯsequens habet potestatē di mittendi peccata. Habēs em̄ formā q̄ est p̄n cipium alicui⁹. habet potestatē respectu eius nā ipa forma est ipa potestas. 3

P̄. cui datur potestas expellendi maius. eidez potest dari potestas expellendi minus. sed homib3 puta apostolis data fuit potestas expellēdi demo/nem. qui magis videt posse resistere q̄ȝ ei⁹ se/minariū qd̄ est ip̄z peccatū. ergo ꝛc. 4

Cōfirmat

Et cō firmat. quia cuicūq̄ȝ datur potestas sup ali/quā causam. eidē videtur esse data vel saltez potest dari potestas super effectū illi⁹ cause. sed demon est causa peccati. ꝛ pluribꝫ homi/nib3 data est potestas super demonē. ergo ꝛc.

P̄. saluator dixit discipulis. Accipite spi/ritū sanctū: quoꝝ remiseritis peccata remittū tur eis. ergo dedit eis potestatem dimittendi peccata. 5

P̄. christus ſm ꝙ homo fuit ha/buit potestatē dimittendi peccata. ergo talis potestas fuit alijs hominib3 cōmunicabilis. Consequētia tenet ex dictis in secūda ꝯclusio ne isti⁹ articuli. Antecedēs probo quadrupli citer. Primo sic. Q2 de xp̄o scribit Matt. ix. Ut autē sciatis quia fili⁹ hoīs habet po testatē dimittēdi peccata dixit paralitico. sur ge ꝛ ambula. Secūdo q2 ad inuocatōem nominis xp̄i in primitiua ecclesia dabat ver⁹ baptism⁹. ꝛ per cōsequēs remissio peccatorū. ergo christ⁹ habuit potestatē dimittendi pec cata. Tercio quia iohā. i. dixit iohannes baptista de christo. Ecce agnus dei. ecce qui tollit peccata mūdi. Quarto q2 nō minus est esse deū. q̄ȝ habere potestatē dimittēdi pec cata. ꝫ pmū cōicatū est xp̄o homi q̄ ꝛ secūdū. 6

Contra. 1

Sꝫ ista n̄ ꝯcludūt. Q2 aug. lxxxiij. q. ait. Quedā de⁹ ꝑ creaturā facit. quedaz vero sibi

retinuit vt illuminare animas. sꝫ eiusdem est animas illumiare ꝛ tenebras peccatoꝝ expel-
2 lere. ꝑ. illud qđ nõ potest illabi anime. nõ potest sua actõe imediate peccata dimittere. qꝛ illud qđ peccata sua ptãte diluit. hoc optꝫ ꝙ sua actione ꝯtingat interiora anime. Nā sicut illa que corpaliter nõ tangũt etiã corpaliter nõ agũt. vt patet in libro de generatõe. sic illa que spũaliter nõ tangũt spũaliter ñ agũt. Agens em̃ ꝛ patiẽs opoꝛtet ꝙ sint simul. Sꝫ vt patet ex dictis sanctoꝝ nulla creatura sed
Solutio. solus deꝰ illabiť anime ratõnali. ergo ꝛc. Ad
Ad. 1. primũ dicendũ ꝙ illud intelligendũ est de potestate excellentis ministerij. ꝛ nõ de ptãte di-
Ad. 2. mittẽdi peccata absolute ꝛ simpliciter. Ad secundũ dicẽdũ ꝙ licet ministri ecclie possint dispositiue illuminare ꝛ purgare puta docendo. sacramẽta ministrãdo. ꝛ ad penitentiã homines ꝓuocando. sicut intẽdit dicere dyonisiꝰ. tamẽ nõ possunt ꝓpter hoc peccata dimittere. ꝛ gratiã illuminantẽ dare directe talia ef-
Ad. 3. ficiendo. Ad terciũ dicendũ ꝙ duplex est actus forme. s. primꝰ ꝛ secundꝰ. vt patet. ij. de aĩa. Modo licet maioꝛ sit vera loquendo de actõe sumpta ꝓ actu secũdo. qui est vsus forme seu agere mediãte forma quo modo accipiť actio forme ꝓprie. tamẽ nõ est vera large accipiẽdo actionẽ forme ꝓ ipo actu primo q̃ est informare vel dare esse. Licet em̃ habẽs albedinẽ disgreget. tñ habẽs albedinẽ nõ dat esse albũ. ipm em̃ recipit esse albũ. Sꝫ grã non expellit peccatũ actu scđo. sꝫ tantũmodo actu primo. s. dando esse gratũ. qđ habet formalẽ repugnantiã ad moꝛtale peccatũ. Et ideo talis actꝰ nõ ꝯuenit effectiue habẽti vel recipiẽti gratiã. sꝫ soli deo qui dat gratiã. Sicut em̃ dans albedinẽ est causa effectiua expulsionis ipsiꝰ nigredinis. qꝛ dando albedinẽ effectiue dat esse incõpossibile cũ nigredine. sic in ꝓposito ꝛc. Ad quartũ dicẽdũ ꝙ aplis erat col-
Ad. 4. lata potestas expellendi demonẽ a coꝛpib𝓏 ne lederet hoĩes vexatõne coꝛpali. ꝛ hoc nõ fuit maius: imo multo minꝰ q̃ꝫ expellere peccatũ. qđ expelli non potest nisi ꝑ collationẽ gratie.
Ad confirmationẽ. Ad ꝯfirmationẽ dicẽdũ ꝙ nõ solꝰ demon est causa pcti. qꝛ ꝑncipalis causa peccati ẽ ipa volũtas. Peccatũ em̃ tantũ est peccatũ q̃tũ volũtariũ. sicut dicit beatꝰ augustinꝰ in libro enchiri. Et ideo ille habet potestatẽ sup causã peccati. qui habet potestatẽ sup liberã volũtatẽ. ꝛ hꝰ est solꝰ deꝰ. Ipe em̃ est cui oĩe coꝛ patꝫ ꝛ oĩs volũtas loquiť. vt ait apl's ad Hebꝛe.
Ad. 5. Ad quintũ dicendũ ꝙ saluatoꝛ dicẽdo illa verba. dedũ discipulꝭ ptãtẽ ministerialẽ. de q̃
Ad. 6. dictũ est supꝛa. Ad sextũ negandũ est antecedẽs. nisi ꝓ quãto accipiť ptãs ministerij cũ excellẽtia supꝛadicta. Ad primã ꝓbationẽ dicendũ ꝙ nõ loquiť ibi xp̃s de ptãte q̃m habuit inq̃tũ hõ. sꝫ de ptãte autoꝛitatis quã habuit inq̃tũ erat verꝰ deꝰ. qꝛ ꝑ illa verba volebat ostẽdere ꝙ nõ erat tantũmodo hõ sꝫ ꝙ erat ꝛ deꝰ Ad secundã dicendũ ꝙ ꝑ hoc nõ arguiť nisi ꝙ habuit ptãtem excellẽtis ministerij. ꝛ hꝰ potuit etiã deꝰ ꝯferre ministris ecclesie. sicut expsse habeť in glosa. i. ad Choꝛ. i. vbi dicitur. ꝙ potuit deꝰ petro vel paulo dare vt ad inuocationẽ nominis eiꝰ baptisma ꝯsecraret. Ad terciã dicendũ ꝙ iohãnes ꝑ illa verba volebat deitatẽ domini ihesu ꝯclarare. ꝛ ideo loquebať ibi ꝺ ptãte autoꝛitatis q̃ ꝯueniebat ei nõ vt homo erat. sed vt verꝰ deꝰ erat. Propter qđ augustinꝰ sup iohãnẽ ait. Chꝛistus ꝺm ꝙ est filiꝰ dei est vita viuificãs aĩas. Ad quartã dicendũ ꝙ quãuis esse deũ ꝑ naturaꝫ non sit minꝰ q̃ꝫ habere potestatẽ absolutã seu ptãtem autoꝛitatis dimittẽdi peccata. tñ esse deũ ꝑ gratiã vnionis ꝛ dici deꝰ ꝑ cõmunicationẽ idiomatũ. est minꝰ q̃ꝫ habere ꝑdictã potestatẽ. ꝗ licet xp̃s vt erat filiꝰ dei haberet hmõi ptãtẽ. qꝛ vt sic erat deꝰ ꝑ naturã. tñ nõ habuit eã vt hõ erat. Ad argumentũ pꝛincipale
Ad principale argu. dicẽdũ dato ꝙ ille q̃ maculatꝰ est nõ possit aliũ mũdare ꝟtute ꝓpꝛia. ꝑt tñ facere tale ministeriũ ad cuiꝰ executõeꝫ virtꝰ diuina imundũ emũdabit. Sicut em̃ medicꝰ infirmꝰ q̃n q̃ꝫ administrat aliq̃ homini infirmo. ad q̃ꝫ ãministratõeꝫ ꝟtꝰ nature sanat illũ homiẽ. medico tñ manẽte infirmo. sic i ꝓposito ꝛc.

Distinctio sexta.

Hinc quibus liceat. Postq̃ꝫ mgr̃ determinauit ꝺ baptismo ꝺm se ac etiã comparatiue. hꝰ ꝓsequiť ꝺ baptismi ꝯgruo vsu seu frequẽtatõe. Et diuidiť ĩ duas ptes. Qꝛ primo tãgit q̃dã ĩpedimẽta accidẽtia circa ea q̃ sunt de baptismi necẽitate. Scđo tãgit q̃dã existẽtia de baptismi solẽnitate. ibi. Agnoscẽdũ est etiã. Pꝛima ĩ tres. Qꝛ ꝑmo tangit aliq̃ impedimẽta ꝯtingẽtia ex pte baptizãtis. Secũdo ex parte baptizati. Tercio ex pte modi baptizandi. Secũda ibi. Illud etiã ignoꝛãdũ nõ est. Tercia ibi. Queri etiã solet. Pꝛia ĩ duas Quia ꝑmo ꝑmittit quedã q̃ sunt de baptismi

honestate. Secūdo tangit qōdā dubiū eue/
niens ex baptizātis puritate. ibi. De illis etiā
qui ab hereticis. Et hec in duas. Quia pmo
mgr̄ ex dictis sanctoꝝ ostēdit ꝙ baptizatꝰ ab
heretico seruata tamē forma quā tenet ecclīa
nō est rebaptizandꝰ. Secūdo recitat opinio
nem ꝯtrariā quā tenuit sanctꝰ Cyprianꝰ ꝛ re
spondet ad eā. ibi. Sūt tamē nōnulli docto
rum. Tūc sequit̄ illa ps. Illud etiā igno/
randū nō est. Ubi primo mgr̄ ostēdit ꝙ puer
nō baptizat̄ existens in vtero materno. dato
etiā ꝙ mater baptizet̄. Secūdo inducit quā
dam obiectionē ꝛ respōdet ad eā. ibi. Si ve/
ro opponit̄. Tunc sequit̄ illa pars. Queri
etiā solet. Et diuidit̄ in tres partes. Primo
eīm ostēdit magister q̄d faciendū sit cū forma
verboꝝ aliqualiter corrumpit̄. Secūdo cum
baptizator alicuꝰ hoīs penitꝰ ignorat̄. Ter/
cio cū aliquis in nomine trinitatis iocose ꝛ si
ne intentōe baptizat̄. Secūda ibi. Preterea
sciendū est. Tercia ibi. Solet etiā q̄ri. Se
quit̄ illa pars. Agnoscendū est etiā. Et diui/
ditur in tres ptes. Quia primo ostēdit de ba/
ptismi solēnitate esse tēporis determinationē.
Secūdo fidei pfessionē. Et tercio catheciza
tionē ꝛ exorcizationē. Secūda ibi. Porro cū
cti. Tercia ibi. Illa autē interrogatio. Hic
nota ꝙ cathecizatio idē est qȯ instructio. Et
dicit̄ a cathesis grece qȯ est doctrina latine.
Et inde cathecuminꝰ dicit̄ ille qui de articu/
lis fidei instruit̄ priusq̄ȝ baptizet̄. Exorciza/
tio idem est qȯ adiuratio. Et dicit̄ ab exorcis
mus grece qȯ est increpatio vel adiuratio la/
tine. Et inde dicit̄ exorcista ille qui facit ad/
iuratōnes sup demones ad hoc vt ab homīa
vexatōne desistant. Hec est sententia illiꝰ se/
pte distinctōnis in generali. circa quā quero
hāc q̄stionē in speciali.

v Trum baptizata muliere pregnāte
puer existēs in vtero recipiat chara/
cterem. Et videt̄ ꝙ sic. Quia toto
signato quelibet pars vt habet ordinē ad totū
videt̄ esse signata. Sed puer existēs in vtero
est pars matris. ꝛ mater etiaȝ baptizata tota
charactere signat̄. ergo et puer signabit̄. Ma
ior patet. quia totū non est aliud q̄ȝ om̄es sue
partes. Minorē fide tenemꝰ. Cōtra. nul/
lus recipit characterē nisi vere baptizet̄. sȝ pu
er in vtero manēs nō potest baptizari. vt pro
bat magister in littera. ergo ꝛc̄. Hic quat/
tuor sunt videnda. Primo eīm videnduȝ
est de charactere q̄d sit in se entitatiue. Se
cundo in quo sit subiectiue. Tercio a quo sit
effectiue. Et q̄rto de quesito pncipali.

Quantū ad primū
primo vidēdū est de charactere an sit. Se / Articulus primus.
cūdo q̄d sit. Et tercio ppter q̄d sit. Quo
ad primū dico ꝙ character est quedā indeli/ / Inquisitō prima.
bilis entitas quā hō ꝯsequit̄ quādo suscipit
sacramentū ecclīe qȯ nō licet iterare. sicut est
sacramentū baptismi. ꝯfirmatōis. ꝛ ordinis.
Quia si talia sacramēta q̄ nō licet iterare non 1
derelinq̄rēt aliquē effectū indelibilē in suscipi
ente hmōi sacramēta. tūc p taliū sacramētoꝝ
susceptōeȝ nō maneret ppetua distinctio eius
q̄ suscepit talia sacramēta ab his qui hmōi sa
cramēta nunq̄ȝ susceperūt. Cōsequētia patet.
Sȝ ꝯseq̄ns est incōueniēs. vt infra patebit.
P̄. oīs vere baptizatꝰ ꝯsequit̄ aliquē realē 2
effectū ex baptismi rceptōe. sȝ recipiēs baptis
mū cū pposito peccādi mortaliter vere bapti
zat̄. vt patuit superiꝰ dist. iiij. arti. iij. ꝛ nullū
ꝯsequit̄ effectū p̄ter characterē. ergo ꝛc̄. Ma/
ior patet. q2 si nullū realē effectū ꝯsequit̄. tunc
nō vere baptizatꝰ esset. nec posset ꝯsequi salu
tem nisi rebaptizaret̄ cessante illo malo ppo/
sito in q̄ erat cuȝ primo baptizabat̄. Minor
similiter patet. q2 ppter illud mortale pposi/
tū nec recipit gratiā. nec charitatē. nec aliq̄m
aliā gratuitā virtutē. Sed cōtra istud est / Opīo contraria.
quedā opinio ātiqua que ponit ꝙ character
nō dicat aliquā entitatē realeȝ. Quia om̄ia q̄ 1
saluanda sunt circa sacramēta eque bene sal/
uari possunt sine charactere sicut cuȝ eo. ergo
character nō est ponendꝰ. Cōsequentia patȝ
q2 frustra fit p plura qȯ eque bene vel fieri vl̄
saluari potest p pauciora. vt patet. i. phisico.
Antecedēs pbat̄. q2 isti qui ponūt characte/
rem. p̄ tāto vident̄ eū ponere. vt deo ꝯforme/
mur. xp̄o ꝯfiguremur. fidelibꝫ assimilemur. ab
infidelibꝫ distinguamur ꝛ sepemur. ad vsuȝ
virtuosoꝝ actuū deputemur. ꝛ vt mediante
charactere ad receptionē gratie disponamur
ꝛ p̄paremur. Sed ad om̄ia precedentia p̄ter
vltimū sufficiūt fides gr̄a ꝛ charitas q̄ deꝰ no
bis infundit cū suscipimꝰ sacr̄a. Nec etiā vlti
mū est necessariū. q2 dispositio vel requirit̄ p
pter indispositōeȝ sbiecti. vl̄ ppter impotēti/
am agētis. sȝ ppter neutꝛ istoꝝ ponēdꝰ ē cha
racter. q2 aīa est sūme disposita ad gratiaȝ ex
se. ꝛ in deo qui efficit gratiā nulla est impoten
tia. P̄. omne donum dei supernaturale aut 2
est gratis datum. aut gratū faciens. Sȝ cha
racter nō est donū supnaturale gratis datū.

q2 talia dona numerat apl's.i.ad Chor.xij. z inter ea nō cōnumerat characterē. Nec gratūfaciens. quia etiā ponētes characterē dicūt q character potest stare cū mortali peccato.

3 P. si character esset aliquid reale. vel cōueniret homini naturaliter. vel esset supnaturale donū dei. Nō potest dari primū. vt etiā illi ꝯcedunt qui ponūt characterē esse aliquid reale. Nec secundū. q2 nullꝰ recipit supnaturale donū dei per illud quo mortaliter peccat. Sed accedēs ad baptismū cū intentiōe mortaliter peccandi. ille mortaliter peccat ratōne irreuerētie quā exhibet sacramento. z ipe recipit characterē. vt illi dicūt qui ponūt characterē esse aliquid reale. ergo character nō potest esse supnaturale donū dei.

4 P. illud qđ nō inuenit expssum in sacra scriptura. nec i articulis fidei. nec in dictis sanctoꝝ. hoc nō est necesse ponere. sed character est hmōi. quia i scriptura sacra nō inuenit de charactere sacramentali. sed de charactere bestie solū vt patet Apocal'.xiij. qui quidē character bestie sonat in viciū z peccatū. Nec in articulis fidei. vt de se patet. Nec i dictis sanctoꝝ. q2 etiā augustinꝰ qui plus ceteris laborauit circa declarationem sacramentoꝝ videt magis negare characterē q̃ ponere. cū ipe dicat fictos recipe sacramentū z nō rem sacramēti. qđ nō ess3 verū si cū sacramēto reciperēt characterē.

Cōtra opinionem. Ista opinio a nullo catholico videt esse tenenda. Quia sicut dicit extra de hereticis. abolēda. de sacramētis eccl'ie sentiendū est sicut sentit romana ecclesia. s3 romana ecclesia expsse ponit characterē imprimi ipis baptizatis. Unde innocētius terciꝰ extra de baptismo z eius effectu. maiores. sic ait. Qui ficte accedit ad baptismū. characterē suscipit xp̄ianitatis impressum. Et subdit ibidē. Tūc characterē sacramentalis impmit opatio. cū obicē voluntatis cōtrarie nō inuenit obsistentē. Ex q̃ patet q predicta opinio expsse videt esse ꝯtra determinationē ecclesie. z per cōsequens nullatenus tenēda.

Solutio. Ad.1. Ad primū dicendū q minor nō est vera. quia multi baptizati sunt qui a nō baptizatis distinguunt. qui tamen nec habent fidē nec gratiā nec characterē. sicut patet de his qui post baptismū labunt in heresim. quorū distinctionē a n̄ baptizatis saluare nō possemus si characterē nō poneremus.

Etiā falsum assumūt cū dicunt q anima rationalis sit summe disposita ex se ad receptionem gratie. quia omis illa forma naturaliter inducit in subiectū ad quā subiectū ex se est summe dispositū. z sic gratia esset forma naturalis humane anime. qđ est incōueniēs.

P. anima infecta originali peccato nō solum nō est disposita ad gratiā. sed est disposita ad oppositū gratie z est in opposita dispositiōne respectu gratie. sed ante baptismi perceptionē anima est infecta peccato originali. g̃ zc.

Ad.2. Ad secundū dicendū q character ē donū gratis datū. Ad pbationē dicendū q multa alia sunt dona gratis data. puta sine meritis ꝑcedentibꝰ data. ꝓter illa que apostolꝰ ibi enumerat.

Ad.3. Ad terciū dicendū q character est supnaturale donū dei. Ad pbationē dicēdum q si minor acciperet debite sub maiori tūc esset falsa. Ista eni esset minor. aliqs recipit characterē p illud quo mortaliter peccat. Peccatū eni nō est alicui ratio recipiēdi characterē. si eni reciperet baptismū sine fictōne z sine peccato nihil minꝰ reciperet characterem.

Instantia. Forte dicet q isti doctores nō accipiūt h causaliter. s3 solū coexistēter. puta vt sit sensus. q deus nulli dat donū supnaturale p illa mēsura duratōis p qua mortaliter peccat.

Solutio. Si sic glosat. tūc maior illiꝰ pbatōnis nō est vera. q2 sicut patet Numeri.xxij. deꝰ dedit donū pphetie ipi balaam p illa duratōe tpis quādo mortaliter peccauit. puta quādo motus auaricia iuit ad regē balach vt malediceret filijs israel. Multi etiā pphete baal pphetauerūt z tamē mortaliter peccauerūt. vt patet.iij. z.iiij. Regū.

Ad.4. Ad quartū dicendū q maior est insufficiēs. q2 licet aliq̃d nō inueniat expsse in sacra scriptura. vel in articulis fidei. vel in dictis sanctoꝝ. si tamē est p ecclesiā romanā determinatū. tūc nulli licet tenere oppositū. Multa eni sunt ab eccl'ia determinata q̃ alias nō inueniunt expssa. a quibꝰ dissentire nō caret3 errore. Propter qđ ait augustinꝰ in libro de moribꝰ manicheoꝝ. Euāgelio nō crederē nisi ab eccl'ia esset approbatū.

Etiā falsū assumūt. q2 sancti sepiꝰ faciunt mentionē de charactere. Q2 beatꝰ augꝰ. expsse ponit characterē i lib. d baptismo puuloꝝ dicens. Character dn̄icꝰ cū ouis errās ad xp̄ianā vnitatē rediēs ab errore liberat agnoscit n̄ impbat. Et eodē lib. ait augꝰ. characterē multi lupi impmūt q̃ vident esse oues. verūtn̄ ad ouile dn̄i n̄ ptinere moꝝ suoꝝ fructibꝰ agnoscunt. Itē mgr̄ sniaꝝ i ista ꝑsenti dist. c.i. ex dictꝭ augu. accept' de libro ꝯ maximinū cōcludit sic dicēs. Ex his apte colligit. q q̃ etiā ab hereticis baptizati sunt fuato charactere xp̄i rebaptizandi nō sunt. Ad dictū augu.

qd isti p se adducūt dicendū est q augustin⁹ p rē sacri intelligit gratiā dei et remissionē peccatoꝝ.q̄ nō recipit fict⁹ nisi cessante fictione. qua cessante imediate est p ipm characterem quē in baptismo recepit sufficiēter dispositus ad p̄dictoꝝ receptōēȝ. Quo ad secūdā inq̄sitionē isti⁹ p̄mi articuli p̄mo pono ɔclusionē quā intēdo tenere Scd̄o plures opiniōes oppositas illi ɔclusioni adducā cū suis motiuis et ipis r̄ndebo. Cōclusio est hec q character p se dicit rē absolutā reducibilē ad primas duas species qualitatis Hec ɔclusio virtualiter cōprehēdit tres ɔclusiōes Prima est q character dicit entitatē absolutam. Et hāc p̄bo sic. Illud qd̄ imediate terminat actionē realē de necessitate est ens absolutū.ſȝ character imediate terminat actionē realem. Maior patet.v.et.vij.phisi. Minorē p̄bo. qꝛ virt⁹ diuina agit actōne reali in aiaȝ cuiuslibet hois qui vere baptizat̄.ſȝ in eo q̄ ficte accedit talis actō nullū habet terminū nisi characterē.vt patet ex p̄dictis.ergo ꝛc. Sȝ cōtra istud sunt multi q̄ ponūt q character formaliter sit q̄dā respect⁹. Quia illud qd̄ est essentialiter signū h̄ formaliter est respect⁹.ſȝ character est essentialiter signū.qꝛ signū ponit̄ p genere i sua diffinitōe. Maior patet.qꝛ signuȝ relatiue dicit̄ ad signatuȝ. Minor etiā patet p dyonisiuȝ in de ecclīastica hierachia.vbi ex v̄bis ei⁹ trahit̄ ista diffinitō. Character est signū sanctū cōmunionis fidei et sacre ordinationis traditū a hierarchia accēdenti. P̄. oēe accidēs absolutū est delibile a s̄biecto.ſȝ character nō est delibilis Maior patet.qꝛ accidēs est qd̄ adest et abest p̄ter s̄biecti corruptionē. Minor etiā est nota ƀm oēs q̄ loquūt̄ de charactere. P̄. illud qd̄ est signū distinctiuū et ɔfiguratiuū h̄ formaliter dicit respectū.ſȝ character est h̄mōi.qꝛ character baptizat⁹ ɔfigurat̄ et assimilat̄ baptizato.et distinguit̄ a nō baptizato. Itē isti doctores.iuxta alia sua principia respōderent ad rationē factā p ɔclusione negādo maiorē.qꝛ vt ipi dicunt respect⁹ extrinsec⁹ adueniens pt esse imediat⁹ termin⁹ mot⁹ et actōis.qꝛ vbi dicit formaliter respectū ex corpe circūscribente ad relictū in corpe circūscripto.et tamē est imediat⁹ termin⁹ mot⁹ localis. Sȝ character est respectus extrinsec⁹ aduenieñs.qꝛ nō sequit̄ naturā fundamēti sui.sed inducit̄ seu innascit̄ ex actione dei.ergo ꝛc. Sȝ ista opinio nō videt̄ esse vera.vt patebit in seq̄nti ɔclusione. Ergo primū dicendū q character pt dupliciter ɔsiderari. Uno modo q̄tū ad illud qd̄ noīe characteris importat̄ quidditatiue.puta qd̄ est de suo p̄mario intellectu. Alio modo cōnotatiue.puta q̄tū ad illud qd̄ est d̄ suo cointellectu. P̄mo mō character dicit rē absolutā. Secūdo modo dicit nō solū vnū respectū ſȝ plures respect⁹.puta respectū signi:qꝛ significat gratiā.respectū ɔfiguratiui inq̄tū ɔfigurat baptizatū baptizato.et respectū distinctiui inquantū distinguit baptizatū a nō baptizato.ɔfirmatū a nō ɔfirmato.et ordinatuȝ a nō ordinato Ad formā igit̄ argumēti dicēdum q minor ē falsa.qꝛ character nō est essentialiter signū ſȝ solū ɔnotanter. Ad p̄bationē dicēdū est q signū nō est genus characteris. Est eñ illa diffinitio data ▪ additamēta.sicut sepi⁹ solēt dari diffinitōes accidētū. Un̄ li signū p̄prie nō est gen⁹ characterȝ.q̄uis possit dici gen⁹ illi⁹ relatōis quā fundat ipe character. Forte dicet̄ si character isto modo dicit absolutū et respectū.tūc videt̄ esse ens p accidens.qꝛ illud qd̄ dicit res diuersoꝝ p̄dicamentoꝝ.h̄ est ens p accidēs.vt patet.iiij.methaphi. R̄ndeo q character nō dicit p̄p̄e loquēdo absolutū et respectū.ſȝ dicit absolutum sub respectu.ita q nō dicit hoc et hoc.sed dicit hoc sub hoc. Sicut eñ scientia dicit veram rē absolutā.et tamē ita ɔcernit respectum ad scibile.q nec potest esse nec cōcipi sine illo respectu.et nihilomin⁹ nō est ens per accidēs. quia nō dicit absolutū et respectū formaliter et quidditatiue.sed poti⁹ dicit absolutū sub respectu ipm inseparabiliter ɔnotando et ɔcernendo.sic in p̄posito ꝛc. Ad secundū dicendū q maior nō est vera loquēdo de natura rei.qꝛ multa sunt accidētia q̄ naturaliter nunq̄ delētur de suis subiectis. Si aūt loqueris de potētia dei.tūc plane ɔcedo q character est delibilis.qꝛ deus posset omnē characterē delere quādo sibi placeret. De ista tamē indelibilitate infra magis patebit. Est etiā ista ratio ɔtra facientes eā. Quia dato q character esset respectus.tamē p̄pter h̄ nō esset min⁹ delibilis.q̄ si esset ens absolutū.cū respectiua entia nō sint magis permanētia q̄ absoluta. Ad terciū patet.qꝛ illos respect⁹ fundat ipe character.et nō dicit eos principaliter et formaliter ſȝ solū ɔnotanter. Sicut eñ per albedinē aliquis est similis albo et dissimilis nigro.et tamē p̄pter h̄ ipa albedo nō est formaliter ipa silitudo.sic p characterē baptizat⁹ assimilat̄ seu ɔfigurat̄ baptizato.et dissimilat̄ ñ baptizato.tñ p̄pt h̄ character nō est ipa relatio seu respect⁹.sed est

Marginalia: Inq̄sitō secunda. — Cōclusio prima. — Ratio. — Opio antiq et scot⁹ tenet eā. — 1 — 2 — 3 — 4 — Solutio Ad.1. — Instantia — Solutio. — Ad.2. — Ad.3.

Ad.4. ipm fundamentū hmōi respect⁹. Ad quar
tū dicendū cū dicūt q respect⁹ extrinsec⁹ adue
niens rc. ista pt negari. Ad pbationē dicēdū
q vbi nō dicit mere respectū. sicut nec alia sex
pncipia. Nullū em pdicamentū dicit mere
respectū nisi solū pdicamentū relatōnis. Tria
em sunt pdicamēta dicētia entitatē absolutā
scilicet substātia. qtitas. z qlitas. vnū dicēs
respectū. s. ad aliqd. seu relatio. cetera vero sex
pdicamenta dicūt absolutū sub respectu. hoc
est absolutū cū cnotatōe respect⁹. a qua cno/
tatione etiā p intellectū nequaq possunt ab/
solui. In ceteris etiā pdicamētis absolutis pu
ta substātia qtitate qualitate sepe inueniunt
hmōi cnotatōes. licet hmōi cnotatio nō se/
quat totū pdicamentū seu vniuersalē rationē
ipius pdicamenti. sicut in istis sex videmus.
Cōclusio secunda. Cōclusio secūda est q character dicit enti
tatē absolutā de pdicamēto qualitatis. Qr p
priū fundamentū silitudinis est de pdicamē/
to qualitatis. s; entitas characteris vere z p/
prie fundat similitudinē. Maior patet in p
dicamētis. vbi dicit. q ppriū est qualitatis sm
eā simile vel dissimile dici. Et. v. methaphi.
dicit. q vnū qualitate ē similitudo. Minor
etiā patet. qr p characterē baptizat⁹ assimilat
Instantia baptizato. Forte dicet ctra istud sic. Omne
existēs in aliquo genere oportet q sit i aliqua
specie illi⁹ generis. s; character vt aliq pbant
in nulla specie qualitatis est. g rc. Maior no
ta est. Probat minor. Nō em pt esse in pma
specie. Quia nec est dispositio. cū dispositō sit
de facili mobilis. character vo est indelibilis.
nec habit⁹. qr omis habit⁹ vel est naturalis.
vel intellectualis. vel moralis. Sz character
nec est habit⁹ naturalis. cū nō insit p naturā
nec insit omib⁹ hoib⁹. Nec intellectualis. cū
nō [illegible] habit⁹ cognitiu⁹. Nec moralis: qr ois
habit⁹ moralis vel facit opationē hois esse bo
nā. vel malā. s; character nec facit opationē
esse malā. cū ipe maneat in bonis homib⁹ cū
gra z charitate. nec facit opationē esse bonā.
cū maneat in mortali peccatore Nec pt esse
i secūda specie. cū nec sit naturalis potētia nec
impotētia. s; sit donū dei supnaturale Nec
in tercia specie: qr nec est passio nec passibilis
qualitas. Passio quidē non est. qr passiones
ptinēt ad partē sensitiuā. vt dicit. vij. phisic.
Passiones etiā anime ctingūt cū quadā trās
mutatōe corpali. vt dicit. iij. ethico. s; chara
cter nec pertinet ad partē sensitiuā. nec fit cū
corpali trāsmutatōne. Etiā passibilis qlitas
nō pt dici. qr character nlli sensui ingerit pas
sionē. sicut faciūt passibiles qlitates Nec
pt poni in qrta specie. cū nō sit corpalis figu/
ra seu forma. Ad tollendū igit hāc instan/
Tercia cōclusio. tiā. pono p tercia cōclusione. q character ba/
ptismi reducit ad primā speciē qualitatis. cha/
racter vero cfirmatōis z character ordinis re
ducunt ad secundā speciē qualitatis. Pri
Prima ps cōclusionis pbat. mā partē isti⁹ cclusionis pbo sic Illud qd est
realis z imediata ac sufficiēs dispositō [illegible] ha
bitū grē. h est in pma specie qualitatis. chara
cter baptismalis est realis imediata z suffici/
ens dispositio ad gratiā. nisi baptizat⁹ volun
tarie ponat obicē. g rc. Maior patet. qr ime/
diata dispositio ad habitū de pma specie qua
litatis est i prima specie qualitatis. s; gra gra/
tumfaciēs est habit⁹ de pma specie qualitatis
Minor patet ex pcedentib⁹. Ad instanti
Solutio instantie. am qua dicūt doctores pdicti q dispositō est
de facili mobilis rc. dico q de dispositōne pos
sum⁹ dupliciter loq. Uno mō vt dispositio
est realitas ipi⁹ habit⁹ impfecta tendēs ad p/
fectionē. sicut impfecta grāmatica pcedit via
generatōnis grāmaticā perfectā. Alio modo
accipit dispositio put aliqs habit⁹ stabilis et
pfect⁹ in sua specie disponit z pparat aīam ad
aliū habitū pfectioris speciei. sicut videmus
in moralib⁹ q liberalitas disponit ad magni/
ficentiā. Et isto secūdo modo character dicit
dispositio. Instantia aūt pcedit de pmo mo
do. ideo nō est ad ppositū. Ad illud de ha
bitu dico. q aliq habit⁹ sunt illi⁹ cditōnis q
qūis sint stabiles z pmanētes ac i sua specie
pfecti. tn nō sufficiūt ad opari p se nisi reqsi/
to quodā alio. Quāuis em lumen cnatū seu
cnaturale oculo ipi⁹ aquile sit quidā habit⁹
naturalis pfect⁹ in sua specie. tn illud lumē
nō sufficit aquile ad hoc [illegible] videat sine exteri
ori lumine. Sic in pposito quāuis character
baptismi sit quidā habit⁹ indelibilis. tn non
sufficit homini ad bene z meritorie opari sine
Altera ps cōclusionis pbatur gra dei ad quā disponit. Scdā; ptē cclu/
sionis pbo sic. Illud qd est ptās a deo tradi/
ta ad principiandū spūales opatōes. h vide
tur ptinere ad secundā speciē qualitatis. sed
character tradit⁹ in sacramēto cfirmatōis et
ordinis est hmōi. g rc. Maior pat;. qr sicut
virtutes supnaturaliter infuse sunt eiusdē spe
ciei subalterne cū habitib⁹ naturalib⁹ z acqsi
tis. puta sunt de prima specie qualitatis. sic
ptās supnaturaliter infusa est eiusdē speciei
Instantia cū ptāte seu potētia naturali. Forte dicet q
naturale z supnaturale necessario differūt spe
Solutio cie. Respondeo posito q differant specie

ſpecialiſſima.cōuenire tamē poterūt in ſpecie
ſbalterna. Iſti aūt quattuoꝛ modi ipſiꝰ q̄li/
tatis aſſignati ꝑ areſtotelē nō ſunt ſpecies ſpe
cialiſſime ſꝫ potiꝰ ſbalterne. Minorē ꝓbo.
qꝛ vt cōmuniter cōcedūt doctoꝛes character
ꝯfirmatōis tradiꝛ homini tanq̄ȝ quedā ptās
ad fidei defenſionē.ſꝫ character oꝛdinis tradi
tur tanq̄ȝ ptās ad fideliū multiplicationem.
Ad inſtantiā ſuperiꝰ factā cōtra hāc partē
ꝯcluſionis patet ꝑ ea q̄ iā dicta ſunt i ꝓbatōe
Opio pri ma ꝯ terci aꝫ ꝯcluſio nem. maioꝛis. Sꝫ ꝯtra iſtā terciā ꝯcluſionē ſūt
multe opiniones. Quidā eñ dicunt ꝙ q̄ȝuis
character ſit de genere qualitatis.tñ in nulla
iſtaꝝ ſpecieꝝ eſt.ſꝫ quintā ponūt ſpeciē in qua
collocāt characterē Nec iſtud vt dicūt eſt
ꝯtra intentōez areſto.qꝛ ipēmet in lib.ꝓdica/
mentoꝝ.ca.de qualitate.poſtq̄ȝ enumerauit
iſtas q̄ttuoꝛ ſpecies q̄litatis ſbdit dicēs. For/
taſſis ⁊ aliȷ̄ apparebunt ꝑter hos q̄ dicti ſunt
Cōtra opi nionem. q̄litatis modi Sꝫ iſtud nō valet.qꝛ dato
ꝙ aliȷ̄ modi poſſint apparere.tñ nōdū appa/
ruerūt. Etiā fruſtra ꝓpter characterē finge
reꝛ quīta ſpecies qualitat̄.cū character ſuffi/
cienter poſſit reduci ad iſtas ſpecies q̄s poſu/
it areſtoteles Aliȷ̄ dicūt ꝙ ꝑtinet ad terciā
Opio ſecū da. ſpeciē qualitat̄.qꝛ vt ipi dicūt character eſt q̄
Inſtantia dā paſſibilis q̄litas. Et ſi diciꝛ iſtis ꝙ paſ
ſibilis qualitas eſt apta nata paſſionē inferre
Solutio ſenſui.character aūt nō eſt ſenſibilis. Re/
ſpondēt ꝙ ſicut character eſt paſſibilis q̄litaſ
ſpūalis.ſic etiā infert paſſionē ſpūalem.⁊ ſi ñ
ſenſui hūano.tñ ſenſui angelico. Infert eñ i
tellectui angelico cognitionē ſeu intellectōez
Contra. q̄ eſt qōdā pati.vt patet.iȷ̄.de aīa. Sꝫ nec
iſtud valet.qꝛ ſi ꝓpꝛ cauſare obiectiue cogni/
tionē i angelico intellectu aliq̄d eſſet paſſibil̄
qualitas.tūc om̄e illud qō intellectꝰ angelicꝰ
cognoſceret eſſet paſſibilis q̄litas.⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns
[illegible] deꝰ q̄ȝ creatura ſiue ſit ſubſtātia ſiue accidēſ
eſſent de tercia ſpecie q̄litatis.eo ꝙ vt cognite
ſunt ab intellectu angelico eſſent paſſibiles q̄
Opio ter/ cia. litates. Aliȷ̄ dicūt ꝙ character ſit de quar/
ta ſpecie qualitatis.qꝛ character vt dicūt eſt
Cōtra opi nionem. quedā ſpūalis figura. Sꝫ nec iſtud eſt be
ne dictū. Quia character nō diciꝛ figura pro
prie ſꝫ ſolū metaphoꝛice. Impoſſibile eñ eſt
figurā ꝓprie dictā eſſe vel intelligi ſine q̄ȝtita
te coꝛpali.character aūt nō fundaꝛ in aliqua
coꝛpali q̄ȝtitate. Sꝫ nulla res reponiꝛ i gene
re vl̄ in ſpecie ꝑ illud qō metaphoꝛice diciꝛ d̄
ea.alias xp̄s eſſet in ſpecie leonis.agni.vel la
pidis.cū metaphoꝛice dicaꝛ leo.agnꝰ.⁊ lapiſ
Inquiſitō tercia. angularis. Tercio vt dixi in iſto primo ar
ticulo videndū eſt de charactere ꝓpter q̄d ſit.
Ubi ceteris ꝑtermiſſis tres poſſumus aſſi
gnare cauſas ſeu vtilitates baptiſmalis cha/
racteris. Primo eñ daꝛ nobis character
ꝓpter diſpoſitionē. Secūdo ꝓpter aſſimila/
tionē. Et tercio ꝓpter diſtinctōez. Nā chara
cter diſponit ad gratiā.aſſil̄at fidelē fideli.ſeu
baptizatū baptizato.⁊ diſtinguit fidelē ab
infideli.ſeu baptizatū a nō baptizato. Sꝫ
ꝯtra aſſil̄ationē ꝑdictā dicūt quidā ꝙ chara/ Inſtantia quoꝛundā
cter nō ſit actꝰ aſſimilatiuꝰ.qꝛ ſi characteri cō
peteret aſſimilare.tūc maxime deberet hoīem
deo aſſimilare a q̄ imprimiꝛ ipi homini.ſed h̄
nō facit. Quia illud nō facit ad ſimilitudinē
qō cōpatiꝛ ſecū maximā diſſimilitudinē.ſed
character cōpatiꝛ ſecū moꝛtale peccatū.ꝑ qō
homo maxie efficiꝛ diſſimilis ipi deo. Re/ Solutio.
ſpondeo ꝙ ꝑter ſimilitudinē creatōnis.iuxta
quā dixit deuſ. Faciamꝰ hoīem ad imaginē ⁊
ſimilitudinē noſtrā.poſſumꝰ adhuc triplicē
ſimilitudinē hoīs ad deū attēdere q̄ȝtū ad aīe
recreatōez. Quaꝝ prima pt dici ſimilitudo [illegible]
fecta.alia ſufficiēs.⁊ tercia ad ſufficientiā di/
ſponēs. Prima habet eſſe in patria ꝑ gloꝛiaȝ.
Secūda in via [illegible] gratiā. Et tercia ꝑ ipm cha
racterē. Prima ꝓ tanto diciꝛ ꝑfecta.qꝛ exclu
dit diſſimilitudinē nō ſolū culpe ſꝫ etiā miſe/
rie. Secūda nō eſt ꝑfecta q̄ȝuis ſit ad ſaluteȝ
ſufficiens.qꝛ q̄ȝuis excludat diſſimilitudinē
culpe.tamē admittit diſſimilitudinē miſerie.
Tercia nec eſt ꝑfecta nec ſufficiēs.licet q̄ȝtū d̄
ſe eſt ad ſufficientiā ſit diſponēs.qꝛ ꝓ neceſſi/
tate ſui eſſe nec excludit diſſimilitudinē culpe
nec miſerie Habēs igiꝛ characterē eſt ſimi
lis deo.habēs gratiā ſimilioꝛ.ſꝫ habēs gloꝛi/
am deo ſimillimꝰ dici debet. Tāta eſt eñ i glo
ria beatoꝝ ſimilitudo cū ipo deo.ꝙ quilibet be
atus q̄ſi i ipm deū videꝛ trāſfoꝛmari.iuxta qō
ait aplus. Nos aūt reuelata facie gloꝛiā dn̄i
ſpeculātes in eandē imaginē trāſfoꝛmamur a
claritate in claritatē. Et beatꝰ iohānes prima
ſua canonica ait. Filiȷ̄ dei ſumꝰ.ſꝫ nōdū appa
ruit q̄d erimꝰ.ſcimꝰ aūt ꝙ cū apparuerit glo/
ria eiꝰ.ſiles ei erimꝰ:q̄m videbimꝰ eū ſicuti ē.

Quātum ad ſecun

dū articulū ſic ꝓcedā. Primo ponā vnā ꝯclu/ Articulus ſecundꝰ
ſionē. Scdo adducā aliq̄s inſtātias recitan
do oppoſitas opiniones. Cōcluſio eſt.ꝙ Cōcluſio.
character baptiſmalis ſubiectiue eſt in ipa eſ
ſentia aīe. Quia q̄ñ due qualitates ſic ſe ha/
bent ꝙ vna imediate diſponit ad alteram.ille

sunt in eodē sbiecto. sꝫ character imediate dis-
ponit ad grāꝫ q̄ imediate fundaꝛ in essentia
aīe. ğ character baptismalis subiectiue erit in
Instantia essentia aīe. Forte diceꝛ ꝙ maior nō sit vā.
1 qꝛ fides q̄ est ī intellectu disponit ad dilectio
2 nē q̄ est ī ipa volūtate. ğ zc. Itē egomet di
xi superiꝰ ꝙ ordinatū ratōnis iudiciū facit ad
ordinatā volitionē. P. ꝯtra primā ptē mi
3 noris pt argui sic. Entitas respectiua nō ē di-
spositiua. sꝫ vt magni doctores dicūt chara-
cter dicit entitatē respectiuā. Maior patꝫ. qꝛ
illud qḋ disponit. h̄ s̄m ppriā suā rōēꝫ habet
iesse. sꝫ respectꝰ s̄m suā ppriā rationē habꝫ ad
aliud esse. Minorē pbat quidā doctor a sili.
qꝛ p characterē aīa ꝯsecraꝛ deo z efficiꝛ tēpluꝫ
dei. Sicut igiꝛ eccl'ia materialꝰ q̄n ꝯsecraꝛ nō
acq̄rit aliqḋ absolutū sꝫ solū r̄spectū ad sacros
vsus fundatū sup actu ꝯsecratōis imediate.
sic ex eo ꝙ aīa deo ꝯsecraꝛ in baptismo nō acq̄
rit aliq̄d nisi quendā respectū ad ipm deū fun
datū imediate sup actu baptizādi seu sup ip-
Instantia sa baptizatōne. Et si diciꝛ istis ꝙ respectꝰ
nō manet nisi manēte ̄primo z imediato fun
damēto. sꝫ actꝰ baptizatōis trāsit. ğ nō mane
Solutio ret character. Ipi dicūt ꝙ iste respectꝰ non
fundaꝛ sup actu p̄dicto vt p̄sens est. sꝫ vt p̄te-
ritꝰ est. Sicut paternitas nō fundaꝛ sup ge-
nerare vt p̄sens est. sꝫ sup genuisse. Et qꝛ actꝰ
p̄teritꝰ semp est p̄teritꝰ. ideo rōne primi fun-
4 damēti character est indelibilis. P. cōtra
secūdā ptē minoris sunt om̄es illi q̄ ponūt ꝙ
grā sit imediate ī potētia aīe. Quoꝝ motiua
cū r̄nsis datis ad ea req̄re superiꝰ dist. ij. q. ij.
5 arti. ij. ꝯclusione secūda P. ꝯtra ꝯclusionē
Tho. iiij. snīaꝝ dist. iiij. z pc. distincti. v. in se sunt aliq̄ solēnes doctores q̄ ponunt cha
racterē baptismalē p̄mo z imediate esse in in-
tellectu. Qḋ pbāt sic. Imago p̄ncipaliter cō
sistit in potētia cognitiua. ğ character princi
paliter habet esse in pte intellectiua siue intel-
lectu. Antecedēs pbant. qꝛ tota imago habet
esse in pte intellectiua sicut in radice. nā volū
tas oriꝛ ex memoria z intellectu. Cōsequētia
etiā pbari pt ex dictis eoꝝ sic. Quia om̄e illḋ
qḋ attribuiꝛ homini rōne imaginis h̄ imedi
ate habet esse in illa potētia in q̄ principaliter
ꝯsistit imago. sꝫ character principaliter debeꝛ
homini ratōne imaginis. qꝛ character ꝯfigu
Scotus dist. vi. rat trinitatē creatā trinitati increate. P. ꝯ
istā ꝯclusionē sunt alij ponētes characterē es
6 se in volūtate sicut in subiecto p̄rimo z ime-
diato. qꝛ vt ipi dicūt dispositio est in eodē sb
iecto cū pfectōe ad quā disponit. sꝫ character
est dispositio ad grāꝫ q̄ est subiectiue ī volū-

tate. cū sit realiter idē cū charitate q̄ est imedi
diata pfectio volūtatis. Ad primū dicen Solutio.
dū ꝙ licet fides sit dispositō ad dilectionē. m̄ Ad.1.
nō est dispositio imediata. qꝛ nō disponit sb
iectū dilectōis nisi mediāte subiecto cognitio
nis sꝫ maior mea pcedit de dispositōe imedia
ta. Et p idē patet q̄d sit dicendū ad scōm. Ad.2.
Ad terciū nego minorē. Ad pbationē di- Ad.3.
cendū ꝙ nō est simile ī pposito. qꝛ eccl'ia n̄ est
capax grē sicut est aīa rōnalis. ideo nō est ne-
cesse vt in ꝯsecratōe sibi infundaꝛ aliq̄ abso-
luta qualitas q̄ ipam disponat ad receptionē
grē sicut indiget ipa aīa rōnalis Patꝫ etiā
ex alio ꝙ nō est simile. nec ad ppositū. Quia
violata eccl'ia tolliꝛ ille respectꝰ ad vsus sacros.
violato vero tēplo dei qḋ est aīa p mortale pec
catū q̄tūcunq; enorme. semp t̄n manet chara
cter. Etiā nō valet r̄nsio ad instantiā. qꝛ re
spectꝰ nō pt esse maioris entitatis q̄ suū fun-
damentū. sꝫ actꝰ vt p̄teritꝰ est nō dicit aliq̄m
realē entitatē. ğ character nihil esset nec dice-
ret aliquā realē entitatē. Et cū diciꝛ ꝙ pa-
ternitas fundaꝛ sup genuisse. nego. qꝛ pater-
nitas fundaꝛ sup potētia generatiua qua gi-
gnens genuit. Ad quartū patet ex dictis Ad.4.
in dist. ij. Ad quintū nego antecedēs. qꝛ ī Ad.5.
potētia digniori ipius aīe principaliꝰ ꝯsistit
imago sanctissime ac dignissime trinitatꝭ. sꝫ
voluntas est dignior z nobilior intellectu. vt
intēdo pbare infra dist. xlix. Ad pbatōēꝫ
dicēdū ꝙ accipiēdo partē intellectiuā p ipso
intellectu. tūc assumpta ppositio est falsa. qꝛ
tota imago est in essentia aīe sicut in radice. z
nō in intellectu vt isti assumūt. Ibi eñ sunt
ptes imaginis sicut in radice vnde oriunꝛ. sꝫ
ab essentia oriunꝛ tanq̄ ppria accidētia de sb
iecto. sic etiā isti doctores alibi ponūt. Nec
etiā volūtas oriꝛ ab intellectu vel memoria.
vt isti assumūt. sꝫ tā intellectꝰ q̄ volūtas am
bo oriunꝛ ab essentia aīe. licet origine intellectꝰ
p̄cedat volūtatē. Nec h̄ derogat pfectōi volū
tatis. sꝫ magꝭ attestaꝛ. qꝛ q̄ sunt priora gene-
ratōe sunt posteriora pfectōe. vt patet. ix. me
thaphisi. Ad sextū nego minorē q̄tū ad h̄ Ad.6.
ꝙ dicūt grāꝫ esse ī volūtate. causa negatōnis
patuit supra dist. ij. Ad pbatōēꝫ dicendū
ꝙ grā non est idē qḋ charitas. vt pbatū est li
bro. ij. dist. xxvi.

Quantū ad terciuꝫ articulū pono duas ꝯclusiones Prima est ꝙ character pductiue ē a solo deo. Qꝛ terminꝰ Articulus tercius. Cōclusio prima.

creatōnis a solo deo pt poni in esse pductiue. vt patuit superi⁹ dist. i. sz character est terminus creatōnis. vt declaraui superius dist. ij.

Secunda cōclusio. Cōclusio secūda est. q dispositiue causat a sacris q nō licet iterari. q sunt baptism⁹: cōfirmatio: z ordo. Qz ergo talia sacra nō debēt iterari. ordinauit diuia clemētia vt effectū stabilē z indelebilē habeāt in ipa aia. Hic aūt effectus nō pt eis cōpetere pductiue z pncipalit. g cōpetit eis dispositiue z instrumētaliter.

Articulus quartus. Quātū ad quartuz articulū est aduertēdū q triplex est baptism⁹ scilicet flamīs: sanguinis: z fluminis. Et sm h possunt poni tres cōclusiones. Prima est

Conclusio prima. q puer in vtero matrs pt baptizari baptismo flaminis. Qz p quacūqz mēsura duratōis fetus human⁹ habet animā rōnalē q est capax grē spūssancti, p eadē mēsura duratōis pt baptizari baptismo flamīs. sz puer anteqz sit natus extra vterz habet aiaz rōnalez q est capax grē spūssancti. g zc. Sz cōtra istud sunt q

Cōtra cōclusionē. dā doctores dicētes q puer non pt baptizari baptismo flamis. eo q nō possit hre viuz liberi arbitrij. q vt dicūt necessario reqrit ad hoc q qs baptizet baptismo flamis. g zc. Pro

Nota. pter qd est aduertēdū q dupliciter pt qs baptizari baptismo flamis. Uno mō cū verā z sufficientē habet cōtritionē de oibz peccatis suis. Alio modo cū ad liberalē infusionē spūssancti peccatū originale alicui dimittit. z p collationē grē aia ei⁹ sanctificat. Primo modo requirit vsus liberi arbitrij. sz nō secūdo modo sicut patet de hieremia. de iohāne baptista. et de virgine gliosa. q ante fuerūt sanctificati qz nati. Patet igit q dictū istoz doctoz ē insufficiēs. z peccat per falaciā cōseqntis. qz pcedit a destructōe inferioris ad destructōez superioris

Cōclusio secunda. Secūda cōclusio est q puul⁹ adhuc existēs in vtero mris pt baptizari baptismo sanguinis. Quia q mortē patit rōne fidei catholice. dato q nō sit baptizat⁹ baptismo fluminis. pie tn credendū est q baptizet baptismo sanguis. Sz paruul⁹ existēs i vtero pt occidi rōne fidei catholice. qz heretici z infideles possent extinguere fetū anteqz nasceret. ne

Instantia ppls xpian⁹ multiplicaret. g zc. Forte dicet q maior isti⁹ rōnis solū tenet qn aliqs voluntarie patit mortē in obsequiū fidei. sz i talibz puulis nō est aliqd de volūtario. cū ipi n

Solutio habeāt vsuz liberi arbitrij. Rūdeo q qzuis in illo qui habet visum liberi arbitrij requirat actualis cōsensus volūtatis in ipaz passionez ad h vt martirij coronā recipiat. tn h in puulis nō requirit. alias infantes occisi ab herode nō deberent p martiribz coli. Uñ puto saluo tn semper melioz iudicio. q ad h vt aliqs coronā martirij i vita beata recipiat. nō reqritur vt in hora passionis habeat actualez motū volūtatis. qz tunc si aliqs bon⁹ homo dormiēs occideret ab infidelibz p fide xpi. ille nō pcipet coronā martirij. cui⁹ oppositū pie credendū est. Ad h g vt aliqs vere putet martir xpi. nō est tm respiciendū ad actū voluntatis quē habet i hora passionis. nec ad mortē quā patit. sed ad causaz mortis p q patit. puta si patit pter fidē Forte dicet q exēpla quibz me iuuo i pposito nō sunt ad ppositū. qz infantes occisi ab herode fuerūt innocētes. qz p circūcisionē purgati fuerūt ab originali peccato. Etiā iste q dormiēs occideret psupponitur esse bon⁹ hō. Sz infans i vtero materno est infect⁹ originali peccato. Rūdeo q pie credendū est talē infantē q rōne fidei catholicei mris vtero occideret purgari a deo baptismo flamis anteqz ab hac vita decederet p baptismū sanguinis. Etiā est possibile q mlti de infantibz ab herode occisi nō fuerint circūcisi. eo q puer sm legē octauo die a primo circūcidebat. z tn omes illi pueri sunt mar tires corā deo. Conclusio tercia est q puer manēs i materno vtero n pt baptizari baptismo fluminis. Quia q [illegible] ministz baptismi flumine nō pt attingi ille nō pt baptismo flumis baptizari. sz puer manēs i mrno vtero a ministro baptismi flumine nō pt attingi. P. isidor⁹ in lib. de sūmo bono ait. Qui nat⁹ nō est ille renasci nō pt. Itē augustin⁹. Quādiu puul⁹ ad maternū vterz ptinet baptizari nō pt. Itē augustin⁹. Sicut q nō vixit n pt mori. ita q nat⁹ nō fuerit nō potest renasci

Instantia. Solutio. Tercia cōclusio. 1 2 3 4

Ratio nō cōcludens. Istā etiā cōclusionē quidā doctores pbāt qzuis impertinēti medio. Arguūt em sic. Quādiu aliqd est cōiunctū cause sue corruptōis. tādiu curari seu mūdari nō pt. sz puer qzdiu est i vtero mris tādiu est cōiunct⁹ cause sue corruptōis. g zc. Quāuis cōclusio sit va. tn ista ratio est inualida. Nā si ista ratio esset sufficiens. tūc qzdiu aia maneret i pprio corpe. tamdiu nō posset a peccato mūdari. qz caro ppria est imediata causa infectōis aie q infundit tali carni. mater em nō est causa infectōis aie ipsi⁹ paruuli. nisi mediāte corpe qd accipit paruul⁹ a mre. Cōsequētia patet. quia qzdiu aia manet in pprio corpe: tādiu manet cōiuncta

Cōtra rationē. 1

2 cause sue corruptōis. P. originale peccatū
trāffundit p patrē in prolē p se loquendo. g si
aliud nō obstat ɔiunctio ad matrē nō ipedit
quin puer possit ab originali mūdari. Ante-
cedēs patet. qz ppter h dicūt doctores cōmu
niter q postq̄ eua peccauit. si adā nō peccasset
fet9 nō ɔtraxisset originale peccatū ppter mū
3 diciā paterni seminis. P. si puer ɔiunctus
matri non posset ab originali peccato curari.
tūc null9 posset in vtero sanctificari. cui9 op-
4 positū patet de iohāne Luc. i. P. effect9 grē
non respicit suū susceptiuū vt loco distinctū.
sz vt supposito distinctū a pncipio sue corru-
ptionis. sz licet puer in vtero nō sit a mr̄e di-
stinctus localiter. tamē est ab ea distinct9 rea
Instantia liter z suppositaliter. ergo zc. Ex dictis ali
1 quoz doctoz p̄t argui ɔtra istā ɔclusionē sic
Quādiu puer est in vtero. tūc mater videt es
se q̄si q̄dā radix. cui9 radicē puer p̄t dici ramu
scul9. Sz ad Ro. xi. ait apl's. si radix sancta z
rami. ergo si mater sanctificat baptismo flu-
2 minis. videt q z puer sanctificet P. nō est
maioris efficacie peccatū ade in maculādo q̄z
gratia baptismalis i sanctificādo z a peccato
mundādo. sz peccatū ade ificit paruulū i vte-
ro. vt patet ad Ro. v. ergo gratia baptismal
3 potest eū mūdare in vtero. P. pnior est de
us ad miserendū q̄z ad ɔdemnandū. sz ex cō-
demnatōne dei trāsit peccatū originale in par
uulū adhuc existentē in vtero. ergo ex dei mi-
seratōne etiā debet medicina in ipm transire.
4 P. paruul9 in vtero est susceptiu9 culpe ori
ginalis. ergo est susceptiu9 gratie baptismal.
Antecedēs patet ex pdictis. Probatio ɔseqn
tie. qz culpa originalis z grā baptismalis sūt
opposita. sz opposita apta nata sunt fieri cir-
5 ca idē. P. sicut penitētia est remediū cōtra
peccatū adultoz. ita baptism9 ɔtra peccatum
paruuloz. sz nullus stat9 adultoz excludit a
remedio penitentie. ergo a remedio baptismi
6 null9 stat9 puuloz debet excludi. P. nō mi
nus diuina puidētia subuenit homini q̄tū
ad vitā spiritualē. q̄z q̄ntū ad vitā corpalē.
sed mediātematre possunt paruulo existenti
in vtero ministrari necessaria quo ad vitā cor
7 poralē. ergo zc. P. si mlier pregnās manu-
mittit. hoc est libertati donat z a seruitute libe
ratur. tūc fm leges ciuiles puer liber nascit. er
go si mater a seruitute peccati per gratiā diui-
nā in baptismo liberat. puer liber a peccato na
scetur. Cōsequētia patz. qz fauorabilior est li
bertas spūalis libertate corpali. z etiā clemen
tior est lex diuina q̄z quecunq lex humana.

Ad primū dicendū q apostol9 loquit ibi Solutio.
mystice. Sz fm dyonisiū mystica theologia Ad. 1.
nō est disputatiua. Etiā potest dici q p
dicē apostol9 intelligit rectā intentōez. per ra-
mos intelligi debēt cogitatōnes locutōnes z
operatōes. que oīa sancta esse dicunt si intē
tio sancta est. sicut patet ex glosa sup illo vbo
euāgelij. si ocul9 tu9 simplex fuerit: totū corp9
tuū lucidū erit Ad secundū dicendū q pu Ad. 2.
er inficit in vtero peccato ade. z q nō mundat
gratia baptismali loquēdo de baptismo flu-
minis. hoc nō est p tanto q peccatū sit maio
ris efficacie q̄z gratia. sz p tanto q instrumen
tū peccati ade puta ipa infecta caro i vtero at
tingit animā rationalē qua hmōi caro infor-
mat. sz ablutio seu sacramentū baptismi flu-
minis qđ est instrumentū quo grā baptisma
lis trāffundit. nō p̄t attingere paruulū q̄zdiu
manet in vtero. Ad terciū dicendū q licet Ad. 3.
deus q̄tū est ex pte sui pnior sit ad miserēduz
q̄z ad ɔdemnandū. tn̄ q̄zdiu paruul9 est i vte
ro nō est ita attingibilis ab instrumēto reme
dij. sic ab instrumēto morbi. Ad quartuz Ad. 4.
nego ɔsequentiā. Ad pbationē dicendū q li
cet opposita apta nata sint fieri circa idem. tn̄
qnq vnū oppositoz determinate respicit suū
subiectū. ita q alterz nō p̄t inesse tali subiecto
fm cōmunē cursuz. z h vl' p semp vt calor re-
spicit ignē. vl' p tpe determinato sicut nō vi-
dere respicit canē ante nonū diē. nā fm natu-
ram videre nō p̄t cōpetere cani ante nonū diē.
Et isto scđo modo culpa dterminate respicit
aīaz puuli. q̄zdiu manet i vtero. ita q nō libe-
rat ab ea fm cursuz cōmunē. Et appello hic
cursuz cōmunē remediū a deo institutū ba
ptismū fluminis. Et sic videm9 q i naturali-
bus qnq fit aliq̄d potētiā dei pter cursū cō
munē. posset em̄ canis potentiā dei omi tpe
videre. sic etiā per singularē clementiā dei z ex
puilegio spēali p̄t puul9 in vtero adhuc ma-
nens a peccato totaliter mūdari. z spūssancti
flamine copiose sanctificari Ad quintū di Ad. 5.
cendū q minor nō est vera. qz posito q aliq̄s
existēs in peccato mortali ex antiq̄tate vl' quo
cūq alio euētu. totaliter pderet vsū rōnis. tal
hō p illo statu totaliter excluderet a penitētia
Ad sextū dicendū q q̄tuis puulo sbuenia Ad. 6.
tur p matrē quo ad vitā corporalē. tamē h nō
potest fieri quo ad vitā spiritualē. qz puer in
vtero ɔiunct9 est matri quo ad corp9. sz nō q̄
ad animā. Nec tamē ex hoc sequit q de9 mi-
nus puidet paruulo q̄ ad vitā spūalez q̄z q̄
corporalē. qz dato q puer moreret i vtero

matris. adhuc aīa sua haberet magis delectabilē vitā q̄ȝ aliq̄s homo in isto mūdo posset habere q̄ītū ad vitā corporalē. Si aūt supuiuerent donec nascat̄ ex vtero. tūc poterit baptizari ⁊ ↄsequi vitā eternā. Ad.7. Ad septimū dicēdū ꝙ puer ꝯm corp⁹ dependet a matre ⁊ ñ ꝯm animā. ⁊ ideo q̄uis ꝯm libertatē corpalē seq̄tur matrē. tamē nō sequitur eā ꝯm libertatem spūalem. Ad principale q̄stū. Ex his igit̄ patet quantū ad pncipale quesitū ꝙ puer in vtero baptizata matre nullū recipit characterē. Ratio. Quia q̄ non recipit characterē baptismalē nullū characterē potest recipe. s; puer in vtero nō recipit characterē baptismalē. ergo nullū recipit characterem. Maior patet. q̄ȝ character baptismalis est fundamentū ceteroꝝ characterꝝ. ḡ ipo nō recepto alij recipi nō possunt. Minor etiam patet ex p̄dictis. Ad principale argu. Ad argumentū principale dicendū ꝙ licet puer in vtero q̄ȝ ↄiunctus est matri corpaliter aliq̄ modo dicat̄ ps ei⁹. tamē q̄ȝ suppositaliter est distinct⁹ a m̄re. vt sic nō est ps matris Etiā ꝯm animā nō est ↄiunct⁹ m̄ri. ⁊ ideo nō est necesse vt illa [illegible]ueniāt puulo q̄ m̄ri ↄueniūt ꝯm animā.

Distinctio septima.

HInc d' sacramento ↄfirmatōis. Postq̄ȝ magister determinauit d' sacramēto baptismi. hic determinat d' sacramēto ↄfirmationis. ⁊ diuidit̄ in duas ptes. q̄ȝ p̄mo tractat de ↄfirmatōis sacramēto. Secūdo de ei⁹ vsu ↄgruo ⁊ idoneo. ibi. Hoc sacramentū tantū a ieiunis. Prima i duas. q̄ȝ p̄mo ostēdit istius sacramēti perfectionē ex causaꝝ suaꝝ assignatione. Secūdo facit hoc idē ex sui ad baptismū compatōne. ibi. Scitote vtrūq̄ȝ esse. Prima in q̄ttuor. Nā p̄mo tangit isti⁹ sacramenti causā formalē. Secūdo materialem. Tercio efficiētē ministerialē. Et quarto finalē. Secūda ibi. Cū baptizatos in frontibus Tercia ibi. Qd̄ sacramētū. Quarta ibi. Virtus ꝓ hōi. Sequit̄ illa ps. Hoc sacramentū. Et diuidit̄ in duas. Quia p̄mo ostēdit qualiter se debēt habere illi quib⁹ ⁊ a q̄bus sacramentū ↄfirmatōis debet dari. Secūdo ostēdit ꝙ istud sacr̄m nō debet iterari. Scd'a ibi. Nec debet iterari. Hic ergo quero.

VTrū sacramēto ↄfirmatōnis ↄferat̄ gr̄a ipi ↄfirmato. Et videt̄ ꝙ non Quia aut illa gr̄a ess; alia ab ea que ↄfert̄ in baptismo. aut eadē cū illa Nō pt̄ esse alia. q̄ȝ tūc duo accidētia solo numero differētia essent simul i eodē subiecto. Nec pt̄ esse [illegible]dē. q̄ȝ aut esset eadē ꝯm eundē gradū. aut esset eadē ꝯm gradū intensiorē. Non primū. q̄ȝ sic qd̄ genitū est iteꝝ generari nō pt̄. sic qd̄ collatū est ampli⁹ ↄferri nō pt̄. Nec secūdo modo q̄ȝ in forma simplici inherēte subiecto simplici nō possunt diuersi grad⁹ dari. s; gr̄a est forma simplex ⁊ inheret sbiecto simplici. s. essentie ipsi⁹ aīe. ergo ⁊c. Cōtra. in quolibet sacramēto noue legis rite suscepto ⁊ ministrato ↄfert̄ gr̄a. vt patet ex dictis sanctoꝝ adductis p mgr̄m dist. i. s; ↄfirmatio est sacramentū noue legis. ergo ⁊c. Hic q̄ttuor sunt videnda. Primo de eo qd̄ q̄rit̄. Secūdo vtrū sacramēto ↄfirmatōnis imprimat̄ character ipi ↄfirmato Tercio q̄s sit idone⁹ minister isti⁹ sacramēti. Quarto videndū est de necessitate isti⁹ sacramēti. s. vtꝝ ei⁹ susceptio sit necessaria ad salutē.

Articulus primus.

Quantū ad primū primo pono duas ↄclusiones. Deinde moueo vnū dubiū ortū habens ex illis ↄclusionibus. Conclusio prima. 1 Prima ↄclusio est. ꝙ gratia gratūfaciens ↄfert̄ in ↄfirmatōne. Quia cuicūq̄ȝ dat̄ spūssanct⁹ illi dat̄ gr̄a gratūfaciēs. s; ordinate suscipienti sacramentū ↄfirmatōis dat̄ spiritussanct⁹. Maior patet ex dictis in p̄mo libro dist. xiiij. arti. iiij. ↄclusione secūda. s; minor habet̄ p rabanū q̄ dicit sic. Per impositionē manuū summi sacerdotis spūssanct⁹ tradit̄ baptizato. 2 P. null⁹ ↄfirmat̄ in bono nisi p gratiā qua est grat⁹ deo. s; p istud sacramētū cōfirmat̄ homo in bono. Propter h' eīm dicit̄ sacramentū ↄfirmatōis. Vn̄ etiā ait mgr̄. ꝙ gr̄a ↄfirmatōnis est cōpletiua ⁊ cōfirmatiua gr̄e baptismalis. ḡ ⁊c. Instantia 1 Forte dicet̄ ꝙ illo sacramēto nō ↄfert̄ gr̄a gratūfaciens sine q̄ vere habet̄ esse gratū. s; baptizat⁹ sine fictōe vere ē grat⁹ puulus. cōfirmet̄. ḡ ⁊c. 2 P. aliq̄s ex nūc in mortali pc̄to libere ⁊ audacter ↄfitet̄ fidem xp̄i. ḡ ↄfirmatio nō ↄfert gr̄am gratūfacientem Antecedēs patet. Probatō ↄseq̄ntie. q̄ȝ sacr̄m cōfirmatōis ad h' dat̄ vt aliq̄s bn̄ ⁊ audacter p̄sumat fidē xp̄i ↄfiteri. Solutio. Ad.1. Ad primū dicēdū ꝙ maior nō est vera. q̄ȝ q̄uis ei qui habet esse gratū nō det̄ gr̄a qua fiat de nō grato gratus. tamē pt̄ ei dari quo fiat de grato magis grat⁹.

Ad.2. Ad secundū dicendū ꝙ ↄsequētia nō valet. Ad pbationē dicēdū ꝙ sacr̄m ↄfirmatōis

nō daṫ ad ꝯfitendū qualitercūqꝫ. ſed daṫ ad
ꝯfitendū vtiliter ⁊ ſalubriter. Nūc aūt ita eſt
ꝙ licet aliq̄s exiſtēs in peccato mortali fidem
q̄nqꝫ audacter ꝯfiteaṫ. tn̄ hoc non facit cū ita
bona fiducia. nec ita ſalubriter ⁊ meritorie ſeu
Cōcluſio vtiliter. ſicut ſi eſſet ſine peccato. Secūda
ſecūda. ꝯcluſio eſt ꝙ gratia gratūfaciēs daṫa in cōfir
matōne nō eſt alia ꝑ eſſentiā a gr̄a data in ba
1 ptiſmo. Quia ſicut ſe habet charitas ꝯfirma
ti ad charitatē baptizati. ſic ⁊ gr̄a ad gratiā.
loquēdo de gratia gratūfaciēte. ſꝫ charitas cō
firmati nō eſt alia ꝑ eſſentiā a charitate bapti
zati. ergo ⁊c. Maior patet. q2 ſicut charitas
dat eſſe charꝫ. ſic gr̄a dat eſſe gratū. ⁊ ſicut cha
ritas eſt forma ſuſcipiēs magiſ ⁊ p̄t augeri. ſic
⁊ gr̄a. Minor patet ex his q̄ dixi libro p̄mo
diſt. xvij. vbi declaraui ꝙ in om̄ibꝫ formis in
tenſionē ſuſcipientibꝫ eadē eſt eſſentia forme
2 intēſe ⁊ remiſſe. P̄. eadē eſt gr̄a ꝑueniens ⁊
ſubſequēs. ğ eadē ꝑ eſſentiā eſt gr̄a baptiſmi
⁊ ꝯfirmatōnis. Antecedēs ponit mgr̄ lib. ij.
diſt. xxvi. Cōſequētia patet. q2 gr̄a ꝯfirmatō
nis ſequiṫ gratiā baptiſmi Sꝫ ꝯtra iſtud
Opīo con eſt quedā opinio q̄ ponit ꝙ gr̄a q̄ daṫ i baptiſ
traria. mo. ⁊ gr̄a q̄ daṫ in ꝯfirmatōe. eſt eſſentialiter
alia ⁊ alia gratia. Quia virtutes ⁊ dona eſſen
1 tialiter differūt. ergo gr̄a baptiſmi ⁊ gr̄a cōfir
mationis eſſentialiter differūt. Antecedēs pa
tet. Probaṫ ꝯſequētia. q2 gr̄a baptiſmalis eſt
cauſa virtutū. ⁊ gratia ꝯfirmatōnis eſt cauſa
donoꝝ P̄. ſicut morbi diſtinguunṫ. ſic me
2 dicine morboꝝ debēt eſſe diſtincte. ſed morbꝰ
peccati mortalis cuiꝰ medicina eſt gr̄a baptiſ
mi eſt eſſentialiter diſtinctꝰ a morbo puſilla
nimitatis cuiꝰ medicina eſt gr̄a ꝯfirmatōis.
Maior patet. q2 ſicut ait Caſſiodorꝰ. variuꝫ
poſcit remediū diuerſa q̄litas paſſionū. nō eni
idē ſanat oculū ⁊ calcaneū. P̄. quecūqꝫ ſic
3 ſe habēt ꝙ vnū p̄cedit alteꝝ tp̄e ⁊ natura. illa
neceſſario differūt eſſentialiter. ſꝫ gr̄a baptiſ
mi natura ⁊ tp̄e p̄cedit gr̄aꝫ ꝯfirmatōiſ. ğ ⁊c.
P̄. ſi dareṫ eadē gr̄a in ꝯfirmatōe ⁊ nō alia
4 q̄ꝫ illa q̄ data eſt i baptiſmo. tūc fruſtra cōfir
mareṫ hō. P̄. ſigna debēt eſſe ꝯformia ſuis
5 ſig̃tis. ſꝫ baptiſmus ⁊ ꝯfirmatio q̄ ſunt ſigna
gratiaꝝ dataꝝ baptizato ⁊ ꝯfirmato differūt
eſſentialiṫ. Maior patet. Probaṫ minor. q2
differūt in materia ⁊ in forma. q2 materia ba
ptiſmi eſt aq̄. ⁊ forma. ego baptizo te ⁊c. mate
ria vero ꝯfirmatōis eſt chriſma. forma: ſigno
Forma cō te ſigno crucis. cōfirmo te chriſmate ſalutis.
firmatōis. Alij ponūt ꝙ nouꝰ gradꝰ eſſentie ip̄ius gr̄e
Alia opīo ſuperuenit in ip̄a ꝯfirmatōne. q̄ tn̄ facit cū gr̄a

baptiſmali vnā integrā eſſentiā. Hāc aūt opi
nionē ⁊ plēs alias cū ſuis motiuis recitaui ⁊ i
ſuo ſil'i impugnaui lib. i. diſt. xvij. ideo ð his
nihil ad p̄ſens. Ad p̄imū ğ p̄me opinio Solutio.
nis dicēdū ꝙ ꝯſeq̄ntia nō valet. Ad ꝓbatōeꝫ Ad. 1.
dicēdū ꝙ nō eſt neceſſe tantā diuerſitatē dare
i cauſiſ ſicut i cauſatiſ. idē enī calor numero p̄t
ſimil' cauſare liq̄factionē ⁊ molliciē i cera. ⁊ ex
ſiccationē ⁊ duriciē i terra Ad ſecūdū nego Ad. 2.
maiorē. q2 q̄ꝫuis q̄nqꝫ ſit realis diſtinctio ⁊ eſ
ſentialis i morbis ⁊ morboꝝ curatōibꝫ. tn̄ in
medicina n̄ eſt diſtinctio eſſential' ſꝫ ſolū mo
dalis. Una enī ⁊ eadem medicina alio ⁊ alio
modo accepta diuerſos curat languoreſ. Ad
ꝓbatōes dicendū ꝙ in vtraqꝫ ꝓbatōe eſt fal
lacia ꝯſequētis. puta variū. ğ variū ꝑ eſſentiā
nō ſequiṫ. q2 mlṫi alij poſſunt eſſe modi varie
tatis p̄ter modū varietatiſ i eſſentia Et ſilr̄ nō
ſequiṫ. nō idē. ğ nō idē ꝑ eſſentiā. q2 q̄t modiſ
diciṫ vnū oppoſitoꝝ tot modis diciṫ ⁊ alteꝝ.
ergo ſicut ſunt mlṫi modi identitatis p̄ter il
lū modū q̄ aliq̄ ſunt idē ꝑ eſſentiā in eſſentia.
ſic ſunt multi modi nō identitatis p̄ter illuꝫ
modū q̄ aliqua ſunt nō idē in eſſentia. Ad
terciuꝫ nego maiorē. q2 forma remiſſa p̄cedit Ad. 3.
ſeip̄am tp̄e ⁊ natura vt efficiṫ ſb̄ eſſe intenſo. ⁊
tn̄ ꝓpter h̄ nō differt eſſentialiter a ſeip̄a P̄.
fundamentū tp̄e ⁊ natura q̄nqꝫ p̄cedit relatō
nē quā fundat. ⁊ tn̄ ſc̄m cōmuniorē opinionē
relatio compata ad fundamentū non differt
realiter a fundamēto. Ad quartū nego cō
ſequentiā. licet enī deṫ eadē ſc̄m eſſentiā. daṫ tn̄ Ad. 4.
alia ſc̄m eſſe ⁊ ſc̄ꝫ modū eſſendi. q2 intēſior erit
⁊ ꝑfectior. etiā aliū effectū habebit in ꝯfirma
to ꝓpter ſui ꝑfectionē quē nō habuit i bapti
zato. puta facit eū fortē ⁊ ꝯfidentē. ꝓpter qđ
non daṫ fruſtra. Et q2 iſti effectꝰ gr̄e ſacr̄alis
q̄nqꝫ appellanṫ gr̄a. q̄ quidē effectꝰ ſunt eſſen
tialiter diuerſi ſc̄m diuerſa ſacr̄a. hinc ē ꝙ ali
q̄ antiq̄ doctores dicebāt ꝙ alia ⁊ alia gr̄a per
eſſentiaꝫ daṫ in alio ⁊ alio ſacr̄o. Ad quin Ad. 5.
tū dicendū ꝙ ad veritatē ſigni ſufficit aliq̄lis
ꝯformitas ad ſignatum. ⁊ nō eſt neceſſe po
nere omnē modū ꝯformitatis. Un̄ ſigna eſ
ſentialiter diſtincta poſſunt ſignificare idem
ſc̄m eſſentiā. differēs ſc̄m eſſe ⁊ habēs diuerſos
effectꝰ eſſentialiter diſtinctos. ⁊ hoc maxime
cū talia ſigna ſunt ſigna illiꝰ i ordine ad illoſ
diūſos effectꝰ. Sic ē i ꝓpoſito. Nā baptiſmꝰ
ē ſignū gr̄e i ordīe ad remiſſionē culpe. ſꝫ cōfir
matō ē ſignū gr̄e i ordīe ad r̄miſſionē pene. pu
ta ad remiſſionē puſillanimitatiſ. q̄ n̄ ē culpa. ſꝫ
pena ex culpa derelicta. Ex his p̄miſſis mo Dubium.

rito pt dubitari. vtrū grā data ī ꝯfirmatōe dignior seu pfectior ea grā q̄ dat̄ ī baptismo. Et quelibet pars ꝯtradictōis isti⁹ quesiti habet suos defensores. Arguūt em̄ quidā pro gratia cōfirmatōis ꝙ sit pfectior. ꝛ h̄ sic. Grā ordinata ad excelletiores effect⁹ est excellentior. sꝫ gratia ꝯfirmatōis ordinat̄ ad excellētiores effect⁹ q̄ȝ grā baptismi. Maior patꝫ. Probat̄ minor. qꝛ effect⁹ gratie cōfirmatōis ē esse ꝯfirmatū ī iusticia. ꝛ fidē publice ꝯfiteri mortis periculo nō obstāte. Sꝫ effect⁹ grē baptismalis est esse iustificatū: ꝛ articulos fidei credere. Sꝫ esse firmū in iusticia ꝛ fidē publice ꝯfiteri est excellenti⁹ q̄ȝ esse iustū ꝛ simpliciter credere.

Pro vna parte.

1

2 P̄. gratia illi⁹ sacramēti est excellētior cui⁹ dispensatio dignioribꝫ ministris est cōmissa. sꝫ dispensatio ꝯfirmatōis est cōmissa epīs. baptismi vero p̄sbiteris ꝛ in necessitate omībꝫ hominibꝫ. ergo ꝛc.

3 P̄. isti⁹ intentionis vt dicūt videt̄ fuisse raban⁹. q̄ ait. In baptismo spūssanct⁹ descēdit ad habitatōeȝ deo ꝯsecrandā. in ꝯfirmatōe vero eiusdē septiformis grā cū omi plenitudine sanctitatis ꝛ virtutis venit in hoīeȝ. Ecōtra quidā arguūt p grā baptismali sic.

Pro opposita parte.

1 Illa grā q̄ dat̄ cōtra peccatū originale ꝛ ꝯtra omes ei⁹ seq̄las est excellentior q̄ȝ illa que dat̄ ꝯtra vnā sequelā tm̄. sꝫ gratia baptismalis dat̄ ꝛc. ꝛ gratia ꝯfirmatōnis cōtra pusillanimitatē tm̄. ergo ꝛc.

2 P̄. gratia q̄ facit amicuȝ de inimico est efficacior q̄ȝ illa que de amico iā facto facit magis amicū. sꝫ gratia baptismalis facit amicū de inimico. ꝛ gratia cōfirmatōis facit ꝛc.

3 P̄. gratia q̄ morientē īmediate facit ad beatitudinē euolare ꝛ aperit portas celi est excellētior ea q̄ hoc nō facit. sꝫ si baptizat⁹ moreret̄ statim iret ad celū. ꝛ nō ꝯfirmat⁹. ergo ꝛc.

Cōcordātia.

Pro ꝯcordantia igit̄ istoꝝ est aduertendū ꝙ gratia ꝯfirmationis pt dupliciter cōsiderari. Uno modo put icludit gratiā baptismalē. puta si vn⁹ homo hodie baptizat⁹ retēta grā baptismali illesa statim postea cōfirmat̄. ꝛ sic grā ꝯfirmationis est excellētior q̄ȝ sola grā baptismalis.

Ratio.

Quia loquēdo de his que sunt ꝛ de genere bonoꝝ semp includēs perfecti⁹ est incluso. sꝫ illo casu posito tūc grā cōfirmatōis includeret gratiā baptismalē. sicut forma intēsa includit formā remissaȝ quā p̄supponit. ergo ꝛc. Maior patet. qꝛ qđ in pfectōe est tantūdem ꝛ ampli⁹. hoc est in perfectōe mai⁹. sꝫ pfectiō includens respectu incluse dicit tantūdē ꝛ ampli⁹. Minor de se patet. Alio modo pt ꝯsiderari grā cōfirmatōnis vt p̄scindit a grā baptismali. puta accipiendo pcise gradū illū quem addit ipa confirmatio. sic gratia baptismalis videt̄ esse pfectior. Qꝛ pcise loq̄ndo virt⁹ que a morte viuificat est efficacior illa q̄ viuū cōfortat. sꝫ grā baptismalis mortuū p pctm̄ viuificat. quē postea grā cōfirmatōis superueniens ī vita ꝯfortat. g̃ ꝛc. Et sic p̄mo mō pcedūt rōes p̄me ptis. scđo mō rōes alteri⁹ ptis.

Quantū ad secūdū

Articulus secund⁹

Cōclusio prima.

articulū pono tres cōclusiones. Prima est ꝙ in sacramēto cōfirmatōis realis character imprimit̄. Et q̄ȝuis ista cōclusio pbata sit q̄stione pxima pcedente. tm̄ adhuc pt sic suaderi.

1 Quia in exercitu bene ordinato nō solū his q̄ sunt de exercitu dat̄ signū cōmune quo om̄s pariter distinguunt̄ ab adūsarijs ī ꝯtrario exercitu existētibꝫ. veꝝ etiā ī eodē exercitu distinguunt̄ milites a ppl'aribꝫ. ꝛ duces ab vtrisq̄ȝ. Sꝫ exercit⁹ militātis eccl'ie est bn̄ ordinat⁹. g̃ existētes d̄ h̄ exercitu nō solū sunt signati charactere baptismi q̄ distinguunt̄ ab aduersarijs ꝛ a nō baptizatis. veꝝ etiā ad pugne militiā p̄electi signāt̄ charactere cōfirmationis. ꝛ duces exercit⁹. puta ordiati ꝛ maxīe sacerdotes signant̄ charactere ordinis.

2 P̄. nō solū diuīe clemētie veꝝ etiā potētie ꝛ sapiētie debem⁹ cōformari seu cōfigurari. sꝫ sic charactere baptismi cōfiguramur diuīe clemētie sic charactere cōfirmatōis cōfiguramur diuine potētie. ꝛ charactere ordis diuīe sapientie.

Instantia

Forte dicet̄ ꝙ pugna spūalis debꝫ esse cōis omībꝫ fidelibꝫ. g̃ character cōfirmatōis q̄ q̄s signat̄ ad spūalem pugnā nō erit distinctiu⁹ fidelis a fideli. nec p cōseq̄ns differt a charactere baptismi q̄ ē cōis oibꝫ fidelibꝫ.

Solutio

Rn̄deo ꝙ spūalis pugna q̄ ad p̄ns duplicit̄ pt accipi. Uno mō put pugnare debem⁹ ꝯ oia q̄ nos inducunt ad vicia seu pc̄ta. Alio mō put pugnare debem⁹ spēaliter ꝯ eos q̄ fideles conant̄ seducere false fidei p̄suasione: ꝛ de fidei impugnatōne. Et isto scđo mō signat̄ fidel' ad pugnā spūalē charactere cōfirmatōis. Instātia aūt pcedit de p̄mo mō pugnādi. iō n̄ est ad ppositū.

Cōclusio secūda.

Cōclusio scđa ē ꝙ character q̄ ī ꝯfirmatōe recipit̄ sbiectiue hꝫ esse ī volūtate put volūtas ꝟtualit̄ cōprehēdit pfectōeȝ ꝟtutis irascibil'.

Ratio.

Quia cui⁹ ē potētia ei⁹ ē ꝛ act⁹ ꝛ ecōuerso. vt dr̄ p̄mo de somno ꝛ vigilia. sꝫ character ꝯfirmatōis est q̄dā potētia seu ptās ordinata ad actū bellādi ꝯtra aduersarios catholice fidei. q̄ quidē act⁹ cōpetit pprie voluntati

ſm q virtualiter cōprehēdit virtutē iraſcibi/
Inſtantia lē.ideo rc. Forte diceſ q ſicut ſe habet habi
1 tus naturalis ad habitū ſupnaturalē.ſic po/
tentia naturalis ad potentiā ſupnaturalē.ſꝫ
habit⁹ naturalis nō eſt ſubiectū habit⁹ ſup/
naturalis.ḡ potētia naturalis nō erit ſubiectū
potētie ſupnaturalis.nec p ↄſeq̄ns character
ↄfirmatōis q̄ eſt quedā potētia ſupnaturalis
poterit ſubiectiue fundari in volūtate q̄ eſt po
2 tentia aīe naturalis. P̄.pprīū eſt potentie
īmediate fundari in eſſentia.ḡ character ↄfir
matōis ſbiectiue erit in eſſentia aīe.ꝛ nō ī vo
luntate. Cōſequētia patet.qꝛ character ↄfir/
Solutio matōis eſt quedā potētia. Ad primū dicē
Ad.1. dū q nō eſt ſimile de habitu naturali ꝛ de po/
tentia naturali.qꝛ habit⁹ pprie loquēdo nul/
li⁹ pt eſſe ſubiectū.ſꝫ potētie naturali nō repu
gnat eſſe ſubiectū.ꝛ ideo q̄uis habit⁹ ſupna/
turalis nō poſſit ſubiectiue fundari in habi/
tu naturali.tñ potētia ſupnaturalis pt ſubie/
Ad.2. ctiue eſſe ī potētia naturali. Ad ſecundū di
cendū q licet maior ſit vera loquēdo de poten
tia naturali.tñ nō eſt vera loquēdo de poten/
tia ſupnaturali. Sicut aūt hic pbatū eſt
characterē cōfirmatōis eſſe ſubiectiue in po/
De chara/ tentia volitiua.ſic ſili ratōne pt pbari chara/
ctere ordīs cterē ordinis eſſe ſubiectiue ī potētia intellecti
ua.qꝛ character ordinis daſ homini p fideli
um multiplicatōe p doctrinā ſanā.ſꝫ act⁹ do
ctrine cōpetit homini ſm intellectū.ḡ chara/
cter ordinis q̄ eſt quedā ptās homini collata
p hmōi doctrīe exercitio debet eſſe ī intellectu
Tercia cō/ Tercia cōcluſio eſt q quilibet iſtoꝝ chara
cluſio. cterꝝ ſuo ſubiecto indelebiliter ineſt.puta cha
racter baptiſmi eſſentie aīe.character ↄfirma
tionis volūtati.ꝛ character ordīs intellectui.
1 Quia ſi character deleref.vl' h̄ fieret deſtructi
one ſubiecti.vl' approximatōe cōtrarij.vl' ſb/
tractōe ſui effectiui principij. Non pmo mo
do.qꝛ tā eſſentia aīe.q̄z potētie.ſ.volūtas ꝛ in/
tellect⁹ q̄ ſunt ſubiecta characterꝝ ſunt ſimpli
citer incorruptibilia. Nec ſecundo modo.qꝛ
tale cōtrariū vl' eſſet culpa.ꝛ h̄ nō.qꝛ tūc ma/
lus ſacerdos pderet characterē ordinis.ꝛ per
cōſequēs eſſet reordinand⁹.ꝛ mal⁹ xpian⁹ eſſꝫ
rebaptizand⁹.vl' ignorātia.ꝛ h̄ nō.qꝛ tūc par
uuli cū ſint ignorātes nō reciperēt characterē
Nec tercio modo.qꝛ de⁹ nullū bonū ſpūale de
ſtruit in nobis niſi inquātū tale bonū eſt in/
cōpoſſibile cū culpa vel ignorātia.ſꝫ vt iā pa
tuit ipē character non habet repugnantiā ad
2 culpā nec ad ignorantiā. P̄.ſicut in pfecti
one matrimonij cōtrahiſ vinculū indiſſolu/
bile.ſic in p̄dictis tribꝫ ſacramētis in q̄bꝫ xpi
anus ſingulariter deo ſponſaſ imprimiſ ſignū
indelibile. Forte cōtra iſtud diceſ q chara Inſtantia 1
cter beſtie ñ poteſt ſimł' ſtare cū charactere ſa/
cramenti.ſed multi ſunt ſignati charactere be
ſtie.vt patet apoc.xiij.ḡ rc. P̄.quicq̄d ſub/ 2
eſt humane volūtati hoc eſt variabile.ſꝫ cha
racter ſubeſt humane volūtati.qꝛ recipiſ vo/
luntarie P̄.ſi character eſſet indelibilis.vl' 3
h̄ eſſet rōne efficiētis a q̄ pduciſ.vel rōne ſbie
cti in quo recipiſ. Nō primū.qꝛ deus pducit
charitatē ꝛ gratiā que tamē deleſ ab ipo pec/
catore. Nec ratōne ſecūdi.qꝛ tūc oīa q̄ reci/
piunſ in aīa rationali eſſent iuariabilia P̄. 4
character aliq̄ modo habilitat ad gratiā.ſed
in dānato nulla manet habilitas ad gratiā.ḡ
ſaltē a dānatis dlebiſ ipē character Ad pri Solutio.
mū dicēdū q maior nō eſt vera.qꝛ character Ad.1.
beſtie eſt mortale peccatū cū aliquali obſtina/
tione qua aīa q̄dāmodo diſponiſ ad quādā
perpetuitatē.ſꝫ vt iā dictū eſt p nullū mortale
peccatū deleſ ſacramentalis character. Ad Ad.2.
ſecundū dicendū q licet paſſiue character vo
luntarie recipiaſ.tamē actiue ñ dependet cha/
racter ab hūana volūtate Nec etiā aliq̄s act⁹
hūane volūtatꝫ habet formalē repugnantiaꝫ
ad characterē.iō deletio characteris nō ſubeſt
hūane volūtati Ad terciū dicendū q diui Ad.3.
ſio eſt inſufficiēs.qꝛ p tāto character eſt inde
libilis.qꝛ nullā repugnantiā patiſ in ſuo ſub
iecto nō obſtātibꝫ quibuſcūqꝫ actibꝫ hūanis
variātibꝫ humanā voluntatē. Ad quartū Ad.4.
dicendū q licet character habilitet ad gratiā
hoīeꝫ exiſtentē ī via.tñ nō habilitat exiſtentē
extra viā. Forte dices ad q̄d ḡ manet cha/ Interroga
racter ī ipo dānato. Dico q manet ad ma/ tio.
iorē cōfuſionē dānati vt in ppetuū appareat Reſpōſio.
q q̄uis de⁹ inter oues ſuas ipm ſignauerit.ip
ſe tñ pꝑter ſuā maliciā a dñico ouili receſſit ꝛ
hmōi ſignationē inutilē ſibi fecit.

Articulus tercius.

Quantū ad terciuꝫ

Prīa ↄclo
articulū pono duas ↄcluſiones. Prima ē
q ſm curſum cōmunē nō q̄libet ſacerdos ſed
ſol⁹ eps debet cōferre ſacramentū cōfirmatōis
Ratio. Quia q̄d in primitiua eccl'ia ſolū licuit aplis
h̄ modo ſolū licet epis. Qꝛ ſicut ſimplices p̄/
ſbiteri ſunt ſucceſſores.lxxij.diſciploꝝ.ſic epi
ſunt ſucceſſores ipoꝝ aploꝝ.vt patet in decre
tis diſt.xxi.c.in nouo. Sꝫ ī primitiua eccl'ia
ſoli apoſtoli dabāt ſacramentū cōfirmatōis
qꝛ vt patet ī actibꝫ aploꝝ.philipp⁹ dyacon⁹

nõ ɔfirmabat eos quos baptizabat. ſ3 reliq̃ eos aplis ɔfirmãdos. Secũda ɔclusio est ꝙ de priuilegio ⁊ diſpenſatõe ſingulari ſũmꝰ pontifex pt ſimplici ſacerdoti dare autoritatẽ ɔferẽdi ſacramentũ ɔfirmatõis. Qꝛ autoritate pape ſacerdoti pt cõmitti autoritas ɔferendi ordines. ergo ⁊ ɔfirmãdi. Antecedẽs patz qꝛ ſacerdos cardinalis poteſt ɔferre minores ordines. Patet etiã ɔſequẽtia. qꝛ cui poteſt cõmitti maiꝰ eidẽ poteſt cõmitti etiã minus. ſ3 maius ⁊ excellentiꝰ eſſe videt̃ ɔferre ordinẽ ꝗ̃ cõfirmare. P. de facto papa grego. autoritatẽ ɔfirmandi ſimplicibꝫ ſacerdotibꝫ ɔtulit ſicut patet de ɔſe. diſt. v. puenit. vbi gregoriꝰ papa ianuario epo ſic ſcribit. Peruẽit ad nos quoſdã ſcãdalizatos fuiſſe ꝙ pſbiteros tãgere eos chriſmate q̃ baptizati ſunt phibuimꝰ. Et ſequit̃ ibidẽ. Si omino de hac re aliq̃ cõtriſtant̃. vbi epi deſunt vt pſbiteri baptizatos etiã tangere chriſmate in frontibꝫ debeãt ɔcedimꝰ. S3 ad iſtã autoritatẽ dicũt quidã ꝙ iſti ſacerdotes autoritate pape nõ ɔferebãt ſacrm ɔfirmatõis. ſ3 ſolũ dabãt aliq̃d ſacrale ſicut qñq3 alicui dat̃ panis benedictꝰ p eucha riſtia. S3 iſtud nõ valet. qꝛ papa grego. grauiter peccaſſet ſi hmõi ſimulatõe3 ⁊ deceptionẽ populi admiſiſſet. Ualde eñ dãnabilis fuiſſet illa deceptõ. Nã hoĩes credidiſſent ſe recipe ſacramentũ ɔfirmatõis ⁊ nõ recepiſſent. Et ideo alij dixerũt ꝙ tanta eſt autoritas pape. ꝙ vnicuiq3 homini papa pt dare poteſtatẽ ɔferendi illud qd̃ habet. puta ſi hõ eſt ɔfirmatꝰ. tunc autoritate pape poteſt aliũ ɔfirmare. ſi eſt ſacerdos poteſt autoritate pape ordinẽ ſacerdotij alteri dare. ſi dyaconꝰ pt ordinẽ dyaconij ɔferre. ſ3 nõ ordinẽ ſacerdotij. qꝛ eo ipo ꝙ illũ nõ habet nõ poteſt eũ alteri dare etiã autoritate pape. Sed nec iſtud valet. ⁊ eſt ſine pbatõne aſſumptũ. ⁊ eſt ɔtra dicta ſanctoꝝ doctoꝝ qui ponunt ꝙ ſacer ordo non poteſt dari niſi ab epo. nec ɔfirmatio pt dari a laico quãuiſcũq3 ɔfirmato. Forte dicet̃ ꝙ vnũqdq3 poteſt agere ſm formam quã habet. qꝛ vnũqdq3 agit ſm ꝙ eſt in actu. ſ3 laicus cõfirmatꝰ habet characterẽ ɔfirmationis. ergo poteſt agere ſm hmõi characterẽ ⁊ p ɔſequens pducere ſibi ſimile. Rñdeo ꝙ ad hoc vt aliquis poſſit ɔfirmare neceſſe ẽ vt habeat talẽ characterẽ quo charactere ipſe cõſtituit̃ miniſter eccleſie. ſed p characterem cõfirmationis nõ conſtituit̃ quis miniſter eccleſie. ergo quãuis aliq̃s ſit in actu ſm characterem cõfirmatõis nõ habens characterẽ ordinis quo ɔſtituit̃ miniſter eccl'ie. nõ poterit alteri characterẽ ɔfirmatõis ɔferre.

[Margin notes, left column: Cõcluſio ſecũda. — 1 — 3 — 2 — Inſtantia — Cõtra. — Dictũ aliorum. — 3 — Contra. — Inſtantia — Solutio]

Quãtũ ad quartu3

articulũ pono duas ɔcluſiones. Pma ẽ ꝙ ſuſceptio iſtius ſacramẽti nõ eſt abſolute ⁊ ſimpliciter loquẽdo neceſſaria ad ſalutẽ. Qꝛ illud ſine quo pt quiſ ſaluari. hoc ſimpliciter loquẽdo nõ eſt neceſſariũ ad ſalutẽ. ſ3 nõ ɔfirmatus poteſt ſaluari. iuxta illud Mar. vlti. Qui crediderit ⁊ baptizatꝰ fuerit hic ſaluus erit. P. oĩs decedens in gratia dei ſaluat̃. ſ3 imediate decedẽs poſt baptiſmũ decedit in gratia dei. vt patet ex pcedentibꝫ. g̃ ⁊c. Forte dicet̃ ꝙ nullus poteſt ſaluari niſi ſit plene chriſtianꝰ. ſ3 ſine ſacramẽto ɔfirmatõnis nõ eſt aliquis plene chriſtianꝰ. qd̃ patet de ɔſe. diſt. v. vbi dicit̃. Oẽs fideles p manus impoſitionẽ epoꝝ poſt baptiſmũ ſpirituſanctu3 ſuſcipere debent. vt pleni chriſtiani inueniant̃.

Ad tollendã iſtã inſtantiã pono p ſecũda ɔcluſione ꝙ ſuſceptio cõfirmatõnis homini adulto neceſſaria eſt ad ſalutem. ſuppoſito ꝙ plenariã habeat oportunitatẽ ipſam ſuſcipiẽdi priuſq3 moriat̃. Quia nullꝰ ɔtemnens ſacramentũ poteſt ſaluari. ſed habens plena3 ⁊ omnimodã oportunitatẽ ſuſcipiendi ɔfirmationem ⁊ non ſuſcipit ac morit̃ ſine ea videt̃ ɔtemnere ſacramentũ. ergo ⁊c. Et per hoc patet ad inſtantiã. quia ɔtemnens nõ eſt plenus chriſtianus. vt dicit̃ in gloſa extra d̃ ſen. excõmunicatõnis. Decretũ autẽ allegatũ loquit̃ de adultis ſufficientẽ oportunitatẽ habẽtibꝫ ſuſcipiendi iſtud ſacramentũ. qui ſi morerentur ſine eo. ratione contemptꝰ nõ eſſent pleni chriſtiani. Ad argumentũ principale dicendũ ꝙ gratia data in cõfirmatõne quãuis ſit eadẽ ſm eſſentiã cum gratia data i baptiſmo. tamẽ dupliciter differt ab ea. Primo quidẽ qꝛ addit ad gratiã baptiſmi gradũ inteſiorem. nõ quidẽ gradũ ſm eſſentiã ſ3 ſm eſſe. ſicut dictũ ẽ de charitate libro pmo. diſt. xvij. Secũdo quia gratia ɔfirmatõis aliquẽ habet effectũ quẽ non habet gratia baptiſmi. vt patet ex pdictis.

[Margin notes, right column: Articulus quartꝰ. — Cõcluſio prima. 1 — 2 — Inſtantia — Cõcluſio ſecũda. — Ad principale argu.]

Diſtinctio octaua.

P Oſt ſacramẽtũ baptiſmi. Poſtq3 magiſter determinauit d̃ duobꝫ ſacris. ſ. de baptiſmo et confirmatione.

hic psequit de tercio. s. de eucharistia seu sacra cōmunione. Et diuidit in duas ptes. Quia p̄mo determinat de isto sacro q̄tū ad ea q̄ ipz integrāt ꝛ pficiūt. Scd̄o q̄tū ad eos qui ipz sumūt ꝛ pficiūt. dist. ix. ibi. Et sicut due sunt Prima i duas. Qr p̄mo mgr̄ innuit dictorū cū dicēdis ꝯtinuatōez Scd̄o ponit dicēdoꝝ ordinē ꝛ distinctōez. ibi. Hic etiā ante alia. Prima i duas. Qr p̄mo p̄mittit isti⁹ sacri dignitatē ꝛ efficaciā. Scd̄o ostēdit ei⁹ p̄cessisse multiplicē figurā. Scd̄a ibi. Cui⁹ figura p̄cessit. Tūc sequit illa ps. Hic etiā an̄ alia. Et diuidit i duas ptes. Qr p̄mo p̄mittit q̄tuor hic esse dicēda. s. de isti⁹ sacri institutōne. forma. sacro: ꝛ re sacri. Secūdo prosequit de his. ibi. Sacr̄m dn̄s instituit. Et hec in tres Nā p̄mo determinat de isti⁹ sacri institutōne Scd̄o de forma. Tercio simul de sacro ꝛ re sacramēti. Secūda ibi. Forma ꝟo est. Tercia ibi. Nūc q̄d ibi sit sacramentū. Circa istā distinctionē q̄ro.

Utrum eucharistia sit dignissimū sacramentū. Uidet q̄ nō. Qr q̄d n̄ est sacr̄m h̄ nō est dignissimū sacr̄m. eucharistia nō est sacr̄m. vt videt. g̃ ꝛc̃. Maior patet p locū a toto i modo ad suā ptē i modo negatiue. Minor pbat. q: q̄d nō est vnū sacr̄m h̄ nō est sacr̄m. s; eucharistia nō ē vnū sacr̄m. g̃ ꝛc̃. Maior pat;. q: p idē est aliquid ens ꝛ vnū ens. vt dicit. iiij. metha. Et eadem ratio est hoīs ꝛ vni⁹ hoīs. vt dicit. i. elenchoꝝ Minor etiā patet. q: vnitas rei vl' est ex vnitate materie. vl' ex vnitate forme. s; in eucharistia est duplex materia. s. panis ꝛ vinū. ꝛ duplex forma huic duplici materie corespōdēs

Cōtra. tāto sacr̄m est digni⁹ q̄to ꝯtentū; sub sacramēto ꝛ exhibitū [redacted] sacramētū est nobili⁹. sed sub eucharistia ꝯtinet christ⁹ deus ꝛ homo. quo nihil potest esse nobili⁹. ergo ꝛc̃.

In ista questione quattuor sunt videnda Primo d' isti⁹ sacramēti institutōe Secundo de ei⁹ forma ꝛ ꝯsecratōne. Tercio d' ei⁹ sumptione ꝛ dispensatōe. Et quarto de ei⁹ eminētia ꝛ dignificatōe.

Articulus primus. Pria ꝯclo 1

Quantū ad primū

pono duas ꝯclusiones Prima est q̄ istud benedictū sacramentū nō debuit institui ante aduentū christi. Quia sacramētū nō debebat institui priusq̄ esset res q̄ sub sacramento debuit cōtineri. sed hmōi res nō fuit ante aduētū christi. vt de se patet. quia corp⁹ christi est res principaliter ꝯtenta i isto benedicto sacramento P. sacramentū plenitudinis gratie nō debuit institui antequā veniret temp⁹ grē. 2 s; eucharistia est sacramentū plenitudīs gratie. Ideo em̄ dicit ab eu q̄d est bonū ꝛ charis q̄d est gratia. quasi bona gratia. Et temp⁹ gratie nō erat ante xp̄i aduentū. vt patet p apl'm ad Gal. iiij. vbi ait. At vbi venit plenitudo tp̄is misit deus filiū suū. Forte cōtra istā; cōclusionē diceret aliq̄s infidelis sic. Medicina ꝯfortatiua debet dari debilibꝫ vt ꝯfortentur. s; istud sacramētū specialiter dicit esse medicina ꝯfortatiua. ꝛ homines cōmuniter ante xp̄i aduentū dicunt fuisse debiliores q̄ post aduentū. ergo ꝛc̃. Instantia 1 P. oīs viator indiget viatico. s; ante christi aduentū nō min⁹ fuerunt homies viatores q̄ post aduentū eius. ꝛ istud sacramentū est viaticū viatorū. g̃ ꝛc̃. 2

P. nullo tp̄e boni fideles priuari debuerūt alimento spūali. s; ab exordio mūdi semp fuerunt aliqui boni fideles. ꝛ istud sacramētū est spūale fideliū alimētū. ergo ꝛc̃. Ad primū dicendū q̄ maior nō est semp vera. q: debilibus debet dari medicina p̄paratiua priusq̄ ipsis det medicina cōfortatiua. alias ipi periclitant. eo q̄ fortitudinē fortis medicine eoꝝ debilitas nō poterit sustinere. Ideo p̄cesserūt in veteri lege multe figure isti⁹ sacramēti tanq̄ medicina a remotis p̄parās ꝛ disponens homines ad istud sacramentū Deinde p̄dicatō xp̄i successit tanq̄ pparatio pxima ad recipiē du; istā fortē medicinā. Et tamē istis nō obstantibꝫ quidā fortitudinē isti⁹ medicine nō poterāt sustinere. Dicēte em̄ xp̄o Joh. vi. nisi māducaueritis carnē filij hoīs. ꝛ biberitis ei⁹ sanguinē. nō habebitis vitā in vobis. dicebāt quidā. Dur⁹ est h̄ sermo. q̄s eū poterit audire. et abierūt retro. q̄si abhorrētes fortitudinē isti⁹ medicine. Ad secundū dicendū q̄ duplex est viaticū. Unū sustentās trāseuntes p viā. Aliud pducēs vsq; ad patriā. Primū viaticū fidelibꝫ nūq̄ defecit. q: h̄ erat scriptura sacra. vel aliqua reuelatio vel ꝯsolatio diuina. Secundū vero viaticū est ipa eucharistia. ꝛ ideo dari nō debuit nisi eo tp̄e q̄ patri celestis patrie placuit nos ad patriā pducere. Ad terciū dicendū q̄ vt patet ex iā dictis ipi non fuerūt priuati oī alimēto. licet non habuerunt istud forte ꝛ solidū alimentū. q̄d nō congruebat paruulis existentibꝫ in statu imperfecto. Unde ipis p tunc sufficere debuit lac q̄d sugere poterant de figuris ꝛ exemplis scripturarum. Secunda ꝯclusio est. q̄ aptissimū 3 Solutio Rō. Ad. 1. Ad. 2. Ad. 3.

tempꝰ instituẽdi istud sacr̃m erat ꝓxime p̄ce
1 dens xp̄i passionē. Quia xp̄s erat caput fide
liū. ⁊ ipi mēbra eiꝰ. ⁊ ideo licet nō esset necessa
riū istud sacramentū eo tpe qn̄ corpali sua p̄
sentia istud caput suis membris iūgebat. tn̄
qn̄ p passionē ista corpalis p̄sentia tolli debe
bat. tūc istud sacramentū erat necessariuꝫ. vel
saltē valde ꝯgruū. quatenꝰ sublata corpali p̄
sentia capitis ipsoꝝ fideliū. adhuc ipi fideles
vniti manerēt suo capiti p̄sentia sacramētali.
2 P̄. vt patꝫ in euāgelio saluator noster isto
sacramēto voluit nobis iugē ac fidelē memo
riā sue passionis imprimere. ergo ꝯgruissimū
fuit istud sacramentū instituere in vltima ce
na postq̄ȝ in dilate mediante passione disci
Instantia pulos decreuit relinquere. Forte dicet q̄ si
signū memoriale debet sequi ⁊ nō p̄cedere illud
p cuiꝰ instituit memoria seu recordatōe. ergo
si istud sacramentū est institutū p memoria
passionis. tūc debuit institui post passioneꝫ ⁊
nō ante. P̄. signū p̄cedens aduentū rei cu
ius est signū. cessat postq̄ȝ res aduenit. ergo si
istud sacramentū est signū passionis ⁊ p̄cessit
Ad. 1. eā. tūc peracta passione debuit cessare. Ad
primū dicendū ad maiorē q̄ licet tale signuꝫ
quo ad significationē debeat sequi rem quā si
gnificat. tamē quo ad institutionē potest p̄ce
dere. Potest em̄ anteq̄ȝ res fiat institui signū
qd̄ hmōi rem significet ⁊ reducat ad memori
am. nō p tūc quādo instituit. sȝ p illo tpe qn̄
hmōi res facta est. Un̄ etiā saluator dixit di
scipulis suis. Et nunc dixi vobis anteq̄ȝ fiat.
vt cuꝫ factū fuerit reminiscamini q2 ego dixi
Ad. 2. vobis. Ad secundū patet p iā dicta. q2 li
cet signū p̄cedens qd̄ p̄cise institutū est signi
ficare ipam rē vt est futura cesset [illegible] aduentū si
gnificati. hoc tn̄ nō est veꝝ de illo signo qd̄ li
cet ante instituat. tamē sic instituit vt rem si
gnificare debeat postq̄ȝ facta fuerit. Potest ei
amicꝰ dū p̄sens est cū amico dare aliqd̄ signū
dicēs. p illud recorderis mei cū a te recessero.
sic in ꝓposito ⁊c.

Articulus secundꝰ

Quantū ad secūdū

articulū p̄mo videndū est de forma ꝯsecratio
nis corporis xp̄i. Secūdo de forma ꝯsecratōis
De forma corpis xp̄i sanguinis eiꝰ. De primo est plana cōcor
dia q̄ hec est forma. quā sanctꝰ petrꝰ credit tra
didisse romane ecclesie qua dicit. hoc est em̄
Cōtra. corpꝰ meū. Sȝ cōtra istud multipliciter
dubitat. Primo q2 xp̄s nō videt vsus fuisse
1 hac forma. ergo nec alij debent ea vti. Cōseq̄n

tia patet. q2 nulla verba sacramētalia poterūt
habere efficaciā nisi ex institutōe xp̄i. Proba
tur antecedēs. q2 anteq̄ȝ diceret ista verba be
nedixit panē ⁊ fregit. ⁊ postea porrigēdo disci
pulis corpꝰ suū a p̄mo dixit v̄ba p̄dicta. Sȝ
anteq̄ȝ porrexit benedicēdo ꝯsecrauit. ergo ver
bis p̄dictis nō fuit vsus p forma ꝯsecratōis.
P̄. eusebiꝰ ⁊ ambrosiꝰ addūt p forma ꝯse 2
crationis. accipite ⁊ comedite. g̃ p̄cise in v̄bis
p̄dictis nō ꝯsistit forma ꝯsecratōis. Cōseque
tia patet. Probat antecedēs. dicit em̄ eusebiꝰ
sic. Inuisibilis sacerdos visibiles creaturas i
suū corpꝰ ꝯuertit dicēs. accipite ⁊ comedite:
h̄ est corpus meū. Et quasi eadē verba ponit
ambrosiꝰ. ⁊ habent de ꝯse. dist. ij. P̄. nihil 3
debet poni in forma ꝯsecratōis qd̄ nō est [illegible] sb
stantia forme. sȝ oēs doctores ꝯcedūt q̄ hꝰ
cōiunctio em̄ nō sit de substātia forme. Et
ꝯfirmat. q2 dicit dyonisiꝰ in primo lib. de di. Cōfirmat
no. Nō est audendū dicere aliqd de diuinis
p̄ter ea q̄ nobis ex sacris eloquijs sunt expssa.
sȝ additio p̄dicte ꝯiunctōnis nō videt esse in
euāgelio. P̄. istud ꝓnomē hoc est ꝓnomē 4
demōstratiuū. aut g̃ demōstrat corpꝰ xp̄i. aut
aliqd aliud differēs a corpe xp̄i. Nō p̄mū. q2
tūc ex vi verboꝝ nō fieret ꝯsecratio corpis xp̄i.
eo q̄ anteq̄ȝ verba pferrent esset ibi corpꝰ xp̄i.
Nec secundū. q2 tūc esset ibi locutio falsa. nā
qd̄ est aliud a corpe xp̄i. h̄ n̄ est corpꝰ xp̄i. For
ma aūt sacri nō p̄t ꝯsistere in falsa locutōne.
P̄. vl' demōstrat illud qd̄ est p̄sens vl' p̄teri 5
tū vl' futuꝝ. Nō p̄t dari primū. q2 cū actu p
fert illud ꝓnomē demōstratiuū. tūc nihil est
ibi p̄sens nisi sb̄stantia panis ⁊ accidētia eiꝰ ⁊
alie res circūstantes. quaꝝ nl'la est corpꝰ xp̄i.
nec secundū nec terciū. q2 h̄ verbū est cū sit p̄
sentis tpis ipo mediāte nec demōstrat p̄teri
tū nec futuꝝ. Et ꝯfirmat q2 qd̄ p̄teritū est Cōfirmat
h̄ nō est. licet qn̄q̄ȝ fuerit. ⁊ qd̄ futuꝝ est h̄ nō
est. licet qn̄q̄ȝ fiat vl' possibile sit fieri P̄. qn̄ 6
virtute aliquoꝝ v̄boꝝ fit trāsubstātiatio vl' q̄
cunq̄ȝ alia trāsmutatio. tūc talia verba debēt
exp̄mi cū v̄bo significāte actū practicū. ⁊ non
cū v̄bo substantiuo p̄sentis tpis. Sȝ virtute
p̄dictoꝝ verboꝝ fit trāsubstātiatio. ergo in il
la locutōe nō debet poni hoc verbū est. cū nō
sit significatiuū alicuiꝰ transitus vel actōnis
Ad primū dicendū q̄ circa hanc materiā Solutio. Ad. 1.
quā implicat ista ratio scilicet de modo conse
crationis quo christꝰ cōsecrauit quādo cor
pus suū discipulis tradidit sunt tres opinio
ones. Quaꝝ prime due negarēt ꝯseq̄ntiā. an
tecedēs ꝯcedēdo. Una em̄ istaꝝ opinionum Opīo prima.

dicit ꝙ xp̄s cū habuerit ꝑtātem excellētie. iō sine verbis ⁊ absq; forma verboꝝ ꝯsecrauit sola virtute diuia. ⁊ postea verba ꝓtulit quibꝫ alijs formā ꝯsecrādi tradidit. Quia sicut xp̄s sine verbis baptizatꝰ fuit. ⁊ postea nobis formā baptizādi [illegible] verba tradidit. sic in ꝓposito ⁊c. Cōfirmat̄ h̄ ex dictis innocētij tercij q̄ ait. Sane dici p̄t ꝙ xp̄s virtute diuina ꝯfecit ⁊ postea formā expssit sub qua posteri benedicerēt.

Cōtra eā. Sꝫ istud nō valet. Quia ƀm cōmunē locutionē benedictō nō fit sine ꝟbis. sꝫ xp̄s dicit̄ bn̄dixisse. vt patet Mat. xxvij. Nec est simile qđ assumit̄ de baptismo. q: xp̄s non instituit baptismū qn̄ baptizatꝰ fuit. sꝫ istud sacramētū instituit qn̄ ꝯsecrauit. Nec valet qđ dicit̄ de innocētio. q: talia verba nō dicit diffiniēdo. vel tanq̄ȝ sua verba ꝓferendo. sꝫ tanq̄ȝ verba iā dicte opinionis recitando.

Opinio secunda. Est alia opinio q̄ silr̄ ꝯcederet antecedēs supradicte ratōis. Dicit eñ ꝙ christꝰ verbis ꝯsecrauit. tn̄ sƀ alia forma verboꝝ q̄ȝ nos modo ꝯsecramus. Et si dicit̄ istis q̄ fuerit illa verborū forma qua vsus est xp̄s. Rn̄dent ꝙ illa verba nō reuelauit xp̄s. ⁊ ideo noƀ sunt ignota.

Cōtra eā. Sꝫ istud dictū cū nec rationi nec autoritati innitat̄. ideo ea facilitate p̄t negari qua affirmat̄. Etiā valde videt̄ esse dictuȝ piculosuȝ. q: sacerdos corpꝰ xp̄i ꝯficiēdo profert hec verba tanq̄ȝ a xp̄o prolata. ergo si xp̄s his verbis nō ꝯfecit. tūc nec sacerdos ꝯficeret

Opio tercia. Est insup tercia opinio. q̄ iuxta ea q̄ ponit [illegible] debet rn̄dere ad supradictā rationē tunc habet ꝯcedere ꝯsequentiā: ⁊ negare antecedens. Ponit eñ ista opinio ꝙ xp̄s eisdē verbis ꝯsecrauit quibꝫ ⁊ nos ꝯsecramꝰ. Sꝫ ꝓpter ꝓbationē antecedētis supradicte rōnis dicunt ꝙ eadē verba bis dixit. Primo eñ vt dicūt qn̄ xp̄s ꝯfecit tūc hec verba dixit sub silētio. Secundo qn̄ corpꝰ suū discipulis tradidit. tunc eadē verba dixit apte tradēdo eis formā ꝯficiendi.

Cōtra eā. Sꝫ nec istud valet. q: frustra fit ꝑ plura qđ eque bn̄ fieri p̄t ꝑ pauciora. vt dicit̄ p̄mo phisicoꝝ. sꝫ vtrūq;. s. ꝯficere ⁊ formā ꝯficiendi tradere eque bn̄ potuit christus facere dicēdo h̄mōi verba semel. sicut si bis dixisset Cū ergo deus ⁊ natura nihil faciāt frustra. vt patet p̄mo celi ⁊ mūdi. g̃ xp̄s q̄ erat verꝰ deꝰ p̄dicta verba frustra nō iterauit. Etiā sacerdos nūc ꝯficiendo nō ꝓfert p̄dicta verba tanq̄ȝ sub silētio a xp̄o ꝓlata.

Ad formā argumenti primi. Ad formā igit̄ supradicti argumēti rn̄dendo dicendū ꝙ antecedens nō est verꝫ. Ad ꝓbatōneȝ dicendū ꝙ maior ⁊ minor ambe deficiunt. q: xp̄s anteq̄ȝ dixit. h̄ est corpꝰ meū. nec benedixit. nec fregit nec dedit. sꝫ dicēdo hec verba siml' bn̄dixit fregit ⁊ dedit. Vn̄ h̄ pncipiū dicēs debet cōstrui cū om̄ibꝫ istis tribꝫ. q: ꝯcomitanter se habuit ad om̄ia ista tria. s. ad bn̄dicere frāgere ⁊ dare. Et ideo exclusis tribꝫ p̄dictis opinionibus. tenēda est [illegible] nūc cōmunis opinio. q̄ ponit ꝙ xp̄s p̄dicta verba tantūmodo semel dixit. ⁊ semel dicēdo siml' ꝯsecrauit ⁊ nobis cōsecrādi formā tradidit.

Ad. 2. Ad secundū dicendū ꝙ ambrosiꝰ ⁊ eusebius nō addūt illa duo verba accipite ⁊ comedite tanq̄ȝ spectantia ad formā sacramēti ꝯsecrādi. sꝫ tanq̄ȝ spectantia ad vsum sacramēti ꝯsecrati.

Ad. 3. Ad terciū dicendū ꝙ illa ꝯiunctio eñ nō est de necessitate forme. sic ꝙ sit de necessitate ꝯsecrādi. quia si omitteret̄. adhuc ꝑ alia verba ꝯsecraret̄. Est tamē de necessitate ꝯsecrantis. q: si q̊s ꝯsecraret. ⁊ illā ꝯiunctionē sciēter omitteret ille mortaliter peccaret. q: ex statuto vel vsu romane eccl'ie illa ꝯiunctio est apposita. quē vsuȝ credit̄ eccl'ia a sancto petro accepisse. Ratō autē additōnis istiꝰ esse videt̄. q: sacerdos dicit ꝟba p̄dicta quasi in ꝑsona xp̄i. igit̄ optime ponit̄ ista ꝯiunctio eñ ad exprimendū ꝯtinuationē ⁊ ordinē istoꝝ ꝟboꝝ ad p̄cedētia ꝟba xp̄i.

Ad confirmationē. Ad ꝯfirmationē dicendū. ꝙ illa ꝟba dyonisij sunt intelligēda q̄tum ad textū sacre scripture. Nihil eñ est addendū qđ variet textū scripture. taliter eñ addēs maledicit̄ a beato iohāne apoc. vlti. c. Per h̄ tn̄ nō intelligit̄ q̄n possit fieri additio ꝑ textꝰ declaratōe ornatu ⁊ ꝯtinuatōe. Propter hoc eñ Eccli. xxiiij. dicit sacra scriptura de seipsa. Qui opant̄ in me nō peccabūt. q̊ elucidāt me vitā eternā habebunt.

Ad. 4. Rn̄sio thome. Ad quartū rn̄det doctor cōmunis dicēs. ꝙ h̄ ꝓnomē hoc nec demōstrat terminū ad quē ipiꝰ trāsubstātiatōis determinate. q: iā significatio locutōis p̄supponeret entitatē rei significate ⁊ nō esset causa eiꝰ. [illegible] eq̄ȝ demonstrat terminū a q̊ determinate. q: ciꝰ demōstratio impediret veritatē significatōis totiꝰ locutionis. cū terminꝰ a q̊ nō remaneat in vltimo instāti locutōnis. Relinquit̄ ergo ꝙ demonstret illud qđ est cōmune vtriq; termino indeterminate. Sicut aūt in formalibꝫ mutationibꝫ cōmune vtriq; mutatōi est subiectū vl' materia. distinguunt̄ autē termini ꝑ formas accidētales vl' substātiales. ita in trāsubstantiatōe cōmune est accidētia sensibilia q̄ remanent. diuersitas aūt est substantiaꝝ. Vn̄ sensus est. hoc ꝯtentū sub his specieƀꝫ est corpus meū. Hec est rn̄sio istiꝰ doctoris [illegible] verbo ad

Nota ꝙ ꝓ se intelligit [illegible] terminus ad quē corꝑ xp̄i. ꝑ terminuȝ a q̊ intelligit̄ substātia pan

Cōtra sanctū thomā verbū. Sȝ salua isti⁹ sanctissimi doctoris reuerentia ꝛ sanctitate. videt ꝙ ex his dictis
1 difficultas argumēti nō tollat. Quia ↄcessis his duabꝰ ꝓpositōibꝰ quas ipe hic ponit. s. ꝙ ꝓnomē hoc demōstret illō qd cōmune ē vtriq; termino trāsubstātiatōnis. ꝛ ꝙ cōmune in trāsubstātiatōe est accidētia sensibilia que remanēt. tūc sequit ꝙ ꝓnomē hoc demōstret accidentia. ꝛ ↄsequēs tota locutio verboꝝ ↄsecrationis erit falsa. qꝛ accidētia nō sunt corp⁹ xpi. Si dicit ꝙ p illud cōmune intelligit illud qd vltimo ↄcludit. s. ↄtentū sb illis speciebꝰ. tūc duplex apparet in ista solutōe defe-
2 ctus. Primo qꝛ tūc frustra ꝛ inutilit ꝛ nullaten⁹ ad ꝓpositū ↄclusionis quā infert ponit illā secundā ꝓpositōeȝ qua dicit ꝙ cōmune vtriq; terminoꝝ trāsubstātiatōis est acci-
3 dentia sensibilia q̄ remanēt. Secundo qꝛ adhuc nō euadit difficultas. Nā quāuiscūq; aliq̄s termin⁹ sit cōmunis ꝛ indeterminatus. tñ qñ adiungit ei ꝓnomē demōstratiuū tūc determinat ꝛ singularizat intantū. ꝙ ꝓpositio in qua subijcit nec est vniuersalis nec indefinita sȝ mere singularis. Un̄ sicut patet i regulis logycalibꝰ. ꝓpositio singularis est illa i qua subijcit termin⁹ discret⁹. vt sortes currit. vel termin⁹ cōmunis cū ꝓnomine demōstratiuo. sicut hic hō currit. Dicere ergo ꝙ cōmune ꝛ indeterminatū maneat i sue cōmunitate indeterminatōe addito sibi ꝓnomie demonstratiuo. est dicere oppositūȝ in adiecto. qꝛ vt sic terminus cōmunis equipollet termino discreto ꝛ singulari. q̄ omnē indeterminationē excludit. Istud ergo demōstratū qd subijcitur in hac ꝓpositōe. qua dicit. hoc est corp⁹ meū. vel est determinatū ad standū p corpe xpi. vel p aliq̄ alio. ꝛ tūc ꝓcedet in ratōe sicut a principio. P. in ꝓpositōe ordinate plata
4 sine determinatōe subiecti p ꝓnomē demonstratiuū. subiectū nō est cōmunius ꝛ indeterminati⁹ p̄dicato. ergo mlto min⁹ ħ poterit esse in ꝓpositōe supradicta in qua subiectū est determinatū p ꝓnomē demōstratiuū. Consequentia de se patet. Antecedēs habet in libro porphirij. vbi dicit. ꝙ omīs p̄dicatio vel ē superioris de inferiori. vel est eq̄lis de eq̄li. Primo modo p̄dicatū est cōmuni⁹ subiecto. Secundo modo tūc est eq̄lis cōmunitate cū cō-
Respōsio scda. munitate sbiecti. Alij dicūt ꝙ qñ sacerdos dicit ṽba p̄dicta. tūc illud ꝓnomē hoc nullā demonstrationē facit. qꝛ nō ꝓfert a sacerdote significatiue: sȝ recitatiue. Et hāc responsionē ponit innocenti⁹ terci⁹ in libro d̄ officio misse

Sȝ nec istud valet. Quia tūc verba vt di- Cōtra eā.
cunt a sacerdote nō magis respicerēt p̄sentem 1
substantiā panis q̄ȝ aliā materiā quācūq; p̄sentē vel absentē. ꝛ tūc nō ↄficeret. qꝛ nō accederet verbū ad elementū. nec p ↄseq̄ns fieret sacramentū. qꝛ ꝭm augustinū ex eo ꝙ verbuȝ accedit ad elementū fit sacramentū. P. nec 2
p istā fugā euadūt isti difficultatē. qꝛ saltem xp̄s dixit p̄dicta verba significatiue. ergo xp̄o dicēte hmōi verba. illud ꝓnomē ħ aliq̄d demōstrabat. vel ergo illud demōstratū fuit corpus xpi. vel aliud a corpe xpi. ergo manet tota difficultas argumēti nisi aliud dicat Alij Responsio
dicūt ꝙ ibi sit demonstratio nō ad sensū. sȝ so- tercia.
lū ad intellectū. Un̄ cū dicit. hoc est corp⁹ meū. iste est sensus. significatū p hoc est corp⁹ meū. Sȝ nec istud valet. qꝛ sicut nō ↄficit Cōtra eā.
tur sacramentū cū dicit. hec imago est xp̄s. et tñ vere ħ qd demonstrat significat xp̄m. sic ꝙ in ꝓposito platōe p̄dictoꝝ verboꝝ ↄficeret sacramentū. Alij dicūt ꝙ ibi est demōstratō Responsio
ad sensuȝ. qꝛ li hoc demōstrat panē nō tñ sim quarta.
pliciter. sȝ ꝭm qd est trāsubstantiat⁹ in corp⁹ xpi. Sȝ nec ħ valet. qꝛ panis trāsubstātia Cōtra eā.
tus nō est panis. ḡ nō demonstrat panis ad 1
sensum. P. dū ꝓfert li hoc nō est facta trā- 2
substantiatio. ergo nisi aliud dicat. ex dictis adhuc nō ostendit ꝙ demōstret panis trāsubstantiat⁹. Alij dicūt ꝙ est demōstratio mi- Responsio
xta. qꝛ partim est ad intellectū. ꝛ ptim ad sen- quinta.
sum. vt sit sensus. hoc est corp⁹ meū. i. illud i qd istud est trāsmutādū est corp⁹ meū Et ista est rn̄sio Richardi de sancto victore i suo Richard⁹
lib. de tri. Et hāc responsionē ad p̄sens sustinendo dico ad maiorē p̄dicte ratōnis. ꝙ ꝓnomē hoc demōstrat corp⁹ xpi. nō tñ ita ꝙ qñ ꝓfert demōstratio p̄sentialiter ibi sit. sed ꝙ ibi erit cū substātia panis in ip̄m trāsubstantiata fuerit. Ad quintū dicendū ꝙ esse p̄sens Ad. 5.
p nūc dupliciter pt intelligi. Uno modo tpe quo ꝓfert demonstratio. Alio modo tpe p q̄ ꝓfert demōstratio. Primo modo nō demonstrat ibi corp⁹ xpi vt p̄sens. qꝛ qñ ꝓfert demōstratio. tūc nondū est ibi. Sed secūdo modo demonstrat vt presens. qꝛ tps p quo ꝓfert demōstratio est tps. qd imediate sequit vltimū instans ad qd terminat tps mēsurās platiōnē hui⁹ orōis qua dicit. hoc est corp⁹ meū. in illo em̄ instanti fit trāsubstantiatio panis in corp⁹ xpi. ergo corp⁹ xpi p̄sens est sb speciebꝰ remanentibꝰ tpe ↄsequēter copulato ad illud instās Forte dicet. qd nō est nullā efficaciā Instantia
habet. sȝ verba p illo instanti nō sunt. qꝛ iam

in pteritū trāsierūt. ergo nullā virtutē vel effi/
caciā habebūt verba cōsecratōis respectu ipi⁹
trāsubstantiatōis. Respondeo q̄ q̄uis i il
Solutio. lo instanti verba nō sint quantū ad pcedentē
plationē. tamē sunt i illo instanti quantū ad
finalē clausionē seu terminatōez. ꝛ p ɔseqns
in illo instanti merito dicunt̄ habere virtutē
ꝛ efficaciā. qꝛ veritas oratōis a primo habet̄
ꝛ significatū ei⁹ a primo cōcipit̄ cū ipa oratio
finaliter claudit̄. Et forte hoc notat aresto
les pmo peri hermenias. cū ait. q̄ hoc verbuȝ
est significat cōpositionē quā sine cōpositis. i.
sine extremis q̄ sunt subiectū ꝛ pdicatū nō est
id est nō ɔtingit intelligere. Etiā in pbati
one supradicte rōnis assumit̄ falsuȝ cū dicit̄.
q̄ futuꝝ nō demonstrat̄ mediāte verbo psent̄
tpis. Usus em̄ loquēdi ostēdit hoc esse falsū.
sicut patet cū qs dicit. ecce nūc taceo. vel ecce
nūc bibo. ꝛ in ceteris cōsimilibꝫ. Si em̄ actus
bibēdi vel tacēdi refert̄ ad tps in quo pfert̄ h̄
aduerbiū demōstrandi ecce. tūc vtiq̄ est futu
rus quāuis pferat̄ verbo psentis tpis. Si au
tē hmōi act⁹ refert̄ ad tps nō in quo sȝ p quo
profert hmōi demōstratio. tūc talis act⁹ psens
est. qꝛ pferens talē demonstrationē pfert eā p
tpe imediate sequēti. Sic etiā in pposito cuȝ
dicit̄. hoc est corp⁹ meū ꝛc. Ad ɔfirmatio
Ad confir matione. nē patet p ea q̄ dicta sunt. Ad sextū dicēdū
q̄ verba pdicta nō proferunt̄ a ministro tāq̄
Ad. 6. ex psona ministri. sicut fit i aliīs sacramentis.
sȝ tanq̄ ex psona xpi. Ideo forma istoꝝ verbo
rū in duobꝫ differt a forma verboꝝ ceteroꝝ sa
cramentoꝝ. Primo qꝛ nomina trinitateȝ
diuinā exprimētia nō ponunt̄ in ista forma.
qꝛ cū hec verba tanq̄ in psona xpi pferantur
qui est ver⁹ de⁹. ad hoc innuendū nō fit h̄ ali/
qua inuocatio trinitat̄. Secūdo qꝛ verba
in aliīs sacramētis pferunt̄ in psona ministri
ideo p talia verba debet exprimi act⁹ ministri.
ꝛ p ɔsequēs oportuit vt ibi poneret̄ verbū ope
ratiuū. Hec vero verba qꝛ proferunt̄ i psona
xpi ideo in eis nō optet ponere verbū operati
uum exprimēs actū successiuū ipsi⁹ ministri.
sȝ debet poni verbū substantiuū puta est tāq̄
expssiuū act⁹ vltimi ꝛ pfecti isti⁹ sacramenti.
qđ est esse corpis xpi sub speciebꝫ ipi⁹ panis.
Et p hoc patet ad formā argumēti. De
De forma sanguinis forma aūt sanguinis quo ad sui pcisionē. pu/
ta vbi incipiat ꝛ vbi finiat̄. diuersi diuersimo
de loquunt̄. Quidā em̄ dicūt q̄ sicut pcise
forma ɔsecrādi seu ɔficiendi corp⁹ christi ɔsi
stit in his verbis. hoc est corpus meū. sic for
ma sanguinis pcise cōsistit in his verbis. hic

est calix sanguinis mei. Aliī dicūt q̄ debet
addi noui ꝛ eterni testamēti misterium fidei.
Adhuc sunt aliī qui dicūt. q̄ addēdū est.
qui p vobis ꝛ p multis aliīs effundet̄ i remis
sionē peccatoꝝ. Que istaꝝ opinionū veri
or sit. vsq̄quaq̄ certū nō est. cū in scriptura sa
cra hec forma sic pcise determinata nō inueni
atur. nec etiā ex aliq̄ determinatōne eccl'ie ap/
pareat sic pcisa. Tercia tamē opinio tutior
ꝛ securior esse videt̄. qꝛ qn̄ ɔditōes apponunt̄ Nota.
ad subiectū ꝛ pdicatū alicui⁹ ppositōis. tunc
hmōi ɔditōes videnk esse de integritate locu
tionis expsse p talē ppositionē. Sed om̄ia il/
la addita p secundā ꝛ terciā opinionē sunt q̄
dā ɔditiones determinātes pdicatū ppositio
nis posite p forma p primā opinionē. ergo vi
dent̄ esse de integritate illi⁹ locutōis. ꝛ ɔse/
quens ad formā ɔsecratōis vna cū pdicta p/
positione videnk ptinere. Forte ɔtra pmaȝ Instantia
additionē dicet̄. q̄ nouū ꝛ eternū respectu eius 1
dē implicāt ɔtradictionē. ḡ nō possunt esse de
forma vni⁹ ꝛ eiusdē sacramēti. Cōsequentia
patȝ. Probat̄ antecedēs. qꝛ eternū est illđ qđ
caret principio. sȝ nouū nō solū dicit rem ha/
bentē principiū. sȝ etiā implicat ppinquū esse
ad suū principiū. P. sicut sanguis xpi effu 2
sus est p nobis. sic corp⁹ xpi traditū est p no/
bis. sicut testat̄ xps Luc. xxii. dicēs. hoc ē cor
pus meū qđ p vobis tradet̄. Sȝ hoc nō ob/
stante nō fit mentio de traditōe corpis in for/
ma ɔficiendi corp⁹. ḡ ad formā ɔficiēdi san/
guinē nō debet mētio fieri de sanguinis effusi
one. P. greci dicunt̄ vti hac forma. hic est 3
sanguis me⁹ noui testamēti p vobis ꝛ p mul
tis effusus i remissionē peccatoꝝ. igit̄ vel gre/
ci nō ɔficiūt. vel nos nō ɔficim⁹. vel due erūt
forme ɔficiēdi sanguinē xpi. Ad primum Solutio
dicendū q̄ licet istud bn̄dictū xpi testamētuȝ Ad. 1.
fuerit pro tūc nouū quantū ad exteriorē insti
tutionē ꝛ executōez. tamē fuit eternū q̄tū ad
diuinā pdestinationē. ergo in illo dicto nulla
est ɔtradictio. qꝛ quāuis eternū ꝛ nouū ibi di
cant̄ de eodē. h̄ tamē est s̄m aliū ꝛ aliū modū.
Ad secundū dicendū q̄ qꝛ passio xpi magis Ad. 2.
exprimit̄ in forma ɔficiēdi sanguinē q̄ in for/
ma ɔficiendi corp⁹. ad passionē etiā magis vi
det̄ ptinere sanguinis effusio q̄ corpis tradi/
tio. ideo licet i illa forma nō fiat mentio đ cor
poris traditōne. tn̄ in ista debuit fieri mentio
de sanguinis effusione. Ad terciū dicendū Ad. 3.
q̄ vt cōmuniter dicit̄ beat⁹ petr⁹ formaȝ qua
nos vtimur tradidit eccl'ie romane. quā acce/
pit ex his q̄ vidit ꝛ audiuit imediate a dn̄o

Instantia ihesu xpo. Et si instat̄ ꝯtra hoc. qꝛ nullus
euãgelistaꝝ ponit hãc formã totã modo quo
Solutio nos ea vtimur. Respõdet innocẽti⁹ terci⁹
ꝙ euãgelistis nõ fuit cura de forme qua vti de
berem⁹ positione. ſꝫ solũ de rei geste narratõne
ideo ꝗuis sub eisdẽ verbis nõ ĩueniat̄ forma
nostra in euãgelistis. tñ nõ est dubitandũ be
atũ petrũ eã a xpo accepisse. ⁊ ipsam sua autori/
tate eccl'ie romane tradidisse. Beat⁹ etiam
paul⁹ credit̄ grecis tradidisse formã qua ipsi
vtunt̄. quã ⁊ ipe accepit a dño ihesu xpo. iu/
xta qd̄ ait. i. ad Choꝝ. xi. Ego autẽ accepi a
dño qd̄ ⁊ tradidi vobis. Et ideo credẽdũ
est ꝙ tã latini ꝗ̃ greci vere ꝯficiũt. Vñ vna ẽ
forma grecoꝝ ⁊ latinoꝝ ꝗ̊ ad intellectuꝫ. licet
aliquo modo mutet̄ quo ad sensum.

Articulus tercius. **Quantũ ad terciuꝫ**
sic ꝓcedã. Primo circa istũ articulũ pono
eã q̄ cõmuniter dicunt̄. Scd̄o ostendã ꝙ i
quodã casu ista cõmunia dicta teneri nõ pos
Inquisitõ prima. sunt. Quo ad primũ cõmuniter dicit̄ ꝙ il
lud sacr̄m tantũmodo a ieiunis debet sumi.
Cõclusio. nisi ĩminente mortis ꝑiculo ꝯtingat opposi/
Ratio. tuꝫ ne q̇s decedat sine viatico. Qꝛ cibũ sũme
deuotionis ⁊ reuerẽtie alter cib⁹ nõ debet ꝑce/
dere. ſꝫ istud sacr̄m est cib⁹ summe deuotõnis
⁊ reuerentie. ergo ⁊c̃. Et ista est intẽtio sancte
matris eccl'ie. vt patet de ꝯse. dist. ij. c. si quis.
vbi dicit̄. Placuit spũisancto vt i honorẽ tan
ti sacramẽti pri⁹ in os xpiani dñicuꝫ corp⁹ ꝗ̃
ali⁹ cib⁹ intraret. Q, aũt mortꝭ ꝑiculo imi
nente oppositũ fiat. patet ꝑ cõmunẽ ritũ san/
Instantia cte matris eccl'ie. Sꝫ ꝯtra primã ptẽ istius
1 ꝯclusionis videt̄ esse primordialis institutio
isti⁹ sacri. qꝛ dñs ihs xps ĩstituit istud sacr̄m
post cenã. cũ ergo om̄is xpi actio nostra sit in
structõ. videt̄ ꝙ licite nõ ieiuni possim⁹ sume
2 re istud sacramentuꝫ. P̄. i. ad Choꝝ. xi. ait
apl's. Dũ ꝯuenitis ad manducandũ inuicẽ
expectate. si q̇s aũt esurit domi mãducet. Sꝫ
apl's loquit̄ ibi de manducatõe corꝑis xpi. ergo
postꝗ̃ domi manducauerũt licuit eis sume/
3 re corp⁹ xpi in ecclesia. P̄. saltẽ semel in ãno
videt̄ ꝙ liceat sano homini post cenã sumere
corp⁹ xpi. qꝛ dicit̄ de ꝯse. dist. i. sacramẽta alta
ris nõ nisi a ieiunis hoib⁹ celebrent̄. excepto
vno die ãniuersario quo cena dñi celebratur
4 P̄. si sufficit hominẽ esse ieiunũ ad suscipi/
endũ sacramentũ qui alias disposit⁹ est ad ei⁹
susceptionẽ. tũc qui bibit vel sumpsit medici
nã vl' d electuario comedit licite possꝫ celebra
re vel cõmunionẽ sumere. qꝛ pot⁹ ⁊ maxie aq̄
vel sumptio medicine vl' electuarij nõ soluit
ieiuniũ. Ad primũ cũ dicit̄ ꝙ institutõ isti Solutio. Ad. i.
us sacramẽti est ꝯtra ꝯclusionẽ. nego. sicut ei
aliq̄ interdũ expediũt ꝑ rei generatõe. q̄ nõ ex
pediũt ꝑ ei⁹ nutritõe. sic aliq̄ qñq3 expediũt ꝑ
rei institutõe q̄ nõ expediũt ꝑ rei ꝯtinuatõne.
Ad ꝓbationẽ dicendũ ꝙ licꝫ om̄is christi
actio nostra sit instructio. tñ hmõi instructõ
nõ est semꝑ ad sil'r oꝑandũ. alias oporteret nos
mortuos suscitare. ⁊ suꝑ aq̄s siccꝭ pedib⁹ am/
bulare. cũ talia fecerit xps. Vñ sicut xpus
baptizari voluit vt nobis daret exemplũ ba
ptizãdi. tñ ex h̄ ꝙ triginta annoꝝ erat cuꝫ ba
ptizaret̄. ⁊ i flumine iordanis baptizaret̄. nõ
dedit imitatõnis exemplũ vt. s. nos baptize/
mur qñ triginta annoꝝ fuerim⁹. ⁊ ꝙ i iordãe
baptizemur. sic licꝫ xps qꝛ celebrauit ⁊ cõmu
nicauit. exemplũ h̄ faciẽdi tribuerit. tñ qꝛ hoc
post cenã fecit. ⁊ i tali loco fecit. in h̄ nõ ꝓbuit
nobis exemplũ sil'r faciẽdi. Debem⁹ ergo xpꝫ
imitari ꝗ̃tũ ad formã ⁊ materiã sacramenti.
qꝛ ista sunt essentialia sacri. nõ aũt in accidẽ/
talib⁹. sicut sunt locus ⁊ tps. Ista em̄ deter
minata sunt determinatõeꝫ eccl'ie ex spũsã/
cti informatõe. Ad secũdũ dicẽdũ ꝙ illud Ad. 2.
verbũ apl'i q̄ dicit. domi mãducet. nõ est ĩtel/
ligendũ ante cõmunionẽ ſꝫ post cõmunionẽ
Ad terciũ dicendũ ꝙ licet qñq3 eccl'ia i ce/ Ad. 3.
na dñi cõmunionẽ admiserit. h̄ tñ ad sacri
uerentiã nũc est ꝓhibitũ. ⁊ ꝑ oppositã cõsue/
tudinẽ penit⁹ abrogatũ. Ad quartũ dicen Ad. 4.
dũ ꝙ duplex est ieiuniũ. s. ieiuniũ nature ⁊ ie/
iuniũ eccl'ie. Primũ ieiuniũ requirit̄ ad ꝑcipi
endũ cõmunionẽ ⁊ nõ secũdũ. Et qꝛ sumptõ
cuiuslibet alimẽti de nouo suscepti ab extrinse
co tollit ieiuniũ nature. siue accipiat̄ ꝑ modũ
cibi vl' pot⁹. vel etiã modũ medicine. iõ oĩa
hec s̄m legẽ cõmunẽ post eoꝝ sumptionẽ pro
hibẽt recipe sacrã cõmunionẽ. qꝛ solũ illa ho/
ra hõ est ieiun⁹ ieiunio nature anteꝗ̃ illa die
naturali nihil sumpsit ab extrinseco de ꝑdictꝭ
incipiẽdo diẽ naturalẽ a medio noctis. Dixi Nota.
aũt ab extrinseto. qꝛ dato ꝙ aliq̇d de cibo ꝑce/
dentis diei remãserit inter dentes hois. qd̄ in
caute hõ deglutiret. ex h̄ hõ nõ diceret̄ soluis/
se ieiuniũ nature. sicut nec deglutiẽdo saliuã.
⁊ ideo talis nõ ꝓhibet̄ illa die necessario a cõ/
munione. licet ꝑpter reuerẽtiã sacri possit ab/
stinere. si nõ fuerit necesse vt celebret vl' cõmu
nicet illo die. Jeiuniũ v̈o eccl'ie manet ĩui
olatũ etiã post vnicã comestionẽ. nec tollitur
nisi ꝑ secundã comestionẽ vl' sumptionẽ eoꝝ

q̄ i cibū de se ɔsueuerūt assumi. Et ideo dicit doctor cōmunis. q̄ ea q̄ ꝑpter alios cibos accipi ɔsueuerūt. vel digerēdos. sicut electuaria. vel p mēbra deducēdos sicut pot⁹ vini vel aque. talia ieiuniū ecclie nō soluūt. q̄uis aliq̄ modo nutriāt assumentē.

Inq̄sitō secunda. Casus. Casus quē ꝑmi si est iste. Posito q̄ sacerdos cū debet sumere sanguinē inueniat solā aquā fuisse in calice. nec h̄ percipiat donec aquā deglutiuit. vel saltem deglutire oportet. puta q̄ habet eā in ore. ꝛ ꝑpter h̄ q̄ tetigit corp⁹ xp̄i vel reliquias ei⁹ ideo non licet illā aquā de ore reiicere. Sūpta ista aqua. talis sacerdos nō est ieiun⁹ ieiunio nature. ꝛ tñ ex statuto ecclie ipē debet sanguinē ɔsecrare ꝛ sumere antq̄ missa finiat. q̄ de ɔse. dist. ij. c. relatū. dicit. q̄ ɔficit tenet cōmunicare. Et ibidē. c. compim⁹. dicit. q̄ vel ab integris abstineat vel integra recipiat. Per primū ergo capitulū celebrās tenet sacramētum sumere. p secundū tenet integre sumere. s. corpus ꝛ sanguinē.

Instantia 1 Sꝫ forte dicet q̄ ex mandatis ecclie null⁹ debet reddi perplex⁹. ita q̄ n̄ possit vitare mortale peccatū. sꝫ sic esset in ꝑposito. q̄ si ɔsecrat sanguinē ꝛ sumit eū. tūc peccat ɔtra mandatū de ieiunio. si nō ɔsecrat. vel ɔsecratū nō sumit. tūc peccat ɔtra ea q̄ modo sunt inducta.

2 P. qui scandalizat populū fidelē videt mortaliter peccare. iuxta q̄ ait saluator Ue homini p quē scandalū venit. Sꝫ si reincipiat canonē de nouo ɔsecrādo tūc scādalizabit populū fidelē finē misse expectantē.

3 P. in die parasceuen sacerdos sumit corp⁹ xp̄i nō ɔsecrando vinū qd̄ est in calice. Ex q̄ posset alicui videri nō esse mandatū ecclesie sacerdotē sumere sanguinē imediate post corpus xp̄i.

Solutio. Ad. 1. Ad pmū dico q̄ sacerdos talis nō est perplex⁹. q̄ duobꝫ mandatis simul cōcurrentibꝫ. quoꝝ vnū districti⁹ pcipit altero. si neq̄q̄ simul poterūt obseruari. tūc n̄ peccat si dimittit mandatū min⁹ stricte pceptū propter obseruationē illi⁹ qd̄ magis stricte dinoscit esse pceptū. Sꝫ magis ꝓhibitū esse videt sacerdotē celebrantē sumere corp⁹ christi sine sanguinis ɔsecrōne ꝛ sumptōne. q̄ q̄ sumat sanguinē nō ieiun⁹. Quia primū graue sacrilegiū esse censet. de ɔse. dist. ij. c. repimus. vbi dicit q̄ diuisio hui⁹ sacramēti sine grandi sacrilegio nō poterit ꝓuenire. Secūdū vero nusq̄ dicit esse sacrilegiū. Igit pdicto casu posito nō tenet sacerdos ad obseruationē mādati de ieiunio. q̄ ipm obseruādo peccaret grandi sacrilegio. qd̄ nullo modo est sancte matris ecclesie intētio

Ad. 2. Ad secundū dicendū q̄ ppl's de hoc nō debet scādalizari. q̄ nō habet populus iudicare de h̄ q̄ sacerdos qn̄q̄ diuti⁹ protrahit morā in canone. q̄ hoc ex diuina inspiratōe ꝛ singulari deuotōe aliqn̄ poterit ꝓuenire. Et ideo si ratōe ɔsecratōnis neglecte recuperāde ꝓlixiorē morā ɔtraxerit. h̄ ipi fideles debēt i meli⁹ ɔuertere. cogitādo q̄ h̄ fiat ex singulari sacerdotis deuotōe. Etiā nō est op⁹ totū legere canonē ab illa pte. simili modo postq̄ cenatū est. vsq̄ ad finē. q̄ de stricto iure nō ē necesse nisi q̄ ɔsecret ꝛ sumat sanguinē. Jō agilis ꝛ prudēs sacerdos ad h̄ ne ɔtingat scādalū pt accedere ad cornu altaris. ꝛ recipe vinū quasi ꝑ ablutōne calicis. ꝛ parꝝ de aq̄. si nihil remāsit i calice de aq̄ pri⁹ in eo existēte. ꝛ reuerti ad mediū altaris. ꝛ dicere vba canonis ab illa pte. simili modo. vsq̄ ad illā partē. Un̄ ꝛ memores nos dn̄e tui serui. Et sic ɔsecratōne facta ponat calicē sup altare. ꝛ imediate resumat eū dicēs. Calicē salutaris accipiā. ꝛ nomē dn̄i inuocabo. laudās inuocabo dn̄m. ꝛ ab inimicis meis salu⁹ ero. Et tūc faciat crucē cū calice dicēs. Sanguis dn̄i nostri ihesu xp̄i custodiat aīam meā in vitā eternā. Quo dicto sumat sanguinē. ꝛ pcedat vlteri⁹ modo ɔsueto vsq̄ ad finē misse. Jsta tñ sint dicta saluo semp meliori iudicio. ꝛ maxīe sancte matris ecclie. q̄ si alia circa hec fieri determinarꝫ. ex tūc hec reputo ꝓ nō dictis i toto vel in pte fm̄ q̄ determinatōni ecclie viderent obuiare. *nota q̄ hec ē snīa scoti*

Ad. 3. Ad terciū dicendū q̄ statutū de sumendo sanguinē post sumptionē corporis. nō obligat sacerdotē nisi ꝓ tūc qn̄ facit officiū in q̄ tenet ɔsecrare corp⁹ xp̄i. sꝫ i die pasceues officio ipse nō debet ɔsecrare. Un̄ hostia ɔsecrata reseruat a pcedēti die. ideo nō obligat illa die ad ɔsecrandū vel ad sumendū sanguinē. sic etiā laica psona post cōmunionē corporis nō tenet ad sumptōeꝫ sanguinis. sꝫ potest sumere vinū nō ɔsecratū.

Articulus quart⁹. **Quātū ad quartuꝫ** articulū dico breuiter q̄ istud bn̄dictū sacrm̄ est oīm sacroꝝ dignissimū Quia q̄tū vnū sacramētū aliud excedit i sanctitate. tm̄ excedit i dignitate. sꝫ istud sacrm̄ oīa alia excedit i sanctitate. g̃ ꝛc. Maior patet. q̄ tota dignitas sacri ɔsistit in h̄ q̄ vel ɔtinet vel ɔfert sanctitateꝫ. Minor ꝓbat. q̄ illud sacrm̄ maiori pollet sanctitate qd̄ ɔtinet illud qd̄ est sanctū essentialiter ꝛ formaliter. q̄ illud qd̄ solū dicitur sanctū p quandā attributōeꝫ extrinsecaꝫ.

puta q2 ē signū sctitatꝪ. vl' q2 ē cā instrumētal' sctitatꝪ i q̄dā alio real'r ab eo distincto. Sʒ sacramētū eucharistie ɔtinet xp̄ʒ q̄ in q̄tū ē deꝰ est ip̄a sctitas essential'r. ꝓm ꝙ ē hō habet in se eminētē sctitatē formal'r. cetera ꝟo sacra sunt solū signa sctitatꝪ vl' eiꝰ cā instrumētal'i q̄daʒ alio real'r ab ip̄is distincto. puta i hoie q̄ suscipit sacr̄m. ğ ꝛc. Ad argumētū p̄ncipale dicēdū ꝙ minor n̄ ē ꝟa. Ad pbatōeʒ illiꝰ dōm ꝙ vnū nūero simplicit̄ p̄t q̄tū ad p̄ns tripliciter accipi. s. vnū idiuisibilitate. vt puta pūctꝰ. q̄ ē q̄d vnū actu ꝛ potētia. Alio mō vnuʒ ɔtinuitate vt linea. q̄ est q̄d vnū actu potētia tn̄ m̄lta. Tercio mō d̄r aliq̄d vnū pfectōnali itegritate. sic̄ domꝰ ꝛ vnaq̄q3 alia res ad cuiꝰ integritatē diūsa req̄runt. q̄z tn̄ vnū n̄ est forma alteriꝰ. Et isto modo sacr̄m eucharistie ē vnū. q2 ordinaꝛ ad vnā sp̄ualē refectōeʒ. q̄ ad integritatē sue pfectōis ad modū corpalis refectōis req̄rit cibū ꝛ potū.

Instantia — Forte dicēꝛ ꝙ gregoriꝰ appellat istud sacr̄m pl'aliter i q̄dā orōe dicēs. Perficiāt i nob̄ dn̄e tua sacra q̄ ɔtinēt

Solutio. — R̄ndeo ꝙ req̄sita i isto sacro sunt materialiter pl'a. ꝛ iō sic loquiꝛ gregoriꝰ i pl'ali. tn̄ sūt vnū sacr̄m formal'r p relatōeʒ ad vnā opatiōnē quā i nob̄ habēt pficere. s. refectōeʒ sp̄ualē Et iō i vna ꝛ eadē orōe pferꝛ istud sacr̄m pluraliter ꝛ singulariter. puta in illa cōplenda q̄ dicꝛ. Purificēt nos q̄sumꝰ dn̄e sacra q̄ sumpsimꝰ. ꝛ itercedētibꝫ oībꝫ sctis tuis p̄sta vt h̄ tuū sacr̄m n̄ sit nob̄ reatꝰ ad penā. s3 itercessio salutarꝪ ad veniā ꝛc.

Instantia — Forte dices ꝙ falsum assumā. q2 alia ē forma ɔsecratōis sanguis. ꝛ alia forma ɔsecratōis ip̄iꝰ corpis. ğ ista n̄ sūt vnū formal'r.

Solutio — R̄ndeo ꝙ sic̄ i domo plurificaꝛ forma ptis. alia em̄ ē forma fundamenti. alia tecti. ꝛ alia p̄ietis. vna tn̄ ē forma totiꝰ. puta vnio ptiū ad inuicē. sic i ꝓposito vna p̄t dici forma totiꝰ. s. vnio oīm istoꝝ put ordinanꝛ ad vnā itegrā sp̄ualē refectōeʒ. Et q2 nō a forma partis s3 a forma totiꝰ res dicitur esse vna. ideo istud sacr̄m debet dici vnū.

Distinctio nona.

Et sicut due sūt

e — Postq̄ mgr̄ tractauit [illegible] eucharistie sacro q̄tū ad ea q̄ ip̄m integrāt ꝛ pficiūt. nūc i ista nona distinctōe determiat de his q̄ istud sacr̄m sumūt ꝛ pficiūt. Et diuidiꝛ i duas ptes. Q2 p̄mo tractat de istiꝰ sacri differēti sumptōe. Scd̄o d̄ panis ꝛ vini transubstātiatione. ꝛ istiꝰ sacri ɔfectōe. dist. xi. ibi Si aūt q̄riꝛ q̄lis. Prima i duas. Q2 p̄mo duplicē modū sumēdi istud sacr̄m insinuat. Scd̄o q̄sdā errores ip̄robat. ibi. Hec ꝟba et alia h̄mōi. Et hec diuidiꝛ in duas ptes ꝓm ꝙ duos ip̄robat errores. Scd̄a icipit i p̄ncipio decime distinctōis. ibi. Sūt itē aliq̄. Prima i tres. Q2 p̄mo p̄mittit p̄mi erroris recitatōeʒ. Scd̄o subiūgit eiꝰ ip̄robatōeʒ. Tercio s̄bdit q̄rundā dubioꝝ declaratōeʒ. Scd̄a ibi. Sʒ idubitāter tenēdū ē. Tercia ibi. Scd̄m hos duos modos Et hec est s̄nia i generali istius none distinctōis. circa quā erit iste titulꝰ questionis.

v — Trū mortal' pctōr sumēs sacr̄m eucharistie peccet mortal'r. Videꝛ ꝙ nō. Q2 vidēs vl' tangēs corpꝰ xp̄i nō peccat mortal'r. ğ nec gustās. Cōseq̄ntia patʒ q2 eq̄ ē sensibil' expientia ꝓm tactū ꝛ visū. sicut ꝓm gustū. Probaꝛ antecedēs. p̄mo d̄ visu. q2 nusq̄ iueni p̄hibitū i iure q̄n mortalis pctōr possit audire missā. ꝛ p ɔseq̄ns videre corpus xp̄i. Scd̄o de tactu. q2 n̄ est minꝰ tāgere xp̄m real'r q̄ sacral'iter. s3 pctōres n̄ fuerūt p̄hibiti xp̄m corpaliter tāgere q̄n p̄dicauit i h̄ mūdo. vt appuit q̄n m̄lier peccatrix tetigit pedes eiꝰ i domo pharisei. ğ ꝛc. Cōtra. indigne māducās ꝛ bibēs iudiciū sibi māducat ꝛ bibit. ꝛ reꝰ erit corpis ꝛ sanguis dn̄i. vt pꝫ ex dictꝪ apl'i. i. ad Chor. xi. s3 mortal' pctōr ē indignꝰ ad sumēdū tm̄ sacr̄m. ğ ꝛc. Hic q̄ttuor sūt vidēda. Prīo vtꝝ mortal' pctōr nō ɔtritꝰ nec ɔfessus sumens istud sacr̄m ꝟe sumat corpus xp̄i. Scd̄o vtꝝ isto mō sumēs peccet mortal'r. Tercio vtꝝ ꝟe ɔtritꝰ anq̄ sit ɔfessus possit sine pc̄to sumere istud sacr̄m. Et q̄rto vtꝝ sacerdos peccet mortal'r dādo istud sacr̄m ei quē scit temerarie ꝛ sine ɔtritōne esse in mortali peccato.

Quantū ad p̄mū

Articulus p̄mus. — est aduertēdū ꝙ sic̄ patʒ ex dictꝪ btī augu. circa p̄ncipiū istꝰ. ix. dist. duo sūt modi sumēdi vl' māducādi sacr̄m corpis xp̄i. Vnꝰ sacralis ꝛ aliꝰ sp̄ual'. Et ꝓm h̄ li ꝟe positū i isto p̄mo articulo dupl'r p̄t itelligi. Vno mō q̄tū ad ꝟitatē sumptōis sacralis. Alio mō q̄tū ad ꝟitatē sumptōis sp̄ualis. Et iuxta h̄ pono duas ɔclusiones.

Cōclusio prima. — Prima ē. ꝙ q̄uiscūq3 aliq̄s sit magnꝰ pctōr. si sumit istō sacr̄m. ꝟe sumit corpꝰ xp̄i. loq̄ndo de ꝟitate sacralis sumptōis Q2 q̄ ꝟe sumit ɔtinēs. ꝟe sumit ɔtentū ꝓm ꝙ l

ꝯtin[illegible] sb hmõi ꝯtinẽte.sꝫ sb specieb9 panis q̄ sūt sacr̄m lꝫ ñ sint res sacri.ꝟe sacralit ꝯtinet corp9 xpi.vt ptꝫ autoritatib9 scõꝝ hic i lr̄a.ḡ pctõr sumens hmõi spẽs seu sacr̄m.ꝟe sumit
2 corp9 xpi ꝟitate sacralis sumptõis. P̄.tra t9 aug9.h̄ expsse dic̄ ꝙ mãducatio sacralis est
Instantia cõis bonis ꝛ malis. Sꝫ ꝯ̄ ista p̄t argui.Et
1 p̄mo ꝯ̄ p̄missã distinctõeꝫ sic.Corp9 xpi solū mõ p̄t sumi spūal'r.ḡ ñ valet distinctio q̄ sacralis sūptio distinguit ꝯ̄ spūalẽ.Cõseq̄ntia ptꝫ Añcedẽs pbo.q2 illd qd ñ sumit corpal'r.h̄ ñ p̄t sumi nisi spūal'r.sꝫ corp9 xpi sb sacro nõ sumit corpal'r.ḡ ꝛc̄.Maior ptꝫ.q2 sic̄ esse spūale.ꝛ eẽ corpale sufficiẽter diuidūt om̄e eẽ.sic sūptio corpalis ꝛ sūptio spūalis sufficiẽter diuidūt oẽm sumptõeꝫ.Et p ꝯñs q̄cqd sumit.si nõ sumit corpal'r.tūc nec̄ario sequit ꝙ sumat spūal'r.Mior pbat.q2 illd qd corpal'r sumit.h̄ sensu corpali pcipit.sꝫ corp9 xpi sic sumit ꝙ nllo sensu corpali pcipit.put ipa expiẽtia docet.ḡ ꝛc̄.
2 P̄.ista minor ꝯfirmat sic.Qd corporalit mãducat.h̄ i ipm mãducãtẽ natural'r trãsmutat.sꝫ corp9 xpi cū sit glificatū ñ ẽ trãsmutabile.ḡ ꝛc̄.
3 P̄.p̄t argui ꝯ̄ ꝯclusionẽ sic Null9 sapiẽs pmittit se in lutū piici sine magna vtilitate.maxie si hmõi piectõeꝫ poterit phibere.sꝫ xps fili9 dei ẽ sapiẽtissim9.ꝛ pctõr ẽ vilior omi luto.nec aliq̄ patet vtilitas ex h̄ ꝙ pctõr recipit xpm seu corp9 xpi.ꝛ piectõeꝫ in hmõi lutū xps oiode p̄t puenire.ḡ ꝛc̄.Maior ptꝫ d se.Minor etiã patet q̄ ad p̄mã ptẽ.q2 xps ẽ dei ꝟt9 ꝛ dei sapia sicut ait apl's.i ipo eiꝫ sūt oẽs thesauri sapiẽtie ꝛ sciẽtie dei abscõditi. Et sic ait aug9.vi.d tri.ipe ẽ ars oĩpotẽtꝫ atq̃ sapiẽtis dei plena rõib9 oĩm viuẽtiū.ḡ ipe ẽ sapiẽtissim9. Patꝫ etiã scd̄a ps.q2 si iusticie nr̄e sūt sic pañ9 mẽstruate i ꝯspectu ei9.sic ait Isa.ppha.q̄to mag' iniusticie ꝛ pctã nr̄a erūt vilia ꝛ lutosa.Vñ i psona pctõris ait ps. Putruerūt ꝛ corrupte sūt cicatrices mee a facie insipiẽtie mee Patet sil'r q̄ ad terciã ptẽ q2 ꝙ pctõr sumit corp9 xpi.nlli ẽ vtile.q2 etiã sibipi ẽ dãnosuꝫ.eo ꝙ re9 efficiat corpis ꝛ sanguis dñi.sm sniaꝫ apli.i.ad Chor.xi. Patet etiã q̄ ad q̄rtã ptẽ.q2 cū ipe sit ver9 de9.ꝛ p ꝯñs oipotẽs.ipe vnūquoq̄ effectū p̄t ipedire ꝛ pmouere iuxta libitū sue volūtatis. P̄.si
4 pctõr sumẽs h̄ sacr̄m ꝟe sumit corp9 xpi.vl' h̄ erit sm dei iusticiã.vl' sm dei miscdiaꝫ.Non p̄mū.q2 null9 sm iusticiã sumit illud ad cui9 sumptõneꝫ ipe total'r ẽ idign9.sꝫ pctõr ad sumendū corp9 xpi total'r ẽ idign9.ḡ ꝛc̄.Nec scd̄ū.q2 null9 mĩsicorditer admittit ad aliqd

factū q̄ ppetue dãnat.sꝫ pctõr isto facto ppetue dãnat.q2 iudiciū sibi mãducat ꝛ bibit sm aplm. P̄.sapiẽtie p̄mo dicit.In maliuolã aiaꝫ ñ itroibit sapiẽtia.nec habitabit i corpe 5
sbdito pctis.sꝫ xps ẽ ꝟa sapiẽtia.vt iã patuit ḡ ꝛc̄. P̄.ꝯ̄ minorẽ rõis facte p ꝯclusione arguit sic.Mai9 ñ p̄t ꝯtineri sb minori.sꝫ corp9 xpi ẽ mlto mai9 q̄ sint spẽs vl' accidẽtia panis.ḡ ꝛc̄. Ad p̄mū nego añcedẽs.Ad pbationẽ nego minorẽ.Ad illi9 pbatõeꝫ dicẽdū ꝙ licet illud qd nude ꝛ sine velamie corpalit accipit.aliq̄ corpali sensu pcipiat.tñ h̄ ñ ẽ verū d eo qd abscõdit extrinseco velamie.Et q2 sic ẽ in pposito.nã corp9 xpi abscõdit p diuinã potẽtiã sb accidẽtib9 panis.iõ ꝛc̄.Sic eiꝫ simia si deglutiret nucẽ ñ fracta testa ñ gustaret nucleū testa velatū q̄uis ipm corpalit sumeret.sic in pposito ꝛc̄. Ad scd̄m puta ad ꝯfirmatõeꝫ dicẽdū ꝙ posito maiorẽ esse verã q̄ñ virt9 mãducãtis excedit ꝟtutẽ comesti vl' mãducati.tñ nõ ẽ ꝟa cū virt9 cibi mãducati incõparabiliter excedit virtutẽ mãducantis. tūc em̄ cib9 mãducat9 poti9 ꝯuertit i se mãducãtẽ q̄ ꝯuertat i ipm.Semp em̄ forti9 trahit ad se debili9.ꝛ ñ ecõuerso.Et q2 corp9 xpi rõe ꝯiūcte deitatis sua ꝟtute incõpabilit excedit ꝟtutẽ cuiuscūq̄ creature.iõ ñ trãsmutat i mãducãtẽ.sꝫ poti9 ꝯuertit i se ipm mãducãtẽ. si p grãꝫ ꝛ charitatẽ creuit ꝛ dispositi9 est ad tã nobilẽ ꝯuersionẽ.iuxta qd testat aug9.in lib. ꝯfes.vocẽ d excelsis ad ipm clamantẽ dixisse. Cresce ꝛ mãducabis me.nec tu me mutabis i te sicut cibū carnis tue.sꝫ tu mutaberis i me.

Soluĩo. Ad.1.

Ad.2.

Ad terciū dd̄m.ꝙ q̄dã forte moti hac rõe dicebant ꝙ ppt imundiciã pctõris corp9 xpi ñ ingredit os ei9 sm rei veritatẽ.sed imediate vt sacr̄m tãgit a labijs pctõris.tunc vt isti dicūt corp9 xpi desinit esse sb ill' specieb9. Sꝫ istud nõ est veꝝ.q2 vt cõiter tenet sancta dei ecclia.facta trãsubstãtiatõe panis i corp9 xpi tūc tãdiu manet ibi veꝝ corp9 xpi sb specieb9 panis.q̄diu manẽt ibi accidentia i ppria sua natura.Et q2 hmõi accidẽtia pñt manere p aliquã morulã.nõ solū i ore veꝝ etiã i gutture ꝛ i stomacho ipi9 pctõris.iõ pctõr ꝟe recipit corp9 xpi. P̄.nõ ẽ min9 corp9 xpi ꝯficere q̄ sumere sꝫ sacerdos exñs i mortali pctõ ꝟe 2
ꝯficit vt patebit in seri9 dist.xiij.ḡ ꝛc̄. Relicta igit ista opinione tãq̄ erronea.dico ꝙ maior illi9 rõis ñ ẽ ꝟa.vbi lutū nllo mõ attingit illū sapiẽtẽ.ꝛ honori suo ex hmõi piectõe i nllo penit9 derogat.q̄n poti9 virt9 sue mãsuetudinis ꝛ clemẽtie ex h̄ magnifice cõmẽdat Sic

Ad.3. Opinio ꝯ̄ na ꝯclo[illegible]

Cõtra [illegible] 1

Ad formã rõis tercie

aūt ei ꝓposito. q2 nec corpal' nec spūal' immun/
dicia pctōꝛis attigit corp⁹ xpi. Et ex h̄ ꝙ hu/
iusmodi pctōꝛez sustinet. ei⁹ clemētia ⁊ man
Ad.4. suetudo ē magnifice collaudāda Ad q̄rtū
dōm ꝙ quāq̄z tū ibi cōmittit pctm̄. tūc nec h̄ fit
ſm dei iusticiā. nec ſm dei miaz. q2 tā eoꝝ q̄ fi
unt ſm iusticiā: q̄z eoꝝ q̄ fiūt ſm miaz. de⁹ ē cā
efficiēs. null⁹ aūt pcti ē auctoꝛ ipe de⁹. deo enī
auctoꝛe nemo efficit deterioꝛ. vt ait aug⁹. Nec
igit ſm dei iusticiā: nec ſm dei miaz fit illa te/
Ad.5. meritas. s3 fit ſm dei pmissionē Ad q̄ntū
dōm ꝙ xps ſm ꝙ ē dei sapia. spūali suo effectu
Ad.6. nec itrat pctōꝛē nec habitat i eo. Ad sextū
patebit ifra cū tractauero d̄ mirabilib⁹ ɔtigē/
Cōclusio tib⁹ i isto bn̄dicto sacro Scd̄a ɔclusio ē ꝙ
secūda. null⁹ mortal' pctōꝛ v̾e sumit corp⁹ xpi. loqn̄/
1 do d̄ v̾itate spūal' sūptōis. Qꝛ q̄cūq3 isto mō
sumit ille manet i xpo ⁊ xps manet i eo. s3 nul
l⁹ mortal' pctōꝛ manet i xpo. nec xps manet in
eo. ḡ ⁊c̄. Maioꝛ pt3. q2 d̄ ista spūali māduca
tione loqn̄s xps Joh̄. vi. ait Caro mea v̾e ē ci
b⁹. ⁊ sāguis me⁹ v̾e ē pot⁹. q̄ māducat meā car
nē ⁊ bibit meū sanguinē. i me manet ⁊ ego i eo
Qd̄ v̾bū tractās aug. sup ioh̄. ait. Hoc ē ḡ
illā spūalez comedere escā. ⁊ illū bibere potū. i
xpo manere: ⁊ xpm manētē i se hr̄e. Et eadē
v̾ba tractās aug⁹. i li. d̄ sacris fideliū i psona
xpi sic ait. Qui v̾o i me n̄ manet. nec ego i illo
si accipit sacrm̄ acq̄rit magnū tormētū. Mi/
noꝛ etiā pt3. q2 pcta nr̄a diuiserūt inter nos ⁊
2 deū nostrū. sic ait Jsa. ppha. P̄. null⁹ mor/
tu⁹ pt cibū vitalē vitaliter sumere. S3 pctōꝛ
mortal' q̄ntū ad vitā spūalē mortu⁹ ē. q2 sepa/
tus a deo q̄ ē vita aie ſm aug. Et cib⁹ iste est
cib⁹ viu⁹ seu vital' dās vitā spūalez ei q̄ sumit
eum. Juxta qd̄ ait cib⁹ iste de seipo Joh̄. vi.
Ego sū panis viu⁹ q̄ d̄ celo descēdi. si q̄s mā/
ducauerit ex h̄ pane viuet i eternū. Et mādu
care vital'r ē māducare spūal'r. qd̄ sat3 innuit
xps cū post v̾ba p̄dicta Joh̄. vi. ait. Spūs ē
q̄ viuificat. caro vero nō ꝓdest quicq̄3. Ergo
peccatoꝛ nō sumit vere corp⁹ xpi. loquēdo de
veritate spūalis sumptōis.

Articulus secūd⁹ **Quantū ad secūdū**
articulū est distinguendū. Quia existens in
mortali peccato vel scit se esse in huiusmodi
Pria ɔcl'o pcto. vl' nescit. P̄ŭo mō peccat mortal'r si si/
1 ne ɔtritōe ⁊ ɔfessiōe recepit sacrā cōiōnē. Qꝛ
q̄ iudiciū sibi māducat. ⁊ tale iudiciū q̄ re⁹ erit
corpis ⁊ sanguis dn̄i. ille videt manducādo
mortal'r peccare. s3 mortal' pctōꝛ sumēs corp⁹
xpi isto mō tale iudiciū sibi manducat. Ma
ioꝛ ē nota d̄ se. Pat3 etiā mioꝛ. q2 q̄ corp⁹ xpi
idigne māducat hmōi iudiciū sibi māducat
vt pt3. i. ad Choꝛ. xi. s3 mortal' pctōꝛ sciēs se
eē i mortali pcto indigne māducat corp⁹ xpi.
Dis ei q̄ n̄ h3 vestē nuptialē indigne accedit
mēsā3 tāti ɔuiuij. s3 tal' pctōꝛ n̄ h3 charitatē
q̄ ē vestꝫ nuptial'. vt pt3 i glosa Math̄. xxij.
P̄. ſm leges ciuiles crimē lese maiestatꝫ in/ 2
curreret si q̄s mortali inimico impatoris do/
minū sui hospitij cōmitteret. ⁊ postea impa
toꝛē ad intrādū illd̄ hospitiū inuitaret ⁊ eo fa
cto itroduceret iā dicto iīmico nōdū expulso
s3 i pleno adhuc manēte dominio d̄ volūtate
⁊ bn̄placito iuitantꝫ. Jsta pat3. q2 tal' reputa
ret ꝓditoꝛ impatoris. S3 mortale pctm̄ fac
iīmicū sūmi impatoris. s. xpi dn̄ari i ipo pcto
re. nā pctōꝛ ē suus diaboli. ⁊ apostata imperialis
dominij. Si ḡ rcipit corp⁹ xpi hmōi iīmico
nōdū expulso p pn̄iaz. tūc vtiq3 videt cōmit
tere crimē lese maiestatꝫ. Forte dicet. Oē Instantia
mortale pctm̄ est ɔ̄ aliqd̄ pceptū dei. sed mor/ 1
talis peccatoꝛ recipiēs corpus christi non vi/
detur facere contra aliqd̄ pceptū dei. Maioꝛ
pt3. q2 obſuatio mādatoꝝ sufficit ad itroitū
vite etne. dicēte i euāgelio saluatoꝛe nr̄o. Si
vis ad vitā igredi ſua mādata. Cū ḡ hmōi i
gressus ipediat p mortale pctm̄. optet ꝙ oē
mortale pctm̄ sit ɔ̄ aliqd̄ dei pceptū. Minoꝛ
etiā pt3 discurrēdo p oīa decē pcepta dei Si
d̄r ꝙ iste peccat ɔ̄ pceptū ecclie. ⁊ p ɔn̄s ɔ̄ pce
ptū dei cui⁹ spōsa ē ecclia. Cōtra. ille q̄ fac 2
qd̄ sibi ecclia pcipit. ille n̄ cōmittit ɔ̄ pceptū
ecclesie. sed iste facit qd̄ sibi ecclesia pcipit. q2
extra de pn̄ia ⁊ remissione. omis vtriusq3 sex⁹.
pcipit ecclia cuilibet homini qui ad ānos di/
scretōis puenit. ꝙ semel i anno recipiat sacrā
cōiōnē. ⁊ determinat illa ps āni p festo pasce.
ḡ si circa festū pasce mortal' pctōꝛ recepit cō/
muniōnē. tūc n̄ videt venire ɔ̄ mādatū ecclie
s3 magꝭ videt mādatū ei⁹ iplere. ⁊ p ɔseqn̄s n̄
videt peccare. q2 null⁹ peccat faciēdo illud qd̄
iuste sibi pcipit. s3 ecclia iuste semp pcipit. ḡ
⁊c̄. P̄. qn̄ aliqd sic se habet ꝙ null⁹ pt eo ma 3
le vti. tūc in vsu illi⁹ null⁹ pt peccare. s3 corpe
xpi null⁹ pt male vti. Maioꝛ patet. Probat
minoꝛ. q2 dicit aug. in li. retractatōnū. ꝙ tria
sūt genera bonoꝝ. s. mīma. media. ⁊ maxima.
Et sb̄dit ibidē. ꝙ maximis bonis nemo male
vtit. S3 planū ē ꝙ xps ē maximū bonū. ḡ ⁊c̄.
P̄. infirm⁹ itroducēdo ad se medicū. ⁊ su/ 4
mendo medicinā n̄ videt peccare. s3 peccatoꝛ
est mortaliter infirm⁹. ⁊ xps est medic⁹ ⁊ me/

dicina sue infirmitatis. Maior patet. Probat minor. Quod enim peccator infirmus sit patet. qui in psona pctoris ait ps. Miserere mei dñe qm infirmus sum: sana me dñe qm conturbata sunt ossa mea. Quod xps medicus pctorum sit patet in euangelio. vbi seipm assimilat medico dicens. Non est opus valentibus medicus. sed male habentibus. Quod ipe idem sit medicina. patet Eccli. xxxviij. vbi dicit. Altissimus de terra creauit medicinã. et vir prudens non abhorrebit eã. Deus enim qui est altissimus xpm tanq saluberrimã medicinã produxit de terra. i. de virgine gloriosa. De qua terra dicitur in Ysa. Aperiat terra et germinet saluatorem.

Solutio. Ad .1. Ad primũ nego minorem. Ad pbationem dico q talis peccator peccat contra quartũ pceptũ. quod pcipit vt pater honoret. Xps aũt cũ sit verus deus ipe est pr hois. Juxta illud Deutero. xxxij. Nunquid non ipe est pater tuus qui possedit te et fecit et creauit te. Vñ ipe ait cuilibet aie peccatrici Hiere. iij. c. Ammodo voca me pr meus. dux virginitatis mee tu es. Propter quod dicit in grecismo. At summũ regem vocat ipsa creatio patrem. Hũc aũt patrem non honorat sed potius contemnit qui ipm assumit in hospitiũ fetidũ et maculatũ. et ad nullũ honorem ppDatũ.

Ad .2. Ad secundũ dicendũ q non sufficit facere quod ecclia pcipit. nisi quis faciat eo modo quo ecclia pcipit. sed peccator omittit modũ. quia ecclia in eadem decre. pcipit. q hõ se pparet [redacted] pctorum suorum discussione. et integrã confessionem. Hũc aũt modũ omittit iste pctor.

Ad .3. Ad terciũ nego minorem. quia qui vtit corpe xpi ptermisso modo quo tenet eo vti. ille abutit eo. et p consequens male vtit. Ad pbationem dicendũ q augustinus ibi p maxima bona intelligit virtutes quibus formalr nullus pt male vti. quia vt sic sunt illud mediante quo actũ boni vsus dicimus. Et sic itelligit augustinus. Tñ obiectiue pt quis ipis male vti. puta si aliquis supbiret de suis virtutibus.

Ad .4. Ad quartũ dicendũ q maior non est vera. si infirmus non obedit medico. n vult recipe puiã et ppDatiuã dispositionem prius q recipiat medicinã seu potionem. Vñ mors infirmi est recipe medicinã. et non recipe ppDationem puiã. Sed pctor est xpo inobediens. quia eius mãdatũ non suat. pctorum suorum contritionem negligit. quod est quedã necessaria ifirmi pctoris dispositio puia ad corpus xpi sumendũ ad salutem. Jdeo non mir si sumptio corpis xpi seu medicine sibi non cedit ad vitã. sed potius ad eternã mortem.

Secunda ps istius articuli. Si aũt existens in mortali pcto ignorat se esse in mortali peccato. tũc hmõi ignorantia vel est inuincibilis. vel neglecta. vel est affectata. Prima excusat a toto pcto. Secunda a tanto sed non a toto. Tercia nec a toto nec a tanto excusat. sed potius aggrauat. Hec omnia require in his que dixi lib. .ij. dist. xxij.

Quantũ ad tercium

Articulus tercius. articulũ est distinguendũ. Quia talis vel est contritus. vel pt confiteri. et habet copiã confessoris. et tũc peccat mortalr si cõicat priusq confiteat. Et sub isto sensu itelligenda sunt verba hugonis de scto victore in lib. de ptãte ligãdi atq soluẽdi. vbi ait. Audacter dico q si an sacerdotis absolutionem criminosus ad cõionem corpis xpi accedat. p certo iudiciũ sibi mãducat et bibit. etiã si eũ iã an multũ peniteat. etiã si vehementer doleat et igemiscat. Vel non hz copiã confessoris. et hoc dupliciter. quia vel est necessariũ q cõicet. puta quia vel est prochialis sacerdos. et illa die non pt sine scãdalo ppli esse sine missa. vel quia stãs in altari recordat de aliquo mortali pcto quod nunq fuit confessus. vel qn laica psona cũ iã accessit ad altare ad recipiẽdũ cõionem recordat de mortali pcto non confesso. In his et consilibus casibus si dolet hõ de hoc q non pt p tũc hre confessorem. et intendit pxio cum hre poterit confessorem hmõi pcta confiteri. tũc cõicãdo nullũ cõmittit pctm. Si aũt sine scãdalo pt cõionem differre donec habeat copiã confessoris. hoc debet facere. quia sic non differendo peccaret. Si vero hz copiã confessoris. tñ non pt confiteri. puta quia non pt loqui. vel est in aliena ligua vbi sacerdos eũ non intelligit. nec scit p aliqua signa exprimere suũ reatũ. tc si vere contritus. et necitas sibi iminet. puta quia videt esse in mortis piclo. tũc pt cõicare. cũ firmo tñ pposito confitendi pxio cũ poterit confiteri. Si aũt non hz necitatem cõicandi. tũc debet differre donec valeat confiteri. Et si non differt tũc peccat. sic cõiter dicunt doctores. Si etiã pt culpã suã sacerdoti exprimere p signa. hoc facere debet antequ cõicet. Per istas distinctiones pt rñderi ad multa argumenta que p et contra solent fieri in ista materia

Quãtũ ad quartum

Articulus quartus. articulũ sic pcedã. Quia pmo ondam qn et in quo casu denegãda est alicui sacra cõio. vel non denegãda ppter sua pcta Secundo qn est denegãda ppter aliena pcta Tercio ondã q aliqn iuste denegat alicui cõio absq tñ pcto suo vel alieno.

Pria pars quarti articuli. Circa pmũ est aduertendũ q pctm illius de quo querit. vel est occultũ. vel manifestũ. Si occultũ tunc vel petit occulte sacrã cõmunionem. vel manifeste. Si occulte. tũc si sacerdoti cõstat hmõi hominem non penitere de peccatis. et q vlterius pponit peccare. tũc occulte petẽti debet

cōmunionē denegare. Qđ si ñ fecerit. tūc ñ so
lū ille accipiendo corp⁹ xp̄i. verꝫ etiā sacerdos
dando mortal'r peccat. Uñ q̄ ad h̄ dicit̄ sacer
doti illud. iiij. lib. Reg. c. xx. Custodi mihi vi
rū hūc. q̄ si lapsus fuerit. erit aīa tua ꝓ aīa illi
us. Si aūt nō obstāte illa secreta ꝓhibitōne
pctōr ꝑpe cōmunionis māifeste pecierit sacr̄m
tūc sacerdos nō solū ñ peccat sibi dādo sacr̄m
imo etiā tenet̄ sibi dare. qꝛ si nō daret. tūc esset
reuelator ɔfessionis. q̄ facto sacerdos nō solū
mortaliter peccaret. sꝫ etiā ab executōne sacer
Instantia dotalis officij ꝑpetue deberet suspēdi. Forte
dicet̄ ꝙ aliunde qꝫ ꝑ ɔfessionē sacerdos nouit
culpā illi⁹. q̄d ḡ tūc facere debet i casu ꝓposito
Solutio Rñdeo ꝙ adhuc nō debet sibi manifeste ne
gare corp⁹ xp̄i. qꝛ si h̄ faceret. tunc esset ꝓditor
occulti sceler̄. ꝛ ɔsequēs pplm scādalizaret
Instantia ꝛ ip̄e mortaliter peccaret. Forte dicet̄ cōtra
1 istud ꝙ medic⁹ dans infirmo talē medicinaꝫ
quā nouit ei esse mortiferā mortal'r peccat. sꝫ
sacerdos scit si ille sumpserit corp⁹ xp̄i ꝙ mor
tiferꝫ erit ei. ḡ non debet h̄ sibi dare. ꝛ si dederit
mortaliter peccabit.
2 P̄. ɔtra dei p̄ceptū nō
est aliq̄d faciēdū ad vitandū scandalū. sꝫ da
corp⁹ xp̄i peccatori est ɔtra dei p̄ceptū. quia
Matth. vij. dicit dñs Nolite sanctū dare ca
nibꝯ. mortal' autē peccator est peior cane. ḡ ꝛc.
3 P̄. inter duo mala min⁹ malū est eligēdū.
vt dicit̄. iij. topicoꝝ. sꝫ min⁹ malū est ꝙ pctōr
infamet̄ ꝑ sui criminis reuelatōēꝫ. qꝫ ꝙ iudici
um sibi māducet ꝛ bibat. ꝛ reus fiat corpis ꝛ
sanguis dñi. Sꝫ negādo sibi corp⁹ xp̄i infa
mat̄. nō negādo iudiciū sibi māducat ꝛ reus
erit corpis ꝛ sanguis dñi. ḡ videt̄ ꝙ meli⁹ sit
sibi denegare corā om̄ibꝯ etiā si pecierit mani
Cōtra ista feste. Sꝫ ista nō ɔcludūt. qꝛ null⁹ i mani
festo debet priuari suo iure. nisi manifeste con
stet q̄re sit priuand⁹. sꝫ peccator ille cū sit fide
lis habet ius petēdi corp⁹ xp̄i in publico. ḡ ꝓ
pter causaꝫ occultā nō debet ei i publico dene
Exemplū. gari. Exempluꝫ q̄ ad h̄ habem⁹ Joh. xiij.
vbi saluator iude dedit corp⁹ suū. eo ꝙ pctm̄
iude adhuc erat occultū ceteris hoībꝯ. qꝫuis
sacerdos. s. xp̄s h̄ sciret indubitanter. Judas
etiā ibi se habuit ad modū illi⁹ q̄ petēdo se in
gerit. eo ꝙ ad mēsaꝫ illā cū ceter̄ se audacter
p̄sentauit. Istud etiā patet extra de officio
iudic̄ ordinarij. Si sacerdos. vbi dicit̄. ꝙ sa
cerdos sciēs aliquē esse reū secreti crimis. ñ de
bet eū māifeste ꝓhibere a cōione. qꝛ nec xp̄s iu
dā a cōione r̄mouit. Et addit glosa. imo ei eu
charistiā dedit. ꝛ cū alijs ad p̄dicādū misit. vt
Nota. appꝫ. 1. q. 1. Aduertēdū etiā ē ꝙ ꝓpt appa

rentiā instātiaꝝ p̄dictaꝝ. aliq̄ qnꝙꝫ q̄sierūt ni
mis pniciosā fugā. dicentes ꝙ sacerdos iā di
cto casu posito. deberet hmōi pctōri dare ho
stiā nō ɔsecratā. ꝛ sic nec scādalū fieret i pplo.
nec ille pctōr sumeret corp⁹ xp̄i i damnatōēꝫ
aīe sue. Sꝫ h̄ essꝫ pessime factū. qꝛ tal' sacer Nota.
dos essꝫ causa idolatrie oīm adorātiū illā ho
stiā ñ ɔsecratā. Uñ ɔ tales ait innocēti⁹ terci⁹
Falsa sūt abijciēda remedia. q̄ sūt veris picul'
ḡuiora. Nulla eñ debet fieri fictio i sacro ꝟitat̄.
Forte dices ꝙ euidētia vtilitat̄ seq̄ntis. ex Instantia
cusabit talē sacerdotē deceptorē a pc̄to. Uerbi
grā. Dicit̄ ꝙ i dyocesi colomēsi erat q̄daꝫ hō
magn⁹ vsurari⁹. sꝫ secrete hmōi vsurā exercu
it. ita ꝙ publice de h̄ argui nō poterat. Hic cū
mlt'is ānis a suo sacerdote secrete fuisset ꝓhi
bit⁹ ne ad cōionē accederet. nisi male acq̄sita
redderet. ille tm̄ semꝑ cū alijs accessit circa fe
stū pasce. ꝛ cōionē r̄cepit. Sacerdos ḡ ille vi
dēs isti⁹ pctōris temeritatē. volēs ip̄m terre
re. accepit duas hostias ñ ɔsecratas. ꝛ in me
dio eaꝝ abscōdit vnū grossuꝫ turonēseꝫ. ꝛ lo
co corpis xp̄i porrexit hūc illi pctōri. q̄ cū ho
stiā masticare more solito vellet. p̄sentiēs gros
sū i ore miro mō ꝑterrit⁹ expectauit finē misse
ꝛ anxietatē cordis sui exposuit sacerdoti. Qui
cū extraxissꝫ turonēsem d̄ ore suo. ille credidit
ꝙ ꝓpt̄ auariciā suā seu ꝓpt̄ pctm̄ auaricie sue
de⁹ tm̄ miraculū fecerit. ꝙ corp⁹ xp̄i i illū gros
sū mutatū fuerit. ꝛ tāta cōpunct⁹ ē pñia ꝙ oēꝫ
vsurā restituit. Rñdeo ꝙ nulla vtilitas se
q̄ns excusat sacerdotē h̄ faciētē a maxio pc̄to. Responsio
qꝛ s̄m q̄d ait ap̄ls. non debem⁹ facere mala vt
eueniāt q̄cꝫ bōa. Ad p̄mā ḡ instātiā dicen
dū ꝙ ñ ē sile d̄ medico corpali. qꝛ medic⁹ cor Solutio. Ad. 1.
poris p̄t sine suo pc̄to ñ dare hmōi medicinā
qꝫtūcūqꝫ ifirm⁹ eā petat. sꝫ vt patꝫ ex p̄dict̄ sa
cerdos nō p̄t sine suo pc̄to denegare corp⁹ xp̄i
occulto pctōri. si h̄ māifeste pecierit sibi dari
Ad scd̄m dicēdū ꝙ casu p̄dicto posito. tūc Ad. 2.
sacerdos nō dat ꝓp̄e loq̄ndo. qꝛ ille d̄r dare. q̄
nll'o iure coact⁹ sꝫ sua spōtanea volūtate ali
q̄d tribuit alicui. Poti⁹ ḡ hmōi sacerdos dꝫ
dici reddere debitū exigēti qꝫ dare. Preceptū
ḡ euāgelicū solū ē ɔ illos q̄ spōte ꝛ volūtarie
sine secreta ꝓhibitōe tribuūt corp⁹ xp̄i hmōi
pctōribꝯ. Ad terciū dd̄m ꝙ licet ifamatio
esset min⁹ malū ip̄i ifamato pctōri. qꝫ sumere Ad. 3.
corp⁹ xp̄i. tm̄ essꝫ min⁹ malū sacerdoti infa
māti qꝫ dare corp⁹ xp̄i. qꝛ dādo r̄ddit ius suū
exigēti. sꝫ infamādo essꝫ reuelator ɔfessionis.
vl' ad min⁹ esset ꝓditor occulti criminis. Uñ
sacerdoti magis est necessarium ne reuelet sa

creata. q̄3 cuicūq3 alteri homi. τ maxie secreta peccata illoꝝ hoim quoꝝ ꝯsueuit audire ꝯfessiones. qꝛ dato φ aliūde talia sciat q̄3 p ꝯfessionē. tn̄ qꝛ h̄ alios latet. suspitio oriri in hoibꝰ φ ꝓdat ꝯfessionē. secreta huiꝰ reuelādo. Si aūt peccatū est manifestū. τ manifeste cōstat φ hmōi peccator i tali peccato ꝑseuerat. tunc manifeste debet sibi corpꝰ xp̄i denegari. q̄3uis manifeste exigat sibi dari corpꝰ xp̄i. qꝛ manifeste ꝯstat φ ius exigēdi corpꝰ xp̄i ꝑdidit q̄3diu i peccatis suis ꝑtinaciter sistit. Scdo q̄3tū ad istū articulū dico φ aliquibꝰ hominibꝰ absq3 ꝓpria eoꝝ culpa. ꝓpter solā culpā alioꝝ qñq3 corpꝰ xp̄i nō daṫ. Istud appet manifeste i locis suppositis ecclīastico interdicto. vbi priuatōe diuinoꝝ qñq3 tota militudo puniṫ ꝓpter peccatū vniꝰ hois q̄ solꝰ dedit causā3 interdicto. Forte diceṫ φ in h̄ peccāt. qꝛ talē a se nō expellūt. Rn̄deo φ multi sunt q̄ h̄ facere nō possunt. τ qꝛ vltra posse viri nō vult deꝰ vlla requiri. ideo patet istos esse innocentes. τ tamē durāte interdicto ipi priuanṫ sacra cōmunione. excepto tantūmodo mortis piculo

Scda pars qrti articuli

Instantia

Solutio.

Forte diceṫ φ sic patet extra d̄ snīa excōmunicatōis τ interdicti. c. alma mater. nō obstāte quocūq3 interdicto diuia poterūt solēniter celebrari qter i anno. s. in festo natiuitatꝭ xp̄i: pasce: pentecostes: τ assumptōis ꝟginis gloriose. quibꝰ tpibꝰ exclusis excōicatis interdicti poterūt interesse diuinis officijs. τ p ꝯsequēs illis tpibꝰ possunt corpꝰ xp̄i recipe q̄3uis sint sani τ sine mortis periculo. qꝛ q̄ admittiṫ ad diuinoꝝ ꝑticipationē. videṫ etia3 admitti ad sacrā cōmunionē. Rn̄deo φ illa decretalis alma mater. dispēsat in certis punctis sup rigore iuris antiq̄. Primo. s. φ nō solū infirmi s3 etiā sani poterūt ꝯfiteri. τ a peccatis ꝯfessis absolui tpe interdicti. si nō sint excōicati. τ nō dederint occasionē interdicto. qꝛ excōicati vt ibidē diciṫ. nō debet absolui nisi iminente mortis piculo. S3 nō excōicatꝰ q̄ tn̄ ē causa vl' occasio interdicti non debet absolui. nisi priꝰ q̄3tū in se est, ꝓcuret relaxatōe3 interdicti vl' de h̄ faciēdo ꝑstitent cautionē. Secūdꝰ punctꝰ est φ in ecclesijs τ monasterijs ianuis clausis τ cāpanis nō pulsatis submissa voce possunt dici misse τ cetera diuia officia exclusis excōmunicatis τ interdictis. Tercius punctꝰ est de solēni celebratōne diuinoꝝ quater in anno. sicut allegatū est in argumento.

Instantia

Solutio

Primꝰ punctus.

Secundꝰ punctꝰ.

Terciꝰ [illegible] ctus.

Ex his ꝓmissis subdit papa bonifaciꝰ. Ceteris que circa obseruationē interdictoꝝ a nostris sunt ꝑdecessoribꝰ instituta in suo robore duraturis. non obstantibꝰ quibuscūq3 priuilegijs τc. Cū igiṫ in iure ꝯdito a ꝑdecessoribꝰ bonifacij expsse ꝑcipiatur φ habitāti i loco interdicto nō porrigaṫ sacra cōmunio nisi causa mortis. τ cū nulla mentio [illegible] hoc fiat in decretali alma mater. ergo istud adhuc manet sub rigore iuris antiqui. Nec etiā est verū qd̄ assumiṫ in argumēto. scilicet φ admissus ad diuinoꝝ participationē admittatur ad sacrā cōmunionē. qꝛ meretrices τ manifesti peccatores admittunṫ ad diuinoꝝ participationem. intelligēdo p diuinoꝝ participatōe3 audientiā diuinoꝝ seu diuini officij. qui tn̄ repellunṫ a sacra cōmunione. Tercio dixi q̄3tū ad istū quartū articulū φ aliq̄ ꝓuanṫ sacra cōmunione nō ratōne alicuꝰ culpe sue. s. vel aliene. s3 vel rōne imꝑfectōis nature. sicꝰ pat3 in pueris. qui sunt minores annis. τ his q̄ a natiuitate sunt orbati ratōne. τ etiā i alijs freneticis τ furiosis. si nulla habēt lucida interualla. ita φ timor verisilr habeṫ si daṫ eis corpus xp̄i. φ fiat irreuerētia sacramēto. Et i his qui rōne infirmitatis vomūt τ ꝯtinue rejciunt ea q̄ sumūt. Vel etiā rōne alicuꝰ corpalis macule. sicut patet de eo q̄ sine culpa sua polluiṫ in somno. quē licet nō sit necesse a cōmunione illa die abstinere. decēs tn̄ est ad reuerētiā sacramēti. Ad argumētū ꝓncipale qꝛ d̄ duobꝰ tangiṫ in antecedēte. s. de vidēte τ tangente. ideo distincte rn̄deo. q̄3tū ad vidētē nego cōsequentiā. τ quantū ad tangentem nego antecedēs. Ad ꝓbatōe3 ꝯsequētie dico. φ dato φ ſm visū τ gustū ess3 eq̄ sensibilis experientia. tn̄ nō est eq̄lis cōgruētia. qꝛ visio sacri rn̄det fidei. τ gustꝰ rn̄det charitati. eoipo igiṫ φ aliq̄s p mortale peccatū perdidit charitatē imediate ꝑdidit aptitudinē ad gustandū sacramentū corpis xp̄i. qꝛ tn̄ fidē catholicā non postposuit. ideo nō est priuandꝰ visione istiꝰ sacramēti. nisi alias sit irretitꝰ snīa excōicationis. interdicti. vel suspēsionis Falsitas etiā antecedētis q̄ ad tactū patet. Nā aliq̄s mortaliter peccaret si existēs i mortali peccato tangeret corpꝰ xp̄i. nisi excusaretur per aliquā imminentem necessitatem. puta si non obuiaret φ tunc caderet in aliquem ineptum locum. puta in lutum vel in ignem. τ similia. Ad ꝓbationē cū diciṫ φ nō minꝰ est christum tangere realiṫ q̄3 sacraliter. dico φ licet nō sit minus ſm se. tn̄ si attendimꝰ mediū q̄ xp̄s se habuit tūc qn̄ tangi potuit realiter. τ nūc cū tāgiṫ sacramētaliter. appebit imediate φ silitudo nō valet ad ꝓpositū. Qꝛ tūc se habuit per

Tercia pars qrti articuli

Ad principale argu.

modū medici. nūc aūt se habet p modū medicine fortissime. q nō ꝯgruit aliquibꝰ infirmis sȝ tantūmodo sanis. Et qꝛ infirmꝰ nō est ꝓhibitꝰ a tactu ipsiꝰ medici. ꝓhibet tñ a medicina fortissima q nllo modo sibi ꝯgruit. Ideo dato ꝙ ab infirmo peccatore xp̄s tūc realiter fuisset tactꝰ sine ꝯtagione noui peccati. h̄ tñ nō fieret si peccator sine euidēti necessitate corpus xp̄i nūc sacramētaliter tangeret.

Distinctio decima.

Unt aūt alii

f

Postq̄ mgr̄ reprobauit errorē illoꝝ q dicebāt ꝙ corpꝰ xp̄i tātūmodo sumit a bonis ꝛ nō a malis. hic incapit reprobare errorē illoꝝ q dixerūt verꝫ corpꝰ xp̄i nō esse in sacramēto altaris. Et diuidit in duas ptes. Qꝛ p̄mo istū errorē cū suis motiuis recitat. Scd̄o eundē errorem testimoniis veritatꝭ improbat. ibi. Hec ꝛ his silia. Pria est p̄sentis lectōis. Et diuidit in duas. Naȝ mgr̄ p̄mo adducit istiꝰ erroris ꝓbatōes. Secundo ad hm̄oi ꝓbatōes dat veras r̄nsiones ibi. Que ex eadeꝫ rōne. Prima in duas. Qꝛ p̄mo ōndit hūc errorē accepisse fundamentū ex dictis euāgelij. Scd̄o ōndit h̄ idē ex dictꝭ augustini. ibi. Sūt etiā ꝛ alia. Sequit illapꝰ. Que ex eadē ratōne. Et diuidit in tres ptes. Qꝛ p̄mo autoritatū adductaꝝ p illo errore ponit expositōeꝫ. Scd̄o ōndit vnā autoritatē augustini i p̄senti ꝓposito facere singularē dubitatōeꝫ. Et tercio illiꝰ autoritatis innuit declarationē. Scd̄a ibi. Deinde addit. Tercia ibi. Attende his diligēter. Qꝛ iste error maxie se fundabat in h̄ ꝙ corpꝰ xp̄i est i celo. ideo nō p̄t esse in altari. cū vnū corpꝰ nō possit simꝉ esse in pluribꝰ locis. igit quero hāc questionē.

Questio p̄ma.

v

Trū corpꝰ xp̄i simꝉ possit esse in pluribꝰ locis. Uidet ꝙ nō. Qꝛ vnuꝫ indiuiduū nō p̄t esse in locꝭ diuersis sȝ corpꝰ xp̄i est vnū indiuiduū. Maior pateꝫ qꝛ dato opposit ū. tūc indiuiduū erit diuisū. qꝛ iuxta locoꝝ diuisionem diuidunt ip̄a locata. Minor patet de se. Incontrariū est fides sancta. q ponit corpꝰ xp̄i simꝉ esse in celo ꝛ i altari. ꝛ simꝉ etiā esse i pluribꝰ altaribꝰ. Hic q̄ttuor sunt vidēda. Primo vtꝝ corpꝰ xp̄i possit simꝉ esse i pluribꝰ locꝭ localit. Scd̄o vtꝝ possit simꝉ esse i p̄libꝰ locꝭ sacramētaliter. Tercio vtꝝ i vno loco localit. ꝛ i alio sacramētaliter. Quarto vtꝝ hūana cognitione possit cognosci ibi esse vbi est sacramētaliter.

Quantū ad p̄mū

Articulus p̄mus.

sic ꝓcedā. Qꝛ ad vtrāqꝫ p̄tē ꝯdictōis istiꝰ articuli sunt magnoꝝ doctoꝝ opiniones. iō ad magnificādū diuinā potētiā ad p̄sens ten[illegible] p̄tē affirmatiuā. Scd̄o ꝯ eā ducā alioꝝ doctoꝝ motiua. ꝛ ip̄is q̄tū potero respondebo.

Cōclusio.

Primo igit p cōclusione arguo sic. Duo corpa diuia ṽtute possūt esse localit i eodē loco. g̃ vnū corpꝰ p̄t esse localit in duobꝰ locis. Cōseq̄ntia patet. qꝛ nō videt esse minor repugnātia i añcedēte q̄ꝫ i ꝯseq̄nte. Tāta em̄ repugnātia videt esse i añcedēte ꝙ aresto. iiij. ꝓhisicoꝝ. ꝓcedit. ꝙ q rōne duo corpa simꝉ possent esse i eodē loco. ea rōne infinita possent eē sil. Sꝫ añcedēs fide tenemꝰ. Nā dato oppositū. tūc xp̄s ñ fuisset natꝰ d̃ ṽgine salua ṽginitate nec clausis ianuis ad discipulos introissꝫ. nec i sua ascēsione sine celoꝝ dilaceratōe cū corpe suo p oēs celos ascēdisset.

Prima rō

Sꝫ est q̄dā doctor q p̄dictā ꝯsequentiā negat. Qꝛ vt ip̄e ait vnū corpꝰ esse simꝉ i duobꝰ locꝭ implicat ꝯdictionē. duo aūt corpa esse simꝉ i vno ꝛ eodē loco tm̄modo repugnat ꝓpt resistentiā q vnū resistit alteri i eodē loco. q resistētia inest corporibꝰ rōne sue grossiciei. Hec aūt grossicies tollit i corpibꝰ glificatꝭ p dotē subtilitatꝭ. Nā sicꝰ i glorificatꝭ corpibꝰ tollit obscuritas p dotē claritatꝭ. mortalitas p dotē impassibilitatꝭ. tarditas p dotē agilitatꝭ. sic i eisdē corpibꝰ tollit grossicies p dotē s̄btilitatꝭ. ꝛ p ꝯseq̄ns corpꝰ glificatū tali dote iformatū alteri corpi etiaꝫ i eodē loco ñ resistit.

Henricꝰ ꝯ

Sꝫ salua reuerētia istiꝰ doctoris. istud dupl'r deficit. Primo qꝛ ñ solū corpꝰ glificatū cū alio corpe. veꝝ etiaꝫ p̄la corpa nō glificata deꝰ sine omi resistentia q̄nqꝫ d̃ facto fecit esse i eodē loco simꝉ. Corpꝰ em̄ xp̄i q̄n natū est salua m̄ris ṽginitate ñ caruit grossicie. nōdū ei fuit glificatū. Etiā legit de sc̄tō thoma ap̄lo. ꝙ cū vocatꝰ esset a q̄dā rege ad b̄ndicēdū nuptias filij sui. ip̄e clauso manēte cubiculo i q sp̄osus ꝛ sp̄osa silꝉ morabant igressus fuit. ōndens eis q̄tū deo placet ṽginitas ꝛ vita pudica. Ad quā monitionē casti p̄māserūt. ꝛ sp̄osa facta est sc̄timonialis. ꝛ sp̄osus ep̄s. Et tñ planū est ꝙ corpꝰ sancti thome cū trāsiuit ṽtute diuia [illegible] illa hostia clausa ñ fuit glificatū. Itē legit i euāgelio nichodemi ꝙ postq̄ ioseph d̃ aramathia sepeliuit corpꝰ ihesu. iudei ceperūt eū. posuerūtqꝫ

Cōtra henricū.

1

cū in carcere firmissimo. Et p̄ter alias clausuras aliqui principes iudeoꝝ muniuerunt carcerē sigillis suis. volētes eū morti tradere immediate cū trāsisset festū pasce. Et venientes ad carcerē post pasca. oīa carceris claustra inuenerūt salua. Joseph tn̄ virtute diuina liberat⁹ inuent⁹ fuit in aramathia. Ex quibus oībus patz ꝙ nondū ablata corpali grossicie de⁹ pt pl'a corpa sil'i eodē loco ponere. Isti⁹

2 doctoris dictū deficit in hͦ secūdo. Qr grossicies est quedā q̄litas q̄ accidit q̄ntitati. Hoc patet ex dictis isti⁹ doctoris. Qr manēte q̄ntitate rei grossicies pt auferri. Sz vnū corp⁹ resistit alteri naturaliter in eodē loco. nō ratōe qualitatis. sz poti⁹ rōne q̄ntitatis seu rōne dimensionis q̄ntitatiue. Un̄ dato ꝙ de⁹ separet vnā q̄ntitatē corpalē ab oī q̄litate naturali. adhuc illa q̄ntitas occuparet locū. et resisteret alteri corpi in eodē loco. vt expsse patet ex dictis arestotel. iiij. phisicoꝝ. c. de vacuo. ergo nisi aliter dicat̄. tūc semp maneret resistētia manēte corpis q̄ntitate. nō obstāte ꝙ grossicies essz ablata.

Scd̄a ratio p̄ cōclusione. P. arguo secūdo p̄ p̄missa cōclusione sic. In quocūqz loco est aliqd̄ corpus cū p̄pria sua quātitate. in eodē loco virtute diuina pt esse localiter. sz corp⁹ xp̄i est in pluribus locis cū p̄pria sua q̄ntitate. Maior p̄bat̄. qr in illo loco est aliqd̄ corp⁹ localiter quē occupat et replet sua q̄ntitate. Sz quēlibet locū in quo est aliqd̄ corp⁹ cū sua q̄ntitate de⁹ pt replere cū illius corpis q̄ntitate. Minor patet ex fide. et etiā patebit in scd̄o articulo isti⁹ questionis.

Instantia prima. Forte dicet̄ ꝙ licz maior sit vera qn̄ substātia corpis determinat̄ ad locū mediāte q̄ntitate. tn̄ nō est vera qn̄ q̄ntitas corpis est i hmōi loco mediāte substātia. Sz sic corp⁹ xp̄i est i pluribus locis cū sua p̄pria q̄ntitate. ꝙ q̄ntitas est i talibus locis mediāte substātia. et nō ecōuerso. vt infra patebit etiā ex dictis fratris Egidij. ergo maior in p̄posito n̄ videt̄ esse vera.

Instantia secūda. Ad p̄bationē dicerent aliq̄ iuxta sua principia. ꝙ minor illi⁹ p̄batōnis nō est vera. vbi q̄ntitas hmōi corpis et loc⁹ nō sunt eq̄les. Sz q̄ntitas corpis xp̄i nō est eq̄lis loco specierū sb̄ quibus ē corp⁹ xp̄i.

Ad primā instantiā. Sz primū istoꝝ dictoꝝ nō valz qr dato ꝙ de facto q̄ntitas corpis xp̄i sit mediante substātia in pluribus altaribus. ex hͦ tn̄ non habet̄ qn̄ de absoluta dei potētia substātia possit ibi esse mediāte q̄ntitate. qr magis videt̄ mirabile et magis alienū a cursu naturali reꝝ corporaliū q̄ntitatē esse in loco mediāte substātia q̄ ecōuerso. Si igit̄ de⁹ pt primū. nō apparz

Ad scd̄am instantiā. ratio q̄re nō possit secūdū. Etiā scd̄m dictū nō valet. qr pt de⁹ facere ꝙ cōmensuratiue tm̄ de pane conuertat̄ in corp⁹ xp̄i q̄ntū est corp⁹ suū. Quo facto tūc loc⁹ specierū eq̄lis erit q̄ntitati corporis xp̄i.

Tercia ratio p̄ cōclusione. P. de⁹ mediāte cōuersione sbstātie panis in corp⁹ xp̄i manentibus accidentibus facit corp⁹ xp̄i esse in pluribus locis. ergo sine huiusmodi cōuersione et accidētibus hͦ poterit facere. et p̄ cōsequēs ꝙ sit in pluribus locis localiter. Antecedēs patz ex fide. Prima cōsequētia etiam patet. qr quicqd de⁹ pt mediāte causa secunda. hͦ pt imediate p̄ seipm. et hͦ in quocūqz genere cause excepta materiali q̄ntū ad hͦ qd̄ ē pficere et potentiā habere passiuā et receptiuā. qr si qd̄ dignitatis cōuenit cause materiali. illo nō priuat̄ de⁹ qn̄ hͦ imediate possit. sicut ē formā etiā accidētalē cōseruare et sustētare. vt patet in speciebus isti⁹ bn̄dicti sacramēti. Et excepta causa formali q̄ntū ad hͦ qd̄ est formaliter pficere et pficiendo formaliter inherere. Sed p̄sentialis existētie corpis xp̄i i altari. cōuersio panis et p̄manētia accidentiū nec sunt causa materialis nec formalis. ergo etc. Patet etiaz secūda cōsequentia. qr etiā doctores opposite ptis dicūt. ꝙ p̄ tanto corp⁹ xp̄i nō est localit̄. vbi est sacramētaliter. qr est ibi p̄ cōuersionē alteri⁹ in ipm. et determinatū est ad locū illū nō sua q̄ntitate. sed aliena. puta mediāte q̄ntitate panis. q̄ remanet facta cōuersione.

quarta ratio p̄ cōclusione. P. deus pt oē illud qd̄ nō implicat cōtradictionē. sz virtute diuina vnū corp⁹ simul esse localiter in pluribus locis nō implicat cōtradictionē. ergo etc. Maior patet. vi. ethicoꝝ. et ab oībus catholicis cōmuniter est cōcessa. Minor patebit r̄ndendo obiectis quibus doctores alterius ptis nitunt̄ ducere ad cōtradictionē eū q̄ tenere p̄sumpserit p̄dictā cōclusionē.

Gotfred⁹ contra. 1 Un̄ quidā eoꝝ arguūt sic. Qn̄cūqz aliqd̄ corp⁹ est in vno loco. tūc impossibile est ꝙ capiat aliū locū. nisi vl' ipm moueat̄ ad illū aliū locū. vel ille ali⁹ loc⁹ moueat̄ ad ipm. sz quocūqz istoꝝ posito hmōi corp⁹ nō erit in pluribus locis. ergo impossibile est vnū corp⁹ siml' esse localiter in pluribus locis. Maior patet p̄ sufficientē diuisionē. Declarat̄ minor. qr si illud corp⁹ moueret̄ ad aliū locū. tūc non maneret in primo loco. qr oē qd̄ mouet̄ q̄ntū capit de termino ad quē. tm̄ p̄dit de termino a q̄. nā in nll'o motu termin⁹ a q̄ et termin⁹ ad quē sunt siml' cōpossibiles. Si aūt loc⁹ moueret̄ ad ipm. tūc vterqz loc⁹ r̄nderet sibi p̄ vno loco. et nō diceret̄ p̄pter hͦ esse in pluribus locis. p̄pter hͦ enim corp⁹ alicui⁹ nō dicit̄ esse in pluribus locis. si tunicā trahit sup̄ camisiā q̄ pri⁹ erat indut⁹.

2 P̄.ſi vnū corpꝰ ſimul eſſet in diuerſis locꝭ
tūc vel ↄ̄ria accidētia. vł ſaltē plura accidētia
eiuſdē rōnis eſſent ſiml' in eodē ſubiecto. Cō/
ſequēs ex vtraqꝫ pte ſupponit' eſſe incōueniēſ
Probat' ↄſeqn̄tia. qꝛ vbi nō eſt ī loco ſꝫ ī relo
cata. vt patet in lib. vi. principioꝝ. ḡ ſi vnum
corpꝰ ſiml' eſſet ī diuerſis locꝭ tūc haberet in ſe
ſiml' diuerſa vbi. Iſta igit' vbi vel erūt ↄ̄ria. ſi
cut ſurſū ꝛ deorſū. ꝛ tūc ſequit' p̄ma ps ↄſequē
tis. vł nō erūt ↄ̄ria. ꝛ tūc ſequit' ſecūda ps ↄſe
3 quētis. P̄.ſicut ſe habēt differētie tpis ad
tps ꝛ ad rē tpalē. ſic differētie loci ad locū ꝛ rē
localē. ſed impoſſibile eſt ꝙ tps ſm ples ſuas
differētias ſiml' reſpiciat eandē rē tpalē. alias
em̄ eadē res ſiml' eſſet in tpe p̄ori ꝛ poſteriori.
ḡ impoſſibile eſt locū ſm ples ſuas differēti/
as ſiml' reſpicere eandē rē locatā. ꝛ p ↄſequēs
eadē res nō poterit ſiml' eſſe in diuerſis locis.
4 P̄.qua rōne aliqͦd corpꝰ poſſet ſiml' eſſe in
duobꝫ locis. eadē rōne poſſet eſſe ī oībꝫ locis.
ſꝫ hͦ eſt impoſſibile. qꝛ vbiqꝫ eſſe eſt ppriū ipi/
us ſoliꝰ dei. ꝛ p ↄſequēs nō eſt cōmunicabile
5 alicui creature P̄.hoc idē arguit quidā ali
Dainc9 us doctor ſic. Si vnū corpꝰ eſſet ſiml' localit'
in pluribꝫ locis. tūc vnū corpꝰ eſſet pla corpa
Cōſequētia patet. qꝛ ſicut locatū cōmenſura
6 tur loco. ſic etiā ei cōnumerat'. P̄.ſequit' ꝙ
vnū ꝛ idē corpꝰ eſſꝫ ſiml' maxime calidū ꝛ ma
xime frigidū. qꝛ in vno loco p̄t poni ī igne. ꝛ ī
7 alio loco in niue. P̄.idē corpꝰ poſſet ſimul
eſſe ſanū ꝛ egrū. qꝛ [illegible] vno loco poſſet habere
ſaniſſimā aeris temperiē. in alio loco peſtiferā
8 intemperiē. P̄.idē corpꝰ ſiml' moueret' ꝛ qe
9 ſceret ſm diuerſa ſua loca. P̄.vnū ꝛ idē cor
pus poſſet eſſe ſaturatuꝫ cibo q̄ abundaret in
vno loco. ꝛ famelicū ppter defectū cibi quē ſu
10 ſtineret in alio loco. P̄.idē lignū in diuſis
locis faceret diuerſos ignes eque magnos. ſic
ſi arderet in vno loco tm̄. ꝛ in vno loco poſſet
comburi. ꝛ in alio loco incōbuſtū pmanere.
11 P̄.idē pomū poſſet comedi rome ꝛ pariſiꝰ.
ꝛ p ↄſequēs rome poſſet ↄuerti in carnē roma
ni. ꝛ pariſiꝰ in carnē pariſienſ. ꝛ ſic eadē mate
ria eſſet informata diuerſis formis localit' di/
12 ſtinctis. P̄.idē aīal poſſet ī vno loco occi/
di ꝛ in alio loco benigne tractari. ꝛ ſic idē aīal
13 ſiml' eſſet viuū ꝛ mortuū. P̄.ſicut res p na
Rō egidij turā ſuā ſe habet ad ſpeciē. ſic p q̄ntitatē ſuā ſe
habet ad locū. ſꝫ p vnā naturā nō p̄t eſſe niſi ī
vna ſpecie. ergo p vnā q̄ntitatē nō p̄t eſſe niſi ī
14 vno loco. P̄.qua ratōne vnū corpꝰ poſſet
eſſe in diuerſis locis. eadē rōne vnꝰ punctus
poſſet poni ī principio diuerſaꝝ linearꝝ eque

diſtantiū. Cōſequētia patet. Sꝫ ↄſeqn̄s eſt
falſū. qꝛ hͦ poſito. tūc palelle ↄcurrerēt. nā oēs
linee in rei veritate ↄcurrūt q̄ ad vnū punctū
terminant'. P̄.vnū ꝛ idē refert' ſiml' oppoſi 15
tis relatōnibꝫ. nā idē eſſet diſtās ꝛ indiſtans
reſpectu eiuſdē puta reſpectu loci in quo eſſet.
P̄.ſicut ſe habet angelꝰ ad locū diffinitiue 16
ſic corpꝰ circūſcriptiue. ſꝫ idē angelꝰ nō p̄t ſiml'
eſſe in diuerſis locis diffinitiue. ḡ nec idē cor/
pus circūſcriptiue. P̄.qn̄cūqꝫ aliq̄ duo ſic 17
ſe habēt ꝙ vltima eoꝝ ſiue termini eoꝝ ad in/
uicē adequate cōmenſurant'. tūc quicq̄d repi
tur extra vnū. hͦ de neceſſitate repit' extra alte/
rū. ſꝫ ſupficies ↄuexa corporis locati. ꝛ ſupficies
ↄcaua corporis locantꝭ adeq̄te cōmenſurant'. ḡ
ſi aliqͦd corpꝰ poſſet eſſe ī alio loco extra ſupfi
ciē corporis locantis in q̄ nūc eſt. tūc poſſet eſſe
extra ſuā ppriā ſupficiē. Maior patet. qꝛ da
oppoſitū. tūc ſiml' erūt adequata ꝛ nō adeq̄/
ta. cōmenſurata ꝛ nō cōmenſurata. Minor
habet' a pho. iiij. phiſi. P̄.ſi corpꝰ xpi poſ/ 18
ſet ſiml' eſſe in diuerſis locis. vł hͦ cōpeteret ſi/
bi inq̄ntū corpꝰ. vł inq̄ntū eſt glificatū. vel in/
q̄ntū eſt pſone diuine vnitū. Nō p̄mo modo
qꝛ tūc cōpeteret om̄i corpi. Nec ſcd̄o. qꝛ ſpūs
glorificatꝰ nō p̄t eſſe ſiml' in diuerſis locis. ḡ
mlto minꝰ corpꝰ glorificatuꝫ. Nec tercio mō
qꝛ illa vnio nō ponit ipm extra ↄditōneꝫ cor
poris. P̄.idē corpꝰ reſpectu eiuſdē loci in q̄ 19
haberet eſſe. eſſet ppinquū ꝛ remotū. ꝛ p cōſe/
quēs ppinquū ꝛ nō ppinquū. remotū ꝛ non
remotū. diſtās ꝛ nō diſtās. q̄ om̄ia implicāt
ↄtradictionē. ḡ ꝛc. P̄.qͦd eſt hic nō eſt ali/ 20.
bi. ꝛ qͦd eſt alibi nō eſt hic. Si ḡ vnū corpꝰ ſi
mul eſſet hic ꝛ alibi. tūc eſſet hic ꝛ nō eſſet hic
ꝛ eſſet alibi ꝛ nō eſſet alibi. P̄.qua rōe idē 21
corpꝰ poſſet eſſe ſiml' rome ꝛ pariſiꝰ. eadē rōne
poſſet eſſe ſimul in om̄ibꝫ locis intermedijs.
ꝛ ſic vnū corpꝰ vel vnꝰ homo de ſeipo ſolo poſ
ſet facere vnā corzā q̄ extenderet' a pariſiꝰ vſqꝫ
romā. ꝛ ecōuerſo. P̄.nullū agens naturale 22
intendit p ſe corruptionē termini a quo ſꝫ ſo/
lum p accidēs. puta p tanto qꝛ incōpoſſibilis
eſt cū termino ad quē. Si em̄ eſſet cōpoſſibi/
lis cū eo. tūc nō corrūperet eū. ergo ſi vnū vbi
nō eſſet incōpoſſibile alteri vbi. tūc qn̄ actio/
ne naturalis agētis aliqͦd corpꝰ acq̄reret vnū
vbi. tunc nō pderet alteꝝ vbi. ꝛ naturaliter ſi
mul eſſꝫ in duobꝫ locis. ergo a deſtructōe iſti
us ↄſequētis ſequit' ꝙ duo vbi ſint ſimplicit'
incōpoſſibilia reſpectu eiuſdē locati. ꝛ per ↄſe/
quens nulla virtute idē corpꝰ poterit ſiml' eſ/
ſe ī diuerſis locꝭ. P̄.ſi vnū corpꝰ eſſet ſiml' 23

localiter in duobꝰ locis. tūc illa loca essent si-
mul inter se. Cōseq̄ntia patȝ. qꝛ quecūqȝ vni
ꝛ eidē sunt simꝉ. illa sunt simꝉ inter se. sȝ si vnū
corpꝰ esset simꝉ parisiꝰ ꝛ rome localiter. tūc q̀li
bet illoꝝ locoꝝ esset simul localiter cū illo cor/
pore. ergo illa duo loca essent simꝉ localiter in-
ter se. Minor patȝ. Probatꝰ maior. qꝛ sicut il
la q̄ vni ꝛ eidē sunt eadē inter se sunt eadē. vt
dicitꝰ. i. phisicoꝝ. sic illa q̄ vni ꝛ eidē sunt simꝉ
inter se sunt simꝉ. Falsitas etiā ꝯsequētis pa/
tet de se. Quāuis ista sint multū difficilia
multoꝝ ꝛ magnoꝝ doctorū dicta. spem tamē
ponēdo in diuine maiestatis p̄sidio. ad eius
om̄ipotentiā extollendā [illegible] p̄sens sustineo cō
clusionē p̄missam. ꝛ put potero ad singula [illegible]
Solutio Ad. I. spondebo. Ad primū ergo dicendū q̄ licet
maior sit vera in ordine ad virtutē agētis cre
ati. tamē in ordine ad om̄ipotentiā dei nō est
vera. qꝛ virtute diuina corpꝰ christi realiter
manēs in celo dictis verbis ꝯsecratōis realitꝰ
p̄sens est sub speciebꝰ hostie. ꝛ tamē nec corpꝰ
xp̄i mouebatꝰ ad species. nec species moueban
tur ad ip̄m. Et si dicitꝰ q̄ hoc fit mediante
Instantia ꝯuersione substātie panis in ip̄m. Dico q̄
Solutio. sicut deꝰ h̄ p nūc facit mediāte ꝯuersione. sic
si vellet posset facere sine illa cōuersione. Illa
em̄ ꝯuersio nō est causa intrinseca illiꝰ realis
p̄sentie corporis xp̄i in altari. Qd̄ patet. qꝛ cessā
te causa intrinseca tūc cessat causatū cuiꝰ ē cau-
sa. sȝ illa cōuersio trāsit ꝛ cessat esse. manēte re
ali p̄sentia corporis xp̄i in altari. Sȝ licet deus
nō possit ponere effectū in esse sine suis causis
īntrinsecis. qꝛ hoc implicaret ꝯtradictōēȝ pu
ta hominē esse sine forma humana. ꝛ materia
humana. tamē quēlibet effectū p̄t deꝰ ponere
[illegible] esse īmediate p seip̄m sine causa simpliciter
extrinseca. Ergo sine tali ꝯuersione posset deꝰ
si vellet corpꝰ xp̄i ꝛ qd̄libet aliud corpꝰ pone/
re in multis locis. ꝛ h̄ sine motu ppꝛie dicto.
sicut nūc facit de corpe xp̄i. Et ista videtꝰ es
se intentio hugonis d̄ sancto victore. lib. iij.
de sacramētis pte. viij. c. ij. vbi ait. q̄ deꝰ q̄ fe/
cit q̄ corpꝰ vnū in vno loco esset. fecit vt vo/
luit. ꝛ si voluisset aliter facere potuisset. Eti
am minor nō est vsqȝquaqȝ vera. Et cū pbatꝰ
q̄ terminꝰ a quo ꝛ ad quē nō possunt esse simꝉ
distinguendū est de termino a quo. Qꝛ vno
modo appellatꝰ terminꝰ a q̄ ipsiꝰ motꝰ sequē/
tis illud qd̄ acquisitū est p motū p̄cedentē. et
hoc improp̄e. qꝛ non habet rationē termini a
quo nisi qꝛ p̄cedit ip̄m motū ꝛ pficitꝰ qn̄qȝ per
ip̄m. sicut apparet in motu augmēti ꝛ altera/
tionis. Alio modo accipitꝰ terminꝰ a q̄ ppꝛie.

Et tūc in om̄i motu acq̄sitiuo terminꝰ a q̄ est
ip̄a priuatio. que opponitꝰ forme p illū motū
acquirēde. siue priuatio q̄ opponitꝰ gradui il/
lius forme si acquiritꝰ aliq̄s gradꝰ. In motu
aūt deꝑditiuo illud positiuū qd̄ p̄mo est acq̄
situm est terminꝰ a quo. sȝ priuatio sibi opposi
ta est terminꝰ ad quē. Loquēdo ergo d̄ ter
mino large ꝛ improp̄e dicto. tūc ꝓpositio as/
sumpta est falsa. sicut euidēter apparet in mo
tu augmēti. vbi q̄ntitas p̄existens motui non
tollitꝰ p aduentū termini ad quē. sȝ potiꝰ pfi/
citꝰ. alias augmentū nō esset p̄existentis q̄nti/
tatis additamentū. sicut ip̄m diffinit ph̄s in
libro p̄dicamentoꝝ. Et eodē modo apparet ī
motu alteratōis. cū acceditꝰ ad forme p̄acq̄si/
te intēsionē. Sȝ accipiēdo terminū a quo
ppꝛie. puta p ip̄a priuatōe ip̄ius termini ad
quē. tūc illa ꝓpositio assumpta est vera. sȝ nō
est ad ꝓpositū. qꝛ vnū vbi nō est formaliter
priuatio alteriꝰ vbi. dato bene q̄ s̄m naturalē
cursuȝ reꝝ ꝯcomitanter se habeat cū priuatōe
alteriꝰ vbi. Dato igitꝰ q̄ formalis terminꝰ
a q̄ nllā virtute sit cōpossibilis cū formali ter
mino ad quē. qꝛ ponere simꝉ priuationē ꝛ po
sitiuū cui opponitꝰ illa priuatio. est simꝉ pone
re esse ꝛ nō esse respectu eiusdē. q̄ sunt termini
ꝯtradictorij. tamē ex h̄ nō habetꝰ q̄ nulla vir/
tute idē locatuȝ simꝉ possit fundare plā vbi a
diuersis locis sortita. Ad secundū nego cō Ad. 2.
sequentiā. qꝛ nō est necesse q̄ om̄ia vbi vꝉ sint
ꝯtraria. vel eiusdē ratōis. qꝛ possūt esse dispa/
ra. Licet em̄ sursuȝ ꝛ deorsuȝ sint aliq̄ modo
opposita. ꝛ sursuȝ ꝛ sursuȝ sint eiusdē ratōnis
tamē sursū ꝛ dextꝝ. vꝉ dextꝝ ꝛ retrorsuȝ nec sūt
opposita nec eiusdē ratōis. Patet igitꝰ q̄ ī for
ma arguēdi est fallacia ꝯsequētis. ꝛ silꝛ ī pba
tione ꝯsequētie cū dicitꝰ. si nō sunt ꝯtraria. tūc
erūt eiusdē ratōnis. Ad terciū dicendū q̄ Ad. 3.
maior nō est vera put trahitꝰ ad ꝓpositū. non
est em̄ simile de tpe ꝛ de loco quantū ad simul
tatē essendi. qꝛ tēpus est ens successiuū. ꝛ [illegible] cō
sequēs impossibile est esse simul seu dare plu
res partes tēporis. sed locꝰ vel vbi sunt de ge
nere permanentiū. ꝛ pluribꝰ talibꝰ non repu/
gnat simul esse. ergo licet deꝰ nō possit facere
aliquid simul esse in diuersis tpibꝰ. sine in tē
pore priori simul ꝛ posteriori. qꝛ talia nō pos
sunt esse simul. tamē ex hoc nō sequitꝰ q̄n pos/
sit aliquid simul ponere in diuersis locis. qꝛ
pluribꝰ locis nō repugnat simul esse. Ad Ad. 4.
quartū dicendū q̄ loquēdo de potētia dei. tūc
cōsequēs nō est falsum. qꝛ si in om̄i loco esset
sacerdos celebrās. tūc in om̄i loco esset corpꝰ

christi.sꝫ quicq̄d deꝰ potest mediāte sacerdo/
te.hoc potest etiā sine eo.ergo deꝰ ꝑ seipm̄ po/
test corpꝰ suū ponere in om̄i loco. Ad ꝓbatio/
nē dicendū ꝙ licet esse [redacted] om̄i loco sua ꝓpria
virtute sit ꝓpriū soliꝰ dei.tamē in om̄i loco es/
se in virtute nō ꝓpria sed sup̄ioris.hoc nō est
ꝓpriū ipsiꝰ dei.ꝛ [redacted] ꝯsequens videt̄ esse cōmu/
nicabile ipi creatē.qꝛ nō ponit creaturā extra
limites creature. Sic autē est in proposito.
Ad.5. Ad quintū.dicēdo nego cōsequentiā.qꝛ si
cut si deꝰ duo corpa poneret i vno loco.nō ꝓ
pter hoc vnꝰ locꝰ esset duo loca.sic si vnū cor
pus poneret in duobꝫ locis.nō ꝓpter h̄ vnū
corpꝰ esset duo corpa. Ad ꝓbationē dicen
dū ꝙ sicut via nature locatū cōmēsurat̄ ꝛ cō/
numerat̄ loco.sic ecōuerso locꝰ ꝯnumerat̄ lo/
cato. Et sicut via diuine potētie locus sic cō/
mensurat̄ locato.ꝙ tamē nō cōnumerat̄ loca
to.qꝛ plura corpa realiter differētia quoꝝ qd̄
libet ꝑ se equat̄ toti loco.possunt simꝫ esse i eo
dem loco.sicut quilibet catholicꝰ habet ꝯcede
re.sic via eiusdē potētie locatū sic cōmensurat̄
loco ꝙ tamē nō ꝯnumerat̄ loco.qꝛ potest esse
Ad.6. vnū loco plurificato. Ad sextū nego cōse/
quentiā. Ad ꝓbationē dicēdū ꝙ illo casu po/
sito.tūc ambe virtutes puta virtꝰ calefactiua
ꝛ frigefactiua.vel attingūt illud corpꝰ ꝺm eā
dem partē sui.vl' ꝺm aliā ꝛ aliā.si ꝺm eandem
partē.tūc vel ille due virtutes sunt omino eq
les.ꝛ sic illa pars corpis nec erit calida nec fri
gida.qꝛ ꝓpter equalitatē illaꝝ cōtrariaꝝ vir
tutū sic vna impediet aliā.ꝙ illa pars corpis
vel nihil recipiet ab eis.vel si aliq̄d recipiet h̄
erit qualitas media.puta nec frigiditas nec
caliditas.sꝫ potiꝰ tepiditas. Uel erūt ineq
les.tūc qualificabit̄ illa pars ꝺm modū exce/
dentis virtutis.ꝛ nō excesse.ꝛ ideo vl' erit tan
tūmodo illa pars calida.si calor obtinet victo
riā.vl' ecōuerso erit tantūmodo frigida.si vir
tus frigoris vincet calorē ignis Si vero at
tingūt illud corpꝰ ꝺm aliā ꝛ aliā partē.tūc in
illis distinctis partibꝫ possunt induci oppo/
site qualitates.sicut nūc posset accidere si pe/
des alicuꝰ hominis ponerent̄ in glacie.ꝛ ma
Ad.7. nus in igne. Et per idē patet ad septimū.
qꝛ vel tēperies ꝛ intēperies in illis duobꝫ locis
sic erūt ꝓporcionate.ꝙ quantū vna potest no
cere.tantū altera ꝓdest.ꝛ tūc illud animal ma
nebit in eodē statu sanitatis quo fuit anteq̄
ad illa loca veniret. Uel vna vincet aliā.ꝛ tūc
ꝺm excessum vincētis qualificabit̄ illud aīal.
Nā si vincet intēperies.tūc erit infirmū. Si
vero vincet tēperies.tūc erit magis sanū. Pa

tet ergo ꝙ neganda est ꝯsequētia. Ad octa Ad.8.
uum negari potest cōsequētia.qꝛ posito ante/
cedente in esse.possibile est cōsequēs nō esse.
si em̄ vnū corpꝰ virtute diuina poneret̄ i plu
ribꝫ locis.tūc posset deꝰ facere ꝙ illud corpus
semꝑ simili modo se haberet in om̄ibꝫ illis lo
cis. Ex quo patꝫ ꝙ i ista ratōe ꝛ in multꝭ aliis
ꝓcedentibꝫ ꝛ sequētibꝫ est fallacia ꝯsequētis.
Sicut em̄ quilibet diceret hāc ꝯsequētiā nō
valere.si fortes currit fortes disputat.qꝛ nlla
est necessitas sortē currentē disputare. Cōse/
quētia vero quantū deficit a necessitate:tantū
deficit a veritate. Sic in om̄ibꝫ ratōibꝫ istis
vbi tale ponit̄ cōsequēs.ꝙ virtꝰ diuina potest
ꝓuenire ne cōtingat.supposito ꝙ vnū corpus
esset in pluribꝫ locis.ibi semꝑ deficit virtꝰ cō
sequētie. Forte dicet̄ ꝙ intentio istoꝝ do/ Instantia
ctorū nō est ꝙ cōsequēs accipiat̄ de inesse.sed
de possibili. Uerbi gratia. Dicat̄ sic. Si vnū
corpꝰ esset in duobꝫ locis.tūc possibile ē ipm̄
quiescere in vno loco.dū actu mouet̄ in alio
loco. Sꝫ hoc est falsū.qꝛ possibile si ꝯtingit
nullū sequit̄ impossibile.sꝫ isto posito in esse
sequit̄ impossibile.s.manifesta ꝯtradictio. Nā
qd̄ mouet̄ nō quiescit.ꝛ qd̄ quiescit nō moue
tur.ergo vnū ꝛ idē simꝫ quiescit ꝛ nō quiescit
mouet̄ ꝛ nō mouet̄.ergo primū antecedēs.s.
vnū corpꝰ simul esse in diuersis locis ex quo
ista sequit̄ est impossibile. Si alicui vide Solutio
retur ꝙ om̄ibꝫ modis esset impossibile idē cor
pus simꝫ quiescere ꝛ moueri.ille etiā istā cōse
quentiā haberet negare. Nā posito ꝙ idē cor/
pus esset i diuersis locis.tūc diceret ille ꝙ dū
quiescit in vno loco ꝓ tunc nō est possibile ꝙ
moueat̄ in alio loco. Un̄ licet possibile sit il/
lud corpꝰ moueri tūc quādo quiescit.tamē nō
est possibile ꝓ tunc. Et ideo licet illud possi/
bile sit quādoqꝫ in esse possibile.tamē nō est i
esse possibile ꝓ tūc.s.quādo quiescit.qꝛ ꝓ illo
tūc est impossibile. Etiā ꝯcessa cōsequētia Solutiō
adhuc posset dici ꝙ ꝯsequēs nō est omino im alia.
possibile.qꝛ dato ꝙ impossibile sit idē corpus
simul quiescere ꝛ moueri sup eadē magnitu/
dine ꝛ ꝺm idē vbi.tamē ꝺm diuersa vbi ꝛ sup
diuersis magnitudinibꝫ hoc nō est impossi/
bile. Et cū dicit̄ ꝙ sequit̄ idē simꝫ moueri Instantia
ꝛ nō moueri.q̄ sunt cōtradictoria. Dico ꝙ Solutio.
sicut moueri ꝛ nō moueri sup eadē magnitu/
dine.diuersis tamē tp̄ibꝫ.nō sunt ꝯtradicto/
ria.sic moueri ꝛ nō moueri eodē tp̄e.tamē ꝺm
diūsa vbi.ꝛ ꝺm aliā ꝛ aliā p̄sentiā.ꝛ sup alia
ꝛ alia magnitudine nō cōtradicūt. Da oppo
situ tūc quādo corpꝰ christi realiter existens

p̄sens in altari nō moueᵗ. pro tūc impossibile esset ip̄m moueri in celo vel in quocunq̧ alio loco. qd̄ nullꝰ catholicꝰ dicere debet. Ad hoc em̄ q̄ aliquis terminꝰ affirmatꝰ ꝛ negatꝰ de eodem subiecto cōtradictoria implicet. nō sufficit q̄ affirmeᵗ ꝛ negeᵗ de eodē re ꝛ nomine. sed requiriᵗ q̄ hoc fiat ſm idē ꝛ respectu eiusdē ꝛ in eodē tēpore. vt patet p̄mo elenchoꝝ. Cum igiᵗ in p̄posito moueri ꝛ nō moueri nec accipianᵗ respectu eiusdē magnitudinis. nec ſm vnū ꝛ idē vbi. nec ſm eandē p̄sentiā. ideo patet q̄ nō sunt cōtradictoria. ergo ꝛc̄.

Instantia. Forte diceᵗ q̄ opposita priuatiua inferūt opposita cōtradictoria. semp em̄ priuatio infert cōtradictoriā negationē illiꝰ cuiꝰ est priuatō. sicut cecū infert nō vidēs. ꝛ iniustū nō iustū. Sꝫ quiescere ꝛ moueri sunt priuatiue opposita. ergo ꝛc̄.

Solutio alia. Respōdeo q̄ licꝫ p̄positio affirmatiua de p̄dicato priuato inferat p̄positionē negatiuā de p̄dicato finito. vt patet p̄mo prioꝝ. ꝛ secūdo peri armenias. tn̄ p̄positio affirmatiua de p̄dicato priuato cū p̄cisione certe determinatōis accepta. nō infert p̄positionē negatiuā de p̄dicato finito. omnimode siue simpliciter ꝛ absolute. sꝫ solū put est limitata p eandē p̄cisionē seu determinationē. qua limitata est illa de p̄dicato priuato. Nō em̄ sequiᵗ sortes est cecꝰ ſm vnū oculū. ergo sortes n̄ est vidēs. quāuis bene sequaᵗ ergo n̄ est vidēs ſm vnū oculū. Cuiꝰ ratio est. qꝛ in priuatiuis ꝛ negatiuis illationibꝫ illatū nō debet esse vniuersalius inferēte. Posito igiᵗ q̄ vnū corpꝰ virtute diuina sit in duobꝫ locis. quoꝝ in vno moueaᵗ ꝛ in alio quiescat. tunc quies cōpetit illi corpi cū certa determinatōne quantū ad illū locū in quo quiescit. ergo licet ex hoc possit inferri q̄ n̄ moueaᵗ in illo loco i q̄ quiescit. tamē absolute nō potest inferri q̄ nō moueaᵗ. quia tūc illatū esset vniuersaliꝰ inferēte. ꝛ per cōsequēs cōmitteret fallacia ſm quid ad simpliciter. ꝛ similiter fallacia ꝯsequētis.

Ad.9. Ad nonū nego ꝯsequentiā. qꝛ corpꝰ illud possꝫ esse glorificatū vel nō animatū. ꝛ per cōsequēs nullo indigeret cibo. Posito tamē q̄ cibo indigeret. tūc in quocūq̧ locoꝝ suoꝝ esset cibo saturatū. in nullo alio loco esset famelicū etiā dato q̄ p tūc nihil comederet in q̄cūq̧ alio loco.

Ad.10. Ad decimū nego cōsequentiā. Primo qꝛ deꝰ posset tale corpꝰ ponere in diuersis locis q̄ nullo modo esset cōbustibile. Secūdo qꝛ dato q̄ esset cōbustibile. adhuc posset facere q̄ nunq̄ attingereᵗ ab aliquo igne Positis tamē vtrisq̧. adhuc nō sequereᵗ illud qd̄ inferᵗ. qꝛ si illi ignes essent equalis virtutis. ꝛ equaliter approximati ad illud lignū in duobꝫ locis positum. tūc in quolibet loco solū fieret medietas illiꝰ ignis qui de illo ligno factꝰ fuisset si vnū locū tantū occupasset. qꝛ tantū vnꝰ ignis cōbussisset de illo ligno quantū aliꝰ. ꝛ quantū i vno loco de illo ligno cōsumptū fuisset. tantū defecisset in altero. Si autē illi ignes fuerint inequales in virtute. tūc quantū virtus vniꝰ excederet virtutē alteriꝰ. tantū de illo ligno plus ꝯsumereᵗ in vno loco q̄ in alio. ꝛ fieret maior ignis. Si etiā in vno loco totaliter hm̄oi lignū cōbureret nihil de ip̄o maneret in alio loco.

Ad.11. Ad vndecimū dicendū q̄ cōsequentia nō est vera. qꝛ dato q̄ quilibet istoꝝ masticando pomū totū traijceret i stomachū suū. tamē nec totū pomū nec aliqua pars eiꝰ cōuerteretᵗ in carnē vtriusq̧ comedētis. sꝫ tanto vnꝰ istoꝝ plus in se cōuerteret q̄ alter quāto eiꝰ virtꝰ digestiua excederet virtutem alteriꝰ in vigore. Q, si nulla excederet aliam. tūc quilibet cōuerteret in se medietatē illius pomi.

Ad.12. Ad duodecimū nego ꝯsequētiā Nā si vnū animal esset in mille locis. quādo mortuū est in vno. in om̄ibꝫ mortuū est. Cū em̄ christꝰ tradidit corpꝰ suū verū ꝛ viuū discipulis suis in cena. si hm̄oi corpꝰ fuisset reseruatū in mille pixidibꝫ. sicut nūc solet reseruari in ecclesijs. in meridie diei crastine quādo hoc corpꝰ mortuū fuit in cruce. in om̄ibꝫ illis pixidibꝫ mortuū fuisset. Sic in p̄posito ꝛc̄.

Instantia. Forte diceᵗ q̄ ista solutio ꝯtradicit his que dixi in solutōne octaue ratōnis respōdēdo ad vltimā instantiā ibi factā. qꝛ si ad p̄dicatū priuatū cū determinatōne sumptū. non potest inferri p̄dicatū negatū nisi sumaᵗ cū eadem determinatōne. tūc ad istā. christꝰ ē mortuus in cruce. solū sequebaᵗ ista. christꝰ n̄ est viuus in cruce. ꝛ nō ista absolute. christꝰ nō est viuꝰ. ꝛ per cōsequēs ex morte corpis christi in cruce. nō poterat argui mors eiꝰ in pixide. nec ad mortē animalis in vno loco seq̄reᵗ mors eiꝰ in om̄i loco dato q̄ esset i pluribꝫ locis.

Solutio. Respōdeo q̄ determinatio p̄dicta circa p̄dicatū priuatū dupliciter potest cōsiderari. Vno modo vt est necessario req̄sita ad veritatē p̄positionis. Alio modo vt nō exigiᵗ ad veritatē p̄positōnis. qꝛ p̄positō est simpliciter ꝛ absolute vera p̄ter illā determinationē. si tamē adijciᵗ tūc exprimit aliquē modū circa hm̄oi veritatē. Primo modo accipienda sunt illa que dixi in octaua solutōe. qd̄ pa[illegible] p exempla q̄ posui. quia de illo qui est cecꝰ

solū in vno oculo. cecū esse non verificatur ni si exprimat̄ illa determinatio scilicet ꝙ sit cec⁹ in vno oculo. Sed secūdo modo sunt intelligenda ea que dixi in ista solutōne. In illa em̄ hora quādo anima christi separata fuit a suo corpore. absolute ꝛ simpliciter hec ꝓpositio fuit vera. corpus christi mortuū est. nulla adiectōne facta de cruce. si tamē addebatur dicendo. corpus christi mortuū est in cruce. hoc non fiebat ꝓ verificatōne ꝓpositōnis. que preter hoc absolute ꝛ simpliciter fuit vera. sed solū dabatur intelligi quo instrumēto mors infuit sibi. Ad tredecimū dicendum ꝙ minor non est vera. quia etiā ſm hūc venerabilē doctorē qui facit hāc rationē. vna res per vnā ꝛ eandē naturā nō solū in distinctis speciebꝫ. verū etiā in distinctis generibꝫ esse potest ꝓpter solā diuersitatē modorū eiusdem nature. Nam motus in se vnus existēs vt procedit ab agente est actio de predicamento actōnis. vt est quid illatū in patiente est de predicamento passionis. vt est quedā natura successiua cōtinua est de ꝑdicamento quātitatis. sed vt terminatur ad illud qđ per motum acquirit̄. tunc reducit̄ ad eandē speciem cū termino ad quē. Ista oīa clare patent diligenter intuenti textū ꝛ cōmentū tercij phisicoꝝ. Ad decimūquartū dicendū ꝙ nō est simile de puncto ꝛ de corpore. quia corpus dicit entitatem separabilē a loco in quo est. punctus autē non dicit entitatē a linea separabilem. ꝛ ideo licet vnū corp⁹ virtute diuina possit esse in distinctis locis. tamē vnus punct⁹ nulla virtute potest esse in distinctis lineis.

Ad.13. Ad rōnē Egidij

Ad.14.

Qui tamē omnino vellet sustinere ꝙ deus vnū punctū posset creare in principio duarū linearum eque distantiū. ille haberet dicere ꝙ plures linee terminate ad vnū punctum nō concurrūt precise ꝓpter puncti vnitatē. nisi huiusmodi punct⁹ sit in eodē situ positus. et quia in ꝓposito iste vnus punctus respiceret duplicē situꝫ. ideo linee per ipsum terminate non cōcurrerent. Ad decimūquintū dicendum ꝙ relationes exꝓsse per modū priuationis ꝛ habitus possunt simul cōuenire eidem rei ratione eiusdē fundamenti respectu diuersorum terminoꝝ. sicut idē pomū informatuꝫ rubedine. ratione eiusdeꝫ rubedinis est simile pomo rubeo ꝛ dissile pomo viridi. etiā eedem appellatōnes respectu eiusdē termini ratione duorū fundamentorū poterunt cōuenire simul eidem rei. Nam idem pomum existens rubeum ꝛ dulce potest alteri pomo existēti rubeo ꝛ amaro seu pontico esse simile ratōne rubedinis. ꝛ dissimile ratōne dulcedinis. Cum ergo localis distantia ꝛ indistantia sint quedam relatōnes exꝓsse ꝑ modū priuationis ꝛ habit⁹ fundate in re locata mediāte ipso vbi. ideo ratōne vnius vbi eadē res potest simul esse distans ꝛ indistans respectu diuersorū terminorum quoꝝ vnus est sibi cōiunctus ꝛ alter ab eo disiunct⁹. ꝛ eadē res habēs duo vbi erit simul distans ꝛ indistans respectu ei⁹ loci. nā ratione illius vbi qđ sortita est ex circūscriptione illius loci est indistans ab isto loco. sed ratōne alterius vbi qđ sortita est ex circumscriptōe alterius loci est distans ab isto loco. ergo ꝛc. Forte dicetur ꝙ hic concedā priuatiue opposita simul eidē inesse. qđ tamē superius negaui. Respondeo ꝙ licet similitudo ꝛ dissimilitudo ꝓut alicui conueniunt ratione eiusdem fundamenti respectu eiusdē termini sint priuatiue opposita. tamē quocūꝗ isto ꝟ mutato fundamēto scilicet vel termino. tūc non sunt priuatiue opposita. licet talibꝫ nominibꝫ exprimant̄ ꝓpter penuriā vocabuloꝝ. ideo licet primo modo nunꝗꝫ possint simul eidē in esse. tamē hoc possunt secundo modo. quia vt sic nō sunt opposita. Et eodem modo dicendū est de distantia ꝛ indistantia. Et ideo in primo ingressu isti⁹ solutionis notanter dixi relatōnes expresse per modū habitus ꝛ priuatōnis. ꝛ non dixi relationes priuatiue opposite. Patet etiā ex iā dictis ꝙ falsum assumit̄ in argumento quando dicit̄. ꝙ si vnū corpus esset in duobꝫ locis. tunc idem simul referret̄ oppositis relationibus. ꝛ hoc si illa oppositio intelligitur priuatiua. Si autē intelligit̄ de oppositōne relatiua. tunc adhuc falsa est cōsequentia. quia sicut simile simili opponit̄ relatiue ꝛ nō dissimili. sic distās opponit̄ distanti relatiue ꝛ nō indistanti. talia em̄ sunt relatōes similiū nominū. vt patet in ꝑdicamētis. ergo ꝛc. Ad sedecimū nego minorē. nā licet angelus propria sua virtute nō possit simul esse in pluribus locis vt plura sunt. potest tamē hoc diuina virtute. Ad decimūseptimū dicendū ꝙ licet ista ratio sit apparens valde. tamē quilibet catholicus habet eā soluere. quia per eundem modū arguendi ꝓbari potest corp⁹ christi nō esse in altari. nisi extra suā propriā superficiem ponatur. que superficies est adequate cōmensurata cōcaue superficiei in qua localiter cōtinetur in celis. Sicut igit̄ non obstante illa adequata cōmensuratōne quā corpus

Ad.15.

Instantia

Solutio.

Ad.16.

Ad.17.

christi pro nūc cū loco suo in celis habet. ipm
infra propriā suā superficiē manens reperitur
Instantia in altari. sic in ꝓposito ꝛc. Forte dicet ꝙ cō
Solutio. tra arguere nō est soluere. Ideo respōdeo
ad rationē. ꝛ dico. ꝙ illa cōmēsurata possunt
dupliciter cōsiderari. Uno modo ſm cursuꝫ
naturalē. Alio modo per cōparationē ad su/
periorē ꝛ illimitatā virtutē que vni illorū tri/
buere potest quandā illimitationē per cōpa/
rationē ad alteꝝ. Primo modo maior istius
rationis est vera. sꝫ secūdo modo nō est vera.
quia nō obstante illa cōmensuratōne. tamen
virtꝰ diuina que est infinita ꝛ totaliter illimi
tata. potest vni illoꝝ respectu alterius tribuere
talē illimitationē ꝙ pluribꝫ alijs possit cōmē
surari inuiolata tamē permanēte cōmensura/
tione cū illo primo. ꝛ per cōsequēs aliqd ma/
nens infra superficiē hoc modo illimitatā pt
inueniri extra superficiē sibi cōmensuratā. cui
talis illimitatio nō est cōmunicata. Quā
uis igit superficies corporis christi cōmensuret
loco sibi coequali i celis. tamē cōmunicata si/
bi p diuinā potentiā pdicta illimitatōe respe/
ctu illiꝰ loci poterit cū corpe christi alibi repi
ri. quāuis cōmensurata remaneat illi loco ce
lesti. Et eodē modo dico de quolibet alio cor
pore si deꝰ vellet ipm in pluribꝫ locis ponere.
Ad ꝓbationē illiꝰ maioris dicendū ꝙ ille
due superficies erūt adequate quantū ad co/
extensionē in eodē situ. qꝛ vt sic nec est excedēs
nec excessuꝫ inter eas in illo situ. Et possūt di
ci inadeqte quantū ad virtutē vel illimitatio
nē cōmunicatā vni que nō est cōmunicata al
teri. vt sic autē adequatū ꝛ inadequatū nō cō
Ad.18. tradicūt Ad decimūoctauū dicendū ꝙ esse
in pluribꝫ locis simul cōuenit corpi christi ꝓ/
ut obedientiali potētia est diuine volūtati sb/
iectū in tantū ꝙ omne illud potest imediate de
Ad.19. ipo fieri qd placet diuine volūtati. Ad de/
cimūnonū patet per ea q dicta sunt ad argu/
Ad.20. mentū .xv. Ad vicesimū dicendū ꝙ infini
ta virtute dei hoc qd est hic potest esse alibi. et
qd est alibi potest esse hic. quāuis hoc ꝟtute
naturali fieri n possit. Ad vicesimūprimū
Ad.21. dicendū ꝙ cōsequens nō est falsuꝫ. sicut patꝫ
ex his que dixi in solutōne quarte rationis.
Ad vicesimūsecundū. psuppositis his q i
Ad.22. solutōne prime ratōis dixi de termino a quo.
respōdeo ad minorē illiꝰ ratōis. ꝛ dico ad pre
sens. ꝙ quāuis duo vbi sint incōpossibilia via
nature. tamen nō sunt incompossibia via di
uine potentie. Sicut em̄ filiū parere ꝛ virgi/
nē purissimā permanere incōpossibilia sunt
via nature. ꝛ tamē per diuinā potentiā cōpos
sibilia sunt in ipsa gloriosa virgine. sic in ꝓpo
sito ꝛc. Ad vicesimūterciū nego ꝯsequētiā Ad.23.
Ad ꝓbationē nego maiorē. maxime quādo
illud terciū est illimitatiꝰ his q cū eo simul es/
se dicunt. anima em̄ ratōnalis est tota in qua
libet parte corporis. vt patet p augustinū in ser/
mone d imagine. ita ꝙ respectu cuiuslibet par
tis habet talē illimitationē. ꝙ pt esse cum alia
parte. ideo nō sequit anima est simul cū manu
ꝛ est simul cū pede. ergo pes est simul cū manu.
Et eadē ratōne nō sequit sortē ꝛ platoneꝫ esse
simul. dato ꝙ deꝰ sit rome simul cū platone. ꝛ
parisiꝰ simul cū sorte. Sic in ꝓposito. qꝛ virtu
te diuina illud corpꝰ esset illimitatū respectu
cuiuslibet loci q simul esset cū eo. ideo n opor/
teret hmōi loca esse simul. Ad ꝓbationē illiꝰ
maioris patet per idē. qꝛ si illud terciū est illi/
mitatius his que dicunt ei idē. tūc nō optet
ꝙ vsqquaqꝫ sint idē inter se. Dato em̄ ꝙ enti/
tas specifica esset res vna. sicut ponūt quidaꝫ
doctores. tunc oporteret dicere ꝙ duo homi/
nes particlares puta sortes ꝛ plato essent idē
realiter illi vni entitati. ꝛ tamē differrēt reali/
ter inter se. ꝛ hoc ꝓpter illimitationē illiꝰ vniꝰ
entitatis respectu cuiuslibet hominis particu
laris. Et qdāmodo eadē ratōe quelibet di
uina persona est omino idē diuine essentie. li/
cet diuine persone realiter differāt inter se. qꝛ
quo ad modū identificādi. tūc diuina essen/
tia aliquo modo illimitate se habet respectu
cuiuslibet diuine psone. eo ꝙ quelibet persona
sit omino idē essentie tamē nō est omino ideꝫ
alteri persone. Etiā patet pdictā rationē es
se fallacē. qꝛ similiter cōcludit ꝙ accidētia re/
manentia in sacramēto altaris sint simul cuꝫ
loco quē christꝰ replet in celis. qꝛ corpus chri
sti eadē hora quādo est simul cū illo loco i ce/
lis. est etiā simul reali psentia cū istis acciden
tibꝫ. Est etiā aduertendū ꝙ ad tenendū p/ Exempla
dictam cōclusionē me inclināt exēpla que se/
pe legimus in legēdis sanctoꝝ. Legimus em̄
legenda de assumptione virginis gloriose
christū cū ceteris apostolis psentē fuisse cū be
ata virgo migrauit ab hoc seculo. nec ꝓpter
h videt dereliquisse p tunc locū in celis. alias
nō esset verū verbū beati augustini positū in
decretis. de cōse. dist. ij. c. Prima heresis. quo
ait. Donec finiat seculū sursuꝫ est dominus.
Et loquit ibi de christo ſm corporalē substā/
tiam. Itē legitur in legenda de sancta mar
tha. ꝙ postqꝫ obijt beata martha. christus in
ꝓpria persona interfuit exequijs. ꝛ ipsam per/

sonaliter sepeliuit. Itē legit ibidē q christ⁹ apparuit sancto frontoni epo petragoriensi et inuitauit eū ad exequias beate marthe dicēs Ueni fronto. iuua me marthā meaz sepelire. Et vt ibidē habet sanct⁹ fronto vestitus suis pontificalib⁹ interfuit cū domino ihesu christo exequijs sancte marthe. et nihilomin⁹ nō defuit in loco vbi christ⁹ eū ad hmōi exequias inuitauit. Etiā beat⁹ ambrosi⁹ cū p̄sens esset mediolani infra missarū solēnia. ipe idez dicit interfuisse exequijs beati martini in ciuitate turonensi.

Articulus secund⁹ et tercius.

Quātum ad secundum et terciū articulū causa breuitatis simul respondeo cū innocētio tercio. qui sic ait. Sicut fili⁹ dei per diuinā naturā habet triplicez modū existēdi in reb⁹. q2 in omib⁹ est per essentiā. in iustis per gratiā. et in natura assumpta per vnionis efficaciā. ita corp⁹ eius habet triplicem modū essendi. Est em̄ i celo localiter. in verbo personaliter. in altari sacramētaliter. Scdm quidē ei⁹ esse naturale i celo est i vno loco. fm esse psonale nō est in loco. fm esse sacramētale est in plurib⁹ locis. Ex qua autoritate patet illud qd̄ petit in his duob⁹ articulis. Et q2 hoz articuloꝝ materiā ratio nō attingit. ideo hac autoritate ꝯtent⁹ trāseo

Articulus quartus.

Quātū ad quartuz articulū est aduertendū q duplex est humana noticia seu cognitio. s. sensitiua: et intellectiua. Et hec duplex est. s. viatoris: et cōprehensoris. Et fm hoc pono tres conclusiones.

Conclusio prima

Prima est q nulla cognitōne sensitiua potest cognosci corp⁹ christi ibi esse vbi est sacra
1 mentaliter. Quia sensus visus suo actu ad h̄ nō potest attingere. ergo null⁹ alius sensus. Cōsequentia patet. q2 si aliquis sensus h̄ posset. ille maxime videret esse sensus visus. eo q plures nobis reꝝ differētias demōstret. vt dicit p̄mo methaphi. Antecedēs ꝓb. q2 vbi nihil apparet de rei quantitate. ibi nihil est qd̄ sensuz visus obiectiue possit mouere. sed sub specieb⁹ panis nihil apparet de quātitate corporis xpi. nec etiaz sub specieb⁹ vini. ergo et cetera. Maior patz. quia omē qd̄ obiectiue debet visum mouere oportet q appareat tante quātitatis q possit fundare basim trianguli visualis. cui⁹ conus pertingat vsq3 ad oculū. vt ꝓbatur in perspectiua. Minor etiā patet. et de
2 clarabit in questione ꝓxime sequēti P̄. cō firmatur illud antecedēs sic. Quantūcunq3 aliqd̄ corp⁹ sit lucidū et coloratū. tamē vbi nihil appet de sua luciditate vel colore. ibi oculus corporalis nihil de eo potest videre. s3 nō obstante q corp⁹ christi sit coloratuz et valde luminosum. eo q sit glorificatū. tamē de eo nihil apparet. put sacramētaliter existit sb̄ specieb⁹ panis et vini. ergo et cetera. Sed est quidā doctor qui licet nō teneat oppositū isti⁹ ꝯclusionis arguit tamē cōtra eā sic. Corp⁹ christi vt existit sub specieb⁹ panis sacramentaliter nō est p̄sens alicui qd̄ sit minus minimo sensibili. Ista patet. quia nō est p̄sens alicui indiuisibili. Sed minimū sensibile potest percipi a sensu perfectissimo. vt patet per arestotel. in de sensu et sensato. ergo corp⁹ christi existēs sub sacramēto potest percipi ad minus sensu perfectissimo. et per cōsequens oculo glorificato. quia ille ocul⁹ habet perfectissimū visuz. ergo et cetera. P̄. hoc idē quidā alij arguūt sic. Si beatus habens oculū glorificatū non videret clare corp⁹ christi esse in sacramento. tūc circa hoc posset errare. vel ad min⁹ dubitare. vtrū adhuc sub talib⁹ accidentib⁹ esset substantia panis vel nō. sed perfecta beatitudo excludit n̄ solū errorē s3 etiā dubietatē. ergo et cetera. Ad primū dicendū q licet corp⁹ christi sit totum p̄sens toti quātitati panis cōuersi i ipm. et cuilibet parti eius. tamē sic est p̄sens q nec coextendit toti illi quātitati. nec alicui parti eius. ideo ratōne illi⁹ p̄sentie nō cōuincit q ab aliquo sensu possit percipi ibi esse. eo q nulla sua extensio appareat fm illud esse. Ad secundum nego maiorē. quia dato q aliquis nūc existens beat⁹ corpore et anima. oculo suo corporali nō videat essentiā diuinā vel aliquam substantiā separatā. tamē talis ꝓpter hoc nō dubitat nec errat circa illa. Sic in proposito et cetera. Forte dicet q nō solū de possibili. veruz etiā de facto corp⁹ christi quādoq3 visum est sub sacramēto. Scribit em̄ pascasi⁹ dyacon⁹ in suo libro de sacramēto. q cuidaz sacerdoti deuoto apparuit christ⁹ sub specie pulcerrimi pueri in eucharistie sacramēto. Quē pueruz sacerdos osculabat deuotissime. Quo facto ad p̄ces sacerdotis illius disparuit illa apparentia. ad hoc q sacerdos posset sumere sacramentū. Etiā vt legit in legenda beati gregorij sibi apparuit sacramentū per modū carnis habentis figurā digiti. Respondeo q in talib⁹ apparētijs nō videt corpus christi imediate. quia corp⁹ christi put habet esse sacramentaliter. nō excedit species sacramenti.

Scotus
1
2
Alij ad id
Solutio.
Ad. 1.
Ad. 2.
Instantia
Solutio.

sed tales apparentie excedūt huiusmodi species. Unde in talibꝫ apparentijs minꝰ imediate videtur corpus christi ꝙ quādo videtur sub speciebꝫ panis. quia in tali apparētia est duplex velamē. Nā talis apparētia velat species panis. ꝛ species panis velat corpꝰ christi Sed nō existēte hmōi apparētia. est ibi solū vnū velamen. s. species panis.

Instantia Forte dices ꝙ ille puer posset ita paruꝰ apparere ꝙ excederetur a speciebꝫ sacramēti.

Solutio Dico ꝙ adhuc nō videt verū corpꝰ christi. qꝛ corpꝰ christi si videret in sua ꝑpria quātitate multū excederet species sacramēti. cū ipe magnus fuerit in corpore. vt cōmuniter dicit.

Cōclusio secūda. Cōclusio secūda est. ꝙ corpꝰ christi esse sub sacramēto. non potest euidēter cognosci cognitōne naturali ab intellectu viatoris.

1 Quia illud qđ sola fide tenet. hoc nō cognoscit euidēter cognitōe naturali ab intellectu viatoris. sed corpꝰ christi esse sb illis speciebꝫ sola fide tenet. ergo ꝛc. Maior patet. qꝛ fides est credere qđ nō vides. ꝛ per cōsequens nō euidēter naturali cognitōne cognoscit qđ sola fide tenet. Minor etiā patet. qꝛ istud cōphendit sub. x. articulo fidei quo dicit. Credo in sanctā ecclesiā catholicā sanctoꝝ cōmunionē.

2 P. illđ ad cuius cognitionē nullꝰ infidelis naturaliter potest induci. hoc non est euidēter cognoscibile naturali cognitōne. Istud est hmōi. vt de se patet. ergo ꝛc.

3 P. eadē sensibilia eodē mō se habētia in exteriori apparētia nō variāt naturalem cognitionē talis intellectꝰ qui naturaliter est aptꝰ natus cognoscere ex sensibilibꝫ Sed accidētia panis postꝙ est sub eis verū corpus christi sunt eadē que primo fuerūt cū substātia panis. ꝛ eodē modo se habēt quātū ad exteriorē apparentiā. ꝛ intellectꝰ viatoris est aptus natꝰ cognoscere ex sensibilibꝫ. ergo sicut intellectꝰ viatoris ante cōuersionē iudicabat sub illis accidentibꝫ esse substantiā panis. sic hoc idē iudicabit post cōuersionē cognitione naturali. alias eiꝰ cognitio esset variata. Maior patet de se. Minor habet tres partes. quaꝝ prima patet ex fide. secūda patet ex sensibili experiētia. Tercia patet i naturali philosophia. s. pmo de aīa. ꝛ pmo posteriorū.

Instantia Forte ꝯtra istā ꝯclusionē dicetur sic. Qđ nō potest intelligi hoc nō potest enūciari. Ista patet in libro de causꝭ. vbi dicit. qđ est sup intellectū excedit narrationē. Patet etiā pmo peri hermenias. vbi dicit. ꝙ voces sunt note eaꝝ passionū que sunt in aīa. Ab opposito igit ꝯsequentis ꝑcedendo. cū viator possit enūciare veridice existentiā corpis christi sb sacramēto. sequit ꝙ talē existentiā possit intelligere.

Solutio. Respōdeo ꝙ maior nō est vera. loquēdo de euidēti cognitōe seu intellectōne. qꝛ oēs articulos fidei enūciamꝰ. ꝙuis eos naturali cognitōe hic in via euidēter nō cognoscamꝰ. Ad ambas ꝓbatōes dicēdū. ꝙ dato ꝙ nō possit narrari vel ꝯcipi qđ nullo modo est cognitū. tn̄ sepiꝰ narrat ꝛ ꝯcipit qđ nō est euidenter cognitū. Uñ sufficit ꝙ aliqđ sit cognitū cognitōe creditiua i lumine fidei ad hoc ꝙ vere ꝯcipiat ꝛ narret.

Tercia cōclusio. Tercia ꝯclusio ē ꝙ cognitōe intellectiua comphensoris euidēter cognoscit corpis christi existētia in isto benedicto sacramēto. Quia cognitōi enigmatice quā habemꝰ in via de his q̄ fidei sunt. succedit in patria clara visio ꝛ euidēs cognitio. sz existentiā corpis xp̄i i sacro sub enigmate fidei hic i via cognoscimꝰ. g̃ ꝛc. Maior patz ex dictis sanctoꝝ sup illo ṽbo ps. Sicut audiuimꝰ sic vidimꝰ i ciuitate dn̄i ṽtutū. Patz etiā. 1. ad Chor. xiij. vbi ait apl's. Nūc videmꝰ p speculū ꝛ i enigmate. tūc aūt facie ad faciē. nūc cognosco ex pte. tūc aūt cognoscā sicut ꝛ cognitꝰ sū. Minor etiā patet. qꝛ qlibet fidelis i via tenet credere pdictā existentiā.

Ad principale argu. Ad argumentū principale dicendū ad minorē ꝙ licet corpꝰ xp̄i i se ꝯsideratū sit vnū indiuiduū tn̄ sacraliter est i pluribꝫ locꝭ. put plura indiuidua sunt in ipm ꝯuertibilia Etiā maior est falsa loqndo đ esse i pluribꝫ locꝭ localit. qꝛ nō obstāte ꝙ aliqđ sit indiuiduū. tn̄ manens indiuisū de absoluta dei potētia pt esse in pluribꝫ locis localiter. vt patet ex his q̄ dicta sūt in articulo pmo istiꝰ q̄stionis.

Ex ꝛ his simi
lia. Postꝙ mgr̄ pmisit predicti erroris recitationē ꝛ ꝓbationuz suaꝝ solutionē. hic sbmittit eiusdē erroris fidelē improbatōez. Et diuidit i duas ptes. qꝛ pmo impbat istū errorē p euāgelicā veritatē. Scđo p sanctoꝝ doctoꝝ autoritatē. ibi. Itez ambrosiꝰ. Et hec i tres ꝑm ꝙ pmo refellit istū errorē autoritate ambrosij. Scđo autoritate augustini. Et tercio autoritate eusebij. Partes patēt. Hec est sentētia istiꝰ lectionis in generali. circa quā q̄ro in speciali.

Questio secunda. Utrū corpꝰ xp̄i sb speciebꝫ panis realiter ꝯtineat facta ꝯsecratōe p ipm sacerdotē. Et videt ꝙ nō. Qꝛ realit ꝯtentū ab aliq̄ nō pt esse maiꝰ eo. sꝫ corpꝰ xp̄i

est mlto maiꝰ q̄z sint ille species. g̊ ⁊c̄. Maior
patet. iiij. phisi. Minor etiā est nota. qr q̄ti/
tas illiꝰ panis est valde ꝑua respectu vniꝰ ma
gni hoīs sic̄ est xp̄s Cōtrariū ꝓbat mgr̄ in
ista. x. distinctōe autoritatibꝫ mltoꝝ sanctoꝝ
Multis p̄suppositis ex p̄cedēti q̄stiōe ad istā
materiā spectātibꝫ. ad p̄ns q̄ttuor sunt vidē
da. Primo vtꝝ corpꝰ xp̄i realr̄ ꝯtineat̄ sb
p̄dictis speciebꝫ. Scd̄o vtꝝ sb ꝓpria sua q̄tita
te ibi ꝯtineat̄. Tercio vtꝝ sb q̄libet ꝑticula
hostie ꝟe habeat eē totū corpꝰ xp̄i Quarto
vtꝝ ad motū hostie ꝟe moueat̄ corpꝰ xp̄i.

Articulus primus.

Quantū ad primū

est aduertēdū q̄ duplex est ꝯtinētia. s. localis:
⁊ p̄sentialis Et sm̄ h̄ pono duas ꝯclusiones
Pria ꝯclo 1 Prima ē. q̄ corpꝰ xp̄i sb speciebꝫ panis nō
ꝯtinet̄ realr̄ ꝯtinētia locali. Qr omē qd̄ sic cō
tinet̄. h̄ habet esse localit̄ i suo ꝯtinēte. sꝫ corpꝰ
xp̄i nō ē localit̄ sb illis speciebꝫ. g̊ ⁊c̄. Maior
patet. Minorē ꝓbo. qr illud qd̄ nō cōmensu
rat̄ eq̄liter ei a q̊ ꝯtinet̄. h̄ nō est localiter ī eo.
sꝫ corpꝰ xp̄i nō cōmensurat̄ eq̄liter speciebꝫ pa
nis. qr maiꝰ ⁊ minꝰ nō sunt eq̄liter ad inuicē
cōmensurata. sꝫ corpꝰ xp̄i est maiꝰ ill' speciebꝫ.
2 g̊ ⁊c̄. P̄. qd̄ locali ꝯtinētia ab aliq̊ ꝯtinet̄. h̄
suo ꝯtinenti ꝯfigurat̄. vel saltē cōfigurat sibi
cōtinens. sꝫ corpꝰ xp̄i nec ꝯfigurat̄ speciebꝫ sa
cramēti. nec cōfigurat sibi hmōi species. g̊ ⁊c̄.
Maior patet. qr si corpꝰ ꝯtentū est mollius
cōtinēte. tūc cōfigurat̄ suo ꝯtinenti. sicut ap/
paret de liquore infuso alicui vasi. si aūt ē du
rius tūc ꝯfigurat sibi ꝯtinēs. sicut apparet de
homine qui ꝯtinet̄ in aere. Minor etiā patꝫ
Cōclusio secūda. de se. Secūda ꝯclusio est q̄ corpꝰ xp̄i sb spe
ciebꝫ panis cōtinet̄ realiter cōtinentia p̄senti
ali. Quia quicq̄d infra ambitū alicuiꝰ est rea
liter p̄sens. hoc cōtinet̄ ab eo cōtinentia p̄sen
tiali. sed verbis cōsecratōis dictis. tunc infra
ambitū quātitatis ipsiꝰ panis cōuersi in cor/
pus christi. ip̄m corpꝰ christi ē realiter p̄sens.
ergo ⁊c̄. Maior patet. Minorē tenemus ca
tholica fide. cui nephas est ꝯtradicere Ad
istā cōclusionē ꝓbandā nō attingit ratio nisi
supposita fide. ideo nō adduco plures rōnes
Instantia 1 Sꝫ forte dicet̄ q̄ ista secūda ꝯclusio ꝯtra
dicit p̄me. qr cuicūqꝫ corꝑali quātitati corpꝰ
aliqd̄ est realiter p̄sens. in illa videt̄ esse locali
ter. sed speciebꝫ panis q̄ sunt realis quātitas
corꝑis xp̄i est realiter p̄sens. vt dicit secūda cō
clusio. ergo ꝯtinet̄ in eis localiter. cuiꝰ opposi
tū dicit p̄ma ꝯclusio. Maior patet. qr vbicū
q̄ꝫ est aliqd̄ corpꝰ realiter p̄sens. ibi est sua rea
lis quātitas q̄ hmōi corpꝰ cōmensurat̄ ei cui
p̄sens est. ⁊ ꝑ ꝯsequēs erit localiter ī eo. Mi/
nor etiā patet ex secūda ꝯclusione. P̄. si cor 2
pus xp̄i p̄sentiali ꝯtinētia sb illis speciebꝫ ꝯti
net̄. tūc maiꝰ ꝯtinet̄ a minori. nā corpꝰ xp̄i est
maiꝰ talibꝫ speciebꝫ. ergo ⁊c̄. P̄. idē dista/ 3
ret a seip̄o realiter. Cōsequēs est falsuꝫ. qr idē
nō refert̄ oppositis relatōibꝫ. Sꝫ distās dici
tur a distante distās. sicut simile simili simile
Si ergo idē distat a seip̄o. sequit̄ q̄ idē refert̄
simul oppositis relatōibꝫ. Cōsequētia etiam
patet. qr si corpꝰ xp̄i est realiter p̄sens speciebꝫ
sacramēti. tunc realiter distabit a seip̄o vt ha
bet esse in celo. ⁊ vt est in vno altari distabit a
seip̄o vt est in alio altari. P̄. in sacramento
pietatis nihil crudelitatis debet apparere. sed 4
sacramentū sacre cōmunionis est sacramētū
pietatis. ergo sumptōne illiꝰ sacramēti nō de
bet masticari ⁊ realiter laniari corpꝰ christi. qr
carnes viui hoīs laniare valde videt̄ esse cru
dele. hoc autē fieret si ꝯtineret̄ sb illo sacramē
to ꝯtinentia p̄sentiali. P̄. hoc qd̄ nō ꝓdest
nostre saluti hoc nō est ponendū circa sacr̄m. 5
sed corꝑis christi seu carnis p̄sentia in isto sa/
cramento nō ꝓdest nostre saluti. teste saluato
re. qui loquēs de isto sacramēto Joh. vi. ait.
spūs est q̄ viuificat: caro aūt nō ꝓdest quicq̄ꝫ
P̄. iā dicta verba saluatoris tractās augu 6
stinꝰ de cōse. dist. ij. prima heresis. sic ait. Nō
hoc corpꝰ qd̄ videtis mādicaturi estis. sacra
mentū qd̄ vobis cōmendaui spūaliter intelle
ctum viuificabit vos. caro autē nō ꝓdest q̄c/
q̄ꝫ. ergo ⁊c̄. Istis motiuis poterāt forte mo
ueri quidā ponētes q̄ corpꝰ christi nō est rea Opīo erronea.
liter p̄sens speciebꝫ eucharistie. sꝫ solū signifi/
catiue. Vn̄ sm̄ istos hec ꝓpositio qua xp̄s di
xit. h̄ est corpꝰ meū. solū fuit vera figuratiue.
sicut hec q̄ dixit. ego sū vitis vera. vel signifi/
catiue. sicut hec q̄ dixit. petra aūt erat christꝰ.
Sꝫ istud est erroneū ⁊ hereticū dicere. qd̄ Cōtra eā.
patet ex determinatōe sācte matris ecclie. extra
de sum. tri. ⁊ fide catho. c. Firmiter credimus.
vbi exp̄sse dicit̄ q̄ corpꝰ xp̄i veꝝ realit̄ p̄sens ē
ī ip̄a eucharistia. Patet etiā de cōse. dist. ij. c.
ego berengariꝰ. vbi berengariꝰ de ista opinio/
ne errorem suum publice cōfitetur coram pa
pa nicolao ⁊ alijs. cxiij. ep̄is. Etiaꝫ contra
istius erroris palliationē qua dicit̄ xp̄m locu
tum fuisse figuraliter cū dixit. hoc est corpus
meū. ē beatꝰ augustinꝰ. lxxxiij. q. q. lxix. vbi ait
Vtrū salr̄ intellectꝰ ꝟboꝝ xp̄i an loquat̄ figu
ratiue an n̄. colligi pt̄ ex p̄cedētibꝫ ⁊ ꝯseq̄ntibꝫ

ibidem. vel ex alijs locis scripture. Unde cũ christ⁹ ait. ego sum vitis vera. subiũxit. ꝛ vos palmites. Cõstat autẽ ꝙ discipuli non erant palmites naturales. sꝫ tantũ figuraliter. Sꝫ cũ dicit. hoc est corp⁹ meũ. subdit. qđ ꝓ vobiꝰ tradeꝶ. cũ etiã dixisset. hic est calix sanguinis mei. subdit. qui ꝓ vobis ꝛ ꝓ multis effundeꝶ Sꝫ planũ est ꝙ christus suũ verꝫ ꝛ naturale corp⁹ tradidit ꝓ nobiꝰ. ꝛ suũ naturalẽ sanguinẽ effudit ꝓ nobis. ergo licet figuraliter loqretur cũ dixit. ego sum vitis vera. tamẽ nõ loqbaꝶ figuraliter. sꝫ realiter. cũ dixit. hoc est corpus meũ.

Solutio Ad. I. Ad primũ ergo dicendũ ꝙ maior nõ est vera. Ad ꝓbationẽ dicendũ ꝙ licet corp⁹ per suã quantitatẽ quãtitatiue seu mõ quãtitatiuo existẽs p̄sens alicui: cõmensureꝶ ei cui est p̄sens. tamẽ hoc nõ cõtingit [illegible] quãtitas est ibi. nõ modo quãtitatiuo. Sic autẽ ẽ in ꝓposito.

Egidius. Quia sicut dicit frater Egidi⁹ in p̄mo suo quolibet q̄stione q̄rta. q̄ntitas corporis christi in sacramẽto isto non est modo quãtitatiuo. qꝛ est ibi mediãte substãtia. ꝛ nõ sicut cũ substãtia est alicubi mediãte q̄ntitate. tũc substãtia est ibi modo diuisibili. ñ obstãte ꝙ ip̄a de se sit idiuisibilis. sic q̄ntitas corporis christi in sacramẽto est mõ indiuisibili q̄uis ip̄a de se sit diuisibilis.

Cõtra egidium. Sꝫ ↄtra istđ dictũ doctoris arguũt quidam sic.

1 Impossibile est quãtitati ↄuenire oppositũ illi⁹ qđ est de sua formali rõne. ergo impossibile est q̄ntitatẽ ↄtinuã esse alicubi mõ idiuisibili. Añcedẽs ptꝫ. Probaꝶ ↄsequẽtia. qꝛ đ formali rõe q̄ntitatis ↄtinue est habere ptes copulatas ad vnũ terminũ cõmunẽ. vt patꝫ i lib. p̄dicamẽtoꝝ. sed hr̄e ptes. ꝛ hr̄e modũ essendi indiuisibilẽ. hec mutuo sibi repugnãt. ğ ꝛc.

2 P̄. addũt isti ꝙ nõ est sile de substãtia. qꝛ hr̄e ptes ꝛ esse diuisibile mediãte q̄ntitate h̄ nõ repugnat formali rõe substãtie. sicut nõ hr̄e ptes ꝛ hr̄e esse indiuisibile repugnat q̄ntitati ↄtinue ex sua formali rõe. ğ ꝛc.

3 P̄. sicut se habet q̄litas ad q̄litatẽ intẽsiue. sic q̄ntitas ad q̄ntitatẽ extẽsiue. sꝫ impossibile est dare duas q̄litates eiusdeꝫ rõnis sibi mutuo p̄sentes q̄n vna sit intensior vł remissior alia. vł sił'is [illegible] eq̄liter cũ ea pticipando hmõi rõeꝫ. ğ impossibile est q̄ntitateꝫ corpis xp̄i esse p̄sentẽ q̄ntitati panis. quin vna sit maior altera. vel minor. vel equalis. quoꝝ quocũq; dato quãtitas corpis christi nõ poterit ibi esse modo indiuisibili.

4 P̄. impossibile est corp⁹ esse animatũ quin sit organicũ. ꝛ ꝓ ↄseq̄ns quantũ habẽs partẽ extra partem Ista patet. qꝛ anima est act⁹ corpis organici phisici. vt habeꝶ. ij. de aĩa. Patet etiã ↄsequẽtia. qꝛ esse organicũ est esse figuratũ. oĩs aũt figura est quãta ꝛ habet partes. Sꝫ corpus christi existẽs in sacramẽto altaris est aĩatuꝫ. alias esset mortuũ. qđ est impossibile. qꝛ cũ in celo sit viuũ si hic esset mortuũ tũc simul esset viuũ ꝛ mortuũ. ergo corp⁹ christi erit ibi organicũ. ꝛ ꝓ ↄsequens nõ poterit esse indiuisibile. ergo ꝛc.

Pro egi. Sꝫ istis nõ obstantibꝫ adhuc potest sustineri dictũ fratris egidij.

nota đ duplici positione. Ad cuius intellectũ est aduertendũ ꝙ in corpe loca [illegible] potest ↄsiderari duplex positio. Una intranea. q̄ est ordo partiũ ĩ toto. Et alia extranea. que est ordo partiũ in loco. Prima positiõ est de intranea rõne quãtitatis cõtinue. secunda nõ est de intranea ꝛ formali ratõe quãtitatis ↄtinue. cũ sit naturaliter posterior q̄ntitate cõtinua. ꝛ ꝓ ↄsequens quãtitas ↄtinua diuina virtute pt esse sine ista secũda positõe. quãuis nulla virtute possit esse sine p̄ma. qꝛ q̄uis nihil possit separi ab eo qđ est de sua intrinseca ratõne. tamẽ virtute diuina pri⁹ potest separi a suo posteriori. Q, autẽ positio illo secundo modo accepta sit posterior quãtitate. patꝫ qꝛ p̄dicamentũ sit⁹ est posteri⁹ p̄dicamẽto quãtitatis. ꝛ ip̄m naturaliter p̄supponit. Sꝫ positio secũdo modo accepta est p̄dicamentũ situs. vt patet. v. methaphi. ꝛ i libro p̄dicamẽtoꝝ. ac in lib. vi. principioꝝ. Saluo igiꝶ manẽte ordine partiũ in toto. de⁹ pt tollere ordinẽ partiũ i loco. Uidem⁹ eñi de facto ꝙ partes supmi celi habẽt ordinẽ ĩ suo toto. ꝛ tamẽ nõ habẽt ordinẽ in loco: eo ꝙ supremũ celum nõ sit in loco. Si eñi nõ esset dare vnũ supremũ corpus sine loco. tũc in locis ꝛ locatis esset ꝓcessus in infinitũ.

Solutio rationũ cõtra egidiũ. Ad. I. His bene intellectꝭ possum⁹ respõdere ad ea que inducta sunt cõtra fratrẽ egidiũ. Ad primũ ergo dicendũ ꝙ cõsequentia nõ valet. Ad ꝓbationẽ dicendum ad minorẽ. ꝙ licet habere partes. ꝛ habere modũ indiuisibilẽ. oĩno tollentem ordinem partiũ tam in loco q̄ in toto implicet cõtradictionẽ. tamẽ habere partes ꝛ habere modum nõ diuisibilẽ quo ad extra. tollentem solũmodo ordinem partiũ in loco. ꝛ nõ tollentem ordinẽ partiũ in toto. nullã implicat cõtradictionẽ. qꝛ vt sic res illa est vere diuisibiꝶ q̄ ad intra. licꝫ q̄ ad extra nec sue ptes ↄnumerentur partibꝫ loci. nec ip̄is coextendantur.

Instantia Forte diceꝶ ꝙ quãuis deus possit vnũ corpus creare extra omnem locum. cuius partes ita habebũt ordinẽ in toto. ꝙ nõ habebũt ordinẽ in loco. ꝛ ita erit hmõi corpus in se extẽ

sum. qđ tamē nō erit coextēsum. ꝓpter absen/
tiā omniū illorū quibꝫ posset cōmensurari et
coextendi si essent sibi p̄sentia. tamē deus non
potest quātitatē vni⁹ corporis ponere i actu/
ali p̄sentia alterius quātitatis. quin ex ipsis
resultet ordo partiū in loco. ⁊ cōmensuratō ⁊
coextensio vni⁹ ad alterū. Sꝫ in sacramento
altaris quātitas corpis christi est actualiter
Solutio. p̄sens quātitati panis. Respōdeo negan/
do secundā partē maioris. q2 quālibet rē sim/
pliciter absolutā deus potest ponere in esse si/
ne oī extrinseca habitudine quā illa res est
apta nata fundare respectu cuiuscūqꝫ alterius
rei create. Sed quātitas corporis christi est
quedā res simpliciter absoluta. ⁊ esse in loco
⁊ cōmensurari ⁊ coextendi ⁊ habere ordinem
partiū in loco. oīa ista dicūt quasdā extrin
secas habitudines rei locabilis respectu loci.
ergo de⁹ potest corp⁹ christi separe ab oī hu
Cōfirmat' iusmodi habitudine. Et cōfirmat'. q2 non
min⁹ potest de⁹ separe a re locabili habitudi/
nem actualē quā naturaliter apta nata est ha
bere ad locū presente loco. qꝫ a re calefactibili
habitudinē ad calefactiuū etiā p̄sente calefa/
ctiuo. Sed istā de facto separauit. sicut appa/
ruit de tribꝫ pueris in camino ignis. vt patet
Ad.2. Daniel'. iij. ergo ⁊c̄. Ad secundū dicendū
ꝙ quāuis intrinsece non habere partes repu/
gnet quātitati ꝯtinue. tamē nō habere partes
extrinsec⁹ in ordine ad locū. ⁊ coextēsas parti/
Ad.3. bus loci. h̄ nō repugnat quātitati. Ad ter/
cium dicendū ꝙ licet maior sit vera si ille due
quātitates relinquunt' suo cursui naturali. ta
men si vna illarū virtute diuina separatur ab il
la habitudine actuali quā sm naturalē cursū
habet ad locū. tunc nō est simile qđ in maiori
accipit' ꝓ simili. sublata enī illa habitudine.
tunc hec quātitas ad illā nō est compabilis.
Unde ꝓprie loquēdo nec est equalis illi alte/
Ad.4. ri quātitati. nec maior nec minor. Ad q̄r/
tum dicendū ꝙ corp⁹ christi existēs in sacra/
mento est animatū organicū. ⁊ quantū. ⁊ ha
bet partē extra partē in ordine ad totū. sꝫ nō i
Solutio ordine ad locū. Ad secūdā instantiā factā
secūdi ꝑn/ ꝯtra ꝯclusionē secundā dicendū ꝙ corp⁹ xp̄i
cipalis. sm ꝙ est in sacramēto ꝓprie loq̄ndo nec debet
dici maius nec min⁹ illis speciebꝫ. q2 in ordi
ne ad illas species nō habet modū q̄ntitatiuū
nec habet ordinē partiū ꝑ compatōnez ad ta
Ad.5. les species. Ad terciū dicendū ꝙ nō est in
cōueniēs idē accidēs distare a seipo in q̄ntū
est simul cū aliqbꝫ q̄ vere ⁊ ꝑ se distāt. Aīa enī
simul existēs cū capite ⁊ cū pede p̄t dici ꝑ acci/
dens a seipa distare. eo ꝙ caput ⁊ pedes vere
⁊ realiter distāt. quorꝫ in quolibet est ipa aīa
tota. Sic in ꝓposito ⁊c̄. Ad quartū dicē/ Ad.4.
dū ꝙ masticatōe sacramēti corp⁹ xp̄i nec diui
dit' nec laniat'. sed solū accidētia panis ⁊ vini
diuidunt'. ⁊ ideo sicut infra dicet' sb qualibet
diuisionis pticula corp⁹ xp̄i integꝫ pseuerat
eoipo enī ꝙ corp⁹ xp̄i nō est ibi q̄ntitatiue. nec
est illis accidētibꝫ coextensū. ideo nō diuidit'
diuisione illorꝫ accidētiū. Ad quintū dicē Ad.5.
do nego minorē. Ad ꝓbatōez dicēdū ꝙ licet
caro xp̄i nō ꝓsit quicqꝫ comesta eo modo q̄ il
li iudei q̄ retro abierūt putauerūt eā esse come/
dendā. puta in corpali apparētia. q̄ modo co
medunt' carnes q̄ emunt' in macello. tn̄ vera
caro xp̄i sumpta cū debita reuerētia sub sacra/
mētali apparētia vere nobis ꝓdest ad salutē
Et ꝑ hoc patet ad sextuꝫ. q2 illa negatio q̄ Ad.6.
ibi dicit'. nō h̄ corp⁹ mādicaturi estis. nō est
referēda ad veritatē ⁊ realitatē corpis xp̄i mā
ducandi. sed ad modū manducandi quo illi
putabant christū velle dare corp⁹ suū ad mā
ducandum.

Quantū ad secūdū Articulus secund⁹
articulū dicēdū ꝙ licet ex vi sacramētaliū ver Cōclusio.
borꝫ ꝑncipaliter sub specie hostie sit substātia
corpis xp̄i in quā ꝯuertit' substātia ipi⁹ panis
tn̄ ꝯcomitāter est ibi aīa. ⁊ q̄ntitas. ac cet. ra ac
cidētia sine quibꝫ nō habet esse corp⁹ christi.
Propter qđ ait augustin⁹. ꝙ qn̄ sacr̄m cor
poris xp̄i sumit'. tunc tot⁹ christ⁹ manducat'.
Sꝫ quāuis a modernis doctoribꝫ istud Opīo an/
cōmuniter teneat'. aliq̄ tamē antiq̄ tenuerunt tiqua.
oppositū isti⁹ ꝯclusionis. dicētes in sacr̄o so/
laꝫ esse substantiā corpis xp̄i. Quia sm istos 1
solū illud de xp̄o est sub speciebꝫ panis. in qđ
fit cōuersio ipi⁹ substātie panis. sꝫ substantia
panis p̄cise ꝯuertit' in substantiā corpis xp̄i.
⁊ nō in aliq̄ accidētia. g̊ ⁊c̄. P̄. corpus xp̄i 2
sm ꝙ habet rationē cibi spūalis sic habet esse
sub sacramēto. sꝫ ad esse cibū sic spūalē nihil
facit quātitas. sꝫ sola substātia. ergo ⁊c̄. P̄. 3
si corp⁹ christi esset in sacramēto sub ꝓpa sua
quātitate. tūc homo nō reciperet corp⁹ christi
quādo cōmunicat'. sꝫ ꝯsequēs fide catholica
tenem⁹ esse falsum. Probat' ꝯseq̄ntia. q2 sola
panis accidētia intrarēt in os hominis ⁊ nō
corp⁹ xp̄i. q2 os hoīs nō esset capax quātitatꝫ
corpis christi. P̄. oīs substātia q̄ntā p̄ter 4
vltimā speram proprie est in loco. sed corpus
christi nō est sub speciebꝫ panis vt in loco. er

go substantia corporis christi nõ est ibi quã-
ta. Maior patet. quia substãtia quanta est
hic ⁊ nunc. Minor etiã patet. quia qua ratõ
ne esset in loco in isto altari. eadem ratione in
alijs altaribꝫ. ⁊ sic de facto simul esset in plu-
Cõtra opinionem. ribꝫ locis. Istã opinionẽ reputant aliqui
non solũ falsaꝫ verũ etiã impossibilẽ. Q2 cor-
1 pus christi existẽs sub sacramẽto nõ est mor
tuum sed viuũ. sed impossibile est ꝙ sit viuũ
2 nisi sit organicũ ⁊ quantũ. ergo ⁊c. P̃. illõ
qd̃ est trine dimensionis impossibile est esse si
ne quãtitate sꝫ omis substãtia corporea est tri
ne dimensionis. Maior patet. quia nihil po
test esse dimẽsionatũ nisi sit quantũ. Probat̃
minor. quia si esset tantũmodo bine dimẽsio
nis. tunc esset sup̃ficies. si vniꝰ tũc esset linea.
3 P̃. sequeret̃ ꝙ christꝰ esset diuisus. q2 sicut
hic in sacramẽto esset substãtia sine quãtitate
christi. sic ĩ celo maneret sola quãtitas sine sb̃
Modus medius. stantia christi. ergo ⁊c. Sꝫ quãuis ego iã
dictam opinionẽ de facto reputẽ esse falsaꝫ. ta
men saluo semper meliori iudicio nõ puto ꝙ
sic sit simpliciter impossibilis. quin deꝰ si vel-
let posset corpꝰ christi facere p̃sens in altari si-
ne p̃sentia sue quãtitatis. sicut posuit p̃dicta
opinio. Congruẽtia autẽ istiꝰ possibilitat̃
haberi potest ex his que dixi lib. iiij. dist. v. ar
ticulo p̃mo. Illis igit̃ hic p̃suppositis ad
Solutio. p̃sens respõdeo motiuis vtriusqꝫ opinionis
Ad. 1. Ad primũ igit̃ istiꝰ false opinionis dicen-
dum. ꝙ licet illud in qd̃ fit cõuersio panis sit
ibi principaliter. ex hoc tamẽ nõ habet̃ quin
Ad. 2. cetera sint ibi cõcomitanter. Ad secunduꝫ
dicendũ ꝙ licet quãtitas nõ faciat ad esse ci-
bum spiritualẽ. facit tamẽ ad hoc ꝙ christus
integer ⁊ nõ diuisus vere ⁊ realiter est sub il-
Ad. 3. lis speciebꝫ. Ad terciũ dicendũ ꝙ cõsequẽ
tia est falsa. Ad ꝓbationẽ dicendũ ꝙ licet os
hominis nõ sit capax quãtitatis corpis chri
sti accepte modo quãtitatiuo. tamen bene est
capax eius sine illo modo. Cũ ergo in sacra-
mento altaris corpus christi nõ habeat mo-
duꝫ quãtitatiuũ per cõparationẽ ad extra. vt
Ad. 4. dictũ est in p̃mo articulo. ergo ⁊c. Ad q̃r-
tum nego maiorẽ. Ad ꝓbationẽ dicenduꝫ ꝙ
ibi cõmittit̃ fallacia ꝯsequentis. quia nõ om
ne qd̃ est hic est in loco ꝓprie ⁊ per se. Sicut
eñ anima ratõnalis dicit̃ esse ibi vbi est cor-
pus qd̃ informat. tamẽ nõ est in loco [ꝑ] se. sic
corpꝰ christi dicit̃ esse ibi vbi sunt species pa-
nis. quãuis locũ illũ nõ repleat. q2 sola acci-
Solutio alteriꝰ opinionis. dentia panis illum locũ replent ⁊ occupant.
Ad. 1. Ad primũ alteriꝰ opionis dicẽdũ. ꝙ licet
ſm cursuꝫ nature aĩa informet corpꝰ organi-
cũ ⁊ q̃ñtũ in actu. tñ ſm dei potentiã absolutã
ipa posset informare materiã actu indiuisibi
lẽ. organicã tñ ⁊ quantã in potẽtia. Ad se- Ad. 2.
cũdũ dicẽdũ ꝙ esse trine dimẽsionis p̃t alicui
dupliciter cõuenire. Uno modo in p̃mo mõ
dicẽdi p se. Alio modo ĩ secũdo. Primo mõ
corpꝰ qd̃ est de p̃dicamẽto quãtitatis est trine
dimẽsionis. Scd̃o mõ substãtia corpea seu
corpꝰ de p̃dicamẽto sb̃stãtie dicit̃ esse trine di
mẽsionis. maxie loquẽdo nõ de actu sꝫ d̃ apti
tudine. q2 ꝓpriũ est sb̃stãtie corpee ꝙ sit apta
nata recipe trinã dimẽsionẽ. Manẽte ĝ illa
aptitudie posset deꝰ si vellet actualẽ receptõeꝫ
illiꝰ trine dimẽsionis sine ꝯtradictõe suspẽde
re. Ad formã igit̃ argumẽti dicẽdũ ꝙ loq̃n Ad formã
do de esse trine dimẽsionis p̃mo mõ. tũc ma-
ior est vera. sꝫ minor est falsa. sꝫ loq̃ndo de se-
cundo mõ. tũc ecõuerso q̃ñuis mĩor aliq̃ mõ
sit vera. tñ maior est simplicit̃ falsa. Ad ꝓ-
batõeꝫ maioris dicẽdũ ꝙ licꝫ illud qd̃ ẽ actu
dimẽsionatũ sit actu q̃ñtũ. tñ qd̃ est potentia
dimẽsionatũ nõ est actu q̃ñtũ: sꝫ tantũmodo
ĩ potẽtia. Ad ꝓbatõeꝫ minoris dicẽduꝫ ꝙ
si deꝰ suspẽderet illã actualẽ receptõneꝫ. tunc
actu nec esset bine nec vniꝰ dimẽsionis. sꝫ po-
tius nulliꝰ. licet ratõe sue aptitudinis ĩ poten
tia esset trine dimẽsionis Ad terciũ ꝯcedo Ad. 3.
ꝯsequẽtiã. s. ꝙ xp̃s esset diuisus diuisione sue
substãtie a suis accidẽtibꝫ corpalibꝫ. Nec il-
lud ꝯseq̃ns reputo ĩpossibile. q2 duas res ab
solutas deꝰ p̃t ab inuicẽ separe ⁊ sepatas ꝯ̃sua
re sine omĩ ꝯtradictõe. Posset etiã negari
ꝯseq̃ntia. q2 forte dicerẽt illi de p̃ma opinione
ꝙ sicut nũc credimꝰ ꝙ deꝰ faciat corpꝰ suũ cũ
q̃ñtitate p̃sens speciebꝫ sacramẽti. ⁊ tñ nec cor-
pꝰ suũ. nec corpis q̃ñtitatẽ sepat a loco cui cõ-
iunctũ est ĩ celo. sic eadẽ rõne si vellet possꝫ fa
cere substãtiã corpis sui p̃sentẽ hmõi ĩ speciebꝫ
sine q̃ñtitate. ⁊ tñ nõ diuideret eã a quãtitate
sua cui ꝯiũcta maneret in celis.

Quantũ ad terciuꝫ

Articulus tercius. articulũ est aduertẽdũ ꝙ ptes hostie p̃nt du-
plicit̃ accipi. Uno mõ vt sũt ab inuicẽ sepate
Alio mõ vt ĩ suo toto sũt ꝯiũcte. Et ſm h̃ po
no duas ꝯclusiones. Quaꝝ p̃ma est ꝙ lo- Conclusio prima
quẽdo de ptibꝫ p̃mo mõ. tũc corpꝰ xp̃i est in
qualibet parte totũ. ⁊ ĩ pluribꝫ talibꝫ partibꝫ
plures. Prima ps istiꝰ ꝯclusionis patet.
q2 ab oĩbꝫ fidelibꝫ ꝯcedit̃ ꝙ corpus christi est
sub qualibet illaꝝ partiũ. ergo vel totuꝫ. vel

aliqua pars ei⁹. Si datur primū. tunc habet intentū. Si secūdū. tūc ſm diuisionē hostie diuideret corpus christi. ⁊ per cōsequēs esset passibile ⁊ mortale. qd̄ est impiū dicere de corpore christi. ⁊ de quolibet alio corpe glorificato. Ista est intētio augustini qui ait. ꝙ sicut fracto speculo imago que pri⁹ fuit vna in toto speculo. post diuisionē speculi est tota in qualibet parte speculi. sic diuiso sacramēto ⁊c. Est etiā ista intentio innocētij tercij. q̄ loquens de existētia corpis christi in sacramēto ait. Reor salua fide maiestatis. ꝙ vbi est panis cōsecrat⁹. totū in singulis partib⁹ cōtinet. Probat etiā secūda pars pdicte cōclusionis. qꝛ ex diuina ordinatōne corp⁹ christi determinat ad hoc ꝙ realiter p̄sens est speciebꝰ sacramēti. cū ergo partes specierū diuise fundent actualiter plures vnitates. ergo corpus christi existēs p̄sens hmōi partib⁹ pluries est eis p̄sens

Cōclusio secūda. Cōclusio secūda est. ꝙ accipiēdo partes hostie secūdo modo. puta vt sunt cōiuncte in suo toto. tūc corp⁹ xpi est in tota hostia totū ⁊ in qualibet parte totuꝫ. ſꝫ in hmōi partib⁹ nisi actu signent nō est pluries sed semel tantū Primā partē isti⁹ ꝯclusionis ꝓbo sic. Corp⁹ xpi est sub tota quātitate panis ꝯuersi i ipm. ergo aliq̄d corpis xpi est ſb qualibet parte illi⁹ q̄ntitatis. Antecedēs patet ex fide. Patet etiā ꝯsequētia. qꝛ ad oppositū cōsequentis sequit oppositū antecedētis. Illud ergo aliq̄d existēs sub qualibet parte. vel est totū corp⁹ xpi. ⁊ hoc est ꝓpositū. vel pars ei⁹. ⁊ tūc sequet ꝙ corp⁹ christi sit extēse ⁊ quātitatiue sub sacramēto. Patet ꝯsequentia. qꝛ vbi totū est sub toto. ⁊ ps sub parte. ibi est vera extensio ⁊ coextensio. Falsitas cōsequētis patet ex p̄cedentib⁹. Probo secūdā partē isti⁹ cōclusionis. qꝛ partes nulla signatōne diuise n̄ habēt esse actu. ⁊ ꝑ ꝯsequēs nō fundāt distinctas vnitates actualiter. sed solū est ibi vnica vnitas actualis que est vnitas toti⁹. Sic autem est in ꝓposito. Et ideo corp⁹ christi non est ibi pluries. ſꝫ tantūmodo semel. iuxta vnitatē vnā actualiter ibi fundatā que est vnitas totius. Vn̄ sicut anima ratōnalis est tota in toto: ⁊ tota in qualibet parte corpis qd̄ informat. ⁊ tamē nō est pluries i illo corpe. ꝓpter vnitatē toti⁹ in quo habet esse primo. In partib⁹ eīn solū est vt habēt ordinem ad totum. sic in proposito ⁊c.

Opīo contraria. Contra primam partem istius cōclusionis est quedā opinio que ponit. ꝙ quāuis partibus sacramenti diuisis corpus christi totum sit in qualibet parte tamē partib⁹ manentib⁹ indiuisis a toto. tūc corp⁹ xpi nō est totū sub q̄libet parte. Motiua ꝓ ista opinione possent esse hec.

1 Qꝛ ſm augustinū corp⁹ christi se habet ad partes sacramēti. sicut imago se habet ad partes speculi. sed quāuis tota imago reluceat in qualibet parte fracti speculi. tamē nō i partib⁹ integri speculi. ergo ⁊c.

2 P̄. partes hostie integre sūt infinite. ergo corp⁹ christi esset i infinitis partib⁹. ⁊ per cōsequēs in vna hostia esset infinities. Cōsequētia patet. Probat antecedens. quia cōtinuū cū sit diuisibile i infinitū. oportet ꝙ habeat infinitas partes. Sꝫ hostia integra est quid cōtinuū. ergo ⁊c.

3 P̄. sicut dicit p̄mo celi ⁊ mundi. deus ⁊ natura nihil faciunt frustra. ſꝫ nulla apparet maior vtilitas si totū corpus christi ponat sub qualibet parte. q̄ꝫ si totum ponat tantūmodo sub tota hostia. ergo hoc frustra poneret

4 P̄. si totū corpus christi esset sub qualibet parte. tūc quelibet pars corpis christi esset simul cū qualibet alia parte corpis christi. Cōsequentia patet. Sed vt aliqui dicūt cōsequēs est falsuꝫ. qꝛ sequeret partiū corpis christi ꝯfusio. qꝛ caput misceret simul cū pede.

Cōtra opinionem. 1 Sed his nō obstātib⁹ teneo predictā cōclusionē. qꝛ magis videtur esse cōformis dictis sanctoꝝ. Dicit em̄ beat⁹ hilari⁹. ꝙ vbi est pars corpis christi. ibi est totū. Demōstrata igit aliqua parte hostie cōsecrate. petat ab istis. vtrū in illa parte integre hostie sit aliquid corpis christi. vel nihil Si dixerint ꝙ nihil. hoc esset cōtra fidē. Si aliquid. tūc vel hoc erit pars. vel totū. Si totum. habet ꝓpositū. Si pars iteꝝ habet propositū autoritate hilarij iā dicta

2 P̄. isti ponunt totū corp⁹ christi esse in parte sepata. ſꝫ nihil est in parte sepata de corpe christi qd̄ n̄ fuerit in eadē parte priusq̄ꝫ separet. qꝛ ꝑ sepationem nihil de corpe christi generat de nouo in parte illa. Nec etiā ꝓpter sepationeꝫ cetere partes corpis christi mouent ad illā partē hostie que separat a toto. Ergo ex his q̄ isti ponunt necesse est eos dicere totuꝫ corp⁹ christi esse etiā in parte cōiuncta. ergo ⁊c.

Solutio. Ad. 1. Et per h̄ patet ad primū argumentū. qꝛ diuiso speculo ꝓpter multitudinē disiunctarū superficieꝝ factaꝝ ex illa diuisione fiūt ab eodē obiecto plures reflexiones sup illas distinctas supficies ⁊ per cōsequens generant distincte ⁊ plures imagines. vbi primo solum generabat vna imago propter vnicā reflexionē factā ab vno obiecto super vna superficie ipsi⁹ integri speculi. Vn̄ si nihil de nouo generaret i ptib⁹ fracti

speculi qđ primo nō fuit genitū quādo specu-
lum erat integrū. tūc in partib⁹ diuisis nō ap-
parerent plures imagines q̄ȝ primo cū specu-
lū erat integrū. Sed vt dictū est ex diuisione
partiū hostie nō generat̄ de nouo corp⁹ chri-
sti. nec etiā de nouo aliquid cōuertit̄ in ipsuȝ
sicut ante factū est per sacerdotis benedictōeȝ
Ad.2. ergo ꝛc. Ad secundū dicēdū q̄ ipa hostia
potest dupliciter cōsiderari. Uno modo vt ē
naturale accidēs aptū natū informare substā-
tiam. Alio modo mathematice puta p̄cise ip-
sam cōsiderādo vt est quedā res ꝯtinua. Pri-
mo modo nec habet partes infinitas. nec est
diuisibilis in infinitū. q̄r sicut est dare mini-
mū os ꝛ minimā carnē. sicut dicit̄ in de gene-
ratōne. ꝛ p̄mo phisicoꝝ. sic etiā i specie panis
est dare minimū. puta tale q̄ si vltra diuide-
retur. in ip̄o nō saluaret̄ species panis. Sic eo-
dem modo in hostia vt est accidēs panis. est
dare minimū. Si aūt accipit̄ secūdo mō. tūc
est diuisibilis in infinitū. Cū ergo corp⁹ chri-
sti sit sub illis accidentib⁹ put in eis relucet
apparētia panis. ꝛ nō p̄cise vt est ibi quātitas
cōtinua. q̄r dato q̄ maneret ibi eadē q̄ntitas.
ꝛ oīa alia naturalia accidētia mutarent̄. nō
maneret corp⁹ christi sub illa mathematica
quātitate. ideo posito q̄ corp⁹ christi sit sub q̄-
libet parte hostie loquēdo d̄ partib⁹ p̄mo mo-
do dictis. de quib⁹ semp debet intelligi cū di-
citur esse in partib⁹. pp̄ter hoc nō sequit̄ q̄ sit
in infinitis partib⁹. Etiā non sequit̄ q̄ sit ibi
infinities. imo nec pluries. sed tantūmodo se-
mel f̄m vnitatē toti⁹. vt superi⁹ est declaratū.
Ad.3. Ad terciū nego minorē. q̄r ponēdo corpus
christi totū esse sub qualibet parte integre ho-
stie. saluant̄ multe veritates quas sancta ma-
ter ecclesia tenet de isto sacramēto. Istud em̄
ponēdo saluam⁹ corp⁹ christi nō esse extēsum
extēsione hostie. nec p ꝯsequēs diuidi diui-
sione hostie. quoꝝ oppositū sequeret̄. si totuȝ
corp⁹ christi esset sub tota hostia. ꝛ pars sub
Ad.4. parte. Ex q̄ apparet q̄ minor est falsa. Ad
quartū dicendū q̄ partes corpis christi esse i
eodē situ potest dupliciter intelligi Uno mo-
do in ordine partiū ad locū. Alio modo i or-
dine partiū ad totū. Primo modo simul ha-
bent esse. illo em̄ ordine nec distinguit̄ i sacra-
mento caput a pede. nec ecōuerso. Sȝ secun-
do modo nō sunt siml' in eodē situ seu positio-
ne. sȝ sunt ordinatissime distincte.

Articulus quartus. **Quātū ad quartuȝ**
articulū est aduertēdū q̄ corp⁹ christi moue-
ri potest intelligi dupliciter. Uno modo p se
Alio modo p accidēs. Itē moueri ad mo-
tū hostie potest intelligi dupliciter. Uno mo-
do causaliter. ita. s. q̄ mouēs hostiā sit causa
mot⁹ corpis christi. Alio modo nō causalit̄.
sed solū cōcomitanter. Et f̄m hoc pono qua-
tuor cōclusiones Prima est q̄ quādo mo- Conclusio
uet̄ hostia. corp⁹ christi aliquo modo mouet̄ prima
Quia perdēs respectū realis p̄sentialitatis nō 1
ex mutatōe illi⁹ cui est p̄sens. hoc aliquo mo-
do mutat̄ seu mouet̄. accipiendo moueri lar-
ge p qualitercūq̄ mutari. sed quādo mouet̄
hostia sub qua est corp⁹ christi. ip̄m corp⁹ xp̄i
perdit respectū realis p̄sentie quē fundauit re-
spectu loci in quo fuit hostia anteq̄ȝ moueret̄
nō ex mutatōe illius loci. ergo ꝛc. Maior pa-
tet. q̄r si a est realiter p̄sens ipi b. ꝛ huiusmodi
p̄sentialitas perdit̄ sine recessu ipsi⁹ b ab a. se-
quit̄ necessario q̄ hoc p̄cise cōtingat pp̄ter re-
cessum ipsi⁹ a ab ip̄o b. Minor etiā patet q̄n-
tum ad om̄es suas partes. P. illud qđ ac- 2
quirit respectū noue p̄sentie ad aliquē locū si-
ne aduentu illi⁹ loci ad ip̄m. ac sine cōuersio-
ne alicui⁹ in ip̄m. hoc aliq̄ modo mouet̄ ad il-
lum locū. Sȝ corp⁹ christi acquirit nouū re-
spectū realis p̄sentie respectu illi⁹ loci ad queȝ
terminat̄ mot⁹ ipsi⁹ hostie sine aduentu vel
trāsitu illi⁹ loci ad ip̄m. fit em̄ corp⁹ christi re-
aliter p̄sens illi loco. dato q̄ ille loc⁹ imobilis
p̄seueret. Si em̄ nō fieret illi loco realiter pre-
sens. tūc hostia cōsecrata esset alicubi vbi ni-
hil esset de corpe christi. Etiā ex motu ipi⁹ ho-
stie nihil de nouo ꝯuertit̄ in corp⁹ xp̄i. q̄r talis
cōuersio nō fit sine sacerdotis benedictōne. q̄
benedictio nō iterat̄ pp̄ter motū ipsi⁹ hostie.
ergo ꝛc. P. oīe qđ desinit esse vbi pri⁹ erat 3
ꝛ incipit esse vbi pri⁹ nō erat. hoc aliquo mo-
do mouet̄. sed mota hostia tunc corp⁹ christi
desinit esse vbi pri⁹ erat. ꝛ incipit esse vbi pri⁹
nō erat. ergo ꝛc. Maior videt̄ esse nota de se.
Minor patet ex p̄dictis. Forte cōtra istaȝ Instantia
ꝯclusionē dicetur. si esset vera. tunc ideȝ siml' 1
moueretur contrarijs motibus. quia simul
vna hostia potest moueri sursum. ꝛ alia deor-
sum. P. idem corpus christi simul mouere- 2
tur ꝛ quiesceret. Consequētia patet. quia vna
hostia quiescente quādoq̄ȝ alia hostia moue-
ri potest P. illud qđ nec generatur nec cor- 3
rumpit̄. nec auget̄ nec minuit̄. nec alterat̄. et
manet in eodē loco. hoc nullo modo mouet̄.
Sed corpus christi nec generat̄ nec corrum-
pit̄. nec auget̄ nec diminuitur. nec alteratur.

⁊ in celis manet i eodē loco dū hostia mouet. ergo mota hostia. corp⁹ christi nullo mō mouet. Maior patet p sufficientē acceptionem omniū specier motus. siue motus accipiatur ppriе siue large. s. p indiuisibili mutatōne. q̄ modo aresto. in pdicamentis tā generationē q̄ corruptionē appellat motū. Minor etiā nota est q̄tū ad omes suas ptes.

Solutio. Ad. 1. Ad primū dicendū q̄ vt cōmuniter dicit aliqd simul moueri sursū ⁊ deorsū per accidēs nullā implicat repugnantiā. qd nō est dubiū referendo mot⁹ tales [illegible] diuinā potentiā. q: mot⁹ nō habēt ad inuicē repugnantiā nisi put termini ipsor motuū ad inuicē repugnātiā habēt. Sed vt patet ex dictis in pcedenti questiōe. vbi sursū. ⁊ vbi deorsū. quāuis nō naturaliter. diuina tamē virtute possunt simul eidem cōpetere. Cū ergo corp⁹ christi ad motū hostie nō moueat per se. s; solū p accidēs. vt patebit in secūda cclusione. nec cōpetat sibi virtute naturali s; diuina. vt patebit in secūda ⁊ tercia cclusione. ideo ⁊c.

Ad. 2. Et eodē modo dicendū est ad secundū.

Ad. 3. Ad terciū dicendū q̄ maior nō est vera. supposito q̄ sit i alio loco q̄ in illo in quo quiescit. quia hoc posito. tūc nō obstante q̄ quiescat in vno loco. poterit moueri in alio loco. vt patet ex pcedenti q̄stione in solutōe octaua argumēti facti cōtra articulū primū

Cōclusio secūda. Secūda cclusio est. q̄ corpus xpi put est in sacramēto nō mouet per se s; solū per accidēs.
1 Quia mot⁹ sm locū d quo semp ad psens loquor nō potest p se cōpetere ei qd per se nō est in loco. s; corp⁹ christi put est in sacramento nō est per se in loco. cū sua quātitate nihil occupet de loco. vt patet ex pcedentib. ergo ⁊c.
2 P. corpus qd p se mouetur de vno loco ad aliū. hoc cōmensurat medio per qd trāsit. sed quādo corp⁹ christi mouetur ad motū hostie. tūc nō cōmensurat alicui spacio medio. cū nō sit quātitatiue i sacramento. ergo ⁊c.

Instantia 1 Forte dicet ctra cclusionē istā sic. Omne qd mouetur p accidens ad motū alicui⁹ qd mouet p se. vel est in eo sicut ps in suo toto. vel sicut forma i materia seu sb iecto. vel sicut locatū in loco. vl sicut motor in eo qd p ipm mouet. puta sicut nauta i naui. sed corp⁹ christi nullo istor modor est in hostia. ergo nō mouet p accidens ad motū hostie.

Solutio. Respondeo q̄ licet maior sit vera quādo motū per accidēs mouet causaliter ex motu illi⁹ qd mouet per se. tamē nō est vera quādo motū per accidens solū ccomitanter mouet cū illo qd mouet p se. Sic autē est in pposito. vt patebit imediate

Tercia cōclusio. Est ergo tercia cōclusio. q̄ mota hostia corp⁹ christi nō mouet ab aliqua pura creatura mouēte ipam hostiā
1 Quia illud qd actiue non attingit aliqd hoc nō potest ipm mouere. s; virt⁹ creata mouēs hostiā nō attingit corp⁹ christi vt existit sub sacramēto. ergo ⁊c. Maior patet p arestotel. in de generatōe ⁊ corruptōe. Minorē pbo. q: nulla virt⁹ creata attingit aliqd corp⁹ actiue qd nō est sibi localiter approximatū. s; corp⁹ xpi vt est in sacramēto nō ē alicui virtuti create localiter approximatū. q: nō est ibi localit. vt superi⁹ dictū est. ergo ⁊c.

Instantia 1 Forte dicet cōtra istud sic. Anima ipsi⁹ christi potest mouere corp⁹ xpi vt est in sacramēto. s; anima christi est creatura. ergo virt⁹ creata potest mouere corp⁹ christi vt est sub sacramēto
2 P. supposito q̄ corp⁹ christi fuisset reseruatū in pixide quādo vulnerabat in cruce. vel vulnera q̄ recepit in cruce recepiss; in pixide. vl nō. Si sic tūc existēs sub sacramēto mouebat a virtute creata que intulit illa vulnera. Si nō: tūc idē corp⁹ simul fuisset ctinuū ⁊ discōtinuū. q: in cruce fuit discōtinuū. q: vulnerib pforatū. ⁊ in pixide māsisset ctinuū. q: nō fuisset pforatū
3 P. mouēs aliquā rem mouet omne illud qd est in illa re. sed corp⁹ christi est i hostia. ergo mouēs hostiā mouet corp⁹ xpi. ergo ⁊c.

Solutio Ad. 1. Ad primū dicendū q̄ christ⁹ nō est pura creatura. cū sit de⁹ ⁊ hō. ideo da q̄ xps p animā suā moueat corp⁹ suū. hoc tamē n̄ erit ctra istā cclusionē que posita est de pura creatura. Itē anima christi nō mouet hostiā. cōclusio aūt ponit de pura creatura mouente hostiā

Ad. 2. Ad secundū dicendū q̄ hoc posito tūc corp⁹ christi existēs in pixide sub hostia fuisset vulneratū ⁊ discōtinuatū. nec hoc esset cōtra cōclusionē. quia vulnerās christū i cruce nō fuisset motor hostie.

Instantia 1 Forte dicet q̄ illud repugnat dictis pcedentib. Primo quia dictū est supra q̄ corpus christi non est extense seu quātitatiue sub hostia. s; nihil potest vulnerari vel discōtinuari nisi extense et quātitatiue se habeat. ergo ⁊c.
2 Secūdo q: virtus nō attingēs aliqd corp⁹ nō potest ipsum vulnerare nec discōtinuare. sed nlla virtus creata attingit corp⁹ christi vt est sub sacramento. vt dictū est in pbatione minoris adducte p ista tercia cōclusione. q̄ ⁊c.

Solutio. Ad. 1. Ad primū dicendū q̄ aliquid potest dici se habere non extense vel nō quātitatiue dupliciter. Uno modo pter omimodā negatōe; partium tam in ordine ad locū q̄ etiam in ordine

ad totū. Alio modo nō ꝓpter om̄imodā negationē partiū. ſ; ſolū ꝓpter negationē partium ī ordine ad locū Primo modo maior eſt falſa. qꝛ corp⁹ exiſtēs in ſacramēto eſt in ſe vere extenſu;. quāuis n̄ ſit alicui ꝯtinēti extrinſecus coextēſum. ⁊ habet vere ⁊ realiter partē extra partē in ordine ad totū. quāuis nō habeat partē extra partē in ordine ad locū. S; ſecūdo modo tūc minor n̄ eſt vſq;quaq; vā. qꝛ eo modo quo aliqđ ꝯtinuū habet ptes. eo modo p diuiſionē partiū pt diſcōtinuari. qꝛ ſi habet ptes per cōparationē ad intra ⁊ ad extra. tūc vtroq; mō poterit diſcōtinuari. Si aūt h; ptes ī ordine ad intra ⁊ nō ī ordīe ad extra. tūc vt ſic poterit diſcōtinuari in ſe ſine exteriori apparētia. Cū ergo corp⁹ xp̄i in cruce habuerit ptes tā in ordine ad totū q̄; in ordine ad locū. ideo vtroq; modo. ſ. intrinſece ⁊ extrinſece fuit diſcōtinuatū in cruce. Si aūt ꝑ tunc fuiſſet ſacramētaliter in pixide. qꝛ ibi habuiſſet ptes intrinſece puta ī ordine ad totū. ⁊ nō extrinſece. ſ. in ordine ad locū. ideo vere fuiſſet intrinſece diſcōtinuatū in pixide. q̄;uis nō extrinſece. qꝛ diſtantie partiū intrinſece nō correſpōdiſſet diſtantia partiū extrinſece in corpe ꝯtinente. Ad ſecundū dicendū ꝙ licet illa maior ſit vera poſito ꝙ illa virtus nullo modo attingat hmōi corp⁹. puta nec h̄ nec alibi. tamē n̄ eſt vera ſi alicubi ip̄m attingit. Et tūc ad minorē dicendū ꝙ caſu p̄dicto poſito licet tūc virt⁹ ſeu potētia crucifixoris nō attigiſſet corp⁹ xp̄i primo vt ſ in pixide vel vt fuiſſet ſub ſacramēto. tamē vere attigit ip̄m vt fuit in cruce. Per quē attactū primo fuit vulneratū ⁊ diſcōtinuatū in cruce. ⁊ p cōſequēs fuiſſet diſcōtinuatū in pixide. Forte adhuc dicet. ꝙ ex his habet ꝙ licet nō p̄mo tamē ex ꝯſequēti virt⁹ creata attingat corpus xp̄i put exiſtit ī ſacramēto Dicēdū ꝙ iſtud eſt verū ſuppoſito ꝙ corp⁹ xp̄i eſſet mortale ⁊ paſſibile ſicut fuit in cruce. ſ; nō eſt ve; put nūc loquimur de corpe chriſti. puta vt habet eſſe glorificatū ⁊ imortale. quia vt ſic non eſt ſubiectū actōi alicui⁹ virtutis create in ſua reali exiſtētia. nec ▪ ꝯſequēs in ſua ſacramentali exiſtētia Ad terciū dicendū ꝙ maior nō eſt vera quādo aliqđ ſic eſt in re mota. ꝙ nec eſt forma ei⁹. nec pars ei⁹. nec aliqua neceſſitate ſue ponderoſitatis innitit ei. ſ; ſolū ꝯiungitur ei quadā libera volūtate ad hmōi cōiunctionē libere ⁊ ꝯtingenter ſe habente. S; corpus chriſti ꝯiungit hoſtie ex ſola libertate voluntatis diuine. ideo maior ī ꝓpoſito ē falſa.

Instantia

Solutio.

Solutio tercie rōis

Quarta cōcluſio eſt ꝙ quādo hoſtia mouet. tūc corp⁹ chriſti mouet a virtute diuina Quia om̄e qđ mouet. vl' mouet a virtute creata. vl' diuina. ſ; mota hoſtia aliq̄ modo mouet corpus xp̄i. ⁊ nō a virtute creata. ergo ⁊c. Maior patet p ſufficientē diuiſionē. Minor etiā patet ex p̄ma ⁊ tercia ꝯcluſione iſti⁹ quarti articuli. Forte dicet ꝙ ſi iſta ꝯcluſio ē vera. tūc quotienſcūq; eucharistia portat d' loco ad locū: totiēs ꝯtinget nouū miraculū. Conſequētia patet. qꝛ illud dicit fieri miraculoſe. qđ nō poteſt fieri niſi ſpecialiter ꝯcurrēte diuina operatōe. ſ; ſtante p̄dicta ꝯcluſione. tūc hoſtia nō poteſt moueri niſi ſpecialiter ꝯcurrente diuīe virtutis opatione. ergo ⁊c. Dicendū ꝙ appellādo hoc miraculū ad qđ non ſufficit ſola virt⁹ creata. tūc ꝯcedo ꝙ in ꝓpoſito fieret ſemp miraculū quādo moueret eucharistia. Quia tn̄ iſto modo nimis large accipit miraculū. nā ſic loquēdo tūc hoīs natiuitas in vtero ſemper fieret cū miraculo. eo ꝙ nō poſſit fieri ſine ſpeciali actōne diuina qua creat ratōnalis aīa. ideo nego ꝯſequētiā. Ad ꝓbationē nego maiorē. qn̄ diuina opatio cōcurrit modo ꝯſueto ſicut iā apparuit ▪ ꝯceptione hoīs. Vn̄ pt dici ꝙ ibi nō eſt nouū miraculū. ſ; quaſi antiq̄ determinatio diuīe voluntatis. De⁹ em̄ eadē volūtate qua inſtituit eucharistiā determinauit ꝙ corp⁹ xp̄i eſſet preſens om̄i loco in quo poſt ꝯſecratōe; ponit ipa hoſtia. Ad argumentū principale dicendū ꝙ maior nō eſt vera. qn̄ ꝯtentū nō coextendit ꝯtinenti. nec ſe habet modo q̄titatiuo. ſicut eſt in ꝓpoſito.

Cōcluſio quarta.

Inſtantia

Solutio

Ad principale argu.

Distinctio vndecima.

I vero queritur. Poſtq̄; mgr̄ ſuperi⁹ determinauit de iſti⁹ ſacramēti differenti ſumptōne. in iſta parte determinat de eiuſdē ſacramēti ꝯfectōe pcedēti Circa qđ eſt aduertēdū ꝙ in iſta mirabili ꝯfectōe ſunt attendēda tria ſatis mirabilia. nā in corp⁹ et ſanguinē xp̄i cōuertit panis ⁊ vini ſubſtātia. ſine ſbiecto remanēt accidētia. ⁊ hec fiūt p verba a ſacerdote ꝯſecrāte plata. ⁊ ſcđm h' reſidua materia iſti⁹ benedicti ſacramēti ad p̄ſens diuidit in tres ptes. qꝛ p̄mo mgr̄ determinat de iſta admirāda ꝯuerſione. Secūdo de accidētiū ſine ſubiecto manentiū ſepatōe. Tercio de ꝯſecrātis qualitate ⁊ ꝯditōe. Scđa diſt. xij.

ibi. Si aūt querit̄ de accidētibꝰ. Tercia dist. xiij. ibi. Solet etiā q̄ri. Prima in duas. Qꝛ p̄mo circa iā dictā ꝯuersionē mouet q̄stionē. Secūdo materie istiꝰ ꝯuersionis ponit deter minationē. ibi. Sub alia autē specie. Prima ps est p̄sentis lectōis. Et diuidit̄ i duas pres Quia p̄mo ad motā q̄stionē de ista miranda ꝯuersione mgr̄ p̄missa sui excusatōne nitit̄ re spondere. Secūdo duas falsas r̄nsiones co/ nat̄ remouere. ibi. Quidā vero sic dicūt. Pri ma i duas. Quia p̄mo ostēdit q̄d de ista cō/ uersione sit tenendū. Secūdo qualiter istius ꝯuersionis mysteriū sit exprimendū. ibi. Fit ergo substātia illa. Prima in tres. Qꝛ primo ad motā q̄stionē dat suā responsionē. Scđo mouet ꝛ remouet cōtrariā obiectōnez. Et ter cio ostēdit modū p̄dicte ꝯuersionis excedere humanā inuestigationē. Secūda ibi. Sed huic sn̄ie. Tercia ibi. Si ꝟo queris moduz.

Sequit̄ illa ps. Fit igit̄ substātia illa. Et diuidit̄ in duas pres Nā primo circa modū exprimēdi p̄dictā cōuersionē recitat duplicē opinionē. Scđo p̄mittēdo vnā distinctionē ponit circa h̄ suā d̄terminationē. ibi. Ideo di stinguēdū videt̄. Tūc sequit̄ illa ps. Qui vero sic dicūt. Et diuidit̄ in duas partes. Quia p̄mo circa q̄stionē p̄libatā duas erro/ neas recitat respōsiones. Secūdo hm̄oi erro res sanctoꝝ autoritatibꝰ improbat. ibi. Sꝫ q̄ nō sit ibi substātia. Circa hāc lectionem quero hm̄oi questionē.

Questio p̄ma.

Vtrū ꝯuersio qua panis ꝛ vinū ꝯuer tunt̄ in corpꝰ ꝛ sanguinē xp̄i sit sbita vl' successiua. Et videt̄ q̄ successi/ ua. qꝛ actio tp̄e mēsurata necessario est succes/ siua. ista ꝯuersio est tp̄e mēsurata. g̃ ꝛc̄. Ma ior patet. Probo minorē. qꝛ qn̄ fit cōsecratio tūc impossibile est vltimū esse panis ꝛ primū esse corpis xp̄i siml' esse i eodē instāti. g̃ i possi/ bile ē iā dictā ꝯuersionē esse subitā seu instan taneā. Ancedēs patet. qꝛ da oppositū. tūc ea/ dē res siml' ꝛ i eodē instāti esset panis ꝛ corpꝰ xp̄i q̄d est impossibile. Cōseq̄ntia etiā patet. qꝛ ꝯuersio est illud q̄ transit̄ de vltimo esse pa nis ad primū esse corpis xp̄i q̄ntū ad esse p̄sen tiale q̄ est i sacro. q̄ cū nō possint esse i vno in/ stanti erūt i alio ꝛ alio instāti. ꝛ p ꝯseq̄ns ipa ꝯuersio mēsurabit̄ tp̄e q̄d mediat inter hm̄oi duo instātia. Cōtra. ois successio i actōne ꝯtingēs fit rōne alicuiꝰ resistētie. sꝫ virtꝰ ꝯuer tens panē i corpꝰ xp̄i nullā patit̄ resistentiā i hm̄oi ꝯuersione. Maior patet. iiij. ꝛ. vi. phi sicoꝝ. Minorē p̄bo. qꝛ panis substātia respe/ ctu virtutis diuine q̄ est infinita est i plena ꝛ p̄fecta obediētia ad h̄ q̄ ꝯuertat̄ in omē illud q̄d deꝰ voluerit. g̃ ꝛc̄. Hic q̄ttuoꝛ sunt vidē da. Primo vtꝝ ꝟtute diuia q̄libet res pos/ sit i q̄lib; rē ꝯuerti. Scđo dato q̄ n̄. vi debit̄ vtꝝ i isto sacro substātia panis ꝯuertat̄ in corpꝰ xp̄i. Tercio de eo q̄d querit̄. Et q̄rto quibꝰ nominibꝰ ista ꝯuersio ꝯgruentiꝰ exprimat̄.

Articulus primus.

Quātuz ad primuz pono duas ꝯclusiones. Prima est q̄ intel ligēdo q̄lib; rē omē ens reale. tūc q̄lib; res nō est ꝯuertibilis i q̄lib; rē etiā p potē/ tiā diuinā. Qꝛ p nullā potentiā deꝰ est cōuer/ tibilis i creaturā nec ecōuerso. g̃ nō q̄lib; res est ꝯuertibilis i q̄lib; rē. Cōseq̄ntia patet. qꝛ tā deꝰ q̄z creature sunt entia realia. Antece dens p̄bo. qꝛ si aliq̄ potētia h̄ posset. illa maxi me esset potētia diuia. sꝫ illa nō. g̃ n'lla. Pro/ batio minoꝛis. qꝛ q̄ncūqꝫ aliq̄ extrema sūt ad inuicē ꝯuertibilia. tūc tā esse q̄z n̄ esse illoꝝ ex/ tremoꝝ est i potētia ꝯuertētis. sꝫ nihil intrin/ sece deo ꝯueniēs subest potētie diuie q̄ntū ad es se ꝛ nō esse. g̃ p potētiā diuinā nō p̄t deꝰ ꝯuer/ ti i creaturā. nec creatura i deū. Maioꝛ patet. qꝛ q̄cūqꝫ illoꝝ terminoꝝ q̄ntū ad suū esse ꝛ nō esse nō esset plene i p̄tāte ꝯuertētis. tūc nō pos set illū terminū auertere a suo esse. ꝛ ꝯuertere i alteꝝ. Minoꝛ etiā patet. qꝛ illud cuiꝰ esse ꝛ n̄ esse subest diuie potētie. h̄ est ꝯtingēs seu possi bile. put possibile distinguit̄ ꝯ puꝝ necesse es se. sꝫ omē illud q̄d deo ꝯuenit itrinsece est pu/ rū necesse esse. vt patet tā p theologos q̄z per phos. g̃ ꝛc̄. P. illud q̄d impossibile est desi/ nere a suo esse. h̄ p nullā potētiā p̄t ꝯuerti i al terū. sꝫ i possibile ē deū desinere a suo esse. g̃ ꝛc̄. Maioꝛ patet. qꝛ si terminꝰ a q̄ ip̄iꝰ ꝯuersiōis nō p̄deret suū p̄priū esse. tūc nō ꝯuerteret̄ i al teꝝ. Minoꝛ p̄bat̄. qꝛ puꝝ necesse esse nō p̄t p dere suū esse. nā omē q̄d p̄t p̄di h̄ p̄t non esse. ꝛ p ꝯseq̄ns nō est nec̄e esse. sꝫ deꝰ est puꝝ nec̄e ē g̃ ꝛc̄. Forte dicet̄ q̄ actio q̄ i suo termino ad quē nō arguit aliquā mutatōez vl' limitatōez illa p̄t ad deū seu ad naturā diuinā termiari. sꝫ ꝯuersio nec mutatōez nec limitatōez argu/ it i termino ad quē. qꝛ corpꝰ xp̄i nec mutatuz nec limitatū est ex ꝯuersione substātie panis i ip̄m. g̃ ꝛc̄. P. nō videt̄ esse minꝰ possibile deū terminare actū ꝯuersionis q̄z actū incar/ natōis. sꝫ filiꝰ dei q̄ est verꝰ deꝰ termiauit actū incarnatōis. qꝛ alias nō possꝫ dici incarnatꝰ

Conclusio prima

1

2

Instantia 1

2

Solutio g̃ ⁊c̃. Ad primū nego minorē. qꝛ eoipso ꝙ
Ad.1. aliq̇d pt̄ esse terminꝰ ꝯuersionis. sufficiēter ar
guit ꝙ sit limitatū ⁊ mutabile. qꝛ sbiectū ē po
tētie ꝯuertētis q̄ʒtū ad suū esse ⁊ nō esse. alias
ꝯuertēs nō hr̄et posse aliq̇d ꝯuertēdi in ip̄m.
Etiā termini ꝯuersiōis mutuo sūt ꝯuerti
biles. ⁊ iō q̄ potētia essʒ aliq̇d ꝯuertibile i deū
eadē potētia deꝰ i illud esset ꝯuertibil'. ⁊ ꝑ ꝯse
quēs d̄ nc̄citate mutabil'. qꝛ ꝑderet ꝓꝑiū eē.
Ad.2. ⁊ ꝯuerteret i alienū esse Ad secūdū dōm. ꝙ
actꝰ incarnatōis vno mō dicit actū q̄ tota tri
nitas corpꝰ xp̄i i ꝟgine formauit. ⁊ sic minor
ē falsa. qꝛ vt sic incarnatōis actꝰ nō termina
bat ad filiū dei. sʒ terminabat ad hūanitatē
vl' ad corpꝰ xp̄i. Alio mō accipit ꝓ actu vnio
nis. q̄ formata caro vnita ꝑsonaliter fuit ipsi
dei filio. Et h̄ dupl'r. Qꝛ vno mō actꝰ illiꝰ vni
onis pt̄ accipi actiue. puta ꝺm ꝙ tota trinitas
actiue vniuit naturā hūanā ʒ diuīe nature in
ip̄o dei filio. Alio mō accipit formal'r ꝓ ipsa
vnione q̄ natura hūana formal'r dicit vnita
ip̄i dei filio seu nature diuine put habet esse in
filio. Primo mō. tūc adhuc minor ē falsa.
qꝛ actꝰ vnionis actiue acceptꝰ nō terminabat
ad filiū dei. sʒ eiꝰ terminꝰ fuit ip̄a vnio iā scd̄o
mō dicta. illa em̄ vnio actiue accepta ꝟe ⁊ rea
liter terminabat ad vnionē formal'r acceptā.
q̄ ꝟe ⁊ real'r est i ip̄a hūana natura. Sʒ lo
quēdo d̄ ista vnione scd̄o mō dicta. q̄ formali
ter est i ip̄a hūana natura assūpta. tūc minor
est ꝟa. maior aūt est falsa. qꝛ ista vnio q̄ʒuis
dicat relatōnē realē fundatā i assūpta natura
terminatā ad ip̄m dei filiū cui tal' natura ē vni
ta. tn̄ i isto termino. s. in dei filio. ex h̄ ꝙ in tpe
termīat istā realē relatōnē seu vnionē. quā qn̄
qʒ vsitato noīe vocamꝰ incarnatōeʒ. nō ꝯuin
cit aliq̄ real' relatio esse i dei filio. sʒ tantūmo
do relatio ꝺm rōeʒ. ⁊ ꝑ ꝯseq̄ns ex terminatōe
ip̄iꝰ incarnatōis nec actual' mutatio nec possi
bilis ꝯuincit cōpetere ip̄i deo. sicut ꝯuinceret
si esset terminꝰ ꝯuersionis creature in ip̄m. vt
Instantia patet ex p̄dictis. Forte dicet ꝙ ex his dictis
sequit relatōeʒ esse imediatū terminū actōis.
qđ est ꝯ aresto. v. ⁊. vij. phisi. Probatio cōse
quētie. qꝛ dictuʒ est ꝙ vnio formal'r accepta ē
relatio realis. ⁊ eadē vnio est terminꝰ vniōis
actiue accepte q̄ est actio vnientis trinitatis.
Solutio. Ad istud pt̄ dici ꝙ ⁊ si relatio nō possit eē
se terminꝰ actōis ꝓductiue. tn̄ nc̄c̄e est pone
re relationē qn̄qʒ esse terminū actōis nō ꝓdu
ctiue. sicut est actio ordinatiua. vnitiua. ⁊ di
stinctiua. Nā actōis ordinatiue terminꝰ ē or
do. vnitiue vnio. ⁊ distinctiue distinctio. licʒ
ordo vnio ⁊ distinctio sint vere relationes.
Cōclusio secūda est ꝙ q̄libet creatura realē Cōclusio secūda.
habēs entitatē est ꝯuertibil' ꝑ diuinā potētiā
i quālibet creaturā. Qꝛ agēs plenū habēs pos 1
se sup esse totale ⁊ n̄ esse totale cuiuslibet crea
ture pt̄ quālibet creaturā i quālibet creaturā
ꝯuertere. sʒ deꝰ ē agēs hmōi. g̃ ⁊c̃. Maior pa
tet ex plenitudīe obediētie q̄ oīs creatura tota
lit' ⁊ ꝑfecte sbijcit ptāti tal' agētis. Mior etiā
patet. qꝛ nll'a creatura est ita determinata ad
esse. q̇n deꝰ possit ip̄aʒ ānihilare ⁊ redigere ad
nō esse. nec ē aliq̄ creatura ita debil' ⁊ indeter
minata ad esse q̇n deꝰ eā possit semp ꝯseruare
i esse. P̄. nō est minoris potentie quālibet 2
creaturā d̄ nihilo ꝓducere. qʒ quālibet creatu
rā i quālibet creaturā ꝯuertere. sʒ quālibʒ cre
aturā vl' deꝰ creauit d̄ nihilo. vl' saltē pt̄ creare
d̄ nihilo. g̃ ⁊c̃. Sʒ forte dicet istud esse cō Instantia
tra augustinū. vij. sup gen̄. vbi ait. ꝙ nll'o mō 1
pt̄ corpꝰ ꝯuerti in sp̄m. nec ecōuerso. Et
q̄si eadē ꝟba ponit boetiꝰ in lib. de duabꝰ na
turis ⁊ vna ꝑsona xp̄i. P̄. indiuisibile pos 2
set fieri diuisibile. Cōseq̄ntia patet. qꝛ multe
creature sunt diuisibiles. ⁊ mlt'e indiuisibiles
P̄. sequit ꝙ ens simplicit absolutuʒ posset 3
ꝯuerti in ens simplicit respectiuū P̄. vl' hr̄e 4
plenū posse sup esse ⁊ n̄ esse reꝝ est necessariū
ꝯseq̄ns ad hr̄e potētiā ꝯuertēdi quālibet ip̄a
rū reꝝ i quālibet. vl' ecōuerso hr̄e potētiā ꝯuer
tendi ē necessariū ꝯseq̄ns ad hr̄e posse sup eē
⁊ n̄ esse hmōi reꝝ ꝯuertibiliū Si p̄mo mō
tūc i p̄ma rōne adducta ꝓ scd̄a cōclusione cō
mittit fallacia cōseq̄ntis. qꝛ ꝓcedit a positōe
cōseq̄ntis ad positōeʒ anͨcedentꝭ. Si scd̄o
mō. tūc i p̄ma rōne adducta ꝓ p̄ma cōclusio
ne cōmittit fallacia cōseq̄ntis. qꝛ ꝓcedit a de
structōe anͨcedētis ad destructōeʒ cōsequentꝭ
Ex h̄ em̄ ꝙ deo intrinseca nō sbiacēt potentie
diuīe q̄ʒtū ad esse ⁊ n̄ esse. cōcludit final'r illa
rōne ꝙ deꝰ nō pt̄ cōuerti i creaturā. nec creata
i deū. g̃. ⁊c̃. Ad primū cū dicit ꝙ ista cōclu Solutio
sio est ꝯ augustinū. nego. Ad ꝓbatōeʒ dōm. Ad.1.
ꝙ augꝰ. ⁊ boetiꝰ cū dicūt sp̄m nll'o mō posse
cōuerti i corpꝰ. nō loquunt ibi d̄ posse seu po
tētia dei. sʒ d̄ potētia creature. Forte dicet ꝙ Instantia
si isti sancti loquūt ibi d̄ potētia creature. tūc
nō solū debebāt dicere esse ip̄ossibile sp̄m cō
uerti i corpꝰ. qꝛ etiā ꝟtute creata n̄ pt̄ cōuerti
corpꝰ in corpꝰ. Nll'a em̄ potētia creata posset
celū cōuertere in terrā. nec ecōuerso. imo forte
nec aliqđ corpꝰ pt̄ virtꝰ creata cōuertere i ali
ud corpꝰ. Qꝛ licet virtꝰ creata possit vnū cor
pꝰ d̄ spera actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ generare ex alio

tñ nõ pt vnũ ꝯuertere ĩ alterũ. sic hĩ loq̃mur de
ꝯuersione. que nec ẽ generatio nec corruptio.
Solutio Rñdeo ꝙ sicut ĩ esse possibili ẽ dare gradꝰ. sic
ĩ esse ĩpossibili. q2 sic illud dicimꝰ possibiliꝰ es
se qḋ pl'es modos ꝯgruẽtie habet ad hoc ꝙ po/
nat̃ ĩ esse. sic illud dicit̃ ĩpossibiliꝰ qḋ hꝫ pl'es
modos repugnãtie ad hoc ꝙ ponat̃ ĩ esse. Sup
posito igit̃ ꝙ impossibile sit v̾tute creata vnũ
corpꝰ generabile ⁊ corruptibile ꝯuerti ĩ alterũ
loq̃ndo ḋ ꝯuersione put p̄scindit a generatõe
⁊ corruptõe. tñ minꝰ ẽ possibile virtute creata
celũ ĩ aliqḋ aliud corpꝰ ꝯuerti. q2 hoc magis sub
terfugit potentiã creatã. q2 celũ vl' non habet
materiã ꝑtẽ sui. vl' dato ꝙ habeat materiã. tñ
nõ habet eã cũ priuatõe ãnexa. ⁊ ꝑ ꝯseq̃ns ce[illegible]
nec pt corrũpi nec generari [illegible] creatã v̾tute.
Et sup hec oĩa ĩpossibilissimũ esse videt̃ v̾tu/
[illegible] creata spũm ĩ corpꝰ ꝯuerti. q2 oĩbꝰ p̄dictis hoc
maior appet repugnãtia. q2 spũs caret omni
materia ꝓp̄e dicta. siue habeat priuatõeꝫ ãne
xaꝫ sic est materia corpoꝝ ĩferioꝝ. siue separata
sit ab omi priuatõe. sic est materia corpoꝝ su/
perioꝝ. Caret etiaꝫ q̃titate ⁊ ceteris accidẽtibꝰ
corpalibꝰ. ꝓpter qḋ minor ẽ ꝯformitas spũs
ad corpꝰ. q̃ꝫ corpis ad corpꝰ. ⁊ ꝑ ꝯseq̃ns ĩpossi
biliꝰ est v̾tute creata spũm ꝯuerti ĩ corpus. q̃ꝫ
qḋcũqꝫ corpꝰ ĩ aliud corpꝰ. dato tñ ꝙ vtrũqꝫ
sit ĩpossibile. Istã igit̃ maiorẽ ĩpossibilita/
tẽ pl'ibꝰ modis ꝯtingentẽ voluẽt exp̄mere isti
sãcti cũ dicũt. ꝙ nullo mõ pt corpꝰ ꝯũti ĩ spũm
Vñ istud signũ vniũsale negatiuũ nõ distri
buit vniuersalr̃ potẽtiã. q2 tũc dixissent. nulla
potẽtia pt corpus ꝯuerti ĩ spũm. sꝫ distribuit
modos ĩpossibilitatis respectu potẽtie create. si
cut etiã patꝫ ex forma v̾boꝝ. q2 dicit̃. nullo mõ
⁊c. Qui aũt vellẽt breuit̃ se expedire dicerẽt
sic etiã aliq̃ dicũt. ꝙ isti sãcti ñ ꝓferũt illa ver/
ba determinatiue. sꝫ recitatiue. puta recitãdo
Ad.2. alioꝝ opiniones Ad scḋm ꝯcedo ꝯseq̃ntiã
⁊ nego falsitatẽ ꝯseq̃ntis. q2 virtꝰ diuia ñ mi/
nꝰ habet posse sup totale esse ⁊ ñ esse rei indiui
sibil' q̃ꝫ rei diuisibil'. ⁊ iõ nõ minꝰ pt indiuisi/
bile ꝯuertere ĩ diuisibile. q̃ꝫ vnũ diuisibile in
aliḋ diuisibile. Etiã q̃ꝫtũ ad ꝓpetatẽ locu/
tionis tũc ꝯseq̃ntia pt negari. q2 ñ sequit̃. hoc
Ad.3. ꝯuertit̃ ĩ hoc. ergo hoc fit hoc. sic patebit inferiꝰ Ad
terciũ ꝯcedo ꝯseq̃ntiã. nec appet aliq̃ falsitas
ꝯseq̃ntis. q2 cũ entitas simpl'r absoluta ꝑ po/
tentiã diuinã possit simplicit̃ ãnihilari. ñ vi/
deo q̃re ꝑ eandẽ potẽtiã nõ possit ĩ respectiuũ
Ad4. ꝯuerti. Ad quartũ dicẽdũ ꝙ ille due ꝓposi
tiones sunt ꝯuertibiles. ⁊ ideo vnaq̃qꝫ pt esse
ꝯseq̃ns ad aliã. ⁊ ecõuerso. Propter qḋ q̃libꝫ

earum ĩfert aliã tã affirmatiue q̃ꝫ negatiue. Ex q̄
patꝫ ꝙ ĩ vtraqꝫ p̄dictarum rõnum bñ ꝓcedit̃.

Quantũ ad secũdũ

articulũ dicẽdũ. ꝙ licꝫ ex dictis ĩ p̄cedẽti articu Articulus secundꝰ
lo satis pateat sbam panis ꝯuertibilẽ esse ĩ cor/
pus xp̄i ꝑ diuinã potẽtiã. q2 vt dictũ est quali
bet creaturã deꝰ sua potẽtia pt in qualibet. aliã
creaturã ꝯuertere. sꝫ tã sba panis est creatura
q̃ꝫ etiã corpꝰ xp̄i. ergo ⁊c. Tñ ꝙ ḋ facto ĩ sacro
altaris facta sit hmõi ꝯuersio. hoc nulla rõe euidẽ
ti ꝓbari pt. eo ꝙ sensus humanꝰ nullã ꝑcipiat
mutatõeꝫ factã circa accidẽtia panis. ꝑ quaꝫ
rõ iudicare possit sbam panis nõ manere cõ
iunctã talibꝰ accidẽtibꝰ Iã dictã igit̃ ꝯũsio
nẽ teneo. nõ ꝓpter aliquã rationẽ cogẽtẽ. sꝫ ꝓ
pter sanctoꝝ autoritatẽ ⁊ sãcte matris ecclie de
terminatõeꝫ. Q, enĩ istud sit de intentõne
sctõꝝ. patꝫ ĩ p̄cedẽti distinctõe. s. distinctõe. x.
istiꝰ libri circa finẽ illiꝰ distinctõis vbi q̄ ad hoc
mgr̄ adducit autoritatẽ amb. eusebij. ⁊ augu
stini. Patet etiã ĩ decretis de cõse. dist. ij. vbi
multoꝝ sctõꝝ autoritates ĩ pl'ibꝰ ponũt̃ capitu
lis illiꝰ distinctõis clarissime istã ꝯclusioneꝫ
exp̄mẽtes. Q, etiã istud determinatũ sit ꝑ
romanã eccl'iaꝫ. hoc patꝫ extra de sum. tri. ⁊ fide
catho. firmit̃ credimꝰ. vbi sic dicit̃. Ihs xp̄s
sacerdos ẽ ⁊ sacrificiũ. cuiꝰ corpꝰ ⁊ sanguis in
sacro altaris [illegible] specie panis ⁊ vini ꝯtinet̃ vera
citer. trãsubstãtiatis in corpꝰ pane ⁊ vino ĩ san
guinẽ ptãte diuia. Et ẽ ista decretal' accepta ḋ
simbolo edito ĩ lateranẽsi cõcilio sb innocẽtio
tercio. In q̄ simbolo multe fidei v̾itates magis
lucide exp̄sse sunt. q̃ꝫ ĩ simbol' aploꝝ. ⁊ nicenis
ꝯcilij. vl' etiã athanasij. Inter q̄s v̾itates cre/
dẽdas a q̄libet xp̄iano hoc clare ponit̃. ꝙ ĩ isto be
nedicto sacro panis trãsubstãtiat̃ ĩ corpꝰ xp̄i.
⁊ vinũ ĩ sanguinẽ. Sꝫ ꝯ istã veritatẽ sunt Opiniões contrarie.
q̃ttuor opiniões Quaꝝ vna ponit ꝙ ĩ isto
sacro cũ vero corpe xp̄i manet v̾a sba panis. Opĩo prima.
Motiua istiꝰ opinionis poterãt esse ista.
1 Si panis ꝯuerteret̃ ĩ corpꝰ xp̄i. tũc opterꝫ
dare aliquẽ ꝑ se terminũ istiꝰ ꝯuersiõis. sꝫ hoc ñ
pt esse. igit̃ ⁊c. Maior patꝫ. Minor ꝓbat̃. q2
tal' terminꝰ vl' esset materia xp̄i cũ forma sbstã
tiali. ⁊ hoc nõ. q2 tũc aĩa xp̄i esset ꝑ se ⁊ p̄mo sb sa
cramẽto ⁊ ñ ꝯcomitãter. cuiꝰ oppositũ cõiter
dicit̃. Vl' esset materia cũ accidẽtibꝰ. ⁊ hoc ñ. q2
tũc nõ esset ibi trãsubstãtiatio sꝫ potiꝰ trãsac/
cidẽtatio. Etiã seq̄ret̃ ꝙ magis ꝑ se ĩ sacro essent
accidẽtia xp̄i q̃ꝫ forma sua sbstantialis. qḋ vi
det̃ omnino incõueniẽs. Vl' esset materia sine

omi forma.⁊ h̄ ñ.q2 illud qd̾ cedit ĩ purã po/
tentiã materie h̄ ñ trãsubstãtiat̃.sȝ poti⁹ corrũ
2 pit̃ ⁊ resoluit̃. ꝓ.terminus ad quẽ positiue
mutatõis.vl' accipit eẽ simpl'r.vl' supposito
eẽ simpl'r accipit aliqd̾ esse.sȝ ɔũsio q̃ ẽ trãsub
stãtiatio ẽ mutatio positiua.igit̃ si sb̃a panis
ꝑ trãsubstãtiatõeȝ ɔuerteret̃ in corp⁹ xp̃i.tũc
vl' corp⁹ xp̃i d̾ nouo ĩciperet eẽ accipiẽdo eẽ sim
plicit̃.vl' semꝑ augeret̃ vl' alteraret̃ accipiẽdo
aliqd̾ esse. ꝓ.sic ad saluãdã aliquã positio
3 nẽ naturalẽ.nõ sũt aliq̃ ponẽda q̃ rõ natural'
nõ ɔuincit.sic ad saluãdã aliq̃d credẽdũ ñ de
bem⁹ ponere h̄ qd̾ oẽm naturalẽ rõeȝ excedit.
nisi inq̃ʒtũ h̄ ip̃ȝ vl' ex fide catholica.vl' ex scri
ptura sacra possim⁹ clare deducere.sȝ sb̃aȝ pa
nis ɔuerti ĩ corp⁹ xp̃i excedit oẽm naturalẽ ra
tionẽ.⁊ tñ p̃t ɔuinci ex scriptura sacra vl' ex ali
q̃ articl'o fidei.g̃ istd̾ ñ ẽ ponẽdũ ad saluandũ
4 corp⁹ xp̃i eẽ ĩ sacr̃o.qd̾ simpl'r ẽ credẽdũ. ꝓ.
frustra fit ꝑ pl'a qd̾ fieri p̃t ꝑ pauciora.maxie
si fit eq̃ bñ.sȝ tota substãtia panis manẽte in
sacr̃o eq̃ bñ possum⁹ saluare veꝝ corp⁹ xp̃i esse
ĩ ip̃o sacr̃o.g̃ ⁊c̃. Maior ptȝ.i.phisi.⁊ ĩ m'ltis
alijs ptib⁹ phie. Minor etiã patȝ.q2 ñ min⁹
possȝ corp⁹ xp̃i esse sil' cũ tota substãtia panis
q̃ȝ cũ ip̃a q̃ʒtitate panis sine substãtia panis.
q2 substãtia ñ r̃sistit corp̃i ĩ eodẽ loco nisi rõe
5 q̃ʒtitat̃ ãnexe. ꝓ.cũ istud sacr̃m sit institu
tũ ad salutẽ hoĩm.id̾ q̃ʒtũ veritatẽ istius sacr̃i
saluare possum⁹ cũ minori repugnãtia ad na
turale iudiciũ h̄ facere tenemur.sȝ ponẽdo sb̃
stantiã panis manere cũ v̾o corp̃e xp̃i in isto
sacr̃o mĩor videt̃ repugnãtia ad natale iudi/
ciũ rõis.g̃ ⁊c̃. Maior patȝ.q2 ponẽs maiorẽ
repugnãtiã q̃ȝ oportet ad saluãduȝ aliquẽ fidei
articulũ.talis facit ꝙ h̄mõi articul⁹ ɔtẽnit̃ ab
eis q̃ innitunt̃ naturali rõi.⁊ ꝑ ɔseq̃ns tractã
do d̾ sacr̃o salut̃ auũtit hoĩes a ɔsecutõe sue sa
lut̃. Minor etiã ptȝ.q2 m'lto facili⁹ q̃libet in
nitẽs naturali rõi flecteret itellectũ suũ ad cre
dendũ veꝝ corp⁹ xp̃i abscõdite ⁊ supnatural'r
esse sub sacr̃o.q̃ȝ cũ ista difficultate credat ibi
nõ esse veꝝ panẽ.cũ tñ ibi videat panis colo/
rẽ.gustet panis saporẽ.tangat panis sup̃ficiẽ.
ꝓ.si nõ manet substãtia panis.tũc natu/
6 ralis significatio accidẽtiũ remanẽtiũ erit fal
sa. Cõseq̃ns est incõueniẽs.q2 ĩ sacr̃o veritat̃
nll'a debet esse falsitas. Cõseq̃ntia ꝓbat̃.q2 ac/
cidẽtia foris relucẽtia natural'r significãt sub
stãtias q̃s informãt. ꝓ.beat⁹ ambrosi⁹ di
7 cit.ꝙ in isto sacr̃o nihil fit sil'e p̃stigijs magoꝝ
vbi deceptõne quadã fallunt̃ oculi.vt videat̃
esse qd̾ nõ est.sȝ in sacr̃o videt̃ esse panis.ergo
ibi est panis.alias videret̃ ibi esse qd̾ nõ esset
ibi. Et cõfirmat̃.q2 accidẽtia magnã partẽ Cõfirma/
ɔferũt ad cognoscẽdũ ꝙ q̃d est.vt dicit̃ p̃mo tio.
de aĩa.g̃ vbi accidẽtia ponunt̃ ⁊ subtrahit̃ ꝙ
q̃d est.i.substãtia.ibi fit deceptio.sȝ ĩ sacr̃o ve
ritatis nll'a fit deceptio. ꝓ.q̃ñcũq̃ȝ aliq̃ cor 8
poral' substãtia ɔuertit̃ ĩ aliqd̾ corp⁹ p̃existẽs
tũc ex h̄mõi ɔuersione illud corp⁹ auget̃.sed
corp⁹ xp̃i ex ɔsecratõe nõ auget̃.g̃ nll'a corpa
lis substãtia in ip̃m ɔuertit̃. Isti opinioni Sanctus
doctor cõis ascribit tria mala. Dicit eñ p̃mo tho.dis.q.
ꝙ sit incõpetens huic sacr̃o. Scd̾o ꝙ sit ĩpossi q.i.
bilis. Tercio ꝙ sit heretica. Primũ ꝓbat.
q2 esset occasio idolatrie si hostie veneratõ la
trie exhiberet̃ remanente substãtia panis sub
ip̃a hostia. Scd̾m ꝓbat.q2 ĩpossibile est
aliq̃d nũc esse vbi p̃mo nõ fuit.nisi vl' ip̃o mu
tato.vl' altero in ip̃m. Sȝ corp⁹ xp̃i est siml' ĩ
diuisis altarib⁹ post bñdictõeȝ ꝗb⁹ añ nõ
fuit. Si g̃ h̄ nõ fit ꝑ ɔuersionẽ panis in ip̃m
tũc fieret ꝑ motũ ꝓpriũ.⁊ h̄ est impossibile.q2
tunc vnũ corp⁹ numero moueret̃ sil' ad diũsa
loca. Terciũ ꝓbat ꝑ h̄.q2 ista opinio ɔtra/
dicit v̾itati scripture.q2 si maneret panis.tũc
hec scriptura q̃ ĩ ꝑsona xp̃i dicit̃.h̄ est corpus
meũ.nõ esset v̾a. Sȝ salua isti⁹ magni do Cõtra tho
ctoris sanctitate ⁊ reuerẽtia.nõ videt̃ mihi ꝙ mam.
sue rõẽs ɔuincãt ista q̃ ĩponit huic opinioni
Nõ primũ.q2 nõ est pl⁹ diuini numinis
ĩ accidẽte panis q̃ȝ ĩ substãtia panis.g̃ sic nõ
obstãte ꝙ accidẽtia panis remanẽtia sint vere
creature.tñ sub ill' accidẽtib⁹ xp̃s adorat̃ ado
ratõe latrie.⁊ nõ cõmittit̃ ex h̄ aliq̃ idolatria.
sic si remaneret substãtia panis nõ obstãte ꝙ
esset creatura.xp̃s sub illa substãtia existẽs si
cut nũc sub accidẽtib⁹ adorari posset adorati
one latrie absq̃ȝ vicio idolatrie. Nec scd̾m
q2 tota deductõe ɔcessa incõueniẽs ad qd̾ de/
ducit nõ est omino ĩpossibile.vt appet ex di/
ctis ĩ distinctõe p̃xima p̃cedẽti q̃stione.i.arti.
i. Nec terciũ.q2 sic nõ obstante ꝙ remanet
q̃ʒtitas corpalis q̃ est corp⁹ de p̃dicamẽto q̃ʒti
tatis.tñ seruat̃ veritas scripture q̃ dicit̃ ĩ ꝑso/
na xp̃i.h̄ ẽ corp⁹ meũ.sic nihil min⁹ si ex ordi
natõe diuina maneret substãtia panis q̃ ẽ cor/
pus de p̃dicamẽto substãtie eadẽ v̾itas salua/
ret̃. Vñ semꝑ saluo meliori iudicio nõ vi/ Nota.
det̃ mihi ꝙ ante determinationẽ sancte matr̃
eccl'ie quã superi⁹ recitaui ista op̃io fuerit he/
retica reputãda. Nec scio aliquẽ q̃ post illã de
terminatõeȝ istã opinionẽ asseruerit.nisi io/
hãnes parisieñ ordinis p̃dicatoꝝ.q̃ posuit pa
neitatẽ remanere ne accidẽtia ĩ isto sacr̃o esset

sitie subiecto. Propter qd̃ vt dicit̃ excõicatus
Solutio fuit p epm parisiciem. Ad pmũ g motiuũ
Ad.1. isti⁹ opinionis dicẽdũ q minoꝛ ñ est ṽa. Ad
pbatõez dicẽdũ q p se termin⁹ isti⁹ ꝯuersiõis
ẽ corp⁹ xpi. put corp⁹ est altera ps cõpositi di
stincta ꝯtra formã sbalez hũanitatis xpi. Sz
qd intelligat̃ p istud corp⁹. videbit̃ dño cõce/
Ad.2. dente infra dist. xij. Ad scdm dicendũ q
accipe aliqd̃ esse pt dupl'r intelligi. Uno mõ
intrinsece z pfectiue. Alio mõ extrinsece z ali
q̃ mõ denoiatiue. Primo mõ tũc maioꝛ nõ ẽ
ṽa. Scdo mõ tũc maioꝛ pt ꝯcedi. qz corpus
xpi ex illa ꝯuersione accipit h̄ esse. est eñ aliq̃
mõ ibi vbi pmo nõ fuit. Sub isto aũt sensu
ꝯcessis pmissis nõ sequit̃ ꝯclusio q̃ infert. qz
tã esse augmẽtatõis q̃z esse alteratõis sunt eẽ
intrinsece suũ pfectibile respiciẽtia aliqd rea/
Instantia leiter ipo ponẽtia. Forte dices me incidere in
illud qd̃ volo vitare. qz corp⁹ non capit h̄ esse
nisi capiat nouũ vbi. sz vbi est accidẽs reale sb
iectiue existẽs i re locata. g̃ si corp⁹ xpi accipi
at h̄ esse pp̄ter ꝯuersionẽ panis in ipm. tũc ac
cipiet esse tale qd̃ p infoꝛmatõez ie habebit ad
Solutio. ipm tanq̃z aliqd sibi intrinsecũ. Rñdeo q
licet corp⁹ capiẽs h̄ esse circũscriptiue. ṽe ca/
piat nouũ vbi. tñ si ita capiat h̄ esse determi/
natiue q pp̄ter h̄ nõ est h̄ circũscriptiue. tunc
ex h̄ nõ recipit aliqd̃ vbi. qd̃ patet. qz vbi dere
linquit̃ i re locata ex locãtis circũscriptõe. vt
patet in li. vi. pncipioꝝ. Sz vt patet ex dictis
in distinctiõe. x. corp⁹ xpi nõ est i sacr̃o q̃ztita/
tiue: nec p ꝯseq̃ns circũscriptiue. qz qd̃ a loco
circũscribit̃ h̄ loco cõmensurat̃. qd̃ fieri nõ pt
nisi ipm sit in hmõi loco quãtitatiue. Solũ/
modo igit̃ determinatiue est corp⁹ xpi in tali
loco in q̃ sunt accidẽtia panis q̃ remanẽt post
factã ꝯsecratõez. h̄ eñ determinatũ est p diui
nã voluntatẽ q in omi loco sit corp⁹ xpi in q̃
sunt hmõi accidẽtia. z ideo corp⁹ xpi nõ reci/
pit aliqd̃ vbi a loco in q̃ est sacraliter. licet rea
liter fundet vnũ vbi ꝓueniẽs ex circũscriptõe
corpis celestis in q̃ est q̃ztitatiue: z p ꝯseq̃ns
Ad.3. circũscriptiue. Ad terciũ pt dici q maioꝛ ẽ
insufficiẽs. qz dato q aliq̃s mod⁹ circa credẽ/
da nõ pateat clare ex scriptura sacra. v l'ex ar
ticulis fidei. tñ si ꝯciliũ romane eccl'ie h̄ deter
minauit esse tenendũ tũc quilibet catholicus
tenet̃ credere illũ modũ esse veꝝ z imutabili/
ter obseruandũ. Uñ etiã beat⁹ augustin⁹ di/
xit. q euãgelio dei nõ crederet. nisi ab ecclesia
dei esset approbatũ. Cũ igit̃ mod⁹ ꝯuersiõis
substãtie panis i corp⁹ xpi. z vini in sanguinẽ
sit expsse determinat⁹ p ecclesiã romanã i vni/
uersali ꝯcilio. vt patuit super⁹. ideo q̃libet ca
tholic⁹ tenet̃ credere illũ modũ eẽ veꝝ. Ad Ad.4.
quartũ dicẽdũ q maioꝛ nõ est vera loq̃ndo d̃
his q̃ mere dependẽt a diuia volũtate. qz si de⁹
voluisset ip̄e eq̃ bñ saluasset nos ex solo placi
to volũtatis sue absq̃ passione vnigeniti filij
sui. z sine sacramentoꝛum institutione. sicut
pro nunc nos saluat mediante vnigeniti sui
passione z sacramẽtoꝝ collatõe. z tamẽ ñ est
dicẽdũ q ista sint frustra. licet de⁹ nos saluare
potuerit p pauciora. Ad quintũ dicẽdũ q Ad.5.
in assertõe coꝝ q̃ spectãt ad fidẽ. nõ est aspiciẽ
dũ ad illud qd̃ min⁹ repugnat naturali rõni.
sz debem⁹ respicere ad illd̃ qd̃ min⁹ repugnat
scripture z determinatõi sancte matris eccl'e.
ac dictis sanctoꝝ q̃ reuelatõe spũssancti mul/
tas veritates q̃ sup naturã sunt. in suis libris
ꝯscripserũt. inter q̃s veritates vna est. q sub/
stãtia panis cõuertit̃ in corp⁹ xpi. vt patet ex
super⁹ allegatis. Uñ licet min⁹ repugnet na/
turali rõni q de⁹ saluet mundũ p vnu hoiem
natũ bm naturalẽ cursuz hũane generatõis.
sicut iudei loquunt̃ d̃ messia nascituro. q̃z per
vnũ hoiez natũ ex intacta virgine. sic ponũt
xpiani. z tñ ex h̄ non sequit̃ q melioꝛ sit fides
iudeoꝝ q̃z fides xpianoꝝ. Sic in ꝓposito zc.

Cur aũt de⁹ illud qd̃ p pauciora miracula Nota.
posset facere. facit p plura miracula. Ad hãc
q̃stiunculã pt dici. q h̄ de⁹ facit duplici cau
sa. Prima est. vt hi q̃ se ad fidẽ suscipiendã
humiliãt mag̃ mereant̃ intellectũ suũ capti/
uando in obsequiũ fidei. Scda est vt sup
bi hui⁹ seculi d̃ suo sensu gloriãtes vidẽtes ñ
videãt. z intelligẽtes nõ intelligãt. vt sic stul
tam faciat de⁹ sapiẽtiã hui⁹ mũdi. sic ait apl's

Ad sextũ nego ꝯseq̃ntiã. Ad pbatõez di/ Ad.6.
cendũ q licz hmõi accidẽtia derelicta suo cur
su naturali infoꝛmẽt sbam. z p ꝯseq̃ns signi
ficẽt eã. tñ illo cursu mutato p cãm supnatu/
ralẽ sepantez hmõi accidẽtia a sba. tũc hmõi
accidẽtia nõ significãt sbam actu sz aptitudi
ne. Illud aũt significãt actu ad qd̃ significã/
dũ instituunt̃ p illã cãm q̃ hmõi accidẽtia a
sua sba sepant. Et iõ accidẽtia i sacr̃o alta/
ris remanẽtia sbam panis nõ significãt natu
rali sua significatõne actu sz aptitudie. Sicẽ
nec actu infoꝛmãt eã licet sint apta nata eã in
formare. actu ṽo significãt corp⁹ xpi qd̃ ex di
uine institutõis determinatõe actual'r pñs ẽ
hmõi accidẽtib⁹. Ad septimũ dd̃m. q ñ est Ad.7.
sil'e d̃ pstigijs magoꝝ. qz i hmõi pstigijs oc'li
exterioꝛes fallunt̃. qz illud qd̃ indicãt nõ est.
Illa eñ accidẽtia q̃ apparẽt nõ sunt real'r ta/

lia q̄lia apparēt. Sȝ oculi n̄ decipiunt̄ i isto sacro. imo sensus imunes a deceptōe reddunt̄ vt dicit̄ i s̄mone q̄ legit̄ i festo corpis xp̄i. sensus em̄ realiter repiūt in ist̄ accidētibꝫ sua obiecta absq̄ȝ deceptōe. q̄d nō ɔtingit in magic̄ Instantia opatōibꝫ. Forte dicet̄ q̄ licet oculi exteriores nō decipiant̄. tñ interior ocul⁹ puta intellect⁹ decipit̄. q̄ iudicat ibi esse s̄bam panis cuȝ nō sit. Solutio. R̄ndeo q̄ intellect⁹ fidel̄ nō decipit̄. q̄ s̄m fidē suā iudicat sub ill̄ accidētibꝫ eē verū corp⁹ xp̄i. q̄d etiā v̄e est ibi. Sȝ si ē infidel̄ tūc decipit̄. ꝛ h̄ nō imerito. q̄ infidelitas ē cōplemētū oīs mortifere deceptōis. Et p̄ h̄ etiā patet ad ɔfirmatōeȝ. q̄ q̄uis accidentia faciāt ad cognoscēdū q̄ q̄d est. tñ fidel̄ nō iudicat ibi esse q̄ q̄d ē panis. sȝ poti⁹ iudicat ibi Ad.8. esse q̄ q̄d est corpis xp̄i. Ad octauū dicēdū q̄ licet maior sit v̄a q̄n̄ tal̄ ɔuersio fit p̄ motū augmentatōis. tñ nō est vera q̄n̄ fit p̄ modū Opio scda trāsubstātiatōis toti⁹ in totū. Alij dixerūt q̄ corpe xp̄i veniēte s̄ba panis nō manet. nec 1 tñ ɔuertit̄ i corp⁹ xp̄i. Q̄ p̄pter dignitatē corporis xp̄i nullū aliud corp⁹ p̄t in ip̄m ɔuerti. Sȝ vt dicūt s̄ba panis penit⁹ annihilat̄. Q̄ q̄ nūc est ꝛ postea nihil de ip̄o remanet h̄ ānihilat̄. sȝ anteq̄ȝ corp⁹ xp̄i sit p̄ v̄ba ɔsecratōis i altari. tūc s̄ba panis ē i altari. ꝛ postea nihil de s̄ba panis remanet. ḡ h̄mōi s̄ba panis ānihilata est. 2 P̄. dato q̄ h̄mōi panis ɔuertat̄ i corp⁹. adhuc tal̄ ɔ̄uersio erit vera ānihilatio. q̄ mutatio nihil relinq̄ns post se de re mutata ē vera ānihilatio ip̄i⁹ rei mutate. sȝ dato q̄ panis ɔuertat̄ i corp⁹ xp̄i. tūc facta h̄mōi cōuersione nihil remanet d̄ s̄ba panis. ḡ ꝛc̄. P̄ 3 facta ɔsecratōe. vl̄ aliq̄d manet d̄ pane. vel nihil. Si nihil: tūc habet̄ p̄positū. q̄ sic aliq̄d dicit̄ creari q̄n̄ añ sui p̄ductōeȝ nihil de ip̄o p̄cessit nec formal̄r nec subiectiue. sic [illegible] oppositū illud merito dicit̄ ānihilari cui⁹ nihil r̄manet nec formal̄r nec subiectiue postq̄ȝ mutat̄ a suo esse. Si aliq̄d manet: tūc tota s̄ba panis nō mutat̄ i corp⁹ xp̄i. cui⁹ oppositū patet ex p̄ Confirmatio. dictis. Et ad p̄sens ɔfirmat̄. q̄ om̄e q̄d est aliq̄d reale h̄ est alicubi. sȝ facta ɔsecratōe nō 4 p̄t dici q̄ aliq̄d de illo pane sit alicubi. P̄. si vna ɔ̄dictoriaȝ est falsa: tūc alia necessario ē vera. sȝ facta ɔsecratōe tūc ista est falsa. panis sup q̄ue facta ē ista ɔsecratio est aliq̄d. ḡ tunc ista erit v̄a. panis sup q̄ue facta ē ista ɔsecratio ē nihil. q̄ nihil ꝛ aliq̄d ɔ̄dicūt. Cōtra opinionem. Sȝ nec istud valet. Q̄ vl̄ ista opinio supponit ɔ̄uersionē panis i corp⁹ xp̄i. vl̄ sic ponit ānihilatōeȝ q̄ negat h̄mōi ɔuersionē. Si p̄mo mō. tunc opinio sibi ip̄i ɔ̄dicit. q̄ q̄d ī meli⁹ mutat̄. h̄ n̄ annihilat̄. sȝ illa ɔuersione supposita. tūc s̄ba panis ī meli⁹ mutat̄ puta ī corp⁹ xp̄i. Si scd̄o mō. tūc autoritates sanctoꝝ. ꝛ determinatio sancte m̄ris eccl̄ie nō min⁹ sunt ɔ̄ istā opinionē q̄ȝ ɔ̄ p̄mā. Ex q̄ sequit̄ q̄ sic opinio p̄cedēs nō est asserēda ab aliq̄ catholico. sic nec ista.

Solutio Ad.1. Ad p̄mū igit̄ dicēdū. q̄ licet v̄tute naturali nullū aliud corp⁹ possit mutari in corp⁹ xp̄i. h̄ tñ fieri p̄t v̄tute sup̄naturali. Et cuȝ p̄bat̄ q̄ ānihilet̄. q̄ q̄d nūc ē ꝛc̄. dico q̄ nihil remanere d̄ aliq̄ re p̄t dupl̄r itelligi. Vno mō q̄ desinit total̄r esse q̄tū ad p̄p̄ia entitatē. et cū h̄ nō ɔuertit̄ i aliq̄d aliud. Alio mō q̄ licȝ desinat esse q̄tū ad p̄p̄iā entitatē. tñ h̄ fit per ɔuersionē in q̄dā aliud. P̄mo mō maior ē vera. sȝ scd̄o mō ē falsa. Et isto scd̄o mō est ī p̄posito. q̄ panis desinit esse q̄tū ad totā suaȝ entitatē. nō tñ q̄uocunq̄ȝ: sȝ p̄ ɔ̄uersionē totius sue entitat̄ i s̄bam corpis xp̄i. Ad scd̄m nego maiorē. q̄n̄ illud n̄ remanere ɔtingit p̄ cōuersionē illi⁹ nō remanēt̄is i alterā rē simpl̄r positiuā. h̄mōi em̄ ɔ̄uersio n̄ p̄t dici ānihilatio Ad.2. eꝯ̄ habet terminū simpl̄r positiuū. Ad tercium dicēdū ad maiorē q̄ licet nihil remaneat d̄ pane. tñ nō habet̄ p̄positū. eo q̄ remaneat illud i q̄d s̄ba panis ē ɔ̄uersa. Ad p̄batōeȝ dicendū q̄ n̄ est sil̄e d̄ creatōe. q̄ creatū nō incipit esse p̄ ɔuersionē cuiusdā entis positiui i ipsuȝ. sic iste panis desinit esse p̄ ɔuersionē sui ī corp⁹ xp̄i. q̄d ē ens simpl̄r positiuū. Vñ i creatione termin⁹ a q̄ ē puꝝ nihil. sȝ i ɔ̄uersione termin⁹ ad quē n̄ est puꝝ nihil. Ad q̄rtū dicēdū q̄ licet pāis facta ɔsecratōe possit dici nihil vocādo illō nihil q̄d desinit esse total̄r q̄ntū ad p̄p̄iā suā entitatē. tñ q̄ illud ē aliq̄d in q̄d panis ē ɔ̄uersus. iō nō p̄t dici p̄p̄e ānihilat⁹. nec ei⁹ ɔ̄uersio ē ānihilatio. Alij dicūt q̄ in hōdictōe isti⁹ sacri licet forma s̄balis trāseat. tñ materia panis manet. Et isti vt d̄ se appet n̄ solū ɔ̄dicūt ɔclusiōi sup̄⁹ posite p̄p̄t determinatōeȝ eccl̄ie. veꝝ etiā ɔ̄dicūt duabꝫ opionibꝫ iā p̄rie recitat̄. Prime q̄dē i h̄. q̄ ponūt formā trāsire ī nō eē. Scd̄e i eo q̄ dicūt materiā pāis post trāsitū forme manere. Principale motiuū isti⁹ opionis ē hec ɔgruitas. Q̄ isto posito accidētia n̄ manēt sine s̄biecto. P̄. vbi n̄ ē materia ibi n̄ p̄t esse passiua potētia. loq̄ndo d̄ passione p̄p̄e dicta. q̄ abijcit a s̄ba rei patiet̄ ꝛ ducit ad corruptōeȝ. sȝ accidētia panis remanētia habēt h̄mōi passiuā potentiā. Maior p̄ȝ. q̄ materia ē illō [illegible] q̄d res p̄t eē et n̄ esse. vt p̄ȝ i mult̄ locis p̄hie. Minor etiā

Ad.3.

Ad.4.

Opio tercia.

1

2

ptʒ.qꝛ hmōi accidētia realr̄ alterāt̄ ꝛ corrūpū
3 tur. ꝑ.q̄ñcūqʒ extrema alicu⁹ trāſmutati
onis cōicant ī aliq̄ cōi.tūc illd̄ cōe manet cō/
pleta hmōi trāſmutatōne. Jſta ptʒ cōiter in
oibꝫ trāſmutatōibꝫ. Sʒ pāis ꝛ corp⁹ xp̄i ſūt
extrema iſti⁹ trāſmutatōis q̄ ē trāſubſtātiatō
vni⁹ ī alteꝝ. ꝛ cōicant ī materia. qꝛ tā pāis q̄ꝫ
4 corp⁹ xp̄i hʒ materiaʒ p̄tē ſui.ḡ ꝛc. ꝑ.ſic ſe
hʒ natural' trāſmutatio ad naturalē potētiaʒ
materie.ſic ſe hʒ ſupnatural' tranſmutatio ad
obediētialē potētiā materie.ſʒ ī oī nat̄ali trāſ/
mutatōe manet materia tāq̄ꝫ fūdamētū potē
tie natural'.ḡ ī iſta trāſubſtātiatōe q̄ ē q̄dā ſu
pnatural' mutatio remanere dʒ materia tāq̄ꝫ
Cōtra opi fūdamētū potētie obediētial'. Sʒ nec iſtd̄
nionem. valʒ. Qꝛ ex mltis autoritatibꝫ ſctōꝝ ptʒ q̄ to
1 ta ſb̄a pāis ꝯuertit̄ ī totā ſb̄aʒ corpis xp̄i.ſʒ ſo
la forma ſb̄alis ñ ē tota ſb̄a rei cōpoſite ex ma
2 teria ꝛ forma. ꝑ.trāſeūte forma ſb̄ali ipſi⁹
pāis.ſi mācret materia.tūc ſb̄ſiſteret materia
nllo actu īformata. Cōſeq̄ns ē īpoſſibile.vt
ptʒ ex his q̄ dixi li.ij.diſt.xij.arti.ij.ꝯcluſiōe
ſcd̄a. Cōſeq̄ntiā pb̄o.qꝛ oīs act⁹ potēs īforma
re materiā.vl' ē forma ſb̄alis:vl' accn̄talis. Sʒ
illa materia manēs ñ eſſʒ īformata forma ſb̄a
li.qꝛ illa vl' trāſit ī ñ eſſe.vt aliq̄ iſtoꝝ dicūt.
vl' trāſit ī ſb̄aʒ corpis xp̄i.vt alij d̄ iſta opīone
dicūt. Nec accidētali.qꝛ ſic īfra patebit diſt.
xij.oīe accn̄s pāis ī ſacro altar̄ exn̄s ē ſepatū
Ad.1.et.2 a materia. Et ibidē appebit q̄d ſit dd̄m ad
Ad.3. pmū ꝛ ſcd̄m argumētū Ad terciū dd̄m q̄ li
cet maior ſit v̄a ī extremis naturaliū trāſmu/
tationū.ī talibꝫ eī eadē materia q̄ pri⁹ fuit ſb̄
termīo a q̄.poſtea ē ſub termīo ad quē.tn̄ ñ ē
v̄a ī mutatōe ſupnat̄ali.q̄ vni⁹ rei ſb̄a mutat̄
ī aliā actualr̄ p̄exiſtētē. ꝛ nihil intrinſece recipiē
tē ex hmōi mutatōe. Sic aūt eſt in ꝓpoſito.
Etiā ſi'm aſſumit̄ ī mīori.qꝛ licʒ pāis ꝛ cor
p⁹ xp̄i cōicent ī materia cōitate p̄dicatōis.tn̄
ñ cōicant ī idētitate eiuſdē materie realr̄.ſic ex
trema natural' trāſmutatōis.vbi eadē mate/
ria realr̄ ī p̄ncipio mot⁹ ē ſub vno extremo.et
ī fine ſb̄ alio Etiā ꝯceſſa maiori ꝛ mīori.iſti
ñ hn̄t intētū.qꝛ tūc materia pāis ñ maneret
ſub accn̄tibꝫ pāis.ſʒ relicto illo extremo qd̄ ē
forma ſb̄alis pāis.reciperet alteꝝ extremū qd̄ ē
forma corpis xp̄i. ꝛ ſic forma corpis xp̄i vel ſil'
īformaret duas materias.vl' pficiēdo materi
aʒ pāis relinq̄ret materiā ꝓpriā.q̄ꝝ vtrūqʒ eē
Ad.4. abſurdū ē cogitare. Ad q̄rtū dd̄m q̄ q̄ꝫuis
ſilitudo aſſūpta ī maiori valeat q̄ñ ſupnatu/
ral' trāſmutatō ē ꝓductiua ipi⁹ termī ad quē.
tn̄ iſta ſilitudo nihil valet q̄ñ hmōi ſupnat̄a
li mutatōe termin⁹ ad quē ñ ꝓducit̄. ꝛ termi/
n⁹ a q̄ ī terminū ad quē actu p̄exn̄teʒ ꝯuertit̄.
Opio q̄r/ Sic ſit in ꝓpoſito. Eſt inſup q̄rta opio q̄
ta. ponit q̄ materia pāis deſinat eē.ſʒ forma ſb̄a/
1 lis pāis vt dicūt manet cū ceteꝝ accn̄tibꝫ pa
nis. Qꝛ vbicūqʒ ē v̄a opatō pāis.ibi neccario
ē forma ipi⁹ pāis. Sʒ huic qd̄ remanet d̄ pa
ne cōpetit v̄a ꝛ ꝓpa opatio pāis. Mior ptʒ
d̄ ſe. Probat̄ maior.qꝛ ſic̄ trāſmutatio fecit ſci
re materiā.ſic operatō fecit ſcire formā.vt ait
2 cōmētator.vij.metha. ꝑ.illd̄ qd̄ remanet
d̄ pane ī ſacro v̄e nutrit.ḡ v̄e hʒ formā ſb̄aleʒ
pāis. Añcedēs ptʒ. Probat̄ ꝯſeq̄ntia.qꝛ qd̄
q̄d ē ſb̄e material'.vl' dicit ſolā formā ſb̄alem.
vl' ſaltē p̄ncipalr̄ dicit formā.ſʒ cibꝫ nutrit in
q̄ꝫtū q̄d.vt dr̄.ij.d̄ aīa.
3 ꝑ.aīa xp̄i ñ ē ī ſacro
ex vi v̄boꝝ pmo.ſʒ ſolū ꝯcomitanter.ḡ forma
pāis manet ꝛ ñ ꝯūtit̄. Añs ptʒ ex ſupi⁹ dict̄.
ꝛ etiā declarabit̄ ī ſeq̄ntibꝫ. Cōſeq̄ntia pbat̄.
qꝛ ſi forma pāis ꝯūteret̄.tūc ſic̄ materia pāis
ꝯūtit̄ ī corp⁹ xp̄i.ſic forma pāis ꝯūteret̄ ī aīaʒ
q̄ ē forma corpis xp̄i.ſʒ illd̄ ī qd̄ ſit ꝯūſio pāis
4 h̄ dr̄ eē ī ſacro pmo ꝛ ñ ꝯcomitāter.ḡ.ꝛc. ꝑ.
arguit q̄dā ꝓ iſta opīone ſic. Nlla forma acci
dētal' ꝯūtit̄ ī corp⁹ xp̄i.ſʒ forma pāis ē forma
accn̄tal'. Maior ab oībꝫ ꝯcedit̄. Probat̄ mi
nor.qꝛ forma p arte īducta ē forma accn̄talis
ſʒ forma pāis ē īducta p artē panificis.ḡ.ꝛc.
Thomas Jſtā opīonē īprobat doctor cōis ſic. Jn q̄li
bet trāſmutatōe vl' ꝯūſiōe termin⁹ a q̄ ē eiuſd̄
geneꝝ cū termīo ad quē.ſʒ illd̄ ad qd̄ termīat̄
ꝯūſio ñ ē forma tm̄.nec materia tm̄.ſʒ ē ſb̄a cō
poſita actu exn̄s.igit̄ optet q̄ illd̄ qd̄ ꝯuertit̄ ī
corp⁹ xp̄i ſit ſb̄a cōpoſita. ꝛ ſic forma panis ñ
Cōtra tho manet Sʒ q̄ꝫuis hec opio ſit falſa.tn̄ h̄ iſta
mam. rō ñ ꝯuincit.qꝛ ex accn̄tibꝫ q̄ñqʒ generat̄ ſb̄a.
1 ḡ maior iſti⁹ rōis ñ ē v̄a. Cōſeq̄ntia ptʒ.qꝛ ac
cidēs ꝛ ſb̄a ñ ſūt eiuſdē geneꝝ.qꝛ etiā differūt
genere generaliſſimo. Añs pb̄o.qꝛ ſic īfra pa/
tebit. ꝛ etiā iſte doctor ꝯcedit diſt.xij.ex accn̄/
tibꝫ pāis ī iſto ſacro remanētibꝫ q̄ñqʒ generāt̄
2 cineres ꝛ vermes q̄ ſūt v̄e ſb̄a. Etiā minor
iſti⁹ rōis videt̄ deficere.qꝛ cū iſte doctor dicit
q̄ ꝯuerſio termīat̄ ad ſubſtantiā cōpoſitaʒ.
vel ipe intelligit p ſubſtantiā cōpoſitā rē cō/
plexam ex materia ꝛ forma ſubſtantiali.vel
ex materia cū aliquo alio preter formā ſubſtā
tialem. Si dat primū.tūc vel anima ratio/
nalis chriſti nō erit in ſacramēto ꝯcomitāter
ſʒ erit ibi pmo ꝛ p̄ncipalr̄ ex vi verboꝝ quibꝫ
iſtud ſacrm̄ ꝯficit̄.vl' corp⁹ xp̄i informat̄ alia
forma ſubſtātiali p̄ter aīaʒ rōalē.ſʒ vtraqʒ ps
iſti⁹ ꝯſeq̄ntis repugnat dict̄ iſti⁹ doctoris.ḡ

⁊ añcedẽs. Jpe em̃ ponit aīaȝ xp̄i nō primo ſȝ ꝯcomitanter eſſe in iſto ſacro. negat etiã plu/ralitatẽ formaꝝ ſbaliuȝ in quocũqȝ hoīe. Cōſeq̄ntia etiã patet. q2 illud ad qḋ terminat̃ cōuerſio panil h̄ eſt i ſacro ex vi ſacri etiã ſḿ eũ. ſi igit̃ terminãs hm̄ōi ꝯuerſionẽ eſt cōpoſitũ ex materia ⁊ forma ſbali. tunc hm̄ōi cōuerſio terminabit̃ tã ad materiã q̃ȝ ad formã ſbaleȝ. ḡ illa forma vl̃ erit aīa rōnalis. ⁊ tũc tenet cō/ſeq̄ntia quantũ ad p̄mã partẽ ꝯſequentis vl̃ erit alia forma ſubſtantialis. ⁊ tunc tenet conſeq̄ntia q̃tũ ad aliã ꝑtẽ cōſeq̄ntis. Si dat̃ ſcḋm. ſ. ꝙ cōpoſitũ terminãs illã ꝯuerſionẽ n̄ dicit materiã ⁊ formã ſbaleȝ. tũc illa mioꝛ nihil valet ad ꝓpoſitũ. ſȝ m̄lto magis valet ad oppoſitũ. q2 ex q̊ extrema ꝯuerſionis ɗbẽt eē eiuſdẽ generꝭ ſicut iſte doctoꝛ dicit in maioꝛi: cōpoſitũ aũt nō includẽs formã ſubſtãtialẽ. ⁊ cōpoſitũ includẽs formã ſubſtãtialẽ n̄ ſunt eiuſdẽ generꝭ. ḡ ⁊c̃. Si extremũ terminãs ꝯuerſionẽ dicit cōpoſitũ nō includẽs formã ſubſtãtialẽ. ſequit̃ ꝙ nec extremũ illud qḋ cō/uertit̃ includat formã ſubſtantialẽ. ⁊ ſic facta ꝯuerſione maneret forma ſubſtãtialis ipiꝰ panis. qḋ eſt ꝓpoſitũ opiniōis quã intẽdit iſte ꝑ rationẽ p̄dictã iprobare. Cōformãdo igitur me p̄oꝛibꝫ meis dictꝭ. dico ꝙ nec iſta opinio p̄t ſtare. eo ꝙ repugnet ɗterminatōni ro/mane ecclie. cui licet i oībꝫ teneamur nos cō/formare. ex ſp̄ali tm̄ mãdato ad h̄ tenemur i his q̄ tenenda ſunt ɗ ſacris. vt appꝫ extra ɗ hereticꝭ. ad abolendã. vbi dicit̃. ꝙ ɗ ſacris te/nendũ eſt ſicut tenet ſancta romana eccleſia. Sȝ vt patuit ſuperiꝰ romana eccl'ia dicit firmiter eſſe tenẽdũ ꝙ panis ꝯuertat̃ in corpꝰ xp̄i modo planũ eſt ꝙ materia panis ſine forma ſbali nō eſt panil. ḡ iſta opinio cũ aliꝗs tribꝫ p̄cedentibꝫ repugnat ɗterminatōni eccleſie.

Solutio. Ad. 1. Ad primũ motiuũ opinionis iſtiꝰ dicẽdũ ꝙ maioꝛ nō eſt vera. q2 ſufficit ꝙ ibi ſit aliq̇d habẽs virtutẽ forme panis. Sȝ nũc eſt ita ꝙ tã actiua q̃ȝ paſſiua potẽtia ſeu virtꝰ ipiꝰ pãis rōne cuiꝰ agere vl̃ pati cōpetit ipi pani mediãtibꝫ ſuis accidẽtibꝫ. illa ex diuina ptãte remanet in accidẽtibꝫ ſepatis. ideo ⁊c̃. Ad ꝓba/tionẽ cũ dicit̃ ꝙ opatio fecit ſcire formã. dico ꝙ veꝝ ē ſḿ curſuȝ mere naturalẽ. ſȝ ſḿ curſũ ſupnaturalẽ q̄nqȝ ad opationẽ q̄ eq̇pollȝ opatōi ſbe ſufficiũt aliq̄ q̄ h̄nt virtutẽ ſbalis for/me. dato ꝙ nō ſint ipa forma.

Ad. 2. Ad ſecũdũ dicẽdũ ꝙ accidẽtia remanẽtia nutrire poſſũt inq̃tũ i ipis diuia ptãte remanet virtꝰ panis. Ex q̊ patet ꝙ ꝯſeq̄ntia nō eſt vera. Ad ꝓbatio/nẽ dicẽdũ ꝙ licet accidẽtia nō ſint illḋ qḋ q̇d eſt panis. tm̄ inq̃tũ manet i eis virtꝰ panis ipſa ſepata accidẽtia poſſunt principiare eandẽ operatōeȝ quã p̄t panis i eē qḋ q̇d.

Ad. 3. Ad terciũ nego ꝯſeq̄ntiã. Ad ꝓbatōeȝ nego maioꝛẽ q2 totꝰ panis ꝯuertit̃ i corpꝰ xp̄i. ⁊ nō ꝑs i ꝑtẽ. vt aſſumit̃ i illa maioꝛi. Quid aũt intelligen/dũ ſit ꝑ corpꝰ xp̄i infra patebit.

Ad. 4. Ad quartũ nego minoꝛẽ. Ad ꝓbationẽ dicendũ ꝙ q̄n ſil̃ cũ arte opat̃ natura. tũc ꝑ artẽ mediãte natura p̄t induci forma ſubſtãtial̃. vt appꝫ i factione vitri. vbi mediãte igne ars ɗ cinere facit vitrũ. Sic i ꝓpoſito ⁊c̃. Vn̄ p̄t dici vniu/ſaliter ꝙ q̄n ꝑ artẽ coꝛrumpit̃ ſubſtãtialis forma rei circa quã agit ipa ars. tũc etiã artem coopante ſibi natura inducit̃ forma ſubſtãtialis. alias coꝛrũperet̃ ſubſtãtia. ⁊ nō generaretur ſubſtãtia. qḋ forte ē impoſſibile via natu/re. ⁊ q2 ad factōeȝ panis coꝛrũpit̃ forma gra/ni q̄ eſt forma ſubſtãtialis. ideo ⁊c̃.

Quantũ ad terciuȝ

Articulus tercius.

articulũ cōiter q̄ſi ab oībꝫ doctoꝛibꝫ tenet̃ ꝙ panis ꝯuertat̃ i corpꝰ xp̄i mutatōe ſubita. ⁊ n̄ ſucceſſiua. Et eodẽ mō dicũt ɗ vino reſpectu ſanguis.

Tho. ⁊c. Rō p̄ma. Ad ꝓbatōeȝ iſtiꝰ doctoꝛeſ ſatis cōiter vtunt̃ hac rōne. Vbi nll'a p̄t eſſe re/ſiſtẽtia paſſiui reſpectu agentis. ibi ſubita ſeu inſtãtanea ē actio ſeu mutatio ⁊ n̄ ſucceſſiua. ſȝ ſba panis ⁊ vini nullã p̄bet reſiſtẽtiã ꝟtuti diuie i p̄dicta ꝯũſione. ḡ ⁊c̃. Maioꝛ patȝ. q2 lumẽ ſolis eo ꝙ nullã iuenit reſiſtẽtiã i aere ſe/reno. iō i eodẽ inſtãti illũinat totũ aerẽ p̄ſentialit̃ ſibi obiectũ. vt ptȝ. ij. ɗ aīa. Patȝ etiã minoꝛ ex ɗductōne areſto. vi. ⁊ vij. phiſi. q2 ſḿ augmẽtũ ꝟtutꝭ agẽtis abbreuiat̃ mẽſura ſue actōis. Nã ſi tãta virtꝰ mouet tm̄ mobile per tm̄ ſpaciũ i tãto tp̄e. dupla virtꝰ mouebit illḋ mobile ꝑ tm̄ ſpaciũ i medietate tp̄iſ. ſȝ ɗꝰ ifinitũ excedit quãcũqȝ ꝟtutẽ cuiuſcũqȝ agẽtꝭ cre/ati. ḡ q̃uis actio agẽtꝭ creati tp̄e mẽſuret̃. iſta tm̄ ꝯũſio q̄ ē diuie ꝟtutꝭ actio erit ſbita ⁊ i in/ſtãti.

Cōtra rationem. Sȝ ſalua iſtoꝝ doctoꝝ reuerẽtia. iſta rō n̄ ꝯcludit ꝯũſionẽ pãis fieri i inſtãti. Q2 licet ɗꝰ ſit ifinite ꝟtutꝭ. tm̄ q2 n̄ agit ex neccitate ſȝ libere. iō n̄ agit toto ſuo ipetu. ⁊ ꝓpter h̄ ſua actio tranſiẽs in exterioꝛẽ materiã q̄n ſibi placuerit poterit eſſe ſucceſſiua. ⁊ ꝑ ꝯſequens tp̄e mẽſurari. Sicut em̄ deus ſua ifinita virtute nō ꝓducit effectũ infinitũ. ſȝ tantũ producit effectũ q̃tũ vult ꝓducere. ⁊ nũq̃ȝ explet totuȝ ambitũ ſue ifinite ꝟtutꝭ i ꝓductoꝛe trãſeunte

ad extra. sic ñ est necẽ ꝙ agat in nõ tpe. nõ ob
stãte sua ĩfinita ỽtute. supposito ꝙ agat libere
Ratõ scda ⁊ ñ ex necẽitate nature. Quãuis aũt ista rõ
ñ ꝯcludat. tñ tenẽdo p̃dictã ꝯclusionẽ arguo
ꝓ ea sic. Mutatio sbalis ꝓcedẽs a ỽtute crea
ta fit ĩ instãti. ergo ꝯuersio panis ĩ corp⁹ xpi fit in
instãti. Añcedẽs ptz. qꝛ tã generatões ꝙ̃ cor
ruptões rez materialiũ ĩ instãti mẽsurant. eo
ꝙ sunt mutatões sbales. Cõseqñtia etiã ptz.
qꝛ virt⁹ diuina nõ ẽ tardior ĩ agẽdo ỽtute crea
ta. cũ igit ꝯuersio panis sit mutatio sbalis ꝓ
p̃rijssime dicta. qꝛ ẽ mutatio substãtie ĩ sbam
⁊ ꝑ ꝯsequẽs magis poterit dici sbalis ꝙ̃ gene
ratio q̃ ẽ a nõ substãtia ĩ sbam. ⁊ ꝙ̃ corruptio
q̃ ẽ a substãtia ĩ nõ sbam. ergo hmõi ꝯũsio facta
a virtute diuina erit instãtanea.
3 P̃. si hmõi
ꝯũsio fieret successiue. tũc pri⁹ vna ꝑs panis
ꝯuerteret ĩ vnã ꝑtẽ corporis xpi. ꝙ̃ alia ꝑs ĩ aliã
ꝑtẽ. Cõseqñtia patet. Sz falsitas ꝯseq̃ntis pt
oñdi ex duobꝫ. Prio q̃dẽ. qꝛ tũc pri⁹ esset ĩ
sacro ꝑs corporis xpi. ꝙ̃ totũ corp⁹ xpi. qđ ẽ in/
cõueniens. qꝛ sic corp⁹ xpi realiter diuideret.
Scđo qꝛ tũc totũ corp⁹ xpi ñ esset sb q̃libꝫ
ꝑte hostie. cui⁹ oppositũ supi⁹ ẽ oñsuz. esſz ei
ꝑs sub ꝑte ſm ꝙ ꝑtes panis existẽtes sb ꝑtibꝫ
hostie ĩ ꝑtes corporis xpi fuissent cõuerse. ergo ⁊c.

Instantia Forte ꝯ istã cõclusionẽ dicet. Illud qđ fit
1 ỽba corꝑaliter ꝓlata. necessario ẽ successiuũ
sz p̃dicta ꝯũsio fit ỽba corꝑalr ꝓlata. ergo ⁊c.
Maior patz. qꝛ ỽba corꝑaliter ꝓlata habẽt
duratõnez successiuã. Minor patet ex fide.
2 P̃. vbicũqꝫ est realr pri⁹ ⁊ posteri⁹. ibi ẽ suc
cessio. sz in omi reali mutatõe est dare pri⁹ et
posteri⁹. Da oppositũ. tũc talẽ mutatõez ñ
esset aliq̃d aliter se habẽs nũc ꝙ̃ pri⁹. ⁊ tũc illa
mutatõe nihil esset mutatũ. nec ꝑ ꝯseq̃ns esſz
mutatio. ⁊ sic esset ⁊ nõ esset mutatio. qđ ẽ cõ
tradictio.
3 P̃. sic se habet factio ad factũ eẽ.
sic se habet ꝯũsio ad ꝯuersuz esse. sz factio p̃ce
dit factũ esse. qꝛ qđ fit nõ est. ⁊ qđ est nõ fit. vt
ptz p̃mo peri hermenias. ergo ꝯũsio ⁊ ꝯũsuz esse
ñ poterũt esse simł.

Solutio. Ad 1. Ad p̃mũ dicẽdũ ꝙ ma/
ior ñ est ỽa. si illud ñ fit naturali ỽtute ỽboz.
sz poti⁹ ỽtute ĩfinita ỽbis assistẽte ⁊ p̃ncipali
ter oꝑante ad hoc vt illõ fiat. Sic aũt ẽ ĩ ꝓposi/
to. vt ptz ꝑ ea q̃ dixi supius dist. ij. q. i. arti. ij.
Uł dicẽdũ ꝙ aliq̃d fieri ꝑ verba pt ĩtelligi
duplr. Uno mõ dũ verba ꝓferunt. Alio mõ
dũ ỽba vltimate terminant ⁊ claudunt. Pri
mo mõ maior ẽ ỽa. sz minor ẽ falsa. Alio mõ
ꝙ̃uis minor sit aliq̃ mõ ỽa. tñ maior ẽ simplr
falsa. vt ptz ex his q̃ dixi dist. viij. arti. ij. in so
lutõe. v. argumẽti facti ꝯ p̃mã ꝑtẽ illi⁹ articli.

Ad 2. Ad scđm dođm ꝙ q̃ ad p̃ns pri⁹ ⁊ posteri⁹
duplr p̃nt ĩtelligi. Uno mõ natura Alio mõ
tꝑe seu duratiua mẽsura. Prio mõ tũc ma
ior ẽ falsa. qꝛ ꝙ̃uis illũinari sit natura pri⁹ ꝙ̃
illũinatũ eẽ. tñ sine omi duratiua successione
sił ĩ eodẽ instãti cũ ipo illũinari ẽ illũinatũ eẽ.
Sz scđo mõ tũc mior ẽ falsa. Nã genera/
tio ẽ realis mutatio. ⁊ tñ ñ est ĩ ea pri⁹ ⁊ poste/
ri⁹ ſm mẽsurã duratiuã. sił enĩ duratõne ẽ ge
neratio ⁊ genitũ eẽ. sic illũinari ⁊ illũinatũ esse
Sic etiã ĩ ꝓposito sił duratõe ẽ panis ꝯũ/
sio ⁊ ꝯũsuz eẽ Ad ꝓbatõez dođm. ꝙ ĩ oi mu
tatõe ẽ dare aliť esse nũc ꝙ̃ pri⁹. sz hoc alio ⁊ alio
mõ ĩ mutatõe sbita ⁊ trãsmutatõe successiua.
Qꝛ ĩ successiua ⁊ li nũc ⁊ li pri⁹ ambo se p̃nt te
nere ex ꝑte duratõis corñdẽtis trãsmuta
tioni. qꝛ adhuc durãte trãsmutatõe res q̃ mo
uet aliť se habet nũc in seq̃nti ꝑte illi⁹ mot⁹. ꝙ̃
se habuit pri⁹ ĩ p̃cedẽti ꝑte eiusdẽ trãsmutato
nis. Sz ĩ mutatõe sbita ñ sic. qꝛ ĩ tali mu
tatõe licet li nũc se teneat ex ꝑte mutatõnis ⁊
mutati eẽ q̃ sił sũt necẽario ĩ eodẽ nũc. tñ li p̃ui
ñ se tenet ex ꝑte mutatõis. sz poti⁹ ẽ differẽtia
tꝑis mẽsurantꝭ esse quietũ qđ habuit illa res
mutata añꝙ̃ subiaceret hmõi subite trãsmu/
tatõi. Ad terciũ dođm ꝙ minor ñ ẽ vniũsa/ Ad 3.
liť ỽa. Nã creatio ẽ factio. ⁊ tñ duratõe crea/
tio ñ p̃cedit creatũ esse. sic nec illũinatõ p̃cedit
ipm illũinatũ esse Ad ꝓbatõez dođm. ꝙ are
stoteł. ibi loq̃t de his q̃ fiũt ꝑ motũ ⁊ trãsmu/
tatõez Uł dođm ꝙ factio p̃cedit factũ esse p̃/
cessione naturali. ꝙ̃uis ñ p̃cedat semꝑ p̃cessio
ne tꝑali. de qua ꝓcedit argumẽtũ.

Quãtũ ad quartuz

Articulus quartus.

articulũ dođm. ꝙ ꝯũsio panis ĩ corp⁹ xpi. ⁊ vi
ni ĩ sanguinẽ. ĩ hoc differt ab oibꝫ motibꝫ ⁊ mu
tatõibꝫ d̃ q̃bꝫ scripserũt phi. qꝛ ĩ oibꝫ naťalibꝫ
mutatõibꝫ supponit vnitas sbiecti vł ꝓximi
vł p̃mi. ꝓximi sic ĩ mutatõibꝫ accñtalibꝫ. p̃mi
sic ĩ mutatõibꝫ sbalibꝫ. ĩ q̃bꝫ eadẽ materia vi/
cissiz sbijcit vtriqꝫ extremoz. Cũ eĩ ex aere ge
nerat ignis. eadẽ materia q̃ p̃mo fuit sb forma
aeris. postea ẽ sub forma ignis. Sz ĩ ista admi
rãda ꝯuersione sic est trãsit⁹ de termino a q̃ ad
terminũ ad quẽ. ꝙ nõ manet idẽ sbiectũ cõe.
Ergo oms locutões exꝑmẽtes ordinẽ iã
dictoz terminoz sine implicatõe sbiecti cõis.
tales ꝯgrue dici p̃nt d̃ ista ꝯuersione. Uñ ꝓ/
prie dici pt. panis ꝯuertit ĩ corp⁹ xpi. vł pañis
trãsubstãtiat ĩ corp⁹ xpi. Ille ỽo locutões
q̃bꝫ exꝑmit identitas sbiecti vł materie. ta/

les debẽt absolute negari. vl' ſi in autoritatibꝫ ſctõꝝ inueniunt᷑. tãqꝫ impropꝛie locutões ali/as magiſ ꝓpꝛias debẽt exponi. Un̄ iſta. panis fit corp⁹ xpi. q̄ inenit᷑ i dictiſ beati ambroſij. debet exponi iſtas. panis trãſubſtãtiat᷑ deſcen/dit vl' ↄuertit᷑ i corp⁹ xpi. Sꝫ ille ꝓpoſitiones q̄ aliqñ dant itelligere materiã cõmunẽ. aliqñ ꝟo dãt itelligere terminoꝝ ſeu extremorũ ordinẽ. tales debẽt diſtingui. vt dicẽdo de pane fit corp⁹ xpi. hec em̄ ꝓpoſitio de. qñqꝫ denotat cauſã materialẽ. vt cũ dꝛ. de ferro fit cutell⁹. Aliqñ denotat ordinẽ extremoꝝ. vt cuꝫ dicit᷑. de mane fit meridies. Pꝛimo mõ nõ eſt ↄcedẽda hec ꝓpoſitio. de pane fit corp⁹ xpi. ſꝫ ſcdo mõ pt ↄcedi ſine piculo.

Ad principale argu. Ad argumẽtũ ꝑncipale dicẽdũ ꝙ mioꝛ eſt falſa. Ad ꝓbationẽ negãda ẽ ↄſeqñtia. Ad ꝓbatõeꝫ illi⁹ dicendũ. ꝙ licet ipa ↄuerſio poſſit dici trãſit⁹ de vltimo eſſe panis ad pꝛimũ eſſe corpis xpi. loqndo d̾ eſſe h̄. ſ. ſb ſpeciebꝫ ſacri. tñ hmõi trãſit⁹ nõ ẽ d̾ inſtãti ad inſtãs. ſꝫ ẽ d̾ tpe ad inſtãs qd̾ imediate termiat hmõi tps. ita ꝙ vltimũ eſſe panis dicat᷑ fore i vltima pte tpis correſpõdentiſ duratõi ipi⁹ panis. ꝛ pmũ eſſe h̄ corpis xpi ſit i inſtãti imediate terminãte illã vltimã ptẽ tpiſ. ꝛ p ↄſeqñs int᷑ vltimũ eẽ pãis. ꝛ pmũ eẽ corpis xpi ñ erit alicui⁹ duratõis ſucceſſio

Sb alia aũt

ſpecie. Poſtqꝫ mgr̄ circa ↄũſionẽ q̄ fit i iſto ſacro tractauit vnã difficilẽ qſtionẽ. h̄ rex ↄũtibiliũ ponit de terminatõeꝫ ſeu ſpecificatõeꝫ. Et diuidit᷑ i duas ptes. Qꝛ pmo mãifeſtat ſuũ ꝓpoſitũ qꝫtũ expſſionẽ rex ↄũtibiliũ. Scdo ex pdictiſ inſert triplex corꝛelariũ. ibi. Colligit᷑ etiã ex pdictis. Pꝛia i duas. Qꝛ pmo tractat d̾ rebꝫ qꝫ ↄũſio ẽ d̾ ſacri neccitate. Scdo d̾ re cui⁹ admixtio ẽ d̾ ſacri ↄgruitate ibi. Aq̄ ꝟo admiſcẽda ẽ. Quãtũ ad pmũ ẽ aduertẽdũ ꝙ facta ↄſecratõe. tũc res iſti⁹ ſacri ẽ ſb aliẽa ſpecie. ſ. corp⁹ xpi ſb ſpecie pãis. ꝛ ſãguis ſb ſpecie vini. ꝗ mgr duo facit. Qꝛ pmo oñdit rõneꝫ q̄re res iſti⁹ ſacri dat᷑ ſb aliẽa ſpecie. Scdo q̄re ſb duplici ſpecie. ibi. Sꝫ q̄re ſb duplici. Et hec in tres. Qꝛ pmo iã dicte dualitatiſ reddit rõeꝫ. Scdo remouet icidẽtẽ cauillatõeꝫ. Tercõ reſpõdet ad tacitã qſtioneꝫ. Scda. ibi. Et licet ſub vtraqꝫ. Tercia ibi. Nec debet dici duo. Circa iſtã lectõeꝫ q̄ro hmõi qſtionẽ.

Queſtio ſecunda. Utrũ euchariſtia ſit vnũ ſacr̄m. Uidet᷑ ꝙ ñ. Qꝛ vnũ ſacr̄m debet habere vnã materiã ꝛ vnã formã. Sed in ↄſecrandũ euchariſtiã ↄcurrit duplex materia ꝛ duplex forma. ꝗ ꝛc. Maioꝛ pꝫ diſcurrẽdo alia ſinglã ſacra. Minoꝛ qꝫtũ ad dualitatẽ materie ptꝫ h̄ i lr̄a. qꝛ ad itegritatẽ materie ipi⁹ euchariſtie neccitate reqrit᷑ pãis ꝛ vinũ. Qꝫ āt reqrat᷑ duplex forma ptꝫ. qꝛ p alia ꝟba ꝛ diſtĩcte fit ↄſecratõ corpis ꝛ ↄſecratio ſãguis In ↄ̄riũ ẽ mgr i iſta. xi. diſt. vbi loqñs d̾ ſpeciebꝫ pãis ꝛ vini ait. Nec debet dici duo ſacra: ſed vnũ. qꝛ ſb vtraqꝫ ſpecie idẽ ſumit᷑. Hic q̄tuoꝛ ſũt vidẽda. Pꝛio q̄ ſit debita materia ↄũtẽda i corp⁹ xpi. ꝛ q̄ i ſanguinẽ Scdo d̾ ꝑncipali qſito. Tercio vtꝝ ſb vtraqꝫ ſpecie pãis. ſ. ꝛ vini iſtd̾ ſacr̄m ſit tradẽdũ pplo xpiano Quarto vtꝝ ſb vtraqꝫ ſpecie xps i cena ſũpſerit ſeipꝫ. ac tradiderit oĩbꝫ ſuis diſcipul'

Quãtuꝫ ad pꝛimuꝫ

Articulus pꝛimus. pmo vidẽdũ ẽ d̾ materia ↄũtẽda i corp⁹. Et q̄ ad h̄ pono tres ↄcluſiões. Pꝛia ẽ ꝙ tal' materia ẽ panis. Scda ꝙ ꝑm cõſuetudinẽ doctrinã tal' pãis dꝫ eẽ tritice⁹. Tercia ꝙ hmõi pãis debet eẽ azim⁹. i. ñ fermẽtat⁹

Pꝛia ↄclo 1 Probatõ pme ↄcluſiõis ẽ. Qꝛ illa ẽ debita materia cõficiẽdi corp⁹ xpi q̄ xps vſus ẽ qñ ↄficiẽdo corp⁹ ſuũ iſtd̾ ſacr̄m iſtituit. ſꝫ tũc fuit vſus pãe. vt ptꝫ Luc. xxij. ꝗ ꝛc.

2 P. iſtd̾ ſacr̄m hꝫ ſpũal'r ſumentẽ ↄfortare. Sꝫ panis coꝛ hoĩs ↄfirmat. vt dꝛ i pſ. ꝗ rõe ſilitudĩs debita materia iſti⁹ ſacri ẽ ſba pãis. Et iſtã rõeꝫ tãgit gloſa. i. ad Choꝛ. xi.

Inſtantia 1 Forte ↄ̄ iſtd̾ dicet. ꝙ tal' debet eſſe materia iſti⁹ ſacri. vt ſigna remanẽtia ducãt i memoꝛiã paſſiõis xpi. qꝛ xps iſtd̾ ſacr̄m inſtituẽdo dixit diſcipul' Luc. xxij. Hoc facite in meã cõmemoratõeꝫ. Et apl's. i. ad Choꝛ. xi. Quotieſcũqꝫ mãducabitiſ panẽ hũc. ꝛ caliceꝫ bibetiſ: moꝛtẽ dñi annũciabitiſ. Sꝫ ad hmõi paſſionẽ iſinuãdã magiſ valeret effuſio ſãguis agni vl' vituli qꝫ poſitio panis i altari.

2 P. ↄfirmat᷑ iſtd̾ ſic. Hugo d̾ ſctõ vic. in li. d̾ ſacriſ ait. Creſcẽte ꝟitatiſ cognitõe ſigna debuerũt eſſe euidẽtioꝛa. ſꝫ cognitõ ꝟitatiſ maioꝛ fuit tpe legiſ moſaice: qꝫ tpe legiſ nãe. ꝛ iteꝝ maioꝛ tpe legiſ euãgelice qꝫ legis moſaice. ꝗ materia iſti⁹ ſacri vel debet eſſe euidẽtioꝛ ad ſignificanduꝫ corp⁹ chꝛiſti ꝛ paſſionẽ. qꝫ ea q̄ offerebant᷑ duabꝫ pcedẽtibꝫ legibꝫ. vl' magiſ ↄformiter debet accipi ad ea q̄ offerebant᷑ i lege moyſi. Cuius ↄ̄rariũ fieret ſi materia ei⁹ eſſet panis. qꝛ melchiſedech rex ſalem obtulit panem ꝛ vinum tẽpoꝛe legis nature. vt patet Geñ. xiiij.

Solutio Ad.1. Ad primũ dicendũ q minor nõ est vera. Nã si qs attẽte cõsideraret quõ triticũ de q̃ fit panis apt⁹ ad istud sacr̃m p̃mo ĩ area tritura tur. secũdo mola terit. deinde farina aq̃ ligat ꝛ glutinat. ꝛ sic pasta format. ꝛ vltimo in cliba nũ ardentẽ mittit. vt eius hũiditas cõsumat. hec oĩa spũaliter interp̃tãdo. vtiq; videret hõ q expssi⁹ passio xp̃i daret itelligi in pane. q̃z in

Ad.2. cuiuscũq; bestie sanguinis effusione Ad se cundũ dicẽdũ q licet cognitio veritat' clarior esset ĩ lege scripta: q̃z ĩ lege nature. tñ q: lex mo saica siue lex scripta vl' data p moysen q̃tũ ad oblatõẽs cerimoniales erat trãsitoria ꝛ abolẽ da veniẽte lege euãgelica. lex aũt nature debet esse ppetua ꝛ nõ deserẽda. s; pot⁹ p euãgelicã legẽ pficiẽda. ad illa eñ q̃ sunt de lege natura li semp obligat hõ. ideo lex euãgelica q̃ semp durare debet vsq; ad finẽ mũdi. isti⁹ ppetui et excellẽtissimi sacri materiã poti⁹ debuit accipe a lege nature q̃z a lege veter; scripture Etiã pcesso toto syllogismo nihil ocludit ɔ̃ ɔclu sionẽ p̃dictã. q: nõ solũ ĩ lege nature panis of ferebat. s; etiã ĩ lege moysi. Vñ Leui. viij. di xit moyses aaron ꝛ filijs ei⁹. Panes quoq; cõ secratõis edite q̃ positi sunt ĩ canistro. sic pce pit mihi dñs. Et. xxi. Oĩs q̃ habuerit macu lã d' semĩe aaron sacerdotis nõ accedet offerre hostias dño. nec panes deo suo. vescet tñ pa nibꝫ q̃ offerunt in sanctuario. Patet etiam istud de panibꝫ q̃ ponebant in mẽsa ppositio

Cõclusio secũda. nis corã dño Secũdo dico q s̃m cõmunẽ doctrinã iste panis debet esse tritice⁹. q: in tri ticeo pane credit xp̃s cõfecisse. ꝛ vsum ɔsecrã di in triticeo pane dicit ecclesia ab ap̃lis acce pisse. tñ videt esse dubiũ quin hũc vsu; apo stoli a xp̃o acceperint in cena quãdo xp̃s p̃sen

Instantia tibꝫ ap̃lis cõsecrauit. Forte ɔtra istud di

1 cetur. q sicut se habet aqua ad baptismũ. sic panis ad istud sacramentũ. S; corpo q do min⁹ institués baptismũ nõ distinxit de aq̃s. q̃uis multiplex sit aqua. puta maris: fontis: ꝛ fluminis. ideo oĩs aqua est debita mate ria baptismi. Sic q: in institutõe isti⁹ sacra menti nõ legit distinxisse de pane. ideo oĩs

2 panis videt esse aptus ad cõsecrandũ. P. granũ spelte denudatũ a palea est simile gra no tritici. ꝛ p cõsequẽs videt q de pane spelte

3 debite possim⁹ corp⁹ xp̃i cõsecrare. P. raro ĩ uenit panis de puro tritico. ergo si in solo pa ne triticeo potest fieri cõsecratio. tũc essem⁹ se

Solutio. pius in periculo. Ad primũ potest dici q

Ad.1. supposito q christ⁹ cõsecrãdo corp⁹ suũ vsus fuerit pane triticeo. tũc q: christi actio nostra est instructio. ideo dato q d' pane q̃ in ɔsecrã do vti debem⁹ ñ distinxerit voce vl' scripto. tñ ipo facto ꝛ ope nos instruẽdo sufficiẽter distĩ xit. Etiã pt dici q nõ est silr̃ de baptismo ꝛ eucharistia. q: baptism⁹ est sacr̃m necitat;. iõ ei⁹ materia debet esse oĩbꝫ cõis. ac etiã ei⁹ mini ster debet esse cõis ĩ articulo necessitat; S; eu charistia ñ est sacr̃m necessitat; oĩo de. iõ nec ei⁹ mĩster nec ei⁹ materia erũt ita cões sicĩ ba

ptismo. Ad scd̃m dicũt q̃dã q granũ spel Ad.2.

te ẽ eiusdẽ speciei cũ g̃no tritici. iõ si ɔsecrat in

missa panis spelte vẽ ɔsecratũ est. Doctor Tho. sco.

cõis ac m̃lti alij doctores tenẽt oppositũ di pe. ꝛ plures

centes. q si q̃s ĩ ɔsecrãdo vteret pane spelte. vl' alij docto

cuiuscũq; alteri⁹ grani p̃ter granũ tritici. talis res.

ñ ɔficeret corp⁹ xp̃i. sic nec ille ɔficeret sangui nẽ q̃ tantũmodo aquã h̃ret ĩ calice. q: sic hu ic deficeret debita materia ɔficiendi sanguinẽ xp̃i. sic ꝛ illi deficeret debita materia ɔficiendi corp⁹ xp̃i. Dicũt etiã isti doctores q spelta ñ est eiusdẽ speciei cũ tritico. q: illa q̃ sic se h̃nt q vnũ nũq; generat ex altero. talia ñ sunt eius dẽ speciei. s; seminat; g̃nis tritici nũq; generã

tur g̃na spelte. nec ecõuerso. g̃ ꝛc. Rõ cõis Ratõ cõis

istor; doctor; ẽ. q: xp̃s Joh. xij. compat se gra istoru; do

no tritici. vbi de seipo lo q̃ns ait. Nisi granu; ctorũ.

frumẽti cadẽs ĩ terrã mortuũ fuerit ipm̃ solũ manet. Qd' v̓bũ tractãs aug⁹. sup Joh. ait. Cũ sint m̃lta g̃na frugũ. nulli compat se xp̃s nisi frumento. Vñ mos cepit eccl'ie de h̃ solo

g̃no ɔfici corp⁹ dñi. Vn⁹ etiã istor; docto Scotus

rũ allegãdo p ista pte decretũ dicit. q d' sacris dist. ij. ca. In sacramẽto. habeat. q pane triti ceo ꝛ ñ alio debet fieri ɔsecratio corporis christi.

Alij dicũt q q̃uis panis spelte sit alterius Albertus

speciei q̃z triticũ. tñ q: spelta est species frumẽ ĩ scripto su

ti. ideo si q̃s ɔsecraret panẽ spelte ille vere cõfi p. iiij. sniã

ceret corp⁹ xp̃i. Ego vellẽ q in isto pũcto ꝛ rum.

in oĩbꝫ alijs vbi tangit de his que sunt de ne cessitate sacramẽti. ꝛ sine quibꝫ nõ putat esse veritas sacramẽti. nunq; doctores eccl'ie sibi cõtradicerẽt mutuo. ꝛ vbicũq; hoc fieret q ec clesia romana suã determinationẽ remediũ adhiberet Duo g̃ dico q̃tũ ad p̃ñs Pri mũ est qd' reputo ɔsulti⁹ q ĩ ɔsecrãdo corp⁹ xp̃i sacerdos vtat pane triticeo. q: tuti⁹ ꝛ ɔsulti⁹ esse videt q sacerdos vtat illo pane quẽ oĩs doctor christian⁹ reputat cõuerti in corp⁹ xp̃i dictis verbis cõsecratõis ab ipo sacerdote. q̃z q vtat illo quẽ multi ꝛ magni doctores re putant nõ cõuerti. S; oĩs doctor christia nus reputat panem triticeũ cõuerti. ꝛ multi reputant alium panem non cõuerti. ergo ꝛc.

Cōtra cō/muncopi/nionē.

Secūdo dico q salua istoꝝ venerabiliuꝫ doctoꝝ reuerētia. mihi nō videt q sufficiēter ꝓbent hāc negatiuā quā ponūt. s. non esse ibi sacrm si sacerdos bn̄dicit aliū panē q̄ꝫ tritice um. Ad cui⁹ intellectū est aduertēdū q ſm Isidoꝝ ethi. xvij. c. iij. frumentū in pl⁹ se ha/bet q̄ꝫ triticū. Un̄ circa pncipiū illi⁹ capituli dicit. q frumēta sunt q̄ aristas habēt. reliq̄ āt q̄ nō habēt aristas fruges appellant. Et ideo ibidē dicit siliginē ꝛ ordeū ꝛ multa alia ꝯsilia esse de genere frumētoꝝ. eo q habent aristas. Cū igit nec ex fide catholica: nec ex scriptura sacra. nec ex aliq̄ statuto eccl'ie possit pl⁹ habe ri de ista materia. nisi q panis i corp⁹ xp̄i vir/tute diuina ad bn̄dictōeꝫ sacerdotis ꝯuerten dus debet esse d̄ ꝟo frumēto. vt patebit i respō dendo dictis istoꝝ doctoꝝ. ideo non videt q ad negationē panis triticei debeat negari veꝝ corp⁹ xp̄i. dūmodo panis a sacerdote ſm debi tā formā ꝟboꝝ bn̄dict⁹ sit de frumēto.

Instantia

For/te dicet q licet frumentū sit gen⁹ habēs sub se plures species. tn̄ qꝛ nobilissima ꝛ pfectissima species frumenti est triticū. ideo qn̄ p se pfert frumentū. tūc debet intelligi triticū. ꝛ p ꝯseqns licet dicat q panis p̄dict⁹ debeat esse de frumē/to. tn̄ ex h̄ nō habet quin debeat esse ex solo tri tico.

Solutio.

Dicendū q p̄ma ꝯsequētia nō est ve ra. qꝛ licet hō sit nobilissima species aīalis. tn̄ nō sequit. est aīal. g̃ hō. posset eīn esse equ⁹ vel asin⁹. Un̄ ibi est exp̄ssa fallacia ꝯsequētis. qꝛ directe ꝓcedit a positōe ꝯsequētis ad positio/nē antecedētis. Sic i ꝓposito. ideo ꝛc̄.

Instantia

For te dices q istud esse ꝯ regulā quā ponit arest. i libro topicoꝝ dicēs. q qn̄ aliqd̄ nomē signi ficat pl'a. vnū pncipal'r. aliud ex ꝯseqnti. si [illegible] le nomē absolute pfert. tūc debet itelligi [illegible] eo qd̄ pncipal'r significat

Solutio

R̄n̄deo q ista regu la nō est intelligēda d̄ cōitate generꝫ. qꝛ gen⁹ nō significat sic pncipal'r vnā speciē. q aliā si/gnificet ex ꝯsequēti. sꝫ est itelligēda de cōitate anologie. Un̄ si h̄ nomen ens p se pfert. tunc magꝫ intelligēdū est de sb̄a q̄ꝫ de accidēte. h̄ tn̄ nō obstāte. nō esset bona ꝯseqntia dicēdo. h̄ est ens. g̃ nō est accidēs. qꝛ ꝛ si nō pncipaliter noīe entis significat accidēs. tn̄ ex ꝯseqnti si/gnificat. igit ad positōeꝫ entis n̄ pōt legitime inferri negatio accidentis.

R̄n̄sio ad motiua cō munis opi nionis.

Ad primū igit motiuū istoꝝ doctoꝝ dicēdū. q xp̄s nō cōpa rauit se p̄cise grano tritici. sꝫ indistincte cōpa rauit se grano frumēti. vt exp̄sse patet in textu quē ipimet allegāt.

Ad. 1.

Et p idē patet ad auto ritatē augustini quā p se adducūt.

Ad. 2.

Ad il/lud qd̄ addit de decretꝫ. dico q salua illi⁹ sb̄ti/lis doctoris reuerētia. nec i textu quē allegat. nec i apparatu habet. q i triticeo ꝛ n̄ i alio pa ne ꝯsecret. Ista eīn sunt ꝟba illi⁹ text⁹. In sa/cramēto corpis ꝛ sanguis dn̄i nihil ampli⁹ of ferat q̄ꝫ ip̄e dn̄s tradidit. h̄ est panis ꝛ vinum aq̄ mixtū. nec ampli⁹ i sacrificijs offerat q̄ꝫ de vuis ꝛ frumētis. Etiā apparat⁹ ibidē n̄ ex cludit ab isto bn̄dicto sacrificio aliqd̄ verum frumētū. sꝫ excludit biper ꝛ loliū ꝛ cetera q̄ nō sunt ꝟa frumēta. Etiā ex intentōe legi ex/tra de sum. tri. ꝛ fide catho. c. firmit credim⁹. vbi specialis fit mētio de materia isti⁹ sacri. et nec i textu nec i apparatu inuenire potui q vs/quā ista materia sit limitata ad panē triticeū tn̄. licet bn̄ inueniat q ista materia est restri/cta ad panē ꝯfectū de vero frumēto. Et cū dicit i pncipio isti⁹ ꝯclusionis. q xp̄s ꝯficien do corp⁹ suū sacraliter. vsus fuit pane triticeo ꝛ hūc vsuꝫ ap'li acceptū a xp̄o cōmiserūt eccle sie. q̄uis istud nō ꝓbet. ꝛ forte valde difficile sit ad ꝓbandū. eo q nec decretū. nec decretales nec euāgeliū. nec ep'le: nec aliq̄ originalia san ctoꝝ de h̄ faciāt mentionē. tn̄ h̄ toto posito in esse. adhuc dicere posset ille qui esset opposite opinionis. q iste vsus nō arguit necessitateꝫ. puta q istud sacrm nō possit pfici nisi i pane tritici. sꝫ tantūmodo arguit ꝯgruitatē. Un̄ si in oīb' speciebꝫ frumētoꝝ aliq̄ species essꝫ pu rior tritico. adhuc magꝫ decēs esset vti illa spe cie q̄ꝫ tritico. in isto purissimo sacramēto. ꝛ tn̄ h̄ posito. nō excluderet panis de tritico. quin ipo possem⁹ vti in ꝯsecrādo. Sic q̄uis eccl'ia vtat pane triticeo. tn̄ ex h̄ nō ꝯcludit quin in articulo necessitatꝫ possit vti pane cōfecto de grossiori frumēto. dūmodo sit veꝝ frumentū

Licet etiā ego p hāc texturā verboꝝ meoꝝ nō velim directe ꝯdicere cōitati tantoꝝ ū do/ctoꝝ. tn̄ si vellē eis ꝯdicere hec ratio me mo/ueret. Quia videm⁹ q maiori piculo sancta mr̄ eccl'ia suis statutis ꝛ pceptis magis nitit obuiare.

R̄ō mouēs ꝯ cōmunē opinionē.

Sꝫ si illa cōmunis opinio essꝫ vera tūc mai⁹ esset piculū in ꝯsecratōne corpis xp̄i hr̄e panē nō triticeū q̄ꝫ quicūq̄ esset de quouis alio frumēto. q̄ꝫ in ꝯsecratōe sanguinis hr̄e ca licē de puro vino nō admixto aq̄. g̃ si illa opi nio esset vera. tūc eccl'ia dei magꝫ suis statutis pcipet in cōsecratōne corpis xp̄i vti pane triti ceo. ꝛ nl'lo alio cuiuscūq̄ frumēti alteri⁹ speci/ei a specie tritici. q̄ꝫ i ꝯsecratōe sanguis vti vi/no mixto ꝛ nō puro. Maior ē nota. Probat minor. qꝛ mai⁹ periculū est omittere illud qd̄ ē de ncēitate sacri q̄ꝫ illud qd̄ ē de bn̄ esse sacri. sꝫ ſm illā opinionē q panis sit tritice⁹ h̄ est d̄

ncc̃itate sacr̃i. nã ſm eos ſi ñ ẽ triticeꝰ ñ ꝯsecra
tur corpꝰ xp̃i. Sz miſcere aquã cũ vino ñ ẽ de
ncc̃itate sacr̃i. ſz solũ d̃ bñ eſſe sacr̃i. nã etiã ſm
eos ⁊ ſm veritatẽ dato ꝙ ñ ſit aq̃ apposita. tñ
ꝟe ꝯficit ſeu ꝯſecrat sanguis xp̃i. Sz ꝯclu
ſio iſtiꝰ rõis ẽ falſa. ḡ aliq̃ p̃miſſaꝝ erit falſa. ñ
maior. vt d̃ ſe patet. ḡ minor. ⁊ ꝑ ꝯñs illa opi
nio ñ videt eſſe ꝟa. Q₃ aũt ꝯclu ſio ſit falſa pa
tet diſcurrẽti ꝑ totũ corpꝰ iurꝭ tã in decretꝭ q̃z ĩ
decretalibꝫ. vbi ſepiſſime inuenit diſtricte p̃ce
ptũ d̃ admixtione aq̃ cũ vino ĩ calice ĩ ꝯſecra
tione sanguis. ⁊ maxie h̃ habet d̃ ꝯſe. diſt. ij. ĩ
multis capitul' illiꝰ diſtinctõis. ⁊ tñ nuſq̃z in
uẽit ex ſtatuto eccl'ie p̃ceptũ d̃ pãe triticeo ha
bẽdo in ꝯſecratõe corporis xp̃i. Ad terciã in
ſtãtiã factã ꝯ̃ ꝯcluſionẽ dicerẽt doctores p̃di
cti ꝙ illa ḡna admixta tripl'r ſe p̃nt h̃re. q2 vel
ſũt ĩ tãta copia ꝙ vincũt virtutẽ tritici. ⁊ ꝑ cõ
ſeq̃ns ꝯuertũt triticũ ĩ ſuã naturã. Ul' ecõuer
ſo ita modice ſũt ꝟtutis ꝙ vincunt a tritico ⁊
ꝯuertunt ĩ naturã tritici. Ul' neutra virꝰ ple
ne vincit aliã. ſz q̃libet actõe alteriꝰ a ſua natã
remittit. ⁊ ꝑ ꝯſeq̃ns ex eis fit tercia natura mi
xta. Pmõ ⁊ tercio mõ ſm iſtã opinionẽ ñ ꝯfi
ceret corpꝰ xp̃i ex bñdictõne talis panis. eo ꝙ
ſimpl'r ñ eſſet triticeꝰ. Sz ſcd̃o mõ ꝟe ꝯficere
tur. q2 ille panis ꝟe eſſet triticeꝰ. q̃uis nõ ita
purꝰ ſicꝫ ſi illa alia grana ñ fuiſſent admixta.

Sz q̇ nollet tenere iſtã opĩonẽ ille poſſz di
cere ꝙ ſi illa ḡna admixta tritico ſũt grana ꝟi
frumẽti. tũc ſiue ḡna admixta vincãt ḡna tri
tici ſiue econuerſo vincant a ḡnis tritici. ſiue
ꝓpter eq̃litatẽ virtutꝭ faciãt q̃dã mixtũ d̃ ge
nere tñ frumẽtoꝝ. ſꝑ d̃ pane ex talibꝫ ḡnis de
cocto ꝟe p̃t cõfici corpꝰ xp̃i. eo ꝙ tal' panis ꝟe
ſit factꝰ d̃ ḡnis frumẽtoꝝ. Uñ q2 raro iue
nit aliq̃ ſpecies frumẽti om̃ino ſincera. ſed vt
plurimũ grana vniꝰ ſpeciei miſcent ḡnis alte
riꝰ ſpeciei. ideo notãter illud decretũ ſuperiꝰ al
legatũ. de ꝯſe. diſt. ij. loquit in plurali de fru
mẽtis ſic dicẽs. Nec ampliꝰ ĩ ſacrificijs. ſ. cor
poris ⁊ sanguis xp̃i offerat q̃z de vuis ⁊ frumẽ
tis. Si aũt grana admixta tritico nõ ſunt
de genere frumẽtoꝝ. tũc p̃t dici iuxta triplitaꝫ
diſtinctõez p̃miſſã. ꝙ ita modicũ poſſet eſſe d̃
illa admixta materia ꝙ etiã ſi eſſet de lapide
adhuc nõ obſtaret q̇n ex pane tali ꝟe ꝯficeret
corpꝰ xp̃i. Et iſta videt eſſe intentio appa
tus ſupꝰ adducti excludẽtꝭ piper ⁊ loliũ. Di
cit eñ ꝙ ſi piper vl' loliũ frumẽto admiſceret.
tũc de illa pte q̃ videlicet includeret pip vl' lo
liũ nõ ꝯficeret. ſz de reliq̃ h̃ eſt de alia pte eiuſ
dẽ panis vbi eſſꝫ materia frumẽti ſine pipere
ꝟe ꝯficeret. Tercio dico ꝙ decẽs eſt ⁊ ꝯue
niẽs vt panis p̃dictꝰ ſit azimus. Q2 p̃ma die
azimoꝝ ñ debuit iueniri fermẽtatũ ĩ domibꝫ
iudeoꝝ. vt patet Exo. xij. ſz p̃ma die azimoꝝ
xp̃s comedit paſca cũ diſcipul' ſuis. ⁊ tũc iſtõ
ſacr̃z iſtituit cũ corpꝰ ſuũ d̃ pane ꝯfecit. ḡ xp̃s
ĩ azimo pane ꝯfecit. ⁊ ꝑ ꝯſeq̃ns etiã nos ĩ azi
mo pane ꝯficere debemꝰ. Minor patꝫ expſſe
Mat. xxvi. Mar. xiiij. ⁊ Lu. xxij. Cõclu
ſionẽ iſtã greci negãt. ⁊ dicũt ꝙ panis fermẽ
tatꝰ ſit d̃ ncc̃itate sacr̃i. ⁊ iõ dicũt latinos nõ
ꝯſecrare. eo ꝙ ĩ cõſecrãdo vtunt pane azimo.
Dicũt etiã xp̃m ꝯſecraſſe ĩ fermẽto. Et ſi d̃r
eis ꝙ p̃mo die azimoꝝ nõ fuit fermẽtatũ ĩ do
mibꝫ iudeoꝝ. ipi r̃ndẽt ꝙ xp̃s ñ ꝯſecrauit pri 1
ma die azimoꝝ. q2 illa die vt dicũt xp̃s mor
tuꝰ ẽ in cruce. q̃d p̃bãt ꝑ illud Joh. xviij. iu
dei nõ introierũt ĩ p̃toriũ vt nõ ꝯtaminarent
ſz mãducarẽt paſca. ḡ patꝫ ꝙ nõdũ comede
rãt agnũ paſcalẽ. q̃ ibi noiat paſca. Cũ igit ag
nꝰ paſcal' comedi debuerit p̃ma die azimoꝝ.
vt patꝫ Exo. xij. ⁊ illõ q̃d iã dictũ ẽ de iudeis
fuerit die venerꝭ q̃ petierũt a pilato vt xp̃m cru
cifigeret. ḡ dies iouis ꝓxime p̃cedẽs ñ potuit
eſſe p̃ma dies azimoꝝ. ⁊ ꝑ ꝯſeq̃ns in domibꝫ
iudeoꝝ tũc fuit fermẽtatũ. de q̃ xp̃s ĩ cena ꝯſe
crauit corpꝰ ſuũ. P̃. dies feſtꝰ paſce erat pri 2
ma dies azimoꝝ. ſz dies cene fuit añ diẽ feſtũ
paſce. vt ptꝫ Joh. xiij. vbi iohãnes notãs diẽ
cene ait. Añ diẽ feſtũ paſce ⁊c. Et q2 ꝯ̃ iſtõ
cõmentũ falſiſſimũ ſunt expſſe tres ſupꝰ no
tati euãgeliſte. ſ. mattheꝰ marcꝰ ⁊ lucas. ideo
aliq̃ grecoꝝ ad tantã inſaniã deuenerũt. ꝙ di
cerẽt tres p̃dictos euãgeliſtas falſũ ſcripſiſſe.
⁊ ideo eos correctos fuiſſe ꝑ iohẽm ꝟbis iã al
legatis. Joh. xviij. ⁊ xiij. Sz iſtud nõ va
let. Q2 vt recitãt m'lti ⁊ magni doctores ab ex 1
ordio inſtitutõis iſtiꝰ sacr̃i vſq̃z ad leonẽ pa
pã tota eccl'ia dei ꝯfecit ĩ azimo. ſz t̃pe leonis
pape ad extirpandã hereſim ebronitaꝝ q̇ di
cebãt ꝙ d̃ ncc̃itate ſalutꝭ oportꝫ quẽlibet hoiẽ
cũ obſuatõne euãgelij obſuare cerimonialia
legꝭ p̃cepta. ⁊ ꝑ ꝯſeq̃ns ꝯſecrare ĩ azimo. tũc p̃
cepit eccl'ia ꝯficere ex fermẽtato. Deinde poſt
aliquoꝝ annoꝝ curricula. iã dicta hereſi pe
nitꝰ extirpata. ſacerdotes ĩ ptibꝫ latinis. p̃mũ
modũ. ſ. ꝯſecrãdi ĩ azimo reſũpſerũt. eo ꝙ cla
re deducit ex euãgelio vt ſupꝰ patuit xp̃m in
azimo ꝯſecraſſe. Sacerdotes ꝟo grecie mo
dũ p̃mũ nõ reſũpſerũt. ſz ꝯſecratõez ĩ fermẽ
tato vſq̃z ad hec t̃pa ꝯtinuerũt. Ex q̃ patet
ꝙ iſti fatui greci iponẽdo nob ꝙ nõ ꝯſecremꝰ
eo ꝙ ꝯſecrãdo vtimur azimo. ipi h̃ãc rabiem

Solutio tercie inſtantie.

Tercia cõcluſio.

Error grecorum.

imponũt patribꝫ suis. ⁊ sanctissimis doctori
bus suis. ⁊ oibꝫ suis sacerdotibꝫ q̇ leonē papā
p̄cesserũt. Et i h̄ etiā loquunť ꝯ apl'm pau
lũ primordialē doctorē eoꝝ. q̇ loq̄ns ď isto sa
cramēto. i. ad Choꝝ. v. ait. Itaqꝫ epulemur i
azimis sinceritat̄ ⁊ veritat̄. Qď vtiqꝫ apl's ñ
2 dixisset: si i fermētato ꝯsecrasset. P̄. dato ꝙ
xp̄s mãducasset pasca añ diē. xiiij. p̄mi mēsis
q̇ die ex p̄cepto leg̃ agn⁹ pascal' comedi debu
it. quē diē euãgeliste vocāt primā diē azimo/
rũ. adhuc ista fictio nō valet istis fictoribꝫ. q̄z
sic patet Exoď. xij. ⁊ Nu. xxviij. lex p̄cepit vt
agn⁹ pascal' comederet cuꝫ azimis ⁊ lactucis
agrestibꝫ. Sꝫ xp̄s dicit Matth. v. Nō veni
soluere legē sꝫ adimplere. Qď v̄bũ tractãs chri
sostom⁹ sup Mat. ait. Aptissime dñs demō
strauit ꝙ a p̄ncipio circũcisionis sue vsqꝫ ad
diē pasce extreme nō erat ꝯtrius diuinis legibꝫ.
in quibꝫ p̄cipiebať. vt cũ azimis agn⁹ pascal'
comederet. ğ xp̄s tanqꝫ pfectissim⁹ leg̃ obser/
uator panē azimũ habuit i mēsa qñ post esuꝫ
agni corp⁹ suũ ꝯsecrauit. Ad p̄mũ motiuũ
grecoꝝ pt r̄ndeń ex verbis chrisostomi. q̇ erat
doctor grecoꝝ. ipe em̄ sup matth. ait. ꝙ illi iu
dei vt desideriũ suũ possent iplere i morte xp̄i
nō comederũt pascalē agnũ vespe p̄cedenti.
q̄uis ex p̄cepto legis hoc facere tenerenť. xp̄s
aũt qui nō erat p̄uaricator leg̃ sꝫ pfectus ob/
seruator comedit pasca cũ discipul' suis. decima
quarta die ad vesperã. sic p̄cipiť in lege. Dato
etiã ꝙ ipi vespe p̄cedēte comedissent pasca. ac
cipiēdo pasca p agno pascali. adhuc ñ debue
rũt intrare p̄toriũ. pp̄ter h̄ vt illo die mandu
carent pasca. accipiēdo pasca p pane azimo.
Quinqꝫ em̄ modis diciť pasca. int q̄s vn⁹ est
ꝙ pasca diciť cibꝫ pascal' seu panis azim⁹. vt
patet p innocētiũ terciũ i libro de officio mis/
se. pte. iij. c. iiij. Ad scd̄m dicēdũ ꝙ quītade
cima dies mēsis p̄mi erat dies celeberrim⁹ s̄m
p̄ceptũ leg̃. vt pꝫ Exo. xij. ⁊ pximo vespe p̄/
cedēti comedebať agn⁹ pascal'. vt pꝫ ibideꝫ.
Illud igiť ante. qď ponit iohãnes nō ē referē
dũ ad diē decimũ q̄rtũ i cui⁹ vespe mãducan/
d⁹ erat agn⁹. sꝫ referendũ est ad diē quindeci
mũ. q̇ pp̄ter sui celebritatē dicebať fest⁹ dies
pasce. Istud etiã pꝫ Nu. xxviij. vbi ď sic
Mēse aũt p̄mo q̄rtadecima die mēsis. phase
dñi erit. ⁊ q̄ntadecima die solēnitas azimoꝝ.
septē diebꝫ vescenť azimis. q̄꞉ dies p̄ma vene
rabilis ⁊ sancta erit. Qꝫ aũt p li phase intelli/
gať imolatio agni pascal'. h̄ pꝫ Deutero. xvi.
vbi diciť pp̄lo israel. imolabis phase ad solis
occubitũ. qñ egressus es de egipto. ⁊ comedes

Solutio
Ad. 1.
Ad. 2.

i loco quē elegerit dñs de⁹ tu⁹. Scd̄o q̇ ad
istũ p̄mũ articulũ circa secũdã ei⁹ partē pono
duas ꝯclusiones. Prima est. ꝙ ď nll'o alio
vino q̄ꝫ ď natali vino vitis pt fieri cōsecratio
sanguis xp̄i. Q̄꞉ i tali vino xp̄s instituēs istď
sacrm̄ ꝯsecrauit. vt paꝫ Matth. xxvi. Ex
ista ꝯclusiōe p̄nt isfri tria correlaria. Pri
mũ ē ꝙ ď vino pomoꝝ ⁊ cerusoꝝ vl' quoꝝcũ/
qꝫ alioꝝ fructuũ. solo fructu vitis excepto. nō
pt fieri sanguis xp̄i ꝯsecratio. eo ꝙ nullũ illoꝝ
sit vinũ vitis. Scd̄m ē ꝙ ď v̄o aceto nō p̄t
fieri ꝯsecratio. Q̄꞉ sic hō mortu⁹ nō est hō. sic
acetũ cũ sit vinũ corruptũ nō est vinũ. vt ait
arestotel'. viij. metha. Et h̄ pꝫ ex naturalibꝫ
qualitatibꝫ eoꝝ. q̄꞉ vinũ naturalr̄ calefacit. ⁊
acetũ naturalr̄ frigefacit. Notãter aũt dixi
ď v̄o aceto. q̄꞉ licet qñqꝫ vinũ sit acetosuꝫ seu
dispositũ ad acetũ. tñ de hmōi vino p̄t fieri sã
guinis ꝯsecratio. dũmodo adhuc habeat for
mã s̄balēꝫ vini ⁊ nō aceti. Terciũ correla/
riũ est ꝙ ď v̄gusio nō p̄t fieri p̄dicta ꝯsecratio.
Q̄꞉ q̄ꝫdiu res est in fieri tūc ñ est i facto esse. sꝫ
vua agresta ď q̄ exp̄miť v̄gusiũ est adhuc i fi
eri q̇ ad vinũ. ğ v̄gusiũ nō est vinũ. Scd̄a
ꝯclusio est. ꝙ hmōi vino debet admisceri aq̄.
Primo q̄꞉ sic crediť xp̄s ꝯsecrasse. vt ait Da/
mascen⁹ lib. iiij. Cōmunis ei ꝯsuetudo terre
scte ē est nō bibere vinũ nisi sit limphatũ. ⁊ h̄ p
pter fortitudinē vini crescētis i illa patria. Et
iō verisil'e est ꝙ xp̄s q̇ ordiatissimã ⁊ tēpatissi/
mã vitã duxit cũ discipul' suis vinũ limpha/
uerit qď ꝯsecrauit. Scd̄o q̄꞉ istď ē ď statu
to eccl'ie. vt paꝫ ď ꝯse. dist. ij. c. i. ⁊ c. in sacro.
Cauere tñ debet q̇ calicē p̄parat ne multũ po/
nat de aq̄. ⁊ maxie qñ vinũ ē debile pp̄ter duo
Primo q̄꞉ si tm̄ ponereť de aq̄: ꝙ aq̄ vinũ a
sua natura trãsmutaret intm̄ ꝙ vinũ cōuerte/
reť i aquã. vl' ꝙ ex aq̄ ⁊ vino resultaret qďdaꝫ
mixtũ qď nec esset aq̄ nec vinũ. tunc nō fieret
sanguis xp̄i ꝯsecratio. Scd̄o q̄꞉ nisi aq̄ in
fusa vincať a v̄tute vini totalr̄ ⁊ i vinũ ꝯũtať
tũc licet ptes vini ꝯuerterenť i sanguinē. tñ il
le hũor aque⁹ q̇ nōdũ esset ꝯũsus i naturã vi
ni nō ꝯuerteret i sanguinē. Et ideo valde pa/
rũ debet poni de aq̄. vt illa aqua in naturã vi/
ni sit ꝯuersa pri⁹ q̄ꝫ verba ꝯsecratōnis dicanť
sup calicē. Est etiã hic aduertendũ ꝙ appo
sitio aq̄ nō est ď necessitate sacri. q̄꞉ si nō appo
nereť tñ v̄e ꝯsecrareť sanguis xp̄i ex vino pu/
ro. Est tñ ď ncc̄itate ꝯsecrãtis. q̄꞉ sacerdos cō
secrãs sine aq̄ admixta vino faceret ꝯ statutũ
eccl'ie romane. Et notãter dico romane. q̄꞉ in
eccl'ia grecoꝝ fit ꝯsecratio sine aqua.

Scd̄a p̄s
p̄mi articuli
Nota.

Articulus secund⁹ **Quantū ad secūdū** articulū dico sic dixi sup⁹ dist. viij. in solutōne argumēti pncipalis. nec aliqd aliud ad p̄sens addo causa breuitatis.

Articulus tercius. **Quātuz ad terciuz** articulū dōm. q licet i passiōe xpi sanguis ei⁹ a corpe fuerit sepat⁹ vsqꝫ ad horā q̄ surrexit a mortuis. τ [illegible] ɔleqns q̄ ɔsecrasset i tpe medio ille sub speciebꝫ pāis habuisset corp⁹ sine sanguine. τ sub speciebꝫ vini habuisset sanguinē sine corpe. tn̄ post resurrectōez xpi sanguis ei⁹ sp̄ māsit vnit⁹ corpi. τ i sempiternū sic manebit. iō q̄ post resurrectōez ɔsecrauit. vl' i futurū ɔsecrabit. ppter vnionē realē sanguis τ corporis xpi sub vtraqꝫ specie panis. s. τ vini. habet corp⁹ τ sanguinē dn̄i ihu xpi. iō cōi pplo̅ sm̄ ɔsuetudinē romane eccl'ie ꝑitas corpis τ sanguis daṫ tantūmodo sub specie pāis. τ h̄ ppt vitādū piculū effusionis. vl' distillatōis sanguis qd̄ possꝫ accidere si sub specie vini rudi immorigerato τ ipetuoso pplo̅ sanguis trade-
Instantia ret. Forte diceṫ si sub accn̄tibꝫ seu speciebꝫ
1 panis ꝑe habeṫ sanguis xpi. tūc inuanū iterū ɔsecraṫ sanguis xpi calicꝫ bn̄dictōe. Cōsequetia patet. qꝛ frustra ordinaṫ aliqs act⁹ ad ha-
2 bendū qd̄ iā realr̄ habeṫ. P̄. xps dicit Joh. vi. Nisi māducaueritꝫ carnē filij hoīs. τ biberitis ei⁹ sanguinē. nō habebitꝫ vitā i vob. Sꝫ sanguis [illegible] modū pot⁹ daṫ solū sub speciebꝫ vini. igiṫ cuilibet xpiano debet sanguis dari etiā sub speciebꝫ vini ad [illegible] vt n̄ priueṫ vita spūali
3 τ eterna. P̄. oīs ordinata refectio daṫ p modū cibi τ pot⁹. sꝫ isti⁹ sacri cōio ē qdā ordiata
4 spūalis refectio. g̃ τc. P̄. greci illud sacrm̄ tradūt pplo̅ sub speciebꝫ panis τ vini. τ hunc ritū putanṫ accepisse a btō paulo aplo̅. g̃ τc.

Solutio. Ad. 1. Ad pmū nego ɔn̄tiā. Ad pbatōez dōm q istd̄ sacrm̄ nō solū significat de futuro nobis grāꝫ ɔferēdā mediāte pceptōe isti⁹ bn̄dicti sacramēti. vez etiā d̄ pterito significat xpi passionē. iō distincte debet fieri ɔsecratio sanguis. vt expsse significeṫ q in xpi passione sanguis ei⁹ p effusionē fuit sepat⁹ a corpe. igiṫ q̄uis sāguis xpi sit ɔcomitāter sub speciebꝫ panis. sb̄ qbꝫ corp⁹ vnitū sanguini ē ex vi sacri. tn̄ ppt pdictā significatōez idē sanguis ex vi sacri est sb̄ speciebꝫ vini. τ corp⁹ ɔcomitāter. cui hmōi sanguis p nūc realr̄ ē vnit⁹. Et istud n̄ debet dici frustra. qꝛ rōnabilē cāꝫ habet. puta significatōez iā dictā Etiā act⁹ q̄ ordinaṫ ad habendū illud qd̄ habeṫ alio mō q̄z p nūc habeṫ tal' act⁹ nō ē frustra. Sꝫ sic ē in pposito. quia act⁹ q̄ sanguis ɔsecraṫ ordinaṫ ad h̄ vt sāguis xpi habeaṫ ex vi sacri sub speciebꝫ vini. q̄ pri⁹ sub speciebꝫ panis habebat ɔcomitāter τ n̄ ex vi sacri Ad secūdū dōm. q q̄ digne recipit Ad. 2.
corp⁹ xpi sub speciebꝫ panis ꝑe māducat eius carnē: τ bibit ei⁹ sanguinē. q̄zq̄z h̄ n̄ fiat sb̄ ista expsso signo sic si reciperet istud sacrm̄ etiā sub accn̄tibꝫ vini. Sb̄ qlibet em̄ specie panis. s. τ vini habeṫ totus xps. q̄ est aīe spūalis τ cibꝫ τ pot⁹. Ad terciū dōm q cū daṫ corp⁹ xpi. il- Ad. 3.
li daṫ spūalis refectio [illegible] modū cibi τ pot⁹ q̄tū ad rē significatā. licet nō q̄tū ad speciē significantē. Ad quartū dicēdū q i h̄ greci nō re- Ad. 4.
phendunṫ. τ dato q bn̄ faciāt. tn̄ meli⁹ faciūt latini q̄ magꝭ caute obuiant piculo qd̄ posset ɔtingere ex sanguinis effusione.

Quātū ad quartuz Articulus quartus. Conclusio prima
articulū pono duas ɔclusiōes. Pria est q i cōione sacra qn̄ xps se tradidit discipul' suis ad māducādū. etiā ipe māducauit τ bibit corpus suū τ sanguinē suū. Jstud q̄uis n̄ habeaṫ expsse ex euāgelio. pt tn̄ hri scto̅ꝝ doctoꝝ te-
stimonio. Qꝛ beatus hieronim⁹ dicit. τ habeṫ 1
d̄ ɔse. dist. ij. c. nō moyses. Dn̄s ihs ipe cū apostolis ɔuiua τ ɔuiuiū. ipe comedēs τ q̄ comediṫ. P̄. Leuit. viij. sup illo ꝟbo. de sanguie arietis. dicit glosa esicij sic. pmo sacerdos de- 2
inde filij intingebāt. qꝛ xps i cena pri⁹ sanguinē suū accepit. deinde discipul' suis dedit. bibit em̄ τ alijs bibere dedit. P̄. sic xps prius
baptizat⁹ ē vt daret alijs exēplū baptizandi 3
sic ipe pri⁹ isti⁹ sacri pcepit cōionē vt alijs daret exēplū cōicandi. P̄. extra de sum. tri. et 4
fide catholica. c. Firmiter credim⁹. in appatu habenṫ isti ꝟsus. Rex sedet in cena. cinct⁹ turba duodena. Se tenet i manibꝫ: se cibat ipse cibꝫ. Sꝫ ɔ̄ istud ē q̄rundā doctoꝝ opinio Opio contraria.
q̄ pbaṫ sic. Essential' differēna ē inṫ comedēs τ comestū. sꝫ xps n̄ potuit eēntialr̄ a seipo dif- 1
ferre. g̃ nō potuit seipm̄ comedere. P̄. assū-
ptū τ assumēs realr̄ differūt. nihil em̄ assumit 2
seipm̄. sꝫ qd̄ comediṫ a comedēte assumiṫ P̄.
duo sunt modi sumēdi istud sacrm̄. s. sacralis 3
τ spūalis. sꝫ nll'o istoꝝ modoꝝ xps sumpsit illud sacrm̄. Nō spūalr̄. qꝛ sumēs spūalr̄ istud sacrm̄ augeṫ i grā. sꝫ xps [illegible] potuit augeri i grā qꝛ ab instāti ɔceptōis sue habuit grāꝫ nō ad mēsurā. Nec sacraliter. qꝛ ipe fuit ver⁹ comphensor. ergo fruebaṫ seipo nude τ sine sacrali

Solutio. velamie. Ad pmū dōm. q licet illō qō co/
Ad.1. medit corpalr ꝛ naturalr differat a comedēte essentialr seu realr. hʒ tn̄ n̄ ēnccē loqndo de eo qō comedit spūalr ꝛ sacraliter. vt ē i pposito. qꝛ licʒ i comestiōe corpali res q̄ comedit diuidat ꝛ corrūpat ab actōe comedētis saluo manēte ipo comedēte. ꝛ p ɔn̄s nccaria ē differentia int comedētē ꝛ comestū. tn̄ illō qō spūalr vl sacraliter comedit nec diuidit nec corrūpitur. ꝛ iō n̄ est nccaria hmōi differētia inter co
Ad.2. medētē ꝛ comestū. Ad scōm dicēdū q maior n̄ est nccaria loqndo ō assūptōne sacrali ꝛ
Ad.3. spūali. Ad terciū pt dici q xps vtroqʒ mō sūpsit corp⁹ ꝛ sanguinē suū. Ad primā pbatiōnē dicēdū q spūalis sūptio isti⁹ sacri nō auget graʒ nisi i his q̄ hmōi augmēti habent indigētiā. Ad scdaʒ pbatōeʒ dōm q q̄diu xps fuit i hʒ mūdo. tādiu sil' fuit cōprehēsor ꝛ viator. ğ licet frueret seipo nude ꝛ sine sacrali velamie inq̄tū cōprehēsor. tn̄ put fuit viator
Cōclusio secūda. potuit seipm sumere sb sacrali velamie. Cōclusio scda ē q xps oib⁹ discipul' suis tradidit istud sacrm. Qō ptʒ Mat. xxvi. vbi xps omnibꝫ discipul'. i. aplis ait. Accipite ꝛ comedite hʒ ē corp⁹ meū. Et accipiēs calicē grās egit ꝛ dedit discipul' suis dicēs. bibite ex hʒ omēs. hʒ
Instantia ē sanguis meus. Forte dices licet xps oibꝫ istud sacrm pbuerit. ex hʒ tn̄ nō habet q omēs acceperunt. sepe em̄ pbet homi qō ipe tn̄ n̄ acci
Solutio. pit. Istud expsse tollit p illud qō habetur Marci. xiiij. ibi em̄ dicit sic. Sumite. hʒ ē corp⁹ meū. Et accepto calice grās agēs dedit ill'.
Scda ratio p ɔclusione. ꝛ biberūt ex eo oēs. P. iudas i illa cena sumpsit istō sacrm sb vtraqʒ specie. ğ oēs aliȷ̄. Cōseqntia ptʒ. qꝛ ō nllo i pposito dubitat nisi de iuda. Ans pbo. qꝛ q sūpserit istō sacrm sb specie pāis ptʒ autoritate augusti. ꝛ habet ō ɔse. di. ij. c. ꝛ scrā. vbi sic dicit. Nō mala erat buccella q̄ data ē iude a dn̄o. salutē medic⁹ dedit. sʒ ille qꝛ idign⁹ erat accepit ad pniciē sui. Itē idē aug⁹. ait. Xps corp⁹ suū i cena cū aliȷ̄s discipul' iude dedit. vt nob exēplū daret. q pctoribꝫ occultꝭ nō eēnt sacra denegāda. ꝛ vt oēm occasionē ei auferret malefaciēdi quā assumere potuissʒ si i aliq̄ ab aliȷ̄s discipul' an aptaʒ maliciā fuisset discret⁹. Q, aūt sūpserit illud sacrm sb specie vini ptʒ p euāgeliū pri⁹ al
Tercia rō. legatū Mar. xiiij. P. dyonisi⁹ i ō ecclīastica hierarchia. c. iij. ait. Simbolorʒ ɔditorʒ ptificſctissima nō vnimode ei sacre ɔcenāti. s. iude. Et p illa scīssima itelligit corp⁹ ꝛ sanguinē xpi. sic ibidē ptʒ. Forte dices q xps pmi
Instantia sent discipul' calicē sacri isti⁹ bibētibꝫ. q secuꝫ essent bibituri i regno pris sui. sʒ i regno n̄ fuit bibitur⁹ iudas. ğ nō videt q biberit de cali/
Solutio ce. Rn̄deo q hʒ pmisit xps bibētibꝫ illū calicē. non solū sacraliter. sʒ etiā spūalr. Judas ꝯo istud sacrm ita sūpsit sacraliter q nō spūaliter. ğ ad iudā non spectabat hmōi pmissio.
Ad princi pale argu. Ad argumētū pricipale dictū ē dist. viij.

Distinctio duodecima.

I autē queri

tur. Postq̄ mgr determinauit panis ꝛ vini i corp⁹ ꝛ sanguinē xpi admirāda ɔūsione. nūc in ista. xij. dist. determiat ō accn̄tiū panis ꝛ vini sine sbiecto mirabili ɔuatōe. Et diuidit in duas ptes. Qꝛ pmo mgr tractat ō accn̄tibꝫ i isto sacro extrinsec⁹ apparētibꝫ. Scdo de vtilitatibꝫ intrinse/c⁹ exn̄tibꝫ. ibi. Sʒ caueat q̄s. Pria i duas. Qꝛ pmo monet q̄stionē de istorʒ accn̄tū existētia. Scdo ptractat ad eorʒ fracturā ꝛ diuisionē ptinētia. ibi. Solet etiā q̄ri ō fractione. Pria est psentis lectōis. Et diuidit in duas Qꝛ pmo iā dictā mouet q̄stionē. Scdo el⁹ assignat rn̄sionē. ibi. Poti⁹ mihi videt. Circa istā lectionē i speāli q̄ro hāc q̄stionē.

Questio prima. Vtrū i isto bn̄dicto sacro ꝟtute diuina accn̄tia subsistāt sine sbiecto. Et videt q nō. Qꝛ sic se habet relatō ad esse. sic se habet accidēs ad inesse. sʒ ipossibile ē esse relatōeʒ q n̄ adsit. ğ ipossibile videt eē accidēs qō n̄ insit. Mior ptʒ. qꝛ relatō diffinit p esse ad aliō. vt ptʒ i lib. pdicamētorʒ. Maior etiā ptʒ. qꝛ sic relatōis eē est adesse. vt ptʒ v. metha. sic accn̄tis esse ē inesse. vt ptʒ. iiij. metha. Cōtra. sba pāis ꝛ vini ɔuertit i corp⁹ ꝛ sanguinē xpi manētibꝫ eorʒ accidētibꝫ. ergo hmōi accn̄tia sūt absq̄ sbiecto. Ans ptʒ ex pcedētibꝫ. Cōseqntia silr ptʒ. qꝛ accn̄tia n̄ migrāt ō subiecto i subiectū. Hic q̄ttuor sunt vidēda. Pmo vtrʒ diuia ꝟtute oīe accn̄s possit eē sine sbiecto. Scdo vtrʒ oīa accn̄tia i eucharistia apparētia ō facto sint sine subiecto. Tercio vtrʒ talibꝫ accn̄tibꝫ sine subiecto exn̄tibꝫ ɔueniat aliq̄ actio. Quarto vtrʒ hmōi accn̄tia possint i oēm actionē i quā naturalr potuerūt q̄n i suis subiectis fuerūt.

Articulus primus. **Quantū ad primū**

Cōclusio prima. pono duas ɔclusiōes. Prima ē q nō omē accn̄s pt esse sine sbiecto. etiā ꝟtute diuia Qꝛ illō qō formalr dicit respectū hʒ nō pt hr̄e esse

sepatū. sʒ accñs ꝺ̄ pdicamēto relatōis forma liter dicit respectū. ğ ꝛc. Maior ptʒ ꝛ possʒ p bari sic. qꝛ qꝺ̄ formal'r dicit respectū ꝺ̄ nccitate ꝯcernit fūdamētū tāq̃ʒ illꝺ̄ i q̄ ē. ꝛ extremū seu terminū tāq̃ʒ illud ad qꝺ̄ ē. Mioꝛ ptʒ. v. me tha. ꝛ i li. pdicamētoꝝ.
2 P. illud cuiꝰ eē ꝯsi stit i habitudie vniꝰ ad alteꝝ. h̄ ñ pt hr̄e esse sepatū. ista ptʒ. qꝛ si dat̄ oppositū. tūc imedi ate iplicat̄ ꝯ̄dictio. qꝛ ex supposito tūc illꝺ̄ ha beret eē. sʒ ex eo ꝙ nō fundaret̄ i vno i ordine ad alteꝝ. tūc ñ hr̄et eē. qꝛ ñ essʒ habitudo vni us ad alteꝝ. sʒ relatōis esse ꝯsistit i habitudie vniꝰ ad alteꝝ. vt ptʒ p boetiū i lib. ꝺ̄ tri. Ac cipiēdo ğ subiectū large. put fūdamētū ꝺ̄r eē subiectū. ꝛ extēdēdo nomē accñtis ad absolu tū ꝛ respectiuū. ptʒ ꝙ mlta sūt accñtia q̄ nlla
3 potētia pñt a suis subiectꝭ separi. Ptʒ etiā ista ꝯclusio ꝺ̄ oibꝫ sex pn̄cipijs. s. actōe: passi one: situ: qñ: vbi: habitu. Qꝛ oīa ista vel for mal'r dicūt respectū. vl' tāta nccitate ipm ipli cāt ꝛ ꝯnotāt. ꝙ sine ipo nec pñt eē nec itelligi. Et iō sp ꝯcernūt aliq̄d nccario circa qꝺ̄ vl' i q̄
4 habeāt eē. Patʒ etiā ꝺ̄ numerꝭ. qꝛ numerꝰ ñ pt separi a rebꝫ numeratꝭ. Nō em̄ ē sepabil' numerꝰ a recisiōe ꝯtinui. vt ptʒ. iij. phisicoꝝ.
5 Patet etiā ꝺ̄ accñtibꝫ successiuis. tps ei ñ ē sepabile a motu. nec motꝰ a magnitudie seu a mobili. Nā ꝺ̄ rōe formali accñtis successiui ē ꝙ vna sua ps succedat alteri. h̄ aūt fieri ñ pt nisi supposito sbiecto i q̄ hmōi ptes succedāt
6 Patet etiā ꝺe q̄rta specie q̄litatꝭ. q̄ nō pt se parari a q̄titate Nā ipossibile ē figurā eē sine lineis. Etiā simitas si a naso separet̄. tūc ñ esset simitas. qꝛ simitas ē nasi curuitas. ğ ꝛc.

Opio contraria.

Cōtra istā ꝯclusionē ē q̄rundā opio q̄ po nūt ꝙ ꝟtute diuia om̄e accñs pt a subiecto se
1 pari. Et qꝛ h̄ minꝰ videt̄ ꝺe relatōe. iō ꝺ̄ il la pmo pbāt suā intentōeʒ sic. Si separi a sb iecto repugnaret relatōi. vl' h̄ repugnaret sibi inq̄tū accñs vl' inq̄tū relatio. Nō inq̄tū ac cidēs. qꝛ tūc repugnaret om̄i accñti. cuiꝰ op positū ptʒ i accñtibꝫ sacri altarꝭ. Nec inq̄tuʒ relatio. qꝛ tūc p se esse repugnaret om̄i relatōi. cuiꝰ oppositū ptʒ i diuis. vbi sūt ꝟissime rela tiones. ꝛ tñ habēt p se eē. cū q̄libet eaꝝ sit for mal'r ifinita Q, aūt relatio diuia sit forma lit' ifinita pbāt dupl'r. Pͥo qꝛ relatio diuia ē real'r idē qꝺ̄ diuia eēntia. Scꝺ̄o qꝛ relatō di uina puta pr̄nitas est pn̄cipiū pductiuū pso
2 ne ifinite puta filij. ğ ꝛc. P. maior ē ꝺepēdē tia q̄titatꝭ a sba. q̄ʒ cuiuscūq̃ʒ accñtis a q̄tita te vl' a q̄cūq̃ʒ accñte. sʒ ñ obstāte ꝺepēdētia q̄ titatꝭ a sba i sacro altarꝭ ꝟtute diuia sepat̄ q̄ti tas a sba. ğ eadē ꝟtute pt q̄lꝫbet accñs sepa ri a q̄libet accñte. Si dicit̄ istꝭ ꝙ ex ista rōe non habet̄ ꝙ alia accñtia possint esse sine sba.

Rñdēt ꝙ eoipo ꝙ q̄titas q̄ int̄ oīa accñtia pmo inest sbe absolubil' ē a sba. seq̄t ꝙ alia ac cidētia q̄ ñ insūt sbe nisi mediāte quātitate cū sint absolubilia a q̄titate. etiā sint absolubi lia a sba. ꝛ p ꝯ̄ñs eē poterūt sine om̄i subiecto.

Solutio

Sʒ ista opio ē falsa. vt magꝭ patebit i scꝺ̄o articlꝺ̄o istiꝰ q̄stionis Ad pmū ğ ꝺ̄om ꝙ di uisio ē insufficiēs. qꝛ dicet̄ ꝙ esse p se nec repu gnat relatōi pcise inq̄tū ē accñs. nec pcise in q̄tū ē relatio. sʒ rōe vtriusq̃ʒ sil'. puta inq̄tū ē tal' relatio q̄ ē accñs. Etiā falsū assumit̄. qꝛ nll'a diuia relatio habet p se eē. put p se esse di cit eē sepatū a fūdamēto. qꝛ ꝛ si ipossibile ē re latōeʒ creatā sepatā existere extra suū fūdamē tū. h̄ tñ ipossibiliꝰ ē in diuis. Iteꝝ falsū as sumit̄ cū dicit̄ i pbatōe. ꝙ diuia relatio sit for mal'r ifinita. Nā cū ifinitas sibi cōpetat rōe q̄ ē idē diuie essentie. ğ dato ꝙ sit identice infini ta. tñ ex h̄ ñ habet̄ ꝙ sit formal'r ifinita. Et ꝯfirmat̄. qꝛ nihil qꝺ̄ ē formal'r infinitū ꝺeficit alicui diuie psone. sʒ cuilibet diuie psone ꝺefi cit aliq̄ relatio. ğ ꝛc. Maior ptʒ. qꝛ om̄e illꝺ̄ qꝺ̄ ē formal'r infinitū. vl' dicit infinitā pfectio nē. vl' salrē dicit aliquā pfectōneʒ. Sʒ q̄libet diuia psona habet i se om̄eʒ pfectōeʒ. ğ illud qꝺ̄ ē formal'r infinitū nō pt ꝺeficere alicui di uine psone. Patet etiā mioꝛ. qꝛ pr̄nitas nō ē i filio. nec filiatio i pr̄e. nec aliq̄ istaꝝ i spūscto.

Ad. 1.

Etiā falsū assumit̄ ꝺe pn̄cipio pducēdi. qꝛ h̄ ē diuia essentia: ꝛ nō relatio. vt pbaui lib. i. dist. vij. Ad scꝺ̄m nego maioꝛeʒ. qꝛ accñs respectiuū maiori nccitate ꝯcernit fūdamētū ꝛ terminū. q̄ʒ q̄titas sbam. Cū em̄ respectꝰ sit habitudo huiꝰ ad h̄. iō nec pt eē nec itelligi si ne his q̄ꝝ ē habitudo. ꝛ p ꝯ̄ñs magꝭ ꝺepēdet ab eis. q̄ʒ q̄ntitas a sba subiectiua. Scꝺ̄a ꝯclusio ē. ꝙ om̄e accñs simpl'r absolutū diuia ꝟtute pt eē sine subiecto Et circa hāc ꝯclu sionē sic pcedā Pͥo adducā motiua aliq̄ rū doctoꝝ p ista ꝯclusiōe. q̄ tñ nō vident̄ mi hi ꝯcludere. Scꝺ̄o adducā motiua q̄ vi dent̄ mihi ꝯcludere Et tercio ex dictꝭ pħoꝝ ꝛ xpianoꝝ arguā ꝯ̄ ꝯclusionē. ꝛ obiectōibꝫ re spōdebo. Est igit̄ q̄dā opio q̄ ponit ꝙ p tā to accñtia q̄nq̃ʒ ꝟtute diuia sūt sine subiecto. Qꝛ q̄uis ꝺestructo subiecto ꝺestruat̄ esse qꝺ̄ talia accñtia habuerūt i subiecto. nā vniꝰ sup positi vnū ē esse. qꝺ̄ eē nccario ꝺestruit̄ ꝺestru cto supposito. tñ illo eē ꝺestructo. ꝺeꝰ accñtibꝫ remanētibꝫ dat nouū esse q̄ ꝯ̄pñt talia accñtia

Ad. 2.

Cōclusio secūda.

Opinio pma.

Cōtra eā. Sȝ istud nō videt̃ eē vez.qꝛ nouū esse exi
1 stētie ñ p̄t aduēire alicui forme sine sui varia/
tione numerali.sȝ accñtia pāis ⁊ vini post ꝯse
cratōez remanētia d̄ q̄bꝫ loq̄t̃ ista opīo sūt ea/
dē numero q̄ fuerūt pri⁹ i pane ⁊ i vino.ğ ⁊c̃.
2 P̄.agere p̄supponit eē.⁊ ꝑ ꝯn̄s q̄bꝫ ꝯuenit
idē agere qd̄ pri⁹.ill'nō ꝯuenit aliud eē q̄ꝫ p̄⁹
Sȝ accidētibꝫ iā dict̄ post cōsecratōez ꝯuēit
Solutio motiui. idē agere qd̄ pri⁹.vt īfra patebit.ğ ⁊c̃. Etiā
motiuū eoꝝ nō valet.qꝛ licet ṽe i isto sacro fi
at ꝯuersio.tn̄ ꝑp̄e loq̄ndo nec ē destructio nec
corruptio.⁊ iō esse essentie via ꝯūsionis trāsit
cū sb̄a q̄ ꝯuertit̃.esse ṽo exñtie remanet cū ac/
Opīo secū da. cidētibꝫ ꝑmanētibꝫ facta ꝯūsione. Aliq̄ di
cūt q̄ de⁹ talibꝫ accñtibꝫ dat quādā supnatu/
ralē ṽtutē.ꝑ quā hm̄ōi accñtia poterūt ꝑ se eē
Cōtra eā. ⁊ sine q̄ nō poterūt eē. Sȝ nec istud valet.
1 Qꝛ ista virt⁹.aut erit sb̄a:aut accñs.Nō sb̄a
qꝛ tūc sb̄a recipet̃ i accidēte.qd̄ ē incōueniēs.
Etiā h̄ posito.tūc talia accñtia nō existerēt si
ne sb̄a.qd̄ ē ꝯ suppositū.Nec accñs.qꝛ tūc ñ
daret eē ꝑ se.qꝛ nihil dat qd̄ nō habet.Sȝ nl'
lū accidēs b̄m suā naturā habet eē ꝑ se P̄.
2 sic cec⁹ miraculose curat⁹ q̄uis ṽtutē vidēdi
recipiat supnaturalr̃.tn̄ r̃cepta ṽtute vtit̃ na
turalr̃.sic q̄uis accñtia hm̄ōi ṽtutē p̄mo reci
perēt supnaturalr̃.tn̄ ipa recepta hm̄ōi accidē
tia eēnt ꝑ se naturalr̃.⁊ ꝑ ꝯn̄s etiā nō haberēt
aptitudinē inherēdi subiecto.qd̄ oīo repug͂t
accidēti.qꝛ sic īpossibile ē sb̄am accñtaliter in
herere.sic īpossibile ē accidēs naturalr̃ [illegible] se ex
Opīo ter/ cia. stere. Aliq̄ dicūt q̄ de⁹ p̄t absoluere fūdamē
tū ab om̄i respectu extrinseco.sȝ inherētia acci
dētis ē q̄dā respect⁹ extrinsec⁹.cui⁹ fundamē/
tū est accñs.termin⁹ aūt illi⁹ respect⁹ ē ipm̄ sb̄
iectū.ğ de⁹ p̄t facere q̄ accñs subiecto nō inhe
Cōtra eā. reat.⁊ tn̄ essendo ꝑmaneat. Sȝ nec istud
valet.Qꝛ res mag̃ videt̃ eē absolubil' a respe/
ctu extrinseco q̄ꝫ a respectu intrinseco.sȝ natu
ra p̄t absoluere albedinē a silitudine q̄ ē respe/
ctus intrinsec⁹.ğ si inherētia nō ē intimioꝛ ac
cidēti q̄ꝫ respect⁹ extrinsec⁹.tūc natura posset
accidēs ꝯs̄uare absq̄ȝ inherētia.qd̄ simpl'r est
ē impossibile. His p̄missis ꝯclusionē p̄du/
Probatio ꝯclusiōis. ctā ꝓbo sic.De⁹ p̄t qualibet creaturā absolutā
in esse ꝓducere ⁊ ꝓductā ꝯs̄uare sine q̄libet cā
1 secūda extrinseca tal' rei.sȝ subiectū est cā extri
seca ipsi⁹ accñtis.ğ ⁊c̃. Maioꝛ ꝓbat̃.qꝛ licet
de⁹ ꝓpter sui dignitatē nō possit supplere vicē
cause material' ⁊ formal'.vt materia ꝑficit̃ ⁊ re
cipit formā.⁊ vt forma recipit̃ ⁊ ꝑficit materi/
am.qꝛ vt sic sūt cause rei intrinsece.nō em̄ pos
set de⁹ ꝓducere hoiem sine materia ꝑfecta ⁊ si
ne forma hūana ꝑficiēte.tn̄ bn̄ posset ꝓducē/
re hoiez sine sole.qꝛ sol' ⁊ cuiuslibet alteri⁹ cau
se extrinsece causalitatē de⁹ p̄t ꝑfectissime sup/
plere. Mioꝛ etiā ꝑtȝ.qꝛ licet materia ex q̄
sit cā intrinseca.tn̄ materia i q̄ ē cā extrinseca.
sȝ subiectū ē materia in q̄ ipi⁹ accñtis.Si eīȝ
essȝ materia ex q̄ ꝓp̄e loq̄ndo.tūc essȝ cā intri/
seca.⁊ faceret vnū [illegible] essentiā cū ipo accñte.⁊ ꝑ
ꝯn̄s hō albꝫ nō esset ens ꝑ accñs.qd̄ ē ꝯ ph̄m
v.⁊.vij.metha. P̄.de⁹ p̄t supplere vicē cu/ 2
iuslibet cause i his q̄ spectāt ad ꝑfectōnez ⁊ di
gnitatē.sȝ licet subiectiue ꝑfici ⁊ īformari nō
sit dignitat̃.tn̄ sine passiua receptōne formā
sustētare ⁊ ꝯs̄uare ē magne dignitat̃ ⁊ ꝑfectō
nis.ğ de⁹ p̄t supplere vicē subiecti.accñs sustē
tādo ⁊ ꝯseruādo.licet nō possit supplere vicē
ei⁹ accñs i se passiue recipiēdo. P̄.de⁹ p̄t sb̄ 3
stantiā ꝑfectā facere ñ [illegible] se eē.ğ p̄t accñs abso/
lutū facere ñ inesse.Añs ꝑtȝ de hūanitate dn̄i
ih̄u xp̄i.Cōseq̄ntia etiā ꝑtȝ.qꝛ sic se habet sb̄a
cōpleta ad [illegible] se eē.sic se habȝ accñs ad inesse.ğ
⁊c̃. Sȝ ꝯ istā ꝯclusionē p̄ōt philosophice Prima i/pugnatio ꝯclusiōis.
arguī sic.Accñs nō p̄t sil' eē ⁊ nō esse.etiā q̄cū
q̄ȝ ṽtute.ğ accñs nō p̄t eē sine subiecto.Añs
ꝑtȝ.qꝛ etiā ṽtute diuia nō p̄n̄t ꝯdictoria sil' es 1
se.vt ꝑtȝ.vi.ethi.sȝ esse ⁊ nō esse circa idē ꝯdi/
cūt.vt ꝑtȝ.iiij.metha.Probat̃ ꝯn̄tia.qꝛ acci
dētis eē est iesse.vt patet.iiij.⁊.vij.metha.ğ si
accñs essȝ ⁊ nō inessȝ.tūc sil' essȝ ⁊ ñ essȝ P̄. 2
si accñs essȝ seu possȝ eē sine subiecto.tūc diffi
nitū posset eē sine diffinitōe.Cōseq̄ns ē falsū.
vt de se ꝑtȝ.Probatio ꝯn̄tie.qꝛ subiectū igre/
dit̃ diffinitōez accñtis.Nā sic diffinit̃.Accñs
ē qd̄ adest ⁊ abest p̄ter sb̄iecti corruptōez Eti
aȝ.vij.metha.ponit aresto.q̄ sb̄a igredit̃ dif/
finitōez accñtis. P̄.si accñs posset h̄re eē si 3
ne subiecto.tūc accñs manēs accñs esset sb̄a.
Cōseq̄ns oīo ē īpossibile.ğ ⁊ añs.Probat̃ cō
seq̄ntia.qꝛ illd̄ cui ꝯuēit ꝓpetas sb̄e h̄ videt̃ eē
sb̄a.sȝ si accñs h̄ret eē sine subiecto.tūc ei cō/
peteret ꝑ se esse.qd̄ ē ꝓpa ꝓpetas sb̄e ꝑfecte.ğ
⁊c̃. P̄.qn̄ aliq̄ sunt essential'r ordinata b̄m 4
pri⁹ ⁊ posteri⁹.tūc īpossibile ē esse posteri⁹ ñ ex
istēte p̄ori.sȝ ordie essentiali sb̄a ē p̄oꝛ accñte.
ğ ⁊c̃. Maioꝛ ꝑtȝ.v.metha.c.de p̄ori.Mioꝛ
ꝑtȝ.vij.meth.Nā sb̄a est p̄oꝛ accidēte cogni
tione diffinitōe ⁊ tp̄e.vt dicit̃ ibidē. P̄.de⁹ 5
nō potest sb̄am separe ab om̄i accidēte.ğ nec
accidēs a sb̄a.Cōseq̄ntia patȝ.qꝛ posteri⁹ mi
nus separabile esse videt̃ a p̄oꝛi q̄ꝫ pri⁹ a poste/
riori.ğ ⁊c̃. Sȝ ista nō ꝯcludūt.Qꝛ sic di/ Cōtra ista
cit autoꝛ de cau⁹ ꝓpositōe p̄ma sui libri.Cau 1
sa p̄ma est vehemētioris impssionis sup cau

satū cause secūde. q̄ ipa causa secūda. ergo qñ causa secūda remouet influentiā suā a causato. adhuc pt manere influētia cause prime in causatū. cū ergo de⁹ sit causa pma omniū creaturarū. subiectū vero respectu accidētis ē causa secūda. ergo desinēte subiecto a oseruatōne accidētis. adhuc de⁹ p suā imediatā influentiā poterit ipm accidēs cōseruare. ¶ Sicut
2 dicit beat⁹ basili⁹. pl⁹ pt de⁹ facere q̄ intellect⁹ noster possit intelligere. Et quasi eandē sententiā ponit beat⁹ augustin⁹ i epl'a ad volusianū dicēs. Demus igitur deū posse qd̄ nos fateamur inuestigare nō posse. Sʒ accñs pt intelligi sine substātia. pt em̄ mathematice apphēdi vna linea. nulla apphensa substātia. Naʒ ad oceptū veꝛ ipi⁹ linee non requirit pl⁹. nisi q̄ ocipiat lōgitudo sine latitudine. cui⁹ ptes sint copulate ad terminū cōmunē indiuisibilē. i. ad punctū. Et planū est q̄ ad oceptionē omniū istoꝝ nō requirit de necessitate ocept⁹ alicui⁹ substātie. g̃ ⁊c. Ad primū dicēdū q̄ osequētia est negāda. Ad pbatōneʒ dicēdū q̄ d̄ esse accidētis possum⁹ loq duplr. Uno modo ḃm naturalē aptitudinē accidētis. Alio modo ḃm supnaturalē dei potētiā qua de⁹ pt suspēdere hmōi naturalē aptitudinē ne reducat in actū. Primo modo accidētis esse ē inesse. sʒ nō secūdo modo. q̄ꝛ prima causa ppter suā infinitatē ⁊ vniuersalē influentiā qua intime attingit quālibet creaturā pt om̄e ens simpliciter absolutū cōseruare in suo esse actuali subtracto quocūqʒ alio ab ipo realiter differēte. sʒ subiectū realiter differt ab accidēte. ergo om̄e accidēs simpliciter absolutū pōt virtute diuina habere esse pter hoc q̄ actualiter habeat inesse. Forte dicet q̄ de⁹ nō potest supplere vicē cause materialis. sʒ subiectū tenet locū cause materialis respectu accidētis. ergo accidens qd̄ naturaliter ⁊ ḃm suā naturalē aptitudinē habet esse mediāte subiecto. nō poterit esse diuina virtute sine subiecto. Maioꝛ patʒ. q̄ꝛ de⁹ nō potest supplere tale gen⁹ cause in q̄ de⁹ nullo modo est causa. sʒ licet deo cōueniat causalitas cause efficiētis. formalis. ⁊ finalis vt patet etiā p auerroim i cōmento suo sup. xi. methaphisi. tñ null⁹ vnq̄ʒ posuit deū esse causam i genere cause materialis. q̄ꝛ om̄is passiua potētia est a deo penit⁹ relegata. cū sit purus act⁹. vt patet. xii. metha. Minoꝛ etiā patet. q̄ꝛ solū gen⁹ cause materialis r̄cipit formā ⁊ perficit ab ea. ergo subiectū est causa materialis accidētis. Cōsequētia patet. q̄ꝛ subiectū recipit accidens ⁊ perficit eo. ¶ Inherentia accidentis nō differt ab essentia accidētis ergo nō potest accidēs separi a subiecto. q̄uis realiter differat a subiecto. Antecedēs patet. q̄ꝛ si inherētia differret ab accidēte. tūc talis inherentia vel esset substātia: vel accidēs. Non substātia. vt de se patet. ergo accidēs. Tūc petat de isto accidēte vtrū p se subsistat. vl' inhereat. Primū non dabit. q̄ꝛ tūc esset substātia. si ergo inheret. tūc sua inherētia vel differt a sua essentia. vel nō. Si differt. tūc eodē modo petat de illi⁹ inherētie inherētia. ⁊ sic in entibꝰ realibꝰ erit pcessus in infinitū. Si ñ differt. tūc pari ratōne poterat dici q̄ prima inherentia nō differebat ab essentia accidentis primo inherētis. Cōsequētia etiā patet. q̄ꝛ si accidēs est sua inherētia. tūc nō poterit separi ab inherētia. nec cōsequēs a subiecto cui inheret. Ad primā instantiā dicendū q̄ subiectū respectu accidētis in hoc q̄ sustērat ⁊ cōseruat ipm accidēs tenet locū cause efficiētis. ideo dimissis his que arguūt imperfectōeʒ i subiecto. s. passiue recipe ipm accidens. ⁊ ipo formaliter perfici. que subiecto cōueniūt i ratione cause materialis. de⁹ potest supplere vicem subiecti respectu accidētis in alijs que pfectōnis sunt. que subiecto noscunt cōuenire in genere cause efficiētis. s. sustētare ⁊ cōseruare accidēs in esse imediate. p seipm sine subiecto. Forte dicet q̄ materia nunq̄ coincidit cū aliqua ceteraꝝ causaꝝ. vt patet. ij. phisicoꝝ. ergo si subiectū tenet locū cause materialis respectu accidētis. sequit q̄ respectu eiusdē nō possit tenere locū cause efficiētis. Respōdeo q̄ duplex est materia. s. materia ex qua. et materia in qua. De materia ex qua pcedit instantia. Illa em̄ est pura potētia. ideo nō potest coincidere cū alijs causis. eo q̄ quelibet aliarum causaꝝ dicat aliquā actualitatē. Materia autē in qua est ens actu. licet nō sit pur⁹ actus. ⁊ ideo sibi nō repugnat siml' esse in genere cause efficientis. inquantū est ens actu. seu inquantū est actus. ⁊ in genere cause materialis inquantū est in potētia. ⁊ deficit a puro actu. q̄ꝛ vt sic nō est ens simpliciter pfectū. ⁊ ideo potest i se formaliter pfectionē a se differentem recipere. Sed subiectū respectu accidentis est materia in qua. q̄ꝛ vt dicit. viij. metha. accidētia nō habēt materiā ex qua. sʒ in qua. ideo ⁊c. Forte adhuc dices q̄ accidēs vere educit de potentia subiecti seu materie. g̃ vere habet materiā ex q. Añs ptʒ p aresto. in lib. de aīalibꝰ. vbi solū intellectū seu animā intellectiuā dicit ab extra induci. om̄es aūt alias

Solutio. Ad. 1.

Instantia prima.

Instantia 2da.

Solutio. Ad primā instantiā.

Instantia

Respōsio.

Instantia

formas dicit ab itra educi p trāsmutatōez fa
Responsio. ctā ab agēte. Cōsequentia ptz ꝺ se. Dicēdū ꝙ
aresto. p h̄ qꝺ dicit accñtia nō hr̄e materiā ex
q̄. nō intēdit negare qn accñtia educant ꝺ po
tētia materie. Sz p tanto negauit accñs hr̄e
materiā ex q̄. qꝛ loq̄ndo de entibꝫ naturalibꝫ
solū illꝺ dicit ꝓpe hr̄e materiā ex q cuiꝰ essen
tial' ps ē materia. sic̄ ē cōpositū sbale. vl' qꝺ sic
educit ꝺ materia ꝙ cū materia sbaliter ꝯstitu
it vnā eēntiā sic̄ forma sbalis. Neutꝝ āt isto
rū ꝯueīt accñti. iō accñs negat hr̄e materiā ex
Solutio ad secūdaz instantiā. q̄. Ad scꝺaz instātiā pncipalē ꝺꝺm. ꝙ licz
aptitudo natural' ad inherēdū. vl' sit idē ꝙ na
tura accñtis. vl' saltē sit q̄dā natural' ꝓprietas
accñtis insepabil' ab ipo accñte. attñ actualis
inherētia licz insepabilr ꝯueniat accñti in cō
paratōe ad agēs creatū. eo ꝙ agēs creatū na
turalē ordinē rez n̄ possit imutare. i cōparatōe
tñ ad deū accñs simplr absolutū ē sepabile ab
actuali inherētia. nā cū deꝰ sit imediate p seip
sū istiꝰ natural' ordis ꝯditor. ipe p seipm pt eē
istiꝰ ordis imutator. vbi euidēs ꝯdictio n̄ im
plicat ex pte rei. Ad formā etiā argumenti
ꝺꝺm. ꝙ sustinēdo ꝙ modꝰ rei nō differt ab eo
cuiꝰ ē modꝰ. tūc negāda ē ꝯñtia. qꝛ sic extēsio
passiua materie ē q̄dā modꝰ n̄ differēs a mate
ria. sic res mediās int materiā extēsaz ⁊ q̄ntita
tē extēdētē. ⁊ tñ si p potētiā dei subtraheret q̄n
titas a materia. materia separet a tali mō. sic
actual' inherētia ē q̄daz modꝰ ꝯueniēs accñti
ex actuali vnione cū subiecto. nō differēs ab
accñte tāq̄ res media int subiectū ⁊ accñs. ⁊
tñ si potētiā dei subiectū subtrahit cessabit
ille modꝰ dato ꝙ p eādē dei potētiā ipz accñs
Alia solutio. ꝯsuet. Si q̄s aūt voluerit dicere ꝙ iste mo
dꝰ q̄ ꝺr inherētia sit qꝺdā accñs differēs ab ac
cidēte inherēte. ille pt dicere ad rōez. ꝙ sic p
ductio nō pducit. sz ē illꝺ q̄ aliq̄d formalr ꝺr
eē pductū. ⁊ sic relatio ꝓpe loq̄ndo nō refert.
sz ē illꝺ q̄ relatiuū formalr refert. sic h̄ accidēs
qꝺ ē inherētia ꝓpe loq̄ndo nō inest. sz ē illꝺ q̄
accñs inherēs formalr inest seu formalr inhe
ret. Et iō nec ē pcessus i ifinitū. nec stādū erat
i pmo. Sic em̄ i rebꝫ creatꝭ illud qꝺ ē dicit eē
mediāte illo q̄ ē. illud aūt q̄ ē nō vlteriꝰ necce ē
resolui i qꝺdā terciū mediāte q̄ ipm formalr
habeat eē. q̄uis i oibꝫ rebꝫ creatꝭ differat qꝺ ē
⁊ q̄ ē. vt ait boetiꝰ i lib. de hebdomadibꝫ. sic in
herētia illud q̄ accñs formalr iheret. ipsa tñ
nō iheret mediāte alia iherētia. q̄uis ipa rea
lit differat ab accñte formalr iherēte. For
Instantia te dicet ꝙ ex his seq̄t aliq̄d eē verꝫ accñs qꝺ tñ
sue nate relictū nō iheret. qꝺ videt ipossibile.

⁊ cōi doctrie penitꝰ repugnare. qꝛ oēs catholici
doctores hāc ꝓpositōez arestotel' q̄ dixit. ac
cidētis eē ē inesse. dicūt via nate omino eē ve
rā. Dicēdū ꝙ sic̄ ꝓpe loq̄ndo relatō n̄ refert Solutio.
sz relatiuū refert relatōe. large tñ loq̄ndo q̄nq̄
etiā ipa relatō ꝺr referri nō alia relatōe sz seip
sa. sic ꝓpe loq̄ndo iherētia nō iheret. sz accñs
cuiꝰ ē inherētia. large tñ loq̄ndo ipa q̄nq̄ ꝺr i
herere. licz h̄ nō ꝯueīat ei mediāte alia iherē
tia. sz seipa inherebit. Forte itez dices ꝙ sal Instantia
tē h̄ hēt ꝯ pdictā r̄nsiōez ꝙ ista vulgata ꝓposi
tio q̄ dicit. accidētis esse ē inesse. erit ipꝓpa ad
minꝰ p h̄ accñte qꝺ ē inherētia. Dico ꝙ h̄ n̄ Solutio.
reputo incōueniēs ꝓpositōez valde vulgatā
i aliq̄ subsumēdo q̄nq̄ eē iproprīā. Ista em̄ ē
multū vulgata ꝓpositio. Om̄e qꝺ icipit eē et
priꝰ nō erat. h̄ ē ab aliq̄ pductū. sz pductio q̄
aliq̄d creatū pducit icipit eē. ⁊ priꝰ nō fuit. et
tñ valde iprope ꝺr ꝙ pductio sit pducta. Et
dato ꝙ large ⁊ iprope loq̄ndo ꝯcedat pductō
nē eē pductā. tñ ipa nō pducet alia pductōe
sz formalr seipa. Sic i ꝓposito. Ad secūdā Solutio scꝺe rōis.
rōez ꝺꝺm. ꝙ vt ptz. vij. metha. duplex ē diffi
nitio. Una q̄ dat p ea q̄ sūt rei itrinseca. Alia
q̄ dat p extrīseca ⁊ p additamēta. Et h̄ secūdo
mō diffinit accñs sic̄ patz ibidē. Et isto scꝺo
mō loq̄ndo de diffinitōe nō ē falsū diffinitū
q̄nq̄ posse eē ꝟtute diuia sine illa diffinitōe q̄
sibi cōpetit s̄m cursum naturalē. Ens em̄ sim
plicit absolutū diuia ꝟtute pt absolui ab omi
eo qꝺ nō ē sibi itrinsecū spectās ad eēntiā suā.
Ad terciū nego ꝯñtiā. Ad pbatōez ꝺꝺm Ad. 3.
ꝙ licz hr̄e naturalē aptitudinē ad eē p se. ꝓpe
ꝯueīat sbe pfecte. tñ de facto p se existere n̄ cō
uenit sibi ita ꝓpe q̄n ab eo possit separi. sicut
ptz i xp̄i hūanitate. q̄ ē pfecta sba. ⁊ tñ i essen
do innitit diuio supposito. g̃ dato ꝙ deꝰ ꝺ fa
cto faciat accidens absolutū p se existere. ma
nēte i hmōi accidēte natāli aptitudie ad inhe
rendū. ⁊ nō ad p se essendū. ex hoc nō ꝯuincit
hmōi accidēs fore sbaz. qꝛ ꝓpriū ē sbe p se eē
naturalr ⁊ sine aptitudie ad inherēdū. Ad Ad. 4.
q̄rtū ꝺꝺm ad minorē. ꝙ licz compatōez ad
ꝟtutē creatā sba sit pꝰr accñte ordie neccario ⁊
eēntiali seu imutabili. tñ p compatōez ad vir
tutē diuinā iste ordo nō ē neccariꝰ ⁊ eēntial'. sz
potiꝰ ꝯtingēs ⁊ mutabil'. sic̄ etiā sol ꝺr neccario
oriri s̄m cursū ⁊ ordinē naturalē. qꝛ ꝟtute agē
tis naturalis ortꝰ solis nec pt pmoueri nc im
pediri. tñ hmōi ortū cōpando ad diuinā po
tētiā. tūc nō ē neccariꝰ. sz ꝯtingēs ⁊ mutabilis.
eo ꝙ deꝰ q̄ncunq̄ voluerit huiusmodi ortum
possit imutare seu ipedire. Sic in ꝓposito ⁊c̄.

Unde si deus voluisset ipse prius creasset accñtia q̄z sbam. et si adhuc vellet destructa omni sba crea/ ta ipse posset accñtia ɔseruare. Ad pbatōem dicē dū q̄ aresto. nō loquit̄ d̄ accñte q̄ztū ad diui/
Ad.3. nā potētiā. sȝ q̄ztū ad cōem cursū nature. Ad q̄rtū nego añs. et cā negatōis ptz ea q̄ dixi li. iij. dist. v. arti. i. Et ibidē adduxi mltas p/
Egidius in scripto sup q. siat. di stinc. xi. q ij. batōes isti9 añtis. et ad ipas rñdi. Secūdo ɔ supradictā ɔclusionē est opio magnoꝝ do ctoꝝ q̄ dicūt. q̄ nullū accñs q̄ztū cūq̄ absolu tū ē possibile eē sine subiecto: excepta sola q̄zti tate. Et hāc ɔclusionē q̄dā eoꝝ pbāt sic. Im
1 possibile ē et ɔdictōem iplicat aliq̄d existere ni/ si sit idiuiduū. sȝ sola q̄ztitas d̄ se ē indiuidua et oia alia idiuiduant̄ q̄ztitate. ḡ et c. P̄. si
2 color eēt separat9 a subiecto. tūc sil' eēt sensibil' et n̄ sensibil'. qd̄ ē ɔdictio. Probat̄ ɔñtia. esset eīz p se sensibil'. q2 esset forma d̄ tercia specie q̄lita tis. Nō eēt sensibil'. q2 si esset sensibil' h̄ eēt s̄m visū. Cōseq̄ntia ptz. q2 color solo sensu visus ē pceptibil'. Sȝ ɔñs ē falsū. q2 vt demōstrat̄ in sciētia pspectiua illd̄ qd̄ n̄ ē q̄ztū h̄ nō ē pcepti bile p visū. sȝ si color eēt separat9 tūc esset idiuisi
3 bil' et n̄ quāt9. ḡ et c. P̄. si albedo esset separata a q̄ztitate. tūc sil' eēt q̄litas corpal' et n̄ corpalis. esset eni corpal' in q̄ztū esset se obiectū sensus exñs i tercia specie q̄litatis sȝ n̄ esset corpalis. eo
4 q̄ eēt idiuisibil'. P̄. albedo posset iformare angelū. q2 forma idiuisibil' est spūal'. et p ɔñs
Contra opi nionem. ei9 isformatio n̄ repugnat spiritui. ḡ et c. Sȝ ista n̄ ɔcludūt. q2 n̄ videt̄ q̄ intimi9 et essentia
1 li9 q̄litas simplr absoluta depēdeat a q̄ztitate. q̄ q̄ztitas a sba. Sȝ n̄ obstāte depēdētia scd̄a q̄ztitas ē sepabil' a sba. vt isti doctores ɔcedūt
2 ḡ etiā q̄litas poterit a q̄ztitate separi P̄. da tis duob9 absolutis q̄ꝝ vnū ē pfecti9 altero. si impfectiori n̄ repugnat esse p se nec pfectiori h̄ videt̄ repugnare. sȝ q̄ztitas et q̄litas sūt due forme absolute. et q̄litas ē pfectiōr q̄ztitate. ḡ si q̄ztitati n̄ repugnat q̄n v̄tute diuia possit eē p se sine subiecto. nec q̄litati h̄ debet repugnare. Maior ptz. q2 ɔ rōem eē videt̄ q̄ pfectior mo d9 essendi magis repugnet enti pfectiori q̄z im pfectiori. Probo minorē q̄ ad p̄mā sui ptē. q2 licet vnū sit p̄dicamentū simplr respectiuū puta relatio. et sex p̄dicamēta aliq̄ mō respecti ua. puta sex principia. tñ etiā s̄m q̄ dicūt isti doctores tria sūt p̄dicamēta simplr absoluta. s. sba q̄ztitas et q̄litas. Patet etiā scd̄a ps minoris. q2 sic forma sbalis ē pfectior mā. sic accñtia cōpositū ɔñtia rōe forme sūt pfecti ora his q̄ sequnt̄ cōpositū rōe materie. sȝ q̄li tas seq̄t cōpositū rōne forme sbalis. et q̄ztitas rōe materie. etiā sic isti doctores met dicūt in scriptis suis. P̄. alla mior ɔfirmat̄ sic. Illd̄ qd̄ ē pfectissimo simili9 h̄ videt̄ eē pfecti9. sȝ q̄ litas ē pfectissimo puta ipi deo silior q̄z q̄ztitas. Maior ptz. Probo minorē. q2 illd̄ qd̄ ē actu ali9 et actiui9 h̄ ē puro actui simili9. sȝ q̄litas ē actualior et actiuior q̄ztitate. vt d̄ se patz. ḡ et c.

Ad p̄mū motiuū istoꝝ doctoꝝ d̄m q̄ mi nor ē negāda. q2 vt pbaui li. ij. dist. iij. arti. ij. **Solutio. Ad.1.** de9 posset facere pl'es āgelos eiusdē speciei indi uidual'r distictos. i q̄b9 tñ nlla ē q̄ztitas Eti aȝ nūc d̄ facto q̄libet angel9 ē vnū indiuiduū sue nature. et tñ caret q̄ztitate. Dato etiā q̄ ali q̄d indiuiduaret̄ originl'r p q̄ztitatē. sic dicit vna opio. vel p materiā sic dicit alia opio. tñ si istud separet̄ diuia v̄tute a q̄ztitate et a ma/ teria. nihilomin9 maneret idiuiduū. qd̄ ptz d̄ aia rōnali. q̄ s̄m istos doctores idiuiduat̄. eo q̄ recipit̄ i corpe. et tñ sepata a corpe v̄emanet idiuidua. q̄ztuis sit quāta. nec alicui q̄ztitati ɔiūcta. Si eñ nō maneret idiuidua. tūc ab alia aia sepata n̄ esset disticta. Ad scd̄m ne/ **Ad.2.** go ɔñtiā q̄ztū ad illd̄ qd̄ d̄r de ɔdictōe. Ad p/ batōem d̄m q̄ sic color i tenebris est p se visi bil'. q̄ztuis manēte tenebra nūq̄z actual'r possit videri. sic si color separet̄ a supficie ipe esset p se visibil'. q2 q̄ztuis sub illo mō essendi manēs nūq̄z posset actu videri. tñ h̄ret naturalē apti/ tudinē ad h̄ q̄ videat̄ si i supficie reponat̄. nūc aūt ita ē. q̄ eē p se visibile naturali aptitudie. et actu n̄ posse videri ex defectu alicui9 disposi tōnis extrinsece. siue illa dispositō se teneat ex pte mediꝫ. siue ex pte sbiecti. ista minime ɔdi cūt. et p ɔñs v̄tute diuia sunt sil' cōpossibilia.
Ad terciū nego ɔñtiā. Ad pbatōem d̄m. **Ad.3.** q̄ n̄ q̄libet idiuisibile ē spūale. alias oīs sba eēt spūalis. nec aliq̄d corp9 esset d̄ p̄dicamēto sbe. q2 oīs sba s̄m se ē indiuisibil' loq̄ndo d̄ di uisibilitate i ptes q̄ztitatiuas de q̄ locunt̄ ad p̄ sens isti doctores. Ad q̄rtū nego ɔseq̄ntiā **Ad.4.** Ad pbatōem ptz p iā dicta. q̄ztuiscūq̄ eñ albe do esset separata. tñ sp h̄ret naturalē aptitudinē ad informandū supficiē. pp̄ter qd̄ nunq̄z pos set angelū informare.

Quantū ad secūdū

Articulus secund9

articulū ē aduertēdū q̄ vt cōiter d̄r duplex est sbiectū. s. primū et p̄ximū. Primū sic sba vel p̄ma materia. Proximū sic illd̄ in q̄ imediate fundat̄ ipm accidēs. vt supficies imediate sb ijcit̄ colori. quātitas equalitati. et qualitas si/ militudini Et s̄m h̄ pono duas ɔclusiōes

Pria ꝯclo Pria ē. ꝙ oīa accn̄tia ī eucharistia appētia
sūt sine sbiecto pmo. Qꝛ nullū illoꝝ accn̄tiū
īheret alicui sbe. g̃ oīa accidētia ī eucharistia
appentia sūt sepata a subiecto pmo. Cōsequē
tia ptꝫ ex tātū dictis Probo aūs. qꝛ si ībererēt ali
cui sbe. vl' h eēt sba pāis ꝛ vini. vl' sba corpis
xpi. Nō pmū. qꝛ opio h ponēs ē supi⁹ īproba
ta. dist. xi. q. i. arti. ij. Nec scd̄m. qꝛ vt supi⁹ p
baui dist. x. q. ij. arti. i. corp⁹ xpi n̄ ē ī sacro al/
taris qūtitatiue seu mō qūtitatiuo. ꝛ p ꝯn̄s ipm
n̄ pt esse subiectū istoꝝ accn̄tiū q̄ ī sacro appa
Opio op/ rēt mō qūtitatiuo ꝛ extēso. Sꝫ ꝯ istā ꝯclu
posita. sionē ē q̄dā antiq̄ opio ponēs ꝙ hmōi accidē
tia sint subiectiue ī aere circūfuso. ꝛ isti n̄ hn̄t
aliquā rōeꝫ directe p se. qꝛ rōes eoꝝ solū pbāt
hāc negatiuā ꝙ n̄ sint sine subiecto. ꝛ h arguit
1 sic Raꝝ ꝛ densū n̄ pn̄t esse sine materia. sꝫ vna
hostia ē rarior alia. ꝛ vna dēsior alia. ergo ꝛc.
Maior ptꝫ. qꝛ si dat oppositū. tūc erit diffi/
nitū sine diffinitōe. nā raꝝ ꝛ densū diffiniunt
p materiā. qꝛ raꝝ ē qd̄ sub magnis dimēsioni
b⁹ paꝝ habet ḋ materia. ꝛ ecōtra densū ē qd̄ sb
2 puis dimēsionibꝫ multū hꝫ ḋ materia. P̄.
ī sacro altaris n̄ debet esse aliq̄ deceptio. sꝫ ista
accn̄tia vident esse ī subiecto. g̃ sine deceptōe
3 n̄ pn̄t eē sine subiecto. P̄. oīs forma sepata
a materia sm̄ phos ē forma ītelligibil' ꝛ n̄ sen
sibil'. sꝫ ista accn̄tia sūt forme sensibiles. g̃ ista
4 accn̄tia sūt forme ī materia. P̄. si eēnt sepa/
ta a materia. tūc hmōi forme accn̄tales essent
nobiliores ꝛ pfectiores angel'. Falsitas ꝯn̄tis
ptꝫ. Probat ꝯn̄tia. qꝛ qūto aliq̄d magis ap p
pinq̄t ad diuinā simplicitatē. tāto ē nobili⁹ ꝛ
pfecti⁹. Sꝫ si ista accn̄tia essent ab omi mate
ria sepata. tūc mag' accederēt ad silitudinē di
uine simplicitatis q̄ q̄cūq angel⁹. qꝛ h posito
tūc hmōi accn̄tia nec sūt cōposita ex his. nec
cōposita huic. sꝫ angel⁹ licet nō sit cōpositus
huic. tn̄ ē cōposit⁹ ex his. nā ī angelo differūt
real'r sba virt⁹ ꝛ opatio. vt ait boeti⁹ ꝛ mlti aliȷ̄
Cōtra opi doctores. Sꝫ ista opio pmo assumit fal/
nionem. sū. cū dicit hmōi accidētia subiectiue fūdari ī
1 aere circūfuso. qꝛ aer ppt sui raritatē nō pt eē
subiectū coloris. asperitatis. ꝛ duriciei. ꝛ mlto/
2 rū alioꝝ accn̄tiū q̄ apparēt ī ipo sacro P̄. di
mēsiones aeris ꝛ dimēsiones pāis essent sil' in
eodē loco. ꝛ h n̄ esset min⁹ miraculū. q̄ ꝙ acci
3 dētia pāis sint sine subiecto. P̄. vsq ad sen
sū appet ꝙ aer solū sm̄ extremā suā supficiē at
tingit superficiē hostie. g̃ q̄uis trina dimēsio
panis sit aere tāq ī loco. tn̄ nō est ī eo tanq ī
Solutio subiecto. Ad primū argumētū ꝯ ꝯclusio/
Ad. 1. nē adductā dōm. ꝙ qn̄ diffinitio nō dat p es

sentialia sed p additamēta. ꝛ diffinitū est res
absoluta. tūc virtute diuīa diffinitū seu res dif
finita pt esse sine diffinitōe. h est sine illo ad/
dito qd̄ ponit ī ei⁹ diffinitōe. Sꝫ raꝝ ꝛ densū
diffiniūt p materiā tāq p additamētū. qꝛ ma
teria nō est ḋ essentia rari vl' dēsi. iō virtute di/
uina raꝝ ꝛ densū pn̄t esse sine materia. Ad Ad. 2.
scd̄m dōm ꝙ fidel' ī isto sacro nō decipit. qꝛ to
tū qd̄ ibi iudicat esse. h est ibi. siue iudicet sm̄
sensū siue sm̄ intellectū. Nā sensus iudicat de
accn̄tibꝫ q̄ vere sūt ibi. ꝛ intellect⁹ mediāte lu/
mine fidei iudicat sb ill' accn̄tibꝫ esse veꝝ cor/
p⁹ xpi Etiā ex q̄ habem⁹ ex certa determina
tione eccl'ie sbam panis ꝯuerti ī corp⁹. ꝛ vini
ī sanguinē xpi. g̃ fidel' intellect⁹ sine omi dece/
ptione ꝯcludit hmōi accn̄tia q̄ remanēt subsi
stere sine subiecto Ad terciū dicēdū ad ma Ad. 3.
iorē ꝙ licet phi dicāt formā q̄ sm̄ suā naturā
est sepata a materia nō esse sensibilē. tn̄ si aliq̄
forma sepat a materia nō sm̄ suā naturā sꝫ p
diuinā potētiā retinēs semp naturalē aptitu/
dinē ad esse ī materia. talē formā veri phi iudi
carēt esse sensibilē. ꝛ si alit iudicarēt tūc n̄ eēnt
veri phi: sꝫ falsi. Ad quartū nego ꝯseq̄ntiā Ad. 4.
Ad pbatōeꝫ nego minorē. ad illi⁹ pbationeꝫ
dico. ꝙ licet hmōi accidētia nō sint actu huic
cōposita. tn̄ sm̄ naturalē suā aptitudinē hu/
ic sūt cōponibilia. sic ei sunt actu sepata a ma
teria. ꝙ tn̄ retinēt aptitudinē ad h vt materie
ꝯiungant. qd̄ nō est veꝝ de angelo. Cōclu Cōclusio
sio scd̄a est. ꝙ excepta sola qūtitate nullū aliud secūda.
accidēs manēs ī sacro post ꝯuersionē panis ꝛ
vini ē sine subiecto primo. Dico aūt excepta
qūtitate. qꝛ eo ipo ꝙ qūtitas via nate p imedia
to subiecto hꝫ sbam. iō idē est subiectū pmū
ꝛ primū ipi⁹ qūtitatis. ꝛ p ꝯseq̄ns qn̄ qūtitas se
parat a sba. tūc sil' sepat a subiecto pmo ꝛ pri
mo. Cetera vero accn̄tia insūt sbe aliq̄ mō me/
diāte quātitate. q̄ꝝ etiā aliq̄ subiectiue tanq
ī subiecto primo fundant ī qūtitate. sic appet
de colore. Propriū eīm est supficiei pmo loco
colorari. Patet etiā de figura. ꝛ sil'r de motu.
nā si mouet hostia mot⁹ ille subiectiue habet
esse ī magnitudīe seu ī quātitate ipi⁹ hostie. ꝛ
sic de pluribꝫ aliȷ̄s. Aliqua etiā accidētia que
sunt respectiua fundant in suis fundamentis
tanq in subiectis primis. Sꝫ cōtra ista Opio cōtraria.
est primo ꝛ directe opinio quorundā qui di/
cunt ꝙ qd̄libet accidens in sacramēto altaris
existēs est omino sine subiecto. tam primo q̄
primo. Quia vt isti dicūt nihil potest depen 1
dere tali dependentia qualē terminat. sꝫ omne
accidens dependet dependentia subiectiua. g̃

depēdētia ppe terminat ad subiectū. ḡ nullū accidēs pt ēē subiectū. ꝛ p ꝯn̄s sublata sb̄a panis vl' vini oīa accidētia remanētia manēt sine sbiecto.

2 P. sb̄a ponit i diffinitōe cuiuslibet accn̄tis. vt pz. vij. methaphi. sz n̄ ponit i hmōi diffinitōe nisi put ē sbiectū accn̄tis. ḡ sb̄a ē sbiectū cuiuslibet accn̄tis. ꝛ p ꝯn̄s accn̄s n̄ sbijcit accn̄ti. Propt qḋ ablata sb̄a qḋlibet accidēs manet absqz subiecto.

3 P. phs. iiij. metha. dicit ꝙ accn̄s n̄ accidit accn̄ti. nisi qꝛ āmbo accidūt eidē. s. sbē. nihil em̄ magꝭ h̄ illi qꝫ illḋ huic accidit. sz i sacro daꝫ q̄buscūqz duob' accidētib' illa duo n̄ accidūt sbe. ḡ nᶜ vnū accidet alteri.

Cōtra opinionem. Sz ista opio ꝯdicit sensui. Qꝛ ad sensū videm' ꝙ albedo i sacro ē extēsa oīe aūt extēsuz vl' ē extēsū essentialr. vl' accidētalr. Et h̄ dupl'r. qꝛ vl' recipit i se illḋ qḋ est eētialr extēsuz. vl' qꝛ recipit i eētialr extēso. Primo mō albedo n̄ est extēsa. qꝛ illo mō ē extēsa sola q̄ntitas ꝯtinua. a q̄ differt albedo etiā p̄dicamēto cū sit eētialr ḋ p̄dicamēto q̄litatꝭ. Nec scḋo mō. qꝛ sic ē extēsa ip̄a sb̄a ꝛ spāliter materia p̄ma. q̄ a dimēsionib' nūqꝫ sepat ḃm intētōez cōmētatoris. vt pz i ḋ sb̄a orb. ḡ solū tercio mō albedo dicet extēsa. ꝛ p ꝯn̄s ēē i q̄ntitate recepta tāqꝫ i p̄prio sbiecto.

Solutio. Ad primū motiuū istoꝝ dōm ꝙ maior n̄ ē vniūsalr v̄a. qꝛ creata depēdet a deo i genere cause efficiētꝭ. ꝛ tn̄ m̄lte sūt create q̄ termināt illiꝰ generꝭ depēdentiā. cū m̄lte sint create aliqꝫ rez p̄ductiue

Ad. 2. Ad scḋm dōm ꝙ sb̄a ponit i diffinitōe cuiuslibet accn̄tis tāqꝫ subiectū p̄mū. ꝛ p h̄ n̄ excludit q̄n vnū accn̄s possit ēē alterꝰ sbiectū p̄mū

Ad. 3. Ad terciū dōm ꝙ licz naturalr loqndo q̄ mō loqt aresto. vnū accn̄s n̄ possit accidere alteri tanqꝫ subiecto p̄mo. nisi ambo accidāt sbe tāqꝫ sbiecto p̄mo. supnaturalr tn̄ p infinitā dei potētiā istud fieri pt.

Articulus tercius. Cōclusio. Quo ad terciū articulū dōm ꝙ licet illḋ qḋ petit i articlo isto ab aliq̄b' v̄tat i dubiū. tn̄ h̄ faciūt absqz nēcitate. Qꝛ obiectū potētie sensitiue v̄a actōe agit i hmōi potētiā Sz ista accn̄tia q̄uis sint separata a sb̄a. tn̄ v̄e retinēt oīe illud qḋ spectat ad obiectū potētie sensitiue. qꝛ q̄litates sensibiles sunt i ip̄o sacro ꝯiūcte q̄ntitati. ꝛ p ꝯn̄s actualiter possunt agere i ip̄m sensū. Nā licet sensibile p̄priū puta color n̄ possit mouere actualiter visuz sine sensibili cōi. puta sine magnitudine. qꝛ albedo sepata a magnitudine esset indiuisibil'. nec ecōuerso sensibile cōe sine sensibili p̄p̄o. Nūqꝫ em̄ magnitudo vl' figura q̄ sunt sensibilia cōia sepata ab oīi q̄litate p̄nt īmutare sensū. qꝛ vt sic eēnt res mathematice q̄ abstracte sūt a sensib'. tn̄ q̄n̄ ista sūt sil' ꝯiuncta. tūc v̄e p̄nt agere i ip̄m sensū.

Cōtra cōclusionē. 1 Sz ꝯtra istud aliq̄ arguūt sic. Solū illa agūt inuicē ꝛ patiunt ab inuicē q̄ cōicant i materia. sz ista accidētia cū nll'a re corp̄ali cōicant i materia. cū sint a materia sepata. ḡ ꝛc̄. Maior pz ꝛ ponit p̄mo ḋ generatōe. Minor supponit ex determinatōe eccl'ie supiꝰ allegata. q̄ dicit. ꝙ sb̄stātia panis ꝛ vini ꝯuertit i corpꝰ ꝛ sanguinē x̄pi.

2 P. agēs ꝛ patiēs q̄uis i p̄ncipio actiōnis sint dissilia. tn̄ i fine debēt ēē silia. ḡ si ista accidētia agerēt i aliquā rē corp̄alē. tūc in fine actōis illa res careret materia. sic ista accidentia. alias passū in fine actōis n̄ esset assilatū ip̄i agēti.

Contra. 1 Ista nō ꝯcludūt. Qꝛ ab istꝭ accidentib' expimētalr p̄cipim' qḋlibet nr̄m sensum īmutari. Dic em̄ visus nr̄ p̄cipit colorē. odoratꝰ odorē. gustꝰ saporē. tactus duriciē ꝛ asperitatē. auditꝰ sonuz factū per fractionem.

2 Itē si aliq̄d cadit in accidētia vini q̄ remanēt. nō minꝰ humectaret ab ill' accidētib' qꝫ si mānsisset ibi sb̄a vini.

3 Itē si aliq̄s multuz biberet ḋ talib' accidētib' a forti vino i sacro relictis. nō minꝰ fieret ebriꝰ qꝫ si biberet verū vinū. Ex his ꝛ multꝭ alijs cōsil'ib' patz. ꝙ istis accidētib' cōpetunt vere ꝛ reales actōes

Solutio. Ad. 1. Ad primū i ꝯriū dicēdū ꝙ autoritates aristotel'. nō valēt i isto p̄posito. qꝛ ip̄e nō ꝯcederet accidētia esse sine sbiecto p̄mo. tn̄ si h̄ ꝯcederet ip̄e ꝯseq̄nter h̄ret dicere ꝙ ad agere ꝛ pati sufficeret cōmunicatio i materia ḃm aptitudinē. talis aūt cōicatio est i p̄posito. ideo ꝛc̄.

Ad. 2. Ad scḋm dicēdū. ꝙ tal' silitudo i fine trāsmutatōis acq̄sita nō est attēdēda q̄ntū ad materiā. qꝛ illa p̄supponit vl' actualr sic in his q̄ naturalr existūt. vl' saltē aptitudinalr. sicut i istꝭ accidētib' q̄ supnaturalr exn̄t. Sz hmōi silitudo est attēdēda penes formā. ꝛ h̄ est i p̄posito. vt de se pz. qꝛ si ista accidētia essent calida. illud in qḋ agerēt in fine efficeret calidū. ꝛ sic de alijs.

Articulus quartꝰ. Quātū ad quartuz articulū dico. ꝙ accidētia separata v̄tute diuia p̄nt i oēm opatōez i quā potuerūt q̄n fuerunt suis sbiectis ꝯiūcta. Qꝛ si n̄. tūc sensibili expimēto possem' p̄cipe seu cogn̄scere sb̄am panis esse ꝯūsaz in corpꝰ x̄pi. Falsitas ꝯseq̄ntis pz. 1 qꝛ sola fide tenem' corpꝰ christi esse sub illa

apparētia panis. Cōseqntia etiā ptz. qꝛ si di/
ctis ꝟbis ꝯsecratōis accidētia separata n̄ possēt
i hmōi opatōez i quā añ ꝯsecratōez potuerīt.
tūc vl' h̄ sp ꝯtigeret facta ꝯsecratōe. l' qn̄qꝫ ꝯti
gerꝫ ꝛ qn̄qꝫ n̄. Si p̄mo mō. tūc euidēti expi
mēto cogñscerem⁹ talia accidētia carere sbiecto
sbali. ꝛ p ꝯn̄s ibi eē corp⁹ xp̄i in qđ hmōi sba
esset ꝯūsa. Si scđo mō. tūc hmōi impedi/
mētū opatōis n̄ iueniret rōe sepatōis accidē/
tiū. qꝛ ad vniformē positōez cause vniformit̄
debet seq̄ effect⁹. sꝫ i om̄i ꝯsecratōe eucharistie
sepant̄ accidētia pāis trāsubstātiata sba pāis
2 i corp⁹ xp̄i. P̄. talia accidētia separata possūt
i opatione q̄ attingūt sbe generatōez. ḡ mlto
magꝭ pn̄t i oēm aliā opatōez i quā potuerūt
qn̄ suis subiectꝭ ꝯiūcta fuerūt. Cōseqntia ptz
qꝛ generare sbam plus videt̄ excedere virtutē
accidētis q̄ꝫ opatio cui⁹ termin⁹ vltimat⁹ ē ac
cidēs. Añcedēs pꝛbo. qꝛ illđ qđ p se p̄t corrūpe
sbam. h̄ p se p̄t generare sbam. Ista ptz: qꝛ sic
agēs naturale n̄ p̄t generare sbam nisi corrū/
pat sbam. sic nō p̄t corrūpe sbām nisi generet
sbām. Sic em̄ generatio vni⁹ ē corruptō alte
ri⁹. sic ecōuerso corruptio vni⁹ ē generatō alte
ri⁹. vt dꝛ p̄mo đ generatōe. Si ei agēs corrū/
peret vnū ꝛ n̄ generaret alterꝫ. tunc penit⁹ āni
hilaret. qđ ꝯuenit soli deo. Ipe em̄ qꝛ p̄t aliq̄d
đ nihilo pducere. iō ipe p̄t aliq̄d i nihilū rdu
cere. Sꝫ accidētia eucharistie pn̄t corrūpere
sbām. nā si modicū đ igne caderet i calicē bn̄
dictū. accidētia vini nō min⁹ corrūperēt ꝛ exti/
guerēt hmōi ignē. q̄ꝫ ipm vinū extinxisset añ
Scotus ꝯsecratōez. Sꝫ ꝯ̄ añs isti⁹ rōis. ꝛ ꝯ̄ pbatō
nē ei⁹. est q̇dā doctoꝛ. q̄ ponit q̄ accidens sine
sba. nec p̄t generare sbām. nec corrūpe. Nā si
cut ipe ait si oīa accidētia spere ignis manerēt
separata. destructa substātia i q̄ fundant̄. ꝛ i me
dio illoꝝ accidētiū poneret̄ vna gutta aq̄. oīa
illa accidētia n̄ possent illā guttā aq̄ corrūpe.
Sꝫ istud n̄ valet. Qꝛ vsqꝫ ad sensū appet
q̄ si vna gutta aq̄ caderet sup accidētia rema/
nētia post ꝯuersionē panis i corp⁹ xp̄i. satꝭ ci/
to hmōi gutta corrūperet̄ a siccitate ipi⁹ hostie
ḡ mlto citi⁹ corrūperet̄ a siccitate ꝛ caliditate
toti⁹ spere ignis. Et iō iste doctoꝛ vidēs q̄
hmōi sensibil' expientia laboꝛat ꝯ̄ eū. inter mľ
tas vias euadēdi i ista videt̄ vltimate ꝯtenta
ri. q̄ accidētia separata nō corrūpūt substantiā.
q̄ꝫuis disponāt ad ei⁹ corruptōnez. Sꝫ facta
hmōi dispositōe p accidētia. tūc agēs vniūsa
le. s. celū corrūpit vnā substātiā ꝛ generat aliā
Sꝫ nec istud valet. Qꝛ licet celū i talibꝫ
generatōibꝫ ꝛ corruptōibꝫ ꝯcurrat vt cā vni/
uersal'. h̄ tm̄ n̄ obstat q̄n talia accn̄tia qn̄ hn̄t
p se eē alterēt corrūpāt ꝛ generēt tāqꝫ q̄dā agē
tia pticlaria ex sua natura determiāta ad hu/
iusmodi opatōes Ad argumētū p̄ncipale Ad principale argu.
dđm. q̄ loq̄ndo đ inesse accn̄tis q̄ꝫtū ad actu
alē inherētiā. tūc maioꝛ n̄ est ꝟa. qꝛ adesse re/
spicit relatōez maiori nc̄citate. q̄ꝫ actual'r ines/
se respiciat accn̄s simpl'r absolutū. sꝫ loq̄ndo
de in esse accidētis s̄m aptitudinalē inherētiā
tūc cōcesso toto argumēto nō est cōtra ea q̄ di
cta sunt in ista q̄stione.

Qlet etiā que

ri. Postq̄ꝫ mgr̄ i pte p̄cedēti per
tractauit q̄stionē đ accidētiū in
sacro eucharistie appentiū existētia. h̄ ꝯside/
rat q̄dā ad fracturā ꝛ diuisionē eorūdē accidē
tiū ptinētia. Et diuidit̄ i duas ptes Qꝛ p̄mo
recitat diūsas opiones circa hmōi diuisionē
Scđo mouet q̄stionē circa ptiū illi⁹ diuisio/
nis significatōez. ibi. Quid aūt ptes. Prima
i duas. Qꝛ p̄mo recitat circa hmōi diuisionē
triplicē opinionē iprobādā. Scđo ponit q̄r/
tā opinionē appbandā. ibi. Sꝫ qꝛ corp⁹ xp̄i
Prīa diuidit̄ i tres ptes s̄m q̄ mgr̄ recitat tres
n̄ tenēdas opiones. Scđa ibi. Aliq̄ ꝟo dicūt
Tercia ibi. Aliq̄ tradūt corp⁹ xp̄i. Seq̄t̄ illa
ps. Sꝫ qꝛ corp⁹. Et diuidit̄ in tres ptes. Qꝛ
p̄mo circa fractōez sacri verā opinionē rcitat
Scđo mľtiplici autoritate hmōi opinionez
ꝯfirmat. Et tercio aliq̄ q̄ ꝯ̄ ipaꝝ esse vident̄ ex
planat. Scđa ibi. Vn̄ apl's ait. Tercia ibi.
Ex his dat̄ itelligi. Et hec ē snīa isti⁹ lectō
nis i generali. circa quā q̄ro in speciali.
Trū accidētia pāis ꝛ vini i euchari/ Questio secunda.
v stia exn̄tia sint corruptibilia. Ui/
det̄ q̄ n̄. Qꝛ qđ n̄ p̄t essential'r varia
ri h̄ n̄ p̄t corrūpi. sꝫ nullū istoꝝ accn̄tiū p̄t essē
tial'r variari. ḡ ꝛc. Maioꝛ patet đ se. Probat̄
minoꝛ. qꝛ forma ē simplici ꝛ iuariabili eēntia
ꝯsistēs. vt dicit autoꝛ. vi. p̄ncipioꝝ. Sꝫ qđli
bet istoꝝ accidētiū ē forma pura. cū sit sepatū
a materia. ḡ ꝛc. Cōtra. qđ ē frangibile ꝛ di
uisibile. h̄ ē corruptibile. sꝫ qđlibet istoꝝ acci/
dētiū est frāgibile ꝛ diuisibile. vt ptꝫ p mgr̄m
h̄ i lr̄a. Hic em̄ ē q̄ꝫtitas q̄ p̄mo ꝛ p se ē diuisi/
bil'. cetera aūt fundant̄ i q̄ꝫtitate. ꝛ p ꝯn̄s diui
dūt̄ diuisa q̄ꝫtitate Hic more solito q̄ttuoꝛ
sūt vidēda Prīo vtꝝ ista accidētia sint coꝛ
ruptibilia Scđo vtꝝ aliq̄ sba generet̄ ex istꝭ
accn̄tibꝫ qn̄ ipa corrūpunt̄. Tercio videbit̄
quid sit illđ qđ frangit̄ qn̄ hostia diuidit̄ vel

masticat. Et q̃rto posito q̄ aliq̄s liq̄r i cali cē b̄ndictū fundat. videbit vtr̄ talis liq̄r accidentibꝰ vini misceatur.

Articulus primus. Cõclusio prima.

Quãtũ ad primũ pono duas ɔclones. Prima ē q̄ hmōi accidētia qñq̄ vere ⁊ realr̄ alterant. Q2 illō qd̄ suscipit realē actōz agētis natural' h̄ vere ⁊ realiter alterat. Sed ista accidētia suscipiũt realē actōz agētis naturalis. Maior ē nota. minor etiā p3. q2 ad sensū videmꝰ q̄ si aer circūstās ē frigidꝰ. tūc accidētia vini in calice infrigidant. ⁊ hoc qñq̄ intm̄. q̄ si sacerdos ē piger añq̄ expediat se de canone. vera glacies apparet in calice. q̄ glacies itez dissoluit. ⁊ accidentia vini in pristinū statū revertunt si actionē ignis receperint sibi approximati. Etiaz si hostia ɔsecrata ponit in aere sicco. tūc induratur. si i humido tūc mollificat. vel saltē ab huiusmodi duricia remittit.

Scda cõclusio. Scda ɔclo ē q̄ hmōi accidētia qñq̄ realr̄ corrūpunt. Et ista

1 sequit ex p̄ma. Quia illud qd̄ actōne sui ɔrij realiter alterat. hoc qñq̄ totaliter corrūpit. s3 ista accidētia realiter alterant rōne ɔrij circūstātis. g̃ ⁊c. Maior p3. q2 hmōi real' alteratō inducit passionē q̄ magis facta abijcit a sb̄a. vt p3 in li. de generatōe ⁊ cor. Minor p3 ex p̄dictis. Dico aūt i maiori ppōne. qd̄ actōe sui ɔrij realiter alterat. ad p̄ueniendū aliquas instātias q̄ fieri possent de celo ⁊ de intellectu. q̄a q̄uis celū vere alteret a solo lumine ab eo recipiēdo. tñ nō est corruptibile. q2 hmōi alteratio nō ē a ɔrio. nec pprie ē realis. s3 magis est intētionalis. Etiā intellectꝰ vere alterat cū aliq̄d intelligit qd̄ p̄us nō intellexit. tñ ñ corrūpit. q2 hmōi intellectio nō est pprie passio. q2 nō ē alteratio a ɔrio. ⁊ ideo ē salꝰ et pfectio.

2 vt dicit. iij. de aīa. P̄. q̄ h̄nt idē ⁊ ɔsile eē. ⁊ quibꝰ rē ne eiusdē eē ɔpetit ɔsilr̄ agere illis cōuenit ɔsilr̄ pati. ⁊ p ɔsequēs ɔsimilibꝰ principijs corruptiuis corrūpunt. Sed accidētia panis ⁊ vini post cōsecrationē h̄nt tale esse et agere q̄le habuerūt panis ⁊ vinū añ ɔsecrationē. g̃ a q̄buscūq̄ agētibꝰ poterāt panis ⁊ vinū corrūpi añ ɔsecrationē. ab eisdē agētibꝰ poterūt corrūpi accidētia eoꝝ post ɔsecrationē.

3 P̄. ad sensū apparet q̄ hmōi accidētia si m'to tpe seruat sacr̄m euanescūt ⁊ corrumpunt.

Instantia 1 Sed ɔ istā ɔclōz pōt argui sic. Nulla res p se subsistēs sine materia ē corruptibilis. sed accn̄tia panis ⁊ vini i isto sacro sūt res p se sb̄sistētes sine materia. g̃ ⁊c. Maior p3. q2 materia ē p̄mū subiectū corruptōis. vt p3. vij. metaph. ⁊ in multis alijs locis phie. Propter h̄ em̄ angeli sūt incorruptibiles. q2 p se sb̄sistūt sine materia. vt p3. xij. meth. Probat minor. q2 forma nulli inherēs sepata a sb̄iecto ē p̄ subsistēs sine materia. sed accn̄s sacri ē forma nulli inherēs sepata a subiecto. vt p3 ex dictis supius. g̃ ⁊c. P̄. si corrūpunt. aut talis cor 2
ruptio ē naturalis. aut supnatural'. Nō p̄mū q2 sicut generatōe naturali tm̄mō generat cōpositū. vt p3. vij. meth. sic corruptōe naturali nō corrūpit nisi ɔpositū. Nec scd̄m. q2 diuia virtꝰ cuiꝰ pprīū ē miraculose agere. nō ē principiū defectꝰ ⁊ corruptōis P̄. si p̄dictū accn̄s 3
corrūpit. aut corrūpit i nihil. aut i aliq̄d. Nō p̄mū. q2 nullū agēs creatū pōt annihilare sicut nec pōt creare. vt p3 dictis supius dis. i. q. i. Nec scd̄m. q2 istud aliq̄d vel ē sb̄a vl' accn̄s Nō sb̄a. q2 ex nō suba nō fit suba. vt dicit. i. phic̄. Nec accidēs. q2 h̄ posito. tūc actōe naturalis agētis fieret accn̄s sine sb̄iecto. qd̄ ē īpossibile. P̄. accidēs sepatū nō pōt eē subie 4
ctū. g̃ nō p̄t corrūpi. Cōseq̄ntia p3. q2 oē qd̄ se corrūpit. optet q̄ i se suscipiat actionē agentis corrūpētis. Añcedēs etiā p3 p Boe. i li. de tri. vbi ait q̄ forma simplex subiectū eē ñ p̄t. sed accidēs sepatū ē forma simplex. Ad. i. Solutio.
dōm q̄ licet maior sit vera loq̄ndo de eo qd̄ Ad. i.
b̄m cursū naturalē subsistit p se sine materia. tñ nō ē vera loq̄ndo de eo cui h̄ ɔuenit p supnaturalē dei potentiaz. sicut ē in ppósito. Ad pbationem dōm q̄ tm̄mō pcedit de naturali cursu reꝝ Ad scd̄m dō3. q̄ hmōi corruptō Ad. 2.
pōt dici naturalis. Nā licet hmōi accidētiū subsistētia puta q̄ p se subsistant sit supnaturalis. tñ hoc posito naturale ē q̄ patiat a suo ɔrio sibi approximato. Sicut dato q̄ deꝰ supernaturalit̄ poneret nauē supiꝰ i aere. illa tñ nauis naturaliter moueret a vēto ipsā ipellēte

Ad pbationē dōm q̄ spēs manēs est vere res ɔposita. q2 ē q̄litas in q̄ntitate. Et si dr̄ q̄ nō ē ibi ɔpositū subale. dico q̄ licet non sit ɔpositū subale. tñ h3 virtutē et modū ɔpositi subalis. ad cuiꝰ silitudinē h3 eē. ⁊ iō agit ⁊ patit ad modū ɔpositi subalis. Ad. iij. dōm. Ad. 3.
q̄ corrūpit i aliq̄d. Ad pbationē dōm q̄ qñq̄ illud aliq̄d ē accn̄s. puta si mutat hostia d̄ frigiditate ⁊ recipit caliditatē. d̄ duricia i mollicie. vel remittit i albedine vel i c̄cūq̄ alia q̄litate. manēte tñ hmōi remissiōe vel alteratōne infra talē gradū. q̄ si eēt ibi sb̄a panis forma subalis ipsiꝰ panis nō tolleret p hmōi alterationē. etiā istud aliq̄d i qd̄ hmōi accn̄tia

corrũpunt pōt eē suba. qꝛ si totaliter alterant hmōi accidētia. puta intm̄ ꝙ si sub ipsis esset suba panis forma panis tolleret. tūc ex hmōi accidētibus corruptis generat suba. nec vl/terius ē cibi sacr̄m corpis vel sanguis xpi. Et istud magis patebit ī sequēti articulo Ad primā pbationē dicēdū. ꝙ si hmōi alteratio termiat ad accidēs. tūc hmōi accidēs nō erit sine sbiecto. qꝛ qntitas manēs icorrupta erit subiectū posterioꝝ accidētis sic fuerat subie/ctū pōris accñtis iā corrupti. vel intēsi. seu re missi. si ē motus ꝓm intēsionē vel remissionē. Ad scdam pbatōꝫ. s. quō ex nō sba fiat suba. patebit. j. Ad qrtū nego añcedēs. qꝛ qnti tas panis sepata ē sbiectū eoꝝdē accñtium q̄ añ sepatioñē ī suba panis fundabāt mediāte qntitate. Ad pbatiōnē dōm ꝙ Boe. loqtur ibi de forma oino simplici. q̄ ē dꝰ solus. q̄ nul lius accidentis pōt esse subiectū. idō nō valet.

Ad. 4.

Articulus secundus.

Quantum ad secū dū articulū sic pcedā. Primo ponā vnaꝫ ꝯclusionē. Scdo ꝯ hmōi ꝯclōeꝫ adducaꝫ multaꝝ opinionū motiua ꝛ ipsis r̄ndebo.

Cōclusio

Cōclō ē hec. ꝙ qñ accñtia pdicta intm̄ cor rūpūt ꝙ cessat sb eis eē corpꝰ xpi. tūc ex hmōi

1 accñtibꝫ generat vera suba. Qꝛ id qd corpali ter nutrit de illo vere pōt generari suba. ſꝫ qñ pdicta accñtia p modū cibi ꝛ potꝰ sumūt. tūc vere nutriunt corpaliter. ğ ꝛc. Maioꝛ pꝫ. qꝛ nutrimētū ꝯuertit in subam nutriti. qd neq/ꝗꝫ fieret nisi ex ipso posset suba generari. Mi norē ponit glo. sup illo ꝟbo. i. ad Coꝝ. xi. Ali us quidē esurit. alius aūt ebrius ē. Dicit eniā glo. illa. ꝙ aliq̄ qñqꝫ inebriati sunt ex vsu spē

2 rū illius sacri. P. illud qd hꝫ vim passiuā panis vel vini. ꝺ illo pt generari sba. ſꝫ hmōi accidētia hñt vim passiuā panis ꝛ vini. Ma iorē pbo. qꝛ quicqd pōt generari de pane ꝛ vi no. hoc pōt generari de his q̄ hñt vim passi/uā panis ꝛ vini. ſꝫ si panis ꝛ vinū corrūpūt. tūc de ipsis generat suba. Minoꝛ pꝫ. qꝛ si ista accidētia aliter se haberēt in agēdo vel patien do ꝗꝫ suba panis et vini. tūc de isto sacro ha/beremus sensibilē expientiā. ꝛ p ꝯñs piret me ritū fidei circa istud sacr̄m. qꝛ fides nō habet meritū cui hūana rō pbet expimētū. Etiā ista minoꝛ ptꝫ p Innocen. iij. in li. de officio misse. vbi loquēs de silitudine istoꝝ accñtiū ad ipm panē ꝛ vinū ait. In quo silitudo defi ceret in eo sacramentū nō esset. qꝛ ibi se pderet ꝛ locū fidei auferret. Scd ꝯ istā ꝯclusionē

Opi. pria ꝯria.

sunt multe opiniones. Aliq̄ directe. ꝛ aliq̄ in directe. Est em̄ opio q̄ dicit. ꝙ licꝫ ista acci dētia corrūpant ꝟtute naturaɫ agētis. tñ ex ħ nihil generat. Quia illud genitū vel esset acci 1
dens. vel sba. vel creatoꝛ vtriusqꝫ. Sꝫ nꝰ sic. nec sic. Maioꝛ pꝫ p Alpharabiū ī li. de oriu sciaꝝ. vbi ait. Oē qd ē. aut ē suba. vł accñs vel creatoꝛ vtriusqꝫ. Mioꝛ pꝫ qꝛtū ad pmū. qꝛ illd accñs eēt naturalr sine subiecto. Quā tū ad scdm. qꝛ ex nō subijs nō fit sba. Quātū ad terciū. qꝛ oē generabile actōe agētis natu/raɫ ē corruptibile. ſꝫ dꝰ nō ē corruptibiɫ P. 2
pbat directe ꝯ ꝯclōꝫ. ꝙ ex hmōi accñtibꝫ nō possit generari suba. q̄a ex corpe non pōt fieri spūs. ğ ex accñte nō pt fieri suba seu corpus. Añcedēs ponit a Boe. in li. de duabꝫ naturꝭ. Cōseqntia pꝫ. qꝛ plus dr̄t suba ab accñte ꝗꝫ spūs a corpe. sed symboloꝝ facilioꝛ ē trāsitus. vt dr̄ ī de generatōe P. qd nec ē ī matia nec 3
hꝫ materiā ꝑtē sui hoc nō pducit de aliq̄ sba ğ si corrūpit tūc nō corrūpit ī aliquā subam. ſꝫ ista accñtia nec sūt ī materia. nec hñt mate riā ꝑtē sui. Maioꝛ pꝫ tā ī ante ꝗꝫ ī ꝯña. Mi noꝛ etiā ptꝫ ex pdictis. P. si dr̄ istis ꝙ ista 4
accidētia nutriūt. R̄ndēt aliq̄ istoꝝ ꝙ nō nu/triūt sed reficiūt solū quadā accidētali muta tione. sicut qñqꝫ aliq̄ inebriant ex odore vini ꝛ reficiunt ex odore aromatū. Q. autē p/prie nō nutriāt pbant. qꝛ ex eisdē sumꝰ et nu trimur. vt dꝛ. ij. de generatōe. sed nos sumus ꝯpositi ex materia forma. ğ nccio nutriemur rebus ꝯpositis. ꝛ nō solis accidētibꝫ. Con firmatur ħ auctē Amb rosij. q̄ loquēs de isto sacro ait. Cibus iste nō vadit ī ventrē. sed il/lud quo corpaliter nutrimur ħ intrat ventrē. ğ ꝛc. Sed ista opio nō valet. Qꝛ agēs na turale sicut nō pt ꝺ nihilo aliqd facere. sic nō pōt aliqd annihilare. sed ꝯstat ꝙ ista accidē tia actōe agētis naturalis sepe corrumpūtur. ꝛ hoc qñqꝫ p modū comestiōis ꝛ potus. put quotidie a fidelibꝫ sumit istud sacramentū. Qñqꝫ ꝟo alio mō. puta qñ ꝯbustione ecclīe ista accidētia ꝯburunt. vł ex vetustate incine rant. Cū igit tali actōe nō possint annihilari necesse est ex eis aliqd generari. nō accidens. vt sufficiēter pbatū est pus. ğ hmōi genitū nccio erit suba Ad pmū igit dōm ꝙ hmōi genitū ē suba. ad sensū em̄ appuit qñqꝫ ꝙ ex nimia vetustate hmōi accñtia fuerūt corru/pta. ꝛ in loco coꝝ cineres vel vermes repiebā tur. qui ex talibus accidentibꝫ generabātur. Ad pbatiōnē dicendū ꝙ licet nō ex qcūꝗꝫ nō suba generet suba. tamē ex tali nō suba

Cōtra ꝯclusionem

Ad 1.

q̄ p diuinā potentiā hȝ vim ꝛ modū sube. bn̄ poterit generari substātia. Sic aūt est i ppo/ sito. Nā accidētia panis ꝛ vini habēt p se eē. ꝛ ꝯsequēs p se agere ꝛ p se pati. Ad secū/
Ad.2. dū dicendū q loquēdo de potētia dei tunc an̄ cedēs ē falsum. q2 nō est maioris difficultatꝭ spūm facere de corpe. q̄ȝ spūm facere de nihilo Sed loquēdo de potētia naturali rei create. tūc negāda ē ꝯsequentia. q2 eoipso q ista acci dētia habēt esse agere et pati ad modū corpa/ lis substātie. ideo maior ē ꝯformitas istoꝝ ac cidētiū ad subam corpalē. q̄ȝ corpis ad spiri/
Ad.3. tū. Ad terciū dicendū q aliqd nō esse i ma teria pōt dupl'r intelligi. Uno mō naturalit. Alio mō supnaturaliter. Mō dato q maior esset vera de eo qd̄ natural'r ē sine materia. sic est intelligētia. tn̄ nō est vera de eo qd̄ supna turaliter ē sepatū a materia. ꝛ ex sui natura est aptū natuȝ eē in materia. sicut est in pposito.
Ad.4. Ad quartū dicēdū q falsū ibi assumit'. q2 ista accidētia vere ꝛ realiter nutriūt Satꝭ em̄ insensibilis eē videt' qui hoc nō pcipit. Pri ma euasio eoꝝ nō valet. q2 licet odor aroma/ tū ꝛ vini possit hoiem aliqliter refocillare. ta/ mē sine alio cibo nō posset hoiem diu ꝯserua/ re. Sed si qs satis haberet de istis accidētibꝫ ille eque bn̄ se ꝯseruaret a fame et a siti. sicut si satis haberet de pane et de vino. Qd̄ nō ꝯtin/ geret. nisi p̄dicta accidētia vere nutrirēt ꝛ pa/ scerēt. ꝛ tanq̄ȝ verū nutrimentū i substātiā ipi us comedētis ꝛ bibētis hmōi accidētia come sta ꝛ bibita ꝯuerterent'. Un̄ ego psonalit' au/ diui a quodā fidedigno sacerdote. q semel in exercitu regis romanoꝝ imminēte terribili p̄ lio. iste sacerdos multas hostias ꝯsecrauit p ꝯmunicādis militibꝫ ꝯflicturis. ꝛ casu inter/ ueniēte nullus illorū militū recepit ꝯmunio nē Propter qd̄ ipse sacerdos solus oēs illas sumpsit hostias ꝯsecratas. ꝛ ex hoc ita satia/ tus fuit q vix aliqd de alio cibo sumere potu/ it. Nec valet scdm̄ cuȝ dicūt. q ex eisdē su/ mus ꝛ nutrimur. q2 licet ista accidētia nō sint ꝯposita ex materia ꝛ forma. tn̄ q2 habēt mo/ dū ꝛ virtutē ꝯpositi. s. panis et vini. ideo nos qui sumus ꝯpositi ipsis possumus nutriri.

Nec valet terciū. q2 Ambrosius loquit' de corpe xpi ꝯtento sub accidētibꝫ. qui xpus est cibus spūalis. et nō loquit' de istis accidētibꝫ
Opi. scda. q̄ sunt cibus corpalis Alij dicūt q ex istis accidētibꝫ nō pōt generari aliqua substātia. Quia p̄ncipia sube optet eē substātias. vt pȝ vij. metaph. g̃ nullū accidēs pōt esse p̄ncipiū naturale alicuiꝰ sube. Et si dicit' istis q q̄n

q̄ȝ corruptis istis accidētibꝫ in loco eoꝝ cine/ res vel vermes inuēti sunt. quos optȝ nos di cere esse generatos ex hmōi corruptis accidē/ tibus. Rn̄dent isti q talia nō generant' ex istis accidētibꝫ. sed ex aere circūstāte. Imagi nātur em̄ isti et in hoc bn̄. q agēs naturale in agēdo repatit'. ideo aer circumstās corrūpen/ do accidētia ista repatit' ab eis. ex qua repassi one aliqd corrūpit' de aere. ꝛ ex hmōi aere cor rupto generant' tales cineres vl' v̄mes. ꝛ alia ꝯsilia. Sed nec istud valet. Quia cuȝ isti Cōtra opi
ꝯcedāt accidētia p̄dicta corrūpi actōe natura nionē.
lis agētis. ꝛ omi tali corruptōi necio corrn̄de 1
at generatio. vt pȝ. ij. de generatōe ꝛ corrupti one. g̃ nō solū aeri corrupto optet aliqd̄ geni tū assignare. verumetiā accidētibꝫ corruptis. Hoc aūt aliud fingi non pōt nisi hmōi cine res vel alia q̄ in loco illoꝝ accidētiū repiunt'.
Nec valet illud qd̄ isti fingūt de aere corru 2
pto. q2 licet agēs naturale i principio actiōis notabiliter repatiat' agendo. tn̄ i fine actionis cū passum appropinqt corruptiōi. modicū vel nihil repatit'. eo q patiēs totaliter sit su/ patū. ꝛ ad ꝯformitatē agētis sit trāsmutatū. Iuxta qd̄ dicit' i libro de generatōne. Agēs ꝛ patiēs i p̄ncipio actōis sunt dissilia. in fine ve ro silia. igit' imminēte istoꝝ accidentiū corru ptiōe. qualitas actiua istoꝝ accidētiū nō ē tā te fortitudinis q de aere possit vermes vel ci/ neres generare. maxime cū hoc nō potuerint diebꝫ multis p̄cedētibus. quibꝫ illoꝝ accidē/ tiū actiuitas multo fortior fuit. P. si ex ae/ 3
re hostiā circūstāte generarent' hmōi cineres tūc licet cineres inuenirent' circa locū hostie. tamē nō inuenirent' directe in loco hostie. cu/ ius oppositū ꝯtingit. P. dato q hostia cō 4
secrata poneret' inter duas lamias aureas. vl' cuiuscūq̄ȝ alteriꝰ solidi metalli. adhuc ex vetu state tpis hmōi accidētia mutarēt' in cineres. vel in aliquā aliā substantiā. quod neq̄ȝ pos set saluari p corruptionē corpis circūstātis. cū hoc supponat' esse solidissimū. ꝛ i nulla sui pte corruptū appareat. g̃ optet dicere q hu/ iusmodi cineres generent' ex corruptōne p̄di ctoꝝ accidētiū. Alij dicūt q corruptꝭ istis Opi. tcia.
accidētibus bn̄ generet' aliqua substātia. sed nō generat' ex accidētibus. sed potiꝰ ex substā tia panis. q̄ nunq̄ȝ fuit sepata vl' seiūcta ab ac cidētibus. Ponūt em̄ isti substātiā panis nō ꝯuerti i corpus christi. sed manere cū istis ac cidētibus i sacramēto. De ista opiniōe ad p̄/ sens nihil dicā. quia ipsā supius improbaui distinctiōe. xi. questione p̄ma. articulo scdo.

Opi. Inno. i. lib. de offi. misse. pte. iij.

Alij dicũt q substãtia panis que cõuersa est in corpus xpi reuertit. et ex illa generat illud qd fit qñ ista accidẽtia corrũpunt. Sz nec istud valet nec stare põt. qz tũc sequeret q corpus xpi cõuerteret i substantiã panis. Cõsequẽs est incõueniẽs. qz si hoc fieret. tũc corpus xpi mediãte suba panis in quã cõuersuz esset cõuerteret vlterius in vermes z i cineres. Consequẽtiã pbo. qz sicut si lapis esset cõuersus in lignũ. tũc lapis nunq̃ posset redire nisi lignũ cõuerteret i lapidẽ. sic in pposito postq̃ substãtia panis cõuersa est in corpus xpi. tunc nõ videt q talis substãtia panis possit redire nisi corpus christi cõuertat i eã.

Cõtra cõclusionem 1

2 P. si reuertit substãtia panis. vel reuertit in ipso instãti quo corrũpunt accidẽtia. vel añ illud instãs. vel post hmõi instãs. Si dicit q in ipo instãti. hoc ẽ impossibile. qz sicut impossibile est rẽ corrumpi in eodẽ instãti quo incipit esse. qz si sic. tũc simul esset z nõ esset. sic impossibile est rẽ corrumpi in eodẽ instãti quo redit ad esse. simul eñ esset z nõ esset. Esset quidẽ. qz ponit redire ad esse. Nõ esset. qz haberet corruptuz esse. nã cũ corruptio sit instãtanea mutatio. ergo corruptio z corruptũ esse sunt simul in eodẽ instãti. Sz si rediret substãtia panis. tũc corrumperet i instãti quo corrumpunt accidẽtia. als cineres qui vident generari ex accidẽtibus nõ generarent ex tali substantia panis cũz hmõi cineres generẽtur in eodẽ instãti in quo accidẽtia corrumpunt. g si substãtia panis pcise in pdicto instãti rediret. tũc simul esset z nõ esset. Et cõfirmat. qz redire ad esse est tẽdere ad esse. corrumpi est tẽdere ad nõ eẽ ergo in eodẽ instãti simul tẽderet ad esse et ad nõ esse. Si redit añ illud instãs. tũc quia corp9 xpi nõ desinit ibi esse añ corruptiõz pdictorũ accidentiũ. sequit q simul sit ibi substãtia panis cũ corpe xpi. Quod supius est improbatũ. Si autẽ redit post illud instãs. tũc frustra rediret. qz tunc nihil faceret ad generationẽ taliũ rez que vident ex accidentibꝰ generari. cũ vt dictũ est illa generent in eodẽ instãti in quo accidẽtia corrumpunt.

Scotus

Alij sunt qui dicũt idẽ quod isti. nisi q magis determinate loquunt dicẽtes. q substãtia redit in ipso instãti corruptõis pdictoz accidẽtiũ. hoc tamẽ nõ requirit necessario ipm agẽs naturale corrumpẽs hmõi accidẽtia.

Cõtra istõ

Sz cõtra istud põt argui ex his que iã adduxi cõtra opinionẽ prime pcedentez. P. nulla actio corruptiua eucharistie reqrit substantiã redire. ergo hmõi substãtia i destructiõe accidentium eucharistie nõ redibit. Añcedẽs patz. qz omnis actio cõcurrẽs ad pdictã corruptionẽ. vel est actio dei. vl' actio naturalis agẽtis. Sz actio naturalis agẽtis nõ requirit reditũ iam dicte substãtie. qa vt isti met dicũt. naturale agẽs põt alterare z corrũpe ista accidẽtia etiã si nulla substãtia redeat. ergo mlto minꝰ actõ dei. z p cõseqns nulla. Cõsequẽtiã pbo. qz si rediret suba cũ nullius agẽtis actio hoc reqrat. tũc frustra rediret. deus aũt z natura nihil faciũt frustra. vt dicit. i. celi z mũ. Etiã plures sunt alij modi dicẽdi circa istaz materiã. quas recitare z improbare ad pñs causa breuitatis omitto.

Quãtum ad terciũ

Articulus tercius.

articulũ pono duas cõclusiones. Prima ẽ q qñ hostia cõsecrata frãgit seu diuidit. corp9 xpi nec frangit nec diuidit. Quia corp9 christi ẽ ipassibile. g nec põt frãgi nec diuidi. Añcedẽs pz. qz cũ corpus xpi sit glorificatũ. sequitur necio q sit dotatũ dote impassibilitatis: Patet etiã cõña. qz corpus viui hois nõ pt diuidi z frãgi sine eiusdẽ hominis passiõe.

Cõclusio prima. 1

P. ibi res nõ põt diuidi vbi nõ est mõ quãtitatiuo. sed corpus xpi nõ ẽ sub sacro modo quantitatiuo. vt declaratũ est supius disti. x. q. ij. arti. i. 2

Sed cõ istã cõclusionẽ est quedã opinio que fũdat se sup cõfessione Berẽgarij. que ponit hic in lra. et scribit de cõse. dist. ij. c. Ego Berẽgarius. vbi postq̃ Berengarius errorẽ suũ corã papa Nicolao z. cxiij. epis publice recognouit. ipse iurauit se deinceps semp credere z tenere verũ corpus christi manibus sacerdotũ sensualiter tractari. z frãgi. ac fideliũ dentibus atteri. z sic ibidẽ ponit circa finẽ illius ca. hanc confessionẽ papa Nicolaus scripsit ecclesijs italie. germanie z gallie. vt ecclesie q̃ prius doluerãt de auerso z puerso. postea gaudeant de reuerso atq3 cõuerso. ergo videt q corpus xpi vere diuidat. z hoc tã ex predicta cõfessione. q̃ ex cõfessiõis sollẽni approbatione.

Opi. 1 ptis 1

P. quod vere manducat. hoc manducãtis masticatõe diuidit. Sed corp9 christi vere mãducatur. iuxta illud Joh. vi. Qui manducat meã carnẽ: z bibit meũ sanguinẽ: habet vitã eternã. 2

P. istud sacramentũ est signũ memoriale dñice passionis. vt patet ex dictis supius. ergo diuisione sacri diuiditur corpus xpi. Cõsequẽtia patz. qz signũ debet eẽ cõforme sigto. sed in passione xpi fuit realis diuisio sui corpis. als nõ fuisset ibi vera vulne 3

Cōtra opi ratio. Sed ista nō ɔcludūt. ⁊ expsse cōtra/
ionē. dicūt verbis Aug. que ponunt̃ de ɔse. dist. ij.
Qui manducat. Et accipiunt̃ ex sermone de
verbis dñi. vbi sic ait Aug. Christ⁹ viuit mā
ducatus. qꝛ surrexit occisus. nec qñ mandu/
camus ptes de illo facimus. ⁊ quidē in sacra/
Instantia mēto sic fit. Forte dicet̃ ꝙ ɔtra istud esse vi
det̃ illud qđ ibidē imediate seq̃tur. Subdit
enī Aug. Norūt fideles quēadmodū mādu
cāt corpus xpi. vnusquisq₃ accipit ptē suam.
ꝑ ptes manducat in sacramēto. ⁊ manet inte
Solutio ger totus i celo. Respōdeo ꝙ ꝑ ptes ibi in
telligit Aug. ptiales grās. qꝛ ſm ꝙ cū maiori
deuotione sumit̃ corpus christi. ſm hoc ipse
sumēs maiorē ⁊ vberiorē ptem gratie spūssan
cti conseq̃tur. Et ideo ibidē addit Aug. Vñ
Solutio. ⁊ ipsa gratia ptes vocātur. Ad primū rñ/
Ad.1. deo cū Bart. brixiēsi in apparatu sup illo ver
bo frāgi. ꝙ ly frangi ⁊ atteri nō debet referri ad
corp⁹ christi. sed solū ad spēs sacramēti. Qđ
ꝓbat Bartholome⁹ ibidē ꝑ auctoritatē Au/
gus. iā inductaꝫ. Et idē apparator hortatur
quemlibet legentē. vt iuxta istū intellectuꝫ sa
ne intelligat verba Berēgarij. ne incidat i ma
iorē errorē ac heresim q₃ ipse Berēgarius fu/
it. Quia reuera valde enormis error esset cre/
dere ꝙ corpus christi realiter diuideret̃. Et iō
sepius miratus sum ꝙ papa Nicolaus cum
tot epis vnq₃ acceptauerūt istā confessionē si
Ad.2. ne lucidiori declaratione veritatis. Ad se/
cundū dicendū ꝙ aliquid mūducari pōt du
pliciter intelligi. Vno mō corꝑaliter. puta si
attingit̃ immediate corp⁹ corꝑaliter ⁊ quātita
tiue ab ipso māducāte. Alio modo spūaliter.
puta nō attingit̃ immediate nec quātitati/
ue. De pmo mō manducādi maior ē vera. nō
de scđo. Cū igitur corpus xpi nō māducetur
primo mō sed scđo. ideo maior in ꝓposito est
Ad.3. falsa. Ad terciū dicenduꝫ ꝙ licet illud qđ
solū est sacramētū. puta ipsa spēs panis ⁊ vi/
ni sit signū passiōis xpi. tamē illud qđ est res
⁊ sacramētū. puta corpus ⁊ sāguis christi nō
est signū sed magis ipm signatū. Et ideo licꝫ
spēs ⁊ accidētia diuidant̃. tñ corpus xpi non
Cōclusio diuidit̃ Scđa ɔclusio est. ꝙ spēs sacramē
scđa. ti puta accidētia panis ⁊ vini vere ⁊ realit̃ frā
1 gūtur ⁊ diuidūtur. Quia qñ totū ɔtinuū dis
continuatur. tūc ipm vere diuidit̃. sed hostia
ɔsecrata ē quoddā totū ɔtinuū. ⁊ vere discōti
nuat̃. qñ sacerdos tres ptes facit de hostia. et
etiā vlteri⁹ discōtinuat̃ qñ a sacerdote vel q̄/
cūq₃ alio hoie māducat̃. g̃ ⁊c. P. Mat. xx
2 vi. saluator legit̃ istud sacrm bñdixisse et fre/
gisse. sed hmōi fractio nō potuit eē i corꝑe xpi
vt patuit ex pcedēti ɔclone. g̃ tm̄ fuit i ipsis
accidētibꝫ seu spēbꝫ sub quibꝫ corp⁹ suū tradi
dit discipulis. Forte dicet̃ ꝙ ista scđa ɔclio Instantia
ɔdicat pme. Qꝛ qñ aliq̃d ɔtinet̃ sub altero. si
ɔtinēs realr̃ frāgit̃ ⁊ diuidit̃. videtur ꝙ etiam
ɔtētū frāgatur ⁊ diuidatur. sed corpus xpi cō
tinetur sub accñtibꝫ panis. q̄ accñtia realr̃ di
uidūt̃. vt dicit. ij. ɔclo. g̃ etiā corp⁹ xpi realiter
diuidetur. Cui⁹ oppositū ponitur i. 1. ɔclone
Rñ. ꝙ aliq̃d ɔtineri sb altero pōt dupl'r in Solutio.
telligi. Vno mō ɔmēsuratiue. ita ꝙ totū cōti
net̃ a toto ⁊ ps sub pte. Alio mō aliq̃d ɔtinet̃
sb altero sine ɔmēsuratōe. ita ꝙ totū ɔtinetur
sb toto. ⁊ totū sub q̄libet pte. Et isto scđo mō
corp⁹ xpi ɔtinetur sb q̄ntitate panis. ⁊ nō pri
mo mō. vt declaraui sup⁹ di. x. q. ij. ar. iij. Et
qꝛ iuxta scđm modū maior ē falsa. iō nihil cō
cluditur. Si enī maior eēt vera loq̄ndo đ eo
qđ isto scđo mō ē sub altero. tūc pari rōe ɔclu
deretur aiaꝫ rōnalē diuidi diuisiōe corꝑis hu
mani. qđ tñ nō ɔtigit. eo ꝙ ipa nō sit extēsiue
i hūano corꝑe. sic enī ē tota i toto corꝑe ꝙ etiā
ē tota i q̄libet pte corꝑis. vt ꝓbaui li. i. di. viij
Etiā ɔ istā scđaꝫ ɔcl'oꝫ sūt due opiones q̄s Opi. pma
mgr̃ recitat i textu istius lectōis. Quaꝝ vna ɔ ɔcl'oem.
ponit ꝙ i isto sacramēto nulla sit fractio. licet
videatur ꝙ aliq̃d frāgatur. Et si dr̃ istis. ꝙ
tūc fieret hic deceptio ⁊ illusio. quod ſm Am
bro. nequaq₃ cōuenit huic sacrificio. Rñ/
dent isti ꝙ in apparētia istius fractōis non ē
deceptio nisi crederet̃ ibi eē fractō. In q̄ rñsio
ne forte intendūt dicere. ꝙ sicut i isto sacramē
to apparet ꝙ sit panis ⁊ nō est. ⁊ tñ ex h̄ nul/
lus decipitur. nisi ille q̄ crederet hic esse panē
qꝛ talis crederet qđ nō est. ⁊ ꝑ ɔseq̄ns sua cre
dulitas falleret eū. Sic i ꝓposito ⁊c. Dicūt
etiā ꝙ hic nō ē illusio. qꝛ fit ad vtilitatē fidei.
Vñ sicut nō fuit illusio qñ xps appuit in spē
ꝑegrini duobꝫ discipulis eūtibꝫ in emaus. et
oculi eoꝝ tenebātur ne agnoscerent eū. sic nec
hic ē illusio. q₃uis appareat fractio q̄ tñ nō ē
tgit̃ ⁊c. Ista rñsio nō valet quo ad pmuꝫ: Cōtra rñ.
qꝛ valde ē dissimile de suba ⁊ de fractione. Nā
iudiciū de substātia nō spectat ad sensuꝫ. sed
ad intellectū. Iudiciū aūt de fractiōe spectat
ad sensum. Nā motus ē ꝑ se sensibilis. vt pꝫ
ij. de aīa. sed fractio ē quidā motus. Ideo li
cet credētis i isto sacramēto nō esse substātiā
panis sensus nō decipiat̃. qꝛ nō iudicat oppo
sitū illius credulitatis. tñ credētis hic non eē
fractionē sensus vere decipetur. si hic nō esset
fractio. qꝛ iudicaret hic esse fractionē. ⁊ ꝑ ɔñs

indicaret eē q̇d nō eēt. Et q2 sensus a receptio
ne reddunt̃ immunes. vt dicit̃ in legēda de fe
sto corporis xp̄i. ideo fractio q̄ virtute sensitiua
iudicat̃ fieri ĩ isto sacro. nō solū apparēter sed
2 realiter fit in eo. Nec val3 ista rn̄sio q̄ ad se
cundū. q2 omnis xp̄i actio nostra ē instructio
ḡ nulla christi actio esse p̄t illusio. Consequē
tia p3. q2 nulla vera instructio ē illusio Eti
am illud q̇d christus ĩ illa ꝑegrina simulatōe
exteri⁹ gessit. hoc aliquo mō significatiue fu
it in mētib⁹ illoꝝ discipuloꝝ. Quod innuēs
Grego. in omel. ait. Duobus discipulis am
bulātibus in via. non quidē credētibus. s3 ta
mē de se loquētibus dn̄s apparuit. Sed eis spe
ciē qua recte cognoscerēt n̄ ostēdit. Hoc ergo
egit foris dn̄s ĩ oculis corporis quod apd̄ ipos
agebatur intus ĩ oculis cordis. Et subdit in
fra. Nihil ergo simplex veritas ꝑ duplicitatē
fecit. sed talē se eis exhibuit in corꝑe qualis a
pud illos erat in mēte. Sed nulla talis rō
assignari p̄ōt de apparētia et nō exn̄tia ipsius
fractionis. ḡ ꝛc. Opinio scd̄a ponit ꝙ ibi ē
Opi. scd̄a vera fractio. nihil tn̄ vt dicūt hm̄oi fractione
frāgitur. Quia sicut spēs vel accidēs panis ē
ibi. ꝛ tn̄ non ē in aliquo. sic ꝑ potentiā dei erit
ibi fractio. q̄uis ĩ nulla re sit hm̄oi fractio.
Cōtra opinionē. Sed nec istud valet. q2 fractio cū sit q̄dā
mot⁹. ḡ vt ꝓcedit ab agēte seu a frāgēte ē actō
vt infert̃ ipsi patiēti ē passio. ideo ĩpossibile ē
hm̄oi fractionē eē sine sb̄iecto. q2 nec mot⁹ p̄t
eē sine mobili. nec passio sine patiēte Sec⁹
aūt ē de accn̄tib⁹ panis. vt patet ꝑ [illegible] q̄ dixi in
q. prima p̄cedente.

Articulus quartus

Quantu3 ad quar

tu3 articulū sic ꝓcedā. Primo ponā duas
ꝯclusiones. Scd̄o mouebo vnā dubitati
Cōclusio prima. onē ortū habentē ex istis ꝯclusionib⁹ Pria
ꝯclusio ē. ꝙ si aliq̇s liquor. puta vinū vl̄ aqua
infunderet̃ ĩ calicē ꝯsecratū: hm̄oi liquor p̄ōt
accidentib⁹ vini in calice p̄existētib⁹ ꝯmisceri
Quia ſm Inno. li. iij. de off. misse. vt fides lo
cū habeat. nihil ꝑmittit de⁹ hic fieri quo sen
sibile possimus habere experimentū isti⁹ sacri. ḡ
liquor infusus p̄dictis accn̄tib⁹ ipsis ꝯmisce
tur. Cōsequētia p3. si accidētib⁹ vini albi exn̄
tib⁹ ĩ calice ꝯsecrato vinū rubeū infusū nō cō
misceret̃ ꝯmotōe facta humoꝝ ad inuicē suf
ficiēti. tūc sensibiliter ꝑcipem⁹ trāssubatō3 fa
ctā circa illud vinū albū ꝑ v̄ba ꝯsecratōis eo
ꝙ an̄ ꝑlationē hm̄oi v̄boꝝ fuerit cōmiscibile
Opi. 3ria vino rubeo. vel cuicunq3 alteri liq̄ri. Huic

ꝯclusioni q̄dā antiqua opi. ꝯdicit. Cui⁹ mo
tiua hec esse potuerūt. Ois liquor q̇ hm̄oi ac 1
cidētib⁹ posset infūdi ē vera sb̄a. sed accn̄s nō
p̄t sb̄e ꝑmisceri. vt ꝓbat ph̄s. i. d̄ genera. ḡ nul
lus liq̄r accn̄tib⁹ calicis ꝯsecrati poterit permi
sceri. P̄. illud q̇d ꝯsecrato miscet̃ hoc effici 2
tur ꝯsecratū. sed liq̄r infusus accidētib⁹ nō ef
ficit̃ consecrat⁹. ḡ ipsis nō ꝑmiscet̃. Mior p3
q2 ꝯsecratio fit ꝑ verba q̄ nō dicunt̃ qn̄ hm̄oi
liquor infundit̃. P3 etiā maior. q2 si aq̄ non
bn̄dicta infundit̃ ĩ aquā bn̄dictā immediate
efficit̃ bn̄dicta. P̄. si sic. tūc vna ꝛ eadē sup 3
ficies eēt ĩ sb̄iecto ꝛ nō eēt ĩ sb̄iecto. ꝯn̄s ē ipos
sibile. eo ꝙ implicet ꝯdictionē. Probat̃ ꝯn̄a.
q2 q̄cūq3 simul ꝑmixta sūt. illa vna superficie
claudunt̃. S3 sup̄ficies illi⁹ infusi liq̄ris ē in
subiecto. sup̄ficies p̄dictoꝝ accn̄tiū ē sine sub
iecto. ḡ ꝛc. P̄. accn̄tia nō pn̄t alterari. ḡ nō 4
pn̄t ꝑmisceri. An̄s p3 ꝑ Boe. q̇ ait. Accn̄tia
indignātis nature sūt. ꝑimi q̇dē pn̄t. alterari
v̄o nō pn̄t. Cōseq̄ntia p3. i. de genera. vbi d̄r.
mixtio ē miscibiliū alteratoꝝ vnio. S3 ista Cōtra opinionē.
non ꝯcludūt. q2 q̄ sūt ĩ mīma diuisibilia. illa
sūt bn̄ miscibilia. vt d̄r. i. de genera. S3 vtra
q3 hec. s. accn̄tia ꝛ liq̄r ipsis infusus sunt ĩ mi
ma diuisibilia. ḡ sūt bn̄ miscibilia. Ad pri Solutio.
mū ḡ d̄om. ꝙ licet accidēs hn̄s modū accidē Ad. 1.
tis nō possit sub̄e misceri. tn̄ hoc non repugnat
accidēti habēti modū sub̄e. sicut ē in ꝓposito.
Ad scd̄m d̄om ꝙ illud q̇d ē ĩ calice ꝯsecra Ad. 2.
tū hoc ē sanguis xp̄i. ꝛ nō ipa accidētia ꝓprie
loq̄ndo. ideo liq̄r infusus nō efficit̃ ꝯsecrat⁹.
q̄uis accidētib⁹ misceat̃. Nec est simile de aq̄
bn̄dicta. q2 aq̄ infusa aq̄ bn̄dicte attingit illd̄
q̇d est bn̄dictū. sed liquor infusus calici non
attingit illud q̇d ē bn̄dictū seu ꝯsecratū. q2 n̄
attingit sanguinē xp̄i. q̄uis attigat accn̄tia vi
ni sub quib⁹ ē sāguis xp̄i eo mō q̄ dictū ē supi
us. Ad terciū d̄om ꝙ sicut eade3 sup̄ficies Ad. 3.
ſm aliā ꝛ aliā p̄tē simul p̄ōt esse alba et nigra.
q̄uis hoc esse non possit ſm eandē p̄tē. sic illo
casu posito eadē sup̄ficies ſm illā p̄tē sui qua
ambiret istū liquorē infusū. vel etiā p̄tes acci
dentiū ꝑmixtas isti liquori ē ĩ subiecto. s3 ſm
illā p̄tē sui quā nondū attigit iste liquor infu
sus eēt sine subiecto. Ad. iiij. d̄om ꝙ accn̄ Ad. 4.
tia hn̄tia modū sb̄e pn̄t alterari. ꝛ ꝑ ꝯn̄s alte
rāti pn̄t misceri sicut ipsa sb̄a. S3 ĩ sacro ali
qua sūt accidētia habētia modū sub̄e ĩ eēndo
agēdo ꝛ patiēdo. vt p3 ex dictis supi⁹. ḡ ꝛc.
Scd̄a ꝯclō ē. ꝙ ĩ ill' p̄tib⁹ accidētiū q̄ ĩfu Scd̄a cōclusio.
so liq̄ri ꝑmiscent̃ nō remanet sanguinis xp̄i sa
crm̄. q2 nō manet sub illis accidētib⁹ corp⁹ et

sanguis xpi. nisi p eo tpe quo talia accidētia manēt sine sbiecto. Sʒ accñtia hmoi liqri pmixta nō manēt sine sbiecto. ergo rc. Maior pʒ ex dictis supi⁹. Minor etiā pʒ. qꝛ vel hmoi accidētia corrūpūtur. vel hmoi liqri cū pmiscent̄ iherebūt.

dubitatō Hic ex pdictis orit̄ dubitatio. Qꝛ cū q̄ liqr infusus pmiscet̄ accidētibꝫ. vt dꝫ i. i. 9clone. ꝛ quibꝫ pmiscet̄ i his desinit eē sacrm. vt dꝫ i. q. cōclone. nō imerito pt dubitari vtrꝫ modic⁹ liquor ad h̄ sufficiat q ex toto i calice desinat esse sacrm. Et circa hāc dubitatōꝫ

Una opi. sunt opposite opiniones. Nā quedā opinio antiqua dicit. q qūtuscūqꝫ modic⁹ liquor non cōsecrat⁹ infusus fuerit accidētibꝫ sacri totaliter sacrm tollit. Qꝛ ille liquor qūtuscūqꝫ modicus. tn̄ qꝛ facillime diuisibilis. iō [illegible] totū diffundit̄. ꝛ oībꝫ ptibꝫ accidentiū vini 9misce tur. ꝛ p 9seques i oībꝫ hmōi accidētibꝫ desinit esse sacrm sanguis xpi.

Tho. rpe. Sed oppositū isti⁹ tenēt doctores cōes dicētes. q qūtus modicus liquor infusus corrūpat ptē spēꝫ. s. illā ptē quā diuidit. ꝛ p quā diffūdit̄. ꝛ p 9seqns desinat esse sacrm quo ad illā ptē. tamē qꝛ nō pōt se p totū diffundere. ideo nō desinit eē sacramentū in oībꝫ ptibꝫ accidentiū. Hic q̄d mag⁹ sentiā inter has opiniones ad pn̄s non explico pꝑter multitudinē dubioꝝ circa hāc materiā emergentiū. Al's vo qn̄ occurret hec materia. intēdo circa eā seriosius insistere. Sed tn̄ ad pn̄s dico q pma opio nō est ita abusiua sicut cōiter reputat̄. qꝛ ad sensum videmus q si i tātillo de vino claro sicut cōiter solet accipi p consecratōe sanguis. infūditur vna gutta de vino rubeo aliq̄ntulū spisso ꝛ materiali. oēs ptes illius vini clari discolorant̄. qd̄ fieri nō posset nisi illa gutta totū illud claꝝ vinū penetraret. ꝛ oībꝫ ptibꝫ eius se coniūgeret. ergo consilr hoc idē fieret si tal' gutta in accidētia vini post cōsecrationē fūderet̄. ꝛ p 9seques si in oībꝫ ptibꝫ accidētiū ad q̄s ptes infusi liquoris puenerint. desinit esse sacrm. sicut etiā dicūt doctores cōes. seq̄tur q ad infusionē vni⁹ gutte sacrm esse desinat i oībus ptibꝫ accidētiū pdictoꝝ.

Ad pncipale argumentum. Ad argu. pnci. dōm q minor nō ē vera. Ad pbatōꝫ dōm q aliq̄d eē variabile vl' alterabile pt dupl'r intelligi. Uno mō eo q ipꝫ pōt eē alteratōis termin⁹. Alio mō q pōt eē subiectū alteratōis. Pmo mō nō negat autor. vi. pnci. formā accidētalē eē variabilē. sed solū scdo mō. qꝛ isto scdo mō sba 9posita dꝫ alterabilis sm cursuꝫ naturalē. ꝛ qꝛ q̄ntitas i sacro altaris hꝫ modū sbe 9posite. qꝛ existit p se. ꝛ subsistit ceteris accidētibꝫ sacri. igit̄ quantitas ambobꝫ pdictis modis pōt variari. Ipa em̄ pōt eē terminus variatōis put pōt terminare motū augmēti vel diminutōis. ꝛ pōt esse subiectū variationis inq̄tū accidētia in ipsa subiectiue fūdata intēdūt̄. remittūt̄. vel corrūpūt̄. Cetera autē accñtia q̄bꝫ substrata ē ipsa q̄ntitas sbiectiue. q̄uis nō sint variabilia scdo mō. puta p modū subiecti. tn̄ ipsa sūt variabilia pmo mō puta p modū termini. ideo rc.

Sed caueat.

Postq̄ꝫ mgr determinauit de accñtibꝫ i isto sacro extrisec⁹ apparētibꝫ. nūc determinat de vtilitatibꝫ intrisec⁹ cālit existētibꝫ. Et diuidit̄ i tres ptes. qꝛ pmo ad eū q̄ sumit istud sacrm mgr facit 9mēdabilē exhortatōꝫ. scdo oñdit rei sūpte vtilē fructificatōꝫ. tercio mouet ꝛ soluit icidētē qōꝫ circa isti⁹ sūptōis freqntatōeꝫ. scda ibi. Institutū ē em̄. tercia ibi. Si āt q̄rit̄. Pria i duas. qꝛ pmo volētē accedere ad istō sacrꝫ mgr p suā exhortatōeꝫ reddit cautū. secūdo mouet qōꝫ circa xpi imolatōꝫ vt eundē reddat deuotū. ibi. Post h⁹ q̄rit̄. Et hec i tres. qꝛ pmo iā dictā mouet qōneꝫ. scdo dat mote qōis rn̄sionē. tercio date rn̄sionis subdit pbationē seu 9firmatōꝫ. scda ibi. Ad h̄ breuit̄ dici pt. tercia ibi. Un̄ Aug. Hec ē snīa isti⁹ lectionis i generali. circa quā q̄ro i spāli.

Utrū vtile vel expediēs sit hoī freq̄nt accedere seu sumere istud sacrm. Et videt̄ q nō. Quia nō dꝫ eē maior freq̄ntatio i re significata q̄ꝫ i figura significāte. sꝫ agn⁹ pascal' q̄ fuit figura isti⁹ sacramēti tm̄ modo semel i anno comedebat̄. vt pꝫ Exo. xij. ergo videt̄ q sel' i anno debeam⁹ tm̄mō coicari seu refici illo sacro. Cōtra. qn̄ aliq̄d sic se hꝫ q eius accessu pctā delent̄. ꝛ vtutes augētur. ad hoc freq̄nter accedere ē homi expediens ꝛ vtile. sed p accessū ad istud sacramentū pctā delētur. et virtutes augent̄. vt patebit in ista q̄stione. ergo rc. Hic quattuor sunt vidēda. Primo d istius sacramēti vtilitate exñte in pctōꝝ delenone. Scdo de eiusdē sacramēti vtilitate exñte i virtutū pfectōe. Tercio vtꝝ hō sine pctō ad istud sacrm oī die possit accedere. Quarto vtrū homo sine pctō ab isto sacramēto possit sp abstinere. Qō. iiij.

Quantū ad primū

pono duas 9clusiones. Prima ē q istud

sacr̄m ꝓprie datū ē homi remediū venialiū
pctōꝝ. Et hoc est de intentione. s. Augus. q
vt patet hic in lr̄a sic ait. Iterat̄ quotidie hec
obiatio. licet christus semel passus sit. qꝛ quo
tidie peccamus pctis sine quibꝫ mortal' infir
mitas viuere nō pōt. Talia aūt pctā sunt ve
nialia. ꝫ ⁊c̄. Vn̄ seq̄tur ibidē. Dedit ei nobis
deus hoc sacramētum salutis. vt qꝛ quotidie
peccamus. ⁊ ille iā mori nō pōt. ꝑ hoc sacr̄m
Instantia remissionē pctōꝝ ꝯsequamur. Forte dicet̄
ꝙ ille qui accedit ad recipiēdū istud bn̄dictū
sacr̄m. vel ē cōtritus de suis pctis venialibꝫ.
⁊ tūc pctā venialia non remittūtur ꝑ istud [illegible]
cramentū. qꝛ anteq̄ recipiatur istud sacr̄m de
leta sunt hm̄oi pctā ꝑ pnie sacr̄m. vel accedit
nō ꝯtritus. ⁊ tūc fictus accedit. ac ꝑ ꝯn̄s rece
ptōe istius sacri nō remittetur sibi aliq̄d pec
Solutio catū. nec ꝑ ꝯn̄s pctm̄ veniale. Rn̄deo ꝙ
hō existēs sine mortali pctō. accedēs accenso
ac deuoto desiderio istud sacramētū. dato ꝙ d̄
venialibꝫ pctis nō habeat singularē ꝯtritōez.
adhuc virtute istius sacramēti delētur. nec ta
lis ꝓprie loquēdo debet dici fictus. q̄a fictus
non ē in statu salutis. nō penitēs aūt [illegible] venia
li pctō. sufficiēter tamē cōtritus de mortali ve
Instantia re est ī statu salutis. Forte dices iterꝝ. ꝙ nō
apparet maior ratio quare magis deleat vnū
q̄z aliud. ergo si istud sacramētū delet pctā ve
nialia. igitur si delet vnū delet oia. ⁊ sic eēt ho
mo sine omi pctō. qd̄ est contra illud. i. Ioh.
i. Si dixerimus qꝛ pctm̄ nō habemus. nos
ipsos seducimus. ⁊ veritas in nobis non ē.
Solutio. Rn̄deo ꝙ nō est necesse vno pctō veniali
deleto virtute istius sacramēti ꝙ omia deleā
tur. qꝛ hm̄oi peccatū deletur mediāte motu fa
cto in aīa ex feruore caritatis. hm̄oi aūt mo
tus ratōe sue cause ꝑticularis tenētis se ex ꝑte
opationis humane. pōt habere maiorē diffor
mitatē ad vnū peccatū veniale q̄z ad aliud. ꝓ
pter qd̄ potest q̄nq̄ vnū deleri alio remanēte.
Etiā feruor deuotionis posset esse tātus ꝙ ꝓ
tūc deleret omia venialia pctā. q̄uis hō ratio
ne sue fragilitatis nō diu maneret ī hm̄oi pu
ritate. Nec [illegible] illa verba hoc btūs Iohes intē
dit negare. sed magis videt̄ iā dictā fragilita
tē ⁊ instabilitatē hūane ꝯditionis innuere.
Posset etiā dici ꝙ. b. Iohes loq̄tur q̄tuꝫ
ad nr̄aꝫ innotescētiā. qꝛ nobis ꝯstare de certo
non pt̄ ꝙ sim⁹ sine pctō. et ideo ipo suo verbo
peccaret hō aliq̄li p̄suptōne. si diceret se pctm̄
non hr̄e. Et credo ꝙ ad istū sensū magis va
Scd̄a cō/clusio. dat intētio btī Iohis. Scd̄a ꝯclō ē ꝙ isto
sacro non delet̄ pctm̄ mortale cui⁹ actualē hō
hꝫ memoriā absq̄ pnia. Quia qd̄ augetur hꝫ 1
non deletur. Sed accedens cū actuali memo
ria seu cōscia mortalis pcti peccat nouo mor
tali pctō. ꝫ ⁊c̄. Maior patet. Minor etiā no
ta est ex dictis sup⁹. P̄. ex hoc ꝙ sacraliter 2
q̄s sumit corpus xp̄i ⁊ non spūaliter. non re
mittitur aliq̄d pctm̄. sed magis cumulat̄. sꝫ ac
cedēs in mortali pctō nō sumit spūal'r. Ma
ior ⁊ minor patēt ex his q̄ dicta sunt dist. ix.
arti. i. ⁊. ij. Et ꝯfirmat̄ ista minor ꝑ Aug. qui
ait. Ille spūaliter mādicat qui innocētiā ad
altare portat. Forte dicet̄ ꝙ istud ē contra Instantia
Greg. q̄ in quadā complēda misse ait de isto 1
sacro sic dicens. Presta vt hꝫ tuū sacr̄m sit ab
lutio sceleꝝ. sit fortitudo fragiliū. Sꝫ scelera
sunt mortalia pctā. ergo ⁊c̄. P̄. illd̄ qd̄ dat 2
vitā spūalē. hoc aufert mortē spūalē. ⁊ ꝑ cōse
quens mortale delet peccatū quo moritur ipa
aīa. sed istud sacramētū dat vitā spūalē. iuxta
illud Ioh. vi. Panis eīm verus ē qui d̄ celo de
scēdit. ⁊ dat vitā mūdo. ꝫ ⁊c̄. Ad ꝑmū pōt Solutio.
dici ꝙ Grego. intelligit de sceleribꝫ oblitis. ⁊ Ad. i.
nō de his quoꝝ hō hꝫ actualē memoriā. De
pctis eīm mortalibus quoꝝ memoriā non ha
bemus. ⁊ parati essemus emēdare si coꝝ habere
mus memoriā. iudicandū ē sicut de veniali
bus pctis. et ideo talia delētur isto sacramēto
sicut etiā ipsa venialia. Etiā posset dici ꝙ
istud sacr̄m dicit̄ ablutio sceleꝝ. nō q̄tū ad de
letionē mortal' pcti. qꝛ hoc necesse ē vt deleat̄
vel sacro baptismi vel sacro pnie. sed q̄tū ad
reatū ⁊ penā. qꝛ tanta posset eē deuotio recipi
entis istud sacr̄m. ꝙ deus remitteret omnē pe
nā quā etiā ꝑ suis sceleribus confessis tamē ⁊
ꝯtritis deberet ī purgatorio sustinere. Possꝫ
etiā tercio dici ꝙ hm̄oi ablutio sceleꝝ ē causa
lis. qꝛ istud bn̄dictū sacr̄m p̄uenit ⁊ retundit
cām mortaliū pctōꝝ. q̄ cause sūt tres. s. mūd⁹
caro ⁊ demō. Iuxta illud qd̄ ait venerabil' be
da. Mūdus. caro. demonia: diuersa mouēt
p̄lia Nā sacr̄m eucharistie deuote susceptū ex
tinguit carnis ꝯcupiām. munit ꝯ̄ demōis ne
q̄tiā. ⁊ ꝯfortat ꝯ̄ mūdi tyrānicā seuiciā. Pro
pter hoc dicit̄ q̄nq̄ sacrꝫ vnionis. qꝛ ista tria
tollit cū pctis venialibꝫ. q̄ sepe impediūt inti
mā vnionē aīe rōnal' cū ipso deo. Ad scd̄m Ad. 2.
dōm ꝙ vita spūalis ī hoc mūdo hꝫ tres ḡd⁹
generales. Prim⁹ ē penitētiū. Scd̄s ꝑficiētiū
Terci⁹ ꝑfectoꝝ. Primū ḡdū istud sacrꝫ n̄ dat
sed p̄supponit. Vn̄ sine illo gradu nullus dꝫ
accedere ad istud sacr̄m. Naꝫ sine illo gradu
spūs homis ē mortuus. ⁊ ideo sibi nō ꝯgruit
istud sacramentū. quod ē cibus viui spūs. qꝛ

inutilr mortuo cibo mistrat. Sȝ q̄ntū ad sc̄dȝ ⁊ terciū gradū. istud sacr̄m dat vitā mūdo .i. homib₉ corpalr̄ expn̄tib₉ i m̄do. Nā de⁹ ē vita aie. sicut aia ē vita corpis. s̄m q̄ ait. b. aug. sic q̄ aia morit̄ cū a deo sepat̄. sic reuiuiscit cū p de bitā pniam deo reunit̄. Et hanc vitā p sacr̄m pnie ichoatā pficit sacramētū eucharistie. cū sua virtute de penitēte facit pficientē. et pficiētē pfectū ⁊ excellentē. vt sic aie cū deo pficiat vnionē p pniam p̄mitus inchoatā.

Articulus secundus. **Quantum ad secū**dū articulū ē aduertendū. q̄ licet isti⁹ sacramēti sint multi effect⁹ pter iā dictos in p̄mo articulo. tn̄ pprius effectus istius sacramēti ē augere virtutes. qr ex quo est nutrimētū sp̄uale. ergo ppriū suū est augere illud quo sp̄ualiter crescimus. hoc aūt sunt v̄tutes theologice et morales animā pficiētes. Et ideo ait. b. Dyonisius. q̄ eucharistia habet virtutē pfectiuā

Est etiā hic notandū q̄ iā dictis effectib₉ istius sacramēti cū alijs dicēdis simul positis. possem⁹ dicere q̄ sacr̄m eucharistie habȝ .xij. effectus i nobis. q̄ sunt mirifice vtilitatis. q̄s effectus vt melius memorie cōmēdent̄. q̄busdam versiculis cōphēdendo. sic possum⁹ dicere de isto sacramēto. Extinguit. munit. cōfortat. purgat. ⁊ vnit. Moribus. ⁊ memorē facit. ac reficit. qr fi. ca. spem Firmat. dat flamē. est hostia sacra viamē. In his trib₉ versibus sunt .xij. cōstructōes. xij. effectus eucharistie exprimētes. in quibus cōstructōibus omnibus ly hostia sacra supponit loco eucharistie

i. fruct⁹ eucharistie Dicit̄ ḡ p̄mo q̄ hostia sacra extinguit. supple inordinatā cōcupiscētiā. Et ideo btūs ambrosius i orōne de eucharistia dn̄m ihm̄ xp̄m qui ē sacerdos ⁊ hostia orat sic dicēs. Rex virginū. amator castitatis et integritat̄ deus celesti rore b̄ndictōnis tue extingue in corde meo totū fomitē ardētis libidinis. vt maneat i me tenor totius castitatis aie ⁊ corpis. Et istud figuratū esse videt̄. ij. machab. ca. i. vbi legit̄. q̄ flāma accēsa in lapidib₉ pfusis aqua residua. a lumie q̄d refulsit ab altari cōsumpta ē. Sepe em̄ flāma cōcupiscentie que nascit̄ ex aqua residua. id ē ex tempaliū rez affluentia ⁊ supfluitate. qua lapides .i. homies mūdani pfundunt̄. extinguit̄ a lumine ab altari refulgente .i. a gr̄a sacramēti eucharistie

ij. fruct⁹ eucharistie Sc̄do hostia sacra munit. supple cōtra demonis nequitiā Vn̄ Ambro. vbi. s. orat dicēs dn̄o Muni me brōz angelorū pia acfida custodia. atq̄ fortissima tutela. vt hostes oīm bonoz cōfusi a me discedāt p hoc magnificū et admirabile sacr̄m. Et de hoc patet figura Exo. xij. vbi legit̄. q̄ qn̄ filij Isrl̄ comedebant agnū pascalē. tūc posuerūt de sāguine i superliminari. ⁊ i vtroq̄ poste hostij sui. et sic dom⁹ eoz fuerūt pseruate ab angelo pcussore Etiā habet̄ Ezech. ix. q̄ illi soli pseruati fuerūt ab interfectione quos vir vestitus lineis .s. dn̄s iesus christus signauerat thau in frōtib₉ corum. Thau em̄ est figura crucis. que cū accedimus ad altare. in frōte .i. in pspectu ratōis nostre debet esse depicta.

iij. fructus eucharistie. Tercio cōfortat cōtra mūdi tyrannicā seuiciā. Et quo ad h̄ orat Ambrosius vbi sup dicēs. Dn̄e p hec sācta mysteria mitigent̄ tribulatōes plebiū. pericula populoz. gemitus captiuoz. miserie orphanoz. necessitates pegrinoz. inopie debiliū. despationes languentiū. defectus senū. suspiria iuuenū. respice vota virginū. lamenta viduaz. Figura de h̄ habet̄. iij. Reg. xix. vbi helyas ppheta fugiēs a facie impijssime Jezabel is. obdormiuit sub iunipero i deserto ⁊ excitatus ab angelo comedit de pane subcinericio. ⁊ ambulauit i fortitudine cibi illi⁹. xl diebus ⁊. xl. noctib₉ vsq̄ ad mōtē dei.

iiij. fructus eucharistie. Quarto purgat. supple pctā. Unde Amb. vbi s. Scio dn̄e ⁊ vere scio. et idipm̄ bonitati tue cōfiteor q̄ nō sum dignus accedere ad tantū mysteriū. pter nimia pctā mea et infinitas negligētias meas. sed scio ⁊ veraciter credo. ⁊ ex toto corde meo cōfiteor. qr tu solus potes facere mūdū de imūdo cōceptū semie. q̄ de pctōrib₉ iustos facis ⁊ sāctos. Et infra s̄bdit. Panis sancte. panis viue. panis mūde qui de celo descēdisti. ⁊ das vitā mūdo. veni in cor meum. ⁊ mūda me ab omi inquinamēto carnis ⁊ sp̄us. intra animā meā. ⁊ sana me ⁊ scifica me interi⁹ ⁊ exteri⁹. Et ad istā purgatōem nos hortat̄ apl̄s p figurā pascalis panis q̄ dicit̄ azima dicēs. Expurgate vet⁹ fermētū vt sitis noua cōspsio sic estis azimi

v. fruct⁹ eucharistie Quinto vnit supple sumētē ipi deo. Et q̄ ad h̄ ait Amb. vbi. s. Tu em̄ dixisti dn̄e. panis quē ego dabo caro mea ē p mūdi vita. q̄ mādicat me viuit ppter me. ⁊ ipe manet i me. ⁊ ego i eo. Et istud figuratū ē Exo. xvi. vbi dr̄. q̄ cū incaluisset sol māna liq̄ficbat. ⁊ p cōns p influxū vnitū fuit cū terra. Propter q̄d ipse qui ē cib₉ iste clamauit ad Aug. vt patet in li. cōfess. Cibus sum grandiū. cresce et manducabis me. nec tu me mutabis in te sicut cibū carnis tue sed tu mutaberis in me.

vi. fructus eucharistie. Sexto moribus.

id ē moralib9 virtutib9 supple pficit hoīem.
q̄ sunt prudētia. tpantia. fortitudo ꝛ iusticia.
Et quo ad hᵒ orat Ambro. vbi. s̄. Rogo te
dn̄e p ip̄m sacroscm̄ ꝛ viuificuꝫ corpis ꝛ san
guis tui sacrm̄. da mihi virtutes tuas sc̄tas.
quib9 repletus. bona ɔsciētia ad altare tuū ac
cedā. ita vt hec sacramēta celestia efficiant mi
hi salus ꝛ vita. vt quo ad hoc de sacra eucha
ristia dicat illud Sap. viij. Generositatē illi
us glorificat ɔtuberniū hn̄s dei. Et parū infra
sequit. Labores hmōi magnas habēt v̄tutes
Sobrietatē em̄ ꝛ prudentiā docet. iusticiā ꝛ
virtutē quib9 nihil est in vita vtilius homi/
bus. Hic p sobrietatē intelligit tēpantia. et p
virtutē intelligit fortitudo. Nota fm Hu
guicionē. q ɔtuberniū dicit quasi ɔtaberniū.
ꝛ ē locus vbi qn̄qꝫ hoies ɔueniūt p sociali cō
vij. fructus eucharistie. uictu. Septimo memorē facit supple ho
minē de passiōe dn̄i. Et q̄ ad hoc Ambro.
vbi. s̄. sic ait dn̄o. Ego em̄ memor venerāde
passionis tue accedo licet pctōr. sumā de tuis
donis qd̄ tu ipse instituisti et offerri p̄cepisti.
ꝛ a nobis in tui ɔmemoratōe p salute nostra
sumi voluisti. De hoc ait apl's. i. ad Cor.
xi. dicēs. Dn̄s ih̄s i qua nocte tradebat acce/
pit panē. ꝛ grās agēs fregit et dixit. Accipite
ꝛ mādūcate. hoc ē corpus meū qd̄ p vob tra/
det. hoc facite in meā ɔmemorationē. Unde
dn̄s p Hieremiā Trenor. iij. hortat quemli
bet fidelē ad iā dicte passionis memoriā: di/
cēs. Recordare trāsgressionis ꝛ paupertat̄ mee
absinthij ꝛ fellis. Et rn̄det immediate Hie/
remias i psona illius q̄ interna ɔpassione ad
memoriā fideliter reuocat xp̄i dn̄i sui passio/
nē dicēs. Memoria memor ero: ꝛ tabescet in
viij. fruct9 eucharistie. me aīa mea. Octauo reficit supple animā
ex iā dicte passionis mēoria. ꝛ eiusdē ɔpassio
ne medullitus debilitatā. Et hic ē rectus or/
do. qꝛ sicut ait Salomō. aīa q̄ nouit amari
tudinē ipsa ɔsolabit. Et q̄ ad hoc ait Am
bro. vbi sup̄. Panis dulcissime sana palatuꝫ
cordis mei. vt nullā p̄ter te sentiā dulcedinē.
panis suauissime hn̄s oē delectamētū ꝛ om
nē saporē suauitatis. qui nos semp reficis. et i
te nūqꝫ deficis. comedat te cor meū. ꝛ dulcedi
ne saporis tui repleant viscera aīe mee. Un̄
talis aīa bn̄ pōt dicere cū ps. Scd̄ꝫ multitu
dinē dolor meor ɔsolatōes tue letificauerūt
aīam meā. Cui9 ɔsolatōis si petit rō. ipsa pote
rit rn̄dere. Dn̄s regit me ꝛ nihil mihi deerit. i
loco pascue ibi me collocauit. Sup aquā re/
fectōis educauit me. aīam meā ɔuertit. q̄i di
cat isto mō. a multitudie dolor ɔuertit aīam
meā i latitudinē ɔsolationū. Un̄ ipse xp̄s q̄i
isto sacro est sacerdos ꝛ hostia. ait. Uenite ad
me oēs qui laboratis ꝛ onerati estis. ꝛ ego re/
ficiā vos Matth. xi. In rei em̄ veritate dul/
cissime pōt reficere. qꝛ spūs ei9 sup mel dulcis.
ꝛ hereditas sua sup mel ꝛ fauū. vt patꝫ Eccli
xxiiij. Nono fi. ca. spem. i. fidē. caritatē ꝛ ix. fruct9 eucharistie.
spem supple auget. Nā ppue he v̄tutes the
ologice augent p deuotā susceptionē sacre eu
charistie. Et hoc tāgens Ambro. vbi sup̄
orat dicēs. Sumāt ḡ dn̄e p hec sc̄ta myste
ria i nobis vicia detrimētū. virtutes incremē/
tum. Et istud satis innuit Ezech. xvi. vbi
aīe deuote sacrm̄ eucharistie pcipiēti cū istar
virtutū augmento sic dicit. Similā ꝛ mel et
oleū comedisti ꝛ decora facta es vehemēter ni
mis. ꝛ pfecisti in regnū. ꝛ egressum ē nomē tu
um in gētes ppter speciē tuā. Ubi p simi/
lā ppter sui puritatē intelligere possumus fi/
dei sinceritatē. q̄ acquirit i spūali comestione
istius bn̄dicti sacri. quā sinceritatē ꝛ puritatē
fidei optās Ambro. vt. s̄. ait dn̄o. Fac me q̄/
so dn̄e p gratiā tuā sp illud de tanto mysterio
credere ꝛ intelligere. sentire ꝛ firmiter retinere
dicere ꝛ cogitare. qd̄ tibi placet ꝛ expedit aīe
mee. Per mel ppter sui suauitatē possum9
intelligere digne sumēti istud sacramētū emi
nentē caritatē. cui9 caritatis excessu melliflūo
virtute istius sacramēti sublimi9 agitato. aīa
deuota p̄libādo degustat eterna. ad cui9 gu/
stus suauitatē apiunt oculi interioris homi/
nis ad clare ɔtemplandū. q̄ sub enigmate fi/
dei clausa p̄mitus tenebant. Qd̄ bn̄ figu/
ratū est. i. Regū. xiiij. vbi Jonathas filius re
gis isrl' ait. Illumiati sunt oculi mei eo q gu
stauerim paululū de melle isto. Et infra sub
dit. Gustās gustaui i summitate virge que
erat in manu mea paululū mellis. ꝛ ecce mo/
rior. Et notanter dicit. ecce morior. Quia vt
ait Gregorius. Gustato spū desipit omnis
caro. Cōtingit em̄ quādoqꝫ ex vehemētia ca
ritatis q nō magis in saporē desiderij amātis
homis veniunt ista caduca. tpalia. s. ꝛ carna
lia bona. q̄ꝫ in desideriū mortui hois. Un̄
de hmōi morte ait Grego. sup illud Cātico/
rū. viij. Fortis ē vt mors dilectō. Fortior ē in
q̄t q̄ꝫ mors dilectio. qꝛ mors sepat aīam solū
ab vno corpe. caritas v̄o pfecta sepat ab oī cre
atura. Per oleū ppt sui9 sui sublimitatē possu
mus intelligere btāꝫ spem. Sicut em̄ oleuꝫ ē
virtutis penetratiue. ꝛ ceteris liq̄rib9 supna/
tat. sic spes diligētis aīe oīa creata quasi de/
spiciens penetrat ꝛ transcēdit. et nō obstante

tēpestate istius mūdi tāq̄ꝫ maris magni ⁊ spaciosi. i quo sunt reptilia quoꝝ nō ē numerus. anchorā sue ↄfidētie figit i solo suo creatore. et hoc maxime virtute ꝑcepte eucharistie.

Qḋ bn̄ notat ps̄. loq̄ns i ꝑsona hoīs sic sperātis. cū ait. Emitte lucē tuā ⁊ veritatē tuam: ipsa me deduxerūt ⁊ adduxerūt in montē sanctū tuū. in tabernacula tua. Et ꝙ isti⁹ mōtis ascēsus ad dei tabernacl'a fiat mediāte ipsa sacratissima eucharistia. hoc ostēdit cū immediate subdit. Introibo ad altare dei. ad deuꝫ qui letificat iuuentutē meā. Et ex his concludit spei ꝑfectionē dicēs. Quare tristis es aīa mea ⁊ quare conturbas me. spera i deo. qm̄ adhuc ↄfitebor illi. salutare vultus mei ⁊ de⁹ meus. Et quasi eandē deductionē facit ꝓpheta in ps̄. ꝓximo p̄cedēti. nisi ꝙ sacramētū hic expssū ꝑ altare. ibi exprimit ꝑ sonū epulātis.

Un̄ taliter sperās bn̄ pōt dicere illud Baruch. iiij. Ego spaui in eternū salutē. ⁊ veniet mihi gaudiū. Sic em̄ sperātibꝫ noua lux oriri videt̄. que ē gaudiū et tripudiū omi populo. vt ptꝫ Hester. viij. Et hoc ꝟtute eucharistie. que de seipsa loquēs ait Eccli. xxiiij. Illuminabo oīs sperātes i dn̄o.

x. fruct⁹ eucharistie

Decimo firmat supple i bono ope. Et istud bn̄ sequit̄ ad p̄cedentia immediate. q: ille qui credit aliqḋ magnū bonū. ⁊ diligit illud qḋ credit. ⁊ sperat ꝑ aliquas opationes se posse ↄsequi illud qḋ credit ⁊ diligit. tūc quāto sincer⁹ credit. ⁊ quanto feruētius diligit. ⁊ spe indubitata affectuosius gliscit. tāto magis in hmōi opationibꝫ ↄfirmat̄. ꝓpter qḋ hmōi firmitatem ⁊ ꝓmptitudinē bone actionis Isaias ↄiūgit cū spe. sui li. ca. xl. dicēs. Qui sperāt in dn̄o: mutabūt fortitudinē. assumēt pennas vt aquile. currēt ⁊ nō laborabūt. ambulabūt ⁊ non deficiēt. Et quasi eundē ordinē tenēs ps̄. cū dixisset. Credo videre bona dn̄i in terra viuētiū. addit immediate de spe dicēs. Expecta dn̄m. et subdit de opationis firmitate. Uiriliter age. ↄforte tur cor tuū ⁊ sustine dn̄m. Et ꝙ oīa hec fiant mediante virtute sacre eucharistie. innuit ꝓpheta i p̄ncipio eiusdē ps̄. dicēs. Dn̄s illuminatio mea ⁊ salus mea ⁊c. ⁊ circa mediū eiusdē ps̄. subdit. Circuiui ⁊ imolaui i tabernaculo eius hostiā vociferatōis. quasi dicat. Nō immolabo hostiā thauroꝝ vl' ceteroꝝ iumētoꝝ sicut olim i lege: sed hostiā vociferantis verbi. i qua immolatiōe caro a verbo assūpta verbo sacerdotis loquētis i ꝑsona ꝟbi dei veraciter ↄsecrat̄. iuxta illud qḋ cantat̄ i hymno. Uerbū caro panē veꝝ verbo carnē efficit. fitq̄ꝫ sāguis christi meꝝ. ⁊ si sensus deficit ad firmādū cor sinceꝝ sola fides sufficit.

xi. fruct⁹ eucharistie

Undecimo dat flamē. i. spūm sanctū. Filius. n. dei qui veraciter ↄtinetur ⁊ sumit̄ i isto sacramēto. etiā actiue dat seu mittit ipm̄ spūm sanctū. eo ꝙ vna cū patre ꝓducit spūm sanctū.

Et ideo Ambrosius vt sup̄ orās ad filiū: ait. Doce me indignū famulū tuū ꝑ spm̄ sanctū tuū corp⁹ ⁊ sanguinē tuū ea reuerētia et timore. ea diligētia ⁊ amore sumere quibꝫ opꝫ tet ⁊ decet. Et parū infra subdit. Intret spūs tuus bonus i cor meū. ⁊ sonet ibi sine sono. ⁊ sine strepitu verboꝝ. loquat̄ omnē veritatē tātoꝝ mysterioꝝ. ꝓfunda quippe sunt nimis. ⁊ sacro tecta velamine. Et infra subdit. Aufer a nobis dn̄e iniquitates nostras. ⁊ ignē sancti spūs i nobis clemēter accēde. aufer cor lapideū de carne nostra. ⁊ da nobis cor carneū. qḋ [illegible] timeat. te diligat. in te delectet̄. te sequatur. te ꝑfruatur. Et notāter dicit accēde. quia aīa deuota [illegible] virtutē eucharistie igne spūs sancti succēsa. currū igneū videt̄ ascēdere cū Helya. ⁊ relictis terrenis oībus i celestibꝫ conuersari. dicēs cū aplo. Nostra ↄuersatio i celis ē. Et q: in isto sacro ↄuiuio i quo christus sumit̄ spūs sanctus dat̄ cuꝫ septemplici sua gratia seu dono. ideo istius figurā possumus attēdere Hester. i. vbi dicit̄. ꝙ rex assuerus fecit inuitari omnē populū q̄ inuētus est i susis. ⁊ fecit pare conuiuiū septē diebꝫ. Quibus diebꝫ moraliter poterūt exp̄mi septē dona ipsi⁹ spūs sancti.

xij. fructus eucharistie.

Duodecimo sacra hostia est viamē. i. viaticū omniū tendentiū [illegible] p̄ntis ꝑegrinatōnis exilio ad beatā sup̄ne patrie māsionē. Qḋ pulcre notat Ambro. vt sup̄ alloquēdo filiū dei i hoc sacramēto ↄtētū dicēs. Māducet te angelus pleno ore. māducet [illegible] ꝑegrinus hō ꝓ modulo suo ne deficiat in via tali recreat⁹ viatico. Et infra circa finē sepedictā orōem sic ↄcludit. Repelle vndiq̄ꝫ isidiātes mihi hostes. recedāt ꝓcul a p̄ntia potētie tue ⁊ p̄nie mee. vt forus ⁊ int⁹ munit⁹ te ducēte ad regnū tuū ꝑueniā. vbi iā nō i mysteriis sed facie ad faciē videbimus te cū tradideris regnū deo patri. ⁊ eris deus oīa in oībꝫ. tūc em̄ me de te satiabis suauitate mirifica. ita vt neq̄ꝫ esuriā neq̄ꝫ sitiā in eternū amen. Un̄ cū ꝓpheta istud sacramētū expssisset [illegible] locuꝫ pascue ⁊ ꝑ aquā refectionis. ↄsiderans ꝙ mō iam dicto securissimū esset viaticū. sbdit. Deduxit me sup̄ semitas iusticie ꝓpter nomē suū Nā ⁊ si ambulauero i medio vmbre mortis: non timebo mala qm̄ tu mecū es. Uirga tua

zc. vsq₃ ad finē ps. totū ē ad ꝓpositū. Sic
igit̄ virtute istius viatici aīa cōfortata veniet
cū Helya ad montē dei oreb. qd̄ interp̄tat̄ mē
sa. ⁊ sign̄t futurā gloriā quā₃ deus istud sacr̄m
digne sumētibꝫ felicissime p̄parauit Uirtus
igit̄ eucharistie merito poterit dicere cuilibet
homī fideli ī fine hui⁹ tp̄alis vite ipsā digne
pcipiēti illud Prouer. iiij. Uiā sapiē mōstra
bo tibi. ducā te p semitas eq̄tatis. quas cū in/
gressus fueris. nō artabunt̄ gressus tui. ⁊ cur
rēs nō habebis offendiculū. Cui⁹ rō p̄mittit̄
ca. iij. vbi dicit̄. Uie illius vie pulcre. ⁊ oēs [illegible]
mite ei⁹ pacifice. Propter hos igit̄. xij. effe
ctus fructuosissimos nō īmerito sacra eucha
ristia Apoca. xxij. significat̄ [illegible] lignū vite affe/
rēs fructus. xij. p singulos mēses reddēs fru/
ctū suū. Et ideo lignū vite ē his q̄ apphen
derint eā. ⁊ qui tenuerit eā btūs. vt dr̄ Prou.
iij. Ipsa em̄ ē lignū vite qd̄ posuit dn̄s in me
dio padisi. vt dicit̄ Gen̄. ij. Igit̄ aīa deuota
sub vmbra isti⁹ ligni req̄escēs. et dulcissimos
eius fruct⁹ p̄sentiēs. bn̄ poterit dicere illd̄ Cā
ti. ij. Sub vmbra illi⁹ quē desiderabā sedi. et
fructus eius dulcis gutturi meo.

Articulus tercius.

Quātum ad terciū
articulū distinguo. Quia vel hō ē in mortali
pctō sciēter. vel nō. Primo mō nō pōt recipe
illd̄ sacr̄m nisi ₚmittat mortale pctm̄. Et istd̄
p₃ ex his q̄ dixi supius dist. ix. arti. ij. Si ne/
scit se esse in aliq̄ mortali pctō. tūc vel h₃ ali/
qd̄ legitimū impedimētū: puta q₂ ē [illegible] suū su/
piorē suspēsus. vel excōicatus. vel interdict⁹.
vel nō h₃ aliqd̄ hmōi impedimētū Si h₃
aliqd̄ impedimētoꝝ p̄dictoꝝ. tunc nō d₃ reci
pere istud sacr̄m. q₂ q̄libet p̄dictaꝝ sniaꝝ phi
bet isti⁹ sacri pceptionē.

Instantia. Forte dices q̄ nul
lus pōt excludi a cōione fideliū nisi sit morta
lis pctōr. sed snīa excōicatōis excludit hoīem
a cōione fideliū. g̃ videt̄ implicare ₚdictionē
aliquē eē sine pctō mortali. ⁊ [illegible] eē excoicatū.

Solutio. R̄. q̄ aliquē eē excoicatū pt eē dupl'r. Uno
mō tm̄ in facie ecclie q̄₃ corā deo. Alio mō in fa
cie ecclie sed nō corā deo. Prio modo nullus
pōt excoicari si fuerit sine pctō mortali. sed se/
cūdo modo pt.

Instantia. Iteꝝ forte dicet̄. Si exn̄s
sine pctō mortali non ē excoicat⁹ corā deo. tūc
non ē exclusus ab hac sacra coione.

Solutio. Rn̄. q̄
ista ₚn̄tia nō tenet. q₂ multi nō sunt excoica/
[illegible] nec corā deo nec corā homibꝫ. ⁊ tn̄ excludū
tur a sacra coione. vt declaraui supius dis. ix.
arti. iiij. ₚcl'oe. ij. Etiā dato q̄ aliq̄s sit in/
iuste excoicatus. ⁊ p ₚn̄s non sit ligatus corā
deo sed solū ī facie ecclie. adhuc talis nō d₃ p
cipe sacr̄m eucharistie. nisi sit absolutus. vel
sua innocētia sit sufficiēter declarata. Et ista
videt̄ eē intētio. b. aug. sup ps. cxi. vbi sic ait.
Qui iustus ē ⁊ iniuste maledicit̄. hic ⁊ si non
teneat̄ ligatus apud deū. snīe tn̄ parere d₃. ne
ex supbia liget̄ q̄ prius ex puritate ₚsciē absolu
tus tenebat̄. Et q̄si eandē sniam ponit. b.
Greg. ī suo registro. vbi sic ait. Pastor abso
uere indiscrete timeat vel ligare. Is aūt q̄ sub
manu pastoris ē sp ligari timeat iuste vel iniu
ste. nec pastoris sui iudiciū temere rep̄hēdat.
ne ⁊ si iniuste ligatus ē. ex ipsa tumida rep̄hē
sionis supbia culpa q̄ non erat fiat. Si aūt
talis q̄ ē sine mortali pctō non patit̄ aliqd̄ p/
dictoꝝ impedimētoꝝ. tūc dico q̄ sacrā coiōs/
nē ordinate ⁊ s̄m ecclasticā ₚsuetudinē quo
tidie recipiēdo nō peccat. licet forte non sp p
ficiat. In hoc em̄ si ē homo ordiati ⁊ discreti
iudicij ē suo iudicio relinquēd⁹. Et ista est
intētio Aug. q̄ ait. Dicit quispiā nō q̄tidie su
mēdā eē eucharistiā. alius affirmat q̄tidie su
mendā. Faciat vnusq̄sq₃ qd̄ s̄m fidē suā₃ pie
credit eē faciendū. Et istud ē rōnabile. q₂
sicut ī comestione naturali videm⁹ q̄ vn⁹ hō
naturaliter indiget vt plus comedat. vel se/
pi⁹ comedat q̄₃ alter. s̄m q̄ vnus h₃ fortiorē vir
tutē digestiuā ⁊ velociorē. alter vero debiliorē ⁊
tardiorē. Propter qd̄ nō possumus attēde/
[illegible] virtutē tp̄antie ī oībꝫ homibꝫ s̄m mensurā
eiusdē q̄ntitatis. q₂ illud idē qd̄ est tp̄antia ī
vno hoie. esset intp̄antia ī alio hoie. vt p₃. ij.
ethicoꝝ. Un̄ ibidē dicit̄. Meloni q̄dē loue.
Quia ille melo ita fortē habuit digestiuā. q̄
multo indiguit nutrimēto ꝓpter calorē cōsu
mentē ⁊ depascētē humidū radicale. Sic eti
am ī comestione spūali isti⁹ bn̄dicti sacri illos
sepius ₚgruit sumere istū cibū spūalē q̄ spūa/
liter hn̄t fortiorē virtutē digestiuā. puta in q̄
bus magis viget amor ⁊ estuās desideriū ad
sumendū istud nobilissimū sacr̄m De⁹. n. nr̄
ignis ₚsumēs est. vt p₃ Deut. iiij. Et ideo in
q̄bꝫ calor igneus ab igne spūsscti pcedens ex
frequētatōe istius sacri nō tepescit. sed magis
inualescit. illis ꝓdest quotidie hāc sacrā coio
nē recipe. In quibꝫ aūt ecōuerso fieret. ill'
expedit abstinere donec magis esuriūt. q₂ tūc
sumptio istius cibi ad maiorē ipsis ꝓficit sa/
nitatē. Dixi aūt notāter. calor ab igne spūs
sancti pcedēs. q₂ compti sunt q̄nq₃ hoies sce/
leratissimi. q̄ nec mādata dei. nec pcepta san
cte matris ecclie curauerūt obseruare. putātes

se vivere i libertate spūs. cū tamē eos captivos teneret ipse dyabolus. q̄ quotidie istud sacramentū receperūt vel recipe voluerunt. dicētes se ad hoc moveri maximo desiderio. z interna devotōe. Quoz tamē desideriū non pcedit a spūsancto. sed potius a demonio meridiano. Uñ notū sit omni homī mādata dei et eccl'ie nō observāti. si sumit istud sacramētū q̄cūq̄ cū magno desiderio. q̄ sumēdo mortalit̄ peccat. z p ꝯsequēs hmōi desideriuz non erat verū sed fictū. nec ab igne spūssancti. sed a deceptione dyaboli. qz observātia mādatoꝝ est de necessitate salutis. cuz ipse salvatoꝛ dicat. Si vis ad vitā ingredi serva mandata. Uñ isti miserrimi homies tale desideriū esse fictionem dyabolicā possent si vellent ex seipsis pcipere. q̄a qui vere diligit. ille ipsius dilecti mādata custodit. Sed isti mādata dei nō custodiūt. ḡ non vere sed ficte desiderant z diligūt.

Articulus quartus

Quātum ad quartum articulū dicendū. q̄ christianus habens vsuz rationis z copiā sacerdotis nō pōt semper abstinere ab isto sacramēto sine pctō. Qz temere faciēs ꝯtra mandatū ecclesie mortaliter peccat. sed talis homo qui nūq̄ recipet sacramentū cū tamē posset recipe si vellet. ille temere faceret ꝯtra mandatuz ecclesie. qz extra de pnia z remissione. Omis vtriusq̄ sexus. pcipitur omnibꝫ xp̄ianis qui pvenerūt ad annos discretionis. q̄ ad minus semel i anno recipiāt ꝯmunionē sacraz.

Ad argu. princi.

Ad argumentuz principale dicendū. q̄ maioꝛ nō est vera: vbi maioꝛ vtilitas est in vsu z frequētatione rei significate q̄ figure. sic autē est i pposito. vt patet in scd̄o articulo isti⁹ q̄ōnis. Etiaz istud sacramentū non soluz figurabat̄ in agno paschali qui semel i anno comedebat̄. sed etiā i pane celi q̄ quotidie sumebat̄. d̄ quo i figura istius sacri dicit̄ Sap. xvi. Angeloꝝ esca nutriuisti ppl'm tuū. z patū panem de celo p̄stitisti eis sine laboꝛe. oē delectamentū i se hn̄tē. z ois saporis suauitatē. Subaz em̄ tuā z dulcedinē tuā quā in filios habes ostēdebas. z deseruiēs vniuscuiusq̄ voluntati ad quod quisq̄ volebat ꝯuertebat̄. Propter qd̄ ait Aug. i epistola ad Januariū. Quotidie eucharistiā recipe nec laudo nec vitupero. oībꝫ tn̄ diebus dn̄icis coicandū hortoꝛ. Sed hoc de illo dico quē moꝛtalia pctā non grauāt.

Distinctio decimatercia.

Olet etiā quēri. Postq̄ mgr̄ determinauit de isti⁹ sacri ꝯsecratōe. nūc i ista. xiij di. inq̄rit d̄ ꝯsecrātis ꝯditōe. Et diuidit̄ i duas ptes. qz p̄mo d̄ ꝯditōe ꝯsecrātis determinat. scd̄o circa determiata epilogat. ibi. De h̄ celesti. Pria i duas. qz p̄mo tractat de ꝯsecrātis vita z pfessiōe. scd̄o de ei⁹ ordine z intētōe. ibi. In hui⁹ āt mysterij. Pria i duas. qz p̄mo tractat d̄ sacerdotibꝫ moꝛtalibꝫ pctis macłatis. scd̄o de sacerdotibꝫ hereticis z excōicatis. ibi. Illi v̄o q̄ excōicati. Prima i tres. qz p̄mo vtz p̄ui sacerdotes ꝯficiāt mouet q̄ōem. scd̄o adiūgit suā rn̄sionē. tercio sue rn̄sionis innuit pbatōz. Scd̄a ibi. Ad qd̄ dici pt̄ Tercia ibi. Qz nō imerito ꝯsecrātis. Seq̄t̄ illa ps. In hui⁹ āt mysterij. Et diuidit̄ i duas ptes. qz p̄mo oñdit q̄ sacerdotal' oꝛdo z ꝯsecrātis intētio nccio req̄runt̄ ad verā coꝛpis xp̄i ꝯsecrationē. scd̄o determinat q̄ddā incidēs circa coꝛpoꝛis xp̄i māducationē. ibi. Illud etiā sane. Tūc sequit̄ illa ps. De h̄ celesti. Et diuidit̄ i duas. qz p̄mo epilogādo innuit q̄ ille q̄ nō credit q̄ dicta sunt i hoc tractatu de isto sacramēto ē reputādus heretic⁹. Scd̄o grā h⁹ ostēdit q̄d sit heretic⁹. ibi. Ne aūt ignores Circa istā dist. quero in speciali.

Utrū sacerdote defectuoso dicēte v̄ba ꝯsecratiōis cū intētiōe ꝯsecrādi subā panis vere ꝯuertat̄ i corpus xp̄i Et videt̄ q̄ nō. Quia q̄ non pōt bn̄dicere. ille nō pōt istud sacr'm ꝯficere. nec p ꝯn̄s subam panis i coꝛp⁹ xp̄i cōuertere. sed sacerdos defectuosus i moꝛibꝫ vł i fide non pōt bn̄dicere. ḡ zc̄. Maioꝛ pꝫ. Probo minoꝛē. qz q̄ maledictus ē ille non pōt bn̄dicere. sed talis sacerdos est maledict⁹. ḡ zc̄. In ꝯtrariū videt̄ esse Augu. qui ait. Intra eccl'iam catholicā in misterio coꝛpis z sanguis dn̄i nihil a bono maius. nihil a malo min⁹ pficit̄ sacerdote. qz nō immerito consecrātis. sed in verbo creatoꝛis pficit̄. z i virtute spūssancti. In ista questione q̄tuoꝛ sunt vidēda Primo q̄d intelligat̄ nomie coꝛpis q̄n̄ suba panis dicit̄ cōuerti i coꝛpus xp̄i. Scd̄o de principali q̄sito Tercio vtz oꝛdo sacerdotalis sit de nccitate consecrationis. Et quarto vtz intētio consecrādi necessario requirat̄ ad hoc vt sacerdos ꝯficiat istud sacramentū.

Articulus primus.

Quātuz ad primuz

& aduertēdū q corp⁹ pt tripl'r accipi. Uno mō put ē de pdicamēto qntitatis. & sic pcise dicit trinā dimēsionē. Alio mō put ē directe i pdicamēto sube. & pdicat eēntialiter de hoīe et de alijs reb⁹ corporeis directe i pdicamēto sube ex̄ntib⁹. & sic dicit rē ɔpositā ex materia et forma sbali. Tercio mō put i reb⁹ aīatis dicit alterā ptē distinctā ɔ aīam. sm q ait phs. ij. de aīa. Aīa ē actus corpis organici phisici potētia vitā habētis. & sic dicit ipsā materiā. nō quōcūqꝫ. sed modificatā quātitate. puta materiā extēsam. Et isto modo nō ē directe i pdicamēto sꝫ p reductionē. qꝛ ps eēntial' reducit ad pdicamētū sui toti⁹. nec pdicat eēntial'r de hoīe. qꝛ ps nō pdicatur eēntialiter de suo toto.

Et qꝛ his trib⁹ modis repit corpus in humanitate xpi. ideo q̄tum ad istū articulū iuxta hāc trimēbrē corpis distinctionē pono triplicē ɔclōꝫ.

Cōclusio prima. Prima ɔclō ē. q cū dr suba panis ɔuerti i corp⁹ xpi. tūc noīe corpis nō intelligit corp⁹ pmo mō dictū. Qꝛ si ɔuerteret i tale corp⁹ qđ ē de pdicamēto q̄titatꝫ. tūc sba corpis xpi esset i sacro mediāte q̄ntitate. & [redacted] ɔñs extēse & q̄ntitatiue. Sed ɔñs ē falsū. ꝟ & añs. Falsitas ɔñtis pꝫ ex dictis in. x. dist. q. ij. articulo. i. Cōsequētia etiā patꝫ. qꝛ sicut nūc ponimus q licet quātitas xpi sit in sacro. tñ nō ē ibi q̄ntitatiue. eo q ɔcomitāter est ibi mediante suba q̄ de se ē indiuisibilis. sic ecōuerso si pncipaliter eēt ibi q̄ntitas. & suba ɔcomitant mediāte q̄titate. tūc suba capet ibi modū q̄ntitatis. & eēt ibi diuisibiliter. eo q q̄ntitas d se sit diuisibilis.

Cōtra cōclusionē. Cōtra istā ɔclōꝫ pt argui sic. Qñ aliq̄ sic se hñt q sūt idē & indistīcta realr. q̄cq̄d realr ɔuenit vni & alteri. sꝫ corp⁹ de pdicamēto q̄titatꝫ ex̄ñs i xpo ē realr idē cū suba corpis xpi. ꝟ si suba panis ɔuertit i subaꝫ corpis xpi. vt dictū ē. sequit q ɔuertat i q̄ntitatē corpis xpi. qđ ē directe ɔ hāc ɔclōeꝫ. Maior pꝫ.

Opinio ocham. Sꝫ minorē pbāt q̄dā anglici sic. Deꝫ rē porē alia de⁹ pt facere & ɔseruare. & posteriorē destruere nō mutādo localr rē porē. sꝫ si q̄ntitas differret realr a suba. tūc quātitas eēt posterior ipsa sba. ꝟ xtute diuia destructa q̄ntitate pt manere sba nulla mutatōe locali facta circa ipsā. & tūc locū occupabit sicut p⁹us. et p ɔñs erit ɔtinua & quāta sine q̄ntitate ab ea realiter distincta.

2 P. cōtingit itelligere sbaꝫ lapidis manere i eodē loco. circūscēpta p intellectū a tali sba oī re q̄ ē posterior ipa. sꝫ suba lapidis nō pt intelligi manere i eodē loco circūscēpta oī q̄ntitate p intellectū. ꝟ q̄titas lapidis [redacted] ē posterior sba lapidis. & p ɔñs nō differt ab ea. qꝛ si differret tūc esset posterior ea. P. si 3 quātitas drt a suba. tūc de⁹ pt facere q sba corpal' coexistat q̄ntitati. & tñ nō informet p eā. ꝟ talis suba eēt quāta seipsa sine aliq̄ q̄ntitate p informatōꝫ addita. Cōseq̄ntia pꝫ. qꝛ tota illa suba corrñderet toti quātitati cui dr coexistere. & ps pti. qđ fieri non possꝫ nisi hmōi suba eēt quāta. & h̄ seipa. qꝛ supponitur q nō informetur quātitate cui coexistit. P. mgr 4 sniaꝫ dicit. q color. sapor. & cetera hmōi in sacro altaris sint sine subo. sed si esset ibi quātitas q̄ esset res media differēs a suba & q̄litate. tūc hmōi accidētia nō essent sine subiecto. qꝛ fundarētur in hmōi quātitate. ꝟ &c. P. si q̄ntitas 5 drt a suba. tūc ei⁹ subiectū adeq̄tū vl' est materia. vel forma. vel ɔpositū ex maīa & forma. Nō materia. qꝛ tūc aliqđ accñs pcederet subalē formā in materia. Nec forma. qꝛ tūc si materia eēt sepata a forma ipsa nō eēt quāta. Nec ɔpositū. qꝛ tūc sbiectū q̄ntitatꝫ eēt ɔpositu⁹ quātitate. qđ ē falsū. qꝛ nullū accñs absolutū ē simplici⁹ suo subiecto. P. si q̄ntitas nō 6 eēt idē qđ sba. tūc suba nō eēt susceptiua ɔuorū. ɔñs ē falsū. qꝛ ppriū ē sube sm sui mutatiōnē eē susceptiuā ɔrioꝫ. vt dr i pdicamētꝫ P 7 si drnt substātia & quātitas. tunc q̄n de denso fit raꝫ. aut ē ibi noua quātitas. aut nō. si sic. aut ē tota noua. & tūc tota pma quātitas corrūpit. qđ videt eē falsū. aut ps est noua. & tūc petitur de subiecto illi⁹ noue quātitatꝫ. qꝛ vel ē tota sba aut ps sube. ꝟ vtrūqꝫ ē incōueniēs. qꝛ q̄cūqꝫ istoꝝ dato. sequtur q due quātitates sint sil' i eodē subiecto. qđ via nature ē ipossibile. Si vo i illa suba nulla noua quātitas ē acq̄sita. & tñ ē rarefacta. h̄ nō pt eē nisi qꝛ eadē quātitas coexistit nūc maiori loco q̄ p⁹us. & h̄ eq̄ bñ pōt dici de substātia. ꝟ frustra poneret quātitas differrea substātia. P. illud d 8 q̄ vere pdicāt ppetates quātitatꝫ h̄ vere ē q̄titas. sꝫ de sba vere pdicāt ppetates q̄ntitatis. puta lōgū. latū. finitū. infinitū. hr̄e positōꝫ. et cetera talia. P. cuicūqꝫ ɔuenit diffinitio et 9 diffinitū. sꝫ sube corpee ɔuenit diffinitō quātitatis ɔtinue. qꝛ ptes ei⁹ copulāt ad eūdē terminū cōem. al's eēnt ab inuicē disiūcte. ꝟ &c.

Cōtra opini. ocham. Sed ista nō ɔcludūt. Qꝛ res simpl'r absolute distīcte genere pdicamētali neccio drnt 1 realr. sꝫ suba & quātitas ɔtinua de q̄ ad p̄sens agit sunt res pdicamētali genere distincte. vt pꝫ. v. metaph. & in li. pdicamētoꝝ. ꝟ &c. P 2 vbi motus vel mutatōnes realr drnt. ibi termi nō pñt eē idē. sed motus augmēti cui⁹ termin⁹ ē quātitas. & generatio pprie dicta cui⁹

terminꝰ ẽ ſuba realiter dr̃nt. vt pꝫ. v. phicoꝝ ꝛ
in li. p̃dicamẽtoꝝ. Maioꝛ pꝫ. qꝛ motꝰ diſtin
guũtᷓ p terminos ad q̃s ſunt motꝰ. Minoꝛ
3 etiã pꝫ ĩ locis iã allegatis. P̃. quãtitas pe/
dalᷓ in lapide ꝛ ĩ ligno ẽ eiuſdẽ ſpeciei. g̃ quan
titas realiter differt a ſubſtãtia. Añs ꝓbatᷓ. qꝛ
ſicut ſilĩtudo fundatᷓ ſup̱ vno in qualitate. ſic
equalitas ſup̱ vno ĩ quãtitate. ſed lignũ h̃ns
quãtitatẽ pedalẽ ẽ equale lapidi pedali. g̃ ꝛc̃.
Cõſeq̃ntia pꝫ. qꝛ illa q̃ differũt ſpecie nõ p̃nt
eſſe idẽ realiter cũ his q̃ ſunt eiuſdẽ ſpeciei. ſed
lapis ꝛ lignũ differũt ſpecie. ꝛ quantitas lapi
dis ꝛ ligni nõ differũt ſpecie. vt iã ꝓbatũ eſt.
ergo nec quãtitas ligni eſt idẽ cũ ſubſtãtia li
gni. nec quãtitas lapidis eſt idẽ q̃d ſuba lapi
4 dis P̃. qñ aliqua ſic ſe habẽt ꝙ vnũ trãſub/
ſtãtiatõne ĩ alteꝝ deſinit eſſe. ꝛ alteꝝ manet ꝛ
non deſinit eſſe. illa nõ ſunt idẽ realiter. Sꝫ ĩ
ſacro altaris ſubſtãtia panis trãſubatᷓ in coꝛ/
pus xp̃i. ꝛ q̃ttitas manet. vt declaratũ eſt ſup̱i
5 us di. xi. q. i. ergo ſubſtãtia nõ eſt q̃ttitas P̃
illud q̃d eſt p̱ ſe ſenſibile differt realiter ab eo
q̃d nõ eſt p̱ ſe ſenſibile. ſed q̃ttitas eſt p̱ ſe ſenſi
bilis. et ſubſtãtia nõ eſt p̱ ſe ſenſibilᷓ. ergo ꝛc̃.
Maioꝛ pꝫ p̱ extrema ꝯdictõis. Minoꝛ pꝫ p̱
phm̃. ij. de aĩa. vbi ponit ꝙ ſenſibilia cõia ſũt
ſenſibilia p̱ ſe. magnitudo ãt vt ibid̃ pꝫ ẽ vnũ
de ſenſibilibꝫ cõibꝫ. ſed ſubſtãtia eſt ſenſibilis
6 p̱ accidẽs. vt dꝛ ibidẽ. P̃. ſm̃ phm̃. i. phico
rũ. ſi ſubſtãtia eſt ꝛ q̃ttitas ẽ. tũc multa ſunt q̃
ſũt. Hoc aũt nõ ſeq̃retᷓ ſi quãtitas ꝛ ſubſtãtia
7 idẽ eſſent P̃. ibidẽ dꝛ. ꝙ ſi ſola ſubſtãtia eſt
tũc non erit aliq̃ magnitudo. h̃ aũt nõ ſeq̃retᷓ
Solutio. ſi magnitudo ſeu quãtitas eſſet ſuba. Ad
Ad. i. rõem factam ꝯ ꝯcluſionẽ dĩm ꝙ mioꝛ eſt fal
ſa. Ad p̃ma ꝓbatõꝫ dĩm ꝙ ſuba p̃t dupl̃r
ꝯſiderari. Uno mõ ſm̃ ſe. ꝛ ſic eſt p̃oꝛ q̃ttitate
Alio mõ vt locũ occupat. ꝛ ſic nõ ẽ p̃oꝛ q̃ttita
te. qꝛ h̃ ꝯuenit ſibi p̃ciſe p̱ q̃ttitatẽ ſeu mediãte
q̃ttitate Et tũc ad formã argumẽti dico ꝙ
licet maioꝛ ſit vera. ſi illa res q̃ dꝛ eſſe prioꝛ. ſit
p̃oꝛ alia ſm̃ eſſe locale. tñ oppoſito illiꝰ poſito
tũc maioꝛ ẽ falſa. Ad mioꝛẽ dico ꝙ ſubſtãtia
nõ eſt p̃oꝛ q̃ttitate q̃tũ ad eẽ locale ſm̃ ꝙ loca
tũ replet ꝛ occupat locũ. ſuba eñ ſm̃ ſe ẽ indi
uiſibilᷓ. lꝫ ex h̃ ſit diuiſibilᷓ ꝙ ẽ ſbm rei p̱ ſe di/
uiſibilᷓ. ſ. ipſiꝰ q̃ttitatis. ꝛ ideo ſm̃ ſe ſuba nihil
replet nec occupat niſi mediãte q̃ttitate q̃ ipſã
informat. Pꝫ igitur ꝙ ſi mediũ accipitᷓ vni
formiter ſp̱ vna p̃miſſaꝝ eſt falſa. qꝛ ſi ĩ amba
bus p̃miſſis accipitᷓ p̃us ſm̃ eſſe ſimpl̃r. tũc li
cet minoꝛ ſit vera. tñ maioꝛ ẽ falſa. Si aũt ac
cipitur p̃us ſm̃ eſſe locale. tũc minoꝛ eſt falſa.

Si vo ĩ maiori accipitᷓ p̃us ſm̃ eſſe locale. ꝛ ĩ
minori ſm̃ eſſe ſimpl̃r. tũc mediũ muratᷓ. ꝛ ſyl
logizatᷓ ĩ q̃ttuoꝛ termĩs. ꝛ p̱ ꝯñs nihil conclu
ditᷓ. Et p̱ idẽ pꝫ ſolutio ad ſcd̃m. qꝛ licet cõ Ad. 2.
tingat vel poſſit intelligi ſubſtãtiã manere in
eodẽ loco circũſcp̃to oĩ eo q̃d poſteriꝰ ẽ ſubſtã
tia ꝓut ſubſtãtie ꝯuenit eẽ ĩ loco circũſcripti/
ue. tñ nõ p̃t ſuba intelligi manere ĩ eodẽ loco
circũſcp̃ta q̃ttitate. qꝛ vt ſic q̃ttitas nõ ẽ poſte
rioꝛ ſba. ſꝫ cãliter p̃oꝛ ſuba. qꝛ q̃ttitas ẽ cã q̃re
ſubſtãtia ſic ẽ ĩ loco Ad. iij. nego ꝯñtiam. Ad. 3.
qꝛ ſubſtãtia coꝛp̱is xp̃i coexiſtit q̃ttitati pa/
nis ĩ ſacro. ꝛ nõ informatᷓ illa q̃ttitate. ꝛ tñ nõ
ĩ q̃tta ſeipſa. ſꝫ ẽ q̃tta p̱ q̃ntitatẽ ipſã informã
tẽ. Ad ꝓbatõꝫ dĩm ꝙ falſum ibi aſſumitᷓ. qꝛ
nõ op̱tet ꝙ oĩe coexñs ſeu alicui quãtitati p̃
ſens ſit ei coextenſuꝫ. ſicut pꝫ ĩ exẽplo iã dato
nã q̃uis coꝛpꝰ xp̃i coexiſtat quãtitati panis.
tñ non coextenditᷓ ei. ita ꝙ totũ r̃ndeat toti. ꝛ
p̱s p̱ti. Ad. iiij. dĩm ſicut etiã dixi ſup̱ius Ad. 4.
diſt. xij. duplex eſt ſubiectũ. ſ. p̃mũ ꝛ ꝓximũ.
Nõ q̃uis intẽtio mg̃ri ſit ꝙ oĩa illa acciden
tia ſint ſine ſubiecto p̃mo. puta ſine ſuba. tñ
h̃ nõ intẽdit dicere ꝙ oĩa ſint ſine ſubiecto ꝓ/
ximo. Silitudo eñ ibi imediate fũdatᷓ ĩ q̃li/
tate. ꝛ q̃litas in q̃ttitate. ſed nec qualitas nec
q̃ttitas fũdatᷓ ĩ ſubiecto p̃mo. puta ĩ ſubſtãtia
qꝛ illa ĩ coꝛpꝰ xp̃i ẽ trãſubata. Ad. v. dĩm Ad. 5.
ꝙ nec materia ſola. nec forma ſubſtãtialᷓ coꝛ/
poralᷓ ſola. nec ꝯpoſitũ ſolũ ẽ ſubiectũ adeq̃tũ
q̃ttitatiſ. ſꝫ oĩa iſta ſilᷓ ſũt hmõi ſubiectũ. qꝛ da
to ꝙ materia poneretᷓ ĩ eẽ ſine forma ſubſtãtia
li. adhuc ipſa eſſet ſubiectũ adeq̃tũ q̃ttitatis.
Sꝫ oĩa iſta ſilᷓ ſũt hmõi. qꝛ dato ꝙ matia po
neretᷓ ĩ eſſe ſine forma ſubali. adhuc ipſa eſſet
ſubiectũ q̃ttitatis. ſicut patuit de materia xp̃i
ĩ triduo mortiſ ſue. qñ forma ſubſtãtialᷓ. ſ. aĩa
rõnalᷓ ab ea fuit p̱ mortẽ ſep̱ata. Etiã forma
coꝛp̱alᷓ ſi daretᷓ ſine materia. ipſa poſſꝫ eẽ ſub/
iectũ q̃ttitatis. ſic Auerrois ponit ĩ celo nõ eẽ
materiã. ꝛ tñ ad ſenſuꝫ app̱et ꝙ ſubſtãtia celi
ſubijcitᷓ q̃ttitati. Qꝫ etiã res ꝯpoſita ſit q̃t/
ta. h̃ oĩ hoꝛa exp̱imur. Nec reputo iſtos di
cere veꝝ cũ dicũt. ꝙ nullũ accidẽs abſolutuꝫ
ſit ſimplicꝰ ſuo ſubiecto. loq̃ndo de ſimplici/
tate q̃ opponitᷓ ꝯpõni q̃ ẽ ex his Ad. vi. nego Ad. 6.
ꝯñam. Probatõꝫ iſtoꝝ nõ inueni. tñ ſi ꝓba/
rẽt iſtã ꝯñaꝫ ſic. qꝛ idiuiſibile nõ eſt ꝯ̃rioꝝ ſu/
ſceptibile. ſꝫ ſi ſubſtãtia nõ eẽt q̃ttitas. tũc eẽt
idiuiſibilᷓ. Itẽ q̃d nõ ẽ attigibile actiõe na
turalᷓ agẽtis. h̃ nõ ẽ ſuſceptibile ꝯ̃rioꝝ. ſꝫ nul/
lũ idiuiſibile ẽ attigibile actõe naturalᷓ agẽtiſ.
g̃ ꝛc̃. Tũc ad p̃ma ꝓbatõꝫ nego maioꝛẽ. q̃a

nia rōnal' ē indiuisibil' sm q̄titatē mol' d cui⁹
diuisibilitate ad p̄ns loq̄mur. ⁊ tñ ē suscepti
bil' gaudij ⁊ tristicie q̄ sūt ꝯ̄ria. ⁊ amoris ⁊ odij.
Etiā mior nō ē vera. q2 lȝ p h̄ ꝙ sba nō ē q̄n
titas bñ ꝯcludat ꝙ nō sit diuisibil' p̄mo. ex h̄
tñ inferre ꝙ oīno nō sit diuisibil'. ē fallacia ꝯ̄n
tis. q2 ipsa ē real'r diuisibil'. eo ꝙ extēdit extēsi
one quātitatis ipsā informātis. Ad scdaȝ
ꝓbatōȝ nego minorē. loq̄ndo de eo q̄d ē indi
uisibile sm se acceptū. tñ diuisibile alteri ad/
iūctū. sicut est i ꝓposito. Nā licet suba sepata
a q̄titate sit indiuisibil'. tñ adiūcta q̄titati est
Ad.7. real'r diuisibil'. Ad. vij. quo ad p̄mā inq̄si
tionē dico. ꝙ q̄n de denso fit rarꝫ ibi ē noua q̄
titas. Quātū ad scdam inq̄sitionez dico. ꝙ si
tota suba densi trāsmutat'. tūc tota q̄titas erit
noua. si ps. tūc ps q̄titatis erit noua. Ad
terciā inq̄sitionē q̄n petit' de sbo illi⁹ noue q̄ti
tatis. dico ꝙ si tota suba rei dense trāsmutat'.
tūc noua sba genita ex illa trāsmutatōne erit
sbm illi⁹ toti⁹ noue q̄titatis. puta si rarefactō ⁊
calefactio intm̄ intēdūt' ꝙ ex terra generat' ig
nis. tūc ex q̄titate vni⁹ pugilli terre generant'
mille pugilli ignis. sm ꝓportōȝ quā facit ari
sto. i li. meteoroꝝ. ⁊ tūc subiectū illi⁹ q̄titatis
puta mille pugilloꝝ erit suba ignis q̄ ex vno
pugillo terre genita ē. Si ꝟo ps trāsmutat'.
tūc illud q̄d ex illa pte generat'. erit subiectū il
lius noue ptis ipsi⁹ q̄titatis. Sp enī i oī ra/
refactione aliq̄d corrūpit' de ipso corpe denso:
ex q̄ generant' ipsa corpa subtilia que ingredi
unt' porositates corpis poris ipm dilatādo.
in quib⁹ subtilib⁹ corpib⁹ subiectiue fundat'
ps quātitatis de nouo genita. Et quocūq̄
istoꝝ dato. nō sequit' ꝙ due q̄titates sint sil' i
Ad.8. eodē subiecto. vt pȝ ex iā dictis Ad. viij. di
cendū. ꝙ licet illud sit quātitas de q̄ p̄dicant'
ꝓprietates quātitatis p se ⁊ p̄mo. tamē non
optet ꝙ illud sit q̄titas de q̄ nō p̄dicat' hmōi
ꝓpetates nisi mediāte q̄titate tali rei formal'r
Ad.9. īherēte. sic ē i ꝓposito. Et eodē mō dico ad
Scda cō/ ix. argumētū. Scda ꝯcl'o ē ꝙ corp⁹ xp̄i ter
clusio. minās sup̄dictā panis ꝯuersionē nō ē corp⁹
scdo mō dictū. s. corp⁹ ꝯpositū ex matia et for
ma sbali. Q2 si sic. tūc aīa xp̄i eēt i sacro ex vi
sacri. sed ꝯ̄ns ē falsū. q2 q̄uis corp⁹ xp̄i sit sub
spēb⁹ hostie ex vi sacri. tñ vt cōiter ponit'. aīa
xp̄i solū ē ibi ꝯcomitāter. ꝓbat' ꝯ̄ntia. q2 cū in
xp̄o sic i q̄libet alio hoīe nō sit nisi vna forma
subalis q̄ ē aīa rōnalis. ḡ si ꝯuersio panis fie
ret i subam ꝯpositā ex materia ⁊ forma sbali.
tūc hmōi ꝯuersio fieret imediate i aīam xp̄i.
Cōtra ista Sed ꝯ̄ ista ē opinio oīm doctoꝝ de anglia

⁊ etiā aliquoꝝ de parisi⁹. q̄ ponūt ꝙ in xp̄o ⁊ i sūt rōes ri
quolibet alio hoīe sint pl'es forme subales. et char. de an
p ꝯ̄ns ponūt ꝙ p̄dicta cōuersio fit in corpus glia. scoti ⁊
xp̄i vt ē res cōposita ex materia ⁊ forma suba mltoꝝ ali
li. quā formā appellant formā corpeitatis. oꝝ doctoꝝ
Primū dictū ipsi ꝓbāt sic. Embrio p̄mo 1
viuit vita vegetatiua. deinde vita sensitiua. et
vltimo vita hūana. ḡ an̄q̄ infundat' aīa intel
lectiua. tūc i embrione ē aīa vegetatiua ⁊ anīa
sensitiua. veniēte igit' aīa intellectiua. tūc vel
iste aīe corrumpunt'. vel nō. Si nō. tūc p̄ter
formā corpeitatis erūt in q̄libet hoīe iste tres
sbales forme. s. vegetatiua. sensitiua. ⁊ intelle
ctiua. Si dr ꝙ corrūpāt'. h̄ ē ipossibile. q2 di
spositio disponēs ad aliquā formā nō corrū/
pit' adueniēte tali forma. sed vegetatiuū ⁊ sen
sitiuū disponūt ad introductionē aīe intelle/
ctiue. ergo manēt cum anima intellectiua. 2
P̄. si in homīe non esset aliqua forma sba
lis q̄ remaneret post sepationē aīe rōnal'. tūc
nullū accidēs maneret idē n ūero [illegible] hoīe mor
tuo ⁊ viuo. sed ad sensū appet falsitas ꝯ̄ntis.
manet enī i coruo mortuo eadē nigredo q̄ fu
it in viuo: ⁊ albedo in cigno. figura. cicatrix ⁊
magnitudo in hoīe. Cōseq̄ntia pȝ. q2 corru/
pto sbo corrūpunt' oīa q̄ sūt in eo. sȝ si vna so
la forma eēt in hoīe. tūc illa corrupta vel sepa
ta non maneret aliq̄d subiectū incorruptū. ḡ
nec aliq̄d accn̄s. cui⁹ oppositū expresse ponit
Auicē. in. i. li. suoꝝ naturaliū di. Que ꝟo ac/
cidēcia ꝯsequūt' rōne materie aliq̄n remanēt
post formā. sicut cicatrices vulneꝝ. ⁊ nigredo
ethiopū post mortē. P̄. loq̄ndo de cā natu 3
rali. tūc vera ē illa ꝓpō Arist. ij. de generatōe
Idē manēs idē sp facit idē. Sed a materia ⁊
forma subali causant' diuerse ꝓprietates ⁊ ac
cidēcia. Nā materia cū forma ē cā oīm accidē
tiū q̄ sūt in ea. ⁊ manifestū est ꝙ alie ꝓprieta
tes ꝯueniūt hoī vt hō. ⁊ vt aīal. et vt corp⁹. ḡ
alia ⁊ alia forma erit p quā ē hō. aīal ⁊ corp⁹.
maxime cū hmōi diuersitatē nō possimus re
ducere in diuersitatē materie. optet ꝙ reduca
mus eā in diuersitatē forme. P̄. si in hoīe 4
nō essent plures forme substātiales. tunc vel
hō nō poterit vere dici genit⁹. vel aīa intelle/
ctiua nō erit forma sbalis hoīs. sȝ falsitas ꝯ̄n
tis q̄tū ad p̄mā pte pȝ. ij. phic. vbi dr. ꝙ hō
generat hoīem ⁊ sol. Pȝ etiā q̄tū ad scdam p
tē. q2 in h̄ ē error Auer. quē ipse posuit. iij. de
aīa. ⁊ ē error condēnat⁹ vl'r ab oīb⁹ catholi/
cis. vt pȝ in ꝯstitutōib⁹ clemētinis. Pȝ etiā
ꝯ̄ntia. q2 genitū accipit formā subalē a gene/
rante. sed posito ꝙ sola aīa intellectiua sit for/

ma substātialis hōis tūc hō ꝑ actū hōis vel solis nullā formā subalē accipet. cū aīa intellectiua a solo deo creet. ḡ hō non posset dici
5 genitꝰ ab hōie vel a sole. P. cā mere ꝑuatiua nō inducit immediate effectū positiuū. sed diuidēs caput a corpe hūano ē vt sic cā mere ꝑuatiua. ḡ p solū actū diuisionis nō inducit aliquā formā. ꝛ p ꝯñs illa forma corpeitatꝭ q̄ imediate ibi appet occiso hōie ꝑfuit in illo hōie cū aīa intellectiua iā ꝑ occisionē sepata.
6 P. aīa intellectiua p̄supponit corpis hūani formationē ꝛ mēbroꝝ dispōeꝫ seu organizationē. sꝫ talꝰ organizatio cuꝫ sit accñs p̄supponit nccio formā subalē. ḡ pter aīam intellectiuā erit alia forma subalis i hōie. Maior pꝫ. qꝛ aīa ē actꝰ corpis orgāici phīci. vt dꝛ. ij. d' aīa. Vñ ppt ꝯplemētū hmōi formatōis nō infūdit aīa intellectiua añ q̄dragesimū diē ſm aristo. in li. de aīalibꝫ. vel añ. xlvi. diē ſm Aug. Pꝫ etiā minoꝛ. qꝛ actꝰ ſm q̄d p̄supponit actū simplr. Sꝫ organizatio cū sit accñs ē actꝰ ſm q̄d. ḡ p̄supponit formā ſbalē q̄ est actꝰ simplr.
7 P. vna ꝛ eadē forma nō pt sil' eē corpalis ꝛ spūalis. sed forma p quā hō ē corpꝰ ē corpalis. qꝛ q̄lis est forma tale dat eē. ꝛ forma p quā est rōnalis ē spūalis. ḡ ꝛc.
8 P. si nō eēnt plures forme substātiales in aīali. tūc vnꝰ motus ꝯtinuꝰ non eēt ꝯtinuꝰ. Cōsequēs ē falsū ꝛ ipossibile. qꝛ implicat ꝯdictionē. Probatio ꝯñtie. ponaꝶ ꝙ vnū aīal valde infirmū ꝓiciaꝶ de altissima turri. ita ꝙ moriatur i medio illꝰ descēsionis anq̄ tāgat terrā. tūc si nulla forma subalis manet q̄ pus erat nccio opter dicere ꝙ motus sit discōtinuatꝰ. qꝛ ꝯtinuitas motꝰ p̄supponit vnitatē mobilꝭ. hic aūt nō eēt vnū mobile. qꝛ pmū corruptū ē. ꝛ aliud genitū ē. Sed ex altera pte iste motꝰ ē ꝯtinuꝰ. qꝛ nulla q̄ete ē interruptꝰ. iō simul eēt ꝯtinuꝰ ꝛ nō continuꝰ.
9 P. si vna sola forma substātialꝭ eēt in aīali tūc in pūcto mortis oīa ossa caderēt de iūcturis suis. nec manerēt ferramēta i pedibꝫ eq̄rū. nec vngues ꝑ digitis hoīm. nec digiti i manibus. nec manꝰ i brachijs. ꝛ sic d' alijs mēbris. oīa ista sūt falsa. sicut ad sensū pꝫ. Cōseq̄ntia ꝓbatur. qꝛ facta resolutōe vsq̄ ad pmā materiā. tūc omīa q̄ pus fuerūt ꝯiūcta ab inuiceꝫ resoluūꝶ. Sꝫ si vna sola forma substātialis ē in quolibet aīali. tūc in corruptōne seu morte cuiuslibet aīalis fieret resolutio vsq̄ ad pmaꝫ
10 materiā. P. diffinitio hꝫ plures ptes. ḡ. diffinitū hꝫ plures formas. Añcedēs ꝛ etiā aliq̄ modo ꝯñtia patēt p phm. vij. meth. vbi ait. Diffinitio ratō est. ꝛ oīs ratio ptes hꝫ. vt aūt ratio ad rē. sic ps rōnis ad ptē rei silr se habēt. Consequentia etiā vlterius pꝫ. qꝛ quelibet ps diffinitōis indicat formā rei diffinite. si ḡ diuersis ptibus diffinitōis rñdent diuerse ptes in diffinito. opoꝛtet i qualibet re diffinibili ponere plures formas. P. si sensitiua. vegetatiua ꝛ intellectiua in hōie eēnt vna forma substātialis. tūc vna ꝛ eadē forma eēt corruptibilis ꝛ incorruptibilis. Falsitas ꝯñtis pꝫ. qꝛ tūc 11
corruptibile ē nō corruptibile. ꝛ sic idē eēt corruptibile ꝛ nō eēt corruptibile. q̄d est ꝯdictio. Etiā corruptibile ꝛ incorruptibile dn̄t genere. vt dꝛ. x. meth. Cōseq̄ntia pꝫ. qꝛ ꝑ. s. intellectiuū sepaꝶ ab alijs sic ꝑpetuū a corruptibili. vt dꝛ. ij. de aīa. P. si eēt vna sola forma ſbalis in re cōposita. tūc pter vltimā formā ipsiꝰ 12
rei nō eēt dare aliquā aliā formā. ꝯña pꝫ. sed ꝯñs ē ꝯ cōmen. i. phicoꝝ. vbi ait. ꝙ oīa q̄ sūt inter pmā materiā ꝛ vltimā formā sūt materie ꝯposite ꝛ forme ꝯposite. P. cōmē. ij. metaph. ait. ꝙ materia pus recipit formas magis vles. et postea minꝰ vles vsq̄ ad formas 13
indiuiduales. ḡ videꝶ ꝙ forma generis differat a forma spēi ꝛ indiuidui. P. sicut se habēt dimēsiones determiate ad formā subaleꝫ 14
determinatā. sic se hñt dimēsiones indeterminate ad formā ſbalē cōeꝫ ꝛ indetermiatā. sed dimēsiōes determiate p̄supponūt formā subalē determinatā. vt cōiter ꝯcediꝶ. ḡ dimēsiōes indetermiate p̄supponūt formā subalē cōeꝫ ꝛ indetermiatā. cū igiꝶ dimēsiōes indeterminate pcedāt formā ſbalē determiatā. vt pꝫ p cōmē. in de suba orbis. ḡ dimēsiones indetmiatas pcedet forma indetermiata. et p ꝯñs erūt due forme subales silr eiusdē rei quaꝝ vna p alterā determinaꝶ. P. pter formā subalē cuiuslibet rei mixte sūt i re mixta forme q̄ttuoꝛ elemētoꝝ. ḡ plꝛes forme substātiales sūt i eadē re 15
mixta. ꝯña pꝫ. Añs videꝶ eē de intētōe ꝯmē. vij. meth. vbi ait. Forma substātialꝭ i q̄libet ente ē aliq̄d additū formis ꝯplexibilibus. i. formis elemētaribꝫ. Illas eīm appellat cōmē. formas cōplexibiles. Itē istud añs. s. ꝙ q̄ttuoꝛ forme elemētoꝝ maneāt in q̄libet re mixta. ponit Auicēna. vt cōmen. sibi imponit. iij. celi ꝛ mū. cōmēto. vi. vbi dicit cōmen. ꝙ Auicēna posuit elemēta manere in mixto ſm suas cōpletas eēntias. remissis tñ eoꝝ q̄litatibus.
Sed ꝯ istā opinionē ſm doctrinā in scholla pisiensi magis cōem pt argui sic. Ex duobus eēntibꝫ in actu nō pt fieri vnuꝫ eēntialr. Cōtra opinionē. 1
sed q̄libet forma ē aliq̄d in actu. ḡ si in homie vel in q̄cunq̄ alia re eēnt plꝛes forme subales

tunc illa res eēt ens p accidēs. qꝛ nõ hr̄et vnā
essentiā. Maioꝛ pꝫ Arist. vij. meth. Mi/
2 noꝛ pꝫ p eundē. ij. phicoꝝ. P̄. deꝰ ꝛ natura
nihil faciũt frustra. vt dicit̃. i. celi ꝛ mũ. sed si
plures forme substãtiales eēnt eiusdē rei. tũc
aliq̃ essent frustra. qꝛ frustra fit p plura quod
eq̃ fieri põt p pauciora. vt dicit̃. i. phisicoꝝ. sꝫ
q̃cquid fieri vel saluari dꝫ in entibꝰ hoc eq̃ bñ
saluat̃ positione vnius forme subalis in vna
re. sicut si plures põnerent̃. vt patebit rñdēdo
incõuenietijs ad quas deducũt rõnes istoꝝ
Solutio. doctoꝝ. ĝ ꝛc. Ad p̄mũ igit̃ motiuũ eoꝝ di
Ad. 1. cendũ. q̄ qñcũq꜃ recipit̃ vna forma substãtia
lis ĩ aliq̃ materia. tũc corrũpit̃ alia q̃ p̄cessit in
eadē materia. Vñ licet deus p suã oĩpotentiã
posset facere oppositũ. tñ via nature istud est
neccñ. qꝛ via nature sp̄ generatio vniꝰ ē corru
ptio alteriꝰ. vt pꝫ. ij. de genera. sed si p̄ma for/
ma subalis maneret veniēte scd̄a. tũc eēt gene
ratio sube sine corruptõe sbe. qd̄ est ĩpossibile
via nature. Et ista ē expssa intētio cõmē. in
de substãtia orbis. vbi ait. Si subiectũ natu
ral' trãsmutatõis ad formã substantialē hr̄et
aliquã formã. tũc nullã aliã recipet nisi illa de
structa. Ad pbationē dõm q̄ ĩ ipsa intro
ductõe noue forme substãtial' destruũt dispõ
nes p̄uie. qꝛ hyle ē pp̄ũ subiectũ generatõis
vt dꝛ. i. de genera. ꝛ ideo ĩ instãti generatõis q̃
res noua generat̃. ꝛ noua forma subal' intro/
ducit̃. tũc fit resolutio vsq꜃ ad p̄mã materiã. ꝛ
p cõñs forma substãtial' p̄cedēs ĩ matia destrui
tur. Da oppositũ. tũc hyle nõ eēt subiectũ ge
neratõnis. sꝫ res cõposita actu ens. ꝛ pfecta for
ma substãtiali. qd̄ negat oĩs vera phia. q̃uis
eĩ trãsmutatio q̃ ē circa subiectũ actu ens pos
sit dici alteratio. tñ nũq꜃ ē substantial' genera
tio. vt pꝫ. v. phicoꝝ. Et ista videt̃ eē inten
tio. b. Aug. xij. cõfes. vbi loq̃ns de trãsitu quo
materia de vna forma subali trãsit ad aliã. ait
sic. Eũdē trãsitũ de forma ĩ formã p informe
q̃ddã fieri suspicatꝰ sũ. sꝫ nõ p omino nihil.
Instantia 1 Forte dicet̃ q̄ manētibꝰ formaꝝ opatiõibꝰ
pprijs neccio manēt ipse forme. qꝛ forma ē p̄n
cipiũ opationis. ꝛ ideo opatio facit scire for/
mã. vt ait cõmenta. vij. meth. Sed veniente
sensitiuo vere manet opatio vegetatiui. ꝛ ve/
niēte intellectiuo vere manet opatio vegeta/
tiui ꝛ sensitiui. ĝ veniēte aĩa intellectiua vere
2 manet aĩa vegetatiua ꝛ aĩa sensitiua P̄. ni
hil disponit ad corruptõꝫ suĩpsiꝰ. sꝫ aĩa vege
tatiua disponit se ad introductõeꝫ aĩe sensi
tiue. ꝛ aĩa sensitiua ad introductõꝫ aĩe intelle
ctiue. ĝ nec vegetatiua corrumpit̃ introducta
sensitiua. nec sensitiua introducta itellectiua.
Ad. 1. dico q̄ formas manere p̄t duplr̄ itel Rñ. ad. 1. instantiã.
ligi. Vno mõ eēntialr̄ seu s̄m suas pp̄as eēn
tias. alio mõ v̄tualr̄. puta qꝛ forma supueni/
ens ĩpas v̄tualr̄ cõp̄hēdit. P̄rio mõ maioꝛ est
falsa. scd̄o mõ ē vera. tñ ex h̄ non hr̄ pluritas
formaꝝ. Unde ista se hñt p ordinē s̄m v̄tu
alē inclusionē. s. forme elemētoꝝ. forma mixti
vegetatiuũ. sensitiuũ ꝛ intellectiuũ. nã forma
mixti v̄tualr̄ cõp̄hēdit formas q̃ttuoꝛ elemen
toꝝ. vt pbaui li. q. di. xv. aĩa vegetatiua cõpre
hēdit virtutē forme mixti. ꝛ sic deinceps vsq꜃
ad aĩaꝫ intellectiuã. q̃ v̄tutes oĩm p̄cedētiũ in
se cõp̄hēdit. ꝛ iõ ipsa sola posita ĩ materia p̄t ex
ercere opatões oĩm ceteraꝝ. Et hec ē inten
tio aug. ĩ li. de eccl'iasticis dogmatibꝰ. c. xiiij.
vbi sic ait. Nõ dicimꝰ duas aĩas eē ĩ hoĩe. sic
Jacobꝰ ꝛ alij disputatores fideꝝ dicũt. vnaꝫ
aĩalē q̃ aĩat̃ corpꝰ. ꝛ aliã spũalē q̃ rõem admini
stret. sed dicimꝰ vnã eē eãdēq꜃ aĩaꝫ in hoĩe q̃ ꝛ
corpꝰ sua societate viuificet. ꝛ semetipsã sua rõ
ne disponat. Ista etiã videt̃ eē intētio aris.
ij. de aĩa. vbi ait. q̄ vegetatiuũ cõp̄hēdit̃ ĩ sensi
tiuo sicut trigonũ ĩ tetragono. sꝫ trigonũ ĩ tetra
gono nõ est duplex figura seu due figure. sed
vna tm̃. ĝ vegetatiuũ ꝛ sensitiuũ ĩ eodē aĩali nõ
sũt due aĩe. sꝫ vna tm̃. Et eodē mõ iudicãdũ ē
de sensitiuo respectu intellectiui. qꝛ sic se hꝫ ve
getatiuũ ad sensitiuũ. sic sensitiuũ ad intelle/
ctiuũ. Ad instãtiã scd̄aꝫ dõm. q̄ q̃uis nõ Ad. 2. instantiã.
p se tñ p accidēs aliq̃d p̄t disponere ad corru
ptiõꝫ suĩpsiꝰ. Frigiditas eñ supueniēs aĩali
disponit ad cõstrictionē poroꝝ. q̃bꝰ cõstrictis cõ
gregat̃ calor intrinsecꝰ ꝛ corrũpit̃ frigꝰ. Pos
set etiã dici q̄ vegetatiuũ ꝛ sensitiuũ vt dispo
nũt ad intellectiuũ. disponũt ad sui pfectiõꝫ.
qꝛ nobiliori mõ hñt eē ĩ aĩa intellectiua q̃ ha
buerit ĩ sua formali ꝛ pp̄a exñtia. Ad scd̄aꝫ Ad. 2. rõeꝫ cõ cõclõem.
rationē p̄t cõcedi cõñs. ꝛ negari falsitas cõñtis.
qꝛ multi ꝛ magni doctores dicũt q̄ oĩa acciñ/
tia corrũpũt̃ corrupta forma subali. Ad pba
tionē dõm s̄m illã opinionē q̄ accñtia q̃ ap
parēt in cadauere post mortē aĩalis nõ sũt ea/
dē nũero q̃ p̄mo fuerũt. sed eadē spē cuꝫ his q̃
p̄fuerũt in aĩali viuo. nec illã mutationē sen/
sus p̄t pcipe. qꝛ sicut priora accidētia corrũpũt̃
corruptione subiecti qñ corrũpit̃ p̄cedēs for/
ma substãtialis. sic silia accidētia eiusdē spe/
ciei generant̃ in eodē instanti quo alia forma
substãtialis introducit̃ ꝛ prioꝛ corrumpit̃.
Sed s̄m aliã opinionē etiã valde sollenni Alia solo eiusdem.
um doctoꝝ negat̃ cõsequētia. qꝛ dicũt isti do/
ctores cũ Auicēna. q̄ triplicia sunt accidētia

Qu q̄dā accidētia sequūt̄ totū ↄpositū rōe ꝯ tiꝰ spēi. sicut ridere seqtur hoīez. Quedā rōne forme. sicut sentire. vegetare. et sil'ia. Quedā s̄o rōne materie. sicut figura. magnitudo. cicatrix ⁊ sil'ia. Nō s̄m istos doctores lꝫ p̄ma duo genera accn̄tiū corrūpāt̄ corrupta forma s̄bali. tn̄ terciū genꝰ p̄t manere. eo ꝙ maēat eadē materia rōne cuꝰ talia accn̄tia sequūt̄ ↄpositū seq̄ns sic seq̄bāt̄ ↄpositū p̄cedēs. Sic em̄ color ē i corpe rōe supficiei. iō si p potentiā dei vna supficies poneret̄ i duobꝫ corpibꝫ sil' vel successiue. idē color eēt i duobꝫ corpibꝫ. sic qꝛ eadē materia successiue ↄcurrit ad ↄpōez diu̅sor corpor. eadē accn̄tia q̄ ↄsequūtur corpus rōne materie poterūt successiue eē i diu̅sis corpibꝫ Et ista videtur eē intētio Auic. i multis locis librorꝫ suorꝫ Etiā videt̄ eē intētio ↄmen. in de s̄ba orbis. vbi ponit ꝙ materia nūq̄ꝫ a morpheis sepat̄ Et licet s̄m vtrāqꝫ opinionē sufficiēter tollat̄ argumētū. tn̄ p̄mā opinionē reputo magis p̄hicā. iuxta aliq̄ q̄ al's i ij. li. dixi circa istā materiā.

Ad.3. Ad. iij. dōꝫ. ꝙ licet idē eodē mō se h̄n̄s s̄m eēntiā ⁊ virtutē qꝫ tū in se ē natural'r sp faciat idē. tn̄ idē s̄m essentiā multiplex s̄m virtutē m'ta p̄t facere. ⁊ actꝰ multorꝫ supplere. Quāuis igit̄ in hoīe sint multe p̄prietates q̄s non possumꝰ reducere i diuersitatē materie. tn̄ ex hoc ↄcludere formarū s̄baliū diuersitatē ē fallacia ↄn̄tis. qꝛ p̄cedit a pl'ibꝫ causis veritatꝫ ad vnā. qꝛ h̄mōi diuersitas p̄prietatū p̄t esse de facto est ab eadem forma s̄m essentiā virtual'r ↄp̄hendente diuersas formas a q̄bꝫ apte natesūt fluere huiusmodi p̄petates.

Ad.4. Ad q̄rtū nego. ↄn̄am. Ad p̄batōꝫ dōm ꝙ genitū accipe formā s̄balē a generāte p̄t dupl'r intelligi. Uno mō productiue. puta ꝙ forma sit p̄ducta vel educta ab ipso generante. Alio mō dispositiue. puta qꝛ generās sufficiēter disponit materiā ad recipiēdū talē formā. P̄io mō deꝰ generat hoīnē. Et iō dꝛ hoī pctōri Deutr. xxxi. Deū q̄ te genuit dereliq̄sti. ⁊ obliꝰes dn̄i creatorꝫ tui Scdō mō hō ⁊ sol generāt hoīez. qꝛ ita sufficiēter disponūt materiā ad suscipiēdū aīaꝫ rōnalē. ꝙ s̄m cōeꝫ legē seu cursū nature deꝰ sp introducit aīam rationalē. ab hoīe ⁊ a sole facta h̄mōi dispōne. ⁊ ita coīter istud sibi vendicat cursū nature ꝙ miraculū fieri merito putaret̄ si in materiā ab hoīe ⁊ a sole vltimate dispositā deꝰ non infūderet rōnalēꝫ aīam.

Ad.5. Ad. v. dōm ꝙ licet cā p̄uatiua vt p̄uatiua ē nō sit p se cā effectꝰ positiui. tn̄ h̄ poterit eē p accidēs ⁊ tanq̄ꝫ cā sine q̄ non. qꝛ si non p̄uaret materiā vna forma. tūc non induceret̄ alia. Cū igitur aliq̄s occidit hoīem. occisor ē cā p accidēs noue generatōis. q̄ i materia p̄uata forma hūana. inducitur forma corpeitatis. cuꝰ generationis cā p se ē ipse sol seu agens vl'e. Forte dicetur ꝙ agens vl'e non p̄ducit effectū p̄ticularē nisi determietur p aliquā cām p̄ticularēꝫ q̄ sit p se cā illius effectus. Instantia

Rn̄deo ꝙ agēs vl'e p̄t formā corpeitatis inducere in materiā sufficienter dispositā. dato ꝙ non ↄcurrat p̄ticulare agens vniuocū existēs p se cā illius effectꝰ. In regionibus em̄ calidis q̄nqꝫ sine igne coagēte sol incēdit stipulā in cāpis. Cum igitur i pūcto mortis. licet materia sit idispo sita ad retinēdū aīam. tn̄ adhuc est sufficiēter disposita ad recipiendū formā corpeitatis. ꝙ dato ꝙ non ↄcurrat ibi p̄tūc aliq̄d agēs p̄ticulare ad h̄mōi generationē q̄d sit p se cā eiꝰ. adhuc sufficiet ad h̄mōi generationē ↄplēdā causa vl'is. Solutio.

Forte adhuc dices s̄m opinionē quā tu i solutiōe scd̄i argumēti dixisti magis esse p̄hicā. corrupto subiecto oīa accn̄tia corrūpunt̄ q̄ fuerūt in eo. ideo nō videt̄ s̄m h̄ ꝙ materia sit magis disposita pro vna forma suscipiēda q̄ꝫ p alia. ⁊ p ↄsequēs agens vl'e nō inducit formā modo quo dixisti. Instantia

Rn̄deo negādo ↄsequentiā. qꝛ eoipso ꝙ iste dispositiones manēt i materia vsqꝫ ad instās quo introducitur forma s̄balis ad quā suscipiēdā inclināt ipsam materiā. ideo materia ē determinate disposita p illa forma ⁊ non p alia. n̄ obstāte ꝙ tales dispositōes corrūpātur corruptione subiecti. Si em̄ illa corruptio p̄cederet generationē tpe vel instāti. tūc p̄dicta ↄn̄a nō eēt negāda. Sed h̄ non ē. qꝛ licet p̄us natura tn̄ simul duratōe ⁊ in eodē instāti corrūpitur subiectū p̄cedēs. cuiꝰ corruptōe corrūpūtur iā dicte dispōnes. ⁊ generat̄ subiectū sequēs. cuꝰ generatōe inducit̄ forma s̄balis. ad cuꝰ receptionē iā dicta accn̄tia materiā sufficiēter inclinauerūt. Si em̄ in alio instāti corrumpetur subiectū p̄cedēs. et i alio generaret̄ seq̄ns. tūc qꝛ inter duo instātia cadit tp̄s medium. seqretur ꝙ in illo tpe medio materia esset sine forma. q̄d ē incōueniēs. Solutio

Ad.6. Ad. vi. patꝫ p iaꝫ dicta. qꝛ licet illa organizatio p̄supponat aliā formā s̄balē. tn̄ illa non manet in p̄pria essentia sua veniēte aīa intellectiua. q̄uis s̄m virtutem aliter possit aliq̄ modo dici manere in q̄ntū virtus eiꝰ ↄp̄hēdit̄ i ip̄a aīa intellectiua.

Ad.7. Ad. vij dōꝫ ꝙ maior nō ē vera. qꝛ aīa rōnal't tenet mediū inter formas simpl'r immateriales q̄s intelligētias vocamꝰ. ⁊ simpl'r ma̅iales q̄ edu

tar de materia sed a deo creet de nihilo. et in hoc conueniat cum subiectis separatis. tamen vere informat materiam. et in hoc conuenit cum formis materialibus. Et propter hunc medium statum quem tenet anima rationalis. ait auctor de causis. quod ipsa creatur in orizonte eternitatis. Nam sicut orizon tenet medium inter emisperium superius et emisperium inferius. sic anima rationalis tenet medium inter formas eternas et incorruptibiles. et formas simpliciter corruptibiles. quia secundum suas virtutes inferiores anima est corruptibilis. puta secundum potentias sensitiuas. et secundum virtutes superiores que immediate fundantur in parte intellectiua est incorruptibilis. Et ideo non mirum si ipsa anima dicatur aliquo modo forma corporalis. quamuis sit vere spiritualis. Nam licet sit spiritualis essentialiter. tamen vt supradictum est ipsa est corporalis virtualiter. inquantum comprehendit virtutem forme mixti que dat esse corporale.

Ad.8. Ad octauum nego consequentiam. Ad probationem dico quod illo casu posito tunc non esset vnus motus a summitate turris vsque ad terram. sed duo secundum dualitatem subiectorum. quia accidentia numerantur si fuerint in subiectis numeraliter distinctis. Quia tamen in eodem instanti quo vnum subiectum corrumpitur aliud subiectum generatur. ideo licet isti duo motus sint ab inuicem discontinui. tamen sunt contigui. et penitus nulla quiete interposita sunt interrupti.

Ad.9. Ad.ix. nego consequentiam. Ad probationem dico quod licet fiat resolutio vsque ad primam materiam. tamen quia in eodem instanti sit reunitio seu reformatio destructe coniunctionis. ideo preuenitur ille casus ne fiat. Motus enim velocior preuenit tardiorem. vt ait philosophus. viij. phisicorum. ponens ibidem exemplum de circulo reuoluto. in cuius circumferentia posita est scutella plena aqua. Nam quamuis in aliqua parte illius reuolutionis scutella sit transuersa. ita quod fundum habeat superius. tamen nihil cadit de aqua extra illam scutellam. eo quod motus illius reuolutionis sit velocior quam motus naturalis aque quo aqua naturaliter mouetur deorsum. Sic multo magis in proposito ferramenta non cadunt de pedibus equi. quia licet figura pedis et cetera accidentia destruantur corruptione ipsius equi. tamen quia huiusmodi accidentia non habent repugnantiam sed potius conformitatem et conuenientiam ad formam cadaueris. ideo in eodem instanti quo forma equi corrumpitur. et forma cadaueris introducitur. etiam ista accidentia renouantur. et per consequens etiam innouatur vnio ferri cum pede reformato. propter quod eius casus preuenitur.

Instantia Forte dicetur quod ista videtur contradictionem implicare. Nam si corruptio prioris subiecti. et generatio posterioris sunt in eodem instanti. et idem accidens quod corrumpitur corruptione prioris subiecti. generatur generatione posterioris subiecti tunc idem accidens in eodem instanti simul generatur et corrumpitur. quod impossibile esse videtur.

Solutio. Rndeo quod hoc non sequitur. quia licet illud quod generatur sit idem quantumque specie cum eo quod corrumpitur. est tamen aliud numero. et realiter differens ab eo.

Instantia Forte iterum dices quod motus et mutationes sunt a contrario in contrarium. vt patet. i. phisicorum. sed duo accidentia solo numero differentia non habent aliquam ad inuicem contrarietatem. ergo non potest esse immediatus transitus de corruptione vnius ad generationem alterius.

Solutio Rndeo quod aliquid corrumpi potest dupliciter intelligi. Uno modo actione sui contrarij. Alio modo corruptione subiecti. Modo dato quod maior contineat veritatem loquendo de his que corrumpuntur actione sui contrarij. tamen non est vera de his que corrumpuntur tantummodo corruptione sui subiecti. in talibus enim non est necesse quod corruptum et genitum differant specie. sufficit enim quod subiecta differant specie ad quorum corruptionem et generationem sequitur naturaliter huiusmodi accidentium corruptio et generatio.

Instantia Adhuc potest instari sic. Terminus ad quem ipsius corruptionis est non esse. et terminus ad quem ipsius generationis est esse. ergo si in eodem instanti quo coruus moritur corrumpitur nigredo corui ad corruptionem subiecti. et generatur alia nigredo ad generationem cadaueris; tunc simul et in eodem instanti erit esse nigredinis et non esse nigredinis.

Rnsio. Dicendum quod esse et non esse non contradicunt. nisi accipiantur respectu eiusdem et secundum idem. sed esse et non esse in proposito accipiuntur in ordine ad duas nigredines realiter differentes. Etiam est varietas ex parte subiecti. quia non esse ad quod terminatur corruptio prioris nigredinis. respicit nudam materiam in quam facta est resolutio prioris subiecti. sed esse nigredinis genite respicit subiectum compositum ex materia et forma cadaueris.

Ad.10. Ad decimum nego consequentiam. maior si consequens intelligitur de reali pluralitate formarum. Partes enim diffinitionis sunt plures secundum rationem. et ideo ex earum pluralitate non potest inferri realis pluralitas in formis ipsius diffiniti. sed tantummodo secundum rationem.

Et ista videtur esse intentio Aris. vij. meth. vbi dicit sic. Partes diffinitionis non sunt vnum quia sint in vno. sed per tanto sunt vnum. quia dicunt vnam naturam et vnum actum. Ad probationem dico. quod licet quelibet pars diffinitionis dicat formam. tamen huiusmodi partes non dicunt aliam et aliam formam realiter et essentialiter. sicut ista opinio intendit concludere. sed dicunt eandem formam seu naturam secundum rem. sub alia tamen et alia ratione. quia hoc quod differentia exprimit sub ratione determinata. hoc idem exprimitur per genus sub ratione communi et indeterminata. Et hoc intendit Aristo. iiij. meth. cum ait. Idem est homo et vnus homo. et ens homo. et

nō diuersū aliquid ostēdit. Et ex istis auctoritatibꝫ patet. ꝙ multi de ista opinione decepti sunt qui ponūt ꝙ forma generis sit alia realiter a forma speciei. puta forma corporeitatis a forma humanitatis. Si eñ sic eēt. tunc genus diceret ptem ⁊ nō totū. ⁊ p ꝯsequēs non posset pdicari de specie essentialiter. qa ps nō predicatur de toto eēntialiter. Unde ꝯtra istos est expressa auctoritas. iiij. topicoꝝ. vbi dicit. Genus nō dicit partē sed totū. qꝛ ps nō predicatur de toto. genus autē de specie pdicatur.

Patet etiā ꝙ isti ījdē falsum ponunt cū dicunt. ꝙ destructa natura specifica res ꝫm formā generis manet eadē numero. puta corrupto aīali manet idē corpus numero. Et licet falsitas istius dicti satis pateat ex dictis supius. tñ etiā ꝓprie ꝯ istud ē dictū Aristo. iiij. topicoꝝ. vbi ait. Si destruit spēs: impossibile ē indiuiduū generis idē nūero remanere. Isti etiā sic dicēdo tollūt omnē verā generationē. qꝛ ꝫm Arist. i. de genera. ⁊ v. phisicoꝝ. vbi subiectū manet vnū ⁊ idē numero. nō ꝓprie ē generatio. sed alteratio. Ad. xi. nego ꝯñtiam (Ad. xi.) Ad ꝓbationē dīm. ꝙ illa auctas Aris. dꝫ intelligi de potētijs aīe rōnalis. nā licet ipsa sit simplr incorruptibil' qn̄tū ad totā suā eēntiā. tñ ipsa habet potētias ⁊ ꝓprietates quaꝝ aliq̄ sunt corruptibiles. eo ꝙ sūt imerse materie. ⁊ subiectiue fundent in organis corpalibꝫ. alie ꝟo incorruptibiles. eo ꝙ immediate fundent i essentia ipsius aīe. Ad. xij. dīm. ꝙ si p vltimā formā intelligūt formā substātialē tunc (Ad. xij.) cōcedo ꝯñam. qꝛ ꝯñs nō ē inconueniens sed necessariū. nec ꝓbatio istoꝝ ē ad ꝓpositū eoꝝ. qꝛ cōmē. non videt ibi compare diuersas formas ad inuicē que simul sint in eadē re. ſꝫ videt loqui de diuersis formis i diuersis rebus exn̄tibꝫ. Un̄ p pmā materiā videt intelligere materiā nudaꝫ. non magis dispositam ad vnam formā q̄ʒ ad aliam. p vltimā formā videtur intelligere formā elementi. q̄ est vltima pfectione. licet sit pma generatione inter oēs formas substātiales. omēs igit materie ⁊ forme cetere sunt composite. qđ patet ex pte materie. qꝛ oīs alia materia pter nudā pmā materiā ē materia disposita. ac p ꝯñs aliq̄ mō ꝯposita. ⁊ qn̄to magis ē disposita. tāto magis pōt dici cōposita. Patet etiā hoc de forma. qꝛ vt supius dictū est ascendendo a forma elementi vsqꝫ ad aīam intellectiuā. sp posterior includit pfectionē poris. et ꝑ ꝯsequēs omēs cetere vt sic sunt composite respectu forme elementi

Instantia. Forte dicetur ꝙ si ista expositio aliq̄d valet. tūc forma que deus ē: esset maxime composita. Falsitas cōsequētis patet. qꝛ deus ē purus actus. vt ꝓbatur. xij. metaph. etiā in pmo libro ostensū est ꝙ deus est ens simplr simplex. Cōsequētia etiā patꝫ. qꝛ deus includit pfectiones oīm formaruꝫ ⁊ oīm generꝫ. vt patet. v. metaph. Rn̄deo ꝙ qn̄tū ad hoc tūc opposito modo se habent forme materiā informantes. ⁊ forme ab informatiōe materie penitus sepate. qꝛ pme quanto sunt pfectiores. tanto pnt dici compositiores. Sed secūde quanto sunt pfectiores tanto sunt simpliciores. Et iō qꝛ inter formas sepatas deus est pfectissimꝰ. ideo est simplicissimus. Anima ꝟo intellectiua conuenit cū vtrisqꝫ. qꝛ ⁊ si nō sit sp a materia sepata. tamē ꝫm suaꝫ essentiā sic informat materiā. ꝙ etiā est sepabilis a materia. ideo licet virtualiter includat ceteras formas materiales. tamē ꝓprie loquēdo non dicit compositior eis. maxime loquēdo de ea ꝫm portionē supiorem ꝫm quam ipsa est sup seipsam conuersiua ⁊ sepabilis a materia. (Solutio.) Ad. xiij. dicendū. ꝙ cōmen. p formas magis vl'es intelligit formas impfectas. ⁊ ideo p huiꝰ verba nō vult cōmentator ꝙ forma generis differat a forma speciei. sed vult ꝙ via generatiōis naturalis est ꝓcessus de minus pfecto ad mag' pfectum. quod nec ego nego. (Ad. 13.) Ad. xiiij. dicendū ꝙ tota illa deductione cōcessa nō habetur ꝓpositū. qꝛ licet ex illis dictis bn̄ ꝯcludat ꝙ via nature forma indetermiata et impfecta pꝰ recipiat i materia q̄ʒ pfecta. tamen ꝟtute istoꝝ verboꝝ non habet. ꝙ veniēte forma pfecta remaneat impfecta. (Ad. 14.) Ad. xv. dicēduꝫ ꝙ formas elementoꝝ manere in re mixta potest dupliciter intelligi. Uno modo ꝫm suas eēntias. Alio modo ꝫm suas virtutes ⁊ qualitates remissas. Primo mō añcedēs ē falsum. sicut ꝓbaui li. ij. distin. xv. Et quid circa h' sensent cōmen. ⁊ Auicēna. ibi patet. Scđo mō ꝯsequētia est falsa. put ꝯñs trahit ad ꝓpositū istiꝰ opiniōis. (Ad. 15.) Tercia ꝯclo istiꝰ pmi articuli est. ꝙ noīe corpis put corpus xpi terminat conuersionē panis. debet intelligi materia extensa. seu materia cum quodā modo quem sortit a quantitate. (Cōclusio tercia. Hec est opi. Egidij.) Et ista conclusio patꝫ correlarie ex pdictis. Quia omne corpus vel est pcise trina dimensio. vel cōpositū ex materia ⁊ forma subali. vel est materia extensa ⁊ organizata. Sed corpus christi terminās conuersionē panis. nō dicit corpus pmo mō. vt pꝫ ex dictis in pma conclusiōe. nec scđo mō. vt patet ex dictis in scđa cōclusione. ergo ⁊c.

2 P. de corpe in qd̄ fit panis ꝯuersio loq̄tur
xp̄s cū ait. Hoc est corpus meū. sed hoc non
potuit eē ꝯpositū ex materia ꝛ forma. qꝛ corpꝰ
ꝯpositū ex materia ꝛ forma ē directe in p̄dica
mēto sb̄e. ꝛ p̄dicat̄ de xp̄o ꝛ de q̄libet alio hoīe
eēntialiter p̄dicatōe dicente. hoc est hoc. et iō
demonstrādo corpus cōpositū ex materia et
forma. nō dixisset xp̄s. Hoc est corpus meū.
sed magis dixisset. hoc est corpus qd̄ sū ego.
Sicut loquēdo de aīali qd̄ ē i p̄dicamēto sb̄e
non dixisset. hoc ē aīal meū. sed hoc ē animal
qd̄ sum ego. Relinq̄tur ḡ ꝙ corpus de q̄ loq̄/
tur xp̄s sit altera ps compositi distincta ꝯ for
mā substantialē. ꝛ hoc nō potest esse p̄cise nu
da materia. qꝛ nude materie non ꝯuenit no/
men corpis. vt patet. i. meth. vbi ait Aristo.
ꝯtra antiquos phos. ꝙ modus erroꝝ suoꝝ
erat. qꝛ dicebant materiā esse ꝓncipiū corpo/
rū. nō corpoꝝ aūt nō. i. dicebant materiā esse
principiū de numero corpoꝝ. ꝛ nō de numero
nō corpoꝝ. Quomō aūt p̄dictꝰ modus mate
rie nō differt a materia. ꝛ tn̄ materia a seipsa n̄
modificata differt talē modū. dixi li. iij. di.
vi. ꝛ motiuis opposite opinionis ibidē respō
Cōtra Scotū ꝯ Egidiū.
di. Sed ꝯ istā conclusionē sunt multi do
ctores. aliqui directe. aliq̄ ṽo indirecte Ali
qui em̄ de opinione iam ꝓxime improbata ar
1 guunt directe contra p̄dicta sic. Aut iste mo/
dus quātitatiuꝰ est p̄cisissime idē materie aut
non. Si sic. tūc cōuersio fieret in solā materi
am. qd̄ tu negas. sola em̄ materia nō est corpꝰ
Si ē aliud a materia. tūc vel ē forma substā
tialis vel accidētalis. Si ꝓmū. tūc habet̄ pro
positū ꝙ fieret cōuersio i corpꝰ ꝯpositū ex ma
teria ꝛ forma sb̄ali. Si scōm. tūc fieret cōuer
2 sio i aliqd̄ accidens. qd̄ tu negas. P. nihil
causatū a posteriori pt̄ eē realr̄ idē ꝑori. sꝫ iste
modꝰ causat̄ a quātitate q̄ ē posterior ip̄a ma
teria. ḡ iste modꝰ nō p̄t esse idē realr̄ qd̄ mate/
ria. sicut tu ponis. Maior pꝫ. qꝛ nihil reali/
ter idē ꝑori pt̄ depēndere a posteriori. sꝫ causa/
3 tū depēdet a sua cā. ḡ ꝛc̄. P. aut illd̄ corpꝰ
qd̄ ponis eē ꝓmū terminū istiꝰ ꝯuersiōis ē cor
pus mathēaticū. aut naturale. Si mathēati
cū. tūc icludit q̄ꝫtitatē. ꝛ p ꝯn̄s accn̄s ꝑ se tmi
naret illā ꝯūsionē. qd̄ tu negas Si naturale.
tūc vel erit naturale formā sb̄alē. ꝛ tūc hr̄ ꝓ
positū. qꝛ erit ibi forma subalis p̄ter aīam in/
tellectiuā. Etiā ꝯpositū ex matia ꝛ forma sb̄a
li terminaret iā dictā ꝯuersiōꝫ. qd̄ ē ꝯ p̄dicta.
Uel erit naturale ꝑ q̄litatē. ꝛ tūc qꝛ q̄litas p̄/
supponit q̄ꝫtitatē. ꝯuersio p̄dicta erit duplr̄ i
4 accn̄s. puta i q̄litatē ꝛ q̄ꝫtitatē. P. q̄n vinū

cōuertit̄ i sāguinē. hmōi ꝯuersio nō terminat̄
ad materiā cū mō q̄ꝫtitatiuo. ḡ nec conuersio
panis. Añs pꝫ. qꝛ sanguis dr̄ sub̄a q̄ generat̄
ex nutrimēto. ꝛ ꝑ ꝯn̄s hꝫ formā subalem. al's
nō generaret̄. Pꝫ etiā ꝯn̄tia. qꝛ nō sunt effica
ciora verba consecratōis sup sanguinē q̄ꝫ sup
corpus. P. caro xp̄i nō dicit solā materiaꝫ 5
cū mō q̄ꝫtitatiuo. ḡ nec corpꝰ xp̄i i qd̄ fit con/
uersio dicit solā materiā cū modo q̄ꝫtitatiuo.
Añs pꝫ. qꝛ fictio videret̄ si q̇s diceret carneꝫ
vel ossa dicere materiā cū hmōi mō. Cōseq̄n
tia etiā pꝫ. qꝛ corpꝰ xp̄i i qd̄ fit cōuersio inclu/
dit carnē. ossa. neruos. ꝛ ꝯsilia P. adducit 6
iste doctor auctes multas de dictis Aug. gre
go. Dam̄. ꝛ leonis pape. q̄ oēs vident̄ sonare
ꝙ corpꝰ xp̄i an̄ mortē ꝛ post mortē fuerit ideꝫ
numero. Hoc aūt non potuit esse ꝑ aīam rati
onalē. qꝛ illa in morte fuit sepata a corpe. ergo
oportet nos ponere p̄ter animā intellectiuā i
xp̄o esse aliquā formā substantialē dantē esse
corporeū ꝑ quā corpꝰ sit idē numero mortuū
ꝛ viuū. P. arguūt quidā alij ꝯ istā positio Aliq̄ ad idē
nē doctoris nostri dicētes. ꝙ ista positio non 7
possit stare saluis ṽbis ꝯsecratōis. qꝛ in con/
secrādo sacerdos in ꝑsona xp̄i dicit. Hoc est
corpꝰ meū. Sꝫ materia sine forma sb̄ali nō ē
demonstrabilis. ḡ non pōt notari ꝓnomīe de
mōstratiuo. cū dr̄. hoc. Nec pōt dici meū. qꝛ
materia b̄m se accepta sine forma subali non
magis respicit corpꝰ istius q̄ꝫ alteriꝰ. P. q̄n 8
sub̄a panis ꝯuertit̄ in corpꝰ xp̄i. tūc dicimꝰ ꝙ
totū cōuertit̄ i totū sꝫ sola materia sine forma
subali nō pōt dici totū. ḡ oꝑtet ꝙ corpus xp̄i
termināns hmōi cōuersionē sit ꝯpositū ex ma
teria ꝛ forma subali P. corpꝰ xp̄i qd̄ est alte 9
ra ps cōpositi dicit̄ formatū de purissimis sā
guinibꝫ gloriose virginis. sed materia sine for
ma substātiali nō potest dici formata. ḡ dice
re ꝙ corpus xp̄i vt est altera ps cōpositi dicat
solā materiā sine forma subali. cōtradicit for
mationi corpis xp̄i. ꝛ ꝑ ꝯn̄s eiꝰ passioni. q̇a si
nō accepisset a ṽgine corpus passibile. tūc nō
potuisset pati P. sepata aīa rōnali d̄ corpe 10
mortuo qd̄ erat altera ps ꝯpositōis humani/
tatis xp̄i fluxit sanguis ꝛ aqua. vt pꝫ Jo. xix.
sed de sola materia sine forma subali accepta.
nec pōt fluere sanguis nec aqua. qꝛ tam san/
guis q̄ꝫ aqua includūt formā substātialē P 11
corpus xp̄i mortuū fuit graue. sꝫ sola materia
nō potuit dici grauis. Si dicit̄ ꝙ sepata aīa
corpus xp̄i recepit aliam formā substantialē.
hoc nō valet ꝓpter duo. Primo. qꝛ tūc non
fuisset idē corpus numero mortuum ꝛ viuū.

Scdo qz tūc caro eiꝰ vidiss3 corruptōē. Op positū pmi hr ex dictis Aug. in li. de fi. ad pe. Oppositū scdi hr ex dictis. b. petri Act. ij. vbi expōnēs illud ps. non dabis sctm̄ tuū videre corruptionē. ait. ꝙ caro xpi nō vidit corruptionē.
Solutio. Sz ista licet sint satis apparētia. tn̄ suppositis aliquibꝰ q̄ dicit fr̄ Egidius i tractatu suo de gradibꝰ formaꝝ. tūc hec oīa sine difficultate soluent.
Ad. i. Ad. i. g̃ dōm. ꝙ si appellas illō pcisissime idem qō materia qō nulla alia res ē a materia. tūc iste modꝰ ē pcisissime idez qō materia. qz iste modus nō est aliqua res addita differēs a materia. qz sicut quātitas se ipsa ꝛ nō mediāte aliqua alia re a se differente extendit materiā. sic materia seipsa extēditur Et ideo sicut modus extēsionis actiue nō dicit aliā rē ab ipsa quātitate. sed ē idipm quod quātitas extendēs. sic modus extēsionis passiue n̄ dicit aliā rē a materia. sz ē idipm qō materia extēsa. Et sic q̄titas extēdēs non ē aliud q̄ q̄titas. sic materia extēsa nō ē aliud q̄ materia. Ad pbationē dōm. ꝙ hoc posito cōuersio nō fit i solā materiā. inq̄tū ly solā excludit nomē ꝛ veritatē corpis. qz materia passiue extēsa vere dicit̄ corpus. eo ꝙ actualiter subiecta sit trine dimēsioni. Si aūt hoc solū appellas pcisissime idē quod materia qō ꝯuenit ei ƀm se. ꝛ sine oīs rei extrinsece connotatōne. tūc iste modus non eēt pcisissime idē qō materia. qz materia sic modificata cōnotat quātitatē a se realiter differentē. Per hmōi tn̄ nō idētitatē non habet̄ ꝙ iste modꝰ sit forma substātial' vel accn̄talis. q̄uis h̄ bn̄ possit ꝯcludi de illa re connotata.
Ad. 2. Ad scdm dōm ꝙ aliqd causari pōt dupl'r intelligi. Uno mō q̄n ipm causatū h3 ratonē rei ppe dicte. Alio modo q̄n illud qō dr̄ causatū nō h3 ƀm se ratonē rei ppe dicte. sz magis rōez modi. Pmo mō ꝯcedo maiorē. sed scdo mō nego eā. qa [illegible] modꝰ causatꝰ a posteriori in pori eēt res differēs a re pori. tūc illa res causata causaret aliū modū. ꝛ sic esset pcessus in infinitū. nisi detur aliq̄s modꝰ causatꝰ a re posteriori q̄ sit in differēs realiter a re pori. Cū ergo in aliquo modo opteat sistere istū pcessum. qz in causis ꝛ causatis non ē pcessus i infinitū. vt pbat̄. ij. metaph̄. ergo pari ꝛ validiori ratione stādū erat in pmo modo. Et ideo ē dicendū ꝙ ille modus nō differebat realiter a re pori. q̄uis esset causatus a re posteriori.
Ad. 3. Ad. iij. dōm. ꝙ illud corpꝰ ē naturale. qz sic ē q̄tū ꝙ tn̄ non ē a q̄litatibꝰ abstractū. Un̄ hmōi corpus pt̄ dici naturale a forma sbali q̄ dat sibi eē naturale. ꝛ etiā a q̄litatibꝰ naturalibꝰ q̄ ipm naturalr̄ q̄lificāt. Ad pmā ptē pbatōis dōm ꝙ ex hoc nō sequit̄ hmōi corpus hr̄e aliā formā subalē pter aīam intellectiuā. qz tale eē pōt hmōi corpus hr̄e ab aīa intellectiua. Ad scdam ptē pbationis dōm. ꝙ nec h̄ sequit̄. qz sic istō corpus dicit materiā extensā. ꝙ tn̄ nō ē materia ꝛ q̄titas. sed ē materia sub quātitate. ꝛ sic dicit materiā qualificatā. quod tn̄ nō est materia ꝛ qualitas. sed est materia extēsa q̄litati actualr̄ subiecta. Et iō q̄uis illa ꝯuersio fiat i materiā extēsam ꝛ q̄lificatā. tn̄ nec fit i q̄ntitatē nec i qualitatē.
Ad q̄rtū forte dicerēt multi ꝙ sanguis non est in corpe humano sicut ps i toto. sed magis sicut locatū i loco. q̄a i nulla sui pte ꝯtinuat̄ cū humano corpe priusq̄ fuerit cōuersus in carnē humanā. Os si ita est. tūc sicut cibꝰ h3 ppriā formā substātialē añq̄ ꝯuertat̄ in sanguinē. sic sanguis haberet ppriā formā subalē pter formā homis. Et isto mō negāda ē ꝯña. Sed posito ꝙ sāguis sit ps corpis humani. sicut sūt carnes ossa ꝛ nerui. tūc sanguis homis nō h3 aliam formā substātialē ab aīa intellectiua. Nec vt distiguit̄ i ꝓposito ꝯ aīaz dicit ꝯpositū ex materia ꝛ forma sbali. sz dicit materiā cū modo sortito ab aliq̄ determinata qualitate q̄ materia qualificata dicit̄ sāguis. Et eodē mō dōz est de carnibꝰ. ossibꝰ ꝛ neruis. Hec em̄ oīa informant̄ p vnam formā substātialē. ꝛ nō p plures. put hec oīa integrant vnū corpus. quod est altera ps compositi. Differūt tn̄ hec singl'a ab inuicē ƀm pprios suos modos q̄s sortiunt̄ a ppriis suis q̄litatibꝰ. Et sic modus q̄titatiuꝰ rōne cuiꝰ materia dr̄ corpꝰ non differt a materia q̄ cū hoc mō h3 rōez corpis. sic modꝰ q̄lificatiuꝰ seu q̄litatiuꝰ rōe cuiꝰ materia hab3 rōem sanguis. carnis. nerui vel ossis. nō dr̄ a materia. sz ē realr̄ idē cū ipa
Ad. 5. Ad q̄ntū p3 p iā dicta. qz materia vt sortit̄ modū extēsionis passiue a q̄titate trine dimēsionis vere h3 rōem corpis. sed vt sortit̄ aliū ꝛ aliuz modū q̄lificatōis passiue. sic vere h3 rōez carnis. ossis. nerui. ꝛ sic de aliis.
Ad. 6. Ad. vi. dicēdū ꝙ licet aīa p mortem fuerit sepata a corpore xpi. tn̄ nec aīa nec corpꝰ fuerūt a supposito verbi. vt pbaui li. iij. dist. xxi. ꝛ qz idētitas numeralis principaliter attēdit̄ ex identitate suppositi. ideo corpꝰ xpi viuuz ꝛ mortuū fuit vnū ꝛ idē nūero pter vnionē cū vno et eodē supposito. ꝛ non pter vnitatē alicuꝰ forme substātialis. qz dato ꝙ in corpus xpi mortuū noua forma fuisset introducta. sic ꝯtigit

ĩ morte alioꝝ hoĩm. adhuc corpꝰ xp̄i vere fuiſ
ſet idē nūero ꝓpter vnitatē ſuppoſiti diuini. a
q̄ ſm Dam̄. ⁊ alios ſctōs doctores ipm̄ nūq̄
Ad. 7. fuit ſepatū. Ad. vij. dōꝫ ꝙ licet materia ſm
ſe ⁊ nude accepta ꝓprie nō ſit demōſtrabilis.
nec dicat̄ mea vl' tua. tñ vt ē ſignata hac quā
titate. ⁊ diſpoſita his qualitatibꝫ. ⁊ determīa
te ſumpta ſub hac forma ſubſtāciali tūc pōt
demōſtrari. ⁊ mea vel tua dici. Sed nūc ita ē
ꝙ corpus xp̄i de quo fit mentio in ꝯſecratōne
q̄uis nō dicat materiā ⁊ formā. tñ nō dic̄ ma
teriā ſine forma ſubāli. qꝛ dicit materiaꝫ ſub
forma ſubſtāciali. ⁊ dicit materiā q̄titate ſig-
tā ⁊ organizatā. ⁊ certa qualitate vel qualita-
Ad. 8. tibꝫ diſpoſitā. ideo ⁊c. Ad octauū nego mi
norē. qꝛ aliq̄d dicit̄ totū in ordine ad ptes. ſꝫ
materia quāta ⁊ organizata hꝫ ptes etiā ſi eēt
Ad. 9. ab ea ſepata forma ſbalis. Ad. ix. dōm. ꝙ
materia q̄lis ⁊ q̄ta ſeu organizata vere ē for-
mata. Etiā nō dicimꝰ ꝙ vnq̄ materia corpis
xp̄i fuerit ſola cū excluſione q̄titatis ⁊ q̄litat̄
vel etiā ſine forma ſubſtāciali. excepto triduo
mortis. in illo eñ triduo licet remāſerit qua-
lis ⁊ quāta. tñ nō remāſit aīa rōnali informa
ta. que ſola erat forma ſua ſubſtancialis añ il
Ad. 10. lud triduū. Ad decimū dicendū de ſāgui-
ne ſicut ſupius dictū eſt in q̄rta ſolutione. ſed
de aqua diſtinguendū ē. qꝛ vel illud fuit vera
aqua elemētaris. ⁊ tūc ille fluxus fuit ſupna-
turalis. qꝛ aqua elemētaris accepta in ſua pu
ritate nō habet̄ in corpe humano ſm curſum
nature. niſi forte ab extrinſeco imponat̄. vel ñ
fuit aqua pura elemētaris. ſed quidā humor
eque naturaliter ſe habēs ad corpus hūanuꝫ
ſicut ſanguis. ⁊ tūc de iſto humore eodē mō ē
dicendū ſicut ſupius dictū eſt de ſanguine.
Ad. 11. Ad. xi. dicēdū ꝙ licet ſola. i. nuda materia
nō ſit grauis. hoc eñ eſſet ꝯtradictio. qꝛ cū ḡ
uitas ſit quedaꝫ qualitas. ḡ ſi nuda materia
eſſet grauis. tūc eēt qualis ſine qualitate. ⁊ ḡ-
uis ſine grauitate. tñ materia qualis et q̄nta
pōt eē grauis. dato ꝙ cōſeruetur ĩ eſſe ſine for
Inſtantia ma ſubſtāciali. Sic aūt ē in ꝓpoſito. Forte
dicet̄. ꝙ iſta ꝯdicāt dictis ĩ ſcḋa ꝯcl'oe. ibi eñ
dixi ꝙ dato ꝙ aliqua accidētia non corrūpā-
tur actione ꝯtrarij. tñ ſi ſubiectū corrūpitur:
tūc etiā talia accñtia corrūpunt̄ corruptōe ſb
iecti. hic aūt videor dicere ꝙ eadē quātitas ⁊
qualitas remāſerint ĩ corpe xp̄i corrupto hūa
Solutio. nitatis ſine ſubiecto. Hic duo dico. Prio
ꝙ doctor nr̄ frater egidiꝰ ē iſtiꝰ opīonis ꝙ ac-
cidētia q̄ ĩ re ꝯpoſita ſe tenēt ex pte matie. ma
neāt eadē nūero pꝰ rei corruptōꝫ. ſic etiā mãet
eadē materia. Et qꝛ vt tetigi in pͥncipio iſta-
rum ſolutionū. iſtis inſtācijs volui reſpōde-
re ex dictis fratris Egidij. ideo dato ꝙ ĩ alijs
locis aliquo modo oppoſitū dictoꝝ his ſo
lutionibꝫ tenerē. ex hoc mihi ipſi nō contradi
cerē. Scḋo dico ꝙ iſtud cōueniebat xp̄o
nō ſm ꝯēm curſuꝫ nature. ſed ex ſingulari p̄
uilegio. Propter qḋ pſ. loq̄ns de chriſto ait.
Nō dabis ſctm̄ tuū videre corruptiōeꝫ. Qḋ
verbū nō intelligit̄ de tota hūanitate. quia il-
la totalitas fuit diſſoluta et p mortem corru-
pta. nec intelligit̄ de aīa intellectiua. qꝛ nec il
la corrumpit̄ in morte ceteroꝝ hoĩm. ergo in
telligit̄ de corpe quod ĩ humanitate xp̄i eſt al
tera ps compoſiti. ⁊ p ꝯſequēs etiā intelligit̄
de talibꝫ accidētibꝫ ſine quoꝝ ꝯſeruatōe hu-
iuſmodi corpꝰ nō māſiſſet incorruptū. Et
iſtū ſenſū magis expſſe tetigit. b. petrus cū di
xit. Caro eiꝰ non vidit corruptionē. ⁊ accepit
ibi petrꝰ carnē p toto corpe qḋ ē altera ps com
poſiti. Et iſtud q̄uis fuerit ex ſingulari p̄ui
legio. tñ fuit valde decēs ⁊ congruuꝫ. qꝛ iſtud
corpus a ſuppoſito filij dei a quo ſemel fuit aſ
ſumptū nūq̄ fuit derelictū. Et ex his poſ- Correla-
ſum elicere q̄tuor correlaria. Primū ꝯtra ria q̄tuor
eos q̄ ponūt formā corpeitatis eandē nume- 1
ro manere ĩ quolibet aīali corrupto. qꝛ hoc
poſito. tūc nihil ꝓdigioſum ⁊ ſingulare p̄di-
xiſſet dauid xp̄o in p̄allegata ꝓphia. Se 2
cundū ꝯ eos qui ponūt p̄dicta accidētia ſm
cōem curſū nature remanere. qꝛ hoc poſito ñ
apparet maior corruptio carnis in morte pe-
tri q̄ ĩ morte xp̄i. Terciū correlariū ē ꝙ q̄- 3
uis ſm cōem legē nature nō poſſit eſſe noua
corruptō niſi fiat noua generatō. qꝛ corrupta
vl' ſepata forma ſubāli a matia. imediate in-
troducit̄ alia. tñ ĩ morte xp̄i hoc fuit de p̄uile
gio ſingulari. ꝙ erat ibi vera corruptio abſq̄
generatōe. qꝛ corpꝰ eiꝰ ita fuit p̄uatū vna for-
ma ſubāli. ꝙ tñ nulla altera fuit introducta.
Quartū eſt ꝙ p̄dicta inſtācia ĩ nullo eſt ꝯ 4
me. qꝛ qḋ de corruptōe ipſoꝝ accñtiū dixi ĩ p̄
cedēti ꝯcl'one. hoc dixi q̄tum ad cōem et na-
turalē curſū generatōis ⁊ corruptōis reꝝ na-
turaliū. illud aūt qḋ ĩ iſta ꝯcl'one dixi de xp̄o.
hoc vez ē de ſpāli p̄uilegio Scḋo ꝯ iſtā ter Opi. ſcḋa
ciā ꝯcl'oeꝫ indirecte ē opinio q̄ dicit. ꝙ corpꝰ ꝯ terciā cō
xp̄i terminās p̄dictā cōuerſionē dicit materi- cluſionē
am ⁊ aīam intellectiuā. vt virtualiter cōtinet
gradū forme mixti. Eadē eñ aīa cōſtituit rē
in eſſe homis. aīalis. corpis. ⁊ ſube. ⁊ ideo ſi-
cut res pōt agere p aīam. vt dat eſſe corpore-
um. licet nō agat hm̄oi actionem p animam.

vt dat eē rōnale. ita pōt termiare actō3 sb ra/
tione q̄ dat eē corporeū. q̄uis nō terminet eā
Cōtra opi sub rōe q̄ dat eē rōnale seu eē hūanū. Sed
nionē. nec istud valet. Qꝛ si hoc eēt verū. tūc si aliq̄s
1 apl'oꝝ ꝯsecrasset i triduo. puta ab hora q̄ xp̄s
fuit mortu⁹ vsq3 ad horā q̄ resurrexit. sba pa
nis non fuisset ꝯuersa in corpus xp̄i. Falsitas
ꝯn̄tis patet apud oēs doctores. Consequētiā
ꝓbo. qꝛ i morte xp̄i aīa totaliter sepabat a ma
teria eius. nec remāsit in ea sm aliquē gradū
in anima ꝯtentū. ergo i illo triduo nō potuit
panis ꝯuerti in materiā xp̄i acceptā cū3 aliq̄
gradu ipsius aīe. P. sic loquēdo de corpe
2 tūc corpus nō dicit alterā3 ptē compositi. sed
dicit totū ꝯpositū sm rōē3 generalē acceptū.
qꝛ dicit corp⁹ qd̄ directe ponit in p̄dicamento
sube. S3 vt ꝓbatū ē i. ij. ꝯcl'oe. ꝯuersio panis
non fit in corpus compositū ex materia ꝛ for
ma substātiali. ꝛ in. iij. ꝯcl'one ꝓbatum est q̄
hmōi conuersio fit in corpus vt dicit alterā p
tē compositi. ergo ꝛc.

Articulus secundus. Cōclusio

Quantum ad secū

dū arti. pono hāc ꝯclusionē. q̄ oīs sacerdos ꝓ
ferēs debitā formā verboꝝ sup debitā materi/
am panis et vini cū intētione consecrādi. vel
saltē cū intētione faciēdi illud qd̄ xp̄s quo ad
hoc fieri instituit. ille vere conficit sacramētū
corpis ꝛ sanguis dn̄i nostri iesu xp̄i. nō obstā
te quacūq3 malicia vel sp̄uali ligamine sacer/
1 dotis. Quia sacerdotalis character est sp ma
nēs ꝛ indelibilis. sed potestas consecrādi con
2 sequit characterē sacerdotale3. ergo ꝛc. P.
hoc videt esse intētio beati Augu. ad pmenia
nū. vbi ait. q̄ sicut baptismus qui p consecra
tionē datur nunq̄ amittit. q̄uis aliquis i he
resim vel scisma vel excōmunicationē labat.
ita nec sacerdotalis ordo aliquo modo amit/
Instantia ti potest. Sed ꝯ istud videtur esse alique
1 auctes iuris canonici. Nā in libro decretoꝝ
xxiij. q. i. c. audiuimus. dicit. Quicunq3 ab
vnitate ecclesie fuerit alienus: execrare potest
consecrare nō valet. sed heretici. scismatici. ex
cōmunicati ꝛ degradati. sunt ab vnitate eccle
2 sie alieni ꝛ sepati. ergo ꝛc. P. i. q. ij. dicitur.
q̄ sacerdos degradatus nō habet potestatē cō
secrandi. q̄uis habeat potestatē baptizādi.
3 P. p ista pte videtur esse opinio mḡri snīa
rum. vt apparet hic in lr̄a. vbi multas aucto
4 ritates p ista pte adducit. P. habens sacer
dotalē potestatē non tradit puniēdus secula
ri potestati. sed sacerdos degradatus tradit se

culari potestati. ergo nō manet in ipso sacer/
dotalis potestas. nec ꝯ ꝯsequēs potest ꝯsecra
re. P. p̄uilegiū meret amittere. qui permis/ 5
sa sibi abutitur potestate. sicut dicit extra de p̄
uilegijs. c. vt priuilegia. Sed quilibet pre/
dictoꝝ abutitur p̄uilegio sacerdotalis digni
tatis ꝛ ptātis. ergo ꝛc. His non obstātib⁹ Cōtra ista
teneo p̄dictam conclusione3. eo q̄ satis cōiter
a doctorib⁹ teneatur. Videt etiā canon decre
torum istud sentire. i. q. i. c. q̄ quidā. §. de his
vbi dicit. Sacramētoꝝ sanctitatē siue in per
uersis homib⁹ q̄ intus sunt. siue q̄ foris sunt
ꝯstat impollutā inuiolabileq3 manere. Ad Solutio.
primū dicendū q̄ esse alienū ab vnitate eccl'ie Ad.1.
pōt dupl'r intelligi. Uno mō q̄ntū ad formā
consecrādi. puta quia vtitur alia forma q̄3 ea
que instituta est a christo. ꝛ hacten⁹ obserua/
ta i sancta matre ecclesia. Alio modo q̄ sit ali
enus ab ecclesia ꝓpter sua demerita ꝛ peccata.
seu etiā ꝓpter ecclesiasticā snīam ꝛ censuram.
Primo mō sūt intelligēda v̄ba canonis p ar
gumēto adducta. sed nō scd̄o mō. Ad. ij. Ad.2.
dīm q̄ i iure dicimur hoc solū posse quod iu
ste ꝛ sine pctō possumus. et ideo q̄uis degra/
datus habeat potestatē sacerdotalē qua abso
lute potest consecrare. tamē ius dicit ip3 hoc
non posse. quia executio illius potestatis ē si/
bi iterdicta. ideo nō potest hoc iuste ꝛ sine pec
cato facere. Dicit autē habere potestatē bapti
zādi. qꝛ i nc̄citatis articulo hoc iuste pōt et si/
ne pctō. Ad terciū dici pōt q̄ mḡr i hoc a Ad⁹3.
modernis doctorib⁹ nō tenet. Ad auctes ve
ro quas magister p ista pte adducit dicendū
q̄ vbicūq3 in illis auctoritatib⁹ dicit. extra ec
clesiā. exponendū ē p eo quod ē extra forma3
q̄ in ꝯsecrādo vtimur in eccl'ia. Et etiā vbi di
cit. q̄ non possunt. intelligendū est q̄ nō iuste
pn̄t. hoc eni possumus quod iuste possum⁹.
Ad q̄rtū dicēdū q̄ degradatus tradit secu Ad.4.
lari ptāti. non tanq̄3 seculari. sed tanq̄3 instru
mēto potestatis sp̄ualis. Vel dicēdū q̄ nō
ē de necessitate sacerdotalis ordinis et ptātis.
q̄ non possit tradi seculari potestati. sed est ex
priuilegio specialiter clericis indulto. quod p̄
uilegiū pdidit degradatus exigentib⁹ suis de
meritis. Ad quintū dicendū q̄ licet tales Ad.5.
perdāt priuilegiū ecclesiastice defensionis. tn̄
ex hoc absolute non pdūt sacerdotalē pote/
statē. talis eni potestas non ē priuilegiū. sed ē
gratia a deo gratis data. non auferibilis hu/
mana actione. quia consequit characterē in/
delibilē. ad cui⁹ ablationē nō extendit se actio
humana.

Articulus tercius. Cōclusio. 1

Quātū ad tercium arti. dico q soli sacerdotes pñt ɔficere seu cō/secrare istud sacr̄m. Qꝛ xp̄s sol' sacerdotib9 cō misit illud officiū. Et istud pȝ extra de sū. tri. ꝛ fi. ca. Firmiter credim9. vbi de sacro eucha/ristie dr̄ sic. Et h̄ vtiqȝ sacr̄m nemo p̄t ɔficere nisi sacerdos q̄ rite fuerit ordinat9 ƀm claues eccl'ie. q̄s ipse ɔcessit apl'is eorūqȝ successorib9

2 ihs xp̄us. P. dispēsatio corpis xp̄i spectat ad solos sacerdotes. ğ ml'to magis ɔsecratō. Cōseqn̄tia ptȝ. qꝛ digni9 ē corp9 xp̄i ɔsecrare q̄ȝ indigēti porrigere vel portare. pƀo añs. q̄a de cōse. di. ij. ꝑuenit. dicit' sic. Quidā p̄sbri in tm̄ puipendunt diuina mysteria vt laico tra dāt corp9 dn̄i ad deferēdū infirmis. interdicit synod9 ne tal' temeraria p̄sumptio viteri9 fiat. ergo ꝛc.

Articulus quartus

Quātum ad quartū arti. dico breuiter. q intētio ɔsecrādi reqri tur i sacerdote ad hoc q vere ɔficiat. ꝛ hoc vel i pticulari. vel saltē i vl'i. Uñ ambro. alloqns sacerdotē de isti9 sacri ɔfectōe ait. Quātū intē

Instantia

dis tm̄ facis. Forte dicet' q istud repugnet dictis in. ij. arti. Dictū eñ ē ibi q heretic9 pōt ɔficere. sed heretic9 nō hȝ intētionē ɔficiendi. qꝛ intētio nō pōt esse sine fide. sed heretic9 nō

Solutio.

credit q sacraliter cōficiat' corp9 xp̄i. Rn̄deo q si talis fuerit heretic9 q nullo mō intendat ɔficere. tūc nihil conficit. Et iō vt allegatū ē notāter dicit Ambro. quātū intendis tm̄ fa/cis. Sed si non intendit i pticulari. puta qꝛ nō credit q dictis ƀbis ɔsecratōis sub spēb9 panis sit corpus xp̄i. tñ si intēdit in vl'i. puta qꝛ intendit dicere illa verba i ordine ad fineȝ illū ad quē xp̄s instituit esse hm̄oi ƀba dicen da. tūc vt satis cōiter dicūt doctores. talis he retic9 ɔsecrat corpus xp̄i. licet ğuiter peccet in ɔsecrādo. p̄t eñ aliq̄s eē heretic9 i aliјs articul' fidei. dato q nō erret circa ɔsecratōȝ isti9 sacri

Ad pnci/pale argu mentum.

Ad argu. pnci. dō m̄ q mioꝛ nō est ṽa. Ad pbatōȝ dōm. q licet aliq̄s sit i se maledict9. tñ si est ordinat9 ad h̄ q bn̄dicat. tūc p̄t bn̄di/cere. q̄uis hm̄oi bn̄dictio sibiip̄si possit eē ma ledictio. Sic vinū i se sanū ꝛ bonū ifirmo p̄t esse mortifeꝝ. Uñ sic bon9 dn̄s qn̄qȝ p malū ꝛ maledictū seruū trāsmittit bonū ꝛ bn̄dictuȝ donū. sic tota trinitas ꝛ approp̄ate sp̄us sctūs istud bn̄dictū sacr̄m qn̄qȝ bn̄dicit ꝛ ɔficit me diāte maledicto sacerdote. Et i h̄ ad p̄lens isti9 benedicti sacri snia terminat'.

Distinctio decimaquarta.

P Ost hec de penitētia. Postq̄ȝ mgr̄ determiauit de trib9 sacris. s. baptismo. cōfir/matōe ꝛ eucharistia. q̄r i p̄mo gr̄a donat'. ꝛ i scdo roborat'. ꝛ i tercio ɔsūmat'. nūc i ista. xiiij di. incipit tractare de pn̄ia. q̄ gr̄a si fuerit amis sa misc̄diter recupat'. Et diuidit' i tres ptes. qꝛ p̄mo agit de pn̄ia q̄ztū ad illud qd̄ est pnie p priū. Scd̄o de mistroꝝ auc̄te pn̄iam iniun/gentiū. Tercio de pctōꝝ remissione ex pte su/scipientiū. Scd̄a dist. xviij. Hic queri solet. Tercia dist. xx. Sciendū est. Prima i duas. Qꝛ p̄mo tractat de pn̄ia i generali. Scd̄o de ptib9 pnie in sp̄ali. dist. xvi. ibi. In pfectiōe aūt pnie. Prima i duas. Qꝛ p̄mo excludit er rorē eoꝝ qui dicunt. q vera pn̄ia nō pōt itera ri. Scd̄o refellit falsam opinionē q̄ ponit q pn̄ia potest diuidi. puta q manēte vno pecca to mortali. de alio possit vera pn̄ia fieri. Se/cūda disti. xv. ibi. Et sicut p̄dictis. Prima i duas. Qꝛ p̄mo ponit pnie descp̄tōeȝ. Scd̄o circa hoc recitat p̄dictū errorem. ibi. His ver bis quidā vehementi9. Pr̄ia i duas. qꝛ p̄mo tāgit pnie vtilitatē. Scd̄o inuit eiusdē digni tatē. ibi. A pn̄ia cepit Sequit' illa ps. his ƀbis q̄dā vehementi9. Et diuidit' i tres ptes Qꝛ p̄mo p̄dictū errorē cuȝ suis motiuis reci tat. Scd̄o auc̄tes sup quib9 fundat'. dādo ve ruȝ intellectū explanat. Tercio veritatē huic errori ɔtrariā sctoꝝ auc̄te confirmat. Scd̄a ibi. Sed Ambro. dicit. Tercia ibi. O, vero pn̄ia. Scd̄a istaꝝ diuidit' i q̄ttuoꝛ. ƀm q pri mo exponit auc̄tē Greg. Scd̄o Isid. Tercō Aug. Et quarto Ambro. Scd̄a ibi. Insoꝛ auctē ille est. Tercia ibi. Itē illud manis est. Quarta ibi. Illud aūt qd̄ Ambro. ait Hec est snia istius distin. i generali. circa quā que ro in speciali.

V Trū pn̄ia sit virt9 moralis. Uidet' q nō. Qꝛ pn̄ia nō ē virt9. ğ nō ē vir/tus moral'. Cōseqn̄tia pȝ a destructō ne ɔn̄tis. qꝛ ṽtus ē neciuȝ ɔn̄s ad ṽtutē mo/ralē. Probat' añcedēs. qꝛ illud qd̄ ē passio h̄a bēs corpalē immutationē ꝛ nō ē dispositio p/fecti. hoc nō ē virt9. sed pn̄ia ē hm̄oi. Maioꝛ pȝ. iiij. ethi. vbi Aristo. p hec duo pbat vere cūdiā nō esse virtutē. qꝛ vrt9 nō ē passio hn̄s corpalē imutatōȝ. ꝛ ē dispositio pfecti. Mi/noꝛ etiā patȝ q̄ [illegible] p̄mū. qꝛ pn̄ia dȝ hr̄e dolo rem annexuȝ. ꝛ quo ad secūdū. quia pn̄ia est

dispõ incipiētiū. q̄ tenēt īfimū/ ⁊ īpfectissimū
statū eoꝝ q̄ sūt ī via salutis. Cōtra. pnīa ē iu
sticia. ḡ pnīa ē vt⁹ moral. Cōseq̄ntia pꝫ a po
sitōe añtis. pbatio añtis. q: sup illo verbo ps.
Sacrificate sacrificiū iusti. dic glo. sic. quid
iusti⁹ q̄ȝ vt hō suis pctis poti⁹ q̄ȝ aliēis irascat
seq̄ȝ puniēs p pnīam satisfactōȝ deo offerat.

Hic q̄ttuor sūt vidēda. Primo de eo qd̄ q̄
rit. Scd̄o de sb̄o pnīe. puta in q̄ hēat eē sbīe
ctiue. Tercio de pnīe iteratōe. vtꝫ. s. vera pe
nitētia possit iterari. Et q̄rto vidēdū ē q̄ sit cā
penitētie. ⁊ q̄ sint effectus penitētie.

Articulus primus. Quantū ad primū
p̄mo vidēdū ē q̄d sit pnīa. Scd̄o q̄d sit vir
Prima ps̄ pmi arti. tus. Et tercio ex his appebit de q̄sito. Quo
ad p̄mū dico cuȝ mgr̄o q̄ pnīa ē grā seu virt⁹
q̄ ɔmissa mala cū emēdationis pposito plāgi
mus et odim⁹. ⁊ plāgēda iteꝝ ɔmittere nolu
mus. Et accipit̄ ista descriptio ex dictꝭ Am/
bro. ⁊ Grego. Dicit em̄ Amb. sic. Pnīa ē pte
rita mala plāgere. ⁊ plāgēda iteꝝ non ɔmitte
re. Et Grego. ait. Penitere ē añ acta pctā fle
re. ⁊ flēda iteꝝ non cōmittere. Et. b. Aug. ī
libro de penitētia ait. Penitētia ē q̄dā dolētis
vindicta. puniēs ī se q̄d̄ dolet ɔmisisse. Iste
diffinitōes satis bn̄ videntur eē ordinate. Nā
in qualibet istaꝝ diffinitionū diffinit̄ penitē/
tia p genus. obiectū ⁊ actū. In diffinitiōe em̄
data p magistꝝ tāgit̄ pnīe genus cū dicit̄. v̄/
tus. obiectū. cū dicit̄. ɔmissa mala. et actus ī
toto residuo. Sȝ in diffinitōe data Aug.
tangit̄ genus cū dicit̄. dolētis vindicta. actus
cū addit̄ puniēs. obiectū cū annectit̄. in se q̄d̄
⁊c. Et licet vtraq̄ȝ diffinitio sit bona. tamē
data p Aug. in hoc ē melior q̄ magis dat̄ per
ppria. q: penitētia nō ē q̄cunq̄ȝ virt⁹. sȝ ē vir/
Instantia I. tus vindicatiua. Forte dicet̄ q̄ vni⁹ rei vna
debet eē diffinitio. vt patet in li. topicoꝝ. ergo
male assignant̄ plures diffinitōes ipsi⁹ penitē
tie. P̄. stulticia ē dolere de pctis p̄teritis. ḡ
penitētia nō includit plāctū vel dolorē de cō/
missis peccatꝭ. cui⁹ oppositū assumit vtraq̄ȝ dif
finitio. Probat̄ añcedēs. q: magna videt̄ esse
stulticia dolere de h̄ q̄d̄ impossibile est alr̄ se
hr̄e. sȝ īpossibile ē ⁊ ɔ̄dictionē includit p̄teritū
nō fuisse. Cōseq̄ntia pꝫ. q: si datur oppositū
ɔ̄ntis stāte añte. tūc seq̄t̄ penitentiā eē stulti/
ciā. ⁊ p ɔn̄s non erit virtus. q: om̄s virtutes
morales habēt annexā prudentiā. vt pbaui li
Solutio. Ad. I. bro. iij. dist. xxxvi. Ad primū dicēdū q̄ li/
cet diffinitio data eēntialia ⁊ p p̄ncipia ma
xime ppinq̄ seu ppria sit vna tm̄ vni⁹ diffini
ti. q: talis diffinitio datur p p̄ximū gen⁹ ⁊ p
drīam imediatā. q̄ nō pn̄t ɔstituere nisi vni
cā diffinitōem. tn̄ res diffinibil̄ p additamē/
pōt hr̄e plures diffinitiōes. quaꝝ vna dat̄
iuxta ɔditōes magis cōes. alia v̄o iuxta pp̄
as ⁊ magis determinatas ɔditōes. Sic autē
ē ī pposito. Nā diffinitō accn̄tis dat̄ p addi/
tamēta. vt pꝫ. vij. meth. pnīa autē ē accn̄s. vt
de se pꝫ. Etiā vna istaꝝ diffinitionū dat̄ p
magꝭ cōia. alia p magis ppa. vt p̄dictū ē. ido
⁊c. Ad. ij. dōm. q̄ factū p̄teritū pt̄ dupl̄r in Ad. 2.
telligi. Vno mō p̄ se vt p̄teritū ē. Alio mō p
ut derelinq̄t pn̄tē effectū. Modo dato q̄ añs
sit veꝝ de p̄terito p̄mo mō. tn̄ non ē veꝝ de p̄/
terito scd̄o modo. q: si effect⁹ talis ē damnabi
lis ⁊ dolorosus. prudēs ē ⁊ non stultus q̄ do
let de tali p̄terito vt relucet in isto pn̄ti malo.
Sed nūc ita est q̄ pctm̄ q̄uis sit p̄teritū. tn̄
p ipm̄ pctōr incurrit triplex malū. s. aīe macu
lam. dei offensā. ⁊ obligationē ad penā eternā.
ratione quoꝝ etiā prudēs homo multū debet
dolere de peccato p̄terito tpe cōmisso. Pos
set etiā dici q̄ licet prudēs nō doleat de eo q̄d̄
impossibile ē aliter se habere volūtate absolu/
ta. tn̄ hoc facere pōt volūtate ɔditionata. pu
ta sic dolet q̄ si nō esset factū. ipe ammodo nō
faceret. cui⁹ signū est. q: semp hoc vlterius
pponit cauere q̄ȝtuȝ in se est. Ex quo patet. q̄
si esset possibile hmōi factū nō esse factū. hoc
sibi placeret. Quātū ad scd̄am ptē isti⁹ pri Scd̄a ps pmi arti.
mi articuli. p̄suppositis his q̄ dixi de virtuti/
bus li. iij. dist. xxxiij. ⁊ dist. xxxvi. ad pn̄s p̄ci
se tāgēdo illud q̄d̄ petit̄ dico. q̄ de virtute mul
tiplex dat̄ diffinitio. tā a ph̄is q̄ȝ a sanctis do
ctoribꝫ. de quibꝫ ceteris p̄termissis capiā du/
as. Quaꝝ vna trahit̄ de dictis Aristo. ij. ethi
coꝝ. q̄ talis est. Virtus est q̄ habentē pficit. ⁊
⁊ opus suū bonū reddit. Aliā ponit. b. Au
gu. li. ij. de libero arbi. dicēs. Virtus ē bona q̄
litas mētis. q̄ recte viuit̄. qua nemo male vti/
tur. quā de⁹ ī nobis sine nobis opat̄. Quaꝝ
diffinitionū p̄ma ē vlior. q: ɔuenit v̄tutibꝫ tā
infusis q̄ȝ acquisitis. Scd̄a ē spālior. q: ɔue
nit solū virtutibꝫ a deo infusis. Est etiā scd̄a
pfectior q̄ȝ p̄ma. q: licet detur p suuȝ gen⁹ ge/
neralissimū. tn̄ p adiūctas drīas distiguit̄
diffinitū. s. virtus infusa ab oībꝫ cū quibꝫ vi/
detur ī hmōi genere ɔuenire. Nā p h̄ q̄ dr̄ bo/
na. differt a mal̄ ⁊ nociuis q̄litatibꝫ. p ly mē/
tis a corpalibꝫ qualitatibꝫ. p ly recte viuitur a
scientijs disputatiuis. quibꝫ etiā mali hoīes
interdū abundāt. q̄uis vera prudētia careāt.

vt pz. v. ethicoꝝ. Per ly nemo male vtit᷑. dif/
fert a potētijs aīe. q̄ licet bone sint. tn̄ mali ho
mines ipsis sepius male vtūtur. p ly quā de/
us ī nobis sine nobis opat᷑. differt ab omni/
bus ꝟtutib9 acquisitꝭ humanis actib9. qs de
Tercia ps p̄mi arti. us ī nobis mediātib9 nobis opat᷑. His p̄/
missis pōt correlarie ꝯcludi veritas p̄ncipa/
Cōclusio lis quesiti. s. ꝙ pnīa sit virtus. Quia cuicūq3
ꝯuenit diffinitio eidē cōuenit diffinitū. Sz
duplex p̄dicta diffinitio ꝟtutis vere cōuenit
pnīe. ḡ ꝛc. Maior patet. est eī̄ maxima sup
quā fundat᷑ locus a diffinitione. Pz etiā mi
nor quo ad primā diffinitionē. qꝛ pnīa pficit
penitentē. ꝛ facit opus suū bonū ꝛ meritoriū.

Pz siľr quo ad scdaꝫ diffinitionē. Est eī̄
pnīa bona qualitas. qꝛ ipa mediāte efficit᷑ hō
bonus. Ipsa etiā recte viuit᷑. ꝛ nullus ea ma/
le vtitur. qꝛ oīs vere penitēs recte viuit. ꝛ bo/
nū vsum hz. qꝛ vere penitēs ē informat9 gra/
tia ꝛ caritate. que nulli inesse pn̄t nisi recte vi
uat ꝛ bonū vsuꝫ habeat. Etiā effectiue ipa
est a solo deo. qꝛ nō sumus sufficiētes cogita/
re ex nobis tanq̄ ex nobis. sed sufficientia nr̄a
Instantia 1 ex deo ē. vt ait apľs. Sed forte ꝯtra p̄maꝫ
partē istius minoris dicet᷑. ꝙ pnīa non pficit
penitentē. qꝛ illud qd̄ destruit vel saltē ad de/
structionē disponit. hoc pprie loq̄ndo nō pfi
cit. pnīa est hm̄oi. ergo ꝛc. Maior ptz. Pro
bat᷑ minor. qꝛ dolor ꝛ gemit9 dolentē destru/
unt. vel saltē ad destructionē disponūt. sed vt
pz ex diffinitionib9 pnīe ipsa sp̄ hz dolorē an
2 nexū. ergo ꝛc. P̄. sicut res se habet ad eē sic
se habet ad agere. sed vt iā pbatū est pnīa no
cet q̄ʒtū ad esse. ergo nō pdest q̄ʒtuꝫ ad agere.
3 nec p ꝯn̄s videt᷑ opus bonū facere. P̄. ꝯ se
cundā ptē cū dicit᷑. qua nullus male vtit᷑. op
positū istius appuit ī Juda. de quo scribitur
Matth. xxvij. ꝙ pnīa duct9 retulit triginta
argēteos p̄ncipib9 sacerdotū dicēs. Peccaui
tradēs sanguinē iustū. Et sequit᷑ ibidē. ꝙ pie
ctis argēteis ī tēplo recessit. ꝛ laq̄o se suspēdit.
Ex q̄ appet ꝙ Judas habuit magnā pnīaꝫ.
qꝛ pctm̄ suū publice ꝯfessus fuit. ꝛ turpe lucꝝ
seu pciū iiuste acq̄sitū restituit. ꝛ tn̄ hm̄oi pe/
nitētia male vsus fuit. eo ꝙ p̄ dolore ꝛ pnīa se
4 ipm̄ suspēdit. Etiā vltima pticula illi9 dif
finitōis nō videt᷑ ꝯpetere pnīe. qꝛ vt ait aug.
Qui creauit te sine te nō iustificabit te sine te.
sed p pnīam penitens iustificat᷑. ergo de9 non
5 opat᷑ pnīam ī nobis sine nobis. P̄. ꝯ ipsaꝫ
Cōtra cōclusionē ꝯclusionē sic. Si pnīa ē virtus. tūc vel ē ꝟtus
theologica vel moraľ. Nō theologica. qꝛ ꝟt9
theologica tā [illegible] obiecto q̄ʒ p fine hz ipm̄ deū.
sʒ pnīa q̄ʒuis aliq̄ mō p fine hēat ipm̄ deū. in
q̄ʒtū p pnīaꝫ ipe penitēs ītēdit recōciliari deo.
tn̄ p obiecto hz malū culpe ꝯmisse. vt patz ex
diffinitiōe pnīe. Itē ꝟtutes theologice sūt
tm̄mō tres. s. fides. spes ꝛ caritas. vt pbatū ē
li. iij. dis. xxvi. sed nulla istaꝝ ē pnīa. ergo ꝛc.
Nec moralis. qꝛ ꝟtus moralis tenet mediuꝫ
inter duo extrema viciosa. sed pnīa inter pctā
nō tenet mediū. qꝛ ipsa execrat᷑ oē pctm̄. Et Cōfirmat
confirmat᷑. qꝛ pnīa non ē iusticia. ḡ non ē aliq̄
alia virt9 moraľ. Cōseq̄ntia pz. qꝛ pnīa maio
rē conformitatē hz cū iusticia q̄ʒ cū aliq̄ alia
morali virtute. cū ꝓm Aug. pnīa sit q̄dā vin/
dicta q̄ ad foꝝ iusticie videt᷑ ptinere. Probat᷑
an̄s. qꝛ oīs iusticia in q̄dā equitate cōsistit. si
ue sit iusticia ꝯmutatiua siue vīdicatiua. Nā
ꝓm cōmutatiuā iusticiā tm̄ debes dare q̄ntuꝫ
accepisti. ꝛ ꝓm vindicatiuā iusticiā tm̄ debes
emēdare q̄ʒtū offendisti. Sed hm̄oi equali/
tatē pnīa non pōt obseruare. qꝛ offensa ē infi/
nita ad cui9 emēdationē tenet᷑ pctōr. ꝛ pena ē
infinita ad quā pctōr rōne hui9 offense q̄ of/
fendit deū ppetue obligat᷑. ergo pnīa cū sit ha/
bit9 finit9 ꝓm equalitatē iusticie nō poterit sa/
tisfacere. Sed ista nō ꝯcludūt. Quia illō Cōtra ista
qd̄ non ē viciū ꝛ formaľr opponit᷑ alicui vicio
determiato. hoc de neccitate ē virt9. sed pnīa ē
hm̄oi. ḡ ꝛc. Maior pz. qꝛ oē qd̄ formalr op
ponit᷑ alicui vicio determiato. ħ vľ opponit᷑ ei
p modum extremi. sicut pdigalitas pcitati. ꝛ
tūc ē viciū. vľ opponit᷑ ei [illegible] modū mediȷ. sicut
liberalitas pcitati. ꝛ tūc ē ꝟtus. Mior pbat᷑.
ꝛ p̄mo ꝙ pnīa nō sit viciū. qꝛ actus nulli9 vi/
cij ē meritorius. sed act9 vere ꝛ cōdigne pnīe ē
meritori9. vt. j. patebit. Pz etiā scda ps mio
ris. qꝛ pnīa formaliter opponit᷑ huic vicio qd̄
ē impenitētia. Ad p̄mū dōm ꝙ hō penitēs Solutio. Ad. 1.
diuidit᷑ seu distiguit᷑ ī hoīeꝫ interiorē ꝛ hoīeꝫ
exteriorē. Et isti sic ordīati sūt ꝙ q̄ʒtū hō exte
rior p pnīam debilitat᷑. tm̄ hō interior pficit᷑ ꝛ
roborat᷑. Est ḡ mior isti9 rōis negāda. loq̄ndo
de interiori hoīe. ꝛ p ꝯn̄s ī pposito illa miorē
falsa. qꝛ interior hō ē subiectū pnīe. ꝛ p ꝯn̄s de
illo loq̄mur qn̄ dicim9 hoīeꝫ pfici ꝟtute pnīe.

Ad. ij. dōm ꝙ pnīa nō nocet q̄ʒtū ad eē in Ad. 2.
terioris hoīs. qꝛ disponit ad maximā pfectōꝫ
ei9. ḡ interioris hoīs pt op9 bonū reddere. ꝛ ħ
sequit᷑ ex opposito minoris. assūpta eadē ma
iori isti9 argumēti. Ad. iij. dōꝫ ꝙ pnīa iude Ad. 3.
nō fuit vera ꝛ ordinata pnīa. qd̄ pz ex despati
one adiūcta. Pnīa eī̄ de q̄ ad p̄ns loq̄mur. q̄
ē habit9 gtuit9 a deo supnaturaľr infusus. im/
munis ē a despatōe. nec vn̄q̄ʒ sequestrat᷑ a spe

venie. Tenet em̄ ista pnīa mediū inter despe/
ratione͂ ⁊ temerariā p̄sumptione͂. ergo ī nullo
est ↄtra p̄dictam minore͂ illud qd̄ introducit
Ad.4. de Juda. Ad q̄rtū dd̄m. ꝙ iste habit⁹ pnīe
actiue totaliter ē a deo. ⁊ ideo de⁹ hm̄oi habitū
opat in nobis sine nobis. Etiā dispōnes p̄
uie sunt effectiue ab ipso deo. q̄tuis ī hm̄oi di
spositionib⁹ hō aliq̄ modo dicat̄ coopari deo
sicut em̄ hō tract⁹ ab aliq̄ ↄsentie͂s ⁊ non resi/
ste͂s trahe͂ti d̄r ei coopari. qꝛ ex suo ↄsensu tra/
ctus trahe͂tis fortificat̄. sic homo consentiens
diuinis motib⁹ quib⁹ nos trahit pater celestis
iuxta illud qd̄ ait fili⁹ Joh. vi. Nemo p̄t ve/
nire ad me nisi pater qui misit me traxerit il/
lū. vt sic puta q̄tum in se est obice͂ depone͂do
dicit̄ deo coopari. et sic non iustificat nos sine
Ad.5. nobis. Ad quintū dd̄m. ꝙ vera ⁊ salutife/
ra pnīa ē virtus moralis. nō naturalr̄ acq̄sita
sed supnaturalr̄ infusa. Ad ꝓbatione͂ dd̄m ꝙ
pnīa mediat int̄ furore͂ ducente͂ ad desꝑatōꝫ.
quale͂ furore͂ passus ē Chaym. cū dixit Gen.
iiij. Maior est iniquitas mea q̄ vt veniā me
rear. ⁊ inter finale͂ impenitentiā. q̄ semꝑ habet
annexā temerariā p̄sumptioneꝫ. Exemplū de
Pharaone. de quo dicit̄ Exo. vij. Induratū
est cor Pharaonis. Nec obstat ꝙ om̄e pctm̄
est execrabile peniteͤti. qꝛ ꝓpter ↄnexione͂ ꝟtu
tum q̄libet virtuosus debet abominari om̄e vi
ciū cuicūq̄ virtuti contrariū. Ad cōfirma
tione͂ dd̄m ꝙ ant̄cede͂s nō est verū vsquequaq̄.
qꝛ pnīa habet quedā moduꝫ vindicatiue iu/
sticie. ꝓpter qd̄ reducit̄ ad virtute͂ iusticie ſ͂m
ꝙ q̄libet virt⁹ moralis reducit̄ ad aliquā de q̄t
tuor cardinalib⁹ ꝟtutib⁹. Ad ꝓbatione͂ dd̄ꝫ.
ꝙ licet inter dn̄m ⁊ seruū nō sit simpl̄r iustū.
vt dicit̄. v. ethicoꝝ. tn̄ inter eos nō negat̄ om̄e
iustū. qꝛ vt pꝫ ibide͂. inter dn̄m ⁊ seruū ē dn̄a
tiuū iustū. ⁊ h̄ ratione inequalitatis q̄ est in/
ter dn̄m ⁊ seruū. hāc tn̄ inequalitateꝫ feruid⁹
amor si fuerit inter dn̄m ⁊ seruū minuit. ⁊ q̄n̄
q̄ ad placidā eq̄litate͂ reducit. Sic ī ꝓposito
licet oīs salutifere penitens sit seru⁹ dei. ⁊ deus
dn̄s su⁹. ⁊ rōne criminis lese maiestatis q̄ dn̄m
suū offendit morte͂ meruerit. ⁊ p̄ ↄn̄s nō pos/
sit satisfacere de ↄdigno. tn̄ qꝛ hm̄oi vera pnīa
nūq̄ est sine dei caritate annexa. ideo rōne isti
us ꝟtutis amicicie q̄ sp̄ orit̄ cū vera pnīa. iste
seru⁹ pōt dn̄o suo satisfacere. Juxta illud qd̄
ait phs. viij. ethicoꝝ. Virt⁹ amicicie non req̄
Nota rit equale. sed sufficit qd̄ ē possibile. Et ē h̄
notādū ꝙ licet q̄libet gradus diuīe caritat̄ et
amicicie ad hoc sufficiat vt iste seru⁹ penitens
successiue dn̄o suo valeat satisfacere. tam͂e tan

to feruore caritatis iste penitens posset hunc
dn̄m suū diligere. ꝙ dn̄s non solū relaxaret
offensā. verūetiā oe͂m satisfactione͂ ⁊ vlteriore͂
emendā libere ↄdonaret. Sicut appuit ī ma
ria magdalena. de qua iste dn̄s ait Luce. vij.
Remittunt̄ ei pctā multa. q̄m dilexit multū.
Est etiā hic aduertendū. ꝙ licet ista pnīal̄ Nota
iusticia aliquale͂ habeat siltitudine͂ cū iusticia
vindicatiua de qua scripserūt phi. tame͂ ī duo
bus differt ab ea. Primo qꝛ iusticia vindi
catiua tacta phos. ⁊ pena inflicta mediante
hm̄oi iusticia. nō sunt ī eode͂. qꝛ iusticia talis
est in iudice. pena aūt est in ipso reo qui iuste
corrigitur de forifacto. ⁊ ideo iusticia vindica
tiua vocat̄ iudicialis iusticia. qꝛ iusta vindi
cta a iudice debet ꝓcedere vt nō liceat cuilibet
ꝓ suo sponte seipm̄ de illata sibi iniuria vindi
care. Sed in pniali iusticia ī eode͂ sunt iusti/
cia ⁊ pena. qꝛ habe͂s a deo hāc iusticiā sibiip̄si
infert penā. ḡ hec merito vocat̄ iusticia pnīa/
lis. qꝛ ille in quo est hec iusticia tenet penam.
⁊ inde penite͂s dicit̄ quasi penā tene͂s. Se
cūdo differt. qꝛ sustine͂s penam illatā a iusticia
iudiciali. q̄n̄q̄ inuitus sustinet eā salua tame͂
iusticia. sed sustine͂s penā a pniali iusticia illa
tam semꝑ volūtarie sustinet. Si em̄ inuolū/
tarie sustineret eā. tūc non esset salua pnīalis
iusticia. nec p̄ ↄseque͂s esset vera pnīa. Sꝫ Opinio ꝙ
licet ista repute͂ bn̄ dicta. tame͂ sic dice͂do ha/ pnīa n̄ sit
beo ↄtra me multas antiquoꝝ opiniōes. Et virtus.
p̄mo quorundā qui dicūt penitentiā non esse
virtute͂. Quia qd̄ est sacr̄m non ē virt⁹. pnīa ē 1
sacr̄m. Maior pꝫ. qꝛ virtutes realr̄ distiguū
tur a sacris. Minor etiā pꝫ. qꝛ pnīa est vnuꝫ
de. vij. sacris. P̄. illud qd̄ ē passio nō ē vir/ 2
tus. pnīa ē passio. ḡ ⁊c̄. Maior pꝫ. qꝛ oīs vir
tus ē habit⁹. passio ꝟo nō ē habit⁹. naꝫ passio
ē ī tercia sp̄e q̄litat̄. habit⁹ aūt est ī p̄ma sp̄e q̄
litatis. Probat̄ minor. qꝛ pnīa dicit̄ quasi pe
ne tene͂tia. P̄. obiectū oīs virtutis ē bonū. 3
ḡ pnīa nō ē virtus. Cōseq̄ntia pꝫ. qꝛ obiectū
pnīe nō ē bonū. cū obiectū suū sit ip̄m pctm̄ d̄
cui⁹ ↄmissione dolet ipse penite͂s. Añs ꝓbat̄.
qꝛ sicut se hꝫ scia ad verū. sic virt⁹ ad bonū. sed
obiectū cuiuslibet scie ē verū. ḡ obiectū cuiusli
bet virtutis ē bonū. P̄. si pnīa eēt virt⁹. tūc 4
in quocūq̄ esset aliqua virtus in illo eēt pnīa
Cōseq̄ntia pꝫ. qꝛ oe͂s virtutes sunt ↄnexe. vt
supius est ꝓbatū li. iij. di. xxxvi. Falsitas aūt
ↄn̄tis pꝫ ex duob⁹. Primo qꝛ in statu patrie
mane͂t virtutes. ⁊ tame͂ nō manet pnīa. cum
ibi nulla possit eē pena. Scd̄o qꝛ ī statu inno
ce͂tie fuerūt ꝟtutes. ⁊ tn̄ nō fuit pnīa. qꝛ pnīa

psupponit culpam de cuius commissione dolere debet ipse penitens. sed quamdiu fuit homo innocens. tamdiu nullam commiserat culpam. ergo non potuit penitere. 5 P. pnia non fuit nec est in christo. ergo pnia non est virtus. Antecedens patet. et ab omnibus est concessum. Probatur consequentia. quia omnis virtus fuit in christo. nulla enim humana perfectio defecit in eo.

Contra opinionem.

Sed ista non concludunt. quia actus meritorius et laudabilis est actus virtutis. sed actus vere pnie est actus meritorius et laudabilis. ergo pnia est virtus.

Solutio

Ad.1. Ad primum dicendum quod pnia quandoque est virtus. et non sacramentum. puta quando priusquam homo confiteatur et a sacerdote absoluatur. ipse sufficienter conteritur de peccatis. tunc enim deus infundit ei cum gratia et caritate hanc virtutem quam appellamus pniam. Et in isto puncto dato quod homo moreretur antequam confiteretur. dummodo solum ipse haberet propositum confitendi et satisfaciendi. ipse esset in statu saluandorum. Sed quando homo de suis peccatis attritus confitetur sacerdoti habenti auctoritatem ipsum absoluendi. et sacerdos ipsum absoluit secundum formam et modum ecclesie. tunc ibi est pnia que vere dicitur sacramentum. Ex quibus patet quod penitentia ut virtus est. se habet ad pniam ut sacramentum est. sicut se habet baptismus flaminis ad baptismum fluminis. de quibus dictum est supra.

Ad.2. Ad secundum nego minorem. Nam pnia a deo infusa. de qua ad presens loquor. est habitus et non est passio. Ad probationem dicendum quod pro tanto dicitur penitentia. quasi pene tenentia. quia iste habitus inclinat hominem ad hoc quod de seipso exigat et sibiipsi inferat penam satisfactoriam pro commisso delicto ut reconcilietur deo. Etiam pena contritionis cordis precedit hunc habitum. quia est dispositio preparans animam de congruo. licet non de condigno ad receptionem huius virtutis que dicitur penitentia.

Ad.3. Ad tercium dicendum quod antecedens non est verum. quia fortitudo. temperantia. et multe alie virtutes morales sunt circa malicias que per ipsas vincuntur. Unde non oportet quod obiectum seu materia circa quam est virtus sit bona. sed sufficit quod actus quem elicit circa talem materiam sit bonus. Sepe enim virtus elicit bonum actum circa malam materiam.

Ad probationem dicendum quod similitudo assumpta in maiori debet attendi penes fines et non penes materiam circa quam. quia sicut finis scientie saltem speculatiue est veritas. ut patet. ii. et. vi. meth. sic finis virtutis potest dici bonum. Cum ergo actus pnie quem elicit circa peccatum sit bonus. non obstante peccati malicia. pnia vere potest dici virtus. Etiam consequentia non est usquequaque vera. Ad probationem dicendum quod obiectum pnie non est precise peccatum. sed est peccatum ut detestandum. et sic ratione detestationis est ibi aliquid boni. Nam licet peccatum in se malum sit. tamen detestatio peccati bona est. Etiam infra obiectum pnie clauditur emenda pro relaxatione diuine offense facienda. huiusmodi autem emenda est bonum quoddam. ut de se patet. Etiam finis eius bonus est. puta reconciliatio hominis cum deo.

Ad.4. Ad quartum dicendum quod loquendo de virtute morali. tunc est concedenda consequentia. Ad primum quo probatur falsitas consequentis dicendum quod pnia prout virtus est manet in patria non quo ad actum dolendi. sed quo ad actum ornandi. sicut multe alie virtutes morales ad ornatum anime beate manent in patria. dato quod nunquam ibi habeant actum elicitum. eo quod ibi nulla sit materia circa quam actus huiusmodi virtutum est aptus natus elici. Ad secundum dicendum quod si virtus aliqua moralis fuit in statu innocentie. tunc fuit ibi etiam virtus pnie. et hoc secundum habitum. et quantum ad actum primum. sed non quo ad actum secundum siue quo ad actum elicitum. Ad probationem dicendum quod sicut virtus magnificentie quantum ad habitus essentiam potest inesse pauperi. licet pauper propter defectum materie nullo modo possit elicere actum magnificentie. quia actus magnificentie non potest exerceri nisi in magnis sumptibus. quos pauper carens diuitijs facere nequaquam potest. ut patet. iiij. ethicorum. sic virtus pnie quantum ad essentiam habitus potest esse in homine innocente. quamuis ut innocens est non possit habere hunc actum elicitum qui est dolere de peccatis. propter defectum talis materie puta peccatorum. Et cum isti dicunt quod pnia presupponit peccata. istud non est verum quantum ad essentiam habitus. dato quod sit verum quantum ad actuale exercitium actus. eo enim ipso quod habitus est naturaliter prior actu elicito mediante habitu et est independens ab eo. ideo non repugnat habitum esse et manere. dato quod nunquam eliciatur ipse actus. quia illud quod est naturaliter prius altero et independens ab eo. semper potest esse sine eo. Et si dicitur quod talis habitus esset frustra. nego consequentiam. quia propter determinationem vniuersalis concilij quilibet christianus habet tenere quod omnes virtutes infunduntur paruulo baptizato. Modo posito quod talis paruulus baptizatus immediate moriatur. ipse nunquam eliciet actum temperantie refrenando aliquas inordinatas delectationes. et tamen habitus virtutis temperantie non erit frustra in eo. ut alias dictum est. sic etiam tali innocenti paruulo infunditur virtus pnie. dato quod nunquam peccet. nec peccare possit in futurum.

Ad.5. Thomas et multi alij doctores. Ad quintum dicendum quod doctores communes concedunt antecedens. scilicet quod virtus pnie nunquam fuit in christo. nihilominus tamen ipsi circa istam. xiiij. distin. ponunt quod pnia est virtus moralis. que etiam manet in beatis tanquam verum anime ornamentum. Ex quibus necio sequitur quod verum anime ornamentum defecit anime christi. quod videtur esse inconueniens. Nec valet si p

excusatõe istoꝝ doctoꝝ dicit̃ ꝙ christ⁹ habu/
it innocentiã. ergo non potuit hr̃e penitentiã.
qꝛ puulo baptizato imediate p⁹ ipm̃ baptis/
mũ morienti infundit̃ virtus que est pnĩa cũ
ceteris virtutibꝫ etiã ẽm istos doctores. et m̃
talis puulus postq̃ꝫ baptizatus ẽ innocẽs est
nec vnq̃ꝫ nocens erit. nec nocẽs fieri poterit.
quia in eodẽ die quo baptizatus ẽ moritur. ꝛ
in gratia ꝛ gloria confirmabit̃. Saluo igi
tur semp meliori iudicio. ad pñs ꝑdicte rõis
nego anceds̃. Ad cui⁹ intellectũ ẽ aduertẽ
dũ ꝙ inter alios effectus ꝛ actus pnĩe. inclia/
re animã ad faciendũ emendã deo ꝓ offensa
relaxanda. ẽ forte magis ꝓprius actus pnĩe.
Ad hunc autẽ actũ potest aĩa dupl'r se habere
Uno modo absolute. ꝛ sic nõ potest esse i ali/
quo innocẽte. quia eoipso ꝙ innocẽs nihil cõ
misit quod sit emẽdandũ. ideo absolute ꝛ sim
pliciter nõ inclinat̃ ad emẽdandũ delictum.
Alio modo sub ꝯditione. puta ꝙ hõ cogitet
si offendisses deũ. vel si quocũq̃ꝫ modo ꝯtin/
geret ꝙ tu offenderes deũ. tu velles emendare
ꝛ pcipit homo se inclinatũ ꝛ paratũ ad obser
uationẽ hui⁹ emende isto modo ꝯditionali/
ter cogitate vel ꝑlate. Et hoc modo act⁹ peni
tentie debet esse in quolibet iusto q̃ꝫuiscũq̃ꝫ in
nocẽte. siue sit viator siue cõphensor. immo
quãto homo ẽ iustior ꝛ pfectior. tanto magis
actũ penitẽtie isto modo cõditionaliter acce/
ptũ inuenit in seipso. Nõ em̃ esset innocens.
quicũq̃ꝫ oppositũ istius actus in se sentiret.
Et ideo pnĩa non solũ q̃ꝫtum ad ornatũ aĩe.
verumetiã q̃ꝫtum ad iã dictũ actũ videt̃ esse i
dño iesu christo nõ minus q̃ꝫ i quocũq̃ꝫ alio
homĩe iusto ꝛ innocẽte. Alij dicũt ꝙ peni/
tẽtia nõ ẽ virtus specialis. sed generalis ꝑ q̃n
dã aggregationẽ oĩm virtutũ. qꝛ cõphẽdit
ceteras virtutes. sicut vna vinea cõphẽdit
multas vites. ꝛ vna cithara cõphẽdit mul
tas cordas. Uñ quãdo detestat̃ ꝛ emendare
ꝓponit peccatũ luxurie. tũc tangit cordã con/
tinẽtie ꝛ castitatis. qñ ꝟo pctm̃ supbie. tũc tã
git cordã ipsius humilitatis. qñ pctm̃ auari
cie. tũc tãgit cordã largitatis. et sic de alijs. vt
sic homo de vẽtre ꝯsciẽ dãs sonũ pnĩe. dicere
possit illud Jsa. xvi. Uēter meus ad moab q̃
si cithara sonabit. Et hãc dicũt esse intẽti/
onẽ beati Aug. in li. de. v. r̃nsionibus. vbi ait.
Penitẽtia est quedã res optima ꝛ pfecta. om
nes defectus reuocans ad pfectũ. P. sicut
facere omne bonũ non ẽ virtus specialis ſꝫ ge/
neralis cõphendẽs omnẽ virtutẽ. sic decli/
nare ab omĩ malo [illegible] est virtus specialis. sed

Nota ꝙ pnĩa fuit i xp̃o.
Opi. scd̃a 1
2

ẽ aggregatio oĩm virtutũ. Cum ẽ pnĩa decli
net ab omni malo. ẽ ꝛc. Sed nec istud va
let. Qꝛ sicut magnanim⁹ facit op⁹ cuiuslibet
ꝟtutis. ꝛ tñ magnanimitas ẽ virt⁹ spãlis. eo
ꝙ hec oĩa faciat sub rõne spãli. puta sub hac
rõne. vt sit dign⁹ honore. vt pꝫ. iiij. eth. sic q̃ꝫ
uis hec virtus q̃ dicit̃ pnĩa declinet ab oĩ ma
lo. tñ hoc facit sub hac spãli ratiõe vt inclinet
hoĩem ad velle emẽdare ipsi deo de omĩ offen
sa. ꝛ hoc vel absolute vel sub conditiõe. sicut
ꝑdictũ est. ideo penitẽtia ẽ virtus spãlis Uñ
non obstãte vñitate obiecti material'r sũpti. si
habitus aliquis versat̃ circa ipm̃ sub ratione
spãli. ille habit⁹ poterit esse vn⁹ specifice. ꝛ non
solũ aggregatione vt isti assumunt. Et ꝑ hoc
patet solutio ad ea q̃ ꝓ se inducũt. Alij di
cũt ꝙ licet pnĩa sit virtus. tñ nõ ẽ virtus disti
cta ab ipsa caritate. Penitẽtia em̃ ꝛ caritas vt
isti dicunt sunt idẽ ẽm rẽ. q̃ꝫuis differãt rati/
one. Nã eiusdẽ virtutis ẽ vnire deo. ꝛ detesta/
ri ea que sepant a deo. sed caritas vnit deo. pe/
nitentia detestat̃ peccatũ quo sepamur a deo.
ẽ ꝛc. Sed nec istud valet. Qꝛ habit⁹ disti
guũt̃ ꝑ obiecta ꝛ ꝑ rões obiectales. ſꝫ aliud ẽ
obiectũ ꝛ rõ obiectal' caritatis ꝛ pnĩe. vt pꝫ ex
ꝑdictis. ẽ caritas ꝛ pnĩa sũt duo hĩt⁹ real'r di
stincti. Ad rõem dõm ꝙ q̃ꝫuis caritas dete
stet̃ ea q̃ sepant a deo. tñ hoc facit sub alia rõ/
ne q̃ꝫ ipsa pnĩa. ideo ꝛc.

Cõtra opinionẽ.

Solutio rationũ.
Opi. tcia.

Ratio.

Cõtra opinionẽ.

Solutio rationis

Quantũ ad secun

dũ articulũ dico breuiter ꝙ virt⁹ que ẽ pnĩa ẽ
subiectiue i ipsa volũtate. Quia vt dixi in. iij.
li. iusticia subiectiue ẽ in ipsa volũtate. sed vt
pꝫ ex ꝑdictis. pnĩa ẽ quedã iusticia. ergo ꝛc.
P. i illa potẽtia subiectiue hꝫ eẽ pnĩa q̃ emẽ 2
dam ꝓ pctis faciendã sibiipsi põt infligere. ꝛ
sua auctẽ omibꝫ alijs potẽtijs impare. sed vo
luntas ẽ hmõi. vt patet ex mult' auctoritati/
bus sctõꝝ. ꝛ spãliter. b. Bern. ꝛ Ansel. quarũ
aliquas adduxi li. ij. dist. xxxviij. Sed ꝯ
istud sũt multe opiniões. Jn ista em̃ materia
q̃si qlibet vis aĩe suũ habuit iudicẽ. Uñ q̃
dã dicũt ꝙ pnĩa tanq̃ꝫ i subiecto sit in irascibi
li. Quia vindicare spectat ad irascibilẽꝫ. sed 1
ẽm. b. aug. pnĩa est quedã dolentis vindicta
ergo ꝛc. P. ira qua quis irascit̃ pctis alienis 2
ꝛ ira qua quis irascitur pctis ꝓprijs. sũt sbie
ctiue in eadẽ potẽtia. sed ira qua quis irascit̃
pctis alienis ẽ i irascibili. ẽ ꝛc. P. chris. di 3
cit. Perfecta pnĩa cogit penitẽtẽ oĩa libẽter suf
ferre. Sꝫ cogere videt̃ ad irascibilẽꝫ ptinere.

Articulus secũdus.
Cõclusio 1

Cõtra cõclusionẽ.
Opi. pria

4 P̄.ꝓpriū ē ipsi⁹ irascibilis sustinere dura ⁊
penosa. Sed ꝫm Aug. penitere ē penā tenere.
ḡ pnia ad irascibilē videt̄ ptinere. P̄.ī glo.
5 superius allegata ī argumēto ꝑncipali. Quid
iusti⁹ ⁊c. expsse ptȝ ꝙ irasci ē actus pnie. ḡ ⁊c.
Cōtra opinionē. Sȝ ista nō ꝯcludūt. q̄ licȝ act⁹ ipsi⁹ irasci
bil' se possit extēdere ad detestationē mali sen/
1 sibilis. tñ nō videt̄ ꝙ se extēdat ad detestatōȝ
mali spūalis Da oppositū. tūc extēderet se ad
illud qd̄ excedit suū adequatū obiectū. Nam
spūale excedit sensibile. Sed adequatū obie
ctū ipsi⁹ irascibilis videt̄ eē sensibile. eo ꝙ ira/
scibil' sit vis sensibil' fūdata ī organo corꝑali.
Est em̄ ꝑs appetit⁹ sensitiui. q̄ diuidit̄ ī appe/
titū irascibilē ⁊ ꝯcupiscibilē. Sȝ ꝑ pniaȝ nō
solū detestamur pctm̄ seu maluȝ sensibile. sed
etiā spūale. ⁊ tāto magis spūale q̄ȝ sensibile q̄ȝ
pctm̄ spūale ē peius sensibili ⁊ magis ꝑicu
losū. ḡ pnia subiectiue nō ē ī irascibili. sed po/
tius ī volūtate. q̄ pōt omne malū detestari.
2 P̄. irascibilis diuinā offensā nō ꝑcipit ob
iectiue. ḡ pnia nō ē ī ea ponēda sbiectiue. Cō
seqntia ptȝ. q̄ pnia ꝑncipal'r ordiat act⁹ suos
ad emēdā faciendā deo offenso ꝑ pctm̄. Añs
etiā pȝ. q̄ diuia offensa nō p̄t ꝑcipi obiectiue
ab illa vi in cui⁹ adeq̄to obiecto non claudit̄
ipse deus. Sȝ infra adeq̄tū obiectū ipsi⁹ ira/
scibilis nō claudit̄ ipse de⁹. vt pȝ ex iā dictis.
Solutio Ad.1. ḡ ⁊c. Ad ꝑmū dōm. ꝙ sicut intellect⁹ se hȝ
ad v̄tutes seu potētias cognitiuas sensitiuas.
sic volūtas ad appetitiuas. sȝ q̄cq̄d p̄nt potē/
tie cognitiue sensitiue ꝑ multos act⁹. h̄ totuȝ
pōt intellectus eq̄pollēter ꝑ vnicū suū actuȝ.
q̄ q̄ sparsa sūt ī inferiorib⁹. sūt vnita ī supiori
bus. vt ait auctor de causis. ḡ vindicare. irasci
ꝯcupiscere. detestari. ⁊ quoscūq̄ȝ alios act⁹ cō/
petētes irascibili ⁊ ꝯcupiscibili appetitui ꝑtis
sensitiue. p̄t ipse appetit⁹ intellectiu⁹. q̄ est ipa
Ad.2. volūtas eq̄pollēter ꝑ seipsā. ḡ ⁊c. Ad scd̄m
dōm ꝙ irasci pctis ꝓpriis pōt dupl'r accipi.
Uno mō simpl'r. Alio mō cū emēda dñe of
fense. Primo mō maior ē vera. sed nō scd̄o mō.
maxie si illa potētia ī q̄ ē ira q̄ irascimur cul/
pe aliene nō ē ꝑceptiua ꝫm seipsi⁹ diuie offēse
⁊ emēde faciēde ꝓ offēsa tali. Sic ē ī ꝓposito.
Ad.3. vt pȝ ex p̄dictis. Ad terciū nego miorē. q̄a
istud cogere maxie ꝯpetit volūtati. q̄ oib⁹ aliis
Ad.4. virib⁹ dñat̄. vt ꝓbatū ē li. ii. dist. xxxviii Ad
q̄rtū dōm ꝙ ꝯcessis ambab⁹ p̄missis. nō seq̄/
tur ꝯclusio. q̄ penitere nō consistit p̄cise in eo
qd̄ est penā tenere vel sustinere. vt patet ex p̄di
Ad.5. ctis. Ad quintū dicendū ꝙ ibi nō exꝑmit̄
irasci simpl'r. sed taliter irasci vt satisfactō offe
ratur ipsi deo. tale autē offertoriū nō pōt fieri
ꝑ virtutē sensitiuā. que dei nō est ꝑceptiua.
Alii dicūt pniam subiectiue esse ī concupisci Opi. scd̄a
bili. Q̄ opposita apta nata sūt fieri circa idē 1
subiectiue. sed dolor ⁊ delectatio. gaudiū ⁊ tri
sticia sunt opposita. cū igit̄ gaudiū ⁊ delecta/
tio sint ī ꝯcupiscibili. sequit̄ ꝙ pnia q̄ cōsistit
ī tristicia ⁊ dolore sit ī ꝯcupiscibili subiectiue.
P̄ ꝯcupiscētia boni ⁊ detestatio mali ꝑtinēt 2
ad eandē vim ipsi⁹ aīe. sed ad ꝯcupiscibilē ꝑti
net ꝯcupia boni. ḡ ad eā ꝑtinet pnia q̄ est que
daȝ detestatio mali. Sed nec istud valet. Cōtra opi
sicut patet ꝑ easdē rōnes ꝑ q̄s iā ꝓbaui pniaȝ nionē.
nō esse subiectiue in ipsa irascibili. Ad pri Solutio.
mū ḡ dōm ꝙ dolor ⁊ tristicia vt sūt ī ꝯcupisci Ad.1.
bili sic sunt passiones. et ꝑ ꝯñs nō sunt pnia
de q̄ loq̄mur. q̄ illa ē virt⁹. passio aūt nō ē vir
tus. Uñ sicut pena a iudice illata ipsi reo nō
est iusticia vindicatiua. q̄ȝuis aliq̄ mō sit effe
ctus tal' iusticie. sic ī ꝓposito dolor et tristicia
vt sūt ī ꝯcupiscibili nō sunt pnia. q̄ȝuis q̄nq̄ȝ
sint effect⁹ pnie. Ad. ii. pȝ ꝑ p̄dicta. q̄ dete/ Ad.2.
statio mali sub hac rōe vt ex illo malo offen/
sus ē deus. sic spectat ad penitentiā. ⁊ vt sic nō
est actus cōcupiscibilis ꝑtis sensitiue. cui nō
conuenit ꝑcipe deū vl' offensam dei. Alii di Opi. tcia.
cunt pniaȝ subiectiue esse in ratione seu ī ipo
intellectu. Q̄ pnia ē quoddā iudiciū. vt ptȝ 1
1. ad Cor. xi. vbi tangēs ap'lus actū penitētie
ait. Si nosmetipsos iudicarem⁹. nō vtiq̄ȝ iu
dicaremur. sed iudiciū ꝑtinet ad intellectuȝ.
ḡ ⁊c. P̄. eiusdē potētie ē ordinare ⁊ deordia 2
ta reformare seu reordinare. sed ordinare spe/
ctat ad intellectū. ḡ ad ipm̄ ꝑtinet pnia q̄ de/
ordinata emēdant̄ ⁊ reformātur. Sȝ nec Cōtra opi
istud valet. Q̄ licet iudiciū dictare spectȝ ad nionē.
ipm̄ intellectū ⁊ rōem. tñ dictatū iudiciū au/
ctoritatiue executōi mādare spectat ad ipsaȝ
volūtatē. cū ergo pnia q̄ ē virtus nō ꝯsistat ī
dictamine iudicii. sed in valida eius executi
one (Multi em̄ bñ dictāt qualiter debet fieri
pnia. tñ ꝓpter defectū executōnis. puta q̄ au
ctoritate voluntatis dictatū iudiciū nō man
dant executōi. iō ꝯstat eos carere v̄tute pnie)
ḡ virt⁹ pnie nō ē subiectiue ī rōne. sȝ ī ipa volū
tate. Ad ꝑmū dōm. ꝙ pnia nō ē iudiciuȝ Solutio.
dictatiue. sed magis executiue. Etiaȝ isto Ad.1.
modo ē intelligendū dictū ap'li Nā multi iu
dicāt se esse pctōres. ⁊ dictāt ꝙ deberent se emē
dare. tñ q̄ tale dictatū non exequūtur. iō tā/
dē damnabiliter iudicabunt̄. Ad scd̄ȝ di Ad.2.
cēdū eodē mō. Nā licet ꝑ modū ꝯsilii dicta/
re tam ordinationē q̄ȝ reordinationeȝ spectat

ad rõem. tñ illud qđ sic ẽ dictatũ ⁊ consultũ.
auctoritatiue ⁊ imperialiter execucioni mãdare
Opi. q̃rta spectat ad voluntatẽ. Alij dicũt ꝙ pnia ẽ i
1 qualibet aĩe potẽtia. Quia ṽtus ibi hꝫ eẽ vbi
agit. sed pnia agit in qualibet aĩe potentiã. cũ
2 a qualibet expellat pctm̃. P. reformãs op/
tet ꝙ sit i reformato. sed pnia solet qualibet po
tentiã aĩe si deformata fuerit reformare. g̃ ⁊c.
Cõtra opinionẽ Sed nec istud valet. Qꝛ si sic. tũc vnuꝫ ⁊
idẽ accñs sił eẽt i pluribꝫ subiectis. Falsitas ɔñ
tis pꝫ. pbatio ɔñtie. qꝛ virtꝰ q̃ ẽ pnia ẽ in vno
hoĩe vnũ accidẽs. sed in vno hoĩe sũt plures
Solutio potẽtie aĩe realiter distincte. g̃ ⁊c. Ad pmũ
Ad. 1. dđm ꝙ virtutẽ actiuã eẽ alicubi pt dupłr itel
ligi. Uno mõ subiectiue. Alio mõ attinctiue
Primo modo ẽ i agẽte. Scđo modo i patiẽ
te Quãuis g̃ pnia aliq̃ mõ agat i qualibꝫ aĩe
potẽtiã mediãte ipsa volũtate quã informat.
tñ i sola volũtate ẽ subiectiue. i alijs aũt potẽ
tijs ẽ solũ attinctiue. qꝛ volũtas informata pe
nitẽtia. sua actione attingit alias potẽtias ip/
sas suo impio applicãdo ad faciẽdũ emendã
Ad. 2. p delicto. Ad scđm dicẽdũ ꝙ reformãs pt
dici dupłr. Uno mõ formałr. Alio modo ef
fectiue. Pĩo modo maior ẽ vera. sed scđo mõ
ẽ falsa. Modo sola volũtas reformaṫ forma/
liter ipsa pnia. qꝛ ipsa volũtas sola fuit subie
ctiue deformata pctõ. Nã pctm̃ sbiectiue hꝫ
eẽ i sola volũtate. pprie loq̃ndo de pctõ. vt p/
baui li. ij. di. xxxix. cetere aũt potẽtie p pniaꝫ
reformanṫ effectiue seu motiue. Nã volũtas
informata p pniam mouet alias potẽtias ad
Opi. q̃nta eaꝝ correctionẽ. Alij dixerũt ꝙ pnia ẽ sub/
1 iectiue in ipsa synderesi. Primo qꝛ ipsi synde
2 resi pprie cõuenit gemere p pctõ. Scđo.
qꝛ synderesi pprie cõuenit detestari pctm̃.
Cõtra opinionẽ Sꝫ nec istud vꝫ. Qꝛ sicut pꝫ ex his q̃ dixi
li. ij. di. xxxix. arti. iij. synderesis nõ est vis vł
potẽtia aĩe. sꝫ ẽ q̃dã habitꝰ ɔnaturał ipĩ aĩe. et
p ɔñs nõ pt eẽ subiectũ pnie. qꝛ vnꝰ habitꝰ nõ
subijciṫ alteri hitui. h̾ em̃ ɔuenit ipĩ potẽtie.
Solutio rationũ. Ad motiua istoꝝ dđm ꝙ gemere p pctõ. ⁊
detestari pctm̃. naturałr ɔuenit aĩe p ipsã syn
deresim. sꝫ p pniaꝫ hec ɔuenĩũt aĩe volũtarie

Articulus tercius.

Quantuz ad terciũ

arti. cũ petiṫ. vtꝝ pnia possit iterari. vel petiṫ đ
pnia vt virtꝰ ẽ. vel vt sacrm̃ ẽ. Pĩo mõ pie
credendũ ẽ ꝙ totiẽs deus iteret hm̃oi virtutẽ
q̃tiẽs pctõr vere ɔteriṫ de pctis i q̃ relapsus ẽ.
Propṫ qđ Eze. xviij. dicit dñs. Quacũqꜫ ho
ra ingemuerit pctõꝛ saluꝰ erit. Ibidẽ etiã dic
dñs. Nolo mortẽ pctõris. reuertimĩ ⁊ viuite
Si petiṫ de pnia vt sacrm̃ ẽ. tũc ẽ aduertẽ/ Nota.
dũ ꝙ tres sunt modi generales pnie sacralis.
Quedã ẽi pnia dꝛ puata. Alia publica. Ter
cia sollẽnis Pnia puata dꝛ illa q̃ a sacerdo
te imponiṫ ɔfitẽti p secretis ⁊ occultis pctis.
Publica q̃ imponiṫ p manifestis et magnis
pctis. sicut nudis pedibꝫ pegrinari. vel ṽgis
verberari. sicut solet in curia romana fieri pe
nitẽtiarios summi pontificis. Sollẽnis
pnia ẽ illa q̃ iniũgiṫ p manifestis ⁊ maximis
scelerib. quibus pctõr totã coĩtatẽ ville. vr/
bis. vel puincie scãdalizauit. sicut ẽ matrici/
diũ. patricidiũ. vxoricidiũ. ⁊ cetera hm̃oi ne/
phãda ⁊ horrẽda peccata. De pmis duo/
bus modis non ẽ dubiũ apud veros catholi
cos q̃n iterari possint. ⁊ de facto patet ꝙ iterã/
tur in ecclesia. licet aliqui erronei viri a verita
te deuiꝫ oppositũ tenuerint. Dicũt etiã ali/
qui de istis. ꝙ quicũqꜫ semel in caritate dei fu
erit. nunqꜫ deinceps possit pdere caritatẽ. Et
hũc errorẽ cũ motiuis suis tetigi li. iij. di. xxxi
Forte diceṫ ꝙ Ambrosiꝰ videṫ eẽ p opio/ Instantia
ne istoꝝ. Nam pnia dist. iij. c. repiunṫ. idu
citur auctas ambrosij. qua sic ait. Sic ẽ vnũ
baptisma ita ẽ vna pnia Huic aucti et mul Solutio.
tis alijs quibꝫ isti suũ errorẽ defendũt mgr̃ suf
ficiẽter rñdet in lr̃a. ⁊ veritatẽ huic errori ɔtra
riã multipłr confirmat. ideo de his nihil hic
scribo. qꝛ clare patet in lr̃a istius. xiiij. distin.
Sollẽnis autẽ pnia sm̃ iura antiqua ñ de
bet iterari. q̃uis sm̃ aliquaꝝ ecclĩaꝝ ɔsuetu/
dinẽ etiã iteretur. Forte diceṫ si sollẽnis pe/ Instantia
nitẽtia non est iterãda. quid faciet tunc pctõr
si post semel pactã sollennẽ pniaꝫ relapsus fu
erit in idẽ vel sile vel forte maiꝰ pctm̃. Rñ/ Solutio.
deo ꝙ sm̃ iura iniũgẽda ẽ sibi grauis et magna
pnia. sed non sollẽnis. ne ex frequẽti iteratio/
ne talis sollennitas minus terreat pctõres.
Et hac forte de causa diuturnitas sollẽnis
penitẽtie stat in discretione epi. vt tãdiu tene
atur peccator in ista penitẽtia. donec sic assue
scat bonis moribus ꝙ nõ opteat verisimiłr ti
mere de sua recidiuatione in delictũ tam enor
me. Modus aũt istiꝰ penitẽtie in multis p/
tibus iuris poniṫ. ⁊ specialiter di. l. ca. in capi
te. ⁊ de pnia di. iij. ca. repiunṫ. Et vt ex istis
⁊ alijs locis iuris canonici colligi potest. mo
dus iste debet esse talis. In capite q̃drage/
sime puta in die cinerũ sacerdotes parochia/
les debẽt venire cũ taliter penitẽtibus ad eccle
siã in qua epus die illa celebrabit. ⁊ tales su/
os subditos debent repñtare epo ante fores

ecclesie. et hmoi penitentes debent esse induti sacco. et nudi pedibus. rasis capitibus si viri fuerint. de qua rasura parcitur si mulier fuerit. Quos episcopus introducens in ecclesiam cum toto suo clero: dicit septem psalmos penitentiales. Postmodum eis manum imponit. aquam benedictam spargit. cinerem capitibus eorum imponit. cilicio colla eorum coopit. et voce lachrimabili eis denunciabit. quod sicut Adam propter sua peccata eiectus fuit de paradiso. sic ipsi eijciendi sint de ecclesia. Quo dicto. precipit episcopus ministris vt eos expellant de ecclesia. et ipsis exeuntibus clerus prosequitur eos cantando hoc responsorium. In sudore vultus tui. Et tunc manebunt extra ecclesiam vsque ad diem cene domini. qua die presentabunt se ad fores sue parochialis ecclesie. et tunc introducuntur in ecclesiam per suos proprios sacerdotes. et licebit eis interesse diuino officio vsque ad octauam pasce. ita tamen quod non communicabunt. neque pacem accipient. Et ab illa die iterum manebunt extra ecclesiam vsque ad diem cinerum. Et sic fiet de eis quolibet anno. donec per episcopum cum eis fuerit misericorditer dispensatum. Verum est tamen quod tantus rigor istis temporibus raro seruatur propter tepiditatem prelatorum. et ideo valde multiplicantur detestabiles et horrendi peccatores. totam communitatem sua temeritate scandalizantes infra ambitum sancte matris ecclesie.

Articulus quartus

Quantum ad quartum

articulum petitur de duobus. Primo de causa penitentie. Secundo de eius effectu. Accipiendo quod penitentiam vt sacramentum est. tunc deus est causa principalis. et sacerdos seu minister est causa instrumentalis. sicut etiam in alijs sacramentis communiter habet esse. Sed accipiendo penitentiam vt virtus est. tunc deus est causa eius effectiua. quia cum sit virtus infusa. et [?] omnes creata. solus deus potest eam effectiue causare. quia ipse solus potest aliquid de nihilo creare. Sed causa eius dispositiua potest esse multiplex. Ad cuius intellectum est aduertendum. quod penitentia est quasi quedam reuersio hominis a peccato ad ipsum deum. ideo necesse est hominem cognoscere peccatum a quo debet recedere. et deum ad quem debet accedere. et ad hoc disponitur homo per lumen fidei loquendo de fide informi. Secundo necesse est hmoi hominem retrahi ab allectione peccati. et ad hoc disponitur timore pene debite pro peccato. qui timor seruilis appellatur. vt declaraui libro. iij. distin. xxxiij. Tercio congruit talem homines habere aliquod inclinatiuum. quo inclinetur ad ipsum deum. et quo ad hoc disponitur per spem informem. et per naturalem amorem. Et appello hic informe omne illud quod stat in anima sine caritate infusa. que omnium virtutum dicitur esse forma. Quantum ad secundam partem istius articuli est aduertendum quod effectus penitentie sunt multi et valde gloriosi. quos simul in vna aucte diiugit Cyprianus in quodam sermone sic dicens. O penitentia que miserante deo peccata remittis. paradisum reseras. contritum sanas. tristem exhilaras. ad vitam de interitu reuocas. statum instauras. hominem renouas. fiduciam reformas. gratiamque abundantiorem refundis. O penitentia quid de te referam. omnia ligata tu soluis. omnia soluta tu reseras. aduersa tu mitigas. confusa tu lucidas. desperata tu animas. O penitentia rutilantior auro. splendidior sole. quam nec peccatum vincit. nec afflictio superat. nec desperatio deijcit. Penitentia respuit auariciam. horret luxuriam. fugat furorem. format amorem. calcat superbiam. continet linguam. mores componit. odit maliciam. excludit inuidiam. Perfecta penitentia cogit omnia ferre libenter. vnam percutienti maxillam prebet alteram. superiori supplex est inferiori subiacet. in corde contritio. in ore confessio. in opere tota humilitas. Hec est perfecta et fructuosa penitentia. Istorum gloriosissimorum effectuum penitentie distinctionem. et eorum distinctam recitationem causa breuitatis diligenti lectori committo.

Secunda pars articuli

Nota effectus penitentie.

Ad argumentum principale.

Ad argumentum principale. dicendum. quod antecedens non est verum. Ad primam partem probationis dicendum quod equiuocatur de penitentia. quia vt est passio est in parte sensitiua. et penitentia que est virtus existens in parte intellectiua de qua ad presens locutus sum. vtitur illa passione existente in parte sensitiua tanquam materia sua quam offert deo pro emenda. Ad secundam partem probationis dicendum. quod licet incipiens non sit perfectus perfectione excellenti. est tamen perfectus perfectione sufficienti

Distinctio decimaquinta.

Et sicut predi

ctis. Postquam magister reprobauit errorem illorum qui dicebant veram penitentiam non esse iterabilem. hic improbat errorem illorum qui dixerunt veram penitentiam esse dimidiabilem. Et diuiditur in tres partes. Nam primo predictum errorem cum suis motiuis recitat. Secundo eundem errorem reprobat. et oppositam veritatem confirmat. Et tercio que sit vera penitentia manifestat. Secunda ibi. Satis arbitror. Tercia ibi. Ex premissis. Cur

ca primũ est aduertendum. quod iste error est bifurcatus. Nam supposito quod quis de aliquibus peccatis conteratur et non de aliis. dixerunt quidam istorum quod satisfactio pro illis peccatis de quibus conteritur valet et est sufficiens etiam tunc quando agitur. Alii dixerunt quod huiusmodi satisfactio a primo tunc incipit valere quando talis homo etiam de aliis peccatis conteritur. Et secundum hoc magister duo facit. Quia primo pertractat primum dicendi modum. Secundo secundum. ibi. Quibusdam tamen videtur. Prima in duas. Quia primo ostendit quomodo isti suum errorem colorare nituntur prophetica veritate. Secundo quomodo hoc idem faciunt sanctorum auctoritate. ibi. Alias quoque auctoritates. Prima in duas. Nam primo recitat istum errorem ac eius probationem. Secundo subdit veram solutionem per adducte auctoritatis expositionem. ibi. Sed de his tamen oportet. Sequitur illa pars. Alias quoque. Et dividitur in duas partes. Nam primo ostendit quomodo isti pro se adducunt sanctorum auctores ac etiam rationem. Secundo ponit suam responsionem. ibi. His respondemus. Sequitur illa pars. Quibusdam tamen videtur. Et dividitur tres partes. Quia primo ostendit quod satisfactio facta in mortali peccato nunquam valet ad meritum vite. Secundo innuit quod potest valere ad diminutionem pene. Tercio probat et declarat vtrunque. Secunda ibi. Potest etiam accipi. Tercia ibi. Ex his ostenditur. Prima in duas. Nam primo premittit falsam opinionem ac eius probationem. Secundo submittit veritatis declarationem. ibi. Sed hec dicta. Circa istam dist. quero.

V Utrum homo carens caritate possit satisfacere deo de aliquo mortali peccato. Videtur quod sic. Quia non minus est deus misericors in acceptando satisfactionem sibi factam quam homo. sed homo quandoque acceptat solutionem sibi factam de dimidio debito. ergo deus acceptabit etc. Contra. elemosyna facta extra caritatem non valet. ergo nec alia opera satisfactionis valere possunt. Antecedens patet ex dictis apostoli. i. Cor. xiii. vbi ait. Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas. et si tradidero corpus meum ita vt ardeam. caritatem autem non habeam: nihil mihi prodest. Consequentia patet. quia elemosyna est principalis pars satisfactionis. Hic quatuor sunt videnda. Primo vtrum de peccato mortali homo possit satisfacere. Secundo de modo satisfaciendi. Et in hoc etiam patebit ad principale quesitum. Tercio de partibus satisfactionis. Et quarto de necessitate restitutionis. puta vtrum ad veritatem penitentie requiratur necessario restitutio rei aliene iniuste detente.

Quantum ad primum est aduertendum quod hominem satisfacere deo potest dupliciter intelligi. Uno modo ex merito sue actionis absolute et secundum se accepte. Et sic non potest homo deo satisfacere de quocunque mortali peccato. Quia offensa capit mensuram ex quantitate eius quem offenditur. sed quantitas virtutis divine seu ipsius dei qui offenditur per peccatum est infinita. ergo offensa quodammodo est infinita. et per consequens omnis nostra actio secundum se accepta nimis esset exigua ad satisfaciendum pro huiusmodi offensa. Alio modo potest accipi nostra actio vt gratia dei et caritate informata cooperante sibi merito passionis domini nostri iesu christi. Et sic potest homo satisfacere ipsi deo. Quia quando sic agit quod actio sua est grata et accepta ei quem offenderat ille satisfacit vel satisfacere potest de offensa. sed actio hominis accepta modo predicto est grata et accepta ipsi deo. ergo etc. Maior est nota. quia vbi sunt grata et accepta seruitia ibi nulla manet offensa. et per consequens eius qui offendit perfici potest emenda. Minor etiam patet. quia quasi videretur implicare contradictionem. quod actio gratia et caritate informata seu a gratia et caritate principiata non esset deo grata. Etiam meritum passionis christi. qui est propiciatio pro peccatis nostris. est adeo gratum ipsi toti trinitati. quod respectu cuiuslibet penitentis cui tale meritum cooperatur placatur ipse deus. et per consequens acceptat opera satisfactoria que sunt ipsi penitenti possibilia. Ista conclusio etiam patet per ea que dixi supius questione prima precedente. arti. primo. in solutione quinti argumenti contra conclusionem. Et his bene intellectis facili respondetur ad multa sophismata. quibus aliqui solent arguere. quod nullus homo de mortali peccato possit satisfacere ipsi deo.

Ratio

Articulus primus.

Quantum ad secundum articulum sic procedam. Primo enim ponam vnam conclusionem circa quesitum principale. Secundo inferam aliqua correlaria circa modum satisfaciendi. Conclusio est hec. quod nullus homo carens gratia et caritate ipsi deo de peccato potest satisfacere. Quia opera hominis carentis gratia et caritate non sunt deo grata. cara vel accepta. ergo homo carens caritate non potest deo satisfacere de offensa. Antecedens patet. quia inimicus non gratificat nec acceptat opus inimici. sed homo sine caritate est inimicus deo. et ira dei actualiter est contra eum. quia omnes nascimur natura filii ire. sic ait apostolus. Consequentia etiam patet. quia deo satisfacere non possumus nisi inquantum ipse acceptat et gratificat illud modicum quod facimus. Praeterea deficiente z

Articulus secundus.

Conclusio i

vera ꝯtritōe non pt̄ fieri debita satisfactio. sed
carēs caritate nondū fuit ī vera contritiōe illi
us mortalis pcti excludētis caritatē. ergo ꝛc.
Mior pȝ. pbo maiorē. qꝛ nō min⁹ satisfactio
p̄supponit ꝯtritionē qȝ ꝯfessio. Nā sicut. ī. pa
tebit. sacr̄m pnie tres ptes hȝ. quaꝝ p̄ma ē cō
tritio. scd̄a confessio. ꝛ tercia satisfactio. Sȝ n̄
3 min⁹ terciū p̄supponit p̄mū qȝ scd̄m. sȝ ꝯfessio
nō valet sine ꝯtritōe. ḡ nec satisfactio P̄. ab
eadem radice ꝓcedūt opa satisfactoria ꝛ me/
ritoria. sed sine caritate mereri non possumus
Iste em̄ fuit error pelagij. vt pȝ li. ij. di. xxvij.
scȝ ꝙ ex puris naturalibꝫ mereri possimus. ḡ
Instantia ꝛc. Sed adhuc forte exsistētes aliqui imita
tores Pelagij ꝯtra p̄ntem ꝯclus̄oem dicēt sic.
1 Si satisfactio nō pt̄ fieri ipsi deo sine cari/
tate. tūc nūqȝ homo posset esse cert⁹ de h̄ ꝙ satis
fecerit ꝓ pctō. sed ꝯn̄s ē incōueniēs. qꝛ tūc sp
opteret hoiem pactā pniam reincipe. Proba
tur ꝯn̄a. qꝛ null⁹ homo pt̄ scire se hr̄e caritatē.
2 vt pȝ ex dictis li. i. di. xvij. P̄. rex nabucho
donosor potuit satisfacere pctis suis. ḡ hō
carēs caritate pt̄ satisfacere ꝓ pctō. Conseqn̄
tia pȝ. qꝛ ille rex non habuit caritatē. cum ipe
esset ifidelis. ꝛ sine fide impossibile sit placere
deo. vt patet ad Hebre. xi. Añcedēs etiā patȝ
Dan. iiij. vbi Daniel ad illū incredulū regeȝ
3 ait. Elemosynis redime pctā tua. P̄. btūs
Ambro. ait. Et si fides desit pena satisfacit ꝛ re
leuat. sed planū est ꝙ vbi fides deficit ibi deest
Solutio etiā caritas. Sed ista nō concludunt. Er
Ad. 1. go ad p̄mū dicēdū ꝙ licet homo nō possit eē
certus de hoc ꝙ habeat caritatē certitudie eui
dentis noticie. tamē pt̄ esse certus certitudine
ꝓbabilis cōiecture. et hec certitudo sufficit ei
Ad. 2. ad hoc ꝙ non teneat̄ penitentiā iterare Ad
scd̄m dicendū ꝙ redemptio de qua loquit̄ ibi
Daniel non fuit satisfactio digna ꝓ pctis. sed
fuit tēpalis pene euasio. quā ibidē p̄dixerat ei
Daniel. que etiam euenit illi regi. qꝛ immuta
uit deus sensuȝ eius. ꝛ factus fuit quasi silue
stris bestia. eo ꝙ non fecit s̄m consiliū sibi da
tū p ꝓphetā Ad. iij. dc̄m. ꝙ Ambro. ibi n̄
Ad. 3. loquit̄ de fide q̄ ē virtus theologica. sine qua
impossibile ē placere deo. sed loqtur ibi de cre/
dulitate quā homo hȝ de hoc ꝙ sit in peccato
Or posito bn̄ ꝙ homo sit in mortali pctō. de
quo nondū satisfecit. ꝛ credit se non esse ī pec/
cato. quia hm̄oi peccatū penitus est oblitus
tūc si isto modo fides desit. ꝙ. s. homo nō ha
bet credulitatē seu fidem de hoc ꝙ ipse sit ī ali
quo mortali peccato. tūc de tali peccato pena.
id ē cois contritio ꝛ vniuersalis ꝯfessio satisfa

cit. Ex ista igit̄ conclusione correlarie pōt Correlari/
inferri. ꝙ falsa est illa opinio que ponit ꝙ ho/ um p̄mū.
mine p̄manēte in vno mortali peccato. ipe di
gne possit satisfacere de alio. Quia si sic. tunc 1
talis homo simul esset amicus et inimic⁹ dei.
Esset em̄ amicus dei. qꝛ sine caritate nō posset
satisfacere. vt p̄dictū est. caritas aūt facit ami
cum dei. Et esset inimicus dei ꝓpter transgres
sionē diuini p̄cepti. qua supponit̄ esse in mor/
tali peccato. Itē talis homo manens auer 2
sus a deo. nō maneret auersus a deo. Nā om/
nis mortalis pctōr est auersus a deo. cum in
auersione a bono incōmutabili om̄ia morta/
lia peccata ꝯueniāt. q̄muiscūqȝ differāt in con
uersione ad ꝯmutabile bonū Sed omnis di
gne satisfaciens deo ille conuertit̄ ad deū. ꝛ nō
potest esse auersus a deo. Sed aliqui veri/ Opi. erro
tatis inimici ꝯtra istā veritatē arguūt sic. Il/ nea.
la que sic se habent ꝙ ad inuicē non sunt con 1
nexa. de talibus potest tolli vnū altero rema/
nēte. ꝛ p ꝯn̄s de vno potest fieri satisfactio sine
alteri⁹ satisfactiōe. Sȝ vnū pctm̄ mortale nō
hȝ nccīaȝ ꝯnexiōȝ cū altero. ḡ ꝛc. Maior pȝ.
ꝓbat̄ minor. qꝛ licet v̄tutes ratione prudētie
sint ꝯnexe. s̄m Arist. vi. ethicoꝝ. tn̄ nusqȝ po
nit Aristo. conexionē vicioꝝ. P̄. vn⁹ mor/ 2
bus corpalis potest curari altero morbo ma/
nēte non curato. ergo vnū pctm̄ potest p satis
factionē curari altero nō curato. Conseqn̄
tia patet a similitudine morbi corpal' ad mor
bum sp̄ualem. P̄. btūs Aug. ait. Satisfa 3
cere est cās peccatoꝝ abscidere. ꝛ eorū suggesti
onibus aditū mime vlterius indulgere. Sȝ
cā vnius pcti pōt tolli manēte altero pctō. er
go ꝛc. P̄. vnū vinculū excoicationis eccle 4
siastice potest tolli altero remanēte. ergo vnū
vinculū excōmunicationis diuie potest p sa
tisfactionē tolli altero remanēte. sed peccatuȝ
mortale ē diuina excoicatio excludēs a dei cō
sortio Ad primū nego minorē. maxime lo Solutio
quēdo de pctis q̄ simul sunt ī eodē q̄tū ad eo Ad. 1.
rū remissionē. qꝛ nullius pcti mortal' remissio
fit nisi p infusionem caritatis ꝛ gratie. quia ī
tali infusione ꝯnectitur om̄is remissio morta
lis pcti. ꝛ talē infusionē p̄supponit ipsa satisfa
ctio de mortali pctō. ergo si dat̄ ꝙ tollat̄ vnuȝ
mortale pctm̄ ꝛ non alteꝝ. tūc ratione remis/
sionis vnius pcti talis homo hr̄et caritatē. ra
tione v̄o alterius pcti remanētis nō possȝ ha
bere caritatē. ꝛ sic haberet caritatē. ꝛ non habe
ret caritatē. qd̄ ē ꝯdictio. Et eodē modo ar
guat̄ de satisfactione. qꝛ viuo deo n̄ possum⁹ sa
tisfacere nisi viuis opibꝫ. sed nullū op⁹ nostꝝ

viuū esse pōt sine caritate. ergo si fieret satisfa
ctio alio pctō manēte. tūc ratione pmi inesset
caritas. rōne scdi excluderet caritas. ⁊ sic esset
simul ⁊ nō eēt. Auctoritates etiā Aris. nō
valēt ad ppositum. qꝛ ipse nō habuit scribere
hec et ꝯsimilia que catholica fide tenemus.
Etiā aliquo mō falsuz assumit. qꝛ sic Ari
sto. posuit oēm hoiem virtuosum eē prudētē.
sic posuit omnē viciosum esse ignorantē. Vñ
in codē. vi. ethicoꝝ ait sic. Ois igit malꝰ igno
Ad. 2. rans. Ad scdm dicendū ꝙ similitudo illa
nō valet in pposito. quia alio et alio medica/
mine curatur vnus morbus et alter. sed om
ne peccatum post baptismū curat vno medi/
camine. s. infusione penitētie cū gratia et cari/
tate. ꝗuis diuersa satisfactio ordinet p emen
Ad. 3. da. Ad terciū dicendū ꝙ manēte vno mor
tali peccato. tūc nō sufficienter abscidit causa
vel radix alterius pcti. qꝛ sicut ait Grego. pec
catū qd pnia nō diluit. mox suo pondere i al
Ad. 4. tez trahit. Ad quartū dicendū ꝙ nō ē sile.
qꝛ iudex ecclesiasticus nō infūdit virtutē i ab
soluendo ab vno excoīcationis vinculo. que
virtus sit incompossibilis cum alio vinculo.
Sz deus nō absoluit ab aliquo pctō nisi in/
fundēdo ꝟtutes pdictas. q incōpossibiles sūt
Correlari/ cū qcūqꝫ mortali pctō. g ⁊c. Scdo ex pdi/
um scdm. cta ꝯclōne sequit ꝙ illa opio ē falsa q ponit ꝙ
bona opa que facit homo in mortali pctō. ꝗuis/
uis non sint satisfactoria durāte illo peccato.
tamē postea fiūt fructifera ⁊ satisfactoria. qn/
do homo ꝯtritus erit de hmōi peccato. Exem
plū de illo qui ficte recipit sacramentū baptis
mi. cui tñ incipit pdesse baptismus recedēte
Cōtra hmōi fictōe. Sed nec istud valet. Quia
illa q nunqꝫ vixerūt. talia p supueniētē ꝯtriti
onē nō reuiuiscūt. nam reuiuiscere psupponit
aliqn vixisse. sed talia opa cū sine caritate fue
rint pacta. añ illam sup̄uenientē penitētiā nūqꝫ
vixerūt. ergo nec p hmōi pniam viua erūt
Nec est simile exemplū assumptū de baptis
mo. qꝛ i baptismo impmit character rōe cuꝰ
fm dei ordinationē baptizatꝰ ē dispositꝰ ad re/
cipiēdū graz sacralē recedēte fictōe. sed nec in
opibꝫ pniam pcedētibus. nec etiā in ipa pnia
imp̄mitur character. si eñ imprimeret p peni
tentiā. tūc sacrm pnie non esset iterabile. sicut
Correlari/ nec sacrm baptismi. Tercio ex pdictꝭ pz fal
um terciū. sitas illius opionis q ponit ꝙ satisfactio inui
cta ⁊ inchoata in caritate. q pficit sine caritate
puta cum anteqꝫ fuerit pfecta penitēs relabit
in mortale peccatū. sit sufficiēs etiā p illa par
te qua sine caritate pagitur. Quia sicut ille q

tenetur dare alicui centū marcas auri. ¶ Da/
ret hodie quinquaginta marcas veri auri. et
cras daret quiquaginta marcas falsi auri. pu
ta nō de auro sed de auricalco. vtiqꝫ tal' tñmō
satisfecisset de quinquagita marcis. et adhuc
teneret satisfacere de aliis qnquaginta. sic i p/
posito ⁊c. Et sic aliqs obligatꝰ alicui dare
equū viuū. si daret sibi cadauer mortuū ⁊ im
mūdū. nō satisfaceret creditori. sic ⁊c. Pēsatꝭ
eñ nr̄is opibꝫ sine caritate factis. tūc de ipsis
verificat illud Isa. lxiiii. Iusticie nr̄e taqꝫ pā/
nus mēstruate in ꝯspectu eius.

Quātuz ad terciuz

Articulus tercius.

articulū ē aduertendū. ꝙ ptes satisfactōis du
plr accipi pñt. Vno mō p ptibꝫ pncipalibꝫ.
Alio mō p actibꝫ reducibilibꝫ ad hmōi ptes
pncipales. Primo modo sūt tres ptes seu
tres modi satisfactōis. s. elemosyna. ieiuniū ⁊
orō. ⁊ hoc rōnabiliter. qꝛ cause satisfaciēdi de/
bent corrñdere causis peccādi. sed vniuersales
cause peccādi sunt tres. sicut patet. i. Johis. ii
vbi dicit. Omne qd in mūdo est. aut est con
cupiscentia carnis. aut ꝯcupiscētia oculoꝝ.
aut supbia vite. g cause quibꝫ satisfacere debe
mus tres esse debent. Et qꝛ ꝯtraria contrariis
curātur. ideo ptes satisfactionis qdammō ꝯtra
rie debent ordinari ꝯtra pdictas causas ipsius
culpe. vt sic verificet illud verbū beati Augu.
cū ait. Satisfacere est causas pctōrum absci/
dere. Debet g ieiuniū ordinari pncipaliter cō
tra carnis ꝯcupiscentiā. elemosyna ꝯtra ocu/
loꝝ ꝯcupiscentiā. que ē ipa auaricia. ⁊ oratio
qua humiliamus aias nr̄as deo ꝯtra supbiā
Vñ iste ptes satisfactionis tāgūtur Thobie
xii. vbi dicit. Bona est oratio cū ieiunio ⁊ el'y
na. Forte dicet ꝙ sola el'yna videt eē suffici Instantia
ens satisfactio. Qꝛ dꝛ Lu. xi. Date el'ynam ⁊
oia mūda sūt vobis. Rñdeo fm glo. ibidē Solutio.
ꝙ non loquit ibi de mūdicia aie. sed de mūdi/
cia reliq ptis bonoꝝ q remanēt his qui dādo
elemosynā de suis facultatibꝫ exercēt opa pie
tatis. Vñ a ꝯtrio sensu auaris hoibꝫ bona etiā
licite acqsita nō dicunt eē mūda si rōe pctatꝭ
de bonis suis nō faciūt el'ynas Sz si loqua
mur de ptibꝫ satisfactōnis minꝰ pncipalibꝫ re
ducibilibꝫ ad tres ptes pdictas. tunc pñt esse
pl'es. puta pegrinatōes. disciplin e. vigilie. ge
nuflexiones. ⁊ cetera ꝯsilia. q qñqꝫ penitētibꝫ
iniūgunt. Oia tñ hmōi ad tres pdictas ptes
sufficiēter reducunt. Quia oia talia vel sunt
spūales exercitatōes. ⁊ tūc reducūt ad orōēs.

vel corpales castigationes. et tūc reducūt ad ieiuniū. vel primoꝝ subuētiones. et tūc reducūtur ad elemosynā.

Articulus quartus

Quantum ad quartum articulū est aduertendū. ꝙ restitutoꝝ rei aliene ptinere ad satisfactionē pōt dupl'r intelligi. Uno modo ꝙ hm̄oi restitutio dicatᷣ esse ps satisfactionis. Alio mō ꝙ ptineat ad ipsā tanq̄ʒ aliquid sine quo nō pt fieri sufficiens et vera satisfactio. Et fm̄ hoc sic pcedā. Qꝛ pmo iuxta duo mēbra istius distinctōis ponā duas pclones. Scdo circa restitutionē mouebo q̄sdā casuales q̄ones.

Cōclusio prima.

1 Conclo prima ē ista. ꝙ restitutio nō ptinet ad satisfactionē tanq̄ʒ ps eius. Qꝛ illud qᵭ hō exn̄s ī mortali pctō sufficiēter potest pficere hoc nō ē ps satisfactōis. Sed exn̄s in mortali pctō sufficienter et bn̄ potest facere restitutionē de re iniuste possessa. g̃ etc. Minor patet. quia etiā iudeus vel paganus manēs ī sua infidelitate posset integre iniuste possessa restituere. Maior etiā patet. qꝛ nulla ps satisfactiōis potest sufficiēter ppleri in mortali pctō. sicut pbatū est supius ī scdo articulo.

2 P. licet canones penitētiales sint valde graues et rigorosi. prout patet. xxxiij. q. ij. hoc ipm̄. tn̄ omēs pnie satisfactorie modo sunt arbitrarie. et pmisse sūt arbitrio prudētis et discreti confessoris. vt patz xxvi. q. vij. tempora. Idē patet de pnia dis. i. mēsura. Sed restitutio rei iniuste possesse nō est in arbitrio confessoris. vt de se patet. g̃ restitutio non ē ps satisfactionis.

3 P. illud qᵭ q̄libet tenetur facere p seipm̄ sine impositōne sacerdotis. hoc non ē ps pnialis satisfactionis. restitutio rei aliene ē hm̄oi. Minor pʒ. Maiorē pbo. qꝛ quelibet ps pnialis satisfactionis debet iniūgi penitēti ab ipso sacerdote cui confitetᷣ.

Scd̄a cō-clusio.

Scd̄a pclo est. ꝙ restitutio ptinet ad satisfactionē tanq̄ʒ aliquid sine quo non pt fieri vera et sufficiēs satisfactio.

1 Qꝛ vt ptʒ ex pcedētibus. nullus exn̄s in mortali pctō pōt satisfacere. sed vt habetᷣ in lib. decretoꝝ. xiiij. q. vi. non dimittitur pctm̄ nisi restituatᷣ ablatū.

2 P. q̄zdiu quis violēter iniuriatur proximo. tādiu non pōt de offensa satisfacere ipsi deo. sʒ non restituēs supposito tamē ꝙ possit restituere violēter iniuriatur proximo. g̃ etc. Minor patet. Probatᷣ maior. qꝛ in omi iniuria violēter illata proximo offenditᷣ ipse deꝰ. Sʒ actual'r offendēs nō satisfacit de offēsa ipsi deo.

Scd̄a ps pmi articli

His pmissis circa restitutionē pn̄t fieri. viij. q̄stiuncule sub hᷣ versiculo pphēse. Quis. cui. q̄d. q̄ʒtū. p quē. sine quo mō. q̄n.

Questio pma.

Est ergo prima questio q̄s teneatᷣ ad restitutionē faciendam. Rn̄deo ꝙ nō solū faciēs damnū. verūetiā q̄n̄q̄ʒ multi alij tenētur ad restitutionē damni. qui cōphendūtur ī his duobus versibꝫ.

Jussio. consilium. cōsensus. palpo. recursus.
Participās. mutus. nō obstās non manifestās.

Preter igitᷣ actorē q̄ actiōe ppria pn̄cipal'r facit damnū sunt hic nouē psone notate q̄ tenentᷣ ad restitutionē. Pmo si ille cuiꝰ iussione seu pcepto damnificās ifert damnū. Et hoc notatᷣ cū pmittitᷣ. Jussio. Scd̄o ille cuiꝰ psilio illud agitur. Et hoc intellige ī tali casu vbi sine hm̄oi psilio damnificās non fecisset illud malū qᵭ fecit. Et hoc notatᷣ cuʒ dicitᷣ psiliū. Tercio psentiēs. Et hᷣ intelligendū ē put dicūt Innocē. ac Hosti. et Raymūdus loquēdo de psensu mō quo loquūtᷣ leges hūane. s. q̄n̄ consentiēt affectus apparet ī opere cooperationis. Et istud notatᷣ cū dicitᷣ. Cōsensus. Quarto palpo. i. adulator. puta cū aliquis dicit pdones esse viros strenuos. et p hoc allicit alios ad spolia facienda que nō ▮ cerēt si tales adulatores hm̄oi viciosos actus non pmēdarent. Et hoc notatᷣ cū dicitᷣ. Palpo. Quinto receptator. ad quē fur vel spoliator habet recursum qui hm̄oi malefactores recipit et defensat ne cogi possint ad restituendū ea que abstulerūt iniuste. Et hoc notatᷣ cū dicitᷣ. recursus. Sexto ille q̄ pticipat. s. in crimine cū tali criminoso. Intelligūtur autē oēs illi pticipare ī crimine cū hm̄oi criminoso qui ipm̄ adiuuāt ad pficiēdū hm̄oi spoliū vel furtū. sine quoꝝ adiutorio ipse fur vel spoliatoꝝ hm̄oi malū nō faceret seu pficere n̄ posset. Etiā pticipantes dicuntᷣ illi q̄ a spoliatoribus res furtiuas vl' spoliatas recipiūt p modū doni. vl' q̄ tales emūt supposito ꝙ sciant hm̄oi res eē furtiuas vel spoliatas. secꝰ ē aūt si q̄s bona fide emit res tales. qꝛ ille nō tenetᷣ p dere ex quo nesciuit hm̄oi res eē furtiuas. Et ideo veri possessores si volunt res hm̄oi rehabere. tūc debet reddere preciuʒ capitale illi qui fuit emptor bone fidei. Et ista materia notatᷣ cū dr̄. pticipās. Septimo ille q̄ tacet. cū tn̄ suo clamore possʒ hm̄oi damnū phibere. Et hᷣ fm̄ doctores iuris intelligitᷣ de illo qui sine suo periculo potest clamare. et ex officio tenetᷣ clamare. puta sicut vigil in castro. vel al's deputatus ad custodiā aliquaꝝ reꝝ. Et istud intelligitᷣ cū dr̄. mutꝰ. Octauo ille q̄ nō resistit tn̄ sine suo picl'o phibere pt ne fiāt talia mala

Et istud ꝑm doctores intelligit̃ de eo q̃ ex do minio vel officio tenet̃ resistere hmõi mal' ho mib9. q2 redditus dñoꝝ sunt stipendia eorũ. q̃ p hoc mereri debent q subditos suos defen dant a molestijs hoim iniquoꝝ. Et istud no tat̃ cũ dicit̃. nõ obstans. Nono tenet̃ ad re stitutionẽ ille qui scit vbi ẽ hmõi res furtiua: vel al's iniuste ablata. vel scit quis abstulit. z tñ petẽtib9 nõ vult indicare. cuz tñ hoc facere possit sine suo piculo. Et istud notat̃ cũ dicit̃ nõ manifestãs. Oẽs isti p̃dicti tenent̃ ad re stitutionẽ damni. tñ si vn9 eoꝝ integre restitu erit ceteri sunt absoluti. Questio scda nota tã i pmo v̾siculo ẽ. Cui debeat fieri restitutio. Rñdeo illi dz fieri de iure restitutio a quo fa cta est sine iure ablatio. Qui si mortuus ẽ. de bet restitui pximo heredi. vel pximis heredi bus si plures sunt equaliter ppinq̃ heredes. Et hoc intelligendũ ẽ si ille mortuus nõ ordi nauit aliter faciendũ de istis reb9 in testamen to vltime sue volũtatis. Si autẽ nescit̃ heres nec pcipi põt. tũc de scitu z licẽtia dyocesani. talia bona sunt paupibus distribuẽda. z i ali ós pios vsus p aĩa illius qui verus debuit eẽ possessor hmõi reꝝ. Si aũt ille cui debet fi eri restitutio adhuc viuit. sed in tam remotis ptibus est q hic qui dz restituere: nõ põt ad ipm ptingere. nec sꝑatur q sibi possit trãsmit tı illud quod sibi debet restitui. tunc q̃uis do ctores dicãt q valor illius rei debeat dari pau peribus p anima illius cui d̾ iure debet̃. tamẽ mihi consultius videret̃ q istud daret̃ alicui spũali collegio sub tali conditõne. si vnq̃ ille cui deberet fieri restitutio reuerteret̃. q illd col legiũ illud quod recepit sibi restituat indila te. Si aũt nõ reuerteretur. q tunc illi de colle gio habeãt istud p elemosyna. et orent p ania eius. Tercia questio ẽ. quid restituet. Ad cuius intellectũ est aduertendũ. q q̃nq̃ res i qua quis damnificatur non põt restitui in p pria specie. puta cũ aliquis incẽdit domũ. vil lam vel castruz. occidit hoiem vel enormiter vulnerat. vel aliquẽ impedit maliciose ne sibi aliquod bñficiuz conferat̃. vel inique ledit fa mã homis secrete vel manifeste. Rñdeo q i his et multis alijs consilibus non põt poni aliqua regula cõis. q2 q̃nq̃ talia fiũt a casu. q̃nq̃ ex iracũdo furore z indeliberato. q̃nq̃ de liberate z ex ppria malicia. puta cum patiens nec causã nec occasionẽ dedit pp̄ter quam sic damnificari debuit. quãdoq̃ fiunt deliberate sed rationabili z iusta causa suadẽte. Pen satis ergo his z c̄similib9 cditõib9 taz aggra

Questio secunda.

Questio tercia.

uãtibus q̃z subleuãtibus. debet fieri restitutio p alia bona. hmõi illata damna recompẽsan tia. iuxta arbitriũ boni viri vel bonoꝝ viroꝝ qui hmõi causas et cditiones tã aggrauãtes q̃z subleuãtes sciant ordinate ac debite ponde rare. Quarta questio ẽ quãtũ. z hoc pt du plr' intelligi. Uno mõ. q2 q̃nq̃ restitutio fieri debet paupi mercatori q̃ diu caruit bonis suis q̃ si habuisset multa alia bona cũ istis lucrat9 fuisset. Et forte interim soluit vsuras. q̃s non soluisset si bona sua fuissent sibi dimissa. vl' de bito tempe soluta. Et idẽ dubiũ habet locuz de his qui creditorib9 non soluũt in termino quo soluere pmittũt. Respõdeo q̃n hmõi damnũ certũ z euidens est. et quãtitas dam ni patens est. puta quãdo soluit vsurã. quaz nõ soluisset: si raptor sibi sua dimisisset. vel de bitor statuto termino soluisset. tũc taz raptor q̃z debitor tenẽtur satisfacere de toto damno. Sed quãdo huiusmodi damnũ nõ est eui dens z certũ. puta sicut dicebat̃ d̾ lucro quod csecutus fuisset si bona sua habuisset. de tali bus eñi ctingẽtib9 nõ est determiata veritas. q̃nq̃ eñi vbi homo credit se lucraturũ fuisse p didisset. si ptũc actũ mercantie exercuisset Et ideo in tali dubio iterum stãdũ ẽ iudicio et arbitrio boni et expti viri. Et in tali pũcto existimo q fidelis [illegible] iustus mercator melius posset iudicare q̃z vnus magnus clericus. q2 ipse melius sciret ponderare cõditiones z cir cumstãtias facti illius tendẽtes ad lucrũ vel ad pditionẽ. vel ad mẽsurã mediã. Scdo mõ ista questio de quãtitate restitutõnis po test intelligi de eo qui tantũ fuit obnoxius q oĩa bona sua non sufficiũt ad plenariã resti tutionẽ. Respõdeo. q via salutis nulli est p̃clusa. Dato eñi q damnificator nihil habe at quo possit restituere Si tamẽ habet pfectã voluntatẽ restituendi. z hoc citi9 z immedia te cũ talia bona habuerit seu ipm h̃re ptigerit quib9 satisfacere possit in toto vel in pte. tunc nõ obstante q actualiter restituere non possit tamẽ ipse est in statu salutis. illa eñi bona vo luntas ẽ sibi causa salutis. Si autẽ aliq̃d ha bet. tũc si nõ põt habere inducias ab illis qui bus dz restituere. ipse tenet̃ cedere bonis. vel vẽdere oĩa q̃ habet. z satisfacere quãtũ põt. eti am vsq̃ ad mẽdicã paupt̃atẽ. sic dicit Hosti. z multi alij doctores iuris canõici. Quinta questio ẽ p quẽ. Ubi sciendũ q q̃nq̃ ignora tur psona que fecit damnũ. et iõ pp̄ter pericu lũ honoris sui ñ p̄sumit seipm maifestare. z p c̄ñs necẽ hz restitutionez facere mediãte alia

Questio quarta.

Questio quinta.

psona. Ideo merito hic q̄rit̄. p quē. i. median
te quo istud sic possit fieri. q̄ ipse restituēs sit
absolutus corā deo. Respōdeo si restituēs
habet idoneū confessorē qui est honeste vite
ꝛ bone fame. tunc facta restitutione mediante
hmōi confessore restituens est absolutus. Et
dato q̄ confessor receptis talibus bonis non
daret vlterius cui dare deberet. adhuc ille re/
stituens esset absolutus corā deo. quia igno/
rat maliciā confessoris. ꝛ nō erat verisimile q̄
ad illud factū expediendū ipse posset inuenire
psonam magis idoneā q̄ ipsum confessorē.
maxime quādo de confessoris malicia nullā
Questio sexta
habuit suspitionē. Sexta questio est quo
mō. Quā questionē p tanto interpono. quia
modū congruū inuenire quo fiat restitutio.
quādoq̄ est valde difficile. sic apparet de mu
liere que falsum heredē constituēdo quē secre
te concepit [illegible] adulteriū. defraudat verū here
dem. De hoc aliqui doctores dicunt. q̄ ta
lis mulier nō pōt satisfacere nisi reuelet istud
marito suo. ad hoc. vt illū spuriū priuet here
ditate. Sed istud non videt̄ bn̄ dictū. q2 sic
faciendo illa mulier exponeret seipsam mor/
tis piculo. ꝛ exponeret virū vxoricidio. quia
forte maritus machinaret̄ mortē mulieris.

Dico igit̄ q̄ talis mulier quantū potest de
bet laborare ad hoc q̄ spurius ingrediat̄ reli/
gionē. ꝛ talem religionē in qua non sit capax
hereditatis Et si ille spurius nollet intrare re
ligionē. tunc puto q̄ mater illi spurio debeat
reuelare q̄ ipse nō sit heres. ꝛ q̄ pdat animā
suam si verū heredē defraudauerit. capiendo
minus iuste hmōi hereditatē. Potest eti/
am [illegible] confessione istud reuelare ei cui confi/
tetur ille spurius. ꝛ dare licentiā hmōi cōfes/
sori vt de hoc loquatur cū illo spurio facien/
do sibi conscientiā de pdictis Et si hec om
nia nō valent auertere huiusmodi spuriū a
sua ptinacia. tunc talis mulier si superuixerit
mortuo marito de bonis que sibi remanēt de/
bet parcissimā accipe vite necessitatē. ꝛ quic/
quid sibi supest. debet dare filio legitimo. vel
alteri vero heredi. si de marito suo nō habu/
[illegible] prolē. vt fraudem sibi factam recompenset
Questio septima.
quantū potest Septima questio ē quādo
id est quo tempe tenet̄ quis restituere Et ista
questio potest tripliciter intelligi. Uno mō
de illo qui nunq̄ fuit possessor bone fidei. Et
iste immediate tenet̄ satisfacere in q̄tum pōt.

Alio mō de illo q̄ fuit q̄nq̄ possessor bone
fidei. nihilominus tamē anteq̄ trāseat tem/
pus pscriptionis ipse sufficienter informatur
de hoc q̄ iniuste aliquid possideat. ꝛ q̄ [illegible] per
quos vel a quibus ipse habuit talē rem nun/
q̄ fuerint iusti possessores illius rei. Suffici
enter etiā informatur seu docet̄ cui de iure ta/
lis res ab ipso iuste possessa debeat reddi. Et
tunc etiā iste immediate ꝛ absq̄ vlla dilatio/
ne debet facere restitutionē. quia nō solum est
peccatū tollere ab aliquo rem suam ipso inui
to. verum etiā peccatū est retinere rē alicuius
contra voluntatē suam. nisi p illam retentio/
nem procuret̄ bonum illius. sicut si alicui nō
redditur gladius suus. quādo in ira furoris
sui vellet interficere hominē innocentē Ter
cio modo posset ista questio introduci ppter
tempus pscriptionis. Est autē pscriptio Prescriptio
ius ex tempore capiens firmitatē. Temp9
vero hmōi est tempus decem annorū contra
psonam laicam ꝛ priuatā. si psens fuerit. sed ē
tempus viginti annorū contra psonam ab/
sentē. Intelligūtur autē esse psentes qui ha/
bitant in eadem puincia. absentes qui sunt i
diuersis puincijs. Contra ecclesiam autē nō
prescribit̄ nisi tempore quadraginta annorū.
sicut patet. xvi. q. iij. Et excipitur ibidē eccle/
sia romana contra quam non pscribitur nisi
tempore centū annorū. Differt aūt prescri Nota
ptio ab vsucapione. quia pscriptio cadit sup
rem immobilē. sicut est domus. ager. villa.
castrum. ꝛ sic de similibus. Sed vsucapio ca
dit sup rem mobilē. sicut pecunia. vestis. liber
ꝛ sic de similibus Ponatur ergo q̄ aliquis Ponit casus.
dominus teneat aliquam villā de facto. nul/
lo tamen iure sibi suffragante. ꝛ det illam vil/
lam alicui suo vasallo. qui quidē vasallus cre
dit dominū suum fuisse iustū possessorē illi/
us ville. et idem vasallus bona fide et quiete
eam possidet p totum tēpus deputatū ex iure
ciuili ꝛ canonico ad pscribendū. omnibus eti
am alijs conditionibus integre obseruatis.
que ad pscriptionē requirūtur. q̄ valde mul/
te sunt. quas ad psens dimitto causa breuita
tis. Et elapso huiusmodi tempe veniunt ali/
qui. ꝛ sufficienter ostendunt q̄ villa predicta
erat eorū. ꝛ impetunt sup hoc istum vasallū
qui actualiter eam possidet. Quo facto quā
tum ad psens petit̄ vtrū nō obstāte q̄ elapsū
sit tempus pscriptionis. iste actualiter possi/
dens illam villam teneat̄ eam restituere his
qui eam impetunt modo iā dicto. Respō/ Rūsio
deo q̄ nō tenet̄ eā restituere. Q2 cui iurisditio
nē possidendi tribuit ius canonicū ꝛ ciuile. il
le non tenet̄ restituere illud quod vt sic possi/
det. Sed obseruatis omnibus cōdicionibus

ad pscriptionem requisitis tunc elapso tpe pscriptionis tam ius ciuile q canonicum tribuit iurisdictionem possidendi ei q pscripsit. vt appet ex multis textibus et glosis vtriusque iuris. ergo talis nō tenet restituere. Sed aliq modo cōtra istud sunt quidam doctores dicētes q pscriptione existēte legitima quantū ad omnia pūcta ad pscriptionem reqsita. tunc quis pscribēs nō teneat ad restitutionem rei quam pscripsit i foro exterioris iudicij. q in omni exteriori iudicio tam ciuili q ecclesiastico tollit actio i cōtrariū. et excipit ꝯtra actorem ꝓtute legis a qua cōditum est ius pscriptōnis. tn vt dicūt i foro
1 cōscientie pscribens tenet restituere. Qz princeps qui est isti⁹ legis ꝯditor. et maxime princeps secularis nō potest facere de meo tuū. qz ipe nō est dn̄s rez. sz est tutor et defensor earū. Qd patet. qz ipe habet ppria et determinata stipendia. nec iuste potest indifferēter a subditis accipere nisi ex certis causis. puta ppter cōmune bonū pmouendū vel defensandum.
2 P. qd nō est bm se licitū. sz tantū est a iure pmissuz. hoc nō pbet defensionem in foro ꝯsciētie. sz pscriptio est hmōi. solū em est a iure permissa ad vitandū mai⁹ malū. puta iurgia q
3 possent oriri ppter indistinctōez dn̄oz. P. pscriptio nō est de iure naturali. ergo nō tuet in foro ꝯsciētie eū qui pscribit. Cōsequētia patet. Probat añcedēs. qz null⁹ perdit rē suā iure nature ex solo trāsitu tpis.
4 P. in foro cōsciētie null⁹ potest detinere rē alienā inuito dn̄o rei. sz pscribēs detinet ▪ alienā inuito dn̄o rei ergo rc.
5 P. in foro ꝯsciētie nemo debet locupletari cū iactura aliena. sz pscribens ditat cū alteri⁹ dāno et iactura. ergo rc. Sz ista nō ꝯcludūt Qz qd autoritate iuris possidet hoc iuste possidet. Sz qd ▪ pscriptōez possidet. h autoritate iuris possidet. vt isti met ꝯcedunt. ergo rc. Ad primū dicēdū q princeps nō solū est rex tutor et defensor. verū etiā est rerū distributor bm merita et demerita possidētiū. Un̄ sicut iuste i penā aliquoz criminū qnqz res ab aliquo possessa aufert ab eo. et eādē res in pmiū virtutū dat alteri. sic iuste ab aliquo ppt suā negligentiā aufert illud qd qnqz possedit. et iure pscriptōis dat ei q bona fide talez rē coluit et diligentē curā circa ipaz adhibuit. magna em negligētia in illo esse videt. q p totū temp⁹ pscriptōis rē suā in manu aliena dimisit et eā toto illo tpe nunq repetiuit. Sed iura dicūt q qui rē suā curare negligit h merito ei⁹ ppietatē amittit. Ex q patet q ius pscriptionis est rōnabiliter ▪ stitutū. puta ppter

Opīo contraria.

Cōtra opinionem.

Solutio Ad. 1.

cōmune bonū. vt. s. quilibet caueat ne rē suaz negligat. sz ei⁹ diligentē curā gerat. Ad secundū nego minorē. Ad pbationē dicēdū q pscriptō nō est a iure solū pmissa tanq min⁹ malū. sz est a iure instituta tanq qdā cōmune bonū. qd est correctiuū torporis et negligētie. et pmiatiuū fidelis diligētie. Ad terciū nego cōsequentiā. qz multe sunt leges positiue p bono cōmuni supaddite iuri naturali. q tn in nullo ledūt bonā ꝯsciētiā in sua obseruatione. Ad quartū nego minorē. pscribēs em nō tenet rē alienā sz suā. qz tenet rē quā iusticia iuris ciuilis et canonici sibi tribuit. Ad quintū dicēdū q maior nō est vniuersalit vera. qz dato q aliqs mereat damnū seu iacturā tūc salua bona ꝯsciētia pt aliqs ditari cū aliena iactura: puta cū iactura illi⁹ qui merebat iacturā. sz ille ꝯtra quē pscribit ex sua negligētia meret iacturā. vt supra dictū ē. Hec ad psens sufficiāt d ista materia. qz alias cū oportunū fuerit ipam intēdo copiosi⁹ pertractare.

Ad argumentū principale dicēdū q nō ē simile de debito rei exterioris. et d debito satisfactionis p offensa. Nā ad solutōnez debiti rei exterioris sufficit restitutio rei bm eqtatē iusticie. sz ad satisfaciendū p offensa necessario requirit reformatio amicicie q inter deū et hominē esse nequaq pt deficiēte in homie diuina gratia et charitate rc.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Ad. 5.

Ad principale argu.

Distinctio sedecima.

In perfectōe ante. Postq mgr in duabz distinctionibz prime pcedentibz determinauit de sacramēto penitētie i vniuersali. nūc in ista sedecima distinctōe determiat de ptibz isti⁹ sacramēti i speciali. Et diuidit i duas ptes. Qz pmo ptes penitētiā integrantes enumerat. Scdo de hmōi partibz distincte ꝯsiderat dist. xvij. ibi. Hic orit qstio. Prima i duas. Nā pmo tāgit tres ptes penitētiā integrātes et pficiētes. Scdo ondit tres modos penitēdi bm diuersa tpa penitētibz ꝯuenientes. ibi. Predictis ꝟo adijciendū est. Pria i duas. Nā pmo ondit vere penitētie sufficientiā. Scdo tanq ex opposito inuit false penitētie deficientiā. ibi. Et sicut sūt digni fructus. Prima i duas. Qz pmo ondit q vera penitētia ꝯsistit in cordis ꝯtritōne. oris ꝯfessione. et opis satisfactōe. Secūdo h manifestat ex textu sacre scripture. ibi. Cōpunctio nobis ibi

cõmendat. Et hec in tres. Bm q primo allegat scripturã qua indicit nobis cordis cõpũctio Secũdo qua oris 9fessio. Tercio q̃ opis satisfactio. Secũda ibi. Cõfessio. Tercia ibi. Satisfactio aũt. Et hec i tres. Nã pmo inuit penitẽtial satisfactõis pfectõez 7 cõplemẽtũ. Secũdo ponit i pposito valde excellẽs 7 vtile documẽtũ. Tercio ex p̃dictis 9cludit qđ dã correlariũ. Secũda ibi. Ideo discretõ penitẽti. Tercia ibi. Ex his ostẽdit. Istaꝝ scda diuidit in duas ptes. Qr in isto saluberrimo documẽto dato a beato augustino. pmo ostẽdit q̃ Bm verã penitẽtiã sint faciẽda Secũdo q̃ cauẽda 7 fugiẽda. ibi. Caueat ne verecũdia

Hec est sentẽtia isti9 distinctõis i generali. circa quã q̃ro in speciali.

Trũ 9tritio 9fessio 7 satisfactio sint ptes penitẽtie. Et videt q nõ. Qr si essent ptes penitẽtie. tũc vel essent ptes ei9 integrales. vl ptes subiectiue. Nõ integrales. qr totũ integrale de nulla sua pte p̃dicat p̃dicatõe dicẽte hoc est hoc. Sz penitẽtia p̃dicat de vera 9tritõe. Nec sbiectiue. qr totũ vniuersale pfecte seruat in q̃libet sua pte sbiectiua. Sz sacramẽtũ penitẽtie i nulla istaꝝ partium pfecte seruat. Bi illa ps sepatiz ab aliis duabꝰ sumat. g̃ 7c. Cõtra. illud est ps alicui9 qđ includit in sua integritate. sz integritas sacramẽtalis penitẽtie includit ista tria. qr q̃cũq3 istoꝝ deficiẽte nõ pt esse integra sacralis penitẽtia. vt patet ex mltis sctõꝝ autoritatibꝰ. g̃ 7c. Hic pmo videndũ est q̃uo cõpunctio 9fessio 7 satisfactio sint ptes sacralis penitẽtie Secũdo de circũstantiis de quibꝰ penitẽs tenet spẽaliter penitere. Tertio de impedimẽtis vere penitẽtie a quibꝰ debet penitẽs cauere. Et q̃rto vtꝝ veꝝ penitẽtẽ de pctis venialibꝰ necesse sit dolere.

Articulus primus.

Quantũ ad primũ

sic pcedã. Qr primo ostendã q̃uo cõpunctio 9fessio 7 satisfactio respiciũt penitẽtiã vt sacramentũ est Secũdo q̃uo respiciũt penitẽtiã vt virt9 est. Et Bm h̃ pono duas 9clusiões

Cõclusio prima.

Prima est. q p̃dicta tria. s. cõpunctio seu 9tritio 9fessio 7 satisfactio sunt ptes integ̃les penitẽtie vt sacramẽtũ est. Qr illa q̃ sic se habent q ipis positis sacramentũ penitẽtie dicit esse perfectũ. 7 quocũq3 eoꝝ omnino deficiente sacramẽtũ penitẽtie est impfectuz. illa videnť esse ptes integrales hmõi penitẽtie. Sz positis ordinate p̃dictis tribꝰ habet pfecte sacrm penitẽtie. 7 quocũq3 eoꝝ omnino deficiẽte. s. tez in effectu q3 in penitẽtis volũtate nõ habet pfectũ sacrm penitẽtie. g̃ 7c. Sz 9tra istã cõclusionẽ sunt plres opiniones. Quidã em̃ dicũt q p̃dicta tria nõ sunt ptes ĩtegrales penitẽtie. Qr ptes subiectiue alicui9 toti9 ñ sũt ptes integrales. Sz p̃dicta tria sunt ptes sbiectiue ipi9 penitẽtie. vt ipi dicunt. g̃ 7c. Maior patet. Probat minor. qr illa est ps sbiectiua alicui9 toti9. ad cui9 ptis positionẽ sufficiẽter infert ipm totũ. sic autẽ est [illegible] pposito. qr si aliq̃s 9terit sequit q penitet. 7 si il̃r penitere sequit ad 9fiteri 7 ad satisfacere P. ptes integrales entis permanẽtis optet esse manẽtes. sz sacramẽtũ est ens permanẽs. 7 p̃dicta tria nõ sunt permanẽtia. vt de se patet. P. ptes integrales optet esse siml ad h̃ q totũ habeat esse. sz p̃dicta tria nõ possunt esse siml Sz ista opinio manifeste deficit [illegible] h̃. q ponit p̃dicta tria esse ptes sbiectiuas ipi9 penitẽtie. Qr in q̃libet pte subiectiua seruat pfecta ratio totius vniuersalis. Sz pfecta 7 cõpleta rõ penitẽtie nõ seruat in aliq̃ istaꝝ partiũ [illegible] se sumptaꝝ exclusis aliis duabꝰ. P. totũ vniũsale habẽs ptes subiectiuas nõ est vnũ numero. sz sacrm penitẽtie ĩtegratũ ex his tribꝰ est vnũ numero. g̃ 7c. Ad primũ motiuũ istorũ dõm q minor est falsa. vt patet [illegible] iã dicta Ad pbatõez dicẽdũ q maior nõ ẽ vera. qr si est hora diei. tũc dies ẽ. 7 tñ pz q hora diei ñ est ps subiectiua diei. sz est ei9 ps integralis. Itẽ si risibile est. hõ est. 7 tñ risibile ñ ẽ ps subiectiua hois. cũ sit pprietas ei9. Ad secundũ nego minorẽ. 7 maxime in pposito. qr materia penitẽtie sunt quidã act9 hũani. q̃ cũ sint successiui 7 nõ pmanẽtes. g̃ sacrm penitẽtie 9sistit in quadã successione. Ad terciũ dicẽdũ q maior nõ est v̾a loq̃ndo de ptibꝰ toti9 successiui. sic est i pposito. Alia est opio q̃ ponit q p̃dicta tria nõ sunt ptes integrales penitentie. sz sunt ptes potẽtiales. Sz nec istud valet. Qr ptes potẽtiales nõ sunt actus eliciti. sz sunt actuũ elicitiui. p̃dicta vero tria sunt act9 eliciti. Sũt insup q̃dã q̃ arguũt 9tra ea q̃ p̃dicta 9clusio p̄supponit. Presupponit em̃ duo. Primũ est q p̄nia habeat ptes Scdm est q p̃dicta tria sint ptes p̄nie Cõtra primũ arguũt sic. Nullũ simplex hz ptes sz om̃e sacrm ẽ simplex. vt ait beat9 ambrosi9.

P. baptismo nõ assignant ptes distincte. g̃ nec debẽt assignari sacramẽto penitẽtie. Antecedẽs patet. Probat 9seq̃ntia. qr ad plã se extendit sacrm baptismi q3 penitẽtie. eo q per

Opio contraria.
1
2
3
Cõtra opinionem.
1
2
Solutio. Ad. 1.
Ad. 2.
Ad. 3.
Alia opio
Cõtra eã.
Cõtra supposiũ.
1
2

baptismũ hõ absoluat a pena ⁊ a cl'pa. ⁊a cul pa originali ⁊ actuali. Sꝫ ꝑ penitẽtiã absol/
3 uit solũ a culpa actuali. P̄. peccatũ nõ ha/ bet ptes. ḡ nec penitẽtia. Añcedẽs patꝫ. Pro bat ꝯñtia. qꝛ medicina debet morbo ꝓporcio/
4 nari. ſꝫ penitẽtia ẽ medicina peccati. Cõtra tra secundũ suppositũ arguũt sic. Minister ecc'ie ꝯfert totũ sacr'm sine diminutõe. ſꝫ taliſ minister nõ ꝯfert ꝯtritionẽ. ḡ ꝯtritio nõ ẽ ps penitẽtie ut sacr'm est. P̄. p sacr'm penitẽtie
5 dimittit peccatũ. ſꝫ vt mgr̄ ostẽdit in l'ra. ſepe dimiſſũ est peccatũ anteq̄ꝫ penitẽs ꝯfiteat. er/
6 go ꝯfessio nõ est ps penitẽtie. P̄. qđ est fru ctus alicui⁹ h̄ nõ est ps ei⁹. ſꝫ satisfactio ẽ fru ctus penitẽtie. vt patet hic in littera. ergo ⁊c.

Solutio Ad.1. Ad primũ dicendũ ꝙ illud verbũ ambro ſij nõ debet intelligi de sacro q̄ꝫtũ ad ei⁹ materi am. ſꝫ q̄ꝫtũ ad ei⁹ virtutẽ. vel q̄ꝫtũ ad eius effe
Ad.2. ctũ. qui est ipa gr̄a ipi penitẽti infusa. Ad secũdũ nego ꝯsequẽtiã. qꝛ materia baptiſmi est res exterior. puta aqua. q̄ i oĩbꝫ suis pti bus est eiuſdẽ rõnis. ſꝫ materia penitẽtie ꝯſi/ stit in humanis actibꝫ. q̄ a se inuicẽ differunt ratõne. cũ aliqui istoꝝ actuũ sint interiores. ⁊ aliqui exteriores. Etiã antecedẽs nõ est veꝝ. qꝛ in baptiſmo ⁊ in oĩ alio sacramento aliqua cõcurrũt sicut materia. ⁊ aliq̄ sicut for
Ad.3. ma. Ad terciũ nego ꝯsequentiã. Ad ꝓba/ tionẽ dicẽdũ. ꝙ hmõi ꝓportio nõ ꝯsistit i nu merositate. ſꝫ in virtute ⁊ qualitate ipsi mor bo repugnãte. qꝛ calida curant frigidis. ⁊ fri gida calidis. Un⁹ em̃ ⁊ idẽ morbꝫ idiget mł/ tiplici medicina. puta p̄mo medicina p̄para tiua seu diſpositiua. Secũdo medicina q̄ est sanitatis introductiua. Tercio medicina q̄ ẽ morbide qualitatꝭ expulsiua. q̄ qualitas ẽ ꝑ/ fecte sanitatis impeditiua. Sic in ꝓposito at tritio seu diſplicẽtia peccatoꝝ p̄cedens infuſi/ onẽ gratie est q̄i medicina diſpositiua. pfecta ꝯtritio est sanitatis introductiua. ſꝫ ꝯfessio ⁊ satiſfactio sunt reliquiaꝝ infirmitatis expulsi ue. mitigãt em̃ illã violentã inclinatõeꝫ qua homo inclinabat ad peccandũ priuſq̄ꝫ peni/
Ad.4. teret. Ad quartũ dicendũ ꝙ licet minister dicat ꝯferre sacramentũ. tñ ipe nõ causat ma teriã sacramẽti ſꝫ ipam p̄ſupponit. Sicut er go in baptiſmo minister p̄ſupponit elemẽtũ. ad qđ accedẽs verbũ ministri fit sacramẽtũ. sic in ꝓposito sacerdos absolutõneꝫ cũ iniun ctione satisfactõis vnit ꝯtrite cõfessioni. ⁊ sic
Ad.5. itegrat sacramẽtũ penitẽtie. Ad quintũ p̄t dici ꝙ si remittit peccatũ anteq̄ꝫ quis ꝯfiteat ⁊ a sacerdote absoluat. hoc nõ fit ▪ penitẽtiaꝫ vt sacramẽtũ est. ſꝫ vt virt⁹ est. Potest etiã dici ꝙ licet q̄nq̄ꝫ remittat peccatũ priuſq̄ꝫ cõ/ fessio ⁊ satisfactio sicut in effectu. tñ nunq̄ꝫ re/ mittit sine cõfessione ⁊ satisfactõe existẽtibꝫ i ꝓposito volũtatis. Un̄ sicut aliq̄s ꝯsequitur gratiã baptiſmalẽ etiã anteq̄ꝫ baptizet. si cor de ꝯtrito indubitãter p̄ponit baptizari. sic in ꝓposito ⁊c. Ad sextũ dicendũ ꝙ satisfactõ est fruct⁹ penitẽtie. vt penitẽtia virt⁹ est. ſꝫ est ps ei⁹ vt sacramẽtũ est. Ad.6.

Secũda ꝯclusio ẽ ꝙ p̄dicta tria nõ sunt ptes penitẽtie vt virtus est. Quia via generatõis ps nõ potest esse po sterior suo toto. ſꝫ ista tria sunt posteriora pe/ nitẽtia q̄ est virt⁹. ergo ⁊c. Maior patet. qꝛ to tũ ꝯstituit ex ptibꝫ. ergo p̄ſupponit ptes. Pro bat minor. qꝛ penitẽtia q̄ est virt⁹ infundit in baptiſmo etiã ipis puulis baptizatꝭ. vt dictũ est superi⁹. ſꝫ h̄ᶜ tria sunt posteriora baptiſmo Cõclusio secũda.

Instantia. Forte dicet. cũ hec tria sint de genere bono rũ. ⁊ sint act⁹ meritorij. opter ꝙ spectẽt ad ali/ quã virtutẽ. ſꝫ nõ appet ꝙ ad aliquã aliã vir/ tutẽ directi⁹ spectẽt q̄ꝫ ad virtutẽ q̄ est peniten tia.

Solutio. Respõdeo bñ ꝯcedo ꝙ spectẽt ad v̄tu tẽ penitẽtie. ſꝫ ex hoc inferre ꝙ spectẽt ad eã si cut ptes ei⁹. esset fallacia ꝯsequẽtis. qꝛ spectãt ad eã sicut act⁹ ei⁹. ⁊ hoc vel eliciti. vel saltem imperati.

Quantũ ad secũdũ articulũ est aduertẽdũ ꝙ circũstantie quãtũ ad p̄sens spectat ꝓpositã vident ẽẽ tripartite. Articulus secund⁹. Qꝛ q̄daꝫ circũstantie nec aggrauãt peccatũ. nec mutãt speciẽ pc̄ti. sicut furari manu dexte/ ra vł' sinistra. de mane vł' de sero. in foro vel in domo. Quedã aggrauãt peccatũ. tñ nõ mu/ tant speciẽ. sic furari multũ est mai⁹ pc̄m̃ ce/ teris paribꝫ q̄ꝫ furari paꝝ. qꝛ magꝭ recedit de iusticie eq̄litate. tñ nõ variat speciẽ. qꝛ vtrũq̄ꝫ manet infra speciẽ simplicꝭ furti. Sꝫ quedã sunt q̄ cuꝫ h̄ ꝙ aggrauãt etiã mutãt speciẽ. sic furari rẽ sacrã vł' ꝯsecratã nõ manet in specie simplicꝭ furti. ſꝫ trãsit in speciẽ sacrilegij. Tri plex em̃ est species sacrilegij. s. per modũ furti vł' spolij tollere sacrũ ▪ sacro. sic calicẽ đ eccle sia. vł' sacꝝ de nõ sacro. sic tollere calicẽ ꝯsecra/ tũ de domo nõ ꝯsecrata. vł' tollere nõ sacrũ de sacro. sic violẽter rẽ nõ sacrã tollere de ecclesia.

Et ꝯm h̄ pono tres ꝯclusiones. Prima est ꝙ ñ est necesse. nec forte possibile est hoĩeꝫ specialiter penitere de oĩbꝫ circũstantijs p̄mo mõ dictis. Nã eo ipo ꝙ tales circũstantie nec aggrauãt nec mutãt speciẽ peccati. ideo non Conclusio prima

appet aliq̃ necessitas q̄re opteat circa ip̄as spe cialiter penitere. Itē q2 tales circūstātie sūt q̄si infinite. nec p̄nt memorie cōmēdari. ideo de q̄libet tali circūstantia nō p̄t semp h̄ri sp̄ca lis penitētia. Secūdo dico q̄ est valde de cens ꝛ ꝯgruū de circūstantijs secūdo mō di ctis sp̄aliter penitere ꝛ ꝯfiteri. tñ h̄ nō est sim pliciter necessariū. vt dicūt cōmunes docto res. sufficit em̄ vt ipi dicūt q̄ peccator i ꝯfessi one exp̄mat pct̄m ƀm ꝓpriū gen⁹ suū. Op positū tñ isti⁹ tenēt quidā alij doctores dicen tes. q̄ q̄n circūstantia notabilit aggrauat pec catū. tūc necesse est vt de ea fiat ꝯfessio sp̄alis q2 si aliq̄s furat⁹ esset centū marcas auri. nō sufficeret vt isti dicūt ad salutē si simpliciter cōfiteret se accepisse rē alienā. q2 hoc ita bene posset intelligi de vno solo denario. Que aūt istaꝝ opinionū sit verior ad plēns n̄ determi no. cēnis secundā opinionē reputē securiorē. ꝛ dictis beati augustini magis ꝯformē. vt ap paret exp̄sse in ista dist. xvi. c. ij. Tercio di co q̄ de circūstantijs tercio mō dictis necesse est hoīez sp̄aliter penitere ꝛ ꝯfiteri. Q2 ad in tegritatē ꝯfessionis necesse est exp̄mere gen⁹ ꝑ petrati scelerꝭ. Sꝫ talis exp̄ssio nō fieret si nō exp̄meret hm̄oi circūstantia rōne cui⁹ variat peccati gen⁹. Notandū ƀo est q̄. xiiij. cir cūstantias tangit tulli⁹ i rhetorica sua. q2 ali q̄ mutāt speciē pc̄ti. aliq̄ nō mutāt speciē licet augeāt peccati grauitatē. q̄ cōprehendūt his ꝟsibꝫ. Aggrauat ordo: loc⁹: ꝑsona: sciētia: tps Etas: ꝯditō: numer⁹: mora: copia: causa. Est mod⁹ in culpa. stat⁹ alt⁹: lucra pusilla.

Quātuz ad terciuz

articulū est aduertēdū q̄ licz valde m̄lta sint q̄ possūt impedire penitētiā. tñ aliq̄ p̄nie ipe dimenta tāgit h̄ beat⁹ augustin⁹ in lr̄a. ꝛ aliq̄ beat⁹ gregori⁹. Primū qd̄ tāgit beat⁹ aug⁹. videt esse hypocrisis. ꝛ ratō hui⁹ p̄t assignari q2 ƀe penitēs nō solū intrinsec⁹ vez etiā extri sec⁹ debet exercere opa sanctitatꝭ. quibꝫ sancti tatis opibꝫ de facili se iūgit hypocrisis. nisi pe nitēs de h̄ caueat q̄tū p̄t. cū em̄ aliq̄s ieiunat vl' facit aliq̄ alia opa iniūcte sibi penitētie. si si mulat se corā hoībꝫ talia facere. nō ꝑ moduz penitētie. sꝫ ꝑ modū superogatōis. vt ab ho minibꝫ eo ꝑfectior videat. iā vtiq̄ talis p̄nia esset inanis ꝛ frustra. q2 ibi esset phariseorum hypocrisis cū adiūcta supbia. q̄ ƀm augusti nū etiā bonis opibꝫ insidiat vt pereāt Se cundū est lud⁹. hortat em̄ aug⁹. q̄ penitēs ab stineat a ludis. Forte dicet q̄ materia virtu tis nō videt esse impedimētū ƀe p̄nie. sꝫ lud⁹ est hm̄oi. vt ptꝫ. iiij. ethi. vbi dicit q̄ eutrapo lia est virt⁹ q̄ hō bn̄ se habet ad ludos seu cir ca ludos. Rn̄deo q̄ ludi se habēt i triplici differētia. Aliq̄ em̄ rōne annexe turpitudi nis aliciūt hoīez ad peccatū. sicut sunt ludi q̄ antiquit⁹ fieri solebāt in theatris. de q̄bꝫ dicit Chriso. q̄ eoꝝ spectacula adulteros ꝛ inuere cūdos hoīes faciūt. Alij sunt ludi q̄ semꝑ habēt bonū annexū. sic q̄nq3 ƀm ꝯgruentiā tē poꝝ aliq̄ boni hoīes faciūt ludū vl' similatio nē de ascēsione dn̄i. vl' de ei⁹ resurrectōe seu pas sione. Aliq̄ etiā ludi sūt indifferētes. q̄ si be ne ꝛ ordinate fiūt. puta ad ꝯsolatōez bonā et honestā. tūc est i eis virt⁹ q̄ dicit eutrapolia. Si aūt hm̄oi ludi inordiate fiūt. puta ad ali quoꝝ bonoꝝ hoim turbationē. tūc i hm̄oi lu dis est viciū qd̄ dicit bomolochia. vt ptꝫ. iiij. ethi. De ludis p̄mis penitēs debet omino ca uere Secūdos p̄t licite exercere. Sꝫ de ludo tercio mō sumpto. ꝛ si n̄ sit omino necessariū penitentē abstinere. tñ h̄ decēs est ꝛ ꝯgruū. q2 dato q̄ talis lud⁹ deceat innocētē. cui licita est oīs ꝯsolatio honesta q̄ fieri p̄t sine pc̄to. tñ nō decet penitētē q̄ nō in ꝯsolatōibꝫ vite hūane. sed potius in asperitatibus se debet exercere.

Tercio hortat beat⁹ augustin⁹ penitētē ab stinere ō spectaculis. ꝛ q2 spectacula vt pluri mū solēt fieri circa ludos. ideo distinguendū videt de spectaculꝭ. sic modo distinctū est ō lu dis. Beat⁹ ƀo gregori⁹ tāgit quinq3 impe dimēta ƀe penitētie. Vñ ista sūt ad lr̄az ver ba sua Ideoq3 miles. vl' negociator. vl' alicui officio dedit⁹ qd̄ sine pc̄to exerceri non potest. vl' q̄ bona alteri⁹ detinet iniuste. vel q̄ odiū in corde gerit. recognoscat se verā penitentiā nō posse pagere. nisi negociū relinq̄t. vel officiuz deserat. ꝛ odiū ex corde dimittat. ꝛ bona q̄ iiu ste abstulit restituat. Sꝫ licet ƀitas istiꝰ autoritatꝭ pateat de tribꝫ vltimis. q2 q̄libet il loꝝ videt in pc̄to mortali manere. ꝛ ꝑ ꝯsequēs vt sic nō p̄t verā p̄niaz agere. tñ de p̄mis duo bus dubiū esse videt. q2 sic patet Luc. iij. io hānes baptista instruēs ip̄os milites ad ip̄m veniētes ō ƀa p̄nia. n̄ ꝑcepit eis militiā dimit tere. sꝫ dixit q̄ nulli calumniā deberēt facere. ꝛ militie sue stipēdijs deberēt ꝯtenti esse. Eti am negociatores puta mercatores cōtinue a peccatis suis i foro p̄nie absoluunt. ꝛ tñ ip̄sis nō iniūgit q̄ negocia talia dimittant. Po test dici q̄ clausula ꝯtrahēs terciū impedimē tū. puta cū dicit. qd̄ sine pc̄to exerceri nō p̄ōt

Marginalia: Cōclusio secūda. — Thomas — Vuilhel mus altissi dorēsis. — Terciacō clusio. — Articulus tercius. — Primū — Secūdū — Instantia — Solutio. — Terciū. — Gregori⁹. — Cōtra gre goriū. — Solutio.

Expone sic. Aggrauat Ordo. s. sacer. vt presbiter. Diacon⁹. locus. s. sacer vel nō. Persona. s. coniugata vel Religiosa. Scia. q2 vel ignorā ter vel scient[er]. Temp⁹. s. sacrū. Etas. Iuuenis vel antiq⁹. Cōditio. vt ser uus vel liber. Numus. i. quoties. Mora. i. quādiu stetit in p̄cto. Co pia. i. quātū abstulit. Causa. i. quare sic fecit. Modus. i. manifeste vel occulte. Stat⁹ alt⁹. i. nobilis vel nō. in dignitate vel nō. lucra pusilla idest parua temptatione stimulatus vel magna.

debet etiā determiare ꝛ ɔtrahere duo p̄cedētia puta militiā ꝛ negociatō̄ez. Qꝛ aliq̄ sunt act⁹ de militari ɔsuetudine q̄ sunt ɔtra p̄ceptū sancte matris eccl'ie. sicut exercere torneamētū. ꝛ aliq̄ cōtra dei p̄ceptū. sicut est oppssio pauper. Aliq̄ liciti ꝛ honesti sicut defendere pauperes: orphanos: ꝛ viduas. pugnare p̄ re publica ī causa iusta. Sil'r negociatores q̄nq̃ mercantias suas exercent cū mēdacijs ꝛ deceptionib᷒. ꝛ ɔtra eos a quib᷒ emūt vel quib᷒ vendunt fraudes moliunť. In quib᷒ oīb᷒ faciunt ɔtra dei p̄ceptū. Vel etiā temere cōtra dei p̄ceptū die dn̄ico. vel cōtra p̄ceptū eccl'ie alio die festiuo vendūt ꝛ emūt. Sꝫ q̄nq̃ exercent suas mercātias saluis p̄cept̄ dei ꝛ eccl'ie.

Debet ergo intelligi p̄dictū verbū gregorij de militib᷒ ꝛ mercatorib᷒ quātū ad act⁹ eorū illicitos. ꝛ nō quantū ad licitos ꝛ honestos.

Articulus quartus. Quātū ad quartū articulū primo ponā hāc distinctionē. q̄ dolere seu penitere de venialib᷒ peccatis p̄t dupliciter intelligi. Uno modo tanq̄ aliq̄d absolute necessariū. ꝛ sine quo nō potest esse salus Alio modo tanq̄ aliq̄d expediēs ꝛ penitēti p̄ficuū. Et s̄m hoc pono duas ɔclusiones.

Cōclusio prima. Prima est q̄ primo modo hō̄ nō teneť penitere [ ] peccatis venialib᷒. Qꝛ oīs qui ab isto seculo migrat ī gratia ꝛ charitate. ille saluabiť. sꝫ dato q̄ aliquis decedat sine mortali peccato q̄ multa secū portat venialia peccata. talis migrat ab hoc seculo cū gratia ꝛ charitate. qꝛ sola venialia nec excludūt gratiā nec charitatē. cū igiť in alia vita nō sit penitētia sacramētalis. ergo talis hō̄ saluabiť sine penitētia p̄habita de peccatis venialib᷒ Sꝫ ɔtra

Cōtra cōclusionē. istud p̄t argui sic. Qua necessitate teneť quis

1 tendere ī aliquē finē. eadē necessitate teneť remouere oīa impedimēta ɔsecutōis illi⁹ finis. Sꝫ quilibet hō̄ teneť suo desiderio tēdere ad eternā beatitudinē. ꝛ hm̄oi desiderio peccata venialia p̄stant impedimentū. ergo teneť hō̄ talia remouere. hoc aūt nō p̄t nisi p̄ penitētiā.

2 P̄. de qualibet dei offensa teneť hō̄ penitere sed [ ] peccatū veniale hō̄ aliq̄ modo offendit deū. qꝛ illud qđ de⁹ punit illo offendiť. sꝫ deus punit ī purgatorio peccatū veniale. sicut fide

3 tenem⁹. ergo ꝛc. P̄. maxima offensa cōtra p̄ximū nō tolliť sine penitētia. ergo nec minima offensa ɔtra deū. Antecedēs patet. Probať ɔsequētia. qꝛ minima offensa ɔtra deū est maior q̄ maxima offensa ɔtra p̄ximū. qꝛ q̄ntitas offense pensanda est ex q̄ntitate ei⁹ q̄ offendiť. cū ergo peccato veniali aliq̄ modo offendať de⁹ vt p̄dictū est. ergo ꝛc. P̄. cōtraria [ ] 4
bent curari ɔtrarijs. sꝫ q̄nq̃ in peccatis venialib᷒ est gaudiū ꝛ delectatio. ergo talia debent curari penitētia ꝛ tristicia. P̄. illud qđ tm̄ 5
potest augeri q̄ ip̄m sit mortale peccatū. de illo teneť homo penitere. sꝫ veniale peccatū est hm̄oi. ergo ꝛc. Maior patet. Et minor p̄t p̄bari tripliciter. Primo sic. Q̄ncunq̃ aliq̄ nō distāt ī infinitū. tūc de vno [ ] sui augmētū potest fieri trāsitus ad alterū. Sꝫ libido q̄ est in peccato veniali nō est in infinitū minor libidine q̄ est in peccato mortali. g̃ ꝛc. Secundo sic. Dispositō vsu firmata potest sic crescere q̄ fit habit⁹ ad quē disponit. vt patet. ij. ethicoꝝ. sꝫ peccatū veniale ē dispositio ad peccatū mortale. ergo ꝛc. Tercio qꝛ dicit augustin⁹. nihil adeo veniale est qđ n̄ fiat mortale dū placet. P̄. illud qđ tantū aīam op- 6
primit quantū mortale peccatū. de illo ita necessariū est penitere sicut de mortali peccato. sꝫ vt hic diciť in littera. Venialia peccata tm̄ possunt m̄tiplicari q̄ ita opprimūt animā sicut vnū peccatū mortale. ergo ꝛc. Ista nō

Cōtra ista. ɔcludūt. Qꝛ đ tali facto nō teneť homo đ necessitate salutis penitere. qđ anteq̄ sit factū n̄ teneť hō̄ [ ] necessitate salutis vitare. sꝫ peccatū veniale anteq̄ sit factū nō teneť hō̄ đ necessitate salutis vitare. Maior patꝫ. Probo minorē. qꝛ da oppositū. tūc peccatū veniale esset mortale. qꝛ peccatū qđ anteq̄ sit factuꝫ teneť hō̄ de necessitate salutis cauere hoc est mortale.

Solutio Ad. 1. Ad primū dicendū q̄ licet maior sit vera loquēdo de impedimēto p̄petuo. tm̄ nō est vera đ impedimēto qualitercūq̃ retardatiuo Tūc ad minorē dicendū q̄ veniale nō p̄stat p̄petuū impedimentū. qꝛ dato q̄ [ ] ipo nulla ī hoc mūdo habeať penitētia. tm̄ delebiť ī purgatorio. ꝛ sic hō̄ purgat⁹ finē de q̄ loq̄mur cōsequeť.

Ad. 2. Ad secundū dicendū q̄ minor p̄t negari. qꝛ offendēs p̄prie loquēdo nō manet in gratia ꝛ charitate ipi⁹ offensi. sꝫ venialiter peccans manet in gratia ꝛ charitate dei. g̃ ꝛc.

Ad p̄bationē dicendū q̄ sepe pater disciplinat filiū quē diligit. dato q̄ fili⁹ nō tm̄ exorbitauerit q̄ patrē p̄diderit.

Ad. 3. Ad terciū patet [ ] iā dicta. qꝛ in p̄syllogismo assumiť q̄ de⁹ peccato veniali offendať. ꝛ hoc legitime modo negatū est. Etiā p̄batio ɔsequētie non valet. qꝛ offensa p̄ximi includit offensam dei.

Ad. 4. Ad quartū dicendū q̄ peccatū veniale curať qđāmodo suo ɔtrario. qꝛ vel curať in hoc

mūdo. vł igne charitatis ꝛ penitētie. vel ī alio
Ad. 5. mūdo igne penalitatis purgatorie Ad q̄n
tū nego minorē. Ad primā ꝓbatōez dicē
dū ꝙ licet ille due libidines nō distēt in infi
nitū in genere entis. tñ ī genere moris distāt
absq; vlla ꝓportōe. Et ideo libido q̄ est in ve
niali ꝭm ꝙ hmōi. pt dici ī infinitū minor ꝭm
gen⁹ moris illa libidine q̄ est in mortali pecca
to. Ad secundā dicendū ꝙ maior nō ē va
nisi loquēdo de tali dispositōe q̄ est eiusdē spe
ciei cū eo ad qd̄ disponit. sic aūt nō est ī ꝓposi
to. ergo ꝛc. Ad terciā patet ꝙ augustin⁹ ꝑ
illa verba nō plus intendit dicere nisi ꝙ ve
niale peccatū q̄nq; est occasio mortalis pecca
ti. ita ꝙ occasionaliter dicit̄ fieri mortale pec
Ad. 6. catū q̄n incipit nimis placere. Ad sextū di
cendū ꝙ venialia peccata q̄ntūcunq; mltipli
cent̄. tñ nunq; ꝭm se formaliter tm̄ opprimūt
animā q̄ntū mortale peccatuz occasionalit̄. tñ
dicunt̄ tm̄ opp̄mere. eo ꝙ possint esse occasio
mortalis ruine. sȝ loquēdo de tali occasionali
ter opprimēte. tūc maior nō est vera. Con
Cōclusio secūda. clusio secūda est. ꝙ secūdo modo hō tenet̄ pe
nitere de peccatis venialib9. Qꝛ hoc est sibi ꝓ
ficuuz in hac vita ꝛ in futura. Est em̄ sibi ꝓ
ficuū in hac vita. qꝛ penitēdo de veniali meli⁹
poterit se custodire de mortali. Etiā in alia vi
■ est sibi ꝓficuū. qꝛ hic debite penitēdo vitai
re poterit acerbissimū futuꝝ purgatoriuz. qꝛ
nullū est ita leue peccatū. quin ī futuro hō ■
Ad princi pale argu. eo sustineat purgatoriū. si ī hoc mūdo nō fu
erit deletū. Ad argumentū principale dicē
dū ꝙ sunt ꝑtes integrales. Ad ꝓbationē di
cendū ꝙ hͦ nomē penitentia equiuoce dicit̄ de
q̄ttuor suis significat̄. Accipit̄ em̄ aliq̄n ꝓ sa
cramēto. ꝛ tūc ꝯtritio ꝯfessio ꝛ satisfactio non
dicunt̄ penitētia. sȝ ꝑtes penitētie. Q̄nq; acci
pit̄ ꝓ virtute. ꝛ tūc p̄dicta tria nō dicunt̄ peni
tentia. q̄uis dici possint act⁹ penitētie. Q̄nq;
penitētia accipit̄ ꝓ actu iā dicte virtutis. ꝛ sic
qd̄libet istoꝝ triū penitētia solet dici. Accipit̄
etiā penitētia q̄nq; ꝓ passiōe ānexa actib9 vir
tutis q̄ est ipa penitētia. ꝛ sic p̄dicta tria n̄ sūt
p̄nia. sȝ dicunt̄ habere annexā p̄niam.

Distinctio decimaseptima.

b **Ic dicit̄ que**
stio. Postq; mgr in p̄cedenti
distinctōe de numero partiuz
penitētie p̄misit suā intentionē. nūc in ista de
cimaseptima distinctōe de p̄numeratis ꝑtib9
facit distinctā ꝯsideratōez. Et diuidit̄ ī duas
ꝑtes. Qꝛ p̄mo mgr tres q̄stiōes ad p̄sens tra
ctandas insinuat. Quaꝝ p̄ma est. vtꝝ pctm̄
remittat̄ sola ꝯtritōe. vł ad hmōi remissionez
necessaria sit ꝯfessio. Scd̄a vtrū sufficiat ad
pcti remissionē facere ꝯfessionē soli deo. Ter
cia vtꝝ sufficiat confiteri bono ꝛ fideli layco.
Scd̄o p̄missas q̄stiones determiat. Scd̄a ibi
Dicūt em̄ q̄dā. Et hec diuidit̄ ī tres ꝑtes ꝭm
ꝙ p̄mo tractat q̄stionē primā. Scd̄o secūdā.
Et tercio terciā. Scd̄a ibi. Jā scd̄m q̄stionis
articulū. Tercia ibi. Nūc prius q;. Prima in
duas. Qꝛ p̄mo circa p̄mā q̄stionē recitat du
plicē opinionē. Scd̄o ōndit vnā illaꝝ opini
onū v̄itati magis esse ꝯformē. ibi. Quid igit̄
sup his. Sequit̄ illa ps. Jā scd̄m. Et di
uidit̄ in duas ꝑtes. Qꝛ p̄mo circa q̄stionē se
cundā recitat vnā opinionē falsā ꝛ abijciēdā
Scd̄o s̄bdit opinionē verā ꝛ asserēdam. ibi.
Sȝ ꝙ sacerdotib9. Hic quero
v Trū dolor ꝯtritōis de necessitate sa Questio p̄ma.
lutis req̄sit⁹ ī sacro p̄nie debeat eē ma
ior omi alio dolore. Et videt̄ ꝙ sic
Qꝛ cū oīs dolēs vł doleat ꝓpter priuatōez
boni. vel ꝓpter illationē mali. sequit̄ ꝙ de illo
maxie dolere debet hō. ratōe cui⁹ priuabit̄ sū
mo bono. ꝛ affliget̄ maxio malo. sȝ peccatū ē
hmōi. qꝛ ꝓpter peccatū p̄uat̄ hō eterna beati
tudine. ꝛ deputat̄ infernali miserie. Cōtra
cōiter videm⁹ ꝙ hoies q̄s reputam⁹ esse in ■
tu salutis. maiorē dolorē ostendūt ī morte ■
rentū ꝛ amicoꝝ q̄ faciāt ī ꝯfessione suoꝝ pec
catoꝝ. Hic q̄ttuor sunt vidēda Primo
q̄d sit ꝯtritio. Scd̄o vtꝝ de q̄libet mortali
pcto sit habēda sp̄ealis cōtritio. Tercio de
p̄ncipali q̄sito. Et q̄rto vtꝝ ꝯfessio soli deo ■
cta sufficiat ad salutē.

Articulus primus.

Quantū ad primū
sic p̄cedā. Primo em̄ ponā ꝯtritōis diffi
nitionē. Scd̄o ex dict̄ aliqꝝ doctoꝝ ista
b9 ꝯ cā. ꝛ instātijs r̄ndebo Cōtritio diffinit̄ Diffinitio ꝯtritōis.
cōiter sic. Cōtritio est dolor volūtarie assum
ptus ꝓ pctis cū ꝓposito ꝯfitēdi ꝛ satisfaciēdi
Ista descriptio seu diffinitio sat̄ videt̄ esse cō
uenienter assignata. qꝛ dat̄ ꝑ gen⁹ ꝛ differētias
Nā dolor ponit̄ in ea ꝓ genere. cetera aūt oīa
ponunt̄ ꝓ differētijs Nā ꝑ hͦ qd̄ dicit̄ volūta
rie assumpt⁹. differt ꝯtritio a dolore naturali
ꝛ violēto. Per hͦ qd̄ dicit̄ ꝓ pctis. tangit̄ ma
teria ꝯtritōis. ꝑ quā etiā distinguit̄ ꝯtritio a
dolore habito ꝓ quacūq; alia re q̄ ꝓ peccato

Per h qd dicit cu pposito ofitedi & satisfacie di distinguit ab attritoe. & a qlibet alia displicentia pctor que hmoi ppositu no includit.

Instantia Sz otra ista instat pmo sic. Beat aug. 1 xiiij. de ciui. dei dicit. q dolor est dissensus ab his rebs q nob nolentibs accidut. sz pcta accidut nob volentibs. qz sic dicit ide aug. pctm tm est pctm qtu volutariu. g de peccatis no videt esse dolor. 2 P. otritio a deo infundit. 3 g no assumit volutarie P. otritoe saluabatur hoies i veteri testameto. sz nuc no du fuit instituta ofessio. g de roe otritois no videt esse ppositu ofitedi. Solutio. Ad.1. Ad pmu pt dici q h verbu augu. no est intelligendu de omi dolore. sz d dolore naturali. q fm q ait aug. est respectu psentis mali. sic timor respectu futuri. Vl pt dici q li nolentibs no debet referri ad tps in q hmoi res accidit de q dolor est. sz debet referri ad tps in q ipe dolor cor dolentis afficit. & p illo tpe no volum peccatu. qz p tuc nobis displicet q peccauim. Ad.2. Ad secundu dicedu q licet sine gra dei coopante no possimus salutifera hre otritoe. tn act otritois est libere a volutate elicit. & io bn dicit volutarie assumpt. Ad.3. Ad terciu dicedu q an institutoe ofessionis potuit esse otritio. put e act pnie vt pnia virt e. sz n put e ps pnie vt pnia sacr e. qz isto mo icludit ppositu ofitedi.

Articulus secund Pria pclo

Quantu ad secudu articulu pono duas oclusioes. Prima est q general otritio q simul & indistincte oterit ho de oibs suis pctis qbs ausus est a deo & diuina bonitate offendit necessaria e ad h q peccata sibi remittant & gra dei ac charitas infundant. 1 Qr sic patet ex pcedentibs vnu pctm n dimittit sine altero. g necessaria est vniulalis de oibs pctis otritio ad h q fiat peccator remissio. 2 P. istud dat intelligere h vocabulu otritio. Dicit em a con qd est simul. & teros teris qd est minutim frangere. qsi simul comminuere. Et io si volutas manet integr respectu alicui mortal pcti. tuc n est vera otritio. igit cu mes huana n possit se siml ouertere ad singula pcta fm distincta roez cuiuslibet pcti. ideo necessariu est q i momeo q a deo iustificat habeat vniulale displicentia respectu oim mortaliu pctor. Coclusio scda. Coclusio scda e. q hmoi general otritio simultanea sufficit ex pte penitetis ad sui iustificatoez. puta ad pctor remissione & gre ac charitat dei infusionez. Qr sic dicit qda poeta. Ultra posse viri. no vult de vlla reqri. Sz sic ia dictu e. ho n pt simul hre distincta displicetia d qlibet disticto pcto g i nccitat articlo vbi n pt hri disticta pctor osideratio. nec p oseqns distincta detestatio. sufficit displicetia & detestatio vniusal. Instantia For te dicet q otriu isti videt dicere glosa sup illo vbo ps. Lauabo p singulas noctes lectu meu lacrimis meis stratu meu rigabo. vbi fm glosaz p singlas noctes intelligunt singla pcta. sup qbs singulari flere debem ad h vt lauet lect q e hois osciecia. Solutio. Rndeo q ista glosa pt hre duplice bonu itellectu. qz tn neuter odicit pmisse oclusioni Uno em mo pt itelligi ista glosa d tpe pcedeti otritoz sufficiete. Na aliq hoies ita ifecti sut aliqbs pctis. q licz ali q pcta detestent. tn n habet vniusale displicetia oim suor pctor. qz illa qbs vt dixi spealit infecti sut & illecti no pponut adhuc dimittere. Et istis hoibs ncce est vt tadiu lametent singla pcta donec adiuuate dno vniusale de oibs incipiat hre displicetia. & tuc iste vniusalis mot volutat q oia displicet qbs offensus est de a pmo dicit otritio. qz res no oterit ni qn i minima resoluit. vt pz p aresto. li. iiij. metheoror. Nota. Sz qdiu volutas manet idurata allectoez vni pcti. tadiu no est i minima resoluta. Un tal mot pcedes otritoez q pctor successiue pcedit d displicetia vni pcti ad displicetia alteri pcti. ppe loqedo vocat attritio. qz tali motu pcedit ho de vno i aliud seu ad aliud. volutate sua teredo & fragendo. Et hinc e q doctores qnqz dicut q attritio sp e iformis. h e sine charitate. qz qdiu isto mo terit volutas de aliqbs & n de oibs. tadiu caret vtute deifice charitat. Nota sup omia. Sz otritio semp e informata. h e charitate associata. qz vba otritio q e vniusal oim pctor displicetia nuqz e sine charitate. Alio mo pt glosa pdicta itelligi p tpe sequeti vera otritione. qz dato q homo p gratia gratis data cito & sine magna difficultate coteratur de omnibus suis peccatis in generali. qua cotritione cosequitur remissionem omniu peccator & gratia gratufaciente. tame ad recepte gratie coseruatione valde est necessariu tali homini vt act otritionis i ipso cotinuet. & q de singulis peccatis quor potest habere memoria singulariter coterat. Na infusa gratia in prima contritone licet expellat peccatu. tame no expellit inclinatione ad peccandu. & io nisi hmoi morbida inclinatio tollat p frequentata displicentia qua cor cotritu singula peccata singulariter deploret. de facili penites recidiuabit i peccatu. & erut no-

uissima homis illi⁹ peiora priorib⁹.sicut di/
Instantia 1 citur Luc.xi. Forte ꝯtra hāc veritatē dice
tur sic. Post remissionē peccati nō manet pu
dor.ergo nō debet manere dolor.nec ꝯseqns
manebit cōtritio. Antecedēs patet p ambro/
siū q̄ ait. Nihil habet qđ erubescat cui pecca/
tū dimissū est. Probat ꝯsequētia.q2 sicut pec
2 cato debet dolor.ita etiā ei debet pudor. P.
dolor ſm aug.est de malo p̄senti.s3 postq̄ ma
lū dimissū ē tūc n̄ ē p̄sens:s3 p̄teritū.g̃ ꝛc. P.
illud qđ de se est malū ꝛ naturaliter fugiendū
hoc nō est assumendū.nisi vltimate sit neces/
sariū.s3 dolor est quid malū de se ꝛ naturalr̄
fugiendū.nec apparet necessitas cū de⁹ dimi/
serit culpas. Solutio. Respōdeo ad primū nego cō
Ad.1. sequenciā. Ad pbationē dicendū q̄ nō est si/
mile.q2 pudor respicit peccatū ratōe turpitu
dinis ꝛ macule.s3 dolor ratōe damni ꝛ rōne
diuie offense. Et q2 remisso peccato cessat ma
cula ideo cessat ꝯtritio quantū ad actū pudo
ris ꝛ erubescentie.damnū aūt manet neglecte
virtutis ꝛ inclinatōis ad malū.ideo q̄uis cū
deo facta sit recōciliatio.tn̄ manere debet ꝯtri/
tio quantū ad actū doloris.semp em̄ sentit pe
nitens damnū de quo dolere debet q̄diu sen/
tit in se difficultatē ad bonū ꝛ pnitatē ad ma
lū.imo qđ plus est semp inueniet in se de quo
dolere debet q̄diu viuet in hoc mūdo.q2 veri
simile esse videt q̄ quilibet saluand⁹ quando
venerit ad supremū gradū pfectōis sibi a deo
p̄destinatū.si tūc nihil in ipso est purgandū
vlteri⁹.tūc īmediate ab hac mortali vita as/
sumet ad eternā vitā.tantū ergo homo retar/
dat istū beatificū transitū quantū tēpus expē
dit in peccatoꝝ duratōne.ꝛ expēdere oprebit
in peccatoꝝ emēdatōne. Et ideo q̄diu viuit
sufficientē hoc habet materiā doloris.ꝛ ge
mendo dicere poterit cū ppheta. Heu mihi
Ad.2. q2 incolat⁹ me⁹ plongat⁹ est. Ad secundū
dicēdū q̄ bene aduertēdo q̄ iā dicta sunt.tūc
si homo vnicū mortale fecisſ3 peccatū.adhuc
tamē semp inueniret p̄sens malū de quo dole
re posset ꝛ deberet. Potest etiā dici q̄ licet
pacta prima ꝯtritōe peccatū ꝛ offensa quā in
currit homo peccatū vlteri⁹ nō sint p̄sentia
in effectu.tn̄ sunt p̄sentia in recordatōis ꝯspe
ctu.ꝛ hmōi p̄sentia sufficit ad dolorē. Nō so
lum em̄ de p̄sentib⁹.verū etiā de p̄teritis ꝛ fu
turis malis poterit esse dolor.dato q̄ mentis
ꝯspectui p̄sentialiter offerant. Ad terciū di
Ad.3. cendū q̄ minor nō est vera.loquēdo de dolo/
re q̄ p obiecto habet malū culpe.q2 opposita
circa idē opposito mō se habēt.s3 gaudere de
malo culpe est malū.ergo dolere de malo cul/
pe nō est malū.s3 est bonū.

Quātū ad tercium

Articulus tercius.

articulū est aduertendū.q̄ dolor ꝯtritōis du
plicit p̄t accipi. Uno mō vt est ī pte aīe intel/
lectiua. Alio mō vt est in pte sensitiua. Prio
mō est displicētia volūtatis q̄ penitēs pctm̄
detestat. Et isto mō dolor vl' est ipa ꝯtritio es
sentialr.vl' saltē est d̄ essentia ꝯtritōis. Scdo
mō est aliq̄ afflictio sborta ī sensualitate.ꝛ h̄
vl' ex naturali seq̄la viriū inferioꝝ ad supiores
vel ex quadā redūdātia ei⁹ qđ gerit in virib⁹
supiorib⁹ ad vires inferiores. Sicut em̄ gau
diū ꝛ delectatio viriū supioꝝ redūdat qn̄q3 ī
vires inferiores intm̄ q̄ etiā dotes glorificati
onis ex h̄ causant in virib⁹ corpalib⁹.sicut in
feri⁹ dist.xlix.q.1.appebit.sic etiā dolor ꝛ tri/
sticia a virib⁹ supiorib⁹ qn̄q3 ad vires inferio
res redundāt. Uel etiā tercio modo ex impio
volūtatis dolētis p̄t qn̄q3 sensualitas incitari
ad dolorē ꝛ passionē. Et iste dolor existēs in
sensualitate nō est de necītate vltimata ipsius
ꝯtritōis. Potest em̄ qn̄q3 v̄a esse ꝯtritio ex so
lo dolore existēte ī volūtate pctm̄ detestante.
dato q̄ null⁹ dolor p tūc sit in ipa sensualita/
te.q2 talis dolor nō semp est in p̄tate hominis.
ideo diuina misericordia vsq3 ad illū dolorē
nō limitat verā ꝯtritōe3. Est tn̄ hmōi dolor
de pfectōe ꝯtritōis.q2 q̄to plurib⁹ modis do
let hō de cōmissis peccatis.tāto ceteris pari/
bus pfecti⁹ videt esse ꝯtrit⁹. His p̄missis
pono duas ꝯclusiōes. Prima est q̄ dolor Conclusio prima
spūalis ipi⁹ ꝯtritōis puta dolor ꝯtritōis pri
mo mō accept⁹ debet esse maior omī alio do/
lore. Q2 q̄to alicui⁹ boni ꝯiūctio magis debet 1
placere.tāto sepans a tali bono magis debet di
splicere.s3 ꝯiūctio aīe cū deo q̄ ē summū bonū
debet sūme placere.ꝛ talis ꝯiūctio impedit p
pctm̄.omē em̄ mortale pctm̄ sepat a deo.ergo
mortale pctm̄ debet homini maxie displicere.
hmōi aūt displicētia est dolor ꝯtritōis.g̃ ꝛc.
P. q̄to tenemur aliqđ magis diligere.tāto 2
d̄ ei⁹ amissione tenemur magis dolere.s3 deū te
nemur diligere sup oīa.g̃ de pctō rōe cui⁹ deū
nob offensū amittim⁹ tenemur maxie dolere
Maior p3.q2 ſm beatū aug.in de ci.dei.ois
dolor ī amore fundat. Et iō sic ibidē ait aug.
necesse ē vt tm̄ vrat dolor q̄tū heserat amor.
Minor etiā pat3 Math.xxii. vbi dicit. Di
liges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo.ꝛ ex tota
aīa tua.ꝛc. P. sup illo v̄bo hiere.vi. Luctū

vnigeniti fac tibi planctū amarū. dicit glosa,
docet penitentē quid debet facere. nihil enim
Instantia dolenti⁹ morte vnigeniti. Forte dices q̄ si
1 istud esset verū. tūc raro aliq̄s homo haberet
verā de suis peccatis contritionē. q2 raro ali-
quis homo sentit in se tantū dolorē vel maio
rem p peccatis quantū sentiret de vnigenito
2 si esset mortu⁹. P. quāto aliquis dolor est
min⁹ permixt⁹ gaudio. tanto videt esse maior
sed sepe cōtingit q̄ de perditōne rez tempora-
liū oriunt tales dolores qui sunt min⁹ permi
xti gaudio q̄z dolor ɔtritōnis. Maior patet
q2 sicut dicit p̄mo topicoz. illud est albi⁹ q̄d
est nigro impermixti⁹. sic illud est dolēti⁹ 7c.
Patet etiā minor. q2 sepe cōtingit q̄ homo d̄
morte patris vel matris vel alteri⁹ amici p̄di
lecti talē habet dolorē. q̄ nō pcipit aliq̄d gau-
diū permiscen tali dolori. s3 dolor vere peni-
tentis semp habet annexū gaudiū. 7 hoc nō
solū de recōciliatōne dei 7 euasione periculi.
verū etiā hoc propriū videt esse penitentis q̄
3 gaudet se dolere. P. nō videt q̄ s̄m rectam
rationē maiorē dolorē debeat quis habere pro
damno recupabili. vl' etiā iā recuperato. q̄z p
damno omnino irrecupabili. sed damnū eue-
niens homini ex peccato est recupabile. 7 iā3
per actū cōtritōnis a penitēte recuperatū. sed
damnū eueniēs ex morte patris est irrecupe-
4 rabile. ergo 7c. P. minim⁹ grad⁹ cōtritōis
sufficit ad delendū omnē mortalē culpā. ergo
de necessitate salutis nō oportet dolorē cōtri-
tionis esse maiorē omī alio dolore. Cōsequē-
tia patet. Probat antecedens. q2 cōtritio s̄m
omnē gradū suū est iformata gratia. Ista pa
tet. q2 toto existēte formato nulla pars ei⁹ po
test esse informis. s3 sicut supradictū est i hoc
differt cōtritio ab attritōe. q2 cōtritio est gra-
tia informata. attritio autē nō. s3 quilibet gra
dus gratie excludit omnē mortalē culpā. er-
5 go 7c. P. dolor cōtritōis nō debet esse inor
dinat⁹. ergo nō debet esse maior omī alio do-
lore. Antecedēs patet. Probo ɔsequentiā. q2
dolor qui est subiecti corruptiu⁹ est inordina
tus. sed dolor mortis est sbiecti corruptiu⁹. er
go si dolor cōtritōnis esset maior dolore mor
tis vel equalis ei. tūc corrūperet subiectū. 7 p
ɔsequēs esset inordinat⁹. 7 sic ad oppositū cō
sequētis sequit oppositū antecedētis. ex q̄ pa-
6 tet bonitas ɔsequētie prime. P. sicut dictū
est dolor cōtritionis est displicētia volūtatis
respectu peccatoz. s3 magis displicet cuilibet
homini pena iferni q̄z peccatū. ergo dolor cō
Solutio. tritionis nō est maior omī dolore. Ad pri
Ad.1.

mū dicendū q̄ nō est necesse q̄ dolor ɔtritōis
sit sensibiliter maior omī dolore. sufficit ei3 q̄
sit displicibiliter maior. puta si inter duo ma
la vnū oporteret hominē sustinere. vel malū
mortalis culpe. vel morte3 vnigeniti. magis
eligeret secundū q̄z primū. 7 p cōsequēs mag'
sibi displiceret primū q̄z secundū. Vñ illo
casu posito q̄ vel necesse est mortaliter pecca-
re. vel morte tēporali ab hac vita migrare. tūc
necesse est hominē verā habentē cōtritionē eli
gere pri⁹ mortē temporalē. q̄z exponere se eter
ne mortis periculo mortale peccatū faciēdo.

Dixi autē notāter posito casu. q2 si de facto
nō iminet homini tale periculosū ptitū. tunc
nō est tutū q̄ de hoc fiat q̄stio ipi homini. q2
pp̄ter impetū appetit⁹ sensitiui qui oēm sen-
sibilē penā abhorret quādoq3 valde difficile
est homini mortē vel aliquā aliā terribilē pe-
nam eligere. Si tamē fieret homini talis
q̄stio. tūc vel p̄mpte pcipit apud se q̄ pri⁹ vel
let mori q̄z mortaliter peccare. hoc vtiq3 est si-
gnum perfectōnis. vel pcipit voluntatē sua3
hesitare. 7 tūc nō debet imorari circa hmōi q̄-
stionē. sed debet imediate hmōi q̄stionē a sua
cogitatōne remouere. 7 oratōni vel alteri lici
te operatōi insistere. Et istud. s. q̄d remouet
a se istā cogitationē priusq̄z determinate eli-
gat velle mori magis q̄z peccatis mortalib9
vlteri⁹ deū offendere. quāuis sit infirmitatis.
tamē adhuc nō est act⁹ iniquitatis. Si aūt tā
diu sistit circa questionē p̄dictā. donec deter-
minate in sua cogitatōne cōcipiat 7 eligat q̄
pri⁹ vellet in peccatis mortalib9 manere q̄z tē
poralē mortē subire. hoc esset nō solū infirmi-
tatis. verū etiā iniq̄tatis. 7 ideo cū isto tercio
gradu nullo modo stare potest vera peniten
tia. Ad secundū dicendū q̄ licet maior sit Ad.2.
vera loquēdo de tali gaudio q̄d est distracti-
uum doloris. tamē simpliciter est falsa loquē
do de tali gaudio q̄d est ɔgregatiuū doloris.
S3 gaudiū āmixtū dolori cōtritionis nō di
strahit s3 poti⁹ cōgregat hmōi dolorē. nā q̄n
cunq3 aliquis gaudet de actu quē elicit. tūc p
hmōi gaudiū nō debilitat talis act⁹. s3 poti⁹
fortificat. Sic autē est in p̄posito. q2 sicut di
cebat in probatōe minoris. propriū est peni-
tentis gaudere se dolere de peccatis quib9 of
fendit deū. Gaudet etiā se dolere tali dolore
quo meret recōciliationē dei. 7 euasionē picu
li. Ad terciū dicēdū q̄ dato q̄ maior sit va Ad.3.
suppositis his duob9. s. q̄ hō cert⁹ sit q̄ viuat
donec recuperet illud damnū q̄d dicit recu-
perabile. 7 q̄ hmōi dānū recupabile sit eq̄lis

põderis 7 t̄n maioris q̄ȝ illud damnū qđ di/
citur irrecuperabile. Positis tamē oppositis
his duobꝫ. tūc maior est falsa. Sic aūt est in
ꝓposito. q2 null⁹ peccās mortaliter scit vtruȝ
viuat per vnicū instans post peccatū. 7 ꝑ cō/
sequēs oīno incertus est de damni ꝑpetui
recuperatōne qđ ꝑ mortale peccatū incurrit.
Etiā tant⁹ est excessus isti⁹ damni ad qđ/
cunqȝ tēporale damnū qđ hō potest incurre/
re. ꝙ nulla ꝓportio est nec esse p̄t inter hmōi
damna. Et cū dicit̄ ꝙ penitēs ꝑ actū ꝯtri/
tionis recuperauit hmōi damnū. dico ꝙ licȝ
de hoc possit habere piā ꝯfidentiā. tamē de h̊
nō potest habere certā noticiā. quia nemo scit
vtrū sit dign⁹ odio vel amore. 7 oīa in futu
rum reseruantur incerta. sicut ait ille sapiens.
Ad.4. Ad quartū dicendū ꝙ sicut minim⁹ gra/
dus charitatꝫ includit maiorē amorē q̄ȝ que/
cunqȝ dilectio qua diligit̄ res creata ab eo q̇ ē
in charitate. q2 si nō. tūc ille grad⁹ charitatis
non esset grad⁹ charitatis. q2 quolibet gradu
charitatis de⁹ amat̄ sup oīa creata. sic quili
bet grad⁹ ꝯtritionis includit maiorē dolorȝ
loquēdo de dolore qui dicit̄ displicētia volū/
tatis respectu ipsi⁹ peccati. q̄ȝ sit quicūqȝ do/
lor quo ipi cōtrito displicet qđcunqȝ damnū
vel periculū tēporale. q2 sicut amor charitatis
ꝺm quēlibet sui gradū tenet in anima rōnali
p̄dominiū quantū ad dilectōnē boni saltē ha
bitualiter. sic in eadē anima dolor ꝯtritionis
ꝺm quēlibet sui gradū tenet p̄dominiū q̄ȝtuȝ
ad refutationē 7 displicētiā mali Dixi aūt
notāter saltē habitualiter. q2 quādoqȝ homo
etiā existēs in charitate magis ꝑcipit actualē
motū amoris quo tendit in creaturā q̄ȝ i crea
torē. tamē habitualiter pl⁹ diligit creatorē. cu
ius signū est. q2 si perciperet ꝙ isti duo amores
essent incōpossibiles. tunc vellet desistere ab
amore creature. 7 ꝑsistere in amore creatoris.
Sic licet quādoqȝ horror dāni vel periculi
tꝑalis magis actualiter cōcutiat animū pe/
nitētis. q̄ȝ horror diuine offense ꝑ peccatū. t̄n
ad verā cōtritionē saluandā sufficit p̄domi/
niū habituale. puta si ꝑ necessitatē oporteret in
cidere vnū istorū periculoꝝ. ꝙ magis sibi di/
spliceat offensa dei q̄ȝ displiceat sufferre hmōi
periculū tēporale. Et ex his patet ad formaȝ
Ad.5. argumēti. q2 ꝯsequētia est negāda. Ad q̇n
tū nego ꝯsequentiā. Ad ꝓbationē dicēdū ꝙ
licet dolor mortis sit subiecti corruptiu⁹. t̄n
dolor ꝯtritōis subiectū suū corrūpere nō po/
test. q2 ei⁹ subiectū est imateriale. 7 ꝑ ꝯsequēs
Ad. 6. incorruptibile Ad sextū dicēdū ꝙ malū di

splicibile q̄nqȝ p̄supponit 7 includit peccatū/
7 tūc nō oportet ꝙ sit min⁹ displicibile q̄ȝ pctm̄
imo p̄t esse magꝭ displicibile. q2 sicut bonū in
cludēs est magis placibile bono incluso. quia
plꝰes implicat rōnes bonitatꝭ 7 placibilitatis.
sic eadē ratōe malū includēs est magꝭ displi/
cibile malo incluso. Sȝ nūc ita est ꝙ pena in
fernalis p̄supponit peccatū mortale. q2 null⁹
illa pena dānat̄ nisi ꝓ mortali peccato. ḡ da/
to ꝙ pena inferni magꝭ displiceat q̄ȝ peccatū.
h̊ t̄n nō est cōtra p̄sens ꝓpositū. q2 cū dicit̄ ꝙ
malū culpe magꝭ est displicibile animo ꝯtri/
q̄ȝ qđcūqȝ aliud malū. hoc intelligit̄ đ alio
malo n̄ p̄supponēte malū culpe. ḡ 7c. Se
cūda ꝯclusio est. ꝙ vera ꝯtritio haberi p̄t sine Secunda ꝯclusio
dolore sensibili. q̇. s. subiectiue sit i potētia sen
sitiua. Et licet veritas ista pateat ex dictis su
peri⁹ in ingressu isti⁹ articuli. t̄n adhuc p̄t ꝓ/
bari sic. Solo actu volūtatis possum⁹ offen
dere deū. ergo solo actu volūtatis q̄ȝtuȝ ad il/
lud qđ est necessariū ex ꝑte nostri possumus
recōciliari deo. Antecedēs patet. Probo cōse
quentiā. q2 de⁹ nō est min⁹ ꝓnus ad miseren
dū q̄ȝ ad ꝯdemnandū. Sȝ ꝯtra istud for Instantia 1
te dicet̄ ꝙ cōtraria cōtrarijs curant̄. sȝ quedā
peccata fiūt cū delectatōe sensibili. ergo cura
taliū peccatorū fieri debet cū dolore sensibili.
P. beat⁹ augustin⁹ ait. Sciat se culpabili 2
ter durꝫ. q̇ defiet damna tꝑis 7 mortē amici. 7
dolorē peccati nō ostēdit in lacrimis. Ad Solutio
primū dicēdū ꝙ displicētia volūtatis infor/ Ad.1.
mata grā dei q̄ penitens peccatū detestat̄. illa
ꝯtrariat̄ in genere moris sensibili delectatōni
inq̄ȝtū culpabilis est. 7 hmōi displicētia tāqȝ
a suo ꝯtrario curat̄ culpa que fit cū delectatōe
sensibili. dolor vero sensibilis licet ꝯtariet̄ de
lectationi sensibili in genere entis. nō tamē i
genere moris. nisi inquantū vtrūqȝ cadit sub
imperio volūtatis. Ad secundū dicendū. Ad.2.
ꝙ in illa autoritate augustini li culpabiliter
nō debet intelligi de culpa actualiter inexistē/
te. sȝ dispositiue 7 aptitudinalit̄. Talis ei hō
q̇ in virtutibꝫ seu potentijs sensitiuis maiori
dolore tangit̄ ꝓpter damnū tꝑale q̄ȝ ꝓpter of
fensam dei quā incurrit ex cōmissione morta/
lis peccati. 7 si in gratia dei sit ratōne incepte
penitētie. tamē adhuc valde impfect⁹ videt̄
esse in gratia. quia si esset perfect⁹. tūc ex impe
rio voluntatis etiā in viribꝫ sensitiuis excita/
retur maior dolor ex consideratione culpe. q̄ȝ
ex perditione cuiuscunqȝ temporalis vtilita/
tis vel amicicie. Sed quāto homo est min⁹
ꝑfect⁹ in gratia. tāto ceteris paribꝫ magis vi

dere esse pn⁹ et dispositi⁹ ad culpā. iō dicit aug. talē esse culpabilē duplr salrē dispositiue. sicut iā dictū est. ideo rc.

Articulus quart⁹.

Quātū ad quartū articulū pono bimēbrem distinctōez. et iuxta mēbra distinctōis duplicē ɔclusionē. Distinctio est hec. Qr ille q̄ soli deo corde ɔtrito ɔfitet̄. vl' pt sacerdoti ɔfiteri an̄q̄ moriat̄. vel n̄ pt. puta qr morte p̄uenit̄. Si p̄mo mō. tūc tal' ɔfessio n̄ sufficit ad salutē. Qr rebellis mādatis ecclie nō ē in statu salutis. sz potēs culpā suā ɔfiteri sacerdoti p̄usq̄ moriat̄. et n̄ ɔfitēs. est rebell' mādat' ecclie. sic p̄tz extra de penitentiis.

Pria ɔclo 1

2 P. autoritate beati iacobi apli dicitur nob' oib'. Cōfitemini alterutrū pctā vr̄a. Sz ɔ̄ istud est q̄dā opio hn̄s p se apparētiā multarū autoritatū. quā opinionē mgr in hac. xvij. dist. satis cōpiose recitat. et sufficienter iprobat. iō nolo p̄senti scripto isistere ei⁹ pbationi. Scd̄a ɔclusio est. q̄ si hō ɔfitēs deo corde ɔtrito. libēter vellet ɔfiteri sacerdoti. et n̄ pt. tūc si sic morit̄. hmōi ɔfessio sibi sufficit ad salutē. Qr q̄cūq̄ morit̄ iformat⁹ gr̄a et charitate ille saluat̄. Sz tal' rōne ɔtritōis annexe huic ɔfessiōi informat⁹ est gr̄a et charitate. vt p̄tz ex p̄cedētib'. ğ rc.

Cōclusio secūda.

1

2 P. vt p̄tz ezech. xviij. Quacūq̄ hora igemuerit pctōr salu⁹ erit f̄m aliā trāslatōez. Sz isto mō deo ɔfitēs habet gemitū cordis ɔtriti.

Ad argumētū p̄nci.

Ad argumentū p̄ncipale dōm q̄ bn̄ ɔcludit de dolore q̄ ē displicētia volūtatis mō q̄ supi⁹ dictū est. Argumētū aūt in ɔ̄riū p̄cedit d̄ dolore ex̄nte in virib' sensitiuis. Mouent̄ eñ hmōi vires imediate a reb' sensibilib'. et ideo citi⁹ et vehementi⁹ inualescit i eis dolor ppter taliū rerū sensibiliū perditionē q̄ spūaliū.

Hinc postquā

a Postq̄ mgr tractauit questionē vtrū sufficiat ad salutē ɔfiteri soli deo. nūc inq̄sitiue ptractat vtrū sufficiet ɔfiteri fideli laico. Et diuidit̄ i duas ptes. Nā primo circa hāc q̄stionē v̄itatē d̄terminat. Scd̄o illas autoritates q̄ sue determinatōi videt̄ eē ɔ̄rie iuxta catholicā v̄itatē explanat. ibi. Cū igit̄ ex his. Pria i duas. Nā p̄mo p ɔtinuationē dictorū cū dicēdis recolligit determinatōnē q̄stionis p̄cedētis. Scd̄o inuit inq̄sitōnez sbseq̄ntis. ibi. Sz nunq̄d. Et hec i tres ptes diuidit̄. Qr p̄mo mouet q̄stionē. Scd̄o r̄ndet p distinctōez Et tercio sue r̄nsionis sbdit firmatōez. Scd̄a ibi. Sane ad h̄. Tercia ibi Vn̄ aug⁹. q̄ vult. Et hec ē diuisio et sn̄ia illi⁹ lectōnis. Circa quā q̄ro in speciali.

b Vtrū hō d̄ ncc̄itate salutis teneat̄ ɔfiteri oīa sua mortalia pctā. Et videt̄ q̄ nō. Qr ɔfessio ē pctōrū manifestatio. ğ hō n̄ tenet̄ ɔfiteri oīa sua pctā. An̄s p̄tz autoritate bti aug. q̄ ait. Cōfessio ē p q̄m morb⁹ latēs apit̄ sb spe venie. Probat̄ ɔ̄n̄tia. qr illud qd̄ de se manifestū ē h̄ n̄ ē ncc̄e p aliud manifestari. sz aliq̄ pctā sunt de se maīfesta. ğ rc.

Questio secunda.

Cōtra. ad obseruatōez illi⁹ qd̄ ē de iure naturali tenet̄ q̄libet hō de ncc̄itate salutis. sz ɔfessio oīm mortaliū pctōrū videt̄ eē de iure naturali Maior p̄tz. Mior pbat̄. qr mediū sapit naturā extremorū. sz ɔtritō et satisfactio sūt d̄ iure natali. iusticia ei h̄ exigit vt oīe viciū ppetratū displiceat et emēdet. cū igit̄ ɔfessio sit mediū int̄ ɔtritōez et satisfactōez. ğ rc. Hic primo vidēdū ē d̄ p̄ncipali q̄sito. Scd̄o q̄ iure teneamur ad ɔfessionē pctōrū Tercio cui facienda sit ɔfessio. Et q̄rto quotiēs et quo tp̄e sit faciēda.

Quantū ad primū

Articulus primus.

ē sciēdū q̄ h̄ vnū q̄rit̄. et aliud p̄supponit̄. Supponit̄ eñ q̄ teneamur d̄ ncc̄itate ad pctōrū cōfessionē Et h̄ supposito q̄rit̄ vtrū teneamur ad ɔfessionē oīm pctōrū. Pri⁹ igit̄ q̄ dicā de q̄sito. est adūtendū q̄ circa istud p̄suppositū aliq̄ heretici etiā moderni tp̄is g̃uiter errauerūt. Quorū vnū ego p̄sonalr̄ iueni cū essem inq̄sitor hereticorū i diocesi argētinēsi q̄ dixit hoīez d̄ pctīs suis ɔtritū n̄ obligari ad ɔfitēd̄ hmōi pctā. Motiua istorū hereticorū sūt h̄ Cōfessio fit ad taxādū emēdā p culpa ppetrata. sz penitēs p̄t p seipm̄ sufficiēter hmōi emēdā taxare. ğ rc.

Opio heretica.

1

P. i ɔtritōe fiūt talia circa hoīez q̄ sufficiūt ad ɔseq̄ndū salutē. ğ ɔfessio n̄ est d̄ ncc̄itate salutis. Cōseq̄ntia patz. Probat̄ an̄s. qr i ɔtritōe fit pcti mortal' remissio. et gr̄e dei infusio 2

P. maria magdalēa et petr⁹ ac paul⁹ et m̄lti alij post m̄lta pctā p solā ɔtritōez inueniunt̄ saluati. qr lz i scriptur̄is legam⁹ d̄ eorū ɔtritiōe. tn̄ nusq̄ legim⁹ d̄ iporū ɔfessiōe. 3

P. turpia n̄ sūt dicēda. sicut nec faciēda. sz mortalia pctā sūt turpia. ğ rc. 4

P. ea q̄ sūt v̄ecūda circa corp⁹ ppt̄ sui ihonestatē sūt abscōdēda. ğ etiā pctā q̄ sūt v̄ecūda circa aīaz sūt abscōdēda et n̄ maīfestāda. An̄s p̄tz. qr etiā p̄mi parētes i padiso ex̄ntes fecerūt sibi pizomata quibus tegebāt corporis verēda. Probat̄ ɔ̄n̄tia. 5

q2 nō sunt min⁹ inhonesta vereda seu verecū
6 da aīe q̄3 corpis.ḡ rc. P. ex vera dilectōe
tenet hō celare crimē pximi.ḡ nō tenet mani
festare crimē ppriū. Probat ɔseqntia. q2 ma/
gis tenet hō diligere se q̄3 pximū. q2 amicabi
lia q̄ sunt ad alteꝝ incipiūt ab amicabilib⁊ q̄
sunt hoīs ad seipm. vt patet in lib. ethi. ergo
q̄ ad illud ad cui⁹ obseruatōe3 tenet hō ex di
lectōne. nō min⁹ tenet sibiipi q̄3 alteri. ⁊ p ɔse/
quēs nō min⁹ tenet abscōdere crimē ppriu3.
7 q̄3 cuiuscūq3 alteri⁹ amici. P. illud nō ē de
necessitate salut̄ ad qd̄ hō nullo iure tenet. s3
ad ɔfessionē peccatoꝝ nll'o iure tenet. q2 n̄ ĩ iu
re naturali. nec iure positiuo Nō naturali. q2
ius naturale est idē apud om̄es ⁊ in om̄i sta/
tu. s3 ɔfessio peccatoꝝ nō est apud om̄s hoies
nec ꝑm omnē statū hoim. vt de se patet. Nec
iure positiuo. q2 ius positiuū non p̄t obligare
hoiem ad manifestādū cordis sui secretū. sed
Cōtra opi multa pc̄ta hoim sunt secreta. ḡ rc. S3 ista
nionem. nō ɔcludūt. vt patet ex his q̄ dixi q̄stione pxi
1 me pcedēti arti. iiij. ɔclusione pma. P. vul
2 nus non sanat nisi medico manifestet. s3 sine
ɔfessione nō ostendit vuln⁹ spūale sacerdoti.
quē deus ɔstituit medicū hui⁹ vulneris. Et
hāc ratiōnē videt innuere boeti⁹ in lib. d̄ ɔso.
dicēs. Si opem medicātis expectas. nc̄e est
3 vt vuln⁹ detegas. P. ordo secular̄ iudicij
reqrit alterā esse psonā rei ⁊ iudicis. ḡ h̄ idē re
quirit ordo iudicij spūalis. et ɔsequēs in fo
ro ɔsciētie vn⁹ hō debet aliū iudicare. qd̄ ordi
nate fieri nō p̄t sine ei⁹ qui est iudicand⁹ ɔfes
sione. Antecedēs patet. Probatio ɔsequētie.
q2 nō minor ordo s3 poti⁹ maior requirit ĩ iu
4 dicio spūali q̄3 in iudicio seculari P. ista ve
ritas etiā patebit infra p dicēda ĩ secūdo arti/
Solutio culo. Ad primū dicēdū q̄ sicut fortitudo
Ad. 1. medicine nō debet taxari ab infirmo s3 a me/
dico. sic emēda p forifacto n̄ debet taxari a reo
s3 a iudice. s3 iudices peccatoꝝ de⁹ ɔstituit sa
cerdotes. cū dixit apl'is. Quoꝝ remiseritis pec
Ad. 2. cata remittunt eis Joh. xx. Ad secūdū ne/
go ɔsequentiā. q2 in om̄i ꝟa ɔtritōe vl' impli/
citē: vl' explicite habet ppositū ɔfitēdi pecca/
Ad. 3. ta de quib⁊ hō cōterit. Ad terciū dicēdū q̄
tpe q̄ penituit maria magdalena petr⁹ ac pau
lus nōdū fuit instituta ɔfessio sacramētalis.
sicut nūc dinoscit instituta. ⁊ dato q̄ aliq̄ mo
do fuerit instituta. tn̄ nō fuit adhuc publice
p̄dicata. Etiā om̄ia facta pticularia cuius
libet singularis psone illi⁹ tpis non sunt scri
pta. imo nec facta xpi om̄ia scripta sunt. sicut
patet Joh. vlti. c. ideo nō est bona ɔseqntia.

qua dicit. Nos ĩ scripturis nō inuenim⁹ cō/
fessionē illaꝝ psonaꝝ. ergo non fuerūt cōfesse.
Ad quartū dicēdū q̄ sicut turpia nō sunt Ad. 4.
cogitāda vt placeāt. ⁊ tn̄ in ɔtritōe de ipis co
gitare debem⁹ vt displiceāt. sic nō sunt dicēda
vt alliciāt ⁊ inficiāt. Sed tn̄ in ɔfessione ipa
debem⁹ exprimere vt purgent ⁊ corrigant. De
facere ꝟo sec⁹ est. q2 ex turpiū factōe nihil bo/
ni ɔsequit ille q̄ facit ea. s3 tantūmodo malū.
Ad quintū dicēdū q̄ verecūda corporis Ad. 5.
possunt dupliciter cōsiderari. Uno modo put
indigēt medicina. Alio mō put nō indigent
medicina. Primo mō añcedēs est negandū.
q2 etiā secreta ⁊ verecūda loca corpis nc̄e est
ostēdere medico p illo tpe quo necessario idi/
gent medicina Secūdo mō tūc neganda est
ɔseqntia. q2 q̄uis verecūda corpis q̄nq3 non
indigeāt medicina. tn̄ verecūda aīe de quib⁊
ad p̄sens loqmur. puta mortalia peccata ne/
cessario indigēt medicina. ⁊ ideo a sacerdote
q̄ ipoꝝ peccatoꝝ est medic⁹ abscōdi nō debēt.
supposito q̄ infirm⁹ ea valeat reuelare. Ad Ad. 6.
sextū nego antecedēs. q2 hō tenet reuelare cri
men pximi sui ei q̄ p̄t ⁊ debet corrigere. obsua/
tn̄ debito ordine iuxta euāgelicā doctrinā.
puta q̄ pmo moneat criminosu3 inter se ⁊ ip/
su3 solū. Postea si a crimine nō cessauerit deb3
adhibere testes. Tercio debet reuelare ecclie. i.
plato q̄ p̄est ecclie seu ɔgregatōi ad quā spe/
ctat tal' criminosus. Et ista est etiā intentio
beati augustini ĩ regula sua vbi ait. Si frater
tu⁹ vuln⁹ habet ĩ corpe qd̄ velit occultare dū
timet secari. nōne crudeliter a te sileret ⁊ mise/
ricordit indicaret. q̄to magis debes indicare
ne deteri⁹ putrescat ĩ corde Sicut ḡ crimē
alteri⁹ debet hō indicare vt bonū illi⁹ q̄ accusa
tur ex h̄ pmoueat. sic etiā crimē ppriū. q2 ali/
as nō diligeret seipm: s3 poti⁹ odiret Ad se Ad. 7.
ptimū nego minorē. Ad pbatōe3 ei⁹ patebit
ĩ secūdo articulo De q̄lito pono ɔclusionē Cōclusio
affirmatiuā. addito tn̄ illo moderamie qd̄ ta de q̄sito.
ctū est distinctionē positā in q̄rto articulo
q̄stionis pxime pcedētis. Q2 d̄ quolibet mor 1
tali peccato tenet hō facere integrā penitentiā
q̄tū in se est. h̄ est si tps habuerit faciēdi. s3 si
ne ɔfessione nō est integra penitētia. cū ps in/
tegralis penitētie sit ipa ɔfessio. vt patet ex di/
ctis supi⁹. ḡ rc. P. ianuā salutis nullus p̄t 2
intrare nisi aperiat ei ab illo cui tradite sūt cla
ues claudēdi ⁊ apiēdi ianuā hmōi. S3 xps
beato petro ⁊ mediāte ipo ceteris suis successo
rib⁊ ⁊ alijs p̄sbiteris cōmisit claues regni celo
rū. ḡ rc. P. Prouerb. xxviij. dicitur. Qui 3

abscōdit scelera sua. nō diriget. q̄ aūt ꝯfessus fuerit & reliq̄rit ea misericordiā ꝯsequet. Sed
4 q̄ nō diriget ille nō saluabit. ḡ &c. P. sup illo ꝟbo Isa. xliij. narra si q̄d habes vt iustificeris. dicit ambro. h̄ intelligit̄ d̄ narratōe culpe vt est in ꝯfessione.
Instantia 1 Forte dicet̄ ꝙ beatus gregori⁹ dicit. euidētia patrati facinoris clamore nō indiget accusatoris. ḡ nō optet ꝙ aliq̄s seipm̄ accuset qn̄ peccatū suū est māifestū.
2 P. beatus augustin⁹ dicit. vbi peccatū orit̄ ibi moriat̄. ḡ peccatū q̄d nec in ope nec in sermone ortū est. s3 i sola volūtate. h̄ etiā mortificari poterit infra voluntatē sine omī exteriori sermone.
Solutio. Ad 1. Ad primū r̄ndeo ꝙ grego. ibi loquit̄ de foro exteriori & ꝯtencioso. & n̄ de foro cōsciētioso. de quo ad p̄sens loq̄mur. In isto eī foro venia querit̄. ideo optet ꝙ culpa recognoscat̄. Potest etia3 dici ꝙ licet aliq̄d sit notū iudici. h̄ tamē nō sufficit ad iudicandū nisi fiat ei notū i forma iudicij. Et ideo dato ꝙ peccata alicui⁹ homis manifesta sint sacerdoti. tn̄ nō absoluet̄ a sacerdote nisi p ꝯfessionē hmōi peccata reuelet sacerdoti i forma spiritualis iudicij.
Ad 2. Ad secūdū dicēdū ꝙ licet q̄dlibet peccatū moriat̄ infra voluntatē p sufficientē ꝯtritionē. tn̄ ad sepeliendū debet portari extra volūtatē p sacramētalē ꝯfessionē ne ex permāsione mortui cadaueris noua pestilētia oriatur.

Articulus secund⁹

Quātū ad secundū articulū est aduertēdū ꝙ ꝯfessio tripliciter p̄t fieri. Uno modo mentalit̄. Alio mō cerimonialiter. Tercio modo vocaliter. Ius etiā tripliciter accipi p̄t ꝑm triplicē legē. puta ius legis nature. legis mosaice. & legis euāgelice.
Conclusio prima Et ꝑm hoc pono tres ꝯclusiones. Pria est. ꝙ ꝯfessio mētalis est de lege nature. Qꝛ h̄
1 dictat naturalis ratio ꝙ a sūmo deo p ꝑpetrato crimine sit venia postulāda saltē mētaliter hmōi aūt postulatio merito dici p̄t mentalis
2 ꝯfessio. P. illud ad q̄d tenebat̄ adā fuit de lege nature. s3 ipe ad hmōi mentalē ꝯfessionē tenebat̄. Maior patet. qꝛ tpe adā nōdū fuit lex mosaica. nec etiā euāgelica. Minor ē pꝫ qꝛ sup illo verbo dn̄i Gen. iij. Adā vbi es. dicit glosa. ꝟba sunt nō ignorātis: s3 increpantis. & ad ꝯfessionē mouētis. S3 ꝑm apl'm deo omē cor patet. & omis volūtas loquit̄. ḡ nō videt̄ ꝙ dn̄s mouerit ip3 adā ad ꝯfessionē vocalē. s3 solū mentalē.
Secunda ꝯclusio Secūda ꝯclusio est ꝙ ꝯfessio cerimonialis puta manifestare se peccasse aliq̄ statuto & determinato sacrificio fuit de iure legis mosaice. Qꝛ sic̄ patet Leuit. iiij. 1
& v. capitul. hoīes illi⁹ legis ꝑm diuīsa genera peccatoꝝ tenebant̄ offerre diuīsa sacrificia. Et ideo i tali sacrificio videt̄ fuisse cerimonialis ꝯfessio q̄uis nō vocalis. Etiā isto modo sacerdos positis manibꝫ suis sup caput hirci ꝯfitebat̄ omēs iniq̄tates filioꝝ isrl'. vt pꝫ Leuit. c. xvi. Tercia ꝯclusio est. ꝙ solū tpe legis euāgelice tenent̄ hoīes ad vocalē ꝯfessionē suoꝝ peccatoꝝ. Tercia cōclusio.
Qꝛ null⁹ tenebat̄ ad vocālez ꝯfessionē anteq̄3 esset p̄cepta vel instituta. S3 hmōi ꝯfessio nec tpe legis nature. nec tēpore legis mosaice. s3 solū tpe legis euāgelice fuit instituta. ḡ &c. Maior patet. Minorez pbo. qꝛ tūc primo vocalis ꝯfessio fuit instituta. qn̄ his q̄ audire debēt ꝯfessionē fuit autoritas absoluēdi cōmissa. S3 ista autoritas fuit sacerdotibꝫ cōmissa tpe legis euāgelice. & nō ante. ḡ &c. Maior etiā patet. qꝛ vocal' cōfessio fit ꝑpter absolutionē. ergo frustra facta fuisset hmōi ꝯfessio anteq̄3 de⁹ cōmisit autoritatē absoluēdi. Minor etiā patet. qꝛ vel xp̄s hāc autoritatē cōmisit. qn̄ beato petro Mat. xvi. dixit. Tibi dabo claues regni celoꝝ. & q̄dcunq3 ligaueris sup terrā erit ligatū & in celis. & q̄dcūq3 solueris sup terrā erit solutū & i celis Ul' qn̄ aplis & mediantibꝫ ipis ceteris sacerdotibꝫ dixit Joh. xx. Quoꝝ remiseritis peccata remittunt̄ eis. & quoꝝ retinueritis retēta sunt. S3 oppositū isti⁹ cōclusionis videt̄ Opīo contraria.
tenere glosator de pe. dist. v. qui circa principium illi⁹ distinctōis recitatis pluribꝫ opinionibꝫ de institutōe ꝯfessionis. vltimo ponens suā ꝑpriā opinionē ait ꝯfessionē eē institutā quadā vniūsali ecclīe institutōne poti⁹ q̄3 ab autoritate noui vl' veter3 testamēti. Q̄d pbat Ratio.
[illegible] h̄. Qꝛ ꝯfessio nō est necessaria apud grecos ḡ p̄ceptū de ꝯfessione nō est [illegible] autoritate sacre scripture. Cōseq̄ntia patet. qꝛ si esset de autoritate sacre scripture. tunc esset necessaria apud grecos. cū p̄supponāt sacrā scripturā. & reputēt se ad ei⁹ obseruātiā obligatos. S3 istō nō valet. Cōtra opinionem. 1
Qꝛ vt appet ex illis duabꝫ autoritatibꝫ pallegatis. s. Mat. xvi. & Joh. xx. xp̄s cōstituit iudices q̄ in foro ꝯsciētie possent a peccatis absoluere. ergo cōstituit fieri ꝯfessionē. Cōsequētia patet. qꝛ si nō fieret ꝯfessio. tunc frustra sacerdotibꝫ xp̄s cōmisisset autoritatē absoluēdi. Falsitas isti⁹ ꝯsequentis patet. qꝛ cū xp̄s sit ver⁹ deus. ipe nihil potuit facere frustra. Etiā patet ista secūda ꝯsequentia. qꝛ absolutio de peccatis p̄supponit ꝯfessionē per

quã absoluẽs deueniat in noticiã peccatoꝝ de
2 quibꝫ debet absoluere. ꝑ. in eo qđ pcile est
ab institutõne eccl'ie. ꝛ nõ ex autoritate sacre
scripture. papa pt dispẽsare cũ hoie ꝙ ad h̃ ñ
teneat. sꝫ null⁹ sane mẽtis xpian⁹ diceret ꝙ pa
pa possit dispẽsare cũ aliq̃ hoie adulto ꝙ nũq̃
cõfiteat. ꝫ ꝛc. Ad ratonẽ nego antecedẽs.
Solutio rationis. qꝛ greci ita tenent ad ꝯfitendũ peccata sua sic
ꝛ alij hoies. licet forte malã ꝯsuetudinẽ nõ
ita ꝯsuete ꝯfiteant sicut illi q̃ obediunt sancte
romane eccl'ie.

Articulus tercius. Pria ꝯclo

Quãtuz ad terciuz

articulũ pono duas ꝯclusiones. Prima ẽ
ꝙ homo tenet q̃tũ in se est ꝯfessionẽ peccatoꝝ
1 suoꝝ facere sacerdoti. Qꝛ illi tenet ꝛ debet hõ
ꝯfiteri peccata q̃ potest absoluere a peccatis. sꝫ
solis sacerdotibꝫ legit xp̃s dedisse potestatẽ ab
soluẽdi de peccatis. vt patet ex p̃dictis. Illis
eñi quibꝫ in cena dedit autoritatẽ cõficiendi
corp⁹ suũ. ꝛ p ꝯsequẽs eos p̃sbiteros ordiauit
dicẽs. hec quotiẽscũq̃ feceritis in mei memo
riã facietis. eisdẽ autoritatẽ absoluẽdi a pecca
tis dedit. qñ post resurrectõeꝫ suã ipis dixit.
Quoꝝ remiseritis pcta remittunt illis ꝑ.
2 sicut sacerdos veteris testamẽti se habuit ad
lepꝛe examinatõeꝫ. sic se habet sacerdos noui
testamẽti ad pctõꝝ audientiã ꝛ absolutõeꝫ. sꝫ
omis homo in q̃ lepra apparuit i veteri testa
mẽto tenebat se ostẽdere sacerdoti. ꝛ sacerdotis
stare iudicio. sicut patꝫ Leuit. xiij. ergo omis
xpian⁹ in nouo testamẽto tenet pcta sua cõfi
teri sacerdoti noui testamẽti vt p ipm absol
uat. Maior patet. qꝛ lepra significat peccatũ
iuxta qđ dicit in iure. ꝙ sacerdos debet scire di
stinguere inter leprã ꝛ leprã. i. inter peccatũ et
peccatũ. Sacerdos etiã veteris testamẽti figu
rabat sacerdotẽ noui testamẽti. Sꝫ cõtra
Opio mala. istud est quedã heretica secta. ponẽs ꝙ eque
ordinate possit fieri ꝯfessio laico sic sacerdoti
1 Quia beat⁹ iacobꝫ in sua canonica. c. v. expri
mẽs modũ faciẽdi ꝯfessionẽ ait. Cõfitemini
alterutrꝫ peccata vestra. ꝛ orate p inuicẽ vt sal
uemini. ergo sicut mutuo q̃libet p q̃libet debet
orare ꝛ ecõuerso. sic ꝑm istos hereticos q̃libet
cuilibet potest ꝯfiteri ꝛ ecõuerso. Et ideo no
tanter dixit. alterutrꝫ. qđ significat mutuã eq
2 litatẽ ꝑ. sacramẽtũ necessitatis potest q̃libet
homo cõferre. sꝫ penitẽtia est sacrm necessitatis
ꝛ cõfert p absolutõneꝫ sequentẽ cõfessionẽ. ꝫ
ꝛc. Minor patet ex p̃dictis. Probat maior a
simili. qꝛ pp̃ter h̃ sacrm baptismi pt quilibet
hõ cõferre. qꝛ est sacrm necessitatis. ꝑ. ad h̃ 3
fit ꝯfessio vt p audientiã ꝯfessionis taxet emẽ
da satisfactõis p ꝯfesso pctõ. sꝫ multi q̃ ñ sũt
sacerdotes pp̃ter suã prudentiã ꝛ discretõeꝫ
meli⁹ faciũt hmõi taxatonẽ. q̃ mlti sacerdo
tes q̃ minor viget prudẽtia ꝛ discretõe ꝑ. 4
sepe ꝯtingit ꝙ hoies iudicati ad mortẽ ꝯfitent
laicis. ꝛ tñ h̃ eccl'ia videt approbare. eo ꝙ nõ
p̃hibet Ista nõ ꝯcludũt. Igit ad primũ pt Solutio. Ad. 1.
dici ꝙ beat⁹ iacobꝫ ibi loquit ipis sacerdotibꝫ
qꝛ supposito ꝙ ceteri hoies teneant ad ꝯfessio
nẽ faciendã ipis sacerdotibꝫ. ꝛ h̃ ex vi cõmissi
onis qua xp̃s ipis cõmisit autoritatẽ absoluẽ
di. adhuc remãsit q̃stio. vtꝝ etiã ipi sacerdo
tes tenerent ad faciendũ ꝯfessionẽ de peccatis
suis. Et hãc q̃stionẽ videt determinare beat⁹
iacobꝫ. dicẽs ipis sacerdotibꝫ. Cõfitemini al
terutrꝫ pcta vestra. ꝛ orate p inuicẽ vt salue
mini. Uel dicendũ ꝙ beat⁹ iacobꝫ illis ver
bis omẽs hoies pcise hortat ad faciendũ cõ
fessionẽ. Sꝫ cui sit faciẽda h̃ p̃supponit ex di
ctis euãgelij Joh. xx. ꝛ Matth. xvi. vbi xp̃s
absoluẽdi ptãteꝫ cõmisit solis p̃sbiteris. ꝫ ar
gumentũ nõ ꝯcludit Ad secundũ dicẽdũ Ad. 2.
ꝙ sacrm esse necessariũ pt dupliciter intelligi.
Uno modo simplicit ꝛ absolute. Alio modo
supposita optunitate. Primo mõ maiorẽ
aliq̃ modo ṽa. sꝫ minor est falsa. qꝛ vocat cõ
fessio i articulo necessitatis. vbi hõ. vł nõ pt cõ
fiteri. vł nõ habet copiã sacerdotis cui ꝯfiteat
pt supplere per mentalẽ ꝯfessionẽ. cũ pposito
vocaliter ꝯfitẽdi. qñ optunitatẽ habuerit cõ
fitendi. Secũdo modo tunc q̃uis minor
sit vera. tñ maior est falsa. nec sb isto sensu p
bat. qꝛ baptism⁹ est sacrm absolute ꝛ ineuita
bilis ncc̃itatis. saltẽ in puulis quibꝫ nõ valet
ad salutẽ mot⁹ pp̃e volũtatis q̃ p baptismũ
flamis suppleat baptism⁹ fluminis. Ad ter Ad. 3.
ciũ dicendũ ꝙ ꝯfessio sacralis nõ solũ fieri de
bet p satisfactorie emẽde taxatõe. sꝫ etiã p ab
solutõe q̃ sacerdotalẽ reqrit autoritatẽ Ad Ad. 4.
quartũ dicẽdũ ꝙ null⁹ tenet ad ꝯfitendũ lai
co. Sufficit eñi homi in extreme necessitatis
articulo ṽa cordis ꝯtritio. cũ volũtate ꝯfiten
di sacerdoti si posset eũ habere Posito tñ ꝙ
aliq̃s ꝯfiteat laico i hmõi piculo. tal' ꝯfessio ñ
est sacralis. Propter qđ si euaserit illud picu
lũ. ipe tenet illã ꝯfessionẽ iterare corã sacerdo
te. Et cũ dicit ꝙ eccl'ia approbat hmõi ꝯfessi
onẽ. dico ꝙ eccl'ia sic ñ approbauit. qñ si possit
teneat ꝯfiteri sacerdoti. Videt etiã ipis in
dicibꝫ esse p̃hibita audiẽtia taliũ ꝯfessionũ.
p h̃ ꝙ in ꝯstitutõibꝫ clemẽtinis p̃cipit omibꝫ

secularibꝫ iudicibꝫ. ꝙ hoīeꝫ ꝯdemnatū ꝑmit
tant anteꝙ̄ moriat̄ sacerdoti ꝯfiteri. ⁊ ſm ꝯsi/
liū sacerdotis ꝑcipe corp⁹ xpī. Cōclusio se
Secunda ꝯclusio 1 cūda est. ꝙ nō cuicūqꝫ sacerdoti. ſꝫ ꝓprio sa/
cerdoti tenet̄ hō ꝯfiteri. Qꝛ qlibet tenet̄ obedi
re mādatis sancte matris eccl'ie. Sꝫ extra de
pñia ⁊ remis. oīs vtriusqꝫ. p̄cipit eccl'ia ꝙ q/
libet hō semel ī anno ꝯfiteat̄ oīa peccata sua
suo ꝓprio sacerdoti. ꝙ̄ ⁊c. P̄. non exigit̄ mi/
2 nor ordo ī iudicio ꝯscīētioso. ꝙ̄ in iudicio cō/
tentioso. ſꝫ ſm iura talis ordo requirit̄ in iu/
dicio ꝯtētioso ꝙ ꝯfessio facta corā nō suo iu/
Instantia dice nō dicit̄ valere. ergo ⁊c. Sꝫ ꝯtra istā
1 ꝯclusionē p̄t argui sic. Multi religiosi taliter
sunt ꝑuilegiati ꝙ autoritate sedis aplice pos/
sunt audire ꝯfessiones xpī fideliū. ergo hoīes
talibꝫ religiosis ꝯfitētes. pc̄ta ipīs ꝯfessa ñ te/
nent̄ iteꝝ ꝯfiteri ꝓprio sacerdoti. Añcedēs est
notū. Etiā ꝯseqn̄tia patꝫ. qꝛ quicūqꝫ ꝯfessus
est ei q̄ habet autoritatē ipm absoluēdi. ille ñ
tenet̄ iteꝝ ꝯfiteri. ſꝫ tales religiosi habēt ꝟtute
suoꝝ priuilegioꝝ autoritatē absoluēdi eos q̄
2 ipīs ꝯfitent̄. ergo ⁊c. P̄. aliq̄ sunt q̄ nō hn̄t
ꝓprios sacerdotes. sicut ipi p̄lati. ergo ñ oēs
3 tenent̄ ꝯfiteri ꝓprio sacerdoti. P̄. si necesse
est ꝯfiteri ꝓprio sacerdoti. tūc lasciuo existēte
hmōi sacerdote. mlieres q̄ haberēt aliq̄d cōfi
teri de pc̄to luxurie essent ī periculo. qđ eēt val
de incōueniēs. qꝛ ſm bern̄. in lib. đ p̄cepto. qđ
ꝓ charitate institutū est. h̄ ꝯtra charitatē mi/
litare ñ debet. Sꝫ ꝯseqn̄tia patet. qꝛ sacerdos
ille lasciu⁹ sciēs peccatū illi⁹ mlieris ꝑ ꝯfessio/
nē. forte solicitaret eā magꝭ ad peccandū ꝙ̄ ad
4 peccatū detestandū. P̄. beat⁹ augustin⁹ di
cit. Qui vult ꝯfiteri. querat sacerdotē scientē
soluere ⁊ ligare. ergo nō tenet̄ quilibet ꝓprio
sacerdoti ꝯfiteri. Cōsequētia patꝫ. qꝛ da op/
positū. tūc nō liceret sibi aliū q̄rere. ⁊ ꝑ ꝯseqn̄s
ꝑniciosuꝫ esset h̄ dictū augustini. qꝛ duceret
5 hoīes ad faciendū qđ nō liceret. P̄. q̄libet
sacerdos p̄t corp⁹ xpī ꝯficere. ergo q̄libet p̄t a
peccatis sibi ꝯfessis absoluere. Añcedēs patꝫ
ex dictꝭ supi⁹. Probatio ꝯsequētie. qꝛ eodē or
dine collato. s. ordine p̄sbiterat⁹ ꝯfert̄ autori/
Solutio. tas ꝯsecrādi ⁊ ptās absoluēdi. Ad primū
Ad. 1. r̄ndent aliq̄ negādo ꝯsequentiā. Quā negati
Cōtra pri onē nitunt̄ defendere sic. Dicūt em̄ ꝙ ꝯtradi/
uilegiatos ctionē implicat stante illa decretali. oīs vtri/
1 usqꝫ sexus. dicere. ꝙ aliq̄s hō xpian⁹ adult⁹ se
mel in anno nō teneat̄ ꝯfiteri ꝓprio sacerdoti
2 quē appellāt sacerdotē parochialē. Dicūt
etiā aliq̄ istoꝝ dato ꝙ alibi ꝯfiteat̄ hō. tn̄ non
p̄t absolui sine licētia parochialis sacerdotis.

Qꝛ aut sacerdos parochialis p̄t ꝓhibere suū
subditū ne ꝯfiteat̄ alteri ꝙ̄ sibi. ⁊ tūc planū ē
ꝙ alibi nō p̄t absolui. aut nō p̄t ꝓhibere. ergo
subdit⁹ su⁹ nō esset subdit⁹ su⁹. qđ est cōtradi
ctio. P̄. aut absolut⁹ a religiosꝭ ꝑuilegiatis 3
tenet̄ iteꝝ ꝯfiteri parochiali sacerdoti. aut ñ.
Si sic. tūc a priuilegiatis nō fuit sufficienter
absolut⁹. Si nō. tūc cassata esset illa decretal'.
q̄ p̄cipit. ꝙ oēs vtriusqꝫ sex⁹. qui attigerint
annos discretōis ꝯfiteant̄ semel in anno ꝓꝓo
sacerdoti oīa peccata sua. Etiā talis sub
dit⁹ esset exempt⁹ a ptāte ꝓprij sacerdotis. qđ
est incōueniēs. P̄. priuilegiū nō solet dari
in alicui⁹ p̄iudiciū. ergo priuilegiat⁹ nō pōt 4
absoluere hoīeꝫ sibi ꝯfitentē sine ꝯsensu ꝓ/
prij sacerdotis. Antecedēs patet. qꝛ sic debet
gratia dari vni. ꝙ ñ sit p̄iudicialis alteri. Cō
sequētia etiā patet. qꝛ magnū p̄iudiciū esset sa
cerdotibꝫ ꝓprijs. si ipīs inuitis eoꝝ subditi
possent alteri ꝯfiteri. P̄. ꝙ subdit⁹ nō ꝯfite 5
at̄ ꝓprio sacerdoti. est ipeditiuū diuini man/
dati. ergo h̄ nō debet alicui ꝑ aplicaꝫ sedē in/
dulgeri. Cōseqn̄tia patet. Probat̄ antecedēs
qꝛ dn̄s p̄cipit ꝓprio sacerdoti ꝓuer. xxvij. di/
cens. Diligēter agnosce vultū pecoris tui. sed
h̄ mandatū impleri nō p̄t nisi subdit⁹ q̄ ibi in
telligit̄ ꝑ pec⁹ in ꝯfessione reuelet faciē ꝯscien
tie sue hmōi sacerdoti. Sꝫ quicq̄d sit de
antiq̄s hec ⁊ cetera cōsimilia sophismata cō/ Pro ꝑuilegiatis.
ponentibꝫ. tamē null⁹ de his q̄ moderni tpis
sunt. sine magno peccato p̄t negare supradi/
ctā ꝯsequenciā. Quicūqꝫ em̄ negat religiosū
(cui ꝑ summū pontificē est indultū. vt possit
fideliū audire cōfessiones. ⁊ pñias salutares
iniūgere) posse absoluere a peccatis sibi ꝯfessis
ita ꝙ ꝯfitēs nō teneat̄ hmōi peccata vlteri⁹ pa
rochiali sacerdoti ꝯfiteri. talis vel h̄ negat ex
malicia. vl' ex iuris ignorātia. Istud eī ita
exp̄ssū est ī iure. ꝙ quicūqꝫ nouit statuta apo
stolice sedis. nō p̄t illud negare sine malicia.
Qꝛ clemēs papa in. vij. lib. ti. de sepulturꝭ.
c. dudū. exp̄sse ponit. ꝙ r'ligiosi p̄dicto modo
ꝑuilegiati habēt autoritatē absoluēdi ab om
nibꝫ peccatꝭ a quibꝫ possūt absoluere parochi
ales sacerdotes Et innouat̄ ibidē ꝯstitutō
sup cathedrā quā edidit bonifaci⁹ papa. in q̄
hoc idē asserit̄. Et ad maiorē declaratione Johes de poliaco.
isti⁹ veritatis est aduertendū. ꝙ his iuribꝫ ñ
obstantibꝫ. quidā mgr̄ theologie noīe Jo/
hānes de poliaco tanꝙ̄ iuris ignar⁹ tpe pape
iohānis. xxij. parisi⁹ in sua determinatōe pu/
blice asseruit absolutū ꝑ religiosuꝫ ꝑuilegia/
tū. sine licētia parochial' sacerdotꝭ. de nc̄citate

obligari ad hoc q eadē peccata cōfiteat ppo
sacerdoti. Qd percipiēs iā dict papa iohes.
istū magistrū nō magistralit. sz vel inuidio/
se vel ignorāter loquentē citauit. sic vt nō me
diante pcuratore. sz in ppria psona deberz cō
parere. Quo comparēte. dato sibi spacio be/
ne quattuor mensiū ad deliberandū p defensi
one iā dicte sue positōis. Idē papa z cardina
les. ac ceteri doctores q pñtes erāt in publi/
co cōsistorio arguebāt cōtra istū mgrm Qui
cū nō posset rationib veritatis contra se fa/
ctis respōdere. oppositū predicte sue positio/
nis verū esse publice recognouit. Quo facto
idē iohānes papa determinauit. q quicunqz
cōfitent peccata sua religiosis priuilegiatis p
apostolicā sedē sup audiētia cōfessionis. vere
sunt absoluti. nec magis tenent hmōi peccata
itez cōfiteri. qz si ea fuissent cōfessi suo parochi
ali sacerdoti. Damnauit etiā grauiter oēs
illos qui vnqz in futuz psumūt oppositū isti
us cōstitutōis asserere Precepit insup idē
papa pdicto mgro iohāni de poliaco. q reuer
teret parisi. z supradictā suā positionē picu/
losam z perperā sapientē. tam i lectōib qz i p/
dicationib corā parisiēsi vniuersitate publi/
ce reuocaret. Hec oīa clare patēt in cōsti/
tutione que incipit. Uas electōis. quā idē pa
pa iohānes edidit. determinādo iā dictā qsti
onē. Ex his igit patulo patet. q null obe/
diens statutis sancte romane eccl'ie supradi/
ctā cōsequentiā debet negare. intelligēdo per p
Solutio ad primuz cō priuilegiatos. priuz sacerdotē. sacerdotē parochialē. Ad
primā ergo pbationē adductā cōtra istā cōse/
quentiā dicendū. q ibi nulla est cōtradictio.
qz quicūqz homo cōfitet religioso. habēti au
toritatē audiendi cōfessionē p priuilegiū sibi
ab aplica sede cōcessuz. ille cōfitet ppio sacer
Nota. doti. Ad cui intellectū est aduertendū. q
tres sunt pprij sacerdotes ordinariā habētes
iurisdictionē. s. sacerdos parochialis quo ad
eos qui parochiā suā inhabitāt. dyocesanus
quo ad eos q diocesim suā inhabitāt. z papa
quo ad oēs xpianos quācunqz partē mun
di inhabitēt. Censet etiā pprius sacerdos
in audiētia cōfessionis. ille qui ab aliq istorū
triū habet iurisdictionē delegatā. Hec oīa
ponit hostiēsis z plures alij doctores Sz
nūc ita est q priuilegiat p summū pontificē
quantū ad audientiā cōfessionis habet quo
ad hoc iurisdictionē delegatā a summo ponti
fice. ergo respectu eoz qui sibi cōfitent tenet p
tunc locū pprij sacerdotis. Et ex his patz
q multe quāuis inutiles garrulatōes q soli/
to modo fiūt cōtra eos q virtute priuilegij se
dis aplice audiūt cōfessiones. omes peccāt
fallaciā cōsequētis. qz omes pcedunt vl a po
sitione cōsequētis. puta dicēdo. omis xpian
tenet semel in anno cōfiteri ppio sacerdoti. g
tenet cōfiteri parochiali sacerdoti. vel pcedūt
a destructōne antecedētis. puta dicēdo. iste n
est cōfessus parochiali sacerdoti. ergo nō est
cōfessus ppio sacerdoti. Propri em sacer/
dos in pl se habet qz parochialis sacerdos. si
cut aial in pl se habet qz hō. z est cōseqns ad
ipm. Et ex h decipiunt hmōi garrulatores.
Ad secundū dicendū q parochialis sacer Ad. 2.
dos nō potest de iure subditū phibere qn cōfi/
teat his qui autoritate sedis aplice ipm pnt
absoluere. Et si phibet de facto. phibitio non
obligat subditū. qz est illicita. z cōtra iura ex/
pssa superi allegata. Nec ex hoc sequit q nō
sit subdit su. qz licet in cōfitendo peccata sua
sit sbdit put sibi placet parochialis sacerdo
tis. vel alteri qui equalē habet autoritatē cuz
ipo parochiali sacerdote quantū ad audien/
tiā cōfessionis. tamē in multis alijs manet sb
dit tantūmodo sacerdotis parochial. Ad Ad. 3.
terciū dicendū q nō tenet itez cōfiteri illa pec
cata que cōfessus est habentib priuilegiū ab
soluendi. sicut patuit superi per statutū pape
iohānis. Ad primā pbationē dicendū q
ex hoc illa decretalis nō est cassata. sz est p no/
ua iura quomodo intelligi debeat declarata.
sicut patet i illo statuto. Uas electōis For Instantia
te dices q in illa decretali. Omis vtriusqz se/
xus. dicit. q si subdit voluerit alieno sacerdo
ti cōfiteri. q hoc debeat facere de licentia pprij
sacerdotis. ergo videt q saltē teneat subditus
petere licentiā a parochiali sacerdote. si volue
rit religioso cōfiteri. Istā cōsequentiā nego Solutio.
qz sacerdos religiosus modo pdicto pulegi/
atus nō est sacerdos alien respectu illi qui si
bi voluerit cōfiteri. qz ille dicit sacerdos alie/
nus respectu illi qui vult cōfiteri. qui nec ha
bet iurisdictionē ordinariā. nec iurisdictionē
delegatā audiēdi cōfessionē illi. Et ideo ad cō
fitendū tali sacerdoti necesse est vt interueni/
at licētia. vel parochialis sacerdotis. vel epi.
vel pape. Sz religiosus pulegiat sup audiē
tia cōfessionis. licet non habeat iurisdictionē
ordinariā. tamē habet iurisdictionē delegataz
equalē iurisdictōni ordinarie parochialis sa
cerdotis. Ideo ad cōfitendū tali sacerdoti re
ligioso nō requirit necessario licētia parochi/
alis sacerdotis. qz fm iura par in parē nō ha/
bet autoritatē. Etiā priuilegiū nulli esse

gratie vigoris vel vtilitatis. si necessaria esset
hmõi licẽtia. qꝛ dato ꝙ religiosus nullũ ha/
beat ꝑuilegiũ. nihilominꝰ ipe potest parochi
anoꝝ audire ꝯfessiones. accedẽte ad hoc licẽ/
tia parochialis sacerdotis. Ad secundã ꝓ
bationẽ dicendũ ꝙ illa exemptio seu libertas
subditi nõ est incõueniẽs. qꝛ ꝓ salute aiaꝝ cõ
Ad.4. cessa est. Ad quartũ nego ꝯsequentiã. Ad
ꝓbationẽ dicendũ ꝙ ꝑ hmõi priuilegiũ nõ ꝑ
iudicat sacerdotibꝫ parochialibꝫ. sꝫ potiꝰ sub
ueniť laboribꝫ eoꝝ. ꝛ ꝯsuliť saluti ipoꝝ subdi/
toꝝ. Et ideo nullꝰ prudẽs sacerdos parochi
alis debet istud reputare sibi fore ꝑiudiciale.
Ad.5. Ad quintũ nego antecedẽs. Ad ꝓbationẽ
dicendũ. ꝙ illud verbũ. diligẽter agnosce vul
tum pecoris tui: nõ solũ intelligiť esse dictuꝫ
parochiali sacerdoti. sꝫ epo. ꝛ ipi pape. Et iõ
sicut huic mãdato dei satisfacit parochial' sa/
cerdos quãdo assumit honestũ sacerdotẽ dãs
sibi licẽtiã audiẽdi aliquos parochianos q̃s
ipe nõ audit in ꝓpria ꝑsona. sic etiã satisfit iã
dicto mãdato. quãdo summꝰ pontifex viris
religiosis cõmittit equalẽ autoritatẽ cũ paro
Solutio. chialibꝫ sacerdotibꝫ. His igiť trãscursis re
Ad primũ spondeo ad primã rationẽ ꝛ dico. ꝙ ratio nõ
ꝯclonez. est ꝯtra ꝯclusionẽ. qꝛ qui cõfiteť religioso dele
gato ꝯfiteť ꝓprio sacerdoti. inquantũ ille di/
ciť ꝓprius sacerdos qui autoritatẽ seu iurisdi
ctionẽ habet sibi delegataꝫ ab eo qui pt hmõi
Ad.2. iurisdictionẽ delegare Ad secũdũ nego an
tecedẽs. qꝛ sicut ꝑdictũ est. papa est ꝓpriꝰ sa/
Ad.3. cerdos cuiuslibet xpiani. Ad terciuꝫ nego
ꝯsequentiã. Ad ꝓbationẽ dicendũ ꝙ hmõi
periculũ ꝑuentũ est per religiosos ꝑuilegiatos
qꝛ si mulier habet d̾ hoc suspectũ sacerdotẽ pa
rochialẽ. qui iurisdictõe ordinaria diciť ꝓpri
us sacerdos. tũc debet ire ad religiosuꝫ priui/
legiatũ sup audictia cõfessionis. qui vt dictũ
est iurisdictõe delegata diciť ꝓprius sacerdos
ꝛ sic nõ vadit de ꝓprio sacerdote ad alienũ. sꝫ
Ad.4. vadit de ꝓprio ad ꝓpriũ Ad quartũ nego
ꝯsequentiã. Ad ꝓbationẽ dicendũ ꝙ quãuis
sine licẽtia ꝓprij sacerdotis n̄ liceat q̄rere aliũ
alienũ. tamẽ licet q̄rere aliuꝫ ꝓpriũ. h' est. alio
Ad.5. modo ꝓpriũ. sicut apparet ex dictis. Ad
quintũ nego cõsequentiã. Ad ꝓbationẽ dicẽ
dũ. ꝙ quãuis vtraqꝫ potestas codẽ ordine sa/
cerdoti ꝯferať. tamẽ quantũ ad executõeꝫ po
testatis absoluẽdi plus requiriť q̃ꝫ ad execu/
tionẽ potestatis ꝯficiẽdi. Nã ad cõficienduꝫ
sufficit potestas ordinis. sꝫ ad absoluendũ re
quiriť potestas iurisdictõis. ꝛ hoc vel ordina
rie. vel delegate.

Quãtũ ad q̃artuꝫ Articulus quartus.
articulũ pono duas ꝯclusiones. Prima ẽ
ꝙ ꝫm cursum cõmunẽ nõ teneť homo ꝯfiteri
peccata sua nisi semel in anno. ꝛ hoc tali tpe ꝙ
respiciat festũ pasce. Qꝛ ꝫm cursuꝫ cõmuneꝫ
hõ totiẽs teneť ꝯfiteri ꝛ tali tpe. quotiẽs ꝛ q̃li
tpe inueniť sibi ꝑceptũ in iure. sꝫ hoc nõ inue
niť nisi semel in anno. ꝛ h' circa festũ pasce. er/
go ꝛc. Maior est nota. Minor etiã patet. qꝛ
in iure de hoc nõ inueniť ꝑceptũ nisi in illa de
cretali. om̄is vtriusqꝫ sexꝰ. Et in eadẽ decreta
li nõ ꝑcipiť nisi de semel in anno circa festũ pa
sce Dixi aũt notãter ꝫm cursuꝫ cõmunẽ. qꝛ Quattuor casus.
in aliquibꝫ casibꝫ spẽalibꝫ nõ tenet ista regu/
la cõmunis. Quoꝝ vnꝰ est. si hõ vult reci Primus.
pere corpꝰ xpi vľ sacros ordines. tũc debet ꝯfi
teri. si noscit se habere aliqđ mortale peccatũ.
etiã quacũqꝫ pte anni hoc fecerit Secũdꝰ Secũdus
casus est ratõe ꝑiculi. puta si debet intrare bel/
lũ. vel verisiľr timet sibi iminere q̃lecũqꝫ mor
tal. periculũ. Terciꝰ casus est. si verisiľr ti/ Tercius
met ꝙ circa festũ pasce nõ possit habere copiã
sacerdotis qui tũc possit ipm absoluere. tunc
teneť ꝯfiteri priusqꝫ appropinq̄t festũ pasce si
habuerit copiã sacerdotis. Quartꝰ casus Quartus
si om̄ino crederet aliq̃s se esse necessario obli/
gatũ ad h' ꝙ imediate ꝯfiteať. ꝛ de h' haberet i/
uincibilẽ ꝯscientiã. ille teneť satisfacere ꝯscien
tie sue. dato ꝙ aliꝰ hõ ad h' nõ obligeť Sꝫ
ꝯtra ꝑdictã ꝯclusionẽ est quedã opinio q̃ di/ Opĩo contraria.
cit ꝙ peccator habita oportunitate sufficiẽti ad
ꝯfitendũ. tũc statim teneť ꝯfiteri. Qꝛ nullꝰ se 1
ipm debet cõmittere discrimini. sꝫ h' facit qui
differt ꝯfessionẽ. qꝛ ipe subitanee posset mori.
ꝛ nescit vtꝝ tũc valeat ꝯfiteri vel habere sacer
dotẽ. P. ꝑcepta affirmatiua obligãt ꝓ loco 2
ꝛ tpe. sꝫ ꝑceptũ d̾ faciẽda ꝯfessiõe est affirma/
tiuũ. ꝛ loci ꝛ tpis ꝯgruitas esse videť ad ꝯfitẽ
dũ. quãdo q̃s cognoscẽs se esse in mortali pec
cato habet copiã sacerdotis vľ ꝯfessoris. P. 3
habẽs morbũ periculosũ peccare videť si n̄ re/
quirit medicũ ipo existẽte ꝑsente. sꝫ peccatum
mortale est ꝑiculosiꝰ om̄i morbo. ḡ habẽs co
piã sacerdotis q̇ est medicꝰ peccatoꝝ statim te
neť req̇rere. P. mortal' peccator statim tene 4
tur reconciliare se deo. ꝛ satisfacere de offensa.
Sꝫ vtrũqꝫ istoꝝ debet facere mediãte ꝯfesso/
re. ergo statim teneť ꝯfiteri. Ad primũ di/ Solutio. Ad.1.
cendũ ꝙ si talis est ꝯtritus. ꝛ habet volunta/
tem cõfitendi ꝫm determinationẽ ecclesie. tũc
nõ exponit se discrimini. qꝛ dato ꝙ subitanee

Ad.2. morereť.ipē saluareť. Ad secūdū dicendū. ꝙ loc⁹ ⁊ temp⁹ ꝓut respiciūt ꝑcepta affirmatiua dupliciter possūt accipi. Uno mō ſm cōgruitatē. Alio modo ſm necessitatē. Primo modo nō obseruās locū ⁊ tps nō peccat mortaliter. ſ3 secūdo modo peccat. S3 ſm cursum cōmunē tūc temp⁹ ꝯfitēdi necessitatꝭ est circa festū pasce. q2 hmōi temp⁹ cadit ſb ꝑcepto. ergo ⁊c.

Ad.3. Ad terciū dicendū ꝙ ver⁹ medic⁹ isti⁹ morbi est ipē de⁹. ⁊ ideo ipē hūc morbū curat in vera ꝯtritione. ꝓpter qđ nō est tātū periculū differre requisitōez actualē sacerdotis ꝑ vocali ꝯfessiōe. sicut medici ꝑ corpali curatōe.

Ad.4. Ad quartū dicendū ꝙ recōciliatio peccatoris ⁊ satisfactio possūt dupliciter cōsiderari. Uno modo ꝓut sunt de lege nature. ⁊ sic ad ea statī3 teneť peccator. ⁊ talis recōciliatio ⁊ satisfactio fit in ipā ꝯtritōe. ad quā statī3 obligať peccator. Alio modo possūt cōsiderari ꝓut habēt fieri ſm modū ⁊ formā ecclesie. ⁊ sic obligať ad talia peccator semel ī anno ſm ꝙ ꝑcipit ecclia.

Cōclusio secunda. Cōclusio secūda est ꝙ licet nō de necessitate tñ de cōgruitate debet homo sepi⁹ etiā in eodē anno ꝯfiteri. Q2 ex h̄ cōtinue meli⁹ disponiť ad act⁹ meritorios et virtuosos. ⁊ delet purgatoriū cōfitendo etia3 venialia quo2 non posset habere memoriā si tantūmodo semel in anno cōfitereť.

Ad principale argu. Ad argumentū primū principale dicēdū ꝙ ꝯsequētia est falsa. Ad ꝓbationē dicendū ꝙ sicut in iudicio seculari nō sufficit ad iudicandū si iudex cognoscit forifactu3 nisi cognoscat tanꝗ3 iudex ⁊ ī forma iudicij. sic ī iudicio spūali nō sufficit ad absoluēdū peccatorē si sacerdos cognoscit ei⁹ peccatū. S3 oportet ꝙ cognoscat ī forma iudicij. puta ꝑ voluntariā cōfessione3 cū ꝓposito cauēdi semꝑ in futu2 de illo ⁊ quocūq3 alio ꝯsimili peccato.

Ad aliud argumētū Ad argumētū in oppositū nego minorē. Ad ꝓbationē dicēdū ꝙ licet cōtritio ⁊ satisfactio vt sunt act⁹ penitētie q̄ est virt⁹ sint đ lege nature. tñ vt sunt ꝑtes pñie ꝓut pñia ē sacr̄m. sic ñ sunt de lege nature. Primo mō nō mediat inť ꝯtritōez ⁊ satisfactōez ꝯfessio vocal'. ſ3 solū mētalis. Et iō licet mētalis ꝯfessio q̄ fit ipi deo sit aliq̄ mō đ lege nature. tñ nō vocal'. hec em̄ est đ lege euangelica. in q̄ pñie sacr̄m dinoscať esse institutū.

Distinctio decimaoctaua.

Ic queri solet. Postꝗ3 mgr̄ determinauit de numero ⁊ ꝑfectōe partiū pñia3 sacr̄ale3 cōstituētiū. nūc incipit determiare [illegible] autoritate ministro2 pñia3 iniūgentiū. Et diuidiť ī duas ꝑtes. Q2 ꝑmo agit de sacerdotaliū clauiū ptāte ⁊ vsitatōe. Scđo đ eiusdē ptātis collatione dist. xix. ibi. Postꝗ3 oñsum est. Prima ī duas. Q2 ꝑmo ostēdit q̄liter peccator absoluiť ī spūali iudicio. Scđo innuit ꝙ ī pctōre ē aliq̄d qđ tolliť a solo deo. ibi. Hic q̄riť q̄ sit illa. Prima ī duas Q2 ꝑmo inq̄rit q̄ sit ptās ligandi ⁊ soluēdi. Scđo oñdit ꝙ hmōi ligatōnis ⁊ solutōis sunt diuersi modi. ibi. Nō aūt h̄ sacerdotib⁹. Prima ī duas. Q2 ꝑmo inq̄rit de eccl'ie ptāte. Scđo de hmōi ptātis vsu seu fecūditate. ibi. S3 q̄riť vtrū. Prima ī duas. Q2 ꝑmo ꝓponit q̄stionē đ ptāte ⁊ vsu clauiū ī generali. Scđo tāgit de hmōi ptāte ⁊ vsu in spēali. ibi. Claues iste sunt. Seq̄ť illa ps S3 q̄riť vtrū. Et diuidiť in duas ꝑtes. Q2 ꝑmo circa vsū ⁊ fecūditatē sacerdotal' ptātis mouet q̄stionē. Scđo circa q̄situ̅ recitat duplicē opinionē. ibi. Quidā arbitrati sunt. Et hec ī duas. q2 ꝑmo r̄citat opinionē improbādā Scđo opinionē aliā approbādā. ibi. Alij ꝟo dicūt. Et hec ī duas. Q2 ꝑmo recitat illā opinionē veriorē. ⁊ remouet quēdā errorē. ibi Nec ideo tñ. Sequiť illa ps. Nō h̄ aūt sacerdotib⁹. Et diuidiť ī tres ꝑtes. Quia ꝑmo ostēdit q̄uo sacerdos absoluit ⁊ ligat q̄ ad culpā. Scđo q̄uo h̄ idē facit q̄ ad penā. Et tercō q̄uo de⁹ approbat vtrāq3 sñia3. Scđa ibi. Ligāt quoq3. Tercia ibi. Scđm hos Et hec ē sñia isti⁹. xviij. dist. ī generali. circa quā quero in speciali.

V Trū ptās clauiū se extēdat ad remissionē culpe ⁊ pene Videť ꝙ sic. Q2 virt⁹ clauiū extēdit se ad celi apertōe3 ꝟ extēdit se ad culpe ⁊ pene remissionē. Cōseq̄ntia patet. q2 nlli apiť celū nisi ipē sit absolutus a pena ⁊ a cl'pa. Añcedēs etiā pt3 Mat. xvi. vbi dñs claues celo2 cōmisit beato petro ⁊ mediāte ipō ceterꝭ sacerdotib⁹ Cōtra. virtus finita nō extēdit se ad effectū ifinitū. S3 culpa mortalis qđāmodo est infinita. inquātū implicat offensam dei infiniti. Etiā pena sibi debita est ꝑpetua. ⁊ [illegible] cōsequēs infinita. ergo ⁊c. Hic primo videndu3 est de clauib⁹ eccl'ie ſm se. Secūdo q̄uo ptās hmōi clauium se habeat ad ablationē pene. Tercio q̄uo se habeat ad remissionē culpe. Et q̄rto q2 remissio culpe nō pt̄ fieri sine infusione grē ideo videndū est. vtrū infusio grē. ⁊ remissio culpe. sint simul in eodē instanti.

Articulus primus. Quantū ad primū
tria sunt vidēda. Primo an sint hmōi cla
ues. Scd̄o q̄ sint. Et tercio quot sint.
Quo ad primū dico q̄ eccliaz hr̄e claues
ligādi ⁊ soluēdi negare nō possum⁹. cū h̄ pa/
teat tam ex textu q̄z ex glosa Matth. xvi. vbi
capiti eccliē tradito .s. petro xp̄s hmōi claues te
git cōmisisse. ⁊ hec cōmissio mediāte beato pe
tro descēdit in alios sacerdotes. Qd̄ figuralit
tāgit p̄s. sub methaphora vngēti dicēs. Sic
vngentū in capite qd̄ descēdit in barbā. bar/
bam aron. qd̄ descēdit ī orā vestimēti ei⁹ ⁊c̄.
vbi p̄ caput intelligit xp̄s. a q̄ ptās absoluen
di ⁊ ligādi descēdit in barbā. i. beatū petz. ⁊ de
inde ī barbā aaron. i. in quēlibet ep̄m seu ma/
iorē p̄latū. ⁊ vltimo ī orā vestimēti. i. in quēli/
bet sacerdotē simplicez. Vn̄ hmōi clauigera
ptāte quilibet sacerdos xp̄ianū sibi sbditū pt
soluere a peccatis. ⁊ ligare ɔgruis emēdatōibus
⁊ apire portā celi dignis: ⁊ claudere indignis
Instantia Forte dicet hostiū celi apertū est. g̃ frustra
1 cōmittit alicui clauis ad aperiendū illis. Cō
sequētia patet. Probat añcedens. q̄z sup illō
apoc. v. vidi hostiū apertū in celo. dicit q̄ a tē
pore passionis xp̄i hostiū celi semp apertū est
Etiā Isa. xxij. sup illo v̄bo. dabo clauē. di
cit glosa. Nemo pt claudere qd̄ xp̄s ī sua pas/
2 sione reserauit. P̄. solus xp̄s claudit regnū
celoz ⁊ apit. g̃ null⁹ ali⁹ habet claues claudē/
di vl̄ apiendi. Cōseq̄ntia patet. q̄z sol⁹ idē est
qd̄ nō cū alio. vt patet. i. topicoz ⁊. i. phi. sili̇r
Añcedēs habet apoc. iij. vbi d̄ xp̄o dicit. Qui
aperit ⁊ nemo claudit. claudit ⁊ nemo aperit.
3 P̄. sol⁹ de⁹ introducit in graz. g̃ sol⁹ habet
claues introducēdi ī celi gloriā. Añcedēs pa
tet. q̄z habit⁹ gr̄e a solo deo infundit aīe. Con
sequētia etiā patet. q̄z pl⁹ est introducere ī glo
riā q̄z in graz. Et ideo p̄s. vtrūq̄z deo tribuēs
Solutio ait. Gratiā ⁊ gloriā dabit dn̄s Ad primū
Ad. 1. dicēdū q̄ de clausura celi dupliciter possum⁹
loq̄. puta vniūsaliter ⁊ p̄ticulariter. Vniūsa/
lis fuit a pc̄to primoz parentū vsq̄z ad passi/
onē xp̄i. Particularis v̄o est s̄m q̄ q̄libet pec/
cator post passionē xp̄i p̄prio suo peccato sibi
ip̄i ponit impedimētū intrādi celū. Quantū
ad primā clausurā añcedens est verū cū sua p
batione. s̄z nō q̄ztū ad secūdā. Et ideo q̄ztum
ad istā secūdā clausurā cōmittit de⁹ suis mini
Ad. 2. stris claues ad apiendū. Ad scd̄m dicēdū
q̄ licet sol⁹ xp̄s habeat ptātez excellētie apien
di celū. puta sine sacroz collatōe posset si vel/
let saluare hoiez. tm̄ p̄ h̄ nō excludit sacerdos
a misteriali potestate. inq̄ztū ip̄e est sacroz mi
nister ⁊ dispēsator. Sacerdotes eī s̄m qd̄ ait
apl's sunt dispēsatores ministerioz dei. Et iō
ait idē apl's. Hic iā q̄rit inter dispēsatores. vt
fidelis q̄s inueniat. Ad terciū dicendū q̄ Ad. 3.
licet sol⁹ de⁹ habeat ptātez autoritatiuā clau/
dendi ⁊ apiendi thesauz gr̄e ⁊ gl'ie. ⁊ sol⁹ xp̄s
q̄ztū ad h̄ habeat ptātez excellētie inq̄ztū meri
torie p̄ sue passionis virtutē īmediate pt api
re. tm̄ ex duob⁹ istis nō excludit sacerdos ab
apiendi ⁊ claudēdi misterio. q̄z licet p̄nceps
habeat p̄ncipalē autoritatē apiendi sui p̄nci/
pat⁹ ciuitatē. tm̄ h̄ nō habet quin portarius
portat claues. ⁊ ministerialiter apiat ipaz por
tā. Sic in p̄posito ⁊c̄. Quo ad secūdū di/ Secūduz primi articuli.
cendū q̄ sic habet in glosa sup illud Matth.
xvi. qd̄cūq̄z ligaueris sup terrā ⁊c̄. clauis eccle
sie de q̄ ad p̄sens loq̄mur sic diffinit. Clauis ē
ptās ligādi ⁊ soluēdi. qua eccl'iastic⁹ iudex di
gnos recipe. ⁊ indignos excludere debet a re/
gno celoz. Que diffinitio satis ordinate vi/
det esse data. Nā cū dicit ptās. tangit gen⁹ ip
si⁹ clauis eccl'ie. Cetera aūt sunt aliq̄ mō dif/
ferentiaz expl'siua. In diffinitōe eīm acciden/
tis sepe subiectū ponit loco differētie. Qd̄ tan
git hic cū dicit. eccl'iastic⁹ iudex. Itē potētia
diffinit actū. vt patet. ij. de aīa. act⁹ aūt spe/
cificat ab obiecto. Cū igit clauis sit quedā spi
ritualis potētia seu ptās. ideo ī sua diffinitōe
ponit act⁹ su⁹. Cū dicit dignos recipe ⁊ indi/
gnos excludere. Ponit etiā obiectū illi⁹ act⁹
cū vltimo addit a regno celoz. Forte dicet Instantia
q̄ istud nō bn̄ stat cū p̄dictis. Dictū est eīm q̄ 1
p̄ passionē xp̄i sblata est vniūsalis clausura. ⁊
nō claudit amplius hostiū celi. nisi clausura
p̄ticulari. puta s̄m q̄ pctōr p̄prio suo peccato
sibi ip̄i ponit impedimētū. S̄z ille q̄ dign⁹ est
nō habet peccatū. g̃ sibi est semp hostiū apt̄ū.
⁊ p̄ ɔseq̄ns clauis nō videt facere ad dignorū
receptionē. sicut dicit in ista diffinitōe. P̄.
clauis pt esse in aliq̄ q̄ nō est eccl'iastic⁹ iudex. 2
g̃ in diffinitōe clauis nō debuit poni eccl'ia/
stic⁹ iudex tanq̄z subiectū ip̄i⁹ clauis. Cōseq̄n
tia patet. Probatio añcedentis. q̄z clauis cō
uenit cuilibet sacerdoti. s̄z nō q̄libet sacerdos
est eccl'iastic⁹ iudex. Maior patet. q̄z clauis
ɔfert in sacerdotalis ordinis collatōe. Patet
etiā minor. q̄z oīs iudex habet iurisdictionē.
s̄z nō quilibet sacerdos habet iurisdictōez. vt
p̄z ī q̄stione p̄xima p̄cedēte. P̄. eccl'ia orat 3
vt pctōres ad regnū celoz recipiant. g̃ p̄ cla/
uē eccl'ie nō excludunt indigni. Cōsequētia
patet. q̄z pctōres sunt indigni regni celorū.

orãs ḡ p aliq̄ vt possit intrare. nō videt ipz ex cludere ab itroitu. P. sciētia ñ ē potētia seu ptãs. ḡ ptãs nō videt esse gen⁹ ipi⁹ eccl'iastice clauis. Añcedēs patz. q2 sciētia cū sit habit⁹ ē in pma specie q̄litat. ptãs vō videt eē i scda specie q̄litat. Cōseq̄ntia patz ex dict̄ mgri. q̄ h ait in lra. q vna clauis est sciētia discernēdi

Solutio. Ad.1. Ad primū pt dici q eo ipo q digno ē aptū hostiū. ideo respectu ei⁹ act⁹ ipsi⁹ clauis dicit recipe. Ul' pt dici q digni regni celoꝝ sunt in duplici ordie. Nã q̄dã sic sūt digni q nec excludunt p culpã nec retardant pp̄ter emē/dã faciēdã in h mūdo vl' in purgatorio. Alij sunt q̄ q̄uis nō excludant pp̄ter culpã. tñ ex/cludunt pp̄ter emēdã faciēdã. Dato ḡ q cla/uis ecclīastica nō habeat actū q̄ ad pmos. vt ad intrandū pmoueant. habet tñ q̄ ad scdos q2 v̄tute clauiū pt emēda abbreuiari. vt pate bit i scdo articulo.

Ad.2. Ad scdm dicēdū q cla/uē esse i aliq̄ pt dupliciter itelligi. Uno modo q̄tū ad actū primū. puta q̄tuz ad esse. Alio modo q̄tū ad actū scdm. puta q̄tū ad opari. Primo mō añcedēs est verꝫ. s3 scdo mō ē fal/suz. Propter qd negãda est ɔseq̄ntia. q2 cla/uis in pposito diffinit vt ɔiūcta est actui se/cūdo. q2 sic dicte potētie diffiniunt p act⁹. acci piendo actū p actu scdo. licet igit q̄libet sacer dos recipiēdo ordinē recipiat clauē. tñ nullus habet clauē put in pposito diffinit. nisi habe at iurisdictōez. ꝛ h vl' ordinariã vel saltē dele/gatã

Ad.3. Ad terciū nego ɔseq̄ntiã. Ad pbati onē dicēdū q eccl'ia nō dicit excludere ponen do impedimētū intrãdi. S3 dicit excludere eo q nō tollit impedimētū. Et iō licet oret p pctōribꝫ. tñ tãdiu dicit eos excludere q̄diu nō tollit hmōi impedimētū.

Ad.4. Ad quartuz dicendū q sciētia vt clauis est nō dicit forma liter habitū cognoscēdi. s3 dicit potētiã seu au toritatē discernēdi.

Terciū pri mi articuli Nota. Quo ad terciū pmi ar ticuli dicendū q due sunt claues in virtute seu opatōe. ꝛ vna i radice. Ad intellectum cui⁹ est aduertendū q sicut in igne potētia ca lefaciēdi ꝛ potētia liq̄faciendi radicaliter est vna. in effectu tñ multiplicat. sic radicalit est vna clauis spūalis ecclie. bifurcata tñ in effe/ctu. Nã vt prius dictū est clauis est potestas ecclesiastici iudicis. S3 ad potestatē iudicã di duo requirunt. s. potestas discernēdi. q̄tū ad cause examinationē. ꝛ potestas diffinien/di. quantū ad cause determinationē ɔdemnã do nocentē vl' absoluendo innocentē. Pri ma potestas appellat clauis sciētie. Altera ap pellat clauis potētie. Et his bene intellect̄ patet respōsio ad multas cauillatōes. quibꝫ pbatur q sciētia nō possit dici clauis. Omes em̄ huiusmodi obiectōnes accipiūt scientiã put est habit⁹ cognoscēdi. ꝛ non p potestate discernēdi. Sicut em̄ doctrina potest dupli citer accipi. Uno modo p ipo habitu docen di. Alio modo p ipsa autoritate docendi. sic eodē modo sciētia. Et pmo modo nō est cla/uis. s3 secūdo modo. sicut dictū est.

Instantia. Forte dices q clauis dat cū ordine sacerdotali. sed sciētia discernēdi ñ datur cū hmōi ordine. ñ em̄ habet q̄s maiorē scientiã discernēdi post/q̄ recepit ordinē sacerdotalez. q̄ habuit ante hmōi ordinē. vt ɔ̄ se patet.

Solutio. Respōdeo q li cet cū ordine nō det sciētia discernēdi vt habi tus est. tamē cū ordine dat autoritas discer/nendi que dicit clauis scientie. ꝛ hec p̄suppo/nit scientiã que est habit⁹ discretiue cognitio nis discernēs inter leprã ꝛ leprã. i. inter vnuz peccatū ꝛ alterū. alias si deficeret talis habit⁹. licet ordinat⁹ recipet clauē que est autoritas discernēdi. tamē illi⁹ autoritatis nō possꝫ ha bere ordinatã executionē. Propter qd gra uiter peccant epi ordinãtes eos in quibꝫ defi/cit talis habit⁹. q2 dant autoritatē his qui sic scepte autoritatis nō possunt habere ordina/tam seu regularē executionē. Peccat etiaz iste qui carens sciētia seipm ingerit vt ĩã dictã autoritatē suscipiat. cū se sentiat mĩus idoneū ad ei⁹ executionē.

Articulus secund⁹. Quantū ad secūdū articulū est aduertēdū q duplex est pena cul/pe. s. eterna ꝛ tpalis. Etiã tpalis est duplex. q2 vna est de foro penitētiali. sicut pena satisfacti onis. Alia in foro iudiciali. sicut excōicatio.

Nota. q̄ etiã est pena culpe. q2 nunq̄ debet infligi. ni si p mortali pctō. Quãuis em̄ aliq̄s nunq̄ ci/tet sine culpa. tñ si nō cōpareat ꝛ recusat pare re mãdatis sui iudicis. tūc excōicat p ɔtuma/cia q̄ reputat mortalis culpa. De ista tñ pe na ad p̄sens cã breuitatis nihil dicã vsq3 ad se quētē distinctōez. De pmis igit duabꝫ pe/nis est aduertēdū q sic cōius dicit. act⁹ seu ex ercitiū clauiū ad penã eternã non attingit. q2 ante exercitiū clauiū qd est in absolutōe q̄ se/quit cōfessionē. virt⁹ diuina remittens culpã in ipa cōtritione etiã penã eternã cōmutat in tpalem.

Cōclusio. Et ideo pt dici q virt⁹ clauiū se exten dit ad pene tpalis diminutionē in quã virt⁹ diuina cōmutauit penã eternã.

Opio con traria. S3 ɔtra istō ab aliquibꝫ arguit sic. Pena tpalis ma/

net post absolutionē q̄ fit virtute clauiū. ergo nō remittit̄ v̄tute clauiū. Añcedens patet. q2 si absolut⁹ viueret. ipse tenet̄ ad satisfactionē. Si aūt imediate morit̄ tūc purgatoriū susti
2 nebit. Cōseq̄ntia patet. P̄. virt⁹ clauiū ligat hoīez ad penā tp̄alez. ergo nō tollit penā
3 tp̄alez. Antecedēs ꝛ ꝯseq̄ntia patet. P̄. potestas clauiū nō p̄t p̄iudicare taxatōi diuine iusticie. Sed hm̄oi pena tp̄alis est taxata a
4 diuina iusticia. g̃ ꝛc. P̄. si p absolutionem vnius ꝯfessionis relaxat̄ aliq̄ ps pene satisfactorie p pc̄to. g̃ totiēs posset hō ꝯfiteri. q̄ tota pena relaxaret̄ absq3 satisfactōe. qḋ est incōueniēs. Cōsequētia patet. q2 cū illa pena sit finita. g̃ p ablationē ꝯtinuā partis post partē.
5 tandē tota ꝯsumeret̄. g̃ ꝛc. P̄. sacerdos nō p̄t sibi ip̄i de pena tp̄ali remittere. ergo nec alteri. Dicūt ergo isti q̄ sacerdos absoluēdo nō remittit penā tp̄alez. s3 remittit penā eternā. S3 istud nō valet. Q2 cōstat p om̄es sanctos doctores q̄ in ꝯtritōe culpa remittit̄
1 ꝛ grā infundit̄. g̃ si vsq3 ad sacerdotis absolutionē ꝯtrit⁹ maneret obligat⁹ ad penā eternā tūc homo existēs in gratia gratūfaciente ꝛ sine culpa. esset obligat⁹ ad penā eternā. toto illo tp̄e qḋ currit inter p̄cedentē ꝯtritōez ꝛ ab
2 solutionē sequētē ip̄az ꝯfessionē. P̄. si sic. tūc posito q̄ moriat̄ anq3 ꝯfitet̄ ꝛ absoluat̄. tūc quāuis esset vere ꝯtritus eternalr̄ damnaret̄. Falsitas ꝯsequētis patet ex dict⁹ in p̄cedentib9 q̄stionib9. Cōseq̄ntia etiā patet. q2 b̄m te a p̄mo i absolutōe remittit̄ pena eterna. Ad pmū nego cōsequentiā. q2 q̄uis maneat tn̄ nō manet tāta quāta fuit ante absolutōez sacramentalē. que fit potestate clauiū. Vn̄ etiā si hō cōtrit⁹ tantū viuit q̄ absoluit̄ v̄tute clauiū. ꝛ absolut⁹ imediate moriat̄. ipse minorē penā sustinebit in purgatorio. q̄3 fecisset si cōtrit⁹ decessisset anteq3 absolut⁹ fuisset. Ad secundū nego cōsequentiā. q2 quāuis tollat aliquā ptem. tamē obligat ad residuū. Ad terciū dicendū q̄ maiori ꝛ minori ꝯcessis. nihil sequit̄ ꝯtra p̄dictā cōclusionē. q2 ex tali remissione nō fit p̄iudiciū diuine iusticie. q2 totū qḋ tollit̄ de taxato iusticie. h̄ recōpensat̄ de thesauro ecclie ac diuine misericordie. sic patebit in sequēti articulo Ad quartū ꝯcedo ꝯseq̄ntiā. q2 hō posset totiēs idē peccatū corde ꝯtrito ꝯfiteri. ꝛ ab eo absolui. q̄ p h̄ lueret totā penā purgatorij. tn̄ q2 h̄ n̄ ꝯstat sacerdoti. iō ip̄e nūq3 d̄bet dimittere q̄n aliq̄d iniūgat d̄ satisfactōe. Ad q̄ntū nego ꝯñtiaz. q2 ptās clauiū se extēdit ad alteꝝ ꝛ n̄ ad s̄biectū p̄p̄iū

Left margin notes: Cōtra opi nionem. — Solutio — Ad.1. — Ad.2. — Ad.3. — Ad.4. — Ad.5.

Quātū ad terciūm

Articulus tercius.

articulū ē aduertēdū q̄ virt⁹ clauiū duplicit̄ p̄t ꝯsiderari. Vno mō vt est in fide penitent̄ p̄ponēns ꝯfiteri ꝛ absolutōez a sacerdote q̄re reb̄m formā ecclie. Alio mō vt ꝯcernit actualē v̄boꝝ platōez sacerdot̄ absoluētis. Primo mō facit istrumētalit̄ ꝛ dispositiue ad peccatoꝝ remissionē ꝛ grē infusionē. quā p̄ncipaliter facit virt⁹ diuīa. coexistēs v̄tuti ip̄i⁹ sacri eo mō q̄ dictū ē sup̄⁹. dist. ij. q. i. arti. i. Secūdo mō accipiēdo v̄tutē clauiū. tūc q̄uis n̄ faciat ad culpe remissionē. q2 iā supponit̄ esse remissa p p̄cedentē ꝯtritōez. tn̄ facit ad grē iā recepte augmētatōez. ꝛ infusaꝝ virtutū accumulationē. Et p hāc distinctōez p̄t r̄nderi ad obiectōes diūsaꝝ opinionū. Quib9 aliq̄ pbāt q̄ sol⁹ de⁹ dimittit pc̄ta. ꝛ p ꝯsequēs virtus clauiū nō extēdit se ad remissionē pc̄toꝝ. Alij ecōtra dicūt q̄ sacra noue leg̃ efficiūt qḋ figurāt. iō v̄t⁹ sacralis q̄ est virt⁹ clauiū se extendit ad culpe remissionē ꝛ grē infusionē.

Quātū ad quartu3

Articulus quartus. P̄ria ꝯclō

articulū pono duas ꝯclusiones. Prima ē q̄ remissio culpe ꝛ īfusio grē fiūt in eodē instā ti. Q2 si i alio ꝛ alio tūc q2 int̄ q̄libet duo in
stantia cadit tp̄s mediū. esset dare aliqḋ tp̄s 1
q̄ hō esset in grā cū tn̄ culpa nō esset remissa. vl̄ ecōuerso aliq̄ tp̄e hō esset sine culpa ꝛ tn̄ careret grā. q̄ꝝ vtruq3 videt̄ esse incōueniēs saltē secūdo modo quē a deo credim⁹ institutū.
P̄. in generatōe naturali corruptio forme 2
p̄cedentis ꝛ introductio forme sequētis sunt in eodē instāti. g̃ expulsio culpe ꝛ infusio grē sunt in eodez instanti. Antecedēs patet. viij. phisicoꝝ. Cōsequētia etiā patet. q2 nō apparet maior incōpossibilitas istoꝝ in generatōe
sp̄ūali q̄3 illoꝝ in generatōe naturali. S3 Contra.
ꝯtra istud p̄t argui sic. Jlla que sic se habēt q̄ vnū necessario est pri⁹ altero nō possunt esse i eodē instāti. s3 expulsio culpe est prior infusione gratie. ergo ꝛc. Maior patet. Probat̄ minor. q2 gratia nō dat̄ nisi digno. s3 nullus est
dign⁹ grā dū est in culpa. g̃ ꝛc. S3 istud Cōtra.
nō valet nec ꝯcludit. quia i eodē instāti quo lumen corporale corpori. puta aeri infundit̄. tenebre expellunt̄. ergo in eodez instanti quo lumē spirituale spiritui infundit̄ tenebre spirituales ab eo repellunt̄. sed gratia est lumen anime rationalis spirituale. ꝛ peccata sunt tenebre huic lumini sp̄ūali opposite. ergo ꝛc.

Solutio argumēti.

Ad argumentū dicendū q̄ aliq̄d esse pri⁹ altero pt̄ dupliciter intelligi. Uno mō prioritate tpis. Alio mō prioritate nature seu naturalis psuppositōis. De pmo modo maior est vera. s3 nō de secūdo. q2 vna ps aeris naturaliter seu prioritate nature est pri⁹ illumiata q̄3 alia. q2 sol partē aeris remotiorem illuminat mediāte pte ppinquiori. 7 tñ omes ptes illuminat in eodē instāti. vt patet. 2. de aīa. S3 secūdo modo minor est vera q̄uis maior sit falsa. nō homo dimittēdo culpā recipit grā3 7 de⁹ dando grā3 expellit culpā.

Secunda ɔclusio

Cōclusio secūda est q̄ expulsio culpe 7 infusio grē ñ sūt formalr̄ vna mutatio. q̄uis sint in eodē instāti.
1 Quia q̄ sic se habēt q̄ vnū vere multiplicat altero nō mltiplicato illa nō sunt formāliter vna mutatio. S3 expulsio culpe multiplicat nō mltiplicata infusione grē. Maior patet. Probat minor. q2 fm multiplicatōem peccatoꝝ mltiplicat expulsio eoꝝ. s3 q̄nq̄3 ab vno peccatoꝝ simul expellunt multa peccata. cui tñ vna infundit gratia.
2 P. vna simplex mutatio sicut vnū habet terminū ad quē. sic vnū habet terminū a quo. S3 hic essent plures termini a quib3 inciperet ista mutatio. vt patet in exēplis iā datis.
3 P. generatio 7 corruptio nō sunt vna mutatio. vt patet in lib. pdicamentoꝝ 7 in mltis etiā partib3 naturalis philosophie. S3 expulsione peccati corrumpit aliqua q̄litas viciosa. 7 infusione grē virtus generat. ergo 7c.

Opio contraria pma

S3 cōtra istud sunt due opiniones. Una directe 7 alia indirecte. Quidā em̄ dicūt q̄ sunt simpliciter vna mutatio.
1 Quia si expulsio peccati esset alia mutātio ab infusione grē. aut talis mutatō esset acquisitiua 7 positiua. aut deperditiua 7 priuatiua. Nō primo modo. q2 nihil positiuū est in aīa [illegible] nouo post expulsionē culpe nisi gratia ad quā terminat infusio gratie. S3 mutatio nō dicit positiua nisi put terminat ad terminū positiuū. igit si expulsio peccati dicit positiua ex hoc q2 terminat ad gratiā. sequit q̄ sit eadē mutatio cū infusione gratie q̄ etiā terminatur ad gratiā. q2 vnus termin⁹ arguit vnā mutationē. Nec secūdo modo. q2 si expulsio peccati esset mutatio priuatiua. tūc oporteret q̄ terminaret ad aliquā priuationē. q2 mutationis priuatiue termin⁹ ad quē est priuatio. S3 h̄ est falsū. q2 q̄ncūq̄3 alicui⁹ mutationis termin⁹ a q̄ est priuatiu⁹. tūc termin⁹ ad quē nō potest esse priuatiu⁹. S3 peccatū q̄d est termin⁹ a q̄ ipi⁹ expulsionis ē termin⁹ priuatiu⁹. vt de se patet. nā cū ome positiuū sit a deo. ḡ si peccatū nō diceret purā priuatione3 ipm̄ esset a deo.

P. si essent due mutatōes. 2
tūc ñ possent esse i eodē instāti. Cōsequēs est falsū. q2 si essent i duob3 instātib3. tūc si i tpe medio moreret homo. ipe nec dānaret q2 nō haberet culpā. nec saluaret q2 nō hr̄et gratiā. Probat ɔ̄tia. q2 int illas duas mutatōnes esset ordo prioris 7 posterioris. q̄ nō pt esse i eodē instāti.

Cōtra opinionem. 1

S3 ista nō ɔcludūt. Q2 si essent vna mutatio. tūc nunq̄3 posset esse grē infusio nisi esset culpe expulsio. Cōseq̄ntia pt3. q2 vna simplex mutatio nō pt a seipa separi. Falsitas etiā ɔseq̄ntis est patēs. q2 btē ꝟgini 7 aīe xpi ita isusa fuit grā. q̄ nlla fuit ibi expulsa culpa. Q̄d ḋ xpo pt3. q2 ipe pctm̄ nō fecit. nec est inuent⁹ dol⁹ in ore ei⁹. vt dicit. 1. petri c. ij. Etiā patet ḋ beata ꝟgine. q2 ipa nullū habuit peccatū nec originale nec actuale. vt pt3 ex his q̄ dixi li. iij. dist. iij. Etiā mō posset de⁹ creare vnū hoie3 innocētē. cui ita infunderet grā3 q̄ tñ nullā ab eo expelleret culpā.

Solutio. Ad. 1.

Ad primū igit dicēdū q̄ expulsio culpe aliq̄ mō pt dici mutatio acq̄sitiua. 7 aliq̄ mō puatiua vt patebit i dicēdis ɔ opinionē seq̄ntē. 7 ex eisdē patebit ad pbatōes isti⁹ rōis. iō 7c.

Ad. 2.

Ad scdm̄ nego ɔ̄tia3. Ad pbatōe3 dicēdū q̄ ordo prioritat⁹ fm naturā pt esse i eodē instāti. vt pt3 ex dict⁹ i precedēti ɔclusiōe. S3 int expulsionē culpe 7 infusionē grē ñ est ordo duratōnis s3 nare ḡ 7c.

Instantia.

Forte dicet aliq̄s q̄ ifusio grē sit pōr duratōe expulsiōe culpe. q2 grā expellit culpā. s3 vnūq̄dq̄3 ē pri⁹ q̄3 agat. q2 agere psupponit esse. ḡ grā habet esse pusq̄3 expellat culpa.

Solutio.

Rn̄deo q̄ loq̄ndo de prioritate durationis. tūc minor ē falsa. q2 i eodē instāti q̄ sol habuit eē. habuit illūinare. q̄d ē suū ppriū agere. Etiā maior ē distinguēda. q2 aliq̄d expellere culpā pt dupl'r itelligi. Uno mō effectiue. Alio mō formalr̄. Nō dato q̄ expellens effectiue sit pri⁹ expulsione. etiā q̄nq̄3 duratiue. h̄ tñ ñ ɔtingit ḋ expellēte formalr̄. nūc ꝟo ita est q̄ grā expellit formal'r ipm pctm̄ tāq̄3 defectū sibi omino icōpossibile3. de⁹ vero expellit peccatū effectiue dando ipsam gratiam que formaliter expellit. Ex quo etiā patet q̄ mutat mediū. q2 in maiori fit mentio de formaliter expulsiuo. 7 in minori de agēte seu effectiue expellente.

Opinio secunda. Scotus

Alij q̄dāmodo indirecte sunt cōtra p̄dictā cōclusionē. Ponūt em̄ q̄ expulsio culpe 7 ifusio gratie sunt due mutationes. nō tñ ambe reales. s3 vna vt dicunt est realis. puta infusio grē. 7 altera rōnis. pu [illegible] expulsio culpe. Ponunt enim isti q̄ nihil

remaneat i aia p actū pcti. postq̄ trāsiuit talis act⁹. nisi obligatio quedā ad penā. q̄ est relatio quedā rōnis in aia inq̄ztū intelligit a deo iuste obligata ad penā eternā p actū volūtatis diuine. ideo expulsio peccati est mutatio fm rationē. Iste etiā doctor rñdet ad aliquas ratōes q̄s p ɔclusione adduxi. Sz q2 solutiones sue fundant̄ sup fundamēto iā dicto. qd non reputo esse vez. ideo eas nō adduco. sz simpliciter arguā ɔtra istud fundamentū sic. Si istud essz vez. tūc quidā respect⁹ rōis esset causa q̄re spūs damnat⁹ ppetue infernalibꝫ flāmis cruciaret̄. sz ɔseqñs est incoueniēs Probatio ɔseqñtie. q2 ignis infernal' nō agit in spūm nisi p quāto peccatū habet annexū. sz fm istū doctorē postq̄ explet⁹ est act⁹ peccati. nihil remanet de pcto in aia peccatrice nisi relatio rōis siue respect⁹ rōnis. Est igit̄ aduertēdū q̄ trāseunte actu mortal' peccati. tūc pter istā obligationē d̄ qua loquit̄ iste doctor manet in aia ex hm̄oi ppetratōe peccati seu ppetrata malicia aliq̄d se habēs priuatiue. ac etiā aliq̄d se habēs positiue. De priuatiuo patet. q2 q̄uis act⁹ pcti nō corrūpat totaliter naturā. tñ grauit̄ vulnerat eā. ⁊ minuit in ea habilitatē ad opa v̄tuosa. ⁊ tollit graz dei. ceterasq̄ v̄tutes. Et huic v̄itati alludit parabola euāgelica luce. x. asserēs pctōrez sb methaphora hoīs descēdētis a hi'lm i hiericho spoliatū ⁊ denudatū q̄ztū ad gratuita. vulneratū q̄ztū ad naturalia. ⁊ semiuiuū relictū q̄ztū ad habilitatē ad bona opa. q2 talis habilitas q̄uis ex pctōꝝ ɔtinuatōe semp minuat̄. tñ nūq̄ in hac vita totaliter tollit̄. sic patz ex his q̄ dixi lib. ij. dist. xxxiiij. arti. iij. Et ideo q̄ ad h' pctōr nō dicit̄ mortu⁹ sz semiuiu⁹. Q2 etiā act⁹ pcti relinq̄t aliq̄d positiuū patz. q2 i mortali pcto nō solū est auersio ab incōmutabili bono. sz etiā ɔuersio ad cōmutabile bonū. rōe cui⁹ ɔuersionis derelinquit̄ in aia peccatoris quedā affectio ad hm̄oi bonū cōmutabile. q̄ quidē affectio vt plurimū est i ipo pctōre māsiua. vel p modū dispositōis. ⁊ h' si act⁹ illius peccati nō fuerit frequētat⁹. vl' p modū habitus viciosi. si hm̄oi act⁹ fuerit frequentatus.

Et ideo ɔtra p̄batōes assūptas in prima rōe p̄cedētis opinionis possū dicere. q̄ expulsio pcti est mutatio positiua. inq̄ztū incipit a priuatōe alicu⁹ grad⁹ habilitatis ad act⁹ virtuosos. ⁊ terminat̄ ad positionē eiusdē grad⁹. Nā sicut nō p̄t cōmitti peccatū mortale. nisi aliq̄d d̄ hm̄oi habilitate minuat̄. sic nec fit expulsio mortalis pcti nisi aliq̄d de hm̄oi habilitate acq̄rat̄ vel recupet̄. Potest etiā hm̄oi peccati expulsio aliq̄ modo dici mutatio priuatiua. inq̄ztū incipit a p̄dicta viciosa inclinatione q̄ est q̄litas quedā positiua. ⁊ terminat̄ ad priuationē eiusdē q̄litatis. ⁊ h' vl' fm se totā. vl' fm aliquē gradū sui. q2 sicut i ppetratōne mortalis pcti semp aliq̄d ɔtrahit̄ de hm̄oi viciosa q̄litate. sic i expulsione hm̄oi pcti semp aliq̄d tollit̄ de tali q̄litate. Et ex his ptz ɔ̄ primā opinionē q̄ expulsio pcti est mutatio alia ab īfusione gr̄e. ⁊ p̄t aliq̄ mō puta materialiter rōe ānexoꝝ dici p̄uatiua ⁊ positiua.

Patz etiā ɔ̄ scdaz opinionē q̄ n̄ ē mutatio rōis tm̄ sz realis. Ad argumētū principale primū patz p ea q̄ dicta sūt i scdo ⁊ tercio articulo. Un̄ ɔseqñtia debet negari. q2 q̄uis v̄t⁹ clauiū instrumētaliter extēdat se ad celi reseratiōnē. put est in fide ⁊ pposito penitētis. tñ h' facit p̄ suppositā satisfactōe fiēda. q̄ exp̄mit̄ autoritate clauiū a sacerdote cōfitentē absoluente. Ad argumētū i oppositū dīm q̄ maior nō est v̄a loquēdo de v̄tute instrumētalit̄ agētis. dato q̄ sit v̄a loq̄ndo de v̄tute p̄ncipalis agētis. sz tā i remissione culpe q̄z pene de⁹ q̄ est v̄tutis infinite est agēs p̄ncipale. ideo ⁊c.

Distinctio decimanona.

POstquā ostēsuz est. Ex q̄ mgr̄ i distinctōe p̄ria p̄cedēti determinauit de spūaliū clauiū ptāte. nūc i ista dist. xix. determinat de hm̄oi ptātis collatōe. Et diuidit̄ in duas ptes. Q2 p̄mo tractat d̄ hm̄oi ptātis collatōe ⁊ receptōe. Scdo d̄ recipiētiū q̄litate et ɔditōe. ibi. Qualē aūt opteat esse. Pria i duas. Q2 p̄mo tractat d̄ collatōe clauis sciētie Scdo d̄ collatōe clauis potētie. ibi. Cūq̄ iā ɔstet. Et hec i duas. Q2 p̄mo circa clauis potētie receptōez mouet q̄stionē. ⁊ recitat q̄ ad h' q̄ndā falsā opinionē. Scdo opioni opposite ɔsentiēdo ponit v̄itatē determinatōnez. ibi Alijs aūt. Et hec i duas. Q2 p̄mo determiat p̄dicte q̄stionis v̄itatē. Scdo ɔ̄ hm̄oi v̄itatē inducit ⁊ soluit duplicē dubietatē. Quoꝝ dubioꝝ p̄mū tangit ibi. Huic tñ augustini snie. Scda ibi. Premisse v̄o snie. Seq̄t̄ illa ps. Qualē āt. Et diuidit̄ i duas ptes. Q2 p̄mo mgr̄ tāgit eoꝝ q̄ claues recipiūt ɔditōez Scdo circa p̄dicta facit epilogatōez. ibi. Ex his satꝭ ppēdit̄. Et hec ē diuisio ⁊ snia isti⁹ distinctōis i generali. circa quā q̄ro i spēali.

Utrū soli sacerdotes habeāt ptātem
v clauiū. Et videt ꝙ nō. q2 excōicare τ ab excōicatōe absoluere ad ptātē clauiū videt ptinere. ſ3 multi pñt excōicare τ ab excōicatōis vinculo soluere q̄ nō sunt sacerdotes. sic appet de officialibꝫ i foro ɔtētioso. ḡ τc. Cōtra. solis aplīs τ eoꝝ successoribus sunt claues date. vt patet ex p̄cedentibꝫ. ḡ solis sacerdotibꝫ. Cōseqntia patꝫ. q2 soli sacerdotes sunt aplōꝝ successores q̄tū ad ecclesiasticā dignitatē. Añcedēs etiā patꝫ ex dictis supꝰ. Hic p̄mo videndū est vtꝝ aliq̄s nō sacerdos habeat claues eccl'ie. Scd'o vtrū q̄libet sacerdos habeat hmōi claues. Tercio vtꝝ claues possint tolli ab eo q̄ habet eas.

Et q̄rto gr̄a p̄mi argumēti videbunt aliq̄ circa excōicatōis sniaꝫ τ eiꝰ absolutōeꝫ.

Articulus primus.

Quantū ad primū

est aduertendū ꝙ d' clauibꝫ eccl'ie possumꝰ dupliciter loq̄. Uno mō put extendūt se ad foꝝ ɔsciētie. Alio mō put extendūt se ad foꝝ exterioris iusticie. Et ſm h' pono duas ɔclusiones.

Cōclusio prima.

Prima est. ꝙ claues eccl'ie p̄mo mō accepte ɔueniūt solis sacerdotibꝫ. Q2 illis
1 solis ɔueniūt claues eccl'ie extēdentes se ad foꝝ ɔsciētie. quibꝫ ex ordine ɔuenit possint esse iudices ɔsciētie. ſ3 h' tantūmodo ɔuenit sacerdotibꝫ. ergo τc. Maior patet. q2 claues iste dant ad iudicandū i foro ɔsciētie. τ ɔseqns talibꝫ debet ɔuenire p̄cise q̄ possunt esse iudices ɔsciētie. Minor etiā patet. q2 de ɔscientia hoīs nō possumꝰ bene iudicare nisi put eū cognoscimꝰ ex eiꝰ ppria ɔfessione. S3 ex diuia ordinatōne solꝰ sacerdos est pprius auditor ɔfessionis. sicut patet ex dictis p̄cedentibꝫ. ḡ τc.
2 P. ista est expssa intētio sancti ambrosij q̄ loquēs de clauibꝫ quaꝝ ptāte iudicat in foro ɔscientie ait. ꝙ eccl'ia i solis sacerdotibꝫ habet claues.

Instantia 1

S3 ɔtra istud arguit sic. Illis ɔueniūt claues eccl'ie qui habēt iudicare inter dignos τ indignos. τ habēt dignos admittere τ indignos excludere. S3 h' cōuenit non solū sacerdotibꝫ. ſ3 etiā hostiarijs. q̄ sunt multo minoris seu inferioris ordinis q̄ʒ sacerdotes. ergo hmōi claues nō ɔueniūt solis sacerdotibꝫ. Maior patet ex diffinitōe clauis posita i p̄cedenti q̄stione articulo p̄mo. Minor etiā patet ex dictis Isidori q̄ ait. ꝙ hostiarij int' bonos τ malos habēt iudiciū. dignos recipiūt. τ indignos reijciūt. Et cōfirmat. q2 q̄n hostiarij ordinant. tūc dant eis claues corpales ad tangēdū. qd' videt esse signū receptōnis clauiū spūaliū.
2 P. q̄libet abbatissa habet claues p̄dictas. ḡ nō soli sacerdotes habēt hmōi claues. Cōseqntia ptꝫ. Probat añcedēs. q2 q̄libet abbatissa habet spūalez ptātez sup ſbditas sibi cōmissas. cū igit spūalis ptās sit clauis eccl'ie. ḡ τc.

Solutio Ad. 1.

Ad p̄mū dicēdū ꝙ licet maior sit aliq̄ mō ṽa. loq̄ndo de admissione τ exclusione q̄tū ad regnū celoꝝ. tñ nō est ṽa loq̄ndo de admissiōe τ exclusione q̄tū ad materiale tēplū. τ maxie q̄n nec h' ɔuenit autoritate ppa. ſ3 ex impio superioris. S3 excludere aliq̄s τ aliq̄s admittere q̄ ad templū materiale est de officio hostiarij. τ nec h' hostiarijs cōpetit autoritate ppria. ſ3 tāq̄ʒ subfamulantibꝫ impio τ iudicio sacerdotis.

Ad. 2.

Ad secūdū dicēdū ꝙ ſm phm. viij. ethicoꝝ. ad mulierē ptinere dominiū ē vrbanitatꝭ corruptio. cū igit ptās seu dominiū spūale sit maiorꝭ dignitatis q̄ʒ ptās corpalis. ideo claues eccl'ie q̄ sūt spūalis ptās. nō sūt cōmisse alicui mliēri. Unicuiq3 ḡ monasterio mulierū debet aliq̄s vir pesse q̄tū ad claues eccl'ie. pꝑter hmōi clauiū dignitatē. dato ꝙ āministratio tpaliū aliq̄ mō abbatisse vl' priorisse pmittat. Et h' a p̄ncipio p tāto videt fuisse pmissuꝫ. ne si viri haberēt hmōi tpaliū imediatā āministratiōnē ex q̄tidiana freq̄ntia viroꝝ cū claustralibꝫ mliēribꝫ scandalū hoim τ aiaꝝ piculū oriret.

Secunda ɔclusio

Cōclusio scd'a ē. ꝙ loq̄ndo clauibꝫ eccl'ie scd'o mō. tūc claues pñt cōpetere ei q̄ nō est sacerdos. Q2 sic i foro ɔsciētie iudex ē mediator int' deū τ hoiēʒ. sic i foro exterioris sniē iudex ē mediator int' hoiēʒ τ hoiēʒ. ſ3 licet p moduʒ iudicꝭ mediare int' deū τ hoiem soli sacerdoti ɔueniat. tñ mediare p modū iudicꝭ int' hoiēʒ τ hoiēʒ. etiā nō sacerdoti ɔueniēter pt ɔuenire. ḡ licet ptās iudicādi. τ autoritas discernēdi i foro ɔsciētie. q̄ dicunt claues ordis. eo ꝙ tantūmodo mediāte sacerdotali ordie ɔferāt solis ɔueniāt sacerdotibꝫ. tñ ptās iudicādi. τ autoritas discernēdi in foro exterioris sniē. q̄ dicunt claues iurisdictōnis. eo ꝙ ɔferant ab eo q̄ potest hmōi iurisdictōeꝫ ɔferre. poterūt ɔuenire etiā his q̄ nō sunt sacerdotes. dūmodo ipis hmōi iurisdictio in subditos ɔferat.

Instantia

Forte dicet ꝙ ista distinctio qua claues de foro ɔsciētie dicunt claues ordinis. τ claues de foro exterioris sentētie dicunt claues iurisdictōis. nō sit ppa distinctio. nec p ɔñs bona. Q2 illa distictio ñ ē bōa cuiꝰ mēbra coincidūt ſ3 sic ē i ppōsito. ḡ τc. Maior ptꝫ. Probo minorē. q2 absolutio de peccatis cōfessis spectat.

ad foꝝ cõscientie. ſʒ talis abſolutio neceſſario
p̄ſupponit iuriſdictionē. ſicut patet in p̄cedē/
ti queſtione. vbi dictū eſt. ꝙ etiā religioſi p̄ui
legiati ꝛ ſi nō habeāt iuriſdictionē ordinariā.
habēt tamē iuriſdictionē delegatā ad hoc ꝙ poſ/
ſint abſoluere homīes q̄ ipis ↄfitent̃. ḡ clauiſ
de foro cõſcientie nō ſolū eſt clauis ordinis.
ſʒ etiā eſt clauis iuriſdictōis. ꝛ per cõſequens
Solutio male diſtinguit̃ ↄ̄ clauē iuriſdictōis. Re/
ſpōdeo ꝙ minoꝛ nō eſt vera. Ad p̄batōeʒ
dicendū ꝙ cõceſſa maioꝛi ꝛ minoꝛi. adhuc n̄
Nota. habet̃ intentū. Ad cui⁹ intellectū eſt aduer
tendū ꝙ clauis de foro cõſcientie poteſt dupli
citer cõſiderari. Uno modo ſm̄ ſe. Alio mo/
do ſm̄ ſuū vſum ꝛ executōneʒ. Modo licet
q̄ȝtū ad ſecundū .ſ. quantū ad executōeʒ iſti⁹
clauis requirat̃ iuriſdictio. tamē nō requirit̃
quantū ad primū. q2 a multis habent̃ iſte cla
ues. quibꝫ tamē deficit hmōi iuriſdictio. Nā
iſte claues cõferunt̃ ei cui cõfert̃ ordo ſacerdo
talis. dato ꝙ reſpectu nulloꝝ ſubditoꝝ ſibi cõ
ferat̃ iuriſdictio. Et p̄ hoc claues de foro ↄſci
entie p̄p̄rie differūt a clauibꝫ exterioris iudi/
cij. q2 iſte p̄cile cõferunt̃ collatōe iuriſdictōis
in ſubditos Et ideo merito ꝛ p̄p̄rie prime
claues dicunt̃ claues ordinis. q2 nunq̄ȝ poſ/
ſunt cõferri ſine ordine. q̄uis bene cõferant̃
ſine iuriſdictōe. ꝛ ecõuerſo alie p̄p̄rie dicūtur
claues iuriſdictōis. q2 nunq̄ȝ poſſūt cõferri ſi
ne iuriſdictōne. q̄uis bene poſſunt ↄferri ſine
ordine.

Articulus ſecund⁹

Quantū ad ſecūdū

articulū pono duas ↄcluſiones q̄ quaſi corre
Cõcluſio ſecunda. lariē ſequunt̃ ex iā dictis. Prima eſt. ꝙ lo/
quēdo de clauibꝫ reſpicientibꝫ foꝝ interioris
cõſcientie. tūc quilibet ſacerdos habet claues
1 eccl'ie. Q2 ſicut iā dictū eſt hmōi claues ſemp
cõferunt̃ cū ordine ſacerdotali. Sʒ quilibet
ſacerdos habet hmōi ordinē. ergo quilibet ſa/
2 cerdos habet tales claues. P̄. vt cõmunit̃
dicit̃ claues hmōi dat de⁹. quādo in ordinati
one ep̄s dicit. accipite ſpūmſanctū. quoꝝ re/
miſeritis peccata remittunt̃ eis. ſʒ hoc dicit ep̄s
Inſtantia 1 omībꝫ ſacerdotibꝫ qui ordinant̃. ḡ ꝛc. Sʒ
forte ↄtra iſtud dicet̃. ꝙ multi ordinant̃ in ſa
cerdotes qui ſunt peccatores. ergo multi ordi
nant̃ in ſacerdotes qui nō recipiunt p̄dictas
claues. Antecedēs patet. Probatio ↄſeq̄ntie
q2 qui nō recipiūt ſpūmſanctū. nō recipiunt
claues. ſʒ null⁹ peccatoꝛ recipit ſpūmſanctū.
Maioꝛ patet. q2 ſicut iā dictū eſt in receptōe
clauiū dicit ep̄s. accipite ſpūmſanctū. ḡ q̄ nō
recipit ſpūmſctm̄ n̄ videt̃ recipe claues. Pʒ
etiā minoꝛ. q2 ſpūſſanct⁹ diſcipline effugiet fi/
ctū. vt dicit̃ ſap. i. c. P̄. rex ſapiēs theſaurū 2
ſuū vl' claues theſauri ſui nō cõmittit his q̄s
r̄putat ſuos mortales inimicos. ſʒ claues iſte
ſunt claues diuini theſauri puta grē ꝛ glorie.
ꝛ mortalē peccatorē de⁹ reputat inimicū ſuū. ḡ
ꝛc. P̄. excluſus a regno nō habet claues re 3
gni. Sed quilibet ſacerdos exiſtēs ī mortali
pc̄to eſt excluſus a regno celoꝝ. ḡ null⁹ tal' ſa/
cerdos habet claues regni celoꝝ. P̄. q̄ n̄ p̄t 4
ap̄ire ſeu abſoluere nō videt̃ hr̄e claues. ſʒ q̄n
q̄ȝ ſacerdos eſt ſuſpēſus excōicat⁹ heretic⁹ ſciſ
matic⁹ vl' degradat⁹. ꝛ null⁹ iſtoꝝ p̄t regnū ce
loꝝ ap̄ire. vl' a peccatiſ abſoluere. ḡ null⁹ iſtoꝝ
habet claues. P̄. fruſtra ꝛ inutilis eſt potē 5
tia q̄ nunq̄ȝ exit in actū. ſʒ p̄tās clauiū ī ſacer/
dote nullā habēte iuriſdictionē nunq̄ȝ exit in
actū. ḡ vl' in talibꝫ ſacerdotibꝫ nō ſunt claueſ
ꝛ tūc habet̃ intentū. vl' ſi ſunt. fruſtra ꝛ inutili
ter ſūt. qd̄ nullo modo eſt ponendū. cū de⁹ ꝛ na
tura nihil faciāt fruſtra. Ad primuʒ nego Solutio. Ad 1.
ↄſequētiā. Ad p̄batōeʒ dicēdū ꝙ ibi fit men
tio de receptōe ſpūſſancti. nō p̄ tāto ꝙ ſine re/
ceptōe ſpūſſancti nullo modo recipiant̃ claueſ
Sʒ p̄ tanto. q2 q̄ idonee ꝛ ↄgrue ꝛ ad ſalutē
aīe ſue recipit claues ille vtiq̄ȝ recipit grāʒ ſpi
ritusſcti. Sicut ei ficte recipiēs ſacrm̄ baptiſmi
recipit characterē baptiſmalē. q̄ ē grā grat̄ꝫ da
ta. licʒ n̄ recipiat ſpūmſctm̄. ſeu grāʒ gratū fa
ciētē. ſic ille q̄ cū pc̄to mortali recipit ordineʒ
ſacerdotalē etiā recipit claues eccl'ie q̄uis nō
recipiat ſpūmſanctū ſeu donū gratūfaciētis
grē. q2 ſic p̄dict⁹ character p̄ tāto q2 ſibi n̄ re/
pugnat ſil' eſſe cū mortali pc̄to. iō p̄t recipi ab
eo q̄ ē ī pc̄to ꝛ retineri. n̄ obſtāte ꝙ maneat pec
catū. ſic in p̄poſito ꝛc. Forte dices ꝙ n̄ ē ſile Inſtantia
q2 clauis dat̃ ad expellēdū pc̄tm̄ ſeu ad abſol
uendū ὁ pc̄to. ḡ licʒ character habeat repu
gnātiā ad pc̄tm̄. tn̄ clauis videt̃ hr̄e repugnā
tiā ad pc̄tm̄. R̄ndeo ꝙ clauis iſta non dat̃
ad expellēdū pc̄tm̄ p̄p̄riū ſbiecti. ſic ei dat̃ grā Solutio.
gratūfaciēs. illi em̄ formal'r repugnat eſſe ī eo
dem ſbiecto cū mortali pc̄to. Sʒ clauis dat̃
contra peccatū ſubditi ↄfitentis vel p̄ponen/
tis confiteri ei qui habet claues abſoluendi.
Ad ſecundū dicendū ꝙ maioꝛ nō eſt vera Ad 2.
ſuppoſito ꝙ theſaur⁹ ſit illi⁹ cõditionis. ꝙ q̄ȝ/
uis diſpēſatoꝛ ſit inimicus regis. tamē ipſe n̄
poteſt hmōi theſaurū diſtribuere inimicis
ipſi⁹ regiſ ſʒ tm̄modo amiciſ. ſic aūt ē ī p̄poſito
q2 r̄gnū celoꝝ qd̄ claudit̃ ꝛ ap̄it̃ p̄dictiſ clauibꝫ

tantūmodo sup̄ni regꝫ amicis est cōicabile.

Ad.3. Ad terciū dicēdū ꝙ licet exclusus a regno nō habeat claues regni ꝑ se. tamē nihil repugnat quin possit habere hmōi claues ꝑ alijs.

Ad.4. Ad quartū dicendū. ꝙ maior nō est vera qꝛ sicut aliqs posset habere clauē materialē q̄ tamē aperire nō posset. si man⁹ ligatas haberet. vel si sera aperiēda sibi subtraheret. sic i ꝓposito. q̄uis sacerdos suspēsus excōicat⁹ heretic⁹ hoc est in heresim lapsus postq̄ vere fuit sacerdos ordinat⁹. ꝛ scismatic⁹ ac degradatus vere habeat claues ecclie. tamē qꝛ cuilibet istoꝝ vsus clauiū est interdict⁹. ideo q̄si manus ligatas habēs nec pt claudere nec apire. nec soluere nec ligare. Etiā subtrahit sibi materia. i. ppl's qui pri⁹ fuit sibi subiect⁹. eximit ab eo ne cōpetat sibi spūalis actio i hmōi populū qualis sibi cōpetebat priusq̄ esset suspēsus vl' excōmunicat⁹ ꝛc.

Ad.5. Ad quintū dicendū ꝙ maior nō est vera. nā multis sanctis de⁹ dedit potentiā generatiuā q̄ nunq̄ exiuit in actū. ꝛ tamē nō fuit frustra. cū de⁹ nihil faciat frustra. Unde vanitas ꝛ inutilitas potētie nō potest argui ex hoc ꝙ n̄ ꝓrumpit i actū.

Nota. Sꝫ ex hoc ꝙ positis omibꝫ que sunt ad h̄ reqsita vt potētia actū eliciat adhuc hmōi potētia nō potest ꝓrumpere in actū. Sic aūt nō est in ꝓposito. qꝛ cōmunicata iurisdictōe huiusmodi sacerdoti. tūc ptās clauiū q̄ est i ipo imediate pt hr̄e vsū suū.

Cōclusio secūda. Cōclusio secunda est. ꝙ claues ecclie respiciētes foꝝ exterioris iudicij nō ꝯueniūt cuilibet sacerdoti.

1 Qꝛ tales claues nō cōueniūt alicui nisi ipse sit iudex hoim. sꝫ multi sunt sacerdotes q̄ nō sunt iudices hoim. g̃ ꝛc.

2 P̄. sicut p̄dictū est iste claues nunq̄ ꝯferunt alicui nisi ei ꝯferat iurisdictio. sꝫ m̄lti sunt sacerdotes q̄bꝫ nulla collata est iurisdictio. g̃ ꝛc.

Instantia 1 Forte dicet. cui cōcedit illud qd̄ ē mai⁹. eidē videt esse ꝯcessū illud qd̄ ē min⁹. sꝫ claues respiciētes foꝝ ꝯscientie sunt m̄lto maioris dignitatꝭ q̄ claues respiciētes foꝝ exterioris snie. ꝛ p̄me claues sūt ꝯcesse cuilibet sacerdoti. g̃ ꝛ secūde. cui⁹ oppositū ponit ista ꝯclusio.

2 P̄. cui negat illō qd̄ est min⁹ illi n̄ videt esse ꝯcessū illud qd̄ ē maius. sꝫ ptās exterioris snie q̄ ē minor q̄ ptās i foro ꝯscientie negat alicui sacerdoti. sic ponit ista ꝯclusio. g̃ eidē nō videt esse ꝯcessa ptās in foro ꝯsciētie q̄ est maior. qd̄ est oppositū p̄me ꝯclusionis. Et sic scd̄a ꝯclusio videt p̄me repugnare.

Solutio Ad.1.et.2 R̄ndeo ad ambas rōnes ꝙ licet aliq̄d ꝯcludāt q̄n mai⁹ ꝛ min⁹ sūt eiusdē rōis tn̄ nihil ꝯcludūt q̄n sunt diuersaꝝ rationuꝫ. Qꝛ eni potētia volādi ꝛ potētia ratōcinandi sūt diuersaꝝ rationū. ideo licet potētia volandi sit minor q̄ potētia rōcinandi. tn̄ nō seqt. homi ē ꝯcessa potētia rōcinandi. g̃ ei cōicata est potētia volādi. nec ecōuerso sequit. homi ē negata potētia volādi. g̃ homi nō est ꝯcessa potētia rōcinandi. Sꝫ nūc est ita ꝙ iste claues sūt diuersaꝝ rationū. qꝛ tā eaꝝ origines: q̄ eaꝝ vsus ꝛ executōes differūt rōe. nā vni⁹ origo est cū collatōe ordinis. alteri⁹ origo est cū collatōe iurisdictōis. vni⁹ vsus est in foro interiori. alteri⁹ i foro exteriori. ergo ꝛc.

Quātū ad tercium

Articulus tercius. articulū pono tres ꝯclusiones ꝯformes iā dictis in duobꝫ articulis p̄cedētibꝫ

Cōclusio prima. Prima ē ꝙ claues respiciētes foꝝ ꝯsciētie nō p̄nt tolli q̄tū ad essentiā suā ab eo q̄ semel recepit eas.

1 Qꝛ iste claues. vl' sūt idē qd̄ sacerdotal' character. vl' saltē insepabiliter ꝯsequunt hmōi characterē. sꝫ character iste est indelibil'. g̃ claues iste tolli nō p̄nt ab eo q̄ habet eas ꝑ cuiuscūq̄ hoīs ptātē. Maior ptꝫ ex cōmuni doctoꝝ cōcordia q̄ ad h̄. Minor etiā patet ex dictis sup⁹ dist. vi. artı. i.

2 P̄. si ab aliq̄ tolleret. h̄ maxime videret de sacerdote degradato. vl' deposito ab officio ꝛ beneficio. sꝫ hoc nō. qꝛ posito ꝙ aliqs illoꝝ restituat ad pristinā dignitatē. de nouo iteꝝ nō cōferunt ei claues ꝑ iterati ordinis collationē. h̄ autē oporteret si claues ecclie q̄tū ad essentiā suā fuissent ab eo prius ablate.

Cōclusio secūda. Cōclusio secūda est. ꝙ ptās clauiū p̄dictaꝝ potest tolli ꝛ de facto q̄nq̄ tollit q̄tū ad vsum ꝛ ei⁹ executionē. Qꝛ ab illo sacerdote q̄ nō pt absoluere i foro cōsciētie ꝛ si d̄ facto absoluit hmōi absolutio nulla est siue hic q̄ dicit absolui nō est absolut⁹. ab illo inquā ablata est executio iā dicte potestatis. Sꝫ sacerdos excōmunicatus eū qui sibi cōfitetur nō potest absoluere. ꝛ si de facto dicit verba absolutionis. cōfitens tamē nō est absolut⁹. ergo ꝛc. Maior patet de se. Minor ē pbo. qꝛ nullus dū actu peccat ꝛ est alteri causa mortalis peccati absoluit a peccato. Sed petēs absolutionē ab eo quē nouit esse excōmunicatū. actu quo petit peccat. ꝛ est illi a quo petit causa mortalis peccati. Maior est nota. Mior etiā patet quo ad primā sui partē. quia petēdo ab excōmunicato absolutionē cōmunicat excōmunicato cōtra mandatū ecclesie. ꝛ per cōsequens peccat. Patet etiā q̄ ad scd̄aꝫ partē. qꝛ absoluēs mortaliter peccat. qd̄ peccatū

nõ cõmitteret. si iste absolutõnez nõ peteret. Ista etiã minor patet p augustinũ in li. d' va z falsa penitẽtia. z habet i decretis pñia dist. vi. vbi sic dicit. Nemo penitere digne pt. quẽ nõ sustinet vnitas ecclie. Judas em̃ penitẽs iuit ad phariseos. z reliqt aplos. nihil auxilij nisi augmentũ desperatõis inuenit. Forte

Instantia 1 dicet ꝙ ista ꝯclusio cõtradicit pme. Qz ptãs actiua manẽs in habẽte liberũ arbitriũ exit in actũ qñ illi placet qui habet eã. Sz ptãs clauiũ est potestas actiua. z a sacerdote qui est liberi arbitrij nõ potest tolli. sicut dicit pma cõclusio. ergo pt exire in actũ qñ placet hmõi sacerdoti. qd implicat oppositũ secũde ꝯclusionis.

2 P. vsus z efficacia spũalis potestatis magis videt impediri culpã qz p penã. sz culpa mortalis nõ tollit vsum clauiũ. vt patz ex dictis i secũdo articulo. ergo nec excõicatio q de se nõ est culpa sz pena.

3 P. que eqliter dependẽt ab aliquo. equaliter debẽt manere illo manẽte a quo dependẽt. sz potestas cõficiendi corp' xpi. z potestas absoluẽdi equaliter dependent ab ordine sacerdotali. z excõmunicati onẽ nõ tollit a sacerdote vsus ꝯficiendi. si em̃ excõmunicatus celebraret. ipe vere cõficeret. qũuis celebrãdo peccaret. ergo etiã excõicatus sacerdos audiẽs ꝯfessiones vere dicit absoluere. dato ꝙ peccet absoluẽdo. z ꝯsequẽs ñ videt ꝙ possint tolli claues quantũ ad eaz executionẽ.

Solutio. Ad. 1. Ad primũ dicendũ ꝙ maior nõ est vera deficiẽte materia correspõdẽte illi actiue potestati. Sicut em̃ ignis existẽs iuxta celũ lune. quãuis habeat potentiã calefaciendi tamẽ nõ calefacit. eo ꝙ nõ attingit materiã q sue actõis sit susceptiua. sic sacerdos excõmunicat' nõ potest absoluere. nõ obstante ꝙ habeat potestatẽ absoluendi. eo ꝙ sui superioris sententiã subtracti sint sibi subditi i quos agere deberet bm illã potestatẽ.

Ad. 2. Ad secũdũ dicendũ ꝙ dato ꝙ maior aliquo modo possit ꝯcedi. loquẽdo de pena tali q nõ includit seu psupponit culpaz. tamẽ nõ est vera loquẽdo de tali pena que psupponit culpã. sicut est excõmunicatio. Etiã maior nõ est vera supposito ꝙ culpa sine tali pena ñ subtrahat materiã correspondẽtẽ hmõi spũali ptãti. z pena subtrahat hmõi materiã. sicut est in pposito.

Ad. 3. Ad terciũ dicendũ ꝙ maior est vera equaliter manẽte materia correspõdente illi vtriq; potestati. Sz sic nõ est pposito. qz qũuiscunq; sacerdos sit excõmunicatus. si tñ habet panẽ z vinũ. tũc nõ est sibi subtracta materia correspõdens ptãti ꝯficiẽdi. sicut est sibi subtracta materia correspõdẽs ptãti absoluẽdi. Vñ sic sacerdos deficiẽte pane nõ pt corpus xpi ꝯficere. sic excõicat' nõ pt absoluere. qz sibi subtracta est materia per ipm absoluẽda.

Cõclusio tercia. Cõclusio tercia est. ꝙ ptãs clauiũ q iudicat i exteriori iudicio seu i foro ꝯtẽtioso. pt tolli nõ solũ quantũ ad vsuz z executõnez. verũ etiã qũtũ ad essentiã taliũ clauiũ. Qz iurisdictio quã qs habet sup subditos ex certis causis pt tolli p suũ superiorẽ. g claues tales tolli possunt. z qũtũ ad vsuz. z qũtũ ad executõez nec nõ qũtũ ad suã essentiã. Cõseqntia patet. qz hmõi claues nõ possũt alicui cõpetere sine iurisdictõe. vt patet ex pdictis. Añcedẽs etiã patet. qz oms spũalis iurisdictio. vl' ẽ ãnexa officio. vl' bñficio. sz demeritis exigẽtib' pt inferior a suo supiori puari qñq; officio z bñficio

Instantia Forte dicet ꝙ papa nõ habet aliũ i mũdo supiorẽ sup se. g iste claues ab aliq puta saltẽ ab illo q est papa nõ pñt tolli.

Solutio. Dico ꝙ ratione delicti. puta si ille hõ q esset papa efficeret heretic'. tũc collegiũ cardinaliũ esset supi' eo. z tal' papa posset deponi. z puari officio et bñficio. z sic qz careret iurisdictõne sublate essent ab eo claues d qb' locut' sũ i ista ꝯclõne

Quãtũ ad quartuz

Articulus quartus. articulũ est aduertẽdũ ꝙ bm generalẽ distinctionẽ duplex ẽ excõicatio. s. excõicatio maior z excõicatio minor. In maiorẽ excõicatõnez null' incidit. nisi vl' p sñiaz iuris. vl' p sñiaz iudicis.

Nota. Tũc em̃ icidit p sñiaz iuris. qñ fac aliqd qd expsse phibitũ est sibi p modũ statuti. sb pena excõicatõis late sñie. Sz tũc incidit p sñiaz iudicis. qñ vl' a iudice excõicat' denũciatur. vl' ꝯtumacit se habet ꝯ monitõez vl' pceptũ iudicis vallatũ lata sñia excõicatõis Si pmo mõ. s. p sñiaz iuris qs incidit in excõicationẽ. tũc vl' supiori ẽ reßuata absolutio. puta si ꝯtinet i statuto ꝙ ab hmõi sñia null' debeat absoluere nisi papa. vl' nisi eps. tũc inferior ñ potest talẽ excõmunicatũ absoluere. Si aũt absolutio nõ est reseruata alicui superiori. tũc ille qui a mortali peccato potest hmõi excõmunicatũ absoluere. hic etiã potest eũ ab huiusmodi vinculo excõmunicatõis absoluere sicut patet extra de sñia excõmunicatõnis. c. nup. vbi dicit. ꝙ cũ cõditor canonis ei' absolutionẽ specialiter sibi nõ retinuit. eo ipo ꝯcessisse videt facultatẽ aliis relaxandi. Si secundo modo. s. per sentẽtiã iudicis incidit. tũc talis excõmunicatus absolui nõ potest. nisi

vel ab eodē iudice. vl' a supiori illi⁹ iudicis. vel ab aliq̄ sibi pari. puta si ille iudex mort. vl' desinit esse iudex. tūc a suo successore pt hmōi excōmunicat⁹ absolui. In minorē vo̅ excōmunicatōez incidit q̄s ex eo. q̄ ꝯtra mādatū ecclie cōmunicat ei q̄ est excōicat⁹ maiori excōmunicatōne. supposito tn̄ q̄ nō cōicet ei in crimine. ꝛ q̄ ꝑpter ꝯtumacē cōmunionē n̄ sit denūciat⁹ noīaliter excōicat⁹ a iudice. qꝛ quocūqꝫ istoꝝ duoꝝ posito. tūc pticipās est excōmunicat⁹ maiori excōicatōe. Propter q̄ talis nō pt absolui nisi ab eo a q̄ absoluend⁹ est ille cui cōicauit. qꝛ facientē ꝛ ꝯsentientē par pena ꝯstringit. sicut dicit in pallegato. c. nup. A maiori vo̅ excōicatōe ꝯtracta p simplicē pticipatōez pt q̄s absolui a tali sacerdote qui eū pt absoluere a peccato q̄ trāsgressus est māda tū ecclie. vt ptꝫ eodē. c. Dixi aūt notāter illū incidere minorē excōicatōez. q̄ ꝯtra māda tū ecclie cōicat excōicatis. qꝛ cū aliquibꝫ psonis ius eccliasticū dispensauit. q̄ h̄ vsu comp̄hendunt. Utile. lex. hūile. res ignorata. necce.

Versus.

Per li vtile excusat psona q̄ loquit cū excōmunicato p sua spūali salute. ꝛ vt ipm inclinet ꝛ inducat q̄ pcuret absolutōez ab eo quo pcurare tenet. Excusat etiā petēs debitū ab excōmunicato. qꝛ si h̄ nō liceret. tūc excōicat⁹ de pcto suo reportaret cōmodū. Lex. i. matrimoniū excusat vxorē legitimā. Humile. i. stat⁹ hūilis. puta seru⁹ vl' fili⁹ sili̇r excusant et intelligit h̄ de filio familias. ꝛ nō de eo qui est emācipat⁹ a patre. Res ignota. puta qn̄ aliquis ignorat illū excōicatū esse cui cōmunicat. Necesse. puta paupes ꝛ pegrini q̄ aliūde nō possūt hr̄e necessaria nisi ab excōicatis

In istis quiqꝫ casibꝫ pticipatio cū excōicato fit sine pctō. nec ꝯtrahit ibi minor excōmunicatio. eo q̄ talis pticipatio in nullo obuiet mādatis sancte matris ecclie. Forte dices si isti tantūmodo excusant. tūc videt p locū ab opposito. q̄ loc⁹ multū appciat in iure. q̄ oēs alij q̄ excōmunicatis pticipāt mortalr̄ peccēt. Cōclusionē isti⁹ instārie ꝯcedit q̄dā opinio dicēs. q̄ oīs hō q̄ incidit minorē excōicationē p h̄ q̄ cōicat excōicatis mortaliter peccat. Qꝛ illud q̄ sic se habet q̄ hō pri⁹ debet eligere mortē q̄ ipm cōmittat. h̄ videt esse mortale peccatū. sꝫ pticipare excōicatis est hmōi. Maior patet. Probat minor autoritate innocētij tercij. q̄ extra de his q̄ causa metus fiūt. c. sacris est canonibꝫ. ait. q̄ ꝑpter me
1 tū mortis nō debet aliqs excōicato cōmunicare. Cui⁹ ratio ibidē subdit. Qꝛ pri⁹ debet q̄s

Opinio q̄ oīs q̄ incidit minorē excōicationē p pticipatōez peccet mortaliter.

subire mortē q̄ peccet mortalr̄. P. facere ꝯ 2
p̄ceptū ecclie videt esse peccatū mortale. sꝫ pticipās cū excōicato pter q̄ in casibꝫ pdictis facit ꝯtra p̄ceptū ecclie. vt pt hr̄i ex his q̄ ponunt. xi. q. iij. c. qm̄ multos. P. null⁹ phibet 3
a sacroꝝ pceptōe nisi rōe mortal' pcti. sꝫ incidens minorē excōicatōez ꝑpter pticipatōem cū excōicato licet nō phibeat a fideliū cōione tn̄ phibet a sacroꝝ cōione. sicut patet extra de snīa excō. c. nup. ḡ hmōi pticipatio videt eē mortale peccatū. P. nullus debet excōicari 4
maiori excōicatōe nisi p mortali peccato. sed ꝑpter pticipationē cū excōicato pt q̄s excōicari maiori excōicatōe. vt patet i iā dicto. c. ḡ ꝛc. Sꝫ ista opinio est nimis dura. ꝛ p mltitudine hoīm valde piculosa. qꝛ sic innocentes etiā hoīes qnq̄ nimis de facili laberent in mortale peccatū. dū qnqꝫ leui verbo loquunt excōicato. Ad primū ḡ dicendū. q̄ debere eligere aliq̄d pt dupliciter se hr̄e. Uno modo tanq̄ illud qd̄ est de neccitate salutis. Alio mō tanq̄ illud qd̄ est ꝯditio pfectōis. Pmo mō maior est va. sꝫ minor est falsa. sic vniuersalr̄ accipiēdo etiā p quacūqꝫ minima pticipatōe Sꝫ secūdo mō tūc maior est falsa. q̄uis minor sit va. Perfectōnis em̄ esset ꝯditio q̄ hō pri⁹ subiret mortē q̄ cōmitterꝫ etiā veniale peccatū. q̄uis nō sit de necessitate salutis. Ad pbationē minoris dicendū q̄ vba illi⁹ decretal' sunt intelligēda de his q̄ pticipant excōicato criminoso crimine. vl' de his q̄ pticipāt cū excōmunicato in diuīs. vl' tercio de his q̄ pticipant cū excōicato temerarie ꝛ in ꝯtemptū ecclesie. Q, em̄ istis tribꝫ modis pticipās excōmunicato mortaliter peccet h̄ ex multis locis iuris canonici patet. sꝫ de alijs modis pticipādi. nō sunt intelligēda illa vba Ad secūdū dicendū q̄ aliquē facere ꝯtra p̄ceptū ecclie. pt ꝯtingere dupliciter. Uno modo simpli̇r et directe. Alio mō s̄m q̄d ꝛ indirecte. Primo modo faciēs ꝯtra mādatū ecclie mortalr̄ peccat. Sꝫ nō secūdo modo. Et qꝛ vt cōiter dicit ecclia directe phibet cōicatōez cū excōicato in diuinis ꝛ i crimine. ideo his duobꝫ modis pticipās cū excōicato mortalr̄ peccat. ex ꝯsequēti vo̅ ꝛ q̄si indirecte phibet cōmunionē q̄ alias legitime fieri poterat in actibꝫ hūanis. ꝛ ideo in his cōicans excōicato simpliciter ꝛ sine cōtemptu ecclie. nō peccat mortalit sꝫ venialiter. qꝛ talis nō facit directe ꝯtra p̄ceptū ecclie. q̄uis faciat pter p̄ceptū ecclesie.

Cōtra opinionem.

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Ad terciū dicendū q̄ maior nō est va. vt apparet ex his que dixi dist. ix. arti. iij. Ad

Ad. 3.

Ad.4. quartū dicēdū ꝙ rōne ꝑticipatōnis nō pt q̄s
excōicari. nisi priꝰ sup h̄ fuerit noīaliter āmo
nitꝰ. vt patet ī nouellis gregorij ꝗ̄ innocē/
tij. Sꝫ ꝑticipās excōicato ꝯ hmōi āmonitio
nē ī spēali sibi factā videt̄ esse ꝯtumax. ⁊ teme
rarie seu ex ꝯtemptu eccl'ie excōicato cōicare
seu ꝑticipare. ⁊ iō mortalr̄ peccat. Et per ꝯse/
quēs patet. ꝙ argumētū nō ꝯcludit de eo qui
Johānes simplicit̄ ꝑticipat sine temeritate. Sꝫ lur
a gādūno rexerūt quidā alij modernis tꝑibꝫ nimis p̄sū
⁊ marsiliꝰ ptuosi. q̄ totalr̄ alteꝝ extremū tenuerūt ꝯ iam
a padua. dictā opinionē. dicētes ꝙ nullꝰ peccat ī eo ꝙ
1 excōicato ꝑticipat. Poterāt aūt isti moue
ri his motiuis. Qꝛ cōicans iudeo vel paga/
no nō peccat. ḡ nec cōicans xp̄iano excōicato
peccat. Añcedēs patet. Probat̄ ꝯseq̄ntia. qꝛ
plꝰ est sepatꝰ ab vnitate eccl'ie iudeꝰ vel paga/
2 nꝰ. ꝗ̄ excōicatꝰ xp̄ianꝰ. P̄. si ꝑticipās excōi
cato efficit̄ excōicatꝰ. eadē ratōe alij ꝑticipan
tes cū illo secūdo excōicato efficerent̄ excōica
ti. ⁊ pari rōne ꝑticipātes cū ill' tercio excōicatꝫ
efficerent̄ excōicati. Et sic vno excōicato. oēs
hoīes efficerent̄ excōicati ⁊ peccarēt. qd̄ ē ma/
3 gnū incōueniēs etiā cogitare. ḡ ⁊c. P̄. ex p̄/
cepto dei tenemur indigēti subuenire. Sꝫ ex
cōicatꝰ pt esse indigēs. imo q̄ magꝫ ī mūdo ex
cōicant̄ vt plurimū sunt magꝫ indigētes. cuꝫ
ḡ p̄ceptū eccl'ie nō possit hoīeꝫ obligare ad fa
ciedū ꝯ p̄ceptū dei. ḡ dato ꝙ indigēs sit excōi
catꝰ. adhuc tenemur ei cōicare sbueniēdo sue
necessitati. Et ad maiorē vesaniā sui erro/
ris addunt isti ꝑditi hoīes. ⁊ dicūt ꝙ excōica
4 tio nō sit aliud ꝗ̄ clericoꝝ fictio. Et istud
pt colarari sic. Nullus pt separi a dilectōne ⁊
charitate fideliū. ḡ nullꝰ ī veritate pt excōicari
Añcedens patꝫ. qꝛ xp̄s p̄cipit fidelibꝫ ꝙ etiā
inimicos diligāt dicens. Diligite inimicos
vestros. ⁊ bñfacite his q̄ vos oderūt. Cōseq̄n
tia etiā pꝫ. qꝛ excōicatio ē a fideliū cōione ex
clusio. sꝫ fideliū cōio ē in charitate ⁊ dilectōe.
5 P̄. si excōicatio esset aliq̄d. vl' esset morbꝰ.
vel medicina. Si ē morbꝰ. tūc n̄ est infligēda
alicui. qꝛ oīm salꝰ est desiderāda. Si ē medi/
cina. tūc esset affectāda. qd̄ falsuꝫ ē. qꝛ nullus
cōtra istos debet desiderare ꝙ sit excōicatus. Sꝫ ꝙ isti
1 heretice loquant̄ pꝫ. qꝛ oīs opīo directe r̄pu
gnās sacre scripture ē heretica. ista est hmōi.
qꝛ exp̄sse inuenimꝰ ī sacra scriptura ap'los tu/
lisse sniaꝫ excōicatōis ꝯ aliq̄s rebelles pctōres
Nā. i. ad Choꝝ. c. v. ap'ls paulꝰ tulit sniam
excōicatōis ꝯ illū qui fornicatꝰ fuit cū vxore
p̄ris sui. sic dicēs. Ego absens corpore. p̄sens
aūt spū. iā iudicaui vt p̄sens eū q̄ sic opatꝰ est
ī noīe dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. ꝯgregatꝫ vob̄ ⁊ meo spū
cū v̄tute dn̄i ih̄u tradere hmōi hoīeꝫ satha/
ne ī interitū carnis sue. vt spūs salꝰ sit in die
dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. Iteꝫ ad Gal'. i. excōicauit 2
illos q̄ falsam doctrinā p̄dicāt sacre scripture
repugnātē dicēs. Si q̄s vob̄ euāgelizauerit
p̄ter id qd̄ accepistꝫ anathema sit. Itē. i. ad
Thy. i. idē ap'ls excōicauit q̄sdā apostatātes 3
a fide dicēs. Quidā circa fidē naufragauert̄.
ex q̄bꝫ est ymineꝰ ⁊ alexāder. q̄s tradidi satha
ne. vt discāt nō blasphemare. Vñ tales here/
ticos q̄si iā p ipm excōicatos mādat esse vitā
dos. ad thitū. iij. c. dicens. Hereticū homieꝫ
post primā ⁊ scdaꝫ monitōeꝫ deuita. Et si 4
militer iohes euāgelista ī scda sua canonica.
false doctrine semiatores denūciat excōicatos
⁊ esse vitādos dicens. Si q̄s venit ad vos ⁊
hāc doctrinā n̄ affert. nolite eū recipe ī domo
nec aue dixeritꝫ ei. q̄ eīm dixerit illi aue. cōicat
eiꝰ opibꝫ malignis. Autoritatē etiā excōi/
candi ap'li ⁊ p ꝯsequēs ceteri ī eccl'ia dei p̄lati 5
vident̄ accepisse a dn̄o ih̄u xp̄o Mat. xviij.
vbi cū de eo q̄ mādata ꝯtemnit eccl'ie saluator
dixit ad beatū petꝝ. Si aūt eccl'iaꝫ nō audie
rit sit tibi sic ethnicꝰ ⁊ publicanꝰ. Quo dicto
īmediate ꝯuertit smonē ad ap'los dās eis au
toritatē ligādi vincl'o excōicatōis hmōi rebel
les ⁊ cōtumaces. ⁊ soluēdi ab hmōi vinculo
dicēs. Amē dico vob̄ quecunqꝫ ligaueritꝫ sup
terrā erit ligatꝰ ⁊ ī cel'. ⁊ quecūqꝫ solueritꝫ sup
terrā erit solutꝰ ⁊ ī celis. Autoritates etiaꝫ
valde mlt'e aug. ⁊ ceteroꝝ doctoꝝ ac sanctoꝝ
q̄ habent̄ ī varijs locis libri decretoꝝ possent
adduci ꝯ istos temerarios ⁊ p̄sūptuosos he/
reticos. q̄s tn̄ n̄ adduco breuitatis. Ad Solutio.
primū dicēdū. ꝙ ꝯseq̄ntia est falsa. Ad ꝯseq̄n Ad. i.
tie ꝓbatōeꝫ dicēdū ꝙ valet ad nostꝝ ꝓpositū
qꝛ ex h̄ ꝙ iudeꝰ vl' paganꝰ est magꝫ extraneꝰ ab
vnitate eccl'ie. iō eccl'ia nō habet eū corrigere.
Et h̄ videt̄ innuere ap'ls. i. ad Choꝝ. v. dicēs
Quid eīm mihi d̄ his q̄ foris sunt iudicare. q̄
si dicat. Nō spectat ad ꝑsonā eccl'iasticā iudi
care de his q̄ sunt extra eccl'iam. Sꝫ ille q̄ est
mēbꝝ eccl'ie debet corrigi p̄latū eccl'ie. ⁊ h̄ re/
cto ordie. puta p̄mo correctōe leniori citādo
⁊ āmonēdo. Scdo correctōe seueriori puta
excōicando ⁊ a ꝑticipatōne fideliū separando.
Sic eīm fidelis medicꝰ qn̄ tāta est infectio ꝙ
ꝓdest emplastꝝ leue. tūc vtit̄ remedijs aspe
rioribꝫ. ⁊ qn̄qꝫ resecat vnā ꝑtē ne totuꝫ corrū/
pat̄ ⁊ inficiat̄ sꝫ p̄seruet̄. ⁊ ad pleniorē sanitatē
reducat̄. sic ī ꝓposito qn̄ aliq̄s ꝯtumax ē post
āmonitionē. tunc nō restat aliud ꝗ̄ ꝙ actius

resecet a cõione fideliũ p sniam excõicatõis.

Ad.2. Ad secundũ dicendũ q excõicatio rõe sim plicis pncipatõis nõ extẽdit se vltra secundã psonã. qꝛ excõicat⁹ minori excõicatõe nõ ẽ p hibit⁹ a cõione fideliũ. licet sit phibit⁹ a pce ptione sacroꝝ.

Ad.3. Ad terciũ dicẽdũ q sicut ñ excõicat⁹ in articulo necessitatis pt sine pctõ cõmunicare excõicato ab eo petẽdo emẽdo et accipiendo talia quibꝫ occurrit siue succurrit sue necitati. sic excõicato i tali necessitate posi to. q ex pcepto charitatis hõ tenet de subuenire tũc subueniẽs bona intentõe ꝛ pure ex chari tate. nec ꝯtrahit excõicationẽ nec peccatũ. re ducit eñ act⁹ tal' ad quintũ in q dispẽsauit ec clesia. qđ tangit i ꝟsu superi⁹ dicto cũ dicit. ne cesse.

Ad.4. Ad quartũ nego ꝯsequẽtiã. Ad pba tionẽ dicendũ q triplex est fideliũ cõmunio. Una mẽtalis. Alia sacralis. Et tercia corpa lis. Prima ꝯsistit i charitatiua dilectõe. Se cũda in sacroꝝ pceptõe. Et tercia i cõuictu et exteriori cõuersatõe. A pma cõione nõ sepat hõ p aliquã excõicationẽ. qꝛ etiaꝫ excõicatos tenemur diligere. A secũda licet nõ a tercia se parat hõ p minorẽ excõicatõeꝫ. qꝛ exñs i mi nori excõicatõe phibet a sacroꝝ pceptõne. qꝫ uis nõ arceat a fideliũ cõuictu ꝛ cõuersatõe. Sꝫ excõicat⁹ maiori excõicatõe sepat a scđa ꝛ tercia cõione. dato q nõ sepet a pma. Et sic appet q mutat mediũ i illa pbatõe. qꝛ maior est vera mõ q dictũ est de scđa ꝛ tercia cõione sꝫ minor expsse loquit de pma cõione.

Ad.5. Ad quintũ dicẽdũ q qꝫtũ est ex pte ferẽtis sniam excõicatõis. tũc excõicatio debet dici medici na. qꝛ sub hac intentõe iudex debet ferre sniaꝫ excõicatõis vt excõicat⁹ emendet. ꝛ a sua pti naci rebellione resipiscat ꝛ corrigat. qđ si fece rit excõicat⁹. tũc etiã ex pte excõicati debet di ci medicina. Si aũt excõicat⁹ non corrigit. ꝛ tãqꝫ inobediẽs medico ingerit se temerarie di uinis officijs ꝛ fideliũ cõmunionibꝫ sibi phi bitis. tũc talit faciẽti excõicatio ẽ morbꝫ. Nec mirũ. qꝛ raro est aliq medicina ita bona qn ex ei⁹ abusu ꝯ mandatũ medici cõmisso morbꝫ possit augeri. Sꝫ cũ dicit. si est medicina tũc est affectãda. ista nõ est va. qꝛ qñ qs pt adipi sci sanitatẽ sine medicina mordẽte. tũc hmõi medicina nõ est appetẽda. Sic aũt est in p posito. Propter h eñ pmittit citatio ꝛ ãmo nitio. q ten⁹ citat⁹ se excuset. vl' post citationeꝫ ãmonit⁹ cõponat anteqꝫ excõicet p sua cõtu macia. ꝛ ideo si vult tũc pt sanari anteqꝫ excõ municet. vel in sanitate manere sine excõmu nicatõne.

Instantia 1 Forte dicet q aliqs paup citat p soluẽdis debit' q soluere nõ pt. ideo talis nõ pt puenire excõicatõeꝫ. P. forte citat ad re 2 spondẽdũ illi cui nihil tenet. ideo ñ curat pa rere corã iudice.

Solutio. Ad.1. Ad pmũ dicẽdũ q licet nõ possit soluere. tñ pt si vult excõicatõneꝫ p uenire. qꝛ si declarauerit corã iudice q nõ ha beat ad psens vnde possit soluere. ꝛ cautioneꝫ fideiussoriã vl' iuratoriã pstiterit de hoc. q sol uat qꝫto citi⁹ possit. tũc iudex nõ debet eũ excõ municare. imo si hec fecerit etiã postqꝫ excõi cat⁹ est iudex tenet sniaꝫ relaxare. vt expsse ha bet in iure.

Ad.2. Ad secundũ dicẽdũ q qꝫuis ni hil teneat illi. tñ debet parere. ꝛ corã iudice ci tante suã innocẽtiã declarare. alias p ꝯtuma cia pt iuste excõicari.

Instantia Forte dices q multũ distat a iudice. pPter qđ magnas opteret euꝫ facere expensas si deberet cõparere.

Solutio Rñdeo pPter h nõ debet omittere qn cõpareat. qꝛ de clarata sua innocẽtia tũc iudex tenet partẽ ad uersaꝫ i hmõi expẽsis ꝯdemnare. ꝛ istũ inno centẽ reddere imunẽ ab omi dãno.

Ad principale argu. Ad ar gumentũ pncipale patet p ea q dicta sunt in pmo articulo.

Ad aliud argumẽtũ Ad argumẽtũ in ꝯtrariũ ne ganda est ꝯseqñtia. qꝛ aplis ñ solũ date sunt claues ordinis q cõueniũt sacerdoti. vez etiã claues iurisdictõis q possũt cõuenire talibꝫ q nõ sunt sacerdotes. Ad pbationẽ dicẽdũ. q licet soli sacerdotes sint aploꝝ successores i his q sm ecclastica dignitatẽ respiciunt cla ues ordinis. tñ aliq q nõ sunt sacerdotes pos sũt eẽ aploꝝ successores qꝫtũ ad ea q respiciũt ecclastica dignitatẽ sm claues iurisdictõis.

Distinctio vicesima.

Liẽduz tamẽ est. Postqꝫ mgr determinauit de pñia qꝫtũ ad diuersitatẽ sua rũ partiũ. ac etiã de ptate ministroꝝ pñiaꝫ in iungentiũ. nũc incipit determinare de qlitate subditoꝝ pñiaꝫ suscipientiũ. Et diuidit i du as ptes. Qꝛ pmo tractat de remissione pctoꝝ ꝟe penitẽtiũ. Scđo d reuersiõe dimissoꝝ ing te se habentiũ ꝛ ꝯsiten ꝯtemnentiũ. Distincti one. xxij. ibi. Cũqꝫ mltis autoritatibꝫ. Pria i duas. Qꝛ pmo agit de remissione pctoꝝ qꝫtũ ad statũ psentis vite. Scđo qꝫtũ ad statũ vi te future. dist. xxi. ibi. Solet etiã qri. Prima i duas. Qꝛ pmo inqrit vtꝝ hõ vsqꝫ ad finẽ vi te valeat penitere. Scđo ostẽdit qliter circa hmõi hoies i fine penitẽtẽ ꝯfessor se debeat ha bere. ibi. Solet etiã qri vtꝝ. Prima i tres. Qꝛ

p̄mo tractat d̄ p̄nīa illoꝝ q̄ circa finē a primo penitere incipiūt. Scd̄o de p̄nīa illoꝝ q̄ an̄ finē incipiūt sꝫ n̄ ꝑficiūt. Tercio d̄ his q̄ p̄niaꝫ iniūctā ꝑficiūt. sꝫ ꝯfessores sufficientē p̄niam ipis n̄ iniūxerūt. Scd̄a ibi. Si ꝟo q̄rit. Tercia ibi. Si ꝟo de illo. Sequit̄ illa ps. Solet etiā q̄ri. Et diuidit̄ in tres ptes. Qꝛ p̄mo ōn̄dit q̄liter circa illū q̄ a p̄mo ī fine penitet sacerdos debet se h̄re q̄ꝝtū ad satisfactōis impositionē. Scd̄o q̄uō debet se h̄re circa absolutōis imptionē. Et tercio q̄uō circa oblatōnē q̄ fit ꝑ illo q̄ ex carētia sacerdotis morit̄ p̄ter absolutōez. Scd̄a ibi. Sciēdū ē etiā. Tercia ibi. Si aūt q̄rit̄. Istaꝝ scd̄a diuidit̄ in duas. Qꝛ p̄mo ōn̄dit ꝙ q̄libet sacerdos p̄t ⁊ tenet̄ absoluere penitētē ī necessitatꝭ articl'o Scd̄o ōn̄dit ꝙ n̄ iminēte h̄mōi articl'o sacerdos de aliq̄bꝫ n̄ debet absoluere irreq̄sito ep̄o. ibi. Nō tn̄ debet. Circa hāc distinctōez vicesimā q̄ro.

V Trū aliq̄s sit absolut⁹ ab om̄i pena purgatorij q̄n̄ cōpleuit p̄niam a sacerdote sibi ipositā ꝑ oībꝫ pctīs suis supposito ꝙ nō iniūxerit sibi ꝯdignā p̄niam. Videt̄ ꝙ sic. Qꝛ ignorātia inuincibil' totalit̄ excusat hoīez. put dixi lib. ij. dist. xxij. Sed q̄n̄ꝙ penitēs inuincibilē habet ignorantiā de h̄ ꝙ pcta sua indigeāt maiori p̄nīa q̄ꝫ sit illa q̄ ꝑ sacerdotē sibi ē iniūcta. g̃ ⁊c. Cōtra. iusticia h̄ exigit vt s̄m mēsurā delicti fiat plagaꝝ mod⁹. Hic p̄mo videndū est vtꝝ hō in extremo morꝭ articulo possit ꝟe ⁊ meritorie penitere. Scd̄o vtꝝ vn⁹ hō ꝑ altero possit satisfacere. Tercio de pncipali q̄sito Et q̄rto vtꝝ ꝑ indulgētias a papa vl' ab ep̄is largitas homo possit purgatoriū suū extinguere absq̄ alia satisfactōne.

Articulus primus. Cōclusio prima.

Quantū ad primū pono tres ꝯclusiones. Pⁱma est ꝙ ī extremo mortis articulo hō p̄t salutifere penitere.
1 Qꝛ q̄ꝫdiu hō ī hac vita p̄t peccare. tādiu p̄t d̄ cōmisso pcto penitere. Sꝫ ī extremo mortis articulo supposito solū h̄ ꝙ hō adhuc habeat vsuꝫ rōis. hō p̄t peccare. g̃ ⁊c. Maior ptꝫ. qꝛ pnior est de⁹ in hac vita ad miserēdū q̄ꝫ ad cōdemnandū. g̃ dū solū hō faciat h̄ qd̄ in se est q̄ꝝtū ad displicētiā pcti. nō min⁹ miserebit̄ ei⁹ influēdo ꝟtutē salutifere p̄nīe. q̄ꝫ ꝯdēnet eū ꝗ fecerit qd̄ in se est q̄ꝝtū ad voluntatē peccādi. Quō aūt hō possit se ꝑparare faciēdo qd̄ ī se est ⁊ q̄uō nō. patꝫ ex his q̄ dixi lib. ij. dist. xxviij. arti. i. ⁊ ij. Minor etiā patet. qꝛ dato ꝙ talis hō nō possit peccare actu exteriori. tn̄ p̄t peccare actu interiori. quia p̄t velle se posse peccare.
¶ P. ecclesia dei vult ꝙ q̄libet sacerdos absoluat quēlibet hoīeꝫ ī morꝭ articulo ab om̄i peccato ⁊ sn̄ia. etiā si talia fuerint sedi ap̄lice reseruata. g̃ hō in morꝭ articulo vere p̄t penitere. 2
Cōseq̄ntia patet. qꝛ eccl'ia dei frustra iuberet talē absoluere q̄ vere nō posset penitere. Ancedens ptꝫ ex m̄ltis allegatōibꝫ positis in libro decretoꝝ. xxvi. q. vi. ⁊. q. vij. patet etiā autoritate iulij pape ⁊ habet̄ h̄ in lr̄a.
¶ P. ꝑ ista cōclusiōe sunt m̄lte autoritates. q̄ ponunt̄ d̄ pe. dist. vij. 3
Exēplū etiā ad h̄ patꝫ de latrone pendēte ad dexterā manū dn̄i ih̄u xp̄i. q̄ penituit ī fine vite. ⁊ tn̄ eodē die salutē ⁊ beatitudinē cōsecut⁹ est. vt patet Luc. xxiij. vbi ait saluator ad illū latronē Hodie mecū eris ī padiso. Istud etiā patet autoritate leonis pape ⁊ habet̄ h̄ in lr̄a. Autoritates aūt beati augustini q̄ h̄ in lr̄a ⁊ etiā ī libro decretoꝝ ponūt̄ ex q̄bꝫ oppositū isti⁹ ꝯclusiōis posset appere. nō innuūt impossibilitatē penitēdi salutifere ī extremis. sꝫ tm̄ innuūt difficultatē. qꝛ in rei veritate valde est difficile ī extremis sic mētē colligere. ꝙ hō nō solū timore pene: sꝫ ex dei dilectōe doleat se deū ꝑ peccatū offendisse ⁊ pponat etiā si diu deberet viuere semꝑ de h̄ ī futurū cauere. In his em̄ duobꝫ ꝯsistit veꝝ ⁊ salutiferꝝ penitere. Difficultatē aūt isti⁹ possum⁹ ex h̄ attēdere. qꝛ cōiter videmus ꝙ q̄n̄ hō intēsuꝫ patit̄ dolorē in vno sui corpis mēbro puta ī oculo vl' in dente. ita rō absorbet̄ h̄mōi dolore. ꝙ modicū cogitat d̄ alio q̄ꝫ de illi⁹ doloris remedio. Quid g̃ faciet hō q̄n̄ in hora morꝭ oculi trāsuertunt̄. ⁊ cor rūpit̄. ⁊ iūcture musculoꝝ dissoluūt̄ p̄ nimio dolore. Ualde em̄ magna dei miscd̄ia opat̄ tūc in hoīe. q̄ cuꝫ tantꝭ doloribꝫ salutifere p̄t cogitare de sua spirituali salute. Timēdū est ei illd̄ verbū aug. ī s̄mone de innocentibꝫ. Hac animaduersione pcutit̄ pctōr vt moriēs obliuiscat̄ sui. q̄ dū viueret oblit⁹ est dei. Et iō ait ille sapiēs Eccli. xvij. Uiu⁹ ⁊ san⁹ ꝯfiteberꝭ. Quoꝝ primū. s. ꝙ viu⁹ cōfiteat̄ est d̄ necētate. qꝛ a mortuo perit ꝯfessio. sic dicit̄ eodē capitulo. Sꝫ scd̄m. s. ꝙ san⁹ ꝯfiteat̄ est d̄ ꝯgruitate. Et iō ne aliq̄s ī fine desperet. sꝫ poti⁹ corde ꝯtrito ꝯuertat̄ ad deum. iō post ꝟba p̄dicta s̄bdit ille sapiēs. Quā magna miscd̄ia dei. ⁊ ppiciatio illi⁹ ꝯuertētibꝫ ad se. Ad intellectū etiā isti⁹ ꝯclusionis valēt ea q̄ dixi supi⁹ dist. xvij. q. i. arti. i. ⁊ arti. iiij.

Secunda ꝯclusio.

Scd̄a ꝯclusio est ꝙ tali homī penitēti q̄. s. laborat ī extremis. n̄ est p̄nīa satisfactoria

1 iniūgenda. Qꝛ nlli debet iponi onꝰ qḋ neqq̄ꝫ portare pt. ſꝫ talꝰ hō nequaqꝫ pt explere aliqḋ
2 opꝰ ſatiſfactoriū. ğ ꝛc. P. illud nō debet fie ri circa laborantē i extremis ꝙ inordinate ipſe poſſet terreri. ſꝫ ſi ſibi pn̄ia ſatiſfactoria iniūge ret. ipe poſſet inordinate terreri ꝛ forte deſpare ex eo ꝙ viderꝫ ſe ipotentē ad faciēdū illud qḋ ſibi eſſet iniunctū. ğ ꝛc. Tercia ꝯcluſio ē ꝙ

Tercia cō cluſio.

q̄uis i extremis peniteti n̄ ſit ſatiſfactio iniū gēda. tn̄ ē ſibi inſinuāda. puta ſacerdos debet dicere. Fili ſi ſanꝰ eſſes. tūc talē ſatiſfactōēꝫ p pctis tuis explere deberes. nūc aūt qꝛ hec ſuf ferre nō potes. volo rogare deū vt tibi parcat. ꝛ a purgatorio qḋ ſuſtinere debes te cito liberꝫ His ꝛ ꝯſilijs ꝫbis infirmꝰ pt incitari ad de uotionē. ꝛ ad maiorē cordis ꝯtritōēꝫ. ꝙ tanta poſſet eſſe ꝙ deꝰ omnē ſatiſfactōēꝫ ſibi ꝯdona ret. ꝛ ab igne purgatorij eū penitꝰ ſupportarꝫ

Ueritas etiā iſtaꝝ duaꝝ ꝯcluſionū expſſe habeť i decretꝭ. xxvi. q. vij. c. i. Cōcordāt etiā i his ꝯcluſionibꝫ Raymūdꝰ ꝛ Hoſtiēſis. ac multi alij doctores iurꝭ ꝛ ſacre theologie Ad dit etiā hoſtienſ ꝙ ſacerdos pt infirmo ꝯſule re vt elemoſinas faciat loco iſinuate pn̄ie. ſic eīn extinguere pt pcti reatū in ipo purgatorio luendū. Qḋ attēdēs ille ſapiēs eccli. iij. c. ait Ignē ardētē extinguit aq̄. ꝛ elemoſina reſiſtit pctis. Et beatꝰ ambroſiꝰ ait. Sic aq̄ extiguit ignē. ſic elemoſina extinguit peccatū Forte

Inſtantia 1

dicet ꝫ ſcdaꝫ ꝛ terciā ꝯcluſionē h̄ mō. Infir mo n̄ ſufficit ꝯſiliō medicine niſi deť ſibi. Sꝫ pn̄ia ſatiſfactoria eſt quedā medicina ꝫ leſio nē aīe inflictā p peccatuꝫ. ğ nō ſufficit peniteti ſolū inſinuare hmōi medicinā. qḋ eſt ꝫ terciā ꝯcluſionē. ſꝫ debet ei dari. qḋ eſt ꝫ ſcdam ꝯclu
2 ſionē P. nihil valet homini ſcire talia que ipe nequaqꝫ pt facere. ſꝫ iſte nequaqꝫ pt facere opa ſatiſfactoria. ğ fruſtra inſinuať ei hmōi
3 pn̄ia. P. pn̄te inſinuatio terrorē incutit in firmo. ſꝫ i tali caſu ꝯſolandꝰ ē infirmꝰ ꝛ n̄ ter rendꝰ. Ad primū dicendū ꝙ maior eſt ꝟa

Solutio. Ad. 1.

de corpali medicina. qꝛ illa nō ſanat niſi cor poralꝛ tāgat. ſꝫ n̄ eſt ꝟa ḋ medicina ſpūali. cu iuſmodi ē pn̄ialis ſatiſfactio. hec eīn opať fm̄ ꝙ apphendiť amore ꝛ cognitōe. Cū igiť taliſ apphenſio nō poſſit fieri ſine eiꝰ oſtēſione. iō

Ad. 2.

vtilꝰ eſt ifirmo eiꝰ iſinuatio. Ad ſcdm nego maiorē. qꝛ licet hō in tali caſu nō poſſit facere actū exteriorē ſatiſfactorie pn̄ie. tn̄ ex eo ꝙ ſcit hmōi pn̄iaꝫ excitať ad eliciendū actū interio rē. ꝙ q̄nqꝫ cū tāta efficacia eliciť a corde ꝯtrito ꝛ hūiliato. ꝙ eq̄pollet effectui exterioris ſatiſfa

Ad. 3.

ctōis. Ad terciū nego maiorē. maxie ſi or dinate ſibi iſinuať. ꝛ nō iniungiť. Ex iniūctō

ne eīn poſſet terreri. qꝛ videret ſe inualidū ad faciēdū illō ad qḋ p ſacralem impoſitōēꝫ ob ligaret. Sꝫ ex ſola inſinuatōe pn̄ie cū expſſi one diuie miſcḋie q̄ nihil reqrit ab hoie qḋ ex cedat vires ſuas: terror non incutiť. ſꝫ magis ſpes ſeu ꝯfidētia ꝓuocať. Quis eīn nō ſparet de venia. q̄n ſibi diciť ꝙ tāta eſt dei miſcḋia ꝙ ipe acceptat affectū p effectu. dolorē cordiſ p ſatiſfactōne exterioris opis. Ipſe eīn ē ꝙ ait p Ezech. ꝓpham. Quacūqꝫ hora ingemuerit peccator vita viuet ꝛ nō morieť.

Quantū ad ſecūdū

Articulus ſecundꝰ

articulū eſt aduertēdū. ꝙ pn̄ialis ſatiſfactio q̄ iniūgiť peniteti duplicē i hoie efficit vtilitatē Unā: qꝛ eſt ꝫ malā iclinatōēꝫ remediū. Aliā qꝛ ē debite ſolutōis pctū. Et pmo mō ordina tur ꝫ peccatuꝫ futuꝝ ne cōmittať. Scḋo mō ordinať ꝫ peccatū pteritū. vt. ſ. eiꝰ reatꝰ tollať

Et iuxta h̄ q̄tū ad iſtū articulū pono du as ꝯcluſiones. Prima ē ꝙ q̄tū ad primaꝫ

Concluſio prima

vtilitatē vnꝰ hō nō pt ſatiſfacere p alio hoie: ꝓpe loquēdo de ſatiſfactōe. qꝛ talꝰ mala incli natio nō tolliť nec diminuiť i nobis niſi p ali quā bonā diſpoſitōēꝫ i nob formalꝛ exiſtētē. ſꝫ p actū ſatiſfactōis ab vno hoie elicitū: non eſt i altero homie aliq̄ bona diſpoſitio. ğ. ꝛc.

Dixi aūt notāter ꝓpe loqndo ḋ ſatiſfactōe qꝛ p modū meriti vnꝰ bonꝰ hō pt alteri ſuis p cibꝫ ꝛ alijs deuotꝭ opibꝫ. augmētū gr̄e obtine re. ꝙ q̄ dē gr̄a ē bona mētis diſpoſitō. ꝙ minuiť i nob inclinatio ſeu ꝓnitas ad peccādū. Se pe eīn diuia pdeſtinatio cōpleť in ipis pdeſti natꭗ mediātibꝫ ſctōꝝ pcibꝫ. vt ptꝫ ex his q̄ di xi li. i. di. xli. arti. iij. Cōcluſio ſcḋa ē. ꝙ ſcḋo

Cōcluſio ſecunda.

mō loqndo ḋ vtilitate ſatiſfactōis ꝓut ſatiſfa ctio eſt ſolutio pcij p reatu ipiꝰ pcti. tūc cā exi ſtēte rōabili vnꝰ hō pt ſatiſfacere p alio. Cau ſaꝫ aūt tūc appello rōnabilē q̄n q̄ttuor iſta cō currūt. Prīo ꝙ h̄ q̄ teneť ſatiſfacere. vꝉ oīo nō pt ſatiſfacere. vꝉ ſaltē nō pt cōmode. Scḋo ꝙ h̄ q̄ acceptat hmōi ſatiſfactōēꝫ i ſe ſit potēs ea explere. Tercio ꝙ vterqꝫ iſtoꝝ ſit i charitate. Quarto ꝙ hec cōmutatio fiat talꝰ ſacerdotis autoritate q̄ noſcit ꝯſciētā vtriuſqꝫ. Et iſtꭗ ſup poſitꭗ. ꝙ tūc vnꝰ hō poſſit ſatiſfacere p altero pbo ſic. Deꝰ ē benignior i offēſe recōciliatō 1
ne q̄ꝫ hō. ſꝫ hō offenſus acceptat emēdā factā p alteꝝ hoieꝫ q̄ n̄ offēdit. ſuppoſito ꝙ ille q̄ of fendit n̄ poſſit cōmode ſatiſfacere. ğ ꝛc. P.
iſta videť eſſe intētio apli ad Gal. vi. vbi ait. 2
Alter alteriꝰ onera portare. ꝛ ſic adiplebitꭗ le gē xpi. Sꝫ ſatiſfactio pn̄ialis eſt q̄dā onus

ipi⁹ peniteñ.ḡ videt q vn⁹ hō .l'totū istō on⁹ vl' ptē ei⁹ portare possit p altero. Forte ꝯ istō
Instantia 1 dicet q vn⁹ hō ñ pt ꝯteri p altero vl' ꝯfiteri.ḡ nec pt satisfacere p eo. Añs est notū. Probat ꝯñtia.qꝛ sic ptꝫ ex supi⁹ dictis ꝯtritio ꝯfessio ⁊ satisfactio sūt tres ptes pñie.ḡ q rōne ñ pt cōmutatio fieri ō duabꝰ pmis ptibꝰ.eadē rōe ñ
2 potent fieri ō tercia P.deꝰ ñ exigit satisfactionē vt i pena delectet.sꝫ vt p penā satisfactoriā pctōr q deordinat⁹ fuit a deo reordinet in deū Sꝫ null⁹ reordinat i deū p penā q ē i altero.ḡ
3 ⁊c. P.si vn⁹ pt satisfacere p altero.tc si ille p q alt spopōdit satisfacere moreret ipe imediate euolarꝫ ad vitā eternā sine oī pena.sꝫ ꝯñs ē falsū.vt oēs ꝯcedūt.ḡ ⁊ añs. Probatio ꝯñtie qꝛ moriēs q nō ē obligat⁹ ad aliquā penā.ille imediate euolat ad glīaꝫ beatā. Sꝫ si vn⁹ hō possꝫ satisfacere p alio.tūc postqꝫ ille potēs satisfacere satisfactōeꝫ illi⁹ morietis sup se accepisset.tūc ille moriēs liber eēt ab hmōi satisfactōe
Cōfirmat Et ꝯfirmat.qꝛ si ipe moriēs puniret.⁊ eē iste satisfaciēs.tūc idē pctm̄ dupl'r pūiret.⁊ sic de⁹ bis iudicaret i idipm.cui⁹ oppositū hēt naū
4 i. P.de⁹ reddet vnicuiqꝫ bm opa sua.sic ait ps.ḡ opa aliēa ñ erūt p hoie satisfactoria. Cōseqntia ptꝫ.qꝛ ad oppositū ꝯñtis seqt oppositū añtis
Cōfirmat Et istō ꝯfirmat autoritate apli.q ij.ad Chor.vi.c.ait. Oēs stabim⁹ añ tribūal xpi vt referat vnusqsqꝫ qō gessit i corpe siue bonū siue malū
Solutio. Ad.1. Ad pmū nego ꝯñtiaꝫ. Ad pbatōeꝫ iteꝝ nego ꝯñtiā.qꝛ i ꝯtritōe iustificat ipi⁹. Sꝫ sic dic aug. Qui creauit te sine te.ñ iustificabit te sine te.iō simpl'r ē necāriū ad salutē.vt q̄libet i seipo ꝯterat. Etiā ꝯfessio ñ sp ē ō māifestis.veꝝ etiā ō secretis pctis ō qbꝰ solū ē ꝯsci⁹ ipe pctōr.iō si pt tc tenet hō ꝯfiteri pcta sua p ppo suo ore. Penā āt exteriorē pt vn⁹ hō absqꝫ repugnātia p altero sustinere.psupposita i altero ꝯfessiōe ⁊ ꝯtritōe.qꝛ si ñ essꝫ ꝯtritus tūc carerꝫ charitate ⁊ p ꝯñs bōa facta p alterū sibi pdesse ñ possent.qꝛ i sola charitate bona fideliū pñt eē cōia. Etiā si ñ eēt ꝯfessus tūc nesciret qñtitas satisfactōis.⁊ p ꝯñs null⁹ posset
Ad.2. p eo satisfacere. Ad scōm nego minorē.qꝛ qñuis sit i alto.pt tñ fieri p isto psupposita tñ sp pmordiali reordiatōe q fit i pa ꝯtritōe sine q null⁹ possꝫ reordiari i deū p penā q eēt i alto
Ad.3. Ad terciū nego ꝯñtiā. Ad pbatōeꝫ dōm q mior ñ ē pa.qꝛ ille moriēs tādiu manerꝫ obligat⁹.qñdiu ille q p ipo spopōdit cōplete nō
Ad confirmationeꝫ. satisfecit. Ad ꝯfirmatōeꝫ dōm q lꝫ ambo puniret.tñ de⁹ ñ iudicarꝫ bis i idipm.qꝛ lꝫ ille puniret i purgatorio.tñ tm̄ ei⁹ pena breuiaret qñtū iste i h mūdo cōpleret seu pficeret d i

iūcta pñia Forte dices si sic fieret.tūc qñ iste i h mōo p illo satisfaciēs eēt i medio pñie.tūc ille i purgatorio eēt i fine pene.ad qd ḡ valerꝫ alia medietas pñie quā iste i h mūdo cōplerꝫ Instantia
Rñdeo q lꝫ ille ñ pl⁹ indigeret.qꝛ iā exiret purgatoriū.tñ qꝛ iste obligauit se ad totā satisfactōeꝫ.iō rōe pmissi tenet ■ cōplere.⁊ istud cōplemētū cedet i meriti sui augm̄tū. Propt qō ipe dicere pt cū ps. Oro mea i sinu meo cōuertet. Ad qrtū dōm q op⁹ eē alienū respectu alicui⁹ pt dupl'r intelligi. Uno mō elicitiue. Alio mō iterptatiue. Prio mō op⁹ qō fit p alio pt dici alienū ab ipso.qꝛ ab ipo ■ elicit tale op⁹.sꝫ ñ scōo mō.qꝛ qñuis ñ eliciat ab ipso.tñ elicit p ipo. Et iō qñuis i compatōne ad ipm tale op⁹ sit alienū elicitiue.tñ pt dici op⁹ suū iterptatiue. Et qꝛ de⁹ reddet vnicuiqꝫ iuxta op⁹ suū ñ solū elicitiue.veꝝ etiā iterptatiue.iō negāda ē ꝯñtia cū sua pbatōne.qꝛ pcedūt solū ō alieno elicitiue. Ad ꝯfirmatōeꝫ dōm q lꝫ q̄libet debeat referre añ tribunal xpi ea q gessit i corpe.tñ ex h nō ꝯuincit qn vnus p alio possit satisfacere.
Solutio
Ad.4.
Ad confirmationē.

Quātuꝫ ad terciuꝫ

Articulus tercius.

articulū ē adūtēdū.q ex ordie diuine iusticie cuilibet clpe ē pēa determiata qm p aliquē modū optet expiari.vl' h i pñti seclo.vl' saltē in futuro purgatorio. Et iō si ñ ē ꝯdigna pñia per sacerdotē iniūcta.tūc pcise ppt cōplementū illi⁹ pñie ñ absoluit penitēs a purgatorio igne. Et hec ē intētio mgri h i lrā dicētis.q si ñ sufficit dolor iterior cū pena iniūcta.tc de⁹ addit penā Forte dicet q si sacerdos iniūgit maiorē penā qꝫ sit pena ꝯdigna.penitēs tenet eā totā cōplere.ḡ si iniūgit minorē.nō videt q iste tenet ad aliquā penā vlteriorē. Cōseqntia pꝫ qꝛ si qñtū ad mai⁹ ē stādū iudicio sacerdotis. etiā stādū erit suo iudicio qñtū ad min⁹ P. illō qō arbiter sniat h vtraqꝫ ps debet appbare.sꝫ sacerdos ē arbiter iter penitētē ⁊ deū.ḡ tā penitēs qꝫ de⁹ debet appbare sniaꝫ sacerdotis qñtū ad penā iniūctā.⁊ p ꝯñs de⁹ nō addet penā purgatorij sup penā quā sacerdos iniūxit ipi penitēti. P.cū pena purgatorij sit acerbissima.nimis piculose ⁊ dānabil'r deciperet penitēs a sacerdote.si suppleret i igne purgatorij totū illud qō sacerdos min⁹ iniūgit a ꝯdigna pñia. Ad pmū dōm qō lꝫ añs sit veꝝ qñtū ad foꝝ eccl'ie.tñ nō ē veꝝ qñtū ad foꝝ dei. qꝛ dato q ille cui maior ē pñia iniūcta moreretur i illo instāti in quo egit cōdignā penitentiā.ipe vlteri⁹ nullā sustineret penā. Ad q
Instantia 1
2
3
Solutio. Ad.1.

tū intelligētiā ē adūtēdū φ duplr possumus
loq̄ d̄ q̄titate pn̄ie satisfactorie Uno mō q̄tū
ad foꝝ dei. ⁊ sic fm mēsurā delicti erit plagaꝝ
mod⁹. vt d̄r deut. xxv. ita φ sp maiori pc̄to de/
bet̄ maior pe͂a. alio mō q̄tū ad foꝝ eccl'ie. ⁊ sic
q̄n̄q3 fit ecōu̇so. q2 maiori pc̄to i foro eccl'ie q̄n̄
q3 debet̄ mior pe͂a. ⁊ miori maior. Fornicatō ei
sacerdotꝫ ē mior cl'pa q̄3 volūtariū homicidiū
p laicū ppetratū. ⁊ tn̄ sacerdoti fornicario de/
bet̄ i foro eccl'ie pn̄ia. x. ānoꝝ cū maxio rigore
adiūcto. ⁊ hōicide pn̄ia septē ānoꝝ. Itē n̄ ē
dubiū q̇n pl⁹ peccꝫ mr̄icida q̄3 vxoricida. ⁊ tn̄
maior pn̄ia debet̄ i foro eccl'ie vxoricide q̄3 mr̄i
cide. Nā mr̄icide debet̄ pn̄ia. x. ānoꝝ. s3 vxori/
cide debet̄ pn̄ia sine termio oib3 dieb3 vite sue
ɔtīue duratā. Hec oīa patēt i varijs ⁊ diu̇s
locꝫ lib. decretoꝝ. Rō āt pdictoꝝ ē pt. q2 i fo
ro eccl'ie n̄ solū taxat̄ pn̄ia put ē emēda pc̄ti p/
teriti. s3 etiā put ē cautela pc̄ti futi q̇d ex hūane
īfirmitatꝫ pnitate pt puēire. ac etiā put ē q̄dā
spūal' custodia vitādi scādali q̇d ex pc̄to possꝫ
oriri. S3 magꝫ pni sūt hoies ad ledēdū vxo/
res suas q̄3 mr̄es. etiā sacerdos q̄ tā nobile offi
ciū d3 exercere in q̄ suis sbditꝫ d3 bonū exēplū
ɔtīue exhibere. si i fornicatōe3 labit̄ valde scā
dalizat pplm̄. iō ecc'ia maiorē taxauit pn̄iam
vxoricide q̄3 mr̄icide ⁊ fornicanti sacerdoti q̄3
laico hōicide In foro tn̄ dei n̄ sic. s3 sp maio
ri pc̄to maior debet̄ pe͂a. Un̄ dato φ sacerdotꝫ
fornicātꝫ pn̄ia sit maior q̄3 ei⁹ cl'pa req̇rat corā
deo. tn̄ si fuit ei iniūcta p suū supiorē. ipe tenet̄
eā cōplere si mābit i foro ecc'ie. si āt moriēs exit
foꝝ ecc'ie ⁊ itrat foꝝ di. tē positoq̄ i pūcto morꝫ
q̄ itrat foꝝ dei tm̄ pfecerit d̄ sua pn̄ia q̄tū ex
igit̄ p tali ⁊ tāto d̄licto i foro di. ipe p illo pc̄to
n̄ āpli⁹ puniet̄. q2 i illo foro dei n̄ o3 cauere de
futo pc̄to vl' d̄ vitādo scādalo. iō illa ps pn̄ie
q̄ rōe istoꝝ addit̄ i foro ecc'ie. n̄ h3 locū i foro
dei. Sic ecōu̇so si alicui i foro eccl'ie fuit mi
nor iniūcta pn̄ia q̄3 req̇rat sua cl'pa. nisi an̄q3
moriat̄ p aliq̄ bōa opa iteriora l' exteriora sup/
pleat illō i q̄ cl'pa excedit pn̄ia3. tūc qn̄ moriē
do itrat foꝝ dei hmōi defect⁹ pn̄ie p penā pur
gatorij pe͂ic⁹ rformat̄. n̄ obstāte φ i foro eccl'ie
dū vixit n̄ tenebat̄ ad penā gviorē. Ad scd̄3
Ad.2. dōm. φ l3 maior sit v̄ba qn̄ vtraq3 ps ɔsentit i
arbitꝝ tāq3 i suū supiorē. sine exceptōe pmit/
tēs tenere ratū q̄cq̇d p ipm̄ fuit sniatū. tn̄ op/
posito istoꝝ posito tē maior n̄ ē v̄ba. Sic āt ē i
pposito. Nā l3 iste arbit̄ sit supior vna pte. s.
ipo penitēte. tn̄ ipe i ifinitū ē inferior altera pte
.s. ipo deo. Etiā ipe de⁹ n̄ ɔsēsit absolute i istū
arbitriū. q2 q̄uis i h ɔsenbit φ iste arbit̄ p offē/
sa deo facta d3 iniūgere penā. tn̄ n̄ ɔsēsit i quā
libet dimiutōe3 pene. S3 vult φ iste sacerdos
ad modū samaritani cū oleo miscd̄ie ifundat
Ad.3. vinū iusticie Ad terciū dicēdū φ si sacerdos

q̄n̄q3 rōabilib3 d̄ caus̄ iniūgit miorē pn̄ia3 q̄3
exigat rigor iusticie. puta q2 timet si magnā
pn̄iam iniūgeret φ penitēs desparet. tūc saltē
d3 ei idicare q̄tā penā deberꝫ d̄ iure sustinere.
⁊ p ɔn̄s d3 eū hortari φ pter hāc pn̄ia3 exerci
tet se i bonis opib3 ad suū purgatoriū extiguē
dū. sic n̄ decipiet eū. s3 poti⁹ cū debito modera
mine reducet eū ad viā salutꝫ eterne.

Quātū ad quartū articulū q̄ petit̄ Articulus quartus.
vtꝝ p idulgētias possit hō
purgatoriū suū extiguere absq3 alia satisfactōe
ē adūtēdū φ cū li absq3 sit ppositio exclusiua.
igit̄ vl' excludit i pposito determiāte ⁊ pcise ta
lē satisfactōe3 q̄ iniūgit̄ a sacerdote. l' excludit
oē3 actū hois q̄ diminuit̄ pena pc̄ti. Et fm h
pono duas ɔclusiōes. Pria ē φ iuxta pmū Pria ɔclō
modū exclusiōis pt purgatoriū hois totalit̄
deleri absq3 aliq̄ satisfactōe. Q2 cui tm̄ remit
tit̄ q̄tū ipe tenet̄. ille vlteri⁹ n̄ obligat̄. S3 mł
ti sūt hoies q̄b3 p largitōe3 idulgētie tm̄ rmit
tit̄ q̄tū ipi emēdare tenet̄. g̃ dato φ t'les mori/
ant̄ p⁹ q̄3 pficiāt satisfactōe3 a sacerdote iniū/
ctā. nullū tn̄ sustinebūt purgatoriū. Maior
ē d̄ se nota. Etiā mior p3. q2 dato φ aliq̇s te/
neat̄ penā sustiere. x. ānoꝝ ⁊ n̄ maiorē. ⁊ h' tn̄
sibi fuit iniūcta a sacerdote. ipe imediate pgit
ad aliq̄3 ecc'ia3. i q̄ cuilibet d̄bite ɔtrito ⁊ ɔfes
so largiūt̄. x. āni idulgētiaꝝ l' plēs. q̄b3 obtētis
morit̄ eod̄ die an̄q3 iciptat pn̄ia3 iūctā ab ip
so sacerdote. tē planū ē φ p idulgētiā totū pur
gatoriū illi⁹ hois delebit̄. q2 vt p3 ex supposi
to tot āni sibi remittūt̄ ad q̄t ānos ipe obliga
bat̄ S3 ɔ̄ isti⁹ rōis miorē ac etiā ɔ̄ ɔclōnē videt̄ Opio negās indulgentias.
ē triplex opio. Prio em̄ his dictꝫ obuiat er/
ror hereticoꝝ illoꝝ q̇ dicūt idulgētias nihil va
lere: Q̇d pt ex intētōe eoꝝ pbari sic. Spūale 1
n̄ pt pcio tpali cōpari sine simonia. S3 si in/
dulgētia aliq̇d valeret. tūc emeret̄ spūale p re
tpali. q2 ill' dat̄ idulgētia q̇ porrigūt man⁹ ad
iutrices. P. si d̄r φ tpalia sbsidia sunt q̄n̄q3 2
valde nec̄c'aria. ⁊ iō l3 sbueniētib3 dare idulgē
tiā Rn̄det̄ φ h n̄ val3. q2 sbsidia spūalia ma
gis sūt nec̄c'aria q̄3 tpalia. s3 p spūalib3 sbsidijs
n̄ videt̄ dari idulgētie. g̃ nec p tpalib3 dari de
bet. P. ex determiatōe diuie iusticie cuilibet 3
pc̄to taxata ē sua pe͂a. g̃ talis pe͂a n̄ dimittet̄ p
aliquā idulgētiā. An̄s p3 deut. xxv. vbi d̄r. φ
fm mēsurā delicti erit plagaꝝ mod⁹. Cōseq̄n
tia pbat̄. q2 sup illo v̄bo. ij. ad Thi. ij. c. seips3
negare n̄ pt. dicit glosa. φ de⁹ seipm̄ negaret si 4
dictū suū n̄ ipleret P. q̇cūq3 ē iferioris potē
tie ⁊ autoritatꝫ ille n̄ pt idl'gēdo rlaxare hmōi
penā ad q̄m sustinēdā obligauit ille q̇ ē supio
rꝫ autoritatꝫ. S3 de⁹ cui⁹ auctas ē oim̄ supma
absoluēdo penitētē a cl'pa ⁊ a pe͂a etn̄a obliga
uit eū ad penā tpalē. g̃ pp̄ n̄ pt p idl'gētias hmōi

5 penā relaxare. τ p ꝯñs oꝫ ꝙ hō eā sustieat vł̄ i hac
vita vel i alia puta i purgatorio. P. illō nō dꝫ
fieri i dei ecclīa q̄ vilificat sacerdotal' ptās τ tollit
penitētꝫ vtilitas. Sꝫ absoluere hoīeꝫ a pēa satis/
factoria ē hmōi. ḡ τc. Maior ptꝫ. Probat mior
qꝛ ex h̄ ptās iniūgentꝫ aliquā penā vilificat ꝙ mo
dꝰ τ via pbet vt illō qd̄ iniūctū ē nō ipleat. Sꝫ p
idulgētias pbet via hoībꝫ nō faciēdi illō qd̄ iniū
ctū ē eis a sacerdotibꝫ. qꝛ pdicat ꝙ p idulgētiā re
laxet iniūcta eis pñia. Ptꝫ eē scd̄a ps minorꝫ
qꝛ p h̄ ꝙ hoīes pficiūt iniūctā eis pñiaꝫ ipi assue
scūt ꝟtuose opari τ facilꝰ pñt cauere ō futo pcto
Contra hāc opinionē. qd̄ ē valde vtile ipi homi. Sꝫ τ istō tollit p idul
gentiā. ḡ τc. Ista nō ꝯcludūt. Qꝛ ecclīa vniū
1 sal' ñ errat. sic ptꝫ i glo. sup illo ꝟbo xp̄i Luc. xxij.
Ego p te rogaui petre vt ñ deficiat fides tua. Sꝫ
2 vniūsal'r i dei ecclīa pdicat idulgētia a sūmis pō/
tificibꝫ τ etiā ab aliꝗs epīs donata. P. apl's. ij.
ad Chor. c. ij. videt dedisse idulgētias vbi ait. Et
ego donaui si q̄d donaui ꝑpt vos i psona xp̄i vt
nō circūueniamur a sathana. vbi glosa expōnēs
h̄ ꝟbū i psona xp̄i ait. i. ac si xp̄s donassꝫ Sꝫ pla
nū ē ꝙ xp̄s pt dare idulgētias recōpēsantes iniū/
ctā pñiaꝫ. Si igit apl's q̄ epālēꝫ gradū tenuit de
dit idulgētiā. ḡ etiā sūmꝰ pōtifex ꝟe pt dare idul
gentiā. Ipe em̄ ē vniūsal' τ cū h̄ imediatꝰ dispēsa
tor spūalis thesauri q̄ i ecclīa dei ꝯgregatꝰ ē ex eo
qd̄ supfuit sctis. sufficiēter salutis his q̄ emēdare
debuerūt. Hec em̄ ē intētio sctōꝝ vt talibꝫ spūalī
bꝰ bonis sbueniat xp̄i fidelibꝫ. In q̄ etiā thesauro
recōdit meritū dñi nr̄i ihū xp̄i q̄ nihil tenebat sol
uere. qꝛ peccatū nō fecit: nec inuentꝰ est dolꝰ i ore
eiꝰ. τ ideo toto suo merito nr̄e paupertati p indul/
gentiaꝝ largitionē poterit sbuenire a sūmo pōti/
fice. q̄ vt dictū ē vniūsal' dispēsator ē istiꝰ thesau/
ri. pticlales ꝟo dispēsatores sūt epi. τ nili aliꝗ plati
tenētes gradū iferiorē ipis epis. Propter qd̄ etiā
Solutio. summꝰ pōtifex epos appellat frēs. inferiores ꝟo
Ad. 1. platos solet filios appellare Ad p̄mū motiuū
adductū p ista puersa opione dōm ꝙ mior nō ē
ꝟa. Ad pbatōeꝫ dōm ꝙ idulgētia ñ dat p re tpa
li sistēdo i ipa tpali. sꝫ dat p tpali in ordine ad
spūale. puta dat porrigentibꝫ manū adiutricē vt
ꝯstruat ecclīa ad pficiēdū i ea diuinū officiū. τ ce
tera ad laudē dei spectātia. Vł' dat q̄nqꝫ ad opp/
mendū inimicos ecclīe. vt fideles pacifice possint
Ad. 2. deo fuire. τ sic ō aliꝗs. Ex q̄ ptꝫ ꝙ h̄ nlla ē simōia
qꝛ ñ sistit i ipō tpali. Ad scd̄m nego miorē. qꝛ
vt plurimū dant idulgētie his q̄ audiūt dūote p
dicatōnes rligiosoꝝ. Dant eē q̄nqꝫ idulgētie i
aliq̄bꝫ ecclīꝗs his q̄ audiūt missas i eis. Etiā vr
banꝰ q̄rtꝰ dedit indulgētias i festo corpis xp̄i τ p
octauas his q̄ itersūt diuinis officꝗs. Etiā inocē
tiꝰ q̄rtꝰ dedit idulgētias. x. dieꝝ cuilibet q̄ orat p
rege frācie Ex q̄bꝫ oībꝫ appet falsitas illiꝰ miorꝫ
q̄ dī ꝙ idulgētia ñ dat p spūalibꝫ. Patꝫ eē p vltī
mū exēplū. s. de rege ꝙ eē dat p spūalibꝫ sbsidꝗs.
Ad tertiū dōm ꝙ dimitti penā quā diuīa iusti Ad. 3.
cia taxauit p cl'pa pt dupl'r itelligi. Vno mō ab/
solute. Alio mō ꝯmutatiue. puta ꝙ pēa vniꝰ dat
p pēa alteriꝰ autoritate illiꝰ q̄ pt facere hmōi cō/
mutatōeꝫ. Prīo mō ñ dimittit pēa p idulgētiā.
sꝫ scd̄o mō. Nā ō merito passiōis xp̄i τ martirū
suoꝝ. ac ceteroꝝ sctōꝝ soluit pēa taxata p pctō q̄ñ
p idulgētias dī pēa dimitti Et iō negāda ē ꝯñtia
Ad pbatōeꝫ dōm ꝙ deꝰ isto mō iplet dictū suū.
qꝛ fuat iustīa eo mō q̄ vnꝰ salua iusticia pt p alio
satisfacere. Ad q̄rtū dōm ꝙ lꝫ ille q̄ ē iferiorꝫ po Ad. 4.
tētie ñ possit ꝟtute ppa absolute relaxare illud ad
qd̄ obligauit ille q̄ ē supiorꝫ potētie. tn̄ ꝟtute sibi
ꝯcessa ab illo q̄ ē supiorꝫ potētie pt p illo q̄ obliga
tꝰ ē soluere ō thesauro cuiꝰ dispēsatō sibi dinoscit
eē cōmissa. sic āt ē i pposito. vt ptꝫ ex p̄missꝫ. Ad Ad. 5.
quintū nego miorē. accipiēdo absoluere mō q̄ iā
dcm̄ ē. puta vnū p alio soluere. Ad p̄mā pbatio
nē dōm ꝙ lꝫ maior sit ꝟa q̄ñ dat via ꝙ n' i se n' i
suo equalēti iplet qd̄ iniūctū ē. tn̄ ñ ē ꝟa q̄ñ sic dat
via ꝙ equalēter iplet. sic fit p idulgētias vt pdcm̄
ē. Ad scd̄aꝫ pbatōeꝫ dōm ꝙ cuilibet q̄ exoluit
suā pñiaꝫ p sibi largitā idulgētiā ē ꝯsulēdū ꝙ cō/
pleat eē pñiaꝫ a sacerdote sibi iniūctā. ꝑpt cās ta/
ctas i ipa pbatōe. ac eē qꝛ mlta sūt pcta q̄ꝝ q̄nqꝫ
mēoria ñ hēmꝰ. igit ne p talibꝫ gūe penā i purga
torio sustieamꝰ. debemꝰ pagere pñias nob iniūctas
vt idulgētie nob succurrāt ꝯ ea q̄ pati tenemur
p hmōi pctis. Dato tn̄ ꝙ ō licētia ꝯfessorꝫ hō in
iūctas pñias recōpēset idulgētꝗs. adhuc bn̄ pt
ꝯtingere ꝙ tal' hō ex ꝯsideratōe passiōis dñi nr̄i
ihū xp̄i. τ ceteroꝝ sctōꝝ. cuiꝰ passiōis merito satis
fit p ipō. maiorē grāꝫ τ charitatē rcipiat. q̄ꝫ si pēi/
tētiā sibi iniūctā i ppa spē absqꝫ idulgētꝗs pfecissꝫ
Et qꝛ p augm̄tū grē τ charitatꝫ hō iclīat ad opa
ꝟtuosa. τ diminuit i eo iclinatō ad vicia ñ minꝰ
q̄ꝫ p assuefactōeꝫ bonoꝝ opeꝝ. iō penitētꝫ vtilitas
ñ tollit p idulgētiā. sꝫ magꝫ pmouet Scd̄a opi
nio pdcis ꝯ̄ria ē. q̄ pōit ꝙ q̄ꝫuis idulgētia valeat Opinio secunda.
ad tollēdā penā ad quā sustinēdā i h̄ mōdo sacer/
dos obligauit penitētē. tn̄ ñ valet ad exolucōē pe/
nā quā q̄s meret pati i purgatorio s̄m dei iudiciū
Sꝫ isti videt ppriā vocē ignorare. qꝛ q̄libet xp̄ia
nꝰ tenet credere ꝙ pēa satisfactoria iniūcta a sacer
dote ꝯfessore velꝫ penā purgatorꝗ. τ h̄ vł' i toto si
fuit ꝯdigna diuīe offense. vł' salt ē i pte si fuit citra
ꝯdignā. ḡ si idl'gētie valēt ad tollēdā penā ad q̄m
sacerdos obligat i h̄ mōdo sustinēdā. sequit ꝙ p cō
seq̄ns idulgētie valeāt ad tollēdā penā i purga/
torio sustinēdā. τ sic ꝟtute illiꝰ qd̄ ipi ponūt τ as/
firmāt. sequit positio illiꝰ qd̄ ipi negāt Tercia Opio tercia.
opinio ē q̄ ponit ꝙ q̄ꝫuis indulgētie valeāt ad sa
tisfaciēdū ō iniūcta pñia a sacerdote ac etiā ad delē
dū purgatoriū. tn̄ nō valēt tantū q̄ꝫtū ꝑnūciant
τ predicantur valere. sꝫ vnicuiqꝫ tantum valent

quātū fides ⁊ deuotio sua exigit. Et si di/
cat̄ istis quare p̄lati eccl'ie maiorē indulgentiā
ꝓnūciāt q̄ȝ valeat. R̄ndēt ꝙ ad h̄ eccl'ia tm̄
valorē ꝓnūciat. vt q̄dā pia fraude filios suos
ad bn̄faciēdū alliciat. sic mr̄ ꝓmittēs filio p̄/
uulo pomū. ip̄m ad āmbulādū ꝓuocat. q̄ȝuis to
Cōtra opinionem. tū pomū sibi n̄ tribuat Sȝ nec istd̄ valet. q̄ꝛ
ista n̄ eēt pia fraus. sȝ potı⁹ crudel' ⁊ īpia q̄ hō
1 sic d̄cipit̄. ꝙ acerbissima pēa remaneat obliga
t⁹ qn̄ credit eē penit⁹ absolut⁹. Sic āt eēt in p̄
posito. q̄ꝛ hō rōe idulgētie sibi facte posset qn̄
q̄ȝ tm̄ d̄ iniūcta sibi pn̄ia omittere q̄ȝtū sonāt
idulgētie. ⁊ tūc si n̄ valerēt idulgētie tm̄ q̄ȝtū
sonāt. tūc ad tm̄ purgatoriū iste maneret obli
gat⁹ q̄ȝtū idulgētie min⁹ valēt quantū sonāt.
2 Preterea eccl'ia dei ī p̄sona p̄lati dātis idul/
gētias. ⁊ ī p̄sona p̄dicatoris denūciantis idulgē
tias neq̄ȝ possȝ a mēdacijs excusari. qd̄ esset
valde piculosū. q̄ꝛ sic ait ap̄ls. i. ad Chor. xv.
Si inanis ē p̄dicatio nr̄a. ianis ē ⁊ fides nr̄a
Un̄ istis fictoribꝫ dicere possum⁹ illd̄ v̄bū iob
xiij. Nūq̄d de⁹ idiget mēdacio vr̄o vt p̄ ip̄o lo
Instantia qmini dolos. Sȝ forte p̄ ista ficta opīone
1 dicet̄. si idulgētie valerēt tm̄ q̄ȝtū sonāt. tc ali/
q̄s d̄ sua malicia ſm ordinatōeȝ eccl'ie qn̄q̄ȝ re
portarȝ lucꝝ seu cōmodū. Falsitas ɔn̄tis pȝ
Probatō ɔn̄tie. q̄ꝛ qn̄q̄ȝ ꝓnūciat̄ idulgētia d̄
remissiōe tercie p̄tis oīȝ p̄ctōꝝ. tūc dato ꝙ vn⁹
ꝓpter magnā suā maliciā teneat̄ obligat⁹ ad
penā sustinēdā trecētoꝝ annoꝝ. alter v̄o bon⁹
hō ꝓpter aliq̄ vēialia p̄cta obligat⁹ ē ad penā
triū dieꝝ. tūc ille q̄ valde mal⁹ fuit ɔseq̄t̄ r̄mis
sionē pn̄ie cētū ānoꝝ. ⁊ ille bon⁹ hō tm̄modo
2 hēbit remissionē vni⁹ diei. P. veniēs p̄ cē/
tū dietas n̄ hr̄et maiorē r̄missionē q̄ȝ ille cui⁹
dom⁹ eēt ɔtigua eccl'ie ī q̄ hm̄ōi idulgētie fo/
3 re ꝓnūciant̄. qd̄ videt̄ incōueniēs P. ī ciui
tate spirēsi ē q̄dā p̄ua eccl'ia q̄ appellat̄ sanctuȝ
sepulcꝝ. in q̄ ōn̄dit̄ patētibꝫ l̄ris papalibꝫ se/
ptē papaꝝ ꝙ q̄libet eoꝝ relaxat septimā partē
pn̄ie oībꝫ q̄ ɔfessi ⁊ ɔtriti veniūt ad illā eccl'iaȝ
ī festo diuisiōis ap̄loꝝ. ḡ si idulgētie tm̄ valēt
q̄ȝtū sonāt. tūc q̄libȝ illa die veniēs ɔtrit⁹ ⁊ cō
fessus ad iā dictā eccl'iaȝ. eēt absolut⁹ a pena ⁊
a culpa. ⁊ sic tāta eēt ibi idulgētia sicut ī āno iu
bileo ī eccl'ia sc̄ti petri. vl' ī passagio vltrama/
rino. qd̄ oīo incōueniēs eē videt̄. Sȝ his
n̄ obstātibꝫ dico ꝙ idulgētie tm̄ valēt q̄ȝtū [illegible]
nāt. dūmō hec tria ɔcurrāt. s. ex p̄te dātis au
toritas. ex p̄te suscipiētis charitas. ⁊ ex p̄te cāe
ɔgruitas seu rationabilitas. Et appellat̄ tūc
causa p̄ qua dant̄ indulgentie rationabilis.
quādo ex hoc ꝓmouetur honor dei ⁊ vtilitas
Solutiō Ad. 1. ecclesie. Ad primum nego cōsequentiam.

Ad ꝓbatōeȝ dīm ꝙ illd̄ lucꝝ puta illā remis
sionē n̄ reportaret ex sua malicia. sȝ ex dei mia
Etiā dato ꝙ ille bon⁹ hō solū vnā diē ɔseq̄
tur d̄ remissiōe. tn̄ magnū bonū p̄t ibi ɔseq̄ p̄
modū meriti. q̄ꝛ n̄ solū ī naturalibꝫ. veꝝ etiā ī
sp̄ūalibꝫ v̄ificat̄ illa ꝓpositō aresto. ij. d̄ aīa. q̄
dicit̄. act⁹ actiuoꝝ sunt ī patiēte ⁊ disposito. ⁊
iō ſm ꝙ ille bon⁹ hō ē meli⁹ disposit⁹. sȝ h̄ eod̄
actu q̄ vadit p̄ idulgētijs p̄ter illā remissionē
quā ɔseq̄t̄. ex sp̄eali deuotōe p̄t mereri augmē
tū sui p̄mij essential'. Ad sc̄dm dīm ꝙ qn̄/ *Ad. 2.*
q̄ȝ idulgētie indistincte largiunt̄. ⁊ tūc nō pl⁹
hȝ d̄ r̄missiōe q̄ d̄ lōginq̄ veit. q̄ȝ ille q̄ ɔtigu⁹
ē eccl'ie. vl' etiā q̄ȝ clerici q̄ spectāt ad illā eccl'iaȝ
ī q̄ q̄rēde sūt hm̄ōi idulgētie. sȝ ille q̄ d̄ r̄motis
veit rōe maioris laboris ⁊ deuotōis mereat̄ ali
q̄d d̄ p̄mio eēntiali qd̄ alter nō meret̄. Sȝ qn̄
largitor idulgētie distiguit iter d̄ remotis veni
entē ⁊ de ꝓpe. tūc pl⁹ recipit ille q̄ȝ iste. Uerbi
gr̄a. Papa ī remissionibꝫ aliq̄bꝫ ill' q̄ transeūt
mare dat. v. ānos. ill' q̄ trāseūt mōtes tres an
nos. ceteris aūt vnū annū. Ad terciū nego *Ad. 3.*
ɔn̄tiā. q̄ꝛ n̄ ē sic itelligēdū ꝙ q̄libet illoꝝ septeȝ
papaꝝ remittat septimā p̄tē toti⁹ pn̄ie. sȝ sol⁹
p̄im⁹ remittit septimā p̄tē toti⁹ pn̄ie. sc̄ds v̄o
remittit septimā p̄tē illi⁹ qd̄ remāsit post p̄mā
remissionē. ⁊ terci⁹ remittit septimā p̄teȝ illi⁹
qd̄ remāsit p⁹ sc̄daȝ remissionē. ⁊ sic deinceps
vsq̄ȝ ad septimū papā. ⁊ ille remittet septimā
p̄tē ei⁹ qd̄ remāsit p⁹ sextā remissionē. Ex q̄ pȝ
ꝙ postq̄ȝ q̄libet istoꝝ septē papaꝝ r̄misit septi
mā p̄tē pn̄ie. adhuc r̄manēt sex p̄tes illi⁹ toti⁹
qd̄ remāsit p⁹ sextā r̄missionē factā p̄ sextū pa
pā. Et iō nō ē sil'e d̄ indulgētia āni iubilei vel
passagij vltramarini. supposito ꝙ ī talibꝫ ple
na fiat r̄missio ab omi pena Mlt'e alie opi
niones sūt circa istā materiā. q̄s recitat glosa
tor. extra d̄ pe. ⁊ remis. sup. c. Qd̄ āt. q̄s cā bre
uitatis ad p̄sens n̄ adduco. Cōclusio sc̄da ē *Secunda ɔclusio*
ꝙ hō p̄ acq̄sitōeȝ idulgētie nō p̄t totū suū pur
gatoriū extiguere absq̄ȝ aliq̄ satisfactōne. put
li absq̄ȝ excludit omnē actū nostrū q̄ remittit̄
seu diminuit̄ pena debita p̄ peccato. Qꝛ nihil
p̄t excludere illd̄ qd̄ necario p̄supponit. Sȝ
remissio q̄ fit p̄ indulgētiā necario p̄supponit
r̄missionē q̄ fit p̄ penitētis ɔtritōeȝ. ḡ ⁊c. Ma
ior pȝ. Probat̄ mior. q̄ꝛ cū null⁹ mortal' pec/
cator sit capax idulgētie. opȝ ꝙ remissio q̄ fit
p̄ idulgētiā p̄supponat ɔtritōeȝ q̄ mortal' pec
catoꝝ iustificat̄. ⁊ p̄ ɔn̄s p̄suppōit aliq̄lē remis
sionē seu diminutōeȝ pene debite p̄ p̄cto. q̄ꝛ si
cut pȝ ex dictis supi⁹. mag̃ p̄s illi⁹ pene remit
tit̄ ī v̄a ɔtritōe. Sȝ ɔ̄ fūdamētū isti⁹ rōis *Instantia*
q̄ d̄r. ꝙ null⁹ exn̄s ī p̄cto mortali ē capax idul 1

gētie. q̄dā arguūt sic. Ubi ē maior indigētia. ibi mag᷑ h₃ locū miscdia ꝛ idulgētia. Sȝ hō eꝑns i pcto mortali maiorē patit̃ idigētiā q̄ȝ il le q̄ caret pcto. ḡ ꝛc. P. pcto mortali ñ obstā te hō pt dare idulgētias. ḡ ñ obstāte pcto mor tali hō pt recipe idulgētias. Añs ptȝ. qꝛ da to ꝙ papa eēt i mortali pcto. tñ ipe possȝ dare idulgētias. Probat̃ ꝯñtia. qꝛ cōditio agētis dȝ eē nobilior cōditōe patiētꝭ. Nā oē agēs p̄ stāt⁹ ē patiēte. vt dr̄. iij. d aīa. ḡ si vilitas mor tal' pcti ñ repugn̄t facienti idulgētias. seq̄t̃ ꝙ nec

Contra repugnet recipiēti Ista ñ ꝯcludūt qꝛ sicut mēbꝛ̄ mortuū nullā suscipit influētiā a ceterꝭ mēbris viuiꝭ. Sic q̄ȝdiu manet hō i mortali pcto ñ pt suscipe idulgētiā q̄ dat̃ ex īfluētia et dispēsatōe meritoꝝ viui capitꝭ. s. xp̄i ꝛ viuoꝝ mēbroꝝ oīm. s. sctōꝝ illi viuo capiti viuacitet

Solutio adherētiū. Ad p̄mū dōm ꝙ maior ñ ē va.

Ad. i. vbi maior īdigētia stat cū dispōe opposita ad miaȝ ꝛ idulgētiā. Ad miorē dōm ꝙ lȝ mortal' pctor maiorē idigētiā hēat. tñ min⁹ ē disposi t⁹ ad recipiēdū idulgētiā q̄ȝ ille q̄ ē sine morta li pcto Ad scdm nego ꝯñtiā. Ad pbatōeȝ dōm ꝙ q̄ȝuis ille q̄ agit p̄ncipal'r ꝛ ex ꝑpa vir tute effluit aliquē effectū sit pstantior patiēte. tñ h̄ nō ē ncc̄e d eo loq̄ndo q̄ misterial'r dispē sat aliquē effectū. ñ d suo lȝ d alieno sibi tñ cō misso thesauro. sepe ei bon⁹ dñs dat bonū do nū bono subdito. p manū mali mīstri. Sȝ p̄p̄ vl' eps dās idulgētias ñ dat de suo merito. lȝ dat d merito xp̄i ꝛ sctōꝝ sibi ad dispensandū

Ad principale argu. cōmisso. ḡ ꝛc. Ad argumētū p̄ncipale dōm ꝙ lȝ igrantia īuincibil' excuset a pcto ꝛ a pena etna. tñ ñ sp excusat a pena etiā tpali. dato eñ ꝙ hō tradiderit obliuioni ꝛ ignorātiā inuici bilē habeat d mltꝭ mortalibꝫ pctis q̄ dieb⁹ su is cōmisit. tūc de⁹ ñ tradit eū eternalibꝫ penis eternal'r puniēdū. tñ ñ obstāte h̄mōi obliuio ne de⁹ puniet eū p h̄mōi pctis in purgatorio pena tpali. si i h̄ mūdo ñ satisfecerit p largitas sibi indulgētias vl' aliis ꝟtuosis actibꝫ ꝛ opi bus pietatis.

Distinctio vicesimaprima.

Olet etiā q̄ri

Post q̄ȝ mgr̄ determiauit d pctō rū remissiōe q̄ȝtū ad statū p̄ntis vite. nūc i ista. xxi. dist. incipit tractare d eadē remissiōe q̄ȝtū ad statū vite fut̃e. Et diuidit̃ i duas ptes. Nā p̄mo ostēdit i vita fut̃a aliq̄ȝ pctōꝝ fieri remissiōeȝ. Scdo dclarat q̄dā ob fuāda i hac vita circa ꝯfessionē. ibi. Post h̄ ꝯsiderādū ē. Pria i duas. Nā p̄mo circa ve nialiū pctōꝝ rmissionē q̄ fit i alia vita pōit su aȝ determiatōeȝ. Scdo ꝯ h̄mōi determinatōeȝ adduc̄ ꝛ tollit duplicē obiectōeȝ. ibi. Hic ob ijci pt. Prima i duas. Nā p̄mo ondit ꝙ q̄dā pcta i vita futura relaxant̃ Scdo q̄ūo h̄mōi pctōꝝ q̄dā i purgatorio citi⁹. q̄dā ꝟo tardius expurgāt̃. ibi. In illo aūt igne Seq̄t̃ illa ps Hic obijci pt. Et diuidit̃ i duas ptes f̄m q̄d adduc̄ duplicē obiectōeȝ. qꝛ cuilibȝ adiūgit suā solutōeȝ. Scda ibi. Sȝ forte dicꝭ Tūc seq̄t̃ illa ps. Post hec ꝯsiderādū. Et diuidit̃ i tres ptes. Nā p̄mo ostēdit q̄ pcta ꝛ q̄lit̃ sint ꝯfitēda Scdo d q̄bꝫ pctis ñ ꝯfessio faciēda Et tercō q̄ūo pcta sacerdoti ꝯfessa sunt ab eo sb̄ sigillo secreti tenēda. ꝛ ꝑpetue sb̄ticēda. put ta ñ⁹ signo nutu l' ꝟbo ꝑdēda. Scda ibi. Si cut āt penitēs. Tercia ibi. Caueat āt sacerdos

Hec ē diuisio ꝛ s̄nia isti⁹ distinctōis i gene rali. circa quā i speāli q̄ro hāc q̄stionē.

V Tꝝ sacerdos illd q̄d scit p ꝯfessionē teneat̃ i oī casu sb̄ secreto tenere Et videt̃ ꝙ nō. Qꝛ ad h̄ ñ obligat̃ sacer dos q̄d ñ pt obs̄uare sine mortali pcto. Sȝ i aliq̄ casu sacerdos mortal'r peccaret. si illd q̄d scit p ꝯfessionē ñ reuelaret. ḡ ꝛc. Maior patȝ qꝛ null⁹ obligat̃ d ncc̄itate salutꝭ ad illd q̄d ne cessario iplicat mortale pctm̄. Minorē pbo sic. Ponat̃ ꝙ aliq̄s tyrān⁹ faciat solēnit̃ iurare sacerdotē d dicēda ꝟitate quā noscit sup his q̄ q̄ret ab eo. q̄ scō. q̄ret tyrān⁹ vtꝝ ipe sciat q̄s iterfecerit hoīeȝ q̄ tali die secrete fuit occisus. Hō posito ꝙ sacerdos h̄ sciat i ꝯfessiōe. si ñ r̄uelat ꝛc erit piur⁹. ꝛ p ꝯñs mortal'r peccabit

In ꝯ̄riū ē mgr̄ h̄ i lrā. ꝛ cōis sctōꝝ doctrina.

Hic p̄mo videdū ē d p̄ncipali q̄sito Se cūdo ad q̄d valeat general' ꝯfessio. Tercio vidēda sūt aliq̄ d igne purgatorio Et q̄rto q̄ūo aliq̄ pcta remittūt̃ i alio mūdo. De his ei oibꝫ i ista distictōe fit mētō mō tñ r̄troq̄do

Quantū ad primū

Articulus primus. p̄t distigui sic. Qꝛ aut sacerdos illd d q̄ q̄rit̃ p̄ cise noscit p sacralē cōfessionē sibi factā. aut ñ p̄cise. puta qꝛ noscit p ꝯfessionē. ꝛ etiā alio mō Si p̄cise p ꝯfessionē. tūc aut h₃ licētiā a ꝯfitē te ꝙ illd possit reuelare. aut ñ h₃ h̄mōi licētiā

Et sic iuxta mēbra isti⁹ distinctōis pono tres ꝯclusiones. Pria ē hec ꝙ illd q̄d sacer dos p̄cise ꝛ ñ alit̃ noscit q̄ȝ p ꝯfessionē. hoc nō pt reuelare sine mortali pcto. Qꝛ q̄n aliq̄d est ꝯ ius nature. ꝯ autoritatē legis diuine. ꝛ cō tra statutū sancte mr̄is ecclie. h̄ null⁹ potest

Pria ꝯclō

Ratio.

facere sine mortali pc̄to. Sed reuelare illud
qḋ p solā ꝯfessionē notificatū est sacerdoti. est
hmōi. g̃ ꝛc̄. Maior ē nota. Minorē ꝓbo q̄n
Prima ps minoris ꝓbat.
tū ad oēs suas ptes Pria ps ꝓbat sic. Ille
q̇ tollit vniuersaliter bonū toti⁹ hūane policie
peccat ꝯ legē nate. reuelator secretoꝝ q̄ sibi sub
1 sigillo secreti pandunt est hmōi. Mior patʒ
q2 illḋ est destructiuū boni toti⁹ policie ꝙ nul/
l⁹ de altero p̄t ꝯfidere. sʒ reuelatio illi⁹ qḋ sb̄ si
gillo secreti pādit alicui generat diffidētiā int
oēs ꝯciues. ita ꝙ null⁹ alteri p̄sumit apire. ea
2 q̄ gerit i corde. Et ꝯfirmat. q2 illḋ mādatū
saluatoris q̇ ait Mat. vij. c. quecūqʒ vultis vt
faciāt vob hoies hec eis faciatis. est de lege seu
iure nature. vt ptʒ circa ꝑncipiū lib. decretoꝝ
Sʒ q̇libet qui peccatū suū i ꝯfessione reuelat.
vult vt secretū teneat ne aliquā ex h̄ infamiā
patiat. g̃ alteri⁹ peccatū qḋ sb̄ sigillo secreti si
bi fuerit reuelatū d̄ iure nature nō debet alteri
reuelare. Da oppositū tūc n̄ faciet alteri illud
qḋ sibi vult fieri. qḋ tn̄ ē de lege nature. sic iā
dictū est P. eandē minorē ꝯfirmo sic. Qui
3 fraudulēt⁹ est n̄ obuiat ea q̄ sūt leg̃ nate. sʒ re
uelator eoꝝ q̄ sb̄ sigillo secreti sibi pandunt ē
fraudulēt⁹. Maior ptʒ. q2 dol⁹ ꝛ fraus sunt
ꝯ rectā rōnē. ꝛ p ꝯseq̄ns lege nature noscunt
eē ꝓhibita Mior etiā habet ꝓuerb. xi. vbi dr̄
Qui ambulat fraudulēter reuelat archana. q̄
Scd̄a ps minoris ꝓbatur.
aūt fidel' est celat amici cōmissū. Scd̄am
ptē minoris ꝓbo sic. Reuelator ꝯfessionis fa/
cit ꝙ sacrm̄ pn̄ie spernit. g̃ peccat ꝯ autoritatē
1 leg̃ diuie seu euāgelice. Añcedēs patʒ. q2 ex
tali reuelatōe hoies timerēt infamari. ꝛ p ꝯse
quēs si fieret hmōi reuelatio: tūc null⁹ vellet
ꝯfiteri. Cōseq̄ntia etiā ptʒ. q2 quicūqʒ facit ꝙ
spernit illḋ qḋ est ab aliq̄ lege statutū. ille pec/
cat ꝯ hmōi legē. sʒ sacrm̄ pn̄ie est statutū au/
toritate leg̃ euāgelice. vt patet ex dictis supi⁹
2 dist xvij. q. ij. Et ꝯfirmat sic. Ille q̇ impe/
dit executionē officij cōmissi a xp̄o ipis sacer/
dotib⁹ peccat vtiqʒ ꝯ legē euāgelicā seu diui/
nā. maxime si absqʒ cā legitima prebet hmōi
īpedimentū. Qḋ addo ꝓpter impedimentū
executōis eueniēs alicui p sniaʒ suspēsionis i
terdicti vl' excōicatōis. Sʒ reuelator ꝯfessio
nis h̄ faciat. g̃ ꝛc̄. Maior ptʒ. q2 xp̄s est leg̃
lator leg̃ euāgelice. ꝛ p ꝯseq̄ns q̇ īpedit execu
tionē officij ab ip̄o cōmissi ſm̄ euāgelicā legē
ille peccat ꝯ hmōi legē. Minor etiā patʒ. q2
officiū absoluendi a pc̄tis xp̄s sacerdotib⁹ cō
misit Joh. xx. cū dixit apl'is. quoꝝ remiseritis
pc̄ta remittunt eis. hmōi aūt officij executio
nē iniuste ꝛ sine causa legitima īpedit reuelator

ꝯfessionis. q2 ex h̄ scādalizant hoies. ꝛ a ꝯfes/
sione retrahunt Etiā tercia ps minoris pa
Tercia ps minoris ꝓbat.
tet. q2 hmōi reuelatō i iure canonico districti⁹
ꝓhibet. sic ptʒ extra d̄ pn̄ijs ꝛ remis. ois vtriusqʒ
sex⁹. vbi dr̄ de ip̄o sacerdote q̇ audit ꝯfessio/
nes sic. Caueat aūt omnino ne verbo vl' signo
aut alio q̄uis mō aliquatn⁹ peccatorē ꝓdat.
Sʒ si prudētiori ꝯsilio indiguerit. illud absqʒ
vlla expssione psone tacite req̇rat. q2m̄ q̇ pec
catū i pn̄iali iudicio sibi detectū p̄sūpserit reue
lare. nō solū a sacerdotali officio deponēdū de
cernim⁹. verʒ etiā ad agendā ꝑpetuā pn̄iaʒ i
artū monasteriū detrudat. Etiā hmōi reue
latō ꝓhibet districtissime i decretis d̄ penitētia
Instantia
dist. vi. Forte dicet ꝯ istā ꝯclusionē sic. In
1 aliq̄ casu n̄ reuelare ꝯfessionē ē ꝯ charitatē. g̃ i
aliq̄ casu licet reuelare illḋ qḋ p ꝯfessionē ha/
bet. Cōseq̄ntia patʒ. q2 illḋ ꝓpositū licet cui⁹
oppositū est ꝯ charitatē. Patʒ etiā autoritate
bern̄. i lib. d̄ dispēsatōe ꝛ ꝑcepto. vbi ait. Qḋ
istitutū ē p charitate. h̄ ꝯ charitatē n̄ debet mi
litare. sʒ celare ꝯfessionē ē istitutū p charitate
g̃ i casu q̄ h̄ mādatū ē ꝯ charitatē. nō ē obuiā
dū. Probat añcedēs. q2 posito ꝙ aliq̇s ꝑcipi
at i ꝯfessione aliqḋ magnū ꝑiculū iminere bo
no cōi. qḋ ex sua reuelatōne p̄t ꝑueniri. puta
heres i cōitate seminanda. vl' reipublice hostil'
ꝓditio q̄ claustrales ꝛ ꝟgines violabunt. in
nocētes hoies occident. ꝛ eccl'ie ac monaste/
ria destruent. ꝛ forte tal' posset eē ꝓditio ꝙ to/
ta xp̄ianitas vl' magna ps ei⁹ esset in ꝑiculo.
Quo posito videt ꝙ sacerdos ꝯ charitatē fa/
ceret. si hmōi ꝯfessionē n̄ reuelaret. ex q̄ tanta
ꝑicula p ei⁹ reuelatōeʒ pn̄t vt supponit ꝑue/
niri. P. posito ꝙ abbas i ꝯfessione ꝑcipiat 2
ꝙ vn⁹ monachoꝝ suoꝝ q̇ ꝑest alicui loco cō/
mittit i illo loco multa pc̄ta q̄uis sint secreta
tūc abbas tenet eū remouere a tali loco. Sʒ
h̄ faciēdo reuelat ꝯfessionē. g̃ i aliq̄ casu licet il
lud qḋ p ꝯfessionē scit reuelare. Maior patet
q2 ex q̄ abbati ꝯstat ꝙ monach⁹ est i illo loco
sb̄ ꝑiculo aīe sue. si ip̄e abbas n̄ obuiat tali ꝑi/
culo sui sb̄diti. ip̄e erit ꝑticeps delicti. Qḋ pa
tet p decretū leonis pape dist. lxxvi. vbi dicit
sic. Inferioꝝ ordinū culpe ad nullos magis
referende sunt q̄ʒ ad negligētes desidesqʒ pa/
stores q̇ multaʒ sepe nutriūt pestilentiā cū au
steriorē dissimulāt adhibere medicinā. Idē
patet autoritate innocētij pape dist. lxxxij. q̇
ait. Error cui nō resistit approbat. ꝛ veritas cū
minime defensat opprimit. negligere cū possis
ꝑuersos corrigere. nil aliud est q̄ʒ fouere.
Itē extra de hereticis in ꝑncipio illi⁹ ti. ait

leo papa. Qui alios cū pt ab errore nō reuo/
cat. seipsum errare demonstrat. Et confir/
matur ista maior p illud qd dicitur. iij. Reg.
c. xx. Custodi viꝝ istū. q si elapsus fuerit. erit
aīa tua p aīa illi⁹. Minor etiā ptꝫ. q cuꝫ
nulla infamia laboret ꝯ talē monachū. si ab/
bas remoueret eū de suo officio. qꝫuis nō ṽbo
tn̄ facto reuelet cōfessionē. q alij monachi q
sciūt abbatē audiuisse ꝯfessionē illi⁹. imedia/
te cōiecturāt abbatē causaꝫ illi⁹ absolutōnis
3 accepisse ex sua cōfessione. P. de his q sacer
dos audiuit i cōfessione licet qn̄qꝫ petere cōsi
liū. ḡ nō est necce omino tenere secretū illd qd
p ꝯfessionē ē sacerdoti detectū. Añcedēs patꝫ
p illā decretalē sup⁹ allegatā. p tercia pte mi
noris. Cōsequētia etiā ptꝫ. q n̄ licet cōsiliū pe
tere sup eo d q petēs omino tenet tacere. Ad
Solutio. Ad. 1. primū nego añcedēs. Ad pbatōeꝫ dicēdū ꝙ
sic patet p beatū gregoriū h i lr̄a. ꝛ habet eadē
autoritas d peni. dist. vi. Sacerdos nllo mō
debet reuelare ꝯfessionē. etiā magno scandalo
nō obstante. Vn̄ hmōi piculis iminentibꝫ si
sacerdos pt monere pncipē vl eū q pest vt cau
[…] se habeat ꝯ hmōi picula. absqꝫ omi pditōe
confessionis h facere debet. Si autē ex hmōi
monitōe aliq mō pderet cōfessio. tūc omino
debet tacere. q p lucro toti⁹ mūdi ipe nō debet
se exponere piculo mortal pcti. Sꝫ debet deū
rogare vt fideles suos a tantis piculis tueat.
Ad. 2. Ad secūdū dicēdū ꝙ si abbas nō pt mona
chū remouere a tali loco sine pditōe cōfessio/
nis. tūc nullaten⁹ debet eū remouere. Ad p
bationes dicēdū ꝙ oēs ille autoritates intel/
ligēde sunt de eo cui⁹ crimē ē manifestū vl suf
ficiēter pbatū. Et h satis dedit itelligi innocē
ti⁹. q post ṽba ad pbatōeꝫ adducta imedia/
te sbdit. Nec caret scrupulo societatis occulte
q manifesto facinori desinit obuiare. Ad
Ad. 3. terciū dicēdū ꝙ tenere secretū illud qd ē i ꝯfes
sione detectū pt dupliciṫ itelligi. Uno modo
qꝫtū ad factū d q ē ꝯfessio in cōi. Alio modo i
spēali. put in recitatione illi⁹ facti exprimit vel
dat itelligi psona ꝯfitēs. vl alia psona quā tā
git hmōi factū actiue vl passiue. directe vl in
directe. Primo mō cōcedo consequētiā. Naꝫ
bn̄ licet petere consiliū circa casū quē sacerdos
audiuit i ꝯfessione dūmodo h fieri possit absꝫ
qꝫ omi nota psone cōfitētis ac aliaꝝ psonarū
qs tāgit hmōi casus. Et istud patet expsse ex
tra de penitētijs ꝛ re. c. officij. vbi papa inno/
centi⁹ terci⁹ cuidā cardinali legato requirenti
ꝯsiliū. sic r̄ndet. Significasti quādā mlierē i
pn̄ia tibi fuisse ꝯfessā. ꝙ timēs ne viri sui posses
sio deuolueret ad alios. qꝫndā herbaꝝ succū
potauit. ꝛ sic vēter ei⁹ intumuit. ꝛ inde qꝫdā
se ostēdens sibi partū supposuit alienū. timēs
qꝫ maritū nō vult facin⁹ […] detegere. q plē cre/
dit sine dubitatōe qualibet esse suā. Quī igit
edoceri postulas vtꝝ ei hac fraude durāte sit
pn̄ia iniūgenda. Rn̄dem⁹ ꝙ sic mulieri q
ignorāte marito suo d adulterio plēꝫ suscepit
qꝫuis illud viro timeat ꝯfiteri. nō est pn̄ia de
negāda. ita nec isti debet pn̄ia denegari. Sꝫ
scdo mō nego ꝯn̄tiaꝫ. q qꝫuis ꝯsiliū sit peten
dū. tn̄ nullaten⁹ ē sic petēdū ꝙ aliq pdictaruꝫ
psonaꝝ pdat. ille eni esset puniend⁹ tanqꝫ p/
ditor ꝯfessionis q querēdo cōsiliū hmōi psō
nas reuelaret. sine eoꝝ iussu ꝛ licentia spēali.
Et sb isto sensu debet intelligi etiā ista prima
cōclusio. q ille dicit reuelator vl pditor illi⁹
qd pcise noscit p ꝯfessionē. q circa hmōi factū
talr se habet ꝙ pdunt psone q tangunt i ꝯfes/
sione. Forte dicet ꝙ penitētiarij pape qn̄qꝫ
Instantia valde enormia pctā ipis ꝯfessa scribūt epō ip
si⁹ penitētis vl ei⁹ vicario. vt ille iniūgat satis
factōeꝫ ipi penitēti. ḡ videt ꝙ etiā in spēali cū
expssione psone ꝯfitētis ꝯfessor qn̄qꝫ possit al
Solutio. teri reuelare illd qd audiuit i ꝯfessiōe. Re/
spōdeo ꝙ istud fit de peccatis manifestis. de qbꝫ
ipe penitēs indiget testimonio ꝙ ipe sit abso/
lut⁹ autoritate aplice sedis. ꝛ iō nō est ꝯ pdi/
cta. q qn̄ loqmur d secreto ꝯfessiōis semp itel
ligendū ē d pctis secretis. vl saltē de his q […] sūt
omino maifesta. Etiā dato ꝙ i illa lr̄a essent
aliq secreta pctā. adhuc ille penitētiari⁹ n̄ essꝫ
pditor ꝯfessionis. supposito ꝙ illā lr̄aꝫ nō det
alteri qꝫ illi quē tangunt illa pctā. ꝛ dicat sibi
ea q ꝯtinent i lr̄a ꝛ d scitu ꝛ ꝯsensu suo scribat
Cōclusio secunda. hmōi lr̄aꝫ. Conclusio scda est. ꝙ sacerdos
d iussu ꝯfitētis pt alteri reuelare illd qd audi/
uit i ꝯfessione. supposito ꝙ cā illi⁹ reuelatōis
sit honesta. ꝛ ꝙ reuelatio possit fieri sine scāda
lo. ꝛ sine cuiuscūqꝫ alteri⁹ hoīs piudicio. Qr
illd qd nlli nocꝫ ꝛ alicui pdesse pt nec obuiat
alicui iuri h licite fieri pt. Sꝫ reuelatio ei⁹ qd
qs audiuit i ꝯfessione adhibitis pdictis qttuor
Instantia 1 clausulis est hmōi. vt d se patꝫ. ḡ ꛛc. Forte
dicet ꝙ hmōi reuelatio obuiat iuri canonico
qd absolute inhibet ne aliqs reuelet ꝯfessionē
2 P. licētia inferioris seu cōsensus nō valet
nec pt dispēsare i eo qd phibitū est expsse mā
dato supioris. Sꝫ pditio ꝯfessionis est ihi/
bita p summū pōtificē ꝛ p ꝯciliū generale. vt
ptꝫ extra de pe. ꝛ re. Omis vtriusqꝫ sex⁹. ergo
licētia cōfitentis qꝫtū ad huiusmodi pditōeꝫ
3 nō potest dispensare. P. quāuis cōfitens

possit renũciare iuri suo. tñ hmõi renunciatõ
non pt tollere ius ceterox hoim ꝛ toti⁹ ecclie.
Sꝫ ius pcipiẽs ɔfessionẽ esse celandã ñ solũ
ẽ institutũ ad cõmodũ ɔfitẽtis. sꝫ ad cõmo-
dũ oim hoim ꝛ toti⁹ ecclie. vt patꝫ rõibꝫ pbã
tibꝫ ɔclusionẽ primã. ğ licẽtia ɔfitẽtis ñ suffi
Solutio cit ad reuelatõẽz ɔfessionis. Ad primũ di
Ad.1. cendũ ꝙ licet ius canonicũ phibeat absolute
ꝙ null⁹ sit pditor ɔfessionis. tñ reuelare illud
qd auditũ est i ɔfessione sb pdictis ɔditionibꝫ
adiũctis. nõ videt esse phibitũ i aliquo iure.
Posset etiã dici ꝙ statibꝫ pdictis ɔditõibꝫ
tũc istud ñ debet dici pditio vl' reuelatio ɔfes-
sionis. qꝛ ex licẽtia ɔfitẽtis vl' ex iussu suo q̃ di
cit sacerdoti. rogo vos ꝙ h ꝛ h dicatis tali vl'
talibꝫ. tũc illud qd pmo fuit notũ pcise in fo-
ro ɔfessionis. ex hmõi iussu ꝛ relatõe incipit
esse notũ extra forx ɔfessionis. ꝛ ɔsequẽs sa-
cerdos illud vlteri⁹ reuelãdo seu referẽdo nõ
reuelat ɔfessionẽ. qꝛ reuelat illud qd aliq̃ mõ
noscit extra ɔfessionẽ. Ad scdm ptꝫ p iã di
Ad.2. cta. qꝛ supdictis suppositis. tũc istd ppe ñ dicet
pditio ɔfessionis. sed ẽ reuelatio ei⁹ qd ꝗuis
pri⁹ fuerit detectũ i foro ɔfessionis. nũc tñ est
Ad.3. alit notũ ꝙ p ɔfessionẽ. Et p idẽ patet ad
terciũ. qꝛ ꝗuis ad cõmodũ ꝛ vtilitatẽ toti⁹ ec
clesie sit institutũ celare cõfessionẽ. vt pcise si-
stit in ea noticia q̃ in foro ɔfessionis habet. h
tñ nõ obstãte si cõfitẽs illud qd pri⁹ habitũ ẽ
sb sigillo ɔfessiõis. intimat ipi sacerdoti. alio
mõ ꝙ p ɔfessionẽ. ipse poterit h talibꝫ psonis
quibꝫ ɔfitẽs voluerit reuelare. adiectis tñ sem
p pdictis ɔditõibꝫ. puta ꝙ causa sit honesta.
Tercia cõclusio. ꝛc. Cõclusio tercia est ꝙ si illd peccatũ qd
sacerdos audiuit i cõfessione nouit añ hmõi
ɔfessionẽ. vl' sciuit ex aliox relatõe post hmõi
ɔfessionẽ. tũc si cogit ex mãdato sui supioris.
ipe tenet dicere illud qd nouit de hmõi pcto
1 extra ɔfessionẽ. Qꝛ null⁹ reqsit⁹ a suo supi
ori debet mẽtiri: aut falsũ dicere: vl' rñdere. sꝫ
iste reqsitus si diceret se nescire. mentiret ꝛ fal
sũ diceret. ğ ꝛc. Maior patet. Probat mior
qꝛ ex q̃ scit istud extra ɔfessionẽ. tũc nouit istd
nõ solũ vt de⁹. sꝫ nouit etiã vt est hõ. ꝛ p cõse-
quẽs tenet de hoc verx dicere plato requirenti
q̃ pt ei pcipe vt est homo sibi subdit⁹ ꝛ p cen-
surã ecclesiasticã eũ cõpellere ad dicendũ ve-
ritatẽ. P. si dat oppositũ isti⁹ cõclusionis:
2 tũc homo innocẽs iuste cõdemnabit a iusto
iudice. sꝫ ɔsequẽs est falsum ꝛ incõueniens:
ergo ꝛ añcedẽs. Falsitas ɔñtis d se ptꝫ. Cõse
q̃ntiã pbo. qꝛ posito qd q̃ttuor sacerdotes vl'
tres alij cũ vno sacerdote sint in aliq̃ loco vbi

vn⁹ istox q̃ttuor cõmittat aliqd peccatũ alijs
tribꝫ cernentibꝫ. ꝛ istud peccatũ sit enorme. q̃
facto ɔfitet h vni eox. alij aũt duo accusãt il-
lũ q̃ peccauit corã suo plato. adducẽtes illũ
terciũ in testẽ cui h q̃ peccauit fecit ɔfessionẽ.
Si igit ppter ɔfessionẽ auditã necesse est vt
neget se vidisse illud. tũc alij duo q̃ sciũt eũ h
vidisse poterũt eũ accusare tanꝙ fautorẽ cri-
minis. ꝛ p ɔsequẽs plat⁹ posset eũ grauit pu-
nire. Cũ ğ nll'o iure innocẽs obliget ad hmõi
penã. sequit qd nullo iure teneat ad celandũ
illud qd vidit. nõ obstãte ꝙ d h ɔfessionẽ au
diuit. Sꝫ ɔ istud sunt aliq̃ opiones. Qui Opio prima ɔria.
dã em dicũt ꝙ sciẽs aliqd p ɔfessionẽ. ꝗuis eũ
ꝙ h idẽ sciuerit añ ɔfessionẽ. vl' postea audiat
ab alijs extra ɔfessionẽ. nihilomin⁹ tñ nõ lice
bit sibi de aliqd reuelare ppter pceptũ de se-
creto ɔfessionis. Et si dicit istis sic iã dictũ
ẽ. ꝙ ex h sequet ꝙ ɔfessor puniet a iusto iudice
Rñdent ꝙ si sacerdos senserit sibi aliqd p-
iudiciũ vl' malũ ex h generari. tũc ipe debet p-
testari se illa verba nolle tenere sb sigillo secre
ti. Et istã opinionẽ ɔfirmãt sic. Ois ɔfes- 1
sio ẽ sb secreto tenẽda. sꝫ istud pctm qd iste sa
cerdos scit p ɔfessionẽ ꝛ extra ɔfessionẽ ẽ apd
eũ ɔfessio. ğ apd eũ ẽ secrete tenẽdũ. P. ipsi 2
allegãt p se decretalẽ supi⁹ p pma ɔclusiõe ad
ductã. P. nõ min⁹ tenet ɔfessor secrete tene 3
re illud qd audit i ɔfessione ꝙ q̃cũq alit hõ q̃
pmittit secretũ tenere illd qd sibi refert. Sꝫ
ꝗuis iste q̃ pmisit alias sciat illd qd sibi refer
tur. tñ rõe pmissi ipe tenet illud secretũ hre. ğ
ꝛc. Maior patet. qꝛ ꝛ si ñ explicite tñ iplicite
maior pmissio de obseruãdo secreto intelligit
esse i ɔfessione. ꝙ i quibuscũq alijs pmissis.
Minor etiã ptꝫ. qꝛ ex q̃ pmisit nõ pt sine pec
cato a suo pmisso resilire. P. si licet reuela- 4
re qd scit i ɔfessiõe ppter h ꝙ idẽ scit extra ɔfes
sionẽ. tũc multis mal' sacerdotibꝫ daret mate-
ria reuelãdi ɔfessionẽ p libito sue praue volũta
tis. Sꝫ ɔñs est incõueniẽs. qꝛ ex h mlta ma
la ꝛ scandala orirent. vt patꝫ ex pdictis. Patet
etiã ɔñtia. qꝛ mal⁹ sacerdos dicet se illud scire
nõ solũ i ɔfessiõe sꝫ extra ɔfessionẽ. P. semp 5
poti⁹ trahit ad se illd qd est min⁹ potẽs. Sꝫ
noticia q̃ scit aliqd in ɔfessione est potior ꝙ il
la q̃ idẽ scit extra ɔfessionẽ. Cũ ğ d rõe noticie
habite i ɔfessione sit ꝙ scitũ omino sit secretũ
ğ ꝛc. Maior patꝫ etiã expimentaliter in rebꝫ
naturalibꝫ. Probat mior. qꝛ cognitio q̃ aliqs
cogscit aliqd vt de⁹ i loco dei ẽ potior cognitõe
q̃ hõ idẽ cogscit vt hõ ẽ. sꝫ cognitõe habita i
cõfessiõe sacerdos cogscit tanꝙ de⁹ ꝛ loco dei. ꝛ

Cōtra opi/ nioné. extra ɔfessiōʒ cognoscit vt hō. ğ 7c. Sʒ ista
nō ɔcludūt. qꝛ si ista opio eēt vera. tūc fraus
7 dolꝰ hoi fraudulēto cederēt i pficiū. Sʒ
h̄ ē icōueniēs. Probatio ɔn̄e. qꝛ hō dolosus
solū ꝓpter h̄ ɔfiteret̄ ei qui nouit pctm̄ suū ne
ipm̄ posset accusare. etiā idem pctm̄ corā suo
ɔfessore posset audacter ɔtinuare 7 iterare. q̄a
sciret ꝙ ꝓpter ɔfessionē d̄ tali pctō sel' factā cō
fessor nūqꝫ p̄sumeret eū accusare q̄zuiscūqꝫ no
ticiā illiꝰ pcti an̄ vel post ɔfessionē h̄ret. Nec
valet illa fuga q̄ dicūt ꝙ sacerdos dʒ ꝓtestari
7c. qꝛ vel illā ꝓtestationē faceret an̄qꝫ ille pfer
ret verbū ɔfessionis q̄ intelligeret illud pctm̄
vel post. Nec p̄t dici ꝙ an̄. qꝛ i illo priori sacer
dos ignorat de q̄ iste velit ɔfiteri. Si pꝰ. tūc
facta ē ɔfessio. 7 iō nihil valeret subseq̄ns ꝓte
Solutio statio. Ad p̄mū igit̄ motiuū istoꝝ dōʒ ꝙ lʒ
Ad.1. bn̄ ɔcludat̄ ꝙ illud cuiꝰ noticia h̄r i ɔfessione
sit sub secreto tenēdū ꝓut hm̄oi noticia ē h̄ita
i ɔfessione. tn̄ ꝓut al'r h̄r illiꝰ facti noticia q̄z p
ɔfessionē. tūc imminēte nccītate h̄ p̄t reuelari.

Dico āt nccītatē iminere qn̄ nō reuelādo ne
gligeret̄ v̄itas 7 iusticia. nec teneret̄ obediētia.
Vn̄ zelo iusticie 7 ob mādatū obediētie qn̄. s.
p̄latꝰ p̄cipit vt subditꝰ dicat illud qd̄ nouit cir
ca tale factū. tūc nō obstāte ɔfessione si nouit
illud de q̄ agit̄ vel petit̄ extra ɔfessionē. ip̄e dʒ
dicere veritatē. Dixi āt notāter iminēte nccī
tate. qꝛ ipse nō dʒ se spōte ingerere ad reuelā/
dū hm̄oi pctm̄. etiā dato ꝙ nō audiuissʒ i cō
fessione. qꝛ sic d̄r i iure ciuili. Testis sponte se
offerēs q̄dāmō suspectꝰ h̄r. Etiā i iure canoni
co testioniū nō reputat̄ idoneū nisi testis fue
rit req̄sitꝰ 7 adiuratꝰ. Et iō i recitatōe testiuʒ
corā iudice de q̄libet teste sp̄ hec v̄ba replicāt̄.
Ad.2. tal' testis adiuratꝰ 7 req̄sitꝰ dicit 7c. Ad. ij.
dōm ꝙ decretal' illa loquit̄ de tali facto qd̄ tm̄
Ad.3. mō cognoscit̄ p ɔfessionē. Ad. iij. dōm ꝙ te
nere aliq̄d secretū dupl'r p̄t ɔtigere. Vno mō
sine p̄iudicio iusticie. v̄itatis 7 obie. Alio mō
cū istoꝝ p̄iudicio. Et isto scd̄o mō nego mio
rē. Vn̄ si aliq̄s noscit aliq̄d de q̄ postea rogat̄
ꝙ teneat secretū. nūqꝫ ip̄e dʒ h̄ ꝓmittere inq̄
tū hm̄oi secretū vergit i p̄iudiciū iusticie. veri
tatis 7 obediētie. Et dato ꝙ ɔ̄ hec aliq̄d ꝓmit
tat ꝓmissū nō ē tenēdū. q̄zuis hm̄oi ꝓmissuʒ
etiā sit iuramēto vallatū. i h̄ em̄ casu tenēda ē
snīa Isid. q̄ i li. de sū. bo. ait. In malo ꝓmisso
rescinde fidē. i turpi voto muta decretuʒ. Qd̄
neq̄ter ꝓmisisti celare noli adiplere. Ad ꝓ
batōʒ dōm ꝙ hm̄oi malū ꝓmissū nō tenet̄ i/
plere. sed tenet̄ magnā p̄niaʒ sustinere de h̄ ꝙ
rē ita fatuā vel malā ꝓmisit. ꝙ nō p̄t sine mor
tali pctō suū ꝓmissū adiplere. Ad. iiij. ne/ Ad.4.
go ɔn̄aʒ. qꝛ q̄ facit illud qd̄ iustū ē 7 qd̄ facere
tenet̄. ille nō dat materiā male faciēdi. q̄zuis
aliq̄s malꝰ rōe sue malicie de hm̄oi bono facto
possit accip̄e materiā vel occasionē malefaciē
di. De bonis. n. op̄ibꝫ xp̄i iudei accep̄erūt ma
teriā xp̄m occidēdi. Vn̄ licet mal' nō possit v̄
q̄zq̄qꝫ via p̄cludi malicie. tn̄ faciēdo qd̄ p̄t fie
ri. nūqꝫ sic dʒ p̄cludi ꝙ ex p̄clusiōe vie malicie
impediat̄ via iusticie. Ad ꝓbatōʒ dōm. ꝙ
q̄zuiscūqꝫ malꝰ sacerdos dicat se h̄ [illegible]ctū qd̄ no
uit i ɔfessione al'r scire q̄z [illegible] ɔfessionē nō ē sibi
credēdū nisi h̄ ꝓbet sufficiēter. 7 si i ꝓbatōe de
fecerit. tūc tāqꝫ ꝓditor cōfessionis dʒ puniri
pena taxata i decretali supꝰ allegata. Ad. v. Ad.5.
dōm ꝙ licet maior sit vera de his q̄ ad inuicē
p̄miscent̄. tn̄ nō ē vera de his q̄ q̄zuis sint i eo
dē. tn̄ manēt sincere 7 imp̄mixte. sic ē i ꝓposi
to. Noticia. n. h̄ita i ɔfessione 7 alio mō q̄z in
ɔfessione sūt i eodēʒ i p̄mixte. qd̄ pʒ. qꝛ p̄t ces
sare vna noticia manēte alia. Posset. n. aliq̄s
obliuisci se audiuisse pctm̄ alicꝰ i ɔfessiōe. 7 tn̄
posset recordari se vidisse eū facer̄ hm̄oi pctm̄.

Quātuz ad secūdū Articulus secūdus.
arti. pono duas ɔcl'oes. Pria ē. ꝙ ɔfessio ge Cōclusio
neral' deuote p̄lata vʒ ad delēdū pctā venialia. prima.
Qꝛ nihil frustra ē istitutū i sctā dei eccl'a. Sʒ
facta generali ɔfessiōe i p̄ma 7 i ɔpletorio fm̄
ordinariū romāe eccl'ie sacerdos supplicat vt
ɔfessis pctā dimittāt̄. vt apparet i illa orōne.
Misereat̄ vr̄i 7c. 7 i illa. Indulgētiā 7c. ğ 7 si
nō mortalia saltē venialia remittēt̄ i hm̄oi cō
fessione. Forte dicet̄ ꝙ ɔfessio q̄ remittunt̄ Instantia
pctā ē sacral'. Sʒ generał ɔfessio nō ē sacral'.
qꝛ p̄t fieri nō sacerdoti. sic app̄et qn̄ sacerdos
volēs celebrare missā hm̄oi generalē ɔfessiōʒ
facit laico v'l accolito. Dōm ꝙ hm̄oi gene Solutio.
ral' ɔfessio q̄nqꝫ ē sacral'. puta qn̄ aliq̄s corā sa
cerdote fecit cōfessionē i sp̄ali pctōꝝ suoꝝ de q̄
bus ꝓtūc habuit mēoriā. 7 subdit i v'li d̄ alijs
se reū dicēdo q̄rū actualē ꝓtūc nō hʒ mēoriā.
vel etiā qn̄ circa finē cōfessionis sacerdos p̄di
cit generalē ɔfessionē ipsi q̄ cōfessus ē. 7 tūc de
lent̄ venialia pctā. nō solū ex ɔtritōe ɔfitētis.
sed etiā ex vi clauiū. Q̄nqꝫ v̄o nō ē sacral'. pu/
[illegible] qn̄ d̄r i p̄ma. vel i ɔpletorio. vel i missa. v'l
etiā qn̄ p̄dicator finita p̄dicatōe hm̄oi ɔfessio
nē p̄dicit pp'lo. Et tūc p hm̄oi ɔfessionē delēt̄
venialia pctā. ex ɔfitētiū generali cōtritiōe. 7
ex sacerdotis supplicatōe. cū sup ipsis confitē
tibꝫ dicit orōneʒ. Misereat̄ vr̄i omp̄s deꝰ 7c.
Et qꝛ isto scd̄o mō ɔfessio generał nō ē sacral'.

lō q̄uis sacerdos ꝓ ctis q̄ ꝯfitet̄ dēat dicere p/
dictā supplicatiuā orōz.tn̄ nō dz ībiūgere ab
Cōclusio scd̄a. solutōz.nec dz iniūgere satisfactōz. Conclio
scd̄a ē.ꝙ hm̄oi general' ꝯfessio valz ad delēdū
pctā mortalia.de q̄bꝫ hō sic oblit⁹ est ꝙ nullo
mō pt eoꝝ h̄re mēoriā.q̄uis libēter talia pctā
ꝯfiteret̄ ī spāli si posset eorū h̄re mēoriā spālē.
Istā ꝯcl'oz pbo sic.De⁹ n̄ reqrit ab hoie peni
tēte illō qd̄ n̄ ē ī ptāte sua ⁊ oēs vires ei⁹ excedit
sz hm̄oi pctā hō nullo mō pt ꝯfiteri ī spāli.sz
soluz ī generali.igit̄ de talibꝫ pctis de⁹ n̄ reqrit
ab hoie nisi ꝯfessionē generalē cū generali ꝯtri
tōe ad h̄ ꝙ hm̄oi pctā mediāte dei grā deleāt̄.
Instantia Forte dicet̄ ꝙ nulli⁹ tenet̄ ꝯfiteri pctm̄ qd̄ iā ē
deletū.sz nō obstāte ꝙ q̄s faciat generalē ꝯfes/
siōez de pctis oblitis.tn̄ si postmodū de hm̄oi
pctis distinctā h̄ebit memoriā.ipe tenet̄ talia
pctā distincte ⁊ spāl'r cōfiteri.igit̄ nō videt̄ ꝙ
cōfessionē generalē hm̄oi pctā fuerit deleta
Solutio. R.ꝙ maior nō ē vera.qꝛ vnūqd̄qꝫ pctm̄ ꝑ ve
ꝯtritōz delet̄.etiā anq̄z ī ꝯfessione sacerdoti
apiat̄.⁊ tn̄ hm̄oi pctm̄ deletū ꝯtritōz peni/
tēs tenet̄ ꝯfiteri si tp̄us h̄uerit ꝯfitēdi.ad h̄ vt
iudicio sacerdotis sibi satisfactio debita iniū/
gatur.Sic ē in ꝓposito ⁊c̄.

Articulus tercius.

Quantū ad terciū

arti.de igne purgatorij posset moueri.v.q̄ōes
ꝑ ordinē se h̄ntes. Pmo an sit. Scd̄o q̄d
sit.puta vtꝝ sit eiusdē spēi cū isto igne elemē/
tari vl' nō. Tercio q̄t⁹ sit.puta vtꝝ sit tāte v̄
tut̄ ꝙ possit agere ī spūalē creaturā Quarto
q̄lis sit.puta vtꝝ sit sūme afflictiu⁹ ita ꝙ pena
ei⁹ excedat oēz aliā penā sic sci doctores vidēt̄
q̄n̄qꝫ dicere. Quito vbi sit.puta vtꝝ sit ī in/
ferno vl' ī aliq̄ alio loco. Et qꝛ q̄ ad scd̄az et
terciā q̄ōz eadē ē difficultas d̄ igne īferni.ideo
r̄nsionē eaꝝ differo vsqꝫ ad.xliiij.dist.ī q mḡr
tractat de igne infernali.De alijs āt tribꝫ q̄ōi
Cōclusio prima. bus ad p̄ns breuit̄ r̄ndebo. Un̄ q̄tū ad pri/
mā dico ꝙ q̄libz catholic⁹ fateri tenetur eē ali
quē locū purgatoriū aliq̄ꝝ hoīm p⁹ hāc mor
1 talē vitā.qꝛ nō ē dubiū ꝙ aliq̄ hoies moriētes
v̄e sūt penitētes.⁊ p ꝯn̄s īformati caritate ab
hac vita decedūt.q̄uis penā n̄ sustinuerit quā
sustinere debuerit.tales igit̄ ꝓpter v̄tutē carita
tis ⁊ grē q̄ deo ꝯformāt̄ nō dānāt̄ ꝑpetue.nec
saluāt̄ imediate ꝓpt̄ obligatōz pene.ḡ nccē ē
2 ꝙ purgēt̄ aliq̄ determinato tp̄e P.tal' hō q̄ n̄
satisfecit ī h̄ mūdo.vl' satisfaciet ī alio mūdo.et
tūc h̄r ꝓpositū.vl' nō.⁊ tūc periret dīna iusticia
qd̄ ē incōueniēs. P.ista ē intentio apl'i.i.ad
3 coꝝ.iij.vbi loq̄ns d̄ eo q̄ ī h̄ mūdo n̄ satisfecit ꝓ
pctō ait.Ipe āt saluus erit sic tn̄ q̄si ꝑ ignē. P. 4
ꝓ defūctis ē orādū.ḡ p⁹ hāc vitā aliq̄ saluādi
sustinēt purgatoriū.Añs pz.ij.mach.xij.vbi
d̄r.Scā ḡ ⁊ salubris ē cogi.ꝓ defū.exo.vt a pec.
sol.Probatio ꝯn̄e.qꝛ ꝓ ill' q̄ sūt dānati n̄ ē orā
dū.talibꝫ.n.orōes nō ꝓsūt.cū ipsi a pctis nō
absoluāt̄.Nec ꝓ ill' q̄ sūt ī gl'ia.qꝛ illi nostris
orōibꝫ nō īdigēt.ḡ erūt aliq̄ medio mō se h̄n
tes q̄ nec sūt dānati nec btī.sz sūt ī aliq̄ purga
torio ꝓ suis soluēdis debitis captiuati Forte Instantia
aliq̄ infideles purgatoriū p⁹ hācvitā negātes
ꝯ istud arguēt h̄ mō Quicūqꝫ decedit ab hac 1
vita ī pctō mortali.nō obstāte ꝙ m̄lta opa fe
cerit q̄ erant de genere bonoꝝ īmediate ibit ad
penā eternā.ḡ q̄cūqꝫ decedit sine pctō mortali
informat⁹ caritate et grā dei.īmediate ibit ad
vitā eternā non obstāte ꝙ ī hac vita aliq̄ fece
rit q̄ erāt de genere maloꝝ Añs pz ex fide.ꝯn̄
tia sil'r pz.qꝛ sic se hz demeritū pcti mortal' ad
penā eternā.sic se hz meritū caritatis ad p̄miū
etnū. Et ꝯfirmat̄.qꝛ sic de⁹ ē pnior ad mise Cōfirmat̄
rēdū q̄z ad ꝯdēnādū.sic pnior ē ad p̄miādū q̄z
ad puniēdū P.ille nō sustinet aliquā penā 2
q̄ btūs ē ⁊ inuenit requiē.q̄libet decedēs ī cari
tate ē hm̄oi.Maior pz:qꝛ pena opponit̄ btī/
tudini ⁊ reqei.minor ē pbo.qꝛ q̄ morit̄ in dn̄o
btūs ē ⁊ reqescit a laboribꝫ.iuxta illud Apoc.
xiiij.Btī mortui q̄ ī dn̄o mo.āmō iā dic̄ spūs
vt reqescāt a laboribꝫ suis.sz oīs q̄ informat⁹
caritate decedit morit̄ in dn̄o.qꝛ caritas nos
vnit deo.sicut pctm̄ mortale nos sepat a deo.
Ad.i.nego ꝯn̄az.Ad pbationē dd̄z ꝙ non ē Solutio. Ad.i.
sil'e de mortali pctō q̄ ad penaz.⁊ de caritate q̄
ad gl'iam eternā.qꝛ mortale pctm̄ nihil hz an
nexū qd̄ sit p̄miabile.qꝛ eē opa d̄ genere bono
rū annexa mortali pctō mortua sūt.⁊ p ꝯn̄s n̄
sūt digā p̄mio.sed caritas pt aliq̄d h̄re annexū
qd̄ ē punibile.puta veniale pctm̄.vel obliga/
tionē ad satisfactōz ꝓ pctis deletis ꝑ ꝯtritionē
Un̄ sic ad ꝯstruēdū m̄lta reqrūt̄.ad destruē/
dū v̄o vnū solū sufficit.c⁹ rōz reddit Dyo.di.ꝙ
malū n̄ hz cāz ꝑfectā.sed ꝯtingit ex singul' de
fectibꝫ.bonū āt ex vna sola cā ꝑfecta ꝯsurgit.
Sic ī ꝓposito ad puniēdū pena etna sufficit
vnū solū pctm̄ mortl'e.sz ad p̄miādū gl'a etna
n̄ sufficit caritas nisi sit pura ⁊ ī s̄bo purgato
ab oī stipl'a ⁊ feno venialiū pctōꝝ.vn̄ de q̄libz
illoꝝ q̄ supedificant lignū.fenū ⁊ stipulā.ait
apl's vt.s̄.ꝙ saluabit̄ sic tn̄ q̄si ꝑ ignē Ad ꝯfir.
dd̄m.ꝙ de⁹ pnior ē ⁊c̄.veꝝ ē q̄tū est ex pte sui.
p̄t tn̄ ex pte n̄ri act⁹ p̄mij retardari.si n̄rm me
ritū hz aliq̄d ānexū qd̄ n̄ ē meritoriū seu p̄mi/
abile.sz ē punibile.pctm̄ v̄o mortale nihil hz

ā̃n ex̃ū qd̃ ꝓpe sit p̄miabile manēte hm̃oi ꝯne
Ad.2. ꝓiõe Ad.ij.dd̄m ꝙ aliq̃s p̃t dici btūs dupl'r
vno mõ i re. alio mõ i spe. Etiā req̃es ad pn̄s
dupl'r accipi p̃t. vno mõ req̃es a labore satisfa
ctorie passiõis. alio mõ a labore meritorie acti
onis. loq̄ndo ð merito cui corn̄dēt p̄miū eēn
tiale Accipiēdo igr̃ btm̄ ꝛ req̃ez p̄mo mõ tūc
maiorē v̄a. sꝫ mior ē falsa. si vl'r accipit̃. Sꝫ
scd̃o mõ dato ꝙ mior sit v̄a. tñ maior ē falsa.
Ad ꝓboz miorꝫ dd̄ꝫ ꝙ lꝫ ois q̃ morit̃ i dn̄o
nõ sit btūs vl' i re vl' saltē i spe. ꝛ req̃escat a labo
re meritorie actõis. tñ nõ ois q̃ morit̃ i dn̄o ē
btūs i re. nec req̃escit a labore satisfactorie passi
onis. Quātū ad q̃rtā qõz dico. ꝙ pena pur
Cõclusio scd̄a gatorij excedit oẽz penā cuiuscūq; hois patiē
tis i hac vita mortali. Qr cū s̃m ph̃m dolor
ñ sit lesio sꝫ sit sēsus lesiõis. i. ꝑceptio lesionis.
iõ s̃m h̃ ē i aliq̃ maior pena vl' dolor. s̃m ꝙ ipꝫ
ē mag' ꝑceptiuū doloris. Hic ē ꝙ lesiões ꝯti
gētes i ꝑtibꝫ magis delicatis. ꝛ i q̃bꝫ sensus ta
ct' magis viget causāt maiorē dolorē q̃ꝫ si fie
rēt i ꝑtibꝫ min' delicatis. sꝫ aīa ē maxie ꝑcepti
ua. cū sit fõs a q̃ fluit ois ꝑceptio sēsitiua. iðo
supposito ad pn̄s ꝙ aliqd̄ lesiuū aīe imp̄mat̃
p' hāc vitā. sic ꝓbabit̃. j. di. xliiij. seq̄t̃ ꝙ aīa ex
h̃ maxie puniat̃ Et ista ē intẽtio. b. aug. i ser.
ð purgatorio. vbi ait. ꝙ ignis purgatorij du
rior ē q̃ꝫ q̃cq̃d i h̃ sc̄lo penaꝝ sentire. videre vel
Instantia cogitare q̃s p̃t Forte dicet̃ ꝙ pc̄tis venialibꝫ
iure debet̃ leuissima pena. sꝫ purgatoriū dire-
cte ordinat̃ ꝯ venialia pc̄tā. g̃ pena purgatorij
Solutio. ñ dꝫ eē acerbissima seu maxia R. ꝙ q̃uis le
uissima pena debeat̃ pc̄tõ veiali s̃m se. tñ rõne
mutatõis facte i eo q̃ patit̃ ꝛ punit̃ p̃t eē g̃uissi
ma. Sic em̄ aliq̃s h̃ns manū aridaꝫ vno t̄pe
vl' min' bñ ꝯplexiõatā. alio v̄o t̄pe hꝫ eandē
manū viuā ꝛ optie ꝯplexiõatā. si dꝫ puiri ma
nus trūcatõe. multo magis punit̃ ꝑ eodē deli
cto si t̄ps trūcatiõis tardet̃ vsq; q̃ man' fuerit
viua ꝛ optie ꝯplexiõata. q̃ꝫ si vindicta fuissꝫ pa
cta t̄pe q̃ man' illa fuit arida vl' min' bñ ꝯple
xionata. Sic i ꝓposito aīa sepata ē mag' ꝑce-
ptiua lesiõis i purgatorio q̃ꝫ i h̃ mõdo. vt dictū
Cõclusio tercia. ē ꝑus. g̃ ꝛc. Quātū ad. v. qõz dd̄m ꝙ s̃m le
gē cõez loc' purgatorij ē ꝯiūct' loco iferni. Et
ad h̃ ꝓbādū q̃uis ñ possum' adducere euidē
tē rõez. nec sacre sc̄p̃te auc̄tē. tñ h̃ p̃t suaderi sic
1 Loc' scõꝝ p̄rm añ x̄pi incarnatõz fuit ꝯiūct'
iferno. g̃ ꝛ loc' purgatorij. Añs p̃tꝫ. qr ex h̃ ꝙ
x̄ps descēdit ad locū p̄rm. dr̃ descēdisse ad ifer
na. vt p̃tꝫ tā i symbolo apl'oꝝ q̃ꝫ etiā i symbolo
athanasij. ꝯn̄a ec p̃ꝫ. qr nõ appet rõ q̃re aīarū
tā nobiliū p̄rm i q̃bꝫ q̃i nihil fuit purgādū sic
appet i hieremia ꝛ ioh̃. bap. q̃ i vtero mr̃is scie
dūt̃ scificati. loc' vilior eē deberet q̃ꝫ eoꝝ q̃ post
mortē x̄pi fuerit ꝓpt̃ suos defect' purificādi P̄ 2
s̃m sc̄tõs doctores idē videt̃ eē ignis inferni ꝛ
purgatorij. g̃ ꝛ idē loc'. dato ꝙ bñ sit distinct'
s̃m sup' ꝛ infer'. puta ꝙ dānati sint iferi' tā-
q̃ꝫ i loco mag' respecto. ꝛ purgādi super' tāq̃ꝫ i
loco min' respecto. ꝯn̄a patꝫ. Añs ꝓbꝫ auc̄te
gre. q̃ ait Sic sb̄ eode igne auꝝ rutilat ꝛ palea
fumat. ita sb̄ eodē igne pctõr cremat̃ ꝛ elect' pur
gat̃. Sꝫ ꝯ istð sūt due opi. qꝝ vna ponit ꝙ Opi. ꝯria
s̃m legē ꝯēm aīe sustinēt purgatoriū i locis in
q̃bꝫ peccauerit Et ꝑ istis ē dictū gre. i li. dial'.
vbi narrat ꝙ german' capuan' eps iuenit pa
scasiū i balneis i q̃bꝫ purgabat̃ Etiā ē ꝑ ist'
dictū. hug. ð. s. vic. q̃ ait. ꝓbabile ē ꝙ i his lo
cis aīe defūctoꝝ puniāt̃ p' hāc vitā i q̃bꝫ ꝯmi
serit delicta. Sꝫ ista nõ repugnāt ꝯcl'oi p̄dicte.
nec faciūt ꝑ ista opi. qr ꝯcl'o posita ē ð lege cõi
Sꝫ iste auc̄tes itelligi debēt de gr̄a sp̄ali. ꝑmit
tit. n. de' q̃nq; aliq̃s aīas pati purgatoriū i ali
q̃bꝫ locis determinatis apð nos. ꝛ h̃ vl' ꝑ illaꝝ
aīaꝝ celeriori libatõe. vt nos. s. orem' ꝑ eis. vl'
ꝑ n̄ra informatõe. vt. s. ex inotescētia sue pene
vitā n̄raꝫ emēdem' Aliq̃ dicūt ꝙ lꝫ isern' sit Opi. scd̄a
infra nos. tñ loc' purgatorij ē sup̄ nos. qr sic 1
nos tenem' statū mediū int̃ dānatos et eos q̃
purgādi decedūt ab hac vita. ita loc' n̄r dꝫ eē
sup locū dānatoꝝ. ꝛ infra locū purgādoꝝ P̄ 2
idē loc' nõ corn̄det pene eterne ꝛ t̄pali. sꝫ pena
dānatoꝝ ē eterna. ꝛ purgādoꝝ t̄palis. g̃ ꝛc.
Sꝫ nec ista ꝯcludūt. Ad. i. igr̃ dd̄m ꝙ lꝫ i Solutio
h̃ nos teneam' q̃i mediū statū inter dānatos ꝛ Ad. 1.
purgādos p' hācvitā. qr dānati sūt i totali de
spatõe q̃tū ad btitudinē ꝯseq̄ndā. nos v̄o su
m' i spe. sꝫ mortui purgādi sūt i certitudine. lꝫ
ñ i actuali possessiõe. tñ purgādi nõ patiūt̃ pe
nā purgatorij rõe illi' q̃ sūt sup̄ nos. sꝫ rõne de
biti nõdū soluti. Et ista rõe intm̄ postq̃ꝫ deces
serit ab hac vita sūt infra nos inq̃tū nõ pn̄t sa
tisfacere aliq̃ actõe ab ip̄is elicita sic nos pos-
sum'. sꝫ solū passiõe ipsis inflicta. vl' actõne a
nob̄ ꝑ ip̄is elicita. ꝓpter qd̄ loc' passionis seu
purgatõis eoꝝ merito ē infra nos. Ad. ij. ne Ad. 2.
go maiorē. qr lꝫ loc' corn̄deat pene. tñ ꝑ accn̄-
dēs ē ꝙ respiciat duratõꝫ pene. Sic. n. i eodē
loco celesti ē p̄miū essentiale qd̄ ē ꝑpetuū. ꝛ p̄-
miū accn̄tale qd̄ ē t̄pale sic i eodē loco terrestri
p̃t eē pēa ꝑpetua ꝛ t̄pal'. si reat' puniēdi sic dif
ferꝫ. ꝙ vn' ē ꝑpetu' ꝛ alter t̄pal'. sic ē in ꝓposito
maxie distinguēdo locū illū s̃m ꝑtē iferiorē ꝑ
pena ꝑpetua ꝛ s̃m ꝑtē supiorem ꝑ pena t̄pali.

Quantum ad quar Articulus quartus
tū arti. dico breuiter ꝙ pc̄tā vēialia remittūt̃ i

1 alio mōo p⁹ hāc vitā aliq̄bꝫ hoibꝫ. Qꝛ aīe ali
qꝛ defūctoꝝ a pctis soluūť. ğ alicui aīe p⁹ vitā
pctā vēialia remittūť. Aūs pꝫ aucte li. mach.
allegata rōe. iiij. ꝑme ɔcl'oīs. iij. ar. ɔña ēē pꝫ.
qꝛ cū illa scp̄tura ñ possit intelligi ō pctīs mor
talibꝫ. illa em̄ ñ remittūť in alia vita. ncce ē ꝙ
2 intelligať de pctīs vēialibꝫ. ꝑ. istō exp̄sse po
nit. b. Aug. in li. ō vera peni. di. ꝙ q̄dā culpe le
ues i fut̄o remittūť. Idē ponit gre. iiij. li. dial.
Opi. 2ria Sꝫ oppositū isti⁹ ɔcl'oīs ponit q̄dā opi. qꝛ
1 ꝫm ꝙ ipi dicūt null⁹ hō ab hac vita decedit cū
vēiali pctō sine mortali pctō. Nā si q̄s hō in
vita fuerit sine mortali pctō. i illo grā finalis
purgat oēm vēialē culpā. cū igiť vēiale pctm̄
ānexū mortali ñ rmittať. iō nullū vēiale pctꝫ
p⁹ hāc vitā remitteť. qꝛ vľ nullū vēiale ad aliā
vitā deduciť. l' si aliq̄ō deduciť h̄ mortali pctō
2 ɔnectiť. ꝑ. istō ɔfirmať sic. vbi pctm̄ vēiale
ñ p̄t ɔmitti ibi nō solꝫ remitti. sꝫ i alia vita hō
decedēs i grā nō p̄t pctm̄ vēiale ɔmittere. ğ ꝛc.
3 ꝑ. gre. dicit ꝙ tal' ē q̄sqꝫ futur⁹ i iudicio q̄lis
de corpe exiuit. ğ si aliq̄s exit de corpe cuꝫ aliq̄
pctō. cū illo appebit i iudicio. ꝛ p ɔñs nullū
4 pctm̄ dimittiť i purgatorio. ꝑ. ꝫm dam. h̄ ē
hoibꝫ mors q̄ō angel' cas⁹. sꝫ āgel' p⁹ casū nll'ꝫ
pctm̄ dimittiť. vt declaratū ē i. ij. li. ğ nec hoi
5 p⁹ morte. ꝑ. sup illō vbū. i. Joh. v. c. ē pctm̄
ad mortē. p q̄ nō dico vt q̄s oret. diē glo. q̄ō i
hac vita ñ corrigiť. frustra p⁹ mortē ei⁹ venia
Cōtra opi postulať. Sꝫ ista opi. stare ñ p̄t. cū sit ɔ di
nionē. cta sacre scp̄ture ꝛ sctōꝝ doctoꝝ. vt appet h̄ in
Solutio. lr̄a. Ad. 1. dōꝫ ꝙ falsū assumiť cū dr̄. ꝙ null⁹
Ad. 1. hō moriť cū vēiali pctō sine mortali pctō. q̄a
possibile ē ꝙ aliq̄s exn̄s i vēiali pctō sine mor
tali obdormiat. ꝛ an̄q̄ꝫ euigilet pdit sēsū ꝛ mo
riť. ꝛ p ɔñs decedet cū veniali pctō sine oī mor
tali pctō. Ad pboꝫ dōꝫ ꝙ iteꝝ falsū assumiť.
qꝛ pctm̄ actuale i hac vita ñ dimittiť sine ɔtri
tōe. sꝫ possibile ē aliquē decedere in pctō vēiali
absqꝫ ɔtritōe. q̄ō pꝫ. qꝛ si vlteri⁹ viueret ipe ñ
intēderet hm̄oi pctm̄ vitare. cū ğ pctm̄ vēiale
sit pctm̄ actuale distinctū ɔ pctm̄ originale. ğ
ad ei⁹ deletōꝫ i hac vita nō sufficit p̄cise grā fi
Ad. 2. nal' sine ɔtritōe Ad. ij. nego maiorē. qꝛ corru
ptio q̄ i nob ē ex fomite ē cā pcti venial'. talē āt
corruptōꝫ nō patiť aīa exn̄s i purgatorio. ğ ñ
p̄t ibi vēial'r peccare. sꝫ remissio vēial' pcti fit in
purgatorio actu diue mīe. q̄ act⁹ vere attingit
ibi aīaꝫ. ꝛ etiā acceptat ei⁹ penā satisfactoriā. ğ
Ad. 3. ꝛc. Ad. iij. dōꝫ ꝙ dictū gre. dꝫ intelligi ō eq
litate aīe p ɔpatōꝫ ad mēsurā caritat' ꝛ grē. qꝛ
si aīa exit ō corpe cū mag̃ caritate i iudicio ap
pebit cū mag̃. si cū pua exit. appebit cū pua. ꝛ
si cū nll'a caritate ō corpe exit tūc cū nll'a i indi
cio appebit. ꝛ iō negāda ē ɔña Ad. iiij. dōꝫ Ad. 4.
ꝙ illa ɔpatio quā facit dam̄. intelligēda ē q̄n
tū ad mortale pctm̄. qꝛ q̄ntū ē de lege cōi nulli
hoi p⁹ mortē remittiť aliq̄ō mortale pctm̄. Di
co āt ō lege cōi. qꝛ ad p̄ces bonoꝝ hoīm aliq̄ q̄
i mortali pctō mortui fuerāt ō grā spāli resusci
tati sūt ad agēdā pniaꝫ. vt al's dixi ō traiano
Ad. v. dōm. ꝙ sil'r dictū illi⁹ glo. ē intelligē Ad. 5.
dū de mortali pctō. ꝛ nō de vēiali. al's frustra
oraret eccl'a informata sacra scp̄tura p defūctīs
vt soluereť a pctīs. Ad argu. p̄n. nego miorē Ad p̄nci
Ad pboꝫ dōꝫ ꝙ ñ efficiť piur⁹. qꝛ veꝝ ē illud pale argu
q̄ō r̄ndet. nā iuramtū suū ñ astrigit eū ad dōꝫ mentum.
illō q̄ō ñ scit ꝫm ꝙ hō ē. q̄uis noticiā ei⁹ hēat
vt locū dei tenet. tale aūt ē illud q̄ō p̄cise scit p
ɔfessionē.

Distinctio vicesimasecūda.

Vnqꝫ multis

1 Postq̄ꝫ mgr̄ determiauit de pctōꝝ
tā mortaliū q̄ꝫ vēialiū remissiōe.
nūc i ista. xxij. di. inq̄rit de remissoꝝ pctōꝝ re
ditōe. ꝛ diuidit i duas ptes. Qꝛ p̄mo mouet
qōꝫ ō reditōe pcti p ɔtritionē dimissi. scōo p
ꝯmiatiōe tractat⁹ ō pnīa inq̄rit q̄d i pnīa se hē
at vt sacrm̄. ꝛ q̄d vt res sacri. ibi. Post p̄dicta
Pria i duas. qꝛ p̄mo circa pctōꝝ dimissoꝝ re
ditōꝫ mouꝫ qōꝫ recitādo circa hm̄oi qōꝫ du
plicē opionē. scōo vtrusqꝫ opi. adducit pboꝫ.
ibi. q̄ vero dicūt. ꝛ h̄c in duas. nā p̄mo circa p̄
dictā qōeꝫ duaꝝ oppositaꝝ opionū adducit
ɔfirmatōꝫ. scōo prudēti lectori isti⁹ qōis ɔmit
tit discussionē. ibi. vtriqꝫ pti qōis. p̄ma in du
as. qꝛ p̄mo recitat illā opi. q̄ a modernis cōi
ter reprobať. scōo recitat opi. oppositā q̄ cōiť
approbať. ibi. Sꝫ qꝛ absonū Seq̄ť illa ps
P⁹ p̄dicta. ꝛ diuidiť i duas ptes. qꝛ p̄mo cir
ca rē ꝛ sacrm̄ pn̄ie mouet qōꝫ. scōo iuxta duas
opi. assiḡt duplicē rn̄sionē ibi. q̄dā dicūt. ꝛ h̄c
diuidiť i duas ptes. ꝫm ꝙ duaꝝ opi. adducit
rn̄siones. scōa ibi. q̄dā āt dicūt. Pria in duas
qꝛ p̄mo recitat p̄me opi. rn̄sionē. scōo ɔ rn̄sio
nē ducit ꝛ soluit duplicē obiectōꝫ. ibi. q̄ō si ē.
Circa istā vltimā di. de penitētia q̄ro.

V trū pctā dimissa p pn̄ie sacrm̄ redeāt
ppť ingr̄titudinē recidiuāť p⁹ hm̄oi
dimissionē i aliq̄ō mortale pctm̄ Et
vr̄ ꝙ sic. qꝛ ꝫm leges ciuiles liber⁹ seu ꝫu⁹ māu
missus peccās ɔ dn̄m suū. ppter ingr̄titudinē
qꝛ nō recognit bn̄ficiū sibi impēsū retrudēd⁹
ē in p̄stinā ꝫuitutē. sed p sacrm̄ pn̄ie penitēs li
berať a ꝫuitute diaboli. ꝛ restituiť in libtatē g
dire grē. ğ si ingr̄⁹ ɔ dn̄m suū q̄ eū libauit a ta
li ꝫuitute peccat mortali pctō. tūc iuste retru

dei i p̄stinā s̄uitutē. ⁊ p̄ ɔ̄ñs redeūt pctā q̄bꝰ p̄mo s̄uiuit diabolo Cōtra. q̄ ad nihilū sūt redacta. illa p hūanū actū seu p hūani actꝰ defectū ñ p̄nt redire ad eē. s̄ʒ ꝟtute pnie influxū dine grē pctā dimissa sūt ad nihilū redacta. ḡ ingratitudo q̄ vl' ē q̄dā actꝰ hūanꝰ vl' q̄dā defectꝰ actꝰ hūani ñ p̄t eē cā reuersiōis hm̄oi pctōꝝ. Hic p̄mo vidēdū ē vtꝝ pctā dimissa pniā redeant q̄ ad culpā recidiuāte ip̄o penitēte Scd̄o vtꝝ redeāt q̄ ad penā. Tercio dato q̄ aliq̄ mō redeāt. vtꝝ cā hm̄oi reditōis sit ingratitudo. Quarto q̄d sit sacrm̄ ⁊ q̄d res sacramenti in penitētie sacramēto.

Articulus primus.

Quātum ad primū ē adūtendū q̄ pctā dimissa q̄tū ad culpā seu maculā redire p̄t intelligi dupl'r. vno mō s̄m suū eē p̄priū. ⁊ ɔpletā maliciā seu ifectōꝫ. alio mō q̄tū ad seq̄ntis pcti aliq̄lē agguatōꝫ. Et s̄m h̄ pono duplicē ɔclōꝫ Pria ē q̄ pctā ñ redeūt p̄mo mō. q̄ si reūterent pctā dimissa s̄m

Cōclusio prima.

1 suā ɔpletā maliciā. l'h̄ fieret actōe hois. vl' actōe dei. nō p̄mo mō. q̄ q̄d ānihilatū ē ꝟtute dīna ñ p̄t hūana actōe reūti id nūero s̄m eē cōpletū. nec scd̄o mō. q̄ s̄m aug. deo actore nō deterior efficit̄. Et h̄ posito deꝰ eēt p se cā pcti. q̄d

2 ē icōueniēs P. si sic. tūc vnū oppositoꝝ eēt p se cā eēndi alterꝰ oppositoꝝ Falsitas ɔ̄ñtis p̄ʒ. pbo ɔ̄ñaꝫ. q̄ q̄ñq̄ ɔtigit talē hoīeꝫ peccare pctō p̄digalitat̄s cui p̄us pniā fuit dimissū pctꝫ auaricie. ḡ si pctm̄ q̄ penitēs recidiuat eēt cā reditōis pctōꝝ dimissoꝝ. tūc pctm̄ p̄digalitat̄s eēt p se cā pcti auaricie. ⁊ eod̄ mō p̄t argui de timiditate ⁊ audacia ⁊ q̄bus̄libet alijs opposit̄s vicijs ⁊ pctis. Sʒ q̄uis i ista ɔclōe satis ɔcor-

Opi. p̄ria

dēt moderni doctores. tn̄ ɔ̄ eā sūt tres opi. doctoꝝ ātiq̄ꝝ. Quidā em̄ absolute ⁊ sine distinctōe posuerūt q̄ recidiuāte penitēte redeūt oīa

1 pctā q̄ p pniā erāt deleta. q̄d pbāt sic. Sic se h̄ʒ grā p pniam acq̄sita ad merita p pctā p̄cedentia deleta ⁊ mortificata. sic se h̄ʒ malicia pctm̄ pꝰ pniā ɔ̄cta ad pctā deleta p grāʒ p̄mitus acq̄sitā. s̄ʒ p grāʒ acq̄sitā oīa merita pctis p̄cedētibꝰ mortificata reuiuiscūt ⁊ renouāt̄. vt p̄ʒ p d̄ꝫ scōꝝ doctnā. ḡ p maliciā seq̄ntis pcti oīa demerita seu pctā ꝟtute pnie ⁊ p̄cedētis grē

2 deleta penitꝰ renouāt̄. P. sic caritas se h̄ʒ ad viuificādū. sic mortal' culpa ad mortificādū. s̄ʒ caritas sic viuificat q̄ reducit ad vitā talia mortificata q̄ q̄ñq̄ fuerūt viua. ḡ mortal' pcti malicia reducꝫ illa deleta pctā q̄bꝰ q̄ñq̄ aīa fu-

3 it mortua. P. s̄btracto tegmīe. tūc appent illa q̄ p̄us fuerūt tecta. s̄ʒ caritas q̄ opit ml'titudinē pctōꝝ. vt d̄r. i. pe. iiij. c. s̄btrahit̄ p mortal'e pctm̄ seq̄ns pniā. ḡ pctā q̄ p̄us fuert deleta ꝟ coopta caritate. iterꝫ apparēt i visiōe ⁊ i putatōe dīna P. remota cā remouet̄ effectꝰ. s̄ʒ dele- 4

tōis pcōꝝ p̄cedētiū grā ē cā imediata. ḡ ablata grā p seq̄ns pctm̄ tollet̄ deletio p̄cedētiū pcōꝝ. ⁊ p ɔ̄ñs hm̄oi pctā ponet̄. q̄ s̄blato vno p̄uatiue oppositoꝝ ponit̄ reliquū. eo q̄ sint opposita imediata. P. penitēs recidiuās ñ ē i meli- 5

ori statu q̄ʒ fuit an̄q̄ʒ peniteret. ḡ i oibꝰ pctis ē i q̄bꝰ fuit an̄q̄ʒ peniterꝫ. an̄s pbat̄. q̄ d̄r Eze. xviij. Si auertit se iu. a iusti. suā. oēs iust. q̄s fe. ñ recor. Sʒ pnia ē q̄dā iusticia vīdicatiua vt p̄ʒ ex dictis di. xiiij. ar. i. ḡ statꝰ recidiuātis ñ ē melior i recordatōe vl' ɔspectu dei q̄ʒ si p̄us nō egisset pniam. ɔ̄ña p̄ʒ. q̄ si penitēs recidiuās ñ ē i meliori statu pꝰ recidiuatōꝫ q̄ʒ fuerat p̄us q̄ʒ peniteret. ḡ ñ h̄ʒ pauciora vl' miora pctā q̄ʒ hūit an̄q̄ʒ peniteret. P. istud vr̄ eē d̄ intēti- 6

one leōis pape q̄ ait. Iterata iniq̄tas mīaꝫ ɔcessam exinaniuit Multa alia dimitto q̄ p ista opi. p mgr̄m h̄ adducūt̄ i l'ra. Sʒ ɔ̄ñ istiꝰ

Cōtra opinionē.

opi. expsse ponit aug. i li. de mīsiōibꝰ p̄spi. vbi ait. q̄ recedit a xp̄o. ⁊ alienꝰ a grā viuit i hac vita q̄d nisi i p̄ditōꝫ vadit. s̄ʒ ñ i id q̄d dimissū ē redit Ad. i. d̄oꝫ q̄ nō ē sile illud q̄d i maiori

Solutio Ad. i.

assumit̄ p sili. In ill' n. termis silitudo sic deberet sumi q̄ sic se h̄ʒ grā ad merita mortua viuificāda. sic se h̄ʒ culpa ad merita viua mortificāda. ⁊ tūc ñ plꝰ h̄ri i ɔclōe nisi q̄ sic grā penitēti collata viuificat merita p̄cedētia pctā mortificata. sic pctm̄ seq̄ns pniam mortificat ea q̄ inuenit viuificata p grāꝫ Ad. ij. d̄oꝫ q̄ cō-

Ad. 2.

cessa maiori ⁊ miori. ñ seq̄t̄ ɔclo q̄ ifert̄. s̄ʒ seq̄t̄ ista. q̄ mortal' culpa ducit ad mortē talia viuificata q̄ q̄ñq̄ fuert mortua. ⁊ hꝰ ɔclo ē v̄a. q̄ culpa mortal' seq̄ns pniaꝫ iterꝫ mortificat merita viuificata p grām pniālē. q̄ eē p̄us fuerūt mortificata culpā pniā p̄cedētē. Ad. iij.

Ad. 3.

d̄oꝫ q̄ maior ñ ē v̄a si tegmē ē illiꝰ ɔditōis q̄ corrūpit ⁊ penitꝰ destruit illō q̄d tegit. sed caritas d̄r coopire pctm̄ destructiue. q̄ expellit et ɔsumit pctm̄. ⁊ iō s̄btracta caritate nō remāet pctm̄ q̄d p̄cessit caritatē ē dicebat̄ coopiri caritate Ad. iiij. d̄oꝫ q̄ q̄tū ad p̄ns possumꝰ du-

Ad. 4.

pl'r loq̄ d̄ cā. q̄ q̄dā ē cā ñ solū effectꝰ iductiua s̄ʒ eē p̄cise ɔ̄suatiua. alia sic ē effectꝰ iductiua. q̄ tn̄ eiusdē effectꝰ ñ ē p̄cise ɔ̄suatiua. p̄mo mō ignis ē cā sui splēdoris i aere. scd̄o mō ē cā sui caloris i ferro vl' i alia re calorē impssū absēte igne retinēte. d̄ cā p̄mo mō dicta v̄a ē maior s̄ʒ mior ē falsa Sʒ d̄ cā scd̄o mō dicta mior ē v̄a q̄ grā iducit hūc effectū q̄ ē deletō vl' ñ eē pcti p̄cedētis grāꝫ i s̄biecto rōnali. maior tn̄ ē falsa. q̄ q̄uis impssio gladij iducat vulnꝰ. tn̄ extra-

cto gladio mãet vuln⁹. sic ĩ ꝓposito ablata grã
ñ auferť nõ eẽ illi⁹ pctĩ qď fuit deletũ ꝑ grãm.
Instantia · Forte dices miorẽ eẽ verã accipiẽdo cãm ꝑ-
mo mõ. q̇a manẽte grã sp̄ ꝯſuať ille effect⁹ q̇ ẽ
ñ eẽ pctĩ deleti ꝑ graꝫ. ğ vr̄ ꝙ grã illi⁹ effect⁹ ñ
Solutio solũ sit cã iductiua ſꝫ eẽ ꝯſuatiua ℞. ꝙ q̄ꝫuiſ
manẽte gladio ĩ corꝑe cui infix⁹ ẽ sp̄ remãeat
vuln⁹. qꝛ tñ ſbtracto gladio adhuc mãet vul-
n⁹. iõ ſufficiẽter arguiť ꝙ gladi⁹ nõ sit ꝑcise cã
Ad. 5. vulneris ꝯſuatiua. sic ĩ ꝓposito ꝛc̃. Ad. v. dõꝫ
ꝙ añs ñ ẽ verꝝ absolute loq̄ndo. qꝛ dato ꝙ reci
diuet ꝑ vnũ ď leuioribꝫ mortalibꝫ pctĩs. ꝛ añ
q̄ꝫ peniterꝫ fuerit ĩ mlťꝫ et ğuissimis pctĩs. tũc
p⁹ recidiuatõꝫ ẽ ĩ meliori statu ꝛ diſpõe q̄ꝫ fue
rit añq̄ꝫ peniteret de illˀ ğuissimis pctĩs. Ad
ꝓboꝫ dõꝫ ꝙ q̄ꝫuis iusticie recidiuãtis ñ veniãt
ĩ recordatõꝫ dei ſm̃ ꝙ h̃moi q̄ꝫtũ ad hũc effcm̃
q̇ ẽ ꝯsecutõ vite etñe. tñ sp̄ sũt ĩ recordatiõe dei
q̄ꝫtũ ad hũc effectũ q̇ ẽ deletio pctĩ ꝑcedẽtis ipsã
pniaꝫ. Et ꝯña ẽ negãda cũ sua ꝓboe. qꝛ da-
to ꝙ hõ p⁹ recidiuatõꝫ ñ sit ĩ meliori statu. vľ
sit ĩ peiori statu q̄ꝫ fuit añq̄ꝫ peniteret. h̃ ñ erit
ꝓ tãto ꝙ h̃eat eadẽ pctã q̇ pniaꝫ fuerĩt dimiſ
sa. ſꝫ h̃ erit ꝓ tãto. qꝛ recidiuãdo ď nouo ꝯmi
sit silia pctã ꝑoribꝫ ꝑ pniaꝫ deletis. vľ maiora ꝛ
Ad. 6. ğuiora. Ad. vi. dõꝫ ꝙ q̄ꝫuis iterata iniq̇tas
possit exinanire miaꝫ ꝯcessã q̄ꝫtũ ad effectũ fu
turũ q̇ ẽ vite etñe ꝯsecutõ. tñ nõ pt̃ eã exinani-
re q̄ꝫtũ ad effectũ iã ꝑteritũ q̇ ẽ ꝑteriti pctĩ dele
tio. qꝛ sic illud qď ẽ pñs nõ pt̃ ñ eẽ. qꝛ oẽ qď ĩ
qñ ẽ nccẽ ẽ eẽ. vt ďꝛ. i. pi hermenias. sic illď qď
ꝑteritũ ẽ ñ pt̃ nõ fuisse. ꝛ ꝑ ꝯñs pctã q̇ pnia de
Opi. scd̃a q̇ ascribiť ꝑpositiuo. leuit nõ pñt nõ eẽ deleta. Alia opi. poniť. ꝙ
pctã ꝑ pniaꝫ deleta ñ redeũt ꝓpť qď libꝫ pctm̃
mortale q̇ penitẽs recidiuat ſꝫ tm̃mõ ꝓpť. iiij
q̄ꝝ vnũ ẽ frñũ odiũ. aliud apostatare a fide. t-
ciuꝫ ꝯfessiõeꝫ ꝯtẽnere. q̄rtũ pnia pnie. puta si
dolet se penituisse ď ꝑteritis pctĩs. Et h̃ opi. ro
borať oĩbꝫ auctĩbꝫ q̇s mgr̃ in. i. c. isti⁹ di. addu
cit. ꝛ adeo fuit famosa ista opi. ꝙ mgr̃ nõ ꝑsũ
psit ei ꝯdicere. sic pꝫ ĩ lr̃a Pro ista opi. argu
1 ebãt sui defẽsores sic. Illď qď ꝯditiõalr̃ dimit
tiť h̃ nõ astãte ꝯditiõe reũtiť ꝛ nõ intelligiť eẽ
dimissũ. sed de⁹ nõ dimittit pctã nisi sub hac
ꝯditõe vt ille cui dimittit vitꝫ ꝑdicta. iiij. pctã
ğ si aliqď ꝑdictoꝝ. iiij. fecerit. tũc pctã reũtẽť.
maior pꝫ. minorẽ ꝓbãt auctĩbꝫ q̇s mgr̃ h̃ ad-
2 ducit. P. q̇cũq̄ꝫ facit ꝯ remissiõis ꝯplemẽtũ
fũdamẽtũ ꝛ sacrm̃. illi⁹ pctm̃ vľ nõ dimittiť. vľ
si dimissũ ẽ reuertiť. Sꝫ h̃ñs frñũ odiũ facit
ꝯ remissionis ꝯplemẽtũ putaꝫ caritatẽ q̇ opit
pctã. apostatãs a fide facit ꝯ remissiõis fũda
mẽtũ. s. ꝯ fidẽ. sed ſpnẽs ꝯfiteri ꝛ penitẽs se pe-

nituisse facit ꝯ remissionis sacrm̃. qꝛ ꝯfessio ꝛ
ꝯtritio sũt ꝑtes pnie q̇ ẽ remissionis sacrm̃. ğ
ꝛc̃. Vñ sic fuit famosa ista opi. aliq̇bꝫ tꝑibꝫ
ꝙ ꝑdicta sub his duobꝫ versibꝫ fuerũt compꝛ
hensa. Fratres odit. apostata fit. ſpnit q̄ꝫ fate-
ri. Penituisse piget. ꝑstina culpa redit Sꝫ Cõtra opinionẽ.
nec ista opinio stare põt. Qꝛ cũꝫ omne pctm̃
mortale repugnet grẽ et caritati. nõ apparet 1
aliq̇ sufficiẽs ratio q̄re ꝓpter hec q̄ttuor pctã
redeãt ea q̇ sũt dimissa. ꝛ nõ ꝓpter alia P. cũ 2
isti dicũt pctã reuerti. vel intelligũt ꝙ reuer-
tanť eadẽ nũero. ꝛ hoc ẽ impossibile. qꝛ ꝑ mi-
scdiam dei ad nihilũ redacta sũt. vľ intelligũt
ꝙ reuertãť nõ eadẽ nũero. sed eadẽ ſpẽ. tũc ar-
guo sic. Ista pctã de nõ eẽ ꝓcedũt ad eẽ. aut ğ
deus ꝓducit ea ad eẽ. ꝛ hoc nõ. qꝛ q̇ facit pec-
catũ seru⁹ ẽ pctĩ. sicut ait apľs. ꝛ sic deus eẽt ser
uus pctĩ. ꝛ mortalis pctõr. qď ẽ absurdũ etiã
cogitare. aut hõ. ꝛ hoc nõ. qꝛ isti act⁹. s. frñuꝫ
odiũ. ꝛ sic de alijs q̄ttuor. nõ sũt de sua natu
ra inductiui pctĩ adulterij. pricidij. mr̃icidij.
ꝛ sic de alijs ğuissimis pctĩs. q̇ q̄ñq̄ꝫ ꝑ pniam
credũť eẽ dimissa. Ad ꝑmũ dõm ꝙ minor Solutio. Ad. 1.
nõ ẽ vera. qꝛ deus dat grãꝫ ꝛ caritatẽ. q̇ forma
lẽ repugnãtiã habẽt ad oẽ mortale pctm̃. ꝛ iõ
absolute ad nihilũ redit oẽ mortale pctm̃ pre
exñs ĩ subiecto. cui grã ꝛ caritas infũdunť. et
ꝑ ꝯñs simplr̃ ꝛ nõ sub ꝑdicta ꝯditõne remit
tunť pctã. vera ꝛ nõ ficta exñte homis pnia.
Verꝫ est bñ ꝙ vita spũalis grãm dať homĩ
penitẽti sub ꝯditõe vitãdi omne mortale pec-
catũ. ꝛ nõ solũ ꝑdicta q̄ttuor de quibꝫ isti lo-
quunť. Vñ sicut de⁹ dixit homĩ exñti ĩ ꝑadi-
so. q̇cũq̄ꝫ hora comederis ex eo. s. de pomo ꝓ-
hibito. morte morieris. sic etiã intelligendũ ẽ
ꝙ deus dicat penitẽti cũ sibi graꝫ viuificãtẽ ĩ-
fluit. q̇cũq̄ꝫ hora pctm̃ mortale ꝯmiseris spũa
liter morieris. ꝛ vita grẽ ꝑuat⁹ eris. Et ex h̃ tñ
nõ sequiť ꝙ aliqď pctm̃ dimissũ formalr̃ ꝛ ꝑfe
cte reuertať. Ad. ij. cõcedo maiorẽ q̄ꝫtũ ad Ad. 2.
ꝑmũ mẽbꝝ illi⁹ disiũctõis. qꝛ ꝓtũc qñ actualr̃
facit ꝯ illa tria. tũc nullũ pctm̃ ei remittiť. Et
qꝛ ad ṽitatẽ disiũctiue ꝓpõis sufficit alterã ꝑ-
tẽ eẽ verã. iõ maior ꝓpõ ẽ ṽa. Et lꝫ eẽ mior sit
ṽa. tñ ꝯclõ ẽ falsa. qꝛ ṽtute illaꝝ ꝑmissaꝝ ñ se
quiť grã forme alta ps disiũctõis. s. ꝙ pctã di
missa redeãt. sic ista opi. ĩtẽdit ꝯcludere. ſꝫ se
q̇tur ista tota disiũctiua ꝓpõ. s. ꝙ vľ pctã ñ di
mittũť. vľ si dimissa sũt reũtũť. ꝛ tũc ista disiũ
ctiua ṽificať grã ꝑme ptĩs. ꝛ ñ grã scd̃e ptĩs. qꝛ
illa ꝑ se accepta ẽ falsa. vñ sic dõ. oĩe currẽs
moueť vľ q̇escit. sortes currit. ğ sortes q̇escit. ñ
seq̇ť ꝯclo. q̄ꝫuis ãbe ꝑmisse sint ṽe. qꝛ ꝓcedit a

plib⁹ cāis ꝟitat̄ ad vnā. sȝ bn̄ seq̄t ꝯclo vi. sit̄ ctiue plata. s. ꝙ sortes vl' monet vl' q̄escit. sic i pposito ꝛc. Opio tercia ē ꝙ i recidiuāte p⁹ pniaȝ pctā dimissa nō redeūt formal'r et ꝓm ppuā exn̄tiā. sȝ redeūt ꝓm eq̄pollētiā. q꞉ ita vi ciat⁹ ꝛ a deo elōgat⁹ erit p mortale pctm̄ q̄ reci diuat sic si pctā pterita nō eēnt sibi dimissa. Et isto mō intelligūt ill'd verbū. b. Jac. Qui offēderit i vno fact⁹ ē oim re⁹. Sȝ etiā ista opi. irrōnabil' eē videt. q꞉ ꝓm ista dicta seq̄ret ꝙ pctm̄ simplicis fornicatōis q̄ ille recidiuat q̄ pmo penituit d' centū homicidijs. eque illū hoiem viciaret ꝛ a deo elōgaret. sicut fecerāt il la centū vl' mille homicidia pus q̄ȝ peniteret. q̄d oino absurdū eē videt. Nec verbū. s. Ja cobi ē ad eoꝝ ppositū. Dȝ. n. h' ꝟbū itelligi n̄ q̄tū ad eq̄pollētiā vicij ꝛ offēsiōis dei. sȝ q̄tuȝ ad sniaȝ pene dāni. q꞉ pena dāni q̄ ꝯsistit i ca rētia visiōis diuine eēntie. ꝓm se ē oib⁹ decedētib⁹ i mortali pctō cōis. siue pl'a ꝛ g̃uiora habeant pctā. siue pauciora ꝛ min⁹ g̃uia. Pena ꝟo sen sus ē ieq̄lis ꝛ varia ꝓm varietatē delictoꝝ. Et i ipsa pena dāni pt̄ eē aliq̄lis ineq̄litas. ꝓm ꝙ vn⁹ ex carētia diuie visiōis magis torquat̄ q̄ȝ al ter. put videt ꝙ ex suis demerit̄ pl'a et maiora sibipi pstitit ipedimēta respectu btīfice visiōis

Cōclusio scda. Cōclo. ij. ē. ꝙ pctā dimissa pn̄t dici redire. nō i se sed in seq̄ntis pcti aliq̄li aggūatōe. Q꞉ rōne annexe ingratitudis aggrauat̄ aliq̄ mō pctm̄ recidiuatōis. Et isto mō redeūdi debēt intelligi auctes quas mgr̄ p scda opinione h' adducit in lra.

Articulus scdus. Cōclusio pma.

Quātuȝ ad secūdū

arti. pono duas ꝯcloes. Pma ē. ꝙ pena di missa non reuertit̄ tota ꝛ in se ꝛ ꝓm se. Q꞉ hō
1 nō req̄rit debitū pmo dimissū ppter debitū d' nouo ꝯtractū. g̃ nec de⁹. Añcedēs pȝ. q꞉ in iu re ciuili dicit̄. ꝙ obligatio semel extincta am plius nō reuiuiscit. Cōseq̄ntia etiā pȝ. q꞉ nō ē min⁹ misicors de⁹ q̄ȝ hō. nec iura ciuilia sūt
2 magis clemētia q̄ȝ lex dina. Pꝛ culpa dimis sa nō redit ꝓm se. g̃ nec pena. Añs ptȝ ex pma ꝯcl'oe pmi arti. ꝯn̄a etiā nota ē. q꞉ pena dat̄ p pter culpā intelligēdo de pena de q̄ ad' pn̄s lo q̄mur. Sed ꝯ istud sūt oēs illi q̄ꝛ opiones sūt recitate i pcedēti arti. q꞉ sicut dicūt redire culpā. sic ꝛ dicūt redire penā. Sed de his nō pl⁹ dicā. q꞉ motiuis eoꝝ responsū est i pdictis

Opi. ꝯria

Sūt etiā aliq̄ q̄ dicūt ꝙ licet in recidiuāte pctā nō redeāt quo ad culpā. tn̄ redeūt q̄ ad penā. Q꞉ sic pȝ Mat. xviij. dn̄s seruū nequā cui oīme debitū dimiserat tradidit tortoribus donec redderet nouissimū q̄drantē. sic q̄nis penitēti de⁹ dimiserit debitū pene. tn̄ si penitēs efficit̄ nequā p recidiuationē. tūc deus req̄rit ab eo oēm penā dimissā. Sed ista opinio nō valet. q꞉ nō ꝯsurget duplex tribulatio. vt dicit̄ Naū. i. ca. igit̄ si ppter pcedentē ꝯtritio nē vel ꝯfessionē vel satisfactionē deus ipsi pe nitēti penā dimisit añq̄ȝ recidiuanit. de hmōi pena vlteri⁹ nihil req̄ret. Ad illud q̄d addu cūt de mattheo dōm. ꝙ illa auctas ꝛ oīs alie ꝯsiles sūt intelligēde de aggrauatōe pene debi te pctō recidiuatōis. Nā sicut illud pctm̄ ag grauat̄ aliq̄ mō rōne ānexe ingratitudis. sic etiā pena huic pctō debita grauior erit q̄ȝ eēt si hmōi pctm̄ ānexā ingratitudinē non hr̄et.

Cōtra opinionē.

Solutio instantie

Scda ꝯclo est. ꝙ si penitēti nō fuit tota pe na dimissa añq̄ȝ recidiuaret. tūc q̄nis ps di missa n̄ exigat̄ vlteri⁹. totū tn̄ residuū d' hmōi pena totaliter exiget̄. Quia hoc exigit diuia iusticia ꝙ nullū malū maneat impunitū. ma lū. n. culpe non trahit̄ ad ordinē vniuersi nisi p penā. ꝛ ideo versū non eēt bn̄ ordinatū si ali cui modo culpe nō corrn̄deret aliq̄d malū pe ne. Forte dicet̄ si nō exiget̄ a recidiuāte de pena peti remissi nisi illa ps pene q̄ non est re missa. ꝛ de qua nondū satisfecit. tūc si morit̄ i pctō quo recidiuanit. non punict̄ ppetue i in ferno p illis pmis pctis p q̄bus adhuc satis facere in pte tenebat̄. Sed ꝯseq̄ns ē falsum. q꞉ in inferno ē ppetua pena. Probatio ꝯn̄e. q꞉ ꝯtritōe pena eterna mutata fuit i penā tpa lē. g̃ residuū illius pene q̄d manet post ꝯtriti onē erit tpale. Si. n. non esset tpale. tūc non essȝ residuū pene manētis post ꝯtritionē. sed eēt tota pena pctis debita añ ꝯtritionē. q꞉ illa fuit eterna. ꝛ haberet pdicta opinio ppositū q̄ ponit ꝙ pctm̄ p recidiuatōȝ reuťat̄ q̄tū ad to tā suā penā. R. negādo ꝯn̄aȝ. Ad pbatōȝ dōȝ ꝙ licet illa ps pene q̄ remāsit ꝓm se sit tpa lis. si tn̄ ille q̄ tenet̄ eā sustinere nō cōplet eā i hoc mūdo. ꝛ morit̄ i mortali pctō. tūc p ac cidens ppetuat̄. puta ratione q̄ ꝯiungit̄ pene ppetue debite mortali pctō. in q̄ talis homo morit̄. Sil'r appet de veniali pctō. cui licȝ debeat̄ pena tpalis ꝓm se. tn̄ si post mortē ho mis annexū fuerit pctō mortali. tūc p accn̄s scȝ ratione mortal' pcti annexi ppetue punict̄. supposito ꝙ nulla tpalis pena sit i inferno. sic supponit instātia supradicta.

Cōclusio scda.

Instantia

Solutio.

Quantū ad terciū

Articulus tercius.

De ingratitudine. articulū p̄mo vidēdū ē q̄d sit ingratitudo. scd̄o d̄ q̄sito Dico ḡ p̄mo q̄ ingtitudo ē q̄dā hoīs ieptitudo q̄ volūtarie ↄtingit q̄ debitas grāꝝ actōes reddere negligit. l' oppositū hm̄oi actōnū ipēdit ei a q̄ libe b̄n̄ficiū p̄us accepit.

P̄nt ec̄ distigui. iiij. gdꝰ ipiꝰ ingtitudis. Qꝛ aliq̄ sūt q̄ acceptū b̄n̄ficiū nō retribuūt q̄n retribuere p̄nt. aliq̄ sūt q̄ ↄtribuere ↄtēnūt. terciȷ̄ q̄ b̄n̄ficiū adeo puipēdūt q̄ penitꝰ obliviōi tradūt. q̄rti sūt q̄ ope in debito etiā ip̄m suū b̄n̄factorē offēdere p̄sumūt Cōtra p̄mos ait bern. ser. xxxv. Grāꝝ cessat decursus vbi n̄ fuerit recursus. Cōtra scd̄os ait ber. ser. lij. puersi cordis ē occasiōes ingtitudis iuestigare. nēo illd̄ facit nisi ille q̄ ec̄ grtis ē ingtꝰ. Cōtra tercios ait ber. d̄ diligēdo deo. Supbie ē ꝛ delictū maximū vti datis tāq̄ inatis Cōtra q̄rtos ait idē ber. sup cāt. Ingtitudo ē vētꝰ vrēs siccās fōtē pietatis. roꝛē mie ꝛ flueta grē.

De q̄sito Quātū ē d̄ q̄sito i isto. iiij. ar. teneo breuiter ↄcl'oꝛ affirmatiuā. s. q̄ ingtitudo ē cā reditōis pctōꝝ p̄cedēt dimissoꝝ mō q̄ dicūt redire hm̄oi pctā. qꝛ aggūatio ↄtigit i pctō recidiuatōis rōe q̄ recidiuās ingtꝰ ē d̄ p̄cedēti b̄n̄ficio q̄ deꝰ eū absoluit a pctō. ſ; pctā dimissa n̄ reūtūt i se. ſ; solū i sequēti pcti agguatōne. ḡ ꝛc̄. Maioꝛ p;. qꝛ q̄to maioꝛ i recidiuāte fuerit ingratitudo tāto magis sui pcti accumulat aggrauatio. Minoꝛ etiā patet ex dictis in. i. articulo.

Articulus quartus

Quantum ad quar

tū arti. ē adūtēdū q̄ i sacro pn̄ie ē tria ↄsiderare. s. exterioꝛē actōz. interioꝛē ↄtritōz. ꝛ pcti remissiōz. Et ſm̄ h̄ pono triplicē ↄcl'oꝛ

Cōclusio prima. P̄ria ē q̄ pn̄ia q̄tū ad actꝰ exteriores q̄ sūt actꝰ ↄfitētis ꝛ actꝰ sacerdotis absoluētis ꝛ satisfactōꝛ iiūgētis sūt sacrm̄ tm̄.

Scd̄a cōclusio. Scd̄a ↄcl'o ē q̄ pcti remissio ē res sacri tm̄

Cōclusio tercia. Tercia ↄcl'o ē q̄ interioꝛ pn̄ia. s. cōtritō ē sacrm̄ ꝛ res sacri. ē. n. sacrm̄ respectu remissiōis. ſ; ē res sacri respcū exterioꝛis actōis tā ↄfitētis q̄ ec̄ absoluētis. h̄ n̄ i isto. qꝛ ista satis h̄ patēt i l'ra.

Ad argu. pnnci. Ad argu. p̄n. p̄t dici q̄ n̄ ē sile d̄ ſuo māumisso ꝛc̄. qꝛ maioris clemētie ē lex diuina q̄ hūana. Ul' p̄t dici q̄ sic māumissus peccās ↄ dn̄m suū retrudit n̄ i eādē ſuitutē nūero ſ; spē. nꝰ ex eād cā q̄ p̄mo. ſ; ex noua cā. puta ex nouo crimie q̄ offēdit dn̄m suū. sic recidiuās relabit i ſuitutē pcti. n̄ tn̄ i eādē nūero. i q̄ p̄us erat anteq̄ peniteret. nec ex eadē cā. ſ; ex pctō p̄nūc de nouo ppetrato. ꝛ iō n̄ oꝛ rōe hꝰ ſuitutis redire pctā q̄ p̄us fuerūt dimissa. et in h̄ terminat tractatꝰ de penitentia.

Distinctio vicesimatercia.

P Reter premis

sa Postq̄ mgr̄ d̄terminauit d̄. iiij sacris. s. d̄ bapmo. ↄfirmatōe. eucharistia ꝛ pn̄ia. nūc p̄seq̄t de. v. sacro. puta d̄ vnctōe extrēa. ꝛ diuidit i duas ptes. qꝛ p̄mo tractat d̄ istiꝰ sacri instōne. scd̄o d̄ eiꝰ iteratōe ꝛ āministratōe ibi. q̄rūt aliq̄ P̄ria i duas. qꝛ p̄mo ōn̄dit istiꝰ sacri cāe ſbiectiue materialē ↄditōꝫ scd̄o inuit cāe istitutiue sp̄alē autēticatōꝫ. ibi. h̄ sacrm̄. ꝛ hc̄ i duas. qꝛ p̄mo tāgit cās a q̄bꝫ institutū ē istud sacrm̄ instral'r. scd̄o tāgit cās pp̄ter q̄s institutū ē final'r. ibi. duplici ex cā. Seq̄t ılla ps. q̄rūt aliq̄. ꝛ diuidit i duas ptes. ſm̄ q̄ circa iteratiōꝫ istiꝰ sacri mgr̄ recitat duas opi. Scd̄a icipit ibi. q̄dā āt d̄ oi sacro. ꝛ hec ē diuisio ꝛ snia istiꝰ. xxiij. dist. in generali.

Circa quā i sp̄ali q̄ro hāc questionē.

V Trꝫ extrēa vnctō sit sacrm̄. Uidet q̄ n̄. qꝛ q̄d̄libet sacrm̄ videt h̄re vnū determiatū effectū. ſ; extreme vnctōis n̄ ē vnꝰ effectꝰ. ḡ ꝛc̄. maioꝛ p;. qꝛ ab vnitate effectꝰ arguit vnitas cāe. igit q̄d n̄ h; vnū effcm̄ sacralē. n̄ ē vnū sacrm̄. et p ↄn̄s nō ē sacrm̄. qꝛ ſm̄ boe. oē q̄d ē. iō ē qꝛ vnū nūero ē. Mioꝛ ec̄ p;. qꝛ duo sūt effectꝰ valde d̄ntes ipiꝰ extreme vnctōis. vt appet Jac. v. c. s. ifirmitatis coꝛpal' alleuiatō. ꝛ ipoꝛ pctōꝝ remissio Cōtra. illd̄ q̄d ē sp̄ual' medicina ordinata i remediū pctōꝝ. h̄ vere ē sacrm̄. extrēa vnctio ē hm̄oi. ḡ ꝛc̄. Maioꝛ p; ex dictis hug. de. s. vic. minoꝛ ec̄ appet ex dictis. s. Jac. v. c. sue canōice. Hic p̄mo vidē dū est de p̄ncipali q̄sito. Scd̄o de cāis extreme vnctōis. Tercio de eiꝰ effectibꝫ Et q̄rto de eiꝰ ordinata dispensatione.

Articulus primus.

Quantū ad primū

cū q̄rit. vtꝝ extrēa vnctō sit sacrm̄. pono duas ↄcl'oes

Cōclusio prima. P̄ria ē q̄ hm̄oi vnctō vere ē sacrꝫ. qꝛ illd̄ q̄d p se ꝛ imediate ordinat ad curatōꝫ morbi sp̄ualis hoc ē sacrm̄ vere. ꝛ nō solū sacrale. extrema vnctio ē hm̄oi. vt appet h̄ i l'ra. Maioꝛ etiā p;. qꝛ ſ; illud q̄d ordinat ad sacrm̄ et mediāte sacro ordinat ad hm̄oi curationē n̄ sit sacrm̄ sed tm̄ sacramētale. sicut appet de exorcismo ꝛ cathecismo. q̄ mediante baptismo ordinātur ad regeneratōꝫ hoīs. ꝛ ad curationē morbi sp̄ual'. pp̄ter q̄d nō dicūt sacramēta q̄uis dicāt sacralia. tn̄ illud q̄d ſm̄ se ꝛ imediate ordinat ad hm̄oi curatōꝫ h̄ vere ē ꝛ d̄r sacramētū.

Instantia Forte dicet ↄ minorē sic. Illud quod ē medicina coꝛpalis. h̄ ſm̄ se ꝛ imediate nō ordinat ↄ moꝛbū sp̄ualē. sed vnctio extrēa videt esse medicina coꝛpalis. qꝛ apl'i oleo vnxerunt

infirmos et sanabant. vt pz Mar. vi. ca. Preterea etiam ista minor Jaco. v.

Solutio. R. q istud sacrm principalr et p se ordinat contra spualem infirmitatem. h tamen non obstante ordinatur contra infirmitatem corporalem ex consequenti. quia quandoque infirmitas corporalis causatur ex infirmitate spuali. sic pz in glo. Jo. v. vbi saluator ait ad illum quem curauerat. vade et amplius noli peccare ne deterius tibi contingat. Propter quod Inno. iij. extra de pe. et re. cum infirmitas. precipit medicis corporum. vt cum eos ad infirmos vocari contigerit. ipsos ante omnia moneant et inducant. vt medicos aduocent animarum. vt postquam fuerit infirmo de spuali salute prouisum. ad corporalis medicine remedium salubrius procedatur. cum causa cessante cesset effectus. Et ideo districte precipitur ipsis medicis in constonibus clementinis. Ad solutionem igitur argumenti dico q maior est intelligenda de tali medicina corporali cuius principalis effectus est sanitas corporis. et non ex consequenti. sic est in proposito

Conclusio prima. Conclusio. ij. est q extrema vnctio est vnum sacrm. quia si esset plura sacra. tunc non

1 essent tamen. vij. sacra. consequentia pz. quia preter extremam vnctionem sunt alia sex sacra. vt supius est declaratum. falsitas est consequentis pz ex communi doctrina que habetur in sancta ecclesia.

2 P. si non esset vnum sacrm. hoc maxime videretur pro tanto. quia quando istud sacrm infirmo ministratur. tunc fiunt plures vnctiones. sed hoc non obstat. quia sicut baptismus est vnum sacrm non obstante q cum aliquis baptizatur plures fiant immersiones. Sic istud est vnum sacrm non obstante q cum infirmus inungitur plures fiant vnctiones.

Instantia. Forte contra istud diceretur q vnitas cuiuslibet rei consistit in vnitate forme. sed forma verborum in isto sacro sepius iteratur. puta in quolibet vnctione qua vngitur infirmus. in oculis. in naribus. in labiis. in auribus. in manibus. in pedibus. et in renibus. ergo non videtur esse vnum sacrm.

Solutio. Dicendum q cum sacrm sit sacre rei signum. vnitas sacri consistit in vnitate signi. Et quia plura et diuersa possunt coniungi in ratione vnius signi. put alias declaraui. ideo non obstante predicta diuersitate vnctionum extrema est vnum sacrm. Ad formam autem argumenti dico q lz maior sit vera loquendo de rebus non tamen de signis. Vel dico q lz maior sit vera loquendo de forma totius. non tamen de forma partis. lz. n. homo indiuiduum humanum sit vnus homo vnitate forme totius. magnam tamen habet diuersitatem in partibus. sic apparet in carne et sanguine. ossibus et neruis. sic lz in proposito sint diuerse vnctiones et diuerse orationes. ista tamen omnia habent vnam formam totius. put vniuntur in ordine ad vnum finem.

De ista etiam vnione sacri dictum est supius dist. viij. in solutione argumenti principalis.

Articulus secundus. Quantum ad secundum arti. iiij. sunt videnda secundum quadruplex genus cause. et primo de genere cause efficientis seu instituentis istius sacri

Prima conclusio. Et quantum ad hoc dico q dominus ihesus xps per seipsm instituit istud sacrm. quia vt alias declaraui ipse instituit omnia sacra noue legis. ergo instituit istud sacrm. consequentia pz. quia istud est vnum de sacris noue legis. Ans etiam quantum ad presens probo sic. Illorum institutio que principaliter respiciunt aliquam legem. principaliter spectat ad legislatorem illius legis. sed. vij. sacra de quibus tractatur in isto. iiij. li. principaliter respiciunt legem nouam seu euangelicam. cuius legislator est dominus ihs xps. ergo etc. Et confirmatur. quia a quo sacra habent virtutem et efficaciam ab illo sunt instituta. sed omnia sacra a xpo habent virtutem et efficaciam et a nulla creatura citra xpm. vt notum est doctori apud quemlibet fidelem. ergo etc.

Sed contra istud est quedam opi. que ponit q xps per seipsm non instituit istud sacrm. sed ipsis apostolis commisit instituendum. Et ista videtur habere magistrum hic in littera per se. vbi expresse dicit. q istud sacrm ab apostolis fuit institutum. Opi. contraria 1

P. in euangelio fit mentio de illis sacris que xps instituit per seipsm. sed de isto sacro nusquam fit mentio in euangelio. ergo etc. 2

P. omne sacrm quod xps instituit. illius executionem commisit suis discipulis. vt apparet de baptismo. eucharistia et penitentia. sed nusquam legitur istius sacri executionem commisisse discipulis. ergo etc. 3

Contra opinionem. Sed istud non valet. quia quod quis per alterum facit per seipsm fecisse videtur. vt pz in multis locis iuris canonici et ciuilis. ergo dicere q xps per seipsum non instituerit istud sacrm. et tamen ipsm instituerit per apostolos. est contradictoria implicare 1

P. quando apostoli promulgauerunt istud sacrm. vel hoc fecerunt tanquam auctoritate xpi institutum. vel auctoritate propria ipsorum apostolorum. Si primo modo. tunc habemus intentum. quia ille per se et proprie est alicuius rei institutor. cuius auctoritate hoc denunciatur esse tenendum. Si secundo modo. tunc auctoritate ecclesie posset istud sacrm reuocari et anullari. quod nullus sane mentis diceret. consequentia pz. quia auctoritas apostolorum est auctoritas ecclesie. sed quod auctoritate ecclesie potest institui hoc auctoritate ecclesie potest destitui. 2

P. cum isti dicunt q xps commisit apostolis istud sacrm instituendum. vel ipsi intelligunt istam commissionem fuisse determinatam et non mutabilem vel contingentem sic. s. q in eorum potestate esset istud instituere et non instituere. Si primo modo tunc ipsa commissio fuit institutio et per consequens xps immediate ipsm instituit. Si enim imperator decreuisset immutabiliter aliquid esse faciendum. et hoc suo baliuo indicaret exequendum et denunciandum. quamuis baliuo deberet attribui illius facti executio. tamen eius institutio esset ab imperatore. sic in proposito etc. Si secundo modo. tunc ecclesia possz mutare istud sacrm quia quod quantum ad suum esse et non esse est positum in arbitrio principum ecclesie hoc auctoritate ecclesie potest destitui et abrogari. hoc autem est inconueniens. ergo etc. 3

Solutio. Ad 1. Ad. 1. cum dicitur magister esse pro ista opinione. nego. cum enim dicit magister istud sacrm esse ab apostolis institutum. intelligendum est instrumentaliter et executiue. et non principaliter et auctoritatiue. quia sic istud sacrm vna cum ceteris sacramentis noue legis immediate fuit a xpo

Ad.2. institutū. Ad.ij.dōm ꝙ nō ē bona ꝯña qua
inferē aliq̄d nō eē a xp̄o. q̄ nō ē scp̄tū in euan
gelio sicut declarat Inno. in li. de celebratōe
missaꝝ. Et h̄ etiā patꝫ Joh. vlt. vbi dicit.
Sunt autē ⁊ alia multa que fecit ih̄s. que si
scribanē ꝑ singula. nec ip̄m arbitror mūdū pos
Ad.3. se capere eos q̄ scribēdi sūt libros. Et eodē mō
dōm ē ad.iij. Possꝫ eē dici ꝙ minor isti⁹ rōis
et etiā p̄cedētis rōis nō ē ꝟa. q̄ Mar. vi. scri
biē. ꝙ ap̄li oleo vnxerūt infirmos ⁊ sanabātur.
Sꝫ nō ē dubiū ꝙ h̄ fecerūt ap̄li ex xp̄i iussiōe.
Vñ sic baptizauerūt xp̄o iubēte. sic etiā infir/
Cōclusio scd̄a. mos inunxerūt ip̄o p̄cipiēte vt videē. De cā
materiali dico ꝙ fuit oleū nō q̄lecūqꝫ sꝫ oliue
Q̄ꝫ. n. oleū sit materia isti⁹ sacri pꝫ Jaco. v. c.
Q̄ꝫ āt oliue ꝓbo. q̄ inter oīs liq̄res olei oleū
oliue obtinet p̄ncipatū. ⁊ iō q̄ñcūqꝫ i scripturꝭ
absolute dr̄ oleū sine additōe. tūc sp̄ dꝫ intelli
gi de oleo oliue. Alij āt liq̄res olei cū additōe
⁊ nō absolute noīe olei ꝓferūē. puta dōo. oleū
Instantia nucū. oleūꝫ papaueris. ⁊ sic de alijs. Forte
diceē ꝙ vbi mai⁹ iminet p̄iculū ibi magis cōe
dꝫ eē remediū. sed i extremo mortis mai⁹ ē p̄i
culū hoīs. ⁊ oleū oliue nō habeē in oībꝫ ter/
Solutio. ris. ḡ ⁊c. R̄. ꝙ licet oleū oliue nō crescat in
oībꝫ terris. tn̄ a nulla terra habitabili ē tm̄
elongatū q̄n de facili possit ad ip̄sā trāsportari.
Cōclusio tercia. ḡ ⁊c. Quantū ad cām formalē q̄ est forma
verboꝝ q̄bꝫ tradiē istud sacrm̄. dico ꝙ s̄m vsū
romane eccl̄ie sacerdos in vnctiōe oculoꝝ dꝫ
dicere. Per istā scāꝫ vnctōꝫ ⁊ suā pijssimā mi
scd̄iam indulgeat tibi de⁹ q̄cq̄d oculoꝝ viciō de
liq̄sti. Etiā eadē ꝟba repetat vngendo nares.
addēdo. q̄cq̄d nariū vicio deliquisti. Et sic d̄
alijs mēbris vngēdis. s. labijs. aurībꝫ, mani
Opi. ꝯtria bus. pedibꝫ et renibꝫ. Sꝫ ꝯ istud ē quedā
opi. q̄ dicit. ꝙ nulla forma ē de nccitate isti⁹ sa
1 cri. Q̄ nulla forma eodē ⁊ eodē mō seruaē de
nccitate apd̄ oēs xp̄ianos i tradēdo istd̄ sacrm̄
ḡ nulla forma ꝟboꝝ ē de nccitate istius sacri.
ꝯñtia pꝫ. q̄ ad oppositū ꝯñtis seq̄ē oppositū
añtis. Pꝫ etiā añs. q̄ mlt̄e eccl̄ie nō vtūē p̄ci
se verb̄ p̄dictis sed alijs. Vñ vt referē in eccl̄a
ambrosiana sacerdotes vtūē orōe indicatiua
dicētes. vngo hos ocl̄os oleo scificato in noīe
pr̄is ⁊ filij ⁊ sp̄ūsc̄i. Hec āt orō ē totalr̄ alia a
p̄dicta. q̄ hec ē idicatiua. p̄dicta ꝟo ē dep̄cati
2 ua. P̄. forma ꝟboꝝ p̄dicta nō iueniē tradita
a xp̄o n᷑ ab ap̄lis. ḡ nō ē d̄ nccitate sacri. ꝯña
pꝫ. q̄ q̄ñ forma ē de nccitate sacri. tūc dꝫ tradi
3 forma ab eo q̄ istituit sacrm̄. añs d̄ se pꝫ. P̄
forme ꝟboꝝ i oībꝫ alijs sacris sūt orōes idica
tiue. ḡ dato ꝙ aliq̄ forma sit de nccitate isti⁹ sa
cri. illa nō ē orō dep̄catiua sꝫ poti⁹ indicatiua.

Añs pꝫ discurrēdo ꝑ singl̄as formas cetero/
rū sacrōꝝ. ꝯña eē pꝫ. q̄ n̄ appet rō q̄re forma
isti⁹ sacri min⁹ deat eē idicatiua q̄ꝫ q̄cūqꝫ alia
forma cuiuscūqꝫ alteri⁹ sacri. ḡ ⁊c. Sed ista Cōtra opi nionē.
opi. a cōībꝫ doctoribꝫ reputaē erronea. et iō a
nullo catholico ē tenēda. Derogat. n. ista opi. 1
effectui h⁹ sacri. q̄ sacra noue legis efficiūt qd̄
figurāt. Sed istd̄ efficere nō p̄t eis ꝯpetere p̄
cise rōe materie. nisi materia determinet ⁊ appli
ceē ꝑ determinatā formā ꝟboꝝ. ḡ ⁊c. Est etiā
ista opi. ꝯ aug. q̄ ait. Accedit ꝟbū ad elemētū
⁊ fit sacrm̄. Est etiā ꝯ m̄grm̄ q̄ di. i. h⁹ li. iiij
ait. ꝙ in oībꝫ sacris noue legis oꝫ eē res ⁊ ꝟba
Ad. 1. dōm ꝙ eadē forma ꝟboꝝ dꝫ seruari Solutio. Ad. 1.
apd̄ oēs xp̄ianos i ꝯferēdo istud sacrm̄. q̄ꝫ tūꝫ
ad illa verba q̄ integrāt illā orōem dep̄catiuā.
q̄ ꝓferē s̄m vsū romane eccl̄ie. et iō nego añs.
q̄ illud qd̄ sentit ⁊ tenet romana eccl̄ia de oī/
bus eccl̄iasticis sacris. h̄ q̄libet xp̄ian⁹ sentire
et obſuare teneē. sicut districte p̄cipiē extra de
hereti. c. ad abolēdā. Ad ꝓbationē dōm ꝙ li
cet aliq̄ eccl̄ie addāt q̄dā alia verba p̄cedēter
vel subseq̄nter se habētia ad illā orōēꝫ dep̄cati
uā. q̄ ꝓ forma verboꝝ ꝓferē in romana eccl̄ia.
tn̄ ꝓpter hoc nō dimittūt nec omittere debēt
iā dictā orationē. q̄ verba ill⁹ orōis sūt d̄ eēn
tia isti⁹ sacramēti. ⁊ iō dato ꝙ in eccl̄ia ambro
siana sacerdos p̄mittat hec ꝟba. Vngo hos
oculos ⁊c. tn̄ ꝓpter h̄ non dꝫ omittere formā
p̄dictā a romana eccl̄ia obseruatā. Sicut
eñ aliq̄ sacerdotes absoluēdo ꝯfitētē p̄mittūt
aliq̄ q̄ sūt de ꝯgruitate ⁊ nō de nccitate absolu
tōis. sicut ē hec orō. Misereaē tui ⁊c. ⁊ h᷑. In
dulgētiā ⁊ absolutōꝫ ⁊c. ⁊ tn̄ ꝓpter p̄missionē
istoꝝ ip̄si nō debēt dimittere ꝟba absolutiōis
q̄ sūt de nccitate ⁊ eēntia sacri. sic i ꝓposito ⁊c.
Ad. ij. dōm ꝙ ꝯña nō ē vera. q̄ sicut dicit Ad. 2.
Inno. d̄ missaꝝ celebratōe mlt̄a recepert ap̄li
a xp̄o. ⁊ eccl̄a ab ap̄lis. q̄ tn̄ nō fuerūt redacta
in scp̄tis. ad q̄ꝝ autēticatōꝫ sufficit illoꝝ vsus
a tp̄ibꝫ ap̄loꝝ i eccl̄a ꝯtinuat⁹. Et añs n̄ ē vsqꝫ
q̄qꝫ veꝝ. q̄ Jaco. v. satis daē intelligi ista orō
dep̄catiua cū dr̄. Infirmaē q̄s i vob. inducat
p̄sb̄ros eccl̄ie. ⁊ orēt sup eū. vngētes eū oleo in
noīe dn̄i. ⁊ orō fidei saluabit infirmū ⁊ allevi
abit eū dñs. ⁊ si in pc̄tis sit remittenē ei. Ad Ad. 3.
iij. nego ꝯñam. Ad ꝓbatōꝫ cū dr̄ ꝙ nō ap
ꝑet rō q̄re ⁊c. nego. Rō. n. q̄ ad hoc ē satis ap
parēs vel euidēs. ꝓut talis materia patiē ra/
tionē euidentē. Na suscipiēs sacramētū extre
me vnctōis ē ꝓprijs viribus destitut⁹ idigēs
alioꝝ dep̄catōne. ⁊ extimaē exire de foro eccle/
sie. ⁊ intrare foꝝ dei. ideo rationabile eē videē
ꝙ forma verboꝝ s̄m quā traditur istud sacrm̄

sit orō deṗcatiua. p quā ille cui confert sacrm̄ mie dei supplicit ac deṗcatiue cōmendet. Est et al's illa forma sat; rōnabil. qꝛ p hāc formā verboꝝ tāgit p̄mo sacrm̄ cui⁹ ē forma. cū dr̄. hāc vnctō; scāз. ly scāз non ē de ēētia forme sed adiectū d̄ ꝯgruo. qꝛ aliq̄ eē supponūt ꝛ aliq̄ nō. Tāgit scd̄o ꝟtus q̄ opat i sacramēto cū addit. p suā piissimā miam. Et tcio tāgit effect⁹ isti⁹ sacramēti ex d̄ina mia cāt⁹ vel causand⁹ i eo q̄ suscipit sacrm̄. cū vltio postponit. indulgeat tibi de⁹ ꝛc. Que āt sit finał isti us sacramēti. patebit in. iij. ar. qꝛ effect⁹ cuiuslibet sacramēti ē finis eius immediatus.

Articulus tercius.

Quātum igitur ad iij. arti. dd̄. ꝙ sic mgr̄ h̄ in lra ꝯcludit ex dictis b. Jaco. duplex ē effect⁹ isti⁹ sacri. quoꝝ vn⁹ ē pctōꝝ remissio. alter ē corpał infirmitatis alleuiatio. Jstoꝝ p̄mū respicit istd̄ sacrm̄ tāq̄ pncipalē effectū. scd̄m respicit ex ꝯn̄ti. Et sic hē m⁹ i ꝓposito tres ꝯcl'oes Pria ē ꝙ istd̄ sacrm̄ vз ad sp̄ūalē sanitatē ei⁹ q̄ suscipit ip̄m. Qꝛ illud q̄ pctā remittūt ꝛ reliq̄e pctōꝝ aliq̄ modo tollūtur vз ad sp̄ūalē hoīs sanitatē. ſз istud sacramentū ē h̄moi. Maior ē nota de se. minor etiā pз q̄tū ad p̄mā ptē ex dictis apłi Jaco. cū ait. Et si in pctīs fuerit remittēt ei. Patз etiā q̄tū ad scd̄am ptē. qꝛ multi sācti hoīes recepe rūt. ꝛ etiā i futuꝝ recipe poterunt istud sacrm̄ q̄ nullū h̄nt pctm̄ ꝓtūc qn̄ istud sacramētū recipiūt. ġ saltē tūc istud sacramētū sanat a reliquijs pctōꝝ. Da oppositū. tūc i talib; hoīb; istud sacramētū nō h̄ret aliquē sp̄ālēr determinatū effectū. qd̄ incōueniēs eē videt. Forte ꝯ istud dicet ꝙ Joh. apł's ait Si dixerim⁹ qꝛ pctm̄ nō h̄em⁹ nos ip̄os seducim⁹. ꝛ veritas in nob̄ non ē. ġ non videt ꝙ aliq̄s hō ita scūs sit ꝙ nullū pctm̄ h̄eat. c⁹ oppositū tu h̄ assumis.

Prima cō clusio.

Jnstantia 1

2 P̄. baptism⁹ et pnīa valēt ad remittēdū oē pctm̄ Sз frustra ordināt plura remedia vbi sufficiūt pauciora. ġ nō videt ꝙ istd̄ sacrm̄ sit in remediū pctōꝝ

3 P̄. si isto sacramēto pctā remittūt ꝛ reliq̄e pctōꝝ tollūt. tūc n̄ min⁹ istd̄ sacramētū deberet dari sanis q̄ infirmis. Sз ꝯn̄s ē falsū. vt appet d̄ ei⁹ vsu cōi. qꝛ n̄ dз dari s̄m ꝯsuetudinē nisi i firmis. ꝛ etiā talib; infirmis de q̄ꝝ ꝯualescētia dubitat. ꝓbatio ꝯn̄tie. qꝛ vbi eq̄lis vel maior ē morb;. ꝛ vbi eq̄lis vł maior ē indigētia medicine. ibi eq̄liter vł magis dз fieri adhibitio medicine. sed sani n̄ minus sed mag; laborāt morbo pctōꝝ ꝛ reliq̄arū eoꝝ. nec min⁹ indigēt medicina hoꝝ remissiua vel curatiua q̄ infirmi. ġ eq̄ rōe vel potiori deberet istud sacramētū mistrari sanis sic infirmis. si minor assūpta ꝓ ista cōcl'oe eēt vera

Ad p̄mū nego ꝯn̄tiā. qꝛ an̄s p̄t eē verū falso ex̄nte ꝯsequente. q̄uis em̄ aliq̄s scūs hō sit sine pctō. tn̄ qꝛ hoc de certo non ꝯstat sibi. nescit. n. homo vtꝝ dign⁹ sit odio vel amore. id̄o si diceret se eē sine pctō. iā ip̄so suo dicto caderet in pctm̄. qꝛ affirmaret illud qd̄ sibi de certo non cōstaret. Propter qd̄ dixit apł's paulus. Nihil mihi ꝯsci⁹ sū. sed non i h̄ iustificat⁹ sū q̄si dicat. Possibile ē me h̄re h̄mōi culpā. de q̄ ꝓpter meā nesciētiā non habeo conscientiā. — Solutio Ad. 1.

Ad. ij. dicēdū ad miorē ꝙ licet sit vera vbi pauciora remedia eque bn̄ sufficiūt sic plura. est tn̄ falsa vbi non eq̄ bn̄ sufficiūt. sic āt ē in ꝓposito. Nā licet in necitatis articulo ꝟa pnīa sufficiat ad conseq̄ndā salutem. tn̄ si tp̄s affuerit adhibēdi istud sacramētū remittūt venialia. rōe cui⁹ remissionis breuiat hoīs purgatoriū. — Ad. 2.

Ad. iij. nego ꝯn̄am. Ad ꝓbationē dd̄m ꝙ cū istud sacrm̄ sit q̄dā sp̄ūał curatio. id̄ suā significationē dз h̄re in illo cui ꝯfert. talē āt significationē h̄з i infirmo q̄ indiget curatōe ꝛ nō i sano q̄ non indiget corpali curatione. Et id̄ lз sit maior qn̄q̄ necitas sp̄ūalis sanatōis in sano q̄ i infirmo. tn̄ qꝛ h̄moi sacri repn̄tatio vel significatio deficit i sano ꝛ nō i infirmo id̄ institutū ē vt istud sacrm̄ nō det sanis sed infirmis. Sufficiēter etiā ꝓuisū est sanis ꝑ alia sacra. q̄rū vsu ꝛ pceptōne ip̄si ab oī pctō ac etiā a pena pctī poterūt expurgari. — Ad. 3.

Conclusio scd̄a ē ꝙ istud sacrm̄ vз ad recupandaз sanitatē corpalē. maxime qn̄ ex tali corpali sanitate non ip̄edit sanitas sp̄ūał. Pria ps isti⁹ ꝯcl'onis ꝓbat. qꝛ sc̄ptura sacra mētiri non p̄t Sed sacra sc̄ptura ex ore. b. Jaco. ꝓlata ꝓnūciādo istud sacramētū ait. Oratio fidei saluabit infirmū: ꝛ alleuiabit eū dn̄s. Pз etiā scd̄a ps isti⁹ ꝯcl'ois. qꝛ vt plurimū moriūt hoīes postq̄ sūt inuncti. ġ ad saluādā sacrā sc̄pturā seu ꝟitatē sacre sc̄pture opꝫ illā ꝓpōem. q̄ dicit. dn̄s alleuiabit infirmū. accipe s̄b illa conditione. ꝙ corpalis alleuiatio seu sanitas non deroget sp̄ūali. — Cōclusio scd̄a.

Concl'o tercia est ꝙ sanitas sp̄ūalis ē pncipalis effect⁹ isti⁹ sacramēti. sanitas āt corpalis ē ei⁹ effect⁹ accessorius ꝛ q̄si ex ꝯn̄ti. Qꝛ sacrm̄ noue legis sp̄ pncipalē ꝯseq̄tur effectū suū in eo q̄ digne ꝛ non ficte recipit h̄mōi sacramentū. Sed multi sācti viri recipiētes istud sacramētū moriūt. ꝛ nō ꝯsequūt ꝑ istud sacramentū sanitatē corpalē. ergo sanitas sp̄ūał ꝛ n̄ corpał erit pncipał effect⁹ h⁹ sacri. Forte dicet ꝙ minor istius rōis destruat — Cōclusio tercia. / Jnstantia

scd̃am ɔclõem. qꝛ corpal' scītas viri scī nõ ī/
pedit sed ꝓmouet ei⁹ spũalē sanitatē. sꝫ p sacrꝫ
extreme vnctõis vir scũs qñqꝫ nõ ɔsequit̃ cor
palē sanitatē. vt d̃r ī ista mioꝛi ꝑpõne. ḡ qñqꝫ
sacrꝫ extreme vnctõis ñ vꝫ ad recupandã cor
palē sanitatē. posito ꝙ hm̃oi corpal' sanitas nõ
īpediat. sꝫ poti⁹ ꝓmoueat spũalē sanitatē. cui⁹
Solutio. oppositũ affirmat̃ ī. ij. cõclõe. Hic possum
dupl'r r̃ndere. Primo ꝙ si maioꝛ isti⁹ instãtie
itelligit̃ vl'r. tũc ē falsa. qꝛ ī multis viris sc̃tis
corpal' sanitas ꝑstitit īpedimētũ sanitati spũa
li. sic expsse pꝫ ī legēda. s. Hiero. q̃ multas
ptatões passus fuit. qs nõ sensissꝫ si corpalez
sanitatē nõ habuisset. Etiã ait ap̃ls ꝙ virt⁹ in
infirmitate ꝑficit̃. Si intelligit̃ pticulari' sic
etiã dꝫ intelligi cũ sit indefinita. nã indefini/
ta eq̃pollet pticulari ꝯm doctrinaꝫ li. poꝝ. tũc
nihil ɔcludit̃. qꝛ etiã mioꝛ ē pticularis. ex pu
ris ãt pticularibꝫ nihil sequit̃. vt pꝫ ī eodē li.
Scd̃o pt̃ dici ꝙ spāl'r ī ꝑposito maioꝛ non ē
vera. supposito ꝙ de⁹ talē hoiez scīm ꝑdestia/
uerit ad certũ ḡdũ scītatꝭ. qꝛ postq̃ aliq̃s ade
pt⁹ ē sũpmũ ḡdũ scītatis sibi ꝑdestiatũ a deo.
tũc nulla corpali sanitate ei⁹ scītas ad vlterio
rē gradũ pt̃ ꝓmoueri. sed q̃libet electus ī hora
mortis sue attingit sũpmũ gradũ scītatꝭ. ad
quē ē ꝑdestinat⁹. ḡ nõ videt̃ ꝙ ꝯm legē cõem
ei⁹ scītas corpalē sanitatē valeat vlterius ꝓ/
Instantia mouerī. Forte dicet̃ istud repugn̄re his q̃ di
xi li. i. di. xvij. vbi posui ꝙ caritas viatoꝝ pos/
Solutio. sit augeri ī infinitũ. R̃n. ꝙ ibi loq̃bar d̃ po
tētia dei absoluta. hic aũt loq̃r de potētia dei ꝑ
destinatiua q̃ ē potētia ordinata. ꝛ ideo in his
dictis nulla est repugnãtia.

Articulus quartus

Quãtum ad quar

tũ arti. duo sũt vidēda Prio q̃s sit idone⁹
ꝛ debit⁹ mĩster ɔferēdi istud sacr̃m. Scd̃o
vtꝝ idē hõ ī plibꝫ infirmitatibꝫ ꝛ etiã in eadē
diu durãte licite possit istud sacr̃m sepe recipe
Cõclusio prima Et ꝯm h̃ pono duas ɔclões. Pria est ꝙ
sol⁹ sacerdos ē isti⁹ sacri idone⁹ dispẽsatoꝛ. Qꝛ
ɔferre sacr̃m cui⁹ effect⁹ ē rmissio pctõꝝ sol' cõ
uenit sacerdotibꝫ. Sꝫ effect⁹ isti⁹ sacri ē pctõ/
Instantia rũ remissio. vt patꝫ ex dictis. Forte dicet̃ ꝙ
orõ boni laici est efficacioꝛ q̃ꝫ mali sacerdotis
Sꝫ efficacia isti⁹ sacri cõsistit ī orõe. cũ ei⁹ for
ma sit orõ depcatiua. sic dictũ ē ī. ij. arti. ḡ vi/
det̃ ꝙ bon⁹ laic⁹ melioꝛ ꝛ magis idoneus sit di
Solutio. spẽsatoꝛ isti⁹ sacri q̃ꝫ mal⁹ sacerdos. R̃n. ꝙ
de orõne possum⁹ dupl'r loq. Uno mõ vt est
publica ɔueniẽs alicui ex officio. Alio mõ vt
est ꝑuata cõueniẽs alicui ex vite merito. Prio
modo maioꝛ ē falsa. sꝫ scd̃o mõ sit vera. Et iõ
ī ꝑposito maioꝛ ē negãda. qꝛ sacerdos dicens
orõez q̃ cõfert istud sacr̃m. q̃ oratio sibi con/
uenit ex officio. orat ī ꝑsona tot⁹ eccl̃ie. ꝛ iõ vt
sic ei⁹ oratio ē efficacioꝛ orõe cuiuscũqꝫ laici q̃
orat tãq̃ ꝑsona ꝑuata ꝛ singularis. Cõclo Cõclusio scd̃a.
scd̃a ē ꝙ istud sacr̃m licite poterit iterari. Qꝛ
sacr̃m nõ derelinq̃ns effectũ ꝑpetuũ ꝛ indelebi/
lē licite pt̃ iterari. sed istud sacr̃m est hm̃oi. qꝛ
nullũ effectũ idelibilē imp̃mit recipiẽti. ḡ ꝛc.
Maioꝛ pꝫ. qꝛ illa sola cã coiter assignat̃ q̃re
baptism⁹. cõfirmatio ꝛ ordo ñ debēt iterari. qꝛ
ī illis tribꝫ sacramētis confert̃ recipiẽti chara/
cter indelibilis. Minoꝛ etiã pꝫ ab opposito
sensu. qꝛ ī collatione isti⁹ sacramēti nõ cõfert̃
character ipsi recipiẽti. put coiter oĩs conce
dũt Forte dicet̃ ɔ minoꝛē isti⁹ r̃onis. ꝙ sepe Instantia 1
contigit ꝙ alicui hoī istud sacr̃m suscipiẽti cõ
fert̃ grã vel augmētũ grẽ. q̃ imediate morit̃ su
scepto sacramēto. ḡ isti sacro ɔuenit habere ꝑ
petuũ effectũ ꝛ indelibilē. Conseq̃ntia pꝫ. qꝛ
null⁹ post mortē ꝑdit grãm ī q̃ decessit. ꝑ. 2
extremũ vite hoīs ē vnũ tm̃. nec pt̃ multipli/
cari. ḡ extrēa vnctio vni⁹ hoīs dꝫ eē vna. ꝛ nõ
dꝫ iterari. Añs pꝫ. qꝛ extremũ vite ē finis vi/
te. sed vni⁹ vite vn⁹ ē finis. Pꝫ etiã ɔñtia. q̃a
extrema vnctio corñdet extremo vite. Ad Solutio Ad.1.
1. dicēdo nego conseq̃ntiã. loq̃ndo de eo qd̃ ꝑ
se conuenit isti sacramēto. ꝛ nõ accñs. Ad
ꝓbationē dõm ꝙ illa indelibilitas grẽ acci
dẽs recipit sacramētũ vnctionis. qꝛ si ꝑ se cãꝫ
h̃ret istud sacramētũ. tũc cuicũqꝫ cõferret gra
tia mediãte isto sacramēto. illi indelibil'r con
ferret̃. qd̃ ē falsũ. qꝛ tũc q̃libet q̃ isto sacramēto
grãm recipet. ille cõfirmat⁹ eēt ī gratia. qd̃ est
falsũ. vt de se pꝫ. Uñ illa indelibilitas nõ con
tingit r̃one sacramēti. sed ratione stat⁹ ī q̃ inci
pit eē hõ vel aīa hoīs. qꝛ sic de⁹ ordinauit vt ī
illo statu. s. post hãc vitã null⁹ ꝑdat grãm.
Ad. ij. dõm ꝙ extremũ vite pt̃ dupl'r acci/ Ad.2.
pi. Uno modo ī re. Alio mõ ī hũana reputa
tione. Prio modo añs isti⁹ instãtie ē veꝝ cuꝫ
sua ꝓbatione. sed non scd̃o mõ. qꝛ idē hõ etiã
ī eadē infirmitate si diuturna ē sepi⁹ pt̃ ad ta/
lez debilitatē venire. ꝙ verisil'r hũana opione
videt̃ ꝙ q̃si imediate debeat mori. Cũ igit̃ ex/
trema vnctio sit dãda hoī ī extremo vite lato
rãti. accipiẽdo extremũ hũana reputatõe. iõ
negãda ē ɔñā. Ad ꝓbationē ɔñtie dõm. ꝙ ex
trema vnctio corñdet extremo vite non ꝑcise
ꝯm rē. sed ꝯm ordinatã humanã extimationē
et ꝯm desiderium ac indigentiã infirmantis.

Ad princi/pale argu/mentum. Ad argu. pñci. dñm ꝙ licet maior sit vera loquendo de effectu pncipali. tñ nihil repugnat qn vnū sacr͂z possit hr͂e vnū effectū pncipalē. ⁊ cū hoc aliū effectū ex ꝯñti. sic aūt ē i pposito. vt pꝫ ex pdictis in pluribꝫ locis istiꝰ conclusionis.

Distinctio vicesimaquarta.

k **Hinc ad cōsi**deratione͂. Postq̄ mgr̄ tractauit de. v. sacramētis respicientibꝫ i spāli vtilitatē fidelis psone. nūc incipit tractare de duobꝫ sacris valētibꝫ i generali p statu totiꝰ ecclie. Et diuidit in duas ptes. Nā pmo tractat de sacramēto ordinis. qd̄ valet ad fideliū generationē spūalē. Scd̄o de sacro matrimonij. qd̄ ptinet ad eoꝝ generatōꝫ naturalē. dis. xxvi. ibi. Cū alia sacramēta. Pria i duas. nā pmo ꝯsiderat de ordinū distinctōe. Scd̄o cōsiderat de eoꝝ collatōne. dist. xxv. ibi. Solet etiā qri. Pria i duas. Qꝛ pmo agit de q̄busdā dispōibꝫ sacrm̄ ordis pcedētibꝫ. Scd̄o de officijs et dignitatibꝫ hmoi sacrm̄ ꝯñtibꝫ. ibi. Sūt ⁊ alia. Pria i duas. Qꝛ pmo insinuat hmoi dispōnes sacrm̄ ordis ordinarie precedētes. Scd̄o declarat q̄liter istud sacramētū ꝯphēdit diūsos ordines. ibi. Hostiarij. Prima i tres. Qꝛ pmo mgr̄ oñdit qd reqrit ex pte aīe. Scd̄o qd ex pte totiꝰ psone. Tercio qd reqrit i corpe. Ostēdit em̄ ꝙ ordinādus dꝫ habere in aīa spūssancti grāz. in psona tota doctnā ⁊ honestā vitā. ⁊ i capitis tōsura clericalē coronā. Scd̄a ibi. Tales āt. Tercia ibi. Corona decus regale. Sequit illa ps. Hostiarij. Et diuidit i. vij. ptes fm ꝙ mgr̄ tractat de. vij. ordinibꝫ. quoꝝ pmi q̄ttuor dicūt ordines minores. tres aūt sequentes dicunt ordines maiores. Et ptes patēt in lr̄a. Sequit illa ps. Sūt ⁊ alia. Et diuidit in duas ptes. Nā pmo tangit sacrm̄ ordis ꝯñtia ad dignitatē ptinētia. Scd̄o tāgit noīa qdā officia specialiter exp̄mētia. ibi. Uates a vi mētis. Prima i duas. Nā pmo tāgit de epali dignitate. Scd̄o de illiꝰ dignitatis distinctōe ⁊ diūsitate. ibi. Ordo aūt. Hec ē diuisio. ⁊ pōñs snīa istiꝰ. xxiiij. di. i generali. circa quā qro in spāli

Utꝝ ordo sit sacrm̄. Et videt ꝙ nō. v qꝛ ordo vere repit i angel. ḡ ordo nō ē sacrm̄. Añs pꝫ ex dictis li. ij. dis. ix. Cōseqntia pbat. qꝛ illud nō ē sacrm̄ qd̄ vere repit i eo i q̄ nō repit sacrm̄. Sꝫ i angel' nō repit sacrm̄. qd̄ pꝫ. qꝛ ipsi nō sūt ciues ecclie militātis. sed potiꝰ triūphantis. recipe aūt sacrā solū cōuenit degētibꝫ in ecclia militāte. Cōtra. illud ē vere sacrm̄ mediāte q̄ cetera sacra ꝯficiunt ⁊ dispensant. sacrm̄ ordinis ē hmoi. maior pꝫ. qꝛ ppt qd̄ vnūqdq tale ⁊ ipm̄ magis. vt dr̄. i. posterī. Minor etiā pꝫ. qꝛ hñs ordinē sacerdotalē ꝯficit eucharistiaꝫ. ⁊ ipsā ac cetera sacra dispēsat. Hic pmo vidēdū ē de ordine q̄ꝫtū ad suā diffinitiōeꝫ ⁊ quidditatē. Scd̄o q̄ꝫtū ad suā distinctionē et plitatē. Tercio q̄ꝫtū ad suā actionē ⁊ ꝟtuositatē. Et q̄rto q̄ꝫtū ad suā pfectionē ⁊ dignitatē.

Quātum ad primū Articulus primus. sciendū ꝙ q̄stio quid ē psupponit q̄stionē si ē vt pꝫ. ij. posterī. ideo sic ē pcedēdū. Primo em̄ videbit an ordo de q̄ ad pñs loq̄mur sit aliqd. Scd̄o qd sit. Tercio ex his videbit de pncipali q̄sito. s. vtꝝ ordo sit sacrm̄. Et iuxta hec tria pūcta pono tres ꝯclōes. Pria ē ꝙ nō Cōclusio prima. solū i rebꝫ naturalibꝫ de q̄bꝫ locuti sūt phi. verū etiā i rebꝫ eccl'iasticis de q̄bꝫ loquūt theologi vere ē dare ordinē. Qꝛ vbicūq ē dare mul- 1 titudinē diuersos gradꝰ ptātis ⁊ dignitatꝫ includētē. ibi ē dare ordinē. sꝫ i sctā dei ecclia est dare hmoi ml'titudinē. Maior pꝫ. qꝛ hmoi ḡdual' diūsitas dignitatis ⁊ ptātis nō pt esse sine ordine. Minor pbat. qꝛ sic pꝫ ex dictꝫ in pcedētibꝫ distinctōnibꝫ i ecclia ē dare eū q̄ ex officio pt baptizare. ⁊ sbditis pnias salutares iniūgere. corpꝰ xpi ꝯsecrare ⁊ alteri mīstrare. ⁊ sic de multꝫ alijs actibꝫ hierarchicis de q̄bꝫ dictū ē supius. P. q̄ñcūq aliqd mediat inter 2 duo extrēa. si ordo repit i vtroq extremo. tūc etiā inuenit ordo i medio. sed status ecclie tenet mediū inter statū nature ⁊ statū glorie. et tā in statu nature q̄ꝫ in statu glorie res sūt ordiāte. ergo res ecclesie nō carebūt ordie. Maior patꝫ ex eo ꝙ mediū sapiat naturā extremorū. Minor pꝫ q̄ꝫtū ad pmā ptē. qꝛ status ecclie est infra statū glorie ⁊ sup statū nature. Qꝫ aūt in istis extremis sit ordo. pꝫ pmo de statu glorie. qꝛ ptinētia ad statū glie sunt sempiterna. in sempiternis aūt tātus est ordo. ꝙ in eis nihil accidit fortuite vel ex casu. vt pꝫ cōmētato. xij. metaphice. Un̄ illa vita glorie de seipsa loq̄ns merito dicere pt illud Prouer. viij. Ab eterno ordinata sū ⁊ ex antiquis añq̄ꝫ terra fieret. Pꝫ etiā de statu nature. de q̄ loq̄ns ari. xij. meth. ait. ꝙ pmū bonū pꝰ bonū ducis ē bonū ordinis. P. vbicūq ē multitudo sine ꝯfusiōe ibi ē ordo. sꝫ i rebꝫ eccl'astic͡ꝫ 3

ē multitudo sine ɔfusiōe. Maior patz. q2 ad oppositū p̄dicati sequit̄ oppositū sbiecti. Nā i q̄cūq3 multitudine nō ē ordo. ibi nccio v̄r ee ɔfusio. Et iō cōiter ɔsueuit dici. vbi multitudo ibi cōfusio. Qd̄ puerbiū isto mō vez ē. si sine ordie ponit̄ multitudo. Mior etiā p3. q2 q̄to director multitudīs ē mag̃ sapiēs tanto min⁹ i h̄moi multitudie accidit de ɔfusiōe. s3 multitudinē eccl'iasticā fōs sapie v̄bū dei i excelsis p̄mo p seipm imediate direxit. qñ iuxta vaticiniū Baruch pp̄he i terris visus ē: τ cū hoib3 ɔuersat⁹ ē. Postea vicariū ɔstituit. s. b. petz. τ spm̄ sctm̄ q̄ ē sp̄us sapie τ intellect⁹ misit ad pfecte dirigēdū tā vicariū cōstitutū q̄3 sbiectum sibi ppl'm. ḡ τc. P. q̄ a deo sūt ordinata sūt. vt ait apl's ad Ro. xiij. S3 vt p3 ex iā dictis. ecclia q̄ ē ɔgregatio fideliū singulariter ē a deo. ḡ τc.

Instantia 1 Forte dicet̄ illd̄ qd̄ repugnat libtati hoc nō d3 poni i ecclia dei. sed ordo repugn̄t libtati. ḡ τc. Maior ē nota. q2 vbi sp̄us dñi ibi libtas. sic ait apl's. s3 multitudo fideliū dirigit̄ sp̄ūsctō sicut iā dictū ē. ḡ q̄cq̄d repugn̄t libtati h̄ nō d3 poni i ecclia dei. Probat̄ minor. q2 ordo eccl'iastic⁹ nō p̄t eē sine p̄latōe τ subiectōe. sed vbi ē subiectio ibi nō est libtas. ḡ videt̄ q ordo repugnet libtati.

2 Et ɔfirmat̄. q2 nō magis d3 admitti in statu gr̄e qd̄ repugnet libtati q̄3 i statu innocētie. sed in statu innocētie ppter librtatē illi⁹ stat⁹ nulla fuit sbiectio. nec p ɔn̄s ordo. ḡ nec i statu gr̄e q̄ ē stat⁹ eccl'ie sbiectio vl' ordo poni d3. Maior p3. q2 i statu gr̄e b̄m apl'm. filij sum⁹ nō ancille s3 libere ea libtate q̄ libauit nos xp̄s. Cū igr̄ xp̄s met dicat i euāg. si fili⁹ vos libauerit vere liberi erit̄. sequit̄ q hoies i statu gr̄e a filio liberati vitare debet oē repugn̄s libtati n̄ min⁹ q̄3 i statu innocētie. Mior etiā p3 p. b. Gre. sup illo v̄bo Gen̄. i. Dñami piscib3 maris et volatilib3 celi. vbi sic ait. Nō dicit dñami hominib3 s3 piscib3. q2 ɔ̄ naturā hois p̄mo institutā ē vt hō hoi vellet dñari

Solutio. Ad. 1. Ad. i. nego miorē. Ad pbatōz cū d3 q vbi ē sbiectio ibi n̄ libtas. dōm q duplex ē sbiectio. vna q̄ n̄ p̄t eē sine pctō. alia q̄ nullū iplicat pctm̄ s3 poti⁹ auget vite meritū. Mō l3 p̄ma sbiectio n̄ possit stare cū libtate sp̄us q̄ ē a sp̄ūsctō. de q̄ libtate ad p̄ns loq̄mur. q2 iplicat opposita3 v̄tutē. nā q̄ facit pctm̄ s̄u⁹ ē pcti. sic ait apl's. tn̄ sbiectō scd̄o mō dicta nō repugn̄t h̄moi libtati. q2 etiā libat̄ hac librtate loq̄ns. b. petr⁹ ait. Serui sbditi estote dn̄is v̄ris n̄ tm̄ bonis τ modestis. s3 etiā discol'. Qn̄ aūt liceat s̄uo discedere a dn̄o suo rōe libtat̄ eccl'ie seu fidei. dixi li. ij. di. xliiij. ar. iiij. inq̄sitōe. ij. Etiā p̄t distingui de eo q̄ p̄est sbiect̄ sibi pplis. q2 vel p̄est p modū mercenarij solū q̄rēdo suā vtilitatē. τ n̄ sbditoz salutē. vel p modū veri pastoris p̄ncipalr̄ itēdēdo sbditoz salutē. Nō dato q sbijci ei q̄ p̄est p̄mo mō derogет libertati. tn̄ scd̄o mō sbijci nō derogat s3 mag̃ p̄mouet libtatē sp̄us q̄ ducit ad salutē. cū ḡ scd̄o mō deat eē p̄latio i ecclia τ n̄ p̄mo mō iuxta v̄bū saluatoris q̄ ait Jo. x. bon⁹ pastor aīaz suā ponit p ouib3 suis. iō nec subiectio nec p ɔn̄s ordo repugn̄t eccl'astice libtati.

Ad. ij. nego miorē. Ad pbatōz p3 p ea q̄ dixi li. ij. di. xliiij. ar. iiij. inq̄sitōe. i. Notāter etiā dicit Gre. vt hō hoi vellet dñari. q2 nec tale velle etiā d3 eē i p̄latis eccl'ie. Nā q̄ volūt dñari illi affecti dn̄io q̄rūt q̄ sua sūt nō q̄ ih̄u xp̄i. nec q̄rūt subditoz salutē s3 suā vtilitatē τ honorē. Jō suadet ap̄lus ad heb. q null⁹ sumat honorē nisi q̄ vocat̄ a dn̄o tāq̄3 aarō. **Ad. 2.**

Instantia Forte dices q idē apl's ait. q̄ ep̄atū desiderat bonū op⁹ desiderat. ḡ v̄r q hō possit velle dñari eccl'astica p̄latura sine pctō.

Solutio Dōm q sic h̄ i tex. dīc mgr̄. ep̄at⁹ ē nomē officij τ dignitat̄. igit̄ q̄uis null⁹ dēat desiderare ep̄atū rōe dignitatis q̄ p̄sit alijs hoib3. q2 h̄ p̄cise itēdēdo nō p̄t trāsire sine pctō. tn̄ licite p̄t desiderare ep̄atū rōe officij q̄ p̄sit alijs hoib3 se τ sua p ipsis ip̄edēdo in nccitatis articulo. Et iō negāda ē ɔn̄a. q2 b̄m formā ɔn̄tie sic desiderās ep̄atū nō desideraret rōne officij q̄ pdess3. s3 poti⁹ rōe dignitatis q̄ p̄ess3.

Cōclusio scd̄a. Cōclō scd̄a q loq̄ndo de diffinitiōe τ q̄dditate ipsi⁹ eccl'astici ordis dicere possum⁹ cū mgr̄o h̄ i l̄ra. q ordo ē signaculū q̄ddā. i. sacr̄ q̄ddā q̄ sp̄ual' ptās tradit̄ ordiato. τ officiū. Eādē etiā descp̄tionē ponit Hug. de. s. vic. τ satis rōnabil' eē videt̄. Describit̄. n. h̄ ordo q̄tū ad actū exteriorē. cū d̄r signaculū. τ q̄tū ad effectū interiorē. cū d̄r. sp̄ual' ptās. τ q̄tū ad illi⁹ ptātis sbiectū cū d̄r. ordiato. τ q̄tū ad eiusdē ptātis executōz cū vl'tio addit̄. τ officiū.

Instantia 1 Forte dicet̄ cū sacrm̄ sit res manēs. τ act⁹ exterior ipsi⁹ ordinātis sit trāsiēs. igit̄ ordo q̄ ē sacrm̄ nō p̄t eē signaculū. accipiēdo sigculū p actu exteriori. Da oppositū. tūc manēs erit transiēs. τ p

2 ɔn̄s manēs τ n̄ manēs. qd̄ ē ɔ̄dictio P. b̄m Jsid. i li. de officijs. officiū ē ɔgru⁹ act⁹ cuiuslibet psone b̄m statuta patrie. s3 mal⁹ nō h3 cōgruū actū. ḡ si officiū ē de rōe ordis. tūc null⁹ mal⁹ posset recipe ordinē. qd̄ ē simplr̄ falsum.

Solutio. Ad. 1. Ad. i. dōm q ɔn̄a nō valet. Ad pbatiōez dōm q qñ ep̄s ɔfert sacrm̄ ordis. ē ibi tria cōsiderare. Unū qd̄ ē sacrm̄ tm̄. Aliud qd̄ ē res

sacri tm̄. terciũ qđ ē vtrũq; sil'. s. sacrm̄ ⁊ res sa
cri. nã illud qđ agit extrīsecꝰ ꝑ epm ē sacrm̄ tm̄
q2 ē sacre rei signũ. s. characteris ⁊ grē a deo ifu
se. s3 grã ipa q̄ infũdit a deo supposito ꝙ ille q̄
ordinat nõ ponat obicē ē res sacramēti tm̄. q2
ita se h3 ꝑ modũ significati ꝙ ñ h3 ratione si
gni. nec ꝑ 9ñs sacri. q2 eē signũ ē de rõe intrīse
ca sacri. s3 character ē sil' sacrm̄ ⁊ res sacramēti
Est. n. sacrm̄ respectu grē quã significat ⁊ aliq̄
mõ dispositiue cāt. ⁊ ē res sacri respectu eiꝰ qđ
extrinsecꝰ gerit. qđ ē sacrm̄ tm̄. q2 ab illo signi/
ficat ⁊ aliq̄ mõ causat. Et ex his p3 ꝙ ordo
vt ē sacrm̄ tm̄ trãsit ⁊ ñ mãet ī se formalr. licet
mãeat aliq̄ modo ī suo effectu. s. ī charactere q̄
đr res ⁊ sacrm̄. cꝰ ē cã ñ solũ significatiua. s3 ec
aliq̄ modo dispositiua. Ex q̄ etiã appet ꝙ nõ
seq̄tur ex p̄dictꝫ trãsiēs esse manēs. vł manēs
Ad. 2. ñ eē manēs. Ad. ij. đđ3 ꝙ officiũ đr actꝰ con
gruꝰ ñ ī ordine ad sb̄m s3 in ordine ad finē. q3
uis ğ aliq̄s sit pctõr dũ ordinat ab epo. tñ ꝟe
recipit ordinē. q2 recipit ptãtē eliciēdi actũ cõ
gruũ respectu finis ad quē ordinat. l3 hm̄oi
Cõclusio tercia. actꝰ ñ sit 9gruꝰ ī ordine ad sb̄m a q̄ elicit Cõ
cl'o. iij. ē ꝙ ordo vere ē sacrm̄. q2 cui vere cõue
nit diffinitio sacri illud vere ē sacrm̄. s3 ordini
ꝟe cõuenit hec diffinitio sacri q̄ dicebat circa
p̄ncipiũ istiꝰ. iiij. li. sacrm̄ ē inuisibil' grē visibi
le signũ seu visibil' forma. ita vt eiꝰ silitudinē
gerat ⁊ cã existat. Et loq̄r h̄ de ordine ꝑut acci
pitur ꝓ actu exteriori quē exercet eps circa eũ
q̄ ordinat. q2 vt sic ē visibil' forma seu signũ
inuisibil' grē quã deꝰ infũdit aīe illiꝰ q̄ ordina/
tur. Si q̄s ãt voluerit hãc diffinitõẽ chara/
cteri 9uenire q̄ ē res ⁊ sacrm̄. tũc vbi ī hac dif
finitõe ponit visibil' forma. ibi d3 poni inuisi
bil' forma. q2 charact videri ñ p̄t ocl'o corꝑali.

Articulus secũdus. Cõclusio prima.

Quãtuz ad secũdũ

arti. pono duas 9cl'oes Pria ē ꝙ ꝓꝓe loq̄n/
do de ordine eccl'astico. tũc sũt. vij. ordies. q̄z
ꝑmꝰ origine l3 nõ dignitate ē ordo hostiarij.
scđs ordo lectoris. terciꝰ exorciste. q̄rtꝰ accoliti
q̄ntꝰ subdiaconi. sextꝰ diaconi. septimus sacer
dotis seu p̄sb̄ri. Istoꝝ vocabuloꝝ expositio
⁊ ipositõis rõ h̄r ab Isi. ethi. vij. Et ita 9ple/
te recitãtur ꝟba Isiđ. h̄ ꝑ nigrm̄ ī lr̄a. ꝙ ñ est
necē de his ꝑ me h̄ fieri mētionē. Sufficien
tia ec istoꝝ ordinũ sic h̄ri p̄t Oēs. n. ğdus ec
cl'astici ordis ordinãt ad sacrm̄ altaris qđ đr
sacrm̄ vniõis. q2 fideles illo sacro vniũt dño
ihu xp̄o. Ad quã vnionē duo req̄rũt. Primo
xp̄i ad nos approximatio q̄ fit ꝑ sacri eucha/
ristie 9secratiõẽ. ⁊ ad istũ actũ deꝟuiũt tres sa
cri ordies. s. p̄sb̄ratꝰ. diaconatꝰ ⁊ subdiacõatꝰ
Q2 subdiaconꝰ materiã p̄pat ꝑando calicem
cũ vino ⁊ aq̄. ⁊ patenã cũ hostia consecrãda.
Hec ãt sic pata offert diaconꝰ sacerdoti. Sa
cerdos ãt hec accipiens a diacono offert ipsi
deo. ⁊ 9secrat diuinoꝝ ꝟboꝝ misterio Scđo
ad vnionē p̄dictã req̄rit vt nos xp̄o incorꝑe
mur. ⁊ h̄ maxie fieri p̄t ꝑ istiꝰ sacri deuotã ⁊ de/
bitã comestionē. q2 iste cibꝰ 9ũtit mãducãtē
ī seipm. vt appet ex his q̄ dixi di. xij. q. iij. art.
ij. Et istud satis insinuat dñs ihs xp̄s Io.
vi. di. Qui mãducat meã carnē. et bibit meũ
sãguinē ī me mãet et ego ī eo. Ad h̄ aũt vt
ista mãducatio ordinate fiat deseruiũt q̄ttuor
alij ordines. q̄ dicunt ordies minores. Iuua
mur. n. ad hm̄oi sacri dignã ꝑceptionē vno
mõ ꝑ remotionē ꝓhibētis. alio mõ ꝑ collati/
onē disponentis. Primũ fit duplr. Uno mõ
repellēdo hostes visibiles. ⁊ ad h̄ deseruit ho
stiariꝰ. q̄ custodiēs portã eccl'ie sollerter antiq̄
tus obꝟuabat. ne aliq̄s infidel' intraret eccl'ã
qñ missa celebrabat. ne ꝑ eoꝝ tumultũ ⁊ irrisi
onē impedirent fideles q̄ recipe debebãt sacrã
cõionē Alio modo expellēdo hostes inuisibi
les. s. demões. ⁊ ad hoc deseruit exorcista. cuiꝰ
officiũ ē facere 9iuratiões vt demones ab ho/
mibꝰ exeãt q̄s q̄nq; vexare 9suescũt Si iu
uamur ꝑ collationē disponētis ⁊ hoc fit duplr.
q2 vel hm̄oi dispositio valet ad intellectus in
formationē. ⁊ ad hoc deseruit lector. cuiꝰ est le
gere ꝓphias. vł ad affectꝰ inflãmationē. ⁊ ad h̄
deseruit accolitꝰ. cuiꝰ officiũ ē accēdere cande/
las tp̄e quo legit euãgeliũ ⁊ eleuat sacramētũ
Sed 9 p̄dicta p̄t argui sic. Si. vij. sũt or/ Cõtra predicta.
dies eccl'iastici. cũ q̄libet ordinũ sit sacrm̄. seq
tur ꝙ ī eccl'ia dei nõ sint tm̄. vij. sacramēta. sic 1
dictũ ē a p̄ncipio istiꝰ li. sed erũt. xiiij. sacramē
ta. puta. vij. sacra ordis. ⁊ sex alia sacra. P. 2
si đr ꝙ isti. vij. ordines sint vnum sacrm̄ tm̄.
tũc huic dicto obuiat q̄dã opio q̄ ponit ꝙ q3/ Opi. scoti
uis isti. vij. ordines sint vnũ sacramētũ vnita
te generis. tñ nõ sunt vnũ sacrm vnitate spēi:
q2 p̄ma diuisio sacri q̄ diuidit. vij sacra nõ ē 1
ī spēs spālissimas. ⁊ iõ q3uis ordo sit vnũ mē
brũ illiꝰ p̄marie diuisionis q̄ sacrm̄ diuidit in
vij. sacra. tñ sacrm ordis p̄t vlteriꝰ diuidi in q̄
dã 9tēta sub ipo. Scđm istã igit opionē vi/
det eē dđm ꝙ. vij. ordines sint. vij. sacra specie
drñtia Et l3 istud ipsi nõ ꝓbēt aliq̄bꝰ rõibꝰ
tñ ꝓ ista pte possũ arguere sic. Nõ ē possibi 2
le multiplicari inferiꝰ nisi multiplicet supius
qđ ēētialr p̄dicat de tali inferiori. sed sacrm̄

pdicat de eccl'iastico ordine eentialr tanq3 supi
us de iferiori.g mltiplicato ordine penes nu/
mez septenariu iuxta eudē nūez mltiplicabit
3 ordis sacrm. P.qn diuidit ordo q e sacrm i
vij.ordines.aut illa diuisio e i ptes integles.
aut i ptes subiectiuas No pt dari pmu.qz to
tu diuisu no pdicat de aliq sua pte integrali.
maxie qn ptes sut dissiles z etherogenee.g da
bit scdm.et p ons hr intetu.qz ptes sbiectiue
no solu recipiut i pl'ali pdicatioz gener3 ppin
qui.veruetia gener3 remoti.ho.n.z asin9 n so/
lu sut pl'a aialia.s3 etia sut pl'a corpa.Sic illa
i q diuidit ordo.no solu sut.vij.ordies.veru
etia sunt.vij.sacra.cu sacrm sit gen9 eoz remo
4 tu. P.his.vij.ordibs rndet.vij.distincti cha/
racteres.g hi.vij.ordines sunt.vij.disticta sa
cra. Ans coiter ocedit.z patebit i seqnti arti.
Sz ona videt esse nota fm istos.qz no videt
q roe vni9 sacri imprimat diuisi characteres spe
5 drites. P.3 oclo3 i se e qda opi.q ponit q
epat9 z psalmistat9 sint duo ordies eccl'astici.
z sic erut.ix.ordines.z no solu.vij.sicut dicit
pdicta oclo. Q3.n.epatus sit ordo.habet i de
cre.disti.xxi.c.cleros.Etia h ponit Isid.vij.
ethi.Q3 aut psalmistat9 sit ordo.pbat hoc
qz no e minoris dignitatis cancre psalmos q
sut nobilissime pphie.q3 legere ceteras pphi/
as.Sz lectorat9 e ordo ouenies q legit ali/
as pphias.g z psalmistat9.Et confirmat.qz
psalmista oputat inter ordiatos ordie eccl'ia/
6 stico.dis.xxi.c.cleros. P.sigtio q epm dat
pma tosura videt ee ordo.g no solu sunt.vij.
ordines.ona p3.pbat ans.qz null9 d3 gaude
re puilegio cl'icali nisi sit ordiat9 l'hēat aliquē
ordinē.s3 qlibet habēs corona ab epo gaudet
7 puilegio clicali. P.arguut qda alij q veri or
dines eccl'astici sint pauciores q3.vij.qz non
legit q i pmitiua ecclia fuerit pl'es ordines q3
tres.s.epat9.psbrat9 z diaconat9.g si pl'es eent
ordines.tuc ordo eccl'iastic9 tpibz aplo3 fuis/
8 set diminut9 P.b.Dyoni.i de eccl'i.hierar.
distinguit solu tres ordines eccl'iasticos fm
tres act9 hierarchicos.q sut purgare.illumia
re z pficere.ad qs pficiedos ordines eccl'ia
Solutio. dei ponutur. Ad pmu dom q licet sint.vij
Ad.1. ordines.tn sacrm ordis e tm vnu.Et qn dicit
illa opi.q sacrm no diuidit i.vij.sacra tanq3 in
spēs spalissimas.nego.qz isti.vij.ordies roe
vni9 finis ad quē ordinatur sut vnu sacramē/
tu.Finis at iste e.vt p3 ex pdictis vnire fide
les xpo mediate eucharistia.que e sacramētu
Ad.2. vnionis. Ad.ij.dom q maior no e vera nisi
fiat vniformis opatio supioris ad inferius.

z inferioris ad illa.s3 q dr multiplicari.puta
q sic ipm supius e qdda totu vl'e cui9 ps sbie/
ctiua e ipm inferi9.sic illud ide iferi9 sit qdda
totu vl'e respectu ipso3 multiplicato3.et illa
multiplicata sint sue ptes sbiue.Sic aut no
e i pposito.Na lic3 sacrm sit qdda totu vl'e re
spectu hui9 sacramēti qd dr ordo.tn sacramē/
tu ordis no e totu vl'e respectu supdicto3.vij.
ordinu.s3 poti9 e qdda totu potestatiuu respe
ctu hmoi ordinu Ad.iij.dom q nec sic n6 Ad.3.
sic.sed e diuisio totius potestatiui i suas ptes
ptatiuas.q aliq mo ouenit cu vtraq3.l3 pprie
loqndo differat ab vtraq3.Conuenit.n.diui
sio toti9 ptatiui cu diuisione toti9 integral'.qa
sicut totu integrale resultat ex vnione ptiu in
qs diuidit.sic totu ptatiuu rsultat ex suis pti
bus.differt tn.qz totu ptatiuu pdicat d qlibet
sua pte.sed no totu integrale.Couenit etia3
cu diuisione totius vl'is.qz sicut ia dictu e to
tu ptatiuu pdicatur de his q diuiditur.qd
pprie ouenit toti vl'i.Sed in hoc differt.qz
totu vl'e eqliter pdicatur de oibus suis ptibz.
sed totu ptatiuu de vno pdicat pfecte.de alijs
aut pticipatiue.Un regalis ptas e qdda totu
potestatiuu claudēs in se ptatē regis z ptate3
oim regaliu officialiu.oms.n.officiales rega
les dicitur posse regia ptate.z tamē regia po
testas cōplete et pfecte solu pdicatur de ptate
regis.qz i solo rege inuenit fm sua rationē cō
pletā.De ptate aut ppositi vel balliui vel cu/
iuscuq3 alteri9 regalis officialis pdicatur ptas
regia solu pticipatiue.z hoc fm magis et mi
nus fm q vnus officialis magis pticipat de
hmoi ptate.z alter minus.Sic eodē mo sa/
cramētu ordis licet pdicet de qlibet ordine su
pradicto.tamē de solo ordine psbrat9 pdicat
fm sua roem opletā.de alijs aut fm magis et
min9.fm qua vnus ordo magis appropinqt
ad ordinē psbratus z alter min9. Ex q eti/
am p3 qz licet totu ptatiuu hēat multas ptes
ipm tn fm se e vnu.Una e.n.regia ptas licet
mo pdicto hēat pl'es ptes Et io licet sint plu
res ordines q sut ptes ptatiue hui9 sacramēti
tn sacramētu ordis e vnu sacramētu.z no plu
ra sacra. Ad.iiij.nego onam.Ad pbato3 Ad.4.
dom q qn vnu sacrm h3 diuersos grad9.tuc
ex talis sacri collatoe fm diuersos suos gra
dus poterut oferri diuersi characteres.z io
sacrm ordinis no obstāte q sit vnu.pnt ofer
ri.vij.characteres.si ofert fm oes suos grad9
eo q.vij.hēat gd9 fm q i suo esse opleto clau
dit i se.vij.ordies ex qbz resultat tanq3 vnu to Ad.5.
tu ptatiuu ex suis ptibz. Ad.v.do3 q epat9

nō ē nomē ordis sȝ dignitatis. Ad pbo3 dd3 q auctas decreti ac ec Isi. loqꝛ large de ordine put se extēdit ad nomē significās officiū ⁊ dignitatē. Etiā psalmistatꝰ nō ē ppe loqndo nomē ordis sȝ officij. Accipiꝛ. n. qnqȝ psalmista p cātore. etiā qꝛ legere psalmos ē cōe oibꝫ psonis ad choꝝ spectātibꝫ. io nō ꝯstituit hoiem i aliq̄ gdu spālī rōi cꝰ psalmistatꝰ debeat dici ordo. Et p h pȝ ad pmā pbatō3. qꝛ rōe lectoratus ꝯstituiꝛ hō i aliq̄ gdu misterij respiciētis sacrm̄ corpis ⁊ sāguis xpi. Ad. ij. pbationē. dd̄m q decretū illud accipit psalmistā p cantore. ⁊ loqꝛ large d ordinatꝭ. extēdēdo nomen ordinati ad nomē officiati.

Ad. 6. Ad. vi. nego añs Ad pbatō3 nego maiorē. qꝛ q̄libꝫ ꝯūsus approbate religiōis gaudet pulegio clīcali sm expssā determinatō3 iurꝭ. ⁊ tm̄ ꝯūsus nō ē clicꝰ.

Ad. 7. Ad. vij. dd3 q oēs. vij. ordines fuerūt i pmitiua eccl'ia. q̄uis nō eēnt ita explicite i distinctis psonis tpe aploꝫ sic fuerūt postea. Tpe. n. aploꝫ ita pauci fuerūt fideles. ⁊ nūerꝰ mistroꝫ eccl'e ita diminutꝰ q solꝰ diaconꝰ suppleuit misteriū oīm inferioꝫ ordinū. ⁊ p impositōe3 manꝰ aploꝫ recipiebat nō solū ordinē diaconatꝰ sȝ etiā oēs ordines inferiores. Sȝ postq̄ creuit eccl'ia ⁊ fideles multiplicati sūt. tūc singul' mistris singuli ⁊ distincti ordines distincte ab ep̄is tribuebāꝛ. Et sub isto sensu intelligēda sūt v̄ba mgr̄i qn̄ h dicit in lr̄a. subdiacones v̄o ⁊ accolitos subseq̄nti tpe eccl'ia sibi cōstituit.

Ad. 8. Ad. viij. dd3 q Dyo. ibi nec loqꝛ p ꝑte d ordinibꝫ. qꝛ epatꝰ vt distinguiꝛ ꝯ psb'ratū nō ē ordo. nec loqtur distincte. qꝛ sic ibidē patꝫ sub noīe diaconi ꝯphēdit oēs inferiores mistros. nec videꝛ loq̄ de ordibꝫ sm q sunt sacrm̄. sȝ sm q ordināꝛ ad hierarchicas actōes.

Scd'a cōclusio. Cōcl'o. ij. ē q isti ordines lȝ sic se hēant q ꝑfectior p̄supponat iꝑfectiorē sm statū eccl'e. tn̄ hmōi ordo p̄suppōis nō ē simplr̄ nccius ⁊ eēntial'. Qꝛ si ordo sacerdotal' eēntial'r ⁊ nccio p̄supponeret alios ordines. tūc clericꝰ recipiēs ordinē sacerdotalē sine ordine pcedēti nō essȝ sacerdos nisi scd'ario sacerdos ordīareꝛ. ꝯña pȝ. qꝛ i his q̄ eēntialē hn̄t ordinē posteriꝰ non pt inesse nisi p̄supposita pōris in existētia Sȝ falsitas ꝯn̄tis pȝ. qꝛ clericꝰ pmotꝰ p saltū nō ē reordinādꝰ q̄tū ad illū ordinē quē p saltū suscepit. sed solū ē supplēdū illud qd̄ sibi deficit de ordinibꝫ q̄s nondū suscepit. sic declarat extra de clerico [redacted] saltū ordinato. c. tue lr̄e. Et idē

Instantia pȝ di. lij. c. sollicitudo. Forte ꝯ istud diceꝛ q nō ē minor cōnexio ordinis posterioris ad pōrē q̄ ordinis ad baptismū. Sȝ q̄cūqȝ recipet ordinē nō pus recepto baptismo ille esset reordinādus postq̄ eēt baptizatꝰ. ḡ q̄cūqȝ recipit ordinē posteriorē nō recepto pcedēti ordine. ille videꝛ eē reordinādꝰ. Maior ptȝ. qꝛ character vniꝰ ordinis hȝ maiorē ꝯformitatē ad characterē alteriꝰ ordinis q̄ ad characterē baptismi. Minor expsse poniꝛ extra de psb'ro nō baptizato. vbi in pncipio illiꝰ tituli dꝛ sic Si q̄s psb'r ordinatꝰ ꝯphēdent se nō eē baptizatū baptizeꝛ. et iterū ordineꝛ.

Solutio. ℞. negando maiorē. Nā baptismꝰ ē fūdamētū oīm sacroꝫ. vt pbat Inno. iij. multis scōꝫ auctibꝫ extra de psb'ro nō baptizato. Qd̄ vtrīqȝ vez ē loq̄ndo de sacris noue legis. sed q sacra noue legis sūt. ⁊ ideo eēntiali ordine sacrm̄ ordis qd̄ ē pcise sacrm̄ noue legis p̄supponit sacrm̄ baptismi. Sed vnꝰ ordo ē absolute necessariuȝ fundamentū respectu alterius.

Articulus tercius.

Quantū ad terciū

arti. dd̄m. q v̄tuositas istiꝰ sacri i h ꝯuenit cū ceteris sacris noue legis. qꝛ aliq̄ mō est cā grē quaȝ figurat. Septenariꝰ. n. nūerꝰ ordinū h sacro ꝯphēsoꝫ septiformē grām spūsci videꝛ significare seu figurare. cū igiꝛ sacra noue legꝭ efficiāt qd̄ figurāt. io ⁊c. Sȝ i h q. vij. characteres ꝯferūꝛ ei q̄ istud sacrm̄ ꝯplete recipit sm. vij. suos gdus seu ordines. virtuositas ⁊ modꝰ agēdi istiꝰ sacri dirt a mō oīm ceteroꝫ sacroꝫ. qꝛ i ꝯllatiōe cuiuscūqȝ alteriꝰ sacri. l' nō ꝯfertur character. vel si ꝯferꝛ tm̄ vnꝰ conferꝛ. sic pȝ ex pdictis supꝰ.

Opi. ꝯria Sȝ ꝯ istud sūt due opiones. Quaꝫ vna ponit q in solo ordine sacerdotali character impmiꝛ.

Ratio Qꝛ character est q̄dā ptās actiua vel passiua q̄ hō disponiꝛ ad aliqd̄ sacꝫ vel sacrm̄ dādū vl' recipiēdū. Sȝ ad recipiēdū passiue oē sacꝫ ⁊ sacrm̄ sufficienꝛ disponiꝛ hō p sacrm̄ baptismi. illud. n. est ianua ceteroꝫ sacroꝫ sine q̄ nō pt recipi aliqd̄ sacrm̄. qꝛ nullꝰ pt recipe illud respectu cuiꝰ nō hȝ potētiā receptiuā. sed non baptisatꝰ nō hȝ potētiā receptiuā ceteroꝫ sacroꝫ. qꝛ tal' potētia ꝯferꝛ i baptismo. ē. n. tal' potētia vl' ipse character baptismalis. vl' ē ānexa hmōi characteri. Ad ꝯferēdū āt actiue oē sacꝫ ⁊ sacrm̄ qd̄ p hoīe3 ꝯferri ꝯsueuit sufficiēter ascribiꝛ ⁊ disponiꝛ hō p characterē sacerdotalē. ḡ i nullo ordine ꝯferꝛ character nisi i ordine sacerdotali. Tn̄ aliq̄ ordines vt dicūt nō sūt supflui. qꝛ disponūt hoīem ad susceptō3 ordis sacerdotal' ⁊ sui characterꝭ.

Opi. scd'a Alij dicūt q q̄uis characꝛ i pmaꝛ q̄libꝫ sacro ordine. tn̄ minoribꝫ ordibꝫ

1 nullus character imp̄mit. qꝛ character ē qdā spūal' ptās. ſꝫ ptās ordinū minoꝝ nō ē spūal. Maioꝛ pꝫ. qꝛ oē qḋ recipit in ſbo spūali ē qd spūale. ſed character recipit i ſbo spūali. puta in aīa rōnali. pbat minoꝛ. qꝛ ptās q̄ dat ad exercēdū opa corpalia ē corpal'. ſꝫ ptās ordinū minoꝝ ē hmōi. maioꝛ pꝫ. pbatio minoꝛis. qꝛ op⁹ hoſtiarij ē apire ꝛ claudere portas eccl'ie. lectoris vocal'r legere pphias. exorciſte op⁹ ē p ↄiurationes vocal'r et corpal'r plaras eripe hoīes a corpali vexatōe demonis. accoliti eſt cādelas accēdere ꝛ portare Et ↄfirmat iſta minoꝛ ſic. qꝛ cui⁹ vſus ē corpal' ipm ē corpale. ſed vſus ptātis ordinū minoꝝ ē corpal'. vt apparet ex iā dictis. ḡ ꝛc. P. ordinat⁹ ſm. iiij. ordines minores licite pt trāſire ad ſcl'm ꝛ ↄhere matrimoniū. ḡ i collatōe iſtoꝝ ordinū n̄ imp̄mit aliq̄s character. Añs pꝫ. qꝛ nullo iure accolit⁹ phibet mr̄imoniū ↄhere. nec p ↄn̄s hoſtiari⁹. lectoꝛ et exorciſta phibet. qꝛ int oēs ordines minores ordo accolitat⁹ ē dignioꝛ. et magis appropinquat ad ordinē ſacꝝ. pbat ↄn̄a qꝛ character ē ſignū diſtictiuū ꝛ indelibile. ḡ hn̄s characterē clīcalē ſp a laicis dꝫ eē diſtict⁹. ꝛ p ↄn̄s ſi accolit⁹ hr̄et characterē clīcalē. tūc nūq̄ liceret ei trāſire ad ſtatū laicalē. Sꝫ iſta nō ↄcludūt. qꝛ vt pꝫ ex p̄dictis. oē ſacrm̄ in q̄ nō imp̄mit caracter ē iterabile. ſed null⁹ ordo ē iterabilis circa eādē pſonā. vt pꝫ i capl'is p̄allegatis de eo q̄ p ſaltū fuit pmot⁹. ḡ ꝛc. Ad motiuū p̄me opionis dōm q ſcḋa ps minoꝛis nō ē vera. Qꝛ ad h̄ faciēdū non ſufficiēter diſponit hō [redacted] ſolū characterē ſacerdotalem. ad qḋ reqritur diſpoſitio ceteroꝝ ordinuꝫ. qꝛ vt ipſi met dicūt. alij ordines diſponunt hoīem ad ſuſceptionē characteris ſacerdotal'. P. ſi character ſacerdotalis cū excluſione ceteroꝝ characteꝝ ſufficiētē redderet hoīem ad ↄferēdū oē ſacrm̄. tūc pmot⁹ p ſaltū q̄ ſolū haberet ordinē ſacerdotalē eēt ſufficiēs. et p ↄn̄s idone⁹ ſacroꝝ diſpēſatoꝛ. Sed iſtud ē ſimpl'r falſū. qꝛ oīs executio ſacerdotalis officij ſibi dinoſcit interdicta. vt pꝫ di. lij. Ad p̄mū ſecūde opionis dōm q minoꝛ nō ē vera. qꝛ cū act⁹ cuiuſlibet ordinis reſpiciat ſacrm̄ euchariſtie. vt pꝫ ex dictis in. q. arti. ideo i collatiōe cuiuſlibet ordinis ↄfert hoi aliq̄ ptās ſpūalis

2 Ad pbatōꝫ dōꝫ q maioꝛ ē falſa qn̄ illa opa corpalia fiūt i ordine ad ſpūalia. ꝛ h̄ ex officio faciētis. Sic aūt ē in ꝓpoſito. qꝛ hoſtiari⁹ ad [redacted] claudit ꝛ apit fores eccl'ie. vt q̄ digni ſūt admittāt ad cōiōnē dinoꝝ officioꝝ. ꝛ ſpāl'r ſacre euchariſtie. ꝛ vt indigni ab eiſdē excludātur

Forte dices q hec oīa poſſet facere eq̄ bn̄ aliq̄s laic⁹ nō ordinat⁹ ſic hoſtiari⁹ ordinat⁹. ꝛ iō non reqrit q̄ ad h̄ aliq̄ ſpūal' ptās Rn̄. q lꝫ alter poſſet iſtud facere. tn̄ h̄ nō cōpeteret ſibi ex officio. ꝛ iō talis act⁹ nō pſupponeret in [redacted] ſpūalē ptātē. ſed hoſtiario h̄ ↄuenit ex ꝓprio ſuo officio. ꝛ iō i ipo pſupponit q̄ndā ſpūalē ptātē. Et eodē mō dōm ē de lectoꝛe. exorciſta ꝛ accolito. Ad ↄfirmatōꝫ pꝫ p idē. qꝛ lꝫ illḋ qḋ ſiſtit i vſu corpali nō h̄ndo hmōi vſū i ordine ad ſpūale. tn̄ ſi vtens ex ꝓprio officio hꝫ vt talē vſū ordinet ad ſpūale. tūc nihil obſtat q̄n ei⁹ ptās ſit ſpūalis. Uſus. n. cuiuſlibet ſacri exterioꝛ ē corpal'. ꝛ tn̄ ptās ſacralis ē ſpūal' Ad. ij. nego ↄ n̄am. Ad pbatōꝫ dōm q accolitū ↄhēte matrimoniū manere diſtinctū a puris laicis pt dupl'r intelligi. vno mō extriſeco ſigno. puta portādo clericalē coronā. alio mō intriſece p impſſionē ſigni ſeu figure ſpūalis q̄ ē ipe character. Primo mō manere diſtinctū ē i ſua volūtate. qꝛ nō obſtāte q ex n̄s in minoꝛib' ordinib' hēat vxorē legitimā. tn̄ ſi vult pt portare coronā. ꝛ p ↄn̄s gaudere p̄uilegio clīcali ſm aliq̄ꝝ regnoꝝ conſuetudinē. Un̄ in regno frācie ſi cleric⁹ vxorat⁹ portat coronā rōne ordis quē ſuſcepit p̄us q̄ ↄtraheret matrimoniū. tūc ipe nō pt ↄueniri in iudicio ſecl'ari. Et dato q ibi citet ipe remittit ad iudiciū ſpūale. Sꝫ ſcḋo mō manere diſtictū ē de ncc̄itate. qꝛ ſiue velit ſiue nō velit. ipſe intrinſece ſp manet diſtinct⁹ a puris laicis. q̄a dato q p⁹ mortē vxoris. vel de ↄſenſu adhuc viuētis ipe velit ſuſcipe ſacꝝ ordinē. tūc nō reordinat q̄ntū ad ordines minores q̄s ſuſceperat an̄q̄ ↄtraheret mr̄imoniū. tn̄ hmōi reordinatio eēt ncc̄ia. ſi nō mā ſiſſet aliqḋ ſignū q̄ intrinſece diſtinctus fuiſſet a puro laico.

Quātuꝫ ad quartū

articl'z dico breuit q ſm. vij. ordies ſup⁹ nūeratos. vij. poſſum⁹ notare grad⁹ pfectōis ꝛ dignitatis i iſto ſacro. Nā ſp ḡd⁹ poſterioꝛ dignioꝛ ē poꝛe. et p ↄn̄s digniſſim⁹ ḡd⁹ ↄueniens hoi rōe ordis ē ḡd⁹ pſbrat⁹ ſeu ſtat⁹ ſacerdotal'. Sed rōe officij ſup pſbr̄alē dignitateꝫ inueniūt i eccl'a. v. ḡd⁹ ſingular' dignitat'. q̄ꝝ p̄mū tenēt epi. ſcḋm archiepi. terciū p̄mates. q̄rtū p̄triarche. q̄ntū papa ſiue roman⁹ pontifex. a q̄ tota monarchia fideliū tanq̄ ab vno p̄ncipe vl'em ꝛ cū h̄ imediatā hn̄te ptātē ſup oēs ꝛ ſingulos fideles cuiuſcūq̄ ↄditōis exiſtant cōueniētiſſime gubnat. Ad argu. p̄n.

dōm q̄ q̄ñā ē falsa si sacrm̄ vl̄r negat̄ in q̄nte de oi ordine. Si āt in q̄nte ordo sic restringit̄ q̄ p̄cise stat p̄ ordine āgelice hierarchie. tūc nihil cōcludit̄ ad p̄positū. q2 nō pl9 habet̄ ex q̄ntia 7 ei9 p̄batōe. nisi q̄ ordo q̄ ē i angelica hierarchia nō sit sacrm̄. ex h̄ tn̄ nō seq̄tur q̄ ordo q̄ ē in ecclīastica hierarchia nō sit sacrm̄. q2 cū signū sensibile sit de rōe sacri. et ordo angelic9 careat hm̄oi sensibili signo. ordo aūt ecclāsticus nō caret hm̄oi signo. iō nō obstāte q̄ ordo angelic9 nō sit sacrm̄. tamē ordo ecclāstic9 vere ē sacrm̄. eo mō q̄ dictū est in premissis.

Distinctio vicesimaquinta.

Olet etiā querī. Postq̄ mgr̄ determinauit de ordinū q̄ñtia 7 distinctiōe. nūc in ista. xxv. dist. tractat de ordinū collatōne 7 receptōne. Et diuidit̄ i duas ptes. Nā p̄mo tractat de cōferētis ptāte. scd̄o de recipiētis habilitate. ibi. Sacri inq̄t. Prima i duas. q2 p̄mo ostēdit quō ad ordinū collatōz se habeāt heretici. scd̄o quō ad idē se hēant illi q̄ emptione vl̄ vēditōe efficiūt̄ simōiaci. ibi. De simoniacis ꝯo. Pria i tres. q2 p̄mo monet hāc q̄ōz vtrū heretici possint tradere ordis sacrm̄. scd̄o ad vtrāq̄ p̄te q̄ōnis ex multis auct̄ibꝫ ducit argumētū. tercio r̄ndet ad q̄ōez iuxta variaz opionū variū documētū. scd̄a ibi. Videt̄. n. q̄dā. tercia ibi. Hec āt ita. Scd̄a istaz diuidit̄ i duas ptes. q2 p̄mo arguit ad ptē negatiuā. scd̄o ad ptē affirmatiuā. ibi. Econtra aūt alij. Tercia ps i q̄ r̄ndet ad q̄ōez diuidit̄ i. iiij. ptes f̄m q̄ mgr̄ adducit. iiij. opiones. scd̄a ibi. Alij ꝯo. Tercia ibi. Quidā ꝯo. Quarta ibi. Nonnulli ꝯo. Seq̄t̄ illa ps. De simoniacis ꝯo. 7 diuidit̄ i duas ptes. nā p̄mo pcti simōie innuit ḡuitatē. scd̄o iuxta triplicē simōie speciē ostēdit inflictā a iure m̄ltiplicē penalitatē. ibi Simoniace. Pria i tres. nā p̄mo ostendit simoniace p̄uitatē deformitatē. scd̄o innuit rōe scie 7 ignorātie in simonia esse magnā varietatē. 7 tercio cuiusdā instātie tollit difficultatē. Scd̄a ibi. Differūt tamen. tercia ibi. Si ꝯo

Circa istā distinctionē quero.

Vtrū ordinator exigēs pecuniā ab ordinatis sit simoniac9. Vl̄r q̄ nō. q2 semināti sp̄ualia de iure debet̄ tpalia. s3 ep̄s tradēs ordies seminat sp̄ualia. ḡ 7c̄. Maior p3 p̄ aplm̄. i. ad Cor. ix. Minor ēc p3. q2 sacrm̄ ordīs ē res sp̄ual̄. Cōtra. q̄cūq3 ex pacto dat rē sp̄ualē p̄ re tpali ille ē simōiac9. talis ordinator ex pacto dat rē sp̄ualem p̄ re tpali. Maior p3 ex diffinitiōe simonie q̄. j. ponet̄. P3 etiā minor. q2 manifesta pecunie exactio vl̄r eq̄pollere pacto. Hic p̄mo videndum ē de ordinatoris ptāte. Scd̄o de aliq̄z ordinātū inhabilitate. Tercio de ordinādoz q̄litate. Et q̄rto gr̄a q̄siti videnda sunt aliq̄ de simoniaca prauitate.

Articulus primus. Cōclusio prima.

Quātum ad p̄rimū pono duas q̄clōnes. Prima ē q̄ solus ep̄s de iure cōi p̄t ordinare seu ordinis sacrm̄ conferre. Q2 nō req̄rit minorē ptātē duces disponere 7 ordinare q̄3 milites ascribere. S3 i collatōe sacri q̄firmatōis ascribūt̄ milites ecclīe militātis. 7 in collatōe sacri ordīs disponunt̄ duces ipsoz fideliū. Cū igit̄ sol9 ep̄us de iure cōi possit q̄ferre sacrm̄ cōfirmatōnis. vt p3 ex dictis in dist. vij. ḡ sola ptās ep̄alis d̄ iure cōi sufficit ad q̄ferendū sacrm̄ ordis. 1

2 P. q̄secratio vasoz ad d̄inū cultū spectātiū non req̄rit maiorē ptātē q̄ q̄secratio mistroz talibꝫ cōsecratis vasis vtentiū. s3 vasa puta calices de iure cōi nō p̄nt cōsecrari nisi ab epo. ḡ nec clici 7 sacerdotes hm̄oi vasis vtētes p̄nt ordinari nisi ab ep̄o. Et ista videt̄ esse intētio Isi. in li. ethi. vbi ait Ep̄s sūm9 sacerdos 7 pōtifex maxim9 noiat̄. ipse. n. efficit sacerdotes 7 leuitas et oēs ordines ecclīasticos disponit.

Instantia

Forte dicet̄ q̄ q̄n aliq̄ vocabula sūt synonyma. tunc significatū vni9 nō ē maioris ptātis q̄ significatū alteri9. sed h̄ nomē ep̄s 7 h̄ nomē p̄sbr̄ sūt vocabula synonyma. Maior p3. q2 synonyma sūt q̄z noia sūt pl'a. res āt vna. P3 etiā minor i multis locis ep̄laz apl̄i. vbi ipse apl'us p̄ eodē videt̄ accipe nomē epi 7 nomen p̄sbri. Vn̄ in p̄ncipio ep̄le ad Phil. ait. Paul9 7 timotheus serui ih̄u xp̄i. oibꝫ sc̄tis in xp̄o ih̄u q̄ sūt philippis cū ep̄is 7 diaconibꝫ. gr̄a vob̄ et pax 7c̄. Ubi expsse p3 q̄ p̄ ep̄os intelligit p̄sbiteros. q2 vni9 ciuitatis nō sunt pl'es epi nisi ep̄os intelligam9 p̄sbros. Sed philippis ad quā ibi scribit apl's fuit vna ciuitas. Et idez p3 Act. xx. vbi apl's alloq̄ns p̄sbros ciuitatis ephesine ait. Attēdite vob̄ 7 vniuso gregi i q̄ vos sp̄ūs sc̄tūs posuit ep̄os regere ecclesiā dei. Etiā ecōuerso noīe p̄sbri apl's exp̄mit ep̄m i. ad Thi. iiij. di. Noli negligere grām q̄ data ē tibi p̄ impositionē manuū p̄sbri. i. epi per quē timothe9 fuit ordinat9.

Opinio

Propter has 7 cōsiles auctes q̄dā opinio ponit q̄ ista duo

noīa.s.p̄sb̄r ⁊ ep̄s olī₃ fuerūt synonyma Sȝ istud nō v₃.q₂ ab exordio scē matr₃ eccl'ie sp fuerūt aliq̄ ḡdus int p̄sb̄ros. q₂ xp̄s instituit petr₃ p̄ncipē ceteroꝝ. ⁊ iō appellauit eū cephas q̄d interp̄taꝭ caput. Lc.x.apl'os ī altiori ḡdu videt̄ ꝯstituisse q̄₃.lxxij.discipulos. et iō apl'i tenuerūt statū epoꝝ.sed.lxxij.discipuli tenuerūt statū p̄sb̄roꝝ.vt p₃ in decre.di.xxi.c.in nouo testō. Negāda ē igit̄ minor p̄dicte instātie. Ad p̄batiōnē dicēdu₃ q̄ ista vocabula ep̄s ⁊ p̄resb̄r dupl'r p̄nt ꝯsiderari. Uno modo q̄ntū ad eoꝝ ethimologiā. Alio mō q̄ntum ad eoꝝ impositionē ⁊ significatō₃ p̄priā. P̄rio mō pōt vnū istoꝝ vocabulorū q̄nq₃ accipi p̄ altero.q₂ ep̄s dr̄ q̄si supintēdēs.vt p₃ h̄ i lra sed presb̄r dr̄ q̄si p̄bēs iter. Lū ḡ ille idē qui est dux spūalis p̄bēs iter pp'lo dei debeat intēdere sup ipso pp'lo.⁊ ecōuerso cui⁹ ē intēdere sup pp'lo debeat v̄bo ⁊ exemplo iter p̄bere pp'lo.iō auctes scripturarū q̄nq₃ vno istorū vocabulorū vtūtur p̄ altero ⁊ econuerso. Si scd'o mō.tūc h̄ nomē presb̄r est vlius ⁊ in pl⁹ se h₃ q̄₃ hoc nomen ep̄s.q₂ hoc nomē ep̄s nō est impositū ad significādū quēlibet presb̄rm sed solū illū q̄ taliter est supintendēs q̄ iurisditionē h₃ sup oīs alios tā clericos q̄₃ laicos infra suā dyocesim ꝯmorātes. Etiā non solū in h̄mōi p̄tāte iurisditionis. verumetiā in p̄tāte ꝯfirmationis ⁊ p̄tāte ꝯsecrationis ep̄s excedit simplicē presb̄rm.q₂ ipse solus pōt de iure cōi sacrm̄ confirmatōis dare.ac cl'icos ⁊ p̄sbiteros ordinare seu ꝯsecrare Sed ꝯ̄ istud ⁊

Instantia

p̄ ꝯ̄ñs ꝯ̄ p̄ncipalē ꝯclōem ex dictis aliq̄ꝝ do-

1 ctorū pōt argui sic. Luiuscūq₃ p̄tās se extendit ad p̄ncipale et ad illud q̄d est maius.illi⁹ p̄tās poterit se extendere ad accessoriū ⁊ ad illud q̄d est minus.sed potestas cuiuslibet presbyteri sufficiēter se extēdit ad ꝯsecratiō₃ sacri altaris.q̄d ē mai⁹ sacro ordīs.⁊ respectu ei⁹ sacrm̄ ordinis ē accessoriū.ḡ p̄tās cuiuslibet presbyteri sufficienter se extendit ad consecrādu₃ ⁊ conferēdū sacrm̄ ordinis. P̄.nō ē mino-

2 ris vigoris p̄tās spūalis q̄₃ corp̄alis. Sed tātus ē vigor p̄tātis rerū corp̄aliū q̄ vnūq̄dq₃ p̄fectū ī sua sp̄ē pōt sibi sil'e generare.vt p₃.ij.d' aīa.ḡ habēs p̄fecta₃ p̄tātē p̄sbyteri poterit sibi simile aliū p̄sbyterū ordinare. P̄.ep̄s pōt

3 ꝯsecrare ep̄m.ḡ presb̄r pōt ꝯsecrare p̄sbyterū. vel ad min⁹ diaconū vel subdiaconū aut alios cl'icos inferiores. Añs p₃.p̄baꝭ ꝯ̄ña q̄ntu₃ ad p̄mā p̄tē ꝯ̄ñtis.q₂ eq̄liter se h₃ presb̄r ad p̄sbyteꝝ sicut ep̄s ad ep̄m. Et q̄ntū ad scd'a₃ p̄tē.q₂ pl⁹ excedit p̄tās p̄sbyteri p̄tātē diaconi q̄₃ p̄tās vni⁹ epi p̄tātē alteri⁹ epi.⁊ p̄ ꝯ̄ñs act⁹ hierarchice dignitatis.puta ordinare nō minus ꝯuenit presb̄ro respectu diaconi q̄₃ ep̄o respectu epi. P̄.presbyteri cardinales p̄nt cōferre ordines minores.ḡ cōferre sacrm̄ ordis nō spectat ad solos ep̄os. Añs cōiter ꝯcedit. 4

Etiā ꝯ̄ña p₃.q₂ presbyteri cardīales nō sunt epi sic nec diacones cardinales sūt p̄sbyteri.

Ad p̄mū pōt dici q̄ maior non ē vera.maxime q̄n maius ⁊ min⁹ nō sūt eiusdē rationis ita q̄ maius nō claudit ī se min⁹. Q̄d patet ī naturalib₉.q₂ licet mai⁹ sit rōcinari q̄₃ volare. t̄n non seq̄tur.hō pōt rōcinari.ḡ pōt volare. ⁊ h̄ p̄ tāto.q₂ rōcinari et volare non sūt eiusdē rōis.nec ratiocinari claudit ī se volare. Pat₃ etiā ī artificialib₉.q₂ l₃ ars frenefactiua sit minor arte militari.⁊ accessorie se habeat respectu eius. inq̄ntū oē illud q̄d appellaꝭ accessoriū respectu alteri⁹ q̄d aliq̄ modo ordinaꝭ ad ipsū. ⁊ t̄n non seq̄tur habēs artē militarē scit militare.ḡ scit frenū facere Lū igiꝭ p̄tās ꝯsecrādi corpus christi.⁊ p̄tās ordinādi nō sint eiusdē rationis.iō p₃ q̄ maior ī p̄posito ē falsa Etiā minor nō ē vera.q₂ rōe implicatōis.tūc p̄tās ꝯferēdi ordines ē maior p̄tāte ꝯsecrādi corp⁹ xp̄i. Nā potēs ordinare pōt ꝯsecrare.eodē.n. die q̄ ordinat etiā ꝯsecrat corp⁹ xp̄i s₃ nō ecōuerso. Ad.ij.dō₃ q̄ l₃ p̄tās spūal' nō sit minoris vigoris q̄₃ corp̄al' absolute loq̄ndo.imo ē maioris vigoris.q₂ potest ī aliquē effectū in quē nō pōt p̄tās corp̄al'.t̄n q̄ntū ad facere sibi sil'e ē minoris vigoris. Q₂ sic p̄posit⁹ impialis curie pōt filiū sibi sil'em generare.t̄n non pōt sibi sil'em p̄positū ꝯstituere.q₂ talis institutō vel p̄tinet immediate ad imp̄atorē vel ad aliquē supiorem officialē. sic q₂ spūalis p̄tās de qua loq̄mur constituit hoīem in officio ⁊ gradu determinato.iō non sp̄ ī talib₉ sil'e h₃ efficere suū sil'e. Ad hoc.n.non sufficit potestas sufficientie qua.s.p̄tāte potest esse in tali officio. verūetiā req̄riꝭ p̄tās redundātie.q̄ p̄tāte possit alterū sibi sil'e instituere. Lum ḡ h̄mōi p̄tās redūdātie nō sit ī q̄libet sacerdote.iō nō q̄libet sacerdos pōt ordines ꝯferre. Ad formā etiā argumēti dō₃ q̄ maior non ē vera.inq̄ntū p̄ minorē p̄pōē₃ applicaꝭ ad p̄positū.q₂ vigor spūalis p̄tātis non ꝯstituit sibi sil'e nisi sit cū q̄dā redūdātia.q̄liter nō inueniꝭ p̄tās spūal' de q̄ ad p̄ñs loq̄mur in q̄libet suo subiecto.s₃ solū ī maiorib₉ p̄latꝭ. Uñ si q̄libet sacerdos posset ordīare seu ordīes ꝯferre.tūc ordo non esset ordo.q̄n poti⁹ fieret horror ⁊ ꝯfusio. Propter q̄d dixit apl's ad Heb.vij. Sine

Marginal notes (right column): "Solutio. Ad.1." beside "Ad p̄mū pōt dici..."; "Ad.2." beside "...uerso. Ad.ij.dō₃..."; "Solutio." (left column) beside "...nouo testō. Negāda ē igit̄..."

vlla ɔtradictõne qđ min⁹ bñdicit a maiori.

Ad.3. Ad.iij.nego ɔñaz. Ad pbatiõz pme ptis. dõm.ꝙ lz eq̃liter se hẽat presbr ad pſbyterũ ſi cut epũs ad epm i ecndo.nõ tñ i ɔſecrãdo.vt pʒ ex iã dicti. Ad.ij.pbatõz dõm ꝙ i gdibꝫ officioꝝ ⁊ ordinũ.nõ ꝙ licet excedẽs põt alte rũ iſtituere i tali gradu quẽ excedit. Dato.n. ꝙ cãpiductoꝛ ſeu dux impial' exercit⁹ excedat dignitate portariũ impial' cubiculi.tamẽ nõ intereſt ſua inſtituere talẽ portariũ.⁊ h̃ p tan to.qꝛ licet ipſe dux hẽat ptãtem ſufficientẽ p executõe ſui ꝓprij officij.tñ non hꝫ ptãtez re dundantẽ q̃ ſibi ɔpetat portariũ inſtituere re gal' vel impial' cubicl'i.ſic in ꝓpoſito ⁊c.

Ad.4. Ad iiij.dõm ꝙ dato ꝙ pſbyteri cardiales poſſint ɔferre q̃ncq3 ordines minores.h̃ tñ nõ conue nit eis de iure cõi.ſic epis.ſed poti⁹ de grã ſpã'i ⁊ hoc nõ ẽ ɔ̃ premiſſã ɔcl'oem.

Cõcluſio ſcda. Cõcl'o.ij.ẽ ꝙ ſimplex presbyter non põt ɔſecrare epm̃. Qꝛ

1 nemo poteſt dare qđ dinoſcit̃ non hr̃e. vt ait Aug.in li.de libero arbitrio. Sed ſimplex p̃ ſbyter non hꝫ epalẽ dignitatẽ.ğ p conſecrati onẽ nõ põt eã dare.

2 P.ordinãs epm̃ non poteſt eſſe minoris auctis q̃ȝ ordinans diaco nũ vel ſubdiaconũ.ſed nec de iure ɔmuni nec de gratia ſpeciali põt fieri ꝙ aliq̃s conferat or dinez diaconat⁹ vel ſubdiaconat⁹ niſi ipſe ſit epũs. vt cõiter dicũt doctores.ğ non exiſtẽs

3 epũs non põt ɔſecrare epm̃ P.iſta ɔcluſio expreſſe habet̃.lxxiij.diſt.epi. Satis etiã ha bet̃ ex dictis apl'i ad Heb.vij.cũ ait.Sine vl la ɔ̃dictione qđ min⁹ ẽ bñdicit̃ a maiore.Sꝫ ſimplex presbyter nõ ẽ maioꝛ epo.ğ nõ pt eũ bñdicere.nec p ɔñs cõſecrare vl' ordinare.ğ

Inſtantia hmõi conſecratio ẽ q̃dã ſpũal' bñdictio For te dicet̃ ꝙ ſm ſtatutũ iuris.cardinal' hoſtien ſis hꝫ conſecrare papã.ğ minoꝛ põt conſecra re maiorẽ.⁊ p ɔſequẽs a ſili pſbyter põt epm̃ conſecrare.Cõſeq̃ntia pꝫ.qꝛ cardinal' ẽ mioꝛ

Solutio. q̃ȝ papa. Rñdeo ꝙ eo ipſo ꝙ hoſtieñ h̃ ɔpe tit ex ordinatõe facta [illegible] papã ⁊ oẽs cardiales. ideo illud qđ facit q̃ſi in pſona oĩm facit.et p ɔñs vt ſic non benedicit ibi maioꝛ a minori. qꝛ vt agit in pſona oĩm predictoꝝ nõ ẽ mioꝛ eo quẽ benedicit.dato ꝙ ſit minoꝛ eo put ſm ſe conſiderat̃.

Articulus ſecundus. Nota.

Quantũ ad ſecun dũ articulũ ẽ adũtẽdũ.ꝙ aliq̃s põt dici inha bil' reſpectu alicui⁹ act⁹ exercẽdi duobꝫ modis Uno mõ qꝛ nõ põt illũ actũ licite exercere.et h̃ mõ ſolũ dicimur poſſe qđ iuſte poſſumus. Alio mõ abſolute et ſimpl'r.puta q̃n nihil pt efficere dato ꝙ totũ illud faciat qđ i ſe ẽ. Et ſm h̃ pono duas ɔcl'oes.

Cõcluſio pma. Pria ẽ ꝙ epũs here tic⁹ vel al's ſubiect⁹ pene canonice vel eccl'iaſti ce cẽſure.ẽ inhabil' ad cõferẽdũ ſacrm̃ ordĩs p̃

1 mo mõ iã dicto. Qꝛ illud qđ ñ põt ɔferri ſi ne mortali pctõ tã conferẽti q̃ȝ ei⁹ cui confert̃. h̃ non ɔfert̃ iuſte vel licite.⁊ p ɔñs conferẽs re ſpectu illi⁹ collatõis dicit̃ inhabil' p̃mo modo iã dicto Sꝫ ſacrm̃ ordĩs non põt conferri ab epo heretico. vel al's canonice pene ſubiectoꝛ puta ab epo ſuſpẽſo.excoĩcato.interdicto.irre gulari.depoſito.vel degdato.ſine pctõ morta li conferẽti.ac etiã recipiẽtis.idõ ⁊c. Maioꝛ pꝫ qꝛ qđ iuſte ⁊ licite fit.h̃ ſine pctõ fit.ğ a dſtru ctione ɔñtis.qđ non fit ſine pctõ.h̃ nec licite fit nec iuſte.Minoꝛ etiã pꝫ.qꝛ temerarie faci ens ɔ̃ ꝓhibitionẽ ſctẽ mr̃is eccl'ie peccat mor taliter.ſed p̃dictis caſibꝫ poſitis.tũc tã confe rẽs q̃ȝ ſciẽter ab eo recipiens peccat ɔ̃ ꝓhibiti onẽ eccl'ie.qꝛ p ſtatuta ſancte matris eccl'ie in iure canonico q̃libet predictoꝝ ꝓhibet̃ ab exe cutione ſui officij.⁊ p ɔñs a ſacroꝝ collatione excepto ſolo ſacro baptiſmi i articulo nccitã tis.⁊ p ɔñs q̃libet fidelis intelligit̃ eẽ ꝓhibit⁹ ne ab aliq̃ p̃dictoꝝ aliqđ ſacrm̃ recipiat niſi ſo lũ baptiſmũ i articulo nccitat̃.ğ ⁊c. P.nul

2 lus hereticus vel p̃dictis penis ſubiectus po teſt licite ſacrm̃ ordinis ſuſcipe.ğ null⁹ hereti cus vel predictis penis ſubiect⁹ poteſt ſacrm̃ ordinis conferre.Añs pꝫ.qꝛ ſi alicui predi ctoꝝ liceret ſuſcipe ſacrm̃ ordinis.h̃ maxĩe vi deret̃ de ſuſpẽſo qui nondũ eſt excoĩcatus vl' irregularis.Sed hoc nõ.qꝛ durãte ſuſpẽſi one ab officio iã ſuſcepto.non licet ei tranſire ad altiorẽ graduz.qꝛ cui prohibita ẽ executio gradus inferioris eidẽ intelligit̃ eſſe ꝓhibita ſuſceptio gradus ſupioris Sed in licita ⁊ or dinata ſuſceptione ordinũ ſp itur de inferiori ad ſupiorẽ gradũ.Conſeq̃ntia etiã pꝫ.qꝛ nõ min⁹ libera ⁊ non impedita ptãs requirit̃ i dã te ⁊ conferẽte ſacramentũ q̃ȝ in recipiente.cũ agens eſſe debeat preſtãtius patiẽte. vt patet iij.de aĩa. Et iſta concluſio pbari põt expſ ſe p auctes Innocentij.Gregorij.Cypriani. Hieronymi ⁊ Leonis.q̃ ponũtur hic in l'ra i p̃mo ca.iſtius.xxv.diſtinctionis ad min⁹ p illa pte q̃ȝtũ iſta ɔcl'o accipit de heretic̃ Se

Scđa cõ cluſio. cũda ɔcl'o ẽ ꝙ ſcđo mõ loq̃ẽdo de inhabili tate.tũc null⁹ predictoꝝ eſt inhabilis ad con ferendũ ſacrm̃ ordinis.ſuppoſito ꝙ ſeruet in ordinando formaz eccleſie catholice.⁊ inten dat conferre ſacramentũ ordinis ſic intendit

1 i eccl'ia. q2 sicut se h3 sacerdos ad ptātē ɔsecrādi corp⁹ xpi. sic ep̄s ad ptātē ordines cōferēdi. sed q̄libet sacerdos q̄uiscūq3 sit heretic⁹ vel p̄dictis penis subiect⁹ vere retinet ptātē ɔficiēdi corp⁹ xpi et vere cōficit si fuat formā eccl'ie ⁊ intēdit pferēdo formā v̄boꝝ sup debita materia qd̄ intēdit eccl'ia. vt p3 ex his q̄ dixi sup̄ius di. xiij. arti. ij. g̃ q̄libet ep̄s q̄uiscūq3 sit heretic⁹ vel canonicis penis subiectus vere confert sacrm̄ ordīs dūmō ordinādo fuet formā

Instantia eccl'ie. ⁊ intēdat qd̄ intēdit eccl'ia. Forte dicet̄ si ordinādo teneret formā eccl'ie. ⁊ intēderet qd̄ intēdit eccl'ia. tūc ip̄e nō eēt hereticus.

Solutio. Nego hāc ɔn̄a3. q2 q̄uis in h̄ casu nō eēt heretic⁹. tn̄ i mult̄ alijs posset eē heretic⁹. ⁊ ab

2 eccl'ia p̄cisus ⁊ condēnat⁹. P̄. p ista concl'oe sūt euidētes auctes Aug. ⁊ Gre. q̄ ponūt in. ij

Instantia ca. istius distin. Forte dicet̄ q̄ null⁹ p̄dicto

1 rū p̄ōt cōferre sacrm̄ pnie. g̃ null⁹ p̄dictoꝝ p̄ōt sacerdotē ordinare. Añs p3 ex his q̄ dixi dis. xix. arti. iij. ɔcl'oe. ij. Cōseq̄ntia pbat̄. q2 dās ordinē sacerdotalē dat auctē conferēdi sacrm̄ pnie. sed nihil dat qd̄ nō h3. g̃ si ip̄se nō p̄t ab soluere. tūc ptātē absoluēdi non poterit alteri

2 tribuere. nec p ɔn̄s p̄sb̄rm ordinare P̄. con tra istā ɔcl'oe3 videt̄ valde apparēter milita

3 re oēs auctes p̄mi ca. isti⁹ di. P̄. q̄n aliq̄ ptā tes sic se habet q̄ vna est inferior ⁊ dependet ab alia tāq3 a supiori. tūc inferior nō efficit aliq̄d nisi maneat coniūcta cu3 ptāte supiori. Sed ptās ep̄i dependet a ptāte pape ⁊ sancte matr̄ eccl'ie. ergo ep̄us p̄cisus ab ecclesia non potest

4 cōferre sacrm̄ ordinis. P̄. ep̄s p̄cisus ab ec clesia exclusus ē a sacramētoꝝ pticipatōne. g̃ exclusus eē videt̄ a sacramētoꝝ collatōe. ɔn̄a p3. q2 multo min⁹ ē sacrm̄ pticipare q̄3 sacrm̄ cōferre. Añs etiā p3. q2 da oppositū. tūc non

Solutio. eēt p̄cisus ab eccl'ia Ad. i. nego ɔn̄am. Ad

Ad. i. pbationē dōm. q̄ posito q̄ aliq̄s p̄dictoꝝ ordinādo sacerdotē aliq̄ mō det ptātē conferēdi sacrm̄ pnie tn̄ nō dat eā liberā sed ligatā. sicut etiā ip̄e habet h̄mōi ptātē ligatā. Si. n. daret h̄mōi ptātē seu auctē nō ligatā. tūc daret qd̄ non h̄ret qd̄ ē impossibile. Vn̄ q̄libet ordina tus ab aliq̄ p̄dictoꝝ ē suspēsus ab executiōe si bi collate ptātis donec secū fuerit dispensatū sup eo q̄ ɔ̄ phibitionē eccl'ie ab aliq̄ p̄dictorū

Instantia p̄sumpsit recipe ordinis sacrm̄. Forte dicet̄ q̄ sicut in q̄libet predictoꝝ ē ligata auctas seu ptās absoluēdi. sic ē in eo ligata ptās ordinādi. Sed ppter ligationē ptātis absoluēdi ip̄e non p̄ōt absoluere. ⁊ si absoluit. totū qd̄ facit censet̄ irritū ⁊ inane. q2 ille quē absoluit non ē

absolutus. g̃ ppter ligationē ptātis ordinandi ip̄se nō poterit i actū ordinatōis. et dato q̄ attētet ille q̄ recipit ab eo ordinē non erit ordi nat⁹. Maior p3. q2 vtraq3 ptās ex h̄ intelligi tur eē ligata. q2 ei⁹ executio ē sibi ip̄so iure phi bita. Sed idē ius qd̄ phibet quelibet istorū ne absoluat. etiā phibet eū ne ordinet. q2 q̄libet p̄dictoꝝ ē ip̄so iure suspēsus ab executōne sui officij. g̃ ⁊c. Minorē concessa p me. ⁊ cōter concedit̄ ab oīb3. Rn̄deo ad maiorē. Solutio.

q̄ lic3 in q̄libet p̄dictoꝝ ep̄oꝝ tā ptās absoluēdi q̄3 ptās ordinādi sit ligata p iuris phibiti onē q̄tū ad executionē. tamē ptās absoluēdi seu conferēdi sacramētū pnie magis vel plurib3 modis ligatur p h̄mōi phibitionē q̄3 po testas ordinādi vel qd̄cūq3 aliud sacrm̄ cōferēdi. Nā in oīb3 alijs sacris tāta ē distātia in ter v̄itatē sacramēti ⁊ ei⁹ vtilitatē. q̄ possibile ē aliquē recipe sacramēti veritatē. q̄ tn̄ nō recipit sacri vtilitatē. puta grām ⁊ caritatē. In so lo aūt sacramēto pnie v̄itas ⁊ vtilitas nō pos sunt ab inuicē separi. Veritas. n. isti⁹ sacramē ti cōsistit in h̄ q̄ penitēs absoluit̄ a peccat̄. sed pctōꝝ absolutio non p̄ōt esse sine grā ⁊ carita te. Et inde ē q̄ null⁹ ficte accedēs ad sacramētū pnie recipit h̄mōi sacramētū vere. q̄uis ce tera sacramēta fictus: puta h̄ō qui ē in pposito mortaliter peccādi vere possit recipe. Et io quādocūq3 ex sn̄ia iuris vel iudicis ptās ab soluendi ē in aliquo sacerdote ligata. tunc talis sacerdos n̄c de iure n̄c de facto p̄t absoluere Nō de iure. q2 supponit̄ q̄ eius ptās iuste sit ligata. Nec de facto. q2 quādocūq3 aliqd̄ sacramentū ɔfert̄ vl' recipit̄ de facto ⁊ nō de iure tūc ita confert̄ ⁊ recipit̄ sacramēti veritas. q̄ tn̄ nō confert̄ nec recipit̄ sacramēti vtilitas. Sed vt iā patuit v̄itas sacramēti penitentie n̄c cōferri p̄t nec recipi sine caritate seu grā q̄ ē res et vtilitas cuiuslibet sacramēti. g̃ ⁊c. Etiā ille q̄ p sacramento pnie accedit p̄dictū sacerdote3 sciens eū esse ligatū. ille vtiq3 ficte accedit. q2 ɔ̄ phibitionē eccl'ie facit. ppter qd̄ nō p̄t recipe grām q̄ ē vtilitas sacramēti pnie. nec p ɔn̄s recipiet sacrm̄ seu sacramēti pnie veritatē pro pter indiuiduā ɔnexionē vtilitatis cū v̄itate isti⁹ sacri. Ecōtrario aūt fit i collatōe alioꝝ sa croꝝ. q2 dato q̄ aliq̄s scienter recipiat sacramē tū ordinis vel ɔfirmatiōis. ⁊ sic de alijs. ab eo quē cognoscit de iure esse phibitū a collatiōe sacroꝝ. licet h̄ faciendo mortal'r peccet ⁊ ficte accedat. nec p ɔn̄s recipiat sacri vtilitatē. s. g̃tiā ⁊ caritatē. q2 tn̄ h̄mōi sacramētoꝝ veritas est sepabilis ab eoꝝ vtilitate. ideo q̄uis non

de iure. tñ de facto ille vere ɔfert. ⁊ iste vere recipit
hmōi sacrm̄. Et ista vr̄ esse intētio expssa .b.
aug. li. ij. ꝯ pmenianū. vbi loq̄ns d̄ hereticꝫ ⁊
ab eccl'ia p̄cisis ait. Nulla iā q̄ō ē q̄n hēant ⁊
dare possint. ſ; pniciose hn̄t pnicōseqꝫ dāt. q̄ꝛ
extra vinculū pacꝫ sūt. Et ꝙ ordinat⁹ a tali
ep̄o vez recipiat ordīs sacrm̄. pbat ibid̄ aug.
p h̄. ꝙ tal'r ordinati qn̄ redeūt ad eccl'ie vnita
tē nō reordināt̄. Et eād̄ ratione tāgit. b. gre.
di. Sicut q̄ baptizat⁹ ē sel' itez baptizari nō
dꝫ. ita q̄ consecrat⁹ ē sel' i eodē ordine nō valet
itez consecrari. Et ex his etiā appet ꝙ inter
iiij. opiones q̄s mgr̄ recitat. c. iiij. isti⁹ di. tercia
opi. tenēda ē. q̄ꝛ ɔsentanee loq̄tur ad iā dictā
Ad.2. veritatē. Ad. ij. p̄t dici ꝙ hmōi auctes intel/
ligēde sunt iuxta veritatē quā posui in .i. ɔcl'o
ne. Non .n. pn̄t licite et iuste ac cū salute anīe
dāns vel recipiētis conferre ordinis sacrm̄. et
ideo eoz benedictio d̄r maledictio. q̄ꝛ q̄ō cuꝫ
mortali pctō fit h̄ cū maledictōe dei fit. ⁊ ordi
nat⁹ d̄r nō recipe. q̄ꝛ nihil sibi recipit q̄ō sibi ce
dat ad salutē aīe. Ec possꝫ dici ꝙ ille auctes
intelligēde sūt de talib⁹ hereticis q̄ i ɔferēdo sa
cr̄a nō vtūt̄ tali forma q̄ vtit̄ scā mr̄ eccl'a. vl' q̄
Ad.3. nō intēdūt illō ɔferre q̄ō intēdit eccl'ia Ad
iij. d̄dꝫ ꝙ ptātē inferiorē depēdere a supiori p̄t
dupl'r intelligi. vno mō i fieri ⁊ ɔseruari. alio
mō i fieri ſ; nō i ɔſuari. p̄mo mō maior ē ve
ra ſ; nō scd̄o mō. nūc āt ita ē ꝙ lꝫ in ɔferēdo sa
crm̄ pnīe ptās sacerdotal' depēdeat p̄mo mō
nō solū a ptāte dei ſ; etiā a ptāte eccl'ie. tñ i cō
ferēdo cetera sacr̄a licꝫ depēdeat a ptāte eccl'ie
scd̄o mō. nō tñ p̄mo mō. Ad c⁹ intellectū ē
aduertēdū ꝙ ptās collata alicui eccl'astice p̄so/
ne q̄drupl'r se p̄t hr̄e. q̄ꝛ qn̄qꝫ innitit̄ soli ordi/
ni. sic ptās ɔficiēdi sacrm̄ eucharistie. qn̄qꝫ in
nitit̄ ordini cū annexa indelibili dignitate. sic
ptās ordināꝺi vl' ɔfirmādi. qn̄qꝫ innitit̄ soli
iurisditiōi sic ptās excoicādi. qn̄qꝫ innitit̄ sil'
ordini ⁊ iurisditōi. sic ptās ɔferēdi sacrꝫ pnīe
Sic .n. patuit supi⁹ di. xvij. q. ij. ar. iij. nō suf
ficit hr̄e ordinē ⁊ claues eccl'e ad h̄ ꝙ aliq̄s in
foro pnīe possit absoluere. ſ; etiā req̄rit̄ ꝙ hēat
iurisditōꝫ vl' ordinariā vel delegatā sup illos
q̄s absoluit. Cū igit̄ iurisditio spūal' cuiusli/
bet sacerdotꝫ depēdeat a sūmo pōtifice. apud
quē solū residet iurisditōis plenitudo tā i fie/
ri q̄ꝫ i ɔseruari. ip̄e .n. q̄tidie p̄t dare ⁊ auferre
hmōi iurisditōꝫ. put ad statū eccl'e gubnādū
ipse viderit expedire. iō ptās excoicādi q̄ p̄cise
innitit̄ iurisditioni dependet a ptāte eccl'ie seu
sūmi pontificis non solū i fieri. verūetiā in cō
seruari. q̄ꝛ nō min⁹ depēdet illud q̄ō innitit̄ q̄ꝫ
depēdeat illud cui innitit̄. Et eadē rōne ptās
absoluēdi in foro pnīe in q̄ꝫtū innitit̄ iurisditi
oni depēdet tā i fieri q̄ꝫ in ɔſuari a ptāte eccl'ie
Et hinc ē ꝙ sbtracta iurisditōe p iniāꝫ iurꝫ vl'
iudicis a plato vl' sacerdote. tūc nō pn̄t excoi
care. nec pnīas salutares iniūgere. ⁊ si d̄ facto
attēptāt irritū ē ⁊ inane q̄ō faciunt. q̄ꝛ ptās q̄
hec facere deberēt nō ē eis ɔſuata. ſ; pon⁹ irri/
tata ab eo a q̄ depēdet hmōi ptātis ɔſuatio.
Forte dices me supius dixisse ꝙ claues sacer Instantia
dotales tolli nō pn̄t. ſ; claues sūt ipsa ptās ab
soluēdi Rn̄. sicut dixi di. xiiij. ar. iij. ꝙ lꝫ cla Solutio.
ues tolli nō possint q̄ꝫtū ad ēentiā. tñ tolli pos
sūt q̄ꝫtū ad executionē. Et rō illi⁹ dicti p̄ōt tra
hi ex his q̄ h̄ dixi. q̄ꝛ claues q̄ꝫtū ad ēentiā in/
nitūt̄ ordini ⁊ sacerdotali characteri q̄ nō pn̄t
tolli. ſ; q̄ꝫtū ad executionē ɔcernūt iurisditōꝫ
eccl'asticā cui innitūt̄. q̄ p supiorē platū ⁊ ma
xie p sūmū pontificē tolli p̄t Ecōtrario āt or
do sacerdotalis ⁊ dignitas p ɔsecrationē ep̄o
coicata. q̄b⁹ innitit̄ ptās ordināꝺi sūt indeli/
bilia. nec dependēt a militāte eccl'a q̄ꝫtū ad cō
seruari. sed a solo deo. ⁊ p ɔn̄s p nullā phibiti
onē eccl'ie effect⁹ illi⁹ ptātis p̄t simpl'r impediri
dato ꝙ impediat̄ q̄ꝫtū ad salutē et vtilitatē tā
ɔferentis q̄ꝫ recipiētis hmōi effectū. posito ꝙ
vterqꝫ faciat ꝯ phibitionē sctē matris eccl'ie.
Et eadē ratione non p̄t simpl'r impediri ef
fect⁹ ptātis ɔferēdi alia sacr̄a qn̄ ptās innitit̄
soli ordini ⁊ nō iurisditioni. Ad. iiij. d̄dm Ad.4.
ꝙ ɔcesso toto argumēto nihil hr̄ ꝯ ɔcl'oꝫ. q̄ꝛ si
cut p̄cisus ab ecclesia de iure exclusus est a sa/
cramētoꝫ pticipatōe. si tamē vltra h̄ se inge/
rit in coīone fideliū. ipse vere recipit sacrm̄. ex
cepto solo sacr̄o pnīe. sic excludit̄ de iure a col/
latione sacramētoꝫ. q̄ꝫuis vere ɔferat sacrm̄ si
ꝯ phibitionē iuris de facto contulerit.

Quantuz ad terciū

articl'ꝫ q̄ q̄rit̄ de q̄litate seu ɔditōe ordināꝺo Articulus tercius.
rū est sciendū ꝙ de his q̄ req̄runt̄ ex pte ipsius
ordināꝺi multipl'r possum⁹ loq̄. Or q̄dā req̄/
runt̄ non de nc̄citate sed solū d̄ honestate seu
ɔgruitate. Aliq̄ vero req̄runt̄ de necessitate. ⁊ h̄
dupl'r. q̄ꝛ q̄dā req̄rūt̄ d̄ nc̄citate sacramēti. pu
ta illa sine q̄b⁹ ordināꝺ⁹ nō recipit sacramētū
ordinis. q̄ꝫuis circa ip̄m fiat extrinsec⁹ q̄ō p or
dinatorē fieri debet circa ordināꝺū. Aliq̄ vero
requirunt̄ de necessitate p̄cepti. q̄ꝫuis non re/
quirant̄ de necessitate sacramenti. puta talia
que vel affirmatiue vel negatiue in iure pre/
cipiūtur obseruari ex pte ipsius ordinandi.

Cōclusio pma. Et ꝑm h̄ pono tres ɔclōes Pria ē ꝙ si ordi
nād⁹ attigerit ānos discretōis ⁊ h̄eat vsū rōis
i receptōe minoꝝ ordinū ē reqsitū n̄ de ncc̄ita
te ſ3 de hōestate sacri. q2 illud qd̄ decet ⁊ ɔgru
it obſuare circa quēlibet ordinādū. h̄ in illo q̄
recipit minores ordines videt̄ eē reqsitū. et si
nō de ncc̄itate saltē de honestate. Sed decēs
ē ⁊ congruū vt q̄libet recipiēs ordīs sacrm̄ co
gnoscat ⁊ discernat officiū in q̄ ɔstituit̄ colla
tōe hui⁹ sacri. Hoc āt fieri nō pōt nisi ordinā
dus attigerit ānos discretōis. ⁊ aliq̄ mō h̄eat
Opi. ɔrīa vsū rōis. ğ ⁊c̄. Sed ɔ̄ istud ē q̄dā antiqua
opi. q̄ ponit ꝙ vsus rationis sit de ncc̄itate sa/
1 cri in receptōe cuiuslibet ordīs. Q2 vsus rōis
reqrit̄ de ncc̄itate sacri [illegible] sacro matrimonij. ğ
⁊ in sacro ordīs. Añs pt3. q2 i mr̄imonio req/
rit̄ mutu⁹ cōsensus q̄ sine vsu rōis fieri n̄ pōt.
Probat̄ ɔn̄a. q2 q̄to sacrm̄ ē digni⁹. tāto ma
gis ad ei⁹ susceptionē reqrit̄ vsus rōis. Sed
sacrm̄ ordinis ē digni⁹ sacro matrimonij. q2 i
collatione cuiuslibet ordīs ɔstituit̄ ille q̄ ordi
nat̄ i aliq̄ spūali officio. qd̄ nō fit i mr̄imonio
2 P̄. qn̄ vsus alic⁹ officij nō p̄t alicui ɔpetere
tūc frustra sibi cōmittit̄ h̄moi officiu3. Sed
vsus nulli⁹ ordīs p̄t ɔpetere ei q̄ careret vsu rō
nis. ğ inanit̄ et frustra confert̄ ordo ei q̄ caret
3 vsu rationis P̄. nō intēdēs recipe sacrm̄ or
dinis ille nō recipit h̄moi sacrm̄. ſ3 nō habēs
vsū rōis n̄ intēdit recipe sacrm̄ ordīs. Mior
p3. q2 intētio p̄supponit vsū rōis. ꝓbat̄ maior
q2 non min⁹ reqrit̄ intētio recipiēdi sacrm̄ i eo
q̄ recipit ipm̄ q̄3 intētio dādi seu cōferēdi i eo
q̄ ɔfert ipm̄. Sed ad h̄ ꝙ ordinator ɔferat sa
crm̄ ordinis. ncc̄e ē ꝙ intēdat ipm̄ conferre. ğ
4 ⁊c̄. P̄. tp̄s et etas determināt̄ q̄tū ad susce
ptionē ordinis in li. decre. di. lxxvij. sed h̄ nō
fieret si vsus rōis non eēt ncc̄ius ad susceptio
Cōtra opinionē. nē ordinis. Sed ista opi. modernis tp̄ibꝫ
nō tenet̄. q2 satis coiter ordines minores cōfe
1 rūt̄ his q̄ sūt minores ānis ⁊ nō h̄nt vsū rōis
2 P̄. extra de clerico ordinato p saltū d̄r ꝙ ta/
lis cleric⁹ infra ānos discretiōis ꝓmot⁹ fuerat
ad minores ordines. ⁊ tn̄ postea sine iteratōe
illoꝝ ordinū ɔcessū ē illi clīco i h̄moi ordini/
bus mi̅strare. qd̄ tn̄ papa nullaten⁹ fecisset si n̄
reputasset illū clīcū ordines minores recepisse
anq̄3 vsū rōis h̄ret. puta cū erat minor annis.
Solutio Ad. i. igit̄ motiuū isti⁹ opi. dōm ꝙ ɔn̄a nō ē
Ad. 1. vera Ad ꝓboē3 nego maiorē. q2 sacrm̄ baptis
mi ē mag̃ dignū ⁊ ḡtiosū q̄3 sacrm̄ mr̄imonij
⁊ tn̄ i rceptōe baptismi nō reqrit̄ de ncc̄itate sa
cri vsus rōis. al's pueli nō possēt v̄e baptizari
Ad. 2. Ad. ij. dō3 ꝙ l3 maior sit vera qn̄ ille cui cō
fert̄ officiū ita inept⁹ ē ad habēdū vsū illi⁹ offi/
cij ꝙ nec ꝓtūc sibi p̄t cōpetere. nec spat̄ ꝙ vn/
q̄3 in futuꝝ valeat h̄moi officiū exercere. tamē
falsa ē si verisil'r sperat̄ ꝙ qn̄q̄3 i futuꝝ ipe pos
sit congrue h̄moi officiū vsitare. S3 nūc ita
ē ꝙ licet puer nondū habēs annos discretōis
nō possit exercere officiū minoꝝ ordinū. tn̄ h̄
poterit in futuꝝ. Ad. iij. dōm ꝙ illa nō intē Ad. 3.
tio q̄ d̄r aliq̄s non tēdere susceptionē ordinis
p̄t mult̄ modis ɔtingere. Uno modo ꝓpter
actū positiuū elicitū. puta q2 intēdit nō susci
pere ordinē. ⁊ expsse refutat h̄moi receptionē.
Alio modo ꝓpter inaduītētiā. puta q2 d̄ hoc
non cogitat actualiter qn̄ recipit ordinē. Ter
cio mō. q2 ꝓtūc non h3 vsū rationis q̄ possit
intēdere h̄moi receptionē. mō l3 maior sit v̄a
d̄ pmo mō. tn̄ alijs duobꝫ modis nō ē v̄a. Ad
ꝓbationē dōm ꝙ q̄uis maior aliq̄ mō sit v̄a
de adultis. tn̄ nō ē vera d̄ puul'. vn̄ sat̄ coiter
d̄r ꝙ in sacris in q̄bꝫ character imp̄mit̄ inten
tio suscipiētis nō ē d̄ ncc̄itate sacri. sic appet d̄
sacro baptismi ⁊ ɔfirmatōis. q̄ vt pl'imū cōfe
rūt̄ puul'. q̄ sūt minores ānis. Forte dicet̄. Instantia
si istud eēt veꝝ. tūc puul⁹ nō habēs intētō3 su
scipiēdi ordinē sacerdotij posset h̄moi ordinē
suscipe si ab epō ordinaret̄. Sed ɔn̄s ē incō/
ueniēs. ɔn̄a p3. q2 non min⁹ imp̄mit̄ charact̄
in collatione ordīs maioris q̄3 in collatōe ba
ptismi vel confirmatōis. aut cuiuscūq̄3 ordi/
nis minoris R̄. ꝙ licet istud ɔn̄s sit incon Solutio.
ueniēs. tn̄ non ē impossibile. q2 q̄uis tp̄s di/
scretionis q̄ homo p̄t h̄re liberū vsū rōis sit de
ncc̄itate p̄cepti q̄tu3 ad receptionē cuiuslibet
sacri ordinis. tn̄ non ē de ncc̄itate sacramenti.
Un̄ dato ꝙ aliq̄s mior ānis puta non habēs
xiij. ānos ordinaret̄ sacerdos. q̄uis tā p̄nta/
tor q̄3 ordinator ḡuiter peccarēt. tn̄ qn̄ ille pu
er veniret ad ānos discretōis non esset reordi
nād⁹. sed sola habita dispēsatōe sup illo fori/
facto circa ipm̄ cōmisso ipse posset i ordine sa
cerdotij licite mi̅strare. Ad quartū dō3 ꝙ Ad. 4.
illa determinatio tp̄is non ē a iure inducta ꝓ/
pter sacramēti ncc̄itatē. q2 ipsa non obſuata
adhuc ɔfert̄ sacrm̄. q2 ꝑm illā determinationē
sacerdos ordinādus deberet eē. xxx. ānoꝝ. qd̄
tn̄ coiter non seruat̄. Concl'o sc̄da ē ꝙ ordi/ Cōclusio
nādus sit sex⁹ masculini. h̄ ē de ncc̄itate sacra/ sc̄da.
mēti. Q2 illa p̄sona vel ille sex⁹ non ē capax sa
cramēti ordinis. cui ex ap'lica ordinatōe do/
cere in eccl'ia sp̄ ē inhibitū. ⁊ habere caput ve/
latū i eccl'ia qn̄ orat est p̄ceptū. Sex⁹ femine
us ē h̄moi. ğ de ncc̄itate sacramēti eē videt̄ vt
ordinādus sit sex⁹ masculini. Maior patet

qr ordīato ɔpetit docere ī eccl'a. τ h̄ vl' actu pu
ta si ē sacerdos aut diacon⁹. qr eē diacono cō
petit p̄dicare euāgeliū. vl' potētia si ei ceteris or
dinibꝫ infra ordinē diaconat⁹. Etiā nulli or
dinato ɔpetit sp̄ h̄re caput velatū ī eccl'ia qñ
orat. vt de se pꝫ. Minor etiā pbari pt ex dictis
apl'i. qr mulier dꝫ orare velato capite. vt dic
apl's. i. ad Cor. xi. Nec dꝫ docere. qr ait apl's
i. ad thi. c. ij. Mulierē docere ī eccl'a n̄ pmit
Opi. erronea. to. Sꝫ oppositū isti⁹ ɔcl'ois tenuit secta q̄
rundā q̄ vocati sūt cathafrige. q̄ p suo errore
palliādo adducūt auctes vtriusqꝫ canonis. s.
1 iuris τ scp̄ture sacre. Juris q̄dē. qr. xxvij. q. i. p̄
cipitur vt diaconissa nō ordinet' anq̄ sit an
nor. xl. ḡ diaconat⁹ ordo qñqꝫ pōt ɔferri ipsi
mulieri. Et ī eadē q̄ōne p̄cipit' ne aliq̄s rapi
at vel sollicitet diaconissā. Itē disti. xxxij. in
struit' p̄sb̄ra q̄liter debeat regere domū. ḡ vi
det' q̄ ordo p̄sb̄rat⁹ possit ɔferri. et de facto qñ
2 qꝫ fuerit collat⁹ m'lieri. P̄ si ordo repugnaret se
xui femineo. h̄ maxime eēt p tāto. qr mulieri
nō posset ɔpetere ptās iudicādi. sed h̄ non ob
stat. qr vt pꝫ Judicū. iiij. Delbora iudicauit
ppl'm isrl'. τ ei p̄fuit multis annis. ḡ ƀm sacrā
3 scp̄turā ordo nō repugnat mulieri. P̄. istō
confirmāt rōne sic. Quātū ad aīam nō ē di
stinctio inter viꝝ τ mulierē. Sed ordo nō re
spicit hoīem q̄ztū ad corpus. sed poti⁹ q̄ztum
ad aīam. cū sit q̄dā ptās sp̄ualis. ergo q̄ztum
ad aptitudinē recipiēdi ordinē nō videt' esse
4 distinctio inter viꝝ τ mulierē. P̄. qñcūqꝫ
sūt aliq̄ plura passa eiusdē spēi. tūc q̄ rōne idē
agēs pōt aliquē effectū p̄ducere ī vno illorꝫ
passoꝝ. eadē ratione consil'em effectū pōt pro
ducere ī altero. Sed vir τ mulier sunt eiusdē
speciei. ḡ qua rōne aliq̄s ep̄s pōt viro ɔferre sa
cramētū ordis. eadē rōe pt m'lieri ɔferre idē sa
Cōtra opinionē. crm. Sed ista opi. stare nō p̄t. qr xp̄s matri
sue nō obstāte q̄ eēt nobilissima τ scīssima cre
atura: sacrm̄ ordis nō ɔtulit. ḡ nullā mulierē
h̄mōi sacri voluit eē capacē. Añs est notū. qr
vt pꝫ ex sup̄i⁹ dictis xp̄s sacrm̄ ordinis ɔtulit
tm̄mō viris. ɔñs etiā pꝫ. qr xp̄s tāq̄ bon⁹ fili⁹
matrē suā honorauit p̄ cunctis creaturis. τ p
ɔñs si ƀm diuinā ordinatiōe m'lier eēt capax
isti⁹ sacramēti. xp̄s neq̄q̄ hūc gradū honoris
subtraxisset a venerāda et dilectissima matre
Solutio. Ad. 1. sua. Ad p̄mū motiuū istoꝝ dōm. q̄ antiq̄
tus aliq̄ moniales dicebant' diaconisse. nō p
tāto q̄ ordinē diaconat⁹ haberēt. sꝫ ppter hoc
q̄ licētiate fuerūt ad legendam omeliam in
officio matutinali. Presb̄ra ƀo in regno
grecoꝝ dicit' vxor p̄sb̄ri. Jn eccl'ia ƀo romana
p̄sb̄ra solebat dici abbatissa vel q̄libet alia ho
nesta matrona q̄ aliis p̄ert iter moribꝫ τ exem
plis. Et sic nō dr̄ p̄sb̄ra ab ordine p̄sb̄rat⁹. sed
solū ab ethimologia nomis. Ad. ij. dōꝫ q̄ Ad. 2.
ptās iudicādi ē duplex. Una ī tp̄alibꝫ. Alia
ī sp̄ualibꝫ. Prima nō repugnat mulieri. qr mul
te fuerūt mulieres multā τ magnā h̄ntes tp̄a
liū ptātē. τ adhuc sūt ī diuersis ptibꝫ mūdi.
Talis etiā erat ptās ipsius delbore q̄ p̄cedit
argumētū. Sed ptās sp̄ual' iudicij nulli ɔpe
tit mulieri. nec ɔñs ordo cui⁹ ptās ē simpl'r
sp̄ualis. Ad. iij. dōm q̄ licet inter virum τ Ad. 3.
mulierē nō sit distinctio q̄ztū ad aīam in his
q̄ spectāt ad eterne vite meritum. qr vel sic siue
sit vir siue mulier. q̄cunqꝫ homo deū magis di
ligit τ virtuosius ī hoc mūdo se gerit. ille ī vi
ta eterna maius p̄miū habebit. Et iuxta hūc
sensū ait apl's ad Gal. iij. Jn christo ih̄u nō
ē seruus neqꝫ liber. nō ē mascul⁹ neqꝫ femina.
Est tn̄ distinctio inter viꝝ et mulierē q̄ztū ad
animā ī his q̄ spectāt ad officiū. maxime si ta
le est officiū cui⁹ exercitiū p̄sequtur aīa mediā
te corpe τ mediantibꝫ corpalibꝫ opationibus
exterius trāseūtibus. quale est officiuꝫ cuius
libet ordinis. Et ideo q̄zuis ordo sit q̄dā sp̄u
alis ptās. tamē rōne annexi officij nō est cōi
cabilis ex diuina ordinatōne ipsi mulieri.

Ad q̄rtū dōm q̄ maior nō ē vera loq̄ndo Ad. 4.
d' agēte instrumētali. τ maxime respectu talis
effectus q̄ non attingit' a cā instrumētali nisi
ƀm extrinsecā dispositionē sibi ɔpetentē ex or
dinatione p̄ncipal' agētis libere et ɔtingēter in
ducētis h̄mōi effectū. Pis. n. ɔditōnibꝫ stāti
bus. tūc nō obstante sil'itudine passoꝝ instr̄o
pōt ɔpetere actio respectu vni⁹ p̄ter hoc q̄ sibi
ɔpetat respectu alteri⁹. ƀm q̄ ordinatio p̄nci
palis agētis determiat instr̄m ad vnū illorū
passoꝝ τ nō ad alteꝝ. Sed q̄ztū ad collatōeꝫ
characteris seu ptātis de q̄ p̄nunc loquimur
ep̄us ordinās est instrumētū dei dispōnēs ex
trinsece ex diuina ordinatōe sexū masculinuꝫ
τ nō feminū p p̄dicte ptātis receptōne. ḡ τc.

Cōcl'o. iij. ē. q̄ de necessitate p̄cepti q̄zuis n̄ Cōclusio tercia.
de necc̄itate sacramēti ē q̄ ordinādus non pa
tiatur aliquā penam canonicā iuste sibi infli
ctā. puta q̄ nō sit suspēsus. excōmunicatus.
irregularis. interdictus. infamis. depositus.
vel degradatus. q̄ omnia pn̄t pbari ex diuer
sis allegationibus iuris. quas ad p̄sens cau
sa breuitatis omitto. Circa irregularitateꝫ Nota de irreg'laritate
tn̄ est aduertendū q̄ sub ista pena valde mul
ti cōp̄hendunt' q̄ oēs de necessitate p̄cepti a
receptōe isti⁹ sacramēti excludūt'. Propt' q̄d

sciēdū ꝙ tripl'r i genere pt hō irregl'aritatē icur
rere. vno mō ex crimib⁹. alio mō sine crimib⁹
⁊ tercō mō ex aliqb⁹ q̄dā mō indrīc se hn̄tib⁹
puta q: qn̄qꝫ sūt crimiosa ⁊ qn̄qꝫ n̄ sūt crimio
sa. Primū ɔtigit q̄drupl'r Prio ꝑpt simo
niā. puta qn̄ q̄s emit ordinē ẓ vel bn̄ficiū. In
hm̄oi em̄ casib⁹ simonie qn̄qꝫ sol⁹ papa pt di
spēsare. vt pꝫ extra de simo. c. nob. Et idē ptꝫ
i. q. i. Scdm crimē q̄ irregularitas ɔhitur ē
furtū i aliq̄ ordine. puta cū eps ꝑcipit ꝙ tales
q̄ hoc vel hoc fecerūt non accedāt ad ordines
suscipiēdos. ⁊ tn̄ aliq̄s ɔtra hm̄oi ꝓhibitionē
sciēter accedit. et furtiue suscipit ordinē. talis
efficitur irregularis. vt pꝫ extra de eo qui fur/
tiue ordines suscipit. Terciū crimē ē in eo q̄
mistrat i ordine nō suscepto. maxime si est sa
cer ordo. ⁊ sollēnis mistratio. Q, em̄ talis sit
irregularis. pꝫ extra de clerico non ordiato mi
strāte. Quartū crimē ratione cui⁹ hō effici
tur irregularis ē ɔtumaciter se hr̄e i nō seruā/
do canonicas penas. ⁊ istud pꝫ extra de cleri
co excoicato vel deposito mistrāte. Et hoc qd̄
ibi dr̄ de excoicatione. intelligen dū ē de maio
[illegible] excoicatione. q: sicut ibidē dicit. c. licet. q̄/
uis hic q̄ in minori excoicatione celebrat gra
uiter peccet. nullius tn̄ irregularitatis notaꝫ
incurrit. Scdm ɔtingit tripl'r Seq̄tur
em̄ irregularitas seruitutē. q̄uis seruit⁹ nō sit
crimē. Vn̄ q̄libet seru⁹ ꝓprius ꝓhibetur ipso
iure ne sacramētū ordis suscipiat. nisi de volū
tate dn̄i sui sit redditus libertati. vt pꝫ extra
de seruis nō ordinādis Seq̄tur etiā illegiti
me natū. q̄uis hm̄oi illegitimatio nō sit ex cri
mine illi⁹ q̄ taliter nascit. ⁊ istud pꝫ extra de fi
liis ꝑsbroꝝ non ordinādis. Seq̄tur etiā ter
cio corpe viciatū. vel i aliq̄ membro notabili
enormiter trūcatū. vel q̄ui ⁊ i mūdo morbo la/
borāte ⁊ debilitatū. Tales. n. sūt irreglares. n⁹
debēt suscipe ordines. vt pꝫ extra de corpe vi
ciatis. ⁊ extra de clico debilitato. Terciū ɔti
git dupl'r. s. p homicidiū ⁊ bigamiā. Quoꝝ
vtrūqꝫ qn̄qꝫ ē sine pctō. ⁊ qn̄qꝫ cū pctō Qd̄
pꝫ de homicidio. q: iust⁹ iudex qn̄qꝫ nocētes
hoies vero iudicio ⁊ sine pctō pt morti trade
re. ⁊ nihilomin⁹ tā iudex q̄ testis. et notarius
sniam scribēs. ⁊ ɔsul iudicis. oēs sūt irregula/
res. vt pꝫ extra de homicidio volūtario. Dr̄
etiā de hac materia. l. di. c. miror. ⁊ l. v. di. c. vl.
Q, āt homicidiū qn̄qꝫ sit pctm̄. puta cū no/
cēs occidit innocētē. h̄ pꝫ de se. q: ē ɔ mādatū
dei. Q, etiā tal' sit irreglaris. pꝫ i locis iā ꝓxi
me allegatis. Q, aūt bigamia inducat irre
gularitatē. h̄ pꝫ extra de bigamis. Q, ēē pos
sit ēē sine pctō pꝫ. q: ɔ hēs mr̄imoniū cū mlie
re corrupta efficit bigam⁹. s; h̄ pt q̄s facere si/
ne pctō. vt patebit. j. de mr̄imonio. Q, etiā
bn̄qꝫ bigamia accidat alicui cū pctō pꝫ. q: po
sito casu ꝙ aliq̄s ducat vxorē v̄ginē ex h̄ non
ɔhit bigamiā. sed si postea illa mulier ꝯ̄ scītu
mariti sui peccauerit cū alio viro. tūc in p̄mo
ɔcubitu q̄ legitim⁹ marit⁹ peccauerit cū hm̄oi
vxore sua adultera ipse ɔhit bigamiā. ⁊ h̄ vt
p̄lmū nō caret pctō. maxie si ratione sue sa/
turāde libidis fouet sciēter adulterā. ⁊ nō cor
rigit neqꝫ repudiat eā.

Quantum ad quar Articulus quartus
tū arti. sūt duo videda Primo q̄d sit simo
nia. Scdo vtꝝ i omi emptiōe ⁊ vēditione
rei sp̄ualis cōmittatur simonia Quo ad pri Diffinitio simonie.
mū ē sciēdū ꝙ satis coiter doctores hāc dicūt
eē diffinitionē simonie. Simonia ē studiosa
volūtas emēdi seu vendēdi aliq̄d sp̄uale vel
annexū sp̄uali. Que descp̄tio satis rōnabi
liter data ē. Q: sic habit⁹ v̄tuosi cognoscūt. ⁊
p ɔn̄s diffiniūt p suos act⁹. et act⁹ [illegible] obiecta.
sic. et. ā habit⁹ viciosi. ⁊ iō i ꝓposito simonia p̄
mo h̄ diffinit p actū interiorē cū p̄mittit. stu/
diosa volūtas. Scdo [illegible] actū exteriorē. cū ad
ditur. vēdēdi vel emēdi. Tercio [illegible] obiectū cuꝫ
adiūgitur. aliquid sp̄uale vel annexū sp̄uali.
S; ɔ istā diffinitionē istatur ab aliqb⁹ sic. Instantia
Simonia dicit a simone mago. sed simō nō
videt voluisse vēdere sp̄ualia. s; voluit ea eme
re ab apl'is. vt patet Actuū. viij. ca. ḡ male po
nitur volūtas vendēdi i diffinitione simonie
que dicta est ab illo simone. P̄. sola volun 2
tas emēdi seu vendēdi sp̄uale non inducit ir/
regularitatē. ergo hm̄oi volūtas non ē simo
nia. Ancedēs patet. q: volūtas talis pt expia
ri p penitentiā absqꝫ p̄lati supioris dispensati/
one. qd̄ fieri non posset si irregularitatē indu/
ceret. Consequētia etiā pꝫ. q: vt patet ex p̄di
ctis simonia inducit irregularitatē. P̄. q p̄ 3
cib⁹ vel obseq̄o ordinē vel beneficiū acq̄rit. il
le simoniā ɔmittit. sed ille nec vēdit nec emit.
ergo non diffinit simonia sufficiēter p volun
tatē emēdi vel vendēdi. P̄. iuspatronatus 4
est q̄d sp̄uale. ⁊ pōt vendi sine simonia. ergo
non bn̄ diffinit p voluntatē vendēdi sp̄uale.
Consequētia pꝫ. Probat ancedens q̄tū ad
p̄mā ptē. q: auctoritas conferēdi ecclesiastici
bn̄ficiū ē ius sp̄uale. sed iuspatronat⁹ ē hm̄oi
auctas. Patet etiā q̄ ad scdam ptem. s. ꝙ pos/
sit vendi sine simonia. quia sepe videmus de

facto q̄ vēdit. 7 tñ vendentes sup hoc nō rep hēdūt. P. calix ɔsecrat⁹ pt vendi absq; symonia. q̄ symonia nō bñ diffinit p vēditōem ei⁹ qd ē annexū spūali. Añs pz. q: legitur de. s. Ambro. q̄ fecit vēdi calices p redemptiōe captiuoꝝ. 7 sustentatione paupeꝝ. qd nequaq̄ fecisset vir tāte sanctitatis si symonia ɔmitteret i vēditione calicis. Pz etiā ɔña. q: ɔsecratū eē ē qd spūale sic̄ 7 ipsa ɔsecratō. s; calix ɔsecratus nō pt separi a ɔsecrato eē. Ad. i. dōm q̄ symō p tāto voluit emere ab aplis spūalez ptātē vt eā vlteri⁹ posset vēdere. 7 iō nō solum habuit volūtatē emēdi. s; etiā vēdēdi. ppt qd vere dicūt simōiaci nō solū q̄ spūalia emūt. s; etiā q̄ ea vēdūt. Et sm h̄ pz q̄ symonia q̄uis dicat a symone. tñ bñ diffinit p volūtatē emēdi 7 vēdēdi ipm spūale. Si qs tñ oino vellet solos emētes spūale symoniacos appellare ille posset vēdētes noiare giezitas a giezi famulo helysei. q̄ p sanitate ad p̄ces ipsi⁹ helysei collata ipsi naaman syro accepit mūera. vt pz. iiij. Reg. v. ca. Ad. ij. dōm q̄ volūtas emendi vel vēdēdi spūale pt dupl'r accipi. Uno mō p̄cise sine oī exteriori expssione. Alio mō put ē aliq̄ modo exteri⁹ expssa. puta q: ita sollicita ē circa hoc ipsa volūtas q̄ verbo. nutu vl' signo exterius insinuat. Primo modo nō inducit symoniā in foro eccl'ie. q̄uis hñs talē volūtatē sit vere symoniacus corā deo seu in foro dei. Scda volūtas facit hoiez symoniacū nō solū corā deo. s; etiā i foro eccl'ie. Et q: isto scdo mō vr̄ poni volūtas i diffinitōe symonie: q̄a volūtas tūc pt dici studiosa qñ ei⁹ studiū vel sollicitudo appet exteri⁹ vbo vel signo. Et iō si i argumēto p solā volūtatē accipit volūtas pmo mō. tūc negāda ē ɔña. q: symonia i foro dei pt eē sine irregularitate relaxāda i exteriori foro eccl'ie. Si āt accipit scdo mō sicut etiā dz accipi i pposito. q: i diffinitōe symonie n̄ ponit sola volūtas. s; studiosa volūtas. tunc añs ē falsū. q: vt iā dictū ē studiosa volūtas put ex suo studio ē expssa 7 declarata exterius inducit irregularitatē. Ad. iij. dōm. q̄ si p̄ces fuerint tales vel obsequiū tale q̄ inducūt symoniā. tūc hmōi p̄ces vel obsequiuz eq̄pollent p̄cio. 7 ideo i talibus p̄cib; 7 obsequijs q̄uis nō sint emptio 7 venditio formaliter. tñ sunt eq̄pollētes. Uñ bñ dicit Greg. triplex eē munus. s. mun⁹ a manu. puta pecunia vl' alie res tempales. 7 mun⁹ a lingua. puta p̄ces vel fauor. et munus ab obsequio. puta famulat⁹ alicui impēsus. Et in quolibet istoꝝ q̄nq; ɔmittit symonia. q̄nq; vo nō. Qd pmo pōt

Solutio. Ad. i.

Ad. 2.

Ad. 3.

videri de munere a manu. q: talis q̄ accipit re tpalē p spūali. vel tenet ad ɔferēdū illud spūale. sicut sacerdos pleban⁹ tenet pueꝝ sui subditi baptizare. 7 tūc si nō vult sine munere cōferre hmōi spūale. vere ē symoniac⁹. Uel n̄ [illegible] net. 7 h̄ dupl'r. q: qñ talis hō exigit mun⁹. vl' p hoc intēdit illud spūale sub p̄cio ponere. et tūc etiā iste ē symoniac⁹. vel intēdit stipendiū corporalis laboris. 7 tūc nō ē symoniac⁹. Etiā pt distingui de munere a lingua. q: aut ille q̄ p̄cib; suis alteꝝ pmouet ad ordinē vel ad bñficiū petit sciēter p indigno mot⁹ solū rōe carnali. puta q: ille p quo petit est ɔsanguineus suus vel amicus. 7 tūc cōmittit symoniā. aut petit p digno. 7 tūc non ɔmittit symoniā. maxime si respectū hz ad dignitatē ei⁹ quē pmouet. Sil'r pōt distingui de munere ab obsequio. q: vel obsequiū ē spūale. puta q: ē capellan⁹ vel instructor 7 in gr̄. rōne cui⁹ sibi cōfert bñficiū. 7 tūc nō ɔmittit symonia. q: non dat spūale p tpali. sed poti⁹ p spūali. Uel est obsequiū tpale. 7 hoc dupl'r. q: vel est obseq̄um honestū. 7 nec sic cōmittit symonia maxime si psona cui puidet sit digna. 7 ad hoc cōsideratio puidētis dirigat. vel obsequiū ē inhonestū. 7 tūc ɔmittit symonia. Ad q̄rtū dōm q̄ iuspatronatus p se non pōt vendi sine symonia. pōt tñ vendi tpale dominiū. cuz q̄ absq; symonia pt trāsire iuspatronat⁹. dūmō hmōi tpale dñiuz nō vēdat eo carius q̄ cū eo trāsit iuspatronat⁹. q: si ppter hoc cari⁹ venderet. tūc hmōi ɔctus nō careret vicio symonie. Ad q̄ntū dōm q̄ si calix vēdit ad vsum alterius ecclesie. tūc pōt integer manēs vēdi. ita tñ q̄ i venditōe nullus respect⁹ habeatur ad ɔsecratōz. sed solū ad materiā 7 ad op⁹ artificis. Si eñ ppter consecratōz vēderet eo cari⁹. tūc cōmitteret symonia. Si aūt vendit psone sclari non ad vsū alteri⁹ eccl'ie. tūc debet frāgi an̄q; vēdatur. vt sic consecratio tollat. q: non licet calicē consecratū tractari ab homine nō consecrato. Forte dicet q̄ saltē hic vēditur annexū spūali. q: dominiū est annexū iuripatronatus. 7 calix dū manet integer est annexus consecratōi. qd videtur esse simonia iuxta p̄dictā diffinitionē. Rñdeo q̄ venditio illius qd ē annexū spūali nō inducit symoniā. nisi vendat in q̄tū annexū ē. puta si i vēditione habet respectus ad spūale. et ppter hmōi annexionē carius vendit ipm tempale.

Ad. 4.

Ad. 5.

Instantia

Solutio.

Quātū ad scdm q̄sitū i isto. iiij. arti. ē sciēdū q̄ aliq̄ dicūt spūalia dupl'r. vno mō q: ordinātur 7 referūtur ad spūalem animā. puta

Scda inq̄sitō q̄rti articuli.

ad animã rationalẽ. sicut sunt sciẽtia. consiliũ
z similia. z in vẽditione taliũ nõ cõmittit symo
nia. quãuis alis quãq3 in talibus vẽditõibus gra/
uiter peccet. Alio mõ qz ordinãtur ad spũa/
lem grãm. Et hoc dupli. Quia vel talia sunt
spũalia p essentiã. sicut sunt dona grẽ. Et cir/
ca hoc nõ põt cõmitti symonia. qz nec de iure
nec de facto vendi pñt. Uel sunt spũalia cau/
saliter. sicut sunt sacramẽta q̃ aliq̃ mõ sunt cã
spũalis grẽ. q̃ recipiẽti sacramẽta ɔfert in eoꝝ
collatione. Et circa hec põt symonia ɔmitti.
qz licet nõ de iure. tñ de facto vẽdi possunt.

Instantia 1 Forte dices q̧ matrimoniũ ẽ veꝝ sacramẽ/
tũ. z tñ i ɔctu matrimonij fit pactio de re tpa
li absq3 symonia. qz si in hoc ɔhẽtes matrimo
niũ cõtraherent symoniã. tũc ecclesia phiberz
2 hmõi pactiones. P. missa ẽ res valde spũa
lis. z tamẽ sepe dat pecunia p missa celebrãda
3 P. homo nõ videt peccare. nec p ɔsequens
symoniã cõmittere i eo q̧ rẽ spũalem pfert re/
bus tpalibus. sed dans tpalia p spũalibus pre
fert spũalia tpalibus. g̃ nõ videt ɔtrahere sy/
moniã.

Solutio Ad.1. Ad pmũ dõm q̧ hmõi pactio nõ
debet fieri p ipso sacramẽto mrimonij. nec p
bñdictione ɔhentiũ. qz cũ illa sint spũalia. si
pcise p illis exigeret res tpalis. tũc cõmitteret
symonia. Sed qz psone ɔtrahẽtes taz p se q̧
p generãda ple indigẽt rebus tpalibus. ideo ad
hoc respectũ ɔsiderationis dirigẽdo põt fieri
pactio de re tpali qñcunq3 agit de mrimonio
Ad.2. ɔhẽdo. Ad scõm dõm q̧ ille q̃ simpli z p/
cise emeret vel vẽderet missã peccaret z symo/
niã cõmitteret. nihilominus tñ dicẽti missaz
p laboribus suis põt dari pecunia vl alia res tẽ
poralis sine pctõ. qz nemo tenet pprijs stipẽ
dijs militare. Et sub hoc sensu ait apls. i. ad
Corinth. ix. q̧ seminãti spũalia debent tempa
Ad.3. lia. Ad terciũ nego minorẽ. qz ille qui esti/
mat rem spũalez posse compari pcio tempali
nõ pfert spũale. sed potius equat ipm rei tpa/
Nota li. qz appciatũ equat ipsi pcio. Sed quid
sentiendũ est de claustralibus. z maxime de qui
busdã monialibus alemanie. q̃ valde expsse pe
tũt res tpales ab his qui recipi debẽt ad earũ
collegiũ. cũ tamẽ status religionis sit res spũ
alis. Ad istud rñdet. s. Thomas de aqui
no i scripto qrti li. sniaꝝ. distin. xxv. dicẽs. q̧
qñ possessiones alicuius loci religiosi nõ suffici
unt ad sustẽtandũ plures psonas q̧ eas. s. qs
actu habet. tũc põt exigi ab illo qui in illo lo/
co desiderat seruire deo. nõ quasi pciũ religio/
nis. sed vt habeat monasteriũ vñ ei possit p/
uidere. z sic nõ cõmittit symonia. si aũt sine g̃

uamine ecclie pt recipi. tũc symoniacũ ẽ aliq̃d
p receptione exigere. Ad argu. pnci. ptz ex
dictis in pncipio istius scde inq̃sitionis. Ad argu. pnci.

Distinctio vicesimaseptia.

Cum alia sa
cramẽta. Postq3 mgr dtermi
nauit de sex sacris noue legis.
z spãliter in distinctõibus du/
abus imediate pcedẽtibus de sacro ordis q̃ gene/
rant filij spũales. nũc in. xxvij. distinctõibus p/
xime sequẽtibus determinat de septimo noue le
gis sacro. s. de matrimonio. q̃ multiplicãt filij
carnales. Et diuidit i qttuor ptes. fm q̧ tra/
ctat de q̃ttuor causis ad ɔitatẽ mrimonij vlr
ɔcurrentibus. Primo em tractat de cã formali
isti sacramẽti. Scdo de efficiẽte. Tercio de fi
nali. Et qrto de materiali. Scda incipit di.
xxvij. ibi. Post hec aduertendũ. Tercia dis.
xxxi. ibi. Post hec de bonis. Quarta dist. xxxiiij.
ibi. Nũc supest ostẽdere. Quãtũ ad pmũ
ẽ aduertendũ q̧ matrimoniũ sicut etiaz qdli/
bet aliud sacramẽtũ ẽ sacre rei signũ diuinitus
institutũ. ido formã institutõis istius sacramẽ
ti declarãdo mgr duo facit. Prĩo em tractat
ɔba a pmo hoie plata i istius sacramẽti institu
tõe. Scdo tractat de eiusdẽ sacri significatõe
ibi. Cũ igit ɔiugiũ. Prima in tres. Qz pmo
verboꝝ quibus istud sacrm fuit institutũ expri
mit veritatẽ. Scdo huius institutõnis innuit
varietatẽ. Tercio quedã errorẽ refellit ad insi
nuãdũ matrimonij hõestatẽ. Scda ibi. Cõ
iugij aũt institutio. Tercia ibi. Fuerũt autẽ
nõnulli. Sequit illa ps. Cũ igit. Et diui
ditur i duas ptes. Nã pmo manifestat mri/
monij significationẽ. Scdo icidẽter recitat
quãdã falsã opinionẽ. ibi. Inde ẽ q̧ qdã. Et
hec i tres. Quia pmo hmõi opinionẽ cũ suis
motiuis recitat Scdo eãdẽ opinionẽ impro
bat. Et tercio auctes q̃bus illa opinio se fun
dat explanat. Scda ibi. Hec si fm verboꝝ.
Tercia ibi. Sed supius posita. Circa hãc
distinctionẽ quero.

Utꝝ matrimoniũ sit sacrm. Uide
tur q̧ nõ. Qz medicina nõ debuit p/
cedere morbũ. g̃ mrimoniũ nõ est sa
cramẽtũ. Añs pz. qz sicut nõ ẽ opus valẽtibus
medicus. vt dicit i euãgelio. sic nec medicia.
z p ɔñs videt q̧ medicina supfluat. nisi mor
bus pcedẽs ipsam medicinã reqrat. Cõseqñ
tia pbat. qz oĩe sacrm ẽ qdã medicina ɔtra

morbũ pctĩ. vt ptʒ ex p̄cedẽtibꝫ. Sʒ mr̄imoniũ fuit a deo institutũ añ om̄e pctm̄. qñ hõ i statu innocẽtie adhuc fuit ĩ delicijs padisi. ḡ si mr̄imoniũ eẽt sacr̄m. tũc medicia pcessisset morbũ. Cõtra. da oppositũ. tũc ñ essent septẽ sacramẽta noue leg̃. cui⁹ ꝯriũ ptʒ ex dict̃ pcedẽtibꝫ. Hic q̄ttuor sunt vidẽda Primo de p̄ncipalr̄ q̄sito i ista q̄stione. Scd̃o d̃ mr̄imonij institutõe. Tercio de ei⁹ obligatõe. puta vtꝝ q̇libet hõ d̃ nccitate p̄cepti teneat ad ꝯhendũ mr̄imoniũ. Et q̄rto videbit̃ de mr̄imonij significatõe.

Articulus primus. Cõclusio prima. Quantũ ad primũ pono duas ꝯclusiões. Prima ẽ q̄ mr̄imoniũ est veꝝ sacr̄m. Qꝛ sacr̄m ẽ sacre rei signũ.
1 vt supi⁹ patuit p aug. Sʒ mr̄imoniũ ñ solũ est signũ gr̄e. sic etiã cetera sacra. veꝝ etiã ẽ signũ ꝯiunctõis xp̄i ⁊ eccl'ie q̄ sunt res sacratissime.
2 P. illud qđ est remediũ sanctitatis ꝯ pctm̄ homĩ exhibitũ p signa sensibilia hoc ẽ sacr̄m. sʒ mr̄imoniũ est hm̃õi. Maior ptʒ ex dictis supi⁹ circa primã ⁊ scd̃aʒ distinctiões. Minor etiã ptʒ. qꝛ dato q̄ mr̄imoniũ nõ sit ꝓprie remediũ curatiuũ morbi iã infecti. ẽ tñ remediuʒ p̄seruatiuũ ne morbꝫ infligat. Facit em̄ h̃ mr̄imoniũ q̄ illđ ñ est pctm̄. imõ q̃nq; p̄t eẽ meritoriũ. qđ sine mr̄imonio eẽt pctm̄ et demeritoriũ.
3 P. apl's ad Eph̃. v. loquẽs de mr̄imonio ait. Sacr̄m h̃ magnũ est.

Opio heretica. Sʒ ꝯ istã ꝯclusionẽ ẽ q̄dã heretica opinio q̇rundã q̇ taciani vocant̃. q̇ mr̄imoniales nuptias dam̃ãt. ⁊ pares eas reputãt ceter̃ fornicatõnibꝫ. ⁊ p ꝯñs ẽm istos mr̄imoniũ neq̃q; est sacramẽtũ. Motiua aũt istoꝝ hereticoꝝ poterant esse ista.

Rõ prima. Quia om̄e sacr̄m est cã gr̄e. Sʒ mr̄imoniũ nõ ẽ cã gr̄e. ḡ mr̄imoniũ non ẽ sacr̄m. Maior ptʒ ex dict̃ augustini ⁊ magistri circa p̄ncipiũ isti⁹ q̄rti libri. Patet etiã ex dict̃ p me recitat̃ di. ij. q. i. arti. i. ꝯcl'one q̄rta.

Probatio minoris. Minor ꝓbat̃ mlr̄plicit̃. Prio sic. Uolũtas hũana ñ ẽ cã gr̄e. ḡ nec mr̄imoniũ. Cõseqūtia
1 ptʒ. Qꝛ q̇cq̇d ẽ causa cause est etiã cã causati. Sʒ cõsensus hũane volũtatis est cã mr̄imonij. vt patebit infra. ḡ si mr̄imoniũ eẽt cã gr̄e. tũc hũana volũtas esset cã gr̄e. ⁊ sic ad oppositũ ꝯñtis seq̄ret̃ oppositũ añcedentis. ⁊ p ꝯseq̄ns p̄ma ꝯñtia fuit bona. vt ptʒ ex regulis arestotel' habit̃ p̄mo poꝝ. ⁊ scd̃o peri hermenias. Añs etiã ptʒ. qꝛ si hũana volũtas es-
2 set cã gr̄e. tũc ex pur̃ naturalibꝫ possem⁹ ꝯseq̇ graʒ ⁊ vitã eternã. qđ fuit error pelagij Secũdo sic. Illud a q̇ ẽm ꝯsiliũ apl'i. expedit homini sp abstinere. h̃ nõ est cã gr̄e Sʒ mr̄imoniũ est hm̃õi. Maior ẽ nota a sensu ꝯrio. qꝛ nll'o mõ expedit homĩ ꝑpetue abstinere ab eo qđ est cã gr̄e. Mĩor ꝓbat̃. qꝛ pure v̄gini expedit ꝑpetue abstinere a mr̄imonio. vt ptʒ ex dictis apl'i. i. ad Choꝝ. vij. patet etiã ex cõi doctrina oĩm catholicoꝝ doctoꝝ q̇ v̄ginitatẽ p̄ferũt mr̄imonio.
Tercio sic. Illud qđ deijcit homieʒ ab excellẽtiori statu. h̃ nõ cõfert sʒ magis aufert grãʒ. mr̄imoniũ ẽ hm̃õi. Maior ptʒ. Probat̃ minor. qꝛ deijcit hoieʒ a statu v̄ginali q̇ est purior ⁊ excellẽtior stat⁹ fideliũ. 3
Quarto sic. Si mr̄imoniũ esset cã gr̄e h̃ maxie videret̃ p tãto. qꝛ p̄staret remediũ ꝯ voluptat̃ carnalis incendiũ. sʒ h̃ ñ. qꝛ p actũ carnal' copule q̇ vtunt̃ hoies mr̄imoniũ ꝯhẽtes auget̃ carnal' ꝯcupiscẽtia. qđ ptʒ p aresto. iij. ethi. vbi ait. Insatiabil' est ꝯcupiscẽtie appetit⁹ ⁊ p opationẽ ꝯgruã auget̃. 4

Rõ scd̃a. P. ꝯ ꝯclusionẽ arguit̃ scd̃o sic. Perfectũ mr̄imoniũ p̄t fieri absq; bñdictõe. ḡ mr̄imoniũ nõ ẽ sacr̄m. Añs ptʒ. qꝛ int̃ mlt̃os fuit est ⁊ erit q̇ nullã receperũt vl' recipiẽt bñdictõeʒ. Probat̃ ꝯñtia. qꝛ vt ptʒ discurrẽdo p singl'a noue leg̃ sacra. vnũq̇dq; inuenit̃ hr̄e aliquã bñdictõeʒ ita necessario ãnexã. q̄ absq; hm̃õi bñdictõe sacr̄m ñ p̄t esse. iuxta q̄ ait hugo d̃ scto vic. q̄ sacr̄m ẽ ex bñdictõe sãctificans

Rõ tercia. P. sacr̄m efficit qđ figurat. vt ptʒ ex dict̃ aug. in p̄ncipio isti⁹ q̄rti libri. Sʒ mr̄imoniũ nõ efficit ꝯiũctõeʒ xp̄i cũ eccl'ia quã figurat vt d̃ se ptʒ

Rõ q̄rta. P. cuilibʒ sacro ꝯuenit sacrãlis efficacia ex cõformitate quã habet ad passionẽ xp̄i. Sʒ mr̄imoniuʒ nullã videt̃ habere ꝯformitatẽ ad xp̄i passionẽ. qꝛ act⁹ ei⁹ nõ est carnalr̄ afflictiu⁹. sʒ mag̃ delectatiu⁹. ḡ nõ hʒ aliquã sacrãleʒ efficaciã. nec p ꝯñs potent esse sacr̄m

Rõ quĩta. P. h̃ nõ ẽ sacramentũ in q̇ nõ est tria assignare. q̄ꝝ vnũ sit sacramẽtũ tm̄. aliud sacramẽtũ ⁊ res sacramẽti. ⁊ terciũ qđ sit res sacramẽti tm̄. qꝛ vt ptʒ ex dictis supi⁹. In om̄i sacro ꝯtingit hec tria assignare. sʒ ñ appet q̃mo hec tria possint ĩ matrimonio assignari. ḡ ⁊c̃.

Cõtra opinionem. Sʒ ꝯ istã hereticaʒ prauitatẽ ẽ q̄si tot⁹ liber aug. quẽ fecit de bono ꝯiugali. ac dicta mlt̃oꝝ alioꝝ sctõꝝ in diu̇sis libris. Sũt etiã ꝯ eã dicta xp̄i ⁊ apl'i q̇ mgr̄ ꝯ hãc heresim allegat h̃ i lr̄a.

Solutio p̄me rõnis. Ideo hac heresi refutata tãq; sufficiẽter ĩprobata. ad primũ motiuũ ei⁹ rñdeo negãdo minorem.

Ad primã ꝓbationeʒ minoris. Ad p̄mã ꝓbationẽ nego ꝯsequẽtiã. Ad ꝓbatõeʒ illi⁹ dõm q̄ maior ꝓpositio nõ est v̄a qñ causa causata depẽdet a plibꝫ causis. qꝛ tũc effect⁹

causate cause ita pt reduci originalr i vnā suarū causaꝝ ꝙ n̄ reduceret i alterā. Sic aūt ē in ꝑposito. qꝛ mr̄imoniū n̄ solū causalr depēdet ab hūana volūtate. sꝫ ꝓncipalr depēdet ex diuina institutōe. ⁊ iō causare grāz pt cōuenire mr̄imonio vt ē causatū a diuia institutōe. dato ꝙ h̄ sibi n̄ ꝯueniat vt est causatū ab hūana volūtate. ⁊ ꝑ ꝯn̄s licet hūana voluntas sit cā mr̄imonij qd̄ ē cā grē. tn̄ hūana volūtas nō ē cā grē.

Ad. 2. Ad scdaꝫ ꝓbatōeꝫ dd̄m ꝙ abstinēdū eē ab aliq̄ pt duplr itelligi. Uno mō tanq̄ a malo. ⁊ sic maior ē v̄a. Alio mō tanq̄ ab eo qd̄ ē min⁹ bonū. ad h̄ vt hō ꝯseq̄t mai⁹ bonū. ⁊ sic maior n̄ ē v̄a. licet ei vita actiua sit min⁹ bonū q̄ vita ꝯtēplatiua. tn̄ ex h̄ vita actiua n̄ ꝓuat merito. Sic aūt ē i ꝑposito. qꝛ licet apostol⁹ det abstinēdi ꝯsiliū. tn̄ h̄ n̄ facit ꝑ tāto ꝙ mr̄imoniū sit malū. sꝫ ꝑ tāto vt pura v̄go feruentiori charitate respōdeat xp̄o. ⁊ ex h̄ abūdātiorē grāz ꝯsequat.

Ad. 3. Ad terciā ꝓbatōeꝫ dicēdū ꝙ maior nō est v̄a. qn̄ sic fit deiectio ab excellētiori statu. ꝙ tn̄ nō fit ꝓiectio in malū statū. sꝫ fit collatio i bono statu. Nūc aūt ita ē ꝙ ꝑ mr̄imoniū hō nō ꝓijcit in malū statū. sed collocat i statu bono a deo principalr istituto. vt patebit i scdo articulo. Etiā iste due ꝓbationes ꝓsupponūt falsū. s. ꝙ veꝝ mr̄imoniū ⁊ purā v̄ginitas n̄ possint sil' eidē cōpetere. cui⁹ oppositū patebit i scda ꝯclōne.

Ad. 4. Ad q̄rtaꝫ ꝓbatōeꝫ dd̄m. ꝙ mior nō est v̄a. loq̄ndo de ꝑsonis ordinate viuētibꝫ i matrimonio ſm ꝙ mr̄imoniū ē sacr̄m noue legis. tales cm̄ ꝑsone nō vtunt ꝯcubitu nisi ſm dictamē recte rōis ⁊ ꝑ ꝯn̄s sic vtēdo acq̄runt virtutē tꝑantie. qꝛ ex freq̄ntatis actibꝫ circūstātionatꝭ ſm dictamē recte rōis acq̄rit habit⁹ v̄tutꝭ nō solū circa tristibilia veꝝ etiā circa delectabilia. Ad ꝓbationē dd̄m ꝙ dictū ph̄i pt itelligi de appetitu ꝯcupiscētie ſm ꝙ ē in hoībꝫ nō regulatꝭ recte rōis dictamie. q̄ꝝ opatio ⁊ si q̄nq̄ sit congrua ꝓpt indigentiā nature. tn̄ i hmōi opatione nō sistūt. sꝫ vlteri⁹ seipos ꝓuocāt ad opationes sup̄fluas ⁊ incōgruas q̄bꝫ natura nō indiget. sꝫ poti⁹ ꝑ ipas ledit ⁊ destruit.

Solutio scde rōis. Ad scdm argumētū pt dici ꝙ añcedēs nō est veꝝ qꝛ licet ꝑfectū mr̄imoniū q̄nq̄ possit fieri absq̄ bn̄dictōe hoīs. tn̄ nunq̄ fit absq̄ bn̄dictōne dei. qꝛ dicit Geñ. 1. de ꝓmis hoībꝫ mr̄imoniū ꝯhentibꝫ. bn̄dixit eis de⁹ dicēs. crescite et mltiplicamini ⁊c. a q̄ bn̄dictōe nullū legitimū mr̄imoniū videt eē exclusuꝫ. ⁊ maxie fideliuꝫ hoim.

Solutō. 3 Ad terciū dd̄m. ꝙ hec ꝑpositio sacr̄m efficit qd̄ figurat. n̄ est extēdēda ad oē illud qd̄ figurat. sꝫ ē restringēda ad grāz quā figurat seu significat ⁊ efficit mō q̄ supi⁹ ē expssuꝫ. Ex q̄ appet ꝙ si maior accipit vniūsalr tūc ē falsa. si aūt accipit ꝑticulariter. tūc nihil ꝯcludit. qꝛ mior etiā est ꝑticularis. ex puris aūt ꝑticularibꝫ nihil ꝯcludit. vt ptꝫ 1. ꝓoꝝ.

Ad q̄rtū dicēdū ꝙ mior n̄ est v̄a. qꝛ q̄uis q̄ntū ad afflictōeꝫ matrimoniū n̄ habeat ꝯformitateꝫ ad xp̄i passionē. tn̄ cōformitatē habet q̄ntū ad dilectōeꝫ q̄ xp̄m iclinauit ad sustinēdū passionē. ⁊ q̄ntū ad ꝯiunctōeꝫ q̄ eccl'ia xp̄o fuit ꝯiuncta v̄tute sue sctissime passionis. Nā i matrimonio d̄bet esse ꝯtrahētiū ꝑsonaꝝ mutua sincera dilectio ⁊ fidel' ꝯiūctio. Solutio 4

Ad quintū nego minorē. qꝛ act⁹ exteriores q̄bꝫ ꝑsone matrimoniū ꝯtrahētes se mutuo obligāt sūt sacr̄m tm̄. Sꝫ gratia a deo data ꝑsonis legitime cōtrahētibꝫ ac etiā ꝯiūctio xp̄i cū eccl'ia ꝑ matrimoniū figurata sūt res sacramēti tm̄. Sꝫ ipa ꝑpetua ꝑsonaꝝ ꝯtrahētiū mutua obligatio ē sacramētū ⁊ res sacramēti. Nā respectu actuū exterioꝝ q̄ sūt sacramētū tm̄ ista obligatio est res sacramēti. sꝫ respectu ꝯiunctōis xp̄i cū ecclesia quā significat. ⁊ respectu gratie quā efficit ē sacr̄m. Solutio 5

Secunda ꝯclusio. Cōclusio scda ē. ꝙ mr̄imoniū verū ⁊ ratū eē pt iter ꝑsonas legitimas n̄ obstāte ꝙ v̄ginitas vtriusq̄ ꝯiugū maneat illibata. Qꝛ si dat oppositū. tūc int ioseph ⁊ mariā n̄ fuisset veꝝ matrimoniū. Sꝫ falsitas isti⁹ cōseq̄ntis ptꝫ apd̄ oēs fideles doctores. Cōseq̄ntia etiā ptꝫ. qꝛ fides sancta ⁊ scriptura sacra tenent ⁊ ꝑdicāt matrē dei mariā semꝑ imaculatā virginē ꝑmāsisse. Sꝫ q̄ rōne pt eē veꝝ matrimoniū iter duas ꝑsonas legitimas femia ꝑmanēte i pura v̄ginitate. eadē rōe posset esse veꝝ ⁊ ratū matrimoniū dato ꝙ marit⁹ purus v̄go ꝑmaneret. 1

P. postq̄ ꝑsone legitime sb intentōe ꝯtrahēdi matrimoniū mutuo expsserūt v̄ba q̄bꝫ ſm ius canonicū veꝝ cōtrahit matrimoniū. tūc int illas ꝑsonas vl' est verū matrimoniū añq̄ carnalis copula sbsequat. vl' nō. Si ē veꝝ matrimoniū. tūc habet ꝓpositū. qꝛ q̄ rōe ꝑ vnā diē pt eē veꝝ matrimoniū iter duas legitimas ꝑsonas vtraq̄ ꝑmanēte i sua v̄ginitate. eadē rōe oībꝫ diebꝫ vite eoꝝ posset eē veꝝ matrimoniū iter eas vtraq̄ d̄ cōsensu vtriusq̄ semꝑ ꝑmanēte i ꝓstina puritate. Si n̄ est veꝝ matrimoniū inter eas añ carnalē copulā. tūc q̄libet illaꝝ ꝑsonaꝝ pt a ꝓori voto recedere ⁊ cū alia ꝑsona ꝯtrahere qd̄ est simplr falsū. sic īfra patebit. cū hec materia in suo ꝓpo loco tanget. 2

Opio contraria. Sꝫ ꝯtra istā ꝯclōnē est q̄dā opio quā magister h̄ tāgit i littera Et

adducũt positores isti⁹ opiniõis p se autoritatẽ aug. ex lib. soliloq̃oꝝ. vbi ait. Nõ ẽ pfectũ ꝯiugiũ sine cõmixtione sexuũ. Et iteꝝ ait aug⁹. Nõ est dubiũ illã mlierez ñ ptinere ad mrimoniũ cũ q̃ docet̃ ñ fuisse cõmixtõ sexuũ Itẽ leo pp ait Nõ ẽ dubiũ illã mlierẽ ñ ptinere ad matrimoniũ i q̃ docet̃ ñ fuisse nuptiale misteriũ.

Solutio Ad istas ⁊ ꝯsiles autoritates pt dici q̃ inter cõiuges ñ ẽẽ cõmixtionẽ sexuũ pt dupl'r ꝯtingere. Uno mõ ex impotẽtia. puta qñ vl' vir ñ pt reddere debitũ ex naturali frigiditate vl' alio ppetuo ĩpedimẽto. vl' mlier ñ pt recipere debitũ ex nimia sui corpis clausione. Alio mõ pt istud ꝯtingere nõ ex impotẽtia sꝫ ex castitatis eminẽtia pcedẽte ex vtriusq̃ cõiugũ mutua volũtate. Pñio mõ nõ cõmixtio sexuũ ĩpedit mrimoniũ. q2 int' tales psonas nũ poterit esse veꝝ mrimoniũ. sic patebit inferi⁹ qñ tractabo de frigidis ⁊ maleficis. Et ad istũ sensũ videt̃ ire autoritas leonis. ⁊ secunda autoritas aug. ⁊ h̃ ppt' li docet̃ qd vtrãq̃ autoritate ponit̃. q2 ppe istud docet̃ qñ alt' ꝯiugũ ab altero petit diuortiũ corã iudice et sufficiẽter docet̃ vl' ondit̃ q̃ mlier ñ est corrupta. ⁊ h̃ vl' ex artitudĩe sua vl' ex viri impotentia.

Instantia Forte dices q̃ ꝯ istã solutõez habet̃ ex scda rõe adducta p ista scda ꝯclõne. q2 si dictis v̱bis qb⁹ scḿ ius canonicũ ꝯhit̃ mrimoniũ. veꝝ ẽ mrimoniũ int' psonas mutuo expmẽtes hmõi verba añq̃ sexuũ fiat cõmixtio scḿ carnalẽ copulã. cũ talia v̱ba possint dici a viro impotẽte ⁊ a mliere nimis arta. sequit̃ q̃ veꝝ ⁊ indissolubile mrimoniũ int' hmõi viꝝ ⁊ mlierẽ ꝯhat̃. dato q̃ nunq̃ possint carnalr cõmisceri qd ẽ ꝯ istã solutionẽ ac etiã ꝯ v̱itatẽ.

Solutio. Rñdeo q̃ ex rõe pdicta nihil habet̃ ꝯtra istã solutõez. q2 rõ pcedit de psonis legitimis q̃ pñt ꝯhere mrimoniũ. Sꝫ instãtia nũc adducta ꝯ solutõez assumit d psonis illegitimis q̃ nũq̃ pñt ꝯhere q̃liacũq̃ v̱ba dicãt. Uir eiꝫ impotẽs ⁊ mlier nimis arta sũt psone illegitime ad ꝯhendũ mrimoniũ. vt isra patebit Et iõ nõ obstãte q̃ tales psone fateant̃ corã iudice q̃ntũ i ipis erat se ꝯtrxisse mrimoniũ p v̱ba de psenti. tñ sufficiẽter docet̃ q̃ vir sit impotẽs vl' mlier nimis arta. tũc p iudicẽ ab inuicẽ sepant̃ nõ q̃ aliqd ibi mrimoniũ dissoluat̃ sꝫ poti⁹ ondit̃ p talẽ sepatõez q̃ int' hmõi psonas nullũ fuit mrimoniũ. q̃uis añ pceptõez isti⁹ impedimẽti videret̃ esse mrimoniũ inter eas. Sꝫ sec⁹ fieret si psone legitime essent ⁊ impedimẽtũ sexualis cõmixtionis ñ haberet. q2 dato q̃ tales psone ꝯtxerũt mrimoniũ p v̱ba de psenti. ⁊ trãscãt postea mlta tpa. qb⁹ tpib⁹ int' hmõi psonas nũq̃ fuit acceptata carnal' copula. tñ veꝝ mrimoniũ fuit inter eas. qd patet. q2 si altera istaꝝ psonaꝝ alibi ꝯheret. ⁊ p carnalẽ copulã q̃ntũ i se esset cũ psona secũda mrimoniũ ꝯsũmaret. nihilomin⁹ p veꝝ iudicẽ eccl'iasticũ cõpelleret̃ redire ad pmã psonã ⁊ dimittere scdaꝫ. Qd iudex neq̃q̃ facere deberet. nisi iter illas duas pmas psonas verũ et ratũ mrimoniũ etiã sine carnali copula extitisset.

Nota. Sꝫ ppter primã autoritatẽ aug. adductã p pdicta opinione ẽ aduertẽdũ q̃ mrimoniale ꝯiugiũ tres gd⁹ hr̃e videt̃. Prim⁹ ẽ qñ fit ꝯtct⁹ ꝯiugij v̱ba de futo. Scdo qñ fit p v̱ba de psenti. Terci⁹ qñ post v̱ba mrimoniũ expimẽta sbsequit̃ carnal' copula Primus grad⁹ scḿ aliq̃s dr̃ mrimoniũ initiatũ. sꝫ nõ veꝝ vel ratũ. q2 dũ initiat̃ tũc ppie adhuc nõ habet esse. In isto eñ gdu ppe habet esse spõsalia. ⁊ ñ mrimoniũ. q2 spõsalia nõ sũt mrimoniũ. licet sint dispositio ad mrimoniũ
Scds gd⁹ ẽ mrimoniũ veꝝ ⁊ ratũ q̃uis ñ ꝯsũmatũ. Sꝫ terci⁹ grad⁹ ppe facit mrimoniũ ꝯsũmatũ. Cũ igit̃ aug. ait. nõ ẽ pfectũ ꝯiugiũ sine cõmixtione sexuũ. videt̃ q̃ huiusmodi v̱ba sint itelligẽda de pfectõne tercij gd⁹. q̃ mrimoniale ꝯiugiũ dicit̃ ꝯsũmatũ. et ñ de pfectõe scdi gd⁹. q̃ dicit̃ veꝝ ⁊ ratũ. Et p istã distinctõez pt sufficiẽter rñderi ad multas sophisticas instãtias q̃ ꝯ istã scdaꝫ ꝯclõnẽ possent adduci. q̃s cã breuitatis ñ adduco.

Articulus secund⁹.

Quantũ ad secũdũ articulũ pono duas ꝯclõnes

Cõclusio prima. Pria ẽ q̃ matrimoniũ ẽ pncipal'r a deo institutũ.
1 Qr omẽ sacrm a deo pncipal'r istitutũ. sꝫ mrimoniũ ẽ sacrm Maior ptꝫ. q2 si aliqd sacrm pncipaliter esset ab aliq̃ puro hoĩe institutũ. tũc ab hoĩe posset etiã destitui hmõi sacrm. Cõseq̃ns ẽ falsũ. g̃ ⁊ añs. Mior etiã ptꝫ ex pdictis
2 P. s q̃ originalr ⁊ pmo facta est ꝯiũctio legitima maris cũ femia. ab illo ẽ pncipal'r mrimonij istitutio. Sꝫ hmõi ꝯiũctio facta ẽ a deo Maior ptꝫ. Mior etiã ẽ nota ex dictis xpi Mat. xix. vbi loq̃ns d mrimoniali ꝯiũctõe ait. qd de⁹ ꝯiũxit hõ ñ sepet.

Instantia Sꝫ ꝯ istã pt argui sic
1 Illd qd p hũanũ ꝯsensũ efficit̃ hui⁹ pncipal' istitutor videt̃ ẽẽ hõ. ⁊ ñ de⁹. sꝫ mrimoniũ humano ꝯsensu fit ⁊ ꝯhit̃. vt patebit infra. g̃ ⁊c.
2 P. scḿ q̃ mgr̃ h̃ ait i lr̃a. tũc fuit pmo institutũ mrimoniũ. qñ dictũ ẽ. h̃ nũc os ex ossib⁹ meis. ⁊ caro ex carne mea. ppter h̃ relinq̃t hõ

zc.ꝫ iſta fuerūt ꝟba ꝓmi hoīs. vt ptꝫ gen̄.ij.
c.ꝫ zc. P. nō inuenit ꝙ deꝰ aliq̇d locutꝰ ſit de
ſpectātibꝫ ad mr̄imoniū ꝫ niſi Gen̄.i. cū dixit
ꝓmis hoībꝫ. creſcite ⁊ mlͭiplicamini ⁊ replete
terrā. Sꝫ ꝑ h̄ nō videt̄ ꝯſtituiſſe mr̄imoniū.
q̄ꝛ ꝯſilia verba dixit piſcibꝫ ⁊ alijs aīantibꝫ .i.
q̇bꝫ tn̄ deꝰ n̄ ꝯſtituit mr̄imoniū Ad ꝓmū di
Solutio. Ad.1. cendū. ꝫ mr̄imoniū efficiat̄ hūano ꝯſenſu. h̄
tn̄ n̄ fit cū excluſiōe īſtitutōis diuie. illa ei ex
cluſa nullꝰ ꝯſenſꝰ hūanꝰ ſufficeret ad faciēdū
verū ⁊ legitimū mr̄imoniū Ad ſcd̄m dicēdū
Ad.2. ꝙ q̄ꝫuis illa verba eēnt ꝓmi hoīs ꝓnūciatiue
tāq̄ꝫ ꝑconis volūtatē ⁊ inſtitutōeꝫ dei ꝓnūci
antiſ. fuerūt tn̄ eadē verba inq̄ꝫtū faciebāt ad
mr̄imoniū inſtitutōeꝫ. dei autoritatiue. tāq̄ꝫ
ꝓncipis hoīeꝫ inſpirātiſ. Et iſta videt̄ eſſe
intētio xp̄i Mat. xix. vbi ap̄ꝓbādo idiſſolu
bilitatē mr̄imonij verba q̇bꝫ mr̄imoniū p̄io
fuit īſtitutū attribuit ipi deo ⁊ n̄ homī dicēs.
Qui fecit hoīes ab īitio. maſculū ⁊ feminā fe
cit eoſ. ⁊ dixit. Propt̄ h̄ relīqt hō p̄rēꝫ ⁊ mr̄eꝫ
⁊ adherebit vxori ſue. ⁊ erūt duo ī carne vna.
Vn̄ iſta verba fuerīt verba ꝓmi hoīs. ⁊ tn̄ at
tribuūt̄ deo. q̇ inſtitutōeꝫ mr̄imonij his ver
bis ꝑ hoīem ꝓnūciauit. Sic ei deꝰ q̄nq̄ꝫ loq̇t̄
ꝑ ꝓphāꝫ. ⁊ ſic rex q̄nq̄ꝫ loq̇t̄ ꝑ ꝑconē. ſic inſti
tuēdo mr̄imoniū deꝰ loq̄bat̄ ꝑ ꝓmū homīeꝫ.
Ad.3. Ad terciū dd̄m ꝙ maior n̄ ē vera. vt ptꝫ ex
Cōcluſio ſcd̄a. iā dictiſ. Cōcluſio ſcd̄a ē ꝙ q̄ꝫtū ad ꝑſonaꝝ
ꝯhentiū dtermīatōeꝫ. mr̄imoniū ē ab hūana
īſtitutōe. Q̄ꝛ illō qd̄ ē ex mādato eccl̄ie. h̄ ē ex
hūana īſtitutōe. Sꝫ hmōi ꝑſonaꝝ determi
natio ſepe eſt a mādato eccl̄ie. puta ꝙ nullꝰ ꝯ
hat mr̄imoniū cū aliq̄ ſibi attinēte īfra q̄rtūꝫ
ḡdū cognatōis. In mlͭis ei talibꝫ ꝯditor iuriſ
.i. papa pt̄ diſpēſare. ex q̇ patꝫ. ꝙ a ꝑtāte pape
talˀ ꝓhibitio ⁊ limitatio videt̄ emanare. d̄ his
tn̄ magiſ apꝑebit īfra. q̄n̄ tractabit̄ de impedi
mētis matrimonij.

Articulus tercius.

Quātuꝫ ad terciuꝫ

articulū pono duas ꝯcl̄ones. P̄ria ē ꝙ ho
mines q̄nq̄ꝫ tenebant̄ d̄ nc̄citate ſaluſ ꝯhere
mr̄imoniū. Q̄ꝛ q̇libet de nc̄citate ſaluſ q̄ꝫtū ī
ſe ē tenet̄ obſ̄uare illud qd̄ deꝰ ſibi p̄cipit. Sꝫ
deꝰ p̄cepit ꝓmis hoībꝫ. vt creſcerēt ⁊ mlͭipli
carent̄. gen̄.i. dicēs. Creſcite ⁊ mlͭiplicamini
zc. Et eodēmō p̄cepit noe ⁊ filijſ ſuis gen̄.ix.
ḡ ſaltē deꝰ īplicite p̄cepit hoībꝫ illoꝝ tp̄m ꝯhe
re mr̄imoniū. q̄ꝛ n̄ poterāt ordīate creſcere. ni
ſi ꝑ vio mr̄imonio. nā cremētū hoīm ſine mr̄i
Inſtantia monio eēt fornicariū. ⁊ ꝑ ꝯn̄s iordiatū For
1 te dicet̄ ꝙ iſtō ſtare n̄ poſſit. q̄ꝛ omī tp̄e ſꝑ licu
it virginitatē ꝑeligere mr̄imonio. ḡ nullo tp̄e
mr̄imoniū cecidit ſb̄ p̄cepto. Cōſeq̄ntia patꝫ
q̄ꝛ illō nūq̄ꝫ dꝫ eligi q̇ eligēs efficit̄ p̄uaricator
p̄cepti diuī. Ān̄s ꝓbat̄. q̄ꝛ omī tp̄e licuit ⁊ li
cebit maiꝰ bonū ꝑeligere miꝰ bono. Sꝫ virgi
nitas ē maiꝰ bonū q̄ꝫ mr̄imoniū. Maior ptꝫ
q̄ꝛ ſic maiꝰ malū ē magiſ fugiēdū miꝰ malo. ſic
maiꝰ bonū ē magiſ eligēdū miꝰ bono. Minor
ꝓbat̄. q̄ꝛ maiori bono in vita p̄nti dat̄ maiꝰ ꝓ
miū ī vita fut̄a. ſꝫ ceteriſ ꝑibꝫ zc virginibꝫ dat̄
ī vita fut̄a magis ꝓmiū q̄ꝫ ꝯiugatiſ. vt oēs do
ctores teſtāt̄. ḡ zc. P. abel nō fuit trāſgreſſor 2
diuī p̄cepti ſeu mādati. ḡ tp̄e ipiꝰ abel mr̄imo
niū ꝯhere n̄ erat d̄ nc̄citate ſalutiſ. ⁊ ꝑ ꝯn̄s n̄ ce
cidit ſb̄ p̄cepto. Ān̄s ptꝫ. q̄ꝛ deꝰ n̄ acceptat ſa
crificia trāſgreſſoꝝ ſuoꝝ mādatoꝝ. Sꝫ ſacri
ficiū abel deꝰ acceptauit. vt ptꝫ gen̄. iiij. Pro
bat̄ ꝯn̄tia. q̄ꝛ ex q̇ ſcript̄a nuſq̄ꝫ recitat abel vx
oratū fuiſſe. iō nō ē dubiū q̇n mortuꝰ fuit vir
go. ⁊ ꝑ ꝯn̄s mr̄imoniū n̄ ꝯxit. ꝓpt̄ qd̄ trāſgreſ
ſor fuiſſꝫ diuini mādati ſi ſuis tp̄ibꝫ ꝯctꝰ mr̄i
monialiū nuptiaꝝ cecidiſſet ſb̄ p̄cepto. Et ſi
tp̄e abel mr̄imoniū n̄ erat ſb̄ p̄cepto: ſeq̇t̄ ꝙ ec
nllō alio tp̄e ſit vl̄ fuit ſb̄ p̄cepto. q̄ꝛ ſꝑ hoīes
poſtea fuerūt magiſ mlͭiplicati. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝑles
inueniebāt̄ q̇ ſuo ſpōte ſine p̄cepto cogēte ſe nu
ptijs tradiderūt Ad ꝓmū nego ān̄s. Ad ꝓ
Solutio. Ad.1. bationē dd̄m ꝙ mior n̄ ē vera ſi addit̄ ei omī
tp̄e ſic additū ē ī maiori. q̄ꝛ ꝓpt̄ paucitatē ho
minū. ⁊ ꝓpt̄ nc̄citatē multiplicāde ꝑlis q̄nq̄ꝫ
virginitas nō fuit maiꝰ bonū q̄ꝫ mr̄imoniū.
Propt̄ qd̄ ait augꝰ. ꝙ celibatꝰ iohis n̄ ē ꝓferē
dꝰ ꝯiugio abrae. Ad ꝓbatōeꝫ nego miorē
q̄ꝛ ſuppoſita nc̄citate ꝯhēdi ꝓpt̄ paucitatē ꝓ
puli dei. tūc n̄ miꝰ ꝓmiaret̄ mr̄imonialˀ fecūdi
Ad.2. tas q̄ꝫ ꝟginalˀ caſtitas Ad ſcd̄m nego ꝯn̄tiā
Ad ꝓbatōeꝫ dd̄m ꝙ lꝫ p̄ceptū negatiuū obli
get hoīeꝫ ſꝑ ⁊ ad ſꝑ. tn̄ p̄ceptū affirmatiuū n̄
obligat ad ſꝑ. q̄ꝫuis obliget ſꝑ ſm̄ ꝯgruētiā ⁊
oportunitatē tp̄is ⁊ loci. Cū igit̄ p̄ceptū dei d̄ ꝯ
hēdo mr̄imonio fuit affirmatiuū tm̄. iō n̄ te
nebat̄ abel ad accipiēdū vxorē. niſi tāto tp̄e vi
xiſſet ꝙ ꝯgruū ⁊ oportunūꝫ h̄ ſibi fuiſſet. Et q̄ꝛ
an̄ illō tp̄s occiſuſ fuit a cayn frē ſuo. iō dato
ꝙ ꝟgo dceſſerit. tn̄ ex h̄ trāſgreſſor diuī māda
Cōcluſio ſecūda. ti nō fuit Cōcluſio ſcd̄a ē ꝙ modernis tp̄ibꝫ
rebꝫ ſe habētibꝫ vt nūc nullꝰ tenet̄ ſeu obligat̄
vt d̄ facto ꝯhat mr̄imoniū. Q̄ꝛ ſic d̄ ſb̄uentō
ne ꝑentū habemꝰ p̄ceptū affirmatiuū. ⁊ nihil
ominꝰ eo tp̄e q̇ pr̄ n̄ idiget: filiꝰ n̄ tenet̄ d̄ facto
p̄ri ſb̄uenire. ſic q̄ꝫuis d̄ hoīm mlͭiplicatōe. et
ꝑ ꝯn̄s d̄ ꝯhēdo mr̄imonio deꝰ dederit p̄ceptū
affirmatiuū. tn̄ q̄ꝛ ꝑ nūc tot hoīes ſūt q̇ volū
tarie mr̄imoniū ꝯhūt. ꝙ mūdꝰ q̄ſi repletꝰ eſt

hoīb⁹.iō illi q̄ volūt abstiere p nūc n̄ tenēt ꝯ/
Nota. here. Dico aūt notāter p nūc.vł rebꝫ se ha/
bētibꝫ vt nūc.qꝛ possꝫ ꝯtigere tāta mortalitas
hoim.ꝙ illi pauci q̄ viui manerēt ꝑpt ꝯ̄ua/
tionē hūane spēi.vł ꝑpt aliquā aliā iminentē
nccītatē tenerēt ꝯhere mr̄imoniū.supposito
ꝙ eēnt ꝑsone legitime ad ꝯhēdū.Si āt habe
rēt ipedimētū absolubile p dispēsatōez sedis
aplice.tc̄ sedes aplica hmōi nccītate iminēte
cū talibꝫ hoībꝫ deberet dispēsare.

Articulus quartus.

Quātū ad quartuz

articulū satꝫ cōiter ex dictꝫ scōꝝ pt hr̄i ꝙ mr̄i
moniū significat grāz quā eē aliq̄ mō cāt.sic
dictū ē sup⁹.⁊ p ꝯn̄s significat ꝯiūctōez fide
lis aīe cū deo.q̄ fit p grāz ⁊ charitatē.⁊ vnitio
nē seu ꝯiūctōez ecclie cū xp̄o.istꝫ tn̄ ad p̄ns n̄
Ad princi pale argu. isisto.qꝛ forte alias ꝺ̄ his aliq̄ pertractabo Ad
argumētū ꝑncipale pt vno mō dici ꝙ aūs n̄
ē verꝫ.qꝛ lꝫ medicia curatiua vł restauratiua
n̄ p̄cedat morbū.tn̄ medicia p̄suatiua ⁊ sani/
tatꝫ ꝯfortatiua pt p̄cedere.⁊ n̄ p̄supponit mor
bū Ad pbatōez dō.ꝙ hec ⁊ silia v̄ba sp sūt
itelligēda ꝺ̄ medicina morbi curatiua vł dep
diti rstauratiua.⁊ n̄ ꝺ̄ medicia p̄suatiua ⁊ cō
fortatiua Pōt eē negari ꝯn̄tia Ad pbatōez
dō.ꝙ dato ꝙ oē sacrm̄ sit q̄dā medicia ꝯ mor
bū pcti.tn̄ n̄ ē nccē oē sacrm̄ eē medicinā sana
tiuā pcti iā ꝑpetrati.qꝛ pt esse medicia pcti p̄/
uentiua ne ꝯtingat.qle sacrm̄ ē ipm̄ mr̄imo/
niū qꝺ̄ sua v̄tute excusat pctm̄.qꝺ̄ ī carnali co
pla eēt.si mr̄imoniū hmōi copulā n̄ p̄cederꝫ.

Distictio vicesimaseptima ⁊ vicesimaoctaua

Ost hec aduer

p tēō.Postq̄ mgr̄ aliq̄ tetigit ꝺ̄ ipi⁹
mr̄imonij cā formali.nūc ꝑseq̄t de
ei⁹ cā qꝺ̄āmō efficiēte.puta ꝺ̄ ꝯsensu a volūta
te vtriusq̄ ꝯiugū ꝑcedēte.Et diuidit ī duas
ptes.Nā p̄io tractat iā dicti ꝯsens⁹ effectu
⁊ ꝑfectōe.Scd̄o ꝺ̄ eiusdē ꝯsens⁹ defectu ⁊ ipfe
ctione.dist.xxix.ibi.Optet āt ꝯsensū.P̄ia ī
duas.Qꝛ p̄io ōndit ꝙ ꝯsensus ꝯhētū efficit
mr̄imoniū.Scd̄o inuit q̄lē opteat esse hmōi
ꝯsensū.dist.xxviij.ibi.Hic q̄ri dꝫ.P̄ia ī tres
Qꝛ p̄io p̄mittit ī vniuersali ordinē dicēdoꝝ
Scd̄o ōndit q̄d sit mr̄imoniū.Tercio q̄d sit
mr̄imonij ꝑncipiū effectiuū.Scd̄a ibi Sūt
ei nuptie.Tercia ibi.Efficiēs āt.Et h̄ ī duas
Qꝛ ꝑmo circa ꝑncipiū matrimonij effectiuū
ponit v̄itatꝫ determiatōez.Scd̄o huic v̄itati
ꝯriā recitat opinionē.ibi.Quidā tn̄ asserunt
Et hec diuidit ī tres ptes.Qꝛ ꝑmo mgr̄ reci
tat hmōi falsā opionē.Scd̄o hmōi false opi
nionis adducit pbatōez Et tercio ꝯ hmōi p
batōez attēptat solutōez.Scd̄a ibi.Q, v̄o ī
ter spōsam.Tercia ibi.His aūt ita r̄ndem⁹.

Seq̄t illa ps.Hic q̄ri dꝫ.vbi icipit dist.xx
viij.In q̄ mgr̄ ōndit q̄lē optet eē ꝯsensū mr̄i/
monij effectiuū.Et diuidit ī duas ptes.Qꝛ
ꝑmo ōndit q̄lis sit ille ꝯsens⁹ q̄ mr̄imoniū effi
cit Scd̄o inq̄rit q̄ sit illa res ī quā mr̄imoniū
efficiēdo volūtas ꝯsentit.ibi.Hic q̄rit cū ꝯsen
sus.P̄ia ī tres.Qꝛ ꝑmo ōndit ꝙ ꝯsensus ex
p̄ssus v̄ba ꝺ̄ futo mr̄imoniū n̄ efficit.q̄uis
hmōi v̄ba causēt q̄nq̄ spōsalia.Scd̄o ꝙ ad
h̄ sol⁹ ꝯsens⁹ p v̄ba ꝺ̄ p̄nti exp̄ssus sufficit.Et
tercio ꝯ vtrūq̄ dictuꝫ obijcit ⁊ soluit.Scd̄a
ibi.Nō āt sic ē.Tercia ibi.Premisse aūt sen
tētie. Circa istas duas dist.q̄ro hāc q̄stionē

v Trꝫ p⁹ ꝯctū mr̄imoniū p ꝯsensū suf/
ficiēter exp̄ssū.vn⁹ cōiugū iuito alio
possit itrare religionē. Et videt ꝙ
sic.Qꝛ q̄cūq̄ se astrīxit duplici voto.q̄ꝝ vnū
ē mai⁹ alio.tc̄ mai⁹ votū obs̄uādo absoluit a
minori.maxie si vtrūq̄ siml' n̄ pt obs̄uari.Sꝫ
votū religiōis ē digni⁹ ⁊ v̄tute mai⁹ q̄ votū
mr̄imonij.g̃ ⁊c̄.Maior ptꝫ.qꝛ ex h̄ fm̄ iura
lꝫ homi trāsire de vna religiōe ad aliā.suppo/
sito ꝙ trāseat ad artiorē regulā.Mior pbat.
qꝛ illꝺ̄ qꝺ̄ ē spūale ⁊ diuinū.ē maiorꝫ v̄tutis ⁊
dignitatis.q̄ illꝺ̄ qꝺ̄ ē carnale ⁊ hūanū.Sꝫ
stat⁹ religiōis ē spūal' ⁊ q̄i diuin⁹.⁊ stat⁹ mr̄i
monij ē carnal' ⁊ hūan⁹.g̃ ⁊c̄. Cōtra.nlli lꝫ
attēptare illꝺ̄ dissoluere qꝺ̄ ex diuia institutō
ne ē idissolubile.mr̄imoniū ē hmōi.g̃ ⁊c̄.ma
ior patꝫ.Miorē pbo.qꝛ illꝺ̄ a cui⁹ dissolutōe
ꝑhibet hō v̄bo v̄itatꝫ ī euāgelio.h̄ ex diuia in
stitutōe videt eē idissolubile.Sꝫ v̄itas.s.dn̄s
ih̄s xp̄s loq̄ns de mr̄imonio Matth.xix.ait.
Qꝺ̄ g̃ de⁹ ꝯiūxit.hō n̄ sepet. Hic q̄tuor sūt
vidēda. P̄io q̄d sit mr̄imoniū Scd̄o q̄l'
sit ille ꝯsens⁹ q̄ efficit mr̄imoniū Tercio ꝺ̄ eo
qꝺ̄ ē h̄ ꝑncipalr̄ q̄situ̅ Et q̄rto.est videndū
vtꝝ septēniū.i.tp̄s septē ānoꝝ sit nccārio req̄/
situ̅ ad spōsalia ꝯhendū.

Quantū ad p̄imū

Articulus primus.

r̄ndꝫ mgr̄ h̄ ī l̄ra dicēs.Mr̄imoniū ē viri mlī
erisq̄ ꝯiūctio maritał int legitimas ꝑsonas ī/
diuiduā vite ꝯsuetudinē retinēs.In q̄ descri/
ptōe ꝯiūctio ponit p genere.cetera āt p differ/
rētijs.vt ꝺ̄ se ptꝫ ītuēti Isidor⁹ v̄o li.ix.ethi
mologiaꝝ magꝫ attēdēs ad noīs interptatōez
q̄ ad diffinitōez ait.ꝙ mr̄imoniū dꝛ q̄si mr̄is
muniū.i.officiū Et q̄si ad idē respiciēs aug.
ī lib.ꝯ faustū ait.Mr̄imoniū iō dꝛ.qꝛ nō ab

Instantia aliō dʒ mlier nubere nisi mr̄ fiat. Sʒ ɔ̄ hec
1 p̄t argui ex dictꝫ aliq̃ꝝ doctoꝝ. Et pmo ɔ̄ di/
ctū mgr̄i sic. Mr̄imoniū sicut ꝛ q̄dlibet aliō
sacr̄m ē sensibile signū. Sʒ nl'la ɔiūctio ē q̄d
sensibile. ḡ mr̄imoniū n̄ p̄t eē ɔiūctō. Maioꝛ
ptʒ p diffinitōeʒ sacr̄i datā ex dictꝫ bt̄i augu.
dist. i. q̄ dicebat̄ ꝙ sacr̄m ē iuisibil' gr̄e visibil'
forma. Ptʒ eē mioꝛ. qꝛ nl'la relatō ē forma sen
sibil'. sʒ oīs ɔiūctio ē relatio. ḡ nl'la ɔiūctio vi/
det̄ eē sensibil'. P̄. vinculū q̄ aliq̄ ɔiūgunt̄ n̄
2 ē ip̄a ɔiūctio. Sʒ mr̄imoniū ē viculū idisso/
lubile q̄ femīa ɔiūgit̄ viro. ꝛ ecōu̇so. Maioꝛ
ptʒ. qꝛ cā differt real'r a suo effectu. sʒ vinculū
ɔiūgēs ē cā ɔiunctōis. Mioꝛ etiā ptʒ ɔ̄ se. ꝛ
3 ē cōiter ɔcessa. P̄. si mr̄imoniū eēt ɔiunctio.
tc̄ duoꝝ ɔiugū n̄ possʒ eē vnū mr̄imoniū Fal
sitas isti⁹ ɔ̄ntis ptʒ. Probat̄ ɔseq̄ntia. qꝛ ƀm
auic. int̄ duo extrema n̄ est vna relatio. sʒ due
ƀm numeꝝ extremoꝝ. due ei sūt eq̄litates i du
obꝫ eq̄libꝫ. Cū igit̄ oīs ɔiūctio sit relatō. i du
obꝫ ɔiūctꝫ erūt due ɔiunctōes. ꝛ p ɔ̄ns duo
mr̄imonia si mr̄imoniū ē ɔiūctio. qꝛ ml'tipli/
cato supioꝝ. tūc nc̄ce ē iferi⁹ ml'tiplicari Pre
4 terea si mr̄imoniū eēt ɔiūctio marital'. tūc nō
posset eē mr̄imoniū sine carnali copula. Falsi
tas ɔ̄ntis ptʒ ex q̄stiōe p̄ria p̄cedēte Cōseq̄n/
tia etiā ptʒ. qꝛ ɔiūctō marital'. vl' ē ip̄a carnal'
copula. vl' nc̄cio ɔcernit hmōi copulā. P̄.
5 oīe mr̄imoniū p̄t dissolui cā fornicatōnis. ḡ
mr̄imoniū n̄ ē retinēs idissolubilē seu indiui/
duā vite ɔsuetudinē. P̄. ɔ̄ dicta Isidori ꝛ
6 aug. arguit̄ sic. Semp a digniori ē res deno/
mināda. sʒ pr̄ ē dignioꝛ mr̄e. ḡ istō sacr̄m po/
ti⁹ deberet dici pr̄imoniū a pr̄e. qꝫ mr̄imoniū
a mr̄e. Maioꝛ habet̄. ij. ɔ̄ aīa. Etiā mioꝛ patʒ
ex. iij. ɔ̄ aīa. vbi dicit̄. ꝙ agēs ē p̄stāti⁹ patiēte.
7 P̄. denoīatio dʒ fieri a p̄ncipio eēntiali. Sʒ
officiū mr̄is n̄ ē eēntiale p̄ncipiuʒ mr̄imonij.
sʒ poti⁹ ē effect⁹ ei⁹. ḡ ꝛc. Maioꝛ ptʒ. qꝛ rō q̄m
significat nomē ē diffinitio. vt dꝛ. iiij. metha.
Sic igit̄ diffinitio dat̄ per p̄ncipia eēntialia.
sic etiā nomē dʒ iponi a p̄ncipio eēntiali Mi
noꝛ etiā ptʒ. qꝛ effect⁹ n̄ ē p̄ncipiū eēntiale sue
cause. sʒ q̄nqꝫ cā sit p̄ncipiū eēntiale sui effect⁹
vt ptʒ ɔ̄ cā itrinseca. Sʒ sine p̄cto esse matrē.
cāliter p̄supponit eē mr̄imoniū. ḡ ꝛc. Ad p̄
Solutio. mū dō. ꝙ mioꝛ n̄ est ṽa. Ab p̄batōeʒ dō. ꝙ qꝫ
Ad. 1. uis r̄latio n̄ sit sensibil' ƀm se. e tn̄ sensibil' rōne
fundamēti. Vn̄ sic sil'itudo sentit̄ inq̄ꝫtū alba
q̄ sūt sil'ia sentiunt̄. sic ɔiūctio sentit̄. eo ꝙ p̄so/
ne ɔiūcte sentiūt̄. ac etiā eo ꝙ ṽba q̄bꝫ aioꝝ su
orū ɔsensū ꝛ ɔformitatē exp̄mūt sentiūt̄ Ad
Ad. 2. scōm dō. ꝙ ligari aliq̄ viclō p̄t itelligi dupl'r.
Vno mō effectiue. ꝛ sic maior ē ṽa. sʒ mioꝛ est
falsa. Alio mō formal'r. ꝛ sic q̄uis mioꝛ sit ṽa
qꝛ mr̄imoniū ē tale viculū q̄ ɔiuges formal'r
itelligūt̄ eē ligati. maioꝛ tn̄ ē fl'sa. qꝛ vinculū q̄
aliq̄ formal'r ligāt̄ n̄ ē aliō q̄ꝫ ip̄a ligatio. Ad
p̄batōeʒ dō. ꝙ maioꝛ ē falsa loq̄ndo ɔ̄ cā for/
mali. effect⁹ ei cāe formal' n̄ differt real'r a for/
ma Ad terciū dō. ꝙ ɔ̄ns n̄ ē falsū accipiēdo Ad. 3.
mr̄imoniū p̄ut dicit relatōeʒ eq̄ parite fūda/
tā i viro i ordie ad mlierē ꝛ ecōu̇so. qꝛ i rei ṽi/
tate sic vnū accidēs absolutuʒ n̄ p̄t eē i duobꝫ
sbiectꝫ. sic vnū nūero accidēs respectiuū nō p̄t
eē sil' i duobꝫ extremis. dꝛ tn̄ vnu mr̄imoniū
eē int̄ vnū viꝝ ꝛ vnā mlierē rōe vni⁹ finis. pu
ta rōe p̄lis generāde. q̄ vna ex p̄ns dep̄ēdet ab
vtroqꝫ ɔiuge a viro. s. ꝛ mliere. ꝛ sic vnū mr̄i/
moniū itegrat̄ ex duplici ɔiūctōe p̄dicta Ad Ad. 4.
q̄rtū p̄t negari ɔ̄ntia. Ad p̄batōeʒ dō. ꝙ licet
marital' ɔiūctio ɔcernat carnalē copulā ꝛ p̄ti/
tudie. tn̄ n̄ ɔcernit eā actu. aptitudo vero ad
carnalē copulā p̄t eē etiā iter p̄sonas ṽginali
castitate pollētes. Ad q̄ntū dō. ꝙ idiuidui/ Ad. 5.
tas mr̄imonij p̄t dupl'r cōsiderari. Vno mō
inq̄ꝫtū vinculū. Alio mō q̄ ad cohabitatōeʒ
ꝛ thoꝝ. P̄io mō n̄ tollit̄ idiuiduitas mr̄imo
nij p diuortia celebrata cā fornicatōis Vn̄ p
sona petēs separi a ɔiuge fonicāte n̄ exaudit̄ a
iudice nisi sb hac ɔdicione. ꝙ toto t̄pe hmōi
sepatōis caste viuat. nec lʒ sibi ɔ̄here cū aliq̄
p̄sona viuēte ɔiuge fornicatrice. ꝛ si voluerit
poterit eidē recōciliari. ꝛ mr̄imonial'r sibi co/
habitare sic p̄⁹. Ista patēt extra ɔ̄ sp̄ō. ꝛ mr̄i.
c. ex p̄te. Ex q̄bꝫ oībꝫ euidēter ap̄pet ꝙ p cele/
brata p̄⁹ diuortia n̄ dissoluebat̄ vinculū mr̄i
monij Sʒ scd̄o mō idiuiduitas mr̄imonij
p̄t cā fornicatōis tolli. E[illegible] etiā h̄ aduūtendū Nota.
ꝙ p̄dicta diffinitō data p mgr̄m n̄ ɔuēit vni/
uersal'r omi mr̄imonio. sʒ solū mr̄imonio fide
liū. ꝛ mr̄imonio cōsūmato p sbseq̄ntē carnalē
copulā. Si ei sic n̄ restrigeret̄ ista diffinitio.
tc̄ due instātie isolubiles currerēt ɔ̄ eā. qꝛ posi
to ꝙ duo sint ɔiuges ifideles. q̄ꝝ vn⁹ ad fideʒ
ɔuertat̄ alīo manēte i sua ifidelitate. tc̄ ɔuso
ad fidēlʒ recedere a p̄ori mr̄imonio ꝛ ɔ̄ nouo
ɔ̄here cū p̄sona fideli. maxīe si ɔiux ifidel' blas
phemat fidē vl' fidei creatorē. Istō ponit exp̄s
se innocēti⁹ terci⁹ extra ɔ̄ ɔu̇sione infideliū. c.
q̄ꝫto te. Ex q̄ ptʒ ꝙ n̄ manet viculū idiuiduū
qō p̄fuit i mr̄imonio ifideliū Et idē ptʒ ɔ̄ mr̄i
monio rato sʒ n̄ ɔsūmato. Ponat̄ eiʒ ꝙ due p
sone ɔ̄xerint mr̄imoniū p ṽba ɔ̄ p̄nti. tc̄ verū
ē mr̄imoniū int̄ eas. nihilomin⁹ tn̄ si vna ista
rū p̄sonaꝝ anq̄ꝫ istō mr̄imoniū ɔsūmet̄ p co/
pulā carnalē itrauerit religionē ap̄p̄batā. ꝛ fe
cerit i ea p̄fessionē alīa p̄sona n̄ ɔsentiēte. tc̄ p
sona manēs i sclo p̄t ɔ̄ nouo ɔ̄here mr̄imoniū
si sibi videbit̄ expedire. qō neq̄q̄ꝫ fieri possʒ si
vinculū p̄oris mr̄imonij maneret idiuiduū.
Iste etiā casus mō q̄ iā dixi determiat⁹ ē ab

alexādro .iij. extra đ ꝯuſiōe ꝯiug. c. ex publico
Ad.6. Ad ſextū dō. ꝙ maioꝛ n̄ ē ṽa. niſi ſuppoſito
ꝙ illō ſit digni⁹ qđ ē noti⁹. qꝛ noīatio ſeq̄t co/
gnitōez. ⁊ iō n̄ ſꝑ a digniori ſꝫ ab euidētiori ⁊
certōri ē res denoīanda Licꝫ eī aīa hōis ſit di
gnioꝛ q̄ꝫ corp⁹. tn̄ qꝛ corp⁹ ē magis ſenſibile ⁊
cog̃ſcibile q̄ꝫ aīa. iō hō mag̃ denoīat̃ a corꝑe
q̄ꝫ ab aīa. dr̄ eī hō ab hūo. Sic qꝛ euidēti⁹ ⁊
certi⁹ ē hāc mr̄eꝫ facere ad generatōeꝫ ⁊ nutri
tionē hui⁹ ꝓlis q̄ ſpectāt ad officiū mr̄imonij
q̄ꝫ hūc p̄reꝫ. iō matrimoniū merito denoīat̃ a
mr̄e. ⁊ dr̄ q̄ſi mr̄is muniū. i. mr̄is officiū. Et
ecōtra qꝛ mag̃ certū ⁊ euidēs ē p̄reꝫ facere ad
exterioris poſſeſſiōis acq̄ſitōeꝫ q̄ꝫ mr̄eꝫ. iō ex/
terioꝛ poſſeſſio denoīat̃ a p̄re. ⁊ dr̄ p̄rimoniū q̄
Ad.7. ſi ſpectās ad p̄ris officiū. Ad ſeptimū nego
maiorē qꝛ qn̄ ꝓꝑetaſ accn̄tal' ē notioꝛ ꝑncipio
eēn̄tiali. tc̄ ab ea res denoīat̃. ſic lapis dr̄ q̄ſi le
dēs pedē. Ad ꝓbatōeꝫ dō. ꝙ lꝫ rō quā ſig̃t no
mē ſit diffinitō tn̄ qꝛ accn̄tia ꝯfert magnā p̄tē
ad cog̃ſcēdū ꝙ q̄d ē. vt dr̄. i. đ aīa. iō ab accn̄ta
li ꝑncipio p̄t res ꝯgrue denoīari. ⁊ h̄ ſpēaliter
ver̄ ē qn̄ reī denoīanda ē accn̄s. ſic ē ī ꝓpoſito
qꝛ eē diffinitōeſ accn̄tiū n̄ dāt̃ ſꝑ eēn̄tialia ſꝫ
poti⁹ ꝑ additamēta ⁊ ꝑ extrīſeca. vtꝫ. vij. meta.

Articulus ſecund⁹ **Quantū ad ſecūdū**

Pria ꝯclō. articulū pono duas ꝯclones. Pria ē ꝙ ver̄
mr̄imoniū fieri n̄ p̄t abſq̄ꝫ ꝯſenſu volūtatū ip
1 ſoꝝ ꝯhētiū. Qꝛ null⁹ accipit legitimā p̄tātē ī
eo qđ ē libere alti⁹ abſq̄ꝫ illi⁹ ꝯſenſu. Sꝫ vtq̄ꝫ
ꝯiugū accipit p̄tātē legitimā ī corp⁹ alteri⁹ vt
p̄tꝫ. i. ad chor. vij. qđ q̄dē corp⁹ an̄ mr̄imoniū
2 libe fuit ī alteri⁹ p̄tāte. g̃ ⁊c. P̄. null⁹ ꝯct⁹ ob/
ligatori⁹ p̄t eē rat⁹: niſi īteruēniat ꝯſenſ⁹ ꝯhen
3 tiū. ſꝫ mr̄imoniū ē q̄dā ꝯct⁹ obligatori⁹. P̄.
nihil p̄t fieri ſine ſua cā efficiēte Sꝫ cā efficieſ
mr̄imoniū ē ꝯſenſus volūtatū. vt appꝫ ꝑ au
Inſtantia toritates ſctōꝝ. q̄ ponūt̃ hī lr̄a. g̃ ⁊c. Forte ꝯ
1 iſtō dicet̃ ꝙ ipoſſibile ē aliq̄d eē cām efficientē
ſuꝑ̄pi⁹. vt p̄tꝫ ex dict̄ aug. i. đ tri. ⁊ ex dict̄ are
ſtotel'. ij. đ aīa. Sꝫ mr̄imoniū n̄ videt̃ eē aliđ
q̄ꝫ mutu⁹ ꝯſenſus legitimoꝝ ꝯiugū. Iſta p̄tꝫ
qꝛ reſpectu eiuſdē ſignificati ē idē ſignū. ſꝫ ꝯiū
ctio xp̄i cū eccīa q̄ ſignificat̃ ꝑ mr̄imoniū eē ſi
gnificat̃ ꝑ mutuū ꝯſenſū legitimoꝝ ꝯiugū. g̃
⁊c. P̄. mlt̃iplicata cā mlt̃iplicat̃ effect⁹. Sꝫ
2 duoꝝ ꝯiugū ſūt duo ꝯſenſ⁹. g̃ ſi ꝯſenſus eſt cā
mr̄imonij tc̄ duoꝝ ꝯiugū eēnt duo mr̄imōia
qđ ē fl'm. Mioꝛ p̄tꝫ. Probat̃ maioꝛ. qꝛ n̄ eſt
mioꝛ vnitas ī ꝑncipijs q̄ꝫ ī ꝑncipiat̄. vt p̄tꝫ ī
lib. đ cauſ. P̄. ſi oppoſitū n̄ ē cā oppoſiti tūc
3 nec ꝓpoſitū ē cā ꝓpoſiti. vt p̄tꝫ ī lib. topicoꝝ.
Sꝫ diſſenſuſ ꝯiugū n̄ deſtruit mr̄imoniū iā
Solutio ꝯctū. g̃ ꝯſenſuſ eoꝝ n̄ efficit mr̄imoniū nōdū
Ad.1. factū. Ad ꝑmū nego mioꝛē. qꝛ mr̄imoniū ē

q̄dā vnio duoꝝ ordinatoꝝ ad vnū. puta ad
vnā vitā domeſticā l' ad vnā ꝓlē generādā ⁊
educādā. quā vnionē efficit ꝯſenſ⁹ mutu⁹ il/
loꝝ vnitoꝝ Ad ꝓbatōeꝫ nego maiorē. qꝛ ſe/
pe videm⁹ ꝙ idē ſignificatū ꝑl'ibꝫ ſignis exꝑ/
mit̃ ⁊ ſignificat̃ ꝓpt̃ euidētiā certiorē Etiā mi
noꝛ iſti⁹ ꝓbatōis deficit. qꝛ ꝯſenſ⁹ ꝯiugū ꝓꝑe
loq̄ndo n̄ ſig̃t ꝯiūctōeꝫ xp̄i cū eccl'ia. ſꝫ poti⁹
ſignificat volūtatē xp̄i q̄ fuit cā ꝯiūctōis xp̄i
cū eccīa. Et ſic ī iſt̄ duobꝫ ſignis ⁊ ſignificat̄
ordīate rn̄det cā cāe. ⁊ effect⁹ effectui. puta cō
ſenſuſ ꝯiugū volūtati xp̄i. ⁊ mr̄imoniū cauſa
tū ab illo ꝯſenſu. ꝯiunctōī xp̄i cū eccl'ia cāte a
xp̄i volūtate. Ad ſcđm dō. ꝙ maioꝛ vniūſa Ad.2.
lit n̄ ē ṽa. ꝑl'es eī carpētarij p̄nt eē cā vni⁹ ⁊ ei⁹
dē dom⁹. q̄ q̄ꝫuis n̄ ſit vna vnitate īdiuiſibili
tat̄. tn̄ ē vna vnitate ītegritat̄. ſcđm ꝙ ex vniōe
oīꝫ ſuaꝝ ꝑtiū ītegrat̃ ī ordīe ad vnū finē. Sic
eē in ꝓpoſito q̄ꝫuis mr̄imoniū cauſet̃ a duobꝫ
ꝯſēſibꝫ ⁊ fūdet̃ ī duobꝫ ꝯſentiētibꝫ. tn̄ dr̄ vnū
mr̄imoniū vnitate ītegritat̄. ſꝫ ꝙ oēs ſue cāe
ꝯueniūt ⁊ ꝯcurrūt ī ordīe ad vnū finē Ad
ꝓbatōeꝫ dō. ꝙ ꝑ illa ṽba n̄ ītēdit autoꝛ đ cau
ſis dicere ꝙ ꝑl'es cāe ī genere cāe efficiēt̄ n̄ poſ
ſint ſil' ꝯcurrere ad faciēdū eūdē effectū. qꝛ ſic
ipē ꝯdicerꝫ ſenſui. ⁊ eē areſt. ij. ꝓhi. vbi ait. hō
generat hoīeꝫ ⁊ ſol. ſꝫ ītēdit dicere ꝙ cā ſe ſuf
ficiēs ad cauſādū aliquē effectū. n̄ ē min⁹ ſim/
plex nec mag̃ variabil' ſuo effectu Forte diceſ
Inſtantia ꝙ iſtō ē ꝯ me. qꝛ ꝯſenſ⁹ ꝯiugū ē variabil' ⁊ trā
ſitori⁹. igit̃ ſi ī cā n̄ ē maioꝛ variabilitas q̄ꝫ ī ef
fectu. tc̄ ſi ꝯſēſ⁹ ꝯiugū ē cā mr̄imonij mr̄imo
niū erit variabile ⁊ trāſitoriū. nec ꝑ ꝯn̄s erit ī
diſſolubile ⁊ īdiuiduū. cui⁹ oppoſitū iā dcm̄
ē ī ꝑmo articl'o iſti⁹ q̄ſtiōis Rn̄deo ꝙ lꝫ ꝯſē
Solutio. ſ⁹ ſit cā mr̄imonij. tn̄ n̄ ē ꝑ ſe ſufficiēs cā. qꝛ ni
ſi adeſſꝫ dīna īſtitutō. tc̄ ꝯſenſ⁹ hūan⁹ n̄ poſſꝫ
cāre mr̄imoniū. ⁊ iō īſtātia n̄ ꝯcludit. qꝛ ꝙ di
ctū ē. cāꝫ eē mag̃ variabilē ſuo effectu. h̄ di/
Ad.3. ctū fuit đ cā ꝑ ſe ſufficiēte Ad terciū dōm. ꝙ
maioꝛ ꝓpoſitō n̄ ē ṽa. niſi loq̄ndo đ tli ꝓpoſi/
to ꝙ ē cā ꝓpoſiti n̄ ſolū effectiua. ſꝫ eē ꝯſuati/
ua. lꝫ eī ſeꝑatō ſigilli a cera cui ipſiuꝫ ē n̄ ſit cā
deſtructōis figure ī cera derelicte ex hmōi ipſ/
ſione. tn̄ ex h̄ n̄ ſeq̄t̃ ꝙ ꝯiūctio ſigilli ad cerā n̄
ſit cā figure Et rō hui⁹ ē qꝛ ita impſſio vl' ꝯiū
ctio ſigilli ē cā effectiua illi⁹ figure. ꝙ tn̄ n̄ ē ei⁹
cā ꝯſuatiua. ſꝫ nūc ita ē ꝙ ꝯſenſ⁹ n̄ ē cā ꝯſuati
ua mr̄imonij. igit̃ q̄ꝫuis diſſeſ⁹ n̄ poſſit diſſol
uere mr̄imoniū iā ꝯctū. tn̄ ex h̄ n̄ h̄ēt̃ q̄n ꝯſen
ſ⁹ poſſit efficere mr̄imoniū. cā eī mr̄imonij ſic
Correlariū. effectiua ꝙ eē ē ꝯſuatiua: ē ipa diuia īſtitutō.
q̄ mutari n̄ p̄t ꝑ aliquā purā creaturā Et ex
1 iſta ꝯclone pōt īferri tale correlariū ꝙ ꝯſenſu
exiſtente ficto nunq̄ꝫ contrahitur matrimo/
niuꝫ. quia conſenſus fictus non eſt ꝯſenſus.

ſtē nec hō pict⁹ eſt hō. Si igiṫ ſine ꝯſenſu nō
pt cōtrahi mr̄imoniū. vt dicit ꝓcedēs ꝯcl'o. ğ
nec ꝯſenſu ficto poterit cōtrahi matrimoniū
2 P̄. intētio reqriṫ i oī ſacro. Sȝ ꝯſenſu exn̄te
ficto n̄ adeſt itētio mr̄imoniū ꝯhēdi. ſȝ poti⁹
decipiēdi. ğ ꝛc. P̄. iā dictā ꝟitatē determiat
3 innocēti⁹ terci⁹ extra de ſpō. ꝛ mr̄i. c. tua nos.
vbi iudicat q̄ndā n̄ ꝯxiſſe mr̄imoniū eo ꝙ nō
adhibuit veꝛ ꝯſenſū. q̄uis finxerit ſe ꝯſenti/
re i q̄ndā ꝑpṫ extorq̄ndā ab ea carnalē copu/
lā. Un̄ circa finē illi⁹. c. ſic ꝯcludit. Dol⁹ ſolū
mō affuit. ꝛ defuit oīo ꝯſenſuſ. ſine q̄ cetera ne
q̄unt ꝑficere fed⁹ ꝯiugale. Nota tn̄ ꝙ ſcḋm fo
Nota. rū exterioꝝ iudicij tal' fictor cogiṫ ꝑ ſn̄iaȝ ex/
cōicatōis ad habēdā illā i vxorē cū q̄ ꝯxit per
ꝟba de pn̄ti. ſi ſufficiēter poterit ꝓbari ꝙ dixe
rit hmōi verba. q2 iudiciū extriſecū n̄ hȝ iudi
care ꝺ his q̄ verſanṫ in corde niſi ꝑut appent
verb vl' ſignis extriſec⁹ Etiā i foro ꝯſcīe ꝯſu
lēdū ē tali deceptori vt poſtpoſita fictōe pleno
Caſus. ꝯſēſu illā accipiat i vxorē quā ꝺcepit Sȝ po
ſito ꝙ durāte fictōe cū ṗma. ipe ꝑ ꝟba ꝺ pn̄ti
abſqȝ fictōe ꝯhat cū ſcḋa. tc̄ mā̄ere dȝ cū ſcḋa
q2 hᶜ ē legitima vxor ſua. ꝛ iō ipa viuēte n̄ dȝ
ṙuerti ad ṗmā. Sȝ q̄d faciet ſi ṗma obtinȝ
ſn̄iaȝ ꝯ eū in iudicio. ꝛ ipe excōicaṫ niſi relicta
ſcḋa ad ṗmā reuertaṫ. Rn̄deo ꝙ meli⁹ ē ſibi
ſuſtiere ſn̄iaȝ q̄ȝ ṙuerti ad ṗmā ꝛ illā dimitte/
re quā noſcit ſuā eē legitimā. Et ſi aggūaṫ ſen
tēna. tc̄ ꝯſulēdū ē ſibi ꝙ cū ſcḋa q̄ ē ſua vxor le
gitima vadat ad ptes aliēas vbi rōe igrantie
iſti⁹ fci n̄ ꝓcedeṫ ꝯ eū. Conclo ſcḋa ē. ꝙ ad
Secunda ꝯcluſio vt ꝯſenſ⁹ efficiat mr̄imoniū veꝛ. ncc̄e ē vt exp
maṫ verba de pn̄ti. vel ſaltē ꝑ aliq̄ ſiḡ hmōi
verb eq̄pollētia. Q2 ſi n̄ h̄ vl' eēt ꝑ tāto ꝙ ꝯſē/
ſus tacit⁹ ꝛ occult⁹ ſufficerȝ. vl' q2 ꝯſenſ⁹ expſ
ſus ꝑ verba ꝺ fuṫo ſufficerȝ ad efficiēdū ratū
mr̄imoniū. ſȝ neutꝛ iſtoꝝ ſufficit. ğ ꝛc. Ma
ior ptȝ ex ſufficiēti diuiſiōe. Miorē ꝓbo q̄tū
ad ābas ſuas ptes. Et ṗmo ṗmā. Q2 i oī ꝯ
Probatio prime ꝑtiſ minoris. ctu obligatorio ncc̄e intuēire tātā expſſionē
ꝑ quā ꝯhētes poſſint coḡſcere ſe eē obligatos
Sȝ i mr̄imonio ē q̄dā ꝯct⁹ valde obligatori⁹
1 ꝛ cō ſenſu manēte tacito. nll'a fit expſſio quā
ꝯſentiētes poſſint coḡſcere ſe eſſe mutuo obli/
gatos. ğ ꝛc. Et ꝯfirmaṫ. q2 ad eē cuiuſlibet
2 ſacri reqriṫ aliqḋ ſenſibile ſignū. ſȝ ꝯſenſu ma
nēte oīo tacito nullū appet ſenſibile ſignū illi
us ꝯſenſ⁹. ğ ꝛc. P̄. nulli⁹ acq̄rit ius nouū in
3 aliq̄ re ꝑ ꝯſenſū illi⁹ cui⁹ ē reſ illa niſi ſibi ꝯſtet
ꝺ ꝯſenſu tali Sȝ vero exn̄te mr̄imonio q̄libȝ
ꝯiugū acq̄rit ius i corꝑe alteri⁹ ꝑ ꝯſenſū ei⁹. ğ
n̄ pt eē veꝛ mr̄imoniū niſi q̄libet ꝯiugū coḡ/
ſcat ꝯſenſū alteri⁹. vl' ex verb: vl' ex ſignis. ꝛ ꝑ

ꝯn̄s n̄ ſufficit ad cauſādū mr̄imoniū ꝯſenſuſ
tacit⁹. Scḋaȝ ptē mioris ꝓbo ſic. Si aliq̄ſ Probatio
ꝯſenſ⁹ expſſ⁹ ꝑ ꝟba ꝺ futuro poſſȝ efficere veꝛ ſcḋe partis
mr̄imoniū. h̄ maxīe eēt ille q̄ firmaṫ addito iu minoris.
ramēto. Sȝ iſte adhuc ſufficit. ğ ꝛc. Ma 1
ior ptȝ. Miorē ꝓbo. q2 qḋ futuꝛ ē h̄ veri⁹ ꝺr n̄
eē q̄ȝ eē. Sȝ iuramētū additū ꝟbis ꝺ fuṫo cō
ſenſū ſignificātibꝰ n̄ mutat taliū ꝟboꝝ ſignifi
catōeȝ. ğ n̄ obſtāte iuramēto ꝯſenſus ꝑ tūc ſi/
gnificat⁹ magſ hȝ n̄ eē q̄ȝ eē. ſȝ qḋ n̄ ē nihil effi
cit. ğ ꝯſenſ⁹ expſſ⁹ ꝑ verba ꝺ fuṫo n̄ obſtāte ꝙ
ſit iuramēto vallat⁹ poterit efficere veꝛ mr̄i
moniū Et ꝯfirmaṫ. q2 ſi ꝯſenſus expſſ⁹ ꝑ ver 2
ba ꝺ fuṫo. firmat⁹ iuramēto efficeret veꝛ mr̄i/
moniū. tc̄ ꝑ hmōi mr̄imonio n̄ r̄q̄reret poſtea
aliq̄s ali⁹ ꝯſenſ⁹. Cōſeq̄ntia ptȝ. q2 ex q̄ expſ
ſione ē futi ꝯſenſ⁹ cū addito iuramēto mr̄imo
niū iā eēt effectū. fruſtra req̄rereṫ vlterior ꝯſen
ſ⁹ ad ipm efficiēdū. Sȝ falſitas ꝯn̄tis ptȝ. q2
eoipo ꝙ q̄s ꝓmittit vl' iurat aliquā n̄ i pn̄ti ſȝ
i fuṫo ſe habituꝛ i vxorē. iā ipo ſuo ꝓmiſſo vl'
iuramēto ſpōdet futuꝛ ſe habituꝛ ꝯſenſum i
hmōi mlierē. P̄. ſi hmōi ꝓmiſſio ꝺ fuṫo cū 3
addito iuramēto faceret veꝛ mr̄imoniū. tc̄ ſi
alt'a illaꝛ ꝑſonaꝛ ꝯheret ſcḋo cū aliq̄ alia ꝑſo
na ꝑ verba ꝺ pn̄ti. ſcḋs ꝯct⁹ n̄ teneret. Sȝ cō
ſeq̄ns ē falſū. q2 i ſcḋo ꝯctu eēt veꝛ mr̄imoniū
ſcḋm ꝙ iura determināt. Cōſeq̄ntia etiā ptȝ. q2
eadē ꝑſona n̄ pt cū duabꝰ ꝑſonis ſil' hr̄e verū
mr̄imoniū. ğ ſi cū ſcḋa hȝ veꝛ mr̄imoniū. ſe/
quiṫ ncc̄io ꝙ cū ṗma nūq̄ȝ habuerit veꝛ mr̄i/
moniū. Hec oīa q̄ h̄ adduxi ad ꝓbandū ſe
cūdā ptē ſuꝑdicte mioris clare pn̄t hr̄i ex di
ctis greg. noni extra de ſpō. ꝛ mr̄i. c. ſi inṫ viꝛ
Ubi cū pri⁹ dixiſſȝ ꝙ ꝯſenſus expſſus ꝑ ver/ Nota.
ba ꝺ pn̄ti. puta cū vir dicit accipio te i meā. ꝛ
mulier rn̄det. accipio te i meū. facit veꝛ mr̄i/
moniū. tc̄ eodē. c. ſbdit qḋ ē ad ꝓpoſitū ſic di
cēs. veꝛ ſi inṫ ipos acceſſit tm̄ ꝓmiſſio ꝺ fuṫo
vtroq̄ȝ dicēte. ego recipiā te i meā. ꝛ ego reci/
piā te i meū. vl' verba ſil'ia. ſi ali⁹ mlierē illā ꝑ
verba ꝺ pn̄ti deſpōſauerit. etiā ſi inter ipam ꝛ
ṗmū iuramētū iteruenerit ſic dixim⁹ de fuṫo.
hmōi deſpōſatōis ituitu ſcḋm mr̄imoniū n̄
poterit ſepari. ſȝ eis ē ꝺ violatōe fidei pn̄ia in/
iūgēda. Sȝ ꝯ ſuꝑdictā miorē q̄ ad primā Cōtra pri
ptē ṗt argui ſic. Nō min⁹ ē efficax ꝯſenſus in mā ptē mi
mr̄imoniū q̄ȝ ꝯſenſus i pctm̄. Sȝ ꝯſenſus in noris.
pctm̄ itrinſec⁹ manēs ſine omi exteriori expſ/ 1
ſione ē ſufficiēs cā pcti. ğ ꝯſenſuſ i mr̄imoniū
abſq̄ȝ exteriori expſſione erit ſufficiēs cā mr̄i/
monij P̄. muti pn̄t ꝯhere mr̄imoniū. ğ cō 2
ſenſuſ tacit⁹ pt efficere mr̄imoniū. Cōſeq̄ntia
ptȝ. Et an̄s expſſe habeṫ extra de ſpon. ꝛ mr̄i.

c. tue fraternitati. vbi ait innocentius tercius. q
muti pñt ɔ̄here mr̄imoniū p ɔsensū mutuū
3 sine v̄bis. P. posito illo qđ ē ḋ necitate mr̄i
monij̄ v̄e ponit mr̄imoniū. ɔ̄uis ñ ponat illḋ
qđ solū ē nccariū ad ɔ̄hēdū mr̄imoniū i facie
eccl'ie Sȝ ɔsensus ē ḋ nccitate mr̄imonij ⁊ v̄bo
rū exp̄ssio solū ē nccia exterius i facie eccle. g̃ ⁊c.
Maior ptȝ. Minor etiā exp̄sse habet ab inno
cētio i. c. iā p̄xie allegato. vbi ait sic. Mrimo
niū i v̄itate ɔ̄hit p legitimū viri ⁊ mlier ɔsen
sū. lȝ nccia sīt q̄tū ad ecclīaȝ v̄ba ɔsensū d p̄
4 senti exp̄mētia. P. sine exp̄ssiōe extrīseca per
ɔsensū pfectū intrīsecū pt q̄s vouere intm q te
net ad voti ipletōeȝ. g̃ sine extrīseca exp̄ssione
pt q̄s ɔ̄here veȝ mr̄imoniū. Añs est notū. qz
dr i ps. Uouete ⁊ reddite dño deo vr̄o. Patȝ
etiā ɔ̄ntia. qz mr̄imoniū ē q̄dā votū ppetue
obligatoriū P. si extrīseca exp̄ssio ɔsensus eēt
5 nccia i mr̄imonio ɔ̄hēdo. tūc puella tacēs ⁊ ni
hil r̄ndēs i hora mr̄imonial' ɔ̄ctus ñ ɔ̄hereȝ mr̄i
moniū. Cōseq̄ntia ptȝ. Sȝ ɔ̄ns ē falsū. qz da
to q filiafamilias q̄n tradit nuptui taceat et
6 nihil r̄ndeat. tñ veȝ ɔ̄hit mr̄imoniū. vt patȝ
Contra secundā ptē minoris. xxxij. q. ij. c. honorat P. ɔ̄ scdaȝ ptē minoris q̄
dicebat. q ɔsensus exp̄ssus p v̄ba ḋ futo ñ facit
mr̄imoniū. arguit sic. Sicut se hȝ exp̄ssio de
pñti ad pñs mr̄imoniū. sic se hȝ exp̄ssio de fu
turo ad futuȝ mr̄imoniū. Sȝ exp̄ssio ɔsensus
p v̄ba de pñti ē cā pñtis mr̄imonij. g̃ exp̄ssio cō
7 sensus p v̄ba ḋ futo erit cā futi mr̄imonij P.
si carnal' copula secuta fuit ɔ̄ctū exp̄ssū p v̄ba
de futo. tc veȝ ē mr̄imoniū. g̃ añ hmōi copulā
v̄tute ɔsensus exp̄ssi p v̄ba ḋ futo veȝ fuit mr̄i
moniū. Añs pbat extra ḋ spōsalibus ⁊ ma. c. is
q̄. vbi greg. ix. sic ait. Is q̄ fidē dedit mlieri su
p mr̄imonio ɔ̄hēdo carnali copula sbsecuta.
⁊ si i facie eccl'ie ducat aliā ⁊ cognoscat eā ad pri/
mā redire tenet. qz lȝ p̄sūptū p̄mū mr̄imoniū
videat. ɔ̄ p̄sumptōeȝ tñ hmōi ñ ē pbatio ad/
mittēda. nec veȝ cēset mr̄imoniū qđ ḋ facto ē
postmodū sbsecutū. Cōseq̄ntia ec ptȝ. qz car/
nal' copl'a ñ hȝ efficere mr̄imoniū. sȝ potius vbi
8 legitime fit ibi mr̄imoniū p̄supponit P. mr̄i
moniū spūale pt fieri seu ɔ̄hi p v̄ba ḋ futo. g̃
⁊ carnale. Cōseq̄ntia ptȝ. Probat añs. qz ob
ligatio ad intrādū religionē q̄ ē q̄dā mr̄imo
niū spūale v̄e ɔ̄hit ec si hō hmōi votū emisit
p v̄ba ḋ futo. Si q̄s ei circa festū natiuitat' p
mitterȝ se assūpturū habitū religiōis i p̄mo fe
sto pasce futo. veniēte festo pasce. ipe vtiq ha
Contra pbatōeȝ assūptā de iuramēto. bitū religiōis teneret assumere. Sic ec i ppo
sito. si q̄s pmitterȝ alicui mlieri ⁊c. P. ɔ̄ illḋ
qđ i pbatōe assūptū ē ḋ addito iuramēto. pt
9 argui sic Iuramētū aliq̄d firmitatis addit sup
v̄ba ḋ futo simpl'r plata. g̃ addito iuramēto
v̄bis ḋ futuro veȝ fit mr̄imoniū. Añs patȝ.
Probatō ɔ̄ntie. qz v̄ba ḋ futo simpl'r plata si
ne iuramēto efficiūt spōsalia. Sȝ nihil pt ad
di sup firmitatē ⁊ obligatōeȝ spōsaliū. nisi ob
ligatio v̄i mr̄imonij. qz int v̄a spōsalia ⁊ veȝ
mr̄imoniū ñ ē dare aliq̄d q̄dū mediū. P. ñ 10.
minus obligat hoieȝ v̄itas diuia q̄ hūana. sȝ
p iuramētū firmat illḋ qđ iurat v̄itate diuia
⁊ p simplicē ɔsensus exp̄ssionē p v̄ba ḋ pñti fir/
mat illḋ qđ exp̄mit veritate hūana. g̃ si ɔsensus
exp̄ssus p simplicia verba ḋ pñti cāt firmū ⁊ ve
rū mr̄imoniū. seq̄t q mlto magis hȝ facere pos/
sit ɔsensus exp̄ssus p verba ḋ futo vallata iura/
mēto. P. nullus pt obligari virtute cuiuscūq
hūmani statuti q facere teneat ɔ̄ ius diuinū. 11.
Sȝ iuramētū cadēs sup materiā licitā ⁊ ho/
nestā q̄liter ex iure diuio tenet adiplere. g̃ q̄n
aliq̄s iurauit se accepturū bertā i vxorē legiti/
mā. dato q per verba ḋ pñti postmodū ɔ̄hat
cū greta. videt q p nullā decretalē ab hoie cō
ditā possit obligari ad habēdū gretā. ⁊ ad di/
mittēdū bertā. cuius oppositū assūptū ē i pbati
one scdē ptis sepe dicte minoris. P. ap'ls ad 12.
Heb. vi. ait. Ois ɔ̄trauersie finis ē iuramētū
Sȝ ius positiuū eccl'ie ñ dȝ iudicare opposi/
tū ap'lice determinatōis. g̃ videt q i iudicio ec
clesie magis iudicādū sit p mr̄imonio ḋ futo
pmisso cū iuramēto. q̄ p mr̄imonio ḋ pñti ɔ̄
cto simplici verbo His ñ obstātibus teneo cū Solutio.
determiatōe scte mr̄is eccl'ie supra dictas v̄ita
tes. Ad p̄mū igit dicēdū q maior ñ ē v̄a ac Ad. 1.
cipiēdo ɔsensū solitariū i vno hoie sine exp̄ssi
one ad alteȝ. qz pctm̄ pt cōmitti etiā ab hoie
solitarie se habēte. mr̄imoniū aūt nccio ɔcer/
nit duos hoies sibiip̄is mutuo ɔsentiētes. et
ptāteȝ altnatim sup corpa sua sibi inuicē tribu
entes. Et qz hec ñ pñt fieri sine aliq̄ exp̄ssione
q̄ sit mutue volūtatis indiciū. iō nō ē sīl'e ḋ cō/
sensu respectu pctī: ⁊ respectu mr̄imonij Ad Ad. 2.
scdm nego ɔ̄ntiā. qz lȝ muti mr̄imoniū ɔ̄he/
tes ɔsensū suū ñ exp̄māt v̄bis. tñ ncce ē q cō/
sensū suū exp̄māt signis vl' nutibus verbis eq/
pollētibus. Et ista videt esse intētio innocentij
pape extra ḋ spō. c. cū apud sedem. vbi ait q
muto ñ est denegādū q̄n possit ɔ̄here mr̄imo
niū. cū qđ v̄bis nō pt: signis valeat declarare
Ad terciū dōm. q minor ñ ē vera. qz exp̄ssio Ad. 3.
verboȝ vl' saltē signoȝ ē nccia ad ɔ̄hēdū mr̄i/
moniū. Sic ei ad paucēdū artificiatū ñ solū
ars est nccia. sȝ etiā est necessariū instrumētū
cū q̄ artifex pducit ⁊ sine quo nō potest pdu
cere artificiatū. sic q̄uuis consensus efficiat
matrimoniū. tñ ad hmōi efficientiā. necessario

ↄcurrit expssio ↄsensus insinuatiua. siue hmői
expssio appeat ▪ v̄ba vl̄ p signa v̄bis eqpollē
tia. Est eñ hmői expssio instrumētū ↄsensus ĩ
efficiēdo mr̄imoniū. sine q̄ instrumēto nullus
ↄsensus pt̄ efficere mr̄imoniū. Et p h̄ ptз ad
pbatōēз. qr n̄ seqt̄. i ↄhendo mr̄imoniū v̄ba
sūt neccāria q̄tū ad eccliaз. g̃ nllo mō sūt neces
saria q̄tū ad mr̄imoniū ↄhendū. qr vl̄ verba
vl̄ signa sūt neccāria ĩ hmői ↄctu saltē vt istru
Ad.4. mēta. Ad q̄rtū nego ↄn̄tiā. qr voto astrin
git hō soli deo vl̄ deo i sctis suis. igit actu inte
riori sine expssiōe exteriori hō pt̄ se voto astri
gere. qr deo oīe cor ptз. ⁊ oīs volūtas loqt̄. vt
ait Hre. Sз mr̄imonio astringit hō homi.
q̄ n̄ pt̄ cognoscere volūtatē hoīs. nisi aliq̄b extē
Ad.5. riorib v̄bis vl̄ signis exp̄mat. Ad q̄ntuз
nego ↄn̄tiā. qr sic notauit hugo. xxvij. q. ij. c.
vlti. qn̄ puella audit ea q̄ fiūt circa ipaз. ⁊ nō
reclamat. tūc ↄsensus eī sua taciturnitate suf
ficiēter exp̄mit. Un̄ q̄uis taceat q̄tū ad ver
boꝝ expssionē. tñ sua patiētia q̄ taciturnitate
mōstrat̄ sufficiēter exp̄mit ↄsensū sue volūta
Ad.6. tis. Ad sextū dōm. q cū ĩ maiori dr̄ expssio
d̄ futuro. li expssio de futo pt̄ dupliciter accipi
Uno mō p expssiōe nūc futa q̄ qn̄qз erit pn̄s
ptūc pn̄teз ↄsensū exp̄mēs. ⁊ sic maior ē vera.
⁊ ↄclo ē ↄcedēda. qr sic pn̄s expssio q̄ p̄sens cō
sensus exp̄mit nūc p̄sentialr̄ causat mr̄imoni
uз. sic expssio nūc futa tūc aūt pn̄s. exp̄mēdo
ↄsensū tc̄ pn̄teз tūc causabit mr̄imoniū. Alio
mō p expssiōe verbi futi tpis. q̄ q̄s spōdet qn̄
qз se habituꝝ aliquā ĩ vxorē. ⁊ sic maior ē fal
sa. qr expssio q̄ sic ē futa. nūqз ē ↄiūcta pn̄ti cō
sensui. g̃ nūqз erit cā mr̄imonij. Expssio aūt d̄
pn̄ti ē actu ↄiūcta pn̄ti ↄsensui. ⁊ iō pt̄ esse cā
mr̄imonij. Et qr h̄ accipit expssio de futo iux
Ad.7. ta scdaꝝ acceptōēз. iō maior ē negāda. Ad
septimū nego ↄn̄tiā. Ad pbatōēз dōm. q licз
carnal̄ copula p̄p̄e n̄ faciat mr̄imoniū. tñ qr i
ter illas psonas p̄cesserūt spōsalia ↄcta ▪ ver
ba d̄ futo. iō ex actu carnal̄ copule p̄sumit vio
lēter q spōsus p̄sentialr̄ ↄsentiat i illā spōsam
tāqз ĩ vxorē legitimā. Licз eñ mutu ↄsensus
ibi n̄ exp̄mat p verba d̄ pn̄ti. tñ p̄sumit q eq
pollēter exp̄mat p carnalē copulā seq̄ntē spō
Ad.8. salia mēorata. Ad octauū nego an̄s. Ad p
batōēз dōm. q lз postq̄ aliq̄s vouit itrare re
ligionē monachoꝝ ipe sit obligat ad intran
dū. tñ ap p̄p̄ate loq̄ndo hmői obligatio nō ē
mr̄imoniū spūale. mag eñ assimilat̄ spōsalib
q̄ mr̄imonio. ĩ ipa aūt hora pfessiōis vīculū
spūalis mr̄imonij supaddit̄ his spōsalib p̄ce
Ad.9. dentib. Ad nonū nego ↄn̄tiā. Ad pbati
ōnē nego miorē. qr qn̄qз additōe pene firmāt̄
spōsalia. puta qn̄ resilienti a pmisso indicit pe
na centū vl̄ mille libraꝝ aut marcaꝝ. ⁊ tñ hu
iusmodi firmitas p penā appositā addita si
nit spōsalia manere spōsalia. nec ipa mutat ĩ
veꝝ mr̄imoniū. Sic etiā iuramētū spōsalib
additū n̄ mutat spēm spōsaliū. q̄uis ipa ↄfir
met Ad pbatōēз illi minoris dōm. q licз
iter spōsalia ⁊ mr̄imoniū n̄ sit dare gdū firmi
tatз mediū specifice differētē ab vtroqз extre
moꝝ. tñ bn̄ pn̄t dari diūsi gdus firmitatз oēs
manētes ĩfra naturā seu speciē spōsaliū Ad Ad.10.
decimū dōm. q lз maior sit vera i eodē genere
obligatōis. puta manēdo ĩfra obligatōēз spō
saliū. tūc pl obligat veritas diuia p iuramē
tū addita verbis q̄b ↄtrahunt̄ spōsalia. q̄ si
hmői verba iuxta humanā veritatē nude ⁊ si
ne iuramēto pferret̄. tñ i alio ⁊ alio genere ob
ligatōis sicut ē in p̄posito. maior pt̄ esse falsa.
Etiā mior supponit vnū falsuз. s. q solū hūa
na veritate firmet̄ illō qō exp̄mit qn̄ ↄhit ma
trimoniū. Firmitas eñ illi qō ibi exp̄mit ma
gis ē a diuia veritate: q̄ hūana. eo q mr̄imo
niū p̄ncipali sua firmitate depēdeat a diuia
institutōe. q̄ ab hūani ↄsensus expssiōe Ad Ad.11.
vndecimū dōm. q mior n̄ ē vera si materia q̄
fuit licita p illo tunc qn̄ q̄s iurauit i successu
tpis ex aliq̄ euētu efficit̄ illicita. Si eñ pr̄ ali
cui puelle iurassз eā tradere ĩ vxorē legitimā
alicui viro. ⁊ sic durātib spōsalib ille cōmit
teret stupꝝ cū sorore illi puelle. tūc pr̄ q̄uis
iurauerit. nllo tñ mō dз sibi dare hmői puel
lā ĩ vxorē. qr materia iuramēti q̄ pmo fuit lici
ta ⁊ honesta. ex iā dicto euētu facta ē illicita ⁊
ĩhonesta. Sic aūt ē in p̄posito. qr q̄uis iura
mentū q̄ q̄s se obligauit aliquā ducere d̄ futo
ĩ vxorē ĩ suo p̄ncipio habuerit licitā materiā.
tñ postq̄ aliā duxit p v̄ba de pn̄ti ↄsensū sue
volūtatз exp̄mētia: materia q̄ fuit licita efficit̄
illicita. qr huic scde d̄dit ptātēз sup suū corp
⁊ iō ▪ lз sibi hmői ptātem alti tribuere. q̄uis Ad.12.
h̄ pri licuerit sibi Ad duodecimū dōm. q
dictū apl̄i debet intelligi manente materia iu
ramēti licita sicut fuit licita.

Quātū ad tercium Articulus tercius.
articulū ē distinguēdū. Qr vl̄ iter hmői ↄiu
ges ē mr̄imoniū ↄsūmatū p actū carnal̄ copu Pria pclo
le vl̄ n̄. Si pmo mō. tc̄ n̄ lз vni ↄiugū itrare
religionē sine ↄsensu alteri. ⁊ si d̄ facto itraret
altero inuito. d̄ iure pt̄ reuocari ad cōmanēdū
alti ↄiugi i sclo. ⁊ tenet̄ sibi reddere debitū qn̄

petit. lz ius petēdi amisit ppt votū religionis ad qđ se sponte i se fuit astrinxit. Etiā si vxor mortua supuixerit. q̄uis de necitate n̄ teneat̄ reuti ad religionē a q exiuit. tn̄ ɔsulēdū ē sibi vt reuertat̄. qꝛ cessāte īpedimēto debet satisface re voto castitat̄ ⁊ religiōis qđ cōmisit sponte in se fuit. Ista oīa patēt extra đ ɔuersiōe ɔiuga toꝝ. c. i. ⁊ c. Quidā intrauit. ⁊ c. placet. ⁊ c. ad aplicā. Istđ ec̄ ptꝫ p mltas auctoritates q̄s mgr̄ recitat hi littera. Si scđo mō puta si matrimoniū ɔtractū p v̄ba ɔsensū ɔtrahētiū exp̄mētia đ p̄nti n̄ ē ɔsūmatū p carnalē copu lā ɔtrahētiū. tc̄ vn⁹ cōiugū pt̄ itrare religionē apphatā etiā alio ɔtradicēte. Et ɔiūx manēs i sc̄lo pt̄ si voluerit cū alia psona ɔtrahere ma trimoniū postq̄ trāsiuit ān⁹ pbatōis ⁊ n̄ an̄ qꝛ p̄mū vinculū matrimonij tādiu durat q̄/ diu intrās religionē n̄ ē mortu⁹ sec̄lo. Sꝫ n̄ ē mortu⁹ morte vite secular̄ nisi postq̄ trāsiuit ān⁹ pbatōis. ī fine cui⁹ iste ē pfessus hmōi re ligionē. g̃ tc̄. Ista patēt extra đ ɔūsiōe ɔiu. c. ex publico. ⁊ c. ex parte tua. Forte dicet̄ q̄ ista scđa ɔcl'o repugt̄ v̄bis saluatoris dicētis Mat. xix. Qđ de⁹ ɔiūxit hō n̄ sepet. lz de⁹ cō iūxit eos q̄ veꝛ ɔtraxerūt matrimoniū p v̄ba đ p̄nti. qꝛ eoꝝ ɔiūctio ē ex diuia istitutōe. P. imediate ɔtracto mrimonio p v̄ba de p̄nti. tc̄ q̄libet ɔiugū hꝫ ius petēdi debitū. g̃ pt̄ i altero puēire ⁊ ei iterdicere religiōis igressū. Añs pꝫ qꝛ ex vi mrimonij q̄libet cōiugū hꝫ sup corp⁹ alteri⁹ ptātē. Cōseqntiā pb̄o. qꝛ q̄cūq̄ habꝫ ptātē sup añs. ille ec̄ hꝫ ptātē sup ɔn̄s. lz ɔiu gē posse phibere ab igressu religiōis ē ɔn̄s ad carnalē copulā. nā vt ptꝫ p ɔcl'onē p̄mā isti⁹ articl'i. ista ē v̄a ɔn̄tia. hoꝝ ɔiugū mrimoniū ē p carnalē copulā ɔsūmatū. g̃ vn⁹ istoꝝ pt̄ al teri iterdicere religiōis igressū. Ad p̄mū di/ cēdū q̄ v̄ba xp̄i sūt ibi itelligēda đ mrimonio p carnalē copulā ɔsūmato. Et h̄ sat̄ notat̄ per v̄bū pxie pcedēs. q̄ ait xp̄s. Et erūt duo i car ne vna. Etiā xp̄s isti⁹ statuti expssū exēplū pbuit. qn̄ iohēm euāgelistā đ nuptijs ad apli cam religionē vocauit. Exēplū etiā p ista v̄itate habem⁹ đ scō machario ac de scō ale/ xio. vt h̄ patꝫ i littera. Ad scđm dō. q̄ q̄uis/ cūq̄ vn⁹ ɔiugū cōtracto mrimonio imediate exigat debitū. tn̄ alt̄ ɔiūx n̄ tenet̄ imediate red dere. maxīe si vult đ igressu religiōis delibare. Forte dices si n̄ tenet̄ imediate reddere debi tū exigēti. tūc q̄ rōe pt̄ p vnā diē petēti resiste/ re eadē rō e possꝫ p añū ⁊ [redacted] ānos. ⁊ sic sp posset alt̄ alteꝛ defraudare qđ ē ɔtra doctrinā apli. i. ad Cho. vij. vbi ait. Uxori vir debitū reddat

Cōclusio scd'a. Instantia 1 2 Solutio. Ad. i. Instantia

silr aūt ⁊ vxor viro. Mlier ptātē sui corpis n̄ hꝫ: lꝫ vir. silr ⁊ vir ptātē sui corpis n̄ hꝫ: lꝫ mlier. Nolite fraudare inicē. nisi forte ex ɔsēsu ad tp̄s vt vacet̄ orōi. ⁊ iteꝛ. reūtimini i id ip̄m ne tēptet vos sathanas ppt̄ incōtinctiā vrā. Probatio ɔn̄tie. qꝛ ex successu tp̄is vn⁹ ɔiugū [redacted] acq̄rit maiorē ptātē sup corp⁹ alteri⁹ q̄ habeat p̄mo die q̄ ceperūt habere veꝛ matri moniū. Rn̄deo negādo ɔn̄tiā. qꝛ sic ptꝫ ex tra đ ɔūsiōe ɔiug. c. ex publico. ɔtracto matri monio cuilibet ɔiugū indulget̄ spaciū duoꝝ mēsiū. q̄bꝫ si vult poterit delibare đ igressu re/ ligiōis. Quibꝫ trāsact̄. si māsit i sec̄lo. tūc de necitate pcepti tenet̄ reddere debitū exigenti. Ad pbatōēꝫ dōm. q̄ lꝫ ex successu tp̄is n̄ ac q̄rat maiorē ptātē. tn̄ ex trāsitu p̄dictoꝝ duoꝝ mēsiū acq̄rit mag̃ absolute licitū vsū p̄habitē ptāt̄. qꝛ īfra illos duos mēses n̄ licuit sibi vti illa ptāte. nisi đ ɔsensu ɔiug̃ i cui⁹ ptāte erat vti vl' n̄ vti tp̄e sibi idulto p deliberatōne sup igressu religiōis. Sꝫ post trāsitū illoꝝ duoꝝ mēsiū ɔiūx tenet̄ ɔsentire i vsū illi⁹ ptātis istō exigēte q̄ hꝫ hmōi ptātē. Uerba etiā apl'i h̄ adducta inq̄tū p̄dicte decretali vident̄ esse cōtraria. sunt intelligēda đ psonis habentibꝫ matrimoniū ɔsummatū. Solutio.

Quātū ad q̄artū

articulū tria breuit̄ sūt vidēda. P̄rio q̄d sint spōsalia ⁊ vn̄ dicūt̄. Scđo q̄ etate ⁊ q̄lit̄ cō trahūt̄. Et tercio ex q̄bꝫ causꝫ ⁊ q̄lit̄ q̄nq̄ dis soluunt̄. Quātū ad p̄mū dico q̄ tā iuriste q̄ doctores theologie spōsalia sic describunt. Spōsalia sūt futuraꝝ nuptiaꝝ pmissio. Et iō spōsalia dicūt̄ a spōdeo spōdes spōdere qđ idē ē qđ pmitto pmitt̄ pmittere. Ex q̄ ptꝫ dif ferētia iter mrimoniū ⁊ spōsalia. qꝛ ex q̄ matri moniū iplicat psentialē ɔsensū. ⁊ sponsalia p missionē de futo ɔsensu. seq̄t̄ q̄ mrimoniū sit solutio spōsaliū. qꝛ i ɔtractu mrimonij expl/ uit illđ qđ i ɔtractu spōsaliū pmittit̄. Quā/ tū ad scđm dico q̄ psone sponsalia ɔtrahētes ad min⁹ debēt esse septē ānoꝝ. qꝛ tūc icipiunt eis placere spōsalia. vt dr̄ extra đ spōsalibꝫ im pubeꝝ. c. lr̄as. Si aūt an̄ septimū etat̄ annū aliq̄ spōsalia ɔtxerint. q̄uis p tūc hmōi ɔct⁹ n̄ valeat. tn̄ si postq̄ septimū etat̄ ānū cōpleue rint placuerit eis illđ qđ fecerūt. tūc v̄a sunt spōsalia inter huiusmodi psonas. vt dicitur xxx. q. ij. vbi non est. Contrahunt̄ etiā spō salia q̄ttuor modis. Primo modo nuda p missiōe facta [redacted] v̄ba de futuro. sic cū mascul⁹

Articulus quartus. Quid sint spōsalia. Scđa ps hui⁹ arti.

dicit. Ego accipiã te in meã vxorẽ. Et puella
dicit. Ego accipiã te ĩ meũ maritũ. Ul' dicen
do alia ṽba his eq̃pollentia. Scd̃o qñ pe
cunie vl' alie res dant̃ p arris spõsalitijs. Est
eñ arra illud qd̃ ĩ cõtractu cuiuscũq3 rei dat̃ ĩ
signũ firmitatis hmõi 3ct9. Et iõ dicit̃ arra
ab ara q̃si ara seu altare debeat esse testis illius
firmitatis. Et inde dicunt̃ arre spõsalicie: il
la q̃ dant̃ in 3ctu spõsaliũ ĩ signũ firmitatis
eoꝝ q̃ ibi pmittunt̃. Tercio mõ qñ spõsa
sbarrat̃ anulo. Quarto qñ pmissio de futu
ro mr̃imonio 3firmat̃ iuramẽto vl' fidei inter
positiõe. Et istis q̃tuoꝛ modis 3ct9 spõsaliũ
dicit̃ absolut9. q2 oĩb3 istis modis simplicit̃ z
absolute obligant̃ psone 3hentes spõsalia ad
obs̃uandũ illd̃ qd̃ pmiserũt. Qñq3 ṽo hu
iusmodi 3ctus est 3dicionat9. Et h̃ dupliciť
Q2 vl' 3dicio ẽ honesta. vt si dixerit mascul9.
pmitto tibi q̃ te accipiã3 in vxorẽ. si placuerit
patri meo. vl' si placuerit patri tuo. vl' si habu
eris centũ marcas. Et tũc stãte 3dicione stat
pmissio. z rata sũt spõsalia z nõ stãte 3diciõe
nõ stat pmissio. nec alicui9 firmitatis ẽ hmõi
despõsatio. Ul' 3dicio adhibita ẽ inhonesta.
Et h̃ dupl'r. Q2 vl' est directe 3 bonũ final'r ĩ
tentũ matrimoniũ. puta si vn9 3hentiũ di
xerit. Ego 3trahã tecũ si pmiseris q̃ sp pcu
res impedimẽtũ 3 partũ. vl' aliqd̃ sterilitatis
venenũ. z tũc nihil 3hit̃ Ul' hmõi 3dicio ad
iecta q̃uis sit inhonesta. tñ ñ est 3 matrimo
nij bona. vt si dicat. accipiã te ĩ vxorẽ si rapis
vl' vsuris vl' furtis meis 3senseris. z tũc valet
pmissio. s3 ñ est ṽuãda 3dicio. dato q̃ sit pro
missa. q2 ĩ malo pmisso rescinde fidẽ. in turpi
voto muta decretũ. sic dicit Isid̃. in lib. de sũ
mo bono Ista oĩa patẽt ĩ mltis capitul' de
cretaliũ z decretoꝝ. z ĩ diuisis sũmis doctoꝝ. q̃
rũ ad p̃sens distinctã significatõe3 omitto cã
breuitatis. Quantũ ad terciũ est sciẽdũ q̃

Tercia ps huius articuli.

lic3 q̃libet spõsoꝝ spõsalia 3hentiũ teneat̃ im
plere qd̃ pmisit. tñ in septẽ casib3 spõsalia dis
soluunt̃. Quoꝝ vn9 ẽ. qñ vna psonaꝝ 3hẽ
tiũ intrat religionẽ. Ali9 qñ vna istaꝝ psona
rũ alibi 3trahit matrimoniũ p ṽba de p̃senti.
vl' p ṽba de futuro sb̃sequẽte tñ carnali copu
la In his eñ duob3 casib3 tenet̃ obs̃uare vo
tũ seu pmissũ scd̃m. nec vlteri9 obligat̃ ad pri
mũ. q2 vinculũ scd̃m est forti9 prio. Si aũt de
spõsat scd̃a3 p ṽba de futuro. z nõ sequit̃ car
nalis copula. tũc debet cogi ad redeundu3 ad
primã. vt cũ illa pficiat qd̃ pmisit. In p̃di
ctis etiã duob3 casib3 dissoluunt̃ spõsalia ipo
iure. nec est nccẽ dissolutionẽ q̃rere a iudice.

Terci9 casus est qñ alteꝛ psonaꝝ se trãsfert
ad ptes alienas. z diu req̃sita z expectata ñ
uertit̃. Quart9 casus ẽ qñ altera psonaꝝ in
currit aliquã 3tagiosa3 vl' horrendã infirmi
tatẽ. vl' alias enormẽ corpis lesionẽ. Quin
tus casus. qñ supuenit affinitas. puta si post
3tracta spõsalia mascul9 coiret cũ aliq̃ 3san
guinea sue spõse. vl' spõsa cũ aliq̃ 3sanguineo
sui spõsi. ex h̃ eñ oriret̃ affinitas int̃ has du
as psonas. q̃ impediret matrimoniũ pficiẽdũ
int̃ eas. Sext9. qñ altera istaꝝ psonaꝝ for
nicat̃ etiã extra gradũ 3sanguinitatꝭ. Se
ptim9. qñ mutuo se absoluũt a pmisso. z q̃li
bet respectu alteri9 renũciat iuri suo. Aliq̃
etiã addũt octauũ casũ. puta si vna psonarũ
tpe 3tract9 fuerit minoꝛ ãnis. q̃ veniẽs ad de
bitã etatẽ nõ cõsentit. S3 nõ est nccẽ ponere
hũc casũ. q2 eoipo q̃ minoꝛ ãnis fuit spõsalia
3trahere nõ potuit. z p 3seq̃ns in isto octauo
casu spõsalia ñ dissoluũt̃. q2 oĩs dissolutio
z corruptio p̃supponit esse illi9 qd̃ dissoluit̃ z
corrũpit̃. z qd̃ nunq3 esse habuit h̃ nunq3
dissolui p̃t. Ista patẽt nõ solũ ĩ iure cano
nico. s3 etiã in mltis statutis z legib3 iuris ci
uilis. vbi fit mẽtio d̃ p̃dictis. Ad argumẽ
tũ p̃ncipale p3 p ea q̃ dicta sũt ĩ tercio articlo

Distinctio vicesimanona z tricesima.

Porro autem

Postq3 mgr̃ determinauit de ma
trimonial' 3sensus effectu z pfe
ctione. h̃ tractat d̃ eiusdẽ 3sensus defectu z im
pfectõe. Et diuidit̃ ĩ duas ptes. Q2 p̃mo ostẽ
dit hmõi 3sensũ esse inualidũ pp̃ter illatã co
actionẽ. Scd̃o pp̃ter defraudatã intentionẽ
dis. xxx. ibi. Nec solũ coactio. Prima ĩ duas.
Q2 p̃mo oñdit q̃liter matrimoniũ per illatã
coactionẽ ĩpedit̃ z annullat̃. Scd̃o q̃uõ p se
quentẽ 3sensũ pficit̃ z instaurat̃. ibi. Uerũtñ
q̃. Seq̃t̃ dis. xxx. in q̃ mgr̃ oñdit q̃uõ 3sen
sus matrimonij effectiuus qñq3 impedit̃ er
roꝛe q̃ 3trahẽtis intẽtõ defraudat̃. Et diuidit̃
in duas ptes. Nã p̃mo determiat de hmõi er
roꝛe mr̃imonij ĩpeditiuo. Scd̃o d̃ mr̃imonij
3trahẽdi multiplici motiuo. ibi. Exposito q̃
sit. Pria ĩ duas. Q2 p̃mo oñdit qñ z qñ non
p̃dictus erroꝛ matrimoniũ ĩpedit. Scd̃o inci
denter inuit q̃uõ iter mariã z ioseph veꝝ ma
trimoniũ extitit. ibi. Premissis aliq̃d addẽd̃
est. Prima ĩ tres. Q2 p̃mo circa p̃dictũ erroꝛẽ
ponit veritatis determiatõe3. Scd̃o adducit

ɔtiã obiectoꝝ Tercõ hmõi obiectõis adiũgit solutionẽ. Scõa ibi. Sed obijcit. Tercia ibi Sed qd ibi factũ ẽ. Circa has dist. quero

v Utꝝ coactõe volũtatꝭ mrĩmoniũ ipediat. Uidet ꝙ nõ. qꝛ nõ min⁹ repugnt mrĩmonio deceptio ꝙ̃ coactio. ſꝫ deceptio non impedit matrimoniũ. ḡ nec coactio Maioꝛ ẽ nota. ⁊ coiter ɔceſſa. Minoꝛẽ pbo. qꝛ ſi deceptio mrĩmoniũ ipediret. tũc inter Jacob ⁊ lyã non fuiſſet veꝝ mrĩmoniũ. ɔñã pꝫ. qꝛ iacob fuit decept⁹. intẽtio. n. ſua fuit pficere matrimoniũ cũ rachel. ⁊ ſecrete ipſo inſcio appoſita fuit ſibi lya. vt pꝫ Gẽn. xxix. Falſitas etiã ɔñtis pꝫ. qꝛ nuſ𝔮 legim⁹ rephẽſũ illud matrimoniũ qđ iacob habuit cũ ipa lya In ɔtũ ẽ mgr̃ i lr̃a iſtaꝝ duaꝝ diſt. Nã diſtictio xxix. pbat ꝙ ɔſenſus coact⁹ nõ facit matrimoniũ. Et diſtinctio. xxx. pbat ꝙ erroꝛ pſone et ɔditõis ĩpedit mrĩmoniũ. Hic q̃ttuoꝛ ſunt vidẽda. Pͥo vtꝝ mrĩmoniũ ĩpediat violẽta coactõe Scõo vtꝝ pr̃ poſſit de iure ad ɔhẽdũ matrimoniũ cogere filiũ vel filiã exñtẽ in ei⁹ ptãte. Et h̃ q̃tũ ad. xxix. diſt. Tercio vtꝝ matrimoniũ ĩpediat fraudulẽta deceptione Et q̃rto ꝑpter dicta mgr̃i h̃ in littera ſũt aliq̃ vidẽda circa matrimoniũ qđ habuit ioſeph cũ ꝟgine maria. Et h̃ q̃tũ ad. xxx. di.

Articulus primus. **Quãtum ad primũ** ẽ adũtendũ ꝙ ſm phm. iij. eth. duplex ẽ violẽtũ. Unũ ſimplr̃. ⁊ alterũ mixtũ. Appellat aũt phs violẽtũ ſimplr̃ quãdo aliq̃s cogit abſolute. puta qñ trahit vel pellit alicubi ɔ oẽm volũtatẽ ſuã. Et violentũ mixtũ vocat illud qđ q̃uis ſm ſe non placeat hoĩ. tamẽ in ipm conſentit ne eueniat ei maius malũ. vt homo pꝛ̃ijcit merces in mare ne totaliter patiat naufragiũ Et iſtã eandẽ diſtinctionẽ itendũt doctores theologie cũ dicunt. ꝙ duplex eſt coactũ ſeu coactio. Quedã abſoluta. ⁊ quedã cõditionata. Qđ. n. phs appellat violentũ ſimplr̃. hoc iſti appellãt coactionẽ abſolutã. ⁊ qđ ipſe appellat violentũ mixtũ eo ꝙ aliquid ſit ibi de volũtario ⁊ aliquid de inuolũtario, hoc iſti appellãt coactionẽ conditionatã. eo ꝙ hõ non conſentiat in hmõi factũ niſi ſub illa cõditione vt poſſit euitare maius maluꝫ. Et qꝛ ſm iuriſtas metus eſt mẽtis trepidatio ▪ tione inſtãtis vel futuri piculi. apparet ꝙ idẽ intelligunt iuriſte ꝑ metũ qđ theologi ꝑ coa-

Nota ctionẽ conditionatã. Itẽ eſt aduertendũ. ꝙ duplex eſt metus. Unus cadẽs in cõſtãtem viꝝ. qui quattuoꝛ modis ɔtingit Uno mõ qñ alicui indicit aliq̃d faciendũ ſub tali conditione. ꝙ ſi nõ fecerit optet ꝙ patiat ſtuprũ. Scõo modo ꝙ patiat ꝑpetue ſeruitutis iugũ Tercio mõ ꝙ patiat coꝛpis ſui ſupliciũ Quarto modo ꝙ ſi nõ fecerit: deducet ad moꝛtis piculũ. Iſtis. n. q̃ttuoꝛ picul' iminẽtib⁹ met⁹ cadit in conſtãtẽ viꝝ. vt pꝫ extra de his q̃ vi vel cã metus fiũt. in glo. ſup. c. cũ dilecti. Hoc etiã pꝫ. ff. eo. ti. c. nec timoꝛẽ. Et hoc poteſt his verſib⁹ memoꝛie cõmendari. Tangit interduꝫ conſtãs foꝛmidine cauſa Stupꝛi ſiue ſtatus. verberis atq̃ necis. In conſtruẽdo tũc ly cã quod ẽ vltima dictio primi verſus. debet conſtrui cũ q̃ttuoꝛ genitiuis ſequẽtis verſus. ſ. ſtupꝛi. ſtatus. verberis. necis. Alius ẽ metus qui nõ cadit in conſtãtẽ virũ. qui. ſ. nõ habet ita foꝛtes cãs terroꝛis. ſicut ſi aliq̃s diceret. ſi non feceꝛ hoc. ego nõ habebo gratiã tui. vel ego nõ diligã te. vł moleſtabo te in reb⁹ exterioꝛib⁹. q̃uis tibi nõ noceã in pſona. Iſtis pmiſſis pono tres concluſiones Pꝛima ẽ ꝙ coactõe abſoluta nõ impedit ɔtũ matrimoniũ. Qꝛ ɔſenſus hoĩs non pt̃ abſolute cogi. ḡ coactõe abſoluta non pt̃ matrimoniũ impediri. Cõſeq̃ntia pꝫ. qꝛ ñ ex alia cã coactio dicit matrimoniũ impedire. niſi ꝑ tãto. qꝛ ɔſenſus coact⁹ caret lĩbtate q̃ in ɔſenſu mrĩmonij nccio ẽ req̃ſita Añs pbo. qꝛ ſi ɔſenſus hoĩs poſſꝫ abſolute cogi. tũc volitũ non eẽt volitũ. qđ ẽ expſſa ɔdictio. pbatio ɔñtie. qꝛ reſpectu cuiuſcũq̃ act⁹ volũtas pbet cõſenſũ. ille act⁹ ẽ aliq̃ modo volit⁹. qꝛ q̃tuꝫ eſt ibi de cõſenſu tm̃ ẽ ibi de volito. ſed q̃cq̃d ẽ abſolute coactũ. h̃ nullo mõ ẽ volitũ. ḡ ⁊c. Et confirmat. qꝛ illud q̃ omne pctm̃ moꝛtale pficit. hoc non põt cogi abſolute. ſed hũano cõſenſu oṁe pctm̃ hoĩs pficit. ḡ ⁊c. Maioꝛ pꝫ. qꝛ ſi daꝛ oppoſitũ. tunc hõ abſolute poſſet cogi ad faciendũ moꝛtale pctm̃. qđ eſt ɔ Aug᷒. qui ait. ꝙ pctm̃ oẽ eſt adeo volũtariũ. ꝙ ſi nullo modo ẽ voluntariũ nullo mõ ẽ pctm̃. Et eandẽ auctẽ pꝫ minoꝛ iſti⁹ confirmationis.

Timoꝛ cadit in conſtantem.

Uerſus.

Cõcluſio prima.

Scõa concl̃o ẽ ꝙ coactio cõditionata put inducit metũ cadẽtẽ in ɔſtãtẽ viꝝ ĩpedit mrĩmoniũ. Qꝛ illud q̃ cõſtãtꝭ viri ɔſenſus extoꝛquet ⁊ cogit illo mrĩmoniũ impedit. ſed coactio ɔditiõata inducẽs metũ i cõſtãtẽ viꝝ cogit ei⁹ cõſenſũ. Maioꝛ pꝫ. qꝛ extra de ſpon. et ma. c. cũ locũ. dicit alex. iij. Nccẽ ẽ vt vbi aſſẽſus cuiuſq̃ req̃rit. coactõis materia repellat. mrĩmoniũ aũt ſolo cõſenſu ɔhit. igit vbi d̃ ipo q̃rit plena dꝫ ſecuritate gaudere cui⁹ ẽ anim⁹

Cõcluſio ſcõa.

indagād⁹. Et co. ti. c. ꝯ̄hētes. papa Hono
rius. iij. dicit sic. Sanc ill' que bñdictōe rece/
pta mox a sponsis effugiūt añ carnis copulaꝫ
subsecutā. asserētes se metu compulsas verba
ꝓtulisse consensus. nō statim est audiētia de/
neganda. sed de illato metu est cū diligētia in
quirendū. Et si talis metus inueniat' illatus
qui cadere potuit in cōstātē viꝝ. erūt nō im
merito audiēde. Minor etiā patet. q2 vir
prudēs ꝛ cōstās ꝓpter hoc ꝙ vitet maius in
conueniēs cōsentit i aliquid. quod tamē sim
pliciter ꝛ absolute sibi displicet. ꝛ p ꝯñs vt vi
tet aliqd̄ p̄dictoꝝ q̄ttuor inconueniētiū ꝯsen
tit i m̄rimoniū ꝯsensu coacto coactōe ꝯditio/
2 nata. P̄. coactio inducēs metū potētē cade
re in prudētē ꝛ ꝯstātē viꝝ ip̄edit ꝓfessionē reli
gionis. ḡ ip̄edit m̄rimoniū. Añs p3 ex his q̄
ponūt' in decre. xx. q. iij. c. p̄ñs. Cōseq̄ntia etiā
p3. q2 maior fauor tribuēd⁹ ē m̄rimonio sp̄ua
li q̄ carnali. s3 ꝓfessio religionis ē q̄ddā m̄ri/
moniū sp̄uale. ḡ ꝛc. S3 ꝯ̄ p̄dicta sūt due
Opinio p̄ma ꝯtra. opiones. Quarū p̄ma ponit ꝙ ex q̄ hō metu
1 coact⁹ nō ꝯsentit nisi vt effugiat penas. penas
āt sufficiēter effugiet dicēdo v̄ba exteriora sine
omi ꝯsensu. igit' si aliq̄ mō ꝯsentit homo ani
mo interiori. tūc nō ꝯsentit ex metu. et p ꝯñs
iste cōsensus ē liber ꝛ nō coactus. ꝛ ideo vt di
cūt talis ꝯsensus obligat ꝛ facit veꝝ m̄rimo/
niū. Et addūt isti doctores. ꝙ ꝯsensus ho
mis nullo mō p̄t cogi. q̄uis homo possit cogi
ad dicēdū verba q̄b3 solet exp̄mi hm̄oi ꝯsen/
2 sus. P̄. hoc confirmat' sic. Liberū arbitriuꝫ
cogi non p̄t. ḡ ꝯsensus cogi nō p̄t. Añs. p3. q2
si liberū arbitriū posset cogi. tūc liberū non eēt li
beꝝ. P3 etiā ꝯñā. q2 eiusdē lib̄tatis ē act⁹ elici
tus cū potētia a q̄ elicit'. S3 ꝯsensus ē act⁹ eli
cit⁹ a libero arbitrio. ḡ consensui non min⁹ re/
pugn̄t cogi q̄ libero arbitrio. P̄. ꝯsensus nō
3 p̄t eē violētus. ḡ nec coact⁹. Cōseq̄ntia ē nota
q2 oē coactū ē violentū. vt p3. v. meth. ḡ a de/
structione ꝯñtis qd̄ nō potest eē violētū. hoc
nō poterit eē coactū. Probat' añs. q2 oīs vio
lēti p̄ncipiū ē ab extra. sed nulli⁹ cōsensus p̄n
cipiū ē ab extra. Maior p3. q2 violentū ē cu
ius p̄ncipiuꝫ ē ab extra. nō ꝯferēs vim passo
vt p3. iij. eth. Minor etiā p3. q2 oīs ꝯsensus
ē a voluntate. ꝛ [ ] consequēs ē ab intrīseco p̄n
Cōtra istā opinionē. cipio. Sed ista opio non valet. Q2 q̄uis
ei⁹ motiua bñ concludāt consensuꝫ non posse
cogi coactione simpl'r ꝛ absoluta. tñ nō ꝯuin
cūt q̄n possit cogi coactione cōditionata. Qd̄
p̄t ex dictis eoꝝ ꝓbari sic. Quicunq3 metu
potēte cadere in viꝝ constātem p̄t cogi ad ꝓ
ferēdum aliq̄ verba q̄ sine mortali pctō ꝓfer/
re non p̄t absq3 interiori ꝯsensu. ille inq̄ā p̄t
cogi ad habendū interiorē cōsensū. S3 metu
potēte cadere in constātē viꝝ p̄t hō cogi ad ꝓ
ferēdum verba quib3 cōsueuit exp̄mi consen
sus m̄rimonij. ꝛ hec verba hō non p̄t exp̄me
re q̄n ab eo exigit' ꝯ̄hendū m̄rimoniū sine cō/
sensū absq3 mortali pctō. ḡ ꝛc. Maior p3. q2
metu potēte cadere in constātē virū cogit' hō
ad assentiēdum minus malo ne incidat i ma
ius malū. vt p3 ex dictis supius. Sed nullū
ē maius malū q̄ mortale pctm̄. ḡ ad illud suf
ficienter cogit' hō qd̄ non p̄t vitare sine mor
tali pctō. Minor habet duas p̄tes. Et q̄tū
ad p̄mā p̄tē p3 ex dictis istoꝝ. Sed scdāꝫ p/
tē. s. ꝙ verba ꝯsensū m̄rimonij exp̄mentia hō
q̄n ab eo exigit' m̄rimoniū non possit proferre
absq3 interiori consensu sine mortali pctō. ꝓ/
bo sic. Quicūq3 p̄niciose mētit' ille mortaliter
peccat. Ista p3 ex dictis supius li. iij. dis. xx
viij. S3 tpe q̄ ab hoīe exigit' m̄rimoniū si ex
p̄mit verba q̄b3 consensus m̄rimonij consue
uit exp̄mi sine ꝯsensu. tūc p̄niciose mētit' vt de
se p3. ḡ ꝛc. Ad p̄mū igit' motiuū istoꝝ dicē Solutio.
dum ꝙ homo metu coact⁹ non solū d3 cōsen Ad. 1.
tire vt effugiat penas. sed vt effugiat absq3 pec
cato. qd̄ non p̄t fieri in ꝓposito ꝓferēdo v̄ba
m̄rimonij sine cōsensu interiori. Ad scdm̄ Ad. 2.
nego añs. q2 licet liberū arbitriū non possit co
gi absolute. tñ bñ p̄t cogi vel nec̄itari sub con
ditione. Dato. n. ꝙ liberū arbitriuꝫ homis nō
velit proiectionē mercīū suarū ad mare. tamē
imminēte naufragio nec̄itat' ad velle hm̄oi ꝓ
iectionē sub hac ꝯditōe. si sine hm̄oi proiecti
one non potest euadere submersionē. Ad ꝓ/
bationē dōm ꝙ ex hoc ꝙ aliq̄d cogit vel necef
sitat'. nō absolute sed solū supposita ꝯditione.
nō seq̄tur ip̄m nō esse liberū. nā ex hoc apparet
libertas eius. q2 p̄t refutare hm̄oi conditionē.
vel non curare de ea. ꝛ p consequēs de sua abso
luta libertate p̄t velle oppositū illi⁹ ad cui⁹ con
sensum dicit' nec̄itari stāte conditione. Ad Ad. 3.
terciū nego añs. q2 licet consensus nō possit
esse violētus loquēdo de violēto qd̄ ph̄s. iij.
eth. appellat violētū simpl'r. tñ cōsensus p̄t eē
violēt⁹ loq̄ndo de violēto qd̄ ph̄s appellat vio
lētum mixtuꝫ. Ad probationē dōm ꝙ ma
ior nō est vera loq̄ndo de violēto mixto. illud
em̄ s̄m se h3 p̄ncipiū ab intra. Alia ē opio Opinio secunda.
q̄ dicit. ꝙ q̄n q̄s profert verba quib3 mō con
sueto ꝯ̄hit' m̄rimoniū. si adhibet ꝯsensū q̄uis
cunq3 hm̄oi consensus sit coactus. nihilomi
nus veꝝ est ibi m̄rimoniū q̄tum ad deū. licet

nõ sit ibi matrimoniũ q̃tũ ad iudiciũ ecclie. q̃ p̃sumit ibi nõ fuisse cõsensum interiorẽ propter metũ incidentẽ. Primũ dictũ istoruz scz q̃ ibi sit mr̃imoniũ verũ q̃tum ad deũ probat sic. Qñcũq3 in 9ctu matrimoniali plus est
1 de volũtario q̃ȝ de inuolũtario. tũc verũ est matrimoniũ. Sed qñ q̃s coact⁹ cõsentit tũc pl⁹ habet de volũtario q̃ȝ de inuolũtario. ergo ⁊c. Maior p3. qr ois 9ctus valere videt qñ 9hẽtes plus hñt de volũtario q̃ȝ de inuolũtario. Minorẽ etiã ponit phs. iij. eth. vbi ait q̃ violentũ mixtũ plus habet de volũtario q̃ȝ de in
2 uolũtario. P. coact⁹ consensus ad recipiendũ baptismũ vel aliud qdcũq3 sex sacroȝ nõ excludit sacr3. g coact⁹ 9sensus ad 9hẽdũ matrimoniũ qd ẽ septimũ sacrm nõ excludit mr̃imoniũ. 9ña p3. qr nõ apparet rõ q̃re coactio singularit excludat istd sacrm. ⁊ nullũ aliud Añs etiã p3. qr pmittẽs se baptizare timore mortis vel alteri⁹ cuiuscũq3 pene. vere ẽ baptisatus. qr cogẽd⁹ ẽ ad obseruãtiã fidei iã susceptẽ. vt dicit extra de baptismo et ei⁹ effectu. c.
3 maiores. P. qui cogitur p blãdicias ad 9hẽdũ mr̃imoniũ vere 9hit matrimoniũ. g q̃ cogit p minas vel p penas vere 9hit mr̃imoniũ. Añs p3. Probat 9ña. qr ad 9sensũ mr̃imonij nõ pt q̃s cogi coactõe sufficiẽte. s3 solũ coactõe inducẽte. sed nõ min⁹ inducũt ad cõsentiẽdum blãdicie q̃ȝ mine. Sed nec ista opio stare pt. Qr illud impedit mr̃imoniũ ñ solũ in facie ecclie sed etiã corã deo qd repugñt indissolubilitati ipsi⁹ mr̃imonij. sed coactio ⁊ violẽtatõ cõsensus. ⁊ maxĩe vt puenit a metu q̃ pt cadere i cõstãtẽ viȝ repugñt indissolubilitati mr̃imonij. g ⁊c. Maior p3. qr etiã coraȝ deo mr̃imoniũ d3 ẽẽ idissolubile. testãte saluatore Mat. xix. vbi ait. Qd deus 9iũxit hõ ñ sepet. Et ibidẽ. ppter h relinq̃t hõ prẽȝ ⁊ mrẽȝ ⁊ adherebit vxori sue. Mior etiã p3. qr valde ẽ difficile tales homĩes diu sil cõmanere q̃ a se mutuo noscũt dissẽtire. Etiã nullũ violẽtũ est ptuũ. vt ait phs. i. ce. ⁊ mũ. Scd3 dictũ istoȝ q̃ dicũt q̃ consensus coact⁹ repugñt mr̃imonio i facie ecclie verũ ẽ ⁊ sup⁹ pbatũ ẽ p ea q̃ adduxi p ista. q̃. 9clõe Tñ qd ipsi ad declaratõȝ isti⁹ adducũt puta cũ dicũt q̃ eccl̃a p̃sumit ibi nõ fuisse cõsensũ iteriorẽ ppter metũ. h videt ẽẽ falsũ. qr i reb dubijs sp iudiciũ ecclie illud qd meli⁹ ẽ d3 p̃sumere. sic p3 extra de reg. iur. c. estote misericordes. vbi d2 sic. Hoc loco nihil aliud pcipi nobis estimo nisi vt ea facta q̃ dubiũ ẽ q̃ aio fiãt i meliorẽ prẽ interptẽtur. Sed vtȝ coact⁹ dicẽs v̾ba mr̃imonij cõsentiat interi⁹ vl nõ 9sentiat ẽ factũ dubiũ. ⁊ nõ 9sentiẽdo ipe mortalr peccat. qr mẽtit p̃niciose i facto serioso. g nõ ẽ dõm q̃ ecclia p̃sumat talẽ hoiem nõ consentire. sic non ẽ dõm q̃ ecclia p̃sumat aliquẽ ẽẽ pctõrem cui⁹ pctm nõ appet manifeste. Istud etiã p3 extra d scrutinio i ordinib faciẽdo. c. ex pte tua. vbi dicit Innocẽti⁹. iij. de eo q̃ epo rñdet ordinãdũ diaconũ esse dignuȝ. q̃ in tali rñsione nõ peccat. dũmõ 9 suã consciam nõ loquat. cuȝ illum quẽ indignũ ẽẽ nõ nouit dignũ debeat estimare. Non ẽ igit dõm q̃ eccl̃ia p̃sumat ibi nõ esse consensũ. q̃uis possit dici q̃ eccl̃a p̃sumat consensũ sup dicto mõ coactũ nõ ẽẽ validũ ad 9hẽdũ mr̃imoniũ. Ad pmũ igit motiuũ isti⁹ opionis dõm. q̃ q̃uis maior sit vera loq̃ndo de volũtario absoluto. tñ nõ est vera de voluntario cõditionato. Sed mior pcedit de voluntario cõditionato. Sublata em̃ adiecta cõditione cui⁹ metu cogit ad 9sentiẽdum. tũc multo plus esset ibi de inuoluntario q̃ȝ de volũtario. igit nihil concludit. In omib em̃ talib dicit solũ p tanto plus ẽẽ de voluntario q̃ȝ de inuolũtario. qr magis eligit homo hoc fieri vel esse. q̃ cũ eius opposito penã incidere quaȝ formidat. sicut magis vult merces pdere q̃ȝ eas retinere cũ vite pditione. Solutio. Ad. i.

Ad scdm dõm q̃ añcedẽs sic vniuersaliter acceptũ nõ est verũ. qr qui coacte faceret opa pnie. ille nõ conseq̃tur sacrm pnie. qr nõ sunt deo grata coacta seruitia. Etiã negãda est 9ñtia. Ad pbationẽ dõm q̃ i receptõe alioȝ sacramẽtoȝ hõ efficit melioris 9ditionis si fecerit qd in se ẽ. sed i 9ctu matrimonij hõ efficit sepius peioris 9ditionis. qr curis multis ⁊ laborib obligat. ac etiã qñq3 mortis picło. sicut apparet in multis mulierib q̃ moriunt pturiẽdo. ideo nullus d3 obligari ad mr̃imoniũ. nisi 9sensus suus sit liber et nõ coactus. Ad. 2.

Ad terciuȝ nego 9ñam. Ad pbationẽ nego maiorẽ. qr coactio pueniẽs ex metu potẽte cadere in constãtẽ viȝ. nõ est solũ inducẽs sed sufficiẽs. Cõclusio tercia ẽ q̃ coactio leuis ex leui. s. motu pueniẽs nõ impedit matrimoniuȝ. Quia talis coactio debilis ⁊ friuola potius debet dici nõ coactio q̃ȝ coactio. ⁊ idõ q̃uis sit aliquo modo inducẽs. tamẽ nõ ẽ sufficiens. g ⁊c. Ad. 3. Cõclusio tercia.

Articulus secundus.

Quantuȝ ad secundũ articulũ dicendũ q̃ pater nõ potest d iure cogere libros suos ad mr̃imoniuȝ 9hendũ.

1 Quia inuito patre liberi pñt se ad religionē
trāsferre. ḡ pater non pt̄ eos ad matrimoniū
cogere. Cōseq̄ntia p3 de se. Pat3 etiā añs. q2
pr̄ de iure non pt̄ liberos ꝓhibere ab eoꝝ spūa
2 li salute. P̄. ista ꝯclo satis ē determiata extra
de despon satōe ipuberū. c. i. vbi dicit Honori⁹
iij. ꝙ si fili⁹ ē adultus. ꝛ aliq̄ modo nō ꝯsentit.
tūc ꝑ patrē fieri non pt̄ vt ꝯtrahat matrimoni
um. Et ibidē glosator multas adducit ꝓbati
ones acceptas a iure canōico ꝛ ciuili. ꝙ pr̄ nō
pt̄ de iure cogere filiū ad matrimoniū ꝯ̄hēdū.
Etiā ista ꝯclusio patet ꝑ ea q̄ adduxi sup̄i
us ad ꝓbandā ꝯcl'oem scdam primi articuli.
Instantia Sed ꝯ̄ istud videt̄ eē Honori⁹ papa. qui
1 post ỽba ꝑdicta de filio adulto: imediate de fi
lio nō adulto sic ait. Pōt aūt pr̄ filiū nō du3
adultū cui vult mr̄imonio tradere. ꝛ postq̄ fi
li⁹ ꝑuenerit ad ꝑfectā etatē omino debet h̄ ad
2 impleri. P̄. q̄libet pt̄ de iure cogi ꝑ illū cui
tenetur obedire. Sed filij tenētur in omibus
obedire patrib⁹ suis. iuxta dictū apl'i ad Col.
iij. vbi ait. Filij obedite patrib⁹ vestris oia.
3 hoc em̄ placitū est dn̄o. P̄. nullus iura
mentū suum debet aliq̄d ꝓ alio promittere ni
si de iure possit illū cogere ad seruandū ꝓmis
sum. Sed sepe honesti viri promittūt futura
matrimonia ꝓ liberis suis. ꝛ q̄nq3 h̄mōi pro
missum firmāt iuramēto. ḡ ꝛc. P̄. pr̄ spūa
4 lis potest cogere filiū spūalem ad contrahēdū
matrimoniū spūale. ḡ pater carnalis pōt co
gere filium carnalē ad ꝯ̄hendū mr̄imonium
carnale. Cōseq̄ntia p3 ꝑ locū a minori affirma
tiue. q2 coactio min⁹ videt̄ h̄re locū i spūalib⁹
q̄ i corꝑalib⁹. Probat̄ añs. q2 papa q̄ ē pater
spūalis pt̄ ꝑcipe clerico q̄ ē fili⁹ su⁹ spūal' vt ac
ceptet epatū. i q̄ acceptatōe ꝯ̄hit h̄mōi filius
spūale mr̄imoniū. efficit̄ em̄ spōsus eccl'e quā
acceptat. P̄. hō sāct⁹ nō ꝑcipit alicui nisi il
5 lud q̄d de iure pt̄ ꝑcipe. Sed ille scūs patriar
cha Isaac ꝑcepit Jacob filio suo vt iret i me
sopotamiā. ꝛ acciperet ibi vxorē de genere suo. ḡ
pr̄ pōt ꝑcepto cogere filiū suū ad mr̄imoniū
ꝯ̄hendū. Ad ꝑmū dōm ꝙ licet boni moris
Solutio. sit ꝙ filius oīno ratū teneat cū venerit ad di
Ad.1. es pubertatis oīa licita ꝛ honesta q̄ pr̄ ꝑ ipso
ꝓmisit q̄n erat minor annis. tñ si pater despō
sauit eum vni mulieri. et ipse ab illa dissenti
at q̄n ad annos discretōis ꝑuenerit. tunc nō
pt̄ ꝯtra suā voluntatē pr̄ eum cogere ad acci
piēdum h̄mōi mulierē i vxorē. vt apparet ex
iurib⁹ allegatis ꝑ glo. sup isto eodē textu in q̄
fundat̄ istud argumētū. Ad. ij. dōm ꝙ ali
Ad.2. quē teneri ad obediētiā alteri⁹ pt̄ dupl'r intelli
gi. Uno mō de neccītate. Alio mō de ꝯgruita
te. Primo mō maior ē vera. sed mior ē falsa.
q2 q̄uis in talib⁹ q̄ spectāt ad regimē ꝛ guber
nationē dom⁹ ꝛ familie. filiusfamilias teneat̄
de neccītate pr̄i obedire. tñ i his q̄ spectāt ad in
dissolubilē filij obligationē. sic fit i matrimo
nio. fili⁹ nō tenet̄ de neccītate obedire pr̄i. q̄uis
h̄ deceat de ꝯgruitate. Et iō scdo mō mior ē ve
ra. maior aūt ē falsa. Ad ꝓbatiōē minoris. pt̄
accipi sub ꝑmo sensu dōm. ꝙ ly oia nō in
tēdit apl's facere distributiōē simpl'r gen eralē
s3 accōmodā q̄tū ad ea q̄ spectāt ad regendā
familiā ꝛ regimē ipsi⁹ dom⁹. Ad. iij. dōm Ad.3.
ad minorē ꝙ null⁹ pr̄i talib⁹ d3 absolute pro
mittere vel iurare. sed solū hac ꝯditiōe exp̄ssa
vel saltē intellecta. si placuerit filio vel si possit
eū inducere ad ꝯsensū. hac em̄ cōditione non
exp̄ssa vel saltē subintellecta. tūc temere iura
ret. eo ꝙ i sua ptāte non eēt implere q̄d ꝓmit
teret. Ad q̄rtū aliq̄ negarēt añs. q2 ꝑm eos Ad.4.
null⁹ pt̄ cogi ad h̄ābedū curā aiaꝝ. Sed hoc
nō videt̄ bn̄ dictū. q2 sic eccl'ia militās posset
total'r negligi ꝛ euanescere. q2 q̄libet posset se a
cura aiaꝝ subtrahere. Cōcesso igit̄ añte nego
ꝯñam. Ad ꝓbatōē dōm ꝙ duplex ē coactio.
Una ꝑ quā conditio coacti melioratur. Alia ꝑ
quā ꝯditio coacti raro melioratur. ꝛ sepi⁹ ꝑiora
tur. Prima magis h3 locū i spūalib⁹ q̄ i cor
ꝑalib⁹. ꝛ ecōuerso ē de scda. Prima coactōe pt̄
aliq̄s rōnabil'r cogi. q2 ex tali coactōe non ge
neratur aliq̄d ꝑiudiciū ipsi coacto. sed nō scda.
q2 ꝑiudicial' ē ipsi coacto. cū ei⁹ ꝯditio non fi
at melior. sed aliq̄n mō peior ꝑ h̄mōi coactiōē
Cū igit̄ coactio ad epatū h̄eat naturā coa
ctōis ꝑmo mō dicte. ꝛ coactio ad mr̄imoniū
scdo mō dicte. idō q̄uis aliq̄s legitime possit
cogi ad epatū acceptādū. tñ null⁹ d3 cogi ad
corꝑale mr̄imoniū ꝯ̄hēdū. Ad. v. dōm. ꝙ Ad.5.
licet pr̄ de iure possit ꝑcipe filio vt ꝯ̄hat matri
moniū ꝓ illo tp̄e q̄n ex diuino ꝑcepto fili⁹ tenet̄
ꝯ̄here mr̄imoniū. tñ h̄ alio tp̄e non pt̄. sed vt
p3 ex dictis sup̄i⁹ di. xxvi. art. iij. pn̄c homo
non tenet̄ ex diuino ꝑcepto ꝯ̄here mr̄imoniū
q̄uis q̄libet hō adult⁹ ad h̄ teneret̄ tp̄e pr̄iar
chaꝝ. ideo pr̄ pronūc nō pt̄ de iure ꝑcipe filio
vt ꝯ̄hat matrimoniū. q̄uis h̄ de iure fecerit
potuerit Isaac respectu ipsius iacob.

Quantū ad terciū Dist. xxx. Articulus tercius.
articulū est aduertendū ꝙ deceptio solet im
pedire inq̄tum error impedit qui orit̄ ex dece
ptione. Error aūt dupl'r potest considerari.

Uno mō ī generali seu ẜm rationē generis cō
petētē oī errori. Alio mō in spāli. puta ẜm rō
nē dr̄ntie ɔ̄hētis ad aliquā determinatā ma
teriā circa quā errat. Et ẜm h̄ pono duas
Cōclusio prima. ɔclōes Prima ē φ error ẜm rōez generis nō
impedit matrimoniū. Qr nō ois error ipedit
mrimoniū. ḡ error ẜm rōem generis nō ipedit
matrimoniū. Cōseqntia pz. qr illud qd̄ seqt
rationē generis h̄ ɔuenit oib⁹ spēb⁹ sb tali ge
nere ɔtētis sicut ⁊ ipsa rō generis saluat i oib⁹
suis spēb⁹. Añs pbat. qr si qs ɔ̄heret cū aliq
quā crederet eē nobilē. dato φ illa non eēt no
bil. nihilomin⁹ matrimoniū eēt ɔ̄ctū. Et eodē
mō si crederet [illegible] eē diuitē. ⁊ ipsa eēt pauperri
ma. vel crederet eā esse virginē. ⁊ ipsa esset cor
rupta. ⁊ sic de aliis ɋ̄plurimis cōsilibus erro
ribus. qui ẜm iura nō impediūt matrimoniū
Instantia 1 iā ɔ̄ctū p vba de p̄nti. Forte dicet φ rō ge
neris consistit in p̄dicari de plurib⁹ differēti
bus specie. sed nulla spēs spālissima p̄dicat de
plurib⁹ dr̄ntib⁹ specie. ḡ ratio generis nō sal
uat in omib⁹ spēbus. cui⁹ oppositū assumit i
declaratione p̄misse distinctionis. Maior et
2 minor patēt in li. Porphirii. P. ɔ̄ pbatōz
añtis videt eē mgr̄ hic in lr̄a. vbi ait. Si ali
quis nobilē feminā in coniugez petat. ⁊ p ea
alia ignobilis tradat ei. nō est inter eos cōiu
giū. ḡ videt φ error nobilitatis impediat ma
trimoniū. cui⁹ oppositū assumit i pbatōe p̄di
3 cta. P. illud qd̄ repugt̄ cōsensui h̄ impedit
mrimoniū. sed error repugt̄ ɔsensui. Maior
pz. qr qd̄ repugt̄ cāe h̄ impedit effectū. sz ɔsen
sus ē cā matrimonii. vt appet ex dictis sup⁹.
Minor etiā nota ē i iure ciuili. qr qdā lex dic
Solutio. φ nil tā ɔ̄triū est consensui ɋ̄ error. Ad pri
Ad.1. mū dōm. φ genus ⁊ species p̄nt dupl̄r consi
derari. Uno modo vt supponūt p concepti
bus. Alio mō vt supponūt p reb⁹ substratis
hm̄oi cōceptib⁹. Primo mō pcedit instātia.
⁊ ideo nō est ɔtra p̄sens dictū. Quia qñ dicit
φ ratio generis saluat i qualibet specie. ibi ge
nus ⁊ spēs accipiunt p rebus ⁊ nō pro cōce
ptib⁹. sicut ratio substātie saluat in homine.
⁊ i q̄libet alia natura specifica contēta sb suba
Ad.2. Ad scōm dōm φ modo q̄ mgr̄ ponit casū.
tūc error eēt non solū circa nobilitatē. sed etiā
circa subiectū nobilitatis. qd̄ pz. qr mgr̄ met
ponit φ ibi sit error circa psonā. Sz pbatio p̄
dicti añtis nō loquit de eo q̄ errat circa subie
ctū nobilitatis. qui error implicat errorē pso
ne. sed loquit de eo q̄ errat circa nobilitatē sb
Ad.3. iecti. iō nihil arguit ɔ̄ p̄dicta. Ad terciuz
dōm ad minorē φ licet aliqs error repugnet
consensui vt p̄tendūt leges ciuiles. ex hoc tñ
non habet φ ois error repugnet consensui.
Conclusio scda ē φ error psone ⁊ error con Scda cōclusio.
ditionis. maxie qñ ɔditio vgit i deteriorē ptē
impediūt matrimoniū. Qr q̄libet ɔ̄ctus ipe 1
dit p errorē eoz q̄ sunt substantialia in hm̄oi
ɔtractu. Sed error psone ⁊ cōditōis vergen
tis i deteriorē ptē ē circa substātialia matrimo
nialis cōtractus. ḡ hm̄oi error impedit ma
trimonialē ɔ̄ctū. Maior patz. pbat mior.
qr in q̄libet re materia ⁊ forma sunt principia
sbalia. Sed psone ɔ̄hētes sūt materia matri
monii. libera vo ɔiūctio ɔ̄hētiū spectat ad for
mā matrimonii. ḡ error psone ⁊ error ɔditio
nis vgētis in deteriorē ptē. puta error seruitu
tis q̄ libera psonaz coniūctio pōt a supiorib⁹
impediri ē error circa sbalia ipsi⁹ matrimonii
⁊ p ɔñs tal' error ipedit mrimoniū. Dixi āt
notāter. vergēs in deteriorē ptē. qr ẜm iuristas
conditio i isto pposito appellat libertas vel ser
uitus. Nō dato φ aliqs ɔ̄hat cū aliq quaz
credit esse seruilē ancillā. ⁊ illa sit libera. ex hoc
nō impedit matrimonialis ɔ̄ctus. qr ɔditio
ignorata nō vergit in deteriorē ptē sed potius
in meliorē. ⁊ ideo ex illo errore nullū piudici
um gignit contrahēti hm̄oi conditionē igno
rāti. nec p ɔsequens illo errore matrimoniuz
impedit. P. φ error psone impediat matri 2
moniū. hoc sufficiēter ⁊ pulcre probat magi
ster hic in lr̄a dist. xxx. c. i. Qz autē error con
ditionis seu seruitutis impediat. hoc expsse de
terminat Alexāder. iii. extra de cōiugio seruo
rū. c. pposuit. ⁊ c. ad nostrā.

Quantum ad quar Articulus quartus
tū articulū pono duas ɔclōes Pria ē φ in Cōclusio prima
ter ioseph ⁊ mariā fuit pfectū mrimoniū. Qr
rōe mrimonii nō dicūt aliq ɔiuges nisi sit p
fectū. Quāuis eñ int aliqs psonas sint ɔ̄cta
spōsalia. tñ pp̄e nō dicūt cōiuges. Sed Jo
seph et maria vere dicebāt ɔiuges. Uñ mat.
i. dixit angel⁹ ad ioseph Noli timere accipere
mariā cōiugē tuā. Forte dicet φ post vo Instantia
tū vginitatis non pt hō se astringere pfecto 1
mrimonio sine piculo ⁊ pctō. sed btā vgo vo
uit vginitatē put scti dicūt. ⁊ nunq̄ cōmisit
pctm̄. ḡ nūq̄ astrixit se ad pfectū mrimoniū.
Minor pz. pbat maior. qr vgo tribuēs viro
sup corp⁹ suū ptātē: exponit piculo suā vgita
tē. sz vgo ɔ̄hēs pfectū mrimoniū illa tribuit
viro ptātē sup corp⁹ suū. vt pz ex pcedētib⁹.
Etiā obligare se ad ɔ̄ria voti sui ē pctm̄. sz

pfecto matrimonio hō obligat se ad redden/
2 dū debitū.qd̄ ē ɔ̄riū virginitati.ḡ ꝛc. P.
post pfectū matrimoniū nō licet alicui dimit
tere ɔiugē. Sed vt pȝ mat.i.ioseph intende
bat occulte dimittere mariā.ḡ int̄ Joseph et
Solutio. Ad.i. mariā nō fuit pfectū mr̄imoniū. Ad.i.ne/
go maiorē. Ad pbationē dōm ꝙ si illa virgo
certificata ē a spūscō ꝙ illo viro sic placȝ casti
tas ꝙ a tali viro ipa oīno manebit intacta ꝛ il
libata.tūc maior illi⁹ pbanōis non ē vera.sic
aūt erat i ppposito.qꝛ vt dicūt scti doctores.ꝑ
go maria de castitate ioseph et de inuiolabili/
tate sue virginitatis fuit ab inspiratōe spūsā
cti totalr̄ certificata. Et p h̄ etiā patȝ ad se
cundā pbationeȝ.qꝛ btā virgo nō obligauit
Ad.2. se absolute ad ɔ̄riū voti sui. Ad.ij.dōm.ꝙ
maior nō ē vera.qꝛ nō obstāte pfectōe matri
monij.tn̄ anq̄ȝ sit ɔsūmatū p actū carnal' co/
pule.tūc vn⁹ coniugū etiā ɔ̄ volūtatē alteri⁹ pt̄
intrare religionē.vt dictū ē supi⁹ di.xxvij.ar.
iij. Etiā posito ꝙ marit⁹ aliq̄s pcipet coniu/
gē suā eē impgnatā pus q̄ȝ cognosceret eā.tūc
nō obstāte pfectōe mr̄imonij ipe posset eā di/
mittere q̄ȝtū ad sepatiōȝ thori lȝ manēs i sclo
nō posset eā dimittere q̄ȝtū ad dissolutōȝ ma
trimonial' vinculi.qꝛ illa viuēte nō posset du
cere aliā vxorē ꝺm nouā legē.q̄ȝuis ꝺm legem
mosaycā dato tali mulieri libello repudij ma
rit⁹ si voluisset duxisset aliā vxorē. Sed Jo/
seph pcepit mariā eē impgnatā.igit̄ sufficien
tē habuisset cām dimittēdi eā: si angel⁹ sibi n̄
dixisset hm̄oi impgnationē fuisse p spm̄sctm̄
Cōclusio scda. Cōclo scda ē.ꝙ q̄ȝuis mr̄imoniū ioseph ꝛ
marie fuerit pfectū.tn̄ nūq̄ȝ fuit ɔsūmatū. q̄a
mr̄imoniū cōsūmatū nō pt̄ stare cū pura vir
ginitate.sed marie virgitas mās̄it purissima.
Maior pȝ.qꝛ mr̄imoniū nō ɔsummat̄ nisi p
carnalē copulā. Minor etiā ē cōcessa a q̄libet
fideli xp̄iano. Oēs em̄ scti doctores scribētes
de marie puritate.dicūt eā fuisse virginem an̄
ptū: ꝛ i ptu: ꝛ post ptū virginē i eternū pman
Error eliri dij. sisse. Sed ɔ̄ hāc catholicā veritatē erat q̄/
dā inutil' ꝛ mal⁹ sacerdos noīe eliridi⁹.q̄ vt re
citat.b. Hiero.in li.quē fecit ɔtra eliridiū.di
xit.ꝙ q̄ȝuis maria virgo manēs genuerit xp̄ȝ
1 tn̄ postea Joseph cognouit eā. Et iste erro
ris sui motiua accepit ex euāge. Matt.i.vbi
dicit̄ de maria. Anteq̄ȝ conuenirēt inuēta est i
vtero habēs de spūsancto. Quod dictū videt̄
innuere Joseph cū Maria postea cōuenisse.
2. P.eodē ca.dicit̄. Exurgens autē Joseph
a somno fecit sicut pcepit ei angelus dn̄i.ꝛ ac
cepit coniugē suam.ꝛ non cognoscebat eā do
nec pepit filiū suuȝ pmogenitū. Ergo p ly do
nec videt̄ ꝙ postq̄ȝ pepit cognouerit eam. Eti
am p ly primogenitū videt̄ ꝙ Maria habu
erit alium filiū.qꝛ pmogenitus dicit̄ in ordi
Cōfirmat̄ ne ad secūdo genitū Et confirmat̄.qꝛ xp̄s
dicit̄ habuisse fratres. Nā Matt.xij.q̄dā di
cit ipsi xp̄o. Fratres tui foris stāt querētes te.
Ergo in conceptōe hm̄oi fratꝝ matrimoniū
Solutio. Ad.i. pdictū fuit ɔsummatuȝ. Ad.i.dōm ꝙ ly
anteq̄ȝ non sp̄ dicit ordinē ad illud qd̄ futu/
rum ē ꝺm rei veritatē.sed etiā refert̄ ad illd̄ qd̄
ꝺm cursum cōem ɔsueuit eē futuꝝ Sicut qn̄
q̄ȝ dr̄.tal' hō mortu⁹ ē anq̄ȝ hrēt.xx.annos.
Ad.2. Ad.ij.nego ɔn̄tiam q̄ȝtū ad ambas ptes
ɔn̄tis. Nā ly donec nō sp̄ significat finē ꝛ ter
minationē ei⁹ qd̄ precessit.veniēte illo qd̄ expe
ctat̄.sicut.i.ad Coꝝ.xv.apl's loquēs de regno
xp̄i ait. Oportet illum regnare: donec ponat
omnes inimicos eius sub pedibus ei⁹. Non
em̄ p ly donec intelligit apl'us ꝙ subiectis ini
micis regnū christi finiat̄.sed potius intelli/
git ꝙ subiectio inimicoꝝ includit̄ infra dura
tionē regni. Sic in pposito non significat̄ ꝙ
negatio cognitionis seu violationis virginis
Marie terminata fuerit in eo ꝙ pepit pmo/
genitū. sed potius significat̄ ꝙ hm̄oi partus
claudebat̄ infra durationē hui⁹ negationis.
Nec p hoc p̄iudicat̄ ppetue durationi eiusdē
negationis Etiā pmogenitus nō habet ne
cessariū ordinē ad scd̄ogenitū. al's vnigenit⁹
nō posset habere ius pmogeniture. qd̄ falsuȝ
esse pbatur nō solum i veteri lege.verūetiam
i noua. Vn̄ pmogenit⁹ nō ponit necessario or
dinē ad genitū posteriorē.sed solū puat vel ne
gat ordinē ad porē. vt dicat̄ pmogenitus an̄
quē nō est alius genitus ab eo cui⁹ dicit̄ pmo
Ad cōfirmationē genitus Ad confirmationē dicendū ꝙ in
diebus illis cognati ꝛ consanguinei diceban
tur fratres.sicut Loth dicebat̄ frater abrahā
cum tn̄ esset filius fratris sui. Jsti ḡ q̄s euan/
geliste appellāt fratres xp̄i.fuerunt cōsangui/
Ad pncipale argumentum. nei sui.puta filij soroꝝ virgīs marie. Ad ar
gumētum pncipale nego minoreȝ loq̄ndo de
deceptione inducēte errorē psone vel ɔditōis
vergētis in ptē peiorē. Ad pbationē dōm
ꝙ inter Jacob ꝛ lyā nō fuisse mr̄imoniū pōt
dupl'r intelligi. Uno mō ꝙ non fuerit matri
moniū p illa mēsura tempis qua deceptio du
rauit anteq̄ȝ sciret se esse deceptū. Alio mō pro
sp̄.puta ꝙ nūq̄ȝ fuerit mr̄imonium inter eos
Primo mō ɔcedo ɔn̄am.nā anq̄ȝ pcipet se dece
ptū nulluȝ fuit int̄ eos mr̄imoniū.qꝛ vsq̄ȝ ibi
iacob nunq̄ȝ adhibuit cōsensū q̄ ɔ̄heret cum

pa mrimoniū.sed scdo mō nego ɔñaz. qꝛ postea ɔsensit i eā tāqꝫ i suā legitimā vxorē.sicut inferius magis patebit dño concedēte.

Distinctio tricesimaprima.

Post hec de

bonis Postqꝫ mgr determinauit d cā formali ac efficiēte ipius matrimonij.nūc tractat de eiꝰ cā finali.puta de bonis ipsiꝰ mrimonij.Et diuidit i duas ptes.Nā pmo vlr tractat de trib bonis mrimonij.scdo spālr ɔsiderat de vno illoꝝ.puta de bono fidei.di.xxxij.ibi.Q, ꝯo sine ɔsensu Pria i duas ptes.nā pmo oñdit q̄ sint bona mrimonij.scdo innuit q̄liter illa bona excusāt a pctō actū carnal' cōmercij.ibi.Cuz igit' hec tria.Pria i tres.qꝛ pmo ostēdit ꝙ mrimoniū triplex ē bonū.scdo ꝙ istud triplex bonuz non ɔcomitat' qdlibet mrimoniale ɔiugiū.tercio spālr oñdit quō aliq̄ sine intētōe plis ɔhunt mrimoniū.scda ibi.Et ē sciēdū.tcia ibi.Soler q̄ri cū masculꝰ.Et hec i tres.Nā pmo oñdit ꝙ absqꝫ plis intētōe pt ɔhi mrimoniū.secūdo ꝙ intētio vitādi plē excludit mrimoniale cōiugiū.ꝛ tercio qn reputādꝰ sit homicida q̄ pcurat abortū.scda ibi.Qui ꝯo.tercia ibi.h qn solet. Seq̄t' illa ps.Cū igit' hꝰ ta.Et diuidit' i duas ptes.Nā pmo ostēdit quō fides.proles ꝛ sacrm̄.q̄ sunt tria bona matrimonij excusant actū carnalis copule a pctō.scdo innuit quō ambo cōiuges parē habēt ptātez in actu isto.ibi.Sciēdū etiā ē.Pria i duas.qꝛ pmo ponit intēte veritat' determinatiōz.secūdo adducit ɔrīā obiectōz.ibi.Sꝫ si cōcubitꝰ.Et hec i tres.ꝫm ꝙ triplr obijcit.ꝛ cuilibet obiectōi suā rñsionē adiūgit.scda ibi.sed forte aliq̄s dicet.tercia ibi.Videt' tñ.b.Grego.Hec ē sñia istius.xxxi.di.i generali.Circa quā q̄ro in speciali.

Vtrꝫ actꝰ cōiugal' cōcubitꝰ sufficiēter excuset' a pctō p tria bona coniugij q̄ mgr assigt h i lra. Et videt' ꝙ nō.qꝛ actꝰ coniugal' cōcubitꝰ p illa bona non excusatur ab omī erubescētia.ḡ nō excusat' totalr a pctō.Añs pꝫ.qꝛ pp̄ter naturalē erubescētiā q̄libet honesti hoies etiā in legitimo thoro existes secrete se abscōdunt qn pdictū actū ɔmittunt.ɔñtia etiā pꝫ.qꝛ ꝫm Damas.verecūdia nō ē nisi de turpi actu. Cōtra.qꝛ ꝫm doctinā scōꝝ in h differt actꝰ ɔiugalis a fornicario qꝛ p bona mrimonij excusat' a pctō Dicē

mō videdū ē vtrꝫ ista tria bona.s.fides.ples.et sacrm̄ sint de mrimonij nccitate. Scdo vtrꝫ p hec tria bona sufficiēter excuset' actꝰ carnal' copule. Tercio vtrꝫ his trib bonis assistētib actꝰ carnal' copule sit meritorius Et q̄rto vtrꝫ pdictis bonis deficiētib iā dictꝰ actꝰ sp sit demeritorius.

Quantū ad primū

Articulus primus.

sic pcedā. Pmo pmittā termioꝝ declaratōz Scdo sbmittā vnā distinctōz Tercō ex mebrꝭ illꝰ distinctōis eliciā triplicē cōclōz.

Circa pmū ē adūtēdū ꝙ p bonū fidei h itelligit' ꝙ maritus ppriā accedat vxorē.ꝛ nullo mō aliā.ꝛ vxor ppriuz recipiat viꝝ.ꝛ nullo mō aliū. Per bonū plis q̄d itelligi debeat d se pꝫ. Sꝫ p bonū qd dr sacrm̄ intelligit' inseparabilitas ipsoꝝ coniuguz. Et vnūqdqꝫ istoꝝ dr bonū.alr tñ et alr.ꝫm ꝙ bonū triptite distinguit' a pho.viij.ethi.s.in bonuz simplr qd ē bonum honestū.ꝛ bonū cōferēs seu vtile.ꝛ bonū delectabile. Iuxta quā distictiōz fides de qua ad pñs loq̄mur.reducit' ad bonū honestum.qꝛ ad magnā spectat honestatē ꝙ mō pdicto coniuges sibi mutuo seruēt fidē.

Declaratō terminoꝝ.

Proles reducit' ad bonū vtile.qꝛ sic cibi comestio cedit ad ɔseruatōz.ꝛ p ɔñs ad vtilitatē indiuidui.sic prol' generatio cedit ad cōseruationē ꝛ ad vtilitatē spēi Sꝫ sacrm̄ reducit' ad bonū delectabile.qꝛ cū delectabil' sit pñtia amicoꝝ.vt dr.ix.ethi.sequit' ꝙ indissolubil' cōiugij vnio h sacrm̄ appellata.q̄ amicissima ee dꝫ.qꝛ pp̄ter hoc relinquet hō patrez ꝛ matrē.ꝛ adherebit vxori sue.merito reducatur ad bonū delectabile Et forte ex his mouetur Arist.viij.ethi.cū ait.ꝙ amicicia q̄ est inter viꝝ ꝛ vxorē est naturalis.ꝛ includit i se honestū.vtile ꝛ delectabile. Est etiā h adūtēdū ꝙ lꝫ p istud triplex bonū ɔiugij iā dictū triplex genꝰ bonoꝝ hoies habuissent i sua puritate si māsissent in statu integritatis ꝛ innocētie.tamē post lapsum pmoꝝ parētuz istud triplex genꝰ bonoꝝ circa bona mrimonij valde a sua puritate remitit'.ꝛ triplici suo ɔrio pmiscet'.Nā honestas fidei verecūdia pmiscet' vtilitas prolis dāno.ꝛ delectabilitas sacramēti seu indissolubilitatis laborib ꝛ tedio Nā licet sit honestum ꝙ fide seruata quilibet sciat suū vas possidere.sicut ait apostolus.tamen actus carnalis copule est cōnexus pnunc verecundie.Quod nō fuisset si homo māsissꝫ i statu innocētie. Et q̄uis sit vtile p speciei

Nota.

ꝯseruatione ꝙ ples generent̃ ⁊ educant̃. tñ ex eaꝝ generatione parētes patiunt̃ damnū ⁊ iacturā in suis corꝑibus. et ex earū educatione patiunt̃ damnū in rebus exterioribꝫ. Quod similiter non fuisset si i statu innocētie homo stabilis ꝑmansisset. Etiā ꝗuis indissolubilis vnio cōiugū ex naturali amicicia valde deberet esse delectabilis. tamē raro inueniunt̃ ꝯiuges quin multo afficiātur tedio. ⁊ penam angustie patiant̃ ⁊ laborē. qꝛ homo nascit̃ ad laborē sicut auis ad volādum. vt dicit̃ Job v. Et nec istud fuisset in paradyso. quia sp̄ vnius cū altero fuisset socialis ⁊ iocūda possessio.

Distinctio. His p̄missis est aduertēdū ꝙ p̄dicta bona matrimonij p̄nt tripl'r considerari. Uno mō put cadūt i intētione. Alio mō vt cadūt i executione. Et tercio mō vt cadūt in obligatōe.

Cōclusio prima. Et ꝑm h̄ pono tres breues ꝯclōes Pria ē ꝙ sacrm̄ seu indissolubil' vnio ꝯhētiuꝫ oībꝫ his tribꝫ modis ē de nccitate mr̄imonij. Ista ꝯclō pꝫ ex dictis sup'. qꝛ i ista indissolubilitate ꝯsistit forma mr̄imonij. q̄ simpl'r ē d̄ nccitate mr̄imonij Et ista ē intētio. b. aug. q̄ i li. de bono ꝯiugali ait. Sacrm̄ ita indissolubil'r seu insepabil'r ꝯiugio heret. vt sine illo esse nō videat̃.

Instantia Forte dicet̃. si indissolubilitas esset de nccitate mr̄imonij. tūc nō posset eē veꝝ matrimoniū inter tales ꝑsonas q̄ ab inuicē de iure p̄nt separi. Cōseq̄ntia pꝫ. Sed falsitas ꝯn̄tis probat̃. qꝛ sicut declaratū est dist. xxvij. articulo. iij. ꝗuis veꝝ sit matrimoniū int̃ aliq̄s ꝑsonas. tñ si intrat religionē ꝯtra voluntateꝫ alterius. illa q̄ manet in seculo pōt aliud ꝯhēre matrimoniū. qd̄ fieri nō posset si p̄mū mr̄imoniū iplicasset indissolubile vinculū

Solutio. Rn̄deo ꝙ ꝗuis de nccitate mr̄imonij sit indissolubile vinculū. tñ in morte alteri' ꝯiugū corrūpit̃ ⁊ dissoluit̃ hm̄oi vinculū. Sed postq̄ hō fecit professionē in religione approbata. tunc reputat̃ mortuus morte sp̄uali qua d̄r homo mori q̄ ad vitā ciuilē. Et ideo sicut matrimoniū corꝑaliter ꝯsummatū dissoluit̃ morte corꝑali sic mr̄imoniū ratū nōdū corꝑaliter ꝯsūmatū ⁊ adhuc manēs infra sp̄ualeꝫ mr̄imonij vitā tē vere dissoluit̃ p̄dicta morte sp̄uali

Cōclusio scd̄a. Cōclō scd̄a ē. ꝙ fides et ples ꝗuis p̄mis duobꝫ modis. s. vt cadunt i intētione ⁊ in vsu seu executione: sint de bn̄ eē matrimonij. tñ nō sunt de nccitate mr̄imonij. qꝛ sine his pt̄ ꝯhi mr̄imoniū ⁊ ꝯctū manere. Si em̄ bonū prolis eēt de matrimonij nccitate p̄dicti duobꝫ modis. tūc ꝑsone steriles q̄ tñ p̄nt carnal'r ꝯmisceri. non possent ꝯhere mr̄imoniū. qd̄ ē falsū. qꝛ matrimoniū nō solū ē institutū i officiū ad ꝓlis generationē. sed etiā i remediū ad vitādā fornicationē. ⁊ ideo etiā ꝑsone steriles oī spe ꝓlis ▪ rētes p̄nt vere matrimoniū ꝯhere ꝓ vitanda fornicatōe. Etiā si fides i intētione vel executōe eēt de nccitate matrimonij. tūc hō ꝯhēs cū vna: intēdēs fornicari cū altera nō ꝯheret matrimoniū. Etiā si de facto post ꝯctū matrimoniū ꝯmitteret adulteriū: nō maneret mr̄imoniū iā ꝯctū. q̄ꝛ vtrūq̄ pꝫ eē falsū.

Instantia Forte dicet̃ ꝙ bonū ꝓlis ē finis mr̄imonij. ḡ vbi nulla spes ꝓlis ibi nullū ē mr̄imoniū. Añs pꝫ in lr̄a. ꝓbatio ꝯn̄e. qꝛ frustra ponit̃ aliq̄d sine suo fine. sed de' ē p̄ncipal' auctor matrimonij nihil facit frustra. vt pꝫ. i. ce. et mū. ḡ ⁊c.

Solutio Rn̄deo ꝙ licet i statu innocētie tm̄mō bonū ꝓlis fuisset finis ꝓpri' matrimonij. tñ i statu nature corrupte etiā vitatio fornicatōis ē finis matrimonij. qꝛ q̄tū ad istū statū nō solū mr̄imoniū ē institutū i officiū. sꝫ etiā i remediū. iō q̄tū ad tales ꝑsonas q̄ p̄nt ꝑficere actuꝫ carnal' copule ꝗuis nō possint generare. matrimonium nō ē frustra. qꝛ ꝗuis ex eoꝝ matrimonio nō sequat̃ h̄ bonū qd̄ ē ꝓlis generatio. pt̄ tñ se qui h̄ bonū qd̄ ē fornicatōis euitatio

Cōclusio tercia. Cōclō tercia ē ꝙ tercio mō. puta vt cadūt i obligatione. tunc nō solū bonū sacri. verūetiā bonū ꝓlis ⁊ fidei sunt de nccitate matrimonij. Quia in oī vero matrimonio ꝯiuges obligāt̃ nō soluꝫ ad indissolubilitatē q̄ h̄ sacrm̄ appellat̃ sꝫ etiā obligāt̃ ad mutuā fidē seruādā ⁊ ꝓlē generādā ⁊ educandā. si fauēte deo ⁊ ipsis cooꝑantibus fetus fuerit conceptus.

Instantia 1 Forte dicet̃. steriles non p̄nt obligari ad generādū v'l educādum ꝓlē. ḡ bonuꝫ prolis vt cadit in obligatione. nō est de necessitate matrimonij Añ cedēs pꝫ. Probatio ꝯn̄tie. qꝛ iā dictū ē i scd̄a ꝯclōe ꝙ inter steriles pt̄ esse veꝝ matrimoniū

2 ꝑ. veꝝ matrimoniū manet cuꝫ adulterio coniugū. ḡ fides vt cadit in obligatōe nō ē de matrimonij necessitate. Añs pꝫ de se. ⁊ etiam ex p̄cedēte ꝯclōne. Pꝫ etiā ꝯn̄a. qꝛ cū adulteriū repugnet fidei etiā repugnaret matrimonio si fides eēt d̄ necessitate matrimonij

Solutio Ad. i. Ad p̄mū dicendū ꝙ sepe homies qui naturaliter fuerunt steriles. supnaturaliter sunt facti fecundi. vt apparuit de Abrahaꝫ ⁊ Sara. de Elysabeth ⁊ zacharia. ⁊ de multis alijs i nouo ⁊ veteri testamento. Et ideo ꝗuis ꝯiuges steriles nō obligētur absolute ad generādū vel educādū ꝓlē. tamē cōditional'r ad hec obligātur. puta si ex diuino miraculo conceptus fuerit fetus: tunc obligātur ꝗtum in se est. ꝙ

faciant melius q̄d possūt sine fraude ad conceptē plis generationē ⁊ eius educationē. Ex quo pȝ ꝙ añs non est vsqȝquaqȝ verū.
Ad.2. Ad scd̄m nego ꝯñtiam. Ad ꝓbationē d̄ōm ꝙ qȝuis ex hoc probet ꝙ fides vt cadit ī executiōe nō sit d̄ necessitate mr̄imonij. ex hoc tñ nō habet q̄n fides sit de necc̄itate matrimonij vt cadit ī obligatione. Sicut eñ necesse est hominē existentē ī matrimonio mortaliter peccare q̄ñ adulterādo nō tenet coniugi fidem. sic necesse est existentē in matrimonio obligari ad bonū fidei. Istud pȝ. q̄ꝛ ad oppositū cōseq̄ntis sequit̄ oppositū añcedētis. Si eñ nō obligaret̄ necessario ad tenendū fidē cōiugi. tunc non peccaret mortaliter faciēdo ꝯtra h̄mōi fidem. q̄ꝛ nullus peccat mortaliter in eo ꝙ facit
Corelarium. oppositū illius ad q̄d non obligat̄. Et ex his pt̄ inferri tale corelariū. ꝙ q̄ñcūqȝ ꝑsone ꝯhētes in suo ꝯtractu apponūt aliquā conditionē simplr̄ repugnātē alicui p̄dictoꝝ trium bonoꝝ mr̄imonij. tūc nullū int̄ h̄mōi ꝑsonas gerit̄ mr̄imoniū. puta si diceret. ꝯho tecū vt sis vxor mea. v. annis ⁊ nō vltra. vl̄ accipio te ī meā. ita tñ ꝙ nō tenear tibi seruare fidē. ⁊ liceat mihi fornicari cū altera. vel accipio te in meā hac tñ ꝯditōe adiecta ꝙ sp̄ ꝓcures venenū sterilitatis. Istoꝝ p̄mū repugnāt bono sacr̄i. scd̄m bono fidei. ⁊ terciū bono p̄lis. Et rō oīm istoꝝ sequit̄ ex p̄dictis. q̄ꝛ ex quo p̄dicta tria bona vt cadunt in obligatōne sunt de necc̄itate matrimonij. igit̄ q̄cunqȝ ꝯtrāhēs ī se est nō vult obligari ad p̄dicta. ille nō ꝯtrahit matrimoniū. Sed q̄cunqȝ ī suo cōtractu addit conditionē repugnantē alicui istoꝝ bonoꝝ. ille non vult obligari ad h̄mōi bonum. ḡ nō contrahit matrimoniū.

Articulus secundus.

Quantū ad secundum

articulū p̄mo ponā vnā catholicā ꝯclōnē. Scd̄o adducā ꝯ eā vnā hereticā opiōnē.
Conclusio 1 Cōclusio ē hec. ꝙ ꝑ p̄dicta bona ꝯiugū act⁹ carnal̄ copule pt̄ a pc̄tō sufficiēter excusari. Oīs re bona possibile ē vti sine pc̄tō. sȝ mr̄imoniū acceptū cū inclusiōe triū p̄dictoꝝ ē res bona. Maior pȝ. q̄ꝛ sic̄ res q̄ nō ꝯtingit bn̄ vti illa nō ē bona. sic ⁊c̄. Minor etiā pȝ. q̄ꝛ matrimoniū cū inclusione p̄dictoꝝ ē a deo institutū. sed oē a deo institutū ē bonum. q̄ꝛ vidit deus cuncta q̄ fecit ⁊ erant valde bona. vt habet̄
2 Ge. i. P. deus nunq̄ p̄cepit aliq̄d quod debitis adhibitis circumstātijs hō nō posset implere sine pc̄tō. Sed deus q̄nqȝ p̄cepit hominibȝ carnaliter copulari. ⁊ iste act⁹ debite circumstātionat̄ ꝑ sacramentū seu indissolubilitatē. ꝑ fidē ⁊ prolis intentionē. ḡ his assistētibus homo pt̄ ꝑficere actū carnalis copl̄e absqȝ omni pc̄tō. Maior patet. q̄ꝛ q̄ñ aliq̄s p̄cipit quod sine pc̄tō impleri non pt̄. tūc pc̄tm̄ iuste retorquet in ip̄m p̄cipientē. Vñ cuilibet tali p̄ceptori ait ꝓpheta. Nunq̄d adheret tibi sedes iniquitatis: qui fingis laborē in p̄cepto. Sed nullum pc̄tm̄ iuste retorquet̄ in deum. Minorē ꝓbo. q̄ꝛ deus p̄cepit hominibus vt crescerēt ⁊c̄. ḡ p̄cepit eis vt carnaliter se copularēt. Añcedēs pȝ Geñ. ix. vbi ait. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊c̄. ꝯñtiam ꝓbo. q̄ꝛ q̄cunqȝ p̄cipit añs. ille p̄cipit necc̄ium ꝯñs sine q̄ non pōt poni l̄ esse h̄mōi añs. Sȝ īpossibile ē via nature hoīes crescere ⁊ multiplicari sine actu carnal̄ copule. ḡ ⁊c̄. P. ista ē intētio. b. aug. 3
qui in li. d̄ bono coniugali ait. ꝙ q̄ñ seruata fide thori conueniūt coniuges cā prolis. talis actus nullā habet culpā. Sed ꝯ istā conclusionē est heresis tacianoꝝ quā tetigi supius dist. xxvi. articulo. i. P. ꝓ ista heretica Opinio heretica.
opione pt̄ argui sic. Oīs delectatio q̄ ꝯt̄uatur rōni est pc̄tm̄. Sed in actu carnalis copule ē delectatio q̄ ꝯriat̄ rationi nō obstātibȝ tribȝ p̄dictis bonis mr̄imonij. ḡ ꝑ p̄dicta bona nō excusat̄ h̄mōi actus sufficienter a culpa. maior pȝ. Probat̄ minor aucte Aristo. vij. ethicoꝝ vbi ait. Adhuc autē impedimētū ē ei q̄d est prudentē esse delectatio. ⁊ magis ea q̄ est venereoꝝ. nihil eñ possibile est aliq̄ē intelligere in ea. Patet etiā ista minor. i. ad Coꝛ. vij. vbi sup illo verbo. qui autē fornicat̄ ī corp⁹ suum peccat. dicit glo. ꝙ in actu carnalis copule ratio absorbet̄ ꝑ delectationem. P. cui sp̄ 2
est annexa verecundia. illi non conuenit plena innocētia. nec ꝑ ꝯseq̄ns sufficiēter excusat̄. Sed actui carnalis copule ē semp annexa verecundia. ergo ⁊c̄. P. vbicunqȝ est immoderatio passionū. ibi est vicium et peccatum. Sed in actu carnalis copule est immoderatio passionū seu delectationū. vt ꝯmuniter concedit̄. ergo ⁊c̄. P. quicunqȝ sustinet 4
damnū maioris boni ꝓpter minus bonum ille peccat. Sed q̄ādo cōiuges carnaliter cōmiscēt̄ rōne p̄dictoꝝ bonoꝝ mr̄imonij. tūc sustinēt damnū maioris boni ꝓpter min⁹ bonū. ḡ ꝑ bona p̄dicta actus carnalis copule nō sufficienter excusatur a pc̄tō. Maior ꝓbatur. quia sicut ille qui inordinate agit peccat. sic ⁊ ille qui inordinate sustinet seu patitur. Sed sustinēs damnū maioris boni ꝓpter minus

bonũ ille patiť inordinate. ergo peccat Mioꝛ
pꝫ. qꝛ bonũ rõis quod impediť ꝑ actuꝫ carna
lis copule ē maiꝰ bonũ q̃ꝫ p̄dicta tria bona mr̃i
5 moniȷ̃. P. qđ ſm ſe ē malũ hoc nõ p̄t effici
bonũ ꝑ hoc quod fit ꝑpter bonũ. Sed actus
carnalis copule ſm ſe ē malus. Maioꝛ patꝫ.
qꝛ ſm Dyo. malũ conſtat ex ꝑticularibus de
fectibus. bonũ autē conſtat ex tota ſua cauſa.
⁊ hinc eſt ꝙ facilius ē deficere q̃ꝫ ꝑficere. ⁊ ido
ſi malũ fit ꝑpter bonũ. ꝑpter hoc malũ nõ ef/
ficiť bonũ. al's furari ꝑpter dare elemoſynã eſ
ſet bonuꝫ. Probať minoꝛ. qꝛ illud qđ furatur
intellectũ ſapiētis hoc ſm ſe videť eſſe malũ.
ſed ſm p̄hm. vij. ethicoꝝ. actus delectatõnis
veneree furať ſepiſſime ītellectũ ſapiētis. g̃ ⁊c̃.

Solutio. Ad.1. Ad p̄mũ dđm ꝙ aliquid eſſe ꝯ̄trium ratõi
p̄t dupl'r intelligi. Uno mõ qꝛ recta ratio di/
ctat hoc nõ eſſe faciēdũ. ſed potius refutãdũ.
Alio modo. qꝛ mediãte illo aliq̃ modo impe/
diť claꝝ ratõis exercitiũ. Cõtrariũ rõi p̄imo
modo ē pctm̃. ſed nõ ſcđo mõ. al's. n. ſomnus
ſeu dormitio nõ poſſet eē ſine pctõ cũ impedi
at actualē vſũ rationis. Sed nũc ita eſt ꝙ aſ
ſiſtētibus p̄dictis bonis matrimoniȷ̃. actꝰ car/
nalis copule nõ eſt ꝯtra iudiciũ recte ratõis.
ſed potius ē ſm iudiciuꝫ recte rationis. qꝛ re/
cta ratio dictat hoc modo ſpeciē humanã eſſe
conſeruãdã. ⁊ licet alio modo impediat exer/
citiũ rõis. tñ recta ratio iudicat illud eſſe ſuſti
nēdũ ꝑpter bonũ iã dictũ. ideo p̄õt eē ſine pec/
cato ſicut etiã ipſa dormitio vel alia vite exte
rioris oꝑatio qua impediť actual' interioꝛ cõ
templatio. Ex quo pꝫ ꝙ fallacia eq̃uocatiõis
ꝯmittiť ĩ argumēto. qꝛ maioꝛ loquiť de eo qđ
ꝯ̄riať rationi p̄mo modo. ſed minoꝛ de eo qđ
Ad.2. ꝯ̄riať rationi ſcđo mõ. Ad ſcđm nego ma
iorē. qꝛ ſepe homines verecũdãtur de aliquibꝫ
naturalibꝫ defectibꝫ. qui tamē p̄nt homi con
uenire cũ plena ſui innocētia Puer em̃ bapti
zatus ē ꝑfecte innocēs. et tamē verecũdareť ſi
eſſet mãcus vel monoculus vel aliq̃ alteri na
Ad.3. turali defectu plagatus. Ad terciũ dđm ꝙ
maioꝛ nõ ē vera ſi illa immoderatio hꝫ anne
xũ remediũ excuſans a pctõ. ſicut ē ĩ ꝓpoſito.
Nã iſta paſſio habet annexũ remediuꝫ: puta
ip̄m ſacramentũ. et boni finis intētionē: puta
ꝓlis generationē. ac cõiugalis fidei ꝯſeruati
onē Etiã p̄t dici ꝙ q̃uis iſta delectatio ſeu
paſſio ſit immoderata compatiue. puta qꝛ ex
cedit om̃s corꝑales delectatõnes. tñ in ſua ſpe
cie p̄t eſſe debite moderata qñ debitaſ hꝫ anne
xas circumſtãtias quas ſortiť ex ſup̄dictiſ bo/
Ad.4. nis ipſiꝰ matrimoniȷ̃. Ad q̄rtũ dđm ꝙ ma
ioꝛ nõ ē vera ſuppoſito ꝙ hõ teneať ad illud
minus bonũ. q̃uis em̃ ceteriſ paribꝫ ꝑegrina/
tio ſit minus bonuꝫ q̃ꝫ cõtemplatio. tñ poſtq̃ꝫ
hõ vouit ꝑegrinari. tũc abſq̃ꝫ pctõ p̄t intmit/
tere contēplationē. vt poſſit explere ꝑegrinati
onē ad quã teneť Et qꝛ homo teneť ex fide cõ
iugali coniugi reddere debitũ. ideo ⁊c̃. Ad ꝓ
bationē iſtius maioris dđm ꝙ minoꝛ nõ eſt
vera. qꝛ qui ex iuſticia teneť ad aliqđ minꝰ bo
nũ. ille nõ ſuſtinet inordinate damnũ ſeu ca/
rētiam maioris boni ſi vtrũq̃ꝫ nõ p̄t ſimul ha
bere. Ad q̊ntũ nego minorē. qꝛ actꝰ ille ē na Ad.5.
turalis. naturaliſſimũ em̃ oꝑꝝ eſt vnũquod
q̃ꝫ ſibi ſil'e generare. vt patet. ij. de anĩa. ⁊ ideo
ſm ſe nõ eſt malus. Uñ ſi debet eē malꝰ. opoꝛ
tet ꝙ hoc ſibi accidat ex aliqua circũſtãtia in
ordinata. puta ꝙ aliquis exerceat hm̃oi actũ
cuꝫ qua nõ debet. vel qñ nõ debet. vel qualiter
non debet. ⁊ ſic de aliȷ̃s. Ad probationē patet
ex p̄dictis.

Quãtum ad terciũ

Articulus tercius. Cõcluſio.

articulũ teneo concluſionē affirmatiuã, ſup/
poſito ꝙ hõ ſit in caritate ſine q̃ nullꝰ actus p̄t
ē meritorius de cõdigno. Hãc ꝓbo ſic. Omis 1
actus qui nõ ē pctm̃ ꝓcedēs a caritate p̄t eſſe
meritorius. Sed actus carnal' copule p̄t eſſe
ſine om̃i pctõ. ⁊ ꝑ ꝯñs p̄õt a caritate procede
re. g̃ p̄t eſſe meritoriꝰ. Maioꝛ ē nota ex dictis
in. q. li. Minoꝛ aũt q̃tum ad p̄mã ſuã ꝑtem
pꝫ ex dictis ĩ articulo ꝓxime p̄cedēti. Etiã pꝫ
q̃tũ ad ſcđam ꝑtē. qꝛ nõ apparet aliq̃ ratio q̄
re actus q̊ fit ſine om̃i pctõ non poſſit a carita
te ꝓcedere. P. i actibꝫ licitis obedire ei qui 2
de iure poteſt p̄cipere poteſt eē meritoriũ. Sꝫ
actus carnalis inter ꝯiuges eſt licitus. vt pꝫ
ex p̄dictis. ⁊ vnus coniugũ quo ad hm̃oi actũ
de iure poteſt p̄cipere. qꝛ quilibet coniugũ ha/
bet iuſtã ꝑtãtem ſuꝑ corpus alteriꝰ ſui coniu/
gis. g̃ ⁊c̃. P. actꝰ ꝟtutiſ iuſticie procedēs ab 3
hoie informato caritate p̄t eſſe meritoriꝰ. Sꝫ
coniũx reddēs debituꝫ carnalis copule facit
actũ iuſticie. qꝛ iuſticia ē virtus ius ſuũ vni/
cuiq̃ꝫ tribuens. vt ait. b. Bern̄. g̃ ſuppoſito ꝙ
hm̃oi ꝯiũx ſit ĩ caritate hm̃oi actꝰ erit merito/
riꝰ. Forte diceť ꝙ tal' actꝰ nõ p̄t eē meritori Inſtantia 1
us rõe cuiꝰ fugit ab hoie ipſe ſpũſſctũs. Sed
actus carnalis copule ē hm̃oi. Maioꝛ pꝫ. q̊a
ſine ſpũſſacti cooꝑatõe nullus poteſt mereri.
Nã q̊ ſpũ dei agũť hi filiȷ̃ dei ſũt. vt ait apl's.
Sed ſolũ hi poſſũt de condigno mereri q̊ ſũt
filiȷ̃ dei. Mioꝛ probať auctoritate Origenis

q̄ ait: q̄ i actu carnal' copule recedit spūssanctus etiā a pphetis. ḡ multo minꝰ videt manere cū quibuscūqꝫ alijs hoib'. 2 P̄. illud qđ pmittit ḃm indulgētiā nō ē meritoriū. q̄uis ħ valeat q̄ ad penā nō obliget. Sed actꝰ carnal' copule admittit ḃm indulgētiā. vt pꝫ ex dictis apli. i. ad Cor. vij.

Solutio. Ad. 1. Ad p̄mū nego minorē. qꝛ a talib' hoib' qui ꝯiūgunt ppt p̄dicta tria bona matrimonij fugit spūs malignꝰ ꝛ nō spūssanctꝰ. vt euidenter apparet diligēter intuēti textū sacre scp̄ture Thob. viij. Ad p̄bationē dōm q̄ spm̄sctm̄ recedere a pphis pt dupl'r intelligi. Uno mō q̄tuꝫ ad actū pphandi q̄ ē actꝰ supne contēplatōis. ꝛ sic intelligi dꝫ dictū Origenis. qꝛ i actu carnal' copule hō non ē aptꝰ ad eliciēdū actum contēplationis supne. Alio mō q̄tū ad actū caritatis ꝛ grē. ꝛ p ꝯñs q̄tū ad actū opatōnis meritorie. ꝛ sic nec recedit a pphis nec ab alijs bonis hoib' ppter actuꝫ carnalis copule. Et si oīno hereticꝰ vellet ꝯtēdere q̄ origenes itellexisset isto scd̄o modo. ꝛ ex ħ forte vellet dicere suppositionē factā in conclusione q̄ suppono caritatē manere i hoīe cū actu carnal' copule eē ipossibilē. tūc dicerē Origenē i ħ non eē tenēdū. sicut etiā i multis alijs suis dictis a fidelib' iprobat.

Ad. 2. Ad scd̄m dōm ad minorē. q̄ illud dictū apl'i est intelligendū [redacted] his qui ꝯmiscent rōne sue incontinētie. ꝛ ppter fornicationē vitādā. qꝛ isti q̄uis ratione sacramēti excusent a pctō. tñ non merent actu illo. eo. q̄ nec intendāt bonum prolis. nec fidei in reddendo debituꝫ exigēti. qꝛ forte coniūx protūc nō petit debitum. Et q̄ iste sit sensus verboruꝫ apl'i pꝫ. Sic. n. iacet textus. Nolite fraudare inuicē nisi forte ex cōsensu ad tēpus vt vacetis orationi. ꝛ iteꝝ reuertimini in idipm̄. ne temptet vos sathanas ppter incontinētiā vestrā. Hoc autē dico ḃm indulgentiā ꝛ nō ḃm imperiū. Et ideo ex isto dicto non probat q̄n coniuges possint mereri q̄n ꝯmiscent rōne prolis generande. vel q̄n ratione fidei vnꝰ reddit debitū alteri exigenti.

Articulus quartus

Quantuꝫ ad quartum

articulū ē aduertendū q̄ iste articulꝰ aliq̄ modo dependet ex dictis i p̄mo articulo. Ibi eī ostēsum ē quō ista bona sunt de necessitate matrimonij. ꝛ quō aliqua eoꝝ sunt de bene eē matrimonij. Et ideo si defecerint bona p̄dicta eo mō quo sunt de necessitate mr̄imonij. tunc planū est q̄ actus carnalis copule semp est mortale pctm̄. qꝛ vt sic semp est fornicarius. eo q̄ inter hmōi psonas nō sit veꝝ matrimoniū. Itē si bonū fidei deficit in executione. tunc iteꝝ planū ē i hmōi actu esse mortale pctm̄. quia esset adulteriū. Nam fides executiue nō soluit nisi p accessum ad thorum alienū. Presupponēdo igitur q̄ iste psone que carnaliter cōmiscent sint legitimi coniuges. tunc oportet istum articuluꝫ intelligi de bono prolis ꝛ fidei inq̄tum deficiunt i intentione. Et sic istū articulū restringēdo dico. q̄ Cōclusio si quis coniugū cōmittendo actū carnalis copule nō intēdit prolis conceptionē vel generationē. si tamē reddit debituꝫ exigenti cōiugi ppter bonum fidei qua sibi tenet. tunc i tali actu nec ē peccatū mortale nec veniale. Si autē nō exigitur ab eo. sed potius ipse exigit. tunc vel hoc facit ratione indigentie. vel hoc facit sine indigentia ppter libidinē satiandā. Primo adhuc excusat a peccato. eo q̄ post lapsum primoꝝ parentū istud sacramentū nō solum sit institutū in officium generationis. verumetiā in remediū fornicatōnis. Si secūdo modo. hoc dupliciter pōt cōtingere. quia vel sua intentio ita absorbet hmōi libidine q̄ nō solum cum sua. verumetiam cuꝫ aliena si copiā eius haberet vellet huiusmodi libidinē explere. Et tunc mortaliter peccat. eo q̄ sua intentio caret coniugali fide. Uel ratione huiusmodi fidei solū cum sua legitima. et cū nulla alia implet ꝛ vult implere hmōi libidinem. Et tunc vt cōmuniter dicit. non peccat mortaliter. q̄uis peccet venialiter. Et istud licet sit cōmune dictū. tamen quādoqꝫ non verū. quia in exquisitione p̄dicte libidinis quādoqꝫ aliqui hoīes notabiliter abbreuiant vitam suā. ꝛ intantū viciant et corrumpunt vires corpales q̄ quādoqꝫ efficiūtur paralitici. quādoqꝫ epilentici. quādoqꝫ leprosi. igitur ratione annexi piculi cui se exponunt ppter suam explendam libidinem. nō possunt excusari a peccato mortali. Etiam in huiusmodi libidine effrenata quādoqꝫ attēptant aliquas innaturales adinuentiones q̄ sunt ita turpes et enormes. q̄ nequaq̄ possūt excusari a mortali peccato.

Ad p̄ncipale argumentum. Ad argumentum principale nego consequentiā. Ad probationē dicēdum q̄ q̄uis verecundia nō sit nisi de turpi. tamē huiusmodi turpe nō semper est culpa. sed etiam quādoqꝫ est pena. Et isto secundo modo est in proposito. quia turpitudo que est i actu coniugali. est quedam pena derelicta ex originali peccato. Si enim

homo mãsisset i statu innocentie. tũc iste act⁹ nec fuisset turpis nec verecundus.

Distinctio tricesimasecunda. ⁊ tricesimatercia.

q

Quod vero si

ne consensu. Postq̃ mgr̃ sn̄ tractauit de trib⁹ bonis mr̃imonij. nũc tractat p se de vno illoꝝ. puta de bono fidei. Et diuidit̃ i duas ptes. Quia p̃mo tractat de bono fidei put dz esse in om̃i matrimonio consũmato vl̃r. Scd̃o put habuit in matrimonio antiquoꝝ patrũ spãliter. distin. xxxiij. ibi. Querit̃ hic de antiq̃s. Pria i duas Nã p̃mo ostẽdit quõ bonũ fidei astringit cõiugẽ ad debitũ reddenduz. Scd̃o ostendit q̄ hm̃oi debitũ aliquib⁹ tpibus nõ est petendũ. ibi. Et licet debitũ. Prima in duas. Quia p̃mo ostẽdit q̄ vnus coniugũ absq̃ licẽtia alterius nõ potest se ad votũ continẽtie obligare. Scd̃o inq̃rit posito q̄ ad faciẽdũ votũ continẽtie se mutuo licẽtiauerint. vtꝝ hm̃oi licẽtiã possint reuocare. ibi. Si vero q̃libet eoꝝ. Sequit̃ illa ps. Et licet. Et diuidit̃ i duas. q᷑ p̃mo oñdit q̄ aliqñ cessãdũ ẽ a carnal̃ copl̃e exactõe. Scd̃o q̄ qñq̃ cessãdũ ẽ a nuptiaꝝ celebratõe. ibi. Nec solũ. Tũc sequit̃ dis. xxxiij. in q̃ mgr̃ ⁊c̃. Et diuidit̃ i duas ptes. Q᷑ primo tractat de fide coniugali patꝝ antiq̃rũ legẽ moysi p̃cedẽtiũ. Scd̃o de fide patꝝ tpe legis existentiũ. ibi. Legis vero tpe. Prima i duas. Q᷑ p̃mo bigamie seu plr̃itatis vxoꝝ patꝝ antiquoꝝ ponit excusationẽ. Scd̃o castitatis ipsoꝝ adiungit cõmẽdationẽ. ibi. Q, vero castitas. Et hec in duas. Q᷑ p̃mo determiat veritatẽ. Scd̃o ꝯ p̃dicta inducit ⁊ soluit q̃ndã dubietatẽ. ibi. Si q̃s opponat. Seq̄t illa ps. Legis vero tpe. Et diuidit̃ i tres ptes. Q᷑ p̃mo oñdit quõ tpe legis moysi q̃tũ ad mr̃imoniũ q̃dã fuerũt p̃cepta. ⁊ q̃dã pp̃ter duriciã aliquoꝝ pmissa. Scd̃o inq̃rit de patrum tpe legis existentiũ bigamia. Et tercio tãgit quedã ad cõmendationẽ virginitatis spectãtia. Scd̃a ibi. sz nũq̃d. Tercia ibi. Melior ẽ aũt. Et h ẽ diuisio. xxxij. ⁊ xxxiij. distictõis atq̃ snĩa i generali. Circa q̃s dis. q̃ro i spãli.

v

Trũ nõ obstãte matrimonio ꝯsũmato vnus coniugũ absq̃ licẽtia alteri⁹ possit iuste vouere continentiã. Videt̃ q̄ sic. Quia sine licẽtia vxoris põt vir crucẽ assumere. ⁊ ire in subsidiũ terre sancte. po test sine licentiã vxoris vouere castitatẽ. Añs pz extra de voto ⁊ voti redẽptione. c. ex multa vbi dicit̃. Ne terre sancte impediat̃ subsidiũ. viri p̃ter vxoꝝ assensum hm̃oi pegrinatiõis ppositũ vouere libere valẽt. et quod vouerũt libere adimplere. Cõsequẽtia pbat̃. q᷑ i hm̃oi subsidio terre sancte potest sp manere. ⁊ p ꝯsequẽs sp p̃t continere a pp̃ria sua vxore. In contrariũ est apl̃s. i. ad Coꝝ. vij. vbi ait. Nolite fraudare inuicẽ nisi forte ex consensu vsq̃ ad tp̃s. In q̃stione ista q̃tuor sũt videnda.

Primo vtꝝ reddere debitũ exigẽti coniugi semp sit nccĩum. Scd̃o circa p̃ncipale q̃stũ. Et hoc q̃tũ ad dist. xxxij. Tercio ẽ videndũ de matrimonio antiquoꝝ patꝝ. Et q̃rto d̾ compatione virginitatꝭ ad mr̃imoniũ.

Quantũ ad primũ

Articulus primus.

articulũ ẽ distinguendũ. Q᷑ ꝯiũx exactus a coniuge. vel põt sine piculo sue psone reddere debitũ. vel non p̃t. puta q᷑ verisil̃r timet. si reddit debitũ ex h̃ sibi iminere aliquã g̃uẽ sui corpis debilitatẽ seu infirmitatez. Et fm h̃ pono duas conclõnes. Prima ẽ ista Si cõiunx sine sue corpalis vite piculo põt reddere debitũ. tunc semp tenet̃ reddere. et maxime exigẽs nullatenus vult ptunc actu illo carere. Cui⁹ rõ ẽ. Quia quilibet tenet̃ alteri reddere vel dimittere vsum rei sup quã habet legitimã potestatẽ om̃i tpe p quo nõ vult carere tali vsu. Sed quilibet cõiũx sup corpe sui cõiugis legitimã habet potestatẽ. vt pz ex dictis supius. g̃ ⁊c̃. P. quilibet coniũx tenetur om̃i tpe ad hoc q̄ nõ sit iniustus. g̃ tenet̃ omni tempe coniugi reddere debitũ si nullaten⁹ vult carere hm̃oi redditõe. ⁊ iste põt reddere absq̃ sui piclitatione. Añcedẽs est notũ. Cõsequentiã pbo. q᷑ om̃is ille est iniustus q̃ nõ reddit alicui debitũ in quo sibi tenet̃ p eo tẽpore quo exigens debitũ non vult carere tali redditione. ⁊ exactus põt reddere absq̃ sui periclitatione. Sed coniũx tenet̃ coniugi reddere debitũ corpalis copule. g̃ ⁊c̃. Sed cõtra istã ꝯclusionẽ. põt argui multiplicit̃ Primo sic. Null⁹ de necessitate salutis tenet̃ ad illud p quod p̃uat̃ sacra ꝯmunione. Sed cõiũx reddẽs debitũ carnis cõiugi excludit̃ a sacra ꝯmunione. Maior pz. q᷑ a sacramẽto salutis null⁹ debet excludi pp̃ter h̃ q̄ ꝯsentit illud i q̃d tenet̃ ꝯsentire de nccĩtate salutꝭ. Minor pz i lr̃a auc̃te. b. Hiero. q̃ ait. Quicũq̃ vxori debitũ reddit vacare nõ põt orationi. nec

Cõclusio prima.

1

2

Instantia

1

carnes agni edere. Ubi [illegible] edere carnes agni in
2 telligit sacrã cõronẽ. ¶ .i ecclia vel i strata
publica corã pplo ꝯiunx non dꝫ reddere debi
tũ ꝯiugi exigẽti. ergo non sp̄ tenet reddere. Añs
pꝫ. qꝛ si redderet in ecclia h̄ eẽt ꝯ loci sctitatẽ.
& etiã ecclia eẽt p epm reconciliãda. vt patꝫ de
conse. di. i. Si redderet i strata. tũc scãdaliza
ret pplm. Cõseqntia etiã ptꝫ. qꝛ saltẽ illo tp̄e
quo est in p̄dictis locis non tenet reddere. er
3 go non tenetur semper reddere. ¶ .tempo
re festiuo non tenet reddere. qꝛuis hoc posset
facere sine piculo sui corpis. ergo nõ sp̄ tenet red
dere debitũ qñ pt sine piculo sui corpis. Añs
pꝫ p Aug. i li. qstionũ veterꝫ & noui testamen
ti. vbi ait. Xpiano cũ vxore sua aliqñ licꝫ con
uenire & aliqñ nõ. ꝓpter ꝓcessionis em̄ dies &
ieiunioꝝ aliqñ cõuenire nõ licet. qꝛ etiã a lici
tis abstinẽdũ est. vt facilius impetrari possit qꝺ
postulat. Etiã Gre. in li. dyalogoꝝ recitat
ꝙ mulier quedã de nocte cognita a viro suo ꝺ
mane veniẽs ad ꝓcessionẽ ecclie arrepta est a
dyabolo. ¶ .tempe menstruoꝝ nõ licet red
4 dere debitũ. ergo non tenet coniũx semp reddere
qñ põt sine piculo sui corpis. Conseqntia pꝫ
Probat añs. qꝛ illud nõ licet ꝓ quo sm legẽ
homo debet occidi. Sed lex p̄cipit ꝙ tãꝫ vir
qꝫ mulier occidãtur si coitu conuenerint tp̄e
menstruoꝝ. vt patet Leuitici. xx. ca. ergo &c.
¶ .istud confirmat. qꝛ hoc nõ licet qꝺ est
5 ꝯtra bonũ ꝓlis. Sed reddere debitũ tp̄e men
struoꝝ est contra bonũ ꝓlis. qꝛ sup illo verbo
Isa. lxiiij. quasi pãnus mẽstruate. dicit Hie
ro. ꝙ tempe menstruoꝝ viri ab vxoribꝫ debent
abstinere. qꝛ tũc concipiũtur mẽbris damna
ti. ceci. claudi. leprosi. vt qꝛ parẽtes nõ erubu
erunt in conclaui ꝯmisceri. eoꝝ pctã pateant
6 cunctis. & apte redarguãtur in puulis. ¶ .
mulier post partũ anteqꝫ trãseat dies purga
tionis nõ tenet reddere debitũ. ergo non tenetur
semp reddere debitũ. Añcedẽs patꝫ. xxxiij. q.
iiij. c. Si cã. vbi dicit. ꝙ in diebꝫ purgatõis
vir nõ debet coire cũ muliere. Idẽ patet. xxxij
7 q. iiij. c. origo. ¶ . si vnus coniugũ postqꝫ
cõmisit adulteriũ petit sibi reddi debitũ. alter
coniũx non tenet sibi reddere. & tamẽ hoc pos
set sine piculo corpis sui. ergo non semp tene
tur reddere debitũ qñ sine piculo corpis sui
põt reddere. Cõsequẽtia ẽ nota. Añcedẽs ha
bet. xxxij. q. i. c. i. vbi dicit. ꝙ adultera donec
peniteat non est tenẽda i consortio ꝯiugij. Et
eadẽ questione. c. ij. dicit. Sicut iniquus est
qui castã dimittit. ita fatuus & iniustus est qui
tenet meretricẽ. Nã patronus est turpitudinis
qui celat crimen vxoris. Ad p̄mũ dicen Solutio.
dũ ꝙ minor vniuersalr accepta non est vera. Ad.1.
Ad ꝓbationẽ dicẽdũ ꝙ sm ꝯmunẽ doctrinã
ac etiã sm magistꝝ hic in lra. dictũ Hierony
mi debet intelligi nõ de quolibet coniuge. sed
solũ de his qui sunt mistri ecclie. sicut in eccle
sia grecoꝝ aliqui sacerdotes habẽt legitimas
vxores. qui ꝓhibetur a celebratõe misse ꝓ illa
die qua suis vxoribꝫ debitũ reddiderũt. Alij
autẽ fideles dũmõ als sint idonei. non debẽt
a sacra ꝯmunione ꝓhiberi ex hoc ꝙ debitũ cõ
iugale suis coniugibꝫ reddiderũt. Sed poti
us in hoc sunt sue deuotiõi & cõsciẽtie relinqn
di. Ad scdm nego ꝯsequẽtiã. ex illo em̄ añ Ad.2.
cedẽte nõ seqtur necessario. nisi ꝙ nõ tenet in
omi loco reddere debitũ. Uñ ẽ ibi fallacia ac
cidẽtis & figure dictionis. Ad ꝓbationeꝫ
dicẽdũ ꝙ illo tempe quo est in p̄dictis locꝫ te
net reddere. licet nõ teneat vt est i p̄dictis lo
cis. Etiã añcedẽs deficit in pte. qꝛ dato ꝙ
nullo modo possent habere aliũ locũ qꝫ locuꝫ
consecratũ. & alter coniũx nullatenus vult care
re de illo actu. tũc reddens debitũ non peccat
dũmodo non reddat sponte sed cũ cordis sui
dolore. Nec etiã ecclia ex hoc necessario erit
reconciliãda si istud factũ fuerit secretũ. sicut
patet p Hosti. et p multos alios doctores iu
ris Ad terciũ nego añcedẽs. Ad ꝓbatõꝫ di Ad.3.
cendũ: ꝙ aliqd nõ esse licitũ põt dupl'r intelli
gi. Uno mõ qꝛ est ꝯ ꝓhibitionẽ. Alio mõ qꝛ
est ꝯtra dissuasionẽ. Et isto scdo modo intel
ligendũ est dictũ Aug. & nõ p̄mo mõ. qꝺ ptꝫ
ex verbo sequẽti cũ subdit. qꝛ etiã a licitis ẽ ab
stinendũ &c. ergo qꝺ p̄mo dixit nõ licere tãqꝫ dis
suasum. postea videt dicere licere inqꝫtuꝫ lici
tũ distinguit ꝯ ꝓhibitũ. Ad dictũ Greg.
dicendũ. ꝙ ex hoc nõ habet ꝙ illud malũ eue
nerit illi mlieri ꝓpter hoc p̄cise qꝛ viro suo red
didit debitũ. qꝛ multis modis potuit se habe
re inordinate. vel circa illũ actuꝫ. vel circa ali
os actus. ex quibꝫ inordinatõibꝫ hmoi vexa
tio sibi poterat euenire Ad quartũ nego cõ Ad.4.
sequentiã. Quia qꝺ pena mortis est puniẽdũ
hoc non potest quis facere sine piculo corpis
sui. sed vt dicit in ꝓbatione añcedẽtis coitus
tempe menstruoꝝ qꝫtum ad vtrũqꝫ coniugeꝫ
puniebat pena mortis Etiã sm ꝯmuniorẽ
opinionẽ negãdũ ẽ añcedẽs. qꝛ si petens debi
[illegible] nullatenus vult carere. tũc reddẽs debituꝫ
non peccat sm ꝙ cõior doctrina tenet. Ad
ꝓbationẽ dicendũ ꝙ tunc p̄cipiebãtur ambo
occidi. qñ ambo sponte consentiebãt in actuꝫ
carnalis copule. ita ꝙ nulla istaꝝ psonaꝝ red

didit quasi inuita ⁊ exacta ab altero coniuge.
Ad.5. Ad quintū quod est confirmatio isti⁹ an̄
cedētis dicēdū. q̄ aliquid esse ꝯ bonū prolis
pōt dupl'r intelligi. Uno modo simpliciter ⁊
absolute. sicut an̄ tempus generatōis ꝓcura
re fetus abortum. vel post generationē prolē
genitā exponere ꝑiculo ⁊ nō nutrire. ⁊ sic ma
ior est vera. sed minor nō vera. Alio mō ſm
quid. sicut ē i ꝓposito. ⁊ sic minor ē vera. q̄uis
maior nō sit vsq̄quaq̄ vera. q2 q̄n̄q̄ non so
lū licet reddere verumetiā exigere actū carna
lis copule. q̄uis ſm quid mō p̄dicto sit ꝯtra
bonū ꝓlis. Coniuges em̄ leprosi pn̄t exigere
actū carnalis copule. dato q̄ ab eis nō genere
tur ꝓles nisi leprosa. vt pꝫ extra de ꝯiugio le
prosoꝝ. c. i. ⁊ ij. Tpe ṽo menstruoꝝ q̄uis
ꝓpter p̄dictū prolis ꝑiculū nō liceat exigere.
tamē coniūx exactus sine pctō pt reddere. q2
⁊ si exigere sit in volūtate ꝯiugis. ⁊ ꝑ ꝯseq̄ns
circa ipm tanq̄ circa actū qui est in potestate
hominis pōt esse pctm̄. tamē reddere ē de neces
sitate iuris. ⁊ ꝑ ꝯsequēs vt sic circa ipm nō est
Instantia pctm̄. Forte dicet. q̄ quicūq̄ consentit ali
cui mortaliter peccāti ille peccat mortaliter. sꝫ
cōiūx exigēs actum carnalis copule tpe quo
mulier patit menstruū peccat mortal'r. ⁊ red
dens debitū cōsentit illi exigenti. ergo reddēs
debituꝫ tempe menstruoꝝ mortaliter peccat.
Maior pꝫ ad Roma. i. vbi ait ap'lus. Qui
talia agūt digni sunt morte. nō solū autē qui
faciunt. sed ⁊ qui ꝯsentiūt faciētibus. Prima
ꝑs minoris patet ex iā dictis. ac etiā ex ꝯmu
ni doctrina. Patet etiā q̄tū ad scd̄am ꝑtē. q2
Solutio. dās alicui quod petit cōsentit petēti. Dicē
dum q̄ secūda ꝑs minoris non est vera. quia
coniūx reddēs debitū ab eo exactū nō sponte.
sed ꝓpter ius p̄cipiens vt debitū reddat exi
genti ⁊ carere nolēti. i hoc nō consentit exigē
ti. sed ꝯsentit iuri p̄cipienti. cōsentit em̄ in pas
sionē ad quā tenet ex p̄cepto iuris. q̄uis non
Instantia consentiat i actionē ipsius exigētis. Forte
adhuc dices. quādocūq̄ aliqua sunt insepa
bilia. tūc nō potest q̄s cōsentire i vnū nisi cō
sentiat i alteꝝ. Sed actio ⁊ passio sunt insepa
bilia. ergo nō potest cōiūx ꝯsentire i passionē
Solutio. nisi etiā ꝯsentiat in actionē Dicēdū q̄ aliq̄
esse insepabilia pt dupl'r itelligi. Uno modo
ſm rē. Alio mō ſm rationē ⁊ voluntatē. Pri
mo mō actio ⁊ passio sunt insepabiles. sed nō
scd̄o mō. q2 sicut dictū est i tercio libro. crucifi
xio actō q̄ se tenuit ex ꝑte crucifigentiū displi
cuit deo patri. ⁊ tn̄ crucifixio passio q̄ se tenu
it ex ꝑte christi placuit. licꝫ illa actio ⁊ ista pas
sio inseꝑabiles fuerint ex parte rei. Sic muli
er exacta potest consentire i passionē. ad quā
sustinēdam de iure tenet. cum nō habeat pote
statē corpis sui. vt dicit. i. ad Corinth. vij. q̄
uis nō consentiat i actionē exigētis Et hoc
patet ad formā argumēti. q2 accipiēdo insepa
bilia p̄mo modo. tūc maior ē falsa. licet mior
sit vera. Sed secūdo modo tūc minor est fal
sa. vt pꝫ ꝑ iā dicta Ad sextū nego an̄cedēs Ad.6.
maxime si vir nō vult pro tūc illo actu carere
⁊ vxor timet q̄ ipse cadat i fornicationē vl' ad
ulteriū. Ad ꝓbationē dōm q̄ verba illoꝝ ca
pituloꝝ nō sunt p̄ceptiua. sed solū ꝑsuasiua.
Etiā dato q̄ vir prohibeat ꝑ hm̄oi verba
ne exigat. tamē si contra ꝓhibitionē exigeret.
mulier ꝑ hm̄oi verba nō intelligeret ꝓhibita
q̄ debitū exactū reddere deberet. Etiā isto
p̄mo potest rn̄deri ad casum p̄cedentē de tem
pore mēstruo. Ad septimuꝫ dicēdū q̄ toto Ad.7.
argumēto ꝯcesso nihil habet ꝯ p̄dictā ꝯclusi
onē. q2 illo casu posito. puta q̄ vxor publice ꝑ
seueret i meretricio. tūc ipso iure maritus est
absolutus a thoro illius mulieris. licet non
sit absolutus a vinculo cōiugali. Sed cōclu
sio posita ē de talibꝫ ꝯiugibꝫ qui nec a vinculo
thori nec a vinculo cōiugali sūt absoluti ipo
iure. Conclo scd̄a ē. si coniūx sine corpalis Cōclusio scd̄a.
sue vite ꝑiculo nō pt reddere debitū exigenti.
tūc nō tenet nec obligat ad reddēdū. Quia i
actibꝫ naturalibꝫ nullus tenet de nccitate nec
obligat ad illud ad cui⁹ oppositū incliat ipsa
natura. Sed actus carnalis copule ē actus
valde naturalis. ⁊ tota natura inclinat vnū
q̄dq̄ indiuiduū humanū ad desiderādū suā
ꝯseruationē i esse. ḡ q̄tum ad actū carnal' co
pule nullus cōiugū tenet reddere debitū cuꝫ
ꝑiculo sue vite qd̄ opponit sue ꝯseruatōi i esse
Forte dicet. si ista ꝯclo eēt vera. tūc si vnus Instantia
cōiugū efficeret leprosus alter q̄ remaneret sa
nus nō teneret sibi reddere debitū. ꝯn̄a pꝫ. q2
cū lep̄ sit morbꝫ ꝯtagiosus. videt q̄ i tali ꝯmi
xtione mūd⁹ ab immūdo inficiat Sꝫ opposi
tū isti⁹ ꝯn̄tis exp̄sse hr̄ extra de coniugio lepro
soꝝ. c. ꝑuenit. ⁊ c. qm̄ nemi. ex q̄ seq̄tur oppo
sitū an̄tis qd̄ ē oppositū ꝯclonis. Dōm q̄ Solutio
ꝯn̄a nō valet. q2 sine ꝑiculo vite pt ꝑsona mū
da reddere debitū carnal' copule ꝑsone lepro
se. Ad ꝓbationē dōm q̄ vt coiter dr̄. ꝑ h̄ q̄ ꝑ
sona mūda tpe cōgruo redderet debitū ꝑsone
immūde nō inficeret. dūmō eoꝝ cohabitatio
non eēt sp̄ continua. ⁊ ideo sicut iura astrigūt
ꝑsonā mūdā ad reddēdū debituꝫ ꝑsone lepro
se. sic eadē iura ꝑmittūt q̄ ꝑsona mūda ꝑ sue

sanitatis conseruatione nō habitet continue cū leprosa. sed habeat habitationē seorsum. i tali tamē ꝓpinquitate. ꝙ ꝑsona leprosa nō defraudet a debito in quo sibi ꝑsona mūda tenetur. Et dato etiā ꝙ ꝑsona reddēs debitū efficeret leprosa. ꝑ hoc tamē nō esset in periculo sue corporalis vite. quia sicut dicit beat⁹ Aug. in quadā omelia sup Lucā. Lepra coloris ē ꝑ vicium est. nō valitudinis vel integritatis sensuū atqꝫ membroꝶ.

Articulus secundus. Cōclusio prima

Quantum ad secūdū articulū pono duas ꝯclones. Prima ē ꝙ matrimonio ꝯsummato ꝑ carnalē copulā. tūc nō licet vni ꝯiugū absqꝫ licētia alteri⁹ taliter vouere continentiā ꝙ nec petat debitū. nec
1 reddat exigenti. Quia sicut iniqua ē elemosyna quā facit quis de [illegible] nō sua. sic inualidū est votū ⁊ inutile sacrificiū quod facit quis de re que non est in sua ptāte. Sed vt patet .i. ad Cor. vij. neuter coniugū h₃ ptātē corꝑis sui. sed quilibet sup corpus alteri⁹ h₃ ptātē q̄tum ad actū carnalis copule. ḡ nullus pt tali voto se astringere quo eximat ab alterius ꝯiugis ptāte q̄tum ad redditionē debiti carnalis copule. nisi ille renūctiet iuri suo vouēdi licentiā
2 concedēdo. P̄. si ꝯsummato matrimonio vnus coniugū intraret religionē sine licentia vel cōsensu alterius ꝑ hm̄oi introitū nō excusaret a redditione carnalis copule. ḡ nec ꝑ votum continētie emissum sine cōsensu alterius coniugis de hm̄oi redditione poterit excusari Cōsequētia pat₃ [illegible] locū a maiori negatiue. q₂ si ꝑ aliqđ votu₃ deberet excusari. hoc maxime videret ꝑ votū religionis. Nā iura q̄tū ꝑ has est semp fauent his que spectāt ad religiones approbatas. Antecedēs ꝓbatū est supius dis.
3 xxvij. articulo. iij. ꝯclusione pma. P̄. istud pt ꝓbari q̄ttuor auctoritatib⁹ Aug. q̄s magister hic adducit in lr̄a

Instantia
1 Forte dicet ꝙ hoc d̄ iure potest aliq̄s vouere a quo nō pōt ꝑ aliu₃ impediri absqꝫ mortali pctō illi⁹ qui impedit. Sed coniūx non potest ꝯiugē impedire a voto continētie nisi ꝑstando impedimentū mortaliter peccet. ergo de iure ⁊ absqꝫ licētia cuiuscūqꝫ cōiunx se potest astringere ad obseruandū votū cōtinētie. Maior p₃. Probat minor. q₂ impedire bonū spūale est pctm̄ mortale. sed votū continētie ē quoddā bonū spūale. ḡ ⁊c.
2 P̄. votū de accipiēda cruce ꝑ subsidio terre sancte potest ꝯmutari i ingressum religiōis Sed vir pt absqꝫ cōsensu mulieris facere votum de accipiēda cruce ꝑ faciendo iā dicto [illegible] sidio. ḡ vir pt igredi religiōē. ⁊ ꝑ cōsequēs vouere continētiā q̄tum ad nō reddere debitū sine licētia vel cōsensu sue vxoris. Maior cōcedit cōmuniter. q₂ nullū votu₃ est adeo magnū vel arduum quin in votū religionis approbate possit cōmutari. Minor ꝓbata est i pmo argumēto quo ꝓposita est ista questio.

Solutio. Ad.1.

Ad pmū nego minorē. Ad ꝓbationē dicendū ad maiorē. ꝙ licet aliquis peccet impediendo bonum spūale quod quis vellet facere absqꝫ impediētis iactura ⁊ ꝑiudicio. tn̄ non peccat impediēdo tale bonū quod si fieret sibi cederet in damnū ⁊ ꝑiudicium. Licite eñ possum impedire aliquē ꝓtunc a dandis elemosynis qn̄ d̄ rebus meis furaret illud quod vellet distribuere ꝑ modum elemosyne. Vn̄ talia impediēdo homo ꝓprie nō impedit bonū sed ꝑuenit ꝓprium damnū. Sed cōiunx nō potest facere votū de nō reddendo debitū sine ꝑiudicio alterius ꝯiugis cui tenet reddere debitū. ideo ⁊c. Etiā potest dici ad minorem istius ꝓbationis. ꝙ q̄uis votū continētie sit quoddā bonum spūale vt ꝓcedit ab illo qui potest vouere sine alterius ꝑiudicio. tamē vt est alteri ꝑiudiciale non ē bonū sed malū. Sicut dare elemosynā de dantis substātia est bonum. sed dare elemosynā de aliena et furtiua substātia nō est bonū sed malū. Sic autē est in ꝓposito. ḡ ⁊c. Ad scđm dōm ꝙ lic₃ maior sit vera de eo qui habet ptāte₃ sup corpus suū. tn̄ nō est vera loquēdo de eo cui⁹ corp⁹ est [illegible] ptāte alterius. ⁊ ideo in ꝓposito illa maior est falsa. q₂ corpus vnius coniugis ē in ptāte alterius cōiugis ⁊ ecōuerso. vt pt₃ ꝑ apl'm .i. ad Cor. vij. Ad.2.

Cōclusio scđa.

Cōclusio scđa ē ꝙ vn⁹ ꝯiugū altero nō requisito pt vouere ꝯtinētiā q̄tum ad hoc ꝙ nō petat debitū sibi reddi. Q₂ q̄uis homo nō possit licite facere votū de seruando oppositū illius ad qđ tenet de necessitate. tn̄ licite potest votū emittere de seruādo oppositū illi⁹ qđ dependet ab eius libera volūtate. S₃ ad reddēdum debitū cōiunx tenet ex necessitate. petere autē sibi reddi debitū est i sua libera voluntate. ḡ q̄uis nō possit vouere continentiā q̄tu₃ ad nō reddere. tamē licite potest continentiā vouere q̄tum ad non petere debitum.

Opīo thome ⁊ mltorū alioꝶ.

Sed cōtra istā conclusionē sunt aliqui magni doctores qui dicunt ꝙ nō solū de nō reddendo debitū. sed etia₃ de non petēdo cōiunx non potest facere votū absqꝫ consensu alterius coniugis. ⁊ si fecerit hm̄oi votū non tenet. ⁊ penitētia sic vouēti debet iniūgi tanqꝫ

de illicito voto. Ratio istorum punctalit stat
1 in hoc. Quia petere debitum est aliquo modo verecundum. et istud onus verecundie quod debet esse duorum commune maneret sup uno solo. si alter emitteret votum de debito non petendo.
2 Propter muliebrem verecundiam uxor quandoque non petit quamuis indigeat. ergo si vir non peteret propter votum quod fecisset de non petendo. tunc uxori propter votum mariti sepe posset periculum fornicationis imminere.

Contra opinionem. Sed ista vt videtur non concludunt. Quia quandocunque aliquid est licitum alicui sine voto. hoc propter votum adiunctum non efficitur illicitum. Sed non petere sibi reddi debitum carnalis copule. hoc licet vtrique coniugi antequam de hoc faciat aliquod votum. ergo dato quod hoc voueat. tunc ex huiusmodi voto non erit illicitum. Maior patet. Quia sicut votum adiunctum ei quod de se est illicitum. non facit ipsum licitum. sed magis auget peccatum. sic votum adiunctum ei quod de se est licitum non facit ipsum illicitum. sed magis auget meritum. Minor patet auctoritate Aug. que ponitur hic in littera istius distinctionis. et accipitur ex li. Aug. sup psalterio. vbi sic ait. Redde debitum. et si non exigis redde. pro sanctificatione perfecta deus tibi computabit si non quod tibi debetur exigis. sed reddis quod debes vxori.

Solutio. Ad 1. Ad primum potest negari maior. quia petere debitum non est verecundum: dummodo debite petatur. scilicet quando debet peti. et eo modo quo debet peti. et a quo iuste petitur. Nec etiam petere ab eo qui promptus debet reddere est onus. Si enim esset ibi aliquid oneris vel ponderis. hoc esset. quia ille a quo petitur non expedite redderet illud quod petitur. et tunc huiusmodi onus magis se teneret ex parte redditionis quam ex parte petitionis.

Ad 2. Ad secundum dicendum dicendum quod si mulieri aliquod periculum immineret ex eo quod non petit quando indiget. hoc non esset imputandum viro. sed ipsi mulieri. Nam vir non potest prophetare de mulieris indigentia. nisi ipsa reuelet aliquo modo. et ideo si ex se vir peteret. tunc ita cito posset petere tali hora quando mulier non indigeret sicut quando indigeret.

Nota. Est tamen circa hoc aduertendum. quod mulier debitum predictum dupliciter potest petere. Uno modo expresse. sicut quando verbis indicat circa predicta suam voluntatem. Alio modo significatiue. sicut quando aliquibus euidentibus signis reuelat illud quod intendit. Et secundum vtramque petitionem vir tenetur satisfacere mulieri. Et ideo per secundum modum petendi sufficienter succurritur verecundie muliebri. etiam posito quod vir votum emiserit de non petendo.

Di. xxxiii. Articulus tercius.

Quantum ad tercium

articulum duo sunt videnda. de quibus magister tractat in dist. xxxiii. s. de pluralitate vxorum respectu eiusdem viri. et de libello repudii. Quoad primum pono duas conclusiones.

Conclusio prima. Prima est quod nunquam licuit vni viro simul habere plures vxores absque diuina dispensatione. Quia quod est contra ius nature. hoc nulli licet sine diuina dispensatione. Sed vnum virum habere plures vxores est contra ius nature. ergo etc. Maior patet. Minorem probo. quia de lege nature est istud preceptum. quod tibi non vis fieri alteri ne feceris. sed vir nollet quod vxor sua alium virum haberet. ergo contra legem nature est quod vir propria auctoritate plures vxores accipiat.

Et confirmatur ista minor sic. Illud quod inditum est homini a principio sue creationis. hoc videtur esse de iure naturali. Sed vnum virum habere vnam vxorem est homini inditum a principio sue creationis. Nam sicut patet Gen. ii. immediate creatis primis hominibus dixit Adam Quamobrem relinquet homo patrem suum et matrem suam. et adherebit vxori sue. et erunt duo in carne vna.

Conclusio secunda. 1 Conclusio secunda est quod ex diuina dispensatione vnus vir licite potest habere plures vxores. Quia conditor legis potest in preceptis legis dispensare. maxime si talia sint quod in eis dispensatio non derogat honori dispensantis. Sed deus est conditor legis nature. et dispensatio sup vxorum pluralitate respectu vnius viri non derogat diuino honori. ergo non obstante quod vnam vxorem esse vnius viri sit de lege nature. tamen cooperante diuina dispensatione vnus vir licite potest plures vxores habere. Maior patet. quia est vulgata propositio in iure tam canonico quam ciuili. Minor etiam patet quantum ad primam suam partem. quia cum deus sit conditor nature. igitur ipse solus est conditor legis nature. Patet etiam quantum ad secundam partem. quia non apparet aliqua derogatio diuini honoris ex eo quod deo dispensante vnius viri essent plures vxores.

Instantia 1. Forte dicetur quod ista secunda conclusio repugnet probationi prime conclusionis. Quia ius naturale non capit dispensationem. Nam vt ait Aug. conditor nature nihil facit contra naturam. Igitur si vnum virum habere plures vxores est contra legem nature. vt dicit minor rationis adducte pro prima conclusione. igitur diuina dispensatione non potest vnus simul plures habere. cuius oppositum asseritur in secunda conclusione.

Praeterea contra eandem minorem arguitur sic. Lex 2 iuris naturalis est eadem apud omnes. Sed de vna vxore habenda ab vno viro non fuit semper eadem lex apud omnes. quia sancti patres veteris testamenti habuerunt plures vxores. vt apparet de Abraham. iacob. dauid. et communiter etiam alii viri illius testamenti plures habuerunt vxores

3 P. ius naturale est quod natura oĩa anĩa/
lia docuit. vt dicit̃ i iure ciuili. Sed vnũ ma
rem esse vnius femelle natura nõ docuit oĩa
animalia. Unus eñ gallus ꝯmiscet̃ multis
gallinis. vnus thaurus multis vaccis. vnus
aper multis porcis. Et sic de pluribꝰ alijs aĩa
libus. g̃ vnũ vir̃ habere vnã solã vxorez non
Solutio. videt̃ esse de iure naturali. Ad p̃mũz nego
Ad.1. maiorẽ loquẽdo de talibus i quibꝰ dispẽsatio
nõ est ꝯtra honorẽ diuinũ. Ad ꝓbationẽ di/
cẽdum ꝙ natura põt dupl'r ꝯsiderari. Uno
modo q̃tum ad cursum cõem seu potẽtiã na
turalẽ. Alio mõ ẽm potentiã obedientialẽ. Et
de isto scd'o modo intelligendũ est dictũ beati
Aug. ⁊ nõ de p̃mo. Quia ꝯtra naturã q̃tum
ad eius potentiã obedientialẽ deus nũq̃ facit
Sed ꝯ naturalẽ cursũ nature deus sepiꝰ facit
Cõseruauit eñ pueros illesos i camino ignis
ꝯtra naturalez cursum nature ignis. Et isto
mõ etiã ipse deus ẽm assumptã naturã geni/
Ad.2. tus fuit de virgine gloriosa. Ad scd'm dicẽ
dum ꝙ ius naturale q̃tũ ad p̃sens spectat cõ
sistit in dictamine recte rõnis. ita ꝙ istud ẽ de
lege nature seu de iure naturali qd' recta ratio
dictat. Et ideo sicut deficit de facto apud mul
tos dictamen recte ratõis. sic etiã de facto mul
ti faciũt ꝯtra legẽ nature. vel ꝯtra ius natura
le. Et ideo licet lex nature sit eadẽ ẽm se apud
omnes. non tñ omẽs op̃antur ẽm legẽ natu/
re. ⁊ hoc q͛ vel lex nature est obfuscata in mẽ
tibꝰ ipsoꝝ ꝑpter pctã vel demerita eoꝝ. vel q͛
sciẽtes ea q̃ legis sunt ex certa malicia faciunt
ꝯtra legẽ. Propter quod multi paganoꝝ ⁊ gẽ
tilium tenẽt plures vxores. q̃uis hoc faciant
ꝯtra legẽ nature. ⁊ in hoc grauiter peccãt. Or
sicut dicit Innocẽtiꝰ extra de diuortijs. c. gau
demus. Nulli vnq̃ licuit simul plures vxo/
res habere. nisi cui fuerit diuina reuelatõe cõ
cessum. Ad formã igit̃ rationis dicẽdũ ad
minorẽ. ꝙ licet de facto ista lex nõ fuerit ab oĩ
bus obseruata. tamẽ sic fuit apud oẽs. ꝙ om
nes ad sui obseruantiã obligabat. exceptꝭ his
cũ quibus conditor legis. s. ipse deus dispẽsa
bat. de quoꝝ numero fuerũt illi sancti patres
de quibꝰ ꝓcedit illius minoris ꝓbatio. Cũ il
lis eñ patribꝰ deus dispẽsauit explicite ꝑ ap/
tam reuelationẽ. ⁊ cũ alijs eiusdẽ gentis qui
ad exemplũ istoꝝ habuerũt pluritatẽ vxoꝝ
ad multiplicandũ populũ qui vnũ verũ deũ
Ad.3. coleret dispensauit implicite. Ad terciũ di/
cendũ ꝙ aliquid dicit̃ de iure naturali dupl'r
Uno modo ẽm naturã generis. ⁊ sic maior ẽ
vera. Alio mõ ẽm naturã speciei determinate
puta ẽm naturã rationalẽ. sicut est in ꝓposito
de vnitate vxoris. Hoc eñ dictat recta ratio
ꝙ in specie humana vna debeat esse vxor vniꝰ
viri. nisi ex aliqua certa causa conditor natu
re in hoc dispenset. Et isto scd'o modo maior
nõ est vera. De libello repudij est aduertẽ/ De libello repudij.
dũ. ꝙ nõ licebat in veteri lege mulierẽ repu/
diare nisi ex aliqua causa euenirẽ post cõtra
ctũ matrimoniũ. nec indifferẽter licebat ꝓpter
quãlibet causã euenientẽ. sed solũ ꝓpter tales
causas quibus bonũ ꝓlis poterat aliquatenꝰ
impediri. Et hoc vel q̃tum ad corpus. puta
si mulier appareret sterilis. vel fuit leprosa. vł
aliq̃ alia notabili feditate maculata. Uel q̃tũ
ad aĩaz. puta si fuit mulier mali moris. Pro
pter continuã eñ cohabitationẽ prolis cum
matre vtplurimũ proles sequit̃ mores mr̃is.
Et quia viri hebrei fuerũt durissimi cordis.
ideo ne ꝑpter mortale odiũ ipsi occasione p̃/
dictoꝝ defectuũ vxores occiderẽt. ꝑmisit moy
ses diuortiũ fieri inter virum ⁊ vxorẽ. declara
tis causis p̃dictis. ⁊ i libello ꝯscriptis. q̃ libellꝰ
repudij dicebat̃.

Quantum ad quar Articulus quartus
tum articulũ essent duo vidẽda. Primo vtr̃
virginitas sit virtus. Scd'o vtr̃ bonũ matri
moniale sit melius virginitate. De p̃mo
ad p̃sens nihil dicã. ne nimis p̃sentẽ questio/
nem teneã. ⁊ etiã quia intendo illã inquisitio
nẽ dño concedẽte quãdoq̃ seriosius ꝑtracta
re. De secũdo est aduertendũz. ꝙ virgini/
tas ⁊ matrimoniũ possunt dupl'r ad inuicez
compari. Uno mõ ẽm tẽpus p̃cedẽs virginẽ
Mariaz. Alio mõ ẽm tẽpus sequẽs. ⁊ maxi
me ẽm tẽpus gratie quo veritas euangelica
fuit diuulgata. Et ẽm hoc pono duas cõ
clusiones. Prima ẽ ꝙ in tempe p̃cedenti. Cõclusio prima.
matrimoniũ fuit laudabilius ꝟginitate. Or
illud quo diuinũ p̃ceptũ implet̃ est laudabi/
lius eo quod nec cadit sub p̃cepto nec sub cõ
silio. Sed in veteri lege ⁊ in tempe p̃cedenti
ortũ virginis Marie matrimonio impleba
tur diuinũ preceptũ. ⁊ toto illo tempe virgi/
nitas nec cadebat sub p̃cepto. nec sub ꝯsilio.
ergo ⁊c. Maior ẽ nota. Minor patet ex di/
ctis supius distinctione. xxvi. articulo. iij.
P. status corpaliter fecũdior illo tempe fu 2
it virtuosior ⁊ cõmendabilior. Sed matrimo/
nium ẽ corpaliter fecũdius virginitate. Ma
ior patet. quia mulieres ⁊ viri carẽtes fecundi
tate corpali illis diebus maledicti putabant̃

Scđa cõ/ clusio. Minor autē de se est nota. Conclusio se/
cunda est. ꝙ ꝑ tempe sequēti et specialiter qñ
lex euangelica fuit diuulgata. tūc virginitas
fuit nobilior et cōmendabilior matrimonio.
1 Quia illud quod in lege euāgelica cōsulitur
tanq̄ ptinēs ad statum summe pfectionis. h
est pfectius ⁊ nobilius eo quod indulget tan
q̄ ptinēs ad statum vite cōmunis. Sed ĩ le
ge euāgelica virginitas consulit tanq̄ ad sta
tum summe pfectionis ptinēs. ⁊ matrimoni
um indulget tanq̄ ptinēs ad statum vite cō
munis. ergo ꝛc. Maior est nota. Minor eti
am patet cuilibet intuēti textū aplī .1. ad Co/
2 rinth. vij. P. illud quod in statu leg̃ euā/
gelice est magis meritoriuz altero. hoc est vir
tuosius ⁊ pfectius eo. Sed virginitas respe/
ctu matrimonij est hmōi. ergo ꝛc. Maior pa
tet. Probat minor. q: qđ in vita futura ma/
ioris est pmij. hoc in vita p̄senti maioris ē me
riti. Sed virginali statui in vita futura dat
premiū correspōdens cētesimo fructu. ⁊ ma/
trimonio datur pmiū correspōdēs tricesimo
fructu. vt patet p glo. sup illo verbo euange/
3 lij. quod autē cecidit in terram bonam. P.
Cyprianus [redacted] virginitate ait sic. Flos est iste
ecclesiastici germis. decus ⁊ ornamentū gra/
tie spūalis. illustrior portio gregis christi. Ex
quo patet ꝙ in statu christiano virginitas ē
Instantia laudabilior matrimonio. Forte ɔtra istud
1 dicet aliquis iudeus. ꝙ sicut se habet terra fe
cunda ad terrā sterilē. sic se habet matrimoni
ale coniugiū ad virginitatē. Sed terra fecū/
2 da est laudabilior sterili. ergo ꝛc. P. illud
est laudabilius quod congruit statui magis
laudabili. Sed status innocētie ē mag̃ lau/
dabilis inter omnes status vie. ⁊ huic statui
congruit matrimoniū. ⁊ nō virginitas. nam
si māsissent homines in statu innocentie nul
la seruata virginitate omnes matrimoniū cō
traxissent P. illud quod a deo est institutū
3 laudabilius est eo quod ab hominibus est ex/
cogitatū sine dictamine recte ratōnis. Sed
matrimoniū est a deo institutū. vt patet ex di
ctis supius. ⁊ virginitas est ab hominibus ex/
cogitata sine dictamine recte rationis. Nā re
cta ratio est indagatrix medij. quia dissuadē
do extrema dictat mediū inter supfluū et di/
minutū esse tenēdum. ⁊ ideo virtus consistit
in medio eo ꝙ sit habitus electiuus put recta
ratio dictat. vt patet. ij. ethicoꝝ. Sz tale me
diū tenet matrimoniū inter passiones vene/
reas ⁊ nō virginitas. tenet eñi virginitas al/
terum extremū simpliciter contra intempan

tiam. quia nec quādo oportet nec vbi oporz
admittit hmōi delectationes sicut ecōtra intē
perātia facit hominē talibus delectatōnibꝫ se
dare quādo nō oportet. ⁊ vbi nō oportet. Et
istoꝝ mediū obseruat ab his qui tenēt matri
moniū ƀm ꝙ a deo ē institutū. igit ꝛc. Ad Solutio.
primū dicendū ꝙ q̄uis maior cōtineat aliq̄d Ad.1.
veritatis loquēdo de corpali fecūditate. est [redacted]
men falsa loquēdo de spūali fecūditate. Naz
q̄tum ad fructū spūalem loquēdo virgitas
ē multo fecūdior matrimonio. eo ꝙ virgo fe/
cundissimū habeat spōsum. s. dñm ihm chri/
stū. iuxta quod ait apłus. Despōdi eñi vos
vni viro virginē castam exhibere xpo. Unde
hmōi spūalem virginitatis fecunditatē ⁊ cor
poralē sterilitatez tangens ille sapiēs Sapie
iij. ait. Felix sterilis ⁊ incoinquinata. que nō
sciuit thorum in delicto: habebit fructū in re
spectiōe animaꝝ sanctarū. Et infra ca. iiij. ait
O q̄ pulcra est casta generatio cū claritate.
Ad secundū dicendū. ꝙ maior nō est om/ Ad.2
nibus modis vera. q: nō oportet ꝙ illud qđ
congruit statui nobiliori esse nobilius ĩ quo
libet statu. al's eñi sequeret ꝙ pnūc in isto sta
tu nō pati ꝓpter deū esset laudabilius q̄ pa/
ti ꝓpter deum. et nō ieiunare ꝓpter deuz esset
laudabilius q̄ ieiunare ꝓpter deū. quia ĩ sta
tu innocētie nullus fuisset passus ꝓpter deū.
nec aliquis ieiunasset ꝓpter deū. Itez lauda/
bilius esset viros ⁊ mulieres pronūc penitus
ire nudos q̄ vestitos. quia in statu innocen
tie oñes iuissent nudi ⁊ absq̄ vestitu. Eti
am minor nō est vsq̄quaq̄ vera. Nam licet
status innocētie fuisset cōmodosior ⁊ securi/
or. tamē status gratie videt esse laudabilior ⁊
finaliter vtilior ⁊ nobilior ꝓpter maius meri
tū quod homo pōt acquirere in statu gratie
quod forte nō habuisset in statu innocētie.
Ad terciū nego secundā ptē minoris. Nā Ad.3
sicut matrimonialis fecūditas pmo homini
fuit a deo naturaliter indita. sic pura virgini
tas Marie virgini fuit a deo supnaturaliter
inspirata. ⁊ cū magno rationis dictamine ab
illa gloriosa virgine ⁊ a ceteris ipsam imitāti
bus obseruata. Ad ꝓbationē dicendū. ꝙ
mediū virtutis cuiꝰ recta ratio ē indagatrix
nō consistit semp in medietate quātitatis illi
us circa quod est virtus. quia tūc magnificē/
tia nō esset virtus. cū ipsa sit circa sumptus ⁊
dona. ⁊ tamē nō inclinat hominē ad facien/
dum mediocres sumptus. sed ad faciendūz
maximos sumptus. quia vt patet. iiij. ethico
rū. nullus maiores sumptꝰ facit q̄ magnificꝰ

Et ideo mediū virtutis in talibus oportet accipere q̄tum ad circūstantias modificantes ip̄m actū ſm dictamē recte rationis. puta ille eſt vere magnificus qui dat maxima dona. quādo oportet ſeu decet. ⁊ cui decet. ⁊ propter quid decet. Ille ꝟo non eſſet magnificus qui eque magna daret q̄n nō deceret. ⁊ cui non deceret. ⁊ ꝑpter talem finē ꝑpter quē nō deceret.

Et eodē modo dicēdū eſt ꝺ virginitate. ꝙ licet q̄tum ad materiā circa quaꝫ ē teneat ſimpliciter extremū. declinādo ⁊ refrenādo ac refutando omnes venereas delectatiōes. tamē vt tenet mediū q̄tuꝫ ad circumſtātias iuxta dictamē recte rationis vere debet dici virtus. puta ſi aliquis ſeruat ꝟginitatē quādo debet. ſcꝫ in tempe gratie. quādo virginitatē autenticādo filius dei naſci voluit ex virgine. ⁊ propter q̄d debet. puta ad laudē dei et ꝑpter amorē dei. Vn̄ extremū deuians ab iſto medio fuiſſet virginaliter cōtinere quādo homies ex p̄cepto diuino in veteri lege ſe debebant matrimonio dare. vel etiā nūc ꝑpter laudeꝫ humanaꝫ. ſicut fatue virgines lampades ſine oleo portātes. vel ꝑpter honoreꝫ idoli continētes. ſicut virgines alique romane deā veſtaꝫ ſolebant honorare. Iuxta quod dixit p̄fectus romanus ad ſanctā Agnetē. Iaꝫ te ꝑparare ad venerandā deā veſtā neceſſe eſt. vt ſi ꝑſeuerātia virginitatis placet. die noctuqꝫ eius ſacrificijs venerādis inſiſtas. Ad argumentū principale nego ꝯſequētiā. Ad ꝓbationē dicendū. ꝙ ſi mulier voluerit tūc poteſt ſequi virū. ⁊ ſic in itinere et vbicūqꝫ morā contraxerit poteſt a viro ſuo exigere debitū. ⁊ ipſe tenetur reddere. ſuppoſita tamē ex parte ſui poſſibilitate. ⁊ exteriori debita honeſtate. puta ꝙ tali loco ⁊ tpe reddat vt ex hm̄oi redditiōe nullus ſcandalizet̄.

Ad argu. princi.

Diſtinctio triceſimaquarta.

h Inc ſuper eſt oñdere. Poſtq̄ꝫ magiſter determinauit de bonis matrimonialibus que ſunt matrimonij cauſa finalis. nūc in iſta. xxxiiij. diſ. incipit tractare de ꝑſonis cōtrahētibus q̄ ſunt matrimonij cauſa materialis. Et diuidit̄ in duas ptes. Quia p̄mo tractat de ꝑſonis aliq̄ mō illegitimis ad matrimoniū ꝑficiendū. Scd̄o ꝺ ꝑſonis oīmino inhabilibꝫ ad m̄rimoniū ꝯtrahendū. diſ. xxxvij. ibi. Sūt igit̄ quidā ordines. Prima i duas. Nā p̄mo tractat de impedimētis ꝯtractū matrimonij p̄cedentibꝫ. Scd̄o de impedimētis ꝯcomitātibus et ſubſequētibus. diſti. xxxv. ibi. Hoc etiā notandū. Prima i duas. Quia p̄mo cōſiderat quedā impedimenta q̄ q̄nqꝫ matrimoniū totaliter dirimūt Scd̄o ꝺ quibuſdā q̄ nūqꝫ m̄rimoniū penitus tollunt ibi. De his etiā. Prima i duas. Quia p̄mo q̄dā impedimēta matrimoniū dirimētia tangit in vlī. Scd̄o aliq̄ p̄dictoꝝ tāgit i ſpeciali. ibi. De his enī. Et hec i tres. Quia p̄mo oſtēdit quō matrimoniuꝫ impedit̄ naturali frigiditate. Scd̄o maleficij prauitate. Tercio furioſa infirmitate. Scd̄a ibi. De maleficijs aūt Tercia ibi. Furioſi quoqꝫ. Circa iſtā diſtinctionē quero.

Vtruꝫ aliq̄d impedimentū diſſoluat matrimoniū iā ꝯtractū. Et videt̄ ꝙ nō. Quia q̄d de ſui natura ē indiſſolubile. hoc nullo impedimēto diſſolui pōt. Sed m̄rimoniū de ſui natura implicat indiſſolubile vinculū. vt patet ex dictis ſupius. ꝗ ⁊c̄. In ꝯtrariū ſunt iura canōica q̄ multa m̄rimonij aſſignāt impedimēta. vt in ꝓceſſu iſtius q̄ōnis patebit. Hic q̄ttuor ſūt vidēda. Primo de impedimētis m̄rimonij i generali. Scd̄o i ſpāli de impotētia coeundi Tercio ꝺ inhabilitate ad ꝯhendū homis furioſi. Et quarto de impedimēto accidēte ex vicio homis inceſtuoſi.

Quantuꝫ ad primū ē aduertendū. ꝙ quedā ſunt īpedimēta ꝑpter que ꝓhibet̄ matrimoniū ꝯtrahēdū. ſed nō dirimit̄ ꝯtractū. Alia ꝑpter q̄ ꝓhibet̄ ꝯtrahendū. ⁊ etiā dirimit̄ q̄d videbat̄ eſſe contractū.

Articulus primus.

Prima impedimēta ſūt i genere duplicia Quia quedā dicunt̄ ꝓhibitiōnes eccl'ie. Alia dicunt̄ ferie. Et iſtud comp̄hēdit̄ hoc verſu. Impediūt ſꝫ nō dirimūt vetitū: ferieqꝫ. Ad intellectū p̄mi impedimēti. ſ. cū dicit̄ vetitū. i. ꝓhibitū. ē aduertendū. ꝙ eccl'ia q̄nqꝫ ꝓhibet p modū ſtatuti irritādo oīme illud q̄d in ꝯtrariū attēptat̄. et ſic nō accipit̄ in ꝓpoſito ꝓhibitio. q2 talis ꝓhibitio nō ſolū impediret matrimoniū ꝯhendū. ſed etiā dirimeret ꝯctū. ſicut q̄n eccl'ia ꝓhibet ne aliq̄s ducat ſuā ꝯſāguineam vel affinē i vxorē. Q̄nqꝫ autē ꝓhibet ꝓhibitōe ſimplici ſine irritatōe ei⁹ q̄d fit in cōtrariū. ſicut extra ꝺ pe. ⁊ re. prohibet̄ ille qui ſacerdotē occidit ne vnq̄ꝫ ꝯtrahat m̄rimoniū oībꝫ diebꝫ vite ſue. Et ſic ē in ꝓpoſito. Q2 dato ꝙ

Uerſus.

ꝯ hm̃oi simplicē ꝓhibitionē homo ꝯhat ma trimoniū. tūc q̃uis sic ꝯtrahēs mortaliter pec cet tanq̃ trāsgressor aplici ꝓcepti. tñ mrīmoni um manet ꝯtū. et nō dirimit̃ i futur̃. Ad intellectū etiā secundi impedimēti. s. de ferijs. est aduertendū. ꝙ dies feriati sunt tribus vici bus i anno. vt patet. xxxiij. q. iiij. c. nō oportz scȝ ab aduentu dn̄i vsq̃ post epiphaniā. et a septuagesima vsq̃ ad octauā pasce. et tribus septimanis ante festū Johannis baptiste. q̄ tres septimane debent incipi tribus diebꝫ an̄ ascensionē dn̄i. ⁊ terminari in octaua penthe costes. vt determinatū est extra de ferijs. c. ca pellanus. Et nota ꝙ ꝑdictis diebus nō ꝓ hibetur cōtractus sponsaliū vel etiam matri monij fieri. sed prohibetur sollēnizatio matri monij [illegible] sacerdotalē bn̄dictionē. ac etiā ꝯsum matio matrimonij p carnalē copulā. sicut pa tet. xxxiij. q. iiij. c. oportet. et duobꝫ capitul' se quētibus. Cōcordāt etiā i hoc doctores iur̃. ac etiā theologie. Et ratio illius ꝓhibitio nis cōmuniter assignat̃. q2 in illis tribꝫ festi uitatibꝫ. s. natiuitat̃ dn̄i. pasce ⁊ pēthecostes homies debent se parare ad recipiēdū sacram ꝯmunionē. ⁊ ideo circa illa tempa debent sibi cauere a talibus mūdanis negocijs. quibus solito modo occupātur hoīes i sollēnitatibꝫ nuptiar̃. Alia impedimenta ꝓpter q̄ diri mit̃ matrimoniū quod videt̃ esse ꝯtractū. xij. esse videnť. ⁊ his versibꝫ comphēdunť. Er ror. cōditio. votū. cognatio. crimē. Cult⁹ dis paritas. vis. ordo. ligamē. honestas. Si sis affinis. si forte coire nequibis. Hec socianda vetant connubia. iūcta retractāt. Ista du odecim impedimēta notauit Hostiensis i ru bricella de matrimonio. c. viij. qualiter impe diatur. Ad pleniorē igit̃ intellectū eorum que in istā dictis versibus cōtinētur. est scien dū. ꝙ error significat errorē ꝑsone. de quo di ctū est supius dist. xxx. Cōditio significat ser uiturē. de qua patet ibidē. Diceť etiā de hoc in fra dist. xxxvi. Uotū nō accipit̃ hic qualiter cūq̃. sed votū continētie sollēne. Uotum eīm continētie ꝑuatū. q̃uis impediat mrīmoniū ꝯhendū. tñ nō dirimit ꝯtū. vt patebit infra dist. xxxviij. Cognatio ē triplex. Una carnal' ⁊ de hac videbit̃ di. xl. Alia spūalis. Et tercia legalis. Et de his duabꝫ patebit dis. xlij. Cri mē. Aliq̄ crimina ꝓhibēt mrīmoniū ꝯhēdū. ⁊ dirimūt ꝯtū. Aliq̄ ṽo nō dirimūt ꝯtū. q̃ uis ꝓhibeāt ꝯhendū. vt patebit dist. xxxvij. Cultus disparitas. puta qñ de duobꝫ conīu gibꝫ infidelibꝫ vn⁹ ꝯuertit̃ [illegible] fidē xp̄ianam. alio ꝑseuerāte in sua infidelitate. tūc fidel' pōt ꝯtrahere mrīmoniū d̄ nouo cū ꝑsona fideli. ⁊ dissoluit̃ ꝑmū mrīmoniū eo mō q̄ dictū ē. s. dis. xxvij. arti. i. i solutōe q̄nte instātie. Et d̄ h̄ etiā patebit. j. dis. xxxix. Uis. i. violētia vl' co actio. de qua dictū ē dis. xxix. arti. i. Ordo nō quilibet sed sacer ordo ꝓhibet ꝯhendū. ⁊ diri mit ꝯtū. vt patebit di. xxxvij. Ligamē puta si h̄ȝ legitimā vxorē viuentē. ⁊ ꝯhit cuȝ alia. tūc ꝓpter ligamē vinculi mrīmonialis q̄ alli gatus ē vxori ꝑme non tenet mrīmoniū q̄ se alligauit vxori scđe. q2 d̄ iure naturali vna dꝫ eē vxor vni⁹. vt dictū ē dist. xxxiij. ꝯclōe ꝑma De isto etiā ipedimēto patebit dis. xxxv. ⁊ xxx vij. circa finē. Honestas. i. publice hōestatis iusticia. de q̄ patebit dis. xli. Affinis. De isto ipedimēto qđ d̄r affinitas sil'r diceť disti. xli. Coire neq̄bis. h̄ significat impotentiā coeun di. de qua diceť immediate i articulo seq̄nti.

Articulus secundus.

Quātum igitur ad hoc est aduertendū ꝙ hm̃oi impotētia tripl'r pōt accidere. Uno mō ex pte viri. Alio mō ex pte mulier̃. Tercio mō ex pte vtriusq̃. Ex [illegible] te viri tripl'r. Uno mō ex frigiditate naturali puta si ex nimia sue complexionis frigiditate nō potest habere tantā erectionē virilis virge ꝙ possit naturali mō ꝯiungi cū aliq̄ muliere.

Scđo mō ex lesiōe accidētali. puta si ex se ctione caret vtroq̃ testiculo. vl' al's sic lesus ē i mēbris genitalibus ꝙ omino est inutilis ad actū carnalis copule. Tercio mō ex praui tate sortilegali. puta si ex dyabolica deceptio ne seu incantatione est maleficiatus. Sȝ ꝑmo mō vl' illa frigiditas est tempalis ⁊ trā sitoria. ⁊ tunc ꝓpter impotentiā ex tali frigi ditate contingentē. nō sunt diuortia mrīmo nij celebrāda. Si autē hm̃oi frigiditas est ꝑ petua. tūc ratiōe eius ꝓhibet̃ mrīmoniū ꝯtra hendū. ⁊ dirimit̃ ꝯtractū. eo ꝙ via nature sic impossibile talē hoīeȝ debitū carnalis copule reddere alicui mulieri. Est tñ valde neces sariū vt eps vel eius vicēgerēs inter aliquas ꝑsonas celebrans diuortiū ꝓpter hm̃oi perpe tuā frigiditatē nature. ⁊ diligēter ꝑcipiat ve ritatē anteq̃ ferat sniaȝ. quia calor naturalis in aliquibus hominibus ex successu tempis vi gorat̃. qñ p corpale crementū debitā staturaȝ corpis adepti sunt. qui ꝑus debilis videbant̃ q̃tū ad officiū ṽtutis generatiue. qñ natura hm̃oi calorē q̄si total'r direxit ad officiū ṽtut̃ nutritiue. p pficiendo corpusq̃ ad mensurā

Uersus.

Istud ē di rectoriū q̃ tuȝ ad oīa impedimē ta mrīmo nij.

debite stature. Et io pcipit in iure extra de frigidis et maleficiatis. c. laudabile. q p trienniu debent simul cohabitare. et sine fraude qntum aptiori modo possunt debet probare vtrum possint carnaliter conuenire. Et si elapso trienio conuenire no poterut. tuc si abinuice volunt separi. oportet eos ambos iurare de predicta impotentia cu septima manu. i. cum septem hominibus ppinquis vel vicinis. qui septe homies iurabut q credut istos coniuges verum dicere de predictis. Et hoc facto epus vel eius vice gerens dabit mulieri licentia vt alteri possit nubere si noluerit cotinere. virum aute phibebit ne de cetero contrahat mrimoniu. Si tame otra hmoi phibitione alibi cotraxerit. et reptu fuerit q possit muliere carnaliter cognoscere. tuc separandus e a scda. et cogedus e q reuertat ad pma. etiaz no obstante q pma vxor fuerit interim altero viro matrimonialiter copulata Nota etia q fm glo. sup pdicto capitulo. si an triennu posset haberi eaudes certitudo p experientia medicoru de ppetuitate pdicte frigiditatis. tunc iam dictu tempus trienny posset p iudice abbreuiari. Si secudo modo. tuc sine dilatione tepore immediate mulier pot licetiari vt otrahat cu alio viro si a pmo petierit separi et noluerit continere. et vir ppetue priuadus est matrimoniali coniugio. quia ex successu tempis no potest esse spes q cares vtroq testiculo vnq fiat aptus ad matrimoniu osummadu.

Si tercio mo. tuc eodemo faciendu e sic pdictu est de frigiditate et p easde distinctoes respondendu. Perpetuu em reputat maleficium et no tempale. quado p trienniu coiuges comorantes probauerut se fideliter quantuz potuerut. et tame nuq actu carnalis copule pficere potuerut. Unde in hoc solo videt esse differetia faciendo diuorciu ppter maleficiu ppetuum et ppter frigiditate ppetuam. q quis frigido negetur licentia cum alia contrahedi. tame in diuortio ppter maleficiu no solu mulier. sed etia vir in hoc relinquit sue volutati. Cui ratio esse videt. qr p maleficiu no efficit qs impotes respectu cuiuscuq mulieris sed respectu hui mulieris cu q deberet si posset mrimoniu osumare. Si em ect ipotes respectu cuiuscuq mulieris. tunc tal impotetia non imputaret maleficio. sz poti frigiditati. Et io elapso pdicto trienio. qmuis no ocedat frigido q cu alia mliere possit ohere. eo q ita inutilis ect scde sicut fuit pme. tn h ocedit maleficiato. eo q possit esse vtilis mulieri scde quis inutilis fuerit pme. Sed o istud sunt due opiones. Quaz vna ponit q maleficiuz nihil sit i rei veritate. sed solu in talium hoim extimatoe qui effect quoz cause qnq sunt occulte maleficijs demonu solet deputare. Sic etia terrores qs homo ex sua timida extimatione sibipsi facit: imputat demoni Sz ista opinio est cotra dicta sanctoz. vt apparet expsse ex his que dixi li. ij. dist. viij. articulo. ij.

Oppositu etia isti opinionis expsse appet in legeda de scto Cypriano [illegible] iustina virgine. Est etia ista opio o sacraz scptura q Exo. vij. facit mentione de maleficis regis pharaonis. et i. Reg. xxviij. de phitonissa. Et i ps. fit metio de veneficio seu serpentu incantatione. Igit multo magis potest esse maleficiuz seu hominu incantatio. Alia est opinio q ponit q qmuis maleficiu vere quadoq otingat circa aliquos homies qtum ad carnalis copule impedimentu. nullu tn maleficiu dirimit mrimoniu octu. Qr vt dicut nullu maleficiu est ppetuu. Na dyabolus no hz ptate nisi sup pctores. et ideo deleto pcto p pniam: tollit maleficiu. Etiam vnu maleficiu potest tolli p alterz maleficiu. Potest etia tolli p exorcismos ecclesie q sunt ordinati ad repmendu demonis potestate. Sed nec ista opinio valet. quia expsse est contra ius canonicu et otra determinatione sancte matris ecclie. q habet. xxxiij. q. i. c. si p sortiarias. vbi dicit. q si maleficiati sanari no poterunt. tuc abinuicem separi valebunt. Etia istud expsse habetur extra de frigi. et malefi. c. littere vestre. in quo capitulo ide modus sepationis ponit de maleficiatis post trienniuz qui pus positus est de incurabili frigiditate in. c. laudabilem.

Ad ratione dicedu q ex pmissione diuina qnq remanet pena et vexatio demonis etiam cessante culpa. Nec etia licet xpiano vnu maleficiu tollere p alterz maleficiu. qr no posset pcurare scdm maleficiuz sine mortali peccato. Etiam dato q aliquis se exponat hmoi mortali pcto temptado vnu maleficiu tollere p alterz: adhuc sua intentone frustrat. put qnq aliqui sunt experti Propter qd etia qnq aliq malefici dicut q no qdlibet maleficiu potest tolli p alterum maleficiu. Etia deo pmittete sepe visum est q exorcismi et oiurationes ecclie no valet semp ad tolledu corpales molestias illatas homibus ab ipsis demonibus Nec sut ordinati exorcismi ad tolledu qslibz

Opinio cotraria.

Cotra opinione.

Opinio scda.

Ratio

Cotra opinione.

Solutio rationis.

molestias dyaboli. sed determinate ad hoc sūt ordinati vt dyabolus nō auertat homines a perceptione baptismi. vt patet ex dictis magistri circa finē. vi. di. isti⁹ quarti libri. Si autē ex parte mulieris accidit p̄dicta impotentia. puta qꝛ mulier ē ita arta ꝙ vir nō potest ei carnaliter coniūgi. hoc potest esse dupl'r. Quia vel illa mulier sine sui corporis periculo potest per artē medicine vel q̄litercūqꝫ aliter absqꝫ mortali peccato taliter aptari. ꝙ vir cū quo cōtraxit ipsā possit carnaliter cognoscere. ⁊ tunc nō est dirimendū matrimoniū inter hm̄oi personas contractuꝫ. Uel nō potest illa mulier ab hm̄oi impedimēto curari sine sui corporis periculo. vel etiā sine mortali pctō. tūc sufficienter pbata hm̄oi incurabilitate. si vir petit diuortiū debent ab inuicē separi. ⁊ licitū est viro contrahere matrimoniū cū alia muliere. mulier vero innupta debet ppetua manere. Si tamē cōtraxerit de facto cū alio viro. ⁊ ab illo carnaliter fuerit cognita. tunc si ex vsu istius secūdi viri facta est apta p primo viro. cogenda est vt reuertat ad primū ⁊ dimittat secundū. quia ecclesia decepta fuit in ferēdo sententiam diuortij. Nam impedimentū qd̄ hm̄oi mulier habuit respectu p̄mi viri. nō fuit incurabile sicut putabat. Ista patēt extra de frigidis ⁊ malefi. c. fraternitatis. Sed in tercio casu. puta quādo vir impotens contraxit cū muliere nimis arta. tūc simul debent cohabitare sicut frater ⁊ soror. Quia istud consulitur quādo impedimentū solū est ex parte vni⁹. puta quādo vir potēs contraxit cū muliere nimis arta. vel mulier ad matrimoniū apta cōtraxit cū viro impotente. Ergo multo magis istud est obseruandū qn̄ impedimētū coeundi est ex parte vtriusqꝫ. Cōsequētia patet. Añcedēs autē expsse habet extra de frigi. ⁊ malefi. c. consultatōi. vbi dicit. Romana ecclesia consueuit iudicare. vt quas tanqꝫ vxores habere nō possunt habeāt vt sorores. Et ne ista decretalis videat contradicere dictis p̄cedentibus. vbi allegatū est p viro potente ꝙ sibi debet dari licentia seu libera facultas contrahendi cū alia muliere. est aduertendū. ꝙ ꝓm iuristas ista decretalis loquit de eo qui contraxit cū muliere quā anteqꝫ contraheret nouit esse ineptā ⁊ nimis artā. decretalis autē p̄cedens loquitur de eo qui hoc ignorauit. ⁊ per ꝯseq̄ns magis benigne est agendū cū eo qui per hm̄oi ignorantiā excusat. Est etiā secundo notādum. ꝙ ista decretalis consultatōi. nō est absolute p̄ceptiua. sed psuasiua. ⁊ ideo posito ꝙ contra mandatū iā dictū ipse vir contraheret cū alia. tūc deberet manere cū secūda. qꝛ cū p̄ma nō habuit matrimoniū supposito ꝙ impotētia coeūdi se tenēs ex parte p̄me fuerit simpliciter incurabilis. vt pꝫ extra de frigi. ⁊ male. c. ꝙ sedē. vbi dicit. Qui impotētes sunt minime apti ad contrahendū matrimoniū reputātur. Forte dicet ꝙ actus carnalis copule nō est de esse matrimonij. ergo impotentia coeūdi siue se teneat ex parte viri p̄cise. siue ex parte mulieris p̄cise. siue ex parte vtriusqꝫ simul. nō impedit matrimoniū cōtrahendū. nec dirimit contractū. Añcedens pōt pbari per ea q̄ dicta sunt dis. xxx. de mr̄imonio marie virginis. Cōsequētia etiā pꝫ. qꝛ ppter impotētiā illius qd̄ nō est de esse alicui⁹ non videt illud dissolui. ergo ⁊c. Dicendū ꝙ ꝯñtia nō ē bona. qꝛ q̄uis act⁹ carnalis copule nō sit de eēntia matrimonij. tamē potestas reddēdi hm̄oi actuꝫ est de essentia vel de necessitate matrimonij. ppter qd̄ impotētia coeundi excludēs hm̄oi potestatē impedit ꝯtractū veri mr̄imonij. Nec valet probatio. Quia q̄uis ridere nō sit d̄ necessitate homis. tn̄ non posse ridere sufficienter tollit hominē. qꝛ necessaria consequētia sequit. hoc nō est risibile. ergo nō est hō. Etiam creare nō est de essentia dei. cū de⁹ ab eterno fuerit. ⁊ tamē ab eterno nō creauerit. tamē nō posse creare sufficiēter infert nō esse deum. Sic in pposito. ergo ⁊c.

Instantia · *Solutio.*

Quantū ad terciū

Articulus tercius. · *Cōclusio*

articulū est aduertenduꝫ. ꝙ furiosus. vel hꝫ aliq̄ lucida interualla. et tūc p tpe quo liberū hꝫ vsū rōnis pōt ꝯhere mr̄imoniuꝫ. qꝛ p tali tpe pōt se obligare ad ea q̄ ad veꝝ mr̄imoniū requirunt. Uel furor eius ē continuus absqꝫ omi lucido interuallo. tunc hm̄oi furore durante nō potest ꝯtrahere matrimoniū. et dato ꝙ ꝯhat. tn̄ hm̄oi ꝯtus nō obligat ꝯtrahētes. Quia deficiēte libero cōsensu nō ꝯtrahit matrimoniuꝫ. Sed talis furiosus nō pt hr̄e liberū ꝯsensū. ergo nō pt ꝯhere mr̄imoniū. Maior patet ex his que dixi dist. xxix. articulo p̄mo. Minorē probo. quia vbi totaliter deficit vsus rationis. ibi nec cōsensus nec aliq̄s act⁹ volūtatis potest esse vere liber. Sed cōtinuo exñte furore tunc totaliter deficit vsus rōnis. ergo ⁊c. P. carens vsu rationis non potest se in his que ad verum spectant matrimoniū

Casus 1 · *2*

Scda ps scdi articli · *Tercia ps scdi articli* · *Nota* · *Nota.*

ppetue obligare. q nō potest matrimoniū ɔhe
re. Añs pz ⁊ sil'r ɔñtia. Cū igit ɔtinue furio/
Instantia sus continue careat vsu rōnis. ergo ⁊c. For
te dicet q furor nō est aliquod d illis duode
cim impedimētis recitatis i pmo articulo isti
us questionis. ergo vel ista conclusio est fal/
sa. vel numerus impedimentor i pmo arti/
culo positus extitit diminutus. Cōsequentia
pz. Añcedēs pbat. qr discurrendo p singula
nō inuenit q furor sit aliquod illor impedi/
Solutio. mentor. Dicēdū q iste furor reducit ad p
mū illor impedimentor. scz ad errorē. qr qui
totaliter caret vsu rationis. ille i omni suo cō
tractu videt errare. et dato q nūq nō erret. h
nō est p se ⁊ ex sua industria. sed est p accidēs
⁊ a casu.

Articulus quartus Quātum ad quar
tum articulū ē sciendū. q incestus potest du
pliciter ɔsiderari. Uno mō ratione crimis q
incestuosus inficit. ⁊ sic phibet matrimoniū
ɔtrahendū. licet nō dirimat ɔtra hmōi phi
bitionē cōtractū. Alio mō ratione affinitatis
quam interdū ipse incestuosus acquirit. ⁊ sic
nō solum phibet matrimoniū ɔtrahēdū. sed
etiā dirimit contra hmōi phibitionē contra/
ctum. Istor primū declarabit dist. xxxvij
vbi agit magister d impedimēto crimis. Se
cundū disti. xli. vbi agit magister de impedi
mento affinitatis. Ideo ad pñs circa horū
Ad pnci/pale argumentum. declarationē nō insisto. Ad argumētū pn
cipale dicendū ad minorē q qñuis matrimo/
niū inter fideles psonas legitime et vere ɔtra
ctū ⁊ carnaliter cōsummatū sit indissolubile.
tñ quocūq istor triū nō existēte tūc nō est in
dissolubile. Si eñi vnus coniugū ad fidē
christi ɔuertit. altero in sua ifidelitate perma
nēte. tūc dissolui potest matrimoniū. Cuius
ratio patebit dist. xxxix. Etiā si matrimo
nium est fictum ⁊ nō verum seu legitimū. tūc
nō est indissolubile. Sed matrimoniū fictū
est ⁊ nō verū seu legitimū. qñ ɔtractū matri
moniū pcedit aliquod pdictorū impedimēto
rum. Etiā qñuis verū sit matrimoniū. tñ si
p carnalē copulā nō est cōsummatū. tūc sollē
ni voto ɔtinēte infra duos mēses a pma die
ɔtus ipsius mrimonij pōt irritari. sicut pz
ex dictis supius dist. xxvij. arti. iij.

Distinctio tricesimaquinta
⁊ tricesimasexta.

Hec etiam no
tādū ē. Postq mgr tractauit de
impedimētis ɔtū mrimonij pce/
dētibus. hic determiat d impedimētis hmōi ɔ
ctū seqntibus ⁊ ɔcomitāter incidētibus. Et diui
dit i duas ptes. Qr pmo determinat de impe/
dimēto mrimoniū vez ɔñte. puta de sepatio/
ne q solet fieri pter fornicatoz. Scdo de im
pedimēto matrimoniū simulatū ɔcomitāte.
puta de errore ⁊ deceptōe circa seruitutis ɔdi
tionē. dist. xxxvi. ibi. Nūc de ɔditōe. Pria in
duas. Qr pmo ondit quō iter ɔiuges cā for
nicatōis nūq celebrat diuortiū. Scdo iqui
rit vtz adulter cū illa possit hre mrimoniū
quā pus polluit p adulteriū. ibi Solet etiā q
ri. Pria in tres. Qr pmo ostēdit q pter for
nicationē licet vxorē dimittere. Scdo q di
mittēs a tali vicio debz immunis existere. Ter
cio q dimittēti dimissa viuēte nō licet aliam
ducere. Scda ibi. Si vo querit. Tercia ibi.
Si quis aūt. Sequit dist. xxxvi. Nūc d
ɔditione. In qua magister determinat de im
pedimēto incidēte circa ɔtractū matrimonij
pter ignorantiā seruil ɔditiōis. Et diuidit
in duas ptes. Ad cuius intellectū est aduer/
tendū q aliqui homīes sunt veri serui. aliqui
vo nō veri serui. licet aliquo tempe teneātur
ad modū seruor. puta heredes puuli. Nam
sicut ait aplus. Quāto tempe heres puulus
ē nihil differt a seruo. Primo ergo magister
tractat de pmis puta de habentibus seruilē cō
ditionē Secūdo de secūdis. s. d habētibus pue
rilē conditionē. ibi. Hoc etiā sciendū est. Pri
ma in duas. Nā pmo ostēdit q error seruitu
tis pcedētis ɔcomitās matrimonialē ɔtractū
hmōi cōtractū impedit Secūdo ostēdit q si
seruitus post talē contractū acciderit hic ma
trimoniū pus contractū non dirimit. ibi. Il
lud etiā notādū ē. Prima i duas Quia pmo
ostēdit quō seruilis cōditio impedit mrimo
niū. Scdo inquirit vtz seruus vnius dñi cū
ancilla alterius dñi possit habere cōiugiū. ibi
Querit etiā si seruus. Circa istas duas di
stinctōes quero.

Utrū sepatis ab inuicē coniugibus cā
fornicationis vnus viuente altero pos
sit alibi ɔtrahere matrimoniū Et
videt q sic. Quia psonis sepatis ab inuicem
pter seruitutis conditionē licet cum alijs p
sonis ɔhere. ergo similit licebit sepatis pter

fornicationẽ. Añcedẽs pz. qr qñ ppter errorẽ conditionis illi qui videbãtur esse coniuges ab inuicẽ sepantur. tũc vterqz eorũ potest contrahere secũdario hmõi errore excluso. Consequẽtia etiã patet. quia fornicatio magis videtur esse ɔtra bonũ matrimonij q̃z ɔditio seruitutis. ergo ppter diuortiũ inductũ causa fornicationis nõ minus absoluit᷑ vnus ɔiux ab alio. q̃z p sepationẽ factã ppter errorẽ conditionis. In ɔtrariũ est pceptũ dei quod recitat aplũs. i. ad Corinth. vij. dicẽs. Precipio nõ ego sed dñs vxorez a viro nõ discedere. q si discesserit manere innuptã. Hic primo videndũ est de pncipali quesito. Secũdo dato q coniuges cã fornicatõnis ab inuicẽ sepentur. vtrũ licite valeant reuniri. Et hoc q̃ztum ad distinctionẽ. xxxv. Tercio videnda sunt aliqua de conditione seruili. Et quarto de etate puerili. Et hoc q̃ztum ad distinctionẽ. xxxvi.

Articulus primus.

Quantuz ad primũ aliquid psupponit᷑ z aliqd querit᷑. Presupponitur em̃ q causa fornicatõis licitũ sit fieri diuortiũ inter legitimos cõiuges. Et queritur vtrũ zc. igit᷑ quattuor ponã ɔclusiones. Quarum tres erũt circa psuppositũ. z quarta circa pncipale quesitũ.

Cõclusio prima. Prima cõclusio est q licitũ est viro quãdoqz dimittere vxorẽ fornicãtem.
1 Quia in quo quis peccat in illo põt ð iure puniri. Sed mulier adultera peccat cõtra fidẽ matrimonij. ergo vir non tenet᷑ ei fidẽ obseruare. z p ɔsequẽs ab ea iuste poterit separi. vt sic verificet᷑ illud poeticũ. Frangẽti fidem: fides frãgatur eidẽ.
2 P. hoc est licitũ quod fit ꝫm documentũ euangelicũ. sed ꝫm doctrinã christi Matt. xix. vir potest dimittere vxorẽ causa fornicationis. ergo zc.
3 P. quãdo q vir tenet᷑ ex pcepto iuriscanõici dimittere vxorem fornicantẽ. ergo quãdoqz licitũ est vxorem dimittere. Cõsequẽtia patet. qr ius canonicũ nihil pcipit nisi sit licitũ. Añcedẽs probat᷑ auctoritate Chrisost. qui ait sup Matt. q adultera donec peniteat nõ est tenẽda i consortio coniugij. Quia sicut iniquus ẽ qui castã dimittit. sic fatuus est qui tenet meretricẽ Et ista verba Chrisosto. ponũtur in decretis xxxij. q. i.

Casus i q̃bus nõ pt dimitti vxor ppt fornicationẽ. Notãter autẽ in ista conclusione addidi quãdoqz. qr nõ omnis fornicatõ sufficit ad dimittendũ vxorẽ. Hoc em̃ apparet in septẽ casibus.

Primus. Quorũ prim9 est si cõiuix citur vir sufficiẽter. q etiã ipse fornicatus est cum alia muliere. tunc em̃ ad paria iudicant vir fornicator z vxor fornicatrix. crimen eniz equat om̃es quos inquinat. vt ait Cassiodorus in libro epistolarũ. z ideo in illo casu vni coniugũ nõ competit accusatio contra alterũ. vt pz extra de diuortijs. c. significasti

Secund9. Secundus est si de voluntate viri vel de iussu ei9 mulier fornicat᷑. Istud patet extra de eo q̃ cognouit consanguineã vxoris sue. c. discretionem.

Tercius. Tercius si reddit vxori debitũ postq̃z manifeste cognouit ipsam fornicatã fuisse. tunc em̃ pdit ius accusandi vxorez de huiusmodi fornicatione. vt patet. xxxij. q. i. c. i. et ij.

Quartus. Quartus casus est quãdo vxor credens maritũ suuz esse defunctũ nupsit alteri. a quo si immediate recesserit postq̃z cognouerit maritũ priorẽ adhuc viuere. tũc ille primus tenetur illam recipe. nec potest eam dimittere ptextu fornicationis ppter bonã fidem mulieris. quia credidit illum secundũ esse suum legitimũ virum. licet hoc nõ fuerit veruz. Secus autẽ est si nõ immediate recesserit a secundo reuerso pmo marito. Ista omnia ponũtur xxxiiij. q. i. cum p bellicaz

Quintus. Quintus casus est si aliquis latẽter accessit ad vxorẽ alterius sub specie vel similitudine viri sui. et ipsa consensit ei. credens cõsentire suo pprio viro. tũc excusatur p ignorantiã facti. vt patet. xxxiiij. q. ij. in lectũ mariti. Et istud est verũ dũmodo hmõi ignorantia sit inuincibilis. z nõ sit affectata vel crassa z supina. De quibus ignorantijs dixi libro secũdo. distinctione. xxij.

Sextus. Sextus casus est si vxor alicui9 fuerit ab altero viro vi oppressa. quia tũc excusat᷑ p impotentiaz. vt patet. xxxij. q. v. c. pposito. Et istud est intelligendũ de vi seu violentia absoluta. z nõ de violentia inducta p metuz vel pces. vt patet. xxxij. q. vij. c. omnes occasiões

Septim9. Septimus casus est. Si aliquis existẽs extra fidem christianã repudiauit vxorẽ suã sine crimine fornicationis. z illa ꝫm ritũ gentis sue recepit alium maritũ. Et postea tã primus vir q̃z ista mulier cõuertũtur ad fidem christianã. tunc ipse cogendus est q reuertatur ad illam vxorẽ. nõ obstante q fuerit alteri viro copulata p tempus sue repudiatiõis. Iste casus ẽ determinatus extra de diuortijs. c. gaudemus.

Cõclusio scda. Conclusio secũda est. q nõ obstante adulterio. tñ diuortiũ nõ dz fieri inter ɔiuges auctẽ eorũ ppria. sz debet fieri iudicio ecclie. Qr i exterioribz correctõibz nõ dz i 1

eadem causa idem esse actor ⁊ iudex. nec etiaꝫ reus et iudex. Sed quādo causa fornicationis agitur de faciendo diuortio inter coniuges. tūc coniux innocens est actor seu accusator. et psona nocens est rea seu accusata. ergo neutra istarum psonaruꝫ potest esse iudex q̄ꝫtum ad hmōi diuortium faciendū. ⁊ p consequens deferendū est ad ecclesiasticū iudiciū. sicut etiam in veteri testamento ad ipsos iu-
2 dices deducēda fuit causa repudij. P. xxx-iij. q. i. c. seculares. dicit᷑ q̄ꝫ viri qui vxores suas abiecerīt prius q̄ꝫ iudicio damnētur. a cōmunione ecclesie ⁊ sancto populi cetu. p eo q̄ꝫ
Instantia coniugia maculant separentur. Forte dicet᷑
1 contra istud. q̄ꝫ illud nō debet deduci ad ecclesie iudicium quod non potest probari. Sed actus fornicationis vtplurimū nō potest pbari. Maior patet. quia i exteriori ecclesie iudicio iudicat᷑ scḋm allegata et probata. Patet etiam minor. Quia vt dicit᷑ Job. xxv. Oculus adulteri obseruat caliginē. ⁊ qui male a-
2 git odit lucem. vt dicit᷑ in euangelio. P. si vxor fornicatrix peteret actum carnalis copule a viro suo postq̄ꝫ nota est viro vxoris fornicatio. tunc vir sua auctoritate potest vxori pdictuꝫ actū denegare. ergo sua auctoritate potest talem fornicatricē vxorem dimittere. Cōsequētia pbatur. quia habitatio viri cuꝫ vxore maxime videt᷑ esse p̄cepta in iure pp̄ter redditioneꝫ debiti carnalis copule. vt patet extra de coniugio leprosorū. c. p̄uenit. ⁊. c. quoniaꝫ tiemini. Ergo in casu in quo vir non tenetur vxori petenti reddere actum carnalis copule. in illo casu nō tenet᷑ vxori cohabitare. Antecedens etiā patet. quia si vxori sponte reddit debitū postq̄ꝫ sibi constat de vxoris fornicatione. tunc scḋm iura nō potest de hmōi fornicatione mulierē accusare Etiam efficeret᷑ bigamus. ⁊ p consequens irregularis. ita q̄ꝫ etiam mortua vxore nō posset ad ordines pmo-
3 ueri. P. sententiaꝫ latam a iusto iudice potest homo exequi [illegible] se absq̄ꝫ speciali iudicio ecclesie Sed christus qui est suprem⁹ ⁊ iustus iudex tulit hanc sententiaꝫ Matth. v. q̄ꝫ vir possit vxorē dimittere causa fornicatōis. ergo vir potest hoc exequi p se absq̄ꝫ requisitiōe iu-
4 dicij ipsius ecclesie. P. vir iustus sciēs vxorem suam impregnataꝫ ab alio q̄ꝫ a se. licite potest eam occulte dimittere. ergo vir potest vxorē fornicantē dimittere pp̄ria auctoritate. Consequētia patet. Probat᷑ antecedēs. Qꝛ Matth. i. dicit᷑ q̄ꝫ Joseph cū esset iustus: cogitauit occulte dimittere Mariā coniugem suam. ⁊ hoc p tanto. vt videt᷑ ex textu precedēte. quia pcepit eam esse grauidam seu impregnatam. P. Hostiēsis ⁊ Innocētius. qui 5
sunt magni doctores [illegible] iure canonico. dicūt. q̄ꝫ quādo manifestū est vxoris adulteriū. vir potest vxorē dimittere p seipm. Ad pmuꝫ Solutio.
dicendū ad minorē. q̄ꝫ licet crimen fornicatio Ad.1.
nis non possit semp probari. tamen quādoq̄ꝫ ex facti euidentia probari potest. et saltē tunc in iudicio ecclesie vir potest diuortiuꝫ petere ab vxore. Etiam dato q̄ꝫ actus fornicationis nō possit quādoq̄ꝫ directe pbari. tamen si probat᷑ aliquid ex quo de tali actu habet᷑ violenta suspitio. tūc iudex eque potest facere diuortia ac si actus fornicationis directe fuisset probatus. Sicut si tempe ⁊ loco suspecto inuenitur nudus cū nuda. et solus cum sola.

Ad secundū dicēdum q̄ꝫ viruꝫ dimittere Ad.2.
vxorē potest dupliciter intelligi. Uno modo q̄ꝫtum ad redditioneꝫ carnalis copule. Alio modo q̄ꝫtum ad cohabitationē. Primo mō vir p̄t vxorem dimittere quādo sibi cōstat de vxoris fornicatōe. nisi ecclesia p̄cipiat sibi oppositū. quod p tanto dico. quia anteq̄ꝫ cōstet ecclesie [illegible] mulieris fornicatione. tunc ecclesia potest viro pcipere q̄ꝫ reddat debituꝫ vxori. et sic reddēs ad mandatuꝫ ecclesie nō pdit ius accusandi mulierē de fornicatione. q̄ꝫuis efficiatur irregularis. Secūdo modo nō potest vxoreꝫ dimittere absq̄ꝫ iudicio ecclesie.

Et quia diuortiū inter virum et mulierē est sepatio nō solum q̄ꝫtum ad thorū. sed etiam q̄ꝫtuꝫ ad cohabitationē. ideo absolute potest concedi. q̄ꝫ inter legitimos coniuges non debet fieri diuortiū absq̄ꝫ iudicio ecclesie. et p consequēs istius argumenti ɔsequētia est negāda in eo sensu quo ducit᷑ ɔtra pmissam cōclusionē. Ad pbationē iteꝫ negāda est consequētia. qꝛ q̄ꝫuis p peccato secreto iuste puniatur aliquis i secreto. pp̄ter hoc tn̄ nō seq̄tur q̄ꝫ debeat puniri i publico. igit᷑ supposito q̄ꝫ viro constet in secreto de fornicatione vxoris. ipse iuste potest talem fractricem fidei punire i secreto p subtractionē debiti seu p sepationem thori. q̄ꝫuis eam non iuste puniret [illegible] publicā denegationē cohabitationis. Ad tercium Ad.3.
dicendū. q̄ꝫ minor pp̄rie loquēdo de sentētia nō est vera. qꝛ sentētia est applicatio iuris cōmunis ad factū pticulare. ⁊ ideo q̄ꝫuis p illa vba i Mat. scpta xp̄s ius cōe seu legē cōmunem pmulgauerit. tn̄ sniam nō tulit. sed hoc ecclesie faciendū dereliquit. q̄ hmōi ius ɔmune ad hoc factū particulare poterit applicare

Ad.4. Ad quartū dōz ꝙ totū argumētū pōt con
cedi q̃ztum ad thori dimissionē. sed non q̃ztū
Ad.5. ad habitationis sepatonē. Ad q̄ntū dicē
dū ꝙ v̄ba illoꝝ doctoꝝ pn̄t itelligi de adulta
manifesta. q̄ nō vult desistere ab hm̄oi crimi
ne. illam em̄ tenet̃ vir dimittere ex determina
tione eccl̄ie. vt patet ex dictis sup̄ius. Et ideo
dicit̃ talez dimittere p seip̄m. qꝛ non ē necesse
ꝙ de hoc requirat de nouo iudiciū ecclesie. cū
sibi sufficiat ad hoc p̄ceptum ecclesie. Cō
Cōclusio tercia. clusio tercia est. ꝙ eque potest vxor dimittere
viꝝ fornicantem sicut vir vxorem. Quia ꝭm
1 ꝯmunē doctrinā in causa diuortij vir et vxor
ad paria iudicātur. Et hoc rationabilit̃. Qꝛ
in his que spectāt ad matrimoniū. tantā ha
bet potestatē vxor sup corpus viri. quantā ha
bet vir sup corpus mulieris. vt patz. i. ad Co
2 rin. vij. P̄. diuortiū pmittit̃ in penā coniu
gis frangētis fidē matrimonialē Sed hm̄oi
fidem nō minus frāgit vir adulterādo q̃z mu
lier. ergo non minus iuste potest mulier pete
re diuortiū contra viꝝ adulteꝝ. q̃z vir contra
Instantia adulteram mulierez. Forte dicet̃ ꝙ textus
1 euāgelicus nō exprimit. ꝙ mulier causa for
nicationis dimittat virū. q̃zuis exp̄sse ponat
Matth. v. ꝛ Matth. xix. ꝙ causa fornicati
onis vir potest dimittere vxorē. ergo nō vide
tur ꝙ i causa diuortij vir ꝛ vxor ad paria debe
2 ant iudicari. P̄. minus peccāti nō debetur
tāta pena quāta debet̃ magis peccāti. Sz ma
ius est peccatū vxoris adulterātis q̃z viri. er
go ꝛc. Maior patet. qꝛ ꝭm mensuram delicti
erit plagarū modus. vt patet Deutero. xxv.
Minor etiā patet. qꝛ adulteriū mulieris ma
gis est contra bonū prolis q̃z adulteriuz viri.
qꝛ facit incertitudinē de prole. ꝛ sepe substitu
3 it alienū ꝛ falsum heredē. P̄. diuortiū ē in
ductum ad corrigendū adulteriū. Sed cor
rectio mulieris spectat ad virū magis q̃z econ
uerso. cū vir sit caput mulieris. vt dicit̃. i. ad
Solutio. Coꝝ. xi. Ad p̄muz r̄ndeo cū beato Aug. in
Ad.1. quadā sua epistola. ꝛ habet̃ hic in lr̄a ꝙ p tan
to nō addit de muliere quod p̄missum ē de vi
Instantia ro. qꝛ similē formā vult intelligi. Forte di
cet̃ ꝙ in veteri testamēto vir potuit repudia
re vxorem. ꝛ nō econuerso. ergo i causa diuor
tij nō videt̃ similis forma intelligi de viro ꝯ
Solutio. mulierē. ꝛ ecōuerso. R̄ndeo ꝙ nō est simile
de repudio i veteri testamēto. ꝛ de diuortio in
nouo testamēto. qꝛ vt sup̄ius dictuz est. repu
dium pmittebat̃ ad vitandū homicidiuz. et
qꝛ hoc magis erat formidandū ex pte viri q̃z
mulieris. cum vir ꝯmuniter sit fortior ꝛ auda

cior muliere. ideo tp̄e leg̃ pmittebat̃ ꝙ vir po
terat dare libellū repudij ipi mulieri. ꝛ nō ecō
uerso. Sed tp̄e gratie in nouo testamēto cele
brat̃ diuortiū ꝓpter corrigendū pctm̄ adulte
rij qd̄ consistit i fractione fidei coniugal̃. quā
fidem nō minus frangit vir mulieri. q̃z muli
er viro. ideo in nouo testamēto q̃ztum ad di
uortiū vir ꝛ mulier ad paria iudicātur. Ad Ad.2.
secundū dicendū ꝙ licet maior sit vera loquē
do de diuino iudicio qd̄ erit i alio mūdo. tamē
nō est vera loquēdo de iudicio qd̄ fit in h̄ mū
do. Uidemus em̄ q̄nq̄z duos simul iudicari
quoꝝ vnus interfecit plures homies. et alter
interfecit solū vnū hominē. ꝛ tamē a iusto iu
dice in hoc mūdo tātū punit̃ vnus quātū al
ter. quia quilibet eoꝝ punit̃ pena capital̃ sen
tētie. tamē in alio mūdo punietur ineq̄liter.
Forte dices ꝙ exemplū datū est de iudicio Instantia
seculari. sed diuortiū spectat ad iudiciū spūa
le. ideo nō ē ad ꝓpositū. R̄ndeo ꝙ maior p̄ Solutio.
dicta nō min⁹ patit̃ instantiā de iudicio spūa
li q̃z seculari. qꝛ homicidiū ppetratū a laico ē
maius peccatū q̃z fornicatio ppetrata a sacer
dote. ꝛ tn̄ ꝭm canones pniales taxatos i libro
decretoꝝ penitentia decē annoꝝ cū maximo ri
gore seruāda imponit̃ sacerdoti fornicāti. ꝛ pe
nitētia septem annoꝝ cum minori rigore ser
uāda imponit̃ ibidem laico homicide Itē
in eisdē canonibus matricide iniungit̃ peni
tētia decē annoꝝ. ꝛ vxoricide iniungitur pnīa
sine omni termino omnib᷒ diebus vite sue du
ratura. vt patet de pnīa comitis vxoricide ibi
dem exp̄ssa. ꝛ tamē non est dubiū q̄n matrici
diū sit maius pctm̄ q̃z vxoricidiū. Ad ter Ad.3.
cium dicendū ad minorē ꝙ licet correctio fa
miliaris p modū gubernatoris spectet ad vi
rū respectu mulieris. tn̄ correctio p moduz iu
dicis nō spectat ad eum Cū igit̃ diuortij cele
bratio sit iudicialis correctio. igit̃ non magis
spectat ad viꝝ respectu mulieris q̃z econuerso
Spectat em̄ ad vtrūq̄z respectu vtriusq̄z accu
satorie. sed nō iudiciarie seu sn̄iatiue. Ad pba
tōz dōm ꝙ vir ē caput mulieris p modū gub
natoris. nō p modū iudicis. Cōcl̄o q̄rta ē Cōclusio
ꝙ facto diuortio inter cōiuges: neuter eoꝝ vi quarta.
uēte altero p̄t cū alia p̄sona d̄ nouo ꝯ̄here mr̄i
moniū. qꝛ q̃zuis sn̄ia diuortij se extēdat ad se Ratio.
parationē thori et h̄itatōis. tn̄ nō extēdit se ad
dissolutionē vinculi mr̄imonial̃. cui⁹ vinculi
ligamē ꝓhibet nouū mr̄imoniū ꝯ̄hēdū ꝛ dirī
mit de nouo ꝯ̄ctū. Est em̄ istud ligamē vnuz
de ill̃. xij. ip̄edimētis sup̄i⁹ enūeratis di. xxxiiij.
Istius ꝯclusionis v̄itas habet̃. xvij. q. ij. c.

agathosa. Et ista ē sētēa beati Aug. in libro
ꝺ bono coniugali. vbi ait. Manet inter viuē
tes coniuges coniugale vinculū. qḋ nec sepa
Instantia. tio nec cū alio cōiūctio potest auferre. For
1 te dicet. saluator Matth. xix. ait. Qui dimi/
serit vxorē ⁊ aliam duxerit excepta causa for/
nicationis: mechat. Cū igit exceptio facta p
saluatorē nō possit esse iniusta. ergo qui dimit
tit vxorē causa fornicationis ⁊ ducit aliā. ille
nō mechat. ⁊ p ꝯsequēs cū illa secūda veruz
2 videt habere matrimoniū. P. quicūqꝫ nō
tenet ad continētiam. ille licite pōt vxorē ac/
cipe. sed vir qui dimisit vxorē causa fornicati
onis nō tenet ad ꝯtinentiā. cuz nullo voto
astrinxerit ad continētiā obseruandā. g̃ ⁊c.

Solutio. Ad.1. Ad primū dōm. ꝙ q̃uis exceptio facta a
saluatore nō sit nisi iusta. tñ si causa fornicati
onis dimittēdo vnā vxorē legitimā ducit q̇s
aliaz. ipse vtiqꝫ mechat. quia exceptio facta a
saluatore nō est referenda ad hunc actū qui ē
ducere aliā. sed solū ad hunc actū qui ē dimit
tere vxorē. vñ illa exceptio excusat dimitten/
Ad.2. tē. sed nō excusat ducentē. Ad secundū di
cendū ꝙ minor nō est vera. Ad ꝓbationē di/
cendū ꝙ dato ꝙ nō teneat continere rōne vo/
ti. tamē tenet cōtinere ab omi alia muliere ra
tione matrimonialis vinculi q̃diu viuit illa
mulier quā dimisit rōne fornicatōnis. Et
eadē ratione nō potest aliā vxorē ducere illa
fornicatrice viuēte. quia q̃uis hmoi vir non
impediat ꝺ ꝯtrahēdo matrimonio hoc impe
dimentū quod dicit votū. tamē ipm impedit
hoc impedimentū qḋ dicit ligamē. q² vincu
lū matrimonij manet icorruptū diuortio nō
obstante.

Articulus secundus. Conclusio prima.

Quantuz ad secun

dū articulū pono duas ꝯclōes. Prima est
ꝙ facto diuortio cā fornicatōis nō ꝺbet fieri
ꝯiugū reconciliatio q̃diu coniux nocēs perse
1 uerat in suo ꝺlicto. Quia pseuerāte causa di
uortij. ꝺbet ipm diuortiū pmanere. Sz for/
nicatio nocētis cōiugis ē causa diuortij. ergo
2 ⁊c. P. iā dicto casu posito si fieret reconcili
atio. vel hoc fieret ad petitionē nocētis coniu
gis. vel ad petitionē innocētis. vel ad petitio
nē vtriusqꝫ. Primū nō pt dari. q² ꝓpt ꝺlictū
suū nō meret exaudiri. Nec scḋm. q² si pdu/
rāte muliere i sua fornicatōe vir innocēs pete
ret eā sibi reconciliari. tunc vir redderet se su/
spectū. q² videret esse fautor sceleris. Nā sic
ait Innocētius dis. lxxxiij. Error cui non resi
stit approbat. Et par lřa subdit. Nec caret
scrupulo societatis occulte q̇ maifesto facino
ri ꝺsinit obuiare. Nec terciuz. q² ex duobus
illicitis simul ꝯiūctis nō resultat aliq̇d licitū
Sed vtriusqꝫ petitio diuisim et p se facta ē il
licita. nec exaudiri meret. vt iaz patuit. ergo
⁊c. P. sepatio que sic se habet. ꝙ si non eēt. 3
tunc ex mandato ecclesie fieri ꝺberet. illa non
ꝺbet tolli p sepatorum reunionē. sed talis est
sepatio in ꝓposito. quia vxore pseuerāte i for
nicatione publica. tūc ex mādato ecclesie vir
tenet dimittere vxorem. ne patronus sceleris
esse videatur. vt patet. xxxij. q. i. c. i. ergo ⁊c.

Forte dicet ꝙ cuz vir sit custos ⁊ guberna/ Instantia
nator mulieris. nō videt rationabile ꝙ semp
se absentet a muliere. tū quia minus effrenate
peccaret mulier si habitaret cū viro quē time
ret. tū etiā q² exemplū ꝺ hoc habemus i ange
lorū custodia. Nā vt dictū est libro scḋo. di/
stinctione. xi. q̃uiscunqꝫ homo sit magnꝰ pec
cator. tamē angelus qui ē custos suus nūqꝫ
renūciat cure sue custodie vsqꝫ ad pūctū mor
tis illius homis. Respōdeo negādo cōse/ Solutio.
quentiā. Ad ꝓbationē pmā dicēdū. ꝙ q̃uis
talis adultera manēs cuz viro suo minus ef
frenate peccaret. tamē si a sua fornicatōe nolu
erit ꝺsistere. vir nō ꝺbet ei cohabitare. tū q̇a
habitādo cū ea habet contra se mādatū eccle
sie. vt patuit supius. tum etiā q² non ꝺbet p
hmoi cohabitationē alios homies scādaliza
re. ⁊ seipm lupanari infamia maculare Ad
secundā ꝓbationē dicendū ꝙ nō est simile ꝺ
angelis. q² ꝓpter eorꝫ custodie continuatiōz
cū nō penitēte pctōre. nec homies scandalizā
tur. nec aliq̇ infamia angeli maculant. Cō Secūda cōclusio.
clusio secunda est. ꝙ manifestis apparētibus
signis penitētie nocētis psone. tunc ad petitio
nem cōiugis innocentis potest ⁊ ꝺbet fieri re
cōciliatio. Quia nullus ꝺbet sustinere dam
nū irrecupabile ex eo qḋ rōnabiliter est intro
ductū ad sue ꝓbitatis fauorē. maxime si abs/
qꝫ scandalo ⁊ peccato hmoi damnuz poterit
ꝓueniri. Sed diuortiū est introductū i fauo
rē ꝓbitatis innocētis psone. ⁊ damno qḋ pa
tit ex ꝓuatōe seu carentia ꝯiugis: absqꝫ scan
dalo ⁊ pctō poterit rōnabilr subueniri si con
iūx sufficiēter penitēs ꝺ pctō suo sibi reddit.
⁊ ad suā petitionē sibi recōciliat. g̃ nō obstan
te ꝙ factū sit diuortiū. pōt ⁊ ꝺbet cōiunx pe/
nitēs innocēti hoc petēti recōciliari. Maior
ꝓbat quadā lege ciuili qua dicit. quod fauo
re meo introductū ē. i damnū meū retorq̃ri nō
ꝺz. Mior pz q̃tū ad oēs suas ptes. Q₂ em

diuortiū introductū sit in fauorē coniugis in
nocētis. patet tam p theologos q̄z p iurisperi
tos Q₃ penitētis cōiugis reconciliatio possit
fieri sine pctō. patet. qz nusq̄z inuenit̄ esse pro
hibita. Sed quod nō inuenit̄ phibitū. hoc
intelligit̄ esse ɔcessum. Q₃ etiā hmoi reconci
liatio possit fieri sine scādalo. similiter patet.
quia q̄zuis vir iust⁹ nō possit cohabitare me/
retrici sine scādalo. tamē ex hoc ipse nō ē cau/
sa alicui⁹ scandali q cohabitat penitēti Et
ista est intētio beati Grego. qui ait de mulie/
re adultera penitēte Nō debet despici in ea qd
Instantia fuit. qz iam incipit esse quod nō fuit. For/
te dicet̄. q contra istud videt̄ esse auctoritas
decreti. vi. q. iiij. vbi dicit̄. Quod semel bene
diffinitū est. nulla debet iteratione retractari.
Sed snia diuortij lata causa fornicatiōis est
Solutio. bn̄ τ iuste diffinita. ergo τc. Rn̄deo q licz
illud quod bn̄ diffinitū τ sentētiatū est nō de
beat retractari. tamē executio sentētie legitime
potest suspēdi. Et sic fit in ppposito. Nā in re/
conciliatōe nō retractat̄ sentētia diuortij tan/
q̄z iniuste lata. sed hmoi sentētie suspēdit̄ exe
cutio. τ hoc rationabiliter. qz p illā sentētiam
diuortij nō intendit̄ exterminiū. sed poti⁹ cor
rectio coniugis delinquētis. Habita igit̄ per
pniam sufficiēn correctione. ratiōabiliter tal̄
sentētie executio poterit suspendi mediāte cō/
iugū reconciliatōe. maxime qn̄ hoc petit̄ a cō
iuge innocēte.

Di. xxxvi. Articulus tercius.

Quantum ad terci
um articulū sciendū. q error cōditionis quo
ad psens est ignorātia seruitutis. puta si ali/
quis liber credit matrimoniū cōtrahere cū li/
bera. τ contrahit cū ancilla. τ aliqua libera cre
dit cōtrahere cū libero. τ contrahit cū seruo.

Hoc pmisso circa istā materiā ponā duas
Cōclusio prima. cōclusiones. Cōclusio pma est. q accipiē
do errorē cōditionis modo dicto. tūc error
conditionis dirimit matrimoniuz qd videt̄
esse cōtractū. Hec ɔclusio patet ex dictis su/
pius distinctione. xxx. cōclusione. ij. et p/
1 sens pōt pbari sic. Ignorantia impotētie ad
reddendū carnalis copule debituz impedit τ
dirimit matrimonialē contractū. Sz hmoi
ignorātia est errori cōditionis annexa. g̊ τc.
Maior patet ex dictis. xxxiiij. distinctiōe. ar
ticulo. ij. Minor etiā patet. Nā q̄zuis seruo
vel ancille nō cōueniat hmoi impotētia ex fri
giditate vel maleficio. tamē poterit eis cōue/
nire ex dn̄orum suoꝝ impio. qz eo tempe qn̄
coniūx liber vellet sibi reddi debitū. dn̄s pos/
set seruū vel ancillaz destinare ad aliud expe/
diendū seruitiū. vel mittere vltra mare. vel in
aliā longe distantē regionē. P. nullus de/ 2
bet puniri sine culpa. ergo error cōditōis im
pedit matrimoniū. Añcedēs patet. Probat̄
ɔn̄tia. quia vt patet i libro prioꝝ. tūc ɔsequē/
tia ē bona. qn̄ ad oppositū ɔsequētis sequtur op
positū añcedētis. Sic aūt est i pposito. Nā
si stāte errore conditōnis tenet matrimoniū.
tūc psona libera que bona fide cōtraxit et sine
sua culpa dupliciter punietur. s. in se τ in sua p
le. In se quidē. qz cū vellet sibi reddi debituz:
posset impediri p alterius coniugis dominiū
Et in prole. qz sua proles pmeret̄ iugo serui/
tutis. τ poneret̄ extra potestatē parētū. For Instantia
te dicetur. ignorātia lepre vel cuiuscūq̄z alteri 1
us qualitatis infecte nō dirimit matrimoni/
um contractū. ergo nec ignorātia seruitutis
seu error cōditionis. Añcedēs pbat̄. xxix. q.
i. c. Dis itaq̄z. vbi dicit̄. q error fortune τ qua
litatis nō excludūt consensū. nec p ɔn̄s impe
diūt matrimoniū. Cōsequētia etiā patet. qa
intolerabilior ē qualitas lepre i coniuge q̄z cō
ditio seruitutis. Plus em ledit̄ homo in
se q̄z in sua prole ppter leprā q̄z ppter seruitu
tē. P. seruitutis spūalis ignorātia non im 2
pedit matrimoniū. g̊ nec corpalis. Añcedēs
pz. qz si quis crederet matrimoniū cōtrahere
cū sancta τ casta virgine. τ nihilomin⁹ cū pec
catrice τ impudica muliere. tn̄ vinculū matri
moniale teneret. τ ɔtrahēs obligaret. sicut pa
tet i decreto iā prie allegato. Sed mulier pec
catrix ē subiecta spūali seruituti. puta dyabo/
lice ptāti. cū sit ancilla dyaboli. ideo τc. Con
sequētia probat̄. qz quāto seruitus ē piculosi/
or. tāto magis ē abhorrēda. τ p ɔn̄s magis vi
det̄ cōiugalis societatis esse impeditiua. Sz
seruitus qua hō subijcit̄ dyabolo est magis pi
culosa. τ scdm recte rationis iudiciū magis ab
horrēda q̄z q̄cunq̄z seruitus corpalis qua sub
ijcit̄ hō cuicūq̄z humano dominio. ergo τc.
P. nihil impedit matrimoniū qd nullā ɔ 3
rietatē habet ad ipm. sed seruit⁹ nō habet ali/
quā ɔtrarietatē ad mr̄imoniuz. g̊ τc. Maior
patet. Probat̄ minor. qz si seruitus hr̄et con/
trarietatē vel repugnātiā ad mr̄imoniū. tunc
seru⁹ cū ancilla nō posset hr̄e verū mr̄imoniū.
Sed ɔn̄s ē falsum. vt infra patebit. Cōseq̄n
tia etiā pz. qz si seruit⁹ mr̄imonio repugnaret
tūc qn̄ ambo cōiuges eēnt conditōis seruilis
ipsis maxime repugnaret mr̄imonial̄ ɔtractus
P. omē qd impedit mr̄imoniū. vel ē de iure 4

naturali vl' positiuo. Sed seruitus nec habet eē de iure naturali nec de iure positiuo. Maior patet p sufficientē diuisionē. Probat' minor. q2 illud qđ ē ɔtra naturā hoc nō habet eē de iure naturali. Sed seruitus ē ɔtra naturā. Q2 ꝭm btm̄ Grego. deus dixit primis hominibus. Dn̄amini piscibus maris ⁊ volatilibus celi. ⁊ bestijs terre. ⁊ nō dixit. dn̄ami homib9. q2 ɔ naturā homīs pmo institutū est: vt hō homī vellet dn̄ari. Nec đ iure positiuo. quia ꝭm Tulliū ius positiuū descēdit a iure naturali. g̃ ⁊c. Ad pmū nego ɔñtiaȝ. Ad pbationē dicendū q falsum assumit'. q2 minus defraudat' hō circa bona m̄rimonij p ignorātiā lepre q̄ p errorē ɔditōnis. q2 leprosus pōt reddere debitū qñ cōiux petit. qđ nō pōt seru9. q2 forte sibi dn̄s aliud sibi faciēdū iniūgit. Etiā seruitus est magis ɔtra bonū plis q̄ lepra. q2 proles ab ancilla genita nō est in ptāte parentū. q2 si placet dn̄o ipse pōt vendere prolē vel alibi mittere. ita q nec in vita nec in morbus informabit' ⁊ nutrietur a parētib9. Ad scđȝ nego ɔsequentiā. Ad pbationē dđm q licet seruitus dyaboli sit magis piculosa q̄ corpal' ei quē respicit subiectiue. hoc est illi qui est seruus vel ancilla dyaboli. tn̄ nō ē magis piculosa alteri coniugi. q2 spūalis malicia vni9 cōiugis poterit eē sine detrimēto alteri9. qđ non ɔtingit de seruitute corpali. Ad terciū dicēdū ad minorē. q q̄uis seruitus ꝭm se nō habeat repugnātiā ad m̄rimoniū. tn̄ seruitus vt ignorata a libero ɔiuge hȝ repugnātiā ad matrimoniū. q2 vt sic repugt bono fidei in q̄tum ɔiūx liber sine sua culpa ab ipsa redditōe debiti tpe sibi placito poterit pp̄ter impiū dn̄antis defraudari. Repugnat etiā bono plis. vt iam patuit. Ad pbationē dđm q seruit9 nō ē contra m̄rimoniū nisi in q̄tū ex seruitute vni9 cōiugis alteri sine suo cōsensu generat' in bonis m̄rimonij notabile piudiciū. Et iđ seru9 cū ancilla poterit vere ɔhere m̄rimoniū. q2 neutri p alter generat' piudiciū. cū sint eq̄lis cōditōis.

Et etiā liber cū ancilla vl' libera cū seruo pt vere ɔhere m̄rimoniū. posito q psonā liberaȝ nō lateat tal' seruit9. vel si latuit. postq̄ tn̄ cōstiterit libere ɔsentit in illā seruilē psonā. q2 q̄libet ex sua libera volūtate pōt iuri suo renūciare. ⁊ ptē suā deteriorē facere. Ad quartū dicendū q ɔcesso toto argumēto nihil habet' cōtra conclusionē hic positā. q2 ɔcl'o non ponit simpl'r q seruitus impediat m̄rimoniū. ꝫ seruitus vt ignorata a psona libera. Et q sic impediat. hoc declarāt iura positiua. vt apparet extra de cōiugio seruoȝ. i multis capitul' illi9 tituli. patet etiā in multis locis libri decretoȝ.

Solutio.

Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4.

Cōclusio scđa ex q dn̄s nō pōt seruū de iure ihibere ne ɔhat matrimoniū. ⁊ dato q đ facto inhibeat. si tn̄ seru9 cōtra hm̄oi inhibitōȝ ɔhit. vere cōtractū ē. Q2 seruit9 non excludit hoiem ab aliq eccl'iastico sacro. Sed m̄rimoniū ē eccl'iasticū sacr̄m. vt patet ex dictis supius. g̃ ⁊c. Maior etiā pȝ ad Gal'. iij. vbi q̄tū ad sacramēta q in xp̄o pcipimus ait apl's. in xp̄o iesu nō est seruus neqȝ liber. P. remediū a deo institutū contra aliquē morbū non debet denegari patiēti talē morbū. nisi ex ordinatione diuina vl' ecclesiastica sibi sit interdictū hm̄oi remediū. Sed deus post lapsum pmoȝ parentū instituit matrimoniū i remediū carnalis cōcupiscētie. ⁊ hm̄oi morbo non minus laborat seruus q̄ liber. nec a lege diuina nec ab ecclesiastica inuenit' hm̄oi remediuȝ seruis ⁊ ancillis iterdictū. g̃ p tempale dominiū nō potest seruus phiberi qn licite contrahat matrimoniū. Forte dicet'. seru9 tenetur obedire dn̄o suo. ergo hoc nō licet facere ꝭuo in quo prohibetur a dn̄o. Cōseq̄ntia ptȝ. Añcedēs etiā habet' auctē beati petri. q i pma sua epl'a. c. ij. ait. Serui subditi estote dn̄is i omni timore ⁊c. P. null9 pt licite dare alicui rē alterius absqȝ suo cōsensu. Sȝ ptās sup corpus serui est dn̄i. ergo seruus nō potest hm̄oi potestatē dare alteri sine ɔsensu dn̄i. nec p cōsequēs pt ɔhere matrimoniū dn̄o phibēte. q2 ex vi matrimonialis cōtractus q̄libet ɔiugū dat alteri ptātē sup corpus suū. P. seru9 nō pt ingredi religionē phibēte dn̄o. g̃ nec pōt ɔhere matrimoniuȝ. Añcedēs ɔcedit' ab oib9. Cōseq̄ntia pȝ. q2 nō apparet rō q̄re hō magl' indigeat cōsensu dn̄i tpalis ad h̄ q ɔiungat se suo creatori. q̄ȝ ad hoc q se coniūgat vxori. Sed p votū religionis homo coniūgit' specialiter suo creatori. ⁊ p ɔtractū matrimonij cōiungit' et obligatur vxori. g̃ ⁊c. Ad pmuȝ dicendū q q̄uis in opibus manualib9 seru9 teneatur obedire dn̄o suo tpali. tamē nō tenetur ei obedire q̄tum ad opa naturalia. ⁊ q̄tū ad ea q sunt de lege nature. Vn̄ dato q dn̄s pciperet seruo q nunq̄ comederet vel dormiret. nō oporteret seruū dn̄o obedire. quia talia opa sunt naturalia. Sic quia matrimoniū ē de lege nature. vt dictū est supius. ⁊ actus carnalis copule ē op9 naturale. vt patet. ij. đ anima. ad ipm eīn inclinat natura p conseruatione speciei. sicut inclinat ad comedendū p cōseruatione indiuidui. ideo nullo iure pt dn̄s

Cōclusio scđa.

1

2

Instantia 1

2

3

Solutio. Ad.1.

phĩbere seruũ vel ancillã de mr̃imonio ɔtra/
Ad.2. hẽdo. ⁊ si phiberet nõ teneret obedire. Ad
scdm dicendũ q̃ q̃uis ptãs sup̃ corpus serui
sit dñi quo ad opa manualia ⁊ quasi artifici
alia. tamẽ nõ q̃tum ad naturalia. ⁊ ideo po/
testatẽ sui corpis q̃tum ad exercitiũ carnalis
copule potest trãsferre in cõiugẽ. q̃uis mane
at dño obligatus q̃tũ ad exercitiũ exteriorũ
Ad.3. opeꝝ quibꝰ tenet dño famulari. Ad terciũ
nego ɔñiã. Ad pbationẽ dõm q̃ rõ q̃re ⁊c.
põt esse ista. qꝛ p ingressum legitimũ in religi
onẽ homo q̃tũ ad oĩa opa quibus famulꝰ de
bet famulari dño tempali tenet obedire plato
suo. ⁊ p ɔsequens dñs a debitis sibi seruitijs
fraudaret sine sua culpa si liceret seruo ingre/
di religionẽ absq̃ ɔsensu dñi sui. Nõ sic autẽ
ẽ de ɔctu mr̃imonij. qꝛ q̃uis p hmoi ɔctũ ob
liget vxori i p̃dicto actu naturali. tñ hoc fit si
ne p̃iudicio dñi. qꝛ i eisdẽ opibꝰ in q̃bꝰ tene/
bat obedire dño añ ɔctũ mr̃imonij. etiã maet
obligatus post contractũ mr̃imonij.

Articulus quartus

Quantum ad quar
articulũ dicẽdũ ẽ breuiter. q̃ masculus ad
h. q̃ possit ɔhere mr̃imoniũ lege cõi ad mi/
1 nus debet eẽ. xiiij. annoꝝ. ⁊ femina. xij. Quia
añ hoc tp̃s nõ reputãtur hr̃e discretionẽ q̃ re
quirit ad habẽdũ mr̃imonialẽ ɔsensũ. nec ha
bẽt potẽtiã coeũdi q̃ reqrit ad reddẽdũ matri
moniale debitũ. sicut patet ex dictis supius.
2 P. impuberes nõ hñt libertatẽ se obligãdi
aliquo voto absq̃ p̃ris vel tutoris sui aucte.
vt dicit. xx. q. ij. c. i. Sed masculus anteq̃ sit
xiiij. annoꝝ. et puella anteq̃ sit. xij. annorũ
sunt impuberes. vt patet extra de despõsatiõe
impubeꝝ. c. puberes. ergo non possũt ɔtrahe
re matrimoniũ infra etatẽ p̃dictã. Addidi
autẽ in p̃dicta conclusione de lege ɔmuni. q̃a
quãdoq̃ malicia supplet etatẽ i aliquibꝰ pue
ris qui coire possũt añq̃ complete attingãt p̃
dictã etatẽ. de quibꝰ extra de despõsatõe impu
beꝝ. c. de illis. dicit sic. Si ita fuerint etati p
pinqui q̃ poterũt copula carnali coniũgi. mino
ris etatis intuitu separi nõ debẽt. si vnus i ali
um visus fuerit cõsensisse. cũ eis etatẽ sup/
3 pleuisse malicia videat. P. ista eadẽ sentẽ/
tia cũ principali cõclusione ponit eodẽ titulo
Instantia c. a nobis. ⁊ c. tue nobis. Forte dicet q̃ dis.
xxxiij. dictũ est p me. q̃ solũ duodecim impe
dimẽta ibidẽ enumerata phibẽt matrimoni
um ɔtrahendũ ⁊ dirimũt contractũ. Sed in
ter illa impedimẽta nõ comp̃hẽdit mioꝛ etas.

ꝗ vel p̃dictus numerus ẽ diminutus. vł ista
cõclusio nõ continet veritatẽ. Rñdeo q̃ mi
noꝛ nõ ẽ vera. qꝛ istud impedimentũ de etate Solutio
puerili aliquo mõ comp̃hẽdit sub impotẽtia
coeũdi. ac etiã sub impedimẽto erroris. cũ pu
eri nõ habeãt liberũ vsũ rõnis. Vñ sicut ibidẽ
dictũ ẽ de ip̃edimẽto furie. sic põt ad p̃sens di
ci de puerili etate. Ad argumẽtũ p̃ncipale Ad p̃nci pale argu mentum.
nego ɔñam. Ad pbationẽ dõm. posito q̃ for
nicatio sit magis cõtra bonũ mr̃imonij q̃ ser
uitutis ɔditio. tñ p̃sone ab inuicẽ sepate rõne
hmoi cõditionis pñt alibi cõtrahere. ⁊ non il
le que sepantur cã fornicationis. quia iste q̃
sepantur cã fornicationis habuerunt verum
matrimoniũ. ideo ipsis sepatis quilibet eorũ
viuẽte altero respectu futuri ɔctꝰ sustinet hoc
impedimẽtũ q̃d supius dicebat ligamẽ. Sz
p̃sone sepate cã conditionis nũq̃ habuerunt
veꝝ matrimoniũ. ideo ipsis post sepatõez nõ
remanet iã dictũ impedimẽtũ. ⁊ p ɔñs de no
uo pñt ɔhere matrimoniũ.

Distinctio tricesimaseptima
⁊ tricesimaoctaua.

Sunt igitur
quidã ordines. Postq̃ mgr
determinauit de p̃sonis non
omino illegitimis ad ɔhẽdũ
matrimoniũ. nũc determinat de his que om/
nimode sunt illegitime ad contrahendũ ma/
trimoniũ. Et diuidit in duas ptes. Quia p̃/
mo tractat de his qui nullo mõ pñt cõtrahe/
re. qꝛ habẽt impedimentũ respectu cuiuslibet p
sone. Scdo de his qui nõ habẽt impedimen
tum vł respectu cuiuscunq̃ p̃sone. tñ omino
habẽt impedimentũ ɔtrahẽdi mutuo inter se
dist. xxxix. ibi. Post hec d̃ dispari cultu. Pri
ma in duas. Quia p̃mo tractat de impedimẽ
tis ortũ habẽtibus ex statuto ecclesie. Scdo
de impedimẽtis insurgẽtibꝰ ex iusticia legi di
uine. dist. xxxviij. ibi. Nũc de voto. Prima i
duas. Nã p̃mo tractat de impedimẽto ordi/
nis. Scdo de impedimẽto criminis. ibi. His
adijciẽdũ. Sequit distinctio. xxxviij. In
qua magister ⁊c. Et diuidit in duas partes.
Quia p̃mo magister tractat de impedimento
voti. Secũdo de impedimẽto ligaminis p̃oris
coniugij. ibi. Cuz vir ⁊ mulier. Prima i tres
Quia p̃mo magister ostẽdit quid sit votũ.
Secũdo innuit quale votũ impedit mr̃imo
nium. Et tercio agit de pnia post hmoi votũ

matrimoniū ꝯtrahentiū. Scḋa ibi. Sciendum ꝟo. Tercia ibi. Non est igr̄ ꝑtereundū

Sequit̄ illa ps. Cū vir et mulier. Et diuidit̄ i tres ptes. Nā pmo ondit ꝙ pcedēs mrimoniū impedit seqns ꝯiugiū. Scḋo si seqns mrimoniū p ignorātiā vtriusqꝫ fuerit ꝯctuz. q̄d ꝯhētibꝫ restat faciēdū. Tercio si fraus vnius interuenerit. q̄d illi sit ꝯsulēdū. Scḋa ibi Hic q̄rit̄. Tercia ibi. Sed si q̄s relicta Circa istas distinctōes quero.

Trū ordo vel ꝯtinētie votum impediāt matrimoniuz. Et videt̄ ꝙ
v
nō. Quia ordo ⁊ votū nō ꝓhibēt cōcupiscētie morbū. ergo nō debēt ꝓhibere matrimoniū quod deus istituit ꝯtra hm̄oi morbū. Añcedēs patet. q: sepe ꝯtingit ꝙ hi q̄ sūt ordinati vel voto astricti maiores patiūt̄ carnis concupiscētias ceteris hoibus. Patet etiam ꝯsequētia. q: nō videt̄ rationabile ꝙ ibi remediū habeat impedimentuz vbi morbꝫ absqꝫ impedimēto potest habere accessū In cōtrariū ē magister qui in his duabꝫ distinctionibus ponit q̄ttuor impedimēta matrimonij puta ordinē. crimē. votū. ⁊ pcedēs coniugiū. Et de his quattuor ad p̄sens est videndū. Primo. s. de impedimēto ordinis. Secūdo de impedimento criminis. Et hoc quo ad distinctionē. xxxvij. Tercio de impedimēto voti. Et quarto de impedimēto pcedentis ꝯiugij. Et hoc quo ad distinctōz. xxxviij.

Articulus primus.

Quātum ad primū

est aduertendū ꝙ septē sunt ordines. Quorū q̄ttuor pmi dicūt̄ ordies miores. tres ꝟo vltimi dicunt̄ maiores seu sacri ordines. vt ptꝫ ex dictis sup̄ distinctōe. xxiiij. articl'o. ij. Et ꝭm hoc pono duas ꝯclusiones. Prima est

Cōclusio prima.

ꝙ nullus ordo d' quattuor minoribꝫ impedit
1 matrimoniū. Quia pueri q̄ sunt minores annis cōsuete ordināt̄ q̄tum ad ordines minores. ḡ hm̄oi ordines nō impediūt mrimoniū ꝯtrahendū. Añcedēs est notū. Cōsequētiā pbo. Quia ille q̄ est minor annis nō debet astringi voto ꝯtinētie. ⁊ p ꝯsequēs cū venerit ad annos discretōis poterit cōtrahere matri-
2 moniū. P̄. ista cōclusio patet p multas auctoritates quas mgr̄ hic adducit in lr̄a. Ptꝫ etiā ex statuto Alexandri. sil'r Innocentij. vt clare habet̄ extra d' cleric' ꝯiugatis. in pluribꝫ capitulis illius tituli. Cū igit̄ ordo non ꝓhibeat matrimoniū nisi ꝑpter statutū romane ecclesie. ⁊ ecclesia nō solum nō ꝓhibeat sed ex

p̄sse admittat vt existētes i minoribus ordinibus contrahent matrimoniuz. ḡ ⁊c. Forte Instantia 1
dicet̄ ꝙ omis clericus existēs in minoribꝫ ordinibus est aptus ad habēdū eccl'iasticū bn̄ficiū nisi sua culpa priuet̄. Sed nullus clericus cōiugatus est aptus ad habendū ecclesiasticū bn̄ficiū. ergo nullus cōiugatus pōt eē i ordinibus minoribꝫ. Maior patet saltē loquēdo ■ pbendis seu de beneficio nō curato. Sed minorez ponit Innocētius papa extra de clericis cōiu. c. diuersis fallacijs. P̄. nul 2
lus vxoratus gaudet ꝑuilegio clericali. sed q̄libet in minoribus ordinibꝫ ꝯstitutus potest gaudere ꝑuilegio clericali. ḡ ⁊c. Maior ⁊ minor videnṫ patere i titulo pallegato. c. Johānes. Ad pmū dicendū ꝙ q̄uis maior sic Solutio. Ad. 1.
vniuersaliter accepta sit vera. ⁊ minor sit falsa in ecclesia orientali. nā apud grecos clici vxorati nec priuātur officio nec bn̄ficio. tn̄ econuerso minor est vera ⁊ maior ē falsa in ecclesia occidētali. q: apud latinos romane eccl'ie statuta seruātes clericus vxoratus ꝑuatur officio ⁊ bn̄ficio clericali. q̄uis post mortē vxoris vel eiusdē viuētis cōsensu si castitatē seruandā ꝓmiserit possit restitui in officio ac etiā bn̄ficio. supposito ꝙ hm̄oi vxor ad ip̄m venerit virgo. secus aūt si corrupta. q: tūc eēt bigam' nec vlterius posset promoueri nisi de ap̄lice sedis dispensatione speciali. Ad scḋm dicen Ad. 2.
dū ꝙ maior nō est vera vniuersaliter. q: quasi in toto regno frācie existētes in minoribꝫ ordinibus vxorati. qui vxores suas virgies ■ ceperunt deferunt tonsurā clericalē. et gaudēt priuilegio clericali. saltē ꝭm aliqua pūcta illius ꝑuilegij. Ad ꝓbationē dicēdū. ꝙ sicut habetur in glo. sup illo. c. Johānes. istud capitulū loq̄tur de illo qui nō habet spem vel intētionē redeundi ad clericatū. quia illi q̄ habēt spem ⁊ intentionē post mortē vxor redeūdi poterunt gaudere illo clericor ꝑuilegio q̄d habetur in decretis. xvij. q. iiij. c. Si quis suadē de. q̄uis q̄diu sunt cuz vxoribus nō debeant gaudere illo ꝑuilegio quod eximit clericos ab exactione dn̄orum. q: cū ipsi cū suis vxoribꝫ existētes tractēt negocia secularia. nō esset rationabile ꝙ a secularibꝫ exactionibus eximerētur. Cōclusio secūda est. ꝙ sacer ordo ꝓ Cōclusio scḋa.
hibet mrimoniū ꝯhēdū ⁊ dirimit si p' sacri ordis susceptionē fuerit contractū. Quia null' potest matrimoniū cōtrahere cōtra tale statutum ecclesie quod irritat quicq̄d ■ oppositū fuerit attemptatū. Sed quilibet existēs in sacro ordine tali statuto ꝓhibet̄ a matrimonio

cōtrahendo. ergo ꝛc. Maior est declarata su
perius distinctione. xxxiiij. circa principiū pmi
articuli. Sed minor expsse habet extra de cle
ricis coniugatis. c. i. vbi Alexāder tercius pci
pit supioribus platis ecclesie sic dicēs. Si q
clericoꝝ infra subdiaconatuz acceperint vxo
res. ipsos ad relinquēda ecclesiastica bnficia
ꝛ ad retinēdas vxores disciplina ecclesiastica
compellatis. Sed si in subdiaconatu ꝛ alijs
supioribus ordinibus vxores accepisse noscū
tur. eas vxores dimittere et penitētiā agere de
cōmisso. p suspensionis ꝛ interdicti sententiā
cōpellere pcuretis. Ex qua auctoritate nō
solū ista minor. verumetiā ambe conclusiōes
Cōtra cō clōz scdaz. istius pmi articuli satis euidēter patēt. Sz
ex intētione quorundā cōtra istā conclusionē
1 arguit sic. Matrimoniū pcedens sacrū ordi
nē nō impedit sacri ordinis susceptionē. ergo
sacer ordo precedēs matrimoniū nō impedit
matrimonij contractionē. Añcedēs patet ex
pdictis de illo qui virginez duxit in vxorē. tal
em de cōsensu sue vxoris est capax cuiuslibet
sacri ordinis. ꝛ vniuscuiusqꝫ gradus ecclesi
astice dignitatis. Probat ꝯsequentia. qꝛ vbi
cunqꝫ est aliqua impeditio. ibi ē aliqua oppo
sitio. cū igit oppositio sit relatio equiparātie.
oportet ꝙ quātū vnū extremuz opponit alte
ri. tantū econuerso istud opponit illi. et p con
sequēs cū impeditio innascat ex oppositōne.
oportet ꝙ qtū illud extremū impedit istud
2 ꝙ tm̄ econuerso istud impediat illud. P. si
cut se habet virtꝰ ad virtutē. sic se habet sacra
mentū ad sacramētū. Sed habitio vniꝰ vir
tutis nō impedit imo pmouet receptionē al
terius virtutis. ḡ habitio ordinis nō debet im
pedire ꝯtractū matrimonij cū ambo sint sacra
3 menta. P. vbi nulla est oppositio. ibi vniꝰ
ad alteꝝ nulla est impeditio. Sed inter ordi
nē ꝛ matrimoniuz nulla ē oppositio. Maior
patet. qꝛ impeditio supponit aliquo modo re
pugnantiaz ꝛ oppositionē. Minor pbat. qa
omnis oppositio realis. vel est inter ꝯtraria.
vel relatiua. vel ꝯtradictoria. vel puatiua. ta
ceo de subcōtrarijs. qꝛ eoꝝ oppositio est mere
logicalis. Sed ordo et matrimoniū nō sunt
ꝯria. qꝛ quādoqꝫ puta matrimonio pcedēte
se compatiunt i eodē. ꝯtraria aūt nō pnt simul
eidē couenire. Nec relatiua. qꝛ matrimoniuz
nō dicit ordinis matrimoniū. nec ecōuerso.
Etiā vnū istoꝝ pt esse ꝛ itelligi sine altero.
sed relatiua sunt simul natura ꝛ naturali itel
ligētia. Nec ꝯdictoriā. nec puatiua. qꝛ tā ma
trimoniū qꝫ ordo dicūt entitatē positiuā. in ꝯ
dictorijs autē ꝛ puatiuis semp alteꝝ extremo
ruz caret entitate positiua. P. si ordo sacer 4
impediret matrimoniū. hoc maxime eēt p tā
to. qꝛ de necessitate hrēt annexā ꝯtinētiā. Cō
sequētia pz. Sed falsitas ꝯñtis pbat. qꝛ ne
cessitas istiꝰ annexionis vl' esset ex pcepto leg'
diuine. vel ex aliquo statuto ecclesie. Nō pōt
dici primū. qꝛ in pmitiua ecclesia vbi pcepta
dei strictissime seruabātur. nō legit eos qui in
sacris ordinibus fuerūt vxores suas dimisis
se. Nec scdm. quia nihil debet ecclesia statue
re qđ repugnat rationi humane. Sz homi
nē astringere pcepto ad seruandā continētiaz
repugnat rationi humane. Maior pz apud
oms. Sed minorē sectatores grecoꝝ probāt Nota
sic. Cōtra rōem videt esse ꝙ hō pceptū ad
hoc ꝯpellat ad qđ p viā cōsilij duci dz. Sed
ad continere ab omi muliere debet hō duci p
modū ꝯsilij. qꝛ continētia est opus pfectiōis
ꝛ superogationis. ad quod opus nō extēdit
se pceptum. sed tm̄modo consiliū. ḡ ꝛc. Et Cōfirmat
ꝯfirmat. quia aplus. i. ad Thi. iij. dicit. Dia
cones sint vnius vxoris viri q filijs suis bene
psint ꝛ suis domibus. qui em̄ bn̄ ministrauerit
gradū sibi bonū acquirēt. ꝛ multā fiduciā in
fide que est in christo iesu. Ex quo apparet ꝙ
aplus non solū nō phibuit existētes i sacris
habere vxores. sed etiā laudasse ꝛ cōmendas
se videt. ꝛ ꝯsequēs nō videt ꝙ eccl'ia ratioa
biliter hoc valeat phibere. Ad pmū negā Solutio. Ad. 1.
da est ꝯñtia. qꝛ vadens de mrimonio ad ordi
nē sacꝝ astringēs se de licētia vxoris sue ad p
petuā seruādā ꝯtinētiā. vadit de impfecto ad
pfectū. que via ē licita. sed ecōuerso tūc iret de
statu pfecto ad impfectū. puta de statu pfecti
onis ad statū impfectōis. que via nō ē licita.
Vñ sicut licite pōt homo trāsire de vita secla
ri ad statū pfessionis approbate religionis sz
nō ecōuerso. sic etiā i pposito ꝛc. Ad pbati
onē dōm ꝙ maior ē falsa. qꝛ medij colores ñ
sūt oppositi ppꝛie loquēdo de oppositōe. ꝛ tñ
vnꝰ extris i subiecto pstat impedimētū recipiē
di alteꝝ. Etiā dato ꝙ ista pbatio aliqd cō
cluderet i naturalibꝫ. tñ nihil ꝯcludit i talibꝫ
q̄ ab hūana istitutiōe dependēt. sicut ē i pposi
to. Ad scdm dōm ꝙ maior nō ē vera qtū Ad. 2.
est ad ppositū. qꝛ virtutes sic sūt ꝯnexe ꝙ qui
habet vnā virtutē pfecte illi nulla virtꝰ potest
deesse. vt patet ex his q̄ dixi libro tercio. disti.
xxxvi. articulo. i. Hmōi aūt ꝯnexionē nō ha
bēt sacra. Aliqs em̄ pōt esse pfecte baptizatꝰ.
dato ꝙ omi alio careat sacramēto. Ad. iij. Ad. 3.
nego maiorē. qꝛ dato ꝙ aliq q̄ ñ sūt opposita

sic se habēant q̄ vnū non impediat aliud fm
se. ex hoc tamē nō habet quin possit ipm impe
dire ex mandato ecclesie & humana institu
Ad.4. one. Ad quartuz nego consequentiā. quia
etiā apud grecos sacer ordo impedit mr̄imo/
nium contrahendū & dirimit contractū post
susceptionē sacri ordinis. et tamē apud eos sa
cer ordo nō habet annexaz continētiam. quia
grecus existēs in sacris vtit matrimonio p̄us
contracto q̄z esset ī sacris ordinibus. Etiā
ꝯsequēs nō est falsum saltē in ecclesia occidē
tali. Ad ꝓbationē dicēdū q̄ necessitas illius
cōnexionis est ex statuto seu p̄cepto ecclesie.
Nota Ad cuius intellectū est aduertendū q̄ ī se
xta synodo statutū fuit. q̄ nullus existens in
sacris ordinibus de nouo cōtraheret mr̄imo
nium. tamē in illa synodo nihil de continētia
fuit p̄ceptū. & ideo si quis contraxerat anteq̄z
esset ī sacris ordib⁹. ille nō tenebat ad cōtinē/
[illegible] q̄diu vxor sua vixit. & post mortē vxoris
tenebatur ad continētiam. quia nō licebat ei
secūdario contrahere. tum q2 fecisset ꝯtra sta/
tutum iam dictū. tū quia fuisset bigamus et
irregularis. nec ꝑ consequēs posset ī suo ordi/
ne mistrare. tū etiam quia fecisset cōtra ordi/
nationē apl'i qui dixit. q̄ deberet esse vir vnius
vxoris. vt patz. i. ad Thimo. iij. Et quia gre
ci in om̄ia ordinata in p̄dicta synodo cōsense/
runt. ideo istum modū obseruāt vsq̄z in ho/
diernū diez. Sed postea ꝑ multos annos
in quodā sollēni concilio ꝯsentiētibus omni
bus de eccl'ia occidētali. dissentiētibus tamē
illis de ecclesia orientali. statutū fuit q̄ existēs
in sacris ordinibus nō solū nō posset mr̄imo
nium de nouo cōtrahere. sed etiā q̄ teneret ꝑ/
petue cōtinere. Et ideo om̄s de ecclesia latina
[illegible] occidētali post istud conciliū si fuerint in
sacris. tūc sunt obligati ad continentiā obser
uādam. Ad rationē illius ꝓbationis dicē
dum ad minorē. q̄ hominē astringere ꝑ pre/
ceptū ad continētiaz obseruādū potest dupli
citer intelligi. Uno modo absolute. Alio mō
sub adiecta cōditione. que tamē cōditio est ī
homis volūtate. Primo mō illa minor ē ve/
ra. sed secūdo modo ē falsa. Et sic ē ī ꝓposito.
quia recipe sacros ordies ē in homis potesta
te seu volūtate. Et ꝓbatio illius minoris ꝓce
dit de p̄mo modo & nō d̄ secūdo. quia sicut ad
obedientiā religionis homo debet duci ꝑ mo
dum consilij. tamē supposita hac conditione
q̄ ipse ingrediat religionē. tunc stringitur ad
obediētiam ꝑ modū p̄cepti. Et eodē modo de

paupertate et castitate. que cū obediētia integrāt
ēentialia vota religionis. Sic q̄zuis absolute
homo secularis ad ꝑpetuam seruandā conti
nētiaz nō sit stringēdus p̄cepto. sed ducēdus
consilio. si tn̄ sacros recepit ordines ad hm̄oi
continētiam potest stringi p̄cepto. Ad cō Ad confir
firmationē dicendū q̄ illa verba apl'i nō sunt mationē.
ad ꝓpositū istoꝝ arguentiū. Quia [illegible] multos
annos postea a primo habuit ortū ecclesie ro
mane statutū. p̄cipiens continētiam om̄ibus
in sacris ordinibus existētib⁹. de ꝑte saltē occi
dentali. cuius ꝑtis ꝑlati ī p̄dictū statutū vna
nimiter ꝯsenserūt. Etiā illa verba apl'i nō
sunt p̄ceptiua. sed soluz ꝑmissiua. ideo licuit
ecclesie aliud statuere. Ad cui⁹ statuti edi
tionem isti sācti patres inter alia motiua du
pliciter poterāt moueri Primo. s. vt cū ma
iori puritate altaris ministeriū quod immedi/
ate respicit ipm sanctū sanctoꝝ puta dn̄m Je
sum xp̄m possent ꝑagere. attendētes scriptu/
rā ad hoc inducentē Isa. lij. vbi dicit. Mū
damini qui fertis vasa dn̄i. Secūdo ad p̄
ueniēdum furtū & latrociniū ꝑlatorū. q2 tēpo
re istius statuti ecclesia iā cepat habere tempa
les possessiones. de quib⁹ clerici in suis neces/
sarijs sustētati totū quod ipsis supest tenent
paupibus erogare. vt patet. xvi. q. i. c. vltimo
Nā vt dicit eodē caplo. Quicq̄d habēt cleri
ci pauperꝝ ē. Et ē auctoritas beati Hieronymi
Sed sicut dicit. xij. q. ij. c. gloria epi. Eccles
iam defraudare sacrilegiuz est. accepisse vero
paupibus erogandū & esuriētibus. aptissimi
sceleris est. & oim predonū supat crudelitatē.
Et eadē. q. c. & si illi. ꝯtra tales qui iā dicta bo
na pauperꝝ paupibus nō tribuunt. dicit sic.
Si illi qui nulla ex rebus suis pauperib⁹ xp̄i
distribuūt. eterni iudicis voce damnabūtur
in futuro. quāto magis hi qui auferūt pau/
peribus que nō dederūt. Igit ne clerici in
animaꝝ suarū ꝑiculum reseruarēt ꝓ suis vxo
ribus & liberis. ea que de iure debent paupib⁹.
ideo p̄cepit ecclesia clericis in sacris ordinib⁹
existētib⁹. q̄ nō solum nō ducāt vxores post
sacri ordinis receptionē. sed etiaz si quas p̄us
habuerūt illis deniq̄z nō vtātur.

Quantūm ad secū Articulus secūdus.
dū articulū est aduertendū q̄ aliq̄ crimina ꝓ
hibēt mr̄imoniū ꝯhendū. & dirimūt ꝯtractuz
Aliqua vero sunt crimina q̄ q̄zuis ꝓhibeāt ma
trimoniū ꝯhēdū. tn̄ nō dirimūt ꝯtū. Et fm

hoc sic procedam. Primo ostendaꝫ que et quot sint crimina matrimonium contractuꝫ dissoluētia. Scd̄o que et quot sint crimina mr̄monium solū ɔtrahendū ꝓhibētia Tercio moueto quedā dubia circa illa crimina

Prima ps h⁹ articuli. matrimonium dirimētia Quo ad pmū ē sciendū ꝙ solū tria sunt crimina rōne quoꝝ dirimit mr̄imonium iā ɔtractū.

Primum Primū est. si adulter ꝓcurat mortē vxoris legitime illa intētione vt contrahat matrimonium cū adultera. vel adultera procurat mortē mariti sui vt cōtrahat cū adultero. tūc iste due ꝑsone q̄muis ꝑ verba de p̄senti contrahant. nunq̄ȝ tamē poterūt habere legitimū matrimonium. Istud habetur. xxxi. q. i. Si quis viuēte. Nota tamen ꝙ ista ꝓcuratio debet esse cum effectu. ita ꝙ ex hm̄oi procuratione mors ɔiugis sequaꝛ. Si em̄ adultera ꝓpter hoc ꝙ matrimonium habere posset cū adultero dedisset venenū ɔiugi. ꝛ tn̄ ex illo veneno cōiunx nō fuisset mortuus. tūc si postq̄ȝ mortuus ē coniūx tali morte cui⁹ adultera nō est causa: ɔtraxerit matrimonium cuꝫ adultero. tale matrimonium nō est dirimēdū. vt ɔmuniter dicūt Raymund⁹ et Hostiē. ac ceteri doctores iuris.

Scd̄m. Scd̄m crimē ē si adulter viuēte vxore sua dat fidē adultere d̄ matrimonio cōtrahendo cū ea post mortē vxoris sue. vel post mortē mariti ipsi⁹ adultere. Istd̄ habeꝛ. xxxi. q. i. c. relatū. Et idē intelligēdum est de iuramento vel etiā simplici promissiōe quod nūc dictū est de fide. sicut notauit Hugo. sup iā dicto. c. relatū.

Tercium. Terciū crimen ē. si adulter cū adultera d̄ facto contraxit matrimonium ꝑ verba de p̄senti viuēte vxore ipsi⁹ adulteri. vl' viuēte marito ipsius adultere. Iste due ꝑsone nunq̄ȝ p̄nt habere veꝝ matrimonium etiā post mortē suoꝝ cōiugū. Notāter autē hic dicit adulter cū adultera. q꞉ si nūq̄ȝ polluit eā tempe quo vixit vxor sua. tūc nō obstāte ꝙ sibi dedisset fidē de ɔtrahēdo. sicut tactū ē de scd̄o crimine. vel de facto contraxisset cuꝫ ea legitima vxore viuēte. tamē si post morteꝫ vxoris iteꝝ cū eadē ɔtraxerit matrimonium nō est dirimendū. sicut patet extra de eo q̄ duxit i mr̄imonium quā polluit ꝑ adulteriū. c. vltio. vbi Grego. ix. sic ait. Si quis vxore viuente fide data promisit aliā se ducturꝫ. vel cū ipsa de facto ɔtraxit. si nec an̄ nec post legitima ei⁹ supstite cognouit eandē. q̄uis vtriq̄ȝ ipsorū pro eo ꝙ i hoc grauiter deliquerūt sit pnīa iniungēda. nō est tn̄ matrimonium qd̄ cū ea contraxit post vxoris obitū dirimendū. ceteꝝ tolerari nō dꝫ si p̄us vl' postea dū vixit vxor ipsius: illā adulterio polluisset. Et isti tres casus p̄nt his versiculis mēorie ɔmēdari.

Versus. Nubāt siue fidē dent mechi de copulādo. Siue parent mortē: connubia sūt dirimēda.

Scd̄a ps h⁹ articuli. Sꝫ quo ad scd̄m notandū ꝙ a iuristis septē assignātur crimina que ꝓhibēt matrimonium cōtrahēdū. tn̄ nō dirimūt cōtractū.

Primum Quoꝝ vnū est incestus. De ista ꝓhibitōe habeꝛ. xxxv. q. vij. c. si quis viduā. ꝛ. c. qui dormierit.

Scd̄m. Aliud ē raptus sponse. puta si aliquis rapit violenter mulierē alteri desponsatā. Et de hoc habeꝛ. xxvij. q. ij. c. statutū.

Tercium. Terciū est vxoricidiū. puta qui vxoreꝫ suam occidit ductus zelo vindicte. iracundia vel inuidia. Et de hoc habetur. xxxiij. q. ij. c. admonere te.

Quartū Quartum est susceptio ꝓprie sobolis de fōte baptismi in fraudē matrimonij. Ad cuius intellectū sciēdum ꝙ antiq̄tus raro baptizabātur homīes: siue adulti essent: siue puuli nisi bis in anno. s. ī vigilia pasce ꝛ penthecostes. Et tūc in illa pressura circa fontē baptismi aliqui dolosi homines odiētes vxores suas susceperunt propriaꝫ prolē de fonte baptismi. ne postea tenerētur reddere debitū carnalis copule ꝓpter cognationē sp̄ualem. que cōtrahitur inter illū qui puerum suscipit de baptismo. ꝛ matrē eius. Et hoc ꝑcipiens summus pontifex. prohibuit ne tales denuo contraherent matrimonium. etiam post mortē vxorum quas tali fraude circumuenire nitebaꝛ. Et istud habetur. xxx. q. i. c. de eo.

Quintū. Quintū est occisio p̄sbyteri. Unde extra de penitētijs ꝛ remissionibꝫ. c. qui p̄sbyteꝝ. diciꝛ. ꝙ ille qui occidit p̄sbyterum duodecim annis peniteat ꝛ cingulo militie careat. nec deinde contrahat matrimonium.

Sextū. Sextū crimen ꝓpter qd̄ aliq̄s sustinuit sollennē penitentiā. Postq̄ȝ em̄ alicui pro suo crimine iniuncta ē sollēnis penitētia. ille deinceps nō debet ɔtrahere matrimonium. vt habetur. xxxiij. q. ij. c. de his

Septimū Septimū ē si quis scienter accipit monialem in vxorē. Et de isto habetur. xxvij. q. i. c. Hi qui

Et hos septē casus ꝯphēdit Hostiē. in sua sūma que dicit copiosa his versibus.

Versus. Incestus. raptus sponsate. mors mulieris. Susceptus ꝓprie sobolis. mors p̄sbyteralis. Uel si peniteat sollenniter. aut monialem Accipiat: prohibent hec coniugiū sociandū.

Tercia ps h⁹ articuli. Dubium Forte dicetur. cum vxoricidiū claudaꝛ in primo crimine quo matrimonium cōtractum dirimitur. videꝛ ꝙ non possit poni in numero crimi

nū quibus solum ꝓhibet ↄtrahendū ꝛ nō di rimit contractū. quia de plano sequeret cōtra dictio. s. ꝙ vxoricidium solū ꝓhiberet contra hēdum. ꝛ nō solum prohiberet ↄtrahendu3. Et etiā dirimeret mr̄imoniū cōtractū. ꝛ non dirimeret cōtractū. Rn̄deo ꝙ hic nulla est ↄtradictio. q3 licet ꝑpter vxoricidiū dirimat matrimoniū ↄctum. qñ quis occidit vxorē il la de cā vt mr̄imoniū cōtrahat cu3 adultera. tamē si illa de causa non occidit. sed alio mo tiuo. puta zelo vindicte. quia forte ipsam re perit in adulterio. vel motus ex iracundia vel inuidia occidit ipsam. tunc vxoricidium spe ctat ad crimina tm̄modo ꝓhibentia ↄtrahen dū. ꝛ nō dirimētia ↄctū. Etiā qm̄tum ad se quētes duos casus in quib9 dirimit mr̄imo niū pōt dubitari. posito ꝙ aliqs ī vna ciuita te habeat vxorē legitimā. ꝛ ī alia ciuitate ↄtra hat cū alia que hāc fraudē ignorat ꝑ verba d̄ futuro qm̄tum ad scōm casū. vel ꝑ verba de pn̄ ti qm̄tū ad terciū. vtrū post mortē p̄me possit ve rū hr̄e mr̄imoniū cu3 scd̄a. Dōm ꝙ si scd̄a manet in hm̄oi ignorātia vsq3 ad mortē p̄me ꝛ post mortē prime ista secūda pcipit fraudē viri. tūc fraude hm̄oi pcepta in volūtate isti us secūde mulieris ē cū illo viro tenere matri moniū. vel petere ab eo diuortiū. sicꝫ ptꝫ extra de eo q̄ duxit ī mr̄imoniū quā polluit ꝑ adul teriū. c. ꝓpositū ē nobis. vbi p̄misso isto casu. circa finem istius capituli Alexāder tercius sic cōcludit. nisi mulier diuortiū petat. ad pe titionē viri nō sunt aliqtenus sepandi Uł secūda pcipit istam fraudē adhuc prima vi uente. ꝛ tunc vel immediate recedit a viro. ita ꝙ nunq̄3 permisit se carnaliter cognosci ab eo postq̄3 de certo nouit eum habere aliam vxorē viuentē. tunc nec hoc impedit quin post mor tem prime iste due ꝑsone possint contrahere verum matrimoniū. Si autē post illa3 certi tudinē p̄miserit se cognosci ab illo viro viuen te adhuc p̄ma. tunc nunq̄3 poterit habere ma trimoniū cū eo. etiam mortua prima Ista pa tent extra de scd̄is nuptiis. c. dn̄s.

Rn̄sio

Dubium

Rn̄sio

Dis. xxxvi. q. Articulus tercius.

Quantu3 ad terciū

articulū ē aduertendū. ꝙ votū impediēs ma trimoniū est votū continēne. Et istud ē du plex. Nā vnū ē votū continentie sollēne. Ali ud autē simplex. Quādo autē votū continē tie dicatur esse sollēne. qm̄uis de hoc sint varie opiniones apud aliquos iurisperitos. tn̄ ꝑm ↄmunē doctrinā theologoꝝ. ꝛ ꝑm maiorē ꝑ tem iurisperitoꝝ. solum duobus modis sollē nizatur votū continētie. sc3 ꝑ sacri ordinis su sceptionē. ꝛ per certe regule professionē in ma nu eius qui potest recipere hm̄oi professionē puta in manu prelati ipsius qui profitetur. vel vicē eius gerens. vł si mansit in religione approbata. Si quis autē alio modo vouet continentiam q̄3 his duobus modis. hoc di citur votū simplex. Et istud ponit Bartholo meus brixiēsis in glo. libri decretoꝝ. xvij. q. i. in principio Idē ponit Tācredus ꝛ Ho sti. ꝛ multi alij doctores iuris vna cū docto ribus theologie. Innocentius vero addit quosdā alios modos sollēnizandi votu3 con tinentie. qui vel nō sunt in vsu. vel accide rent ad istos possūt reduci. His p̄missis po no tres cōclusiones. Prima est ꝙ sollenne votū continētie prohibet matrimoniū cōtra hendū ꝛ dirimit ↄtractū. Quia sacer ordo approbati ordinis ꝓfessio ꝓhibet ↄhēdū ma trimoniū et dirimūt ↄctū. Sed sollēne votū continētie vel est annexu3 sacri ordini vel ap probati ordinis ꝓfessioni. g̃ ꝛc. Maior ꝓba tur. Nā ꝙ sacer ordo impediat mr̄imoniū cō trahendū ꝛ dirimat contractū. ptꝫ in p̄mo ar ticulo istius questionis. Q3 aūt ꝓfessio im pediat ꝛ dirimat: habet expsse extra qui clerici vel vouētes. c. meminimus. Sed minor pa tet ex ia3 dictis. P. ista conclusio euidēter habet in decretis disti. xxvij. c. vouētib9. Ite3 habet. xxvij. q. i. quasi ī singulis capitul' illi9 q̄stionis Cōcl'o scd̄a ē ꝙ votū ↄtinētie sim plex ꝓhibet mr̄imoniū ↄhēdū. Q2 si ī aliq̄ ca su votū simplex nō īpediret mr̄imoniū ↄhē dū. h maxie videret qñ post hm̄oi votū aliqs iurasset se ↄctu3 mr̄imoniū cū aliq̄ muliere. S3 hm̄oi iuramēto nō obstāte adhuc impe dit. g̃ in omi alio casu impedit ↄtrahēdū nisi auctoritate supioris sup eo fuerit dispensatū. Maior ptꝫ. Minor ꝓbat auctē Clemētꝫ ter cij. qui extra qui clerici vel vouētes. c. rursus. respondet ad casū ibidē positū de quoda3 qui post simplex votū continētie iurauit quādā ducturū in vxorē. sic dicens. Arbitramur ꝙ cum simplex votū apud deū nō min9 obliget q̄3 sollēne. ꝓ eo q̄d iurauit temere pnīa3 agat. ꝛ votum quod deo fecit studeat obseruare.

Cōclusio prima 1

2

Cōclusio scd̄a.

Tercia ↄcl'o ē ꝙ simplex votū ↄtinētie nō dirimit mr̄imoniū ↄctu3. Quia qñ aliq̄d sic se habet ꝙ ipso nō obstāte verba de pn̄ti con sensū mr̄imonialē exprimētia faciunt verum

Cōclusio tercia. 1

mr̃imoniũ hoc nõ dirimit mr̃imoniũ 9ctuz.
Sz nõ obstãte simplici voto v̾ba de p̃nti ge
nerãt verũ mr̃imoniũ. vt p3 di. xxvij. c. si vir.
2 P. clemẽs i iã dicto. c. rursus. post verba p̃
dicta subdit. q si postq̃ hm̃oi p̃stitit iuramẽ/
tum ad nuptias motu ꝓprio cõuolasset. cũ vo
tuz simplex mr̃imoniũ impediat contrahen/
dum. non tamẽ impediat iaz contractũ. nihil
ambiguitatis questio contineret. Ex qua au
ctoritate clare patet nõ solũ ista tercia conclu/
sio sed etiã secũda. P. iste due cõclusiones
3 etiã habẽtur ex dict; Alexãdri extra qui cleri.
vel vo. c. consuluit. vbi circa finẽ illius capi/
tuli sic ait. Sicut simplex votũ mr̃imoniuz
impedit ɔtrahẽdũ ⁊ nõ dirimit 9ctũ. ita habi
tus sine ꝓfessione susceptꝰ ne ɔtrahat impedit
4 sed contractũ nequaq̃ dissoluit. P. eodẽ ti
tulo. c. memimus. papa Alexãder ait sic Si
quis q̃ qui se religioni deuouit et habitu susce
pto ꝓfessionẽ fecit. postmodũ sibi aliquã co/
pulauerit. ẽ cogẽdus ab [illegible] recedere. ⁊ ad eccle
siam cui se contulit sine cõtradictione redire.
verũ si nec habitũ suscepit. nec ꝓfessionem fe/
cit. sed votũ solummõ. et se ad religionẽ tran
siturũ ꝓmisit. licet matrimoniũ postea 9xerit
nõ est cogẽdus ad religionẽ trãsire. ⁊ mr̃imo
niĳ votũ rescindere. Ex p̃ma pte istius au
ctoritatis plane p3 p̃ma ɔclusio. Sz ex scd̃a
Instantia 1 pte p3 ɔclusio tercia. Forte dicet q ista ter
cia ɔclo videt 9 dicere p̃me et ecõuerso. q2 vo
ta ɔtinẽtie q̃ equaliter obligãt. illa eq̃liter mr̃i
moniũ impediũt. Sed votũ sollẽne ⁊ votuz
simplex equaliter obligãt. teste Clemẽte in. c.
p̃allegato rursus. ergo si sollenne votum diri
mit matrimoniũ contractũ. sicut dicit prima
ɔclusio. etiã simplex dirimet. quod ẽ opposi/
tũ tercie cõclusionis. vel si simplex votũ non
dirimit sicut dicit tercia ɔclusio. sequit q nec
sollẽne votũ dirimat mr̃imoniũ. qd̃ ẽ opposi
2 tũ p̃me ɔclonis P. si simplex votũ ɔtinẽtie
nõ dirimeret mr̃imoniũ 9ctũ post hm̃oi vo/
tũ. tũc de nccitate iuris hõ esset obligatus ad
faciendũ mortale pctm̃. sed ɔñs est incõueni
ens. g̃ ⁊ añcedẽs. Falsitas ɔñtis ẽ nota. Equi
tas em̃ iuris hoc non admittit q aliquis ho/
mo de necessitate iuris mortaliter peccet. Con
sequẽtia probat. q2 qui ꝑpetuaz vouit castita
tem. etiã voto simplici absq̃ adiũctione ꝓfes
sionis ⁊ sacri ordinis: non põt actũ carnalis
copule exercere sine mortali peccato. Sed exi
stẽs in matrimonio de necessitate iuris tenet
ɔiugi reddere actũ carnal' copule. g̃ ⁊c. Ma

ior ꝓbat. q2 quicũq̃ elicit actũ ɔtra votũ suũ
licitũ ⁊ honestũ ille mortaliter peccat. Sed si
aliquis ꝑpetuam vouẽs castitatẽ ⁊ ɔtinẽtiaz
exerceret actũ carnal' copule. tũc eliceret actũ
ɔtra suum votũ licitũ ⁊ honestũ. Minor pa
tet ex dictis supius distinctione. xxxij. articlo
i. Ad p̃mũ dicendũ ad minorẽ. q licet vo Solutio. Ad. 1.
tum simplex ⁊ sollenne equaliter obligent q̃
tum ad genus pcti illoꝝ qui faciunt 9 hm̃oi
vota. quia tam violans votum simplex q̃ vi
olans votũ sollenne quodammodo peccant
eodẽ genere peccati. licet vnus grauius pecc3
altero. eo q peccet cũ maiori scãdalo. tamẽ nõ
equaliter obligãt q̃tum ad p̃ueniendũ alteꝝ
supueniens vinculum. puta ipm̃ matrimo/
niũ. Cuiꝰ ratio est. q2 votũ simplex equipol/
let nude ꝓmissioni. Sed votũ sollẽne inclu
dit ꝓmissionẽ cũ trãslatione dominĳ i alteriꝰ
ptãtẽ. Hm̃oi aũt trãslatio etiã fit i mr̃imonio
⁊ maxime i mr̃imonio ɔsũmato. Nõ sic est
q licet post simplicem ꝓmissionẽ res ꝓmissa
nõ debeat trãsferri in alterius ptãtem q̃ illius
cui ꝓmissio facta ẽ. tamẽ si dominiũ illius rei
de facto trãsfertur in alteꝝ. q̃uis peccet qui sic
a p̃mo ꝓmisso recedit. tamẽ trãslatio iã dicti
dominĳ nõ potest reuocari. Hinc est q si ali/
quis post simplex votũ continẽtie contrahit
matrimoniũ. tunc ꝓpter trãslationẽ dominĳ
sup corpus suũ factũ in coniugis potestatẽ.
iste obligat ad tenendũ mr̃imoniuz. maxime
si fuerit ɔsummatũ. Sed post sollẽne votuz
nõ ligat matrimoniũ. quia p voti sollẽnizati
onem iam translatũ est vouẽtis dominiũ in
dei ⁊ sui vicarĳ potestatẽ. ⁊ ideo nõ potest tali
ter vouens dominiũ sui corpis vlterius trãs/
ferre in coniugis potestatẽ. Naz quod semel
ab aliquo translatũ est. hoc ab eodẽ vlterius
trãsferri nõ põt. Ad secundũ nego ɔñtiaz Ad. 2.
Ad probationẽ dicendũ ad minorẽ. q redde
re actuz carnalis copule non est de necessitate
iuris nisi postq̃ transierũt duo mẽses cõpu
tando a die qua ɔtractũ fuit mr̃imoniuz. vt
ostensũ ẽ supius distinctõe. xxxvij. articlo. iĳ
conclusiõe scd̃a. Et ideo infra illos duos mẽ
ses iste per ingressum religionis potest vitare
mortale peccatũ. Si autem anteq̃ ptranseãt
iam dicti duo menses consentit in actuz car
nalis copule. tunc p prima vice peccat morta
liter. nõ de iuris necessitate. quia adhuc de iu
re non tenebatur coniugi in hoc obedire. Et
ideo huiusmodi peccatuz ꝓcedit a ꝓpria vo/
lũtate. Consũmato v̾o matrimonio p hm̃oi

primaz carnalem copulã. tunc postea redden do debitũ coniugi exigẽti nõ peccat. quia ad hoc tenetur ex debito iusticie. et de iuris neces sitate. igitur virtute 7 fide matrimonij excu satur a peccato. tamen nõ excusatur petendo Tũ qa ius petendi nõ habet. Quarũ eñ i se est tenetur ad continentiã ratione voti pcedẽ tis. Et eadẽ ratione nõ debet transire ad secũ das nuptias si supuixerit mortuo coniuge. Tum etiam quia coniũx de necessitate iuris nõ tenet petere. vt dictũ est distinctiõe. xxxij. articulo. ij. conclusione. ij. Igit hmõi necessi tas nõ excusaret illũ cuius matrimoniũ pre cessisset votum continentie. si ipse peteret de bitum.

Articulus quartus

Quantum ad quartum articulũ patet ex pdictis. q ligamen seu vinculũ precedẽtis coniugij viuẽte coniuge dirimit matrimoniũ sequẽs. hoc dũtaxat ex cepto si vnus coniugũ ingredit religionẽ añ q matrimoniũ cõsummet. vel si a statu infi delitatis recipiẽdo baptismi sacramentũ conuer titur ad fidẽ. altero coniuge manẽte in sua in fidelitate. in quorũ casuum primo morit mũ do. postponẽdo vitã mundanã. in secũdo re generat spũaliter inchoando vitã christianã. Et de his omnibus dictũ est supius. ideo trã seo causa breuitatis. Duo tamẽ dubia cir ca istã materiã sunt declarãda.

Dubium primũ

Primũ est. Dato q vir vxorez vel vxor virum pdiderit longo tempe. vtrum possit contrahere matri moniũz de nouo. Et dato q cõtrahat. quali ter cũ isto secũdo coniuge debeat se habere.

Ad hoc respõdeo sicut respõdet Luci9 pa pa extra de secũdis nuptijs. c. Dñs. vbi sic ait. Null9 ammodo ad secũdas nuptias migra re psumat. donec ei constet q ab hac vita mi grauerit coniũx eius. Si vero aliquis vl' ali qua illud hactenus nõ seruauerit. 7 de morte prioris coniugis adhuc sibi existimat dubi tandũ. psone q sibi nupsit debitũ non dene get postulãti. quod a se tamẽ nouerit nulla tenus exigendũ. Q, si post hoc de prioris cõ iugis vita constiterit. relictis adulterinis am plexibus ad priorẽ coniugẽ reuertat. Ex qua auctoritate patz q non assistente certitudine de morte vnius coniugis. alter coniũx ad se cũdas nuptias nõ debet trãsire. Si tamẽ trã sierit. qdiu pbabiliter dubitat potest debitũ redderez nõ exigere. Sed qcito de certo cõ stiterit de vita prioris cõiugis. tũc debet a secũ do recedere. Ista eadẽ sentẽtia patet. xxx iiij. q. 1. cum p bellicã.

Dubium scdm.

Secundũ dubiũ ẽ. Dato q aliquis de morte suscitetur. vtrum te neatur vxorẽ quã habuit prius q moreretur repetere. et ipsa eum. vel ambo sint absoluti a vinculo prioris coniugij. Circa quod est aduertẽdũ q aliquẽ fuisse mortuũ potest du pliciter intelligi. Uno mõ realiter. Alio mõ apparẽter. Nam sicut referũt aliqui valde [illegible] riti i arte medicine. quedã est infirmitas que tenet hominẽ p tres dies naturales. hoc est p tres completas celi reuolutiones ita sopituz in omnibus sensibus. q cuilibet intuẽti videt esse mortuus. Et inde forte inoleuit q re ges 7 principes aliquarũ terrarum trib9 die bus postq mortui sunt custodiũtur sup ter ram anteq sepeliãtur. ne forte tacti sint iã di cta infirmitate. Et ex hac opinione quidã hereticus nomie Petrus de ebano. qui exp tissimus fuit medicus. accepit occasionẽ deri dendi miracula christi et sanctorũ qtum ad suscitationem mortuorũ. Dixit eñ q tales re suscitati nõ erant vere mortui. sed infirmi p dicta infirmitate. Et si dicebat sibi de La zaro qui erat quadriduanus in monumẽto. pdicta autẽ infirmitas sicut etiam ipse cõces sit. nõ potest tenere hominez vltra tres dies. Ipse respondit q illd dictũ de Lazaro verifi bat p synodochen. ita q pars accipiebat pro toto. Fuerunt eñ vt ipse dixit solũ tres dies naturales. numerabãtur tamẽ quattuor. qa erat ibi pars pme diei. 7 pars quarte diei. que due ptes equipollebãt vni diei naturali. que cum duobus alijs diebus faciebant tres di es naturales. Sed isti mentita est iniqui tas sua. 7 recepit mercedez erroris sui. Nam ego fui psens quãdo i ciuitate paduana ossa sua p his et alijs suis erroribus fuerunt com busta. Supposita igit ad psens dei virtu te que hominẽ etiã redactum in puluerez po test suscitare ad vitã. vt infra patebit circa di stinctionẽ. xliij. 7 supposito etiam veritate de pdicta infirmitate. tunc pono duas cõclusio nes.

Cõclusio prima

Prima est. q si aliquis qui vere fuit mortuus resuscitat. et vxor sua post mortem eius contraxit matrimoniũ cũ alio viro. tũc debet manere cũ secũdo. et nõ debet reuerti ad illum qui a morte ẽ suscitatus. Quia qd legi time ↄtractũ est hoc nõ est dirimendũ. Sed ista mulier legitime contraxit cũ isto scdo vi ro. Maior ẽ nota. Etiã minor p3. qr sicut hr extra de scdis nup. c. sup illa qõe. mortuo viro vxor pt absq ifamia mrimoniũ cũ alio viro

contrahere. etiã infra dies luctus primi viri.

Cõclusio scda. Scda cõclusio est. dato q nõ contraxerit cũ alio. adhuc tñ nõ tenet de necessitate recipere illum virũ a mortuis resuscitatũ. Quia vinculũ matrimonij dissolutũ fuit in morte illius viri. igit post morte vxor non mãsit illi viro matrimonialiter obligata. Cõseqntiã istã innuit apl's. i. ad Cor. vij. vbi ait. Mulier alligata est legi quãto tempe vir eius viuit. q si dormierit vir eius: liberata a lege viri. cui vult nubat tm in dño.

Instantia. Forte dicet q aplus videt oppositũ istius innuere ad Hebre. xi. vbi ait. q acceperũt mulieres de resurrectione mortuos suos.

Solutio. Rñdeo fm glo. isti mortui nõ fuerunt mariti istarũ mulierũ. sed fuerunt filij earum. Dato etiam q fuissent mariti. ex hoc tamẽ nõ habet q ipsos acceperint de necessitate ꝑoris matrimonij. sed potius de ꝯgruitate r honestate ipsos accipiẽdo quodaz nouo cõsensu nouũ matrimoniũ cũ ipsis cõtraxerũt. Et ista etiaz est intẽtio magnorũ doctorũ in iure canonico. sicut patet. xxxij. q. vij c. licite. Sup quo capitulo notauit Hugo. q Lazarus post resurrectionẽ suaz nõ potuit repetere vxorẽ suam. r si voluisset eã vlterius habere in vxorẽ. necesse fuisset eos de nouo cõtrahere matrimoniũ. Et addit q tamẽ ꝑpter hoc Lazarus nõ fuisset bigamus. qr non diuisisset carnẽ suam.

Cõclusio tercia. Tercia ꝯclusio est. q si aliquis ratione supdicte infirmitatis mortuus videret. talis ad se reuersus de necessitate teneret repetere vxorẽ suam. et ecõuerso illa teneret repetere eũ. qr mrimoniale vinculũ fũdatur sup toto coniũcto. r ideo toto nõ dissoluto. nõ dissoluit hmoi vinculũ. Sed qñ ꝗuis i vera morte totum dissoluat qñ ania a corpe sepatur. r p ꝯsequẽs esse humanũ quod ẽ esse totius corrumpit. tamẽ in pdicta infirmitate nõ dissoluit totuz. nec corrumpit esse totius ideo manet hmoi vinculũ. r p ꝯsequens manet verũ matrimoniũ.

Ad argu. princi. Ad argumentũ ꝑncipale nego ꝯsequẽtiã. Ad ꝓbationẽ dicẽdũ. q licet i his q sunt in sacris ordinibꝫ et ꝯtinẽtie voto astricti. hoc remediũ qđ est mrimonium habeat impedimentũ. tamẽ alia remedia que melius r nobilius militãt ꝯtra carnales concupiscẽtias nõ habẽt impedimentũ. puta oratio. corpis castigatio. et diuine gratie cooperatio qua deus succurrit oĩbus qui inuocant illũ in veritate.

Distinctio tricesimanona r quadragesima.

P ost hec de dispari cultu. Postq̃ mgr determinauit de ꝑsonis q sic sunt illegitime q mrimoniũ cũ nulla ꝑsona pñt ꝯhere. nunc tractat đ his q ꝗuis cũ aliqbꝫ ꝑsonis possint ꝯhere. tñ ad ꝯhendũ respectu aliquarũ ꝑsonarũ sũt oĩno illegitime. Hi aũt impediunt vel cult' dispãitate. vel cognatõe carnali. vl' affinitate. vel cognatõe legali seu spũali. Ut igit i duabꝫ lectõibꝫ ista residua materia de matrimonio termiet. diuidit iste text' i duas ptes. Qr pmo mgr tractat đ dispari cultu r cognatiõe carnali. Scđo de affinitate r cognatõne spũali ac etiã legali. di. xli. r. xlij. Pria q ẽ pñtis lectõis diuidit i duas. Qr pmo tractat de cult' dispitate. Scđo de carnali cogñõe seu đ ꝯsãguitate. dis. xl. ibi. Nũc supest de cogñõe. Pria i duas. Qr pmo oñdit q fidelis cũ infideli nõ pt ꝯhere verũ mrimoniũ. Scđo oñdit q inter duos infideles pt eẽ legitimũ ꝗuis ñ ratũ ꝯiugiũ. ibi. Sũt tñ nõnulli. Pria i tres. Qr pmo fidelẽ cũ infideli ꝯhere mrimoniuz oñdit esse ꝓhibitũ. Scđo innuit si vn' cõiugũ ad fidẽ cõuertit. q de iure pt relinquere alterũ nõ ꝯuersũ. Tercio inqrit vtrũ fidelis derelinquẽs infidelẽ possit de nouo ꝯhere mrimoniũ. Scda ibi. Põt tñ licite. Tercia ibi. hic querit. Prima i tres. Qr pmo pmittit pdicte ꝙitatis determinatõz. Scđo adducit r tollit ꝯriã obiectionẽ. Et tercio ex pdictis infert vnã spãlẽ ꝯclõz. Scda ibi. Huic aũt videt. Tercia ibi. Ex his monstrat. Sequit distinctio. xl. In qua mgr rẽ. Et diuidit i duas ptes. Nã pmo mgr ostẽdit vsq ad quẽ cõsanguinitatis gradũ antiqt' fuit ꝓhibitũ ꝯhere mrimoniũ. Scđo obijcit in ꝯriũz. ibi. His aũt occurrit. Prima i tres. Quia pmo tangit pdictã inhibitionẽ. Scđo oñdit gradũ ꝯsanguinitatis diuersã apud diuersos fuisse ꝯputationẽ. Tercio hui' cõputatõis reddit rõez. Scda ibi. Quõ aũt grad'. Tercia ibi. Quare ꝯo. Circa hãc distinctiõez quero.

V trũ inter duas ꝑsonas infideles infra gradũ ꝯsãguitatis xpiano ꝓhibitũ possit eẽ verũ mrimoniũ. Videt q ñ. Qr duo impedimẽta sil' iũcta non min' impediũt mrimoniũ q̃ vtrũq p se sũptũ. Sz taz ꝯsanguitas p se sũpta q̃ etiã infidelitas ipediunt mrimoniũ. g etiã ipediũt sil' iũcta. Maior ẽ p se nota. Minor q̃tũ ad pmã sui ptem patz. s. q cõsanguitas impediat. quia omnia

cognatio ppriẽ dicta impedit mrimoniũ. sed ɔsãguĩtas ẽ cognatio ppe dicta. Pz etiã qñtũ ad scdaz ptẽ. qr rõe infidelitat' fidel' cũ infideli nõ põt ɔhere mrimoniũ. Cõtra. abrahã habuit vez mrimoniũ cũ sara. ğ ɔsanguĩtas nõ impedit vez mrimoniũ extra fidẽ xpianã. Añs pz. qr al's Jsaac quẽ Abrahã habuit de sara nõ fuisset legitimus heres. cui⁹ oppositũ testat̃ scptura Geñ. xxi. Patet etiã ɔsequẽtia. quia Sara fuit filia patris ipsius abrahe ex alia matre. vt patet Geñ. xx. In ista questione pmo videndũ est. quõ infideles se habeãt ad matrimoniũ manẽte eoz infidelitate.

Secũdo quõ se habeant ad matrimoniũ cessante infidelitate. Et hoc qñtuz ad distin. xxxix. Tercio videndũ est quid sit consanguinitas. & de diuersitate suoz graduũ Et quarto vsqz ad quotũ gradũ impediat matrimoniũ tam fideliũ qz etiaz infideliũ. Et hoc qñtũ ad dist. xl.

Articulus primus. Conclusio prima

Quantuz ad primũ pono duas ɔclusiones. Prima est qȝ infidelis cũ infideli potest vez ɔtrahere mrimoniũ
1 Quia illi apud quos põt esse lex seu ius nature. tales pñt matrimoniũ verum ɔtrahere. Sed lex nature pt esse apud infideles. ğ mrimoniũ pt eẽ inter eos. Maior pz. qr sicut [illegible] pi supius. mrimoniũ est aliquo mõ ð lege nature. cui⁹ etiã signũ est. qr homines contraxerũt matrimoniũ añ omnẽ legẽ scriptã. Patz etiã minor. Quia ad Roma. i. dicit̃ de infidelibus gentilibus. qȝ legẽ dei habuerũt scriptã in cordibus suis. Hoc autẽ nõ potest intelligi nisi inqñtum habuerũt legẽ nature. que includit legem dei qñtum ad decez precepta decalogi
2 P. quibus nihil eoz repugnat que ad verum matrimoniũ requirũtur. illis vere potest competere matrimoniũ. Sz duabus infidelibus psonis possunt cõuenire oĩa que ad vez matrimoniũ sunt necessario requisita Maior patet. Minorẽ pbo. qr oĩa que in diffinitõe matrimonij ponũtur pñt infidelibus conuenire Sed necessario requisita pro matrimonio debẽt tãgi in ei⁹ diffinitõe. Maior patet. hec ẽ eñ diffinitio matrimonij ḃm Hugonẽ de sancto victore. Matrimoniuz ẽ maris & femine coniũctio indiuiduaz vite retinẽs consuetudinẽ. Sed oĩa in ista diffinitõe posita conueniũt etiã infidelibus vtroqz manẽte infideli. Minor etiaz patet. quia cum accidẽs nõ solũ ■ essentialia. verum etiã p additamẽta diffiniat̃. vt patz. vij. metaph. videt̃ qȝ in sua diffinitione completa nihil debeat omitti de his que ad ipsum sunt necessario requisita. Sed contrariũ istius tenet quedã opinio p qua potest argui sic. Nullũ sacramentũ ecclesie potest alicui cõuenire nisi sit baptizatus. Sed matrimoniũ ẽ sacramẽtum ecclesie. & infideles puta iudei & gentiles nõ sunt baptizati. ergo &c. Maior patet. qa baptismus est ianua intrãdi ad alia sacramẽta. & est fundamentũ omniũ alioz sacramẽtorum. Minor de se patet. Instantia 1
P. vbicunqz deficit signatũ ibi signũ nõ est verum sed falsum Sed matrimoniũ sicut & quodlibet aliud sacramentũ est quoddã signũ. cuius signatuz deficit in statu infideliũ. ergo &c. Maior patet. qr signũ & signatũ dicũtur relatiue. Sed pempto vno relatiuoz pimitur & alterũ. igit̃ vbi deficit signatũ ibi nõ potest esse verum signũ. Probat̃ minor. qr matrimoniuz signat coniũctionẽ christi cũ ecclesia. de qua coniũctione infideles nihil tenẽt. 2
P. beatus Augus. dicit qȝ nõ est ratum coniugiũ quod sine deo ẽ. Et habet̃ hec auctoritas. xxviij. q. i. Sz coniugiũ infideliũ sine deo est. Naz sine fide impossibile est placere deo. vt dicit̃ ad Hebreos. xi. 3
P. si inter infideles verũ esset matrimoniũ. tũc actus carnalis copule taliũ infideliũ q̃ hñt mrimoniũ nõ eẽt pctm̃. Cõsequñtia pz. qr vez matrimoniũ excusat hmõi actũ a pctõ. vt dictũ ẽ. s. dist. xxxi. articlo. ij. Sed falsitas ɔñtis pbat̃. qr ad Ro. xiiij. dr. Oĩe quod nõ est ex fide peccatũ est. Et ibidẽ dicitur in glo. Ois vita infideliũ peccatũ ẽ. Sed carnalis copula infideliũ nõ ẽ ex fide. & pcedit a vita infideliũ. ğ &c. 4
Sz ista nõ concludũt. quia extra de diuortijs. c. gaudem⁹. ex dictis apli euidẽter ostẽditur. qȝ inter personas infideles vez potest eẽ matrimoniũ. Contra. 1
P dato qȝ duo infideles coniuges ad fidez christi sil' ɔuertant̃. ad hoc qȝ vez sit eorũ mrimoniũ nõ oportet qȝ de nouo ɔtrahãt. ğ supponitur pus cõtractũ. et p ɔñs anteqz eẽnt conuersi vez habuerũt mrimoniũ 2
Ad. i. igit̃ dõz qȝ sacrm eccl'ie cũ sit signũ quoddã dupl'r põt accipi. Uno mõ ḃm suã significationẽ cõpletã & actualẽ. Alio mõ ḃm suã significationez aptitudinalẽ Põo mõ licz maior sit aliq̃ mõ vera. tñ scdo mõ nõ ẽ vera. qr sacrm eccl'ie qd ẽ mrimoniũ qñtũ ad suã aptitudinalẽ significationẽ põt conuenire ei q̃ non ẽ baptizatus. Solutio. Ad. i.

Ad pbationē doc3 q licet ex baptismi carētia bn̄ arguat q sacramentū ecclesie nō cōueniat nō baptizato ƀm actualē z pfectā significatio nē. ex h̄ tn̄ nō habet q̄n possit ei conuenire ƀm aptitudinalē suā significationē. qd̄ pat3. q2 si duo coniuges infideles ad fidē christi cōuer si baptizētur. tūc sine aliquo nouo mr̄imoni ali cōtractu idē matrimoniū quod habebant an̄ baptismū significabit actualr post baptis mū illud qd̄ significat mr̄imoniū fideliū. s. cō iūctionē xp̄i cū eccl'ia

Ad.2. Ad scdm̄ dōm q mi nor nō ē vera. Ad pbatōz dōm. q vt p3 ex di ctis supius. ve2 mr̄imoniū nō solū significat cōiūctionē xp̄i cū eccl'a. z dato q eā significz. tn̄ non sp significat eā actualr sed aptitudia liter. Si eī hm̄oi actualis significatō ƀm q actualr signū ɔcernit signatū i actu pfecto po sitū. eēt de rōne mr̄imonij. tūc pmi parētes et ceteri antiq̄ testamēti pr̄es nō habuissent ve2 mr̄imoniū qd̄ nullo mō ē dicēdū.

Ad.3. Ad. iij. ē dōm. q̄uis rō pbet mr̄imoniū infideliū nō esse ratū. tamē ex hoc nō seq̄tur q eo2 mr̄imo niū non sit ve2 z legitimū. Quia sicut habe tur. xxviij. q. i. c. itē illd̄. matrimoniū q̄nq3 est ratū sed nō legitimū. sicut matrimoniū inter psonas fideles z legitimas absq3 debita sollē nitate clādestine contractū. Quādoq3 legiti mū sed nō ratū. vt matrimoniū inter psonas legitimas sed infideles contractū. Istud eī matrimoniū nō est ratū. eo q dissolubile effi ciatur p conuersionē vnius cōiugis ad fidē christianā. Vinculu3 eī christiane fidei est maius vinculū vinculo pcedētis matrimonij Igitr in casu i quo pcedēs matrimoniū dero gat huic dignissimo vinculo sbsequēti. tunc vinculū pcedētis matrimonij ipso iure mere tur dissolui Et istud euidēter habet ex dictis Innocētij tercij extra de diuortijs. c. quāto te

Ad.4. Ad quartū dicendū q ɔsequēs nō est fal sum. Ad auctoritatē apl'i qua falsitas conse quētis probat dicendū. q sicut ibidē dicit in glo. apl'us nō accipit ibi fidē p virtute. sed p conscīētia. z ideo ē sensus. q om̄e factu3 cōtra facientis consciam peccatū est. q2 qui facit cō tra conscientiā edificat ad gehēnā. Ad glo sam dicendū q hoc nō est intelligendū p cau sam. sed p quandā concomitātiā. quia vita in fideliū nunq3 est sine peccato. z hoc vel origi nali tm̄. sicut in puulis ipso2 infideliū. vl' ori ginali et actuali simul. sicut in adultis. q2 si ne gratia z caritate que veram fidem p̄suppo nūt nō delētur peccata. Vel potest dici q il lud dictū debet intelligi cu3 reduplicatiōe. vt sit sensus. Omnis vita infideliū. id ē om̄e il lud cui9 infideles sunt causa ƀm q infideles sunt. hoc est peccatū. et hoc est necessariū. q2 hoc pcedit ab infidelitate. illud autē necessa rio est peccatu3 quod sic procedit ab infideli q infidelitas eius ē causa.

Cōclusio secū da est. q fidelis cū infideli nō potest cōtrahe re verū matrimoniū. z hoc maxime pp̄ter sta tutum ecclesie quo hm̄oi sacramentū phibe tur contrahendū et dirimit contractū. vt pt3 xxij. q. i. vbi dicit. Nō nisi eiusdē religionis z fidei maneāt copulata coniugia. Et idē pa tet. xxviij. q. i. i pluribus capitulis illi9 questi onis. Hinc etiā ait Ambro. in libro [illegible] patri archis. Caue christiane gentili vel iudeo fili am tuā dare. Cōclusio scd̄a. 1

P. hec videt esse intētio apo sto. ij. ad Corinth. vi. vbi ait. Nolite iugu3 ducere cū infidelibus. que eī pticipatio lu cis ad tenebras. aut que ps fidelis cum infi deli 2

P. exemplū istius habet in veteri testa mento. i. Hesdre. ix. et. x. ca. vbi Hesdras dis soluit coniugia contracta a iudeis cū mulieri bus alienigenis. Et Deutero. vij. vbi dn̄s p̄ cipit filijs israhel ne matrimoniū contrahāt cū chanan eis dicēs. Nō inibis cū eis fedus. nec misereberis eo2. neq3 sociabis cū eis con iugia. filiā tuam nō dabis filio eius. nec fili am eius accipies filio tuo. q2 seducet filium tuū ne sequat me. z vt magis seruiat dijs ali enis. Et hic tāgitur ratio sup qua funda tur predictū statutū ecclesie. pcipiens ne fide lis matrimoniū contrahat cū infideli 3

Instantia 1

S3 contra istud forte dicet q ista conclusio repu gnat pme. Quia si infidelitas impedit matri moniū. tunc maior infidelitas magis h3 im pedire. Sed ambobus coniugib9 existentib9 infidelibus maior videt esse infidelitas. q̄3 si vnus est fidelis et alter infidelis. ergo si vni us infidelitas nō patit verum matrimoniū. sicut ista conclusio p̄tendit. multo magis am bo2ū infidelitas nō admittet ve2 mr̄imoniū. cui9 oppositū habet ex pma ɔclōe.

P. eccl'a nō debet statuere oppositū illi9 qd̄ apl's videt consulere. Sed apl's videt consulere mr̄imo niū habendū inter fidelē z infidele3. i. ad Co rinth. vij. dicens. Sanctificat vir infidelis p mulierē fidelem. z ecōuerso. ergo zc. 2

P. exemplū istius habetur in multis locis vete ris testamenti. Nam Joseph contraxit cum muliere egyptiaca. vt patet Genes. xli. Mo yses cum ethiopissa. vt patet Numeri. xij. 3

Hester q̄ fuit fidelis iudea ꝯtraxit cū rege as
suero q̄ fuit gentilis. vt patet Hester. ij. c. Et
salomon cū filia pharaonis. ⁊ cū alijs multis
mulierib⁹ gentilib⁹. vt patet. iij. Reg. ⁊. ij. pa
Solutio ralipo. Ad primū dicendū q̄ hic nulla est
Ad. i. ꝯtradictio. Ad ꝓbationē dicendū q̄ infideli
tas ꝑ se nō impedit mrīmoniū. sꝫ ꝓ tanto im
pedit ꝓ quāto derogat alteri⁹ ꝯiugis fidelita
ti. Hoc aūt nō ꝯtingit ambob⁹ cōiugib⁹ exi
Ad. 2. stentib⁹ infidelib⁹. sꝫ altero tm̄. Ad scdm
dicēdū q̄ apls nō loquit ibi de fideli muliere
q̄ erat fidelis priusq̄ ꝯtraheret. sꝫ loquit de ea q̄
infidelis existēs cū viro infideli ꝯtraxit. ⁊ po
stea ꝯuersa est ad fidē. igit ex iā dicta autori
tate nihil arguit ꝯtra ꝑsens ꝓpositū. Etiā
eccl'ia posset rōnabiliter aliqd statuere ꝓ nūc
qd̄ obuiaret ꝯsilio dato ab apl'o ꝓ tūc. suppo
sito q̄ obseruatio illi⁹ ꝯsilij ꝓ tūc fuerit expedi
Ad. 3. ens. ⁊ ꝓ nūc nō esset expediēs. Ad tercium
dicēdū q̄ antiq̄ patres q̄ fuerūt ante legē moi
si potuerūt ꝯtrahere matrimoniū cū infideli
bus. eo q̄ ꝓ tūc hmōi ꝯtract⁹ nulla lege fuit ꝓ
hibit⁹. Sꝫ tpe legis ꝓhibiti fuerūt ne cōtra
herēt cū chananeis mulierib⁹ ipis manētib⁹
i ritu chananeoꝝ. Si tn̄ mlier mutabat ritū
suū. ⁊ trāsferebat se ad ritū hebreoꝝ. tunc lice
bat cōtrahere cū ea. Sicut appꝫ de raab. q̄
capta fuit in hiericho. cū qua ꝯtraxit naason
ꝑnceps militie trib⁹ iude. ⁊ de ea genuit booz
vt patet Matth. i. De alijs tn̄ infidelib⁹
mulierib⁹ exceptis chananeis nō fuerūt filij
israel ꝓhibiti quin possent ipis mrīmonialit
copulari. dūmodo hmōi mulieres viros nō
allicerēt ad infidelitatē Quecūq̄ em̄ tales ne
pharias allectōes fecissent. ille ꝑm legē imedi
ate debebāt lapidari. vt appꝫ Deutero. xiij.
Sꝫ tpe legis euāgelice null⁹ fidelis xp̄ia
nus debet ꝯtrahere cū aliq̄ infideli muliere. si
ue sit iudea. siue pagana: vel gentilis.

Articulus secund⁹.

Quantū ad secūdū

articulū est sciendū q̄ infidelitas ꝯiugū du
pliciter pt cessare. Uno mō pariter i ambob⁹.
Alio mō i vno tm̄ Et ꝑm h̄ pono duas ꝯclu
Cōclusio prima. siones. Prima est hec. Qn̄ ambo legitimi
ꝯiuges de infidelitate ꝯuertunt ad fidē xp̄ia
nā. tūc mrīmoniū pri⁹ ꝯtractū nō est dissol
1 uendū. Qꝛ ex rit⁹ ⁊ fidei mutatōne nō dissol
uit matrimoniū nisi interueniēte cult⁹ dispa
ritate. Sꝫ qn̄ ambo ꝯiuges ad fidē xp̄ianam
ꝯuertunt ex hoc nō oꝛit inter eos cult⁹ dispa
2 ritas. ergo ⁊c. P. fides xp̄i nō infirmat: sed
magis ratificat qd̄libet legitimū matrimoni
um. maxime si fides suscipit in vtroq̄ ꝯtra
hentiū. Sꝫ isti ꝯiuges ante sui cōuersionē
supponunt ex ꝑdictis legitimū habuisse ma
trimoniū. ⁊ in ambob⁹ pariter fides suscipit.
ergo ⁊c. P. ista ꝯclusio expsse habet extra d̄ 3
diuortijs. c. gaudem⁹. vbi de talib⁹ cōiugib⁹
[illegible]t papa innocenti⁹ terci⁹. q̄ libere possunt ⁊ li
cite manere ꝯiūcti. cū ꝑ sacrm baptismi nō sol
uant cōiugia. sꝫ crimina dimittant. Forte Instantia 1
dicet q̄ qn̄q̄ vir cōuersus habet duas vl' plu
legitimas vxores ꝑm priorē ritū suū. q̄ vxores
oms siml' ꝯuertunt cū eo ad fidē xp̄ianā. Cū
igit nephas sit i fide xp̄iana eundē virū siml'
habere plures vxores. igit nō obstante q̄ am
bo cōiuges ad fidē cōuertant. videt q̄ neces
sario taliū cōiugū matrimoniū dissoluatur.
P. fides xp̄iana ꝑm eccl'iastica statuta di 2
rimit matrimoniū ꝯtractū infra quartū gra
dū cōsanguinitatis. Sꝫ ifideles ꝯsueto mo
do cōtrahūt infra quartū gradū. ergo nō ob
stante q̄ tales ambo cōuertant ad fidē matri
moniū eoꝝ dissoluet. Ad primū dicendū. Solutio Ad. i.
q̄ illo casu posito tūc debet retinere primā solā
⁊ alias dimittere. nec ex hmōi dimissione dis
soluit aliqd̄ matrimoniū. qꝛ cū sola prima ha
buit verū matrimoniū. Forte dices q̄ nul Instantia
[illegible] istaꝝ est prior alia. qꝛ siml' ꝯtraxit cū amba
bus dicēs. Accipio vos duas [illegible] vxores me
as. ⁊ ille ambe cōsentiētes equanimiter i mrī
moniū. responderūt. ⁊ nos accipim⁹ te in ma
ritū nostꝝ. cū igit iste nō possit habere ambas
ꝑm xp̄ianū ritū. necesse est q̄ dissoluat istud
matrimoniū. Respōdeo q̄ isto casu posito Solutio
cū nulla istaꝝ talis vir cōtrahit matrimoniū
sicut expsse dicit Hostiens' li. iiij. rubrica. iiij.
de spōsalib⁹ duaꝝ. Et idē ponit gansre. Et iō
ex dimissione istaꝝ nō dissoluit aliqd̄ veruꝫ
matrimoniū. qꝛ nunq̄ fuit matrimoniū int
illū virū ⁊ huiusmodi mulieres. Et ideo da
[illegible] q̄ post cōuersionē ad fidē iste vir vnā istaꝝ
mulieꝝ voluerit retinere. optet q̄ de nouo cū
ea cōtrahat matrimoniū. Ad secūdū patē Ad. 2.
bit inferi⁹ in quarto articulo. Cōclusio se Secunda ꝯclusio
cunda est q̄ vno infideliū cōiugū ad fidē cō
uerso. altero in infidelitate manente. tūc fide
lis licite potest recedere a cōiuge infideli. Qꝛ
null⁹ tenet cohabitare alicui cuꝫ periculo sue
salutis. Sꝫ fidelis de nouo cōuersus cū peri
culo sue salutis cohabitaret cōiugi infideli.
Maior patet de se. Minor ꝓbat ex hoc. qꝛ
manēs in infidelitate vel esset vir vel mulier.
Si vir. tūc forte [illegible] vum timorem vxori fideli

incuteret talē. q a bono incepto desisteret. et ad pristinā infidelitatē rediret. Si mulier: tunc suis blandicijs et allectōnibus niteret seducere virū. qr vinū et mulieres apostatare faciūt sapientes. sicut dicit Eccli. xix. Qd bene tangēs
Versus. quidā poeta sic ait. Adam samsonē regē dauid et salomonē. Mulier decepit: quis modo tutus erit. Et alter poeta ait. Nōne vides q parua fides est i muliere. Crede mihi si credis
Instantia ei decipiere. Forte dicet q oppositū istius
1 habet ex dictis apli. i. ad Chor. vij. vbi ait. Ceteris ego dico nō dns. Si qs frater vxorē habet infidelē. et hec cōsentiat habitare cū illo. nō dimittat illā. Et si qua mulier virū habet infidelē. et hic cōsentit habitare cū illa. nō dimittat vir. Sanctificat em vir etc. Ex quo patet q ista cōclusio apte repugnat cōsilio ip
2 sius apli. P. xps in euāgelio phibet dimitti vxorē nisi causa fornicatōis. Sz possibile ē mulierē infidelē nō esse fornicatricē. igit talez
3 nō potest licite vir fidelis dimittere. P. dato q vir fidelis possit vxorē infidelē dimittere. tamē nō videt q possit aliā ducere. cū vinculū mrimonij sit indissolubile.
Solutio Ad. I. Ad pmū dicendū q obseruatio illi⁹ cōsilij tpe apli expediebat fidelibus. p nūc autē nō expedit. et iō ecclesia oppositū illi⁹ cōsilij aliq modo videt pcipere. xxviij. q. i. dicēs. Nō pt infidelis i ei⁹ cōiunctione manere que iā in fidē christianā trāslata est. Ad cui⁹ intellectū est aduertendū. q ƀm triplicē statū ecclie triplex fuit iudiciū de dimittēdo cōiugē infidelē. Nā in principio nec iudei nec gentiles fuerūt obstinati. qn imo qsi qtidie multi [redacted] gētiles q iudei cōuertebant ad christū ppt aplox pdicationē et miraculox operationē. Et ideo p tūc cōsuluit apostol⁹ tā iudeis q gentilibus. vt fidelis nō discederet ab infideli. pp spem cōuersionis ipius infidelis ab ipo fideli. In successu vero tpis iudei fuerūt obstinati in sua malicia et nō gentiles. et ideo cōsiliū fuit circa tpa cōstantini impatoris. vt in casu pdicto cōiunx fidelis maneret cū infideli de natōne gentiū. nō autē de natōe iudeox. Nūc autē in istis tpibus nō solū iudei vex etiā gentiles vt plurimū sunt obstinati. et hoc quantū ad saracenos ppter peruersas leges ipi⁹ machmeti. et ideo p nunc expedit vt fidelis ab infideli siue sit gētilis si
Ad. 2. ue iude⁹ citi⁹ sepetur. Ad secundū dicēdū q licet infidelitas nō sit fornicatio corpalis. tamē est fornicatio spūalis. qr in vera fide desponsant deo anime humane. Iuxta q dixit beata agnes. Anulo fidei sue subarrauit me dominus me⁹ ihesus christ⁹. Propter q omnis anima infidelis quasi fornicādo recedit a vero suo sponso dño ihesu christo. et per cōseqns a fideli cōiuge qui fide et amore vnit christo infidelis merito sepatur. Et hinc est q plures pphetax animā infidelē describūt p modum meretricis adultere q rcessit a legitimo suo viro. Ad terciū dicendū q in tribus casibus potest aliā ducere. Quox prim⁹ est: si infidelis Ad. 3.
nō vult cohabitare fideli. Secūdus si vult cohabitare. tamē nō sine blasphemia creatoris. Terci⁹ si sine blasphemia creatoris. tamē nō sine scandalo cōiugis. puta ipm cōiugem trahēdo ad aliqd mortale peccatū. Et ista est determinatio innocētij tercij. extra de diuor. c. quāto. vbi sic ait. Si em alter infideliū cōiugū ad fidē catholicā cōuertat. altero vl nullo modo. vel nō sine blasphemia diuini nominis. vl vt eū pertrahat ad mortale peccatū ei cohabitare volēte. ad secūda si voluerit vota trāsibit. Ad pbationē dicendū q vinculū matrimonij infideliū cōiugū nō est simpliciter indissolubile. et ideo post verba pdicta subdit innocētius. Nā et si matrimoniū verū inter infideles existat. nō tn est ratū.

Quātū ad tercium

Distinctō xl. Articulus tercius.

articulū sciendū q cōsanguinitas cōmuniter diffinit sic. Cōsanguinitas est vinculū personarū ab eodē stipite descendentiū carnali ppagatione cōtractū. Stipes h appellat persona a qua tanq a primo vno principio hi qui sunt cōsanguinei pcesserunt. Linea vo cōsanguinitatis est ordo huiusmodi personarū ƀm determinatos grados ab inuicem distantium. Huiusmodi autē ordo potest tripliciter accipi scilicet in altū. in profundū. et in latū. Et ƀm hoc tres dicunt linee cōsanguinitatis. scilicet ascendēs. descendens. et transuersalis. In linea ascendente primū gradum faciunt pater et mater. Secundū gradū auus et auia. Terciū proauus et proauia. Quartū atauus et attauia. In linea descendente primum gradū faciūt filius et filia. Secūdū nepos et neptis. Terciū pnepos et pneptis. Quartum abnepos et abneptis In linea vo trāsuersali primū gradū faciunt duo fratres seu due sorores seu frater et soror. Secundū filij duorum fratrū qui dicunt fratueles. vel filij duarū sororū qui dicunt cōsobrini. Terciuz nepotes duox fratrū vel duarū sororū vl fratris et sororis. Quartū pnepotes eorū Est

etiā hic aduertēdū q in linea trāsuersali quo to gradu psona distant a stipite. toto gradu distant inter se. Et si vna persona3 magis q̄ alia distat a stipite. tūc distātia h̄mōi personarū debet accipi ƀm distantiā remotioris persone. Uerbi gratia. Duo3 fratr3 nepotes distant a patre illo3 frat3 in tercio gradu. ideo distant inter se i tercio gradu. S3 nepos vnius fratris 7 pnepos alteri9 fratris distāt inter se in quarto gradu. eo q pnepos alteri9 fratrī distat a stipite. s. a patre illo3 fratrū in quarto gradu.

Articulus quartus.

Quātū ad quartu3 articulū pono duas cōclusiones. Unā circa matrimoniū fideliū. Aliā circa matrimoniū infideliū. Prima est q fideles phibentur cōtrahere matrimoniū vsq3 ad quartū gradum cōsanguinitatis inclusiue. 7 hoc p tanto. qr vsq3 ad illū gradū durat ex ppinquitate naturali inter homines amicicia. igit non est necesse infra illū gradū homies cōtrahere fedus amicicie mediāte matrimonio. Ista cōclusio determinata est p generale cōcilium extra de ɔsanguinitate 7 affinitate. c. nō debz. vbi innocenti9 papa sic ait. Prohibitio quoq3 copule cōiugalis quartū cōsanguinitatis 7 affinitatis gradū de cetero nō excedat. qr in vlterioribȝ gradibȝ iā non potest absq3 graui dispendio h̄mōi phibitio generaliter obseruari. Et circa finē eiusdē. c. sic cōcludit. Cū ergo iam vsq3 ad quartū gradū phibitio cōiugalis copule sit restricta. eā ita volum9 esse ppetuā nō obstantibȝ cōstitutōibȝ sup hoc dudū editis. vel ab alijs. vel a nobis. vt si quis cōtra phibitionē h̄mōi psumpserit copulari nulla longinquitate defendat anno3. cū diuturnitas tēporis nō minuat peccatū. s3 augeat. tantoq3 sunt grauiora crimina: quāto diutius infelicē animā detinent alligatā. Ex q̄ patet q per istud statutū cōcilij generalis tollunt tres grad9 phibitōnis. qr ƀm antiq iura nō licuit alicui cōtrahere matrimoniū infra septimū gradū cōsanguinitatis. vt patet. xxxv. q. v. c. ad sedē.

Cōclusio secunda.

Cōclusio secūda est q homines nō baptizati extra xpianā fidē degētes possunt cōtrahere ve3 matrimoniū infra gradū christianis phibitū. Qr tales vel sunt iu-
1 dei innitentes legi a domino date p moysen. vl' sunt gentiles innitētes legi nature. Si sūt iudei. tūc possunt cōtrahere in tercio 7 quarto gradu. vt patet Leuit. xviij. c. vbi solū per legē ipis datā phibent in primo 7 secūdo gradu. Si gentiles solūmodo innitētes legi nature. tūc ve3 matrimoniū cōtrahūt in secūndo gradu. Qr quāuis lex positiua scripta hoc phibeat. tamē lex nature hoc nō videt phibere. qd bene patuit in antiquis patribȝ. qui legem mosaicā pcesserūt. Nā sara vxor abraa3 fuit soror sua ex parte patris. 7 lya vxor iacob fuit cōsobrina sua. cū fuerit filia laban qui fuit frater rebecce matris ipsi9 iacob. P. si iu- 2
dei vel gentiles infra pdictos grad9 nō haberent ve3 matrimoniū. tūc posito q aliqui īfra pdictos gradus copulati ad fidē christiana3 ɔuerterent. ecclesia nō pateret eos manere cōiunctos. S3 cōsequēs est falsu3. ergo 7 antecedens. Cōsequētia patet. qr in his qui ad fidem cōuertunt eccl'ia nō patit adulterina cōiugia. S3 falsitas cōsequētis euidēter habet extra de cōsanguinitate 7 affinitate. c. de infidelibȝ. vbi dicit innocētius. q matrimoniū3 ƀm legē veterē infra gradu3 cōsanguinitatis ɔtractū. post baptismū nō est separandū. Et idē patet extra de diuortijs. c. gaudem9. 7. c. is qui ecclesiā suā.

Ad principale argu.

Ad argumētū principale dicendū q minor nō est vera. qr infidelitas p se sumpta nō impedit matrimoniū. s3 solū p accidēs. puta rōe disparitatis i cultu. Etiā ɔsanguinitas in gradibȝ pdictis nō impedit matrimoniū per se vel ƀm se. s3 solū ratōne statuti ecclesie vel legis mosayce. Nā ƀm legē nature ples nō phibet cōtrahere nisi cū stipite. sicut dicūt aliqui magni doctores. quia ɔtra oīne dictamē recte ratōis semp fuit q filia esset vxor patris. vel fili9 esset mari9 matrī. Et ideo filie Loth peccauerūt cōtra legē nature. quādo patri suo iebriato se supposuerūt. S3 abraam nō peccauit quādo sororē suā in vxore3 duxit. Nō eī peccauit cōtra legē scriptā quia nondū erat lex scripta q̄ hoc postea phibuit. vt patet Leuit. xviij. Nec etiā aliq̄ modo putandū est q vir tante perfectōis cōtra legē nature peccauerit. q tamē vtiq3 fecisset si accipe sororē in vxorē cōtra legē nature fuiss3 qr sicut ipsemet fatet Gen. xx. sara vxor sua fuit soror sua filia patris sui.

Distinctio. xli. et. xlij.

Hnc de affinitate. Postq3 mgr tractauit de cult9 disparitate 7 cognatione carnali. nunc in his duabȝ distinctionibȝ

vltimis tractat⁹ de matrimonio incipit deter/minare de affinitate ꝛ cognatōe spūali ac etiā legali. Et diuidit in duas ptes. Quia primo tractat de affinitatis circa matrimoniū impeditione. Secūdo de spūali ac legali cognatione. dist. xlij. ibi. De parentaliū graduū. Pria in tres. Qꝛ primo ostēdit qualiter p affinitatem cōiugales cōtract⁹ impediant. Secūdo innuit ꝙ quibusdā peccatis iura affinitatis violant. Et tercio distinguit de aliquibꝫ que ex gradibꝫ affinitatis causant. Secūda ibi. Hic sciendū est. Tercia ibi. Attendendū est. Prima in duas. Qꝛ primo tractat de impedimētis ꝛ gradibꝫ affinitatis. Secūdo ostēdit quomodo separat matrimoniū hmōi gradibꝫ violatis. ibi. Et est sciēdū. Prima i tres Quia p̄mo ostēdit ▯ quot grad⁹ affinitatis impedit matrimoniū. Secūdo obijcit in cōtrariū. Et tercio respōdet ex sentētia pape gregorij ad quendā affinitatꝫ casū. Secūda ibi. Sꝫ alij. Tercia ibi. Illud etiā non est ptereundū. Sequit distinctio. xlij. In q̄ magister determinat de spūali ꝛ legali cognatōne. Et diuidit in tres ptes. Nā primo cōtinuat dicta dicēdis. Secūdo tractat de impedimētis pueniētibꝫ ex vinculo spūalis et legalis cognatōnis. Et tercio determinat de nuptijs iteratis. Secūda ibi. Spūales filij sūt. Tercia ibi. Sciendū est etiā. Istaꝝ secūda diuidit in duas ptes. Nā primo ostēdit qualiter ꝛ quot modis spūalis cognatō ꝯtrahat. Secundo quomodo p ipam matrimoniū impediat. ibi. Q, autē cōpater. Et heci tres. Naꝫ primo ostēdit qualiter matrimoniū impedit spūalis cognatio directa. Secūdo quomodo indirecta. Tercio determinat quedā incidentia. Secūda ibi. Solet etiā queri si cōmatrē. Tercia ibi. Solet etiā q̄ri si vxor. Prima in duas. Nā primo ostēdit distincte quomodo matrimoniū patit impedimentū ex cognatōe spūali. Secūdo ostēdit hoc idē simil ex spūali ꝛ legali. ibi. Q, aūt spūales. Prima in tres. Nā primo determinat suū ppositum Secūdo infert q̄dā correlariū. Et tercio inducit ꝛ soluit incidēs dubiū q̄ p̄dictis videt esse ꝯtrariū. Secūda ibi. Ex his appet. Tercia ibi. His autē obuiare videt Hec est diuisio ꝛ sentētia istaꝝ distinctionū. s. xli. et. xlij. in generali. circa quas q̄ro in speciali.

V Trū affinitas impediat matrimonium. Videt ꝙ nō. qꝛ q̄ de se nihil est hoc n̄ potest aliq̄d impedire. Sꝫ affinitas d̄ se nihil esse videt. ergo ꝛc. Maior videt esse nota. Probat minor. qꝛ om̄e q̄ est vel est res absoluta. vl' relata. Sꝫ affinitas n̄ est res absoluta. vt de se patet. nec relata. qꝛ relatio nō potest cōuenire alicui sine aliq̄ absoluto fundamēto. sꝫ aliquis potest acq̄rere affinitatē absq; acquisitōe cuiuscūq; rei absolute vt ex dicēdis patebit. ergo ꝛc. Cōtra. non min⁹ impedit matrimoniū affinitas. q̄ꝫ publice honestatis iusticia. vel spūalis ꝛ legalis cognatio. Sꝫ ista tria impediūt m̄rimoniū. vt in pcessu isti⁹ q̄stionis patebit. ergo ꝛc. In isto vltimo argumēto q̄ttuor tangunt. d̄ quorū vnoquoq; in p̄senti q̄stione videndū ē q̄d sit in se. ꝛ vtrū matrimoniū valeat impedire.

Et primo de publice honestatis iusticia.

Secūdo de affinitate. Et hoc quantū ad dist. xli. Tercio de spūali cognatōne Et quarto de legali cognatōne. Et hoc quantuꝫ ad distinctionē. xlij.

Quantū ad primū est aduertendū. ꝙ sm̄ theologos ac etiā canonistas publice honestatis iusticia sic diffinit Publice honestatis iusticia est ppinquitas ex spōsalibꝫ pueniens. robur trahēs ab ecclesie institutōne. ppter ei⁹ honestatē. Ad intellectū isti⁹ diffinitōnis opter videre q̄d sint sponsalia. ꝛ qualiter cōtrahant. Et de hoc require dist. xxvij. articulo quarto. In iā dicta diffinitione ppinquitas ponit pro genere. Nā in hoc publice honestatis iusticia cōuenit cū affinitate ꝛ cognatōe. Sꝫ cetera ponunt p differētijs. Nā per hoc ꝙ publice honestatis iusticia a spōsalibꝫ puenit. differt ab affinitate. que est ppinquitas pueniēs a carnali copula ꝛ a spūali cognatōne q̄ puenit ex his que fiūt circa aliquoꝝ sacramentoꝝ collationē. ꝛ a legali cognatōe que puenit per legalem adoptionē. Et p hoc ꝙ addit. robur trahens ab ecclie institutōe. differt ab illa ppinquitate que dicit cōsanguinitas. que nō puenit ab ecclie institutōe. sꝫ a naturali generatione. Ulteri⁹ est hic aduertendū. ꝙ ista ppinquitas que dicit publice honestatis iusticia. extendit se ad om̄es cōsanguineos. ita ꝙ sponsus hac ppinquitate dicet ppinqu⁹ omnibꝫ cōsanguineis sue sponse. ꝛ sponsa est ppinqua omibꝫ cōsanguineis sui sponsi Et ideo dato ꝙ sponsalia dissoluant ita ꝙ matrimoniū inter spōsum ꝛ spōsam nō perficiat. tamē ratōe iā dicte ppinquitatis que dicit publice honestatis iusticia. sponsus non potest

Articulus primus

Quid sit publice honestatis iusticia.

ↄtrahere matrimoniū cū aliqua ↄsanguinea sue sponse. nec ecōuerso spōsa cū aliquo ↄsanguineo sui sponsi. Et istud patet. xxvij. q. ij. c. Si quis vxorē. Et idē patet extra de desponsatōe impuberꝫ. c. Cōtinebat. vbi circa finem illi⁹ capituli alexander terci⁹ ait sic. Si vero puella infra nubiles annos alicui despōsata fuerit. nō licet alicui ex ↄsanguinitate illius cui despōsata fuit eā ducere in vxorē. Nec phas est eidē sponso de cōsanguinitate spōse sibi aliquā copulare. Cū igit cōsanguinitas ꝓhibens matrimoniū duret vsqꝫ ad quartū gradū inclusiue. vt patuit in ꝓcedenti questione. ideo dicūt doctores iuris ꝙ publice honestatis iusticia ꝓhibet matrimoniū vsqꝫ ad quintū gradū ↄsanguinitatis exclusiue. Est etiā aduertendū ꝙ sponsalia de facto cōtracta sine iure ꝛ cōtra ꝓhibitionē ecclie etiā causāt ꝑdictā ꝓpinquitatē. Verbi gratia. Si aliquis cōtrahit sponsalia cū aliqua sua cōsanguinea hoc de iure nō potest. quāuis de facto hoc faciat. talis nunqꝫ potest cōtrahere cū aliqua cōsanguinea illi⁹ spōse. nec illa cū aliquo cōsanguineo illi⁹ sponsi. Et idē dicendū est in omibus alijs casibꝫ i quibꝫ sponsalia nō sunt vera. sꝫ solū ꝑsumpta. nec de iure: sꝫ solū de facto cōtracta. hoc dūtaxat excepto si pueri cōtrahentes spōsalia fuerūt infra septē annos. ꝛ nō approbauerūt cōtractū factū postqꝫ septēniū attigerūt. tūc eīm ex tali cōtractu nec aggenerat impedimentū masculo. quin possit matrimoniū cōtrahere cū sorore ipi⁹ puelle. nec ipi puelle quin possit cōtrahere cū fratre ipi⁹ masculi. Hec patēt. xxvij. q. ij. c. quidā desponsauit. ꝛ extra de spon. ꝛ mīr. c. ad audientiā.

Articulus secund⁹

Quantū ad secūdū

Quid sit affinitas

articulū est sciendū ꝙ affinitas sic diffinitur. Affinitas est ꝑsonarū ꝓximitas ꝓueniēs ex carnali copula carēs omi parentela. Hic ꝓximitas ponit ꝑ genere. cetera ꝑ differētijs. Nā ꝑ hoc ꝙ ꝓuenit ex carnali copula differt a publice honestatis iusticia. ꝛ spūali ac legali cognatōne. Sꝫ ꝑ hoc ꝙ caret parētela differt a cognatōe carnali. Notāter etiā dicit i ista diffinitōe. carnalis copula ꝛ nō cōiugalis. qꝛ siue copula sit fornicaria siue legitima. dummodo sit naturalis ꝛ cōpleta. semper generat ista ꝓximitas qua mascul⁹ efficit affinis omibus cōsanguineis ipi⁹ mulieris quā carnaliter cognoscit. ꝛ mlier efficit affinis omibꝫ cōsanguineis illi⁹ maris. vt patet. xxxv. q. iij. c. nec eā. Patet etiā extra de eo qui cognouit cōsanguineā vxoris sue. c. tue fraternitatis. Dixi etiā notanter dūmodo fuerit naturalis ꝛ cōpleta. qꝛ si vir cū corpe suo attingeret ifra corpus mulieris. ꝛ tamē ab actu illo desisteret anteqꝫ semē virile ab eo ꝓcederet. nulla ex hoc generaret affinitas inter virū ꝛ consanguineas mulieris. ꝛ inter mulierē illā ꝛ cōsanguineos viri illi⁹. Etiā dato ꝙ semē a viro ꝓcedat. si tamē nō recipit in loco naturali ipsi⁹ mulieris. quāuis hmōi semine mlier extrinsece polluat ꝛ innaturaliter seu cōtra naturā. nulla ex tali copula generat affinitas. Ista patēt. xxxv. q. iij. c. extraordinaria. Istud etiā tenēt doctores iuris. s. Ganfred⁹ Innocenti⁹ Hostisis ꝛ Raymund⁹. ac etiā doctores theologie

Nota tamē ꝙ hic a iā dictis doctoribꝫ excipit vn⁹ casus. puta si illa extraordinaria pollutio facta fuerit cū ↄsensu matrimoniali. tūc eīm tanta affinitas cōtrahet ꝙ mulier nō poterit cōtrahere matrimoniū cū cōsanguineo viri. nec vir poterit ↄtrahere matrimoniū cū cōsanguinea mulieris. Et vt dicunt idē doctores istud ꝓbat extra de eo qui cognouit cōsanguineā vxoris sue. c. fraternitati tue. Ubi innocenti⁹ terci⁹ archiepo bisuntino sic respōdet. Diuortij sententiā approbam⁹ quā i eū canonice ꝓmulgasti qui illā sibi postea copulare ꝑsumpsit cui⁹ antea sororē adhuc septennem cōtractis sponsalibꝫ extraordinaria libidine nosciť polluisse. Posset tamē dici cōtra ꝑdictos doctores. ꝙ illo casu posito vir nō impediret cōtrahere matrimoniū cū illi⁹ mulieris ↄsanguinea ꝓpter hmōi extrinsecā pollutionē. sꝫ impediret ꝓpter publice honestatis iusticiā quā cōcernit cōsensus matrimonialis. Et hoc bene dat intelligi decretalis iā prime allegata cū dicit. ↄtractis sponsalibꝫ. Est etiā hic aduertendū ꝙ antiquit⁹ fuerunt tria genera affinitatis. Quoꝝ primū habuit septē grad⁹ quibꝫ omibꝫ matrimoniū ꝓhibebatur equali modo sicut in gradibꝫ cōsanguinitatis Secundū gen⁹ habuit quattuor grad⁹. Et terciū gen⁹ habuit duos grad⁹. Ista patent xxxv. q. iij. c. Cōtradicim⁹. Sꝫ qꝛ postea per generale ↄciliū abrogatū est ius antiquū quantū ad secundū ꝛ terciū gen⁹ affinitatis quo ad omes suos grad⁹. ꝛ quantū ad primū genus quo ad quintū ꝛ sextū ꝛ septimū gradū. sicut patet extra de ↄsanguinitate ꝛ affinitate. c. nō debet. vbi innocētius papa sic ait. Non debet repꝛehensibile iudicari si sm varietatē tempoꝝ statuta quādoqꝫ variant humana. ꝑsertī cū

Nota.

vrgens necessitas vel euidens vtilitas illud exposcit. Quoniā ipe deus ex his que in veteri testamēto statuerat nō nulla mutauit in nouo. Cū ergo phibitōnes de cōiugio in tercio et secūdo affinitatis genere minime cōtrahendo difficultatē frequēter inducant. et quādoq₃ periculū pariant animaꝝ. cū cessante phibitione cesset effect⁹. cōstitutōnes super hoc editas sacri approbatōne cōcilij reuocātes. psenti cōstitutōe decreuim⁹. vt sic cōtrahentes de cetero libere copulent̄ Sꝫ quantū ad reuocationē triū graduū primi generis affinitatis sequit̄ ibidē imediate. Prohibitio quoq₃ ⁊c. Require in questione prime pcedente articulo quarto cōclusione prima. Istis igit̄ abrogatis omīb⁹ ꝑtermissis. solū quattuor primos grad⁹ primi generis affinitatis p nunc impedientes matrimoniū sic possum⁹ exemplariter declarare. Sint duo fratres. quorum vn⁹ vocet̄ petr⁹. alius iohānes. Et iohānes accipit vxorē siue legitime siue fornicarie que vocet̄ berta. tunc berta attinebit petro in primo gradu affinitatis. et filio petri in secundo gradu. et nepoti petri eadē berta attinebit ī tercio gradu affinitatis. et pnepoti eiusdē petri attinebit eadē berta in quarto gradu affinitatis. et ideo vsq₃ ad hunc gradū inclusiue phibet̄ ipa berta cōtrahere matrimoniū cum petro. et cū his qui per naturalē generationē a petro descendūt. Et ratio omniū istoꝝ esse potest. quia berta et iohānes per carnalē copulaꝫ sunt quasi vna caro effecti. ideo in quocunq₃ gradu cōsanguinitatis phibet̄ iohānes ꝯtrahere matrimoniū cū aliqua psona si est mulier. eodē gradu affinitatis phibet̄ berta cōtrahere cū eadē persona si fuerit mascul⁹ Et ideo sicut iohānes in primo gradu cōsanguinitatis phibet̄ ne cōtrahat cū sorore sua. sic berta vxor iohānis in primo gradu affinitatis phibet̄ cōtrahere cū petro qui est frater iohānis Et sicut dictū est de berta respectu petri et coꝝ qui a petro per naturalē generationē descēdūt. sic eodē modo dicendū est de iohāne respectu sororis ipsi⁹ berte. et earuꝫ que ab huiusmodi sorore descendunt. Nā postq₃ iohānes carnaliter cognouit ipsam bertā. tunc sicut berta cū sorore sua est in primo gradu cōsanguinitatis. sic iohānes est cū eadē sorore in primo gradu affinitatis. et cum filia illius sororis est in secundo gradu affinitatis. et cum nepti ī tercio et cum pronepti in quarto. Notandū est etiā q᷑ quāuis post carnalem copulā generet̄ affinitas per quā vir attinebit omnibus cōsanguineis vxoris. et vxor omnibus cōsanguineis ipius viri. modo quo iā dictū est. tamē ex hoc non orit̄ aliqua affinitas inter cōsanguineos viri et cōsanguineos vxoris. et ideo pater et filius possunt legitime accipere matrē et filiam et duo fratres possunt legitime duab⁹ sororibus copulari. Ista omīa recitant̄ et approbant̄: xxxv. q. iij. c. Sane. et xxxv. q. v. c. ꝑ tro

Forte cōtra pdicta dicetur sic. Quādo aliquis cognoscit cōsanguineam vxoris sue nō dirimit̄ matrimoniū qd̄ habet cū vxore sua. ergo vel nō cōtrahitur semper affinitas inter virū et omes cōsanguineas mulieris quā cognoscit. vel affinitas nō semper impedit matrimoniū. Utraq₃ pars isti⁹ cōsequētis est cōtra pdicta. ergo pdicta nō sunt vera. Antecedens clare habet̄ extra de eo qui cognouit cōsanguineā vxoris sue. in plurib⁹ capitulis illius tituli. Cōsequētia etiā patet. quia postq₃ talis homo cognouit cōsanguineā sue vxoris vel per talē incestū efficitur affinis vxori sue. vel non. Si sic. tunc affinitas nō impedit matrimoniū. quia ꝓpter hmōi incestū vxor sine sua culpa nō debet priuari viro cū quo veruꝫ ante huiusmodi incestū habuit matrimoniū sicut dicit̄ extra de eo qui cognouit cōsanguineā vxoris sue. c. discretōi tue. et capitulo fraternitati tue. Si nō. tūc per actū carnalis copule vir nō efficit̄ affinis cuilibet cōsanguineę illi⁹ mulieris quā cognouit. q᷑ vxor isti⁹ supponit̄ esse ꝯsanguinea eius quā cognouit Instantia 1

Pr. in lege veteri pcepit domin⁹ vt mortuo viro sine ple frater eius reciperet vxorē suam ad suscitandū semē fratris sui. ergo ex carnali copula primi viri vxor nō habuit affinitateꝫ ad fratrē illi⁹ viri. Consequētia patet. q᷑ si inter fratrē viri et vxorē fuisset affinitas. cum affinitas sicut predictū est impediat matrimonium. lex non pcepisset alicui q᷑ acciperet vxorem fratris sui. 2

Pr. possessor bone fidei prescribit in re etiā nō sua. ita q᷑ ex lapsu temporis erit sua. Ista patet ex his que dixi dis. xv. articulo quarto. Sed possibile est q᷑ aliqs bona et simplici fide habuerit vxorē viginti annis. quibus nunq₃ percepit ipam fuisse fornicatam cum aliquo suo cōsanguineo prius q᷑ duceret eam in vxorem. et postea de certo perciperet ipam fuisse fornicatam cum fratre suo vel alio cōsanguineo suo anteq₃ esseꝫ vxor sua. ergo dato q᷑ propter affinitatem ex illa fornicatione subortā iste homo bone fidei non habuerit ius super ista muliere. tamen quia ex lapsu temporis pscripsit. videt̄ q᷑ ex vi pscriptio 3

nis ipse habeat ius super illa muliere. et per cõ sequens affinitas nõ poterit impedire huius/
4 modi matrimoniũ. P. cessante causa cessat effectus. Sed per carnalem copulam vir est causa affinitatis in muliere respectu suorũ cõ/ sanguineorum. et mulier est causa affinitatis qua vir dicitur affinis cõsanguineis mulieris ergo mortuo viro cessabit affinitas in muliere. et mortua muliere cessabit affinitas in viro. et per cõsequens mortuo viro mulier poterit nubere suo cõsanguineo absq affinitatis impedimento. et eodem modo mortua muliere vir poterit nubere cõsanguinee hui9 mulieris

Solutio Sed ista non cõcludunt contra predicta
Ad.1. Igitur ad primũ dicendũ q affinitas dupliciter potest cõtingere. Uno modo ex actu carnalis copule que precedit matrimoniũ. Alio modo ex actu carnalis copule que sequit matrimoniũ. Primo modo accipit affinitas in presenti proposito. Sic enĩ affinitas impedit et dirimit seu non sinit cõtrahi matrimonium. Sz de secũdo modo pcedit instantia. et ideo nihil arguit cõtra psens propositum. Etiaz falsum assumit cũ dicitur q vtraq pars cõsequentis est contra pdicta. Nã ista pars qua dicit. q non semp affinitas impedit matrimonium. ista non est cõtra predicta. qz in predictis non sum locut9 de omĩ affinitate. sed solũ de illa in qua cõtractus affinitatis precedit cõtractum matrimonij. Est tamẽ hic aduertendum q affinitas que cõtrahitur post matrimoniũ quãuis nõ dissoluat matrimoniũ. tamen impedit personam que suo incestu huiusmodi affinitatem cõtraxit quantũ ad exigere debitũ. Licet enĩ cum cordis sui dolore et contritione debeat reddere debitũ quando cõiunx innocens hoc exigit. tamen nunq debet exigere debitum carnalis copule. sicut patet in supra dictis capitulis discretõni tue. et tue
Ad.2. fraternitati. Ad secundũ nego cõsequentiam. Ad pbationem dicendũ q quãuis de lege cõmuni affinitas impediat fratrez ne vxori fratris sui copulet. tamẽ quia conditor legis potest in lege dispensare. et deus qui fuit conditor illius legis date per moysen. dispensauit in hoc casu quãdo frater decessit ab hac vita sine prole. ideo nõ obstante affinitate vxor
Ad.3. carens liberis post mortez mariti poterat fratri huius mariti licite copulari. Ad terciũ dicendum ad maiorem q duplex est possessor. Unus qui sic possidet q tamen non possidetur ab eo qd possidet. Alius qui sicut possidet sic possidetur ab eo qd possidet. De primo possessore procedit maior. et ea que predicta sunt distinctõe. xv. Sed loquendo de secundo possessore maior potest esse falsa. quia ex quo nõ possidet veri9 q possideatur ab eo qd possidet. igit tota mutua possessio potest impediri ex mala fide illius qd ipe possidet. et a quo ipe mala fide possidet. et per cõsequens non obstante sua bona fide ex nullo transitu temporis ipe potest prescribere in huiusmodi possessione. Sic autem est in pposito. quia quantũ ad mutuã possessionem sui corporis vir et vxor ad paria iudicantur. Predicto autem casũ posito licet coniunx innocens fuerit bone fidei propter ignorantiam sceleris. tamẽ coniunx nocẽs nunq fuit bona fide. eo q semper fuerit conscius sceleris. et per consequens sicut iste qui est male fidei nõ prescribit ex lapsu temporis. sic nec alter qui est bone fidei. Et istud satis apparet autoritate innocentij quã adduxi in questione prima precedenti. articulo quarto cõclusione prima. Ad quartum dicendum q maior non est vera. nisi loquendo de tali causa que nõ solum est causa effectus in fieri. sed etiã in cõseruari. Sic autem non est in pposito. quia quãuis persona mediante qua consanguinei contrahunt affinitatez sit causa hui9 affinitatis in fieri. tamẽ non est causa eius in cõseruari. et ideo mortua tali persona adhuc manet affinitas inter suos consanguineos vel cõsanguineas et psonã que sibi fuit carnaliter copulata. Ad.4.

Dist. xlij. Articulus tercius.

Quãtuz ad terciuz articulum est aduertendum q spiritualis cognatio tres habet species. Quarum vna dicitur paternitas spiritualis. Et hec attenditur inter patrem spiritualem et filium spiritualem. Est autem pater spiritualis quantũ ad presens ille qui baptizat. et ille qui suscipit baptizatum de baptismo. ac episcopus qui confirmat. et ille qui tenet eum qui confirmatur coram episcopo. Filius autem spiritualis dicitur ille qui baptizatur vel confirmatur.

Secũda species est compaternitas. et hec attenditur inter parentes carnales ipsius baptizati vel cõfirmati. et iam dictos patres spirituales eiusdem. Tercia species dicit fraternitas spiritualis. et hec attenditur inter filium spiritualem et filios carnales sui patris spiritualis. Unde omes filij baptizãtis et omes filij suscipientis aliquẽ hominẽ de baptismo

sunt fratres spirituales illi⁹ qui baptizat̄ ⁊ su-
scipit̄ de baptismo. Ista patent. xxx. q. iij. c. i.
⁊. c. ij. Patent etiā extra de cognatōe spūali in
Quid sit cognatio spūalis. pluribꝫ capitulis. Ex his etiā patet descri-
ptio spūalis cognatōis qua iurisperiti dicūt.
ꝙ cognatio spūalis est ꝓpinquitas ꝓueniēs
ex sacramēti datione vel ad illud retentione.
His p̄missis ſm ordinē istaꝝ speciez restat
videre quomodo ꝑ eas impedit̄ matrimoniū
Quantū igit̄ ad primā speciē est sciendū
ꝙ pater spūalis nō potest cōtrahere matrimo
niū cū filia spūali. nec mater spūalis cū filio
spūali. ⁊ dato ꝙ cōtrahant penit⁹ est dirimen
dū. Istud patet. xxx. q. iij. c. pitaciū. Hic
tamē nota ꝙ si pater spūalis cōtrahit cū soro
re sue filie vel filij spūalis. tale matrimoniū
nō est dirimendū. vt exp̄sse patet. xxx. q. iij. c.
illud etiā. Nec etiā esset matrimoniū diri-
mendū si pater spūalis cōtraheret cū filia car
naliter genita a suo filio spūali. q2 spūalis co
gnatio nō habet aliquos grad⁹. sicut ait inno
centi⁹ in glosa sup p̄mo. c. extra de spūali co-
gnatōne. Est etiā hic notandū ꝙ paterni-
tas spūalis adueniēs alicui postq̄ carnaliter
cognouit vxorē suā. p̄stat impedimentū vxo-
ri ne cōtrahat matrimoniū cū filio spūali ipi⁹
mariti. Sec⁹ tamē esset si hmōi spūalis pater
nitas marito ante aduenisset q̄ cognouit vx
orem. q2 ante illud temp⁹ vir nō fuit vna ca-
ro cū vxore. ideo ex actōne sua qua hmōi spi-
ritualē filiū de sacro fonte suscepit nihil cōmu
nicabat̄ vxori. Et istud patet. xxx. q. iiij. c. qui
Instantia spiritualē. Forte dicet̄ ꝙ sicut notauit Hu
go. xxx. q. i. c. oēs. cōferēs sacramentū peni-
tentie si aliud obstaculū nō haberet ꝓpter sa-
crum ordinē. ipe posset cōtrahere matrimoni
um cū ea quā recipit ad hmōi sacramentū. sꝫ
planū est ꝙ talis est pater spūalis hui⁹ mulie
ris. ergo pater spūalis ratōne hmōi paterni-
tatis nō p̄hibet̄ quin possit cōtrahere matri-
moniū cū sua filia spirituali. cui⁹ oppositū as
serit̄ in p̄dictis. Maior patꝫ nō solū p hugo
nē. sꝫ etiā p hostiēsem. Unde ſm istos docto
res etiā fili⁹ carnalis sacerdotis potest cōtra-
here matrimoniū cū ea quā pater suus audi-
uit ⁊ absoluit in foro penitētie Ratio istorum
doctoꝝ potissima est ista. q2 istud in iure nu
q̄ inuenit̄ esse p̄hibitū. Minor etiā patet. q2
ex cōmuni vsu loquēdi ꝯfessor dicit̄ pater spi
ritualis illoꝝ quos audit ⁊ absoluit in cōfessi
one. Patet etiā ex quibusdā antiquis versibꝫ
Versus. quibꝫ dicit̄ sic. Quē de fonte leuas tangendo
siue tenendo. Uel cōfirmādo. sua vel peccatā

fatēdo. Fili⁹ ille tibi spūalis erit. Respon- Solutio.
deo ꝙ ista instantia nihil cōcludit cōtra p̄di-
cta. q2 vt patet in ingressu isti⁹ tercij articuli.
ego patrē spiritualē ad p̄sens limitaui quātū
ad paternitatē que acquirit̄ ex his que fiunt
circa duo sacramēta tantū. s. circa sacramentū
baptismi ⁊ cōfirmatōnis. ⁊ ideo de quocūq̄
alio patre spūali arguit̄ hoc nō est cōtra p̄di-
cta. Quantū ad secundā speciē est aduertē
dū. ꝙ ratōne cōpaternitatis pater spūalis nō
potest ꝯtrahere matrimoniū cū matre carna-
li sui spūalis filij. nec mater spūalis cū patre
carnali. ⁊ si cōtraxerint hmōi matrimonium
est penit⁹ dirimendū. Istud patꝫ. xxx. q. i. c. i.
Idē patet extra de cognatōne spūali. c. veni-
ens. Et sicut cōpaternitas directe p̄hibet
patrē spiritualē ne possit nubere matri carna-
li sui filij spiritualis. sic eadē cōpaternitas indi
recte p̄hibet vxorē patrꝭ spūalis ne post mor-
tem ei⁹ ipsa possit nubere patri carnali p̄dicti
filij spiritualis. hoc supposito ꝙ iā dicta cōpa
ternitas nō prius aduenerit illi viro q̄ p car
nalē copulā fuit quodāmodo effect⁹ vna ca-
ro cū vxore sua. q2 si pri⁹ fuit cōpater q̄ acce-
pit vxorē. tunc vxor post mortē eius licite po
test cōtrahere matrimoniū cū illo qui cōpa-
ter erat mariti sui. Et sicut dictū est quomo-
do cōpaternitas directe cōueniēs viro se extē
dit ad vxorē. ⁊ quomodo nō. sic eodē modo a
muliere extendit̄ ad virū si mulier suscipit pu
erum de baptismo. vel baptizat in necessitate
vel tenet in cōfirmatōne. Istud patet. xxx. q.
iiij. c. sciscitat̄. Nota etiā circa istā materiā Nota.
ꝙ si aliquis homo habet prolē ab alia mulie-
re q̄ ab vxore sua. tūc pater spiritualis illi⁹ ꝓ
lis nō impedit̄ quin mortuo illo homine ipe
possit cōtrahere matrimoniū cū vxore sua.
ita ꝙ in isto casu vna mlier potest habere du
os cōpatres successiue. Et eo modo iudican-
dū est ex parte viri si vxor sua habet prolē ex
alio viro. q2 tūc mortua vxore vir poterit cō-
trahere cū matre spūali illius prolis. que erat
cōmater vxoris sue. ⁊ sic vn⁹ vir potest succes
siue duas cōmatres habere ī vxores. Ista pa
tent. xxx. q. iiij. c. qui spiritualem. Nota eti Nota.
am ꝙ vir ⁊ mulier simul leuantes eandē prolē
de baptismo nō p̄hibent̄ inter se matrimoniū
cōtrahere. q2 quāuis eadem ples sit vtriusq̄
filius spiritualis. tamē ex hoc mater spiritua
lis ⁊ pater spiritualis nullā cōtrahūt inter se
cōpaternitatē seu spūalē cognationē. Et istō
ponit innocēti⁹ extra d̄ cognatōe spūali ī glo
sa sup. c. martin⁹. Et idē ponit hosti. in glosa

De tercia specie.

sup. c. veniens. Quantū ad terciā speciem est sciendū ꝙ quāuis circa impedimentū spiritualis fraternitatis antiquit⁹ fuerint diuerse opiniones. iura tamē moderna hoc clare determinauerūt ꝙ omēs liberi duoꝝ cōpatrū legitime possunt cōtrahere. excepta sola ꝓle spirituali. q̄ si est mascul⁹ nūq̄ potest legitime copulari alicui carnali filie sue patris spūalis nec alicui eiusdē patris filio si fuerit femella. Ista patet extra de cognatōne spūali. c. ꝑmo. Patet etiā. xxx. q. iij. c. Nō oportet. c. sup quibus.

Nota. Nota etiā ꝙ cū sacerdos baptizās sit pater spūalis ipsi⁹ baptizati. ideo si sacerdos habet filiū carnalē. ille nō potest legitime cōtrahere matrimoniū cū aliqua filia ab eodē sacerdote baptizata. eo ꝙ omniū eoꝝ quos hmōi sacerdos baptizauit. ꝑdict⁹ carnalis fili⁹ sit frater spūalis. Istud habet extra de cognatōe spūali. c. vlti. Et idē est iudicandū de filio carnali layci qui in necessitate baptizaret. ipe em̄ esset ver⁹ pater spūalis illi⁹ filie quā baptizaret. et ideo fili⁹ su⁹ nō posset ducere illā filiā in vxorem. q2 ipe esset frater suus spūalis. nec pater posset eandē filiā accipere in vxorē. q2 ipe esset pater ei⁹ spūalis. nec idē pater posset accipere matrē illi⁹ filie. eo ꝙ vera cōpaternitas esset inter hmōi ꝑsonas. Hec omia possūt haberi ex dictis Hostieñ. in glosa sup. c. ꝑxime allegato.

Nota. Nota etiā ꝙ ista ꝓhibitio nō extendit se vsq3 ad nepotes. q2 quāuis fili⁹ tu⁹ spiritualis nō possit accipere filiā tuā carnalē. tamē bene potest accipe neptim tuā. puta filiā filie tue. ⁊ etiā fili⁹ tu⁹ carnalis potest accipe filiā filij tui spūalis. Ista patet ex dictis Innocentij. extra de cognatōe spūali. in glosa super ꝑmo. c. illi⁹ tituli.

Articulus quart⁹.

Quid sit legalis cognatio.

Quātū ad quartū

articulū est aduertēdū ꝙ ꝑm theologos ac etiam iurisperitos cognatio legalis est quedam humana ꝓximitas ex adoptōe ꝓueniēs. Sed adoptio est extranee ꝑsone in filiū vel nepotē ⁊ deinceps legitima assumptō. Que autē requirant ad adoptionē. ⁊ etiā quendā aliam adoptōnis descriptōnē. reqre lib. iij. dist. x. ar. tic. iij. Quibus omibus ad plenū ꝑsuppositis possum⁹ triplicē notare speciē legalis cognatōis. Prima est inter patrē adoptantē ⁊ prolē adoptatā. Secunda est inter ꝓlē adoptatā. ⁊ naturalē prolē adoptantis. Tercia est quasi ꝑ modū affinitatis inter vxorē filij adoptiui ⁊ patrē adoptiuū. ⁊ inter filiū adoptiuum ⁊ vxorē patris adoptiui. Et omēs iste species legalis cognatōis impediūt mrimoniū. q̄uis hoc faciāt inequaliter. Nā licet secūda species q̄ potest dici fraternitas legalis cognatōis impediat mrimoniū inter ꝓlē adoptatā ⁊ prolē naturalē q̄diu vtraq3 ꝓles est in patris ꝑtāte. tamē mortuo p̄re possūt legitime cōtrahere. vel etiā adhuc viuēte patre. si vna eaꝝ vl' vtraq3 fuerit emācipata. nullū habent vlteri⁹ ex pte legalis cognatōnis impedimentū cōtrahendi legitimū matrimoniū. Et ista patet extra de legali cognatōe. vbi dicit Nicola⁹ papa sic. Si q̄ ꝑ adoptionē mihi soror esse cepit. q̄diu durat adoptio inter me ⁊ ipsam. nuptie ꝯsistere nō possūt. Et sup eodē. c. arguit glosa ab opposito sensu. ꝙ nō durante adoptōe nō ꝓhibent inter ꝓlē naturalē ⁊ adoptiuā nuptie. Sed vt patet ꝑ eandē glosā. tūc nō durat inter hmōi ꝓles vinculū adoptōis. quādo vna eaꝝ vel vtraq3 fuerit emācipata.

Emācipata vero tūc dicit esse ꝓles. quando data sibi hereditaria portōe que ꝑm leges ipsam prolē cōtingit. ipa ponit extra familiam patris. Predicta etiā patēt. xxx. q. iij. c. Ita diligere. ⁊. c. Post susceptū. Patet etiā iā dicta. ff. de ritu nuptiaꝝ. c. Per adoptionē. Sed prima ⁊ tercia species cognatōis legalis absq3 distinctōe ꝑpetue impediūt matrimoniū. Nā pater adoptiu⁹ nūq̄ potest cōtrahere matrimoniū cū filia adoptiua. siue talis filia adhuc sit in patris adoptantis familia. siue extra familiā fuerit emācipata. Etiā pater adoptiuus nūq̄ p̄t legitime matrimoniū ꝯtrahere cū vxore filij adoptiui post mortē hui⁹ filij. nec fili⁹ adoptiu⁹ vn̄q̄ p̄t ꝯtrahere mrimoniū cū vxore sui p̄ris adoptiui post mortē huius patris. etiā dato ꝙ ante mortē patris fuerit emancipat⁹. Ista patent. ff. de ritu nuptiarū. c. adoptiuus filius. Hic etiā est notandū ꝙ Hugo dicit in glosa. xxx. q. iij. ꝙ sicut due proles spirituales eiusdē patris spiritual' possunt legitime inter se contrahere dummodo alias nō habeant impedimentū cōtrahendi q̄ ex cognatōne spirituali. sic etiā due proles adoptiue eiusdē patris adoptiui inter se possunt legitime matrimoniū cōtrahere. dūmodo aliunde nō ꝓhibeant q̄ ex legali cognatione.

Instantia 1. Forte contra predicta dicetur ꝙ ius positiuum non debet preiudicare iuri naturali. Sed legalis cognatio est ex iure positiuo. et matrimonium est de iure naturali. ergo legalis cognatō nō potest matrimoniū impedire

2. P. verū sacramentū ecclesie nō debet talibus

subiacere q ex secularibus legibus suã vim pban tur habere. sed matrimonium est verũ sacramentũ ecclesie. et adoptio ac etiã legalis cognatio q ex adoptione pcedit totã vim suã habet ex secularibus legibus et statutis. ergo etc. Ad primũ dicendũ q quãuis matrimoniũ sit de iure naturali. tamen sine omni piudicio iuris naturalis leges positiue possunt determinare psonas matrimonialiter copulãdas p gentis et tpis cõgruitate. et ideo sicut patet ex dictis aliq psone p nũc isto tpe possũt legitime otrahere. q quõq fuerũt phibite. et aliquibus xpianis pter ecclesie honestatem nõ licet otrahere. q's tñ sinagoga vel status gentiliũ pter sui carnalitatem otrahere nõ solet phibere. Ad secundũ dicendũ q hoc sacramentũ qd est matrimoniũ legibus sbiacere pt dupliciter intelligi. Uno modo fm se. Alio modo q̃tũ ad determinatõem habilitatis otrahẽtis psone. Leges etiã seculares dupliciter possũt osiderari. Uno modo vt a secularibus principibus sũt odite. Alio modo vt sunt canonizate et ab ecclia sunt appbate. Et ex his ad formã argumẽti dicendũ ad maiorem. q q̃uis sacramẽtũ ecclie fm se nõ debeat secularibus legibus subiacere cõsideratis huiusmodi legibus fm q seculares sunt. tñ q̃tum ad determinatõem psonaz otrahẽtiũ ipm matrimoniũ pt subiacere secularibus legibus. nõ vt seculares sunt. sed vt p ecclie approbatõem canonizate sunt. Ad argumẽtũ pncipale dicendũ. q minor est falsa. Ad pbatõem dicẽdũ q iterũ minor est falsa. qz cũ affinitas sit primitas. ideo optet q sit vera relatio. Ad pbationem illius dicendũ q licet relatio nõ possit alicui ouenire sine fundamẽto. tamẽ nõ est necesse q in quocũq relatio de nouo acquirit fm suã actualem tendentiã ad terminũ. q in eodẽ fundamentũ de nouo acquirat. Un si hodie esset vnus solus homo albus. et cras fieret alter hõ albus tunc ille qui primo fuit albus. cras sine sui mutatione et absq noua fundamẽti acquisitõne acq̃reret similitudinẽ fm suã actualẽ tendentiã ad terminũ. q̃uis phabẽdo albedinẽ phabuerit etiã silitudinẽ fm habitualẽ tendentiã ad terminu. Sufficit eñ mutationẽ fieri in altero terminoz: ad hoc q in ambobus oriatur realis relatio fm tendentiã actualẽ. Sic autẽ est in pposito. qz nullo absoluto de nouo acquisito in cõsanguineis alicuius viri: ex sola mutatione facta in aliqua muliere q per carnalẽ copulã adiungit illo viro et qdãmodo vna caro efficit cũ eo. orit affinitas in ipis osanguineis respectu huius mulieris fm actualẽ tendentiã primitatis.

Distinctio quadragesimatercia.

Postremo de

cõdicione resurrectõis. Hucusq in isto quarto libro determinatũ est de vulnerati homis sanatõne imperfecta et sacramẽtaliter initiata. nũc vlterius determinat de eiusdẽ homis curatõne pfecta et supnaturaliter cõsummata. Prima curatõ est gratiosa. Secũda est gloriosa. Prima curatio est quedã spũalis liberatio a culpa. Secunda sanatio est quedã supernaturalis trãslatio a miseria. Postq̃ igit magister determinauit de vulnerati homis sanatõne aliqualiter impfecta. que fit [redacted] sacramentoz deuotam perceptionẽ. nũc in ista q̃dragesimatercia distinctione incipit determinare de sanati hominis solidatõne totaliter pfecta [redacted] corpis et anime beatã glorificationẽ. Ad istã autẽ glorificationẽ peruenit [redacted] corporũ resumptionẽ et iudicialẽ discussionẽ. Ideo magister duo facit. Nã primo tractat de mortuoz resurrectione. Secũdo de iudicandoz examinatõne. dist. xlvij. ibi. Solet autẽ queri. Prima in duas. Nã primo determinat de animaz ad sua corpora reunione. Secũdo ostẽdit qualẽ statum añ hmõi reunionẽ habeãt anime separate. dist. xlv. ibi. Preterea sciẽdũ est. Prima in duas. Nã primo tractat d mortuoz resurrectõe fm se. Secũdo de resurgentiũ qualitate et cõdicione. dist. xliiij. ibi. Solent autẽ nõnulli. Prima in duas. Quia primo circa resurrectionem ponit veritatis determinationẽ. Secũdo quorundã dubitationũ innuit solutionẽ. ibi. Hic querit vtrũ electis. Prima in tres. Qz primo ostendit p sacrã scripturã resurrectionẽ esse futurã. Secũdo resurrectõnis assignat causam Et tercio eiusdẽ resurrectõis in vniuersali determinat temp⁹ et horã. Secũda ibi. Causa eñ resurrectõnis. Tercia ibi. Media aũt nocte. Sequit illa ps. Hic querit. Et diuiditur i quattuor ptes fm q mgr determinat q̃ttuor determinatões. Scda ibi. Queri etiã [redacted] let. Tercia ibi. His aũt adijciẽdũ est. Quarta ibi. Cũq ex pdictis. Hec ẽ diuisio. xliij. dist. et sñie in generali circa quã q̃ro.

V Trũ fm naturalẽ cursũ nature q̃nq resurrectio hominũ mortuoz sit futura. Et videt q sic. Qz nullũ violentũ pt esse ppetuũ. Sed sepatio aie rõnalis

ab humano corpe est violēta. g hmōi sepatio nō pt esse ppetua. Sz qz sepatio nō pt esse ppetua. illoz reunitio qnq3 naturalis est futura Cū igit mortui hois resurrectio nō sit aliō q̄ aīe rōnalis cū suo corpe reunitio. g ꝛc. Maior patz pino celi ꝛ mūdi. Patet etiā ista maior in singulis reb9 q̄z habem9 experientiā. in quib9 oib9 quicqd violentū est videm9 deficere in sua duratōe. Minor pbat. qz quoz cōiunctio est naturalis. illoz ab inuicē sepatio est violenta. Sz piunctio aīe rōnalis cū corpore hūano est naturalis. g ꝛc. Maior patet qz sicut res violēter inde remouet vbi naturaliter quiescit. vt dicit. viij. phisi. sic res violenter sepat ab eo cui naturaliter piungit. Minor etiā patet. qz forma substātialis naturaliter piungit sue pprie materie. sz aīa ratōalis ē forma substātialis homis ꝛ p pseques humani corpis. vt ptz ex his q̄ dixi lib. ij. dist. xvij. arti. iij. Cōtra. de priuatione ad habitū nō fit regressus fm cursū nature. vt patet p arest. in libro pdicamētoz. De cecitate eñ ad visū nō pt esse regressio p naturā. Sz mors ē maxima priuatio. ergo de morte ad vitā nō poterit esse naturalis regressio. nec p pseques naturaliter poterit fieri alicui9 homis a morte resurrectio. Hic primo videndū est vtz resurrectio mortuoz sit possibilis. Secūdo vtz ad hoc sufficiat virt9 siue potētia naturalis.

Tercō vtz homo resurgēs sit idē nūmero q̄ fuit primo. Quarto vtrū resurrectio fiat successiue vel subito.

Articulus primus

Quantū ad primū sic pcedā. Primo ponā q̄ttuor pclusiones. Scdo recitab9 quasdā falsas opiniones hmōi pclusionib9 repugnātes.

Prīa pclo

Cōclusio pma est. q resurrectio mortuoz est possibilis potētia actiua se tenente ex pte dei. Quia non
1
min9 est possibile easdē ptes eiusdē toti9 sibi mutuo reunire. q̄ ipm totū fm oēs suas partes de nihilo pducere. Sz de9 potest totū hominē fm omes suas ptes de nihilo pducere. vt patet ex his que dixi lib. ij. dist. i. q. i. arti. i.
2
P. si homo esset totaliter annihilat9 deus posset eū recreare. ergo hominē morte corruptum de9 potest a morte resuscitare. Cōseqntia patet. qz min9 videt habere de esse possibili qd est penit9 annihilatū. q̄ illud qd est suarū partiū dissolutōne corruptū. Antecedēs potest pbari sic. Quādocūq3 duo termini negatiui sunt eiusdē ratōnis. tūc quecūq3 virt9 potest de vno illoz terminoz negatiuoz trāsire ad quēdā terminū positiuū. eadē virt9 potest ab altero illoz terminoz negatiuoz transire ad eundē terminū positiuū. Sz nihil pcedēs homis creationē. ꝛ nihil sequēs homis annihilationē sunt duo negatiui termini eiusdē ratōnis. ꝛ de9 sua virtute creatiua de vno iam dictoz terminoz negatiuoz trāsire potest ad esse isti9 homis. s. petri vel martini creando. ergo eadē sua v̄tute potest trāsire de altero termino negatiuo eundē hominē annihilatū [redacted] creando. P. ista videt esse intētio augustini de ciui. dei. lib. xxij. c. xx. vbi de carnis resurrectione loquēs sic ait. Et si oībus perissz modis. nec vlla ei9 materia in vllis nature latebris mansisset. vnde vellet eā repararet omnipotens. 3

Cōclusio secūda.

Secūda cōclusio est q resurrectio mortuoz est possibilis potētia passiua se tenēte ex parte creature Quia oē illud qd absq3 repugnātia ꝛ implicatōne cōtradictōnis potest fieri circa aliqua entia positiua. respectu illius habēt hmōi entia potentiā passiuā. Sz anima ratōnalis [redacted] mortē homis sepata a materia humana absq3 repugnātia potest huiusmodi materie reuniri. ꝛ per cōsequēs homo a morte potest resurgere. ergo respectu illi9 vnionis ꝛ per cōsequēs respectu humane resurrectionis est quedā potētia passiua se tenens tā ex parte anime q̄ etiā ex parte humane materie. Maior patet. qz si nō haberēt potentiam passiuā respectu illi9. tūc nullo modo hoc posset fieri ex ipis. vel circa ipa. Sz minor sufficienter patet ex pbatōne pme cōclusionis. qz si implicaret cōtradictionē animā ratōnalez post mortē homis reuniri humane materie. tunc impossibilis esset mortuoz resurrectio. cui9 oppositū probatū est cōclusione prima.

Tercia cōclusio.

Cōclusio tercia q hmōi potentia passiua nō debet dici naturalis sz obedientialis. Quia omīpotentie passiue naturali corespōdet aliqua potētia actiua i natura creata per quā huiusmodi potētia passiua potest rduci ad actū Sz nulla potētia actiua est in natura creata per quā iā dicta potētia passiua possit reduci ad actū. vt patebit [redacted] secūdo isti9 questionis articulo. ergo ꝛc. Maior etiā patet p cōmentatorē. qui ait. q omīpotentie passiue in natura corespōdet potentia actiua in natura. Et istud dictū auerrois est verū si per potētiam passiuā i natura intelligit potentiā passiuam naturalē. quāuis nō sit verū intelligendo de potentia obedientiali. illi ei3 nō rñdet potētia actiua existēs in creatura. sed solū in creatore.

Cōclusio quarta.

Cōclusio quarta est ꝙ hoim mortuoꝝ re-
surrectio nō solū est possibilis.ſʒ etiā vere est
futura. Ista aūt cōclusio ꝗuis sit verissima.
tñ qꝛ est articul⁹ fidei.ideo nō pt ꝓbari neces-
saria ratōne.ꝗuis possit ꝓbari autoritate ⁊ re
1 thorica ꝑsuasione sic. Iustū remunerato-
rem decet vt illa ꝯiungat in cōsolatōe pmij q̄
sua virtute ꝯiūxerat in labore meriti. Sʒ de⁹
est iust⁹ remunerator.⁊ sua virtute animā cō
iunxit corpi in labore meriti vite ꝑsentis.ergo
animā corpi ꝯiūget in cōsolatōe pmij vite fu-
ture. Hoc aūt fieri nō potest.nisi illi qui deces-
2 serūt resurgāt a mortuis.ergo ⁊c. P̄. pmiū
debet correspondere merito ⁊ pena demerito.
Sʒ aīe pdestinatoꝝ seu saluandoꝝ merent̄ i
suis corpib⁹.⁊ aīe pscitoꝝ seu damnandorū
demerent̄ i suis corpib⁹.ergo aīe saluandorū
tandē debēt in suis corpib⁹ pmiari.⁊ aīe dam
nandoꝝ i suis corpib⁹ cruciari. Hoc aūt non
3 fieret nisi tā boni ꝗ̄ mali resurgāt.ḡ ⁊c. P̄.
aīa ratōalis naturaliter appetit vniri suo cor
pori.ḡ in ꝑfecta beatitudie ipsa aīa est suo cor
pori vnita. Añcedēs patet ꝑ beatū augu.sup
geñ.ad litterā.vbi ait.ꝙ aīa beata retardat̄ ne
tota intentōe ferat̄ in illud summū celū.s.i di
uinā essentiā.ꝓpter appetitū seu desideriū qđ
habet ad viuificandū corp⁹ suū. Cōsequētia
etiā patet.qꝛ in ꝑfecta beatitudie oīe deside-
riū aīe implet̄ ⁊ quietat̄.nā ſm beatū augusti-
nū.ille ꝑfecte beat⁹ est.q̄ habet quicq̄d vult.⁊
4 nihil mali vult. P̄. istud patet etiā autori
tatib⁹ sacre scripture.q̄s mgr̄ adducit h̄ in lr̄a

error saduceoꝝ ⁊ epicureoꝝ.

Sʒ ꝯ pdicta pmo est error saduceoꝝ ⁊ epi
cureoꝝ q̄ simpliciter negāt hois post mortē
resurrectōez. Qꝛ vt iste error ponit forma sb-
stantialis homis corrūpit̄ in morte.sicut for
1 ma alteri⁹ bestie. Et ad istud forte saducei
mouebant̄ ex dictꝭ salomonis.q̄ Eccl's.iij.ait
Un⁹ est interitus hoim ⁊ iumentoꝝ. Sʒ iu
mentoꝝ nō est resurrectio.cū forma eoꝝ sim-
pliciter corrūpat̄.ḡ nec hoim. Epicurei ve
2 ro q̄ erāt gentiles phi.moueri poterāt ex dictꝭ
ipi⁹ Job.q̄ dicta apud mltos gentiles fuerūt
qꝛ ⁊ ipe Job erat gentilis. Dicit em̄ Job.c.x-
iiij.sui libri. Hō cū dormierit nō resurget dō
nec atterat̄ celū. Sʒ celū nunꝗ̄ atteret̄.cū sit
incorruptibile.nō solū ſm epicureos.ſʒ etiā
ſm oēs philosophātes.ḡ hō nūꝗ̄ resurget

Contra errorē.

Sʒ iste error nō solū autoritate scripture
veꝝ etiā naturali rōe pt cōfundi ꝗtū ad illō
ꝙ dicūt formā sbstantialē hois esse corrupti-
bilē.qꝛ naturali rōe pt ꝓbari.ꝙ aīa intellecti-
ua ē incorruptibil'.ſʒ [illegible] ꝓbatū li.ij.dist.xvij.
aīa intellectiua est forma sbalis homis.ḡ cō
tra istū errorē necessaria ⁊ naturali ratōe ꝓba
ri pt.ꝙ forma substātialis hois nō corrūpit̄
in morte hois.sicut forma bestie. Ad pri-
mū dicendū ꝙ salomon i illo libro loquit̄ tā-
ꝗ̄ ꝯcionator allegās ꝓ duab⁹ oppositꝭ ptib⁹
scilicet stultoꝝ ⁊ sapientū. Et allegādo ꝓ pte
stultoꝝ q̄ totā suā felicitatē reputāt delectatio
nē vite ꝑsentis dixit verba pdicta.⁊ mlta alia
q̄ sequunt̄ eodē.c. Sʒ allegādo ꝓ pte sapien
tū q̄ tenent veritatē totū dicit oppositū. Uñ
vlti.c.q̄si expsse videt̄ ꝓphetare de hoim r̄sur
rectione ⁊ de futuro iudicio dicēs. Memēto
creatoris tui in dieb⁹ iuuētutis tue.anteꝗ̄ ve
niat tps afflictōis tue.anteꝗ̄ tenebrescāt sol
⁊ lumē ⁊ luna ⁊ stelle. Et sequit̄ infra. Excelsa
quoꝗ̄ timebūt ⁊ formidabūt in via.florebit
amigdal⁹.impinguabit̄ locusta.⁊ dissipabit̄
capparis.qm̄ ibit homo in domū eternitatꝭ sue
Et i fine ꝯcludit dicēs. Cūcta q̄ siūt adducet
de⁹ ad iudiciū ꝓ omni reatu siue bonū siue ma-
lū sit. Ad secundū dicendū ꝙ ꝗuis celū n̄
atterat̄ ꝗtū ad sbstantiā.tñ atteret̄ ꝗtū ad in
fluentiā.qꝛ post mortuoꝝ resurrectionē tunc
cessabit celū influere quo ad istoꝝ inferiorum
generationē. Uel pt dici ꝙ corpa solida ꝗ̄
to magis fricant̄ ⁊ terunt̄:tanto magis clarifi
cant̄ ⁊ poliunt̄. Et qꝛ ante tps resurrectōis ce
lestia luminaria obscurant̄.⁊ in ipo tpe resur-
rectionis clarificabunt̄.qꝛ sicut dicit Isa.lu-
men lune erit sicut lumē solis.⁊ lumē solis se
ptempliciter.ideo iob ꝓ tpe resurrectōis dicit
celū atteri.i.clarificari ⁊ poliri. Uñ nō optet
ꝓ epicureoꝝ errore dicta beati iob allegare.qꝛ
ipe totaliter est ad sensū oppositū.sicut patet
xix.c.sui libri.vbi ait. Scio em̄ ꝙ redemptor
me⁹ viuit.⁊ in nouissimo die de terra surrectu
rus sū.⁊ rursū circūdabor pelle mea.⁊ in carne
mea videbo deū saluatorē meū. Cōclusio se
cunda pdicta est error manicheoꝝ.q̄ dicebāt
aīas ꝑ mortē ab hūanis corpib⁹ separatas vni
ri corpib⁹ bestiaꝝ.⁊ h' penes mores bestiales
quos i corpib⁹ hūanis pri⁹ exercuerūt. Naʒ
anima supbi ſm istos vniet̄ corpi leonis.aīa
rapacis vniet̄ corpi lupino.⁊ sic de alijs. Sʒ
istud dictū cū h' ꝙ est erroneū etiā nulli⁹ ap-
parentie videt̄ habere palliū.qꝛ nunꝗ̄ aīa bo
uis informabit corp⁹ leonis.ergo mlto min⁹
aīa hois. Añcedēs est notū apud oēs phi-
losophātes. Cōsequētia patet.qꝛ inter formā
substātialē ⁊ ei⁹ materiā debet esse natural' ꝓ-
portio. Sʒ maior est ꝓportio iter animā seu
formā bouis ⁊ corp⁹ leonis.ꝗ̄ inter formam

Solutio Ad.1.

Ad.2.

Error manicheoꝝ.

Error porphirij. homis et corp⁹ leonis. Tercio otra p̄dicta est error porphirij. Qr vt recitat beat⁹ aug. in lib. de ciui. dei. Porphiri⁹ ph̄s posuit aīas humanas esse īmortales et a corpib⁹ humanis i pūcto mort separi. et nunq̄ postea alicui corpori reuniri. Nā si alicui corpi reunirent. tūc
1 sua felicitas et pfectio impediret. Et p isto errore allegat autoritas scripture sacre. Sap. ix. vbi dicit. Corp⁹ qd corrūpit aggrauat animā. et deprimit terrena habitatio sensūz multa
2 cogitantē. P. illud qd est impeditiuū meriti in hac vita. h nō debet vniri aie tpe sui p̄mij in futura vita. Sz in hac vita corp⁹ impedit meritū. qr sicut dicit apl's ad gal. v. Caro cōcupiscit aduersus spūm. Et idē apl's ait. Uideo aliā legē in mēbris meis repugnantē legi
3 mentis mee: et captiuantē me i legē peccati P. q̄ p sententiā iusti iudicis sunt ab inuicē separata. illa nunq̄ debēt reuniri. Sz mors corpalis qua aia separat a corpe est inflicta homī iusto dei iudicio ppter peccatū primoz parentū. g̃ etc. Maior patet. qr sententia iusta nō debet reuocari. Minor etiā patz Gen. iij. vbi ait dominus ad adā. In sudore vult⁹ tui vesceris pane tuo. donec reuertaris i terrā de q̄ sumpt⁹ es.
4 qr puluis es et in puluerē reuerteris P. apl's dicit. i. ad Chor. xv. Caro et sanguis regnuz dei nō possidebūt. Sz corp⁹ humanū includit carnē et sanguinē. g̃ aia sine corpe possidebit regnū. Sz etiā isti⁹ erroris defect⁹ ptz
Solutio. Ad. 1. p ea q̄ dicta sunt p q̄rta oclusione. Ad primū igit dicēdū. q licet corp⁹ grossū et corruptibile aggrauet aiam. tñ corp⁹ glorificatuz et incorruptibile q̄le erit corp⁹ aie beate non ag
Ad. 2. grauat. sz poti⁹ delectat animā. Ad secundū dicendū ad minorē q corp⁹ humanū dupliciter pt ōsiderari. Uno mō vt creatura dei est. Alio mō vt fomite pcti viciatū est. Prio modo minor ē falsa. q̄uis scdo modo sit vera Et ideo q̄uis bene ocludat q corp⁹ vt viciatum est fomite pcti nō reuniat aie beate. qr vt sic i hac vita est meriti impeditiuū. tñ ex h nō debet ocludi q nō reuniat aie beate vt creatura dei est. et vt etiā i hac vita deuictis vicijs fuit instrumētū aie q̄ eterne vite p̄miū merebat
Ad. 3. Ad terciū dicendū. q maior nō est v̄a. maxime si nō est intētio iudicis q illa q̄ separat. in omnē euentū maneāt separata. Exemplū d sententia diuortij qua causa fornicatōis oiuges ab inuicē separant. et tamē q̄nq̄ recōciliant. qr i tali sentētia nō fuit intentio iudicis q oiunx innocēs nō possz sibi recōciliare nocētē. Sic in pposito ppter peccatū primoz parentū de⁹ tulit sententiā diuortij inter corp⁹ et aiaz. cui⁹ sententie effectū patit homo in hora mortis. q̄ sentētia nunq̄ reuocat tanq̄ iniuste lata. sz sup rigore sui effect⁹ dispensat p clemētiā iudicis in hora resurrectōnis. et deinceps nō ligat illa sentētia. qr nō fuit intētio iudicis q post illā recōciliationē fiendā in hora resurrectōis duret effect⁹ diuortij memorati. Ad q̄rtū Ad. 4.
dicendū q apl's loquit de carne et sanguie vt p peccatū infecta sunt. et nō vt a deo creata sūt. et p eundē deū tūc glorificata erūt. qr vt sic regnū dei osequent.

Quantū ad secūdū

Articulus secund⁹

articulū est sciendū q duplex est virt⁹ creature. Actiua. s. et passiua. et s̄m h circa istū articulū pono tres oclusiones cū vno correlario qd sequit ex hmōi oclusionib⁹. Secūdo recitabo quandā falsaz opinionē q̄ repugnat tā correlario q̄z ip̄is oclusionib⁹. Cōclusio p̄ma Cōclusio prima. 1
est q ad h vt q̄nq̄ fiat mortuoz hoim resurrectio. nō sufficit actiue virt⁹ creature. Qr nulla virt⁹ creata sufficit ad efficiendū aliquā creaturā incorruptibilē et imortalez. Sz quilibet homo post resurrectionē erit incorruptibilis et imortalis. g̃ etc. Maior patet. qr cuiuscūq̄ sbstantie creatura est cā effectiua. illi⁹ est causa p motū et trāsmutatōez materie. et p osequēs illud est corruptibile. cū materia trāsmutabilis sit qua res p̄t esse et n̄ esse. vt dicit. vij. metha. Minor etiaz patet autoritate apl'i. qui. i. ad Chor. xv. ait. Canet eñi tuba: et mortui resurgent incorrupti. et nos īmutabimur. opter eñi corruptibile h induere incorruptōnez. et mortale h induere imortalitatē. P. sola virtus 2
creata actiue vl' effectiue non sufficit ad hoīs generatōez. ergo multo min⁹ sufficit ad hoīs resurrectionē. Cōsequētia patet. qr min⁹ videtur virtutē creatā excedere hoīs generatio q̄ mortui hoīs resuscitatio vl' resurrectio. Antecedēs etiā patet. qr q̄uis. ij. phisi. hō dicat generare hoīem et sol q̄tū ad corpis dispositōez. tñ nec sol nec hō p̄t generare hoīez q̄tū ad forme substātialis introductōez. Nā aīa intellectiua nō educit d materia sz inducit ab extra. vt patet p ph̄m. xvi. de aialib⁹. De⁹ eñi hmōi animā creādo infundit. et infundēdo creat. vt ait beat⁹ aug. Forte dicet q apl's. i. ad cho. Instantia 1
xv. resurrectōez mortuoz assimilat viuificatōni grani mortui. Itē iob. xiij. resurrectio assimilat germinatōi ligni pcisi. Cū ergo ad viuificatōnē grani mortui. et ad germinatōnē ligni pcisi

sufficiat virt⁹ creature. ergo videt ꝙ eadē vir/
2 tus sufficiat ꝓ mortuoꝝ resurrectōe. P. be
atus augustin⁹ attendēs ꝑdictas assimilatō
nes libro de quātitate aīe ait. Si cursū na
turaliū reꝝ attendam⁹. certu⁹ erit nobis resur/
rectionē esse futurā. q̄ȝ solēcras ouri. Sed
his ad q̄ n̄ sufficit virt⁹ creature nō possum⁹
Solutio esse certi. ergo ꝛc. Ad primū dicēdū ꝙ tam
Ad.1. apl's q̄ȝ etiā ipe iob arguūt p locū a minori af
firmatiue. q̄si dicāt. Si virt⁹ creata q̄ est vir
tus finita pt granū viuificare. ꝛ lignū pcisuȝ
facere germinare. mlto magis virt⁹ diuina q̄
est infinita pt mortuos suscitare. Et ideo ex il
lis autoritatib⁹ nihil habet ꝯtra ꝑsens ꝓposi
Ad.2. tū. Ad secundū dicendū ꝙ dictū augusti/
ni intelligendū est de certitudine fidelis adhe
sionis. ꝛ tali certitudīe possum⁹ esse certi ď m'
tis ad q̄ nō sufficit virt⁹ creature. Vn̄ multū
refert de aliquib⁹ habere certitudinē adhesio/
nis. ꝛ certitudinē naturalis euidētie seu sciētī
Cõclusio fice demōstratōnis. Cōclusio secūda est ꝙ
secunda. ad hoc ꝙ fiat resurrectio sufficit passiue virt⁹
1 creature. Qꝛ quicq̄d est possibile potētia pas/
siua se tenēte ex pte creature. ad h̄ sufficit pas/
siue virt⁹ creature. Sȝ resurrectio est possibi
lis potētia passiua se tenēte ex pte creature. vt
iā patuit articulo ꝑmo ꝯclusiōe secūda. ḡ ꝛc.
2 P. quicq̄d passiue recipit in creatura. ad h̄
passiue sufficit virt⁹ creature. supposito ꝙ ali
quid ipi⁹ recipiētis ꝑcedat hmōi receptionē.
Sȝ resurrectio qn̄qȝ passiue recipiet ī creatu
ra. puta ī nouissimo die qn̄ mortui resurgent
incorrupti. ꝛ aliq̄d ipi⁹ resurgētis ꝑcedit r̄sur
rectionē in se receptā. puta aīa ꝛ materia. qua
rū ꝯiunctōe integrat homo resurgēs. ergo ꝛc.
Notāter autē addidi in maiori. supposito
ꝙ aliq̄d ꝛc. ad ꝑueniendū instantiā de creatō
ne q̄ recipit ī creatura. ꝛ tamē ad hoc ꝙ sit cre
atio nō sufficit passiue aliqua virt⁹ creature.
Tercia cõclusio. eo ꝙ creatio nihil ꝑsupponat. Cōclusio ter
cia est ꝙ hmōi sufficiētia passiue se tenens ex
parte creature respectu resurrectōis. nō cōue/
nit creature ꝺm rationē seminalē. sȝ solū ꝺm ra
tionē obediētialē. ꝺm quā rationē ex creatura
potest omē illud fieri qđ de⁹ vult ex creatura
facere. Qꝛ licet ꝺm rationē seminalē de sangui
ne mēstruo mediāte virili semine in naturali
matrice recepto formari possit corp⁹ huma/
nū. tamē ꝺm rationē seminalē nō pt imediate
de pulnerib⁹ terre formari corp⁹ humanū. si/
cut formabit in resurrectōe mortuoꝝ. Vn̄ si/
cut costa ade de qua formatū fuit corp⁹ eue
habuit in se habilitatē ꝺm rationē seminaleȝ

ad hmōi formationē. vt declaraui lib. ij. dist.
xviij. sic resolutis humanis corpib⁹ in pulue
rē terre. hmōi puluis nō habet habilitatē ī se
ꝺm seminales rōnes ad hoc vt imediate de ip
so formentr̄ hūana corpa perfecte disposita ad
recipiendū aīas rōnales. ergo ꝛc. Ex his Correlariũ.
ꝑdictis pt inferri correlarie ꝙ mortuoꝝ resur/
rectio nō est mutatio naturalis. sȝ simpliciter
supnaturalis. Quia illa mutatio vel innoua
tio nō debet dici naturalis ad quā ꝑficiendā
nec actiue nec passiue modo naturali sufficit
virt⁹ nature create. Sȝ ad perficiendū mor/
tuoꝝ resurrectionē nō sufficit virt⁹ nature cre
ate actiue. vt iā patuit ex ꝑma ꝯclusione. nec
passiue modo naturali. puta ꝺm ratōes semi/
nales. vt patuit ex tercia cōclusione. ergo ꝛc.
Sȝ cōtra istud correlariū ac ꝯtra primaȝ Error de magno anno.
ꝛ terciā cōclusionē isti⁹ secundi articuli ē aliq̄
modo error quorūdā phoꝝ qui posuerūt cir/
culationē animaꝝ dicentes. ꝙ post triginta
sex milia annoꝝ idē homo qui nūc viuit. p na
turalē reunionē eiusdē anime ad idē corpus
tūc viuet. ꝛ idē qđ nūc agit vel patit. tūc aget
vel patiet. Vn̄ beat⁹ aug⁹. xij. de ciui. dei. c.
xiij. tangēs istoꝝ errorē dicit istos posuisse tē/
poꝝ temporaliūqȝ reꝝ volumina repeti vt sic
in isto seculo plato phs in vrbe atheniēsi ꝛ in
ea scola que achademica dicta est discipulos
docuit. ita p innumerabilia retro secula mul
tū quidē ꝓlixis īteruallis. sȝ tn̄ certis idē pla
to ꝛ eadē ciuitas ꝛ eadē scola ijdemqȝ discipu
li repetiti. ꝛ p innumerabilia deinde secula re/
petendi sint. Fomentū aūt isti⁹ erroris fuit
Qꝛ infra triginta sex milia annoꝝ celū stella/ 1
tū cōplet suū ꝓpriū motū. vt declaraui ex di/
ctis ptholomei super⁹ lib. ij. dist. ij. q. ij. arti.
iij. Cōpleto autē iā dicto motu. tūc ꝺm istos
oīa corpa celestia redeūt ad eundē sitū. ꝛ p
ꝯsequēs habēt eandē influentiā quā habue/
runt qn̄ tps ꝑdictoꝝ annoꝝ incepit. Et qꝛ re/
deunte eadē causa necessario redit idē effect⁹.
ꝛ celū p suā influentiā est causa omniū istorū
inferioꝝ. igit cōpletis triginta sex milib⁹ an
noꝝ redeūt oīa inferiora ꝺm eandē substan
tiā ꝛ ꝺm easdē opatōnes. P. p iā dicto erro
re potest argui sic. Si hmōi reꝝ omniū nō es 2
set circulatō. ꝛc. possȝ aliq̄d ď nouo fieri qđ an
tea nō ꝑcessit. Sȝ ꝯsequēs est falsū. ḡ ꝛ ante/
dens. Falsitas ꝯsequētis patet Eccl'es primo
vbi dicit sic. Quid est qđ fuit? ipm qđ futurū
est. q̄d est qđ factū est? ipm qđ faciendū est. ni
hil sub sole nouū. nec valet quisqȝ dicere. ecce
hoc recēs est. iā eīn ꝑcessit in seculis q̄ fuerūt

añ nos. Cõseqñtia etiã patet. qr ad oppositũ
3 ꝯñtis seqꝛ̃ oppositũ antecedẽtis ℗. ꝯ corre
larũ arguit sic. Illud qḋ est cõmune oĩbꝫ
individuis alicuꝰ speciei. hoc est q̃d naturale
Sꝫ resurrectio a mortuis erit cõmũis oĩbꝫ
individuis humane speciei. ergo resurrectõ a
mortuis fiet naturaliter ⁊ debet dici naturalis
Maioꝛ patet ꝑ Dam. lib. iiij. c. xiiij. Mioꝛ
patet ꝑ aplm. i. ad Choꝝ. xv. vbi ait. Oẽs
quidẽ resurgemꝰ. sꝫ non oẽs imutabimur.
4 ℗. quãto terminꝰ motꝰ vel mutatõis est ꝑ
manẽtioꝛ ⁊ ꝯnaturalioꝛ: tanto motꝰ vel muta
tio ad ipm magis debet dici naturalis. Sed
terminꝰ resurrectõis puta vnio aĩe rõalis cũ
corpe est maxime permanẽs ⁊ cõnaturalis. qꝛ
durabit in perpetuũ. ergo resurrectio debet di
5 ci maxĩe naturalis. ℗. materia corpis hu
mani maiorẽ habet aptitudinẽ ad hoc vt ex
■ formeꝛ̃ corpꝰ humanũ q̃ ad h̃ vt ex ea for
meꝛ̃ corpꝰ serpentinũ. Sꝫ mortuo hoĩe tũc
ex materia corpis sui potest formari corpꝰ ser
pentis vel alteriꝰ vermis naturaliter. ergo ex
ea poterit formari corpꝰ humanũ naturaliter
⁊ ꝑ cõsequẽs resurrectio qua aĩa humana iũ
geꝛ̃ illi corpi naturaliter formato ⁊ disposito
6 erit naturalis. ℗. sicut motꝰ ad vbi tũc di
ciꝛ̃ naturalis. quãdo ipm mobile acqrit talẽ
locũ in q̃ naturaliter quiescit. sic motꝰ vel mu
tatio ad formã tũc dici debet naturalis. quan
do materie disposite acquiriꝛ̃ talis forma qua
hmõi materia naturaliter perficiꝛ̃. sꝫ in resur
rectione acquiriꝛ̃ corpi humano aĩa rõnalis
qua hmõi corpꝰ naturaliter pficiꝛ̃. g̃ ⁊c̃. Ma
ioꝛ patet. qꝛ diciꝛ̃. v. phisicoꝝ. q̃ talis motꝰ est
naturalis q̃ est ad quietẽ naturalẽ Patet etiã
7 minoꝛ quantũ ad ambas suas ptes. ℗. il
lud qḋ naturaliter appetiꝛ̃ ab anima rõnali.
hoc videꝛ̃ esse naturale. Sꝫ resurrectio natu
raliter appetiꝛ̃ ab anima rõnali. qꝛ aĩa etiã be
ata naturaliter appetit suo corpi reuniri. vt pa
Solutio. tuit superiꝰ autoritate beati augustini. Ad
Ad.1. primũ dicẽdũ q̃ supposito corpa celestia qñ
q̃ habere eandẽ influentiã quã primo habue
runt. tamẽ nõ est necesse eosdẽ effectꝰ redire.
qꝛ possibile est materiã nõ esse eodẽ modo di
spositã. ⁊ ꝑ ꝯsequẽs sub secũda influentia nõ
fieret talis effectꝰ qualis fuit sub prima. co q̃
eadẽ influẽtia in materia aliter ⁊ aliter dispo
sita sit apta nata pducere aliũ ⁊ aliũ effectũ.
Etiã ꝑpter liberũ arbitriũ hominũ multi ef
fectus possent impediri ne fierent. posito bene
q̃ omnino eadẽ celestis cõstellatio ⁊ influentia
quãdoq̃ rediret Etiã dato q̃ ꝑpter eandẽ
influentiã celestẽ materia eodẽ modo existen
te disposita rediret similis effectꝰ in specie. ta
men nõ esset forte possibile q̃ rediret idẽ effe
ctus numero ꝑ hmõi naturalẽ influentiã. qꝛ
nõ pt esse minoꝛ diuersitas ĩ effectu q̃ in cau
sa. Sꝫ actus redeuntis influentie nõ est idẽ
actꝰ numero q̃ fuit sub prioꝛi influentia. ergo
effectꝰ causatꝰ ꝑ talẽ actũ nõ potest esse idẽ nu
mero. Et ꝑ cõsequens redeũte pdicta influen
tia nõ redit eadẽ ciuitas ⁊ eadẽ scola ⁊ idẽ pla
to ⁊ iidẽ discipuli audientes eundẽ platonẽ
in eisdẽ scolis. sicut iste erroꝛ ponit. Ad se Ad.2.
cundũ dicendũ q̃ cõsequẽs nõ est falsũ. Ad
pbationẽ respondet beatꝰ augustinꝰ. xij. de ci.
dei. c. xiij. dicens. q̃ illud qḋ fuit est futurũ. ſm
identitatẽ specificã puta idẽ specie. nõ aũt idẽ
numero. Etiã ibidẽ dicit q̃ aliqui sic intel
ligunt illa verba. q̃ illa que futura sunt pfue
runt nõ in sua ppria existẽtia. sed in dei pui
dentia. ⁊ hunc dicũt fuisse intellectũ salomo
nis. Posset etiã dici sicut dixi ad primũ
argumentũ factũ cõtra primũ articulũ istius
questionis. s. q̃ istis ⁊ cõsimilibꝫ verbis salo
mon tanq̃ cõcionatoꝛ allegat ꝑ parte stulto
rũ. ⁊ per cõsequẽs ꝑ parte istoꝝ philosophoꝝ
qui in istis circulationibꝫ ⁊ multis aliis erro
neis suis opinionibꝫ putãtes se esse sapientes
stulti facti sunt. sicut ait apl's ad Rom. i. Vñ
cõtra iã dicte circulatõis stulticiã allegat au
gustinꝰ. xij. ḋ ciui. dei. c. xiij. dictũ apostoli ad
Roma. vi. quo ait. Christꝰ resurgẽs ex mor
tuis iã nõ moriꝛ̃. Et prima ad Thes. iiij. Et
sic semp cũ domino erimꝰ. Et etiã illud psal
mi. Tu domĩe seruabis nos ⁊ custodies nos
a generatõe hac in eternũ. Et subdit imedia
te augustinꝰ. Satis estimo istis ꝯuenire qḋ
sequiꝛ̃ in ps. eodẽ post v̄ba pdicta. In circui
tu impii ambulãt. Ad terciũ dicẽdũ q̃ ali Ad.3.
quid esse cõmune oĩbꝫ indiuiduis alicuiꝰ
speciei potest ꝯtingere dupliciter Vno modo
q̃ ipis ꝯueniat a principio intrinseco vel a cau
sa naturali Alio modo a principio extrinseco
⁊ a causa supnaturali. Si esse cõmune accipi
tur p̃mo modo. tũc quãuis maioꝛ sit vera. tñ
minoꝛ est falsa. Si secũdo modo. tũc ecõuer
so minoꝛ est v̄a: sꝫ maioꝛ est falsa. Posito enĩ
q̃ deꝰ oẽs hoĩes poneret ĩ celo. tamẽ esse ho
minis in celo nõ ꝯueniret sibi naturaliꝛ̃: sꝫ so
lũ supnaturaliter. Sic in ꝓposito ⁊c̃. Ad Ad.4.
quartũ dicendũ q̃ maioꝛ nõ est vera si termi
nus acquiriꝛ̃ ꝑ motũ causatũ a principio ex
trinseco nõ cõferẽte vim passo. Quãuis ei lo
cus magꝰ deorsũ sit cõnaturalioꝛ graui q̃ lo

cus minꝰ deorsum. tñ si vna sagitta caderet et ꝓpria sua grauitate moueret ad locũ minꝰ deorsum. ille motꝰ esset naturalis. eo ꝙ motꝰ talis causaret a principio intrinseco et naturali. et si eadẽ sagitta ꝓijceret violenter cũ arcu ad locũ magis deorsũ iste motꝰ esset violentꝰ et nõ naturalis. esset cũ mlto velocior ꝙ si a naturali grauitate illiꝰ sagitte causaret. Vñ ad hoc ꝙ motꝰ sit naturalis. nõ sufficit ꝙ terminus acquisitꝰ sit cõnaturalis ipi mobili. sed etiã requirit ꝙ hmõi motꝰ causet a principio naturali. et modo naturali. Cũ igit resurrectõ causet a principio extrinseco et supnaturali. et modo nõ naturali: sꝫ potiꝰ mirifico et supnaturali. ideo nõ debet dici mutatio natural nõ obstante ꝙ eiꝰ terminꝰ sit multũ ꝑmanẽs et in

Ad.5. perpetuũ duraturꝰ. Ad quintũ dicendũ ꝙ maior nõ est vera loquẽdo de aptitudine q̃ cõuenit materie hominis mortui fm potentiã naturalẽ seu fm rationẽ seminalẽ. de qua aptitudine ꝓcedit istud argumentũ. vt patet in minori ꝓpositõe. Ratio aũt istiꝰ negatõis patet ex his q̃ dixi in tercia ꝯclusione istiꝰ secũdi ar

Ad.6. ticuli. Ad sextũ patet ꝑ ea que dicta sũt ad

Ad.7. q̃rtũ argumẽtũ. Ad septimũ nego maiorẽ qꝛ semp viuere naturaliter appetit ab aĩa rationali. etiã quãdo ꝯiuncta est corpi corruptibili. et tñ hoc nõ potest sibi cõpetere ꝑ naturã.

Etiã minor nõ est vera. Ad ꝓbationẽ dicendũ ꝙ supposito ꝙ aĩa beata hoc appetat. tñ aĩa dãnata hoc nõ appetit. vt inferiꝰ magis patebit. Et ꝑ ꝯsequẽs patet ꝙ istud desideriũ nõ est simpliciter naturale. qꝛ nõ ꝯuenit omnibus indiuiduis eiusdẽ speciei.

Articulus tercius. Conclusio.

Quãtũ ad terciũ

articulũ dicendũ ꝙ homo q̃ nũc viuit idem numero resurget in extremo iudicio in q̃ vni

1 uersalis fiet hoim resurrectio. Qꝛ in illo iudicio sic fiet resurrectio sicut exigit diuina iusticia. Sꝫ planũ est ꝙ diuina iusticia exigit vt homo idẽ numero q̃ meret in via p̃miet in patria. et q̃ demeruit in ista vita puniat in eterna vita. qꝛ loquẽdo de pena eterna. filiꝰ nõ portabit iniquitatẽ patris. vt testat dñs ꝑ Ezech. ꝓphetã. Equali etiã ratione filiꝰ nõ ꝯsequet p̃miũ eternũ patri suo debitũ. Et si nõ filius. multo minꝰ quicũq3 aliꝰ a merẽte hoie natu-

2 raliter distinctꝰ. P. reunitis eiusdẽ vnibilibus numero. resultat idẽ vnitũ numero. Sꝫ in resurrectõne eadẽ aĩa vniet eidẽ corpi numero cui priꝰ fuit vnita saltẽ q̃tũ ad illã portionẽ corpis q̃ est de veritate humane nature. ergo resurget idẽ hõ numero. Maior patet. qꝛ dato ꝙ ptes domꝰ ab inuicẽ resoluant. tñ si parietes q̃ primo fuerũt. repositi fuerint super eodẽ fundamẽto. et idẽ tectũ sup eisdẽ parietibꝰ reponat. eadẽ domꝰ resultabit q̃ primo fuit. qꝛ semp ex eisdẽ ptibꝰ aptũ natũ est resultare idẽ totũ. Minor patet et etiã ꝯclusio pn cipalis autoritate sacre scripture Job. xix. vbi ait iob. Rursũ circũdabor pelle mea: et i carne mea videbo deũ saluatorẽ meũ. Quẽ visurus sum egoipse et oculi mei ꝯspecturi sunt et nõ aliꝰ

Sꝫ ꝯtra istud est quorundã phoꝝ error. Error.
qui cũ ꝓcedenti errore in hoc ꝯuenit ꝙ posuit animã q̃ in morte sepat q̃nq3 naturalit corpori reuniri. Sꝫ in hꝰ differt a ꝓcedenti. ꝙ posuit animã nõ reuniri eidẽ corpi numero. sed solũ eidẽ specie. et ꝑ ꝯsequẽs fm istos nõ reuertit idẽ homo numero. sꝫ tantũ solũ idẽ specie. Vñ beatꝰ augustinꝰ tangẽs istũ errorẽ in lib. de ciui. dei. dicit pitagorã dixisse sepiꝰ fuisse eusebiũ. qꝛ putauit animã suã priꝰ fuisse aiaꝫ cuiusdã q̃ vocabat eusebiꝰ. Potissimũ autez 1
motiuũ istiꝰ erroris q̃re scilicet isti et etiã ꝓcedẽtes posuerũt animarũ circulationeꝫ fuit ex mũdi eternitate et humane aĩe imortalitate. Qꝛ qui ponũt humanã generatõeꝫ ab eterno durasse vsq3 modo et aĩas humanas incorruptibiles. inter duo mala incidũt in vnũ. vl ꝙ ponãt actu infinitas aĩas siml' esse. vl ꝙ eadẽ aĩa fuerit forma multoꝝ corpoꝝ. Et qꝛ infinitũ in actu horruerũt isti phi. ideo in aliud incõueniẽs inciderũt ponẽdo animaꝝ circulationẽ modo quo dictũ est P. cõtra ꝓdictã 2
veritatẽ et ꝓ isto errore pt argui sic. Quoꝝ substantia perijt. nõ redeũt eadẽ numero. vt ptꝫ ij. de generatõe Sꝫ quãdo morit homo tunc substãtia sua perit. puta ipa hũanitas que est substãtia hominis corrũpit in morte ꝑ sepationẽ anime ratõnalis a corpe. ergo ⁊c. P. idẽ 3
numero nõ pt terminare duas generatões naturales. ergo idẽ numero nõ potest terminare generationẽ naturalẽ et resurrectõeꝫ supnaturalẽ. Antecedẽs est notũ. qꝛ generatõnes et motꝰ numerant et specificant ex suis terminis Cõsequẽtia ꝓbat. qꝛ cũ mutatões specificent ex terminis. igit mutatões magis distãtes nõ possũt habere termĩos minꝰ differẽtes. sꝫ plꝰ distat generatio natural' a supnaturali resurrectõe. q̃ ab alia naturali generatõe. g̃ nõ minus distabit terminꝰ resurrectõis a termĩo generatõis. q̃ terminꝰ vniꝰ generatõis a termino alteriꝰ generatõnis. P. impossibile est 4

idē numero esse mortale ⁊ imortale. Sȝ hō ī
hac vita est mortalis. ⁊ post resurrectionē est
imortalis. ergo nō erit idē numero. Maior
patet. q2. x. methaphi. dicit q̄ corruptibile et
incorruptibile differūt pl⁹ q̄ȝ genere. ſȝ q̄ dif/
ferūt genere differūt specie. ⁊ q̄ differūt specie
differūt numero. vt patȝ in li. 5. porphirij. ⁊ v.
methaphi. g̃ ⁊c. Minor patet ex dictis apli
5 superi⁹ allegatis. P̄. sicut se habēt generati
ones ad generata. sic se habēt vniones ad vni
ta. sȝ ex diuersis generatōibꝫ sufficiēter arguū
tur diuersa generata. ideo ex diuersis vnioni
bus arguent diuersa vnita. Cū igit alia fuerit
vnio aīe rōnalis cū humano corpe ante mor
tē homis. ⁊ alia post tps resurrectōis. nō erit
vnū vnitū hmōi vnionibꝫ denominatū. ⁊ p
6 ꝯsequēs nō erit vn⁹ homo P̄. esse hois nō
est idē ante mortē hois ⁊ post resurrectionē.
g̃ nec idē hō. Cōsequētia patet. Probat ante
cedēs. q2 esse hois anteq̄ȝ moriat est corrupti
bile. sed post resurrectionē est incorruptibile.
7 P̄. corp⁹ humanū qn̄q̄ȝ pt redire idē nu
mero. g̃ nec idē hō. Consequētia patet. q2 ad
naturalē identitatē vniti reqrit natural' iden
titas cuiuslibet vnibiliū integrantiū essentiā
ipi⁹ vniti. Sȝ essentia hois integrat ex aīa et
corpe. Añcedēs pbat. q2 eadē portio mate
rie pt successiue fuisse sub formis mltoꝝ hoīȝ
Sȝ eadē portio materie nō pt siml' informa/
ri diuersis formis humanis. ergo supposito
q̄ illa portio materie resurgat in vno homine
tūc nō poterit resurgere i alijs hoibꝫ. ⁊ p cōse
quēs null⁹ alioꝝ habebit idē corp⁹ qd̄ primo
habuit. Maior patet. q2 post mortē hois ca/
dē portio materie q̄ pri⁹ erat sub forma hois.
postea erit sub forma terre. ⁊ postea germinan
te terra erit sub forma herbe. quā si comederit
mlier poterit esse sub forma sanguis mēstrui.
de quo sanguine poterit iteꝝ formari corpus
humanū si mlier illa ꝯcepit. ⁊ tūc pdicta por
tio materie iteꝝ informabit forma hūana qñ
illud corp⁹ in vtero erit animatū aīa intelle/
ctiua. ⁊ mortua illa ꝑle tūc iteꝝ poterit ꝯsilis
circulatio fieri. ⁊ sic eadē portio materie pote/
rit informari tercia aīa intellectiua. ⁊ iterata
hmōi circulatōne erit sb̄ quarta aīa. ⁊ postea
sb̄ quinta. ⁊ sic deinceps. Minor etiā ptȝ.
q2 si eadē portio materie siml' informaret diuer
sis aīabꝫ intellectiuis q̄ sunt forme humane.
tūc illud cōpositū vel esset vn⁹ hō vel plures
Si vn⁹: tūc vn⁹ homo simul haberet plures
aīas intellectiuas Si ples: tūc plures hoies
haberēt tantūmodo vnū corp⁹ hūanū. Quo

rū vtrūq̄ȝ est incōueniēs ⁊ mōstruosū. q̄lia n̄
erūt in resurrectōe mortuoꝝ. g̃ ⁊c. Ad pri/ Solutio.
mū dicendū. q̄ quāuis illud motiuū innitat Ad. 1.
vni fundamēto vero. s. aīe humane imortali/
tati. tñ innitit alteri fundamēto falso. s. mūdi
eternitati. ⁊ ab eterno hominū generatōi. ⁊ iō
nō mirū si ex illo falso fundamēto multa falsa
isti phi deducebāt. Etiā infinitatē anima/
rū quā isti reputant impossibilē. alij nō repu
tarēt impossibilē. vt patet ex his q̄ dixi lib. ij.
dist. i. q. ij. arti. iiij. ꝯclusione quarta. Ad Ad. 2.
secundū dicendū. q̄ quāuis substātia q̄ perijt
nō possit redire eadē numero virtute agentis
naturalis qd̄ agit mediāte motu ⁊ trāsmuta/
tione. q2 sicut mot⁹ interrupt⁹ nō pt redire idē
numero. sic agēs mediāte motu nō pt illud qd̄
induxit motū: postq̄ȝ corruptū est reducere
idē numero. tñ virtute agētis infiniti qd̄ pōt
quālibet creaturā pducere absq̄ȝ motu ⁊ trās/
mutatione. substātia q̄ perijt pt eadē numero
restaurari. Et q2 d̄ tali agēte ad p̄sens loq̄mur
ideo patet q̄ in pposito maior ē falsa. Ad Ad. 3.
terciū nego ꝯsequentiā. Ad pbationē dicen/
dū. q̄ licet maior sit vera qñ vtraq̄ȝ mutatio ē
act⁹ finite virtutis ⁊ psupponit motū. tñ nō ē
vera quādo altera pcedit ab infinita virtute
q̄ imediate pt dare esse sine motu ⁊ trāsmuta/
tione. simplex eni actio illi⁹ virtutis potest re
ductiue seu restauratiue termīari ad illud idē
numero ad qd̄ actio finite virtutis pductiue
pri⁹ termiabat. ⁊ h̄ pp̄ter plenū dominiū qd̄
habet hmōi virt⁹ infinita sup omnē creaturā
creatā ⁊ creabilē. Ad quartū nego maiorē Ad. 4.
q2 illud idē qd̄ est p naturā hic in via morta/
le. potest i patria p gratiā ⁊ gloriā fieri imorta
le. Ad pbationē dicendū q̄ quāuis corrupti
bile p naturā differat genere ab incorruptibi
li p naturā. tñ ab incorruptibili p dei gratiaȝ
nec optet q̄ differat genere. nec specie. nec nu/
mero. Nā corruptibile p naturā ⁊ incorrupti
bile p gratiā siml' possūt eidē inesse. nec aliq̄m
ad inuicē habēt repugnantiā. Forte dicet Instantia
q̄ quāuis isto modo bñ saluet incorruptibili
tas beatoꝝ. tñ ex his nō pt saluari incorrupti
bilitas damnatoꝝ. q2 dānati sunt tam grā q̄ȝ
gloria priuati. ⁊ p ꝯsequēs de corpibꝫ damna
toꝝ ratio nō videt esse soluta. Dicendū q̄ Solutio
licet dānati post diē extremi iudicij nō sint in
corruptibiles p gratiā vł gloriā. sunt tñ incor
ruptibiles pp̄ter cessationē mot⁹ celi. q2 sicut
cessante motu celi nō fiūt generatōes hoim.
sic etiā nō fiet corruptōes hoim. Modo nō
est inconueniēs vnū ⁊ idem esse corruptibile

supposito motu celi qui est principiū genera
tionis ⁊ corruptōis in reb⁹ inferiorib⁹. vt pa/
tet. ij. de generatōe. ⁊ idē esse icorruptibile ces/
sante iā dicto motu Et ista solutio est vniuer
salis ꝙ̄tū ad dānatos ⁊ beatos. quāuis pma sit
spēalis quantū ad beatos. Etiā ad pdicta
sufficere posset solū diuinū velle. q̄r dato ꝙ ce
lū in ꝑpetuū moueret. ⁊ quantū in se esset sem
ꝑ influeret quantū ad generatōez ⁊ corruptō
nē istoꝝ inferioꝝ. tn̄ de⁹ posset qn̄cūq̄ sibi pla
ceret ⁊ ante resurrectōnez ⁊ post resurrectionē
hmōi influentiā suspēdere quantū ad hoim
corruptionē. sicut etiā suspēdit actionē ignis
respectu triū pueroꝝ existētiū in camino. q̄ fa
cto hō nunq̄ corrūperet. ꝙ̄uis ex sua natura
de cōmuni cursu reꝝ naturaliū esset corrupti
Ad. 5. bilis Ad quintū dicēdū ꝙ vnio pt tripliciter
ter accipi. Uno modo put est vniētis actio.
Alio mō vt est vnitoꝝ passio. Et his duob⁹
modis maior nō est vera i illo sensu quo me/
diante minori trahit ad ꝓpositū. Nā genera
tio est actio ꝓductiua ⁊ nō vnio. ⁊ ideo ꝙ̄uis
ex iteratis generatōib⁹ ꝓprie dict; bn̄ arguat
differētia generatoꝝ. tn̄ ex multiplicatōe vni
onuz nō pt argui differētia totoꝝ vnitoꝝ. dū
modo in qualibet vnione ꝯcurrāt eadē vnibi
lia ⁊ eodē modo disposita vl' situata. Exēplū
patuit superi⁹ d ptib⁹ dom⁹ ab inuicē sepatis.
⁊ iterū reunitis. Tercio modo vnio dicit
relationē fundatā sup ipo toto vnito. ⁊ sic fal
suz supponit in ꝓsillogismo. q̄r ista vnio sine
relatio nō est alia ante mortē hois ⁊ post tps
resurrectōis. Q̄r ꝙ̄uis destructo fundamēto
destruat relatio q̄ fundat in ipo. tn̄ si idē fun/
damentū numero reducit ad esse. reducit etiā
eadē relatio numero. supposito ꝙ termin⁹ illi
us relatōis remāserit. vl' si ꝺstruct⁹ fuerit etiā
ipe idē numero reparet Nā q̄tienscūq̄ ponit
eadē extrema numero. totiēs ponet eadē rela/
Nota. tio numero. Si em̄ h̄ nō essz. tūc beata virgo
nō fuissz eadē maternitate mr̄ xp̄i postq̄ xps
surrexit a mortuis. q̄ fuit mr̄ ei⁹ anteq̄ more/
ret i cruce. q̄r mr̄nitas vere cessauit esse in ꝟgi
ne. qn̄ cessauit filiatō ex pte filij morietis i cru
ce. q̄ maternitas iteꝝ cepit esse i virgine qn̄ fi/
li⁹ virginis resurrexit a morte. Etiā eadez
maternitas destruebat destructōe fundamēti
moriente gloriosa virgine. ⁊ tn̄ eadē mr̄nitas
numero reuertebat repato eodē fundamēto.
qn̄ gloriosa ꝟgo maiestate diuia fuit a morte
suscitata. Cū igit extrema pdicte vnionis vir
tute diuia eadē numero reparent i resurrectō
ne mortuoꝝ. vt catholica fide supponim⁹. se

quit ꝙ silr eadē vnio numero reuertat. Ad Ad. 6.
sextū dicendū ꝙ duplex est esse. s. esse essentie.
⁊ istud ſm omnē opinionē est idē qd̄ essentia
⁊ ideo sicut corrūpit corrupta essentia. sic idē
numero rparat diuia ꝟtute repata eadē essen
tia hois in mortuoꝝ resurrectōe. Aliud est es
se existētie. Et de isto sūt varie opiniōes. Q̄r
quidā dicūt ꝙ etiā istud esse nō differt ab es/
sentia. ⁊ ideo ſm istos eodē modo dicēdū est
de esse existētie. sicut iā dictū est de esse essentie
Alij dicūt ⁊ veri⁹ vt credo. ꝙ esse existētie dif/
fert ab essentia. Et isti ꝙ̄tuz ad esse hois sunt
bifurcati. Q̄r quidā dicūt ꝙ esse existētie i ho
mine est simpliciter corruptibile. alias hō n̄
posset corrūpi. Alij dicūt ⁊ forte meli⁹. ꝙ istd
esse nō est simpliciter corruptibile. q̄r quāuis
hō corrūpat. tn̄ cū isto esse existētie aia sepat
a corpe. q̄r qn̄ aia sepat a corpe nō capit alid
esse existētie. sz retinet illd idē qd̄ habuit i cor
pore. qd̄ quidē esse licet dicat esse hois qn̄ est
esse toti⁹ ꝯiuncti mediāte aia q̄ dat istud esse
homini. tn̄ aia sepata a corpe nō dicit eē hois
eo ꝙ ꝓtūc aia sola existat ſm istud esse. Re
spōdeo igit ad formā argumēti ſm vtrāq̄ opi
nionē semp negandū est añcedēs. Ad ꝓbatō
nē diceret pma opinio. ꝙ licet esse hois morte
corrūpat. tn̄ q̄r oēe qd̄ corrūpit cedit i poten
tiā materie. igit ꝟtute diuia idē esse educet de
potētia materie i quā cessit. Sz iuxta secūdā
opinionē negāda est pdicta ꝓbatio inꝙ̄tū di
cit esse hois ante mortē esse corruptibile. Nec
ꝓpter h̄ negat qn ipe hō sit corruptibil'. Q̄r si
cut nō obstāte ꝙ forma hois est incorruptibi
lis. tn̄ ipe hō corrūpit ꝓpter sepatōnez hmōi
incorruptibil' forme ab hūano corpe. sic n̄ ob
stante ꝙ tale esse qd̄ habet hō ab hmōi incor/
ruptibili forma sit icorruptibile. tn̄ hō pt cor
rumpi ꝓpter sepationē isti⁹ esse cū ipa forma
a q̄ habuit hmōi esse Ad septimū nego an Ad. 7.
tecedēs. Ad ꝓbationē pt primo dici ꝙ peccat
i forma ꝓpter duo. Primo q̄r ꝓcedit ex puris
pticularib⁹ vl' ex indefinitis q̄ eq̄pollēt ptícu/
larib⁹. Secūdo q̄r i tercia figura minori exi/
stente negatiua nihil sequit. sz ista ꝓbatō ha
bet apparētiā tercie figure. cū mediū subijciat
tā in maiori q̄ i minori. ⁊ habet minorē nega
tiuā. g̊ ⁊c̄. Etiā pt dici ad minorē ꝙ eadez
portio materie q̄ successiue fuit sub multis for/
mis hūanis. diuia ꝟtute in mōmēto resurre/
ctionis mlt'plicabit i tot portōes. q̄t sunt hu
iusmodi forme sb quib⁹ pmo fuerat successi/
ue. ⁊ sic virt⁹ diuia reducet eadē corpa nume/
ro q̄ cesserūt successiue in iam dictā portōnes

materie. ⁊ cuilibet corpori suam animam co/aptabit. ⁊ sic nec vn⁹ hō habebit plures aīas. nec plures hoīes habebūt vnū corp⁹. sicut argumentū ꝓtendebat.

Articulus quart⁹. Quātū ad quartū articulū est aduertendū ꝙ successionē vl' simul tatē fieri circa resurrectionē pt dupliciter intelligi. Uno modo vt hmōi successio vl' simultas referat ad ipos resurgētes. ⁊ ſm hūc sensū in isto articulo querit. vtr̄ vn⁹ hō pri⁹ resurgat ꝙ ali⁹. vel vtr̄ oēs simul resurgāt p eādē mensura. siue illa mēsura sit duratiua siue momētanea. Alio modo vt simultas vel successio referant ad ipos act⁹ quibꝫ pficit et implet ipa resurrectio. ⁊ est sensus. vtr̄ recollectio cinerū. formatio corporū. ⁊ reunio aiarū fiāt simul in eodē instāti. vel successiue fiāt in tpe.

Inquisitō prima. Quantū ad primū sensū isti⁹ inq̄sitionis est aliq̄d certū ⁊ aliq̄d dubiū. Certū est eīm ꝙ oēs hoīes nō resurgent simul. qꝛ aliq̄ iā surrexerūt. Xps eīm surrexit a mortuis: iā n̄ morit. sicut ait apl's. Etiā beata vgo iā surrexit. Et illud idē pie credit ꝺ beato iohāne euāgelista. qꝛ nō est verisimile ꝙ tante sanctitatis reliquias de⁹ pmitteret esse semp abscōditas. si adhuc essent ī terris. sicut ait beat⁹ augustinus. Etiā Matth. xxvij. dicit ꝙ mlta corpa sanctorū surrexerūt. ⁊ post resurrectōnē ei⁹. s. xpi introierūt in sanctā ciuitatē ⁊ apparuerūt multis.

Dubium. Dubiū aūt videt esse vtr̄ aliq̄ homines maneāt viui circa nouissimū diē. vel dato ꝙ oēs moriant. vtr̄ oēs q̄ non surrexerūt ante nouissimū diē simul resurgāt ī illo die. vel vn⁹ pri⁹ alio.

Opīo augustini ⁊ ambrosij. Et de h̄ videt sentire beatus augustinus. xx. de ciui. dei. c. xxi. ꝙ illi qui mortui inuēti fuerint ī aduētu iudicij pri⁹ duratōe resurgāt. ꝙ hi q̄ inuenient viui. qꝛ viui rapient obuiā xpo. ⁊ ī illo raptu morient. ⁊ sb ito reuiuiscēt. Et pter ea q̄ aug⁹. h̄ adducit ī līttera. etiā facit p ista opīone verbū apl'i. i. ad Thes. iiij. vbi ait. Hoc eīm vobis dicim⁹ in verbo dn̄i. qꝛ nos q̄ viuim⁹: q̄ residui sum⁹ in aduētu dn̄i nō pueniem⁹ eos q̄ dormierunt. qm̄ ipe dn̄s ī iussu ⁊ ī voce archangeli ⁊ in tuba dei descēdet de celo. ⁊ mortui q̄ ī xpo sunt resurgēt primi. deinde nos q̄ viuim⁹. q̄ relinquimur simꝉ rapiemur cū illis ī nubibꝫ obuiam xpo ī aera. Idē ponit beat⁹ ambrosi⁹.

Opīo hieronimi. Sꝫ beat⁹ hieronim⁹ oppositū isti⁹ sentire videt. sicut hic apparet in lr̄a.
1 P. sicut apparet in
2 simbolo. xps ventur⁹ est iudicare viuos ⁊ mortuos. g̃ nō oēs morient ante iudiciū. P. 3
naturali desiderio cupim⁹ glīa supuestiri ⁊ n̄ corpe spoliari. vt patet p apl'm. ij. ad Chor. v. Sꝫ naturale desideriū nō pt esse vniuersaliter frustra. g̃ aliq̄ aie nō spoliabunt suis corporibꝫ. ⁊ p ꝯsequēs nō oēs hoīes morient.
P. de⁹ ⁊ natura nihil faciūt frustra. sꝫ si aliqui vixerint vsq ad mortuorū resurrectionē tūc frustra morerent. Maior patet ī de celo ⁊ mūdo. Probat minor. qꝛ frustra fit p plura ꝙ eque bn̄ pt fieri p pauciora. vt patet. i. phi. Sꝫ vtute diuina eque bn̄ ⁊ p pauciora media possūt illi q̄ adhuc viuēt ī die nouissimo ꝺ tpali vita īmediate trāsferri ad ppetuā vitā sicut de vita ad mortē. ⁊ de morte iterū ad vitā g̃ ⁊c. 4

Cōtra hieronimū. His nō obstātibꝫ videt ꝙ prima opinio sit verisimilior ⁊ sacre scripture cōformior. qꝛ ait apl's ad Heb. ix. Statutū est hoībꝫ semel mori. ⁊ post h̄ iudiciū. Sꝫ nō videt ꝙ aliq̄s hmōi dei statutū possit trāsgredi. g̃ necesse est oēs hoīes ante iudiciū mori. P. ad Ro. v. ait idē apl's. Sicut in adā oēs moriunt. ita ⁊ ī xpo oēs viuificabunt. Et. i. ad Chor. xv. Oēs q̄dē resurgem⁹. sꝫ nō oēs īmutabimur.

Solutio Ad. 1. Ad dictū hieronimi dicēdū ꝙ qꝛ breuissima morula tales hoīes morte occupant. ⁊ celerrime redeūt ad vitā. ideo aliq̄ sancti qn̄q̄ loquunt de eis tanꝙ ꝺ semp viuētibꝫ ⁊ nunꝙ morientibꝫ. Quē modū loq̄ndi attendēs aresto. ij. phisico. ait. qꝺ modicū distat. p nihilo reputat intellect⁹. Nec hieronim⁹ loquit h̄ ſm opinionē ppriā. sꝫ videt recitare opinionē cuiusdā greci. vt patꝫ in epl'a ad marcellā. Dato etiā ꝙ beat⁹ hieronim⁹ absolute fuerit isti⁹ opinionis. h̄ t̄n nō pīudicauit augustin⁹ ⁊ ambrosi⁹ ⁊ alijs modernis doctoribꝫ. quin ipis liceat oppositū opinari.

Ad. 2. Ad secūdū dicendū ꝙ apl'i in simbolo tali modo loquēdi vsi sunt ppter causā iā dictā. Ul' sicut ait mgr̄ in lr̄a. aliq̄ viui dicunt iudicari. qꝛ viuēt vsq ad raptū q̄. s. rapiunt ad iudiciū. licet ī raptu moriant. Uel etiā sic ait idē mgr̄ p viuos ⁊ mortuos intelligunt iusti ⁊ iniusti.

Ad. 3. Ad terciū dicēdū. ꝙ desideriū naturale si fuerit absolutū ⁊ nō ꝯiunctū cū recte ratōnis dictamine. tūc poterit esse frustra. qꝛ poterit esse de impossibili. Etiā dato ꝙ sit ſm rectā ratiōnē. t̄n si est cōdicionale adhuc poterit esse de impossibili. Postꝙ eīm aliquis peccauit enormiter. tūc naturali desiderio cōformiter se habēte ad rectā ratiōnē pt appetere si esset possibile ꝙ tā enorme peccatū nō cōmisisset. ⁊ t̄n h̄ est impossibile. qꝛ qꝺ pteritū ē.

nō potest nō fuisse. Ad formā argumenti
dicendū ad maiorē ꝙ ꝗ desiderat nō expoliari
corpe. vel hoc desiderat cū hac ꝯditōe. si h̄ deo
placuerit. ⁊ tūc frustra desiderat. qꝛ iā opposi/
tū istiꝰ diffinitiue sententiatū est a deo. vt pa
tet Gen. ij. ⁊ iij. c. vbi deꝰ tulit sniam mortis
cōtra ipm adā. ⁊ ꝑ cōsequēs cōtra totā eiꝰ po/
steritatē. Frustra aūt desiderat sub cōdicione
beneplaciti ipsiꝰ iudicis illud cuiꝰ oppositū
iam sententiatū est a iudice diffinitiue. Ul' si
ne hmōi cōditōne. ⁊ tūc suū desideriū nō esset
cōformiter se habēs ad rectā rationē. qꝛ recta
ratio dictat ꝙ hō necessario moriat̄ ſm cursū
naturalē que videmꝰ. Nō est igit̄ necesse hu
iusmodi desideriū impleri in aliq̄ indiuiduo
humane speciei. sicut ptendit istud argumen
Ad.4. tū. Ad quartū nego minorē. Ad ꝓbatōē
dicendū ad minorē. ꝙ q̄uis deꝰ absoluta sua
potētia h̄ facere posset. tn̄ nunq̄ȝ hoc faciet. ꝓ/
pter p̄dictā sentētiā iā latā. ⁊ ꝯsequēs exeqn
dā ſm dei potentiā ordinatā. Et ideo forte ra
tionabiliter dici pōt. ꝙ supposito isto ordine
quē a deo credimꝰ institutū. nō fieret eq̄ bene
trāslatio alicuiꝰ homīs ad perpetuā vitā. sine
morte tpali p̄uia. sicut p̄uia tali morte Sicut
nō fieret aliq̄d eque bene ꝑtermisso ordine di
uine ꝓuidentie. ⁊ omissa executōne diuīe sen
tentie. sicut fieret istis ordinabiliter obserua/
Instātiō secūda. tis. Quantū ad secundū sensū istiꝰ quarti
articuli pono duas ꝯclusiones Prima est
Pꝛia ꝯclō ꝙ corꝑalis materie recollectio nō fiet subito
vl' ī instāti. Qꝛ nulla virtꝰ creata p̄t aliq̄d cor
pus de loco ad locū trāsferre in instāti. Sed
virtꝰ angeloꝝ. quoꝝ ministerio talis puluis
materialis recolligit̄ de quo formāda sūt cor/
Instantia poꝛa resurgentiū est finita. ergo ⁊c̄. Forte
dices ꝙ apl's. i. ad Choꝝ. xv. insinuās mēsu/
rā eoꝝ que fiēt circa resurrectionē mortuoꝝ
ait. In momēto. in ictu oculi. ī nouissima tu/
ba. Respōdeo ꝙ istud referēdo ad collecti
Solutio onē iā dicti pulueris qui ꝑ angelos recolliget̄
iuxta illud Matth. xxiiij. mittet filiꝰ homīs
angelos suos cū tuba ⁊ voce magna. ⁊ cōgre
gabūt electos suos a quattuoꝛ ventis ⁊ sum/
mis celoꝝ vsq̄ȝ ad terminos eoꝝ. tūc ꝑ momē
tū ⁊ ictū oculi apl's nō intelligit instās. sȝ tē/
pus breue ⁊ quasi impceptibile hūano sensu
qꝛ quāuis hmōi actio angeloꝝ tpe mensuret̄
tn̄ est adeo velox ꝙ excedet omnē tpalem ve/
locitatē ab homīe excogitabilē Cōclusio se
Cōclusio secūda. cūda est ꝙ corpoꝝ humanoꝝ ex iā dicto pul
uere formatō ⁊ dispositio ac eorundē corpoꝝ
animatio fiet in instāti. Qꝛ vt cōmuniter vi/
demꝰ omīs appositio tpis circa hūanoꝝ cor/
poꝝ formationē ꝯtingit ꝓpter aliquē defectū
vel limitatā ꝑfectionē virtutꝭ formatiue. Si
enī esset virtꝰ infinita vl' illimitata. tūc nullū
tps apponeret in formādo. qꝛ maioꝛ virtꝰ mi
nus ponit de tpe. sicut alias declaraui de pue
ris q̄ septimo mēse nascunt̄. ergo iuxta demō/
strationē aresto. vi. phisi. infinita virtꝰ si for/
maret corpꝰ. formaret ī nō tpe. Sȝ sola virtꝰ
diuina de p̄dicto puluere p̄t humanū corpus
formare. ⁊ formatū animare. q̄ quidē virtꝰ est
simpliciter infinita. vt ꝓbaui lib. i. dist. xliij.
igit̄ ꝓpter diuīe virtutis ꝑfectionē hmōi cor/
poꝛa formabunt̄ ⁊ animabunt̄ in instāti. Et
ideo si p̄dicta verba apl'i ad corpoꝝ formatio
nē ⁊ animaꝝ infusionē referant̄. tūc p̄t cōcedi
ꝙ ꝑ momentū ⁊ ictū oculi apl's intelligit mē/
surā instantaneā. Forte dicet̄ cū deꝰ n̄ agat Instantia
ex naturali necessitate sȝ cōtingēter ⁊ libere. iō 1
quāuis sit infinite virtutꝭ. tn̄ nō formabit hu
iusmodi corpa in instāti ⁊ tāta velocitate q̄n/
ta p̄t ea formare. sȝ solū tanta q̄ta sibi placet. ⁊
ꝑ ꝯsequēs ex vi illiꝰ rationis n̄ habet̄ ꝙ hmōi
formatio fiat in instāti. P̄. si deꝰ formaret
hūana corpa ex hmōi pulueribꝰ ī instāti. tūc 2
motꝰ localis fieret in instāti. Cōsequēs videt̄
impossibile. qꝛ de ratōne motꝰ ꝓprie dicti vi/
det̄ esse successio. ⁊ ꝙ habeat partē post partē.
Probatio cōsequētie. qꝛ corpꝰ formatū vel ē
densiꝰ puluere de quo format̄. vel rarius. Si
densiꝰ. tūc fieret motꝰ ꝯstrictōis in instāti. ⁊ si
militer aer circūstans ī instāti moueret̄ ad lo/
cū priꝰ occupatū illis pulueribꝰ anteq̄ȝ essent
restricti ꝑ formatōne densioris corpis. Si et̄
dat̄ oppositū. tūc ▪ aliq̄d tps locꝰ ille mane/
ret vacuꝰ. Si corpꝰ formatū fūit rariꝰ hmōi
puluere. tūc motꝰ dilatatōis erit in instāti. et
etiā aer circūstans pelleret̄ de loco suo ī instāti
Si enī nō cederet aer in eodē instāti q̄ istud
corpꝰ dicit̄ dilatari. tūc ꝑ aliq̄d tempus duo
corpa essent simul in eodē loco. P̄. Ezech.
xxxvij. formatio p̄dictoꝝ corpoꝝ ostēdit̄ fieri 3
successiue. ḡ ista cōclusio videt̄ sacre scripture
repugnare. Cōseq̄ntia ptȝ. qꝛ liber Ezech. est
de corpe sacri canonis. Patȝ etiā āntecedēs. qꝛ
ī illo. c. Ezechiel ꝓpha sic ait. Accesserūt ossa
ad ossa. vnūq̄dq̄ȝ ad iūcturā suā. ⁊ vidi. ⁊ ec/
ce sup ea nerui ⁊ carnes ascēderūt. ⁊ extēsa est
ī eis cutis desuꝑ ⁊ spūm nō habebāt ⁊c̄. Ad Solutio
primū dicēdū. ꝙ q̄uis n̄ ꝓpter necessitatē. tn̄ Ad.1.
ꝓpt̄ ꝯgruitatē deꝰ formabit ⁊ aīabit hmōi cor
poꝛa in instāti. vt ex h̄ magꝭ elucescat virtutis
diuine ꝑfectio excedēs omnē virtutē creatā. q̄

ratōne sue limitatōis nullaten⁹ pt corp⁹ i in/stanti formare. Nec etiā apparet ratio q̄re virt⁹ diuina mag' extra vterꝫ formet successi/ue ꝛ in tpe corp⁹ hūanū. q̄z i vtero. Sꝫ i ꝯce/ptione xpi vbi virtus formatiua tantūmodo fuit diuia ꝛ nō hūana. corp⁹ formatū ꝛ aiatū fuit sbito ꝛ nō successiue. loq̄ndo [illegible] successiōe tpali: vt apparet autoritatib⁹ sctōꝝ. l. iij. dist. ij. ꝛ dist. iij. ḡ nō est verisile ꝙ corpa resurgen/tiū reformet successiue. ſꝫ subito ꝛ instātanee hmōi corpa reformabit. Ratio igit̄ ṗdicta ꝺe infinitate virtut' sꝫ his manuductiōib⁹ ap/plicata. ꝛ si nō ꝺemōstratiue tn̄ ꝓbabiliter cō/cludit. ꝛ h̄ sufficit in ista materia supnaturali ad quā intellect⁹ human⁹ sufficiēter nō pt at/tingere ꝑ statu p̄sentis miserie. Un̄ etiā p̄io ethi. dicit̄. ꝙ certū nō simpliciter in oībus ser/monibus est q̄rendū. Et pauc' interposit' sub/dit̄. Disciplinati eīn est initiū. certitudinē ꝺe q̄rere circa vnūq̄dq̄ gen⁹ inq̄ztū natura rei re/cipit.

Ad. 2. Ad secūdū dicēdū ꝙ intelligēdo per motū localē simplicē trāslatōeꝫ corpis ꝺ vno loco ad aliū locū. tūc nō reputo ꝯseq̄ns ipos/sibile. ipm ad potētiā ꝺei referēdo. sicut etiā [illegible]/tigi super⁹ dist. x. q. i. Ad ꝓbationē dicendū. ꝙ supposito ꝙ ꝺe⁹ trāsferat corp⁹ in instāti ꝺe loco ad locū. tc̄ hmōi mot⁹ seu trāslatio cōpo/[illegible]eret̄ ex ptib⁹ indiuisibilib⁹. ꝛ [illegible] ꝯseq̄ns inter hmōi ptes nō erit pri⁹ ꝛ posteri⁹ tpe. ſꝫ soluꝫ natura. Sicut eīn graue si moueret̄ ꝑ spaciū vacuū pri⁹ natura esset i medio q̄z i fine illius spacij. q꞉ ꝑ mediū trāsiret ad finē. ꝛ tn̄ totū il/lū transitū faceret i instāti. vt patet. iiij. phisi. ꝛ sicut sole apparēte sup orizonte nr̄i emispe/rij. aer pri⁹ natura illuminat̄ in oriente q̄z i oc/cidente. ꝛ tn̄ siml' in eodē instāti lumē solis re/cipit̄ in oriēte ꝛ in occidēte. vt patꝫ. ij. ꝺe aia. sic in ꝓposito ꝛc̄. Uirt⁹ eīn infinita equa ve/locitate pt corp⁹ mouere ꝑ mediū plenū. etiaꝫ si esset plenū ferro. sicut virt⁹ finita [illegible] mediuꝫ vacuū. q꞉ q̄tuꝫ velocitat̄ mot⁹ in vacuo ex eo ꝙ mediū nihil resistit. tm̄ velocitabit̄ i pleno. si virt⁹ motoris resistentiā medij sine oīni ꝓ/portōne in infinitū excedit. ꝛ ꝑ ꝯseq̄ns dato ꝙ in hmōi motu sit successio naturalis. ex eo ꝙ vna ps ei⁹ prioritate nature p̄cedat aliā par/tē. tn̄ nō erit successio tpalis. eo ꝙ i hmōi par/tib⁹ nulla sit prioritas tpis. Etiā oīnia illa ad q̄ ducit ꝓbatio ꝯsequentie sunt possibilia virtute diuina. dato ꝙ nō possint fieri virtu/te creata. Si eīn virt⁹ diuina non posset aerē ꝯdensare vel pellere in instāti. tūc ꝺe⁹ nō pos/set in instanti ꝺe aere facere ignē. quia ex vno pugillo aeris fiūt ꝺecē ignis. ꝛ ꝑ ꝯseq̄ns mlˀ/to maiorē locū occupabit ignis genit⁹ q̄z aer ex quo generat̄. Etiā si q̄s vellet se i ista ma/teria ꝓfundare. difficilē esset euadere q̄n opor/teret ꝯcedere impulsionē vel attractionē aer' v̄tute naturali q̄nq̄z fieri in instāti. q꞉ suppo/sito ꝙ lignū vel aliq̄d aliud cōbustibile sit vl/timate dispositū ad recipiendū formā ignis: tūc etiā virtute naturali ex hmōi cōbustibili generabit̄ ignis in instāti. q꞉ etiā naturalit̄ lo/quēdo tps nō requirit̄ ꝑ forme substantialis introductōne. q̄uis requirat̄ ꝑ recipiētis ma/terie dispositōe. ꝛ tn̄ nō est dubiū ꝙ ignis ge/nit⁹ occupabit in centuplo maiorē locū q̄z il/lud lignū vltimate ad formā ignis dispositū Q̄uicq̄d tn̄ sit ꝺ virtute nature. istō nō ꝺebet negari esse possibile diuia virtute.

Ad tertiū nego ꝯsequētiā. Ad ꝓbatōeꝫ dicēdū ꝙ li/cet ista ꝯclusio ponat sup̄dicta fieri i eodē in/stanti. tn̄ ex h̄ n̄ negat oēm successionē. q꞉ fm ꝙ inter aliq̄ est ordo prioris ꝛ posterioris. fm h̄ pt inter ea esse successio. Sꝫ ordo fm prius ꝛ posteri⁹ natura pt esse i eodē instāti. ḡ q̄uis successioni tpali repugnet habere mēsurā in/diuisibilē ꝛ instātaneā. h̄ tn̄ nō repugnat suc/cessioni naturali Ad. 3.

Instantia. Forte dicet̄ ꝙ v̄ba ezech. vident̄ sonare ꝺe priori ꝛ posteriori fm tps et nō solū fm naturā. ꝛ [illegible] ꝯseq̄ns vident̄ innue/re successionē tpalem. ꝛ nō solū successionē na/turalē. ꝑpter q̄d ista ꝯclusio negādo circa ṗdi/cta successionē tpalē adhuc videt̄ scripture cō/tradicere.

Solutio. Respōdeo ꝙ ezechiel ordinē na/ture exprimit ꝑ modū ordinis tpalis ꝑpt̄ in/tellectum rudiū ꝛ simpliciū quib⁹ loquebat̄. Sicut etiā moyses fecit exprimēdo mūdi cre/atione. vt testat̄ beat⁹ augustin⁹.

Ad principale argu. Ad argu/mentū principale nego minorē. Ad ꝓbatōeꝫ dicendū ꝙ maior nō est vera supposito ꝙ al/terū extremoꝝ illi⁹ ꝯiunctōis nō maneat eq̄ dispositū sicut fuit in principio illi⁹ ꝯiunctio/nis. Si eīn opposito modo fuerit dispositū. tūc sic p̄mo ꝯiunctio hmōi extremoꝝ fuit [illegible]/tural' ꝑpt̄ dispositōes ꝓpositas. sic postea se/paratio coꝝ erit naturalis ꝑpter dispositōes oppositas. q꞉ act⁹ actiuoꝝ habēt esse i patiēte ꝛ disposito. vt dicit̄. ij. ꝺe aia. Sicut eīn graue naturalit̄ q̄escit ꝺeorsū. sic natural'r recederet ꝺ eo si ꝺeorsū fieret sursū. Sꝫ nūc est ita ꝙ in pūcto mortis ipi⁹ hois corp⁹ humanū habet oppositas dispositōes his q̄s habuit i p̄ncı/pio q̄n rōalis aia sibi fuit ꝯiūcta. iō separatio n̄ est dicēda violēta. ſꝫ poti⁹ natural̄. nō obstan/te ꝙ p̄cedēs ꝯiūctio etiā fuerit naturalis.

Distinctio quadragesimaqrta.

s Olent autem nōnulli. Postq̄ mgr̄ determinauit de mortuoꝝ resurrectōe. nūc vult determinare de resurgentiū ɔditōe. Et diuidit̄ i duas ptes. Qr̄ pmo insinuat resurgētiū ɔditōes indistincte ⁊ vniu̾salit̄ Scdo easdē ɔditōes declarat distincte ⁊ specialiter. ibi. Hoc aūt in corpibꝫ sanctoꝝ. Prima in duas Qr̄ pmo manifestat resurgentiū ɔditōes q̄ntū ad eoꝝ staturā ⁊ etatē. Scdo q̄tū ad corporum suoꝝ integritatē. ibi. Nō em̄ perit deo.
Sequit̄ illa ps Hoc aūt. Et diuidit̄ i tres ptes. Qr̄ pmo mgr̄ tāgit spēaliter ɔditōes [beatoꝝ]. Scdo dānatoꝝ. Et tercio abortiuorū. Scda ibi. De repbis aūt. Tercia ibi. Illud etiā inuestigari optet. Istaꝝ scda diuidit̄ in duas ptes. Qr̄ pmo ostēdit q̄liter dānati dispositi erūt i corpe. Scdo q̄liter [se] habebūt ex pte aīe. ibi. Cū aūt ɔstet. Prima i duas. Qr̄ pmo tractat de ɔditōibꝫ hmōi corpoꝝ. Secūdo incidēter determinat ð cruciatibꝫ demonū. ibi. Queri etiā solet. Prima in duas. Qr̄ pmo tāgit hmōi corpoꝝ deformitatē. Scdo innuit eorūdē corpoꝝ incorruptibilitatē. ibi. Si ṽo q̄rit̄. Et hec ē diuisio isti⁹. xliiij. dist. ⁊ sn̄ia in generali. circa quā q̄rit̄ in speciali.

v Trū resurgat i hoie totū qð est ð veritate sue corpalis nature. Videt̄ q̄ nō. Qr̄ corp⁹ includēs formā cōplexionis hūane ē valde passibile ⁊ ð facili lesibile. ⁊ p ɔsequēs corruptibile. qr̄ passio lesiua abijcit a sb̄a eius qð patit̄ hmōi passione. Sꝫ corp⁹ hoīs post resurrectōeꝫ ē incorruptibile. ḡ nō habebit formā cōplexionis hūane. nec p ɔsequēs habebit q̄cq̄d spectat ad veritatē hūan e nature. cū forma cōplexionis hūane ad hmōi ṽitatē videat̄ ptinere. Maior patꝫ qr̄ ppt̄ nobilitatē cōplexionis int̄ oīa alia hō intēsi⁹ ledit̄ a ɔ̄rio. ⁊ i eadē hūana specie a ɔsimili illatōe ɔ̄rij intēsi⁹ ledunt̄ illi hoīes q̄ habent nobiliores cōplexiones. Mīor ptꝫ. i. ad Choꝝ. xv. vbi ait aplus. Optet corruptibile h̄ induere incorruptionē. ⁊ mortale h̄ induere imoꝛtalitatē. Cōtra. corp⁹ humanū resurget pfectū. ḡ resurget i hoīe q̄cq̄d est de veritate sue corpalis nature. Cōsequēna patet. Et añcedēs habet̄ h̄ in l̄ra. Hic pmo vidēdū est ð pncipali q̄sito. Scdo ð dānatoꝝ loco Tercio ð eoꝝ corpali supplicio Quarto de spūali. puta de pena ipi⁹ aīe quā patit̄ in inferno.

Quantū ad primū articulū ē aduertēdū q̄ q̄stio vnū q̄rit ⁊ aliḋ p̄supponit. Presupponit eī q̄ totū resurgat i hoīe qð ē ð ṽitate sue spūalis nat̄e. ⁊ h̄ rōabilit̄. qr̄ ipe hō resurget cū tota aīa itellectiua q̄ntū ad suā essentiā ⁊ q̄tū ad oēs suas potētias spūales. ex q̄bꝫ cōponit̄ hō in q̄tū ð̄r esse nat̄e spūal̄. Querit̄ āt vtꝝ resurgat i hoīe totū qð ē ð ṽitate sue corpal̄ nat̄e Et q̄ ad h̄ p terminoꝝ noticia pmo vidēdū ē q̄d itelligi debeat illð qð ð̄r ptinere ad ṽitatē corpal̄ nat̄e i ipso hoīe. Et deinde sunt due ɔclusiones ponēde.

Articulus pmus

Nota.

Quo ad pmū dico cū pho. ij. metha. q̄ vnūq̄dq̄ sic se hꝫ ad eē. sic se hꝫ ad ṽitatē. ⁊ p ɔ̄ns sic aliq̄d ptinet ad eē alicui⁹ nature. sic ptinet ad ṽitatē eiusdē nat̄e Ad eē āt hūani corpis spectāt ossa: neruū: caro: sāguis: ⁊ mlt̄e alie ptes seu mēbra. q̄bꝫ tā itrinsec⁹ q̄ extrinsec⁹ corp⁹ hūanū pficit̄ ⁊ cōplet̄. igit̄ ista eadē ad ṽitatē corpalis nat̄e in hoīe vident̄ ptinere. Cū igit̄ forma det esse. igit̄ q̄libet ps formal̄ carnis q̄ ē i hoīe ptinet ad ṽitatē hūane nat̄e. q̄uis n̄ q̄libet ps carnis material̄. Et eodē mō ð ptibꝫ ossis ⁊ nerui ⁊ cuiuslibet alterius toti⁹ hōgenei. ad pfectōeꝫ corpis hūani spectātis ē dicendū
Partē aūt formalē toti⁹ homogenei appello illā q̄ tal̄ ē ⁊ tāta. q̄ si separet̄ a suo toto adhuc remaneret i specie sui toti⁹. vel retineret nomē toti⁹. Est eī ps carnis ƀm formā q̄ sepata a toto manet ṽa caro. Partē ṽo materialē dico p oppositꝫ. q̄ ita ē impfecta ⁊ diminuta q̄ [si] separet̄ n̄ c spēs nec nomē sui toti⁹ i ea saluaret̄ eo q̄ resolueret̄ i materiā vl̄ i circūstās corp⁹.
Et diuisio ista. s. ð carne ƀm formā ⁊ de carne ƀm materiā p̄t h̄ri ex dictꝫ phi. i. ð genera.
His p̄missis pono duas ɔc̄lones. Pria ē q̄ i hoīe resurgēte n̄ resurgit totū illð qð q̄cunq̄ tpe fuit ð ṽitate sue corpalis nat̄e. Qr̄ illð n̄ resurget in hoīe qð corp⁹ resurgētis faceret hūani corpis mēsurā excedere. Sꝫ si totū illud qð p q̄cūq̄ tpe fuit de ṽitate corpal̄ nat̄e resurgeret i hoīe. tūc mltoꝝ hoīm corpa eēnt valde imoderata. ḡ ⁊c̄. Maior patebit ex dicēdis i seq̄nti ɔc̄lone. Etiā minor patꝫ ex dictis i p̄dicti termini declaratōne. Nā si q̄libet ps carnis hūane in q̄ saluari p̄t spēs ⁊ nomen carnis spectat ad veritatē hūane nat̄e. sic p̄dictū ē. tūc qr̄ idē hō q̄ nūc ē valde pinguis p̄t fieri macer. ⁊ postea iteꝝ pinguis. ⁊ h̄ sepi⁹. qr̄ qð deꝑdit̄ de hmōi pinguedine. potest restaurari virtute vegetatiua q̄ alimētū ɔuertit i verā carnē humanā. igit̄ si tota illa caro totiens

Cōclusio prima.

restaurata simul resurgeret in eodem homie.
patet φ eius corpus excederet imoderate mē/
Opio ma gistri sentē tiarū. suram humani corpis. Sed cōtra pdicta
sunt due opiniones. Quarum prima negat
φ quelibet pars carnis in homie in qua sal/
uatur species carnis sit de veritate hūane na/
ture. Ponūt eñi solū illud qd in primis parē
tib a deo formatū est esse de veritate humane
nature. ⁊ nihil de his que extrinsec⁹ adueniūt
dicūt ptinere ad veritatē humane nature. si/
ue illud adueniat per virtutē generatiuā. qd
a medicis appellat humidū radicale. siue per
virtutē nutritiuā. sicut humidū nutrimētale
quo ipm genitū augmentat. ⁊ in ipo dep̄ditū
restaurat. Et isti⁹ opinionis fautor princi
palis est magister sententiarū. vt apparet lib.
ij. dist. xxx. c. penult. vbi sic ait. Transtulit eñi
adā modicū quid de substātia sua in corpora
filiorū quādo eos procreauit. id est aliqd modi
cū de massa substātie ei⁹ diuisū est. ⁊ inde for
matū est corp⁹ filij. suiqz multiplicatōne sine
rei extrinsece adiectōne auctū est. ⁊ de illo qui
dem augmētato aliqd inde separat vnde for
mant posterorū corpa. ⁊ ita pgredit procreatio/
nis ordo lege ppagatōnis vsqz ad finē huma
ni generis. Et istā opinionē pbat mgr ea/
1 dem distinctōe. c. vlti. tripliciter. Primo
autoritate saluatoris dicētis i euāgelio. Om
ne qd in os intrat in ventrē vadit ⁊ in secessuz
2 vertit. Secūdo ratōne. qz puer qui statim
post ortū morit. i illa statura resurget quā ha
bitur⁹ erat si viueret vsqz ad etatē triginta an
norū nullo vicio corpis impedit⁹. Vñ ergo il
la substātia que adeo parua fuit mortua: i re/
surrectōne tā magna erit nisi sui in se mltipli
catione. Tercio pbando hoc idē exēplo sb
dit imediate post verba pdicta dicēs. Vñ ap
paret φ etiā si viueret: nō aliūde sz i se augmē
taret illa substātia. sicut costa de qua facta est
4 mulier. ⁊ sicut panes euāgelici. Istā opini
onē etiā quidā alij pbant sic. Si aliqd ab ex
trinseco superueniēs posset cōuerti in veritatē
humane nature. tūc quilibet homo essz incor
ruptibilis. Falsitas cōsequētis per quotidia/
nā experientiā manifeste apparet. ac p philo/
sophiā. nec nō sacrā scripturā. Cōsequētia
pbat. qz per talē cōtinuā cōuersionē semp de/
perditū posset restaurari. ⁊ sic nunqz cōsume/
retur illud qd est de veritate humane nature.
⁊ per cōsequēs ipe homo nunqz moreretur.
Cōtra opi nionē ma/ gistri. Sz salua mgri reuerētia. ista opinio non
videt esse vera. qz si absqz omi additōe extrin
1 seca solū ex diuisione ⁊ subdiuisione illi⁹ qd
pgeniti a primis parētib ab ipsis acceperūt.
fieret humanorū corporū ppagatio ⁊ augmen
tatio. tunc iā diu cessasset hominū generatio
Nā si illa portio substātie accepta a pmis pa
rentib fuisset maior quocūqz monte. iā cō/
tinuā subdiuisionē diu fuisset ↄsumpta Pr. 2
quādo ipsi dicūt φ istud acceptū a substātia
primorū parentū multiplicat in se. vel ipsi in/
telligunt φ hmōi multiplicatio fiat naturali
ter. vel miraculose. Primū nō possunt dare.
qz natura nō potest facere de minori mai⁹ ni/
hil addēdo nisi rarefaciēdo. sz qd sola rarefa/
ctione dilatat. hō pprie nō augmentat. vt pa/
tet. i. de generatōne. ples autē genita pprie au
gmentat. vt patet ibidē. igit isti nō possunt hō
modo dicēdo saluare augmentū pprie dictū
qd naturaliter fit in hominib. Etiā corpus
auctū puta corp⁹ hominis adulti nō est rari
us qz erat quādo idē homo fuit paruul⁹. imo
est solidi⁹ ⁊ densi⁹. vt experimētaliter videm⁹
ergo nō pcedit corpus humanum de minore
ad maius per aliquā rarefactionē. Etiā si pro
cessisset huiusmodi rarefactio a primis parē/
tib vsqz modo. tūc illud qd d veritate huma
ne nature esset p nūc in quocūqz homine. mi
lies milies ⁊ quasi sine pportōne esset rari⁹ ig
ne. qd ridiculū est dicere. Si intelligūt se
cundo modo. tūc nulli⁹ hominis generatio
vel geniti augmētatio esset naturalis. sed solū
miraculosa. quia generatio vel augmētatio q
fit per miraculū est miraculosa. sicut illa que
fit per actū nature est naturalis. qd nullus di
ceret nisi ille qui ordinē ⁊ cursum nature puer
tere nō curaret. Ad primū motiuū magi/ Solutio
stri dicendū φ saluator illa verba nō inten Ad. 1.
dit dicere φ nihil de alimēto cōuertat in cor/
pus humanū. alias deus frustra dedisset ho/
mini virtutē vegetatiuā. Sz vult dicere φ ali/
mentū corporaliter nō ingredit animā. sz cor
poralē ventrē. ⁊ oē qd superfluitatis est ibi ⁊
corpalis imundicie hoc emittit per secessum.
hoc autē qd est purū cōuertit in corpus hu/
manū. Etiā illa distributio cū dicit omne.
nō est in isto pposito ita simpliciter accipien
da. qz experimēto discimus φ aliqd de cibo
manet apud dentes vel quādoqz rejicit d ore.
⁊ per cōsequens patet aliquid intrare os qd nō
vadit ad ventrē litteraliter accipiendo. sicut
videt magister istud verbū accipere Ad se Ad. 2.
cundū dicendū φ corpus pueri in resurrectio
ne nō deueniet ad tantā quantitatē p sui in se
naturalē mltiplicationē. sz p diuine virtutis
supnaturalē opatōez. ⁊ iō nihil ē ad ppositū i

quo loquimur de augmento rebus naturalibus naturaliter competente. Et per hoc patet ad tercium. quia exempla que adducit de costa et de panibus paucis quibus secundum euangelium saciati fuerunt multa milia hominum. non sunt ad propositum quia multiplicatio facta fuit in eis supernaturaliter et valde miraculose. quod non contingit in augmento rerum naturalium. quia sine miraculo supposita communi dei influentia res naturales generantur et augmentantur. Iuxta quod ait beatus augustinus. quod sic deus cuncta sua maiestate gubernat vt tamen secundas causas proprios suos cursus agere sinat. Ad quartum nego consequentiam. Ad probationem dicendum quod licet deperditum restauretur per alimentum ordinate digestum. tamen quia restauratum non est eque purum sicut fuit deperditum. ideo propter continuam intensionem huiusmodi impuritatis continget vltimate humidum radicale deficere. et vnumquodque animal naturaliter tandem corrumpi. vt patet primo et secundo de generatione.

Exemplum patet ad propositum de aqua vino infusa. que primo vincitur et in naturam vini mutatur. que infusio si continuatur vinum primo debilitatur. et tandem natura vini corrumpitur. Sic in proposito etc. Opinio secunda predictis contraria est. que ponit quod aliquid extrinsecus adueniens conuertitur in veritatem humane nature. puta illud humidum quod in parentibus fit ex superfluo alimenti ex quo generatur proles. quia illud quod erat humidum nutrimentale in parentibus fit humidum radicale in prole. Solum autem humidum radicale secundum istos est de veritate humane nature. Et istud humidum radicale manet idem in tota vi[illegible] hominis. et nihil in ipsum conuertitur per actum virtutis nutritiue. sed solum talis conuersio fit in carnem et in alias partes corporis pro complenda hominis quantitate. Sed nec istud valet. Quia humidum radicale secundum phisicos calore naturali depascitur. igitur necesse est vt aliquid de alimento per actum virtutis nutritiue in ipsum conuertatur. Si non. tunc cito consumeretur. et per consequens non maneret idem. sicut ista opinio ponit. Probatur. quelibet pars aucti est aucta. vt dicitur primo de generatione. Sed humidum radicale est principalis pars corporis humani. vt etiam isti concedunt. ergo aucto corpore humano necesse est humidum radicale augeri. et per consequens aliquid conuertetur in ipsum de extrinseco alimento et per actum virtutis nutritiue per quam fit augmentum in humano corpore. Conclusio secunda est. quod de talibus partibus que ad veritatem nature spectabant in tota vita hominis tot resurgent in homine quot sufficiunt ad integrandum perfectam staturam et figuram hominis. ad quam apta nata est natura humana pertingere circa tricesimum annum. semoto omni errore et impedimento. Quia vbi solus deus operatur ibi effectus non minus ad perfectum deducitur quam sit aptus natus deduci mediante quacunque virtute naturali remoto seu deposito omni errore et impedimento. Sed vt patet ex precedenti questione formationem corporum in mortuorum resurrectione solus deus operatur. et virtus naturalis producit corpus humanum ad perfectam staturam et figuram infra triginta annos. supposito quod non erret. sicut accidit circa fetus monstruosos. nec impediatur. sicut contingit in hominibus qui infirmantur: vulnerantur: membris truncantur: vel moriuntur priusquam secundum staturam corporis perficiantur. ergo etc. Maior patet. quia dei perfecta sunt opera. vt dicitur Deutero. xxxii. Patet etiam minor quantum ad omnes suas partes.

Probatur. ista videtur esse intentio apostoli ad Ephe. iiii. vbi ait. Donec occurramus omnes in virum perfectum in mensuram etatis plenitudinis christi. 2

Forte dicetur contra istam conclusionem quod multi resurgent in iudicio qui nunquam in tota vita sua habuerunt tot partes corporis spectantes ad veritatem humane nature que sufficiant ad integrandam perfectam hominis staturam. sicut apparet in his qui paruuli moriuntur. ergo saltem talium corpora in resurrectione non erunt perfecte stature.

Probatur. sicut multe referunt historie. et sicut etiam patet [illegible] textum philosophi. vii. ethicorum. multi quandoque fuerunt homines bestiales. qui consueto modo comederunt carnes humanas. Cum ergo tales carnes non possint in vtroque resurgere in comedente scilicet et comesto. sequitur quod alter istorum in resurrectione mortuorum non habebit corpus perfecte stature. Probatur. multa sunt membra corporis humani que non resurgent. ergo corpus resurgentis non habebit eque perfectam figuram sicut nunc habet. Consequentia patet. quia membrorum dispositio includitur in istius corporis figura cuius dicuntur esse membra. Antecedens probatur quia multa pro nunc sunt membra homini necessaria et vtilia. que pro tunc essent frustra et inutilia. sicut apparet de membris genitalibus. de dentibus et intestinis. Sed deus et natura nihil faciunt frustra. vt dicitur de ce. et mun. ergo etc. Ad primum dicendum quod in quibuscunque materia prehabita non sufficit in illorum resurrectione deus illam modicam materiam prehabitam in seipsa miraculose multiplicat. donec sufficiat ad talem perfectam staturam et figuram ad quam ille homo venisset per naturam. si absque errore nature et sine omni impedimento triginta annis vixisset.

Marginalia (left): Ad. 3. | Ad. 4. | Opinio secunda. | Contra ea. 1 | 2 | Conclusio secunda.

Marginalia (right): 1 | 2 | Instantia 1 | 2 | 3 | Solutio Ad. 1.

Ad.2. Ad secundū dicendū q illud qd comestū est. vel erat de veritate nature i vno. ꝛ sup̄fluū i altero. ꝛ tūc resurget i illo de cui⁹ veritate nature dicit fuisse. vel erat de veritate nature in vtroqꝫ. ꝛ hoc dupliciter. q2 vel erat eque d̄ veritate nature in vtroqꝫ. vel in vno magis q̄ꝫ in alio. Ad cui⁹ intellectū est aduertendū q

De hūido radicali ab sumpto.

humidū radicale. puta illud qd p̄les ꝯsequit a parētib9 p actū virtutis generatiue. est magis de veritate nature q̄ꝫ illud quo postea augetur qd ꝯsequit p actū virtut̄ nutritiue. Modo ponat casus q paruul⁹ hodie nat⁹ comedat a viro ꝛ mliere. ꝛ illud qd fuit humidū radicale in illo puulo cōuertat in sanguinē menstruū in muliere. ꝛ i viro in semē virile. Quo facto cognoscat vir iste illā mulierē. ꝛ ꝯcipiat tūc illud idē qd pri⁹ fuit materia humidi radicalis i p̄le comesta. hoc erit postea etiā materia humidi radicalis in p̄le cōcepta. Quo casu posito tūc resurget in p̄le comesta. quia aīa illi⁹ pri⁹ habuit habitudinē ad illā corporalem portionē q̄ꝫ aīa p̄lis sequētis. Si aūt in vno est magis d̄ veritate humane nature. tūc in illo resurget. ꝛ si alteri n̄ sufficit residua materia p pfecta statura ꝛ figura sui corporis. tūc de⁹ per suā potentiā multiplicabit hmōi materiā donec sufficiat

Ad.3. Ad terciū nego antecedēs. Ad p̄bationē dicendū q q̄uis talia mēbra in statu illo nō d̄seruiūt ad eundē vsū ad quē i statu isto deseruiūt. tamē nō erūt frustra. q2 ipis cōplebit pfecta hūani corporis figura. Sicut em̄ ocul⁹ i homie picto quāuis nō eliciat actū vidēdi. tamē nō est frustra. q2 deseruit ad cōplendū figurā hois iuxta intentionē artificis. Sic in p̄posito ꝛc̄.

Articulus secund⁹.

Quantū ad secūdū

articulū breuiter dico q loc⁹ reproboꝝ seu dānatoꝝ est infernalis ignis. ad quē locū etiā cū suis corpib9 detrudent sententiā extremi iudicij dicēte christo Math. xxv. Ite maledicti in ignē eternū. Sꝫ qualis sit iste ignis. ꝛ vbi sit. patebit circa distinctionē p̄xime sequentē. in qua tractat de habitaculis animarū post p̄sentē vitā.

Articulus tercius. Cōclusio prima.

Quātū ad tercium

articulū pono duas cōclusiones. Prima
1 est q corpora damnatoꝝ patient penā maximam ab igne ifernali. Quia sicut corpora beatorum se habebūt ad gloriā. sic se habebunt corpora damnatorū ad penā. Sed corpa beatorum glorificabunt celesti gloria que est sūma gloria corporalis. ergo corpa damnatoꝝ punient infernali pena que est maxima inter oēs penas quib9 corpus potest affligi. vt testant oēs doctores sancti

2 P. sicut anime beatorū meruerūt mediātib9 suis corpib9. sic anime reproꝫoꝝ peccauerūt ꝛ demeruerūt mediantib9 corporib9 suis. ergo sicut corpa beatorū resuscitabunt ad pcipiendū maximū premiū. sic corpora reproboꝝ resuscitabūtur ad pcipiēdū maximā penā que cōmuniter pena ignis solet appellari.

Instantia 1. Forte dicet cōtra istā cōclusionē. q in essentialiter ordinatis cessante primo ꝛ supiori. necesse ē oīe inferi⁹ ꝛ posteri⁹ a sua opatōne cessare. Sꝫ mot⁹ celi est ordine essentiali prior oīb9 motib9 istorum inferioꝝ. qui quidē motus celi cessabit i die extremi iudicij. igit post illū diē ignis nō poterit agere in corpa reproboꝝ. Maior patet. q2 si posteri⁹ posset suā operationē exercere sine priori. tunc nō dependeret ab eo. nec ꝯsequēs esset ordine essentiali posteri⁹ eo Minor quantū ad primā partē cōcedit ꝛ cōmuniter ponit tam a theologis q̄ꝫ a philosophis. Sꝫ quantū ad secundā partē a theolog̃ cōmuniter est cōcessa. ꝛ trahit a sacra scriptura. Apocal. x. vbi iurauit angel⁹ p viuentē in secula seculoꝝ. quia temp⁹ ampli⁹ nō erit. nec cōsequēs erit mot⁹. cū oīs mot⁹ fact⁹ a creatura tēpore mensuret

2 P. ignis inferni nō est corpalis. ergo nō est actiu⁹ in corpa reproboꝝ. Cōsequētia patet. q2 actiuū ꝛ passiuū debent cōmunicare in materia. sed qd nō est corporale nō cōmunicat i materia cū corpe. Antecedēs habet autoritate augu. qui sup Gen̄. ait. Substātiā inferioꝝ spirituale esse arbitror nō corpalē. Et idē augustin⁹ in li. de spiritu ꝛ anima ait. Nō sunt corpalia sꝫ corpib9 similia quib9 anime defunctoꝝ exute afficiuntur. Sed eodē igne afficiunt anime exute et corporib9 cōiuncte. Idē patet p Damas. qui i lib. q̄rto ait. Tradet dyabol⁹ ꝛ angeli ei⁹ in ignē eternū. nō materialē qualis est apud nos. sed qualē vtiqꝫ deus nouit. Itē gregorius in lib. dyalogoꝝ ait. Ignis iste cū sit incorpore⁹ in semetipo reptos cruciabit

Solutio Ad.1. Ad primū dicendū q licet maior sit vera manēte hoc ordine reꝝ ꝛ cursu naturali. tamē mutato isto ordine tūc nō est v̄a. Ad p̄batōeꝫ dicēdū q i punitōe reproboꝝ ignis infernal absolut p diuinā potētiā ab isto ordine ꝛ ab hmōi dependētia qua in sua operatōne a motu celi dependet. non enim quo ad hoc agit ipse ignis

Ad.2. in virtute celi. sʒ in virtute dei. Ad secūdū nego antecedēs. Ad pbationē dicendū q ignis infernalis vel infern⁹ potest dupliciter cōsiderari. Uno modo ƀm se ꝛ ■ ppria sua substantia. ꝛ sic vere est corpalis. Alio modo quātū ad passionē quā infligit his qui ex ordine diuine iusticie sue actōi subijciunt. ꝛ sic dicit spūalis. qꝛ vt cōmuniter dicit hmōi passionē nō infert actione reali. sʒ intētio naturali. Et p hoc patet ad autoritates augu. ꝛ grego. qꝛ ipi nō loquunt de isto igne ƀm q habet esse in se. sʒ ƀm q habet esse in ipō patiēte. ꝛ hoc esse est intētionale ꝛ p cōsequēs spūale. Ad dictū dam. dicendū q ipe nō negat simpliciter illū ignē esse materialē. sʒ solū negat eo modo quo iste ignis est materialis qui est apd nos. qꝛ ignis inferni habʒ materiā stabilē ita q nō indiget quotidie nouo cibo seu fomēto sicut ignis qui est apud nos.

Cōclusio secūda. Cōclusio secūda est q corpora reprobor post diē iudicij nūq̄ corrumpent licet maxime affligant.
1 Quia pena eor erit eterna. ergo ipa nō erūt vnq̄ corrupta. Consequētia patet. qꝛ cū pena sit accidens patiētis. ipa nō potest pperuari nisi ipo patiēte perpetuo manēte. Antecedēs habetur Matth. xxv. vbi de reprobis dicit. Ibūt hi in suppliciū eternū. Et Isa. vltimo. c. dicit. Ignis eor nō extinguet.
2 P. illud qd sic affligit q nō cōsumit hoc ex sua afflictōne non corrumpet. corpora reprobor post diē iudicij sic affligent q nō ɔsument. Maior patʒ. Et minor pbat. quia iob. x. vbi satis plixe describitur pena hois reprobati inter alia dicit sic.
3 Luet oīa que fecit nec tamē cōsumet P. incorruptibilitas quā. i. ad Chor. xv. aplus pdicat per mortuor resurrectionē esse venturā. nō solū verificat quantū ad animā. qꝛ etiā ante resurrectionē anima homis fuit incorruptibilis. sed verificat quantū ad totū cōiunctum. Sʒ totū cōiunctū nō posset esse icorruptibile si ipm corp⁹ homis quādoq corrūperetur.

Instantia 1 Forte dicet q prima ɔclusio huic cōclusioni cōtradicat. qꝛ oē corp⁹ qd a corpali igne est vere ꝛ intēse passibile. hoc est ab eo vere corruptibile. Sʒ corp⁹ cuiuslibet reprobati est intēsissime passibile ī inferno a corpali igne. vt dicit prima cōclusio. ergo erit ab eo corruptibile. cui⁹ oppositū ponit ista ɔclusio Maior patet. qꝛ esse impassibile videt eē cōsequēs necessariū ad esse incorruptibile. Unde bene sequit. corp⁹ glorificatū est incorruptibile. ergo est impassibile. ita q necessaria ɔseqntia cōuincit habere dotē impassibilitatis. Etiā corp⁹ celeste est incorruptibile. ergo necessario est impassibile. Uñ quāuis spera ignis attingat corp⁹ lune. tamē corp⁹ lune nihil patit ab igne. eo q sit incorruptibile. ergo arguēdo ab opposito ɔsequētis sequit. illud est passibile. ergo est corruptibile P. oē cōpositū ex 2
ɔtrarijs ƀm sui naturā est corruptibile. ꝛ p cōsequēs tandē corrumpet nisi dos impassibilitatis supnaturaliter sibi ɔferat. Sʒ corpa reprobor sūt cōposita ex ɔtrarijs. ꝛ ipis ñ ɔfert dos impassibilitatis. qꝛ talis dos tantūmodo inuenit in corpe glificato. g̃ ꝛc. P. oīs pas 3
sio igne facta abijcit a sbstātia. Sʒ corpa dānator ɔtinue sustinēt passionē illatā ab igne g̃ ppter ɔtinuā abiectionē sue substātie tandē penit⁹ ɔsument. P. agēs pdominās pa 4
tiēti assimulat sibi passū. ꝛ tandē ɔuertit ipm ī ppriā suā naturā. Sʒ ignis inferni pdominat illis corpibꝫ ꝛ agit ī ea. ergo videt q talia corpa ɔuertant in ipm ignē. ꝛ p cōsequēs ī suis naturis pprijs corrumpent. P. intēsus 5
dolor est via ꝛ quasi dispositio ad mortē Sʒ dolor inferni est intēsissimus dolor. ergo ꝛc.
P. si corp⁹ damnati homis semp duraret 6
tūc esset infinite virtutis. Cōsequēs est falsuʒ. vt de se patet. Probatio ɔsequētie. Positis ei duabꝫ rebꝫ quar vna potest durare p vnū annum ꝛ nō ampli⁹. alia vero potest durare vel habet vigorē durādi p duos annos. tūc planū est q secūda est maioris virtutis q̄ prima. qꝛ vigor quo durare potest p vnū annū adequat totū vigorē prime. ꝛ p ɔsequens toto illo vigore quo durare potest secūda p aliū annum excedit vigorē prime. Et eadē ratōne si ponit tercia q̄ durare potest p tres annos illa excedit secundā. Et sic deinceps in infinitū Ergo si aliqua res durare poterit in infinitū illa habebit virtutē infiniti vigoris. q̄ nō pōt cōpetere alicui creature P. nihil impedit p 7
petue ne tendat in illud ad qd naturaliter inclinat. Sʒ oē corpus humanū naturaliter tendit ad corruptiōnē ergo nō impediet perpetue a corruptōe. ꝛ ■ cōsequēs quādoq corrumpet. Maior patet. qꝛ quādocūq aliqua res impedit ne ptingat ad illud in qd naturaliter tēdit. tūc violēter impedit. Sʒ nullū violentū potest esse ppetuū. vt dicit pmo celi Probatō minoris. qꝛ qñcūq aliq res suo naturali cursui ꝛ suis naturalibꝫ pncipijs derelicta tēdit ī aliqd. tūc naturalit dicit tēdere ī illud. Sʒ qdlibet corp⁹ hūanū suo natali cursui derelictū tēdit ī corruptōeʒ. g̃ ꝛc. P. oē corp⁹ habēs materiā cū annexa sibi puatōe

est ꝓprie corruptibile. Sed corp⁹ cuiuslibet
dānati habet materiā cū priuatōe annexa. ergo
⁊c. Maior patet. i. phisi. ⁊ in mltis aliis locis
phie. Minor ꝓbat. qꝛ si materia dānati cor/
poris nō haberet annexā priuatōez. tūc nō pos/
set alterari. ꝓpter hoc eñ corpus celeste dicit
alterās inalterabile. qꝛ dato ꝙ habeat materi
am. tñ hmōi materia nō habet priuatōez an/
9 nexā. P. ex h aliqđ corp⁹ dicit incorrupti/
bile. qꝛ sua forma ita satiat ei⁹ materiā ꝙ non
potest appetere aliā formā. Sed materia cor/
poris dānati nō videt magis esse satiata for/
ma ꝙ̄ fuerat hic ī via. qđ patet ex hoc. qꝛ non
10. est min⁹ passibilis ꝙ̄ fuerat hic ī via. P. q̄/
cunqꝫ diuino iudicio ē iudicat⁹ ad maximā
penā. ille pena mortis nō debet esse imunis.
Sꝫ quilibet damnat⁹ est diuino iudicio de/
terminat⁹ ad sustinendū maximā penā. ergo ⁊c.
Minor ē nota cuilibet fideli. Maiorē ꝓbo.
qꝛ pena mortis est sūma omniū penaꝝ. Pro/
pter h eñ dicit. iii. ethico. ꝙ omniū terribiliū
11. termin⁹ mors est. P. ista videt esse intētio
beati augustini in lib. de natura boni. vbi ait.
ꝙ reprobi qꝛ volētes corrupti sūt in pctis. in
Cōtra ista uiti corrūpent in penis. Sꝫ ꝙ̄uis ista ab
aliquibꝫ hereticis ꝓ erroris sui velamine pos
sint adduci. tñ nō ꝯcludūt. Qꝛ ꝙ reprobi post
1 mortē resurgāt patet ex p̄cedenti q̄stione. Q
aūt post hmōi resurrectōez in suis penis ꝑpe
tue remaneāt. patet apoc. ix. vbi de damnatis
hominibꝫ dicit. In diebꝫ illis querēt hoīes
mortē ⁊ nō inuenient illā. ⁊ desiderabūt mori ⁊
2 fugiet mors ab eis. Possibilitatē etiā istiꝰ
.s. ꝙ corpa reproboꝝ nunꝙ̄ cōsumenī quāuis
ꝑpetuo igne crement. ꝯclarat beat⁹ augustin⁹
in lib. de ciui. dei. mltiplici exēplo ex his q̄ vi/
dem⁹ etiā in rebꝫ naturalibꝫ. Nā salamādra
viuit ī igne ⁊ nō cōsumit ab igne. Itē aurū
rutilat in igne. ⁊ nō ꝯsumit ab igne. Item
ponit exemplū đ montibꝫ sicilie. q̄ vt ait aug.
ab antiq̄ssimis tēporibꝫ arserūt. ⁊ tñ nōdum
cōsumpti sunt. Et si de illis montibꝫ mira
bat augustin⁹. mlto magis nos mirari possu/
mus. qꝛ nec hodierna die apparet ꝯsumptio
illoꝝ montiū. quāuis eoꝝ cōtinua inflāma/
3 tio videat. P. in legēda sancti nicolai legit
ꝙ in partibꝫ orientis quidā ignis inuenit qui
manū sibi appositā vehemēter affligit. ⁊ tñ đ
hmōi manu sibi apposita nihil cōsumit. Ex
quibꝫ omībꝫ apparet satis esse possibile. ꝙ cor
pora reproboꝝ igne perpetuo cruciant. ꝙ̄uis
quo ad eoꝝ substantiā minime corrumpant
Solutio ad 1. Ad primū dicendū. ꝙ posito ꝙ maior esset

vera supposito naturali cursu reꝝ quē ꝑ nūc
cōmuniter videm⁹. tamē isto cursu mutato nō
est vera. qꝛ nulla causa secūda agit nisi ꝓut re
cipit influentiā cause p̄me. vt patꝫ autorē đ
causis. hmōi autē influētia ꝓcedit a p̄ma cau
sa que est ipē de⁹ libere ⁊ nō ex necessitate natu
re. vt patet ex his que dixi lib. ii. dist. i. q. ii. ar
ti. iii. igit de⁹ potest per liberā suā influentiā ig
ne coopari tali modo vt corpi humano infe/
rat passionē maxime afflictiuā ꝙ tamē ex hoc
nō coopabit ei vt inferat corruptionē. Et si/
militer poterit īfluere humano corpi ad hoc
vt recipiat ignis vel cuiuscūqꝫ alteri⁹ corpis
actionē ꝓut est afflictiua. nō influendo eidez
corpori ad recipiendū hmōi actionez ꝓut est
corruptiua. Quāuis eñ s̄m cursū nature cō/
munē si quis gladio ꝑforaret cor alicui⁹ ho/
minis. iste suā actōne ita inferret tali homini
lesionē ꝙ etiā necessario inferret corruptionē.
tamē si de⁹ influeret illi cordi ad recipiendūz
hmōi ꝑforationē ꝓut est lesiua seu afflictiua.
⁊ non ꝓut est corruptōnis inductiua. tunc si
omī die cor illi⁹ hominis centies penetraret.
quāuis multū ex hoc affligeret. tamē nunꝙ̄
ꝓpter hmōi lesiuas penetratōnes moreretur.
Sic in ꝓposito ⁊c. Ad ꝓbationē dicendū
ꝙ esse impassibile nō est necessariū cōsequens
ad esse incorruptibile. supposito ꝙ diuina in
fluentia assistat rei ad recipiendū actionē agē
tis ꝓut est passionis illatiua. ⁊ nō ꝓut est cor
ruptiua. hoc eñ posito tūc res est incorrupti
bilis. quāuis sit vere passibilis. Ad secun Ad. 2.
dū dicendū ꝙ maior nō est vera cessante mo/
tu celi ⁊ mutato ordine reꝝ modo predicto.
Ad terciū dicendū ꝙ maior nō est v̄a sup Ad. 3.
posito ꝙ deus influat ad hoc ꝙ fiat passio. ⁊
nō influat ad hoc ꝙ substantie fiat abiectio.
Ad quartum dicendum ꝙ quāuis agens Ad. 4.
ex hoc dicat p̄dominari patienti ꝙ imprimit
ei suā similitudinē. tamē nō cōuertit ipm ī na
turā suā ex hoc ꝙ imprimit ei suā similitudi/
nē quantū ad formas accidētales. nisi etiā ta
lis imp̄ssio fiat quantū ad formā substātialē.
Cū igit de⁹ s̄m fidē nostrā nō cooperet infer/
nali igni ad hoc ꝙ suā formā substātialez in/
ducat in corpa damnatoꝝ. sꝫ solū cooperet ei
ad hoc. vt in hmōi corpora inducat suas for
mas accidentales. ⁊ hoc vel realiter. vt dicit
vna opinio. vel intentōnaliter vt ponit alia
opinio. igit quāuis ille ignis hmōi corpa af/
fligat inducendo q̄litates valde lesiuas. ipa
tñ nō ꝯuertit ī naturā ignis. nec ꝑ ꝯñs hmōi
corpa ꝑ corruptōez recedēt a ꝓpiis suis natis

Ad.5. Ad quintū dō. ꝙ maiorī est vniūsalit̄ fa
qꝛ qñqꜫ mediāte intenso dolore aliq̄s curat̄ a
mortali dispositōe. Dato etiā ꝙ illa maior
esset vera ₰m ordinē nature. tñ nō esset vera
₰m ordinē diuīe iusticie. Cū ğ corpa reprobo
rū ab igne inferni grauissime patiant̄ nō ₰m
ordinē nature. ſꜫ ₰m ordinē diuie iusticie. iō
Ad.6. ꝛc. Ad sextū nego ꝯsequentiā. Ad ꝓbatio
nē dicendū ꝙ ex maiori duratōe nō pt argui
maior virt⁹ in vigore. qꝛ sepi⁹ videm⁹ ꝙ res q̄
est minoris virtut̄ ꝛ vigoris diuti⁹ durat. qꜫ
illa q̄ est maioris virtut̄ ꝛ vigoris. citi⁹ ei cor
rumpit̄ hō viu⁹. qꜫ vilis lapis in q̄ est hō pi
ctus vel sculpt⁹. Et qñ dicit̄ ꝙ vigor quo res
duoꝝ annoꝝ durauit ꝑ vnū annū adequat
ꝛc. dico ꝙ ex hoc nō habet̄ adequatio virtut̄.
quāuis habeat̄ cōmensuratō duratōis. nec ex
ħ ꝙ durat annū sequentē excedit in virtute
qꜫuis excedat in duratōe vel in virtutis cōti
nuatōe. qꝛ nihil ꝓhibet rem minoris virtut̄
qñqꜫ longiori tp̄e durare. ꝛ ħ vel qꝛ mag̃ elō
gata est a suo ꝯtrario. vel qꝛ mag̃ ꝯseruat̄ ab
extrinseco. Ex hoc etiā iste mod⁹ arguendi
patet esse falsus. qꝛ ꝑ istū modū ꝓbaret̄ ꝙ nul
la substātia creata esset incorruptibilis. cū nl
la talis substātia sit infinite virtut̄ in vigore
qđ tñ falsū est nō solū apud theologos: verū
etiā apud ph̄os q̄ ponūt celū esse incorrupti
bile. ꝛ aīam intellectiuā ꝛ quālibet intelligen
tiā. Etiā dato ꝙ istud esset alicui⁹ apparē
tie agentib⁹ ꝛ patientib⁹ derelictis suis cursi
bus naturalib⁹. tñ istis reductis ad diuinā
potentiā. tūc ista deductio nulli⁹ est apparen
tie. qꝛ de⁹ rem minime virtutis posset semꝑ in
esse cōseruare. Et dato ꝙ ex sua natura eēt cor
ruptibilis. tñ de⁹ posset semꝑ suspendere actio
nē corrūpentis inq̄tū hmōi actio esset corru
Ad.7. ptiua. Ad septimū nego minorē. qꝛ postq̄
cessabit mot⁹ celi q̄ est principiū generatōis
ꝛ corruptōis in reb⁹ inferiorib⁹ tūc corp⁹ hu
manū nō tendet naturaliter in corruptionē.
qꝛ ₰m ordinē quē ꝑ tūc de⁹ instituet hmōi cor
pus erit incorruptibile. Oportet eñ corrupti
bile hoc induere incorruptionem ꝛc. sicut ait
apl's. i. ad Chor. xv. Ad ꝓbationē patet. qꝛ
nō arguit nisi đ naturali cursu reꝝ quē ꝑ nūc
videm⁹. ꝛ nō de illo cursu quē post hāc vitā
Ad.8. expectam⁹. Ad octauū nego minorē. qꝛ pri
uatio nō dicit solā carentiā alicui⁹ forme. sed
dicit carentiā cū aptitudine ad eā. vt patet. i.
phisi. Sꜫ materia illoꝝ corpoꝝ post mortuo
rū resurrectionē qꜫuis multis formis substā
tialib⁹ careat. tñ ad nullā habet aptitudinem
naturalē. cui⁹ ratio est. qꝛ omī aptitudini na
turali se tenēti ex pte potētie passiue respōdet
natura aliq̄ potētia actiua qua hmōi aptitu
do est ad actū reducibilis. Sꜫ cessante motu
celi. tūc in tota natura creata nō apparet aliq̄
potētia actiua qua possit aliq̄ alia forma sub
stantialis induci in materiā illoꝝ corpoꝝ. er
go ꝑ tūc nō erit in illis corporib⁹ aptitudo na
turalis ad formas substātiales quib⁹ carent.
Forte dicet̄ ꝙ virtute diuīa possūt alie for Instantia
me substātiales induci ī materiā illoꝝ corpo
rū. ğ hmōi corpa saltē in ordie ad diuinā po
tentiā habēt aptitudinē ad recipiendū alias
formas substātiales. ğ ꝛc. Rñdeo ꝙ talis Solutio
aptitudo ñ est naturalis. ſꜫ solū obedientialis.
ꝛ hec aptitudo nō ponit̄ in descriptōe priuati
onis. alias ꝑuatio esset āņexa materie celi. qꝛ
etiā in materia celi est obedientialis aptitudo
ad recipiendū omnē formā quā de⁹ voluerit
inducere in ipam. Ad ꝓbationē minoris
cū dicit̄. si nō haberet priuationē annexā. tūc
nō posset alterari. dicēdū ꝙ loquēdo de priua
tione forme substātialis. tūc falsa est ꝯseq̄ntia
qꝛ dato ꝙ aliq̄ corpalis substātia non habeat
naturalē aptitudinē ad aliā formā substātia
lē. tñ ex ħ nō sequit̄ ꝙ nō possit alterari. qꝛ al
teratio nō est mutatio ₰m formā substātialē
ſꜫ solū ₰m accidentalē. Corpa igit̄ damnato
rū vere alterant̄ qꜫuis nō corrūpant̄. qꝛ nō so
lū calore veꝝ etiā frigore patiunt̄. iuxta illud
Iob. xxiiij. de aq̄s niuiū vadunt ad calorē ni
miū. tñ nō corrūpunt̄. qꝛ talis alteratio nō di
sponit ad corruptionē. vt patet ex solutōe pri
mi argumēti. Ad nonū dicendū ad maio Ad.9.
rē ꝙ nō solū corp⁹ pt esse incorruptibile ꝑpter
satietatē sue materie. ſꜫ etiā ꝑpter mutationē
ordinis virtutū actiuaꝝ potentiū corrūpe ta
le corp⁹. ꝛ ꝑpter ħ ꝙ de⁹ pt suspēdere actionē
cuiuslibet agētis respectu talis corpis inq̄tū
hmōi actio pt esse corruptiua. dato ꝙ nō su
spendat eā. ſꜫ poti⁹ ꝑ omipotētie sue influētiā
coagat ei inq̄tū est afflictiua seu alteratiua.
Etiā minor nō est vera. qꝛ appellādo ma
teriā satiatā q̄ nō habet naturalē aptitudinē
ad aliā formā substātialē. tūc materia corpis
dānati erit satiata. qꜫuis in via nō fuerit satia
ta. qꝛ ꝑpter causas ꝑdictas tūc nō habebit na
turalē aptitudinē ad aliā formā. qꜫuis in via
habeat hmōi aptitudinē. Qꜫ autē manet
passibilis passione afflictiua. ħ nō est ex natu
rali reꝝ ordine. ſꜫ ex diuina volūtate. ꝛ ex or
dine diuine iusticie. Ad decimū dicendū Ad.10.
ꝙ qꜫuis dānati non corrūpant̄ q̄tū ad sbam

suā. tñ nõ sunt immunes a pena mortis. semper eñ dānati sustinēt talē penā q̄ mlto maiorē videt q̄ sit pena hoīs morientis. Propter qđ pena dānatoꝝ dicit mors ꝑpetua. qꝛ ꝛ si ñ formaliter. tñ equivalēter includit penā cuiuslibet mortis tpaliter trāseuntis. Ad.11. Ad vndecimū dicendū q̄ beat⁹ augustin⁹ nõ loquit ibi de corruptõe substātie. sꝫ [redacted] corruptõe seu priuatione oīm accidentiū ad quietē ꝛ felicitatē spectantiū. qꝛ sicut in p̄senti vita ipi repbi voluntarie sunt corrupti q̄tū ad bonū virtutis et meriti. sic i futura vita inuiti corrūpent ꝛ spoliabunt q̄tū ad bonū felicitatis ꝛ p̄mij.

Articulus quart⁹.

Quātū ad quartuꝫ

articulū necesse est quilibet fidelē xp̄ianū fateri aīaꝫ hoīs dānati etiā q̄n est a corpe separata pati ab igne infernali. alias nõ possem⁹ saluare euangelicā veritatē. Qꝛ vt pꝫ Lu. xvi. aīa diuitis cruciabat infernalib⁹ flāmis. ergo ꝛc. Istud etiā patet autoritate beati augustini in lib. de ciui. dei. vbi ait. Adherebūt spirit⁹ incorporei corporeis ignib⁹ cruciādi. accipientes ab ignib⁹ penā. nõ dantes ignib⁹ vitā. Sꝫ vt mod⁹ appareat q̄ ignis agit i spiritū. ideo arguā ꝯtra istā ꝯclusionē. ꝛ argumentis r̄ndendo tangā illū modū. Ex intentõe igit hereticoꝝ infernalē penā negantiū pt arguī sic.
Instantia 1 Si ignis agit in spūm. aut h̄ facit virtute corpali: aut spūali. Si corpali. tūc nulla erit ꝓportio inter ignē agentē ꝛ aīam patientē qđ est incōueniēs. qꝛ ad h̄ q̄ agēs agat ꝛ patiens patiat. optet esse ꝓportionē inter ea. Si spūali. tūc accidēs esset nobili⁹ suo subiecto. qꝛ spūale est nobili⁹ corpali.
2 P̄. oēme agens corporeū agit p ꝯtactū. Ista patet p̄mo d̄ generatõe. Sꝫ inter ignē corporeū ꝛ spūm ñ pt esse ꝯtact⁹. ğ ꝛc.
3 P̄. solū illa q̄ cõicant i materia agūt ꝛ patiunt ad inuicē. Ista patet per aresto. in multis locis phie. Patet etiā [redacted] boetiū in lib. d̄ duab⁹ naturis. Sꝫ aīa separata vl spūs nõ habet materiā cōmunē cū igne
4 P̄. oēme agēs p̄stanti⁹ ꝛ nobili⁹ est passo. Ista patet p augustinū. ij. sup gen. ꝛ. vi. musice sue. Patet etiā p aresto. iij. de aīa. Sꝫ ignis nõ est nobilior spū. igit ignis nõ pt agere in spūm. His ꝛ alijs silib⁹ sophismatib⁹ poterāt aliq̄ phi ac etiā falsi xp̄iani moueri q̄ dicebāt nullā sbāꝫ separatā a materia posse pati aliq̄ pena.
Cōtra hereticā opinionē. 1 Sꝫ istud nõ valet. Qꝛ opposita apta nata sunt fieri circa idem. cū igit sba separata sit capax delectationis. igit etiā est capax pene. ꝛ p ꝯsequēs nõ est impossibile sbam a materia sepatā pati aliquā penā. Nec valet si daret instātia de deo q̄ sūme delectat. vt patꝫ. xij. metha. ꝛ tñ nl la pena pt caderei ipo deo sm q̄ de⁹ est. qꝛ delectatio dei idē est qđ essentia dei. ꝛ iō hmōi delectatõi nihil est ꝯtrū. nulli⁹ autē creature delectatõ est idē qđ essentia sua. ꝛ ideo tali delectationi pena pt esse ꝯtra.
P̄. oēme qđ cōtingit amare illud q̄ pt p̄uari. ꝛ qđ ꝯtingit odire illud qđ ꝯ volūtatē suā sibi pt ꝯiūgi. h̄ pt penā pati. Sꝫ ꝟtute diuia spūs a materia sepatus pt p̄uari aliq̄ qđ amat. ꝛ pt ꝯ suā volūtatē cōiungi ei qđ odit. ğ nõ ē impossibile talē spūm pati. Maior patet. qꝛ q̄to res magis amat: tāto ei⁹ priuatõe amās mag⁹ affligit. ꝛ quāto aliq̄d mag⁹ odit tāto odiēs mag⁹ torquet si ꝯ volūtatē suā sibi ꝯiungit. Minor etiā patet. qꝛ si daꝛ oppositū. tūc de⁹ nõ esset omīpotens nec ei⁹ virt⁹ esset infinita. 2
Et ex h̄ etiā patꝫ q̄uo [redacted] facto aīa a corpe separata vl etiā ipe demon patiunt. ꝛ q̄tū ad penā dāni ꝛ q̄tuꝫ ad penā sensus. Mod⁹ q̄ patiūt spiritus dānatoꝝ. Patiūt eñ penā dāni ex eo q̄ se ꝑpetue p̄uatos cognoscūt eterne felicitatis quiete. ꝛ sūmi boni seu vltimi finis delectabilissima fruitione. quā naturalr oīs creatura intellectualis affectat. Et patiunt penā sensus. ex eo q̄ ꝯ eoꝝ volūtatē flāmis infernalib⁹ cōiungūt. q̄s quidē flāmas ꝯtinue app̄hendūt p modū sūme odibilis ꝛ maxie nociui Ista tñ ꝯiūctõ flāmaꝝ infernaliū aliter se habꝫ ad aīas ꝛ demones q̄ p nūc sūt i inferno. ꝛ aliter ad demones q̄ sunt i isto aere p nr̄o exercitio. Nā hi q̄ sūt in inferno ꝯiūcti sunt talib⁹ flāmis localit ꝛ mētaliter. Sꝫ hi q̄ h̄ sunt nobiscū hmōi flāmis ꝯiungunt ñ localit. qꝛ alias hmōi flāme cōburerēt hūana corpa vexata p demonia. etiā incenderēt aerē circa nos quē inhabitāt hmōi demones. Sꝫ ꝯiungunt mentaliter. Qꝛ sicut boni angeli q̄ mittunt ad nos p nr̄a custodia q̄n sunt apud nos nõ sunt in celo localiter. tñ sunt i celo mētaliter. n̄ carēt celoꝝ gloria ꝛ felicitate eterna. sic mali angeli q̄n sunt apud nos sunt in flāmis infernalib⁹ mētaliter. qꝛ diuīo iudicio app̄hensio illaruꝫ flāmaꝝ ꝯtinue ipis imprimit. q̄ impssione ipsi affligunt sine intermissione nõ min⁹ si de⁹ voluerit q̄ si hmōi flāmis localiter iūgerent. Agit eñ hmōi ignis in spūm damnatū sicut diuie volūtatis instrumentū. ideo nõ minus pt agere in spūm localit absentē. q̄ in p̄sentē. qꝛ virt⁹ diuia nõ est alligata p̄sentie locali. iō nõ min⁹ in absentē q̄ in p̄sentē demonē pt de⁹ mediantib⁹ hmōi flāmis imprimere penam

Solutio infernalē. Et ħ modo pt intelligi illud vulga tū ꝓuerbiū quo dicit̄ ꝙ demon portat ignē in fernalē secū quocūq; vadit. Ad primā in-

Ad.1. stantiā dicendū ꝙ illa diuisio est insufficiens qr dabit̄ terciū mēbꝝ. s. ꝙ simul agat ꝟtute cor porali ꝛ virtute spūali. qr q̄uis ille ignis agat in spūm virtute corpali. ħ tñ non facit nisi vt innitit̄ virtuti spūali. puta vt tanq̄ instrumē tū diuine iusticie in hmōi actōne dirigit̄ sin- gulariter ꝛ mouet̄ a diuia volūtate Ad pri mā partē minoris dicendū ꝙ licz virt⁹ corpa lis ipi⁹ ignis nō sit ꝓportionata ad ħ vt agat in spūm. tñ vt innitit̄ volūtati diuie tanq̄ in strumentū suo principali motori. sic sufficiē- tē habet ꝓportionē ad agendū in spūm. Ad ꝓbationē secūde ptis negāda est ꝯsequētia. qr illa virt⁹ spūalis nō est accidēs ignis. nec est subiectiue i ipo igne. cū sit realiter ipa volūtas

Ad.2. diuina. Ad secundū nego minorē. qr licet ignis nō possit tangere spūm vt innitit̄ virtu ti ꝓprie. tñ hoc poterit vt est instrumentū vir tutis diuine Etiā dato ꝙ nō tangat spūm tactu naturali ꝛ materiali. tñ tangit eū tactu imateriali vt apphēdit̄ a spiritu dānato tā- q̄ instrumētū executiuū diuie iusticie ipi spi ritui dānato sūme displicibile. Ad terciū

Ad.3. dicendū ꝙ quāuis maior sit vera loquēdo de agentibꝫ naturalibꝫ vt suis ꝓprijs virtutibꝫ innitunt̄. tñ nō est vera vt a virtute diuina in strumētaliter dirigunt̄. Ad quartū dicen

Ad.4. dū ꝙ q̄uis maior sit aliquo modo ꝟa d̄ agē- te principali. tñ nō est vera loquēdo de agēte instrumētali. nō eñ oportet instrumētū eē sim- pliciter nobili⁹ eo in qd̄ agit. sz sufficit ꝙ illd̄ sit nobili⁹ virtute cui⁹ ipm instrumentū diri git̄ ꝛ mouet̄ in hmōi actōne. Etiā minorē negāt quidā doctores dicētes ꝙ ratōne pecca ti spūs efficit̄ inferior ꝛ ignobilior igne Sz ista solutio patit̄ calūniā ex dictis beati augu stini q. ij. de libero arbitrio ait. ꝙ substātia spi ritualis q̄tumcūq; peccet nobilior est nobilis simo corpe. igit̄ prima solutio videt̄ mihi esse melior. ꝛ magis ad ꝓpositū. Ad argumē-

Ad princi pale argu. tū pncipale dicēdū ꝙ postq̄ cessauerit motus celi. tūc q̄uis corp⁹ dānatū iudicio diuie iu- sticie maneat passibile. nūq̄ tñ corrumpet̄. vt patet ex dictis i tercio articulo isti⁹ q̄stionis i solutōe pme instātie.

Distinctio quadragesimaq̄nta.

Reterea sciē dū. Postq̄ mgr̄ tractauit [illegible] aīaꝝ humanaꝝ ad sua corpa reunione. nūc i ista q̄dragesima q̄nta distinctōe insinuat qualē statū habent hūane aīe q̄n sunt a suis corpibꝫ sepate Et di uit in duas ptes. Qr pmo tractat d̄ statu aīa rū existentiū in purgatorio. Secūdo de statu aīaꝝ existētiū in inferno. dist. xlvi. ibi. Sz q̄ rit̄. Et qr existētes i purgatorio iuuari poterūt eccl'ie suffragio. ideo duo facit. Nā pmo mgr̄ tractat de suffragijs eccl'ie militātis. Secūdo de suffragijs eccl'ie triūphātis. ibi. Sz iteruz q̄rit̄. Prima i duas. Qr pmo ondit qualiter aīas sepatas q̄tū ad eoꝝ statū ꝛ receptacula ꝯtingit variari. Scd̄o innuit in q̄ statu ex- stētes poterūt suffragijs adiuuari. ibi. Neq; negandū est. Et hec diuidit̄ in tres ptes. Qr pmo ondit q̄ sint ille aīe q̄ suffragijs adiuuāt̄ Scd̄o innuit p q̄ adiuuant̄. Tercio ostendit q̄tū adiuuāt̄. Scd̄a ibi. De pōpis ꝟo. Ter cia ibi. Solet moueri Sequit̄ illa ps. Sz iteꝝ q̄rit̄. Et diuidit̄ i duas partes. Nā pmo ondit q̄ūo suffragia eccl'ie triūphantis psunt aliquibꝫ defunctis. Scd̄o q̄ūo solēt ꝓdesse etiā in ħ mūdo viuis. Scd̄a ibi. Sed forte q̄ris

Hec est diuisio ꝛ snia isti⁹ distinctōis i ge nerali. circa quā q̄ro in speciali.

v Trū suffragia viuoꝝ psint aīabꝫ de- functoꝝ Videt̄ ꝙ n̄. Qr sic se hñt mala ad obesse. sic bona [illegible] ꝓdesse. sz mala viuoꝝ nō possūt nocere vl' obesse defun- ctis. g̃ nec bona viuoꝝ possūt ꝓdesse defunctis.

Cōtra. suffragia viuoꝝ valēt pro absolu- tione pctōꝝ ipoꝝ defunctoꝝ. g̃ suffragia viuo rū psunt aīabꝫ defunctoꝝ. Cōseq̄ntia patet. Sz antecedēs d̄ plano habet̄. ij. Mach. xij. vbi dicit̄. Sācta g̃ ꝛ salubris est cogitatio p defunctis exorare vt a peccatis soluant̄. Hic primo videndū est vtꝝ aīabꝫ defunctoꝝ cōue niāt aliq̄ corpalia habitacula. Scd̄o q̄lia sint ista habitacula. ꝛ in quibꝫ mūdi partibꝫ sint situata. Tercio vtꝝ defunctis ꝓdesse valeāt viuoꝝ suffragia. Et q̄rto vtꝝ sancti cognoscāt nr̄as pces seu rogamina.

Quantū ad primū Articulus primus

negare nō possum⁹ aīas defunctoꝝ ad aliq̄ lo ca corpalia destinari. Nam Luc. xvi. dicit̄. ꝙ mortu⁹ est diues ꝛ sepult⁹ est in inferno. Et ibidē dicit̄. ꝙ lazar⁹ mortu⁹ duct⁹ est ab ange lis in sinū abrae. Pro sufficiētia aūt hmōi Nota. locoꝝ est aduertendū. ꝙ post mortē hoim aīe eoꝝ imediate destinant̄. vel ad locū glorie. vl'

ad locũ pene. Si ad locũ glorie. sic loc⁹ aiaꝝ
dicitˀ celũ empireũ. Et iste loc⁹ subdiuiditˀ in
nouē portiōnes ẜm nouē angeloꝝ ordines. in
quibꝫ collocātˀ aīe beatoꝝ iuxta varietatē gra
duũ suoꝝ meritoꝝ. vt apparet ex his q̄ dixi li
bro. ij. dist. ix. arti. ij. Si autē ad locũ pene. h̄
cōtingit dupliciter. qꝛ vl' in hmōi locis est pe
na sensus ⁊ pena dāni siml'. vel pena dāni tm̄.
Et q̄libet istaꝝ ptiũ adhuc subdiuiditˀ p tpa/
le ⁊ eternũ. Et ẜm hoc quattuor possũt distin
Infernus
gui loca penaꝝ ipsaꝝ aiarũ. Quoꝝ prim⁹
est infernus ꝓprie dictus. qui est locus perpe/
tue damnatorum. qui tam pena sensus ꝙ pe/
na damni ꝑpetue punientˀ. Et ad hũc locuꝫ
null⁹ descēdit nisi q̄ cũ mortali peccato in hac
vita ꝑsonaliter ꝑpetrato sine vera pñia ab hac
Purgato/
rium.
vita decedit. Ali⁹ loc⁹ penaꝝ est loc⁹ purga
tori⁹. in quo siml' est pena sensus ⁊ dāni. vtra
ꝙ tamē tpalis. Et ad hũc locũ descendũt ani
me illoꝝ qui in peccato veniali ab hac vita de
cedũt. vel qui de suis peccatis etiā mortalibꝫ
vere cōtriti nō tamē satisfecerũt. Terci⁹ lo
Limbꝫ p/
uloꝝ.
cus est limbꝫ paruuloꝝ in solo originali pec
cato decedentiũ. quibꝫ nulla pena sensus debe
tur. eo ꝙ nullũ cōmiserũt peccatũ actuale. de/
betˀ tamē eis ꝑpetua pena dāni. q̄ est carentia
diuine visionis ⁊ beate fruitōnis. eo [illegible] ꝑpetue
peccato originali maneāt maculati Quar
Limbꝫ pa
trum.
tus loc⁹ dicitˀ limbꝫ patrũ. Ad quē locũ sācti
patres descenderũt anteꝙ xp̄s virtute sue pas
sionis ianuā regni celestis aperuit. In q̄ loco
erat pena dāni tantũ. ⁊ eadē tpalis. qꝛ ad hũc
locũ xp̄s post passionē suā descēdit. ⁊ sanctos
patres cũ ceterꝭ fidelibꝫ ibidē existentibꝫ inde
liberauit. Hic loc⁹ alio noīe dicitˀ sinus
abrae. qꝛ abraaꝫ dicitˀ pater fidei. eo ꝙ ip̄e pri
mus vnũ verũ deũ adorauit. ⁊ ip̄m adorādũ
signaculo circũcisionis assumpto oībꝫ suis
posteris insinuauerit. Et qꝛ ad hũc locũ solũ
fideles ⁊ p̄destinati colligebātˀ. ideo hmōi lo/
cus sin⁹ abrae est appellat⁹ Sꝫ postꝙ xp̄s
ianuas celi apꝑuit. tũc sin⁹ abrae dicitˀ loc⁹ glie
scilicet ip̄m celũ empireũ. in q̄ oēs purgati
fideles quasi in loco quietis ⁊ trāquillitatꝭ se
curissime stationis ꝑpetue letabuntˀ. Et dicitˀ
sin⁹ trāssumptiue a maris tranquillitate. Qꝛ
ẜm papiā. sin⁹ multipliciter dicitˀ Et vno mo
do significat portũ maris in q̄ naues trāquil
la securitate locantˀ. Et isto modo accipiē/
do sinũ abrae oram⁹ in exequijs defunctorũ.
vt aīe eoꝝ p man⁹ sanctoꝝ angeloꝝ in sinum
abrae deducantˀ. Et ex his patet ꝙ qñꝙ fu
erũt q̄ttuor loca penarũ ipaꝝ aiaꝝ post hanc
vitā. s. infern⁹: loc⁹ purgatori⁹: limbꝫ pueroꝝ:
⁊ sin⁹ abrae. put accipiebatˀ p limbo patꝝ. In q̄
rũ primo fuit pena ꝑpetua tā sensus ꝙ dāni.
In secũdo pena tpalis tā sensus ꝙ dāni. In
tercio pena dāni ꝑpetua. Et in q̄rto pena dā/
ni tpalis. Et qꝛ hunc quartũ locũ xp̄s de/
struxit quādo ad inferna descēdit. ⁊ suos fide
les liberauit. ideo adhuc restāt tria. s. infern⁹
loc⁹ purgatori⁹: ⁊ paruuloꝝ limbꝫ. Post ex/
tremũ vero iudiciũ nō erit vlteri⁹ loc⁹ purga
tori⁹. qꝛ p tũc cessabit oīs pena tpalis. Ideo
vltimate solũ manebit infern⁹ ꝓprie dict⁹. et
paruuloꝝ limbꝫ. In q̄ quidē limbo dicitˀ esse
pena mitissima. qꝛ illoꝝ paruuloꝝ pena est si
ne afflictōe. eo ꝙ sit sine remorsu cōsciētie. Ui
dent eñ ꝙ nunꝙ fuerũt habiles ad cōsequē/
dā gloriā diuine visionis ⁊ eterne fruitōnis.
⁊ ideo sicut prudēs homo nō dolet nec habet
in se remorsũ cōsciētie de hoc ꝙ nō p̄t volare.
qꝛ videt ꝙ ad hoc nō est habilis: nec vnꝙ fu
it habilis. Sic in ꝓposito ⁊c. Totalitˀ aũt
p oppositũ est de dānatis in inferno. qꝛ ip̄i cō
siderāt ꝙ potuerũt cōsequi illā eternā iocũdi/
tatē si voluissent. Uidēt etiā ꝙ ꝓpter peccata
ab ip̄is voluntarie ⁊ ꝑsonaliter ꝑpetrata. ip̄si
priuati sunt tali beatitudine. ideo pena dāni
est in eis maxime afflictiua. qꝛ maximũ facit
remorsũ ꝯsciētie. Et ideo hmōi pena dāni q̄
ad eos appellatˀ vermis ꝯscientie. de q̄ verme
dicitˀ Isa. vlti. Uermis eoꝝ nō moritˀ For/ Instantia
te dicetˀ ꝙ post hanc vitā animā a corpe sepa/ 1
tam recipi in loco corpali sit cōtra intentōeꝫ
beati augustini. qui. xij. sup Gen̄. ait. Ad cor
poralia loca animā nō ferri nisi cũ aliquo cor
pore. P. oē qd̄ habet locũ corporalē hoc 2
magis cōuenit cũ illo loco qui sibi ratōnabi
liter deputatˀ: ꝙ cũ alio loco. sꝫ sp̄us nō habet
maiorē cōuenientiā cũ vno loco ꝙ cũ alio. er
go ⁊c. Ad primũ dicendũ ꝙ quāuis ferri
ad locũ circũscriptiue nō cōueniat aīe sepate Solutio.
nec alicui spiritui. tamē ferri ad locũ ⁊ esse ī lo Ad. 1.
co diffinitiue h̄ ꝯuenit cuilibet creato spiritui
⁊ p ꝯsequēs etiā cōuenit ip̄i aīe sepate. vt pro
baui libro p̄mo. dist. xxxvij. arti. ij. Ad se/ Ad. 2.
cundũ dicendũ ꝙ sp̄us dupliciter p̄t ꝯsidera
ri. Uno mō ẜm substantiā suā: Alio mō ẜm
statũ ⁊ opatōeꝫ quā exercet vl' q̄ circa ip̄m ex
ercetˀ. Modo licet minor sit ꝟa ꝯsiderādo spi
ritũ ẜm sbam suā. tñ ꝙtũ ad statũ ⁊ opatione
nō est ꝟa. qꝛ ꝯgruit sp̄m bonũ ꝙtũ ad statũ
suũ diffiniri ⁊ determinari ad locũ gloriosuꝫ.
⁊ ecōtra sp̄ũꝫ malũ ꝯgruit esse ī loco vilissimo
vt ex h̄ mai⁹ suppliciũ patiatˀ.

Articulus secund⁹.

Quantū ad secūdū

articulū de situ ꝛ q̄litate celi empirei qd̄ est lo/
cus gl'ie nihil dicā ad p̄sens. q2 d̄ his dixi lib.
ij. dist. ij. q. ij. arti. i. Restat igit᷑ solū dicen
dū d̄ situ ꝛ q̄litate locoꝝ ipi⁹ pene. Circa q̄

Cōclusio prima.

est sciēdū q̄ sm cōmuniorē opinionē infern⁹
1 habet esse i medio ipi⁹ terre. Q2 rōnabile esse
videt᷑ q̄ imūdis ꝛ vilibꝫ pctōribꝫ p carcere ꝑ/
petuo correspōdeat loc⁹ vilissim⁹. talis aūt est
i medio terre vbi tanq̄ ad sentinā feces toti⁹
2 mūdi conant᷑ descēdere. P. sic videm⁹ in re
b⁹ corpalibꝫ. q̄ leuia tendūt sursū ꝛ grauia deor
sū. nisi ipediant᷑. sic eodē mō i spūalibꝫ. Sꝫ le
uitas spūalis maxie ꝯsistit i feruida charita/
te. ꝛ ecōtra grauitas i mortal' pcti malignitate.
ḡ sic decedētes i feruida charitate tendunt ad
locū summū. ad celū. s. empireū. sic decedētes
i mortalis pcti deformitate tendūt ad locū in
fimū. q̄ est ipi⁹ terre mediū. Dixi aūt notā/
ter i maiori nisi impediant᷑. q2 ante xp̄i passio/
nē pciū redēptōis hūane nōdū fuit solutū. iō
sctōꝝ patꝝ aīe q̄uis essent informate feruida
charitate. tn̄ ab hmōi ascēsu impediebant᷑. ꝛ i
sinu abrae detinebant᷑ mō q̄ dictū est i articu/
lo pcedēti. Etiā hi quoꝝ charitas nō ē ita
feruida q̄ i hac vita expurget aīaꝫ ab oīni eti
am veniali culpa ꝛ satisfaciat de emēda p cul
pis oībꝫ faciēda. hi inquā retardant᷑ i pur/
3 gatorio donec eoꝝ aīe pfecti⁹ expurgent᷑ P.
p ista ꝯclusione videt᷑ esse glosa ione. ij. c. sup
illo v̄bo. piecisti me in corde maris. ibi eīn di
cit glosa sic. Sic cor est i medio aīalis. sic infer
nus i medio terre esse phibet᷑. Dicit etiā bea
tus gregori⁹ in lib. dyal. Quid obstet nō vi/
deo vt infern⁹ s̄b terra esse credat᷑. Itē Isa.
xiiij. dicit᷑. Infern⁹ subt⁹ te est. Et ibi dic̄ glo
sa. q̄ infernus est s̄b terra. Precellēs q̄litas
isti⁹ loci est calor feruētissim⁹. nō pcedens ab
igne simulato ꝛ imaginario. sic qdā dixerūt.
sꝫ pcedēs ab igne v̄o ꝛ corpali. Q2 sic ait au/
gustin⁹. gehēna ista q̄ stagnū ignis ꝛ sulphu
ris dicta est. corpore⁹ ē ignis. Et greg. in lib.
dyal. ait. Ignē gehēne corporeū esse n̄ ambi/
go. Iste tn̄ flāme nō lucent. q2 totaliter fu/
mo sulphureo sunt obtenebrate ꝛ denigrate.
Propt̄ qd̄ sm Isid. in lib. ethi. infernus dicit᷑
q̄si int⁹ furn⁹. i. niger. nā furn⁹ idē ē qd̄ niger.
Alias mltas q̄litates valde lesiuas habet
iste loc⁹. q̄ꝝ recitatōeꝫ causa breuitat' omitto

Instantia 1

Sꝫ forte dicet᷑ q̄ dicta i ista ꝯclone simul
stare nō possunt. q2 dicta de q̄litate inferni vi/
dent᷑ repugnare his q̄ dicta sūt d̄ situ ei⁹. Qd̄
pbat᷑ sic. Perpetua q̄litas cuiuslibet loci debet
esse ꝯnatural' ipi loco. Sꝫ calor excessiu⁹ non
pt̄ esse ꝯnatural' medio ipi⁹ terre. ḡ vl' loc⁹ ifer
ni nō erit i medio terre. vl' pcellēs q̄litas isti⁹
loci nō erit calor feruētissim⁹. Maior patet.
Minor pbat᷑. q2 q̄litas cuiuslibet elemēti ma
xime viget i medio ipi⁹ elemēti. Sꝫ q̄litates
ipi⁹ terre sunt siccitas ꝛ frigiditas. igit᷑ in me/
dio terre ē siccitas ꝛ frigiditas ꝛ p ꝯsequēs in
medio terre nō pt̄ esse calor excessiu⁹ q̄ sit me/
dio ipi⁹ terre cōnaturalis. P. infern⁹ debet 2
durare ppetue. ḡ vel loc⁹ inferni n̄ erit mediū
terre. vl' in tali loco nō erit calor excessiu⁹. An
tecedēs patꝫ ex fide. Cōsequentia pbo. q2 nul
lū violentū est ppetuū. Sed excessiue calidū
cū sit ignis vl' nō sine igne violēter detinet᷑ in
loco inferiori toti⁹ mūdi. cuiusmodi ē mediū
terre. ḡ excessiue calidū nō pt̄ ppetue in medio
terre manere. ꝛ p ꝯseq̄ns vel i illo medio non
erit infern⁹. vel infern⁹ nō erit excessiue calid⁹
P. ignis inferni ē ignis corpore⁹. vt patuit 3
iā ex dictis aug. ꝛ grego. Sꝫ null⁹ ignis cor/
pore⁹ pt̄ esse ppetue i medio terre. igit᷑ infern⁹
cū sit ppetu⁹ nō poterit eē i medio terre. Ma
ior patet autoritatibꝫ iā dictis. Minor pba
tur. q2 ignis cū sit maxie actiu⁹. si eēt i medio
terre. tūc in successu tpis cōbureret totā terrā.
Etiā q2 natural'r tendit sursū. ppetue n̄ ma
neret i illo infimo loco. Ad primū pt̄ dici.

Solutio Ad.1.

q̄ licet maior sit v̄a sm ordinē nature quē pro
nūc videm⁹ in rebꝫ naturalibꝫ. tn̄ nō est vera
sm ordinē diuine iusticie exercēde circa ipos
peccatores quibꝫ suis demeritis exigentibꝫ lo
cus vilissim⁹ debet᷑ in entibꝫ corpalibꝫ. ꝛ cū h̄
maxime afflictiu⁹. ꝛ ideo talis loc⁹ debet ꝯtine
ri infra sperā terre rōne vilitatis. ꝛ debet eē ple
nus igne rōne afflictōis ꝛ acerbitat'. Etiā
pt̄ dici ad minorē. q̄ licet excessiu⁹ calor n̄ pos
sit esse ꝯnaturalis terre tanq̄ ppria qualitas
terre. est tn̄ ꝯnaturalis igni existēti i ipa terra

Ad.2.

sic i fornace ipm ignē ꝯtinēte. Ad scōm ne
go ꝯseq̄ntiā Ad pbationē nego minorē. q2 ig
nis inferni tenet᷑ i medio terre ex diuia ordia/
tione seu sm ordinē diuie iusticie. igit᷑ n̄ tenet᷑
ibi violēter. q2 sm auerroim sup li. celi ꝛ mū.
Quicq̄d ꝯuenit rei p causaꝫ superiorē. h̄ non
ꝯuenit ei violēter. Et inde ꝯcludit ibideꝫ cō/
mētator. q̄ spera ignis mouet᷑ circularit᷑ nō ex
pncipijs intrinsecis sue nature. q2 vt sic ignis
est apt⁹ nat⁹ moueri sursū. ꝛ tn̄ ille mot⁹ circu
lans nō ꝯuenit ei violēter. q2 ꝯuenit ei p cām
superiorē. puta [redacted] celū vel p itelligētiā mouētē

Ad 3. orbē celestē. Ad terciū nego minorē. Ad pbationē primā dicendū. q quāuis ille ignis sit maxime actuus. tñ ex diuia ordinatōe sic erit q licet terrā calefaciat. ipam tñ nūq corrūpet Ad secundā pbationē dicēdū. q licet igni naturaliter puenjat ferri sursū. tñ sine aliq violētia p causaz superiorē pt in terra ppetue detineri.

Conclusio secunda. Sequēdo etiā cōmuniorē opinionē de igne purgatorio est dicēdū. q talis ignis est pars pdicti ignis īfernalis. Et istud videt eē intētio beati grego. in lib. dyal. vbi ait. q idez ignis est inferni z purgatorij. Qr sicut sb eodē igne aurz rutilat z palea fumat. sic sb eodē igne peccator cremat. z elect9 purgat. Hec z alia plura de purgatorio declarata sunt supius distinctōe. xxi. arti. iij. Est tñ aduertēdū q quāuis istud sit verz de lege cōmuni. tñ de diuina dispensatōe speciali qnq ptingit oppositū. iuxta qd ait idē grego. in eodē lib. q german9 eps capuan9 in quibusdā balneis inuenit pascasiū cardinalē. i quibz balneis aīa pascasij suū purgatoriū patiebat. Etiā in floribz sanctoz legit. q quidā piscatores tpe maximi caloris inuenerūt in aqs in quibz piscabant vnā magnā massā frigidissime glaciei. quā ipi piscatores psentauerūt sancto thibaldo epo. Quā glaciē cū eps aliquibz diebz reseruasset. audiuit quandā animā clamantē d illa glacie. que epo reuelauit q suū purgatorium in hmōi glacie pateret. Quā animā ad pces sancti thibaldi dñs liberauit. Quo facto glacies illa mox est dissoluta. Ex q patz q extra cōmune purgatoriū aliq aīe qnq purgant. z hoc de9 permittit. vel ppter nostrā informationē. vel ppter ipaz animaz liberationē citi9 pcurandā viuoz oratōne.

Instantia. Sz adhuc ptra pdictā pclusionē occurrit instantia satis apparēs. Qr pene q cōtingūt eodē igne vident esse eiusdē generis. Sz pena purgatorij z pena inferni nō sunt eiusdē generis. ergo nō habēt esse eodē igne. Maior patet. Probat minor. qr tpale z eternū nō sunt eiusdem generis, sed pena purgatorij est tpalis. z pena inferni est eterna. ergo zc.

Solutio. Respōdeo q maior nō est vera. Nā pene nō distinguunt distinctione instrumentoz quibz infligunt. sed distinctōne culpaz p quibz infligunt. Eodē eñ instrumēto puta eodē gladio potest vnus peccator decollari. et alter decoriari. quāuis iste due pene distinguant genere.

Tercia cōclusio. Limbz etiā pueroz dicit esse cōiunct9 inferno. quāuis in eo nulla sit pena sensus. Et sup hūc locū dicitur fuisse sin9 abrae. accipiēdo sinū abrae pro limbo patrū antiquoz. Qui loc9 quāuis qnq dicat infern9. eo q christ9 ad eū descendēs dicat descēdisse ad īferna. tamē inter oīa loca pdicta tenet partē superiorē. vt magister in historijs testat dicēs. q sin9 abrae erat i superiori margine inferni aliquantā habēs lucē sine oīi pena materiali. in quo erāt anime pdestinatoz vsq ad descensūz christi ad inferos.

Instantia. Forte dicet. si limbz paruuloz z sctōz patrū sunt in supiori parte inferni. tūc maior feruor caloris esset in loco paruuloz z fuisset in loco sanctoz antiquoz q i ipo inferiori inferno. Cōsequēs est incōueniens: ergo z antecedēs. Probatio cōsequētie. qr experiētia docet q semp in supiori parte ignis est magis calidus z feruēs q in inferiori.

Solutio. Hic potest dici q ergo ille ignis est instrumentū diuine voluntatis sm exigentiā sue iusticie. ideo sm placitū diuie volūtatis iste ignis dirigit flāmas suas. Cū igit placeat deo vt magni peccatores qui i pfundo inferni sepulti esse dicunt magis patiant ab isto igne. ideo iste ignis flāmas sui feruoris magis dirigit ad pfundū inferni q ad superi9 ext. emū. Et q pt facere de9 q huiusmodi flāme dirigant vsus vnā extremitatē terre. z nō ad alterā. z i hac extremitate quā flāme nō attingunt pt esse limbz paruuloz. z fuit āntiquit9 receptaculū antiqz patrū. io zc.

Quātuz ad terciuz

Articulus tercius. articulū tria sunt vidēda. Primo qz viuorū suffragia sint ipis defunctis vtilia. Secundo qbz defunctis psint suffragia. Tercō qt sint suffragioz genera.

Conclusio prima. Quo ad primuz pono duas pclusiones. Prima est q viui p suffragia seu p bona opa possunt defunctis sbuenire. Qr mēbra vni9 corpis sibi mutuo poterūt sbuenire. Sz fideles tā viui q defuncti sunt mēbra vni9 corpis mistici. cui9 caput est dñs ihs xps. g zc. Maior patet. Minorē āt ponit apl's ad Ro. xij. vbi ait. Unū corp9 sumus i xpo. singuli aūt alter alteri9 mēbra. Et Et beat9 aug9. in quadā omelia ait. Ipe ē caput eccl'ie. nos qz mēbra ei9. mediator dei z hoim ihs xps.

2 P. ista pclusio patz p beatū augustinū q vt hic habet in lrā ait. Nō est negādū spūs defunctoz pietate suoz viuoz posse releuari.

Instantia 1 Sz ptra hāc pclusionē itiunt aliq arguere autoritate sacre scripture Eccls. ix. vbi dicit. Mortui nō habēt partē in h seculo. nec in ope qd sb celo genit.

2 Et apoca. xiij. dicit de mortuis. Opa eñ illoz sequunt

3 illos. q̄ nō opa aliorū. Et ad Gal. vi. dicit̄
4 Que seminauerit hō: hec ⁊ metet. P̄. idē
ꝓbant autoritate hieronimi q̄ ait. In p̄senti
seculo scim⁹ siue oratōibꝫ siue ↄsilijs nos pos
se iuuari. cū aūt ante tribunal xp̄i venerimus.
nec iob nec daniel nec noe posse rogare ꝑ quo
Solutio cūq̄. ſ; vnūquēq̄ on⁹ suū portare. Ad pri
Ad. I. mū dicendū ꝙ duplex est opus. s. op⁹ operans.
qđ est ipa operatio ꝓfluens ab ipo agēte. ⁊ op⁹
operatū. qđ est ipe fruct⁹ seu vtilitas ex ipa ope
ratione resultans. Primo modo loquēdo de
ope intelligēda est autoritas eccl'e. ⁊ nō secū
do modo. Qꝛ sicut in societate mercatorū so
cij quiescētes habēt ptē in ope operato. s. in lu
cro acq̄sito ꝑ socios suos. q̄ laborādo discur
runt ꝑ diuersas mūdi partes. attamē nō ha
bent partē in ope operante. quia nō discurrūt.
sed poti⁹ domi quiescūt. sic dato ꝙ mortui nō
habeāt partē in ope a viuis ꝓfluente. tñ [illegible] cō
sensu viuorū possunt habere partē i fructu ab
hmōi ope resultāte. Ad illud de apocal'. di
Ad.2. cendū. ꝙ ea que fiūt ꝑ defunctis possunt dici
opa eorū. qꝛ ⁊ si talia nō sint ab ipis elicita. tñ
sunt ꝑ ipis elicita. ⁊ ipis donata. q̄ autē dona
[illegible] sunt alicui iure dicunt̄ esse sua. nō min⁹ q̄
ea q̄ sunt ꝑ ipm facta. Ad autoritatē apl'i
Ad.3. dicendū ꝙ existētes in purgatorio possūt di
ci seminare ea q̄ in hoc mūdo ꝑ ipis seminan
tur. qꝛ sicut dicūt iura. qui approbat illđ qđ
suo nomie fit. ille iudicand⁹ est sicut si illud
p̄sonaliter fecisset. S; quilibet existēs in pur
gatorio approbat ⁊ nō reclamat quicq̄d boni
ꝑ ipo vel suo nomie fit in hoc mūdo. ergo si
bi est ascribendū tanq̄ si illud p̄sonaliter fecis
Instantia set. Forte dicet̄ ꝙ cōsimili rōne bona opa fa
cta ꝑ illis qui sunt i iferno deberēt dici opa eo
Solutio rum. Respōdeo ꝙ istud nō est verū. qꝛ exi
stētes i inferno ita sunt obstinati in malo. ꝙ
nullū bonū noie eorū factū laudāt seu appro
bant. sed poti⁹ cōtra faciētes blasphemāt. sicut
p̄t haberi ex dictis Ans. in lib. de casu dyaboli
Sicut ergo ſm iura mala nomine alicui⁹ fa
cta que postq̄ sibi i notuerint nec laudant̄ n͛
approbant̄. sibi nō imputāda. sic nec bona ꝑ
dānatis facta ipis sunt appropriāda. Au
Ad.4. toritas etiā hieronimi nō est ad ꝓpositū. qꝛ p̄
cise loquit̄ de extremo iudicio i nouissimo die
venturo. Cōclusio secūda est. ꝙ nō solū bo
Secunda ↄclusio norū. ſ; etiā q̄nq̄ malorū hominū opa ꝓsunt
ipis defunctis. Qꝛ sicut cōmuniter dicit̄ mis
sa a bono sacerdote celebrata quantū ad virtu
tē misse nō est melior q̄ missa celebrata a ma
lo sacerdote. S; missa celebrata ꝑ defunctis

a bono sacerdote valet ⁊ ꝓdest ipis defunctis
ergo etiā missa celebrata a malo sacerdote ipis
valebit. S; huic cōclusioni videt̄ ſm ali Instantia
quos obuiare text⁹ scripture Johis. ix. vbi di 1
cit. Scim⁹ aūt qꝛ peccatores de⁹ nō exaudit.
ſ; si quis dei cultor est. ⁊ voluntatē eius facit
hūc exaudit. P̄. op⁹ mortuū nihil valꝫ ad 2
vitā. ſ; omne op⁹ peccatoris est mortuū. qꝛ nō
habet aliq̄d viriditatis ram⁹ boni operis. si nō
manserit [illegible] radice charitatis. vt ait gregori⁹ in
omel. sup illo verbo saluatoris. h' est p̄ceptum
meū vt diligatis inuicē. P̄. bonū op⁹ pecca 3
toris nō p̄t sibi ꝓdesse. q̄ nec alicui alteri. An
tecedēs patet ex dictis superi⁹ dist. xv. arti. ij.
Cōsequētia etiā p;. qꝛ op⁹ vniuscuiusq̄ ma
gis videt̄ sibi ꝓdesse q̄ cuicūq̄ alteri. P̄. ꝓ 4
ista pte allegat̄ etiā gregori⁹. q̄ ait. Cū is q̄ di
splicet ad intercedendū mittit̄. irati anim⁹ ad
deteriora ꝓuocat̄. Ad primū dicendū ꝙ q̄ Solutio.
uis de⁹ nō exaudiat peccatores ſm se. tñ vt mi Ad.1.
nistri sunt ei⁹ qui peccatū non fecit. dñi. s. ihu
xp̄i. sic de⁹ exaudit eos. Cū igit̄ in omi missa
rite celebrata sacerdos sit minister xp̄i. ergo ⁊c.
Ad secundū dicendū ad minorē. ꝙ q̄uis Ad.2.
op⁹ hmōi mortuū sit. si ei⁹ actor principalis
sit peccator mortalis. tñ si solū minister opis
est peccator. ⁊ actor principalis est immunis a
peccato. tūc op⁹ nō censet̄ mortuū ſ; viuū. si
eñ bon⁹ domin⁹ daret elemosinā [illegible] manū ma
li serui. ex hoc illud op⁹ nō diceret̄ mortuū ſ;
viuū. Sic autē est in ꝓposito. Ad terciū Ad.3.
nego cōsequentiā. Ad ꝓbationē dicēdū ꝙ il
la ꝓpositio non est vera. nisi supposita equali
dispositiōe in ipo q̄ facit op⁹ ⁊ in altero. si eniꝫ
ipe nō est disposit⁹ ad percipiendū fruct⁹ illi⁹
opis qđ ministerialiter ab ipo ꝓcedit. ⁊ alter
est disposit⁹ ad percipiendū tales fruct⁹. tunc
dato ꝙ hmōi op⁹ nō valeat faciēti. potest ta
men valere alteri. Ad quartū dicendū ꝙ il Ad.4.
lud dictū gregorij est intelligendū quādo il
le qui displicet intercedit in sua p̄sona tanq̄
intercessor p̄ncipalis. ⁊ nō quādo intercedit
tanq̄ minister illi⁹ qui sūme placet ei ad quē
dirigit̄ intercessio. Et isto secūdo modo fit in
ꝓposito. qꝛ quādo etiā mal⁹ sacerdos celebrat
missam. tūc intercedit ad deū ꝑ viuis ⁊ defun
ctis. tanq̄ minister christi. qui summe placet
deo. etiā cōsiderat⁹ ſm suā hūanitatē ſm quā
in misse sacrificio ipe est sacerdos ⁊ hostia. of
ferens seipm deo patri per manus sacerdotis
tanq̄ per man⁹ ministri. Quo ad secundā Scd'a ps
partē isti⁹ tercij articuli pono duas cōclusio tercij arti
nes. Prima est ꝙ suffragia viuorū solum culi.
Prima ↄclo

psunt illis defunctis qui sunt in purgatorio. Quia nō psunt illis qui sunt in celo. quia in nullo tales indigent nostro suffragio. Unde iniuria est orare i ecclesia p martire. vt ait augustin⁹ in sermone de verbis apostoli. Nec psunt illis qui sunt in inferno. qz in inferno nulla est redemptio. Et si instat de traiano q̄ ad pces beati gregorij liberat⁹ dicit de inferno. ad hoc patet rñsio p ea q̄ dixi libro primo dist. xli. arti. iiij. Nec psunt paruulis existentibꝫ in limbo. qz sicut dictū est in pcedentibꝫ. pena damni quā patiunt debet esse perpetua. ergo supposito ex cōclusionibꝫ prime pcedentibꝫ q suffragia viuorū psint aliquibus defunctis. sequit q solū psint existētibꝫ i purgatorio.

Cōclusio scda. Conclusio secūda est. q suffragia nō omnibꝫ psunt equaliter existentibꝫ i pur
1 gatorio. sed specialiter illis p quibꝫ fiūt. Qz si illis specialiter nō pdessent. tunc in ecclesia frustra fierent suffragia specialia. Cōsequētia patet. Etiā quilibet fidelis debꝫ supponere cōsequens esse falsum.
2 sequens esse falsum. P. sepi⁹ legit in gestis sanctoꝝ q per oratōnes ⁊ bona opa facta pro vna anima dtermīnate. illa anima specialiter fuit liberata. sicut patuit superi⁹ de anima que in glacie fuit inclusa in qua sustinuit suū purgatorium.

Opio prepositini. Sed cōtra istā cōclusionē est opinio pposītini. qui ponit q suffragia facta p vno defuncto equaliter quantū ad vtilitatem ⁊ liberationē valent omnibus qui habent equalē gradū charitatis ⁊ meritoꝝ cū illa pro quo fiūt hmōi suffragia. licet magis sibi va
1 leant quantū ad honorē. Exemplū ad propositū ponit d candela accēsa oblata alicui in tenebris sedenti cū pluribꝫ socijs. que quātū ad vtilitatē omnibus valet equaliter. qz omnibus equaliter lucet. Sed quantū ad honorē specialiter pdest illi p quo apportata est huiusmodi candela. Cū igitur lumē spirituale nō sit minus cōmunicabile q̄ lumē corpale. ideo omnibus socijs existentibꝫ in eodē gradu meritoꝝ suffragiū qd est qddā lumē spiritu
2 ale equaliter pdest. P. beat⁹ augustin⁹ in sermōe de verbis aplī ait. q illis psunt suffragia. qui vt pdessent sibi i hac vita meruerūt. igit his qui equaliter meruerūt illis equalit
3 pdesse debent. Dixit etiā idē pposītin⁹ q suffragiū simil' factū p multis. tantūdē pdest singulis ⁊ vnicuiqꝫ illius multitudinis. sicut si p quolibet huiusmodi suffragiū factum fuisset per se ⁊ in speciali. Nā sicut vna lectio pluribꝫ auditoribꝫ simil' lecta tantū valet cuilibet sicut si sibi soli fuisset lecta hmōi lectio. sic in

pposito ⁊c. P. istud pbatur autoritate hie 4
ronimi q̄ ait. Quotiēs p centū animabꝫ psallimus vel missa canit. tantū pdest cuilibet q̄tum si p quolibet caneret. Sꝫ primū dictū

Cōtra opinionem prepositini.

isti⁹ opinionis nō videt esse verū. Qz suffragium fit p defuncto vt soluat debitū pene quā
1 sustinere tenetur in purgatorio. Sed p hoc q soluit debitū vnius. nō ppter hoc soluit debitū alteri⁹. ergo ⁊c. P. dato q vnus viu⁹ 2
satisfaciat p alio viuo. ex hoc nō satisfacit p oibꝫ viuis qui sunt in equali gradu charitatꝭ cū illo. ergo dato q p viuos satisfiat pro aliq defuncto. nō sequit q illud suffragiū sit satisfactoriū p omnibus defunctis qui sunt in eodem gradu charitatis vl' meriti cū illo defuncto. Antecedēs patet ex dictis superi⁹ dist. xx. arti. ij. Cōsequentia etiā patet p locū a simili
Nec secundū dictū valet. qz omis virt⁹ fi 3
nita minuit quādo diuidit. Sꝫ suffragiū factum a quocūqꝫ puro homine est virtutis finite. igit si fit p multis. nō tantū valet cuilibet sicut si specialiter fieret p vno solo. P. si 4
ista opinio esset vera. tūc tantū valeret missa vna dicta p mille animabꝫ. quantū si mille misse dicerent p ipsis. Cōsequētia patet. Etiam falsitas cōsequētis cuilibet fideli videt esse nota. Ad primū dicendū q nō est simi

Solutio.
Ad. 1.

le de corpali lumine. qz corporale lumē diffūditur ex nature sue necessitate. sed spirituale lumen qd est suffragiū diffundit fm illius a quo pcedit intentionē ⁊ voluntatē. ⁊ ideo specialiter illi hoc lumie subuenit ad quē istud lumē dirigit ex intentōe dirigētis seu fm intē
tionē ei⁹ a quo mittit. Ad secūdū dicendū Ad. 2.
q q̄n aliquis dicit in vita sua meruisse vt sibi post mortē valeāt suffragia. tale meritū est cōdicionale. debet eñ tale meritū intelligi supposito q p ipso fiant suffragia. Cū igit illud qd est cōditionale nō valeat nisi stante cōdicione. ideo null⁹ liberat a purgatorio p suffragiū factū in hoc mūdo. nisi hmōi suffragiū fiat p ipso vel i speciali vel saltē in generali. Ad formā igitur argumēti dicendū q his q̄ equaliter meruerūt. illis equaliter psunt suffragia. stante hac cōdicione q p ipsis eq̄liter fiāt suf
fragia. aliter aūt nō. Ad terciū dicēdū q n Ad. 3.
est simile de lectōne. qz vox pcedens ab ore legentis multiplicat per aerē naturaliter. ita q species eius deuenit ad aures singuloꝝ circūstantiū ipm legentē. Sed suffragiū pur est quedā satisfactio nō diuidit nec multiplicatur nisi fm intentionē illius a quo procedit. ⁊ ideo non satisfacit nisi pro illo vel pro illis

ad quē vel ad quos dirigit̃ fm intentōez ⁊ li/
berā voluntatē eı⁹ a quo ꝓcedit. Ad quar/
Ad.4. tū dicendū ꝙ effect⁹ suffragij duplex esse vide
tur circa ipos defunctos. Un⁹ est cōsolatio q̄
ꝓuenit ex ɔgratulatōe ⁊ grata acceptatōe hu
iusmodi suffragij. Ali⁹ est a pena liberatio. vł
saltē abbreuiatio. Quantū igit̃ ad primuz
effectū pt intelligi dictū beati hieronimi. ⁊ ꝗ̄
tū ad secūdū. qꝛ qn̄ aliqd̄ bonū op⁹ fit simł
ꝓ pluribꝫ aiabꝫ. tūc rōne ꝑfecte charitatꝭ q̄ est
in illis aiabꝫ absq̧ omi inuidia q̄libet eaꝝ ita
gratāter acceptat qd̄ fit ꝓ alia sicut [redacted] fieret ꝓ
seipa. ⁊ q̄libet in h̓ alteri ɔgratulādo ɔgaudet
ei ⁊ cōsolat̃ quasi si tale suffragiū ꝓ ipa sola fu
isset factū. Tamē ꝑ illud suffragiū ꝓ pluribꝫ
factū. nō tm̄ satis fit ꝓ qualibet. nec tm̄ breui
atur pena cuiuslibet. sicut si fuissꝫ factū ꝓ vna
Tercia ps tercij arti/culi. sola. Circa terciā partē isti⁹ articuli est ad
uertēdū ꝙ q̄ttuoꝛ sunt generales modi suffra
gioꝝ quibꝫ pt sbueniri aiabꝫ ipoꝝ defunctoꝝ.
Quos modos tangēs beat⁹ gregori⁹ ait. Aīe
defunctoꝝ quattuoꝛ modis soluunt̃. s. oblatō
nibꝫ sacerdotū. ꝑcibꝫ sanctoꝝ. elemosinis cha
roꝝ. ⁊ ieiuniijs cognatoꝝ. Ubi ꝑ oblatōes
sacerdotū debet ītelligi misse celebratio. ꝑ ora
tiones sanctoꝝ cuiuslibet boni hoīs siue ī via
sit siue in patria deuota ꝓ defunctꝭ obsecratio
Dicunt̃ etiā elemosine date ꝓ defunctꝭ elemo
sine charoꝝ. qꝛ q̄ dat aliq̄d ꝓ altero. signū est
ꝙ illū magꝭ habet charꝝ q̄ꝫ illud qd̄ dat ꝓ eo.
ergo q̄ dant bona tp̄alia ꝓ defunctis oñdunt
[redacted] chariores habere ipos defunctos q̄ꝫ res suas
tp̄ales. Addit̃ etiā ieiunijs cognatoꝝ. qꝛ qui
penā ꝓ alio volūtarie sustinet. sibi ꝓxim⁹ esse
videt̃. ⁊ h̓ vel ꝓpinquitate naturali. q̄ cōmu/
ni noīe ɔsueuit appellari cognat⁹. vel ꝓpinq̄/
tate amicabili. sicut est quilibet dilect⁹ amic⁹
q̄ etiā pt dici cognat⁹ q̄si ɔnat⁹. qꝛ ex vi amo/
ris ɔglutinant̃ ⁊ quasi ɔnascunt̃ anime vero
rū amicoꝝ. Dicunt̃ aūt hi q̄ttuoꝛ modi suf
fragioꝝ generales. qꝛ oīa bona opa quibꝫ iu
uari possunt aīe defunctoꝝ reduci poterūt ad
p̄dicta.

Articulus quart⁹. Quātū ad quartuz
articulū dicendū breuiter ꝙ sancti cognoscūt
1 p̄ces nr̄as q̄s ad ipos dirigim⁹. Quia si non.
tūc frustra fierēt tales p̄ces. Sꝫ ɔsequēs ē fal
suz. ergo ⁊ antecedēs. Falsitas ɔsequētis pa/
tet. qꝛ q̄cq̄d nobis ɔsulit̃ autoritate sacre scri/
pture h̓ nō pt esse frustra. Sꝫ vt sanctos p̄ci
bus inuocem⁹ ɔsulit̃ cuilibet nostꝝ Job. v. c.
vbi dicit̃. Uoca ḡ. si est q̄ tibi respōdeat. ⁊ ad
aliquē sanctoꝝ cōuertere. Patet etiā ɔñtia.
Qꝛ frustra ad illū p̄ces dirigunt̃ q̄ hm̄oi pre
ces ignorat. P̄. beat⁹ gregori⁹. xij. li. moral. 2
loquēs de aīabꝫ beatis ait. Qui intꝰ dei omi/
potentꝭ claritatē vidēt. nullo modo credēduz
est ꝙ foris sit aliq̄d qd̄ ignorēt. Sꝫ oppo/ Opio fła.
situ isti⁹ ɔclusionis tenet quedā antiq opio.
quā beat⁹ hieronim⁹ reputat erroneā. vt patꝫ
in epl̄a ad vigilantiū. Motiua vero isti⁹
opinionis poterāt esse hec. Qꝛ sepe aliq̄ hoīes 1
inuocāt sanctos vt a suis tribulatōibꝫ liberēt̃
⁊ tm̄ nō liberant̃. ḡ sancti nō cognoscūt hm̄oi
p̄ces nec tribulatōes ꝓ quibꝫ inuocant̃. An/
tecedēs patet. Cōseq̄ntia ꝓbat̃. qꝛ qn̄ fuerūt ī
via habētes ꝑfectā charitatē ipi iuuissent q̄n/
tū potuissent oēs q̄ eos ī suis tribulatōnibꝫ
inuocassent. alias em̄ ipi n̄ habuissent ꝑfectā
charitatē. Sꝫ ī patria eoꝝ charitas est ꝑfecti
oꝛ ⁊ feruētioꝛ q̄ꝫ fuerit ī via. ḡ si ꝑciperēt p̄ces ī
tribulatōne positoꝝ vtiq̧ iuuarēt eos. P̄. 2
oīs oratio viatoris vł est vocalis vel mēta/
lis. Sꝫ aīa beata existēs ī patria nec pt cogno
scere vocalē. qꝛ cū sit separata ab organo corpali
nō videt̃ habere sensuz audit⁹. q̄ est ꝑceptiu⁹
vocalis orōis. Nec mentalē. qꝛ sol⁹ de⁹ q̄ hu/
mane menti illabit̃ pt cogitare talē orōem q̄ ī
mēte latet abscōdita. Et ɔfirmat̃. qꝛ angeli Cōfirmat̃
non cognoscūt occulta cordiū nostroꝝ. ḡ nec
aīe. P̄. Isa. lxiij. sup illo v̓bo. abraā nesciuit 3
nos. ⁊ isrł ignorauit nos. dicit glosa. ꝙ mortui
etiā sancti nesciūt q̄d agāt viui. Et idē v̓bū
tractās beat⁹ aug⁹. in li. d̓ cura ꝓ mortuis agē
da. ait. Si tāti p̄riarche q̄d erga pp̄łm ab eis
ꝓcreatuz agerēt̃ ignorauerūt. q̄uo mortui vi/
uoꝝ rebꝫ ⁊ actibꝫ cognoscēdis ⁊ adiuuandis
miscent̃. Ad primū nego ɔsequentiā. Ad Solutio Ad.1.
ꝓbationē dicendū ꝙ licet sancti in patria cla/
re videāt tribulatōes hominū. ⁊ audiāt p̄ces
eoꝝ. quia tamē clari⁹ vidēt voluntatē dei nūc
in patria q̄ꝫ tunc quādo erant in via. ideo nō
obstante ꝙ feruentiorē ꝑ nunc habeāt charita
tem. tamē aliquos iuuissent quādo fuerūt in
via. quos modo nō adiuuāt. quia noscūt hec
placere deo vt in tribulatōe ꝑmaneāt. Ad Ad.2.
secundū nego minorē. Ad primā ꝓbatio/
nem dicendū ꝙ licet angel⁹ vel anima separata
nō habeat auditū fundatū in organo corpali
tamē voces ⁊ alias res sensibiles percipit in/
tellectu perfectioꝛi ⁊ nobilioꝛi modo q̄ꝫ perci/
piant̃ mediante corpali auditu. Ad secun
dā ꝓbationē dicēdū. ꝙ posito ꝙ cognitōe na/
turali nō cognoscāt mentalē orationē. tamen

possunt eã cognoscere cognitõne sup̃naturali ꝑut hmõi oratio relucet in diuina essentia. in qua quilibet beat⁹ clare videt oĩa ad suã be- atitudinẽ spectãtia. ⁊ q̃ ad ip̃m dirigũt cogno scẽda. Ad ↄfirmatõez dicẽdũ ꝙ etiã ange- li cognoscũt i verbo oĩa q̃ spectãt ad suã bea titudinẽ. vel q̃ respiciũt sua officia. Quõ autẽ angeli cognitõe naturali cognoscãt occlta cor diũ. patet ex his q̃ dixi lib. ij. dist. vij. arti. ij.

Ad 3. Ad terciũ dicẽdũ. ꝙ oĩes ille autoritates possũt intelligi de cognitõne naturali q̃ aĩe se- parate cognoscũt res in ꝓprio genere. q̃ cogni tio pt̃ impediri ꝓpter nimiam distãtiã cogno scẽtis a cognoscibili. ⁊ nõ de cognitõe sup̃na- turali q̃ res cognoscũt in ꝟbo ⁊ in essentie di- uine clarissimo speculo.

Ad principale argu. Ad argumẽtũ p̃n cipale dicendũ ꝙ minor nõ est vniuersalit̃ ve ra. q2 q̃n aliqui mali viui imitant̃ exẽpla rep- bor defunctor. tũc mala viuor possũt aliquo modo obesse hmõi malis defunct̃. Cũ igit̃ ꝓ nior sit de⁹ ad miserendũ q̃ ad ↄdemnandũ. rõnabile est vt bona viuor possint ꝓdesse bo- nis ⁊ p̃destinatis defunct̃. ⁊ h̃ vel ad augmẽ tũ glorie saltẽ accidẽtalis. si fuerit bona ꝑ imi tationẽ. ƀm ꝙ boni viui imitant̃ bona exẽpla a virtuosis defunctis relicta. vel ad remissio- nẽ pene. si fuerint bona ꝑ modũ satisfactõnis. cuiusmodi sũt suffragia facta ꝓ defunctis.

Distinctio quadragesimaseptia.

Ed queritur

hic. Postq̃ mg̃r tractauit de statu defunctor q̃r aĩe sunt i purgatorio. nũc tractat de statu damnatorum quor anime sunt in inferno. Et diuidit̃ i du as ptes. Nã primo mg̃r mouet q̃stionẽ vtrũ ƀm nudã dei iusticiaz. vel etiã aliq̃ modo ƀm misericordiã illi puniant̃ qui sunt in inferno. Secũdo ostẽdit quõ hmõi virtutes dicunt̃ esse in deo vel in ope diuino. ibi. Sz quõ iu- sticiã. Prima i tres. Q2 p̃mo iã dictã mouet q̃stionẽ. ⁊ recitat circa eã vnã opinionẽ. Se- cundo illi⁹ opinionis attẽptat improbatõez Et tercio determinat questionẽ iuxta suã in- tentionẽ. Secũda ibi. Sz his occurrit. Ter cia ibi. Ecce ita asserit. Et hec diuidit̃ in tres ptes Q2 primo p̃dicte questionis ponit deter minationẽ. Secũdo respõdet ad oppositam obiectionẽ. Tercõ cuiusdã dicti innuit expla nationẽ. Secũda ibi. Q2 ḡ dictũ est. Tercia ibi. Diui⁹ iudiciũ occultũ. Sequit̃ illa ps

Sz quõ. Et diuidit̃ in tres ptes. Q2 p̃mo in sinuat ꝙ aliq̃ modo diuia mĩicordia ⁊ iusti- cia ꝑ compatõez ad exteriora opa distinguũt̃ Secũdo declarat quõ alia ⁊ alia opa diuine iusticie. mĩicordie. ⁊ bonitati attribuunt̃. Et tercio manifestat quõ in oĩ diuio ope mise- ricordia ⁊ iusticia inueniunt̃. Scd̃a ibi. Q2 aũt q̃dã opa. Tercia ibi. Post hec ↄsiderari optet. Prima i tres. Q2 p̃mo circa p̃dicta ꝓ- ponit q̃stionẽ. Scd̃o s̃bdit r̃nsionẽ. Et tercio adducit ⁊ tollit aliã incidentẽ dubitationez. Secũda ibi. His r̃nderi pt̃. Tercia ibi. Sz ƀm h̃ occurrit. Et hec est diuisio isti⁹. xlvi. distinctõis. circa quã q̃ro.

Trũ in deo sit mĩicordia ⁊ iusticia.

v Et videt̃ ꝙ nõ. Q2 i deo nihil pt̃ esse frustra. ḡ in deo nõ pt̃ esse aliq̃ virtus moralis. Añcedẽs est notũ. q2 cũ de⁹ sit purũ necesse esse ⁊ p̃nceps sũmus ad quẽ oĩa alia ordinant̃. vt patet. xij. metha. igit̃ impossibile ẽ ꝙ aliq̃d frustra sit i ipo deo. Cõseq̃ntia etiaz patz. q2 q̃n potẽtia ex se ẽ sufficiẽter determina- ta ad h̃ vt ꝓmpte delectabiliter ⁊ expedite eli- ciat actũ iusticie ⁊ mĩcdie. tũc frustra in tali potẽtia poneret̃ virt⁹ iusticie ⁊ mĩcdie. Sed potẽtia diuia ẽ ex se sufficiẽtissime determiata ad h̃ ꝙ ꝓmpte delectabiliter ⁊ expedite eliciat actũ iusticie ⁊ mĩcdie. ḡ ⁊c̃. Minor ptz. q2 si determinat̃ diuia potẽtia ad ꝓmpte ⁊c̃. vel de- terminat̃ ex se vl' ex aliq̃ alio Si p̃mo mõ. tũc habet̃ ꝓpositũ. Si scd̃o mõ. tũc vl' illd̃ ẽ i deo ⁊ sic de⁹ esset ꝑ se cõposit⁹. ⁊ ñ esset pur⁹ act⁹. cu- ius oppositũ ptz. xij. metha. vl' illd̃ aliud essz extra deũ. ⁊ sic de⁹ depẽderet ab aliq̃ extra se exi stẽte. ⁊ ꝑ ↄñs ipe nõ essz p̃nceps independẽs a q̃ totũ vniũsũ noscit̃ depẽdere. cui⁹ oppositũ silr̃ ptz eodẽ. xij. metha. Probat̃ etiã maior. q2 cũ habit⁹ nõ req̃rat̃ ad s̃bam act⁹. vt tactũ est lib. iij. dist. xxiij. arti. iij. sequit̃ ꝙ solũ req̃- rat̃ ad determinãdũ potẽtiã mõ p̃dicto Cõ tranũ ptz i mltis loc̃ sacre scripture. i. q̃bꝰ fit mentio de iusticia ⁊ mĩcdia dei. Hic p̃mo vidẽdũ est d̃ iusticia dei ƀm se. Scd̃o de ei⁹ mĩcdia. Tercio d̃ distinctõe vni⁹ ab alia. Et q̃rto vtr̃ i oĩ dei ope sit mĩa ⁊ iusticia.

Quantũ ad primũ

Articulus primus

est aduertendũ ꝙ ƀm ph̃m. v. ethi. duplex est iusticia. s. legal' ⁊ eq̃l'. Et ibidẽ eq̃l' s̃bdiuidit̃ i iusticiã distributiuã. ⁊ iusticiã cõmutatiuã Et ƀm hoc pono tres cõclusiones.

Pria ↄclo. Pri- ma est. ꝙ iusticia legalis nõ cõuenit ipsi deo.

Quia sicut patet. v. ethicoꝝ. iusticia legalis dicit virt⁹ vniuersalis. eo ꝙ virtuosus ſm hanc virtutē exequat iuxta suā possibilitatē op⁹ cuiuslibet virtutis. nō ꝑpter aliū finē nisi vt satisfaciat ꝑcepto ⁊ volūtati ipsi⁹ legislatoris. hmōi virtutū opera ꝑcipientis. Sed de⁹ nō habet aliquē principē vel legislatorē sup se cuius ꝑcepto in faciēdis virtutū operibꝫ ipe debeat satisfacere. vel ei⁹ volūtati cōplacere. igitur ⁊c.

Instantia Forte dicet. ꝑclarissima virtutū videtur ꝓprie deo cōuenire. Sed iusticia legalis est ꝑclarissima virtutū. ergo ⁊c. Maior patet. quia cū aliqua virt⁹ cōueniat ipsi deo. igit ꝓpter ei⁹ summā claritatē ꝑclarissima virtutū sibi videt necessario cōuenire. Minor etiā patet ex. v. ethicoꝝ. vbi dicit ꝙ iusticia legalis est ꝑclarissima virtutū. ⁊ neqꝫ hesperus neqꝫ lucifer ita āmirabilis. Et ibidē dicit de ista legali iusticia. ꝙ nō est pars virtut. sꝫ est tota virt⁹. sicut cōtraria iniusticia nō est pars malicie. sꝫ ē tota malicia.

Solutio Respōdeo ꝙ maior nō est vera. supposito ꝙ talis virt⁹ que dicit ꝑclarissima cōcernat in eo in quo habet esse cōditionē repugnantē ipi deo. Sic autē est in ꝓposito. qꝛ de ratōne ei⁹ qui dicit iust⁹ legalis est ꝙ habeat principē ⁊ legislatorē supra se vt patuit ex iā dictis. igit de⁹ qui est summus princeps. a quo oīs principat⁹ depēdet i celo ⁊ in terra. nō potest vere dici iust⁹ legalis.

Ad ꝓbationē nego cōsequentiā. qꝛ istius virtut ꝑclaritas dterminat sibi tale subiectū qd recognoscit se habere dominū ⁊ legislatorē supra se. cui desiderās obtēperare ⁊ cōplacere implet oīa legis mandata. exercitādo se in operibꝫ virtuosis. ꝓpter qd licet ista virt⁹ sit ꝑclarissima i subdito. tamē si ꝑ impossibile ratio isti⁹ virtutis in deo poneret. nullā in eo haberet ꝑclaritatē. sꝫ magis derogaret excellentie diuine ꝑclaritat. que nulli⁹ alteri⁹ principis legibꝫ dinoscit subiacere.

Cōclusio secunda. 1 Cōclusio secūda est ꝙ iusticia distributiua ꝓprie cōuenit ipsi deo. Quia quicūqꝫ distribuēda pluribꝫ sic distribuit. ꝙ vnicuiqꝫ tribuit ſm ꝓportionē sue capacitatis ⁊ exigentie. illi ꝓprie cōuenit virtus iusticie distributiue. Sed tā in naturalibus ꝙ in moralibꝫ de⁹ distribuēda creaturis sic distribuit. ꝙ vnicuiqꝫ tribuit ſm ꝓportionem sue capacitatis ⁊ exigētie. put fide tenemus. ⁊ etiā multi philosophoꝝ cōfitent. ergo ⁊c. Maior patꝫ. qꝛ ꝓpria ratio iusticie distributiue cōsistit in obseruantia equalitatis iuxta ꝓportionē recipientiū. Unde nō oportet. ꝙ iustus distributor oībꝫ quibꝫ tribuit simpliciter equaliter tribuat. sed reqrit ꝙ vni plus ⁊ alteri min⁹ tribuat de pmio vel ď pena vt sic quilibet recipiat iuxta gradū sui meriti vel demeriti. ⁊ in hoc seruat equalitas ꝓportionis que est de ratōne iusticie distributiue.

ꝑ. null⁹ potest esse perfect⁹ rector vel iudex multoꝝ absqꝫ iusticia distributiua. Sꝫ deus est perfect⁹ rector ⁊ iudex vniuersoꝝ. ergo ⁊c. 2

Opinio Sꝫ cōtra istā cōclusionē ⁊ ei⁹ motiua est opinio aliquoꝝ philosophoꝝ negantiū ipm deū esse rectorē vł iudicē eoꝝ que sunt extra se Quia de⁹ nihil cognoscit extra se. ergo nihil regit vel iudicat eoꝝ que sunt extra se. 1 Consequētia patet. qꝛ act⁹ regēdi ⁊ iudicādi psupponit actū cognoscēdi. Propter qd dicit. i. ethicoꝝ. Unusquisqꝫ iudicat bene que cognoscit ⁊ eoꝝ est bon⁹ iudex. Et sequit ibidē. Scdm ergo vnūqdqꝫ in vnoquoqꝫ iudicat bene eruditus. Antecedēs ꝓbant multis ratōibꝫ qs adduxi libro pmo. dist. xxxv. arti. ij. Et eodem modo ꝓbat ꝙ iusticia distributiua non sit in deo. qꝛ oīs ille qui iuste distribuit cognoscit ea quibꝫ distribuit. Sꝫ de⁹ ⁊c. 2 ꝑ. nulla virt⁹ moralis est in deo. ergo nec iusticia distributiua. Cōsequētia patet. qꝛ distributiua iusticia est virt⁹ moralis. vt patꝫ. v. ethicoꝝ. Antecedēs habet ab arestotele. x. ethicoꝝ. vbi ait. ꝙ ridiculū est laudare deos ſm aliquā virtutē moralē. vel aliquā actionē moralis virtutis eis attribuere. 3 ꝑ. null⁹ permittens fieri mala que si vult potest impedire: est iust⁹ iusticia distributiua seu gubernatiua. Sed de⁹ permittit mala fieri. que si vellet posset minimo nutu voluntatis sue impedire ne fierent. ergo ⁊c. Maior patꝫ. qꝛ in illo deficit iusta gubernatō. qui in gubernatis [illegible] ipm nō ꝓhibet oē malū qd sine difficultate potest ꝓhibere. Minor etiā patet. qꝛ si dat oppositum. tūc dei volūtas nō esset oīpotens 4 ꝑ. nō oīa gubernata ꝑ deū sunt iusta. ģ de⁹ nō est iust⁹. Añcedēs ptꝫ. qꝛ sic ꝑdictū est. de⁹ gubernat oīa. ģ ñ solū iusta. verꝫ etiā iniusta gubernat. Probatio ꝯseqntie. Nā sicut qꝛ de⁹ ē bonus i creādo. ideo oē qd ab eo creat ē bonū. sic si esset iust⁹ i gubernādo oē qd ab eo gubernaret esset iustū.

Cōtra opinionem. Sꝫ ista nō cōcludūt. Eo ꝙ scriptura ꝟitat dicat ipi deo. ps. cxviij. Iust⁹ es dñe: ⁊ rectū iudiciū tuū. Et ibidē. Iusticia tua iusticia in eternū: ⁊ lex tua veritas.

Solutio Ad pmū nego antecedēs. Ad ꝓbationes dōm ꝙ sicut pmo li. adducte sūt ille ꝓbatōes. sic ibidē rndi ad eas

Ad. 1. Ad. 2. Ad scdꝫ nego añs qꝛ qcqd dicit ꝑfectōēꝫ ħ ponēdū ē i deo. ⁊ ħ vł

formaliter si dicit pfectionē simplicit. vl' emi/
nenter ꝛ sup equipollenter. Alias deus nō essz
pfect⁹ omi perfectōne. cui⁹ oppositū patet. v.
metha. Sz quelibet virt⁹ moralis aliq̄ mo/
do dicit perfectionē. ergo aliq̄ modo cōuenit
ipi deo. Ad pbationē dicendū ꝙ accipien/
do deos p idolis que gentes adorauerūt tpe
arestotel. tunc arestoteles ver dicit. qꝛ hmōi
idola nō fuerūt laudāda. sꝫ magis vitupan/
da. Quia ꝛ si demones p talia idola loquētes
quādoqꝫ simularēt aliquē actū virtutis. tamē
omi virtute penit⁹ caruerūt. ꝛ vicijs pleni fue
runt. Et tūc verba arestotel' nō sunt ad ppo/
sitū. qꝛ nos hic loquimur de vero deo qui est
omniū creatorꝛ gubernatoꝛ. a quo iusticia di
Ad. 3. stributiua nullaten⁹ est negāda. Ad ter/
ciū dicendū ꝙ maioꝛ nō est vera. si pmittens
fuerit talis ꝙ de hmōi malis q̄ permittit scit ꝛ
potest magna bona elicere. ꝛ etiā in permitten
do nō facit cōtra aliquā legē. eo ꝙ ipe nō sub/
sit alicui legi. Sic autē est in pposito. qꝛ fm
augustinū in enchiridiō. de⁹ nō pmitteret ali
qua mala fieri. nisi sic esset omipotēs ꝙ sciret
bona elicere de hmōi malis. Etiā ipe nō sb
Ad. 4. est alicui legi. sicut patet ex pdictis. Ad q̄r
tum nego cōsequentiaz. Ad pbationē rn̄det
boeti⁹ in lib. de hebdomadib⁹ dicēs. ꝙ nō est
simile de bono ꝛ iusto. qꝛ bonū dicit cdicionē
generalē omi effectui ipi⁹ dei cōmunicabilez.
Sz iustū dicit cōdicionē specialē. Et ideo si
cut nō esset bonū argumentū. lapis q̄ est effe/
ctus dei nō est sapiēs. ergo de⁹ nō est sapiens.
sic i pposito ꝛc. Cōclusio tercia est ꝙ iusti/
Tercia cō clusio. cia cōmutatiua quāuis nō pprie. tamē aliq̄
modo vere cōuenit ipi deo. Quia quicūqꝫ re/
cipit aliq̄d ab aliquo. ꝛ fm dictamē recte rati
onis reddit equiualēs. vel saltē nō minus va
lens. ille videt' esse iust⁹ iusticia cōmutatiua.
quā alio nomie arestoteles appellat iusticiā
directiuā. eo ꝙ ista iusticia dirigat recipientē
ꝛ reddentē vt in suis cōmutatōib⁹ ꝛ cōtracti
bus seruent equalitatē. Sed de⁹ aliq̄d rcipit
ab hominib⁹. ꝛ nō min⁹ reddit de bono q̄ re/
cipiat. ergo ꝛc. Maioꝛ patz ex dictis arestotel'
ꝛ tullij ꝛ multoꝝ alioꝝ philosophoꝝ loquen
tiū d iusticia cmutatiua siue directiua. Mi/
noꝛ etiā patz. qꝛ de⁹ acceptat. ꝛ per ɔsequēs ali
quo modo recipit ea que ad honorē ipi⁹ faci/
mus. ꝛ que p ipo patimur. ꝛ p labore dat req̄
em. p afflictione delectationē. p tristicia gau
diū. ꝛ vniuersaliter p merito pmium. ꝛ p de/
Opio contraria. merito penā ꝛ suppliciū. Sed cōtra istaz
cōclusionē est quedā opinio. que ponit ꝙ iu/
sticia cōmutatiua nullo modo cōuenit ipi deo
quāuis sibi vere ꝛ pprie cōueniat iusticia di/
stributiua. Quia iusticia cōmutatiua ɔsistit 1
in emptōnib⁹ ꝛ venditōnib⁹. Sz emptio et
venditio nō possunt attendi inter deū ꝛ crea/
turā. P. iusticia cōmutatiua obligat iustū 2
ad reddendū debitū. Sed de⁹ nō tenet' aliq̄d
ex debito alicui creature. ergo ꝛc. P. iusticia 3
cōmutatiua nō potest esse inter dominū ꝛ ser
uum. vt patet. v. ethicoꝝ. Sz de⁹ est ver⁹ do
min⁹ omis creature. P. iusticia cōmutati 4
ua semp in quadā equalitate cōsistit. Sz in
ter deū ꝛ creaturā nulla potest esse equalitas.
Maioꝛ patz. qꝛ sicut iā dictū est ista iusticia
dirigit ad seruandā equalitatē. Minoꝛ etiā
patz. Qꝛ inter finitū ꝛ infinitū nō potest esse
equalitas. Sz de⁹ est infinit⁹. ꝛ omis creatu/
ra finita. P. si iusticia cōmutatiua cōueni
ret deo in pmiando vl' puniendo hominē. tūc 5
de⁹ de necessitate pmiaret vl' puniret hominē.
Cōsequēs est falsuz. qꝛ omē qd de⁹ opat' ad ex
tra. hoc libere operat'. vt declaraui lib. ij. dist. 1.
Probatio cōsequētie. qꝛ quicūqꝫ nō facit illd
ad qd tenet' ex iusticia cōmutatiua ille est in/
iust⁹. Sz impossibile est deū esse iniustū. g̃ si
de⁹ ex iusticia cōmutatiua teneret' pmiare ali
quē hominē. tūc impossibile esset deū nō pmi
are talē hominē. ꝛ per cōsequens necesse esset
deū pmiare hmōi hominē. qꝛ impossibile nō
esse. ꝛ necesse esse. equipollēt in quarto ordine
modaliū. vt appet. ij. peri hermenias. Sz Cōtra opinionem.
salua reuerētia istoꝝ doctoꝝ. ista nō cōclu/
dunt. Quia iusticia distributiua psupponit
iusticiā cōmutatiuā. Sed isti doctores di/
cunt deo pprie cōuenire iusticiā distributiuā
ergo necessario habent cōcedere ꝙ deo aliquo
modo cōueniat iusticia cōmutatiua. Maio
rem pbo. qꝛ etiā fm istos p iusticiā cōmutati
uā iust⁹ disponit' ꝛ ordinat' seu inclinat' vt eq
litatē seruet in reddēdo illi a quo recepit. Sz
sine hmōi dispositōne null⁹ potest esse iust⁹
distributoꝛ. Sicut eīn ad hoc ꝙ iuste distri/
buat. necesse est eū habere prudentiā qua co/
gnoscat. quid cui dbeat tribuere. sic ad hoc ꝙ
sit iust⁹ distributoꝛ necesse est ꝙ intrinsece ta
liter sit affect⁹ ꝛ inclinat⁹ seu disposit⁹. vt q̄n/
tum ab isto recepit seruitiū. tantū vel saltē nō
min⁹ sibi largiat' pmiū. Ad primū igit' di/ Solutio.
Ad. 1. cendū ꝙ minoꝛ nō est vera. quia regnū celo/
rum de⁹ qdāmodo vēdit. ꝛ homo temporali
elemosina qdammodo emit illud. sicut patet
Mat. xix. vbi ait xps ad q̄ndā iuuenē Uade
ꝛ vēde oīa q̄ habes ꝛ da pauperib⁹. ꝛ habebis

thesaurꝫ ī celis. Et eodē. c. de hac venditōe inquirēs beatꝰ petrꝰ mouet q̄stionē dn̄o ihu xp̄o dicēs. Ecce nos reliquimꝰ omnia ⁊ secuti sumus te. quid ḡ erit nobis? Cui inq̄sitōi respōdens christꝰ ait. Omis q̄ reliq̄rit domū vl' fratres vl' sorores aut patrē aut matrē aut vxorē aut filios aut agros ꝑpter nomē meū centuplū accipiet. ⁊ vitā eternā possidebit. Et sup eodē verbo ait gregoriꝰ in omelia. Regnū celoꝝ tantū valet q̄tū habes. Un̄ ad hm̄ōi emptionē hortat̄ xp̄s quēlibet nostꝝ apocal'. iij. dicēs. Suadeo tibi emere a me aurū ignitū. Ubi ꝑ istud auꝝ intelligit̄ regnū celoꝝ. Q, em̄ opib' mi̇̄sc̄ordie q̄dāmodo emat̄ regnuꝫ celoꝝ a dn̄o ihu xp̄o. patꝫ etiā Mat. xxv. vbi ad eos q̄ hm̄ōi opa exercuerūt ait xp̄s. Uenite benedicti patris mei: ꝑcipite regnū. Et subdit causā dicens. Esuriui em̄ ⁊ dedistis mihi māducare. sitiui ⁊ dedistꝭ mihi bibere. hospes erā ⁊c.

Ad. 2. Ad secundū dicēdū ꝙ licet absolute loquēdo minor sit vera. tm̄ ex suppositōe ꝓmissionis facte ab ip̄o deo ip̄e p̄t effici debitor creature. Q, aūt ꝓmisit vitā eternā hominib' virtuosis sua ꝑpter xp̄m relinquētib'. patet ex ꝓmisione data beato petro in p̄cedēte solutōe. Un̄ istud debitū attendēs ap̄l's. ij. Thi. iiij. ait. De reliq̄ reposita est mihi corona iusticie quā reddet mihi in illū diē iustꝰ iudex. nō solū autē mihi. sꝫ ⁊ his q̄ diligūt aduentū eius.

Ad. 3. Ad terciū dicēdū. ꝙ licet maior sit vera cōsiderato dn̄o vt dn̄s est serui. tm̄ nō est vera vt amicꝰ est. Sꝫ deꝰ sic est dn̄s electoꝝ. ꝙ etiaꝫ ē dilectissimꝰ amicꝰ eoꝝ. Etiā sicut rōne promissi dn̄s p̄t effici debitor serui. sic interueniēte ꝓmisso inter dn̄m ⁊ seruū p̄t esse iusticia cōmutatiua.

Ad. 4. Ad quartū dicendū ad minorē ꝙ licet inter deū ⁊ creaturā nō sit eq̄litas. tm̄ inter illō qō creatura impēdit ipi deo. ⁊ qō deus reddit creature est talis eq̄litas q̄ sufficit ad obseruantiā iuste cōmutatōis.

Instantia Forte dices ꝙ nec in his videt̄ esse eq̄litas. q2 deꝰ multo plꝰ reddit q̄ꝫ sit illud qō creatura sibi impēdit. q2 sicut ait ap̄l's. Nō sunt cōdigne passiones huiꝰ seculi ad futurā gloriā q̄ reuelabit̄ in nobis.

Solutio Respōdeo ꝙ plus seu maiꝰ est tantūdē ⁊ ampliꝰ. ideo q̄ reddit plꝰ de bono q̄ꝫ recipit licet det vltra q̄ꝫ teneat̄. tamē q2 cū h̄ dat tantūdem. ideo ī sua redditōe nō peccat ꝯtra cōmutatiue iusticie eq̄litatē.

Instantia Forte adhuc dices. Si ille qui reddit plus de bono q̄ꝫ recepit. seruat iusticie equalitatē. eō ꝙ ī illo qō reddit includit̄ tantūdē quantū recepit. tūc eadē ratōne reddēs plꝰ de pena q̄ꝫ req̄rat offensa seruaret equalitatē in cōmutatiua iusticia req̄sitam. Cōsequētia patet. q2 etiā in isto ꝙ talis puniēs reddit includit̄ tantūdē de pena q̄tuꝫ reddere debuit.

Solutio Respōdeo negādo cōseq̄ntiā. Ad ꝓbationē dicendū ꝙ licet in malis sicut in bonis illud qō est maiꝰ includat quātitatē eq̄lis. tamē excessus in redditōe mali pene implicat viciū seueritatꝭ. qō repugnat virtuti iusticie. ideo in pena excedēte nō p̄t includi equalitas pene debite tali modo quo requirit̄ ad iusticiā obseruandā. Sꝫ excessus ī redditione boni implicat virtutē liberalitatꝭ. que nullā habet repugnantiā ad iusticiā. igit̄ ī tali bono excedēte potest includi equalis quātitas boni debiti eo modo quo sufficit ad seruādam cōmutatiuā iusticiā ac etiā distributiuā.

Ad. 5. Ad quintū dicendū ꝙ istud argumentū nō est magis cōtra me q̄ꝫ cōtra istos doctores qui tenent oppositā cōclusionē. Nā sicut dictū est supra. isti doctores ponūt iusticiā distributiuā ꝓprie deo cōuenire. Istud aūt argumentū nō minꝰ cōcludit arguēdo de iusticia distributiua. q̄ꝫ de iusticia cōmutatiua.

Respōdendo igit̄ ad argumentū. nego cōsequentiā loquēdo de necessitate absoluta. q̄ꝫuis possit aliquo modo cōcedi loquēdo de necessita ꝯdicionata. puta supposito ꝙ deꝰ sic acceptauerit actū alicuiꝰ ꝙ imutabiliter disposuit ⁊ ordinauit eū finaliter ꝓ tali actu saluare. vel sic reprobauerit ꝙ ip̄m ordinauit ad penā. Quomodo etiā deꝰ possit aliq̄d facere de necessitate iusticie. ⁊ q̄n̄o nō. aliq̄liter declaraui lib. i. dist. xliij. arti. iiij. Et ꝑ hoc etiā patet ad ꝓbationē ipiꝰ ꝯsequētie.

Quantū ad secūdū

Articulus secundꝰ.

articulū dico breuiter ꝙ misericordia ꝓprie cōuenit ipi deo. Quia quicq̄d est laudabile ī ipso rege siue principe. hoc deo debemꝰ tribuere. sꝫ misericordia est hm̄ōi. ergo ⁊c. Maior patet. q2 ipse est rex regū ⁊ dominꝰ dominantiū. vt dicit̄. i. ad Thi. vi. Minor etiā patet ꝓuerb. xx. vbi dicit̄. Misericordia ⁊ veritas custodiūt regē. ⁊ roborat̄ clemētia thronꝰ eiꝰ. Patꝫ etiā per cassio. lib. ij. ep̄la. ix. vbi ait. Benigni quippe principis est ad clemētie cōmodū trāsire terminos equitatis. q2 sola est misericordia cui om̄es virtutes honorabiliter cedere nō verent̄. 1

P̄. dei iusticia est ꝑfecta. ergo nō est sine misericordia. Antecedēs patet. q2 in deo nihil est imperfectū. Cōsequētia ꝓbat̄ autoritate gregorij q̄ ait. Iusticia sine 2

5 misericordia multū destituit. P. ista cōclusio patet quasi in infinitis locis sacre scripture. in quibꝰ semp misericordia attribuit ipi deo Et cōfirmat. qꝛ nō ɔtingit aliquā rē esse sine suo ꝓprio. Sꝫ misereri est ꝓpriū ipiꝰ dei. iuxta qd orat sancta mater eccl'ia dicēs. Deus cui ꝓpriū ē misereri semp ⁊ parcere. suscipe ⁊c.

Instantia 1 Sꝫ ɔtra hanc ɔclusionē pt argui sic. Ille nō habet in se misericordiā. qui nec ꝑuenit nec repellit alienā miseriā. cuiꝰ repulsio plene est i sua ptāte. Sꝫ omniū creaturaꝝ miserie sunt plene in dei ptāte. ⁊ tamē deꝰ nō ꝑuenit eas qn̄ sunt future. nec repellit eas qn̄ sunt p̄sentes. ergo ⁊c. Maior patet. qꝛ miscdia est habitꝰ inclinans suū subiectū ad ꝑueniendū alteriꝰ miseriā si est futura. ⁊ ad p̄sentē repellendā. Minor etiā patet. qꝛ deꝰ nō solū nō repellit miserias. vez etiā qnq; innocētibꝫ hominibꝫ infert miserias. sicut apparuit in afflictōe ipiꝰ Job ⁊ etiā thobie. ergo ⁊c.

2 P. in deo nō est cōpassio. ergo in deo n̄ est misericordia. Antecedēs patet. qꝛ cōpassio p̄supponit passionē. sꝫ i deo nulla pt esse passio. cū sit actꝰ purꝰ. Cōsequentia ꝓbat p augustinū q̄ ait Quid est miscdia nisi aliene miserie cōpassio. ex qua ▯ possumꝰ cōpellimur sbuenire. Et qsi idē ponit Dam. lib. ij. c. xiij.

Solutio. Ad. 1. Ad primū nego maiorē. Ad ꝓbationē dicendū ꝙ misericordia nō inclinat ad tollendū omnē miseriaꝫ cuiuslibet miseri. Cū eni sit virtꝰ moralis. igit inclinat fm dictamē recte ratōis. Sꝫ recta ratō dictat ꝙ aliqui ꝓpter sua demerita nō debeant totaliter a miseria liberari. igit ꝗ̄uis tales deꝰ posset liberare. ⁊ nō liberet. ex h̄ tn̄ nō habet ꝙ deꝰ nō sit misericors. qꝛ dato ꝙ in illis nō reluceat misericordia dei liberatiue. tamē relucet in eis mitigatiue. inqꝫtū tales puniunt citra cōdignū Et ex h̄ patet ꝙ etiā minor deficit. qꝛ cuiuslibet creature miseriā q̄ tanq; pena peccati essꝫ infligenda deꝰ ꝑuenit. ⁊ si nō in toto. tn̄ in aliqua sui pte. qꝛ ⁊ si deꝰ nō ostēdat cuilibet misero misericordiā liberantē. tamē cuilibꝫ aliquo modo ostēdit misericordiā mitigantē Ad ꝓbationē cū dicit de iob ⁊ thobia. dicendū ꝙ h̄mōi miseria nō infligebat eis p modū pene ꝓ peccatis patiende. sꝫ tanq; materia virtutis exercēde. ⁊ p ɔsequēs celestis glorie ac beatitudinis augmētande. Propter qd nec hic defuit dei misericordia. de qua ps. ait. Misericordia edificabit i celis. ꝑparabit veritas tua in eis.

Ad. 2. Ad secundū nego cōsequentiā. Ad ꝓbationē dicendū ꝙ misericordia dupliciter potest cōsiderari. Uno modo fm se ⁊ qꝫtū ad suā essentiā. Alio modo qꝫtū ad accidēs misericordiā ɔsequēs ꝓpter sui subiecti imꝑfectionē. Primo modo misericordia est virtꝰ inclinans misericordē ad nolle alteri inesse miseriā p̄supposito tn̄ circa h̄ dictamie recte ratōis. sicut p̄dictū est. Et isto modo misericordia cōuenit deo ⁊ oībꝫ beatis tā angelis q̄ hoībꝫ. Secūdo modo misericordia sup istud nolle addit animi cōmotionē ⁊ aliq̄ modo afflictiuā displicētiā. q̄ est quedā cōpassio h̄mōi aliene miserie. Et isto modo misericordia nō inuenit in deo nec in aliq̄ beato. ꝗ̄uis possit inesse homini viatori. ⁊ existētibꝫ in purgatorio. qꝛ tale accidēs nō sequit misericordiā vniuersaliter. sꝫ solū in subiecto imꝑfecto ⁊ aliq̄ modo misero. Et isto secūdo modo loquunt augustinꝰ ⁊ damas. hic de misericordia. Nō eni loquunt vniuersaliter. sꝫ solū pticulariter vt scilicet habet esse i his q̄ carēt ꝑfecta btitudie.

Quātuz ad terciuz

Articulus tercius. articulū possunt poni tres cōclusiōes. Prima est. ꝙ iusticia ⁊ miscdia vt sunt in deo non differūt realiter. Secūda ꝙ nō differūt ex natura rei formaliter Tercia ꝙ differūt fm rationē seu ɔceptibiliter. Prima cōclusio patet ex his q̄ dixi circa simplicitatē diuine essentie lib. i. dist. viij. q. 1. Conclusio secūda patet ex his q̄ dixi eodē lib. dist. vi. q. i. arti. ij. ⁊ iij. Patet etiā eodē lib. dist. xxxvi. arti. pmo Cōclusio tercia patet eodē li. dist. vi. arti. iiij. Et ideo de istis cōclusionibꝫ causa breuitatis ad p̄sens nihil aliud dicā.

Quātū ad quartuz

Articulus quartꝰ. Conclusio prima 1 articulū pono duas ɔclusiones Prima est ꝙ iusticia ⁊ miscdia simul ɔcurrūt in omi ope dei. loquēdo de ope retributōis. Un̄ talia opa sub nomie viaꝝ exprimēs ꝓpha ait. Uniuerse vie dn̄i miscdia ⁊ veritas. Qd verbū tractās cassiodorꝰ. dicit has duas virtutes. s. misericordiā ⁊ iusticiā in omi ope dn̄i simul ɔuenire

2 P. ꝙ iusticia seruet in omi ope diuie retributōis ptꝫ p aug. sup illo v̄bo ps. Prope es tu dn̄e ⁊ omes vie tue veritas. Q, aūt in eisdeꝫ opibꝫ oībꝫ reluceat miscdia patet. qꝛ si in aliqbus opibꝫ diuie retributōis deesset misericordia. h̄ maxime videret in iudicio reproboꝝ. Sꝫ h̄ nō. qꝛ nobilissimꝰ modꝰ iudicādi debꝫ deo attribui. talis aūt modus nō pt esse absq; misericordia. qꝛ misericordia superexaltat iudiciū. vt dicit Jacobi. ij. c. P. ista est intētio 3

beati augustini i li. de ↄcordia euãgelioꝝ. vbi
ait. Deꝰ q̇ res hũanas curat. iuste ⁊ miſicor/
diter curat. vt nec miſcđia ꝑcludat iuſticiaꝫ.
Inſtantia nec iuſticia excludat miſericordiaꝫ. Forte
dicet̃ ꝙ nec iuſticia nec miſcđia. ſꝫ potiꝰ iniu/
ſticia ibi videt̃ appere vbi ꝓ tꝑali culpa infli
git̃ eterna pena. Sꝫ cuilibet ĩ inferno dãnato
ꝓ culpa tꝑali ⁊ trãſitoria infligit̃ pena eterna.
2 g̃ ⁊c̃. P̃. miſicordia ⁊ iuſticia reſpectu eiuſ
dẽ effectꝰ implicãt ↄtradictoria. g̃ nõ poſſunt
ſimꝉ ↄcurrere reſpectu eiuſdẽ effectꝰ. Cõſequẽ
tia patet. Probat̃ ãñcedẽs. qꝛ iuſticia retribu[illegible]
ſꝫm merita. ſꝫ miſcđia tribuit ꝑter merita. et
ꝑ ↄſeq̃ns nõ ſꝫm merita. q̃ videnť eſſe ↄtradi/
3 ctoria. P̃. in iuſtificatõe impij nulla videt̃
eſſe iuſticia. ſꝫ pura miſcđia. qꝛ ſicut ait apl's.
nõ ex opibꝫ iuſticie q̃ fecimꝰ nos. ſꝫ ſꝫm ſuam
miſcđiam ſaluos nos fecit. Et idẽ aplꝯ ait.
Si gr̃a ex opibꝫ. iam gr̃a nõ eſſet gr̃a. In ob
duratõe ꝟo impij nll'a videt̃ eſſe miſicordia.
Sꝫ iuſtificatio ⁊ obduratio reducũt̃ ad opa
4 retributõis. g̃ ⁊c̃. P̃. vbi tãta infligit̃ pena
q̃ta ꝑceſſit culpa. ibi nll'a videt̃ eſſe miſcđia.
Sꝫ in opibꝫ retributõis ſꝫm menſurã culpe
infligit̃ pena. iuxta illud Deutero. xxv. ſꝫm mẽ
ſurã peccati erit plagaꝝ modꝰ. Et apoc̃. xviij.
dicit̃. Quantũ ſe gl'ificauit ⁊ ĩ delicijs fuit: tm̃
5 date ei tormentũ ⁊ luctuꝫ. P̃. pena q̃ nõ eſt
correctoria. illa nõ eſt bona. nec ꝑ ↄſequẽs iu
ſta. Sꝫ pena damnatoꝝ non eſt correctoria.
Maior ꝓbat̃ autoritate auguſtini q̇ ait. Si
ue plectẽdo ſiue ignoſcendo hoc ſolũ bñ agit̃
vt vita hoĩm corrigat̃. Minor etiã patet. qꝛ
nullꝰ dãnatoꝝ ex pena ſibi illata corrigit̃ nec
6 emendat̃. P̃. ibi nõ appet iuſticia vbi pro
ineq̃li culpa infligit̃ eq̃lis pena. Sꝫ ſic fit in
inferno. g̃ ⁊c̃. Maior patet. qꝛ culpa ⁊ pena đ
bent eſſe cõmenſurata. vt ꝑꝫ ex autoritatibꝫ
ꝑallegatis ex apoc̃. ⁊ Deutero. Minor ꝓbat̃.
Qꝛ infinitũ nõ eſt maiꝰ infinito. Sꝫ cuiuſli
bet ĩ inferno dãnati pena eſt infinita. qꝛ eſt ꝑ/
petue duratura. Qꝫ autẽ culpe dãnatoꝝ ſint
ineq̃les patet. qꝛ ſicut in h̃ mũdo ineq̃les fue
7 runt. ſic in inferno ineq̃les erũt P̃. vbi ma
ius dat̃ ſuppliciũ q̃ꝫ fuerit peccatũ. ibi nec mi
ſericors nec iuſtũ videt̃ eſſe iudiciũ. ſꝫ maius
ſuppliciũ dat̃ ipĩs dãnatis q̃ꝫ fuerit eoꝝ pecca
tũ. qꝛ ſuꝑ illo ꝟbo pſ̃. ex vſuris ⁊ iniq̃tate redi/
met aĩas eoꝝ ⁊ honorabile nomẽ eoꝝ corã il/
lo. dicit gloſa. Peccata dicunt̃ vſure. qꝛ plus
mali inuenit̃ in ſupplicijs q̃ꝫ cõmiſſum eſt in
8 culpis ⁊c̃. P̃. Jaco. ij. dicit̃. Judiciuꝫ ſine
miſericordia fiet [illegible] qui nõ fecit miſericordiã.

Sꝫ dãnati nõ fecerũt miſericordiã. Hoc eñ
improperabit eis dñs in extremo iudicio. vt
patet Mat. xxv. ergo i illo iudicio q̇ ipi iudi/
cabunt̃ a deo nõ erit aliq̃ miſericordia. q̃uis
hmõi iudiciũ ſit opꝰ retributõis. Ad pri/ Solutio
mũ ꝑt dici ꝙ minor nõ eſt vera. qꝛ q̃ꝫtitas cul Ad. 1.
pe cõmũiter penſat̃ ſꝫm dignitatẽ ꝑſone ꝑ cul/
pã offenſe. Cũ igit̃ quilibet damnatoꝝ ꝑ cul/
pã ſuã offenderit ꝑſonã infinitã. ſ. ipm̃ deũ cu
ius ↄtempſit mandatũ. ideo talis culpa aliq̃
modo eſt infinita. Etiã rõne ſbiecti q̃dã/
modo eſt infinita ſaltẽ ꝑ accidẽs. eo ꝙ ſbiectũ
in q̊ eſt ſit obſtinatũ ⁊ ĩcorrigibile. ꝓpter q̃đ
hmõi culpa eſt ꝑpetua. ⁊ ꝑ ↄſequẽs ſibi debet̃
pena ꝑpetua. Eſt igit̃ in iſta punitõe iuſticia
⁊ miſericordia. Juſticia quideꝫ in h̃ ꝙ culpa
dãnati punit̃ pena infinita extẽſiue ⁊ ꝑpetua
duratõne. eo ꝙ ſubiectũ iſtiꝰ culpe ſit ꝑpetue
ĩcorrigibile. Eſt etiã ibi magna miſericordia
eo ꝙ nõ punit̃ pena infinita intẽſiue. q̃uis il/
lam meruerit. eo ꝙ cõtra ꝑſonã infinite digni
tatis peccauerit. Qꝛ etiã ſꝫm humanas leges
q̇ cõtra digniorẽ ꝑſonaꝫ peccauit ſalua iuſti/
cia puniri poteſt intenſiori ⁊ acerbiori pena.
Propter h̃ eñ ait Ariſto. v. ethi. Si princi/
patũ habẽs ꝑcuſſit nõ optet repcuti. ⁊ ſi prin
cipẽ ꝑcuſſit. nõ ſolũ ꝑcuti ſꝫ puniri. igit̃ infi/
nite acerbitatis pena poſſet puniri ſalua iuſti
cia ille q̇ in mortali offenſa dei ab hac vita de/
cedit. igit̃ valde miſericorditer ſecũ agit̃ q̃ñ fi
nite acerbitatis pena punit̃. Ad ſecundũ Ad. 2.
nego antecedẽs. Ad ꝓbationẽ dicẽdũ ꝙ licet
iuſticia tribuat ſꝫm merita. ⁊ miſericordia ſi/
ne meritis. tamẽ in eodẽ ope dei vindicatiuo
appet iuſticia inq̃ꝫtũ punit. ⁊ appet miſcđia
inq̃ꝫtũ nõ tm̃ punit q̃ꝫtũ punitꝰ ꝓmeruit. Et
ĩ eodẽ ope ꝓmiatiuo apparet iuſticia inq̃ꝫtuꝫ
deꝰ tantũ de bono tribuit q̃ꝫtũ homo meruit. ⁊
apparet miſcđia inq̃ꝫtũ abũdantiꝰ tribuit q̃ꝫ Ad. 3.
meruit. Ad terciũ nego maiorẽ. qꝛ quãuis
in iuſtificatõne impij nõ apparet iuſticia q̃n
tũ eſt ex iuſtificati opatõne. eſt tñ ibi iuſticia
quantũ eſt ex iuſtificãtis ꝓmiſſione. qꝛ q̃uis
opatio impij ſit inualida ad ꝓmerendũ iuſti
ficationeꝫ. vt bene ꝓbant autoritates apl'i ad
ꝓbationẽ adducte. tamẽ qꝛ deꝰ ꝓmiſit iuſtifi
cationẽ impij ꝓ omĩ tꝑe quo impiꝰ fecerit q̃đ
in ſe eſt. vt apparet Ezech. xviij. ideo quãuis
in iuſtificatõne impij nõ ſit iuſticia ex iuſtifi
cati cõmiſſo. tamẽ ibi ſeruat̃ iuſticia ex iuſtifi
cantis ꝓmiſſo. Illud autẽ q̃đ addit̃ de obdu/
ratione nõ eſt ad ꝓpoſituꝫ. ꝙ obduratio ñ eſt
dei opatio. ſꝫ eſt ab opatione ceſſatio. Nã ſꝫm

augustinū. sic deus obdurat impiū quod nihil malicie sibi influit. sed influentiā gratie sue subtrahit. et impetus mouētes ad pñiam in huiusmodi peccatore nō facit.
Ad.4. Ad quartū dicēdū quod minor nō accipitur debite sub maiori. ista enim deberet esse minor. sed in operibus retributionis tanta infligitur pena quanta precessit culpa. et ista minor est falsa. inquantū tantitas dicit equalitatē quantitatis. licet sit vera inquantū tantitas dicit equalitatē proportionis. Et sub isto sensu maior est falsa. quia misericordia potest vere concurrere seruata proportionis equalitate. Potest enim quis misericorditer vindicare minus. scilicet affligēdo quam reus meruit. seruata tamen debita proportione. puta quod pro maiori peccato infligat maiorē et acerbiorē penā. et pro minori minorē et minus acerbā. Et ad hūc sensū vadunt autoritates quibus probatur minor inquantū trahuntur ad propositū. quia deus in puniēdo nō seruat mensurā et tantitatē secundum equalitatē quantitatis. puta quod tantū det de pena vel de acerbitate pene quantū ipse reus meruit. Sed seruat mensurā et tantitatē secundum equalitatē proportionis. quia maiorē peccatorē magis acerbe punit. et minorē minus.
Ad.5. Ad quintū dicendū quod penā esse correctoriā potest dupliciter intelligi. Uno modo quod per huiusmodi penā corrigatur ipse punitus. Alio modo quod ad exemplū illius punitionis alij corrigantur. Primo modo maior est falsa. quia quandoque iusto iudicio puniuntur aliqui obstinati in sua malicia. Secūdo modo minor est falsa. quamuis maior sit vera. quia ex hoc quod predicatur talis pena peccatoribus iminere. multi hic in via corriguntur. et a peccatorum suorum excessibus retrahuntur. Et isto secundo modo debet intelligi autoritas augustini.
Ad.6. Ad sextū dicendū quod equalitas pene potest dupliciter accipi. Uno modo quantū ad durationem. Alio modo quantum ad acerbitatē et afflictionē. Primo modo maior est falsa. quia salua iusticia vnus pro minori culpa potest octo diebus incarcerari sine alijs penis adiūctis. et alter pro maiori culpa similiter octo diebus in peiori carcere poni. et omni die semel fustigari. quorum pena quantū ad durationē esset equalis. sed quantū ad afflictionē esset inequalis. Sed secūdo modo minor est falsa. quia quamuis pena damnatorum sit equalis durationis. tamen nō est equalis afflictionis. Ut sic enim quilibet punitur magis vel minus altero. secundum quod eius peccatū maius est vel minus quam peccatū alterius. Et per hoc patet ad probationē minoris. quia procedit de equalitate durationis.
Ad.7. Ad septimū nego minorē. Ad probationē dicendū quod cōmissū in culpa dupliciter potest intelligi. Uno modo quātū ad delectationē quā peccator cōsequitur ex actu culpabili. Alio modo quātū ad deformitatē peccati et offensam ipsius dei. Primo modo sunt intelligenda verba illius glose et non secūdo modo. Nā licet iudicio diuino infligatur maior acerbitas pene quam fuerit delectatio culpe. tamen nō infligitur maior acerbitas pene quam fuerit deformitas culpe et offensa maiestatis diuine. que offensa vt dictū est supra quodammodo fuit infinita.
Ad.8. Ad octauū dicendū quod illud verbum beati iacobi est intelligendū de mia liberatiua. et nō de mia mitigatiua. tales enim impij patiuntur iudiciū absque miscdia totaliter liberāte. sed nō absque misericordia aliqualiter mitigāte.
Secunda conclusio. Cōclusio secūda est quod iusticia et miscdia proprie dicta nō cōcurrūt vniuersaliter et absolute in omni opere dei. Quia nō concurrūt in opere creationis. ergo nō in omni opere. Cōsequentia patet de se. Antecedēs probo. quia iusticia aliquo modo presupponit merita. misericordia etiā presupponit eū cui miseretur. Sed actus vel opus creationis nihil presupponit. vt declaraui lib. ij. dist. i. q. i.
Ad principale argu. Ad argumētū principale nego cōsequentiā. Ad probationē dicēdū ad maiorē. quod licet potētia que ex se est determinata nō indigeat virtute a se realiter differente. tamen ipsa est virtus ita quod virtus sua est idē quod essentia sua. Unde in deo propter suā omnimodā simplicitatē potētia est idē realiter cū essentia. et virtus idē quod potētia. et per consequēs virtus potētia et essētia sunt vna res simplicissima et nullo modo cōposita.

Distinctio quadragesimaseptima.

Solet autem quaeri. Postquam magister tractauit de mortuorum resurrectione et de aiarum separatarū ante resurrectionē statu et cōdicione. nūc in ista quadragesimaseptima distinctione incipit tractare de resurgentiū extrema examinatione. Et diuiditur in duas partes. Quia primo tractat de extremi iudicij discussione. Secundo de iudicatoris remuneratione. dist. xlix. ibi. Post resurrectionē &c. Prima in duas. Quia primo determinat de his que ptinēt ad iudiciariū ordinē. Secundo de ptinētibus ad ipm iudicē. dist. xlviij. ibi. Solet etiā quaeri. Prima in tres. Quia primo ptractat ordinē extremi iudicij quātū ad ea que fiūt ex parte iudicantiū. Secundo quātū ad ea que ptingūt ex parte iudicādorum. Et tercio quātū ad ea que fiūt ex parte ministrorū. Secunda ibi. Erūt autem quattuor ordines. Tercia ibi. Cū autem in euāgelio. Et hec in duas. Quia primo agit de ministris in iudicio. Secundo

ministris post iudiciū in inferno. Scd̄a ibi. Et solet q̄ri. Circa istā distinctōez q̄ro

v Trū sol⁹ xp̄s iudicatur⁹ sit in extremo iudicio. Videt̄ q̄ sic. Q2 i iudicio omniū peccatoꝝ iudex debet eē īmunis ab oī peccato. Sz sol⁹ xp̄s est imunis ab oī peccato. ḡ in illo vniūsali iudicio oīm peccatoꝝ sol⁹ xp̄s d̄bet iudicare. Maioꝛ patet exēplo naturali. q2 vt patet. ij. de aīa. pupilla est absq3 coloꝛe vt de omnibꝫ coloꝛibꝫ possit iudicare. Patet etiā autoꝛitate morali. q2 cassiodoꝛ⁹ in suis ep̄lis. lib. xix. ep̄la. ij. exhortādo seipm̄ ⁊ alios in h̄ mundo iudices. sic ait. Sit in nobis frons libera. vt possim⁹ alioꝛū emēdare delicta. equat em̄ crimē oēs q̄s inq̄nat. ideo diffīcilis ab accusato debet esse q̄ iudicat. Patet etiā minoꝛ. q2 xp̄s peccatū nō fecit nec inuent⁹ est dol⁹ in oꝛe ei⁹. vt ait beat⁹ petr⁹ p̄ma sua canonica ep̄la. c. ij. Oēs aūt alij peccauerūt: ⁊ egēt grā dei. vt dicit̄ ad Roma. iij. Ideo sol⁹ xp̄s inuent⁹ est inter moꝛtuos liber vt patz in ps̄. ⁊ p̄ cōsequēs sol⁹ xp̄s p̄pria sua virtute imunis fuit ab oī peccato. In cōtrariū est. q2 xp̄s p̄misit ap̄lis Matth. xix. dicens. Sedebitis sup̄ sedes duodecim. iudicantes duodecim tribꝫ isr̄l. Hic q̄ttuoꝛ sūt vidēda. Primo em̄ vidēdū est q̄ i extremo iudicio se habeāt actiue. Scd̄o q̄ passiue.

Tercio q̄liter angeli se habeāt in p̄dicto iudicio discussiue. Quarto q̄uo respectu mūdi ignis se habeat purgatiue.

Articulus primus

Quantū ad primū est aduertendū q̄ i magno ⁊ generali iudicio q̄uis iudex p̄ncipalis sit tm̄ vn⁹. tn̄ iudices assessores ɔtingit esse plꝛes. Et s̄m h̄ circa p̄dictū iudiciū qd̄ ē maxie generale possum⁹ quo ad istū articulū ponere duas ɔclōnes

Conclusio prima

Prima est. q̄ i extremo iudicio null⁹ pur⁹ homo s3 sol⁹ xp̄s p̄t iudicare p̄pria autoꝛitate ⁊ tāq̄ iudex p̄ncipalis. Q2 sol⁹ de⁹ ibi p̄t iudicare vt iudex p̄ncipalis ⁊ p̄pria autoꝛitate. ḡ nullus pur⁹ homo. s3 sol⁹ xp̄s inter oēs filios hoīz h̄ poterit. Cōsequētia patet. q2 null⁹ pur⁹ hō est de⁹. Sol⁹ aūt xp̄s inter hoīes est ver⁹ de⁹. igit̄ ab eo qd̄ soli deo cōuenit excludit̄ oīs hō excepto solo xp̄o. Patz etiā antecedens. q2 iudex principalis iudicās p̄pria autoꝛitate debet habere ex se oꝛdinariā potestatē sup̄ illos q̄s iudicat. Sz sol⁹ de⁹ habet ex se oꝛdinariā potestatē sup̄ oēs iudicādos in extremo iudicio. Q2 etiā dn̄s ih̄s xp̄s vt hō est n̄ habet hāc potestatē p̄ modū iudicis oꝛdinarij. sed magis p̄ modū iudicꝫ delegati. q̄ delegatio satis exprimit̄ Joh. v. vbi dicit̄. q̄ pater omne iudiciū d̄dit filio. Et actuū. x. vbi dicit̄ d̄ xp̄o Jp̄e est q̄ ɔstitut⁹ est a deo iudex viuoꝝ ⁊ moꝛtuoꝝ. Foꝛte dicet̄. quicūq3 faciūt iudiciū illi tanq̄ p̄ncipales iudices videnẗ iudicare. Sz oēs sancti faciūt istud iudiciū. iuxta qd̄ dicit̄ ps̄. cxlix. Vt faciāt in eis iudiciū cōscriptū. glīa hec est oībꝫ sanctꝭ eius. Rn̄deo negādo maioꝛē. q2 ɔsules ⁊ assessores ac s̄bdelegati iudices. ⁊ mlt̄i alij q̄ actiue se habēt i iudicio qd̄āmodo faciūt iudiciū. quoꝝ tn̄ nullus habet iudicare tanq̄ iudex p̄ncipalis fretus p̄pria ⁊ oꝛdinaria p̄tāte Cōclusio scd̄a est. q̄ appellādo iudices ip̄i⁹ iudicis assessores cū iudice iudicātes ɔsultiue ⁊ assessoꝛie tūc ap̄l'i ⁊ oēs etiā alij p̄fecti imitatoꝛes xp̄i in extremo iudicio tanq̄ veri iudices iudicabūt. Q2 Matth. xix. sup̄ illo v̄bo. vos q̄ reliq̄stis oīa: dicit glosa. Qui reliquerūt oīa ⁊ secuti sunt dn̄m: hi iudices erūt. Et loquit̄ de iudicibꝫ q̄tū ad extremū iudiciū. q2 de illo loquit̄ xp̄s ibidē in textu. P. de iustis hoībꝫ dicit̄ Sap. iij. q̄ iudicabūt natōes ⁊ dn̄abūt pp̄lis. Et loquit̄ ibi scriptura de extremo iudicio. sicut patet ex v̄bis p̄cedentibꝫ ⁊ seq̄ntibus. Sz ap̄li ⁊ alij p̄fecti imitatoꝛes xp̄i sunt vere iusti. ergo q̄libet hō p̄fect⁹ in extremo iudicio vere iudicabit saltē p̄ modū assessoꝛis.

Instantia

Solutio.

Cōclusio scd̄a.

1

2

Instantia 1

Foꝛte dicet̄ q̄ solus ille debet iudicare q̄ nouit causā iudicandā ⁊ circūstantias ei⁹. quia vnusq̄sq3 est bon⁹ iudex eoꝝ q̄ cognouit. vt patet. i. ethi. Etiā i re dubia nō est ferēda certa sentētia. sicut clamāt mlt̄a iura tā ciuilia q̄z canonica. Sz null⁹ hō q̄ūscūq3 p̄fect⁹ habz noticiā oīm peccatoꝝ ⁊ oīm circūstantiaꝝ eoꝝū. cū mlt̄a sint peccata i coꝛde hūano abscōdita. q̄ nll'o signo exterioꝛi apparēt. ḡ null⁹ purus hō p̄t taliū secretoꝝ esse bon⁹ iudex P. 2 i nullo iudicio bene oꝛdinato accusatoꝛ debet esse iudex. Sz viri p̄fecti in extremo iudicio erūt accusatoꝛes peccatoꝝ. ḡ nō erūt iudices eoꝝ. Maioꝛ patet de iure cōmuni. Mioꝛ autē habet̄ Sap. v. vbi dicit̄. Stabunt iusti in magna cōstantia aduersus eos q̄ se angustiauerūt. ⁊ q̄ abstulerūt laboꝛes eoꝝ. P. q̄n iu- 3 dex est p̄ se sufficiētis sciētie ⁊ autoꝛitatis siue potētie. tūc nō debet assessoꝛē h̄re. Sz xp̄s i illo iudicio est sufficiētis autoꝛitatꝭ siue potētie vt patet ex p̄ma ɔclusione. ⁊ est infinite sciētie q2 oīa nuda ⁊ apta sunt ocul' ei⁹ ad quē nobis sermo. sicut ait ap̄ls ad Heb. iiij. loquēs

de xpo. Ipe em̄ ē ars om̄ipotētis dei plena ra/ tionibꝫ oim viuētiū. vt ait aug. vi. de tri. Et sa piētie eiꝰ n̄ ē numerꝰ. vt dicit̄ i ps. ergo ꝛc.

Solutio. Ad.1. Ad pmū nego minorē. qꝛ oēs pfecti q̄ i examie ex tremi iudicij erūt assessores xpi. habebūt plenā noticiā oim pctōꝝ tūc iudicādoꝝ. nec latebit eos aliq̄ circūstātia iudicāda. Nā q̄uis talia n̄ possint cognoscere naturali cognitōe. tn̄ ꝑ tūc hmōi oia cognoscent diuia reuelatōe. Qd̄ tā/ gēs apl's. i. ad Chor. iiij. ait. Nolite an̄ tps iudicare. q̄adusqꝫ veniat dn̄s. q̄ et illūinabit abscōdita tenebraꝝ. ꝛ māifestabit ꝯsilia cor/ diū. Sup q̄ ṽbo dicit glosa. ꝙ gesta ꝛ cogita/ ta bona ꝛ mala tūc nota erūt oibꝫ. ergo mlto ma

Ad.2. gis nota erūt pfectis. xpi. s. assessoribꝫ. Ad scdm dcm. ꝙ maior n̄ ē ṽa. qn̄ pctm̄ d̄ q̄ agit̄ i iudicio est euidēs ꝛ māifestū. tūc em̄ iudex n̄ idiget alio accusatore. sꝫ p seipm̄ pt reo pctm̄ suū iproperare. ꝛ ipm̄ iuxta sua demerita iudi care. Propt̄ qd̄ dr̄ i decretꝫ. ꝙ euidētia patrati scelerꝫ nō indiget accusatore. Cū igit̄ sic iā di ctū est i pdicto iudicio oia pcta ibi iudicāda sint nuda ꝛ apta. iō illi iudicio [illegible] derogat̄ ex h̄ ꝙ iudex ē accusator. Propt̄ qd̄ etiaꝫ dn̄s ihs xps q̄ ibi ē sūmꝰ iudex p seipm̄ accusat ipsos. eoꝝ ipietatē ipis iproperādo Mat. xxv. vbi ait. Esuriui ꝛ n̄ dedistꝫ mihi mādūcare. sitiui ꝛ nō dedistꝫ mihi bibere.

Ad.3. Ad terciū dicēdū ꝙ maior n̄ estꝫ ṽa. qꝛ licet iudex ex se habēs suf ficiētē sciētiā ꝛ potētiā nō idigeat assessore. ex h̄ tn̄ nō habet̄ qn possit si velit accipe assessorē Nā q̄uiscūqꝫ iudex sit p se sufficiēs iudicare. pt tn̄ amicū assumere p assessore. ꝛ eū honora re iudiciaria dignitate. Et sic etiam dn̄s ihs xps i extremo iudicio suos spēales amicos as sumit p assessoribꝫ. nō ppt suā indigētiā. sꝫ p pter ipoꝝ assessoꝝ gl'iaꝫ omībꝫ insinuādā.

Articulus secundꝰ. Quantū ad secūdū articulū est aduertēdū ꝙ duo sunt actꝰ i qbꝫ extremū iudiciū pncipal'r ꝯsistit. Quoꝝ vnꝰ ē discussio meritoꝝ. Aliꝰ ē retributio pmioꝝ.

Primꝰ istoꝝ actuū ē minꝰ vniūsal'. ꝛ scd's magꝫ vniūsal'. Pro q̄ꝝ declaratōe ꝛ ad ppo situ istiꝰ articuli pono duas ꝯclones. Pri ma est. ꝙ i extremo iudicio aliq̄ hoies n̄ iudi/ cant̄ q̄ntuꝫ ad meritoꝝ discussionē. Qꝛ aliq̄ꝝ merita sūt total'r mala. ergo tales n̄ iudicabunt̄ q̄ntū ad meritoꝝ discussionē. Añs ptꝫ. qꝛ infi deles n̄ pn̄t hr̄e aliq̄ bona merita. cū fūdamē/ tū oim bonoꝝ meritoꝝ sit fides. sine q̄ ipossi/ bile est aliquē placere deo. vt ait apl's ad heb.

xi. Patet etiā ꝯn̄tia. qꝛ oīs iudicial' discussio ē ppt̄ compatōeꝫ ꝛ declaratōeꝫ aliq̄ꝝ pmixto rū. ergo q̄ꝝ merita sūt impmixta puta penitꝰ ma la vl' sincere bona. illoꝝ merita n̄ idigēt discus sione. Et sup hac rōne videt̄ fūdari q̄dripar tita distinctio q̄ h̄ ponit̄ in l'ra. s. ꝙ in extremo iudicio q̄daꝫ iudicant̄ ꝛ dānant̄. vt hi q̄ sunt xpiani fidei pfessiōe. sꝫ nō opatōe. In his eꝫ habet locū discussio cū i eis sit mixtio bone p/ fessionis. ꝛ male opatōnis. tn̄ hmōi discussio vl' disceptatio terminat̄ ad eoꝝ dānatōeꝫ. eo ꝙ mala eoꝝ merita nō sint deleta ṽa pn̄ia. ꝛ p ꝯseqns vincāt bona. Alij sūt q̄ nō iudicant̄ ꝛ tn̄ dānant̄. eo ꝙ eoꝝ merita sint penitꝰ mala sic ifideles. de q̄ꝝ q̄libet dicit̄ in euāgelio. Qui n̄ credit iā iudicatꝰ est. Tercij sūt q̄ iudicā tur ꝛ saluant̄. iudicant̄ q̄dē. eo ꝙ mixta habue rint merita. tn̄ saluant̄. qꝛ bona eoꝝ merita vi cunt mala. eo ꝙ mala sint pn̄ia deleta ꝛ debili tata. Sꝫ illi d̄ q̄rto ordie n̄ iudicant̄. ꝛ tn̄ saluant̄. Saluant̄ q̄deꝫ. eo ꝙ eoꝝ merita sint bona. ꝛ nō iudicant̄ eo ꝙ eoꝝ merita sint sin/ cere ꝛ impmixte bona. Et isti q̄dē cū xpo iudi cāt mō q̄ dictū est i scda ꝯclone pmi articuli. eo ꝙ pfecte exercitati sint nō solū i pceptoꝝ ob seruatōe. sꝫ etiā in virtutū opatōe. ꝛ ꝯsilioꝝ ipletōe. Tales em̄ merito n̄ iudicant̄. sꝫ cū re ge iudicāt. eo ꝙ iura ꝛ ꝯsuetudies celestꝫ rḡni p ceterꝫ magꝫ cognoscāt. Propt̄ qd̄ iudicabūt natōes. ꝛ dn̄abunt̄ pplis. ꝛ regnabit dn̄s eo rū imppetuū. Cōclusio scda ē. ꝙ oēs hoies i extremo iudicio iudicant̄ q̄ntū ad pmioꝝ re/ tributōeꝫ. Qꝛ i illo iudicio q̄ vnusq̄sqꝫ purus hō determiat̄ vl' ad penā eternā. vl' ad gaudiū eternū. i illo q̄libet iudicat̄ q̄ntū ad pmioꝝ re/ tributōeꝫ. Sꝫ i extremo iudicio [illegible] sniaꝫ sup/ mi iudicꝫ q̄libet hō determinat̄ vel ad eternaꝫ penā. vl' ad eternū gaudiū. ergo ꝛc. Maior ptꝫ. ex terminis. Sꝫ minorē fide tenemꝰ. Secunda ꝯclusio

Instantia For/ te dicet̄ ꝙ puuli nl'la habēt merita. ergo n̄ iudica bunt̄ q̄ntū ad pmioꝝ retributōeꝫ. Cōseqntia ptꝫ. qꝛ pmiū debet correspōdere merito. vbi ergo nullū est meritū. ibi nullū debet reddi pmiū. Añs pbat̄. qꝛ nullꝰ pt mereri sine vsu liberi ar bitrij. sꝫ puuli n̄ hn̄t vsū liberi arbitrij.

Solutio Re/ spōdeo negādo añs. Ad pbatōneꝫ dcm̄. ꝙ li cet absqꝫ vsu liberi arbitrij hō nō habeat meri ta acq̄sita p actꝰ ppos. pt tn̄ hr̄e merita bona vl' mala acq̄sita p actꝰ alienos. Vn̄ sic puulꝰ n̄ baptizatꝰ infectꝰ est originali pcto. n̄ [illegible] actū ppriū. sꝫ p actū primoꝝ parētū. sic idē puulꝰ habet merita mala. rōe q̄ꝝ iudicat̄ ad ppetuā penā dāni. q̄ q̄dē merita sibi nō assunt p actū

ppriū. sz p actū eorūdē parētū. Et sicut puu/l⁹ baptizat⁹ ē informat⁹ grā z charitate ac ceteris virtutib⁹. nō p actū ppriū sz alienū. puta p actū xpi z ecclie. ac parentū carnaliū vel spiritualiū. sic idē puul⁹ habet bona merita ex merito xpi z ecclie. ac etiā qnqz parētū. ratōne q̄z merito z tal' puul⁹ iudicat ad vitā eternā

Articulus tercius.

Quātuz ad terciuz

articulū dico ɔformit ad iā dictas ɔclusiōes q null⁹ angel⁹ i extremo iudicio iudicat iudicio disceptatōis seu discussionis. Qz oēs angeli vl' ita habēt merita mala q nulla habent merita bona. vl' ita habēt bona q nlla habent mala. igit cū i eoz merito nlla penit⁹ sit mixtō ideo i eoz iudicio nlla erit disceptatio. Iudicant tn̄ iudicio remuneratōis. qz licet etiā p nūc boni angeli sint beati. z mali sint dānati. z vtriqz habeāt suū p̄miū eentiale. tn̄ z bonis z malis aliqd retribuet i illo iudicio q̄tū ad p̄miū accidētale. qz z boni remūerant de ministerio hoib⁹ impēso. qd q̄dē ministeriū terminabit z finiet in p̄dicto iudicio. z mali puniē tur p sua neqcia q hoies seduxert. z ad pctm̄ adduxerūt Etiā boni angeli tūc mag gaudebūt de noua societate hoim beatoz. z econtra mali aliq mō tūc punient de noua sup eos ɔculcatōe mltoz dānatorū.

Instantia — Forte dicet. si malo angeloz augeret pena ex dānatōe hominū. tūc ipi nō tentarēt hoies. nec niterētur eos trahere ad ifernū.

Solutio. — Rūdeo q q̄uis malus angel⁹ i tentādo hoies z eoz dānatōnez pcurando studeat suā maliciā adiplere. tn̄ ex h nō reportet cōmodū sz penā. qz i hmōi tētatione vl' vincit ab hoie. z tūc demō ɔfundit. et ratōe hmōi ɔfusionis valde torqt. vl' vincit hoiez. tal' igit hō vict⁹ vel agit anteqz moriat fructuosā z verā p̄niaz. z tunc iterz torqbit demon rōne inuidie. vl' talis hō morit i pcto. z tūc demonis pena ex h augebit qsi p accidēs. qz qn ardēs ardēti iungit. ex h ardor vtriusqz mag inualescit. Sz hō q dānat adiungit demoni i inferno. g augmentabit pena demonis ex damnatōe hois. Hoc tn̄ nō obstāte ipe n̄ desinet vsqz ad nouissimū diē a tentatōne z seductōne hois. z h vel qz excecatus malicia n̄ aduertit tale malū qd ex hmōi tentatōe sibi modis ■ dictis est futuz. vt de dyabolo sic illuso verificet illud ps. Draco iste quē formasti ad illudendū ei. Vel ppter nimiā inuidiā quā habet ad hoiez: seipm spōte exponit huiusmodi dispendio. vt hoiem quē mortaliter odit in ppetuā damnatōez secū trahat. Et sic de dyabolo implebit pūerbiū q dicit. q inuid⁹ veller sibi vnū oculū erui vt ei cui inuidet ambo oculi eruerent.

Articulus quart⁹.

Quātū ad quartuz

articulū duo solēt inqri. Primo cui⁹ nature sit ille ignis qui in fine seculi purgabit ipm mundū. Secūdo vtz ille ignis pcedat vl' sequat extremū iudiciū. Et iste due qstiūcule terciā p̄supponūt. s. vtz verz sit istū ignē qnqz esse venturz. Et fm h pono tres ɔclusiones his trib⁹ q̄stionib⁹ correspondentes.

Conclusio prima — Prima ē. q qdā ignis est ventur⁹ q ē mundū purgatur⁹. Ista ɔclusio patet autoritate beati petri. q scda sua epla. c. iij. ait. Adueniet autē dies dn̄i vt fur. in q celi magno ipetu trāsient. elemēta vero calore soluent. z terra z ea q in ipa sunt oīa exurent. Sup q verbo dicit glosa. g mund⁹ p ignē purgabit. io zc. 2 — P. rōnabile esse videt vt mūd⁹ iste multiplicib⁹ infect⁹ peccatis saltē cū finē habebūt pcta purget. Sz circa extremū iudiciū peccata habebunt finē. z ignis est maxime purgatiu⁹. cuz sit maxime actiu⁹. ergo rōnabile esse videt vt ante finē mūdi veniat talis ignis mūdū purgatur⁹. Et istā ratiōnē videt tangere venerabilis Beda dicēs. q iste ignis ascēdet ad tantā altitudinē ad quantā ascenderūt aq diluuij. vt purget aerē infectū p fumū sacrificiorū ipis idolis imolatoz.

Instantia — Forte dicet. Idē nō potest esse purgās z purgatū respectu suiip̄i⁹. g mund⁹ nō purgabit p ignē. Cōseqntia ptz qz ignis est ps mūdi. g si mund⁹ purgaret p ignē. tūc ignis purgaret seipz. Antecedēs etiam patet. qz idē nō pt esse actiuū z passiuū eadē actōne. nec pt idē agere in seipm. Sz purgans agit in purgatū.

Solutio. — Rūdeo negādo cōsequentiā. Ad pbationē dicendū q nō oēs ptes mūdi purgabunt illo igne. qz nō oēs erūt pcto maculate. de q̄z imaculataz partiū numero etiā erit iste ignis. Nā ille ignis vel tūc erit de nouo generat⁹. vt dicit qdā opinio q ponit q tūc tpis oēs planete q sunt generatiui caloris ɔuenient i leone vl' in alijs signis calidissimis. sicut tpe diluuij oēs planete ɔueniebāt in aqrio. z ideo sic tūc rōe illi⁹ ɔuentionis aq redundabāt sup oēs mōtes. sic et ■ fine seculi ignis redūdabit. Vel sic dicit alia opinio. iste ignis supnaturaliter creabit ab ipo deo. vel cōcurret iste ignis de extremis mūdi ptib⁹. puta desup d spera ignis. sicut vi

deb dicere beat⁹ augustin⁹ Et quecūq ista
rū opinionū teneat. semper patet q iste ignis
purgatiu⁹ nō indiget purgatōe. eo q imūdi/
cia peccatoꝝ istū ignē nō attinget. Fum⁹ em̄
turpiū ⁊ nephandoꝝ sacrificioꝝ ipoꝝ idoloꝝ
vsq ad altitudinē spere ignis n̄ ascēdet. vt iā
patuit ex dicto ipi⁹ bede. Cū igit dicit mund⁹
purgat. ista ꝓpositio est vera synodochen.
ſm quā figuraʒ ps accipit p toto. qꝛ verificat
Instantia p illis ptib mūdi q inficient peccato. For
te dicet. si ps mūdi pctō maculate purgabūt
isto igne. ⁊c. iste ignis etiā exuret locū terrestrē
padisi. Cōseqntia patet. qꝛ loc⁹ terrestrē padi
si maculat⁹ est pctō pmoꝝ parētū q i eo pecca
uerūt. Sʒ falsitas ꝯseqntis patet. qꝛ ſm Be
dā. flāma isti⁹ ignis nō ascēdet vsq ad padi/
Solutio sū. sic nec aq diluuij ascēderūt. Rndeo ne/
gando ꝯseqntiā. Ad pbatōeʒ dicēdū q nō q
libet actu pcti dicit loc⁹ infici. sʒ poti⁹ ex ꝯtinu
atione peccati vl pctōris i ipo loco inficit ipse
loc⁹. sic nō qlibet leui tactu tangēs leprosuʒ effi
cit leprosus. licet inficiat ex freqnti iteratōne
hmōi tact⁹. Cū igit pmi parētes i padiso tm̄/
modo semel peccauerint. ⁊ postq fuerūt pcto
res qsi imediate de padiso electi fuerint. ideo
padisus nō est infecta ppt pctm̄ pmoꝝ parē/
tū. sic nec celū empireū dicit infectū ppt pec/
catū maloꝝ angeloꝝ. eo q qūuis angeloꝝ pec/
catū i hmōi celo fuerit ppetratū. tn̄ hmōi pec
catores pacto pctō qsi nullā morā i celo ꝯtra
xerūt. sʒ imediate i istū caliginosū aerē cecide
Conclusio rūt. iō ⁊c. Cōclusio scda est. q ille ignis pur
secunda. gatiu⁹ erit eiusdē speciei siue nate cū igne isto
q pnūc est i mūdo. Qꝛ sic aq purgās mūdū
tpe noe n̄ fuit alteri⁹ speciei ab aq elemētari.
sic ignis i nouissimis tpib purgatur⁹ mūdū
n̄ erit alteri⁹ speciei ab igne elemētari Et istā
rōeʒ videt tāgere aug⁹. xx. d ci. dei. dicens. Fi
gura hui⁹ mūdi mūdanoꝝ igniū ꝯflagratōe
pibit. sic factū fuit aqꝛ inundatōe diluuiū.
Instantia Sʒ oppositū isti⁹ ꝯclōnis aliq pbant sic.
1 Null⁹ ignis elemētarē pt celū realr imutare.
Sʒ iste ignis realr imutat celū. Maior ptʒ.
qꝛ celū nō est susceptibile pegrine impssionis
vt dicūt oēs naturales phi. qd vtiq verū ē re/
spectu cuiuscūq ꝟtutē elemētarē. Mior patʒ
ij. pet. iij. c. vbi dicit. Celi ardentes soluent. ⁊
2 elemēta ignis calore tabescēt. P. sup ꝟbo iā
dicto dicit glosa bede. q ignis iste q̄tuor ele/
mēta ꝯsumet. sʒ nihil cōsumet seipm. g ignis
3 iste n̄ erit eiusdē speciei cū igne elemētari P.
corpa eiusdē speciei hn̄t eūdē motū specie Sʒ
iste ignis mouet ad oēm differētiā positōis

puta sursū deorsū. ⁊ sic d alijs. quia mouet ad
illa loca purgāda que infecta sunt p peccatū.
sʒ ignis elemētarē solū mouet sursū. g ⁊c. P. 4
opatio facit scire formā ⁊ naturā rei. Sʒ iste
ignis habet opatiōnē q nō cōpetit igni elemē/
tari. g iste ignis nō est eiusdē speciei ⁊ nature
cū igne elemētari. Maior patʒ cōmentato
rē. vij. metha. vbi ait. q trāsmutatio facit scire
materiā. ⁊ opatio formā. Mior etiā ptʒ. qꝛ si
cut sepi⁹ dictū ē. iste ignis habet purgare tales
ptes mūdi q maculate sūt feditate ⁊ infectōe
pcti. tal aūt actio non ꝯuenit igni elemētari.
cū oēm ei⁹ ꝟtutē excedere videat. P. ꝟt⁹ q 5
iste ignis purgat ipm mūdū. vl ꝯuenit ei na/
turalit. ⁊ tūc differt specie ab igne elemtari. qꝛ
qꝛ naturales ꝟtutes differūt specie: illa n̄ pnt
ee eiusdē nate. qꝛ ꝟtutes naturales reꝝ sequū
tur naturas eaꝝ. vl ꝯuēit ei supnaturalr ⁊ tūc
iteꝝ differt specie ab igne elemētari. qꝛ q sic se
habēt q ꝟt⁹ vni⁹ est naturał ⁊ alteri⁹ supnatu
ral. illa n̄ solū specie veꝝ etiā differūt genere.
Ad pmū nego miorē. Ad pbatōeʒ dd. q il Solutio.
la ꝟba bti petri ⁊ ꝯsilia. vbicūq repiunt i scri Ad. 1.
pturē. qb celoꝝ exꝑmit dissolutō sūt itelligē/
da de cel aereis. sic ec intelligēdū ē illd Mat.
xiij. volucres celi comederūt illd. ⁊ n̄ de cel su/
pioribꝰ. qꝛ illi sūt itrāsmutabiles qtū ad sbaʒ
qūuis aliq mō mutēt i claritate. qꝛ lumē lune
erit sic lumē sol. ⁊ lumē sol i septēplicit. vt dicit
Isa. xxx. Nec tn̄ ista accidētal mutatō celoꝝ
erit p ignē. sʒ imediate p diuinā actionē Ad Ad. 2.
scdm dd. ad maiorē q illa glo. n̄ ē intelligēda
d ꝯsūptōe sbe ipoꝝ elemētoꝝ. sʒ d aliqli muta
tione qlitatē eoꝝ. Et dico notāter aliqli mu/
tatōe. qꝛ itrinsece manēt qlitates. licet extrīse/
ce n̄ appareāt. qꝛ cessāte motu celi qlitates ele
mētoꝝ n̄ faciūt extrīsece ad generatōeʒ ⁊ corru
ptionē reꝝ. Et ppt h eadē glosa mag exꝑmit
ꝯsūptōeʒ ignis ⁊ aqꝛ q aerē ⁊ tre. eo q qlitates
ignis ⁊ aq. s. caliditas ⁊ frigiditas sint int oēs
elemētares qlitates mag actiue. ppt qd pdi/
cta elemētoꝝ mutatio mag appebit i igne
aq qn̄ elemēta desinunt ab actione exteriori q
est generatiua vl corruptiua. Etiā minor
nō est ꝟa. qꝛ idē totū ſm vnā ptē pt agere in se
ipm ſm aliā partē. ⁊ p ꝯsequēs idē aliquo mo
do ꝯsumere pt seipm Ad terciū dicēdū ē ad
maiorē q qūuis mot⁹ naturalr ꝯueniēs alicui
rei ꝯueniat etiā alijs rebꝰ eiusdē spēi. tn̄ h n̄ ē
veꝝ de motu q ꝯuenit rei p modū instrumēti
moti ab agente supnaturali. Licet em̄ motus
humane loqle qnq ꝯuenerit asine. puta tpe
balaā pphe. vt ptʒ Nu. xxij. tamē talis mot⁹

nō ꝯuenit oībꝫ asinis. qꝛ hmōi motꝰ nō inne it illi asine naturaliter. sꝫ ꝯueniebat ei vt lingua sua fuit instrumētū angeli qui mouebat ipaz. Sꝫ motꝰ ad oēm differētiā positōis nō ꝯueniet illi igni naturalr. sꝫ vt est instrumētū diuie volūtatis. igit̄ q̄uis iste ignis sit eiusdē speciei cū alijs ignibꝫ. tn̄ sibi ꝯueniet moueri mō pdicto ꝛ nō alijs

Ad.4. Ad quartū patꝫ p p̄dicta iā inducta. ꝙ licꝫ maioꝛ sit vera loq̄ndo de tali opatōne q̄ ꝯuenit rei naturalr ꝛ a suis pncipijs intrinsecis. tn̄ nō est v̄a de hmōi opatione q̄ ꝯuenit ei vt instrumentū est supnaturalis agētis

Ad.5. Ad quintū dicēdū. ꝙ illū ignē possumꝰ dupliciī ꝯsiderare. Uno mō vt vrit corpa quibꝫ applicat̄. ꝛ h̄ ꝯuenit sibi naturaliter. qꝛ etiā ꝯueniret alteri igni si hmōi corpibus applicaret̄. Alio mō vt spēaliter agit i talia corpa q̄ erūt maculata p peccata. ꝛ h̄ ꝯuēit sibi p supnaturalē virtutē mouētē ipm ignē tanq̄ꝫ suū instrumētū. ꝛ in h̄ n̄ ꝯuenit cū alijs ignibꝫ. nec tn̄ ꝓpter hmōi supnaturalē v̄tutē iste ignis distinguit̄ specie vl̄ genere ab alijs ignibꝫ. qꝛ talis distinctio est a pncipio essentiali ꝛ intrinseco. hec autē virtꝰ supnaturalis nec est itrinseca nec essentialis ipi igni. qꝛ ista virtꝰ vl̄ est volūtas diuia īmediate. vl̄ ē virtꝰ angelica applicās hūc ignē talibꝫ locis quibꝫ deo placet ipm applicari.

Tercia cōclusio. Cōclusio tercia ē ꝙ supposita v̄itate sacre scripture. tūc ꝓbabiliter pt dici ꝙ iste ignis incipiat an̄ iudiciū. et duret post iudiciū. Q, em̄ an̄ incipiat. patet p illud ꝓs. Ignis ante ipm p̄cedet. ꝛ inflāmabit i circūitu inimicos eius. Precedet eni iste ignis an̄ ipm xp̄m venientē ad iudiciū. qꝛ sic̄ superiꝰ dictū est: oēs hoīes q̄ appropinq̄nte iudicio viuēt sup terrā morient̄ in isto igne q̄uis velociter resuscitent̄ veniēte xp̄o. ꝛ tunc ꝯgregatis ad locū iudicij oībꝫ hoībꝫ iste ignis circūdat locū iudicij. ꝛ dilatādo se circa illū locū videt̄ q̄si totū mūdū inflāmare. ꝛ ꝓpt h̄ dicit̄ inflāmare in circūitu inimicos eiꝰ. qꝛ ille caloꝛ ignis circūstantis nō ledit aliq̄s d̄ totā illa hoīm mltitudine nisi impios q̄ sunt inimici xp̄i ibidē ab ipo ad mortē eternā iudicādi. Idēꝫ etiā ignis sequit̄ iudiciū. qꝛ platā sentētia ꝯtra impios xp̄o. s. dicēte. ite maledicti in ignē eternū. tunc iste ignis tanq̄ꝫ instrumentū executiuū sentētie iudicis a ꝓpinquioribꝫ locis circūstantibꝫ concurrens inuoluet oēs impios. ꝛ cū impetu vehementi descendet cū ipis in infernū Unde tūc implebit̄ verbū dn̄i quo ait Deutero. xxxij. Ignis succensus est i furoꝛe meo. ꝛ ardebit vsq̄ꝫ ad inferni nouissima.

Ad principale argu. Ad argumentū pricipale dicendū. ꝙ q̄uuis ipi apli ꝛ alij hoīes pfecti q̄n qꝫ fuerint peccatores. tn̄ p gratiā dei in die iudicij erūt ab oīm peccato imunes ꝛ liberi. et h̄ sufficit ad saluandū i ipis iudicij ꝯdicionē

Distinctio quadragesimaoctaua.

Olet etiā queri. Postq̄ꝫ mgr̄ determinauit de quibusdā ptinentibꝫ ad iudicia riū oꝛdinē. nūc in ista q̄dragesimaoctaua distinctōe determinat de aliquibꝫ spēaliter ptinētibꝫ ad ipm iudicē. Et diuidit̄ i duas ptes Qꝛ pmo tāgit iudicij ꝯditōes itrinsecas. Secūdo innuit quasdā eiꝰ ꝯditōes extrinsecas. ibi. Putāt q̄dā. Pma i tres. Nā pmo ostēdit ꝙ licet xp̄s vere habeat formā diuinā ꝛ humanā. tn̄ iudicādo appebit i forma humana Secūdo inq̄rit vtrū illa forma hūana appareat in iudicio glificata. vel nō glificata. Et tercio incidēter tangit de xp̄i potētia. q̄ ē moꝛtuoꝝ resuscitatiua. Secūda ibi. Sꝫ cū i forma hūana. Tercia ibi. Et sicut dicit̄ christꝰ. Sequit̄ illa ps. Putāt quidā. Et diuidit̄ i duas ptes. Qꝛ pmo ostēdit q̄uō xp̄s ad iudicij locū descēdit. Scdo aliq̄s scripturas q̄ ꝓtunc verificant̄ declarat ꝛ exponit. ibi. Ueniente autē. Et hec est diuisio ꝛ sentētia istius distinctōis i generali. circa quā i speciali q̄ro hanc questionē.

Utrū ꝯpleto extremo iudicio i celestibus corpibꝫ fiat aliqua realis alteratio. Et videt̄ ꝙ non. Qꝛ illud q̄d nō est susceptiuū pegrine impssionis hoc ratione extremi iudicij nō potest realiter alterari. Sꝫ celū nō est susceptiuū pegrine impssionis. g̃ ꝛc̄. Maioꝛ ptꝫ. qꝛ nihil realiter alterat̄. nisi vl̄ acquirēdo aliquā realē formā quā priꝰ nō habuit. vel perdēdo aliquā realē formam quā priꝰ habuit. quoꝝ neutrū cōtingere potest in illo q̄d nō est susceptiuū impssionis aliene seu pegrine. Etiā minoꝛ supponit̄ esse vera tam a ph̄is q̄ꝫ a doctoꝛibꝫ theologie

Cōtra. illud q̄d post iudiciū caret aliq̄ reali dispositōne quā post habuit. ꝛ habet aliq̄m pfectionē aliter q̄ꝫ priꝰ habuit. hoc realiter alterat̄. Sꝫ celū post iudiciū caret ꝛc̄. Maioꝛ patet. Probo minorē. qꝛ sic̄ patꝫ in vltimo. c. istiꝰ distinctōis. celū post iudiciū n̄ mouet̄. et prius mouet̄. g̃ post iudiciū caret ista reali dispositōe q̄ est motꝰ. Et sicut patꝫ eodē. c. sol ꝛ

luna habebūt septēpliciter magis de luce q̄ habuerint ante iudiciū. ergo habebūt post iudiciū hāc pfectōez q̄ est lux aliter puta magis intēse q̄ habuerint ante iudiciū. Hic pmo videndū est s̄m qua forma xp̄s appebit in iudicio. Scdo de ipi⁹ iudicij locali spacio Tercio de eiusdē iudicij tpali momēto. puta vtrū possit ab aliq̄ creatura sciri certa hora illi⁹ iudicij. Et qrto de principali quesito

Articulus primus.

Quātū ad primum

est sciendū q̄ cū xp̄s fuerit ver⁹ de⁹ ⁊ ver⁹ homo. habēs verā hūanitatē ⁊ verā deitatē. igit̄ q̄rere sub qua forma appeat in iudicio. est q̄rere vtrū videat̄ in iudicio s̄m formā deitatis vel s̄m formā humanitatis. Itē q2 in illo iudicio aliq̄ sunt beati. alij vero nō beati. sed pot⁹ dānati. ideo ponēde sunt due cōclusiones

Prima pclo

Prima est. q̄ i illo iudicio xp̄s s̄b vtraq̄ forma appebit ipis beatis. Q, em̄ appeat beatis s̄m formā humanitatis appet. q2 obiectū cognoscibile p̄sens potētie cognitiue pfecte disposite ⁊ nō impedite vere appet illi potentie ⁊ cognoscit̄ ab ea. Sz hūanitas xp̄i est p̄sens potētie cognitiue cuiuslibet beati. g̃ potentia i q̄libet beato est pfecte disposita ⁊ n̄ impedita. Nā si eēt indisposita vl̄ impedita tūc nō esset beata. ergo cuilibet beato appet xp̄s in iudicio s̄m suā humanitatē. Q, aūt beatis appareat xp̄s s̄m suā deitatē patz. Q2 ille nō est beat⁹ cui nō appet p̄priū obiectū sue beatitudinis. Sz deitas xp̄i est p̄priuz obiectū vere beatitudinis. g̃ si xp̄s i iudicio alicui beato n̄ appereret ⁊c. tūc ille beat⁹ nō esset beat⁹. qd̄ ē cōtradictio

Instantia

Forte dicet̄ q̄ beat⁹ p̄t frui vna diuina p̄sona nō fruēdo altera. g̃ dato q̄ xp̄s n̄ appeat alicui beato s̄m suā diuinā naturā. tn̄ ille p̄t esse beat⁹ fruēdo eadē diuina natura s̄m q̄ fruibilis est i alia p̄sona.

Solutio.

Rn̄deo negando antecedēs. Causas aūt negatōis assignaui lib. i. dist. i. q. iij. arti. iij. Et ibidē rn̄di ad pbatōes isti⁹ ancedētis.

Cōclusio secūda.

Cōclusio secūda est. q̄ dānatis xp̄s appebit i iudicio s̄m hūanā naturā. Q2 nō appebit eis s̄m diuinā naturā. g̃ s̄m hūanā. Cōseq̄ntia p̄tz ex sufficiēti diuisione. cū nō sint i xp̄o nisi he due nature. Añs etiā p̄tz p illō qd̄ dicit̄ Isa. xxvi. Tollatur impi⁹ ne videat gloriā dei.

Instantia 1

Sz p̄ istud añcedēs q̄dā arguūt sic. Dānati i die iudicij euidēter cognoscēt ⁊ videbūt xp̄m esse deū. g̃ euidēter ⁊ manifeste videbūt ei⁹ deitatē. Añs cōcedit̄ ab oīb⁹ doctorib⁹ theologie. Probatio p̄seq̄ntie. q2 esse dei idē est qd̄ deitas. Nā si esse dei differret ab ei⁹ eēntia. tūc de⁹ nō eēt pur⁹ act⁹. ⁊ esset realit̄ cōposit⁹. Sz q̄ manifeste videt aliquē esse deuz. ille videt esse dei. q2 esse deū ⁊ esse dei sūt idē i re ⁊ i significatōe. q̄uis differāt i modo significādi. g̃ si dānati manifeste vidēt xp̄m esse deū. sequit̄ q̄ manifeste videāt ei⁹ deitatē. z

P̄. ɔtra ɔclusionē p̄t argui sic. Si xp̄s appet dānatis i forma hūanitatis sue. vel illa hūanitas appebit vt est glorificata. vl̄ vt est infirma ⁊ nō glorificata. Sz nec sic nec sic. g̃ impijs nō appebit i forma hūanitatis. Maior patet. Minor pbat̄. q2 nullus dānat⁹ p̄t videre xp̄m visione delectabili. q2 dānat⁹ est p̄petue separat⁹ ab omī eo qd̄ delectat. Sz videre xp̄i hūanitatē gl̄ificatā ē valde delectabile. Ipē em̄ est in quē desiderāt angeli p̄spicere. vt habet̄. i. pe. c. i. g̃ null⁹ dānat⁹ p̄t videre hūanitatē xp̄i gl̄ificatā. Etiā nō p̄t eā videre n̄ gl̄ificatā. q2 natura hūana xp̄i nō est nō gl̄ificata. g̃ nō p̄t videri nō gl̄ificata Añcedēs q̄libet xp̄ian⁹ fateri tenet̄. Et ɔsītia patet. q2 esse visibile p̄supponit esse. Naz qd̄ nō est. hoc videri nō potest. ergo qd̄ nō est n̄ glorificatū. hoc nō potest absq̄ illusione ⁊ veridica visione videri nō glorificatū.

Cōfirmatio pclōis.

Sed ista nō cōcludūt. Quia congruū est xp̄m apparere in iudicio s̄m illā formā s̄m quā datū est ei iudiciū facere. hec autē est humanitas vt patet Johā. v. vbi dicit̄. Sicut pater habet vitā in semetipso. sic dedit ⁊ filio habere vitam in semetipso. ⁊ potestatē dedit ei iudiciū facere. quia filius hominis est. Et q̄ ibi loq̄tur de isto iudicio patet. q2 imediate sequit̄. Nolite mirari h̄. q2 venit hora in qua omēs qui in monumētis sunt audient vocem filij dei. ⁊ pcedēt q̄ bona fecerūt in resurrectōez vite. q̄ vo mala egerūt in resurrectionē iudicij. Et cōfirmat̄ ista minor. q2 s̄m illā formaz datū est xp̄o vt iuste iudicet s̄m quā ip̄e a pylato fuit iniuste iudicat⁹. Sz s̄m humanitatē fuit xp̄s iniuste iudicat⁹. g̃ ⁊c. Minor p̄tz ex euāgelica veritate. Sz maiorē habem⁹ ex glosa Job. xxxvi. sup illo v̄bo. Causa tua sic impij iudicata est. io cām iudiciūq̄ recipies.

Solutio Ad. i.

Ad primū igit̄ dicendū q̄ p̄seq̄ntia nō est vera loq̄ndo de intuitiua noticia dei. de q̄ pcedit argumentū. Ad pbatōez dicēdū ad minorē. q̄ mādifeste videre xp̄m esse deū p̄t dupliciter ɔtingere. Uno mō intuitiue. ⁊ sic mior ē vera. Alio mō deductiue. puta qñ ex signis ⁊ operib⁹ christi euidenter aliquis deducit̄ ad hoc q̄ cognoscit hāc p̄positionē esse verā qua

dicit christus est deus. et sic minor nō est vera. Et isto secūdo modo dānati i iudicio cognoscent xp̄m esse deū. et ideo i ꝓposito minor ē falsa. Ad ꝓbationē illius minoris dicēdū ꝙ licet deū esse et esse dei sint idē realit. tn̄ nō sequitur si aliqs deductiue cognoscit deū esse. ꝙ propter hoc intuitiue cognoscat esse dei. et ꝑ ꝯseqns etiā nō sequit ꝙ intuitiue cognoscat deitatem.

Ad.2. Ad secundū dicendū ꝙ hūanitas xp̄i apparet dānatis glificata. Ad ꝓbatōem dicēdū ad minorē. ꝙ qūuis videre hūanitatē xp̄i glificatā sit amicis xp̄i delectabile. tn̄ inimicis xp̄i nō est delectabile. sz potius afflictiuū et cōtristabile. Nūc aūt ita ē ꝙ dānati sunt maxime inimici xp̄i. ꝗ nō delectant in illa visione. qr naturale est cuilibet malo et ꝑuerso tristari i glia sui inimici. Et si aliqs hō in hoc delectat. hoc magis imputandū est grē ꝙ̄ nature. Q3 aūt dānatis appeat i iudicio humanitas xp̄i glificata. hoc expsse ponit augustinus ꝑmo ď trin. Uisio claritatis eius cōis erit bonis et malis.

Instantia Et si obijcit ꝑ illud Joh. xix. Uidebūt in quē trāsfixerūt. sup ꝗ verbo dicit glosa. ꝙ i ea

Solutio. carne venturus est in q crucifixus est. Rn̄deo ꝙ vtiqz videbūt in quē trāsfixerūt. sz nō videbunt eū sb apparētia infirmitatis. sz ad terrorē eoꝝ videbūt eū in apparētia et existētia claritatis et maiestatis. Etiā qūuis in eadē carne venturus sit qūtū ad substantiā. nō tn̄ qūtū ad easdē qlitates. qr qūuis illa caro habuerit qualitates passibilis corpis qñ fuit crucifixa. tn̄ i iudicio habebit qlitates ipassibil corpis.

Articulus secundus. Quantū ad secūdū articulū dicēdū. ꝙ locus iudicij videt esse i valle iosaphat et circa hmōi vallē. Istud satis apparet Johel. iij. vbi dicit dn̄s. In tpe illo cū ꝯuertero captiuitatē iuda et hierusalē: ꝯgregabo oēs gētes: et deducā eas i vallē iosaphat: et disceptabo cū eis ibi. Et infra eodē. c. ait. Cōsurgāt et ascendāt gētes i vallē iosaphat. quia ibi sedebo vt iudicē oms gētes in circuitu. Et seqt ibidē qūtū ad signū pcedēs iudiciū. Sol et luna obtenebrati sunt. et stelle retraxerūt splēdorē. Et circa finē eiusdē. c. qūtū ad remunerationē bonoꝝ dicit. In die illa stillabunt mōtes dulcedinē. et colles fluēt lacte. Ubi per mōtes stillātes dulcedinē possumus itelligere ipam deitatē cū tribꝰ diuinis psonis. Sz per colles lacte fluētes xp̄i humanitatē integratā ex vnione purissimi corpis et aīe ratōnalis vt sic obiectū nostre beatitudinis assimilet terre ꝓmissionis. que dicit lacte et melle manare. ꝗtenus oues dominice a dānandis hedis seqstrate ad dexterā iudicis collocate ingrediendo et egrediēdo pascua valeant repire. pascua .s. intus in deitate creatoris. et pascua similiter foris i humanitate saluatoris. Et qūtū ad afflictionē maloꝝ subdit ibidē. Egiptus in desolationē erit. et ydumea in desertū pditionis. Qr oēs dānabiles peccatores. vl peccauerunt ex timore male humiliāte et ratōnē obfuscante. vel ex amore turpiter inflāmante. sicut patz ꝑ beatū augustinū sup illo verbo ps. Incensa igni et suffossa ab increpatōe vultus tui peribūt. Quoꝝ primi intelligi poterūt ꝑ egiptū. que interptat tenebra. et alij ydumeā. ꝗ interptat terrena: rufa: aut sanguinea

Instantia Et si dicit ꝙ ista vallis ꝓpter sui artitudinē nō possit capere oēs in illo iudicio iudicādos

Solutio Respondeo ꝙ nō erūt oēs in illo valle. sed etiā circa vallē. et superius in aere erūt electi. et maxie perfecti cū ipso iudice. sm gradū sue dignitatis et excellentie nobiliter collocati.

Instantia Forte etiā dicet ꝯtra illud qđ dictū est ď solis et lune obtenebratōe. qr eclipsis solis et eclipsis lune nūꝙ̄ possunt esse simul. qr eclipsis solis fit per interpositionē lune inter nos et solē. et ideo sol nō potest eclipsari nisi luna existente in maxima cōiunctōne cū sole. E cōuerso vero eclipsis lune fit ꝑ interpositionē terre inter solē et lunam. nisi em vmbra terre ꝓhiberet radios solis cōtingere lunā. tunc luna nō eclipsaret. igit luna nō potest eclipsari nisi luna existente i maxima distantia a sole. Sicut igit luna nō pt simul esse in maxima ꝯiunctōne cū sole. et in maxima distantia a sole. sic nō pt siml esse eclipsis solis et lune.

Solutio Respōdeo ꝙ quāuis eclipsis ex cursu naturali ꝓueniēs ꝯtigat modo iā dicto. et ꝑ cōsequēs naturaliter nunꝙ̄ siml possint ꝯcurrere eclipsis solis et lune. tamē per dei potentiā supernaturalē potest sol simul eclipsari cū lūa quādocūqz placuerit ipi deo. Cū igit sol et luna circa extremū iudiciū eclipsent per supernaturalē dei potentiā. ideo instantia nihil cōcludit ꝯtra scripturā supradictā. Nā sicut tpe passionis xp̄i ꝑ supnaturalē dei potētiā sol fuit eclipsatus in pleni lunio. luna existēte in maxima distantia a sole. vt testat beatus dyonisius. et etiā patz ex scripturis. put alias dedux. sic etiam continget simul eclipsis solis et lune ante horā examinationis extreme.

Articulus tercius. Quātuz ad tercium

Prīa ɔclō articulū pono duas cōclusiones. Prima est. ꝙ aliq̄ creatura puta aīa xp̄i d certo cognoscit diē ꝛ horā extremi iudicij. Qꝛ aīa xp̄i q̄uis nō cognoscit oīa p diuinā potētiā fieri possibilia. tn̄ cognoscit oīa fiēda. vt pbaui lib. iij. dist. xiiij. arti. iij. ſꝫ hora extremi iudicij est de numero fiendoꝝ. ḡ ꝛc. P. oēs doctores ɔcedunt ꝙ aīa xp̄i nō pficiet in cognoscēdo. ergo necessario habēt cōcedere ꝙ nunc de certo cognoscit diē ꝛ horā extremi iudicij. Cōsequētia patet. qꝛ quādo venerit illa hora tūc de certo cognoscet eā. igit̄ si nūc nō cognosceret eā. tūc ex euentu illi⁹ hore pficeret in cognitiōne. Forte dicet̄ ꝙ antecedēs isti⁹ rationis repugnet his q̄ dixi li. iij. dist. xiiij. arti. iij. ɔclusione tercia. vbi videbar dicere ꝙ xp̄s habuit scientiā de reb⁹ acquisitā. ad qđ videt̄ sequi ꝙ christ⁹ pfecerit in sciētia. cui⁹ oppositū habet̄ in antecedente isti⁹ rationis. ergo ꝛc.

1

2

Instantia

Solutio. Respōdeo ꝙ hic nulla est ɔtradictio. qꝛ ħ nego animā xp̄i pficere i cognoscēdo sic ꝙ aliqua incipiat cognoscere q̄ pri⁹ nō cognouit. ſꝫ in tercio libro dixi ꝙ anima xp̄i in tp̄e acq̄siuit habit⁹ sciētificos. quoꝝ tn̄ obiecta a pmo instāti sue creatōis pfecte cognouit p habit⁹ infusos. ac etiā cognitōne verbi. Propter qđ christ⁹ nō incepit cognoscere ex habitib⁹ acq̄sitis qđ pri⁹ nō cognouit. q̄uis aliq̄ modo in tp̄e cognouerit. q̄ modo pri⁹ nō cognouit.

Instantia Forte adhuc dicet̄ ꝙ isti cōclusioni ɔtradicat text⁹ scripture Mar. xiij. vbi ait saluator

1 De die aūt illo vel hora nemo scit neqꝫ angeli qui sunt i celo neqꝫ fili⁹. P. christ⁹ nō audiuit a patre quādo ista hora deberat esse. ergo nō videt̄ scire quādo hmōi hora deberet esse. Cōsequētia patꝫ. qꝛ quecūqꝫ christ⁹ ſm ꝙ homo nouit illa a patre audiuit. Antecedēs pbat̄. qꝛ Johā. xv. christ⁹ dixit discipulis. Oīa quecūqꝫ audiui a patre meo nota feci vobis. Sꝫ quādo ista hora sit ventura nō notificauit eis. qꝛ quantū ad hoc dixit eis Act. i. Nō est vestꝝ nosse tp̄a vel momēta que pater posuit in sua potestate. ergo videt̄ ꝙ determinationē isti⁹ hore a patre nō audiuerit. Sed

2

Cōtra ista ista n̄ ɔcludūt. Qꝛ ad prudētē iudicē spectat discernere ꝛ cognoscere q̄n suū iudiciū velit celebrare. vt patꝫ ex dictis supi⁹. Et ipē est prudentissim⁹. qꝛ ſm apl'm ad colossen̄. ij. in ipo sunt recōditi oēs thezauri sapiētie ꝛ sciētie dei ergo ꝛc. Ad primū igit̄ dicēdū ꝙ fili⁹ dicit̄

Solutio. Ad. 1. inq̄tū homo est nō scire horā illā cognitōne naturali. ex hoc tamē nō habet̄ absolute ꝙ n̄ sciuerit. vel adhuc nō sciat hmōi horā. qꝛ ꝛ si nō cognitōne naturali. tamē cognitōe sen̄ sciētia visionis cognoscit horā illā. ꝛ oīa aliq̄ tā facta q̄ fienda. In tali eīn sciētia aīa xp̄i equat̄ verbo diuino. sicut patet p glosaꝫ apc. v. sup illo verbo. dign⁹ est agn⁹ q̄ occisus est accipe sapiētiā ꝛc. vbi ſm glosaꝫ iste agnus. i. christ⁹ ſm ꝙ homo est habet cognitōneꝫ oīm sicut ipm verbū cui vnit⁹ est. Que glosa verissima est supposito duplici tēperamēto. Quorū primū est vt li omniū nō extēdat se ad possibilia fieri. q̄ cognoscunt̄ a deo sciētia simplicis noticie. ſꝫ solū ad facta ꝛ fiēda que cognoscunt̄ sciētia visionis. Secūdū est ꝙ li sicut nō sit nota similitudinis vel equalitatꝭ intēsiue. sed solū extēsiue. qꝛ q̄uis noticia anime christi quo ad facta ꝛ fiēda equet̄ cognitionī verbi extēsiue. puta quantū ad numerū scitorū. tamē quantū ad modū cognoscēdi in infinitū deficit ab ea. qꝛ eadē cognita in infinitū clari⁹ ꝛ pfecti⁹ cognoscit ipm verbū. q̄ cognoscat anima christi. Ad secūdū nego antecedens. Ad pbationē dicendū ad maiorē ꝙ li oīa nō distribuit absolute oīa ꝛ singula a patre audita. sed solū talia audita que ad salutem ꝛ informatōnē discipuloꝝ spectabant. ꝛ ideo dato ꝙ determinationē isti⁹ hore discipulis nō reuelauerit. ex hoc tamē nō sequit̄ ꝙ hmōi determinationē a patre nō audierit. qꝛ reuelatō hore pdicte ad discipuloꝝ salutē nō spectauit. Cōclusio secunda est. ꝙ pbabiliter teneri potest nullā aliā creaturam excepta anima christi determinate cognoscere horam predictā absqꝫ speciali dei reuelatōne. Nā eo ipo ꝙ hoc pater posuit in sua potestate. vt patet actuū. i. ideo nulla pura creatura hoc scire poterit nisi a deo sibi fuerit specialiter reuelatū. P. si illaꝫ horā de certo nosceret aliqua creatura excepta anima xp̄i. ꝛ hoc sine speciali dei r̄uelatōe. vl' nosceret eā cognitōe naturali vl' cognitōe btīfica q̄ res videnť i ʋbo seu i diuina essentia. Primū dici nō pt. qꝛ [illegible] aīa xp̄i naturali cognitōe noscit illā horā vt sciū doctores dicūt. Et ptꝫ etiā rōe. qꝛ qđ aliq̄ aīa cognoscit cognitōe naťali. ad illi⁹ noticiā cetere aīe eiusdē spēi p̄nt attigere igenio naťali. Sꝫ nulli⁹ hoīs aīa idagatōe naturali igenij ad noticiā isti⁹ hore vn̄q̄ potuit puenire. Vn̄ q̄dē aliq̄ psūptuosi astrologi d ħ se itromisert Sꝫ vt expimēto didicim⁹. oēs eoꝝ calculatōes penit⁹ defecert. Nec scōm dari pt. qꝛ Mar. xiij. noticia isti⁹ hore excludit̄ ab āgel' q̄ i celo sūt d q̄b⁹ n̄ ē dubiū q̄n visiōe btā videāt diuinā eēntiā seu ʋbū Et ɔfirmat̄. qꝛ nl'la creať a cogtō

Ad. 2.

Cōclusio scđa.

1

2

Cōfirmať

ne beata cognoscit omīa futura ɔtingentia in lucentia in diuīa essentia excepta aīa christi. ğ nulla creatura cognitōe beata cognoscit horā extremi iudicij. Cōsequentia patz. qꝛ q̄ꝫtū ex auctoritatibꝰ scripture ac etiā sctōꝝ doctoꝝ dictis pcipe possumꝰ. inter omīa futura nullū ita secretū esse videt̄ sicut hora p̄dicta. Antecedēs aūt pbatū est ex dictꝫ lib. iij. dist. xiiij arti. iij. Uerꝫ tñ istud añs multas patit̄ instātias. ad q̄s ibidē r̄ndi. ꝛ etiā tāgere ppono d̄ ista materia dis. ꝓxia seq̄nti. iō d̄ his trāseo ꝓ p̄senti.

Articulus quartus.

Quātū ad quartuꝫ articulū dicendū ꝙ licet celū ꝓprie nō alteret̄ inq̄ꝫtū alteratio est quidā motꝰ successiuus q̄ qualitas realis acq̄rit̄. tñ large loquēdo d̄ alteratōe inq̄ꝫtū oīe illō dicit̄ alterari. qđ nūc aliter se habet q̄ꝫ pꝰ. sic celū circa extremū iudiciū dupliciter alterat̄. s. priuatiue ꝛ positiue qꝛ mutat̄ de motu ad quietē mutatōe priuatiua. ꝛ de minori lucīditate seu claritate ad maiorē claritatē mutatōe positiua. ꝛ vtraq̄ istaꝝ mutationū ꝓ illo statu ɔgruit ipi celo Nā motꝰ celi deseruit ad generatōeꝫ istaꝝ reꝝ inferioꝝ ꝛ pncipaliter ad generatōeꝫ hominū ꝓpter q̄s cetera generant̄. Sꝫ circa extremuꝫ iudiciū cessat generatio hominū vt fide tenemus. ğ ɔgruū est ꝓtūc etiā cessare motū celi.

Quāuis aūt ꝓ tūc cesset hominū generatio. tñ auget̄ electoꝝ delectatō. ꝛ lumē delectat oculos. iuxta illud Eccl's. xi. q̄ꝫ dulce lumē et delectabile oculis videre solē. ideo augmentabit̄ lumē celi. vt etiā oculi corpales ipoꝝ electoꝝ in eiꝰ intuitu delectent̄. Sꝫ q̄ꝫuis ista sint vera. ꝛ dictis sanctoꝝ ɔformia. vt appet ī lr̄a circa finē istiꝰ distinctōis. tñ satis apparenter p̄t argui ɔtra ea. Et p̄mo ɔtra illud qđ dictū est de motu sic.

Argumēta pbantia ꝙ motus celi n̄ cessabit.

Tempꝰ nō cessabit: 1 ğ nec motꝰ celi cessare poterit. Cōsequētia patet. qꝛ tempꝰ est numerꝰ motꝰ f̄m pꝰ ꝛ posteriꝰ. vt dicit̄. iiij. phisi. Et loquit̄ ibi arestoteles̄ de motu celi. Sicut igit̄ nulla res p̄t manere cessantibꝰ partibꝰ sue diffinitōis. sic tps non p̄t manere cessante motu celi Antecedēs pbatur. qꝛ si tps desineret esse. tūc vel illa desinitō mensuraret̄ tpe vl' instāti. Si tpe. tūc tempꝰ esꝫ postq̄ꝫ desijsset esse. Si in instāti. tūc cū omē instās sic sit terminꝰ tpis p̄teriti. ꝙ etiā est p̄ncipiū futuri. sicut patet. iiij. phisi. igit̄ post illud instās in q̄ supponit̄ desinere tps adhuc maneret tps: puta tēpus futuꝝ cuiꝰ p̄mōi instans esset principiū. Et cōfirmat̄. qꝛ post Cōfirmat iudiciū hoīes mouebunt̄ ꝛ loquent̄. vel ergo isti motꝰ mensurabunt̄. ꝛ tūc necesse erit dare tps. qꝛ tps est ꝓpria mēsura motꝰ. mēsuratū aūt nō p̄t esse sine sua ꝓpria mēsura. vel n̄ mēsurabunt̄. ꝛ tūc erūt īmensi. ꝛ ꝑ ɔsequēs essent infiniti. ğ ꝛc. P̄. si sol staret ꝛ non moueret̄ 2 circa terrā. tūc alteꝝ emisperiū ꝑpetue maneret obscuꝝ. Cōsequētia patet. qꝛ sicut in nostro emisperio est noctis obscuritas sole existente in altero emisperio. sic in illo emisperio esset ꝑpetua obscuritas. si sol ꝑpetue staret super isto emisperio. Sꝫ ɔseq̄ns videt̄ esse falsū. qꝛ post iudiciū tūc ptes mūdi nō mutant̄ in peius sꝫ in meliꝰ. vt apparet ex dictis sanctoꝝ in lr̄a.

P̄. q̄ñ mundꝰ melioꝛat̄. tūc celū nō priuabit̄ sua naturali ꝑfectōne. sꝫ motꝰ est natural' 3 ꝑfectio celi. ꝛ vt dictū est mundꝰ in fine melioꝛat̄. ergo ꝛc. P̄. motꝰ celi est celo natural'. 4 ergo nunq̄ꝫ celū p̄t ad hoc ꝑuenire ꝙ quiescat ꝑpetue. Antecedēs patet ex his q̄ dixi lib. ij. dist. xiiij. arti. i. cōclusione secūda. Cōseq̄ntia probat̄. qꝛ q̄ñcūq̄ alicui rei vnū oppositoꝝ ɔuenit naturaliter. tūc eidē rei alteꝝ oppositorū nō p̄t cōuenire nisi violēter. Sed motus ꝛ quies sunt opposita. ergo supposito ꝙ moueri cōueniat celo naturaliter. tūc quiescere non poterit sibi cōuenire nisi violēter. Sꝫ nullū violentū potest esse ꝑpetuū. ergo ꝛc. P̄. ponere quādoq̄ motū celi cessare videt̄ esse ɔtra 5 veritatē sacre scripture. ergo h̄ nullatenꝰ ē ponendū. Antecedēs pbat̄. qꝛ Genes̄. i. dicitur Fecit deꝰ duo luminaria. luminare maiꝰ vt p̄esset diei. ꝛ luminare minꝰ vt p̄esset nocti. Et ibidē dicit̄. Fiāt luminaria in firmamēto celi vt diuidāt diē ꝛ noctē. ꝛ sint in signa ꝛ tpa et dies ꝛ annos. H̄ec nō possunt obseruari sine motu celi. ideo ꝛc. Itē Genes̄. viij. dicitur Cūctis diebꝰ terre sementis ꝛ messis: frigꝰ et estꝰ: estas ꝛ hyems: nox ꝛ dies nō requiescēt.

P̄. vbi motoꝛ nō lassat̄ ibi motꝰ ꝑpetuat̄. 6 Sꝫ motoꝛ celi nō lassat̄. cū sit sepatꝰ a materia. H̄ac rōeꝫ inuit Arest. ix. meth. ꝛ. ij. de celo ꝛ mū. P̄. ɔtra illud qđ dictū est de augmēto lucis potest argui sic. Nō minꝰ lux celestis 7 facit ad generationē istoꝝ inferioꝝ q̄ꝫ motꝰ celestis. igit̄ si post extremū iudiciū cessabit motus celi ꝓpter cessationē generatōis. tūc eadē ratōe debet cessare lux. ꝛ ꝑ ɔsequēs nō augebitur sꝫ potiꝰ minuet̄ ꝛ corrumpet̄. P̄. Isaias 8 exprimēs finalē statū mūdi. lx. c. sui libri. ait ad quēlibet electū. Nō erit tibi ampliꝰ sol ad lucēdū per diē. neq̄ splendoꝛ lune illūinabit

de. sȝ erit tibi dñs in lucē sempiternā. g nō vi/
Contra ista det ꝙ lux augeat. Sȝ ista nō ꝯcludūt. Qꝛ
1 post vba iā dicta subdit Isa. Nō occidet vl/
tra sol tu⁹. ꝛ luna tua nō minuet. Sȝ si celū ꝛ
sidera mouerent. tūc planū est ꝙ sol occideret
ꝛ etiā luna ꝑpter accessū ad solē minueretur.
2 Itē Isa. xxx. dicit. Et erit lumē lune sic lu
men solis. ꝛ lumē solis erit septēpliciter sic lux
septē dieꝝ. Ex q̄ euidēter habet augmentū lu
Solutio. cis circa finē mūdi. Ad primū igit dicēdū
Ad. 1. ꝙ sicut est duplex mēsura mot⁹. sic est duplex
tps. Supposito em̄ motu celi. tūc q̄libet mo/
tus citra p̄mū motū dupliciter mēsurat. Uno
modo mēsura intrinseca. ꝛ sic cuiuslibet mot⁹
ꝑpria distēsio dicit sua mēsura. Alio modo
mēsura extrinseca. ꝛ sic tps ſm ꝙ est numerus
mot⁹ primi mobilis. de q̄ tpe loquit arestote.
iiij. phisi. est mēsura cuiuslibet mot⁹. Prima
mēsura dicit tps ꝑpriū cuiuslibet mot⁹. sȝ se/
cunda dicit tps cōmune. Et hec distinctō ex
p̄sse habet a simplicio in cōmento sup lib. ꝑdi
camentoꝝ. vbi ait. ꝙ sicut duplex est loc⁹. s. ꝑ
pri⁹ ꝛ cōmunis. sic eodē modo duplex est tps
scilicet ꝑpriū ꝛ cōmune. Et ſbdit. ꝙ licet hu/
iusmodi tps ꝑpriū nō inueniat plane tradi/
tū. tñ necesse est assignari. Et istā eandē disti
ctionē tpis innuit gilbert⁹ in cōmento sup li.
de ꝯsolatōe boetij dicens. Iuxta numeꝝ reꝝ q̄
durāt tpibꝫ est temporꝫ numer⁹. q̄ꝫ tñ aliqua
decedentiū vl' succedētiū ꝯtinuatiuo ꝛ simul es
sendi ꝯsortō vniunt. ac p h̄ mlta tpa vnū tps
vt vn⁹ mēsis: vna dies. Quasi dicat. licȝ sin
gla tpa ꝑpria ipsaꝝ reꝝ tpaliū. tñ oibꝫ hmōi
ꝑprijs tpibꝫ simul existētibꝫ respōdet vnū tps
cōmune. Sicut em̄ vn⁹ mot⁹ primi mobilis
quo celū semel circūuolui: correspōdet oibꝫ
motibꝫ inferioribꝫ q̄ fiūt inferi⁹ durāte illa re
uolutōne. sic tps vni⁹ naturalis diei qd ē mē
sura intrinseca illi⁹ reuolutōis: correspōdet tā
q̄ꝫ mēsura extrinseca omībꝫ istis pticularibus
distensionibꝫ. q̄ distēsiones sunt tpa ꝑpria in
trinsece mensurātia istos mot⁹ inferiores. q̄ꝫ
mora seu duratio ꝯtinuabat p vnā diē nata/
lē. Et sicut iā dixi de die. sic eodē modo ima/
ginandū est de durantibꝫ p momentū vel per
horā. p mēsem vl' p annū. seu p quācūqꝫ aliā
q̄uiscūqꝫ breuē vel longā ꝑtensionē. Ista
etiā est intētio beati augustini lib. xj. ꝯfes. vbi
arguit illos q̄ dicūt solū mot⁹ celestiū corpo/
rū esse tpa. Nā vt ibidē dicit. si cessaret mot⁹
celestes. ꝛ mouerent aliq̄ alia. adhuc esset tps
mensurās hmōi mot⁹ Et eodē libro ait augu
stin⁹. ꝙ tps nō est aliud nisi distensio motus

Et eandē diffinitionē tpis ponit algasel i sua
metha. ꝛ simplici⁹ sup ꝑdicamēta. Cū igit
distensionē q̄ est intrinseca cuilibet motui pos
sim⁹ ꝯsiderare seu ꝯcipe: etiā posito ꝙ primus
motus nō esset. ideo beat⁹ augustin⁹ li. ꝑdicto
tangēs historiā q̄ scribit Iosue. x. ait. Nemo
mihi dicat motus celestiū corpoꝝ esse tpa. qꝛ
cuiusdā voto dū bellū pageret sol stabat ꝛ tē
pus ibat. Quasi dicat augustin⁹. Supposi
to ꝙ illud bellū nō fuerit mensuratū ꝑ tūc mē
sura cōmuni. q̄ est temp⁹ de q̄ loquit arestote.
iiij. phi. tñ nō defuit ei mēsura ꝑpria ꝛ intrin/
seca. q̄ potuit dici tps. ꝑut tps dicit distensi/
onē ꝑpriā ꝛ itrinsecā cuiuslibet mot⁹. His
p̄missis dico ad formā argumēti ꝙ licet ante/
cedens sit veꝝ accipiēdo tps p mēsura ꝑpria
ꝛ intrinseca cuiuslibet mot⁹. tñ vt sic ꝯsequē/
tia est falsa. qꝛ illud tps nō habet necessariā d̄
pendentiā a motu celi. nisi mot⁹ cui⁹ est men
sura intrinseca dependeat a motu celi depēdē
tia essentiali ꝛ necessaria. Ad ꝑbatōeꝫ ꝯse
quētie patet. qꝛ nō ꝑcedit de tpe qd est distē/
sio ꝑpria ꝛ intrinseca mot⁹ inferioris. de q̄ di
xi antecedēs esse veꝝ. sȝ ꝑcedit de tpe qd est di
stensio mot⁹ primi mobilis. de quo loquēdo
antecedēs est falsū. Et qꝛ antecedēs ſb illo
sensu ꝑbatur. ideo ad ꝑbationē illā dicēdū ꝙ
hmōi desinitio mēsurabit instāti. illud tñ in/
stans ita erit termin⁹ tpis p̄teriti. ꝙ tñ nō erit
initium tpis futuri. sicut in p̄ncipio creatōis
mūdi erat vnū instans qd ita fuit initiū tpis
futuri. ꝙ tñ nō fuit termin⁹ alicui⁹ tpis p̄teri/
ti. Nec dictū aresto. quo dicit. ꝙ omē istās
sic ē termin⁹ tpis p̄teriti ꝙ ē initiū futi. ē verū.
cū repugnet catholice fidei. qua tenem⁹ mun
dū quādoqꝫ incepisse. ac etiā quādoqꝫ desine/
re esse Ad cōfirmationē patet p iā dicta. qꝛ
omēs hmōi mot⁹ mensurabunt mēsura intri
seca. quāuis nō mensurent mēsura extrinseca
que p tūc cessabit cessante motu celi. Sicut
em̄ pann⁹ est in se mensus ꝛ finit⁹ ꝑpria exten
sione sue quātitatis cōtinue. dato ꝙ null⁹ essȝ
bacul⁹ seu vlna quo vl' qua extrinsec⁹ p coex
tensionē mensuraret. sic in ꝑposito ꝛc. Est
etiā aduertendū ꝙ lib. ij. dist. ij. q. i. aliqua di
xi de tpe. que omia intelligēda sunt de tempo/
re qd superi⁹ dictū est temp⁹ cōmune. qꝛ de il/
lo pcise fuit ibi sermo Ad secundū nego cō Ad. 2.
sequentiā. Ad ꝑbationē dicēdū ꝙ ſm Isido
rū ꝛ alios sanctos doctores sol stabit in oriē/
te. ꝛ luna in occidēte post diē iudicij. ꝛ ideo ñ
solū illuminabūt istud emisperiū. sȝ etiā aliō
Etiā stelle erūt tē mire claritatꝫ ꝛ lumiositatꝫ.

z aqua maris q in alio emisperio occupat to/tã terrã. erit tũc limpidissima z splẽdida tãq̃ cristallũ. z ideo ꝓpter reuerberatõez radioꝝ a stellis refractoꝝ sup ipam aquã: erit aer illius
Ad.3. emisperij valde illuminat⁹. Ad terciũ dicẽdũ q mot⁹ nõ est pfectio celi nisi i ordine ad alteꝝ. puta in ordine ad generationẽ. istoꝝ inferioꝝ. z ideo cessante generatõe istoꝝ inferiorũ. tũc quies erit de pfectõe celi z nõ motus.
Ad.4. ideo zc. Ad quartũ dicendũ q mot⁹ absolute loquẽdo nõ est naturalis celo Unde fm Auic. celũ nec mouet naturaliter nec violent Sz mot⁹ celi p tanto dicit celo naturalis. qz supposito q celũ moueat ab intelligẽtia tunc magis est aptuz ad hoc q moueat motu illo quo nũc mouet. s. motu circulari. Nã cũ nec sit graue nec leue. ideo supposito q moueat. naturale est sibi q moueat circa mediuz. z nõ ad mediũ sicut grauia. vl' a medio sicut leuia Et eodẽ modo quies absolute nõ est sibi naturalis. Sz supposito q intelligentia dessinat mouere celũ. tunc naturale est sibi q quiescat circa mediũ. Et ideo talis quies pt esse perpetua. qz nullaten⁹ est violẽta. Ad pbatõez antecedẽtis dicẽdũ. q cũ ▯ dicto moderamie sunt illa q̃ ibi dixi de mot⁹ celi naturalitate intelligẽda. sicut etiã ibidẽ patet. Ad formã etiã argumẽti dicendũ. q cõcesso antecedente cũ pdicto moderamine. tũc negãda est ꝯsequentia. Si aũt antecedens accipit absolute sine hmõi moderamine: tũc antecedẽs nõ est veꝝ.
Ad.5. Ad quintũ nego antecedẽs. Ad pbatõez dicendũ q omes ille autoritates sunt intelligende q̃tũ ad decursuz reꝝ z ordinẽ a deo institutũ vsq ad cõpletã generationẽ oim electoꝝ. qua generatõe cõpleta: tũc salua veritate sacre scripture oĩa cessabũt q̃ in istis autoritatibꝫ expmunt.
Ad.6. Ad sextũ dicendũ. q licet maior esset ꝯcedenda supposito q ille motor naturaliter moueret z ex necessitate nature. sicut aliq̃ phi intellexerũt de motore celi. tñ si mouet libere z ꝯtingẽter. tũc nõ est vera. qz ꝓpter sui libertatẽ pt a mouendo z a motione desistere quãdocũq sibi placuerit. vel quãdo deo placuerit cui⁹ amore mouet ad mouẽdũ. qz vt patet. xij. metha. primũ mouẽs mouet alias intelligẽtias vt desideratũ z amatũ. Cũ igit motor celi nõ moueat ex necessitate nature: sz libere ꝓpter amorẽ pmi motoris. iõ q̃uis ñ lassef. tamẽ cessabit a motu quãdocũq placuerit ipi deo cui⁹ amore mouet.
Ad.7. Ad septimũ dicendũ. q quãuis lux nõ min⁹ q̃ mot⁹ faciat ad generationẽ. tamẽ etiã facit ad sanorum oculoꝝ magnã delectationẽ. igit cessante generatõne. adhuc debet lux manere z augeri vt in ipo corpales oculi ipoꝝ electoꝝ valeant delectari Ad octauũ dicendũ q q̃uis dñs Ad.8.
quantũ ad beatitudinẽ essentialẽ sit p tunc in lucẽ sempiternã cuilibet electo. a sempiterno lumine sue essentie creãdo lumẽ glorie in mẽtibꝫ beatoꝝ. vt sic impleat illud ps. Apud te est fons vite. z in lumie tuo videbim⁹ lumẽ. z quantũ ad h nec sol nec luna illuminet electos. tamẽ q̃tũ ad delectationẽ suoꝝ corpaliũ oculoꝝ erũt sol z luna z oĩa celestia sidera i sua claritate mirabiliter augmẽtata. Nec etiã Isa. ibi negat lumẽ solis z lune. sz solũ negat modũ lucendi. s. cũ noctis interpositõe. qz p tunc nõ lucebit sol⁹ sol p diẽ. ita q splẽdor lune z ceteroꝝ sideꝝ luceat p noctẽ. sz oĩa ista simul lucebũt p diẽ. qz tũc habebim⁹ diẽ vnã q̃ erit sempiterna. Ad argumentũ principale dicendũ ad minorẽ q licet celũ nõ possit Ad principale argu.
alterari z suscipe pegrinas impssiones ab agẽte naturali. eo q in celo nõ sit ratõ seu potẽtia seminalis passiua. h⁹ tamẽ pt ab ipo deo. eo q in celo sit ratõ seu potẽtia obediẽtialis passiua qua potẽtia in celo z ex celo oẽ illud pt fieri qd placet ipi deo.

Distinctio quadragesimanona.

Post resurre

ctionẽ. Postq̃ mgr determinauit de extremi iudicij disceptatione. nũc in istis duabꝫ vltimis distinctõibꝫ tractat de iudicatoꝝ remuneratione. Et diuidit in duas ptes. Qz pmo determinat de retributõe bonoꝝ. Secundo d retributõne maloꝝ distinctõe vltia. ibi. Dicorit q̃stio. Prima in duas. Qz primo tractat de cõmuni beatitudine oim. Secũdo d differentia beatitudinis post z ante iudicium. ibi. Post hec q̃ri solet. Prima i duas. Qz primo tractat de electoꝝ beatitudine in generali. Secundo de partibꝫ beatitudinis in speciali. ibi. Solet etiã q̃ri vtꝝ aliq̃d de deo. Prima ps e psentis lectõnis. Et diuidit i duas ptes. Qz primo ostẽdit qũo tã pene q̃ glorie est disparticipatio. Secũdo qũo respectu beatitudĩs est oim cõmũis appetit⁹ z affectatio. ibi. Solet etiã q̃ri d beatitudie. Prima in duas. Nã pmo ostẽdit in gl'ia beatoꝝ esse distinctionez. Secũdo h declarat a sili p corpoꝝ glorificationẽ. ibi. Nã sicut erit differẽs. Et i hoc stat

diuisio ⁊ sententia isti⁹ lectōis in generali. circa quā q̄ro in speciali.

Utrū quattuor sint dotes corpis glorificati. Videt̄ q̄ nō. Q2 corp⁹ nō debet pluribꝰ modis decorari q̄z aīa. Sz aīe solū sunt tres dotes ipam decorantes ⁊ perficiētes. ergo ⁊c̄. Maior patet. q2 ancilla non debet pluribꝰ modis decorari q̄z regina. Sz corporalis natura tenet̄ obedire aīe sicut ancilla obligat̄ ad obediendū regine. Patet etiā minor. q2 dotes aīe sunt solū tres. s. visio dilectio ⁊ cōprehēsio vl' inhesio. sicut infra dicet̄. In cōtrariū est mḡr ⁊ ceteri sancti doctores. qui ponūt quattuor esse dotes corpis glorificati. s. claritatē. impassibilitatē. agilitatē. ⁊ subtilitatē. Quia mḡr in prima pte istius lectōnis declarat animarū beatitudinē per corpoꝝ glorificationē. ideo in ista q̄stione pcise intēdo tractare de dotibꝰ quibꝰ corpa beatorū glorificant̄. vt deinceps in sequētibꝰ lectionibꝰ videat̄ qualiter beatoꝝ aīe in talibꝰ glorificatꝭ corpibꝰ beatificant̄. Erūt igit̄ i ista q̄stione quattuor articuli s̄m q̄ttuor p̄dictas dotes corpis glorificati. Ita q̄ prim⁹ articul⁹ erit de hmōi corpis claritate. Secūd⁹ de impassibilitate. Terci⁹ de agilitate. Et quart⁹ de subtilitate.

Articulus primus Pria pclo

Quantū ad primū

pono duas cōclusiones. Prima est. q̄ post resurrectionē mortuoꝝ corpa electoꝝ erūt maxime claritatis ⁊ lucidissime refulgētie. Quia inter om̄es corpales creaturas q̄s pn̄ūc p̄sue [illegible] modo videm⁹ nihil est lucidi⁹ sole. Sed corpa beatoꝝ fulgebūt sicut sol. ergo erūt summe claritatis ⁊ luciditatis. Maior patet. Et minor habet̄ testimonio saluatoris Matth. xiij. vbi ait. Tūc iusti fulgebūt sicut sol in regno patris eoꝝ. Habet̄ etiā ista minor Sap. iij. vbi dicit̄. Fulgebūt iusti. ⁊ tanq̄z scintille i arūdineto discurrēt ⁊c̄. Ubi dicit quedā glosa. q̄ iusti fulgebūt sicut sol. ⁊ nō solū sicut sol nūc fulget. s3 sicut tūc fulgebit. quādo iuxta Isaie vaticiniū lumē solis augebit̄ septēpliciter.

2 P. moyses adhuc existēs i mortali corpore ex cōsortio sermonis dn̄i in monte sinai habuit faciē cornutā. ⁊ ita splendidā. q̄ seniores ppl'i nō poterāt intēdere in faciē eius nisi opiret̄. vt scribit̄ Exodi. xxxiiij. igit̄ illi q̄ i corpore imortali visione beata ⁊ stabili nude cōtemplant̄ essentiā ipi⁹ dei. maximā habebunt claritatē ⁊ luciditatē in suis corpibꝰ gloriosis

Sz cōtra istā p̄clusionē quidā arguūt sic. Corp⁹ xp̄i post suā resurrectōnē nō habuit hmōi claritatē sicut sol. ḡ nullū corp⁹ humanū post suā resurrectionē habebit hmōi claritatē. Antecedēs patet. q2 q̄n apparuit marie magdalene in orto. ⁊ duobꝰ discipul' euntibꝰ i emaus. nō habuit hmōi claritatē. q2 marie magdalene apparuit tanq̄z ortulanus. ⁊ illis duobꝰ discipul' tanq̄z pegrin⁹. Cōseq̄ntia etiā patet. q2 sicut beatitudo aīe xp̄i p̄cellit oēm beatitudinē cuiuscūq̄z alteri⁹ aīe. sic claritas sui corpis debet p̄cellere claritatē corpalē cuiuscūq̄z alteri⁹ hoīs. — Contra cōclusionē.

P. corpa glorificata erūt colorata. ḡ nō erūt lucida. Cōseq̄ntia patet. q2 lucida ⁊ colorata sunt oppositaꝝ cōdicionū. Nā color est extremitas pspicui in corpe terminato. Sz lux est extremitas pspicui in corpe nō terminato. Añcedens p̄bat̄. q2 om̄e pulcrū est coloratū. Ista patet p beatū augustinū. xxij. de ci. dei. c. xix. vbi ait. Pulcritudo corpis est partiū cōgruētia cū quadā coloris suauitate. Sz corpa gl'ificata erūt valde pulcra. ḡ erūt colorata. 2

P. corp⁹ lucens p̄pria claritate nō est trāsparēs seu peruiū. Sz corpora gl'ificata erūt trāsparētia. ḡ ⁊c̄. Maior patet. q2 si corp⁹ lucēs claritate ess3 peruiū. tūc vnū corp⁹ celeste nō eclipsaret alteꝝ. cui⁹ oppositū sepi⁹ expimur. Minor etiā pat3 ex dictis beati grego. xviij. moral'. vbi ptractās illud Job. nō eq̄bit̄ ei auꝝ. ait. Oculis corpalibꝰ beatoꝝ patebit armonia interior. Et appellat gregori⁹ armoniā dispositōez mēbroꝝ interioꝝ. quā ocul⁹ corpalis nequaq̄z videre posset. nisi corpa beatoꝝ essent trāsparentia. 3

P. in quocūq̄z corpe p̄dominat̄ terra. h̄ nō pt esse lucidū. ⁊ h̄ pp̄ter obscuritatē elementi p̄dominātis. Sz i om̄i corpe hūano p̄dominat̄ elementū terre s̄m q̄ntitatē molis. ergo ⁊c̄. 4

P. si hmōi claritas ⁊ luciditas esset i corpe gl'ificato. tūc causaret̄ ab aīa beata. Cōsequēs est falsū. ḡ ⁊ antecedēs. Falsitas p̄seq̄ntꝭ pt3 q2 nihil dat q̄d nō habet. Sz aīa cū sit sp̄ual' nō habet corpalē lucē ⁊ claritatē. Patet etia3 p̄seq̄ntia. q2 s̄m beatū aug. in lib. ad dioscoꝝ dotes corpis gl'osi p̄cedūt ex redūdantia beatitudinis ipi⁹ aīe. Sz ista nō p̄cludunt. 5

Solutio

Igit̄ ad primū dicēdū q̄ añs nō est veꝝ. Ad p̄bationē dicendū q̄ q̄uis sic apparuerit. eo q̄ hmōi apparētia p̄gruebat ill' quibꝰ apparuit. Nā feruētissime charitat̄ desideriū tunc plātulas virtutū tanq̄z in orto fructifero crescere fecerat in maria. ideo xp̄s sibi apparuit tanq̄z ortulan⁹. Sz q2 coꝝ discipuloꝝ euntiū

i emaus dubiũ fuit. ideo tanq̃ pegrin⁹ ab eis
se longi⁹ ire finxit. Tñ aliter eis appere potu/
isset si voluisset. Nã q̃ i mortali suo corpe glo
riã sue claritatis ostẽdit petro iacobo ꝛ iohãni i
mõte thabor. vbi facies sua lucebat sicut sol.
q̃uo nõ posset i suo imortali corpe gloriã sue
Ad.2. claritatis ostẽdere. Ad secundũ nego ꝯse/
quentiã. Ad ꝓbationẽ dicẽdũ ꝙ posito ꝙ lu/
cidũ ꝛ coloratũ sint oppositarũ ꝯditionũ seu
dispositionũ. ꝛ [illegible] ꝯsequẽs simꝉ nõ possint ei/
dẽ corpi inesse ꝑ naturã. tñ vno inexistẽti per
virtutẽ naturalẽ. alterũ pt inesse ꝑ virtutẽ sup
naturalẽ. Et sic est in ꝓposito. qꝛ color ꝯuenit
hmõi corpibꝫ virtute nature. Sꝫ claritas ꝛ
luciditas ac etiã peruietas ꝯueniũt eisdẽ cor/
poribꝫ supnaturali dei virtute. ꝛ etiã aliq̃ mo
do ex redundãtia beatitudis ipi⁹ aie a deo su/
Ad.3. pernaturaliꝉ beatificate. Ad terciũ dicẽdũ
ꝙ q̃uis maior sit ꝟa ꝟm cõmunẽ cursũ natu/
re. tñ nõ est ꝟa loq̃ndo de diuia supnaturali
ꝟtute Nã ꝟtute diuia corpa gliosa erũt simꝉ
lucẽtia ꝛ trãsparẽtia. Propter qđ ait gregori⁹
sup eodẽ verbo iob i argumẽto allegato. Cor/
pora sanctorũ simꝉ ꝛ claritate fulgẽt. ꝛ purita/
Ad.4. te trãslucẽt. Ad quartũ dicendũ ꝙ licꝫ ma
ior sit ꝟa terrena q̃litate i sua obscuritate ma/
nente. tñ nõ est ꝟa si tolliꝉ ab hmõi corpe ter/
rene q̃litatis obscuritas. ꝛ cõmunicatur ei ex/
imia claritas. Sic aũt erit in ꝓposito. Nã sic
dicũt sancti etiã tota terra partibꝫ exceptis infer/
ni erit lucida tanq̃ vitrũ mundũ post diẽ no/
uissimũ. q̃d igiꝉ mirũ si terrena portio existens
Ad.5. i corpe glioso erit limpidissime claritatis Ad
quintũ dicẽdũ ꝙ ꝯsequẽs [illegible] est falsum. Nã
licet de⁹ hmõi claritatẽ ꝛ luciditatẽ causet ef/
ficienter. tñ hꝯ pt facere mediãte redũdãtia bea
titudinis ipi⁹ aie. Ad ꝓbatõez dicendũ ꝙ cũ
ista causatio nõ sit vniuoca. sꝫ poti⁹ equiuoca
igiꝉ q̃uis ipa aia ñ ꝓhabeat formaliter hmõi
corpalẽ claritatẽ. tñ poterit eã dare. qꝛ in equi
uoca causatõe sufficit causaꝫ ꝓhabere effectuꝫ
virtualiꝉ ad hꝯ ꝙ hmõi effectũ det alteri forma
Cõclusio secũda. liter. Cõclusio secũda est. ꝙ claritas corpis
gliosi nõ est omino inuisibiꝉ ab oculo nõ glo
1 rioso. Qꝛ quicq̃d cõprehendiꝉ sb ꝑ se obiecto
alicui⁹ potẽtie. in illud pt aliq̃ modo illa po/
tentia Sꝫ oẽ lumẽ corpale cõprehendiꝉ sb
ꝑ se obiecto potẽtie visiue nõdũ glificate. ergo
nullũ lumẽ corpale est omino inuisibile respe
ctu talis potẽtie. Maior patet ex se. Et mior
2 habeꝉ ex .ij. de aia. P. dãnati in die iudicij
videbũt claritatẽ glificati corpis xp̃i. ğ clari/
tas corpis gliosi nõ est omino inuisibilis ab
oculo ñ glioso. Añcedẽs habeꝉ ꝑ aug. i. de tri.
vbi ait. Uisio claritatis [illegible]. s. xp̃i cõmunis erit
bonis ꝛ malis. Cõseq̃ntia etiã patet. qꝛ null⁹
damnat⁹ habebit oculos gliosos. Sꝫ op/ Opio contraria.
positũ isti⁹ cõclusionis ponit quedã opio di
cens. ꝙ q̃uis corp⁹ gliosuꝫ ab oculo nõ glio/
so videri possit vt coloratũ est suo ꝓprio colo
re. tñ nõ pt ab eo videri i sua claritate. Qꝛ vi/ 1
sibile ab aliq̃ visu si sibi opponiꝉ in distantia
debita. tũc necessario videꝉ. Sꝫ claritas cor/
poris gliosi obiecta visui nõ videꝉ. vt patuit
q̃ñ xp̃s post suã resurrectionẽ discipulis suis
p̃sens fuit. ğ ꝛc. P. inter visũ ꝛ visibile debꝫ 2
esse ꝓportio. Sꝫ claritas corpis gliosi cũ sit
maior claritate solis. tantũ excedit in firmũ vi
sum oculi nõ gliosi. ꝙ nõ habet ꝓportionem
ad ipm. ğ ꝛc. P. claritas visibilis ab oculo 3
ñ glorioso nõ est trãsparẽs seu peruia. Istud
apparet in celis septẽ planetarũ. q̃s eo ꝙ sunt
trãsparẽtes nõ videm⁹. licet ꝑ ipos videam⁹
ipm firmamentũ qđ nõ est peruiũ. Sꝫ clari/
tas corpis gliosi est trãsparẽs. vt patꝫ [illegible] gre/ 4
goriũ. xviij. moraꝉ. ğ ꝛc. P. beat⁹ augusti/
nus dicit. Noluit xp̃s in ea claritate q̃ surre/
xit discipulis appere. qꝛ ipi nõ possent tantã
claritatẽ videre. Ad primũ dicendũ ꝙ li/ Solutio
cet maior forte sit ꝟa de visibili nõ glificato. Ad.1.
tñ nõ est necessaria de visibili glificato. qꝛ ta/
le visibile vt dicũt sancti doctores est i plena
ptãte aie beate q̃ viuificaꝉ ꝛ regiꝉ hmõi visib/
le. ꝛ ideo sicut placet tali aie sic videꝉ. s. sub ꝓ/
prio suo colore. vel cũ supaddita claritate. Et
etiã q̃ñ sibi placet tũc videꝉ. ꝛ q̃ñ sibi nõ pla
cet tũc nõ videꝉ. Sꝫ ꝯtra fundamẽtũ isti⁹ Scotus
solutõnis est quidã doctor dicẽs. ꝙ nulla q̃li/
tas actiua q̃ est ꝑcise corpis subest impio ipi⁹
aie. ꝛ ideo quicũq3 beat⁹ habẽs corpalẽ clari/
tatẽ si fuerit approximat⁹ oculo siue glificato
siue nõ glificato necesse est q̃tũ ẽ ex pte sua ꝙ
imutet oculũ Et si diciꝉ isti doctori de xp̃o
q̃ post suã glorificationẽ appuit discipulis. ꝛ
tñ ipi non viderũt suã claritatẽ. respõdet ꝙ hꝯ
potuerit xp̃s eo ꝙ esset de⁹. qꝛ de⁹ pt causare vi
sionẽ in oculo nõ glificato [illegible] qualitatẽ q̃ non
est q̃litas illi⁹ obiecti qđ videꝉ. ꝛ ideo potuit
causare visionẽ de pegrino in oculis discipu/
lorũ. ipo tñ existẽte in sua claritate. Etiã de⁹
qꝛ ipe est primũ agẽs q̃ nõ coagẽte nullũ agẽs
secũdũ agere pt. ideo pt de⁹ coagere colori cor
poris glificati. nõ coagẽdo sue claritati. ꝛ sic
color imutabit oculũ. ꝛ nõ claritas Et tũc
q̃si redeũdo ad nostrũ ꝓpositũ addit. ꝙ pt fie
ri ꝙ ad voluntatẽ sancti. de⁹ ñ coagat claritati

[..]i corpis. qn̄ ille sanct⁹ vel beatus vult q̄ sua claritas nō videat. Sz istud qd̄ p̄mo dicit iste doctor nō videt̄ esse verū. Qz nō videt̄ aīa beata esse minoris potētie respectu corporis proprij q̄z angel⁹ respectu corporis alieni. Sz angel⁹ tam bon⁹ q̄z mal⁹ pt̄ facere q̄ aliqd̄ corp⁹ visibile p̄sens existēs oculis hoīm i debita distantia medio existēte sufficienter illuminato sm̄ nullā suā qualitatē mouebit illos oculos sic q̄ videat ab eis. ergo etiā beata aīa hoc pt̄ facere q̄ q̄litas actiua sui corporis nō mouebit oc'los quib⁹ obijcit̄. sic q̄ ab eis videat. Maiorē ad p̄sens suppono esse verā. Minor etiā patet tam de angelis bonis q̄z de malis. De bonis quidē patet Genes. xix. vbi dicit̄ q̄ āgeli pcusserūt eos oēs cecitate a minore vsq̄z ad maximū. ita vt hostiū videre n̄ possent. Ubi sm̄ glo. illi hoīes nō fuerūt simpliciter ceci. qz cetera bene videbāt. q̄zuis hostiū dom⁹ ipius loth videre nō possent. Un̄ hmōi cecitatē qua rē p̄sentē oculis suis homo nō pcipit. doctores sancti appellāt acrisiā. q̄ dicit̄ grāmatice loquēdo ab a qd̄ est sine. ⁊ crisis qd̄ est iudiciū. quasi sine iudicio. Patet etiā minor de angelis malis. qz aliqui magi q̄nq̄z arte demonū faciūt. q̄ res q̄ est p̄sens oculis nō videtur. sicut apparet i legēda sancti petri de simone mago. qui se inuisibilē fecit in ɔspectu neronis. Et sicut ibidē patet. nero credidit occidere simonē ⁊ occidit arietē. Etiā si ex hoc q̄ christ⁹ rem visibilē potuit ostēdere sub nō suo colore pateret virt⁹ sue deitatis. sicut iste doctor videt̄ innuere. tūc p̄dictus simon magus fuisset ver⁹ de⁹. Qz sicut apparet in legēda sancti clemētis. iste miserrim⁹ simon fecit arte sua pessima. q̄ quicūq̄z vidit patrē sancti clemētis credidit videre simonē. ⁊ tādiu color ⁊ figura simonis in facie patris ipi⁹ clemētis apparuit. donec ad imperiū beati petri euanuit. Per quē modū autē demones possint immutare colorē ⁊ figurā cuiuslibet rei visibilis dixi lib. ij. dist. viij. arti. ij.

Contra scotum.

Ad. 2. Ad secundū dicendū ad minorē. q̄ licet illa claritas ad infirmū oculū nō habeat pportionē ɔgruentē que requirit̄ ad hoc q̄ visio sit delectabilis. tn̄ nō est ibi om̄imoda improportiō. qz quāuis oculus infirm⁹ ⁊ nō glorificat⁹ n̄ possit tantā claritatē fixe p̄ aliquā notabilē morā intueri. ex hoc tamē non habet̄ quin raptim ⁊ trāsitorie ipam possit videre. Homo em̄ solis claritatē raptim intuet̄. quāuis nō possit stabiliter figere oculū in hmōi visione.

Ad. 3. Ad terciū nego maiorē. Ad pbationē de celis dicendū. q̄ licet illa q̄ valde sunt peruia nō videant̄. eo q̄ nullo modo terminēt ipm̄ visum. tamē illa q̄ sunt trāsparētia cū aliquali densitate sicut est vitrū vel cristallū. talia bene vident̄ eo q̄ rōe sue densitatis quā habēt cū peruietate visum possint terminare. Et sic erunt corpa beatoz. Nā cū celū empireū qd̄ debet esse loc⁹ hmōi corpoz sit simul lucidū ⁊ aliq̄ modo peruiū. vt declaraui lib. ij. dist. ij. q. ij. arti. i. sic vt locatū loco correspōdeat. corpa beatoz erūt simpliciter lucida. ⁊ tn̄ sm̄ quid peruia. vt corp⁹ vni⁹ beati nō ipediat alteri⁹ apparentiā.

Ad. 4. Ad quartū dicēdū. q̄ beat⁹ augustin⁹ nō accipit ibi nō posse p eo qd̄ est impossibile. sz p eo qd̄ est difficile. qz licet tantā claritatē videre non sit impossibile oculo nō glorificato. tn̄ hmōi visionis cōtinuatio forte induceret cecitatē ppter sensibilis excellentiā. nā excellētia sensibiliū corrūpit sensuz. vt dicit̄. ij. de aīa. Un̄ hmōi cecitas de facto semel ex corpe gl'ificato videt̄ cōtigisse. Nā inter cetera miracula beate virginis legit̄ de quodā deuotissimo homīe qui arte scribēdi vite sue necessaria ɔquirebat q̄ longo tēpore desiderabat vt anteq̄z moreret̄ beatā virginē in sua existentia gloriosa videre mereret̄. Cui apparēs āgel⁹ dn̄i nūciauit sibi q̄ in pxima die dn̄ica post horā matutini virgo gl'iosa sibi vellet apparere. Et addidit angel⁹ q̄ cū illo oculo quo claritatē virginis videret. elapsa illa visione in hac mortali vita nunq̄z aliq̄d videre posset. Tūc ille homo apparente sibi gloriosa virgine. posuit manū super vnū oculū. vt mediāte illo oculo scribēdo vite necessaria posset acq̄rere. Et dū alio oculo virginis claritatē desiderāter inspiceret. immediate vict⁹ mira virginis pulcritudine: deposuit manū ab oculo quē abscōderat. vt gloriam ⁊ pulcritudinē virginis etiā cū illo oculo videret. dato q̄ p tota vita sua deberet esse cecus ⁊ mendic⁹. Et tūc īmediate disparuit illa visio. Qua elapsa sicut angel⁹ sibi dixerat ipe cecus fuit in illo oculo quo virginis viderat claritatē. Et tūc nimis dolēs de suā terrena sollicitudine qua alteꝝ oculū cōsueuerat multiplicauit pces ⁊ suspiria ad virginē gloriosam ipam deuot⁹ obsecrādo. quaten⁹ visione ɔsimili suū oculū adhuc videntē cecare dignaret̄. sicut iā excecauerat aliū. Cui virgo beata secūdo apparuit simili modo sicut p̄mo. ⁊ illi suo deuoto gaudiose nunciauit q̄ se cito disponat. qz die octauo migratur⁹ sit ab hoc seculo. ⁊ deinde ipam ppetue sit visur⁹ in celo. Qui cū ingenti gaudio cec⁹ in vtroq̄z oculo

Miraculū btē v̄gīnis.

illis dieb⁹ vixit. ⁊ die octauo iuxta pmissum virginis feliciter ab hac vita migrauit.

Articulus secund⁹.

Quantū ad secūdū articulū est aduertēdū q̄ quātū ad p̄sens dupliciter loq̄ possum⁹ de impassibilitate. Uno modo vt opponit̄ passioni corruptiue ⁊ afflictiue. q̄ magis facta naturaliter abijcit a sb̄stātia. vel saltē affligit ip̄m patiēs. Alio modo p̄ut opponit̄ passioni q̄ nec abijcit nec affligit. s₃ magis saluat ⁊ p̄ficit. q̄ passio nec est afflictio nec corruptio. s₃ est sal⁹ ⁊ p̄fectio eius qd̄ patit̄ hm̄oi passione. Et fm̄ h̄ pono duas ↄclusiōes in isto articulo. Prima est q̄ impassibilitas p̄mo modo dicta est dos corpal' ipoꝝ beatoꝝ.

Conclusio prima.

1 Qꝛ nobilissima cōdicio corpalis. nō debet denegari nobilissimis corporib⁹. S₃ impassibilitas isto modo dicta est nobilissima inter corpales ↄdiciones. ⁊ corpa beatoꝝ sunt nobilissima corpa. ergo ⁊c̄. Maior patet. Minorē pb⁹. Et primo q̄ impassibilitas sit nobilissima inter corpales cōdiciones patet. qꝛ ip̄a naturaliter cōuenit nobilioribus mundi corporib⁹ puta celestib⁹. Q₃ etiā corpa beatoꝝ sint nobilissima corpa post mortuoꝝ resurrectionē patet. qꝛ ip̄is debet̄ nobilissimus loc⁹ puta ip̄m celū empireū.

2 P̄. hāc impassibilitatē cōuenire corporib⁹ beatoꝝ innuit ap̄ls i. ad Choꝝ. xv. cū ait. Oportet em̄ corruptibile h̄ induere incorruptionē. ⁊ mortale hoc induere imortalitatē. Sup quo verbo dicit glosa. Om̄es habebūt eq̄liter q̄ pati nō possunt.

Causā₃ autē isti⁹ impassibilitatis quidā₃ assignāt cessatōe₃ ip̄i⁹ mot⁹ celestis. qꝛ mot⁹ celestis est prim⁹ omniū motuū corporaliū. vt pat₃. viij. phisicoꝝ. S₃ cessante p̄mo motu necesse est om̄es alios mot⁹ cessare. S₃ cōtra istos est articul⁹ parisienē q̄ dicit. q̄ stāte celo ⁊ igne approximato stupe dicere q̄ ignis nō cōburat stupā error. Et ideo dicendū. q̄ hec impassibilitas principaliter causat̄ a diuia volūtate inq̄ntū tollit ordinē subiectōnis corpoꝝ ipoꝝ beatoꝝ respectu quorūcunq₃ agentiu₃ actōne corruptiua seu afflictiua. tn̄ imediate hm̄oi impassibilitas aliq̄ mō causat̄ ab ip̄a beata aīa q̄ hm̄oi corp⁹ iformat. cui de⁹ tedit talē virtutē q̄ corp⁹ [illegible] ip̄am viuificatū p̄t p̄seruare ab om̄i actōe lesiua. Et istō videt̄ innuere beat⁹ augustin⁹ in libro ad dyoscoꝝ. vbi ait. Tā potētis nature fecit de⁹ aīa₃ vt ex ei⁹ plena felicitate redūdet in corp⁹ sanitas p̄petua ⁊ vigor incorruptibilis

Instantia

S₃ cōtra istā₃ cōclusionē p̄t argui sic. Corp⁹ xp̄i in hoc mūdo fuit passibile. ergo impassibilitas nō est dos corporis informati [illegible] beatā aīa₃. 1 Antecedēs patet. qꝛ sua passione nos a morte redemit eterna. p̄ut catholica fide tenem⁹. Cōsequētia etiā patet. qꝛ aīa xp̄i fuit beata a p̄mo instanti sue creatōis.

P̄. nullū violentū p̄t esse perpetuū. ergo om̄e corpus humanū q̄nq₃ dissoluet̄. nec p̄ cōsequēs erit impassibile. 2 Antecedēs habet̄ p̄mo de ce. et mun. Cōsequētia p̄bat̄. Qꝛ vnūq̄dq₃ dū est extra locū suū p̄priū detinet̄ violēter. S₃ q̄diu quattuor elemēta integrant corp⁹ humanū vel qd̄cunq₃ aliud corp⁹ mixtū. tādiu sunt extra suū naturalē locū. ergo vnūqdq₃ tale corp⁹ q̄nq₃ dissoluet̄ vt singula elemēta ip̄m cōponentia tendāt ad p̄pria sua loca

P̄. philosoph⁹ p̄mo de ce. ait. 3 q̄ nō potest esse q̄ aliq̄d sit possibile corrumpi ⁊ tamē nunq₃ corrumpat̄. Per hoc em̄ ibide₃ p̄bat cōtra platonē. q̄ celū nō p̄t esse corruptibile ⁊ tamē p̄ causā₃ extrinsecā p̄petuari seu p̄petue cōseruari. S₃ corp⁹ cuiuslibet beati est possibile corrūpi. igit̄ nō potest p̄petuari. nec p̄ cōsequēs erit impassibile.

P̄. om̄e mortale est passibile. 4 S₃ om̄e corp⁹ humanū ē mortale. ergo ⁊c̄. Maior pat₃. qꝛ dato q̄ nō om̄e passibile sit mortale. tamē ecōuerso om̄e mortale est passibile. Minor p̄bat̄. qꝛ illud qd̄ ē de diffinitōne hoīs hoc est impossibile nō cōuenire homini. S₃ mortale est de diffinitione hoīs. est em̄ sua differētia distinctiua. ⁊ p̄ cōsequēs diffinitiua. fm̄ porphiriū q̄ ait. Sum⁹ em̄ rōnales nos ⁊ dij. s₃ mortale additū nobis sepat nos ab illis.

P̄. corp⁹ cōpositū ex cōtrarijs nō potest esse impassibile 5 S₃ corp⁹ cuiuslibet beati est cōpositū ex cōtrarijs. Maior patet. qꝛ cōtraria approximata agūt in se mutuo. ⁊ p̄ cōsequēs a se mutuo patiunt̄. Minor patet. qꝛ cū idē corp⁹ numero resurgat. vt patet ex dict' superi⁹ dist. xliij. arti. iij. ⁊ corp⁹ humanū ante resurrectionē fuerit cōpositū ex cōtrarijs. oportet q̄ etiā post resurrectōe₃ sit cōpositū ex ↄrijs Si ei post resurrectionē n̄ esset cōpositū ex ↄrijs. tūc vl' n̄ esset idē corp⁹ qd̄ fuit ante. qd̄ est cōtra fide₃ catholicā. vl' ante nō fuisset cōpositū ex ↄtrarijs. qd̄ est cōtra verā philosophiā.

P̄. que 6 habēt cōmunē materiā sunt ad inuicē trāsmutabilia. ⁊ p̄ ↄsequēs ab inuicē passibilia. S₃ corpa beatoꝝ habēt cōmunē materiā cū corporib⁹ elementoꝝ. ergo ⁊c̄.

P̄. gregori⁹ sup 7 illud Johis. xx. infer digitū tuū₃ huc. sic ait. Corrūpi necesse est qd̄ palpat̄. nec palpari p̄t

qd̄ n̄ corrūpit̄. Sȝ corp⁹ beati p⁹ resurrectōeȝ
est palpabile. q̄ꝛ sanct⁹ thomas tetigit corp⁹
xp̄i postq̄ȝ surrexit a mortuis. ḡ corp⁹ beati erit
Cōtra ista corruptibile. ꝛ ꝑ ꝯñs n̄ erit ipassibile. Sȝ
ista nō ꝯcludūt. Q̄ꝛ sicut ꝓbat beat⁹ augusti
n⁹. xiiij. de trini. c. viij. beatitudo stare nō pt cū
mortalitate nec cū aliq̄ afflictiua passione. nā
Solutio. talia repugnāt vere beatitudini. Ad p̄mū
Ad. 1. nego ꝯsequētiā. maxime si ꝯsequēs intelligit̄
de alijs beatis q̄ȝ de xp̄o. Ad ꝓbationē dicēdū
ꝙ q̄ȝuis xp̄s fuerit verus cōprehensor. tn̄ cū h̄
fuit ver⁹ viator q̄ȝdiu vixit in h̄ mūdo. ꝛ ideo
nō fuit simile de xp̄o ꝛ de alio quocūq̄ȝ beato.
q̄ ita est cōprehensor ꝙ nullatenus est viator.

Etiā dn̄s ih̄s xp̄s vsū impassibilitatis ac
ceterarū triū dotū corporis gl'ificati adhuc via/
tor existēs assumpsit ꝛ assumere potuit q̄ñcū/
q̄ȝ voluit. Assumpsit eñ vsuȝ impassibilitat̄
qñ sine sui lesione corp⁹ suū ad manducādū
discipulis suis tradidit. vsū claritatis qñ co/
rā petro iacobo ꝛ iohāne trāsfigurat⁹ fuit. vsū
agilitatis qñ sup̄ vndas maris ambulauit. ꝛ
vsū subtilitatis qñ de illibata virgine nat⁹ fu
Ad. 2. it. Ad secundū nego ꝯsequentiā. Ad ꝓba/
tionē dicendū ꝙ minor est falsa. q̄ꝛ elemēta n̄
sunt in mixto sб ꝓprijs suis formis substāti/
alib⁹. sȝ sunt in eo ꝟtualiter sб vna forma mi/
xti. igit̄ vt sunt in mixto tūc loc⁹ eoꝝ natural̄
est locus naturalr̄ cōpetens ipi mixto Q̄
aūt forme elemētoꝝ nō sint in ipo mixto. ꝓba
Ad. 3. ui lib. ij. dist. xv. arti. ij. Ad terciū dicēdū
ꝙ maior nō est ꝟa. q̄ꝛ nulla res est ita corru/
ptibilis quin ꝑ potentiā dei possit perpetue a
corruptōe p̄seruari. Etiā minor deficit. q̄ꝛ
sicut dicit beatus augustin⁹ sup̄ Gen̄. ꝛ habet̄
ij. sniaꝝ. dist. xix. homo p̄mo creat⁹ a deo ac/
cepit posse nō mori. sȝ in vita beata habebit n̄
posse mori. Sȝ si corp⁹ hois beati posset cor/
rumpi. tūc homo beat⁹ posset mori. cui⁹ oppo
sitū euidēter habet̄ ex iā dicta autoritate Eti
am hō beatus nō esset melioris ꝯdicionis. q̄ȝ
hō primo creat⁹. q̄ potuit nō mori. vt pat3 ex
eadē autoritate. Ad quartū nego minorē
Ad. 4. inq̄ȝtū ipa extendit̄ ad corp⁹ hois beati. q̄ꝛ sic
celū ꝓ nūc dicit̄ incorruptibile. q̄ꝛ ſm ordinē
ꝓ nūc a deo institutū celū nō est subiectū aliq̄
bus causis secūdis ipm corrūpere potentib⁹.
sic corp⁹ homis post resurrectionē erit incor/
ruptibile ꝛ imortale. eo ꝙ ſm ordinē quē tūc
de⁹ instituet corp⁹ homis nō erit subiectū ali
quib⁹ secūdis causis corruptiuis. ꝛ aīa beata
inseꝑabiliter corp⁹ illud ꝑficiet. ꝛ ꝟtute a deo
sibi tradita ꝯseruabit. ne vnq̄ȝ ab aliq̄ intrin/
sec⁹ vel extrinsec⁹ corrumpat̄. Ad ꝓbatio/
nem nego iteꝝ minorē. nec valet ibi dictū por
phirij. q̄ꝛ a dijs h̄ est ab angelis sufficienter
distinguit̄ ꝑ h̄ ꝙ ipi sunt intellectualis natu/
re. Nos ꝟo sum⁹ rōnalis nature. ꝛ ipi intelli/
gunt sine discursu. nos vero cū discursu. ex q̄
oꝑatōe distincta sufficiēter arguit̄ nostra na/
tura ab angeloꝝ natura specifice fore disticta
Ad quintū dicendū ꝙ q̄ȝuis maior sit ꝟa Ad. 5.
manēte ordīe actiui ꝛ passiui inter hmōi cō
traria. tn̄ virtute diuina mutato vel suspēso
hmōi ordine. tūc maior nō est ꝟa. Dato eniȝ
ꝙ de⁹ tolleret vl' suspēderet ordinē actiui ꝛ pas
siui q̄ ſm cōmunē cursuȝ quē videm⁹ est pro
nunc inter ignē ꝛ aquā. licet mutuo se ꝯtinge
rent. tn̄ nullū istoꝝ ageret in alteꝝ. nec ab alte
ro pateret. Et q̄ꝛ vt p̄dictū est virtute diuina
tollet̄ hmōi ordo inter calidū ꝛ frigidum. hu
midū ꝛ siccū q̄ ad cōpositionē ꝯcurrūt corpo/
rū beatoꝝ. ideo vnū istoꝝ nō aget in alteꝝ. nec
ab altero patiet̄. Ad sextū dicendū ꝙ ma/ Ad. 6.
ior nō est vera. nisi talia entia materiā cōmu/
nē habentia etiā habeāt ordinē actiui ꝛ passi/
ui ad se inuicē. qualiter nō erit in ꝓposito. q̄ꝛ
loquēdo de actōne lesiua ꝛ corruptiua. tūc n̄
elemēta habēt virtutē agēdi in corpa beatoꝝ.
nec ecōuerso. Ad septimū dicendū ꝙ licet Ad. 7.
illud dictū gregorij sit veꝝ. supposito ordine
naturali quē ꝓ nūc videm⁹ in istis reb⁹ infe/
riorib⁹. sublato tn̄ illo ordine nō est veꝝ. Sȝ
respectu gloriosi corporis xp̄i iste ordo fuit mu
tat⁹ ꝑ mirabilē dei virtutē. Propter qd̄ ime/
diate post verba p̄dicta subdit gregori⁹. Sȝ
miro modo ac inestimabili redēptor noster ꝛ
incorruptibile post resurrectionē ꝛ palpabile
corp⁹ exhibuit Cōclusio secūda est ꝙ scd̄o Cōclusio
modo loquēdo de impassibilitate. s. inquātū secūda.
opponit̄ passioni q̄ est sal⁹ ꝛ ꝑfectio. qua passi
one patiēs nec corrūpit̄ nec ledit̄. sȝ ꝑficit̄. sic
ipassibilitas nō spectat ad dotē corpoꝝ beato/
rū. Q̄ꝛ potētie sensitiue in beatis nō erūt ocio 1
se. sed q̄ñq̄ȝ vel semp̄ suis actib⁹ erūt ꝯiuncte.
Cū igit̄ sentire sit qd̄dā pati. vt apparet. ij. de
aīa. ergo ꝛc̄. P̄. ipi beati oculo corpali vide 2
būt corp⁹ christi. ꝛ corpa sua mutuo. ac alias
res sensibiles. ꝓut faciūt ad eoꝝ delectationē.
semoto omi eo quo hmōi res possent inferre
aliquā lesionē. igit̄ p̄dicto modo nō habēt im
passibilitatē. Antecedēs patet ex multis san/
ctoꝝ autoritatib⁹. Cōsequentia etiā patet. q̄ꝛ
impassibilitas modo quo accipit̄ in ista secū
da ꝯclusiōe excludit oēm delectabilē passionē
ab eo qd̄ ipassibile dicit̄ hmōi ipassibilitate.

Articulus tercius.

Pria pclo

Quātū ad terciū

articulū pono duplicē cōclusionē. Prima est. ꝙ corpora glorificata erūt pfecta dote agi-
1 litatis. Quia illa corpa que nō solū sup terrā verū etiā i aere velocissime possunt moueri ad omnē differentiā positōnis motore pprio et intrinseco. illa sunt agilia. Sed corpa beatorum seu corpa glorificata sunt hmōi. ergo rc. Maior patet. Et minor satis habet p glosaȝ r expositores sapie. iij. sup illo verbo. Fulgebunt iusti r tanqȝ scintille in arundineto di-
2 scurrent. P. si aliquis homo posset volare per aerem absqȝ hoc ꝙ lassaret. et velocissime moueri sine labore. ille vtiqȝ diceret preditus mira agilitate. Sed quilibet beatꝰ resumpto suo corpe hoc potest. vt patet Isa. xl. vbi dicitur. Qui sperāt in domino mutabūt fortitudinē. assument pennas sicut aquile. current r
3 nō laborabūt. ambulabūt r nō deficiēt P. nisi beatoꝝ corpa valde essent agilia. tunc nequaqȝ cum suis corpibꝰ possent ad celū ascendere. qd tamē facient vt fide tenemꝰ imediate pacto extremo iudicio. qꝛ equali velocitate sicut angeli dei ascendēt cū ipso iudice. s. domi

Instantia no ihu christo. Forte dicet ꝙ corpa beatorum nō possunt moueri. ergo nō habēt dotē agilitatis. Cōsequētia patet. quia illa q̄ sunt agilia nō solū possunt moueri. verū etiā de facili mouent ad omnē differentiā positōnis.
1 Antecedens pbatur mltipliciter. Primo qꝛ omis motus est ppter aliquā indigentiā. Sȝ quādo beati cū suis corporibꝰ erūt in celo. tunc nullā penitus habebunt indigentiā.
2 Secūdo qꝛ si mouerent. tūc violenter mouerent. Falsitas cōsequētis patet. qꝛ vera beatitudo nō cōpatit aliquā violentiā. Patȝ etiam cōsequentia. qꝛ qd remouet a loco sibi sūme cōuenienti hoc violēter mouet. Sȝ quādo corpa beatoꝝ sunt in loco celesti. tūc sunt ī loco sibi summe cōuenienti. igit si inde moue-
3 tur. tunc violēter mouebunt. Tercio quia omis motus est actus entis in potētia. r p cōsequēs entis impfecti. vt patet. iij. phisi. Sed
4 corpa beatoꝝ sunt entia pfecta. g̃ rc. Quarto. quia motꝰ nō est sine tēpore. sed tūc nō erit tempꝰ. quia iurauit angelꝰ Apocal. x. per viuentē in secula seculoꝝ. quia tempus nō erit
5 amplꝰ. Quinto qꝛ beati bm determinata merita erūt in determinata approximatōe ad christū. ergo illi qui erūt ppinquiores nō mouebunt [redacted] loca remotiora. nec illi qui erunt remotiores mouebunt ad loca ppinquiora.

Solutio Dicendū ꝙ istud antecedēs nō est veruȝ.
Ad.1. Ad primā pbationē dicendū ꝙ licet motus naturalis sit ppter indigentiā. tamē motꝰ voluntarius sepe cōtingit ppter arbitrij libertatem pter indigentiā. Sȝ motꝰ beatoꝝ nō est per naturalē necessitatē. sed est per voluntariā
Ad.2. libertatē. Ad secundū nego cōsequentiam Ad pbationē dicēdū ꝙ corpo ꝙ mouet a motore intrinseco qui cōfert vim ipi corpi moto. ideo nullo modo mouet violēter. Mouet ei libere a tali motore qui ad eundē locū potest hmōi corpꝰ reducere quādocunqȝ sibi placet
Ad.3. Ad terciū dicendū ꝙ licet motꝰ ad formā sit entis impfecti r perficiendi p terminū qui acquirit p motū. tamē motꝰ ad vbi potest esse entis perfecti. sicut apparet de celo r de substātijs sepatis que mouent motu locali. quāuis sint entia pfecta ex suo motu nullā intrinsecā
Ad.4. perfectionē acquirētia Ad quartū patet ex his que dixi dist. xlviij. arti. iij. in solutione
Ad.5. prime instantie. Ad quintū dicendū ꝙ beatos moueri ad loca remotiora potest dupliciter intelligi. Uno modo cū priuatōne prioris loci. ita ꝙ nō liceat eis reuerti ad locū de q̄ recesserūt. Alio modo sine hmōi priuatione. ita ꝙ libere possunt quādocunqȝ volūt ad eūdem locū reuerti. Et isto secūdo modo cōsequentia nō est vera. quāuis primo modo sit cōcedenda. Sicut em in regno terrestri principes regni habent determiatos situs circa regem. ita ꝙ quilibet ppinquiꝰ vel remotiꝰ iuxta suā dignitatē se ponit circa regē. r tamē se pe mutant loca sua. saluo semp iure vniuscu-

Cōclusio scda. iusqȝ. sic in regno celesti rc. Cōclusio secūda est. ꝙ quāuis ratione p̄dicte agilitatis anime beatoꝝ moueant sua corpa valde velociter. tamē nō possunt hmōi corpora d loco ad
1 locū mouere in instanti. Quia omē diuisibile dū a virtute creata mouet. necessario bm aliquā partē sui est in termino a quo. r bm aliquā in termino ad quē. r per cōsequens mouebitur successiue r nō subito seu in instanti. Sȝ qdlibet corpus glorificatū est diuisibile: r anima ipm mouens est virtutis finite. ergo
2 rc. P. aliqua virtus creata mouet corpus in tempore. ergo nulla virtꝰ creata potest mouere corpus in instanti. Antecedens est [redacted] se notū. Cōsequentiā pbo. qꝛ sicut patet. vi. phisicoꝝ. quantū mensura ipiꝰ motꝰ abbreuiat: tantū oportet ꝙ virtus mouentis sit fortior. supposito ꝙ idem mobile moueat per equale spaciū. Sȝ instans quantū ad breuitatē mē

sure excedit in infinitum tempus ⁊ quācūq3
partē temporis. ergo virtus potens mouere
in instanti excedet in infinitum omnē virtu/
tem mouentē in tempore. ⁊ per cōsequens nō
potest esse virtus creata. quia nulla virt⁹ crea
Opio contraria. ta excedit virtutē finitam in infinitū. Sz
oppositū istius cōclusionis tenet quedā opi
1 nio. Quia vt dicūt positores istius opinio/
nis. spiritus mouent̄ in instanti. Sed corpa
gloriosa mouent̄ equali velocitate sicut spiri/
2 tus. P. hoc idem pbant autoritate augu.
qui ait. q sicut radi⁹ solis nō citius est in ori
ente q3 in occidente. sed vtraq3 spacia pari ce/
leritate transcurrit. ita ⁊ corpus glorificatuz.
quia vbicunq3 voluerit animus ptin⁹ erit et
3 corpus. P. post resurrectionē nō erit tem/
pus. ergo motus illorū corporū nō mensura
bitur tempore. ⁊ per cōsequēs mensurabit̄ in
stanti. Cōsequētia patet. Etiā antecedēs ha/
Solutio. betur Apocal. x. Ad primū dicēdū q ma/
Ad. 1. ior nō est vera. Et hoc apparet ex his que di
xi lib. i. dist. xxxvij. arti. ij. cōclusione tercia.
Ad. 2. Ad secundū dicendū q augustin⁹ nō lo/
quitur ibi quantū ad existentiā veritatis. sed
quantū ad apparentiā sensibilitatis. quia si
sensus videret trāsitū corporis gloriosi. iudi/
caret hmōi transit⁹ durationē esse eque indi/
uisibilē sicut aeris illuminationē. quāuis in
hoc sensus deciperet̄. quia ⁊ si sensus nō deci/
piatur circa pprium obiectū. decipi tamē po/
Ad. 3. test circa obiectū cōmune. Ad terciū patz
dist. xlviij. arti. iiij.

Articulus quart⁹. Quātū ad quartuz
articulū primo pono hanc cōclusionē. q bea
1 toꝝ corpa erūt summe subtilia. Quia corpus
potens existere in eodem loco cū alio corpore
equali sibi hoc est summe ⁊ maxime subtile.
Sz corpus cuiuslibet beati hoc potest. ergo
⁊c. Maior est nota. Minor etiā patet. qꝛ si
datur oppositū. tūc nullus beatus cū corpo/
re suo posset transire celū nisi dilaceraret ipm
qd est falsum ⁊ catholice doctrine cōtrariuz.
2 P. corp⁹ christi est preditū iā dicta subtili
tate. ergo ⁊ corpa beatoꝝ habebūt hmōi sub
tilitatē. Antecedēs esse veꝝ ostēdit christ⁹ tā
in sua natiuitate quādo de virgine natus fu/
it absq3 virginis lesione. q3 in sua ascensione
quādo omes celos transiuit absq3 celoꝝ dila
ceratione. Consequētia patet ad phil. iij. vbi
ait apl's. q christ⁹ reformabit corp⁹ humilita
tis nostre configuratū corpori claritatis sue.

Forte dicet̄. ex hoc dicit̄ corpus subtile. qꝛ Instantia
habet pauciores partes materie sb equali vl'
maiori quātitate. Sz corp⁹ glorificatū habz
easdē partes materie quas habuit pri⁹ q3 essz
glorificatū ⁊ nō pauciores. ergo nō videt̄ esse
subtile. Etiā ↄtra minorē prime rōnis est Qz plura
cōmunis opinio phoꝝ. qui iuxta sua princi/ corpa non
pia habēt ponere. q impossibile sit duo corpa possint sil'
siml' esse in eodē loco. sicut patet. iiij. phisicoꝝ esse i eodez
vbi ponit arestoteles q qua ratōne duo cor/ loco.
pora simul possent esse in eodē loco. eadē ra/ 1
tione infinita corpa possent esse siml' in eodē
loco. Et patet ista cōsequentia aresto. ex h. qꝛ
qua rōne dimēsiones prioris corpis nō resi/
sterēt in eodē loco dimēsionibꝫ secūdi corpis
eadē rōne dimēsiones istoꝝ duoꝝ nō resiste/
rent dimensionibꝫ tercij corpis. nec dimēsio/
nes istoꝝ triū resisterēt dimensionibꝫ quarti
corporis. ⁊ sic deinceps vsq3 in infinitū. P. 2
vnū corp⁹ nō pt esse simul in pluribꝫ locis. er
go nec plura in vno loco. Cōsequētia patet.
qꝛ equalis videt̄ esse compatio pluriū corpo/
rū ad vnū locū. ⁊ pluriū locoꝝ ad vnū corp⁹.
Antecedēs mltipliciter est probatū dist. x. q.
i. arti. i. P. vnū corp⁹ gloriosuz nō potest 3
esse simul cū alio corpe glorioso in eodē loco.
ergo nec cū corpe nō glorioso. Antecedēs cō/
muniter ↄcedit̄. Cōsequētia pbat̄. qꝛ si illa q̄
sunt magis silia nō possunt esse siml' i eodē lo
co. nec illa q̄ sunt min⁹ similia poterūt esse si/
mul. Sz corp⁹ gloriosuz mag' assimilat̄ cor
pori glīoso q3 corpi nō glorioso. ergo ⁊c. P 4
si duo corpa essent i eodē loco. tūc duo corpa
siml' terminarent̄ ad eandē supficiē. Cōseqns
est impossibile. qꝛ ipossibile est pl'a corpa ter/
minari ad vnū terminū. Cōseqntia etiā patz
qꝛ ambo corpa cōtenta terminarent̄ ad vlti/
mā superficiē corpis cōtinentis. P. si duo 5
corpora essent simul in eodē loco. tunc vna li
nea nō esset vna linea. Cōsequēs est impossi/
bile. qꝛ implicat manifestā cōtradictionem.
Probatio ↄsequētie. qꝛ sm principia geome
trie inter duo pūcta impossibile est dare plu/
res lineas rectas. sz vnā tantū. Positis ergo
duobꝫ corpibꝫ in vno loco. tunc si linea recta
trahit̄ ab vno extremo puncto illius loci. ad
aliū extremū punctū eiusdē loci. ista linea trā
sibit ambo corpa locata. ⁊ per cōsequēs hmōi
linea vnūquodq3 istorum corporum respici/
et sicut suum subiectū imediatū. Cum igitur
impossibile sit vnum accidēs simul informa/
re duo distincta subiecta. ergo propter duali
tatem subiectorum impossibile erit hāc lineā

esse vnā. Sed ex p̄dicta regula geometrie ne-
cesse erit hmōi lineā esse vnam. igitur qd̄ ne-
cesse est esse vnum. impossibile est esse vnum.

Cōtra istō

Et qz iste rōnes phoꝝ quāuis ɔcludāt ap
parēter. tamē nō ɔcludūt existēter. ideo sic ꝓ-
cedā. Primo cōtra hmōi phos ꝓbabo ap
parēter quāuis nō existēter. ꝙ naturalr̄ duo
corpa simul habeāt esse i eodē loco. Scd̄o
ostēdā ſm veritatē qualiter est possibile plu-
ra corpa esse simł in eodē loco. Et tercio re
spondebo ad ipoꝝ phoꝝ motiua. Quo ad
primū p̄t cōtra phos sic argui. Ferrū ⁊ ignis
sunt simł in eodē loco naturalr̄. ergo duo cor
pora sunt naturaliter in eodē loco. Cōseqntia
patet. qz ferrū ⁊ ignis sunt duo corpa etiā spe
cie differētia. Antecedēs pbo. qz in ferro can-
dente nō est aliqua ps ferri que signari possit
quin cū [illegible] sit ver⁹ ignis. ergo in loco in q̄ est
hmōi ferrū. tantū est de igne q̄tū est de ferro.
Cōsequētia patet. qz si nō esset ibi tm̄ de igne
q̄tū est ibi de ferro. tūc oporteret ꝙ cū aliq̄ parte
ferri nō esset ignis. Antecedēs pbo. qz opatio
facit scire formā ⁊ naturā rei. vt patet. vij. me-
thaphi. sz cuilibet pti ferri igniti cōuenit ꝓpa
opatio ignis. nā si adiungit̄ stupe tūc incēdit
eā ⁊ generat veꝝ ignē. ergo q̄libet ps hmōi fer
ri habet secū veꝝ ignē. Forte dicet̄ ꝙ ñ omē
qd̄ generat ignē est ignis. qz q̄nq3 generat̄ ig-
nis ex collisione corpoꝝ. q̄nq3 ex refractōe ra-
dioꝝ solariū. Respōdeo ꝙ licet generatōe
equiuoca illud qd̄ nō est formaliter ignis possit
generare ignē. tñ h̄ nō potest fieri generatōne
vniuoca. qz in generatōe vniuoca generās et
genitū sunt vni⁹ speciei specialissime. Sz cū
ex cōtactu igniti ferri generat̄ ignis. ibi est ge
neratio vniuoca. qd̄ patet ex formali similitu
dine qualitatis in generāte ⁊ in genito. Et
cōfirmat̄ primū antecedēs. qz vbicūq3 ꝓpria
q̄litas alicui⁹ [illegible]biecti repit̄. ibi etiā illud sub
iectū repit̄. Sz in quocūq3 loco inuenit̄ ferꝝ
ignitū. in illo loco inuenit̄ calor in summo. q̄
est ꝓpria qualitas ignis. ergo in eodē loco cū
ferro erit ignis. P̄. si ponit̄ mica de pane rē
centi in vino statim humor vini diffundit̄ p̄
omēs ptes illi⁹ panis. ergo posito illo casu: vi
nū erit in eodē loco cū qualibet pte illi⁹ panis
Antecedēs patet sensibili expientia. Patz eti
am ɔsequētia. qz humor vini est accidēs vini
insepabile. ⁊ p ɔsequēs nusq3 potest repiri. ni-
si ibidē repiat̄ vinū. Et eodē mō p̄t argui
de spongia madefacta cū aqua. ⁊ de alijs cōsi-
milibꝫ. Quo ad secundū est aduertendū.
ꝙ quāuis ſm veritatē duo corpa non possint

Probat̄ ꝙ duo corpa natalr̄ simul sint i eodē loco.

Instantia

Solutio.

Quō plura corpora

naturaliter esse in eodē loco imediato. hoc tm̄
sine omī repugnātia fieri potest virtute diui
na. Et hoc patet p ea q̄ dixi dist. x. q. ij. arti. i. 1
in respōdendo obiectis ibidē adductis cōtra
venerabilē doctorē egidiū. P̄. hoc idē p̄t ꝓ 2
bari sic. De⁹ p̄t corp⁹ cōseruare in loco p̄ter h̄
ꝙ occupet vel repleat locū. ergo virtute diuia
possunt simul in eodē loco plura poni corpa.
Cōseqntia patet. qz nō aliūde repugnat duo
corpa simł esse i eodē loco. nisi qz vtrūq3 natu
raliter aptū natū est replere locū ⁊ occupare
ipm. ⁊ ideo repleto loco [illegible] vnū. loc⁹ nō p̄t reci
pere alteꝝ. Sz sublata causa repugnātie tol
lit̄ repugnātia. ergo dato ꝙ vnū non repleat
locū. tūc poterūt esse simul in eodē loco. An-
tecedēs pbo. qz de⁹ potest qualibet rē in eē cō-
seruare suspenso suo naturali effectu. maxie si
hmōi effect⁹ dependet a tali re in genere cau-
se efficiētis. Sz replere locū est naturalis effe
ctus rei quāte existentis in loco. dependēs ab
ea tanq3 a sua causa efficiēte. ergo de⁹ rē quan
tā seu corp⁹ cōseruare in loco p̄ter hoc ꝙ occu
pet vel repleat locū ipm. Maior patet. qz de⁹
potest facere ꝙ homo sit i igne. ⁊ tamē ignis ñ
calefaciat eū. ⁊ ꝙ sit in aqua frigida. ⁊ tamen
aqua nō infrigidet eū. ⁊ sic de singulis causis
loquendo de causis efficientibꝫ. de quibus ad p̄
sens loquor. Minor etiā patet quātū ad pri-
mā partē qua dicit̄ ꝙ repletio loci est natura-
lis effect⁹ corpis existētis in loco. Sz quātū
ad secundā partē p̄t pbari sic. Ista causalitas
vel est in genere cause materialis: vł formalis:
vel finalis: vel efficientis. Nō materialis. qz
vel esset materia ex qua. vel materia in q̄. Nō
primū. qz illa materia cōstituit vnā essentiā
cū forma cui⁹ est materia. Sz ex corpe replē
[illegible] ⁊ repletione nō cōstituit̄ vna essentia. Nec
secundū. qz repletio non est in replente. alias
idē repleret seipm. Nec formalis. qz si reple-
tio loci esset effectus formalis locati. tūc opor
teret ꝙ locatū esset forma loci cui hmōi effe-
ctus cōmunicat̄. Nec finalis. quia finis est
posterior i essendō his que sunt ad finē. quo-
rum vt sic dicit̄ esse causa. Sz corp⁹ naturali
ter est prius huiusmodi repletione. Ergo per
sufficientē diuisionē sequitur ꝙ ad corp⁹ exi-
stens in loco reducitur loci repletio tanq3 ad
causam efficientē. P̄. resistere alteri corpo- 3
ri in eodē loco est actus naturaliter posterior
corpe resistente. ergo de⁹ p̄t quecūq3 corpa in
eodē loco ponere p̄ter h̄ ꝙ vnū resistat alteri.
Antecedēs patet. qz dimēsiones corpis sunt
causa resistentie vni⁹ corpis respectu alterius

Pn̄t esse in eodē loco.

sit eodē loco. vt patet. iiij. phisi. ꝛ ꝑ ꝯsequens erūt naturaliter priores tali resistētia. ꝛ inde/pendētes ab ea. qꝛ causa est ad cui⁹ esse sequit aliud. vt dicit. v. metha. Cōsequētiā pbo. qꝛ de⁹ potest rē naturaliter priorē inesse cōserua/re sine quocūqꝫ posteriore ab ipo realiter dif/ferēte. maxime si tal' nō sit pura potētia

Instantia 1

For/te dicet ꝙ dotes corporis gloriosi dicunt cor/pori cōuenire virtute ipi⁹ anime bēāte. ꝛ ex re/dundātia beatitudinis ipsi⁹ anime. Sꝫ omi/bus pdictis cōcessis nō pbatur ꝙ virtute aīe corp⁹ habeat hmōi subtilitatē qua simꝉ pos/sit esse cū alio corpe in eodē loco. quāuis pbe/tur ꝙ hoc possit esse virtute diuina.

2

P. vbi nulla fit resistētia ex pte mediꝫ ibi mot⁹ fit in instanti. Sꝫ iuxta ista dicta qn corp⁹ glorifi/catū mouet per aliud corp⁹. tūc nulla fit resi/stentia ex pte mediꝫ. ergo corp⁹ glorificatū pt in instāti de loco ad locū moueri. cui⁹ opposi/tū est positū ꝛ pbatū in cōclusione secūda ter/cij articuli. Maior patet. iiij. phisicoꝝ. c. de vacuo. Minor etiā patet. qꝛ siue virtute di/uina tollat positio vni⁹ istoꝝ corpoꝝ vt dicit prima ratio. siue loci repletio. vt dicit alia ra/tio. siue resistētia vni⁹ ad alteꝝ. semper sequit ista minor. ergo ꝛc.

Solutio Ad. 1.

Ad primū dicendū ꝙ ista subtilitas ꝑ tanto dicit corpi cōuenire ꝑ animā beataꝫ. qꝛ quāuis a deo sit effectiue. in virt⁹ diuina eā nō efficit nisi cōcurrēte ipsius anime placita volūtate. quādo eīn ꝛ quotiēs placet anime vt modis pdictis tollat hmōi resistētia. tūc ꝛ totiēs tollit. ꝛ nō aliter Sicut eīn posito ꝙ imperator daret alicui centū mar/cas. quādo ꝛ quotiēs ego vellē ꝛ nō aliter. tūc quāuis imperator esset causa doni illi⁹ princi/palis ꝛ effectiua. tamē ille homo diceret hu/iusmodi donū habere per me. eo ꝙ donū istō modo pdicto dependeret a mea libera volun/tate. sic in ꝓposito ꝛc.

Ad. 2.

Ad secundū dicēdū ꝙ multi negarēt maiorē. qꝛ vt ipi dicūt. nō so/lum ꝓpter resistentiā mediꝫ. sꝫ etiā ꝓpter di/stantiā terminoꝝ necessario ꝯcernit temp⁹ in omi motu. Tn̄ de isto dicto ad p̄sens nō cu/rando. dico ꝙ si maior habeat aliquā verita/tē loquēdo de motu naturali. q̄ grauia mouet deorsū ꝛ leuia sursū. qꝛ in tali motu nō reqrit tps ꝓpter resistentiā mobilis ad motorē. sed solū ꝓpter resistentiā mediꝫ. tn̄ illa maior nō est vā loqndo de motu animali ꝛ ꝓcessiuo. qꝛ etiā si esset dare vacuū ꝑ qd animal motu ꝓ/cessiuo moueret. adhuc hmōi mot⁹ tpe mēsu/raret. qꝛ ꝛ si in tali motu nō reqreret tps pro/pter resistētiā mediꝫ. tn̄ reqreret ꝓpt resistētiā mobilis ad motorē. Cū igit corp⁹ gloriosū ꝑ alia corpa modo supra dicto nō moueat mo/tu naturali. sꝫ poti⁹ animali ꝛ ꝓcessiuo. nō mo/tus ei⁹ tpe mēsurabit. dato etiā ꝙ i tali motu nllā sit resistētia ex pte mediꝫ

Instantia

Forte dicet ꝙ istud nō valeat. qꝛ sm̄ dicta sctōꝝ sic aīa bea/ta pfecte obedit ipi deo. sic corp⁹ glorificatū ꝑ/fecte obedit ipi aīe. ꝛ est pfecte in ipi⁹ aīe ptāte Sꝫ qd̄ pfecte obedit hoc nullā dat resistētiā ergo etiā in motu beatoꝝ hominū ꝓgressiuo nulla videt esse tpis appositio ꝓpter resisten/tiā mobilis ad motorē.

Solutio.

Hic potest dici ꝙ hmōi pfecta obediētia corpis ad aīam intelli/gēda est qtū ad vires sensitiuas. q̄ nullā vlte/rius ostēdēt rebellionē ꝯtra superiorē aīe por/tionē Etiā si attendit ista obediētia corpis quo ad molē ꝛ grauitatē corpalē in ordie ad motū. tūc nō est sic accipiēda ꝙ nihil ponde/ris ꝛ grauitatis se teneat ex pte corpis. Sem/per eīn manet aliqd ponderis ratōne cui⁹ cor/pus a virtute finita nō potest motu ꝓgressi/uo moueri in instāti. Sꝫ ꝑ tanto ista obediē/tia dicit esse pfecta ꝛ sine resistētia. qꝛ tm̄ supe/minet virt⁹ anime sup hmōi corpis grauita/tem. ꝙ in quacūqꝫ voluerit velocitate. mensu/rabili tamē tēpore. potent corp⁹ mouere abs/qꝫ omi lassitudine ꝛ fatigatōe. Et ex h̄ ad formā argumēti dicendū ad minorē. ꝙ licꝫ il/lud qd̄ perfecte obedit nullā p̄beat resistētiaꝫ inducentē lassitudinē in suo motore. tamē ex hoc nō habet quin talē p̄beat resistentiā rōe cui⁹ mot⁹ eius fiet in tpe.

Henric⁹ de gan. et pet. de tharan.

Sūt etiā quidā doctores qui causam isti⁹ cōpossibilitatꝭ du/orū corporū [illegible] eodē loco dicūt dotē subtilita/tis put ea mediante tollit grossicies corpis. Sed ꝙ istud nō valeat ostendi incidenter. dist. x. q. i. arti. i. in respōsione instantie ducte cōtra primā rationē. Multi sunt etiā mo/di dicendi alioꝝ diuersoꝝ doctoꝝ. quoꝝ re/citationēꝫ ad p̄sens causa breuitatis omitto.

Solutio rōis cōtra ꝯclōnem.

Per pdicta etiā patet respōsio ad instan/tiā factā ꝯtra cōclusionē. qꝛ subtilitas nō cō/uenit corpori glorificato ꝑ carentiā materie. sꝫ ꝑ cōpossibilitatē essendi cuꝫ alio corpe quā mō pdicto habet a deo effectiue. ꝛ ab aīa me/ritorie. ac aliq̄ mō determinatiue ꝑ liberꝫ suū velle. vt iā dictū est i rn̄sione pme instantie h̄ adducte.

Solutio rationū cōtra minorē Ad. 1.

Ad primū argumētū factū ꝯtra minorē dōm ꝙ ꝯñtiaꝫ aresto. credo esse verā. nec ꝯñs est ꝯ me. Qꝛ sic sola ɥtute diuīa duo corpa pñt simꝉ ec̄ i eodē loco. sic si de⁹ vellet in/finita corpa absqꝫ repugnātia possent esse in eodē loco. vt apparet ex his q̄ dixi lib. ij. dist.

Ad.2. i.q.ij.arti.iiij. Ad secundū nego antece/
dens.qꝛ oppositū eiꝰ ꝓbaui dist.x.q.i.arti.i.
⁊ ibidē rōnibꝫ cōtrarie opinionis est rñsum.
Etiā cōmunis doctrina negaret ꝯsequentiā
Ad.3. Ad terciū nego antecedēs.loquēdo de po/
tentia dei.qꝛ ꝑ absolutā dei potētiā possꝫ si deo
placeret vnū corpꝰ gl'iosuꝫ siml' esse i eodē lo/
co cū altero corpe gl'ioso. Vñ si istud añs iue
niret dictū ab aliq̄ sctōꝝ.tūc debꝫ itelligi d' po
tētia dei ordinata.q̄ deꝰ solū dicit illa posse q̄
ab eterno fieri ordinauit.de q̄ꝝ numero ñ cre
dit esse illud.s.ꝙ vnū corpꝰ gl'iosū siml' sit i eo
dē loco cū altero corpe gl'ioso. Sꝫ ꝙ qñqꝫ cor
pus gl'iosū sit cū corpe nō gl'ioso.h̄ ab eterno
credimꝰ a deo esse infallibilit' ordinatū. Et iō
istud cōmuniꝰ dicit esse possibile.qꝛ eiꝰ possi
bilitas reducit ad potētiā dei ordinatā Sꝫ
inq̄ꝫtū ista cōpossibilitas corpis gl'ificati cuꝫ
alio corpe reducit ad aīam beatā.tūc negāda
est cōsequētia. Ista eñ cōpossibilitas duorū
corpoꝝ q̄uis sit effectiue a deo.tñ ab aīa ē me/
ritorie.⁊ etiā aliq̄ modo determinatiue a velle
ipiꝰ aīe.put virtꝰ diuina ad h̄ se determinauit
ꝙ qñ vult aīa ꝙ corpꝰ suū sit cū alio corpe.tūc
imediate coopat' sibi virtꝰ diuina ꝙ hoc fiat.
Sꝫ nūc est ita ꝙ q̄uis aīa meruerit ꝙ corpꝰ
suū esse possit in eodē loco cū corpe nō gl'ifica
to.tñ nō meruit ꝙ corpꝰ suū esse possit cū cor/
pore alio glorificato [illegible] eodē loco.nec h̄ vult.
qꝛ hmōi velle esset inordinatū.⁊ ꝑ ꝯsequēs ñ
p̄t cadere in animā beatā.cuiꝰ nullꝰ actꝰ p̄t [illegible]
inordinatꝰ. Ad ꝓbationē ꝯsequētie dicen
dū ꝙ maior in ꝓposito nō est vera.qꝛ simili/
tudo nō est causa p̄dicte cōpossibilitatis.qꝛ
causaliter est reducēda in potētiā dei.⁊ in me/
ritū ⁊ velle ipiꝰ anime beate. Etiaꝫ in aliis
rebꝫ qñqꝫ silitudo magis est causa incōpossi/
bilitatis q̄ꝫ cōpossibilitatꝫ. Nā albedo cū albē
dine maiorē habet silitudinē q̄ꝫ cū dulcedine
⁊ tñ albedo cū dulcedine p̄t esse siml' in eodeꝫ
subiecto.due autē albedines nō possunt esse
Ad.4. simul. Ad quartū cōcedo ꝯsequentiā.⁊ ne
go falsitatē cōsequētis.loquēdo de superficie
corpis cōtinentis.de qua ꝓcedit ratio.vt pa/
tet in ꝓbatōne ipiꝰ cōsequētie. Ad ꝓbationē
falsitatis ipiꝰ cōsequētis dicendū.ꝙ ⁊ si sit im
possibile plura corpa terminari ad eundē ter
minū intrinsecū.tñ hoc nō est impossibile lo
quēdo de termino extrinseco.sꝫ vltima supfi/
cies corpis ꝯtinentis est terminꝰ extrinsecus
Ad.5. corpoꝝ infra ipaꝫ ꝯtentoꝝ.igit' ⁊c. Ad q̄n
tū nego cōsequentiā. Ad ꝓbationē dicenduꝫ
ꝙ illo casu posito.tūc ille linee erūt due.⁊ nō
vna tantū. Et cū dicit.inter duo puncta ⁊c.
dico ꝙ illa regula geometrie debet intelligi de
punctis intrinsece lineā terminantibꝫ.sꝫ p̄di
cto casu posito tunc illa duo puncta signata
[illegible] loco nō sunt termini itrinseci alicuiꝰ linee
fundate in corpibꝫ cōtentis seu locatis.eo ꝙ
subiectiue illa puncta distinguant' a q̄libet li/
nea subiectiue [illegible] corpibꝫ locatis existēte.⁊ iō
posito p̄dicto casu.tūc illis duabꝫ lineis respō
dent quattuor pūcta.quibꝫ hmōi linee intri
sece terminant'.que pūcta nō fundant' subie/
ctiue in supficie cōcaua corporis locātis.que
supficies est ipe locꝰ.sꝫ fundant' in supficiebꝫ
cōuexis corpoꝝ locatorū. Vel potest dici
ꝙ si deꝰ tollit ab vno istoꝝ corpoꝝ positioneꝫ
que dicit ordinē partiū in loco tūc p̄dicto ca/
su posito solū erit ibi vna linea ⁊ nō plures.et
tūc ad ꝓbationē de dualitate subiectoꝝ dico
ꝙ hic nō erūt duo subiecta illiꝰ linee qꝛ ꝓprie
loquēdo tūc linea illa solū trāsiret illud corpꝰ
qd' haberet positioneꝫ.sicut eñ linea tracta ꝑ
quantitatē panis q̄ est in sacramēto altaris nō
est subiectiue in corpe xp̄i quāuis corpꝰ chri/
sti sit simul cū illis accidentibꝫ ⁊ hoc ꝑ tanto
qꝛ corpꝰ christi nō est sub illis accidētibꝫ fm̄
positionē que dicit ordinē partiū in loco.sicut
ꝓposito ⁊c. Argumēta q̄ adduxi ꝯtra istos
curiosos philosophos quāuis nō cōcludāt.
tamē ꝓ nūc ad ea nō respōdeo.hmōi respōsi/
onē philosophis cōmittēdo. Etiā sufficiē
tia istaꝝ quattuor dotū que fuerūt istiꝰ que/
stionis materia sic haberi p̄t. Ad hoc eniꝫ
ꝙ corpꝰ ab anima beata resumptū nō sit ipsi
anime onerosuꝫ.sicut esse cōsueuit in hac vi/
[illegible] mortali.quattuor requirunt'.duo.s.ex pte
sensus.⁊ duo ex pte motꝰ Nā ex pte sensus
primo requirit' vt corpꝰ anime beate sit nobi/
liū passionū.s.sensibiliū specieꝝ de facili rece/
ptiuū. Secūdo vt sit ignobiliū passionū sci/
licet corruptiuaꝝ ⁊ lesiuarū actionū ꝓpulsi/
uum. Ratione primi cōuenit tali corpi dos
claritatis. Ratōne vero secūdi dos impassi/
bilitatis. Et similiter ex parte motꝰ duo re
quirunt' in hmōi corpe. Primo eñ congruū
est vt hmōi corpus taliter disponat' ꝙ motor
suus ipm mouēdo nō lasset'. Secundo ne in
suo motu propter resistentiā medij retarde/
tur. Quo ad primuꝫ disponitur huiusmodi
corpꝰ dote agilitatꝫ. Quo ad scdm dote sbti/
litatis. Ad argumentū p̄ncipale dicēdū ꝙ
restringēdo decorē ad dotales pfectōes.tunc
maior nō est v̄a. Ad ꝓbatōneꝫ dicēdū ꝙ regi
na posset esse ex suis naturalibꝫ ita pulcra ⁊ d.

Nota sufficiētiā do tū beatoꝝ corpoꝝ

Ad principale argu.

cora. ⁊ ancilla ita impfecti decoris i suis naturalibus. ꝙ ꝯgruū esset plurib⁹ modis ornari decore accidētali ancillā ꝙ̄ reginā. Sicut apparuit i regina hester. q̄ pfecti decoris fuit i naturalibus. ideo noluit vti accidētalib⁹ modis decoris qñ ingredi debebat ad regē. Etiā posset dici ꝙ ꝯ̄uis solū tres sint dotes aie. tñ hmōi tres dotes sunt pfectioris decoris ꝙ̄ omes dotes corpis. etiā si mille essent. Cōgruit etiā ꝙ dotes aie pcise sint tres. iuxta tres ptes imaginis sanctissime trinitat. q̄ sunt intellect⁹: voluntas: ⁊ memoria. vt sic intellect⁹ decoref dote cognitōis. volūtas dote dilectōis. ⁊ memoria dote inhesionis. ideo ⁊c̄.

Lectio secūda.

Olet etiā que

ri vtꝝ aliqd de deo. Postq̄ mgr tractauit de beatoꝝ beatitudine i generali. in ista pte tractat de ptib⁹ beatitudinis i spēali. Et diuidit in duas ptes. Qꝛ primo determinat de beatoꝝ differēti cognitione Scdo d̄ ipoꝝ gaudio ⁊ exultatōe. ibi. Solet etiā qri an i gaudio. Prima i duas. Nā pmo de cognitōe q̄ beati deū vidēt ⁊ cognoscūt mouet q̄stionē. Scdo huic q̄stioni adiūgit rnsionē. ibi. Plurib⁹ videt. Et hec i duas. Quia pmo ondit qūo beati i hmōi cognitōe ꝯueniunt. Scdo q̄liter i illa cognitōe differūt. ibi. Sꝫ i modo vidēdi. Sequit illa ps. Solet etiā qri. Et diuidit i q̄ttuor ptes Qꝛ pmo de beatoꝝ gaudio mouet q̄stionē. Scdo ponit q̄stionis determinatōeꝫ. Tercio i ꝯtrariū adducit vnicā obiectionē. Et q̄rto obiectōeꝫ tollit p duplicē solutionē. Scda ibi De h̄ augustin⁹ ait. Tercia ibi. Sꝫ si par erit cūctoꝝ gaudiū. Quarta ibi. Ad qd̄ dici pt. Et h̄ est diuisio ⁊ snia isti⁹ ptis i generali. circa quā q̄ro in speciali.

Questio secunda.

Trū beati nude videāt diuinā essentiā Videt ꝙ nō. Qꝛ ad h̄ ꝙ potentie cognitiue delectabil' sit opatio. necesse ē ꝙ int' obiectū ⁊ potētiā debita sit ꝓportio. Sꝫ cognitio btoꝝ est delectabil'. ⁊ int' dei nudā essentiā ⁊ quācūꝗ potētiā creatā nlla ē ꝓportio. cū essentia dei nuda sit simplicit' infinita. ⁊ ois potētia creata sit finita. ḡ ⁊c̄. Cōtra. qcqd videt sicuti est. h̄ nude videt ⁊ sine velamie. Sꝫ iohs aplꝰ pma sua epla dicit. ꝙ videbimus eū. s. deū sicuti est. ḡ ⁊c̄. Cū duplex sit btitudo. s. vie. de q̄ dicit Mat. v. beati paupes spū ⁊c̄. ⁊ patrie. d̄ q̄ dicit ppha. beati q̄ habitāt in domo tua dñe. in scl'a scl'oꝝ laudabūt te. d̄ hac scda btitudine est p̄sens q̄stio intelligēda. ⁊ nō de pma In q̄ more solito d̄ q̄ttuor est vidēdū Primo vtꝝ ad visionē nudā diuie essentie necessario req̄rat' inuidēte habit⁹ luminis glie dispōēs ipm ad hmōi visionē. Scdo de pncipali quesito. Tercio vtꝝ oēs beati eq̄liter videāt diuinā essentiā. Quarto vtrū aliq̄s beat⁹ videat oia visibilia in diuina essentia.

Articulus primus.

Quātū ad primum

Conclusio prima

pono duas ꝯclones. Prima ē ꝙ ñ est ipossibile i hūano intellectu hmōi visionē fieri sine lumie glie. Qꝛ qñcūꝗ aliqd̄ obiectū intelligibile ē imediate p̄ns alicui potētie itellectiue. ⁊ sufficiēter mouet hmōi potētiā ad sui visionē seu cognitōeꝫ. tūc tal' potētia nude pt videre seu cognoscere hmōi obiectū. marie si tale obiectū p̄sentialr mouet hmōi potētiā sb rōe obiecti. Sꝫ sine lumie glie de⁹ q̄ est obiectū cognoscibile. pt esse imediate p̄sens i rōe obiecti hūano itellectui. ⁊ pt ipm sufficiēter mouere ad sui cognitōeꝫ seu visionē. ḡ p diuinā potētiā fieri pt ꝙ hūan⁹ itellect⁹ nude videat diuinā essentiā absꝗ lumie glie. Maior videt eē nota. qꝛ si potētia cognitiua ñ cognoscit ituitiue aliqd̄ obiectū. h̄ vl' ē p tāto. qꝛ hmōi obiectū ñ ē p̄sens tali potētie. vl' si ē p̄sens. tñ huiusmodi p̄sentia ñ ē sb rōe obiecti. sic de⁹ est p̄sens omi itellectui. ⁊ tñ ñ ē p̄sens semp sb rōe obiecti. vl' dato ꝙ sit p̄ns sb rōe obiecti. tñ potētia ñ sufficiēter mouet ab hmōi obiecto. sic ñ obstāte p̄ntia cuiuscūꝗ obiecti de⁹ pt suspēdere potētiā ne recipiat vl' pcipiat motōneꝫ p̄sent obiecti. Sꝫ oia ista ipedimēta tollunt i ista maiori. ḡ ⁊c̄. Mior etiā ptꝫ q̄tū ad omes suas ptes. iō ⁊c̄. P. si de⁹ sue eētie nudā visionē ñ possꝫ imediate causare sine lumie glie i hūano itellectu. h̄ vl' essꝫ p tāto. qꝛ itellect⁹ ñ possꝫ hmōi visionē q̄ ē act⁹ supnatural' sercipere nisi mediāte supnaturali dispositōne. sic dicit vna opio. vl' h̄ essꝫ ppt excessuꝫ obiecti. puta qꝛ potētia itellectiua hūana ē finita. iō q̄si nullā ꝓportōneꝫ h̄ns ad obiectū infinitū q̄le ē eētia diuia ñ pt hmōi obiectū nude intueri. nisi eleuet aliq̄ supnatali dispositōe. puta ipo lumie glie. sic dicit alia opio. Sꝫ pmū istoꝝ ñ sufficit. qꝛ si intellect⁹ human⁹ ñ posset recipe actū supnatalē nisi mediāte dispōe supnatali. cū ois dispositō supnatalis sit act⁹ 2

supnaturalis.igit vel erit ꝓcessus in infinitū
in hmōi supnaturalibꝫ dispositōibꝫ.vl' intel/
lect⁹ nunq̃ recipiet aliquē actū supnaturalē.
quoꝝ vtrūq̃ est incōueniens. Nec pt dici
secundū.q2 diuīa essentia nō solū excedit ī in
finitū intellectū acceptū sine lumine glorie.ſ3
etiā excedit ī infinitū intellectū lumīe glīe in/
formatū.q2 p additionē finiti ad finitū n̄ tol
lit excessus infinit⁹ Sꝫ lumē glorie est finitū
cū sit q̄d creatū.Si igit ꝓpter infinitū exces/
sum obiecti nō posset de⁹ causare nudā visio/
nē sue essentie in humano intellectu absq̃ lu/
mine glorie.tūc nec mediāte hmōi lumīe pos
set talē visionē causare.qđ omīno est cōtra fi/
dem. P̄.nihil est simpliciter impossibile.
3 qđ euidentē nō implicat ꝯtradictionē.Sꝫ p̄
dictā visionē esse in humano intellectu.ꝛ lu/
men glīe nō esse.nō sunt ꝯtradictoria.q2 ī his
duabꝫ ꝓpositōibꝫ aliud affirmat.ꝛ aliud ne/
4 gat. P̄.ꝓ ista cōclusione etiā faciūt ea q̄ di
xi in ꝓlogo primi libri.q.iij.arti.i.ꝯclusione
Opīo contraria. p̄ma. Sꝫ cōtra istā ꝯclusionē sunt quidā
qui dicūt q simpliciter impossibile sit ꝛ ꝯtra/
dictionē implicet p̄dictā visionē inesse huma
1 no intellectui sine lumine glīe Q2 h̄ posito vi
sio supnaturalis nō esset supnaturalis.qđ de
plano est ꝯtradictō.Probat ꝯseq̄ntia.q2 oīs
illa visio est naturalis homini quā ex puris
suis naturalibꝫ hō p̄t attingere.ꝛ cū potētia
intellectiua homīs ex puris suis naturalibꝫ
sine supnaturali dispositōne est ꝓportionata
Sꝫ si ī humano intellectu fieret nuda visio
diuine essentie sine lumine glīe.tūc hmōi vi/
sionē homo ex puris suis naturalibꝫ attinge/
ret.ꝛ potētia ei⁹ intellectiua ex puris suis natu
ralibꝫ esset tali visioni ꝓportionata.ergo talis
visio esſ3 homini naturalis.Sꝫ ex altera pte
hmōi visio est supnaturalis.q2 cū ipa īmedi/
ate attingit finis supnaturalis.Igit act⁹ na
turalis nō esset naturalis.ꝛ act⁹ supnaturalis
2 nō esset supnaturalis. P̄.error est dicere q
ex puris naturalibꝫ possim⁹ ꝯseq̄ vitā eternā
Sꝫ p̄dicta visio est vita eterna.g̃ ꝛc.Maior
ꝓbat.q2 nō min⁹.ſ3 magis excedit vires ho/
minis naturales ꝯsecutio vite eterne.q̃ cōse/
cutio grē disponētis ꝛ p̄parantis ad vitā eter
nā.Sꝫ in h̄ errauit pelagi⁹ q dixit hoīez pos/
se ꝯseq̄ gratiā ex puris suis naturalibꝫ.vt ptꝫ
lib.ij.dist.xxvij.arti.iij.Minor patet Joh.
xvij.vbi ait saluator.Hec ē vita eterna vt co/
3 gnoscāt te deū ꝛ cetera ibidē. P̄.null⁹ act⁹
elicit⁹ a nuda potētia p̄t esse beatific⁹.ſ3 nuda
visio diuine essentie est act⁹ beatific⁹.ergo nō
potest inesse potētie nisi sit disposita p habitū
luminis glorie.Maior patet.q2 act⁹ efficit de
lectabilis mediāte habitu.ſ3 act⁹ beatific⁹ nō
potest esse nō delectabilis.ergo nō p̄t elici a po
tentia sine habitu.Maior habet ex.ij.ethic.
vbi dicit.q signuꝫ est generati habit⁹ habere
delectationē in ope.Minor de se est nota P̄. 4
null⁹ act⁹ elicit⁹ sine habitu p̄t esse delectabil.
nisi sit simpliciter naturalis.ꝛ q̃tū ad substā
tiā act⁹.ꝛ quantū ad modū.ergo si p̄dicta vi
sio est cōmunicabilis humano itellectui abs/
q̃ habitu.tūc vel erit act⁹ simpliciter natural
vl' nullo modo erit delectabilis. P̄.de⁹ hu/ 5
mano intellectui nō semp est p̄sens sb rōe ob
iecti.ergo nō potest ei esse p̄sens p modū obie
cti nisi mediāte habitu.Sꝫ de⁹ nō p̄t causare
in intellectu humano nudā visionē sue essen/
tie nisi sit p̄sens intellectui p modū obiecti.er
go nō poterit causare hmōi visionē nisi medi
ante habitu.Cōsequētia accepta ī maiori pa
tet ex h̄.q2 postq̃ de⁹ n̄ fuit p̄sens p modū ob/
iecti.tūc nō p̄t fieri p̄sens p modū obiecti nisi
aliq̄ fiat mutatō.talis aūt mutatio nō potest
fieri ex pte dei.g̃ necessario fiet ex pte potentie
cui obijcit.ꝛ p ꝯseq̄ns pri⁹ natura q̃ ipa potē
tia eliciat actū p̄dicte visionis aliq̄ mutatō fi
et circa ipaꝫ p nouā receptōeꝫ luminis glorie
Patꝫ etiā an̄cedens.q2 si de⁹ semp esset p̄sens
intellectui p modū obiecti.tūc semp moueret
potentiā ad iā dictā visionē.ꝛ sic hō semp vi/
deret nude diuinā essentiā.Sicut em̄ de⁹ nō
est p̄sens in rōne p̄ncipij ꝓductiui vl' ꝯserua/
tiui nisi ꝓ tūc quādo creat vl' ꝯseruat.sic n̄ est
p̄sens in rōne obiecti nisi ꝓ tūc quādo obiecti
ue mouet.Minor etiā patet. P̄.aut visio 6
p̄dicta habet necessariā habitudinē ad lumē
glīe.aut nō.Si sic.tūc habet intentū.q2 tunc
nullo modo poterit esse hmōi visio nisi me/
diante illo lumīe.Si nō.tūc hmōi visio n̄ de
penderet a lumine.etiā supposito q vidēs ha
beat in se lumē glorie.Sicut em̄ edificatio n̄
dicit act⁹ musice.dato q musica sit in edifica
tore.eo q edificatio nō habeat necessariā ha/
bitudinē ad musicā.sic quāuis lumen glorie
insit alicui beato.tamē visio beatifica nō dicet
actus illi⁹ luminis.qđ est absurdum dicere.
P̄.intellect⁹ nō potest suscipe actū natura 7
lis obiecti nisi recipiat lumen naturale.ergo
nec poterit recipere actū supnaturalis obiecti
nisi recipiat lumē supnaturale.Ans patet.
Probat ꝯseq̄ntia.q2 minorē ꝓportionē hꝫ in
tellect⁹ r̄spectu obiecti supnatural sine lumīe
supnatali.q̃ respectu obiecti natal sine lumīe

naturali.ergo rc. Sed ista vel falsum supponunt. vel saltem non concludunt conclusionem quam eorum adductores intendunt.
Solutio Ad primum igitur dicendum
Ad.1. quod consequentia non tenet. Ad probationem dicendum quod minor est falsa. quia predicto casu posito. tunc homo non ex suis puris naturalibus videret nude divinam essentiam. sed ex quodam speciali modo divine influentie. quo deus specialiter ad huiusmodi visionem moveret humanum intellectum.
Ad.2. Ad secundum patet per iam dicta. quia non ex puris naturalibus consequeretur homo huiusmodi visionem. sicut argumentum istud presupponit. sed potius hoc contingeret per specialem dei influentiam et singularem motionem ideo rc.
Ad.3. Ad tercium dicendum quod concessa maiori et minori. non sequitur illa conclusio quam infertur. quia dato quod potentia esset nuda quo ad informationem luminis glorie. tamen non esset nuda quo ad supernaturalem motionem et elevationem que fieret per admirabilem et specialem dei influentiam. ratione cuius huiusmodi visio non minus esset delectabilis. si deus vellet illo modo hominem beatificare. quam sit modo mediante lumine glorie. ideo rc.
Ad.4. Ad quartum nego primam propositionem. quia causalitas quam habitus est causa delectationis reducitur ad genus cause efficientis. et per consequens deus huiusmodi causalitatem per seipsum potest perfecte supplere. cum deus omne illud possit immediate per seipsum efficere. quod potest mediante quocumque secundo seu creato agente.
Ad.5. Ad quintum nego consequentiam. Ad probationem dicendum. quod huiusmodi mutatio fieret ex parte potentie intellective. tamen non esset necesse quod fieret per infusionem habitus. sed per supernaturalem motionem et per dei specialem influentiam. Unde patet quod in ista probatione committitur fallacia consequentis. quia multis aliis modis potest deus intellectum humanum immutare quam per infusionem luminis glorie. Sicut enim deus absque sui mutatione de novo dicitur esse creator. ex eo quod de novo producit creaturam in esse. sic dato quod nullum habitum infunderet humano intellectui. tamen de novo posset esse presens in ratione obiecti. ex eo quod absque sui mutatione moveret huiusmodi intellectum ad sue essentie intuitionem.
Ad.6. Ad sextum dicendum ad maiorem quod visio illa habet contingentem et non necessariam habitudinem ad lumen glorie. reducendo huiusmodi habitudinem in absolutam dei potentiam. Sicut enim generatio equi non habet necessariam habitudinem ad motum celi. prout huiusmodi generatio reducitur ad potentiam dei. quia posset deus facere quod equus generaret equum etiam cessante motu celi. habet tamen huiusmodi generatio necessariam habitudinem ad motum celi prout huiusmodi habitudo reducitur ad potentiam equi quia equus quantum de se est numquam generaret equum nisi supposito motu celi. Sic visio divine essentie non habet necessariam habitudinem ad lumen glorie ipsam reducendo ad potentiam dei. qui multis aliis modis potest huiusmodi visionem causare quam mediante lumine glorie. dato bene quod huiusmodi habitudo sit necessaria pensatis precise viribus humani intellectus cum exclusione specialis dei influentie. Et per hoc patet quod similitudo de edificatione et musica non est ad propositum. quia non solum in ordine ad potentiam dei edificatio non habet necessariam habitudinem ad musicam. sed etiam non habet huiusmodi habitudinem in ordine ad potentiam ipsius edificatoris
Ad septimum dicendum quod loquendo de potentia dei. tunc antecedens non est verum. quia lumen naturaliter requisitum in cognitione naturali intellectus possibilis est ipse intellectus agens. ut patet. iii. de anima. Sed omnem causalitatem intellectus agentis quam habet super intellectum possibilem deus potest supplere sine intellectu agente. cum talis causalitas reducitur ad genus cause efficientis. ideo rc. Etiam potest negari consequentia. quia nulla res naturalis naturaliter intelligibilis est per se lux que naturaliter possit illabi humane menti Sed essentia divina est lux vera illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum. Joh. i. Deus enim lux est. et non sunt in eo ulle tenebre. ut ait beatus Johannes prima sua epistola. De qua luce ait augustinus in quodam libello qui incipit. Cognoscam te conditor meus. O lumen verum. lumen sanctum. lumen admirabile. lumen delectabile. lumen superlaudabile. quod illuminat oculos angelorum. Etiam ista lux per intimum illapsum coniungitur humane menti. Ideo dato quod nulla res naturalis possit sui cognitionem causare in humano intellectu nisi mediante lumine naturali. ab huiusmodi re realiter differente. tamen essentia divina potest per seipsam causare sui cognitionem in humano intellectu absque requisitione cuiuscumque luminis a se realiter differentis. Ad.7.
Conclusio secunda est. quod quilibet christianus tenetur ponere et fateri quod intellectus creatus nude et beatifice videns divinam essentiam de facto sit informatus lumine glorie. quamvis de possibili virtute divina possit oppositum fieri modo quo dictum est in conclusione precedenti. Quia quilibet christianus tenetur hoc confiteri quod determinatum est per concilium sancte matris ecclesie. Sed intellectum visione divine essentie beatum: esse informatum lumine glorie: est determinatum in concilio viennensi et habetur in constitutionibus clementinis. ergo rc. Conclusio secunda.

Ad hanc autem determinationem sancti patres illius concilii poterant moveri ex illo verbo psalmi. Signatum est super nos lumen vultus tui domine. dedisti leticiam in corde meo. Et etiam

ex illo. Apud [illegible] est fons vite. ⁊ in lumine tuo
videbim⁹ lumen. Quasi dicat ꝓpheta ipi deo.
In lumie tuo. i. in lumie glie. qd cū sit lumē
creatū. est tuū effectiue. videbim⁹ lumē qd tu
es de⁹ ipe. lumē. s. increatū tue diuie essentie.
Uñ etiā beat⁹ augustin⁹ qddā ꝑludiū isti⁹ lu
minis glie in seipo persentiēs. post ꝟba ꝑdi/
cta de lumine diuine essentie sic ait. Ecce iā vi
deo lumē celi. int⁹ lucet in oculis mentis mee
radi⁹ desup a facie luminis tui. ⁊ letificat oīa
ossa mea. o si ꝑficeret in me. auge q̄so luminis
auctor. auge q̄so qd int⁹ lucet in me. dilatetur
obsecro. dilatet a te.

Articulus secund⁹.

Quantū ad secūdū

articulū q̄d sit dicēdū. patet ex his q̄ dixi lib.
iij. dist. xiiij. arti. i. Illis igit dicti ad ꝑsens
suppositis est aduertendū ꝙ due sunt opinio
nes. q̄ q̄uis nobiscū ꝯcedāt ꝙ quilibet beatus
nude videat eēntiā diuinā. tñ mod⁹ q̄ hmōi
veritatē declarāt nō videt esse ver⁹. Nam
vna istaꝝ opinionū ponit ꝙ q̄uis diuina es/
sentia nō videat ꝑ mediū se habens ꝑ modū
obiecti cogniti. qd ipi appellāt mediū qd. tñ
videt ꝑ mediū qd est rō cognoscēdi qd ipi ap
pellāt mediū q̄. ⁊ h̄ mediū ñ est aliud q̄ꝫ spēs.
seu silitudo ipsi⁹ obiecti informās ipm intel/
lectū ⁊ repñtans ipm obiectū. Qꝫ aūt es/
sentia diuina alit nō possit cognosci nisi me/
diante hmōi specie. ipi ꝓbāt sic. Omis cogni
tio fit per assimilatōeꝫ. Sꝫ intellect⁹ creat⁹ ñ
ꝑt assilari diuie essentie nisi mediāte specie in/
telligibili ipm informāte. g̊ ⁊c. P. sic se ha/
bet potētia visiua ad visibile. sic se habet potē/
tia intellectiua ad intelligibile Sꝫ potētia vi
siua cū sit indeterminata de se ad omia visibi
lia. in nullū fert determinate nisi illi⁹ specie et
silitudine sit informata. g̊ ⁊c. P. ꝺm natu/
rā omis opatio est a forma. Sꝫ grā ⁊ glia nō
destruūt naturā. q̄uis perficiāt eā. g̊ in gloria
seu i vita beata visio diuine essentie eliciet ab
intellectu mediāte aliq̄ forma. hmōi aūt for/
ma nō ꝑt esse aliud q̄ꝫ species intelligibilis. g̊
⁊c. P. hmōi visio nō est infinita. g̊ necē est
ꝙ imediatū ei⁹ ꝑncipiuꝫ sit aliq̄ spēs creata ⁊
finita. ⁊ nō imediate essentia diuina. Antece
dēs patet. Probat ꝯseq̄ntia. qꝛ semꝑ oꝑtet eē
ꝓportionē inter opationē ⁊ imediatū ꝑncipi/
um opatōis. Sꝫ finiti ad infinitū nulla est
ꝓportio. g̊ vel illa visio erit infinita. vł ꝑter es/
sentiā diuinā aliq̄ species finita erit imediatū
ei⁹ principiū. P. nulli rei ꝑt aliq̄ opatio cō

Opinio ꝙ diuia essentia ñ ꝑt cognosci nisi mediante specie.

1 (diante hmōi specie. ipi ꝓbāt sic.)
2 (telligibili ipm informāte.)
3 (silitudine sit informata.)
4 (⁊c. P. hmōi visio nō est infinita.)
5 (ei⁹ principiū. P. nulli rei ꝑt aliq̄ opatio cō)

petere ꝺm ꝙ est in potētia. sꝫ tantūmodo ꝓut
est i actu [illegible] aliquā formā. Sꝫ intellect⁹ hoīs
est de se pura potētia i genere intelligibiliū. ⁊
de⁹ nō ꝑt esse forma inherēs intellectui. g̊ necē
est vt intellect⁹ informet specie intelligibili ad
h̊ vt possit elicere actū vidēdi ipam diuinā es/
sentiā. Maior patet. qꝛ semꝑ act⁹ secund⁹ q̄
est opatio ꝑsupponit actū pmū. s. formā q̄ [illegible]
principiū opatōis. Minor etiā patet q̄ꝫtū ad
primā partē. qꝛ sic ait cōmentator. iij. de aīa. si
cut materia ꝑma est pura potētia i genere en/
tiū. sic intellect⁹ noster est pura potētia i gene/
re intelligibiliū. Patet etiā q̄ꝫtū ad scdaꝫ ptē
qꝛ act⁹ pur⁹ nō ꝑt alicui subiecto formalr in/
herere. P. nulla ꝟtute ꝑt fieri ꝙ sensus co/ 6
gnoscat aliqd sensibile nisi informet ei⁹ specie.
g̊ nec intellect⁹ ꝑt cognoscere aliqd intelligibi
le nisi informet ei⁹ silitudine. Sꝫ ista opi/ Cōtra opinionem.
nio stare nō ꝑt. qꝛ spēs nō reqrit in cognitōe
intellectiua. nisi vł qꝛ obiectū nō est ꝑsens in/
tellectui. vł dato ꝙ aliq̄ mō sit ꝑsens. tñ nō est
actu intelligibile. Sic posito ꝙ fantasma la/
pidis sit ꝑsens intellectui. tñ anteq̄ꝫ illustrati
one intellect⁹ agētis species lapidis deriuet a
fantasmate ⁊ recipiat i intellectu possibili. tūc
fantasma solū fuit potētia itelligibile ⁊ ñ actu
Sꝫ neutro istoꝝ modoꝝ necē est ponere spe/
ciē i visione diuie eēntie. qꝛ essentia diuia ē in
time ꝑsens omi creature. vt ptꝫ [illegible] aug. in lib.
ꝯfes. ⁊ ñ ē potētia itelligibil. sꝫ ē actualissime
intelligibil. qꝛ cū sola materialis potētialitas
ipediat itelligibilitatē actualē. sequit ꝙ de⁹ q̄
ē act⁹ purissim⁹ ⁊ totalr imaterialis sit sume ⁊
actualissime itelligibil. Ad primū dicēdū Solutio Ad. 1.
ꝙ maior ꝓpositio ꝓut posita ē ab aresto. ⁊ ab
aliijs naturalibꝫ phis ē intelligēda d cognitō
ne natali. ⁊ maxie ꝓut ꝑ assilatōneꝫ itelligere
volum⁹ speciē itelligibilē. ⁊ ñ est itelligēda de
cognitōe supnaturali in q̄ res itellecta existēs
actu itelligibil ꝑ seipaꝫ ꝑsens ē itellectui actu
alit mouēs ipm i rōe obiecti itelligibil. Ad Ad. 2.
scdm dicendū ꝙ dato ꝙ maior sit ꝯcedēda lo
q̄ndo de tali itelligibili qd [illegible] seipꝫ ñ ē ꝑsens in
tellectui. tñ q̄ꝫtū trahit ad ꝓpositū nō ē ꝯcedē
da loq̄ndo d tali itelligibili qd [illegible] seipm ē inti/
me ꝑsens itellectui. Etiā possꝫ negari mior.
qꝛ ꝺm aug. i li. d tri. nihil aliud generat i oculo
ab obiecto visibili q̄ꝫ ipa visio Ad terciū dd Ad. 3.
ꝙ ꝯcessa maiori ⁊ miori. adhuc ñ hēt ꝙ hmōi
forma ñ possit eē aliud q̄ꝫ spēs. qꝛ dicet ꝙ hmōi
forma ē ipa diuia eēntia ñ iherēs. sꝫ actualit ꝑ
sens sb rōe obiecti actu mouēs itellectū ad eli
ciēdū actū circa ipaꝫ Etiā vt patuit i articło

p̄cedēti ɔclōne scđa. intellect⁹ btūs ē inherent informat⁹ lumine glīe qđ ē forma valde nobilis eleuās intellectū ad diuine eēntie visionē.

Ad.4. Ad.iiij. nego ɔn̄am. Ad pbatōȝ dđm ad maiorē q̄ q̄uis reqrat̄ pportio. tm̄ nō reqrit̄ pportio qtitatiue ɔmēsuratōnis. sȝ sufficit pportio hitudis agentis ad patiēs ⁊ ecōuerso. Et tal' pportio p̄t eē inter finitū ⁊ infinitū. qa de⁹ q̄ ē infinit⁹ p̄t mouere rē finitā ⁊ p̄t agere in eā. Vn̄ nō ē incōueniēs q̄ agēs infinitū p̄ncipiet actōȝ finitā i sbo finito. ⁊ maxie qn̄ mouet ip̄m sub rōne finita. sicut ē i pposito. vt declaraui in.i.li. Ad.5. Ad.v. dđm q̄ opatōȝ alicui cōpetere pōt dupl'r intelligi. Vno mō actiue. Alio mō receptiue. Prio mō maior ē fa. sed scđo mō nō ē vera. ⁊ iō non vȝ i pposito. q2 respectu visiōis dīne eēntie ip̄a diuina eēntia ē mouēs ⁊ actiue se hn̄s. ipse ṽo intellect⁹ sic dz eliciēs hmoi visionē q̄ tm̄ vere ē recipiēs ⁊ passiue se hn̄s. Et iđo dato q̄ ip̄e intellect⁹ nulla forma a se real'r differēte eēt informat⁹. tm̄ adhuc posset btificari hmoi visiōe Etiā p̄t dici ad minorē q̄ q̄uis intellect⁹ de se pura potētia i genere intelligibiliū. tm̄ vt ē informat⁹ lumīe glīe. et vt sibi p̄n̄s ē diuina eēntia sub rōe obiecti btifici. sic nō ē pura potentia. sȝ ē sufficiēter actuat⁹ ad eliciendū actū btifice visiōis

Ad.6. Ad.vi. dđm q̄ negāda est ɔn̄tia loquēdo de tali intelligibili qđ p seip̄m in rōne obiecti intelligibil' est p̄n̄s itellectui qn̄cūq̄ voluerit.

Etiā an̄s posset negari ƀm dicta.b. Aug. vt patuit in.ij. soloc. Alia opio Alia ē opio q̄ dicit q̄ i visione btā ipsa essentia diuina vnit̄ intellectui humano vt forma. ita q̄ in hmoi visiōe essentia diuina ē forma que videt̄. ⁊ est forma qua Ratio. videtur. Et hoc probant sic. Quandocunq̄ aliqua duo sunt i tercio quoȝ vnū ē pfectius altero. tūc semp illud qđ ē pfecti⁹ ē forma impfectioris. Sed eēntia diuina ⁊ intellect⁹ sūt i aīa btā. ⁊ essentia diuina ē pfectior ⁊ simplicior intellectu. g° informat intellectū. Mior pȝ. Maiorē declarāt sensibili exēplo. q2 videmus q̄ qn̄ color ⁊ lux sūt in dyaphano q̄ lux est forma coloris. eo q̄ sit simplicior et pfectior colore. Et si dicit̄ istis q̄ purus act⁹ p se exn̄s nō potest esse forma alteri⁹. ipsi r̄ndent. q̄ q̄uis res p se exn̄s ɔposita ex materia et forma nō possit alicui⁹ eē forma pp̄ter grossiciē ⁊ potētialitatē materie quā includit. tm̄ res p se subsistēs q̄ ē forma tm̄ ⁊ nō includit materiā: p̄t eē forma alteri⁹. Exēplū pȝ de aīa rōnali q̄ ē res p se exn̄s. ⁊ tm̄ ē forma hoīs. Sic eēntia diuia ⁊c. Cōtra opinionē. Sed istud nō videt̄ eē bn̄ dictū

Quia nūq̄ aliq̄ forma p̄t vniri alicui sic q̄ sit forma ei⁹ q̄ eliciat aliquā actionē. nisi sit ei formaliter inherēs. Sed impossibile ē eēntiā diuinā alicui rei create formaliter inherere. g° ⁊c. Maior patȝ. q2 forma q̄ aliq̄ opatio ɔuenit alicui illa ē sibi formal' rō eliciēdi hmoi opationē. ⁊ p ɔn̄s necesse est q̄ sibi formal'r inhereat. Propter h̄ eīn cōiter ponit̄ ɔ̄ Auerroim q̄ ipse nō potuit saluare q̄ intellect⁹ fuerit homi formal' rō eliciēdi actū intelligēdi. eo q̄ iuxta suā positionē aīa intellectiua n̄ inherebat homi. nec ɔiūgebat̄ sibi ƀm eē. Pȝ etiā mior q2 pur⁹ act⁹ nulli pōt formal'r inherere. Ad motiuū eoȝ dđm. q̄ maior nō ē vera. nisi illa duo sic sint in tercio q̄ ambo inhereant illi tercio. ⁊ nisi ambo sint forme eiusdē ordis. Propter oppositū p̄me ɔditōis angel⁹ nō esset forma aīe rōnalis. dato q̄ eēt i eodē corpe cū aīa rōnali. Propter oppositū scđe ɔditōis dulcedo nō ē forma albedis. q̄uis sil' inhereāt eidē lacti. Cū igit̄ intellect⁹ sic inhereat aīe q̄ tm̄ deus nō inheret aīe. ac etiā de⁹ ⁊ intellectus non sint forme eiusdē ordinis. iō q̄uis sint sil' i eadē aīa. tm̄ deus nō erit forma ipsi⁹ intellect⁹ q̄ sibi cōpetit act⁹ videndi ipsam diuinā eēntiā. Solutio rōnis eoȝ.

Nec valet resp̄osio q̄ nitunt̄ instantiā tollere. q2 angelus nō ē cōposit⁹ ex materia ⁊ forma. ⁊ tm̄ nō potest esse forma alterius Nec valet sil'itudo quā ipsi adducūt de aīa rōnali. q2 aīa rōnalis q̄diu ipsa ē forma hoīs. tūc vere ⁊ real'r inheret materie quā informat. nec p tūc subsistit p se. q̄uis sit illud q̄ tot⁹ hō subsistit. Sed eēntia diuina nō p̄t alicui inherere. ⁊ nō p̄t non subsistere p se. Ideo q̄uis anie rōnali nō repugnet esse formaȝ rei create. hoc tm̄ repugnet diuine essentie.

Quantū ad terciū

Articulus tercius.

articulū est aduertendū q̄ eq̄litas de qua hic petit̄ vno mō posset referri ad eēntie diuie obiectionē. Et tūc esset sensus. vtȝ oēs beati eq̄ nude ⁊ immediate videāt diuinā essentiā. ita q̄ nullus videat eā velate ⁊ mediāte creatura

Alio mō posset referri ad visoȝ multitudinē. Et tūc eēt sensus. vtȝ q̄cūq̄ videt vn⁹ beatus i diuina eēntia videat etiā alius. ita q̄ in hmoi visiōe diuina eēntia nō pl'a rep̄n̄tet vni q̄ alteri. Tercio mō p̄t referri ad visiōis pfectōȝ. Et ē sensus. vtȝ visio q̄ bti vidēt diuinā essentiā sit in oibȝ btis eq̄ pfecta. delectabil' ⁊ btifica. Prio mō nō intelligit̄ i pposito. q2 de h̄ patuit in.ij. art. nec scđo mō. q2 đ h̄ pa

Cōclusio. debit in .iiij. art. ꝙ solū tercio mō. Et q̄tū ad illū sensū pono ɔclōez negatiuā. Q2 q̄to aliq̄ potētia est meli⁹ disposita ad eliciēdū aliquē actū. tāto act⁹ elicit⁹ ceteris parib⁹ ē pfectior ꝛ delectabilior. Sed itellect⁹ vni⁹ beati ē meli⁹ dispositus ad eliciēdū visionē diuine essentie q̄ȝ intellect⁹ alteri⁹ beati. ꝑ ꝛc. Maior pȝ. ij. de aia. vbi dr̄. ꝙ act⁹ actiuoꝝ sunt in patiēte ꝛ disposito. Hinc ē etiā ꝙ in nobisipis experimur. act⁹ q̄ sequūt habitū eē pfectiores ꝛ magis delectabiles his q̄ pcedūt habitū. eo ꝙ potentia habituata ē meli⁹ disposita ad eliciēdū actū. Propter qd̄ loq̄ndo de habitib⁹ virtuosis ait phs. ij. ethi. Uirtus ē q̄ habētē pficit. ꝛ opus suū bonū reddit. Minor etiā pȝ. q2 iuxta numeꝝ ꝛ magnitudinē meritoꝝ: lumē glīe infūdit intellectib⁹ beatoꝝ. q̄ lumine hmōi intellect⁹ optime disponūt p visione diuine essentie Sed vn⁹ beatoꝝ est maioris meriti q̄ȝ alter. ꝑ ꝛc.

2 P. nō oēs beati hn̄t eq̄lē mercedē. ꝑ nec eq̄lē visionē. Añs pȝ. q2 fm̄ dr̄nam meritoꝝ erit dr̄a pmioꝝ tā in beatis q̄ȝ etiā in dānatis Etiā pȝ ɔn̄a. q2 fm̄. b. Aug. visio ē tota merces. qd̄ vtiqȝ verū est cū inclusione fruitōis seu pfecte dilectionis.

3 P. sicut se hȝ ocul⁹ corpalis ad corpalis solis claritatē. sic se hȝ oculus spūalis ad spūalis solis claritatē. Sed oculus corpalis quāto est sanior. et in qualitate ad videndū dispositiua pfectior. tāto visio qua videt corpalē solē est delectabilior ꝛ firmior. ꝑ oculus spūalis ꝛc.

Opīo heretica. Sed ɔtra istā veritatē sunt quidā heretici qui dicūt non solū visionē diuine essentie esse equalē ꝛ eque pfectā ac delectabilē in omībus beatis. sed etiā dicūt animā xp̄i. vel beate virgis. aut cuiuscūq̄ magni sācti nō habere maiorē beatitudinē ꝛ delectationē in patria q̄ȝ animā pueri vnius diei immediate post baptismū euolātis ad patriā. vel animā maximi pctōris in fine vite penitētiā agētis

1 Pncipale aūt motiuū istorū fundat in aucte saluatoris scripta Matth. xx. de denario diurno. q̄ equaliter dabat his qui vna hora laborauerūt. sicut illis q̄ portabant pondus diei ꝛ estus. Ubi p denariū diurnū intelligit pmiū beatitudinis vite eterne.

2 P. Aug. sup Johem ait. ꝙ oim btōꝝ erit par gaudiū. Sed parilitas seu paritas gaudij sufficiēter arguit eq̄litatē felicitatis ꝛ pmij ꝑ ꝛc.

3 P. q̄libet btūs habebit summā beatitudinē speciei hūane cōicabilē. ꝑ omes habebunt equalē beatitudinē. Cōseq̄ntia patȝ. q2 licet in summo ꝛ in eo qd̄ est citra summū possit esse inequalitas. tn̄ pcise in ipso summo nulla pōt esse ineq̄litas. Añcedens pbat. q2 appetitus natural cuiuslibet indiuidui est [illegible] sum mā pfectionē possibilē in sua spē. Sȝ vera beatitudo q̄etat appetitū naturalē. ꝑ cuilibet vere btō cōicat sūma btītudo puta tanta q̄ta pt cōicari alicui indiuiduo hūane speciei

P. beati eq̄liter vidēt deū. ꝑ eq̄liter fruūtur deo. ꝛ p ɔn̄s eq̄liter beatificant. q2 q̄si tota beatitudo hoīs cōsistit in visione ꝛ fruitōe. Cōseq̄ntia pȝ. q2 fruitio sequit visiōȝ. tm̄ em̄ fruimur deo. q̄tū cognoscim⁹ eū. Añs pbat mltipl'r. 4

Pr̄ia pbatio añtis. Pr̄io sic. Quāto expssior silitudo rei vise fit in vidēte. tāto expssius res videt. Sed qm̄ beati vident diuinā essentiam. tūc nō pōt fieri expssior silitudo in vno q̄ȝ i altero. q2 quilibet beatoꝝ videt nude diuinā eēntiā. ꝑ ꝛc.

Scđo sic. Qñcunqȝ impedimēta visiōis sunt eq̄liter remota a vidētib⁹ tūc eq̄lis est visio. Sed ab omīb⁹ beatis eq̄liter sūt remota impedimēta vidēdi diuinā essentiā. ergo ꝛc. 2

Tercio sic. Quicūqȝ videt aliquā rē sicuti est. illi equaliter videt. Sed quilibet btūs videt deū sicuti est. ꝑ ꝛc. Maior pȝ. q2 res visibilis nō pt melius videri q̄ȝ cū videt sicuti est. Minorē ponit. s. Johes in pma sua epl'a. 3

Quarto sic. Scđm. b. aug. lxxxi. q̄onū. q. xxxij. vn⁹ hō nō intelligit eādē reȝ melius q̄ȝ alter hō. qd̄ pbans ibidē subdit. q2 q̄ rem aliter intelligit q̄ȝ est. ille fallit. ꝑ deus non videt meli⁹ ab vno beato q̄ȝ ab alio. Cōseq̄ntia pȝ. q2 videre deū est intelligere deū. ꝑ ꝛc. 4

Contra errorem. Sȝ ista opinio erronea expsse improbat p textuȝ veritatis Joh. xiiij. vbi ait xp̄us. In domo pr̄is mei māsiones multe sunt. vbi fm̄ Aug. dat intelligi disparitas pmij iuxta diuersitatē meriti. 1

P. ineq̄lis ē claritas corpoꝝ beatorū. ꝑ ineq̄lis est beatitudo aiaꝝ. Añs pȝ. i. ad Coꝛ. xv. vbi ait apl's. Alia est claritas solis. alia claritas lune. alia claritas stellaꝝ. stella em̄ differt a stella in claritate. sic ꝛ resurrectio mortuoꝝ. Patet etiā ɔn̄tia. q2 sicut sup⁹ est declaratū hmōi claritas corpoꝝ q̄dammodo orit ex redūdantia beatitudinis aiaꝝ hmōi corpa informātiū. 2

Solutio Ad. 1. Ad pmū dicendū ꝙ licet [illegible] denariū diurnuȝ significet vita eterna quā q̄libet btūs accipiet. ex h̄ tn̄ nō habet q̄n in eadē vita eterna vnus glīosius altero coronet ꝛ btificet. fm̄ ꝙ vn⁹ altero excellētius meruit coronari. Al's em̄ deus i pmiādo nō seruaret iusticiā distributiuā. cui⁹ oppositū ostēdi sup⁹ di. xlvi. arti. i. Un̄ huic vitati ɔgruit qd̄ ait dn̄s p Johem in Apoc. Ecce venio cito. ꝛ merces mea mecū ē dare vnicuiqȝ fm̄

opa sua. Et iterū ait apls Que ei seminauerit hō hec ⁊ metet ⁊c. Ad scdm dō ꝙ beatus
Ad.2. Aug. p illa verba nō intēdit dicere ꝙ vnꝰ nō habeat intēsiori modo gaudiū et beatitudinē ꝙ̄ alius. sꝫ vult dicere ꝙ absqꝫ inuidia ⁊ emulatione quilibet gaudet de bono alterius sicut
Ad.3. ō ꝓprio suo bono Ad terciū nego aῆs intelligēdo p summā beatitudinē supmū gradū felicitatꝭ cōicabilē alicui btō. Ad pbatōꝫ dōm ꝙ in btitudine appetitꝰ naturalꝭ q̄etaꝶ nō absolute ⁊ quōcunqꝫ. sed vt ɔformiter se hꝫ ad voluntatē diuinā ⁊ ad rationē rectā. Sed hec ē volūtas dei vt in vita btā qlibet iuxta dignitatē suoꝝ meritoꝝ pmiū rcipiat. ⁊ h̄ etiā recta rō dictat. iō h̄ accipiēdo non solū appetitꝰ intellectus. verūetiā appetitꝰ naturalꝭ cuiuslibet q̄etaꝶ. Ad. iiij. nego aῆs. Ad pmā ꝓbatōꝫ
Ad.4. Ad pbati onē aῆtis primā. dōm ꝙ vel isti ponūt visionē diuine eēntie fieri mediāte spē q̄ ē silitudo obiecti. ⁊ tūc mioꝛ ē falsa. qꝛ etiā illi doctores q̄ ponūt hmōi visionē fieri mediāte spē: dicūt i vno beato hmōi speciē esse expssioreꝫ ꝙ̄ i altero sm etiā ꝙ lumē glie ē pfectius i vno ꝙ̄ i altero. Uel isti negāt hmōi spēꝫ. ⁊ tūc maioꝛ nō est ad eoꝝ ꝓpositū Si aūt dixerint ꝙ p hmōi silitudineꝫ intelligāt ipm actū visionis. q̄ videꝶ vel intelligiꝶ deus. tūc iterū minoꝛ est falsa. qꝛ iste actus i quolibet beato intendiꝶ iuxta mensurā suoꝝ meritoꝝ. ⁊ iuxta claritatē lumis glorie. Etiā sic dicendo petūt qđ est in pncipio. qꝛ de hoc querimus vtꝝ. s. ista visio sit equalis in omibus
Ad.2. Ad scdam ꝓbationē nego maiorē. qꝛ eq̄liter remotis impedimētis adhuc ex ineq̄litate dispositionū expedientiū ad visionē pt eē i beatis ineq̄litas visionū. Nā quātitati meritorū rn̄det quantitas caritatis ⁊ donoꝝ gratuitoꝝ. sm aūt mēsurā caritatis et grē erit i quolibet btō mensura lumis glie. qđ est imediata dispositio coadiuuās [illegible] visionē diuine essentie. ǵ de pmo ad vltimū sm ineq̄litatē meritorū ipsoꝝ beatoꝝ erit ineq̄litas beatarū visionū
Ad.3. Ad. iij. ꝓbatōem nego maiorē. Nā ꝙ̄uis plēs hoīes videāt eandē rē nō p aliud mediū cognitū. sed imediate p seipsā. et p ɔn̄s q̄libet eoꝝ cognoscat illā rē sicuti est. tn̄ si oculꝰ vnius est melius dispositus ad videndū ꝙ̄ oculus alterius. visio vnius erit melioꝛ ⁊ clarioꝛ ac delectabilioꝛ ꝙ̄ visio alterius. Si em̄ due aq̄le eque nude viderent solē. ⁊ oculus vnius esset melius dispositꝰ ꝙ̄ oculꝰ alterꝰ. tūc vnꝰ magis delectareꝶ in hmōi visione ꝙ̄ alter. nō obstante ꝙ ambe aquile viderēt solē sicuti est Sic i ꝓposito ⁊c. Ad ꝓbatiōnē dōm ꝙ licet ille modus videndi sit melioꝛ ⁊ pfectioꝛ ꝙ̄ res videꝶ in seipsa sicuti est. tn̄ ꝓpter inequalitatē videtiū iste modus pt habere diuersos gradus. Sicut em̄ nō obstāte ꝙ albedo est pfectissimꝰ coloꝝ. tn̄ habet diuersos gradus. ⁊ suscipit magis vel minꝰ iuxta maiorē vl' miorē dispositionē subiecti. vt declaraui li. 1. dis. xvij. sic i ꝓposito ⁊c. Ad q̄rtā ꝓbatōꝫ dōm ꝙ ꝙ̄uis put ē ex pte obiecti eq̄lr oblati suppo Ad.4.
sita eq̄li dispōne ex pte intelligētiū vnꝰ nō intelligat magis vel melꝰ ꝙ̄ alter. tn̄ stāte eq̄litate ex pte obiecti cū ieq̄litate dispositionū ex pte intelligentiū: visio erit ineq̄lis. nec tn̄ ex h̄ sequiꝶ ꝙ aliq̄s istoꝝ cognoscat rē aliter ꝙ̄ sit: nec p ɔn̄s falliꝶ. qꝛ idem obiectū a pluribꝫ cognitū sicuti est: in magis ⁊ clarius disposito ē aptū natū causare cognitionē clariorē. qꝛ actꝰ q̄ recipiꝶ ad modū recipientis recipiꝶ.

Quantū ad quartū articulū

Quantuꝫ ad quartū articulū dōm ꝙ nullꝰ hō btūs videt oīa visibilia i ipsa diuina eēntia Qꝛ nullꝰ intellectus Articulus quartus 1
hūanꝰ adeq̄te se hꝫ ad diuinā eēntiā. ǵ nullꝰ videt oīa visibilia i diuina eēntia. Cōseq̄ntia pꝫ. qꝛ ad oppositū ɔn̄tis neccio sequiꝶ oppositū aῆtis. Aῆs etiā pꝫ. qꝛ potētia finita non pt adeq̄te se h̄re ad obꝫ formalr infinitū P. angeli nō vidēt oīa in diuina eēntia visibilia. ǵ 2
nec hoīes. ɔn̄a pꝫ. pbaꝶ aῆs. qꝛ angelꝰ q̄ pfuit regno psaꝝ nō vidit tp̄s liberatiōis filioꝝ iuda ō captiuitate babilonica. qꝛ ꝫ hoc restitit xxi. diebꝫ angelo q̄ danieli loq̄baꝶ. vt apparꝫ Dan̄. x. c. Hmōi aūt resistētiā neq̄ꝙ̄ fecissꝫ si hmōi liberatōis tp̄s cognouisset. tn̄ non ē dubiū q̄n hmōi tp̄s fuerit visibile i diuina essentia. alꝭ nec deꝰ hmōi tp̄s cognouisset. nā oīe cognoscibile a diuino intellectu ē visibile i diuina eēntia. eo ꝙ diuina eēntia sit obm adeq̄tū diuino intellectui. put alꝭ plenꝰ declaraui.

Cōtra istā ɔclōem sūt due opiones. quaꝝ vna ponit sine distinctōe ꝙ q̄libet btūs videt i diuina eēntia oīa i ipsa relucētia. siue sint creata siue creabilia. ⁊ ꝙ̄tū ad eoꝝ eēntias ⁊ ꝙ̄tū ad eoꝝ exn̄tias. Cōtra istā opionē argui. ⁊ ad motiua eius rn̄di li. iij. dist. xiiij. arti. iij. Opinio ꝫria prima.

Alia ē opio q̄ ponit ꝙ q̄libet itellectꝰ btūs videns diuinā eēntiā. videt i ipsa oēs res creatas ⁊ creabiles ꝙ̄tū ad illud qđ sūt seu ꝙ̄tū ad earū eēntias. qꝛ vt sic oīa neccio repn̄taꝶ i essentia diuina. ⁊ p ɔn̄s videnꝶ ab eo q̄ videt essentiā diuinā. Sed nō videꝶ ꝙ̄tū ad earū exn̄tias. qꝛ rerū exn̄tie depēdēt a volūtate diuina. ⁊ Opinio secunda. Durādus

repn̄tantꝛ libere ab eēntia diuina vt ē actu pro
ducēs vel volēs ꝓducere. Et io ꝙuis intelle/
ctus creatus vidēs diuinā eēntiā videat quā
libet rē ꝗtū ad suā eēntiā. tn̄ vtrū illa res actu
existat. vel nō existat. vel vtrū nūq̄ sit futura.
vl' nūq̄ sit futura. hoc nō videt. eo ꝙ diuinā
volūtatē nō ↄ̄phēdat a q̄ res dependēt ꝗtum
ad suā exn̄tiā. Deꝰ aūt nouit res nō solū ꝗtū
ad illud qḋ sūt. sed etiā nouit an sint in pn̄ti
vel future existāt. qꝛ deꝰ nō solū nouit essentiā
suā vt repn̄tat res nccio ꝗtū ad illud qḋ sūt.
ȝ plene nouit volūtatē suā ꝑ quā res actu sūt
Instantia
vel future sūt. Et si dr̄ istis ꝙ volūtas non
fertꝛ nisi in ꝓcognitū. ḡ volūtas dīna nō vult
aliq̄d actu existere vel futurū eē nisi sit ꝓcogni
tū ab intellectu diuino. ꝛ ꝑ ↄ̄ns intellectꝰ di/
uinꝰ nō accipit cognitionē de existētijs rerū ex
h̄ ꝙ cognoscit actū sue volūtatis. sed potiꝰ ecō
uerso volūtas vult rez fore vel nō fore ex h̄ ꝙ
Solutio
intellectꝰ ꝓcognoscit rē fore vel nō fore Rn̄
dēt ꝛ bn̄ ꝗtū ad h̄ dicētes. ꝙ licet volūtas nō
feratꝛ nisi in ꝓcognitū. tn̄ ad h̄ ꝙ volūtas velit
fore nō ē ncc̄e ꝙ intellectꝰ ꝓcognoscat rē fo/
re. sufficit em̄ ꝙ intellectꝰ cognoscat bonū eē ꝙ
hm̄oi res ꝑ tali vel tali tp̄e habeat eē. ꝛ tūc vo
lūtas q̄si sequēs dictamē intellectꝰ vult ꝑ ta/
li tp̄e rē esse. ꝛ ↄ̄ns intellectus mediāte actu
volūtatis cognoscit rē esse ꝑ hm̄oi tp̄e. ꝛ sic in
tellectꝰ diuinꝰ cognoscit rē fieri vel esse futurā
seu nō eē futurā mediāte actu volūtatꝭ ꝙuis
volūtas nō velit nisi illḋ qḋ intellectꝰ ꝑdictā
Cōtra durandum.
do cognoscit Et qꝛ ↄ̄ ↄclōes quā posui nō
ē ista opinio ꝗtū ad ea q̄ dicit de rez exn̄tijs.
ideo solū ↄ̄ ea q̄ dicit de rez eēntijs arguo sic.
1 Si eēntia diuina nccio repn̄taret rez eēnti
as tali repsentatōe ad quā sequitꝛ nccio actus
cognoscēdi ī intellectu creato. tūc in ꝓductōe
alicuiꝰ creature deꝰ nō hr̄et se ↄtingēter ꝛ libere
Sed ↄ̄ns ē falsū. qꝛ nullā creaturā deꝰ produ
cit nccio. sed solū libere ꝛ ↄtingēter. Cōsequē
tia etiā pꝫ. qꝛ actus cognoscēdi q̄ sequitꝛ ad il/
lā necessariā repsentationē eēt vera creatura ꝑ
hm̄oi necessariā repn̄tationē causata. ḡ ꝛc̄.
2 P̄. nullū actū trāseuntē in creaturā deꝰ pn̄/
cipiat nccio Sed repsentare eēntias rez intel
lectui creato ē actus trāsiēs in creaturā. ḡ ꝛc̄.
Maior pꝫ. qꝛ ꝙuis intelligere ꝛ velle q̄ sunt
actꝰ immanētes. ꝛ generare ꝛ spirare q̄ sūt actꝰ
habētes termios suos ad intra ꝛ nō extra na
turā diuinā conueniant deo nccio necessitate
immutabilitatis. tn̄ nullꝰ actꝰ trāsiēs in exteri
orē naturā ↄuenit deo nccio. sed solū libere et
cōtingēter. vt q̄libet fidelis catholicꝰ hꝫ confi
teri. ꝙuis aliq̄ phi oppositū posuerint. q̄ dixe
rūt deū ex nccitate nature facere quicq̄d facit.
Minor etiā pꝫ. qꝛ actus q̄ ē repsentare trāsit
ad illū cui sit repsentatio P̄. nullꝰ actꝰ ē ncci 3
us cuiꝰ terminꝰ formalis ē ↄtingēs. Sed ter/
minꝰ formal' repn̄tatōis q̄ eēntia diuina rep/
sentat ad extra eēntias creaturaꝝ ē cōtingēs.
ḡ ꝛc̄. Maior ꝓbatꝛ. qꝛ actꝰ habēs terminū spe
cificatꝛ a termino. io nō possumꝰ imagīari ma
iorē necessitatē in actōe q̄ in termīo. Minor
pꝫ. qꝛ nō obstāte ꝙ ītellectꝰ creatꝰ eēntiā diui/
nā intelligat in q̄ oēs eēntie creaturaꝝ relu/
cēt. tn̄ p̄sentatū eē eēntiaꝝ ipsaꝝ creaturaꝝ qḋ
ē terminꝰ formal' ꝑdicte repsentatōis. nō recipi
tur in intellectu creato nisi ad h̄ sibi coopetur
diuina influētia. Sed ad hm̄oi influētiā nō
necessitatꝛ ipse deꝰ. ḡ terminꝰ formal' ipiꝰ repn̄
tatōis. s. ipm̄ repsentatū eē nō est necessariꝰ ȝ
ↄtingēs. Et ex h̄ pꝫ ꝙ quidā nō bn̄ dicūt
Contrariꝰ ↄ̄ q̄sdā.
dicētes. ꝙ ꝙuis sit in dei volūtate ꝙ suā essen
tiā ostēdat intellectui creato vel nō ostendat.
tn̄ postq̄ ostēdit eā. tūc non ē in eiꝰ ꝑtāte non
ostendere creaturas q̄ relucēt in ea. Istud em̄
vt dicūt ampliꝰ nō ē volūtariū sed necessariū
Propter qḋ cōcludūt ꝙ btūs vidēs diuinaꝫ
essentiā necessario videt oīa in diuina eēntia
relucētia. Istud inquā nō ē bn̄ dictū. qꝛ si
cut nō obstāte ꝙ paries pulcerrime depictus
esset p̄sens oculo tuo: si deus sua influētia coo
paretꝛ oculo ad videndū parietē. ꝛ nō coopa
retꝛ ad videndū picturaꝫ. ita oculꝰ tuꝰ videret
parietē ꝙ nihil penitꝰ videret de pictura. Et si
cooparetꝛ ad visionē aliquaꝝ imaginū illiꝰ pi
cture ꝛ nō aliaꝝ. ita oculꝰ tuꝰ videret illas ima
gines cū ptete. ꝙ tn̄ nō videret alias. Sic
nō obstāte ꝙ deus ostēdat cuilibet btō eēnti/
am suā in qua oēs creature ineffabiliter sūt
depicte ꝛ obiectiue relucēt. tn̄ intellectꝰ beatus
ex visione diuine eēntie nullā creaturā videt
nisi illā vel illas ad cuiꝰ vel quarū visionē deꝰ
suā influentiā sibi coopatꝛ. Cuꝫ igitꝛ ad hu/
iusmodi influentiā deus non obligetꝛ necessa
rio. qꝛ etiam facta ostēsione sue eēntie adhuc
hm̄oi influentia libere depēdet a diuina volū
tate. igitꝛ ostēsa diuina eēntia intellectui crea
to nō est necessariū sed mere voluntariū ↄtin
gens ꝛ liberū. ꝙ deus ostēdat aliquā creaturā.
ꝛ ꝑ ↄsequēs intellectꝰ creatꝰ vidēs diuinā eēn
tiā non solū nō videt necessario oēm crea tu/
rā in diuina essentia relucentē. imo nullā cre
aturā videt necessario ex hm̄oi visiōe Ad
argumentū p̄ncipale pꝫ solutio ex m̄sione da
ta articulo. ḡ ad quartā rationē illiꝰ opionis
Ad p̄ncipale argumentum.

q̄ ponit diuinā essentiā videri mediante spe/cie intelligibili.

Lectio tercia.

Ost hec que ri solet. Postq̄ mgr in duabꝫ p/cedētibꝫ portionibꝫ istius disti/ctionis determinauit de cōiter spectātibus ad beatitudinē electoꝝ. nūc in ista tercia hui⁹ di/stinctionis pticula inquirit de dr̄ntia post iu dicium ⁊ añ: ipsoꝝ beatoꝝ. Et diuidit̄ in duas ptes. ſm q̄ circa hoc duas mouet qōes. Se cūda ibi. Si quē mouet. Prima i tres. Qꝛ pmo mouet hāc questionē. vtꝝ beatitudo sā ctoꝝ maioꝛ sit futura post iudicium q̄ꝫ fuerat añ. Scđo rñdendo assentit pti affirmatiue. Et tercio suā responsionē ɔ̄firmat sanctoꝝ au ctoꝛitate. Scđa ibi. Quā interim sine oī scru pulo. Tercia ibi. Unde Hiero⁹. Sequit̄ illa ps. Si quē mouet. Et diuidit̄ in tres p/tes. Quia pmo de aiabus beatis mouet q̄sti/onē circa corpoꝝ suoꝝ resumptionē. Scđo hmōi questionē assignat rñsionē. Tercio ponit ⁊ tollit vnicā obiectiōꝫ. Scđa ibi. Dif ficilis questio est. Tercia ibi. Porro si tale sit corpus. Circa hāc lectionē quero.

Questio tercia

Vtrū beatitudo animaꝝ post resum/ptionē suoꝝ corpoꝝ sit maioꝛ q̄ꝫ fue rit añ hmōi resumptionē. Et vide tur q̄ nō. Quia illud qđ ɔ̄sistit in cognitiōe ⁊ dilectione sube purissime sūme a materia se pate hoc nō auget̄ in aīa p hoc q̄ ipsa cōiun/git̄ ad corpus materiale. Sꝫ vera aiarum be atitudo ɔ̄sistit in cognitōe ⁊ dilectōe dei. qui est suba purissima ab omi materia separata. vt pꝫ. xij. meth. ḡ ⁊c̄. Maioꝛ videt̄ esse nota. Et minoꝛ inferius declarabit̄. Cōtra. ablato ta impedimēto quo aīa beata retardat̄ ne tota intētione ferat̄ in summū celū qđ ē ipsa diuia eēntia. tūc beatitudo aīe videt̄ intēdi seu aug/mētari. Sed resumptis corpibꝫ tūc hmōi im pedimētū auferat̄ a beatis aiabꝫ. ergo ⁊c̄. Ma ioꝛ patet. qꝛ ex quo aiarum beatitudo ɔ̄sistit ī pfecta coniūctione cū illo sūmo celo. sequit̄ q̄ ab eodē augeat̄ aīe beatitudo rōne cui⁹ aufer tur impedimētū hui⁹ cōiūctōis. Minoꝛ pꝫ p btm̄ Aug. q̄ ve hic habet̄ in lrā ait. q̄ aīe in est naturalis q̄dā appetit⁹ corp⁹ admistrandi quo retardat̄ q̄dammodo ne tota intētione p gat ī illud summū celū donec ille appetit⁹ cō/quiescat. Hic pmo vidēdū ē q̄d sit btitudo Scđo in cui⁹ potētie actu pncipali⁹ ɔ̄si/stat beatitudo. Tercio vtꝝ beatitudo natu raliter cadat ī cuiuslibet hoīs desiderio. Et quarto [ ] pncipali quesito.

Articulus primus.

Quantū ad primū ē aduertendū. q̄ de btitudine dupl'r possum⁹ loq̄. Uno mō put ē illud quo formal'r beat⁹ dr̄ esse btūs. Alio mō put ē illud a quo tanq̄ꝫ a cā extrinseca īmediate causat̄ iā dicta beati/tudo intrīseca formal'r pficiēs ipꝫ beatū. Pri mo mō appellat̄ beatitudo formal'. eo q̄ sit ali qua pfectio formal'r inherēs ipsi btō. Scđo mō appellat̄ beatitudo finalis. eo q̄ sit vltim⁹ finis oim. s. ipse de⁹. Prima istaꝝ btitudinū dr̄ beatitudo creata. Scđa increata. qꝛ ē ipsa creatrix eēntia. Utraq̄ꝫ istaꝝ btitudinū replet ⁊ q̄etat ipsi⁹ beati omē desideriū. al'r tñ ⁊ aliter Qꝛ pma replet formal'r. ⁊ iō q̄nq̄ꝫ appellat̄ fi/nis intrinsec⁹ q̄ dr̄ finis q̄. Scđa replet ⁊ q̄e/tat finaliter ⁊ etiā effectiue. et ideo dr̄ finis ex/trinsec⁹ seu finis in quo. Quē finē alloquens Aug. in li. ɔ̄fes. ait. Ad te nos fecisti dn̄e: ⁊ in quietuꝫ ē coꝛ nr̄m donec reqescat in te. Et qꝛ desideriū nō quietat̄ nisi bonū desideratuꝫ adipiscat̄. iō bn̄ diffiniēdo btm̄ ait Aug. Be atus ē q̄ habet q̄cq̄d vult. et nihil mali vult. Hinc ē etiā q̄ aliq̄ beatitudinē describētes: dicūt. Beatitudo ē sufficiētia oīs boni. Nam cū desideriū sit respectu boni. igit̄ omē desideri um nō pōt quietari nisi p illud qđ ī se hꝫ suf/ficientiā oīs boni. Et hoc vel simpl'r ⁊ eēntia liter. sicut beatitudo increata. q̄ sicut claudit ī se pfectōnes oīm generꝫ. vt patꝫ. v. meth. sic claudit in se bonitatē oīm generꝫ. Propter qđ deus volēs seipm ostēdere ipsi Moysi dixit Exo. xxxiij. Ego ostēdā tibi omē bonū. Uel ɔ̄notāter ⁊ respectu hui⁹. sicut beatitudo crea ta. q̄ licet nō claudat in se formaliter omne bo nū. tamē cōcernit ⁊ connotat sufficiēter omē il lud qđ ille desiderat quē informat. Sꝫ cō tra primū membrū pmisse distinctōis sunt q̄ dā qui multis rationibꝫ nitunt̄ pbare q̄ nul la vera beatitudo pt esse creata. Qꝛ nihil ē summū bonū nisi solus deus. sed btitudo ē sū mū bonuꝫ. ergo ⁊c̄. P. illud qđ pp̄ter se est desiderabile hoc est bonū increatū. Sed bea/titudo ē pp̄ter se desiderabilis. ergo ⁊c̄. Mi noꝛ patet. Probat̄ maioꝛ. qꝛ bonū quo fruen dū est: hoc est bonū increatū. Nā ſm beatum Aug. res quibus fruendū est sunt pater ⁊ fi/lius et spūssanctus. Sed quod est pp̄ter se

Q. sol⁹ de us sit bea titudo. I

desiderabile. illo fruēdū ē. In hoc em̄ differt
vti et frui. qꝛ illo vtimur qd̓ amādo in aliud
bonū reducimus ꝑpter qd̓ ipsum amamus.
Sed illo fruimur qd̓ vlterius nō reducim⁹.
sed ip̄m ꝑpter seip̄m amamus. Iuxta qd̓ ait
Aug. Fruimur rebus quibus volūtas ꝑpter
3 seipsas delectata ɔquiescit. P̄. si beatitudo
eēt creata. tūc esset sub̄a vel accidēs. Sed nec
sic nec sic. ergo ꝛc. Maior pꝫ ꝑ sufficientē di
uisionē. Probat̄ minor. Et p̄mo ꝙ nō sit sb̄a
qꝛ cū homo habuerit substantiā suā a p̄nci/
pio natiuitatis sue. igit̄ si btitudo homis eēt
sub̄a sua. tūc hō a p̄ncipio sue natiuitatis fu
isset btūs. Nec etiā p̄t eē accidēs. qꝛ btitudo
ē sūmū ꝛ nobilissimū bonū. sed sub̄a ē nobili/
or accidēte. igit̄ si btitudo nō p̄t eē sub̄a creata
4 multo minus pōt esse accidēs creatuꝫ. P̄.
vltimus finis homis ē beatitudo eius. Sed
solus de⁹ ē vltim⁹ finis hoīs. vt pꝫ. xij. meth.
5 ğ ꝛc. P̄. btitudo nō p̄t eē nec intelligi sine
deo. ğ btitudo nō ē aliud a deo. Añs pꝫ. pbat̄
ɔña. qꝛ res p̄t intelligi sine omi eo qd̓ est reali
ter dr̄ñs ab ea. Sed oīs creatura real'r differt
a deo. ergo si beatitudo ē aliq̇d creatū. tūc pos
6 set intelligi circūscp̄to ipso deo. P̄. beatitu/
do includit om̄e bonū. Sed nulla creatura
includit om̄e bonū. ergo ꝛc. maior pꝫ ꝑ Boe.
iij. li. [illegible] ɔso. vbi ait. Beatitudo ē stat⁹ oīm bo
noꝝ aggregatōe ꝑfectus. Etiā iā dictū ē ꝙ be
atitudo ē sufficiētia oīs boni. Itē dicit Arist.
ꝙ beatitudo ē ꝑ se sufficiens bonū ꝛc. Minor
etiā pꝫ. qꝛ si aliqua creatura includeret omne
bonū. tūc creatura esset creator. Naꝫ illud qd̓
7 includit omne bonū hoc est deus. P̄. om/
nis creatura habet aliquaꝫ defectibilitatē an/
nexā. ergo nulla creatura p̄t eē beatitudo. Cō
sequētia pꝫ. qꝛ beatitudo est sufficiētia om̄is
boni. ꝛ ꝑ ɔñs nō habet aliquā defectibilitateꝫ
annexā. Añs etiā patet. qꝛ omne qd̓ sibi dere/
lictū tēdit in nihilū hoc semꝑ hꝫ aliquā defe/
ctibilitatē annexā. Sꝫ oīs creatura sibi ip̄i de
relicta tēdit ī nihilū. vt pꝫ ꝑ b. Aug. Et etiā
pꝫ rōne. qꝛ si creatura sibi relicta maneret. tūc
in essendo a deo nō dependeret. ꝛ ꝑ ɔseq̄ns nō
8 esset creatura. quod est ɔtradictio. iō ꝛc. P̄
illud quo melius cogitari nō pōt. hoc nō p̄t
esse aliqd̓ bonū creatū. Sed beatitudie nihil
melius p̄t cogitari. ergo ꝛc. Maior habet̄ ꝑ
Ansel. i li. ꝓslogiō. Et pbat̄ etiā rōe. qꝛ crea
tor ē melior q̄ꝫ creatura. ergo oī bono creato p̄t
aliq̇d meli⁹ cogitari. Patet etiā minor. quia
si possꝫ aliquid melius beatitudine cogitari.
tūc beatitudo nō satiaret nec quietaret omne

desideriū homis. qꝛ humanū desideriū semꝑ
tenderet ꝛ moueret̄ ad illud maius bonum.

Ista nō ɔcludūt. Igit̄ ad p̄mū dicenduꝫ Solutio.
ꝙ dupl'r possum⁹ loqui de summo bono. Uꝫ Ad.1.
vno mō dicit̄ summū bonū simpl'r. ꝛ sic sum
mū bonū est sola bonitas diuina. que ē om̄is
boni bonū. vt patet ꝑ Augu. in suo li. confess.
Alio modo dicit̄ summū bonū ī genere. puta
ī genere delectabiliū ipsi delectato formaliter
inherentiū. Primo mō loquēdo de sūmo bo
no. tūc maior ē vera. sed minor nō est vera qꝛ
tū ad beatitudinē q̄ ip̄m subiectū formal'r ꝑfi
cit. Sꝫ scd̓o mō loq̄ndo tūc minor ē vera. sꝫ
maior nō ē vera. Ad scd̓m dd̓m ꝙ lꝫ mīor Ad.2.
sit vera loq̄ndo de beatitudine increata. q̄ dili
gitur amore amicicie. quo amore dilectū dili
git̄ ꝑpter seip̄m. tn̄ nō ē vera loq̄ndo d̓ btitu
dine formali q̄ diligit̄ amore ɔcupie. q̄ amo/
re diligimus aliq̇d ꝑpter nos. vel ꝑpter ami
cos nr̄os. Un̄ ordinata dilectōe hō pōt bea/
titudinē formalē diligere ꝑpter se hoieꝫ tāq̄ꝫ
sup̄mā eius ꝑfectionē. ꝛ qꝛ seip̄m hō debet di
ligere ꝑpter deū. ideo de p̄mo ad vltimū ip̄e be
atus beatitudinē sibi formaliter inherētē dili
git ꝑpter deū. Ad terciū dd̓m. ꝙ beatitudo Ad.3.
formalis de qua loquor ad p̄sens est accidēs.
Ad probationē dicendū ꝙ beatitudo ē sūmū
ꝛ nobilissimū bonū nō simpl'r. sꝫ ī genere hu
manaꝝ ꝑfectionū. ꝛ id̓o nihil repugnat quin
possit eē accidēs. Sub̄a aūt esse nō pōt. quia
sub̄a humana ꝓprie loq̄ndo non hꝫ se ꝑ mo
dū ꝑfectionis ꝛ ꝑ moduꝫ ꝑfectibilis. Ad Ad.4.
quartū dd̓m. ꝙ q̄uis solus deus sit vltimus
finis extra. in q̄ quietat̄ beatus. tn̄ aliqua cre/
atura pōt esse vltimus finis intra: nō ī quo:
sꝫ quo quietat̄. Et ista creatura est beatitudo
non simpl'r finalis. sed magis ꝓprie dicit̄ for
malis. eo ꝙ formaliter ꝑficiat illū quē beatifi
cat. Ad. v. nego ɔñaꝫ. Ad pbatōꝫ dd̓ꝫ. ꝙ Ad.5.
maior nō ē vl'r vera. qꝛ figura cū sit sp̄ēs q̄lita
tis differt real'r a linea q̄ ē sp̄ēs q̄ntitatis. ꝛ tn̄
null⁹ intellect⁹ human⁹ possꝫ itelligere figurā
nisi intelligeret aliquā lineā. Ad. vi. dd̓m Ad.6.
ꝙ maior nō ē vera loquēdo de btitudine for/
mali. dato ꝙ sit vera loquēdo de beatitudine
simpl'r finali. Etiā p̄t dici ad minorē ꝙ licet
nulla creatura includat om̄e bonū eēntialiter
ꝛ subiectiue. tn̄ aliq̄ creatura includit om̄e bo
nū obiectiue. qꝛ obiectiue termiat̄ ad bonū in
creatū qd̓ includit om̄e bonū. Et istd̓ sufficit
ad rōem btitudinis ipsi btō inherētis. Pro/
batio etiā pcedit de inclusiōe eēntiali. ꝛ nō de
ɔnotatōe obiectali. Ad. vij. dd̓m ꝙ aliq̇d Ad.7.

hr̃e defectibilitatē annexā p̄t intelligi dupl'r. Uno mō actual'r. alio mō potētial'r vl' possibilit. Pri͂o mō negādū ē aña. Et ad p̄bationē dōm ꝙ q̄uis ex h̄ ꝙ aliq̄d sibi derelictū tēdit i nihilū bñ arguat̃ i eo defectibilitas potētial'. tñ ex h̄ nō arguit̃ sufficiēter defectibilitas actualis. Sed scđo mō accipiēdo defectibilitatē tūc negāda ē ꝯña loq̄ndo d̄ btitudie formali. Ad p̄batōz dōz ꝙ btitudo formal' nō ē sufficiētia ois boni sic ꝙ in se eēntial'r claudat om̄e bonū. sed p̄ tāto d̄r om̄is boni sufficiētia. quia ipsā ꝯcomitat̃ omne bonū. vel q2 ipsa obiective terminat̃ ad illud q̄d in se formal'r vl' eminēter ꝯtinet om̄e bonū.

Ad.8. Ad. viij. dicēdū. ꝙ q̄uis minor sit vera loquēdo de beatitudine simpl'r finali. tñ nō ē vera loq̄ndo de beatitudine formali. Ad p̄bationē dicendū ꝙ mediante btitudine formali aīa btā tēdit ad btitudinē finalē. q̄ nullū bonū mai⁹ vel meli⁹ p̄t cogitari. ⁊ iō mediāte formali btitudine q̄escit i finali btitudine. ⁊ p̄ ꝯñs nō p̄t mai⁹ vel melius desiderare.

Articulus scđus.

Quantum ad secū

dū articulū p3. ꝙ h̄ q̄d petit̃ i isto articl'o nō ē intelligēdū de beatitudine increata. q2 illa nō ē actus formaliter p̄ficiēs aliquā humanam potentiā. q2 cū sit purus act⁹ ꝑ se subsistēs impossibile ē ipsā alicui potētie formaliter inherere. Intelligit̃ ḡ iste articulus de beatitudie creata q̄ d̄r beatitudo formal'. Hoc supposito ē aduertēdū. ꝙ potētiaꝝ aīe q̄dā hn̄t actōz trāseuntē. sicut potētia motiua et generatiua. Alie hn̄t actōz immanētē. ⁊ he sūt duplices. Quia quedā fundant̃ in organo corpali. sic potētie sensitiue. quedā sūt sepate ab organo corpali. sicut potētie ptis intellectiue. puta intellect⁹ ⁊ volūtas. Et b̄m h̄ pono q̄tuor cōclusiones.

Cōclusio prima. Prima ē ꝙ felicitas seu btitudo de q̄ ad p̄ns loq̄mur nō ꝯsistit in actu natural' potētie q̄ trāsit in exteriorē materiā. Q2 actus trāsiens nō est p̄fectio agētis. sed beatitudo ē summa p̄fectio ipsius beati. ergo btitudo nō p̄t esse actus tal' potētie cui⁹ actus ē transiens in materiā exteriorē. Maior p3. q2 p̄fectio ē in eo cui⁹ est p̄fectio. Sed actio transiens nō est in agente. Si em̄ esset in agēte. tūc nō trāsiret in exteriorē materiā. ⁊ sic eēt trāsiēs ⁊ nō esset trāsiens. Istud etiā p̄bauī li. ij. di. xxxvij arti. ij. Minor etiā p3. nō solū p̄ theologos. sed etiā p̄ ph'os. Dicit em̄ Arist. i. ethi. ꝙ felicitas est oim̄ opatoꝝ optimū.

Scđa cōclusio. Cōclusio secūda ē. ꝙ vera hoīs beatitudo nō p̄ōt cōsistere in actu potentie sensitiue. Q2 in illo actu nō cōsistit hoīs beatitudo q̄ ordinatur ad aliū nobiliorē ⁊ p̄fectiorē actum. Sed om̄es actus potentie sensitiue ordināt̃ur ad alios actus p̄fectiores puta ad act⁹ intellect⁹ ⁊ volūtatis. ḡ ⁊c. Maior p3 ex. i. ⁊. x. ethicoꝝ. Minor patet ex. ij. et. iij. de anima. et multis alijs locis ph'ie. De istis duabus ꝯclusiōibus est plana cōcordia inter doctores. et ideo hic nō insisto. Sed immediate pono duas ꝯclusiones alias diuersoꝝ doctoꝝ opinionibus repugnātes.

Cōclusio tercia. I Est igit̃ ꝯclusio tercia. ꝙ beatitudo p̄ncipaliter cōsistit in actu potētie volitiue. Quia quocūq3 actu p̄fectius cōiungimur beatitudini increate. in illo actu p̄ncipali⁹ cōsistit nostra beatitudo creata. S3 actu volūtatis intimi⁹ ⁊ p̄fectius ꝯiūgimur ⁊ vnimur deo qui ē beatitudo increata. ḡ ⁊c. Maior patet. quia in hoc cōsistit p̄ncipaliter summa p̄fectio cuiuslibet rei ꝙ sūme ꝯiūgit̃ perfectissimo fini suo. Sed sūma p̄fectio hoīs ē beatitudo formalis seu creata. ⁊ vltim⁹ ac p̄fectissimus finis hoīs est beatitudo increata seu finalis. que est ipse deus. Minorē etiam p̄bo. q2 amor qui est actus volūtatis trāsformat amantē in amatū. vt p3 p̄ Dyoni. de diuinis noīb3 vbi ait. Omnē amorē siue diuinū siue angelicum. siue intellectualē. siue animalē. siue naturalē vnitiuā quandā esse virtutē. Et subdit ibidē. Amor trāsformat. quia ponit amantē extra se. ⁊ collocat eum in amato. Est em̄ extasim faciens diuin⁹ amor nō dimittens suip̄soꝝ esse amatores s3 amatorum. id est reꝝ amataꝝ. Et Hugo in cōmento ait. Amor vult te vnū facere cū ipso amato. Et infra subdit. Fit miro quodā mō p̄ vim amoris vt expelli incipiat et exire a se. Et quasi eandē sententiā ponit idem Hugo in suo libello de arra sponse. Sed anime cū deo nō potest esse maior vnio q̄ hmōi trāsformatio. ergo actu volūtatis p̄fecti⁹ vnimur deo qui est beatitudo increata. q̄ actu cuiuscūq3 alterius potētie ipsi⁹ aīe intellectiue. P̄. iā dictā minorē cōfirmo sic. Actu volūtatis magis ꝯformamur deo q̄ actu cuiuscūq3 alteri⁹ nr̄e potētie. ḡ actu volūtatis magis vnimur deo q̄ actu cuiuscūq3 alti⁹ nr̄e potētie. ꝯña p3. q2 ꝯformatio ē q̄si ꝯformatoꝝ vnio. Añs p̄bo. q2 nulla videt̃ eē maior ꝯformatō q̄ illa ratione cui⁹ ip̄m ꝯformatū recipit p̄dicationē illius cui conformat̃. S3 hō rōe ꝯformatiōis q̄ nascit̃ ex vi amoris recipit p̄dicatōz ipsi

ns amati cui ꝯformať. iuxta qđ. b. Aug. allo
quens animā suā sic ait Anima mea attende
[illegible] vide q̄d diligas. si diligis terram terra es.
si diligis celum celum es. Audeo dicere. si
2 diligis deum deus es. P̄. pena damnato/
ruꝫ p̄ncipalr̄ hꝫ eē in actu volūtatis. ḡ btitu/
do btōꝝ p̄ncipalr̄ erit i actu volūtatꝭ. ꝯn̄a ꝑ/
bať. qꝛ opposita apta nata sunt fieri circa ideꝫ
sbm. sꝫ pena ꝛ btitudo sūt opposita. ḡ ꝛc̄. Añs
pꝫ ꝑ. b. aug. xiiij. de ciui. dei. c. xv. vbi vult. ꝙ
dolor seu pena etiā ex carne ꝓueniēs non ē ali
ud q̄ꝫ displicētia aīe de ꝑcepta lesiōe. sꝫ displi
3 cētia ē act⁹ voluntatis. ḡ ꝛc̄. P̄. meritū p̄nci
palr̄ ꝯsistit i actu volūtatis. ḡ ꝛp̄miū seu bti/
tudo. ꝯn̄a pꝫ. qꝛ sicut meremur i via. sic p̄mi
abimur i patria. Añs ꝓbo. qꝛ sic̄ nihil ē pcc̄m
ꝛ punibile nisi sit volūtariū. teste Aug. i li. de
ṽa religione. sic nihil ē meritoriū ꝛ p̄miabile
nisi sit volūtariū. Pꝫ etiā ista mior aucte au
gu. i libello đ laude caritatis. vbi ait. Nō nūe
rositas opeꝝ. nō diuturnitas tp̄m. sed maior
4 caritas melior q̄ꝫ volūtas auget meritū. P̄.
btitudo p̄ncipalr̄ ꝯsistit [illegible] actu illi⁹ potētie c⁹
bonitate tot⁹ hō diciť simplr̄ bonus. Sꝫ boni
tate soli⁹ volūtatꝭ tot⁹ hō đꝛ simplr̄ bon⁹. ḡ ꝛc̄.
Maior ptꝫ. ꝓbo minorē. qꝛ dato ꝙ aliq̄s ha
beat optimū ꝛ valde eleuatū intellectuꝫ. si tn̄
habeat malū affectū seu malā volūtatē. talis
nō diceť absolute ꝛ simplr̄ bon⁹ hō. q̄uis pos
sit dici bonus ꝭm q̄d. puta bon⁹ cleric⁹. vel bo
nus carpētari⁹. Sed si hꝫ bonā volūtatē ꝛ bo
nū affectū. nō obstāte ꝙ hēat obtusū ꝛ depssū
intellectū. nihilomin⁹ diceť simplr̄ bon⁹ hō. ḡ
5 ꝛc̄. P̄. i actu illi⁹ potētie p̄ncipalr̄ ꝯsistit bti
tudo. cui⁹ ꝑ se ꝛ p̄ncipale obm̄ ē summū bonū
Sꝫ volūtas ē hm̄oi. ḡ ꝛc̄. Maior ptꝫ. Pro
batio minoris. nā cū bonū sit ꝑ se obm̄ volun
tatis. sequiť ꝙ sūmū bonū sit p̄ncipale obꝫ vo
6 lūtatis. P̄. act⁹ fruitōis ē act⁹ volūtatis. sꝫ
btitudo p̄ncipalr̄ ꝯsistit i actu fruitōis. ḡ ꝛc̄.
Maior pꝫ ex dictꝭ li. i. di. i. q. i. arti. ij. Mior
pꝫ [illegible] Aug. i li. de doc. xp̄iana. vbi ait. Sūma
Cōclusio quarta. merces ē vt ipso deo ꝑfruamur Cōclo q̄rta
ē. ꝙ beatitudo aliquo mō ꝯsistit i actu intelle
ct⁹. q̄uis nō eq̄ p̄ncipalr̄ sic̄ i actu volūtatis.
1 Qꝛ q̄libet act⁹ aīe tm̄ ē btific⁹ q̄tū ꝑ ip̄m attin
giť ipse de⁹. Sed actu intellect⁹ attigiť deus.
q̄uis nō sic intime ꝛ ꝑfecte sic̄ actu volūtatis
ḡ ꝛc̄. Maior pꝫ. ꝓbať mior. qꝛ ea q̄ sunt p̄ora
generatōe sūt posteriora perfectiōe. sꝫ attictio
q̄ deū attigim⁹ ꝑ actū intellect⁹ ē p̄or generati
one ipsa attictiōe q̄ attingim⁹ deū ꝑ actū volū
tatis. eo ꝙ dilectio p̄supponat cognitōꝫ cū bo
nū cognitū sit obꝫ volūtatis. ḡ lꝫ actu intelle
ct⁹ attingam⁹ ip̄m deū. qꝛ videbim⁹ eū sicuti ē.
vt pꝫ i. i. ep̄la Johis. tm̄ illa attictio nō ē sic ꝑ/
fecta sic̄ [illegible] q̄ attigim⁹ ꝑ actū volūtatꝭ ꝭm quā
attinctōꝫ i ipso deo vltiate q̄escim⁹. ꝛ i ip̄m in
time trāsformamur. vt patet ex p̄dictis. ḡ ꝛc̄.
P̄. i actu visiōis intellectiue aliq̄ mō ꝯsistit 2
vita etna. ḡ aliq̄ mō btitudo. ꝯn̄a ptꝫ. et añs
hr̄ ex dicto saluatoris Joh. xvij. vbi ait. Hec
ē vita etna vt cognoscāt te deuꝫ ꝛc̄. Sed ꝯ Opiones quattuor.
istas duas ꝯclōes sūt q̄ttuor opiones. quarū
vna ē disticte ꝯ p̄mā ꝯclōem. alia distincte ꝯ
scđaꝫ ꝯclōꝫ. sed tercia ꝛ q̄rta aliq̄ mō sūt sil̄ ꝯ
ambas ꝯclōes Est igiť vna opinio ꝯ p̄mā Opinio p̄ma ꝙ beatitudo sit pricipalit solū in eēntia anime.
ꝯclusionē q̄ poniť ꝙ btitudo i nulla potentia
aīe ē p̄ncipaliter. sed solū i eēntia aīe ē p̄ncipa
liter. in potētijs aūt aīe ē ꝯseq̄nter. ꝛ ꝑ quādā
redundantiā ab ipsa eēntia. Qđ ꝓbāt sic. Il
lapsus dei in essentiā aīe est potior et ꝑfectior
q̄ꝫ in aliquā potētiā. Sed btitudo fit i nobis 1
ꝑ illapsum dei in nos. ḡ ꝛc̄. Maior patet. q̄a
redūdantia fit a priori in posterius. ꝛ nō ecō/
uerso. sꝫ eēntia ē p̄or potētijs. ḡ de⁹ p̄ncipalr̄ il
labiť eēntie. et ꝑ ꝯn̄s hm̄oi illapsus de eēntia
redūdat i potētias. Mior etiā pꝫ. qꝛ btitudo
causať ex eo ꝙ obm̄ beatificū illabiť ipsi btifi/
cabili. P̄. gr̄a ē p̄ncipalr̄ in eēntia aīe. ḡ [illegible] 2
beatitudo. Añs ꝓbať ꝑ ea q̄ dixi supius dis.
ij. q̄one. ij. arti. ij. Probať ꝯn̄a. qꝛ gl'ia est idē
qđ gr̄a cōsūmata. Sed beatitudo ē idem qđ
gl'ia. ergo beatitudo ē in essentia aīe in qua [illegible]
3 ipsa gratia. P̄. iusticia distributiua hoc re 3
quirit vt digniori plus de bono ꝛ principali/
us tribuať. Sed eēntia aīe cū sit suba est di
gnior qualibet sua potētia. cū eius potentie
sint accn̄tia. ergo btitudo q̄ ē sūmū bonū crea
ture beate p̄ncipali⁹ erit in eēntia q̄ꝫ in poten/
tia. P̄. nobiliori ꝑfectōi corn̄det nobili⁹ ꝑ 4
fectibile. Sed btitudo ē nobilissima ꝑfectio.
ꝛ eēntia aīe ē nobili⁹ ꝑfectibile q̄ꝫ potētia. ergo
ꝛc̄. P̄. q̄uis nō equalr̄ tn̄ ꝓportiōaliter de⁹ 5
beatificať ac creatura intellectual̄. Sꝫ de⁹ bti
ficať ꝭm eēntiā p̄ncipalius q̄ꝫ ꝭm potentiā. ḡ
ꝛ creatura. Maior ptꝫ. Probať minor. qꝛ de
us beatificat sub ratione essentie. ergo beatifi
cať seu ē btūs sub rōe eēntie. Cōseq̄ntia pꝫ. qꝛ
nō ē minus nobil' ratio ꝭm quā deus est bea/
tus. q̄ꝫ sit illa ratio ꝭm quaꝫ beatificat. P̄. 6
nullū accidēs ē subiectū accidēns. ḡ btitudo
nō p̄ōt eē in potētia. sed poti⁹ erit i eēntia. ꝯn̄a
pꝫ. qꝛ tā btitudo q̄ꝫ aīe potētia sūt accidentia
Añs habeť [illegible] Aris. iiij. meth. vbi ait. Nō. n.
accidens accidit accidēti nisi qꝛ ambo eidem

accidūt. Et subdit. Hoc em̄ nihil magis illi q̄ illud accidit huic. Ista opio stare nō pt. qz null⁹ act⁹ scd̄s ꝯuenit eētie aie nisi mediāte potētia. sed beatitudo ē q̄dā act⁹ scd̄s. ḡ non pt immediate ꝯuenire eētie ipsi⁹ aie. ꝛ mediāte eētia p modū redūdātie ꝯuenire ipsi potētie. sicut isti dicūt. Maior pz. qz q̄uis act⁹ p̄m⁹ respiciat q̄nq̄z eētiā imediate. tn̄ act⁹ scd̄s imediate respicit potētiā. Etiā minor ptz. qa fm Aristo. i. ꝛ x. eth. felicitas i opatōe ꝯsistit opatio aūt ē act⁹ scd̄s. ḡ ꝛc.

Cōtra opinionē.

Solutio. Ad. i. Ad. i. dōz ad minorē. q illapsus dei in nos pt dupl'r intelligi. Uno mō p illapsū cōi q̄ de⁹ illabit cuilibz creature ipsam in eē ꝯseruādo. Alio mō p illapsu spāli q̄ intellectuali vel rōnali creature ꝯiungit fm vitales opatōes q̄ sūt diligere ꝛ intelligere. Prio mō loq̄ndo de illapsu. tūc maior ē vera. minor ūo ē falsa. qz si hmōi illapsus eēt btitudo. tūc etiā ipsi dānati eēnt bti. qz si tal' illapsus n̄ ꝯpeteret ipsis dānatꝫ. tūc imediate ipsi annihilarent. Sz scd̄o mō q̄uis minor sit vera tn̄ maior ē falsa. nā tal' illapsus i nos ꝯtingit put dīna eētia se nob̄ cōiūgit p modū obiecti beatifici. ꝛ vt ē a nob̄ fruibil' ꝛ visibil'. talis aūt ꝯiūctio imediati⁹ ꝛ magis ppie cōuenit

Ad. 2. potētie q̄ eētie ipsi⁹ aie. Ad. ij. nego ꝯn̄tiā. Ad pbatōz dico. q intelligēdo p glāz pfectū ꝛ cōsūmatū hītū grē. tūc minor ē falsa. qz oīs habit⁹ hz se p modū act⁹ p̄mi. sed beatitudo formal' se hz [illegible] modū act⁹ scd̄i. cū sit opa/

Ad. 3. tio pfectissima. igit ꝛc. Ad. iij. dōm ad maiorē. q dato q suadēte iusticia digniori mai⁹ bonuz debeat dari. tn̄ hoc illo mō dz sibi dari quo ē capax illi⁹. Sz essentia nō ē capax formal' beatitudis nisi mediāte potētia. qz act⁹ scd̄s nō ꝯuenit eētie nisi mediāte potentia. fba em̄ creata nulli⁹ opārōis ē pncipiū imediatū. put al's declarauī. ꝛ iō q̄uis btitudo cōueniat eētie aie mediāte potētia. tn̄ ppꝫ ime

Ad. 4. diate ꝯuenit potētie ꝛ nō eētie. Ad. iiij. pz p iā dicta. qz q̄uis btitudo sit nobilissima pfectio int̄ oēs pfectiōes se hn̄tes [illegible] modū act⁹ scd̄i. tn̄ nō ē imediate i eētia aie. qz eētia nō ē apta nata imediate pfici actu scd̄o. eētia. n. nec elicit nec recipit actū scd̄m nisi mediante

Ad. 5. actu p̄mo puta mediāte potētia Ad. v. nego minorē. dei em̄ beatitudo q̄uis fm rē sit idem q̄d eētia sua. tn̄ qz hz modū act⁹ scd̄i. iō fm nr̄m modū intelligendi imediati⁹ respicit dei potētiā. s. intellectū ꝛ volūtatē q̄ essentiā. Ad pbatōz nego ꝯn̄az. Ad pbatōz dōm q sicut agere ē nobili⁹ q̄ pati. sic illud q̄d ꝯuenit deo fm appellatōz actiuā. pt ei fm nr̄m modū intelligēdi cōpetere fm nobiliorē rōz q̄ illud q̄d ꝯuenit ei fm appellatōz passiuā. Sz q̄uis deus sit pur⁹ act⁹. tn̄ iuxta modū nr̄m intelligēdi btificare ꝯuenit deo fm actiuā appellatōz. ꝛ beatificari fm passiuā appellatōz. iō ꝛc. Et istud ꝯfirmo sic. Scd̄m q cōiter cōcedit. ta lē ordinē hn̄t aliq̄ vbi sola rōne dr̄nt. q̄lē habēt in his i q̄b' real'r dr̄nt. Sed vbicūq̄z btificās ꝛ beatificatū dr̄nt real'r. ibi rō beatificātis ē nobilior rōne beatificati. ḡ etiā in ipso deo in q̄ ista dr̄nt sola rōne ratio beatificātis erit mō nr̄o intelligēdi nobilior ratōne beatificati.

Ad. vi. dōm. q posito q añs eēt vez loq̄ndo de subiecto p̄mo. tn̄ simpl'r ē falsū loq̄ndo de subiecto primo ꝛ immediato. Nā sbiectū primū ꝛ imediatū coloris ē supficies. ppt q̄d ait Arist. i pdicamētis. q ppriū ē supficiei p̄mo loco colorari. Ad pbatōz dōm. q lz accidēs nō accidat accidēti nisi qz ambo accidunt sbe tāq̄z subiecto p̄mo. tn̄ ex hoc nō intendit arist. dicere q̄n vnū accidēs possit accidere alteri accidēti tāq̄z subo primo. vt iā patuit de colore. Et cū subdit. Hoc em̄ nihil mag' ꝛc. dico q hoc ē intelligēdū de accidētib' nō hn̄tib' ordinē ad seinuicē. ꝛ quoz vnū nō p̄supponit alteꝝ in subiecto. sicut dulcedo ꝛ color ꝛ cetera talia. Nō est autē intelligendū de his quoꝝ vnū p̄supponit alteꝝ i subiecto. sicut color ꝛ supficies. opatio ꝛ potētia et cetera sīlia. sic em̄ accidit color supficiei. q tn̄ supficies n̄ accidit colori. ḡ ꝛc. Ad. 6.

Alia ē opinio ꝯ̄ scd̄am ꝯclusiōz. q̄ ponit q beatitudo eq̄ pncipaliter ꝯsistat i actu intellect⁹ ꝛ in actu volūtatꝭ. Qz in actib' eq̄liter se hn̄tib' ad obiectū beatificū equal'r ē beatitudo. sed act⁹ intellect⁹ ꝛ volūtatis equal'r se habēt in patria ad deū q̄ ē obiectū beatificū. ḡ ꝛc. Maior ptz. pbat minor. qz q̄uis in via intret amor vbi foris stat scia. fm Opinio secūda q btitudo ē eq̄liter i actu intellect⁹ ꝛ volūtatis. 1

q ait Hugo de. s. vic. tn̄ in patria q̄tū de deo cognoscimus tm̄ diligim⁹. ꝛ q̄tum diligim⁹ tm̄ cognoscim⁹. P. act⁹ fruitōis equal'r cō 2

cernit actū intellect⁹ ꝛ volūtatis. Sz btitudo ꝯsistit [illegible] actu fruitōis. ḡ ꝛc. Mior cōiter cōcedit. Probat maior auctē aug. qui ait. Fruimur cognitis quib' volūtas ppter seipa delectata cōquiescit. P. beatitudo ꝯsistit i pfecta vnione aie rōnalis cū deo. Sed tal' vnio 3

sit p actū intellect⁹ ꝛ volūtatꝭ. qz sicut p actū volūtatis vnimur deo vt hz rōem sūme bonitatꝭ. sic p actū intellect⁹ vnimur deo vt hz rōz sūme ꝛ p̄me veritatis P. p actū cuiuscūq̄z po/ 4

tētie aliq̄d mouet ad aliquē terminū acq̄rēdū p actū eiusdē potētie est aptū natuz quiescere

i termio iā acq̄sito. Sʒ tā p actū intellect⁹ q̄ʒ p actū volūtatꝭ mouet creatura rōnal' ad ipʒ deū. ḡ ꝫm actū vtrūsqʒ q̄escet i deo. Cū igit' btitudo nō sit aliud nisi vltiata q̄es aie rōnalis i
5 ipso deo. ideo ꝛc. P. aia rōnalis ē beatificabilis ꝫm q̄ ē ad imaginē dei. Sed ꝫm intellectū ꝛ volūtatē est eq̄liter ad imaginē dei. Maior pʒ. Sʒ minor ē aug. x. de tri. c. penl'. ḡ ꝛc.

Cōtra opinionē. Sʒ ista nō ɔcludūt. nec ista opio videt' eē vera. q2 act⁹ intellect⁹ ꝛ volūtatis nō sūt eq̄lit' pfecti. ḡ beatitudo nō cōsistit equaliter in eis Cōseq̄ntia pʒ. q2 cū btitudo sit sūma pfectio hois. igit' i actu pfectiori pfecti⁹ ɔsistit vel existit. pbo aūs. q2 sic cōiter d' nō est dare duas res spē dr̄ntes q̄ sint equal' pfectōis. eo q̄ nō sit dare duas spēs equal'r distātes a pmo seu ab ipso deo. Sed act⁹ intellectus ꝛ volūtatis dr̄nt spē. Et ɔfirmat' istud aūs. q2 istoruʒ actuū vn⁹ ordinat' ad alteꝝ. ḡ ē imperfectior eo Cōseq̄ntia pʒ. q2 qd ordinat' ad alteꝝ ē imperfecti⁹ eo ad qd ordinat' Aūs etiā pʒ. q2 i aia btā oīa sūt ordinata

Solutio. Ad.1. Ad pmū nego maiorē. q2 q̄uis aliq̄ actus equal'r se habeant ad deū seu ad obiectū beatificū. sic q̄ p vtrūqʒ ꝫm modū sui generꝭ pfecte attingat illud obm. tn̄ si vn⁹ illoꝝ actuū ꝫm suā naturā ē pfectior altero. i illo erit pfecti⁹ beatitudo. sic aūt ē in pposito. vt. j. patebit.

Ad.2. Ad. ij. nego maiorē. Ad pbationē dō. q̄ q̄uis fruamur cognitis. ex h̄ tn̄ nō hr̄ q̄ fruitio sit cognitio. Incognita eīn nequaq̄ʒ possum⁹ amare. ꝫm q̄ dicit aug. ꝛ tn̄ ex h̄ nō habet' q̄ amor sit actus intellect⁹. q̄uis bn̄ habeat' q̄ act⁹ amoris p̄supponat actū cognitōis. Vn̄ frui est act⁹ volūtatis. iuxta illō Aug. Frui est amore inherere alicui pꝑter seipm. p̄supponit tn̄ actū intellect⁹. eo q̄ bonuʒ cognitū sit volūtatꝭ obm

Ad.3. Ad. iij. dō. ad minorē q̄ q̄uis p vtrunqʒ actū vniamur deo. tn̄ hm̄oi vnio pfectiori mō fit p actū volūtatꝭ q̄ʒ intellect⁹. vt pʒ ex dictis i. 1. ɔclōe. ꝛ [illegible] pfectiori mō ē btitudo i actu volūtatis q̄ʒ intellect⁹

Ad.4. Ad. iiij. dō q̄ minor nō ē v̄a. q2 q̄uis amādo nos mouemur ad rē amatā. tn̄ cognoscēdo nos nō mouemur ad res cognitas. sʒ res mouēt' ad nos. vt pʒ. iij. de aia Vel dōm q̄ licʒ aliq̄ mō posset ɔcedi aiam ꝫm actū volūtatꝭ ꝛ intellect⁹ moueri ad deū. tn̄ hm̄oi mot⁹ pfectior ē ꝫm actū volūtatꝭ. iō pfectior erit etiā q̄es ipi⁹ aie i deo ꝫm actū volūtatis. ꝛ p ɔn̄s pfectior btitudo.

Ad.5. Ad. v. dō q̄ lʒ volūtas ꝛ itellect⁹ possint dici eq̄les et eq̄l'r se hr̄e ad imaginē q̄tū ē ex pte abstractōis ꝛ īmunitatꝭ a matia q2 iste potētie ābe fūdāt' i s̄bo imatiali. puta i eēntia aie itellectiue. ꝛ ambe sūt hꝫ se eq̄liter ɔsūtiue. tn̄ q̄tū ē ex pte pfectōis hm̄oi eq̄litas deficit. q2 volūtas ē pfectior intellectu. ꝛ act⁹ volūtatis pfectior ē actu itellect⁹. sic aliq̄l'r iā patuit ꝛ inferi⁹ magꝭ appebit. Cū igr̄ btitudo pncipali⁹ ꝛ pfecti⁹ ɔueiat potētie pfectiori. iō btitudo n̄ ɔueniet eq̄l'r his duabꝫ potētijs.

Instantia. Forte dicet' q̄ ista solō ponit aūs ꝛ negat ɔn̄s q2 cū sp abstractior potētia sit pfectior. igr̄ eqlit' pfectū ē ncciuʒ ɔn̄s ad eq̄lit' abstractū. et p ɔn̄s dicet' q̄ intellect⁹ ꝛ volūtas sint equal' abstractōis ꝛ n̄ sint eq̄lis pfectōis. ē ponere aūs ꝛ negare ɔn̄s. Est etiaʒ ponere aūcedens ꝛ negare aūs. q2 ad negationē ɔn̄tꝭ sequit' negatio aūtis. ḡ ꝛc.

Solutio. R̄ndeo q̄ ista solō nō negat ɔn̄s ponēdo aūs. Ad pbatōꝫ dōm q̄ eē equal'r pfectū nō ē ncciū ɔn̄s ad eē equal'r abstractū. ꝛ maxīe in talibꝫ rebꝫ in q̄bꝫ cetera nō sūt paria. sicut ē in pposito. q2 volūtas ex se ē libera. ꝛ pōt intellectui impare. ꝛ iō q̄uis iste due potētie sint equal' abstractōis. tn̄ q2 impiū toti⁹ regni aie rōnalis residet apud volūtatē. iō nō sūt equal'r pfecte. dato q̄ sint eq̄liter abstracte. Vn̄ sic in ppōnibꝫ geometricis si equalibꝫ addāt' ineq̄lia. ea q̄ resultāt erūt inequalia. sic i pposito [illegible] his q̄ sūt equal' abstractōis [illegible] diuinā potētiā vel p naturā cōditōes dignitatē ipoztātes inequal'r tribuūt'. talia q̄tū ad pfectōes erūt ineq̄lia

Opio tertia q̄ btitudo cōsistat pncipali⁹ i actu intellectus. Tercia ē opio ɔ vtrāqʒ ɔclōem q̄ ponit q̄ btitudo pncipal'r ɔsistit i actu intellect⁹. et ꝫm q̄d seu ex ɔn̄ti in actu volūtatis Primū dictū isti pbant sic. In illa potētia ē pncipali⁹ btitudo q̄ magis dr̄nter se hʒ ꝫm statū vie ꝛ prie. Sed intellect⁹ ē hm̄oi. ḡ ꝛc. Maior pbat'. q2 maxima mutatio fit in aia qn̄ trāsit de statu vie ad statū patrie. mutat' eīn de miseria [illegible] summū gaudiū. ꝛ p ɔn̄s beatitudo pncipalius dʒ attendi ꝫm illā potentiā ꝫm quā magis mutat' hō in hm̄oi trāsitu. Mior etiā pʒ. q2 i volūtate mā et idē habit⁹ puta ipa caritas. sed i intellectu cessat habit⁹ fidei. et acq̄rit' lumē glie.

P. btitudo nō ē pncipal'r i actu volūtatꝭ. ḡ 2
pncipal'r erit i actu intellect⁹. Cōseq̄ntia pʒ. q2 i nulla alia potētia eē pt nisi i vna istaꝝ. pbat' aūcedēs. q2 si esset in actu voluntatis. vel talis act⁹ eēt amor amicicie. vel amor ɔcupiscētie. Nō pmū. q2 in illo nō consistit pnci paliter beatitudo in quo p se ꝛ directe consistit ratio meriti. Sed in amore amicicie p se et directe cōsistit ratio meriti. Maior patet. quia illa que se habent p modum vie ꝛ termini nō possunt se [illegible] eodē cō pati. Sed meritū

se hʒ p modū vie. ⁊ pmū p modū termi. ğ ⁊c. Minor pbat. qꝛ illud qḋ sic se hʒ q se sine q̄buscūq; alijs sufficit ad meritū. ⁊ sine q̄ q̄buscūq; alijs positis nō ponitur meritum: in illo p se ⁊ directe ꝯsistit ratō meriti. sʒ amor amicicie q̄ diligit deꝰ ex caritate ꝓpter sepʒ ē hmoi ğ ⁊c. Nec scdm. qꝛ pmū ⁊ p se ꝯcupiscibile nō pōt ꝯsistere i actu amoris ꝯcupiscētie. Sed beatitudo ē pmū ac p se ⁊ summū ꝯcupiscibile. ğ ⁊c. Maior pʒ. qꝛ nullus actꝰ pōt esse pmū ⁊ p se obiectū suipsiꝰ. Minor etiaʒ pʒ de se.

3 P. actꝰ q̄ pcedit a potētia mediāte nobilissimo hītu ē pfectissimꝰ. ⁊ p ꝯn̄s btitudo i eo pncipaliꝰ ꝯsistit. Sʒ aliq̄s actꝰ intellectꝰ ē hmoi. ğ ⁊c. Maior pʒ. pbatō minoris. qꝛ aliq̄s actus elicit ab intellectu mediāte hītu sapie. q̄ habitꝰ ē nobilissimꝰ inter oēs habitus aie. vt pʒ p Aris. i. meth. ⁊ vi. ac. x. eth.

4 P. cā equoca ē nobilior suo effectu. Sed actꝰ intellectus ē cā equoca actꝰ ipsiꝰ volūtatis respectu vltimi finis. ğ ē nobilior eo. et p ꝯn̄s pncipaliꝰ ꝯsistit i eo btitudo. Maior pʒ. qꝛ i hoc differt cā equiuoca a causa vniuoca. qꝛ cā vniuoca ē formaliter talis qualis ē suus effectus ⁊ p ꝯn̄s non est nobilior licet sit eq̄ nobilis sicut suus effectꝰ. Sed cā equoca ē v̄tualr̄ talis q̄lis ē suus effectus. ⁊ p ꝯn̄s ē nobilior suo effectu. qꝛ continētia virtualis est eminētior q̄ formal. Minor pbat q̄ ad ambas ptes. qꝛ q actꝰ intellectꝰ sit cā actus volūtatis respectu vltimi finis pʒ. qꝛ posito actu intellectꝰ respectu vltimi finis n̄ccio ponit actꝰ voluntatis. clare em̄ apphēso vltimo fine p intellectū n̄ccio volūtas diligit ipʒ. vt pʒ ex dictis di. i. q. ij. Etiā nō posito actu intellectꝰ nō ponit actꝰ volūtatis. qꝛ volūtas n̄ pt ferri i nō cognitū. Q, etiam sit eiꝰ cā equoca pʒ. qꝛ i tali causatōne effectꝰ ⁊ cā dr̄nt spē.

5 P. q̄n̄cūq; aliq̄ sūt in eodē ꝯiūcta. tūc sp illud ē nobiliꝰ et eligibiliꝰ qḋ sepatū ab alio manet eligibilius. Sed si p possibile vel impossibile ītellectio ⁊ volitio ab inuicē separent. tūc intellectio eēt eligibilior volitōe. qꝛ intellectio etiā sepata a volitōne esset actꝰ pfectus ⁊ ꝓpriꝰ nature intellectual. Sed volitio sepata ab intellectiōe eēt q̄si q̄dā inclinatio naturalis.

6 P. actꝰ volūtatis depēdet ab actu intellectꝰ. ⁊ nō ecōuerso. ğ actus intellectꝰ ē pfectior ⁊ nobilior actu volūtatꝭ. Añs pʒ. qꝛ actꝰ volūtatis n̄ccio psupponit actū intellectꝰ. cū bonū cognitū sit obm̄ voluntatis. Pʒ etiā ꝯn̄a. qꝛ indepēdēs ē nobilius depēdente.

7 P. actus intellectꝰ ē sincerior ⁊ purior actu volūtatis. ğ ē pfectior. Añs patet. qꝛ actus intellectus nullā maliciā ꝯbit ab obiecto sic ꝯbit actus volūtatis. Nā scire malū n̄ ē malū. q̄uis velle malū sit malū. vt pʒ. i. de. choꝝ. Et ꝯfirmat. qꝛ i intelligēdo ē motus reꝝ ad animā. sed in amādo seu volēdo ē ecōuerso. qꝛ aīa mouet ad res amatas. vt pʒ. iij. de anima. iō intellectus nō vilificat ex hoc q intelligit vilia. imo ecōuerso ipsa vilia nobilitātur ex nobilitate intellectꝰ. qꝛ capiūt esse spūale in ipso intellectu. Nā omne qḋ recipit ad modū recipiētis recipit. Volūtas autē vilificat ex eo q vult vilia. qꝛ bonū ⁊ malū sūt in rebus. vt pʒ. vi. meth. igit volūtas volēdo ista vilia exteriora in quibꝫ ē malicia efficit mala. qꝛ q̄n̄ mouet ad ea. tūc ipsis ꝯformat ⁊ q̄dāmodo i ipsa trāsformat. eo q ſm Dyo. amor trāsformet amantē in amatū. Etiā pʒ ꝯn̄a. qꝛ actus q̄ ē malicia ⁊ impfectōe impmixtior. ille ē minꝰ malꝰ ⁊ pfectior. sʒ actꝰ q̄ pdicto mō ē purior. ille ē malicia impmixtior. ergo ⁊c. Cōfirmat

Cū igit beatitudo pncipalius hēat esse in actu pfectissimo. sequit ex his. v. rōnibꝫ prime adductis q i actu intellectꝰ pncipalius sit beatitudo q̄ i actu volūtatis. P. hoc idē arguit ex pte potētie. qꝛ beatitudo ē actꝰ nobilissime potentie. vt pʒ. i. ⁊ x. ethicoꝝ. Sed vt isti dicūt. intellectus ē potētia nobilissima vl̄ saltē nobilior ⁊ pfectior ipsius aie beate. Istā minorē pbāt multiplr̄. Pmo sic. Potētia cuiꝰ actꝰ ē nobilior illa ē pfectior ⁊ nobilior. Sed actꝰ intellectꝰ ē nobilior actu voluntatis. ğ ⁊c. Maior pbat. qꝛ potētie distinguūt p actus. vt pʒ. ij. de aīa. Minor pʒ ex rōibꝫ imediate pcedētibꝫ. Probatio minoris. 1

Scdo sic. Potētia tēdēs i obm̄ sb rōne nobiliori ē nobilior. sed rō veri sub q̄ intellectꝰ tēdit in obiectū ē nobilior q̄ rō boni sb q̄ tēdit ipsa volūtas i suū obm̄. qꝛ rō veri ē simplicior ⁊ rōnientis ꝓpinq̄or q̄ ratio boni 2

Tercio sic. Potētia mouēs vt finis ē nobilior illa q̄ mouet vt agēs. qꝛ finis est cā causaꝝ. vt pʒ. ij. meth. ⁊ ij. phicoꝝ. Sʒ intellectꝰ mouet volūtatē p modū finis. ⁊ volūtas mouet ītellectū ⁊ alias potētias ipiꝰ aie p modū agētꝭ ğ ⁊c. 3

Quarto sic. Illa potētia q̄ ad pl'es rōes entis se extēdit illa ē nobilior Sʒ intellectus extēdit se ad rōem veri ⁊ boni ⁊ ad oēʒ aliā rōnē fundatā i ente. volūtas aūt solū extēdit se ad rōeʒ boni. ğ ⁊c. 4

Quito sic. potētia q̄ ꝯcernit i diffinitōe alteriꝰ ē nobilior illa q̄ p ipsaʒ diffinit. sed intellectꝰ ꝯcernit i diffinitōe volūtatꝭ. qꝛ potētie diffiniūt p sua oba. iō volūtas diffinit p bonū cognitū. qḋ ē suū ꝓpuʒ obʒ. ğ ⁊c. 5

Sexto sic Potētia q̄ creatura rōnalis 6

distinguit a creaturis corporalibus z ip̄fectis ē nobilior q̄ illa q̄ ꝯuenit cū talibus creaturis. Sed p intellectū fit hmōi distinctio z nō p appetitū seu volūtatē. Maior pz. qꝛ illud qđ ꝑpe ꝯuenit creature nobiliori hꝫ ē nobili⁹. Sꝫ illud q̄ res distiguit ab aliis sibi ꝑprie ꝯuenit. Pz etiā minor. qꝛ q̄uis res corpales nō hēant intellectū. hñt tñ appetitū. sic appet ꝺ appetitu na
7 turali z sensitiuo. Septio sic. Qñ aliq potētie sic se hñt q act⁹ vni⁹ potētie ē ꝑpter actū alteri⁹ potētie. tūc tal' potētia ꝑpter cui⁹ actū ē act⁹ alteri⁹ potētie illa ē nobilior. sꝫ act⁹ voluntatis ē ꝑpter actū intellect⁹. Maior pz. pbat minor. qꝛ delectatio ē ꝑpter opatōꝫ. sꝫ delectatio ē act⁹ volūtatis. z ꝑpria opatio hoīs est intelligere. g̃ act⁹ volūtatis est ꝑpter actū intelle
8 ct⁹. Octauo sic. Potētia imediati⁹ attingēs obm btificū est nobilior z pfectior. Sꝫ intellect⁹ imediati⁹ attingit obiectū beatificū q̄z volūtas. qꝛ cū bonū cognitū sit volūtatis obiectū. igit volūtas nō attingit obiectū beatificū nisi
9 mediāte cognitōe q̄ ē act⁹ intellect⁹. Nono sic. Potētia q̄ ē apta nata pfici nobiliori hītu illa ē pfectior. Intellect⁹ ē apt⁹ nat⁹ pfici nobiliori habitu. g̃ zc. Maior pz. qꝛ sic se hꝫ pfectio ad pfectōꝫ. sic pfectibile ad pfectibile. igr sic se hꝫ habit⁹ ad habitū. sic potētia ad potētiā. Minor etiā pz. qꝛ hīt⁹ lumīs glie q̄ hꝫ eē i intellectu ē nobilior z pfectior oī habitu volūtatis. P. btītudo ē ꝑ se sufficiēs bonū. sꝫ hmōi sufficiētia magis z pncipali⁹ repit i actu intellect⁹ q̄z volūtatis. qđ pz Joh. xiiij. vbi ait s. philipp⁹. Dñe ostēde nobis prēꝫ z sufficit nobis. P. hꝫ idē pbāt auctē xpi Joh. xvij. vbi ait. Hec ē vita eterna vt cogn̄scāt te deū zc.

Et auctē Aug. i. de tri. c. vltio. vbi ait. Visio ē tota merces. Et auctē phi. x. ethi. vbi ait. q btītudo ꝯsistit in cōtēplatōe sapie. Sꝫ cōtēplatio sapie ē act⁹ intellectus. Q, aūt aliq̄ mō act⁹ volūtatis sit beatific⁹ pbant. Qꝛ act⁹ fruitōis patrie ē beatific⁹. sed tal' act⁹ ē act⁹ volūtatis. g̃ zc. Sed nec ista cōcludūt. immo multe de his rōibus eq̄ bñ vel efficaci⁹ pñt adduci p ꝯclusiōe quā p̄us posui q̄ huic opinioni ꝯdicit. sic appebit in soluēdo. Ad p̄mū igit pt dici q maior nō ē vera. Ad pbationē dōm. q q̄uis aīa multū mutet qñ trāsit de via ad patriā. hmōi tñ mutatio magis fit in pte aīe q̄ ē min⁹ pfecta. qꝛ illa est min⁹ apta ad statū patrie. nisi habilitet p nouū donū gr̄tie ꝯsūmate. puta p lumē glie. z p ꝯñs in tali pte min⁹ pncipaliter erit ipsa beatitudo. qꝛ etiam fm istos beatitudo ꝯsistit in actu nobilioris z pfectioris ptis seu potētie ipsi⁹ anie. Vñ ex isto argumēto sufficiēter arguit q volūtas ē pfectior intellectu. qꝛ si nō. tūc i trāsitu ꝺ statu vie ad statū patrie opteret maiorē mutationē fieri in volūtate q̄z in ipo intellectu. P. [redacted] ista maior esset vera. tūc i qlibet potētia ptis sensitiue pncipali⁹ eēt btītudo q̄z in aliq potētia ptis intellectiue. Cōseqntia pz. qꝛ qlibet potētia ptis sensitiue mutat ꝺ mortalitate ad immortalitatē añq̄z tot⁹ hō beatificet. z p ꝯñs qlibet tal' potētia magis dr̄nter se hꝫ fm statū vie z patrie q̄z q̄cūq̄z potētia ptis intellectiue. Sed ꝯñs ē incōueniens. vt de se pz. Etiā oppositū minoris q̄ztū ad illud qđ dicit de fide pbaui in prologo. q. iij. arti. ij. Ad. ij. nego añs. Ad probationē dōm q amor amicicie dupl'r pt accipi. Vno mō vt fluit z mouet feruenti desiderio q̄ aīa viatrix affectat vniri suo dilecto. Alio mō vt q̄escit i dilecto. z ipo fruit iā adepto. Primo mō loq̄ndo de amore amicicie. sic aīa in via diligit ipꝫ deū. z isto mō in amore amicicie directe cōsistit meritū Sed scđo mō in amore amicicie ꝯsistit beatitudo q̄ est verꝫ z eternū p̄miū. Ad terciū nego minorē. Ad pbationē dōm q auctas Aristo. nō est ad ꝑpositū. qꝛ Aristo. nō nouit dignitatē caritatis a deo infuse q̄ ē multo pfectior habit⁹ q̄z sapia acq̄sita. de q̄ scripsit Arist.

Forte dicet q nō solū sapia acq̄sita verūetiam sapiētia infusa q̄ ē pfectissimū donū spūs scti ē habit⁹ intellect⁹. z p ꝯñs adhuc videt q habit⁹ intellect⁹ sit pfectior habitu volūtatis

Rñdeo q sapiētia infusa dupl'r pt ꝯsiderari. Vno mō solitarie z absq̄z implicatiōe caritatis exñtis in volūtate. z sic nō est nobilissimū donū dei inter habit⁹ a deo infusos. qꝛ distinguēdo vnū habitū ꝯ aliū pcise. tunc caritas pemīnet oībus aliis habitibus a deo infusis. vt patꝫ p Aug. xv. de tri. c. xix. vbi ait. In donis dei nullū ē mai⁹ donū caritate. nec eq̄le

Alio mō cū implicatiōe caritatis. qꝛ sapia fm suā ethymologiā dicit q̄si sapida sciētia. Hmōi aūt saporē nō pt sapia hre nisi mediāte caritate volūtatē informāte. Et iō nec etiā isto mō habit⁹ sapie dꝫ dici nobilior caritate qꝛ suā supmā nobilitatē puta ipm spūalē saporē hꝫ a caritate. Ad qrtū dōm q duplex ē cā equoca. Vna totalis. Alia ptialis. Quāuis aūt maior possit ꝯcedi loq̄ndo de cā equoca totali. tñ falsa est loq̄ndo de cā equoca ptiali. Et tūc ad minorē dico q accipiēdo minorē sub illo sensu q̄ maior ē vera. tūc minor est falsa. qꝛ dato q actus intellectus aliquis

Marginalia (left): Rō nona tercie opinionis. — Rō decia. — Scđa opinionis — Cōtra opinionē. — Solutio. Ad. i.

Marginalia (right): Ad. 2. — Ad. 3. — Instantia — Solutio. — Ad. 4.

causalitatē hēat sup actū volūtatis. tñ illa cā
litas nō ē totalis. sed solū ptialis. qȝ maiorē
causalitatē hȝ volūtas ꝛ etiā obiectū volūtatꝭ
sup actū a volūtate elicitū. ꝙ hēat actꝰ ipsius
intellectus. Etiā pt dici ꝙ nō minꝰ actꝰ vo
lūtatis ē cā equoca ipsiꝰ actꝰ intellectꝰ ꝙ econ/
uerso. qȝ nulla cognitio pt ꝯpetere intellectui
nisi assit intētio volūtatis. Uñ dicūt qdā ma
gni doctores ꝙ obo actualr mouēre ipm intel
lectū. si nulla ꝯcurrat intētio volūtatis. ꝙuis
ibi sit aliq̄ actio. nulla tñ ē ibi cognitio. Qd
vtiqȝ ē verꝝ loquēdo de cognitōe pfecta q̄ ē iu
dicatiua. qȝ nec cognitōe sensitiua nec intel
lectiua hr aliqd iudiciū de obo nisi assit volū
tatis intētio. Etiā ipsa voluntas libere pt ipa
re intellectui vt insistat tali vel tali cognitiōi.
vel vt desistat ab ea. Sed impans alicui effe
ctū ē vera cā illiꝰ effectꝰ. vt pȝ phm. ij. phic.
gͦ ꝛc. Et ista ē itētio ansel. de ꝯceptu ꝟgina
li. c. iiij. vbi ait. ꝙ volūtas om̄s alias potētias
mouet ꝺm impiū suū. Et idē videt ponere. b.
Aug. xix. d ci. dei. c. xiiij. vbi ait. ꝙ volūtas vti
Ad. 5. tur oībꝫ alijs potētijs Ad. v. nego minorē.
qȝ qñcūqȝ aliq̄ bona sunt distincta. ita ꝙ vnū
nō includit alterꝝ. tūc semp illud est eligibiliꝰ
cuiꝰ oppositū ē odibilius. Ista pȝ. vij. ethico
rū. vbi phs vult ꝙ heroica virtus sit optima
virtutū. eo ꝙ suum oppositū. s. bestialitas est
pessimū viciorꝝ. Sed oppositū dilectiōis pu
ta odiū est peius ꝙ oppositū cognitōis puta
ignorātia. ꝛ maxime in ꝓposita materia. Nā
odire deū est multo peius ꝙ nescire deū Ad
ꝓbationē dicendū. ꝙ hmōi volitio sepata nō
esset inclinatio naturalr. s esset actꝰ libere eli
citꝰ a potētia eēntialr libera. a cuiꝰ bonitate to
tum eliciens hmōi actū diceret simplr bonū.
ꝛ p ꝯsequēs hmōi volitio sepata esset eligibi
lior cognitōe sepata. qȝ ꝙuiscūqȝ cognitio eēt
clara ꝛ in suo genere bona. tamē eius bonita/
te totū cognoscēs nō diceret simplr bonum.

Ad. 6. Ad sextū nego añs ꝙtū ad h ꝙ dr nō ecō/
uerso. qȝ actus intellectꝰ ꝙtū ad sui pfectōem
depēdet ab actu volūtatꝭ. vt pȝ ex dictis ad q̄r
tā rōem Etiā negāda ē ꝯñtia. qȝ ī his q̄ ad
inuicē habēt ordinē determinatū. tūc sp poste
rius generatōe depēdet ab eo qd ē pus gene/
ratione. accipiendo dependentiā p psupposi/
one. sicut isti accipiūt i ꝓposito. ꝛ tñ dicit. iiij
ꝛ. ix. meth. ꝙ pus pfectione ē posterius gene/
ratione. P. si om̄e dependēs esset ignobiliꝰ
eo a quo depēdet. tūc finis eēt ignobilior his
q̄ sunt ad finē. Ꝯsequētia pȝ. qȝ finis est po
sterior his q̄ sunt ad finē. ꝛ ea necessario psup

ponit ꝙtum ad suū esse. Iterꝝ aīa rōnalis ꝛ
quelibet forma substātialis depēdet a suis di
spositōibus. qȝ ñ potest eē ī materia nisi dispo
sita. cū actus actiuorꝝ sint in patiēte ꝛ disposi/
to. vt dicit. ij. de aīa. ꝛ tamē nullus sane men
tis diceret animā rationalē vel aliquā formā
substātialē eē impfectiorē sua dispositōe. gͦ ꝛc.

Ad septimū dōm. ꝙ istud añs vel accipit Ad. 7.
de actibꝫ pfectis et ordinatis ipsiꝰ intellectꝰ et
volūtatis. vel de actibꝫ inordinatis ꝛ q̄si cor/
ruptis. Si pmo mō. tūc istud añs est falsū.
qȝ ordinatꝰ actus volūtatis q̄ volūtas ordīa
te vult bonū. est purior ꝛ melior ꝙ actus quo
intellectus cognoscit verꝝ. Et hoc patet p con
firmationē ꝓbatiōis quā isti adducūt de trās
formatione aīe in obiectū q̄ fit actū volūta
tis. ꝛ maxime loquēdo de obiecto qd est purū
bonū. de quo currit pñs sermo. cuȝ loq̄mur de
obiecto beatifico. Si scdo mō. tūc negāda est
ꝯñtia. qȝ ꝓcedit a ꝺm quid ad simplr. puta de
actu corrupto ꝛ inordinato ad actuȝ simplr.
imo oppositū illiꝰ ꝯñtis deberet iferri. qȝ sicut
pȝ. iij. topicorꝝ. cuiꝰ corruptio ē peior ꝛ magis
odibilis. illud ē melius et magꝭ eligibile. Cū
igit velle malū qd est quedā corruptio actus
volūtatis. a qua etiā ipsa volūtas dicit eē cor
rupta. sit peius cognitiōe falsa. sequit ꝙ velle
bonū quo voluntas pficit. sit melius cogniti/
one vera. ꝛ p ꝯñs absolute loquēdo actus vo
lūtatis debet dici purior ꝛ pfectior actu ipsiꝰ
intellectus. Et hoc confirmo sic. Qñcūqȝ
aliqd nomē est cōe pluribꝫ. quorꝝ vnū est pfe
ctius altero ꝛ pleniori mō pticipat rationē il/
lo nomīe importatā. tūc si illud nomē absolu
te ꝓfert. sp debet intelligi de illo pfectiori. Si
em̄ hoc nomē aīal absolute ꝓfert. tūc magꝭ de
bet intelligi de aīali viuo ꝙ de animali picto
vel mortuo. Sed ly actus volūtatis ē ꝯmu/
ne actibꝫ ordinatis ꝛ pfectis. quibꝫ voluntas
diligit diligēda. ꝛ odit odienda. ꝛ actibꝫ inor
dinatis seu corruptis et impfectis. quibꝫ vo/
luntas diligit odiēda ꝛ odit diligēda. gͦ cum
absolute ꝓfert debet intelligi de actu volūtatꝭ
pfecto ꝛ ordinato. Cū igit iste sit pfectior. pu
rior ꝛ sincerior actu itellectꝰ. gͦ absolute loqu/
do actꝰ volūtatis ē pfectior actu intellectus.

Nec ꝓbatōes pdicti añtis ꝯuincūt opposi Nota
tū. qȝ solū ꝓcedunt de actibꝫ corruptis ꝛ inor
dinatis. ꝛ p ꝯñs ex ipsis arguit nrm ꝓpositū.
qȝ si velle malū est peius ꝙ intelligere malū.
tūc ab opposito sensu velle bonuȝ erit melius
ꝙ intelligere bonū. Et ista ē intentio beati
Aug. xi. de ciui. dei. c. xxviij. vbi ait. Neqȝ vir

bonus merito dicitur qui scit bonum. sed qui diligit bonum. Et subdit ibidem. Propter quod in hominibus qui recte amant ipse amor magis amatur.

Ad.8. Ad octauum nego minorem. quia voluntas est potentia magis libera quam intellectus. ergo est perfectior. Antecedens patet ex his que dixi li. ij. dist. xxxviij. arti. i. Et ibidem respondi multis obiectis contra istud antecedens. Patet etiam consequentia. Quia potentia precellens in nobiliori conditione est nobilior et perfectior. Sed inter conditiones anime rationalis libertas est nobilior. cum liberum sit gratia sui. vt patet in prologo li. meth. Preterea potentia potens alteri imperare est nobilior ea. sed voluntas imperat intellectui. et sepe facit contra eius iudicium. vt patet per b. Bern. in suo li. de libero arbitrio Et idem patet per Ansel. in suo li. de libero ar. ergo etc.

Ad primam probationem minoris. Ad primam probationem predicte minoris nego iterum minorem. et causa negationis apparet ex predictis.

Ad.2. Ad secundam probationem dico quod minor non est vera. Etiam propositionem assumptam ad probandum illam minorem nego. quia rationabiliter potest sustineri quod ratio boni sit prior ac simplicior. et rationi entis propinquior quam ratio veri. Nam ratio veri consistit in manifestatione. quia verum est sui ipsius manifestatiuum. vt patet in li. posteriorum. et ideo ratio veri sumitur ab actualitate. Nam sicut entia existentia in potentia obnubilantur et latent. sic existentia in actu manifestantur et patent. Propter quod ea que maxime sunt in actu puta substantie separate. illa sunt manifestissima in natura. vt dicitur ij. meth. Ratio autem boni sumitur ab vnitate. eadem est enim ratio boni et ratio vnius. vt ait Boe. in li. de conso. Quod etiam tangens Proclus. xiij. propositione sui li. sic ait. Omne bonum vnitiuum est participatum ipso. et omis vnitio bonum est. et bonum vni idem. Et subdit ibidem in commento. Uno. enim. omnia saluantur. et dispersio vnumquodque exire facit a substantia. Ipsum bonum quibuscunque affuerit: hec efficit vnum. et continet secundum vnitionem. Sed ratio vnius est prima omnium rationum que fundantur in ente. vt patet. iiij. meth. ideo ratio boni est prior et enti propinquior quam ratio veri

Instantia. Forte dicetur quod talis debet esse ordo in potentiarum obiectis qualis est in ipsis potentijs Sed intellectus est prior voluntate. ergo ratio veri debet esse prior ratione ipsius boni. cum verum sit obiectum intellectus. sicut bonum obiectum voluntatis.

Solutio. Dicendum quod loquendo de ordine prioritatis via generationis. tunc maior non est vera. quia potentie sensitiue sunt priores prioritate generationis intellectu. et tamen propria eorum obiecta non sunt substantie. sed sunt accidentia. que via generationis sunt substantijs posteriora. que substantie primo et per se intellectui obijciuntur. Sed concessa ista maiore de prioritate perfectionis. tunc minor est falsa. quia voluntas est perfectior inter omnes potentias anime. Quia quamuis origine intellectus precedat voluntatem. tamen econuerso voluntas perfectione precedit intellectum. Nam natura intellectualis totum posse suum terminat in causando voluntatem

Ad.3. Ad terciam probationem dicendum quod quamuis maior sit vera. loquendo de fine principali et reali. tamen non est vera loquendo de fine secundario et similitudinario. quia non dicitur finis nisi pro tanto. quia est quedam similitudo finis. Cum igitur isto secundo modo et non primo actus intellectus habeat rationem finis. ideo non sequitur intellectum esse perfectiorem voluntate. sed potius econuerso. Etiam ratio finis magis saluatur in actu voluntatis quam intellectus. quia sicut patet. ij. phisicorum. finis est quod vltimum et optimum. Sed actus voluntatis est vltimus actus anime rationalis. est. enim. perfectissimus et optimus. quia animam ipsi deo coniungit intimius et perfectius. vt patuit supius

Ad.4. Ad quartum nego minorem quantum ad secundam partem. quia ad quecunque potest se extendere intellectus. ad eadem potest se extendere ipsa voluntas. Iste enim potentie equalis ambitus sunt. vt testatur. b. Aug. in li. de trini.

Ad.5. Ad quintam nego maiorem. nam ex hoc quod vna potentia diffinitur [redacted] alteram. non habetur quod diffiniens sit nobilior diffinita. quamuis ex hoc forte possit haberi quod sit generatione prior ea. Etiam genus ingreditur diffinitionem speciei. et tamen secundum suam propriam rationem est imperfectius specie.

Ad.6. Ad sextam nego minorem. accipiendo appetitum pro appetitu intellectiuo. que est ipsa voluntas. Ad probationem dicendum quod licet tales res habeant appetitum sensitiuum vel naturalem. tamen homo distinguitur ab eis per appetitum liberum seu intellectiuum. et hoc non minus quam per ipsum intellectum.

Ad.7. Ad septimam dicendum ad minorem quod inquantum esse propter alterum derogat dignitati. tunc actus intellectus magis est propter actum voluntatis quam econuerso. quia vt patet ex dictis li. ij. di. xxxviij. voluntas se habet ad intellectum predominatiue et imperatiue. et econuerso intellectus se habet ad voluntatem subseruienter et famulatiue monstrando obiectum volibile ipsi voluntati Ad probationem dicendum quod delectatio proprie non est operatio. sed est quedam passio vel sequela consequens actum perfectum seu complacentiam ipsius voluntatis. et [redacted] consequens magis et immediatius est propter operationem voluntatis quam propter operationem intellectus. vel cuiuscunque alterius potentie ipsius anime.

Ad.8. Ad octauam nego minorem. Ad probationem dicendum quod quamuis ex hoc bene arguatur quod via originis anima [redacted] intellectum prius attingat obiectum beatificum quam per voluntatem. eo quod [redacted] voluntatem non tendat in obiectum nisi obiectum fiat presens ipsi voluntati. presens autem non fit nisi per suam cognitionem. ex hoc tamen non habetur quin voluntas immediate tendat in obiectum beatificum sibi presentatum. immo tanto immediatius potest dici voluntas tendere in huiusmodi obiectum quanto anima fortius et intimius transformatur in ipsum [redacted] actum voluntatis quam [redacted] actum intellectus

Ad.9. Ad. ix. nego minorem cum sua probatione. quia vnumquodque existens in anima

tāto ē nobilioris ɔditōis q̄nto ipm̄ ē cū intimio ris ɔiūctōis aīe cū obiecto btīfico Sȝ pfecta caritas ē cū intimioris ɔiūctiōis aīe ḃm volū tatē cū deo seu cū obiecto btīfico. q̄ pdictū lu men ḃm intellectū. ḡ caritas ē pfectior isto lu mie. Propter qḋ Hu. de. s. vic. i ɔmēto sup illo ḃbo Dyo. supacutū ⁊ supferuidū ⁊c. ait q̄ caritas omībꝫ supeminet. Et ideo ḃm eundē Hugo. ibidē. supmus ordo angeloꝝ a carita te noīaꝛ. ⁊ dꝛ seraphin. qḋ interptaꝛ incēdiū. ⁊ scd̄s ordo a scīa seu a lumine sciētifico. qꝛ dꝛ cherubin. qḋ interptaꝛ plenitudo scīe Vñ eti am. ij. ad Cor. iij. c. ait apl'us sic. Nos aūt re uelata facie gloriā dñi speculātes in eādē ima ginē trāsformemur a claritate in claritatē tāq̄ a dñi spū. Ubi apl's pmo tāgit de supna visi one q̄ pmoueꝛ [redacted] lumē glīe quo btītudo ho minis feliciter inchoaꝛ. Scd̄o de interna trās formatōe q̄ fruitiuo ɔplēꝛ amore q̄ eadē bea titudo delectabil'r ɔsummaꝛ Et qꝛ omē qḋ fit amore seu caritate. ħ appropriate attribui tur spūiscto. iō vt intelligaꝛ hmōi trāsforma tio fieri ex vi deifice caritatis subdit apl's. tan q̄ a dñi spū. Etiā vt dixi hoīs btītudo ini tiaꝛ lumīs glīe claritate. ⁊ ɔsūmatur i pfectis sima caritate. q̄ quidē caritas ē q̄dā ammira bilis aīe claritas. iō ait apl's. a claritate in cla ritatē. Qꝫ aūt caritas sit pcellēs aīe claritas. ħ bñ testaꝛ Raban⁹ in q̄dā sermone sic dicens. Caritas ē sol in eterna beatudine mentē clari ficās serenissimo lumine et suauissimo calore mentē ibidē exhilarās ieffabili gaudio ⁊ peni ni iubilatōe.

Ad. 9. rōꝫ pncipalez. Ad. ix. rōem pncipalē dōꝫ. q̄ p tāto sufficeret ostēsio pris. qꝛ viso pre vide tur tota trinitas. ⁊ p ɔñs pfecte diligeꝛ. q̄ dile ctiōe beatitudo anime ɔpleꝛ

Ad. 10. ra tionē. Ad. x. dōꝫ. q̄ istā saluator: q̄ aug. expmēdo visionē dāt intel ligere dilectionē. qꝛ q̄cunq̄ clare videt deū. il le nō pt nō diligere eū. vt ostēdi li. i. dist. i. q. ij. arti. iij. Auctas aūt arist. nō valet i isto pposito. qꝛ ipse caritatis infuse virtutē igno rauit.

Opīo q̄r ta q̄ beati tudo solū cōsistat in vno actu. Est etiā in ista materia q̄rta opinio. q̄ nō solū supradictis ɔclōnibꝫ. verūetiā iam dictis opinionibꝫ omībꝫ ɔdicit in hoc q̄ po nit formalē hoīs beatitudinē tm̄mō in vno actu cōsistere. ita q̄ nihil de ecñtia beatitudīs est extra illū actum. Et hunc actū aliq̄ istorū dicunt actū intellectus. ⁊ ḃm istos nihil de es sentiali beatitudine ēē actu volūtatis. Alij vo ecōuerso dicūt hmōi actū pcise ēē actū volūta tis. Rō cōis mouēs oēs istos ē hec. Bea titudo ɔsistit in actu sūme pfecto. ḡ tm̄mō ɔsi stit i vno actu. Añs pꝫ. qꝛ ad illū actū q̄ ē bea titudo oēs aliꝗ actus ordinaꝛ. igiꝛ hmōi act⁹ erit summe pfectus. qꝛ ad nullū alium actuꝫ pfectiorē pōt esse ordinabilis. Pꝫ etiā ɔñtia. qꝛ in omibus talibꝫ q̄ ordinē habēt ad seinui cē est dare vnū qḋ est summe pfectū. vt patet x. meth. Sed oīs actus hoīs beati sūt or dinati. qꝛ nihil in tali homine pt esse in ordi natū vel carens debito ordine. 2

P. si beatitu do cōsisteret in pluribꝫ actibꝫ. vel illi act⁹ dif ferrēt specie. vl' differrēt solo numero. Ista pꝫ p sufficientē diuisionē. qꝛ q̄ differūt genere vl' anologia. etiā dñt specie. q̄uis nō ecōuerso. Sed non pōt dari pmū. qꝛ q̄cunq̄ dñt spe cie ⁊ sunt in eodē. illa videnꝛ hre ordinē ecnti alē ad inuicē. In omī aūt ordine ecntiali ē de uenire ad vnū pmuꝫ. Nec pōt dari scd̄m. qꝛ vel illi actus solo numero dñtes ecnt simul ⁊ hoc nō. qꝛ duo accidētia solo numero dña nō pñt esse simul i eodē. vt cōiter ɔceditur. vl' ecnt successiue. ita q̄ vno corrupto alter succe deret illi. nec hoc dici pōt. qꝛ actus in quo cō sistit beatitudo est ppetuus ⁊ incorruptibilis ḡ ⁊c.

Sed ista opinio pnūc a nullo catho lico est tenēda. Quia euidēter hꝫ ɔtra se decre talē nouā editā a dño Bñdicto. in qua decre tali determinaꝛ questio de visione aīaꝝ. quā diu vētilauit añcessor eiusdē Bñdicti. scꝫ pa pa Johes. xxij. Sicut em̄ pꝫ in illa determia tione. vera beatitudo anime cōsistit in visiōe ⁊ fruitōe diuine ecntie. Quoꝝ pmū est actus intellect⁹. sed scd̄m ē actus volūtatis. Cōtra opi nionē. 1

P. ɔ istā opinionē pt argui sic. Uera beatitudo aīe cōsistit in hoc. q̄ anima cōiungiꝛ ipsi deo seu obiecto beatifico. Sed talis cōiūctio fit intel lectuali visione ⁊ fruitiua dilectōe. vt patet ex pdictis. ḡ ⁊c. 2

P. aīa ḃm. b. aug. put est ad imaginē dei sic ē beatificabilis. Sed ḃm intel lectū ⁊ voluntatē ē ad imaginē dei. ḡ ḃm actū vtriusq̄ ē beatificabilis. 3

Solutio. Ad. 1. Ad pmū motiuū istoꝝ dōm. q̄ q̄uis añcedēs sit veꝝ loquēdo de illo i quo pncipal'r existit beatitudo. tñ nō ē veꝝ loquēdo de omī eo in q̄ vere ɔsistit beati tudo siue pncipal'r siue ex ɔñti. Ad pbatō nē dōm. q̄ licet act⁹ in q̄ pncipaliter ɔsistit be atitudo nō sit ordinabilis ad aliquē aliū actū aīe tanq̄ ad digniorē. tñ actus in q̄ ɔsistit be atitudo ex ɔñti bñ ē ordinabilis ad alium di gniorē. puta ad illū in quo cōsistit beatitudo pncipaliter.

Ad. 2. Ad scd̄m dōm. q̄ illi act⁹ dñt spē. dñt em̄ sicut intelligere ⁊ diligere. Ad p batōꝫ dōm q̄ i ordine istoꝝ actuꝫ q̄ sūt i aīa btā bñ ē dare vnū pmū pmitate dignitatꝭ ⁊ p fectōis. s. illū in quo ē pncipal'r beatitudo. q̄ ē

EEE 2

actus volūtatꝭ vt ꝓhabitū est. Sed ex h̄ nō habet̄ qn̄ sit dare aliū actum vere beatificū ꝗ̄ iꝰs ex ꝯn̄ti.

Instantia — Forte dicet. actus intellectꝰ est prior actu volūtatis. igit̄ si in eo ē vera beatitudo: tūc prius est btūs ꝗ̄ actus volūtatis. ⁊ ꝯn̄s nō erit btūs ex ꝯn̄ti. cuiꝰ oppositū hucus ꝗ̄ sepius p te ē dictū. Si aūt nihil de vera beatitudine i actu intellectus fuerit. tūc vera beatitudo ꝯsistet solū i vno actu. qd̄ ē ꝓpositū istius opinionis quā niteris iprobare.

Solutio. — Rn̄deo ꝙ ꝗ̄uis actus intellectꝰ ꝭm se ordine generatōis sit prior actu volūtatis. tn̄ ꝭm ꝙ ē beatificꝰ ē posterior actu volūtatis. q2 nō pōt esse stabilis. nec delectabilis. nec p ꝯn̄s beatificꝰ. nisi ꝯcurrēte intētōe ⁊ cōplacētia volūtatꝭ. q2 actus intellectꝰ stabilitatem h3 ab intētiōe. ⁊ delectabilitatē a cōplacētia. q̄ ambe ad voluntatē ptinere nimie dubitant̄.

Articulus tercius. Cōclusio prima

Quantū ad terciū

articulū pono duas ꝯclusiōes. Prima est ꝙ omīs hō actualiter recte ꝯsiderās quid importat̄ nomine beatitudinis naturaliter appetit beatitudinē. Quia oīs hō q̄ actualiter considerat tale bonū. quo habito habet̄ sufficientia oīs boni. ille naturaliter desiderat hm̄oi bonū. Sed quicūq3 actualr̄ recte ꝯsiderat illud qd̄ importat̄ noīe btitudinis ille actualr̄ apphēdit tale bonū quo habito habet̄ sufficientia oīs boni. ergo ⁊c̄. Maior p3. q2 q̄libet naturalr̄ desiderat illud i quo eiꝰ summa ꝯsistit pfectō iocūditas. ꝯmoditas ⁊ delectatio. Sed i tali bono q̄ habito habet̄ sufficiētia oīs boni consistit hoīs sūma pfectio. iocūditas. ꝯmoditas ⁊ delectatio. q2 si sūma pfectio hoīs vel iocunditas. cōmoditas seu delectatio nō existeret i illo bono. tūc cū illo bono nō haberet sufficiētia oīs boni. Pro ista ꝯclōe pn̄t trahi ples auctēs ⁊ rōes ex his q̄ dixi li. i. dis. i. q. ij. arti. i.

Scd̄a cōclusio. — Cōclō scd̄a ē. ꝙ q̄cūq3 p̄dicto mō considerat seu apphēdit beatitudinē. ille nccīo appetit eā. Quia nullus pōt nō appetere illud i q̄ ꝯsistit summa eius pfectio. iocūditas. cōmoditas ⁊ delectatio. Sed oīa ista veraciter cōsistūt in beatitudine. Maior p3 Ansel. in li. de cōcordia p̄destinatōis ⁊ grē cū libero arbitrio. vbi ait. ꝙ volūtas nō pt̄ nō velle sūmū ꝯmodū. Minor etiā p3. q2 btitudo oē bonū hoīs includit vel eētialr̄. vl' saltē ꝯcomitant̄

Instantia i — S3 ꝯ p̄mā ꝯclōz pt̄ argui sic. Si btitudo cadetet sb naturali desiderio. vt videt̄ dicere p̄a ꝯclō. tūc desiderādo btitudinē nullꝰ posse mereri. ꝯn̄a p3. iij. eth. vbi dr̄. ꝙ ex puris naturalibꝰ nec laudamur nec vituperamur. sed falsitas ꝯn̄tis ē nota. q2 volitio finis ē cā volūtōnis eoz q̄ sunt ad finē. Cū igit̄ mereamur ordinate desiderādo ea q̄ sunt ad finē. igit̄ multo magis merebimur i desiderio finis q̄ ē ipsa beatitudo. vt p3. i. ⁊ x. eth.

2 Cōtra scd̄a3 cōclusionē pt̄ argui ex eodē medio sic. Nullus meret̄ i eo qd̄ vitare nō pōt. ergo vel desiderio finis seu btitudinis nō meremur. vl' hm̄oi desideriū possumꝰ vitare. ⁊ p ꝯn̄s nō erit nccīū. cuiꝰ oppositū ponit. ij. ꝯclō. ꝯn̄a p3. S3 an̄s expsse ponit aug. i li. de libe. ar.

3 P. quicūq3 hō dānatꝰ actualr̄ apphēdat btitudinē et ꝯsideret illud qd̄ iportat̄ noīe btitudis. tn̄ nō desiderat btitudinē. ergo nō oīs q̄ actualr̄ ꝯsiderat illud qd̄ iportat̄ noīe btitudis nccīo appetit beatitudinē. ꝯn̄a p3. pbat̄ an̄s. q2 ꝭm Aug. iiij de tri. nullus appetit illud de q̄ penitꝰ despat. s3 q̄libet dānatus penitꝰ despat se posse cōseq̄ beatitudinē. Apphendit em̄ btitudinē. ⁊ cū h̄ reputat eius cōsecutōez sibi fore ipossibilē. igit̄ nō desiderat btitudinē.

4 P. nullū desideriū naturale vel nccīū ē ad ipossibile. ergo ꝗ̄uiscunq3 dānatus actualr̄ cōsideret de btitudine. tn̄ nec pt̄ eā desiderare desiderio naturali. qd̄ ē ꝯ p̄mā ꝯclōem. nec desiderat eā nccīo. qd̄ ē ꝯ secūdā ꝯclōem. ꝯn̄a p3. q2 sicut q̄libet btūs certus ⁊ securꝰ ē de sue btitudis ppetuitate. sic q̄libet dānatus certꝰ ē d̄ sue dānatōis ppetuitate. ⁊ p ꝯn̄s impossibile reputat se posse conseq̄ btitudinē. Etiā an̄s cōiter ē cōcessū.

5 Rō scoti — P. arguit q̄dā doctor ꝯ scd̄a3 cōclōz sic. Potētia libera nō nccitat̄ respectu cuiuscūq3 obi. s3 volūtas hūana ē potētia liba. ergo nō appetit nccīo btitudinē. Dicit etiā idē doctor. ꝙ nullus hō pt̄ nolle btitudinē. ꝗ̄uis possit nō velle beatitudinē. q2 rōe sue libtatis pt̄ suspēdere actū suū a volitōe btitudis. Plaalia idē doctor hic tāgit circa istā materiā. q̄ ad pn̄s nō recito. q2 tacta sūt p ea q̄ dixi li. i. di. i. q. ij. arti. i. ⁊ iij.

Solutio Ad. i. — Ad p̄mū dm̄. ꝙ aliq̄d esse naturale pōt dupl'r intelligi. Uno mō simpl'r ⁊ pure. sicut illud qd̄ nec ꝭm se nec ꝭm suas cās ⁊ pn̄cipia ē in hoīs ptāte. Et sic aliq̄s dicit̄ naturaliter ignorare vel naturalis fatuꝰ. q̄ destructā h3 fantasiā a pncipio natiuitatꝭ sue. Alio mō nō simpl'r. puta qn̄ aliq̄d pnūc ineuitabiliter adest homi. cuiꝰ tn̄ cās si voluisset ⁊ debite attēdisset potuit puenire. Et sic ignorantia eueniēs ex ebrietate dicit̄ naturalis. Circa naturalia p̄mo mō nec ē laus nec vituperium. nec meritū nec demeritū. hec tn̄ bn̄ possunt ex

circa naturalia scdo mō dicta. Propř qd ait phs. iij. eth. Nullꝰ em̄ iproperat ceco natura. sz magis miserebit̄. eū aūt q̄ ex vini potatiōe vel alia incōtinētia oīs increpabit. Ad formā igit̄ argumēti dōz. q̄ desideriū btitudinis est naturale scdo mō. ⁊ ideo negāda ē ɔña. Actualis em̄ ɔsideratio de beatitudine ē cā aliq̄ mō sui desiderij. ⁊ hmōi ɔsideratio ē in ptāte ipsiꝰ homis. posset em̄ hō alia ɔsiderare si vellet. ⁊ p ɔñs nō haberet actū elicitum circa h̄ obiectū qd ē beatitudo. q̄uis naturaliter desideret eā. etiā actu elicito. supposito q̄ actualr̄ ɔsideret eā. Et ideo bonus hō q̄ voluntarie sequestrat suā considerationē de alijs rebꝫ. ⁊ tota deuotōe cōsiderat q̄lis ⁊ quāta ē beatitudo quā nobis daturus ē deus. in desiderio beatitudinis multū pt mereri: q̄uis supposita eiꝰ actuali ɔsideratione nō possit ipsam nō desiderare.

Etiā pt dici q̄ ɔñtia nō ē vera loquēdo de tali desiderio naturali qd nō excludit oēm libtatē. sicut ē i ppposito. q2 desideriū btitudīs q̄uis excludat libertatē ɔdictionis. tamē nō excludit libertatē affectuose cōplacētie. q̄ stat cū immutabilitatis nccītate.

Ad.2. Ad scdm ptz p iā dicta. q2 desideriū beatitudinis possumꝰ vitare. q2 possumꝰ de ipso nō cōsiderare.

Ad.3. Ad terciū nego añs. Ad pbatōz dōm q̄ triplr̄ pt q̄s appetere aliq̄d seu desiderare. Uno mō desiderio efficaci. puta qñ sic desiderat q̄ etiā cogitat media p q̄ possit cōseq̄ ipm desideratuz. Alio mō desiderio simplici. puta sine cogitatōe hmōi medioꝝ. Tercio mō desiderio ɔditiōali. puta hō qñq3 appetit si eēt possibile q̄ libēter vellet volare. De pmo mō intelligēdū ē dictū. b. Aug. ⁊ nō scdo ⁊ tercio mō. q2 istis duobꝫ modis aliq̄s pt appetere etiā illud d̄ q̄ penitus despat.

Ad.4. Ad q̄rtū nego añs. loquēdo d[e desi]derio simplici ⁊ conditionali. Ad pbatōz dōz q̄ q̄uis illud añs ɔcedat̄ loq̄ndo de desiderio efficaci. tñ non ē concedēdū de desiderio simplici ⁊ cōditiōali. Q̄uāuis. n. via nature impossibile sit hoīem mortē effugere ⁊ sp viuere. tñ hec hō naturaliter appetit. ⁊ qd̄ ām̄odo nccīo desiderio hec affectat. iuxta qd ait apl̄s. ij. ad Coꝝ. v. c. Nā ⁊ q̄ sumus i tabnaculo isto īgemiscimꝰ grauati. eo q̄ nolumꝰ expoliari.

Ad.5. Ad. v. dōm ad maiorē. q̄ licz potētia libera nō possit nccītari necessitate coactionis. tñ pt nccītari nccītate complacētie ⁊ immutabilis affectiōis. Q, vltimo addit de nolle ⁊ nō velle. videt̄ seipm destruere. Q2 nūq̄ aliq̄s actus nccīo remouet̄ ab aliq̄ potētia ita q̄ sit īpossibile potētiā hmōi actū elicere nisi p tanto q2 hmōi potētia ē ad oppositū actū necessario determinata. supposito q̄ hmōi potētia sit apta ad recipiēdū talē actū oppositū. Sed b̄m istō dictū nolle btitudinē nccīo remouet̄ a volūtate. ⁊ volūtas ē apta ad h̄ q̄ velit beatitudinē. g̃ velle beatitudinē actualit̄ cōsideratā nccīo ɔuenit volūtati. Maior pz. q2 cā q̄re vnū ɔrioꝝ nccīo remouet̄ ab aliq̄ sbiecto. ē nccīa determinatio eiusdē sbi ad alteꝝ ɔrioꝝ. supposito q̄ subiectū nō hēat repugnantiā ad vtrūq3. Pro tāto em̄ frigiditas via nature nccīo remouet̄ ab igne. q̄a caliditas via nature nccīo cōuenit igni. cū igit̄ effectꝰ naturalr̄ ñ possit poni sine sua cā. g̃ nccīa remotio vniꝰ ɔrioꝝ nō ponet̄ absq3 nccīa determiatōe ad oppositū. Pria ps miorꝭ pz ex dictꝭ istorū doctoꝝ. Et scda ps ē nota se. g̃ ⁊c.

Quantuz ad quartū articulū ē aduertēdū q̄ formalē aīaꝝ btitudinē augeri post corpoꝝ resūptōz seu pꝰ mortuoꝝ resurrectōz pt duplr̄ intelligi. Uno mō extēsiue. Alio mō intēsiue. — Articulus quartus

Etiā i pposito vnū psupponit̄ ⁊ aliud q̄rit̄. Presupponit̄. n. q̄ aīe sctōꝝ a suis corpibus sepate sint vere beate visione ⁊ fruitōe nuda ipsiꝰ diuine eēntie pus q̄ sua resumāt corpa in mortuoꝝ resurrectōe. Querit̄ autē vtꝝ talis beatitudo augeat̄ facta hmōi resurrectōe. Igit̄ sic pcedā. Primo iuxta pdictā distinctōz pono duplicē cōcl̄oz. Scdo circa iā dictā suppositiōz faciā aliq̄lē digressionē.

Cōcl̄o pma ē. q̄ beatitudo aīaꝝ pꝰ resūptionē suoꝝ corpoꝝ augebit̄ extēsiue. — Cōclusio prima. 1

Q2 q̄to ad plura se extēdit gaudiū aīe beate. tāto sua beatitudo magis augebit̄ extēsiue. Sed facta resurrectōe aīa magnū gaudiū habebit qd añ nō habuit de sui corpis glificatione. g̃ ⁊c.

2 P. ceteris paribꝫ tūc maior est extēsiue beatitudo aīe duplici stola decorate q̄ vna tm̄. Sz añ corpis resumptionē aīa beata dicit̄ vna stola decorata. ⁊ post hmōi resumptionē dr̄ duplici stola decorata. vt apparet ex dictis sanctoꝝ. Uñ etiā de. s. Augustio cantatur. Qd sitiuit internuz gustat eternū. decoratus vna stola securusq3 de reliq.

Instantia 1 Forte dicet̄ q̄ b̄m auctorē d̄ causis. oīs virtus vnita est pfectior ⁊ fortior seipsa dispersa. ⁊ p consequēs sibi competit pfectius opari. Sed virtus aīe siue sit intellectiua siue volitiua magis videt̄ esse vnita qñ tēdit in solū deū q̄ qñ tendit in deū ⁊ in suum corpus glorificatuz. ergo añ corpis resumptionē q̄libet istaꝝ virtutū erit

pfectior i sua opatione. et p ɔñs magis beata
2 P. corpus glorificatū nō est obiectū beati/
ficū. ḡ ppter extensionē actus intellectus vel
volūtatis ad ipm beatitudo aie nō augebit ex/
Solutio. Ad. 1. tensiue. Ad pmū dōm. q in minori suppo
nit vnū falsū. s. q añ resūptionē corpis aia bea
suo intellectu et voluntate sic tendat i solū
deum q nō tendat in corpus suū. et hoc ē fal/
sum. quia sm Aug. sup Señ. ad litterā: tāto
desiderio tendit in corpus suū eius reunionē
appetēdo. q quodammodo retardat ne ferat
tota intētione in ipsum summū celū. Ex quo
apparet q añ resumptionē corpis virtus aie
magis est sparsa q̄ post hmoi resumptionē.
Ad. 2. Ad scōm dōm. q licet corpꝰ glificatū nō
sit obiectū beatificū q̄tū ad beatitudinē eēnti
alē. ē tñ obm btificū q̄tū ad beatitudinē acci/
Scda cō/clusio. dentalē. ppter qđ negāda ē ɔñtia. Conclo
scda ē. q etiā intēsiue btitudo aie ē maior resū
pto corpe. Qr quāto aia est pfectior. tāto sibi
ɔuenit pfectiꝰ opari. Sz aia btā reunita suo
corpi ē pfectior q̄ ab eo sepata. ḡ ante reunitē
beatitudo q̄ consistit in sua nobilissima opa/
tione erit pfectior. et p ɔseqūs erit intensiue
maior. Maior pz. qr ceteris paribꝫ. tūc suba
virtus et opatio se pportionaliter cōsequunt. et
ideo pfectiorē modū sube seqtur pfectior mo
dus ṽtutis. et pfectiorē modū virtutis pfecti
or modꝰ opatōis. Pz etiā minor. qr nisi p acci
dēs impediat. tūc p se loq̄ndo q̄libet ps pfe
ctior ē exñs in suo toto q̄ sepata ab eo. Sed
aīa ē ps eēntialis hūane nature integrate ex
2 aia et corpe. ḡ et c. P. istā minorē ɔfirmo sic.
Forma q̄ naturaliter est pfectio corpis. perfe
ctior est coniūcta corpi q̄ sepata. hoc supposi
to q nullū impedimentū sibi pstetur p acci/
dēs ppter corpis grossiciē. Sed aia rōnal' na
turaliter est pfectio corpis. nec aliqđ impedi
mētū p accñs sibi pstat qñ ɔiūgit corpi glifi/
cato. ḡ et c. Maior pz. Minorē pbo q̄tū ad
pmā ptē. qr ois forma subalis corpis ē natu
ral'r pfectio corpis. sz aia rōnal' ē forma sbalis
corpis. puta hois de q̄ eēntial'r pdicat corpus
qđ directe ponit i pdicamēto sbe. Ista pz ex
fide. ac etiā pbata ē p ea q̄ dixi li. ij. di. xvij. ar
ti. iij. Probo etiā scdam ptē. qr corpꝰ pfecte et
oino obediēs aie nullū impedimētū pstat aie.
Sed corpꝰ glificatū cui pꝰ resurrectioē vniet
aia oino et pfecte obediet ipsi anie. vt pz ea q̄
3 dixi. q. i. istiꝰ. xix. di. ḡ et c. P. quāto agens
pfectius habet rationē suppositi tāto actio est
pfectior. Sed resūpto corpe hō btūs pfectiꝰ
hz rōem suppositi q̄ aia habuerit añ q̄ corpꝰ
resūpsit. ḡ actō illa q̄ ē beatitudo pfectior erit
post resurrectionē q̄ añ. Maior pz. qr suppo
sitor et singularū est agere. vt pz. i. metaph.
Pz etiā minor. qr totū p se existēs magis hz
rationē ɔpositi q̄ aliq̄ suar ptiū eēntialium.
Sed hō est quoddā totū p se exñs cuiꝰ ptes
eēntiales sūt aia et corpus. ḡ et c. Sz ɔ istā Opinio 3 na.
ɔclōem est opio illor qui ponūt q q̄uis post
resurrectionē beatitudo hoim augeat extensi
ue. tñ nō auget intēsiue. Quia virtus imate/ 1
rialis nō habet actū minꝰ pfectū ex eo q sepa/
ta ē a materia. nec magis pfectū ex eo q ɔiun
git materie. Sz intellectꝰ ē virtꝰ immaterial'.
vt patet. iij. de aia. et sil'r volūtas. ḡ beatitudo
que ē actus intellectus et volūtatis. nō erit in
tēsior seu pfectior anima beata exñte in corpe
materiali. q̄ ipsa ab hmoi corpe sepata. ḡ et c.
P. q̄nto potētia btificabilis ē liberior. tāto 2
ceteris paribꝫ actꝰ beatificꝰ videt eē pfectior. sz
quāto potētia ē magis a mafia sepata tāto ē li/
berior. ḡ et c. P. quāto aia ē deo similior. tan
to est beatior. sed aia sepata a corpe ē similior
deo q̄ ɔiūcta. qr deus nullo mō pōt eē forma
corpis. cū sit purus actus. vt patet. xij. meth.
P. actus qui non conuenit anime in ordi 4
ne ad corpus. ille non intēdit coniūctionē
aie cū corpe. Sed actus qui est beatitudo nō
ɔuenit anime i ordine ad corpus. ḡ et c. Ma
ior pz. Minor pbat. quia ille actus nō cōue
nit anime in ordine ad corpus in quo corpꝰ
nō cōicat aie. Sed actu btitudinis corpꝰ nō
cōicat aie. qr realis cōicatio vel esset subiecti/
ue vel obiectiue. Nō subiectiue. qr beatitudo
ē actus intellectꝰ et volūtatis eo mō q̄ dictū est
supius. et p ɔñs nō pt eē subiectiue i corpe. sz
solū i intellectu et volūtate. cū actꝰ taliū poten
tiar sint actꝰ immanētes. vt patet. viij. meth.
Nec obiectiue. qr p nullū actū corpis vel sen
sus corpalis ammīstrat obm btificū ipsi aie
intellectiue. P. actus qui est pure et simpl'r 5
supnatural'. nō intēdit p aliquor naturalē cō
iūctionē. Sed beatitudo ē actꝰ simpl'r et pure
supnatural'. et ɔiūctio aie rōnal' cū hūano cor
pe ē simpl'r natural'. ḡ et c. minor pz. pbat ma/
ior. qr illud qđ fit p cām naturalē h̄ ē aliq̄ mō
naturale. igit intēsio beatitudis q̄ ē simpl'r su
pnatural'. nō pt eē p corpis et aie naturalē con
iunctionē. P. quicq̄d nō isluit ad causādū 6
beatitudinē. ab illo nō pt intēdi ipsa beatitu/
do. Sed pdicta ɔiūctio nō influit ad causā/
dū beatitudinē. qr tal' influētia ē ab obiecto be
atifico. ḡ et c. P. si pdicta coniūctio eēt cā in 7
tensioris beatitudinis. vl' esset causa pncipa/

lis. vel cā dispositiua. Nō pncipal. qz tal' cā
ē obiectū beatificū. Nec dispositiua. quia di/
spositiue intēsio ⁊ remissio que est in beatitu/
dine reducit̃ in lumen glorie. Nam ſm q̄ ali
qua aīa ē lumine glorie magis vel minus di
8 sposita ſm hoc ē magis vel min⁹ beata. P̄
quia doctores tenētes ɔclusionē p̄dictā ɔmu
niter fundant suā intentionē sup auctē augꝰ.
hic posita in lr̃a qua dicit̃. q̄ anima ꝓpter ap
petitū vel inclinationē quā hz ad corpus re/
tardat̃ ne ferat̃ in sūmū celū. iō ɔ̄ istud fūda/
mentū arguūt isti de opposita opiōne sic. Si
aīa sepata btā hr̃et remissiorē beatitudinē p/
pter inclinationē quā hz ad corpus. tūc aīa
xp̄i p triduū post passionē fuisset min⁹ beata
q̄z fuerat an̄ passionē. Consequētia pz. qz aīa
xp̄i post sepationē a suo corpe nō habuit mi/
norē inclinatiōz ad suū corp⁹ q̄z quecūq3 alia
aīa habeat ad corpus suū. Sz falsitas ɔ̄ntis
ē nota. qz nimis esset absurdum dicere. q̄ aīa
xp̄i p illā sanctissimā passionē reportasset sue
9 beatitudinis detrimentū. P̄. defectus in in
feriori portione aīe non redūdat in supiorem
portionē seu partē. ergo ex hoc q̄ aīa actuali
ter nō informat corpus. et inclinat̃ ad ipsum
informandū. nō remittit̃ aīe beatitudo. An̄
cedēs pz. quia sicut ex defectu qui est in tybia
claudicante. nō seq̄tur defectus in oculo vidē
te. eo q̄ virtus motiua que est in tybia. ⁊ visi/
ua que est in oculo. distinguūtur ſm gen⁹ po
tentie. sic in ꝓposito ⁊c. Cōsequētia etiā pz.
quia corpis informatio cōuenit ipsi aīe ſm
inferiorē portionē. sed vera et essentialis beati
ficatio cōuenit ei ſm superiorē portionē. ergo
10 ⁊c. P̄. postq̄z aīa resumpsit corpus. tunc
appetitus quē hz ad corp⁹ habitū nō īpedit
pfectiōez sue btitudinis. ergo anteq̄z resumat
corpus. appetitus quem habet ad corp⁹ resu
mēdū nō impediet pfectōz sue beatitudinis.
An̄s pz. Probat̃ ɔ̄ntia. qz aīa nō hz minorē
appetitū ad corp⁹ resumptū vt ip̄m retineat
11 q̄z ad corp⁹ resumendū vt ip̄m acq̄rat. P̄.
adhuc ɔ̄ ɔclōem arguūt sic. Actio ɔueniens
accidēti nō min⁹ pfecte ɔuenit sibi qn̄ ē sepa/
tum a corpe. q̄z qn̄ est coniunctū corpi. g̃ bea
titudo q̄ est actio cōueniēs aīe nō min⁹ perfe/
cte cōueniet sibi qn̄ ē sepata. q̄z qn̄ ē corpi ɔiū
cta. An̄s pz in accn̄tibꝫ remanētibꝫ sine sbo
ī sacro altaris. nā illa q̄ztitas replet locū. illa al
bedo disgregat visū. ille sapor īmutat ⁊ satiat
gustū. nō min⁹ pfecte q̄z si oīa ista accidentia
eēnt in corpe. Etiā pz ɔ̄ña. qz nō min⁹ depen/
dent ista corpalia accidētia ī sua corpali opa
tione a corpe. q̄z anima in sua sup̄ma et sp̄ūa/
lissima operatione dependeat a corpe. sed bea
titudo est sp̄ūalissima operatio aīe. g̃ ⁊c. P̄ 12
anima q̄ztum ad actū beatificū in nullo depē
det a corpe. g̃ ex cōiunctione ad corpus non
intendit̃ beatitudo ipsius aīe. Cōseq̄ntia pz.
Probat̃ an̄s. quia solū in talibus actibus co
gnitiuis ⁊ volitiuis anima dependet a corpo
re. p quibus vtit̃ fantasmate. Sed p actu be
atitudinis nullo vtit̃ fantasmate. g̃ ⁊c. Sz Cōtra opinionē.
ista opinio nō videt̃ esse conformis dictꝫ san
ctoꝝ. Quia sicut dicit. b. Hiero. pacto iudi/
cio ampliorē gloriā deus demōstrabit electis.
Etiā ista est intētio. b. Aug. sup Gen̄. Itē
glo. sup illud Apocal'. vi. vidi subtus altare
⁊c. dicit. q̄ mō anime sanctoꝝ sunt in minori
dignitate q̄z sint future Etiā istud patebit
multꝫ alijs auctibus. quas inferi⁹ circa p̄sup
positū in isto articulo recitabo. Ad primū Solutio.
motiuū istoꝝ dicendū. q̄ virtutē eē immateri Ad. i.
alē p̄t dupl'r intelligi. Uno modo sic q̄ nō sit
forma educta de materia. nec sit forma vl' vir
tus eius quod est aptū natū informare mate
riā. Alio mō sic q̄ q̄uis nō sit forma educta
de materia. ē tn̄ forma vel virt⁹ ei⁹ qđ ē aptum
natū materiā informare. Primo mō intelle/
ct⁹ ⁊ volūtas angeli dicūt̃ v̄tutes īmatiales.
Scđo mō intellect⁹ ⁊ volūtas hoīs dicūt̃ v̄/
tutes īmatiales. q̄uis aūt de p̄mo mō maior
sit vera. tn̄ loq̄ndo de scđo mō maior n̄ ē v̄a.
qz eoipso q̄ intellect⁹ ⁊ volūtas sbiue fūdant̃
in aīa rōnali q̄ ē apta nata corp⁹ hūanū infor
mare. ideo p se loquēdo pfectiorē eaꝝ operat
io qn̄ eēntia aīe q̄ est eaꝝ subiectū imediatuꝫ
est ɔiūcta materie. q̄z qn̄ est sepata a materia.
Qz p se loq̄ndo vnicuiq3 rei pfectior ɔuenit
opatio qn̄ ē sic apta nata ē esse. q̄uis istud p
accn̄s īpediat̃ in nob. q̄zdiu peregrinamur a
dn̄o in isto trāsitorio seculo. tū ꝓpter peccatū
p̄mi parētis. tū ꝓpter grossiciē ⁊ corruptibili
tatem corpis. iuxta q̄ ait ille sapiens Sapie
ix. Corpus qđ corrumpit̃ aggrauat animā.
⁊ deprimit terrena habitatio sensū multa co
gitantē. Talia aūt impedimēta nō hēbit aīa
corpi glificato reunita. Ad. ij. dōm. q̄ mi/ Ad. 2.
nor nō ē vera de tali potētia cui⁹ sbm imedia
tū ē aptū natū materiā informare. sz imedia/
tū sbm intellect⁹ ⁊ volūtatis hoīs ē eēntia aīe
rōnalis q̄ ex sui natura est apta nata corpus
hūanū vel materiā hūanā īformare. iō ī ꝓpo
sito minor ē falsa. Dato etiā q̄ ɔiungi corpi
grosso mortali ⁊ rebelli aliquo modo derogēt
libertati. tn̄ coniūgi corpi subtili. immortali

⁊ plene obedieti i nullo derogat libtati. Tale autē erit corpus quod aīa beata resumet. ideo nec libertas nec beatitudo minuet͂. sed potius augebit͂ ex ei⁹ resūptōe. Ad. iij. nego minorē. Ad pbationē dōm. ꝙ sic sepat͂ aīa a corpe ꝙ tamē retinet aptitudinē ad informādū ipꝫ corpus. ⁊ ideo [redacted] talē sepationē valde modicū similat͂ deo. qꝛ deus sic sepatur a corpe ꝙ nullam habet aptitudinē ad hoc ꝙ corpus informet. et ideo dato ꝙ ſm quid assimilet͂ anima sepata ipsi deo. tamē coniūcta magis assimilatur ipsi deo. qꝛ quāto res est pfectior. tāto magis assilatur ipsi deo. Sed aīa piūcta ⁊ maxime cōiūcta corpi incorruptibili pfectiori mō hꝫ eē q̄ꝫ sepata. vt ptꝫ ex pdictis. ergo ⁊c. Sicut em̄ cor qꝛ eius pfectio cōsistit in motu. ideo dū mouet͂ magis assilatur deo q̄ꝫ qn̄ q̄escit. nō obstāte ꝙ de⁹ sit immobil' p se ⁊ p accidēs ⁊ ab intra. sic in pposito ⁊c. Ad q̄rtuꝫ pt dici ꝙ maior nō est vera. qꝛ q̄uis aliqs act⁹ nō cōueniat aīe directe ⁊ p se in ordine ad corpus. tn̄ si cōuenit aīe in ordine ad totū hominē. tunc pōt intendi p coniūctionē anie cū corpe. sine qua coniūctione non pt esse hō. Sed nūc ita est ꝙ beatitudo cōuenit aīe in ordine ad totū hominē. qꝛ totus hō beatitudine anime rationalis dicit͂ esse beatus. ergo ⁊c. Potest etiaꝫ dici ad minorē. ꝙ licet beatitudo simpliciter ⁊ ſm se cōsiderata nō conueniat anīe in ordine ad corpus. tn̄ beatitudo considerata q̄tū ad illū gradū pfectionis quo intēsius pficit animā dū est in suo toto. sic cōuenit anime in ordine ad corpus tanq̄ꝫ in ordine ad causā sine qua nō. qꝛ sine coniūctione ad corp⁹ nō habere͂t ille grad⁹. Et p hoc pꝫ ad pbationē. q̄a licet corpus non coīcet anime i actu beatitudinis. tn̄ pdictus gradus beatitudinis pt cōuenire aīe in ordine ad corpus tāq̄ꝫ i ordine ad cām sine q̄ nō. Ad q̄ntū dōm ꝙ maior nō ē vera. supposito ꝙ ex illa naturali piūctōne tollat͂ impedimētū quo ille act⁹ supnaturalis aliq̄ mō impedit͂ ⁊ retardat͂. Sic aūt ē i pposito. qꝛ aīa sepata a corpe ſm augu. retardat͂ ⁊c. Ad pbationē dōm. ꝙ licet illud qđ [redacted] se et directe fit p causam naturalē sit naturale. tamē aliquid supnaturale potest fieri p causā naturalē indirecte. ⁊ quasi p cām q̄ remouet prohibēs. Et sic ē in pposito. qꝛ p hmōi coniūctōꝫ remouet͂ appetitus quē anima habuit ad corpus resumendū. quo appetitu aliq̄ mō retardabat͂ aīa q̄tum ad aliquē gradū sue btitudinis. Etiā minor assumit falsuꝫ. qꝛ piūctio aīe cū corpe in morte ⁊ resurrectōne ē supnatural͂. cū imediate fiat a cā supnaturali et mō supnaturali. Nulla. n. opatio nature ad illā cōiūctionē se pt extendere. Ad. vi. dōm ad maiorē. ꝙ licet ab eo qđ nō influit ad cāndū btitudineꝫ nō possit intēdi btitudo tāq̄ꝫ a cā p se et directe. ex hoc tn̄ non habet͂ qn ab ipso possit intēdi tanq̄ꝫ a cā sine q̄ non. vel tanq̄ꝫ a cā q̄ phibens remouet͂. Ad septimū dōm. ꝙ diuisio ē insufficiēs. qꝛ pter hos duos modos multis aliqs modis aliq̄d pt eē cā alterius. vt pꝫ. ij. phicoꝝ ⁊. v. meth. Vn̄ ista coiūctio pt dici pdicti grad⁹ beatitudinis cā pmouēs. vel cā remouēs phibēs. Ad. viij. nego pn̄am. Ad pbationē dicēdū. ꝙ qꝛ xp̄s habuit grām et p pn̄s etiā gl'iam nō ad mēsurā. iō q̄uis aīa xp̄i infra triduū habuerit appetituꝫ ad corpus suū. tn̄ pp̄ter immēsitatē ⁊ excessū gl'ie ille appetitus taliter fuit absorpt⁹ ꝙ nullā retardatōꝫ sue btitudinis aīa xp̄i psensit ex hmōi appetitu. Etiā ex alio sec⁹ fuit de aīa xp̄i ⁊ alioꝝ hoīm. qꝛ q̄cq̄d cōuenit aīe xp̄i ratione suppositi. hoc eq̄ pfecte conueniebat sibi i triduo mortis sue sicut anteq̄ꝫ moreretur. Naꝫ ex morte xp̄i nullū suppositū corrumpebat͂. et ita remansit vnita anīa xp̄i supposito filij dei a quo sustētabatur post morteꝫ christi. sicut ante mortē. ideo opatio illius anime ita pfecta fuit quantū erat ex ratione suppositi post mortē sicut an̄ mortē. Nō sic autē in aliqs hominibꝫ. quia ex morte alterius homis corrūpitur suppositū humanū. ⁊ ex eius resurrectione repat͂. ⁊ ideo si aliunde nō accidit impedimentū quantū est ex ratione suppositi. tūc pfectiorē opatio totius coniūcti ex aīa ⁊ corpe. q̄ꝫ ipsius anime a corpe sepate Ad nonuꝫ nego aīs. maxime qn̄ defect⁹ i inferiori portōne aliq̄ mō attingit eēntiā aīe. q̄ est immediatū subiectū intellect⁹ ⁊ volūtatis. q̄ in isto argumēto intelligūt͂ [redacted] supiorē portōꝫ. Sic āt ē in pposito. qꝛ ex hoc ꝙ anima nō informat corp⁹. eēntia aīe hꝫ aliq̄ mō ipfectiorē modū eēndi. nec hꝫ eē pfecti suppositi. ⁊ p pn̄s ceteris paribꝫ potētia īmediate fūdata in eēntia habet impfectiorē modum agēdi. qꝛ modus agendi sequit͂ modū essendi. Ad pbationē dōm. ꝙ exemplū de tybia nō est ad ppositūꝫ. qꝛ ille defectus tybie licet impediat virtutem motiuā que est in tybia. tn̄ qꝛ non attingit modū essendi aīe. iō nō redūdat in aliquā aliā potentiā aīe. etiam dato ꝙ sit eiusdē speciei cum ipsa virtute motiua que est in tybia. Ex claudicatione em̄ tybie non impedit͂ virt⁹ motiua q̄ ē in manu vel in capite. Ex q̄ patꝫ

q illa nõ redũdãtia nõ ẽ ꝓpter potẽtiaꝝ distã
tiã.sicut ꝑcedit argumẽtũ.sed ẽ ꝓpter nõ atti
gere modũ eẽndi ipsi⁹ aĩe. Et qꝛ ex oppositis
opposita indicam⁹.iõ qñ defect⁹ portõis infe/
rioris mõ ꝑdicto attingit eẽntiã aĩe.tũc pt ip̄e
Ad.10. dimẽtũ accidere ĩ supiori portõe.iõ ꝛc. Ad
x.nego ꝯñaꝫ. Ad ꝓbatõꝫ dõm q licꝫ aĩa btã
nõ habeat minorẽ appetitũ ad corpus habu
[illegible] qꝫ ad corp⁹ habẽdũ.tñ appetit⁹ ad corp⁹ iã
habitũ ẽ cũ delectabili ꝯplacẽtia q̃ fert volun
tas sup rẽ dilectã ꝑñtialiter possessã.et iõ p ta
lẽ appetitũ nõ distrahit beatitudo ſm aliquẽ
sui gradũ. Sꝫ appetit⁹ ad corp⁹ hñdũ ẽ cũ q̃
dã spe q differt.q̃ qntũ de se ẽ nisi p aliqd adiũ
ctũ cõtingat oppositũ.affligit aĩm.qꝛ ſm cõe
ꝓuerbiũ spes q̃ differt affligit aĩm. Et ideo p
hmõi appetitũ aĩa btã pt retardari ab aliq̃ g/
du sue beatitudinis.licet nõ possit affligi ꝓp
ꝑñtẽ adiũctionẽ obiecti sũme delectabil. Eti
am appetit⁹ ad corp⁹ habitũ non includit ali
quã imꝑfectionẽ in mõ essendi ipsi⁹ btĩ.nec p
ꝯñs implicat aliquã imꝑfectõꝫ ĩ actu intelle
ct⁹ ꝛ volũtatis.in qbꝫ vera ꝛ essential cõsistit
beatitudo. E cõuerso aũt ẽ de appetitu q̃ ẽ ad
corp⁹ hñdũ ꝛ nõdũ habitũ.vt pꝫ ex ꝑdictis.
Ad.11. Ad.xi.nego ꝯñam. Ad ꝓbatõꝫ dõm q ac
cidẽtia ỽtute diuia a corpe sepata ĩ nulla sua
opatõe dependẽt a corpe.sed solũ dependẽt a
diuina ỽtute.q̃ ipsis assistit miraculose.ꝓpt
cui⁹ assistẽtiã nõ hñt min⁹ ꝑfectũ [illegible] qꝫ ꝑus ha
buerũt in corpe.nec p ꝯñs min⁹ ꝑfectũ opari.
Sed aĩa ĩ suo eẽ sepato nõ innitit diuine vir
tutis miraculo.sed iuxta cõem dei influentiã
derelinquit sue nature.iõ sepata min⁹ ꝑfectũ
hꝫ eẽ qꝫ ꝯiũcta corpi optie disposito ꝛ sibi sũ
me ꝓportiõato.q̃le ẽ corp⁹ glĩficatũ. Propt
qd qũuis aĩa ĩ sua spũalissima opatõe directe
ñ depẽdeat a corpe.tñ indirecte aliq̃ mõ depẽ
det ab eo.put eẽ ipi⁹ aĩe qd ꝑsupponit ab eius
Ad.12. actõe:ꝑfecti⁹ ẽ in corpe qꝫ sepatũ a corpe Ad
xij.dõm.q maior nõ ẽ vsqꝫquaqꝫ vera.qꝛ ſm
illũ gradũ beatitudis quẽ cõsequit aĩa ꝑut [illegible]
fectius hꝫ eẽ in corpe glĩficato qꝫ extra hmõi
corp⁹.sic dependet a corpe saltẽ tanqꝫ a cã sine
q̃ nõ.sicut pꝫ ex dictis supius.

Scda ps [illegible]

Et qꝛ augmentum
ẽ ꝑexñtis qntitati additamẽtũ.iõ sic dixi ĩ in/
gressu isti⁹ qrti arti.p hꝫ qd hic qrit de augmẽ
to btĩtudis post resũptõꝫ corpoꝝ. euidẽter ꝑ/
supponit añ hmõi resũptõꝫ aĩas purgatas ve
re fuisse btãs.ꝛ p ꝯñs nude vidẽre diuinã eẽn
tiã sine q̃ visione nõ pt eẽ vera beatitudo.

Modernis aũt
tpibꝫ aliq̃ surrexerũt q̃ friuol' su/
is assertõibꝫ circa istud ꝑsuppo/
sitũ q̃si totũ mũdũ xpianũ turbauerũt dicen/
tes aĩas purgatas a suis corpibꝫ exutas ñ vi
dere nude ꝛ btĩfice diuinã eẽntiã donec hmõi
sua corpa ĩ vlĩ mortuoꝝ resurrectõe resumãt.
Igit sic ꝓcedã Pmo arguã ꝯ istoꝝ inuti
lẽ ꝛ friuolã assertionẽ. Scdo ad eoꝝ moti
ua assigño verã ꝛ catholicã rñsionẽ. Argu Q, aĩe scẽ
endo aũt ꝯ istos pmo ea q̃ adducã ꝓbabo ex videãt deũ
dictis sanctoꝝ doctoꝝ ꝛ auctibꝫ sacre scpture ꝑus qꝫ ĩsu
Scdo ex orõnibꝫ eccl'ie ꝛ determinatõibꝫ mant sua
cõtentis in canonico iure. Pmo igit ar/ corpa
guo sic Anime peccatrices ĩ mortali pctõ exu I
te a corpe ꝑus qꝫ resumãt sua corpa puniunt
pena dãnatõis eterne.g aĩe q̃ sine omĩ pec/
cato exeunt a corpe a deo pmiant beatitudie
vite eterne. Sed sine clara visione diuine eẽn
tie nõ potest esse btĩtudo vite eterne. ergo ꝛc.
Maior ꝓpositio ẽ quedã ꝯsequẽtia.cui⁹ añ/
cedẽs pꝫ Luce.xvi. vbi habet de illo diuite
pctõre q̃ epulabat quotidie splẽdide.q mor
tuus ẽ ꝛ sepultus ẽ in inferno. Cõsequẽtia eti
am pꝫ.qꝛ si dat oppositũ tũc pnior esset deus
ad puniẽdũ qꝫ ad pmiãdũ vel miserendũ.qd
oẽs sancti doctores negãt. Un btũs Gre/
go.supponẽs tanqꝫ notũ cuilibet xpiano fide
li animas sanctorũ iã eẽ beatas clara visione
ꝛ fruitione ipsius diuine essentie.ideo ex btĩ/
tudine iustoꝝ animaꝝ quã habẽt ꝑus qꝫ resu
mãt sua corpa cõcludit penaꝫ iniustarũ.iiij.
lib.dyalogoꝝ dicens. Ex quo iã iusti glĩant
ncc̃e ẽ vt p oĩa ꝛ iniusti puniet seu cruciet. Nã
sicut electos beatitudo letificat.ita credi ncc̃e
ẽ q a die exitus sui ignis reprobos exurat. Et
subdit infra. Ueritatis eñ voce testante di/
ues mortuus in inferno sepult⁹ est.cui⁹ aĩa q
igne teneat insinuat vox diuitis q̃ ad Abra
ham depcatur dicẽs. Mitte Lazarũ vt intĩ
gat extremũ digiti sui in aquã vt refrigeret li
guã meã.qꝛ crucior in hac flãma. Mior
etiã isti⁹ rõnis pꝫ auctoritate xpi Joh.xvij.
vbi ait. Hec est vita eterna: vt cognoscant te
deum verũ.ꝛ vnigenitũ quẽ misisti ihm xpm.
P. stola q̃ beatificat aĩa sancta dat sibi im 2
mediate post qꝫ exuta est a corpe.ergo anteqꝫ
corpus resumat videt nude diuinã essentiã.
Cõseqntia pꝫ.qꝛ sicut iã dictũ est beatitudo
anime includit hmõi visionẽ. Añcedẽs pꝫ.

Apocal. vi. vbi de hmoi animabus dicit. Da/
te sunt illis singl'e stole albe. Ubi p hmoi sin
gulā stolam intelligit gloria anime seu beati/
tudo. vt patet p Greg. iiij. li. dyalo. vbi cum
p̄us dixisset Grego. ad Petrū notariū suū.
Luce clarius ɔstat q pfectorū iustoꝝ anime
mox vt hui9 carnis claustra exeunt celesti/
bus sedibus recipiūtur. tūc Petrus mouet q̄
stionē dicēs. Si igit anime iustoꝝ sunt in ce
lo. quid ē quod in die iudicij sue retributōis
recipiunt. Cui sic rn̄det Grego. Hoc eis ni/
miꝝ crescit i iudicio. q nūc animaꝝ sola. post
modū vero etiā corporū beatitudine pfruunt
vt in ipsa carne gaudeant in qua dolores p
ipso dn̄o ptulerunt. Pro hac quippe gemina
ta eorū gloria scriptū est. In terra sua dupli/
cia possidebūt. Et subdit Grego. qd̄ est ad p
positū dicēs. Hinc etiā an̄ resurrectōis diē de
sanctoꝝ aīabus scriptū est. date sunt illis sin
gule stole albe. qui singulas nūc acceperūt
binas in iudicio stolas habituri sunt. qz mō
aīaꝝ tm̄. tūc autē aīaꝝ 7 corpoꝝ simul glīa
letabunt. Ex q̄ aucte pz nō solū an̄s hic assū
3 ptū. sed etiā p̄ncipale ppositū. P. quelibet
aīa fidel'a corpe exuta. et ab oī pctō purgata.
clare videt ea q̄ hic fideli doctrina audiuit. et
credidit fide pfecta. ergo clare videt diuinaz
essentiā. 7 in ea diuinaꝝ psonaꝝ sanctissimaz
trinitatē. Cōsequētia pz. qz hic in via diuine
essentie vnitatē cū psonaꝝ trinitate audire 7
credere tenet quilibet fidelis homo. An̄s etiā
patet. qz ƀm sanctos doctores hmoi anime re
gnāt cū xp̄o cantātes illud ps̄. Sicut audi/
uim9 sic vidim9 i ciuitate dn̄i vtutū i ciuitate
dei nr̄i. de9 fundauit eaz in eternū. Un̄ beatus
Hiero. in epistola ɔsolatoria de morte Nepo
ciani ad Elyodoꝝ epm̄. tractās verba iā di/
cta sic ait. Scimus q̄dē nepocianū nr̄m eē cū
xp̄o 7 sanctoꝝ mixtū choris. 7 qd̄ hic nobiscū
emin9 rimabat. ibi vidērē comin9 dicere. Sic
audiuim9: ita 7 vidimus i ciuitate dn̄i vtutū
7c. Et idē Hiero. i epl'a ad eustochiū vgi/
nē de sancta Paula defuncta sic ait. Ceteꝝ illa
impleuit cursum suū. fidēqz seruauit. 7 nunc
fruitur corona iusticie. sequit agnū quocūqz
ierit. saturat quia esuriuit. 7 leta decātat. Si/
cut audiuimus ita 7 vidim9 i ciuitate dn̄i vir
tutū 7c. Et quasi eandē sn̄iam ponit idē Hie
ro. in epistola ad Marcellaz de morte sancte
Lee. vbi ait. q Lea calcato dyabolo coronaz
iaz securitatis accepit. Et paucis interpositis
subdit. Nūc igit p breui labore eterna beati/
tudie fruitur. excipit angeloꝝ choris. xp̄m se

quit 7 dicit. Quecūqz audiuim9 vidim9 i ciui
tate dn̄i 7c. P. illud qd̄ peterī nō denegat a 4
liberalissimo largitore. hoc videt eē ɔcessum.
Sed cū Moyses in psona fidelis aīe peteret
sub metaphora faciei visionē diuine essentie.
deus qui est largitor liberalissimus. cuius ƀm
Grego. largitatis abundātia 7 merita suppli
cum excedit 7 vota. hmoi petitionē non dene
gauit absolute. sed solū pro statu p̄sentis vite.
vt patet Exo. xxxiij. vbi respondēs p̄dicte pe/
titioni ait. Nō videbit me hō et viuet. Ergo
post hanc mortalē vitam. cuilibet anime fide
li ab omni pctō purgate visio diuine essentie
videt esse ɔcessa. maxime p tali tpe quo meri/
to passionis christi infernus q̄tum ad capti
uitatē fideliū credit esse destructus. et aditus
regni celestis veraciter reserat9. Et istud mo/
deramen debet subintelligi tā in rōnibus hic p̄
cedentibus. q̄z in ratōnibus sequētibus. al's se
pissime oporteret istud dictū de morte xp̄i re/
plicare P. quādocūqz a iusto iudice aliq̄d 5
pcipit rōne cui9 obseruatori pmittit aliqd̄ bo
num deliciosuz. 7 ecōtra trāsgressori aliquod
malū penosum. tūc nō magis debet retardari
bonū respectu obseruatoris. q̄z malū respectu
transgressoris Sed a christo qui ē iustissim9
iudex credere 7 baptizari nobis oībus tali
ter pponit. q credēti 7 baptizato salus pmit
tit. 7 ecōtra nō credenti condemnatio indicit
vt patet Matth. vltimo. vbi xp̄us ait. Qui
crediderit 7 baptizatus fuerit saluus erit. qui
vo nō crediderit cōdemnabit. Et hmoi con
demnatio immediate post mortē hois infli/
gitur aīe illius qui non credit. put indubi/
tata fide tenem9. g̃ imediate post mortē aīa
credētis 7 baptizati. si a pctō sufficiēter ē pur/
gata saluabit. 7 p ɔsequēs videt eēntiaz dei.
sine cui9 visione nō est vera salus P. remo 6
to impedimēto diuine visiōis. tūc clare videt
deus. Sed post passiōz xp̄i ab aīa pfecte pur
gata. 7 a corpe separata remotū est omne impe
dimentū videndi diuinā essentiā. g̃ quelibet
talis aīa clare 7 nude videt deū. Maior patz
Minorē pbo. quia impedimenta vidēdi di/
uinaz essentiā ƀm legem cōmunē videut esse
tria. Unū est si anima clausa sit in carcere te/
nebroso corpis corruptibilis. De quo carce/
re petit educi pph̄a cū ait ipi deo. Educ d cu
stodia aīam meā ad ɔfitēdū noī tuo. me expe
ctāt iusti donec retribuas mihi. Scd̄m ē
si anima est pctis maculata. Et istud impe/
mētū tāgit Isa. lix. vbi i psona oīm pctōrum
ait Isa. Iniquitates nostre diuiserunt inter

nos ⁊ deuȝ nostꝛ. ⁊ pctā nostra abscōderunt
faciē eius a nobis. Terciuȝ ē reatus pecca
ti originalis. qui nōdū solutus clausit portā
salutis anteq̄ christus pateret̄ ꝑ nobis. Q̄d
impedimētū tangit dn̄s Isa. liiij. dicens. In
momēto indignatōnis abscōdi faciē meā pa
rumper a te. ⁊ miscdia sempiterna misert⁹ sum
tui. Primū istoꝝ impedimētoꝝ nō hȝ lo/
cū i ꝓposito. qꝛ supponit̄ i ista miori q̄ tal' aīa
sit a corpe sepata. Nec scdȝ. qꝛ supponit̄ q̄ sit
ꝑfecte purgata. Nec terciuȝ. qꝛ hmoi reat⁹ so
lut⁹ fuit merito passionis dn̄i nostri iesu xp̄i.
iuxta q̄d dicit̄ de xp̄o Isa. liij. Ipse autē vulne
ratus est ꝓpter iniquitates nostras. attritus
ē ꝓpter scelera nostra. disciplina pacis nostre
sup eum. ⁊ liuore eius sanati sum⁹. Un̄ etiaȝ
Iere. Trenoꝝ. iiij. ait. Spūs oris nr̄i chri
stus dn̄s capt⁹ est in pctis nostris ⁊c̄. Et po/
nūt isti ꝓphete p̄teritū ꝓ futuro ꝓpter certitu
7 dinē ꝓphetie. P̄. fidelis aīa ab omni pctō
purgata nō potest cōsequi suā hereditatē nisi
clare videat deū. Sed imediate post mortem
tūc fidelis aīa ab om̄i pctō purgata consequi
tur suā hereditatē. ergo immediate post mor
tē clare videt deū. Maior patet. qꝛ deus ē he
reditas talis aīe. iuxta q̄ ipsa ait in ps. Dn̄s
pars hereditatis mee. Propter quod subdit
ibidē. Funes ceciderunt mihi in p̄claris: ete/
ni hereditas mea p̄clara est mihi. Un̄ etiam
Hugo de sancto victore. i expositōe regule be
ati Aug. ait. Partes sibi faciūt homies in se
culo. alius hoc. alius illud. ꝑs autē pioꝝ est
ipse deus. Minor etiā patet ꝑ illud ps. Cū
dederit dilect⁹ suis somnū: ecce hereditas dn̄i
Quod verbū ptractās Greg. i q̄dā omel. q̄
legit̄ de apl'is ait. Cuȝ electi dei ꝑueniunt ad
8 mortē: tūc inueniūt hereditatē. P̄. aīa fide
lis nō potest habere requiē nisi ꝑ ipsius dei vi
sionē ⁊ fruitionē. Sed imediate post morteȝ
tunc fidelis aīa plene purgata verā hȝ requiē
ḡ ⁊c̄. Maior pȝ ꝑ Aug. i. confes. vbi ait. Ad
te fecisti nos dn̄e: ⁊ inquietū est cor nostꝝ do
nec requiescat i te. Minor etiā pȝ Apoc. xiiij
vbi dicit̄. Beati mortui qui i dn̄o moriunt̄.
ammodo iā dicit spūs vt requiescāt a labori/
9 bus suis. P̄. deus tanq̄ iustissim⁹ p̄r fami/
lias nō differt dare mercedem et premiū his
quoꝝ meritū ꝑfecte est cōsummatū. Sȝ me
ritū cuiuslibet anime purgate a corpe exute ē
ꝑfecte ꝯsummatū. qꝛ vlterius nō est in statu
merendi. ⁊ deus est merces totius nr̄i meriti.
iuxta q̄d ait deus ipsi Abrahe Gen. xv. Ego
protectoꝛ tuus sum. merces tua magna ni/
mis. Nec etiā ꝓprie dat̄ deus ꝑ modū merce
dis nisi in actu visionis ⁊ fruitiōis. iuxta q̄d
ait anime fidelis in ps. Adimplebis me leti
cia cum vultu tuo. delectatiōes in dextera tua
vsq̄ in finē. Ergo quelibet anima purgata a
corpe sepata clare videt deum. ⁊ beatifice frui
tur eo. Et hanc rationē innuit ꝓpheta: cum
ait. Ibunt de virtute in virtuteȝ: ⁊ videbit̄ de
us deoꝝ in syon. Unde alia translatio habet.
Donec videat̄ deus deoꝝ. Ubi expsse innui/
tur. q̄ meritū sanctoꝝ quo de virtute in virtu
tē procedunt in via nō terminat̄ donec in pa
tria. scȝ in celesti syon recipiendo premiū cla
re videāt deum. Iuxta quod etiā dicit̄ in alio
ps. Edificabit dn̄s syon. ⁊ hoc q̄tuȝ ad fide
lis anime meritū. ⁊ videbit̄ i gloria sua. ⁊ hoc
q̄tum ad premiū. P̄. apl'us. i. ad Corin. 10
xiiij. ait. Nūc videmus ꝑ speculū ⁊ i enigma
te. tunc autē facie ad facieȝ. Ibi sicut cōmuni
ter exponit̄ apl'us. ꝑ nūc intelligit statū p̄sen/
tis vite. ⁊ ꝑ tunc intelligit statuȝ future vite.
Ergo immediate aīa purgata exiēs statum
hui⁹ vite. ⁊ intrās statū future vite. videt de/
um facie ad faciē. ergo ⁊c̄. P̄. aīa latronis 11
ad dexterā christi crucifixi pendētis eodeȝ die
quo ab hac vita decessit. vidit nudā dei essen/
tiaȝ. ergo etiā alie anime purgate ipsam clare
vident sepate a corpe. Cōsequētia patȝ. Pro
bo an̄cedens. quia vt habet̄ Luce. xxiij. chri/
stus dixit illi latroni. Hodie mecū eris in pa
diso. Sed hoc verbū nō est intelligendū de
ꝑadiso corpali. quia christus illo die descēdit
ad infernū siue ad lymbū patꝝ. ergo est intel/
ligendū de ꝑadiso spūali. que cōsistit in visio
ne atq̄ fruitione ipsius diuine essentie Et
istud confirmat̄. quia christus ꝓmittēdo pa
radisum respōdit latroni postulāti de regno
christi. ergo ideȝ expssit christus ꝑ ꝑadisum.
quod latro expressit xp̄i regnū. sed christi
gnū ꝯsistit in visione ⁊ fruitione diuine essen
tie. vt patet ex dictis Aug. i soliloquijs anie.
Etiā btūs aug. i sermone de martiribꝫ q̄si
ammirās de prudentia petitōnis istius latro
nis ait. Quis ipm docebat nisi qui iuxta ipȝ
pendebat. erat eīm fixus in latere. sed habita/
bat in corde. P̄. quelibet anima sācta a cor 12
pore separata accipit coronā vite. q̄ ē beata diui
ne eēntie visione ⁊ fruitōe. An̄cedēs ptȝ ꝑ b.
Jacobū. qui in p̄mo. c. sue epistole ait. Bea/
tus vir qui suffert tēptatione. qm̄ cū ꝓbatus
fuerit accipiet coronā vite. quam repromisit
deus diligentibus se. Sed planū est q̄ qlibet
sanct⁹ hō anteq̄ aīa sua sepet̄ a corpe sustinuit

tēptationes. ꝛ vsq₃ ad mortē vincēdo ꝓbatus inuenit̄. ergo post mortē clare videbit deū ꝑ eēntiam. sine cuiꝰ visione nullus obtinet coronā vite. quā deus ꝓmisit diligētibus se. ꝑ. ꝓ

13 Auctes augustini ista veritate sunt expsse auctoritates sanctissimi patris nostri Aug. qui i li. supputationū diuinaꝝ scripturaꝝ sic ait. Utinā cōcessa mihi pctōꝝ venia: morq₃ hac carnis sarcina deposita: dn̄e in tua gaudia verā requiē habiturus intrarē. et tue ciuitatis p̄clara ac speciosa menia coronā vite accepturus ingrederer. vt illis sanctissimis choris interessē. vt cū beatissimis spiritibꝫ glorie cōditoris assisterē. vt p̄sentē christi vultū cernerē. vt illud summū ꝛ ineffabile et incircūscriptū lumē semꝑ aspicerē. sicq₃ nullo metu mortis affici. sed de incorruptōis ꝑpetuo munere letari possem sine fine. Felix aīa que terreno resoluto corꝑe libera celū petit. hec em̄ semꝑ p̄sentē cernit pulcerrimū dn̄m quē dilexit. Hanc ꝟo tante beatitudinis gloriā nulla dies minuet. nullus īprobus poterit auferre Et quibusdā interpositis dirigit Aug. sermonē ad sctōs. qui iā regnāt in patria dicēs. Felices sācti dei oīs, q̄ ꝑtransistis hoc mortalitatis pelagus. ꝛ ꝑuenire meruistis ad portū ꝑpetue quietis ꝛ securitatis. Obsecro ꝑ matris caritatē qui securi estis de vr̄a imarcescibili gloria. solliciti estote de nostra multiplici miseria. ꝑ ipm vos rogo q̄ vos elegit. qui vos tales fecit. de cuiꝰ pulcritudie iā satiami. de cuiꝰ immortalite iā immortales facti estis. de cuiꝰ beatissima visione semꝑ gaudetis. estote iugiter memores nr̄i. subuenite nobis miseris. qui adhuc huiꝰ vite giro flantibꝫ agitamur ꝓcellis.

Instantia Sed nostris tpibꝫ surrexerūt quidā qui dicūt ꝙ ista verba Augu. nō sint intelligēda de visione deitatis. sed solū de visione humanitatis xp̄i. Deitatē em̄ nō vidēt nisi tales aīe q̄ iam sua corpa resumpserunt. sicut ē aīa christi. et aīa virgis gl'iose. Et ideo si ꝟba iā dicta beati Aug. referūt̄ ad visionē deitatis. tūc isti dicerēt. ꝙ Aug. hmōi verba dirigit ad illas aīas q̄ iaꝫ sunt suis corporibꝫ reunite.

Solutio. Sed salua reuerētia oīm veroꝝ doctoꝝ talibꝫ nō tanq₃ doctoribꝫ: sed tanq₃ veritatis subuersoribꝫ dicere possū illd̄ Job. xiij. c. Ad omīpotentē loquor. i. corā oīpotēte. ostendēs vos fabricatores mēdacij. et cultores puersoꝝ dogmatū. Et istud patꝫ in eodē li. Aug. ꝑ verba sequētia. Describit em̄ aug. multitudinē illius supne societatꝭ dicēs Ibi ꝓphetaꝝ ꝓuidus chorus. ibi duodenꝰ aplōꝝ numerꝰ. ibi innumerabiliū martirꝝ victor exercitꝰ. ibi sanctoꝝ ꝯfessoꝝ sacer ꝯuētus ibi veri ꝛ ꝑfecti monachi. ibi sancte mulieres q̄ voluptates scl'i ꝛ sexū infirmitatis vicerūt. ibi pueri ꝛ puelle qui annos suos moribꝫ trāscēderūt. ibi oues ꝛ agni qui iā huiꝰ voluptatis laqueos euaserūt. Exultāt oīs in ꝓprijs mā̄sionibꝫ. qꝛ dispar ē gloria singuloꝝ. s₃ cōmunis ē leticia oīm. plena ꝛ ꝑfecta ibi regnat caritas. qꝛ deus ē ibi oīa in oībꝫ. quē sine fine vidēt. ꝛ semꝑ vidēdo i eius amore ardēt. laudāt ꝛ amāt. omne opus eoꝝ laus sine fine sine defectione. sine labore. Felix ego ꝛ vere imꝑpetuū felix. si post iter huiꝰ corpusculi audire meruero illa cātica celestis melodie. q̄ cantant̄ ad laudeꝫ regis eterni ab illis supne patrie ciuibꝫ. Et subdit Augꝰ. Fortunatus ego ꝛ nimiꝫ beatus. si et ego meruero cantare ea. ꝛ assistere regi meo. deo meo. duci meo. et cernere eū in gloria sua. sicut ipse polliceri dignatus ē dicēs. Pater volo quos dedisti mihi sint mecū vt videāt claritatē meā quā habui apud te añ cōstitutionē mūdi. Ex his et multis alijs q̄ in p̄dicto li. ponit Aug. patet. ꝙ nec aug. dirigit sermonē ad solas illas animas q̄ suis corpibus sunt reunite. nec solū loquit̄ de visione humanitatis xp̄i. sed expsse loquit̄ de clara visione ipsius diuinitatis. ꝑ 14

p̄dicta veritas etiā expsse habet̄ ex dictꝭ aug. in libello q̄ incipit. Cognoscā te cognitor meus. qui ab aliquibꝫ appellat̄ soliloquiū aīe: vbi aug. affectās p̄claꝝ gaudiū qd̄ ꝑnūc habēt aīe sancte a suis corpibꝫ absolute. sic ait. Sitio dn̄e sitio deū viuū. qñ veniā ꝛ apparebo añ faciē tuā. putas videbo diē illā. diem in quā iocūditatis ꝛ leticie. diē quā fecit dn̄s. vt exultemus et letemur in ea. O dies p̄clara nesciens vesꝑꝫ. nō habēs occasū. in qua audiā vocē laudis. vocē exultatōis ꝛ ꝯfessiōis. Intra in gaudiū dn̄i tui. intra in gaudiū sempiternū. in domū dn̄i tui. vbi sūt magna et inscrutabilia. ꝛ mirabilia. quoꝝ nō ē nūmerus. intra in gaudiū sine tristicia. qd̄ continet eternā leticiā. vbi erit omne bonū. et nō erit aliqd̄ malū. vbi erit quicq̄d voles. vbi erit vita vitalis. dulcis ꝛ amabilis. ꝛ deitatis beata visio q̄ est gaudiū nostꝝ.

Instantia Forte iteꝝ dicet veritatis aduersarius. ꝙ ista verba sunt intelligēda de beatitudine q̄ erit post mortuoꝝ resurrectionē. eo ꝙ Aug. loquat̄ de futuro. qꝛ dicit. vbi erit ꝛc.

Solutio. Rn̄deo ꝙ hic falsum assumit̄. quia aug. loquit̄ de gaudio qd̄ ꝑnūc habēt aīe sancte. Quia tamē aug. verba p̄dicta direxit ad se. ꝛ illud gaudiū nō erat sibi p̄sens s₃ futurꝫ.

ſo i p̄dictis vtebat̄ verbo futuro. ſ; in ſeq̄ntib⁹
diriges ſermonē ad aīas ſctās q̄ ꝑtūc a ſuis
corꝑib⁹ exute fuerūt. nō vtit̄ verbo futuro. iā
dicte beatitudinis gaudiū exꝓmēdo. Vn̄ pa
rū poſt verba p̄dicta ſubdit. Felices qui [illegible] pe
riculo maris h⁹ educti ad te deū portū tutiſſi
mū ꝑuenire meruerūt. O vere felices. qui de
pelago ad litus. de exilio ad patriā. de carcere
ad palaciū ꝑuenerūt. optata [illegible]z quiete beati.
quia brauiu; ꝑpetue glorie. qd̄ hic ꝑ multas
tribulatōes queſierūt. iā felici iocūditate ade
pti letant̄ in ꝑpetuū. O vere beati qui a malis
omnib⁹ exuti. ſecuri ia; de ſua immarceſcibili
gloria ad regnū decoris ꝑuenire meruerunt.
O regnū eternū. regnū oīm ſeculorū. vbi lu/
men indeficiens ⁊ pax dn̄i exupat omnē ſen/
ſum. in qua ſanctorꝝ anime requieſcunt. ⁊ leti
cia ſempiterna ſuꝑ capita eorꝝ. O q̄; glorio/
ſum eſt regnū. in quo tecū dn̄e regnāt omnes
ſancti. amicti lumine ſicut veſtimēto. haben/
tes in capite ſuo corona; de lapide p̄cioſo. O
regnū beatitudinis eterne. vbi tu dn̄e ſpes ſā/
ctorꝝ et dyadema glorie facie ad faciē videris
a ſāctis tuis. letificās eos vndiq; in pace tua.
q̄ exupat omnē ſenſū. vbi gaudiū infinitū. le/
ticia ſine triſticia. ſalus ſine dolore. virtus ſi/
ne labore. lux ſine tenebr̄. vita ſine morte. om
ne bonū ſine om̄i malo. vbi iuuētus nunq̄; ſe/
neſcit. vbi vita terminū neſcit. vbi gaudiū nū
q̄; decreſcit. vbi dolor nunq̄; ſentit̄. vbi gemi/
tus nunq̄; audit̄. vbi triſtis nullus videtur.
vbi leticia ſemꝑ habet̄. vbi malū nullū timet̄.
q̄m ibi ſummū bonū poſſidet̄ qd̄ eſt ſemꝑ vi
dere faciē dn̄i virtutū. Et ſubdit Auguſ. Feli
ces igit̄ qui de naufragata vita p̄ſenti ad tan
ta gaudia iam ꝑuenire meruerūt. Iſtis bn̄
intellectis. ceſſat om̄is cauillatio ꝑtis aduer/
ſe. quia clare patet ꝙ Aug. loq̄tur de viſione
diuine nature. Pat; etiā ꝙ aſſerit ſanctoru;
aīas ad illā glorioſam viſionē iā ꝑueniſſe.

15 P. Aug. in libro [illegible] doctrina xp̄iana horta
tur quēlibet fidelē ſic dicens. Illud age vt bo
nā vitā habeas. tūc q̄ncunq; occaſio fuerit vt
exeas de corꝑe exis ad req̄ē. exis ad beatitu
dinē que nō habet finē. Ex quo dicto iterꝝ p;
ꝙ ſm̄ Aug. aīa hoīs qui ē bone vite imme/
diate poſt mortē ꝓcedit ad clarā dei viſionē.
ſine qua eē nō pōt beatitudo que nō habet fi/
16 nem. P. ſm̄ Aug. in libro de pn̄ia. quicun
q; rite baptizatus morit̄ ꝑus q̄; vita ſua itera
to p̄ctis maculet̄. illius aīa vadit de labore in
req̄ē. de miſeria ad gloriā. Idē Aug. i ſer
mone de beato Stephano. cū prius tetigiſſet
quō Paulus ap̄lus an̄ ſui cōuerſionē beatū
Stephanū ꝑſeq̄batur. tādē ſubdit. Ecce nūc
Paulus cū Stephano letat̄. cu; ſtephano
chriſti claritate ꝑfruit̄. Sed xp̄i claritas p̄n/
cipaliter reſpicit ei⁹ diuinitatē. qua null⁹ frui
tur in ſua claritate niſi [illegible] videat in ſua clari/
tate. Itē Aug. de beato ſtephano dicit. ꝙ de
poſitis corruptibilib⁹ corꝑis indumentis ad
celi palaciū ꝑenniter regnaturus aſcēdit. P. 17
beatus Aug. in ep̄la ad Paulinā de viden/
do deū expꝛeſſe ponit. ꝙ aliqui hoīes tantā a
deo in hoc mūdo gratiā ꝑceperūt. ꝙ aīe eoru;
naturā dei nude viderūt. anteq; tēꝑali mor
te a ſuis corꝑibus eſſent exute. Et hoc ibide;
ꝓbat de Paulo ⁊ de Moyſe. Ergo multo ma
gis ſm̄ intentionē Aug. aīe ſancte ꝑ mortē
a ſuis corꝑibus ſepate nude vidēt eſſentiā dei
Cōſequētia pt; ꝑ locū a minori affirmatiue.

Forte dicet̄ ꝙ iſtud dictū Aug⁹. p̄cedenti Inſtantia
bus ꝯtradicat. quia vnū de impedimentis vi 1
dendi deū eſt animā eſſe in carcere corruptibi
lis corꝑis. vt dictū eſt ſuꝑius rōne. vi. Sed
q̄;diu viuit homo in hac vita. tādiu aīa eius
eſt in corruptibili corꝑe. ergo ⁊c. P. illud 2
verbū dn̄i ad Moyſen. Nō videbit me hō
⁊ viuet. cōmuniter exponit̄ de viuētib⁹ in hac
vita mortali. ergo nō videt̄ ꝙ aliq̄s hic viuēs
poſſit nude videre deū. Reſpōdeo ad pri/ Solutio.
mū. ꝙ q̄;uis [illegible] lege cōi aīa; eſſe in carcere cor Ad. 1.
ꝑis corruptibilis p̄ſtet impedimentū vidēdi
nude diuinā naturā. tamē de ꝑuilegio ſingu/
lari deus poteſt tollere tale impedimētu; ipſa
aīa manēte in corruptibili corꝑe. ſicut d̄ facto
tulit de aīa moyſi et pauli ap̄li. Nō ē igit̄ hic
aliq̄ ꝯtradictio. q2 qd̄ dictū eſt ſuꝑius. intelli
gi d; ſm̄ legē cōem. hic v̄o ſm̄ priuilegiū ſin
gulare. Q, autē deus illud poſſit. quilibet fi/
delis tenet̄ credere ꝓpter aīam xp̄i. q̄ q̄;diu fu
it in hoc mūdo informabat corpus paſſibile
⁊ corruptibile. ⁊ tamē fuit beata viſione ⁊ frui
tione diuine eſſentie. Ad ſcd̄m r̄ndet met Ad. 2.
btūs aug. in p̄dicta ep̄la ad Paulinā. vbi ſic
ait. Deinde pōt queri quō iā ipſa dei ſubſtā/
tia videri potuerit a quibuſdā in hac vita po
ſitis. ꝓpter illud qd̄ dictū eſt ad Moyſen. ne
mo pōt faciē meā videre ⁊ viuere. niſi q2 pōt
humana mens diuinitus rapi ex hac vita ad
angelica; vitam. anq̄; ꝑ mortē cōem a carne
ſoluat̄. Sic em̄ raptus eſt qui audiuit illic in
effabilia verba que nō licet homi loqui. vbi
vſq; adeo facta ē ab hui⁹ vite ſenſibus quedā
intētionis auerſio. vt ſiue i corꝑe ſiue extra fu
erit diceret ſe neſcire. ita vt ⁊ illud verū ſit qd̄

dictū est a dño. Nemo potest faciē meā vide
re z viuere. quia necesse ē abstrahi ab hac vita
mentē qñ in illius visionis ineffabilitatē as/
sumit. Est ergo intētio augus. q ad veritatē
istius verbi quo dixit dñs. Non videbit me
homo z viuet. nō est necesse q homo simpli/
citer moriat. ita q anima sua corpi nō det vi/
tā. sz sufficit q taliter moriatur q nesciat se vi
uere in hoc mūdo ppter vehementē extasim
qua penitus fit alienatus a sensibus et a vita
Instantia sensibili q̄tum ad sensibiles opatōes. For
te adhuc dicet. Illud quod apl'us dicit nul/
li homi posse cōuenire. hoc ipsi aplo nō vide
tur eē concessū. Sed .i. ad Thi.c.vi. apl'us lo
quens de deo ait. Qui lucē inhabitat inacces/
sibilē quē nullus hominū vidit. sed neq vide
Solutio. re pōt. ergo zc. Respōdeo q vt cōmuniter
dicit. illud dictū apl'i est intelligendū de visi/
one cōphensiua penitus adequata visibili
tati ipsius dei. Sic eī solus intellectus diui
nus videt ipm deū. Per hoc tamē nō habet
quin clara visio diuine essentie possit cōmuni
cari z beatis in patria fm legē cōmunē. z etiā
existētibus ī via de puilegio singulari. Que
visio q̄uis nō sit cōphēsiua. ē tñ apphensi
ua. Potest etiam dici q dictū apl'i intel/
ligendū ē de visione homis naturali. q̄ conue
nit homi vt homo ē. Per hoc tñ non habet si
aliquis homo p grām efficit melior homine
trāscendēdo limites sue naturalis cōditionis.
qn talis homo etiā in via pus q̄ moriat pos/
sit videre nude diuinā eēntiā visiōe supnatu
rali. Et ista scda rñsio pcedit ex intētiōe beati
aug. i. li. de tri. vbi tractās pdicta verba apl'i
sic ait. Uideri aūt deitas humano visu nul/
lo mō pōt. sed eo visu videt quo iā qui vide/
18 rūt nō hoīes. sed vltra hoīes sunt. P. pdi/
cta veritas etiā pōt pbari aucte. b. Gre. Naz
btūs Greg. de btitudine quā pnūc hñt anie
scte a suis corpibus sepate. in quadā omel. q̄
legit de vno martyre. sic ait. Que aūt lingua
dicere. aut quis intellectus cape sufficit. illa
supne ciuitatis quāta sint gaudia. angelorū
choris interesse. cū btissimis spiritib glie cō
ditoris assistere. pñtem dei vultū cernere. icir
cūscriptū lumē videre zc. Itē. xij. li. mora.
Greg. ptractās illud verbū Job qd hr Job
xiiij. Quis mihi tribuat vt ī inferno ptegas
me. z abscondas me donec ptranseat furor tu
us. z constituas mihi tēpus in quo recorderis
mei. sic ait. Iste furor q̄tum ad electorū ani/
mas in redemptoris nostri aduētu ptrāsijt.
quia eas ab inferni claustris ad paradisū gau
dia mediator dei z hominū dux ipse illuc ple
descēderat reduxit Itē Grego. sup Cātica
tractās illud. Flores apparuerūt in terra no/
stra. sic ait. Flores apparuisse dicūtur. qz san
cte anime cū a corpibus recedūt in celo recipi
unt. Et quia ī hac vita q̄uis hyems esset a bo
no ope nō torpuerūt. ideo mox vt hinc recesse
runt in terra viuentiū gloriose floruerūt. Sz
q̄uis anima possit gratiose florere cū enigma
tica dei visione. tñ gloriosa floritio nō pōt esse
sine clara dei visione. ergo zc. P. idē ptz au 19
ctoritate Hiero. qui ī sermone de gliosa virgi
ne sic ait. Perseuerate in oratōibus vnanimi
ter viuentes. quousq intrare possitis gaudia
eterne vite quo beata virgo hodie introiuit.
alternātibus hymnidicis angelorū choris in
fra pascua eterne viriditatis. vbi vna dulcis/
sima societas oīm supnorū ciuiū. vbi sollenni
tas angelorū. vbi post labores z erumnas hu/
ius seculi felix est z suauis refectio aīaz. P 20
idē patet aucte Ambro. ī sermone qui legit ī
ecclesia de cōfessore epo. vbi ait. Digne in me
moriā vertit hominū qui ad gaudia transijt
angelorū. qui iā gratiā christi clarificat' inue/
nit. qui mūdi gloriā nō quesiuit. P. ista ve 21 Oratiōes
ritas etiā patet in oratōne seu collecta. que le ecclesie.
git ī sancta dei ecclesia de beatis aplis Symo
ne et iuda. in qua oratione seu collecta mēbra
militātis ecclesie supplicāt ipsi deo dicentia.
Da nobis eorū gloriā sempiternā z pficiēdo
celebrare. z celebrādo pficere. Ex quo patz q
ecclesia supponit aīas istorū sanctorū aplorū
quorū corpa adhuc requiescunt in terra. iā ha
bere gloriā sempiternā. q̄ sine clara dei visione
haberi nō pōt Et idē pōt argui ex collecta
que de beato Gregorio legit in ecclesia. ī qua
dicit. Deus q̄ aīe famuli tui Gregorij eterne
btitudinis pmia ptulisti. Hmoi aūt pmia es
sentialiter includūt pfectā dei fruitionē. z cla/
rā eius visionē. vt pz ex dictis ī scdo articulo
istius qōnis. P. fm q statuit eccl'ia vlis. ī 22
q̄libet missa q̄ legit p aīabz defūctorū dicitur.
Lux eterna luceat eis dñe. cū sctis tuis in eter
nū qz pius es. Sed ista lux eterna vel ē ipsa
clara dei visio. vel saltē est pfecta et immedia
ta dispositio ad hmoi visiōz. sicut ē lumē glo
rie Si dixerit aduersarius. q q̄uis modo Instantia
oremus vt ista lux dei ipsis defūctis. istud ta
mē lumē a pmo dat post mortuorū resurrecti
onē. Hoc nō valet. qz fm istā rñsionē orō Solutio.
ecclesie eēt inutilis et absq omi fructu. Sed
istud pñs est piculosū z absurdū. Probo pñ
tiā. quia illa oratio est inutilis z infructuosa

qua nunq̄ facta eq̄ bn̄ ꝯtingit illud ꝓ cuius
expeditōe fit hm̄oi oratio. Sed dato ꝙ nūq̄
aliq̄ orō fieret in eccl'ia militāte ꝓ q̄cūq̄ aīa a
corꝑe separata. tn̄ post mortuoꝝ resurrectionē
oēs electi hrent lucē eterne beatitudis sicut ca
23 tholica fide tenemus. ꝗ ꝛc. ℗. ista veritas
Decretales etiā pꝫ ex determinatōe seu diffinitōe eccl'ie in
multis locis iuris canōici. Nā extra ð baptis
mo ꝛ eius effectu. c. maiores. distinctio inter
efficaciā circūcisionis ꝛ baptismi ex determia
tōe eccl'ie ostēdit̄ ꝑ hec ꝟba. Qm̄ ꝛ si origina
lis culpa remittebat̄ ꝑ circūcisionis mysteriū
ꝛ damnatōis ꝑiculū vitabat̄. nō tn̄ peruenie
bat̄ ad regnū celoꝝ. qð vsq̄ ad morte xp̄i fu
it oīb; obseratum. Sed ꝑ sacr̄m baptismi
xp̄i sanguie rubricati culpa remittit̄. vitatur
ꝑiculū. ꝛ ad regnū etiā ꝑuenit̄. cui⁹ ianuā xp̄i
sanguis fidelib; suis misericorditer reserauit.
Itē extra de p̄sbro nōdū baptizato. c. apl'i
ca. rn̄det summus pontifex inquisitiōi sibi fa
cte de p̄sbytero mortuo qui nō erat baptizat⁹.
ꝗuis hoc ignoraret. sic dicēs. Presbyteꝝ quē
sine vnda baptismatis extremū diem clausis
se significasti. quia sancte matris eccl'ie fide ꝛ
christi nomis cōfessione ꝑseuerauit. ab origi
nali peccato absolutū. ꝛ celestis patrie gaudi
um esse adeptū asserimus incūctāter. Itē
extra de celebratōe missaꝝ. c. cū marthe. inqui
sitioni facte quare moderni libri i secreta mis
se de sancto Leone habeāt. annue nobis q̄su
mus dn̄e. vt intercessione beati Leōis hec no
bis ꝓsit oblatio. cū tn̄ antiqui libri habeant.
annue nobis quesum⁹ dn̄e vt anie famuli tui
Leonis hec ꝓsit oblatio. taliter rn̄det̄. ꝙ iniu
riā facit martyri qui orat ꝓ martyre. Et idē ē
rōne consili de alijs sanctis sentiendū. q2 orō
nib; nr̄is nō indigēt. ꝓ eo ꝙ cū sint ꝑfecte bea
ti. oīa eis ad vota succedūt. Sed nos potius
eoꝝ orōnib; indigem⁹. q2 cū miseri sim⁹. nos
vndiq̄ mala nr̄a ꝑturbant. Cū igit̄ nec re
gnū celoꝝ de quo facit mentionē p̄ma decreta
lis. nec celestis patrie gaudiū. ð quo facit mē
tionē scd̄a decretalis. nec ꝑfecta beatitudo ð q̄
facit mentionē tercia decretalis. possit hr̄i sine
clara dei visione. ꝗ euidēter apparet ex istꝭ an
tiquis sc̄tē matris eccl'ie diffinitiōibus. ꝙ ani
me sanctoꝝ an̄ diē extremi iudicij clare vidēt
deū. ideo ꝛc. Ne autē aliquis p̄dictas decre
tales vel sc̄tōꝝ auctes sanctaꝝ aiaꝝ sonātes
btitudinē ꝛ clarā dei visionē ꝓ suo sensu expo
Decretalis nat. iō dn̄s Bn̄dictus oīb; talib; frenū im
bn̄dicti de ponēs statutū fecit i hec verba. Bn̄dictus
diaꝝ visiōe ep̄s seru⁹ seruoꝝ dei. ꝛc. Diffinim⁹ ꝙ ꝺm cōem

dei ordinationē aie sc̄tōꝝ hoim veteris testa
menti q̄ ð hoc mūdo an̄ passionē dn̄i nr̄i iesu
xp̄i decesserūt. necnō sc̄tōꝝ aplōꝝ. martyrū.
ꝯfessorū atq̄ virginū. ꝛ aliorū fideliū defūcto
rū post sacrū ab eis xp̄i baptismū susceptū. in
quibus nil purgabile fuit qn̄ decesserunt. nec
erit qn̄ decedēt etiā in futurū. vl' si tūc fuit aut
erit aliquid purgabile in eisdē. tamē post mor
tē suam fuerint purgate. ac ꝙ aie puerorū eo
dē xp̄i baptismate baptizatorū ꝛ baptizādo
rum. cū fuerint baptizati an̄ vsum liberi arbi
trij decedentiū. mox post mortē suā et purga
tionē ꝑfatā in illis qui purgatōne hm̄oi indi
gebant. an̄ resumptionē suorū corꝑm ꝛ iudi
ciū generale. fuerūt. sunt. ꝛ erūt in celo celoꝝ.
regno ꝛ ꝑadiso celesti cū christo in sanctorū
angelorū cōsortio cōgregate ac viderūt. vidēt
ꝛ videbūt (post tamē passionē ꝛ ascēsionē dn̄i
nr̄i iesu xp̄i) diuinā essentiā visione intuitiua
ꝛ faciali. nulla mediāte creatura i rōe obiecti
se habēte. sed diuina eēntia nude ꝛ clare ac ap
te se illis ostēdēte. q̄q̄ sic vidētes eadē diuia
eēntia ꝑfruūtur. necnō ꝙ ex tali visione ꝛ frui
tione eorū anime qui iam decesserūt sunt vere
beate. ꝛ erūt illorū qui postea decedēt. cū ean
dem diuinā videbūt essentiā. ipsaq̄ ꝑfruētur
an̄ iudiciū generale. Ac ꝙ visio hm̄oi diuine
essentie eiusq̄ fruitio. actus fidei et spei in eis
euacuāt. put fides ꝛ spes ꝓprie theologice sūt
virtutes. Q2 q̄ postq̄ inchoata fuerit vel erit
talis intuitiua ꝛ facialis visio ꝛ fruitio. in eis
dem dicta visio et fruitio sine aliqua intercisi
one seu euacuatōe p̄dicte visionis ꝛ fruitiōis
cōtinuata existit ꝛ cōtinuabit̄ vsq̄ i finale iu
diciū. ꝛ ex tūc vsq̄ i sempiternū. Dicimus in
sup ꝙ ꝺm ꝯmunē dei ordinationē anime dece
dentiū in actuali mortali pctō mox post mor
tem suā ad inferna descēdunt. vbi penis infer
nalib; cruciātur. Et ꝙ nihilomin⁹ in die iu
dicij om̄es hoies an̄ tribunal xp̄i cū suis cor
porib; comparebūt. reddituri ð factis ꝓprijs
rationē. ꝛ recepturi vnusquisq̄ ꝓut gessit i cor
pore suo siue bonū siue malū. Statuētes no
stras p̄dictas diffinitōes seu determinatiōes
ꝛ ipsarū singulas ab oīb; fidelib; eē tenen
das. Quicūq̄ aūt deinceps p̄dictaꝝ nr̄aꝝ dif
finitionū seu determinationū aut singularū
ipsarū ꝯriū sciēter ꝛ ꝑtinaciter. tenere. asserere.
p̄dicare. docere aut defēdere ꝟbo vel scripto p̄
sumpserit. ꝯ eū sicut ꝯ hereticū mō debito ꝓ
cedat̄. Hāc ꝯstitutionē reuerēdi pr̄is ac dn̄i
totā hic posui. q2 valde vtile ē ipsā scire ꝓ ma
teria quā i ista distictiōe tractaui. Est etiā

hic aduertēdū q̄ si sūm⁹ pōtifex [illegible] h̄ qd̄ hic po
nit. post tn̄ passionē et ascēsionē ꝛc. intēdit q̄
latro nō viderit diuinā eēntiā i tp̄e qd̄ curre/
bat inter passionē ꝛ ascēsionē dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i.
tūc reuoco illud qd̄ quo ad hoc dixi in ratiōe
xi. adducta circa istā materiā de visione diui
ne essentie.

Estat igitur

r
nūc adducere motiua ptis ad/
uerse ꝛ ipsis r̄ndere. Vn̄ q̄dā q̄

Rōes adūsariorū q̄ aīe btōꝝ n̄ videāt deū p̄us q̄ re/sumāt sua corpa.

videbanť tenere ptē illā. arguūt ꝑ ea sic. Aīe
scrōꝝ nō p̄us vidēt diuinā essentiā. q̄ aīe re/
probo ꝝ damnenť ad ꝑpetuā penā. Sed aīe
reprobo ꝝ nō dānanť ad ꝑpetuā penā vsq̄ ad
diē iudicij. ġ ꝛc. Maior p3. q2 talē ꝓportiōꝫ
hn̄t reprobi ad penā qualē electi ad gloriam.
1 Probať minor aucte beati Petri. q̄ scd̄a sua
ep̄la. ca. ij. ait. Si eñ deus peccātib⁹ angelis
nō pepcit. sed rudētib⁹ inferni detractos i tar/
tarꝫ tradidit cruciādos i iudiciū reseruari sed
qua rōne angeli mali reseruātur vsq̄ ad iudi
ciū cruciādi. eadē rōne etiā reseruabūť hoīes
2 damnādi. ꝑ. ap̄ls ad Hebre. xi. loquēs d̄
antiq̄s patrib⁹ ait. Et hi om̄es testimonio fi
dei ꝓbati. nō acceperūt repromissionez. deo ꝓ
nobis aliq̄d melius disponēte. ne sine nobis
ꝯsummarentur. Ergo eadē ratiōe aīe sanctoꝝ
qui nos p̄cesserūt nō accipiēt beatitudinē cla
[illegible] deū vidēdo vsq̄ ad finez mūdi. ne sine alijs
3 hominibus electis ꝯsummētur ꝑ. anima nō
ꝑficitur sup̄ma ꝑfectōe supnaturali. nisi p̄us
ꝑficiatur ꝑfectōe naturali. Sed aīa nō est ꝑ
fecta ꝑfectiōe naturali añq̄ resumat corpus.
ergo ꝛc. Maior patet. q2 sicut gloria p̄suppo
nit naturā. ita ꝑfectio glorie p̄supponit ꝑfecti
onē nature. Patet etiā minor. quia aīa habet
inclinatōem naturalē ad corpus resumēdū.
ergo aīa nō est naturaliter ꝑfecta nisi satietur
hm̄oi appetitus vel inclinatio. Cū igiť hm̄oi
appetitus nō satieť nisi resumpto corpe. ergo
4 ꝛc. ꝑ. aīa nō mereť sine corpe. ġ nō p̄mia/
biť sine corpe. nec ꝑ ꝯn̄s videbit deū. quia vi
sio ē tota merces s̄m Aug. i. de tri. c. vlt. Añs
p3. q2 aīa sepata a corpe nō est i statu merēdi
Patet etiā ꝯn̄tia. q2 p̄miū debet corr̄ndere me
5 rito. ꝑ. durāte pena pcti ex pte corpis. aīa
nō d3 beatificari. Sed incineratio ꝛ putredo
corpis ē pena pcti. ġ manēte corpe incinerato
aīa nō beatificabiť. nec ꝑ ꝯsequēs videbit de/
um. Maior ꝓbatur. q2 aīa est magis cā pcti
q̄ corpus. ꝛ ꝑ ꝯn̄s pena pcti nō d3 minus ap

parere in aīa q̄ i corpe. Minor patet. quia si
homo nō peccasset corpus eius nūq̄ putrefa
ctū fuisset. sed i ꝑpetuū absq̄ om̄i pena vixiss3
vt patet ex his q̄ dixi li. ij. dist. xx. art. iij. ꝑ 6
postq̄ aīa est eleuata ad vidēdū deum ꝑ eēn/
tiā. tūc nō pōt vlterius exaltari. Sed vsq̄ ad
extremū iudiciuz sp̄ pōt homo exaltari. ġ vs
q̄ ad illud iudiciū nō poterit clare videre de/
um. Maior ꝓbať. q2 ꝑ claram visionē dei hō
efficiť similis deo. iuxta q̄ ait Johēs p̄ma sua
ep̄la. ca. iij. Cuz apparuerit siles ei erim⁹. qm̄
videbimus eū sicuti est. ġ habita hm̄oi clara
visione. homo ad similitudinez dei efficiť sic
immutabilis q̄ nec augeri nec minui pōt i su
is ꝑfectōibus. nec ꝑ ꝯn̄s exaltari. Minor hr̄
aucte beati Petri. qui ait. Humiliami sb̄ po
tēti manu dei. vt vos exaltet i tp̄e visitatōis.
ꝑ. vidēs diuinā eēntiam scit om̄ia ꝛ a nul 7
lo pōt doceri. sed aīe sepate ignorāt que apud
nos fiūt. ergo ꝛc. Maior p3 Hiere. xxxi. vbi
diciť. Nō docebit vir vltra ꝓximū suū. Pt3
etiā minor Isa. lxiij. vbi Isa. ait ipsi deo. Tu
es pater noster. abrahā nesciuit nos. ꝛ israhel
ignorauit nos. Sed qua rōne aīe istoꝝ ne/
sciuerūt que circa filios suos agebātur. eadē
ratōe anime ceteroꝝ ignorāt que hic agūtur.
ꝑ. idē homo nō potest simul esse viator et 8
comp̄hēsor. Sed hoīes sūt viatores vsq̄ ad
extremū iudiciū. ġ vsq̄ ad illud iudiciuz nō
pn̄t eē ꝯp̄hēsores. Maior patet. q2 intellect⁹
viatoris ꝑficitur habitu fidei. et intellect⁹ ꝯp̄/
hēsoris ꝑficitur clara visione. fides aūt ꝛ cla
ra visio sūt incōpossibilia simul i eodē. Pat3
etiā minor. q2 q̄diu durat fides i hominibus.
tādiu sunt viatores. sed fidem habebūt vsq̄
ad diem iudicij. iuxta q̄ ait ap̄ls ad Heb.
ix. Christus semel oblat⁹ ad multoꝝ exhau/
riēda pctā scd̄o sine pctō apparebit om̄ib⁹ ex
pectātibus se in salutē ꝑ fidez. ꝑ. q̄diu aīa 9
ptinet ad istud pn̄s seculū. tādiu est viatrix.
nec ꝑ ꝯsequēs clara deitatis visio sibi poterit
conuenire. Sed vsq̄ ad diē iudicij ptinet ad
istud seculū. ergo ꝛc. Maior patet. Probať
minor. quia quādocūq̄ aliquis hō mutat lo
cū alicui⁹ ꝯmunitatis i qua diu morari ꝯsue
uit cum ꝓposito redeūdi ad eūdē locum. tūc
semꝑ diciť ptinere ad talē ꝯmunitatē. nō ob/
stāte hm̄oi mutatione. Quātis eñ ciuis pa
risiēsis vadat romā cū ꝓposito redeūdi paris
us. tn̄ sp̄ diciť ptinere ad cōitatē parisiēsez. S3
aīa fidelis recedēs ab hoc seculo. sic recedit a
loco sui corpis. q̄ intēdit reuerti ad suum cor
pus. quia si nō crederet reuerti ad suū corp⁹.

tūc esset infidelis. eo q dubitaret circa articu/
lū de resurrectione mortuorū. ergo nō obstāte
q recedat ab hoc seculo, tñ vere dicit ad istud
seculū ptinere. Et istā rationē dicūt se hre
ex li. i. sniarum Prosperi. vbi dicit. q iusti re
ceptis cuz incorruptione atq immortalitate
corpibus. municipatū celestis patrie accipi/
ent. atq eius ciues ineternuz effecti pmissa si
bi pmia reportabūt. Et ex hoc ɔcludūt isti
q an resumptionē corpoz nō erūt ciues illius
ciuitatis supne. z [illegible] ɔsequēs ad istud seculuz
cēsendi sunt ptinere. Dicūt etiam hāc esse
intentionē Aug. qui. xx. de ciui. dei. ca. ix. ait.
q anie defunctoz vsq post resurrectionē mor
10 tuoz ptinēt ad ecclesiā militātē. ideo zc. P̄
vt pz Matth. xxv. xpus [illegible] extremo iudicio
dicet his qui a sinistris eius erūt. Discedite a
me maledicti in ignē eternū. Et seqtur ibidē.
Et ibūt hi in suppliciū eternū. iusti aūt in vi
tā eternā. Hec autē vita eterna ē visio diuine
eēntie. Cū igit nullū mobile moueat ad termi
nū in quo ē. ergo an extremū iudiciuz nec iu
sti vident deū. nec iniusti patiunt ignis infer
11 nalis suppliciū. P̄. Matth. xvi. dicit. Fi
lius homis venturus est in gloria patris sui
cū angelis suis. z tūc reddet vnicuiq bm ope
ra eius. g anq sit venturus nō reddet. Idē
allegat ex euāgelio Luce. xiiij. vbi dr. Cum
facis conuiuiū voca paupes z debiles. clau/
dos z cecos. z beatus eris. qz nō habēt vñ tibi
retribuāt. retribuet autē tibi i resurrectōne iu
stoz. Et ex his z ɔsilibus semp ɔcludunt
isti. q an iudiciū nō habebūt iusti dei visionē
12 q ē retributio oim meritoz. igit zc. P̄. i. Jo
hānis. iij. dr. Nōdū appuit qd erim⁹. scim⁹
aūt qm cū appuerit similes ei erim⁹. qm vide
bimus eū sicuti ē. Cū igit apls Johes ibi lo
quat de apparētia xpi q apparebit in iudicio
13 iō iusti nō videbunt deū an iudiciū. P̄. cū
apls. i. ad Coz. xiij. dixisset. Videmus nūc
p speculū z i enigmate. tūc aūt facie ad faciez.
volēs postea ostēdere qn veniat illud. tūc sub
dit infer⁹. c. xv. Oportz aūt mortale hō indue
re immortalitatē zc. Sed hoc solū erit in re/
surrectōe mortuoz. g anie nō videbūt deū fa
14 cie ad faciē an resurrectōz mortuoz. P̄. ad
Col. iij. dicit aplus ipsis xpi fidelib⁹. Mor
tui estis. z vita vestra abscōdita est cū xpo in
deo. Qn aūt hec vita sic abscōdita manifeste
tur. ondit aplus ibidē dicēs. Cū em xps ap/
paruerit vita vestra. tunc apparebitis z vos
cū ipo [illegible] gloria. Cuz igit talis apparētia xpi
de qua loqtur ibi aplus a pmo elucescat in iu

dicio. g an [illegible] iudicij nō erit gloria vel beati/
tudo sanctoz. P̄. i. ad Coz. iiij. ait aplus. 15
Nolite an tempus iudicare quo adusq veni
at dñs. qui illuminabit abscōdita tenebraz.
z manifestabit ɔsilia cordium. z tūc laus erit
vnicuiq a dño. Cum igit laus et honor sint
pmiū virtutis. ideo videt q iusti a pmo reci/
piant pmiū in extremo iudicio. qn vt pmissū
est dñs illumiabit abscōdita tenebraz. z ma
nifestabit ɔsilia cordium. P̄. ij. Coz. v. ait 16
apls. Omnes nos manifestari oportet an tri
bunal xpi vt recipiat vnusquisq ppria corpo
ris put gessit siue bonū siue malū. Cū igit tri
bunal xpi a pmo cōstituatur i iudicio. Ergo
remuneratio bonoz z maloz a pmo erit in iu
dicio. P̄. Apocal. vi. animab⁹ martyrum 17
petentibus vindictā de sanguine suo dantur
stole singule. z dicit eis. vt requiescāt adhuc
modicū tempus. donec impleat numer⁹ fra/
trum suoz. qui interficiēdi sunt sic z ipsi. Sz
talis numerus solū implebit in fine mūdi. iō
zc. P̄. Apocal. vltimo dicit dñs. Ecce ve/ 18
nio cito. z merces mea mecuz est dare vnicui
q bm opa sua. Sed ibi loqtur dñs de secūdo
suo aduentu qui est ad iudiciū. ergo merces
nō datur an iudiciuz. P̄. sanctus Job vo/ 19
lens nobis insinuare moduz z ordinē quo fi
delis homo ptingit ad dei visionē. pus tangit
de resurrectione q de dei visione dicēs. In no
uissimo die de terra surrecturus sum. et rursū
circūdabor pelle mea. z hoc qtum ad resurre/
ctionē. z in carne mea videbo deum saluatorē
meū. z hoc qtum ad beatā visionē. Et idē
ordo insinuat extra de summa trinitate z fide
catholica. c. Firmiter credimus. Et in tribus
symbolis quibus articuli christiane fidei exp
mūtur. s. in symbolo aplorum. z in symbolo ni
ceni concilij. z in symbolo Athanasij. In om
nibus em his pus expmitur articul⁹ fidei de
mortuoz resurrectiōe q exprimat articul⁹ de
vita eterna. q consistit in dei visione. Ergo de
lege cōmuni nō habebit dei visio. nisi pcedat
mortuorū resurrectio. P̄. i. ad Corint. xv. 20
ait aplus. Quid mihi pdest si mortui nō re/
surgūt. ergo bm intentionē apli sine resurrecti
one mortuoz nō pōt esse beatitudo sctoz. ex q
nullū pfectū reputat sine mortuoz resurrecti
one. P̄. Joh. xvij. sup illo verbo. Pr quos 21
dedisti mihi. volo vt vbi ego suz z illi sint me
cum. vt videant claritatē quam dedisti mihi.
Dicit glo. Aug. Quādo illā claritatē videbi
mus. tūc fiet iudicium viuorū z mortuoruz.
tunc em tolletur impius ne videat claritatez

dei. Ergo videt̃ ſm intentionē Aug. q electi
de quibus ibi loquitur xpus nō videant clarita
22 tē dei añ diē iudicij. P. Matth. xx. ſcribit̃.
Uoca operarios. et redde illis mercedē ſuam.
incipiens a nouiſſimis vſq ad p̄mos. ergo p̄
mi nō accipient mercedē. niſi etiā accipiãt vl
timi. & p ↄſequēs in die iudicij omnes accipi
23 ent ſimul. P. Jaco. v. dicit̃. q ſicut agrico
la expectat fructū p̄cioſum terre ſuo tēpe reſti
tuendū. ſic & nos vſq ad aduentū dñi noſtri
ieſu chriſti fructū vite eterne patiēter expecta
re debemus. Et idē habet̃ ad Tytū. ij. vbi di
cit ap̄lus. Sobrie. iuſte & pie viuamus i hoc
ſeculo. expectātes beatam ſpem & aduentū glo
rie magni dei. & ſaluatoris noſtri ieſu chriſti.
24 P. Matth. xix. ſaluator loquens d̄ die iu
dicij. p̄mittit apoſtolis q ſedere debeāt ſup ſe
des duodecim iudicātes duodecim trib9 iſra
hel. Et ibidem p̄mittit. q quicūq reliquerit
domū aut fratres &c. centuplū accipiet. et vi
tam eternā poſſidebit. ergo vitā eternam nō
habebūt fideles de lege ↄmuni añ diem iudi
25 cij. P. ij. ad Thimo. iiij. ſup illo v̄bo ap̄li.
Bonū certamē certaui &c. Dicit glo. q iuſt9
iudex tempe iudicij eum. ſ. apoſtolū corona
bit. Sed viſio dei beatifica non p̄cedet h̄moi
coronationē. ergo &c. Multe ſunt alie au
ctoritates quas d̄ textu ſacre ſcripture. & d̄ ori
ginalibus ſanctorū iſti doctores adducunt.
quas hic nō pono. quia nullam difficultatē
implicãt aliam a p̄miſſis. et ideo ex ſolutioni
bus iſtarū rationū patebit illarū ſolutio cuili
Solutio. bet intuēti. Ad p̄mū igit̃ reſpondēdo nego
Ad.1. minorē. Cā autē negatōis patet in p̄ma rati
ne quā ſupius adduxi p pte oppoſita. vbi op
poſitū iſtius minoris oñdi tā auctē ſacre ſcri
pture q auctē Grego. pape. Ad p̄batiōē
dom. q nō ē intētio. b. Petri q demones pro
nūc nō patiant̃ penā damnatōis eterne. & re
ſeruent̃ vſq ad diem iudicij q̄tū ad h̄moi pe
nam infligendā. ſed ē ſua intētio q reſeruēt q̄
tū ad h̄moi penā augmētandā & manifeſtan
dam. Quia q̄uis modo panãtur magnā pe
nam. tamē tūc panietur maiorē. Et licz p̄nūc
corū pena nobis ſit occulta. tamē tūc erit omi
bus manifeſta. Ad ſcdm nego ↄñtiā. Ex
Ad.2. illo eñ añte nō pōt legitime iferri h̄moi ↄñs.
Nā p verba illa q̄ aſſumunt̃ in añte. nō vult
ap̄ls niſi q anime electorū veteris teſtamenti
nō acceperūt repromiſſam hereditatē celeſtis
patrie p̄uſ q h̄moi hereditatē reciperēt aīe ele
ctorū noui teſtamēti. Aia eñ latronis q̄ paſ
ſus fuit cū xpo eq cito p̄cepit h̄moi heredita
tē ſicut quicūq patrū veteris teſtamēti. Et q
iſta ſit intētio ap̄li. patet p glo. que illa verba
ap̄li exponēs dicit ſic. Illi p̄res nō acceperūt
ſtatim repromiſſionē. i. repromiſſam vitā vſ
q ad xpm. deo p̄uidēte p nobis aliq̄d meli9.
id ē vt naturā noſtrā aſſumeret. & glioſi9 eos
nobiſcū exaltaret. Uñ addit. vt nō ↄſumma
rent̃ ſine nobis. i. requie & viſione dei fruerēt̃.
Et ſi illi tenuerūt fidem qui tam diu expecta
uerūt requiem. multo magis nos teneamus
qui ſtatī accipimus. Ex his igit̃ verbis iſti
us gloſe patet. q tā veteris teſtamēti q̄ noui
homies ſancti qui ab hac vita iam deceſſerūt
p̄miſſam hereditatē vite eterne q̄tum ad bea
titudinē aīe receperūt. Ad terciū dicēdum Ad.3.
q de naturali pfectione anīe poſſumus dupl̄r
loqui. Uno mō put aīa eſt q̄dā ſuba ſpūalis
Alio mō vt de ſe nō eſt pfectū ſuppoſitū. ſed
eſt ps p̄ncipalis ſuppoſiti pfecti. Primo mō
loquēdo de naturali pfectōe aīe minor nō ē ve
ra. q2 anīa rōnalis a corpe ſepata nō caret na
turali pfectōe ſibi ↄpetēte put ē ſba ſpūalis.
& p ↄñs etiā capax eſt beatitudinis ſpūalis. q̄
q̄tū ad naturales pfectōes aīe de necitate nō
pſupponit niſi naturalē pfectōez aīe q̄ ſibi cō
uenit put ſuba ſpūalis eſt. Etiā cū dicit̃.
ſupma pfectio ſupnatural̃ &c. ly ſupma pt tri
pl̄r intelligi. Uno mō vt dicit excellentiā
ſm gradū generis. ſicut albedo dicit̃ ſupma p
fectio de genere colorū. quia excedit omēs ali
as ſpēs colorū. Et iſto mō quicq̄d eſt albū.
hoc dicit̃ eſſe pfectū ſm ſupmā pfectōez colo
rū. Alio mō dicit excellentiā ſm gradū ſpēi.
Et ſic ſolū illud qd̄ ſimpl̄r ē albiſſimū d̄r eſſe
pfectū ſupma pfectōe colorali. Tercio mō di
cit quādā excellētiā indiuidualē ſeu ſm gra
dū indiuidui. Et ſic vnūqdq h̄ns tm̄ g̃dū
albedis ad q̄ntū natura illi9 ſbiecti ē apta per
ueire. d̄r pfectū ſupma pfectōe colorali. Pri
mo mō btitudo etiā ſm mīmū ſuū g̃dū ē ſup
ma pfectio ſupnatural̃. q2 vera beatitudo ſm
quēcūq ſui g̃dū accepta ē nobilior & excellēti
or omi alia pfectōe ipſi9 aīe. Et ſub iſto ſenſu
maior ē falſa. q2 ad ſuſcipiēdū talē indīmtē g̃
dū btitudinis ſufficit natural̃ pfectio aīe ↄpe
tēs ſibi put ē q̄dā ſba ſpūalis. Illa aūt maior
accipit naturalē pfectōem q̄ ↄpetit aīe put eſt
ps ſuppoſiti. al's eñ minor nō accipet̃ ſb ma
iori. Sed ſcdo mō maior nō eſt ad p̄poſitū.
q2 forte nulla creatura h3 vel hēbit vltimatū
gradū btitudis quē de9 pt efficere infra ſpēm
btitudinis. & ſi aliq̄ h3 h̄moi gradū. illa ſola
eēt aīa xpi. cui ſic fuit data gra nō ad mēſurā

sic suo mō dʒ hr̄e beatitudinē sine mensura.
Sed tercio mō accipiēdo ly suprema. tunc cōcedo totam rationē. quia in nullo ē contra me. qꝛ quāuis anima sancta ꝑnūc sit vere beata tamen beatior erit resumpto corpore. vt patet ex his q̄ dixi articulo. iiij. istius questionis.
Ad.4. Ad quartū nego ꝯñam. qꝛ si ꝑpter h̄ aīa n̄ deberet p̄miari sine corpe. qꝛ nō merebat̄ nisi in corpe. tūc eadē ratōne aīa separata a corpe nec deberet habere bn̄ nec male. qꝛ nec bn̄ nec male egit nisi in corpe. Sed falsitas isti⁹ consequētis patet Luce. xvi. vbi abrahā ad illuʒ diuitē in inferno sepultū sic ait. Fili recepisti bona in vita tua. et Lazarus sil̄r mala. nunc autē hic consolat̄. tu v̄o cruciaris ꝛc. Ad ꝓbationē dicendū. q̄ in hoc correspōdere debet p̄miū merito. q̄ ꝫm maiorē quātitatē virtualē ipsi⁹ meriti. maior erit quātitas virtualis ipsi⁹ p̄mij. qđ quidē p̄miū saluo ordine iusticie pt̄ dari aīe sine corpe existi. Quia sicut miles triumphādo nō meret̄ coronā triūphi sine eq̄. ꝛ tn̄ ꝓ triumpho coronat̄ absq̄ equo. sic in ꝓposito ꝛc. Corpus em̄ ē q̄si equus in q̄ aīa exercet suam militiā sup terraʒ. qꝛ militia ē vita hoīs sup terrā. vt habet̄ Job. vij.
Ad.5. Ad quītū dōm q̄ beatitudo aīe dupl'r pōt considerari. Uno modo ꝫm pfectū gradū quo deus disposuit hm̄oi animaʒ beatificare. Alio modo citra talem gradū. Primo mō dicit̄ beatitudo totaliter ꝯsummata. Scđo mō. tūc quāuis ꝑ eā aīa sit vere ꝛ formal'r btā. tn̄ non dʒ dici btā britudine penitus ꝯsummata. eo q̄ expectet aliquē vlteriorē britudinis gradū quē sibi deus suo tēpe largiet̄. Mō dato q̄ maior sit vera loq̄ndo de britudine p̄mo mō dicta. qꝛ talē beatitudinē hēbit aīa post resurrectiōʒ hoīs. qñ ipsa aīa actual'r hēbit esse in suo toto et in corpe incorruptibiliter glificato. tn̄ nō ē vera de britudine scđo mō dicta. Ad ꝓbatōeʒ dōm q̄ putrefactio ꝛ incineratio corpis magꝭ sūt a deo inflicta i penā aīe q̄ȝ corpis. nā pena ꝓprie nō ē nisi ei⁹ qđ ꝑcipit penā. sed corpus exanime nō ē ꝑceptiuū alicui⁹ pene. Un̄ sic ꝑpter forisfacta alicui⁹ destruunt̄ ꝑdia sua. ꝛ hm̄oi destructio nō est pena illaꝝ reꝝ que destruunt̄. cū tales res sint insensibiles. ſʒ poti⁹ dicit̄ esse pena illius qui forisfecit ꝑpter cui⁹ delictū fit hm̄oi destructio. sic in ꝓposito ꝛc.
Instantia Forte dicet̄ q̄ si ad ꝓpositū ista fuerint applicata. tūc ꝑcedētibus ꝯtradicūt. Quia nulla pena potest stare cū beatitudine vera. ſʒ ꝫm ista dicta incineratio corpis ē quedā pena aīe ḡ nulla anima vere beata potest hr̄e corp⁹ incineratū. ꝛ ꝑ ꝯñs nō poterit esse beatitudo aīe absq̄ corpis resumptōe. Dicēdū q̄ maior nō ē vera Solutio. Ad cui⁹ intellectū ē aduertēdū q̄ duplex ē pena. Quedā. s. positiua. q̄ ē afflictionis inductiua. Alia ꝑuatiua. q̄ ē alicui⁹ ꝯsolatōis retardatiua. Mō licet p̄ma istaꝝ penarū nō possit stare cū aliq̄ gdu vere britudinis tm̄ scđa pena pōt stare cū q̄libet gradu britudinis ꝑter supmū gradū quo beatitudo penitus ꝯsummat̄. Et isto scđo mō ē i ꝓposito. qꝛ rōne hm̄oi incineratōis retardat̄ aīa ne sua britudo penit⁹ ꝯsummet̄. Propter qđ beatitudo aīaꝝ recipit augmētū post resūptōeʒ corpm. vt dictū ē articulo. iiij.
Ad sextū nego maiorē. qꝛ xp̄us a p̄mo instāti sue cōceptōis fuit eleuatus ꝫm aīam ad videndū nude diuinā essentiā. ꝛ tamē postea fuit exaltatus. iuxta qđ ait apl'us ad Philip. Propter quod deus exaltauit eum. ꝛ donauit ei nomen qđ ē sup omne nomē. Ad.6. Forte dicet̄ q̄ nō ē simile de christo. ꝛ de alijs puris hominibus. qꝛ xp̄us cū hoc q̄ fuit ver⁹ ꝯphēsor clare vidēdo diuinā eēntiam. etiā cū hoc fuit verus viator. Et iō ꝫm q̄ erat viator poterat exaltari. Sed pur⁹ hō vidēs deū tm̄mō est cōphēsor. iō nō pōt exaltari. Instantia Ista cauillatio nō valet. qꝛ post suaʒ passiōeʒ christ⁹ desijt eē viator. ꝛ tamē postea dicit̄ exaltatus sup omnes celos. Solutio. Un̄ iuxta hm̄oi exaltationē dicimus sibi in ps. Exaltare dn̄e in virtute tua ꝛc. Et iterum. Accedit homo [illegible] cor altū. ꝛ exaltabit̄ deus. Ad ꝓbationē nego ꝯsequentiā. qꝛ licet anima ꝑ claram dei visionē efficiat̄ similis deo. tamen quia hm̄oi similitudo cōpatit̄ etiā secū multiplicē dissimilitudinē. ideo nō oꝑtet q̄ talis anīa sit ita immobilis sicut deus. Etiā qꝛ hm̄oi similitudo nō est pūctalis. sed hʒ multos gradus. qꝛ etiā in patria vnus hō est filior deo q̄ȝ alter. ideo post iudiciū qñ anime clarius videbunt deū q̄ȝ añ iudiciū. tūc etiā filiores erunt deo q̄ȝ añ. quia intensa causa similitudinis etiā intendit̄ ipsa similitudo. ſʒ visio dei est cā iam dicte similitudinis. ꝛ hec intēditur post iudiciū. vt patet ex dictis sup⁹. ḡ etiā similitudo qua anīa beata dicit̄ formaliter filis deo post iudiciū intēdet̄. Instantia Forte dicet̄ q̄ ꝯtrariū istius habet̄ ex verb. b. aug. i. li. sententiaꝝ prospi. vbi dʒ. Humana creatura cū fuerit btā. nō poterit mutari i meli⁹ nec i pei⁹.
Solutio. Dicēdū q̄ istud ē intelligēdū de mutatiōe status. qꝛ talis creatura nō pt̄ mutari in meliorē statū q̄ȝ sit status glīe. nec vnq̄ȝ mutabit̄ in peiorē. qꝛ nunq̄ȝ ꝑdet beatitudinē glīe sue.

Secus autē est de statu gratie qui est in via. quia homo existens in eo potest mutari i statum peiorem. puta in statū culpe. & in statum meliorē. puta [illegible] statum glorie. qui est status
Ad.7. celestis patrie. Ad septimū nego maiorē. Nā oppositū eius ondi i ista dist. q. ij. arti. iiij. & silr li. iij. dist. xiiij. Ad pbatōz dōm. q licet in vita beata vir nō doceat primū suū qntum ad [illegible] q spectāt ad naturalē cognitiōz. tamē qntum ad noticiā futuroz ptingētium multi docent [illegible] diuinā reuelationē. & p supiorū beatoz informatōez. Etiā minor nō ē vera loquēdo de aiabus sepatis beatis. d' quibus loqmur ad pns. & qntum ad hoc ipa pbatio nō est ad ppositū. qr eo tpe qn Isaias dixit illa verba. tūc aie ipsius isrl et abrahe non erāt beate. quia post mortē xpi a pmo suam beatitudinē recepxūt. Etiaz sm expositores aliqs qui tractāt ista verba Isaias loquit ibi de noticia saluatiua. & ideo ē sensus illoz vboruz. q salus illius ppli nec fuit ab abraham. nec ab israhel. sed a solo deo. Et [illegible] cōsequens illis verbis nō negat Isaias. quin abrahaz & israhel cognouerint ea que gerebātur in hoc mūdo. De hoc etiam patebit dist. sequenti.

Ad.8. Ad octauū nego maiorē. nā xpus fuit ver9 homo. & tn simul fuit verus viator & cōprehēsor. Ad pbationē nego minorē. oppositū em eius pbaui in plogo pmi li. qone. iij Etiā minor istius rationis ē falsa. ad pbationez illius dicendū. q maior nō est vera. Nā dato q actus fidei excludat claram visionem. et p ons statuz patrie. habitus tn fidei put dicit quendā ornatū anime. nec excludit hominez
Ad.9. a clara dei visiōe. nec a statu patrie. Ad nonū nego minorē. ad pbationē dōm ad maiorē. q licet homo recedens ab aliquo loco in q cōsueuit morari cū pposito redeūdi ad habitādum in eodem loco. dicat ptinere ad illam ōmunitatē de qua recedit. tamē si taliter recedit q nō pponit reuerti ad cōmorandū i illo loco. sed solū reuertit ad deportādū illud qd dimisit i illo loco. tūc nō ptinet vlteri9 ad illā pmā cōitatē de qua recessit. sed poti9 ad illam ad quā rē quā in pmo loco querit trāsportare pponit. Et isto scdo mō ē in pposito. qa mortuo hoie licet aia fidelis credat se reuersurā tamē nō credit se reuersuram ad iterz morandum in isto mortali seculo. si em hoc crederet tunc esset infidelis. Sed solū credit se reuersurā ad corpus suū qd hic dereliquit trāsportandū ab hoc mūdo. & ppetue collocādū i celo empyreo. Ad auctē adductam [illegible] libro

Prosperi dōm. q licet p illa verba bn habeat q suppositū humanū tūc a pmo incipiat esse ciuis celestis patrie qn aia resumpsit corpus qd i morte dimiserat. eo q hūanū suppositū sit ecntialiter ōpositū ex aia & corpe. tn ex hoc nō habet quin ipsa anima pus sine corpe fuerit ciuis illius supne patrie. & pmitū recepit btitudinis sempiterne. Ad dictū aug. pōt dici. q isti nō bn allegāt augustinū. qr aug9. nō dicit aias defunctoz ptinere ad ecclesiam militantē. sed dicit oēs aias iustoz ptinere ad regnū xpi seu ad ciuitatē dei. sicut oēs iniusti ptinēt ad ciuitatē dyaboli. Illā autē ciuitatē dei diuidit in duas ptes. s. in ecclesiaz triumphantē in qua sunt anime beatorū. & ecclesiam militantē in qua adhuc laborant anime iuste. que in mortali corpe pnūc a dño pegrinātur. Si tamē in aliquo libro aug. inuenit dixisse animas defunctorū ptinere ad ecclesiā militantē. hoc nō est intelligendū qntum ad eaz substantiā. quia vt sic nō subsūt iudicio ecclesie militantis. Nam papa nō potest tales animas citare. et nō comparētes p contumacia excōicare. Sed est intelligendū qntū ad ea q fecerunt & dixerunt quādo adhuc vixerunt in hoc mūdo. Quia licet sancti defuncti qntum ad eoz substantiā & qntum ad ea q pnūc dicunt & faciunt trāscendāt eccle militantis iudicium. tamē qntum ad ea que dixerunt & fecerūt in hoc seculo prius q morerentur subsunt tali iudicio. Quia nullus sanct9 canonizatur nisi eius facta approbent ab ecclesia. Etiā dicta sanctoz defunctoz possūt examinari ab ecclesia & corrigi si aliquid corrigendū in ipsis inuenit. Ad decimū dicēdū Ad.10.
q qruis in fine iudicij iusti vadāt in vitā eternam cum corpe & anima. tn ex hoc nō seqtur q anime eorū prius nō fuerint in vita eterna Quāuis em nihil moueat ad terminū i quo est eo mō quo ē in eo. tn exns in aliq termino pōt moueri ad eū alio mō q prius fuerit i eo

Vel dicendū q sicut subiectū hns aliquā formā sm vnū gradū. pōt moueri ad eandem formā sm aliū gradū. qd em ē albuz pōt fieri albius. sic aia sepata exns i vita eterna sm aliquos gradus sue btitudinis. mouet cum suo corpe ad vitā eternā sm vltimatū & penit9 cōsummatū gradū sue btitudinis. Ad. xi. pz Ad.11.
p iā dicta. qr in iudicio retribuet iustis sm suprēmū gradū sue btitudinis. qruis aie eoruz fuerint añ iudiciū vere beate. Ad. xij. dōz Ad.12.
q b. Iohes nō solū loqtur ibi de apparētia q xps apparebit in iudicio. sed loqtur de appa

rentia clare visionis fm quã apparet cuilibet anime separate ab omi labe pcti sufficiẽter purgate.
Ad.13. gate. Ad.xiij.potest dici. q p illa verba in xv.ca.apl's nõ intẽdit determinare illud tunc de quo fecerat mentionẽ in ca.xij.quia valde magna est inter illa digressio. Esto tamen q ita esset.tũc dici potest q aplus ibi loqtur de visione qua deus videt ab hũanis supposi tis.talis em visio psupponit resurrectõz mor tuoz.qr anima sine corpe nõ est hũanũ sup
Ad.14. positũ. Ad.xiiij.dicendũ.q illam christi apparentiã referendo ad extremũ iudiciũ tũc apparebunt electi quibus ibi loqtur aplus. nõ solum in anima.sed in pfectis suis suppo sitis. Ex h tñ nõ habet qn añ apparuerit i glo
Ad.15. ria fm suas aĩas pter corpa. Ad.xv.dicen dũ.q laus includit quandã manifestatõz ei qui laudat.igit qũuis anime beatorũ nũc sint corã deo in gloria.tñ qr hoc pnũc nobis ĩvia ẽtibus nõ est plene manifestuz. in iudicio xo erit omnibus tam bonis q malis notuz z manifestũ.ideo dicit apl's q tũc erit laus vni
Ad.16. cuiq a dño Ad.xvi.dõz q ibi loqt de nob fm esse quod habebim in pfectis suppositis
Ad.17. post hanc vitã. Ad.xvij.dõm.q qũuis nu merus martyrũ nõ compleat vsq ad finẽ mũ di.tñ quia animab eoz qui decesserũt singu le stole iam date sunt.ideo qũuis scdam stolã scz corpis claritatem expectẽt vsq ad finẽ mũ di.tamẽ p pmã stolam que ẽ vera salus anie iã vere sũt beate. vt patuit supius. vbi ad hãc
Ad.18. sniam istum textũ traxit btũs Grego. Ad xviij.dicendũ.q tũc.s.in iudicio xpus dr da re vnicuiq. quia aliquib dabit de nouo sim pliciter suã beatitudinẽ qui vsq ad illam ho ram nõ fuerunt beati.qr forte tunc a pmo ab hoc seculo decesserũt. vel vsq ad illud tẽpus in purgatorio fuerũt. Aliis xo etiã dabit.qa qũuis añ dederit.tamẽ ptunc pus datũ auge
Ad.19. bit.z eorum corpa glorificabit. Ad.xix.di cendũ.q in omibus istis locis fit mẽtio de vi sione dei z vita eterna.fm q ɔueniunt pfecto hũano supposito.z iõ pmittit resurrectõ mor tuoz.qr tale suppositũ noscit esse ɔpositũ ex anima z corpe. Sed saluator nr Joh. vi. lo quẽs de vita eterna ɔueniẽti aĩe purgate post hanc vitã. pus facit mentionẽ de vita eterna q de resurrectõe. Dicit em sic. Hec ẽ aũt volũ tas pris mei q misit me. vt oĩs qui videt filiũ z credit in eũ habeat vitã eternã. z ego resusci tabo eũ i nouissimo die. Et infra eodẽ.c.sbdit Qui mãducat meã carnẽ. z bibit meũ sãgui nẽ hz vitã eternã. z ego resuscitabo eũ i nouis

simo die. Ad.xx.dõm.q vt patet ibidẽ in Ad.20.
textu aplus i ephesi habuit magnũ certamẽ ɔ quosdã qui negabãt mortuoz resurrectõz. z dõ pfectu illius pugne loquẽs ait. Quid mi hi pdest si mortui nõ resurgũt. Quasi dicat. Nõ pdesset sed potius noceret. qr nõ pugnasse p veritate si mortui nõ resurgerẽt. Et iõ xba
iã dicta nõ bñ trahũt ad pñs ppositũ. Ad Ad.21.
xxi.dicendũ.q fm intentionẽ aug. ly videbi mus debet referri ad omnes electos. quia z si añ iudicium alique anime purgate videant claritatem dei.tamẽ anime oĩm electoz nõ vi debũt siml' hmoi claritatẽ donec veniat extre mũ iudiciũ.qr vsq ad illã horam semp inue niẽtur aliquoz electorũ anime vel in hoc mũ do. vel in purgatorio. que non vident hmoi
claritatẽ. Et sic negãda est ɔñtia. Ad.xxij. Ad.22.
dõm.q fm expositõem beati Grego.i omel. ista parola nõ est trahenda ad redditõz mer cedis fm q reddit in extremo iudicio.sed est quedam compãtio electoz noui testamẽti ad electos veteris testamẽti. Unñ sic ait. Aĩa sã cta mox vt de hoc mũdo egredit. illum dena rium recipit. Et quia sancti noui testamenti vltimo venerũt. z statiz in obitu receperunt. patres vero veteris testamẽti qui diu añ ve nerant. multũ illum denariuz expectauerunt. scz vsq ad mortẽ christi. ideo compatiue vlti mi dicũtur pmo recipe. Etiã subdit aliaz expositionẽ dicẽs. Uel q vltimo venit pmo re cepit.qr latro qui in fine vite sue venit. in ac
cipiendo denariuz apostolos añcessit. Ad Ad.23.
xxiij.dicendũ.q qũuis in his duab auctori tatibus hortetur oẽs electi ad expectandũ fructũ vite eterne.eo mõ quo pfectis hũanis suppositis dabit in die iudicij.tñ ex hoc non
habet qn anie electoz sufficienter purgate añ Ad.24.
diẽ iudicij vere sint beate. Ad.xxiiij.ptz ex pdictis.quia ibi loquit saluator de vita etna put ɔueniet pfectis suppositis. Etiã faciẽ do vim in hoc verbo quo dr possidebit. tunc anctas illa i nullo ẽ ɔ nos. Qr aliqs nũc põt accipe qd tũc adhuc possidebit. Centupluz igit tunc accipiet pensando q tunc dant de nouo qtum ad corpis glorificatiõem. z vitã eternã possidebit. qtũ ad aie btitudinẽ. quaz
tñ possidẽdã añ resurrectõem accepit. Ad Ad.25.
xxv.dicenduz.q verba illius glose congrue pñt intelligi de iudicio pticulari. quo imme diate post mortem apli anima sua iudicabat esse digna vita eterna. Uel dato q intelli gantur d extremo iudicio.tũc p coronã dz in telligi beatitudo ɔsummata qtuz ad supmũ

gradū eius. q̄ mō solū habebit a q̄libet electo post resumptionē sui corpis. put dictū ē supius. Ad argu. pnci. dōz. q̄ cōnus maior sit vera loq̄ndo de corpe materiali obscuro z corruptibili. q2 tale corpus est impeditiuū intellectualis cognitōis. tn̄ nō est vera loquēdo d' corpe glorificato z incorruptibili. sicut ē in pposito. vt p3 ex pdictis.

Ad pncipale argumentum.

Distinctio quinquagesima

Icitur questio. Postq̄ mgr supi⁹ determinauit de mortuoz resurrectōne. z de ipoz resurgētiū iudiciali examiatiōe. z ondit q̄lit i illo iudicio boni remunerāt. nūc in ista vltima dist. q̄rti li. ondit. quō i fine illi⁹ iudicij mali ↄdemnant. Et diuidit in duas ptes. Qz pmo retributiōez maloz ptractat. Scdo circa materiā pmissoz q̄ttuor libroz epilogat ibi. Hec de pedibz. Pria ē pn̄tis lectōnis. Et diuidit in duas ptes. Qz pmo innuit malorū retributiōz absolute. scdo facit h' idē inq̄sitiue. z respectu alioz ↄpatiue. ibi. Preterea solet q̄ri. Prima i duas. Qz pmo inq̄rit de ↄditōe damnatoz q̄ ad malū culpe. respectu cui⁹ deus se h3 pmissiue. Scdo q̄ ad malū pene. respectu cui⁹ deus se h3 effectiue. ibi. Hic queri pōt. Seq̄tur illa ps. Preterea solet queri. Et diuidit in tres ptes. Quia primo mgr ↄsiderat penā dānatoz respectu eoz q̄ adhuc viuūt i h' mūdo. Scdo respectu eoz q̄ fuerūt i lymbo. Tercio respectu eoz q̄ sūt i celesti padiso. Scda ibi. Si q̄s aūt q̄rat. Tercia ibi. q̄ri etiā solet. Et hec i tres. q2 pmo inq̄rit vtz boni z mali se mutuo videāt vsq3 ad iudicium. Scdo ondit q̄ maloz pena a btīs visa nō puocat btōs ad ↄpassionis affectū. Tercio q̄ horror illi⁹ pene visus a btīs nō minuit s3 poti⁹ auget sue felicitatis effectū. Scda ibi S3 cū sctī. Tercia ibi. Postremo q̄rit. Et i h' terminat diuisio z sn̄ia istius lectōis in generali. Circa quā quero in speciali.

Questio prima.

Vtrū aīa hūana a corpe sepata intelligat ea q̄ fiūt in h' mūdo. Et videt q̄ nō. Quia sicut se habet colores ad visum. sic se hn̄t fātasmata ad intellectū. S3 visus nihil pōt videre sine colore. g̃ aīa nihil poterit intelligere sine fantasmate. Cū igitur aīa sepata careat fantasia. que fundat in organo corpali. z p ↄn̄s careat fantasmate. ergo videt q̄ nihil possit intelligere. Maior habetur iij. de aīa. Ueritatē etiā minoris quilibet expitur in seipso. Cōtra. sicut hic p3 in lr̄a diues rogauit p fratribz suis qn̄ aīa sua fuit i inferno. z p ↄn̄s a corpe fuit sepata. q2 nōdū ille diues surrexit a mortuis. g̃ cogāuit fres suos q̄ adhuc vixerūt in hoc mūdo. Circa istā q̄ōem more solito huc⁹q3 seruato q̄ttuor sūt vidēda. Primo vtz aīa sepata aliq̄d intelligat. Scdo vtz itelligat p spēm ab actu realiter differentē. Tercio de pncipali quesito. Quarto vtz damnati videant gloriā3 ex̄ntium in celesti padiso.

Articulus primus.

Quantū ad primū tria sunt videnda. Primo de eo q̄d petitur scz vtrū anima sepata aliq̄d intelligat. Secūdo vtz subas sepatas intelligat. Tercio vtz oīa naturalr cognoscibilia cog̃scat. Et s̄m hoc pono tres ↄclōes. Prima ē q̄ anīa a corpe sepata vere intelligit aliq̄. Quia nulla res penitus destituit a sua ppria opatōne. vt pat3. ij. ce. z mū. Sed intelligere est ppria opatio anime. ergo si manet aīa post mortem hoīs. sicut ponit fides catholica. ac etiā vera phīa. oportet q̄ aliq̄d intelligat. Et istā veritatē asserit Auicēna in. vi. suoz naturalium dicēs. q̄ aīa sepata clarius intelligit veritatē q̄ coniūcta. Sed ↄ istā ↄclōnem pōt argui multiplr. Primo sic. Deus z natura nihil faciūt frustra. vt dicit. i. ce. Sed si anima posset intelligere sine corpe. tūc frustra ↄiūgeret corpi. g̃ aīa nihil itelligit sine corpe. P. 2 aīa hūana nihil intelligit nisi mediātibz formis acceptis ab ipsis sensibz. Sed post hāc vitā nihil accipit a sensibus. g̃ zc. Maior patet. iij. de aīa. vbi dicit. q̄ aīa in suo pmordio nascitur sicut tabula rasa in qua nihil est depictum. apta tamē nata depingi. Ex quo patet q̄ aīa nō habet aliquas rerū similitudines sibi cōcreatas quibus ipas res intelligat. z per ↄn̄s ncce ē vt hm̄oi silitudines p ipos sensus acquirat. Minor etiā p3. quia omes sensus hoīs fundātur in organis corpalibus. et p ↄn̄s corrūpūnt destruct; hm̄oi orgāis i morte ipsius hoīs. Nec valet si dr̄ q̄ aīe sepate intelligāt mediantibus speciebus hic acquisitis. quas retinēt qn̄ ab hac vita decedūt. q̄a multe sunt anime sepate q̄ nullas spēs hic acquisierūt. sicut apparet de aīabz pueroz. P. 3 aīa nihil pt̄ intelligere sine fātasmate. g̃ aīa sepata nihil pōt intelligere. Añcedēs patet. q2

Cōclusio prima

Instantia 1

necē est intelligētē fātasmata speculari. vt patet. iij. de aīa. Cōsequētia etiā ptz. qꝛ in morte hoīs qñ aīa separatur a corpe. tunc oīa fantasmata corrumpūt.
4 ꝑ. opatio ꝓpria toti⁹ cōiūcti nō ɔuenit alicui pti destructo ipo toto. Sed ītelligere ē ꝓpa opatio toti⁹ hoīs. ḡ destructo hoīe nō poterit ipsi aīe ɔuenire. Maior ptz. ꝓbaꝛ minor. qꝛ vel intelligere ē ꝓpria opatio aīe vel homīs. Nō aīe. qꝛ si qs dicat aīam se intelligere. idē ē ac si dicat eā texere vel edificare. vt patet. i. de aīa. ḡ intelligere est
5 ꝓpria opatio homīs. ergo ⁊c. ꝑ. intellect⁹ corrumpiꝛ qñ homo moriꝛ. ḡ anima sepata ꝑ mortē hominis a corpe nihil intelligit. Consequētia patet. qꝛ sicut corrupto sensu aīa nō sentit. sic corrupto ītellectu nō ītelligit. Añs habeꝛ. iij. de aīa. vbi ait phus. ꝙ intellect⁹ corrūpiꝛ interius quodā corrupto. Etiā ibidē dꝛ
Solutio. ꝙ intellectus passiu⁹ corruptibil' est. Ad pmū
Ad. 1. dōz. ꝙ minor nō ē vera. Quia dato ꝙ intellectus eque bene intelligat sepatus a corpe corruptibili vel melius ꝙ̄ ɔiūctus. tñ coniūgiꝛ corpi vt suam beatitudinē acquirat in corpe. ⁊ ne vniuerso deficiat tam nobilis spēs. sicut ē humana natura. q̄ ex hmōi ɔiūctōne resultat. ⁊ ꝑ ɔsequens hmōi ɔiunctio nō fieret frustra. cū solū illud dicaꝛ fieri frustra quod nō fit ꝓpter aliquē finē. vt pʒ. ij. phicoꝝ. ideo
Ad. 2. ⁊c. Ad. ij. nego maiorē. qꝛ multa qñqꝫ ꝓphete ⁊ alij hoīes scti cognouerūt. ad quorū noticiā nō deuenerūt mediātibꝰ sensibꝰ. sed magis a sensibꝰ ⁊ rebus sensibilibus elōgati Sicut apparuit de aplo. qui in illa supna reuelatione sibi facta nesciuit vtrū anima sua esset ī corpe vel extra corpus. Et etiā btūs Augꝰ. in quadā sua ɔtēplatione ait. Jam alibi me video vbi tñ nescio. Dato etiā ꝙ illa maior esset vera ꝑ cursu pñtis vite. tamen ꝑ statu vite future nō est vera. quia post vitam pñtem aīa nō solū intelliget ꝑ species acquisitas mediantibus sensibus. sed etiā intelliget spēs infusas ꝫm ideas existētes ī ipa mēte diuina. Et ꝑ hoc patet ad ꝓbationē. quia ꝓcedit de cursu naturali qui ī hac vita mortali cōuenit anime in cognoscēdo. Patet etiā ad instātiā aīabus puerorū. quia poterūt intelligere ꝑ
Ad. 3. spēs infusas. Ad terciū dōm. ꝙ q̄uis añs sit verū loquēdo de naturali intellectōe aīe sibi ɔpetēti ꝑ statu pñtis vite. tñ nō ē verꝫ d' cognitōne supnaturaꝛ cōicabili ipsi aīe etiā in hac vita. nec ē necciū de cognitōne ɔpetēti ipsi aīe ī futura vita. qꝛ ī illa vita ꝑ spēs īfusas poterit intelligere absqꝫ oī fātasmate. Ad ꝓbōeꝫ dōm ꝙ dictū arist. ⁊ ceteroꝝ naturaliū phoꝝ ipm arist' sequētiū nō valet ī ꝓposito. qꝛ sp loquūꝛ de naturali intellectōe hoīs. q̄ sibi cōuenit ꝑ statu pñtis vite. Ad. iiij. dōm ꝙ maior nō ē ꝫa suppositis duobꝰ. Quoꝝ pmū ē. ꝙ opatio talꝛ ɔueniat toti determiate ꝑ vnā suarū ptiū. Scōm ē ꝙ illi pti ɔueniat se eē destructo toto. Hec aūt duo supposita locū hñt ī ꝓposito. qꝛ intelligere ɔuenit toti hoī ꝑ animā intellectiuā. etiā aīe itellectiue ɔuenit ꝑ se eē corrupto ipo hoīe. Jō applicādo maiorē ad ꝓpositū. tūc ē falsa. Ad. 5. nego añs loqndo ꝓprie de itellectu. vt accipiꝛ intellect⁹ ꝑ intellectu possibili vel agēte. Ad ꝓbatōeꝫ pōt dici ꝙ ibi loquiꝛ Arist. nō ꝫm ꝓpriā opinionē. sed ꝫm opinionē quorūdā. q̄ dixerūt intellectū subiectiue fūdari ī quodā organo corpali. Qd' si verꝫ esset. tūc ad destructōem talis organi corrumpeꝛ intellect⁹. sicut ad corruptionē sbiecti corrūpiꝛ accidēs imediate fundatū ī hmōi sbiecto. Etiā ꝑ intellectū passiuuꝫ nō intelligit ibi Aristo. intellectū possibilē. d' q̄ ait Aristo. in eodē. iij. de aīa. ꝙ sepaꝛ ab illo sicut ꝑpetuū a corruptibili. sed intelligit quādā potentiā nobilē sensitiuā q̄ est collatiua intentionū pticulariū. ꝫm quā agnus discernit inter lupū ⁊ ouem. illū estimēdo inimicuꝫ. ⁊ istū amicū. Propter quod fugit lupū. ⁊ sequitur matrē. Que virtus vt est in hoīe. qñqꝫ diciꝛ ratio pticularis. vt autē est in brutis. diciꝛ estimatiua. ⁊ vt est in vtroqꝫ qñqꝫ diciꝛ cogitatiua. Et ista ꝟtus ꝫm aliqͦs phos sbiue fūdaꝛ in medio vētriculo capitis. Cōclusio
Cōclusio scda. secūda est. ꝙ anima a corpe sepata. cognoscit angelos seu sbas sepatas. Et hec ɔclo non dꝫ alicui fideli esse dubia. Qꝛ planū ē ꝙ anime dānate cognoscūt malos angelos tāqꝫ suos 1
tortores. ⁊ aīe beate cognoscūt bonos angelos tanqꝫ suos socios. conciues ⁊ ɔsolatores ꝑ. 2
oīs cognitio fit ꝑ assimulationē. Cū igiꝛ maiorē silitudinē habeat aīa sepata respectu taliū spūaliū sbaꝝ ꝙ̄ respectu corpaliū. ḡ ꝟe cogꝰscit hmōi sbas ꝑ. q̄cq̄d sub nostri intellectus 3
obō adeq̄to veraciter ɔtineꝛ. h' nr̄ intellectus ꝟe pt cogꝰscere ⁊ intelligere. Sꝫ sbe sepate sb obō adeq̄to nr̄i intellect⁹ ɔtineꝛ. ḡ ⁊c. Mior pʒ. qꝛ ens inq̄tū ens videꝛ eē obm adeq̄tuꝫ nr̄i intellect⁹. et maxime ꝑ statu illo quo nō grauaꝛ mole corruptibil' corpis. Probo maiorē. quia illud qd' excedit nō est adequatuꝫ. igiꝛ si aliq̄d ɔtentū sub adeq̄to obō intellect⁹ sic excederet itellectū ꝙ itellect⁹ nō posset cogꝰscere ipm. tūc adeq̄tū obm nō esset adequatū

4 qd̄ ē implicatio ɔ̄dictōis. P̄. illud ī cuiꝰ cognitōe naturalꝫ beatitudo rōnalis anie ɔ̄sistit hoc aīa sepata nō impedita malo culpe vel pene videtꝛ posse intelligere. Sed ī cognitōe intelligētiaꝝ seu subaꝝ sepataꝝ cōsistit naturalꝫ beatitudo nr̄aꝝ aīarū. vt pꝫ p Arist. x. ethi. ergo aīa sepata sua naturali cognitōe pt̄ hmōi substātias intelligere. Ut aūt modꝰ cognoscē di quo aīa post mortē hoīs subas sepatas cognoscit appareat. igitꝛ adducā aliqs instantias ɔ̄ istā ɔclusionē. ex quaꝝ solutōibꝫ appebit hmōi modus. Pōt em̄ argui pmo sic.

Instantia 1 Si aīa sepata cognoscit subas sepatas cognitōe naturali de qua sp ad pn̄s loqr. aut cognoscit eas p ppriā suā eēntiā. aut p eēntias ipsaꝝ subarū sepatarū. aut p spēs ꝛ silitudies taliū subaꝝ. Ista pꝫ p sufficiētē diuisionē. qꝛ si datꝛ quartū mēbrū. s. q cognoscat eas p eēntiā diuinā. tūc talis cognitio nō eēt naturalꝫ. sed potiꝰ btifica et supnaturalꝫ. Sed pmū dari nō pt̄. qꝛ solus deꝰ cognoscit ea q̄ sūt extra se p eēntiā suā. eo q sola diuina eēntia sit fecūdū exemplar oīa in seipo expssissime repn̄tās. Nec scdm. qꝛ licet res cognita ī suo esse reali nō sit semp p̄sens intellectui cognoscēti. tn̄ illud qd̄ ē ratio cognoscēdi. seu p qd̄ ipa res cognoscitꝛ oportet esse ī intellectu. Sed sola eēntia diuina ꝛ nulla alia sba sepata pōt esse p ipsam pn̄s ī intellectu anie rōnalis. qꝛ nulla creata suba pōt illabi aīe rōnali. sed solus deus qui creauit eā. vt ait beatus Aug. ergo anima rōnalis nullā subam creatā pt̄ cognoscere per eēntiā hmōi sube. Nec pt̄ dari terciū. qꝛ q̄uis p statu pn̄tis vite anīa rōnalis possit intelligibiles spēs abstrahere a rebꝫ materialibꝫ tn̄ nec in hac vita nec in alia vita pt̄ hmōi species abstrahere a subijs sepatis. nā cū ſm suum eē reale tales sube sint abstracte. iō vlterius nō pn̄t abstrahi ſm suum eē intelligibile

2 P̄. si aīa sepata cognosceret intelligentias. aut cogsceret eas cognitōe sensitiua. aut intellectiua. Nō pmo mō. qꝛ sbe sepate nō sūt sensibiles. p tāto em̄ dicūtꝛ sube sepate. qꝛ sunt a mātia sensibili seqstrate. Nec scdo mō. qꝛ cognitio intellectiua abstrahit a singularibus. nā intellectꝰ ē vniuersaliū. sensus ṽo singulariū. vt pꝫ. i. posterioꝝ. ꝛ. i. phisicoꝝ. Sed qlibet intelligētia de se ē hec ꝛ singularis.

3 P̄. si aīa sepata cognosceret sbas qs vocamꝰ angelos vel intelligētias. vel talis cognitio eēt a priori vel a posteriori. Ista pbatꝛ. qꝛ oīs cognitō vꝫ pcedit ex notioribꝫ nob ad notiora nature ꝛ tūc ē a posterioꝛ. vel ex notioribꝫ nature ad notiora nob. ꝛ tūc ē a pori. Ista patet. i. posterioꝛ. ꝛ silꝛ. i. phicoꝛ. Sed nō pt̄ dari pmū. Quia nihil ē magis notū q̄ diuina essentia. igitꝛ si aīa a pou cogsceret angelos cognitiōe naturali. tūc naturali cognitōne cognosceret diuinā eēntiā. ī cuiꝰ cognitōe ɔ̄sistit vita eterna. vt pꝫ Johīs. xvij. Hoc aūt ē ɔ̄ catholicaꝫ veritatē. qꝛ gr̄a dei vita eterna. sicut ait apl's ad Roma. vij. Nec scdm. quia talis modus cognoscēdi competit nobis ſm q mediātibꝫ ṽtutibꝫ sensitiuis cognitionē acquirimꝰ. sed anīa sepata caret hmōi virtutibꝫ sensitiuis. ergo ꝛc.

P̄. sicut se habet volūtas ad bonum. sic intellectus ad verū. Sed aliq anie sepate ita sunt obstinate in malo q nō possunt velle bonū. sicut apparet in damnatis. ergo eedē anime nō pn̄t intelligere subas sepatas. que sicut excellūt corpales substātias in entitate. sic etiā excellūt ī veritate. 4

P̄. sicut iā dictū ē naturalꝫ aīe beatitudo ɔ̄sistit in cognitiōe subaruꝫ sepatarū. Sed multe sunt aīe sepate q̄ carent omi beatitudine. ergo saltē tales aīe nō cognoscūt substātias sepatas. 5

P̄. quāto anima ē pfectioꝛ. tāto potest in cognitionē nobilioris obiecti. Sed aīa ɔiuncta ē pfectioꝛ q̄ anīa sepata. ꝛ coniūcta nō pōt cognoscere substātias sepatas. ergo nec sepata. Maioꝛ pꝫ ratōne pportionis q̄ attenditꝛ inter cognoscēs ꝛ cognitū. Minoꝛ etiā patet q̄tum ad primā partē. quia ps est pfectioꝛ existens in suo toto q̄ sepata ab eo. sed anīa ē ps essentialis hoīs. ergo ꝛc. Patet etiā q̄tū ad scdam ptē. qꝛ licꝫ aīa ɔiuncta possit cognoscere ꝺ sbijs sepatꝫ qꝛ sūt. tn̄ n̄ pt̄ cognoscere qd sūt. 6

Solutio. Ad. 1. Ad pmū nego minorē q̄tū ad terciā ptē. Ad pbatoꝫ dōm q spēs qbꝫ aīa post hāc vitā intelligit subas sepatas nō sūt abstracte. sed vel sūt a deo create. vꝫ ab ipsis sbijs sepatis deriuate. ꝛ ipsi anie rōnali influxe. ꝛ ideo nō debēt dici abstracte. sed impresse vel influxe.

Ad. 2. Ad scdm dōm. q anima humana post hāc vitam cognoscit sbas sepatas cognitōe intellectiua. Ad pbationē dōꝫ. q q̄uis aliq mō intellectꝰ abstrahat a singlari matiali inq̄tū abstrahit a matia. tn̄ nō abstrahit a tali singulari qd̄ ī mune ē a matia. q̄lia singlaria sūt ipe sbe sepate. Si em̄ ī matiale singlare intellectꝰ nr̄ n̄ possꝫ cognoscere. tūc nūq̄ posset cogscere diuinā eēntiā. q̄ seipa est singularꝫ. Nec etiā intellectꝰ nr̄ puatꝛ oī cognitōe singlariū matialiū. put declarare ppono. ꝫ. i. iiij. art. ꝛ ibidē patebit quō auctes aliq mō oppositū sonātes sint ītelligēde

Ad. 3. Ad. iij dōm. q si talꝫ cognitō q̄ aliqd cogscitꝛ p spēm

repñtantē essentiam rei cognite dicit a priori
tūc post hāc vitā aīa que culpa vel pena non
impedit cognoscit subās separatas a priori. quia
cognoscit eas p spēm modo quo iā dictū est.
Ad pbatōz dōm q nō seqtur. cognoscit a po
ri. ḡ cogscit p oīno pmū. Ad h̄ em̄ q res dica
tur cogscia priori. sufficit q cogscat diffinitiue
seu spēm ppriā in q̄ relucet diffinitio vel de
scrptio rei. Etiā qlibet aīa separata p̄t natura
li cognitōe videre deū eē creatorē ⁊ cām cuius
libet itelligētie pter h̄ q diuinā eēntiā videat
beatifice. Etiā p̄t eas cogscere a posteriori.
qz multos effect⁹ intelligētiaꝝ pōt aīa separata
videre. ex q̄bꝫ sufficiēter argueret intelligenti
as esse. dato q ipsas ppriis suis spēbꝫ non co
Ad.4. gnosceret q̄dditatiue seu intuitiue. Ad .iiij
nego minorē. qz quelibet voluntas damnata
pōt velle ⁊ de facto vult beatitudinē. q̄ ē sum/
mū bonum. q̄uis nō velit istud bonū bñ seu
ordinate vel meritorie. sicut dictū ē supi⁹ dis.
Ad.5. xlix. Ad q̄ntū dōm ad maiorē. q nō queli
bet cognitō subāꝝ separataꝝ ē sic btifica q i ipa
ↄsistat summa felicitas possibilis homi p na
turā. sed solū talis cognitio q̄ est actus nobi/
lissime potētie pfecte hītu nobilissimo. quem
habitū phus i ethicis appellat habitū sapie.
Et qz damnati nō sunt habitu sapiētie perfe/
cti. sed sunt maculis suorū pctōrum infecti.
ideo dato q cognoscant aliqs subās separatas
tamē ex hoc nō habēt beatitudinē naturalē.
Etiā potest dici q ille substātie sepate qua
rum damnate aīe determinatā habēt noticiā
nō sunt boni angeli sed mali seu demōes. quo
rum aspectus est ita deformis ⁊ horribilis. q
nequaq̄ est beatificus ⁊ delectabilis. sed plu/
rimū afflictiuus. Sicut em̄ videmus i natu
ra humana q quāto homo sanus ē formosi/
or. tāto si leprosus efficit erit deformior. sic q̄
to angeli in suis naturalibꝫ an̄ pctm̄ erāt pul
criores ⁊ ad videndū magis delectabiles. sic
postq̄ lepra peccati erāt infecti ⁊ maculati. fa
cti sunt deformiores. ⁊ ad vidēdū magis hor
ribiles. Bonoꝝ aūt angeloꝝ aīe damnate
nō hn̄t determinatā ⁊ pfectā noticiā sed solā
ↄfusam. Dato etiā q habeāt i se spēs qui/
bus boni angeli determinate possint cognosci
tamē ppter nimias suas penas impediūtur a
pfecto vsu illaꝝ specierū. Nunq̄ em̄ fuit ho/
mo qui ita pfectū haberet habitū alicui⁹ scien
tie. si totus arderet in igne q̄n impediret a de
bito ⁊ pfecto vsu illius sciētie. Sic in pposi/
to ⁊c. Posito tamē casu q aīe damnate p/
fecte viderent pulcritudinē omniū angeloꝝ.

tunc adhuc dico q nullā ex hoc haberēt bea/
titudinē. Quia ad hoc q visio sit delectabil'.
oportet q cōcurrat complacētia voluntatis.
Si em̄ cōcurrit displicētia. tunc nō letificat.
sed ↄtristat. Posito autē q aīe damnate vide
rēt pfecte substantiā et pulcritudinē bonoꝝ
angeloꝝ. nullā haberēt in hmōi visiōe cōpla/
centiā. sed potius inuidentiā ⁊ displicentiā. ḡ
⁊c. Maior patꝫ. Minorē pbo. qz sicut vide
mus q puersus hō tristat de gloria ⁊ pfectio
ne eius quē mortaliter odit. sic quia damna/
ti oderunt oēs beatos. ideo ex eoꝝ pulcritudi
ne nō letant sꝫ poti⁹ tristant. imo valde tristā
tur. Tāta est em̄ inuidia damnatoꝝ respectu
beatoꝝ. q vellēt om̄s beatos secū esse damna/
tos. ⁊ sua pulcritudine esse priuatos. sicut ⁊ ipsi
priuati sunt. De hoc etiā patebit infra articulo
iiij. Ad sextū dōm. q maior nō ē vera nisi Ad.6.
ceteris ↄditibus paribus. q̄uis em̄ aquila in
potētia visiua sit pfectior q̄ vespertilio. tamē si
aquila poneret i carcere tenebroso. ⁊ vesperti/
lio extra carcerē. tūc aliq̄d videret vespertilio.
qđ ptūc aq̄la videre nō posset. Tūc ad mino
rē dico q hic cetera nō sunt paria. quia q̄uis
anima coniūcta corpi in hoc sit pfectior q̄ se
pata. quia est sicut apta nata est esse. Nā bm
suā naturā est apta nata ad hoc q informet
corpus humanū. tamē q̄diu illud corp⁹ nō ē
glorificatū. tunc est quasi carcer ⁊ obscura ca
priuitas seu custodia aīe. De qua liberari desi
derans ipse ppheta ait. Educ de custodia ani
mā meā ad cōfitendū nomi tuo ⁊c. Jō aīa
ↄiūcta in isto carcere nō cognoscit tm̄ de spūali
bus ⁊ eternis subīis quātū cognoscit dū fue
rit ab hmōi carcere separata. Qz sic se hꝫ ocul⁹
vespertilionis ad lucē sol'. sic se hꝫ aīe nr̄e intel/
lect⁹ ad ea q̄ sūt maīfestissima i natura. vt ait
phs. ij. meth. Qđ vtiq̄ verū ē loq̄ndo d' natu
rali cognitōe ↄueniēti ipsi anīe p statu p̄ntis
vite. quo clausa tenet in iā dicto carcere. Cō Cōclusio tercia.
clusio tercia ē. q separata aīa hꝫ noticiā oīm na
turalr cogscibiliū. nisi p accn̄s impediat. Qz
intellectus q̄ sua noticia attingit maius ⁊ ex
cellētius intelligibile. etiā p̄t attigere ea q̄ sūt
min⁹ excellentia. Sed inter oīa intelligibilia
creata subē sepate tenēt sūmū ⁊ excellētissimū
gradū. Cū igit hmōi sbās aīa separata attigat
sua noticia. vt patuit in ↄclusione pcedēti. ḡ
etiā pōt cognoscere oīa naturalr cogscibilia
q̄ sunt multo minus excellentia q̄ subē sepa/
te. Dixi autē notāter. nisi p accidēs impe/
diat. Naꝫ supposito q ab eisdē ideis diuinis
a quibus res pducunt in esse reali insinuātur

rez pductaz similitudines i intellectu cuiuslibet aie separate. quibꝫ ipe res sint apte nate cognosci. tn̄ a debito vsu hmoi specierz ratōe cul pe ꝛ pene potest anima separata q̄plurimū impediri. Etiam posito sicut dicit quedā opinio ꝙ anima separata possit a rebus naturalibꝫ virtute lumis intellectꝰ agentis spēs intelligibiles abstrahere. qbꝫ mediātibꝫ pfecte hmoi res cognoscere valeat. tūc pter impedimēta p/dicta posset anima separata a cognitōe hmoi [redacted] rū impediri ppter nimiā distātiā ab ipsis naturalibus rebus. qꝛ nō posset recipe eaz spēs seu silitudines nisi supposita hmoi rerū psentia fm distantiā pportionatā.

Cōtra cōclusionē

Sed ꝯ istā ꝯclōez ex dictis q̄rundā doctoz pōt argui sic.
1 Ois cognitio fit p assilatōz. sed aīa separata nō assilatur rebꝫ naturalibꝫ. g̃ nō cognoscit eas. Maior pꝫ. i. de aīa. Etiā minor pꝫ. qꝛ aīa separata ē oīno immaterial. nā aīa separata nec i se ē material. nec ē ꝯiūcta materie. res aūt naturales sūt simplr materiales. g̃ q̄uis inter aīam materie ꝯiūctā et res naturales possit atten di aliq̄ silitudo. tn̄ inter aīam separatā ꝛ res natu
2 rales nō videt ee silitudo. P̄. demones nō cognoscūt oīa naturalia. g̃ nec aīe separate. Cōsequētia patet. qꝛ demones sunt naturali ingenio acutiores ꝛ subtiliores q̄ aīe separate. Naz naturalia demonū manserūt integra et clara. vt pꝫ p Dyo. de di. no. Añcedēs pbat. qꝛ ille nō cognoscit oīa naturalia q̄ i cognoscēdo pficit p expientiā longi tpis. Sed demones pficiūt in cognoscēdo p expientiā longi tēpis. vt ait. b. Augꝰ. Et istud etiā ponit Isido. de summo bono libro. i. ca. x. vbi ait. Preuaricatores angeli sanctitate amissa nō amiserūt viuacitatē sensuuz angelice creature. sed triplici modo pscētie vigent. s. subtilitate nature. experientia tēpoz. ꝛ reuelatōe summaz potestatū
3 id ē bonoz angeloz. P̄. anime separate nō cognoscūt omia indiuidua rez naturaliū. g̃ nō cognoscūt oīa naturalia. Cōseqntia pꝫ. qꝛ natural rez entitas maxie ꝯsistit in indiuiduis seu pmis sbijs. d qbꝫ dr i pdicamētꝭ. ꝙ pmoꝛ pncipalr ꝛ maxie sbstāt. Et ibidē dr. ꝙ destructis pmis sbijs ipossibile ē aliq̄d alioz remanere. Pꝫ etiā añs. qꝛ indiuidua sunt infinita ppter qd̄ descēdente a generalissimis ad spālissima iubet plato q̄escere. sic ait porphiriꝰ. lo
4 ꝛc. P̄. ꝯ istā ꝯclōem videnť ee ea q̄ supius di. xlv. arti. iij. ex motiuis erronee opinionis adducti ad pbandū ꝙ aīe sanctoz nō intelli
5 gāt pces quibꝫ ipsos inuocamꝰ. P̄. ꝯ primū modū de influētia spēz ab ideis diuīs pt argui sic. Qñcunqꝫ aliq̄d reducit ī actū [redacted] agēt extrinsecū quod nō est sui generis. tūc talis [redacted] ductio nō est naturalis. Sed idea existēs in mēte diuina est agēs extrinsecū respectu intellectus anime separate. g̃ si p talē ideā aīa reducitur ad actū cognoscēdi. tūc talis cognitio nō erit naturalis. ꝛ p ꝯñs nō erit ad ppositū. q̄a vt pdictū [redacted] hic loq̄mur de cognitōe naturali ipsius aīe separate. Minor est nota. Probatur maior. quia sicut sanitas q̄ confert a deo imediate ꝛ nō a pncipijs intrinsecis nature. non dr sanitas naturalis. sed potiꝰ miraculosa ꝛ supnaturalis. vt apparuit in sanitate Ezechie regis Juda. ꝛ in multis sanitatibꝫ collatis a xpo ꝛ a suis discipulis i nouo testamēto. sic i ppposito ꝛc. P̄. talis modus recipiēdi spēs 6
intelligibiles cōuenit intelligētijs. ergo nō cōuenit aiabus separatis. Añcedēs patet ex dictꝭ li. ij. dist. iij. arti. iiij. Cōsequētia pbať. qꝛ pura potētia i genere intelligibiliū aliū modū videť hre in recipiēdo spēs intelligibiles q̄ illd̄ qd̄ ē actus in hmoi genere. Sed intellectꝰ nr̄ ē pura potētia i genere intelligibiliū. vt pꝫ p ꝯmē. iij. de aīa. ꝛ quelibet intelligētia ē actus i hmoi genere. vt patet. xij. metaph. g̃ ꝛc. P̄ 7
anima separata retinet species rez naturaliū q̄s habuit q̄n erat coniūcta. g̃ nō quelibet anima separata habet species sibi impssas immediate ab ideis diuinis. Añcedēs pbať. qꝛ fm boetiū. i. de cōsolatione. receptū est in recipiēte [redacted] modū recipiētis. sed intellectus aīe cōiūcte recipit spēs intelligibiles. vt pꝫ. iij. de aīa. vbi dicit. ꝙ anima ē locus spēz nō tota sed intellectus. ꝛ iste itellectus ē incorruptibil. vt pꝫ ibidē. g̃ hmoi spēs sunt i intellectu mō incorruptibili. ꝛ p ꝯñs manēt ī aīa separata. Istd̄ etiā pꝫ aucte Hiero. in plogo biblie. vbi ait. Discamꝰ i terris quoz nobis scia remanebit i celis. Patet etiā ꝯña. qꝛ si dať oppositū. tūc plura accn̄tia solo numero dr̄ña eēnt simul in eodē indiuisibili subiecto. puta spēs lapidis hic acq̄sita. ꝛ spēs lapidis ab idea lapidis impssa. ꝛ sic consimiliter de speciebꝫ aliaz rerum
P̄. ꝯ scdm modū de receptione specierū ab 8
ipsis rebus naturalibus opinio opposita arguit sic. Sp inter recipiēs ꝛ receptū debet esse conueniētia. sed intellectus nō hꝫ ꝯuenientiā cū rebꝫ extra exn̄tibꝫ. g̃ nihil recipit imediate a talibꝫ rebꝫ. Maior pꝫ. Minor declaratur. quia q̄uis mediū cōueniat cū vtroqꝫ extrēo. tn̄ extremū nō cōuenit cū extremo. Sed sensus ē quasi quoddā mediū inter rem sensibilem ꝛ intellectuz. Ista patet. quia species i re

sensibili sunt cum materia et cum materialibus conditionibus
In intellectu vero sunt absque materia. et absque condi
tionibus materie. puta sunt abstracte ab hic et nunc.
In sensu vero sunt medio modo. quia sensus est rece
ptivus specierum sine materia. ut dicitur ij. de anima. et
tamen recipit eas cum conditionibus materialibus. quia
sensus nec abstrahit ab hic nec a nunc. Per pri
mum istorum sensus convenit cum intellectu. per secundum
vero convenit cum ipsa re sensibili. ideo ratione istius con
venientie sensus potest immediate speciem recipere
a re sensibili. et intellectus ab ipso sensu. quamvis
intellectus non possit immediate recipere ab ipsa
re sensibili. eo quod de extremo ad extremum non pos
sit esse transitus nisi per medium. Cum igitur anima
separata careat sensibus. sequitur quod eius intellectus
Solutio. nihil possit recipere a rebus sensibilibus. Sed
Ad.1. ista non concludunt. Igitur ad primum dicendum quod
anima dupliciter potest considerari. Uno modo secundum se.
Alio modo ut est informata intelligibili specie
Primo modo minor est vera. quia sola essentia divi
na est similis omnibus rebus. eo quod ipsa sola sit ex
emplar expressissimum omnium creaturarum. Propter
quod solus deus per essentiam suam immediate nullo alio
requisito cognoscit omnes creaturas Sed secundo modo
minor est falsa. quia dum intellectus est informatus
speciebus et similitudinibus rerum naturalium. tunc est
similis rebus naturalibus. non obstante quod intellectus
sit immaterialis. et res naturalis sit materialis. ideo
Ad.2. etc. Ad secundum nego antecedens. Nam demones habent
omnium naturalium saltem noticiam habitualem. quamvis
ab actuali consideratione quandoque impediantur ratione sue
intensissime pene. Ad probationem adductam ex au
ctoritate Aug. dicendum quod secundum b. Aug. demones
res exteriores tripliciter cognoscere solent. secundum quod iste
res tripliciter se habent. Nam quedam sunt secreta dei mi
steria. sicut illa que spectant ad christum et ecclesiam. et
ista quandoque cognoscunt demones bonorum ange
lorum denunciationem. quibus talia deus revelavit vel
teri revelanda. Alia sunt entia naturaliter scibi
lia. et hec secundum aug. demones cognoscunt acumine sui
naturalis ingenii. Aliqua vero sunt futura contingentia
et quantum ad hec quandoque demones aliqualiter proficiunt
longi temporis experientia. coniecturando similia ex similibus.
Et ad hunc sensum etiam videtur ire verba Isid. quia non
Ad.3. dicit simpliciter scie sed prescie. Ad iij. dicendum quod antecedens
non est verum supposito quod anima separata non impediatur per
accidens. puta propter eius penam. vel propter nimiam in
dividuorum distantiam ab ipsa anima vel etiam quando
actu considerat de uno. tunc per accidens potest impedi
ri ne consideret de altero. Ad probationem dicendum quod quam
vis individua sint potentia infinita. tamen actu nunquam
erunt infinita. ideo possunt cognosci a finito intellectu. etiam
plato iubet quiescere in specialissimis. non per tanto quod
intellectus non possit cognoscere individua. sed per
tanto. quia de individuis non potest esse scientia. eo quod sunt
incorruptibilia et incerta. Ad quartum patet per ea Ad.4.
que dicta sunt di. xlv. Ad v. dicendum quod concessa ma Ad.5.
iori et minori. non plus habetur nisi quod activatio
intellectus que activatur per species influxas ab ideis
divinis non sit naturalis. sed possit dici supernatu
ralis. Ex hoc tamen non sequitur conclusio que infertur. scilicet quod cogni
tio secundum tales species supernaturaliter impressas non
sit naturalis. Nam sicut si aliquis cecus a deo reci
piat visum. quamvis tale donum sit supernaturale. tamen
postquam recepit visum. tunc non minus naturaliter vi
det quam ille qui natus est videns. Sic dato quod infu
sio specierum ab ideis dicatur supernaturalis. tamen cogni
tio secundum illas species que representant res naturales. non
minus est intellectui naturalis. quam si intellectus co
gnosceret species abstractas a rebus naturalibus
Ad sextum nego consequentiam. Ad probationem dicendum quod Ad.6.
substantia intellectualis que dicitur pura potentia in genere intel
ligibilium potest dupliciter considerari. Uno modo ut est
actualiter coniuncta corpori per statum presentis vite. et
sic habet alium modum recipiendi species intelligibiles
quam intelligentia. quia ut sic suas species abstrahit a
fantasmate. tamen postquam est separata a corpore. quia ut sic ali
quo modo habet modum essendi intelligentie. ideo congru
um esse videtur ut etiam aliquo modo habeat modum recipi
endi ipsius intelligentie. Ad vij. nego conse Ad.7.
quentiam. Ad probationem iterum nego consequentiam. quia nulla
anima ab hac vita ita perfecta decedit quod habeat in
se species omnium rerum naturalium. Multe enim sunt mi
rabiles et stupende creature in mari et in abyssis
ac in regionibus desertis. quas raro vel nunquam vidit
aliquis homo. quarum species potest recipere anima postquam
ab hac vita decessit. dato quod tunc non recipiat de
novo illarum rerum species quas in hac vita cogno
vit. Ad octavum dicendum quod concessis ambabus Ad.8.
premissis. non plus habetur si debite concluditur. nisi
quod intellectus non recipiat immediate ipsas res
extra existentes. quo concesso non sequitur conclusio que
infertur. scilicet quod intellectus nihil recipiat immediate
a rebus extra existentibus. Et quando additur in probatione
quod de extremo ad extremum non fit transitus nisi per
medium. diceret forte illi de opposita opinione
quod istud non est verum sublato medio quod fuit
inter huiusmodi extrema. Sed quamvis in hac vita sen
sus mediet inter res sensibiles et intellectum
existentem in anima coniuncta corpori. tamen in hora mor
tis aufertur istud medium quando sensus corrum
pitur. et anima a corpore separatur Et ideo nisi ali
ud dicatur. ex his motivis non convincitur
quin intellectus possibilis separatus in virtu
te intellectus agentis sibi coniuncti possit im
mediate recipere species intelligibiles a re sensibili.

Dico aũt notãter nisi aliũ d dicat̃. q: vtrũ ille modus ponẽdi sit rõnabilis vel nõ. ad p̃sens discutere nõ intẽdo.

Articulus secũdus.

Q, spẽs intelligibilis differat ab actu intelligendi.

Quantum ad secũdũ articulũ q̃uis possent poni plures ɔclões tñ vt breuius transeã pono vnã tm̃. ⁊ est hec. q intellectus hoĩs non põt intelligere ea q̃ sunt extra se. nisi mediante intelligibili spẽ ab actu intelligẽdi realiter differẽte. 1 Quia ĩ nullo genere a pura potẽtia ꝓcedit aliqua operatio nisi hm̃oi potẽtia actuet̃ aliq̃ forma. Sꝫ intellectus human⁹ ẽm se acceptus ẽ pura potẽtia ĩ genere intelligibiliũ. sicut materia pm̃a ẽ pura potẽtia in genere entiũ. ⁊ intelligere est opatio potẽtie intellectiue. g̃ intellect⁹ possibilis nõ põt ĩtelligere nisi sit actiuatus aliqua forma. hm̃oi aũt forma videt̃ eẽ spẽs intelligibilis. g̃ ⁊c. Maior pꝫ. q: agẽs vel opans ẽm q hm̃oi. oportet q sit in actu. Pꝫ etiã minor p ɔmẽtatorẽ q̃ illã ꝓpositionẽ ponit. iij. de aĩa

2 P̃. oĩs cognitio fit p assĩlationẽ. sed intellectus ẽm se nõ est sĩlis rebus exteriorib⁹. ergo ad hoc q res exteriores cognoscat. necesse est q p̃habeat spẽs hm̃oi reꝝ mediantib⁹ quib⁹ causet̃ in intellectu taliũ reꝝ noticia. 3 P̃. in oĩ motu intellectuali oportet mouẽs et motũ esse ɔiũcta. Sed res extra mouent intellectũ ad sui intellectionẽ. ⁊ nõ p̃nt coniũgi intellectui immediate p seipsas. g̃ coniũgũt̃ ei p eaꝝ spẽs seu similitudines 4 P̃. ista videt̃ esse intẽtio Aristot. iij. de aĩa. cũ ait. Lapis nõ est in aĩa sed spẽs lapidis. Et ibidẽ ait. Aĩa ẽ locus specieꝝ nõ tota sed intellectus. Ista etiaꝫ ẽ intẽtio Procli ꝓpositõe. lxxvij. vbi ait. q oĩs intellect⁹ plenitudo ẽ specieꝝ. Sup quo dĩr dicit̃ in cõmẽto. q quãto potẽtie sunt magis ꝑfectiue. tãto intelligũt p plures spẽs. Ex quo pꝫ q intellectus human⁹ p plures spẽs intelligit. q̃ quicũqꝫ alius intellectus. cuꝫ ipse sit imperfectior oĩb⁹ alijs intellectib⁹ Q, autẽ hm̃oi spẽs differat ab actu intelligẽdi ptꝫ. q: trãseunte actu intelligẽdi adhuc mãet species intelligibilis in mẽoria intellectiua. vt pbaui li. ij. di. xxxix. arti. pm̃o. ⁊ ibidẽ respõdi motiuis Auicẽ. qui. vi. lib. naturaliũ tenet oppositũ isti⁹ dicti. negãdo mẽoriã eẽ ĩ pte intellectiua.

Opio gotfridi ⁊ multoꝝ alioꝝ.

Sꝫ ɔ̃ p̃dictã cõclõem sunt q̃dã magni doctores dicẽtes q act⁹ intelligẽdi nõ sit aliud q̃ ipa spẽs intelligibil' ipi intellectui impssa ab obo. Et h̃ pbãt sic pm̃o. 1 Nulla res potẽtiã cognoscẽdi ẽ in potẽtia ad aliũ actũ q̃ ad actũ cognoscẽdi. sꝫ aĩa intellectũ possibilẽ ẽ ĩ potẽtia ad spẽꝫ intelligibilẽ. g̃ spẽs intelligibil' ẽ ipa intellectio seu act⁹ cognoscẽdi ipi⁹ itellectus 2 P̃. act⁹ q̃ denoĩat agẽs ẽ pm⁹ act⁹ ei⁹. sꝫ intellectio denoĩat obm intelligibile. g̃ spẽs q̃ est pm⁹ act⁹ obi intelligibil' erit idẽ realr qd ipsa intellectio. 3 P̃. si spẽs differret ab actu intelligẽdi. tunc intellect⁹ intelligeret ꝑus q̃ spẽꝫ hret. Sꝫ ɔ̃ns ẽ incõueniẽs. q: etiã illi q̃ ponũt spẽs dicũt spẽꝫ intelligibilẽ cãlr p̃cedere ipsã intellectõꝫ. pbatio ɔ̃ntie. q: oĩs mot⁹ fact⁹ ĩ intellectu ẽ intellectio. sꝫ si spẽs recipet̃ ĩ intellectu. tũc eẽt termin⁹ alicui⁹ mot⁹. q: oĩs forma acq̃sita in aliq̃ ẽ termin⁹ alicui⁹ mot⁹. g̃ si spẽs acqreret̃ ĩ intellectu. tũc aliq̃ intellectõ ipsã p̃cederet quã hm̃oi spẽs acq̃sita tmiaret.

4 P̃. si intellect⁹ intelligeret p spẽꝫ. tũc nũq̃ posset intelligere lapidẽ albũ. sed ɔ̃ns ẽ falsũ. pbatio ɔ̃ñe. q: vel intelligeret lapidẽ albuꝫ p solã spẽm lapidis. vel p spẽm albi. vel p spẽm vtriusqꝫ. Nõ pt dici pm̃ũ. q: species lapidis adeq̃te repñtat lapidẽ. ⁊ p ɔ̃ns nihil repñtat de albedine. Nec scd̃m eadẽ rõne. Nec terciũ q: intellect⁹ nõ pt sĩl informari diuersis spẽb⁹ ppter ɔsĩlem modũ informãdi. 5 P̃. ad quãlibet actionẽ sufficit cã vl'is ⁊ pticularꝫ actiua ⁊ passiua nõ includẽs ɔtrariã dispositiõꝫ ad hm̃oi actionẽ. Sed intellect⁹ possibilis nud⁹ ⁊ ẽm se acceptus ẽ sufficiẽs pncipiũ passiuuꝫ ipsi⁹ intellectõis. ⁊ nullã includit ɔ̃riã dispositionẽ. intellectus agẽs ẽ sufficiens pncipiuꝫ actiuũ vl'e. ⁊ fantasma illustratuꝫ intellectui agenti ɔiũctũ ẽ sufficiens pncipiũ actiuũ pticulare. g̃ istis trib⁹ ɔiũctis nõ erit necẽ aliquã spẽm ponere p ipsa intellectõe. 6 P̃. intellect⁹ intelligit se sic alia. vt dicit̃. iij. de aĩa. Sꝫ se ipm nõ intelligit p spẽm. g̃ nec alia intelligit p spẽm. 7 P̃. iij. de aĩa dicit̃. q intellect⁹ nihil est eoꝝ q̃ intelligit an̄ ipm intelligere. g̃ intellect⁹ nõ hꝫ in se aliquã spẽm obi anq̃ intelligat. Cõseq̃ntia pꝫ. q: spẽs ẽ aliq̃d ipsi⁹ rei intellecte. q: est expssa eius sĩlitudo. est em̃ spẽs intelligibilis tota res ĩtellecta ẽm aliũ modũ essendi etiã ẽm illos qui ponũt spẽcie differre ab actu intelligẽdi. 8 P̃. nulla cã pt hre plures effect⁹ adeq̃tos. sed vnũ tm̃. Sed tã spẽs q̃ intellectio adeq̃t obiectũ intelligibile. ergo spẽs ⁊ intellectio nõ dr̃nt. eo q sint vn⁹ et idẽ distinctus effect⁹ obiecti intelligibil'. Maior pꝫ. q: effectus adequatus exhaurit suã cãm. ⁊ p ɔseq̃ẽs nõ potest multiplicari. Propter qd de tali effectu loquẽs Aristo. ij. posterioꝝ. ait. vni⁹ cause vn⁹ est effect⁹. Pꝫ etiã minor.

q2 tota eentia rei intelligibil' repñtat p spēz ei9
9 z etiā claudit infra termios sue intellectōis P̄
intellect9 nr̄ h3 se pure passiue respectu act9 in
telligēdi. ğ nō ē actuat9 vl' informat9 aliq spē
pus q3 intelligat. ōña p3. q2 nulla alia appet
necitas ponēdi spēm pcedētē actū intelligēdi
nisi vt intellect9 spē informat9 actiue possit eli
Prima p/ batio añt; cere actū itelligēdi Sed añs isti pbāt mul
tipl'r. Primo sic. Intelligere ē q̄ddā pati. vt
dr. iij. de aia. ğ intellectus cui9 act9 ē ipm intel
ligere ē tm̄mō patiēs z nullo mō actiue se hñs
Scda p/ batio. sed solū intellectiō3 passiue recipiēs Scdo
sic. Unū z idē respectu eiusdē nō pt se hre acti
ue z passiue. Sed intellect9 se h3 passiue in eo
q intellectiō e pficit z ipsam recipit. ğ respectu
eiusdē intellectōis nō pt se hre actiue. Et cō
firmat. q2 actiuū z passiuū fundāt relatōnes
oppositas q̄ in creaturis nō pñt fūdari sup eo
Tercia dē indiuisibili fūdamēto. Tercio sic. Sic
se h3 intelligi ad obiectū. sic se h3 itelligere ad
intellectū. Sed q3uis obiectū dicat intelligi
voce passiua. tm̄ respectu intellectiōis nō se h3
passiue. s3 solū actiue. ğ q3uis intellect9 dicat
intelligere voce actiua. tm̄ respectu intellectio
Quarta nis nō se h3 actiue sed solū passiue. Quar
to sic Intellectus nō dr intelligēs eo q causet
intellectionē. sed solū p tāto. q2 recipit intelle
ctōem. ğ respectu intellectōis nō h3 se actiue
sed solū passiue. ōña p3. q2 vnūqōq3 se h3 pas
siue respectu illi9 respectu cui9 se h3 receptiue.
Añs pbat. q2 si ex hoc aliqd eēt intelligēs q2
ē cā intellectōis. tūc intellectus agēs vere esset
intelligēs. q2 vere ē cā ipsius intellectōis. Et
idē pt argui de fātasmate ac de ipso obo. ğ zc.
10 P̄. arguit ō ōcl'oem ṗncipalē sic. Si esset
aliq spēs actiue se hñs i cognitōe intellectiua
tūc intellectus seu aia intellectiua nō eēt illō
q̄ ṗmo intelligim9. Cōseqñtia p3. q2 illud ṗ
mo dr alicui ōuenire qñ alteri ōuenit p ipm.
z sibi nō ▮ alter. vt p3. i. posterior. Sed falsi
tas ōñtis p3. ij. de aia. vbi dr. q aīa ē q̄ ṗmo
viuimus. sentimus. mouemur z intelligim9.
11 P̄. agēte p se pñte ipsi passo tūc seqtur actio
absq3 omi alio reqsito. Sed obiectu3 qō p se
actiue se h3 respectu cognitōis ē mediāte fan/
tasmate pñs intellectui possibili. ğ p se passi/
ue se habet i cognitōe intellectiua. ğ ad causā
dū hmōi cognitionē nō requirit aliq spēs im
pssa ipsi intellectui. Maior ponit ab Arist.
i. de gene. Minor etiā p3. q2 q3uis nō in ṽtu
te ppria. tm̄ in virtute lumis intellect9 agētis
fātasma illustratū tali lumie ē pñs intellectui
possibili. Q, aūt obm se hēat actiue. z intelle
ct9 possibil' passiue. h̄ supponit eē notū. z etia3
ex iā dictis aliq̄liter declaratū. P̄. sūt q̄dā 12
q̄ q3uis ponāt spēm expssā quā dicūt esse ipm
fātasma vt illustratū ē lumine intellect9 agēt;
tm̄ negāt oēm spēm impssa3 ipsi intellectui pos
sibili. q2 frustra fit p plura qō pt fieri p pauci
ora. Sed posita hmōi spē expssa absq3 oi spē
impssa sufficiēter causat cognitio intellectiua
ğ zc. Maior hr̄. i. phicor. Minor p3 ex dict;
in rōe ṗxima pcedēte. P̄. spēs nō ponit ni/ 13
si ppter vnionē obiecti intelligibilis cū ipso
intellectu. Sed tal' vnio impedit si ponit spe
cies impssa. z sufficiēter habet si ponit spēs ex
pssa. ğ nō ē ponēda spēs impssa. sed solū expsi/
sa eo mō quo iā dictu3 ē. Maiorē supponūt
eē notā. Minorē pbāt. q2 alia ē vnio accidē/
tis cū subiecto z itelligibil' cū intellectu. S3
si ponit spēs formaliter impssa intellectui. tūc
habet vnio accñtis cū subiecto. igit ex h̄ non
habet vnio intelligibil' cū intellectu. Et ōuer/
so aūt ē si ponit solū spēs expssa puta ipm fan
tasma illustratū pñs intellectui absq3 inherē
tia P̄. si spēs impssa reqritur: hoc solū ē ad 14
causandū rei intelligēde pñtiā. Sed hoc nō
d3 poni. ğ zc. Maior p3. Probat minor. q̄a
supposito q talis spēs eēt. tūc res intelligēda
eēt cā pñtie talis speciei cū illa spēs efficiat ab
obiecto. ğ talis spēs nō erit cā pñtie ipsius rei
intelligēde. q2 sic eēt circul9 i causis ṡm idē ge
nus cause. qō negat. ij. phicor. et. i. posteri/
orū. Sed ō istā opinionē z p ōclone ṗus Cōtra pdi
posita pt argui sic Sicut se h3 materia ad for ctā opionē
mas pticulares. sic se h3 intellect9 ad formas 1
vl'es. Istā ppositionē ponit ōmen. iij. de anīa
Sed sic se hñt forme pticulares ad materia3
q nō determināt materiā ad aliquē actu3 nisi
recipiant i materia. ğ sic se hēbūt forme vl'es
sc3 spēs repñtātes rei intelligibil' q̄dditatē in
vli ad intellectū q recepte i intellectu determi
nāt ipm intellectū ad actū. P̄. intellect9 nō 2
solu3 passiue sed etiā actiue se habet respectu
actus intelligēdi. ğ actus intelligēdi non pce
dit a nudo intellectu. sed pcedit ab intellectu
informato spē intelligibili. Consequētia p3.
q2 nō videt esse possibile q idē ṡm idē et respe
ctu eiusdē se habeat actiue z passiue. igit si idē
intellect9 respectu eiusdē intellectōis se h3 acti
ue et passiue. h̄ nō potent sibi ōpetere ṡm idē.
z p ōñs necesse ē si hmōi passiuitas ōuenit in
tellectui. vt ṡm se nude accipit. q actiuitas si
bi ōueniat put spē intelligibili informat. Añ
cedēs isti9 ōñe pbo ṗmo sic. Si intellect9 tm̄ Prima p/ batio añt;
mō passiue se hret respectu ipsius intelligere.

tūc intelligere nō eēt act⁹ immanēs. sed poti⁹ trāsiēs. Falsitas istius ꝯñtis ē nota. ꝫ ꝯ phm ix. meth. Cōseqñtia pbaṫ. qꝛ act⁹ imanēs ꝑ tāto dꝛ immanēs. qꝛ manet i agēte. vt pꝫ. viij meth. sed intelligere manet i intellectu. igiṫ si intellect⁹ nō esset agēs respectu ipsi⁹ intelligere. tūc intelligere nō maneret i agēte. ꝛ p ꝯñs nō eēt actus immanēs.

Scđa ꝓbatio. Scđō sic. Omīs potētia q̄ est aliquoꝝ directiua. aliq̄ mō se hꝫ actiue respectu actōis q̄ dirigit. Sed intellect⁹ ē potētia directiua ceteraꝝ potētiaꝝ anīe. ꝛ actio q̄ dirigit ē suū intelligere. ğ intellectus aliq̄ mō se hꝫ actiue respectu ipsi⁹ intelligere.

Tercia. Tercio sic. Potētia discurrēs rōcinās ꝯpōnēs. diuidēs ꝛ syllogizās aliq̄ mō ē opans et agēs. et p ꝯñs nō ē pure passiua. Sed omīa ista fiunt ab intellectu possibili. ꝛ a nulla alia potētia aīe. ğ ꝛc. Minoꝛ ē nota. Pꝫ etiā maioꝛ. qꝛ oīa illa sonāt in opatōꝫ.

Quarta. Quarto sic. Si intellectus eēt potētia pure passiua. tunc nō eēt potētia rōnalis. Falsitas ꝯñtis oibꝫ est nota. Cōsequētiā pbo. Qꝛ potētia carēs libertate nō ē rōnalis. Sed potentia pure passiua caret libertate. Maioꝛ pꝫ. qꝛ potētie q̄ sūt oppositoꝝ sunt libere. sed potētie rōnales sūt oppositoꝝ. vt pꝫ. ix. meth. Pꝫ etiā minoꝛ. qꝛ potētia pure passiua nullū dominiū habet sup actū respectu cui⁹ dꝛ pure passiua. ꝛ p ꝯñs nō ē libera respectu talis act⁹.

Quinta. Quīto sic. Potētia q̄ est verbi formatiua ꝛ sui ꝯceptus expssiua nō ē pure passiua. hec em̄ et q̄cunq̄ his similia sonāt in actionē. Sed oīa ista ꝯueniunt intellectui possibili. ğ ꝛc.

Sexta. Sexto sic. Arist. iij. de aīa ait. Intellect⁹ possibilis ē quo aīa opaṫ ꝛ intelligit. Sed opari nō ꝯuenit potētie pure passiue. ğ ꝛc.

Solutio. Ad.1. Ad pmū motiuū opposite opiniōis dōm ad maiorē. ꝙ act⁹ cognoscēdi dupl'r pt accipi. Uno mō formaliṫ. ꝛ sic sola cognitio dꝛ actus cognoscēdi. Alio mō dispositiue. et sic oīs pfectio imediate disponēs ad cognitionē pt dici actus cognoscēdi. Primo mō maioꝛ ē falsa. qꝛ anīa p intellectū ē i potētia ad multos habit⁹. quoꝝ tm̄ nullus formaliter ē cognitio. q̄uis disponāt intellectū ad eliciendū pfectū actū cognitionis. Sed scđo mō. tūc ꝯcessa maioꝛi ꝛ minoꝛi nō seqtur ꝙ spēs sit ipa intellectio. q̄uis bñ seqtur ꝙ sit q̄dā dispositio coadiuuās intellectū ad eliciendū actū cognoscēdi.

Ad.2. Ad. ij. dōm ꝙ ad pñs dupl'r possum⁹ loqui de pmo. Uno mō de pmo pꝛioritate pfectōis. Alio mō de pmo pꝛioritate generatōis. Quātū ad pmū modū maioꝛ ē vera. sed nō q̄tū ad scđm. qꝛ a digniori ꝛ pfectiori res denoīanda ē. vt pꝫ. ij. de aīa. Sed nūc est ita ꝙ q̄uis intellectio sit pmus act⁹ obiecti intelligibil' pꝛioritate pfectionis. tm̄ nō ē pm⁹ pꝛioritate generatōis. qꝛ vt sic spēs ē pꝛioꝛ eo. Ex quo pꝫ ꝙ vel maioꝛ ē falsa. puta si accipiṫ de pꝛioritate generatōis. vel si ē vera puta accipiēdo eā de pꝛioritate pfectōis tūc ꝯcessis ambabꝫ pmissis. nō seqtur illa cōclusio q̄ infert. nihil em̄ plus habet i cōclusione nisi ꝙ intellectio ē primus actus obiecti intelligibilis loquēdo de pꝛioritate pfectiōis.

Ad.3. Ad terciū dōm. ꝙ loquendo de intelligere nō pleno sed semipleno. tūc ꝯña posset concedi. nec ꝯñs eēt falsum. qꝛ ꝫm Aug. in li. de trini. mēs hūana semp intelligit se. qđ veꝝ ē ꝫm ꝙ cōiter glosaṫ de intelligere habituali ꝛ semipleno. Sed qꝛ argumētū videṫ ꝓcedere d' intelligere actuali ꝛ pleno. iō nego ꝯñaꝫ. Ad pbationē dōm. ꝙ q̄uis spēs i intellectu recepta sit termin⁹ alicui⁹ mot⁹. tñ qꝛ nō est terminus intrinsec⁹ sꝫ solū extrinsec⁹. ꝛ iō hmōi motus nō erit i intellectu i q̄ ē hmōi spēs sꝫ extra intellectū. puta i ipsa fātasia. Sic em̄ lumē receptū in aere ē termin⁹ alicui⁹ motus. qꝛ terminat accessū ipsius sol' ad pñtiā aeris. tñ qꝛ nō ē termin⁹ intrīsecus. sed poti⁹ extrīsec⁹. iō motus tal' cui⁹ ē termin⁹ subiectiue nō ē i aere. sꝫ ē in solari corpe. sic i ꝓposito q̄n spēs recipitur i intellectu aliq̄s mot⁹ pcessit i aliq̄ fantasmate. ꝛ p ꝯñs hmōi motus nō ē in ipso intellectu. Ex q̄ patꝫ ꝙ rō falsum ꝓsupponit. qꝛ ꝓsupponit motū q̄ pcedit receptionē speciei in intellectu. fieri subiectiue i ipo intellectu. qđ ē simpl'r falsum.

Instantia. Forte diceṫ ꝙ ipa receptō q̄ recipiṫ spēs in intellectu ē quidā mot⁹ factus i intellectu. ꝛ p ꝯñs talis receptio ē q̄dā intellectio.

Solutio. Dōm ꝙ loquēdo de motu put motus distinguiṫ ꝯ simplicē ꝛ instātaneā mutationē. tūc talis receptio nō est motus. qꝛ est q̄dā instātanea mutatio. Sicut. n. spēs rei visibilis recipiṫ in aere. ꝛ multiplicaṫ vsq̄ ad oculū i instāti. vt pꝫ. ij. de aīa. sic ad pñtiā fantasmatis in ꝟtute lumis intellectus agētis spēs recipiṫ i intellectu possibili subito ꝛ i instanti Si aūt large loq̄mur d' motu. accipiēdo motū p simplici mutatōe ꝛ instātanea. tūc nego istā ꝯñtiam qua dꝛ ꝙ talis receptio sit q̄dā intellectio. qꝛ intelligere nr̄m est cum ꝯtinuo ꝛ tpe. vt pꝫ. i. de aīa. ꝛ p ꝯñs intelligere nō ē mutatio instantanea. Dato etiaꝫ ꝙ intelligere nr̄m haberet mensurā subitā ꝛ instātaneā. tm̄ adhuc iā dicta mutatio non esset intellectio. quia ad hoc ꝙ motus factus in intellectu sit

intellectio. non solū reqritur q̃ sit ĩ intellectu
receptiue. sed etiã reqrit̃ q̃ sit ab intellectu eli/
citiue. Jã dicta aūt mutatio dato q̃ sit in in/
tellectu recepta. tñ nõ ẽ ab intellectu elicita vt
de se p3. idõ hmõi mutatio ñ ẽ intellectõ. idõ 2c.
Ad.4. Ad q̄rtū nego 9ñā3. Ad pbatiõ3 dõm. q̃
tal' intellectio fieret p spẽs lapidis 2 albedinis
vt ordinẽ hñt ad inuicẽ informãt; 2 informa
ti. nec etia3 repugnat intellectui sil' informari
pluribꝫ spẽbꝫ taliū rerū. quaꝝ vna h3 habitu
Ad.5. dinẽ 2 ordinẽ ad aliã. Ad q̄ntū dõm q̃ ad
hoc q̃ sit intellectio nõ sufficit q̃ aliq̄d ab ob/
iecto ĩ ipso intellectu fiat. sed etiã reqritur q̃ il
lud sic fiat q̃ intellectus ipm eliciat. Et tunc
ad minorẽ dõm. q̃ q̃uis intellect⁹ nud⁹ 2 bm
se sit sufficiens p̄ncipiū passiuū ipsius intelle
ctõis. tñ intellectus nudus 2 nõ informatus
specie nõ est sufficiẽs p̄ncipiū elicitiuū ipsius
intellectõis. Etiã falsū assumit̃. qꝛ obiectū
nõ est sufficiẽs p̄ncipiū pticulare actiuū ipsi
us intellectõis. nõ est em̄ pticulare totale. sed
cū hoc q̃ ẽ pticulare etiã ẽ ptiale. qꝛ nisi intel/
lect⁹ possibilis elicitiue coageret ipsi obiecto
Ad.6. nū q̃ sequeret̃ intellectio. Ad sextū dicẽdū
q̃ intellectus intelligit se sicut 2 alia. quia nõ
p aliam spẽm cognoscit se q̃ alia. quia cogno
scit se cognoscẽdo alia. 2 ideo p statu pñti vi/
te p eandẽ speciē3 p quam cognoscit alia deue
Ad.7. nit aliquo mõ in cognitionẽ sui ipsius Ad
septimū dõm. q̃ illud 9sequẽs nõ seq̄tur ex il
lo añcedente. deberet em̄ sic inferri. ḡ intellect⁹
nõ est spẽs intelligibilis. 2 hoc ego concedo.
in p̄dicta aūt 9sequẽtia mutat̃ esse in hoc qđ
est in se hr̃e. 2 ideo est ibi fallacia figure dicti/
Ad.8. onis. Ad octauū dõm ad maiorẽ q̃ habe/
re plures effectus adequatos põt dupl'r intel
ligi. Uno mõ q̃ eque immediate respiciãt su
am cãm. Alio mõ q̃ respiciant eã quoda3 or
dine. puta vnus mediãte alio. Primo modo
maior est vera. sed minor ẽ falsa. quia species
immediatius respicit obiectu3 q̃ ipsa intelle
ctio. Nã obiectū ẽ cã intellectõis mediãte in/
telligibili spẽ. S3 scđo mõ tūc maior ẽ falsa.
Nã eẽntia aie ẽ cã tã intellectus q̃ volūtatis
quodã tñ ordine naturali. q̃uis vtraq3 istaꝝ
potentiaꝝ ĩ suo genere adequet cãlitate3 ipsi⁹
Ad.9. aie Ad nonū nego añs. qꝛ potẽtia pure pas
siua nõ est elicitiua. sed solū receptiua. Sed
intellectus nõ solū recipit verũetiã elicit actū
intelligẽdi. Si em̄ datur oppositū. tūc actus
intelligẽdi nõ esset opatio vitalis. quod non
solum est contra phm. sed etia3 contra dicta
multoꝝ sanctoꝝ. Ista 9ñtia patet. qꝛ opatio
vital' ẽ a p̄ncipio vitali actiuo. si em̄ eẽt a tali
vitali p̄ncipio qđ solū esset passiuū. tūc nõ di
ceret̃ opatio vitalis. s3 magis deberet dici pas
sio vitalis. Ad pbationẽ p̄mã nego 9ñā3 Ad p̄ma3
put in 9ñti ponit̃ istud aduerbiū exclusiuū3 pbatiõem
tm̄modo. qꝛ q̃uis intelligere sit quoddã pa añcedẽtis.
ti put recipit̃ ĩ intellectu. 2 vt sic bñ sequat̃ q̃
intellectus respectu ipsius intelligere sit aliq̄
modo patiẽs. tamẽ quia nõ solum recipit̃ in
intellectu. sed etiã elicit̃ ab intellectu. idõ nec
intelligere est tm̄modo pati. nec intellect⁹ re/
spectu eius debet dici tm̄modo patiẽs. hec est
em̄ natura actus manẽtis in agente. q̃ vt reci
pitur põt dici passio. sed vt habet esse ab eo in
quo recipit̃ põt dici actio. Et eodẽ mõ suu3
principiū receptiuū vt hmõi actū recipit sic ẽ
patiens. sed vt ipm elicit. sic aliquo modo est
agẽs Ad scđam pbationẽ dõm q̃ maior ẽ Ad scđa3.
falsa de omni tali potẽtia q̄ recipit in se sua3 p
priam opationẽ quã elicit. Uñ licet idẽ respe
ctu eiusdẽ 2 bm eundẽ modu3 se habẽdi non
possit fundare relationẽ actiui 2 passiui. tamẽ
bm aliū 2 aliū modū hoc põt. Idẽ em̄ intelle
ctus vt h3 aliq̄d actualitatis. 2 vt informat⁹ ẽ
intelligibili specie. elicit actū intelligẽdi. et sic
fundat relationẽ actiui. 2 idẽ intellect⁹ vt defi
ciẽs a pura actualitate recipit in se actū a se eli
citū 2 pficitur eo. 2 sic fundat relationẽ passi/
ui. Et p̄mo mõ se habet actiue. sed scđo mõ se
habet passiue Ad terciã pbationẽ nego ma Ad terciã.
iorẽ. quia plus de actiuitate reali h3 intellect⁹
respectu ipsius intellectus. q̃ obiectū hẽat de
passiuitate respectu eiusdẽ. Uñ si intellectõ re
aliter eẽt ĩ obiecto recepta sicut ẽ ab intellectu
elicita. tūc bñ curreret illa silitudo q̄ assumit̃
ĩ maiori. al'r aūt nõ Ad q̄rtã pbatõ3 nego Ad q̄rtã.
añs. Ad pbationẽ illius dõm q̃ nõ om̄e cau
sans intellectionẽ ẽ intelligẽs. sed solū illđ qđ
elicitiue causat. 2 h̄ est solū ipse intellect⁹ possi
Ad.10. bilis. Ad.x. nego 9ñam. qꝛ sicut nõ obstã
te q̃ habit⁹ sciẽtificus actiue disponat intelle/
ctū ad actū sciẽdi. tñ p modū potẽtie p̄mo sci
mus intellectu. sic nõ obstante q̃ spẽs actiue
disponat ad actū intelligẽdi. tñ p̄mo intelligi
mus aĩa intellectiua siue ipso intellectu Ad
pbationẽ p3. qꝛ nulli alteri 9uenit p̄us intelli
gere q̃ ipsi intellectui tãq3 p̄ncipio elicitiuo.
Ad.11. Ad.xi. dõm ad maiorẽ. q̃ nõ q̄cūq3 pñtia
actiui respectu passiui sufficit ad hoc q̃ seq̄tur
actio. Sed requirit̃ talis pñtia q̄ agẽs sua v̄
tute attingat ipm patiens. qꝛ q̄ non tangunt
nõ aguntur. vt dicit̃ in li. de gener. Sed fantas
ma fundatū subiectiue in organo corpali p/

pter sui materialitatē nō attingit intellectum
nisi mediāte specie ab ipo denuata recepta in
ipso intellectu. igit fantasma sine tali spē non
pōt pncipiare intellectionē in ipso intellectu
Ad.12. possibili. Ad.xij. nego miorē. 7 rō negatio
Ad.13. nis patuit in solutiōe prima pcedēte. Ad
xiij. nego miorē. Ad pbationē dōm. ꝙ q̄uis
sit alia vnio accidētis cū subiecto. 7 intelligē
tis cū intelligibili. tn̄ si accidēs ē pfecta siītu
do obiecti. tūc vna vnio nō excludit aliā. sed
potius includit eā. Sic autē ē in pposito. qa
spēs q̄ recipit̄ i intellectu ē pfecta siītudo ob
Ad 14. iecti intelligibilis. Ad.xiiij. nego minorē.
qꝛ nō est vera. Ad pbationē dōm ꝙ ista pba
tio tm̄ militat ꝯ eos q̄ faciūt eam. sicut ꝯ me.
Qꝛ eodē mō pbari poterit ꝙ spēs expssa quā
ipsi ponūt nō sit cā pn̄tie rei intelligibil'. cui⁹
tn̄ oppositū ipsi dicūt. Ad formā igit dōꝫ
ꝙ res ē cā pn̄tie spēi. 7 ecōuerso spēs ē cā pn̄tie
ipsius rei. aliter tn̄ 7 aliter. Qꝛ res ē cā pn̄tie
spēi i genere entitatiui. Sꝫ spēs ē cā pn̄tie ipi
us rei i genere repn̄tatiui. Quō aūt aīa se
pata intelligat per spēs infusas. patere pōt ex
his q̄ de cognitiōe angelo dixi li. ij. di. iij. q.
ij. arti. iiij. Et eodē li. dis. vij. arti. ij. 7 iij. Idē
em̄ iudiciū quo ad hoc pōt esse de aīabꝰ sepa
ris 7 angelis. q̄uis ſm cursuꝫ naturalē hmōi
spēs anime recipiāt min⁹ pfecte q̄ȝ angeli. eo
ꝙ anima humana sit infima suba i genere in
telligibiliū. 7 p ꝯn̄s ſm cursum nature ē mio
ris capacitatis q̄ȝ quicūqꝫ angelus. Ex dono
tn̄ gratie pcellētis est possibile ꝙ hmōi species
alicui aīe nobiliori mō sint infuse q̄ȝ cuicūqꝫ
angelo. ideo 7c.

Articulus tercius.

Quantuꝫ ad terciū

articulū ē aduertendū. ꝙ ea que i hac vita ge
runt̄ sunt humana negocia. q̄ sunt pticlaria.
Et iō p istius articuli declaratōe optet vide
re quō aīa hūana intelligat pticularia. Et
De aīa cōiūcta. h pmo videndū ē de aīa ꝯiūcta. deīde de aīa se
pata. Et ſm hoc circa pmū pono duas cō
Cōclusio prima. clusiōes. Quaꝫ pma ē. ꝙ intellectu ꝯiun
cto p statu pn̄tis vite res materialis pticula
1 ris p se est intelligibil'. Quia oē illud qd p
se ꝯtinet̄ sub obiecto adeq̄to intellect⁹ ꝯiūcti.
h intellectu ꝯiūcto ē p se intelligibile. Sꝫ res
material' pticularis ꝯtinet̄ p se sub obō adeq
to intellect⁹ ꝯiūcti. g̃ 7c. Maior pꝫ. qꝛ si dat̄
oppositū. tūc tale obm̄ nō erit adeq̄tū. sꝫ exce
dēs. Pꝫ etiā minor. qꝛ sic̄ declaraui i plogo p
mi li. ens fātasiabile mediate q̄ȝ imediate ē
adeq̄tū obm̄ nr̄i intellect⁹ p statu pn̄tis vite.
vt accipit̄ intellect⁹ ſm suā naturalē capacita
tē Sed planū ē ꝙ ens materiale pticulare est
p se fātasiabile. g̃ 7c. P. impossibile ē ꝙ in 2
tellect⁹ cognoscat aliqd pdicatū p se cōuenire
alicui subiecto. nisi p se cognoscat tā pdicatū
q̄ȝ subiectū. Sed intellect⁹ ꝯiūct⁹ cogscit ꝙ
pdicatū hō p se ꝯuenit ipsi sorti. q̄ ē quoddaꝫ
pticulare materiale. g̃ intellect⁹ cōiūct⁹ nō so
lū cognoscit p se hoc pdicatū vl'e qd ē hō. sed
etiā cognoscit p se hoc sbm pticulare qd ē sor
tes. Maior pꝫ. qꝛ pseitas ꝯueniētie pdicati
cū sbō nō pt cogsci nisi p se cognoscāt termi. s.
pdicatū 7 sbm. 7 etiā hitudo ad inuicē ipsoꝫ
terminoꝝ. Pꝫ etiā minor. qꝛ intellect⁹ cogno
scit ꝙ diffinitū sbale p se cōuenit illi de q̄ vere
pdicat̄ hmōi diffiniti ppria diffinitio. Sed
intellect⁹ ꝯiūct⁹ cogscit ꝙ ppria diffinitio ho
mis vere pdicat̄ de sorte. qꝛ cognoscit hāc esse
veraꝫ. sortes ē aīal rōnale. g̃ 7c. P. null⁹ bn̄ 3
gubernat. dirigit 7 disponit ea q̄ nō intelligit
Sed hō prudēs bn̄ gubnat. dirigit 7 dispo
nit res pticulares hui⁹ mūdi. g̃ 7c. Maior pꝫ
i. eth. De ṽitate aūt minoris nos docet euidē
tia facti. g̃ 7c. Sed ꝯ istā ꝯclōēs a multis Opinio cōtraria.
arguit̄ multiplr. Pmo sic Singulare ē obm 1
sensus. g̃ nō pt eē obm intellect⁹ Aīs pꝫ. i. po
ster. vbi dr. ꝙ intellect⁹ ē vliuꝫ. sensus ṽo sin
gulariū. Et idē pꝫ. ij. de aīa. vbi dr. Scia est
vliuꝫ. sensus ṽo ē singulariū Etiā istd aīs
pꝫ p Boe. q̄ ait. Singulare ē aliqd dū sentit̄
7 vl'e ē dū intelligit̄. Cōseq̄ntia etiā pꝫ. qꝛ nō
ē minor distinctio inter potētiaꝝ oba q̄ȝ inter
ipsas potētias. sed potētia sensitiua nūq̄ pt eē
potētia itellectiua. g̃ obm potētie sensitiue pu
ta singulare. nūq̄ pt eē obiectū potētie intelle
ctiue. Minor ē de se nota. Probat̄ maior. qꝛ
ppter qd vnūqdqꝫ tale 7 illud magis. vt dr. i.
posterioꝝ. Sed distinctio potētiaꝝ est ppter
distinctionē oboꝝ. Nā potētie distinguūt̄ p
actus. 7 act⁹ p obiecta. vt pꝫ. ij. de aīa P. in 2
ter obm 7 potētiā dꝫ esse pportio. 7 maxime
ē obiectū p se. Sed inter itellectū 7 singulare
nō est pportio. qꝛ intellect⁹ ē imaterial'. singu
lare aūt ē materiale. P. sicut se hꝫ sensus ad 3
singulare. sic se hꝫ intellectus ad vl'e. Sed sic
se hꝫ sensus pcise ad singulare ꝙ nūq̄ pōt co
gnoscere vl'e. g̃ sic se habebit intellect⁹ determi
nate ad vl'e ꝙ nūq̄ poterit cognoscere singla
re. g̃ 7c. P. potētia cui⁹ obm ē abstractū ab 4
hic 7 nūc nō pt intelligere singulare. sed obm
intellect⁹ dꝫ eē abstractū ab hic 7 nūc. g̃ 7c.
Maior pꝫ. qꝛ natura abstracta ab hic 7 nūc

nõ est singularis. sȝ est cõis ꝛ vniuersal. Mi
nor etiã patȝ ꝑ cõmentatorẽ. iij. de aïa. vbi ait
ꝙ intellect⁹ agẽs facit vniuersalitatẽ in ipsis
reb⁹. ꝛ h̄ ꝑ tanto. qꝛ ei⁹ operatio est abstrahere
ab hic ꝛ nũc ꝛ a ceteris ꝯdicionib⁹ indiuiduan/
5 tib⁹ P̄. q̄ sunt vnita ĩ sup̄iorib⁹ sunt sparsa
in inferiorib⁹. Ista patet ꝑ autorem de caus.
Sȝ intellect⁹ human⁹ est inferior ĩtellectu an
gelico. igiť q̄uis angel⁹ ꝑ solũ intellectũ intel
ligat nõ solũ vniuersale. sed etiã p̄ticulare. tñ
hõ ꝯtutib⁹ sensitiu⁹ cognoscit singulare. ꝛ in
6 tellectu cognoscit solũ vniuersale. P̄. phs
iij. de aïa. in h̄ assignat differentiã inter intelle
ctũ possibilẽ ꝛ imaginationẽ. qꝛ ĩtellect⁹ ẽ vni
uersaliũ. sensus ꝟo ac imaginatio sunt tñ sin
7 gulariũ. P̄. arguit spẽaliter quidã doctor
sic. Impossibile est singulare in sua singulari
tate cognosci nisi designãdo ꝛ demõstrãdo ip
suȝ sb̄ certo ꝛ determinato situ ĩ ordine ad po/
tentiã app̄hendentẽ seu ĩ ordine ad ip̄m q̄ co/
gnoscit singulare. sȝ talẽ cognitionẽ designãtẽ
ꝛ demõstrantẽ rẽ aliquã sb̄ certo situ impossi/
bile est esse ĩ intellectu. ḡ noticiã singularis si
gnati in q̃tũ signatũ est. ĩpossibile ẽ esse ĩ intel
lectu. Dicit etiã iste doctor ꝙ maior ꝛ mi/
nor isti⁹ rõis videnť posse demõstratiue ꝓba/
ri. Vñ maiorẽ ꝓbat sic. Om̄e cognoscens ali
q̄d ꝓp̄ria cognitõe ꝟtute illi⁹ cognitõis disti
guit ip̄m ab om̄i alio Sȝ si ponerenť duo ho
mines siles ĩ colore figura ꝛ q̃titate ac vniu/
saliter ĩ om̄i accidẽte. tã aïe q̃ȝ corpis. ꝯstat ꝙ
q̄ illos hoies imaginareť. nõ posset vnũ disti
guere ab alio nisi cognitõe demõstratiua ꝛ si
tuatiua. dicẽdo. iste nõ ẽ ille. Dicẽdo aũt istũ
ꝛ illũ. demõstraret hunc vt hic. ꝛ illũ vt illic.

Cõfirmať — Et ꝯfirmať. qꝛ nulla cognitõne cognosciť
vł app̄hendiť indiuiduũ vt signatũ. nisi illa
q̄ app̄hendiť vt incõmunicabile. Sȝ q̄cũq̃ȝ
cognitõe res app̄hendiť. semꝑ app̄hendiť vt
cõmunicabil' ꝛ in plurib⁹ repibilis. nisi app̄/
hendať cognitõe demõstratiua ꝛ designatiua
certi sit⁹. Quicq̄d em̄ app̄hendiť de aliq̄ hoie
totũ est cõmune. nisi app̄hendať vt iste vł il/
Instantia — le. Si diciť ꝙ illos duos hoies q̄ ponunť
esse om̄ino siles deus p̄t ponere in eodẽ loco. ꝛ
ꝑ ꝯsequẽs nõ distinguerenť situ. ꝛ tñ cogno/
scens eos sua cognitõe discerneret vnũ nõ eẽ
Solutio. — aliũ. Respõdet iste doctor ꝙ ꝑ necessitateȝ
ille q̄ app̄hẽdit eos variabit situ. ꝛ vnũ istorũ
ꝓpinqui⁹ situabit ĩ ordine ad se. vt cũ dicit h̄
corp⁹ vł h̄ hõ. aliũ ꝟo situabit distanti⁹ dicẽ/
do. nõ est illud corp⁹ vel ille hõ. Minorẽ
ꝓbat sic. Q̄ñcunq̃ȝ opatõ est q̃titatiua ꝛ ma
terialis. tũc necesse est potentiã cui⁹ est hm̄õi
opatio esse q̃titatiuã ꝛ materialẽ. Ista patet.
qꝛ mod⁹ opandi sequiť modũ essendi. Sed
app̄hensio demõstratiua ꝛ designatiua ponẽs
rem in esse app̄henso sub certo situ aut sb̄ cer/
to successionis termino puta h̄ vel ibi. tũc vł
nũc est q̃titatiua q̃titate intentõnali. fit em̄
talis app̄hensio seu iudiciũ sub linea imagi/
naria ꝓcedente ab ip̄o cognoscẽte cui⁹ termi/
nus diciť hic vł ibi. tũc vel nũc. ergo talis ap
p̄hensio seu iudiciũ nõ p̄t esse in intellectu. q̄
est potẽtia imaterialis ꝛ nõ extẽsa. Addit
etiã iste doctor. ꝙ mens seu intentio fuit are/
stoteł ꝛ cõmentatoris. ꝙ intellect⁹ nullo mõ
attingat aliq̄d q̄d nõ remanet cõmunicabile.
qꝛ exponendo mentẽ arestotelis. iij. de aïa. cõ/
mentator cõmento. xxij. format hanc rationẽ
Sicut se habet vna intẽtio app̄hensa ad in/
tentionẽ aliã app̄hensam. sic virt⁹ app̄hẽsiua
ad virtutẽ app̄hensiuã. cũ potẽtie distinguan
tur ex obiectis. Sȝ manifestũ ẽ ꝙ forma sim
pliciter ꝛ indiuiduũ q̄d est hic ꝛ sb̄ illa forma
signatũ differũt. ergo necesse est ꝙ hõ formas
simpliciter cognoscat ꝑ aliã virtutẽ. s. ꝑ intel
lectũ. formas singulares ꝛ istas app̄hendat ꝑ
aliud. s. ꝑ imaginatõeȝ ꝛ sensum. Et infra cõ
mẽto. xxxi. ait. Si res imaginate ꝛ intellecte
essent vna intentio. tũc nõ esset differẽtia inť
vniuersale ꝛ indiuiduũ. Et sb̄dit ibidẽ dicẽs
Cũ sit duplex ordo intentionũ. Vn⁹ indiui/
dualiũ ꝛ singulariũ q̄ sũt forme signate. Ali⁹
vero vniuersaliũ q̄ sunt forme simpliciť. intel
lect⁹ agẽs trãsfert rẽ de ordine ad ordinẽ cũ for
mã signatã abstrahit a signatõe relinquẽdo
formã simpliciť. Itẽ eodẽ. iij. lib. ait. ꝙ itel
lect⁹ possibilis nõ est aliq̄d hic. nec corp⁹. nec
virt⁹ in corpe. q̄m tũc reciperet formas b̄m ꝙ sũt
diuise ꝛ iste. ꝛ nõ distingueret naturã formaꝝ
b̄m ꝙ sunt forme. Sȝ ista q̄uis sint appa — Cõtra istã opinionẽ.
rentia. tñ nõ ꝯcludũt ꝯ ꝯclusionẽ supradictã
Nã b̄m phm̄. ij. d aïa. illud q̄d ponit differen
tiã inter aliq̄ necesse est vt vtrũq̃ȝ extremoꝝ il
li⁹ differẽtie cognoscat. Sȝ planũ est ꝙ intel/
lect⁹ possibilis ponit ꝛ cognoscit differentiã in
ter formã cõmunicabilẽ seu naturã vniũsalẽ.
ꝛ naturã hanc p̄ticularẽ indiuiduã ꝛ singula
rẽ. Cognoscit em̄ ĩtellect⁹ ꝙ ĩ linea p̄dicamẽta
li natura incõicabilis q̄ ẽ hec signata indiui/
dua ꝛ singularis tenet infimũ ḡdũ. natura ꝟo
cõmunicabil' ꝛ vniũsalis nõ tenet ĩfimũ gra
dũ. qꝛ hm̄õi naturã vniuersalẽ ĩtellect⁹ vł cõ
cipit sb̄ intentõe generis tm̄. ꝛ sic ꝯcipit genus
generalissimũ. vł sb̄ intentõne speciei tm̄. ꝛ sic

Aureolus sup. i. sniarũ. di. xxxv. q. iiij. articulo. i.

ɔcipit speciē specialissimā: vł sb intentōe vtri
usqʒ respectu tñ diuīsoꝝ. ꝛ sic ɔcipit gen⁹ sbal/
ternū. ꝛ speciē sbalternā. ꝗ ncēe est ꝙ itellectus
cognoscat ñ solū naturā cōicabilē ꝛ vniūsalē.
sed etiā cognoscat naturā hāc incōicabilē sin
gularizatā i h vł in illo indiuiduo Dicere em̄
oppositū ē dicere ꝙ itellect⁹ nesciat formare re
ctā lineā pdicamētalē. ꝛ est dicere ꝙ itellect⁹ q̄
format ppositionē pticularē ꝛ singularē ñ in/
telligat eā. qꝛ i om̄i ppositōe singulari vł sbij/
cit nomē ppriū exprimēs h īdiuiduū ꝛ singu
lare. vł nomē cōe signatū ꝛ determinatū per p
nomē demōstratiuū. vt pꝫ i lib. poꝝ. ideo ꝛc.

Solutio Ad.1. Ad primū motiuū ptis aduse dicēdū. ꝙ d
obiecto itellect⁹ ɔiūcti possum⁹ dupl'r loqui.
Uno mō tāqʒ d obiecto pmo. Alio mō tāqʒ
d obiecto adeq̄to. Primo mō ɔcedēda ē ɔse/
q̄ntia. qꝛ illō pmo ab itellectu ɔiūcto cogscit
qō specie itelligibili pmo psentat. Sʒ h forte
est solū vniūsale. put vniuersale accipit p q̄d
ditate rei material' seq̄strata a ɔditōibꝫ idiui
duantibꝫ. Sʒ scdo mō negāda est ɔntia. qꝛ
pmo cognita q̄dditate rei material. in mltoꝝ
alioꝝ cognitionē deuenit itellect⁹. ꝗꝛ cognitō
ꝗuis psupponat cognitōeʒ q̄dditatis alicu⁹
rei material. tñ talia p se cognoscunt ab ipo in
tellectu ꝗuis ñ pmo. Ad pbatōeʒ dicēdū ꝙ
maior ñ est va. qꝛ idē fm rē sb alia ꝛ alia rōne
pt esse obiectū distinctaꝝ potētiaꝝ. Nā q̄cq̄d
obijcit sensibꝫ pticularibꝫ. h idē sb alia tñ rōe
obijcit sensui cōmuni. imaginatōi. ꝛ fantasie.

Ad pbatōneʒ illi⁹ dicēdū ꝙ cū potētia sit
causa suoꝝ actuū. igit potētie causalit nō di/
stinguunt p act⁹. sʒ solū innotescēter. qꝛ qñqʒ
ex distinctōne actuū deuenim⁹ in cognitōeʒ
distinctōis ipaꝝ potētiaꝝ. Ad scdm nego
Ad.2. minorē. qꝛ eo ipo ꝙ aliq̄d entitatis ꝛ veritatis
mediāte fantasmate est repibile circa ipm pti
culare. iō tal' ꝛ tāta pportio habet int intelle/
ctū ꝛ pticulare. q̄lis ꝛ ꝗta est ncēio reqsita int
intellectū ꝛ itelligibile. vł inter cognoscēs ꝛ co
gnoscibile. Ad pbatōeʒ dicēdū ꝙ sic itellect⁹
ꝗuis ñ sit quant⁹ ꝛ extēsus. tñ itelligit p se q̄n
ta ꝛ extēsa. sic ꝗuis itellect⁹ sit abstract⁹. spūa
lis. ꝛ imaterialis. tñ se intelligit corpalia et
materialia. Ad terciū dicēdū ꝙ ꝗuis sili/
tudo q̄ ptendit i maiori in h admitti debeat ꝙ
Ad.3. sic singlare ē obiectū potētie sensitiue. sic vni/
uersale est obiectū p se ꝛ pmū potētie intelle
ctiue. tñ in h est dissile ꝙ singulare est obie/
ctū adequatū potētie sensitiue. sʒ vniūsale nō
est obiectū adeq̄tū potētie itellectiue. nā oīa q̄
cognoscunt a potētijs sensitiuis. ꝛ ipe potētie
ac opatōes eaꝝ clauduntur infra ambitū obie/
cti adeq̄ti potētie itellectiue. qꝛ om̄e illō cui⁹
noticia reducibil' est ex fantasmate claudit in
fra ambitū obiecti adeq̄te potētie intellectiue
p statu psentis vite. Ad quartū dicēdū ꝙ Ad.4.
ꝗuis minor sit va loq̄ndo d eo qō nō solū ē
obiectū itellect⁹ p se. sʒ etiā pmū. tñ nō ē va
loq̄ndo de om̄i eo qō se ɔtinet sb obiecto ad
eq̄to ipi⁹ itellect⁹. Ad pbatōeʒ dicēdū ꝙ cō/
mentator illis ꝛ mult' alijs silibꝫ vbis nō lo
quit de obiecto adeq̄to ipi⁹ itellect⁹. sʒ solū de
obiecto pmo. Ad quintū dicendū ꝙ ꝗuis Ad.5.
itellect⁹ hūan⁹ cogscat oīa q̄ cognoscūt p po/
tentias sensitiuas. tñ sparsa sūt i hoīe q̄ vnita
sunt i angelo. qꝛ intellect⁹ angelic⁹ ad h ꝙ co
gnoscat ea q̄ sb obiecto suo cōphendunt ñ re/
qrit aliq̄s alias inferiores potētias cognosci/
tiuas. sʒ intellect⁹ hūan⁹ ad h ꝙ cognoscat ea
q̄ sb suo obiecto ɔtinent. ncēio reqrit ꝛ psup/
ponit cognitōeʒ sensitiuā. nā deficiēte sensu
ficit etiā sciētia q̄ est fm illū sensū. vt patet. i.
posterioꝝ. Etiā destructo solo organo fan
tastico ipediret oīs cognitō nr̄a itellectiua. qꝛ
ncēe est itelligentē fantasmata speculari. Qō
vtiqʒ veꝝ est p statu psentis vite. Ad sextū Ad.6.
dicēdū ꝙ licet itellect⁹ ñ intelligat tantūmodo
vniūsalia sʒ etiā pticularia. tñ p h ꝙ itelligit
vniūsalia sufficiēter distinguit ab imaginati
one ꝛ ab om̄i alia potētia sensitiua. qꝛ nlla po
tentia sensitiua cognoscit vniūsalia. Ad se Ad.7.
ptimū dicēdū ꝙ ꝗuis ille doctor multū rpu
tet istā rōneʒ. tñ maior ꝛ minor vt mihi ad p̄ Ad rōneʒ
sens appet videnṫ esse negāde. nec eaꝝ pbatō aureoli.
nes sūt demōstratōes. sic ipe videt ptendere.
sʒ poti⁹ sūt q̄dā apparētes sophisticatōnes.

Dico igit ad istā rōeʒ. ꝙ salua reuerētia isti Cōtra au/
us doctoris maior ñ est va. Qꝛ cognitis certis reolū.
pncipijs singularitatis alicu⁹ rei singularis. tc
cognoscit hmōi singulare i sua singularitate.
Sʒ pter h ꝙ cognoscit sit⁹ vel fiat demōstra/
tio situalis pñt cognosci certa pncipia singu/
laritatis alicu⁹ rei singularis. ꝗ possibile est sin
gulare i sua singularitate cognosci ñ designā/
do ꝛ demōstrando ipm sb certo situ. Maior
pꝫ. qꝛ vnaqʒ res tūc cognoscit tal'. qñ cogno
scunt pncipia ppt q̄ est tal'. Minor etiā pꝫ.
qꝛ ea q̄ sunt alicui rei intrinseca. illa naturalit
pri⁹ pñt cogsci tali rei ɔuenire. ꝗ illa q̄ sibi cō
ueniūt posteri⁹ ꝛ extrisece. Sʒ pncipia singu
laritatis rei singlaris sūt itrīseca rei singlari. ꝛ p
ɔñs naturalr pri⁹ sibi ɔueniūt ꝗ q̄cūqʒ respe/
ct⁹ extrisec⁹ ad aliquā creaturā. Sit⁹ aūt ē q̄/
dā respect⁹ extrisec⁹ ɔueniēs rei singlari i ordi

z ne ad locū.ğ ꝛc. ꝑ.ſm ph̄m.ij.metha.ſicut res ſe hꝫ ad eē.ſic ſe hꝫ ad cogſci. Iſtā ꝓpoſitionē ſpēalr̄ hꝫ ꝯcedere iſte doctoꝛ.q2 ſepi⁹ vtitur ea. Sꝫ ſinglaritas rei ſinglarꝭ i eēndo nō depēdet a ſitu.ğ nec i cogſcēdo. Mioꝛ ptꝫ.q2 pri⁹ naturalr̄ res ē hec ꝛ ſingularꝭ ſinglaritate ſue ꝓpe q̄titatꝭ.forme.ꝛ materie.ꝙ occupet aliquē locū vl̄ habeat aliquē ſitū. Dato em̄ ꝙ i nll'o loco eēt.ꝛ ꝑ ꝯn̄s ſitu careret.adhuc eſſꝫ hec ꝛ ſingularis.ſic appꝫ ꝺ celo empyreo.qꝺ nullū occupat locū.ꝛ tn̄ i rei ꝟitate eſt h̄ ꝛ ſingulare.q2 hꝫ q̄titatē formā ꝛ materiā nūeralit̄ diſtinctā a q̄libet alio corpe. Ad ꝓbatōnē illi⁹ maioris ꝺōm.ꝙ mioꝛ n̄ ē ꝟa. Nā ſic ſi ꝓponerent̄ mihi duo oua i oib9 accidētib9 extrinſec⁹ appentib9 ſil'ia.ꝟaciter poſſū dicere. oua mihi ꝓpoſita n̄ ſūt vnū ſꝫ duo. Cui⁹ cāꝫ ſufficiētē poſſū aſſignare ꝑ h̄.ꝙ video q̄titatē vni⁹ eē diſtinctā a q̄titate alteri⁹.ꝛ ꝑ ꝯn̄s cōcipio materiā vni⁹ n̄ eē materiā alteri⁹.nec formā vni⁹ eſſe formā alteri⁹. Sic eodē mō nec ꝟbo nec ꝯſideratōne mentōeꝫ faciēdo de ſitu. poſſeꝫ diſtiguere int̄ illos duos hoies q̄ eēnt oia ſil'es ſi mihi ꝓponerēt̄.nā ad exp̄mendū eoꝝ diſtinctōeꝫ n̄ eſſꝫ aliq̄ ſitual' demōſtratio neccaria.q̄ dicerē.ille hō n̄ ē iſte hō.q2 poſſeꝫ dicere.hoies q̄s video n̄ ſūt vn⁹ hō.q2 q̄titates eoꝝ.ꝛ ꝑ ꝯn̄s materie ꝛ forme ſunt realr̄ diſtincte. Etiā dato ꝙ int̄ illos duos hoies n̄ poſſē diſtiguere abſqꝫ ſituali demōſtratōe.tn̄ ex h̄ n̄ eēt ſupdicta maioꝛ ꝺmōſtratiue ꝓbata ſꝫ poti⁹ cōmitteret̄ fallacia ꝯn̄tis.q2 ſic n̄ ſeq̄t̄ ſortes n̄ currit.ğ null⁹ hō currit.ſic n̄ ſeq̄t̄.hō n̄ pt abſqꝫ ſituali demōſtratōe diſtinguere int̄ duo ſinglaria ſimillima.nec ꝑ ꝯn̄s ea cogſcere.ğ int̄ nll'a ſinglaria abſqꝫ ſituali demōſtratione diſtiguere pt vl' ea cogſcere.q2 pl'es cauſe diſtinctōis apparēt int̄ ſinglaria diſſilia.ꝙ int̄ illa q̄ eēnt oio ſilia. Ad ꝯfirmatōeꝫ ꝺō. ꝙ mioꝛ n̄ ē ꝟa.q2 ego poſſū celū empyreū ꝯcipere vt qꝺdā ſuppoſitū ſinglare ꝛ incōicabile nullū ꝯceptū h̄ndo ꝺ ſitu ſuo.imo magꝭ ꝯcipio ipm̄ vt carēs ſitu.cū ſit⁹ ſit ordo ꝑtiū i loco. Iſtud autē celum concipio non eſſe in loco. Itē qn̄ ego ꝯcipio vnigenitū ꝟginis marie.certū ē ꝙ ego ꝯcipio qꝺdā ſinglare ꝛ incōmunicabile.q2 ꝟgo maria mr̄ dei n̄ habuit niſi vnicū filiū q̄ exp̄mit̄ li vnigenitū.ꝛ tn̄ in tali ꝯceptu vl' cognitōe nll'a demōſtratio fit ꝺ ſitu. Etiā ei⁹ rn̄ſio ad inſtātiā n̄ valet.q2 eo ipo ꝙ tales duo hoies ſupponunt̄ eē i eodē loco.igit̄ ille q̄ ꝟaciter apph̄ēderet eos nō variaret eoꝝ ſitū.qn̄ poti⁹ ſi i ei⁹ apph̄ēſiōe caderet ſit⁹.ipe apph̄ēderet eos i eodē ſitu.ſicꝫ i rei ꝟitate eēnt i eodē ſitu. Etiā mioꝛ ſupdicte rōis n̄ videt̄ eē ꝟa.q2 intellect⁹ me⁹ pt h̄re certā cognitōeꝫ ꝺ h̄ ꝙ ego ſedeo i h̄ ſtudeꝛio legēdo i h̄ determiato libro.ꝛ ꝙ petr⁹ currit i illo foro.ꝛ iohēs ſtat vl' ſedet i iſto choro.ꝛ ſic ꝺ aliis determinatꝭ ſitib9 ꝛ ꝑſonis ſinglarib9. Sꝫ planū ē ꝙ cognitō itellect⁹ ē i itellectu.ğ fl'a ē illa mioꝛ q̄ dicit ꝛc. Ad ꝓbatōeꝫ euiſdē minorꝭ dicēdū ꝙ opatōeꝫ eē q̄titatiuā ꝛ materialē pt eē dupl'r. Uno mō realr̄. Alio mō equalēter ſeu eq̄pollēter. Primo mō maioꝛ ē ꝟa.ſꝫ ſcꝺo mō n̄ ē ꝟa. Nā ꝟt⁹ itellectiua q̄ ē ſimplex ꝛ imaterial' pt h̄re opatōeꝫ.q̄ q̄uis n̄ ſit materialis ꝛ q̄titatiua realr̄.ē tn̄ material' ꝛ q̄titatiua equalēter.q2 q̄cq̄d pn̄t attingere ſua cognitione ꝟtutes ſenſitiue q̄ ſūt materiales ꝛ q̄titatiue.h̄ pt itellect⁹ attigere ſua itellectōe n̄ ſolū equalēter.ſꝫ etiā ſupeq̄pollēter. Etiā iſte doctoꝛ n̄ videt̄ dicere veꝝ i h̄ ꝙ ait intentōeꝫ areſto.fuiſſe ꝙ itellect⁹ nll'o mō attigat aliq̄d qꝺ nō remanet cōicabile.q2 are.in li.prioꝝ loquēs ꝺ ſillogiſmo expoſitorio dicit.ꝙ mediū i illo ſillogiſmo ē h̄ aliq̄d ꝛ ſingulare.ꝛ ꝑ ꝯn̄s ſm̄ intentōeꝫ areſt.mediū illi⁹ ſillogiſmi nō ē cōicabile. Sꝫ itellect⁹ attigit mediū cuiuſlibet ſyllogiſmi.q2 nulla potētia ſyllogizat.niſi ſol⁹ itellect⁹.ğ ſm̄ intentōeꝫ areſt.itellect⁹ pt attigere aliq̄d qꝺ n̄ ē cōicabile. Dato etiā ꝙ vſq̄ ai dictꝭ areſto.inueniat̄ attinctū ꝑ itellectū fore cōicabile.tūc areſt.ꝑ cōicabile intelligit vniūſale.ꝛ ꝑ ꝯn̄s tale dictū ē itelligēdū de eo qꝺ itellect⁹ attigit ꝑ modū obiecti p̄mi.ꝛ n̄ de omi eo ꝙ itellect⁹ attigit tāqꝫ cōph̄ēſuꝫ ifra ambitū ſui obiecti adeq̄ti. Et eodē mō reſpōderi pt ad autoritates cōmētatoris h̄ adductas. Intēdit em̄ cōmētatoꝛ oñdere diſtinctionē potētiaꝝ ex diſtinctōe p̄moꝝ obiectoꝝ. Nā penes obiecta adeq̄ta ꝓpe n̄ pn̄t diſtigui potētie q̄ꝝ vna ē ſupioꝛ reſpectu alteri⁹.niſi attendēdo ad incōueniētiā. Nā obiectū potētie iferioris vt plurimū claudit̄ infra ambitū adeq̄ti obiecti potentie ſupioris ꝛ nō econuerſo.

Cōcluſio ſcꝺa eſt.ꝙ itellect⁹ ꝯiūct⁹ ꝑ ſtatu p̄ſentꝭ vite n̄ pt ꝑticulare itelligere primo.ita ꝙ ipm̄ ꝑticulare ſit primū obiectū talis intellect⁹. Ad cui⁹ euidētiā ē aduertēdū ꝙ ſpecies itelligibil' recepta i itellectu poſſibili ꝟtute itellect⁹ agentꝭ ē abſtracta ab h̄ ꝛ nūc.et a ceteris ꝯditōib9 materialib9 ꝛ īdiuiduātib9.ꝛ ideo imediate repſentat rei q̄dditatē q̄ eſt ipm̄ vniuerſale. Cū igit̄ illud p̄mo obiciat̄ intellectui poſſibili.qꝺ p̄mo repſentat̄ a ſpecie itelligibili. E

Ad ꝓbationem illi⁹ maioris.

Ad confirmationē.

Ad autoritates.

Cōcluſio ſcꝺa.

igit̃ primū obiectū intellectꝰ possibil' nō pt ēē
2 res materiał' vt est pticularis. P̄. qn̄cūq3 ali
q̄ sic se habēt q̄ in aliq̄ genere cognitōis co/
gnitio vniꝰ p̄supponit cognitōē3 alteriꝰ. tūc ī
illo genere p̄supponēs nō pt esse p̄mo cognitū
S3 p statu p̄sentis vite pticulare ꝛ vniūsale
sic se habēt ī genere cognitōis itellectiue. q̄ co
gnitio pticularis p̄supponit cognitōē3 vniūsa
lis. ḡ ꝛc. Maior ē nota. q2 nunq̄3 p̄supponēs
est priꝰ p̄supposito. Minor ē pbo. q2 cognito
ipo vniūsali intellectꝰ imediate reflectit se sup
suā cognitionē ꝛ intelligit se itelligere. ꝛ q2 na
turale est intellectui q̄ cognito effectu imedia
te cognoscit causa3. maxie si sit causa pportio
nata ꝛ sit p̄sens itellectui. igit̃ cū hmōi intelle
ctō sit causata a fantasmate mediāte specie in
Modꝰ cognoscendi pticulare.
telligibili ab ipo fantasmate deriuata. qd̄ q̄ dē
fantasma q̄3uis nō sit ī intellectu tn̄ est p̄sens
intellectui. iō intellectꝰ cognoscit hmōi fantas
ma, ꝛ p ɔn̄s cognoscit tale pticulare cuiꝰ pfe/
cta silitudo relucet in tali fantasmate. Un̄ h̄
est rectꝰ ordo cognitōis intellectiue p statu p̄
sentis vite. q̄ intellectꝰ actu recto p̄mo cogno
scit ipm̄ vniuersale seu quidditatē rei materi/
alis s̄m se. secundo actu reflexo cognoscit suū
intelligere. ꝛ tercio actu recto cognoscit ipm̄
Instantia
pticulare vt relucet ī fantasmate Forte dicet̃
si ipm̄ fantasma est p̄sens intellectui possibili
tūc ad h̄ q̄ intellectꝰ intelligat. ipe nō indiget
aliq̄ specie intelligibili. cuiꝰ oppositū iā dixi/
Solutio.
sti. Istā ɔsequentiā nego. q2 q̄3uis fantas/
ma taliter sit p̄sens intellectui. q̄ nulla localis
distantia est inter intellectū ꝛ fantasiā in q̄ ē
ipm̄ fantasma. tn̄ q2 fantasma nō est ī ipo in/
tellectu. ideo pp̄ter talē p̄sentiā ipiꝰ fantasma
tis intellectꝰ nō actuat̃. nec actualiter ad itel
ligendū mouet̃. donec virtute luminis intel/
lectꝰ agētis species intelligibil' a fantasmate de
riuata in intellectu possibili recipiat̃. S3
Opīa opposita.
ɔtra istā ɔclusionē sunt multi q̄ ponūt. q̄ pri/
mū cognitū ab intellectu possibili sit ipm̄ pti
culare. ꝛ hoc pbant multipliciter. Primo sic
1 Qn̄cunq3 aliq̄ potētia abstrahit vnū ab alte
ro. tūc nō cognoscit abstractū nisi priꝰ cogno
scat illud a quo abstrahit ipm̄. S3 intellectꝰ
abstrahit vniuersale ab ipis pticularibꝫ. ḡ in
tellectus nō potest cognoscere vniuersale nisi
priꝰ cognoscat ipm̄ pticulare. P̄. intelligē
2 tem necesse est fantasmata speculari. ḡ intelle/
ctus nihil pt. intelligere priꝰ q̄3 intelligat pti/
culare. Antecedēs patet. i. ꝛ iij. de aīa. Conse/
quētia etiā videt̃ esse nota. q2 nulliꝰ itellectꝰ pt
speculari fantasma nisi itelligat pticulare qd̄

relucet ī fantasmate P̄. sic ponit̃ cōmunis 3
doctrina. intellectꝰ ɔuertēdo se ad fantasma/
ta itelligit pticulare. S3 intellectꝰ nihil pt in
telligere nisi ɔuertat se ad fantasmata. ppt h̄
em̄ cecus nō pt itelligere colores. q2 nō habet
apud se fantasma coloris ad qd̄ ɔuertat se su
us intellectꝰ. ḡ intellectꝰ nihil pt itelligere ni/
si intelligat aliqd̄ pticulare P̄. illud qd̄ p̄ᵒ 4
mouet aliquā potētiā h̄ necce ē esse aliqd̄ sup/
positū ꝛ singulare. s3 p̄mū obiectū intellectus
p̄ᵒ mouet intellectū. ḡ p̄mū obiectū itellectus
ē singulare ꝛ n̄ vniūsale. Maior pt3. q2. i. me
tha. dicit̃. q̄ actōes sūt singulariū Minor etiā
ē nota. q2 q̄libet potentia tā cognitiua q̄3 etiā
appetitiua mouet̃ a suo p̄mo ꝛ pprio obiecto
P̄. spēs singularis ducit imediate ī cognitō 5
nē rei pticularis. s3 spēs q̄ itellectꝰ itelligit ē hec
ꝛ singularis. q2 itellectꝰ in q̄ ē hmōi spēs est h̄ ꝛ
singularis. ḡ ꝛc. P̄. intellectꝰ est h̄ ꝛ nūc. ergo 6
p̄mū obiectū eiꝰ n̄ ē abstractū ab h̄ n̄ a nūc.
ꝛ p ɔn̄s n̄ est vniūsale. s3 simpl'r singl'are. Cō
seq̄ntia pt3 ppt pportionē necc̄ario req̄sitā in
ter potētiā ꝛ obiectū. An̄s pbat̃. Q3 em̄ itelle
ctꝰ sit h̄: pat3. q2 ē in hac aīa q̄ informat h̄ cor
pꝰ. Est etiā nūc. q2 necc̄ario h3 habitudinē ad
tp̄s rōe corporis īformati p essentiā aīe q̄ est sb/
iectū intellectꝰ. ḡ ꝛc. P̄. eadē sunt principia 7
eēndi ꝛ cognoscēdi. s3 pticulare est ipi vniūsa
li p̄ncipiū eēndi. ḡ erit sibi p̄ncipiū cognoscē
di. ꝛ p ɔn̄s priꝰ cog̃scit̃ pticulare q̄3 ipm̄ vniū
sale P̄. ɔfirmat̃. q2 modꝰ itelligēdi seq̄t̃ mo 8
dū eēndi. S3 pticulare priꝰ h3 eē q̄3 vniūsale
Natura eni occl'te agit circa vniūsalia. vt ait
autor li. sex p̄ncipioꝝ. q2 vniūsalia n̄ generat̃
nec corrūpūt̃. nisi generatis vl' corruptis ipis pti
cularibꝫ. igit̃ ꝛc. Ista nō ɔcludūt. Igit̃ ad Solutio
p̄mū dōm. q̄ maior n̄ ē v̄a. supposito q̄ cogni Ad .i.
tio n̄ p̄ueīat abstractōē3. s3 potiꝰ seq̄t̃ eā. Sic
aūt ē ī pposito. Nā ista abstractio q̄ spēs itel
ligibil' seq̄strat̃ a ɔditōibꝫ īdiuiduātibꝫ fit p
itellectū agētē. q̄ vt ait cōmētator facit vniūsa
litatē ī rebꝫ. ꝛ iō hmōi abstractio n̄ fit p cogni
tionē. q2 itellectꝰ agēs n̄ cog̃scit. s3 v̄tute sui lu
minis speciē intelligibilē plustrādo: itellectū
possibilē q̄ hmōi speciē recipit [illegible] cognoscēdū
disponit. Ex q̄ pt3 q̄ tal' abstractio pcedit or/
dine nat̄e itellectualē cognitōē3. Sic eī n̄ ob
stāte q̄ lac sim' est albū ꝛ dulce. tn̄ si ɔtingit̃ a
corpali lumie. v̄tute illiꝰ lumis recipit̃ ī aere
spēs. q̄ rep̄sentat albedinē sine dulcedie. sic n̄
obstante q̄ ipm̄ fantasma sit rep̄sentatiuū rei
materialis cū ɔditōibꝫ indiuiduātibꝫ. tn̄ ad
p̄sentiā lumis intellectꝰ agētis deriuat̃ ab ipo

fantasmate spẽs spũalis ⁊ abstracta repñtãs
rei fantasiabilis q̇dditatẽ absq̃ conditõibus
indiuiduãtibus ipsi intellectui possibili in q̃
Ad.2. recipit subiectiue. Ad scdm dicendũ. ꝙ in
telligentẽ necesse ē fãtasmata speculari. nõ tñ
añcedẽter sed ꝯcomitanter vel ꝯseq̃nter mõ q̃
dictũ ē in scda rõe adducta ꝓ ista ꝯclusione.
Est tamẽ hic notanduꝫ. ꝙ q̃uis intellect⁹
intelligat vl'e ⁊ intelligat se intelligere p̃us q̃ꝫ
intelligat ꝑticulare. vt relucet ĩ fantasmate. tñ
qꝛ in omĩ intellectione rei materialis isti tres
actus ita velociter se consequũtur ꝙ tẽpus in
terpositũ nõ est ꝑceptibile. Et qꝛ quod mo/
dicuꝫ distat quãdoq̃ꝫ ꝓ nihilo reputatur. vt
pꝫ. ij. phisicoꝝ. Ideo pħus de nostra intelle/
ctione ⁊ fantasmatũ speculatione loq̇tur qua
Ad.3. si si simul fiãt dicẽs. necesse ē ⁊c̃. Ad terciuꝫ
dõm. ꝙ intellectus dupliciter ꝯuertit ad fan
tasmata. Uno mõ vt a fãtasmate spẽm in
telligibilẽ mediãte lumĩe intellect⁹ agẽtis reci
pit. Et q̃ ad istõ se hꝫ intellect⁹ pure passiue.
⁊ si istud mereẽ aliq̃ modo dici cõuersio. tunc
añ omnẽ intellectionẽ intellectus ꝯuertit ad
fantasmata. qꝛ nihil põt intellectus intellige
re naturaliter. nisi eius similitudinẽ aliq̃ mõ
accipiat a fantasmate. Alio mõ vt actũ in
telligendi elicit circa ꝑticulare quod relucet ĩ
fantasmate. Et ista ꝯuersio est posterior intel
lectiõe qua intellectus intelligit ipm vl'e. ⁊ eti
am qua intelligit se intelligere. Et d̕ ista scda
cõuersione q̃uis maior sit vera. tñ minor est
Ad.4. totaliter falsa. Ad q̃rtum dõm. ꝙ licet ma
ior sit vera loquẽdo de eo qd̕ mouet potentiã
corꝑalẽ. tamẽ nõ est vera loquẽdo de tali mo
uẽte qd̕ mouet potẽtiã spũalẽ. quã suppositũ
corꝑale nõ p̃t p̃mo ⁊ ĩmediate ꝑ seipm attige
re. sed solũ in q̄dã abstracta ⁊ spũali silitudi/
ne. Et eodeꝫ mõ dõm est ad ꝓbationẽ illius
Ad.5. maioris. Ad q̇ntũ dõm ꝙ spẽm esse singu
larẽ p̃t dupl'r intelligi. Uno mõ ex diuisione
vel determinatõe materie. Alio mõ singulari
tate nature. Prio mõ maior ē vera. sꝫ mior ē
falsa. Sed scdo mõ q̃uis minor sit aliq̃ mõ
vera. tñ maior vt sic ē falsa. qꝛ spẽs abstracta
ab hic ⁊ nũc. vt sũt ꝯditõnes indiuidui. ⁊ or
tũ hñt ex determiatõe materie singl'aritate na
ture. p̃t dici hec ⁊ singularis mõ q̃ dicit Boe.
omẽ qd̕ ē iõ ē qꝛ vnũ numero est. ⁊ tñ tal' spẽs
nõ ducit immediate ĩ cognitõꝫ rei ꝑticularis
Ad.6. vt pꝫ ex p̄dictis. Ad sextũ dõm ꝙ lꝫ potẽ/
tia cui ꝯuenit eẽ hic ꝓpter determinatã mate
riã in q̄ recipit. ⁊ q̄ extẽsione hui⁹ materie ex/
tendit. nõ possit hr̃e obm abstractũ ab hic ⁊
nũc. ⁊ licet potẽtia cui talit̕ ꝯuenit hitudo ad
ipm tp̃s ꝙ subijcit tp̃i ⁊ trãsmutatõi tp̃ali. ita
ꝙ tabescit ⁊ senescit in tp̃e mõ expsso. iiij. phi/
coꝝ. licet inquã talis potẽtia non possit hr̃e ꝓ
p̃mo suo obiecto aliq̇d abstractũ ab hic ⁊ nũc
tñ potẽtia q̄ dicit esse hic ex eo ꝙ recipit ĩ sbo
simplici. imateriali ⁊ indiuisibili. ⁊ q̄ talẽ ha/
bet hitudinẽ ad tp̃s ꝙ nõ subijcit tp̃ali trans/
mutationi. ⁊ nec tabescit nec senescit in tp̃e il
lius p̃mũ obiectũ ab hic ⁊ nũc põt esse abstra
ctũ. Sic aũt ē de intellectu. igit ꝯñtia ē negã
da. Ad ꝓbationeꝫ dõm. ꝙ q̃uis ꝓportio
inter potentiã ⁊ obiectũ req̇sita h̄ faciat ꝙ po
tẽtia q̄ est hic ⁊ nũc p̃mo mõ nõ tendat in ob
iectũ vl'e seu abstractũ ab hic ⁊ nũc. tñ poten
tia q̄ est hic ⁊ nũc scdo mõ = hoc nõ impedi/
tur. Ad septimũ dõm. ꝙ concessis amba/ Ad.7.
bus p̄missis nõ plus habet nisi ꝙ cognitio ꝑ
ticularis p̄cedit cognitionẽ vl'is. ⁊ hoc est ꝯce
dendũ. qꝛ saltẽ cognitio sensitiua de ꝑticulari
p̄cedit cognitiõeꝫ intellectiuã ipsi⁹ vl'is. cũ ni
hil sit ĩ intellectu q̇n aliq̃ mõ p̃us fuerit ĩ sen
su. Etiaꝫ p̃t negari mior. qꝛ illud qd̕ addit
sup alteꝝ nõ ē p̃us eo. nec ꝑ ꝯñs vt sic ē p̃nci
piũ ecndi illi. Sed ꝑticulare ⁊ vl'e dicũt ean
dẽ rem. q̃uis in hoc differãt. ꝙ ꝑticulare ad/
dit sup vl'e p̃ncipia indiuiduantia. vel salteꝫ
addit quosdã modos ab hmoi p̃ncipijs cõ/
tractos. g̊ ⁊c̃. Ad octauũ dõꝫ. ꝙ minor po Ad.8.
test negari. qꝛ accipiẽdo vl'e p̄cise ꝓ ipa q̇ddi
tate rei materialis. sicut huc usq̃ꝫ semꝑ acceptũ
est in ꝓposito. tũc ipm vl'e ē p̃us ꝑticulari. qꝛ
sicut iã dictũ est. ꝑticulare includit vel cõno
tat aliq̄ accidẽtia addita nature seu q̇dditati
qꝛ ipa q̇dditas nõ includit nisi ea q̄ sũt intri/
seca ⁊ ecñtialia ipsi rei. puta ĩ p̄dicamẽto sbe
includit p̄cise materiã ⁊ formã. ⁊ ꝑ ꝯñs ē p̃or
cãliter indiuiduo ꝑticl'ari qd̕ ꝯcernit accñtia
qꝛ materia cũ forma ē cã oĩm accidẽtiũ q̄ siũt
ĩ ea. vt dicit. i. phisicoꝝ. Ad ꝓbatõꝫ dõm
ꝙ auctor sex p̃ncipioꝝ nõ accipit ibi vl'ia p̄ci/
se ꝓ q̇dditatibus reꝝ. sed ꝓut includũt secun
das intentões. puta intentionẽ generis vl' spe
ciei. vt sic em̃ dr. i. de aĩa. ꝙ vl'e aut nihil ē. aut
posterius est. Nec taliter acceptũ vl'e põt eẽ
p̃mũ obiectũ intellect⁹. qꝛ p̃mũ obiectũ intel
lect⁹ nõ depẽdet nec depẽdere p̃t ab actu itelli/
gẽdi. Sꝫ oẽs hmoi intẽtões scde depẽdẽt ab
actu intelligẽdi cũ fabricent ꝑ ipm intellectũ
De aĩa aũt sepata a corꝑe p̃t ꝓbabiliter su/ De aĩa se
stineri ꝙ immediate intelligit rem particula/ para.
rẽ ⁊ idiuiduã. qꝛ spẽs deriuata ab ideis diuis
quibꝫ intelligit aĩa separata ducũt immediate

ī noticiā rez etiā ṗticulariū. vt declaraui sup
ius li. ij. Dato etiā q̄ q̄nq̄ intelligat p spēs
quas in hoc mūdo acq̄siuit. adhuc tn̄ imme
diate intelligit ṗticulare. q: nō intelliget ea p
ↄuersionē ad fantasmata. cū ṗtunc careat fā
tasia. ⁊ qualibet alia potētia sensitiua. Sz
ↄ p̄mā ṗtē istius ↄclonis ṗt argui sic. Aīa se
para nō intelligit ea q̄ fiūt in h̄ mūdo. ḡ non
cognoscit ṗticularia [illegible] spēs ab ideis influxas
Cōseq̄ntia pz. q: tales spēs nō min⁹ repn̄tant
absentia q̄ pn̄tia. igit̄ si coḡsceret ṗticularia
[illegible] spēs a diuis ideis influxas. tūc vtiq̄ cogno
sceret ea q̄ fiūt ī hoc mūdo. cū oīa talia sint q̄
dā ṗticularia. Añs pbat̄ auct̄e aug. in li. de
cura p mortuis agēda. in quo sic ait. Ibi sūt
mortuoz anime vbi ea q̄ hic agunt̄ scire non
pn̄t. Patet etiā istud añcedēs auct̄e Gre
go. qui tractans illud Job. xiiij. siue nobiles
fuerint filij eius ⁊c. sic ait. Sicut hi qui ad
huc viui sunt mortuoz aīe quo loco habean
tur ignorāt. ita mortui q̄ carnaliter vixerūt vi
tā in carne positoz qualiter post eos disponā
tur ignorāt. Rn̄deo q̄ q̄uis añs cū suis p
batōibꝫ sit concedendū de aīabus damnatꝫ.
ac de his que sunt in purgatorio. q̄ vel nōdū
habēt hm̄oi spēs intelligibiles ab ideis influ
xas. vel si habēt eas. tamē impediunt̄ ab vsu
eaz ratione penaz suaz. tamē de aīabus bea
tis istud añcedēs videt̄ esse negādū. q: tales
aīe etiā naturali cognitōe vident̄ totū ordinē
vniuersi cognoscere. ⁊ p ↄsequēs cognoscunt
oīa que fiūt in vniuerso. Propter q̄d btūs
aug. ipsas animas beatas triplicē dicit habere
cognitionē. s. meridianā. matutinā ⁊ vespti
nā. Pria cognitōe aīe beate cognoscūt v̄bū in
seipo. seu eēntiā diuinā ī seipsa. Scd̄a cogno
scūt creaturas ī verbo. Tercia cognoscūt crea
turas cognitōe naturali seu ī ṗprio genere.

Articulus quartus Cōclusio

Quantuz ad quar
tū articulū pono ↄcl̄oem affirmatiuā. et h̄ nō
ṗpter aliquā rōem cogentē. sz ṗpter auct̄em
b. Gre. q̄ vt hic pz ī lr̄a ait. q̄ reprobi vsq̄ ad
diē iudicij vident gl̄iam sctōz.

Instantia 1

Sz ↄ istā
ↄclusionē ṗt argui sic. Dānati ī inferno posi
ti seu exn̄tes nihil vidēt. ḡ nō vidēt gl̄am sctō
rū. ↄn̄a pz. q: ad oppositū ↄn̄tꝫ directe seq̄tur
oppositū añtis. Sed añs pbat̄ sic. Null⁹ ṗt
videre sine lumīe. sz exn̄tes ī iferno carēt lumīe
q̄d pz auct̄e saluatorꝫ mat. xxij. vbi d̄ dānato
ait. Ligatꝫ manibꝫ ⁊ pedibꝫ ṗijcite eū in tene
bras exteriores. ibi erit fletus ⁊ stridor dentiū.
Q̄d v̄bū ṗtractās mḡr hic ī lr̄a ait. q̄ p tene
bras exteriores exclusio oīmoda a luce signi
ficat̄. Istud etiā ptz auct̄e Basilij. q̄ sup il
lud ps. vox dn̄i intercidentis flāmā ignis. sic
ait. Dn̄s diuidet ardorē a splēdore. ⁊ splēdor
cedet in locū saluandoz. ardor v̄o in locū dā
natoz. P. beati nō vident penā damnato 2
rū. ergo nec damnati vident gloriā beatoruz.
Cōsequētia pz. q: tanta ē distantia a loco dā
natoz ad locū beatoz quāta ē ecōuerso. quia
idē est spaciū ascendentiū ⁊ descendētiū. sicut
eadē est via qua itur a thebis ī athenas. ⁊ ab
athenis ī thebas. vt dicit̄. iij. phisicoz. Pro
bat̄ añs. quia si beati viderēt hm̄oi penas. tūc
aliqui beati viderēt parētes suos ī illis penis
Vel igit̄ vellēt parētes suos pati illas penas.
vel nollēt eos pati hm̄oi penas. Si dat̄ pri
mū. tunc beati essent̄ valde crudeles. nec etiā
seruarēt mandatū dei quo p̄cipit̄ [illegible] parentes
honorētur. ⁊ ipsis subueniat̄. Si dat̄ scd̄m.
tūc beati nō essent beati. q̄d ē ↄdictio. Scd̄m
eīn aug. solū ille btūs ē. q̄ hz q̄cq̄d vult. sz isto
casu posito. tūc beati nō haberēt quicq̄d vellēt
P. quicūq̄ videt gl̄iam sanctoz necesse est 3
vt videat diuinā eēntiā. sed null⁹ dānatoz vi
det diuinā eēntiā. ḡ ⁊c. Maior ptz. q: diuia
eēntia ē obiectū gl̄ie btōz. Sz q̄ videt aliquē
actū. necc̄e ē vt videat obiectū q̄d termiat talē
actū. Pz etiā minor. q: f̄m aug. i. de tri. ca. ij.
Hūane mētis acies inualida ī tā excellēti lu
ce figi nō valet nisi p iusticiā fidei nutrita ve
getet̄. Sed dānatus vel nō est nutritus. vel
saltē nō est vegetatus in iusticia fidei. ḡ ⁊c.
P. quod p magna ⁊ specialissima grā q̄n 4
q̄ conceditur aliquibus excellentissimis sanctꝫ
in hoc mūdo. hoc nō videt̄ esse ↄcessum dam
natis in inferno. Sed videre gl̄iam btōz cō
cessum fuit aliquibꝫ sctis p grā valde spāli.
sicut appuit d̄ aplo Paulo. q̄ raptus vsq̄ ad
terciū celū vidit archana dei. q̄ nō licet homī
loqui. vt patet. ij. ad Corinth. xij. ḡ ⁊c. P. 5
anime damnate nō vidēt ea q̄ fiūt ī hoc mun
do. ḡ nō vidēt gl̄iam sanctoz existentiū ī celo
Añcedēs pz auctibꝫ Aug ⁊ Greg. adductis
supi⁹ circa finē. iij. arti. isti⁹ q̄ōis. ↄn̄a pbat̄. q:
negocia hui⁹ mūdi q̄si mediāt inter infernuz
⁊ celū. ⁊ p ↄn̄s magis sunt visibilia ab his q̄
sunt in inferno tāq̄ minus ab ipsis distātia.
plus eīn distat extremū ab extremo q̄ a me
dio. min⁹ aūt distātia a vidēte sūt ceterꝫ pari
bus magis visibilia. P. hoies ī h̄ mūdo vi 6
uētes nō vidēt gl̄iam beatoz. ḡ nec damnati
degētes ī inferno. Cōsequētia patz. q: minor

ē ꝯformitas inter dānatos z btōs q̄ȝ inter via
tores z btōs seu comphēsores. Etiā est ma
ior localis distātia inter existētes i inferno et
celo. q̄ȝ inter viuētes in hoc mūdo z i celo.
Añcedēs nō oportet pbare. qꝛ veritatē eius
quilibet nr̄m expit̄ in seipso. Rōes iste sūt
satis apparētes. nihilominus tn̄ in talibus q̄
humanā rōem excedūt magis credēdū est di
ctis sanctoꝝ q̄ȝ apparētijs rōnū. iō put pote
Solutio. ro istis obis rn̄debo. Ad.i. igit̄ dōȝ ꝙ añs
Ad.i. nō ē veꝝ. qꝛ sicut pȝ Lu. xvi. diues i inferno
sepultus eleuatis oculis suis vidit Lazaꝝ in
sinu Abrahe. Et Sap. v. dicit̄ de damnatis
Uidētes turbabunt̄ timore horribili. Ad p/
bationē dōm. ꝙ q̄uis i inferno sit aliq̄d d lu/
mie. tn̄ qꝛ hmōi lumē īfernali fumo horribi
liter obfuscatū intātū ꝙ eiꝰ visio nullā videnti/
bus pbet ꝯsolationē. sed potius ingerit terro/
rē z desolationē. iō auctes hic adducte hmōi
lumē appellāt tenebras. qꝛ vt. s. dictū est. qd
modicū distat p nihilo reputat intellectus.

Q, autē in inferno sit lumen cedēs ad dā
natoꝝ desolationē. patet auctoritate Grego.
qui in li. moral. loquēs de igne inferni sic ait.
Quāuis ignis iste ad consolationē eis. s. dā/
natis nō luceat. tamē vt magis torqueat ad
aliq̄d lucet. Nā sequaces suos quos secū re/
probi de mūdo traxerūt flāma illustrāte visu
Ad.2. ri sunt. Ad scdm nego añcedēs. Ad pba/
tionē dicendū. ꝙ si aliquoꝝ beatoꝝ parentes
sunt damnati. tūc tales beati volūt penas pa/
rentū suoꝝ. nō tamē absolute. sed hoc volunt
inq̄ntum cognoscunt ipm deū hoc velle. Est
em̄ volūtas cuiuslibet beati tāta vniformitate
ꝯiūcta volūtati diuine. ꝙ nō pt nō velle illō
qd cognoscit deū velle. Nec etiā isto mō vel/
le penā carnalis parētis ē nota crudelitat̄. sed
potius est signū summe pfectōis z bonitatis
Sicut em̄ vnaq̄q; res ē tāto peior z imperfecti
or. quāto magis deuiat a sua pma z pfectissima
ac rectissima regula. sic vnaq̄q; res tāto meli
or ē z pfectior. q̄nto hmōi regule intimiꝰ ꝯfor/
mat̄. Cū igit̄ volūtas diuina sit q̄dā pfectissi
ma z rectissima regula volūtatꝭ hūane. iō volū
tas hūana tūc ē sūme pfecta q̄n nō pt velle op
Ad.3. positū illiꝰ qd cog̃scit deū velle. Ad. iij. di
cēdū ꝙ maior nō ē vera. Ad pbatōȝ dōm ꝙ
q̄uis ille qui videt pfecte z intuitiue aliquē
actū videat terminū ad quē hmōi actꝰ termi/
nat̄. tn̄ h nō ē nece si hmōi actū videat impfe
cte. z qdā extrinseca signa. Sic aūt ē i ppo
sito. qꝛ damnati nō vidēt gloriā sctōꝝ pfecte
z intuitiue. sed solū qdā signa extrinseca. q̄
circa hmōi gl̄iam ipsis reuelant̄. Ad q̄rtū Ad.4.
dōm ad minorē. ꝙ eo mō quo gl̄ia btōꝝ reue
lat̄ de spāli gratia aliquibꝫ sanctis. sic non vi
dent eā damnati. qꝛ sanctis reuelata ē hmōi
gl̄ia taliter ꝙ ipsam viderūt intuitiue z pfecte
sicut apparuit in aplō Paulo. Etiā dato
ꝙ aliquibꝫ sanctis reuelet̄ sub aliq̄bꝫ signis ab
stractiuis. tn̄ hoc fit p taliū sctōꝝ consolatōe
Sed reuelatio q̄ fit damnatis nō fit p eoꝝ
ꝯsolatione. sed potius p eoꝝ magna desolati
one. qꝛ multū affligūt̄ ex hoc ꝙ ipsi suis deme
ritis pdiderūt tm̄ bonū qd sctōs cog̃scūt ppe
tue possidere. Ad. v. pōt negari añs. qꝛ q̄ȝ Ad.5.
uis dānati nō cog̃scāt clare z euidēter ea q̄ fi
unt in h mūdo. multa tn̄ de his cognoscūt p
ꝯiecturā Ille em̄ diues i inferno exn̄s cogno
uit se adhuc hr̄e q̄nq; fr̄es i h mūdo. Auctes
aūt sctōꝝ quibꝫ pbat̄ illud añs sunt intelligē
de de clara et euidēti noticia. talis em̄ noticia
ē delectabilis ipsi cognoscēti. ideo a damnatis
excludit̄. quibꝫ nō conceditur aliqua delectatō

Tn̄ añcedēte ꝯcesso. adhuc pōt negari ꝯn̄
tia. Ad pbationē dōm ꝙ q̄uis visibile eque
clare mouēs visum nō magis moueat ab ex/
tremo q̄ȝ a medio. tn̄ tāte claritatis posset esse
in extremo ꝙ magis moueret potētiā visiuā.
q̄ȝ aliud remisse claritatis exn̄s i medio. Nā
sol exn̄s i oriēte. imediate pter suā eminentē
claritatē mouet visū hoīs exn̄tis in occidēte.
z tn̄ multa visibilia sunt in medio inter oriēs
z occidens. q̄ nō mouēt visum talis homis.

Etiā dato ꝙ illa pbatio bn̄ pcedat de co/
gnitōe simplr naturali. tn̄ nihil ꝯcludit de cō
gnitōe supnaturali q̄ fit p reuelatōȝ. Pōt. n.
deꝰ vel etiā angelꝰ reuelare ea q̄ fiūt in vno ex/
tremo. homi exn̄ti in altero extremo. pter hoc
ꝙ reuelet ea q̄ fiūt in medio. Cū igit̄ noticia
quā hn̄t damnati de gloria beatoꝝ. nō sit sim
plr naturalis ꝫ magis reuelationē. igit̄ ni/
hil ꝯcludit̄ in pposito. Ad. vi. nego ꝯn̄aȝ Ad.6.
Rō aūt negatōis pȝ p iā imediate dicta. Ad
pbatōȝ dōȝ ꝙ q̄uis maior sit ꝯformitas zc. tn̄
gl̄ia btōꝝ aliq̄ mō reuelat̄ dānatis ad eoꝝ
maiorē afflictōeȝ. vt videāt q̄ntū bonū pter
sua viciosa demerita pdiderūt. Ad aliā pba/
tōȝ de locali distātia pȝ p iā dicta. Ad ar/ Ad pnci/
gu. pnci. dōȝ. ꝙ licet maior sit vera loq̄ndo d pale argu
noticia intellectiua naturali q̄ ꝯuenit hoī p mentum.
statu pn̄tis vite. tn̄ nō ē va de noticia q̄ ꝯuenit
aīe sepate p statu vite future. Ad pbatōeȝ
dicendū ꝙ Arist. ibi loq̄tur de cognitōe ꝯpe
tēte homi p statu pn̄tis vite. qꝛ vel Arist. ali
am vitā nō cognouit. vel si posuit aliā vitam

sicut etiã videt ponere i libello de pomo. tamẽ de cognitõe illi⁹ vite nõ fecit mẽtõ; i. iij. d' aia q: ibi loquebatur tanq̃ phs naturalis.

Lectio secunda.

Ec de pedibus

b

&c. Postq̃ mgr copiose ptractauit suoꝝ q̃ttuor libroꝝ materiaz. nũc i ista vltia q̃rti li. clausula epilogat circa eã. Et diuidit i duas ptes. q: p̃mo mgr seips̃ hũiliat. & auditorẽ isti⁹ scie pfert & eleuat. scdo materiã istoꝝ libroꝝ tãgẽdo recapitulat. ibi. Qui a facie exorsus sedẽtis. Et hec i q̃ttuor ptes pt diuidi. q: p̃mo mgr tãgit materiã p̃mi li. scdo scdi. tercio ipsi⁹ q̃rti. et q̃rto tercij. Scda ibi. p media Tercia ibi. ad pedes vsq̃ Quarta ibi. Uia duce puenit. Tãgit em̃ h mgr materiã p̃mi li. cũ dicit. q. s. scptor exorsus. i. incepit. a facie sedẽtis. Per sedẽtẽ em̃ itelligit ipm xp̃ũ. vt p; ex textu imediate pcedẽti Per faciẽ aũt intelligit ea q̃ puenuit deo adintra rõne sue deitatis. De q̃bꝰ spãliter tractat i i. li. Uñ Moyses desiderans illa intranea dei videre. dixit ipsi deo. Si g̃ inueni grã; i oculis tuis. ostẽde mihi faciẽ tuã. vt hr̃ Exo. xxxiij. Etiã tãgit materiã scdi li. cũ dicit. p media. i. p creaturas. creature em̃ de quibꝰ tractatur in. ij. li. sunt quedã media ad cognoscẽdũ ea q̃ deo puenuit ad intra. Quia sicut ait apostol⁹ ad Roma. i. Inuisibilia dei p ea q̃ facta sunt intellecta pspiciũt. sempiterna quoq̃ virtus eius et deitas. Materiã p̃o tercij libri tãgit cũ dicit. via duce. In tercio em̃ libro tractat de dño iesu xp̃o. qui Joh. xiiij. ait de se ipso. Ego sum via. veritas & vita. Sz materiã quarti li. tangit cũ ait. ad pedes. Oĩa em̃ q̃ tractant in q̃rto lib. videnĩ ordinari ad ea q̃ fiũt in extremo iudicio. qd̃ quidẽ iudiciũ p pedes sedẽtis i throno merito significatur. eo q in ipso tanq̃ in pte extrema totũ p̃sens seculũ finit & terminat. Hi aũt pedes cherubicis alis phibent esse velati. i. abscõditi. q: a plenitudine scie q̃ cherubin interp̃tat. oĩs puri hoĩes respectu istorũ pedũ videntur omino deficere. De hora em̃ illa. s. de hora iudicij nemo scit. vt ait saluator Matth. xxiiij. Uñ q̃tum ad istã horã ipse suis dilectis & p̃electis discipulis ait Actuũ. i. Nõ est vestrũ nosse tpa vl' momẽta q̃ pater posuit in sua potestate. Et notãter iste ale dicunt esse due. q: respectu p̃dicte hore hũan⁹ intellect⁹ deficit nõ solũ quo ad naturalẽ cognitionẽ. sed etiaz q̃ ad supnaturalẽ reuelatiõz. q: hec hora nulli puro hoi credit reuelata. Et in h̃ terminat diuisio & snia isti⁹ epilogatiõis. & p pñs toti⁹ q̃rti li. i generali. circa quã q̃rẽdo in spãli conformiter ad epilogatõz mgri etiã ego aliq̃ epilogare ppono. q̃ in libroꝝ sniaꝝ principijs p̃ me sũt replicata. & maxime ea q̃ in ill' p̃ncipijs tacta sunt de beatis & damnatis. Illa em̃ pñuc sunt magis ad p̃positũ. eo q puentũ fuerit ad pedes sedẽtis in throno in extremo. s. iudicio mali cõdemnent & boni remunerent. Est g̃ questio talis.

v Trũ aliquo mõ sit possibile q idem hõ simul sit beatus et dãnat⁹. Et videt q nõ. Q: nullus saluatus pt eẽ damnatus. Sed q̃libet btũs ẽ saluatus. g̃ nullus beatus simul pt eẽ dãnatus. Maior p;. q: salus & damnatio sibijpsis formaliter repugnãt. Minor etiã p;. q: sicut beatitudo includit salutẽ. sic beatũ esse includit saluũ eẽ — Questio secũda.

Cõtra. opposita nõ repugnãt nisi accipiãtur circa idẽ subiectũ imediatũ. cũ igit plures sint potẽtie i hoie q̃ pñt imediate sbijci btitudini vel damnatõi. igit idẽ hõ ꝑm vnã potẽtiã pt eẽ btũs. & ꝑm aliã põt eẽ dãnat⁹. Sicut em̃ idẽ homo ꝑm vnã ptem corporis põt eẽ albus. & ꝑm aliã niger. sic ꝑm vnã ptem anime põt esse beatus. et ꝑm aliã esse damnatus. q: potẽtie anime sunt q̃si ptes aie. vt pat;. iij. de aia. vbi ait Aristo. De pte aũt aie &c. Circa istã questionẽ sic pcedaz. Primo em̃ p̃mittã vnã distinctionẽ. Secũdo ostendã sub quo mẽbro istius distinctiõis questio p̃posita ad pñs est tractãda. Tercio recitabo pclusiones quas circa istã materiã posuit quidã venerabilis dñs & mgr i p̃mo suo p̃ncipio sniaruz. Et loco quarti articuli ostẽdã q̃d grã disputatõis ego ex pto tenui cũ in sentẽtijs principiaui.

De primis duobus

Articulus primus et secundus.

articulis breuiter me expediẽdo. dico q aliq̃d eẽ possibile potest dupliciter intelligi. sc; potentia creata & naturali. vel potẽtia diuina et supnaturali. Et hoc dupliciť. ꝑm q vno modo aliq̃d dicit possibile potẽtia dei ordinata. alio mõ potẽtia dei absoluta. Prim⁹ mod⁹ nõ ẽ ad p̃positũ. q: q̃stio q̃rit de btitudĩe supnaturali quã nullus hõ ex suis virib; naturalib; pcise põt acq̃rere. Nec secũdus modus. q: vera fide credimus q de facto nunq̃

aliq̄s homo simul erit damnat⁹ ⁊ beat⁹. Sʒ possibilia ſm potentiā dei ordinatā nūq̄ de facto erūt. Procedit igit̄ p̄sens q̄stio solū de tercio modo. s. vtrū de potētia dei absoluta aliquis homo siml' possit esse beat⁹ ⁊ damnat⁹. et hoc ſm diuersas potentias anime.

Articulus terti⁹ ⁊ q̄rtus.

His premissis ē sciendū. ꝙ venerabilis dn̄s ⁊ mgr̄ p̄notat⁹ i primo suo principio circa hominē damnatū posuit tres cōclusiones. Quarū prima est. ꝙ simpliciter est impossibile. ⁊ ꝯtradictionē implicat. ꝙ aliq̄s hō simul sit beat⁹ per actū clare visionis diuine essentie. ⁊ siml' sit damnat⁹ p actū actualis odij in dei volūtate. Secunda ꝯclusio est. ꝙ simpliciter est impossibile et ꝯtradictionē implicat actū beate fruitōnis et odiū dei siml' esse in eadē volūtate. Tercia est. ꝙ simpliciter est impossibile naturā hūanā damnatā ipa manente dānata assumi ad vnitatē diuini suppositi. Primā cōclusionē ꝓbauit sic. Nulla beatitudo augmētat tristiciā miseriā ⁊ dolorē ei⁹ qui habet eā ⁊ in voluntate habet̄ ab eo. Sʒ posito ꝙ damnat⁹ odiēs deū videat diuinā essentiā. tūc hmōi visio augmētat ei⁹ tristiciā miseriā ⁊ dolorē ⁊ in volūtate habet̄ a tali dānato hmōi visio. ergo clara visio dei i dānato habēte ꝑfectū odium dei in sua volūtate nō est beatitudo. Maior est nota. Probat̄ minor. q2 q̄nto aliq̄s clarius videt excellentiā ⁊ ꝑtātem inuincibilem ei⁹ quē ꝑfecte odit: tanto ampli⁹ torquet̄. g° si damnat⁹ ꝑfecte odiēs deū clare videret deuʒ. tūc ex tali visione ampli⁹ torq̄ret̄. eo ꝙ videreʒ inuincibilē maiestatē ei⁹ quē ꝑfecte odit Et ista videt̄ esse sentētia Richardi sup apoc. lib. i. c. x. vbi sic ait. Quāuis nimiū impij in inferno positi se sentiāt iuste puniri. dolebūt tn̄ ꝙ de⁹ tantā habeat potentiā. ⁊ p̄ nimietate doloris iusto iudici inferēt blasphemiā.

Cōclusio / pma mgr̄i pe/ tri d croso.

Processus / p̄mi p̄nci/ pij circa p/ mā ꝯclōnē

Cōclusio / sisthome / odis san/ maugu.

Sʒ in p̄mo meo principio posui ꝯclusionē oppositā. ⁊ hoc grā disputatōis ⁊ cū intentōe ꝑficiendi cū tanto mgr̄o quē de⁹ intellectuali claritate eximie decorauit. vt in om̄ibꝫ suis actibꝫ euidenti⁹ elucescit. Posui em̄ hanc ꝯclusionē. ꝙ nō est impossibile de absoluta dei potentia aliquē hominē esse beatū in suo intellectu p apertā visionē diuie essentie. nō obstante ꝙ sit damnat⁹ in sua volūtate ⁊ actualiter deuʒ odiat. Et h̄ ꝓbaui tali ꝯseq̄ntia. De⁹ p absolutā suā potentiā p̄t in intellectu dānati hoīs causare intuitiuā visioneʒ sue diuine essentie cū eq̄pollēti ꝑfecte cōplacētie voluntatis. siue cū omi eo qd̄ p̄t fieri in intellectu ex ꝑfecta cōplacētia volūtatis. nll'a tn̄ ex h̄ facta mutatione i volūtate illi⁹ hoīs. g° p absolutā dei potentiā aliq̄s hō p̄t esse vere beat⁹ in suo intellectu nō obstāte ꝙ i sua volūtate dānat⁹ maneat et ꝑfecte deū odiat. Añs habet tres ptes Quarū p̄ma est. ꝙ de⁹ de absoluta sua potētia p̄t i intellectu dānati hoīs causare intuitiuā visionē sue essentie. Hāc ꝓbo sic. Cuicūq; intellectui de⁹ est intime p̄sens i illo p̄t causare intuitiuā visionē sue essentie. Sʒ de⁹ om̄i intellectui est itime p̄sens. Est em̄ intimior cuilibet creature q̄ʒ creatura sibiip̄i. vt ait beat⁹ aug⁹. in lib. ꝯfes. g° ⁊c. Hāc ptē etiā aliter ꝓbabo si negabit̄. Scd̄a ps est ꝙ cū hmōi visione de⁹ p̄t i intellectu p se ⁊ imediate causare om̄e illud qd̄ p̄t fieri in ip̄o mediāte ꝑfecta cōplacētia volūtat̄. Hāc ꝓbo sic. Quicq̄d i genere cause efficiētis de⁹ p̄t causare mediāte causa secūda h̄ imediate p̄t causare p seip̄m sine causa scd̄a. Sʒ q̄cq̄d mediāte volūtate de⁹ causat i intellectu. h̄ totū reducit̄ ad gen⁹ cause efficient̄. vt pʒ discurrēdo p oīa q̄ttuor causaꝝ genera. g° ⁊c. Tercia ps ē ꝙ de⁹ iā dicta p̄t causare i intellectu dānati hoīs taliter ꝙ nulla ex his fiet mutatio i ei⁹ volūtate. Et hāc ꝓbo sic De⁹ p̄t suspēdere voluntatē tal' hoīs ne aliq̄d ꝑcipiat de his q̄ fiūt i ei⁹ itellectu. g° de⁹ p̄t oīa p̄dicta causare i intellectu illi⁹ hoīs. nll'a ex h̄ facta mutatōe i ei⁹ volūtate. Ista ꝯñtia patet q2 volūtas nō mutat̄ ex aliq̄ obiecto nisi ꝑcipiat ip̄m aliq̄ mō. Patet etiā añs. q2 de⁹ p̄t posteri⁹ separare a p̄ori. vt apparet i accidētibꝫ manentibꝫ sine sbiecto i sacro altari. g° p̄t pri⁹ cōseruare i esse ⁊ i opari sine suo posteriori. Sʒ opatio intellect⁹ est natural'r p̄or opatōe voluntat̄. g° de⁹ p̄t intellectū i ꝑfecta sua opatōe cōseruare. dato ꝙ de h̄ volūtas nihil ꝑcipiat.

Cōseq̄ntia etiā patet. nā p̄ma ps ꝯseq̄ntis patʒ ex duabꝫ p̄mis ptibꝫ añcedētis. Nā ad verā ⁊ ꝑfectā beatitudinē intellect⁹ sufficere videt̄ clara visio diuie essentie. cū om̄i eo qd̄ p̄t fieri i intellectu ex ꝑfecta cōplacētia volūtat̄. Sʒ scd̄a ps ꝯñtis seq̄t̄ euidenter ex tercia pte añtis. q2 eo ip̄o ꝙ i tali volūtate nll'a fieʒ mutatio ꝓpt̄ ea q̄ fierēt in intellectu. igit̄ sicut illa volūtas añ hmōi visionē fuit misera ⁊ odiēs deū. sic ⁊ post hmōi visionē maneret dānata ⁊ misera ac odiēs ip̄m deū Si em̄ dat̄ oppositū tūc mutaret̄. qd̄ ē ꝯ terciā pteʒ añtis. Et ex his r̄ndeo ad rōneʒ isti⁹ reuerēdi dn̄i ⁊ mgr̄i mei negādo minorē supposito ꝙ de⁹ suspēdat

Solutio rationis

actū volūtatꝫ illi⁹ hoīs q̄tū ad pceptōez glīe ⁊ ceteroꝝ q̄ v̄tute diuīa facta sūt ī ei⁹ itellectu. Ad pbatōez dōm q̄ añs ñ est verꝝ. dato q̄ volūtas ei⁹ ñ pcipiat ie videre excellētiā ⁊ potestatē illi⁹ quē odit Autoritas etiā Richardi nō ē ꝯ me. qꝛ richard⁹ ibi loqͥt ꝺ dānatꝫ vt p nūc se habēt dānati. ⁊ ñ loquit ꝺ dānatis vt p absolutā dei potētiā se possent hr̄e.

Processus scdi princi pij circa p̄ma ꝯclone

Sed añq̄ aliq̄d tangā ꝺ alijs duabꝫ ꝯclonibꝫ. volo recitare ea q̄ pnotat⁹ dn̄s ⁊ mgr̄ ī tribꝫ suis seq̄ntibꝫ pncipijs adduxit ꝯ ista. Et vt breuius trāseā singul' suis instātijs imediate adiūgā r̄nsiones qs ī meis pncipijs ꝯ hmōi instātias assignaui

Instantia pma.

Arguit igit iste mgr̄ pmo ꝯ solutōez q̄ r̄ndi ad suā rōnez sic. Stāte clara visiōe dei cū eq̄pollēti pfecte cōplacētie volūtatꝫ ī itellectu dānati hoīs. tūc pt de⁹ causare pceptōez hmōi visiōis ī ei⁹ volūtate. Istā pbat ex dictꝫ meis sic. Quicq̄d de⁹ ī genere cause efficiētis pt facere mediāte cā scda. h̄ pt imediate p seipm. Sꝫ oīe qd̄ p itellectū hūanū de⁹ facit ī volūtate. h̄ totū reducit ad gen⁹ cause efficiētis. ḡ ⁊c. Sꝫ stāte q̄ volūtas illa misera pcipiat dei visionē. tūc torq̄bit ex glīa dei visi. Istā dicit se hr̄e ex respōsione mea qꝛ si ex h̄ q̄ nō pcipit hmōi visionē ñ torquet igit ex opposito si pcepit eā tūc torq̄bit ex ea. ⁊ p ꝯn̄s illa visio nō pt esse btitudo. qꝛ augebit dolorē vidētis ⁊ tristiciā

Respōsio.

Ad istā r̄ndeo. qꝛ q̄uis de⁹ possit causare pceptōez illi⁹ visiōis. tn̄ qꝛ nō ē ncc̄e deū hmōi pceptōez causare in volūtate illi⁹ hoīs. iō de⁹ pt hmōi visionē causare ī intellectu p̄ter h̄ q̄ causet pceptionē talis visionis ī volūtate. q̄ facto ñ augebit dolor ⁊ tristicia illi⁹ dānate volūtatis ex hmōi visione. nec torq̄bit talis voluntas ex glīa dei visi.

Instantia secunda.

Scdo arguit ad idē sic. Pono dicit ipe q̄ deo pmittēte iste dānat⁹ actualr vidēs deū sillogizet sic dicēs. Deū sūme odis. ⁊ de īmensa ei⁹ potētia summe doles. Sꝫ iste quē clare vides est deus. ergo iste quem clare vides est ille quē summe odis. Utraq̄ istarum premissaꝝ est isti dānato certitudinalr nota. ḡ ec̄ certus est ꝺ ipa ꝯclone. Sꝫ ſm Rich. in lib. de spū blasphemie. c. ij. qd̄ q̄sq̄ odit h̄ improbat vitupat. ⁊ ab alijs odio hr̄i ⁊ vitupari desiderat. ḡ de⁹ clare visus istū ñ beatificat. qꝛ null⁹ beatificat quē beat⁹ nō amat. sic n̄c est aliq̄ vita beata quā beat⁹ nō amat. vt ait aug. xiij. de tri. c. vij.

Respōsio.

Ad istud dico q̄ de⁹ posset facere q̄ tal' dānat⁹ nō faceret illū sillogismū. nec p ꝯn̄s hr̄et evidentiā de ꝯclone Dato etiā q̄ de⁹ pmittat eū vocalr pferre istū sillogismū. adhuc maior ppositio nō erit necc̄ario evidēs isti dānato. qꝛ de⁹ pt facere q̄ nullā evidētiā habeat circa eā. Potest eīm de⁹ facere q̄ q̄uis tal' dānat⁹ odiat deū. tn̄ itellectu suo ñ cognoscat se odire deū. Ad cui⁹ evidētiā est aduertēdū q̄ sic de⁹ mō q̄ pdictū est pt suspēdere illā malā volūtatē ne aliq̄d pcipiat illoꝝ bonoꝝ q̄ deus intuitiue visus causat ī ipo intellectu. sic ecōuerso pt de⁹ suspēdere intellectū illi⁹ hoīs ab oīmi cognitōe maloꝝ ⁊ turpiū q̄ sunt ī ei⁹ puersa voluntate. Quo facto planū est q̄ iste ñ hr̄et evidētiā isti⁹ ppositōis q̄ diceret. deū sūme odis. qꝛ nec hr̄et noticiā illi⁹ odij. n̄c dei vt oditi. nec p ꝯn̄s ex tali odio ipediret ī aliq̄ sui intellect⁹ btitudo. Et p h̄ patꝫ ad autoritatē richardi. qꝛ richard⁹ loquit ꝺ tali odiēte cui⁹ intellect⁹ nō est v̄tute diuia suspēsus a cognitōe eoꝝ q̄ sūt in ei⁹ volūtate. Ad autoritatē beati augustini dōm q̄ v̄a est ſm cursū cōmunē q̄ iuxta potētiā dei ordinatā beatificant hoīes nō solū ī potētia intellectiua. sed etiā ī potētia volitiua. ⁊ iō nō est ꝯ p̄sens ppositū. cū p̄cise loq̄mur ꝺ beatitudine itellectus Amor eīm nō req̄rit q̄tū ad btitudinē intellect⁹. nisi p̄ut ex cōplacētia volūtatis amātis cognitio efficit ipi itellectui delectabil'. Sꝫ talē effectū cōplacētie de⁹ p seipm imediate pt eq̄pollēter efficere ī ipo itellectu. cū tal' causalitas sit de genere cause efficiētis.

Instantia tercia.

Tercio arguit ꝯ rōem meā impugnādo añs q̄tū ad scdam ptē ei⁹. Prime eīm pti vt dicit nō ꝯdicit. Sꝫ ꝯ illud eq̄pollēs qd̄ posui ī scda pte añcedentis arguit sic. Si de⁹ ī aīa illi⁹ dānati hominis causaret eq̄pollēs pfecte cōplacētie volūtatis vl' h̄ faceret ī volūtate. vl' ī intellectu. Nō pōt dari primū. qꝛ tūc fieret aliq̄ mutatio ī volūtate. qd̄ est ꝯ terciā ptem añtis. in q̄ dicit. q̄ ex ista causatōe nll'a fiet mutatio ī volūtate. N̄c scdm. qꝛ nihil eq̄pollet pfecte cōplacētie volūtatꝫ qd̄ ñ diminuit sꝫ augeri pmittit oppositū ⁊ totalr destructiuū cōplacētie volūtatꝫ. Sꝫ stāte dei pfecto odio ī volūtate nihil causatū ī itellectu diminuit oppositū destructiuū pfecte cōplacētie volūtatꝫ. Ad pbatōez illi⁹ q̄ dixi. q̄ q̄cq̄d de⁹ pt causare ī genere cause efficientꝫ mediāte cā scda ⁊c. r̄ndet iste soci⁹ q̄ ꝯcessa tota rōne nihil ē ad ppositū. qꝛ nihil causatū ī itellectu est eq̄pollēs pfecte cōplacētie volūtatꝫ. vt statim ē deductū.

Respōsio.

Ad primū ē dicendū q̄ si bn̄ respicit q̄uo ego posui istud eq̄pollēs. tūc frustra facta est ista inq̄sitio. qꝛ de plano posui q̄ fieret ī intellectu. vt patuit sup̄ri⁹ ī rōne quā p me adduxi. Ad pbationez

dicēdū q̄ supposito q̄ de⁹ suspēdat volūtatē illi⁹ hoīs ne pcipiat ea q̄ sūt ī ei⁹ itellectu. tūc maior nō est vera. q2 q̄ūcūq3 de⁹ causet ī itellectu illi⁹ hoīs eq̄pollēs cōplacētie volūtatꝫ: accipiēdo ꝯplacētiā causalr. s. p illo effectu quē apta nata ē facere pfecta cōplacētia ī ipō intellectu. ex h̄ nō diminuit̄ miseria ꝛ odiū qd̄ ē in volūtate. supposito sp̄ q̄ volūtas nō pcipiat illd̄ qd̄ causatū est ī ipō itellectu. Et cū dicit̄ q̄ augeri pmittit oppositū ꝛc. dico q̄ tal' pmissio n̄ esset causal'. s3 solū casualis. Sic dicit̄ q̄ sorte currēte coruscauit. Eo ipō eñ q̄ volūtas nihil pcipet de causatꝫ ī ipō itellectu. iō malū ipi⁹ volūtatꝫ nec intēderet nec r̄mitteret̄ ex eo q̄ de⁹ causaret ī itellectu talē effectū q̄ eq̄polleret illi effectui q̄ posset ī itellectu causari ex pfecta cōplacētia volūtatꝫ.

Ad. 2. Et p h̄ p3 ad illud qd̄ dicit ꝯ pbatōē3. q2 ꝯcessis pmissis. seq̄t̄ necessario ꝯclo. s. q̄ de⁹ possit hm̄ōi eq̄pollēs causare ī ipō itellectu.

Processus circa p̄mā ꝯclonē in tercio p̄nci pio. Item ī tercio suo p̄ncipio iste venerabil' mgr̄ nitit̄ ifringere iā dictas meas r̄nsiones. Et p̄mo pcedit ꝯ p̄mā r̄nsionē dicēs. q̄ ex ꝯcessis ▮ me possit elench⁹ iferri ꝯ me. ꝛ p ꝯn̄s ꝯdictio. q2 elench⁹ ē syllogism⁹ ꝯ dictōis. vt p3. 1. elenchoꝝ.

Cōtra p̄mā r̄nsio nem. Cōcessi eñ ī p̄ma r̄nsione. q̄ de⁹ posset si vellet in volūtate illius hoīs causare pceptōē3 visiōis diuīe eēntie existētis ī eiusdē hoīs itellectu. Ex h̄ arguit sic. In q̄cūq3 ē clara dei visio cū3 eq̄pollēti pfecte cōplacētie volūtatꝫ. ī illo ē btitudo. S3 in h̄ dānato misero ē clara dei visio cū eq̄pollēti pfecte cōplacētie volūtatꝫ. stāte pceptōē hm̄ōi visiōis ī ei⁹ volūtate. g̃ ī isto dānato misero ē btitudo. S3 nihil est btitudo ī ipō nisi clara dei visio cū eq̄pollenti pfecte cōplacētie. g̃ cla[illegible] dei visio cū hm̄ōi eq̄pollēti ē btitudo ī isto dānato. stāte pceptōē illi⁹ visiōis ī sua volūtate. S3 p altera pte isti⁹ elenchi arguit̄ sic. Nll'a btitudo augm̄tat miseriā tristiciā ꝛ dolorē. S3 clara dei visio cū eq̄pollēti pfecte cōplacētie volūtatꝫ in h̄ dānato. stāte pceptōne hm̄ōi visiōis augmētat miseriā tristiciā ꝛ dolorē. Hāc dicit seq̄ ex r̄nsione mea. g̃ clara dei visio [illegible] eq̄pollēti pfecte cōplacētie volūtatꝫ ī h̄ dānato. stāte pceptōē hm̄ōi visionis in ei⁹ volūtate n̄ ē btitudo. Hec ꝯclusio ꝯdicit cōclusioni p̄oris sillogismi. g̃ videt̄ q̄ ex dictis meis inferat̄ elench⁹.

Respōsio. Ad istd̄ r̄ndeo q̄ ista ꝯdictio siue elench⁹ n̄ seq̄t̄ ex dictꝫ meis. Ad pbatōē3 nego minorē scdi syllogismi. Et cū3 dicit̄ q̄ illa minor sequat̄ ex r̄nsione mea. istd̄ n̄ est verꝫ. Ad cui⁹ itellectū ē aduertēdū q̄ volūtatē percipe aliqd̄ obiectū. est necessariū ꝯn̄s ad h̄ qd̄ ē volūtatē tristari vl' dolere d̄ obiecto. q2 obiectiue n̄ p̄t causari tristicia in volūtate. nisi volūtas pcipiat obiectū a q̄ obiectiue causat̄ hm̄ōi tristicia ī ipa volūtate. Est etiā istud ꝯn̄s incōuertibile cū3 isto añte. q2 eq̄ bn̄ seq̄t̄ ad delectari sic ad tristari. q2 sic volūtas nō p̄t obiectiue tristari de aliq̄. nisi aliq̄ mō pcipiat ipm̄. sic nec delectari. Cū igit̄ r̄nsio mea pcedat a destructōē isti⁹ ꝯn̄tis ad destructionē añtis. ideo pa3 meā r̄nsionē esse vera3 ꝛ rationabilē. maxie apud eū q̄ ꝯcedit destructionē illi⁹ ꝯn̄tis. q2 sic ꝯcedēs positōē3 antecedētis nccio h3 ꝯcedere positōē3 ꝯn̄tis. sic q̄cūq3 ꝯcedit destructōē3 ꝯn̄tis. ille nccio hab3 ꝯcedere destructōē3 añtis. q2 eq̄li nccitate seq̄tur destructio añtis ad destructōē3 ꝯn̄tis. sic positio ꝯn̄tis ad positōē3 añtis. vt p3 in lib. prioꝝ. S3 iste mgr̄ ꝯcedit destructōē3 necessarij ꝯn̄tis ad h̄ añs qd̄ est volūtatē dānati hoīs tristari ꝛ torq̄ri d̄ clara dei visione existēte ī suo itellectu. Cōcedit eñ q̄ de⁹ p̄t suspēdere volūtatē ne pcipiat illā visionē stāte huiusmodi visione ī suo itellectu. Qd̄ pa3 ex h̄ q̄ hucusq3 ī trib⁹ suis p̄ncipijs nūq3 negauit istud. nec vnq̄3 r̄ndit ad pbatōē3 ei⁹. g̃ neccario habet ꝯcedere destructōē3 añtis qd̄ ē n̄ torq̄ri vl' tristari volūtatē d̄ tali visione. stāte huiusmodi visione ī ipō itellectu. Ex his etiā p3 q̄ rōnabilit̄ negatur minorē illi⁹ scdi syllogismi quē adduxit iste mgr̄ p elencho inferēdo. q2 ī illa minori ex positōē ꝯn̄tis infert̄ positio añtis. puta ex pceptōē volūtatꝫ infert tristicia volūtatis. q̄lis illatio nunq̄3 valet gr̄a forme. vt oīs ver⁹ logic⁹ habet cōcedere. Nec etiā valet gr̄a materie. q2 q̄tus termini ꝯuertibiles mutuo se inferāt tā positiue q̄3 destructiue. sic eñ hō infert risibile. sic nō hō infert nō risibile. ꝛ ecōuerso. tn̄ qn̄ añs non ꝯuertit̄ cū ꝯseq̄nte. tūc nec gr̄a forme nec gr̄a materie ex positōē ꝯn̄tis licet inferre positōne3 añtis. S3 volūtatē pcipe obiectū est necessariū cōsequēs ad h̄ qd̄ est volūtatē tristari de obiecto ꝛ est incōuertibile cū eo. q2 sic iā dictū est. eq̄ bn̄ sequit̄ ad delectari de obiecto. sic ad tristari de eo. g̃ illa minor est negāda. Et cū dicit̄ q̄ ego ꝯcedo deū posse causare hm̄ōi pceptionē in ipa volūtate. dico q̄ verꝫ est. S3 cū hoc dixi q̄ q2 nō est nccē deū causare hm̄ōi pceptionē. ideo de⁹ p̄t visionē p̄dictā causare ī intellectu nll'a ex h̄ facta mutatōē in ipa volūtate. qd̄ ptinet ad p̄ncipale meū ppositum. ac sine augm̄to odij tristicie ꝛ doloris. qd̄ ē oppositū minoris illi⁹ ratōnis principalis. qua iste

mgr̄ primo ꝓbauit primã suã ꝯclusionē. quã minorē etiã tūc negaui. q̄n ad illã rationē re/spōdi. Cōtra secundã meã r̄nsionē arguit iste mgr̄ sic. Illa dicta sunt im̄ptinētia ex parte r̄ndentis quibꝰ ꝯcessis vl' negatꝫ nihilominꝰ stat rō ad quã r̄ndet. Sꝫ sic est in ꝓposito

Contra secundã responsionē.

1 qꝛ sic dicit iste mgr̄ ratō sua ꝓcessit ex quodã supposito qd̄ est verꝫ ꝯcesso vl' negato ꝙ deus possit suspēdere intellectū illiꝰ hoīs ne aliq̄d cognoscat d' odio ꝛ ceteris malis q̄ sunt in eiꝰ volūtate. Istud aūt suppositū est. ꝙ talis dānatꝰ odiēs deū habet cognitionē abstractiuã q̄ cognoscit aliq̄ modo ip̄m deū. ꝛ istud suppositū est necessariū. qꝛ sic incognita n̄ possumus diligere. vt ait beatꝰ augustinꝰ. sic nᶜ possumꝰ odire aliq̄d nisi ip̄m ad minꝰ cognoscamus cognitōe abstractiua. Supueniēte igitꝰ clara visione adhuc iste dānatꝰ habebit certitudinē odij q̄ odit ip̄m deū rōe cognitōis abstractiue q̄ cognoscit se odire deū. ꝛ p ꝯsequēs ista maior ꝓpositio qua dicere potest. deū sūme odis erit sibi necessario euidēs vl' euidēter nota. cuiꝰ oppositū ego dixi i respōsione scd̄a

2 P̄. dicitꝰ ꝙ ego posuerim ꝙ de potētia dei absoluta obiectū volūtatis p̄t effici p̄sens volūtati ꝛ ip̄aꝫ mouere p̄ter h̄ ꝙ sit cognitū. ꝛ p cōsequēs nec ad actū dilectōis nec ad actū odij necessario requiritꝰ cognitio necessitate taliter absoluta ꝙ p dei om̄ipotentiã absolutam nō possit oppositū fieri. Cōtra istud arguitꝰ sic Si istud esset verꝫ. tunc deꝰ imediate p seip̄m nō ꝯcurrēte aliq̄ alio in genere cause efficiētis posset in volūtate hoīs causare odiū dei. Istō aūt est impossibile. qd̄ ꝓbat iste mgr̄ ex triplici repugnãtia quã implicat istud ꝯsequens.

Quarꝫ repugnãtiarꝫ prima se tenet ex p̄te odij. Qꝛ nulla creatura rōnalis habēs odiū dei se habet sic se debet h̄re ad deū. Sꝫ oīs creatura q̄n se habet sic deꝰ facit eã se h̄re. tūc se habet ad deū sic debet se h̄re. ḡ p̄dicto casu posito talis hō n̄ haberet se ad deū sicut deberet se habere. qꝛ haberet i se odiū dei. ꝛ haberet se ad deū sicut deberet se h̄re. qꝛ tale odiū esset imediate a deo sine quocūqꝫ alio agēte. ꝛ p ꝯseq̄ns talis creatura se h̄ret sic deꝰ faceret eã se h̄re. hec aūt expsse ꝯtradicūt. ḡ ꝛc. Scd̄a repugnãtia ē ex p̄te bonitatꝭ diuie. Qꝛ om̄e opꝰ s̄m se malū magꝭ est imputandū ei qd̄ est totalr̄ agens q̄ȝ totaliter passiue se habēti respectu huiꝰ operis. Sꝫ odiū dei est opꝰ s̄m se malū. ꝛ si deus causaret odiū in volūtate dānati hoīs nullo alio agēte ꝯcurrēte. tūc deꝰ respectu illiꝰ odij esset totaliter agēs. ꝛ iste dānatꝰ esset solū patiēs ḡ hm̄ōi actꝰ magis esset imputandꝰ deo q̄ȝ illi dānato. qd̄ est ꝯtra diuinã bonitatē. ꝛ cōtra augustinū. lxxxiij. q̄stionū. q. xxiij. vbi ait ꝙ deo autore nemo fit deterior. Tercia repugnantia est ex p̄te liberi arbitrij. Qꝛ q̄cq̄d est in rōnali creatura a solo deo. h̄ nō est in eiꝰ potestate seu libero arbitrio. Sꝫ p̄dicto casu posito. tūc odiū esset i illo dānato a solo deo. ḡ n̄ esset in eiꝰ p̄tāte seu libero arbitrio. Sꝫ ecōtra om̄e peccatū est a libero arbitrio. qꝛ s̄m beatū augustinū. om̄e peccatū est volūtariū intãtū ꝙ si nō est volūtariū nō est peccatū

Ad primū nego minorē. qꝛ ꝯcessis q̄ posui. s. ꝙ intellectꝰ p dei potentiã suspendatꝰ ne aliq̄d cognoscat de malis existētibꝰ i illa puersa volūtate. tūc ille hō nequaqꝫ cognoscit se odire deū. dato ꝙ cognoscat deū ꝛ abstractiue ꝛ intuitiue. Vn̄ stāte illa suspēsione intellectꝰ ne cognoscat ea q̄ sunt i illa puersa volūtate. tūc q̄uis suppōatꝰ qd̄ ille supponit. s. ꝙ odiū p̄supponat cognitionē. ꝛ ꝙ iste damnatꝰ odiēs deum cognoscat deū. tn̄ cū h̄ stabit ꝙ nesciat se odire deū. qꝛ si sciret se odire deū. tūc cognosceret odium qd̄ est i sua volūtate q̄ odit deū. qd̄ ē ꝯtra suppositū. Ex q̄ p̄tꝫ ꝙ ꝯcesso eo qd̄ ego suppono. tūc soluta est illa rō. qꝛ maior q̄ ille dānatus diceret. deū sūme odis. nō esset euidēs in p̄spectu intellectꝰ sui. Nã illa ꝓpositio in suo intellectu esset ignota. Falsū etiã hic assumitꝰ cū dicitꝰ. ꝙ adhuc iste dānatꝰ habebit certitudinē odij q̄ odit deū. qꝛ p̄dicta suspēsione stāte. tūc nullã certitudinē haberet illiꝰ odij i sua cognitōne.

Respōsio Ad. 1.

Ad secundū si vellē fugere difficultatē possem dicere ꝙ q̄n dixi obiectuꝫ volūtatis absqꝫ cognitōe pura posse mouere voluntatē. hoc est intelligendū q̄ȝtū ad actū amoris. ꝛ nō q̄ȝtū ad actū odij. ꝛ tūc nll'a istarū repugnantiarꝫ esset ꝯtra me. Et ꝙ ita posuerim. patꝫ lib. i. dist. i. q. i. arti. iiij. vbi ꝓbaui ꝙ de absoluta dei potētia fieri p̄t ꝙ volūtas sit in actu fruitōis intellectu manēte suspēso ab actu cognitōis Tn̄ sustinēdo istã difficultatē possuꝫ negare ꝯsequentiã accipiēdo odiū s̄m ꝙ est peccatū. Ad cuiꝰ intellectū est aduertendū. ꝙ s̄m beatū augustinū. odiū s̄m ꝙ est peccatū nō habet causaꝫ efficientē sꝫ deficientē. Vn̄ sicut p nunc q̄n actꝰ odij causatꝰ mediante cognitōne. peccatū ꝛ defectuositas q̄ ē in illo actu nec in deū nec i intellectū reducitꝰ tanq̄ȝ in causã. nisi extēdendo nomē cause ad om̄e illud sine cuiꝰ assistētia nō ꝓcederet effectus. sꝫ sufficiēter reducitꝰ in solã voluntatē p ut abutitꝰ sua potestate seu libertate. Sic etiã

Ad. 2.

posito casu p̄dicto quāuis deus esset causa illius entitatis positiue que est i actu ipiꝰ odij. ⁊ hoc mediāte volūtate eliciēte hmōi actū. tn̄ deꝰ nō esset causa illiꝰ macule seu obliquitatis ānexe illi entitati. causalitas eīn̄ illiꝰ tūc sicut ⁊ nūc in solū abusum liberi arbitrij sufficiēter reduceret̄. ⁊ si aliquo modo reducit̄ in deū. h̄ solū essꝫ tanq̄ꝫ in causaꝫ sine qua nō. sicut etiā modo deꝰ oīs peccati p̄t dici causa sine qua nō. qꝛ oē peccatū p̄supponit aliquā entitatem positiuā. cuiꝰ deꝰ est causa. sine qua entitate liberꝝ arbitriū nō posset cōmittere peccatū.

Et his bene intellectis patet ꝙ non tenear respōdere ad illas tres rōnes. quibꝫ iste reuerendꝰ sociꝰ ⁊ mgr̄ ꝓbat falsitatē istiꝰ ɔseq̄ntis qꝛ etiā ego illud ɔsequēs reputo impossibile.

Tamē qꝛ aliqua assumit iste sociꝰ in istis rōnibꝫ q̄ reputat sequi ex meis dictis. que nō sequunt̄ ex eis. ideo respōdendo ad primū dico. ꝙ quāuis due p̄misse ꝓpositōes sint vere. tn̄ ex eis nō sequit̄ illud qđ infert. Nā p̄dicto casu posito: ille homo inq̄ꝫtū peccatū odij cōmitteret nō esset talis qualis deꝰ eū faceret eē. qꝛ hmōi peccatū tūc sicut ⁊ nūc nō esset a deo. sꝫ esset a sua ꝑuersa volūtate. Ad secundū dicendū ꝙ in minori supponit̄ falsuꝫ. qꝛ supponit̄ ꝙ deꝰ imediate causaret odiū in illiꝰ hominis volūtate nulla alia causa actiue ɔcurrente. ⁊ hoc est falsuꝫ. qꝛ illo casu posito. tūc illa peruersa voluntas nō haberet se pure passiue respectu ipsiꝰ odij. quin potiꝰ oīs actiuitas requisita respectu illiꝰ odij vt peccatū est. tūc reduceret̄ in illā malā voluntatē tantū et p̄cise. sicut etiā nūc reducit̄ in ipam. Ad tercium dicendū ꝙ minor est falsa. qꝛ p̄dicto casu posito. tūc illud odiū q̄ꝫtū ad entitatē positiuā que est in actu ipiꝰ esset a deo nō p̄cise sed essꝫ a deo mediāte volūtate hmōi actū imediate ⁊ sua sponte eliciēte. Sꝫ q̄ꝫtū ad peccatuꝫ ⁊ deformitatē existentē in illo actu. tunc nullatenus esset a deo. sꝫ a sola voluntate abutente sua libera potestate. Cōtra terciā meam respōsionē iste magister reducit ratōnē ad quā dedi illā responsionē hoc modo. Nihil se cōpatiēs cū summa miseria volūtatis equipollet vltimate cōplacentie volūtatis. Sꝫ qđ cū ex positū in intellectu damnati homīs se cōpatit̄ cū summa miseria volūtatis. ergo nihil positū in intellectu talis damnati potest eq̄pollere ꝑfecte cōplacētie voluntatis. Maioꝛ patet dupliciter Primo qꝛ beatifica cōplacentia excludit omnē miseriā ⁊ omnē deformitatem ab ipa volūtate. Secūdo qꝛ impossibile est hominē habentē hmōi cōplacentiā esse malū. Sꝫ manēte dei odio in ipa volūtate. tūc impossibile est hominē nō esse malū vl̄ esse bonū.

Cōtra terciā rn̄sionem.

Addit etiaꝫ hic iste mgr̄. ꝙ ratio quā adducit ꝓbandū deū posse hmōi eq̄pollēs causare in intellectu nō ɔcludit intentum. etiā ɔcessis ambabꝫ p̄missis. Ad primū respondeo ꝙ cōplacētia dupliciter p̄t accipi. Uno modo formaliter. ⁊ sic solū habet esse in volūtate. Alio modo causalit̄. ⁊ isto modo effectꝰ cōplacētie p̄t dici cōplacentia. Sicut etiā ipe phus in de sensu ⁊ sensato dicit. ꝙ odoꝛ est fumalis euaporatio. Qđ dictū q̄ꝫuis nō sit veꝝ p̄dicatōne formali. est tamē verū p̄dicatione causali. qꝛ fumalis euaporatio est causa odoris. Et isto secūdo modo accipiendo cōplacentiā. ipa cōplacentia ac etiā eq̄pollens cōplacentie potest esse in ipo intellectu. Et hoc modo in isto ꝓposito ego loquoꝛ de cōplacentia ⁊ đ equipollēti cōplacētie. vt euidenter patet ex dictis meis tam in prima positione q̄ꝫ etiā in respōsionibꝫ subsequentibꝫ.

Respōsio. *Ad.1.*

His p̄missis ad formā rōis respōdēdo. dico ꝙ maioꝛ nō est vera. qꝛ supposita suspēsione volūtatis a ꝑceptōe eoꝝ que sunt in intellectu. tūc equipollēs cōplacētie secūdo modo accepte causatū a deo in intellectu. cōpatit̄ se cū sūma miseria voluntatis. ⁊ cū actuali odio dei existēte in volūtate. Quia sicut dictū est supra isto casu posito: tūc nl̄la mutatio fieret in volūtate ꝓpter ea q̄ deus faceret in intellectu. eo ꝙ volūtas nō perciperet aliq̄d de his q̄ essent in intellectu. Ad primā ꝓbationē dicendū. ꝙ quāuis beatifica cōplacentia excludat omnē miseriā volūtatis. accipiendo cōplacentiā formaliter. tamē hoc nō est necesse accipiēdo cōplacentiā causaliter in suo eē eq̄pollenti. qꝛ suspensa volūtate ꝑ diuinā potentiam modo p̄dicto. tūc q̄ꝫuis deus causaret in intellectu effectū equipollentē illi effectui qui ex beatifica volūtatis cōplacētia causabilis ē in intellectu. qui effectꝰ vt p̄dixi dicit̄ cōplacētia p̄dicatione causali. tn̄ stāte iā dicta suspēsione. hmōi effectꝰ nō excluderet a voluntate aliquā miseriā Ad secundā ꝓbationē dicēdum ꝙ quāuis ille homo nō esset malꝰ i suo intellectu. tn̄ posset esse malꝰ in sua volūtate peruersa. de qua nihil tolleret iā dictꝰ effectus causatꝰ in intellectu. q̄ effectꝰ dicit̄ eq̄pollens cōplacētie causalit̄ dicte. vt patꝫ ex iā dictis.

Ad illud qđ addit ꝓbationē meā etiā ɔcessis p̄missis n̄ ɔcludere intentū. nego assūptā. quia ɔcessis istis p̄missis .s. ꝙ deꝰ p̄t imediate

Ad.2.

omnē effectū pducere p seipm. quē pt pduce/
re mediāte causa secūda in genere cause efficiē
tis. ꝛ ꝙ omē illud qd̄ deus mediāte cōplacētia
volūtatis facit in intellectu reducit̄ ad hmōi
cōplacentiā ſm gen⁹ cause efficiētis. tūc neces
sario sequit̄ hec ɔclusio. ſ. ꝙ de⁹ possit imedia
p seipm causare ī intellectu eq̄pollēs cōpla
centie causalit̄ dicte.

Processus circa p̄mā cōclōnē in q̄rto p̄nci/pio.

Itez in q̄rto suo p̄n/
cipio iste venerabil' collega impugnat r̄nsio/
nes p me iā p̄me assignatas. Et q2 ego dixi
ꝙ minor secūde ptis elenchi quē adduxit p/
cessit a positōe ɔsequētis ad positōez antece/
dentis. ideo nūc ostēdit iste mgr̄ ꝙ talis pces
sus in pposito q̄re materie sit bon⁹. dato ꝙ nō
valeat q̄re forme

Instantia

Et arguit sic. In causis p̄
cisis si affirmatio est causa affirmatōis. tūc ne
gatio est causa negatōis. ꝛ ecōuerso. Ista ptꝫ
p̄mo posterioꝝ. Sed p̄cisa causa q̄re iste dā/
nat⁹ odiēs deū nō torquet̄ ex glīa dei visi ē ne
gatio pceptōis illi⁹ visionis. Istā dicit se ha
bere ex mea r̄nsione. Ergo p̄cisa cā q̄re torque
tur ex glīa dei visi est pceptio eiusdē visionis

Respōsio

Ad istud dico ꝙ minor nō est v̄a. nec seq̄
tur illa minor ex r̄nsione mea. Q2 r̄ndēdo in/
stantijs isti⁹ mgr̄i quas fecit ī tercio suo p̄nci
pio. ego dixi incidēter q̄uis sup⁹ nō scripse/
rim. ꝙ si talis dānata volūtas pfecte pciperet
gloriā ꝛ bonitatē dei vt clare visi. tūc desisteret
ab omi odio actuali. q2 puꝝ bonū clare visuz
ꝛ apte monstratū volūtati volūtas nullaten⁹
p̄t odire. imo neccio ipm amaret amore natu/
rali. Circa pbationē isti⁹ ad p̄sens nō insi/
sto. q2 euidēter istud p̄t ɔcludi ex his q̄ dixi li

Instantia

bro primo dist. i. q. ij. arti. i. ꝛ arti. iij. Et q2
iste soci⁹ reuerend⁹ vidit hāc r̄nsionē sequi ex
p̄cedentibꝫ meis dictis. ideo arguit ɔtra eā sic
Sicut puro bono clare mōstrato alicui volū
tati impossibile est talē voluntatē elicere actū
odij vel tristicie circa ipm. sic puro bono clare
mōstrato alicui homini impossibile est ipsuz
elicere actū odij circa hmōi puꝝ bonū. Sed
clare videnti deū clare monstrat̄ puꝝ bonū. g̊
clare vidēs deū nullaten⁹ p̄t odire eū. Ista āt
ɔclusio ɔtradicit p̄me mee ɔclusioni. g̊ r̄nsio
ista nō p̄t stare cū ɔclōne mea. Maior ptꝫ. q2
eadē ratio impossibilitatꝭ est vtrobiqꝫ. ſ. clara
mōstratio puri boni. Minor etiā de se patet.

Respōsio

Rn̄deo ad maiorē ꝙ licet illa maior sit v̄a
supposito ꝙ volūtas illi⁹ hois nō sit suspensa
a pfecta pceptōe illi⁹ puri boni suo intellectui
clare mōstrati. si t̄n sua volūtas suspēsa fuerit
a pceptōe illi⁹ puri boni ſb ratōne qua puruz
bonū est. ꝛ eadē volūtas admittit̄ ad pceptio/
nē eiusdē boni ſb ratōe qua illud bonū distri/
ctus iudex est ɔdemnās illā voluntatē pp̄ter
ei⁹ iniq̄tatē. tūc ista maior nō est v̄a. q2 isto ca
su posito. tūc volūtas talis hois clare videtis
puꝝ bonū p̄t odire illud qd̄ est purū bonū. nō
ſb rōne puri boni: q2 sic nō pcipit ipm. ſꝫ ſb ra
tione iudicꝭ ɔdemnātis hmōi volūtatē. Sic
aūt est in pposito de ɔclusione mea. Igit̄ re
sponsio mea ī nll'o obuiat ɔclusioni mee. q2 re
spōsio mea pcedit de volūtate nō suspēsa ꝛ p/
cipiēte illud puꝝ bonū ſb rōe puri boni Eti
am p̄t dici ꝙ ɔcessis ambabꝫ p̄missis. tūc nō
pl⁹ habet̄ ī ɔclōne. nisi ꝙ clare vidēs deū n̄ p̄t
odire deū ſb rōne qua de⁹ est puꝝ bonū. Et h̄
ego ɔcedo. Ex h̄ t̄n nō habet̄ q̄n si illi⁹ hominis
volūtas pcipiat ipm deū ſb rōne iudicꝭ ɔdem
nantꝭ ꝛ puniētis. ꝛ nō ſb ratōne puri boni. q̄n
vt sic possit odire deū

Forte dicet̄ ꝙ istō nō **Instantia**
est possibile. ſ. ꝙ volūtas pcipiat obiectū ſb ra
tione dānantis qd̄ intellect⁹ cognoscit ſb rōe
puri boni. q2 puꝝ bonū nō p̄t apphendi vel p
cipi ſb rōne nocētis. ſꝫ ratō ɔdemnātis est rō
nocētis ꝛ destruētis.

Rn̄deo ꝙ dato ꝙ istō **Respōsio**
nō esset possibile istꝭ potētijs relictꝭ suo cōmu
ni cursui. t̄n est valde possibile ī ordīe ad potē
tiā dei. q̄ pl⁹ p̄t facere q̄ etiā nos possim⁹ intel
ligere. vt patꝫ p augu. in ep'la ad volusianū.

Ad cui⁹ intelligētia est aduertēdū. ꝙ q̄uis
ī creataꝝ reꝝ vniuersitate multa sint entia. tā
actiua q̄ passiua. t̄n nec actiua possunt agere.
nec passiua pati vl' recipe. nisi volūtatꝭ diuīe
virt⁹ ꝛ influētia assit vtrisqꝫ. Vn̄ si ī vno igne
ardētissimo eēnt mille corpa ad cōbustionez
optime disposita. t̄n nec ignis ī illa ageret. nec
illa actionē ignis recipent. nisi virt⁹ diuīe vo
luntatꝭ influeret igni ad agendū. ꝛ illis ad re
cipiēdū. Et si volūtas dei adesset respectu vni
us. ꝛ nō respectu alioꝝ. ignis ille ita cōbureret
vnū. ꝙ t̄n nō lederet vel cōbureret alia. Sic
appuit ī igne fornacꝭ. q̄ tres pueros existētes in
medio fornacꝭ ī nll'o penit⁹ lesit. ꝛ t̄n chaldeos
cōbussit q̄ extra fornacē steterunt. Cū igit̄
obiectū actiue se habeat respectu potētie cui⁹ ē
obiectū. igit̄ nisi assistat placitū volūtatꝭ diui
ne. tūc nullū obiectū q̄uiscūqꝫ sit p̄sens potē/
tie mouet ipāz potētiā. nec potētia recipiet ei⁹
motionē. Etiā si pl'a obiecta essent eq̄ p̄sen
tia alicui potētie. si placet deo ꝙ vnū moueat
potētiā ꝛ n̄ alteꝝ. tūc potētia mouebit̄ ab vno
ꝛ n̄ ab altero. Duobꝫ em̄ hoibꝫ eq̄ p̄sentialiter
stātibꝫ corā ocul' meis. si deo placuerit vnū vi
debo. ꝛ alteꝝ penit⁹ nō videbo. Et eadē rō est
d̄ pcibꝫ eiusdē obiecti. q2 si virt⁹ volūtatꝭ diui

ne coopat̃ vni digito illi⁹ hoīs corā ocul' meis
stātis ad mlťiplicādū speciē suā vsqȝ ad ocu/
lū meū. ⁊ n̄ alijs ptib⁊. ita viderē illū digitū.
ꝙ tñ nullā aliā ptē illi⁹ hoīs viderē. Dato etiā
ꝙ oēs ptes eq̄liter mlťiplicarēt species suas p
aerē vsqȝ ad oculū meū. ⁊ de⁹ n̄ influeret oculo
nisi p receptōne speciei vni⁹ minime ptis. ita
viderē illā minimā ptē illi⁹ hoīs ꝙ nullā aliā
ptē eiusdē hoīs possem p tūc videre. Eodē
mō i pposito. q̄uis obiectū actu intellectū sit
actualr̃ p̄sens volūtati. tñ si de⁹ sbtraxerit suā
influētiā a tali obiecto q̄tū ad motionē volū
tatꝫ nullaten⁹ mouebit eā. Etiā dato ꝙ ob
iectū sit tale a q̄ nl'la p̄t sbtrahi influētia. sic ē
ipa diuia essentia. adhuc de⁹ p̄t sbtrahere in/
fluentiā suā a volūtate q̄tū ad receptōez vl' p
ceptionē p̄sentie illi⁹ obiecti. q̄ facto volūtas
n̄ p̄t pcipe illud obiectū q̄uiscunqȝ intellect⁹
actualr̃ cog̃scat ipm̄ Et eodē mō si obiectū
intelligiť ƀm diuersas rōes vl' ƀm diuersa at/
tributa p̄t de⁹ influere volūtati ad h̄ ꝙ pcipiat
obiectū sb rōe vna. ⁊ nō influere ad h̄ ꝙ pcipi
at ipm̄ sb rōe altera. Igiť posito casu supdi
cto. tūc q̄uis intellect⁹ illi⁹ hoīs clare videret
deū. ⁊ p ꝯsequēs videret ei⁹ purā bonitatē. ac
rōez sue pure bonitatꝫ. videret etiā deū esse ve/
rū ⁊ districtū iudicē puniētē pctōrem ppetua
pena īferni. nihilomin⁹ de⁹ possꝫ īfluere volū/
ti illi⁹ hoīs ad pcipiēdū illud obiectū clare vi
sū sb rōe iudicꝫ puniētis. nl'la pceptōe habita
d̄ eodē obiecto sb rōne pure bonitatꝫ Et sic
dictū ē d̄ volūtate respectu eoꝝ q̄ sūt ī itellectu
sic eodē mō p sbtractōez influētie p̄t itellect⁹
impediri vl' suspēdi a cognitōe eoꝝ q̄ sūt ī vo/
lūtate. Et ex his patꝫ illud qd̄ ad p̄sens fu
it declarādū. s. ꝙ volūtas p̄t odire illud qd̄ est
puꝝ bonū. nō pceptū sb rōe puri boni. sꝫ poti⁹
rōne iudicꝫ punitiui. nō obstāte ꝙ intelle/
ct⁹ btificeť ab eodē obiecto clare viso sb ratōe
Inq̄sitio mgri petri. p̄me veritatꝫ ac pure ⁊ sūme bonitatꝫ Dein/
de iste soci⁹ reuerend⁹ petit a me. vtrū ꝯclusio
d̄ isto dānato me posita ꝯdicat ꝯcl'oni sue.
vl' nō. Si nō. tūc imptinēter adduxi eā cōtra
ꝯclusionē suā. Si ꝯdicit ei. ⁊c̄ vt ipe ait opor
tet ꝙ ꝯcl'o mea coincidat cū illa ꝯcl'one quā
ipe ī p̄mo suo p̄ncipio imp̄babat. Illa aūt cō
clusio quā ipe in p̄mo suo p̄ncipio imp̄babat
posuit. ꝙ dānat⁹ possꝫ manere dānat⁹ ī volū/
tate. nō obstāte ꝙ fieret beat⁹ ī itellectu. ⁊ h̄ si/
ne suspēsione intellect⁹ ⁊ volūtatis. ḡ etiā ego
debeo ī mea ꝯcl'one istd̄ ponere absqȝ istaꝝ po/
Respōsio thome. tentiaꝝ suspēsione Ad istd̄ p̄mo dico ꝙ cō
1 clusio p me h̄ posita ꝯdicit ꝯcl'oni isti⁹ reuerē

di socij. q2 sic ptꝫ. q̄. p̄ern hermenias. ppositio
nes modales d̄ p̄mo ordie ꝯdicūt ppositōib⁊
d̄ tercio ordie Sꝫ vt ptꝫ cuilibet intuēti q̄ for
mationē ⁊ ordinē modaliū ppositōnū cogno
scit. ꝯcl'o quā ego posui ē p̄mo ordie moda/
liū. ꝯcl'o s̄o quā ipe ponit est d̄ tercio ordie. ḡ
⁊c̄. Scd̄o dico ꝙ nec ī dicto n̄ ī scripto isti⁹
2 reuerēdi socij ⁊ mgri appuit istd̄ moderamē
qd̄ nūc apponit. s. ꝙ ꝯcl'o quā ipugnāuit suppo/
nat potētias nō esse suspēsas mō q̄ ego pono.
Etiā ex pcessu suo hucusqȝ oppositū appuit
Q2 q̄uis ī p̄mo meo p̄ncipio ipe psonalr̃ nō
fuerit. ⁊ ibidē audierit. ꝙ totū fundamētū
mee ꝯcl'onis accepi ex eo. ꝙ de⁹ p̄t potētias aīe
suspēdere mō p̄dicto. tñ ipe ī suo scd̄o p̄ncipio
resumpsit ꝯ ꝯcl'onē meā tāqȝ ꝯcl'oni sue ꝯriā.
Et iō ista q̄stio q̄ mō q̄rit vtꝝ mea ꝯcl'o ꝯdi/
3 cat sue ꝯcl'oni. p nūc n̄ habuit locū P. si iste
soci⁹ voluit isto mō ꝯhere suā ꝯcl'onē. puta ꝙ
solū esset s̄a supposita cōmuni dei influētia. ⁊
nl'la suspēsione facta in aīe hūane potētia. tūc
inordiate ptulit suā ꝯcl'onē. Q2 ppositio q̄ n̄
est s̄a nisi sit ꝯtcta: si absolute ac simplr̃ pferť
absqȝ ꝯhentib⁊. tūc n̄ est s̄a. nec est ordiate p
lata. Sꝫ iste soci⁹ ponēdo suā ꝯcl'onē absolu
te ait. ꝙ simpliciť est ipossibile ⁊ ꝯdictōez im/
plicat ⁊c̄. ⁊ n̄ addit istud ꝯtractiuū qd̄ mō adh
hibere videť. s. supposita cōmuni dei influētia
⁊ nl'la suspensione facta ī aliqua potētia. ḡ ⁊c̄.
4 P. si q̄s diceret. ꝙ simplr̃ est ipossibile ⁊ ꝯ
dictōez iplicat stupā eē ī igne vna tota die. et
tñ n̄ cōburi ab igne. sic dicēs falsū enūciaret.
ḡ silr̃ rōe ꝯcl'o isti⁹ reuerēdi socij videť ī s̄ita/
te deficere. Antecedēs patꝫ. q2 de⁹ posset absqȝ
omī ꝯdictōe stupā in igne existentē p̄seruare
ab omī cōbustione q̄diu sibi placeret. Cōse/
quētia etiā ptꝫ a silr̃. q2 sic ꝯcl'o isti⁹ socij ē s̄a
si adduntť sibi p̄dicta ꝯctiua que p nūc videť
adiūgere. sic etiā ppositio accepta in isto aīte
est s̄a si adduntť sibi silia ꝯctiua. Nā suppo
si
to ꝙ nl'la fiat suspēsio in potētia actiua ipi⁹ ig
nis. ⁊ in potentia passiua ipsi⁹ stupe. ⁊ omīa
relinquanť suis naturalib⁊ cursib⁊ sicut nūc.
tunc impossibile est stupā manere in igne per
tempus vnius diei ⁊ nō cōburi. Sicut igiť
hac veritate non obstāte ista ppositio est fal/
sa si absolute pferť absqȝ additione iam dicti
contractiui. sic a simili. quāuis ꝯclusio istius
reuerendi socij sit s̄a adhibito p̄dicto ꝯctiuo
tñ absolute plata modo q̄ ipe ptulit eā in tri
bus suis principijs precedentib⁊ videť sim/
plicuter esse falsa. P. illud qd̄ de⁹ potest me
5 diante aliquali subtractōe sue libere influētie.

hoc nō debet dici simpliciter impossibile ꝛ cō/
tradictionē implicare. Sꝫ hoiem dānatū
in sua volūtate miseꝝ ꝛ habentē actualiter dei
odiū. de⁹ pt clara visione diuine essentie i suo
intellectu beatificare mediāte aliquali subtra
ctione sue libere influētie. ꝑ ꝛc. Maioꝛ videt
esse nota de se. Minoꝛ patet ex dictis meis p̄
cedentibꝫ. Et etiā iste reuerend⁹ socius in ista
noua inq̄sitōe videt istā minorē ɔcedere Sꝫ
ɔclusio q̄ ex istis p̄missis sequit directe ɔ̄dicit
ɔclusioni isti⁹ reuerēdi socij ꝛ est formalit cō
clusio mea. ꝑ ɔclusio mea est vera. ꝛ ꝑ ɔseq̄ns
ɔclusio isti⁹ socij est falsa. qꝛ lex ɔ̄dictoriaꝝ ē
tal' ꝙ i quacūq̄ materia vna est v̄a ꝺ nccītate
Contra re sponsionē secundā. altera ē falsa. Deinde arguit iste reuerēdus
soci⁹ ꝛ mgr̄ ɔtra illud qḋ dixi nō seq̄ ex dictis
meis. ꝙ de⁹ imediate ꝑ seip̄m nullo alio in ge/
nere cause efficiētꝫ ɔcurrēte possit causare odi
um sui i hoīs volūtate. Qꝛ ꝭm me de⁹ p̄t sup
plere causalitatē cuiuslibet cause secūde i gene
re cause efficiētis. ꝑ de⁹ p̄t supplere causalitatē
cuiuslibet cause i genere cause efficiētis respe/
ctu ip̄i⁹ odij q̄ ip̄e de⁹ odit. Cōseq̄ntia ptꝫ. qꝛ
ad oppositū ɔ̄ntis sequit oppositū antecedē/
tis. Sꝫ antecedēs assumptū ē ꝑ me tanq̄ ve
rū. qꝛ ꝑ ip̄m ꝓbaui scḋam partē antecedētis il
li⁹ rōnis quā adduxi ad ꝓbandū ɔclusionē
Respōsio. meā. ꝑ ꝛc. Rn̄deo negādo ɔseq̄ntiā. qꝛ q̄/
uis de⁹ possit ꝑ se ip̄m supplere causalitatē cu
iuslibet cause secūde vt efficiēs. tn̄ nō p̄t sup/
plere hmōi causalitatē vt deficiēs est. ꝛ vt illḋ
qḋ efficit ꝑ ip̄am poti⁹ debet dici defect⁹ q̄ effe
ctus. ꝛ maxime talis defect⁹ q̇ ē de genere mo/
ris. Sic aūt est in ꝓposito. qꝛ volūtas vt est
causa odij quo odit de⁹: est causa deficiēs ma/
gis q̄ efficiēs. ꝛ illud qḋ vt sic efficit magis est
defect⁹ q̄ effect⁹. ideo de⁹ nō p̄t esse causa illius
odij nisi mediāte volūtate creata q̄ p̄t deficere
ꝛ ꝑ ɔsequēs hmōi actū defectuosum elicere.

Ad ꝓbationē dico ꝙ falsū assumit. Naꝫ
ad oppositū illi⁹ ɔ̄ntis nō sequit oppositū il
li⁹ añtis. nā antecedēs intelligēdū est ꝺ efficiē
te vt efficiēs ē. ꝛ nō vt deficiēs est. ꝛ cui⁹ effici
entia nō est deficiētia Ultimo q̄tū ad istā
Contra re sponsionē terciam. ɔclōnē arguit iste soci⁹ ɔ̄ illud qḋ dixi deū pos
se i intellectu hoīs dānati causare effectū equi
pollētē illi effectui q̄ posset i ei⁹ intellectu cau
sari ex ꝑfecta cōplacētia volūtatꝫ. ꝛ cū h̄ ꝓbat
maiorē ꝓpositōeꝫ quā adduxit i tercō suo p̄n
cipio ɔ̄ istud eq̄pollēs. quā ꝓpositōeꝫ ego ꝑ
tūc negaui. Et arguit sic. Nihil eq̄pollet ꝑfe/
cte cōplacētie volūtatꝫ qḋ ē min⁹ ea: bonitate:
eligibilitate: v̄tute: ꝛ delectatōe. ꝛ est cōmune
malis. Sꝫ oīe se cōpatiēs cuꝫ sūma miseria
volūtatꝫ est min⁹ ꝑfecta cōplacētia volūtatis
bonitate: eligibilitate: v̄tute: ꝛ delectatōe. ꝛ est
cōmune mal'. ꝑ nihil se cōpatiēs cū sūma mi/
seria volūtatꝫ eq̄pollet ꝑfecte cōplacētie volū
tatis. Et ista ɔclō est maioꝛ supi⁹ ꝑ me nega/
ta. ꝑ ꝛc. Maioꝛ isti⁹ rōnis ptꝫ. Qꝛ nihil cō/
mune malis eq̄pollet ei qḋ ɔuenit solū bonis
Sꝫ ꝑfecta cōplacētia volūtatis ɔuenit solū
bonis. Etiā illud qḋ ē min⁹ altero n̄ eq̄pollet
ei respectu cui⁹ dꝛ min⁹. alias ineq̄le esset eq̄le
Patꝫ etiā minoꝛ. qꝛ notū est ꝙ oīe se cōpati
ens cū sūma miseria volūtatꝫ ē cōmune mal'.
Etiā notū est ꝙ oīe tale ē min⁹ bonitate eligi
bilitate: v̄tuositate: ꝛ delectabilitate q̄ ꝑfecta
cōplacētia volūtatꝫ. qꝛ ꝑ hmōi cōplacētiā cū
sit beatifica excludit oīs miseria. Propt qḋ se
quit nccīo ꝙ nihil causatū i dānato eq̄pollere
p̄t ꝑfecte cōplacētie volūtatꝫ. Multa etiā
alia q̄ ad istā primā ɔclusionē adducit iste so
ci⁹ i isto q̄rto suo p̄ncipio. q̄ ad p̄sens n̄ repeto
qꝛ ex p̄cedentibꝫ meis dictꝫ clare ptꝫ ad ea so/
lutio. Ad istā igit rōeꝫ dicēdū ꝙ accipiēdo Respōsio.
cōplacētiā volūtatꝫ causalit mō q̄ dictū ē sup̄
i ꝓcessu tercij principij. tūc minoꝛ h̄ assūpta n̄
est v̄a. qꝛ de⁹ in intellectu dānati homis p̄t de
sua absoluta potētia causare talē effectū q̄ nō
est minoꝛ bonitate: eligibilitate: virtute: ꝛ dele
ctatōe q̄ effect⁹ causat⁹ vl' causabil' i intellectu
ex ꝑfecta cōplacētia volūtatꝫ. Qꝛ eoip̄o ꝙ tal'
causalitas cōplacētie volūtatꝫ ē de genere cau
se efficientis. vt supi⁹ dictū ē. igit de⁹ imediate
p̄t illū effectū efficere ꝑ seip̄m. Nec erit iste ef/
fect⁹ sic a deo causat⁹ cōis malis. qꝛ posito p̄di
cto casu. tūc ille effectus nō erit i malo ꝭm ꝙ
mal⁹ est. sꝫ erit i eo ꝭm ꝙ beat⁹ est. qꝛ nō esset il
le effect⁹ in ꝑuersa volūtate illi⁹ hoīs ꝭm quā
ip̄e est mal⁹ ꝛ dānatus. sꝫ esset in suo intellectu
ꝭm quē ip̄e est gloriosus ꝛ beat⁹. Ad ꝓba/
tionē illius minoris dicendū ꝙ quāuis illud
qḋ se cōpatit cū summa miseria voluntatꝫ na
turaliter ꝛ ꝭm cursum cōmunem. sit cōmune
malis. ꝛ sic minus ꝛc. tamen illud qḋ ꝑ diui
nū p̄cise miraculū modo supradicto cōpatit
secū summā miseriā voluntatꝫ. nō oportet ꝙ sit
cōmune malis. nec q̄tū in se est min⁹ esset eli
gibile q̄ effect⁹ ꝑfecte cōplacētie volūtatꝫ. qꝛ
visio dei cū tali effectu eq̄ delectabil' esset itelle
ctui. sic si ei assisteꝫ cō perfecta cōplacētia vo
luntatꝫ. nec tn̄ ex h̄ remitteret miseria volūta/
tis. eo ꝙ modo quo dictū pri⁹: ip̄a volūtas a
perceptōne omniū bonoꝝ que de⁹ causaret in
intellectu penitus suspenderetur. Et hec

de pma ɔclusiõe isti⁹ socij ad p̄sens sufficiat.

Processus primi principij circa secūdā cō/clusionē.

Secūda cōclusio isti⁹ reuerēdi mgr̄i est hec. ꝙ simpliciter est impossibile et ɔ̄dictionē iplicat beate fruitōis actū ⁊ actuale dei odiū simł esse i eadē volūtate. Qꝛ ois hn̄s actū btifice fruitōis est accept⁹ deo ⁊ est amic⁹ dei. Sꝫ null⁹ habens in sua volūtate actuale odiū dei est accept⁹ deo vł est amic⁹ dei. ergo si idē hō simł in sua volūtate haberet beatā fruitionē ⁊ actuale odiū dei. tūc idē hō simł eēt accept⁹ deo: ⁊ nō esset accept⁹ deo. ⁊ esset amicus dei: ⁊ nō esset amic⁹ dei. Sꝫ istud est simpliciter impossibile. cū sit manifesta ɔtradictōis implicatio. ergo illud ex q̄ sequit̄. s. beatā fruitionē ⁊ dei odiū simł esse in eadē volūtate est simpliciter impossibile.

Conclusio mgr̄i petri

Huic ɔclusiōi directe nō ɔtradico. sꝫ ꝑ tanto. qꝛ iste soci⁹ reuerend⁹ a volūtate pfecte deū odiēte videt̄ de necessitate excludere omnē delectationē. ⁊ maxime delectatōez tantā q̄ta est in beata fruitōe. ideo hmōi dicti oppositū ego posui. ⁊ q̄ ad h̄ ɔclusio mea est hec. ꝙ in volūtate dānati hominis de⁹ pt̄ d̄ sua absoluta potētia causare tātā delectatōez q̄ta est in beata fruitōe. nō obstāte ꝙ i illa volūtate pmaneat pfectū ⁊ actuale dei odiū.

Conclusio fratris thome ordinis sācti augustini.

Hāc ɔclusionē pbo sic. Omne illud pt̄ de⁹ qd̄ nō implicat ɔtradictōez. sꝫ huiusmodi delectatōez eē i volūtate actuał̄r ⁊ pfecte deū odiēte nō implicat ɔtradictōez. ergo ⁊c. Maior ē manifesta apud quēlibet theologū. Minorē pbo. qꝛ si implicaret h̄ aliq̄ contradictio. vel h̄ essꝫ ꝑ tāto ꝙ talis delectatō necessario tolleret odiū tanq̄ aliq̄d formał̄r sibi repugnās. vel ꝑ tanto ꝙ saltē remitteret odiū ⁊ ꝑ ɔseq̄ns nō posset esse odiū pfectū. Non ratōe primi. qꝛ q̄uis amor ⁊ odiū respectu ei⁹dē obiecti f̄m suū esse pfectū nō possint esse simul ⁊ semel in eadē voluntate. tñ delectatio ⁊ odiū nō vident̄ habere mutuā repugnātiā nisi sit talis delectatio q̄ innascit̄ ex amore illius obiecti qd̄ odit̄. Sꝫ de⁹ pt̄ p̄dictā delectatōez de q̄ posui p̄sentē cōclusionē creare i illi⁹ hois volūtate s̄b rōne ideali absq̄ h̄ ꝙ moueat illā voluntatē ad aliquē actū amoris s̄b rōe obiectali. g̃ hmōi delectatio nō videt̄ habere repugnantiā cū dei odio. ⁊ ꝑ ɔseq̄ns poterit simul esse in eadē volūtate. Nec rōe scd̄i. qꝛ hmōi delectatōe creata i illa volūtate possꝫ de⁹ suspēdere cognitōez illi⁹ hois taliter ꝙ nullo modo pcipet a q̄ tantū donū delectatōis recipet. ⁊ ꝑ cōsequēs deū nō min⁹ q̄ pri⁹ odiret. qꝛ q̄uis hō magnū donū recipet ab aliq̄ quē mortaliter odiret. tñ si hmōi donū ignoraret ab illo sibi puenire quē odit. tūc nō min⁹ eū odiret post illi⁹ doni receptōez q̄ ante. Etiā ratō quā iste reuerend⁹ soci⁹ adducit ꝑ sua ɔclone nō est ɔtra me. qꝛ q̄uis ille q̄ habet actū beate fruitōis formał̄r necessario sit amic⁹ dei. eo ꝙ talis sit act⁹ pfecte ⁊ ɔsūmate dilectōis. tñ qꝛ p̄dicta delectatio nō esset causata ex actu dilectionis seu amoris. sꝫ ex actu creatōis. ideo nō esset necesse habentē talē delectatōez esse amicū dei vł esse acceptū deo. qꝛ tał act⁹ nō eēt donū grē gratū faciētis: sꝫ tantūmodo grē grat̄ date.

Processus scd̄i principij circa secundā cō/clusionē.

Sꝫ ɔ̄ ista arguit p̄dict⁹ reuerēd⁹ socius ⁊ mgr̄ in scd̄o suo principio. ⁊ volens ꝓbare ꝙ ista ɔclusio quā posui implicet cōtradictionē. supponit ꝙ p̄dictū effectū quē dico deū posse creare i volūtate dānati hois causet i volūtate luciferi. ⁊ h̄ faciat eq̄ pfecte sic̄ causat⁹ est in beata v̄gine. Hoc supposito arguit sic. Quicūq̄ est eq̄ pfecte beat⁹ sic̄ beata virgo ille eq̄ est accept⁹ deo ⁊ amic⁹ dei sic̄ beata v̄go Sꝫ casu p̄dicto posito lucifer esset eq̄ beat⁹ sicut glīosa virgo. g̃ lucifer erit eq̄ accept⁹ deo ⁊ amic⁹ dei sicut beata virgo. Et tūc ꝑ cōplemento elenchi ip̄e ad oppositā ptē arguit sic. Null⁹ dānat⁹ habēs pfectū dei odiū est eq̄ accept⁹ deo ⁊ eq̄ amic⁹ dei sic̄ beata v̄go. sꝫ lucifer est dānat⁹ ⁊ pfecte odit deū. g̃ lucifer nō est eq̄ accept⁹ deo sicut beata v̄go. Cōclusiones istoꝝ syllogismoꝝ sibi mutuo ɔ̄dicūt. ⁊ tñ ut ip̄e ait ambe sequnt̄ ex dictis p̄dicte mee cōclusionis. g̃ dicta in illa ɔclone implicāt ɔ̄dictionē.

Petrus ɔ̄ conclusio/nē thome.

Hic dico ꝙ ista ɔ̄dictio nō sequit̄ ex dictis meis. Ad pbatōez dico ꝙ minor pmi syllogismi nō habet ex dictis meis. Dato ei ꝙ de⁹ s̄b rōne ideali i volūtate luciferi crearet tātā delectatōez q̄ta est illa delectatio q̄ sequit̄ actū fruitōis v̄ginis glīose. tñ ex h̄ ip̄e lucifer nō esset beat⁹. qꝛ sibi deficeret omis act⁹ diuine dilectionis. sine qua dilectōne nulla volūtas potest vere esse beata. Sed beata virgo habet perfectissimā dei dilectionē. ⁊ per cōsequēs habet verā fruitionē. in qua cōsistit v̄a beatitudo cuiuslibet volūtatis rōnalis creature. Deceptio ergo in isto argumēto ex hoc puenire videtur. ꝙ iste soci⁹ nō attendit ꝙ mł̄ sec⁹ est loqui de delectatōne de qua pcedit mea conclusio. et de beata fruitione de qua procedit sua conclusio. Quadruplex eñ patens est differentia inter beatam fruitionem. ⁊ predictā delectationem. Nam huiusmodi

Responsio thome.

delectatō si poneref non esset act⁹ dilectōis. sʒ esset act⁹ p creatōeʒ pduct⁹. Fruitio aūt beata ē act⁹ pfecte ⁊ ɔsūmate dilectōis. vl' ē ipamet pfecta ⁊ ɔsūmata dilectō. Et ex h̄ sequit̄ scd'a differētia. s. q̄ h̄mōi delectatio nō esset act⁹ elicit⁹ ab aliq̄ volūtate creata. ita cm̄ se h̄ret volūtas creata respectu illi⁹ delectatōis receptiue q̄ t̄n nō h̄ret se respectu ei⁹ elicitiue. Sʒ beata fruitio ē act⁹ a volūtate beata elicit⁹. cū sit act⁹ p̄e dilectōis. Tercio differūt. q: h̄mōi delectatio ñ causaref sb rōe obiectali a diuia bonitate obiectiue mouēte ipaʒ volūtatē. q: sic iā dictū est ipa pduceref sb rōe ideali a diuia volūtate creatiue efficiēte. Sʒ ecōtra act⁹ fruitionis pfecte causat̄ sb rōe obiectali a diuina bonitate i ipa beata volūtate. Differūt etiā q̄rto. q: tal' delectatio ñ esset donū gr̄e gratuʒ faciētis. sʒ solū essʒ donū gr̄e gratis date. ⁊ iō cōicabilis esset iimico. Sʒ beata fruitio cū sit act⁹ pfecte charitat̄ ē donū gr̄e gratū faciēt̄. ⁊ p ɔ̄ñs nulli hosti vel inimico est cōicabilis.

Petrus ɔ̄ thomā. Deinde arguit iste venerabil' soci⁹ ɔ̄ illud qd̄ dixi. q̄ pdictā delectatōneʒ de⁹ p̄t causare i volūtate tali. q̄ t̄n ille q̄ recipiet eā nō pcipiet a q̄ t̄m donū r̄cipiat. Q: frui est amore alicui inherere ppter seipm̄. Sʒ null⁹ p̄t amore inherere ei quē prius ignorat. Et cōfirmat̄. Q: fruitio essentiali ordie p̄supponit cognitionē. fruimur em̄ cognit̄. quib⁹ volūtas ppt̄ seipā delectata ɔq̄escit. vt ait beat⁹ aug. Ad

Respōsio thome. istō p̄ʒ ex p̄dict̄. q: dato q̄ ad actū b̄tē fruitōnis qui obiectiue a diuia bonitate causat̄. ⁊ a volūtate beata elicit̄ cognitio esset necīo p̄exigita. t̄n ad recipiēdū supradictā delectationē a deo creatiue pductā. nō esset necessaria noticia ei⁹ a q̄ pduceref. Mlta em̄ dona de⁹ possʒ in homie creare. q̄ t̄n nō aduerteret hō a solo deo pcedere. Etiā posset dici q̄ q̄uis fruitio p̄supponat cognitōeʒ ordie essentiali. accipiendo ordinē essentialē p ordie naturali qui ponit̄ esse i reb⁹ f̄m potētiā dei ordinatā. t̄n deus q̄ est istius ordinis ⁊ nature ɔditor. de sua potētia absoluta hunc ordinē p̄t immutare. Et iō sic accidēs ordie naturali p̄supponit sbam ⁊ t̄n diuia virtute p̄t esse sine sbstantia. sic q̄uis act⁹ fruitōis p̄supponat cognitōeʒ ordie naturali. t̄n h̄uc actū de⁹ posset causare de sua absoluta potētia i rōali aīa absq̄ cognitōe p̄uia. sic etiā in plogo primi libri declaraui. Et ideo dato q̄ ista delectatio de qua pcedit mea ɔclusio esset v̄a fruitio. adhuc de⁹ de sua potētia absoluta posset eaʒ causare in aīa nulla m̄ cognitōe p̄uia. ideo ⁊c. Et q: dixi in istis

Processus

duob⁹ principijs ɔclusionē meā positā de p̄dicta delectatōe nō ɔtradicere directe ɔclusioni isti⁹ reuerēdi mḡri. quā ipe posuit d̄ beata fruitōe. igit̄ i tercō suo principio ipe vult ostēdere q̄ ego necessario habeā dicere ɔclusionē meā directe eē ɔtradictoriā sue ɔclusioni. Et h̄ ōndit ex trib⁹. Primo q: ego vt ipe ait i primo meo principio q̄ñ ɔtra dicta sua respōsi reduxi dicta sua ad tria pūcta seu ad tres ɔclusiones. ⁊ posui tres oppositas ɔclusiōes. tercij principij cōtra scd'aʒ ɔclusionem

Secūdo q: vt iste socius ait ego ponēdo istā secundā ɔclusionē dixi. q̄ p dei potētiā absolutā tota entitas ⁊ delectatio existēs in actu fruitōis ⁊ odiū ipsi⁹ dei simul possūt esse i eadem volūtate. Sʒ planū est q̄ tota entitas ⁊ delectatio existēs i fruitōe nō p̄t poni nisi ponat̄ ipa fruitio. ergo ɔclusio mea f̄m verba iā dicta directe videt̄ ɔtradicere ɔclusioni isti⁹ reuerēdi mḡri. Tercio h̄ ideʒ pbat ex rōne mea. q: sicut ipe ait p rōeʒ meā infert̄ ɔclusio q̄ directe ɔ̄dicit sue ɔclusioni. Ad primuʒ Solutio. dico q̄ veʒ quidē est q̄ ɔclōnē primā ⁊ terciā Ad. 1. posui directe oppositā p̄me ⁊ tercie ɔclusioni isti⁹ reuerēdi socij. Sʒ scd'aʒ ɔclōnē ñ posui directe ɔ̄ suā ɔclōnē scd'aʒ. sʒ magi̇̄ ɔ̄ sua incidentia dicta. q̄b⁹ videbat̄ innuere simpl'r esse impossibile volūtatē pfecte deū odientē h̄re i se aliquā delectatōeʒ. Ad scd'm dico q̄ ego Ad. 2. i rescripto meo nō sic habeo. ⁊ si illa v̄ba inueniunt̄ i cartula quā misi huic socio reuerēdo. sic b̄n credo. q: eā cū festinatōe scripsi. ppter qd̄ v̄ba singl'a nō t̄m limaui put debui. ⁊ ad meū ppositū h̄mōi v̄ba reducendo. dico q̄ li et nō debet ibi accipi copulatiue sʒ expositiue ⁊ act⁹ fruitōis nō debet ibi accipi formalit̄ sed eq̄pollēter. vt sit sensus. tota entitas et p id ē delectatio existens i actu fruitōis ñ formal'r sʒ eq̄pollēter accepto ⁊ odiū ip̄i⁹ dei p̄nt sil' se cōpati i eadē volūtate Ad terciū dicēdū q̄ Ad. 3. falsuʒ assumit̄. Q: ex rōe mea debite plata nū q̄ p̄t inferri ɔcl'o directe ɔ̄dicēs scd'e ɔclōni isti us reuerēdi socij. vt p̄ʒ cuilibet meā rōeʒ diligēter intuēti. Deinde iste reuerēd⁹ soci⁹ ⁊ Instantia mḡr dicit. si ratō mea ɔcludit delectatōeʒ illā creatā sb rōne ideali posse sil' esse cū pfecto dei odio. tūc p eādē rōeʒ ɔcludet̄ q̄ act⁹ b̄tē fruitionis i eē suo pfectissimo sil' possit eē i eadē volūtate cū pfecto dei odio. Unde ipe arguit sic. Deus potest actū perfectissimū beate fruitōis causare in aliqua volūtate. ⁊ suspēdere iudicium rōnis in tantū q̄ recipiens h̄mōi actum nō pcipiat a q̄ talē actū recipiat. q̄ p̄t facere q̄ aliq̄s i sua volūtate actū pfectū b̄tē fruitōnis

habeat. et tñ ipm deũ odiat. Cõseqntiã habeaz ɔcedere vt ipe ait ppter eã q̃ posui i rõne mea. Dicit etiã q añs ñ possim negare. Ad istud dico q hmõi añs ɔstãter nego. qz dato q omne iudiciũ rõnis de⁹ suspẽderet. adhuc posito actu beate fruitõis ppriе dicto ipa volũtas pciperet obiectũ circa qd talẽ actũ eliceret. et a q̃ obiectiue ad eliciẽdũ hmõi actũ moueret. Secus aũt ẽ de illa delectatõe de q̃ fit mẽtio i mea ɔclõne. ac etiã rõe. qz eo ipo q talis delectatio a deo creatiue pduceret. et a volũtate ñ eliceretur. nec obiectiue ad eliciendũ volũtas moueret. ideo suspẽso rõis iudicio ipa volũtas nullo mõ posset expiri a q̃ reciper hmõi delectatõnẽ. Etiã hmõi delectatio nõ habet aliquã formalẽ repugnãtiã ad odiũ dei. ideo formando pdictã rõez d̃ hmõi delectatõe. tũc ɔcedenda est ɔñtia. et vez infert ɔsequẽs. Sz act⁹ fruitionis pprie dicte habet formalẽ repugnantiã ad odiũ. ideo pdictã rõez formãdo d̃ fruitõe pprie dicta sic formauit eã ɔ̃ me pdict⁹ sociꝰ reuerẽd⁹. tũc nihil valet pdicta rõ. qz deficit i añcedẽte et ɔñtiã et ɔseqnte. Ista igit ratõ qm format iste soci⁹ nõ est silis rõni mee. qz dato q illa ɔñtia formet i terminis p me ɔcessis et positis. tũc ɔñtia necessaria a vo añcedente pcedit ad vez ɔñs. Sz i rõne formata p istuz sociũ reuerẽdũ absq̃ vlla necitate ɔñtie a falso añcedente pcedit ad impossibile ɔñs. implicans formalẽ repugnãtiã terminoz. Aliq ɔ̃ ista dixit iste reuerend⁹ soci⁹ in q̃rto suo pncipio que ad p̄sens non repeto. qz eoz solutio patet ex iã dictis. In omibꝫ em̃ illis q̃ iste soci⁹ reuerẽdus i illo q̃rto pncipio q̃tũ ad istaz ɔclusionẽ ɔ̃ me ponit semp supponit q ex dictis meis sequat deũ posse actũ beate fruitõis formaliter et pprie acceptũ causare i volũtate hoĩs. taliter q ille hõ nllo modo pcipiat a q̃ causet talis act⁹. Fundatũ isti⁹ dicti trahit ex h̃ q ego dixi superi⁹ q de⁹ d̃ absoluta sua potẽtia pt suspẽdere intellectũ ne aliq̃d cognoscat de his q̃ sunt in ipa volũtate. Posui etiã q deus d̃ sua absoluta potẽtia pt causare actũ fruitionis beate i volũtate beata nlla cognitõne p̄uia i intellectu. Sz istis duobꝫ suppositis adhuc nõ sequit illud ɔsequẽs qd soci⁹ reuerend⁹ nitit ɔtra me inferre. s. q de⁹ possit actũ beate fruitõis pprie loq̃ndo de fruitõe causare in aliq volũtate. taliter q illa volũtas penitus nõ pcipiat a q̃ hmõi act⁹ causet. qz sic dixi in rñsione pcedẽti. dato q de⁹ causaret actũ fruitõis i volũtate. et intellectũ suspẽderet ab omĩ cognitõe. adhuc volũtas pciper et expiret obiectũ a q̃ moueret ad eliciẽdũ talẽ actũ. In pl⁹ em̃ se habet pcipere q̃z cognoscere. quia q̃uis potẽtie appetitiue nõ cognoscãt. tñ dũ mouent a suis obiectis necesse est vt hmõi obiecta percipiant.

Responsio

Ercia ɔclusio

isti⁹ reuerẽdi dñi et mgr̃i ẽ. q impossibile est simpliciter et iplicat ɔtradictionẽ. naturã alicui⁹ dãnati hoĩs ipa manẽte dãnata assumi in vnitatẽ diuini suppositi. Qz illud est simpliciter impossibile q̃ posito i esse sequit simplicit impossibile. Sz isto posito in esse sequit simplicit impossibile. Maior patet. Probat minor. qz omes act⁹ assũpte nature ppter cõmunicationẽ idiomatũ attribuunt diuino supposito assumẽti. Sz dãnati blasphemãt deũ: et odiũt ipm. igit si deus assumeret naturã dãnati hoĩs ipa manente dãnata. tũc de⁹ blasphemaret deũ. et de⁹ odiret deũ. h̃ autẽ est simplicit ĩpossibile. ergo etc.

Processus primi principij circa terciã ɔclusionẽ.

Cõclusio tercia patri

P. istã ɔclusionẽ ɔfirmat iste reuerend⁹ soci⁹ sic. De⁹ nõ pt illud qd repugnat sue iusticie et dignitati. Sz deũ i vnitatẽ suppositi assumere naturã alicui⁹ dãnati ipa manẽte dãnata repugnat sue iusticie et dignitati. g̃ etc. Maior est nota. Minor pbat. qz diuine iusticie et dignitati repugnat supbũ cui⁹ supbia semp ascẽdit. et blasphemũ cui⁹ malicia semp accrescit ad summũ honorẽ assumere. Sed dãnat⁹ manẽs dãnat⁹ sic ẽ supbꝰ q ei⁹ supbia semp ascẽdit. sic ẽ blasphem⁹ q ei⁹ malicia sp accrescit. et assumere naturã creatã ad vnitatẽ diuini suppositi est ipaz ad sũmũ honorẽ assumere. qz p talẽ assũptõnez ɔstituit caput toti⁹ creature. g̃ deũ naturã alicuius dãnati ipa manẽte dãnata assumere i vnitatẽ diuini suppositi repugnat diuine iusticie et dignitati.

Sz ɔ̃ istã ɔclõnẽ posui directe ɔ̃dictoriã. s. q ñ ẽ ĩpossibile nec iplicat ɔ̃dictõnez deũ assumere naturã dãnati hoĩs ipa manẽte dãnata ad vnitatẽ diuini suppositi. Qz illd ñ ẽ ĩpossibile q̃ posito i eẽ nullũ sequit ĩpossibile. Sz posito q de⁹ aliquã naturã dãnatã assumeret ad vnitatẽ diuini suppositi ipa manẽte dãnata. nullũ ex h̃ seqret ĩpossibile. Istã ad p̄sens aliṫ ñ pbo nisi rñdẽdo instãtijs isti⁹ reuerẽdi socij q̃bꝫ nitit pbare q ad istud positũ sequat ĩpossibile. Quãdã etiã aliã rõez adduxi p ista ɔclusione in pmo meo principio. quã cũ replicatõnibꝫ factis ɔtra eã et cũ meis responsionibꝫ ad p̄sens causa breuitatis omitto. ne

Cõclusio thome ordinis sancti augu.

Respōsio. attēdiet lector p̄sentꝫ ventilatōis. Ad p̄mā
Ad.1. igit rōēs isti⁹ reuerēdi socij dicēdū. ꝙ minor n̄
est v̄a. Ad pbatōez dicēdū ꝙ licet aliq̄ dāna
ti blasphemēt deū. tn̄ m̄lti sūt dānati q̄ n̄ blas/
phemāt deū. sic patz i oib⁹ illis q̄ decedūt i so
lo originali pc̄to q̄ q̄uis nō patiant penā sen
sus. tn̄ tal'r sunt dānati ꝙ patiunt ppetuā pe/
nā dāni Etiā illi q̄ decedūt i actuali morta
li pc̄to ⁊ patiunt penā sensus ⁊ dāni. q̄uis si/
bip̄is derelicti blasphemēt deū. ⁊ odiant ip̄m
deū. tn̄ de⁹ q̄ncūq; sibi placuerit p̄t i ip̄is suspē
dere omnē actū odij ⁊ blasphemie. ⁊ oīs alte/
ri⁹ indecētie. Ex q̄ patet ꝙ si de⁹ assumeret na
turā dānatā. ppt h̄ nō esset necc̄e hmōi natu/
rā blasphemare deū vl' odire. nec p ɔn̄s deus
Ad.2. odiret deū ⁊c̄. Ad scd̄m nego minorē. Ad
pbationē patet p iā dicta. q2 si de⁹ assumeret
aliquā naturā dānatā. tūc hmōi natura n̄ pos
set elicere aliquē actū indecētie. q2 de⁹ suspēde
ret talē naturā assumptā ab executōe cuiusli/
bet act⁹ illiciti inq̄tū aliq̄ mō cederet ad irre/
Processus ... princi ... circa ter ... ɔclōnē uerentiā dei. Sz ɔ̄ ista arguit p̄dict⁹ soci⁹
⁊ mgr̄ reuerēd⁹ in scd̄o suo p̄ncipio. Et p̄mo
reducit p̄dictas suas rōes. qs dicit ex iā dictꝫ
minime fore solutas. Q2 adhuc sequit ꝙ
talis dānat⁹ assumpt⁹ sit ad maximū ⁊ sūmū
honorez. ⁊ ꝙ sit caput oīs creature. Scd̄o
dicit ꝙ ego vitādo vnū incōueniēs p p̄dictā
r̄nsionē euidēter incido in aliud incōueniēs.
q2 seq̄ret ꝙ de⁹ esset dānat⁹. ⁊ istud nō est mi/
n⁹ incōueniēs q̄ illud qd̄ volo vitare ex mea
r̄nsione. s. ꝙ de⁹ odiat deū. ⁊ de⁹ blasphemet de
um. Cōseq̄ntia patet. q2 cū supponat ꝙ talis
hō assumpt⁹ maneat damnat⁹. igit ppter cō
municatōez idiomatū seq̄ret deū assumētē ēē
dānatū. qd̄ esset nimis absurdū Ad p̄mū
Respōsio. Ad.1. dicēdū ꝙ neutra illaꝝ rationū ɔcludit ɔclusi/
onē isti⁹ reuerēdi socij. Q2 ɔclusio sua eq̄pol/
let huic ppositōi. Nō est possibile aliquā na/
turā dānatā assumi i vnitatē diuini supposi/
ti. Ista patet. q2 ambe sūt de tercio ordine mo
daliū ppositionū. Hec aūt eq̄pollet huic vni
uersali negatiue. Nullā naturā dānatā ē pos
sibile assumi i vnitatē diuini suppositi. Q2 p
positio in q̄ p̄ponit negatio signo p̄ticulari af
firmatiuo. facit eā eq̄pollere sue ɔtradictorie
Sz aliq̄s ⁊ null⁹ ɔtradicūt. ḡ de p̄mo ad vlti
mū ɔclusio isti⁹ reuerendi socij eq̄pollet huic
vniuersali negatiue. Nullā naturā dānatam
possibile est assumi ad vnitatē diuini suppo/
siti. Cū igit rōes sue solū pbent d̄ tali dānato
q̄ actual'r blasphemat ⁊ odit deū. nō posse as/
sumi ad vnitatē diuini suppositi. patz ꝙ nulla

suaꝝ rationū pbat suā ɔclōnē. q2 ɔclo ē vniū
salior q̄ ppositio pbās eā. Multe em̄ d̄ facto
sūt nature dānate. q̄ n̄ blasphemāt. nec odiūt
deū. sic ptz de ill' q̄ in solo pc̄to originali decesse
rūt. Etiā d̄ absoluta dei potētia de q̄ h̄ agit
i pposito fieri p̄t ꝙ nec lucifer nec aliq̄s alius
dānat⁹ odiat vl' blasphemet ip̄m deū. cū deus
possit omnē talē mentē taliter suspēdere ꝙ n⁹
de blasphemia nec de aliq̄ alia indecētia vale
at cogitare. iō ⁊c̄. Ad pbatōez q̄ dicit ꝙ ta
lis dānat⁹ assumeret ad sūmū honorē ⁊ ɔsti/
tueret caput oīs creature. nego vtrūq; Sicut
em̄ si fili⁹ dei assūpsisset humanā naturā d̄ ali
q̄ m̄liere peccatrice. ip̄a i pc̄tis suis manēte. n̄
ppter h̄ tal' m̄lier esset assūpta ad sūmū hono
rē. nec sibi deberet tal' honor q̄ p nūc debet geni
trici dei marie. sic si de⁹ assumeret naturā ppt
sua pc̄ta dānata. nō ppt h̄ tali nature deberet
d̄ iure sūm⁹ honor. Et sic dato ꝙ de⁹ assu/
meret naturā lapidis. ppter h̄ lapideitas nō
esset caput oīs creature. sic nec natura dāna/
ta si a supposito diuino esset assūpta. ppter h̄
ɔstitueret caput ceteraꝝ creaturaꝝ. Q, aūt
natura lapidis possit assumi ad vnitatē diui
ni suppositi. h̄ pbaui li. iij. dist. ij. arti. 1. ⁊ ibi
dē r̄ndi ad motiua opposite opinionis Ad Ad.2.
vltimū cū dicit ꝙ de⁹ esset dānat⁹. dico ꝙ esse
dānatū p̄dicari d̄ deo denoīatione q̄dā extrin
seca. nō repugnat nec iplicat aliquā ɔtradicti
onē. Sic em̄ nō obstāte ꝙ de⁹ dicit vita oīm
beate viuētiū. ⁊ sit essential'r vita. tn̄ ppter cō
municationē idiomatū denoiatōe extrinseca
dicit mortu⁹ ppter delicta nr̄a. ⁊ de⁹ q̄ est pu/
rus act⁹ dicit passus sb pōcio pylato. ⁊ pena
mortꝫ dānat⁹. sic si de⁹ assumeret naturā dam
natā. ip̄e denoiatione extrinseca nihil i ip̄o rea
liter ponēte diceret dānat⁹. nō obstāte ꝙ ip̄se
sit i seip̄o realiter ⁊ essentialit sal⁹. ⁊ etiā causa/
liter sal⁹ oīm saluandoꝝ. Quid em̄ magis re
pugnat ꝙ sal⁹ dicat dānata. q̄ ꝙ vita dicatur
mortua. Si em̄ vna istaꝝ p̄dicationū vel de/
nominationū deberet r̄pugnare penit⁹ ip̄i deo
tūc mag' videret sibi repugnare ēē mortuū q̄
esse dānatū. q2 p ēē mortuū mag' recedit vna
q̄q; res a suo ēē: q̄ p esse dānatū. nā esse dāna
tū p̄supponit esse. Cū igit esse sit ppriissimū
ip̄i deo. ⁊ ppriissime d̄ ip̄o p̄dicet. vt patz i glo
sa sup illo v̄bū Exodi. 3. q̄ dixit dn̄s ad moi
sen. dic filijs isrl'. q̄ est misit me ad vos. Et ibi
dē ait de⁹. Ego sū q̄ sū. Igit si aliq̄ repugnan/
tia esset i p̄dictꝫ appellatōnib⁹. tūc mag' repu
gnaret deo ꝙ diceret mortu⁹: q̄ dānatus. Q2
vnicuiq; rei mag' videt repugn̄re tale p̄dicatū

quo magis distrahit illud qd̄ hmōi rei ē magis eēntiale z ppriū. Sz esse ɔuenit deo essentialiter z ppriissime. Multa etiā alia exēpla possent adduci ad istud ppositū ex dictis beati aug. q̄ ait. Infirmitas mūdi deo iposuit vt panis esuriret. fons vite sitiret. virt⁹ infirmaret. z vita eterna moreret. Per quācūq3 viā iste reuerēd⁹ soci⁹ ōnderit mihi ñ eē iplicatōez ɔ̄dictōis i istis denoiatōibꝫ. p ɔsilez viā ego ostē dā sibi ñ eē rpugnāniā i isto p̄dicato q̄ diceret de⁹ ē dānat⁹. Et p ɔ̄ns ptz ɔclō pncipal'. s. ꝙ possibile ē aliquā naturā damnatā assumi ad vnitatē diuini suppositi. qꝛ h̄ ē possibile. q̄ posito in eē nullū seq̄t ipossibile vl' repugnās. vt ptz i lib. poz. Sz isto posito i eē nullū sequit ipossibile vl' repugnās. vt ptz ex p̄dictis. g̃ zc.

Processus tercij pncipij circa terciā ɔclōnē. Sz ɔ̄ ista arguit p̄dict⁹ reuerēdus soci⁹ z mgr̄ i tercio suo pncipio sic. Illa appellatio q̄ derogat diuio honori mīm ꝙ ñ pt d̄ deo pferri sine blasphemia magis repugnat deo q̄3 illa q̄ extollit ei⁹ sapiētē benignitatē. Sz deū esse dā

Instantia prima. natū ñ pt dici sine blasphemia. Et illa p̄dicata q̄ ponunt i autoritate bti aug. extollūt dei sapiētē benignitatē. g̃ zc.

Respōsio. Dic nego minorē q̄tū ad pmā ptē sui. qꝛ dato ꝙ de⁹ assumeret naturā dānati hois. tūc q̄uis eē dānatū derogaret digni tati illi⁹ assūpte hūanitatis q̄ rōne sue culpe esset dānata. tñ in nllo derogaret dignitati diuie. eo ꝙ d̄ deo hmōi p̄dicatio ñ sīficat rōne alicui⁹ intrinseci z p se. s3 solū extrisece z q̄si accidēs. Propt qd̄ casu p̄dicto posito. tūc absolute loq̄ndo ista ppositio q̄ dicit de⁹ ē dānat⁹ esset falsa nisi adiungeret fm assūptā hūanitatē. Sicēt etiā p nūc ista ñ ē v̄a. de⁹ ē mortu⁹. nisi expmat vl' sbintelligat fm assūptā hūanitatē. z h̄ p tāto. qꝛ esse mortuū p̄dicatū d̄ deo nihil minuit vl' distrahit de vita q̄ est de⁹. z q̄ ɔuenit deo intrinsece. s3 solū distrahit vitā assūpte hūanitatis. sic p̄dicto casu posito eē dānatū nihil distraheret seu minueret d̄ salute z btītudīe intrinsece deo ɔueniēte. sed solū tolleret salutē hūanitatis assūpte. Et cū dicit i scd̄a pte minoris ꝙ p̄dicata i autoritate augustini posita extollūt dei sapiētē benignitatē. sic dico i pposito. ꝙ iā dicto casu posito. tūc eē dānatū extrinseca denoiatōe d̄ deo p̄dicatū extolleret dei omipotētē maiestatē. qꝛ p hmōi p̄dicatōez nobis insinuaret ꝙ de⁹ oīa pt q̄ simpliciter ñ implicāt ɔ̄dictōez. z maxime i pmo mō dicēdi se. qꝛ multi z magni doctores tenent. ꝙ dei omipotētia etiā se extēdit ad illa q̄ ɔ̄dictōez implicāt i secūdo modo dicēdi p se

Instantia secūda. seu penes secūdū modū ɔsiderātis. Scd̄o qꝛ dixi superi⁹ r̄ndendo ratōibꝫ isti⁹ reuerēdi socij. ꝙ de⁹ posset si vellet naturā damnatā suspendere ab omī actu blasphemie z cuiuslibet alteri⁹ indecētie. Cōtra h̄ dicit iste soci⁹ ꝙ istud nō est ad ppositū. qꝛ ɔclusio sua supponit sic ipe ait. ꝙ talis assūpt⁹ maneat blasphemus z ꝙ nō suspēdat ab actu cuiuscūq3 indecentie. Et h̄ vt ait etiā ego i ɔclōne mea debeo supponere. alias ɔclusio mea nō ɔ̄diceret cōclusioni sue. Scd̄o q̄ ad h̄ ipse petit a me. vtrū necesse sit deū suspendere talē dānatū ab actu odij z blasphemie. vl' nō. Si ē nccē. tūc causā isti⁹ necessitatis debeo ōndere. Si nō est necesse. tūc de⁹ poterit ipm assumere absq3 tali suspēsione. z p ɔseq̄ns vt iste soci⁹ mihi imponit ego habeo concedere qd̄ hucvsq3 negaui.

Ad primū dico ꝙ salua reuerētia isti⁹ socij nec ex suo dicto. nec ex scripto patere potuit ꝙ ɔclusio sua tm̄ deberet itelligi d̄ talibꝫ dānatis q̄ actualit deū odiūt z blasphemāt. qꝛ ipe absolute i duobꝫ suis pncipijs p̄cedētibꝫ z pnult z scripsit hāc ɔclusionē mō q̄ superi⁹ est expssa. Et qꝛ vt sic ista ɔclusio ad pl'a se extēdit q̄3 pbatōes assūpte in duabꝫ suis rōibꝫ. ideo dixi in scd̄o meo principio ꝙ neutra suarꝫ ratiōnū pbat suā ɔclusionē. Nā minor vtriusq3 pbatōis in q̄ fit mētio de blasphemo. vl' itelligit vniuersaliter d̄ omī dānato. z tūc est falsa. vt patet ex p̄dictis. vl' restringit p̄cise ad talez dānatū actualiter deū odiētē z blasphemātez z tūc minor est pticularior ɔclōne. z ɔseq̄ns nihil ɔcludit. qꝛ i nll'a figura ɔclusio est vniuersalior quacūq3 pmissarꝫ. Ad scd̄m dicēdū ꝙ ad istā inq̄sitionē ego nō teneor r̄ndere. qꝛ ad ostēdendū ꝙ rōes isti⁹ reuerēdi socij nō cōcludāt suā ɔclōnē. sufficit mihi ꝙ de⁹ possit suspēdere talē dānatū ab omī actu cuiuslibet indecētie. Etiā dato ꝙ nō esset nccē deū suspēdere hmōi dānatū. ppter hos nō opteret me cōcedere aliq̄d qd̄ hucusq3 negaui. sic iste soci⁹ mihi iponit. qꝛ licet hucusq3 nō affirmauerim deū posse assumere naturā dānatā actualiter blasphemātē z odiētē deū. h̄ tñ hucusq3 explicite nō negaui. Pro nūc tñ dico. ꝙ priusq̄3 talis natura assūpta esset ad vnitatē diuini suppositi. tūc nccē esset eā suspēdi ab omī actu mortal' pcti. qꝛ si suppositorꝫ est agere. vt videt dicere phs. i. methaphi. tūc cū illa natura q̄3diu est assūpta nō possit agēdo inniti alteri supposito q̄3 diuio. igit si illa natura aliqd̄ pctm̄ cōmitteret. tūc hmōi pctm̄ diuino supposito esset attribuēdū tanq̄3 pncipio qd̄. q̄uis ab illa dānata natura p̄cederet tanq̄3 a

Respōsio. Ad. 1.

Ad. 2.

pncipio q. Idē eñ act⁹ q reducit̃ i naturā tā/ q̃z in pncipiū q. reducit̃ in suppositū tanq̃ in pncipiū qd. Istud aūt iplicaret ꝯdictōez. q2 si de⁹ peccaret. tūc de⁹ nō esset pura bonitas. ꝛ ꝑ ꝯñs de⁹ ñ esset de⁹. Itē q2 dixi ꝙ tal' natura dānata ñ assumeret̃ ad summū honorē. nec cōstitueret̃ caput ois creature. Igit̃ ꝯtͥū isti⁹ ꝓbat iste soci⁹ reuerēd⁹ sic. Ois creatura q as sumit̃ ad esse deū. illa assumit̃ ad sūmū hono/ rē. Sȝ ꝑdicto casu posito tūc tal' hō dānatus assumit̃ ad esse deū. cū assumat̃ ad esse diuini suppositi. ḡ assumit̃ ad sūmū honorē. Etiā verū erit dicere. ꝙ illi nature assūpte sbiecta ē ois creatura. ꝛ ꝑ ꝯñs ipa erit caput ois creat̃e.

Instantia tercia.

Rñsio. Ad istō dico ꝙ creaturā assumi ad esse deū pt dupliciter itelligi. Uno mō ꝙ tal'r assumitur ad esse deū. ꝙ cū h̄ assumit̃ ad esse grē ꝛ glorie ꝑin plenitudinē istoꝝ esse. Alio mō ꝙ tal'r assumit̃ ad dei eē. ꝙ tñ ab eo seiūgit̃ ꝛ excludit̃ esse grē ꝛ glie. Pͥmo mō ꝯcedo maiorē. Sȝ scdo mō nego eā. Q2 sic dei filiū ꝯcipe mēte ꝛ corpe mō q ꝯcept⁹ fuit i gliosa ꝟgine. est sūmi honoris. tñ si iste due ꝯceptōes ab inuicē se/ pararent̃. tūc mlto felici⁹ digni⁹ ꝛ honorabilius esset dei filiū ꝯcipe mēte ꝛ nō corpe. q̃z cor/ pore ꝛ nō mēte. vt pꝫ ꝑ btū aug. in li. de sctā ꝟginitate. sic in ꝓposito q̃tūis assumi ad esse diuini suppositi mō q fuit assūpta hūanitas dñi nr̄i ihu xpi. s. cū iclusione plenitudis grē gratū faciētis ꝛ glie beate ac ois ꝟtutis q̃tuite sit assumi ad summū honorē ꝛ dignitatez. tñ vbi hec ab inuicē sepant̃. tūc assumi ad minimū gradū grē ꝛ btē glie. est assumi ad maiorē honorē q̃z sit assumi sine h̄is ad eē deū denoiatione extrinseca nihil ponēte formal'r i ipa natura assūpta. Q2 cū honor sit exhibitio reue/ rentie i testimoniū ꝟtut̃. vt pꝫ. i. ethi. sequit̃ ꝙ ille ad maiorē honorē ab ipo deo assumat̃. cui ꝑ hmōi assūptōez maior virt⁹ cōicat̃. Sȝ qñ ꝑdicte assumptōes ab inuicē sepant̃. tunc maior virt⁹ cōicat̃ ei qui assumit̃ ad esse grē ꝛ glie absq̃ assūptōe ad esse diuie ꝑsone. q̃z ecō/ uerso. ḡ q assumit̃ ad esse grē vl' glie sine eo ꝙ assumat̃ ad esse diuie ꝑsone ad maiorē hono/ rē assumit̃ q̃z ecōuerso. Immo si bñ ꝑensat̃ vis isti⁹ rōnis. tūc casu ꝑdicto posito illa natura dānata nō solū nō assumeret̃ ad summū ho/ norē. verū etiā ad nullū honorē assumeret̃. q2 nll'a virt⁹ a deo assumēte sibi cōicaret̃. Et ꝑ h̄ etiā pꝫ ꝙ nec caput ois creature ꝯstitueret̃ nec aliq creatura sibi esset sbiecta. q2 ꝑ se loq̄ndo nll'a creatura aliq̄d ab ipa recipet. nec aliq sup ceteras creaturas a deo sibi collata eēt po/ testas. Sec⁹ aūt est d̄ natura assūpta a verbo diuino. q2 hō xp̄s morte sua liberauit nos a morte eterna. ꝛ eleuādo hoies ad supnā patriam restaurauit angeloꝝ ruinā. etiā illi homi assūpto data ē a deo ois ptās i celo ꝛ i terra. vt ipemet fatet̃ Matth. vlti. c. ideo ille hō rōa/ biliter ꝛ merito dicit̃ ꝛ ē caput toti⁹ creature. q2 de⁹ pr̄ dādo illi homini oēm ptātez exalta/ uit illū ꝛ dedit illi nomē qd̄ est sup oēe nomē vt in noie ihu oēe genu flectat̃ celestiū terre/ striū ꝛ infernoꝝ. vt ait apl's ad phil'. ij. Nihil aūt taliū daret̃ illi nature dānate. igit̃ dato ꝙ assumeret̃ a diuio supposito. tñ ex h̄ nō cōstitueret̃ caput ois creature.

Deinde arguit iste soci⁹ inq̄sitiue sic. Postq̃z tal' dānat⁹ esset assumpt⁹. vl' maneret i eadē dānatōe i q nūc ē vl' nō. Si dat̃ pͥmū. tūc manebit eodē mō blasphem⁹ ꝛ odiēs deū post assūptōez sic ante assūptōez fuerat. cui⁹ oppositū habet̃ ꝑ ea q ñ dixi. Cōseq̄ntia pꝫ. q2 magna ps dānatōis ipi⁹ dānati ꝯsistit i ei⁹ ꝑuersa voluntate q odit ꝛ blasphemat deū. Si dat̃ scdm̄. tūc debet ostē di mod⁹ ꝛ causa. q modo ꝛ q̄re talis dānatus manēs damnat⁹ mutet̃ i sua dānatōe. *Instantia quarta.*

Rñsio. Ad istud dico ꝙ sic est duplex btitudo sctōꝝ. s. essentialis ꝛ accidētalis. sic est duplex dānatio reproboꝝ. ꝓpter qd̄ rōnabilit̃ pt sustineri. ꝙ ꝑdicto casu posito talis hō maneret eodez mō dānat⁹ post assumptōez sic fuit añ assūptōez q̃tū ad dānationē essentialē. sȝ nō q̃tū ad dānationē seu penā accidētalē. talis eñ pena est mutabilis. sic etiā btitudo accidētal' qnq̃ dicit̃ mutari ex aliq̄bꝫ nouis euentibꝫ. Cūȝ igit̃ pena seu dānatio ꝓueniēs ex actibꝫ reproboꝝ post mortē elicitis reducat̃ ad penā accidētalē ideo ñ obstāte ꝙ talis dānat⁹ maneret i eadez dānatōe essentiali. tñ ꝓpt̃ h̄ nō maneret eodē mō blasphem⁹ ꝛ odiēs deū sic erat pͥ⁹ q̃z essȝ assumpt⁹ a diuio supposito.

Ultimo q̃tū ad ꝓcessū tercij sui pncipij arguit iste soci⁹ sic. Natura dānata assūpta a diuino supposito necario cessat ab oī actuali indecētia i agendo. ḡ necessario cessat ab oī actuali indecentia i essendo. Sȝ actualis dānatō nō est sine actuali indecētia i essendo. ḡ in tali natura as sumpta necessario cessabit oīs actual' dānatio. *Instantia quinta.*

Rñsio. Ad istud pt dici ꝙ ꝯñtia assumpta in maiori ꝓpositōe nō est ꝟa. q2 aliqd̄ esse pt cō/ petere assūpte nature qd̄ repugnat intrinsece ꝑsone assumēti. Natura eñ assūpta habet eē ꝯtingēs passibile ꝛ mortale. sȝ ꝑsona assumēs est simpliciter necesse esse purus act⁹ ꝛ oīno imortalis. Sȝ nullū agere pt cōpetere nature

assūpte qđ repugnet psone assumēti. qꝛ vt dixi supꝰ idē agere qđ ꝯuenit nature vt pncipio q. h̄ cōuenit supposito cui natura unitur penes esse suppositale tāq̄ pncipio qđ. ꝛ ideo nō cessat natura assūpta tāta necitate ab omi actuali idecētia i eēndo q̄ta necitate cessat ab

Processus q̄rti pnci/ piꝯ circa tercia ꝯclōne. omi actuali idecētia i agēdo. Sꝫ ꝯ ista iteꝝ arguit sepedictꝰ sociꝰ ꝛ mgr i q̄rto suo pncipio ꝛ pmo ꝯ ea q̄ dixi i pma solutōe pcessus pcedētis dixi em̄ ibi ꝙ pdicto casu posito tūc q̄uis eē dānatū derogaret assūpte nature honori ꝛ dignitati tm̄ i nullo derogaret dignitati psone assumētis eo ꝙ esse dānatū n̄ pdicaret de psona assumēte rōne alicuiꝰ intrinseci. sꝫ solū extrinsece ꝛ q̄si [illegible] accidēs cū additōe vel ex

Instantia prima. pssa vł subintellecta illiꝰ assūpte nature. Cōtra istđ arguit sic. Om̄e qđ v̄ificat̄ đ aliq̄ supposito rōne nature cuiꝰ est suppositū. h̄ verificat̄ de ipo rōne alicuiꝰ sibi intrinseci. Sꝫ pdicto casu posito. tūc esse dānatū verificat̄ de diuino supposito rōne nature cuiꝰ est suppositū. ḡ illo casu posito. tūc esse dānatū verificat̄ de diuino supposito rōne alicuiꝰ sibi intrinseci. Minor patet p me. Probat̄ maior. qꝛ ois natura est intrinseca supposito cuiꝰ est natura

2 P̄. arguit iste sociꝰ ꝙ omino sit absurdū cōcedere hāc ppositōeꝫ. deꝰ est dānatꝰ. qꝛ omis dānatꝰ est cū deformitate culpe ꝛ est filiꝰ ire ꝛ eterni exilij. Sed ista dicere de deo vel de aliq̄ diuino supposito nimis absurdū esse videt̄.

Respōsio. Ad.1. Ad primū dicēdū ꝙ licet maior sit v̄a loquendo de natura ppria alicuiꝰ suppositi. tm̄ ista maior cū sua pbatōe simplicit̄ est falsa loquēdo đ natura aliena a supposito eterno tpaliter assūpta. Et qꝛ minor n̄ est v̄a nisi isto secūdo mō q̄ maior euidēter est falsa. iō nō seq̄t̄

Ad.2. ꝯclo. Ad secūdū dicēdū ꝙ q̄uis maior sit v̄a loq̄ndo de eo q̄ est dānatꝰ formał̄r ꝛ intrinsece in seipo patiēs penā iustā sue dānatōis. tm̄ nō est v̄a loq̄ndo đ eo q̄ dicit̄ dānatꝰ tātūmodo q̄dā extrinseca denoiatōne. Sꝫ posito casu pdicto. tūc q̄uis natura assūpta essꝫ dānata pmo mō. tn̄ suppositū assumēs nō diceret̄ dānatū nisi scđo mō. vt patꝫ ex dictis supius. igit̄ q̄uis ex isto argumēto sequat̄. ꝙ illa natura assūpta esset pc̄to deformis ꝛ maculata. ac filia ire ꝛ eterni exilij. nihil tn̄ de his cōuinceret̄ inesse diuino supposito hmōi naturā assumenti.

Instantia secūda. Deinde qꝛ ego dixi ꝙ si talis natura dānata assumeret̄ a diuio supposito. tn̄ ppt h̄ non assumeret̄ ad summū honorē. ꝛ h̄ p tāto. qꝛ q̄n assumi ad esse gr̄e ꝛ glie separat̄ ab assumi ad esse diuine psone ꝛ ecōuerso. tūc assumi ad esse gr̄e ꝛ gł̄ie est maioris dignitat̄ q̄ꝫ assumi ad esse diuie psone. Cōtra ista arguit iste sociꝰ sic. Qual̄ est ordo int̄ aliq̄s formas. tał̄ ē ordo int̄ effectꝰ formales hmōi formaꝝ. Sꝫ inter deitatē ꝛ graꝫ est talis ordo ꝙ deitas est maioris dignitat̄ q̄ꝫ gr̄a. ipa em̄ est sūma dignitat̄ ꝛ honoris respectu cuiuscūq̄ꝫ creature. ḡ eē deū qđ est actꝰ formał̄ deitat̄ est mł̄to maioris honoris ꝛ dignitat̄ q̄ꝫ esse gr̄ū. qđ est actꝰ formał̄ ipiꝰ gr̄e. ꝛ p ꝯseq̄ns etiā patꝫ ꝙ ois creatura assūpta ad esse deū ē assūpta ad summū honorē. qꝛ est assūpta ad esse sūmū. ꝛ ad tale esse qđ ē summi honoris ꝛ dignitatis

Patꝫ etiā ex eodē ꝙ creatura assūpta ad esse dei sepatum ab eē gr̄e assumit̄ ad maiorē honoreꝫ ꝛ dignitatē. q̄ꝫ illa q̄ assumit̄ ad esse gr̄e sepatim ab esse dei. qꝛ oīm oppositū supiꝰ affirmaui. Patet etiā ex h̄ ꝙ tał̄ natura assūpta esset caput totiꝰ creature. eo ꝙ essꝫ assūpta ad esse tale qđ ē sūmi honoris ꝛ dignitat̄. puta ad esse deū. Et h̄ ꝯfirmat̄ sic. Deꝰ ē caput totiꝰ creature. Sꝫ ille hō assūptꝰ esset deꝰ. ḡ ille hō esset caput totiꝰ creature. Ad primū dicēdū ꝙ de effectibꝫ formaꝝ possumꝰ dupł̄r loq̄. Uno mō put reał̄r ꝛ formalit̄ ꝯueniūt ei qđ denoiat̄ fm̄ tales formas. sic aliq̄s dicit̄ esse sapiēs qꝛ formaliter habet i se habitū sapie. Alio mō put ꝯueniūt ei appellatiue ppt cōiunctōeꝫ ad qđdā alteꝝ. sic q̄nq̄ꝫ musicꝰ dicit̄ edificare ppter h̄ ꝙ ars musice i eodē supposito est ꝯiūcta arti edificatorie. Et tūc ad formā argumēti dicendū ꝙ pmo mō loq̄ndo de formaꝝ effectibꝫ. tūc maior est v̄a. sꝫ nō [illegible] ppositū. qꝛ vt sic ꝯcessa maiori ꝛ minori nō plꝰ habet̄ in ꝯclōne. nisi ꝙ esse deū i tribꝫ diuis psonis est nobilꝰ ꝛ maioris honoris ꝛ dignitatis q̄ꝫ esse gratū put est effectꝰ gr̄e derelictꝰ in q̄cūq̄ꝫ creatura. qꝛ esse deū formał̄r nō ꝯuenit alicui creature. sꝫ solū vni deo q̄ est pr̄ ꝛ filiꝰ et spūssanctꝰ. Propter qđ omes illatōnes q̄ sequunt̄ sūt false. qꝛ nihil formał̄r đ esse dei est i creatura assūpta. ideo si ab illa creatura assūpta excludit̄ esse gr̄e ꝛ esse ceteraꝝ formaꝝ ad dignitatē spectātiū. tūc illi creature assūpte n̄ cōpetit sūmꝰ honor. Si aūt vna formarū dat esse pmo mō ei qđ denoiat. ꝛ alia scđo mō tūc maior ppositio nō est v̄a. qꝛ nō optet ꝙ q̄lis est ordo inter formā ꝛ formā. ꝙ talis sit ordo inter effectū vniꝰ forme ꝛ effectū alteriꝰ forme. supposito ꝙ effectꝰ vniꝰ forme accipiat̄ p pprie ꝛ formał̄r. ꝛ effectꝰ alterius forme accipit̄ large. puta ex cuiusdā alteriꝰ ad ipm ꝯiūctōe cui tał̄ effectꝰ ꝯuenit pprie. Un̄ nihil phibet Respōsio.

effectum forme min⁹ digne. put est realiter ⁊ formal'r cōmunicat⁹ alicui. esse mag' eligibile q̄3 sit effect⁹ forme mag' digne. put hm̄oi effectus attribuit̄ alicui denoīatōne q̄dā extrinseca ppter piunctōē3 ad qōdā alteꝛ cui hm̄oi effect⁹ seu act⁹ puenit formalit̄ ⁊ pp̄rie. Et ex isto patet ꝙ illud qd̄ secūdo infert iste soci⁹ nō est veꝛ. qꝛ q̄uis gr̄a sit minoris dignitat' q̄3 deitas. tn̄ qꝛ gr̄a realiter ⁊ formaliter cōicat suū effectū sbiecto qd̄ informat. deitas aūt nō cōicat formal'r suū esse nature quā assumit. s3 solū cōicatōe idiomat' ⁊ extrinseca denoīatōe put tal' natura est piuncta diuino supposito cui pp̄rie ⁊ formal'r ip̄a deitas cōicat suū esse. ideo si assumi ad esse gr̄e. ⁊ assumi ad esse dei mō supradicto ab inuicē separent̄. tunc ille q̄ assumeret̄ ad esse gr̄e magis esset honorand⁹ q̄3 ille q̄ assumeret̄ ad esse dei. Na3 intrinsece i isto q̄ assumeret̄ ad esse ipsi⁹ dei nihil poneret̄ qd̄ esset dignū honore. Et p idē pat3 ꝙ nō sequit̄ illud qd̄ iste soci⁹ tercio infert. s. d̄ eo qd̄ est esse caput toti⁹ creature. Ad pfirmationē dicēdū ꝙ de⁹ pp̄rie nō dicit̄ caput creature qꝛ caput debet esse eiusdē ordis cū ceteris mēbris seu cū illis quoꝝ dicit̄ esse caput. ppt̄ qd̄ nobilissima creaturaꝝ debet dici caput respectu ceteraꝝ. ⁊ qꝛ hūanitas dn̄i nr̄i ihu xp̄i est nobilissima creaturaꝝ. qꝛ ⁊ si nō s̄m esse nature. tn̄ s̄m esse gr̄e ⁊ glie. ⁊ s̄m ptātem a deo sibi collatā in ip̄o realiter ⁊ formalit̄ existentē humanitas xp̄i excedit omnē creatura3. Jō xp̄s etiā s̄m ꝙ hō est caput oīs creature. E cōuerso aūt esset d̄ illa natura dānata. q̄ tal'r ess3 assumpta ꝙ penit⁹ careret dei gr̄a nec dignificaret̄ aliq̄ ptāte sibi a deo collata q̄ ceteris pcellet creaturis. Ultim' de soci⁹ reuerēd⁹ arguit p illud qd̄ sup̄i⁹ dixi. ꝙ talis dānat⁹ postq̄3 assūpt⁹ esset a diuio [illegible]pposito. nō maneret eodē mō dānat⁹ q̄tū ad penā accidentalē q̄uis maneret eodē mō dānat⁹ q̄tū ad dānationē seu penā eēntialē. Et arguit sic. Si qd̄ minus videt̄ inesse inest. ⁊ illud qd̄ mag'. s3 minus videt̄ ꝙ ille hō possit manere dānat⁹ dānatōne essentiali q̄3 accidētali. qꝛ eēntialis dānatio est maioꝛ ⁊ deformioꝛ q̄3 accidētal'. sicut etiā beatitudo eēntialis ē pfectioꝛ beatitudine accidētali. Dato etiā ꝙ maneat dānatio essential'. ⁊c̄ videt̄ ꝙ māeat odiū ⁊ blasphemia. qꝛ sic beatitudo essential' pn̄cipal'r psistit i fruitione seu dilectōe dei. sic dānatio essential' videt̄ pn̄cipaliter psistere in odio ⁊ detestatōne ipsi⁹ dei. g̃ sic r̄ndendo ego videoꝛ incidere i illud qd̄ volo vitare. Ad primū dicendū ꝙ

Instantia tercia.

Respōsio. Ad. I.

minoꝛ n̄ est v̄a. Ad pbationē dicēdū ꝙ q̄uis dānatio eēntialis sit maioꝛ q̄3 accidētalis p ut vtraq3 p se accipit̄ seoꝛsū. tn̄ qꝛ accidētalis pena seu dānatio reproboꝝ p̄supponit dānationē essentialē. igit̄ rōne p̄suppositi si maneret accidētal' dānatio. maioꝛ maneret deformitas q̄3 si maneat sola dānatio essential'. Etiā supposito ꝙ maneat sola eēntialis dānatō. nulla ex h̄ implicat̄ ptradictio sic̄ implicaret̄ si maneret talis accidētalis dānatio. q̄ pueniret ex eo ꝙ talis dānat⁹ actual'r deū odiret ⁊ blasphemaret. qꝛ sicut sup̄i⁹ patuit tales act⁹ nō elicerent̄ ab aliq̄ supposito nisi diuio. qd̄ esset pdictio. qꝛ suppositū odiēs deū n̄ posset esse sūme bonū. nec p pseq̄ns diuinū. Ad scd̄m nego psequentiā. Ad pbationē dicendū ꝙ dānatō essential' psistit i duplici pena. Quaꝝ vna d̄r pena sensus. ⁊ alia pena dāni. Pena sēsus pn̄cipaliter psistit in afflictōne ignis infernalis. S3 pena dāni psistit i carētia visionis diuie essentie. ac i carētia fruitōis diuie bonitat'. Et ideo dato ꝙ aliq̄s damnat⁹ nō odiret deū. adhuc posset pati damnatōne3 essentialē. qꝛ ad talē penā seu damnatōe3 sufficit ignis infernalis cū diuine visionis ac fruitōnis carētia. Quā visionē ac etiā fruitionē nobis cōcedat in patria beatoꝝ ip̄e de⁹ gloriosus q̄ viuit ⁊ regnat in secula seculoꝝ. Amen.

Ad. 2.

C ontra duos

alios socios reuerēdos respōsi i pn̄cipijs isti⁹ lecture. q̄ꝛ tn̄ dicta h̄ nolo scribere. nisi q̄tū ad illa pūcta que quibusdā meis dict' in plogo p̄mi libri vidēturrepugnare. Duo eīn reuerēdi socij vniformiter posuerūt hāc pclusionē. ꝙ de⁹ sb rōe entis infiniti est subiectū in theologia viatoris Et qꝛ ista pclusio repugnat his q̄ circa subiectū theologie dixi i plogo p̄mi libri q̄stione p̄ma. ideo motiua istoꝝ socioꝝ ⁊ meas replicatōnes ac r̄nsiones breuiter h̄ ponā. vt ex eoꝝ lectura v̄itas eoꝝ q̄ dixi in plogo magis elucescat. Jā dictā aūt pclōnē vn⁹ istoꝝ pbat sic. Sb illo pceptu de⁹ est sbiectū in nr̄a theologia q̄ est primioꝛ p̄mo ⁊ pfectissimo cōceptui. S3 pcept⁹ ent' isiniti est hm̄oi. g̃ ⁊c̄. Maioꝛ pat3. qꝛ i pceptib⁹ ordinatis ille pcept⁹ ē pfectioꝛ q̄ est p̄mo ⁊ pfectissimo pceptui primioꝛ. Patet etiā ista maioꝛ p Ans. in lib. monologion. vbi p h̄ ꝙ de⁹ est illud q̄ maius cogitari nō pt̄. demōstrat oēs v̄itates theologicas de sbiecto theologie. Illud autē est

Frater Johannes de carmelo. I

diffinitio infiniti. Probat etiā minor. q2 cir/
cūscriptis oībꝫ attributis a diuia eēntia. ⁊ ip
2 sa sola relicta adhuc ipa remanet īfinita. P
theologia nr̄a ē d̄ deo sb̄ ɔceptu pfectiori quē
de deo possum⁹ ī via hr̄e. Sz ɔcept⁹ infiniti ē
hmōi. g̃ ⁊c̄. Maior ē nota. Probat mior. Et
pmo q̄ ad h̄ ꝙ ɔcept⁹ entis īfiniti sit nobilior
Q2 ille ɔcept⁹ ē nobilior ⁊ pfectior p quē supe
rior natura .s. ipa deitas distinguit ab īferiori
scilicet a natura creata. Sz talis distinctio fit
solū p ɔceptū īfiniti. q2 ī aliis ɔceptibꝫ natu/
ra diuia ɔuēit cū creatura Scdo pbat ista
minor q̄ ad h̄. ꝙ ɔcept⁹ infiniti sit nob not⁹ in
via. q2 arestoteles istū ɔceptū pbat ɔuēire ip
si deo ī. viii. phisic. ⁊ in. xii. metha. Sz ista
ɔclō nec ī se nec ī suis motiuis videt posse sta
re. Igit pmo arguā directe ɔ̄ istā ɔclōnē Se
cundo pcedā ɔ̄ ei⁹ motiua. Quātū ad pri/
mū arguo ex his q̄ superius dixi in plogo sic.
1 Si de⁹ sb̄ rōe entis infiniti esset sbiectū in
nr̄a theologia. tūc ista sciētia esset īfinita. Cō
seqn̄s est falsum. g̃ ⁊ an̄s. Falsitas ɔ̄ntis patz
Q2 oīs habit⁹ formal'r pficiēs sbiectū finitū
nccario ē finit⁹ Sz scientia nostre theologie
est habitus formaliter perficiens nostrum in
tellectū possibilē q̄ ē sbiectū creatū ⁊ finitū. g̃
⁊c̄. Cōsequētiā pbo. Q2 illud qd̄ specificat
ab īfinito bm ꝙ est infinitū h̄ nccario est īfini
tū. Sz si de⁹ esset sbiectū in nr̄a theologia sb̄
rōe entis īfiniti. tūc nr̄a theologia specificare
tur a re īfinita bm ꝙ est īfinita. q2 sciētia speci/
ficat ab obiecto accepto bm rōez formalē sb̄ q̄
sbiicit ī ipa sciētia. Et h̄ ɔfirmo sic. Quicq̄d
adequat īfinito h̄ nccario est infinitū. Sz q̄
libet sciētia adequat suo obiecto accepto bm il
lā rōez sb̄ q̄ sbiicit ī ea. Propt hāc em̄ adeq̄ti
onē nunq̄ ples sciētie habēt p sbiecto eādē rē
sb̄ eadē sbiectali rōe acceptā. q̄uis eadē res ac
cepta sb̄ alia ⁊ alia sbiectali rōe possit esse sbie
ctū ī alia ⁊ alia sciētia. P. bm istū sociū deus
2 sb̄ rōe deitatis nō pt esse sbiectū ī theologia via
toris. ⁊ h̄ p tāto. q2 sb̄ rōne deitatis de⁹ est incō
phēsibilis a viatore Ex isto arguo sic. Pro
pter qd̄ vnūqd̄q2 tale ⁊ illud magis. vt patz. ī.
posterioz. Sz rō deitatis ppter h̄ est incōphē
sibilis a viatore. q2 īcludit rōez infinitatis seu
rōez entis infiniti. g̃ si de⁹ ppt incōphensibi/
litatē nō pt esse sbiectū ī theologia viatoris sb̄
rōe deitatis. tūc eq̄li rōe vl maiori nō poterit eē
sbiectū ī theologia viatoris sb̄ rōe entis īfini/
Ad.1. ti. g̃ ⁊c̄. Ad primā rōnem isti⁹ socii dico ꝙ
ista ratio est nimis trūcata. ppter qd̄ nō solū
nō habet existētiā. verz etiā modicā habet ap/

parentiā ad inferendū ɔclusionē ab isto socio
intentā Ad formā tn̄ argumēti dico ꝙ ma
ior est falsa. supposito ꝙ ille ɔcept⁹ scd̄s q̄ di/
cit primior pmo nō sit min⁹ incōphensibilis
q̄ ɔcept⁹ pm⁹. Hoc em̄ posito si prim⁹ ⁊ pfe/
ctissim⁹ ɔcept⁹ nō pt esse rō sbiectalis rōe sue
incōphensibilitatis. tūc pari rōe nec secund⁹.
Sic aūt est ī pposito. q2 ɔcept⁹ entis infiniti
ns est min⁹ incōphensibilis q̄ ɔcept⁹ deitatis.
quē cōceptū iste soci⁹ ⁊ etiā scot⁹ quē in h̄ seqt
appellāt ɔceptū primū ⁊ pfectissimū incōphē
sibilē a viatore. Q3 aūt ɔcept⁹ dei sb̄ rōe entis
infiniti nō sit min⁹ incōphensibilis a viatore
q̄ sb̄ rōe deitatis. q̄uis pateat ex iā dictis. tn̄ ad
huc istud pbo sic. Qn̄cūq2 aliq̄ due rōnes sic
se habēt ꝙ q̄cq̄d cōphendit sb̄ vna. h̄ nccario
cōphendit sub alia. tūc si vna illaz est incōp/
hensibil' ⁊ altera. Sz q̄cq̄d cōphendit sb̄ rōe
deitatis. h̄ nccario cōphendit sub rōe entis infi
niti. loq̄ndo de infinitate nō molis sz pfectōis
sic loq̄mur ī pposito. g̃ ⁊c̄. Maior patz. Mi/
norē pbo. q2 si aliq̄d cōphenderet sub rōe dei/
tatis qd̄ nō cōphenderet sub rōe entis infiniti
tc rō īfiniti nō eēt rō īfiniti. q2 h̄ ē de rōe īfiniti
ꝙ sibi nō possit fieri additio. eo ꝙ nō possit co
gitari aliq̄d mai⁹ eo. Etiā pbatio illi⁹ ma/
ioris nullā euidētiā facit de ista maiori. q2 cō/
cesso ꝙ ille ɔcept⁹ sit ceteris ɔceptibꝫ pfectior
q̄ est pfectissimo ɔceptui primior. tn̄ ex h̄ nō
habet ꝙ de⁹ sub illo ɔceptu sit subiectū theolo
gie nisi aliud dicat. Scd̄a pbatio cū hoc
ꝙ nō est ad ppositū etiā assumit falsuz. q2 ml'
te sunt vitates theologie q̄ sūt simpliciter in/
demōstrabiles Etiā n̄ ɔsiderat anf. oīa ī li
bro monologion q̄ sunt in theologia demon
strabilia. g̃ anselm⁹ nō demōstrat ibi p illā p
positionē omes vitates ɔtētas ī theologia. si/
cut asserit illa pbatio. Etiā mior isti⁹ pme
rōis nō videt esse va. q2 ɔceptui pfectissimo
⁊ positiuo primior esse videt ɔcept⁹ positiu⁹.
q̄ ɔcept⁹ priuatiu⁹ seu negatiu⁹. Sz ɔcept⁹
pme vitatis ⁊ pure bonitatis sūme amabilis est
ɔcept⁹ valde nobilis ⁊ positiu⁹. ɔcept⁹ aūt en
tis īfiniti est ɔcept⁹ puatiu⁹. vt iste soci⁹ infe/
ri⁹ ī suis dictis ponit. g̃ ɔceptui deitatis q̄ est cō
cept⁹ pfectissim⁹ ⁊ positiu⁹. primior esse videt
ɔcept⁹ puri boni sūme amabilis q̄ ɔcept⁹ en/
tis īfiniti Etiā pbatio illi⁹ minoris cū h̄ ꝙ
modicū videt esse ad ppositū assumit n̄ solū
īpossibile sz etiā incōpossibile. Q2 n̄ solū oībꝫ
pfectōibꝫ attributalibꝫ circūscriptis a diuia es
sentia. vez etiā vna sola pfectōe ab ea circūscri/
pta. tūc diuia eēntia n̄ maneret diuia eēntia. ⁊

Thomas de argētina ɔ̄ pdicta

ħ nec ī re nec ī ītellectu. q2 vt patz. v. metha. ħ
ītelligiť noīe diuie eēntie qđ ē pfectū oī pfectō
ne h̄ns pfectōes oīm gene℞. Dato eē p̄ ipossi
bile ⁊ icōpossibile. q2 circūscriptis a diuia eēntia
oīb9 pfectōib9 ipa diuia eēntia maneret. tn̄ ip
sa n̄ maneret ifinita. q2 si maneret ifinita. vl' ħ
eēt ifinitate molis. ⁊ ħ n̄. q2 apđ oēm ve℞ itel
lectū tā theologicū q̄3 philosophicū noīe di/
uine eēntie itelligiť pur9 act9 carēs oī magtu/
dine molis. Vl' ħ eēt ifinitate pfectōis. ⁊ ħ n̄.
q2 ipossibile ē aliq̄d ɔcipi vt ens infinitū ifini
tate pfectōis. qđ vt sic caret ifinitis pfectōib9.
S3 diuia eēntia vt sic manēs careret ifinitis p
fectōib9. q2 pfectōes attributales sūt ifinite. q
oēs supponūť a diuina essentia sic manēte esse
circūscripte.

Ad.2. Ad scđm dđm q̄ maior n̄ videť
eē v̄a. q2 rō sbiecti theologie viatoris đ3 eē tal'
q̄ ab oī v̄o theologo cōiter attingať. S3 aliq̄
ɔcept9 sunt tāte pfectōis q̄ vix a pfectissimis
theologis ⁊ studiosissimis attingunť. Aliq̄
etiā ɔcept9 sūt tāte pfectōis q̄ solū ī extasi mē
tis ab aliq̄b9 viris ɔtēplatiuis spēalit attingūť
g̃ n̄ videť q̄ theologia n̄ra sit đ deo sb ɔceptu
pfectio℞ quē đ deo possum9 h̄re ī via. sic asse/
riť ī ista maiori ppositōe. Etiā mīor n̄ ē v̄a
q2 ɔcept9 positiu9 circa idē sbiectū videť eē p/
fectior ɔceptu p̄uatiuo. S3 mltos ɔcept9 po
sitiuos possum9 ī via de deo h̄re. q̄ sūt magne
pfectōis ⁊ eximie nobilitatis. Possum9 eī deū
ɔcipe p modū glificatoris. puri boni. summe
amabil'. veri diligibil'. ⁊ sic đ aliis mltis ɔcepti
b9. g̃ p̄ma ps minoris videť eē falsa. Etiā
ɔcept9 dei sb rōe entis ifiniti ē nob aliq̄ modo
iproportionat9 ⁊ incōp̄hēsibil'. vt ptz ex p̄dictis
g̃ etiā scđa ps minoris si debite accipiť sb ma
iori videť deficere. Ad pbatōez p̄me ptis illi9
minoris dđ. q̄ maior n̄ ē vniūsalr v̄a. q2 p ɔce
ptū iproducibil' differt naťa supior. s. ipa dei/
tas ab oī creata naťa. ⁊ tn̄ tal' ɔcept9 n̄ ē pfecti
or ceteris ɔceptib9 q̄s đ deo ī via h̄re possum9.
nā hmōi ɔcept9 eē pt h̄ri đ q̄libet ente phibi/
to qđ ipossibile ē pduci ad eē. Etiā mīor illi9
pbatōnis ē simplr fťa. q2 naťa diuia p ħ q̄ est
act9 pur9. p̄mū p̄ncipiū. vltimus finis. summū
bonū. ⁊ mltis aliis ɔceptib9 distiguiť a q̄lib3
naťa iferiori. g̃ n̄ solū distiguiť naťa supior ab
iferiori p ɔceptū entis ifiniti. sic assumit minor
illi9 pbatōis. Silr pbatō scđe ptis videť eē
ɔ illđ qđ iste soci9 itēdit p suā ɔclōnē. q2 n̄ūq̄3
scia iferior pbat rōnez sbiecti sciētie supioris.
S3 oīs sciētia h̄uanit9 adinuēta ē inferior sa
cra theologia. g̃ rō ifiniti illi9 qđ pbat arest. ī
sciētia h̄uanit9 inuēta n̄ pt eē ratō sbiecti in sa
cra theologia.

Ed ad hec pre dict9 soci9 mltū elegāter r̄ndet ī se
cūdo suo p̄ncipio. In r̄nsionib9 — Processus scđi principij.
āt suis vtiť p̄ncipalr trib9 fūdamētis. Quo℞ — Tria fundamēta carmelite.
p̄mū ē. q̄ ɔcept9 entis ifiniti ē naturalr cōp̄hēsi
bil' a viatore. n̄ āt ɔcept9 dei seu deitatis. ⁊ loq̄ť
đ ifinito ifinitate pfectōis. Scđm fūdamētū
ē q̄ in pbatō isti9 p̄mi. ⁊ ē istđ. q̄ ifinitū đ q̄ loq̄
mur ī pposito p̄uatiue opponiť enti finito. ⁊
p ɔn̄s ɔcept9 ei9 ē abstrahibil' a reb9 sensibili/
b9 mediāte ɔceptu entis finiti. sic ɔcept9 p̄uati
ue oppositi ē abstrahibil' mediāte ɔceptu ha
bit9 cui opponiť. Terciū fūdamētū ē q̄ boni
tas dei ⁊ cetera p̄dicata p me supi9 allegata n̄
dicūť đ đo ī p̄mo mō dicēdi p se. s3 solū ī scđo.
Igiť vt breui9 trāseā. p̄mo arguā ɔ ista fun
damēta. Scđo ōndā q̄ suis r̄nsionib9 obie/
ctōes mee n̄ sūt solute. Cōtra p̄mū g̃ fūdamē — Cōtra primū fundamentū.
tū arguo sic. Qn̄cūq̄3 aliqđ p̄dicatū adeq̄te p̄
dicať đ aliq̄ sbiecto. cū dictōe exclusiua addi
ta ad sbiectū. tē cuicūq̄3 intellectui ɔstat đ v̄i 1
tate illi9 ppositōis. si a tali intellectu ɔcept9 p̄
dicati ē cōp̄hēsibil'. ɔcept9 etiā sbiecti erit cōp
hēsibil'. ⁊ ecōūso si ɔcept9 sbiecti ē icōp̄hēsibil'
ɔcept9 p̄dicati erit incōp̄hēsibil'. S3 ħ p̄dica
tū qđ ē ens ifinitū ifinitate pfectōis: p̄dicať đ
deo adeq̄te cū dictōe exclusiua addita ad sb/
iectū. ⁊ đ v̄itate isti9 ppositōis ɔstat itellectui
viatoris. g̃ si ɔcept9 entis ifiniti ē naturalr cōp
hēsibil' ab itellectu viatoris. seq̄ť q̄ ab eodē itel
lectu ɔcept9 dei ac deitatis sit naťalr cōp̄hēsibil'
⁊ ecōūso si ɔcept9 dei ē naťalr icōp̄hēsibil'. seq̄ť
q̄ ɔcept9 entis ifiniti sit naturalr icōp̄hēsibilis
cui9 oppositū asserit p̄mū fūdamētū positū p
istū sociū. Maior patz. q2 apđ quēcūq̄3 itelle
ctū ɔcept9 p̄dicati eēt cōp̄hēsibil'. ⁊ ɔcept9 sb
iecti eēt incōp̄hēsibil'. illi itellectui n̄ ɔstaret de
v̄itate illi9 ppositōis seu p̄dicatōis. q2 tal' itel
lect9 n̄ poss3 cognoscere habitudinē adeq̄tōis il
li9 p̄dicati ad ħ sbiectū. ⁊ pcisā ac solitariā ɔ
ctionē isti9 sbiecti respectu isti9 p̄dicati. Mi/
nor etiā ē nota. q2 intellectui viatoris ɔstat de
v̄itate isti9 ppositōis. q̄ diciť. sol9 de9 ē ens ifi
nite pfectōis. Etiā hmōi p̄dicatū p̄dicať ade
q̄te đ deo. ⁊ đ solo deo. q2 oīs ver9 de9 ē ens ifi/
nite pfectōis. ⁊ etiā sol9 ver9 de9 ē ens ifinite p
fectōis. g̃ ⁊c. P̄. ī ɔceptib9 p se ordinatis. si 2
p̄m9 ɔcept9 ē incōp̄hēsibil'. necce ē scđm eē icō
p̄hēsibilē. ⁊ ecōūso si scđs ē cōp̄hēsibil' necce est
p̄mū eē cōp̄hēsibilē. S3 fm istū sociū. ac etiā
fm doctorē quē in hac ɔclōne seq̄ť. ɔcept9 dei
tatis ē p̄m9 ⁊ simplicissim9 ɔcept9 đ deo forma

bil. ꝛ ꝯcept⁹ ent̄ isinitī ē ꝯcept⁹ scd̄s ꝛ inf cete ros primioꝛ illi pmo ꝯceptui. ğ si ꝯcept⁹ ent̄ isiniti ē naturalr̄ cōphēsibil' a viatoꝛe. ꝯcept⁹ deitatis erit naturalr̄ cōphēsibil'. ꝛ ecōūso ꝛc. Maioꝛ pꝫ. qꝛ q̄ n̄uis ī p̄ soꝛdiatis ꝯceptibꝫ ꝯcept⁹ pꝛoꝛ sit abstrahibil' a ꝯceptu posterioꝛi tm̄ ꝯcept⁹ posterioꝛ n̄ ē abstrahibil' a ꝯceptu p̄oꝛi. qꝛ nccario p̄supponit ꝛ icludit eū. Minoꝛ ē nota apd̄ istū sociū. ac ec̄ apd̄ supdictū

3 doctoꝛē. R̄. vl' iste soci⁹ h̄ loq̄r d̄ ꝯceptu coꝛrespōdēte cognitōi qꝛ ē. vl' d̄ ꝯceptu coꝛrespōdēte cognitōi q̄d ē. Si pmo mō. tūc istd̄ suū fūdamētū penit⁹ ē falsū. qꝛ ꝯcept⁹ deitat̄ q̄ntū ad cognitōeꝫ qꝛ ē nō min⁹ sꝫ m̄lto magis est cōphēsibilis q̄ꝫ ꝯcept⁹ entis isiniti. Nā qꝛ de⁹ ē. p̄ se notū ē. vt ait dam̄. i pmo suo lib. Sꝫ ēe aliq̄d ens infinitū isinitate pfectōis: nō ē p̄ se notū. nā apd̄ m̄ltos phos ē negatū. ꝛ apd̄ ali q̄s paucos ē cū magno studio iuestigatū. Un cōiter supponim⁹ fuisse d̄ intentōe arest. ꝛ cōmētatoꝛis. q̄ de⁹ sit. ꝛ v̄issime ac certissime habeat eē. ꝛ tm̄ cōiter q̄rim⁹ vtꝝ fuerit d̄ intentōe ipoꝝ. deū eē isinitū ens. isinite v̄tutis ꝛ pfectionis. Et m̄lti doctores tenēt q̄ h̄ n̄ fuit d̄ intētione eoꝝ. Ex q̄ māifeste pꝫ. q̄ itellectu viatoris n̄ min⁹: sꝫ magis ē cōphēsibil' ꝯcept⁹ deitatis q̄ꝫ ꝯcept⁹ entis isiniti. ꝛ h̄ q̄ntū ad cognitōnē qꝛ ē. Si aūt loq̄r iste socius ac etiā mḡr ei⁹ d̄ ꝯceptu coꝛrespōdēte cognitōi q̄d ē. tunc neut̄ istoꝝ ꝯceptuū ē a viatoꝛe naturalr̄ cōphēsibil'. qꝛ nullū istoꝝ ꝯceptuū naturalr̄ h̄re possum⁹ nisi mediāte cognitōe accepta a sensibilibꝫ rebꝫ. s̄m q̄ cā cōcipit̄ mediāte sui effect⁹ cognitōe. Cū igit̄ null⁹ effect⁹ ducat in cognitionē q̄dditatis ꝛ eēntie sue cause: nisi sit effect⁹ adeq̄t⁹ h̄mōi cause. ꝛ ī rebꝫ sensibilibꝫ nl'lus appeat effect⁹ adeq̄t⁹ v̄tuti deitatis vl' virtuti entis isinite pfectōis. nā talē effectū opteret eē isinitū. q̄cūq̧ em̄ sūt adeq̄ta. si vnū ē isinitū ꝛ reliquū. igit̄ sic isto mō viatoꝛ n̄ p̄t naturalr̄ cōphēdere ꝯceptū deitatis. sic nec poterit naturalr̄ cōphēdere ꝯceptū entis isiniti isinitate pfectōis.

Contra secūdū fundamentū.

1 Cōtra scdm̄ fundamētū arguo sic. Impossibile est oppositū p̄uatiuū q̄d cog̃scit̄ p̄ habitū eē maioris entitatis. actualitatis. ac itelligibilitatis. q̄ꝫ positiuū sibi oppositū. cui⁹ cōphēsione ꝛ cognitōe cōphēdit̄ ꝛ cognoscit̄ h̄mōi p̄uatiuū. Sꝫ ens infinitū isinitate pfectōis ē maioris entitatis: actualitatis ꝛ itelligibilitatis. q̄ꝫ q̄dcūq̧ ens finite pfectōnis. ğ ens isinite pfectōis n̄ opponit̄ p̄uatiue enti finito. nec ei⁹ ꝯcept⁹ habet̄ mediāte cōceptu entis finiti. sic ꝯcept⁹ p̄uatōis habet̄ mediāte ꝯceptu ipi⁹ habit⁹. sic dicit iste socius ī suo scd̄o fūdamēto.

2 R̄. nullū p̄uatiuū seu nulla p̄uatio cōphēdit ī se foꝛmalr̄ vl' eminent oēm pfectionē positiuā seu habit⁹ sibi oppositi. Sꝫ ens isinitū isinitate pfectōis cōphēdit ī se oēm pfectōeꝫ entis finiti. ꝛ h̄ vl' foꝛmaliter q̄ntū ad ea q̄ dicūt pfectōeꝫ simplr̄. vl' eminēt q̄ntū ad ceteras pfectōes q̄ n̄ sūt pfectōes simplicit̄. ğ ꝛc. Maioꝛ pꝫ. qꝛ p̄uatiue opposita sūt illi⁹ ꝯdiciōis. q̄ oīs pfectio ꝯueniēs habitui tollit̄ a p̄uatōe. igit̄ īpossibile ē q̄ cōphendat̄ i ea. Pꝫ etiā minoꝛ. qꝛ illd̄ cui deficit aliq̄ pfectio. h̄ n̄ ē ꝯceptibile vt ens isinite pfectōis.

Cōtra terciū fundamentū.

Cōtra terciū fundamētū arguo sic. Cōcept⁹ q̄dditatiu⁹ ipi⁹ deitatis nō p̄t h̄ri pfecte sine ꝯceptu sue bōitatis. ğ bōitas dei ꝯuenit deo

1 ī pmo mō dicēdi p̄ se ꝛ nō ī scd̄o mō modū passiōis. Cōseq̄ntia pꝫ. qꝛ pfect⁹ ꝯcept⁹ q̄ est ꝯcept⁹ diffinitiu⁹ rei ē abstrahibil' ab oībꝫ cōuenientibꝫ ipi rei in scd̄o mō dicēdi p̄ se. Nā p̄pria passio n̄ igredit̄ diffinitōeꝫ rei s̄balis seu s̄be. vt pꝫ. i. posterioꝝ. ꝛ. vij. metha. igit̄ p̄ oppositū si ꝯcept⁹ q̄dditatiu⁹ dei n̄ ē abstrahibil' a ꝯceptu sue bonitat̄. seq̄r nccio q̄ bonitas dei ꝯueniat sibi ī pmo mō dicēdi p̄ se ꝛ n̄ ī scd̄o. sic p̄p̄a passio. Añs ec̄ pꝫ. qꝛ si dat̄ oppositū. tūc possꝫ cogitari aliq̄d mai⁹ bonū q̄ꝫ sit illud bonū q̄d ē de⁹. Cōseq̄ntia ista p̄bat̄ ex h̄. qꝛ illd̄ ꝯcipit̄ ꝛ cogitat̄ vt mai⁹ bonū cui⁹ bōitas talr̄ se h̄ꝫ ad ipm̄ q̄ ipm̄ n̄ p̄t ꝯcipi ꝯceptu q̄dditatiuo. nisi ꝯcipiat̄ sua bōitas. q̄ꝫ illd̄ q̄d p̄t ꝯcipi ꝯceptu q̄dditatiuo absq̧ ꝯceptu bōitat̄. Sꝫ falsitas ꝯñtis pꝫ. qꝛ sic de⁹ ē illd̄ q̄ mai⁹ cogitari n̄ p̄t. sic de⁹ ē tale bonū q̄ mai⁹ bonū n̄ p̄t cogitari.

2 R̄. illd̄ q̄d ē d̄ intrīseca ꝛ foꝛmali rōe alicui⁹. h̄ ꝯuenit ei in pmo modo dicēdi p̄ se ꝛ n̄ ī secūdo. Sꝫ bonitas dei est de intrinseca ꝛ foꝛmali rōe ipi⁹ dei. ğ ꝛc. Maioꝛ patet q̄ dictis aresto. i. posterioꝝ. Minoꝛē p̄bo. qꝛ oīne absolutū r̄aliter ꝯueniēs enti simpliciter simplici est de sua foꝛmali rōne. Sꝫ bonitas dei est quid absolutū: ꝛ realiter ꝯuenit deo q̄ est ens simpliciter simplex. ergo ꝛc. Maioꝛ patꝫ. qꝛ ente simplicit̄ simplici nihil simplici⁹ p̄t cogitari. Sꝫ cuicūq̧ rei ꝯuenit aliq̄d absolutū n̄ existēs d̄ intrinseca rōe illi⁹ rei. illa re possum⁹ aliquid simplici⁹ cogitare. qꝛ poterim⁹ cogitare vnā rē taliter se habentē q̄ oīne absolutū sibi realiter ꝯueniēs est de intrinseca ꝛ formali sua ratione. Etiam minoꝛ est nota quo ad omnes suas partes. Q̄, enim bonitas dei sit quid absolutū pꝫ. qꝛ oīne illd̄ q̄d est cōmūe tribꝫ p̄sonis h̄ ē absolutū ī diuīs. vt fatet̄ oēs

catholici doctores. Sz bonitas diuina ē realr vna oim triū psonarū i diuinis. Q, etiā bonitas diuina realr deo ꝯueniat nullꝰ sane mētis negare pt. Q, etiā deꝰ sit simplr simplex ñ solū catholici verū etiā oēs veri phi ꝯfitent. His p̄missis ondaꝫ breuiter ꝙ rñsiones istiꝰ socij ñ sufficiūt ad tollēdū ea q̄ supꝰ adducta ꝯtra eū

Respōsio prima carmelite. Ad p̄mā ei meā rōeꝫ rñdēdo ip̄e negat ꝯsequētiā. Ad pbatōeꝫ q̄ dicebā. illō qd̄ specificat ab ifinito b̄m ꝙ est ifinitū h̄ necc̄ario ē ifinitū. rñdet ꝙ aliqd specificari ab altero pt dupliciť itelligi. Uno mō vt a cā intrīseca ꝛ formali. Alio mō vt a cā extrīseca ꝛ efficiēte. Et isto scd̄o mō maior ē falsa. Cū igiť scientia specificeť a sbiecto isto scd̄o mō. s. vt a cā extrinseca ꝛ efficiēte. iō nō optet sciētiā eē ifinitā si ē de sbiecto ifinito sub rōe q̄ ē infinitū.

Cōtra responsionē. Sz istud ñ valet. q2 istā rñsionē p̄ueni p ꝯfirmationeꝫ quā p̄dicte pbatōi adiūxi. ad quā tñ ꝯfirmationē iste sociꝰ nihil rñdet. q2 ñ obstāte ꝙ aliqd sit cā alicuꝰ extrīseca. si tñ h̄ sit adeq̄ta eiꝰ mēsura. tūc ex finitate vl' infinitate cause sufficiēter arguiť finitas vl' ifinitas ip̄iꝰ effectꝰ Nā si effectꝰ hmōi esset finitꝰ causa existēte ifinita tūc nl'la esset adeq̄tio. nec aliq̄ esset pportō inter hmōi cām ꝛ effectū. Sz nūc ita est ꝙ obiectū acceptū sub formali rōe q̄ subijciť i sciētia ē adeq̄ta mēsura ip̄iꝰ sciētie. igiť q̄uis obiectū sit cā extrīseca ip̄iꝰ sciētie. tñ si deꝰ q̄ in se est formaliť ifinitꝰ essꝫ subiectū alicuꝰ sciētie sb rōe entis ifiniti. tūc seq̄reť ꝙ illa sciētia esset infinita

Respōsio secunda. Ad scd̄aꝫ rōeꝫ iteꝝ negat ꝯñtiā. q2 i ista ꝯñtia pcediť a minori ad maius negatiue. nā minꝰ videť ꝙ deꝰ sub ꝯceptu deitatis sit subiectū i theologia viatoris q̄ꝫ sub ꝯceptu entis ifiniti. eo ꝙ ꝯceptꝰ deitatis nō possit cōp̄hendi ab aliq̄ viatore. Ad pbatōeꝫ dicit ꝙ ratio deitatis ñ ē ppť h̄ incōp̄hēsibil'. q2 icludit rōeꝫ ifinitatis. sꝫ h̄ ē p tāto. q2 rō deitatis nō ē abstrahibilis a reb⁹ sensibilib⁹ ꝟtute itellectꝰ agētis

Contra responsionē. Sz nec istud valet. q2 respiciēdo ea q̄ dixi ꝯ primū fundamētū. tūc imediate appet ꝙ h̄ falsū assumiť cū diciť ꝙ ꝯñtia mea pcedat ab eo qd̄ minꝰ videť. q2 si accipimꝰ ꝯceptꝰ correspōdentes cognitōi q̄d est. tūc pcediť ab eq̄li ad eq̄le sine p locū a simili. Si aūt accipimꝰ ꝯceptꝰ correspōdētes cognitōi q2 est. tūc illa ꝯñtia pcedit negatiue ab eo qd̄ magis videť ad illud qd̄ minꝰ videť q2 cognitōe q2 est magis est nobis euidēs ꝯceptꝰ deitatis. q̄ꝫ cōceptꝰ entis ifiniti ifinitate pfectōis. vt pꝫ ex tercia rōe ducta ꝯ p̄mū fundamētū. Et ex eodeꝫ appet ꝙ falsū assumiť in rñsione ad pbatōeꝫ ꝯñtie. q2 q̄ntū ad pfectū ꝯceptū correspōdētē cognitōi q̄d est. tūc sicut ꝯceptꝰ deitatis ñ ē abstrahibil' ꝟtute itellectꝰ agētis ab ip̄is reb⁹ sensibilib⁹. sic nec ꝯceptꝰ entis ifiniti ifinitate pfectōis. q2 isti duo ꝯceptꝰ adeq̄te se h̄nt. vt pꝫ ex p̄ma rōe ꝯ p̄mū fundamētū. Sz q̄ntū ad ꝯceptū correspōdētē cognitōi q2 est. tūc ꝯceptꝰ deitatis ꝟe ē abstrahibil' ꝟtute itellectꝰ agētis a reb⁹ sensibilib⁹. ꝛ ñ minꝰ sꝫ magis q̄ꝫ ꝯceptꝰ entis ifiniti. Uñ apl's ad Ro. i. loq̄ns de cognitōe phoꝝ quā habuerūt de deitate. oñdit eos hmōi cognitōeꝫ accepisse a creaturis dicēs Inuisibilia dei p ea q̄ facta sūt itellecta ꝯspiciunť. sempiterna q̄q꜄ ꝟtꝰ eiꝰ ꝛ deitas. Etiā mgr̄ i p̄mo lib. dist. iij. ostēdit p mltas autoritates ꝙ deitatis cognitōeꝫ h̄re possumꝰ p imaginē dei ꝛ p vestigiū. q̄ repiunť i creaturis

Respōsio tercia. Ad instātiā quā duxi ꝯ maiorē p̄me sue rōis ip̄e ñ rñdet directe. sꝫ solū nitiť pbare. ꝙ ꝯceptus entis ifiniti sit cōp̄hēsibil' ab itellectu viatoris Et h̄ arguit sic. Nullꝰ ꝯceptꝰ abstractꝰ a reb⁹ sensibilib⁹ ꝟtute lumīs nr̄i itellectꝰ agētis est incōp̄hensibil' ab itellectu possibili viatoris. Sz ꝯceptꝰ entis ifiniti ē hmōi. g̃ ꝛc. Maior ē nota. Probať mior. q2 ꝯceptꝰ entis finiti abstrahiť. g̃ etiā ꝯceptꝰ entis ifiniti.

Cōtra responsionē. Hic dico ꝙ mior ista ē falsa. loq̄ndo d̄ ꝯceptu correspōdente cognitōi q̄d ē Nec valet pbatio. q2 pcedit affirmatiue de eo qd̄ magis videť. ad illō qd̄ minꝰ videť. Nā ꝯceptꝰ pfectꝰ ꝛ q̄dditatiuꝰ entis finiti ē pportionatꝰ nr̄o itellectui. q̄ ē finitꝰ ꝛ limitatꝰ. ꝛ p ꝯñs naturalr loq̄ndo ip̄e ē magis cōp̄hēsibil' ab itellectu viatoris. q̄ꝫ ꝯceptꝰ q̄dditatiuꝰ entis ifiniti. q̄ naturalr loq̄ndo ē iproportionatꝰ itellectui viatoris. Sz si iste sociꝰ itelligit istā minorē d̄ cōceptu correspōdēte cognitōni q2 ē. tūc tota rōe ꝯcessa iste sociꝰ nihil hꝫ d̄ suo pposito. q2 isto mō ñ habeť ꝙ ꝯceptꝰ entis ifiniti sit magis cōp̄hēsibil' q̄ꝫ ꝯceptꝰ deitatis. cuiꝰ oppositū ip̄e intendit.

Ad illō qd̄ dixi ꝯ minorē ppositōeꝫ ñ rñdet sꝫ solū pbat suā minorē sic. Ille ꝯceptꝰ ē ppīnquior p̄mo ꝯceptui q̄dditatiuo deitatis. q̄ magis exp̄mit illō qd̄ ē itrinsecū deitati. Sz ꝯceptꝰ entis ifiniti ē hmōi. ꝛ ñ ꝯceptꝰ sūmi boni. q2 summū bonū se habꝫ ad deitatē sic passio. Istā minorē cū sua pbatōe nego. q2 oppositū eiꝰ pbaui supꝰ arguēdo ꝯ terciū fūdamētū

Respōsio quarta. Deinde q̄ñ pbaui ꝙ pbatio minoris p̄me rōis istiꝰ socij r̄uerēdi iplicat ip̄ossibile ꝛ icōpossibile. ip̄e iteꝝ ñ rñdet ad motiuū meū Sz solū nitiť pbare ꝙ circūscriptis oīb⁹ pfectōib⁹ attributalib⁹ ab ip̄sa essentia diuina. adhuc

essentia diuina maneat infinita. Et arguit sic. Illud qd nihil intrinsece habet ab aliqbus. et circũscriptũ ab illis habet entitatẽ excedentẽ omnẽ entitatẽ finitã. h circũscriptũ ab illis necessario est infinitũ. Sed essentia diuina nihil habet intrinsece a pfectõibus attributalibus. et circũscripta ab eis adhuc habet entitatẽ excedentẽ omnẽ entitatẽ finitã. ergo rc. Addit etiã iste socius q sicut abstrahentiũ nõ est mendaciũ. sic etiã circũscribentium non est mendacium.

Cõtra eã. Ad.1. Ad primũ dico q minor est simpliciter falsa. qr quicũq vere ocipit deitatẽ. ille ocipit rẽ includentẽ omnẽ pfectõez. vt patet etiã p aristotelẽ. v. metha. ideo pfectio dei dicit ipaz sbstantiã dei. et est qd intrinsecũ ipi deo. Un propter hmõi intimã intrinsecatõez dicit beatus augustinus. q deus est sine qtitate magnus. sine qlitate bonus. et sic de aliis diuinis pfectõibus. Quasi dicat. magnitudo bonitas. sapiẽtia et oẽs alie dei pfectões. sic sũt intrinsece ipi deo. q nõ sunt qtitas vel qlitas. sed sunt ipa sba dei. Un oĩs pfectio sic est intrinseca ipi diuine essentie. q si pfecte deberet diffiniri ipa diuina essentia. tũc p inclusionẽ oĩs pfectõis exprimeret quasi sbalis differẽtia deitatis. q ipa deitas sbaliter distingueret ab omi eo qd non est deitas.

Itẽ falsũ assumit i eadẽ minori cũ dicit. q deitas circũscripta ab oĩbus pfectõnibus adhuc hẽret entitatẽ excedentẽ omnẽ entitatẽ finitaz. qr vt supra pbaui hmõi pfectõnibus circũscriptis a deitate. tũc nõ maneret deitas. et h nõ solũ in re extra. sed nec i intellectu. qr sine hmõi pfectõibus intellectus nõ potest ocipere ratiõnẽ deitatis. ergo rc.

Ad.2. Ad scdm dicẽdũ. q licet abstrahentiũ non sit mendaciũ qñ abstrahit aliqd naturaliter prius a suo posteriori. sicut qtũ a qlitatẽ qñ abstrahit aliqd ab eo qd spectat ad suaz substantiã. et est de sua diffinitõe. tũc talis abstractio nunq caret mẽdacio. Sic aũt est i proposito. ergo rc.

Respõsio quinta. Ad illud qd dixi otra maiorẽ secũde sue rõnis nõ respõdet. Sed tñ pbat q oceptus entis ifiniti cõmuniter a quolibz theologo attingat. Et ratio sua punctaliter stat i hoc. Quia oceptus entis finiti attingit. ergo et cõceptus entis infiniti. qr priuatio cognoscit p habitũ.

Cõtra eã. Sed nec istud valet. Quia manifeste hic cõmittit fallacia osequẽtis. vt patz ex dictis superius. Etiã h supponit q ens infinite pfectõis opponit enti finito sic priuatio opponit habitui. cuius oppositũ superius pbaui pcedendo otra secundũ fundamẽtũ. ideo rc.

Respõsio sexta. Deinde otra ea q dixi impugnãdo minorẽ scde rõnis. iste socius pbat q oceptus priuatiuus circa idẽ subiectũ sit magis pfectus q oceptus positiuus. Et arguit sic. Iste oceptus est pfectior q maior exprimit pfectio illius rei cuius dicit esse oceptus. Sed ocepto priuatiuo qñq exprimit maior pfectio. Ista patet. qr qñ ocipio animã humanã esse ens imortale. ocipio ipam oceptu priuatiuo. et tñ p hmõi oceptũ magis exprimit pfectio aĩe q si ociperẽ eã cõceptu positiuo.

Cõtra eã. Sed nec istud valet. Quia minor est simpliciter falsa. Nã oceptus priuatiuus p se nullã exprimit pfectionẽ. quis p accidẽs exprimat pfectionẽ habitus quẽ priuat. Ad pbationẽ dicendũ q cõceptus entis imortalis nõ est cõceptus priuatiuus. Nã sicut grãmatice loquẽdo negatio negatõis facit affirmatõez qr due negatões faciũt vnam affirmationẽ sic priuatio priuatõis naturaliter loquẽdo. dicit positionẽ. Cũ igit cõceptus entis imortalis exprimat priuationẽ seu negationẽ priuationis. puta negationẽ mortis q est priuatio vite. ideo oceptus q ocipit anima esse ens imortale est oceptus simpliciter positiuus.

Respõsio septima. Ad illa q dixi otra pbationẽ pdicte minoris respõdet iste socius dicẽs. q qñ dixit naturã superiorẽ solũ distingui a natura inferiori p cõceptũ entis infiniti. tũc ipe intellexit de oceptu quidditatiuo. Cũ igit cõceptus improducibilis et cõceptus summi boni et ceteroz de quibus in stãtie mee pcedunt nõ sint oceptus quidditatiui. idõ quis p oceptũ improducibilis et sũmi boni. natura superior distinguat ab inferiori. tñ adhuc stat ista dictas. q natura superior solũ distingui tur a natura iferiori p oceptũ entis infiniti. referẽdo li solũ ad oceptũ quidditatiuũ.

Cõtra eã. Sed ista rñsio pmo deficit. qr nõ saluat pmũ dictũ istius socij. Nã ipe absolute dixit sine otractione ad cõceptũ quidditatiuũ q natura superior solũ distinguit a natura iferiori p oceptũ entis infiniti. Secũdo deficit. qr sic mdendo iste socius volẽs vitare pdicta incõueniẽtia incidit in alia maiora. Quia ex ista respõsione sequit q nullo cõceptu quidditatiuo natura superior distinguat a natura inferiori. nisi tñmodo illo oceptu q est oceptus entis infiniti. et sic cõceptu deitatis q est primus quidditatiuus et simplicissimus cõceptus nature superioris. ipa natura superior nõ distingueret a natura inferiori qd est valde absurdũ dicere. Q, autez istud sequat ad iam dictã respõsionẽ pbo sic. Sic dictio exclusiua addita vni rei excludit oẽs aliã rẽ a osortio illius qd sb talis solitudis expssiõe attribuit illi rei. sic dictõ exclusiua addita vni oceptui excludit a qlibet alio oceptu

illud qd̄ sub ... one hmōi solitudinis attribuit illi ɔceptui. Sȝ fm istā respōsionē distinctio nature supioris ab inferiori inter oēs ɔcept⁹ quidditatiuos attribuit soli cōceptui entis infiniti. ergo natura superior nullo alio ɔceptu quidditatiuo distinguit a natura inferiori. Cū igit ɔcept⁹ deitatis sit ali⁹ ɔceptus quidditatiu⁹ a ɔceptu entis infiniti. sicut patet ex dictis isti⁹ socij. igit ꝛc. Alia dicta isti⁹ reuerēdi socij vlteri⁹ nō recito. qꝛ vel manifeste apparꝫ ꝙ nō tangūt ea q̄ ego dixi ɔtra eū. vel siquā habēt apparentiā illa tollit p ea que adduxi superi⁹ cōtra tria isti⁹ socij reuerendi fundamenta.

Baccalarius ordinis minor ꝛc.

Erat etiam ali

us soci⁹ ɔcurrēs mecū i lectura q̄ posuit eādē ɔclusionē. cui⁹ ratio fuit hec. Qñ ab intellectu sub aliquo statu n̄ attingit ratio ꝓpria subiecti alicui⁹ sciētie. tūc ratio subiectiua p statu illo est ratō ꝓpinquior ꝛ vicinior rōi ꝓme ꝛ ꝓprie illi⁹ sbiecti. Sȝ

Ratio.

ratio ꝓpria deitatis p statu vie est nobis ex naturalibꝫ simpliciter impossibilis. qꝛ nec cōtinet formaliter nec virtualiter i ɔceptibꝫ creature. g̃ ratio entis infiniti q̄ est illi prime ratōni vicinior erit ratio subiectiua in sacra theologia in qua subiectū est ipe de⁹. Sȝ qꝛ iste soci⁹ quasi nihil videt addere sup dicta prioris socij nisi illud solū ꝙ dicit ꝓbādo suā minorē. ideo ɔtra ipm n̄ faciā singularē ꝓcessū. sȝ solū vnico medio arguā cōtra illā minoris ꝓbationē sic. Illa ꝓbatio nō expedit sȝ potius impedit ex cui⁹ virtute ꝓbantis principale ꝓpositū sufficiēter impedit ac improbat. Sed talis est ꝓbatio adducta ▪ istū sociū. ergo ꝛc. Maior patet. Minorē ꝓbo. qꝛ ratio ꝓpria entis infiniti nec formaliter nec virtualit ɔtinet in ɔceptibꝫ creature. igit si p hmōi nō ɔtinentiā sufficiēter ꝓbat ꝙ ratio deitatis sit simpliciter a nobis p statu vie inattingibilis. ꝛ p ꝯ hmōi ratio n̄ possit esse ratio sbiectiua i theologia viatoris. tūc p ideꝫ mediū sufficienter ꝓbabit ꝙ ratio entis infiniti nō possit attingi a nobis nec ▪ ɔseq̄ns possit esse ratio subiectiua in theologia viatoris. qd̄ est oppositū principalis intēti isti⁹ reuerēdi socij. Q₂ sūt ratio entis infiniti loquēdo semp de infinitate ꝑfectōis nō ɔtineat in cōceptibꝫ creature formaliter: nec virtualiter patet. qꝛ in ɔtinentia formali ɔtinentis ꝑfectio equat ꝑfectōi ɔtenti. ꝛ in ɔtinentia virtuali ɔtinens est ꝑfectius

Cōtra.

cōtento. Sȝ nulli⁹ creature ratio seu ɔcept⁹ est eque perfect⁹ sicut cōceptus entis infiniti infinitate perfectōis. nec est perfectior eo. g̃ ratio talis entis infiniti nec formaliter nec ɔtualiter ɔtinet in ɔceptibꝫ creature. Si diceret iste soci⁹ ꝙ ratio entis infiniti infinitate ꝑfectionis saltē quo ad cognitionē qꝛ est. ɔtinetur in cōceptibꝫ creature. tūc dico ꝙ isto modo cōceptus vel ratio deitatis poti⁹ ɔtinetur in cōceptibꝫ creature q̄ȝ cōceptus entis infiniti. vt supra ꝓbaui cōtra aliū sociū istā candem cōclusionē asserentē. Etiā sola cognitio qꝛ est nō sufficit ad habendū rationē ꝓpriam subiectiuā in aliqua sciētia. ꝛ maxime si illa scientia nō est simpliciter ꝛ ꝓprie subalterna. sciētia aūt theologie nō est ꝓprie subalterna. vt patet p ea que dixi in ꝓlogo primi libri

Ut igit finis principio correspōdeat ɔcludo illud qd̄ dixi in prima questione ꝓlogi. s. ꝙ deus est subiectū in theologia viatoris sub ratione veri summe diligibilis. vt hmōi verꝫ est ꝓportionatū rationali anime habitu fidei disposite ꝛ nondū perfecte p habitū luminis glorie. Ad quā gloriā me fratrē thomā ordis sancti Augustini vnacū isti⁹ lecture lectoribus perducere dignet ipse glorificator sanctorꝫ Qui viuit ꝛ regnat i secula seculoꝝ Amē

Finit quartū scriptū libri sententiarū thome de Argētina.

Acutissimi materiarū theologicaliū resolutoris Thome d̄ Argentina prioris generalis ordinis fratrū heremitarū sancti Augustini scripta sup quattuor libros sententiarū per Martinū flach Argentine diligenti prehabita examinatione impssa finiunt.

1490.

Uade liber terras om̄is visurus ⁊ vndas
   Acceptū nomen perpetuūq; decus.
Uade ferens animis geminato munere fructū
   Perficias doctos cū bonitate viros.
Uade patres visum quibꝰ olim parisiēses
   Condiscēs aderas: nūc pedagogꝰ ades.
Uade refecturꝰ qđcunq; alemania felix
   Ingeniū studio patria terra fouet.
Uade soluturus nodos qui forte relicti
   Sunt ꝑ lumbardi dogmata magna petri.
Uade nec erubeas heydelbergum quia molli
   Antiqua in gremio suscipiere sinu.
Hic ⁊ philosophis ⁊ eis qui sacra sequunt
   Numina collegis gratior hospes eris.
Sic scio (nec monitꝰ) spōte accelerabꝰ ad aedes
   Es cuiꝰ precibꝰ cōsilioq; satus.
Ipē fuit Pallas solers: salibusq; facetus
   Integer ⁊ ꝯstans ⁊ probitatis amans.
Ipse tibi exemplar: pluris dedit ipē labores
   Quo notus thomas esset vbiq; tuus.
In te nunc reno collata est gloria maior:
   Alsacia ⁊ ꝓprio gaudet honore tuo.
In te quā valeat germanae industria gentis
   Sentiet hispanus gallus ⁊ ipse schotus.
Per te nunc summis nostra argentina refulget
   Laudibus: hoc nato reddita clara suo.
Per te quid thomas suus argentinus in arcem
   Diuinae legis contulit vsq; pater.
De te (talis em̄ thomas fuit) aurelianis
   Fratribꝰ vberior phama superstes erit.
De te sana magis doctrina redundat in orbe
   Aegidij: ⁊ melius cō solidata manent.
Nō schotus: albertꝰ: nō doctor sanctꝰ ⁊ ockam:
   In cathedra soli deinde responsa dabunt.
Prodibunt etiā nostri monumenta magistri
   Sitq; argentini qui velit esse sequax.
Siue placet facilis quā dat sententia veri:
   Siue qđ ex aequo cetera scripta ꝓmat.
Pauca modo in nobis ꝓducat tempora lector:
   Inueniet gratam cū breuitate viam.
Crede mihi verbis simum laudabit amicis
   Martinum: impensis cuiꝰ id extat opus.
Nec minus ipse operam cōmendabit Nicolai
   Qui studuit turpes tollere falce notas.

THOMÆ DE
Argentina. Com. in
quatuor Lib. Senten
tiarum.